KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DOKTORA PROGRAMI

HAMDULLAH HAMDÎ'NİN YÛSUF U ZÜLEYHÂ İSİMLİ MESNEVİSİNİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

DOKTORA TEZİ

Mustafa YAVUZ

KASIM - 2024

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DOKTORA PROGRAMI

HAMDULLAH HAMDÎ'NİN YÛSUF U ZÜLEYHÂ İSİMLİ MESNEVİSİNİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

DOKTORA TEZİ

Mustafa YAVUZ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Savaşkan Cem BAHADIR

KASIM - 2024

TRABZON

ONAY

Mustafa YAVUZ tarafından hazırlanan "Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ İsimli Mesnevisinin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü" adlı bu çalışma 26/11/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Programı'nda **doktora tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		**Karar**		**İmza**
Ünvanı - Adı ve Soyadı	**Görevi**	**Kabul**	**Ret**	
Prof. Dr. Savaşkan Cem BAHADIR	Başkan	☐	☐	
Prof. Dr. Muhammet Muhsin KALKIŞIM	Üye	☐	☐	
Prof. Dr. Ülkü ELİUZ	Üye	☐	☐	
Prof. Dr. Mücahit KAÇAR	Üye	☐	☐	
Doç. Dr. Hamza Koç	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Haydar AKYAZI

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ - Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu çalışmada yararlanılan kaynakların tümüne eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Mustafa YAVUZ

06/11/2024

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı metinlerinin anlam dünyasını tespit etmek, özellikle çağrışım gücü yüksek metinlerde oldukça zorlayıcı bir süreçtir. Kelimeler, yalnızca dil bilgisel bağlamlarıyla değil aynı zamanda metnin içeriğiyle ve kültürel referanslarla da anlam kazanır. Bu anlam katmanları, sanatçının muhayyilesiyle birleştiğinde, tam sınırları belirlenemeyen bir mana evreni ortaya çıkar. Bu durum, metinlerin anlam çerçevesinin kesin bir şekilde çizilmesini zorlaştırmaktadır. Klasik Türk edebiyatı metinleri, çağrışım gücü yüksek metinlerin başında yer almakta olup anlam çözümleme sürecinde karşılaşılan güçlüklerin en belirgin örneklerini teşkil etmektedir.

Son yıllarda, Klasik Türk edebiyatına ait metinleri anlamak ve yorumlamak amacıyla geliştirilen şerh metodunun yanı sıra, bağlamlı sözlük çalışmalarına da yoğun bir ilgi gösterilmektedir. Batı'daki "concordance" yöntemiyle benzerlikler taşıyan bu metot, Klasik Türk edebiyatı metinlerinin anlam çözümlemesinde etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Bağlamlı sözlük çalışmaları, metinlerdeki kelime ve kelime gruplarının bağlamdan hareketle değerlendirilmesini sağlar ve böylece metnin söz varlığına dair daha nitelikli analizlerin yapılmasına imkan tanır.

Bu çalışmada, XV. yüzyıl şairlerinden Hamdullah Hamdî'nin "Yûsuf u Züleyhâ" adlı mesnevisinin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Söz konusu çalışma, Klasik Türk edebiyatı alanındaki araştırmalara katkı sağlamayı amaçlamakta; ayrıca Hamdullah Hamdî'nin eserlerine bütüncül bir yaklaşım geliştirilerek, bu alanda yapılacak gelecek çalışmalara da dolaylı bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen ve her aşamada bana değerli rehberlikte bulunan tez danışmanım Prof. Dr. Savaşkan Cem BAHADIR'a, tezin şekillenmesinde önemli fikirleriyle yol gösteren Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM ve Prof. Dr. Ülkü ELİUZ'a; çalışmam sırasında kıymetli katkılar sunan Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a ve teşvikleriyle beni motive eden, ayrıca çalışmamı titizlikle denetleyen Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Selman YİĞİT'e teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın başladığı günden son güne kadar maddi ve manevi olarak hep yanımda olan anne babama, kardeşlerime, varlıkları benim için en büyük saadet vesilesi eşime ve çocuklarıma da yürekten teşekkür ederim.

06/11/2024 Mustafa YAVUZ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ..... **IV**
İÇİNDEKİLER ..... **V**
ÖZET ..... **VII**
ABSCTRACT ..... **VIII**
EKLER LİSTESİ ..... **IX**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **X**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HAMDULLAH HAMDÎ **3**

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN ESERLERİ **5**
2. 1. Divan 5
2.2. Yûsuf u Züleyhâ 5
2.3. Leylâ vü Mecnûn 5
2.4. Ahmediyye 5
2.5. Tuhfetü'l-Uşşâk 6
2.6. Kıyâfetnâme 6

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN YÛSUF U ZÜLEYHÂ MESNEVİSİ **7**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.YÛSUF U ZÜLEYHÂ MESNEVİSİNİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜNÜN HAZIRLANMA AŞAMALARI **9**

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK HAZIRLANIRKEN KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR **12**

SONUÇ **16**

KAYNAKÇA **19**

EKLER **23**
EK 1: Kelime Sayıları Raporu 24
EK 2: Kelime Grupları Sayıları Raporu 28
EK 3: Kelime Kullanım Sıklığı Raporu 39
EK 4: Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük 147

A-Ā/a-ā/ ʿA-ʿĀ/ʿa-ʿā 147
B-b 319
C-c 513
Ç-ç 582
D-d/ Ḍ ḍ 633
E-e / É-é 758
F-f 822
G-g / Ġ-ġ 846
H-h / Ḫ-ḫ- Ḫᵛ- ḫᵛ / Ḥ-ḥ 980
I-ı / ʿI-ʿı 1119
İ-i / ʿİ-ʿi 1125
J-j 1187
K-k / Ḳ-ḳ 1187
L-l 1333
M-m 1352
N-n 1460
O-o 1544
Ö-ö / ʿÖ-ʿö 1612
P-p 1618
R-r 1648
S-s / Ṣ-ṣ / S̲-s̲ 1684
Ş-ş 1801
T-t / Ṭ-ṭ 1839
U-u / ʿU-ʿu 1914
Ü-ü 1928
V-v 1937
Y-y 1971
Z-z / Ẓ-ẓ / Z̲-z̲ / Ż-ż 2054

ÖZET

Bu çalışmada, 15. yüzyıl şairlerinden Hamdullah Hamdî'nin önemli eserlerinden biri olan "Yûsuf u Züleyhâ" mesnevisinin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, metnin anlam katmanlarını daha iyi anlamak ve dönemin dilsel özelliklerini ortaya koymaktır.

Çalışmada öncelikle, eserin bağlamlı dizini yapılmış; metinde geçen kelimeler ve kavramlar, bağlamlarıyla birlikte sistematik bir şekilde düzenlenmiştir. Bu sayede, okuyucunun ve araştırmacının metindeki kelimelerin hangi anlamda ve nasıl kullanıldığını görmesi sağlanmıştır. Hamdullah Hamdî'nin kelime seçimleri ve bu kelimelerin kullanım biçimleri detaylandırılmıştır. Bu analiz, şairin edebi dili nasıl kullandığını ve dönemin dil yapısını nasıl yansıttığını ortaya koymaya yöneliktir.

Çalışmanın sonuçları, Hamdullah Hamdî'nin dil ve üslup açısından dönemin diğer şairlerinden nasıl ayrıldığını ve klasik Türk edebiyatındaki yerini belirginleştirmektedir. Aynı zamanda bu tez, "Yûsuf u Züleyhâ" mesnevisinin anlaşılmasını kolaylaştıracak kaynak bir eser olarak, gelecekteki araştırmalar ve edebi incelemeler için de önemli bir referans olmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Hamdullah Hamdî, Yûsuf u Züleyhâ, bağlamlı dizin, işlevsel sözlük, klasik Türk edebiyat

ABSCTRACT

In this study, a contextual index and functional dictionary of one of the important works of the 15th-century poet Hamdullah Hamdî, titled "Yûsuf u Züleyhâ," have been prepared. The aim of the study is to better understand the layers of meaning in the text and to reveal the linguistic features of the period.

Initially, a contextual indexing of the work has been conducted; the words and concepts in the text have been systematically organized along with their contexts. This allows readers and researchers to see how the words in the text are used and in what sense. Hamdullah Hamdî's word choices and the ways these words are used have been detailed. This analysis aims to reveal how the poet utilized literary language and how the linguistic structure of the period is reflected.

The results of the study clarify how Hamdullah Hamdî distinguishes himself from other poets of his time in terms of language and style, thereby highlighting his place in classical Turkish literature. At the same time, this thesis aims to serve as an important reference work that will facilitate the understanding of "Yûsuf u Züleyhâ" for future research and literary analyses.

Keywords: Hamdullah Hamdî, Yûsuf u Züleyhâ, contextual index, functional dictionary, classical Turkish literature.

EKLER LİSTESİ

EK 1: Kelime Sayıları Raporu

EK 2: Kelime Grupları Sayıları Raporu

EK 3: Kelime Kullanım Sıklığı Raporu

EK 4: Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük

KISALTMALAR LİSTESİ

AKM	: Atatürk Kültür Merkezi
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
Ed.	: Editör
G.	: Gazel
Haz.	: Hazırlayan
K.	: Kaside
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
LEHÇEDİZ	: Tanıklı Tarihsel ve Çağdaş Türkçe Sözlük
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TEBDİZ	: Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vd.	: Ve diğerleri

GİRİŞ

Klasik Türk edebiyatı metinlerinin derinlemesine incelenip doğru biçimde yorumlanmasında, şerh yöntemiyle birlikte bağlam temelli sözlük çalışmalarının da önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Batı'da "concordance" olarak bilinen ve yaygın bir şekilde kullanılan bu yöntem, Klasik Türk edebiyatı metinlerinin analizinde de etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Bağlamlı sözlük çalışmaları, özellikle divan şiirinin daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sağlayarak kelime ve kelime gruplarının metnin bağlamından hareketle değerlendirilmesine olanak tanır. Bu tür çalışmalar, metnin dilsel unsurlarına dair daha kapsamlı analizler yapılmasını sağlamakla birlikte dönemin şairleri arasındaki benzerlik ve farklılıkların tespitine de imkân tanımaktadır. Metindeki tarihî şahsiyetler ve mekânlar gibi unsurların kaynaklardan elde edilen bilgilerle sunulması hem metnin anlamını hem de Türk edebiyatı tarihini daha iyi anlamaya katkı sağlar.

Bağlamlı sözlük çalışmalarının Türkiye'deki öncüsü, Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK tarafından başlatılan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) projesi olmuştur. Bu proje Türk diliyle yazılmış eserlerde anlam oluşturan kelimelerin bir araya geliş biçimlerini ve kelimelerin bilinen anlamlarının dışında hangi bağlamlarda kullanıldığını belirlemeyi amaçlamaktadır. TEBDİZ, edebî metinlerin anlam bileşenlerini tespit etmeyi hedefleyen bir çalışmadır ve bu proje daha sonra LEHÇEDİZ adıyla genişletilmiştir. Bu doğrultuda Türk edebiyatına ait pek çok önemli eserin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları yapılmıştır.

Anadolu'nun birçok yerinde nüshaları istinsah edilen ve şairi tarafından sonraki nesillere örnek teşkil etmesi beklenen “Yûsuf u Züleyhâ” mesnevisi, edebiyat dünyasında büyük ilgi gören bir eser olup üzerinde pek çok bilimsel çalışma yapılmıştır. Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ eseri üzerine yapılan çalışmalarda, eserin pek çok yönü detaylıca incelenmiş olmakla birlikte, beyitlerin dil içi çevirisi ve anlamlarının tam olarak tespit edilmesi konusunda bazı eksikliklerin bulunduğu dikkat çekmektedir. Bu eksikliklerin kelimelerin ya da kelime gruplarının lügat anlamlarının beyitte ortaya çıkan manayı tam olarak yansıtamamasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu durum Hamdullah Hamdî'nin “Yûsuf u Züleyhâ” mesnevisi üzerine bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada Hamdullah Hamdî'nin “Yûsuf u Züleyhâ” mesnevisinin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Zehra ÖZTÜRK'ün "Yûsuf u Zelîhâ-Tenkitli Metin" adlı çalışması bu araştırmanın temel kaynağı olmuştur. Yapılan bu çalışma daha önceki araştırmaları ileriye taşıyarak Hamdullah Hamdî'nin eserlerini daha anlaşılır kılmayı ve onun söz varlığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır: Hamdullah Hamdî, Hamdullah Hamdî'nin Eserleri, Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi, Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisinin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğünün Hazırlanma Aşamaları, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Hazırlanırken karşılaşılan zorluklar.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HAMDULLAH HAMDÎ

Asıl adı Mehmet Hamdullah olan Hamdullah Hamdî, Fatih Sultan Mehmet'in hocalarından Akşemseddin'in oğludur. Hicri 854 (M 1449) yılında Göynük'te doğmuştur. Hamdullah Hamdî, babası Akşemseddin'den ötürü çocukluğundan itibaren ilim ve kültür ortamında yetişmiş; fıkıh, tefsir, hadis gibi dinî ilimlere dair tahsil görmüştür. Bursa'da Çelebi Sultan Mehmet Medresesi'nde müderrislik yapmıştır. Bir süre sonra gördüğü bir rüya üzerine tasavvufa yönelmiş ve babası Akşemseddin'in halifelerinden Şeyh İbrahim b. Sarraf Tennûrî'ye intisap etmiştir. Bir müddet burada kaldıktan sonra Göynük'e gitmiş orada kendisini dış dünyadan soyutlayarak münzevî bir hayat sürmeye başlamıştır. Hicri 1503'te (M 909) Göynükte vefat etmiştir.[1]

Babası Akşemseddin'i çocuk yaşta kaybeden şair bu andan itibaren pek çok sıkıntılar çekmiştir. Kardeşleri tarafından türlü eziyetlere maruz bırakılmıştır. Hamdullah Hamdî bu durumu Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin "Ḥasb-i Ḥāl-i Ruzgār u Ẕikr-i Mevlānā Aḳ Şemse'd-dīn" başlığını taşıyan bölümde şöyle dile getirmiştir.[2]

Bülbül-i būstān-ı faḳr u fenā

Şāhbāz-ı şikār-ı ehl-i baḳā

Günümüz Türkçesi: Yoksulluk ve yokluk bahçesinin bülbülü. Beka ehlinin değerli yiğidi (Akşemseddin)

Āʿni nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı din

Ḳuṭb-ı irşād şeyḫ Şemsʿüd-din

Günümüz Türkçesi: Dinin doğduğu yerin beyaz ışığı. Doğru yolu, hak yolu gösterenlerin öncüsü, lideri (Akşemseddin)

Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar

Dér-idi olmasa bu oġlum eger

[1] Ayrıntılı bilgi için bkz. Zehra Öztürk, "Hamdullah Hamdi", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 15 (452-454), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997. Fuat Köprülü, "Hamdî Maddesi" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 5/1. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Eskişehir, 1997.

[2] Beyitler için bkz. Zehra Öztürk, "Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ve Zeliha Mesnevisi Giriş, Metin İnceleme, Tıpkı Basım , Tenkidli Metin", Harvard Üniversitesi Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları, Cambridge, 2001, s.13-14.

Géder-idüm bu dār-ı miḫnetden

Derd ü ġamdan belā-yı ġurbetden

Günümüz Türkçesi: Bana şefkatle bakardı. Bu oğlum olmasa eğer bu elem verici dünyadan, dertlerden, tasalardan, gurbet belasından giderdim.

Āh kim bu yetimi Yūsuf-vār

Ḳılısardur cefā-yı iḫveti zār

Günümüz Türkçesi: Ah ki Hz. Yusuf gibi bu yetime kardeşleri eza, cefa ederler; sıkıntı verirler.

Çünki étdi vefāt ḥażret-i pir

Etdiler ne dédiyse bi-taḳṣīr

Günümüz Türkçesi: Ḥażret-i pir vefat ettiğinde (kardeşlerim) onun dediklerini eksiksiz bir şekilde yaptılar.

Gétdi ol ġamda ben muḳīm oldum

Cevrden süfte-dil yetīm oldum

Günümüz Türkçesi: O (Akşemseddin) gitti ben gam, keder içinde kaldım. Eziyetten, sıkıntıdan dertli, gönlü yaralı bir yetim oldum.

Gözi pür-yaş baġrı baş maẓlūm

Mülkden yād vārisden maḥrūm

Günümüz Türkçesi: Gözü yaşla dolu, bağrı yaralı, ẓulme uğramış, mal mülkten uzaklaştırılmış, mirastan mahrum edilmiş.

Ẓulm-ila olsa pāymāl yetīm

Bula mı elde pāy-i māl yetīm

Günümüz Türkçesi: Yetim zulümle, zorbalıkla ayaklar altına alınsa hor ve hakir görülse mal mülkten, mirastan pay elde edebilir mi?

Yūsuf irmiş belāsı ġāyetine

İrmedün ben cefā nihayetine

Günümüz Türkçesi: Hz. Yûsuf'un çektiği sıkıntıların, belaların bir sonu olmuş, Ben eziyetlerin, dertlerin sonuna erişemedim.

Anuñ iḫvānı étdi ẓulm ü ḥased

Bunlaruñ nesli kendülerinden eşed (Öztürk, 2001: 13)

Günümüz Türkçesi: Onun (Hz. Yusuf'un) kardeşleri zulüm ve kıskançlık etti. Bunların soyundan gelenler kendilerinden daha kötü, katı.

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN ESERLERİ

Hamdullah Hamdî 15. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış, özellikle hamse sahibi olmasıyla döneminde ön plana çıkmış bir şairdir. Mürettep divan sahibi de olan Hamdullah Hamdî'nin eserleri şu şekildedir:

2. 1. Divan

Hamdullah Hamdî tarafından kaleme alınan divanın bilinen iki nüshası vardır. Mürettep divan özelliği gösteren bu eserde 222 manzume bulunmaktadır. Her ne kadar Türkçe olarak kaleme alınmışsa da içerisinde Arapça ve Farsça manzumeler de yer almaktadır. Eser Ali Emre Özyıldırım tarafından "Hamdullah Hamdî ve Divanı" adıyla bastırılmıştır.[3]

2.2. Yûsuf u Züleyhâ

Bu eserle ilgili "Hamdullah Hamdî'nin Yusuf u Züleyhâ Mesnevisi" adlı kısımda bilgi verilmiştir.

2.3. Leylâ vü Mecnûn

Şair 905 / 1499 yılında kaleme aldığı bu mesnevide aruzun "mefâʿîlün mefâʿîlün feûlün" kalıbını kullanmıştır. Türk edebiyatında yazılan ilk "Leylâ vü Mecnûn" mesnevilerinden olması bakımından önemlidir. Eserin metin çalışmaları farklı zamanlarda Gönül Alpay Tekin (1960) ve Zülfi Güler (1982) tarafından yapılmıştır. Eserle ilgili bir diğer kapsamlı çalışma da "Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisi (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük)" adıyla Tuncay Öztürk tarafından yapılmıştır.

2.4. Ahmediyye

Mevlid türünde yazılan bu eser 900/1495-96 yıllarında tamamlanmıştır. Eser bazı kaynaklarda "Muhammediye" bazı kaynaklarda "Mevlid-i Hamdî" olarak geçse de eserin tam adı "Risâletü'l-Ahmediyye fî vilâdeti Muhammediyye" şeklindedir. 1337 beyitten oluşan eser "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbıyla yazılmıştır. Eserde Hz. Muhammed'in doğumundan, peygamberliğinden, miraca çıkışından, hicret edişinden, mucizelerinden ve vefatından bahsedilmektedir.

[3] Ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Emre Özyıldırım, "Hamdullah Hamdî ve Divanı", Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999.

Eserle ilgili Mustafa Şirin “Er-Risaletü'l-Ahmediyye fi'l-Veladetil'l-Muhammediyye (giriş-transkripsiyonlu metin-gramatikal indeks)” adıyla ve Mustafa Güneş “Hamdullah Hamdî Ahmediyye” adıyla çalışmalar yapmıştır.

2.5. Tuhfetü’l-Uşşâk

Hamdullâh Hamdî’nin tasavvufi olarak ele aldığı sembolik aşk hikâyesidir. 987 beyitten oluşan mesnevi aruzun "mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün" kalıbı ile yazılmıştır. Eser içerisinde 10 adet gazel bulunmaktadır. Bilinen iki nüshası vardır. Tezkirelerde hakkında çok fazla bilgiye rastlanmamaktadır. Mustafa Güneş tarafından “Hamdi ve Tuhfetü'l-Uşşak'ı / Aşıklara Armağan” adıyla yayımlanmıştır.

2.6. Kıyâfetnâme

Hamdullâh Hamdî’nin ilm-i sîmâya dair kaleme aldığı eseridir. Eserde dış görünüş ile karakter arasında ilişki kurulmuş ve insanın fiziki özelliklerinden yola çıkarak karakter tahlili yapılmıştır. Mesnevi nazım şekliyle aruzun “fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün” kalıbıyla yazılan eser 158 beyitten meydana gelmektedir. Türk edebiyatında “Kıyâfetnâme” türünün ilk örneklerinden olması hasebiyle önemli bir eserdir. Eser Amil Çelebioğlu tarafından yayımlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN YÛSUF U ZÜLEYHÂ MESNEVİSİ

Yûsuf u Züleyhâ kıssası Kur'an-ı Kerim, Tevrat, İncil gibi kutsal kitaplarla birlikte doğu uluslarının pek çoğunun edebiyatında, kültüründe yer almaktadır. Genellikle mesnevi nazım şekliyle kaleme alınan bu kıssa; Yûsuf u Züleyhâ, Kıssa-i Yûsuf, Yûsuf ile Zelîhâ, Yûsuf ve Züleyhâ gibi farklı isimlerle karşımıza çıkar. Tevrat, İncil ve Kur'an-ı Kerim gibi kutsal kitaplarda da yer alması nedeniyle çok eski bir anlatı olan Yûsuf u Züleyhâ kıssası özellikle XIII. yüzyıldan sonra rağbet görmeye başlamış, bu andan itibaren pek çok şair tarafından kaleme alınmıştır. Farklı kültür ve coğrafyalarda ortaya çıkan Yûsuf u Züleyhâ kıssaları yazıldıkları toplumun inancından, kültüründen, sosyal hayatından izler taşımaktadır. Bu da Yûsuf u Züleyhâ kıssaları arasında farklılıklar olmasını beraberinde getirmiştir.

Türk edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ kıssası ile ilgili ilk Türkçe eser Yesevi dervişi Ali tarafından 1232-1233 yıllarında yazılmıştır. Ali eserini dörtlükler halinde ve hece vezniyle kaleme almıştır. Bu tarihten itibaren Anadolu'da pek çok şair Yûsuf u Züleyhâ kıssası ile ilgili eserler yazmıştır. Bunlar içerisinde en çok ön plana çıkanlardan birisi, XIII.-XIV. yüzyıl şairlerinden Şeyyad Hamza'nın "Dâsitân-ı Yusuf Aleyhisselam Ahsenü'l-Kasasü'l-Mübarek" adıyla yazdığı mesnevidir. Bu eser, divan edebiyatı dönemindeki ilk Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi olarak kabul görmektedir. Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri içerisinde ön plana çıkan diğer bir eser ise XV. yüzyıl şairlerinden Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisidir.

Yusuf u Züleyhâ mesnevisi, Fuzûlî'nin Leylâ vü Mecnûn'u yazılıncaya kadar Türk edebiyatının en başarılı mesnevisi sayılmıştır. Şair mesnevisinin başında eseri Câmî'den tercüme ettiğini ve ona nazîre olarak ortaya koyduğunu söyler. (Öztürk, 1997: 452-454) Şair her ne kadar tercüme olduğunu söylese de Câmî'nin Yusuf u Züleyhâ'sı ile aralarında farklılıklar bulunmaktadır. Câmî, mesnevisinde sadece Hz. Yûsuf ile Züleyha arasında geçen olayları ön plana çıkarmıştır. Hamdullah Hamdî ise Hz. İbrâhim'den başlayarak Hz. Yaʿkūb'a ve onun oğullarına kadar ki süreyi ve bu sürede yaşananları da esas alıp konuyu daha geniş bir çerçevede ele almıştır. (Öztürk, 1997: 452-454) Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi yazıldığı dönemden itibaren çokça rağbet görmüştür. Yurt içinde resmî ve özel kütüphaneler bünyesinde 104, yurt dışında ise 25 kadar nüshasının tespit edilmesi gördüğü rağbetin delilidir. Bunda Hamdullah Hamdî'nin kullandığı dil ve üslubun etkisi büyüktür.

Zehra ÖZTÜRK'ün hazırladığı tenkitli metne göre mesnevi 6279 beyitten oluşmaktadır. Mesnevi içerisinde 1 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 rübai ve 15 gazel bulunmaktadır.

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi pek çok araştırmaya konu olmuştur. Yapılan çalışmalar genellikle metin çevirisi, içerik değerlendirmesi ve Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ'sının diğer şairlerin yazdığı Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri ile kıyası şeklindedir.

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin metin çevirisi M. Naci ONUR ve Zehra ÖZTÜRK tarafından yapılmıştır. M.Naci ONUR 1982 yılında Atatürk Üniversitesi'nde doktora tezi olarak Yûsuf u Züleyhâ (inceleme-metin) mesnevisini çalışmıştır. Çalışmayı çok yönlü ele alan M. Naci ONUR önce Tevrat ve Kur'an'da geçen Yûsuf u Züleyhâ kıssalarının metinle ilişkisini irdelemiştir. Ardından Hamdullah Hamdî'yi etkilediği düşünülen diğer mesnevi yazarlarının eserlerini de incelemiş ve aralarındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Daha sonra Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin en eski nüshaları başta olmak üzere on farklı nüshayı karşılaştırmıştır. En eski tarihli nüshaları esas alarak çalışmasını şekillendirmiştir. M. Naci ONUR'un bu çalışması Akçağ yayınlarından kitap olarak yayımlanmıştır.

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin metin çevirisi Zehra ÖZTÜRK tarafından "Yûsuf u Zelîẖâ" adıyla 2001 yılında yeniden yapılmıştır. Harvard üniversitesi, Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri bölümünde yapılan bu çalışma "Giriş, Metin, İnceleme ve Tıpkıbasım" bölümlerinden oluşmaktadır. Zehra ÖZTÜRK bu çalışmasında yurt içinde ve yurt dışında bulunan kütüphanelerdeki Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin yetmiş nüshasını incelemiştir. Bu incelemeler neticesinde tenkitli bir metin oluşturmuştur. Ayrıca Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisini, aynı konuyu işleyen diğer şairlerin mesnevileri ile de karşılaştırarak onlarla benzer ve farklı yönlerini ortaya koymuştur.

Zehra ÖZTÜRK'ün çalışması M. Naci ONUR'un çalışmasına göre daha kapsamlıdır. Bu çalışmada incelenen nüsha sayısı daha fazladır. Ayrıca inceleme kısmında mesnevi içeriği ile ilgili detaylı bir çalışma yapılmıştır. Mesnevide geçen deyimler, atasözleri, motifler, dil özellikleri, kişiler ve tipler beyitlerden örneklerle detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ'sı ile ilgili kapsamlı bir diğer çalışma da M. Cihat ÜSTÜN tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada mesnevinin gramer bilgisi tüm yönleriyle ele alınmıştır. Ayrıca çalışmanın sonuna metinde geçen kelime ve kelime grupları ile ilgili dizin bölümü eklenmiştir. Dizin bölümünde yer alan kelime/kelime gruplarının lügat manaları verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.YÛSUF U ZÜLEYHÂ MESNEVİSİNİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜNÜN HAZIRLANMA AŞAMALARI

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ adlı mesnevisinin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulurken izlenen yöntem şu şekildedir: Çalışmada Zehra ÖZTÜRK'ün 2001 yılında Harvard üniversitesi, Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri bölümünde yayımladığı "Yûsuf u Zelîḫâ-Tenkitli Metin" çalışması/tezi temel alındı. Naci ONUR ve M. Cihat ÜSTÜN'ün çalışmalarındaki metinler de göz önünde bulundurularak mesnevi metni Word'de oluşturuldu.

Metin içerisinde geçen Arapça ibarelerden sözcük düzeyinde olanlar ve cümle düzeyinde olanlardan ayet ve hadise dayanan ibareler Latin harflerine çevrilerek metne dahil edildi ve anlamlandırıldı. Deyimler, atasözleri, tamlamalar, kalıp ifadeler bütün halinde ele alınarak anlamlandırıldı.

Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay: Ve her canlı şeyi sudan yarattık. (Enbiyā: 21/30)
1. Āteşi gör ki oldı rāḥat-ı dey / Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 20). *[Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay]*

gönül ki sevdi anı görklü oldur: *Gönül kimi severse güzel odur. ("Güzellik anlayışı, ölçüsü kişiden kişiye değişir, onun için, herkesin kendi beğendiği, sevdiği kimse ya da şey güzeldir" anlamında ata sözü).*

1.Nice étsün gönül çün elde degül / **Görklü oldur ki anı sevdi gönül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [gönül ki sevdi anı görklü oldur,]*

gül yüzüñi şoldur: *Gül (gibi güzel) yüzünü soldurmak II acı, keder içinde yorgun, bitkin düşürmek.*

1.Nār-ı ġam **gül yüzüñi şoldur**dı / Biz de dédük ḥarāmī öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [gül yüzüñi ṣoldur, -du]*

Kelime ya da kelime grupları gerçek anlamlarının dışında başka anlamlar kazanmışlarsa (yan, mecaz anlam vb.) önce gerçek anlamı sonra diğer anlamları verildi.

güher: *Mücevher, inci II değerli kişi (Hz. Yusuf).*

1.Baḫt-ı sengīnini gör ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [güherüñ, -üñ]*

veled-i ḫāk: *Toprağın çocuğu; topraktan çıkan her şey. (Allah'ın toprak vasıtasıyla gönderdiği rızıklar bağlamında.).*

1.Arş-ı āb üzre eyledi bünyād **/ Veled-i ḫāk**e tā ki ʿömr ola bād*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [veled-i ḫāk, -e]*

Sözcükler içerisinde anlamı sadece beyte bakılarak çıkarılamayacak olanların parantez içerisinde bağlam anlamları verildi.

dāne-i ʿanber: *Amber tanesi; amber kokulu tane (elbise düğmesi bağlamında).*

1. Dügmesin bend édüp o sīmīn-ber / Dizdi kāfūra **dāne-i ʿanber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [dāne-i ʿanber,]*

Bazı sözcüklerin anlamlandırılması için beyitte yer alan göndermelerden hareketle parantez içerisinde özet bilgiler verildi.

resm-i hilāl: *Hilal resmi; sevgilinin kaşları. (Sevgilinin güzellik beratının nişanı, tuğrası hükmünde olan kaşları bağlamında.)*

1.Nice cānuñ berātıdur bu cemāl / K'olmış anuñ nişānı **resm-i hilāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [resm-i hilāl,]*

kāfūr eyle: *Kafur (gibi beyaz, berrak) yapmak. (Sevgilinin boynunun beyazlığı bağlamında.)*

1. Boynuñ ağın kim **eyledi kāfūr** / Müşk-ile anı kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [kāfūr eyle, -y, -en]*

Özellikle Arapça Farsça terkip ve tamlamalarla oluşan ve şairin hayal gücüyle yeni anlamlar yüklediği ifadelere sözlüklerden anlamlı bir karşılık bulunamadığında yorumlama yoluna gidilerek anlamlandırma yapıldı.

sebze-gūn tabaġ al: *Yaprak açmak, yeşillenmek.*

1.Başşa oğlan bulūġata ayağı / **Al**ur-ıdı o **sebze-gūn tabağ**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 595). [sebze-gūn tabaġ al, -ı-ur, -ıdı]*

Metinde yer alan bazı yazımlarda metni hazırlayanların farklı şekilde kelimeleri imla etmelerinden dolayı yazımda farklılaşmalar meydana gelmiştir. Tespit edilen yazım yanlışları TEBDİZ sistemine uygun ḫāle getirilmeye çalışılmıştır. Örneğin;

bī-çāre: Çaresiz, düşkün, zavallı II âşık

Bu meşeldür ki dün ġaribüñdür / Yaʿni **bīçāre** ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [bīçāre,]*
Niçe **bīçārenüñ** vekīli-y-idi / Niçe medyülllaru**ñ** kefili -y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 4158). [bīçārenüñ, -nüñ]*
Şekker-i vaṣl-içün bu **bī-çāre** / Mışra düşdüm ġarīb ü āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 3431). [bī-çāre,]*

Milk-i Ken'andan oldum āvāre / Mışra düşdüm ġarīb ü **bī-çāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [bī-çāre,]*

Görüldüğü üzere “biçare” sözcüğünün iki farklı yazımı kullanılmıştır. Metinde buna benzer pek çok farklı yazımı olan sözcük bulunmaktadır. Örneğin;

Ḥaḳḳ-Ḥaḳ, ʿayāl-ʿıyāl, āyīne- āyine, bāġ-bān- bāġbān, bél-bel-bil, daʿva-daʿvī, dédi-didi, defʿī-defʿi, dil-dār- dildār, dırāz- dirāz, éki-iki, ér-ir, éşit- işit, géce-gice, zencir- zincir, zer-keş zerkeş, yoḫsa- yoḳsa

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK HAZIRLANIRKEN KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük hazırlanırken öncelikle metin word ortamında oluşturulup düzenlendi. Burada düzenlenen metin bölüm bölüm TEBDİZ sistemine yüklendi ve ardından her bölüm kendi içinde değerlendirilerek kelimeler/kelime grupları anlamlandırıldı. Tüm bölümlerin anlamlandırma çalışmaları bittikten sonra alfabetik sıraya göre tüm sözcükler, sözcüklerin anlamları ve sözcüklerin geçtiği beyitler TEBDİZ sistemi tarafından otomatik olarak worde aktarıldı. Burada madde başı olacak kelime, kelimelerin/kelime gruplarının anlamları, geçtiği beyitler, aldığı ekler, mesnevi ve beyit numaraları sistem tarafından otomatik olarak düzenlenmektedir. Örneğin;

(1) yéle vér: *Saçıp savurmak, darmadağın etmek; yok etmek.**(2)***

Birinüñ çeşmine irişdi zeval / Birisi **yéle vérdi** (**3**)māl ü menāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60 **(4)**, Beyit 1687**(5)**). [yéle vér, -di* **(6)** *]*

1-Madde başı

2- Sözcüğün/sözcük grubunun anlamı

3- Beyitte geçtiği yer

4- Mesnevi numarası

5- Beyit numarası

6- Aldığı ek

TEBDİZ sistemine veri girişlerini tamamlayıp worde aktarma işlemini yaptığımızda sistem kaynaklı bazı hatalar olduğunu gördük. Bunlardan tespit edebildiklerimizi düzelttik. Bu hatalardan bazıları şu şekildedir;

1. Sisteme yüklenen orijinal metinde özel isimler büyük harfle başladığı ḥālde sistem madde başında bunları küçük olarak atamıştır.

āl-i ibrāhīm: *Hz. İbrahim'in nesli, soyu.*

Anı saklardı **āl-i İbrāhīm** / Aña ḥürmet éderler idi ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [āl-i ibrāhīm,]*

āl-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un ailesi, nesli*

Āl-i Yaʿḳūbdan ya bir ādem / Elini aña süre-y-idi o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [āl-i Yaʿḳūb, -dan]*

2. Mesnevi metninde transkripsiyon gereği uzun yazılan harfleri kısa olarak kısa olanları da uzun olarak göstermektedir.

beli: *Evet; doğrusu, elbette.*

Meyli ḳalbüñ **belī** iradī degül / Görklü oldur ki anı sevdi göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 590). [belī,]*
Cān-ı āşıḳ **belī** şeref bulmaz / Yār tirine çün hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4575). [belī,]*

şūver: *Suretler, şekiller; dış görünüş.*

Çemeni verd ü **şuveri** sürūr / Tozı müşgīn ü ṭoprağı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [şuveri, -i]*

3. Sistem tarafından otomatik olarak birleştirilen beyitler asıl metinle uyuşmamaktadır. Sistematik olarak beyitler bir beytin son mısrası ile ondan sonra gelen beytin ilk mısrası birleştirilerek alınmaktadır. Örneğin;

Oturur ʿizz ü nāz ü nūr-ıla

Bir serīr üzre gey sürūr-ıla

Bir ḳamer yüzlü olmış aña nedim

ʿİlm ü ḥikmet ḳılur aña ta'lim

"sürūr" maddesi için örnek beyit alıntılayan sistem orijinal metinde yukarıdaki gibi olan beyitleri hatalı şekilde aşağıdaki gibi birleştirmiştir. Bu durum metnin tamamında ortaya çıkmaktadır.

sürūr: *Sevinç, neşe, mutluluk.*
Bir ḳamer yüzlü olmış aña nedim / ʿilm ü ḥikmet ḳılur aña ta'lim (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [sürūr-ıla, -ıla]

4. Madde başı sözcüklerin geçtiği beyitleri örnek olarak alıntılayan sistem beyit numaralarını da metnin ilk beytinden başlayarak otomatik olarak vermektedir. Lakin yine sistemsel bir hata olarak beyitlere yanlış numaralar verilmektedir.

ġayret: *Gayret, çaba, azim.*

1. Dest-i ġayret velīk menʿ etti / Kendüyü **ġayret**-ile cemʿ etti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [ġayret-ile, -ile]*

Yukarıdaki beyit numarası sistem tarafından 3406 olarak belirlenmiştir. Oysa orijinal metinde beyit numarası 2465'tir. TEBDİZ sistemine toplam 6279 beyit girildiği ḥālde sistem bazı beyitlere 7 binli numaralar vermektedir. Bu durum metnin tamamında görülmektedir.

Çünki Yaʿkūba ḥāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 7093). [geçdi, -di]*

5.TEBDİZ sisteminden kaynaklı bir diğer durumda kelimeleri/kelime gruplarını dizerken alfabetik sıralamada bazı sapmaların olmasıdır. Bu durum metnin tamamında görülmektedir. Örneğin; dilü köyin, dimāġ, dımışḳ, dīn, dīn ehli, dīnār, din-i dūn, gürūh-i İsrā'īl, gürūh-ı sibāʿ, ġurūr ét, ġurūr eyle, gür

TEBDİZ sistemine mesnevideki tüm kelimeler tanımlandıktan sonra alfabetik olarak üç farklı formatta word çıktısı alınabilmektedir:

Format-1

ayağına yüz sür:

ayağına yüz sür: Deyim

Mısra: **11**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak II ayağına kapanmak

11. Dāyeler yüz sürüp ayaġına

12. Medḥ oḳuyup cemāli bāġına

Anlamlandırılan sözcüğün/sözcük grubunun türüne, ilgili mesnevi bölümünün kaçıncı mısrası olduğuna, metinde kazandığı anlama ve geçtiği beyit ile ilgili bilgilere yer verilen bir formattır.

Format-2

ayağına yüz sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak II ayağına kapanmak.*

Bu kerāmet çün anı étdi Kerīm / **Yüz sürer ayaġına** bahr-i ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [ayaġına yüz sür, -er]*

Dāyeler **yüz sürüp ayaġına** / Medḥ oḳuyup cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [ayaġına yüz sür, -üp]*

Anlamlandırılan sözcüğün/sözcük grubunun anlamına, geçtiği beyite, beyit numarasına, mesnevinin ilgili bölüm numarasına ve aldığı eklere yer verilen bir formattır. Bu formatta sözcüğün/sözcük grubunun metnin tamamında geçtiği örnek beyitler madde numarası verilerek alt alta sıralanmaktadır.

Format-3

Anlamlandırılan sözcüğün/sözcük grubunun anlamına, geçtiği beyite, beyit numarasına, mesnevinin ilgili bölüm numarasına ve aldığı eklere yer verilen bir formattır. Bu formatta

sözcüğün/sözcük grubunun metnin tamamında geçtiği örnek beyitler madde numarası verilmeden, madde işareti konularak alt alta sıralanmaktadır.

ayağına yüz sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak II ayağına kapanmak.*

Bu kerāmet çün anı étdi Kerīm / **Yüz sürer ayaġına** bahr-i ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [ayaġına yüz sür, -er]*

Dāyeler **yüz sürüp ayaġına** / Medḥ oḳuyup cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [ayaġına yüz sür, -üp]*

Yusuf u Züleyhâ mesnevisinin veri girişi tamamlandığında yukarıda belirtilen ikinci formata göre çıktı alınması kararlaştırıldı. Ancak sistem tarafından otomatik olarak birleştirilen beyitlerin asıl metinle uyuşmaması, sistemin verdiği beyit numarası ile asıl metnin beyit numarasının birbirini tutmaması, mesnevi bölüm numaraları arasında farklılıklar olması gibi problemler ortaya çıkmaktaydı. Bunun üzerine sistemin verdiği çıktılar üzerinden elle düzeltme yöntemine gidilerek beyitler ve beyit numaraları tek tek düzenlenmiş ve kaynak metinle uyumlu hale getirilmiştir.

SONUÇ

Yûsuf u Züleyhâ kıssası, yalnızca bir aşk hikayesi olmanın ötesinde, derin bir manevi ve ahlaki içerik barındıran, aynı zamanda edebi bir miras olarak da büyük önem taşıyan bir anlatıdır. Bu kıssanın kökleri, Kur'an-ı Kerim, Tevrat ve İncil gibi kutsal metinlere dayanmaktadır ve bu durum, onu çok katmanlı bir yapı haline getirmiştir. Kıssa, genellikle mesnevi nazım biçiminde kaleme alınmış olup farklı isimlerle anılmaktadır; bunlar arasında Yûsuf u Züleyhâ, Kıssa-i Yûsuf, Yûsuf ile Zelîhâ ve Yûsuf ve Züleyhâ gibi başlıklar bulunmaktadır. Özellikle XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'da bu anlatıya duyulan ilgi artmış ve pek çok şair tarafından çeşitli eserler üretilmiştir.

Türk edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ kıssası ile ilgili bilinen ilk Türkçe eser, Yesevi dervişi Ali tarafından 1232-1233 yıllarında yazılmıştır. Ali, eserini dörtlükler halinde ve hece vezniyle kaleme alarak bu konuda bir geleneğin temellerini atmıştır. Bu tarihten itibaren Anadolu'da birçok şair, Yûsuf u Züleyhâ kıssasını farklı perspektiflerden ele alarak eserler yazmışlardır. Bu bağlamda, XIII.-XIV. yüzyıl şairlerinden Şeyyat Hamza'nın "Dâsitân-ı Yusuf Aleyhisselam Ahsenü'l-Kasasü'l-Mübarek" adlı mesnevisi, dönemin en önemli eserlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu eser, divan edebiyatı dönemindeki ilk Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi olma özelliği taşımaktadır ve aynı zamanda bu anlatının Türk edebiyatındaki varlığını pekiştiren bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Hamdullah Hamdî'nin XV. yüzyılda kaleme aldığı Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi, dönemin üslubundaki estetik incelik ve derin anlam katmanlarıyla diğer eserlerden ayrılmaktadır. Eser, yazıldığı dönemde geniş bir etki alanı kazanmış; Anadolu'da yaygın bir şekilde tanınmış ve çeşitli bölgelerde defalarca istinsah edilmiştir. Bu yaygınlık, eserin akademik çevrelerde ilgi görmesini sağlamış ve üzerine yapılan çeşitli incelemelere zemin hazırlamıştır. Ancak, mevcut çalışmalar incelendiğinde, beyitlerin dil içi çevirisi ve anlamlarının tespitine yönelik analizlerde bazı eksikliklerin bulunduğu dikkat çekmektedir. Özellikle, beyitlerdeki kelime ve kelime gruplarının sadece lügat anlamlarıyla ele alınmasının, metnin bütünündeki derin anlamı tam olarak yansıtamadığı görülmektedir. Bu nedenle, Yûsuf u Züleyhâ mesnevisine yönelik bağlamsal dizin ve işlevsel sözlük çalışması yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma, Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ adlı mesnevisinin bağlamlı dizininin oluşturulmasına yönelik bir çaba olarak karşımıza çıkmaktadır. Tez kapsamında, Yûsuf u Züleyhâ'da geçen sözcük ve sözcük gruplarının metnin bağlamı içerisinde kazandığı anlamlar tespit edilmiştir. Elde edilen anlamlar, LEHÇEDİZ sistemine işlenerek alan araştırmacılarının kullanımına sunulmuştur.

LEHÇEDİZ adlı internet tabanlı sözlük projesi, okurlara ve araştırmacılara bilgiye hızlı ve etkili bir şekilde ulaşma imkanı sunarken, aynı zamanda metinlerin analizi açısından önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Bu sistem, araştırmacıların eserde yer alan kelimelerin hangi yüzyılda kullanıma başlandığını, zaman içinde geçirdiği değişimleri ve aynı dönemde yaşayan şairlerin söz varlıkları arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmelerine yardımcı olmaktadır.Bütün bu çalışmalar, Yûsuf u Züleyhâ kıssasının edebi, kültürel ve dini boyutlarını derinlemesine incelemeye olanak tanımakta, dolayısıyla Türk edebiyatının zenginliğine dair daha kapsamlı bir anlayış geliştirmektedir. Böylelikle metinlerin bağlam içinde değerlendirilmeleri, dilsel ve anlatımsal özelliklerin yanı sıra döneminin sosyo-kültürel yapısının da anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Beş bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümü "Hamdullah Hamdî" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde mesnevinin "Hasb-i Hâl-i Ruzgâr u Zikr-i Mevlânâ Ak Şemse'd-dîn" adını taşıyan kısmında yer alan beyitlerden hareketle şairin hayatı ele alınmıştır. "Hamdullah Hamdî'nin Eserleri" adlı ikinci bölümde şairin eserlerinden " Divan, Leylâ vü Mecnûn, Ahmediyye, Tuhfetü'l-Uşşâk, Kıyâfetnâme" ile ilgili bilgiler verilmiştir. "Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi" adlı üçüncü bölümde Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Klasik Türk edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri ve "Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi" ile ilgili yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Dördüncü bölümde Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünün hazırlanma aşamalarından bahsedilmiştir. "Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Hazırlarken Karşılaşılan Zorluklar" adlı son bölümde çalışma esnasında karşılaşılan zorluklar detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Çalışmanın ekler kısmında "Kelime Sayıları Tablosu, Kelime Grupları Sayıları Tablosu, Kelime Kullanım Sıklığı Tablosu" yer almaktadır. Kelime sayıları tablosunda mesnevinin bölümlerinde geçen nazım şekilleri (gazel, mesnevi, rubai) ve kelime sayıları belirtilmiştir.

Çalışmanın önemli bir bileşeni olan "Kelime Kullanım Sıklığı" tablosu, Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinde geçen kelime veya kelime gruplarının metinde kaç defa kullanıldığını göstermektedir. Bu tablo, metin içindeki kelime dağarcığı, kullanım yoğunluğu, kelime tercihleri ve anlatım tarzları hakkında araştırmacılara detaylı bilgiler sunmaktadır. Böylelikle "Kelime Kullanım Sıklığı" tablosu Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi ile ilgili yapılacak çalışmalarda araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır.

Çalışmada, toplamda 59,574 sözcük ve sözcük grubunun girişi gerçekleştirilmiş ve bunlardan tür ya da anlam bakımından birbirinden farklı olan 10,929 madde başı tanımlanmıştır. Bu çerçevede, 9,459 kalıp ifade, 271 deyim, 73 dua ifadesi, 31 hadis, 20 ayet, 17 atasözü ve 8 kelam-ı kibar tespit edilmiştir. Bu zengin veri seti, Yûsuf u Züleyhâ kıssasının dil ve anlatım özelliklerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmuştur.

Metindeki *"ḥicāb-ı kesret, çetr-i bi̱-sütūn u ṭınāb, kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān, nihān-ı nihān-ı nā-peydā, verd-i derd, kara taşda karanuda kara mūr, 'andeli̱b-i ḥadi̱s-i ḫūb-nefes, dürc-i güher"* gibi ifadeler, XV. yüzyıl Klasik Türk şiirinin ve Hamdullah Hamdî'nin sanat ve dil anlayışının önemli ipuçlarını barındırmaktadır. Ancak bu sözcük ve sözcük gruplarının lügat anlamları, mesnevi bağlamında kazandıkları derin anlamları yansıtmada yetersiz kalmıştır. Bu durum, Yûsuf u Züleyhâ mesnevisine yönelik bağlamlı bir dizin ve işlevsel bir sözlük çalışmasının gerekliliğini ortaya

koymuştur. Örneğin; "Ṣıdḳ-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ oldı bedīd / Ṭaḳdı anuñ diline ḫayṭ-ı sepīd" şeklindeki beyitte geçen "*ḫayṭ-ı sepīd"* ifadesi M. Cihat Üstün tarafından yapılan "Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Zelîhâ Mesnevîsi (Gramer-Metin-Dizin)" adlı çalışmanın dizin bölümünde " ***ḫayṭ:*** *iplik, tire, tel, lif* ve ***sepīd:*** *beyaz, ak"* şeklinde iki ayrı kelime şeklinde anlamlandırılmıştır. Buradaki anlamlardan hareketle tamlama *"beyaz iplik"* anlamını kazanmaktadır. Ancak bu anlam beytin anlamının ortaya konmasında yetersiz kalmıştır. Beyitte sabahın erken vakitlerinde güneşin doğduğu an tasvir edilmiştir. Bu bağlamdan hareketle "*ḫayṭ-ı sepīd"* ifadesi güneş doğarken etrafından beyaz iplik gibi yansıyan ışıkları kastetmektedir. Bundan ötürü bağlamlı dizin çalışmamızda bu ifade *"**ḫayṭ-ı sepīd:** Beyaz iplik, II güneş doğarken ufukta görülen ışık demetleri."* şeklinde anlamlandırılmıştır.

Mesnevide oldukça fazla yekûn teşkil eden zamirler ve sıfatlar belirtilmekle yetinilmemiş zamir ve sıfatların kimler için kullanıldığı parantez içesinde gösterilmiştir. Böylelikle metindeki şahıslarla ilgili yapılacak çalışmalara kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Örneğin; *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Yusuf), "O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. İshak Peygamber'in ikiz oğullarından ilk olarak dünyaya gelen: Esav).*

Sözcüğün beyitte geçen anlamının doğru tespit edilmesi için bazı sözcük ya da sözcük grupları ile ilgili detaylı açıklamalar yapılmıştır. Örneğin; ***şem*ʿ *gibi rāst-zebān ol:*** *Mum gibi doğru dilli (sözlü) olmak. (Beyitte mumun doğru, düzgün şeklinden hareketle "doğruluk, doğru sözlülük" anlamı ortaya çıkarılmıştır. Mumun yanışının baştan ayağa doğru, düzgün bir şekilde oluşu; mumun içindeki fitile de dil denilmesi bu anlama kuvvet vermektedir.)*

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünü içeren bu çalışma Yûsuf u Züleyhâ kıssasının Türk edebiyatındaki yerini ve önemini pekiştirirken aynı zamanda XV. yüzyıl Klasik Türk şiirinin incelenmesine ve Hamdullah Hamdî'nin söz varlığının derinlemesine ortaya konmasına katkıda bulunmuştur. Elde edilen bulgular, alan araştırmalarına ışık tutmakta ve özellikle dönem, şair mukayesesi ile ilgili çalışmalara büyük kolaylık sağlamaktadır. Hamdullah Hamdî'nin eserinin zengin dil ve anlatım özellikleri, bu alanda yapılacak yeni çalışmalara kapı aralamakta ve Türk edebiyatı araştırmalarına değerli katkılarda bulunmaktadır. Bu bağlamda, Yûsuf u Züleyhâ kıssasının, Türk kültür ve edebiyatındaki yeri, sadece bireysel bir aşk hikayesinin ötesine geçerek, evrensel temaları ve insan ilişkilerinin derinliklerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla, bu eser üzerindeki çalışmaların devam etmesi hem akademik anlamda hem de kültürel mirasın korunması açısından son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

Ahmed Âsım (2000), **Burhân-ı Kâtı‘** (Haz. M. Öztürk-D. Örs). Ankara: TDK Yayınları.

Akbayar, Nuri (2001), **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü.** İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Aksan, Doğan (1998), **Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi,** Engin Yayınları, Ankara.

_____(2013), **Şiir Dili ve Türk Şiir Dili,** Bilgi Yayınevi, Ankara.

Aksoyak, İsmail Hakkı (2016), **Söylenmemiş Sözler,** Ankara: Grafiker Yayınları.

Akün, Ömer Faruk (1994), "Divan Edebiyatı", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,** C.9, İstanbul: TDV Yayınları, s. 389-427.

Altuntaş, İsmail Hakkı (2011), **Niyazi-i Mısri, Divan-ı İlahiyyat ve Açıklaması,** 3 Cilt, İstanbul: Ekrag Kitabevi.

Atasoy, Nurhan (2016), **Derviş Çeyizi Türkiye'de Tarikat Giyim-Kuşam Tarihi,** İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Kültür A.Ş.) Yayınları.

Atasözleri ve Deyimler Tabirler (2 Cilt), İstanbul: Doğan Matbaa.

Ayvazoğlu, Beşir (1982), **Aşk Estetiği, İslam Sanatlarının Temel Prensipleri Üzerine Bir Deneme,** Ankara: Birlik Yayınları.

Bahadır, S. Cem (2018) "Sâye" Kelimesi Hakkında Bazı Mülahazalar, **Journal of Turkish Language and Literature,** 4, (4), 914.

Banarlı, Nihad Sami (1984) **Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri,** İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

_____ (1998), **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi,** C.1. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Canım, Rıdvan (2000), **Latîfî, Tezkiretü'ş-Şuarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ, İnceleme-Metin,** Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Çavuşoğlu, Mehmet (2003), **Divanlar Arasında,** İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Çetin, Nurullah (2006), **Şiir Çözümleme Yöntemi,** Ankara: Öncü Kitap Yayınları.

Devellioğlu, Ferit (2006), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 23. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi.

Eliuz, Ülkü (2009), Geleneğin Dirilişi Nazan Bekiroğlu'nun Yûsuf İle Züleyḫâ'sı, **Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları-2,** Temmuz-Aralık.

Ercilasun, Ahmet Bican (2005) **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi,** Ankara: Akçağ Yayınları.

Eyüboğlu, İsmet Zeki (1994), **Divan Şiiri** (2 Cilt), İstanbul: Say Yayınları.

Gölpınarlı, Abdulbaki (1977), **Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri,** İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.

Guiraud, Pierre (1994), **Göstergebilim,** çev., Mehmet Yalçın. Ankara İmge Kitabevi.

Hüseyin Kazım Kadri (1928-45), **Türk Lügatı** (Türk Dillerinin İştikakı ve Edebi Lügatları), 4 Cilt, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

Hüseyin Remzî (1305 (1808)), **Lügat-ı Remzî,** 2 Cilt, İstanbul.

İbrahim Cûdî (2006), **Lügat-i Cûdî**, (Haz. Parlatır, İ.; Tezcan-Aksu, B.; Tufar, N.), Ankara: TDK. Yayınları.

İnternet: **Ötüken Türkçe Sözlük**, www.otukensozluk.com, (Erişim tarihi: 12.05.2020).

İnternet: **Tarih Çevirme Kılavuzu**, http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu (Erişim tarihi: 01.02.2020)

İnternet: TDK. **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü,** www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 22.10.2020)

İnternet: TDK. **Derleme Sözlüğü, www.tdk.gov.tr** (Erişim tarihi: 03.10.2020)

İnternet: TDK. **Güncel Türkçe Sözlük,** www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 12.10.2020)

İnternet: TDK. **Kişi Adları Sözlüğü,** www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 15.10.2020)

Kanar, Mehmet (2003), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,** İstanbul: Derin Yayınları.

Kavgar, Cahit (1968), Ḥamdullah Ḥamdî'nin Yûsuf ü Züleyḫâsı, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten,** Cilt 16 , Sayı , s.157 – 172.

Koçu, Reşad Ekrem (1969), **Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü,** İstanbul: Sümerbank Kültür Yayınları.

Koncu, Hanife (2013), Yûsuf ve Züleyhâ, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi** , 44 (38-40), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Korkmaz, Ramazan (2002/a), **İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı,** Ankara: Akçağ Yayınları.

_____ (2002/b), "Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler", **Scholarly Depth and Accuracy, A Festschrift to Lars Johonson,** (Editör: Nurettin Demir, Fikret Turan). Ankara: Grafiker Yayınları.

Korkmaz, Zeynep (2003), **Gramer Terimleri Sözlüğü,** (Genişletilmiş 2. baskı), Ankara: TDK Yayınları.

Köprülü, Fuat (1997), "Hamdî Maddesi" **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 5/1. Eskişehir: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

_____ (2003), **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara: Akçağ Yayınları.

_____ (2003), **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara: Akçağ Yay.

Kur"an-ı Kerim Meâli (2010) Kaynak Eserler/26, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Kurnaz, Cemal (2007), **Osmanlı Şâir Okulu**, Ankara: Birleşik Yayınevi

_____ (2011), Divan Edebiyatı ve Türk Kimliği, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Kurtuluş, Rıza (2013), Yûsuf ve Züleyhâ, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,** 44 (40-41), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Kuşoğlu, Mehmet Zeki (2006), **Resimli Ansiklopedik Kuyumculuk ve Maden Terimleri Sözlüğü,** İstanbul: Ötüken Yayınları.

Levend, Agah Sırrı (1984). **Divan Edebiyatında Kelimeler ve Remizler Mazmunlar**, İstanbul: Enderun Kitabevi.

_____ (2008), **Türk Edebiyatı Tarihi,** 5. Baskı, Ankara: TTK Yayınları.

Lings, Martin (2003), **Simge ve Kökenörnek,** çev., Süleyman Sahra. Ankara: Hece Yayınları.

Livingston, Ray (1998), **Geleneksel Edebiyat Teorisi.** çev., Nejat Özdemiroğlu. İstanbul: İnsan Yayınları

Mehmed Süreyya (1996), **Sicill-i Osmânî** (6 cilt), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Mengi, Mine (1991), **Divan Şiiri ve Bikr-i Mana**, Dergâh Dergisi, 19, 19.

_____(2000), Divan Şiiri Yazıları, Ankara: Akçağ Yayınları.

Mermer, Ahmet; Alıcı, Lütfi; Eflatun, Muvaffak… vd. (2006). **Eski Türk Edebiyatına Giriş,** Ankara: Akçağ Yayınları.

Mütercim Âsım. (2000), **Burhân-ı Kâtı Tercümesi,** 1. Baskı (Haz. Öztürk, M.; Örs, D.), Ankara: TDK. Yayınları.

Okuyucu, Cihan (2011), **Divan Edebiyatı Estetiği,** İstanbul: Kapı Yayınları.

Olgun, İbrahim, Drahşan Cemşit (1363), **Farsça-Türkçe Sözlük,** 3. Basım, Ankara: Murat Kitabevi

Onay, Ahmet Talat (2009), **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü** : Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı, İstanbul: H Yayınları.

_____ (2013), **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü,** Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Onur, M. Naci (1991), **Yûsuf u Züleyhâ,** Hamdî. Ankara: Akçağ Yayınları.

Öztürk, Tuncay (2020), "Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisi (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük)" Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Öztürk, Zehra (1997), "Hamdullah Hamdi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, 15 (452-454), İstanbul:Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

_____ (2001), **"Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ve Zeliha Mesnevisi Giriş, Metin İnceleme, Tıpkı Basım , Tenkidli Metin"**, Cambridge: Harvard Üniversitesi Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları.

Özyıldırım, Ali Emre (1999), "Hamdullah Hamdî ve Divanı", Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları.

Pakalın, Mehmet Zeki (2004), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü** (3 Cilt), İstanbul: MEB Yayınları.

Pala, İskender (2004), **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İsmail (2012), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Ankara: Yargı Yayınları.

Saussure, Ferdinan de (2001) **Genel Dilbilim Dersleri**, çev., Berke Vardar. İstanbul: Multilingual Yayınları.

Şemseddin Sami (1996), **Kâmûsu'l-A'lâm**, Tıpkı Basım, C. 3. Ankara: Kaşgar Neşriyat.

_____ (2007), **Kâmûs-ı Türkî,** İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şenödeyici, Özer (2015), **Naili Divanı Sözlüğü Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük,** Ankara:Serüven Yayınevi.

Şentürk, Ahmet Atilla (2016), **Osmanlı Şiiri Kılavuzu,** C.1, İstanbul: Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi Yayınları.

Şuuri Hasan Efendi (2019), **Ferheng-i Şuurî** C.4. (Yayıma Hazırlayan: Ozan Yılmaz), Ankara:Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları

Tanpınar, Ahmet Hamdî (2001), **19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi,** (9. Baskı), İstanbul: Çağlayan Kitabevi

Tanyeri, Mehmet Ali (1999), **Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler,** Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, Ali Nihad (2002), **"Divan Edebiyatı" Türkler,** C.11, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Tökel, Dursun Ali (2016), **Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar Şahıslar Mitolojisi,** Ankara: Akçağ Yayınları.

Tulum, Mertol (2013), **Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü**, İstanbul: Kapı Yayınları.

Uludağ, Süleyman (2005), **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Ünver, İsmail (2008), "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" **Turkish Studies**.3, 6.

Üstün, M.Cihat (2014), **Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Zelîhâ Mesnevisi (Gramer-Metin-Dizin)**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum Atatürk Üniversitesi.

EKLER

EK 1: Kelime Sayıları Raporu

Bu tabloda Yusuf u Züleyha mesnevisinin bölümlerinde geçen sözcüklerin sayıları listelenmektedir. Tabloda geçen;

Eser Adı: TEBDİZ sistemine yüklenen ve bağlamlı sözlük çalışması yapılan Yusuf u Züleyha mesnevisini

Tipi: Mesnevide yer alan nazım şekillerini (gazel, mesnevi, rubai)

Eser Sıra Numarası: Mesnevide yer alan nazım şekillerinin sıra numarasını

Bölümlerde Geçen Kelime Sayısı: Mesnevinin bölümlerinde geçen sözcüklerin sayılarını belirtmektedir.

Eser Adı	Tipi	Eser Sıra Numarası	Bölümlerde Geçen Kelime Sayısı
Yusuf u Züleyha	Gazel	1	32
Yusuf u Züleyha	Gazel	2	59
Yusuf u Züleyha	Gazel	3	43
Yusuf u Züleyha	Gazel	4	63
Yusuf u Züleyha	Gazel	5	61
Yusuf u Züleyha	Gazel	6	56
Yusuf u Züleyha	Gazel	7	69
Yusuf u Züleyha	Gazel	8	67
Yusuf u Züleyha	Gazel	9	69
Yusuf u Züleyha	Gazel	10	64
Yusuf u Züleyha	Gazel	11	61
Yusuf u Züleyha	Gazel	12	66
Yusuf u Züleyha	Gazel	13	56
Yusuf u Züleyha	Gazel	14	93
Yusuf u Züleyha	Gazel	15	75
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	466
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	334
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	3	439
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	4	331
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	6	486
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	7	172
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	8	96
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	9	80
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	10	97
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	11	93
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	12	86
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	13	116
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	14	254
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	15	115
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	16	363
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	17	418
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	18	245
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	19	200
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	20	544
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	21	282
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	22	209
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	23	224
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	24	365
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	25	496
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	26	250
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	27	119
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	28	1066
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	29	276
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	30	265

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	31	174
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	32	45
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	33	82
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	34	68
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	35	46
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	36	39
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	37	106
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	38	86
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	39	152
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	40	277
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	41	59
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	42	47
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	43	105
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	44	101
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	45	47
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	46	64
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	47	42
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	48	659
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	49	337
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	50	114
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	51	277
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	52	229
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	53	381
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	54	953
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	55	310
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	56	707
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	57	573
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	58	29
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	59	204
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	60	739
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	61	83
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	62	51
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	63	325
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	64	553
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	65	66
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	66	1020
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	67	363
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	68	188
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	69	374
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	70	311
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	71	83
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	72	581
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	73	730
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	74	658
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	75	333
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	76	127
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	77	768
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	78	415
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	79	313
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	80	228
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	81	969
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	82	391
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	83	107
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	84	343
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	85	221
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	86	275
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	87	70
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	88	237
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	89	473
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	90	49
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	91	42
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	92	643
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	93	742
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	94	406

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	95	552
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	96	491
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	97	134
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	98	572
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	99	1093
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	101	216
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	102	174
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	103	67
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	104	461
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	105	483
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	106	523
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	107	330
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	108	65
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	109	1402
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	110	951
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	111	403
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	112	351
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	113	469
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	114	137
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	115	502
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	116	584
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	117	51
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	118	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	120	18
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	121	20
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	122	33
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	123	431
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	124	288
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	125	471
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	126	420
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	127	811
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	128	92
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	129	1613
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	130	573
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	131	429
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	132	963
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	133	163
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	134	585
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	135	775
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	136	398
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	137	229
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	138	559
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	139	565
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	140	301
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	141	692
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	142	640
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	143	189
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	144	441
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	145	429
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	146	573
Yusuf u Züleyha	Rübai	1	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	147	588
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	148	484
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	149	501
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	150	470
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	151	285
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	152	49
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	153	59
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	154	683
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	155	1301
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	156	165
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	157	362
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	158	314
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	159	241

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	160	64
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	161	191
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	162	133
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	163	445
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	164	361
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	165	147
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	166	756
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	167	19

EK 2: Kelime Grupları Sayıları Raporu

Bu tabloda Yusuf u Züleyha mesnevisinin bölümlerinde geçen kelime gruplarının sayıları listelenmektedir. Tabloda geçen;

Eser Adı: TEBDİZ sistemine yüklenen ve bağlamlı sözlük çalışması yapılan Yusuf u Züleyha mesnevisini

Tipi: Mesnevide yer alan nazım şekillerini (gazel, mesnevi, rubai)

Eser Sıra Numarası: Mesnevide yer alan nazım şekillerinin sıra numarasını

Grup Tipi: Mesnevide geçen kelime gruplarını (kalıp ifade, atasözü, deyim, ayet, hadis, kelam-ı kibar, dua ifadesi)

Sayısı: Mesnevisinin bölümlerinde geçen kelime grupları sayılarını belirtmektedir.

Eser Adı	Tipi	Eser Sıra Numarası	Grup Tipi	Sayısı
Yusuf u Züleyha	Rübai	1	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	Kalıp İfade	97
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Kalıp İfade	50
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	Ayet	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Ayet	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Kelam-ı Kibar	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Hadis	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Kalıp İfade	56
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	3	Dua İfadesi	23
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	3	Kalıp İfade	59
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	3	Hadis	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	4	Kalıp İfade	97
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	4	Hadis	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	4	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	4	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Gazel	1	Kalıp İfade	74
Yusuf u Züleyha	Gazel	1	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	6	Kalıp İfade	137
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	6	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	6	Hadis	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	6	Dua İfadesi	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	7	Kalıp İfade	35
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	7	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	7	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	8	Kalıp İfade	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	9	Kalıp İfade	28
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	9	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	10	Kalıp İfade	23

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	10	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	10	Hadis	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	11	Kalıp İfade	29
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	12	Kalıp İfade	24
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	12	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	12	Hadis	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	13	Kalıp İfade	34
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	14	Kalıp İfade	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	14	Kalıp İfade	74
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	15	Kalıp İfade	38
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	16	Kalıp İfade	91
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	16	Atasözü	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	16	Dua İfadesi	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	17	Kalıp İfade	100
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	17	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	18	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	18	Kalıp İfade	74
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	19	Kalıp İfade	61
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	20	Kalıp İfade	140
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	20	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	20	Deyim	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	21	Kalıp İfade	73
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	22	Kalıp İfade	76
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	23	Kalıp İfade	95
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	24	Kalıp İfade	110
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	24	Deyim	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	25	Kalıp İfade	135
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	25	Deyim	18
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	26	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	26	Kalıp İfade	75
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	27	Kalıp İfade	30
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	27	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	28	Kalıp İfade	202
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	28	Deyim	62
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	28	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	Kalıp İfade	60
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	Deyim	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	1	Hadis	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Deyim	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	29	Kalıp İfade	29
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	29	Deyim	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	33	Hadis	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	30	Kalıp İfade	30
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	30	Deyim	16
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	30	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	31	Kalıp İfade	41
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	31	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	32	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	32	Deyim	1

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	33	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	33	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	33	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	33	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	34	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	34	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	35	Kalıp İfade	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	35	Kelam-ı Kibar	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	35	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	36	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	37	Kalıp İfade	27
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	37	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	38	Kalıp İfade	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	38	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	39	Kalıp İfade	32
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	39	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	40	Kalıp İfade	56
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	40	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	41	Kalıp İfade	16
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	42	Kalıp İfade	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	42	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	43	Kalıp İfade	16
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	43	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	43	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	44	Kalıp İfade	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	44	Deyim	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	45	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	45	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	46	Deyim	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	46	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Gazel	1	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	47	Kalıp İfade	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	47	Deyim	5
Yusuf u Züleyha	Gazel	2	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Gazel	2	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	48	Kalıp İfade	63
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	48	Deyim	75
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	49	Kalıp İfade	47
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	49	Deyim	18
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	50	Kalıp İfade	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	50	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Gazel	3	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Gazel	3	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	51	Deyim	21
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	51	Kalıp İfade	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	51	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	52	Kalıp İfade	29
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	52	Deyim	30
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	53	Deyim	39
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	53	Kalıp İfade	44

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	53	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	53	Dua İfadesi	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	54	Deyim	126
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	54	Kalıp İfade	82
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	54	Atasözü	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	54	Dua İfadesi	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	55	Deyim	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	55	Kalıp İfade	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	55	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	56	Kalıp İfade	78
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	56	Deyim	87
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	56	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	57	Deyim	41
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	57	Kalıp İfade	48
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	58	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	58	Deyim	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	59	Kalıp İfade	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	59	Deyim	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	60	Kalıp İfade	54
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	60	Deyim	65
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	61	Kalıp İfade	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	61	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	62	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	62	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	63	Kalıp İfade	35
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	63	Deyim	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	65	Deyim	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	65	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	64	Kalıp İfade	59
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	64	Deyim	40
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	66	Kalıp İfade	100
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	66	Deyim	60
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	66	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	66	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	67	Kalıp İfade	48
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	67	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	67	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	68	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	68	Kalıp İfade	23
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	68	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	68	Kelam-ı Kibar	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	69	Kalıp İfade	49
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	69	Deyim	28
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	69	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	70	Kalıp İfade	28
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	70	Deyim	20
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	70	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	71	Kalıp İfade	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	71	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	72	Kalıp İfade	65

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	72	Deyim	30
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	73	Kalıp İfade	79
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	73	Deyim	52
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	73	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Gazel	4	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Gazel	4	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	74	Kalıp İfade	69
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	74	Deyim	46
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	74	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	75	Kalıp İfade	43
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	75	Deyim	16
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	76	Kalıp İfade	31
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	76	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	77	Kalıp İfade	81
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	77	Deyim	38
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	78	Kalıp İfade	64
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	78	Deyim	30
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	78	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	79	Deyim	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	79	Kalıp İfade	41
Yusuf u Züleyha	Gazel	5	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Gazel	5	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Gazel	6	Deyim	4
Yusuf u Züleyha	Gazel	6	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Gazel	7	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Gazel	7	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Gazel	8	Kalıp İfade	13
Yusuf u Züleyha	Gazel	8	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	79	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	80	Deyim	21
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	80	Kalıp İfade	18
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	80	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	81	Kalıp İfade	103
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	81	Deyim	74
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	82	Kalıp İfade	71
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	82	Deyim	23
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	83	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	83	Kalıp İfade	21
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	84	Kalıp İfade	48
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	84	Deyim	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	85	Kalıp İfade	43
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	85	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	86	Kalıp İfade	45
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	86	Deyim	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	87	Kalıp İfade	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	87	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	88	Kalıp İfade	38
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	88	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	89	Kalıp İfade	92
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	89	Deyim	6

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	89	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	90	Kalıp İfade	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	90	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	91	Kalıp İfade	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	92	Kalıp İfade	93
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	92	Deyim	15
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	92	Ayet	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	93	Kalıp İfade	125
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	93	Deyim	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	94	Kalıp İfade	58
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	94	Deyim	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	94	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	95	Kalıp İfade	55
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	95	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	95	Deyim	44
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	95	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	96	Kalıp İfade	61
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	96	Deyim	18
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	97	Kalıp İfade	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	97	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	98	Deyim	17
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	98	Kalıp İfade	100
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	98	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	98	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	99	Kalıp İfade	152
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	99	Deyim	57
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	99	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	99	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Gazel	9	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Gazel	9	Kalıp İfade	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	110	Kalıp İfade	118
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	110	Deyim	38
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	110	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	110	Argo	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	110	Ayet	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	101	Kalıp İfade	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	101	Deyim	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	101	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	102	Kalıp İfade	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	102	Deyim	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	102	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	102	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Gazel	10	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Gazel	10	Kalıp İfade	13
Yusuf u Züleyha	Gazel	10	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	103	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	103	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	104	Kalıp İfade	48
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	104	Deyim	20
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	104	Argo	1

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	3	Deyim	22
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	4	Deyim	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	6	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	2	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	7	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	8	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	9	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	9	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	9	Hadis	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	10	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	11	Deyim	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	12	Ayet	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	13	Deyim	13
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	14	Deyim	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	16	Deyim	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	17	Deyim	13
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	106	Kalıp İfade	107
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	106	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	113	Kalıp İfade	79
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	129	Kalıp İfade	234
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	140	Kalıp İfade	53
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	159	Kalıp İfade	28
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	18	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	18	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	19	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	19	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	21	Deyim	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	22	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	23	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	28	Argo	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	104	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Gazel	11	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	105	Kalıp İfade	86
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	105	Deyim	25
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	105	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	106	Deyim	35
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	107	Kalıp İfade	61
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	107	Deyim	29
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	108	Kalıp İfade	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	108	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	109	Kalıp İfade	233
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	109	Deyim	95
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	109	Hadis	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	109	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	109	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	111	Deyim	28
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	111	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	111	Kalıp İfade	58
Yusuf u Züleyha	Gazel	12	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Gazel	12	Deyim	5

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	112	Deyim	35
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	112	Kalıp İfade	34
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	114	Deyim	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	114	Kalıp İfade	13
Yusuf u Züleyha	Gazel	13	Kalıp İfade	7
Yusuf u Züleyha	Gazel	13	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	115	Deyim	26
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	115	Kalıp İfade	58
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	116	Kalıp İfade	82
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	116	Deyim	19
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	116	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	117	Kalıp İfade	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	117	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	118	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	118	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	120	Kalıp İfade	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	120	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	121	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	121	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	122	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	122	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	123	Kalıp İfade	68
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	123	Deyim	15
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	123	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	123	Ayet	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	123	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	124	Kalıp İfade	49
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	124	Deyim	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	125	Kalıp İfade	67
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	125	Deyim	42
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	126	Kalıp İfade	60
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	126	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	127	Kalıp İfade	118
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	127	Deyim	32
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	127	Argo	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	127	Kalıp İfade	13
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	128	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	128	Kalıp İfade	15
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	128	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	129	Deyim	103
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	129	Kalıp İfade	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	129	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	113	Deyim	37
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	113	Argo	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	113	Kalıp İfade	3
Yusuf u Züleyha	Gazel	14	Deyim	8
Yusuf u Züleyha	Gazel	14	Kalıp İfade	13
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	130	Kalıp İfade	82
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	130	Deyim	37
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	130	Atasözü	1

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	130	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	131	Kalıp İfade	68
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	131	Deyim	17
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	131	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	132	Kalıp İfade	161
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	132	Deyim	29
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	132	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	132	Kalıp İfade	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	133	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	133	Kalıp İfade	16
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	133	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	133	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	134	Kalıp İfade	90
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	134	Deyim	35
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	134	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	134	Dua İfadesi	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	135	Kalıp İfade	165
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	135	Deyim	32
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	135	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	136	Kalıp İfade	55
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	136	Deyim	33
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	136	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	137	Kalıp İfade	26
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	137	Deyim	18
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	137	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	138	Kalıp İfade	78
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	138	Deyim	20
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	138	Kalıp İfade	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	139	Kalıp İfade	87
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	139	Deyim	17
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	139	Kalıp İfade	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	140	Deyim	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	140	Kalıp İfade	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	141	Kalıp İfade	116
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	141	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	141	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	142	Kalıp İfade	106
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	142	Atasözü	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	142	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	142	Kalıp İfade	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	143	Kalıp İfade	30
Yusuf u Züleyha	Gazel	15	Kalıp İfade	12
Yusuf u Züleyha	Gazel	15	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	144	Kalıp İfade	65
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	144	Deyim	13
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	144	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	145	Kalıp İfade	74
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	145	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	145	Kalıp İfade	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	146	Kalıp İfade	87

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	146	Deyim	22
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	146	Ayet	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	147	Kalıp İfade	94
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	147	Deyim	15
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	147	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	148	Kalıp İfade	74
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	148	Deyim	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	148	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	148	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	149	Kalıp İfade	70
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	149	Deyim	10
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	149	Hadis	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	150	Kalıp İfade	62
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	150	Deyim	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	150	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	151	Kalıp İfade	50
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	151	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	152	Kalıp İfade	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	153	Kalıp İfade	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	153	Deyim	5
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	154	Kalıp İfade	99
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	154	Deyim	12
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	154	Kalıp İfade	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	154	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	155	Kalıp İfade	147
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	155	Deyim	49
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	155	Kalıp İfade	8
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	155	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	156	Kalıp İfade	28
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	156	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	156	Ayet	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	157	Kalıp İfade	53
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	157	Deyim	11
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	157	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	157	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	158	Ayet	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	158	Kalıp İfade	48
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	158	Deyim	15
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	158	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	159	Deyim	9
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	159	Kalıp İfade	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	160	Kalıp İfade	14
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	161	Kalıp İfade	24
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	161	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	162	Kalıp İfade	23
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	162	Deyim	2
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	163	Kalıp İfade	70
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	163	Deyim	7
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	163	Dua İfadesi	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	163	Kalıp İfade	1

Yusuf u Züleyha	Mesnevi	164	Kalıp İfade	63
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	164	Kalıp İfade	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	164	Deyim	6
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	165	Kalıp İfade	26
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	165	Deyim	3
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	167	Kalıp İfade	4
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	167	Deyim	1
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	166	Kalıp İfade	108
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	166	Deyim	26
Yusuf u Züleyha	Mesnevi	166	Atasözü	1

EK 3: Kelime Kullanım Sıklığı Raporu

Bu tabloda Yusuf u Züleyha mesnevisinde geçen kelime ve kelime gruplarının kullanım sıklığı listelenmektedir. Tabloda geçen;

Sıra: TEBDİZ sistemine yüklenen madde başı sırasını

Kelime/ Kelime Grubu: Mesnevide geçen kelime ve kelime gruplarını (kalıp ifade, atasözü, deyim, ayet, hadis, kelam-ı kibar, dua ifadesi)
Kullanım Sıklığı: Mesnevi içerisinde kaç defa kullanıldığını belirtmektedir.

Sıra No	Kelime / Kelime Grubu	Kullanım Sıklığı
1	a (an-ı, an-a, an-da,)	1282
2	āb	36
3	āb u gil	5
4	ʿabā	1
5	ābād	1
6	ābād et-	1
7	ābād ḳıl-	1
8	ābād ol-	2
19	ābanōs-i esved	2
10	ʿabd	2
11	ābdār	1
12	āb-dār ol-	1
13	āb-dest al-	1
14	ʿAbdullāh	1
15	ʿabdullāh ol-	1
16	āb-efşān	1
17	ābī	1
18	āb-ı baḫt	1
19	āb-ı beḳā	1
20	āb-ı çeşme-i ḥayvān	1
21	āb-ı derd	1
22	āb-ı deryā-veş	1
23	āb-ı gül	2
24	āb-ı günāh	1
25	āb-ı ḥayāt	2
26	āb-ı ḥayaṭ ol-	1
27	āb-ı ḥayvān	2
28	āb-ı ʿineb	1
29	āb-ı kevşer	1
30	āb-ı luṭf	3
31	āb-ı meşreb	1
32	ābī ol-	1
33	āb-ı revān	2
34	āb-ı rū	1
35	āb-ı rūy	1
36	āb-ı şevḳ	1
37	āb-ı tevbe	1
38	āb-ı vuṣlat	1
39	ab-ı zülāl	3
40	ʿābid	3
41	ʿabīr	1
42	āb-rīz	1
43	ʿāc	1
44	aç	1
45	aç	2
46	aceb	34
47	ʿaceb mi	7
48	ʿaceb ol-	2
49	ʿacebā	7
50	ʿAcem	1
51	acı-	4
52	acı	1
53	acı dil	2
54	acı sözlü	1
55	açıl	22
56	ʿāciz	3
57	ʿāciz ḳıl-	1
58	ʿāciz ol-	2
59	açlıḳ	4
60	açmamış ġonça	1
61	açuḳ	1
62	ʿacz	1
63	ad	21
64	ad eyle-	1
65	aʿdā	1
66	ʿadāvet	1
67	ʿadāvet ét-	1
68	ʿadāvet-i ḫʷīş	1
69	ʿaded	2
70	ʿadem	5
71	ādem	50

72	ādem içinde	1
73	ādem oġlı	1
74	ādem ṣal	1
75	ādemī	5
76	ādemī baḥr	1
77	ʿadem-i iʿtibār	1
78	ādemī-zād	1
79	ādem-zād	1
80	ʿaden	1
81	ʿādet	4
82	ʿādet édin-	2
83	ʿādet ol-	1
84	ʿādet üzre	1
85	ʿādet-i zişt	1
86	adım	1
87	adın yād eyle-	1
88	adına düşer iş ét-	1
89	adını pāk ét-	1
90	ʿadl	8
91	ʿadl ét-	3
92	ʿadl-i ḫāṣ ét-	1
93	adlu	3
94	ʿadn	1
95	ʿadū	3
96	adū ol-	1
97	ʿadū-yi raḥmān	1
98	āfāḳ	7
99	āfāḳı tut-	1
100	āfāt	5
101	āferīde	1
102	āferīde ol-	1
103	āferīn	16
104	āferīn ét-	2
105	āferīn eyle-	1
106	āfet	5
107	āfet-i bāb-ı ḥayber-i tuġyān	1
108	afet-i cān	4
109	āfet-i dil	2
110	āfet-i ġam	1
111	āfet-i ġul	1
112	ʿafife	1
113	āfitāb-ı semā	1
114	ʿāfiyet	1
115	āftāb	10
116	āftāb-ı ʿālem-i nūr	1
117	āftāb-ı ʿālem-sūz	1
118	āftāb-ı ʿālem-tāb	1
119	āftāb-ı baḫt	1
120	āftāb-ı berīḳ	1
121	āftāb-ı cemāl	1
122	āfṭāb-ı cihān	1

123	āftāb-ı cihān-ı cān	1
124	āftāb-ı Kenʿānī	1
125	āftāb-ı maşrıḳ-ı dīn	1
126	āftāb-ı ṣunʿ	1
127	āftāb-ı tābān	1
128	āftāb-ı tābende	
129	āftāb-ı yaḳīn	1
130	āftāb-miṣāl	1
131	ʿafv ét-	2
132	ʿafv eyle-	1
133	ʿafv olun-	1
134	ʿafv-i ḥażret-i cūd	1
135	aġ	8
136	aġa	1
137	aġaç	1
138	aġaçdan ol-	1
139	āgāh	4
140	āgāh ét-	2
141	āgāh eyle-	3
142	āgāh ol-	5
143	aġar-	1
144	aġırla-	1
145	aġız	1
146	aġız aç	1
147	aġız yalaşı	1
148	aġız yarı	1
149	aġla-	65
150	aġlāl	3
151	aġlamaġa başla-	2
152	aġlamaḳdan gözi çıḳ-	1
153	aġlaş-	4
154	aġlat-	2
155	aġniyā	1
156	āġūş	2
157	āġūşa çek-	1
158	aġyār	12
159	aġzı ṭutul-	1
160	aġzında ṭut-	1
161	aġzını aç-	1
162	āh	46
163	āh ét-	23
164	āh eyle-	10
165	āh içre	1
166	āh ḳıl-	1
167	āh kim	4
168	āh ü enīn eyle-	2
169	āh ü fiġān	3
170	āh ü fiġān kıl	2
171	aḫaveyn	1
172	aḥbāb	2
173	aḫbār	1

174	aḥcār	1
175	ʿahd	5
176	ʿahd ét-	1
177	ʿahd eyle-	1
178	ʿahd ü ḳarār eyle-	1
179	ʿahd ü peymān	1
180	ʿahd ü yemīn eyle-	1
181	ʿahde vefā gözet-	1
182	ʿahd-i māżī	1
183	ʿahd-i meẕkūr	1
184	ahdi ṣın-	1
185	ʿahd-i temām eyle-	1
186	ʿahd-i viṣāl eyle-	1
187	āhen	4
188	āhen géyimlü	1
189	āheng ét-	7
190	āheng ol-	2
191	āheng tut-	1
192	āheng-i çāh eyle-	1
193	āhenīn	2
194	āhenin ét-	1
195	aḫī	1
196	āh-ı cihān-sūz	1
197	āh-ı derd-nāk ét-	1
198	āh-ı ḥarīḳ	1
199	āh-ı şeb-gīr	1
200	āh-ı ṣubḥ-efrūz	1
201	āh-ı vidāʿ	1
202	āh-ıla zārī eyle-	1
203	āḫir	31
204	āḫir ét-	1
205	āḫir eyle-	1
206	āḫir ol-	8
207	āḫir zemân	1
208	āḫir-i kār	7
209	āḫir-i sāl	1
210	aḥkām	1
211	aḫlāk	1
212	aḥlām	1
213	aḥmaḳ	1
214	Aḥmed	7
215	aḥmer-i nāb	1
216	aḥrār	1
217	aḫşām	1
218	aḫşām ol-	1
219	aḥsen	4
220	aḥsen ol-	1
221	aḥsenü'l vech-i ekḥalü'l-ʿayneyn	1
222	aḫter	12
223	aḫter-i devlet	1
224	āhū	15
225	āhū-yı miskīn	1
226	aḥvāl	6
227	aḫyār	1
228	ak	10
229	ak-	4
230	aḳ gül	2
231	ʿaḳabince	1
232	aḳārib	2
233	aḳça	3
234	ʿaḳd	3
235	aḳdem ol-	1
236	ʿaḳd-i beyʿ	1
237	ʿaḳd-i nikāh ét-	1
238	ʿaḳd-i zebān èt	1
239	ʿāḳıbet	33
240	ʿaḳīḳ ét-	1
241	ʿāḳil	8
242	ʿāḳil ol-	2
243	ʿāḳir ol-	1
244	aḳıt-	5
245	ʿaḳl	15
246	ʿaḳl ü cānı tene gel-	1
247	ʿaḳl u dil ʿāleminden ġarib ét-	1
248	ʿaḳlını al	2
249	ʿaḳlı fikri	1
250	ʿaḳlı fikri tebāh ol-	1
251	ʿaḳlı gel-	4
252	ʿaḳlı gét-	1
253	ʿaḳlı ḳalma-	1
254	ʿaḳlı milkini yaġmaya vér-	1
255	ʿaḳlı nā-temām ol-	1
256	aḳlı yār ol-	1
257	ʿaḳlını al-	4
258	ʿaḳlını yitür-	1
259	ʿakluñı dér-	2
260	aḳreb	1
261	ʿaḳreb ol-	1
262	aḳribā	2
263	ʿaks	9
264	ʿaks ol-	1
265	aks-i Yūsuf	1
266	al-	67
267	al	9
268	āl	1
269	al ét-	5
270	āl eyle-	1
271	āl ü aṣḥāb	1
272	aʿlā	2
273	ala göz	1
274	ʿalāḳa	1

275	ʿalāmet	4
276	alda-	7
278	aldan-	3
279	aldur-	1
280	ʿale'l-ḫuṣūṣ	6
281	ʿālem	43
282	ʿalem	4
283	ʿālem içre	1
284	ʿālem-i cān	1
285	ʿālem-i cemāl	1
286	ʿālem-i dil	2
287	ʿālem-i dünyā	1
289	ʿālem-i fānī	1
290	ʿālem-i ferāġat	1
291	ʿālem-i ġayb	1
292	ʿālem-i ḥüsn	1
293	ʿālem-i ʿışḳ	1
294	ʿālem-i ʿizz	1
295	ʿālem-i leṭāfet	1
296	ʿālem-i mevsim-i cüvān	1
297	ʿālem-i milk	1
398	ʿālem-i şeb	2
399	ʿālem-i şehādet	1
300	ʿālem-i vaḥdet	1
301	ʿālem-i vücūd	1
302	ʿālem-i zelīḫā	1
303	ʿālem-tāb	1
304	alı-	1
305	āl-i İbrāhīm	1
306	āl-i Yaʿḳūb	4
307	alı ḳo-	1
308	ʿalīl	1
309	ʿalīl ét-	2
310	ʿalīl ol-	3
311	ʿālim	3
312	ʿalīm	3
313	ʿālim ol-	1
314	ʿālim-i ġayb	1
315	ʿalīm-i rāz-ı nihān	1
316	ālimü'l-gaybi fātihü'l-ebvāb	3
317	ʿālimü'l-ġuyūb	1
318	alın-	4
319	ʿālī-şān	İ
320	ʿalkam	1
321	Allāh	9
322	Allāha ḥamd ü minnet eyle-	1
323	ʿallām	2
324	allu	1
325	alma-	1

326	alnı ayı	1
327	alnuna yazıl-	1
328	alt	2
329	altı	1
330	altı cihāt	2
331	altı ev	1
332	altun	3
333	ʿām	4
334	ʿām ét-	1
335	aʿmā	2
336	aʿmā ol-	1
337	āmāl	1
338	ʿamāliḳa	1
339	amān vérme-	1
340	ʿamel	10
341	ʿamel ét-	1
342	ʿāmī	1
343	āmīn	1
344	ʿāmir	1
345	ʿāmir ol-	1
346	ammā	20
347	ʿammār	2
348	ʿamme	5
349	ʿamr	1
350	añ-	27
351	añ	2
352	ana	13
353	ʿanber	10
354	ʿanber-i ḫām	1
355	ʿanberīn	3
356	anca	8
357	ancaḳ	2
358	ancılayın	6
359	and iç-	6
360	and içür-	1
361	anda	51
362	ʿandelīb	5
363	ʿandelīb-i faṣīḥ	1
364	ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes	1
365	aʿni	12
366	aʿnī	1
367	añıl-	8
368	ʿanḳā	1
369	ʿankebūt	1
370	añla-	18
371	añlan-	1
372	anlar	57
373	anlat-	1
374	añmaz ol-	1
375	ansuz kal-	1
376	ansuz ol-	1

377	añsuzın	2
378	anuñ içün	21
379	ʿār	4
380	ʿar ét-	2
381	ara	15
382	ara-	23
383	ara yér	3
384	ʿarab	1
385	aʿrābī	15
386	arada kal-	1
387	aradan gèt-	1
388	ārām	
389	ārām ét-	3
390	ārām ol-	1
391	ārāmī eyleme-	1
392	ārāmı olma-	1
393	ʿarʿar	3
394	ʿaraṣāt	1
395	ard	2
396	ard eteg	2
397	ardınca	1
398	ārī	1
399	ʿāri	3
400	ʿārī ol-	1
401	ʿārif	3
402	ʿārif-i dōst	1
403	ārif-i vasıl ol-	1
404	ʿarīş	1
405	ʿāriye	1
406	ʿāriyet	1
407	ʿārıż	1
408	arḳa	2
409	arḳam	1
410	arḳasını sıġa	1
411	armaġan	1
412	arpa	4
413	ʿarş	5
414	ʿarş-ı aʿlā	2
415	ʿarş-ı aʿẕam	2
416	ʿarş-ı ʿaẕīm	1
417	ʿarş-ı cān	2
418	ʿarş-i cemāl	1
419	ʿarş-ı nübüvvet	1
420	art	9
421	artuḳ	2
422	artur-	12
423	aruḳ	1
424	ʿarūs	3
425	ʿarūs-ı cihān	1
426	ʿarūs-i ḥabeş	1
427	ʿarūs-i ḳamer	1
428	ʿarż	2
429	ʿarż ét-	12
430	ʿarż eyle-	8
431	ʿarż ḳıl-	1
432	ʿarż ol-	2
433	arż u semā	1
434	ʿarża ḳıl-	1
435	ʿarż-gāh	2
436	ʿarż-gāh-ı cemāl	1
437	ʿarẓ-ı ʿacz eyle-	1
438	ʿarź-ı aḥvāl-i derd-nāk ét-	1
439	ʿarż-ı ʿārıż ét-	1
440	ʿarż-ı ʿārıż eyle-	1
441	ʿarż-ı bahā et-	3
442	ʿarż-ı cemal ḳıl-	1
443	ʿarż-ı cemāl ét-	1
444	ʿarż-ı ḥāl (et)	5
445	ʿarẓ-ı hāl eyle-	5
446	ʿarż-ı ḥaseb neseb eyle-	1
447	ʿarż-i ḥüsn eyle-	1
448	ʿarz-ı şevk èt	1
449	ʿarż-ı şükr	1
450	arż-ı ürdün	1
451	ārzu	6
452	ārzu eyle-	2
453	ārzū-yı būs u kenār	1
454	ārzū-yı nigār	1
455	ārzū-yi senā	1
456	ārzū-yı vatan	1
457	ārzū-yı yār	1
458	aṣ-	9
459	aṣ	2
460	ʿaṣā	9
461	āsān	1
462	āsār	1
463	āsār-ı ʿizzet	1
464	āsār-ı raḥmetuʿllāh	1
465	ʿasel	1
466	ʿases	2
467	aṣfiyā	6
468	aṣfiyā būstānı(nın) servi	1
469	aṣḥāb	5
470	aṣḥāb-ı ʿışk	1
471	aṣḥāb-ı şūr ü āşūb	1
472	aṣḥāb-ı ẕillet	1
473	ʿāṣī	3
474	āsīb	1
475	āsībe uġra	1
476	ʿāşıḳ	70
477	ʿāşıḳ dili	1

478	ʿāşıḳ ol-	4
479	ʿāşıḳ-āne	2
480	āşikār et-	1
481	ʿāşıḳ-ı mehcūr	1
482	āşıḳ-ı miskīn	1
483	ʿāşıḳ-ı pāk	1
484	ʿāşıḳ-ı zār	5
485	āşinā	1
486	Āsitī	1
487	āşiyān	5
488	ʿasḳalān	1
489	ʿasḳalānī	1
490	āşkār	1
491	āşkār ét-	4
492	āşkār eyle-	1
493	āşkār ol-	10
494	āşkāre	4
495	aṣl	8
496	aşla	1
497	asl-ı Yūsuf	1
498	aṣma	1
499	āsmān-ı bahā	1
500	āsmān-ı burc-ı kemāl	1
501	āsmān-i ẕāt-i burūc	1
502	aṣnām	1
503	āṣnām-ı Rūmī	1
504	ʿaṣr	1
505	aṣṣı	2
506	aṣṣı ét-	3
507	aṣṣı eyleme-	1
508	āstān	3
509	āstāne-i dōst	1
510	āstān-ı dergāh	1
511	āstān-ı reyyān	1
512	āşnā	3
513	āşnā ét-	1
514	āşnā ol-	2
515	āşūb	5
516	āşūb ét-	2
517	āşūba düş-	1
518	āşüfte	1
519	at-	14
520	at	11
521	ata	20
522	ʿaṭā	4
523	ʿaṭā ét-	1
524	āteş	15
525	āteş ol-	1
526	āteşe ṣal	2
527	āteş-i derd düş-	1
528	ateş-i ġam	2
529	āteş-i tasa	1
530	āteş-i tīz	1
531	āteşīn	2
532	āteşine yan-	1
533	āteş-tīz ol-	1
534	aṭf-ı dāmen	1
535	ʿatīḳ	1
536	aṭlas	1
537	atlu	1
538	ʿaṭşān	1
539	av	1
540	ʿavām	3
541	āvāre	8
542	āvāre ét-	2
543	āvāre eyle-	1
544	āvāre ḳal-	3
545	āvāre ol-	1
546	āvāre-i kemān-ı gümān ol-	1
547	āvāz	10
548	āvāz ét-	1
549	āvāze	1
550	āvāze et-	3
551	āvāz-ı naʿra	2
552	ʿavf ét-	1
553	ʿavḳ èt-	1
554	ʿavḳ-ı vefā	1
555	avla-	4
556	ʿavn-i muʿīn ir-	1
557	ʿavrat	7
558	avuç	1
559	ay	63
560	ayaġ	25
561	ayaġa düş-	1
562	ayaġı dāmene çek-	1
563	ayaġı üzre tur-	1
564	ayaġın kes-	1
565	ayaġın öp-	1
566	ayaġına baş ḳo-	1
567	ayaġına düş-	2
568	ayaġına rū sür-	1
569	ayaġına ser-i minnet ḳoy-	1
570	ayaġına yüz sür-	1
571	ayaḳ baṣ-	1
572	ʿayāl	1
573	aʿyān	1
574	ʿayān ol-	1
575	ʿayār-ı kāmil	1
576	ʿayb	4
577	ʿayb eyle-	1
578	ʿayb gözle-	1

579	āyet-i küllü men aleyhā fān	1
580	āyet-i muʿciz-i mübīn	1
581	āyet-i Mūsā	1
582	ayġır	1
583	ayı vü güni temām ol-	1
584	āyīn	
585	ayın on dördi	1
586	āyīne	15
587	āyine ol-	1
588	āyīne ṭut	1
589	āyine-i vech-i Rabb-i ʿālem	1
590	ayır-	8
591	ʿayn	11
592	ʿayneyn	1
593	ʿaynı	3
594	ʿayn-ı ʿadl	1
595	ʿayn-i āfet	1
596	ʿayn-i aġyār	1
597	ʿayn-i aḥad	1
598	ʿayn-i ʿāşıḳ	1
599	ʿayn-i belā	1
600	ʿayn-ı dilber	1
601	ʿayn-ı ʿişve	1
602	ʿayn-i mekr ü al	1
603	ʿayn-i raḥmet	1
604	ʿayn-ı tevḥīd	1
605	ʿayn-i vaḥdet	1
606	ayrıl-	1
607	ayru	7
608	ayru düş-	5
609	ayrulıḳ	3
610	az	6
611	az zemān	1
612	aza ḳāniʿ	1
613	ʿaẕāb	3
614	ʿaẕāb vér-	1
615	ʿaẕāb-ı elim	1
616	ʿaẕāb-ı elīm eyle-	1
617	āzād	İ
618	āzād ét-	3
619	āzād eyle-	4
620	āzād kıl-	1
621	āzād ol-	9
622	āzāde	2
623	āzādelik	1
624	azal-	1
625	ʿazāmet	2
626	āzār ol-	3
627	ʿaẕīm	5
628	ʿazīz	58
629	ʿazīz ét-	1
630	ʿazīz ol-	3
631	ʿazīzān	1
632	ʿazīz-i cemāl	1
633	ʿazīz-i Mıṣr	3
634	ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿarab	2
635	ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn	1
636	ʿazīz-i Mıṣr-ı burūc	1
637	ʿazīz-i Mıṣr-ı vücūd	1
638	ʿazīz-i nerges-i bāġ	1
639	ʿaziz-i taḫt	1
640	ʿazm ét-	11
641	ʿazm-i cānib-i meydān eyle-	1
642	ʿazm-i cānib-i şām	1
643	ʿazm-i cānib-i zindān et-	1
644	ʿazm-i dārüʿs-selām ét-	1
645	ʿazm-i diyār-ı şam	1
646	ʿazm-i günāh ét-	1
647	ʿazm-i ḫalvet-serā-yı şāh eyle-	1
648	ʿazm-i ḫiẕmet eyle-	1
649	ʿazm-i iḳlim-i lā-mekān ét-	1
650	azm-i istiḳbāl et-	1
651	ʿazm-i nūş ét-	1
652	ʿazm-i rāh ét-	2
653	ʿazm-i rāh eyle-	1
654	ʿaẕm-i remīm	1
655	ʿazm-i rezm ét-	1
656	ʿazm-i rezm eyle-	1
657	ʿazm-i ṣabr ét-	1
658	ʿazm-i saḥrā-yı Nīlgūn èt-	1
659	ʿazm-i saʿy eyle-	1
660	ʿazm-i şehr eyle-	1
661	ʿazm-i seyr eyle-	1
662	ʿazm-i şikār eyle-	1
663	ʿazm-i sū-yi germābe et-	1
664	ʿazm-i ṭāḳ-ı aṭlas	1
665	ʿazm-i teferrüc-i dīdār et-	1
666	ʿazrāʿil	1
667	aʿzā	1
668	bāb	5
669	bāb-ı azīz	1
670	bāb-ı cennet	1

671	bāb-ı esbāb	1
672	bāb-ı ḥis	1
673	bāb-ı miḥrāb	1
674	bāb-ı Mıṣr	1
675	bāb-ı şehr-i ʿulūm-i rabbānī	1
676	bāb-ı viṣāl	1
677	bāc	5
678	bād	12
679	bādām	1
680	bāde	5
681	bāde vér-	4
682	bāde-i şehvet	1
683	baʿd-ez-ān	5
684	bād-i āfet	1
685	baʿd-i ahdinnebi aleʿt-tahkîk beşerüñ efdali-durur ṣıddīḳ	1
686	bād-ı cevr	1
687	bād-i devlet	1
688	bād-ı ġam	1
689	bād-i luṭf-i sübḥānī	1
690	bād-ı sabā	1
691	bād-ı saḫt	1
692	bād-i seḥer	2
693	bād-ı semūm	2
694	bād-i ṣubḥ	1
695	bād-pā(y)	5
696	bāġ	28
697	bāġ-bān	7
698	bāġbān ḫābı uġrıya yoldur	1
699	bāġbān ol-	3
700	bāġ-bān-ı cihan	1
701	bāġ-ı ʿadn	1
702	bāġ-ı cennet	2
703	bāġ-ı cinān ol-	1
704	bāġ-ı dil	1
705	bāġ-ı ferāġ	1
706	bāġ-ı irem	3
707	bāġ-ı ḳalb	1
708	bāġ-ı meyve-i cān	1
709	bāġ-ı ʿömr	3
710	bāġ-ı sürūr	1
711	bağır	13
712	bağırdak	1
713	bağışla	1
714	bağla	16
715	bağlan	1
716	bağlu	1
717	bağrı baş(lı)	2
718	bağrı ḫūn ol-	1
719	bağrı yağın erit-	1
720	bağrı yanuḳ	1
721	bahā	16
722	bahā vér	1
723	bahāne	1
724	bahāne ét-	1
725	bahāne eyle-	2
726	bahāne getür-	1
727	bahāne ḳıl-	1
728	bahāne ol-	1
729	bahāne-sāz ol-	1
730	bahār	2
731	bahā-yı bahār	1
732	bā-hem	1
733	bā-heybet	1
734	bāhir ol-	1
735	baḥr	3
736	baḥr-i ʿamīḳ	1
737	bahr-i ʿaẓīm	1
738	baḥr-i bī-cünbiş	1
739	baḥr-i bī-ḥad	1
740	baḥr-i bī-kerānuñ gevheri	1
741	baḥr-i bī-sāḥil	1
742	baḥr-i ceyş	1
743	baḥr-i cūd	2
744	baḫr-i dil	1
745	baḥr-i fikr	1
746	baḥr-i güher	1
747	baḥr-i lutf	1
748	baḥr-i şevḳ	1
749	baḥr-i ʿummān	1
750	baḥr-i vefā	1
751	baḫş	1
752	baḫş olın-	1
753	baḥş-i sarīḥ et-	1
754	baḫşiş	1
755	baḫşiş eyle-	1
756	baḫt	15
757	baḫt yüzine açıl-	1
758	baḫt-i bende	1
759	baḫtı bīdār ol-	1
760	baḫt-ı bī-karār	1
761	baḫt-ı cihān	1
762	baḥt-ı ferḥunde	1
763	baḫt-ı genc-i laʿl	1
764	baḫt-i ḳāyim	1
765	baḫt-ı pīrūze	1
766	baḫt-ı revān	4
767	baḫt-ı sengīn	1
768	baḫtulu	1
769	baḫt-yār	1

770	bā-ẖudā ol-	1
771	bak	35
772	bāk	1
773	bāk eyle-	1
774	baḳā	1
775	baḳā-bīn ol-	1
776	baḳar	3
777	baḳarāt-ı simān	1
778	baḳā-yı devlet	1
779	bāḳī	2
780	bāḳī ol-	1
781	baḳım	1
782	baḳmaz ol-	1
783	bāl	1
784	bal	1
785	bālā	3
786	balaban	1
787	balı yaġa ḳat-	1
788	bālīn	1
789	bām	6
790	bām-ı zindān	1
791	bā-murād eyle-	1
792	bā-mūya	1
793	ben	528
794	bānū	7
795	bānū-yı ḥūr-i pīrāye	1
796	bānū-yı maġrib	1
797	bānū-yı Mıṣr	1
798	bār	11
799	bārān	1
800	bārān-ı derd ü ġam	1
801	bār-gāh	1
802	bār-gāh-i şāh	1
803	bārī	9
804	bār-i bünyāmīn	1
805	bār-ı girān	1
806	barış-	1
807	bārī-yi maʿbūd	1
808	barmaġ	6
809	baş-	46
810	baş	9
811	baş aç	1
812	baş açuḳ	1
813	baş çek-	1
814	baş dög-	1
815	baş eğ-	2
816	baş ḳo-	2
817	baş üstinde od yaḳ-	1
818	baş üzre	1
819	baş üzre ṭut-	1
820	başa ẖāk ḳoy-	1
821	başa kara ṭopraḳ ṣaç-	1
822	basar	5
823	başda devlet olma-	1
824	başda ṭut-	1
825	başdan aş-	1
826	başdan ayaġa	4
827	başdan çıḳ-	1
828	başın al-	1
829	başın belāya ṭaḳ-	1
830	başın büyüt-	1
831	başına belā gel-	1
832	başına belā getür-	1
833	başına belā iriş-	1
834	başına ẖāk ḳoy-	1
835	başına ẖāk ṣaç-	1
836	başına ḳo-	1
837	başına ṭopraḳ koy-	1
838	başına üş-	1
839	başīr	1
840	başla-	15
841	başuna ḳaḳ-	1
842	bat-	1
843	bāṭıl	2
844	bātın	1
845	baṭn-ı ʿālem	1
846	bā-vefā	1
847	bay	3
848	bāyazīd	1
849	bāyiʿ-i meẕkūr	1
850	bayram	2
851	baʿż	2
852	bāz	1
853	bāzār	1
854	bāzār et-	1
855	bāzār eyle-	1
856	bā-zārī	1
857	bāzārī	1
858	baʿźı	25
859	bāzī	3
860	Bāziġa	5
861	bāzirgān	2
862	baʿzısı	2
863	bazlama	1
864	bāzū-yı Yūsuf	2
865	bebr	1
866	beççe	1
867	bed	3
868	bed ét-	1
869	bed eyle-	1
870	bed naẕar	1
871	beddu'ā ét-	2
872	bedel	1
873	bedel ét-	1

874	bedel ol-	4
875	beden	12
876	bedevī	1
877	bed-ẖᵛāh	2
878	bed-ẖᵛāh ol-	1
879	bedīd	1
880	bedîd ol-	7
881	bed-nām	1
882	bedr	13
883	bedr ol-	2
884	bedre	1
885	bedr-i asīl	1
886	bedr-i cemāl	2
887	bedr-i ḥüsn	1
888	bedr-i temām	7
889	bed-töhmet	1
890	bed-żamīr ol-	1
891	beg	1
892	beğen-	2
893	be-ḥaḳḳ-ı Hudā	2
894	be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad	1
895	behişt	4
896	behişt ol-	1
897	behişt-i aʿlā	1
898	behre al-	1
899	behre ol-	1
900	belā ocaġı	1
901	beḳā	2
902	beḳa bāġı	1
903	bekçi	2
904	bekçi ḳo-	1
905	bekit-	1
906	bekle-	1
907	bel	9
908	bél baġla-	1
909	belā	64
910	belā çek-	4
911	belā evi	1
912	belā gel-	1
913	belā ir-	1
914	belā ol-	2
915	belā ṣatun al	1
916	belā sebaḳı	1
917	belāġat	1
918	belālar ét-	1
919	belāya ḳo-	1
920	belāya ṣal-	1
921	belāya yaḳ-	1
922	belā-yı ʿaẓīm	1
923	belā-yı darbet-i nīş	1
924	belā-yı elem	1
925	belā-yı fürḳat	1
926	belā-yı ġam	1
927	belā-yı ġarīb	2
928	belā-yı ġayret	1
929	belā-yı ġurbet	1
930	belā-yı ḥabīb	1
931	belā-yı ḥasret	1
932	belā-yı insān	1
933	belā-yı ʿışḳ	1
934	belā-yı ḳaḥṭ çek-	1
935	belā-yı nār-ı ʿaẓīm	1
936	belā-yı rıḳḳıyyet	1
937	belāyı ṣav	1
938	belā-yı vaḥdet-i çāh	1
939	belā-yı zindān	1
940	belī	8
941	belki	36
942	bem	1
943	ben kimem	1
944	benān	4
945	bencileyin	4
946	bend	17
947	bend ét-	13
948	bend ol-	1
949	bend ur-	3
950	bende	35
968	bende çek-	1
969	bende düş-	1
970	bende édin-	1
971	bende ét-	2
972	bende eyle-	1
973	bende fermān	1
974	bende ḳıl-	1
975	bende ol-	10
976	bende ṣal-	1
977	bende-i ẖāṣ ol-	1
978	bende-i ʿibrī	1
979	bende-i mezbūr	1
980	bende-i şāh	1
981	bendesi ol-	1
982	bend-i fermān	1
983	bend-i ġam	2
984	bend-i gīsū	1
985	bend-i miḥnet	1
986	bend-i zülf	1
987	bendin al-	1
988	benefşe	3
989	benefşe-vār	1
990	benī isḥāḳ	1
991	beni Yaʿḳūb	3
992	benlig	2
993	benligüm benden al-	1
994	benuʿl-ʿallāt	1

995	beñze-	19
996	beñzet-	1
997	ber	6
999	ber yé-	3
1000	berāber ol-	1
1001	berāʿet	1
1002	berakat	2
1003	berāt	2
1004	berdaʿī ester	1
1005	ber-dār ol-	1
1006	berd-i selām-ı İbrāhīm	1
1007	bere	1
1008	berekāt	3
1009	berekāt bul-	1
1010	berekāt-i Halīl	1
1011	berg	3
1012	berg ü bār	1
1013	berg ü bār-i nevmīd	1
1014	berg-i bīd	1
1015	berg-i bīd ol-	1
1016	berg-i ḫazān	1
1017	berg-i ʿömr	1
1018	berg-i semen	1
1019	ber-güzīde	1
1020	berḫūrdār ol-	3
1021	beri	1
1022	berk	2
1023	ber-ḳarār ol-	1
1024	berk-ı raḫşān	1
1025	berḳ-i ẓulmet	1
1026	berkit-	1
1027	berü	1
1028	bes	
1029	bes durur	1
1030	bes ol-	1
1031	beş yüz	1
1032	beşārāt	1
1033	beşāret	16
1034	beşāret ét-	2
1035	beşāret eyle-	1
1036	beşāret ol-	1
1037	beşāret olun-	1
1038	beşer	6
1039	beşerüñ aḥseni ol-	1
1040	béşig	1
1041	beşīr	3
1042	beşīr-i ḫaber	1
1043	beşīr-i necāt	1
1044	besle-	5
1045	beste	3
1046	beste dil	1
1047	beste ḳıl-	1
1048	beter	1
1049	beter ét-	1
1050	beter ol-	1
1051	beyʿ ét-	1
1052	beyaban	1
1053	beyān	1
1054	beyān ét-	5
1055	beyān eyle-	2
1056	beyān olın-	2
1057	beyāna getür-	1
1058	beyāna ṣıġma-	1
1059	beydaḳ	1
1060	beyʿ-nāme	1
1061	beyt-i ḥarām	1
1062	beyt-i maʿmūr	1
1063	beytü'l-aḥzān	5
1064	beytuʿllāh	1
1065	beyża	1
1066	beyża-i ḫūr	1
1067	bezen-	3
1068	bezm	6
1069	bezm-i ḫüsrev-āne	1
1070	bezm-i ʿişret	1
1071	bi	1
1072	bī-ḥadd ol-	1
1073	bī-āb	1
1074	bī-ʿad	1
1075	bī-ʿār ol-	1
1076	bī-ārām	4
1077	bī-ārām düş-	1
1078	bī-ārām ol-	1
1079	bi-ʿaynihi	1
1080	bī-bahāne	1
1081	bī-baṣar	1
1082	bī-bedel	1
1083	bī-bedel ol-	2
1084	bī-ber	1
1085	bī-berg ét-	1
1086	bī-bīm	1
1087	bī-birāder	1
1088	bıçaḳ	1
1089	bī-cān	3
1090	bī-cān düş-	1
1091	bīçāre	4
1092	bī-çāre eyle-	1
1093	bīçāre kal-	1
1094	bī-cemāl	1
1095	bī-cihet	1
1096	bī-çün	1
1097	bīd	3
1098	biḍāʿat	5

1099	bī-dād	1
1100	bī-dād et-	1
1101	bîdār	1
1102	bīdār ol-	1
1103	bī-derd ol-	1
1104	bī-destān	1
1105	bī-devlet	1
1106	bī-dil	1
1107	bī-dil eyle-	1
1108	bī-dil ol-	1
1109	bī-dil ü cān	1
1110	bī-dil ü cān düş	1
1111	bī-dil-dār	1
1112	bī-dīni	1
1113	bī-dırīġ	1
1114	bī-fer ét-	1
1115	bī-fer ol-	1
1116	bī-ġam ét-	1
1117	bī-gāne	2
1118	bīgāne ét-	1
1119	bī-gāne eyle-	1
1120	bī-ġaraż	1
1121	bī-ġāyet	1
1122	bī-günāh	1
1123	bī-güvāh ol-	1
1124	bīḫ	1
1125	bī-ḫāb	1
1126	bī-ḥabbe ko-	1
1127	bī-ḫaber	1
1128	bī-ḥad	8
1129	bī-ḫalel	1
1130	bī-ḫalel ét-	1
1131	bi-ḫam ol-	1
1132	bi-ḥamdi’llāh	1
1133	biḥār	1
1134	bī-ḥāṣıl	1
1135	bī-ḥāṣıl ol-	1
1136	bī-ḥayā	1
1137	bīḫ-i necāt	1
1138	bī-ḫıred	1
1139	bī-ḥisāb	1
1140	bī-ḥisāb ü şümār	1
1141	bī-ḫôd	2
1142	bī-hōd ol-	4
1143	bī-ḥurūf	1
1144	bī-hūş	1
1145	bī-hūş düş-	2
1146	bī-hūş ol-	4
1147	bī-ḥużūr	1
1148	bī-ḥużūr ol-	1
1149	bī-idrāk	1
1150	bī-ihtiyāc	1
1151	bī-iḫtiyār	1
1152	bī-ʿillet	1
1153	bī-ʿışḳ ol-	1
1154	bī-ḳadem	1
1155	bī-kār	1
1156	bī-ḳarār	6
1157	bī-ḳarār ét-	3
1158	bī-ḳarār ol-	4
1159	bī-ḳayd ol-	1
1160	bī-kes	1
1161	bī-kīn	1
1162	bī-ḳuṣur	1
1163	bī-ḳuṣūr ü günāh	1
1164	bil-	89
1165	bil	1
1166	bil bağla-	1
1167	bildür-	2
1168	bile-	3
1169	bile	8
1170	bī-leb ol-	1
1171	bileg	3
1172	bilezük	2
1173	bi’l-güduvvi ve’l-āṣāl	1
1174	bi’l-ḥaḳīḳ	1
1175	bilin-	2
1176	biliş-	1
1177	bi’llah	1
1178	billur	3
1179	bilme-	5
1180	bilür-	1
1181	bilü(si) şaş-	1
1182	bīm çek-	1
1183	bīmār	3
1184	bīmār ét-	1
1185	bīmār ol-	3
1186	bīmārī	1
1187	bī-mecāl ét-	1
1188	bī-mecāl ol-	3
1189	bi-meded-kār	1
1190	bī-mihr	1
1191	bī-miḳdār	1
1192	bī-minnet	2
1193	bī-müşt	1
1194	bin	6
1195	bin-	29
1196	biñ biñ	1
1197	biñ dürlü	1
1198	binā	2
1199	binā ol-	1
1200	bī-naḳş	1
1201	bıñar	3

1202	bī-naṣīb ol-	1
1203	binā-yı ḳubbe-i şeng	1
1204	bī-naẓīr	1
1205	biñde biri	1
1206	bindür-	1
1207	bī-nevā	3
1208	bī-nihāye	4
1209	bī-nihāyet	3
1210	bī-niḳāb ét-	1
1211	bī-nīşān	1
1212	bī-nişān ét-	1
1213	bī-nişān ol-	2
1214	bī-nişānlıḳ	1
1215	bī-niyāz	4
1216	bī-nūr	2
1217	bī-nūr ol-	1
1218	bī-nūr èt	1
1219	bī-pāyān	2
1220	bī-perde	1
1221	biḍāʿet	1
1222	bir	359
1223	bir aġızdan	1
1224	bir ara	1
1225	bir barmaḳ	1
1226	bir daḥi	5
1227	bir dem	14
1228	bir dürlü	1
1229	bir éki	4
1230	bir gör-	1
1231	bir gün	3
1232	bir içim	2
1233	bir ḳaç	3
1234	bir kerre	1
1235	bir ḳılını kes-	1
1236	bir laḥẓa	1
1237	bir naẓar	3
1238	bir naẓar baḳma-	1
1239	bir nefes	6
1240	bir niçe	18
1241	bir niçe defʿa	2
1242	bir o deñlü	1
1243	bir ol-	4
1244	bir pāre	10
1245	bir pāre etmege muḥtāc ol-	1
1246	bir pūla alma-	1
1247	bir yaña	4
1248	bir yér	1
1249	bir yere gel-	1
1250	bir zemān	1
1251	birāder	7
1252	bıraġ	1
1253	biraz	6
1254	birbiri	9
1255	birbirin	1
1256	birbirinden ḳapış-	1
1257	birbirine yüzlerini ur-	1
1258	bī-reng ir-	1
1259	bi-reng ol-	1
1260	biri	61
1261	birisi	11
1262	birke	1
1263	bir'ki	13
1264	birlik	1
1265	birü	4
1266	bīrūn	1
1267	birūn ol-	1
1268	bīrūn u derūn	1
1269	biryān	9
1270	biryān nāṭıḳ ol-	1
1271	biş-	2
1272	bī-ṣabr	2
1273	bīsān	1
1274	bisāṭ	1
1275	bisāṭ ol-	1
1276	bisāt-ı reng-ā-reng	1
1277	bī-sebeb	2
1278	bī-semen ol-	1
1279	bī-ser	4
1280	bī-ser eyle-	1
1281	bī-server	1
1282	bisle-	2
1283	bismillah	1
1284	bī-şümār ol-	1
1285	bişür-	1
1286	bit-	28
1287	bī-ṭāḳat eyle-	1
1288	bī-taḳṣīr	1
1289	bitit-	1
1290	bitür-	10
1291	bī-vefā	2
1292	bī-vesīle ol-	1
1293	bī-yāre	2
1294	biz	95
1295	biżāʿat ét-	1
1296	biżāʿet	1
1297	bīzār ol-	3
1298	bī-zelīḫa ḳo-	1
1299	bī-zemān	1
1300	bī-żiyā ol-	1
1301	bī-çāre	1
1302	boġazla-	1
1303	boġmaġ	1

1304	bol	4
1305	boş	1
1306	boş ḳal-	1
1307	boy	5
1308	boya-	4
1309	boyan-	1
1310	bölük	1
1311	böyle	24
1312	boynın eg-	1
1313	boynına ṣal-	1
1314	boynu eg-	1
1315	boynuna al-	1
1316	boynuña baġla-	1
1317	boynunı ṭut-	1
1318	boynuz	1
1319	boyun	1
1320	bū	3
1321	bu	909
1322	bu ara	1
1323	bu deñlü	2
1324	bu dürlü	1
1325	bu esnāda	1
1326	bu ḥāl üzre	1
1327	bu ḳadar	5
1328	bu resme	26
1329	bu vech-ile	3
1330	bucaġ	1
1331	buçuk	1
1332	budaḳ	4
1333	buğday	4
1334	bugün	13
1335	buḫār	1
1336	buḫār çıḳ-	1
1337	buharı	1
1338	bühtān ét-	1
1339	bühtān eyle-	1
1340	bühtān ḳıl-	1
1341	buḫūr et-	1
1342	bukʿa	1
1343	bükā	1
1344	buḳʿa-i ẓulumāt	1
1345	bükān	1
1346	bul-	103
1347	bular	11
1348	bulaş-	1
1349	bülbül	30
1350	bülbül ét-	2
1351	bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl	1
1352	bülbül-i bāġ-ı kıṣṣa-i Yūsuf	1
1353	bülbül-i bāġ-ı ḳuds	1
1354	bülbül-i bāġ-ı vaḥy	1
1355	bülbül-i būstān-ı faḳr u fenā	1
1356	bülbül-i cān	1
1357	bülbül-i elḥān ol-	1
1358	bülbül-i ġarīb	1
1359	bülbül-i mest	1
1360	bülbül-i nağme-i sipās	1
1361	bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ	1
1362	bülbül-i rāz	1
1363	bülbül-i şerḥ-i ʿiṣmet-i Yūsuf	1
1364	bülbül-i zār	2
1365	bülend	1
1366	bülend ol-	1
1367	bülhe	1
1368	bulıma-	1
1369	bulın-	14
1370	bulma-	2
1371	bulūġata ayaġ baṣ-	1
1372	bulut	4
1373	bulut aġlamaz ol-	1
1374	būm	1
1375	būm-ı meyşūm	1
1376	buñ	1
1377	bunca	74
1378	buncılayın	6
1379	bunda	8
1380	bundan özge	1
1381	bunlar	20
1382	bünyad	5
1383	bünyād ét-	1
1384	bünyād eyle-	1
1385	bünyād ur-	1
1386	bünyād urıl-	1
1387	bünyād-ı ʿahd	1
1388	Bünyāmin	12
1389	bürāder	3
1390	bürāder-i pāk	1
1391	burāḳ	2
1392	burc	8
1393	burc-i ʿanḳā	1
1394	burc-i delv	1
1395	burc-i gevher-i aḫter	1
1396	burc-i İṣḥāḳ	1
1397	burc-ı ʿişmet	1
1398	burc-ı ḳaṣr	1
1399	burc-i ḳaṣr-ı dārāyī	1
1400	burc-ı saʿd	1
1401	burc-i şevket	1

1402	bürehne	1
1403	bürhān	1
1404	burḳaʿ	4
1405	burḳaʿ aṣ	1
1406	burūc-ı ʿāliye	1
1407	burūc-ı sünbüle	1
1408	būs ü kenār	2
1409	būse	2
1410	būse-i laʿl-i yār	1
1411	buşrā	4
1412	büşrā	1
1413	būstān	13
1414	būstān-ı ümmīd	1
1415	bustān-sarāy	1
1416	bustān-sarāy-ı şāh	1
1417	büt	6
1418	büte ṭap-	1
1419	büt-ḫāne	1
1420	büt-i çīn	1
1421	büt-i firengi	1
1422	büt-i şeng	1
1423	büt-i sengīn	1
1424	büt-i zerrīn-külāh	1
1425	büt-perest	1
1426	büt-perestān	1
1427	būy	21
1428	būy-bend ét-	1
1429	bū-yı bed vèr-	1
1430	bū-yı çāvūş	1
1431	bū-yı dil-dār	1
1432	bū-yi dürūġ ol-	1
1433	bū-yı gīsū	1
1434	būy-ı gül	1
1435	bū-yı gülşen	1
1436	bū-yi luṭf	1
1437	bū-yı müşgīn	1
1438	bū-yı müşk-i tatār	1
1439	būy-i mūy	1
1440	bū-yı nāfe-i çīn	1
1441	bū-yi sürūr	1
1442	bū-yı vatan	1
1443	bū-yı viṣāl	1
1444	bū-yı yār	1
1445	bū-yı Yūsuf	3
1446	bū-yi zülf	1
1447	būyın al-	1
1448	buyruġ	2
1449	buyruġ ét-	4
1450	büyük	1
1451	büyüklüg	1
1452	buyur-	7
1453	buyurun	1
1454	cā	1
1455	cā-be-cā	2
1456	caʿd	1
1457	cād	1
1458	cādū-yı dil-firīb	1
1459	cāḥid	1
1460	cāhil	1
1461	cāhil ol-	1
1462	caḥīm ol-	1
1463	cām	7
1464	câme	10
1465	câme çāk ét-	1
1466	câme-ḫᵛāb	1
1467	câme-i müşaʿşaʿ ét-	1
1468	Cāmī	1
1469	cām-ı aḫḍar	1
1470	cām-ı cem	3
1471	cām-ı çeşm	1
1472	cām-ı cevher	1
1473	cām-ı faẓl	1
1474	cām-ı gītī-nümā	1
1475	cām-ı ḫᵛāb	1
1476	cām-ı ḳalb	1
1477	cām-ı laʿl	1
1478	cām-ı şebāne	1
1479	cām-ı Yūsuf	1
1480	cāmid	1
1481	cāmiʿ-i ḥüsn	1
1482	cāmiʿ-i ḳurʿān	1
1483	camiʿü'l-ceyş	1
1484	cān	324
1485	cāndan	1
1486	cān alıcı	1
1487	cān at	6
1488	cān avla	1
1489	cān belāsı	1
1490	cān çıḳ-	1
1491	cān gét-	1
1492	cān gözi	1
1493	cān gözün aç-	1
1494	cān gūşı	1
1495	cān ḫalāṣ étmeg-içün	1
1496	cān ḫastesi	1
1497	cān ḥırmenine od ur-	1
1498	cān hümāsı	2
1499	cān ir-	1
1500	cān ḳarışdur-	1
1501	cān ḳurbān ét-	1
1502	cān matlaʿı ol-	1
1503	cān mürġı	1
1504	cān riştesi	1
1505	cān ṣafāsı	1

1506	cān ṣafāsı bul-	1
1507	cān semʿi	1
1508	cān ṭabaḳı	1
1509	cān tenden tıraş ol-	1
1510	cān u dil ṣafāsı	1
1511	cān u dilden sev-	1
1512	cān ü ser vér-	1
1513	cān ü ten	1
1514	cān ü tene ḳasd ét-	1
1516	cān vérici	1
1517	cān vér-	1
1518	cān véren	1
1519	cān yaḳ-	1
1520	cānā	2
1521	cāna āteş ur-	1
1522	cāna belāyı al-	1
1523	cāna ḳaṣd ét-	1
1524	cāna ṣıgma-	1
1525	cānān	19
1526	cāndan	2
1527	cāndan elini sil-	1
1528	cānever	2
1529	cān-fezā	2
1530	cāni	1
1531	cānı acı-	1
1532	cān-ı āşıḳ	1
1533	cān-ı ʿazīz	1
1534	cānı dehāna gel-	1
1535	cānı feraḥ ol-	1
1536	cānı ḫalāṣ ol-	1
1537	cān-ı ḥasūd	1
1538	cānı ḳal-	1
1539	cānı kenār-ı lebe gel-	1
1540	cānı lebe gel-	3
1541	cān-ı maʿṣūḳ	1
1542	cān-ı maʿṣūm	1
1543	cān-ı mehcūr	1
1544	cān-ı peder	4
1545	cān-ı pür-ġam	1
1546	cān-ı şīrīn	4
1547	canı tenden nüfūr ol-	1
1548	cān-ı Yaʿḳūb	1
1549	cānı yitür-	1
1550	cān-ı Yūsuf	1
1551	cānı zaʿīf ol-	1
1552	cān-ı ẓālim	1
1553	cān-ı zindān ol-	1
1554	cānib	5
1555	cānib-i ġayb	1
1556	cānib-i Mıṣr	3
1557	cānib-i Şām	2
1558	cānib-i şehr-i Mıṣr	1
1559	cānıla	1
1560	cānına diş bile-	1
1561	cānına od düş-	1
1562	cānına revzen ol-	1
1563	canından uṣan-	1
1564	cān-keş	1
1565	cānsuz ol-	1
1566	cānum	2
1567	cānunı yaḳ-	1
1568	cāriye	2
1569	cāsūs	2
1570	cāy	2
1571	cāy ṭut-	1
1572	cā-yı ʿişret	1
1573	cā-yı mümkin	1
1574	cāyiz	1
1575	ceberut	1
1576	cebīn	1
1577	cebr	1
1578	cebr ét-	4
1579	cebr eyle-	1
1580	cebr ol-	1
1581	Cebraʿil	8
1582	ced	6
1583	ceddeyn	1
1584	cedd-i aʿlā	1
1585	cedd-i āʿẓam	1
1586	ceddüñ yolına gét	1
1587	cedīd ol-	1
1588	cedvel	1
1589	cedvel-i sīm	1
1590	cedvel-i sürḫ	1
1591	cefā	16
1592	cefā ét-	8
1593	cefā gör-	1
1594	cefā ḳıl-	1
1595	cefākār	1
1596	cefā-yı iḫvet	1
1597	cefā-yı zindān	1
1598	ceff-i ḳalem ol-	1
1599	cehd	1
1600	cehd eyle-	2
1601	cehennem	1
1602	cehl	1
1603	cehūl	1
1604	celā	1
1605	celīl	7
1606	celīs ol-	1
1607	cellād	2
1608	cemʿ	5
1609	Cem	2
1610	cemʿ ét-	9

1611	cemʿ içinde	1
1612	cemʿ ol-	1
1613	cemāʿat	2
1614	cemāʿat-i ḏāl	1
1615	cemāʿat-i keşţī	1
1616	cemād	1
1617	cemāda cān vérici	1
1618	cemāl	100
1619	cemāl ehli	2
1620	cemāl-āferīn	1
1621	cemāl-i bedīʿ	1
1622	cemāl-i bī-hem-tā	1
1623	cemāl-i bī-mānend	2
1624	cemāl-i cānān	1
1625	cemāl-i cemīl	1
1626	cemāl-i ehl-i ṣūret	1
1627	cemāl-i fāyiḳ	1
1628	cemāl-i gencīn	1
1629	cemāl-i ḫoş-reng	1
1630	cemāl-i ḳıdem	1
1631	cemāl-i maḥbūb	1
1632	cemāl-i maʿnā	1
1633	cemal-i rūy	1
1634	cemāl-i saʿīd	1
1635	cemāl-i ṣarīḥ	1
1636	cemal-i şems-i ḍuḥā	1
1637	cemāl-i Yaʿḳūb	2
1638	cemāl-i Yūsuf	1
1639	cemal-i ẕāt-i Aḥmed	1
1640	cemālini gör-	2
1641	cemʿī	1
1642	cemʿ-i māl eyle-	1
1643	cemʿ-i uhteyn eyle-	1
1644	cemīl	1
1645	cemīle	1
1646	cemʿiyyet	3
1647	cemʿiyyet-i belā	1
1648	cenāb	3
1649	Cenāb-ı Haḳḳ seferi	1
1650	cenāb-ı vaḥdet	1
1651	cenāḥ-i necāḥ	1
1652	cenān	1
1653	cenb-i ḥāżret	1
1654	ceng	1
1655	ceng eyle-	1
1656	ceng ü cedel	1
1657	ceng-i ʿışḳ	1
1658	ceng-sāz ol-	1
1659	cennet	9
1660	cennet āhūları	3
1661	cennet ehli	1
1662	cennet ol-	1
1663	cennetüñ ḫilʿati	1
1664	cerāḥat	1
1665	cerīde-i rüsul	1
1666	cerīḥ	1
1667	cesed	1
1668	cesedüñ nūrānī ét-	1
1669	cev	1
1670	cevāb	1
1671	cevāb al-	1
1672	cevāb ét-	1
1673	cevāb eyle-	1
1674	cevāb ver-	9
1675	cevāb-ı dilber-i rāz	1
1676	cevāb-ı nāme	1
1677	cevāhir	2
1678	cevf-i çarḫ-i kebūd	1
1679	cevf-i gerdūn	1
1680	cevher	11
1681	cevherī	4
1682	cevher-i ḫᵛān	1
1683	cevher-i mücerred	1
1684	cevlān ét-	1
1685	cevr	18
1686	cevr çek-	1
1687	cevr eli	1
1688	cevr elini uzat-	1
1689	cevr et-	4
1690	cevr eyle-	1
1691	cevr oḳı	1
1692	cevr toḫmı ek-	1
1693	cevr ü cefā ét-	2
1694	cevr-i devr	2
1695	cevr-i eyyām	1
1696	cevr-i maʿşūḳ	1
1697	cevr-i ẓālim	1
1698	ceyb	1
1699	ceyş	3
1700	ceyş-i Mıṣr	1
1701	ceyş-i ṣabā	1
1702	cezā	1
1703	cezā-yı ẕillet	1
1704	ceẕbe	1
1705	cibāl	1
1706	cibāl ol-	1
1707	cibrīl	3
1708	cidār	1
1709	cidd	1
1710	cidd ét-	1
1711	ciger	13
1712	ciger ḳan ṭol	1
1713	ciger kebāb ol-	1
1714	ciger kebābı	1

1715	ciger pāresi	3
1716	ciger-gūşe	7
1717	ciger-ḫūn	1
1718	cigeri ḳan-ıla ṭol-	1
1719	cigeri ṭaġla	1
1720	cigerin del-	1
1721	cigerin kebāb et-	1
1722	cihān	1
1723	cihān faḫri	1
1724	cihān güzeli	1
1725	cihān ḫalḳı	1
1726	cihān içinde	1
1727	cihān yüzi	1
1728	cihāna sāye sal-	1
1730	cihān-ārāy	1
1731	cihānda belāsuz bal olma	1
1732	cihān-dār	1
1733	cihān-ı cān u dil	1
1734	cihāt	2
1735	cihāz	1
1736	cilā	2
1737	cilve eyle-	1
1738	cinān-ı ḳurbet	1
1739	cināyet	1
1740	cinnet	1
1741	cins	1
1742	cins-i perī	1
1743	cirāḥat	1
1744	cirm	1
1745	cism-i pāk	1
1746	cismüñden ayrıl	1
1747	coġ eyle-	1
1748	cüʿ	6
1749	cübbe	2
1750	cūd	3
1751	cüdā ét-	3
1752	cüdā eyle-	1
1753	cūdī	1
1754	cüft ol-	1
1755	cūġ-ı sengīn	1
1756	cüʿ-i kelbī	2
1757	cumhūr	1
1758	cümle	154
1759	cümle ʿālem	1
1760	cümle-i ʿilm ü fażl	1
1761	cümle-i maʿdūm	1
1762	cümle-i rüsul	1
1763	cümlemüz	2
1764	cümleten	1
1765	cünbiş ét-	1
1766	cünbiş-i bed	1
1767	cündī	3
1768	cünūn	2
1769	cünūn ġulġulesi	1
1770	cürʿa	1
1771	cürʿet ét-	1
1772	cürʿet eyle-	1
1773	cürʿet ḳıl-	1
1774	cürm	3
1775	cürm ét-	1
1776	cūş	6
1777	cūş et-	14
1778	cūş eyle-	14
1779	cūşa gel-	4
1780	cūş-i deryā-yı derd	1
1781	cūş-i melāʿik-i raḥmān	1
1782	cūş-i naʿra-i āh	1
1783	cüsse	1
1784	cüst	15
1785	cüst ét-	1
1786	cüst eyle-	1
1787	cüst ü cū	2
1788	cüst ü cūy eyle-	1
1789	cüvān	14
1790	cüvān ol-	2
1791	cüvān-merd	1
1792	cüvān-merdān	1
1793	cūy	3
1794	cūyān	2
1795	cū-yı kevser	1
1796	cū-yı Nīl	1
1797	cū-yı selsebīl-i sebīl	1
1798	cüz	2
1799	cüzāfāt	1
1800	çābük	1
1801	çadır	1
1802	çaġır	10
1803	çāh	46
1804	çāha ṣal-	1
1805	çāh-ı āsīb	2
1806	çāh-ı bābil	1
1807	çāh-i günāh	1
1808	çāh-ı Kenʿān	1
1809	çāh-ı Şeddād	1
1810	çāh-ı Yūsufʿ	4
1811	çāh-vār	1
1812	çāḳ	6
1813	çaḳ	1
1814	çāk ét-	8
1815	çāk eyle-	5
1816	çāk ol-	6
1817	çāker	5

1818	çāker ét-	3
1819	çāker eyle-	1
1820	çāker ol-	2
1821	çāker-i şāh	1
1822	çal-	2
1823	çālāk	1
1824	çalın-	1
1825	çanak	2
1826	çāpük	1
1827	çār	2
1828	çār erkān	1
1829	çār ol-	1
1830	çār rükn	1
1831	çāre	9
1832	çāre bul-	6
1833	çāre er-	2
1834	çāre eyle-	2
1835	çāre ḳalma-	2
1836	çāre ḳıl-	1
1837	çāre ol-	5
1838	çāre um-	1
1839	çare-ḫᵛāh ol-	1
1840	çāre-sāz	1
1841	çāre-sāz et-	1
1842	çāre-sāz ol-	1
1843	çār-gūşe	1
1844	çarḫ	6
1845	çarḫ-ı bed-ḥarekāt	1
1846	çarḫ-ı berīn	1
1847	çarḫ-ı bī-vefā	1
1848	çarḫ-ı devrān	1
1849	çarḫ-ı felek	2
1850	çarḫ-i gerdūn	1
1851	çarḫ-i ḫūnī	1
1852	çarḫ-i Nīlgūn	1
1853	çarḫuñ ʿömri ḥāṣılı	1
1854	çāşnī	1
1855	çatlaġuc	1
1856	çāvuş	1
1857	çehār	1
1858	çehre-i pāk	1
1859	çek-	27
1860	çemen	16
1861	çemen ol-	1
1862	çemen-i luṭf	1
1863	çenār	2
1864	çenār boylu	1
1865	çendān	1
1866	çeñesin ayır-	1
1867	çeng ur-	1
1868	çengi	1
1869	çeng-misāl	1
1870	çep	1
1871	çerāġ	8
1872	çerāġ-ı cemāl	1
1873	çerāġ-ı dürūġ	1
1874	çeşm	28
1875	çeşme	3
1876	çeşme-i ḫāver	1
1877	çeşme-i ḥayvān	3
1878	çeşme-i ḫūn ol-	2
1879	çeşme-i nūş	1
1880	çeşm-i bed açma	1
1881	çeşm-i bed-hᵛāh	1
1882	çeşm-i cān	1
1883	çeşm-i cān	1
1884	çeşm-i cihān	1
1885	çeşm-i fitne	1
1886	çeşm-i intiẓār	1
1887	çeşmi ḳan ol-	1
1888	çeşmi ḳan-ıla tol	1
1889	çeşm-i kūdek	1
1890	çeşm-i Mālik	1
1891	çeşm-i mār-ı deh-ser	1
1892	çeşm-i mekkāre	1
1893	çeşm-i mest	4
1894	çeşm-i mest-i mestāne	1
1895	çeşm-i müştāḳ	2
1896	çeşm-i neheng	1
1897	çeşm-i nerges	1
1898	çeşm-i peder	1
1899	çeşmi pür-ḫūn ol-	2
1900	çeşmi segri-	1
1901	çeşm-i şehlā	1
1902	çeşm-i sīmīn	1
1903	çeşm-i sūzen-vār	1
1904	çeşm-i Yaʿḳūb	2
1905	çetr	3
1906	çetr-i bār-gāh	1
1907	çetr-i bī-sütūn u ṭınāb	1
1908	çetr-i siyah	1
1909	çevgān	3
1910	çevgān-ı luʿb	1
1911	çevgānı sal-	1
1912	çevre	1
1913	çi	4
1914	çi ... çi...	1
1915	çi vü çün	4
1916	çiçek	1
1917	çiçeklerin dér-	1
1918	çihre-i ter	1
1919	çıḳ-	28

1920	çıḳar-	11
1921	çille	2
1922	çille vü riyāżat çek-	1
1923	çīn	2
1924	çīn	3
1925	çīn çīn (et)-	1
1926	çın seher	8
1927	Çīnī	1
1928	çīnī	1
1929	çīn-i zülf	1
1930	çıñla-	1
1931	çirāgāh	1
1932	çirk-i şirk	1
1933	çirkīn	1
1934	çiz	2
1935	çoban	2
1936	çoban ol-	2
1937	çoġ ol-	1
1938	çoğal-	1
1939	çoġ	44
1940	çoḳ gör-	1
1941	çoḳdan	2
1942	çöp-i nerm	1
1943	çöregine kül aş-	1
1944	çöz-	2
1945	çü	100
1946	çuḳal	1
1947	çul	1
1948	çün	556
1949	çünki	191
1950	çünkim	2
1951	çürük	1
1952	çuval	3
1953	da	24
1954	dā	1
1955	daʿ nefsik	1
1956	dād	5
1957	dād al-	2
1958	dād eyle-	1
1960	dad-engīz	1
1961	dāġ	11
1962	dāġ ét-	1
1963	dāġ ol-	1
1964	dāġ ur-	1
1965	dāġ-ı dil	1
1966	dāġ-ı fırāḳ	1
1967	ḍaḥḥak	1
1968	daḫi	108
1969	daḫl ét-	1
1970	dāʿimā	1
1971	dāl ḳıl-	1
1972	dāl ol-	2
1973	ḍalāl	5
1974	ḍalālet	1
1975	ḍalāl-i kadīm	1
1976	dālāl-i mübīn ol-	1
1977	dām	5
1978	dām düz-	1
1979	dām ét-	1
1980	dāma düş-	2
1981	dāma düşür-	1
1982	dāmān	8
1983	dāmān-ı pāk	1
1984	dāmānın ṭut-	1
1985	dāmen	12
1986	dāmen öp	1
1987	dāmen-efşān	1
1988	dāmen-gīr ol-	2
1989	dāmen-i çerāġ	1
1990	dāmen-i deşt	1
1991	dāmen-i gül	1
1992	dāmen-i luṭf	1
1993	dāmeni pāk	4
1994	dāmenine yüz sür-	1
1995	dāmen-keş ol-	1
1996	dām-i ʿaḳl	1
1997	dām-ı fitne	1
1998	dām-ı ḥabs	1
1999	dām-i kesret	1
2000	dān	1
2001	dānā	5
2002	dānā-yı cümle rāz	1
2003	dane	1
2004	dāne-i ʿanber	1
2005	dāniş	2
2006	dāniş ehli	1
2007	dār	11
2008	dārā	1
2009	dārāt	1
2010	darb	5
2011	ḍarb-i dendān ur-	1
2012	ḍarb-ı elīm	1
2013	ḍarb-ı işkence	1
2014	ḍarb-ı nāḫun	1
2015	ḍarb-i pençe vü dendān	1
2016	darb-ı teber	1
2017	dār-ı cennet	1
2018	dār-ı dil-dār	1
2019	dār-ı dünyā	1
2020	dār-ı ġam	1
2021	dār-ı heft	1
2022	dār-ı ḫurrem	1
2023	dār-ı islām	1

2024	dar-ı melāl	1
2025	dār-ı miḫnet	1
2026	dār-ı naʿīm	1
2027	dār-ı sürūr	1
2028	dār-ı ʿuḳbā	1
2029	ḍarīr	1
2030	darīr ol-	3
2031	dāsitān èt-	1
2032	dāstān	2
2033	dāstān ét-	2
2034	dāstān-ḫᵛān-ı aṣfiyā-yı zemān	1
2035	dāstānın oḳu-	1
2036	daʿva	5
2037	daʿvet	6
2038	daʿvet ét-	8
2039	daʿvet eyle-	6
2040	daʿvet-i dīn eyle-	1
2041	daʿvet-i müstecab	1
2042	daʿvī	1
2043	daʿvī eyle-	1
2044	daʿvi-yi bātıl	1
2045	daʿvi-yi dīn	1
2046	daʿvi-yi ʿışḳ	1
2047	daʿvi-yi mihr	1
2048	daʿvī-yi ṣabr	1
2049	Dāvūd nebì	1
2050	dāye	55
2051	dāye-i ḫāṣ	2
2052	dāyim	13
2053	dāyim ol-	3
2054	dāyimā	1
2055	dāyimü'l-fadli uhibbü'l-āmāl	3
2056	dāyir	1
2057	dāyir-i heft	1
2058	deyu	1
2059	de	570
2060	debūr	2
2061	dédi kim	1
2062	def	2
2063	defʿ ét-	7
2064	defʿ eyle-	1
2065	defʿa	6
2066	defʿaten	1
2067	deffāf	1
2068	defʿi	7
2069	defīne	1
2070	deg-	8
2071	degme-	1
2072	degşür-	2
2073	degül	41
2074	degül mi	6
2075	degür-	1
2076	dehān	10
2077	dehān aç-	1
2078	dehān-ı çāk	1
2079	dehan-ı töhmet	1
2080	dehen	17
2081	dehen aç-	3
2082	dehen sulan-	1
2083	dehen-i cān	1
2084	dehen-i teng	1
2085	dehşet	1
2086	dek	6
2087	del-	7
2088	deli	2
2089	delīl	2
2090	delīl ol-	3
2091	delīl-i sīret	1
2092	delīm	1
2093	delin-	1
2094	dellāl	3
2095	dellāle	1
2096	delv	5
2097	dem	172
2098	dem aḳıt-	1
2099	dem dem	1
2100	dem ol-	1
2101	dem ol-	1
2102	dem ur-	3
2103	dem vér-	3
2104	dem-be dem	8
2105	dem-beste	2
2106	dem-beste ét-	2
2107	dem-beste ol-	1
2108	demed	1
2109	dem-i āteş	1
2110	dem-i bāḳī	1
2111	dem-i dil	1
2112	dem-i ferāġ	1
2113	dem-i furṣat bul	1
2114	dem-i gül	1
2115	dem-i ḳurbān	1
2116	dem-i lāhūt	1
2117	dem-i nār içre	1
2118	dem-i rūḥ-i ḫudā	1
2119	dem-i ṣafa	2
2120	dem-i şedīd	1
2121	dem-i sevdā	1
2122	dem-i visāl	1
2123	dem-i Zeliḫā	1
2124	dem-i ẕevḳ	1
2125	demin dök-	1

2126	dem-sāz	1
2127	demsāz ol-	3
2128	demür	1
2129	demür nerm ol-	1
2130	demürden	1
2131	dendān	3
2132	deñe	8
2133	deng	1
2134	deng ét-	2
2135	deng eyle-	1
2136	deng ol-	1
2137	denil-	3
2138	deñiz	1
2139	deñiz geçici	1
2140	deñiz ol-	1
2141	deñlü	7
2142	dep-	1
2143	depe	1
2144	depelet	1
2145	depret-	2
2146	dér	15
2147	dér-	4
2148	der ü dīvār	2
2149	derc ét-	1
2150	derd	77
2151	derd al-	1
2152	derd çekmeg	1
2153	derd eyle-	1
2154	derd gel-	1
2155	derd ü ġam	1
2156	derde dermān ét-	1
2157	derde düş-	1
2158	derd-i ʿāşıḳ	1
2159	derd-i cānān	1
2160	derd-i ciger	1
2161	derd-i dāmen-gīr	1
2162	derd-i dil	3
2163	derd-i dil-sūz	1
2164	derd-i ġam	1
2165	derd-i girān	1
2166	derd-i ġurbet	2
2167	derd-i ḥāl	1
2168	derd-i ʿışḳ	3
2169	derd-i ḳayd	1
2170	derd-i nihān	1
2171	derd-i ser	9
2172	derd-i ser çek-	1
2173	derd-i ser ḳıl-	1
2174	derd-i yār	1
2175	derd-i Yūsuf	2
2176	derd-i zaḫm	1
2177	derdine devā ét-	1
2178	derdine devā gel-	1
2179	derdine devā ir-	1
2180	derecāt bul-	1
2181	dergāh	5
2182	dergāh-ı Ḥaḳḳ	1
2183	dergeh-i ṣaḥn-serā-yı yaʿkūbī	1
2184	der-ḥāl	6
2185	der-hᵛāst et-	1
2186	der-i dergāh	1
2187	der-i dermān	1
2188	der-i devlet	1
2189	der-i ġam aç	1
2190	der-i zerrīn	1
2191	der-i zindān	1
2192	deril	1
2193	derini baġla-	1
2194	dermān	1
2195	dermān bul-	1
2196	dermān ét-	2
2197	dermān ir-	2
2198	dermān um-	1
2199	dermān-de eyle-	1
2200	der-miyān ét-	2
2201	dermiyān eyle-	1
2202	ders	1
2203	ders-i idrīs	1
2204	derūn	8
2205	dervāze	1
2206	derviş	2
2207	deryā	12
2208	deryā-yı ādem	1
2209	deryā-yı eşk	1
2210	deryā-yı fikre düş	1
2211	deryā-yı fikre ṭal	1
2212	deryā-yı ʿışḳ	1
2213	deryā-yı niʿmete ṭal	1
2214	deryā-yı raḥmet	1
2215	deryā-yı şefḳat	1
2216	deşne	2
2217	dest	13
2218	dest kes-	1
2219	dest ol-	1
2220	dest ü pāyin öp	1
2221	dest ur-	3
2222	dest vér-	1
2223	destān	7
2224	destān düz-	1
2225	destān eyle-	1
2226	destān oḳı	1
2227	destān ol-	1
2228	deste	1

2229	deste-i gül	1
2230	dest-gīr ol-	1
2231	deştī	1
2232	dest-i cefā uzat-	1
2233	dest-i cevr	1
2234	dest-i ġayr	1
2235	dest-i ġayret	1
2236	deşt-i geşt	2
2237	dest-i iʿcāz	1
2238	deşt-i Kenʿān	3
2239	dest-i luṭf	1
2240	dest-i melāmet	1
2241	dest-i Mūsā	1
2242	dest-i naẓm ur-	1
2243	dest-i resūl	1
2244	dest-i taṣarruf	1
2245	dest-i ümmīd	1
2246	dest-i yār	1
2247	destine yapış	1
2248	destūr	3
2249	destur al-	2
2250	destūr iste-	1
2251	destūr ol-	2
2252	destūr vér-	6
2253	devā	6
2254	devā bul	1
2255	deva ét-	3
2256	devā eyle-	1
2257	devā ḳıl-	1
2258	devā-baḫş	1
2259	devām ol-	1
2260	devām-ı dehr	1
2261	devām-ı ġuṣṣa	1
2262	devām-ı ḥürriyet	1
2263	devām-ı izzet	1
2264	devāt	1
2265	deve	1
2266	deve ṭabanı	1
2267	devḥa	3
2268	devḥa-i encīr	1
2269	devḥa-i īmān	1
2270	devḥa-i ṣūret	1
2271	devlet	20
2272	devlet atı	1
2273	devlet ehli	2
2274	devlet erkānı	1
2275	devlete ir-	1
2276	devlet-i baḫt	1
2277	devlet-i bāḳī	1
2278	devlet-i cāvīd	1
2279	devlet-i nāgāh	1
2280	devlet-i şāh	1
2281	devletlü	1
2282	devlet-mend	2
2283	devr	2
2284	devr ét-	1
2285	devr ü dürūġ	1
2286	devrān sür-	1
2287	devr-cevr	1
2288	devr-i aḳdem	1
2289	devr-i cevr-āyīn	1
2290	devr-i felek	1
2291	devr-i mümted et-	1
2292	devr-i zemān	1
2293	deycūr	1
2294	deyne	1
2295	deyü	10
2296	deyyār	1
2297	di-	5
2298	dībā	5
2299	dibā-pūş	2
2300	dīdār	23
2301	didār-ı Yūsuf	1
2302	dīde	16
2303	dīdeden ṭolun-	1
2304	dīde-i cān ṭut-	1
2305	dīde-i dil	1
2306	dīde-i kūr	1
2307	dīde-i pāk	1
2308	dīde-i Zelīḫā	1
2309	diger	1
2310	dīhī	1
2311	dil-nevāz	1
2312	dik	3
2313	diken	2
2314	diken ol-	1
2315	dikiş ṭutma-	1
2316	diḳḳat	1
2317	diḳḳat-ile	1
2318	dil	188
2319	dile-	4
2320	dil aç-	1
2321	dil bāġı	1
2322	dil bağla-	2
2323	dil derdi	1
2324	dil dögüni	1
2325	dil ḥużūrı	1
2326	dil muradı	3
2327	dil mūradına ir-	1
2328	dil mürġı	1
2329	dil sürūrı	1
2330	dil ṭolaşdur-	1
2331	dil ü cān	1
2332	dil üşür-	2

2333	dil uzat-	4
2334	dil ver-	1
2335	dil-ārā	7
2336	dil-ārām	10
2337	dil-āşūb	1
2338	dil-bend	4
2339	dilber	40
2340	dilber-i çālāk	1
2341	dilber-i ḫūb	1
2342	dilber-i ḫūbān	1
2343	dilber-i mestūr	1
2344	dilber-i nihānī ol-	1
2345	dilber-i pāk	1
2346	dilber-veş	1
2347	dil-dār	9
2348	dilden yu-	1
2349	dile-	76
2350	dile al-	1
2351	dile gel-	3
2352	dilegüñi ṭut-	1
2353	dilek	7
2354	dilek ét-	1
2355	dilek ḳıl-	1
2356	dil-figār	1
2357	dil-güşā	1
2358	dil-ḫaste	1
2359	dil-i ʿāşık	4
2360	dil-i bī-iḫtiyār	1
2361	dil-i bī-ʿışḳ	1
2362	dil-i bīmār	1
2363	dil-i bülbül	1
2364	dil-i ġam-dīde	5
2365	dil-i ġam-gīn	1
2366	dil-i gümrāh	1
2367	dil-i huşyār	1
2368	dil-i ḳūt	1
2369	dil-i miskīn	1
2370	dil-i muṣaffā	1
2371	dil-i nevā-yı nühüfte	1
2372	dil-i pāk	1
2373	dil-i sengīn	2
2374	dil-i sevdā-zede	1
2375	dil-i ʿuşşāḳ	1
2376	dil-i Yaʿkūb	1
2377	dil-i Yehūdā	1
2378	dil-i Yūsuf	1
2379	dil-i ẓālim	1
2380	dil-i Zelīḫā	1
2381	dilin yap-	1
2382	dilinde kal-	1
2383	dilinden od ṣaç-	1
2384	dilīr	4
2385	dil-keş	2
2386	dilkü	2
2387	dilkülen-	1
2388	dillerini bir èt	1
2389	dil-perdāz	1
2390	dil-pezīr	1
2391	dil-rübā	8
2392	dil-rübalıḳ ridāsı	1
2393	dil-şād ol-	1
2394	dil-şikeste	1
2395	dil-sūz	1
2396	dil-teng	2
2397	dil-teng ét-	1
2398	dil-teng ol-	1
2399	dilü gét-	1
2400	dilü köyin-	1
2401	dimāġ	2
2402	dımışḳ	1
2403	dīn	12
2404	dīn ehli	1
2405	dīnār	1
2406	din-i dūn	1
2407	dīn-i güzīn	1
2408	dīn-i ḥaḳ	2
2409	dīn-i ḫalīl	2
2410	diñle-	1
2411	dinlen-	2
2412	diñşür-	1
2413	dir-	1
2414	dıraḫş	1
2415	dıraḫşān-efgen	1
2416	dıraḫt	7
2417	dıraht-i bülend	1
2418	dīrāz	2
2419	dırāz ol-	1
2420	direk	2
2421	direm	5
2422	dirgür-	1
2423	diri	1
2424	dirīġ	12
2425	dirīġ èt-	3
2426	dirīġā	1
2427	diril-	1
2428	dirlig	2
2429	diş	4
2430	diş bile-	1
2431	dişe düşür-	1
2432	ditre-	5
2433	dīv	10
2434	div gözlü	1
2435	dīv kārı	1
2436	dīvāne ét-	3

2437	dīvāne ol-	3
2438	dīvān-ı şāh	1
2439	divār	15
2440	dīvāra rū ét-	1
2441	dīvārā rūy eyle-	1
2442	dīvār-ı çāh	1
2443	dīv-dest	1
2444	diyānet	1
2445	dīyār	13
2446	diyār-ı Kenʿān	2
2447	diz-	4
2448	diz	3
2449	diz çök-	1
2450	diz üsti	1
2451	dizin öp-	1
2452	dizini dög-	1
2453	dög-	11
2454	döge döge	1
2455	dögil-	2
2479	dögün	5
2480	dögün yaḳ-	1
2481	dök-	4
2482	dön	29
2483	dördinçi	1
2484	döşe-	8
2485	döşeg	6
2486	döşen-	2
2487	dost	28
2488	dost bāġı	1
2489	dōst édin-	1
2490	dōstlıḳ	1
2491	dōstlıḳ meclisi	1
2492	dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳat-	1
2493	döy-	9
2494	döyeme-	1
2495	dü	2
2496	dü ʿālem	1
2497	dü çeşm-i yahyā	1
2498	dü cihān	5
2499	dū pāre ol-	1
2500	dü ṣad	1
2501	dü şaḳ ét-	1
2502	dü şeb-gīr	1
2503	dü tā ol-	1
2504	duʿā	23
2505	duʿā enbānın aç	1
2506	duʿā et-	13
2507	duʿā eyle-	5
2508	duʿa gülin ṣaç-	1
2509	duʿā ḳıl-	1
2510	duʿā-āmīz	1
2511	duʿā-yı devlet-i baḫt	1
2512	duʿā-yı ḫayra ér-	1
2513	duʿā-yı münīr	1
2514	duʿā-yı resūl	2
2515	duʿā-yı ṭālib	1
2516	dūd	6
2517	dūd ét-	1
2518	dūd-i duḫān	1
2519	düg	1
2520	dügme	1
2521	dügün	1
2522	dügün bayram	1
2523	dügün eyle-	1
2524	ḍuḥā	1
2525	duḫter	21
2526	dülbend	1
2527	dün	3
2528	dūn	2
2529	dün ü gün	2
2530	dü-nīm ol-	1
2531	dünle-	1
2532	dūn-perver	1
2533	dünyā	6
2534	dünyāda(n) geç	1
2535	düpdüz	2
2537	dūr	4
2538	dūş	4
2539	dür	17
2540	dür-	1
2541	dürlü	1
2542	dür dök-	1
2543	dūr endīşe	1
2544	dūr ét-	1
2545	dūr eyle-	1
2546	dūr kıl-	1
2547	dūr ol-	11
2548	dür-bār eyle-	1
2549	dür-bār ol-	1
2550	dürc	7
2551	dürci aç-	1
2552	dürc-i dehān	1
2553	dürc-i güher	2
2554	dürc-i ḫāṣ	1
2555	dürc-i mercān	1
2556	dürc-i suʿāli aç-	1
2557	dürd	1
2558	dürd-i derd	1
2559	dürd-i derd-āşām	1
2560	dür-feşān	1
2561	düriş	3
2562	dürlü	7
2563	dürlü dürlü	5

2564	dur-	1
2565	dürr	9
2566	dürr-efşān	1
2567	dürrī	1
2568	dürr-i ʿaden	2
2569	dürr-i baḳā	1
2570	dürr-i bī-ṣemen	1
2571	dürr-i dendān	1
2572	dürr-i dür	1
2573	dürr-i manẓūm	1
2574	dürr-i şerīf	1
2575	dürr-i sulṭānī	1
2576	dürr-i yaḳīn	1
2577	dürr-i yetīm	1
2578	dürr-i zībā	1
2579	dürtin-	1
2580	dürūġ	6
2581	dürūġ-ı ṣarīh	1
2582	dürüst	11
2583	dürüst ét-	5
2584	dürüst ol-	1
2585	düş-	65
2586	düş	24
2587	düş gibi geç-	1
2588	düş gör-	1
2589	düşde gör-	1
2590	dūşı mesken ḳıl-	1
2591	dūş-ı şefḳat	1
2592	düşinde gör-	1
2593	dūşīze	3
2594	düşmen	8
2595	düşmen ol-	1
2596	düşmene ḳast èt-	1
2597	düşmen-i cebbār	1
2598	düşür-	1
2599	düşvār	1
2600	duvaḳ	1
2601	düvāl	1
2602	düz-	26
2603	dūzaḫ	2
2604	dūzaḫ-i zişt	1
2605	düzd	3
2606	düzdīde	1
2607	düzdür-	1
2608	düzet-	3
2609	düzil-	3
2610	eb	1
2611	eb ced ol-	1
2612	ebed	1
2613	eblaḳ	3
2614	ebnā	12
2615	ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb	1
2616	ebr	10
2617	ebr-i bahār	1
2618	ebr-i bī-raʿd	1
2619	ebr-i girān	1
2620	ebr-i nīsān-ı raḥmet	1
2621	ebr-i nūrānī	3
2622	ebr-i sepīd	1
2623	ebr-i siyāh	1
2624	ebrū	4
2625	ebruvān	1
2626	ebter ét-	1
2627	ebter ol-	1
2628	Ebuʿd-derdā	1
2629	ebuʿt-teslīm	1
2630	ecdād	2
2631	ecel	6
2632	ecel baḳarı	1
2633	ecel gel-	1
2634	ecel ir-	2
2635	ecel rikābı	1
2636	ecel yélinden eser ir-	1
2637	ecl	1
2638	ecr	2
2639	edeb	3
2640	edebi gözle-	1
2641	edin-	1
2642	ednā	1
2643	efġan	1
2644	efġān et-	3
2645	efġān ḳıl-	1
2646	efgende ol-	1
2647	efʿī	1
2648	eflah	8
2649	eflaḥ-i bed-nām	1
2650	eflaḥ-i siyeh-manẓar	1
2651	eflāk	1
2652	efsāne	2
2653	efsāne-i tecellī	1
2654	efser	8
2655	efser-i faġfūr	1
2656	efser-i girān	1
2657	efser-i muraṣṣaʿ	1
2658	efser-i şāh	1
2659	efser-i şāhī	1
2660	efser-i şeref	1
2661	efsūn	4
2662	efsūn oḳu-	2
2663	efsūn ol-	1
2664	efżalüʿş-şühedā	1
2665	eger	74

2666	egerçi	12
2667	egil-	2
2668	egin	5
2669	egle-	1
2670	eglen-	1
2671	egri	10
2672	egri nigāh ét-	1
2673	egri söz	1
2674	eḥab ol-	1
2675	eḥabbüʿn-nās ol-	1
2676	ehemm	1
2677	ehl	4
2678	ehl ü ʿıyāl	1
2679	ehl-i baḫt	1
2680	ehl-i baṣar	1
2681	ehl-i baṣiret	2
2682	ehl-i beḳā	2
2683	ehl-i belā	1
2684	ehl-i cāh	1
2685	ehl-i cāh ol-	1
2686	ehl-i cemāl	1
2687	ehl-i cennete	1
2688	ehl-i cürm	1
2689	ehl-i ḍalāl	1
2690	ehl-i dem	1
2691	ehl-i derd	1
2692	ehl-i destān	1
2693	ehl-i divān	1
2694	ehl-i evzān	1
2695	ehl-i fünūn	1
2696	ehl-i günāh	1
2697	ehl-i ḫaber	1
2698	ehl-i ḥāl	1
2699	ehl-i hevā	1
2700	ehl-i ḥırmān	1
2701	ehl-i ḥisāb	1
2702	ehl-i hüner	1
2703	ehl-i ḥüsn	1
2704	ehl-i ʿibret ol-	1
2705	ehl-i iḥsān	1
2706	ehl-i ʿilm	2
2707	ehl-i ʿışḳ	5
2708	ehl-i ʿiṣyān	1
2709	ehl-i izzet ol-	1
2710	ehl-i ḳabūl	1
2711	ehl-i kemāl	1
2712	ehl-ʿilm ü yaḳīn	1
2713	ehl-i makāl	1
2714	ehl-i maʿnā	1
2715	ehl-i mekr	1
2716	ehl-i Mıṣr	6
2717	ehl-i naḳş	1
2718	ehl-i namāz	1
2719	ehl-i naẓar	1
2720	ehl-i nidā	1
2721	ehl-i nübüvvet	1
2722	ehl-i nuḳūş	2
2723	ehl-i perde	1
2724	ehl-i rāz ol-	1
2725	ehl-i riḳḳat	1
2726	ehl-i saʿādet ol-	1
2727	ehl-i ṣafā	2
2728	ehl-i şevḳ	3
2729	ehl-i ṣıdḳ u ṣafā	1
2730	ehl-i ṣūret	1
2731	ehl-i taḳvā	2
2732	ehl-i tedbīr	2
2733	ehl-i temīz	9
2734	ehl-i yaḳīn	1
2735	ehl-i zebān	1
2736	ehl-i ẕillet	1
2737	ehl-i zindān	1
2738	ehl-i ʿacz	1
2739	ehlüñe ser ol-	1
2740	ejdehā	3
2741	ejdehā-gerden	1
2742	ejdehā-yı ʿaẓīm	1
2743	ejderhā	5
2744	ek-	7
2745	ekābir-i dergāh	1
2746	ekābir-i muḫtār	1
2747	ekdilüg	2
2748	éki	48
2749	éki ʿālem	6
2750	éki ay	1
2751	éki biç-	1
2752	éki biñ	1
2753	éki cihān	3
2754	éki ḥarf	1
2755	éki ḳat et-	1
2756	éki yüz	2
2757	ékilik	1
2758	ekin	1
2759	ekin ek-	1
2760	ékinci dār	1
2761	ékisi bir	1
2762	ékiz	1
2763	eklen-	1
2764	ekmel	1
2765	ekrimī mesvāh	4
2766	ekseri	1
2767	ekşi yüzlü	1
2768	eksil-	3
2769	eksük	1

2770	eksük étme-	1
2771	eksük ol-	1
2772	eksük olma-	6
2773	eksüklük	1
2774	eksüksüz	1
2775	ekşer	1
2776	el	35
2777	el çek-	2
2778	él déril-	1
2779	el götür-	3
2780	el şun-	3
2781	el ur-	1
2782	el uzat-	4
2783	el vériş-	1
2784	él vīrān	1
2785	el yu-	1
2786	el-ān	1
2787	elçi	4
2788	élçi şal-	1
2789	elde bul-	1
2790	elde degül-	1
2791	elde ḳalma-	1
2792	elde ṭut-	1
2793	elden gét-	1
2794	elden ḳoma-	1
2795	elden uçur-	1
2796	ele al-	1
2797	ele gir-	1
2798	elem	3
2799	elem tera	1
2800	elem tera ila rabbike keyfe meddeʿẕ-ẓıl:	1
2801	Élet-	8
2802	eleẕz-i eşyā	1
2803	elf-i bīn	1
2804	el-ḥaḳḳ	1
2805	el-ḥamdüli’llāh	1
2806	elḥān	4
2807	elhān ét-	1
2808	el-ḥükmü lillāh	1
2809	eli ir-	1
2810	elif	1
2811	elif-i kāmet-i nihāl	1
2812	elin ele al-	1
2813	elin kes-	3
2814	elin öp-	1
2815	elin şun-	1
2816	elin yu-	2
2817	elinde ṭut-	1
2818	elinden al-	1
2819	eline al-	6
2820	eline yapış-	1
2821	elini bağla-	1
2822	elli	6
2823	elmās	3
2824	élt	3
2825	eltür-	1
2826	elü-ile aşuna ağu ḳat-	1
2827	elümde degül	1
2828	elüñde ol-	1
2829	elünden gét-	1
2830	elüne gel-	1
2831	elüne vér-	1
2832	elvérür	1
2833	el-vidāʿ	1
2834	elyaḳ-	1
2835	em	1
2836	em-	1
2837	em ét-	1
2838	emān	2
2839	emān bul-	1
2840	emān ét-	1
2841	emānet	1
2842	emānet-i ḫāne	1
2843	emānetüñe emīn eyle-	1
2844	emek	3
2845	emek çek-	2
2846	emel	2
2847	emel kemānını yaş-	1
2848	emin	11
2849	emīn eyle-	1
2850	emin ol-	3
2851	emīn ü emān	1
2852	emīn-i ḫāne	1
2853	emīr	24
2854	emīr ol-	1
2855	emīr-i cemāl	1
2856	emīr-i cünūd	1
2857	emīr-i ḫōş-dād	1
2858	emīr-i kebīr	1
2859	emlaḥuʿş-şuʿarā	1
2860	emlak	1
2861	emmāre	1
2862	emīr ol-	2
2863	emīr-i cemāl	1
2864	emīr-i cünūd	1
2865	emīr-i ḫōş-dād	1
2866	emīr-i kebīr	1
2867	emlaḥuʿş-şuʿarā	1
2868	emlak	1
2869	emmāre	1
2870	emr ét-	1
2871	emr eyle-	1

2872	emr ol-	3
2873	emr-i ʿAzīz	1
2874	emr-i Ḥaḳḳ	5
2875	emr-i sübḥānī	2
2876	emr-i Yaʿḳūb	1
2877	emr-i ẕebḥ	1
2878	emrini ṭut	1
2879	emrüne rām ol-	3
2880	emsāl	1
2881	emvāc	1
2882	emvāc-ı ġuṣṣa	1
2883	emvāc-i ḳulzüm-i insān	1
2884	emzür-	2
2885	en	9
2886	enāniyyet	1
2887	enār	4
2888	enbāz	2
2889	enbiyā	8
2890	enbiyā ʿalāmeti	1
2891	enbiyā baḥrınuñ yetīmi	1
2892	enbūh ol-	1
2893	encümen	1
2894	endām	4
2895	endīşe	3
2896	endūh	4
2897	endür-	2
2898	ene minke	1
2899	eñeg	1
2900	Enes	1
2901	engūr	1
2902	engüşt	3
2903	engüşt çeyne-	1
2904	enīn	7
2905	enīn ét-	1
2906	enīn ü ḥanīn eyle-	1
2907	enin ü hanīn et-	1
2908	enīs	2
2909	enīs ol-	3
2910	ensāb	1
2911	ente minnī	1
2912	envār	3
2913	enver ol-	1
2914	er	8
2915	er-	14
2916	er ʿadd olun-	1
2917	er ṣuyı	1
2918	ercümend	1
2919	erfaʿ	1
2920	erġavānī	1
2921	erġuvān	1
2922	erḥam	1
2923	eri-	3
2924	erit-	1
2925	erḳam	1
2926	erkān-ı devlet	1
2927	érlik	1
2928	erlik öğren	1
2929	erni	1
2930	ervāḥ	1
2931	ervāḥ-ı mücerred	1
2932	ervāḥ-ı nesl	1
2933	erzān	1
2934	es-	6
2935	eşʿār	1
2936	esās eyle-	1
2937	esb	3
2938	esbāb	8
2939	esbāb-ı baḫt u pirāye	1
2940	esbāb-ı guṣṣa-i Yūsuf	1
2941	eşbāḥ	1
2942	esb-i daʿvā	1
2943	esb-i ḫōş-reftār	1
2944	esb-i murād	1
2945	esb-i revān	1
2946	esb-i tāzī	1
2947	esed ol-	1
2948	esen ol-	1
2949	esenleş-	1
2950	eser	14
2951	eser ét-	5
2952	eser eyle-	2
2953	eser ḳalma-	3
2954	eser ol-	2
2955	eser-i ḥüsn	1
2956	eser-i ʿışḳ	1
2957	eseri ḳalma-	1
2958	eser-i rūy	1
2959	eşfaʿ ol-	1
2960	eşfaḳ	1
2961	eshār ol-	1
2962	eşed	2
2963	eşhedü enneke rasulullah	1
2964	eşik	4
2965	esīr	7
2966	esīr ét-	2
2967	esīr eyle-	1
2968	esīr ḳıl-	1
2969	esīr ol-	3
2970	esirge-	6
2971	esīr-i dām ol-	1

2972	esīr-i dām-ı ʿazīz	1
2973	esīr-i dendan	1
2974	esīr-i firāḳ-ı farḳ-ı melek	1
2975	esīr-i miḥnet ü ġam ét-	1
2976	eşit-	49
2977	eşk	11
2978	eşk ābı	2
2979	eşkāl-i kār	1
2980	eski	9
2981	eşk-i dīde	1
2982	eşk-i dürūġ	1
2983	eşk-i ḥasret	1
2984	eşk-i ḫūn	1
2985	eşk-i nücūm	1
2986	eşkıyā	1
2987	esmā	1
2988	eşme	1
2989	eşrāt-ı sāʿat	1
2990	eşref	1
2991	eşvāḳ	1
2992	eşyā	1
2993	eşer eyle-	3
2994	et-	122
2995	et	1
2996	et ü dırnaḳ arasına girme-	1
2997	etbāʿ	2
2998	eteg	3
2999	etemm ol-	1
3000	etmek	3
3001	etmegi yaġa ban-	1
3002	etmek oḳı	2
3003	etraf	16
3004	eṭrāf-ı ʿālem	2
3005	eṭraf-ı deşt	1
3006	eṭvār	1
3007	ev	8
3008	ev-	1
3009	ev ednā	1
3010	evc	1
3011	evc-i burc-i ʿismet	1
3012	evc-i maʿnā	1
3013	evc-i raḥmet	1
3014	evc-i rifʿat	1
3015	evlā	1
3016	evlād	8
3017	evliyā	3
3018	evme-	1
3019	evrād ol-	1
3020	evrāḳ	4
3021	evṣāf	2
3022	evtād	1
3023	evtār	1
3024	evvel	30
3025	evvel āḫir	1
3026	evvel emīr-i vilāyet-āṣūb	1
3027	evvel ol-	1
3028	evvel ü āḫir	1
3029	evvelā	11
3030	evveli	1
3031	evvel-i derd	1
3032	evvel-i ʿışḳ	1
3033	evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿ	1
3034	evvelki	2
3035	ey	4
3036	ey vāy	1
3037	eyit-	5
3038	eyle	51
3039	eyle-	61
3040	eyle ol-	1
3041	eylük eyle-	1
3042	eyü	3
3043	eyvāh	1
3044	eyvān	11
3045	eyyām	4
3046	eyyāmın miḥnet-ile géçür	1
3047	eẕān	1
3048	eẕān oḳu-	1
3049	ezel	8
3050	eẕhebū	1
3051	faġfūrī	1
3052	faḫr	1
3053	fahr ét-	1
3054	faḫr eyle-	1
3055	faḫr-i ʿālem	2
3056	faḫr-i eniyyet	1
3057	faḫūr ol-	1
3058	fāʿil-i muḫtār	1
3059	faḳīr	5
3060	faḳīr ol-	1
3061	faḳr	4
3062	faḳr u fāḳa	1
3063	faḳr u fenā	2
3064	faḳr ü fenā éline sefer eyle-	1
3065	faḳr u niyāz	1
3066	fānī	1
3067	fāriġ	1
3068	fāriġ ol-	4

3069	fāriġuʿl-bāl	1
3070	farḳ	12
3071	farḳ ét-	6
3072	farḳ ol-	1
3073	farḳ-ı nāzük	1
3074	farḳ-ı nefʿ u ẓarar eylemez ol-	1
3075	fārūḳ ol-	1
3076	farż	1
3077	farż edā ét-	1
3078	farż-ı ʿayn ol-	1
3079	fāş eyle-	1
3080	fāş ol-	1
3081	faṣd	1
3082	faṣīḥ	2
3083	faṣīḥ ol-	1
3084	faṣl	1
3085	fātiḥ-i ʿuḳde	1
3086	fāyıḳ	2
3087	fāyıḳ ol-	2
3088	fāyiz ol-	1
3089	fażīlet	1
3090	fażl	4
3091	faẓl-ı pādşāhī	1
3092	faẓl-i Rabb-i ʿizzet	1
3093	fehm	1
3094	fehm ét-	3
3095	felek	1
3096	fekk-i şekk ét-	1
3097	felāḥ	1
3098	felek	1
3099	felek-i aṭlas	1
3100	felek-nihād	1
3101	felek-pāye ét-	1
3102	fem	1
3103	fenā	1
3104	fenā bāġı	1
3105	fenāya ir-	1
3106	fen	1
3107	fer	7
3108	fer bul-	1
3109	fer vér-	7
3110	ferāġ	5
3111	ferāġ bul	1
3112	ferāġ ét-	2
3113	ferāġat	3
3114	ferah	1
3115	feraḥ ol-	1
3116	ferāḥ-baḫşāy ol-	1
3117	feraḥ-ı cān	1
3118	ferāmūş ét-	1
3119	ferd eyle-	1
3120	ferec vér-	1
3121	ferhād	5
3122	ferheng	2
3123	ferḫunde ol-	1
3124	ferīd	2
3125	ferīde	1
3126	ferīde èt-	1
3127	ferīd-i zemīn	1
3128	ferişte	5
3129	ferişte-şıfat	2
3130	ferişte-sirişt	2
3131	ferman	4
3132	fermān eyle-	1
3133	fermān-ber ol-	1
3134	fermānī ol-	1
3135	ferr	4
3136	ferri kalma-	1
3137	ferş	10
3138	fersaḫ	3
3139	ferseng	2
3140	ferş-i rāh ol-	1
3141	feryād	2
3142	feryād et-	1
3143	feryād etdür-	1
3144	feryād eyle-	1
3145	ferzāne	1
3146	ferzend	1
3147	ferzend édin-	1
3148	ferzend et-	1
3149	ferzendi ol-	1
3150	ferzīn	1
3151	fesād	2
3152	fesād eyle-	1
3153	fesād ol-	1
3154	fesāne-i dōst	
3155	fetā	1
3156	feth	1
3157	feth ét-	1
3158	feth olun-	1
3159	feth-i bāb	1
3160	feth-i bāb-ı ḫāş eyle-	1
3161	feth-i fütūḥ èt-	1
3162	feth-i kelām	1
3163	feth-i mühr-i ḳufl	1
3164	fetīl	1
3165	fettāḥ	3
3166	fettāḥ-ı kilīd-i genc-i ʿirfān	1
3167	fevc-be-fevc	1
3168	fevc-ender-fevc	1
3169	fevḳ	1

3170	feyyāż-ı kemāl-i nefs-i insān	1
3171	feyż ét-	2
3172	feyż éyle-	1
3173	feyż-i esmā	1
3174	feyż-i muḳaddes	1
3175	feżā	2
3176	feżaḥat ét-	1
3177	feżāyil	1
3178	fidā ḳıl-	1
3179	fidā èt-	1
3180	fidā-yı aẕīm	1
3181	fidā-yı günāh	1
3182	fidā-yı rabbi-i celīl	1
3183	fiġān	10
3184	fiġān ét-	12
3185	fiġān eyle-	3
3186	figān ḳıl-	1
3187	fiġān ü enīn ét-	1
3188	figār ét-	1
3189	figār eyle-	1
3190	figār ol-	2
3191	figende ol-	1
3192	fikr	13
3193	fikri baġla-	1
3194	fikr-i ḥased	1
3195	fikr-i maʿmūr	1
3196	fikr-i medīd	1
3197	fikr-i revān	1
3198	fikr-i Yūsuf	1
3199	fikri ziḳr èt-	1
3200	fiʿl	4
3201	fi'l-hāl	4
3202	fi'l-meşel	2
3203	fınduḳ	1
3204	fırāk	15
3205	fırāḳ odı	1
3206	fırāk u ḥasret	1
3207	fırāḳ-ı dāġ-ı peder	1
3208	fırāḳ-ı ḳurret-i ʿayn	1
3209	fırāḳ-ı nigār	1
3210	fırāḳ-ı Yūsuf	2
3211	fırār ét-	1
3212	fırāş	1
3213	fırāset	3
3214	fırāşına pā baş-	1
3215	fırāz ḳıl-	1
3216	firdevs-i ṭūsī	1
3217	fisāne	2
3218	fisāne eyle-	1
3219	fısḳ	1
3220	fitne	1
3221	fitne bīdār ol-	1
3222	fitne gözlü	1
3223	fitne-cūy	1
3224	fitne-i cān	1
3225	fitne-i cihān	1
3226	fitne-i sāʿat	1
3227	fitne-rīz	1
3228	fitne-sāz	2
3229	fukarā	3
3230	furṣat	2
3231	furṣat bul-	4
3232	furṣat demi	1
3233	furṣat el vér-	2
3234	furṣat evānı	1
3235	furṣata fevt ol-	1
3236	fülāned-din	1
3237	fülfül	1
3238	fürce	1
3239	fürḳat	9
3240	fürḳat demi	1
3241	fürḳat-i cemāl-i peder	1
3242	fürḳat-ı dōst	1
3243	fürḳat-i yār	1
3244	fürūġ	8
3245	fürūġ ver-	1
3246	füru-mānde ol-	1
3247	füsūn	5
3248	füsūn oḳı	1
3249	füsürde	1
3250	füsūs et-	1
3251	füsūs-kārī	2
3252	fūṭa tut-	1
3253	fütāde	2
3254	fütāde et-	1
3255	fütāde ol-	2
3256	fütūḥ	1
3257	fütūr ir-	1
3258	füzūn ét-	2
3259	füzūn eyle-	1
3260	füzūn ol-	3
3261	ġabġab	9
3262	ġaddār	1
3263	ġaffār	1
3264	ġāfil	9
3265	ġafil ét-	2
3266	ġāfil ol-	4
3267	ġaflet	5
3268	ġafletten uyan-	2
3269	ġafūr	1
3270	gāh	24
3271	gāh … gāh …	3

3272	gāh… geh…	3
3273	gāh ol-	3
3274	ġālib	4
3275	ġālib eyle-	1
3276	ġālib ol-	12
3277	ġālibā	3
3278	ġāliye-müşk ét-	1
3279	galle	6
3280	ġalle-i pīşīn	1
3281	ġalle-i şāh	1
3282	ġam	78
3283	ġam çek-	1
3284	ġam degül	1
3285	ġam demi	2
3286	ġam izdiyādı	1
3287	ġam meyi iç-	1
3288	ġam pāsı	1
3289	ġam vér-	3
3290	ġam yé-	4
3291	ġamām-ı siyeh	1
3292	ġamda muḳīm ol-	1
3293	ġam-gīn	1
3294	ġam-güsār	3
3295	gam-güsar ol-	4
3296	ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn	1
3297	ġam-ḫāne	2
3298	ġam-ḫār	1
3299	ġam-ı firāḳ	1
3300	ġam-ı ḫayāl	1
3301	ġam-ı salṭanat	1
3302	ġam-ı şeb	1
3303	ġam-ı teʿessüf	1
3304	ġam-ı yār	1
3305	ġam-ı ẕemm	1
3306	ġam-ıla kal-	1
3307	ġammāz	2
3308	ġammaz ol-	2
3309	gam-nāk	2
3310	ġam-nāk ol-	3
3311	ġam-sāz ol-	1
3312	ġamsuz	1
3313	ġamun yè-	1
3314	ġamz ét-	2
3315	ġamze	7
3316	ġam–güsār-ı isrāʿīl	1
3317	ġanī	1
3318	ġanī eyle-	1
3319	ganī ol-	1
3320	ġanīmet-i sefer	1
3321	ġarāmet	1
3322	ġaraz	3
3323	ġaraż-ı Yūsuf	1
3324	ġarb	5
3325	ġāret ét-	5
3326	ġāret eyle-	1
3327	ġarīb	27
3328	ġarīb ḳıl-	1
3329	ġarīb ol-	
3330	ġariḳ ol-	5
3331	ġarīk-i ḫūn ol-	1
3332	ġarīḳ-i ʿışyān	2
3333	ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz	1
3334	ġarīḳ-i niʿmet ét-	1
3335	ġarīḳ-ı zer ét-	1
3336	ġarḳ ét-	1
3337	ġarḳ eyle-	1
3338	ġarḳ ol-	1
3339	ġarḳ-ı efkār	1
3340	ġarḳ-ı ḫūn ét-	1
3341	ġarḳ-ı ḫūn ol-	1
3342	ġarḳ-i seyl	1
3343	ġarrā	1
3344	ġavga	15
3345	ġavġā et-	1
3346	ġavġā ol-	1
3347	ġavġāya düş-	1
3348	gāv-ı lāġar-ten	1
3349	gāv-ı semīn	2
3350	ġavr	1
3351	ġayb	6
3352	ġayb ol-	1
3353	ġayba baṣar aç-	1
3354	ġaybet	2
3355	ġaybet ét-	2
3356	ġayb-ı ḫʷābī	1
3357	ġāyet	7
3358	ġayet-i sekr	1
3359	ġāyib ol-	1
3360	ġāyip	1
3361	ġayr	20
3362	ġayret	6
3363	ġayret ehli	1
3364	ġayret ḥarāreti	1
3365	ġayret odı	1
3366	ġayret-i dīn	1
3367	ġayret-i ḥūr	1
3368	ġayret-i mīnū	1
3369	ġayri	6
3370	ġayr-i diyār	1
3371	ġayr-i ġam	1
3372	ġayr-i maḫbūb	1
3373	ġayr-i māyil	1
3374	ġayr-i resūl	1

3375	ġayr-i ṣadā	1
3376	ġayż eyle-	1
3377	ġażab	1
3378	ġażab ét-	2
3379	ġazāl	13
3380	ġazāl-i ḫalīl	1
3381	ġazāl-i ḫuten	1
3382	ġazāl-i Kenʿānī	2
3383	ġazāl-i sermest	1
3384	ġāze	1
3385	ġazel	1
3386	geç-	59
3387	gece	56
3388	gece gündüz	6
3389	géce ol-	1
3390	géçmez aḳça	1
3391	géc ol-	1
3392	géçüp gét-	1
3393	gét-	4
3394	gedā	2
3395	géder-	6
3396	gédicek	2
3397	geh	28
3398	geh gāh	10
3399	geh gāhi	4
3400	geh geh	14
3401	gel-	175
3402	gele-bān	1
3403	gele-gör-	1
3404	gemi	1
3405	gen	1
3406	genc	26
3407	genc ḳuflını aç-	1
3408	gence ir-	1
3409	genc-i dürc-i ḥikmet	1
3410	genc-i gevher-i nā-yāb	1
3411	genc-i nihān	1
3412	genc-i pinhān	1
3413	gencīne	1
3414	gendüm	1
3415	gene	1
3416	ger	64
3417	ger-	1
3418	ger nebī gelse baʿde ʿahd-i resūl ʿömer olurıdı ol	1
3419	ger ol-	1
3420	gerçek añla-	1
3421	gerçek ét-	1
3422	gerçek-isem	1
3423	gerçekle-	1
3424	gerçi	65
3425	gerd	3
3426	gerd ét-	1
3427	gerden	1
3428	gerden-keş	1
3429	gerden-keş ol-	1
3430	gerdūn	4
3431	gerdūn-i hezār-dīde	1
3432	gerek	22
3433	germ	1
3434	germ ét-	4
3435	germ eyle-	1
3436	germ ol-	13
3437	germiyyet	1
3438	geşt et-	1
3439	geşt eyle-	1
3440	gét-	90
3441	gétmiş	1
3442	gevde	1
3443	gevher	21
3444	gevher-bār	1
3445	gevher-feşān	1
3446	gevher-fürūş	1
3447	gevher-fürūş-i baḥr-i beyān	1
3448	gevher-i eşk	1
3449	gevher-i genc-i Ḥaḳ	1
3450	gevher-i ḥīle	1
3451	gevher-i ḳalb	1
3452	gevher-i pāk	2
3453	gevher-i şāh	1
3454	gevher-i şāhī	1
3455	gevher-i taḥḳīḳ	1
3456	gevher-senc	1
3457	gey-	22
3458	gey	18
3459	géydür-	5
3460	geyik	1
3461	gez-	2
3462	gezdür-	2
3463	gezend	1
3464	gezend ét-	1
3465	gibi	302
3466	gice	1
3467	ġıdā	3
3468	ġıdā ol-	1
3469	gıl	1
3470	gil	8
3471	gil ü āb	1
3472	ġılāz u şidād	1
3473	gile düş	1
3474	gile ét-	2

3475	gile ḳıl-	1
3476	gileci	1
3477	gil-i ādem	1
3478	gil-i siyāh	1
3479	ġıll u ġışş	1
3480	ġılmān	1
3481	ġınā	3
3482	gir-	47
3483	girān-māye	2
3484	girdāb	1
3485	gird-i dīvār	1
3486	gird-i Yūsuf	1
3487	girev	1
3488	gīrībān	1
3489	girībānın çāk ét-	1
3490	giriftār	1
3491	giriftār ét-	1
3492	girifte-i gil	1
3493	girih girih et-	1
3494	girişme-	1
3495	ġırīv	1
3496	ġırīv-i nefîr	2
3497	girü ḳal-	1
3498	giryān	5
3499	giryān ol-	1
3500	girye	6
3501	girye ét-	1
3502	girye vü āh	1
3503	girye-i çeşm-i cūybār	1
3504	gīsū	1
3505	git	1
3506	giyā	1
3507	ġıybet	2
3508	gizle-	6
3509	gizlü	3
3510	göbegin kes-	1
3511	göbegün ḳaṭʿ ét-	1
3512	göç-	9
3513	göge boyan-	1
3514	göge çıḳ-	2
3515	göge ir-	1
3516	gök	18
3517	gök demür géy-	1
3518	gök yére én-	1
3519	gökde istedügüni yérde bul-	1
3520	gökyüzi	1
3521	göm-	1
3522	gömül-	1
3523	ġonc	21
3524	ġonça aç	1
3525	ġonca-dehān	1
3526	ġonça-güşāy	1
3527	ġonça-i bahār-ı bahā	1
3528	ġonça-i ter	2
3529	ġonça-i zanbaḳ	1
3530	ġonça-misāl	1
3531	ġonçasın aç-	2
3532	ġonca-veş	5
3533	gönder-	5
3534	göndür-	10
3535	göñli ḫaste	1
3536	göñli özüle-	1
3537	göñlin aç-	1
3538	göñli açıl-	1
3539	göñlin eğle-	1
3540	göñline gel-	1
3541	göñline tol-	1
3542	göñline vesvese düş-	1
3543	göñlini baġla-	1
3544	göñlü ile gözü kal-	1
3545	göñlüñ al-	1
3546	göñleg	1
3547	göñül	83
3548	göñül aç-	2
3549	göñül al-	1
3550	göñül ārāmı	1
3551	göñül eglencesi	1
3552	göñül evin yık-	1
3553	göñül ferāġati	1
3554	göñül ġamı	1
3555	gönül ki sevdi anı görklü oldur	1
3556	göñül levḥi	1
3557	göñül tesellāsın bul-	1
3558	göñül vér-	1
3559	göñülden göñüle rāh var	1
3560	gör-	356
3561	göre	5
3562	göre ḳıl-	1
3563	göreli	1
3564	görelüm	1
3565	gören	7
3566	göresü gel-	1
3567	göricek	13
3568	görin-	5
3569	görinmez ol-	1
3570	göriş-	2
3571	görklü oldur ki anı sevdi göñül	1
3572	görme misin	1
3573	görmege	1
3574	görmege gèder ol-	1

3575	görmeyen	4
3576	görmez ol-	3
3577	görün-	10
3578	görüş-	1
3579	göster-	15
3580	götür-	3
3581	göz	83
3582	göz deġ-	1
3583	göz görmeye çü gönül ḳatlan-	1
3584	göz görürken gönülde ṣabr olma-	1
3585	göz nūrı	4
3586	göz sür-	1
3587	gözyaşı	4
3588	gözyaşı dök-	2
3589	göz yaşın revān ét-	1
3590	göz yaşına bat-	1
3591	gözci	1
3592	gözde ḫvāb eṣeri kalma-	1
3593	gözden deryāyı aḳıt-	1
3594	gözden nihān ol-	2
3595	göze gel-	1
3596	göze göz	1
3597	göze sebel düş-	1
3598	gözet-	7
3599	gözgü	2
3600	gözi göge dikil-	1
3601	gözi görme-	1
3602	gözi pür-yaş	1
3603	gözi uyıma-	1
3604	gözi yaşlu	1
3605	gözi yumul-	1
3606	gözin dik-	1
3607	gözin pür-dem kıl-	1
3608	gözinde nūr ḳalma-	1
3609	gözine ʿamā ol-	1
3610	gözine az görin-	1
3611	gözine görin-	2
3612	gözi(ni) aç-	2
3613	gözini ırma-	1
3614	gözini pür eyle-	1
3615	gözle-	16
3616	gözleri āb ṭol-	1
3617	gözleri ḫūn-rīz (ol)-	1
3618	gözleri ḳan-ıla ṭol-	1
3619	gözleri rūşen ol-	1
3620	gözleri şafaḳ ol-	1
3621	gözleri yaşla pür ol-	1
3622	gözlerini yumma-	1
3623	gözlerü aġ (ol)-	1
3624	gözlerü nūrı söyün-	1
3625	gözlerü uyḳuya ḳapu yap-	1
3626	gözü görmez ol-	1
3627	gözü sepīd ol-	1
3628	göz nūrı	1
3629	gözüne dūr ol-	1
3630	gözüne ṭar ol-	1
3631	gözüni sür-	1
3632	gözüni yum-	1
3633	gözüñ(ü) aç-	1
3634	göz yaşı	4
3635	ġubār	5
3636	ġubār ol-	1
3637	ġubār-ı helāk ol-	1
3638	ġubār-ı ṭarīḳ	1
3639	ġul	5
3640	güc	1
3641	güc et-	1
3642	güccüg	1
3643	güci yit-	1
3644	güft ü gū	3
3645	güft ü gūy-ı şinev	1
3646	güftār	3
3647	güftār-ı dil-peẕīr	1
3648	güftār-ı ʿiṣmet	1
3649	güft-gū-yı şīrīn-nūş	1
3650	güher	35
3651	güher-i çeşm	1
3652	güher-ḳıymet	1
3653	güli-i Kenʿān	1
3654	gül-	18
3655	gül	114
3656	gül ʿarūsı	1
3657	gül yüz	16
3658	gül yüzüñi ṣoldur-	1
3659	gül-āb	7
3660	ġulām	24
3661	ġulām ol-	2
3662	ġulām-ı ḫalḳ	1
3663	ġulām-ı ḫānedān	1
3664	ġulām-i ḫudā	1
3665	ġulām-ı ʿibrāni	
3666	ġulām-ı ʿibrī	1
3667	ġulām-ı şāh ol-	1
3668	güldür-	1
3669	gül-endām	2
3670	ġulġul	1
3671	ġulġul ét-	1
3672	gulgule	3
3673	gūn	1
3674	gül-gūn	1

3675	gül-gūn şarāb	1
3676	gül-ḫande	1
3677	gül-i devlet	1
3678	gül-i gül-zār	1
3679	gül-i gülistān	1
3680	gül-i ḫandān	4
3681	gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder	1
3682	gül-i ḫōd-rūy	1
3683	gül-i ḫurrem	1
3684	gül-i Kenʿān	1
3685	gül-i luṭf	1
3686	gül-i Mıṣr	1
3687	gül-i murād	1
3688	gül-i nāz	1
3689	gül-i pāk	4
3690	gül-i rengīn	1
3691	gül-i reyḥān	1
3692	gül-i ruḫsār	1
3693	gül-i seyr-āb	1
3694	gül-i sīr-āb	1
3695	gül-i ten	1
3696	gül-i ter	6
3697	gül-i yār	1
3698	gülistān	7
3699	gülistan ol-	1
3700	gülistānī	2
3701	gülme-	1
3702	gül-ñar-ı Mıṣr	1
3703	gül-reng et-	1
3704	gül-reng ol-	1
3705	gül-şekeri	1
3706	gülşen	9
3707	gülşen ol-	4
3708	gülşen-i derd-i dōst	1
3709	gülşen-i iḥsān	1
3710	gülşen-i nāz	1
3711	gülsitan	3
3712	gülünç ét-	2
3713	gülzār	7
3714	güm	1
3715	güm eyle-	1
3716	güm ol-	1
3717	gümān	7
3718	gümān ét-	1
3719	gümāna bat-	1
3720	gümānla-	1
3721	gümiş	8
3722	güm-rāh	4
3723	gümrāh ol-	2
3724	gün	68
3725	gün gibi ʿiyān ol-	1
3726	gün gibi toġ-	2
3727	gün yüz	1
3728	gün yüzi	1
3729	gün yüzin görmez ol-	1
3730	gūn-ā-gūn	1
3731	günah	11
3732	günāh ét-	1
3733	günāha gir	1
3734	günāh-ı ʿaẓīm	1
3735	günāh-ı ġammāz	1
3736	günāhı gét-	1
3737	ġunc	1
3738	ġunc ét-	1
3739	günce	1
3740	günc-i maġrib	1
3741	günde	1
3742	günden güne	5
3743	gündüz	8
3744	gündüz ol-	2
3745	gündüzin	2
3746	güne güne	3
3747	güneş	18
3748	güneş gibi rūşen (ol)	1
3749	güneş yüzlü dilber	1
3750	güneyik	1
3751	günlig	2
3752	gün-tāb	1
3753	ġurāb	1
3754	gürbe	1
3755	ġurbet	3
3756	ġurbet odı	1
3757	ġurbete düş-	1
3758	ġurbete gét-	1
3759	ġurbete sal-	1
3760	gürbüz	1
3761	ġurebā	1
3762	gürg	18
3763	gürgān	1
3764	gürg-āne	1
3765	gürg-i ḫūn-ḫᵛār	1
3766	gürg-i ḫūnī	1
3767	gürg-i nefs	1
3768	gürīz eyle-	1
3769	gürūh	2
3770	gürūh-ı belā	1
3771	gürūh-i ḍalāl	1
3772	gürūh-i ḫavāṣ	1
3773	gürūh-i İsrāʿīl	1
3774	gürūh-ı sibāʿ	1
3775	ġurūr ét-	1
3776	ġurūr eyle-	1
3777	gürz	2

3778	gūş	9
3779	gūş ét-	38
3780	gūş eyle-	13
3781	gūş olın-	2
3782	gūş ṭut-	4
3783	gūşa yapış-	1
3784	güşād	2
3785	güşād bul-	1
3786	güşād ét-	1
3787	güşāde	2
3788	güşāde ét-	1
3789	güşāde eyle-	1
3790	güşāde ol-	1
3791	güşe	6
3792	güşe-i ferāġ	1
3793	güşe-i zindān	1
3794	güşı çıñla-	1
3795	güş-i gürg	1
3796	güş-ı luṭf	1
3797	güşına girme-	1
3798	güşına ir-	1
3799	güşiş	1
3800	güşmāl ét-	1
3801	ġuṣṣa	43
3802	ġuṣṣa ol-	1
3803	ġuṣṣa ur-	1
3804	ġuṣṣa vaḳti	1
3805	ġuṣṣa vér-	1
3806	ġuṣṣa-i ʿamel	1
3807	ġuṣṣa-i bī-kerān	1
3808	ġuṣṣa-ı cevr	1
3809	güstāḫ	2
3810	güstāḫ ol-	1
3811	güşvār	1
3812	güşvār ét-	2
3813	güşvāre diz-	1
3814	güvāh	3
3815	güvāh ét-	1
3816	güvāh ol-	2
3817	güvec	1
3818	gūyā	2
3819	gūyā eyle-	1
3820	gūyende	1
3821	gūyiyā	4
3822	ġuyūb	1
3823	ġuyūbı bil-	1
3824	güzel	9
3825	güzel yüzlü	1
3826	güẕer ét-	3
3827	güẕer eyle-	1
3828	güẕer-gāh	1
3829	güzide èt-	1
3830	güzīde-i rüsül	1
3831	güzīn	1
3832	güzīn-i ehl-i belā	1
3833	ġanī	1
3834	ḫᵛāb gör-	1
3835	ḫāb içre gör-	1
3836	ḥabāb	1
3837	ḥabbe	6
3838	ḥabbece	1
3839	ḥabbetüʿs-sevdā	1
3840	ḫaber	45
3841	ḫaber al-	5
3842	ḫaber getür-	1
3843	ḫaber gönder-	1
3844	ḫaber ḥamāmesi	1
3845	ḫaber iriş-	1
3846	ḫaber olın-	2
3847	ḫaber ṣor-	3
3848	ḫaber söyle-	1
3849	ḫaber vér-	12
3850	ḫaberci	1
3851	ḫaber-i ḫᵛāb	1
3852	ḫaber-i rāvī-yi fesāne	1
3853	ḫaber-i ṣāʿ	1
3854	ḫaber-i vaṣl	1
3855	ḫaber-i yār	1
3856	ḫaberi yoġ	1
3857	ḫaber-i Yūsuf	1
3858	ḥabeşī	1
3859	ḫᵛābı gözine ḥarām ét-	1
3860	ḫᵛāb-ı rāḥat	1
3861	ḥabīb	6
3862	ḥabīb-i ʿālem-sāz	1
3863	ḥabīb-i cān	1
3864	ḥabīb-i ezel	1
3865	ḫabīb-i kadīm	1
3866	ḥabīb-i resūl	1
3867	ḥabīblıḳ	1
3868	ḥabīr	1
3869	ḥabl-i faż̈l-ı ḫudā	1
3870	ḥabs	3
3871	ḥabs ét-	1
3872	ḥabs ol-	1
3873	ḥabse sal-	1
3874	ḥabs-i ġam	1
3875	ḫacālet	2
3876	ḥācāt	2
3877	ḥācatı ḳabül eyleyici	1
3878	ḥacc ét-	1
3879	ḫāce	2
3880	ḥacer	5

3881	ḥacerden eşed ol-	1
3882	ḥācet	7
3883	ḥacet degül	1
3884	ḥāceti kalma-	1
3885	ḥācib	6
3886	ḫacil eyle-	1
3887	ḫaclet	1
3888	ḥad	3
3889	ḥadāyıḳ-ı melekūt	1
3890	ḫad	5
3891	ḥadd ur-	1
3892	ḥadden aş-	2
3893	ḥadd-i insān	1
3894	ḫaddi ol-	1
3895	ḫadd-i Yūsuf	1
3896	ḥadeḳa ol-	
3897	ḫadeng	3
3898	ḥadīḳa	1
3899	ḫādim	7
3900	ḫādim ét-	1
3901	ḫadrā-pūş	1
3902	ḫafīf eyle-	2
3903	ḫāh-nā-ḫāh	1
3904	ḥāk	16
3905	ḥaḳ	4
3906	ḫāk ét-	2
3907	ḥaḳ gözetmek	1
3908	ḫāk ḳoy-	1
3909	ḫāk ol-	1
3910	ḥaḳ ṭarīḳ	1
3911	Ḥaḳ teʿālā	3
3912	ḥaḳ yola ṣal-	1
3913	ḥaḳāyıḳ-ı ceberūt	1
3914	ḫāke (yüz) sür-	1
3915	ḫāke yüz ur-	1
3916	ḫāk-i ḳadem	2
3917	ḫāk-i mensūr	
3918	ḫāk-i Mıṣr	2
3919	ḫāki öp-	1
3920	ḫāk-i ʿöẕr	1
3921	ḫāk-i pāy	3
3922	hāk-i pāy ol-	1
3923	ḥaḳiḳat	1
3924	ḥaḳīḳī	2
3925	ḥākim	4
3926	ḥakīm	5
3927	ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ ü ḳalem	1
3928	hakīr	2
3929	ḥaḳīr ḳal-	1
3930	ḥaḳīr ol-	2
3931	Ḥaḳḳ	71
3932	ḥakk	1
3933	ḥaḳḳ emānetine emin ol-	1
3934	ḥaḳḳ güẕārı ol-	1
3935	ḥaḳḳ ḳapusı	1
3936	Ḥaḳḳ teʿālā	2
3937	ḥaḳḳa gét-	1
3938	ḥaḳḳa ışmarla-	1
3939	ḥaḳḳa minnet	2
3940	hakkı	7
3941	ḥaḳḳı ki(m)	2
3942	ḥaḳḳ-ı nān u nemek	1
3943	ḥaḳḳ-perest	1
3944	ḥak-perest ol-	1
3945	ḥaḳḳuñ ḥaḳḳı	1
3946	ḥaḳ-şinās ol-	1
3947	ḫāl	5
3948	ḥāl	117
3949	ḥāl dili	1
3950	ḫalāṣ	4
3951	ḫalāṣ bul-	1
3952	ḫalāṣ ét-	10
3953	ḫalāṣ eyle-	1
3954	ḫalāṣ ol-	4
3955	ḫalāṣ-ı dil	1
3956	ḥālāt	1
3957	ḥalāvet	2
3958	ḥāl-be-ḥāl	1
3959	ḫāle	1
3960	ḥāle düş	1
3961	hāle kal-	1
3962	ḫalef-i ḥażret-i resūl-i ḫudā	1
3963	ḫalel	1
3964	ḫalel iriş-	1
3965	ḫalel vér-	1
3966	ḥālet	14
3967	hālet-i ʿışḳ	1
3968	ḥāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik	1
3969	ḫalḫāl	4
3970	ḫālī	2
3971	ḥāl-i ʿāşıḳ	3
3972	ḫālī bul	1
3973	ḫālī ét-	1
3974	ḫāl-i ḫadd	1
3975	ḫāl-i ḫalvet-gāh	1
3976	ḫālī ḳal-	1
3977	hāl-i ḳıṭfīr	1
3978	ḥāl-i muḥibb	1
3979	ḫāl-i müşgīn	1
3980	ḥāl-i Yūsuf	1

3981	hāliḳ	5
3982	hālik	1
3983	hālik ol-	1
3984	ḫāliḳ-ı küll-i şey	1
3985	ḫāliḳ-ı müteʿāl	1
3986	ḫalīl	8
3987	Ḫalīl İbrāhīm	1
3988	Ḫalīl-i Raḥmān	1
3989	ḫalilullāh	1
3990	ḫāline āgāh eyle-	1
3991	ḫālini ʿarż ét-	1
3992	ḫālini gör-	1
3993	ḫalini ṣor-	4
3994	ḫālini ṣorış-	1
3995	ḫāliş eyle-	1
3996	ḫāliş it-	1
3997	ḫalḳ	46
3998	ḫalḳ ét-	4
3999	ḫalk içi	4
4000	ḫalḳ ol-	4
4001	ḫalḳa	3
4002	ḫalḳa ol-	2
4003	ḫalḳa-be-gūş	1
4004	ḫalḳa-i lecācet	1
4005	ḫalḳa-i zerrīn	1
4006	ḫālḳa-veş	1
4007	ḫall ét-	2
4008	ḫalvā	2
4009	ḫalvet	9
4010	ḫalvet bul-	1
4011	ḫalvet-sarāy	1
4012	ḫalvet-serā-yı şāh	1
4013	ḫalvet-serā-yı şeb	1
4014	ḫam	1
4015	ḫam eyle-	2
4016	ḫamām	1
4017	ḫamāme	4
4018	ḫamāyil	1
4019	ḫamd ét-	1
4020	Ḫamdī	11
4021	ḫamd-i bī-ḥadd	1
4022	ḫamd-i ḫudā	1
4023	ḫāme	4
4024	ḫamel	1
4025	ḫāmile	1
4026	ḫāmile ol-	1
4027	ḫamīm	1
4028	ḫamīr	1
4029	ḫamiyyet	1
4030	ḫammām	4
4031	hāmūn	3
4032	ḫāmūş	1
4033	ḫamūş ét-	1
4034	ḫamūş ol-	5
4035	ḫān	7
4036	ḫān ol-	1
4037	ḫançer	2
4038	ḫançer-i tīz	2
4039	ḫandān	3
4040	ḫandān ol-	2
4041	ḫande	7
4042	ḫande eyle-	1
4043	ḫande ḳıl-	1
4044	ḫane	19
4045	hānedān	4
4046	ḫānedān-ı ḫalīl	2
4047	ḫānedān-ı revzen	1
4048	ḫānedān-ı Yaʿḳūb	1
4049	ḫāne-der-ḫāne	1
4050	ḫāne-i derd	1
4051	ḫāne-i ġam	1
4052	ḫāne-i ḥabs	1
4053	ḫāne-i ḥammām	1
4054	ḫāne-i heft	1
4055	ḫāne-i ʿibādet	1
4056	ḫāne-i maʿmūr	1
4057	ḫāne-i nāy	1
4058	ḫāne-i ney	1
4059	ḫāne-i sālis	1
4060	ḫāne-i siyāh	1
4061	ḫāne-i ṣūret	1
4062	ḫānmān	2
4063	ḥannān	1
4064	ḫān-zāde	1
4065	ḫār	18
4066	ḫar	1
4067	ḥār	1
4068	ḫār ol-	2
4069	ḫāra düş-	2
4070	ḫāra vér-	1
4071	ḫarāb	3
4072	ḫarāb ét-	3
4073	ḫarāb ol-	7
4074	ḫarāc	6
4075	ḫarāc ol-	2
4076	ḥarām	1
4077	ḥarām ét-	2
4078	ḥarām ol-	2
4079	ḥarāmī	3
4080	ḥarb	1
4081	ḫarc ét-	1
4082	ḫarc eyle-	1
4083	ḫarc olun-	2
4084	ḫarda	1

4085	ḫāre	7
4086	harekāt	1
4087	ḥarekāt ét-	2
4088	ḥarekāt eyle-	3
4089	ḥarem	6
4090	ḥarem-i baḫt	1
4091	ḫarem-i vaṣl	1
4092	ḥarf	7
4093	ḫargūş	1
4094	ḫār-ı miḥnet	1
4095	ḥarīf eyle-	2
4096	ḥarīk ol-	1
4097	ḥarīḳ-i āteş-i rāz	1
4098	harīm ol-	1
4099	ḥarīm-i ḥürmet	1
4100	ḥarīr	6
4101	ḫarīş ol-	1
4102	ḫarḳ eyle-	1
4103	ḫarḳ-ı ʿādāt	1
4104	ḫarḳ-ı ʿādet	1
4105	Hārūn	2
4106	Hārūt	1
4107	ḫar-vār	1
4108	ḫāş	9
4109	ḥāşā	10
4110	ḥāşā li’llāh	1
4111	ḫāşāk	3
4112	hasbiyallah lā ilāhe sivāh	1
4113	hasbiyallahu la ilah	1
4114	ḥased	7
4115	ḥased ét-	2
4116	hased eyle-	2
4117	ḥased nazarın dik-	1
4118	ḥaşem	2
4119	ḥasen gör-	2
4120	ḥasenāt	1
4121	ḥasenāt bul-	1
4122	ḥaşḥaş	1
4123	ḥāşıl	11
4124	ḥaşıl ét-	5
4125	ḥāşıl eyle-	2
4126	ḥāşıl ol-	15
4127	ḥāşılı	5
4128	ḥaşıl-ı ʿömr	1
4129	ḥāşiye yaz-	1
4130	ḫaşlet-i merġūb	1
4131	ḫasm	2
4132	ḥaşmet	1
4133	ḥasr et-	1
4134	ḥaşr ol-	1
4135	ḥaşre dek	1
4136	ḥasret	35
4137	ḥasret çek-	1
4138	ḥasret odı	6
4139	ḥasret odına yan-	1
4140	ḥasret odında ḳal-	1
4141	ḥasret odıyʿla ṭaġla-	1
4142	ḥasret ü fürḳat odına yan-	1
4143	ḥasretā	1
4144	ḥasret-i dōst	1
4145	ḥasret-i faġfūr	1
4146	ḥasret-i gül	1
4147	ḥasretine ir-	1
4148	ḥasretiñe döy-	1
4149	ḫasta	27
4150	ḫaste ét-	3
4151	ḥaste göñül	1
4152	ḫaste ol-	3
4153	ḫaste-dil	1
4154	ḫaste-dil-i bülbül	1
4155	ḥasūd	1
4156	ḫaṭ	1
4157	ḫaṭ çek-	2
4158	ḫatā	4
4159	ḫaṭā ét-	4
4160	ḫatā eyle-	1
4161	ḫaṭā-pīşe	1
4162	ḫaṭā-pūş ol-	1
4163	ḫātem-i ḫātim-i risālet	1
4164	ḫātem-i mühr-i mihr	1
4165	ḫātem-i Süleymān	2
4166	hātif-i ġayb	4
4167	ḫāṭır	18
4168	ḫāṭır-ı perişān	1
4169	ḫāṭırı şād ol-	1
4170	ḫāṭır-ı şāh	1
4171	ḫāṭır-ı yār	1
4172	ḫātır-ı Yūsuf	1
4173	ḫāṭır-ıçun	1
4174	ḫāṭırın şikeste ét-	1
4175	ḫaṭırın ṣor	1
4176	ḫatm ol-	2
4177	ḫaṭṭ	1
4178	ḫaṭṭ-ı ʿadem çek-	1
4179	ḫaṭṭ-ı ḫāme	1
4180	ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf	1
4181	ḫaṭṭ-ı Nīl	1
4182	ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i taʿlīm	1
4183	ḫaṭṭ-ı teslīm	1
4184	ḫātūn	2
4185	havā	1

4186	ḫavādis-i taḳdīr	1
4187	ḫavāle et-	3
4188	ḫavāṣ	3
4189	ḫavf	6
4190	ḫavf étdügü başuna gel-	1
4191	ḫavfa düş-	1
4192	ḫavf-i hecr-i nigār	1
4193	ḫavl	1
4194	ḫavż	1
4195	ḫavż-ı āb-ı kevs̱er	1
4196	ḫavż-ı cinān	1
4197	ḫavż-ı kebir	2
4198	ḫay	2
4199	ḫay ol-	1
4200	hāy ü hūy	1
4201	hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ	1
4202	ḫayā	1
4203	ḫayā ét-	1
4204	ḫayāl	43
4205	ḫayāl ét-	2
4206	ḫayāl eyle-	4
4207	ḫayāl gör-	1
4208	ḫayāl ol-	6
4209	ḫayālāt	1
4210	ḫayāle düş-	1
4211	ḫayālī	1
4212	ḫayāl-i cānān	1
4213	ḫayāl-i ḫᵛāb	1
4214	ḫayāl-i ḫᵛāb ol-	2
4215	ḫayāl-i nigār	2
4216	ḫayāl-i yār	1
4217	ḫayāl-i yār ét-	1
4218	ḫayāline getür-	1
4219	hayat	7
4220	ḫayāt al-	1
4221	ḫayāt bul-	1
4222	ḫayāt ir-	1
4223	ḫayāt-ı ʿaẕm-i remīm	1
4224	ḫayāt-ı Yūsuf	1
4225	ḫaydar	1
4226	ḫayf	4
4227	ḫayf ét-	1
4228	ḫāygīne	1
4229	ḫāyil	2
4230	ḫāyil ol-	3
4231	ḫāyin	5
4232	ḫayl	3
4233	ḫayli	6
4234	ḫayl-i sipāh	1
4235	ḫayme	2
4236	ḫayme ḳur-	1
4237	ḫayr	8
4238	ḫayr ét-	1
4239	ḫayr görme-	1
4240	ḫayr ol-	2
4241	ḫayra uġra-	2
4242	ḫayra yor-	1
4243	ḫayrān	7
4244	ḫayrān eyle-	1
4245	ḫayrān ḳal-	5
4246	ḫayran ol-	5
4247	ḫayret	9
4248	ḫayret ét-	1
4249	ḫayretde ḳal-	1
4250	ḫayrete düş-	1
4251	ḫayret-i idrāk	1
4252	ḫayr-i ḫāfıẓ	1
4253	ḫayr-ı ḫalef	1
4254	ḫayr-ı selef	
4255	ḫayr-i ümmet	1
4256	ḫayrü'l-ḳurūn	1
4257	ḫayrü'l-umūr	1
4258	ḫayrü'l-yehūd ibn-i selām	1
4259	ḫayṭ-ı sepīd	1
4260	ḫayvān	7
4261	ḫayy	3
4262	hayy et-	2
4263	ḫayy u ḳayyūm	1
4264	ḫayye	1
4265	ḫayyiz-i ḳabūl	1
4266	ḫayzūm	1
4267	ḫaẓ vér-	1
4268	ḫaẕer	3
4269	ḫaẕer ét-	6
4270	ḫazer eyle-	2
4271	ḫāẕıḳ et-	1
4272	hāżım ol-	1
4273	ḫazīn	4
4274	ḫāzin	1
4275	ḫazīn ḳal	1
4276	ḫazīn ol-	1
4277	ḫazīne	4
4278	ḫazīne-dār	1
4279	ḫazīne-i pinhān	1
4280	ḫāżır	10
4281	ḫāżır ét-	2
4282	ḫaźır eyle-	1
4283	ḫāżır ol-	4
4284	ḫażret	26
4285	ḫażret-i cābir	1
4286	hazret-i cibrīl	1

4287	ḥaẕret-i fettāḥ	1
4288	ḥażret-i ḫıżr	1
4289	ḥaẕret-i İsḥāḳ	2
4290	ḥażret-i ḳayyūm	1
4291	ḥażret-i kibriyā	1
4292	ḥażret-i ḳurbet	1
4293	ḥażret-i Muṣṭafā	1
4294	ḥażret-i ʿÖmer	1
4295	ḥaẕret-i pāk	1
4296	ḥaẕret-i peder	2
4297	ḥażret-i pīr	5
4298	ḥazret-i raḥmān	1
4299	ḥazret-i resūl-i ḫudā	1
4300	ḥażret-i reyyān	1
4301	ḥażret-i şāh	1
4302	ḥażret-i şeyḫ ekber-i ʿarabī	1
4303	ḥażret-i ṣıddīḳ	2
4304	ḥażret-i tāb-dār-ı ḥabl-i raḥīm	1
4305	ḥaźret-i Yaʿḳūb	2
4306	ḥażret-i Yūsuf	3
4307	ḥaẕẕ	1
4308	haẕẕ al-	2
4309	ḥaẕẕ ét-	1
4310	hazzāf	1
4311	ḥaẕẕ-ı ʿazīm	1
4312	hebā ét-	1
4313	hebā ol-	1
4314	hecr	6
4315	hecr-i yār	1
4316	hecr-i Yūsuf	1
4317	hedef	1
4318	hedef ét-	1
4319	hedef ol-	1
4320	hedefe oḳ çek-	1
4321	hediyye vér-	1
4322	heft	1
4323	heft dūzaḫ	1
4324	heft iḳlīm	2
4325	hefte	1
4326	hel etā	1
4327	helāk	1
4328	helāk et-	4
4329	helāk ol-	3
4330	ḥelāl	1
4331	ḥelāl ol-	1
4332	hem	126
4333	Hem … hem …	4
4334	hem-āgūş	1
4335	hem-āġūş ol-	4
4336	hemān	58
4337	hem-belā	1
4338	hem-çü	6
4339	hemde ko-	1
4340	hem-dem	13
4341	hem-dem ol-	19
4342	hem-dem-i ḫāṣ	1
4343	hem-dem-i ḥażret-i ḥabīb-i ḫudā	1
4344	hem-dem-i hicrān	1
4345	hem-demi ol-	2
4346	hem-derd ü ġam ol-	1
4347	hem-derd-i ehl-i ḥāl ét-	1
4348	hem-dest ol-	1
4349	heme	1
4350	heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü	6
4351	hem-güftār	1
4352	hem-ḥāl	1
4353	hem-ḥāl et-	1
4354	hem-ḫāne	1
4355	hemīn	44
4356	hemīn ol-	1
4357	hem-ʿinān ol-	1
4358	hemīşe	7
4359	hem-meşreb	1
4360	hem-nefes ol-	1
4361	hem-nigerān	1
4362	hem-nişīn	4
4363	hem-nişīn ol-	2
4364	hem-nūş ol-	1
4365	hem-pister ol-	1
4366	hem-rāh	1
4367	hem-rāh ol-	4
4368	hem-rāz ol-	4
4369	hem-reh ol-	2
4370	hem-reng et-	1
4371	hem-reng ol-	1
4372	hem-ser	3
4373	hem-ser ét-	1
4374	hem-ser ol-	1
4375	hem-ser ol-	4
4376	hem-şīr	1
4377	hem-ṣoḫbet	1
4378	hem-tā	1
4379	hem-türbe	1
4380	hem-yān	1
4381	hem-zād	1
4382	hem-zebān ol-	1
4383	ḥendese	1
4384	henüz	1
4385	hep	5

4386	her	163
4387	her an	1
4388	her biri	62
4389	her birisi	9
4390	her dem	8
4391	her gāh	1
4392	her gün	2
4393	her güşe	1
4394	her ki	63
4395	her kim ki	10
4396	her kime	1
4397	her kimse	2
4398	her kişi	4
4399	her ne	8
4400	her ne kim	1
4401	her ne yér	9
4402	her şey	2
4403	her ṭaraf	6
4404	her yan	2
4405	her yer	6
4406	her zemān	5
4407	hergiz	5
4408	herise	1
4409	herkes	1
4410	heşt behişt	3
4411	hevā	25
4412	hevā ehli	1
4413	heva et-	1
4414	hevā-dār	2
4415	hevā-dār ol-	1
4416	hevā-dārī ol-	1
4417	hevādār-ı ṣūret-i Yūsuf	1
4418	hevā-engîz	1
4419	hevā-perest	1
4420	hevāsına düş-	1
4421	hevāya düşür-	1
4422	hevāyī	2
4423	hevā-yı ʿār	1
4424	hevā-yı dilber	1
4425	hevā-yı ʿışḳ	3
4426	hevā-yı küleh	1
4427	hevā-yı maḥbūb	1
4428	hevā-yı nefs	1
4429	hevā-yı sīne-güşāy	1
4430	hevā-yı vaḥīm	1
4431	hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbī	1
4432	hevā-yı zülf	2
4433	hevdec-i nāz	1
4434	heves	5
4435	heves eyle-	1
4436	heybet	9
4437	heybet al-	1
4438	heybete düş-	1
4439	heyʿet	5
4440	heyhāt	2
4441	heykel	5
4442	heykel-i muraṣṣaʿ	1
4443	hezā	1
4444	hezār	23
4445	hezār bār hezār	1
4446	hezār dīde-felek	1
4447	ḥibāl	1
4448	ḥibāl-recīm	1
4449	hīç	15
4450	hīç ol-	1
4451	ḥicāb	3
4452	ḥicāb et-	1
4453	ḥicāb kıl	1
4454	ḥicāb-ı daʿvā	1
4455	ḥicāb-ı dīn ü dünyī	1
4456	ḥicāb-ı kesret	1
4457	ḥicāb-ı kevn ü mekān	1
4458	ḥicāb-ı rūḫ-ı ḥayvañ	1
4459	ḥicāz	1
4460	hidāye vér-	1
4461	hidāyet ir-	1
4462	hidāyet-i īmān	1
4463	ḥiddet	1
4464	ḫidmet	14
4465	ḫidmet ét-	1
4466	ḫidmet-güş	1
4467	ḫidmet-i hażret-i rubūbiyyet	1
4468	ḫidmetinde ol-	1
4469	ḫidmet-kār	1
4470	ḥıfẓ	3
4471	ḥıfz ét-	4
4472	hıfẓ içinde ol-	1
4473	ḫıfẓ olun-	1
4474	hikāye	2
4475	ḥikāyet	15
4476	ḥikāyet ét-	4
4477	ḥikāyet eyle-	5
4478	ḥikāyet ḳıl-	1
4479	ḥikayet-i beyn	1
4480	ḥikāyet-i ġam	1
4481	ḥikāyet-i ḥāl	1
4482	ḥikāyet-i ḫᵛāb et-	1
4483	ḥikāyet-i māẓi	1
4484	ḥıḳd	2
4485	ḥikmet	24
4486	ḥikmet-i İdrīs	1

4487	ḫilāf	1
4488	ḫilāf et-	1
4489	ḫilāf eyle-	1
4490	ḫilāfet	1
4491	hilāl	7
4492	hilāl eyle-	1
4493	ḫilāl ol-	8
4494	hilāl-i naḥīf	1
4495	hilāl-i naḥīf eyle-	1
4496	hilāl-i nizār	1
4497	ḫilʿat	6
4498	ḫilʿat et-	1
4499	ḫilʿat ol-	1
4500	ḫilʿat-ı ʿād	1
4501	ḫilʿat-i ḥüsn	1
4502	ḫilʿat-i ʿizzet	1
4503	ḫīle	15
4504	ḫīle ét-	2
4505	ḫīle tedbīri eyle-	1
4506	ḫīle-i pōst	1
4507	ḫilm	4
4508	ḫilʿat-i zer-keş	1
4509	ḫimār-i ʿĪsā	1
4510	ḫimāyet eyle-	1
4511	ḫimāyet-i Yūsuf	1
4512	himmet	4
4513	himmet ét-	2
4514	himmet eyle-	1
4515	himmet oḳı at-	1
4516	hind leşkeri	1
4517	hindū	2
4518	ḫırām	1
4519	ḫırām-ı kebg-i derī	1
4520	hırīdār	5
4521	ḫırīdār ol-	2
4522	ḫırḳa	1
4523	ḫirmen	5
4524	ḫırmen ét-	1
4525	ḫırmen-i gül	1
4526	ḫırmen-i māh	1
4527	ḫırmen-i müşk	1
4528	ḫirmen-i rūz	1
4529	ḫırmenini yéle vér-	1
4530	ḫırṣ kāsesi	1
4531	ḫisāb ét-	1
4532	ḫisābın yitür-	1
4533	ḫiṣār	3
4534	hışm	14
4535	ḫışm āteşine yaḳ	1
4536	ḫışm ét-	4
4537	ḫışm odı	1
4538	ḫışm-āmīz ol-	1
4539	ḫışm-ı ḫudā	1
4540	hisse	1
4541	ḫişt	6
4542	ḫıṭā	1
4543	ḫitāb ét-	15
4544	ḫiṭāb kıl-	3
4545	ḫiṭāb-ı Yaʿḳūb	1
4546	ḫitām	2
4547	ḫıyām	1
4548	ḫıyānet	4
4549	ḫıyāz-ı raḥmet	1
4550	ḫīz ét-	2
4551	ḫīz eyle-	1
4552	ḫizmet	11
4553	ḫizmet ét-	1
4554	ḫizmet eyle-	2
4555	ḫizmete ṭur-	1
4556	Ḫıżr	1
4557	ḫod	4
4558	ḫod tol-	1
4559	ḫōd-bīn	1
4560	ḫōd-bīn ol-	2
4561	ḫod-nümā	1
4562	ḫōd-nümā ol-	1
4563	ḫōd-nümālıḳ	1
4564	ḫoḳḳa	1
4565	ḫoḳḳa-i mercān	1
4566	ḫor	1
4567	ḫōr ét-	1
4568	ḫor u ẕelīl ol-	1
4569	ḫorla-	1
4570	ḫoş	42
4571	ḫōş dem	1
4572	ḫoş ét-	1
4573	ḫoş gel-	1
4574	ḫoş gör-	2
4575	ḫōş ḥarekāt	1
4576	ḫōş nām	1
4577	ḫōş ol-	1
4578	ḫōş rıẓā vér-	1
4579	ḫōş ṣafā	1
4580	ḫôş-āġūş ét-	1
4581	ḫôş-āvāz	1
4582	ḫōş-baḫt	1
4583	ḫoş-bū	1
4584	ḫôş-bū ét-	1
4585	ḫōş-bū ol-	1
4586	ḫōş-būy	1
4587	ḫoş-dem	1
4588	ḫōş-dem ét-	1
4589	ḫōş-dem ol-	1
4590	ḫôş-gū	1

4591	ḫoş-ḥarekāt	1
4592	ḫoş-ḫʷān	1
4593	ḫōş-kār	1
4594	ḫōş-nām	1
4595	ḫoşñud	1
4596	ḫōş-rā	3
4597	ḫōş-rāh	1
4598	ḫōş-rāy	1
4599	ḫōş-rāy ét-	1
4600	ḫoş-reftār	1
4601	ḫoş-reftār ol-	1
4602	ḫōş-ter	3
4603	ḫūb	15
4604	ḫūb ét-	1
4605	ḫūb eyle-	1
4606	ḫūb ol-	3
4607	ḫūb ṭalʿat	1
4608	ḫubāb	1
4609	ḫubb-ı cūy	1
4610	ḫubb-ı vaṭan	1
4611	ḫūb-ı nigār	1
4612	ḫūblıḳ	2
4613	ḫūblıḳ gūşvārı	1
4614	ḫūb-rū	2
4615	ḫüccet	3
4616	ḫüccet ét-	1
4617	ḫüccet ol-	1
4618	ḫücre	1
4619	ḫücre-i nāy	1
4620	ḫücre-i rāz	1
4621	ḫucüb-i ġayb	1
4622	hücūm ét-	3
4623	hücūm ét-	1
4624	hücūm eyle-	1
4625	Ḫudā	28
4626	ḫudā ḥaḳḳı	1
4627	ḫudā-bīn ol-	1
4628	ḫudā-nümā	1
4629	ḫudāvend	3
4630	ḫudā-yı ʿālem	1
4631	ḫudā-yı ʿalīm	1
4632	ḫudā-yı ʿazīz	1
4633	ḫudā-yı binā	1
4634	ḫudā-yı cihān	1
4635	ḫudā-yı pāk	1
4636	ḫudā-yı sübḥān	1
4637	huddām	2
4638	ḫudūs	1
4639	ḫuftāş	1
4640	ḫufte eyle-	1
4641	ḫükkām	1
4642	ḫükm	10

4643	ḫükm et-	2
4644	ḫükm-i ʿişmet	1
4645	ḫükm-i ḳader	1
4646	ḫükm-i revān	1
4647	ḫükmi tut-	2
4648	ḫuḳūḳ	1
4649	ḫuld-ı berīn et-	1
4650	ḫulḳ	7
4651	ḫulle	5
4652	ḫulle-i ḫūr	1
4653	ḫulle-i münaḳḳaş	1
4654	ḫulle-i nāz	1
4655	hulle-i zer	1
4656	ḫullet	3
4657	ḫulv	1
4658	hümā	6
4659	ḫumār	1
4660	ḫumar-ı telvīn	1
4661	hümā-yı devlet	1
4662	ḫum-ḫāne	1
4663	ḫūn	7
4664	ḫūn eyle-	1
4665	ḫūn ol-	1
4666	ḫūna alūde ol-	1
4667	ḫun-āb	2
4668	hüner	7
4669	hüner-ver	1
4670	ḫūn-ḫʷār	2
4671	ḫūnī	4
4672	ḫūn-i ciger	1
4673	ḫun-ı kebş	1
4674	ḫūn-ı Mecnūn	1
4675	ḫūnī şeker	1
4676	ḫūn-ıla müşerreb	1
4677	ḫūr	7
4678	ḫurd-büzürg	1
4679	ḫurde	1
4680	ḫurde-dān	1
4681	ḫūri	4
4682	ḫurmā	3
4683	ḫürmet	5
4684	ḫürmet ét-	4
4685	ḫürmetiyçün	1
4686	ḫürr	1
4687	ḫurrem	8
4688	ḫurrem et-	3
4689	ḫurrem eyle-	1
4690	ḫurrem ol-	10
4691	ḫurrem ü şād ol-	1
4692	ḫurşīd	13
4693	ḫurūc ét-	2
4694	ḫurūc eyle-	1

4695	ḫurūş ét-	2
4696	ḫurūş u cūş	1
4697	hūş	3
4698	hūş başına gel-	2
4699	ḫūşe	8
4700	ḫūşe-çīn	2
4701	ḫūşe-i ḫuşk	1
4702	ḫūşe-i tāze	1
4703	hūşeng	1
4704	ḫuşk	2
4705	ḫuşk ét-	1
4706	ḫuşk ol-	2
4707	hūş-mend	1
4708	ḥüsn	85
4709	ḥüsn ayınuñ çār-dehi ol-	1
4710	ḥüsn içinde	1
4711	ḥüsn-i ādem	1
4712	ḫüsn ayı	1
4713	ḥüsn-i ġarīb	1
4714	ḥüsn-i ḫulḳ	2
4715	ḫüsn-i ḫulḳ ehli	1
4716	ḥüsn-i işraḳ	1
4717	ḥüsn-i ṣūret	1
4718	ḥüsn-i Yūsuf	3
4719	ḥüsn-i zībā	3
4720	ḥüsn-ile	2
4721	ḫüsrān	1
4722	ḫusrev	2
4723	ḫusrev-āne	2
4724	ḫusrev-i ḥüsn	2
4725	ḫuşūʿ	1
4726	ḫuṭbe	2
4727	ḫutbe oḳı	1
4728	ḫutbe-i ʿaḳd	1
4729	ḫuten	1
4730	ḥūtuñ öykeni pāresi	1
4731	ḫuy	3
4732	ḫüzn	2
4733	ḥüzn içinde	1
4734	hüzn-i ġam	1
4735	ḥużūr	8
4736	ḥużūr-ı ġaflet	1
4737	ḫᵛāb gét-	3
4738	ḫᵛāb-ı baḫt	1
4739	ḫᵛāb-i nūş	1
4740	ḫᵛāce	12
4741	ḫᵛāb	8
4742	ḫᵛāb baġla-	1
4743	ḫᵛāb ét-	3
4744	ḫᵛāb gel-	1
4745	ḫᵛāb gör-	1
4746	ḫᵛāb içinde	5
4747	ḫᵛāb içre	1
4748	ḫᵛāb ol-	1
4749	ḫᵛāb teʿvīli	1
4750	ḫᵛāb tut-	1
4751	ḫᵛābdan uyan	1
4752	ḫᵛab-geh	1
4753	ḫᵛāb-i bī-ġaflet	1
4754	ḫᵛāb-ı şīrīn ét-	1
4755	ḫᵛāb-ı sulṭān	1
4756	ḫᵛāce-i kerīm-nihād	1
4757	ḫᵛān	7
4758	ḫᵛān vér-	1
4759	ḫᵛān-i baḫt	1
4760	ḫᵛān-ı gūn-a-gūn	1
4761	ḫᵛān-ı niʿmet	1
4762	ḫᵛān-ı şefkāt	1
4763	ḫᵛān-i vaṣl	1
4764	ḫᵛān-ı vuṣlat	1
4765	ḫᵛār ét-	1
4766	ḫᵛār eyle-	1
4767	ḫᵛār ol-	1
4768	ḫᵛīş	2
4769	ḫᵛāb-ı ʿadem	1
4770	ʿıḳd-i pervīn	1
4771	ımızġan	1
4772	ʿınnet	1
4773	ıraḳ	6
4774	ıraḳ ol-	1
4775	ʿırżın saḳın-	1
4776	ʿışḳ	114
4777	ʿışḳ ḥāli	2
4778	ʿışḳ odına yaḳ-	1
4779	ʿışk sevdāsı	1
4780	ʿışka düşmiş	1
4781	ʿışḳ cāmı	1
4782	ʿışḳ dāstān ḫᵛānı	1
4783	ʿışḳ derdi	1
4784	ʿışḳ éri	2
4785	ʿışḳ odı	1
4786	ʿışḳ odına yandur-	1
4787	ʿışḳ silsilesi	1
4788	ʿışk-bāz	1
4789	ʿışḳ-ı cān	2
4790	ʿışḳ-ı ḫudā	2
4791	ʿışḳ-ı mecāzī	1
4792	ışmarla-	4
4793	ʿıtr-āmīz	1
4794	ʿıyān	1
4795	ʿıyān ol-	7
4796	ızṭırār	2
4797	ızṭırārī	1

4798	ʿibādāt	3
4799	ʿibādet	1
4800	ʿibādet eyle-	1
4801	ʿibadet-gāh	2
4802	ʿibād-ı buṭūn ol-	1
4803	iblīs	4
4804	ibnet-i ḥażret-i melik ṭābūr	1
4805	İbn-i ʿAbbās	3
4806	İbn-i Ādem	1
4807	İbn-i Edhem	1
4808	İbn-i İbrāhīm	1
4809	İbn-i Sebīl	1
4810	İbn-i Yaʿḳūb	1
4811	İbniʿs-selām	2
4812	İbrāhīm	4
4813	ʿibrānī	2
4814	ʿibret	3
4815	ʿibret al-	1
4816	ʿibret ol-	1
4817	ʿibret-nümā ol-	1
4818	ʿibrī	1
4819	ibrik	1
4820	ʿibrī-yi ʿibāret-güy	1
4821	iç-	11
4822	iç	42
4823	iç ehli	1
4824	iç ṭonı	1
4825	iʿcāz	2
4826	icāzet	3
4827	icāzet vèr-	1
4828	iʿcāz-i naḫl-i ḫāviye	1
4829	için	4
4830	içinde	24
4831	içine	4
4832	içre	50
4833	ictihād ét-	1
4834	ictimāʿ eyle-	1
4835	içün	19
4836	içür-	6
4837	idbār	2
4838	iḍlāl	1
4839	idrāk	2
4840	idrāk et-	1
4841	idrāki gel-	1
4842	iflāḥ	1
4843	ifrāṭ-ı ġuṣṣa	1
4844	İftah Allah	1
4845	iftiḫār ét-	1
4846	iftirā	3
4847	iftirā ét-	4
4848	iftirā-yı firāş	1
4849	iftirāḳ	1
4850	iftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl	1
4851	iġrak ét-	1
4852	iḫlāṣ	1
4853	ihrām	1
4854	iḥsān	8
4855	iḥsān et-	4
4856	ihtimām eyle-	1
4857	iḫtitām	1
4858	iḫtiyāc	2
4859	iḫtiyāc-ı isfidāc	1
4860	iḫtiyār	13
4861	iḫtiyār ét-	3
4862	iḫtiyār eyle-	1
4863	iḫtiyār ol-	1
4864	iḫtiyārī	2
4865	iḫtiyār-ı yār	1
4866	iḫvān	23
4867	iḫvet	22
4868	iḫvet-i Yūsuf	5
4869	ʿiḳāb-ı ʿuḳbā	1
4870	ʿiḳāl	1
4871	ʿiḳāl ol-	1
4872	iḳāmet eyle-	1
4873	ikbāl	1
4874	iḳbāl ét-	1
4875	iḳbāl eyle-	1
4876	iḳbāż ol-	1
4877	iḳdām ét-	2
4878	iki	1
4879	iḳlīdis	1
4880	iḳlīm	4
4881	iḳlīm-i mevt	1
4882	iḳlim-i Mışr	1
4883	ikrām kıl-	1
4884	iḳrār eyle-	1
4885	il	4
4886	ilāh	10
4887	ilāhī	1
4888	iʿlām et-	1
4889	ile	26
4890	ilenc et-	1
4891	ilenc vér-	1
4892	ilet-	2
4893	ilḥāḳ ét-	1
4894	ilḳā ét-	1
4895	illa	53
4896	ʿillet	9
4897	ʿillet ol-	1
4898	ʿilm	10
4899	ʿilm raġbeti	1

4900	ʿilm ü ḥikmet şarābı	1
4901	ʿilm-i ḥaḳḳ	1
4902	ʿilm-i taʿbīr	1
4903	imām	3
4904	imām ol-	1
4905	ʿimāme	4
4906	imām-ı enām	1
4907	īmān	3
4908	īmān eyle-	1
4909	īmāna gel-	2
4910	ʿimār	1
4911	ʿimāre	1
4912	ʿimāret	2
4913	ʿimāret ét-	2
4914	imdi	1
4915	imkān	1
4916	imkān ol-	1
4917	imkān yoḳ	2
4918	imtidād	1
4919	imtiḥān ét-	2
4920	imtilā	1
4921	imtiyaz	1
4922	in-	2
4923	inʿām	1
4924	inʿām ol-	1
4925	inan-	14
4926	ʿinānı çek-	1
4927	īnās	3
4928	ʿināyet	1
4929	ʿināyet ét-	1
4930	ʿināyet eyle-	1
4931	ʿināyet ol-	1
4932	ʿināyet-i ezelī	1
4933	ince	2
4934	incin-	4
4935	incit-	2
4936	ʿineb	1
4937	ʿineb ābı	1
4938	infāḳ eyle-	1
4939	iniş	1
4940	inkār ét-	3
4941	inkār eyle-	1
4942	inḳıyād ét-	3
4943	iñle-	5
4944	ins	4
4945	inşād	1
4946	inṣāf	1
4947	insān	12
4948	intiḳal	1
4949	intizār	2
4950	intiẓār ḳıl-	1
4951	intiẓār-ı şeb	1
4952	ip	1
4953	iplik	2
4954	ir-	110
4955	irādet	1
4956	iradī	1
4957	ʿırāḳ	2
4958	iʿrāż ét-	1
4959	iʿrāẓ eyle-	2
4960	iʿrāż ol-ın	1
4961	irem	2
4962	ʿirfān	4
4963	ʿirfānuña ir-	1
4964	irgür-	7
4965	iricek	1
4966	iriş-	45
4967	irişecek	1
4968	irişi gel-	1
4969	irşād eyle-	1
4970	irtiḥāl	2
4971	irtiḥāl ét-	1
4972	ʿĪṣ	18
4973	iş	71
4974	iş āḫirini gözle-	2
4975	iş buyur-	1
4976	iş güç	1
4977	iş èt-	1
4978	ʿĪsā	1
4979	ʿişā ol-	1
4980	isāʿet ét-	1
4981	isāʿet-ile karşula-	1
4982	işāret	4
4983	işāret ét-	4
4984	işāret eyle-	1
4985	işāret-i ḫāṣ	1
4986	işbāʿ ol-	1
4987	isbāt ét-	1
4988	işbu	3
4989	işde	2
4990	isfehān	1
4991	isfidāc	1
4992	İsḥaḳ	11
4993	işi bit-	2
4994	işle-	1
4995	işig	1
4996	isim	2
4997	işini bitür-	1
4998	işit-	1
4999	işkāl	1
5000	iskāt et-	1
5001	islām	3
5002	işle-	4
5003	işlet-	1

5004	ism	1
5005	İsmāʿīl	3
5006	ʿiṣmet	3
5007	ʿiṣmet-i enbiyā	1
5008	ismullāh	1
5009	isrāʿil	13
5010	işrāḳ	1
5011	ʿişret	3
5012	ʿişret esbābı düz-	1
5013	ʿişret ét-	2
5014	ʿişret eyle-	1
5015	işret-i cān-fezā	1
5016	ʿişret-sarāy	2
5017	issi	2
5018	iste-	39
5019	istebrak	1
5020	İstevi'l maʿ ve'l-haşebe	1
5021	İstevi'l-maʿ	1
5022	isteyürek	1
5023	istibdāl eyle-	2
5024	istiġfār ḳıl-	2
5025	istiğnā	5
5026	istiġnā eyle-	1
5027	iştihā	1
5028	istiḫḳāḳ	1
5029	istiḳāmet	1
5030	istiḳbal et-	4
5031	istimāʿ eyle-	1
5032	iştiyāḳ	7
5033	it-	2
5034	it	1
5035	iṭāʿat	2
5036	ʿitab	6
5037	ʿitāb ét-	2
5038	ʿitāb eyle-	2
5039	ʿitāb ḳıl-	2
5040	ʿitāb-ı ḫudā	1
5041	ʿitāb-i nā-mevzūn	1
5042	iʿtibār	2
5043	iʿtibār ét-	1
5044	iʿtibār ol-	2
5045	iʿtibār-ı ʿadem	1
5046	iʿtidāl	1
5047	iʿtimād	1
5048	iʿtimād ét-	1
5049	iʿtimād eyle-	1
5050	iʿtirāf ét-	3
5051	iʿtiẕār	1
5052	iʿtiẕār eyle-	1
5053	iʿtiẕār ol-	1
5054	ittifāḳ	2
5055	ʿivaż	1
5056	iy	252
5057	iy ṣāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh	1
5058	iy şāhid-i bezm-i leyl-i işrā	1
5059	ʿiyān	7
5060	ʿiyān ét-	9
5061	ʿiyān eyle-	6
5062	ʿiyān ol-	9
5063	ʿiyd	2
5064	ʿiyş	15
5065	ʿiyş ét-	2
5066	ʿiyş ü nūş	1
5067	ʿiyş ü ṭarab et-	1
5068	ʿiyş ü ṭarab eyle-	1
5069	ʿiyş-i vaṣl	1
5070	iz	2
5071	īzā	1
5072	iżāfet	1
5073	izār	1
5074	ʿiẕār	1
5075	ʿiẕār-ı ʿafv	1
5076	ʿiẕār-ı ʿazrā	2
5077	ʿiẕār-ı dilber	1
5078	izdihām	1
5079	izdihām eyle-	1
5080	īzid-i pāk	1
5081	iẕn	3
5082	iẕn ol-	1
5083	iẕn-i ḥaḳḳ	1
5084	ʿizz	8
5085	ʿizz ü cāh	1
5086	ʿizzet	34
5087	ʿizzet ehli	1
5088	ʿizzet ét-	4
5089	ʿizzet ol-	1
5090	ʿizzet ü cāh	1
5091	ʿizzete ir-	1
5092	ʿizzet-i tām ol-	1
5093	izzetüñi yére ur-	1
5094	ʿizz-i dāyim	1
5095	iʿrāẕ ét-	1
5096	jāle	1
5097	jeng-i ʿışḳ	1
5098	ḳabā	8
5099	ḳabā-yı zer-keş	1
5100	kaʿbe	5
5101	ḳābe ḳavseyn	3
5102	kaʿbe-i cemal	1
5103	kaʿbe-i muʿaẓẓam	1
5104	kaʿbe-i murād	1

5105	ḳābil-i ḳabūl-i Celil	1
5106	ḳābil-i timār olma-	1
5107	ḳabir	2
5108	ḳabr-i Yūsuf	1
5109	ḳabūl	1
5110	ḳabūl ét-	7
5111	ḳabūl eyle-	2
5112	ḳabūle ir-	1
5113	ḳabūli ol-	1
5114	ḳabż	1
5115	ḳaç	29
5116	ḳaçaġan	1
5117	ḳaçaġanlıḳ	1
5118	ḳaçan	20
5119	ḳadar	5
5120	ḳadd	12
5121	ḳadd ü ḳāmet	1
5122	ḳadd-i ʿāşıḳ	1
5123	ḳadd-i ḥūr-i ʿīn	1
5124	ḳaddi kemān ol-	1
5125	ḳadd-i Yūsuf	2
5126	ḳadem	11
5127	ḳadem baş	5
5128	ḳadem ol-	1
5129	ḳademeyn	1
5130	ḳademi iriş-	1
5131	ḳademsüz	1
5132	ḳader	6
5133	ḳader tīri	1
5134	ḳadīd ol-	1
5135	ḳadīm	1
5136	ḳadīmden	1
5137	ḳadīmī	1
5138	ḳadīmī ḫāne	1
5139	ḳādir	4
5140	ḳādir ol-	2
5141	ḳadr	12
5142	ḳadre ér-	1
5143	ḳadr-i āb-ı ḥayvān	1
5144	ḳadr-i aʿlā	2
5145	ḳadr-i dīdār	1
5146	ḳadr-i ʿirfān	1
5147	ḳadr-i nūr	1
5148	ḳadrin bil-	2
5149	ḳādür	1
5150	ḳāf	1
5151	ḳafā	7
5152	kafes	3
5153	ḳafesden necāt bul-	1
5154	ḳafes-i Mıṣr	1
5155	kāfi	1
5156	ḳāfile	1
5157	kāfir	1
5158	kāfirlik et-	1
5159	kāfūr	10
5160	kāfūr eyle-	1
5161	kāfūr-ı sīne	1
5162	kāh	6
5163	kāh eyle-	1
5164	ḳahḳaha eyle-	1
5165	ḳahr	14
5166	ḳahr deryāsı	1
5167	ḳahr ét-	2
5168	ḳahr eyle-	2
5169	ḳahr ol-	1
5170	ḳahra ir-	1
5171	ḳahr-ı ʿazīz	1
5172	ḳahr-ı ʿitāb-ı baḫt	1
5173	ḳahr-i riḳḳıyet	1
5174	ḳahr-ı zindān	1
5175	ḳaḫt	4
5176	ḳaḫt-ı ġam	1
5177	ḳaḫt-ı hecr	1
5178	ḳaḫt-ı mezīd	1
5179	ḳaḳı-	2
5180	ḳāḳum	1
5181	ḳal-	56
5182	ḳāl	1
5183	ḳāl dili	1
5184	ḳāl ét-	1
5185	ḳālʿ ét-	1
5186	kālā	1
5187	ḳalb	42
5188	ḳalb-i dānā	1
5189	ḳalb-i kāfir	1
5190	ḳalb-i ḳalb	1
5191	ḳalb-i keykāvūs	1
5192	ḳalb-i nā-bedīd	1
5193	ḳalb-i ṣad pāre	2
5194	ḳalb-i şāh	1
5195	ḳalbüñ ġuṣṣası	1
5196	ḳalbüñ meyli	1
5197	ḳale	1
5198	kale inni le yahzününi en tezhebu bihi ve ehafü ey yeʿkülehüz ziʿbü	1
5199	kālellahu teʿālā innema yuveffas sabirune ecrehum bi gayri hisab	1
5200	ḳalem	1
5201	ḳalem çek-	1
5202	ḳalem gibi iki şaḳ ét-	1

5203	ḳaleme gel-	1
5204	ḳālıb	3
5205	ḳālıb-ı luṭf	1
5206	ḳalma-	50
5207	ḳalmış	1
5208	ḳalp	1
5209	ḳālsüz	1
5210	ḳālū bela	1
5211	ḳalye	1
5212	kām	3
5213	kām sür	1
5214	ḳamçıla-	1
5215	kamer	18
5216	ḳamer çevresi	1
5217	ḳamer yüzlü	1
5218	ḳamer-çihre	2
5219	ḳamer-sīne	1
5220	kāmet	13
5221	ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr	1
5222	kāmet-i yār	1
5223	kametü kemān ol-	1
5224	kāmil	2
5225	kāmil ol-	2
5226	kāmile	1
5227	kāmin	1
5228	ḳamīṣ	1
5229	ḳamīṣ-i behişt	1
5230	ḳamīṣ-i ḫalīl	1
5231	ḳamīṣ-i kerīm	1
5232	kām-kār ol-	1
5233	kām-rān	1
5234	ḳamu	41
5235	ḳamu şeyden yaḳın	1
5236	ḳan-	32
5237	ḳan	1
5238	kān	7
5239	ḳan aġla-	4
5240	ḳan aḳıt-	2
5241	ḳan al-	2
5242	ḳan alıcı	1
5243	ḳan bulaşdur-	1
5244	ḳan etme-	1
5245	ḳan gét-	1
5246	ḳan ḳalma-	1
5247	ḳan ol-	1
5248	ḳan ṭol-	2
5249	ḳan yut-	3
5250	kʿana	1
5251	ḳana ġarḳ ol-	2
5252	ḳanat	1
5253	ḳanat aç-	1
5254	Ḳanber	1
5255	ḳand	5
5256	ḳand sözlü	1
5257	ḳanda	36
5258	ḳanda... ḳanda...	2
5259	ḳandī ḥalvā	1
5260	kandī pālūde	1
5261	kand-ı pend	1
5262	ḳandī senbūse	1
5263	ḳandīl	2
5264	ḳand-rīz-i Mıṣr	1
5265	ḳandur-	1
5266	ḳanı	32
5267	ḳāniʿ	3
5268	ḳanı bulaş-	1
5269	ḳanı dökil-	1
5270	ḳanı ḳalma-	1
5271	kān-i kerem	1
5272	ḳān-ı lā-mekānuñ cevheri	1
5273	ḳāniʿ ol-	6
5274	ḳanınu ḳurut-	1
5275	ḳanḳı	11
5276	ḳanḳısı	1
5277	ḳanlar aġla-	1
5278	kanṭara	1
5279	ḳānūn	1
5280	ḳānūn-sāz	1
5281	ḳap-	6
5282	ḳapış-	1
5283	ḳapla-	3
5284	ḳapu	38
5285	ḳapu yapılsa bacadan düş-	1
5286	ḳapucı	1
5287	ḳapuda ṭut-	1
5288	ḳapuyı bekle-	1
5289	kaʿr	1
5290	kār	25
5291	kār ét-	6
5292	kār eyle-	1
5293	ḳara	5
5294	ḳara baḫt	3
5295	ḳara géy-	1
5296	ḳara ḫaber gel-	1
5297	kara taşda karanuda kara mūr	1
5298	ḳara toprag̈	1
5299	ḳara yazu	1
5300	ḳara yér	1
5301	ḳara yére sal-	1
5302	ḳara yüzlü	1
5303	karañu ol-	2

5304	ḳarār	10
5305	ḳarār bul-	3
5306	ḳarār ét-	3
5307	ḳarār eyle-	3
5308	ḳarār ol-	1
5309	ḳarār ṭut-	1
5310	ḳarāra tur-	1
5311	ḳarārı yoḳ	2
5312	kārbān	25
5313	kārbān-ı dımışk	1
5314	kārbān-ı revān	1
5315	kārdān	1
5316	kardaş	25
5317	ḳaʿr-i baḥr-i nedāmet	1
5318	ḳaʿr-ı çāh	7
5319	ḳaʿr-ı deryā	1
5320	ḳaʿr-ı dil	5
5321	ḳaʿr-ı günāh	1
5322	kār-ı kulūb	1
5323	kār-ı taḥammül	1
5324	ḳaʿr-ı vādī	1
5325	ḳaʿr-ı yem	1
5326	ḳaʿr-ı zindān	7
5327	ḳarīb ol-	1
5328	ḳarıcuġ	1
5329	ḳarīn ol-	8
5330	ḳarındaş	1
5331	ḳarış	1
5332	ḳarlaġuç	1
5333	ḳarn	1
5334	kār-nāme	1
5335	ḳarnı acıḳ	1
5336	kār-sāz	2
5337	kār-sāz ét-	1
5338	kār-sāzī	1
5339	ḳarşu	15
5340	ḳarşu çıḳ	1
5341	ḳarşu gel-	1
5342	ḳarşu gét	1
5343	ḳarşu ṭut	1
5344	ḳarşu var	1
5345	ḳarşula	5
5346	ḳārūn	2
5347	ḳārūre-i mümerred	1
5348	ḳarż ol-	1
5349	ḳaş	17
5350	kāşāne	1
5351	kāşānī	2
5352	ḳaṣaṣ	1
5353	ḳasāvet	1
5354	ḳaṣd	6
5355	ḳaṣd ét-	15
5356	ḳaṣd eyle-	1
5357	ḳasd-ı āşūb	1
5358	ḳaṣd-ı cān ét-	1
5359	ḳasd-ı fāsid	1
5360	ḳasd-ı fitne vü āşūb et-	1
5361	ḳaṣd-ıla	1
5362	kāse	2
5363	kāse-i dehr	1
5364	kāse-i ser	1
5365	kāşī	1
5366	ḳāṣid	1
5367	ḳāsid	1
5368	ḳāṣıd-ı ʿazīz	1
5369	ḳāṣır	1
5370	kāşki	7
5371	ḳaṣr	3
5372	ḳaṣr-ı aʿlā	2
5373	ḳaṣr-ı devlet	1
5374	ḳaṣr-ı gerdūn	1
5375	ḳasr-ı şāh-ı fireng	1
5376	ḳaṣr-ı şeh	1
5377	katʿā	1
5378	ḳat	1
5379	ḳat-	57
5380	ḳaṭʿ ét-	3
5381	ḳat ḳat	1
5382	ḳaṭʿā	1
5383	ḳaṭār	2
5384	ḳaṭarāt	1
5385	ḳatı	6
5386	ḳaṭʿī	1
5387	ḳatı yüzlü	1
5388	ḳaṭīfe	2
5389	ḳatıl	1
5390	ḳāṭıʿuʿl-ḥüccet	1
5391	ḳatl	3
5392	ḳatl eyle-	1
5393	katl èt-	2
5394	ḳatlan-	4
5395	ḳatl-i Yaʿḳūb	1
5396	ḳatre	4
5397	ḳaṭre niṣār ét-	1
5398	ḳaṭrece	1
5399	ḳatre-i āb	1
5400	ḳaṭʿ ol-	1
5401	ḳavim	1
5402	ḳavl	8
5403	ḳavl-i daʿvā-dār	1
5404	ḳavl-i nevā-yı ḳıṣṣa-i rāz	1
5405	ḳavl-i pāk	1

5406	ḳavl-i ṣādıḳ	1
5407	ḳavl-i taḥḳīk	1
5408	ḳavm	2
5409	ḳavm-i bisānī	1
5410	ḳavm-i ṣāliḥ ol-	1
5411	ḳavs	1
5412	ḳavs-i ḳaża	1
5413	ḳavs-i ḳuzaḥ	4
5414	ḳavs-i müşgīn	1
5415	ḳayd	6
5416	ḳayd ét-	3
5417	ḳayd eyle-	1
5418	kāyil ol-	1
5419	ḳāyim	3
5420	ḳāyim ol-	3
5421	kāyināt	1
5422	ḳayna	2
5423	ḳaynaş-	1
5424	ḳays	1
5425	ḳayṣar-i rūm	1
5426	ḳayyūm	3
5427	kaz-	3
5428	kāz	1
5429	ḳaz çevürme	1
5430	ḳażā	8
5431	każa ile	1
5432	ḳażā levḥi	1
5433	ḳazan	1
5434	ḳaża-yı ḥaḳḳ	1
5435	ḳāżī	1
5436	kāz-i sīmīn	1
5437	kāẕib	6
5438	kebāb	1
5439	kebāb ét-	1
5440	kebāb ü kebīb dil	1
5441	kebāb-ı baḫt	1
5442	kebg-i derī	2
5443	kebg-i ferbih	1
5444	kebg-i melīḥ	1
5445	kebīb	1
5446	kebīr	1
5447	kebūd	1
5448	kebūter	3
5449	kec	6
5450	kec ol-	2
5451	kec-gümān ét-	1
5452	kedd ét-	2
5453	keder	1
5454	k’édin-	1
5455	kef aç-	1
5456	kefa billah	1
5457	kefen	2
5458	keff	8
5459	kef-i üştür	1
5460	kef-i biḥār	1
5461	kefīl	2
5462	kehrübā	1
5463	kelāl	1
5464	kelāl ol-	1
5465	kelām	9
5466	kelām ét-	1
5467	kelām eyle-	1
5468	kelāma gel-	1
5469	kelām-ı ḫudā	1
5470	kelām-ı mihr-engīz	1
5471	keleb	1
5472	kelīm	1
5473	kelimāt-ı kelām-ı zāt	1
5474	kelimāt-ı kelīm	1
5475	kelīm-i ḫudā	1
5476	kellā	1
5477	kem	2
5478	kem bahā	2
5479	kem ol-	1
5480	kemā tedinu tedān	1
5481	kemāl	18
5482	kemāl bul-	1
5483	kemāle ir-	3
5484	kemāl-i devlet	1
5485	kemāl-i ehl-i maʿnī	1
5486	kemāl-i ʿışḳ	1
5487	kemāl-i ʿizzet	1
5488	kemāl-i raḥmet	1
5489	kemāl-i ṣunʿ	1
5490	kemāl-i ṣunʿ-i ḫudā	1
5491	kemāl-i ṭāʿat	1
5492	kemāl-i ṭarf	1
5493	kemāl-i Yaʿḳūb	1
5494	kemāl-i zāt	1
5495	kemāl-i zībāyī	1
5496	kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān	1
5497	kemān	4
5498	kemān ét-	1
5499	kemān eyle-	1
5500	kemān ol-	1
5501	keman-i gümān	1
5502	kemend	4
5503	kemend ét-	1
5504	kemend-i ṭāhā	1
5505	kemer	28
5506	kemer baġla-	1
5507	kemer ol-	2
5508	kemer-bend	1

5509	kemerin muḥkem et-	2
5510	kemīne	1
5511	kemter	1
5512	kemterīn	3
5513	kemterīn-i ʿuṣṣāḳ	1
5514	Kenʿān	9
5515	kenʿan diyarı	2
5516	kenār	9
5517	kenār ét-	1
5518	kenār eyle-	1
5519	kenar ṭut-	1
5520	kenāra gel-	1
5521	kenāra gét-	1
5522	kenāre	1
5523	kendü	63
5524	kendü düşen ağlamaz	1
5525	kendü ḥāline ḳoy-	1
5526	kendüden gét	3
5527	kendüni öldür	1
5528	kendüsin yitür	1
5529	kendüyi kenīz ét-	1
5530	kendüyi yavu ḳıl-	1
5531	kendüzi	6
5532	kendüzine getür-	1
5533	kendüzini bil-	1
5534	kendüzüni öldür-	1
5535	kendüzüni yitür-	1
5536	kenīse	1
5537	kenīz	18
5538	kenīzān	1
5539	kenīzek	4
5540	kenīz-i meh-revnaḳ	1
5541	kenz	1
5542	kenz-i bī-ḥadd	1
5543	ker eyle-	1
5544	kerāmāt	2
5545	kerāmet	21
5546	kerem	12
5547	kerem ét-	3
5548	kerem eyle-	1
5549	kerem ḳıl-	1
5550	kerem-i kerāmet	1
5551	kerīm	5
5552	kerīm et-	1
5553	kerīm ol-	2
5554	kerr	1
5555	kerr ü ferr	1
5556	kerre	2
5557	kerrūbī	1
5558	kes-	18
5559	kesād ol-	1
5560	kesb	1
5561	keşf	1
5562	keşf ét-	1
5563	keşf-i rāz ét-	2
5564	kesil-	3
5565	kesr	1
5566	kesr ét-	1
5567	kesret	2
5568	kesr-i ṣad-pāre	1
5569	ketm ét-	1
5570	kevākib-i ezhār	1
5571	kevākib-i gerdūn	1
5572	kevṣer	1
5573	kevser-i ʿilm ü faẕl	1
5574	kevser-misāl	1
5575	keyd	3
5576	keyd-i ʿavrat	1
5577	keyfe meddeʿẓ-ẓıl	1
5578	keyfiyyet-i zelīḫā	1
5579	k’eyle-	2
5580	keyvān	1
5581	keẕẕāb	1
5582	ki	631
5583	ḳıble	1
5584	ḳıble-i cān	2
5585	ḳıble-i münācāt	2
5586	ḳıble-i pākān	1
5587	ḳıble-nümā	1
5588	ḳıblesi ol-	1
5589	kibr	2
5590	kibr ü kīn	1
5591	kibriyā	1
5592	ḳıç	1
5593	ḳıġır-	1
5594	ḳıl	9
5595	ḳıl-	14
5596	ḳīl	1
5597	ḳıl ḳadar	1
5598	ḳıl ol-	1
5599	ḳīl ü ḳal ét-	1
5600	ḳīl ü ḳāl eyle-	1
5601	ḳıl yar-	1
5602	ḳılca	7
5603	ḳılca eser ḳoma-	1
5604	ḳılca ḳal-	1
5605	ḳılıç	3
5606	ḳılıcından ḳan ṭam-	1
5607	ḳılıçları ʿüryān (ol)-	1
5608	kilit	8
5609	kilidi aç-	1
5610	kilid-i bāb-ı viṣāl	1
5611	kilid-i ḥikmet	1

5612	kilitle-	2
5613	kim(ki)	23
5614	kim	268
5615	kim bilür	1
5616	kimesne	5
5617	kimi	35
5618	kimisi	11
5619	kimse	18
5620	kimsene	1
5621	kimyā	1
5622	kin	3
5623	kin ṭut-	1
5624	kin èt-	1
5625	ḳına	1
5626	kīne	1
5627	ḳır	2
5628	ḳırḳ	2
5629	kirm-i miḥnet	
5630	kişi	27
5631	kişi bilmedügine düşmendür	1
5632	ḳısm	1
5633	ḳısmet ét-	1
5634	ḳısmet ol-	1
5635	kişne	1
5636	ḳıṣṣa	27
5637	ḳıṣṣa-i çāh	1
5638	ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf	1
5639	ḳıṣṣa-i Yūsuf	1
5640	ḳıṣṣa-i Zelīḫā	1
5641	kişt	1
5642	kişt eken	1
5643	kişt-kār	2
5644	kişt-zār	2
5645	kişver	1
5646	kişver-i Mıṣr	1
5647	kişver-i vücūd	1
5648	kʿit-	2
5649	kitāb	1
5650	kitāb-ı ṣunʿ	1
5651	ḳıtāl ét-	1
5652	kitfeyn	1
5653	kıtfîr	10
5654	kitmān	1
5655	ḳıy-	4
5656	kʿiy	31
5657	ḳıyām	1
5658	ḳıyām ét-	1
5659	ḳıyāma gel-	1
5660	ḳıyāmet	4
5661	ḳıyāmet ol-	1
5662	ḳıyās ét-	4
5663	ḳıymet	11
5664	ḳıymet bilme-	1
5665	ḳıymet ol-	1
5666	ḳız	5
5667	ḳızar-	1
5668	kiẕb	9
5669	kiẕb deryāsı	1
5670	ḳızılca	2
5671	ḳızını vèr-	1
5672	ḳızlık	6
5673	ḳo-	69
5674	ḳoç	2
5675	köçeg	1
5676	ḳodur-	1
5677	ḳoġa	3
5678	köhne	1
5679	köhne ʿālem	1
5680	ḳoḫu	3
5681	ḳoḳ-	16
5682	köklü	1
5683	kʿol-	14
5684	ḳol	5
5685	ḳolay	1
5686	kolay ét-	1
5687	ḳolın kemer ét-	1
5688	ḳolını yaṣduġ eyle-	1
5689	ḳoluñı boynuna aṣ-	1
5690	ḳolunı yaṣduḳ ét-	1
5691	ḳon-	6
5692	kondur-	1
5693	köñleg	10
5694	ḳonşı	1
5695	ḳop-	5
5696	ḳopar-	1
5697	köprü	1
5698	kör ét-	1
5699	ḳork-	8
5700	ḳorḳu	1
5701	ḳorḳulu	1
5702	körlük ét-	1
5703	ḳoş-	2
5704	ḳoşa gét-	1
5705	köşk	1
5706	ḳoy-	4
5707	koyıl-	1
5708	köyin-	1
5709	ḳoynına gir-	1
5710	köynük	1
5711	ḳoyul-	1
5712	ḳoyun	2
5713	ḳoyun güt-	1
5714	ḳoyun ol-	1

5715	köyündür-	2
5716	ḳoyup gét	1
5717	ḳoz	5
5718	ḳubbe	14
5719	ḳubbe-i ʿarş	1
5720	ḳubbe-i ʿarż	1
5721	ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl	1
5722	ḳubbe-i feleg	1
5723	ḳubbe-i feżā-yı kerem	1
5724	ḳubbe-i gerdūn	1
5725	ḳubbe-i ḥammām	1
5726	ḳubbe-i lāciverdī	1
5727	ḳubḥ	1
5728	ḳuç-	15
5729	kucaġ	1
5730	küçek	2
5731	kuçuş	1
5732	kūdek	1
5733	ḳudret	4
5734	ḳudret-nümā ol-	1
5735	ḳudūm	1
5736	ḳudūm-i ḫayr-i enām	1
5737	küdūret	2
5738	küdūret ehli	2
5739	ḳufl	4
5740	ḳufl aç-	3
5741	ḳufl ur-	1
5742	ḳufl-i genc	1
5743	ḳufl-ı rāz-ı nihān	1
5744	ḳuflını aç-	1
5745	küfr	2
5746	küfr ehli	1
5747	kūh	17
5748	kūh ol-	1
5749	kūh-ı belā	1
5750	kūh-i enbūh	1
5751	kūh-i girān	1
5752	kūh-i ḳāf	1
5753	kūh-i kemer	1
5754	kūh-i vaḳār	1
5755	küḥl-i ʿayyār	1
5756	kuḥl-i raḥmet	1
5757	ḳul	29
5758	ḳül	1
5759	ḳul édin-	2
5760	ḳul ét-	1
5761	ḳul ol-	7
5762	ḳulaġ	1
5763	külāh	3
5764	külāh-ı farḳ	1
5765	külahı göge at-	1
5766	ḳulaġ ur-	1
5767	ḳulak	2
5768	külāle	3
5769	ḳulan	1
5770	külbe-i hüzn	1
5771	külḫan	3
5772	ḳulı gibi kullan-	1
5773	kulle	5
5774	külli	2
5775	külli fīhi ḳulle meḳāl	1
5776	külli şey	1
5777	küllühā yentehī ilazālik	1
5778	ḳulūb	1
5779	ḳulzüm-i bī-reng	1
5780	ḳulzum-i endūh	1
5781	ḳulzüm-i gevher ol-	1
5782	ḳulzüm-i zer	1
5783	ḳumāş	1
5784	kümün et-	1
5785	künc-i ḫalvet	1
5786	küp	1
5787	ḳur	1
5788	ḳur-	1
5789	ḳūr	1
5790	kūr et-	1
5791	ḳurʿa sal	1
5792	ḳurba ir-	1
5793	ḳurbaġa	1
5794	ḳurbān	1
5795	ḳurbān eyle-	1
5796	ḳurbān ol-	1
5797	kurbe ir-	1
5798	ḳurbet	4
5799	kurbete ir-	1
5800	ḳurbet-i dil	1
5801	ḳurbet-i ḫażret-i ilāh	1
5802	ḳurd	10
5803	ḳurd al-	5
5804	ḳurd yè-	1
5805	ḳurduñ adı yavuz dilkü baş keser	1
5806	ḳurı	1
5807	ḳurrat-ı ʿayn	3
5808	ḳurratü'l-ʿayn	1
5809	ḳurret-i ʿayn ol-	1
5810	ḳurş	1
5811	ḳurş-ı felek	1
5812	ḳurş-ı nūrānī	1
5813	ḳurtar-	6
5814	ḳurtıl-	1

5815	ḳuru	1
5816	ḳuru baş	1
5817	kuru ṭopraġa zebān vérici	1
5818	ḳuru yér	1
5819	ḳuş	1
5820	ḳus	1
5821	kūs dög	1
5822	ḳuş kebābı	1
5823	ḳuş südinden berüsini iḥẕār eyle-	1
5824	küşādī-yi dil	1
5825	ḳuşaḳ	3
5826	ḳuşan-	5
5827	ḳuşat-	3
5828	ḳuşça	2
5829	kūşe-i çāh	1
5830	kūs-i raḥīl	1
5831	kūs-ı sulṭān	1
5832	küşte	4
5833	küştī tut-	1
5834	ḳuşūr	3
5835	ḳūt	8
5836	ḳut édin-	1
5837	ḳūt ol-	1
5838	kūtāh	1
5839	kūtāh ét-	1
5840	ḳuṭb-ı irşād	1
5841	ḳuṭb-ı yūnān	1
5842	ḳūt-ı cān	1
5843	ḳūt-ı cān ét-	1
5844	ḳūt-ı vaṣl	1
5845	ḳuʿūd ét-	1
5846	ḳuʿūd eyle-	1
5847	ḳuvvet	13
5848	ḳuvvet ét-	1
5849	ḳuvvet vér-	1
5850	ḳuvvet-i cān	1
5851	ḳuvvet-i cism	1
5852	ḳuvvet-i dest	1
5853	ḳuvveti eksil-	1
5854	kūy-ı dilber	1
5855	kūy-i ḥużūr	1
5856	ḳuyruġ üstine otur-	1
5857	ḳuyruḳ	1
5858	ḳuyu	7
5859	ḳuyu ḳaz-	1
5860	ḳuyūd	1
5861	ḳuzı	3
5862	ḳuzı biryānı	2
5863	ḳuzucag	1
5864	lā fetā	1
5865	lā ilahe illallah	3
5866	lābe	1
5867	lābe eyle-	1
5868	lā-büd	1
5869	lā-cerem	1
5870	lāf	3
5871	lāf eyle-	1
5872	laḥm-ı nebī	1
5873	laḥm-ı ṭayr	1
5874	laḥẓa	1
5875	laʿīn	1
5876	laʿl	20
5877	lāl	1
5878	lāl ol-	2
5879	lālā	2
5880	lāle	20
5881	lāle ét-	1
5882	lāle ḫadd	1
5883	lāle-gūn	1
5884	lāle-gūn ol-	1
5885	lāle-i aḥmer	1
5886	lāle-i bī-dāġ	1
5887	lāle-i cennet	1
5888	lāle-i irem	1
5889	lāle-veş	1
5890	lāle-zār	2
5891	laʿl-gūn	1
5892	laʿlgūn ét-	2
5893	laʿl-i aḥmer	2
5894	laʿl-i dür-bār	1
5895	laʿl-i ḫandān	2
5896	laʿl-i nāb	3
5897	laʿl-i naʿl	1
5898	laʿlīn	4
5899	laʿlin çeyne-	1
5900	laʿlīn reng	1
5901	laʿlīn-ḳabā	1
5902	lām	1
5903	lā-mekān	4
5904	lā-mekān milki	1
5905	lāmelifden çıḳ	1
5906	lāmiʿ ol-	1
5907	lām-ı zülf	1
5908	laʿnet oḳın-	1
5909	lā-reyb	1
5910	lāşe-i lā-şey	1
5911	latīf	3
5912	laṭīf ol-	1
5913	latīf-vücūd	1
5914	lāʿubāli	1
5915	lāvī	3
5916	lāyıḳ	15

5917	lāyıḳ ét-	1
5918	lāyıḳ eyle-	1
5919	lāyıḳ ol-	4
5920	lāzım ol-	5
5921	leb	29
5922	leb-ā-leb	1
5923	leb-ā-leb ét-	1
5924	leb-ber-leb	2
5925	leb-ber-leb eyle-	1
5926	leben	1
5927	leb-i çāh	2
5928	leb-i luṭf	1
5929	leb-i Nīl	2
5930	leb-i şeker-ḫā	1
5931	leb-i şeker-nūş	1
5932	leb-i şīrīn	1
5933	leb-i yār	1
5934	lebīb	1
5935	legen	4
5936	lehv	1
5937	len terānī	1
5938	leng èt-	1
5939	lerzān ol-	1
5940	lerze ét-	1
5941	lerze eyle-	1
5942	lerze-i legen	1
5943	leşker	5
5944	leşker-i Mıṣr	2
5945	leşker-i şāh	1
5946	let	1
5947	leṭāfet	1
5948	leṭāfet-i gül	1
5949	leṭāyif-i ervāḥ	1
5950	levḥ	8
5951	levḥ-i cān	1
5952	levḥ-i dil	1
5953	levḥ-i mismārī	1
5954	levḥ-i nāḫun	1
5955	levḥ-i nūr ét-	1
5956	levh-i sāde	1
5957	levḥ-i vücūd	1
5958	levḥ-i zer	1
5959	levn-i maʿ levn-i enā	1
5960	leyeḥzününī	1
5961	leyl	2
5962	leyl ü nehār	5
5963	Leylā	1
5964	Leylā-yı ḥüsn	1
5965	Leylī	3
5966	leyse alel marizi ḫarec	1
5967	leyse fī cübbeti sivāh	1
5968	leyse kemiślihi şeyʿi	1
5969	leyyā	3
5970	lezzet	11
5971	leẕẕet vér-	1
5972	leẕẕet-i cān	1
5973	leẕẕet-i ḫiṭāb-ı ḥabīb	1
5974	leẕẕet-i ʿışḳ	1
5975	leẕẕet-i ḳandi	1
5976	leẕẕetlü	1
5977	libās	8
5978	libās eyle-	1
5979	libās-ı ḫalḳ	1
5980	libās-ı nefīs	1
5981	libas-ı rāz et-	1
5982	liḥāf	1
5983	līk	1
5984	liḳā	2
5985	līkin	1
5986	lisān-ı kiẕb ü dürūġ	1
5987	livā	4
5988	livaʿ-i ḥamd	1
5989	livāʿü'l-hamd	1
5990	loḳma	1
5991	loḳma ol-	1
5992	loḳma-i ḥūt ol-	1
5993	loḳmān	1
5994	luʿb	9
5995	luʿbet	2
5996	luʿb-i devr-i zemāne	1
5997	lücce	1
5998	lü'lü'	1
5999	lü'lü'-yi ḫōş-āb	1
6000	Lūṭ	1
6001	Lūt ḳavmi	1
6002	luṭf	49
6003	lutf ét-	14
6004	luṭf eyle-	1
6005	luṭf ir-	1
6006	lutf-ı ʿām ét-	2
6007	luṭf u kerem	1
6008	luṭf-ı ḥażret-i cebbār	1
6009	luṭf-ı ḥażret-i lāhūt	1
6010	luṭf-ı ḫôş	1
6011	luṭf-i ḫudā	1
6012	luṭf-i ilāh	2
6013	luṭf-i laṭīf	1
6014	luṭf-ı müstevfā eyle-	1
6015	luṭf-ı Rabb-i ʿizzet	1
6016	luṭf-ı raḥmān	1
6017	luṭf-ı şeh	1
6018	mā	6
6019	mā ʿarāfnā	1

6020	mā-arefnāke hakka maʿrifetik	1
6021	maʿāẕallāh	3
6022	maʿbed ol-	1
6023	mābeyn	3
6024	maʿbūd	1
6025	maʿbūd bil-	1
6026	maʿbūd-ı bī-niyāz	1
6027	mācera	11
6028	mācerā-yı ʿışḳ	1
6029	maʿden	1
6030	maʿden-i dāniş	1
6031	māder	11
6032	maderden düş-	1
6033	maġāra	2
6034	maġdūr ol-	1
6035	maġfiret	1
6036	maġfūr	1
6037	maġfūr ol-	1
6038	maġrib	6
6039	maġrib güzeli	1
6040	maġribī	2
6041	maġribī dīnār	2
6042	maġrūr	1
6043	maġz	1
6044	maġz-i üstüḫān	1
6045	māh	77
6046	maḥabbet	6
6047	maḥall	3
6048	mā-ḥaṣal	1
6049	mā-ḥażar	1
6050	maḥbes-i teng	1
6051	maḥbūb	11
6052	maḥbūb-ı rāz-ı pinhānī	1
6053	maḥbūs	3
6054	maḥbūs eyle-	1
6055	māh-cemāl	1
6056	maḫfī	1
6057	māhī	12
6058	māh-ı ʿazīz	1
6059	māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā	1
6060	māh-ı çār-deh	1
6061	māh-ı cedīd	1
6062	māh-ı ḥüsn	1
6063	māh-ı Kenʿān	5
6064	māh-ı Kenʿānī	1
6065	māh-ı maġrib	4
6066	māh-ı mışr	1
6067	māh-ı tābān	1
6068	māh-ıla mihr	1
6069	māhir	3
6070	maḥkūm	1
6071	maḫkum ét	1
6072	maḥkūm ol-	1
6073	māh-liḳā	1
6074	maḥmil	2
6075	maḥmud	1
6076	māh-peyker	2
6077	maḥrem ol-	2
6078	maḥrem-i pādşāh ol-	1
6079	māh-rū	2
6080	maḥrūm	3
6081	maḥrūm ét-	2
6082	maḥrūm eyle-	2
6083	maḥrūm ḳal-	1
6084	maḥrūm ḳıl-	1
6085	maḫrūm-ı ẕevḳ-i kām ét-	1
6086	māh-rū-yı mihr-engīz	1
6087	mahsūd	1
6088	maḫṣūṣ	1
6089	māh-tāb	1
6090	māh-tāb-ı cihān	1
6091	māh-ṭalʿat	1
6092	maḥv-ender-maḥv	1
6093	māh-veş	1
6094	maḥżā	1
6095	maḫzen	1
6096	maḫzen-i ʿilm	1
6097	mahzūn	2
6098	mā-i ṭahūr	1
6099	mā-i verd	2
6100	maʿīşet	1
6101	maḳāl	1
6102	maḳām	11
6103	maḳām ehli	1
6104	maḳām ṭut	1
6105	maḳāmāt	1
6106	maḳām-ı evliyā	1
6107	maḳām-ı ḥürriyet	1
6108	maḳām-ı maḥmūd	1
6109	maḳām-ı naʿlīn	1
6110	maḳām-ı ünsullāh	1
6111	makām-ı yār ol-	1
6112	maḳarr ét-	1
6113	makarr-ı keştī-yi Nūḥ	1
6114	maḳbūl-i şehriyār	1
6115	maḳdem	3
6116	maḳdem-i şāh	2
6117	maḳhūr	1

6118	maḳṣad	3
6119	maḳṣūd	4
6120	maḳṣūdını yérine yitür-	1
6121	maḳṣūdunı bul-	1
6122	maḳṭūʿ ol-	1
6123	maḳtūl-i ḳahr-ı dār	1
6124	māl	19
6125	māl ehli	1
6126	māl issi	1
6127	māl ü menāl	4
6128	māl-ā-māl	2
6129	māl-ā-māl ol-	2
6130	māl-i bi-ḥadd	1
6131	māl-i kārūn	1
6132	māl-i ṣāmit	1
6133	Mālik	64
6134	Mālik	1
6135	Mālik ét-	1
6136	Mālik ol-	5
6137	Mālik-i ḫar	1
6138	Mālik-i ḫazāʿī	1
6139	maʿlūm	7
6140	maʿlūm ol-	1
6141	maʿmūr	2
6142	maʿmūr et-	1
6143	maʿmūr ḳıl-	1
6144	maʿna	1
6145	mānend	2
6146	mānend ol-	1
6147	mānend-i ḥażret-i Cāmi	1
6148	maʿnī	17
6149	māniʿ	5
6150	maʿnī-perver	1
6151	manṣıb	3
6152	manẓar	5
6153	manẓara	1
6154	manẓar-gāh	1
6155	manẓarı ḥikmet ol-	1
6156	manẓūr ol-	1
6157	mār	11
6158	mār ét-	1
6159	mār ol-	2
6160	mār u mūr	1
6161	maraż	1
6162	mār-ı pīçīde	1
6163	mār-i pür-sem	1
6164	mār-ı zerrīn	1
6165	maʿrifet	6
6166	maʿrifet bāġınuñ teẕervi	1
6167	Mārūt	1
6168	māşıṭa	1
6169	maʿṣıyet	2
6170	maʿṣıyet yolı	1
6171	maṣlaḥat gör-	1
6172	maṣnūʿ ol-	1
6173	maşrıḳ	1
6174	maʿşūḳ	1
6175	maʿşūḳ u ʿāşıḳ	1
6176	māt ét-	1
6177	māt ol-	2
6178	maṭbaḫ-ı şāh	1
6179	mātem	3
6180	mătem ét-	2
6181	mātem-i şeb	1
6182	maṭlaʿ	1
6183	maṭlabı ol-	1
6184	maṭlaʿ-i envār et-	1
6185	maṭlaʿ-ı nūr	1
6186	matleb eyle-	1
6187	maṭlūb	5
6188	maṭlūb ol-	1
6189	maṭlūba ir-	1
6190	maṭlūb(unı) bul-	1
6191	mātmaʿ ol-	1
6192	maṭrūd-ı ḳaʿr-i esfel-i ferş ol-	1
6193	māya	1
6194	māya ol-	1
6195	māye	1
6196	māye-i dürr-i eşk	1
6197	māye-i saʿādet-i ser	1
6198	māyil	4
6199	māyil ol-	1
6200	maẓhar	1
6201	maẓhar ol-	1
6202	maẓhar-i berekāt et-	1
6203	mazhār-ı cemāl-i cemīl	1
6204	maẓhar-i ezhār et-	1
6205	maẓhar-i ḫarekāt et-	1
6206	maẓhar-i ḫüsn-i ṣānīʿ-i müteʿāl	1
6207	maẓhar-ı luṭf ét-	1
6208	maẓhar-ı ṣıfāt	1
6209	maẓhar-ı vaṣf	1
6210	māżī	1
6211	maẓlūm	13
6212	mażmūn	1
6213	maʿẕūr	2
6214	maʿzūr ol-	1
6215	maʿẕūr tut-	1

6216	maʿḳūl	1
6217	meʿāl	1
6218	mebġūż ét-	1
6219	mebhūt	1
6220	mecāl	1
6221	mecāl bul-	1
6222	mecāl ḳalma-	1
6223	mecāl ol-	1
6224	mecāl-i viṣāl	1
6225	mecāz	1
6226	mecāzī	2
6227	mecāzī vücūd	1
6228	meclā	1
6229	meclā ḳıl-	1
6230	meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad ol-	1
6231	meclis	5
6232	meclis-i ʿadl	1
6233	meclis-i ʿişret	1
6234	meclis-i ʿizz ü nāz	1
6235	meclis-i pādşāh	1
6236	meclis-i ṣohbet	1
6237	meclis-i ẕevḳ	1
6238	mecmaʿ	2
6239	mecmaʿ-i fażl	1
6240	mecmaʿuʿl-baḥreyn	1
6241	mecmūʿa-i fażl-ı āl-i ādem	1
6242	mecmūʿ	1
6243	Mecnūn	4
6244	mecrūḥ	2
6245	mecrūḫ ol-	1
6246	medār-ı devr	1
6247	meddāḥ	1
6248	meddāḥ ol-	1
6249	meded	1
6250	meded eyle-	3
6251	meded ir-	2
6252	meded ḳıl	1
6253	medḥ	4
6254	medḥ ét-	4
6255	medḥ oḳu-	6
6256	medḥ olın-	1
6257	medḥ ü senā eyle-	1
6258	medḥ ü ṣenā et-	1
6259	medḥ-ḫᵛān	1
6260	medhūş	2
6261	medhūş ét-	1
6262	medīne	1
6263	medyen	1
6264	medyūn	1
6265	mefāze	1
6266	mefḫar	1
6267	mefḫar-i cümle ḳāyināt	1
6268	mefreş	2
6269	meftūḥ et-	1
6270	meftūn	1
6271	meftūn ét-	1
6272	meftūn ol-	1
6273	meftūnı ol-	1
6274	meger	53
6275	meger ki	7
6276	meger kim	1
6277	meges	2
6278	meh	11
6279	meh-cemāl	1
6280	mehcūr	2
6281	mehcūr kal-	2
6282	mehd-i zemīn	1
6283	meh-i ḥūr	1
6284	meh-i münīr	1
6285	meh-i nev	1
6286	meh-i ṣaʿādet	1
6287	meh-i tābān	2
6288	meh-rū	8
6289	meh-sīmā	1
6290	mehtāb	1
6291	mekān	6
6292	mekān ol-	1
6293	mekān ṭut	2
6294	mekfūfa gel-	1
6295	mekkāre	1
6296	mekr	14
6297	mekr eli	1
6298	mekr et-	1
6299	mekr eyle-	1
6300	mekr ü al eyle-	2
6301	mekr ü destan	1
6302	mekr-i ḫudā	1
6303	mekr-i ʿışḳ	1
6304	mektūb	2
6305	mektūb yaz	1
6306	melāḥat	2
6307	melāl	4
6308	melāl ir-	1
6309	melal èt-	1
6310	melāle ir-	1
6311	melālet	1
6312	melāmet	5
6313	melāmet ét-	5
6314	melāmet eyle-	1
6315	melāmet ol-	2
6316	melāyik-i raḥman	1

6317	melek	33
6318	melek-āyīn	1
6319	melek-sīmā	1
6320	melekü'l-mevt	1
6321	melekūt	1
6322	melīḥ-i şekker-rīz	1
6323	melik	1
6324	melik-zāde	3
6325	melʿūn	1
6326	memāt	1
6327	memer	1
6328	memleket	3
6329	memleket-i vilāyet	1
6330	meʿmur et-	1
6331	menʿ	1
6332	menʿ ét-	7
6333	menʿ olın-	1
6334	menāḳıb	1
6335	menāzil	1
6336	menbaʿ	1
6337	menbaʿ-i ʿilm	1
6338	menber	2
6339	menfāʿat	1
6340	menfaʿat al-	1
6341	menfaʿat-engīz ol-	1
6342	menī	1
6343	mensūb	1
6344	meʿnūs ol-	2
6345	menzil	22
6346	menzil ét-	1
6347	menzil ol-	6
6348	menzilet	1
6349	menzil-gāh	3
6350	menzil-gāh ét-	1
6351	menzil-gāh eyle-	1
6352	menzil-gāh ol-	2
6353	menzilgāh tut-	1
6354	menzil-i ġam	1
6355	menzil-i pervīn	1
6356	merātib	1
6357	mercān	2
6358	merd	7
6359	merdāne	6
6360	merd-i ʿāḳil	1
6361	merd-i bela	1
6362	merd-i bī-idrāk	1
6363	merd-i bī-seng	1
6364	merd-i dānā	2
6365	merd-i din	1
6366	merd-i hikmet-dān	2
6367	merd-i hüner	1
6368	merd-i ʿibret-şinās	1
6369	merdūd ét-	1
6370	merdüm	1
6371	merdüm-i ḫīle	1
6372	merdüm-i kūr	1
6373	merdümlik	1
6374	merḥabā	5
6375	merḥale	1
6376	merḥamet	3
6377	merhem	1
6378	merhem düz-	1
6379	merhem ét-	1
6380	merhem eyle-	
6381	merhem ol-	1
6382	merhem ur-	1
6383	merhem-baḫş ol-	1
6384	merīd	1
6385	merḳad	1
6386	merḳad ol-	2
6387	merkeb	3
6388	merkeb-i nefs	1
6389	merkez	1
6390	mermer	7
6391	mermer direk	1
6392	mermer sütūn	1
6393	mertaʿ	2
6394	Merve	1
6395	mescid	2
6396	meşel	4
6397	meşel-i rāst	2
6398	meşġūl ol-	2
6399	meşhur	2
6400	meşhūr ét-	1
6401	meşhūr ol-	4
6402	Mesīḥ	1
6403	mesken	7
6404	mesken ol-	1
6405	meskenet ét-	1
6406	mesned	3
6407	mesned ol-	1
6408	mesned-i muraṣṣaʿ ét-	1
6409	mesnedi ol-	1
6410	mesned-nişīn-i ʿizzet	1
6411	meşreb	3
6412	meşşāṭa	2
6413	meşşāta-i cemāl ol-	1
6414	meşşāṭa-i lā nebiyyi bādī	1
6415	mest	8
6416	mest ét-	2
6417	mest ol-	7
6418	mest ü ḫarāb	1

6419	mest-i ḫarāb et-	1
6420	mest-i ḫarāb ol-	2
6421	mest-i ʿizzet	1
6422	mestlik	1
6423	mestūr	4
6424	mestūr ét-	1
6425	mestūr eyle-	1
6426	mestūr ol-	6
6427	mestūre	1
6428	mesvāh	1
6429	metaʿ	5
6430	metāʿ issi	1
6431	metāʿ-ı bār	1
6432	meʿva	2
6433	meʿvā tut-	1
6434	mevc	2
6435	mevc et-	1
6436	mevc ur-	2
6437	mevc-ender-mevc	1
6438	mevc-i ʿasker	1
6439	mevc-i bī-hūş	1
6440	mevc-i deryā	1
6441	mevcūd	2
6442	mevcûd ol-	1
6443	mevlā	4
6444	mevrid-i vāridāt-ı sübḥāni	1
6445	mevsim	2
6446	mevsim-i cüvānī	1
6447	mevsim-i gül	1
6448	mevt	5
6449	mevt cāmın ṣun-	1
6450	mevt eseri ir-	1
6451	mevzūn eyle-	1
6452	mey	3
6453	meydān	5
6454	meydān-ı ʿarż	1
6455	meydān-ı ġam	1
6456	meydān-ı ḥüsn	1
6457	meydānı ṭut-	1
6458	mey-gūn leb	1
6459	meyḫane	1
6460	meyl	5
6461	meyl ét-	7
6462	meyl eyle-	1
6463	meyl gel-	1
6464	meyl ol-	5
6465	meyl-i zīver ü zīnet eyle-	1
6466	meyşūm	1
6467	me'yūs kal-	1
6468	me'yūs ol-	1
6469	meyve	3
6470	meyve meyveden reng alur	1
6471	meyve-çin	1
6472	meyve-i cān	1
6473	meyve-i īmān	1
6474	meyve-i ümmīd	1
6475	meyve-i zaḳḳūm	1
6476	mezād ol-	1
6477	mezār	3
6478	meẕheb	1
6479	mezīd ol-	3
6480	meẕmūm	1
6481	meẕmum ol-	1
6482	mezraʿ-ı ḳalb	1
6483	mi	127
6484	micmer-i ḥūr	1
6485	midād	1
6486	midād ol-	1
6487	miftāḥ	1
6488	miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet	1
6489	miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl	1
6490	mīḫ	2
6491	mihen	1
6492	mihmān	2
6493	mihmān ét-	1
6494	mihmān ol-	2
6495	mihman-ı ebītü indé rabbi ol-	1
6496	miḫnet	14
6497	miḫnet çek-	1
6498	mihnet demi	1
6499	miḫnet odı	1
6500	mihnet ü derde yār ol-	1
6501	miḫnetā	1
6502	miḫnet-i cilā-yı vaṭan	1
6503	miḫnet-i melāl-i sefer	1
6504	miḫnet-serā	1
6505	mihr	68
6506	mihr ét-	1
6507	mihr göster	1
6508	mihr ü māh-ı evc-i cemāl	1
6509	mihr ü meh	1
6510	mihr ü vefā	1
6511	mihrāb	11
6512	miḥrāb-ı tāʿat	1

6513	mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā	1
6514	mihr-āyīn	1
6515	mihr-bān	2
6516	mihr-engīz	3
6517	mihr-i ʿālem	1
6518	mihr-i ʿālem	1
6519	mihr-i ʿalem-ārā	1
6520	mihr-i ʿālem-efrūz	1
6521	mihr-i cemāl	1
6522	mihr-i dilber	1
6523	mihr-i maġrib	1
6524	mihr-i Mıṣr	1
6525	mihr-i nigār	1
6526	mihr-i nihañ	1
6527	mihr-i şarḳ	1
6528	mihr-i tāb-efrūz	1
6529	mihter	1
6530	miḳdār bul	1
6531	mıḳnaʿ	1
6532	miḳnāṭīs ol-	1
6533	mīl	
6534	milk	3
6535	milk-i ʿālem	1
6536	milk-i cān	1
6537	milk-i dünyā	1
6538	milk-i iskender	1
6539	milk-i Kenʿān	5
6540	milk-i maġrib	1
6541	milk-i Mıṣr	2
6542	milk-i peder	1
6543	milk-i sermed	1
6544	milk-i ʾadem	1
6545	miʿmār	1
6546	mīm-i imkān	1
6547	mināre	1
6548	minder	1
6549	minder-i zer-keş	1
6550	minḳār	2
6551	minnet	3
6552	minnet ét-	1
6553	minşār	1
6554	mīr	1
6555	miʿrāc	1
6556	mirʿāt	1
6557	mīr-i ʿālem	1
6558	mīr-i ʿAsḳalān	1
6559	mīr-i zindān	1
6560	misāl	12
6561	misāl ḳıl-	1
6562	misāl ol-	1
6563	misāli	4
6564	misal-i ḫuld-i berīn	1
6565	miṣbāḥ	2
6566	miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat	1
6567	miṣbāḥ-ı żavʿ-i bezm-i cemāl	1
6568	misk	1
6569	miskīn	21
6570	miskīn ol-	1
6571	miskin pīr	1
6572	misli-i Mālik	1
6573	Mıṣr	50
6574	Mıṣr ehli	9
6575	Mıṣrī	1
6576	Mıṣr-ı cān	1
6577	Mıṣr-ı cihān	3
6578	Mıṣr-ı dil	1
6579	Mıṣr-ı ḫāver ʿazīzī	1
6580	Mıṣr-ı ḥikmete ʿazīz ol-	1
6581	Mıṣr-ı ḥüsn	1
6582	Mıṣrī şekker	1
6583	Mıṣr-ı vücūd	1
6584	Mıṣr-ı Yūsuf	1
6585	miṣal	3
6586	miṣāl ol-	1
6587	mīve	3
6588	miyān	9
6589	miyān-ı arż u semā	1
6590	miyān-ı cānān	2
6591	miyān-ı ḫāne	1
6592	miyān-ı laṭīf	1
6593	miyān-ı serv	1
6594	miyān-ı sīm-ber	1
6595	miyān-ı yār	2
6596	mizāc	2
6597	mizāc eyle-	1
6598	mīzān	1
6599	mīzāna gir-	1
6600	mīzāna urıl-	1
6601	moġal-ı bī-emān ü ġāret-cūy	1
6602	mū	1
6603	mū gibi pür-tāb ol-	1
6604	muʿabbir	4
6605	muʿabbir-i remmāl	1
6606	muʿallaḳ	1
6607	muʿallim	1
6608	muʿāmele	1
6609	muʿanber	2
6610	muʿaṭṭar ḳıl-	1
6611	muʿaṭṭar ol-	1
6612	mübārek	2

6613	mübārek-bād	1
6614	mübdiʿ	1
6615	müberrā	1
6616	mübtelā	8
6617	mübtelā ét-	4
6618	mübtelā eyle-	2
6619	mübtelā ol-	3
6620	mübtelā-yı belā	1
6621	mübtelā-yı belā-yı ẕulm-i ṣarīḥ	1
6622	mübtelā-yı cefā-yı āṣūb	1
6623	mübtelā-yı firāḳ	1
6624	mübtelā-yı hicrān	1
6625	mübtelā-yı Yūsuf	1
6626	mucāb duʿā	1
6627	mücāvirī	1
6628	mücellā	1
6629	mücellā ḳıl-	1
6630	mücellā-yı ḥüsn	1
6631	mücellā-yı ṣūret-i ḫūban	1
6632	mücerred	1
6633	mücerredat	1
6634	mūcib olma-	1
6635	mucīb-i mużṭar	1
6636	mūcibince	1
6637	muʿciz-i cemāl	1
6638	müdām	1
6639	müdām ol-	3
6640	müdd	3
6641	müddeī	1
6642	müddeʿī ol-	1
6643	müddet	1
6644	mü'essir	1
6645	mü'eẕẕin	1
6646	mufażżal ét-	1
6647	müferriḥ	1
6648	müferriḥ-i dil ü cān	1
6649	müferriḥ-i yāḳūt	1
6650	müfettiḥü'l-ebvāb	1
6651	müflis	2
6652	muḥabbet ét-	1
6653	muḥaḳḳak	1
6654	muhāl	3
6655	muḥāl ol-	3
6656	muḥālāt	1
6657	muḫālefet peydā eyle-	1
6658	muḥālī	1
6659	muḫālif ol-	1
6660	muḥallebi	1
6661	Muḥammed	2
6662	muḫannes	1
6663	muḥayyer	1
6664	muḫbir-i nefīr-i memāt	1
6665	muḥibb	1
6666	muḥibb-i ṣarīḥ	1
6667	muḥibb-i vedūd	1
6668	muḥīṭ	1
6669	muḥkem	6
6670	müḥr	1
6671	mühr aç	1
6672	mühr ur	1
6673	mühr ur	1
6674	mühr-i ʿahd ur	1
6675	mühr-i mefreş	1
6676	mühr-i Yaʿḳūb	1
6677	mühr-ile kal-	1
6678	mührin géder-	1
6679	muḥtāc	4
6680	muḥtāç ol-	3
6681	muḥterem ol-	1
6682	muḫtār	1
6683	muʿīn	1
6684	muʿīn ol-	1
6685	müjde	4
6686	müjde ḳıl-	1
6687	müjde vér	1
6688	müjde-i yār	1
6689	müje	1
6690	muḳābele	1
6691	muḳābil	1
6692	muḳābil ol-	1
6693	muḳaddem	1
6694	muḳadder ét-	1
6695	muḳaffal	1
6696	muḳaffal ét-	1
6697	muḳaffal ol-	1
6698	mükaḥḥal ét-	2
6699	muḳarnes	1
6700	muḳarreb	1
6701	muḳarreb-i dergāh	1
6702	muḳarrer	1
6703	mukavves	1
6704	muḳayyed ol-	1
6705	mükedder ol-	1
6706	mükeḥḥal ét-	1
6707	mükeḥḥal-i nāz	1
6708	mükemmel	1
6709	mükemmel ét-	3
6710	mükerrem	2
6711	mükerrer	1

6712	mükerrer ét-	1
6713	mükerrer eyle-	1
6714	mükerrer olun-	1
6715	muḳīm ol-	1
6716	muḳle	1
6717	muḳtedā ol-	1
6718	muḳtedā-yı rüsül	1
6719	muḳteżā	2
6720	muḳteżā-yı ẕāt	1
6721	mülāzım	1
6722	mülāzım ol-	1
6723	mülebbes	1
6724	mülemmaʿ ét-	2
6725	mülemmaʿ ḳıl-	1
6726	mülk	4
6727	mülk édin	1
6728	mülk-i bī-renc	1
6729	mülk-i cihān	1
6730	mülk-i Kenʿān	3
6731	mülk-i Mıṣr	1
6732	mülūk-i sābıḳa	1
6733	mülzem ol-	1
6734	mūm	1
6735	mūm ét-	3
6736	mūm eyle-	1
6737	mūm ol-	1
6738	mümkin	1
6739	mümkin ol-	5
6740	mümkin olma-	1
6741	mümtāz	1
6742	mümteniʿ	1
6743	mümteniʿ ol-	1
6744	münācāt	1
6745	münādī	7
6746	münāfiḳ	1
6747	münaḳḳaş	1
6748	münaḳḳaş ol-	1
6749	münāsebet	1
6750	mündefīʿ ol-	1
6751	münevver ḳıl-	1
6752	münevver ol-	1
6753	münīr	1
6754	münis	1
6755	münis-i efġān	1
6756	münker	1
6757	münkeşif ol-	1
6758	münkesir	1
6759	münkir	1
6760	muntaẓır	4
6761	muntaẓır ol-	4
6762	müntehā	3
6763	müntehā ét-	2
6764	müntehā ḳadd	1
6765	müntehāsına ir-	1
6766	mūr	4
6767	murād	20
6768	murād al-	2
6769	murād bul-	1
6770	murād ḥāsıl ét-	1
6771	murād ḥāṣıl ol-	1
6772	murād ol-	2
6773	murād vāṣıl ol-	1
6774	murād vér-	1
6775	murāda irgür-	2
6776	murāda iriş-	1
6777	murāda vāṣıl ét-	1
6778	murādı dād ol-	1
6779	murādı ḥāṣıl ét-	1
6780	murād-ı nigār ol-	1
6781	murād-ı nihān	1
6782	murādı ol-	1
6783	murād-ı pinhān	1
6784	murādını al-	1
6785	murādını gör-	1
6786	murāduña yit-	1
6787	murāduñı hāṣıl ét-	1
6788	murāḳıb ol-	1
6789	muraṣṣaʿ	1
6790	murassaʿ	4
6791	mürde	6
6792	mürde-reng	1
6793	mürg	2
6794	mürġ-i āb ü dāne	1
6795	mürġ-i būstān-ı viṣāl	1
6796	mürġ-i cennet	1
6797	mürġ-i furṣat	1
6798	mürġ-i ḫōş-elḥān	1
6799	mürġ-i ravża-i melekūt	1
6800	mürġ-i vaḥşī	3
6801	mürġ-zār	1
6802	mürġ-zār ol-	1
6803	mürġ-zār-i bāġ-i cemāl	1
6804	mūr-i zemīn	1
6805	mürīd	1
6806	mürsel	1
6807	mürşid	1
6808	murtaża	2
6809	mürūr	2
6810	mürüvvet-i ʿirfān	1
6811	mürüvvetsüz	1
6812	Mūsā	2
6813	müsāfir	1

6814	muṣāḥabet	1
6815	musaḫḫar	2
6816	musaḫḫar ét-	2
6817	musaḫḫar ol-	1
6818	muṣāḥib	1
6819	muṣāḥib ol-	1
6820	musallaṭ ét-	1
6821	müşebbek	1
6822	müselsel ét-	2
6823	müşerref	2
6824	müşerref ol-	1
6825	müşfiḳ	1
6826	müşg	1
6827	müşgīn	1
6828	muṣīb görme-	1
6829	muṣībet	4
6830	müşk	14
6831	müşk-āgīn eyle-	2
6832	müşk-bū	1
6833	müşk-efşān ol-	1
6834	müşk-i ḫuten	1
6835	müşk-i nāb	1
6836	müşk-i tātār	2
6837	müşk-i tātārī	1
6838	müşkil	10
6839	müşkil eyle-	1
6840	müşkil ol-	5
6841	müşk-nāb	1
6842	müslim	1
6843	müslüman	1
6844	müşrikūn	1
6845	muşt	5
6846	Muṣṭafā	6
6847	Muṣṭafā yāri	1
6848	müstaġraḳ ol-	1
6849	müstaḥiḳḳ-ı bükā	1
6850	müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrān	1
6851	müstaḥiḳḳ-ı viṣāl	1
6852	müştāk	7
6853	müsteʿān	1
6854	müstecāb eyle-	1
6855	müstecāb ol-	2
6856	müstedām ol-	1
6857	müstemir	1
6858	müşterī	12
6859	müşterī ol-	3
6860	müşterīlik ét-	1
6861	müstevā	1
6862	muşt-i dīv	1
6863	muştıla	2
6864	muṭāʿ ét-	1
6865	muṭavvaḳ	1
6866	müteferriḳ	1
6867	muʿtemed	1
6868	muṭīʿ	1
6869	muṭīʿ ol-	2
6870	muṭlaḳ	5
6871	muṭlaḳā	1
6872	muvāfıḳ	3
6873	muvāfıḳ ol-	1
6874	müvekkil ol-	1
6875	müverres	1
6876	mūy	8
6877	mūy ét-	1
6878	mūya dön-	2
6879	müyesser ét-	2
6880	müyesser ḳıl-	1
6881	müyesser ol-	1
6882	mū-yı ḥabeş	1
6883	mū-yı ḫōş-bū	1
6884	mū-yi miyān	1
6885	mūy-veş	1
6886	mużāʿaf et-	1
6887	mūze	1
6888	müzevver	1
6889	müzeyyen	2
6890	muzlimen ol-	1
6891	mużṭarib	1
6892	nā-āzād	2
6893	nāb	1
6894	nā-bedīd ol-	1
6895	nā-çār	9
6896	nā-çār ol-	2
6897	nā-çāre	1
6898	nā-dān	1
6899	nādir ol-	1
6900	nāf	1
6901	nāfe	1
6902	nāfe-i çīn	4
6903	nāfe-i ḫuten	1
6904	nāfı kesil-	1
6905	nāgāh	25
6906	naġamāt-ı ʿanādil-i būstān	1
6907	nāgeh	16
6908	nāgehānī	1
6909	naġme	5
6910	naġme-i bülbül	1
6911	naḫcīr et-	1
6912	naḫçīr eyle-	1
6913	naḥīf	1
6914	naḥīf ol-	1
6915	naḫl	2

6916	naḫl-i kadd	1
6917	naḫl-i meyve-i cān	1
6918	naḫl-i ravża-i melekūt	1
6919	naḫlistān	1
6920	naḥs ol-	1
6921	nāḫun	1
6922	nāḳa	11
6923	nāḳa-i sāliḥ	1
6924	nā-ḳābil	1
6925	naḳd	5
6926	naḳd vér	1
6927	naḳd-i cān	1
6928	naḳd-i vaḳt	1
6929	naḳd-i viṣāl	1
6930	nāḳıs	1
6931	naḳḳāş	3
6932	naḳmet ol-	1
6933	naḳş	3
6934	naḳş	23
6935	naḳş ét-	2
6936	naḳş eyle-	2
6937	naḳş ol-ın	1
6938	nakṣa ir-	1
6939	naḳş-bend-i cihān	1
6940	naḳş-bend-i ḫayāl	1
6941	naḳş-i ādem	1
6942	naḳş-i būḳalemūn	1
6943	naḳş-ı būḳalemūn et-	1
6944	naḳş-i cemāl	1
6945	naḳş-ı dildār	1
6946	naḳş-ı ekvān	1
6947	naḳş-ı ḫayāl	1
6948	naḳş-ı ḥüsn	3
6949	naḳş-ı ḫusūf	1
6950	naḳş-ı mānī	1
6951	naḳş-ı maʿşūḳ	1
6952	naḳş-i miṣāl	1
6953	naḳş-i nigār	4
6954	naḳş-ı ṣūret	1
6955	nāl	1
6956	nāʿl	5
6957	nālān	1
6958	nālān ol-	1
6959	nāle	14
6960	nāle et-	2
6961	nāle ḳıl-	4
6962	nāle-i ḥazīn	1
6963	nāle-i münācāt	1
6964	nāle-i rūz	1
6965	nāle-i sīne-sūz	1
6966	naʿl-i beşīr	1
6967	naʿlīn	4
6968	nāliş	1
6969	nām	32
6970	nām ehli	1
6971	nām ét-	1
6972	nam ü neng	1
6973	nām u nişān	1
6974	naʿmā	1
6975	namāz ét-	1
6976	namāz ḳıl-	1
6977	namāza ṭur-	1
6978	nā-maʿkūl görin	1
6979	nāme	14
6980	nāme-i āşūb	1
6981	nāme-i dür-bār	1
6982	nāme-i medḥ	1
6983	nāme-i menşūr	1
6984	nāme-i şāh	1
6985	nām-ı aʿlā-yı mübdiʿ-i müteʿal	1
6986	nām-ı ʿazīz	2
6987	nām-ı Mıṣr-ı ʿazīz	1
6988	nām-ı raḥmān	1
6989	nām-ı Taymūs	1
6990	nām-ı Yūsuf	3
6991	namıla neng	1
6992	nāmın an	1
6993	nāmu nāmuyla cüft ol-	1
6994	nā-murād	1
6995	nā-murād ol-	1
6996	nāmūs	2
6997	nām-zād ol-	1
6998	nām-zād-ı ʿazīz-i Mıṣr	1
6999	nān	6
7000	nān-ı cev	1
7001	nā-pervā	1
7002	nā-pesend ol-	1
7003	nār	15
7004	naʿra	5
7005	naʿra ur-	8
7006	nāra yaḳ-	1
7007	nāra yan-	1
7008	naʿra-i bülbül-i figende	1
7009	naʿra-i çavūş	2
7010	naʿra-i kūs	1
7011	naʿra-i tekbīr	1
7012	naʿra-i yāhū	3
7013	nāre eyle-	1
7014	nā-resīde	2

7015	narḫ	1
7016	nār-ı aẕīm	2
7017	nār-ı cevr	1
7018	nār-ı edep	1
7019	nār-ı fürḳat	1
7020	nār-ı ġam	1
7021	nār-ı ġayret	1
7022	nār-ı hażm	1
7023	nār-ı hicrān	1
7024	nār-ı ḳażā	1
7025	nār-ı nedāmet	1
7026	nār-ı şevḳ	1
7027	nār-ı zaḳḳūm	1
7028	nārınlıġ	1
7029	nārven	1
7030	nā-şād	1
7031	nā-şād ét-	1
7032	na-şād ol-	1
7033	naṣīb	4
7034	naṣīb ét-	3
7035	naṣīb eyle-	2
7036	naṣīb ol-	10
7037	nāṣiḥ	1
7038	nāṣiḥ ol-	1
7039	naṣīḥat	8
7040	naṣīḥat ét-	1
7041	naṣṣ-ı cemāl	1
7042	nāsūt	1
7043	nāṭıḳ	1
7044	nāṭıḳ ol-	1
7045	nā-tüvān	2
7046	nā-tüvān ol-	1
7047	nāvek-i tīz	1
7048	nāy	5
7049	nā-yāb ol-	1
7050	nāz	28
7051	nāz ét-	4
7052	nāz eyle-	1
7053	nazar	21
7054	nazar ehli	2
7055	naẓar et-	50
7056	naẓar eyle-	20
7057	naẓar ir-	1
7058	naẓar ırma-	2
7059	naẓar ḳıl-	5
7060	naẓar ol-	1
7061	naẓar olın-	2
7062	naẓar tut-	1
7063	naẓāre-i dīdār eyle-	1
7064	naẓarı düş-	3
7065	naẓarı olma-	1
7066	naẓar-ı pādşāh	1
7067	naẓarın ir-	1
7068	naẓarın kes-	1
7069	nāzenīn	1
7070	nāzil ol-	1
7071	nāżır	6
7072	naẓīr-i cemāl	1
7073	naẓm	6
7074	nāz-perverd	3
7075	nāz-perverde	1
7076	nāzük	4
7077	nāzüklig	2
7078	ne	160
7079	ne ʿaceb	3
7080	ne bile	1
7081	ne bilür	6
7082	ne çāre	1
7083	ne deñlü	1
7084	ne derūn-ı cihān ne bī-rūn	1
7085	ne eyle-	1
7086	ne fāyide	6
7087	ne güni gün ne gécesi géce (ol)	
7088	ne ḥad ol-	1
7089	ne ḥāle ir-	1
7090	ne ḫōş	1
7091	ne ḳadar	10
7092	ne ki	3
7093	ne ḳıl-	2
7094	ne.. ne...	37
7095	ne ol-	2
7096	ne reng ü ne āb koma-	1
7097	ne resme	1
7098	ne var	2
7099	ne yérde	2
7100	ne yüz-ile	1
7101	nebāt	2
7102	nebātī leblebiler	1
7103	nebāt-ı Mışr	1
7104	nebāt-rīz	1
7105	nebī	12
7106	nebi-yi ḫudā	1
7107	yā nebiyyʿallāh	1
7108	nebiyyʿallāh	5
7109	neces	1
7110	neces ol-	1
7111	necm-i sühā	1
7112	neçün	8
7113	nedāmet	6
7114	nedāmetde kal-	1
7115	nedem	1

7116	neden	6
7117	neden ol-	1
7118	nedeñlü	5
7119	nedīm	2
7120	nedīm ol-	3
7121	nedīm-i ḫāṣ ét-	1
7122	nedīm-i meclis	1
7123	nʿédiser	1
7124	nedür	12
7125	nefʿ	1
7126	nefes	7
7127	nefes ehli	1
7128	nefes ét-	1
7129	nefesi baġlan	1
7130	nefḫa-i müşk	1
7131	nefīr	3
7132	nefis ol-	1
7133	nefret ét-	4
7134	nefret eyle-	1
7135	nefrīn et-	1
7136	nefs	11
7137	nefse iṭā̆at eyle-	1
7138	nefse uy	1
7139	nefs-i emmāre	1
7140	nefs-i emr	1
7141	nefs-i merdüm-gīr	1
7142	nehār	3
7143	nekīr	1
7144	neler	2
7145	nem	5
7146	nemā bul	1
7147	nemāz	1
7148	nemed	4
7149	nemek	3
7150	nemek-dān	2
7151	neng	4
7152	neng et-	2
7153	neng eyle-	1
7154	nerges	36
7155	nerges-i maḫmūr	1
7156	nerges-i mest	1
7157	nerges-i nāz	1
7158	nerges-i pür-ḫᵛāb	1
7159	nergesin aç-	1
7160	nergesine ḳan ṭol-	1
7161	nergesini perde-i ḫᵛāb baġla-	1
7162	nerm	1
7163	nerm ét-	4
7164	nerm ol-	5
7165	neşāṭ-ı vefā	1
7166	neseb	3
7167	nesil	3
7168	nesīm	4
7169	nesīm-i ġonça-güşāy	1
7170	nesīm-i ḫazān	1
7171	nesīm-i ʿīsī-dem	1
7172	nesīm-i seḥer	1
7173	nesl-i ādem	1
7174	nesl-i enbiyā	1
7175	nesl-i enbiyā ol-	1
7176	nesl-içün	1
7177	nesne	3
7178	nesne düz-	1
7179	nesrīn	2
7180	nesrīn ol-	1
7181	neşter	1
7182	neşter-i merg	1
7183	neşv ü nemā	1
7184	neşv ü nemā bul-	1
7185	nʿét	13
7186	nevā	5
7187	nevā ét-	1
7188	nevā-baḫş	1
7189	nevā-yı nühüft	1
7190	nevā-yı rūḥ-efzāy	1
7191	nevā-yı şüküft	1
7192	nev-bahār	1
7193	nev-bahār ol-	1
7194	nevbet	2
7195	nevbet gel-	1
7196	nev-cüvān	1
7197	nev-cüvān ét-	1
7198	nev-cüvān ol-	1
7199	nevḥa ét-	1
7200	nevḥa eyle-	1
7201	nevḥa-i Nūḥ	1
7202	nevʿ-i insan	1
7203	nevīd	1
7204	nevm	2
7205	nevmīd	1
7206	nevmīd ḳal	1
7207	nevmīd ol-	3
7208	nevmīdī	1
7209	nevr	1
7210	nevrūz	1
7211	ney	8
7212	ney-i ḫuşk	1
7213	ney-içün	16
7214	nʿeyle-	4
7215	ney-şeker	1
7216	neyyir-i aʿlā	1
7217	neyyir-i nehār-i bahā	1
7218	neẓāre	1

7219	neẕāre ét-	1
7220	nezāre-i nā-pāk eyle-	1
7221	niʿāl	1
7222	niʿam	2
7223	niʿam-şümārı ol-	1
7224	niʿamu yéyüp kāseyi şı	1
7225	nice	171
7226	niçe bir	10
7227	niçe kez	1
7228	niçe ol-	3
7229	niçeler	2
7230	niçeme	1
7231	nicʿol	1
7232	nʿiçün	10
7233	nidā	19
7234	nidā ét-	8
7235	nidā eyle-	1
7236	nidā gel-	2
7237	nidā ir-	2
7238	nidā ḳıl-	1
7239	nidā-yı cenān	1
7240	nidā-yı ḫafī eyle-	1
7241	nidā-yı laṭīf ḳıl-	1
7242	nidā-yı żamīr	1
7243	nifaḳ	1
7244	nigāh	1
7245	nigāh ét-	22
7246	nigāh eyle-	9
7247	nigār	57
7248	nigār et-	1
7249	nigār-ḫāne-i çīn	1
7250	nigār-ḫāne-i ḫāk	1
7251	nigār-ı Kenʿānī	1
7252	nigār-ı laṭīf	1
7253	nigār-ı sīb-ẕeḳan	1
7254	nigerān	1
7255	nigerān ol-	5
7256	nihāl	1
7257	nihāl-i āzād	1
7258	nihāl-i bālā	1
7259	nihāl-i cemāl	1
7260	nihāl-i dil-cūy	1
7261	nihāl-i ḳadd	1
7262	nihāl-i nā-resīde	1
7263	nihāl-i tāze	1
7264	nihāl-i żaʿīf	1
7265	nihāl-i zaʿīf eyle-	1
7266	nihān	7
7267	nihān ét-	5
7268	nihān ḳıl-	1
7269	nihān ol-	8
7270	nihān ṭut	1
7271	nihānī	4
7272	nihān-ı nihān-ı nā-peydā	1
7273	nihāyet	1
7274	nihāyet ét-	1
7275	niḳāb	2
7276	niḳābını aç	1
7277	nikāḥ eyle-	1
7278	nikāḥ ol-	1
7279	nīk-endīş ol-	1
7280	nīk-ḫūlıs	1
7281	nikmet	1
7282	Nīl	12
7283	Nīl ırmaġı	1
7284	Nīl-i dīvāne	1
7285	Nīl-i ʿışḳ	1
7286	Nil-i kebūd	1
7287	Nīl-i Mışr	2
7288	Nīlüfer	2
7289	niʿmet	31
7290	niʿmet ehli	1
7291	niʿmetini itmām èt	1
7292	nīrān	1
7293	nīreng	2
7294	nīreng-i reng	1
7295	nişān	1
7296	nīş	2
7297	nişān	27
7298	nişān al	1
7299	nişān ét-	2
7300	nişān eyle-	1
7301	nişan kıl	1
7302	nişān ol-	2
7303	nişāne	3
7304	nişāne eyle-	1
7305	nişāne ʿunvānı	1
7306	nişāne-i nāyāb	1
7307	nişan-i ehl-i ṣafā	1
7308	nişān-ı murād	1
7309	nişān-ı sulṭānī	1
7310	nişān-ı tīr-i ecel ol-	1
7311	nisār	1
7312	nisār ét-	4
7313	nişār ḳıl-	1
7314	nisbet ét-	2
7315	nişe	1
7316	nīş-i ġażab	1
7317	nīş-i ʿitāb	1
7318	nişter-i tīz	1
7319	nite	2
7320	nite ki	7

7321	nite ki mūm erit-	1
7322	nite kim	15
7323	niteki mūm yaḳ-	1
7324	niyāz	11
7325	niyāz ét-	6
7326	niyāz eyle-	2
7327	niyāz ḳıl-	1
7328	niyāza şürūʿ ét-	1
7329	niyet	3
7330	nī-zād	1
7331	nizār	1
7332	nizār ol-	1
7333	nizār u naḥif ol-	1
7334	nīze	1
7335	nīze-i melāmet	1
7336	noḳṣān	2
7337	noḳṣān olma-	1
7338	noḳta	1
7339	noḳṭa-i cīm	1
7340	noḳṭa-i ġam	1
7341	noḳta-i ṣafḥa-i cemāl	1
7342	nʿol-	35
7343	nübüvvet	2
7344	nübüvvet bināsı	1
7345	nübüvvet sipihrinüñ māhı	1
7346	nücūm	5
7347	nüfūr ol-	1
7348	nüfūs	1
7349	Nūh	1
7350	nüh	1
7351	nüh felek	1
7352	nüh felek-kadr	1
7353	nüh ṭārem	1
7354	nuhās	1
7355	nühüft	1
7356	nühüft ét-	1
7357	nuḥūset	2
7358	nükhet	1
7359	nükhet-i gül	1
7360	nükhet-i sünbül	1
7361	nuḳl	2
7362	nükte	5
7363	nuḳūş	1
7364	nuḳūş-i muḥāl	1
7365	nümūne	1
7366	nūn	3
7367	nūr	45
7368	nūr	47
7369	nūr aḳıt-	1
7370	nūr al-	1
7371	nūr içinde nūr	1
7372	nūr ol-	2
7373	nūr ṣaçıl-	2
7374	nūr şeybet	1
7375	nūr üstine nūr	1
7376	nūr vér-	2
7377	nura ġarḳ ét-	1
7378	nūra ġarḳ ol-	1
7379	nūra müstaġraḳ (ol)-	1
7380	nūrānī	2
7381	nūrānī ol-	2
7382	nūr-ā-nūr ol-	1
7383	nūr-baḫş-i mihr-i cihān	1
7384	nūrdan	3
7385	nūr-ender-nūr	1
7386	nūr-ı baṣar	1
7387	nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı dīn	1
7388	nūr-ı cebīn	1
7389	nūr-ı cedīd	1
7390	nūr-ı cemāl	3
7391	nūr-ı çerāġ	1
7392	nūr-i çeşm-i şādi-yi dil	1
7393	nūr-i çeşm	1
7394	nūr-i dīde	11
7395	nūr-ı dīde-i gerdūn	1
7396	nūr-i fırāset	1
7397	nūr-ı ḥaḳḳ	2
7398	nūr-ı ḫalīl	1
7399	nūr-i ḫānedān-ı ḫalīl	2
7400	nūr-i ḫudā	1
7401	nūr-i ḫüsn	1
7402	nūr-ı ilāh	1
7403	nūr-i ʿilm	1
7404	nūr-ı īmān	1
7405	nūr-ı ḳamer	1
7406	nūr-ı ḳıdem	1
7407	nūr-ı māh-cebin	1
7408	nūr-ı mekşūf	1
7409	nūr-ı nehār	1
7410	nūr-ı şemʿ	2
7411	nūr-ı sirişt	1
7412	nūr-ı sürūr	1
7413	nūr-ı ʿuyūn	1
7414	nūr-ı vücūd	1
7415	nūr-ı yaḳīn	2
7416	nūr-ıla sirişte	1
7417	nūr-ṣıfat	1
7418	nūş	11
7419	nūş ét-	8
7420	nūş eyle-	1

7421	nüsẖa	1
7422	nūş-ı cān	1
7423	nūş-ı cān ol-	1
7424	nuṣret	1
7425	nuṣret-i ḥaḳḳ	1
7426	nūş-revān ol-	1
7427	nuṭka gel-	1
7428	nutḳ-ı faṣih	2
7429	nüvaẖt étmeg	1
7430	nüvre	1
7431	nüzūl ét-	1
7432	nüzūl eyle-	1
7433	nüzūl ḳıl-	1
7434	o	150
7435	o deñlü	5
7436	o ḳadar	1
7437	od	11
7438	od düş-	3
7439	od ṣaç-	3
7440	od ur-	1
7441	oda at-	1
7442	oda yaḳ-	3
7443	oda yan-	4
7444	odın söyündür-	1
7445	odlara ṣal-	1
7446	odlara ṭuṭuş-	1
7447	odlu yüreg	1
7448	oġlan	13
7449	oġlancuġ ol-	1
7450	oġlancuḳ	1
7451	oġul	14
7452	oġul ol-	1
7453	oġul èdin-	2
7454	oḳ	3
7455	oḳ atıl-	1
7456	oḳ çek-	1
7457	oḳ gibi ṭoġrı	1
7458	oḳ gibi ṭoḳın-	1
7459	oḳ yarışdur-	1
7460	oḳı-	8
7461	oḳun-	2
7462	ol	1394
7463	ol ḳadar	5
7464	ol ki	2
7465	ola	1
7466	ola ki	3
7467	ola kim	1
7468	olar	12
7469	oldısa	1
7470	olduġıyʿçun	2
7471	olıcaḳ	2
7472	omuz	2
7473	on bir sülāle	1
7474	on éki biñ	1
7475	on sekiz biñ cihān	3
7476	on èki	1
7477	oñar	1
7478	onbir nücūm	1
7479	onlar	2
7480	onsekiz yaşda	1
7481	oraġ çek-	1
7482	oraġ ur-	1
7483	orta	3
7484	ortaya al-	1
7485	ʿOsmān	1
7486	ot	2
7487	otaġ	1
7488	otla-	2
7489	otur-	19
7490	oyna-	8
7491	oynaş-	1
7492	oyun èt-	1
7493	öden-	1
7494	ödi ṣıd-	1
7495	öġ-	5
7496	ög dér-	2
7497	öküş	1
7498	öküz	1
7499	öl-	1
7500	ölç-	1
7501	öldi ṣan-	2
7502	öldür-	7
7503	ölicek	1
7504	ölmedin öl-	1
7505	ölmiş	1
7506	ʿÖmer	1
7507	ʿömr	6
7508	ʿömr bünyādı	1
7509	ʿömr gibi az ol-	1
7510	ʿömr ol-	1
7511	ʿömr ü devlet hemīşe dāyim bād	1
7512	ʿömr-i ʿazīz	1
7513	ʿömr-i bāḳī bul-	1
7514	ʿömr-i cāvidān	1
7515	ʿömr-i dirāz	1
7516	ʿömri eyyām	1
7517	ʿömri geç-	1
7518	ʿömr-i ḫaşm	1
7519	ʿömrini géçür-	1
7520	ʿömrüñ evveli	1
7521	ʿömür	4
7522	ʿömür sür-	1
7523	öñ	25

7524	önce	1
7525	öñince	2
7526	öñine düş-	1
7527	öñine ḳat-	1
7528	öp-	12
7529	ört-	2
7530	örtil-	1
7531	öz	19
7532	özge	18
7533	özi ferāġat ét-	1
7534	özi köyün-	1
7535	özile-	1
7536	özin yitür-	1
7537	özine yār ét-	1
7538	ʿöẕr	3
7539	ʿöẕr ét-	2
7540	ʿöẕr ol-	1
7541	ʿöẕr-hāh ol-	1
7542	ʿöẕrü ḳabūl eyle-	1
7543	özüni al-	1
7544	özüni yitür-	1
7545	pā	4
7546	pā best	1
7547	pā-bend ol-	1
7548	pā-bürehne	1
7549	pā-būs	1
7550	pā-būs eyle-	1
7551	pādṣā	1
7552	pādṣāh	6
7553	pādṣāhā	1
7554	pādṣāh-āne	2
7555	pādṣāh-ı baḥr-i fireng	1
7556	pādṣāh-ı ehl-i ḳulūb	1
7557	pādṣāh-ı fevc-i kemāl	1
7558	pādṣāh-ı kişver-i rūm	1
7559	pādṣāh-ı kişver-i şām	1
7560	pādṣāh-ı milk-i ḥabeş	1
7561	pādṣāh-ı milk-i ʿirāḳ	1
7562	pādṣāh-ı milk-i yemen	1
7563	pādṣāh-ı tūbet	1
7564	pāk	20
7565	pāk ét-	3
7566	pāk ol-	4
7567	pāk-i cihān	1
7568	pāk-sirişt ol-	1
7569	pālānı yére ur-	1
7570	palās	1
7571	pā-māl	1
7572	pā-māl eyle-	1
7573	pā-māli ol-	1
7574	pā-müzd vér-	1
7575	pāre	7
7576	pāre pāre ét-	1
7577	pāre pāre eyle-	2
7578	pāre-i billūr	1
7579	pāre-i dāmen	1
7580	pāre-i lāḫ	1
7581	pāre-i sīm	1
7582	pārele-	1
7583	pārsā	1
7584	pas	2
7585	pās eyle-	1
7586	pāsbān	1
7587	pāsbān ol-	1
7588	pāy	26
7589	pāy baṣ-	1
7590	pāyān	1
7591	pāyāna ir-	1
7592	pāyāna yitür-	1
7593	pāy-dār	2
7594	pāy-dār eyle-	1
7595	pāydār ol-	2
7596	pāye	1
7597	pāye-i serīr	1
7598	pāye-i serīrine ser koy-	1
7599	pāyende ét-	1
7600	pā-yi ʿarʿar	1
7601	pā-yi ʿases	1
7602	pāy-i ḫayāl	1
7603	pāy-i ḫizmet	1
7604	pāy-i māl	1
7605	pā-yı nigār	1
7606	pā-yı serīri öp-	1
7607	pā-yı serv	2
7608	pāy-i taḫt-ı cemāl	1
7609	pāyına dökül-	1
7610	pāyına düş-	1
7611	pāyına ḫār bat-	1
7612	pāyini dāmen-i ṣabra çek-	1
7613	pāy-mal ét-	1
7614	pāy-māl ol-	5
7615	peder	57
7616	peder ol-	1
7617	peder-i pīr	3
7618	pehlevān	1
7619	pehlevān-ı ʿaẕīm	1
7620	pehlüvān-ı cihān	1
7621	pehlū-yı çep	1

7622	pejmürde	1
7623	pek	1
7624	pelās	1
7625	peleng	3
7626	peleng-i ablaḳ	2
7627	penāh	4
7628	penāh ol-	1
7629	penbe	1
7630	penbe-i ḫuşk	1
7631	penc engüşt	1
7632	penç engüşt ur-	1
7633	pençe ur-	1
7634	pençe-i gürge düş-	1
7635	pençe-i kīn	1
7636	pençe-i mercān	2
7637	pend	11
7638	pend ét-	3
7639	pend eyle-	2
7640	pend-i bürīde	1
7641	per	4
7642	perde	16
7643	perde aç-	1
7644	perde altında	1
7645	perde içre	1
7646	perde ol-	3
7647	perde-dār	5
7648	perde-dār ol-	3
7649	perdeden çıḳ-	1
7650	perde-i ʿayb	1
7651	perde-i dil	1
7652	perde-i imkān	1
7653	perde-i ʿizzet	1
7654	perde-i müşgīn	1
7655	perde-i ney	1
7656	perde-i nūr	1
7657	perde-i perhīz aş-	1
7658	perde-i rāzı aç-	1
7659	perde-i sīne	1
7660	perde-i zerrīn	1
7661	perde-nişīn	2
7662	pergār	1
7663	perhīz et-	1
7664	perī	12
7665	perī-ruhsār	1
7666	perī-rūy	3
7667	perişān	2
7668	perī-ṣıfat	3
7669	perr	3
7670	perrān ol-	1
7671	perr-i ḳufl	1
7672	pertāb	1
7673	pertāb eyle-	2
7674	pertāb olın-	1
7675	pertev	2
7676	pertev-i cemāl-i berīn	1
7677	pertev-i ḫurşīd	1
7678	pervā	1
7679	pervāne	10
7680	pervāne ol-	2
7681	pervāne-veş	1
7682	pervāya düş	1
7683	pervāz et-	4
7684	pervāz eyle-	1
7685	pervīn	2
7686	pervīz	2
7687	pes	4
7688	pesende-i bende	1
7689	peşmīne	2
7690	peşşe-i ḥaḳīr	2
7691	peyām-ı enbiyā	1
7692	peydā ét-	1
7693	peydā ol-	1
7694	peyġām	4
7695	peyġamber	3
7696	peyker	1
7697	peyk-i bū-yı yār	1
7698	peyk-i celīl	1
7699	peyk-i ḫaber	1
7700	peyk-i ḥażret	1
7701	peyk-i ḥaẓret-i raḥmān	1
7702	peyk-i ḫuda	1
7703	peyk-i vaḥy	2
7704	peymāne	2
7705	peymānı ṣı-	1
7706	peyvend	2
7707	peyvendi kes-	1
7708	peyveste	3
7709	pīç	2
7710	pīç eyle-	1
7711	pīç ol-	1
7712	pilāv	1
7713	pīl-beden	1
7714	pīl-i mest	
7715	pīl-i mest-ile	1
7716	pinhān	2
7717	pinhān ét-	1
7718	pinhān eyle-	2
7719	pinhān ol-	1
7720	pinhānī	4
7721	pinhānī ol-	1
7722	pīr	16
7723	pīr ol-	1

7724	pīr u cüvān	1
7725	pīrāhen	7
7726	pīrāne	1
7727	pīrehen	17
7728	pīr-i bī-fer	1
7729	pīr-i Kenʿān	5
7730	pir-i Kenʿānī	3
7731	pīr-i maḥzūn	1
7732	pīr-i miskīn	1
7733	pīr-i nā-tüvān	1
7734	pīr-i ṣad-endūh	1
7735	pīr-i żaʿīf	1
7736	pirinc	1
7737	pīrūze	5
7738	pīş	2
7739	pīşe	1
7740	piser	4
7741	piser édin-	1
7742	piseri gibi sev-	1
7743	pīşkeş	2
7744	pistān	2
7745	pister	3
7746	pister-i ḫūb	1
7747	pisteri kül yaṣdugı ḫāre ol-	1
7748	pister-i merg	1
7749	pisterini dūş èt-	1
7750	pīşvā-yı ṭavāyif-i şakāleyn	1
7751	piyāde	1
7752	piyāde ol-	1
7753	piyāle	2
7754	pōst	4
7755	pū	1
7756	püf di-	1
7757	puḫte	1
7758	pūl	2
7759	pūlād	3
7760	pür	7
7761	pür ét-	5
7762	pür eyle-	2
7763	pür ol-	5
7764	pür èt	2
7765	pür-āb ol-	1
7766	pür-ʿadāvet-i Yūsuf	1
7767	pür-anbār	1
7768	pür-āteş	2
7769	pür-āzer	2
7770	pür-āẕer ol-	1
7771	pür-belā	2
7772	pür-cevāhir	1
7773	pür-cevher	1
7774	pür-çīn	1
7775	pür-çīn ol-	1
7776	pür-cūş	1
7777	pür-cūş ol-	2
7778	pür-dāġ	1
7779	pür-dāġ ol-	1
7780	pür-dem	6
7781	pür-dem ol-	1
7782	pür-dil	1
7783	pür-dūd ol-	1
7784	pür-enīn	2
7785	pür-fürūġ	1
7786	pür-ġam	3
7787	pür-ġām ol-	3
7788	pür-gevher	1
7789	pür-güher	2
7790	pür-güher ol-	2
7791	pür-ġulġul	1
7792	pür-ḫande	2
7793	pür-ḥased ol-	1
7794	pür-hevā	1
7795	pür-hevā ol-	1
7796	pür-hevā-yı Yūsuf	1
7797	pür-ḫumār	1
7798	pür-ḫūn eyle-	1
7799	pür-ḫūn ol-	1
7800	pür-ḫünāb	1
7801	pür-intiẓār	1
7802	pür-jāle ol-	1
7803	pür-kemāl	1
7804	pür-key ol-	1
7805	pür-küdūret	1
7806	pür-küdūret ol-	1
7807	pür-laʿl	1
7808	pür-lü'lü'	1
7809	pür-melāḥat	1
7810	pür-melāl ol-	1
7811	pür-melālet ét-	1
7812	pür-mevc ol-	1
7813	pür-miḥnet ol-	1
7814	pür-müşk	1
7815	pür-nāfe	1
7816	pür-nem	1
7817	pür-nuḳūş	1
7818	pür-nūr ét-	1
7819	pür-nūr ol-	2
7820	pür-revnaḳ	1
7821	pür-ṣadā ét-	1
7822	pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz	1
7823	pür-ṣafā	2
7824	pür-ṣafā ol-	2

7825	pür-şeb-çerāġ	1
7826	pür-şeġab	1
7827	pür-şeref èt	1
7828	pür-şevḳ ol-	1
7829	pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān	1
7830	pür-şiken ol-	1
7831	pür-şikest ét-	2
7832	pür-şukūfe	1
7833	pür-tāb	2
7834	pür-tāb kıl-	1
7835	pür-ṭarab	1
7836	pür-teb	2
7837	pür-tebb ü tāb	1
7838	pür-ufūnet	1
7839	pür-ümmīd ol-	1
7840	pür-yara eyle-	1
7841	pür-zer	1
7842	pür-zeyn	1
7843	pür-zīnet	2
7844	pür-zīver	1
7845	püser	3
7846	püşt	8
7847	püşt tut-	1
7848	püşt ur-	1
7849	püşte	5
7850	püşte-i ḫāk	1
7851	püşt-i ḥasūdı şikest et-	1
7852	püşt-i pā	1
7853	püştini vér-	1
7854	pūte	1
7855	pūyān	1
7856	rab	2
7857	Rabb-i celīl	1
7858	Rabb-i dānā	1
7859	Rabb-i ḥakīm	1
7860	Rabb-i ʿizzet	7
7861	Rabb-i münṭaḳim	1
7862	raʿd	3
7863	rāfi-üʿd-derecāt	1
7864	rāfiʿü'l-aʿlām	1
7865	raġbet	2
7866	raġbet eyle-	1
7867	rāġıb	3
7868	rāġıb ol-	2
7869	rāh	7
7870	rāh bul-	1
7871	rāh gözed-	1
7872	rāh ol-	1
7873	rāḥat	11
7874	rāḥat bul	1
7875	rāhat éli	1
7876	rāḥat ét-	1
7877	rāḥat olma-	1
7878	rāḥat ol-	1
7879	rāḥat vér	1
7880	rāḥat-ı cān	3
7881	rāḥat-ı rūh vér-	1
7882	rāḥat-nümā	1
7883	rāḥatü'l-ervāḥ	1
7884	rāḫ-ı cūd	1
7885	rāh-ı ḍalāl	1
7886	rāh-ı devlet	1
7887	rāh-ı dīn	1
7888	rāh-ı gürīz	1
7889	rāh-ı ḥaḳīḳat	1
7890	rāh-ı ḥaḳḳ	1
7891	rāh-ı ḥükm-i cānān	1
7892	rāh-ı ʿişmetden ırma-	1
7893	rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā ol-	1
7894	rāh-ı Mışr	1
7895	rāḫ-ı rāḥat	1
7896	rāhib-i ehl-i deyr	1
7897	rāḥil	7
7898	rāhile	1
7899	raḥīm	2
7900	rahimallah emrien ʿarfih	1
7901	raḥm	1
7902	rahm ét-	5
7903	raḥmān	4
7904	raḥmāni	1
7905	raḥmet	11
7906	raḥmet ét-	1
7907	raḥmet eyle-	2
7908	raḥmet ol-	3
7909	raḥmete gét-	1
7910	raḥmete yit-	1
7911	raḥmet-i Allāh	1
7912	raḥmet-i ḫāṣ èt-	1
7913	raḥmet-i raḥīm	1
7914	raḫş	3
7915	raḫş sür-	1
7916	raḫşān	1
7917	raḫşān ét-	1
7918	raḫş-ı Rüstem	1
7919	raḫş-i tāzī	1
7920	raḫt	3
7921	rāʿiyān-ı ümmet	1
7922	raʿiyyet	3
7923	raḳam	1
7924	raḳam çekil-	1

7925	raḳam ét-	1
7926	raḳam ol-	1
7927	rakīb	2
7928	raḳḳāṣ	2
7929	raḳs ét-	1
7930	rām	2
7931	rām eyle-	1
7932	rām ol-	8
7933	ramaḳ	1
7934	raʿnā ol-	1
7935	rāst	16
7936	rāst ét-	1
7937	rāst gel-	1
7938	rāst ḳavl	1
7939	rāst ol-	5
7940	rāst söyle-	1
7941	rāst-bāz ol-	1
7942	rāst-gū-yi hikāyet-i Yūsufʿ	1
7943	rāstī	1
7944	rāstlik	1
7945	rāstlıḳ rāḫı	1
7946	rāvi	12
7947	rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm	1
7948	rāvī-yi ḫāṣ	1
7949	rāvī-yi māhir	1
7950	rāvī-yi rāst	1
7951	ravża	1
7952	ravża-i dāniş	1
7953	ravża-i ḥüsn	1
7954	ravża-i ışṭıfā	1
7955	ravża-i sünbül	1
7956	ravża-i vaṣl	1
7957	rāy	11
7958	rāy baġla-	1
7959	rāy ét-	1
7960	rāyet-i burc-i ḳalʿa-i īmān	1
7961	raygān ol-	1
7962	rāz	11
7963	rāz-dār	2
7964	rāz-dār-ı maḥrem	1
7965	rāżı	2
7966	rāzı aç-	1
7967	rāz-ı ʿişmet	1
7968	rāz-ı nihān	2
7969	rāżı ol-	4
7970	rāżı olma-	1
7971	rāz-ı pinhān	3
7972	rāz-ı pinhānī	1
7973	rāz-ı sengīn	1
7974	rāzı söyle-	1
7975	rāzın aç-	1
7976	recā	3
7977	recā eli	1
7978	recā-yı kerem	1
7979	recīm	1
7980	red eyle-	1
7981	red	1
7982	redd elin ur-	1
7983	redd ét-	4
7984	redd eyle-	1
7985	redd olın-	1
7986	refʿ ét-	3
7987	refʿ olun-	1
7988	refiʿ	1
7989	refiʿ ol-	1
7990	refiʿ-i ḳadr ol-	1
7991	refīḳ	5
7992	refīḳ ol-	1
7993	reftār	1
7994	reftār kıl-	1
7995	reg	2
7996	reg-i Leylī	1
7997	rehā et-	1
7998	rehā eyle-	1
7999	reh-nümā	2
8000	reh-nümā ol-	1
8001	re’īs	1
8002	re’īs ol-	2
8003	remīde	1
8004	remz	1
8005	renc	9
8006	renc çek-	4
8007	renc vèr-	1
8008	rence düş-	1
8009	rence ir-	1
8010	renc-i şedīd	1
8011	renc-i zincir	1
8012	rencūr	2
8013	rencūr ét-	1
8014	rencūr ol-	2
8015	reng	11
8016	reng ver-	1
8017	reng-ā-reng	3
8018	reng-der-reng	1
8019	reng-i ʿabā	1
8020	reng-i isfīdāc	1
8021	reng-i ḳabā	1
8022	reng-i mātem	1
8023	reng-i meşşāṭa	1
8024	reng-i nāḫun	1

8025	reng-i ravża vü bustān	1
8026	reng-i rū	1
8027	reng-i rūy	1
8028	reng-i sīmā	1
8029	reng-i ṭāvūs	1
8030	rengīn	1
8031	resen	2
8032	reşk	1
8033	reşk ét-	4
8034	reşke düş-	1
8035	reşk-i ḫōr-i cinān	1
8036	reşk-i ḥūr-i behişt	1
8037	reşk-i ḥūr-i cennet	1
8038	reşk-i müşk-i ḫıṭā	1
8039	resm	17
8040	resm-i hilāl	1
8041	resm-i ikrām-ı bī-şümār et-	1
8042	resm-i maʿşūḳ u ʿāşıḳ	1
8043	resūl	5
8044	resūl göndür-	1
8045	resūl kıl-	1
8046	resūl ṣal-	2
8047	resūl èt-	1
8048	resūlʿallāh	1
8049	resūl-i ʿazīz	2
8050	resūl-i bād-i şimāl	1
8051	resūl-i emīn	3
8052	resūl-i ḥākim	1
8053	resūli ḳabūl ét-	1
8054	resūl-i Kenʿan	1
8055	resūl-i Rabb-i celīl	1
8056	resūl-i resūl	1
8057	revā	1
8058	revā ét-	3
8059	revā eyle-	2
8060	revā ol-	2
8061	revāc	2
8062	revān	47
8063	revān et-	6
8064	revān eyle-	2
8065	revān ol-	25
8066	revāne	2
8067	revāne ol-	2
8068	revāne revān vér-	1
8069	revnāḳ	3
8070	revnaḳī	1
8071	revnaḳ-ı cihān	1
8072	revzen	3
8073	reyḥān	5
8074	reyḥānī	1
8075	reyyān	7
8076	rezm	1
8077	riʿāyet	4
8078	riʿāyet ét-	1
8079	ricāl	1
8080	ridā	2
8081	ridā-yı isḥāḳ	1
8082	rıdvān	4
8083	rıḍvān et-	1
8084	rifʿat	1
8085	rıfḳ u emān	1
8086	rıfḳ u līnet	1
8087	rīg	1
8088	riḥlet	1
8089	rıḥlet èt-	1
8090	rikāb	7
8091	rikāb-ı baḫt	1
8092	rıḳḳ ol-	1
8093	riḳḳat	7
8094	riḳḳat eyle-	1
8095	riḳḳat-demi	1
8096	riḳḳate düş-	1
8097	riḳḳat-i ḳalb	1
8098	rıḳḳıyyet	1
8099	rindāne	4
8100	rīş	1
8101	risālet	3
8102	risālet duʿāsı	1
8103	rīş-i dil	1
8104	rişte ol-	1
8105	rişte-i aḥmer	1
8106	rişte-i cān	3
8107	rişte-i cān ét-	1
8108	rişte-i kār	1
8109	rişvet	1
8110	rişvet al-	1
8111	rıṭl-ı girān	1
8112	rīv	2
8113	rīv eyle-	1
8114	rivāyet	6
8115	rivāyet ét-	4
8116	rivāyet ḳıl-	1
8117	riyā	3
8118	riyālūn	1
8119	riyāżat	2
8120	riyāż-i cinān	1
8121	riyāż-ı niʿmet	1
8122	riyāż-ı pinhān	1
8123	rıżā	2
8124	rıżā göster-	1
8125	rıża ver-	4

8126	rū	1
8127	rū tut-	1
8128	rübāb	1
8129	rūbeh	1
8130	rū-be-rū	2
8131	Rūbīl	6
8132	rücūʿ ét-	1
8133	rücūʿ ḳıl-	1
8134	rūġan	3
8135	ruḫ	13
8136	rūḥ	1
8137	rūḥ ol-	1
8138	rūḥ ṣayrulıġı	1
8139	rūḥānī	2
8140	rūḥ-efzā	1
8141	rūḫ-ı aḥmed	1
8142	rūḫ-ı ʿālem	1
8143	rūḫ-ı aʿẓam	1
8144	ruḫ-ı bināgūş	1
8145	ruḫ-i cānān	1
8146	ruḫ-i dil-ārā	1
8147	rūḥ-i emīn	3
8148	ruḫ-i gerdūn	1
8149	ruḫ-i gül-gūn	1
8150	ruḫ-i gülreng	1
8151	rūḥ-ı güzīn	1
8152	rūḥ-ı ḳuds	2
8153	rūḥ-i ḳuds-i emin	2
8154	rūh-ı muḥterem	1
8155	ruḫ-ı müşaʿşaʿ	1
8156	rūh-ı revān	1
8157	ruḫ-ı siyāh	1
8158	ruḫ-ı ʿuşşāk	1
8159	rūh-ı vuṣlat-bīn	1
8160	ruḫ-i Yūsuf	1
8161	ruḫ-i zībā	1
8162	rūḫlar ceyşi	1
8163	ruḫsār	1
8164	ruḫṣat	1
8165	ruḫṣat vér	1
8166	Rūḥü'l-emīn	1
8167	ruḳʿa	1
8168	rükn	1
8169	rükn-i seng-i maḳām-ı zemzem	1
8170	rūm	4
8171	Rūmī	2
8172	rūşen	5
8173	rūşen ét-	2
8174	rūşen eyle-	3
8175	rūşen ol-	11
8176	rūşenā	1
8177	rūsī	1
8178	Rüstem	1
8179	Rüstem-i zāl	1
8180	rüsūm	1
8181	rüsvā	2
8182	rüsvāy ét-	2
8183	rüsvāyī	1
8184	rüsvāy-ı ḫāṣ u ʿām ét-	1
8185	rüsvāy-ı ḫāṣ ü ʿām-ı Mışr ol-	1
8186	rüsvāyi ol-	1
8187	ruṭab	1
8188	ruʿūs-i cibāl	2
8189	ruvāt-i ḳışṣa-i çāh	1
8190	rūy	8
8191	rūy sür-	1
8192	rūy ur-	1
8193	rüyā gör-	1
8194	rüʿyet	1
8195	rū-yı aġyār	1
8196	rū-yi cānān	1
8197	rū-yi çirk	1
8198	rū-yı fitne	1
8199	rū-yi ḥācet	1
8200	rūy-ı mehtāb	1
8201	rū-yi mehveş	1
8202	rū-yı rıżā ṭut-	1
8203	rū-yı saḫn	1
8204	rū-yi şemʿūn	1
8205	rū-yı Yūsuf	1
8206	rū-yı zemīn	5
8207	rūyın siyāh ét-	1
8208	rūz	9
8209	rūz u şeb	2
8210	rūze	1
8211	rūzgār	2
8212	rūzgārını sür-	1
8213	rūzī	2
8214	rūz-i ʿāşık-ı zār	1
8215	rūz-i baḫt	1
8216	rūz-i ġam	1
8217	rūz-i ḥabs	1
8218	rūz-i ḥaşr	1
8219	rūz-i ḥaşr ol-	1
8220	rūz-i ʿiyd	1
8221	rūz-ı ḳıyāmet	1
8222	rūz-ı miḥnet	1
8223	rūz-i nevrūz	1
8224	rūz-i ʿömr	1
8225	rūz-ı rūşen	1
8226	rūz-ı şehvet	1

8227	rūz-ı zaḥmet	1
8228	ṣāʿ	9
8229	saʿādet	5
8230	sāʿat	4
8231	sāʿat gel-	1
8232	ṣaʿb ol-	1
8233	ṣabā	5
8234	ṣabaḥ	1
8235	ṣabāḥ ṭoġ-	1
8236	ṣabī	2
8237	sābir	1
8238	ṣābit ḳoma-	1
8239	sabit ol-	2
8240	ṣabr	41
8241	ṣabr ét-	14
8242	ṣabr eyle-	8
8243	ṣabr ḳalma-	1
8244	ṣabr ol-	1
8245	ṣabr u ārām	1
8246	ṣabr u ḳarār	3
8247	ṣabr-ı ʿāşık	3
8248	ṣabr-ı cemīl	1
8249	ṣabr-ı cemīl eyle-	2
8250	ṣabr-ı dāyim	1
8251	ṣabr-ı dil	1
8252	ṣabrı kalma-	2
8253	ṣabr-ı ṣavm	1
8254	ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā olur	1
8255	ṣabru düken	1
8256	ṣabūr	2
8257	ṣabūr ol-	1
8258	ṣaç	8
8259	ṣaç-	22
8260	sācid	1
8261	saçıl	2
8262	ṣaçu ṣaç-	1
8263	saʿd	1
8264	ṣad	9
8265	ṣad bār	3
8266	saʿd ét-	1
8267	ṣad hezār	2
8268	ṣad pāre	1
8269	ṣad pare et-	3
8270	ṣad pāre ol-	3
8271	ṣadā	8
8272	ṣadaḳa	1
8273	ṣadaḳallahu veʿr-rasul-i emīn	1
8274	ṣadāḳat	1
8275	sādāt	1
8276	sādāt-ı Mıṣr	1
8277	ṣadā-yı celle celāl	1
8278	ṣadā-yı ġulġule	1
8279	ṣadā-yı vāveylāh	1
8280	sadā-yı zebān	1
8281	ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs	1
8282	sāde	3
8283	sāde dil	2
8284	sāde ol-	2
8285	ṣadef	8
8286	ṣadef ét-	1
8287	ṣādef-i ʿālem	2
8288	ṣadef-i ṣulb	2
8289	saʿd-i sāʿat	1
8290	ṣādıḳ	6
8291	ṣādıḳ ol-	4
8292	ṣādıḳ-ı ʿışḳ	1
8293	ṣādlıḳ şemʿi	1
8294	ṣadr	3
8295	ṣadra muşt ur-	1
8296	ṣadr-ı dil	1
8297	ṣadr-ı ḥüsn	1
8298	ṣadr-ı ḳabūl	1
8299	ṣadr-ı ṣafā	1
8300	ṣadr-ı sīne	1
8301	ṣadr-nişīn	1
8302	ṣāf ol-	1
8303	ṣaf ṣaf	3
8304	ṣaf ṣaf ṭur-	1
8305	ṣaf ṭut-	1
8306	Ṣafā	1
8307	ṣafā	48
8308	ṣafā bul	3
8309	ṣafā eyle-	1
8310	ṣafā ile ḳal-	1
8311	ṣafā sür-	4
8312	ṣafāya ir-	2
8313	ṣafā-yı cānān	1
8314	ṣafā-yı dem	1
8315	ṣafā-yı dürr ü güher	1
8316	ṣafā-yı dūş	1
8317	ṣafā-yı nevrūz	1
8318	ṣafā-yı ünsuʿllāh	1
8319	ṣaff-ı aṣfiyā	1
8320	ṣaff-ı evliyāuʿllāh	1
8321	ṣafḥa-i ṛūy	1
8322	ṣafḥa-i sürūr	1
8323	ṣafḥa-i takvīm	1
8324	ṣāfī	11
8325	ṣāfī ol-	1
8326	safiyy-i rahmān	1
8327	Ṣafiyyuʿllah	1
8328	ṣafṣāf	1

8329	safvet	1
8330	ṣaġ	16
8331	ṣaġ ü esen ol-	1
8332	sāġar	2
8333	ṣāġar-ı sümm	1
8334	ṣaġīr	1
8335	ṣaġlık	1
8336	sāḥat	1
8337	ṣahbā	1
8338	ṣāḥib	1
8339	ṣāḥib ol-	1
8340	ṣāḥib-cemāl	1
8341	ṣāḥib-firāş	1
8342	ṣaḥib-i genc	1
8343	ṣaḥib-i köşk	1
8344	ṣāḥib-i nūreyn	1
8345	ṣāḥib-i tāc	3
8346	ṣāḥib-i taḫt ü baḫt	2
8347	ṣāḥib-i taḫt u baḫt u devlet	1
8348	saḥib-rāz	1
8349	ṣāḥibüʿş-şerʿi	1
8350	ṣaḥife-i ber	1
8351	ṣaḥīfe-i nūr	1
8352	ṣaḥīḥ	1
8353	sahih ol-	1
8354	ṣahīl	5
8355	ṣāhil	1
8356	ṣahīl-i eblaḳ-ı şāh	1
8357	sāḥil-i Nīl	3
8358	sāḥil-i Nīl-i çarḫ	1
8359	sāḥir	1
8360	ṣaḥn	4
8361	ṣaḥn-ı ʿālem	1
8362	ṣaḥn-ı bezm	1
8363	ṣaḥn-ı dīvān	1
8364	ṣaḥn-ı irem	1
8365	ṣaḥn-ı meydān	2
8366	ṣaḥn-ı pīrūze	1
8367	ṣaḥn-ı ṣaḥrā	3
8368	ṣaḥrā	9
8369	ṣaḥrāyī	1
8370	ṣaḥrā-yı çarḫ	1
8371	ṣaḥrā-yı cennet	1
8372	ṣaḥrā-yı çīn	1
8373	ṣaḥrā-yı dil	1
8374	ṣaḥrā-yı Mıṣr	1
8375	ṣahrāyī (ol)-	1
8376	saḫt	3
8377	saḫt ét-	1
8378	ṣaḥv	1
8379	ṣāʿ-ı ḥażret-i şāh	1
8380	ṣāʿ-ı melik	1
8381	ṣāʿid	1
8382	sāʿid	4
8383	saʿīd	1
8384	saʿīd ol-	1
8385	sāʿid-i sīmīn	2
8386	sāḳ	3
8387	saḳf	4
8388	sāḳī	2
8389	sāḳ-ı billūr	1
8390	sāḳ-ı serv	1
8391	saḳın-	20
8392	sākın ét-	1
8393	sākin eyle-	1
8394	sākin ol-	3
8395	ṣaḳla-	9
8396	ṣaḳlan-	1
8397	ṣal-	34
8398	sāl	15
8399	sāl ol-	1
8400	ṣalā	1
8401	ṣalā et-	2
8402	ṣalābet	4
8403	ṣalāḥ	1
8404	ṣalāḥ ol-	1
8405	sālār	1
8406	sālār-ı güruh-ı ehl-i tecrīd	1
8407	sālār-i kārbān	3
8408	ṣalāt ḳıl-	1
8409	ṣaldur-	1
8410	sāl-i evvel	1
8411	sāl-i hāmis	1
8412	sāl-i rābiʿ	1
8413	sāl-i sābiʿ	1
8414	sāl-i sādis	1
8415	sāl-i sālis	1
8416	sāl-i sānī	1
8417	sāl-i vüsʿat	1
8418	ṣaliḥ ol-	1
8419	sālik	3
8420	sālik ol-	2
8421	ṣalın-	2
8422	ṣamt-ı sengīn	1
8423	ṣan-	7
8424	ṣan ki	13
8425	saña	13
8426	ṣanasın	7
8427	ṣanʿat	1
8428	sanayduñ	1
8429	ṣandal	1
8430	sanem	14

8431	ṣanem-ḫāne-i diyar-ı fireng	1
8432	ṣanevber	3
8433	ṣanevber muşt	1
8434	ṣanevber-i mevzūn	1
8435	sāniyen	1
8436	sāni	1
8437	ṣāniʿ	5
8438	sāniʿ-i müteʿāl	1
8439	ṣāniʿ-i ṣāniʿ	1
8440	ṣanki	15
8441	ṣap	1
8442	ṣapan	1
8443	sar	1
8444	sarāy	12
8445	sarāy-ı ḫalvet	1
8446	sārī ol-	1
8447	ṣarīḥ	2
8448	ṣarın-	1
8449	ṣarmaş	3
8450	ṣarrāf	1
8451	ṣarṣar	1
8452	ṣarṣar-ı endūh	1
8453	ṣat	24
8454	satıh	1
8455	ṣatıl-	4
8456	sātir	1
8457	sātirü'l-aybi gāfirü'l-eznāb	3
8458	ṣatun al-	3
8459	ṣav-	2
8460	ṣavāb	2
8461	ṣavāb eyle-	1
8462	ṣavāʿiḳ-i ẓulumāt	1
8463	ṣavaş	2
8464	ṣavmaʿa	1
8465	ṣavt	2
8466	ṣavṭ u ṣadā	1
8467	ṣavt-ı beşīr	1
8468	ṣay-	1
8469	saʿy	9
8470	saʿy ét-	16
8471	saʿy eyle-	2
8472	ṣayd	7
8473	ṣayd ét-	8
8474	ṣayd ol-	2
8475	ṣayd u şikār	1
8476	ṣayd-ı ʿālem	1
8477	ṣayd-ı ser-ḥalḳa-i kemend ol-	1
8478	sāye	25
8479	sāye eyle-	1
8480	sāye ol-	2
8481	sāye sal-	5
8482	sāye vér-	2
8483	sāyebān	1
8484	sāye-bān ol-	5
8485	sāye-i ādem	1
8486	sāye-i hümā	1
8487	sāye-i ḳadd	1
8488	sāye-i naḫl-i ḳamet	1
8489	sāye-i raḥmān	1
8490	sāye-i serv-i ser-bülendi ol-	1
8491	sāye-i vaṣl	1
8492	sāye-misāl	1
8493	sāyende	2
8494	sāye-perver	1
8495	sāyesinden ḳaç-	1
8496	sāye-veş	3
8497	ṣayha	3
8498	saʿy-i ʿamel	1
8499	saʿyında ol-	1
8500	saʿyinde ol-	1
8501	sāyir	1
8502	ṣayru	1
8503	sayyād	1
8504	sāz-kār	1
8505	sebaḳ al-	1
8506	sebaḳ vér-	1
8507	sebaḳ-ı ḥüsn al-	1
8508	sebeb	17
8509	sebeb ét-	1
8510	sebeb eyle-	1
8511	sebeb ol-	8
8512	sebeb-i ḥāl	1
8513	sebep eyle-	1
8514	sebḥ	1
8515	sebīke-i sīm	1
8516	sebīl	2
8517	sebīl ét-	2
8518	seblet	1
8519	sebze	2
8520	sebze-gūn	1
8521	sebze-gūn tabaġ al	1
8522	sebz-pūş ét-	1
8523	sebz-pūş ol-	1
8524	seç-	1
8525	seccāde	1
8526	secde	2
8527	secde et-	7
8528	secde eyle-	2
8529	secde-gāh	3
8530	secde-gāh ol-	2

8531	secde-i taḥiyyet	1
8532	sed baġla-	1
8533	sedd ol-	1
8534	sefer	6
8535	sefer esbābı	1
8536	sefer ét-	5
8537	sefer eyle-	5
8538	sefer kıl-	1
8539	sefer libāsı	1
8540	sefer tozı	1
8541	sefere gét-	2
8542	sefer-i Şām	1
8543	sefine	1
8544	seg	4
8545	seg-i maḥalle-i yār	2
8546	segirdim	1
8547	seḥāb	2
8548	seḥer	23
8549	seḥer iriş-	1
8550	seḥer ol-	1
8551	seḥer ur-	1
8552	seḥer-gāh	1
8553	seḥer-geh	1
8554	seḥerī	1
8555	sehv	2
8556	sekiz uçmaḳ	1
8557	sekizyüz ṭoḳsan yédi	1
8558	sekr	1
8559	selām	2
8560	selām ét-	2
8561	selām eyle-	3
8562	selām göndür-	1
8563	selām olsun	3
8564	selām ü senā eyle-	1
8565	selam vāṣıl ét-	1
8566	selām vér-	4
8567	selāmet	6
8568	selāmet ol-	1
8569	selāmı kes-	1
8570	selāsil	2
8571	selīm	1
8572	sem	3
8573	semʿ	1
8574	semā	4
8575	semaʿ	1
8576	semen	12
8577	semen ol-	1
8578	semen-i Yūsuf	1
8579	semer	5
8580	semere	1
8581	semere ir-	1
8582	semerḳandī	1
8583	semiʿ	1
8584	semīʿaʿn-nidāʿi vel-ḫācāt	1
8585	semīn	1
8586	semir-	2
8587	semūm	2
8588	sen	301
8589	senā	2
8590	senā	1
8591	senā èt	2
8592	senā eyle-	1
8593	senā ḳıl-	2
8594	sencileyin	3
8595	seng	15
8596	senge ṭap-	1
8597	seng-i ḫārā	1
8598	seng-i rāh	1
8599	seng-i ṣabr	1
8600	sengīn	1
8601	sengīn-ter	1
8602	seng-perest	1
8603	seng-rīze	1
8604	sepet sepet	1
8605	sepīd	1
8606	ser	36
8607	ser götürme-	1
8608	ser koy-	1
8609	ser pā vü pā ser ol-	1
8610	ser selāmet ol-	1
8611	ser ṭut-	2
8612	ser ü cān	1
8613	ser ü sālār-ı ehl-i cūd u seḫā	1
8614	ser vér-	3
8615	serā	1
8616	serāb	2
8617	ser-bend-i sünbül-i şeb-reng	1
8618	ser-bülend eyle-	1
8619	serçe	3
8620	ser-çeşme	1
8621	ser-çeşme-i vilāyet	1
8622	serd	1
8623	ser-defter	1
8624	serden ġam géçür	1
8625	sere irgür-	1
8626	ser-efgende	1
8627	ser-efrāz	1
8628	ser-figende	1
8629	ser-firāz ét-	1
8630	ser-firāz ol-	1
8631	ser-gerdān ét-	1

8632	sergerdān ol-	1
8633	sergüzeşt	3
8634	serheng	2
8635	serīʿ	1
8636	ser-i çāh	3
8637	seri dög-	1
8638	ser-i gendüm	1
8639	ser-i meydān	1
8640	ser-i mū	1
8641	ser-i mūr	1
8642	ser-i rāh	2
8643	ser-i sancaġı ʿayyūḳ(a) ir-	1
8644	ser-i serv	1
8645	serini dög-	1
8646	serini vér-	2
8647	serīr	4
8648	serīr-i sīmīn	1
8649	serkeş	4
8650	ser-keş ol-	3
8651	serkeş-i nefs	1
8652	sermāye	2
8653	sermāye ḳazan-	1
8654	ser-mest	3
8655	ser-mest ol-	2
8656	sermest-i bade-i dīdār	1
8657	ser-nāme	1
8658	ser-nigūn	1
8659	ser-nigūn ol-	2
8660	ser-sebz	1
8661	ser-tāc ol-	1
8662	ser-tā-ḳadem	1
8663	ser-tā-ser	2
8664	serv	36
8665	serv ol-	1
8666	server	18
8667	server ol-	1
8668	server-i ḫūbān	1
8669	server-i rindān	1
8670	server-i zümre-i ḫilāfet	2
8671	servi	9
8672	serv-i āzād	4
8673	serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ	1
8674	serv-i bāġ-ı raḥmet	1
8675	serv-i bāġ-ı şeref	1
8676	serv-i bālā	2
8677	serv-i dībā-pūş	1
8678	serv-i eyvān	1
8679	serv-i gülşen-i nūr	1
8680	serv-i ḫayāl	1
8681	serv-i ḫirām	3
8682	serv-i ḫōş-bālā	1
8683	serv-i ḳad	3
8684	serv-i ḳadd ol-	1
8685	serv-i ḳāmet	1
8686	serv-i Kenʿān	1
8687	serv-i maġrib	1
8688	serv-i murād	1
8689	serv-i nā-resīde	1
8690	serv-i nāz	7
8691	serv-i nāz-perverd	3
8692	servi ol-	1
8693	serv-i raʿnā	3
8694	serv-i rāst	1
8695	serv-i ravża-i cān	1
8696	serv-i ravża-i ḥikmet	1
8697	serv-i revān	6
8698	serv-i riyāż-ı Kenʿānī	1
8699	serv-i sehī	3
8700	serv-i ser-efrāz	1
8701	serv-i ser-firāz	1
8702	serv-i ser-keş	1
8703	serv-i sīmīn	1
8704	serv-i Türkistān	1
8705	serv-i zibā	1
8706	serzeniş ét-	1
8707	serzeniş ḳıl-	1
8708	setr	2
8709	setr ét-	3
8710	setr eyle-	1
8711	settār	1
8712	sev-	20
8713	sevāb	1
8714	sevād-ı mektūb	1
8715	sevdā	7
8716	sevdāya tol-	1
8717	sevda-yı çeşm	1
8718	sevdāyī ol-	1
8719	sevdügi	3
8720	sevgend	1
8721	sevgülü	1
8722	sevḳ ét-	3
8723	sevme-	3
8724	seyl	1
8725	seyl ol-	1
8726	seyl olup çaġla-	1
8727	seyle gét-	1
8728	seyle vér-	1
8729	seyl-i ḫayret	1
8730	seyl-i revān	1

8731	seyl-i ruġan	1
8732	seyr	5
8733	seyr ét-	22
8734	seyr éyle-	3
8735	seyr ét-	4
8736	seyr u ṣafā	1
8737	seyrān	2
8738	seyrān eyle-	5
8739	seyrāna çıḳ-	1
8740	seyrāna gét-	1
8741	seyrān-ı ʿālem-i ġaybet ét-	1
8742	seyre çıḳ-	1
8743	seyre tur-	1
8744	seyr-i kūh ü deşt èt-	1
8745	seyr-i vuḥūş èt-	1
8746	seyyāra	1
8747	seyyāre	1
8748	seyyāre-i felek	2
8749	seyyare-i şeh-i ḫūbān	1
8750	seyyiʿāt	1
8751	seyyid	7
8752	seyyid ol-	1
8753	seyyid-i bārgāh-ı aʿlā	1
8754	seyyid-i bārgāh-ı ḥilm ü ḥayā	1
8755	seyyid-i bārgāh-ı ṣıdḳ u ṣafā	1
8756	seyyid-i her dü ʿālem ol-	1
8757	seyyid-i mesned-i uḫuvvet	1
8758	seyyidü'l-ḥaremeyn	1
8759	seyyiʿe	1
8760	sez-	1
8761	sezā	3
8762	sezā-yı ḫudā	1
8763	ṣı-	2
8764	sīb	8
8765	sib pistān	1
8766	sibāʿ	2
8767	sibāʿ-i maġara-i Kenʿān	1
8768	sīb-i sulṭānī	1
8769	ṣıçra-	5
8770	Ṣıddīḳ	13
8771	ṣıdḳ	5
8772	ṣıdḳ-ı daʿvī	1
8773	ṣıdḳ-ı iḫlās	1
8774	ṣıdḳ-ı ṣıddīḳ	1
8775	sidre	6
8776	sifāl	1
8777	ṣıfāt	2
8778	ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl	1
8779	ṣıġ-	3
8780	sıġa-	1
8781	ṣıġın-	3
8782	sıġır	1
8783	ṣıḥḥat	6
8784	siḥr	5
8785	siḥr ét-	1
8786	siḥr-i ḫiżāb	1
8787	ṣıḳ	2
8788	sikke	1
8789	sikke-i mübārek	1
8790	sikke-i yār	1
8791	ṣıḳlet ol-	1
8792	sil-	5
8793	silāḥ	2
8794	silk-i ṭālib	1
8795	silsile	2
8796	sīm	21
8797	sīm ol-	1
8798	sīm sāʿid	1
8799	sīm sulṭāni	1
8800	sīm ü zer	1
8801	simā	6
8802	simāʿ et-	1
8803	ṣımāḫ-ı cān	1
8804	ṣımāḫ-i gerdūn	1
8805	simār	2
8806	simāṭ	2
8807	sīm-çihre	1
8808	sīmden	1
8809	sīm-endām	1
8810	sīmīn	2
8811	sīmīn-ber	3
8812	sīmīn-ten	1
8813	sīm-reng	1
8814	sīmurġ	1
8815	sın-	1
8816	sīn	1
8817	ṣına-	1
8818	sinān	1
8819	sinc	1
8820	sīne	56
8821	sīne dāġı	1
8822	sīne dürci	1
8823	sīne ḳaʿrı	2
8824	sīne ocağını yak-	1
8825	sīne serīri	1
8826	sīne ṭut-	1
8827	sīne yarası	1
8828	sine-i pāk	1

8829	sīne-i pür-ṣafā	1
8830	sīne-rīş	1
8831	sīnesi maḥrūr	1
8832	sīnesine çek-	1
8833	sīnesini çāk eyle-	1
8834	sīnesini dög-	1
8835	sīnesini ṭaǧla-	1
8836	sipāh	7
8837	sipāhī	1
8838	sipās	1
8839	sipeh	1
8840	siper	3
8841	siperġam	3
8842	siper-i ġam	1
8843	siper-i ra	1
8844	sipihr	7
8845	sipihr-i behcet	1
8846	sīr-āb eyle-	1
8847	sīr-āb ol-	2
8848	ṣırāṭı géç-	1
8849	sirāyet	1
8850	sirāyet ét-	1
8851	sırça	2
8852	sīret	2
8853	sirişte	3
8854	sırr	15
8855	sırra āgāh ol-	1
8856	sırr-ı ḥāl	1
8857	sırr-ı İsrāʿīl	1
8858	sırrı izhār et-	1
8859	sırrı saḳın-	1
8860	sırrı ṣaḳla-	1
8861	sırr-ı semme vechuʿllāh	1
8862	sırr-ı tevḥīd	2
8863	sırrı-ı ḳader	2
8864	sırr-ıla	3
8865	sitāre	8
8866	sitāre-i baḫt	1
8867	sitāre-ṣıfat	1
8868	ṣīt-i şöhret-i şāh	1
8869	siyāh	1
8870	siyāh ol-	1
8871	ṣıyām	1
8872	siyāset	1
8873	siyeh	1
8874	siyeh-baḫt	1
8875	siyeh-engüşt	1
8876	siyeh-kārī et-	1
8877	siyeh-rū	1
8878	siz	70
8879	ṣōfī	1
8880	sög-	5
8881	sögil-	1
8882	sögilme-	1
8883	ṣoḥbet	14
8884	ṣoḥbet ét-	4
8885	ṣoḥbet eyle-	1
8886	ṣoḥbet-i cennet	1
8887	ṣoḥbet-i düş	1
8888	ṣohbet-i gül	1
8889	soḥbet-i gülşen	1
8890	ṣoḥbet-i ḫāṣ	1
8891	ṣoḥbet-i ḫāṣ ét-	1
8892	ṣoḥbet-i naẓar	1
8893	ṣoḥbet-i vaṣl	1
8894	ṣoḥbet-i Yūsuf	1
8895	ṣoḳ	3
8896	ṣol-	1
8897	ṣoldur-	1
8898	ṣoñ	1
8899	ṣoñ peşīmān aşşı etme-	2
8900	sonra	16
8901	ṣor-	38
8902	ṣorış-	1
8903	ṣovı-	1
8904	ṣovuḳ demür dög-	1
8905	ṣoyıcaḳ	1
8906	soyın-	1
8907	söyin-	3
8908	söyke	1
8909	söyle-	47
8910	söylet-	2
8911	söylen-	1
8912	söyün-	2
8913	söyündür-	3
8914	söz	87
8915	söz ḳapusın aç-	1
8916	söz ü sāz	1
8917	sözde	1
8918	söze gel-	5
8919	sözi şeker ṣaç-	1
8920	sözini ṭut-	1
8921	ṣu gibi	1
8922	ṣu gibi aḳ-	1
8923	ṣu gibi revān ol-	1
8924	ṣu ḳoy-	1
8925	ṣu ol-	1
8926	ṣu ṣaç-	2
8927	ṣu ṣaçıl-	2
8928	ṣu yüzi	1
8929	suʿāl	3
8930	suʿāl ét-	3

8931	suʿāl eyle-	1
8932	suʿbān	2
8933	ṣubḥ	6
8934	ṣubḥ ol-	1
8935	ṣubḥ ü şām	1
8936	sübḥa	1
8937	ṣubḥa dek	1
8938	sübḥa-i rūḥ-ı ḳuds	1
8939	subḥane mubdea muteal	1
8940	sübḥāneke	1
8941	ṣubḥ-dem	10
8942	ṣubḥ-gāh	2
8943	ṣubḥ-gāh ol-	1
8944	ṣubḥ-geh	3
8945	ṣubḥ-i kāẕib	1
8946	ṣubḥ-ı sādıḳ	2
8947	ṣubḥ-ı vaṣl	1
8948	ṣubḥ-veş	1
8949	sübūt bul-	1
8950	ṣuç	1
8951	sücūd	9
8952	sücūd ét-	4
8953	sücūd eyle-	4
8954	sücūd ḳıl-	1
8955	ṣuçunı bağışla-	1
8956	süd	3
8957	sūd ol-	1
8958	süʿedā	1
8959	ṣuffa-i aṣfiyā	1
8960	ṣuffa-i Süleymānī	2
8961	ṣuffe	3
8962	ṣuffe-i ṣafā-yı irem	1
8963	ṣūfī	1
8964	süfre-i ḫān-ı lahmın lahmī	1
8965	süfte dil ol-	1
8966	süfte ol-	1
8967	süfte-dil	1
8968	sühā	3
8969	süḫan	2
8970	süḫana ṣıġma-	1
8971	süḫan-i dōst	1
8972	ṣuheyl	2
8973	ṣuheyl-i ablaḳ-ı şāh	1
8974	sūḫte	1
8975	ṣuḥuf	1
8976	sūʿ-i ẓann ét-	1
8977	sükker	1
8978	sükūt ét-	1
8979	sula-	1
8980	sülāle-i maḥbūb	1
8981	sülāle-i nūr	1
8982	sülāle-i pāk	1
8983	ṣulan-	1
8984	Süleymān	7
8985	ṣulḥ	3
8986	ṣulḥ eyle-	1
8987	sulṭān	15
8988	sulṭān	1
8989	sulṭān-ı serā-yı sırr-ı tevḥīd	1
8990	sulṭān-ı taḫt	1
8991	sülūk ét-	1
8992	sülüsān	1
8993	sümbül	1
8994	sümm	1
8995	ṣun	5
8996	ṣunʿ	1
8997	sünbül	34
8998	sünbülāt	1
8999	sünbüle burcı	1
9000	sünbül-i cennet	1
9001	sünbül-i cihān-gīr	1
9002	sünbül-i muʿanber	1
9003	sünbül-i pür-çīn	1
9004	sünbül-i siyeh-peyker	1
9005	sünbülistān	1
9006	sünbül-veş	1
9007	sündüs	1
9008	süñi	1
9009	sünnet üzre	1
9010	sür-	4
9011	sürʿat eyle-	1
9012	sürç-	1
9013	ṣūret	16
9014	ṣūret degiş-	1
9015	ṣūretā	10
9016	ṣūret-bāz	1
9017	ṣūret-bīn ol-	1
9018	ṣūret-i ādemī	1
9019	ṣūret-i çīn	1
9020	ṣūret-i ḥasen	1
9021	ṣūret-i ḫayālī	1
9022	ṣūret-ı ḫūb	1
9023	ṣūret-i ʿīn	1
9024	ṣūret-i pāk	2
9025	ṣūret-i rāz	2
9026	ṣūret-i resūl	1
9027	ṣūret-i saḫt	1
9028	ṣūret-i yār	1
9029	ṣūret-i Yūsuf	1
9030	ṣūret-i Zelīḫā	1

9031	ṣūret-i zībā	1
9032	ṣūret-perest ol-	1
9033	Süreyyā	3
9034	sürḫ-i ṣāfī	1
9035	sürḫ-rū	1
9036	süri	3
9037	sūr-i melāl	1
9038	süril-	1
9039	sürme	2
9040	sürme-i nāz	1
9041	ṣūr-nā	1
9042	sürü-	3
9043	sürün-	1
9044	sürūr	17
9045	sürūr vér-	2
9046	sürūr-ı ġam-nākān	1
9047	sūsen	4
9048	sūsen-vār	1
9049	süst	1
9050	süst ét-	1
9051	süst eyle-	1
9052	ṣusuz	1
9053	sütūn	6
9054	sütūn-ı semer	1
9055	ṣuvar-	1
9056	süvar	4
9057	süvār ol-	3
9058	ṣuver	1
9059	ṣuya gir-	1
9060	suya ir-	1
9061	ṣuya ṭal-	1
9062	sūy-be-sūy	1
9063	sū-yı dergāh	1
9064	sū-yı Mıṣr	1
9065	sūz	3
9066	sūzen	2
9067	sūzen-ı tīz	1
9068	sūziş	1
9069	ṣād ét-	12
9070	ṣād eyle-	12
9071	ṣād ḳıl-	2
9072	ṣād ol-	9
9073	ṣādī	10
9074	ṣādī ét-	1
9075	ṣādī ir-	1
9076	ṣādī ol-	1
9077	ṣād-ı şimṣād	1
9078	ṣādī-yi cenān-ı peder	1
9079	ṣādi-yi dil ét-	1
9080	ṣādlıḳ	3
9081	ṣafaḳ	4
9082	ṣāḫ	70
9083	ṣāh eyle-	1
9084	ṣāh ol-	1
9085	ṣāḫ vèr-	1
9086	ṣāh-bāz	1
9087	ṣāhbāz-ı şikār-ı ehl-i beḳā	1
9088	ṣāḫ-be-ṣāḫ	2
9089	ṣāh-ı ʿacem	1
9090	ṣāh-ı ʿasḳalān	1
9091	ṣāḫ-ı baḳam	1
9092	ṣāh-ı cemāl	1
9093	ṣāh-ı güzīn	1
9094	ṣāh-ı ḫāver	1
9095	ṣāh-ı Hindüstan	1
9096	ṣāh-ı ḫūbān	1
9097	ṣāh-ı Mıṣr	1
9098	ṣāh-ı seyyāra	1
9099	ṣāh-ı Ṭūbī	1
9100	ṣāhid-i ġayb	1
9101	ṣāhid-i ḫurşīd	1
9102	ṣāhid-i maʿnī	1
9103	ṣāhid-i meclis	1
9104	ṣāhid-i meşḫûd ol-	1
9105	ṣāhid-i tābān	1
9106	ṣāhin	1
9107	ṣāhlık	1
9108	ṣaḫne-i şerʿ	1
9109	ṣahs	1
9110	ṣākır	1
9111	ṣaḳḳ ét-	1
9112	Ṣām	3
9113	ṣām	2
9114	Ṣām ḫalḳı	1
9115	ṣāmil	1
9116	Ṣān	1
9117	ṣāne	5
9118	ṣāne ur-	1
9119	ṣarāb	8
9120	ṣarāb ét-	1
9121	ṣarāb-ı eşk-āmīz	1
9122	ṣarāb-ı Nīlūfer	1
9123	ṣarāb-ı şeker	1
9124	ṣarāb-ı ṭāliʿ	1
9125	ṣarāb-ı yāḳūtī	1
9126	ṣarḳ	6
9127	ṣarḳdan ġarba sür-	1
9128	ṣarṭ	3
9129	ṣarṭ ét-	1
9130	ṣaṣt	1
9131	ṣavḳ	3
9132	ṣāyed	16
9133	ṣāyed ola	6

9134	şāyed ola ki	2
9135	şeb	14
9136	şebāb	2
9137	şeb-çerāġ	1
9138	şeb-çerāġ-ı devlet	1
9139	şebeh	1
9140	şebeh-i ādem	1
9141	şebeh-i bāġ	1
9142	şeb-gīr ol-	1
9143	şeb-i endūh ol-	1
9144	şeb-i fürḳat	3
9145	şeb-i ġam	2
9146	şeb-i hecr	1
9147	şeb-i ḳadr	1
9148	şeb-i tār	1
9149	şeb-i yeldā	1
9150	şebnem	1
9151	şeb-per	1
9152	şecāʿat	1
9153	şecer	1
9154	şecere	1
9155	şecer-i gül	1
9156	Şeddād	1
9157	Şeddād-ı ʿĀd	1
9158	şefāʿat	1
9159	şefiḳ	1
9160	şefḳat	12
9161	şefḳat ét-	3
9162	şefḳat eyle-	1
9163	şefḳat gözi	1
9164	şefḳat ḳıl-	1
9165	şefḳat ol-	1
9166	şefkat èt-	1
9167	şeftālü	1
9168	şeġab	4
9169	şeh	33
9170	şehādet	2
9171	şehādet getür-	1
9172	şehādet-i ġayb eyle-	1
9173	şehbāz	2
9174	şehd	1
9175	şehd ü şeker ét-	1
9176	şehd-āmīz	1
9177	şehd-i nuṭḳ	1
9178	şehd-i şīrīn	1
9179	şehd-i tāze	1
9180	şeh-i cebbār	1
9181	şeh-i gürūh-i ḫavāṣ	1
9182	şeh-i ḫūbān	1
9183	şeh-i melāḥat-i ġunc	1
9184	şehīd eyle-	1
9185	şehīr	21
9186	şehlā	1
9187	şehr ehli	1
9188	şehrī	1
9189	şehr-i ʿarīş	1
9190	şehr-i çin	1
9191	Şehr-i Kenʿān	1
9192	şehr-i Mışr	9
9193	şehr-i vücūd	1
9194	şehr-i yār	6
9195	şehriyār-ı Mışr	1
9196	şeh-süvār	2
9197	şeh-süvār-ı mücerredāt	1
9198	şehsüvār-ı vilāyet-i ʿirfān	1
9199	şehzāde	1
9200	şeker	8
9201	şeker söyle-	1
9202	şeker yé-	1
9203	şeker-güftār	1
9204	şeker-güftār ol-	1
9205	şeker-leb	2
9206	şeker-nisār	1
9207	şekker	11
9208	şekker-ḫand ol-	1
9209	şekker-i nāb	1
9210	şekker-i vaṣl	1
9211	şekker-leb	1
9212	şekker-nişār ét-	1
9213	şekker-rīz	2
9214	şekker-rīz ol-	1
9215	şekl-i ādem	1
9216	şekl-i cihān	1
9217	şekl-i mürġ	1
9218	şekl-i Yūsuf	2
9219	şekl-i zībāyī	1
9220	şemʿ	10
9221	şemʿ gibi rāst-zebān ol-	1
9222	şemʿ èt-	1
9223	şemāyil	3
9224	şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn	1
9225	şemʿ-i cemʿ-i hüdā	1
9226	şem-i cennet	1
9227	şemʿ-i cihān	1
9228	şemʿ-i ḫandān	3
9229	şemʿ-i ḫandān-i ḫanedān-i kerem	1
9230	şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder	1

9231	şemʿ-i ḫanedan-ı ḫalīl	1
9232	şemʿ-i ḫayāl	1
9233	şemʿ-i kāfūr	1
9234	şemʿ-i tābān	1
9235	şemīm	1
9236	şemme	1
9237	şems	4
9238	şems ü ḳamer	2
9239	şemse	2
9240	şemse-i zībā	1
9241	şemseyn-i ezhereyn	1
9242	şems-i burc-i ʿizzet	1
9243	şems-i ḥakīḳat	1
9244	şems-i tābān	1
9245	şems-i tāb-efşān	1
9246	şems-i żuḥā	1
9247	şemşīr	1
9248	şemʿūn	8
9249	şemʿ-veş	3
9250	şenāʿat eyle-	1
9251	şer ehli	1
9252	şerbet	2
9253	şerbet-i ḥaḳīḳat iç-	1
9254	şerbet-i yār	1
9255	şeref	5
9256	şeref bul-	1
9257	şerefe ir-	1
9258	şerḥ ét-	3
9259	şerḥa	1
9260	şerḥa şerḥa ol-	1
9261	şerḥa-i sürḫ	1
9262	şerḫ-i aḥvāl-i rāh	1
9263	şerḥ-i ḥāl	1
9264	şerʿ-i resūl	2
9265	şeriʿat	4
9266	şerīf	1
9267	şerīf-i maʿden	1
9268	şerm	4
9269	şerm ét-	1
9270	şerm eyle-	1
9271	şerme düş-	1
9272	şermende ét-	1
9273	şerm-sār	1
9274	şerm-sār ét-	2
9275	şerm-sār ol-	1
9276	şerr	5
9277	şerr ét-	1
9278	şeş cihāt	2
9279	şeş cihet	2
9280	şeş gel-	1
9281	şeş gün	2
9282	şeş ḫāne	1
9283	şeşper	1
9284	şevḳ	62
9285	şevḳ deryāsı	1
9286	şevḳ iriş-	1
9287	şevḳa düş-	1
9288	şevḳa ṣal-	2
9289	şevket	7
9290	şevket-i baḫt	1
9291	şevḳ-i cemāl	1
9292	şevḳ-i dāġ	1
9293	şevḳ-i delīl	1
9294	şevḳ-i dil	1
9295	şevḳ-i melāl	1
9296	şevḳ-i pervāne	1
9297	şevḳ-i sarāy-ı ḳurbet	1
9298	şevḳ-i vaṣl	1
9299	şevḳ-i vefā	1
9300	şevḳ-i vuṣlat	1
9301	şevḳ-i Yūsuf	1
9302	şevḳine düş-	1
9303	şeyb	1
9304	şeybet	1
9305	Şeyh Ebū ʿOṣmān	1
9306	Şeyḫ Ṣadrüʿd-dīn	1
9307	Şeyḫ Şemsʿüd-dīn	1
9308	şeyṭān	3
9309	şeyṭanet eyle-	2
9310	şiddet	7
9311	şiddet eyle-	2
9312	şiddete ir-	1
9313	şiddet-i belā-yı resen	1
9314	şiddet-i bend-i sāʿid	1
9315	şifa	2
9316	şifā ḳıl-	1
9317	şikār	8
9318	şikār ét-	3
9319	şikār eyle-	1
9320	şikār ol-	1
9321	şikāyet	3
9322	şikāyet ét-	3
9323	şikāyet eyle-	3
9324	şikence çek-	1
9325	şikence eyle-	1
9326	şikest	1
9327	şikest bul-	1
9328	şikest ir-	2
9329	şikeste	1
9330	şikeste eyle-	1
9331	şikeste ḳal-	2
9332	şikeste ol-	1
9333	şikībāyī	1

9334	şimāl ü yemīn	1
9335	şimdi	26
9336	şimdiden gérü	3
9337	şimşād	6
9338	şīr	13
9339	şīr ḫurma	2
9340	şīr vér-	2
9341	şīr-āmīz	1
9342	şiʿrāya ir-	1
9343	şīr-dīdār	1
9344	şīre-dār	1
9345	şir-i jiyān	1
9346	şīr-i merdüm-ḫvār	1
9347	şīrīn	10
9348	şīrīn eyle-	1
9349	şīrīn-bend ol-	1
9350	şīrīn-kār	1
9351	şīr-nūş èt-	1
9352	şirret	1
9353	şīr-sīne	1
9354	şīşe	3
9355	şīşe-i aḥmer	1
9356	şīşe-i dīde	1
9357	Şīt	1
9358	şitāb	4
9359	şitāb eyle-	1
9360	şitāb èt-	1
9361	şīve	3
9362	şive-i cünbiş	1
9363	şol	2
9364	şöhret	1
9365	şölen	1
9366	şöyle kim	4
9367	şu	1
9368	şu resme	6
9369	şuʿāʿ	1
9370	şuʿāʿ-i dendān	1
9371	şuʿarā	1
9372	şubān	4
9373	şubān ol-	2
9374	şübhe	1
9375	şübhe düş-	1
9376	şübhe eseri kalma-	1
9377	şübhede kal-	1
9378	şübhesüz	1
9379	şühūd	1
9380	şuḳḳa	1
9381	şükr	6
9382	şükr eyle-	3
9383	şükr yüzin ur-	1
9384	şükr èt-	6
9385	şükrāne	2
9386	şükr-i belā	1
9387	şükr-i bī-ʿadd	1
9388	şükr-i yezdān	1
9389	şükūfehā-yı nühüft	1
9390	şüküft ét-	2
9391	şüküfte	1
9392	şular	1
9393	şuʿle	3
9394	şuʿle-dār eyle-	1
9395	şuʿle-dār ol-	1
9396	şuʿle-i āftāb	1
9397	şuʿle-i cemāl	1
9398	şuʿle-i çerāġ-ı peder	1
9399	şuʿle-i nūr	3
9400	şuʿle-i saʿādet	1
9401	şümār ét-	1
9402	şūr ü şevḳ	1
9403	şūr vér-	1
9404	şūr-āb	1
9405	şūre	1
9406	şūr-engīz	1
9407	şürūʿ ét-	1
9408	şütür	3
9409	tā	108
9410	tā ki	55
9411	tā ḳıyāmet	1
9412	taʿab	2
9413	taʿab çek-	1
9414	taʿab ol-	1
9415	taʿaccüb ét-	3
9416	taʿaddī	1
9417	taʿallül-sāz ol-	1
9418	ṭaʿām	6
9419	ṭaʿam ol-	1
9420	ṭāʿat	4
9421	ṭāʿat-bīn	1
9422	ṭāʿat-bīn ol-	1
9423	ṭāʿat-i ḥaźret	1
9424	tāb	14
9425	tabʿ	1
9426	tāb içinde	1
9427	tāb vér-	2
9428	tāba düş-	1
9429	tabaḳ	3
9430	ṭabaḳ ṭabaḳ	2
9431	ṭabaḳ-be-ṭabaḳ	1
9432	tābān ol-	1
9433	ṭabanca	1
9434	ṭabanca ur-	1
9435	ṭabanca yé-	1
9436	tābdār ol-	2
9437	ṭābe	1

9438	tāb-efşān	1
9439	tāb-efşān ol-	1
9440	tābende ol-	1
9441	tāb-ı cemal	1
9442	tāb-ı dil	2
9443	tāb-ı ḥayret	1
9444	tāb-ı ḥüsn	1
9445	tāb-ı ʿitāb	2
9446	tāb-ı nūr-ı ṣafā	1
9447	tāb-ı ṣabr	1
9448	tāb-ı şevḳ	1
9449	tāb-ı Yūsuf	1
9450	ṭabīb	1
9451	ṭabīb-i dermān	1
9452	ṭabībi ol-	1
9453	taʿbir	5
9454	taʿbir ét-	1
9455	taʿbīr eyle-	1
9456	tābiş-i mihr	1
9457	tābiş-i şevḳ	1
9458	ṭabl	1
9459	ṭabla	1
9460	ṭabla ṭabla	2
9461	ṭabl-ı ceng	1
9462	tāblus	1
9463	tābūt	1
9464	tāc	12
9465	tāc édin-	1
9466	tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān	1
9467	tāc-ı devlet	1
9468	tāc-ı ʿizzet	1
9469	tāc-ı Şeddād	1
9470	tāc-ı ser	1
9471	tāc-ı sulṭān	1
9472	tāc-ı sulṭānī	1
9473	tācı terk ét-	1
9474	taʿcīl et-	2
9475	taʿcil eyle-	1
9476	tācir	1
9477	ṭaġ	1
9478	ṭaġıl-	2
9479	tagıt-	8
9480	ṭaġla-	3
9481	tağyīr	1
9482	taġyīr ét-	2
9483	taġyīr eyle-	1
9484	taḥammül	2
9485	taḥammül ehli	1
9486	taḥammül ét-	3
9487	taḥassüs ét-	1
9488	taḥḳīḳ	5
9489	taḥḳiḳ et-	1
9490	taḥṣīl ét-	1
9491	taḥsīl kıl-	1
9492	taḥṣīl-i emr	1
9493	taḥsīn	6
9494	taḥsīn ét-	1
9495	taḫt	21
9496	taḫt édin-	1
9497	ṭaḥta	4
9498	taḫta-i sīne	1
9499	taḫt-ı baḫt	3
9500	taḫt-ı dil	1
9501	taḫt-ı ʿizzet	1
9502	taḫt-ı revān	5
9503	taḫt-ı sīmīn	1
9504	taḫt-ı zerrīn	5
9505	ṭaḳ-	11
9506	ṭaḳ	4
9507	ṭāḳ u revāḳ	1
9508	ṭāḳat	2
9509	ṭāḳati ḳalma-	1
9510	ṭāḳatü gét-	1
9511	tāḳatü ḳalma-	1
9512	taḳāżā eyle-	1
9513	taḳdīr	11
9514	taḳdīr eyle-	2
9515	ṭāḳ-ı kisrā	2
9516	tāḳ-ı miḥrāb-ı ebruvān	1
9517	ṭāḳ-ı mīnā-rū	1
9518	tāḳ-ı rengīn	1
9519	taḳrīr	1
9520	taḳrīr eyle-	1
9521	taḳsīm	1
9522	taḳsīm ḳıl-	1
9523	taḳṣīr	3
9524	taḳṣīr ét-	1
9525	taḳvā	1
9526	ṭala-	1
9527	ṭalaş	1
9528	ṭalʿat	1
9529	ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr	1
9530	ṭalʿat-i cānān	1
9531	talʿat-i lāmiʿ	1
9532	ṭaleb	4
9533	ṭaleb ét-	5
9534	ṭaleb eyle-	2
9535	ṭaleb ḳıl-	1
9536	ṭalebi ol-	1
9537	taliʿ	9
9538	ṭāliʿ eyle-	1

9539	ṭaliʿ ol-	1
9540	tāliʿ uyḫudan uyan-	1
9541	ṭālib	8
9542	ṭālib ol-	6
9543	tālib-i dīdār	1
9544	ṭālib-i dōst	1
9545	ṭālib-i ḥaḳḳ	1
9546	ṭālib-i ḫāliḳ	1
9547	ṭālib-i netīce-i ḫᵛāb	1
9548	ṭāliḥ	1
9549	ṭāliʿ-i bed	1
9550	ṭāliʿi ḳara ol-	1
9551	ṭāliʿ-i mükedder	1
9552	ṭāliʿ-i pīrūz	1
9553	ṭāliʿ-i şūm	1
9554	taʿlīm al-	1
9555	taʿlīm eyle-	2
9556	taʿlim ḳıl-	1
9557	taʿlīm ol-	1
9558	taʿlīm èt-	1
9559	ṭam-	1
9560	ṭamar	1
9561	ṭāmiʿ	2
9562	ṭāmiʿ ét-	1
9563	tāmiʿ ol-	1
9564	ṭamu	1
9565	ṭaʿn	4
9566	taʿñ degül	2
9567	ṭaʿn ét-	10
9568	ṭañ mı	17
9569	ṭaʿn oḳı at-	1
9570	ṭaʿn olun-	1
9571	ṭaʿn ur-	1
9572	ṭaʿna ét-	1
9573	tañna ḳal-	1
9574	taʿne	1
9575	ṭanla-	6
9576	Tañrı	1
9577	Tañrı raḥmetine iriş-	3
9578	ṭanuḳ	1
9579	ṭap-	10
9580	ṭap	7
9581	ṭap ét-	1
9582	ṭap söyle	1
9583	ṭapşur-	2
9584	ṭapu	33
9585	ṭapucı	1
9586	tār	1
9587	tār ol-	5
9588	tara-	5
9589	ṭarab	3
9590	ṭarab ét-	

9591	tārāc	3
9592	tārāc étdür-	1
9593	ṭaraf	17
9594	ṭaraf-be-ṭaraf	1
9595	ṭaraf-ı dār-ı ḥüzn	1
9596	ṭaraf-ı Mısr	2
9597	ṭarāvet	1
9598	ṭarāvet-i irem	1
9599	ṭarāvet-i nūr	1
9600	tār-ender-tār ol-	1
9601	ṭarf-ı çāh	2
9602	ṭarf-ı maġrib	1
9603	ṭarf-ı niḳāb	1
9604	ṭarf-ı şehr	1
9605	ṭarf-ı yār	1
9606	tarḫ	1
9607	ṭarḥ ét-	1
9608	ṭarḥ eyle-	1
9609	ṭarḥ-ı vücūd ét-	1
9610	tār-ı cünūn	1
9611	tār-ı leyl	1
9612	tār-ı töhmet	1
9613	tār-ı zülfeyn	1
9614	ṭārifī	1
9615	ṭarīḥ	1
9616	ṭāriḥ ol-	1
9617	ṭariḳ	4
9618	ṭarīk ét-	1
9619	ṭarīḳ ol-	1
9620	ṭarīḳat	2
9621	ṭarīḳ-i ʿām ol-	1
9622	ṭarīk-i mihr	1
9623	ṭarīḳ-i resūl	1
9624	tarīḳuña gét-	1
9625	ṭarım	1
9626	tarla	1
9627	ṭarlıḳ	1
9628	tār-mār	1
9629	tār-mār et-	3
9630	ṭart-	1
9631	tār-ü-mār ol-	1
9632	ṭas	5
9633	taş	1
9634	ṭaş-	21
9635	ṭaş at	1
9636	ṭaş bağırlu	1
9637	ṭaş bağırlu ol-	1
9638	ṭās ṭās	1
9639	tasa dut-	1
9640	taṣadduḳ ét-	2
9641	taṣadduḳ eyle-	2
9642	taṣarruf	2

9643	ṭās-bāz-ı felek	1
9644	taṣdīḳ eyle-	2
9645	ṭaşra	3
9646	ṭaşt-ı sīmīn	1
9647	ṭaşt-ı zerrīn	1
9648	ṭatlu	3
9649	ṭatlu cān	1
9650	tatlu söz	2
9651	ṭavāf ét-	2
9652	ṭavāf eyle-	1
9653	ṭavāf-ı sarāy	1
9654	ṭavar	1
9655	ṭavāyif-i eşbāh	1
9656	tāvī	1
9657	ṭavḳ	6
9658	ṭavḳ eyle-	1
9659	ṭavḳ -ı ẕevḳ	1
9660	ṭavḳ-ı gerden	1
9661	ṭavḳ-ı gīsū-yı dil-sitān	1
9662	tavḳ-ı ḫaḳan	1
9663	ṭavr	5
9664	ṭavşan uyḳusı ver-	1
9665	tavuḳ ḳavurma-	1
9666	tāvūs	5
9667	ṭāvūs-ı cennet	1
9668	ṭāvūs-i ḳuds	1
9669	ṭāvūsī reng	1
9670	ṭāvūs-ı zer-nigār	1
9671	tāy	1
9672	ṭayan-	1
9673	tayı	1
9674	taʿyīn	1
9675	tayın	1
9676	taʿyin	1
9677	taʿyīn eyle-	1
9678	ṭāyir-i cān	1
9679	ṭaylesān	1
9680	ṭaymūs	12
9681	ṭayy ét-	1
9682	ṭayyār	1
9683	taẓarruʿ	1
9684	taẓarruʿ yüzini ḥaḳḳa ṭut-	1
9685	tāze	38
9686	taze bustān	1
9687	tāze ét-	2
9688	tāze gül	1
9689	tāze tāze	1
9690	tāze ṭut-	1
9691	tāzele	1
9692	tāzelen-	6
9693	taze-reng ét-	1
9694	tāzī	1
9695	tāziyāne	1
9696	taʿab çek-	1
9697	teʿallül	1
9698	teʿaṭṭuf	1
9699	teb	1
9700	tebāh ét-	2
9701	tebāh eyle-	2
9702	tebāh ol-	3
9703	teber	1
9704	tebessüm	1
9705	tebessüm ét-	2
9706	teb-ile tāb içre	1
9707	tebna ileyk ya tevvab	1
9708	tecellā	1
9709	tecellā eyle-	1
9710	tecellāyī et-	1
9711	tecellī	1
9712	tecelli ol-	1
9713	tecellī-yi ʿām	1
9714	tecellī-yi ḫāṣ	1
9715	tedbīr	15
9716	tedbīr ét-	1
9717	tedbīr eyle-	1
9718	tedennī	1
9719	tedrīc	1
9720	tedrīs eyle-	1
9721	teʿemmül ét-	1
9722	teʿennī	1
9723	teʿessüf	9
9724	tef ü tāb ol-	1
9725	tefavüt	1
9726	teferrüc	1
9727	teferrüc ét	3
9728	teferrüc gözini aç-	1
9729	teferrüc-i cānān eyle-	1
9730	teferrüc-i dīdār	3
9731	teferrüc-i dīdār eyle-	1
9732	teferrüc-i dilber	1
9733	teftīş	1
9734	teftīş eyle-	1
9735	teftīş olın-	1
9736	tefviz ét-	1
9737	teġāfül	1
9738	tehī	1
9739	tehī eyle-	1
9740	tehī ol-	1
9741	tehī-dest	1
9742	teʿḫīr et-	3
9743	tehlīl	1
9744	tehniye ét-	1

9745	tek	6
9746	tek ḳal-	1
9747	tek ü pū eyle-	1
9748	teḳarrüb bul-	1
9749	tekbīr ét-	1
9750	tekeffül ét-	1
9751	tekellüf eyle-	1
9752	tekellüm	1
9753	tekrār	4
9754	tekrār ét-	1
9755	tekye-gāh	1
9756	tekye-gāh ol-	1
9757	telaṭṭuf	1
9758	telbīs	4
9759	telḫ et-	2
9760	telḳīn et-	2
9761	temām	16
9762	temām ét-	5
9763	temām eyle-	1
9764	temām kıl-	1
9765	temām ol-	20
9766	temām-ı Mıṣr	1
9767	temāṣā	2
9768	temāṣā et-	2
9769	temāṣā-gāh	1
9770	temāṣā-yı tecellī	1
9771	temennā	5
9772	temettuʿ	1
9773	temīz	1
9774	temkīn	1
9775	ten	49
9776	ten gözi	2
9777	tende cānı kalma-	1
9778	tenden cānu ʿüryān eyle-	1
9779	teneffüs ét-	2
9780	teng	13
9781	teng ol-	5
9782	teng-ber-teng	1
9783	teng-dil ol-	2
9784	tenhā	7
9785	ten-i bī-derd	1
9786	ten-i bī-ʿışḳ	1
9787	teninde cān ḳalma-	1
9788	tennūr	1
9789	tennūr-ı dil	1
9790	tennūr-i sīne	1
9791	ter	5
9792	ter ét-	1
9793	ter eyle-	1
9794	teraḥḥüm ét-	2
9795	teraḳḳi ét-	1
9796	terbiyet	1
9797	terbiyet ét-	1
9798	terbiyet ḳıl-	1
9799	tercemān	1
9800	tercemān ol-	1
9801	terceme	2
9802	terciḥ ḳıl-	1
9803	terciḥ èt-	1
9804	ter-gül	1
9805	ter-ḥūşe	1
9806	terk ét-	14
9807	terk-i belḫ ét-	1
9808	terk-i cān	1
9809	terk-i ġam-ı cihān ét-	1
9810	terk-i ḳānūn-ı ʿahd ét-	1
9811	ter-nāzük	1
9812	tesbīḥ	3
9813	tesbiḥ-ḫᵛān	1
9814	tesbiḥ-i ḥaḳḳ	1
9815	tesellā bul-	2
9816	tesellī	1
9817	tesellī bul-	1
9818	teʿsīr	1
9819	teʿsīr ét-	1
9820	teşkīl et-	1
9821	teskīn et-	1
9822	teskīn ir-	1
9823	teslim ét-	6
9824	teslīm kıl	2
9825	teşne	18
9826	teşne leb	1
9827	teşne ol-	1
9828	teşne vü aç ol-	1
9829	teşne-i pür-tāb	1
9830	teşnelik	2
9831	teşnelikden ḳuru-	1
9832	teşrīf et-	1
9833	tevābiʿ-i ẕāt	1
9834	tevaḳḳufda kal-	1
9835	tevbe istiġfār et-	1
9836	tevekkül	1
9837	tevekkül ehli	1
9838	tevekkül ét-	1
9839	tevḥīd	1
9840	tevḥīd ét-	1
9841	teʿvīl	1
9842	teʿvīl ol-	1
9843	tevsen	1
9844	tevvāb	1
9845	teẕerv	1
9846	teẕkire-i risālet	1

9847	tezyīn	1
9848	tezyīn et-	1
9849	tezyīn eyle-	1
9850	ticāret ét-	1
9851	ṭıfl	10
9852	ṭıfl olaldan	2
9853	ṭıfl-ı ferzend	1
9854	ṭıfl-i ḥabeş	1
9855	tīġ	5
9856	tīġ ol-	1
9857	tīġ-ı bürehne	1
9858	tīġ-i burrān	1
9859	tīġ-ı ʿışḳ	1
9860	tīġ-ı mekr ü destān	1
9861	tīġ-i mihr	3
9862	tīġ-ı şafaḳ	1
9863	tiġ-i töhmet	1
9864	tīġ-i zulm	1
9865	tille	1
9866	tīmār	1
9867	tīmār eyle-	2
9868	timsāl	1
9869	ṭınāb	2
9870	ṭınma-	1
9871	ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur	1
9872	tīr	14
9873	tīr at-	1
9874	tīr ol-	1
9875	tīr ü kemān	1
9876	tīr ur-	1
9877	tirāş ét-	1
9878	tirāş olın-	1
9879	tīre	1
9880	tīre ol-	1
9881	tīr-endāz	1
9882	tīr-i çarḫ-i ẓalūm	1
9883	tīr-i ġam	1
9884	tīr-i naẓar	1
9885	tir-i taḳdīr	1
9886	tīr-i vehm	1
9887	tīşe	4
9888	ṭıyneti nūr-ıla sirişt ol-	1
9889	tiz	17
9890	tīz ét-	2
9891	tīz ol-	2
9892	tīz-āb	1
9893	tīz-āteş	1
9894	ṭoġ-	23
9895	toġalı	1
9896	ṭoġan	1
9897	ṭoġra-	1
9898	ṭoġrı	17
9899	ṭoġrı dé-	1
9900	ṭoġrı ḫaber	1
9901	ṭoġrı ol-	1
9902	ṭoġrılık	1
9903	ṭoġru	2
9904	toġur-	3
9905	toḫm	3
9906	toḫm ek-	3
9907	töhmet	3
9908	töhmet ét-	4
9909	töhmet eyle-	1
9910	töhmet ol-	1
9911	toḫm-ı bela-yı ʿışḳ	1
9912	toḫm-ı ḥāṣıl-cān	1
9913	toḫm-ı mihr	1
9914	toḫm-ı revān	1
9915	toḫm-ı reyḥān	1
9916	toḫm-ı ṣabr ek-	1
9917	toḫm-ı sidre-	1
9918	toḫm-ı siperġam	1
9919	toḳ	1
9920	ṭoḳın-	3
9921	ṭoḳuz	1
9922	ṭol-	124
9923	ṭolan-	1
9924	ṭolaş-	1
9925	toldur-	5
9926	ṭolın-	1
9927	tolu	9
9928	ṭomar ḳıl-	1
9929	tomruḳ	1
9930	ton	2
9931	ṭop	2
9932	ṭop ét-	1
9933	ṭop-ı zerrīn	1
9934	topraġ	9
9935	ṭoy	4
9936	ṭoyla-	3
9937	ṭoyma-	2
9938	ṭoyur-	2
9939	toz	
9940	toz ét-	1
9941	ṭūbā	3
9942	Ṭūbī	1
9943	tudaġı depren-	1
9944	ṭufeyl ol-	1
9945	ṭufeyli	3
9946	tufeylī ol-	1
9947	ṭufūliyyet	1
9948	tuḥfe	2

9949	tuḥfe vér-	1
9950	tuḥfe-i duʿā	1
9951	tuḥfe-i İlāhi	1
9952	ṭulūʿ ét-	4
9953	tulum	1
9954	tünd	1
9955	ṭur-	39
9956	türāb	2
9957	türāb ol-	2
9958	ṭurāġ	1
9959	türbe	1
9960	ṭurfa	15
9961	ṭurfa ṭurfa	2
9962	ṭūr-ı mīḳāt	1
9963	ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbet	1
9964	ṭūr-ı ʿizzet	1
9965	Türk	1
9966	Türkī dil	1
9967	ṭurna	2
9968	ṭurrā	1
9969	turşı	1
9970	turunc	8
9971	ṭūş gel-	1
9972	tuş ol-	3
9973	tūşe	3
9974	tūsen	1
9975	tut-	30
9976	tūtī	1
9977	ṭutıl-	1
9978	tūtiyā	2
9979	ṭūṭi-yi maġrīb	1
9980	ṭūṭī-yi meclis	1
9981	tutuḳ	5
9982	tütün	2
9983	ṭutuş-	1
9984	tütüz	1
9985	tuvag	1
9986	ṭuy-	16
9987	ṭuyūr	1
9988	ṭuz	2
9989	tuz ekmek	1
9990	u (ve bağlacı)	142
9991	ʿubūdet	1
9992	ʿubūdiyyet	1
9993	ʿubūdiyyet ét-	1
9994	ʿubūr ét-	1
9995	ʿucb	2
9996	uç-	5
9997	uçucı	1
9998	uçur-	3
9999	ucuzluḳ	2
10000	ʿūd	4
10001	ud	1
10002	ufuḳ	3
10003	ʿufūnet	3
10004	uġra-	8
10005	uġrı	12
10006	uġrıluk	1
10007	uġrıya taş añdur-	1
10008	uġurla-	4
10009	ʿuḳbā	1
10010	ʿuḳde	2
10011	ʿukde baġla-	1
10012	ʿuḳde eyle-	1
10013	ʿuḳde ḥall ét-	1
10014	ʿuḳde-i dil	1
10015	ʿukūl	1
10016	ʿuḳūl tedbīri	1
10017	ulaş-	1
10018	ʿulemā	2
10019	ulu	6
10020	ulu-	1
10021	ulular	2
10022	ʿulūm	1
10023	ʿuluvv-i şeref	1
10024	um-	38
10025	ʿummān	1
10026	ʿumre eyle-	1
10027	umūr	2
10028	ʿunf	1
10029	ʿunḳūd	2
10030	unudul-	1
10031	unut-	4
10032	unutdur-	1
10033	ʿunvān	1
10034	ʿunvān-ı nāme	2
10035	ur-	21
10036	urġan	1
10037	ʿurūc ét-	2
10038	ʿurūk-ı pey	1
10039	urul-	1
10040	urun-	1
10041	ʿuryān ét-	2
10042	ʿuryān ol-	1
10043	uş	11
10044	uṣan-	2
10045	uṣāt	1
10046	uşda	1
10047	ʿuşşāḳ	14
10048	uṣūl	1
10049	ut-	1
10050	utan-	7
10051	uvan-	1
10052	uy-	7

10053	uyan-	10
10054	uyanuḳ	2
10055	uyar-	2
10056	uydur-	1
10057	uyḳu	1
10058	uyu-	6
10059	ʿuyūb	1
10060	uyucaġ	1
10061	ʿuyūn	1
10062	uza-	2
10063	uzan-	1
10064	ʿuzlet ét-	1
10065	üç	14
10066	üç aylık	1
10067	üç gün üç géce	1
10068	üçyüz	1
10069	üçyüz on üç resūl	1
10070	üftāde	6
10071	ümem	1
10072	ümenā gencinüñ emīni	1
10073	ümīd	8
10074	ümīd etegi	1
10075	ümmet	3
10076	ümmet-i nūh	1
10077	ümīdi kesme-	1
10078	ümīd-i vaṣl	1
10079	ün	5
10080	ʿünnāb	2
10081	ʿünnāb-i ter	1
10082	üns	1
10083	üns miḫrābı	1
10084	üns-i bī-vesīle	1
10085	üns-i ḥaḳḳ	1
10086	üns-i nebī	1
10087	Ürdün	1
10088	üre-	1
10089	üret-	1
10090	ʿüryān ét-	1
10091	üş	3
10092	üşde	2
10093	üşen-	1
10094	üst	39
10095	üstād	4
10096	üstine ditre-	2
10097	üstine gel-	1
10098	üstine üş-	1
10099	üstine yüri-	1
10100	üstūn	2
10101	üştür	7
10102	üştür-i baḫt	1
10103	üştür-i miskīn	2
10104	üştür-i ner	1
10105	üştür-i serkeş	1
10106	üstüvār eyle-	1
10107	üzre	81
10108	vā	1
10109	vā esefā	2
10110	vācib ol-	2
10111	vaʿd	1
10112	vaʿde	2
10113	vaʿde et-	3
10114	vaʿde eyle-	1
10115	vaʿde temām ol-	1
10116	vaʿde-i sāl	1
10117	vādī	2
10118	vādi-yi eymen	1
10119	vādi-yi ḥayret	1
10120	vā-esefā	1
10121	vāfī	2
10122	vāfir	1
10123	vāh	1
10124	vaḥdet	1
10125	vahşet	1
10126	vaḥşī	2
10127	vaḥy	2
10128	vaḥy olun-	1
10129	vaḥyuʿllāh	1
10130	vaḳf ét-	1
10131	vāḳiʿ	1
10132	vāḳiʿ ol-	2
10133	vāḳıf	1
10134	vāḳıf ét-	2
10135	vāḳıf ol-	6
10136	vaḳt	9
10137	vaḳt-i bīm	1
10138	vaḳt-i ġuṣṣa	1
10139	vaḳt-i ḫalās	1
10140	vaḳt-i ḥammām	1
10141	vaḳt-i ḥīle ol-	1
10142	vaḳt-i kām-rān	2
10143	vaḳt-i seher	3
10144	vaḳt-i seyr-i ṣahrā	1
10145	vaḳt-i sürūr	1
10146	vaḳt-i vuṣlat	1
10147	vāle	2
10148	vālide	1
10149	vālih	2
10150	vāmıḳ	2
10151	var-	70
10152	var	17
10153	var ét-	1
10154	var eyle-	1
10155	varan	1

10156	varduḳça	2
10157	varı	1
10158	varın vér-	1
10159	vāris	1
10160	vāris-i kemāl-i nebī	1
10161	varlıḳ	6
10162	varlıġ ṭonı	1
10163	varlıḳ bināsın ḫarāb et-	1
10164	vasaṭ	1
10165	vaṣf	9
10166	vaṣf ét-	1
10167	vaṣf olın-	1
10168	vaṣf-ı cemāl	1
10169	vaṣf-ı ḥāl eyle-	1
10170	vasf-ı tekvîn	1
10171	vāsiʿ eyle-	3
10172	vaṣl-ı yār	2
10173	vaṣi-ı Yūsuf	1
10174	vāṣıl	1
10175	vāṣıl ét-	6
10176	vāṣıl eyle-	1
10177	vāṣıl ol-	8
10178	vāṣıl-ı cānān et-	1
10179	vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād ét-	1
10180	vaṣiyyet	2
10181	vaṣiyyet ét-	1
10182	vaṣiyyet eyle-	2
10183	vaṣiyyet ḳıl-	1
10184	vaṣiyyet-i peder	1
10185	vaṣiyyetini tut-	1
10186	vaṣl	39
10187	vaṣl ol-	1
10188	vaṣla eyle-	1
10189	vaṣla ir-	1
10190	vaṣla-i saʿādet	1
10191	vaṣl-ı ʿazīz	1
10192	vaṣl-ı cānān	2
10193	vaṣl-i dilber	1
10194	vaṣl-ı dil-dār	1
10195	vaṣl-ı ḫürrem	1
10196	vaṣl-ı maḫlūḳ	1
10197	vaṣl-ı nigār ol-	1
10198	vaṣl-ı ṣıddīḳ	1
10199	vaṣl-ı Yaʿḳūb	1
10200	vaṣl-ı yār	5
10201	vaṣl-ı yāre ir-	1
10202	vaṣl-i Yūsuf	4
10203	vaṣluña ir-	2
10204	vatan	6
10205	vatan diyārı	2
10206	vatan seferi et-	1
10207	vatan seferi ḳıl-	1
10208	vāveylā	1
10209	vāy	9
10210	vāye	1
10211	vāye al-	1
10212	vāye ol-	1
10213	vażʿ	1
10214	vaʿż eyle-	1
10215	vażʿ ol-	1
10216	vaʿz-gū-yi menber-i ʿarş	1
10217	vażʿ-ı ḫaml	1
10218	vāżiʿ-i süfre-i fütüvvet	1
10219	va’de eyle-	1
10220	ve	2
10221	ve kālellezî işterāhu min mısra li imraeti-hi ekrimî mesvāhu asā en yenfeanā ev nettehizehu veleden	2
10222	vecd ü ḫurūş	1
10223	vecde düş-	2
10224	vecde gel-	1
10225	vech	3
10226	vech-i ʿabūs	1
10227	vech-i kadīm	1
10228	vech-i maʿşūḳ	1
10229	vech-i peder	1
10230	vech-i Yaʿḳūb	1
10231	vech-i Yūsuf	1
10232	vedaʿ ét-	1
10233	vefā	13
10234	vefā bul-	1
10235	vefā eyle-	1
10236	vefā kıl-	2
10237	vefā-sāz	1
10238	vefāt ét-	3
10239	vefāt eyle-	1
10240	vefḳ-i ḳażā	1
10241	vefḳ-i tedbīr ol-	1
10242	vehm	2
10243	vehm ét-	1
10244	vekālet	1
10245	vekīl	3
10246	velā	1
10247	velāyet vilāyeti şahı	1
10248	veled	7
10249	veled-i ḫāk	
10250	velī	30
10251	velī ki	1

10252	velīk	11
10253	veli-yi kebīr	1
10254	velī-yi temīz	1
10255	velī-yi zemān	1
10256	ver-	109
10257	verā-yı ḥadd-i beşer	1
10258	verd	3
10259	verd-i derd	1
10260	verd-i muṭarrā	1
10261	verd-i nesrīn	1
10262	verd-i sūrī-vār	1
10263	verd-i ter	1
10264	verd-i Yūsuf	1
10265	verem ol-	1
10266	verhem	1
10267	verhem ét-	1
10268	véricek	1
10269	véril-	2
10270	verne	3
10271	vesāyil	1
10272	vesīle ol-	2
10273	vesīle-i maḳṣad	1
10274	vesme	1
10275	vesme çek-	1
10276	vey	2
10277	vezīr	1
10278	vezn	1
10279	vidāʿ ét-	2
10280	vidāʿ eyle-	1
10281	vifāḳ	1
10282	vifāḳ-ı zemān	1
10283	vir	1
10284	vīrān	
	1	
10285	vīrān	2
10286	vīrān ol-	1
10287	vīrāne	1
10288	vird	
	1	
10289	vird-i Yūsuf	1
10290	viṣāl	18
10291	viṣāl bul-	1
10292	viṣāl ol-	1
10293	viṣāl-i ʿālem-i gil	1
10294	viṣāl-i cānān	3
10295	viṣāl-i dildār	1
10296	viṣāl-i nigār	1
10297	viṣāl-i resūl	1
10298	viṣāl-i verd-i ter	1
10299	viṣāl-i Yaʿḳūb	1
10300	viṣāl-i yār	1
10301	viṣālüñe ir-	1
10302	vü	119
10303	vücūd	9
10304	vücūd vér-	2
10305	vücūda gel-	2
10306	vuḥūş	1
10307	vüsʿat	3
10308	vüsʿate ir-	1
10309	vuṣlat	3
10310	vuṣlat-ı dilber	1
10311	vuṣlat-ı nigār	1
10312	vuṣlat-ı tām	1
10313	vuṣlat-ı yār	1
10314	vüṣūl	3
10315	vüṣūl bul-	3
10316	yā	1
10317	yā esefā	1
10318	yā ilāhi	3
10319	yā muḥavvilel-aḥvāl	1
10320	yā rab	6
10321	yā rabbi	2
10322	yā semīeʿn-nidāi fi'l-ahvāl	3
10323	ya... ya...	6
10324	ya... ya-ḫōd...	2
10325	yaban	1
10326	yabana at-	1
10327	yād	4
10328	yad	4
10329	yād et-	23
10330	yād eyle-	7
10331	yād ḳıl-	1
10332	yād ol-	1
10333	yād olın-	2
10334	yādgār	1
10335	yādgār ḳo-	1
10336	yādgār-ı peder	1
10337	yādına gel-	2
10338	yaġ	4
10339	yaġ-	10
10340	yaġla-	3
10341	yaġma et-	1
10342	yaġma kıl-	1
10343	yağmaya ver-	1
10344	yagmur	2
10345	yaġmur gibi yaġ -	1
10346	yaġşāl	1
10347	yā-ḫod	4
10348	yaḫşi	1
10349	yaḳ-	30
10350	yaḳa	3
10351	yaḳa yırt-	1
10352	yaḳasın çāk ét-	3

10353	yaḳasın çāk eyle-	2
10354	yaḳasını tut-	1
10355	yakīn	15
10356	yaḳīn ehli	1
10357	yakīn ét-	1
10358	yaḳīn ol-	6
10359	yaḳīn vér -	1
10360	yaḳlaş-	1
10361	Yaʿkūb	75
10362	yāḳūt	4
10363	yāḳūt-ı aḥmer	1
10364	yākūt-ı sürḫ	1
10365	yalan	20
10366	yalan düz-	1
10367	yalan ol-	2
10368	yalan söyle-	1
10369	yalancı	1
10370	yalanla-	1
10371	yalıñlan-	1
10372	yaluñuz ḳal-	1
10373	yalvar-	12
10374	yan-	13
10375	yan	23
10376	yaʿn	1
10377	yandan ev	1
10378	yandur-	3
10379	yaʿni	12
10380	yañıl-	3
10381	yanınca	1
10382	yanınca ṣu gibi aḳ-	1
10383	yañlış	1
10384	yap -	2
10385	yapdur-	2
10386	yapıl -	1
10387	yapış-	4
10388	yapraġ	6
10389	yār	113
10390	yār édin	1
10391	yār ol-	12
10392	yār u ḳarīn ol-	1
10393	yara-	5
10394	yara	15
10395	yara ur-	4
10396	yaradan	1
10397	yaraġ	3
10398	yaralan-	1
10399	yaraş-	10
10400	yarat-	15
10401	yaraya tuz ek-	2
10402	yāre ir-	1
10403	yāre-i ġam	1
10404	yār-ı āhen-dil	1
10405	yār-i bed	1
10406	yār-ı gül	1
10407	yār-ı güzīn	1
10408	yār-i ḥaḳīḳī	1
10409	yār-ı ḥūr-sirişt	1
10410	yār-ı ʿīsī-dem	1
10411	yār-i ḳadīm	1
10412	yārı ol-	2
10413	yār-i sim-ber	1
10414	yār-ı zindānī	1
10415	yarıcu	2
10416	yarın	1
10417	yarındası	1
10418	yārinden ayrıl-	1
10419	yāri-yi devr	1
10420	yarlıġa	1
10421	yaş	17
10422	yaş yérine ḳan aḳıt -	1
10423	yaşda deñlü (ol)-	1
10424	yasdan-	1
10425	yaṣduġ	8
10426	yaṣduġı ḫāre ol-	1
10427	yāsemen	7
10428	yāsemīn	3
10429	yaşın	1
10430	yat-	15
10431	yavuz	4
10432	yay-	1
10433	yay	1
10434	yaya dön -	1
10435	yayaḳ	1
10436	yaz-	23
10437	yaz-	1
10438	yazı	8
10439	yazıl-	4
10440	yazu	1
10441	yazuġum boynuña	1
10442	yazuḳ	1
10443	ye-	44
10444	yebāb ol-	1
10445	yedi	21
10446	yed-i beyżā	2
10447	yédi él	1
10448	yédi ḫāne	1
10449	yédi iḳlim	1
10450	yedinci dār	1
10451	yedinci ev	1
10452	yédür-	4
10453	yég	17
10454	yég gör-	1
10455	yégirmi	4
10456	yégirmi biñ	1

10457	yehūda	18
10458	yél gibi es-	1
10459	yek	1
10460	yekdür ḥaḳḳ	1
10461	yeksān	1
10462	yél	16
10463	yél-	4
10464	yél es-	1
10465	yél gibi	1
10466	yél gibi çıḳ-	1
10467	yél gibi géç-	1
10468	yél gibi yél-	1
10469	yéle gét-	1
10470	yéle var-	4
10471	yéle vér-	19
10472	yem	1
10473	yem dök-	1
10474	yemek	3
10475	yemīn	1
10476	yemin èt-	1
10477	yemīn eyle-	2
10478	yemīn ol-	1
10479	yemīn ü yesār	1
10480	yémiş	2
10481	yén-	1
10482	yén	3
10483	yeni	2
10484	yer	56
10485	yér ʿālemi	1
10486	yér eyle-	1
10487	yér tut-	1
10488	yér yüzi	3
10489	yérde ḳal-	1
10490	yérden götür-	1
10491	yére düş-	2
10492	yére ṣal-	2
10493	yére ur-	4
10494	yére yıḳıl-	1
10495	yéri od ol-	1
10496	yerine	38
10497	yérine geç-	2
10498	yérini od eyle-	1
10499	yeryüzi	2
10500	yesār	1
10501	yeşbaḥr	1
10502	Yesrib	2
10503	yet-	6
10504	yetil-	1
10505	yetīm	10
10506	yetim kal-	1
10507	yetīm ol-	1
10508	yetmiş	1
10509	yevm	1
10510	yevm-i ġaym	1
10511	yıġıl-	1
10512	yigitlig	1
10513	yık-	5
10514	yıḳıl-	6
10515	yik-pāre	1
10516	yiksān	1
10517	yıl	22
10518	yılan	1
10519	yıldırım	1
10520	yılduz	4
10521	yilken	1
10522	yıllardur	1
10523	yilt-	2
10524	yiñ-	1
10525	yine	78
10526	yiñile-	2
10527	yırt-	2
10528	yırtıcı	1
10529	yit-	29
10530	yitdügince	1
10531	yitmiş	1
10532	yitür-	10
10533	yıyla-	1
10534	yoġ	24
10535	yoġ ét-	1
10536	yoġ ol-	1
10537	yoġı var eyle-	1
10538	yoġ-iken var-ét	1
10539	yoġur-	1
10540	yoḫsa	3
10541	yoḳ	85
10542	yoḳ yere	1
10543	yoḳdan var èt -	1
10544	yoḳluk	1
10545	yoksa	2
10546	yokuş	1
10547	yol	17
10548	yol-	2
10549	yol al-	1
10550	yol bul-	1
10551	yol hevāsı	1
10552	yol ol-	1
10553	yol tozı	1
10554	yolda ḳal -	1
10555	yoldan çıḳar-	1
10556	yolıñ sula-	1
10557	yolıñı baġla-	1
10558	yolu uġra-	1
10559	yoluña cān vér-	1
10560	yönel-	4

10561	yu-	11
10562	yüce	4
10563	yüce ẕāt	1
10564	yücel-	1
10565	yügriş-	2
10566	yük	6
10567	yük çekici	1
10568	yük ṭut-	1
10569	yük yük	1
10570	yuḳaru	1
10571	yuḳaru tur-	1
10572	yüklet-	1
10573	yüklen-	1
10574	yum-	1
10575	yumruḳ	1
10576	yun-	5
10577	yüregi nārına su ṣaçıl-	1
10578	yüregi oyna-	1
10579	yürek	6
10580	yürek derdi	1
10581	yürek yandur-	1
10582	yüri-	17
10583	Yūsuf	379
10584	Yūsuf-ı cihān-ārā	1
10585	Yūsuf-ı dil	1
10586	Yūsufī dīnār	1
10587	Yūsuf-ı ḫāver	2
10588	Yūṣuf-ı ḳalb	1
10589	Yūsuf-ı Kenʿān	1
10590	Yūsuf-ı mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā	1
10591	Yūsuf-ı sānī	1
10592	Yūsufuñ bedeni	1
10593	Yūsufuñ ḳıṣṣası	
10594	Yūsufuñ nūrı	1
10595	Yūsuf-vār	1
10596	yut-	1
10597	yüz	84
10598	yüz aç-	1
10599	yüz bul-	1
10600	yüz çevir-	8
10601	yüz döndür-	1
10602	yüz döşe -	1
10603	yüz ḳarası	1
10604	yüz kerre	1
10605	yüz sür-	6
10606	yüz ṣuyı	4
10607	yüz ṣuyın yéle vér-	2
10608	yüz ṣuyın yére ṣaç-	1
10609	yüz tut-	8
10610	yüz ur-	21
10611	yüz ver-	2
10612	yüz yére ḳo-	1
10613	yüz yére ur-	1
10614	yüz yıl	1
10615	yüzde biri	1
10616	yüze gel-	1
10617	yüze yüz	1
10618	yüze yüz ol-	1
10619	yüzi ābından el yu-	1
10620	yüzi göger-	1
10621	yüzi ḳalma-	1
10622	yüz nūrı	1
10623	yüzi siyāh ol-	2
10624	yüzi üzre ḳademin ḳo-	1
10625	yüzi yére sür-	1
10626	yüzi yoġ	1
10627	yüzin eline al-	1
10628	yüzin görmeg	1
10629	yüzin ur-	1
10630	yüzin yére dep-	1
10631	yüzine nigāh eyle-	2
10632	yüzini göge dik-	1
10633	yüzini göge ṭut-	3
10634	yüzini ḫāke sür-	1
10635	yüzini tut-	3
10636	yüzini yérden ḳaldur-	1
10637	yüzü ḫurrem ol-	1
10638	yüzü üzre	1
10639	yüzüñ yoḳ	1
10640	yüzüne gül-	2
10641	yüzüni görme-	1
10642	yüzüni ur-	1
10643	yüzüñü gör-	2
10644	zād	6
10645	żaʿf	1
10646	żaʿf ol-	1
10647	ẓafer	1
10648	ẓafer bul-	2
10649	zaʿferān ol--	1
10650	zaʿferān rengi	1
10651	żaʿf-i melāl	1
10652	zāġ	3
10653	zāġ-ı düm	1
10654	zāġ-ı şeb	1
10655	zāġ-ı seḫāb	1
10656	zāġ-i vādi-yi nār	1
10657	ẓāhir	6
10658	ẓāhir et-	5
10659	ẓāhir eyle-	1
10660	ẓāhir ol-	32

10661	ẓāhir ü bātın	2
10662	ẓāhir èt	1
10663	ẓāhirā	2
10664	ẕaḫīre	4
10665	zaḫm	3
10666	zaḫm ur-	3
10667	zaḫmet	3
10668	zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş	1
10669	zaḫm-ı dürüst	1
10670	zaḫm-ı tīr	1
10671	zaḫm-ı tīşe	1
10672	zaḫmuñ hevāsı	1
10673	żaʿif	11
10674	źaʿīf ü ʿalīl ol-	1
10675	żaʿīfü'l-ḥāl	2
10676	ẓalām-ı ʿadem	1
10677	ẓālim	9
10678	ẓālim ol-	2
10679	ẓallām ol-	1
10680	ẓalūm	1
10681	zamān	1
10682	żāmin ol-	1
10683	żamīr	1
10684	zanbaḳ	1
10685	zānī	1
10686	ẓann	2
10687	zār	18
10688	zār aġla-	6
10689	zār ḳıl-	1
10690	zār ol-	6
10691	zār ü ḥazīn ol-	1
10692	zār zār aġla-	3
10693	żarar	1
10694	żarar ét-	1
10695	żarar iriş-	1
10696	zārī	3
10697	zāri eyle-	3
10698	zārī ḳıl-	2
10699	ẕāt	3
10700	ẕātī	1
10701	ẕāt-ı iblīs	1
10702	ẕāt-ı pāk	1
10703	żavʾ-ı nā-maḥdūd	1
10704	żayf ol-	1
10705	żayf-ı ẖayāl	1
10706	żāyiʿ ét-	2
10707	zāyil ol-	1
10708	ẓaʿīfe	1
10709	zebān	6
10710	zebān aç-	3
10711	zebāna gel-	1
10712	zebāne	1
10713	zebān-ı hezār	1
10714	zebān-ı şemʿ	1
10715	zeberced	4
10716	zebūn ét-	1
10717	zebūn eyle-	1
10718	zebūn ol-	5
10719	ẕehāb	1
10720	ẕeheb	1
10721	zehr	4
10722	zehr ver-	1
10723	zehresi çāk (ol)	1
10724	zehr-i ḳātil	2
10725	zehr-i mār	1
10726	ẕekā	1
10727	zekāt	2
10728	Zelīẖā	144
10729	ẕelīl	1
10730	ẕelīl ét-	1
10731	ẕelīl ol-	1
10732	ẕellet	1
10733	zemān	42
10734	zemān-ı aḳdem	1
10735	zemān-ı Nūşirevān	1
10736	zemīn	8
10737	zemīn ü zemān	5
10738	zemīne ser ḳo-	1
10739	zemīn-i Mıṣr	1
10740	ẕemm	1
10741	ẕemm ét-	1
10742	zen	16
10743	zen suyı	1
10744	zenaẖ	2
10745	ẓenaẖdān	4
10746	zenān	4
10747	zencī	1
10748	zincir	5
10749	zencīr ét-	1
10750	zencīr ol-	1
10751	zencīr ur-	3
10752	zencīre düş-	2
10753	zen-i mekkār	1
10754	zen-i pīr	1
10755	zen-i ter-dāmen	1
10756	zenligi géder-	1
10757	zer	38
10758	zer-beft	1
10759	zerd ol-	1
10760	zerde zer	1
10761	zer-ẖırīde	1
10762	zer-i ẖuşk	1
10763	zer-i sürẖ	1
10764	zer-keş	5

10765	zer-nigār	6
10766	ẕerrāt	2
10767	ẕerrāt-ı ʿālem	1
10768	ẕerre	14
10769	ẕerre deñli	8
10770	ẕerre ẕerre ét-	1
10771	ẕerrece	3
10772	ẕerre-i şerm	1
10773	ẕerre-veş	1
10774	zerrīn	12
10775	zerrīn-kemer	1
10776	zerʿ olın-	1
10777	zevāl	4
10778	zevāl ir-	2
10779	zevāl iriş-	2
10780	zevāl vér-	1
10781	zevāle ir-	1
10782	zevāllü	1
10783	ẕevḳ	21
10784	ẕevḳ eyle-	1
10785	ẕevḳ u ṣafā	1
10786	ẕevḳ-āmīz ol-	1
10787	ẕevḳ-i bī-bedel	1
10788	ẕevḳ-i bī-misl ét-	1
10789	ẕevḳ-i būs ü kenār	1
10790	ẕevḳ-i ṣafā	1
10791	ẕevḳ-i ṣaḥīḥ	1
10792	ẕevḳ-i taʿbīr	1
10793	żevḳ-i tevḥīde ir-	1
10794	ẕevḳ-i vaṣl	1
10795	ẕevḳ-i vaṣl-ı dildār	1
10796	ẕevḳ-ı viṣāl	1
10797	zeyd	1
10798	zeyn	8
10799	zeyn ét-	4
10800	zeyn eyle-	4
10801	zeyn olın-	1
10802	zeyn u ziver	1
10803	zīb	2
10804	zībā	8
10805	zibā-ḳad	1
10806	zībā-reng	1
10807	żıdd u nidd	1
10808	zihī	2
10809	ẕıll-ı ḥaḳḳ	1
10810	ẕikr	6
10811	ẕikr et-	3
10812	ẕikr eyle-	1
10813	ẕikr ol-	1
10814	ẕikr olın-	8
10815	ẕikr-i aḥad	1
10816	ẕikr-i bārī	1
10817	ẕikr-i celīl	1
10818	ẕikr-i ḥayy	1
10819	ẕillet	6
10820	ẕillet-i şecere	1
10821	ẕıll-i ʿadem	1
10822	ẕıll-ı devlet hümāsı ol-	1
10823	ẕıll-i enfüs	1
10824	ẕıll-i memdūd	1
10825	ẕıll-ı raḥmān	1
10826	zimām	1
10827	zīn	3
10828	zinā	1
10829	zinā-kār ol-	1
10830	zinā-zāde	1
10831	zincir ur-	1
10832	zincir-i ḥükm	1
10833	zindān	40
10834	zindān ol-	1
10835	zindāncı	1
10836	zindān-ı ġarb	1
10837	zinde	3
10838	zinde eyle-	2
10839	zinde ḳıl-	1
10840	zinde-dil ét-	1
10841	zindegān	1
10842	zindegānī ét-	1
10843	zīnet	8
10844	zīnet ét-	4
10845	zīnet eyle-	1
10846	zinet ol-	1
10847	zinhār	10
10848	zīr	1
10849	zīr ü zeber ét-	2
10850	zīr ü zeber ol-	2
10851	zīr-i pīrehen	1
10852	zirih	1
10853	zīver	5
10854	ziver diz	1
10855	zīver-i ḥulle	1
10856	zīver-i tezvīr	1
10857	żiyā	4
10858	ziyād ol-	5
10859	ziyāde	1
10860	ziyade ét-	1
10861	żiyāfet	4
10862	żiyāfet ét-	2
10863	żiyāfet eyle-	1
10864	ziyān	4
10865	ziyān çek-	2
10866	ziyān ét-	2
10867	ziyān ir-	3

10868	ziyān iriş-	1
10869	ziyān ol-	3
10870	ziyana uġra-	1
10871	ziyāret	1
10872	ziyāret-i Nīl	1
10873	żiyā-yı bedīd	1
10874	zōr eyle-	1
10875	zōr ol-	1
10876	zübān	1
10877	zücāc-ı aḫḍar	1
10878	zūd	1
10879	zuḥāl	2
10880	zuḥal-āyīn	2
10881	zühre	4
10882	zühre-cebīn	3
10883	ẓuhūr et-	11
10884	ẓuhūr eyle-	2
10885	ẓuhūra gel-	1
10886	zülāl	9
10887	zülāl-i ḥayāt	2
10888	zülāl-i nāb	1
10889	ẕü'l-celāl	1
10890	zülf	1
10891	zülf	16
10892	zülfe	1
10893	zülf-i ʿālem-gīr	1
10894	zülf-i cānān	1
10895	zülf-i dilber	1
10896	zülf-i dilber	1
10897	zülf-i dil-gīr	1
10898	zülf-i dōst	1
10899	zülf-i maʿşūḳ	1
10900	zülf-i perīşān	1
10901	zülf-i pür-çīn	1
10902	zülf-i yār	2
10903	ẓulm	20
10904	ẓulm et-	7
10905	ẓulm olun-	1
10906	ẓulm ü ziyān ét-	1
10907	ẓulmet	3
10908	ẓulmetde kal-	
10909	żulmete düş-	2
10910	ẓulmet-i dūd	1
10911	żulmet-i şeḳāvet	1
10912	ẓulm-i ġarīb	1
10913	ẓulm-i şedīde uġra-	1
10914	ẓulm-i ẓālim	1
10915	zulümāt	1
10916	ẓulümāt ol-	1
10917	zulümat-ı ʿadem	1
10918	zuʿm	2
10919	zuʿm èt-	1
10920	zümre-i āşūb	1
10921	zümre-i enbiyāya ḫātem	1
10922	zümre-i ḥūr	1
10923	zümre-i sāliḥīn	1
10924	zümürrüd-gūn	1

EK 4: Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük

A-Ā/a-ā/ ʿA-ʿĀ/ʿa-ʿā

a:[4] *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. İbrahim).*

1. Görme misin ki ceddüm İbrāhīm / Ṭıfl-iken ālim étdi **anı** ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [anı, -n, -ı]*
2. Ḫulletiy'çün Ḫalīl-i Raḥmānuñ / Dem-i nār içre nūrıy'çun **anuñ** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 140*). [anuñ, -nuñ]*
3. Ḳaldı İslāma **andan** éki delīl /Biri İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [andan, -n, -dan]*
4. Oḳıdı bunı ceddüñ İbrāhīm /Gülistan oldı **aña** nār-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [aña, -ñ, -a]*
5. Cedd-i aʿlā Ḫalīl İbrāhīm / Oldı **aña** belā-yı nār-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6015). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Süleyman).*

1. Dér ki oġlı ölüp Süleymānuñ /Ṣabr u ārāmı ḳalmadı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz.Yakup)*

1. Çünki ebnāsı gördiler **anı** / Yaş yérine aḳıtdılar ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1120). [anı, -n, -ı]*
2. Göricek **anı** öldi ṣandılar /İşlerinden ḳamu uṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1134). [anı, -n, -ı]*
3. **Anı** öldi ṣanup o demde hemīn / Étdiler birbirine çok nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [anı, -n, -ı]*
4. Gétdi **andan** o daʿvī-yi bātıl / ʿIşḳ ḥāline olmadı ḥāyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1324). [andan, -n, -dan]*
5. Tā ki Ya'kūb ıçun ola bu duʿā' / Mācerayı ḥikāyet étdi **aña** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382*). [aña, -n, -a]*
6. Ḫālı defʿ eyledi ġamın **anuñ** / Ḫayli ḫōş gördi maḳdemin anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 418*). [anuñ, -nuñ]*
7. Ḫālı defʿ eyledi ġamın anuñ / Ḫayli ḫōş gördi maḳdemin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 418). [anuñ, -nuñ]*
8. Görüp **anuñ** şerefde yulduzını / Vérdi āḫir aña éki ḳızını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 423). [anuñ, -nuñ]*
9. Çün ḳodı bizi anı sevdi hemīn / Oldı **anuñ**-işi dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [anuñ, -nuñ]*
10. Gürgden ḫavfına **anuñ** ḥikmet / Ḫʿāb görmişdi korkulu ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [anuñ, -nuñ]*
11. Geldi ebnāsı çünki **aña** yaḳīn / Dédiler vaḳt-i ḫīle oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [aña, -ñ, -a]*
12. Diñlediler çü ḫüccetin **anuñ** / Ṭañladılar firāsetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1199). [anuñ, -n, -uñ]*
13. Diñlediler çü ḫüccetin anuñ / Ṭañladılar firāsetin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1199). [anuñ, -n, -uñ]*
14. **Aña** ṣabr eyle dédi çün Cibrīl / Ol daḫi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [aña, -ñ, -a]*
15. **Aña** göstermişem ḫayāl-ile ḫʿāb / Tā ki bünyād-ı ʿahdi ola ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [aña, -ñ, -a]*

[4] "O" üçüncü tekil şahıs zamirinin kalıplaşmış halidir. Metin içerisinde "an-ı (o-n-u), añ-a (o-n-a), an-uñ (o-n-un), añ-da (o-n-da) şeklinde kullanımları da bulunmaktadır.

16. **Aña** gösterdüm anı düşinde / Yūsufuñ nāmın añdı cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [aña, -ñ, -a]*

17. Yine cūş étdi riḳḳati **anuñ** / Tāzelendi cirāḥati anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1415). [anuñ, -n, -uñ]*

18. Dilerem Yūsufın **aña** véresin / Anı da ol murāda irgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441). [aña, -ñ, -a]*

19. Pir-i Kenʿāna étdiler çü nigāh / Dédiler **aña** yā Nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [aña, -ñ, -a]*

20. Benden ol demde vérseñ **aña** ḫaber / Cānına ḥasret odı étmez eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [aña, -n, -a]*

21. Söyle **aña** ḳılup nidā-yı laṭīf / K'iy ciger-gūşe ḥasretinde za'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [aña, -n, -a]*

22. Bir zemāndan kiʿaḳlı geldi **aña** / Çaġırup dedi kimsin iy gūyā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787*). [aña, -n, -a]*

23. Dilerem Yūsufın aña véresin **/Anı** da ol murāda irgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit1441). [anı, -n, -ı]*

24. Anı ḳatl étmege yemin étdi / Ol duʿā'-y-ıçun **aña** kīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 401).* [aña, -n, -a]

25. Görüp anuñ şerefde yulduzını / Vérdi āḫir **aña** éki ḳızını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 423).* [aña, -ñ, -a]

26. Oldı tıfla tufeylī miskin pīr / Aldadı **anı** zīver-i tezvīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 636).* [anı, -n, -ı]

27. Ḳıl **anı** daḫi sevdüginden dūr / Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1080).* [anı, -n, -ı]

28. Cümle oġlanları gelüp ḳatına / Aġladılar **anuñ** bu ḥāletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152).* [anuñ, -nun]

29. Eyle olsa varuñ **anuñ** ḳatına / ʿarż édüñ ḥālüñüzi ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449).* [anuñ, -nun]

30. Çün **anuñ** bu sözin éşitdiler / Her biri meskenine gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [anuñ, -nun]*

31. Dédiler birümüz ḳatında olur / Ünsi **anuñla** ḫidmetinde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5790). [anuñla, -nuñ, -la]*

32. Kerem eyle esirge ol pīri / Étme luṭfuñdan **aña** taḳṣīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [aña, -ñ, -a]*

33. Ne yüz-ile éderüz **aña** naẓar / Ne dil-ile vérürüz aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5930). [aña, -ñ, -a*]

34. Pederün kanı ʿahd ü peymānı / Ḥasrete niçe yaḳaruz **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [anı, -n, -ı]*

35. Ṣandı olmayan **anda** derd ü belā / Yoḳ yere çaġırur bu merd-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [aña, -ñ, -a]*

36. İreli **aña** ḫurrem olmış-ıdı / Dāyim anuñla hem-dem olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6165). [aña, -ñ, -a]*

37. İreli aña ḫurrem olmış-ıdı / Dāyim **anuñla** hem-dem olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6165). [anuñla, -nuñ, -la]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).*

1. Bir ḳaç oġlancuḳ **anı** gördiler / Ḳozcuġaz isteyüp yüz urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [anı, -n, -ı]*

2. Maḳṣad oldur cihān bahānesidür / Ḳābe ḳavseyn **anuñ** nişānesidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49). *[anuñ, -n, -uñ]*

3. ʿilminün hakkı kim **ana** maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132*). [ana, -n, -a]*

4. **Anuñ** aṣḥābı-y-ıçun āli-y-içün / Yüce ḳadri büyük kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [anuñ, -nuñ]*

5. Ṭavrum **anuñ** ṣerīʿati olsun / Yolum **anuñ** ṭarīḳati olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [anuñ, -nuñ]*

6. Naḳş-ı ekvāna andan oldı raḳam / Anuñ içün denildi **aña** ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 170). [aña, -ñ, -a]*

7. Dāyimā üns-i bī-vesīle bula / Çün maḳāmı anuñ vesīle ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184*). [anuñ, -nuñ]*

8. Müştāḳ-durur maḳām-ı Maḥmūd / Gerçi **aña** Yesrib oldı merḳad (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 189*). [aña, -ñ, -a]*

9. Sübḥāneke derdi sırrı **anuñ** / Ādem daḫı olmamışdı eb ced *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 187). [anuñ, -nuñ]*

10. Ḫāk-i ḳademüñ ne tūtiyādur / Cān gözi **anuñ**la rūşenādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 209). [anuñla, -nuñ, -la]*

11. Ḫōş-dem **anuñ** ki hem-dem oldı aña / Ḫurrem oldur ki maḥrem oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [aña, -ñ, -a]*

12. Ḫōş-dem anuñ ki hem-dem oldı aña / Ḫurrem oldur ki maḥrem oldı **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [aña, -ñ, -a]*

13. Ḫubbı çün Aḥmed-i muṭahharadur / **Anuñ-ıla** sözi elem tera dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6001). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

a: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yusuf).*

1. Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı **aña** pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [aña, -ñ, -a]*

2. Ben **aña** İrmeg-içün cān u ser niṣār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [aña, -ñ, -a]*

3. Hümāya saʿy-ıla dil ʻankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi **anuñ** gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [anuñ, -nuñ]*

4. Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli / Kim okur **aña** medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [aña, -ñ, -a]*

5. Ḳıṣṣa kim aḥsen ola ḫōşdur **aña** / Dest-i naẓm ura emlaḥu'ṣ-ṣuʿarā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [aña, -ñ, -a]*

6. Ehl-i ʿizzet olup vūcudı **anuñ** / Bize lāzım ola sücūdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [anuñ,]*

7. Ehl-i ʿizzet olup vūcudı anuñ / Bize lāzım ola sücūdı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [anuñ,]*

8. Gelüñ **anuñ** işini bitürelüm / Ya helāk edelüm ya yitürelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 645). [anuñ,]*

9. Nergesini mükaḫḫāl étdi **anuñ** / Zīnetini mükemmel étdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 777). [anuñ,]*

10. Ṭolsun **anuñ** fiġānı her gūşe / Ki yapışur cefā-y-ıla gūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [anuñ,]*

11. Milk-i ʿālem o dem ḫarāb oldı / Ki **anuñ** gül yüzi türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [anuñ,]*

12. Bir pūla almayup **anuñ** dilegin / Baġladılar éki gümiş bilegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [anuñ,]*

13. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / Ḳalbi deryā olur **anuñ** iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [anuñ,]*

14. **Anuñ** iḫvānı étdi ẓulm ü ḥased / Bunlaruñ nesli kendülerinden eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [anuñ, -nuñ]*

15. Dédi vérdüm kemālümi ben **aña** / Sülüsāni cemālümi ben aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [aña, -ñ, -a]*

16. Dédi vérdüm kemālümi ben aña / Sülüsāni cemālümi ben **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [aña, -ñ, -a]*

17. Medḥ oḳıyup **aña** senā étdi / Dehen-i cān-ile duʿā’ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 472). [aña, -ñ, -a]*

18. Görüp **anı** taʿaccüb étdi Ṣafī / Eyledi ḥazrete nidā-yı ḫafī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 461). [anı, -n, -ı]*

19. Ḳaldı Yūsuf éki yaşında yetim / ʿAmmesi **aña** şefkat étdi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). [aña, -ñ, -a]*

20. Beni tāp eyle Yūsufumdan dūr / Şimdiden gérü **aña** vér destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [aña, -ñ, -a]*

21. Mihri varduḳça ġalib oldı **aña** / Gece gündüz muṣāḥib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [aña, -ñ, -a]*

22. Mihri varduḳça ġalib oldı aña / Gece gündüz muṣāḥib oldı **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [aña, -ñ, -a]*

23. Naẓar eylese anlara geh gāh / Cān göziy’le éderdi **aña** nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 534). [aña, -ñ, -a]*

24. **Aña** taʿlīm éderdi ʿilm ü hüner / Bir dem andan ırmaz-ıdı naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [aña, -ñ, -a]*

25. Az yaşında çoğaldı ʿirfānı / Hased étdiler **aña** iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [aña, -ñ, -a]*

26. Cümle tutmışlar-ıdı ḥīleye rū / Tā ki Yaʿkūb olaydı **aña** adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [aña, -ñ, -a]*

27. Çünki buldı nihāli neşv ü nemā / Oldı **andan** müşerref arż u sema *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 505). [andan, -n, -dan]*

28. Bulsa **andan** gözini ırmaz-ıdı / Cānı gibi cihana vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 510). [andan, -n, -dan]*

29. Aña taʿlīm éderdi ʿilm ü hüner / Bir dem **andan** ırmaz-ıdı naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [andan, -n, -dan]*

30. Bisledi **anı** ʿAmmesi Īnās / Oldı Yūsuf aña eḥabbüʿn-nās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [anı, -n, -ı]*

31. ʿAmmesi **anı** eyle sevdi temām / Ansuz étmez-idi bir nefes aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [anı, -n, -ı]*

32. Kuşadup **anı** vérdi Yaʿḳūba / Kemerin muḫkem étdi āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 520). [anı, -n, -ı]*

33. Gördiler **anı** yég sever Yaʿḳūb / Étdiler ḳasd-ı fitne vü āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 552). [anı, -n, -ı]*

34. **Anuñ**-ıla olurdı her kārı / Anuñ-ılaydı cümle bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 532). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

35. Anuñ-ıla olurdı her kārı / **Anuñ**-ılaydı cümle bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 532). [anuñ-ılaydı, -nuñ, -ıla, -y, -dı]*

36. Çün ḳodı bizi **anı** sevdi hemīn / Oldı anuñ-işi dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [anı, -n, -ı]*

37. Ya oġul édineler **anı** ya ḳul / Biz ṣafā ile ḳalavuz gède ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [anı, -n, -ı]*

38. Bize nʿiçün anı inanmazsın /**Aña** biz ḫayr ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [aña, -ñ, -a]*

39. On ḳadar ḳurd **aña** yapışdılar / Ṣanasın loḳmadur ḳapışdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [aña, -ñ, -a]*

40. Dédiler olma iy peder ġam-nāk / Bizüm-ile olıcak **aña** çi bāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [aña, -ñ, -a]*

41. Biz ki bir ḳavmüz aşlımuz yeksān / Yèrse ḳurd **anı** bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [anı, -n, -ı]*

42. Göndür érte **anuñ**-ıla gidelüm / Ḳi ḳoyun güdelüm oyun èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 687). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

43. Dédi Yaʿkub **aña** ki cān-ı peder / Ġuṣṣada sādī-yi cenān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 740). [aña, -ñ, -a]*

44. Géydi Yūsuf çün ol libāsı temām / Oldı ṭāvūs-ı cennet **aña** ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [aña, -ñ, -a]*

45. Ḥüsn-i ādem ziyāde oldı **aña** / Mihr-i ʿālem fütāde oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 796). [aña, -ñ, -a]*

46. Ḥüsn-i ādem ziyāde oldı aña / Mihr-i ʿālem fütāde oldı **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 796). [aña, -ñ, -a]*

47. Dédiler biz **aña** hevādāruz / Ṣoḥbet-i vaṣlına hırīdāruz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 826). [aña, -ñ, -a]*

48. Çün senüñ mihrüñ **aña** ġālibdür / Biz daḫi sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [aña, -ñ, -a]*

49. Kimi mesken ḳılur **aña** dūşı / Kimi öper kimi eyler āġūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [aña, -ñ, -a]*

50. Baḳup **aña** dér-idi cān-ı peder / Gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 834). [aña, -ñ, -a]*

51. Nevḥa-i Nūḥ ü ḥikmet-i İdrīs / Cemʿ olup **anda** ḫalḳa ola reʾīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 787). [anda, -n, -da]*

52. Sünbülin yudı mā-i verd-ile / Öpdi aġladı **anı** derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [anı, -n, -ı]*

53. Ḥaḳḳ ne ḫōş ṭāliʾ eylemiş **anı** / Oldı cān matlaʾı gīrībānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [anı, -n, -ı]*

54. Naẓarı Yūsufumdan ırmayasız / Kendüñüzden **anı** ayırmayasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 820). [anı, -n, -ı]*

55. Diledi çünki servi seyrānı / Tāze ṭutuñ gelince tā **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [anı, -n, -ı]*

56. Çün senüñ mihrüñ aña ġālibdür / Biz daḫi sevmek **anı** vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [anı, -n, -ı]*

57. Pedere ḳarşu mihr-ile **anı** / Birbirinden ḳapışdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 831). [anı, -n, -ı]*

58. Gétdiler Yūsuf-ıla iḫvānı / Birʾ ki menzil götürdiler **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [anı, -n, -ı]*

59. Éndürüp **anı** dūş-ı şefḳatden / El çeküp cümlesi riʾāyetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 842). [anı, -n, -ı]*

60. Cān gibi besler iken **anı** peder / Cānına diş biledi tīġ ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [anı, -n, -ı]*

61. Nergesini mükaḥḥāl étdi anuñ / Zīnetini mükemmel étdi **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 777). [anuñ, -nuñ]*

62. Çün yanınca **anuñ** géderler-idi / Her biri gūşmāl éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 855). [anuñ, -nuñ]*

63. Ḳomadı nār-ı cevr ü tāb-ı ʿitāb / Ṣūretinde **anuñ** ne reng ü ne āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 868). [anuñ, -nuñ]*

64. ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / Fīʾl-meṣel oldı hem-çü miḳnāṭīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [anda, -n, -da]*

65. Ger buña oldısa enār ġıdā / **Anuñ** olur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [anuñ, -nuñ]*

66. Menzil oldıysa buña kūşe-i çāh / **Anuñ** olur maḳām-ı ünsullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1054). [anuñ, -nuñ]*

67. Yūsufuñ her ki bir ḳılını keser / Ḳomazam cāndan **anda** ḳılca eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1170). [anda, -n, -da]*

68. Kimseden sormaya **anuñ** ḫaberin / Kimseye söylemeye derd-i serin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [anuñ, -nuñ]*

69. And içerken başına ḫalḳ **anuñ** / Nice şaḳḳ étdi anı dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [anuñ, -nuñ]*

70. Devleti pāydār olısar **ānuñ** / Daʿvīsi āşkār olısar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1478). [ānuñ, -nuñ]*

71. Eyler-idi nihān **anuñla** kelām / Getürürdi aña şarāb-ü ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [anuñla, -nuñ, -la]*

72. Çekdi seyyāre-i felek anı / Tā éde **anuñ-ıla** seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1545). [anuñ-ıla, -nun, -ıla]*

73. ʿömr-i bāḳī o kimse buldı hemīn / Oldı **anuñ** gibi refīḳa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [anuñ, -nuñ]*

74. Bāri ḳılsun bugün tecellī-yi ḫāṣ / Ki tesellī bula **anuñ**-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [anuñ-ıla, -nun, -ıla]*

75. Ḫalḳ **anuñ** cümle şevḳına düşdi / Görmeg-içün sarāyına üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [anuñ, -nuñ]*

76. İrdi ol gelmeg-ile Mıṣra ḥayāt / Ḳademidür **anuñ** bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [anuñ, -nuñ]*

77. Dāneler oñdı ḫāli-y-ile **anuñ** / Bitdi güller cemāli-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [anuñ, -nuñ]*

78. Dāneler oñdı ḫāli-y-ile anuñ / Bitdi güller cemāli-y-ile **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [anuñ, -nuñ]*

79. Aldı tesbīḥini eline çenar / Tā kerāmātin **anuñ** éde şümār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [anuñ, -nuñ]*

80. Dār-ı dīvārına **anuñ** niçe zār / Eylemişdi yüzini zerrīn zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2271). [anuñ, -nuñ]*

81. ʿĀrızı cennete nümūne-y-idi / Gülleri **anda** güne güne-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2346). [anda, -n, -da]*

82. Ruḫumuñ bir piyādesiy'le hemīn / Māt ola yüz **anuñ** gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [anuñ, -nuñ]*

83. Tā ki çevgān-ı luʿb-ıla **anuñ** / Ḳapa ṭopını māh-ı tābānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3521). [anuñ, -nuñ]*

84. Daḫi görmiş degül ḫayālin **anuñ** / Gūş étmiş degül miṣālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [anuñ, -nuñ]*

85. Daḫi görmiş degül ḫayālin **anuñ** / Gūş étmiş degül miṣālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [anuñ, -nuñ]*

86. Yése baġrın kebāb édeydi **aña** / İçse ḳanın şarāb édeydi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [aña, -ñ, -a]*

87. Yése baġrın kebāb édeydi aña / İçse ḳanın şarāb édeydi **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [aña, -ñ, -a]*

88. Ṣalsa çevgānı nāz-ıla maḥbûb / Ser éderdi **aña** niyāz-ıla ṭop *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [aña, -ñ, -a]*

89. Alsa Yūsuf eline tīr ü kemān / Bulsa cānın édeydi **aña** nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [aña, -ñ, -a]*

90. Ne-y-içün aġlar bu hāl-ile bu gulām / Devlet ü ʿizzet olmış **aña** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [aña, -ñ, -a]*

91. Zehr-i ḳātildür **aña** sensüz ḳand / Olmadı senden ayru şīrīn-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [aña, -ñ, -a]*

92. Müstecāb oldı ol duʿā'sı **anuñ** / İrdi Yaʿḳūba mācerāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [anuñ, -nuñ]*

93. Müstecāb oldı ol duʿā'sı anuñ / İrdi Yaʿḳūba mācerāsı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [anuñ, -nuñ]*

94. Ḫaberinüñ resūli olduñ **anuñ** / Kereminüñ ḳabūli olduñ **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [anuñ, -nuñ]*

95. Ḫaberinüñ resūli olduñ **anuñ** / Kereminüñ ḳabūli olduñ **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [anuñ, -nuñ]*

96. Dér-idi şevḳ-ıla sürüp **aña** rūy / Kāşki ben ola-y-ıdım saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [aña, -ñ, -a]*

97. Ṭutdı ḥükmin revān Zelīḫā **anuñ** / Düzdi esbābın ol temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [anuñ, -nuñ]*

98. Çünkü her lüṭfum **aña** şiḳlet ola / ṣoḥbetümde ne deñlü leẕẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [aña, -ñ, -a]*

99. Benden eyle ḳaçarken ol dil-dār / Düşmek **anuñ** hevāsına düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [anuñ, -nuñ]*

100. Éşidüp bu cevābını **anuñ** / Yaḳdı şefḳat dilin Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [anuñ, -nuñ]*

101. Gūş édüp bu sözin Zelīḫā **anuñ** / Dédi iy nūr-ı didesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [anuñ, -nuñ]*

102. Çeşm-ile **aña** fitne-i cān ol / Laʿl ü mercān-ıla dürr-efşān ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [aña, -ñ, -a]*

103. Nigerān olmaz ol nigār baña / Nice ʿarż eyleyem nigārum **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [aña, -ñ, -a]*

104. Nūr-ı dīde olursam **aña** eger / Eylemez ʿāleme benümle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [aña, -ñ, -a]*

105. Eṣer eylerdi tāb-ı şevḳum **aña** / Ḳılmaz-ıdı ḥicāb u istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4257). [aña, -ñ, -a]*

106. Geldi göñlüme bir mübārek kār / Umaram bulasın **anuñla** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [anuñla, -nuñ, -la]*

107. Bir ṭarafda bu **aña** nāz eyler / Ol buña yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [aña, -ñ, -a]*

108. Gördi çün bu nigārını **anuñ** / Oldı şevḳi füzūn Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [anuñ, -nuñ]*

109. Bunca güftār-ı ʿişmeti **anuñ** / Gūşına girmeyüp Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4381). [anuñ, -nuñ]*

110. Yūsufı ḳasd étdi daʿvet éde / **Anuñ-ıla** nihānī işret éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4318). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

111. Ṣordı anları ol nigār **aña** tīz / Dédi ḫışm-ı Ḫudā vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [aña, -ñ, -a]*

112. Çün Zelīḫā bu ḥāli gördi revān / İrdi āḫir ḳapuda **aña** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [aña, -ñ, -a]*

113. Ṭutdı pīrāhenini çün gül-i pāk / Ard etegini **anuñ** eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [anuñ, -nuñ]*

114. Ṣoñra zindāna ḥabs éde **anı** / Ẓāhir olınca rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4638). [anı, -n, -ı]*

115. Ele alup elin ʿAzīz **anuñ** / Ḳatına girdiler Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4583). [anuñ, -nuñ]*

116. Ṣubḥ-veş gülmek **aña** lāyıḳdur / Ki ḳamu daʿvasında ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [aña, -ñ, -a]*

117. Sözin **anuñ** ta'accüb étdi ʿAzīz / Dédi iy şehd-i nuṭḳ u şīr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655). [anuñ, -nuñ]*

118. Bu **aña** bunca kim muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [aña, -ñ, -a]*

119. Dédiler cümle **aña** müştāḳuz / Görmedin gül yüzini ʿuşşāḳuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4726). [aña, -ñ, -a]*

120. Farḳına ḳodı tāc-ı sulṭānī / Bendesi ola tā gören **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4749). [anı, -n, -ı]*

121. Gördiler çün zenān-ı Mıṣr **anı** / Bir naẓarda yitürdiler cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4756). [anı, -n, -ı]*

122. Bilmek isterseñüz kemālin **anuñ** / Ḥāżır olsun görün cemālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [anuñ, -nuñ]*

123. Bilmek isterseñüz kemālin **anuñ** / Ḥāżır olsun görün cemālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [anuñ, -nuñ]*

124. Cānına od düşüp Zelīḫānūn / Kendü vardı cenābına **anūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4735). [anūn, -nuñ]*

125. Bu **anuñçun** ḳılur figān-ıla āh / Ol bunun eylemez yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 132, Beyit 4695). [anuñçun, -nuñ, -çün]

126. Sen ki bunca édersin **aña** naẕar / Ṭañ mıdur olsa ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [aña, -ñ, -a]*

127. Leb-i şīrīni olsa şekker-rīz / **Aña** Ferhād ola niçe Pervīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [aña, -ñ, -a]*

128. Varalum cümle **aña** pend édelüm / Pend-ile tevsenini bend édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [aña, -ñ, -a]*

129. Var mıdur yéryüzinde bir dil ü cān / Ki görüp **anı** olmaya ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [anı, -n, -ı]*

130. Ḳalmadı ol sebebden anda ḳarār / Görmege **anı** gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [anı, -n, -ı]*

131. Göreli **anı** bī-mecāl olduḳ / Derdüñi bildük ehl-i ḥāl olduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [anı, -n, -ı]*

132. Étdi Yūsuf duʿā' çü zindānı / Mübtelā étdi ḥabse Ḥaḳḳ **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [anı, -n, -ı]*

133. Bunca ʿāşıḳların görüp **anuñ** / Tāzelendi ġamı Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [anuñ, -nuñ]*

134. Seyr édelden hezār dīde sipihr / Görmedi görmeye **anuñ** gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [anuñ, -nuñ]*

135. Göricek ḳahrumı benüm él **aña** / Ṭaʿn olunmazdı mihri-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [aña, -ñ, -a]*

136. Çīni pūlād gibi ḫāṭırı saḫt / **Anı** sevmekde yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [anı, -n, -ı]*

137. Göre ḳıl āhenine zindānı / Tā ki bir pāre nerm éde **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [anı, -n, -ı]*

138. Yoḳ vefāsı ṣafāsını ögme / **Anı** nerm ét ṣovuḳ demür dögme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [anı, -n, -ı]*

139. Ṣaldılar ḥabse ḳahr-ıla **anı** / Zinde-dil étdi luṭfı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4922). [anı, -n, -ı]*

140. Şimdiden gérü ṭutma **anı** ḥaḳīr / Boynına urma bend-ile zincir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [anı, -n, -ı]*

141. Her ne dérse éşit kelāmın **anuñ** / Dil gibi ḫālīét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [anuñ, -nuñ]*

142. Her ne dérse éşit kelāmın anuñ / Dil gibi ḫālī ét maḳāmın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [anuñ, -nuñ]*

143. Sündüs istebraḳ ét bisāṭın **anuñ** / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [anuñ, -nuñ]*

144. Sündüs istebraḳ ét bisāṭın anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz simāṭın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [anuñ, -nuñ]*

145. Oldı me'nūs **anuñla** her maḥbūs / Gül gibi güldi cümle vech-i 'abūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [anuñla, -nuñ, -la]*

146. Dér-idi ḳanı o serv-i dībā-pūş / Ki éderdüñ sen **anı** ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [anı, -n, -ı]*

147. Çāre ṣabr oldı vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola mı **anuñ** gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [anuñ, -nuñ]*

148. Ki ne ola bu géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem n'étdi **aña** dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [aña, -ñ, -a]*

149. Oturup Māh-ı Maġrib andan ıraḳ / Belki **aña** yakīn ü cāndan ıraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [aña, -ñ, -a]*

150. Oturup Māh-ı Maġrib **andan** ıraḳ / Belki aña yakīn ü cāndan ıraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [andan, -n, -dan]*

151. Kim uyarur ʿaceb çerāġın **anuñ** / Kim teferrüc éder ki bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [anuñ, -nuñ]*

152. Kim uyarur ʿaceb çerāġın anuñ / Kim teferrüc éder ki bāġın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [anuñ, -nuñ]*

153. Yārsuz baña baġ zjndāndur / Ḳaʿr-ı zindān **anuñla** būstāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5039). [anuñla, -nuñ, -la]*

154. Bir niçe defʿa çaġırurlardı / Ḥālī **andan** ḫaber vérürlerdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5106). [andan, -n, -dan]*

155. Düş gören çün düşin **aña** dér-idi / Ẕevḳ-i taʿbīrden şeker yér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [aña, -ñ, -a]*

156. Dé ki zindānda bir esīr ü ġarīb / **Aña** étmişler anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [aña, -ñ, -a]*

157. Bend éder **aña** bāb-ı esbābı / Ġayra meyl étmek olmaz aḥbābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [aña, -n, -a]*

158. Her gün āh eyler étmedin o günāh / N'ola yād étse **anı** ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [anı, -n, -ı]*

159. Ḥaḳḳ teʿālā **anı** ki éde güzīn / Dōstlıḳ meclisinde ṣadr-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [anı, -n, -ı]*

160. Dédi zindānda bir cüvān gördüm / ʿālem-i ġayb **aña** ʿiyān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [aña, -ñ, -a]*

161. Gönderürse **aña** eger beni şāh / Ḫʷābı taʿbīrine olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [aña, -ñ, -a]*

162. Ki ne cürm étdi ol şeh-i ḫūbān / Étdüñüz **aña** bend-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [aña, -ñ, -a]*

163. Biñ biñ iḥsānlar eylese **aña** şāh / Yüz o deñlülere sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [aña, -ñ, -a]*

164. Taleb étdüm viṣālini cāndan / Çünki meyl olmadı baña **andan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [andan, -n, -dan]*

165. Yūsufa ʿahd éden cüvān o zemān / Yād édüp **anı** söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [anı, -n, -ı]*

166. Ol belādan **anı** ḫalāṣ édeyin / Meclisümde nedīm-i ḫāṣ édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [anı, -n, -ı]*

167. Biz **anı** ṣādıḳ ü emīn bilürüz / Ehl-i taḳvā vü merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5213). [anı, -n, -ı]*

168. Ṣaldum **anı** belā-yı zindāna / Tā dilin nerm éde o ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [anı, -n, -ı]*

169. Yér yüzinde **anuñ** gibi gül-i pāk / Bitmemişdür daḫi bitürmeye ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [anuñ, -nuñ]*

170. Çıḳdı şehden olup işāret-i ḫāṣ / ʿizzet-içün **aña** gürūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [aña, -ñ, -a]*

171. Şāh Reyyān egerçi sūsen-vār / **Aña** ʿarż eyledi zebān-ı hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [aña, -ñ, -a]*

172. Yūsufuñ gördi şeh çü dānişini / **Aña** ışmarladı ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [aña, -ñ, -a]*

173. Yār-ile ʿiyş éderdi tenhāyī / Nūş édüp **aña** ḳarşu şahbāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [aña, -ñ, -a]*

174. Yāri Yūsuf ḫayali oldı hemān / Ẕikri **anuñ** cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [anuñ, -nuñ]*

175. Hālini illa bilmez-idi nigār / **Anuñ**-ıçun yanardı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [anuñ-ıçun, -nuñ, -ıçun]*

176. Geh dér-idi **anuñ** gibi ḫōş-rā / Beni maḥrūm eylemez ḫāṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [anuñ, -nuñ]*

177. Naẓarı düşdi çün Zelīḫānuñ / Nūrı tābına döymedi **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [anuñ, -nuñ]*

178. Gūş édüp bu naṣīḥatin **anuñ** / Kalbi pür-nūr olup Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [anuñ, -nuñ]*

179. Ṭoldı ʿālem çü ṣīt-i şöhret-i şāh / Oldı her memleket **aña** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [aña, -ñ, -a]*

180. Her ṭarafdan **aña** gelürler-idi / Cānlarına ḥayāt alurlar ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5694). [aña, -ñ, -a]*

181. Menfaʿat aldugıy'çun **andan** él / Berekāt-i Ḫalīl vérdi Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5696). [andan, -n, -dan]*

182. Eyle ḥaẕẕ aldılar o gül yüzden / Ki görüp **anı** ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [anı, -n, -ı]*

183. Kāşkī ol kerīme irsem ben / Derdüm aḫbārın **aña** vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [aña, -ñ, -a]*

184. Her tarafdan **aña** gelürler-imiş / Arpa buġday ṣatun alurlar-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5750). [aña, -ñ, -a]*

185. Benden **aña** selam vāṣıl édüñ / Niʿmet aluñ murād ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [aña, -ñ, -a]*

186. Dédiler bizde mala ḳuvvet yoḳ / **Aña** lāyıḳ olur biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [aña, -ñ, -a]*

187. Sīm ṭartar öñinde ehl-i ḥisāb / Naẕar eyler **aña** yüzinde niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [aña, -ñ, -a]*

188. Soñra dīvān-ı şāha geldiler / Göricek **anı** heybet aldıIar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5763). [anı, -n, -ı]*

189. Şāyed ola ḳatında Yūsuf **anuñ** / Ḳul ola ḫidmetinde Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [anuñ, -nuñ]*

190. Şāyed ola ḳatında Yūsuf anuñ / Ḳul ola ḫidmetinde Yūsuf **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [anuñ, -nuñ]*

191. Dédi bir ḳardaşum var-ıdı ezel / **Aña** benzer bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [aña, -ñ, -a]*

192. Ol birāderleri ki bunlar **aña** / Ḳurd alup yédi dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [aña, -ñ, -a]*

193. Yūsufa çün ḳul oldı Bünyāmīn / Bunlar **andan** recāyı kesdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [andan, -n, -dan]*

194. **Anı** ḳurd aldı yazıda nāgāh / Bu yazu anuñ ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [anı, -n, -ı]*

195. **Anı** yād eylesem dilüm köyinür / Buña baḳsam odum biraz söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [anı, -n, -ı]*

196. Dédi Yūsuf muḥaḳḳak-ısa bu ḥāl / **Anı** ḳurd almaġ arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [anı, -n, -ı]*

197. Göricek bildi **anı** Bünyāmīn / Dédi Yūsuf aña ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [anı, -n, -ı]*

198. Anı ḳurd aldı yazıda nāgāh / Bu yazu **anuñ** ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [anuñ, -nuñ]*

199. Ḫayr éderken müdd-ile ḥażret-i şāh / Ṣāʿın almaz **anuñ** meger gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5863). [anuñ, -nuñ]*

200. Biz **anuñ** cümle ṣaġ u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [anuñ, -nuñ]*

201. Melekü'l-Mevt dédi **anuñ-ıçun** / Ki esirger seni fiġānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [anuñ-ıçun, -nuñ, -ıçun]*

202. Ṭāli'üm ḳara oldı gözlerüm aġ / Umaram ʿaks ola bulam **anı** ṣaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [anı, -n, -ı]*

203. Göricek ḳaldılar bu ḥāli ṭaña / Yoḳsa Yūsuf mısın dédiler **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [aña, -ñ, -a]*

204. Ḳanı ol serv-i nāz ü ḫōş-bālā / Sāye oldı ola **aña** Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [aña, -ñ, -a]*

205. Ḳanı ol çeşm-i mest-i mestāne / Dār-ı cennetdür **aña** meyḫane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6251). [aña, -ñ, -a]*

206. Ḳanı ol şehd-i tāze şīrīn leb / Şimdi Kevs̲erdür **aña** hem-meşreb *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [aña, -ñ, -a]

207. Tā ḳıyāmet yiter bu ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẓar o demde **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [aña, -ñ, -a]*

208. Ḫuşk olduḳça tāze 'unnābı / Gözden **aña** aḳıtmadum ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6262). [aña, -ñ, -a]*

209. Derd-ile rişte olmış-ıdı bu ten / Bunuñ-ıla dikerdüm **aña** kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [aña, -ñ, -a]*

210. Gétdi gül-zārına o bülbül-i rāz / Édeyin **aña** ben daḫi pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [aña, -ñ, -a]*

211. Ki ḳanı Yūsufuñ yüzi nūrı / Şemʿin **andan** yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [andan, -n, -dan]*

212. Āferīnler yaradana **anı** / Ki ḳoḳan vérdi būyına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [anı, -n, -ı]*

213. Dédiler çekme isteyüp **anı** renc / Ki ḳara toprāġa gömüldi o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [anı, -n, -ı]*

214. Ḳandadur ol ġazāl-i Kenʿānī / Cennet āhūsına ṣoruñ **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6254). [anı, -n, -ı]*

215. Taḫta-i sīnem üzre ben **anı** / Yumadum gözden aḳıdup ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [anı, -n, -ı]*

216. Ḳanı **anuñ** o tāze reyḥānı / Sünbül-i cennet ola ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [anuñ, -nuñ]*

217. Ḳanı **anuñ** o tāze lāleleri / Lāle-i cennet ola lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [anuñ, -nuñ]*

218. Eblaḳ olsun ṣahīl yérine zār / Ḳanda bulur **anuñ** miṣāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [anuñ, -nuñ]*

219. Bile olaydı tā teniy'le tenüm / Cānum **anuñladur** nite ki benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [anuñladur, -nuñ, -la, -dur]*

220. Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem **anı** aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 3043). [anı, -n, -ı]*

221. Ṭutup eteğin **anı** iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden ol daḫi gétdi çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [anı, -n, -ı]*

222. ʿAmmesi anı eyle sevdi temām / **Ansuz** étmez-idi bir nefes aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [ansuz, -n, -suz]*

223. Dédi Yā'ḳūb aña ki cān-ı peder / Şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 622). [aña, -ñ, -a]*

224. Olmasun şebden ayru sāye **aña** / Olmasun tebden özge vāye aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [aña, -ñ, -a]*

225. Olmasun şebden ayru sāye aña / Olmasun tebden özge vāye **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [aña, -ñ, -a]*

226. Olmasun ġamdan özge **aña** yémek / Bulmasun nān meger ki ḳurs-ı felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [aña, -ñ, -a]*

227. Peder **an**dan kese çü peyvendi / Mihr-ile aña ġayri ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [andan, -n, -dan]*

228. Dédi Şemʿun ki öldürüñ **anı** / Ḥilesinden ḫalāṣ èdüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 648). [anı, -n, -ı]*

229. Bende gibi éderler **aña** sücūd / Göricek anı ol latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [aña, -ñ, -a]*

230. Ḫᵛābdan gördügi ṣafā vü cefā / 'Āḳibet ḫᵛāb oldı cümle **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [aña, -ñ, -a]*

231. Ṭuymaz **an**dan meger dürūġ-ı ṣarīh / Bizden anı neçün èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [andan, -n, -dan]*

232. Ṭuymaz andan meger dürūġ-ı ṣarīh / Bizden **anı** neçün èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [anı, -n, -ı]*

233. Ḳasdımuz ḫod budur **anı** sürevüz / Bu degüldür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [anı, -n, -ı]*

234. Éledüñ **anı** bir maġaraya dūr / Ḳalsun ol yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [anı, -n, -ı]*

235. Dédi ḳatl eylemeñ **anı** let-ile / Yègdür öldürmeden bu ḥālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 660). [anı, -n, -ı]*

236. Gelüñ öldürmeñ **anı** çāha ṣaluñ / Çāh içinde fiġān ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [anı, -n, -ı]*

237. Bulup **anı** beşāret eyleyeler / Turmayup seyre sür‘at eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 665). [anı, -n, -ı]*

238. Niçe bir ola ġonca-veş mestūr / Gül gibi gülsün **aña** vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [aña, -ñ, -a]*

239. Bize n‘içün **anı** inanmazsın /Aña biz ḫayr ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [anı, -n, -ı]*

240. Baña **an**suz ne cān gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [ansuz, -n, -suz]*

241. Ṣaldılar ḳaʿr-ı çāha çün **anı** / Bir cefākār kesdi urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [anı, -n, -ı]*

242. Baʿżı rāvī dédi ki iḫvānı / Atdılar ḳaʿr-ı çāha çün **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [anı, -n, -ı]*

243. Çünki cevr-ile Yūsuf iḫvānı / Getürüp çāha atdılar **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [anı, -n, -ı]*

244. Dāyenüñ var-ıdı bir oġlanı / Yūsufı emzürürdi hem **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [anı, -n, -ı]*

245. Āl-i Yaʿḳūbdan ya bir ādem / Elini **aña** süre-y-idi o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [aña, -n, -a]*

246. Her ki **andan** keserse bir barmaḳ / Serin édem ḳalem gibi iki şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [andan, -n, -dan]*

247. Bes gelüñ çāh-ı Yūsufa gédelüm / Çıḳarup **anı** pāre pāre édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1158). [anı, -n, -ı]*

248. Yārı anuñ ki Ẕü’l-Celāl olur / **Anı** ḳatl eyleme muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [anı, -n, -ı]*

249. Çeşmi **anuñ** cefā-y-ıla giryān / Baġrı bunuñ firāḳ-ıla biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [anuñ, -n, -uñ]*

250. Baʿżı aʿża’sını **anuñ** alalum / Pederüñ yine ḳatına gelelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [anuñ, -n, -uñ]*

251. Yārı **anuñ** ki Ẕü’l-Celāl olur / Anı ḳatl eyleme muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [anuñ, -n, -uñ]*

252. Ki ḥarāmī bulup bir oġlanı / Köñlegin ḳoya öldürüp **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [anı, -n, -ı]*

253. **Anı** kim aña étdüñüz pinhān / Umaram éde müste’ān ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [anı, -n, -ı]*

254. Ẕikri her yérde nām-ı Yūsuf-ıdı / Fikri dāyim **aña** te’essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [aña, -ñ, -a]*

255. Ḥasretiy’le yürürdi ḫaste vü zār / Arayup **anı** eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235).*

[anı, -n, -ı]

256. Arayup çünki bulmadı **anı** / Çıḳdı ʿayyūka āh ü efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255). [anı, -n, -ı]*

257. Şimdi söylersin **āña** leẕẕet-ile / Ḥālüñi ʿarż édüp şikāyet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [āña, -ñ, -a]*

258. Aña gösterdüm **anı** düşinde / Yūsufuñ nāmın añdı cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [anı, -n, -ı]*

259. Nice cür’et ḳılup yédüñ **anı** / Cismüñe ḳut édindüñ ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [anı, -n, -ı]*

260. And içerken başına ḫalḳ anuñ / Nice ṣaḳḳ étdi **anı** dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [anı, -n, -ı]*

261. Olmış-iken kaşı dile miḥrāb / Nice cān-ıla étdüñ **anı** ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [anı, -n, -ı]*

262. Ḳanı anuñ ol āb-ı ḥayvānı / Ḳanlar olsun yédüñ-ise **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [anı, -n, -ı]*

263. Boynına reşk éderdi berg-i semen / Yédüñ-ise sen **anı** olma esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [anı, -n, -ı]*

264. Ne-y-içün yédüñ **anı** ġam yémedüñ / Peder-i pīri aġlaya démedüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [anı, -n, -ı]*

265. And içerem ki yémedüm **anı** / Uyma ebnāna étme bühtānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [anı, -n, -ı]*

266. Benüm ol serv-i ḳāmetüm ḳanı / Toġrı söyleñ ki n'étdüñüz **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [anı, -n, -ı]*

267. Ḳoḳup andan ġazālımun būyın / Göreyin dem-be dem **anuñ** rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [anuñ, -n, -uñ]*

268. Ḳanı **anuñ** ol āb-ı ḥayvānı / Ḳanlar olsun yédüñ-ise anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [anuñ, -n, -uñ]*

269. Bāġ-ı ḳalbüñüñ ol ki yémişidür / Diş bilemek **aña** kimüñ işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [aña, -ñ, -a]*

270. **Anı** gürg aldı démiş ebnāsı / Pür-ġām olmış dil-i muṣaffāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1447). [anı, -n, -ı]*

271. Bizde yémiş yoġ **anı** and içerüz / Yéyeni bulsavuz éki biçerüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [anı, -n, -ı]*

272. Cigerüñ pāresi-y-iken ol cān / Ne yüreg-ile yér **anı** ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [anı, -n, -ı]*

273. Eyler-idi nihān anuñla kelām / Getürürdi **aña** şarāb-ü ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [aña, -ñ, -a]*

274. Bir ḳamer yüzlü olmış **aña** nedim / ʿilm ü ḥikmet ḳılur aña ta'lim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [aña, -ñ, -a]*

275. Bir ḳamer yüzlü olmış aña nedim / ʿilm ü ḥikmet ḳılur **aña** ta'lim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [aña, -ñ, -a]*

276. Ṭursa otursa ẕikri Yūsufdur / Fikri dāyim **aña** te'essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [aña, -ñ, -a]*

277. Āḫir olınca ʿālem-i dünyā / Size laʿnet oḳına **aña** duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1505). [aña, -ñ, -a]*

278. Yūsufa çün deñerdi çāh içre / **Anı** görürdi ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [anı, -n, -ı]*

279. Varuñ **anı** o çāhdan çıḳaruñ / Nefsi çāh-i günāhdan çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [anı, -n, -ı]*

280. Peder-i pīre **anı** vāṣıl édüñ / Ol żaʿīfe murādı ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1481). [anı, -n, -ı]*

281. Dédiler **anı** çāha atmış-ıduḳ / Cānı ḳaʿr-ı günāha atmış-ıduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1522). [anı, -n, -ı]*

282. Gürg yédi dédük **anı** pedere / Düşdi ol pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [anı, -n, -ı]*

283. Dilerüz kim çıḳaravuz **anı** / Maʿṣıyetden ḫalāṣ içün cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [anı, -n, -ı]*

284. Dédi İblīs ki ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger çıḳarursañuz bu dem **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [anı, -n, -ı]*

285. Sizi mebġūż éde **anı** maḥbūb / Sizi merdūd éde anı maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [anı, -n, -ı]*

286. Sizi mebġūż éde anı maḥbūb / Sizi merdūd éde **anı** maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [anı, -n, -ı]*

287. Devleti pāydār olısar ānuñ / Daʿvīsi āşkār olısar **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1478). [anuñ, -nuñ]*

288. Çekdi seyyāre-i felek **anı** / Tā éde anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1545). [anı, -n, -ı]*

289. **Anuñ** ucından iresin gence / Māl-i bi-ḥadd ü mülk-i bī-rence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1562). [anuñ, -n, -uñ]*

290. Uġrı dérlerse **aña** ṭoġrı-durur / Ḥüsni zīrā ki ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 2281). [aña, -ñ, -a]*

291. Siz nihān étdüñüz bulup **anı** / Ḳan dökilmedin anı déñ ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [anı, -n, -ı]*

292. Siz nihān étdüñüz bulup anı / Ḳan dökilmedin **anı** déñ ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [anı, -n, -ı]*

293. Çıḳaruñ anı çıḳmadan başdan / Çıḳarur **anı** tīġumuz ṭaşdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [anı, -n, -ı]*

294. **Anı** alan başın belāya ṭaḳar / Ṭamudan od alup ne yérde yaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [anı, -n, -ı]*

295. Rāstlikten o bende kim ola pīç / Hīçe ṣat ṭutma **anı** ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [anı, -n, -ı]*

296. Géçdiler ol güherden iḫvānı / Ṣatdılar géçmez aḳçaya **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1682). [anı, -n, -ı]*

297. Çeşm-i Mālik de görse ger **anı** / Aḳça n‘olur véreydi biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [anı, -n, -ı]*

298. **Anı** mülk-i cihāna vérmez-idi / Ne cihān belki cāna vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [anı, -n, -ı]*

299. Tā görüp **anı** merd-i bī-idrāk / Eylemeye nezāre-i nā-pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1695). [anı, -n, -ı]*

300. Mihri cūş eyledi Yehūdānuñ / Gördi çün meh-cemālini **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [anuñ, -n, -uñ]*

301. Dilkü ṣanup ġazālı Mālik-i ḫar / **Aña** gürg-āne eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1736). [aña, -ñ, -a]*

302. Ṣatdılar Yūsufı çün iḫvānı / Mālike bende étdiler **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [anı, -n, -ı]*

303. Boynı aġına irdi ġuldan eser / Gül yérine ḳoḳarken **anı** peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [anı, -n, -ı]*

304. Yatdılar anda Yūsuf iḫvānı / Ḳaça déyu gözetdiler **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [anı, -n, -ı]*

305. Dédiler riḳḳat-ile dönüp **aña** / Olmayaydı bu iş n’olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [aña, -ñ, -a]*

306. Ṣarmaşup **aña** riḳḳat eyledi çok / Elin öpdi vaṣiyyet eyledi çok *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [aña, -ñ, -a]*

307. Diñleyüp **anı** ṭañladı Mālik / Anda gey şefḳat añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [anda, -n, -da]*

308. Diñleyüp anı ṭañladı Mālik / **Anda** gey şefḳat añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [anı, -n, -ı]*

309. Göricek belki ḳaçdılar **anı** / Çaġırup dédi Yūsuf iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [anı, -n, -ı]*

310. Bindürüp Mālik **anı** bār üzre / Eflaḥı ḳodı ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [anı, -n, -ı]*

311. Gūş édicek **anuñ** bu sözlerini / Merḥamet odı yaḳdı özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [anuñ, -n, -uñ]*

312. Urdı bir ḳaç tabanca **aña** bu ḳul / Melege ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [aña, -ñ, -a]*

313. Geldi Mālik daḫi yüz urdı **aña** / Dédi ẓannum bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [aña, -ñ, -a]*

314. Üştür-i baḫt üzre taḫt étdi / Devlet ü baḫtı **aña** raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [aña, -ñ, -a]*

315. Mihr ü meh sāye-y-iken ol aya / Ne ‘aceb ṣalmaġ ebr **aña** sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [aña, -ñ, -a]*

316. Géydürüp eğnine libās-ı nefîs / Eyledi kārbāna **anı** re'îs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [anı, -n, -ı]*

317. Kārbāndan belāyı çün ṣavdı / **Anı** cān-ıla cümlesi sevdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [anı, -n, -ı]*

318. Ḫalḳ yürürdi pāyesinde **anuñ** / Ḫōş geçerlerdi sāyesinde anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [anuñ, -n, -uñ]*

319. Ḫalḳ yürürdi pāyesinde anuñ / Ḫōş geçerlerdi sāyesinde **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [anuñ, -n, -uñ]*

320. Bir naẓar seyr éden cemālin **anuñ** / Baġladı sīnede ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [anuñ, -n, -uñ]*

321. ir naẓar seyr éden cemālin anuñ / Baġladı sīnede ḫayālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [anuñ, -n, -uñ]*

322. Ne müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü cān **andan** aldı ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [andan, -n, -dan]*

323. Oldı ol meh şu resme nūrānī / Ki görenler ṣanurdı nūr **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [anı, -n, -ı]*

324. Görmedin mīr-i ʿAsḳalān **anı** / Der-miyān étdi yolına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1994). [anı, -n, -ı]*

325. Sāyebān olmış ebr-i nūrānī / Ṣaḳınur gökdeki güneşden **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2009). [anı, -n, -ı]*

326. Tācı terk étdi cübbeyi çāk étdi / Yüzin **anuñ** yolına ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2011). [anuñ, -n, -uñ]*

327. Çün bu fikr-ile şehre girdi nigār / Nigerān olmadı **aña** deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [aña, -ñ, -a]*

328. Serkeş-i nefs çāker oldı **aña** / Cümle ʿālem musaḫḫar oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2047). [aña, -ñ, -a]*

329. Serkeş-i nefs çāker oldı aña / Cümle ʿālem musaḫḫar oldı **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2047). [aña, -ñ, -a]*

330. Ḳalmadı **anda** çün enāniyyet / Gétdi faḳr-ıla faḫr-i eniyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [anda, -n, -da]*

331. Mihr-ile açdı mühr-i mefreşini / Cāmenüñ vérdi **aña** zerkeşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [aña, -ñ, -a]*

332. **Anda** görürdi her ki étse naẓar / Maġzını ṣanki rişte-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [anda, -n, -da]*

333. Bu kerāmet çün **anı** étdi Kerīm / Yüz sürer ayaġına bahr-i ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [anı, -n, -ı]*

334. Her ne māhī ki yıyladı çün **anı** / Māh-veş cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [anı, -n, -ı]*

335. Gördi Mālik bu ḥüsn-ile **ānı** / Ṭoldı ẕevḳ u ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [ānı, -n, -ı]*

336. Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür o yüz / Baş açuḳ biz de **anuñ** ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [anuñ, -n, -uñ]*

337. Eyle ṣāḥib-cemāldür o ġulām / Ki ġulām oldı **aña** bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [aña, -ñ, -a]*

338. Ḫalḳ olalı cihān içinde cemāl / Gelmedi gelmeyiser **aña** miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [aña, -ñ, -a]*

339. Servi sālār-ı kārbān olmış / Aḳ bulut **aña** sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [aña, -ñ, -a]*

340. Mālik öñince ḥācib olmış **aña** / Cümle ḫidmetde rāġıb olmış aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [aña, -ñ, -a]*

341. Mālik öñince ḥācib olmış aña / Cümle ḫidmetde rāġıb olmış **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [aña, -ñ, -a]*

342. Ehl-i Mıṣr **aña** çünki irdiler / ʿizzet-ile selām vérdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2143). [aña, -ñ, -a]*

343. Tehniye étdiler **aña** seferin / Hem ḫaber vérdiler nidā ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [aña, -ñ, -a]*

344. Bize ʿarż eyle baḫtumuz güneşin / Vérelüm cándur **aña** pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [aña, -ñ, -a]*

345. Açılur bildiler ruḫ-i cānān / Naẓarın **aña** étdi her insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [aña, -ñ, -a]*

346. Rāḥat olmaġ-ıçun o rūḥ-ı güzīn / **Aña** bir ḥücre eyledi taʿyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [aña, -ñ, -a]*

347. Eger olmaz-ısa tecelli ʿām / Görmez-ise **anı** bu demde ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [anı, -n, -ı]*

348. Bildiler **anı** tāb-ı Yūsuf-ımış / Şuʿle-i āftāb-ı Yūsuf-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2169). [anı, -n, -ı]*

349. Göricek **anı** düşdiler vecde / Ḥüsnine ḳarşu étdiler secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3018). [anı, -n, -ı]*

350. Ḳondurup Mālik **anı** dārına / Burḳaʿ aşdı ḳamer ʿiẕārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [anı, -n, -ı]*

351. Gören **anı** daḫi görem mi dédi / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [anı, -n, -ı]*

352. Ger ṣatarsañ ol ayı müşteriyüz / **Aña** biñ cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [aña, -ñ, -a]*

353. Dédi çün **aña** böyle ṭālibsiz / Görmesine bu deñlü rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221). [aña, -ñ, -a]*

354. Her ki **aña** ḳılurdı bir naẓarı / Evvelā Mālike vérür-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [aña, -ñ, -a]*

355. Çeşm-i mesti ki ʿayn-i raḥmetdür / Nerges olmaḳ **aña** kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [aña, -ñ, -a]*

356. Ḳademinde açıldı çün güller / Medḥ-ḫᵛān oldı **aña** bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [aña, -ñ, -a]*

357. Bir naẓar her ki **anı** görmiş-idi / Mest olup ʿaḳlını yitürmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [anı, -n, -ı]*

358. Daʿvet étdi ʿAzīz-i Mıṣr anı / Tā ki eyvāndan éde seyr **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [anı, -n, -ı]*

359. Gördüginçe **anuñ** tecellāsın / Bulur-ıdı göñül tesellāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3360). [anuñ, -n, -uñ]*

360. Getürüp anı dédi ol ʿāşıḳ / Gerçi varum degül **aña** lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [aña, -ñ, -a]*

361. **Anı** gördüñse de nişānlarını / Ḳomayam tā göñül gümānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [anı, -n, -ı]*

362. Étdi ol cennete **anı** Rıḍvān / Étdi nā-çār emrine rıḍvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [anı, -n, -ı]*

363. **Anı** bir yérde bu kenār eyler / Ol buña buseler niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [anı, -n, -ı]*

364. **Anı** yüz nāle vü nefīr-ile / Bunca güftār-ı dil-peẕīri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [anı, -n, -ı]*

365. Baḳdı ʿāşıḳ çü dōstuñ sözine / Mihrbān gördi **anı** kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [anı, -n, -ı]*

366. **Aña** zindān gerek ya ḍarb-ı elīm / Ki ola ġayra ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [aña, -ñ, -a]*

367. Dāma düşürdüm **anı** dāmenden / Ḳaçdı dāmānı çāk olup benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [anı, -n, -ı]*

368. Cān ḫalāṣ étmeg-içün iy cāni / Nisbet étdüñ cināyete **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4670). [anı, -n, -ı]*

369. Sırr-ıla ṣatdılar ol oġlanı / Seyyid-iken ḳul étdiler **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [anı, -n, -ı]*

370. Beni Yūsufsuz eyleme zinde / ʿömrümi **ansuz** étme pāyende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6195). [ansuz, -n, -suz]*

371. Mevtdür baña her ḥayat **ansuz** / Ḥōş kerāmet-durur memāt ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [ansuz, -n, -suz]*

372. Mevtdür baña her ḥayat ansuz / Ḫōş kerāmet-durur memāt **ansuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [ansuz, -n, -suz]*

a: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Musa).*

1. Geldi Ḥaḳḳdan **aña** hemān bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [aña, -n, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yunus).*

1. Ol nebiy'çün ki oldı loḳma-i ḥūt / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o dem **aña** ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Âdem).*

1. Safvetiy'çün Safiyy-i Rahmānun / Daʿvet-i müstecabıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 137*). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.(Hz. İdris).*

1. Ders-i İdrīs hikmetiy'çün **anun** / Hikmetiy'le nübüvvetiy'çün anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 138*). [anun, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Süleyman).*

1. ʿilm ü ḥilmi-y-içün Süleymānuñ/ Ḫātem-i mühr-i mihriy'çün **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 149). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Zekeriya).*

1. Ol nebiy' çün ki dédi yekdür Ḥaḳ / **Anı** minşār édince tā dü ṣaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [anı, -n, -ı]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yahya).*

1. Eşki-y-içün dü çeşm-i Yahyā'nın / Ẓulm-ile dökilen ḳanıy çün **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Abdullah İbn-i Selam).*

1. Gūşına irdi çün **anuñ** bu güher / Güher almaġa gétdi niçe semer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244*). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Ebubekir).*

1. **Aña** ol dem vérildi ʿizzet ü cāh /Dédi aña Nebi Ḫalilullāh (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271). [aña, -ñ, -a]*
2. Aña ol dem vérildi ʿizzet ü cāh /Dédi **aña** Nebi Ḫalilullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271). [aña, -ñ, -a]*
3. Serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ / Oldugıy'çun dénildi **aña** ʿAtīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 274). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Ömer).*

1. Çün **anuñ** ʿadli oldı nūş-revān / Unuduldı zemān-ı Nūşirevān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 284*). [anuñ, -nuñ]*
2. Oldı çün şemʿ gibi rāst-zebān / Dédi peyġamber **aña** şemʿ-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 285). [aña, -ñ, -a]*
3. Yaḳdı çünkim dilini nār-ı edep / Şem-i cennet démek **aña** ne ʿaceb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286*). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü şahıs zamiri (Hz. Osman).*

1. Çün ʿAzīz oldı Mıṣr-ı ḥikmete ol / Yūsuf-ı sānī dédi **aña** Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292). [aña, -ñ, -a]*
2. Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ **aña** edebi / Ne melek andan utanurdı nebi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295*). [aña, -ñ, -a]*

3. Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ aña edebi / Ne melek **andan** utanurdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [andan, -n, -dan]*

4. Edeb-ile mürüvvet-i ʿirfān / Cemʿ olup **aña** dediler ‘Osmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 298). [aña, -ñ, -a]*

5. Bunca fażlıy’la ẓulm olundı **aña** / ʿĀḳıbet oldı efżalü’ş-şühedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Ali).*

1. Nāme-i medḥi hel etādur **anuñ** / Kemterīn vaṣfı lā fetādur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [anuñ, -nuñ]*

2. Nāme-i medḥi hel etādur anuñ / Kemterīn vaṣfı lā fetādur **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [anuñ, -nuñ]*

3. Ḥaydar oldur ki açdı **aña** nebī / Süfre-i ḫᵛān-ı lahmın lahmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 4036). [aña, -ñ, -a]*

4. Eser-i ʿışḳ **anuñla** bāḳīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 490). [anuñla, -nuñ, -la]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Akşemseddin).*

1. Ṭıfl-ı ferzend-idüm **aña** bu faḳīr /Olmış-ıdı żaʿif ḥażret-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 325). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Lut’un kızı, Hz. Yakup’un annesi).*

1. Eyledi Lūṭ duḫteri**n**e nikāḥ / Ṭoġdı **andan** ékiz éki mişbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). [andan, -n, -dan]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. İshak’ın oğlu Esav).*

1. ʿĪṣı İsḥāḳ özine yār étdi / **Aña** ṣayd u şikārı kār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 372). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. İshak Peygamber’in ikiz oğullarından ilk olarak dünyaya gelen: Esav).*

1. Söyledi ʿĪṣ’a mācerāsını / Étdi hem **a**ña bu duʿā’sını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 393). [aña, -n, -a]*

2. Üredi Rūmda **anuñ** nesli / Cümle Rūmīlerün odur aṣlı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). *[anuñ, -nuñ]*

3. Bildi Yaʿḳūb **anuñ** çü niyyetini / Tutdı atasınuñ vaṣiyyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 411). [anuñ, -nuñ]*

a: *O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

1. Şu resme düşdi **anuñ** laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [anuñ, -nun]*

2. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā’ubāliler yéridür / Ne iʿtibār **aña** kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [aña, -ñ, -a]*

3. Her ki yād etdi nām-ı Raḥmānı / Ṭoyladı raḥmet-i Raḥīm **anı** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). *[anı, -n, -ı]*

4. Fikri oldu fiġār **anuñ** ki ḳılar / eserinden müʾessirine naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). *[anuñ, -nuñ]*

5. Ger bula ẕerre deñlü mūr **anı /** Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [anı, -nı]*

6. Tā olam Ḥaḳḳ emānetine emin / Raḥmet olsun **aña** ki dér āmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 162). [aña, -ñ, -a]*

7. Naḳş-ı ekvāna **andan** oldı raḳam / Anuñ içün denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 170). [andan, -n, -dan]*

8. Diri ṣanursın **anı** ölmişdür / Cānına cismi merḳad olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 320). [anı, -n, -ı]*

9. Çünki maẕlūma éde raḥmet-i ḫāṣ / Ẓulm-i ẓālimden éder **anı** ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 414). [anı, -n, -ı]*

10. Vérür evvelde baʿžısı bendeye renc / Ḳılur āḫirde **anı** ṣaḥib-i genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [anı, -n, -ı]*

11. Göñlin anuñ ki bir dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür **aña** biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [aña, -ñ, -a]*

12. Göñlin **anuñ** ki bir dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [anuñ, -nuñ]*

13. Az görinür gözine çok keremüñ / Çoḳ belā olur **aña** az elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [aña, -ñ, -a]*

14. Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi yok **anuñ** / Ḫᵛişden dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [anuñ, -nuñ]*

15. Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi yok anuñ / Ḫᵛişden dilde rīşi yok **añuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [anuñ, -nuñ]*

16. Her ki ol Ḥaḳḳa cān éder teslim / **Aña** ḳurbān olur fidā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [aña, -n, -a]*

17. Her ki ol Ḥaḳḳa iʿtimād eyler / Ḥaḳḳ **anı** ġam deminde şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811). [anı, -n, -ı]*

18. Yoḳ cihānda benüm gibi bülbül / Ki **anı** ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [anı, -n, -ı]*

19. Ḳalur-ımış dilinde ḫubb-ı vaṭan / Olsa cennet dāhi **aña** mesken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3679). [aña, -ñ, -a]*

20. Dédi Ḳıṭfīr **aña** ki iy mihter / Ṣatun aldum ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [aña, -ñ, -a]*

21. Kimsenem yoḳ ki ḫālüm añam **aña** / Derd-i ġurbetde hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [aña, -ñ, -a]*

22. İlla Yaʿḳūb minnet étdi **aña** / Cennet-ile beşāret étdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [aña, -ñ, -a]*

23. İlla Yaʿḳūb minnet étdi aña / Cennet-ile beşāret étdi **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [aña, -ñ, -a]*

24. Daʿvet étdi **anı** ḫuźūrına / Sebeb olmaġa dil sürūrına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3809). [anı, -n, -ı]*

25. Ḳadr-i ʿirfānı yine ehli bilür / Müjde-i yāre **anı** müjde ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [anı, -n, -ı]*

26. Olsa maʿşūḳ-ı dil belī çoban / Ḳadd-i ʿāşıḳ gerek **aña** çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [aña, -ñ, -a]*

27. Ġam verür **aña** ḫavf-i hecr-i nigār / Āh éder ġam-ıla leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3867). [aña, -ñ, -a]*

28. Eylemez ʿāḳil ol sürūra ġurūr / Ki ola **anda** intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [anda, -n, -da]*

29. Sencileyin olur mı ʿāşıḳ-ı zār / K'ola maʿşūḳ **aña** ḫidmet-kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [aña, -ñ, -a]*

30. Sīneme ʿışḳuñ odı eyler kār / Çāre bulmaḳ yiter **aña** saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [aña, -ñ, -a]*

31. Cismüñi ol ki yég sever cāndan / Cānuña āfet ire mi **andan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [andan, -n, -dan]*

32. Dōstuñ her ki mübtelāsıdur / Murtażāsı **anuñ** rıżāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4058). [anuñ, -nuñ]*

33. Ki eger meyl eylese birine / Cān ataydı hemān **anuñ** yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [anuñ, -nuñ]*

34. Her ṭarafdan görinse **aña** bu ẕevḳ / Göñline ṭolar-ıdı tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [aña, -ñ, -a]*

35. Kāra pergār bulmasa muştı / Bes-idi **aña** éki engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [aña, -ñ, -a]*

36. Naḳş-ı maʿşūḳı görse ʿāşıḳ-ı zār / Eyler **andan** nigār-ıla bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4309). [andan, -n, -dan]*

37. Aña ḳudret-nümā olur ol Ḥayy / **Aña** ʿibret-nümā olur her şey *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [aña, -ñ, -a]*

38. Aña ḳudret-nümā olur ol Ḥayy / **Aña** ʿibret-nümā olur her şey *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [aña, -ñ, -a]*

39. Dōst édinmek istese ḳulını / Baġlar **aña** ʿadūlaruñ yolını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4529). [aña, -ñ, -a]*

40. Bende ol dem ki éde ʿazm-i günāh / **Anı** ḥıfz étse menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [anı, -n, -ı]*

41. Bī-güvāh olsa ḳavl-i daʿvā-dār / **Aña** sevgend olur güvāh iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [aña, -ñ, -a]*

42. Her ki ʿaḳlı vü fehmi var **anuñ** / Éder iḥsān cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [anuñ, -nuñ]*

43. Erisün ṭuz gibi **anuñ** cānı / Ki yéyüp ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [anuñ, -nuñ]*

44. Zen çerāġ-ı dürūġa verse fürūġ / Rūġanı olur **anuñ** eşk-i dürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [anuñ, -nuñ]*

45. Aġlamaḳ **aña** yaraşur her gāh / Ki bulut gibi yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [aña, -ñ, -a]*

46. Daḫi ol ṭıfl üç aylıġ-iken İlāh / Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa étdi **anı** güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [anı, -n, -ı]*

47. Niçe gül var ki ḫōş şemāyildür / İlla dil **aña** ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [aña, -ñ, -a]*

48. Sevmez **anı** göñül ki yār degül / Sevmemek sevmek iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [anı, -n, -ı]*

49. Süst édicek dilin nedāmet **anuñ** / Merkebin ḳamçılar melāmet **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [anuñ, -nuñ]*

50. Süst édicek dilin nedāmet **anuñ** / Merkebin ḳamçılar melāmet **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [anuñ, -nuñ]*

51. Her ki cānında bula cānānı / Ġayra baḳmaġa ḳor mı cān **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [anı, -n, -ı]*

52. Mīr-i zindānı daʿvet eylediler / **Aña** pinhān işāret eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5041). [aña, -ñ, -a]*

53. Āferīn **aña** irişen derde / Kʻoldı aġyār dilbere perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [aña, -ñ, -a]*

54. Éki gözlerini öpüp **anuñ** / Ḥālin andan ṣorardı cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [anuñ, -nuñ]*

55. Āferīn oI fenāsına **anuñ** / Ḳomadı ġayrin anda cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [anuñ, -nuñ]*

56. Olsa bir mübtelā eger bīmār **/ Aña** eylerdi luṭf-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [aña, -n, -a]*

57. Ol ki Reyyān ḳatına oldı revān / Yūsuf **aña** vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [aña, -ñ, -a]*

58. Dédi şeh **aña** derde dermān ét / Āftāb-ı yaḳīni raḫşān ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5176). [aña, -ñ, -a]*

59. Āferīn ol emīr-i ḫōş-dāda / Ki elin ṣunsa **aña** üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [aña, -ñ, -a]*

60. Dest-gīr ola **aña** étmeye neng / Zalim-ile anuñçün eyleye ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5210). [aña, -ñ, -a]*

61. ʿiyşına āferin o sulṭanuñ / Yāri Yūsuf gibi ola **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [anuñ, -nuñ]*

62. **Anı** kim besler-idi dāye gibi / ʿĀḳıbet yére ṣaldı sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [anı, -n, -ı]*

63. ʿIşḳ-ıla her ki ola bī-ārām / **Aña** derdi yeter dügün bayram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5298). [aña, -ñ, -a]*

64. Kimden éşitse Yūsufuñ ḫaberin / Müjde vérürdi **aña** sīm ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [aña, -ñ, -a]*

65. Dāyesi yoḳ ki **aña** ’arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [aña, -ñ, -a]*

66. Ḳul-iken niçe ʿāciz ü muḥtāc / Éder **anı** ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [anı, -n, -ı]*

67. ʿāşıḳa bundan özge olmaya ʿiyş / Ki **aña** yāri ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [aña, -ñ, -a]*

68. Her ki senden ḫaber getürse baña / Zer nedür cān ü ser vérürdüm **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [aña, -ñ, -a]*

69. Dédi vérdüm yéle cihān güherin / **Andan** alduḳça laʿlüñüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [andan, -n, -dan]*

70. Ol bunuñ derdinüñ ṭabībi ola / Bu **anuñ** bāġı ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [anuñ, -nuñ]*

71. Şāh **anı** ġam deminde eyleye şād / Varlıġın vérüp eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [anı, -n, -ı]*

72. Āferīn ol cemāle kim **anı** / Görenüñ pür-ṣafā olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [anı, -n, -ı]*

73. Ḥasenāt éde seyyi’ātın **anuñ** / Nūr-ıla ṭoldura cihatın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [anuñ, -nuñ]*

74. Ḥasenāt éde seyyi’ātın anuñ / Nūr-ıla ṭoldura cihatın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [anuñ, -nuñ]*

75. Degdi çün **aña** ol ciger-gūşe / İrdi teskīn cigerdeki cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [aña, -ñ, -a]*

76. **Anuñ** üstine zer yérine o zār / Tāze tāze recālar éde nişār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [anuñ, -nuñ]*

77. Étdi beş yüz yıl eyle cidd ü ʿamel / Ki sücūdında irdi **aña** ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [aña, -ñ, -a]*

78. Ḥaḳḳ süre **anı** ʿadli-y-ile oda / Bile taḳṣīrin o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [anı, -n, -ı]*

79. Bir’ ki gün eyler **anı** ḫurrem ü şād / Niçe virānesin ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [anı, -n, -ı]*

80. Size her kim ki éde iḥsānı / Ḳarşulamañ isā'et-ile **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6158). [anı, -n, -ı]*

81. Ṣaḳınuñ ẓālime muʿīn olmañ / Belki **anuñla** hem-nişīn olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6161). [anuñla, -nuñ, -la]*

82. Eyledi **aña** çoḳ vaşıyyetler / Söyledi dürlü dürlü ḥikmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6213). [aña, -ñ, -a]*

83. Buldı ʿadl étmege bir ehl-i temīz / Kendü yérine **anı** étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [anı, -n, -ı]*

84. Kimde kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher gelür **aña** her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [aña, -n, -a]*

85. Her ki Ḥaḳḳdan ṭaleb ḳılur yāri / **Aña** berd-i selām éder nārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [aña, -n, -a]*

86. Her kişi kim sözinde kāẕibdür / **Aña** ẕillet belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [aña, -ñ, -a]*

87. Söz yüzin Yūsuf **andan** eyledi pīç / Nüktesine cevāb vérmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [andan, -n, -dan]*

88. Her ki meydān-ı ġamda bī-serdür / Ġam-güsārı **aña** musaḫḫardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1022). [aña, -ñ, -a]*

89. Ḥaḳḳ ḳabūl eyledi nidāsın **anuñ** / Müstecāb eyledi duʿā’sın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [anuñ, -nuñ]*

90. Ḥaḳḳ ḳabūl eyledi nidāsın **anuñ** / Müstecāb eyledi duʿā’sın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [anuñ, -nuñ]*

91. Vaṣl-ı maḫlūḳi isteyen insān / Oldı bunca kerāmet **aña** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [aña, -n, -a]*

92. Her ki nefsinde añlamaya ʿadem / Ẓāhir olmaz **aña** cemāl-i ḳıdem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1066). [aña, -n, -a]*

93. Meger āyīne deñerdi bir ér / Görüp **anı** dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [anı, -n, -ı]*

94. Varlıġ **anuñ** ki varı terk étdi / Dōst mihrin göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [anuñ, -nuñ]*

95. Çünki gözler iş āḫirini Ḥakīm / Olmaz āḫir nedāmet **aña** nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [aña, -n, -a]*

96. Éki dūşında var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di hem **aña** ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [aña, -n, -a]*

97. Cāhilüñ çün hemān gözetdügi ḥāl / Éder **anı** te'essüf istiḳbal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1166). [anı, -n, -ı]*

98. Her ki ḳasd éde rū-yi mehveşine / Yaḳaram **anı** ḫışmum āteşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1175). [anı, -n, -ı]*

99. Her ki kesr éde dişleri güherin / Delerem dür gibi **anuñ** cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [anuñ, -n, -uñ]*

100. Ġażabın vaṣf éden Yehūdānuñ / Eyle eyler ḥikāyetin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1176). [anuñ, -nuñ]*

101. Yoġ-ıdı ḫışmına **anuñ** dermān / Étmeyince o demde bir niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [anuñ, -nuñ]*

102. **Aña** kim luṭfını ʿiyān eyler / Evvel iḫlāṣın imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [aña, -ñ, -a]*

103. Fısḳına iʿtirāf éden miskīn / Yégdür **andan** ki ola ṭāʿat-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1327). [andan, -n, -dan]*

104. Bu sebebden ṭurup sefer ḳıldum / **Anı** görmege derd-i ser ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [anı, -n, -ı]*

105. Ḳaldum **ansuz** ben anda bunca zemān / Ḥālüm it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [ansuz, -n, -suz]*

106. Géde hem ol ḳadar günāhı **anuñ** / Bāġ-ı ʿAdn ola tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [anuñ, -nuñ]*

107. Géde hem ol ḳadar günāhı anuñ / Bāġ-ı ʿAdn ola tekye-gāhı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [anuñ, -nuñ]*

108. Ava ḳoşa géderdüm **anuñ-ıla** / Zindegānī éderdüm anuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1395). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

109. Ava ḳoşa géderdüm anuñ-ıla / Zindegānī éderdüm **anuñ-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1395). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

110. Buldurup ḳardaşını eyledi dād / Ḳıldı miḥnetden **anları** āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1438). [anları, -n, -lar, -ı]*

111. Ḳardaşına ḳuyu ḳazarsa kişi / Ḳuyuya düşmek ola **anuñ** işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [anuñ, -nuñ]*

112. Fiʿli anuñ kim ola nā-ḳābil / Ola mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [anuñ, -nuñ]*

113. Ḳalısar ẓulm éden nedāmetde / Vay **anuñ** ḥāline ḳıyāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1502). [anuñ, -nuñ]*

114. Dédi **aña** kim elli yitmişdür / Anı kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [aña, -n, -a]*

115. Ḥubb-ı cūy-idi çün **aña** meşreb / Çāh-ı Ken'ānı eyledi matleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1584). [aña, -n, -a]*

116. Aldı hem **anı** çāha gétdi hemīn / Buldı anı misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [anı, -n, -ı]*

117. Bir ḳulı var-ıdı **anuñ** ḫōş-rā / Cümle ḫiẓmetde cüst adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [anuñ, -nuñ]*

118. Her ki ol cevher-i mücerred ola / **Aña** lāyık mıydı muḳayyed ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [aña, -ñ, -a]*

119. Ne yılan belki ejdehā-yı ʿaẕīm / Ṣıḳup eyler **aña** ʿaẕāb-ı elīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [aña, -n, -a]*

120. Her ki maẓlūma éde cevr ü cefā / Ṭañ mı ṭavḳ olsa **aña** ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [aña, -n, -a]*

121. Çün bu derd-ile anı gördiler / Sebeb-i ḥālin **aña** ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [aña, -n, -a]*

122. Eflaḥı ejdeḥa rehā étdi / Çünki Ṣıddīḳ **aña** duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). [aña, -n, -a]*

123. Çün bu derd-ile **anı** gördiler / Sebeb-i ḥālin aña ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [anı, -n, -ı]*

124. Dilegin Yūsuf **anun** etdi revā / Yüzüni göge tutup étdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1880). [anun, -nun]*

125. Çün göründi **aña** bu nūr-ı cemāl / Āh édüp yére düşdi sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [aña, -n, -a]*

126. Ḳılıcından ki ḳan ṭamardı **anuñ** / Ṭamarın kesmiş-idi a'dānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2001). [anuñ, -nuñ]*

127. Ne vücūd ola ẕerrede bī-nūr / Ki éde ḥüsni **anuñ-**ıla ẕuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

128. Dédi Mıṣr ehli **aña** iy ḫᵛāce / Çünki irdüñ bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [aña, -n, -a]*

129. Her ki baña vérürse bir dīnār / Gösterem **aña** ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [aña, -n, -a]*

130. Çün **anuñ** bu sözin éşitdiler / Üç güne dek taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [anuñ, -nun]*

131. Çünki destūr vérdi **aña** ʿAzīz / Ṭurdı gétmek yaraġın eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [aña, -ñ, -a]*

132. İbn-i Edhem ki terk-i Belḫ étdi / Ġayrini **aña** ʿışḳ telḫ etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [aña, -ñ, -a]*

133. Ḥaḳḳ **aña** vérmiş -idi bir duḫter / Yüzi ayına müşterī aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [aña, -n, -a]*

134. Āb-ı luṭf-ıla buldı çünki nemā / Ḫilʿat olmış-ıdı leṭāfet **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [aña, -ñ, -a]*

135. ʿālem-i ḥüsn **aña** musaḫḫar-ıdı / Mihr-ile meh kenīz ü çāker-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [aña, -n, -a]*

136. Zere ṭāli' çün eyledi iḳbāl / Bilezük oldı **aña** hem ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [aña, -ñ, -a]*

137. Alnını levḥ-i nūr édüp Allāh / Sebaḳ-ı ḥüsn alurdı **andan** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2340). [andan, -n, -dan]*

138. Éki sā'id éki sebīke-i sīm / Umar **andan** zekāt dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [andan, -n, -dan]*

139. İlla **andan** yazılsa bir barmaḳ / Ḳaleme bu ḳadar gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [andan, -n, -da, -n]*

140. Nāz-ıla besler-idi dāye **anı** / Niçe gün görmez-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [anı, -n, -ı]*

141. Nāz-ıla besler-idi dāye anı / Niçe gün görmez-idi sāye **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [anı, -n, -ı]*

142. Deheni ṣıġmadı **anuñ** süḫana / Bir süḫan ṣıġmaz-iken ol dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [anuñ, -nuñ]*

143. Ḥüsni iʿcāzına **anuñ** bürhān / Yed-i beyżāsı kāfi-y-idi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [anuñ, -nuñ]*

144. Ki **anuñ** barmaġın gören ādem / Oldı dīvāne refʿ olundı ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [anuñ, -nuñ]*

145. Gāh öper hīç-iken dehānın **anuñ** / Geh ḳuçar bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [anuñ, -nuñ]*

146. Gāh öper hīç-iken dehānın anuñ / Geh ḳuçar bī-nişān miyānın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [anuñ, -nuñ]*

147. Aġladı anuñ içün ebr-ile yem / İñledi **anuñ**-ıla zīr-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

148. ʿĀḳıbet vāḳıf étdiler pederin / Dédiler **aña** derdinüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [aña, -ñ, -a]*

149. **Aña** ġayet muḥibb-idi Ṭaymūs / Olmış-ıdı viṣāline me'nūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2598). [aña, -ñ, -a]*

150. **Andan** artuḳ yoġ-ıdı evlādı / Andan irerdi ḳalbine şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [andan, -n, -da, -n]*

151. Andan artuḳ yoġ-ıdı evlādı / **Andan** irerdi ḳalbine şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [andan, -n, -da, -n]*

152. Éndürem gökden **anı** nūr-ṣıfat / Eyleyüp ẕikr ü daʿvet ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [anı, -n, -ı]*

153. Daʿvet-ile müsaḫḫar édem **anı** / Āstānuñda çāker édem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2566). [anı, -n, -ı]*

154. Daʿvet-ile musaḫḫar édem anı / Āstānuñda çāker édem **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2566). [anı, -n, -ı]*

155. Görinür ādeme cemāl-ile / Ṣayd éder **anı** mekr ü al-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [anı, -n, -ı]*

156. Her kime Kaʿbe bī-nişān oldı / **Anuñ** iḥrāmı terk-i cān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [anuñ, -nuñ]*

157. Ḫaber-i ḫᵛāb uyardı ḫᵛābından / Ḫaste oldı **anuñ** cevabından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2579). [anuñ, -nuñ]*

158. Māh-i Maġrib dédi ki étme gümān / Ki **anuñ** gibi cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [anuñ, -nuñ]*

159. Gözüñe lāzım oldı bīmārī / Kec ḫayāl oldı çün **anuñ** yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [anuñ, -nuñ]*

160. Çün éşitdi **anuñ** bu ḥāletini / Yéle vérdi göñül ferāġatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [anuñ, -nuñ]*

161. ʿIşḳı **anuñ** beni esīr étdi / Ḥālümi nāle vü nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [anuñ, -nuñ]*

162. Derd-i ʿāşıḳ belī çü ṣādıḳ olur / Cān-ı maʿşūḳ **aña** ʿāşıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [aña, -n, -a]*

163. Tīr atarsın dile kemān ḳanı / Yaḳdı mihr **anı** mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [anı, -n, -ı]*

164. **Anı** çün gördi ʿāşıḳ-ı miskīn / Pāyına düşdi zülfi gibi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [anı, -n, -ı]*

165. Hem zebānın ḫayāl-i yār étdi / Dilden **aña** şekker-niṣār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [aña, -ñ, -a]*

166. Her kişi kim geleydi **aña** yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [aña, -ñ, -a]*

167. Gétdi ṣabrum **aña** irişme-y-ile / Nükteler söyledi girişme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2693). [aña, -ñ, -a]*

168. Āh étdi görüp **anı** Ṭaymūs / Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [anı, -n, -ı]*

169. Pederi dédi étseñ **anı** ṭaleb / Ne mekānda bulursın ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [anı, -n, -ı]*

170. Dédi çün arayam o sulṭānı / Taḫt-ı dilde bulam dérem **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [anı, -ñ, -ı]*

171. Her kişi kim geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi **anuñ** ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [anuñ, -nuñ]*

172. Pederi ṭuydı mācerāsın **anuñ** / İstedi bulmadı devāsın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [anuñ, -nuñ]*

173. Pederi ṭuydı mācerāsın anuñ / İstedi bulmadı devāsın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [anuñ, -nuñ]*

174. Dédi duḫter **anuñ** zenaḫdānı / Göñlümüñ çoḳdan oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [anuñ, -nuñ]*

175. Pā-yi serve muḥāl-iken reftār / Ṣuyı bend étdüñ **aña** iy ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [aña, -ñ, -a]*

176. Çün Zelīḫāya ġālib oldı cünūn / ʿışḳ sevdāsı étdi **anı** zebūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2719). [anı, -n, -ı]*

177. Geh **anuñ** gibi pādşā ḥāşā / Ben ṣu olam ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [anuñ, -nuñ]*

178. Maḳṣadı ḳāṣıd-ı ʿazīz-idi / Ġayrdan **aña** ol ʿazīz-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2820). [aña, -ñ, -a]*

179. Çünki Ṭaymūs **anuñ** éşitdi sözin / Leb-i luṭf-ıla öpdi éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [anuñ, -nuñ]*

180. Ṭūṭi-yi Maġrīb-iken **aña** ġarīb / Eyledi Ḥaḳḳ nebāt-ı Mıṣrı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2868). [aña, -ñ, -a]*

181. Ger aransa **aña** naẓīr-i cemāl / Meger āyīnesinde ola miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [aña, -ñ, -a]*

182. Bir güneşdür ki görmez **anı** güneş / Mihri-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [anı, -n, -ı]*

183. Ne güneş bel hezār dīde sipihr / Ne **anı** gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [anı, -n, -ı]*

184. Nice édem segirdimini beyān / Ki **aña** yétmez-idi fikr-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [aña, -n, -a]*

185. Çün tutuḳ oldı **aña** al vāle / Yéle vérdi ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [aña, -ñ, -a]*

186. Pederi çünki gördi **anı** feraḥ / Göñli açıldı oldı cānı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [anı, -n, -ı]*

187. Bād-pālar götürdiler **anı** / Yél gibi ṣuffe-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2998). [anı, -n, -ı]*

188. Bildiler sīnesinde dāġın **anuñ** / Lāleden étdiler ṭuvaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [anuñ, -nuñ]*

189. Bildiler sīnesinde dāġın anuñ / Lāleden étdiler ṭuvaġın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [anuñ, -nuñ]*

190. Muẓṭarib gördi dāye çün **anı** / Derde düşdi ki bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [anı, -n, -ı]*

191. Gétdi ṣabr-ı dili Zelīḫanuñ / Yüzüni görmek istedi **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [anuñ, -nuñ]*

192. Sevse dil dilberüñ şemāyilini / Sever **anuñ** ḳamu vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [anuñ, -nuñ]*

193. Étdi taḳdīr **anuñ** kilidini mūm / Mūm germ olıcak işi ma‘lūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [anuñ, -nun]*

194. Çün Zelīḫā **anuñ** éşitdi sözin / Urdı rūy-ı zemīne şükr yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [anuñ, -nuñ]*

195. Eyle ṣaçdı cevāhirin **aña** él / Ḳulzüm-i gevher oldı sāḥil-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [aña, -ñ, -a]*

196. Leb-i Nīli géçince ol dilber / Ṣaçdı deryā-yı adem **aña** güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [aña, -ñ, -a]*

197. Gerçi çıḳdı zer üzre ol gevher / Āteş-idi velī **aña** ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [aña, -ñ, -a]*

198. Dem-be-dem k’üstine direm yaġdı / **Aña** bārān-ı derd ü ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [aña, -ñ, -a]*

199. Düşdi şevḳine buldı çün **anı** / Eyledi anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3116). [anı, -n, -ı]*

200. Bilmez anı ki tīr-i çarḫ-i ẓalūm /Ol hedefden ḳılur **anı** maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [anı, -n, -ı]*

201. Bir sarāya életdiler **anı** / ʿarşı faġfūrī ferşi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [anı, -ñ, -ı]*

202. Çeşmi **anuñ** ki ola gevher-bār / Görinür mi ʿaceb gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [anuñ, -nuñ]*

203. Sāyebān oldı ebr-i nūrānī / Eyledi **anuñ**-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1907). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

204. Būy-ı gülden urur demi bülbül / Dāmdur **aña** nükhet-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3168). [aña, -ñ, -a]*

205. Ol zemāndan ki vaṣlına irdi / **Aña** yüz cān-ıla göñül vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [aña, -n, -a]*

206. Gerçi kim sevmiş-idi **anı** temām / İlla bulmuş degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [anı, -n, -ı]*

207. Alımadı ʿAzīz burcın **anuñ** / ʿĀḳıbet Yūsuf açdı dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [anuñ, -nuñ]*

208. Alımadı ʿAzīz burcın anuñ / ʻĀḳibet Yūsuf açdı dürcin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [anuñ, -nuñ]*

209. Terk-i ḳānūn-ı ʿahd édüp çü rübāb / Nāle-y-ile ḳılurdı **aña** ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3197). [aña, -ñ, -a]*

210. Bir rivāyet budur ki çün Ḳıṭfīr / Vaṣlına **anuñ** olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [anuñ, -nuñ]*

211. Bu melek ṣanup ol perīyi azīz / Olurıdı **anuñla** ẕevḳ-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3182). [anuñla, -nuñ, -la]*

212. Ṣubḥ-dem eyle fer vérildi **aña** / Müşterī görüp anı ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [aña, -ñ, -a]*

213. Hem-demi ḫāṣ dāye-y-idi hemān / **Aña** maḫfī degüldi rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [aña, -ñ, -a]*

214. Çünki oldı **aña** bu ʿizzet-i tām / Peyk-i ḥażret semādan étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [aña, -ñ, -a]*

215. Çün Zelīḫā **aña** nigāh étdi / Yıḳılup ḳaʿr-ı dilden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [aña, -ñ, -a]*

216. Yalvarup ḫāṣ dāye ṣordı **aña** / K'iy gözüm nūrı yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [aña, -ñ, -a]*

217. Va'deler eyledi ki varup **aña** / Getürürseñ anuñ sözini baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [aña, -ñ, -a]*

218. Ṣubḥ-dem eyle fer vérildi aña / Müşterī görüp **anı** ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [anı, -n, -ı]*

219. Ben daḫi **anı** görmiş-idüm o dem / Ol benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [anı, -n, -ı]*

220. Görmeg-içün cemālini **anuñ** / Şevḳi bī-ḥadd-idi Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3254). [anuñ, -nuñ]*

221. Yūsuf éşitdi çün **anuñ** sözini / Eşk-i ḥasret pür eyledi gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [anuñ, -nuñ]*

222. ʿiyşumı telḫ éder **anuñ** adı / Beni nā-şād éder **anuñ** yādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [anuñ, -nuñ]*

223. Añma ḳatumda **anuñ** ebnāsın / Göñlüme tāze ḳılma ġam pāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [anuñ, -nuñ]*

224. Her ki göre **anuñ** cemālini / Ẕikr éder ṣāniʿuñ kemālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [anuñ, -nuñ]*

225. Va'deler eyledi ki varup aña / Getürürseñ **anuñ** sözini baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [anuñ, -nuñ]*

226. Eylemesün oġul bahānesini / Bilürem ben **anuñ** fisānesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3347). [anuñ, -nun]*

227. Ben daḫi anı görmiş-idüm o dem / Ol benümdür nite ki ben **anuñam** *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [anuñam, -nuñ, -am]

228. Māh-ı Ken‘ān çün étdi ʿarż-ı bahā / Cümle Mıṣr ehli ṭālib oldı **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [añа, -ñ, -a]*

229. Dédi Yūsuf **añа** ki iy dellāl / Déme bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [añа, -ñ, -a]*

230. Yaraşur dénse ol kişiye ġarīb / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ **añа** naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [añа, -ñ, -a]*

231. Dédi Yūsuf **añа** daḫi iy yār / Baña bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [añа, -n, -a]*

232. Çün temam-ıdı **anda** ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / Aġzı her nāḳısuñ ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [anda, -n, -da]*

233. Ḳanı ehl-i baṣīret **anı** göre / Āftāb-ı cihān-ı cānı bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3400). [anı, -n, -ı]*

234. Cemʿ olunsa eger ḳuṣūrum-ıla / Alıman ben **anı** ḳuṣūrum-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [anı, -n, -ı]*

235. Çün ʿAzīz oldı mālik ol aya / **Anı** ışmarladı Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [anı, -n, -ı]*

236. Eyle germ oldı ḥüsni bāzārı / K’oldı ʿālem **anuñ** ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [anuñ, -nuñ]*

237. Rāżıyam illa ḫarc édüp varı / Ben de olam **anuñ** ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [anuñ, -nuñ]*

238. Sākin oldı odı Zelīḫānuñ / Çünki gördi bu meylini **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [anuñ, -nuñ]*

239. Vére varın nigārın almaġ-ıçun / Ḳoya ġayrī **anuñla** ḳalmaġ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3368). [anuñla, -nuñ, -la]*

240. Sa‘y édüp mülk édine yārini / Süre **anuñla** rūzgārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3369). [anuñla, -nuñ, -la]*

241. Ṣoḥbet éde **anuñla** bī-minnet / Bula her dem viṣāline furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3370). [anuñla, -nuñ, -la]*

242. Mürġ-i furṣat çün éde pervāzı / İrmez **añа** nedāmet āvāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [añа, -ñ, -a]*

243. Ṣatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı çün / Ẓāhir oldı **añа** öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [añа, -ñ, -a]*

244. Çün görindi **añа** o bedr-i temām / Naʿra urup yıḳıldı bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [añа, -ñ, -a]*

245. Ger ṭapuñdan olur-ısa destūr / Déyeyin **añа** bir’ki söz mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [añа, -ñ, -a]*

246. Çünki destūr vérdi **añа** ʿAzīz / Dédi ḫalvetde iy velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [añа, -ñ, -a]*

247. Şarṭ édüp Yūsuf **añа** kitmānı / Āşkār étdi rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3467). [añа, -ñ, -a]*

248. Ḥażret-i Yūsuf **añа** étdi duʿā’ / Ḳalbine ṭoldı tāb-ı nūr-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3472). [añа, -ñ, -a]*

249. Hem-nişīni anuñ ki ola ġurāb / Menzil olsa yéridür **añа** ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [añа, -ñ, -a]*

250. Baña evvel görünse ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm **anı** ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [anı, -n, -ı]*

251. Cehl-ile olsa ẕillet-ile ḫaṭā / ʿavf éder **anı** ehl-i ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [anı, -n, -ı]*

252. Hem-demi her kimüñ ki bülbül olur / Lā-cerem menzili **anuñ** gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [anuñ, -nuñ]*

253. Hem-nişīni **anuñ** ki ola ġurāb / Menzil olsa yéridür aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [anuñ, -nuñ]*

254. Dédi uş varayın ẕekā gibi ben / **Anı** ḫōr édeyin Sühā gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [anı, -n, -ı]*

255. Görmedi çün **anuñ** sözinde ṣavāb / Ḫaste rāyına böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [anuñ, -nuñ]*

256. Yoġ-iken var-éden ten ü cānı / N'ola söyletse ṭıfl-iken **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [anı, -n, -ı]*

257. Ḫışmı-y-ıdı meger Zelīḫānuñ / Elde bir ṭıflı var-ıdı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [anuñ, -nuñ]*

258. Éki gözlerini öpüp anuñ / Ḥālin **andan** ṣorardı cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [andan, -n, -dan]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yakub'un eşi, Hz. Yusuf'un annesi).*

1. Zülfe adlu kenīzi var-ıdı / Ḫiẕmet eylerdi **aña** yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Zülfe, Hz. Yakup'un eşlerinden Rahil'in cariyesi).*

1. Kendünüñ olmadı çün oġlanı / Vérdi Ya'kūba nesl-içün **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). [anı, -n, -ı]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Bülhe, Hz. Yakup'un eşi Leyya'nın cariyesi.).*

1. Vérdi Leyyā da Bülhe adlu kenīz / Toġdı **andan** bes éki ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). [andan, -n, -dan]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (İs: Hz. İshak Peygamber'in ikiz oğullarından ilk olarak dünyaya gelen: Esav).*

1. Çünki Ya'ḳūb **aña** nigah étdi / Ḫavfdan kendüzin tebāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 486) [aña, -ñ, -a]*

2. Çünki Ya'ḳūb **aña** naẕar ḳıldı / Vaṣlına iştiyāḳını bildi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. ('İnas: Hz. Yakub'un kız kardeşi, Hz. Yusuf'un ḥālası).*

1. Güẕer étdükde ḥażret-i pederi / Ḳalmış-ıdı **aña** meger kemeri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). *[aña, -ñ, -a]*

2. Bisledi anı 'Ammesi Īnās / Oldı Yūsuf **aña** eḥabbü'n-nās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" işaret zamiri. (Hz. Yakup'un evinin avlusunda yetişen, mucizevi özellikler gösteren ağaç.).*

1. Bunca ḥüsn-ile **anı** Rabb-i Ḥakīm / Étdi bir ḫōş kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [anı, -n, -ı]*

2. Oġlı toġsa resūl-i Ken'ānun / Bir budaġı biterdi hem **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. İsmail).*

1. Yaşda sen deñlü-y-iken İsmā'īl / Anı géydürmiş-idi **aña** Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [aña, -ñ, -a]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Baziga: Şeddad bin Ad neslinden olup Mısır'da Amâlika meliki Tâbur'un kızıdır. Güzelliğinin şöhretiyle nam salmıştır öyle ki adeta kendi cemaline âşık ve mağrurdur.).*

1. Bunca māl ü cemāl ü istiġnā / Eyle vérmişdi **aña** 'izz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [aña, -ñ, -a]*

2. Oldı efsūn **aña** fesāne-i dōst / Ḳıblesi oldı āstāne-i dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3502). [aña, -ñ, -a]*

3. Ol şeker ḳışşa şūr vérdi **añа** / Gözden evvel ḳulaḳdan irdi **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [añа, -ñ, -a]*

4. Niçe şehler **anuñ** esīri-y-idi / Ol cemāl ehlinüñ emiri-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3497). [anuñ, -nuñ]*

5. Ṭoġsa **anuñ** gibi hezār ḳamer / Biri étmezdi ḫalḳuñ añа naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [anuñ, -nuñ]*

6. Ṭoġsa anuñ gibi hezār ḳamer / Biri étmezdi ḫalḳuñ **añа** naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [añа, -ñ, -a]*

7. Gerçi kim irdi **añа** bu maʿnī / İlla ḥüsniy'le eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [añа, -ñ, -a]*

8. Ol şeker ḳışşa şūr vérdi **añа** / Gözden evvel ḳulaḳdan irdi **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [añа, -ñ, -a]*

9. Maʿbedi oldı **anuñ** ol ḫāne / ʿIşḳ-ıla cān vérince merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Züleyha'nın dadısı.).*

1. Çeşmi pür-ḫūn olup Zeliḫānuñ / Böyle vérdi cevabını **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3653). [anuñ, -nuñ]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Sevgili).*

1. Her ne vaṣf-ıla kim görür **anı** / Ola ol resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [anı, -n, -ı]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Züleyha).*

1. Eyle oldı o ʿāṣıḳ-ı mehcūr / Ki ṣanurdı gören **anı** rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [anı, -n, -ı]*

2. Ġaybet étdi zenān-ı Mıṣr **anı** / Ki sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [anı, -n, -ı]*

3. Naḳd-i cān olmadın daḥi güm **añа** / Demidür édeseñ teraḥḥüm **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [añа, -ñ, -a]*

4. Vér zülālüñden **añа** maḳṣudın / Ṣāyed ola söyündüre odın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3965). [añа, -ñ, -a]*

5. Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / Ne serüm var ki **añа** hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [añа, -ñ, -a]*

6. Ġaraż-ı Yūsuf **añа** ḫidmetden / Cān ḫalās étmeg-idi ṣoḥbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4060). [añа, -ñ, -a]*

7. Siper-i ġam olup siperġam **añа** / Vaṣl-i dilberden irdi ḫōş dem **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [añа, -ñ, -a]*

8. Siper-i ġam olup siperġam **añа** / Vaṣl-i dilberden irdi ḫōş dem **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [añа, -ñ, -a]*

9. Dédi **añа** ki iy nevā-baḫşum / Sīnemüñ derdine deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [añа, -ñ, -a]*

10. Rūz-ı rūşen gözine tār oldı / Soḥbet-i gülşen **añа** ḫār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3643). [añа, -ñ, -a]*

11. Ẕikr éden ḳışşasın Zeliḫanun / Bir 'acep ġuṣṣasın démiş **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [anuñ, -nuñ]*

12. Çün Zeliḫā uraydı cānına dāġ / Yūsuf **andan** ḳaçup bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [andan, -n, -dan]*

13. Çün Zelīḫā dilerdi çāresini / Ḳordı Yūsuf **anuñ** kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [anuñ, -nuñ]*

14. Naḳd-i cān olmadın daḥi güm **añа** / Demidür édeseñ teraḥḥüm **añа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [añа, -ñ, -a]*

15. Vācib oldur baña ki her anda / Rām olam **añа** cümle fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [añа, -ñ, -a]*

16. Çünki ʿışḳuñla kestiler göbegin / Kesme elden **anuñ** ümid etegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [anuñ, -nuñ]*

17. Dil ü cānum ḥarīm-i ḥürmetidür / Gil ü ābum **anuñ** ʿimāretidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [anuñ, -nuñ]*

18. Gördi Yūsuf yoġ **anda** ṣabr u ḳarār / Oldı laʿli gözi gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [anda, -n, -da]*

19. Gördi var ṣoḥbetinde fitne vü şūr / Ḫiẕmet istedi **andan** olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [andan, -n, -dan]*

20. Yūsuf **anuñ** kelāmın étmedi gūş / Ṭurdı derd ü ġam-ıla ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [anuñ, -nuñ]*

21. Bu **anuñ** bir yaña öper lebini / Bunuñ oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [anuñ, -nuñ]*

22. Dédi Yūsuf **aña** ser-efgende / İy benüm gibi ṣad saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [aña, -ñ, -a]*

23. Dédi Yūsuf **aña** ki iy server / Olmaz ehl-i günāh fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [aña, -ñ, -a]*

24. Yoġ-ıdı zeyne ihtiyācı **anuñ** / Artdı andan velī revācı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [anuñ, -nuñ]*

25. Yoġ-ıdı zeyne ihtiyācı **anuñ** / Artdı andan velī revācı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [anuñ, -nuñ]*

26. Bu senüñdür sen **anuñ** iy cānum / Ṭur yerüñden ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [anuñ, -nuñ]*

27. Vaṣluma ṭālib oldı saʿy étdi / Ḳaçdum **andan** ḳapuda çün yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [andan, -n, -dan]*

28. Rāst olsa ġamı Zelīḫānuñ / Gelmez-idi bu kec sözi **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [anuñ, -nuñ]*

29. Çeşm-i bed açmadum daḫi yüzine / Gūş ṭutma **anuñ** yalan sözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [anuñ, -nuñ]*

30. Dāye daʿvetde gerçi kedd étdi / Uymadı Yūsuf **anı** redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [anı, -n, -ı]*

31. Ḳalmadı ol sebebden **anda** ḳarār / Görmege anı gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [anda, -n, -da]*

32. Ḫādimüñdür ḥuḳūḳını yād ét / Bir nefes **anı** ġamdan āzād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [anı, -n, -ı]*

33. **Anı** defʿét bizümle dem-sāz ol / Ṣohḥet-ile nihānī hem-rāz ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [anı, -n, -ı]*

34. Sevmez-iseñ cemal-i rūyın **anuñ** / Göñlüñ almazsa reng ü būyın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [anuñ, -nuñ]*

35. Sevmez-iseñ cemal-i rūyın anuñ / Göñlüñ almazsa reng ü būyın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [anuñ, -nuñ]*

36. Ruḫumuz beydaḳına étse nigāh / Māt olup ḳala yüz **anuñ** gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [anuñ, -nuñ]*

37. Tīz édüp Yūsuf **aña** nīş-i ʿitāb / Bildügüñ gibi vérdi acı cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [aña, -ñ, -a]*

38. Būyı ḫōş bū édüp dimāġın **anuñ** / Sākin eylerdi şevḳ-i dāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [anuñ, -nuñ]*

39. Būyı ḫōş bū édüp dimāġın anuñ / Sākin eylerdi şevḳ-i dāġın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [anuñ, -nuñ]*

40. Yandı pervāne-veş bu ḫōş-gūyā / Yūsuf **andan** velīk nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [andan, -n, -dan]*

41. Derd-i Yūsuf çün **aña** kār étdi / Anı bī-kār ü bī-ḳarār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [aña, -ñ, -a]*

42. Eyle ulaşdı **aña** derd ü belā / Ki anı cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [aña, -ñ, -a]*

43. Eyle yaḳlaşdı **aña** şevḳ-ıla şūr / Ki anı cümle işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [aña, -ñ, -a]*

44. Derd-i Yūsuf çün aña kār étdi / **Anı** bī-kār ü bī-ḳarār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [anı, -n, -ı]*

45. Eyle ulaşdı aña derd ü belā / Ki **anı** cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [anı, -n, -ı]*

46. Eyle yaḳlaşdı aña şevḳ-ıla şūr / Ki **anı** cümle işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [anı, -n, -ı]*

47. Gelse ḫādimleri **anuñ** ḳatına / Bir sözi söylemege ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5105). [anuñ, -nuñ]*

48. Ol ḫayāl-idi **aña** yār-i ḳadīm / Ġam deminde yine ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [aña, -ñ, -a]*

49. Dōst ġayrin çü derd-i ser bildi / **Aña** bu şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [aña, -ñ, -a]*

50. N'ola ḳalmasa gūşınuñ güheri / Bes-idi **aña** dilberi ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [aña, -ñ, -a]*

51. İlla ol ḥarfe yār baḳmaz-ıdı / **Andan** eylerdi ʿār baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [andan, -n, -dan]*

52. Nice çetr āhı oḳına **anuñ** / Siperi-y-idi çarḫ-ı devrānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324). [anuñ, -nuñ]*

53. Tir-i Taḳdīr uçurdı zāġın **anuñ** / Būm-ı meyşūm yıḳdı bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [anuñ, -nuñ]*

54. Tir-i Taḳdīr uçurdı zāġın anuñ / Būm-ı meyşūm yıḳdı bāġın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [anuñ, -nuñ]*

55. Şehr-i Çin oldı gerçi rūyı **anuñ** / İlla ḳalmadı müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [anuñ, -nuñ]*

56. Şehr-i Çin oldı gerçi rūyı anuñ / İlla ḳalmadı müşk-būyı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [anuñ, -nuñ]*

57. Gerçi ṣoldı cemāli verdi **anuñ** / Tāzelendi velīk derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [anuñ, -nuñ]*

58. Gerçi ṣoldı cemāli verdi anuñ / Tāzelendi velīk derdi **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [anuñ, -nuñ]*

59. Hem-demi ḳalmadı meger ʿameli / Añmaz oldı **anı** meger eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [anı, -n, -ı]*

60. Çünki Yūsufsuz uġrayaydı sipāh / Aldamaġ-ıçun anı her güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [anı, -n, -ı]*

61. Olmasa **anda** derd-i dāmen-gīr / Sözi böyle éder midi te'sīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [anda, -n, -da]*

62. Kimse ġavġādan **anı** étmedi gūş / Ḫāli şefḳat gözine olmadı ṭuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [anı, -n, -ı]*

63. Bütüni çün şikeste eyledi cüst / Ḫaḳ **anuñ** her şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [anuñ, -nuñ]*

64. Sen daḥi eyle **aña** ʿaḳd-i nikāh / Meclis-i ṣohbetüñde ḳıl miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [aña, -ñ, -a]*

65. Yūsuf **anı** çün āşnā gördi / Kimsin aduñ nedür déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [anı, -n, -ı]*

66. Bilicek Yūsuf **anı** aġladı zār / Ṣordı ḫālin esirgeyüp tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 6460). [anı, -n, -ı]*

67. Ḫaḳḳ **anuñ** eyle étdi ḫüsnini ḫūb / Oldı evvelkiden daḥi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [anuñ, -nuñ]*

68. Çün yine ʿaḳl ü cānı geldi tene / Yūsuf **anuñla** başladı süḫana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [anuñla, -nuñ, -la]*

69. Şefḳati germ olup bu miskīne / Götürüp **anı** taḫt-ı zerrīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [anı, -n, -ı]*

70. Dizdi ʿaḳdin f’elek Süreyyānuñ / Yaʿni kim gūşvārıdur **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [anuñ, -nuñ]*

71. Gördi Yūsuf **anuñ** bu ḥālini çün / ʿIşḳ ḥālinde bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [anuñ, -nuñ]*

72. ʿĀḳıbet vérdi **aña** ʿışḳ sürūr / Kūr-iken étdi nergesin pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5595). [aña, -ñ, -a]*

73. Vaṣl-ıla ʿışḳ olmadı kem **aña** / Belki oldı etem bu mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [aña, -ñ, -a]*

74. Vaṣl-ıla ʿışḳ olmadı kem aña / Belki oldı etem bu mātem **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [aña, -ñ, -a]*

75. Ki ḥudūs **aña** olmayup perde / Gördi vech-i kadīmi her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [aña, -ñ, -a]*

76. Yūsuf **anda** görüp ʿubūdiyyet / Ḫidmet-i haẕret-i rubūbiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5619). [anda, -n, -da]*

77. Eyle sevdi **anı** dil ü cānı / Rāḥat olmazdı görmese anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [anı, -n, -ı]*

78. Eyle sevdi anı dil ü cānı / Rāḥat olmazdı görmese **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [anı, -n, -ı]*

79. **Anı** ġam pūtede eritmiş-idi / Ḳalbini eyle ḫāliş itmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [anı, -n, -ı]*

80. Var-ıdı ṣıdḳı çün Zelīḫānuñ / Géçdi her vaḳti ʿışḳ-ıla **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [anuñ, -nuñ]*

81. Gündizin ʿiyş ü nūşa başlasa şāh / Ḥüsni-y-idi **anuñ** temāşā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [anuñ, -nuñ]*

82. Eyler-idi **anuñla** ʿiyş ü ṭarab / Dāyimā rū-be-rū vü leb-ber-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5602). [anuñla, -nuñ, -la]*

83. **Aña** ol gördügin beyān étdi / Sinesi şevḳını ʿiyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [aña, -ñ, -a]*

84. Pür-ġam oldı dili Zeliḫanuñ / Bu kelāmın éşitdi çün **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [anuñ, -nuñ]*

85. Döyemez bu muṣībete cānı / Kendü ḥāline ḳoyalum **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6216). [anı, -n, -ı]*

86. Dédi şāyed ki bu ʿazāmet **anuñ** / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [anuñ, -nuñ]*

87. Dédi şāyed ki bu ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [anuñ, -nuñ]*

a: *" O " İşaret zamiri.*

1. Çün naṣīb étmedüñ baña **anı** / Bāġa ek bārī toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [anı, -n, -ı]*

2. Şāyed olaydı çare-ḫʷāh baña / **Anı** da çoḳ görürseñ āh baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [anı, -n, -ı]*

3. Levḥ-i nāḫunda çizse şekl-i cihān / Kār-nāme éderdi **anı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [anı, -n, -ı]*

4. Eyle naḳş étdi **anı** ehl-i hüner / Ki aña her ki eyleyeydi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [anı, -n, -ı]*

5. Eyle naḳş étdi anı ehl-i hüner / Ki **aña** her ki eyleyeydi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [aña, -ñ, -a]*

6. Vérür **aña** cemād-iken cānı / Belki cāndan da yég görür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [aña, -ñ, -a]*

7. Vérür aña cemād-iken cānı / Belki cāndan da yég görür **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [anı, -n, -ı]*

8. Meyli **andan** ḥabīb-i cāna olur / Naḳş-ı ṣūret hemān bahāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4311). [andan, -n, -dan]*

9. Yoġ-ıdı zeyne ihtiyācı anuñ / Artdı **andan** velī revācı anuñ *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [andan, -n, -dan]

10. Yapışup yine dest-i yārına /
Girdi **andan** ékinci dārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4382). [andan, -n, -dan]*

11. Rāst ḳavl-i nevā-yı ḳıṣṣa-i rāz /
Vérdi **andan** bu resme ḫōş-āvāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4403). [andan, -n, -dan]*

12. Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe tīz var ki yégdür **andan** géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [andan, -n, -dan]*

13. Ḳorḳ Ḫudādan ḳırmasın **andan** / Ya Ḫudādan utan ya-ḫōd benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [andan, -n, -dan]*

14. Her ne ʿāṣıḳ ki yudı **andan** elin / Āb-ı şevḳ ile yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [andan, -n, -dan]*

15. Ol sebebden ġam-ıla aġlasa zār / **Andan** olurdı her kişi bīzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [andan, -n, -dan]*

16. Dāyesi yoḳ ki aña ʻarẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki **andan** artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [andan, -n, -dan]*

17. Ḳaldı **andan** da ʿākıbet maḥrūm / Neler eyler kişiye ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [andan, -n, -dan]*

18. Pīrehen būyın **andan** aldı revān / Ol beşīrüñ beşīri oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [andan, -n, -dan]*

19. ʿazm-i rāh édicek beşīr-i ḫaber / Hem-reh olup **anuñla** bād-ı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6091). [anuñla, -nuñ, -la]*

20. Diñşürüp kārbānı Kenʿāndan / Cānib-i Mıṣra göçdiler **andan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6110). [andan, -n, -dan]*

21. Göricek ceyş-i Mıṣrı İsrā'īl / Bile-y-idi **anuñla** Cebrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6116). [anuñla, -nuñ, -la]*

22. Görüp ol hey'eti bu ġayret-ḫūr / **Anuñ** üstine düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [anuñ, -nuñ]*

23. Édeyin **anı** hep fidā-yı günāh / ʿöẕr-hāh ola ḫışm éderse ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4483). [anı, -n, -ı]*

24. Ḥaḳḳını Ḥaḳḳuñ ol ki żāyiʿ éder / Rişvete ṣanma **anı** ṭāmiʿ éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [anı, -n, -ı]*

25. Perde ardında étdüm **aña** maḳarr / Tā bu dem étmeye bu ḫāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [aña, -ñ, -a]*

26. Çün göründi gözine bu emṣāl / Kendü daḫi ḳılurdı **anı** miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [anı, -n, -ı]*

27. Cigeri pāresi gibi **anı** / Ṣaḳladı cān içinde pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [anı, -n, -ı]*

28. Cismi yandı vü acıdı cānı / Ṣubḥa dek eyledi ṭavāf **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [anı, -n, -ı]*

29. Sūzişinden **aña** suʿāl étdi / Ol daḫi yandı ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [aña, -ñ, -a]*

30. **Aña** cān atdı bī- ḫaber oldı / Yandı evvelkiden beter oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4794). [aña, -ñ, -a]*

31. Söz ki olmaya **anda** ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan şımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[anda, -n, -da]*

32. Alsa ādem bahāsına nānı / Ne bunu ḳordı vermedük ne **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [anı, -n, -ı]*

33. Yér yaratdı kef-i biḥārından / Gökler etdi **anuñ** buḥārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [anuñ, -nuñ]*

34. Ta ki ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113*). [aña, -ñ, -a]*

35. **Anı** kim çekmedi ru'ūs-i cibāl / Boynuma almışam żaʿīfü'l-ḥāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 94). *[anı, -n, -ı]*

36. Dāmdan ḳurtar **anı** hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [anı, -n, -ı]*

37. Kudretün hakkı kim **ana** yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla bir cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130*). [ana, -n, -a]*

38. Ḳālıb-ı luṭf-ıla **anı** ʿAllām /Düzüp eyledi ol bināyı temām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178*). [anı, -n, -ı]*

39. Bir baḥr-durur feżāyilüñ kim / Ne ḥad bulınur **aña** ne pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239). [aña, -ñ, -a]*

40. Bu ʿizzeti saña ḫilʿat etdi / **Anuñ** ki ridāsı Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [anuñ, -nuñ]*

41. Vermez **aña** cevāb ġayr-i Resūl / Ne-y-içün étmeyem Resūli ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 247). [aña, -ñ, -a]*

42. Dédi kim ḫutbe oḳısa Aḥmed / Bir direk var-ıdı **aña** mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [aña, -ñ, -a]*

43. Çünki mescidde yapdılar menber / Ḫuṭbeye çıḳdı **aña** peyġamber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [aña, -ñ, -a]*

44. Şefḳat édüp çün **anı** ḳuçdı Nebī / Aġladı ḳucaġında hem-çü ṣabī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265*). [anı, -n, -ı]*

45. Ḫōş-dem **anuñ** ki hem-dem oldı aña / Ḫurrem oldur ki maḥrem oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [anuñ, -nuñ]*

46. Ḥamdī ger Murtażaya Ḳanber ola / Yégdür **andan** ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [andan, -n, -dan]*

47. Cesedüñ étdün-ise nūrānī / Bulasın nūr içinde nūr **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 317). [anı, -n, -ı]*

48. ʿĀḳıbet eyledüm bu ḳıṣṣayı cüst / Bulmadum Türkī dilde **anı** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [anı, -n, -ı]*

49. ʿālem-i ʿışḳ ṭurfa ʿālemdür / İrmeyen **aña** ṣanma ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 359). [aña, -ñ, -a]*

50. Her biri étdi **ānı** ḥācet-içün / İlla Aḥmed ḳodı ṣefāʿat-içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). *[ānı, -n, -ı]*

51. Çünki İsḥāḳ yédi biryānı / Ṣordı ḫaṭunına nedür **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). [anı, -n, -ı]*

52. Yére gökden nüzūl eylese dā / Ne devā defʿ éder **anı** ne duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). [anı, -n, -ı]*

53. Tende cānum ki yaraya tapuña / Dilden **anı** fidā ḳılam ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [anı, -n, -ı]*

54. **Anda** ola ʿale'l-ḫusūs ḳarīb / Görmege géder ola anı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 474). [anı, -n, -ı]*

55. Maṣlaḥat gördi **anı** çün ḫālı / Vérdi esbāb ü niʿmet ü mālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 479). [anı, -n, -ı]*

56. Sora-y-ıdum deyüp cihāndan **anı** / İstedi irdügi miyāndan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [anı, -n, -ı]*

57. Sora-y-ıdum deyüp cihāndan anı / İstedi irdügi miyāndan **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [anı, -n, -ı]*

58. Ol binānuñ ki ʿāmiri Ḥaḳḳdur / Yıkmak isteyen **anı** aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [anı, -n, -ı]*

59. Ol ḳamīṣi ki géydi İbrāhīm / Gülşen olduḳda **aña** nār-ı aẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [aña, -ñ, -a]*

60. Emr olup Cebra'ile ḫażretden / Ki getürmişdi **anı** Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [anı, -n, -ı]*

61. Çünki ola zebān-ı şemʿ dırāz / Tār olur meclis **anı** kesmese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [anı, -n, -ı]*

62. Çün ḳafesden bu vaḥşī bula necāt / **Anı** kim tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [anı, -n, -ı]*

63. Bende gibi éderler aña sücūd / Göricek **anı** ol latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [anı, -n, -ı]*

64. Güldi luṭf-ıla şemʿ-i ḫandāni / Gördi Yaʿkūb tañladı **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [anı, -n, -ı]*

65. Çünki sevḳ éde bir işi taḳdīr / **Anı** ʿavḳ èdebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [anı, -n, -ı]*

66. Böyle vérdi cevābı çün Yaʿḳūb / Gūş èdüp **anı** zümre-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [anı, -n, -ı]*

67. Ḳaṣd éder kendü ol araya gele / Yūṣufı **anlar**uñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [anlaruñ, -ñ, -lar, -uñ]*

68. Her kazā kim ola murād-ı nigār / **Aña** āşıḳ rıżā vèrür nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [aña, -ñ, -a]*

69. Legeni aldı geldi Cebrā'il / **Aña** aḳıtdı ḫun-ı kebşi Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [aña, -ñ, -a]*

70. Anı saklardı āl-i İbrāhīm / **Aña** ḥürmet éderler idi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [aña, -ñ, -a]*

71. Ḳodı Yaʿkūb yére çün legeni / Tā yuna **an**da Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [anda, -n, -da]*

72. Olmaya bundan özge müşkil dem / **Anda** yārinden ayrıla ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [anda, -n, -da]*

73. **Anı** saklardı āl-i İbrāhīm / Aña ḥürmet éderler idi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [anı, -n, -ı]*

74. Lerze eyledi ol legen nāgāh / **Anı** Ya'ḳūp görüp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [anı, -n, -ı]*

75. Bile getürdi bir ḳamīṣ-i kerīm / Tā géye **anı** ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [anı, -n, -ı]*

76. Yaşda sen deñlü-y-iken İsmāʿīl / **Anı** géydürmiş-idi aña Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [anı, -n, -ı]*

77. Ben daḥi yaşda olıcaḳ o ḳadar / **Anı** géydürmiş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [anı, -n, -ı]*

78. Ṭaḳdı bāzū-yı Yūsufa **anı** / Görmedin ġayri oġlı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). [anı, -n, -ı]*

79. Saña pend eylerem **anı** gūş ét / ʿilm ü ḥikmet şarābıdur nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 805). [anı, -n, -ı]*

80. Dédiler kim bilür misin **anı** / Düzer-idüñ yalan düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [anı, -n, -ı]*

81. Dilerem sen de géy o pīreheni / Göreyin bir dem **anuñ-ıla** seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

82. Yūsufı atmaġ-içun iḫvānı / Göricek gey begendiler **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 898). [anı, -n, -ı]*

83. Yalvarup ol nigār aġlar-ıdı / Üşüp **anlar** elini baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 904). [anlar, -n, -lar]*

84. Noḳṭa-i ġam medār-ı devri **anuñ** / Dūr endīşe gibi ġavri **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 895). [anuñ, -nuñ]*

85. Noḳṭa-i ġam medār-ı devri **anuñ** / Dūr endīşe gibi ġavri **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 895). [anuñ, -nuñ]*

86. Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / **Anuñ** üstine düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [anuñ, -nuñ]*

87. Baḫt-ı sengīnini gör ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [anuñ, -nuñ]*

88. Her kime kim velā naṣīb éderem / **Aña** evvel belā naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [aña, --ñ, --a]*

89. Mülk-i Mışrı **aña** musaḫḫar édem / Niçe sādātı **aña** çāker édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 931). [aña, --ñ, --a]*

90. **Anda** Ṣıddīḳ tā namāz ḳıla / Bī-niyāzı añup niyāz ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [anda, -n, -da]*

91. **Anı** géydürdi çün o pāk tene / Güli pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [anı, -n, -ı]*

92. ʿizzetüm ḥaḳḳı édem **anı** ʿAzīz / Bu belādan ḫalāṣ édüp **anı** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [anı, -n, -ı]*

93. ʿizzetüm ḥaḳḳı édem **anı** ʿAzīz / Bu belādan ḫalāṣ édüp **anı** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [anı, -n, -ı]*

94. Ḥaḳḳa her kimse kim tevekkül éder / Ḥaḳḳ **anuñ** ḫıfẓına tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [anuñ, -nuñ]*

95. Çün veliye biline sırr-ı ḳader / Bilse **anı** nebī ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [anı, -n, -ı]*

96. **Aña** kim bu belā müverresdür / Ṣabra yüz ṭutmasa muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [aña, --ñ, --a]*

97. Nāmı **anuñ** ki evliyādan olur / Dāyimā baḫşişi belādan olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [anuñ, -nuñ]*

98. Her ki maẓlūma fiʿli şefḳat ola / Rūz-ı zaḫmetde **aña** raḥmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [aña, --ñ, --a]*

99. Tār-ü-mār oldı tār ü mārı **anuñ** / Lāle-zār oldı gétdi ḫārı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [anuñ, -nuñ]*

100. Tār-ü-mār oldı tār ü mārı **anuñ** / Lāle-zār oldı gétdi ḫārı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [anuñ, -nuñ]*

101. Toldı nūr u żiyā feżası **anuñ** / İʿtidāliy'ledür hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [anuñ, -nuñ]*

102. Toldı nūr u żiyā feżası anuñ / İʿtidāliy'ledür hevāsı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [anuñ, -nuñ]*

103. Müstecāb oldı daʿveti **anuñ** / Ẓāhir oldı kerāmeti **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1029). [anuñ, -nuñ]*

104. Müstecāb oldı daʿveti **anuñ** / Ẓāhir oldı kerāmeti **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1029). [anuñ, -nuñ]*

105. Derd-ile çünki āh éde maẓlūm / Eridür āḫir **anı** nite ki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [anı, -n, -ı]*

106. İttifāḳ-ıla düzdilerdi yalan / Eyledilerdi ḳanı **aña** nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1115). [aña, --ñ, --a]*

107. Dédi anlara pīrehen ḳanı / Göreyin ḳanını vérüñ **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [anı, -n, -ı]*

108. Ṭoldı ḳan-ıla çeşmi ḳanı görüp / Geldi cānı dehāna **anı** görüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1150). [anı, -n, -ı]*

109. Köñlegi gördi yine āh étdi / Diḳḳat-ile **aña** nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [aña, --ñ, --a]*

110. Anı kim **aña** étdüñüz pinhān / Umaram éde müste'ān ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [aña, -ñ, -a]*

111. Her ne sözde ki ola bū-yi dürūġ / Görmez ehl-i başiret **anda** fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184) [anda, -n, -da]*

112. Kesdi tīġ-ı şafaḳ o dem **anı** / Görme misin yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [anı, -n, -ı]*

113. Sözleri çün görindi nā-maʿkūl / **Anı** Yaʿkūb eylemedi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1203). [anı, -n, -ı]*

114. Ṣıdḳ-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ oldı bedīd / Ṭaḳdı **anuñ** diline ḫayṭ-ı sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [anuñ, -nuñ]*

115. Étmeyeli gözüm dişüñé naẓar / Çıḳdı **andan** ṣafā-yı dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1246). [andan, -n, -dan]*

116. İñledi anuñ-ıla çarḫ-ı felek / Aġladı görüp **anı** cümle melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [anı, -n, -ı]*

117. Derdüme var-ısa benüm dermān / **Anı** eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [anı, -n, -ı]*

118. Muẓlimen oldıy-ısa ger bu ziyān / Çekeyin her ne dérseñ **aña** żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [aña, --ñ, --a]*

119. Bir yére zaḫmet-ile toḫm ekdüm / Ḥāṣıl étdüm **anı** taʿab çekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1270). [anı, -n, -ı]*

120. Ḥāṣılum çün temām olup bitdi / Bu ér **anı** başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [anı, -n, -ı]*

121. Meger ol yola bu ekin ekmiş / Ḥāṣıl étmiş **anı** belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [anı, -n, -ı]*

122. Ne y-içün ʿām yola toḫm ekdüñ / Başdılar **anı** sen ziyān çekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [anı, -n, -ı]*

123. **Anı** bilmez misin ki bu dünyā / Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [anı, -n, -ı]*

124. ʿIşḳ yolında ol ki ṣādıḳdur / Daʿvī-yi ṣabr **aña** ne lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [aña, --ñ, --a]*

125. Eyle dédi vü ḳurda étdi naẓar / Emr-i Ḥaḳk-ıla ṣordı **aña** ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [aña, --ñ, --a]*

126. Her ki ol gürg-i nefsi étdi muṭā ʾ/ Ṭañ mı **aña** muṭīʾolursa sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [aña, --ñ, --a]*

127. Her kimüñ üns-i Ḥaḳḳ ola baḫṣī / N'ola olsa enīs **aña** vaḫṣī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [aña, --ñ, --a]*

128. Dédi **aña** yine Resūl-i Emīn / Meskenüñ ḳanda-y-ıdı iy miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [aña, --ñ, --a]*

129. Gürg-içün gürg böyle aġlayıcaḳ / Göñlin **aña** bu resme baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [aña, --ñ, --a]*

130. Yine Yaʿḳūb gürge étdi naẓar / Ḥāl-i Yūsufdan **aña** ṣordı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [aña, --ñ, --a]*

131. **Anda** bir ḳurdı gördiler ki ulur / Göge dikmiş yüzini nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [anda, -n, -da]*

132. Dédi ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı vaṭanum / **Anda** bir ḳardaşum var-ıdı benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [anda, -n, -da]*

133. Ḳaldum ansuz ben **anda** bunca zemān / Ḥālüm it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [anda, -n, -da]*

134. Ḳoḳup **andan** ġazālımun būyın / Göreyin dem-be dem anuñ rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [andan, -n, -dan]*

135. Dédi Yaʿḳūb **anı** varuñ getürüñ / Esb-i daʿvāyı menzile yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [anı, -n, -ı]*

136. Baġlayayın **anı** ḳatumda müdām / Hem-demüm ola ḫalvetümde müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [anı, -n, -ı]*

137. Ḳaṣd édüp **anı** ṣayd eylediler / Ṭutdılar anı ḳayd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1348). [anı, -n, -ı]*

138. Ḳaṣd édüp anı ṣayd eylediler / Ṭutdılar **anı** ḳayd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1348). [anı, -n, -ı]*

139. Süriyüp **anı** ḳahr eylediler / Döndiler ʿazm-i şehr eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1350). [anı, -n, -ı]*

140. Getürüp ḫānedān-ı Yaʿḳūba / Dédiler éltüp **anı** Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1351). [anı, -n, -ı]*

141. Dédi Yaʿḳūb ḳoñ biraz **anı** / Bendin aluñ ki dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [anı, -n, -ı]*

142. Çün ḫarām oldı bize laḥm-ı nebī / Yémezüz **anı** gözlerüz edebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [anı, -n, -ı]*

143. Çünki gördüm diyār-ı Kenʿānı / Bunda teftīş eyledüm **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1408). [anı, -n, -ı]*

144. Ḳaṣdı oldur ki ṭuta meydānı / İtlerine depelede **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1410). [anı, -n, -ı]*

145. Deşt-i Kenʿānda yırtıcı çoḳdur / Yédi ḳurd **anı** şübhemüz yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [anı, -n, -ı]*

146. Eyleyicek **anuñ** yüzine naẓar / Eksile şāyed ola derd-i ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [anuñ, -nuñ]*

147. Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet bu yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [anuñ, -nuñ]*

148. Göresüm geldi çün cemālin **anuñ** / Ārzu eyledüm viṣālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [anuñ, -nuñ]*

149. Göresüm geldi çün cemālin **anuñ** / Ārzu eyledüm viṣālin **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [anuñ, -nuñ]*

150. Yédi gündür ki yatup uyımadum / Ġuṣṣasından **anuñ** yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [anuñ, -nuñ]*

151. Dilerem defʿ édüp Ḫudā **anı** / Ḳurtara şirretinden insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [anı, -n, -ı]*

152. Gürg çün söyledi hikāyetini / Bildi Yaʿḳūb **anuñ** berā'etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [anuñ, -nuñ]*

153. Çünki **anuñ** sözin éşitdiler / Cümlesi ṭarf-ı şehre gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [anuñ, -nuñ]*

154. Dédi **aña** muʿabbir iy Mālik / Olasın bir ġulāma sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [aña, --ñ, --a]*

155. Kārbān çünki geldi çāha yaḳın / Cümle üştür **aña** yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [aña, --ñ, --a]*

156. Gördi ḳuşlar ṭavāf éderler anı / Uçmaġ istedi **aña** ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [aña, --ñ, --a]*

157. Neʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir degül **anda** ḥāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [anda, -n, -da]*

158. Gördi Kenʿān diyārına irmiş / Yéñine **anda** bir güneş girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553). [anda, -n, -da]*

159. Mülk-i Kenʿāna édesin çü sefer / Bulasın bu murāda **anda** ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [anda, -n, -da]*

160. Gördiler çünki ḳuş üşer ḳuyuya / Dédiler bu nişāndur **anda** ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [anda, -n, -da]*

161. Çünki **andan** yine rücūʿ étdi / Geldi Kenʿāna vü yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [andan, -n, -dan]*

162. Baḫt ü devlet çün ola tācire yār / Ḳarşular **anı** aṣṣılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [anı, -n, -ı]*

163. Ṣaçar üstine dürr-i sulṭānī / Derc éder dürce degşürüp **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [anı, -n, -ı]*

164. Dédi aña kim elli yitmişdür / **Anı** kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [anı, -n, -ı]*

165. Gördi ḳuşlar ṭavāf éderler **anı** / Uçmaġ istedi aña ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [anı, -n, -ı]*

166. Aldı hem anı çāha gétdi hemīn / Buldı **anı** misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [anı, -n, -ı]*

167. İy göñül büt-perest-iken Mālik / Ḥaḳḳ **anı** étdi Yūsufa mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [anı, -n, -ı]*

168. Oldı ḳalbi **anı** görüp rūşen / Ṣaldılar çāh içine delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [anı, -n, -ı]*

169. Güş édüp **anı** Yūsuf iḫvānı / Vehm édüp çāha atdılar cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [anı, -n, -ı]*

170. Çıḳaruñ **anı** çıḳmadan başdan / Çıḳarur anı tīġumuz ṭaşdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [anı, -n, -ı]*

171. Ne bilür cām-ı cevheri ḫazzāf / **Anı** ya Cem bilür yā-ḫōd ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [anı, -n, -ı]*

172. Ẓāhir oldur yégirmi-y-idi semen / Ekserī rāvī **anı** gördi ḥasen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [anı, -n, -ı]*

173. ʿayb gözler ʿadāvet étse kişi / Ẕemm ü ġıybet olur **anuñ** çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [anuñ, -nuñ]*

174. Ḫilʿat-i ḥüsni çün temām éde māh / Ḳara çul géydürür **aña** geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [aña, --ñ, --a]*

175. Ṭayy édüp mihr gibi mektūbı / Urdılar **aña** mühr-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [aña, --ñ, --a]*

176. Çünki Mālik murādını aldı / Ẕevḳden **anda** ol géce ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [anda, -n, -da]*

177. Yatdılar **anda** Yūsuf iḫvānı / Ḳaça déyu gözetdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [anda, -n, -da]*

178. Gün felekden ʿaceb mi étse gile / Ki ṣalar her şeb **anı** ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [anı, -n, -ı]*

179. Çün bu mektūb Mālike yitdi / Dürc-i ḫāṣında **anı** derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [anı, -n, -ı]*

180. Çün ʿazīz oldı māh-ı Kenʿānī / Aldı Mālikden isteyüp **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [anı, -n, -ı]*

181. Gelicek āḫir iḫveti ḳatına / Ḥüccet étdi **anuñla** iḫvetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [anuñla, -nuñ, -la]*

182. Sen bu bend-ile géç yitersin **aña** / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [aña, --ñ, --a]*

183. Añlamadı **anı** ki cümle ṣıfāt / Her kişide olur tevābiʿ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [anı, -n, -ı]*

184. Éşidüp Yūsuf **anı** güldi nihān / Bildi kim olmamış cemāli ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [anı, -n, -ı]*

185. Yürüdi ṣu yüzinde çün deştī / Gördi **anı** cemāʿat-i keştī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [anı, -n, -ı]*

186. Faḫr-i ʿālem buyurdı kim maẓlūm / Çün duʿā' éde **aña** dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [aña, --ñ, --a]*

187. Ḥayret irişdi ḥasret-ile baña / İḫtiyārum ḳomadı düşdüm **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [aña, -n, -a]*

188. Düşdi Rāḫīl üzre rāhileden / Ayrılup ḳaldı **anda** ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [anda, -n, -da]*

189. Yatup **anda** bu ḥāl-ile ḳaldı / Kārbān ḫalkı ḫaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [anda, -n, -da]*

190. Ḳārbān ḫalḳı **anda** ḳaldılar / Her yana bir'ki bende ṣaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [anda, -n, -da]*

191. **Anda** tekbīr éderdi hem tehlīl / Hem ḳılurdı ṣalāt dīn-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1911). [anda, -n, -da]*

192. Her ne yérde ki olsa bir ʿālim / **Anda** dāyim ṣalāḥ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [anda, -n, -da]*

193. Her ne yérde ki olsa dīn ehli / Bulınur **anda** çoḳ yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [anda, -n, -da]*

194. Beni şevḳ-ile étdi dem-beste / Çaġırımadum **anda** ben ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [anda, -n, -da]*

195. Baña anuñçun oldısa bu cezā / **Anı** ʿafv eyle iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [anı, -n, -ı]*

196. Yéyicek **anı** niçe ṭāyir-i cān / Āşiyānından uçdı gétdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861). [anı, -n, -ı]*

197. **Anı** añlatdı kim bize bu belā / Ol dem oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [anı, -n, -ı]*

198. **Anda** kim ẕerre denlü ola başar / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [anda, -n, -da]*

199. Var-iken nergesüñde ḫʿāb-ı ʿadem / Kim uyarır **anı** bu nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [anı, -n, -ı]*

200. Kim düzetdi bu dürc-i mercānı / Dürr-ile kim pür eyledi **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [anı, -n, -ı]*

201. Rū-yi çirk üzre ṣalsa pertev bū / Āşkār olur **anda** çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [anda, -n, -da]*

202. Bu cemāl-i bedīʿle **anı** / Mübdiʿ añladı ḳavm-i Bisānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1961). [anı, -n, -ı]*

203. ʿAceb āteş-durur bu tāb-ı cemal / Döymez **aña** muḳābil olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [aña, -n, -a]*

204. Dehen-i tengi ḥoḳḳa-i mercān / Laʿli **anda** müferriḥ-i dil ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1992). [anda, -n, -da]*

205. Üştür üstinde bir güneş gördi / Kendüsin **anda** ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [anda, -n, -da]*

206. Eger āyine göstereydi özin / Ehl-i ḥüsn **anda** görmez-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [anda, -n, -da]*

207. Ḥayrete düşdi görüp **anı** Kelīm / Dédi kimler ola bu cemʿ-i ʿazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [anı, -n, -ı]*

208. Olucaḳ cümle ḫalḳ **aña** meşġūl / Ṣuya girmege cehd eyledi ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2074). [aña, -n, -a]*

209. Cüssede başı ḳubbe-i ḥammām / Gözleri **anda** gūyiyā éki cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [anda, -n, -da]*

210. Ṭarayup **anı** müşk ü ʿanber-ile / Urdı yākūt laʿl ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [anı, -n, -ı]*

211. Göricek ḫalḳ **anuñ** bu bālāsın / Ḳodılar Yūsufuñ temāşāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [anuñ, -nuñ]*

212. Ḳarşudan ẓāhir oldı taḫt-ı revān /**Andadur** bildiler o baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2139). [andadur, -n, -da, -dur]*

213. Vardılar āstān-ı Reyyāna / Ṣordılar **anı** ehl-i divāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2133). [anı, -n, -ı]*

214. Oldı cümle simārı şekker **anuñ** / Şekkeri bitdi hem mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [anuñ, -nuñ]*

215. Oldı cümle simārı şekker anuñ / Şekkeri bitdi hem mükerrer **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [anuñ, -nuñ]*

216. **Anı** beñzetdi ḳubbe-i felege / ʿarż-gāh olduġıy'çun ol melege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [anı, -n, -ı]*

217. Ḫākden pāk édüp o meydānı / Sulardılar gülāb-ıla **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [anı, -n, -ı]*

218. Daʿvet étdi ʿAzīz-i Mışr **anı** / Tā ki eyvāndan éde seyr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [anı, -n, -ı]*

219. Oldı müşk-i ḫuten ḫitāmı **anuñ** / Oldı ḫōş demde iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [anuñ, -nuñ]*

220. Oldı müşk-i ḫuten ḫitāmı anuñ / Oldı ḫōş demde iḫtitāmı **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [anuñ, -nuñ]*

221. Ehli **anuñ** cemāl ehli-y-idi / Bay-ıdı anca māl ehli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2303). [anuñ, -nuñ]*

222. ʿIşḳ derdi ki merdi ferd eyler / Kendünüñ ġayrın **aña** derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [aña, -ñ, -a]*

223. **Anda** ġarḳ eyleyen sefinesini / Buldı dürr-i baḳā ḫazīnesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2312). [anda, -n, -da]*

224. Eyle ḫūb-ıdı béli kim **anı** / Ḳılca ḳalurdı görenüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [anı, -n, -ı]*

225. Ṭaḳdılar **anı** rişte-i cāna / Boġmaġ olmaġ-ıçun o cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2381). [anı, -n, -ı]*

226. Baġrı **anuñ** ki dür gibi delinür / ʿĀḳıbet yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [anuñ, -nuñ]*

227. Çün ḳader tīrin ata ḳavs-i ḳaża / Çāre olmaz **aña** meger ki rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [aña, -ñ, -a]*

228. **Anda** kim çāh ola hem girdāb / Olur anda ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [anda, -n, -da]*

229. Anda kim çāh ola hem girdāb / Olur **anda** ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [anda, -n, -da]*

230. Her ne cān mürġı görse ol bāġı / Ṭaleb étmezdi **andan** uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [andan, -n, -dan]*

231. Çāh oldur ki çāh-ı Yūsuf ola / Var ḳıyās ét **anuñ** zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [anuñ, -nuñ]*

232. Ol ki leyli libas-ı rāz etdi / **Anı** çoḳ derde çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [anı, -n, -ı]*

233. Kandadur bilsem iy güher kānuñ / ʿazm-i sa'yini eylesem **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2498). [anuñ, -nuñ]*

234. Bī-nişānlıḳ-durur nişāne **aña** / Burc-i ʿanḳādur āşiyāne aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2573). [aña, -n, -a]*

235. Bī-nişānlıḳ-durur nişāne aña / Burc-i ʿanḳādur āşiyāne **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2573). [aña, -n, -a]*

236. ʿIşḳ olmaz nite k müşk nihān / **Anı** kim ʿışḳ oḳı kemān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3537). [anı, -n, -ı]*

237. Dédi baʿżı bu ʿışḳ eserleridür / Bu ḥikāyet **anuñ** ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [anuñ, -nuñ]*

238. Söylenür āşiyānı ʿanḳānuñ / Kimse bilmez mekānını **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [anuñ, -nuñ]*

239. Yüzüñi eyledi çerāġ-ı cemāl / Oldı pervāne aña ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2646). [aña, -ñ, -a]*

240. Ḫurrem ol dil ki ʿışḳa menzil olur / Cümle kārı **anuñla** ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [anuñla, -nuñ, -la]*

241. Pederi dédi ʿazm édicek **aña** / Kim olur reh-nümā bu yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [aña, -ñ, -a]*

242. Dédi ʿazm eylese **aña** bu ẕelīl / Ol ʿAzīzüñ olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [aña, -ñ, -a]*

243. Pederi dédi n'ola dermānuñ / Dé ki sa'yında olalum **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [anuñ, -nuñ]*

244. Pā-yi aʿrʿar girifte-i gil-iken / Şive-i cünbiş **aña** müşkil-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2726). [aña, -ñ, -a]*

245. Bu ne ḥikmet ki bāġ-bān-ı cihan / **Aña** zencīr étdi āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [aña, -ñ, -a]*

246. Meskenüm Mıṣr **anuñ** ʿazīzi benem / Ḫʷān-i baḫtuñ nebāt-rīzi benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [anuñ, -nuñ]*

247. Gördi kim ḫālī ḳalbi gibi serā / Kendüsi **anda** cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [anda, -n, -da]*

248. Çın seḥer çün teneffüs étdi nesim / İrdi **andan** nüfūse ḥaẕẕ-ı 'azīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [andan, -n, -dan]*

249. Güneyik gibi boynum egsem **aña** / Şāyed ol yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [aña, -n, -a]*

250. Meger irmişdi zülf-i yāre nesīm / K'oldı ḫōş-būy **anuñla** heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2808). [anuñla, -nuñ, -la]*

251. Ger deñizden ḳopa bir ebr-i girān / Ola sīrāb **anuñla** her ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [anuñla, -nuñ, -la]*

252. Élçileri aġırladı Ṭaymūs / Vérdi **anı** ki götürür nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [anı, -ñ, -ı]*

253. Étdi **aña** ṣadā-y-ile āheng / Ṭāḳ-ı Kisrā vü ḳasr-ı şāh-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2900). [aña, -n, -a]*

254. Bilmen **anda** bunuñ hevāsı nedür / Bunca saʿy etmeden ṣafāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [anda, -n, -da]*

255. **Anı** düzmekde cümle varı géder / Ḫuşk leb ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [anı, -n, -ı]*

256. Ne güneş bel hezār dīde sipihr / Ne anı gördi ne **anuñ** gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [anuñ, -nuñ]*

257. Eyle étdi cemāli āvāze / Ṭoldı **anuñla** cümle dervāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [anuñla, -nuñ, -la]*

258. Ġāfil **andan** ki ol şeb-i yeldā / Niçe yıl olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [andan, -n, -dan]*

259. Oldı taḫt-ı revān baḫt-ı revān / Çün oturdı **anuñ** içinde bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [anuñ, -nuñ]*

260. ʿūda üstād gūş-māl étdi / **Anı** hem-derd-i ehl-i ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3035). [anı, -n, -ı]*

261. Ḳalmış-iken ıraḳdan āb görür / Saʿy éder aña ḫaste cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [aña, -ñ, -a]*

262. Sürçe düşe olur çün **aña** yaḳīn / Görür anı serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [aña, -ñ, -a]*

263. El ṣunup **aña** yapışur defʿī / Görür anı ki bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [aña, -ñ, -a]*

264. Sürçe düşe olur çün aña yaḳīn / Görür **anı** serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [anı, -n, -ı]*

265. El ṣunup aña yapışur defʿī / Görür **anı** ki bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [anı, -n, -ı]*

266. Cümle Mışr ehli **anda** ḥāżır-ıdı / Ol mehüñ maḳdemine nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [anda, -n, -da]*

267. Taḫta yérine cemʿ édüp baḫtı / **Anda** düzmişler-idi bir taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [anda, -n, -da]*

268. Bilmez **anı** ki tīr-i çarḫ-i ẓalūm /Ol hedefden ḳılur anı maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [anı, -n, -ı]*

269. Olmaya yér yüzinde menzil-gāh / Ki yoluñ **aña** uġramaz geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [aña, -ñ, -a]*

270. **Aña** ol şāh-bāzı yād édesin / Göñlümi şāyed ola şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [aña, -ñ, -a]*

271. Ṣaldı zincir-i ḥükmi çün taḳdīr / Boynumı ṭutdum oldum **aña** esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [aña, -ñ, -a]*

272. Her ki ol bendedür Ḫūdāsına / Sīne ṭutar **anuñ** ḳażāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3282). [anuñ, -nuñ]*

273. Ferşine çün şaçıldı müşk şaçı / Döndi şaḥrā-yı Çīne **anuñ** içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [anuñ, -nuñ]*

274. Vérdi bir puḫte dil de **anda** temām / Bir niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [anda, -n, -da]*

275. Dür ki sulṭān ola ḫırīdārı / ʿaybdur **anda** bende bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [anda, -n, -da]*

276. Dédi dellāl **anı** nice déyeyim / Āşkāre yalan mı söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [anı, -n, -ı]*

277. Getürüp **anı** dédi ol ʿāşıḳ / Gerçi varum degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [anı, -n, -ı]*

278. Her ḫırīdār éderdi **anı** füzūn / Oldı ṣad bedre ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [anı, -n, -ı]*

279. Ṭañlamazam bu işde ben **anı** / Vérmiş ol cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [anı, -n, -ı]*

280. Çün Zelīḫā da āḫir oldı mezād / Étdi **anı** mużāʿaf oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [anı, -n, -ı]*

281. Bīde aşlansa sīb-i sulṭānī / Bitürür bīd ʿĀḳıbet **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [anı, -n, -ı]*

282. Bu sözi şāha çünki dédi ʿAzīz / Gördi **anı** ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [anı, -n, -ı]*

283. Ṣırça ṣanup **anı** gümāna batar / ʿĀḳıbet bilmeyüp yabana atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3442). [anı, -n, -ı]*

284. Serçe ṣanup **anı** o bī-devlet / Uçurur elden eylemez raġbet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3444). [anı, -n, -ı]*

285. Seyr éderken ayaġı küpe geçer / Ḳuyu ṣanup **anı** yabana ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [anı, -n, -ı]*

286. Derdi çūş eyledükce tāb-ıla / Defʿ éderdi **anı** bu āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [anı, -n, -ı]*

287. Ḥaḳḳ saña vérdi tāc-ı sulṭānı / Dilerem başuñ üzre ṭut **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [anı, -n, -ı]*

288. Buña ben vérmişem yégirmi direm / **Anı** vér baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [anı, -n, -ı]*

289. ʿışḳa olmaz sebeb hemān dīdār / Bitürür **anı** gāh olur güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [anı, -n, -ı]*

290. Āferīn **aña** ḳudreti boldur / Bu ḳadar ṣūret-āferīn oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [aña, -ñ, -a]*

291. Nīl ḳatında yapdı bir miḥrāb / Étdi varlıḳ bināsın **anda** ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3569). [anda, -n, -da]*

292. Serv-i ḳaddüñ kim eyledi mevzūn / Ki olur **anı** seyr éden meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [anı, -n, -ı]*

293. Boynuñ aġın kim eyledi kāfūr / Müşk-ile **anı** kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [anı, -n, -ı]*

294. Nice cānuñ berātıdur bu cemāl / K'olmış **anuñ** nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [anuñ, -nuñ]*

295. Dilerem bu ġamuña vāḳıf olam / Şāyed ola ki **aña** çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [aña, -ñ, -a]*

296. Döndüñ ol yapraġa kim **anı** nesīm / Ḳomaz olmaġa bir ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [anı, -n, -ı]*

297. Belki Ḥaḳḳ vérdi **aña** nuṭḳ-ı fasīḥ / Étdi Aʿrābī-y-ile baḥṣ-i sarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [aña, -ñ, -a]*

298. Göricek Yūsuf **anı** aġladı zār / Yandı ḥasret odına ṣabr u ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [anı, -n, -ı]*

299. Göricek böyle ehl-i riḳḳat **anı** / Ne-y-içün etmedüñ melāmet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [anı, -n, -ı]*

300. Göricek böyle ehl-i riḳḳat anı / Ne-y-içün etmedüñ melāmet **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [anı, -n, -ı]*

301. Nedür **anuñ** bu nālesine sebeb / Ṭapuña āşnā mı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [anuñ, -nuñ]*

302. Ẓāhirin görme şemʿ-i ḫandānuñ / Bāṭınını görince yanar **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [anuñ, -nuñ]*

303. Baʿżınuñ mūyı çün siyāh ḥarīr / Gören **anı** benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [anı, -n, -ı]*

304. Bende-y-iken yüzüme mihr-ile māh / Yañılup bir dem étmez **aña** nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [aña, -ñ, -a]*

305. Nūr vérsem bahā çerāġına / **Aña** baḳmaz deñer ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [aña, -ñ, -a]*

306. Çünki pür-miḥnet ola vuṣlat-ı yār / Yégdür **andan** firāḳ odı ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3941). [andan, -n, -dan]*

307. Her ne yol kim bu ḳavme olmaya rāh / Gétmezem ben **aña** ma’āẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [aña, -ñ, -a]*

308. Bedr olup ṣadr-ı ḫüsne geçse ḳamer / **Anı** naḳṣ-ı ḫusūf éder bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [anı, -n, -ı]*

309. Baña ol kāra eyle fermānı / Ki édem pāk saʿy-ile **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [anı, -n, -ı]*

310. Naḫl kim ḳadd-i ḫūr-i ‘īn-idi / **Aña** Pervīn ḫūşe-çīn-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4077). [aña, -ñ, -a]*

311. Eyle nāzük bināsınuñ ʿameli / İrmemiş ṣan ki **aña** ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [aña, -ñ, -a]*

312. İrmemiş **aña** zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / Ṭayınur saṭḥı üzre ḳonsa firāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [aña, -ñ, -a]*

313. Dédi **anı** görüp bir ehl-i zebān / Ne güzel bāġbān ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [anı, -n, -ı]*

314. Ḫūşesinde **anuñ** biten ḫurma / Bir tulum tāze şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [anuñ, -nuñ]*

315. Ḳoduñ **anuñ** adını Beyt-i Ḥarām / Ḥarem-iken bana irişmedi kām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [anuñ, -nuñ]*

316. Ne-y-içün ser koya **aña** dānā / Ki vücūdında bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [aña, -ñ, -a]*

317. Tā bite **anda** devḥa-i īmān / Vére ol devḥa meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [anda, -n, -da]*

318. Her ki **andan** yér-ise bir barmaḳ / Yér ṣafā niʿmetin ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [andan, -n, -dan]*

319. Enver olmış cemālüñ ayı bugün / Yoġ **anuñ** tāb içinde tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [anuñ, -nuñ]*

320. Ḫayli toḫm-ı siperġam aldı bile / Tā **anı** ekmegi bahāne ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4201). [anı, -n, -ı]*

321. Saña Ḥaḳḳ bir cemāl vérmişdür / Güne **andan** zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [andan, -n, -dan]*

322. Her cihātında yazdılar **anuñ** / Naḳşını Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [anuñ, -nuñ]*

323. **Anı** da çün kilitledi muḥkem / Yūsufuñ göñlüni kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [anı, -n, -ı]*

324. Mihr ü mehden yaḳan çerāġın **anuñ** / Dil-i ʿāşıḳdan oldı yaġın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [anuñ, -nuñ]*

325. Mihr ü mehden yaḳan çerāġın **anuñ** / Dil-i ʿāşıḳdan oldı yaġın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [anuñ, -nuñ]*

326. Ki baña ʿışḳ olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ **anuñla** bu ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [anuñla, -nuñ, -la]*

327. Yüz ururam **aña** ilāhumdur / Ḥıfẓ éder püştümi penāhumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4532). [aña, -ñ, -a]*

328. Gül-idi Yūsufa meger dāmān / Ki **aña** her dem eksük olmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [aña, -ñ, -a]*

329. Naẓarın Yūsuf **andan** ırdı revān / Oldı bir cānibe daḫi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [andan, -n, -dan]*

330. Ṣordı **anları** ol nigār aña tīz / Dédi ḫışm-ı Ḫudā vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [anları, -n, -lar, -ı]*

331. Gördi yazmışlar üstine **anuñ** / Ṣūretin Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [anuñ, -nuñ]*

332. Çākin önde bulur-ısañ **anuñ** / Pākdür dāmeni Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4662). [anuñ, -nuñ]*

333. Çün éşitdi bu ḥāli ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi **aña** iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [aña, -ñ, -a]*

334. Diledüm oynayam **anuñla** hemān / Beni yandurdı düşdüm uş bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [anuñla, -nuñ, -la]*

335. Ḳanda açılsa bir gül-i gül-zār / Eksük olmaz **aña** hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [aña, -ñ, -a]*

336. Deheni **anuñ** ejdehā demidür / Her zemānda ġıdāsı ādemidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [anuñ, -nuñ]*

337. Keşf éder ʿālimü'l-Ġuyūb **anı** / Ṭuyar éşitmedin ḳulūb anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [anı, -n, -ı]*

338. Keşf éder ʿālimü'l-Ġuyūb anı / Ṭuyar éşitmedin ḳulūb **anı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [anı, -n, -ı]*

339. Ne safā ola ol gülistānda / Ki géde gül diken ḳala **anda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [anda, -n, -da]*

340. Rişte-i cān édüp düvālin **anuñ** / Rīş-i dilden éderdi alın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4980). [anuñ, -nuñ]*

341. Rişte-i cān édüp düvālin anuñ / Rīş-i dilden éderdi alın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4980). [anuñ, -nuñ]*

342. Yāre kahr étdüñ uyduñ aġyāra / Kim éder **anı** k'eyledüñ yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [anı, -n, -ı]*

343. Cānı ḳurtarmaduñ bu tābından / Vérmedüñ **aña** vaṣluñ ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [aña, -ñ, -a]*

344. Yār **aña** çünki püştini vérdi / Felegüñ püştine şikest irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [aña, -ñ, -a]*

345. Bişürüp niʿmet āteş-i ġam-ıla / **Anı** bir rāz-dār-ı maḥrem-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5073). [anı, -n, -ı]*

346. Ki **anı** ḫāk-i pāyi ʿanber éder / Bū-yi zülfi pāyi muʿanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [anı, -n, -ı]*

347. Eyle ṭoldurdı **anı** mihr-i nigār / Ḳalmadı anda ẕerrece aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [anı, -n, -ı]*

348. Seni senden çü saʿy édüp süresin / **Anuñ**-ıla hemān anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

349. Geliser evvelā yédi yıllar / Niʿmete **anda** ġarḳ ola éller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [anda, -n, -da]*

350. Niçeme ḳufl olursa bī-miftāh / Dilese **anı** feṭḥ éder Fettāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [anı, -n, -ı]*

351. Yine zindāna ʿazm édüp o cüvān / Yūsufa **anı** muştıladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [anı, -n, -ı]*

352. Olmasa süfte dil eger lü'lü' / Yüz vérür miydi **aña** her meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [aña, -ñ, -a]*

353. İş güç olsa **aña** kefīl gerek / Rāh çün ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [aña, -ñ, -a]*

354. Çarḫ n'olur ḳaża-yı Ḥaḳḳ ḥaḳdur / Rāżı olmayan **aña** aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5291). [aña, -ñ, -a]*

355. Laʿl ḳan yutmasa eger kānda / Ḳanda olurdı bu ṣafā **anda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [anda, -n, -da]*

356. Niçe zindānda ola Yūsuf-ı dil / Çıḳar **anı** demidür iy ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [anı, -n, -ı]*

357. Ḫūşenüñ çün yetile dāneleri / Pür édüñ **anuñ-ıla** ḫāneleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

358. **Anda** kim yazılurdı ġam ḥarfi / Ṣıġmaz-ıdı cihāna kem ḥarfi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [anda, -n, -da]*

359. Dédi müşküñ ne eyledi kāfūr / Dédi vardı **aña** gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [aña, -ñ, -a]*

360. Żāmin olursāñ **aña** ʿarż éderem / Verne derdümi çekmege géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5504). [aña, -ñ, -a]*

361. Beni bu gence eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum **anı** sen açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [anı, -n, -ı]*

362. Güş édüp Yūsuf **anı** şād oldı / Mihri mihr üstine ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [anı, -n, -ı]*

363. Şöhreti toldı çün zemīn ü zemān / Müşterī oldı **aña** cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [aña, -ñ, -a]*

364. Rāyı nedür bu işde sulṭānuñ / Ta ki saʻyinde olayın **anuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [anuñ, -nuñ]*

365. Baʿżı dér çünki oldı āḥir-i sāl / Ḳalmadı ġalle gétdi **aña** mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [aña, -ñ, -a]*

366. Sözde ẕikr olıcaḳ viṣāl-i resūl / Umaram Ḥaḳḳdan **anı** éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [anı, -n, -ı]*

367. Güş édüp **anı** ḥażret-i Yaʿḳūb / Eydür-idi bu ḥaṣlet-i merġūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5741). [anı, -n, -ı]*

368. Yitüp **aña** o pehlevān-ı ʿaẕīm / Çeñesin ayırur-ımış bī-bīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5833). [aña, -ñ, -a]*

369. Dönüp **andan** bu ḥayret-ile hemān / Geldiler bār-gāh-ı şāha revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [andan, -n, -dan]*

370. Saña bir ḥürmet étmiş ol server / Ne birader éder **anı** ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [anı, -n, -ı]*

371. Ṣordı **anı** teġāfül-ile hemīn / Āh-ıla girye-y-ile Bünyāmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [anı, -n, -ı]*

372. Çekse köklü dıraḫtı eylese zūr / Ḳoparur-ımış **anı** çün ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [anı, -n, -ı]*

373. Ṣandum **anı** ki ḳardaşum elidür / Neler añar dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [anı, -n, -ı]*

374. Diñleyüp evvel **anı** dédi o ḫāṣ / Dér bu ṭās iy ṣeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [anı, -n, -ı]*

375. Dédi şāh ol emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne dér **anı** gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [anı, -n, -ı]*

376. Bir ulu ṭās-ıdı meger ki o ṣāʿ / Ölçüp **anuñla** ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [anuñla, -nuñ, -la]*

377. Dōstdan gelse tāze tāze belā / ʿāşıḳ oldur ki ḳarşu varup **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [aña, -ñ, -a]*

378. Sırrına ḫāẕır oldı ʿAẕrā''il / Bilmeyüp ṣordı **anı** İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [anı, -n, -ı]*

379. Bilüp **anı** dédi ki çoḳ demdür / Vaṣluñ ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [anı, -n, -ı]*

380. Ḳledüp **anı** örtesiz yüzine / Tā yine nūr u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [anı, -n, -ı]*

381. Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı çün **anı** / Dédi ol dem ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [anı, -n, -ı]*

382. Esen olsun ki ṭaġıdup **anı** / Geldi cemʿ étdi ben perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [anı, -n, -ı]*

383. Seyyi'e görseñüz bir ādemden / Ketm édüñ **anı** cümle ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [anı, -n, -ı]*

384. Tap giriftār ét **anı** āb u gile / Uçur anı cihān-ı cān u dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [anı, -n, -ı]*

385. Tap giriftār ét anı āb u gile / Uçur **anı** cihān-ı cān u dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [anı, -n, -ı]*

386. Dūr étme bu cānı Yūsufdan / Evvel al belki **anı** Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [anı, -n, -ı]*

387. Ḗtdi nilüferini Nil-i kebūd / Nūr-iken vérdi **aña** ẓulmet-i dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6244). [aña, -ñ, -a]*

388. Yūsufa şundı **anı** Rūḥ-ı Emīn / Aldı çün ḳoḳdı vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [anı, -n, -ı]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Mısır Azizi, Züleyha'nın kocası.)*

1. Beni aldı ʿale'l-ḫuṣuṣ ʿAzīz / Tā olam **aña** menfaʿat-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981). [aña, -ñ, -a]*
2. Çün **anuñ** mürġ-i āb ü dānesiyem / Ḥareminde emīn-i ḫānesiyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3983). [anuñ, -nuñ]*
3. **Anı** bī-ṭāḳat eyledi bu ḫalel / Oldı āḫir nişān-ı tīr-i ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5284). [anı, -n, -ı]*

a: *"O" işaret zamiri. (Allah).*

1. Ḥamd-i bī-ḥadd **aña** ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [aña, -n, -a]
2. Māhtāba bu resme nūr-ı cebīn / Secde etmekde oldu **aña** hemīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). *[aña, -ñ, -a]*
3. Şāh-ı ġayyūrdur ḥabīb-i ezel / Olmaz **aña** ḥabīblıḳda bedel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4027). [aña, -ñ, -a]*
4. Ḥamd-i bī-ḥadd **aña** ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [aña, -n, -a]
5. Sergüẕeştüm ḳamu **aña** maʿlūm / Beni ḥāşā ki eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [aña, -ñ, -a]*
6. **Aña** kim cānı ʿışḳa me'vādur / Ġamdan ölmek eleẕẕ-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [aña, -ñ, -a]*
7. Dāyimā rū-yi ḥācetüm **añadur** / Hüzn-i ġamdan şikāyetüm añadur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5966). [añadur, -ñ, -a, -dur]*
8. Dāyimā rū-yi ḥācetüm añadur / Hüzn-i ġamdan şikāyetüm **añadur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5966). [añadur, -ñ, -a, -dur]*
9. Her göñül kim ola ganī bi'llāh / Naẓarında **anuñ** çi bende çi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [anuñ, -nuñ]*
10. Raḥmeti kim nefesde ḫōş demdür / Müstevā **aña** ʿarş-ı aʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7228). [aña, -ñ, -a]*
11. Tā ki cūş etdi baḥr-i cūdı **anuñ** / Yoġı var eyledi vücūdı anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7). *[anuñ, -nun]*
12. Tā ki cūş etdi baḥr-i cūdı anuñ / Yoġı var eyledi vücūdı **anuñ** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7). *[anuñ, -nun]*
13. Çünki ansuz vücūdı yoḳ şey'üñ / Ola mı **aña** żıdd u nidd miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [aña, -ñ, -a]*
14. Çünkü **ansuz** vücūdu yoḳ şeyin / Ola mı aña żıddu nidd ü miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [ansuz, -n, -suz]*
15. Tā ki étdi ẓuhūr nūr-ı vücūd / Oldu **anuñla** her żiyā mevcûd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 59). [anuñla, -nuñ, -la]*
16. ʿazm-i ḫalvet-serā-yı şāh eyle / ʿaynı-y-ıla **aña** nigāh eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 353). [aña, -ñ, -a]*
17. Dilegüñi ṭutar Ḫudā-yı cihān / Sende vardur **anuñla** rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1886). [anuñla, -nun, -la]*
18. **Aña** maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / İrmez aña kelāl ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [aña, -n, -a]*
19. Aña maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / İrmez **aña** kelāl ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [aña, -n, -a]*
20. Dédiler cāndan eyledük iḳrār / **Aña** kim ḫalḳ éder bu resme nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [aña, -n, -a]*

21. Dü cihān ḳatre bahr-i cūdından / Cümle mevcūd **anuñ** vücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [anuñ, -nuñ]*

22. Ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ u ḳalem / Bendedür **aña** bunca biñ ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3556). [aña, -ñ, -a]*

23. Lā-mekāndur ki yoḳ mekān **ansuz** / Bī-zemāndur ki olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [ansuz, -n, -suz]*

24. Lā-mekāndur ki yoḳ mekān ansuz / Bī-zemāndur ki olmaz ān **ansuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [ansuz, -n, -suz]*

25. Dédi kim şāniʿüm Ḫudā-yı cihān / Ki **anuñ** ṣunʿıdur zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [anuñ, -nuñ]*

26. Birdür éki cihāna ḥākimdür / **Aña** maḥkūm olmayān kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4157). [aña, -n, -a]*

27. Secde **aña** édüñ ki ser vérdi / Ṣunʿına baḳmaġa naẓar vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [aña, -n, -a]*

28. Her kişi kim **aña** tevekkül éder / Zehr-ile ḫārı şekker ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [aña, -ñ, -a]*

29. Yönelen **aña** ıżṭırār-ıla / Ḳala ḥāşā belāda zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158). [aña, -ñ, -a]*

30. Bulmadı Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Yüz **aña** ṭutdı niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [aña, -ñ, -a]*

31. Her ḳażāya çü dōst ḳāżīdür / ʿāşıḳ **andan** ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [andan, -n, -dan]*

32. Terk éderse eger ḍalāletini / Ṭutar-ısa **anuñ** şerīʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5719). [anuñ, -nuñ]*

33. Kesmeñ ümmīdi luṭf-ı Raḥmāndan / Tā size raḥmet irişe **andan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [andan, -n, -dan]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yusuf'un aynı anneden olan kardeşi Bünyamin).*

1. Evde kalan birāderüñüzi hem / Getürüñ ta vérem **aña** da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [aña, -ñ, -a, -da]*
2. Eger **anı** bile getürmeyesiz / Niʿmet ü ḳurbetümi görmeyesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [anı, -n, -ı]*
3. Çün **anı** Mışra bile göndüresin / Ḥıfẓını nice éderüz göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [anı, -n, -ı]*
4. Dédi nice inanam **anı** size / Ḳardaşın vérmedüm mi ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [anı, -n, -ı]*
5. Geldi şeh ḳatına çü Bünyāmīn / Meylin **aña** ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [aña, -ñ, -a]*
6. Gördi baḳup **aña** te'aṭṭuf-ıla / Ṭonı pür-ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [aña, -ñ, -a]*
7. **Aña** gey şefḳat eyledi Yūsuf / Ḫᵛānına daʿvet eyledi Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [aña, -ñ, -a]*
8. Göricek bildi anı Bünyāmīn / Dédi Yūsuf **aña** ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [aña, -ñ, -a]*
9. Dédiler ṭaʿn oḳın atup ṭoġrı / **Aña** iyi uġrı ḳardaşı uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [aña, -ñ, -a]*
10. Bile gétsün bizümle Bünyāmīn / Olalum **anı** ṣaḳlamaḳda emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [anı, -n, -ı]*
11. Ki getüresiz **anı** baña yine / Étmeyesiz ziyānı baña yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [anı, -n, -ı]*
12. Daʿvet étdi **anı** serīr üzre / Ḳomadı kim otura yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [anı, -n, -ı]*
13. Aranup ṣoñra bār-i Bünyāmīn / Ṣāʿı **anuñ** yükinde buldı emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [anuñ, -nuñ]*
14. Üşüp **anuñ** başına tenhāyī / Étdiler dürlü dürlü ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5874). [anuñ, -nuñ]*

15. Andan alurdı bū-yı Yūsufı dil / **Anda** görürdi rū-yı Yūsufı dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [anda, -n, -da]*
16. **Andan** alurdı bū-yı Yūsufı dil / Anda görürdi rū-yı Yūsufı dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [andan, -n, -dan]*

āb: *Su.*

1. Düşdi çāh içre çün o ʿālem-tāb / Şanki ḫurşidüñ oldı menzili **āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [āb,]*
2. **Āb**dan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / Anuñ üstine düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [ābdan, -dan]*
3. Ġāfil olmaz o demde ʿāḳil olan / Bāde vérür ol **ābı** ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [ābı, -ı]*
4. Gelse ben teşne üstine o sehāb / **Āb** yerine yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [āb,]*
5. Ḳalmış-iken ıraḳdan **āb** görür / Saʿy éder aña ḫaste cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [āb,]*
6. Benem ol teşne cānı pür-teb ü tāb / **Āb**-ıçun ḥāli her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [āb-ıçun, -ıçun]*
7. Yudı ʿahd **ābı**-y-ıla ol demden / Dehenin nāleden gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [ābı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
8. Teşne cānuñ ṣafāsı şerbet ü **āb** / Tābını defʿ éder mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [āb,]*
9. Eyle ḫōş-ter bināsı var-ıdı / Yoġ-iken **ābı** ābdār-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [ābı, -ı]*
10. Semenini yu tāze **āb-ıla** / Ṭara sünbüllerin gül-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [āb-ıla, -ıla]*
11. Beni bu tāb içine ṣalmaz-ıdun / Yandurup **āb** içine ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [āb,]*
12. Birisi pādşāh-ı milk-i Ḥabeş / Luṭf-ıla ḳahr u **āb-ıla** āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [āb-ıla, -ıla]*
13. Yaḳdı ḫüsnüñ gülini gün-tābı / Olsun iy māh menzilüñ **ābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [ābı, -ı]*
14. Cemʿ olınmaz gönülde ʿışḳ-ıla ʿār / Nite kim bir çanaḳda **āb**-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [āb-ıla, -ıla]*

āb: *Su II Gözyaşı.*

1. Ḳalmadı gözde ḫʷāb eşeri ṭoldı **āb-ıla** / Bilmen ki ʿĀḳıbet n'édiser mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [āb-ıla, -ıla]*
2. Çün düşürdüñ hevāya serkeşümi / **Ābuñ**-ıla söyündür āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2508). [ābuñ-ıla, -uñ, -ıla]*
3. Derdi çūş eyledükce tāb-ıla / Defʿ éderdi anı bu **āb-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [āb-ıla, --ıla]*
4. Güle nergesden olma āb-efşān / **Ābuñ** āteşdür olma tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [ābuñ, -un]*
5. Dūd étdüm vücūdı tābuñ-ıla / Ger söyünmezse odum **ābuñ-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [ābuñ-ıla, -uñ, -ıla]*
6. Laʿli eyler dehānumı bī-āb / Gözlerüm **ābını** ḳılur ḫūn-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [ābını, -ı, -n, -ı]*
7. Ḫuşk olduḳça tāze ’unnābı / Gözden aña aḳıtmadum **ābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6262). [ābı, -ı]*

āb: *Su, akarsu.*

1. Bend-i zülfüñ bu tābı kimden alur / Gül-i seyr-ābuñ **ābı** kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [ābı, -ı]*

2. Ḳızlıḳ étmişdi ol diyārı ḫarāb / Āteş olup hevāsı **ābı** türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [ābı, -ı]*

3. Ḫurrem ol kim ḫayāl-i ḫʸābı ḳodı / Pür-hevā oldı ḫāk ü **ābı** ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [ābı, -ı]*

4. Vérdi göñlin yéle gözin **āba** / Ḳomadı cāy tāb-ı dil ḫʸāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [āba, -a]*

5. Çıḳdı Yūsuf çü Nīl **ābından** / Rūşen étdi cihānı tābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096). [ābından, -ı, -n, -dan]*

6. Dem-be-dem kim dökerdi ḫūn-ābı / Nil-i Mıṣruñ olurdı ḫūn **ābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [ābı, -ı]*

āb: *Su II su gibi berrak, temiz.*

1. Ġabġabı kim mu'allaḳ **āb**-ıdı / Ṣan ki ter şişede gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [āb-ıdı, -ıdı]*

āb: *Su II sevgilinin su gibi berrak yüzü*

1. Ne ʿiyān oldı yine ḫʸābuñda / Bu küdūret nedendür **ābuñda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [ābuñda, -un, -da]*

āb: *Su (deniz, göl bağlamında).*

1. ʿArşı **āb** üzre eyledi bünyād / Veled-i ḫāde tā ki ömr ola bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [āb,]*

2. K'olsa ṣaḥrā-yı dilde kūh-i vaḳār / **Āb** üzre olursa ṭuta ḳarār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[āb,]*

āb: *Su (Sevgilinin güle benzeyen yüzünü yetiştiren su bağlamında.).*

1. Gül yüzüñ reng ü **ābı** kimden alur / Sünbülüñ pīç ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [ābı, -ı]*

āb: *Su (gibi berrak, parlak yüz.).*

1. Lebi ḫuşk oldı tāze **āb-iken** / Oldı bi-reng laʿl-i nāb-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3892). [āb-iken, -iken]*

āb: *Su; sevgili.*

1. Ki döyer mi bu teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana bugün bulup **āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [āb,]*

āb: *Su; sevgiliye kavuşma suyu (Aşk ateşinin hararetinden susuz kalan āşığın sevgiliye kavuşmasıyla susuzluğunu gidermesi bağlamında).*

1. Cānı ḳurtarmaduñ bu tābından / Vérmedüñ aña vaṣluñ **ābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [ābından, -ı, -n, -dan]*

āb u gil: *Su ve balçık. (İnsanın yaradılışı bağlamında).*

1. Ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr / Cān gibi cismi **āb u gil**den dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4357). [āb u gil, -den]*

2. **Āb u gil**den teni sirişte degül / Buña kim dér ʿaceb ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [āb u gil, -den]*

3. Başdı ʿarşı nübüvvet üzre ḳadem **/ Āb u gil**den düzülmedin Ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 172). [āb u gil, -den]*

4. Mürdedür derd-i ʿışḳa düşmese merd / **Āb u gil**dür hemān ten-i bī-derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). [āb u gil, -dür]*

5. Tap giriftār ét anı **āb u gil**e / Uçur anı cihān-ı cān u dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [āb u gil, -e]*

6. **Āb u gilde**n o kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [āb,]*

7. Cān gibi cismi **āb ü gilden** pāk / Ḥüsni vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [āb,]*

‘abā: *Geniş, fakat kısa bir nevi gömlek olup, dizden biraz aşağı iner; üst tarafında, baş ve yanlarında kollar için birer delik bulunur. Keçi kılından dokunan kalın ve kaba kumaştan yapılır. Beyaz veya kahverenkli olur. Dervişlerin giydiği bir elbise olup, kökeninin Hz. Muhammed'e kadar uzandığı söylenir. Sûfiyyenin abadan elbise giymesinin, Hz. Peygamber'in sünnetine ittiba için olduğu zikredilir.*

1. ʿizzet saña ḫilʿat olmış-iken / Cismüñe ḳabā niçün **‘abādur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [ʿabādur, -dur]*

ābād: *Bakımlı, güzel; şenlikli, mamur.*

1. Ne ʿAzīz-ile ḫānesi **ābād** / Ne ruḫ-i Yūsuf-ıla ḫāṭırı şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [ābād,]*

ābād et: *Mamur etmek, şenlendirmek; bayındır kılmak*

1. Ḳazup ol çāhı étdi çün bünyād / **Ét**di Ürdün diyārını **ābād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [ābād et,]*

ābād kıl: *Mamur etmek, şenlendirmek; bayındır kılmak*

1. Bir' ki gün eyler anı ḫurrem ü şād / Niçe virānesin **ḳılur ābād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [ābād ḳıl, -ur]*

ābād ol: *Şenlenme; bayındır, mamur duruma gelmek.*

1. Cevr éden ādem étse cevrini yād / ʿālem **olurdı** dād-ıla **ābād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [ābād ol, -ur, -dı]*

ābād ol: *(Gönlü) şenlenmek, neşelenmek.*

1. Her esir oldı guṣṣadan āzād / **Oldı** virān göñülleri **ābād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [ābād ol, -dı]*

ābanōs-i esved: *Siyah abanoz ağacı. (Abanoz: Sıcak iklimlerde yetişen bir cins ağacın çok sert, koyu renkli, çok güzel cila kabul eden, tespih, kutu, ok, baston yapılan; cami ve türbe kapı ve dolapları gibi sanatkarane işlerde kullanılan çok makbul tahtası.)*

1. Ṣaḥnı ḳārūre-i mümerredden / Ḳapusı **ābanōs-i esved**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4282). [ābanōs-i esved, -den]*
2. Eyledi ṭāḳını zebercedden / Ḳubbesin **ābanōs-i esvedden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2278). [ābanōs-i esved, -den]*

ʿabd: *Kul (Allah'ın yarattıkları bağlamında.)*

1. Emr ile ʿ**abdi** mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[ʿabdi, -i]*
2. ʿ**Abd** odur kim ne étse mevlāsı / Gelmeye sīnesine ġam pası *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5293). [ʿAbd,]*

ābdār: *Sulu.*

1. Eyle ḫōş-ter bināsı var-ıdı / Yoġ-iken ābı **ābdār-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [ābdār-ıdı, -ıdı]*

āb-dār ol: *Parlamak.*

1. Gün yüzi eyle tāb-dār oldı / Ki gören dīde **āb-dār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [āb-dār ol, -dı]*

āb-dest al: *İbadetten önce usulünce yıkanarak temizlenmek.*

1. Yüz çevürdi çü din-i dūnından / **Āb-dest aldı** eşk-i ḫūnından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5448). [āb-dest al, -dı]*

ʿAbdullāh: *Abdullah ibn-i Selam (Yesrib'de yaşayan Yahudilerin alimlerinden.)*

1. Güş édüp bunı dedi ʿ**Abdullāh** / Eşhedü enneke Rasulullah. *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 258). [ʿAbdullāh,]*

ʿAbdullāh ol: *Allah'ın kulu olmak; Allah'a iman etmek.*

1. **Ol**salar iḫtiyārī ʿ**Abdullāh** / Iżṭırār eylemezdi bendeyi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5705). [ʿAbdullāh ol, -sa, -lar]*

āb-efşān: *Su saçan. (Ağlamak bağlamında).*

1. Güle nergesden olma **āb-efşān** / Ābuñ āteşdür olma tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [āb-efşān,]*

ābī: *Çekinen; sakınan II nazlanan.*

1. ʿaybdan āb-ı rūyi **ābīdür** / Ẓāhir oldur bu ġayb-ı ḫʷābīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2535). [ābīdür, -dür]*

āb-ı baḫt: *Kısmet, talih suyu.*

1. Cānumda tāb-ı ḥayret ü çeşmümde **āb-ı baḫt** / Bir dem yüzüme gülmedüñ iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [āb-ı baḫt,]*

āb-ı beḳā: *Ölümsüzlük suyu. (Dua bağlamında.)*

1. Ėtdi Yūsuf bu ḫācet üzre duʿā / Leblerinden aḳıtdı **āb-ı beḳā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [āb-ı beḳā,]*

āb-ı çeşme-i ḥayvān: *Ölümsüzlük çeşmesinin suyu.*

1. Ḳaddüñi étdi naḫl-i meyve-i cān / Lebüñi **āb-ı çeşme-i ḥayvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2645). [āb-ı çeşme-i ḥayvān,]*

āb-ı derd: *Dert, keder suyu.*

1. Ḳālū belada ekdi çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / Bitürdi **āb-ı derd**-ile ben bī-nevāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [āb-ı derd, -ile]*

āb-ı deryā-veş: *Deniz suyu gibi.*

1. Her ki dünyādan ola dāmen-keş / Pāk olur ḳalbi āb-ı deryā-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). *[āb-ı deryā-veş, --veş]*

āb-ı gül: *Gül suyu.*

1. Āb u gilden o kim yaratdı beşer / **Āb-ı gülden** yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [āb-ı gül, -den]*
2. Gördi bir rūḥ **āb-ı gül**den pāk / Ḥüsni evṣāfı ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [āb-ı gül, -den]*

āb-ı günāh: *Günah suyu.*

1. ʿayn-ı ʻışveñden aḳup **āb-ı günāh** / Dāmenümi ter étmesün iy māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [āb-ı günāh,]*

āb-ı ḥayāt: *Cana can katan, ferahlık veren şey. (Hz. Yakup'un bahçesinde bulunan ağacın havası, serinliği bağlamında.)*

1. Sāyesinüñ hevāsı **Āb-ı Ḥayāt** / Kāmet-i yār gibi ḫōş- ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 589). [āb-ı ḥayāt,]*

āb-ı ḥayāt: *Abıhayat suyu; içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.*

1. Aḳ yüzi ḫūn-ıla müşerrebdür / Lebi **āb-ı ḥayāt**a meşrebdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3799). [āb-ı ḥayāt, -a]*

āb-ı ḥayat ol: *Ölümsüzlük suyu olmak II beğenilen, keyif veren şey olmak.*

1. Nāruñuz **ol**dı bańa **āb-ı ḥayaṭ** / Toldı nūr-ıla buḳʿa-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 994). [āb-ı ḥayaṭ ol, -dı]*

āb-ı ḥayvān: *Abıhayat suyu; içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.*

1. Teşneyem ben sen **Āb-ı Ḥayvān**sın / Küşteyem ʿışḳuñ-ıla sen cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [āb-ı ḥayvān, -sın]*
2. Ġabġabuñ kimdür āb-ı meşreb éden / **Āb-ı Ḥayvān**-ıla leb-ā-leb éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3547). [āb-ı ḥayvān, -ıla]*

āb-ı ḥayvān: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.*

1. Ḳanı anuñ ol **āb-ı ḥayvān**ı / Ḳanlar olsun yédüñ-ise anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [āb-ı ḥayvān, -ı]*

āb-ı ʿineb: *Üzüm suyu II Şarap.*

1. Kāseler niʿmet-ile leb-ber-leb / Kāşīlerde leb-ā-leb **āb-ı ʿineb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4708). [āb-ı ʿineb,]*

āb-ı kevser: *Kevser şarabı, suyu.*

1. Bu ḫaber çün irişdi gūşına / **Āb-ı Kevs̱er** ḳatıldı nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [āb-ı kevs̱er,]*

āb-ı lutf: *İyilik,cömertlik suyu.*

1. Ġabġabı çāhı **āb-ı luṭf**-ıla pür / Teşnenüñ ṣuya ḳarşu ḥāli nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [āb-ı luṭf, -ıla]*
2. Ger güẕer-gāhı ola deşt-i geşt / **Āb-ı luṭfından** ola tāze behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [āb-ı luṭf, -ı, -n, -dan]*

āb-ı lutf: *İyilik, cömertlik suyu. (İnsanın çamurdan yaratılmasında kullanılan su bağlamında.)*

1. Yoġurup **āb-ı luṭf**-ıla gilümüz / Ravża-i dāniş eyledi dilümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4158). [āb-ı luṭf, -ıla]*
2. **Āb-ı luṭf**-ıla buldı çünki nemā / Ḫilʿat olmış-ıdı leṭāfet aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [āb-ı luṭf, -ıla]*

āb-ı meşreb ét: *Su mizaçlı, yaradılışlı etmek. (Sevgilinin gerdanının su gibi berrak renkli olması bağlamında.).*

1. Ġabġabuñ kimdür **āb-ı meşreb éd**en / Āb-ı Ḥayvān-ıla leb-ā-leb éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3547). [āb-ı meşreb ét, -en]*

ābī ol: *Sakınmak, çekinmek.*

1. Belki ḫʷāb içre gördi ol ḫʷābı / ʿĀrif **ol**maz bu ḳıṣṣadan **ābī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [ābī ol, -maz]*
2. Ne kadar dögdi ise Aʿrābī / **Oldı** ol nāḳa gétmeden **ābī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [ābī ol, -dı]*

āb-ı revān: *Akarsu, ırmak.*

1. Bu ne ḥikmet ki bāġ-bān-ı cihan/ Aña zencīr étdi **āb-ı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [āb-ı revān,]*

āb-ı revān: *Akarsu,ırmak II gözyaşı ırmağı.*

1. Gözde **āb-ı revān** sinede nār / Başda bunca hevā göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [āb-ı revān,]*

āb-ı rū: *Yüz suyu II şeref, haysiyet.*

1. Ol ki ṭutdı ḳażāya rū-yı rıżā / **Āb-ı rū** olur aña nār-ı ḳażā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 995). [āb-ı rū,]*

āb-ı rūy: *Yüz suyu II şeref, haysiyet.*

1. ʿaybdan **āb-ı rūyi** ābīdür / Ẓāhir oldur bu ġayb-ı ḫʷābīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2535). [āb-ı rūy, -i]*

āb-ı şevḳ: *Arzu, şevk, istek suyu.*

1. Her ne ʿāşıḳ ki yudı andan elin / **Āb-ı şevḳ** ile yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [āb-ı şevḳ,]*

āb-ı tevbe: *Tövbe suyu; tevbe, istiğfar*

1. Çün yuya **āb-ı tevbe** telbīsi / Yandurur ġayret odı İblīsi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). [āb-ı tevbe,]*

āb-ı vuṣlat: *Kavuşma suyu.*

1. Beni ṭap yaḳ belā-yı fürḳat-ile / Teşneyem ḳandur **āb-ı vuṣlat**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [āb-ı vuṣlat, -ıla]*

ab-ı zülāl: *Berrak, saf, tatlı su.*

1. Müjde kim āḫir ola vaʿde-i sāl / Şūrdan ẓāhir oldı **āb-ı zülāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1622). [āb-ı zülāl,]*
2. Çāha Mālik naẓar ḳılup derḥāl / Gördi aḳar içinde **ab-ı zülāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [ab-ı zülāl,]*

ab-ı zülāl: *Berrak su II kar suyu.*

1. Eriyüp ġamdan oldum **āb-ı zülāl** / Ah eger ẓāhir olsa serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [āb-ı zülāl,]*

ʿ**ābid:** *İbadet eden, Allah'a kulluk eden.*

1. Ḥaḳḳ-ıla her ki Ḥaḳḳa sāciddür / Ḥaḳḳı maʿbūd bildi ʿ**ābiddür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [ʿābiddür, -dür]*
2. ʿ**Ābide dīn** ü ʿāṣīye dünyā / Ḥamdīye ẕerre deñlü ʿışḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126). [ʿābide, -e]*
3. Kāmil oldur bu ḳurbete irişe / ʿ**Ābid** oldur ʿubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [ʿābid,]*

'abīr: *Turunç, iğde, gül, amber, misk gibi çeşitli ot, kök ve maddelerin karıştırılması ile elde edilen güzel koku.*

1. Her biri bir maḳāmı pāk étdi / ʿŪdı bād u **'abīri** ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). ['abīri, -i]*

āb-rīz: *İbrik II göz.*

Aġlayaldan bu **āb-rīzlerüm** / Benden el yudılar kenīzlerüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2764). [āb-rīzlerüm, -ler, -üm]*

'āc: *Fildişi; bağa (Bağa: Kaplumbağa cinsinden hayvanların vücudunun bir kısmını veya bütününü örten sert kabuk; bu kabuktan yapılmış eşya.)*

1. Her deri **'āc-ıla** füsūs-kārī / Levḥ-i zer her cidārınuñ zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). ['āc-ıla, -ıla]*

aç: *Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.*

1. Göricek teşneyi yā-ḫōd **acı** / Açlıġum yād édüp benüm acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [acı, -ı]*

aç: *Açmak, çiçeklenmek.*

1. Bir gül-idüm **açılmadın** ḫandān / Serv-i āzād-idüm çemende revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2503). [açılmadın, -ıl, -ma, -dı, -n]*

2. Baġa fer vérdi nergesin **açdı** / Ṣaḥnına çünki tāze gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [açdı, -dı]*

aç: *Açmak, göstermek.*

1. Tevbe olsun ki görmeyem özümi / Ḫōd-nümālıḳdan **açamayam** yüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [açamayam, -a, -ma, -y, -am]*
2. Ḫʷābı sensüz ḥarām édüp gözine / **Açmadı** dilde ṣādlıḳ yüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3767). [açmadı, -ma, -dı]*
3. Turşı vérdi vü ṭatlu étdi sözin / Gül-i ter gibi **açdı** luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [açdı, -dı]*
4. Geçdi ʿışḳ-ı mecāzī kanṭarasın / **Açdı** yār-i ḥaḳīḳī manẓarasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5606). [açdı, -dı]*
5. Urdı bāzū-yı Yūsufa elini / Köñlegi aldı **açdı** heykelini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 922). [açdı, -dı]*
6. **Açmayınca** ḥicāb-ı daʿvāyı / Görmediler cemāl-i maʿnāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1325). [açmayınca, -ma, -y, -ınca]*
7. Uzayup yuḳaru mināre gibi / Aġzın **açdı** hemān maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [açdı, -dı]*
8. Üştürüñden düşüp neçün kaçduñ / **Perde-i ʿaybuñı** neçün açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916).* [açduñ, -du, -ñ]
9. Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim ḳaça ol / Bunca mestūr işlerin **aça** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730).* [aça, -a]
10. **Açsa** bir dara ḳarşu dīdārın / Şuʿle-dār eyler-idi dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104).* [açsa, -sa]
11. Baʿd-ez-ān dédiler ki perdeyi **aç** / Görelüm ol cemāli biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145).* [aç,]
12. Mālik irişdi taḫt öñine revān / Perdeyi ʿizzet-ile **açdı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065).* [açdı, -dı]
13. Mār-ı zerrīni gencden **açdı** / Mūr yérine yére zer ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793).* [açdı, -dı]
14. Çünki dürc-i dehānını **açdı** / Dür yérine cihāna cān ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173).* [açdı, -dı]
15. Şuḳḳasın **açdı** devlet-ile ʿalem / Yürüdi ḥaşmet-ile cümle ḥaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005).* [açdı, -dı]
16. Gülse luṭf-ıla laʿl-i ḫandānı / ʿuḳde-i dil **açardı** dendānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2349).* [açardı, -ar, -dı]
17. **Açıcaḳ** ġonça-veş liḥāfını / Gül-i teri-y-ile vérdi lāfını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2459).* [açıcaḳ, -ıcak]

aç: *(Bir şeyi) kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.*

1. Defʿi bir dürc **açdı** pür-gevher / Dürci ṣan burc-i gevher-i aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [açdı, -dı]*
2. Çün metā' **açdı** iḫvet-i Yūsuf / Ẓāhir oldı ḥimāyet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5803). [açdı, -dı]*
3. **Açа** nāzüklig-ile zindānı / Göstere āftāb-ı Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5042). [açа, -a]*
4. Mihr-ile **açdı** mühr-i mefreşini / Cāmenüñ vérdi aña zerkeşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [açdı, -dı]*
5. Alımadı ʿAzīz burcın anuñ / ʿĀḳıbet Yūsuf **açdı** dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [açdı, -dı]*
6. Müşki kāfūrdan kim açar ola / Perde-i nūrdan kim **açar** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [açar, -ar]*
7. **Açmasaydı** ḥicāb-ı keşreti ol / Kim bulurdı Cenāb-ı Vaḥdete yol *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 1, Beyit 51). [açmasaydı, -ma, -, -, -dı]

8. Luṭf édüp **aç** yüzüme bāb-ı viṣāl / Beni ḳoma ḳapuda ḥalḳa miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [aç,]*
9. Tūtiyā olsa ger tenüm ḫāki / **Açmaya** baña dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [açmaya, -ma, -y, -a]*
10. Açdı yüzine **açmaduġı** gözi / Gördi ʿömrinde görmedügi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [açmaduġı, -ma, -dug, -ı]*
11. İç ṭonı bendini o pāk-i cihān / Éki dügerdi bir **açup** o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [açup, -up]*
12. **Açdılar** örtmeg-içün alların / Evvelā ġayrılar çuvalların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5871). [açdılar, -dı, -lar]*
13. Nāmeyi ṣundılar bu sevḳ-ıla / Aldı **açdı** oḳudı ṣevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [açdı, --dı]*
14. Göñül açan kilid-i ḥikmet-ile / Ḳufl **açarsa** n'ola işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4548). [açarsa, -ar, -sa]*
15. **Açdı** ol ḫūr ḥulle mefreşini / Sebz-pūş étdi serv-i ser-keşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [açdı, -dı]*

aç: *Yoksul, muhtaç kimse*

1. Benem ol bī-baṣar esīr ü 'amā / Müflis ü **ac** ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [ac,]*
2. Ola muḥtāç niçe ṣāḥib-i tāc / Gele düşmenleri ḳapusına **ac** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [ac,]*

aç: *Sofra açmak; sunmak, ikram etmek.*

1. Ḥaydar oldur ki **açdı** aña nebī / Süfre-i ḫᵛān-ı lahmın lahmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 303). [açdı, -dı]*

aç: *Sermek, göstermek.*

1. **Aç** metā'ı ki müşterī bulınur / Naḳd-i vaḳt-ile 'ışḳ éri bulınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). [aç,]*

aç: *(Sırrı) açmak, aşikar etmek.*

1. Ḫalḳa bu rāzı **açma** iy Yūsuf / Yüz ṣuyın yére ṣaçma iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [açma, -ma]*
2. Dédi bilsem de **açman** ol rāzı / Bilme misin günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [açman, -ma, -ñ]*

aç: *(Ağzını) açmak; konuşmak.*

1. **Açsavuz** biz leb-i şeker- ḫāyı / Éde dem-beste yüz Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4849). [açsavuz, -sa, -vuz]*
2. Teng-dil olma **aç** şeker tengin / Sāde-dillere vér ṣafā rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [aç,]*
3. Dédi **açup** dehan-ı töhmeti cüst / Gördüñüz mi firāsetümi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [açup, -up]*
4. Serv-i Maġrib hezār nāz étdi / Dehenin **açdı** keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3586). [açdı, -dı]*
5. Yūsuf éşitdi çün bu güftārı / Luṭf-ile **açdı** laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [açdı, -dı]*
6. Ḳuflın urduḳça her derü derüñ ol cān / **Açdı** bir dürlü ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [açdı, -dı]*

aç: *Açmak, bakmak.*

1. Çünki zer-keş ḳabasın **açar-ıdı** / Gevher-i eşki ṣaçu ṣaçar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4976). [açar-ıdı, -ar, -ıdı]*

aç: *Açmak; ayırt etmek.*

1. Müşki kāfūrdan kim **açar** ola / Perde-i nūrdan kim açar ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [açar, -ar]*

aç: *(Peçe) açmak; yüzünü göstermek.*

1. Çün ʿarūs-i ḳamer niḳāb **açdı** / Üstine cümle dürrī dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [açdı, -dı]*
2. Eser eyledi ḳalb-i şāha bu tāb / **Açdı** nāzüklig-ile ṭarf-ı niḳāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [açdı, -dı]*

aç: *(Hazineyi, kilidi) açmak; bekaretini bozmak.*

1. Beni bu gence eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum anı sen **açınca** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [açınca, -ınca]*

aç: *(Bağları) açmak, çözmek; rahata, huzura erdirmek.*

1. İy dürüst édici şikesteleri / **Açıcı** luṭf-y-ıla besteleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6190). [açıcı, -ıcı]*

ʿ**aceb:** *Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.*

1. ʿAceb olmaya aġlasa maẓlūm / Bu ʿ**aceb**dür ki girye éde ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [acebdür, -dür]*
2. Rāviler dér ki ṭıfl-iken bu giyā / Bir géce gördi bir ʿ**aceb** rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [ʿaceb,]*
3. ʿ**Aceb** āteş-durur bu tāb-ı cemal / Döymez aña muḳābil olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [ʿaceb,]*
4. Aġlayıcaḳ benümçün ol ḥayvān / Ben de olsam ʿ**aceb** degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [ʿaceb,]*
5. Düşdi Rūma ʿ**acebdür** ol leşker / Ġaret étdi cihānı ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [ʿacebdür, -dür]*
6. Çeyneyüp laʿlin ağlar-ıdı ʿ**aceb** / Tā ki deryā-yı eşk ola bī-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 3337). [ʿaceb,]*
7. Ne ʿ**aceb** rāḥat-içun ol aya / Gün-iken günligi vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [ʿaceb,]*
8. Ne ʿ**acebdür** ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir degül anda ḥāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [ʿacebdür, -dür]*
9. Ẕikr éden ḳışṣasın Zeliḫanun / Bir ʿ**aceb** ġuṣṣasın démiş anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba: şüphe, tereddüt, hayret ifadesi.*

1. Pederi dédi étseñ anı ṭaleb / Ne mekānda bulursın ola ʿ**aceb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [ʿaceb,]*
2. Beni bu ẕevḳ u ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿ**aceb** ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [ʿaceb,]*
3. Beni muṣībet-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿ**aceb** beşāret-ile nāgehān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [ʿaceb,]*
4. Nice maḥbūb-ıdı ʿ**aceb** ol cān / Fürḳatinden cemād éderdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266). [ʿaceb,]*
5. Dédi Lāvī yalan düşüñe sebeb / Kendü zu'muñda neydi ola ʿ**aceb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [ʿaceb,]*
6. Ne işe geldüñ–idi bunda ʿ**aceb** / Ne ḳılurduñ bu memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [ʿaceb,]*
7. Bu nice oldı kardaşıy'la ʿ**aceb** / Oldılar atamuza bizden eḫab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [aceb,]*
8. Görinür mi ʿ**aceb** gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 4109). [ʿaceb,]*
9. Nice ḳaṣruñ emīri ola ʿ**aceb** / Ḳanḳı burcuñ münīri ola ʿ**aceb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [ʿaceb,]*

10. Ki ʿ**aceb** āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [ʿaceb,]*

11. Nedür anuñ bu nālesine sebeb / Ṭapuña āşnā mı ola ʿ**aceb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [ʿaceb,]*

12. Ne kişisin ne yérlüsin ki ʿ**aceb** / Yūsufı görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [ʿaceb,]*

13. Dédi ey çeşm-i cāna nūr-ı sürūr / Neden olduñ ʿ**aceb** yine rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [ʿaceb,]*

14. Āb u gilden teni sirişte degül / Buña kim dér ʿ**aceb** ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [ʿaceb,]*

15. Kim uyarur ʿ**aceb** çerāġın anuñ / Kim teferrüc éder ki bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [ʿaceb,]*

16. Ḫʷāb-ı şīrīn édince şekker-leb / Pāy-māli kim olur ola ʿ**aceb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5029). [ʿaceb,]*

17. Dédiler ḥürmet étmese nesebe / Ne sebeb édevüz ʿ**aceb** ṭalebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [ʿaceb,]*

18. Ṣandum anı ki ḳardaşum elidür / Neler añar dilüm ʿ**aceb** delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [ʿaceb,]*

19. Étdi tesbīḥi nūrı cānuma kār / Sīnesinde ʿ**aceb** ne āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [ʿaceb,]*

20. ʿ**Aceb** añma mısız dérüp ögüñüz / Yūsufā ḳardaşıy'la étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [ʿaceb,]*

21. Būyı ol meyvenüñ nice ḫōş-ımış / Ki ʿ**aceb** dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [ʿaceb,]*

22. Dédi Mālik ki bu belāya sebeb / Ḳanḳı şer ehli oldı ola **'aceb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [ʿaceb,]*

23. Ki ʿ**aceb** ol ṣanem ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Hiçbir şeye benzemeyen, müstesna.*

1. Ente minnī aña beşāretdür / Ente minke ʿ**aceb** işāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 307). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.*

1. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿ**aceb** degül mi bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [ʿaceb,]*

2. Nigār zülfi ʿ**aceb** fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / Dilin hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb mi:** *Şaşılır mı, tuhaf mı?*

1. Gün felekden ʿ**aceb mi** étse gile / Ki ṣalar her şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [ʿaceb mi,]*

2. Zülf-i yāruñ çün oldı pā-māli / Mār olursa ʿ**aceb** mi ḫalḫāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [ʿaceb mi,]*

3. Olursa ʿ**aceb mi** Ḳābe ḳavseyn / Himmet oḳın atıcaḳ nişānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 198*). [ʿaceb mi,]*

4. Çün veliye biline sırr-ı ḳader / Bilse anı nebī ʿ**aceb mi** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [ʿaceb mi,]*

5. Ẕikr-i Ḥayy-ıla ḥayy éden cānı / Söyledürse ʿ**aceb mi** ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1361). [ʿaceb mi,]*

6. Getüren ʿavratın ol araya / Düşe āḫir ʿ**aceb** mi ġavġāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [ʿaceb mi,]*

7. Dédi baʿżı perī cemāline dīv /ʿāşıḳ olup **'acep** mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). ['acep mi,]*

ʿ**aceb ol:** *Şaşırmak, hayrete düşmek.*

1. Dédi baʿżı yoḳ yüzi gibi yüz / ʿ**aceb olmaz** değerse ḫüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [ʿaceb ol, -maz]*

ʿaceb ol: *Şaşılmak II tuhaf olmak, garip olmak.*

1. ʿ**Aceb olmaya** aġlasa maẓlūm / Bu acebdür ki girye éde ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [ʿaceb ol, -ma, -y, -a]*

ʿacebā: *Acaba: şüphe, tereddüt, hayret ifadesi*

1. ʿ**Acebā** ḳanḳımuz günāh étdi / Ki bu dem bize bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [ʿacebā,]*
2. Dédiler kim bu nūr-ı māh-cebin / ʿ**aceba** ḳanda oldı saña ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [aceba,]*
3. Her ḳalbe kim ire ḫāliṣ eyler / ʿIşḳuñ ʿ**acebā** ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [ʿacebā,]*
4. ʿ**Acebā** n'oldı yāre eglendi / Gelmedi bu diyāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [ʿacebā,]*
5. Ne gencdür ʿ**acebā** ḫüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [ʿacebā,]*
6. ʿ**Acebā** ḳanda ḳalduñ iy Yūsuf / Beni odlara ṣalduñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [ʿacebā,]*
7. Seni n'étdi ḫasūd iḫvānuñ / ʿ**acebā** dökdiler mi ki ḳanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). [ʿacebā,]*

ʿAcem: *İran, Fars.*

1. ʿ**Acemüñ** tāc édindi bācını ol / Étdi Rūmuñ kemer ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [ʿAcemüñ, -ün]*

acı: *Elem, sıkıntı.*

1. Açlıḳ acısının bu çāresidür / Bedeli Yūsufuñ neẓāresidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). *[acısının, -s, -ı]*
2. Dédi ʿarż eyleñ iḥtiyācuñuzı / Açlıḳ şiddetinden **acıñuzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5756). [acıñuzı, -ñuz, -ı]*
3. Eyle dérler ki ol géce Reyyān / Açlıġı **acısından** étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [acısından, -sı, -n, -dan]*

acı: *Acımak; merhamet etmek.*

1. Göricek teşneyi yā-ḫōd **acı** / Açlıġum yād édüp benüm **acı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [acı,]*

acı: *Kırıcı, üzücü, incitici.*

1. Tīz édüp Yūsuf aña nīş-i ʿitāb / Bildügüñ gibi vérdi **acı** cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [acı,]*

acı dil: *Dedikodu; kırıcı ve küçük düşürücü konuşma.*

1. Ḫaste oldum bu **acı dillerden** / Defʿ içün bu gümānı illerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [acı dil, -ler, -den]*
2. **Acı dil**den çün édeler verhem / Ṭatlu cānından uṣanur ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4839). [acı dil, -den]*

acı sözlü: *İnsanın gönlünü inciten, onuruna dokunan, üzücü, ağır söz söyleyen.*

1. Bekçisi bir'ki div gözlüler / Ekşi yüzlü vü **acı sözlüler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4838). [acı sözlü, -ler]*

açıl: *Ferahlamak, rahatlamak; neşelenmek.*

1. Şevk-ıla beste diller **açıldı** / Cümle etrāfa nūr saçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2939). [açıldı, -dı]*

2. Her ḳapuyı ki gördi **açıldı** / Kendü gül gibi daḫi **açıldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [açıldı, -dı]*
3. Ḫātır-ı şāh **açıldı** ġonça-miṣāl / Gül-i Kenʿānı istedi derḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5187) [açıldı,-dı]*
4. Ġonça dil-teng-iken **açıldı** dili / Zühre çengine yéñi ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [açıldı, -dı]*

açıl: *(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca hâlinden çıkmak.*

1. Güldi güller çiçekler **açıldı** / Nevr yérine nūr ṣaçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [açıldı, -dı]*
2. Gül gibi **açılup** çiçekler-ile / Laʿl içerdi gümiş bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [açılup, -up]*
3. Ġonc-ıla gülse ġonçalar **açılur** / Söylese ḥikmet-ile dür ṣaçılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [açılur, -ur]*
4. Ḳademinde **açıldı** çün güller / Medḥ-ḫᵛān oldı aña bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [açıldı, -dı]*
5. Göñül açmaġ-ıçun **açıl**dı çiçek / Ḳo bu nevrūzı görsün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [açıldı, -dı]*
6. Aç gözüñ tur yuḳaru hᵛābuñdan / Nerges **açıl**madın türābuñdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 727). [açılmadın, -ma, -dın]*
7. Ḳanda **açılsa** bir gül-i gül-zār / Eksük olmaz aña hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [açılsa, -sa]*

açıl: *(Hava) açılmak, aydınlanmak*

1. Ol zemān kim **açıldı** tār-ı cünūn / Rūşen oldı yine bu nūr-ı ʿuyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [açıldı, -dı]*

açıl: *Açılmak, görünür ḥāle gelmek.*

1. Dür **açıldı** bu dürr-i zībādan / Ṭoġdı gün ṣuʿlesi Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [açıldı, -dı]*
2. Eyle fer vérdi ḥüsni ayına / Başdan ṣan **açıldı** āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [açıldı, -dı]*
3. Ḳıblem olalı ṣūret-i saḫtuñ / Yüzüme saḫti **açılur** baḫtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [açılur, -ur]*
4. Otururken bu fikr-ile ol māh / Perde **açıldı** kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [açıldı, -dı]*
5. Buldılar çün **açıldı** teng ü çuval / Her ne vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [açıldı, -dı]*
6. **Açılur** bildiler ruḫ-i cānān / Naẓarın aña étdi her insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [açılur, -ur]*

açıl: *Açılmak, açık hâle gelmek.*

1. Ne kilid-idi yā Rab engüşti / Ḳufl açardı **açılmadın** müşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [açılmadın, -ma, -dı, -n]*
2. Cennet āhūsı gibi ṣıçradı tīz / Her ḳapudan **açıldı** rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [açıldı, -dı]*
3. Her ḳapuyı ki gördi **açıldı** / Kendü gül gibi daḫi **açıldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [açıldı, -dı]*
4. Der-i devlet **açıldı** ol dāra / Kʻoldı dīvārı mesned ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [açıldı, -dı]*

ʿāciz: *Zavallı, güçsüz, aciz.*

1. Ḥüsnin ol dilberüñ kim éde ʿiyān / Ki benānında ʿ**āciz-idi** beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [ʿāciz-idi, -idi]*
2. Ḳul-iken niçe ʿ**āciz** ü muḥtāc / Éder anı ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [ʿāciz,]*

3. Vérdüm ol ʿ**ācize** viṣalüñi naḳd / ʿarṣum üzre oḳındı ḫutbe-i ʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [ʿācize, -e]*

ʿāciz ḳıl: *Güçsüz bırakmak, acze düşürmek.*

1. Merdi zen mekri **ḳıl**masun ʿ**āciz** / Zen-i mekkāre ḳalmasun hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4672). [ʿāciz ḳıl, -ma, -sun]*

ʿāciz ol: *Aciz kalmak; güç yetirememek, yetersiz kalmak.*

1. Her ki şükr eylemekde ʿ**āciz olur** / Şükr içinde kemāle fāyiz olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6072). [ʿāciz ol, -ur]*

2. Vaṣfuñda ʻuḳūl ʿ**āciz oldı** / ʿİlmüñde cehūl ḳalb-i dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 220). [ʿāciz ol, -dı]*

açlık: *Aç olma durumu, açlık.*

1. Eyle dérler ki ol géce Reyyān / **Açlıġı** acısından étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [açlıġı, -i]*

2. Göricek teşneyi yā-ḫōd acı / **Açlıġum** yād édüp benüm acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [açlıġum, -um]*

3. **Açlıḳ** acısının bu çāresidür / Bedeli Yūsufuñ neẕāresidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). *[açlıḳ,]*

4. Dédi ʿarż eyleñ iḥtiyācuñuzı / **Açlıḳ** şiddetinden acıñuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5756). [açlıḳ,]*

açmamış ġonça: *Bir kişinin bekareti.*

1. Ne-y-içün süfte olmamış bu güher / **Açmamış ġonça** nesīm-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5569). [Açmamış ġonça,]*

açuk: *Örtüsüz, çıplak.*

1. Boynı boş heykel-i muraṣṣaʿdan / Yüz **açuḳ** zer-nigār burḳaʿdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5352). [açuḳ,]*

ʿacz: *Gücü yetmeme durumu, güçsüzlük, acizlik.*

1. Şükre şükr eylemek çü niʿmetdür / Şākirüñ ʿ**aczi** bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [ʿaczi, -i]*

ad: *İsim, san; nam*

1. Bilmen **aduñ** ki ola evrādum / Aduñ-ıla şeref bula yādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [aduñ]*

2. Bilmen aduñ ki ola evrādum / **Aduñ**-ıla şeref bula yādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [aduñ-ıla, -un, -ıla]*

3. Ḳoduñ anuñ **adını** Beyt-i Ḥarām / Ḥarem-iken bana irişmedi kām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [adını, -ı, -n, -ı]*

4. Beni meşhūr édeli şehre bu **ad** / Āşnā bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [ad,]*

5. Ki çeker **adumı** temām-ı Mıṣr / Oldı rüsvāy-ı ḫāṣ ü ʿām-ı Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4885). [adumı, -u, -m, -ı]*

6. Aḥseni olısardur ol beşerüñ / **Adını** Yūsuf eyleñ ol püserüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [adını, -ı, -(n)ı]*

7. Süresin ʿömri ẕevk u şādı-y-ıla / Añıla şoñra aduñ **adı**-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [adı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

8. Seyyid-iken ġulām ola **adı** / Gey yüce yérden ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [adı, -ı]*

9. Bir ḳulı var-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle ḫiẕmetde cüst **adı** Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [adı, -ı]*

10. Ḥabeşī bendesi var-ıdı çü dūd / Ḳatı ḫōşñud-ıdı **adı** ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [adı, -ı]*

11. Süresin ʿömri ẕevk u şādı-y-ıla / Añıla şoñra **aduñ** adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [aduñ, -uñ]*

12. Bilmen **aduñ** ki ola evrādum / Ḥacc édüp anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [aduñ, -uñ]*

13. Eyle ṭoldı cihān yüzi şādī / Ḳalmadı ġuṣṣanuñ meger **adı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [adı, -ı]*

14. ʿiyşumı telḫ éder anuñ **adı** / Beni nā-şād éder anuñ yādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [adı, -ı]*

15. Yūsuf anı çün āşnā gördi / Kimsin **aduñ** nedür déyüp şordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [aduñ, -uñ]*

16. Añlamazduñ bizüm murādumuzı / Ḫayr-ıla yād éderdün **adumuzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [adumuzı, -u, -muz, -ı]*

17. Ol ġulāma birümüzi bedel ét / **Aduñı** dāduñ-ıla bī-ḫalel ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5916). [aduñı, -uñ, -ı]*

18. Çün uġrıluk **adın** éşitdiler / Kārbān ḫalḳı nefret étdiler*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [adın, -ın]*

19. Bu ġulāmı ḫıyānet **adı**-y-ıla / Şehri gezdürseler münādi-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [adı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

20. Her ne yérde ki añsa evladıñ / Cāndan añardı Yūsufuñ **ad**ın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [adın, -ın]*

21. Ḳuşca cānum esīr-i dām oldı / Seyyid iken **adum** ġulām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730). [adum, -um]*

ad: *İsim, san; aile, soy.*

1. Ki bizi **aduñuzla** aldaduñuz / Şimdi ṣāʿ-ı melik uġurladuñuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [aduñuzla, -uñuz, -la]*

ʿ**Ād**: Ad kavmi.

Āh édüp ya bu éki üftāde / ʿ**Ād** gibi sizi vére bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [ʿad]*

ad eyle: *İsmi duyulup ün kazanmak, adı her yere yayılmak.*

1. Ḫalḳ içinde ṣalāḥ **ad eyler** / Furṣat el vérse çoḳ fesād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [ad eyle, -r]*

a'dā: *Düşmanlar, hasımlar.*

1. Ḳılıcından ki ḳan ṭamardı anuñ / Ṭamarın kesmiş-idi **a'dānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2001). [a'dānuñ, -nuñ]*

ʿ**adāvet:** *Düşmanlık, kin, husûmet.*

1. Her ki éde ʿ**adāvet**-ile nigāh / Ola mı ḥüsn-i Yūsufa āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1690). [ʿadāvet-ile, -ile]*

ʿ**adāvet ét:** *Kin beslemek, düşmanlık etmek.*

1. ʿayb gözler ʿ**adāvet étse** kişi / Ẕemm ü ġıybet olur anuñ çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [ʿadāvet ét, -se]*

ʿ**adāvet-i hʷīş:** *Akrabaların düşmanlığı.*

1. Dayim olmaz belā-yı darbet-i nīş / Müstemirdür velī ʿ**adāvet-i ḫʷīş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 557). [ʿadāvet-i ḫʷīş,]*

ʿ**Aded:** *Sayı, tane.*

1. ʿ**Adedinde** ol akçanuñ 'ulemā / Eylediler muḫālefet peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1696). [ʿAdedinde, -i, -n, -de]*

2. Tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān / ʿ**Aded**-ile yédi ulu sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2824). [ʿAded-ile, -ile]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. Olmaya ʿālem içre bundan kem / Ki özine vücūd vére ʿ**adem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [ʿadem,]*
2. Ḥāṣılum sehvdür sücūdumdan / ʿadem evlā-durur vücūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 123). [ʿadem,]*
3. Her ki nefsinde añlamaya ʿ**adem** / Ẓāhir olmaz aña cemāl-i ḳıdem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1066). [ʿadem,]*
4. ʿIşḳsız olsa her vücūd ʿ**adem** / ʿışḳsız olsa külli şey hālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). [ʿadem,]*
5. ʿ**Adem** evlā-durur bu varlıḳdan / Beni ḳurtar bu resme ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [ʿadem,]*

ādem: *İnsan, adam; kişi.*

1. Düzd olan **ādemūñ** ḳumāşın alur / Ceng édüp vérmez-ise başın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [ādemūñ, -üñ]*
2. **Ādemüñ** nefsi ol dem ola nefis / Olmaya kişver-i vücūda re'is *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [ādemüñ, -üñ]*
3. Bulsun ol **ādem**üñ ḳafası şikest / Ki ḳafaya cefā-y-ıla ura dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [ādemüñ, -üñ]*
4. Yaşı çoġ olsa **ādemüñ** ḥazerét / Yaşına baḳma işine naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [ādemüñ, -üñ]*
5. Mestlik alsa **ādemüñ** özüni / Ne ḫumārın bilür ne kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [ādemüñ, -üñ]*
6. ʿālem-i ʿışḳ ṭurfa ʿālemdür / İrmeyen aña şanma **ādem**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 359). [ādemdür, -dür]*
7. Deheni beñzer ejdehā femine / Düşse **ādem** helāk olur demine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 893). [ādem,]*
8. Her **ādem** kim édüp éde ḥarekāt / Bula her adımına biñ ḥasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [ādem,]*
9. Ḳoç alınlu sıġın geyik gözlü / Ḫūb **ādem** gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [ādem,]*
10. Eyle nāzük bināsınuñ ʿameli / İrmemiş şan ki aña **ādem** eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [ādem,]*
11. **Ādeme** seng-ile olur ʿizzet / Merd-i bī-senge olmaya ḳıymet (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 277*). [ādeme, -e]*
12. Görinür **ādeme** cemāl-ile / Ṣayd éder anı mekr ü al-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [ādeme, -e]*
13. Tennūr-ı dilde cān gibi yaḳardum odlara / Ger mümkin olsa **ādeme** ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [ādeme, -e]*
14. Nefs-i emmāre mār-i pür-semdür / Emrini ṭutmaz ol ki **ādemdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1213). [ādemdür, -dür]*
15. Mürġ-i vaḥşī olur mı **ādeme** rām / Ḳafes içinde étmese ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [ādeme, -e]*
16. Deheni anuñ ejdehā demidür / Her zemānda ġıdāsı **ādemidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [ādemdür, -dür]*
17. Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören **ādem** anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [ādem,]*
18. Olmaya bundan özge müşkil dem / Anda yārinden ayrıla **ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [ādem,]*
19. Eyle ṭoldı żiyā-y-ıla ʿālem / Ki güneş ṭoġdı ṣandı her **ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [ādem,]*

20. Ḥüsnine ol ferişтenüñ taḥsīn / Ki gören **ādem** étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [ādem,]*

21. Ṭās-bāz-ı felek ne sāḥirdür / **Ādemi** aldamaḳda māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3058). [ādemi, -i]*

22. Ġālib olsa her **ādemüñ** Cüʿı / ʿazm éderlerdi şāha mecmūʿı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [ādemüñ, -üñ]*

23. Dédiler ḫᵛāceler ki iy Mālik / Melege **ādem** ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [ādem,]*

24. Āl-i Yaʿḳūbdan ya bir **ādem** / Elini aña süre-y-idi o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [ādem,]*

25. Ki anuñ barmaġın gören **ādem** / Oldı dīvāne refʿ olundı ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [ādem,]*

26. Bend urup bāb-ı ḥisse her **ādem** / Seyr éderdi ḫayāl-ile ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2412). [ādem,]*

27. Seyyi'e görseñüz bir **ādemden** / Ketm édüñ anı cümle ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [ādemden, -den]*

28. Ḫōşdur ol penbe kim ḳaçar oddan / Yégdür od **ādem** olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [ādem,]*

29. Her ne **ādem** ki irmedi o deme / Mübtelā oldıʿāḳibet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [ādem,]*

30. ʿĀlemi Ḥaḳḳ yaratdı **ādem** içün / Bunca ādem üretdi bir dem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [ādem,]*

31. Alsa **ādem** bahāsına nānı / Ne bunu ḳordı vermedük ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [ādem,]*

32. Bundan özge cihānda olmaya dem / Göre nāgāh sevdügin **ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [ādem,]*

33. Etmeyince iżāfeti iskāt / Sırr-ı tevḥīdi bulmadı **ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 75). [ādem,]*

34. ʿālem içre mükerrem **ādemdür** / Ādem içinde ol mükerremdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 167). [ādemdür, -dür]*

35. Dédi etbāʿına ki şol **ādem** / Ṣorar-ısa kimüñ-dürür bu ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [ādem,]*

36. Teşne vü aç olmadan **ādem** / Deşne darbıʿla ölse yeg bu dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661). [ādem,]*

37. Her ne **ādem** ki pür-küdüret olur / Cümle ḫalḳı küdüret ehli bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [ādem,]*

38. Dédi Ḥaḳḳdan ḳaçan ki gelse ḳażā / Başarı **ādem**üñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [ādemüñ, -üñ]*

39. Ādemüñ daʿvası çün ola yalan / Çoḳ yemīn eylemektedür aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [ādemüñ, -üñ]*

40. Ödi ṣıdsun ol **ādemüñ** ṣad bār / Bir seg-içün geyik ola bīʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [ādemüñ, -üñ]*

41. **Ādem** oldur ki ehl-i ʿibret ola / Manẓarı cümle işde ḥikmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [ādem,]*

42. Ben nice **ādemüm** ki cür'et édem / Ehl-i iḥsānuma isā'et édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4487). [ādemüm, -üm]*

43. Ṭoġmamışdur zemān-ı aḳdemden / Ādemī segden ve seg **ādemden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [ādemden, -den]*

44. Ġālib olsa göñülde şiddet-i ġam / Kendü cānına ḳasd éder **ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [ādem,]*

45. Acı dilden çün édeler verhem / Ṭatlu cānından uşanur **ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4839). [ādem,]*

46. Baṭn-ı ʿālemde ḳalmadı **ādem** / Ḳarnı acıḳmış olmaya ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [ādem,]*

47. Cevr éden **ādem** étse cevrini yād / ʿālem olurdı dād-ıla ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [ādem,]*

48. Her ne **ādem** ki ehl-i ḥırmāndur / Dü cihānda ʿadū-yi Raḥmāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5997). [ādem,]*

49. Hem-dem olmayan **ādem** ol mūya / Ṭañını inkār éderse bu būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [ādem,]*

Ādem: *Hz. Adem, ilk insan, ilk peygamber.*

1. Başdı ʿarşı nübüvvet üzre ḳadem / Āb u gilden düzülmedin **Ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 172). [Ādem,]*
2. İrdi luṭfından **Ādem** şemere / Oldı maġfūr zillet-i şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 173). [Ādem,]*
3. Sübḥāneke derdi sırrı anuñ **/ Ādem** daḫi olmamışdı eb ced *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 187). [Ādem,]*
4. **Ādeme** düşdi meskenet étdi / Faḳrını bildi raḥmete yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1972). [Ādem,]*

ādem içinde: *İnsanlar içinde, arasında.*

1. ʿālem içre mükerrem ādemdür **/ Ādem içinde** ol mükerremdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 167). [ādem içinde, -inde]*

ādem oġlı: *Ādemoğlu, insanoğlu.*

1. Yoḳ mı iy **ādem oġlı** sende kerem / Tā ki ben de duʿā'-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [ādem oġlı,]*

ādem şal: *Adam göndermek.*

1. Şimdi meydān-ı ʿarża irmişler / Baña **ādem şal**up ḳıġırmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3268). [ādem şal, -up]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Saʿy-ile yéyemez **ādemī** semere / Ger naṣībin bitürmese şecere (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). *[ādemī,]*
2. İy nice **ādemī** var ehl-i namāz / Ġamze gelse ʿazābdan ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [ādemī,]*
3. Ḫurde-dān fitne-cūy ḫurd büzürg / Ṣūreti **ādemī** vü sīreti gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [ādemī,]*
4. Ṭoġmamışdur zemān-ı aḳdemden / **Ādemī** segden ve seg ādemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [ādemī,]*
5. Mevc uraldan bu baḥr-i bī-sāḥil / Gelmedi **ādemī** gibi ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [ādemī,]*

ādemī baḥr: *İnsan denizi II çok kalabalık insan topluluğu.*

1. Ādemī baḥri mevc-ender-mevc / Ṭutdı eṭrāfı fevc-ender-fevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3122). [ādemī baḥr, -i]*

ʿadem-i iʿtibār: *iʿtibārın, saygınlığın yokluğu. (Tevazu bağlamında.)*

1. ʿ**Adem-i iʿtibāre** vāḳıf olan / iʿtibār-ı ʿademden vurmadı dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 74). [ʿadem-i iʿtibār, -e]*

ādemī-zād: *İnsanoğlu; insandan doğmuş.*

1. K'iy Zelīḫā ben **ādemī-zādem** / Aşlı ṭopraḳ nihāl-i āzādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [ādemī-zādem, -em]*

ādem-zād: *İnsanoğlu; insandan doğmuş.*

1. Ḫusrev olursa olup **ādem-zād** / Leb-i şīrīnüñe ḳılam ferhād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [ādem-zād,]*

ʿ**Aden:** *İçerisinde inci çıkarılmakla meşhur yer. (Günümüzde Yemen Ḥālk Cumhuriyeti'nin başkenti, tarihî bir limanı adını verdiği körfezidir. Aden; körfezi Arap yarımadası ile Afrika'daki Somali yarımadası arasında yer alan Kızıldeniz ve Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayan Süveyş kanalı ile Akdeniz'e bağlanan körfezin adıdır.)*

1. Der dürin dökdi çün o sīm-endām /
   Hem ʿ**Aden** oldı hem ʿ**Aden** ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [ʿAden,]*

ʿ**ādet:** *Herkes tarafından uyulan ḥāl, olagelmiş, alışılmış şey, usul, görenek.*

1. ʿ**ādet**iy'di oġullarına müdām / Ki gelürlerdi olmadın aḫşām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1101). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1543). [ʿādetiy'di, -i, -y, -di]*
2. ʿāşıḳuñ özge ḥāli faḳr u niyāz / Dilberüñ şānı şive ʿ**ādeti** nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [ʿādeti, -i]*
3. Enbiyā rāʿiyān-ı ümmetdür / Pes şubānlıḳ bulara ʿ**ādetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3836). [ʿādetdür, -dür]*
4. Meger ol secde-i taḥiyyet-idi / Şehler öñinde ḫalḳa ʿ**ādet**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [ʿādet-idi, -idi]*

ʿ**ādet édin:** *Alışkanlık ḥāline getirmek; inanmak, kabul etmek.*

1. Ḳılur vefāsını her dem baña nigār dirīġ /
   Cefālar étmegi ʿ**ādet édin**di yār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [ʿādet édin, -di]*
2. Terk édüp tutalar ṭarīḳatümi / ʿ**ādet édineler** şerīʿatümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5714). [ʿādet édin, -e, -ler]*

ʿ**ādet ol:** *Alışkanlık hâline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.*

1. Dédi Ḥaḳḳ size dīn-i güzīn / ʿ**ādet olsun** size hemīşe o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [ʿādet ol, -sun]*

ʿ**ādet üzre:** *Alışıldığı şekilde.*

1. Gelmediler bu ʿ**ādet üzre** o gün / Cān-ı Yaʿḳūba ġuṣṣa urdı dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [ʿādet üzre,]*

ʿ**ādet-i zişt:** *Çirkin, kötü huy II kötü davranış.*

1. Şeyṭanet eylemez ferişte-sirişt / Ḫūb olmaz nite ki ʿ**ādet-i zişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1761). [ʿādet-i zişt,]*

adım: *Adım, yürüme*

1. Her ādem kim édüp éde ḥarekāt / Bula her **adımına** biñ ḥasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [adımına, -ı, -n, -a]*

adın yād eyle: *Adını hatırlamak, hatırlatmak II adını zikretmek, söylemek.*

1. Dédi iy ḫʷāce-i kerīm-nihād / Baña Yaʿḳūbuñ **adın eyleme yād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3276). [adın yād eyle, -me]*

adına düşer iş ét: *Adına yakışır iş yapmak, aileye, soya uygun davranmak.*

1. Cidd édün ceddüñüz yolına gédüñ / Aṣlıñuz **adına düşer iş édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1167). [adına düşer iş ét, -üñ]*

adını pāk ét: *Adını temize çıkarmak; masumiyetini ispatlamak.*

1. Köñlegüm dāmenini çāk étdi / Kendü **adımı** şimdi **pāk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4623). [adını pāk ét, -di]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet; doğruluk.*

1. ʿ**Adl-ile** geçdüñ-ise dünyāda / Menzilüñ rūşen ola ʿuḳbāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 316). [ʿadl-ile, -ile]*
2. Mışra Yūsuf çü şehr-i yār oldı / ʿ**Adl** ü inṣāfı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [ʿadl,]*
3. Çün anuñ ʿ**adli** oldı nūş-revān / Unuduldı zemān-ı Nūşirevān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 284). [ʿadli, -i]*
4. Her gün āh eyler étmedin o günāh / N'ola yād étse anı ʿ**adl-ile** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [ʿadl-ile, -ile]*
5. Bunca yıllardur eyledi maḥbūs / Tā ki ʿ**adlinden** olmışam me'yūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5196). [ʿadlinden, -i, -n, -den]*
6. Luṭf u ʿ**adl-ile** ḥālini ṣorayın / Her ne-y-ise murādını göreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5467). [ʿadl-ile, -ile]*
7. Oldı ʿālemde dād-ıla meşhūr / Étdi etrafı ʿ**adl**-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5647). [ʿadl-ile, -ile]*
8. Ḥaḳḳ süre anı ʿ**adli-y-ile** oda / Bile taḳşīrin o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [ʿadli-y-ile, -i, -y, -ile]*
9. Buña meyl étdi ḳalbi mīzānı / ʿ**Adl-**ile étmez oldı iḥsānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). [ʿAdl–ile,]*
10. Ol daḫi dédi yā Resūl'Allāh / Baña da ʿ**adlüñ-**ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274).*

ʿ**adl ét:** *Adaletle hükmetmek II adaletli davranmak.*

1. Dédi iy ḫalḳa ʿ**adl éden** sulṭān / Baña Yaʿḳūb étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [ʿadl ét, -en]*
2. Çün bilürsiz ki olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿ**adl édüp** ẓulmi Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [ʿadl ét, -üp]*
3. Buldı ʿ**adl étmege** bir ehl-i temīz / Kendü yérine anı étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [ʿadl ét, -meg, -e]*

ʿ**adl-i ḥāş ét:** *Adaletli davranmak, adalet etmek.*

1. Tā varup Yūsufı ḫalāṣ édeler / Terk édüp ẓulmı ʿ**adl-i ḫāş édeler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [ʿadl-i ḫāṣ ét, -e, -ler]*

adlu: *Adlı, isimli.*

1. Oldı hem Deyne **adlu** bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [adlu,]*
2. Zülfe **adlu** kenīzi var-ıdı / Ḫiẕmet eylerdi aña yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). [adlu,]*
3. Vérdi Leyyā da Bülhe **adlu** kenīz / Toġdı andan bes éki ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). [adlu,]*

ʿ**Adn:** *Cennet; cennetin en yüksek mevkiine veya değişik yerlerinin tamamına verilen ad.*

1. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿ**Adne** varsun ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [ʿAdne, -e]*

ʿ**adū:** *Düşman.*

1. Cāna yégdür belā-yı vaḥdet-i çāh / Eylemekden ʿ**adū** yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 965). [ʿadū,]*
2. Giryeden dōst çeşmi bī-fer olur / Gözi nūrı ʿ**adūya** çāker olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [ʿadūya, -y, -a]*
3. Dōst édinmek istese ḳulını / Baġlar aña ʿ**adūlaruñ** yolını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4529). [ʿadūlaruñ, -lar, -uñ]*

ʿ**adū ol:** *Nefret etmek, hakkında kötü duygular beslemek IIdüşman olmak.*

1. Cümle tutmışlar-ıdı ḥīleye rū / Tā ki Yaʿkūb **ol**aydı aña ʿ**adū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [adū ol,]*

ʿadū-yi raḥmān: *Allah'ın düşmanı.*

1. Her ne ādem ki ehl-i ḥırmāndur / Dü cihānda ʿ**adū-yi Raḥmāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5997). [ʿadū-yi raḥmān, -dur]*

āfāk: *Her yer, etraf, bütün dünya.*

1. Böyle mestūre-y-iken ol ġonça / Ṭoldı **āfāḳa** şöhreti günce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [āfāḳa, -a]*
2. Çün vefāt étdi ḥaẕret-i İsḥāḳ / Toldı āh ü fiġān-ıla **āfāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 409). [āfāḳ,]*
3. Ẓulmete düşmeñ iy Benī İsḥāḳ / Nūruñuzla ṭolu-y-iken **āfāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1499). [āfāḳ,]*
4. Ṭoldı **āfāḳa** būyı ol ḫʸānuñ / Ṭuydılar leẕẕetini īmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). *[āfāḳa, -a]*
5. Ney nevāsı nevīd ʿuṣṣāḳa / Feraḥ āvāzı ṭoldı **āfāḳa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [āfāḳa, -a]*
6. ʿarż-i ḥüsn eyledi çün ol meh-rū / Ṭoldı **āfāḳa** naʿra-i yāhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [āfāḳa, -a]*
7. Ufuḳ eyle kenārını çāhuñ / Ṣalsun **āfāḳa** nūrını māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [āfāḳa, -a]*

āfāḳı tut: *Ufku sarmak, her yerden duyulmak.*

1. Yūsufuñ çün çoġaldı ʿuṣṣāḳı / **Ṭutdı** āvāz-ı naʿra **āfāḳı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4803). [āfāḳı tut, -dı]*

āfāt: *Belalar, musibetler.*

1. Ol zemān kim ʿAzīz étdi vefāt / İrdi bānū-yı Maġribe **āfāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [āfāt,]*
2. Dār-ı dünyāda olmasa **āfāt** / Cāna ʿillet yeter benuʿl-ʿallāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [āfāt,]*
3. ʿaḳlını almış-iken ol **āfāt** / Görür āsān ṭarafda bīḫ-i necāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [āfāt,]*
4. Gel vefā ḳıl ḳo bu cüzāfātı / Étme teʾḫīr yoḳ cüz **āfātı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [āfātı, -ı]*
5. Zīni vü zeyni yére ursun ol at / Ki yére urdı şāhını **āfāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [āfāt,]*

āferīde: *Yaratılmış, mahlûk, yaratık.*

1. Ḳanda ṣordumsa nişānuñdan eser / Bulmadı hīç **āferīde** ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [āferīde,]*

āferīde ol: *Yaratılmak.*

1. Olmaz insānda vü perīde bu nūr / **Ola** ḥāṣā ki **āferīde** bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [āferīde ol, -a]*

āferīn: *Aferin! (Takdir ve övgü sözü)*

1. Naẕar étʿibret-ile bu ḫabere / Ṣad hezār **āferīn** o cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [āferīn,]*
2. **Āferin** Māliküñ kemāline / Vāḳıf oldı günāhı ḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1867). [āferin,]*
3. **Āferīn** ol cemāl-i cānāna / Ki gelür görse kāfir īmāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [āferīn,]*
4. **Āferīn** ol güle ki bir naẕarı / Cāna gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [āferīn,]*

5. Ṣad hezār **āferīnler** ol ʿasele / Ki yéyen irdi ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [āferīnler, -ler]*

6. **Āferīn** ol fenāsına anuñ / Ḳomadı ġayrin anda cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [āferīn,]*

7. Ṣad-hezār **āferinler** ol şāha / Ki éşitse nigāh éder āha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [āferinler, -ler]*

8. **Āferīnler** yaradana anı / Ki ḳoḳan vérdi būyına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [āferīnler, -ler]*

9. **Āferīn** aña ḳudreti boldur / Bu ḳadar ṣūret-āferīn oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [āferīn,]*

10. Ãferin ol kemende kim ola bend / Buncılayın cemāl-i bī-mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3940). [ãferin,]*

11. **Āferin** saña turfā rāy étdüñ / Güc işi rāy-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [āferin,]*

12. **Āferīn** aña irişen derde / K'oldı aġyār dilbere perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [āferīn,]*

13. **Āferīn** ol emīr-i ḫōş-dāda / Ki elin şunsa aña üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [āferīn,]*

14. ʿiyşına **āferin** o sulṭanuñ / Yāri Yūsuf gibi ola anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [āferin,]*

15. **Āferīn** ol deme bu iʿcāza / Étdi bir demde ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [āferīn,]*

16. **Āferīn** ol cemāle kim anı / Görenüñ pür-ṣafā olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [āferīn,]*

<u>āferīn ét:</u> *Takdir etmek, beğenmek.*

1. Mālik anlara **āferīn étdi** / Yūsufuñ bendin āhenin étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1731). [āferīn ét, -di]*

2. Hünerin gördi **āferīn étdi** / Ḳurbetine daḫi yakīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5261). [āferīn ét, -di]*

<u>āferīn eyle:</u> *Takdir etmek, beğenmek.*

1. Bāziġa çün bu medḥi étdi temām / **Āferīn eyledi** ḫavāṣ ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [āferīn eyle, -di]*

2. Naẓar éden cemāl-i fāyiḳına / **Āferin eyler-**idi ḫāliḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2178). [āferīn eyle, -r, -idi]*

<u>āfet:</u> *Bela, musibet, felaket.*

3. Gerçi ẕāhirleri ṣadāḳat-idi / İlla bāṭınları ṣad **āfet-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [āfet-idi, -idi]*

4. Cismüñi ol ki yég sever cāndan / Cānuña **āfet** ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [āfet,]*

5. Göçer iḳlīm-i mevte bār-ıla / **Āfet** üştürleri ḳaṭār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3091). [āfet,]*

6. Ṣādıḳ-ı ʿışḳ olan ḳıyar serine / Ḳıymaz **āfet** deminde dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [āfet,]*

<u>āfet-i bāb-ı ḫayber-i tuġyān:</u> *İsyankar Hayber'in kapısını kıran (Hz. Ali).*

1. **Āfet-i bāb-ı Ḫayber-i tuġyān** / Rāyet-i burc-i ḳal'a-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 301). [āfet-i bāb-ı ḫayber-i tuġyān,]*

<u>afet-i cān:</u> *Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse.*

1. Bildi kim aynī olısar ya 'iyān / Ya miṣāli olısar **afet-i cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [afet-i cān,]*

2. İçine düşse çeşme-i ḥayvān / Ol 'ufūnetden ola **āfet-i cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [āfet-i cān,]*

3. Çāh-vār ġabġabında **āfet-i cān** / Yūsufa çāh bes degül mi nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [āfet-i cān,]*

afet-i cān: *Canın belası II zehir.*

1. Ṣadefe düşse dürr olur nīsān / Māra düşerse olur **āfet-i cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). [āfet-i cān,]*

āfet-i dil: *Gönlün felaketi, belası.*

1. Fürḳat-ı dōst **āfet-i dil**dür / Ḥasret-i dōst zehr-i ḳātildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 801). [āfet-i dil,]*
2. Fürḳat-i yār egerçi müşkildür / İlla ol vaṣl **āfet-i dildür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [āfet-i dil, -dür]*

āfet-i ġam: *Gam, tasa belası.*

1. **Āfet-i ġamdan** ol gül-i rengīn / Reng-i rū-y-ıla oldı çün nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3890). [āfet-i ġam, -dan]*

āfet-i ġul: *Boyna ve ellere takılan kelepçenin, ḥalkanın verdiği eziyet, sıkıntı.*

1. Boynı ġuldan beri-y-iken ol gül / Semenine irişdi **āfet-i ġul** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [āfet-i ġul,]*

ʿafife: *Namuslu, iffetli (kimse).*

1. Hem-demi bir ʿ**afife** dāyesidür / Gécede şemʿi günde sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [ʿafife,]*

āfitāb-ı semā: *Gökyüzündeki güneş.*

1. **Āfitāb-ı semāya** bu simā / Eseridür vücūdıñun maḥżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 40). [āfitāb-ı semā, -y, -a]*

ʿāfiyet: *Huzur, selamet.*

1. ʿ**Āfiyet** ecli-y-içün étse duʿā' / Ḥabs-i ġamdan ḫalāṣ éderdi Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4859). [ʿāfiyet,]*

āftāb: *Güneş.*

1. Delve gir māh ü **āftāb** gibi / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [āftāb,]*
2. Līk bir ḥarf éşit kitābından / Déyeyin ẕerre **āftābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [āftābından, -ı, -n, -dan]*
3. Cūdınuñ āsmān ḥubābıdur / Nūrınuñ **āftāb** tābıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4458). [āftāb,]*
4. Şāh-iken **āftāb** gerdūna / Fer vérür nūrı-y-ıla her dūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [āftāb,]*
   Ṭolınurken ol **āftāb** gibi / Ayaġın öpmedüm rikāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [āftāb,]*
5. Rūşen étmege bezmi tāb'ıyla / Bile ṭoġardı **āftābıy'la** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3238). [āftābıy'la, -ı, -y, -la]*
6. Ol nigār üzre çün ṭutıldı tutuḳ / Şan tutuḳ oldı **āftāba** ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [āftāba, -a]*

āftāb: *Güneş II sevgilinin yüzü.*

1. Gördi yārin çün **āftāb** gibi / Ditredi yére düşdi tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [āftāb,]*
2. Ger ṣorarsañ ol **āftāba** nişān / Déyeyim ẕerre deñlü ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [āftāba, -a]*
3. Cemʿ olup cümlesi rikābına / Medḥ oḳurlardı **āftābına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5392). [āftābına, -ı, -n, -a]*

āftāb: *Güneş II soylu, havas, zengin*

1. Zer vérüp Mışruñ **āftābları** / Aldılar cāna şevḳ u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [āftābları, -lar, -ı]*

āftāb-ı ʿālem-i nūr: *Nur aleminin güneşi.*

1. Şūreti **āftāb-ı ʿālem-i nūr** / Nāz-perverd ḥüsni bāġ-ı sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2427). [āftāb-ı ʿālem-i nūr,]*

āftāb-ı ʿālem-sūz: *Alemi yakan güneş. (Hz. Yusuf)*

1. Nice māh **āftāb-ı ʿālem-sūz** / Ẓāhir oldı çü ṭāliʿ-i pīrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1619). [āftāb-ı ʿālem-süz,]*

āftāb-ı ʿālem-tāb: *Ālemi aydınlatan güneş. (Hz. Yusuf).*

1. Yūsufa ʿizzet-ile ḳıldı ḫiṭāb / Dédi iy **āftāb-ı ʿālem-tāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3538). [āftāb-ı ʿālem-tāb,]*

āftāb-ı baḫt: *Saadet, kutluluk güneşi II talih, kısmet güneşi.*

1. Cānumda tāb-ı ḫayret ü çeşmümde āb-ı baḫt / Bir dem yüzüme gülmedüñ iy **āftāb-ı baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [āftāb-ı baḫt,]*

āftāb-ı berīḳ: *Işıltılı, parlak güneş.*

1. Destine vérdi zer-nigār ibrīk / Māh elinde ṣan **āftāb-ı berīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4752). [āftāb-ı berīḳ,]*

āftāb-ı cemāl: *Güzellik güneşi (Hz. Yusuf).*

1. Ẓāhir oldı ol **āftāb-ı cemāl** / Ne güneş āsmān-ı burc-ı kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5553). [āftāb-ı cemāl,]*

āftāb-ı cihān: *Dünyayı aydınlatan güneş II sevgili*

1. Çıḳmadın seyre **āftāb-ı cihān** / Çıḳdı seyrāna ol meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6205). [āftāb-ı cihān,]*

āftāb-ı cihān-ı cān: *Can, hayat dünyasının güneşi II sevgili.*

1. Ḳanı ehl-i baṣīret anı göre / **Āftāb-ı cihān-ı cānı** bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3400). [āftāb-ı cihān-ı cān, -ı]*

āftāb-ı Kenʿānī: *Kenan diyarının, ülkesinin güneşi (Hz. Yusuf).*

1. Açа nāzüklig-ile zindānı / Göstere **āftāb-ı Kenʿānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5042). [āftāb-ı Kenʿānī,]*

āftāb-ı maşrıḳ-ı dīn: *Dinin(İslam) doğduğu yerin güneşi (Hz. Ömer).*

1. Ẓıll-ı Ḥaḳḳ **āftāb-ı maşrıḳ-ı dīn** / Şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 281). [āftāb-ı maşrıḳ-ı dīn,]*

āftāb-ı ṣunʿ: *Sanat güneşi.*

1. Noḳtayam ben kitāb-ı ṣunʿından / Ẕerreyem **āftāb-ı ṣunʿından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1946). [āftāb-ı ṣunʿ, -ı, -n, -dan]*

āftāb-ı tābān: *Parlak güneş.*

1. Ḥüsnüñ gibi **āftāb-ı tābān** / Görmedi cihānda ʿaynī maṭlaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 226). [āftāb-ı tābān,]*

āftāb-ı tābende: *Parlak güneş; sevgilinin yüzü.*

1. İy yüzi **āftāb-ı tābende** / Ḳanda olur senüñ gibi bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [āftāb-ı tābende,]*

āftāb-ı yaḳīn: *İlim, bilgi güneşi; bilgili kimse.*

1. Dédi şeh aña derde dermān ét / **Āftāb-ı yaḳīni** raḫşān ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5176). [āftāb-ı yaḳīn, -i]*

āftāb-miṣāl: *Güneş gibi, güneşe benzer şekilde.*

1. Çın seḥer çünki **āftāb-miṣāl** / ʿarż édeydi cihāna nūr-i cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2406). [āftāb-miṣāl,]*

ʿ**afv ét:** *Affetmek, bağışlamak.*

1. Dédiler ḳıl bizümçün istiġfār / ʿ**afv éde** tā ki cürmümüz Ġaffār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [ʿafv ét, -e]*
2. ʿ**afv édüp** Yūsuf ol günāhını / Göge ṭutdı cemāli māhını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [ʿafv ét, -üp]*

ʿ**afv eyle:** *Affetmek, bağışlamak.*

1. Baña anuñçun oldısa bu cezā / Anı ʿ**afv eyle** iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [ʿafv eyle,]*

ʿ**afv olun:** *Affedilmek, bağışlanmak; hoşgörü ile karşılanmak, mazur görülmek.*

1. ʿ**afv olundı** o demde iy niçe ḳan / Olmadı dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [ʿafv olun, -dı]*

ʿ**afv-i ḥażret-i cūd:** *Cömert, Yüce Allah'ın affı.*

1. Étdi ol sehv-içün Ḫudāya sücūd / Ṭaleb eyledi ʿ**afv-i ḥażret-i cūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1313). [ʿafv-i ḥażret-i cūd,]*

aġ: *Yükselmek, çıkmak.*

1. Çün ġamām-ı siyeh göge **aġdı** / Yére yaġmur yérine ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [aġdı, -dı]*

aġ: *Ak, beyaz.*

1. **Aġ** tütün gibi od gibi germ ol / Şiddet eyleme şu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [aġ,]*
2. Her birisi ṣafāda ṣan billūr / **Aġ** u rūşen nite ki maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [aġ,]*
3. Boynı **aġına** irdi ġuldan eser / Gül yérine ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [aġına, -ı, -n, -a]*
4. Düzdi al vāleden tutuḳ lāle / Dizdi ziver **aġ** incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [aġ,]*
5. Boynuñ **aġın** kim eyledi kāfūr / Müşk-ile anı kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [aġın, -ın]*
6. Yüzüme gülmez-iseñ iy cānum / Boynuñ **aġına** laʿl-gūn ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [aġına, -ı, -n, -a]*
7. Ṭaḳdılar refʿ édüp dü şeb-gīri / Boynı **aġına** ḳara zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4910). [aġına, -ı, -n, -a]*

aġa: *Ağa, bey, efendi.*

1. **Aġalar** ṣaġ ü ṣolda şevket-ile / Ḳulları ḳollarında ḳuvvet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3006). [aġalar, -lar]*

aġaç: *Ağaç (Hz. Yakup'un evinin avlusunda yetişen, mucizevi özellikler gösteren ağaç.).*

1. Dergeh-i ṣaḥn-serā-yı Yaʿkūbī / Bir **aġaç** ẓāhir èdti çün Tūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 587). [aġaç,]*

aġaçdan ol: *Ağaçtan yapılmak, olmak. (Ağaçtan yapılan asa bağlamında.).*

1. Bize elde **aġaçdan ol**a ʿaṣā / Saña ḳandan zeberced olaʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 880). [aġaçdan ol, -a]*

<u>āgāh:</u> *Haberi olan, haberli, haberdar.*

1. Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Degülem ben bu kıṣṣadan **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [āgāh,]*
2. Baḫtulu ol ġarīb kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [āgāh,]*

<u>āgāh:</u> *Bir şeyin derinliğine anlamını, sırrını, hikmetini kavramış olan.*

1. İy ṣāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh / Yoḳ sırruña Ḥaḳḳdan özge **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 208). [āgāh,]*
2. Merkebin çāha sürdi ol **āgāh** / Bildi kim andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [āgāh,]*

<u>āgāh ét:</u> *Haberdar etmek, bilgilendirmek.*

1. Derd-ile ḳaʿr-ı dilden eyleyüp āh / Dāyesin **étdi** ḥāline **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3919). [āgāh ét, -di]*
2. Her kime meyl éderse sizden o māh / **Édesiz** evvelā beni **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [āgāh et, -e, -siz]*

<u>āgāh eyle:</u> *Haberdar etmek, bilgilendirmek.*

1. Leşker-i Mıṣra eyledüñ beni şāh / ʿilm-i taʿbīre **eyledüñ āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6180). [āgāh eyle, -dü, -ñ]*
2. **Āgeh eyleme** ġayri iḫvānı / Böyledür bize emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5856). [āgeh eyle, -me]*
3. Dāmen-efşān ki etdi deryāyı / **Āgeh eyledi** merd-i dānāyı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 34). *[āgeh eyledi, -di]*

<u>āgāh ol:</u> *Haberdar olmak, öğrenmek, vākıf olmak.*

1. Kemerüm gétdi déyü eyledi āh / Éşiden **ol**dı haline **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 522). [āgāh ol, -dı]*
2. Gönderürse aña eger beni şāh / Ḫʷābı taʿbīrine **olur agāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [agāh ol, -ur]*
3. Çün ḥisāb étdi rūz u hefte vü māh / **Oldı** bu sırra şübhesüz **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [āgāh ol, -sa]*
4. Ṭoldı ʿālem çü ṣīt-i şöhret-i şāh / **Oldı** her memleket aña **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [āgāh ol, -dı]*
5. Maḳdeminden çün **oldı** şāh **āgāh** / Ḳarşu geldi çü devleṭ-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [āgāh ol, -dı]*
6. Ā'ni cismüñden ayrılup nāgāh / **Olasın** ḳalb-i ḳalbüñe **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 311). [āgāh ol, -a, -sın]*
7. Dīn ü dānişden **olsa** ger **āgāh** / Bendesin sevmez-idi ol güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [āgāh ol, -sa]*

<u>āgāh ol:</u> *Uyanık olmak, farkında olmak.*

1. Her ki éde ʿadāvet-ile nigāh / **Ola** mı ḥüsn-i Yūsufa **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1690). [āgāh ol,]*
2. Dīn-i ḥaḳdan çün **oldılar āgāh** / Dédiler Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1953). [āgāh ol, -dı, -lar]*
3. Dédi yā ehl-i Mıṣr **oluñ āgāh** / Ki size raḥmet eyledi Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [āgāh ol, -un]*
4. **Oldı** Mālik bu ḥāle çün **āgāh** / Aġlayup dédi yā nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [āgāh ol, -dı]*
5. ʿaḳlını her kimüñ kim ala o māh / Bu cihāndan ḳaçan **olur āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [āgāh ol, -ur]*

<u>aġar:</u> *(Baht, talih) aydınlanmak, parlamak.*

1. K’iy sitārem neçün **aġarmazsın** / Gāh geh burc-ı sa'de varmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [aġarmazsın, -maz, -sın]*

aġırla: *İkramda bulunmak, saygı göstermek.*

1. Élçileri **aġırladı** Ṭaymūs / Vérdi anı ki götürür nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [aġırladı, -dı]*

aġız: *Ağız.*

1. Uzayup yuḳaru mināre gibi / **Aġzın** açdı hemān maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [aġzın, -ın]*
2. Ditredi cismi nitekim yapraḳ / Ḳoydı **aġzına** bir avuç topraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [aġzına, -ı, -n, -a]*

aġız aç: *Konuşmaya başlamak.*

1. Evvelā sögmege aġız açdı / Nice sögmek dilinden od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5438). [aġız aç, -dı]*

aġız yalaşı: *Ağız yalamak II hayvanların oynaşırken birbirlerinin ağızlarını ağızlarına almaları.*

1. Seyr eylerdük oynaşı ṭalaşı / Dirilürdük bile **aġız yalaşı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1397). [aġız yalaşı,]*

aġız yarı: *Ağız suyu, tükürük.*

1. Anı düzmekde cümle varı géder / Ḫuşk leb ḳalur **aġzı yarı** géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [aġız yarı, -ı]*

aġla: *Ağlamak; acı, kederden gözyaşı akıtmak.*

1. Gürg-içün gürg böyle **aġlayıcaḳ** / Göñlin añа bu resme baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [aġlayıcaḳ, -y, -ıcak]*
2. **Aġlamaḳ**dan gözinde ḳalmaya nūr / Ġuṣṣadan ire ṣıḥḥatine fütūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1010). [aġlamaḳdan, -dan]*
3. Ḳıl anı daḫi sevdüginden dūr / **Aġlamaḳdan** gözinde ḳalmaya nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1080). [aġlamaḳdan, -dan]*
4. Ṣāyed ola ki **aġlamaḳdan** o pīr / Żarar édüp gözine ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [aġlamaḳdan, -dan]*
5. Gözlerüm nūrı nā-bedīd oldı / **Aġlamaḳdan** gözüm sepīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6021). [aġlamaḳdan, -dan]*
6. Eyle déyüp ḳamusı **aġlaşdı** / Yūsuf anlar-ıla esenleşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [aġlaşdı, -ş, -dı]*
7. Nīle irişdi çün bu leẕẕetden / **Aġlamasun** çıḳarsa Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [aġlamasun, -ma, -sun]*
8. **Aġlayaldan** bu āb-rīzlerüm / Benden el yudılar kenīzlerüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2764). [aġlayaldan, -y, -al, -dan]*
9. Géçse furṣat evānı yél gibi zūd / Ṣu gibi **aġlamaḳda** olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [aġlamaḳda, -maḳ, -da]*
10. Dér götürsün sücūddan başını / **Aġlasun** silmesün gözi yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [aġlasun, -sun]*
11. **Aġla** ol teşneye ḳılup şefḳat / Ki ire suya bulmaya furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [aġla,]*
12. Çünki gördük seni ki **aġlarsın** / Cānı ḥasret odıy’la ṭaġlarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [aġlarsın, -r, -sın]*

13. Ḳoydı geh başa **aġlayup** ḫāki / Sürdi geh ḫāke çehre-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6187). [aġlayup, -y, -up]*

14. Dédi **aġlama** iy gözüm nūrı / Oda yaḳma bu ḫāk-i mensūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [aġlama, -ma]*

15. **Aġlayın** ben ġarībüñ eşkiy'çün / Cū-yı Kevser aḳıda köşkiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1020). [aġlayın, -y, -ın]*

16. Biraz **aġla**dı ḳuçdı Yūsufını / Eyledi zīneti tekellüfini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 765). [aġladı, -dı]*

17. Göricek bir yetīmüñ **aġladuġın** / Cigerin miḥnet odı ṭaġladuġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [aġladuġın, -du, -ġın]*

18. ʿAceb olmaya **aġlasa** maẓlūm / Bu acebdür ki girye éde ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [aġlasa, -sa]*

19. Ḳuzısın yéye gürg-i ḫūnī-y-ile / **Aġlaya** ṣoñra anasıy'la bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124).*

20. *[aġlaya, -y, -a]*

21. Ne-y-içün yédüñ anı ġam yémedüñ / Peder-i pīri **aġlaya** démedüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [aġlaya, -y, -a]*

22. Seyl olup gözi yaşı çaġlar-ıdı / Derd-i dilden bu resme **aġlar**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2486). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

23. Ḥāṣıl olmaduġına ṣohbet-i gül / Bir géce **aġlar**-ıdı ol bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

24. **Aġlar**-ıdı firāḳ-ı Yūsuf-ıla / Fevt olan furṣata te'essüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4570). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

25. Çeyneyüp laʿlin **aġlar-ıdı** ʿaceb / Tā ki deryā-yı eşk ola bī-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 3337). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

26. Geh feraḥdan güler geh **aġlar-ıdı** / Göñlin ümmīd-i vaṣla baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

27. Yūsufuñ sünbülini yaġlar-ıdı / Baġrı yaġın eridüp **aġla**r- ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 775). [aġla, -r, -ıdı]*

28. Sünbülin yudı mā-i verd-ile / Öpdi **aġla**dı anı derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [aġladı, -dı]*

29. Çeşmi bī- iḫtiyār **aġlar-ıdı** / Bī-sebeb zār zār aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 4587). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

30. Deñeyüp **aġlar-ıdı** ol aya / Köçegin buldı ṣan ki ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [aġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

31. Bunca zeyn ü libās u ʿizzet-ile / Neden **aġlarsın** āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [aġlarsın, -r, -sın]*

32. Ne-y-içün **aġlar** bu hāl-ile bu gulām / Devlet ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [aġlar, -r]*

33. **Aġlayıcaḳ** benümçün ol ḥayvān / Ben de olsam ʿaceb degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [aġlayıcaḳ, -y, -ıcak]*

34. Baḫtulu ol ġarīb kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [aġlamaġa, -mag, -a]*

35. **Aġlamaġ-ıla** pür-dem ü bī-nūr / Ḳalmadı tende zevḳ u dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [aġlamaġ-ıla, -mag, -ıla]*

36. **Aġlamaḳ** aña yaraşur her gāh / Ki bulut gibi yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [aġlamaḳ, -maḳ]*

37. Dil ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi **aġladuġum** dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [aġladuġum, -dug, -um]*

38. **Aġlar**-iken bu Maġribüñ güzeli / Yāre ḳarşu oḳurdı bu ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [aġlar-iken, -r, -iken]*

39. **Aġlar-iken** ġam ü te’essüfden / Kārbān geldi Mıṣr-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5739). [aġlar-iken, -r, -iken]*

40. Aġlamā **aġlamaḳ** baña yaraşur / Gül ki gülmek hemīn saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [aġlamaḳ, -mak]*

41. Dédi kim saña **aġlaram** iy yār / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [aġlaram, -r, -am]*

42. Gerçi kim ḫaste derd-ile **aġlar** / Ne bilür ḫaste hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [aġlar, -r]*

43. Bunda ekdüñ çü toḫm-ı ḥāṣıl-cān / N’içün **aġlarsın** irdi-y-ise ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [aġlarsın, -r, -sın]*

44. **Aġlayup** dédi ol giriftāram / Bī-dil ü bī-ḳarār ü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [aġlayup, -y, -up]*

45. Şefḳat édüp çün anı ḳuçdı Nebī / **Aġla**dı ḳucaġında hem-çü ṣabī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265). [aġladı, -dı]*

46. Hem döger ẓulm-ile hem **aġla**ma dér / Ḳaṭʿ éder vaṣlı ʿuḳde baġlama dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [aġlama, -ma]*

47. **Aġla**yup her kimüñ ki öpdi dizin / Güld i kahr-ıla yére depdi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 861). [aġlayup, -y, -up]*

48. Çün Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / **Aġladı** bir géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [aġladı, -dı]*

49. **Aġladı** anuñ-ıla her aḥcār / İñledi derd-ile der ü dīvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 911). [aġladı, -dı]*

50. Her biri yére urdı kendüzini / Yırtup **aġladı** derd-ile yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [aġladı, -dı]*

51. İñledi anuñ-ıla çarḫ-ı felek / **Aġladı** görüp anı cümle melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [aġladı, -dı]*

52. **Aġladı** anuñ içün ebr-ile yem / İñledi anuñ-ıla zīr-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [aġladı, -dı]*

53. Āh édüp ḥasret-ile **aġladı** ol / Yūsufuñ sīnesini ṭaġladı ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [aġladı, -dı]*

54. Göricek **aġlayasın** ol cāyı / Añasın ben ġarīb ü tenhāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [aġlayasın, -(y)a, -sın]*

55. Āh édüp dédi Yūsufuñ ḳanı / **Aġla** Yūsufsuz iy gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [aġla,]*

56. K‘iy Zeliḫā firāḳa ṣabr eyle / **Aġlama** iştiyāḳa ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3103). [aġlama, -ma]*

57. Sen de nāḳan gibi enīn édesin / Milk-i Kenʿāna **aġlayu** gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [aġlayu, -yu]*

58. **Aġlama** aġlamaḳ baña yaraşur / Gül ki gülmek hemīn saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [aġlamā, -ma]*

59. Bir zemāndan ki geldi idrāki / **Aġlayup** ṣaçdı başına ḫāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3437). [aġlayup, -y, -up]*

60. Döginüp **aġlayup** dér-idi dırīġ / Kendü destümden irdi başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [aġlayup, -y, -up]*

61. Oldı Mālik bu ḥāle çün āgāh / **Aġlayup** dédi yā nebiyy’Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [aġlayup, -y, -up]*

62. **Aġlayup** dédi iy ḥabīb-i resūl / Bilmedüm sini ʿöẕrüm eyle ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3736). [aġlayup, -y, -up]*

63. Zārīler eyler-idi rāz-ıla / Dér-idi **aġlayup** niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5051). [aġlayup, -y, -up]*

64. Getürüp her biri ʿayālini / **Aġlayup** ʿarż éderdi ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5746). [aġlayup, -y, -up]*

65. Cümle oġlanları gelüp ḳatına / **Aġladılar** anuñ bu ḥāletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152). [aġladılar, --dı -lar]*

66. Benüm **aġladuġımı** yād édesin / Dād-ıla ḥazīni ṣād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1016). [aġladuġımı, -du, -ġım, -ı]*

aġlāl: *Kola ya da boyuna geçirilen zincirler, prangalar, kelepçeler.*

1. Yüz urup senden ister-ise viṣāl / Gıllı ḳo bendüñ olmasun **aġlāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [aġlāl,]*
2. Eyledüñ-ise zülfini pāmāl / Bendüñ olsun selāsil ü **aġlāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1373). [aġlāl,]*
3. Étmez āvāze heykel ü ḫalḫāl / Naʿra urur selāsil ü **aġlāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2787). [aġlāl,]*

aġlamaġa başla: *Ağlamaya başlamak, üzülmek.*

1. Geldi çün ʿaḳlı bir'ki sāʿatden / **Başladı aġlamaġa** riḳḳatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1135). [aġlamaġa başla, -dı]*
2. ʿaḳlı geldi çü mā'-i verd-ile / **Başladı aġlamaġa** derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3320). [aġlamaġa başla, -dı]*

aġlamaḳdan gözi çıḳ: *Ağlamaktan gözü kör olmak II çok ağlamak.*

1. **Aġlamaḳdan çıḳ**ar-ımış **gözi** de / Niçe göz ḳana ġarḳ olup yüzi de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [aġlamaḳdan gözi çıḳ, -ar, -mış]*

aġlaş: *Birlikte, karşılıklı ağlamak.*

1. Cümle maḥzūn-ıdı firākuñ-ıçun / **Aġlaşurlardı** iştiyāḳuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6119). [aġlaşurlardı, -ur, -lar, -dı]*
2. Birbirine revān irişdiler / **Aġlaşup** ṣarmaşup görüşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6127). [aġlaşup, -up]*
3. Yér ü gök iñledi fiġānuñ-içün / **Aġlaşurlar** melekler anuñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [aġlaşurlar, -ur, -lar]*
4. **Aġlaşup** ṣarmaşup görişdiler / Birbiri ḥālini ṣorıştılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 492). [aġlaşup, -up]*

aġlat: *Ağlatmak, gözyaşı döktürmek; dert, sıkıntı içinde bırakmak.*

1. Dédi ebnāsına tebessüm édüp / Beni ṭap **aġladuñ** teraḥḥüm édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [aġladuñ, -uñ]*
2. Ṣatdılar ola kem bahālar-ıla / **Aġladurlar** ola cefālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [aġladurlar, -ur, -lar]*

aġniyā: *Zenginler.*

1. Fukarānun melāli gétmeg-içün / **Aġniyāyı** nüvaḫt étmeg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2961). [aġniyāyı, -yı]*

āġūş: *Kucak.*

1. Géce meʿvāsı-y-ıdı **āġūşı** / Gündüzin meskeni-y-idi dūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 508). [āġūşı, -ı]*

āġūş: *Kucaklama.*

1. Kalmadı cān ü serde rāḥat ü hūş / Heme hem-dem belāya hem **āġūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [āġūş,]*

āġūş eyle: *Kucaklamak, sarılmak.*

1. Çün Yehūdayı **eyledi āġuş** / Gétdi ṣabr u ḳarārı ḳalmadı ḫūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [āġuş eyle, -di]*
2. Kimi mesken ḳılur aña dūşı / Kimi öper kimi **eyler āġūşı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [āġūş eyle, -r]*

āġūşa çek: *Koynuna çekmek; kucaklamak. (Bağdaki ağaçların iç içe olması bağlamında.).*

1. Devḥālar her ṭarafda şāḫ-be-şāḫ / **Çekmiş āġūşa** birbirin güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4069). [āġūşa çek, -miş]*

aġyār: *Gayrılar, başkalar; yabancılar, rakipler.*

1. Cān gözi tā görince dīdārı / Ten gözi görmez ola **aġyārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [aġyārı, -ı]*
2. Ṭañ mı etse düşen ġam-ı yāra / Püşti **aġyāra** rūyı dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [aġyāra, -a]*
3. ʿāşıḳa rūzī olsa vaṣl-ı nigār / Ara yérde sebeb olur **aġyār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1048). [aġyār,]*
4. Ḳanda **aġyār** görse yārı ṣanur / Her ne naḳşı göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [aġyār,]*
5. ʿIşḳ-ıla varlıġın véren yāre / Cān daḫi olsa baḳmaz **aġyāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [aġyāra, -a]*
6. Dil ki nūş éde şerbet-i yāri / Şekker olursa almaz **aġyārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [aġyārı, -ı]*
7. Müşterī olur-ısa ger **aġyār** / Olmasun rāżī ol ḳamer zinhar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [aġyār,]*
8. Elüme vérmedi çün ol yāri / Elüm **aġyāra** vérmesün Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [aġyāra, -a]*
9. Dédi Yūsuf o demde yā Settār / Beni setr eyle görmesün **aġyār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [aġyār,]*
10. Eyle ṭoldurdı anı mihr-i nigār / Ḳalmadı anda ẕerrece **aġyār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [aġyār,]*
11. Yāre kahr étdüñ uyduñ **aġyāra** / Kim éder anı kʻeyledüñ yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [aġyāra, -a]*
12. Āferīn aña irişen derde / Kʻoldı **aġyār** dilbere perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [aġyār,]*

aġzı ṭutul: *Ağzı tutulmak, konuşamamak II şaşırmak, şaşırıp kalmak.*

1. Çün temam-ıdı anda ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / **Aġzı** her **nāḳısuñ** ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [aġzı ṭutul, -dı]*

aġzında ṭut: *Ağzına almak, ağzında bulundurmak.*

1. **Ṭutdı aġzında** ṣamt-ı sengīni / Tā nihan ola rāz-ı sengīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 276). [aġzında ṭut, -dı-nda]*

aġzını aç: *(Zindan) ağzını açmak; hazır vaziyette beklemek.*

1. Verne yutmaġ-ıçu'n seni el-ān / **Aġzın açup** ṭurur der-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [aġzını aç, -up]*

āh: *Ah etme, inleme, feryat.*

1. Gelüñ öldürmeñ anı çāha ṣaluñ / Çāh içinde fiġān ü **āh**a sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [āha, -a]*
2. Géce gündüz bu ṭavr-ıdı ḥāli / **Āh**-ıla géçdi māh-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [āh-ıla, --ıla]*
3. Gürg ü rūbeh-ile ḳarīn olsun / Hem-demi **āh**-ile eñīn olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 655). [āh-ile, -ile]*
4. Ṣad-hezār āferinler ol şāha / Ki éşitse nigāh éder **āha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [āha, -a]*
5. Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / **Āhı** oḳ gibi dil deler iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [āhı, -ı]*

6. **Āhı** oḳ ḳāmeti kemān oldı / Reng-i sīmāsı za'ferān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4193). [āhı, -ı]*

7. Arayup çünki bulmadı anı / Çıḳdı ʿayyūka **āh** ü efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255). [āh,]*

8. **Āh-ıla** ḫırmenini yéle vérür / Varlığın göz yaşıy'la seyle vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2622). [āh-ıla, --ıla]*

9. Eyle cūş étdi āh-ı ṣubḥ-efrūz / **Āh** odından ṭutuşdı ḫirmen-i rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [āh,]*

10. **Āhum** ok kametüm kemān oldı / Göñlüm ümmidi bi-nişan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5985). [āhum, -um]*

11. Bulalar ol yetīmi çāh içre / Ölmedin mihnet-ile **āh** içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [āh,]*

12. Yūsufı gördi sebz-pūş olmış / Ḥāli **āh** ü ġırīv ü cūş olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [āh,]*

13. Oldı hem-derd ü ġam Zelīḫāya / Hem-nefes oldı **āh-ıla** vāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4780). [āh-ıla, --ıla]*

14. **Āh**-ıla geçse rūz-i ʿāşıḳ-ı zār / Olur aḫşamı tār-ender-tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5015). [āh-ıla, --ıla]*

15. Yārdan ayru **āh-ıla** vāyı / Ayru ayru yaḳardı her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [āh-ıla, --ıla]*

16. Menzilüm niçe ola ḫücre-i nāy / Hem-demüm niçe ola **āh-ıla** vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). [āh-ıla, --ıla]*

17. Bir nefes ḳaldı ol da **āh-ıla** vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [āh-ıla, --ıla]*

18. Ṣordı anı teġāfül-ile hemīn / **Āh**-ıla girye-y-ile Bünyāmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [āh-ıla, --ıla]*

19. Nice çetr **āhı** oḳına anuñ / Siperi-y-idi çarḫ-ı devrānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324). [āhı, -ı]*

20. **Āh** kim serv-i nāz-i pür-verdüñ / Oldı üstūnı ḫāne-i derdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1828). [āh,]*

21. Eriyüp ġamdan oldum āb-ı zülāl / **Āh** eger ẓāhir olsa serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [ah,]*

22. **Āh** kim vaṣla olmadı çāre / Bilmezem n'eyleyem ben āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [āh,]*

23. Dem-be-dem kim ṭaş atsa ol māhum / Çatlaġucuñ olaydı bu **āhum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [āhum, -um]*

24. Çünki Bīsān menzil étdi o māh / Ḳopdı her gūşesinde naʿra vü **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [āh,]*

25. **Āh** eger tāruñ olsa ḫaste tenüm / Cān ṣafāsın bulurdı bu bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [āh,]*

26. Géce gündüz ḳılup ṭavāf-ı sarāy / Her biri eyler-idi **āh-ıla** vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [āh-ıla, --ıla, -]*

27. Döndi Mālik ʿAzīze étdi nigāh / Dédi yüz **āh** ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [āh,]*

28. Manẓarı rāh ümīdi luṭf-i İlāh / Hem-nişīni fiġān u hem-demi **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [āh,]*

29. **Āh** kim dāma düşdüñ iy Yūsuf / Cevr-i eyyāma düşdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [āh,]*

30. Derd ü rence mücāviri dem-sāz / Demi kūtāh enin ü **āhı** dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [āhı, -ı]*

31. Rūyı dīvāra étdi püşti ġama / **Āhı** āheng édindi bu naġme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [ahı, -ı]*

32. Çāh içinde olanda dil-ḫaste / **Āh** içinde bu bunda dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [āh,]*

33. Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Yandı **āhuñ** odına mihr-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [āhuñ, -uñ]*

34. Rūz-i baḫtum siyāh oldı dirīġ / Dün ü gün işüm **āh** oldı dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [āh,]*

35. Dédi yine nedür bu girye vü **āh** / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [āh,]*

36. Ki ḫaber ṣorar-ısa benden şāh / Her demüm miḥnet-ile hem-dem **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [āh,]*

37. Bunca zeyn ü libās u ʿizzet-ile / Neden aġlarsın **āh** ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [āh,]*

38. Yatdı bi-ḫūd çü ṣubḥ-gāh oldı / Ṭurıcaḳ evvel işi **āh** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [āh,]*

39. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz dil / **Āh** kim benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [āh,]*

40. Gétdüñ iy ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn / Ḳaldum **āh** ü ġam-ıla ben miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [āh,]*

41. Tā ṭolunınca dīdeden ol māh / **Āh-ıla** nāle-y-ile étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [āh-ıla, -ıla]*

42. Ḳollaruñ ola-y-ıdı ḳollarum **āh** / Dōst destini ḳuçmaġa geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [āh,]*

43. Şimdi döndi cefāñ-ıla mūya / Naẓar étmezseñ **āh** ol āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [āh,]*

44. Ṣāyed olaydı çare-ḫʷāh baña / Anı da çoḳ görürseñ **āh** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [āh,]*

45. Çün géce ola ḫastenüñ rūzı / Artar **āhı** vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [āhı, -ı]*

<u>āh:</u> *Ah II Beddua.*

1. İftirā étme bi-günāha ṣaḳın / İrişür saña bir gün **āhı** saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [āhı, -ı]*

<u>āh ét:</u> *Feryat etmek, inlemek; sızlanmak.*

1. Geh girüp ḫānesinde **āh étdi** / Geh çıḳup yollara nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094). [āh ét, -di]*

2. Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu ḫaberi / **Āh éd**üp ṭoldı ḳan-ıla cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [āh ét, -üp]*

3. **Āh ét**di görüp anı Ṭaymūs / Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [āh ét, -di]*

4. **Āh éd**üp ā'nī düşer ol āhū / Ṭolar eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [āh ét, -üp]*

5. **Āh éd**üp ḳarşu vardı ayına / Göz yaşın dökdi pāk pāyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2769). [āh ét, -üp]*

6. Çün Zelīḫā aña nigāh étdi / Yıḳılup ḳaʿr-ı dilden **āh ét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [āh ét, -di]*

7. **Āh éd**üp eyle düşdi ol cānān / Ṣanasın kim teninde ḳalmadı cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [āh ét, -üp]*

8. Buni Yaʿḳūb o dem ki gūş étdi / **Āh édüp** düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [āh ét, -üp]*

9. Ġam verür aña ḫavf-i hecr-i nigār / **Āh éder** ġam-ıla leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3867). [āh ét, -er]*

10. Güli gülmeg-içün yaratdı İlāh / Yaraşur bülbül **étse** nāle vü **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [āh ét, -se]*

11. Çün Zelīḫāya eylemedi nigāh / **Étdi** ol mübtelā ciġerden **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [āh et, -di]*

12. Çün Zelīḫā bu ḳavle étdi nigāh / Perde-i dilden **étdi** derd-ile **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [āh ét, -di]*

13. Çāk olundı déyü o dāmen-i pāk / **Āh édüp** eyledi yaḳasını çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4565). [āh ét, -üp]*

14. Böyle déyüp **éderdi** çün **āhı** / Dūda boyardı mihr-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [āh ét, -er, -di]*

15. **Āh édüp** dérdi niçe dūr olayın / Niçe bir fürḳate ṣabūr olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5407). [āh ét, -üp]*

16. **Āh édüp** ḥasret-ile aġladı ol / Yūsufuñ sīnesini ṭaġladı ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [āh ét, -üp]*

17. Çün muṣībet ṣadāsıdur bildi / **Āh édüp** kendüyi yavu ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1119).*

[āh ét, -üp]

18. **Āh édüp** dédi Yūsufuñ ḳanı / Aġla Yūsufsuz iy gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [āh ét, -di]*

19. Köñlegi gördi yine **āh étdi** / Diḳḳat-ile aña nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [āh ét, -di]*

20. Kārbān ḫalḳı ʿazm-i rāh étdi / Māh-ı Kenʿān cigerden **āh étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1748). [āh ét,-di]*

21. Derd-ile çünki **āh éde** maẓlūm / Eridür āḫir anı nite ki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [āh ét, -e]*

22. **Āh édüp** ya bu éki üftāde / ʿĀd gibi sizi véremāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [āh ét, -üp]*

23. Turdı Yaʿḳūb cāme-ḫʷābından / **Āh èt**di felek şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 764). [āh ét,-di]*

24. Çün göründi aña bu nūr-ı cemāl / **Āh édüp** yére düşdi sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [āh ét, -üp]*

<u>āh eyle:</u> *Feryat etmek, inlemek; sızlanmak.*

1. Subḥ-gāha biri nigāh eyler / Birisi fürkat-içün **āh eyle**r *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 756). [āh eyle, -r]*

2. Yine Yaʿḳūb ḳuçdı ol māhı / Sīne ḳaʿrından **eyle**di **āh**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [āh eyle, -di-ı]*

3. Üştüre nāgeh Eflaḥ étdi nigāh / Yūsufı görmeyicek **eyledi āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [āh eyle, -di]*

4. Çün Zelīḫā ʿazīze étdi nigāh / Dil-i ġam-dīdesinden **eyledi āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3068). [āh eyle, -di]*

5. Ne ḳadar olsa ehl-i cāh ġarīb / Vaṭanın añsa **eyler āh** ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [āh eyle, -r]*

6. Derd-ile ḳaʿr-ı dilden **eyleyüp āh** / Dāyesin étdi ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3919). [āh eyle, -y, -üp]*

7. Her gün **āh eyler** étmedin o günāh / N'ola yād étse anı ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [āh eyle, -r]*

8. Biñ belā gelse başına nāgāh / Bir dem añup günāhın **eylemez āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [āh eyle, -mez]*

9. Kemerüm gétdi déyü **eyledi āh** / Éşiden oldı haline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 522). [āh eyle, -di]*

10. Lerze eyledi ol legen nāgāh / Anı Yaʼḳūp görüp **eyle**di **āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772).. [āh eyle,]*

<u>āh içre:</u> *Acı, elem içinde.*

1. Yūsuf ol dem ki ḳaldı çāh içre / Pederi ḥasretiy'le **āh içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [āh içre,]*

<u>āh kıl:</u> *Feryat etmek, inlemek; sızlanmak.*

1. Bu anuñçun **ḳıl**ur figān-ıla **āh** / Ol bunun eylemez yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4695). [āh ḳıl, -ur]*

āh kim: *Ne yazık ki. (Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük).*

1. **Āh kim** bu yetīmi Yūsuf-vār / Ḳılısardur cefā-yı iḫveti zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 328). [āh kim,]*
2. İricek sīnesine zaḫm-ı dürüst / **Āh kim** söykemedi sīneme püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [āh kim,]*
3. Dédi kim ḳanḳı érdedür bu kemer / **Āh kim** gétdi yādgār-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 523). [āh kim,]*
4. **Āh kim** yoḳ kilidi ol gencüñ / Bi-nişāndur devāsı bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [āh kim,]*

āh ü enīn eyle: *Ağlayıp inlemek.*

1. Yaluñuz ḳaldı çünki Bünyāmīn / **Eyledi** ḳaʿr-ı dilden **āh ü enīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5842). [āh ü enīn eyle, -di]*
2. Ḳanda bir serve baksa bu miskīn / Ḳaddini görüp **eyler āh ü enīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [āh ü enīn eyle, -r]*

āh ü fiġān: *Ağlayıp inleme, feryat etme.*

1. Ḳodı **āh ü fiġānı** ṣabr étdi / Cāna riḳḳat-deminde cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1292). [āh ü fiġān, -ı]*
2. Ol melek dīve rām olup nā-çār / Ḳıldı **āh ü fiġān**-ıla reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [āh ü fiġān, -ıla]*
3. Çün vefāt étdi ḥaẕret-i İsḥāḳ / Toldı **āh ü fiġān**-ıla āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 409). [āh ü fiġān, -ıla]*

āh ü fiġān kıl: *Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.*

1. Bunı déyüp **ḳılurdı āh ü fiġān** / Çeşmini eylemişdi çeşme-i ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2492). [āh ü fiġān ḳıl, -ur, -dı]*
2. Ḳarañu oldı gözlerüme cihān / **Ḳılurам** her ṭarafda **āh ü fiġān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1413). [āh ü fiġān kıl, -ur, -am]*

ahaveyn: *İki kardeş (Hz. Yusuf ve kardeşi Bünyamin)*

1. Şehr-i Mıṣr içredür velī **aḫaveyn** / Ḥāżır anlar ırak degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [aḫaveyn,]*

ahbāb: *Dōstlar, sevilen kimseler.*

1. Ṣoḥbet-i cennetüñ ṣorañ ḫaberin / Étsün **aḫbāb**-ıla vatan seferin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 473). [aḫbāb-ıla, -ıla]*
2. Bend éder aña bāb-ı esbābı / Ġayra meyl étmek olmaz **aḫbābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [aḫbābı, -ı]*

ahbār: *Haberler, bilgiler.*

1. Kāşkī ol kerīme irsem ben / Derdüm **aḫbārın** aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [aḫbārın, -ın]*

aḥcār: *Taşlar.*

1. Aġladı anuñ-ıla her **aḥcār** / İñledi derd-ile der ü dīvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 911). [aḥcār,]*

ʿahd: *Yemin, söz; söz verme*

1. Pederi raḥm édüp Zelīḫāya / Ṭurdı ʿ**ahdine** başladı rāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [ʿahdine, -i, -n, -e, -]*
2. Yudı ʿ**ahd** ābı-y-ıla ol demden / Dehenin nāleden gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [ʿahd,]*

3. Dédi kim ḳanı bunca ʿ**ahd** ü ḳarār / Étmeyeydüñ göñül ġamın iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1307). [ʿahd,]*
4. Çün bu ʿ**ahde** ḳarār eylediler / Cümle ʿazm-i şikār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1342). [ʿahde, -e]*
5. Çün şimāl ü yemīnden oldı yemīn / Dédi bu ʿ**ahde** Ḥaḳḳ vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [ʿahde, -e]*

ʿahd ét: *Sözleşmek, söz vermek; yemin etmek.*

1. Yūsufa ʿ**ahd éden** cüvān o zemān / Yād édüp anı söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [ʿahd ét, -en]*
2. ʿ**Ahd étdi** ki bulduġınca ḥayāt / Yūsufı añup étmeye ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1295).*

ʿahd eyle: *Sözleşmek, söz vermek; yemin etmek.*

1. Hem risālet duʿā'sın **eyledi** ʿ**ahd** / ʿĪṣ ol dem şikāra eyledi cehd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [ʿahd eyle, -di]*

ʿahd ü ḳarār eyle: *Söz verip kararlaştırmak, bir karara varmak.*

1. Cümle ʿ**ahd ü ḳarār eyle**diler / Bu işi iḫtiyār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 668). [ʿahd ü ḳarār eyle, -di, -ler]*

ʿahd ü peymān: *Söz ve yemin.*

1. Pederün kanı ʿahd **ü peymānı** / Ḥasrete niçe yaḳaruz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [ʿahd ü peymān, -ı]*

ʿahd ü yemīn eyle: *Söz vermek ve yemin etmek.*

1. Gelüñ **eyle**ñ ḳatumda ʿ**ahd ü yemīn** / Ki olasız emānetüme emin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 819). [ʿahd ü yemīn eyle, -ñ]*
2. Dédi gétmez sizüñle Bünyāmīn / **Eyleyesiz** meger ki ʿ**ahd ü yemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5810). [ʿahd ü yemīn eyle, -y, -e, -süz]*

ʿahde vefā gözet: *Sözünde durmak, verdiği sözü yerine getirmek.*

1. Yine dest-i cefā uzatdılar / Yaʿni ʿ**ahde vefā gözet**diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 899). [ʿahde vefā gözet, -di, -ler]*

ʿahd-i māżī: *Geçmişteki söz, ahd.*

1. Umaram kim bulam bu sāl içre / ʿ**ahd-i māżī** ire bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [ʿahd-i māżī,]*

ʿahd-i mezkūr: *Sözü edilen, bahsi geçen devir, dönem.*

1. Ẓāhir oldur bu ḳavl-i ṣādıḳdur / ʿ**ahd-i mezkūre** hem muvāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [ʿahd-i mezkūr, -e]*

ahdi şınmaġ: *Yeminini bozmak, verdiği sözden dönmek.*

1. **Ahdi şınmaġ**a çün dilek ḳıldum / Şekl-i Yūsufda bir melek ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [ahdi şınmaġ, -a]*

ʿahd-i temām eyle: *Tam söz vermek, kesin olarak sözleşmek.*

1. **Eylemişdüñ** benümle ʿ**ahd-i temām** / Étmege baña kendüñi iʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3465). [ʿahd-i temām eyle, -miş, -dü, -ñ]*

ʿahd-i viṣāl eyle: *Kavuşma sözü vermek.*

1. Gösteren ḫᵛāb içinde naḳş-i cemāl / **Eyleyen** Mıṣr içinde ʿ**ahd-i viṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3323). [ʿahd-i viṣāl eyle, -y, -en]*

āhen: *Demir.*

1. Görmemiş zaḫm-ı tīşe darb-ı teber / Ne şecerdür ne **āhen** ne ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604). [āhen,]*
2. Yaş diken sūzen işin işleyimez / Çöp-i nerm **āhen** işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [āhen,]*
3. Tīşesi étse pīşeye āheng / Ola mūm u ḫamīr **āhen** ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [āhen,]*

āhen: *Demir, demir nal*

1. Laʿl-i naʿl oldı seng-ile **āhen** / Raḫşlar ayaġı dıraḫşān-efgen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [āhen,]*

āhen: *Demir gibi katı, sert yürek.*

1. Göre ḳıl **āhenine** zindānı / Tā ki bir pāre nerm éde anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [āhenine, -i, -n, -e]*

āhen géyimlü: *Demir zırh giymiş (kimse).*

1. Kimi **āhen géyimlü** cündīler / Heybeti hey'eti urundılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5240). [āhen géyimlü,]*

āheng ét: *Kasıt, niyet, teşebbüs etmek.*

1. Dilkülenür-iken ḳatumda peleng / Dilküler **étdi** ḳatlüme **āheng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1401). [āheng ét, -di]*
2. Tīşesi **étse** pīşeye **āheng** / Ola mūm u ḫamīr āhen ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [āheng ét, -se]*
3. Girüp araya bu niçe serheng / Yük aramaġa **étdiler aheng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [aheng ét, -di, -ler]*

āheng ét: *Düzenlemek, uygun bir biçim vermek; şiir söylemek.*

1. Rūyı dīvāra étdi püşti ġama / Āhı **āheng édindi** bu naġme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [āheng ét, -in, -di]*

āheng ét: *Ses çıkarmak, ritim tutmak.*

1. Ḳılsa pīrāne nāle nite ki çeng / Her ṭarafdan **éderdi** ney **āheng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5379). [āheng ét, -er, -di]*
2. Tiz **étdükce** nāle **āhengin** / Daḫi saḫt étdi dilleri sengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [āhengin, -i, -n]*
3. **Étdi** aña ṣadā-y-ile **āheng** / Ṭāḳ-ı Kisrā vü ḳasr-ı şāh-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2900). [āheng et, -di]*

āheng ol: *Uygun, münasip, yakışır olmak.*

1. Ṭoldı etrāfa tabl üni gibi ḫayl / **Oldı āheng** ṣūr-nāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [āheng ol, -dı]*

āheng ol: *Eş, benzer, denk olmak; birbirinin aynısı olmak.*

1. Medḥ olınsa cemāl-i ḫōş-rengi / Birbirinüñ **olurlar āhengi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4802). [āheng ol, -ur, -lar]*

āheng tut: *Eşlik etmek, yankı vermek.*

1. Felek étdi nihāl-i ḳaddini çeng / **Ṭutmaġ**-ıçun enīnine **āheng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5347). [āheng tut, -mag, -içün]*

āheng-i çāh eyle: *Kuyuya (gitmeye) niyet etmek.*

1. Ṭurdılar ʿazm-i rāh eylediler / Cümle **āheng-i çāh eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1508). [āheng-i çāh eyle, -di, -ler]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Der-i zerrînden étdi çün güẕeri / **Āhenīn** ḳufl-ıla bekitdi deri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [āhenīn,]*
2. Eyledi zülfi gibi bī-dīni / **Āhenīn** bende çekdi sīmīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1732). [āhenin,]*

āhenin ét: *Demir gibi yapmak; sıkılaştırmak, sağlamlaştırmak.*

1. Mālik anlara āferīn étdi / Yūsufuñ bendin **āhenin étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1731). [āhenin ét, -di]*

ahī: *Arkadaş, dōst, kardeş.*

1. Ér iseñ ʿavrata inanma **aḫī** / ʿavrat al étdi enbiyāya daḥi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [aḫī,]*

āh-ı cihān-sūz: *Cihānı yakan āh. II Āşığın feryatları.*

1. Aʿni **āh-ı cihān-sūzum**-ıçun / Ḳara baḫtum şebinde rūzum-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4446). [āh-ı cihān-sūz, -um, -ıçun]*

āh-ı derd-nāk ét: *Dertli, kederli ah etmek; feryat, figan etmek.*

1. Evvelā **āh-ı derd-nāk étdi** / Yaḳasın ḥasret-ile çāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6235). [āh-ı derd-nāk ét, -di]*

āh-ı ḥarīḳ: *İnsanın içini yakan bir ah (çekmek) (Gurbette olmanın verdiği elemle ah çekmek, feryat etmek, inlemek bağlamında.).*

1. Düşdi deryā-yı fikre oldu ġarīḳ / Cūş édüp ḳaʿr-ı dilden **āh-ı ḥarīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3682). [āh-ı ḥarīḳ,]*

āh-ı şeb-gīr: *Geceyi tutan ah II Âşığın gece vakti ettiği ahlar.*

1. Şu gibi gāh düşdi zencīre / Yel gibi gāh **āh-ı şeb-gīre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [āh-ı şeb-gīr, -e]*

āh-ı şubḥ-efrūz: *Sabahı aydınlatan ah.*

1. Eyle cūş étdi **āh-ı şubḥ-efrūz** / Āh odından ṭutuşdı ḫirmen-i rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [āh-ı şubḥ-efrūz,]*

āh-ı vidāʿ: *Veda ahları, inlemeleri.*

1. Bir yañadan fiġān ü **āh-ı vidāʿ** / Bir yaña söz ü sāz u ḳavl ü semaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [āh-ı vidāʿ,]*

āh-ıla zārī eyle: *Āh edip inlemek, ağlamak; acı, elem, kederden göz yaşı dökmek.*

1. Her ne de bulsa bū-yı dil-dārı / Ḳoḳup **eylerdi āh-ıla zārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4966). [āh-ıla zārī eyle, -r, -di]*

āhir: *En son, sonunda; nihayet*

1. Vérür evvelde baʿzısı bendeye renc / Ḳılur **āḫirde** anı ṣaḥib-i genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [āḫirde, -de]*
2. Gelicek **āḫir** iḫveti ḳatına / Ḥüccet étdi anuñla iḫvetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [āḫir,]*
3. Yazdılar **āḫirinde** niçe güvāh / Dédiler ʿāḳıbet Kefa billah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723). [āḫirinde, -i, -n, -de]*
4. Çün Zelīḫā da **āḫir** oldı mezād / Étdi anı mużāʿaf oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [āḫir,]*
5. Çün Zelīḫā bu ḥāli gördi revān / İrdi **āḫir** ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [āḫir,]*

6. Ẕikr oluñmasa evvel ismullāh / Her ne başlansa **āḫir** ola tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 1). [āḫir,]*

7. **Āḫir** İsḥāk çünki pīr oldı / Ḳuvveti eksilüp darīr oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 375). *[āḫir,]*

8. Geldi **āḫir** resūl-i Rabb-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı Ḳuds Cebra'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1257). [āḫir,]*

9. Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü Kadīr / Ṭapuñı **āḫir** éde Mışra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [āḫir,]*

10. Étdi **āḫir** revān bu tedbīri / Ki ura pā-yı serve zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [āḫir,]*

11. Sizi ben göricek dédüm uġrı / **Āḫir** oldı benüm sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [āḫir,]*

12. Kimisi terceme kimisi naẓīr / Umaram **āḫir** eyleye taḳdir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348). [āḫir,]*

13. Görüp anuñ şerefde yulduzını / Vérdi **āḫir** aña éki ḳızını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [āḫir,]*

14. Geldi Yaʿḳūba ol piser **āḫir** / Étdi Yūsuf beşāretin ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [āḫir,]*

15. Derd-ile çünki āh éde maẓlūm / Eridür **āḫir** anı nite ki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [āḫir,]*

16. Çünki gözler iş āḫirini Ḥakīm / Olmaz **āḫir** nedāmet aña nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [āḫir,]*

17. Süñi **āḫir** çuvala ṣıġmadı / Mevc-i deryā sifāla ṣıġmadı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [āḫir,]*

18. Belki **āḫir** kemāle irse bu kār / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [āḫir,]*

19. Genc-içün çekdüm anca renc ü belā / **Āḫir** oldı naşībüm ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [āḫir,]*

20. Nice bir kendüñi ögüp ṣatasın / Belki **āḫir** çürük ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [āḫir,]*

21. Getüren ʿavratın ol araya / Düşe **āḫir** ʿaceb mi ġavġāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [āḫir,]*

22. Mışra **āḫir** ʿAzīz olur bu melek / Umaram kim bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [āḫir,]*

23. Gelse **āḫir** miyāna būs ü kenār / Bulmaz eşkāl-i kāra yine kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [āḫir,]*

24. Serv raʿnā olup çü ser-keş olur / Tīşe ḍarbın yér **āḫir** āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [āḫir,]*

25. Ėtdi **āḫir** ecel debūrı ʿubūr / Ne ṣafā ḳodı yaḳmaduḳ ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [āḫir,]*

26. **Āḫir** iḳlim-i Mışrı terk étdi / Şām iḳlīmine géçüp gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1398). [āḫir,]*

27. Ḫub ola evvelüñ liḳāsı-y-ıla / Ḫayr ola **āḫirüñ** duʿā'sı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1564). [āḫirüñ, -üñ]*

28. Sürüp **āḫir** ḫūrı melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr u şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [āḫir,]*

29. Ġam degül ʿömrüñ evvelinde belā / Müşkil oldur ki **āḫirinde** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). [āḫirinde, -i, -n, -de]*

30. Anı bī-ṭāḳat eyledi bu ḫalel / Oldı **āḫir** nişān-ı tīr-i ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5284). [āḫir,]*

31. Ṭatludur ḳışşa **āḫirinde** bu ḥāl / Ḫᵛān-ı niʿmet ṣoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [āḫirinde, -i, -n, -de]*

<u>āhir ét:</u> *Bitirmek, sonlandırmak; son vermek*

1. İlla taḫḳīḳi ẓāhir étmediler / Sözi bir yerde **āḫir étmediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [āḫir ét, -me, -di, -ler]*

āḫir eyle: *Bitirmek, sonlandırmak; son vermek*

1. Ḫuṭbeyi **āḫir eyleyince** Resūl / Olur-ıdı hemīşe mesnedi ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 262*). [āḫir eyle, -y, -ince]*

āḫir ol: *Bitmek, sona ermek; son bulmak.*

1. Çün ḫilāfetle oldı ol ẓāhir / **Ol**dı küfr ehlinüñ işi **āḫir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283). [āḫir ol, -dı]*
2. Müjde kim **āḫir ola** vaʿde-i sāl / Şūrdan ẓāhir oldı āb-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1622). [āḫir ol, -a]*
3. Çün Zelīḫāda **āḫir oldı** ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3416). [āḫir ol, -dı]*
4. Şeb-i fürḳat ger **olmasa āḫir** / Ṣubḥ-ı vuṣlat olur mıdı ẓahir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3591). [āḫir ol, -ma, -sa]*
5. Güft ü gū-y-ıla **āḫir oldı** bu rūz / Érmedüm vaṣluñ evveline henüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [āḫir ol, -dı]*
6. Oldı dīn-i Ḫalīl üzre nikāḥ / Şeb-i hecr **āḫir oldı** ṭoġdı ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5535). [āḫir ol, -dı]*
7. K'iy peder saña çok beşāretler / **Āḫir oldı** fīrāḳ u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [āḫir ol, -dı]*
8. **Āḫir olınca** ʿālem-i dünyā / Size laʿnet oḳına aña duʿā' (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1505). *[āḫir ol, -ınca]*

āḫir zemān: *Son zaman, dünyanın son zamanları, kıyamet kopmaya yakın vakit.*

1. Gelmedi vücūda senden evvel / Ger **āḫir** ise n'ola **zemanuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 1947). [āḫir zemān, -uñ]*

āḫir-i kār: *İşin sonu; sonunda, nihayetinde.*

1. Bunlar ol yérde muntaẓırlar-ıdı / **Āḫir-i kār** nʿola dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [āḫir-i kār,]*
2. İḫtiyāruñ zimāmın **āḫir-i kār** / Nāḳa boynına ṣaldı ol nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [āḫir-i kār,]*
3. Beni ʿammem édindi kendüye yār / İftirā étdi baña **āḫir-i kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [āḫir-i kār,]*
4. Ṣıdḳ-ı iḫlās olursa ʿāṣıḳa yār / Nāmı maʿşūḳ olısar **āḫir-i kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5582). [āḫir-i kār,].*
5. Ḥaẓer ét étme bu söze inkār / Müşkil olmaya tā ki **āḫir-i kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [āḫir-i kār,]*
6. Ṭutdı ṣabr u ḳarār üzre ḳarār / Gözledi kim ne ola **āḫir-i kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [āḫir-ı kār,]*
7. Dōst vaṣlından anlar **āḫir-i kār** / Dest-i ümmīdi kesdiler nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [āḫir-i kār,]*

āḫir-i sāl: *Son sene.*

1. Baʿżı dér çünki oldı **āḫir-i sāl** / Ḳalmadı ġalle gétdi aña mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [āḫir-i sāl,]*

aḥkām: *Hükümler, kānunlar; emirler, buyruklar.*

1. Milk-i Mıṣr içre ser-fīrāz étdi / Cümle **aḫkāma** kār-sāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5275). [aḫkāma, -a]*

ahlāk: *Güzel meziyetler, faziletler.*

1. Tā ki **aḫlākı** sende ẓāhir ola / Nūrı cānuñ yüzinde bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [aḫlākı, -ı]*

ahlām: *Rüyalar; karma karışık, anlamsız rüyalar.*

1. Cemʿ olup her mu'abbir anda temām / Ḫʷāb-ı sulṭāna dédiler **aḥlām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169). [aḥlām,]*

aḥmak: *Budala, akılsız.*

1. Ol binānuñ kiʿāmiri Ḥaḳḳdur / Yıkmak isteyen anı **aḥmaḳ**dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [aḥmaḳdur, -+dur]*
2. Çarḫ n'olur ḳaża-yı Ḥaḳḳ ḥaḳdur / Rāżı olmayan aña **aḥmaḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5291). [aḥmaḳdur, -+dur]*

Aḥmed: *Hz. Muhammed (Ahmed: Hz. Muhammed'in pek çok methedilmiş, övülmüş kimse anlamlarına gelen ismi.).*

1. Ger nebī gelse Baʿde ʿahd-i Resūl / Dédi **Aḥmed '**Ömer olur-ıdı ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 289). [aḥmed,]*
2. Her biri étdi ānı ḥācet-içün / İlla **Aḥmed** ḳodı şefā'at-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). [aḥmed,]*
3. Elinde ala çün livā'ü'l-hamd / Muḳtedā-yı rüsül ola **Aḥmed (**Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 181*). [aḥmed,]*
4. ʿAyn-i aḥad-idi **Aḥmed** iy cān / Olmasa arada mīm-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [aḥmed,]*
5. Nite beñzer ataya baʿzı veled / Baʿżısı anasına yā **Aḥmed** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249). [aḥmed,]*
6. Dédi kim ḫutbe oḳısa **Aḥmed** / Bir direk var-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [aḥmed,]*
7. Ḥubbı çün **Aḥmed**-i muṭahharadur / Anuñ-ıla sözi elem tera dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6001). [aḥmed-i muṭahhar, -a, -dur]*

ahmer-i nāb: *Ḫālis, saf kırmızı; parlak kırmızı. (Sevgilinin dudakları bağlamında.).*

1. Oldı fınduḳ bu siḥr-ile 'unnāb / Oldı billūr laʿl **aḥmer-i nāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [aḥmer-i nāb,]*

aḥrār: *Hür olanlar; kul veya köle olmayanlar.*

1. Sāl-i sābi'de Mıṣruñ **aḥrārı** / Nān-ıçun bende oldılar varı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5704). [aḥrārı, -ı]*

aḫşām: *Akşam, akşam vakti.*

1. Āh-ıla geçse rūz-i ʿāşıḳ-ı zār / Olur **aḫşamı** tār-ender-tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5015). [aḫşamı, -ı]*

aḫşām ol: *Akşam vaktinin gelmesi,havanın kararması.*

1. ʿādetiy'di oġullarına müdām / Ki gelürlerdi **olmadın aḫşām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1101). [aḫşām ol, -ma, -dın]*

ahsen: *Çok güzel, en güzel.*

1. Ḳıṣṣası ḥüsni gibi **aḥsendür** / Ḥikmet-ile ḳamu müzeyyendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [aḥsendür, -dür]*
2. Ḳaṣaṣuñ **aḥsenine** rāvi-yi ḫāṣ / Dér ki Yūsuf ḳaçan ki buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [aḥsenine, -i, -n, -e]*
3. Ḳamusı gerçi ḥüsne ma'den-idi / Yūsuf ammā ḳamudan **aḥsen**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [aḥsen-idi, --idi]*
4. Dil rübāsı 'ale'l-ḫusūṣ anuñ / **Aḥsen**i-y-idi nevʿ-i insanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 536). [aḥseni-y-idi, -i, -y, -idi]*

ahsen ol: *Çok güzel, en güzel olmak.*

1. Ḳıṣṣa kim **aḥsen ola** ḫōşdur aña / Dest-i naẓm ura emlaḥu'ş-şuʿarā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [aḥsen ol, -a]*

aḥsenü'l vech-i ekḥālü'l-ʿayneyn: *Gözü kudretten sürmeli olanların en güzel yüzlüsü (Hz. Yusuf).*

1. Gördi Aʿrābī Yūsufı pür-zeyn / **Aḥsenü'l vech-i ekḥalü'l-ʿayneyn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3706). [aḥsenü'l vech-i ekḥālü'l-ʿayneyn,]*

aḫter: *Yıldız.*

1. Düşdi çünkim zemīne maderden / Āsmān yüz çevürdi **aḫter**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 437). [aḫterden, -den]*
2. Ḥaḳḳ aña vérmiş -idi bir duḫter / Yüzi ayına müşterī **aḫter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [aḫter,]*
3. Seyr éderlerdi bile duḫterler / Ḳamer-ile nite ki **aḫterler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2407). [aḫterler, -ler]*
4. Var-ıdı Mıṣr içinde bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile **aḫter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [aḫter,]*
5. Bilmezem ṭāliʿ üm ne **aḫterdür** / Meger ol çeşm-i mār-ı deh-serdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [aḫterdür, -dür]*
6. Cismi ṣāfī ṣadefde gevherden / Ẕātı eşref şerefde **aḫterden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [aḫterden, -den]*
7. Cümle dūşīze tāze duḫterler / Bedeni burca beñzer **aḫterler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [aḫterler, -ler]*
8. Çeşm-i Yaʿḳūb gibi her **aḫter** / Cevr-i devr-ile oldılar bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 763). [aḫter,]*

ahter: *Yıldız II baht, talih, kader.*

1. Eyledi gāh **aḫterine** ʿitab / Ki güneş yüzlü dilberine ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2752). [aḫterine, -i, -n, -e]*
2. Gevher-i pāküme olar kāndur / **Aḫterüm** anlaruñla raḫşāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4461). [aḫterüm, -üm]*

ahter: *Yıldız (Yıldız gibi güzel, parlak yüzlü sevgili bağlamında).*

1. Oldı hem Deyne adlu bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile **aḫter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [aḫter,]*

ahter-i devlet: *Talih yıldızı.*

1. Yūsufuñ baḫtı çün rüCūʿ étdi / **Aḫter-i devleti** ṭulūʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5234). [aḫter-i devlet, -i]*

āhū: *Ceylan, gazal; dilber, güzel.*

1. Ḫūten **āhūlarını** çün göresin / Her birine ġazālumı ṣorasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [āhūlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
2. Ṣayd édelüm geh **āhū** geh ḫargūş / Vahşeti gède ède seyr-i vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 690). [āhū,]*
3. Cümle **āhūları** şikāruñ ola / Yéle yél gibi bī-ḳarāruñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [āhūları, -lar, -ı]*
4. Kimi ṣaḥrāları şikār eyler / Ġayb **āhūsın** āşkār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2416). [āhūsın, -sı, -n]*
5. Mest **āhūlar** erġavānī içer / Esb üzre deve ṭabanı içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [āhūlar, -lar]*
6. İreli Çīne bū-yı gīsūsı / Müşk-efşān olupdur **āhūsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3495). [āhūsı, -sı]*

7. Ancılayın ġazālı bānūya / Gösteren ṭañ mı dönse **āhūya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [āhūya, -ya]*

8. Ḳıl ḳaşuñdan kemān müjeñden tīr / Eyle ol vaḥşī **āhūyı** naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [āhūyı, -y, -ı]*

9. Bu ḳadar ḥüsn-ile zebūn olduñ / Şīr-iken **āhūya** ḳoyun olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4241). [āhūya, -y, -a]*

10. Āh édüp ā'nī düşer ol **āhū** / Ṭolar eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [āhū,]*

11. Şimdi döndi cefāñ-ıla mūya / Naẓar étmezseñ āh ol **āhūya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [āhūya, -y, -a]*

12. Gāh **āhūlar-ıla** ṣaḥrāda / Gāh māhīler-ile deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6065). [āhūlar-ıla, -lar, -ıla]*

āhū: *Ceylan; sevgilinin ceylan gözü gibi güzel gözleri.*

1. Éki **āhūsına** olınca seḥer / Merta'-ıdı teferrüç-i dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3638). [āhūsına, -sı, -n, -a]*

2. Ḳılur-iken dehānı hiçe ḫiṭāb / Ṭutdı **āhūların** ḫayāl ile ḫʷāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [āhūların, -lar, -ın]*

āhū: *Ceylan; uysal, masum.*

1. Çünki ġayret deminde ṣabr éde bu / Ne ḳadar şīr-ise olur **āhū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [āhū,]*

āhū-yı miskīn: *Misk ahusu, ceylanı. (Misk kokusun temin edildiği ceylan türü.)*

1. Ḥamele hem-dem oldı mihr-āyīn / Gezdi tenhā çün **āhū-yı miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [āhū-yı miskīn,]*

aḥvāl: *Durum, vaziyet, hāl.*

1. Çünki Yaʿḳūb diñledi bu sözi / Gürgüñ **aḥvāline** köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [aḥvāline, -ine]*

2. Ben ʿazīze resūl göndüreyin / Senüñ **aḥvālüni** ḫaber véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2860). [aḥvālüni, -ün, -i]*

3. Münkesir ḳalbüñüñ nedür ḥāli / N'oldı mecrūḥ cismüñ **aḥvāli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [aḥvāli, -i]*

4. Çün bu **aḥvāli** diñledi Ṭaymūs / Sīne ḳaʿrından iñledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [aḥvāli, -i]*

5. Zāhir **aḥvāl**ini gözetme erüñ / Bātının gözle var-ısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [aḥvālini, -i, -n, -i]*

6. Ne ʿacebdür belānuñ **ahvāli** / Degül idbārı gibi iḳbāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [ahvāli, -i]*

aḥyār: *Hayırlı, iyi, faziletli kimseler.*

1. Olsa esḥār eder ḳamu **aḥyār** / Ġayrdan ʿayna tevbe istiġfār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [aḥyār,]*

ak: *Akmak II dökülmek.*

1. **Aḳ**dı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / Ḳalbi deryā olur anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [aḳdı-y-ısa, -dı, -y, -ısa]*

2. ʿayn-ı 'işveñdem **aḳup** āb-ı günāh / Dāmenümi ter étmesün iy māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [aḳup, -up]*

3. Çün **aḳup** yére düşdi ḳanı hemīn / Nām-ı Yūsufla naḳş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [aḳup, -up]*

4. Nice ṭaşa ṭoḳundı başcuġazuñ / Gözlerüñden **aḳar** mı yaşcuġazuñ *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [aḳar, -ar]

5. Ehl-i Mıṣr olup ol ḳapuda ẕelīl / Gözlerinden **aḳardı** şevḳ-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [aḳardı, -ar, -dı]*
6. Ruḫlarına ḳızılca yerine hem / Gözlerinden **aḳardı** her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [aḳardı, -ar, -dı]*
7. Çāha Mālik naẓar ḳılup derḥāl / Gördi **aḳar** içinde ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [aḳar, -ar]*
8. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden **aḳan** yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [aḳan, -an]*
9. Ḳısmet étdükce keffin ol ḥayrān / Cedvelinden **aḳardı** seyl-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [aḳardı, -er, -dı]*
10. Yana tennūr-i sīne nān-ıçun / Ḫūnlar seyli **aḳa** ḫʷān-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [aḳa, -a]*

ak: *Beyaz.*

1. Aḳ yüzi ḫūn-ıla müşerrebdür / Lebi āb-ı ḥayāta meşrebdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3799). [aḳ,]*
2. Servi sālār-ı kārbān olmış / **Aḳ** bulut aña sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [aḳ,]*
3. Gök çemen üzre **aḳ** çadır gūyā / Yére éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043).[aḳ,]*
4. Kāşkī ben de ol güni görsem / Yāruñ **aḳ** boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [aḳ,]*

ak: *(Altın, gümüş) akmak; çokça bulunmak.*

1. Sāl-i evvelde vérdiler naḳdi / Niçe gün ol ḥişāra sīm **aḳdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [aḳdı, -dı]*

ak gül: *Beyaz gül II beyaz tenli sevgili.*

1. Nūra nūrānī géydi pīreheni / Pīrehen étdi aḳ güle semeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [aḳ gül, -e]*
2. Ol ten üzre bu pīrehen timsāl / **Aḳ gül** üzre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [aḳ gül,]*

ʿAḳabince: *Ardı sıra, peşi sıra; arkasında.*

1. ʿAḳabince kenīz-i meh-revnaḳ / Ṭaşt-ı sīmīn elinde çün zanbaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4753). [ʿAḳabince,]*

aḳārib: *Yakın akrabalar, hısımlar.*

1. Haẓer eyle göñül **aḳārib**den / Ġāfil olma saḳın ʿaḳāribden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 556). [aḳāribden, -den]*

ʻaḳārib: *Akrepler.*

1. Haẓer eyle göñül aḳāribden / Ġāfil olma saḳın **ʻaḳārib**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 556). [aḳāribden, -den]*

akça: *Akçe, para.*

1. Çeşm-i Mālik de görse ger anı / **Aḳça** nʿolur véreydi biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [aḳça,]*
2. ʿAdedinde ol **aḳçanuñ** ʿulemā / Eylediler muḫālefet peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1696). [aḳçanuñ, -nuñ]*
3. Ol ḳadar düşdi Nīle sīm-ile zer / Pūlını **aḳça** étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [aḳça,]*

ʿakd: *Nikah, evlilik.*

1. Ta güherler toġa bu ʿ**aḳdüñden** / Māyeler ḥāṣıl ola naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 147, Beyit 5531). [ʿaḳdüñden, -üñ, -den]

2. Étdi her ḫāṭırı bu ʿ**aḳde** güşād / Dindi her yandan mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [ʿaḳde, -e]*
3. Dizdi ʿ**aḳdin** f'elek Süreyyānuñ / Yaʿni kim güşvārıdur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [ʿaḳdin, -in]*

aḳdem ol: *Daha önde, ileri, üstün olmak.*

1. ʿİrfānda ḳamudan **aḳdem olduñ** / Tapun n'ola dérse mā ʿarefnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 223). [aḳdem ol, -du, -ñ-duñ]*

ʿakd-i beyʿ: *Satış akdi, satış mukavelesi.*

1. Çünki şehden bu geldi feṯḥ-i kelām / ʿ**aḳd-i beyʿ** oldı ara yérde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [ʿaḳd-i beyʿ,]*

ʿakd-i nikāh ét: *Nikah kıymak, nikahına almak; evlenmek.*

1. Yūsufa çünki ḥażret-i Fettāḥ / Buyruġ étdi ki **éde** ʿ**aḳd-i nikāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5532). [ʿaḳd-i nikāh ét, -e]*

ʿakd-i nikāh eyle: *Nikah kıymak, nikahına almak; evlenmek.*

1. Sen daḫi **eyle** aña ʿ**aḳd-i nikāh** / Meclis-i ṣohbetüñde ḳıl mişbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [ʿaḳd-i nikāh eyle,]*

'akd-i zebān ét: *Konuşma(ma) yemini etmek; konuşmamaya ant içmek.*

1. Sūsen **ét**di çemende **'aḳd-i zebān** / Dilden irmeye tā ʿarūsa ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). ['aḳd-i zebān ét, -di]*

ʿ**Ākıbet:** *Sonunda, nihayet, neticede.*

1. Bunca faẕlıy'la ẓulm olundı aña / ʿ**Āḳıbet** oldı efẓalü'ş-şühedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299). [ʿĀḳıbet,]*
2. ʿ**Āḳıbet** eyledüm bu ḳıṣṣayı cüst / Bulmadum Türkī dilde anı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [ʿĀḳıbet,]*
3. ʿ**Āḳıbet** ḳaldı derd-ile nevmīd / Olmadı Yūsufuñ nişānı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1254). [ʿĀḳıbet,]*
4. ʿ**Āḳıbet** bildiler firāset-ile / Geldi gökden melek beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [ʿĀḳıbet,]*
5. Gerçi çekdi ʿAzīz mihr-ile renc / Mühr-ile kaldı ʿ**Āḳıbet** ol genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [ʿĀḳıbet,]*
6. Alımadı ʿAzīz burcın anuñ / ʿ**Āḳıbet** Yūsuf açdı dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [ʿĀḳıbet,]*
7. Her ḫırīdār éderdi anı füzūn / Oldı ṣad bedre ʿ**ākıbet** altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). ['ākibet,]*
8. ʿ**Āḳıbet** bunca tāc ü bāc ü ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [ʿĀḳıbet,]*
9. Bīde aşlansa sīb-i sulṭānī / Bitürür bīd ʿ**Āḳıbet** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [ʿĀḳıbet,]*
10. Ṣırça ṣanup anı gümāna batar / ʿ**Āḳıbet** bilmeyüp yabana atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3442). [ʿĀḳıbet,]*
11. Göñlüñi ʿakse vérme iy maġrūr / Ki olur ʿaks ʿ**Āḳıbet** bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [ʿĀḳıbet,]*
12. ʿ**Āḳıbet** nūr olur bu şevḳ-ıla / Cān-ı şīrīn vérüp bu ẓevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [ʿĀḳıbet,]*
13. İḫvetüñ kin ekildi cānlarına / Uġradum ʿ**Āḳıbet** ziyānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [ʿĀḳıbet,]*

14. ʿ**Āḳıbet** gördi derde yoḳ çāre / Dilberi görmez-ise bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [ʿĀḳıbet,]*

15. ʿ**Āḳıbet** baña mekr-ile uydı / Beni ḫalvet-sarāyına ḳoydı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [ʿĀḳıbet,]*

16. ʿ**Ākıbet** vaṣluña çü bulmaya yol / Seni zindāna mübtelā éder ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [ʿākibet,]*

17. ʿ**Ākıbet** göñli étmeyüp ārām / Dāyesine varup o serv-i ḫırām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [ʿākıbet,]*

18. ʿ**Āḳıbet** vérdi aña ʿışḳ sürūr / Kūr-iken étdi nergesin pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5595). [ʿĀḳıbet,]*

19. Şöleni çıḳdı ʿ**Āḳıbet** şāhuñ / Baḫş olındı simātı dergahuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [ʿĀḳıbet,]*

20. ʿ**Āḳıbet** vāḳıf étdiler pederin / Dédiler aña derdinüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [ʿĀḳıbet,]*

21. ʿ**Āḳıbet** gül-şen oldı aña o nār / İrişüp luṭf-ı ḫażret-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6016). [ʿĀḳıbet,]*

22. ʿ**Āḳıbet** göndürüp fidā-yı aẕīm / Ol belādan ḫalāṣ étdi Kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [ʿĀḳıbet,]*

23. Ḳalmadı gözde ḫāb eşeri ṭoldı āb-ıla / Bilmen ki ʿ**Āḳıbet** n'édiser mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [ʿĀḳıbet,]*

24. Baġrı anuñ ki dür gibi delinür / ʿ**Āḳıbet** yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [ʿĀḳıbet,]*

25. Zālimüñ ḫayfı ṣanma yérde ḳalur / ʿ**Āḳıbet** bil ki ḫānmānın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). [ʿĀḳıbet,]*

26. Anı kim besler-idi dāye gibi / ʿ**Āḳıbet** yére ṣaldı sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [ʿĀḳıbet,]*

27. Ḳaldı andan da ʿ**ākıbet** maḫrūm / Neler eyler kişiye ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [ʿākıbet,]*

28. ʿ**Āḳıbet** Ḥaḳḳ mükemmel étdi seni / Cümlemüzden mufażżal étdi seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [ʿĀḳıbet,]*

29. Gelüp ebnāsı ʿ**āḳıbet** ḳatına / Yüz urup şerm-sār ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [ʿĀḳıbet,]*

30. Yazdılar āḫirinde niçe güvāh / Dédiler ʿ**āḳıbet** Kefa billah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723). [ʿāḳıbet,]*

31. ʿ**Āḳıbet** Eflaḥ-i siyeh-manẓar / İsteyürek o māhı buldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [ʿāḳıbet,]*

32. ʿ**Āḳıbet** yolları daḫi yitdi / Başdan aşdı şu işleri bitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1864). [ʿāḳıbet,]*

33. Ḳahr-ıla ḳaʿr-ı çāha atdılar / ʿ**Āḳıbet** bende déyü ṣatdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827). [ʿāḳıbet,]*

34. Her ne ādem ki irmedi o deme / Mübtelā oldu ʿ**āḳıbet** nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [ʿāḳıbet,]*

ʿakīk ét: *(Göz yaşını) kırmızı etmek; çok ağlamaktan gözlerinden kan gelmek.*

1. Güher-i çeşmini ʿ**aḳīḳ étdi** / Çün ciger ḳanına ṭarīk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6245). [ʿaḳīḳ ét, -di]*

ʿākil: *Akıllı, akıl sahibi (kimse).*

1. ʿ**Āḳile** ʿaḳlı çün ʿiḳāl oldı / Seni fehm étmesi muḫāl oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103*). [ʿāḳile, -e]*

2. Bu cihān bir ḥikāyedür iy dil / Eyü ḳılsun ḥikāyetin ʿ**āḳil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [ʿāḳil,]*

3. ʿ**Āḳil**-iseñ bu ḥikmete naẓar ét / Étme cevri cezāsı var ḫaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [ʿāḳil-iseñ, -i, -se, -ñ]*

4. Eylemez ʿ**āḳil** ol sürūra ġurūr / Ki ola anda intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [ʿāḳil,]*

5. Ṣabra gerçi cemīldür ʿ**āḳil** / Vaṣl-i Yūsufda illa gey müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [ʿāḳil,]*

6. Sen de iy Ḥamdi ʿ**āḳil**-iseñ eger / Eyle faḳr ü fenā éline sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5121). [ʿāḳil-iseñ, -ise, -n]*

7. Ḳalmadı şimdi bende ʿaḳl-ıla dil / Nʿola benden ḳaçarsa her ʿ**āḳil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [ʿāḳil,]*

8. ʿ**Āḳil** oldur bu luʿba aldanmaz / Bī-vefa çarḫı bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [ʿāḳil,]*

ʿ**akl:** *Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.*

1. Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / Dilin hevāyi vü ʿ**aḳl**ını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [ʿaḳlını, -ı, -n, -ı]*

ʿ**ākil ol:** *Akıllı olmak.*

1. Dédi bu söz daḫi degül maʿḳūl / ʿ**āḳil olan** bunı éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [ʿāḳil ol, -an]*

2. Ġāfil olmaz o demde ʿ**āḳil olan** / Bāde vérür ol ābı ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [ʿāḳil ol, -an]*

3. Pāresin pāreler mi ʿ**āḳil olan** / Ḳaṣd éder kendüzine cāhil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [ʿāḳil ol, -an]*

ʿ**ākir ol:** *Kısır olmak (Kadının çocuk doğuramaması bağlamında).*

1. Géçdi bu ḥālet üzre bir niçe yıl / ʿ**Ākir ol**dı toġurmadı Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [ʿĀḳir ol, -dı]*

akıt: *Akıtmak, dökmek.*

1. Legeni aldı geldi Cebrā'il / Aña **aḳıt**dı ḫun-ı kebşi Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [aḳıtdı, -dı]*

2. Taḫta-i sīnem üzre ben anı / Yumadum gözden **aḳıdup** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [aḳıdup, -up]*

3. Ḫuşk olduḳça tāze 'unnābı / Gözden aña **aḳıtmadum** ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6262). [aḳıtmadum, -ma, -du, -m]*

4. Bu suʿāli çü Yūsuf eyledi gūş / Ḥikmet-ile **aḳıtdı** çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [aḳıtdı, -dı]*

akıt: *(Dudaklarından) akıtmak, dökmek (Dua etmek bağlamında).*

1. Ėtdi Yūsuf bu ḫācet üzre duʿā / Leblerinden **aḳıtdı** āb-ı beḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [aḳıtdı, -dı]*

ʿ**akl:** *Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.*

1. ʿĀḳile ʿ**aḳl**ı çün ʿiḳāl oldı / Seni fehm étmesi muḫāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103). [ʿaḳlı, -ı]*

2. Dédi İblīs ki ʿ**aḳlıñuz** ḳanı / Ger çıḳarursañuz bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [ʿaḳlıñuz, -ıñuz]*

3. Laʿline ḳarşu nūş éderdi şarāb / Ġamzeden ʿ**aḳlı** olmış-ıdı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [ʿaḳlı, -ı]*

4. Cānı ʿ**aḳlı** dili Zelīḫānuñ / Segleri oldılar o çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [ʿaḳlı, -ı]*

5. Dédi kim iy Ḫudā kenīzānı / ʿ**Aḳl-ile** ʿālemüñ ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [ʿaḳl-ile, -ile]*

6. Ḥendese içre ʿ**aḳlı** bī-miḳdār / Fikr-i maʿmūrı her işe mi'mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [ʿaḳlı, -ı]*

7. Her ki ʿ**aḳlı** vü fehmi var anuñ / Éder iḥsān cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [ʿaḳlı, -ı]*
8. ʿ**Aḳlı** bünyādına irişdi ḫalel / Oldı dīvāne tā irince ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4778). [ʿaḳlı, -ı]*
9. Bu degül ol ki bildürüp özini / ʿ**Aḳlumuñ** rūşen étdi yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [ʿaḳlumuñ, -um, -un]*
10. Ḳalmadı şimdi bende ʿ**aḳl-ıla** dil / Nʿola benden ḳaçarsa her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [ʿaḳl-ıla, -ıla]*
11. Ṭıfl-iken ʿ**aḳl** ü fikri kāmil ola / Cümle-i ʿilm ü faẓla şāmil ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [ʿaḳl,]*
12. Gözleri ḫʷāb içinde dil bīdār / ʿ**Aḳlı** sermest-i bade-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2448). [ʿaḳlı, -ı]*
13. ʿIşḳ eşer eyledi Zelīḫāya / ʿ**Aḳlı** milkini verdi yağmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2521). [ʿaḳlı, -ı]*
14. Mest olur dilberi ḫayālinden / Ḳurtılur ʿ**aḳlınuñ** ʿiḳālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2624). [ʿaḳlınuñ, -ı, -nın]*

ʿ**akl ü cānı tene gel:** *Aklı başına gelmek; kendine gelmek.*

1. Çün yine ʿ**aḳl ü cānı geldi tene** / Yūsuf anuñla başladı süḫana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [ʿaḳl ü cānı tene gel, -di]*

ʿ**akl u dil ʿāleminden ġarib ét:** *Akıl ve gönül aleminden ayırmak; aklı başından gitmek, kendinden geçmek.*

1. Cānını leẕẕet-i ḫiṭāb-ı ḥabīb / ʿ**Aḳl u dil ʿāleminden étdi ġarib** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5488). [ʿaḳl u dil ʿāleminden ġarib ét, -di]*

ʿ**aklını al:** *Aklını başından almak, hayrette bırakmak.*

1. Bendi ol düzde ur ki ḫʷābumda / Mest édüp ʿ**aḳlum aldı** tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [ʿaḳlı al, -dı]*
2. Ki ʿaceb ol ṣanem ne vaḳt irişe / ʿ**aḳlum alup** ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ʿaḳlı al, -up]*

ʿ**aklı fikri:** *Aklında fikrinde olan, zihni sürekli meşgul eden.*

1. Birinüñ ʿ**aḳlı fikri** ṣahrāyī / Biri gözden aḳıtdı deryayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 751). [ʿaḳlı fikri, -i]*

ʿ**aklı fikri tebāh ol:** *Aklı, fikri başından gitmek, kendini kaybetmek.*

1. Bu cemāl-ile ẓāhir oldı o māh / Görenüñ ʿ**aḳlı fikri oldı tebāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [ʿaḳlı fikri tebāh ol, -dı-i]*

ʿ**aḳlı gel:** *Şuurun gelmesi, aklı başına gelmek; kendine gelmek.*

1. ʿ**Aḳlı geldi** çü mā'-i verd-ile / Başladı aġlamaġa derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3320). [ʿaḳlı gel, -di]*
2. **Geldi** çün ʿ**aḳlı** bir'ki sāʿatden / Başladı aġlamaġa riḳḳatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1135). [ʿaḳlı gel,]*
3. Bir zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup dedi kimsin iy gūyā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787*). [ʿaḳlı gel, -di]*
4. Baʿżınuñ ʿ**aḳlı geldi** bir pāre / Ḳaldı Yūsuf ġamından āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4779). [ʿaḳlı gel, -di]*

ʿ**aklı gét:** *Şaşırmak, kendinden geçmek.*

1. Görenüñ ʿ**aḳlı gétdi** dem geldi / Gözine nem yérine dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [ʿaḳlı gét, -di]*

ʿaḳlı ḳalma: *Aklı başından gitmek, hayrete düşmek.*

1. Kemerin çün ḳuşatdı İsḥākuñ / **Ḳalma**dı ʿ**aḳlı** kılca ʿuşşāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [ʿaḳlı ḳalma, -dı-ı]*

ʿaklı milkini yaġmaya vér: *Aklı başından gitmek, düşünemeyecek duruma gelmek.*

1. Ḥayret édüp dil-i Zelīḫāya / ʿ**Aḳlı milkini vérdi yaġmaya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2836). [ʿaḳlı milkini yaġmaya vér, -di-i, -n, -i]*

ʿaklı nā-temām ol: *Aklı kıt olmak, aklı eksik olmak.*

1. Dédi iy ʿ**aḳlı nā-temām olan** / Zerʿ olınmaz ṭarīḳ-i ʿām olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1280). [ʿaḳlı nā-temām ol, -an]*

ʿaḳlı yār ol: *Aklı başında olmak II uyanık ve tedbirli olmak.*

1. ʿ**Aḳlı yār ol**sa eylemez insān / Ẕehebi meẕhebi ẕehābı ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1645). [ʿaḳlı yār ol, -sa]*

ʿaḳlını al: *Aklını başından almak, kendine hayran bırakmak.*

1. ʿ**Aḳlını** her kimüñ kim **ala** o māh / Bu cihāndan ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [ʿaḳlını al, -a]*
2. ʿ**Aḳlını almış**-iken ol āfāt / Görür āsān ṭarafda bīḫ-i necāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [ʿaḳlını al, -mış, -iken]*
3. Bu degül ol ki ʿ**aḳlum aldı** benüm / Eridi ḥasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [ʿaḳlını al, -dı]*
4. ʿ**Aḳlumı aldı** yār-ı zindānī / Ḳodı bī-ḫōd bu mest ü ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5108). [ʿaḳlını al, -dı]*

ʿaklını yitür: *Şaşkınlıktan aklını kaybetmek, deliye dönmek; çok beğenmek.*

1. Bir naẓar her ki anı görmiş-idi / Mest olup ʿ**aḳlını yitürmiş**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [ʿaḳlını yitür, -miş, -idi]*

ʿaḳluñı dér: *Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak; aklını başına toplamak.*

1. ʿ**Aḳluñı dér** te'emmülét bir dem / Ṣabra yüz ṭut taḥammülét bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [ʿaḳluñı dér,]*
2. Pederi dédi olma rüsvāyi / ʿ**Aḳluñı dér** ṭaġıt bu sevdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [ʿaḳluñı dér,]*

akreb: *Akrep burcu.*

1. Çünki ʿāşıḳdan ola yār nüfūr / Ṣūreta **aḳreb-ise** maʿnide dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [aḳreb-ise, -ise]*

'aḳreb ol: *Daha yakın olmak II yaklaşmak.*

1. Menzilüñ **'aḳreb olalı** her dem / Gül gibi ḳuçdı ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). ['aḳreb ol, -alı]*

aḳribā: *Akraba, yakınlar.*

1. Diledi kim daḥi édeydi kelām / **Aḳribāsına** göndüreydi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1776) [aḳribāsına, -sı, -n, -a]*
2. **Aḳribā** raḥm édüp o bīmāra / İledürler o yére tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [aḳribā,]*

ʿaks: *Akis, yansıma, görüntü.*

1. Lāle-gūn oldı çeşme-i ḫāver / ʿāşıḳuñ çeşmi ʿ**aksi** düşdi meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [ʿaksi, -i]*

2. Revzeni cāmı māh-tāb-ı cihān / Şemsesi ʿ**aksi** şems-i tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [ʿaksi, -i]*

3. Gördi çün ʿ**aksini** muḳābil o nūr / Buldı naḳde ʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [ʿaks, -i, -n, -i]*

4. Tutuḳı ʿ**aksi**-y-ile rūy-i zemīn / Oldı pīrūze reng-iken laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [ʿaksi-y-ile, -i, -y, -ile]*

ʿ**aks:** *Akis, yansıma; eşya, yaratılmış olan her şey. (Yaratılmış olan her şeyin Allah'ın esma ve sıfatlarının bir yansıması olması bağlamında.).*

1. Göñlüñi ʿakse vérme iy maġrūr / Ki olur ʿ**aks** ʿĀḳıbet bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [ʿaks,]*

2. ʿaksi n'eylersin aşla eyle şitāb / Aşlı bulan ḳatında ʿ**akse** çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [ʿakse, -e]*

3. Göñlüñi ʿ**akse** vérme iy maġrūr / Ki olur ʿ**aks** ʻāḳibet bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [ʿakse, -e]*

4. ʿ**Aksi** n'eylersin aşla eyle şitāb / Aşlı bulan ḳatında ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [ʿaksi, -i]*

5. Her ne ṣūret ki ola maṭlūbuñ / ʿ**Aksidür** ol cemāl-i maḥbūbun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [ʿaksidür, -i, -dür]*

ʿ**aks ol:** *Aksi olmak; tersine dönmek, bir iş için tam zıddı gerçekleşmek.*

1. Ṭāli'üm ḳara oldı gözlerüm aġ / Umaram ʿ**aks ola** bulam anı ṣaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [ʿaks ol, -a]*

ʿ**aks-i Yūsuf:** *Hz. Yusuf'un gölgesi.*

1. ʿ**Aks-i Yūsuf** mı düşdi gerdūna / Oldı alūde dāmeni ḫūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 762). [aks-i Yūsuf,]*

al: *Almak, elde bulundurmak.*

1. Ḳameri n'eylerem yüzüñi görek / Şekeri **almazam** sözüñi görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [almazam, -maz, -am]*

2. Dérler-idi nemüz **alursañ** al / Tek görinsün yine o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [alursañ, -ur, -sa, -ñ]*

3. Legeni **al**dı geldi Cebrā'il / Aña aḳıtdı ḫun-ı kebşi Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [aldı,-dı]*

4. Ol zemān kim Ḫalīle Cebrā'īl / **Al**dı geldi fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [aldı, -dı]*

5. Zene uydı çün étdi Yūsufa cevr / Manṣıbın **aldı** vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [aldı, -dı]*

6. Nāmeyi ṣundılar bu sevḳ-ıla / **Aldı** açdı oḳudı ṣevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [aldı, -dı]*

7. Tā **al**a Yūsufı atasından / Pāk ola göñli ġuṣṣa pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [ala, -a]*

8. Urdı bāzū-yı Yūsufa elini / Köñlegi **aldı** açdı heykelini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 922). [aldı, -dı]*

9. Géçdi ol kim gelürdi peyk-i ḫaber / Bir söz-içün **alurdı** biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [alurdı, -ur, -dı]*

10. Anı alan başın belāya ṭaḳar / Ṭamudan od **alup** ne yérde yaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [alup, -up]*

11. Niçe bir derd-ile şikeste ḳalam / Himmet it tā ki şol ġulāmı **alam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [alam, -am]*

12. Gūşına irdi çün anuñ bu güher / Güher **almaġa** gétdi niçe semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244). [almaġa, -maġa]*

13. Dérler-idi nemüz alursañ **al** / Tek görinsün yine o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [al,]*

14. Bend-i zülfüñ bu tābı kimden **alur** / Gül-i seyr-ābuñ ābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [alur, -ur]*

15. Bend-i zülfüñ bu tābı kimden alur / Gül-i seyr-ābuñ ābı kimden **alur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [alur, -ur]*

16. Ḳodılar farḳına muraṣṣaʿ tāc / Ḳıymeti ʿışḳ-ı cāndan **alduġı** bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [alduġı, -duġ, -ı]*

17. Kim vérür bu bahā bahāsını / Kim **alur** cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [alur, -ur]*

18. Meh-i ṣaʿādetümüz gün gibi ʿiyān oldı / Çün **aldı** gönlümüzi cān gibi nihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [aldı, -dı]*

19. Çün ʿazīz oldı māh-ı Ken‘ānī / **Aldı** Mālikden isteyüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [aldı, -dı]*

20. Kim döşer ola pisterin bu géce / Kim **alup** ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [alup, -up]*

21. Yūsufa ṣundı anı Rūḥ-ı Emīn / **Aldı** çün ḳoḳdı vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [aldı, -dı]*

22. **Aldı** bir gün eline āyīne / Nāẓar étdi cemāli ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [aldı, -dı]*

23. Ne müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü cān andan **aldı** ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [aldı, -dı]*

24. Zer vérüp Mıṣruñ āftābları / **Aldılar** cāna şevḳ u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [aldılar, -dı, -lar]*

25. Baʿżı aʿża’sını anuñ **alalum** / Pederüñ yine ḳatına gelelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [alalum, -a, -lum]*

26. Benden aña selam vāṣıl édüñ / Niʿmet **aluñ** murād ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [aluñ, -uñ]*

27. Günden **alur** çü feri nīlüfer / Ḳalbin étmez güşāde nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [alur, -ur]*

28. Vech odur kim **ala** bu dil-bendi / Éde ferzend ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [ala, -a]*

29. **Al**dı bu üç güli budağından / Şimdi getürdi dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [aldı, -dı]*

30. Kalma ol ḥāle k’irtiḥāli ola / **Alma** ol mālı kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [alma, -ma]*

31. Zālimüñ ḥayfı ṣanma yérde ḳalur / ʿĀḳıbet bil ki ḫānmānın **alur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). [alur, -ur]*

32. Dil murādını vāfir **aldılar** / Bende yoġ añlasa biḍā’atini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6984). [aldılar, -dı, -lar]*

33. Bende yoġ añlasa biḍā‘atini / Çoġ **alur** pādşah niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [alur, -ur]*

al: *Beraberinde götürmek veya getirmek.*

1. Yūsufı senden **alup** iḫvānı / Gürg yédi démişler ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [alup, -up]*

2. Çün beşāret ümidi geldi dile / **Aldı** Buşrayı kendü-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592).*

al: *(Bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak.*

1. Dédi kim kim **alur** cemāl-i ṣarīḥ / ʿandelīb-i faṣīḥ ü kebg-i melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [alur, -ur]*

2. Çün Zeliḫa bu derd-ile ḳaldı / Vérdi her varını belā **aldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [aldı, -dı]*

3. Ben bunı **aldum** arpa deñlü zere / Ṣaçdum ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [aldum, -du, -m]*

4. **Alsa** ādem bahāsına nānı / Ne bunu ḳordı vermedük ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [alsa, -sa]*

5. Baʿžılar dér ki öldi çün Rāḥīl / Yūsufa dāye **aldı** İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073).*

   [aldı, -dı]

6. Eyledi bir bahāne yine ʿAzīz / Dédi kim şeh de étmiş **almaġa** ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [almaġa, -mag, -a]*

7. Belki dé kim **alur** ṭarīḥ ü cerīḥ / Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [alur, -ur]*

8. Déyesin kim ʿAzīz-i Mıṣr zeni / Diler **alup** oġul édine seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [alup, -up]*

9. Almış-ıdum ticāret étmeg-içün / Semenüñi biżāʿat étmeg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3274). [almış-ıdum, -mış, -ıdu, -m]*

10. Çün Zeliḫaya ḥāṣıl oldı murād / Yūsufı **aldı** gétdi kaṣrına ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [aldı, -dı]*

11. Beni **aldı** ʿale'l-ḫuṣuṣ ʿAzīz / Tā olam aña menfaʿat-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981). [aldı, -dı]*

12. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun her ev / Cevherin vérdi **aldı** gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [aldı, -dı]*

13. Sāl-i sālisde ġalleyi her dār / **Aldı** verdi ṭavarını ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [aldı, -dı]*

14. Sāl-i hāmisde cümle emlaki / Verdiler ġalle **alalar** tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [alalar, -a, -lar]*

15. Sāl-i sādisde vérdiler evlād / Zād **alup** ġamdan oldılar āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [alup, -up]*

al: *Çalmak, aşırmak; kapmak.*

1. Ṣāyed ola ki saña ḥīle éde / Yol bulıcaḳ metāʿuñ **ala** géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [ala, -a]*

2. Düzd olan ādemūñ ḳumāşın **alur** / Ceng édüp vérmez-ise başın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [alur, -ur]*

3. El uzatmış dilemiş ol bed-ḫāh / Vaṣlumuñ gencin **almaġa** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [almaġa, -mag, -a]*

al: *Hile, düzen, aldatma.*

1. Dédiler kim bilür misin anı / Düzer-idüñ yalan düşi **alı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [ālı, -ı]*

2. Ḥāli ḥīle maḳāli fitne vü **al** / Ṭavrı cevr ü ṭarıḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [al,]*

3. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḥīle vü **al** / Bu beyān olınan gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [al,]*

4. Açdılar örtmeg-içün **alların** / Evvelā ġayrılar çuvalların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5871). [alların, -lar, -ın]*

5. Görinür ādeme cemāl-ile / Ṣayd éder anı mekr ü **al**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [al-ıla, --ıla]*

6. Āteşe ṣalsa na'li zülfi miṣ̱āl / Ṭoldururdı cihāna fitne vü **al** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [al,]*

7. Mekr ü **alı** şiddetinden ẓālimüñ / Uġrayan ẓulm-i şedīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1231). [alı, -ı]*

al: *Kırmızı (renk).*

1. Düzdi **al** vāleden tutuḳ lāle / Dizdi ziver aġ incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [al,]*

2. Çün tutuḳ oldı aña **al** vāle / Yéle vérdi ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [al,]*

al: *Gidermek, yok etmek.*

1. ʿIşḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [alsun, -sun]*

al: *Almak, fethetmek.*

1. **Alımadı** ʿAzīz burcın anuñ / ʿĀḳıbet Yūsuf açdı dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [alımadı, -ıma, -dı]*

al: *(İşe) almak.*

1. Cāriyedür anası anamuza / Ḫiẕmet-içün **alındı** ḫānemüze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1669). [alındı, -ın, -dı]*

al: *Avlamak II ele geçirmek.*

1. Ġaybdan ẓāhir oldı bir şehbāz / **Aldı** dil mürġın eyledi pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [aldı, -dı]*

al: *Almak, kabul etmek.*

1. Dil ki nūş éde şerbet-i yāri / Şekker olursa **almaz** aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [almaz, -maz]*

al: *Almak, yoksun bırakmak.*

1. Beni şimdi ki ḥaḳ yola ṣalduñ / Vér o nūrı ki dīdeden **alduñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [alduñ, -du, -ñ]*

al: *Çıkarmak, kaldırmak.*

1. Çekdiler mūzesini pāyinden / **Aldılar** burḳaʿını ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 843). [aldılar, -dı, -lar]*

2. Ol semen nergesine fer vérdi / Sīm-rengin **alup** güher verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [alup, -up]*

al: *(Kaynağını) almak (Bir vasfı birinden almak bağlamında.)*

1. Gül yüzüñ reng ü ābı kimden **alur** / Sünbülüñ pīç ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [alur, -ur]*

2. Gül yüzüñ reng ü ābı kimden alur / Sünbülüñ pīç ü tābı kimden **alur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [alur, -ur]*

al: *(Bedel, karşılık) almak.*

1. Yūsuf anlardan **alduġını** hemān / Yüklerinde ḳodurmış-ıdı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [alduġını, -dug, -ı, -n, -ı]*

2. Yoġ-ımışsa ḳatında ḥürmetümüz / Vérmez-idi **alup** biḍā‘etümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5807). [alup, -up]*

3. Her ki senden getürdi mihr sözin / Tāc vérdüm **alup** ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [alup, -up]*

al: *(Kokusunu) almak.*

1. Andan **alurdı** bū-yı Yūsufı dil / Anda görürdi rū-yı Yūsufı dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [alurdı, -ur, -dı]*

al: *(Canını) almak.*

1. Dūr étme bu cānı Yūsufdan / Evvel **al** belki anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [al,]*

āl: *Aile, nesep (Hz. Muhammed'in ailesi ve o nesepten gelenler bağlamında.)*

1. Anuñ aṣḥābı-y-ıçun āli-y-içün / Yüce ḳadri büyük kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 4, Beyit 154). [āli-y-içün, -i, -y, -içün]

al ét: *Hile yapmak, oyun oynamak; aldatmak.*

1. Ol ala gözleriy'le **al étdi** / Ḳaşı gibi beni ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [al ét, -di]*
2. Niçe zībā ġazāla **al étdi** / Gürg-i ḫūn-ḫ āra pāy-mal étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 891). [al ét, -di]*
3. Ṣandılar **édeler** şikār-ıla **al** / Bilmediler ki āşkār ola ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1344). [al ét, -e, -ler]*
4. Ér iseñ ʿavrata inanma aḫī / ʿavrat **al ét**di enbiyāya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [al ét, -di]*

al ét: *Kırmızı etmek, kırmızıya boyamak (Āşığın gönül yarası kanının her şeyi kırmızıya boyaması bağlamında.).*

1. Rişte-i cān édüp düvālin anuñ / Rīş-i dilden **éderdi alın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4980). [al ét, -er, -di]*

āl eyle: *Hile yapmak, oyun oynamak, aldatmak.*

1. Çünki İṣḥāḳ gördi bu ḥāli / Bildi kim ʿavrat eylemiş ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 608). [āl eyle, -miş]*
2. Yūsufı aldılar çün **eyleyüp al** / Pençe-i gürge düşdi ṣanki ġazāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 830). [al eyle, -y, -üp]*

āl ü aṣḥāb: *Aile ve yakınlar; Hz. Muhammed'in ailesi ve onun zamānında yaşamış, onu görmüş ve sohbetinde bulunma şerefine ermiş kimseler, sahābeler.*

1. **Āl ü aṣḥābına** selām olsun / Dīni dünyāda müstedām olsun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 269*). [āl ü aṣḥāb, -ı, -n, -a]*

aʿlā: *Daha güzel, daha üstün; yüce*

1. Ḳadd ü ḳāmetde ḳamusı **aʿlā** / Kimisi sidre vü kimi Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [aʿlā,]*
2. Ḳo bu ednāyı ʿazm ét **aʿlā**ya / Ḳābe Ḳavseyne ir ev ednāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). [aʿlāya, -y, -a]*

ala göz: *Ela göz ll ela gözlü güzel.*

1. Ol **ala göz**leriy'le al étdi / Ḳaşı gibi beni ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [ala göz, -ler, -i, -y, -le]*

ʿalāḳa: *Bağlantı, ilişki.*

1. Ṭutdı miḥrāb-ı tā'ate yüzini / Kesdi cümle ʿ**alāḳadan** özini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4941). [ʿalāḳadan, -dan]*

ʿalāmet: *Alamet, belirti, iz, nişan.*

1. Bu ki bu resme ḫūb ṭalʿatdür / Ḫūyına rūyı ḫōş ʿ**alāmetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [ʿalāmetdür, -dür]*
2. Her zemān bu ne ṭurfa ḥikmetdür / Ṭoymamaḳ ḳızlıġa ʿ**alāmetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5674). [ʿalāmetdür, -dür]*
3. Ḳalmadı ṣabrı bī-ḳarār oldı / Bed ʿ**alāmetler** āşḳār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1104). [ʿalāmetler, -ler]*
4. Bu ʿ**alāmet** eger degülse ḫayāl / Umaram teşne cāna ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [ʿalāmet,]*

alda: *Kandırmak, aldatmak.*

1. Bir édüp **alda**maġa dillerini / Baġlayup ẓulm ü ḫayfa bèllerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 676). [aldamaġa, -mag, -a]*
2. **Aldamañ** siz beni yalan söz-ile / Ben inanmam size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [aldamañ, -mañ]*

3. Yūsuf uġrayıcaḳ ol araya / **Aldamaḳ** ḳaṣdına Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [aldamaḳ, -mak]*

4. **Alda**ram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram arpa arż édüp gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [aldaram, -r, -am]*

5. Geh dér-idi nigār naḳş geçer / **Aldayup** ben ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [aldayup, -y, -up]*

6. Ki bizi aduñuzla **aldaduñuz** / Şimdi ṣāʿ-ı melik uġurladuñuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [aldaduñuz, -du, -ñuz]*

7. Oldı tıfla tufeylī miskin pīr / **Alda**dı anı zīver-i tezvīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 636). [aldadı, -dı]*

aldamak: *Kandırmak, aldatmak.*

1. Ṭās-bāz-ı felek ne sāḥirdür / Ādemi **aldamaḳda** māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3058). [aldamaḳda, -da]*

2. Gerçi kim **aldamaġ-ıçun** pederi / Yūsuf iḫvānı düzdiler ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [aldamaġ-ıçun, -ıçun]*

3. Çünki Yūsufsuz uġrayaydı sipāh / **Aldamaġ-ıçun anı her güm-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [aldamaġ-ıçun, -ıçun]*

aldan: *Aldanmak, kanmak, inanmak.*

1. ʿāḳil oldur bu luʿba **aldanmaz** / Bī-vefa çarḫı bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [aldanmaz, -maz]*

2. Tatlu söze çü Yūsuf **aldan**dı / Bunlaruñ etmegi yaġa bandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 759). [aldandı, -dı]*

3. Çünki **aldanmadı** yalanlarına / Āteş-i tasa düşdi cānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1331). [aldanmadı, -ma, -dı]*

aldur: *Yerinden kaldırtmak, alma işini yaptırmak.*

1. Efserini serinden **aldurdı** / Egnine eski ḫırḳa ṣaldurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [aldurdı, -dı]*

ʿale'l-ḫuṣūṣ: *Özellikle, bilhassa.*

1. Ḳahra ire ʿ**ale'l-ḫuṣūṣ** ʿAzīz / Luṭf éderken baña ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [ʿale'l-ḫuṣūṣ,]*

2. ʿĀşıḳuñ mevtidür firāḳ-ı nigār / Hem-dem-iken ʿ**ale'l-ḫuṣūṣ** aña yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4986). [ʿale'l-ḫuṣūṣ,]*

3. Anda ola ʿ**ale'l-ḫusūs** ḳarīb / Görmege géder ola anı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 474). [ʿale'l-ḫusūs,]*

4. Dil-i ʿāşıḳ ʿ**ale'l-ḫuṣūṣ** iy yār / K'ola ṣad pāre derd-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [ʿale'l-ḫuṣuṣ,]*

5. Beni aldı ʿ**ale'l-ḫuṣūṣ** ʿAzīz / Tā olam aña menfaʿat-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981). [ʿale'l-ḫuṣuṣ,]*

6. Dil rübāsı ʿ**ale'l-ḫusūs** anuñ / Aḥseni-y-idi nevʿ-i insanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 536). [ʿale'l-ḫusūṣ ,]*

ʿālem: *Kainat, dünya II dünyadaki her şey.*

1. Ki hevā-dārı oldı Dārālar / ʿ**Āleme** ṣaldı ṣavḳı ġavġālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). [ʿāleme,-e]*

2. Şāhlar mest cām-ı Cemlerden / Ṭoldı yér ʿ**ālemi** ʿalemlerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [ʿālemi,-i]*

3. ʿ**Ālemüñ** ʿömri ḫāṣılın ne ki var / Eyler-idi ʿammārı üzre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [ʿālemüñ, -ün]*

4. Olmaya ʿālem içre bundan kem / Ki özine vücūd véreʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [ʿalem,]*

5. Ṭoldı ʿ**ālem** duʿā’sı-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi geldi yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [ʿālem,]*

6. Çın seḥer çünki şāhid-i ḫurşīd / ʿ**Āleme** ʿarża ḳıldı nūr-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1922). [ʿāleme, -e]*

7. Beni ʿ**ālemlere** melāmet éden / ʿāleminde özi ferāġat éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2754). [ʿālemlere, -ler, -e]*

8. Beni ʿālemlere melāmet éden / ʿ**Āleminde** özi ferāġat éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2754). [ʿāleminde, -i, -n, -de]*

9. ʿIşḳıla zindedir ḳamu ʿ**ālem** / ḥāletü’l-ḥubb-i leyse miñzalik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 81). [ʿālem,]*

10. ʿIşḳ-ıla ḥāliża’f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿ**ālemde** tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [ʿālemde, -de]*

11. Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / Éki ḥarf ile anca biñ ʿ**ālem** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[ʿālem,]*

12. ʿ**Ālemi** hayy eden hayatun içün / Kelimāt-ı kelām-ı zātun içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 133*). [ʿālemi, -i]*

13. Ṣalsa bu od cihāna bir dem dem / Yaḳa deryāları nedür ʿ**ālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [ʿālem,]*

14. Eyle ṭoldı żiyā-y-ıla ʿ**ālem** / Ki güneş ṭoġdı ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [ʿālem,]*

15. Perde gédüp göründi çün o cemāl / Ṭoldı ʿ**ālem** ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [ʿālem,]*

16. Çün şafaḳ mihrin āşikār etti / ʿ**Ālemi** şavḳ bī-ḳarār etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [ʿālemi, -i]*

17. Ḳubbe-i lāciverdīden dīdār / ʿarż édüp ṣaldı ʿ**āleme** envār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3251). [ʿāleme, -e]*

18. Ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ u ḳalem / Bendedür aña bunca biñ ʿ**ālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3556). [ʿālem]*

19. Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿ**ālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [ʿālem,]*

20. Nūr-ı dīde olursam aña eger / Eylemez ʿ**āleme** benümle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [ʿāleme, -e]*

21. Vérse bu rūġan ol çerāġına dem / Yaḳa bir demde bir niçe ʿ**ālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [ʿālem,]*

22. ʿanberīn perde aṣdı ʿ**āleme** şeb / Tā éde ehl-i perde ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [ʿāleme, -e]*

23. Daḫi ʿ**ālemde** bilmedin çep ü rāst / Oldı cānında cümle ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [ʿālemde, -de]*

24. Ṭoldı ʿ**ālem** ṣadā-yı ġulġuleden / Tā ṭolınca burūc-ı sünbüleden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5664). [ʿalem,]*

25. İssiden gerçi ʿ**ālem** oldı caḥīm / Bir içim yoḳ velī içinde ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [ʿālem,]*

26. Dér ki ol yıllar eyle teng oldı / ʿ**ālemüñ** yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [ʿalemüñ, -üñ]*

27. Her ki ʿ**ālemde** bī-birāderdür / Dāyimā sīnesi pür-āẕerdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5844). [ʿālemde, -de]*

28. Āferīn ol deme bu iʿcāza / Étdi bir demde ʿ**ālemi** tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [ʿālem,]*

29. Yūsuf ol būya vérdi çün cānı / Ṭoldı ʿ**ālem** muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [ʿālem,]*

ʿ**ālem:** *Yer, mekan, ortam.*

1. Ḳorḳulu düşlerüm ṭūş oldı saña / Vuṣlatuñ ʿ**ālemī** düş oldı bańa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [ʿālemī, -i]*

2. Ḫūblıḳ ʿ**āleminde** bedr-i temām / Dil-rübā cān-fezā Zelīḫā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [ʿāleminde, -i, -n, -de]*

3. ʿālem-i ʿışḳ ṭurfa ʿ**ālem**dür / İrmeyen aña ṣanma ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 359). [ʿālemdür, -dür]*

ʿ**ālem:** *Ahali, insanlar; herkes.*

1. ʿ**Ālem** eşigi gedası-y-iken / Faḫr eyledi faḳr-ıla Muḥammed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 190*). [ʿālem,]*

2. Eyle germ oldı ḥüsni bāzārı / K'oldı ʿ**ālem** anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [ʿālem,]*

3. Şevḳi étmişdi ʿ**ālemi** medhūş / Yūsufa-y-ıdı cümle dīde vü gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [ʿālemi, -i]*

4. Ben umardum ki şāh olaydı ṭapuñ / ʿ**Āleme** secde-gāh olaydı ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [ʿāleme, -e]*

5. Dédi kim iy Ḫudā kenīzānı / ʿAḳl-ile ʿ**ālemüñ** ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [ʿālemüñ, -üñ]*

6. Oldı ʿ**ālemde** dād-ıla meşhūr / Étdi etrafı ʿadl-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5647). [ʿālemde, -de]*

7. Her ki Ḥaḳḳ ḳapusına bende olur / ʿ**Ālem** ol bendeye figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [ʿālem,]*

8. Cevr éden ādem étse cevrini yād / ʿ**Ālem** olurdı dād-ıla ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [ʿālem,]*

9. Yūsufuñ ʿizzetini söylediler / ʿ**Āleme** himmetini söylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5740). [ʿāleme, -e]*

10. ʿ**Āleme** luṭf-ı ʿām éden sultan / Yūsuf-ımış bilindi oldı 'iyan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6104). [ʿāleme, -e]*

11. Sünbülüñden yaratdı bir zencīr / Ki ḳılur ʿ**ālemüñ** emīrin esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [ʿālemüñ, -ün]*

12. Seyyi'e görseñüz bir ādemden / Ketm édüñ anı cümle ʿ**ālemden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [ʿālemden, -den]*

13. Yédi iḳlimi ṭutdı ġulġulesi / ʿ**Ālemi** bende étdi silsilesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2372).[ʿâlem, -i]*

14. Dédi iy ʿışḳuñ-ıla ʿ**ālem** mest / Saña eyler sücūdı seng-perest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [ʿâlem]*

ʿ**alem:** *Bayrak, sancak.*

1. Şuḳḳasın açdı devlet-ile ʿ**alem** / Yürüdi ḥaşmet-ile cümle ḥaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [ʿalem,]*

2. Şāhlar mest cām-ı Cemlerden / Ṭoldı yér ʿālemi ʿ**alemlerden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [ʿalemlerden, -ler, -den]*

3. Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt ü tāc ü ʿ**alem** / Nāmı Ṭaymūs ṭarımı ʿalḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [ʿalem,]*

4. Başsa Yūsuf rikābına ḳademi / Çıḳsa ol kūha bu bahā ʿ**alemi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [ʿalemi, -i]*

ʿ**ālem içre:** *Yaratılanlar içinde, bütün mahlukat arasında.*

1. ʿ**Ālem içre** mükerrem ādemdür / Ādem içinde ol mükerremdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 167). [ʿālem içre,]*

ʿ**ālem-i cān:** *Canlılar alemi.*

1. Ḥüsni bīrūn ḥadd-i insāndan / Āfitāb-ıdı ʿ**ālem-i cān**dan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 547). [ʿālem-i cān, -dan]*

ʿ**ālem-i cemāl:** *Güzellik alemi.*

1. Étdi ol ʿ**ālem-i cemāl** ayı / Ḫāne saḳfında ol temāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [ʿālem-i cemāl,]*

ʿālem-i dil: *Gönül âlemi, diyarı.*

1. Bir gün ol pādşāh-ı ehl-i ḳulūb / ʿ**Ālem-i dilde** seyr éderdi ġuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [ʿālem-i dil, -de]*
2. Yüz urup ḥażrete niyāz étdi / ʿ**Ālem-i dilde** keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3684). [ʿālem-i dil,]*

ʿālem-i dünyā: *Dünya âlemi; varlık âlemi.*

1. Āḫir olınca ʿ**ālem-i dünyā** / Size laʿnet oḳına aña duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1505). [ʿālem-i dünyā,]*

ʿālem-i fānī: *Gelip geçici âlem, dünya.*

1. ʿ**Ālem-i fānīden** yumuldı gözi / Taḫtdan taḫtaya yöneldi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6229). [ʿālem-i fānī, -den]*

ʿālem-i ferāġat: *(Sevgili uğruna) vaz geçilen, terk edilen dünya*

1. Yéler ol fikr ü mekr ü miḥnetde / Dilberi ʿ**ālem-i ferāġatda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [ʿālem-i ferāġat, -da]*

ʿālem-i ġayb: *Maddi âlemin dışındaki bilinmeyen, görülmeyen alem, gayb âlemi.*

1. Dédi zindānda bir cüvān gördüm / ʿ**Ālem-i ġayb** aña ʿiyān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [ʿālem-i ġayb,]*

ʿālem-i ḥüsn: *Güzellik âlemi.*

1. ʿ**Ālem-i ḥüsn** aña musaḫḫar-ıdı / Mihr-ile meh kenīz ü çāker-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [ʿālem-i ḥüsn,]*

ʿālem-i ʿışk: *Aşk âlemi.*

1. ʿ**Ālem-i ʿışḳ** ṭurfa ʿālemdür / İrmeyen aña ṣanma ādemdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 359). *[ʿālem-i ʿışḳ,]*

ʿālem-i ʿizz: *Değerli, yüce âlem.*

1. Hāl-i Ḳıṭfīr gey zebūn oldı / ʿ**Ālem-i ʿizzi** ser-nigūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5283). [ʿalem-i ʿizz, -i]*

ʿālem-i leṭāfet: *Güzellik âlemi, dünyası.*

1. Ḫulḳ-ıla ʿālem-**i leṭāfetdür** / Ḥüsn-ile reşk-i ḥūr-i cennetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3797). [ʿālem-i leṭāfet,]*

ʿālem-i mevsim-i cüvān: *Gençlik mevsiminin yaşandığı yer; gençlik zamanları.*

1. ʿ**Ālem-i mevsim-i cüvān**-ıdı / Ḫükm-ile vaḳt-i kām-rān-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5307). [ʿālem-i mevsim-i cüvān, -ıdı]*

ʿālem-i milk: *Dünya alemi, yeryüzü.*

1. ʿĀlem-i milkün asfiyāsıy’çun / Asfiyānun dem-i ṣafasıy’çun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 136). [ʿālem-i milk, -üñ]*

ʿālem-i şeb: *Gece alemi, gece vakti.*

1. ʿ**alem-i şeb** olup o ġayret-i ḥūr / Uyusa hem-çü nerges-i maḫmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [ʿalem-i şeb,]*
2. Ṣubḥ-gehden olınca ʿ**ālem-i şeb** / Ḥāli-y-idi bu resme ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [ʿālem-i şeb ol, -ınca]*

ʿālem-i şehādet: *Varlık âlemi, dünya.*

1. Geldi çün ʿ**ālem-i şehādete** ol / Yalvarup dédi Rabb-i ʿizzete ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [ʿālem-i şehādet, -e]*

ʿālem-i vaḥdet: *Vahdet âlemi, birlik âlemi (Kulun Allah'la bir olması bağlamında).*

1. Bize ol bī-nişān nişānı getür / ʿ**ālem-i vaḥdet** armaġanı getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). [ʿālem-i vaḥdet,]*

ʿālem-i vücūd: *Varlık alemi, dünya.*

1. Gelmese ʿ**ālem-i vücūda** żiyā / Nūr olmazdı şāhid-i meşhūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 60). [ʿālem-i vücūd, -a]*

ʿālem-i Zelīhā: *Zeliha'nın dünyası, âlemi.*

1. Şu şaçıldı dem-i Zeliḫāya / Ṭoġdı gün ʿ**ālem-i Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2946). [ʿālem-i zelīḫā, -y, -a]*

ʿālem-tāb: *Dünyayı aydınlatan, dünyayı parlatan (sevgili)*

1. Düşdi çāh içre çün o ʿ**ālem-tāb** / Şanki ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [ʿālem-tāb,]*

alı: *Almak, satın almak II elde etmek.*

1. Cemʿ olunsa eger ḳuşūrum-ıla / **Alıman** ben anı ḳuşūrum-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [alıman, -ma, -n]*

āl-i İbrāhīm: *Hz. İbrahim'in nesli, soyu.*

1. Anı saklardı **āl-i İbrāhīm** / Aña ḥürmet éderler idi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [āl-i ibrāhīm,]*

āl-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un ailesi, nesli*

1. **Āl-i Yaʿḳūbdan** ya bir ādem / Elini aña süre-y-idi o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [āl-i Yaʿḳūb, -dan]*
2. Ki bizüm neslümüz ola mı bu māh / **Āl-i Yaʿḳūb** ola mı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [āl-i Yaʿḳūb,]*
3. Bize ẓulm étme **āl-i Yaʿḳūbuz** / Ṣanma aṣḥāb-ı şūr ü āşūbuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5779). [āl-i Yaʿḳūb, -uz]*
4. Étme rüsvāy **āl-i Yaʿḳūbı** / Étdilerse ḫaṭā vü āşūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5913). [āl-i Yaʿḳūb, -ı]*

alıḳo: *Alıkoymak, yanında tutmak; yanından ayırmamak.*

1. Dédi Yūsuf birüñüzi o ḥazīn / Neçün alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [alıḳomaz, -z]*

ʿalīl: *Hasta, hastalıklı.*

1. Benem ol ḫaste kim żaʿīf ü ʿ**alīl** / Teni ṣāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [ʿalīl,]*

ʿalīl ét: *Hastalıklı etmek, hasta etmek.*

1. Çeşmi gibi ʿ**alīl étdi** sefer / Verd-i nesrīne döndi bu gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [ʿalīl ét, -di]*
2. Çāre ḳalmadı **éde** cānı ʿ**alīl** / Meger eyleye yine sabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5944). [ʿalīl ét, -e]*

ʿalīl ol: *Hastalanmak; rahatsızlanmak*

1. Ḫāk-i pāyin gözüme éde sebīl / Ki ġamı giryesinden **oldı** ʿ**alīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [ʿalīl ol, -du]*

2. Göreli gözlerin ʿ**alīl oldum** / İnce béli gamında ḳıl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [ʿalīl ol, -du, -m]*

ʿ**alīl ol:** *Harap, bitkin düşmek.*

1. Çün Zeliḫāya bu ġazāl-i ḫalīl / Olmadı rām **oldı** cānı ʿ**alīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [ʿalīl ol, -dı]*

ʿ**ālim:** *Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.*

1. Görme misin ki ceddüm İbrāhīm / Ṭıfl-iken ʿ**ālim** étdi anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [ʿālim,]*
2. Var-ıdı ol zemānda bir ʿ**ālim** / Ḳāyim-idi ʿibādete dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [ʿālim,]*
3. Her ne yérde ki olsa bir **ʿālim** / Anda dāyim ṣalāḥ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [ʿālim,]*

ʿ**Alīm:** *Gizli, açık, geçmiş, gelecek, her şeyi en ince detaylarına kadar bilen. (Allah cc.).*

1. Görme misin ki ceddüm İbrāhīm / Ṭıfl-iken ʿālim étdi anı ʿ**Alīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [ʿAlīm,]*
2. İy Semī' ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿ**Alīm** / Bende ger var-ısa günāh-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [ʿAlīm,]*
3. Çün ecel göndüre Ḥakīm ü ʿ**Alīm** / Cānı İslām-ile ḳıluñ teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [ʿAlīm,]*

ʿ**ālim ol:** *İlim sahibi olmak, bilgili olmak; bilmek.*

1. ʿilm-i Ḥaḳḳ-ıla ʿ**ālim olmış**-ıdı / Ḳaderüñ ḥikmetini bilmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 948). [ʿālim ol, -mış, -ıdı]*

ʿ**ālim-i ġayb:** *Gizli olanı, bilinmeyeni bilen (Allah).*

1. Zāhirā eylerüz şehādet-i ġayb / Sırrı bilmez meger ki ʿ**ālim-i ġayb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5936). [ʿālim-i ġayb,]*

ʿ**alīm-i rāz-ı nihān:** *Gizli sırları bilen. (Allah).*

1. Dédi kim iy ʿ**alīm-i rāz-ı nihān** / Ḥażretüñdür bilen ġuyūbı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4641). [ʿalīm-i rāz-ı nihān,]*

ālimü'l-gaybi fātihü'l-ebvāb: *Gaybı,bilinmeyeni bilen, (lütuf ve rahmet) kapıları açan (Allah)*

1. Dāyimü'l-fadli ve uhibbü'l-āmāl / **Ālimü'l-gaybi fātihü'l-ebvāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 91). [ālimü'l-gaybi fātihü'l-ebvāb,]*

ʿ**ālimü'l-ġuyūb:** *Gaybları, bilinmeyenleri bilen (Allah).*

1. Keşf éder ʿ**ālimü'l-ġuyūb** anı / Ṭuyar éşitmedin ḳulūb anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [ʿālimü'l-ġuyūb,]*

alın: *Alın, yüzün üst kısmı.*

1. **Alnuñ** ayın kim étdi bedr-i cemāl / Bedr *içinde* kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [alnuñ, -uñ]*
2. **Alnını** levḥ-i nūr édüp Allāh / Sebaḳ-ı ḥüsn alurdı andan māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2340). [alnını, -ı, -n, -ı]*
3. **Alnı** nūrı sürūr-ı ġam-nākān / Ḳaşı miḥrabı ḳıble-i pākān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2431). [alnı, -ı]*
4. Ḳoç **alınlu** sıġın geyik gözlü / Ḫūb ādem gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [alınlu, -lu]*

ʿ**ālī-şān:** *Şanı yüce, şerefli.*

1. Dédi bir géce atasına nihān / İy nişānsuz ḳatında ʿ**ālī-şān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [ʿālī-şān,]*

ʿ**alkam:** *Acı hıyar.*

1. Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt ü tāc ü ʿalem / Nāmı Ṭaymūs ṭarımı ʿ**alḳam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [ʿalkam,]*

Allāh: *Allah, her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.*

1. İricek bu beşārāt ol māha / Étdi cāndan tevekkül **Allāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [allāha, -a]*
2. Dédi kim muştılañ beni şāha / Şükr édüp minnet étsün **Allāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [allāha, -a]*
3. Bende ol dem ki éde ʿazm-i günāh / Anı ḥıfz étse menʿ éder **Allāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [allāh,]*
4. Dédiler derdini véren **Allāh** / Vére dermānın daḥi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [allāh,]*
5. Dökülüp cümle pāyına şāhuñ / Ẕikr édüp pāk ismin **Allāhuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [allāhuñ, -uñ]*
6. Anlaruñ ḥürmetine yā **Allāh** / Étmediler cihān içinde günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851). [allāh,]*
7. Dédi yā ehl-i Mıṣr oluñ āgāh / Ki size raḥmet eyledi **Allāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [allāh,]*
8. Ḳarşulayup ekābir-i dergāh / Dédiler yarıcun ola **Allāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3051). [allāh,]*
9. Alnını levḥ-i nūr édüp **Allāh** / Sebaḳ-ı ḥüsn alurdı andan māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2340). [allāh,]*

Allāha ḥamd ü minnet eyle: *Allah'a şükretmek.*

1. Bu beşāret irişdi çün şāha / **Eyledi ḥamd ü minnet Allāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6211). [allāha ḥamd ü minnet eyle, -di]*

ʿ**allām:** *Her şeyi bilen (Allah).*

1. Ḳālıb-ı luṭf-ıla anı ʿ**allām** /Düzüp eyledi ol bināyı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178). [ʿallām,]*
2. Muḳteżāsını ẕāta ol ʿ**allām** / Vérse ḥikmetle olmaya ẓallām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [ʿallām,]*

allu: *Hileli.*

1. Gözleri ehl-i mekrüñ **allusıdur** / Ay yüzinüñ güneş zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [allusıdur, -sı, -dur]*

alma: *Elma.*

1. Emr olup Rūh-ı Ḳudse ḥażretden / Bir ḫōş **alma** getürdi cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [alma,]*

alnı ayı: *Ay gibi parlak, güzel alın, çehre (Hz. Yusuf'un alnı bağlamında)*

1. Dilde çün şevḳi ḳopdı mihri-y-ile / **Alnı ayı**nı öpdi mihri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). [alnı ayı, -ı, -n, -ı-n, -ı]*

alnuna yazıl: *Alnına yazılmak, kaderine yazılmak.*

1. Çün **yazılmışdı alnuma** bu raḳam / Ne ḳılam çünki oldı ceff-i ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284) [alnuna yazıl, -mış, -dı]*

alt: *Alt, alt kısım.*

1. Nūnı **altında** ʿayni ṣad miṣāl / Ékisinden göründi naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [altında, -ı, -n, -da]*

2. Kemer **altında** buldı genc-i nihān / Bu nihān iş edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [altında, -ı, -n, -da]*

altı: *"Altı" sayı sıfatı.*

1. Oldı Leyyādan **altı** oġlı temām / Biri Şemʿūn biri Yehūdā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [altı,]*

altı cihāt: *Altı yön; her taraf, her yer.*

1. Cūş-ıla eyle kişner-idi ol at / Ki ṣuheyli ṭolardı **altı cihāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [altı cihāt,]*

2. Ṭoldı bir dem içinde **altı cihāt** / Raʿd u berḳ u ṣavāʿiḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [altı cihāt,]*

altı ev: *Altı ev, hane; Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi evden altıncısı.*

1. **Altı evden** géçüp o mihr-i cemāl / Umdı bula yedinci evde viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [altı ev, -den]*

altun: *Altın.*

1. Her biri bir perī-sıfat dilber / **Altun** üsküflü ḳur kemerlü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [altun,]*

2. Her ḫırīdār éderdi anı füzūn / Oldı ṣad bedre ʿākıbet **altun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [altun,]*

3. Dikdi ḳırḳ **altun** üstūn anda çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [altun,]*

ʿām: *Umumi, herkese ait, umuma mahsus.*

1. Ne y-içün ʿ**ām** yola toḫm ekdüñ / Başdılar anı sen ziyān çekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [ʿām,]*

2. Eger olmaz-ısa tecelli ʿ**ām** / Görmez-ise anı bu demde ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [ʿām,]*

3. Oldı çün ḫalḳa ḫāṣ ü ʿ**ām** inʿām / Ẕevḳ u ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [ʿām,]*

4. Niʿmeti ʿ**ām** ü lütfı muṭlaḳdur / Niʿmetinüñ ehemmi elyaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [ʿām,]*

ʿām: *Umum, ḫālk, herkes.*

1. Luṭfi ʿām étdi ḫāṣıla ʿ**āma** / ʿāmlar ṭoydı ḫāṣ inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [ʿāma, -a]*

2. Luṭfi ʿām étdi ḫāṣıla ʿāma / ʿ**Āmlar** ṭoydı ḫāṣ inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [ʿāmlar, -lar]*

ʿām ét: *Kuşatmak, sarmak, kaplamak.*

1. Luṭfi ʿ**ām étdi** ḫāṣıla ʿāma / ʿāmlar ṭoydı ḫāṣ inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [ʿām ét, -di]*

aʿmā: *Kör, gözleri görmeyen.*

1. Bir rivāyetde añlanur ki **aʿmā** / Bundan evvelde olmış-ıdı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5958). [ʿamā,]*

2. Benem ol bī-baṣar esīr ü **aʿmā** / Müflis ü ac ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [ʿamā,]*

aʿmā ol: *Kör olmak, görememek.*

1. Dédi Ḥaḳḳdan ḳaçan ki gelse ḳaẓā / Başarı ādemüñ **ol**ur **aʿmā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [aʿmā ol, -ur]*

āmāl: *Emeller, istekler, ümitler.*

1. Dédi kim Yūsufuñ ne ḫōş ḥāli / Umaram ḥāşıl ola **āmāli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [āmāli, -i]*

ʿAmāliḳa: *En eski Arap kabilesi olduğu kabul edilen yarı efsanevi göçebe Sami topluluk.*

1. Pederi şāh-ıdı **'Amāliḳaya** / Eser-idi mülūk-i sābıḳaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3488). [ʿAmāliḳaya, -y, -a]*

amān vérme: *Rahat bırakmamak, göz açtırmamak.*

1. Sürüsün cevr eliy'le anı zemān / Ki sürer bī-günahı **vérmez amān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 852). [amān vérme, -z]*

ʿamel: *Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, ibadet; fiil, hareket*

1. ʿ**Amelüm** yoḳ ġarīḳ-i ʿişyānam / Müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 92). [ʿamelüm, -üm]*
2. Eyle nāzük bināsınuñ ʿ**ameli** / İrmemiş şan ki aña ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [ʿameli, -i]*
3. Yoḳ bināsında pāre vü peyvend / ʿ**Ameli** hūş-mend fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [ʿameli, -i]*
4. Eyle yañıldı şevḳden ʿ**amelin** / Ki turuncını şandı kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [ʿamelin, -in]*
5. Hīçdür gördi rāyinüñ ʿ**amelin** / Ḥabl-i faẕl-ı Ḫudāya şundı elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162). [ʿamelin, -in]*
6. Hem-demi ḳalmadı meger ʿ**ameli** / Añmaz oldı anı meger eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [ʿameli, -i]*
7. Olmayıcaḳ ʿināyet-i ezelī / Bendeye aṣṣı eylemez ʿ**ameli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6056). [ʿameli, -i]*
8. ʿ**Ameli** çün urıla mīzāna / Olmaya bir gözine şükrāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [ʿameli, -i]*

ʿamel ét: *Allah'ın rızası doğrultusunda hareket etmek; ibadet etmek.*

1. **Étdi** beş yüz yıl eyle cidd ü ʿ**amel** / Ki sücūdında irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [ʿamel ét, -di]*

ʿāmī: *Cahil, gafil.*

1. Ḫāş ḳadrin ne bile her ʿ**āmī** / Ẕāta baḳmaz çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [ʿāmī,]*

āmīn: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.*

1. Tā olam Ḥaḳḳ emānetine emin / Raḥmet olsun aña ki dér **āmin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 162). [āmin,]*

ʿāmir: *İmar eden, meydana getiren (Allah'ın ālemi, kâinatı yaratması bağlamında.).*

1. Ol binānuñ ki ʿ**āmir**i Ḥaḳḳdur / Yıkmak isteyen anı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [ʿāmiri, -i]*

ʿāmir ol: *İmar eden, inşa eden olmak.*

1. ʿazm-i seyr eyledi çün ol mehtāb / ʿ**Āmir oldı** ʿammārı ḫayme ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [ʿāmir ol, -dı]*

ammā: *Ama, fakat, lâkin.*

1. Gerçi var vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen **ammā** ıraḳ mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [ammā,]*

2. Dédiler beñzemez bu insāna / Beñzer **ammā** ḳadīmī cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [ammā,]*

3. Bu degül gerçi ol ʿazīz-i cemāl / Budur **ammā** kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [ammā,]*

4. Ẕerre maʿnīde nūrdur **ammā** / Ṣūretā farḳ etti ẓıll-i ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [ammā,]*

5. Ḳamusı gerçi ḥüsne ma'den-idi / Yūsuf **ammā** ḳamudan aḥsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [ammā,]*

6. Sen egerçi buña dédüñ ḳuldur / Bizüm **ammā** gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [ammā,]*

7. Dédi Yūsuf ki ḳaçmadum ḥāṣā / Vālidem ḳabrini görüp **ammā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [ammā,]*

8. Dédiler bizden olmadı **ammā** / Bunda da güş olundı hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [ammā,]*

9. ʿāşıḳ **ammā** çü bī-mecāl olur / Ṣabr-ı dāyim aña muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5007). [ammā,]*

10. Eyler **ammā** bu benden istiġnā / Dilemez vaṣlına irem ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [ammā,]*

11. Gerçi kim saña töhmetdür / ʿöẕre **ammā** ʻiẕarı ḥüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [ammā,]*

12. Ḥalḳa oldı egerçi ol mehcūr / Dilberi ḳapusından **ammā** dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [ammā,]*

13. Beñzemez bu ġulāma sīmāda / Beñzer **ammā** ola melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [ammā,]*

14. Dédi **ammā** ḫazīnemüñ varı / Laʿl ü yāḳūt ü sīm ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [ammā,]*

15. Bilmen **ammā** bugün nice ola kār / Ḳanḳı dil dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [ammā,]*

16. Degülem ben ġulām-ı ḫalḳ **ammā** / Bilürem kendümi ġulām-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3281). [ammā,]*

17. Daḫi ʿālemde zindedür Yūsuf / Démen **ammā** ki ḳandadur Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [ammā,]*

18. Gerek **ammā** ẕaḫīreye bir emīn / Hıfẓ içinde ola ferīd-i zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [ammā,]*

19. Gerçi étdi vatan diyārına seyr / ʿĪşdan ummaz-ıdı **ammā** ḫayr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [ammā,]*

20. Beñzer **ammā** ki olasız cāsūs / Édesiz şehr-i Mıṣra mekr ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [ammā,]*

ʿ**ammār:** *Yapan, imar eden II mimar*

1. ʿazm-i seyr eyledi çün ol mehtāb / ʿāmir oldı ʿ**ammārı** ḫayme ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [ʿammārı, -ı]*

2. ʿālemüñ ʿömri ḥāṣılın ne ki var / Eyler-idi ʿ**ammārı** üzre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [ʿammārı, -ı]*

ʿ**amme:** *Eme; babanın kız kardeşi, ḫāla.*

1. Beni ʿ**ammem** édindi kendüye yār / İftirā étdi baña āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [ʿammem, -m]*

2. Ḳaldı Yūsuf éki yaşında yetim / ʿ**Amme**si aña şefkat étdi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). [ʿAmmesi, -si]*

3. ʿ**Amme**si anı eyle sevdi temām / Ansuz étmez-idi bir nefes aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [ʿAmmesi, -si]*

4. Bisledi anı ʿ**ammesi** Īnās / Oldı Yūsuf aña eḫabbü'n-nās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [ʿammesi, -si]*

5. ʿ**Amme**sinün egerçi yāri-yidi / Pederinüñ de ġam-güsārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 509). [ʿAmmesinün, -si, -nüñ]*

ʿ**Amr:** *Arap dilinde örnek verileceği zaman kullanılan bir özel isim, Türk dilinde "Ali, Veli" şeklinde olduğu gibi.*

1. Bize uġrı-y-ıçun étme egri nigāh / Ḳınama ʿ**Amrı** Zeyd-içün iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [ʿAmrı, -ı]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek; hatırlamak, akla getirmek.*

1. Yüz urup Ḥażrete nidā étdi / **Añdı** Yaʿḳūbı beddu ʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1077). [añdı, -dı]*
2. Aña gösterdüm anı düşinde / Yūsufuñ nāmın **añdı** cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [añdı, -dı]*
3. Çün Zeliḫā éşitdi ḳıṣṣasını / **Añdı** ol bī-bahāne ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [añdı, -dı]*
4. **Añmayan** Rabb-i münṭaḳim ḥaẕerin / Yād éder mi vaṣiyyet-i pederin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 990). [añmayan, -ma, -y, -an]*
5. Ḳanḳı serve baḳam çü boyuñ **añam** / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [añam, -am]*
6. Ḳanḳı serve baḳam çü boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ **añam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [añam, -am]*
7. Yūsufuñ nāmın **añmayam** dér-idüñ / Ġamına düşdügüñe ġam yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [añmayam, -ma, -y, -am]*
8. Ne ḳadar olsa ehl-i cāh ġarīb / Vaṭanın **añsa** eyler āh ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [añsa, -sa]*
9. **Añma** ḳatumda anuñ ebnāsın / Göñlüme tāze ḳılma ġam pāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [añma, -ma]*
10. Añd**ı** anlara sözde çün ḳurdı / Ṣanasın uġrıya taş **añ**durdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [añdı,]*
11. Cānın **añana** ebter ét dér-idi / Mıṣr añana mükerrer ét dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [añana, -añ, -a]*
12. Cānın añana ebter ét dér-idi / Mıṣr **añana** mükerrer ét dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [añana, -añ, -a]*
13. Biñ belā gelse başına nāgāh / Bir dem **añup** günāhın eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [añup, -up]*
14. ʿAceb **añma** mısız dérüp ögüñüz / Yūsufā ḳardaşıy'la étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [añma, -ma]*
15. Anuñ içun o dem ol ehl-i ṣafā / Yūsufiñ **andı** dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [andı, -dı]*
16. Her ne yérde ki añsa evladıñ / Cāndan **añ**ardı Yūsufuñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [añardı, -ar, -dı]*
17. ʿAhd étdi ki bulduġınca ḥayāt / Yūsufı **añup** étmeye ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1295). [añup, -up]*
18. Ben unutman seni gözüm nūrı / Sen daḫi dāyim **añ** bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [añ,]*
19. Anda Ṣıddīḳ tā namāz ḳıla / Bī-niyāzı **añup** niyāz ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [añup, -up]*
20. Yārin **añup** bu resme ol pür-ġam / Étdi her nesnesine yüz mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [añup, -up]*
21. Ṣandum anı ki ḳardaşum elidür / Neler **añar** dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [añar, -ar]*
22. Her ne yérde ki **añsa** evladıñ / Cāndan añardı Yūsufuñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [añsa, -sa]*

23. Peder andan kese çü peyvendi / Mihr-ile **aña** ġayri ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [ana, -a]*

24. Ḥālini yād étdi ġurbet-ile / **Añdı** rıḳḳıyyetin bu riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [añdı, -dı]*

25. Bāġuñuñ gerçi tāzedür s̲emeri / **Añmaduñ** illa bu ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [añmaduñ, -ma, -du, -ñ]*

26. Görse Vāmıḳ bu ḥüsn-i zībāyı / **Añmaz-ıdı** ʿiẕār-ı ʿAẕrā'yı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4240). [añmaz-ıdı, -maz, -ıdı]*

27. **Anmadı** bu vaṣiyyeti niçe sāl / Çün unutdurdı Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149). [anmadı, -ma, -dı]*

<u>añ:</u> *Zamanın bölünemeyecek kadar kısa parçası, lahza, dem.*

1. Lā-mekāndur ki yoḳ mekān ansuz / Bī-zemāndur ki olmaz **ān** ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [ān,]*

2. Serv gibi ne **ān** ki baş çekesin / Cānuma cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [ān,]*

<u>añ:</u> *Anlatmak, ifade etmek.*

1. Kimsenem yoḳ ki ḥālüm **añam** aña / Derd-i ġurbetde hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [añam, -am]*

<u>ana:</u> *Anne, valide.*

1. Kāşki ben de ölsem **anacuġum** / Saña hem-türbe olsam anacuġum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [anacuġum, -cuġ, -um]*

2. Kāşki ben de ölsem anacuġum / Saña hem-türbe olsam **anacuġum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [anacuġum, -cuġ, -um]*

3. Saña cānum **anañdan** eşfaḳ-ıdı / Cigerüm pāresi baġrıdaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2551). [anañdan, -ñ, -dan]*

4. Ḳuzısın yéye gürg-i ḫūnī-y-ile / Aġlaya ṣoñra **anasıy**'la bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124).[anasıy'la, -s, -ı, -y, -la]*

5. Kāşki ṭoġmayaydum **anamdan** / Gelmeyeydüm ḳadīmī ḫānemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2840). [anamdan, -m, -dan]*

6. Baʿzısı **anasına** yā Aḥmed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 441). [anasına, -sı, -n, -a]*

7. Ayı vü güni çün temām oldı / Toġdı Bünyāmin **ana**sı öldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 501). [anası, -sı]*

8. Çün revān oldı ʿĪṣ ṣaydına / **Ana**sı düşdi ḥīle ḳaydına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). [anası, -sı]*

9. Dédi kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi atañ **anañ** anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [anañ, -ñ]*

10. Dédi yalvarup aña iy **ana** / Gédelüm gel bu géce zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [ana,]*

11. Cāriyedür **anası** anamuza / Ḫiẕmet-içün alındı ḫānemüze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1669). [anamuza, -muz, -a]*

12. Cāriyedür anası **anamuza** / Ḫiẕmet-içün alındı ḫānemüze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1669). [anası, -şı]*

13. Diledük **anamuz** icāzet-ile / Beyʿ édeydük bunı vekālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1672). [anamuz, -muz]*

<u>ʿanber:</u> *Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.*

1. Ḳoḳmadı sünbülin meger ʿ**anber** / Öpmedi leblerin meger sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [ʿanber,]*
2. Cān gibi menzilin münevver ḳıl / ʿŪd ü ʿ**anber** tütüz muʿaṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [ʿanber,]*
3. Ki anı ḫāk-i pāyi ʿ**anber** éder / Bū-yi zülfi pāyi muʿanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [ʿanber,]*
4. Kimisinüñ ṭabaḳ ṭabaḳ gevher / Ṭabla ṭabla kimisinüñ ʿ**anber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5244). [ʿanber,]*
5. Der u dīvārı pür-nuḳūş u niġār / Ḫāki ʿ**anber** ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [ʿanber,]*
6. Étdi şūr-ābını şarāb-ı şeker / Gili gül oldı toprağı ʿ**anber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [ʿanber,]*
7. Ṭarayup anı müşk ü ʿ**anber**-ile / Urdı yākūt laʿl ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [ʿanber-ile, -ile]*
8. Sīm ḫāmı ġarīḳ-ı zer étdi / ʿ**anberi** pür-dür ü güher étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [ʿanberi, -i]*
9. Aşdılar zülfi gibi micmer-i ḥūr / Étdiler ʿŪd ü ʿ**anber-ile** buḫūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [ʿanber-ile, -ile]*
10. Cismi zer çeşmi ṣāfi gevherdür / Sīnesi ṭolu müşk ü ʿ**anberdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [ʿanberdür, -dür]*

ʿ**anber-i hām:** *Tabi ḥālde, işlenmemiş, saf amber.*

1. Vérdi bir puḫte dil de anda temām / Bir niçe hem o deñlü ʿ**anber-i ḫām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [ʿanber-i ḫām,]*

ʿ**anberīn:** *Güzel kokulu, amber kokulu. (Amber: Kül rengi olan pek kıymetli bir cinsi sıcak denizlerde yaşayan, amber balığı veya ada balığı denen bir balığın bağırsaklarında toplanır ve dışkı ile dışarı atılıp su üzerinde yüzer ḥālde bulunur. Bazı ağaçlardan çıkarılan, eczacılık ve koku sanayiinde kullanılan reçineye de amber denir.).*

1. ʿ**Anberīn** vesme vérdi ṭurfa cemāl / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ ol éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [ʿanberīn,]*
2. ʿ**Anberīn** perde aşdı ʿāleme şeb / Tā éde ehl-i perde ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [ʿanberīn,]*
3. Baġlamış ʿ**anberīn** külāleleri / Yéle vérmiş gül-ile lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2969). [ʿanberīn,]*

ʿ**anber-veş:** *Amber gibi, ambere benzer.*

1. Lāle ḫaddinde ḫāli ʿ**anber-veş** / Gūyiyā gülistānda ṭıfl-i Ḥabeş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [ʿanber-veş,]*

anca: *Ama, fakat, lakin.*

1. **Anca** ḳıl yardı şāne saʿy-ile cüst / Farḳ-ı nāzük ḳodı miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [anca,]*
2. Yoḳ kilidinde **anca** ḳuvvet ü fer / Ki bula feṯḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [anca,]*

anca: *Onca, o kadar çok.*

1. **Anca** teftīş ü bunca diḳḳat-ile / Geldi Yūsuf miyāna nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [anca,]*
2. Anca dārāt-ile bu māh-ı ʿAzīz / Kendüyi étdi ḫidmetüñe kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3968). [anca,]*
3. Genc-içün çekdüm **anca** renc ü belā / Āḫir oldı naṣībüm ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [anca,]*
4. Ehli anuñ cemāl ehli-y-idi / Bay-ıdı **anca** māl ehli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2303). [anca,]*

5. Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / Éki ḥarf ile anca biñ ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[anca,]*

6. Anca çekdüñ ġamı belālarını / Demidür süresin ṣafālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3916). [anca,]*

ancak: *"Ancak, ama, fakat" anlamında bağlaç.*

1. Gāh olur seng yāsemen bitürür / **Ancaḳ** ol sīne kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [ancaḳ,]*

ancak: *"Ancak, yalnızca, sadece" anlamında edat.*

1. İlla andan yazılsa bir barmaḳ / Ḳaleme bu ḳadar gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [ancaḳ,]*

ancılayın: *Onun gibi.*

1. Kāmil oldur ki mevte ḳādir olur / **Ancılayın** kimesne nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [ancılayın,]*

2. **Ancılayın** ġazālı bānūya / Gösteren ṭañ mı dönse āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [ancılayın,]*

3. **Ancılayın** ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab / Ṭolmış-ıdı derūnı şevḳ u şeġab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [ancılayın,]*

4. Ancılayın zülāle yüz taḥsīn / Oldı māhīsi sā'id-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [ancılayın,]*

5. **Ancılayın** belā evi ḥāṣā / Sencileyin ḥabībe ola revā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4840). [ancılayın,]*

6. **Ancılayın** nigāra yüz taḥsīn / Étdi zindānı ḥüsni ḫuld-ı berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [ancılayın,]*

and iç: *Yemin etmek.*

1. **And içerem** ki yémedüm anı / Uyma ebnāna étme bühtānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [and iç, -er, -em]*

2. Bizde yémiş yoġ anı **and içerüz** / Yéyeni bulsavuz éki biçerüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [and iç, -er, -üz]*

3. Ṣoñra **and içdi** şāh devletine / Şeh ḳatında ʿAzīz ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [and iç, -di]*

4. **And iç** incinmemeg-içün benden / Déyeyin ḥācetüm nedür senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5503). [and iç,]*

5. **And içerken** başına ḥalḳ anuñ / Nice şaḳḳ étdi anı dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [and iç, -er, -ken]*

6. **And içüp** gözyaşını étdi revān / Ki baña Yūsuf eyledi bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [and iç, -üp]*

and içür: *Yemin ettirmek.*

1. Her ne ḥayf étdüñüzse ol pisere / **And içürüñ** ki démeye pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [and içür, -üñ]*

anda: *"Orada" işaret zamiri.*

1. Çünki gevher-fürūşa vardı yaḳīn / Açdı dürc-i suʿālin **anda** hemin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245). [anda,]*

2. Géde ʿizzet ḳalasın **anda** ḥaḳīr / Bend-i miḥnetde mübtelā vü esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [anda,]*

3. **Anda** ola ʿale'l-ḫusūs ḳarīb / Görmege géder ola anı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 474). [anda,]*

4. Her ne yérde ki bitse zībā gül / Çoġ olur **anda** naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [anda,]*

5. Var-ıdı **anda** bir emīr-i kebīr / Şehr-i Mışra ʿAzīz-idi Ḳıṭfir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297). [anda,]*

6. Ol daḫi yapdı anda manẓar-gāh / Tā éde ehli **anda** māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [anda,]*

7. Ṣanduñuz siz baña belā ola çāh / Buldum **anda** ṣafā-yı ünsu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [anda,]*

8. Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar **anda** mekān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). [anda,]*

9. Geçicek bir‘ ki gün bu ḥālet-ile / Ölür **anda** belā vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [anda,]*

10. Yūsufuñ **anda** gördi ḳıṣṣasını / İḫveti cevri-y-ile ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [anda,]*

11. Merkebin çāha sürdi ol āgāh / Bildi kim **anda**dur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583).*

12. Cümle Mıṣr ehli **anda** pīr ü cüvān / Üç gün üç géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [anda,]*

13. Ol daḫi yapdı **anda** manẓar-gāh / Tā éde ehli anda māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [anda,]*

14. Kaʿbe ḳapuñı bilmezem ki revān / Ḥacc édüp **anda** cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [anda,]*

15. Ol ḥuzūruñ şebine bedr-i temām / Ṣatılup Mıṣra olmış **anda** ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [anda,]*

16. Varıcaḳ **anda** faḳr u fāḳam-ıla / Ceẕbe irişdi baña nāḳam-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [anda,]*

17. Gil-i Ādem çün ola pāk sirişt / Pāk olur **anda** cümle kār-ile kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [anda,]*

18. Var-ıdı **anda** éki ḥavż-ı kebir / Vażʿ-ıla hey'et-ile ékisi bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [anda,]*

19. Dil ü cān gibi ṭutup **anda** mekān / Tā ki sāyeñde ḫōş geçeydi bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [anda,]*

20. Cā-be-cā yazsun **anda** ehl-i nuḳūş / Ṭapuñı Yūsuf-ıla hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [anda,]*

21. Dikdi ḳırḳ altun üstūn **anda** çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [anda,]*

22. Ḫāṣılı ḳalmadı o o ḫānede cāy / Ki yazılmaya **anda** ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [anda,]*

23. Bu sarāy içre bir defīnem var / **Anda** yüz pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [anda,]*

24. Ṣordı ol perdeyi nigāra hemīn / Dédi kim kimdür **anda** perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [anda,]*

25. Bunda rāvi rivāyet étdi diger / Yūsufuñ ḳaçmasına **anda** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [anda,]*

26. Uyucaġında gördi atasını / Ṣıçradı ḳodı **anda** yatasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4550). [anda,]*

27. Gördi bir heybet ü ṣalābet-ile / Ṭurur **anda** velī melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [anda,]*

28. Ger ṭutulsa şu yerde ḳāl dili / Ḫōş faṣīḥ olur **anda** ḥāl dili *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [anda,]*

29. Her kilide ki soḳdı keffī dilin / Ne kilid buldı **anda** ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [anda,]*

30. Sen şāhidisin o meclisüñ kim /Dāvūd nebīdür **anda** ḫōş-ḫᵛān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235). [anda,]*

31. Aṣl maʿnāya gel ki **anda** s̱imăr / Cemʿ olupdur hezār bār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [anda,]*

32. Dédi kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi atañ anañ **anda** senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [anda,]*

33. İlla ol demde var ki **anda** resūl / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [anda,]*

34. Bir hüner-ver bulundı **anda** meger / Her benānında var hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [anda,]*

35. Dil-i sengīni **anda** çün ola nerm / Şāyed ola vefāsı ʿāşıḳa germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [anda,]*

36. Veledüñ **anda** ṣāʿ uğurladı déñ / Ḫʷān vérenden metā' uğurladı déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [anda,]*

37. Dédi oġlanlarına Mıṣra gédüñ / **Anda** sa'y eyleyüp taḥassüs édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [anda,]*

38. Her ne yérde éderse yār karār / **Anda** bulur ḳarārı ‘aşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5067). [anda,]*

39. Āferīn oI fenāsına anuñ / Ḳomadı ġayrin **anda** cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [anda,]*

40. Eyle ṭoldurdı anı mihr-i nigār / Ḳalmadı **anda** ẕerrece aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [anda,]*

41. Şeh muḳarreblerinden éki cüvān / **Anda** maḥbūs-ıdı meger o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [anda,]*

42. Bir géce **anda** ḫʷāb gördiler / Uyanup dilde tāb gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [anda,]*

43. Dé ki zindānda bir esīr ü ġarīb / Aña étmişler **anda** ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [anda,]*

44. Cemʿ olup her mu’abbir **anda** temām / Ḫʷāb-ı sulṭāna dédiler aḥlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169). [anda,]*

45. Ola **anda** ʿAzīz-i Mıṣr-ı vücūd / Ten ü cān éde ḫażretine sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [anda,]*

46. **Anda** dāyim Hudāyı ẕikr eyle / Vérdügi her ʿaṭāya şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [anda,]*

47. Taḫt-ı baḫtın hem **anda** eyledi şāh / Sünbüle burcı oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [anda,]*

48. Yapdurup tille ḳullesinde mekān / **Anda** ḥasret çekerdi bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [anda,]*

49. Varsun emr eyle Mıṣra mu’temedüñ / Görsün **anda** ne étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [anda,]*

50. Ṭapuñı ol diyāra daʿvet éder / Bizi **anda** ġarīḳ-i niʿmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [anda,]*

51. Ṭutdılar **anda** ṭurfa ṭurfa ḫıyām / Bişdi vü yéndi güne güne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [anda,]*

52. Ravża-i vaṣla çün girür güstāḫ / **Anda** ṣābit ḳomaz ne bīḫ ü ne şāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [anda,]*

ʿ**andelīb:** *Bülbül II âşık.*

1. Bu meṣeldür ki dün ġaribüñdür / Yaʿni bīçāre ʿ**andelībündür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [ʿandelībündür, -üñ, -dür]*

2. Ol bunuñ derdinüñ ṭabībi ola / Bu anuñ bāġı ʿ**andelībi** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [ʿandelībi, -i]*

3. K’iy vaṭandan beni ġarīb ḳılan / Gül-iken ḫaste ʿ**andelīb** ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [ʿandelīb,]*

ʿ**andelīb:** *Bülbül.*

1. Bilmeyen ʿ**andelībi** serçe ṣanur / Türk billūrı görse ṣırça sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [ʿandelībi, -i]*

ʿ**andelīb:** *Bülbül (gibi güzel sevgili.) (Hz. Yusuf).*

1. Ḫaberüm var saña ġarībünden / Yiten āvāre ʿ**andelībünden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [ʿandelībünden, -üñ, -den]*

ʿ**andelīb-i faṣīḥ:** *Güzel, düzgün, açık ve kusursuz öten bülbül II Hatasız, açık ve güzel konuşan kimse.*

1. Dédi kim kim alur cemāl-i ṣarīḥ / ʿ**andelīb-i faṣīḥ** ü kebg-i melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [ʿandelīb-i faṣīḥ,]*

ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes: *Hoş sesli sözlerin bülbülü (Hz. Enes b. Mālik) (Hz. Enes'in pek çok hadis rivayet etmesi bağlamında.)*

1. ʿ**andelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes** / Muṣṭafānuñ enīsi aʾnī Enes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 241).[ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes,]*

aʿni: *Yani, şöyle ki; anlaşılan*

1. **Aʿni** cismüñden ayrılup nāgāh / Olasın ḳalb-i ḳalbüñe āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 311). [ā'ni,]*
2. **Aʿni** merdümlig-ile ét keremüñ / Gözümüñ nūrı üzre baṣ ḳademüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4136). [ā'ni,]*
3. Yūsuf éşitdi çün bu destānı / **Aʿni** pend-i bürīde destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [aʿni,]*
4. Şāhbāz-ı şikār-ı ehl-i beḳā / **Aʿni** nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 504). [ā'ni,]*
5. Ḳaddi ḫayrü'l umūr **aʿni** vasaṭ / Ḫaddi üzre yazılmamış daḫi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [ā'nī,]*
6. **Aʿni** āh-ı cihān-sūzum-ıçun / Ḳara baḫtum şebinde rūzum-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4446). [aʿni,]*
7. Çün Zeliḫāyı zinde eyledi ʿışḳ / **Aʿni** Mevlāya bende eyledi ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [aʿni,]*
8. Berekātı götürdi **aʿni** Emīn / Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [ā'ni,]*
9. Ėtdi ilḳā gül üzre yāsemeni / Vech-i Yaʿḳūba **aʿni** pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [aʿni,]*
10. Dédi maḥbūb-ı rāz-ı pinhānī / **Ā'nī** serv-i riyāż-ı Ken'ānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2774). [ā'nī,]*
11. **A'nī** bir niçe yüz kenīz ü ġulām / Cümlesi serv-i nāz ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [a'nī,]*
12. Götürür her hümāyı bir balaban / **A'nī** her dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [a'nī,]*

aʿni: *Aniden, bir anda.*

1. Āh édüp **aʿni** düşer ol āhū / Ṭolar eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [ā'nī,]*

añıl: *Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.*

1. Her ne yérde ki **añıla** ensāb / Dénile size ḫāyin ü kezẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [añıla, -a]*
2. Süresin ʿömri ẕevk u şādı-y-ıla / **Añıla** soñra aduñ adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [añıla, -a]*
3. Ne yér **añılsa** döndürürdi yüzi / Mışr añılsa şeker ṣaçardı sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [añılsa, -sa]*
4. Ne yér añılsa döndürürdi yüzi / Mışr **añılsa** şeker ṣaçardı sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [añılsa, -sa]*
5. Çün ʿazīz **añılaydı** şevk-ıla / Naʿra urup düşerdi şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [añılaydı, -a, -y, -dı]*
6. Ḫatm olup bu kelām-ı mihr-engīz / Çün **añılmadı** nām-ı Mışr-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2835). [añılmadı, -ma, -dı]*
7. İlla bunuñ hevāsı ḫāk-i Mışr / Gülmez **añılmayınca** tā ki Mışr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [añılmayınca, -ma, -y, -ınca]*

8. Raḥmet iner **añılsa** çün ṣuleḥā / Var ḳıyāṣ ét bu ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [añılsa, -sa]*

ʿ**anḳā:** *Kaf dağında bulunduğuna inanılan ismi olup da cismi olmayan efsanevi kuş.*

1. Söylenür āşiyānı ʿ**anḳānuñ** / Kimse bilmez mekānını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [ʿanḳānuñ, -nuñ]*

ʿ**ankebūt:** *Örümcek.*

1. Beñzer ol ʿ**ankebūta** kim dürişür / Dām éder yaʿni ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [ʿankebūta, -a]*

ʻankebūt: *Örümcek; âşığın gönlü. (Âşığın sevgiliyi elde etmek için tuzak kurması bağlamında.)*

1. Hümāya saʿy-ıla dil **'ankebūtı** dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [ʻankebūtı, -ı]*

añla: *Kavramak, idrak etmek.*

1. Yaḳmayınca perin o pervāne / **Añlayımadı** şevḳ-ı pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4795). [añlayımadı, -(y)ı, -ma, -dı]*
2. Sen ki olduñ cihānda ṣūret-bīn / **Añlamaduñ** bu maʿniden miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [añlamaduñ, -ma, -du, -ñ]*
3. Bunlaruñ sözlerini ṣandı vifāḳ / **Añlama**dı bularda ḥıḳd ü nifaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [añlamadı, -ma, -dı]*
4. **Añlamadı** anı ki cümle ṣıfāt / Her kişide olur tevābiʻ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [añlamadı, -ma, -dı]*
5. Démedi kimse bu kerāmetdür / **Añlamadı** ki ḫarḳ-i ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [añlamadı, -ma, -dı]*
6. Cinnetin gétdi ṣandı ol mecnūn / **Añlamadı** ki ḥadden aşdı cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [añlamadı, -ma, -dı]*
7. Seni yoldan çıḳardı çün İblīs / Ḳavl-i taḥḳīki **añladuñ** telbīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [añladuñ, -du, -ñ]*
8. Deheni gibi gördi sözleri hīç / Rāstlik ḥāletini **añladı** pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [añladı, -dı]*
9. Añlamadı deminde ḫüsrānı / Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3462). [añlamadı, -ma, -dı]*
10. **Añlamazduñ** bizüm murādumuzı / Ḫayr-ıla yād éderdün adumuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [añlamazduñ, -maz, -du, -ñ]*
11. Diñleyüp anı ṭañladı Mālik / Anda gey şefḳat **añladı** Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [añladı, -dı]*
12. Çünki Ḥaḳḳ setr éde kerāmātı / **Añlamaz** ḫalḳ ḫarḳ-ı ʿādātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [añlamaz, -maz]*
13. Bu cemāl-i bedīʿle anı / Mübdiʻ **añladı** ḳavm-i Bisānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1961). [añladı, -dı]*
14. Ḳaderüñ sırrın **añlayān** ʻulemā / Dédiler Levn-i maʼ levn-i ena *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 2576). [añlayān, -y, -an]*
15. **Añladılar** egerçi ʿilletini / Bilmediler velīk ʿilletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2529). [añladılar, -dı, -lar]*
16. Ṭālib-i Ḥaḳḳa bu işāretdür / Eger **añlarsa** ḫōş beşāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [añlarsa, -r, -sa]*
17. Bende yoġ **añlasa** biḍāʻatini / Çoġ alur pādşah niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [añlasa, -sa]*
18. Her ki nefsinde **añla**maya ʿadem / Ẓāhir olmaz aña cemāl-i ḳıdem *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 43, Beyit 1066). [añlamaya, -ma, -y, -a]

<u>añla:</u> *Düşünmek, sanmak, zannetmek.*

1. Dédi Şemʿūn ki iy bürāderler / Kāẕib **añlar** bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [añlar, -r]*
2. Niçe kiẕbi kerāmet **añlarlar** / İy niçe ṣıdḳı töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811). [añlarlar, -r, -lar]*
3. Niçe kiẕbi kerāmet añlarlar / İy niçe ṣıdḳı töhmet **añlarlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811). [añlarlar, -r, -lar]*
4. Resm-i maʿṣūḳ u ʿāṣıḳ **añlar-ıdı** / Birbirine muvāfıḳ **añlar-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4301). [añlar-ıdı, -r, -ıdı]*
5. Bunlar ol şerri ḫayr **añladılar** / Rāhib-i ehl-i deyr añladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [añladılar, -dı, -lar]*
6. Bunlar ol şerri ḫayr añladılar / Rāhib-i ehl-i deyr **añladılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [añladılar, -dı, -lar]*
7. Ard etekde bulursañ ol çāki / Ḫāyin **añlama** Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [añlama, -ma]*

<u>añlan:</u> *Anlaşılmak, bilinmek.*

1. Bir rivāyetde **añlanur** ki aʿmā / Bundan evvelde olmış-ıdı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5958). [añlanur, -ur]*

<u>anlar:</u> *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri. (Hz. Yakup'un oğulları).*

1. Güş éderseñ naṣiḥatüm iy yār / Sū'-i ẓann étme **anlara** zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [anlara, -a]*
2. Dédi **anlara** pīrehen ḳanı / Göreyin ḳanını vérüñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [anlara, -a]*
3. Yine bu dürlü étdiler tedbīr / İ'timād éde tā ki **anlara** pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [anlara, -a]*
4. **Anlara** uyup étme bize duʿā' / Ki yalandur olar be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [anlara, -a]*
5. Ḳıldı teslīm Mālik **anlara** hem / Semen-i Yūsufı yégirmi direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [anlara, -a]*
6. Mālik **anlara** āferīn étdi / Yūsufuñ bendin āhenin étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1731). [anlara, -a]*
7. Evvel emīr-i vilāyet-āşūb / Dédi **anlara** yā benī Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1518). [anlara, -a]*
8. Eyle déyüp ḳamusı aġlaşdı / Yūsuf **anlar**-ıla esenleşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [anlar-ıla, -ıla]*
9. Dédi **anlaruñ** işi saña cefā / Senüñ işüñ olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [anlaruñ, -uñ]*
10. Étmedi **anlaruñ** sözini ḳabūl / Dédi kim bu mıdur ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [anlaruñ, -uñ]*
11. Senden **anlar** getürdi bīzārī / Senüñ işüñ olar içün zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [anlar,]*
12. **Anlaruñ** saña kīnesi vāfī / Senüñ anlara ḫāṭıruñ ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [anlaruñ, -uñ]*
13. Anlaruñ saña kīnesi vāfī / Senüñ **anlara** ḫāṭıruñ ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [anlara, -a]*
14. Tā görinmez olınca iḫvānı / Baḳup **anlara** étdi efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [anlara, -a]*
15. Olısar ḫāk-i pāyuñ **anlara** tāc / Geliserler cenābuña muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [anlara, -a]*
16. Yaş yerine revān édüp ḫūnı / Ṣordı **anlara** pīr-i maḥzūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [anlara, -a]*

17. Görmez olınca **anları** gétdi / Biñ belā-y-ıla maḥmile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [anları, -ı]*

18. Naẓar eylese **anlara** geh gāh / Cān göziy'le éderdi aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 534). [anlara, -a]*

19. Añdı **anlara** sözde çün ḳurdı / Ṣanasın uġrıya taş añdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [anlara, -a]*

20. Geldi Mıṣra çün iḫvet-i Yūsuf / Bilüp **anları** ḥażret-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [anları, -ı]*

21. Çün bunı böyle dedi Bünyāmīn / Étdi bir pare **anları** teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [anları, -ı]*

22. Şeh görüp **anları** ḫiṭāb étdi / Ne ḫiṭāb oḳ gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [anları, -ı]*

23. Ḥaḳḳa Yūsuf çün inḳıyād étdi / **Anları** bu söz-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [anları, -ı]*

24. Yūsuf **anlardan** alduġını hemān / Yüklerinde ḳodurmış-ıdı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [anlardan, -dan]*

25. Dédi **anlardan** édüp iʿrāżı / Yine olmış ḥikāyet-i māẓi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5942). [anlardan, -dan]*

26. Yüz ṣuyın yéle vérmeyüp **anlar** / Ṣu yérine aḳıtdılar ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1663). [anlar,]*

anlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

1. Bilmediler ki nefs-i merdüm-gīr / Étdi **anları** ṣayd-ıla naḫcīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1345). [anları, -ı]*

2. Ṣūret-i ādemīde ol mel'ūn / Diledi éde **anları** meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1511). [anları, -ı]*

3. Dér-idi **anlara** ki şaşdı bilüm / Vardı zindān içine düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [anlara, -a]*

4. **Anlar** olmışlar-ıdı Yūsufa yār / Hem-dem ü hem-belā vü hem-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [anlar,]*

5. Şehr-i Mıṣr içredür velī aḫaveyn / Ḥāżır **anlar** ırak degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [anlar,]*

6. Çün yaḳīn oldı **anlara** ser-i çāh / Ser-i çāh üzre Mālik étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [anlara, -a]*

7. Her birinüñ cemāli şems ü ḍuḥā / **Anlara** göre kendü ḥüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [anlara, -a]*

8. Çünki maʿlūm olundı **anlara** ḥāl / Étdiler cümle ʿazm-i istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2136). [anlara, -a]*

9. Ḳaçup anlaruñ izdihāmından / **Anlara** söyler-idi bāmından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2212). [anlara, -a]*

10. Dédi **anlara** ʿöẕr édüp bu ġulām / Daḥi olmadı bedr gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [anlara, -a]*

11. Vérdi **anlara** pāk dāmānı / Yétdiler ḳul gibi o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [anlara, -a]*

12. Gördiler yolda ḥażret-i ʿÖmeri / ʿÖmer **anlara** ṣordı çün ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [anlara, -a]*

13. **Anlaruñ** ḥürmetine yā Allāh / Étmediler cihān içinde günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851). [anlaruñ, -uñ]*

14. Kārbān çünki yine oldı revān / Menzili oldı **anlaruñ** Bīsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957). [anlaruñ, -un]*

15. Naḳṣı naḳḳāş ṣandılar **anlar** / Dīnlerinden uṣandılar anlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1964). [anlar,]*

16. Oldı bu **anları** görüp ḥayrān / Anlar olmadılar buña nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [anlar,]*

17. Oldı bu anları görüp ḥayrān / **Anlar** olmadılar buña nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [anlar,]*

18. Gerçi kim vérdi ḫalḳa ol destūr / Olmadılar velīkin **anlar** dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [anlar,]*

19. Naḳşı naḳḳāş şandılar anlar / Dīnlerinden uşandılar **anlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1964). [anlar,]*

20. Naḳşuñ **anlardağı** nigāra göre / Ḳatre gibi ola biḥāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [anlardağı, -da, -gı]*

21. Nūrı-y-ıla velī bu şems-i żuḥā / Eyledi **anları** nite ki sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [anları, -ı]*

22. Ḳaçup **anlaruñ** izdihāmından / Anlara söyler-idi bāmından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2212). [anlaruñ, -un]*

23. Gül gibi **anlar-ıla** gülşende / Dili pür-dem dehānı pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [anlar-ıla, -ıla]*

24. Baña **anlardan** irdi bu şiddet / Derd-i ġurbet belā-yı rıḳḳıyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [anlardan, -dan]*

25. Ġarażı Yūsufuñ bu-y-ıdı hemīn / **Anlara** feyż édeydi nūr-ı yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [anlara, -a]*

26. Sözi **anlara** rāh-ı dīnden-idi / Fekk-i şekk étmege yaḳīnden-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4150). [anlara, -a]*

27. Étdi tevḥīdi **anlara** telḳīn / Eyledi şīr leblerin şīrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4171). [anlara, -a]*

28. Dédi **anlara** iy gürūh-ı belā / Size de düşdi çün bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [anlara, -a]*

29. Vérdüm **anlara** cümle mālların / Şarṭum olur velī ḍalāllerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5713). [anlara, -a]*

30. Resm-i maʿşūḳ u ʿāşıḳ **añlar-ıdı** / Birbirine muvāfıḳ **añlar-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4301). [añlar-ıdı, -ıdı]*

anlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri. (Hz. Yusuf'un ceddi olan peygamberler, asfiyalar.).*

1. Gevher-i pāküme olar kāndur / Aḫterüm **anlaruñla** raḫşāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4461). [anlaruñla, -uñ, -la]*

anlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri. (Mısırlı kadınlar).*

1. Dōst vaṣlından **anlar** āḫir-i kār / Dest-i ümmīdi kesdiler nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [anlar,]*

anlat: *İfade etmek, açıklamak.*

1. Anı **añlatdı** kim bize bu belā / Ol dem oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [añlatdı, -dı]*

añmaz ol: *Adını söylememek, zikretmemek, hatırlamamak.*

1. Hem-demi ḳalmadı meger ʿameli / **Añmaz oldı** anı meger eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [añmaz ol, -dı]*

ansuz kal: *Onsuz kalmak (Sevilen birinden ölüm ya da başka sebeplerle ayrı kalmak bağlamında.).*

1. **Ḳaldı** Yūsuf velī ḥazīn **ansuz /** İştiyāḳ-ıla pür-enīn ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [ansuz kal, -dı]*

ansuz ol: *Onsuz, ondan ayrı olmak; sevgiliden ayrı olmak.*

1. Ḫōş rıżā vérdi olmaġa cānsuz / Rāżı olmadı **olmaġa ansuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 7218). [ansuz ol, -mag, -a]*

añsuzın: *Beklenmedik bir zamanda, birdenbire, aniden.*

1. Bundan özge cihānda olmaya ʿıyş / Ki ire gence **añsuzın** dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [añsuzın,]*

2. Beni muṣībet-ile **añsuzın** ḳoyup gétdüñ / ʿaceb beşāret-ile nāgehān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [añsuzın,]*

anuñ içün: *Onun için, o yüzden, ondan dolayı.*

1. Çarḫuñ o ki ʿömri ḥāṣılıdur **/ Anuñ içün** etdi devr-i mümted *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 188). [anuñ içün,]*
2. Aġladı **anuñ içün** ebr-ile yem / İñledi anuñ-ıla zīr-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [anuñ içün,]*
3. Naḳş-ı ekvāna andan oldı raḳam **/ Anuñ içün** denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 333). [anuñ içün,]*
4. **Anuñ ıçun** o dem ol ehl-i ṣafā / Yūsufiñ andı dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [anuñ ıçun,]*
5. Baña **anuñçun** oldısa bu cezā / Anı ʿafv eyle iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [anuñçun,]*
6. Dest-gīr ola aña étmeye neng / Ẓalim-ile **anuñçün** eyleye ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5210). [anuñçün,]*
7. Ol benümçün dér ekri mī meṣvāh / Ben **anuñçun** neçün olam bed-ḫᵛāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3984). [anuñçun,]*
8. Müşk **anuñçün** siyāh éder rūyın / Perdeden ḫalḳa ġamz éder būyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [anuñçün,]*
9. **Anuñ-ıçun** o Beyt-i Maʿmūrı / Ṭolanurdı ferişte cumhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1589). [anuñ-ıçun,]*
10. **Ānuñ-ıçun** hemān güle beñzer / Kim diye buña güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [ānuñ-ıçun,]*
11. **Anuñ-ıçun** yédi élüñ şāhı / Élçi şalup diledi ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [anuñ-ıçun,]*
12. Mıṣra **anuñ-ıçun** ġarīb oldum / Ne ġarīb ol ki bī-naṣīb oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [anuñ-ıçun,]*
13. **Anuñ-içün** düşinde ol server / Gördi onbir nücūm ü Şems ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [anuñ-içün,]*
14. Yér ü gök iñledi fiġānuñ-içün / Aġlaşurlar melekler **anuñ-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [anuñ-içün,]*
15. Bir içim su içür revānuñ-ıçun / Ölmedin teşnelikden **anuñ-ıçun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4043). [anuñ-ıçun,]*
16. **Anuñ-ıçun** revān olur bu yaşum / Ki neler göre ʿışḳ-ıla bu başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [anuñ-ıçun,]*
17. Étme te'ḫīr ḫayrı cānuñ-ıçun / Beni ṭap yaḳ belāya **anuñ-ıçun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [anuñ-ıçun,]*
18. Nice cān mazhār-ı cemāl-i cemīl / **Anuñ-ıçun** severdi İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 548). [anuñ-ıçun,]*
19. Beni ol dem bu üştür-i miskīn / Görmiş-idi **anuñ-ıçun** oldı ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [anuñ-ıçun,]*
20. **Anuñ-ıçun** boşaldı gencīne / Sīm sīneñle tā ṭola sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [anuñ-ıçun,]*
21. Ḳaʿr-ı zindāndan **anuñ-ıçun** o cān / Ḳabr içinden nite ki rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [anuñ-ıçun,]*

ʿār: *Utanma, çekinme; haya*

1. Ḳalmadı dilde ṣabrı **ʿār-ıla** / Dédi ḳardaşlarına zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6047). [ʿār-ıla, -ıla].*
2. Tā ḳıyāmet size bu **ʿār** yiter / Yūsufa faḫr ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [ʿār,]*
3. Cemʿ olınmaz gönülde ʿışḳ-ıla **ʿār** / Nite kim bir çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [ʿār,]*

4. ʿ**Ār** dan her ki olmadı ʿārī / Bulmadı ẕevḳ-i vaṣl-ı dildārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2861). [ʿār,]*

ʿār ét: *Utanma, çekinme, mahcup olma.*

1. Fāş olaldan cihāna derd-i serüm / Peder olmaġa ʿ**ār éder** pederüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [ʿār ét, -er]*
2. Sāyenem dér-iken baña dāye / Ṣalmaz üstüme ʿ**ār éder** sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [ʿār ét, -er]*

ʿār éyle: *Utanma, çekinme; uzak durmak.*

1. İlla ol ḥarfe yār baḳmaz-ıdı / Andan **eylerdi** ʿ**ār** baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [ʿār éyle, -r, -di]*

ara: *Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

1. Ḥasretiy'le yürürdi ḫaste vü zār / **Arayup** anı eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235). [arayup, -y, -up]*
2. **Arayup** çünki bulmadı anı / Çıḳdı ʿayyūka āh ü efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255). [arayup, -y, -up]*
3. **Arayup** her diyārı dürişesin / Ḳapu yapılsa bacadan düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3227). [arayup, -y, -up]*
4. Çoḳ **aradı** o cān ü dil-i ḳūtın / Bulmadı ne tenin ne tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [aradı, -dı]*
5. Dédi çün **arayam** o sulṭānı / Taḫt-ı dilde bulam dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [arayam, -y, -am]*
6. Ger **aransa** aña naẓīr-i cemāl / Meger āyīnesinde ola miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [aransa, -n, -sa]*
7. Bu iş-içün **aransa** rū-yi zemīn / Ne bilür var benüm gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [aransa, -n, -sa]*
8. **Ara**sañ gevdesinde ḳıldan eser / Mūya beñzer miyān olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [arasañ, -ṣa, -n]*
9. Bī-ḳuṣūr **ara** cümle eyvānı / Bulasın şāyed ola sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [ara,]*
10. **Aranup** ṣoñra bār-i Bünyāmīn / Ṣāʿı anuñ yükinde buldı emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [aranup, -n, -up]*
11. Girüp araya bu niçe serheng / Yük **aramaġa** étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [aramaġa, -mag, -a]*

ara: *Ara, orta*

1. ʿAyn-i aḥad-idi Aḥmed iy cān / Olmasa **ara**da mīm-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [arada, -da]*
2. Cemʿ olup bunca dürlü derd-i girān / Yūsuf olmışdı **arada** ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [arada, -da]*
3. Ol harīr **arasında** bu gül-i ter / Ḫārda gül ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [arasında, -sı, -(n), -da]*
4. Ṣaçları **arasında** şevḳ-ıla dür / Ṣan seḫāb **arasında** dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [arasında, -sı, -(n), -da]*
5. Ṣaçları **arasında** şevḳ-ıla dür / Ṣan seḫāb **arasında** dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [arasında, -sı, -(n), -da]*
6. Yér ü gök **arası** melek ṭoldı / Cümlesi bu viṣāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [arası, -s, -ı]*
7. Bu zemānda niçe fülāned-din / Ḥāli ḫalḳ **arasında** daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [arasında, -sı, -n, -da]*
8. ʻĀṣıḳ u dōst **arasında** iy yār / Eksük olmaz bunuñ gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [arasında, -sı, -n, -da]*

9. Getüren ʿavratın ol **araya** / Düşe āḫir ʿaceb mi ġavġāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [araya, -y, -a]*

10. Ḥūb-rūlar içinde ol dilber / Ṣan nücūm **ara**sında şems ü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456). [arasında, -sı, -n, -da]*

11. Düşmene ḳasd éderse leşkeriyüz / Dōstlar **ara**sında mefḫariyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 643). [arasında, -sı, -n, -da]*

12. Ḳaṣd éder kendü ol **ara**ya gele / Yūṣufı anlaruñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [araya, -y, -a]*

13. Yūsuf-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / Ol iki ḥavż **arasına** bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [arasına, -sı, -n, -a]*

14. Olmayıcaḳ **arada** ḳurbet-i dil / Aṣṣı étmez viṣāl-i ʿālem-i gil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4230). [arada, -da]*

15. Düşse ḫār **arasına** bülbül-i zār / Ḳafesi cāna ḫoş görür ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [arasına, -sı, -n, -a]*

16. Nāylar **arasında** çeng-miṣāl / Étdi feryād ü nāle bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [arasında, -sı, -n, -da]*

17. ʿışḳ ékilik ḥicābın eyledi ḫarḳ / Ne tefāvüt ḳodı **arada** ne farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [arada, -da]*

18. Dédi var-ımış **arañuzda** dilīr / Ḳaçsa öñinde ol dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [arañuzda, -ñuz, -da]*

19. Anı ḳurd Dédi Yūsuf muḥaḳḳak-ısa bu ḥāl / Anı ḳurd almaġ **arañuzda** muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [arañuzda, -ñuz, -da]*

20. Girüp **araya** bu niçe serheng / Yük aramaġa étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [araya, -y, -a]*

21. Bu nücūm **arasında** māh miṣāl / Ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3044). [arasında, -sı, -nda]*

ara: *Esna, sıra, vakit.*

1. Dédi ḥāżır mıduñ ol **arada** / Bu belā olduġında ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [arada, -da]*

2. Oldı çün ol **arada** bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [arada, -da]*

ara: *"Ora" işaret zamiri.*

1. Bir perī ṣūret-i Zelīḫāda / Defʿi ḥāżır olurdı **arada** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3181). [arada, -da]*

2. Çün ʿAzīzüñ söze yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı **arada** bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [arada, -da]*

ara: *Bölge, yer, mecra.*

1. Yūsuf uġrayıcaḳ ol **araya** / Aldamaḳ ḳaṣdına Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [araya, -y, -a]*

2. Ḳondılar cümle bir ḫōş **ārāya** / Bāġ-ı cennet gibi dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [ārāya, -y, -a]*

ara yér: *İki şeyin arası, orta.*

1. ʿāşıḳa rūzī olsa vaṣl-ı nigār / **Ara yérde** sebeb olur aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1048). [ara yér,]*

2. Ḳaysı Mecnūn éden bu sevdādur / **Ara yérde** bahāne Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [ara yér, -de]*

3. Çünki şehden bu geldi feṯḥ-i kelām / ʿaḳd-i beyʿ oldı **ara yérde** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [ara yérde,]*

ʿ**arab:** *Arap, Arap ırkına mensup kimse.*

1. Bitdi çün Mışra varup işleri hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın o ʿ**arab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [ʿarab,]*

Aʿrābī: *Arap, Arap ırkına mensup kimse. (Hz. Yakup'a oğlu Hz. Yusuf'tan haber getiren kimse.).*

1. Buldı **Aʿrābī** çün dem-i furṣat / Ḥālini ṣordı Yūsufa ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3724). [Aʿrābī,]*
2. Aġladı zār zār rāz-ıla / Dedi **Aʿrābī** niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3749). [Aʿrābī, -y, -e]*
3. Soñra **A'rābiye** nidā étdi / Ḫayr-ıla yād édüp ṣenā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3808). [aʾrābiye, -y, -e]*
4. Ki bir **Aʿrābī** ol zemānda meger / Mısra Kenʿāndan eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [Aʿrābī,]*
5. Gördi **Aʿrābī** Yūsufı pür-zeyn / Aḥsenü'l vech-i ekḥalü'l-ʿayneyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3706). [Aʿrābī,]*
6. Yūsufı çünki bildi **Aʿrābī** / Ṭoldı ḳalbine merḥamet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [Aʿrābī,]*
7. Étdi **Aʿrābī** çün bu verhemi gūş / Ḳaldı ḫayretde vālih ü ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [Aʿrābī,]*
8. Çünki **Aʿrābī** vardı Kenʿāna / Dünle ʿazm étdi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [Aʿrābī,]*
9. Girdi çün ḫalvetine **Aʿrābī** / Ḳalbine ṭoldı ma'rifet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [Aʿrābī,]*
10. Yine **Aʿrābī** söyledi ḫaberin / Yaḳdı Yaʿḳūbuñ odlara cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [Aʿrābī,]*
11. Gelüp **Aʿrābīyi** yalanladılar / Her kişinüñ dilin gümānladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3827). [Aʿrābīyi, -y, -i]*
12. Ne kadar dögdi ise **Aʿrābī** / Oldı ol nāḳa gétmeden ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [Aʿrābī,]*
13. Dedi **Aʿrābī** kāşkī ben de / Olay-ıdum bu ḳapuya bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [Aʿrābī,]*
14. Belki Ḥaḳḳ vérdi aña nuṭḳ-ı fasīḥ / Étdi **Aʿrābī**-y-ile baḥṣ-i sarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [Aʿrābī-y-ile, -y, -ile]*
15. Dédi **Aʿrābīm** yérüm Kenʿān / Ṭaraf-ı Mısra eyledüm seyrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3792). [Aʿrābīm, -y, -em]*

arada kal: *İkileme düşmek, kararsız kalmak.*

1. **Ḳaldı arada** ol cihān-ārāy / Gétdi tedbīr dilde ḳalmadı rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [arada kal, -dı]*

aradan gét: *Aradan çekilmek, aradan çıkmak (Gitmek, kaybolmak bağlamında).*

1. Vech odur **géd**e **aradan** bu püser / Tā size ḫālī ḳala vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [aradan gét, -e]*

ārām: *Rahat, huzur II Gönül genişliği.*

1. Yalvarup dédi iy dil-ārāmum / Ḳomaduñ dilde ṣabr u **ārāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [ārāmum, -um]*
2. Luṭf édüp olsañ iy perī rāmum / Rāmum olurdı ṣabr u **ārāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [ārāmum, -um]*
3. Dédi evvel ki iy dil-ārāmum / Rāmum olmaz ṭapuñsuz **ārāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [ārāmum, -um]*
4. Emrüñe rām-iken dil- **ārāmuñ** / Ne-y-içün yele vardı **ārāmuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3909). [ārāmuñ, -uñ]*
5. Ṣabr u **ārām** işi temām oldı / Ṣādlıḳ göñline ḫarām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [ārām,]*
6. Eki ʿālemde yār-ıdı kāmı / Bir dil-ārām-ıdı dil **ārāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [ārāmı, -ı]*

7. Ḳalmadı ṣabrı gétdi **ārāmı** / Géçdi miḥnetde niçe eyyamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [ārāmı, -ı]*
8. Yūsufa dédi iy dil-ārāmum / Ḳalmadı ṣevḳa ṣabr u **ārāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [ārāmum, -um]*
9. Ṣāyed ola benüm dil **ārāmum** / Gétmedin cān göre dil-ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [ārāmum, -um]*

ārām: *Bir yerde kalma, karar kılma. Sabit olarak durma.*

1. Ḳalmadı cümlesinüñ **ārāmı** / Görmege geldiler gül-endāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2067). [ārāmı, -ı]*

ārām ét: *Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.*

1. Göricek ẓāhir olur endāmı / İnanup bize **éder ārāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1160). [ārām ét,]*
2. ʿAmmesi anı eyle sevdi temām / Ansuz **ét**mez-idi bir nefes **aram** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [arām ét, -mez, -idi]*
3. ʿākıbet göñli **étmeyüp ārām** / Dāyesine varup o serv-i ḫırām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [ārām étme, -y, -üp]*

ārām ét: *Kalmak, yerleşmek.*

1. Mürġ-i vaḥşī olur mı ādeme rām / Ḳafes içinde **étmese ārām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [ārām ét, -me, -se]*

ārām ol: *Durmak, dinlenmek, karar kılmak.*

1. Ṭāḳatüm gétdi baña **ārām ol** / Ḫāh-nā-ḫāh emrüme rām ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4494). [ārām ol,]*

ārāmī eyleme: *Durup dinlenmemek; rahata, huzura kavuşamamak.*

1. Ger cihān ṭolsa şādī bayramı / **Eylemez** ol ġamınsuz **ārāmī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [ārāmī eyleme, -z]*

ārāmı olma: *Durmama, dinlenmeme; rahatı, huzuru olmama.*

1. Ḳanda éşitse bir dil-ārāmı / Görmese **olmaz-ıdı ārāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3256). [ārāmı olma, -ı-z, -ıdı]*

aʿrʿar: *Servi, dağ servisi; dikenli ardıç. (Sevgilinin zarif endamı, ince ve uzun boyu bağlamında.).*

1. Çünki **aʿrʿar** gibi ḳuşandı kemer / Ney olup nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [aʿrʿar,]*
2. Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / Ney olup nāle ḳıldı her **aʿrʿar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [aʿrʿar,]*
3. Ḳāmeti ḳāyim olsa çün **aʿrʿar** / Cānın eylerdi dermiyān çi kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [aʿrʿar,]*

ʿaraṣāt: *Mahşer yeri.*

1. Çün bilürsiz ki olıcaḳ ʿ**araṣāt** / ʿadl édüp ẓulmi Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [ʿaraṣāt,]*

ard: *Arka taraf, arka.*

1. Perde **ardında** étdüm aña maḳarr / Tā bu dem étmeye bu ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [ardında, -ı, -n, -da]*
2. **Ard** etekde bulursañ ol çāki / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [ard,]*

ard eteg: *Elbisenin, gömleğin arka kısmı.*

1. Ṭutdı pīrāhenini çün gül-i pāk / **Ard eteg**ini anuñ eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [ard eteg, -i, -n, -i]*
2. Ṭutdı Yūsuf çü dāmenin çālāk / Göñlegin **ard etekden** eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [ard etek, -den]*

ardınca: *Ardınca, arkasından.*

1. Ḳaldı Yaʿḳūb hecr-ile nālān / Cānı **ardınca** ten gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [ardınca,]*

ārī: *Şüphesiz, elbette, muhakkak.*

1. **Ārī** cānān yüzine cān gözüni / Açmayın yummadı cihān gözüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2640). [ārī,]*

ʿāri: *Saf, temiz, güzel.*

1. ʿ**āri**-y-iken günāhdan ol cān / Ḥulleden cismin étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [ʿāri-y-iken, -y, -iken]*
2. ʿaybdan kim cemāli ʿ**ārīdür** / Ḥucūb-i ġayb perde-dārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1949). [ʿārīdür, -dür]*
3. Ṣāfi zer gibi pāk cevherdür / Ġıll u ġışş yoḳdur ʿ**ārī** gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [ārī,]*

ʿārī ol: *Uzak olmak, soyutlanmak.*

1. ʿār dan her ki **olmadı** ʿ**ārī** / Bulmadı ẕevḳ-i vaṣl-ı dildārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2861). [ʿārī ol, -ma, -dı]*

ʿārif: *Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, maʿrifet ehli.*

1. Ṭuymaz irse başına yüz tomruḳ / Bes-iken ʿ**ārife** ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [ʿārife, -e]*
2. Kūhdan etdi ferşe evtādı / ʿ**Ārif**e eyledi bu irşādı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[ʿārife, -e]*
3. Var dédügüñ çü maʿnīde yoḳdur / Nengdür **ʿārife** bu nām u nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [ʿārife, -e]*
4. Belki ḫᵛāb içre gördi ol ḫᵛābı / **ʻĀrif** olmaz bu ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631).*

ʿārif-i dōst: *Marifet, irfan sahibi arkadaş, dōst.*

1. Defden egler bu ḳulı ʿ**ārif-i dōst** / Dilde yek dōst sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [ʿārif-i dōst,]*

ʿārif-i vasıl ol: *Hikmete, bilgiye ulaşan irfan sahibi olmak II vuslata erişen bilge kişi olmak.*

1. Gördügin bilse olmasa ġāfil / Ol dem **olurdı** ʿ**ārif-i vasıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2451). [ʿārif-i vasıl ol, -ur, -dı]*

ʿArīş: *Ariş şehri (Sînâ yarımadasının kuzeyinde Akdeniz sahilinde kurulan şehir, eski Mısır'da Rhinokorura adıyla biliniyordu.).*

1. Gördi Yūsuf ʿ**Arīşi** ʿarş-i cemāl / Mülki-y-ile derūnı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [ʿArīşi, -i]*

ʿāriye: *(Noksanlıktan) arınmış, soyutlanmış.*

1. Ḥulle-i nāz-ıla o cāriyeler / ʿĀriyetden bahāda ʿ**āriyeler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4130). [ʿāriyeler, -ler]*

ʿāriyet: *Ödünç, emanet, gelip geçici.*

1. Ḥulle-i nāz-ıla o cāriyeler / ʿ**Āriyetden** bahāda ʿāriyeler *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4130).
[ʿāriyetden, -den]

ʿārıż: *Yüz, çehre; yanak.*

1. Cümle aşnāmı nāra yaḳdılar / Çünki ʿarż étdi ʿ**ārıżın** o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 2559). [ʿarıżın, -ın]*
2. ʿ**Ārıżı** cennete nümüne-y-idi / Gülleri anda güne güne-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2346). [ʿarıżı, -ı]*

arḳa: *Art, sırt.*

1. Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı ḳılıç / Tīr-iken **arḳası** ḳıl irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [arḳası, -sı]*
2. Ayaġı bād-i luṭf-i Sübḥānī / **Arḳası** ṣuffa-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2981). [arḳası, -sı]*

arḳam: *İri benekli yılan.*

1. Menzilüñ 'aḳreb olalı her dem / Gül gibi ḳuçdı ayaġum **arḳam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [arḳam,]*

arḳasını sıġa: *Sırtını okşamak, sıvazlamak.*

1. **Ṣıġadı arḳasını** şefḳat-ile / Géderüp vaḥşetin kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1358). [arḳasını sıġa, -dı]*

armaġan: *Armağan, hediye.*

1. Bize ol bī-nişān nişānı getür / ʿālem-i vaḥdet **armaġanı** getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). [armaġanı, -ı]*

arpa: *Buğdaygillerden bir bitki, arpa.*

1. Ben bunı aldum **arpa** deñlü zere / Ṣaçdum ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [arpa,]*
2. Ḥabbe deñlü naẓarları yoġ-ıdı / Dédiler **arpa** deñlü zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [arpa,]*
3. Her tarafdan aña gelürler-imiş / **Arpa** buġday ṣatun alurlar-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5750). [arpa,]*

arpa: *Buğdaygillerden bir bitki, arpa II kıymetsiz değersiz (Buğdayla kıyas edildiğinde arpanın daha değersiz olması bağlamında.)*

1. Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram **arpa** arż édüp gendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119). [arpa,]*

ʿ**arş:** *Çatı, tavan, kubbe.*

1. ʿ**Arşı** oldı çü ḳubbe-i gerdūn / Ferşi oldı çü naḳş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [ʿarşı, -ı]*
2. Bir sarāya életdiler anı / ʿ**Arşı** faġfūrī ferşi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [ʿarşı, -ı]*
3. Ferşinüñ her memerri mermerden / ʿ**Arşınuñ** levḥi la 'l-i aḥmerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [ʿarşınuñ, -ı, -nuñ]*

ʿ**arş:** *Gökyüzü; dokuzuncu gök, göğün en yüksek katı.*

1. Vérdüm ol ʿācize viṣalüñi naḳd / ʿ**Arşum** üzre oḳındı ḫutbe-i ʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [ʿarşum, -um]*
2. Ḳaṣr-ı gerdūn gibi zeberced ḫişt / ʿ**Arşı** vü ferşi luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [ʿarşı, -ı]*
3. ʿ**Arşa** daḫi irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā vü dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [ʿarşa, -a]*
4. Vérdüm ol ʿācize viṣalüñi naḳd / ʿ**Arşum** üzre oḳındı ḫutbe-i ʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529).[ʿarş,-um]*

5. Étmemişdür Müfettiḥü'l-Ebvāb / ʿ**Arşa** varınca ol nidāya ḥicāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1816). [ʿarşa, -a]*

6. ʿ**Arşı** āb üzre eyledi bünyād / Veled-i ḫāde tā ki ömr ola bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [ʿarşı, -ı]*

ʿarş-ı aʿlā: *Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, tahtının bulunduğu en yüksek gök katı (Taht maddî olarak düşünülemez, İslāmiyet'te Allah mekāndan münezzehdir. Maksat Cenābıhakk'ın saltanatının tecellîsini ifādedir. Tasavvuf anlayışında insanın gönlü de arş yani tecellî yeridir.)*

1. İy şāhid-i bezm-i Leyl-i İşrā / Naʿlinüñe ferş ʿ**arş-ı aʿlā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 217). [ʿarş-ı aʿlā,]*

2. Ferşi ṭaʿn étdi ʿarş-ı aʿlāya / Ḳubbesi cāmı mihr-ile aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [ʿarş-ı aʿlā, -y, -a]*

ʿarş-ı aʿẓam: *Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, tahtının bulunduğu en yüksek gök katı (Taht maddî olarak düşünülemez, İslāmiyet'te Allah mekāndan münezzehdir. Maksat Cenābıhakk'ın saltanatının tecellîsini ifādedir. Tasavvuf anlayışında insanın gönlü de arş yani tecellî yeridir.)*

1. Gökler üstinde ʿ**arş-ı aʿẓam**-içün /Yérde hem Kaʿbe-i Muʿaẓẓam-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 155). [ʿarş-ı aʿẓam, -içün]*

2. Raḥmeti kim nefesde ḫōş demdür / Müstevā aña ʿarş-ı aʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7228). [ʿarş-ı aʿẓam, -dur]*

ʿarş-ı ʿazīm: *Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, tahtının bulunduğu en yüksek gök katı (Taht maddî olarak düşünülemez, İslāmiyet'te Allah mekāndan münezzehdir. Maksat Cenābıhakk'ın saltanatının tecellîsini ifādedir. Tasavvuf anlayışında insanın gönlü de arş yāni tecellî yeridir.)*

1. Bu ḳadar vüsʿat ile ʿ**arş-ı ʿaẓīm** / Ceberutına göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[ʿarş-ı ʿaẓīm,]*

ʿarş-ı cān: *Gönül arşı, makamı. (Sevgilinin bulunduğu yer, makam bağlamında.)*

1. Hāk-i pāyüñ olaydı ger tācum / ʿ**Arş-ı cāna** irerdi mi'rācum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3610). [ʿarş-ı cān, -a]*

2. ʿ**Arş-ı cān**a göñül ʿurūc eyle / Lā-mekān milkine ḫurūc eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 351). [ʿarş-ı cāna, -a]*

ʿarş-i cemāl: *Güzellik arşı II güzellerin toplandığı yer.*

1. Gördi Yūsuf ʿArīşi ʿ**arş-i cemāl** / Mülki-y-ile derūnı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [ʿarş-i cemāl,]*

ʿarş-ı nübüvvet: *Peygamberlik tahtı, makamı.*

1. Başdı ʿ**arş-ı nübüvvet** üzre ḳadem / Āb u gilden düzülmedin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 172). [ʿarş-ı nübüvvet,]*

art: *Artmak, fazlalaşmak, çoğalmak.*

1. Dilde **artardı** şevḳ-ıla şeġabı / Bilmez-idi velī nedür sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [artardı, -ar, -dı]*

2. Cāna irdükçe ġuṣṣadan rūzī / Daḥi **artardı** nāle-i rūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [artardı, -ar, -dı]*

3. Cevherüñ **arta** çün ḫırīdārı / Germ olur müşterīsi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [arta, -a]*

4. Bilmezem māniʿüñ nedür bu işe / ʿuḳdem **artar** düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [artar, -ar]*

5. Çün géce ola ḫastenüñ rūzı / **Artar** āhı vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [artar, -ar]*

6. Fitne **arta** déyu şavaş içre / Gizledi Yūsufı ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [arta, -a]*

7. Artar-ıdı dilinde şevḳ u ṣafā / Yūsuf arturduġınca istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [artar-ıdı, -ar, -ıdı]*
8. Beni dīvāne étdi sevdāsı / Ṭurmaz **artar** başumda ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [artar, -ar]*
9. Yoġ-ıdı zeyne ihtiyācı anuñ / **Artdı** andan velī revācı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [artdı, -dı]*

artuḳ: *Başka.*

1. Andan **artuḳ** yoġ-ıdı evlādı / Andan irerdi ḳalbine ṣādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [artuḳ,]*

artuḳ: *Daha çok, daha fazla.*

1. Her sütūn üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan **artuḳ** teninde yoḳ noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [artuḳ,]*

artur: *Çoğaltmak, artırmak.*

1. Géce n'étdüñ cemālüñ **arturmış** / Ḥüsn içinde kemālüñ **arturmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [arturmış, -mış]*
2. Géce n'étdüñ cemālüñ **arturmış** / Ḥüsn içinde kemālüñ **arturmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [arturmış, -mış]*
3. Arturup ḳıymetin bir ehl-i baṣar / Vérdi hem bir o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [arturup, -up]*
4. Ḳasdın **arturdı** 'Īṣ Yaʿḳūba / Başladı dürlü dürlü āṣūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [arturdı, -dı]*
5. Ehl-i şevḳa sürūr **arturdı** / Nūr üstine nūr arturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [arturdı, -dı]*
6. Ehl-i şevḳa sürūr arturdı / Nūr üstine nūr **arturdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [arturdı, -dı]*
7. Artar-ıdı dilinde şevḳ u ṣafā / Yūsuf **arturduġınca** istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [arturduġınca, -duġ, -ınca]*
8. Güle vérdi ḳızılca reng ü revāc / Nūr **arturdı** nūra isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [arturdı, -dı]*
9. Dāyesi yoḳ ki aña 'arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan **artura** māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [artura, -a]*
10. Gizleyüp mihri ebri **arturma** / Ṣabr éden cāna cebri arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [arturma, -ma]*
11. Gizleyüp mihri ebri arturma / Ṣabr éden cāna cebri **arturma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [arturma, -ma]*
12. Hem-demüñ oldı çün bu zümre-i ḥūr / Nūruñ **arturdı** gibi ṣuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [arturdı, -dı]*

aruḳ: *Zayıf, cılız.*

1. Gördi yédi **aruḳ** sıġır daḫi şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [aruḳ,]*

ʿarūs: *Gelin.*

1. Oldı meşşāta ol ʿ**arūsa** nesīm / Būy-i mūy-ile ṭoldı heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [ʿarūsa, -a]*
2. Bir seḥer kim ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn / Oldı bu Maġribī ʿ**ārūsa** ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [ʿārūsa, -a]*

ʿarūs: *Gelin (Geline benzeyen gül bağlamında.)*

1. Sūsen étdi çemende ʿaḳd-i zebān / Dilden irmeye tā ʿ**arūs**a ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). [ʿarūsa, -a]*

ʿarūs-ı cihān: *Âlem, dünya gelini.*

1. Ṭoġuraldan veled ʿ**arūs-ı cihān** / Saña beñzer ṭogurmadı bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [ʿarūs-ı cihān,]*

ʿarūs-i ḥabeş: *Habeşli gelin (Habeşli cariye, halayık.).*

1. Çün yine nāz-ılā ʿ**arūs-i Ḥabeş** / Ṣaçlarını ṭaġıtdı sünbül-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [ʿarūs-i ḥabeş,]*

ʿarūs-i ḳamer: *Ay (gibi güzel) gelin (Züleyha).*

1. Çün ʿ**arūs-i ḳamer** niḳāb açdı / Üstine cümle dürrī dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [ʿarūs-i ḳamer,]*

ʿarż: *Yeryüzü, zemin.*

1. Yūsuf ol gün ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy'le ṭoldı ʿ**arż** u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [ʿarż,]*

ʿarż: *Sunmak, göstermek.*

1. Naḳd-ıla genc içinde étdi ṭarab / ʿ**arż-ıçun** müşterīsin étdi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [ʿarż, -ıçun]*

ʿarż ét: *Sunmak, takdim etmek; göstermek.*

1. Ḳubbe-i lāciverdīden dīdār / ʿ**arż édüp** ṣaldı ʿāleme envār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3251). [ʿarż ét, -üp]*
2. Mālike bir kimesne ṣaldı ʿAzīz / Dédi ʿ**arż étsün** ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [ʿarż ét, -sün]*
3. ʿ**Arż éderdi** cemālin ol dilber / Cūʿdan tende ḳalmaz-ıdı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [ʿarż ét, -er, -di]*
4. Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram arpa **arż édüp** gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [arż édüp, -üp]*
5. Ṣimdi söylersin āña lezẕet-ile / Ḥālüñi ʿ**arż édüp** şikāyet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [ʿarż ét, -üp]*
6. Çünki ʿ**arż étdi** ʻarıżın o nigār / Oldı cümle ṣanemlerüñ yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [ʿarż ét, -di]*
7. Eyle olsa varuñ anuñ ḳatına / ʿ**arż édüñ** ḥālüñüzi ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449). [ʿarż ét, -üñ]*
8. Dilerem ʿ**arż édem** bahāñı senüñ / Ṣāyed ola bulam bahāñı senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [ʿarż ét, -em]*
9. Çünki ʿ**arż étdiler** neseblerini / Ḫiẕmete gelmege sebeblerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5771). [ʿarż ét, -di, -ler]*
10. Żāmin olursāñ aña ʿ**arż éderem** / Verne derdümi çekmege géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5504). [ʿarż ét, -er, -em]*
11. Çın seḥer çünki āftāb-miṣāl / ʿ**arż édeydi** cihāna nūr-i cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2406). [ʿarż ét, -e, -y, -di]*
12. Dāyesi yoḳ ki aña **ʻarẕ éde** ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [ʻarẕ ét, -e]*

ʿarż eyle: *Sunmak, takdim etmek; göstermek.*

1. Şāh Reyyān egerçi sūsen-vār / Aña ʿ**arż eyledi** zebān-ı hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [ʿarż eyle, -di]*
2. ʿ**Arż eyledi** pīşkeşlerini / Āsmān-ı bahā güneşlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3054). [ʿarż eyle, -di]*
3. Bize ʿ**arż eyle** baḫtumuz güneşin / Vérelüm cāndur aña pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [ʿarż eyle,]*

4. Güne ʿ**arż eylese** o gün didār / Günde véreydi Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [ʿarż eyle, -se]*
5. Nigerān olmaz ol nigār baña / Nice ʿ**arż eyleyem** nigārum aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [ʿarż eyle, -y, -em]*
6. Size ʿarż **eylese** ʿiẕārın o nūr / Ben ġarībi ṭutarduñuz ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [ʿarż eyle, -se]*
7. İricek güft ü gūyi fursatına / Halümi ʿ**arż eyle** ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5145). [ʿarż eyle]*

ʿ**arż eyle:** *Sunmak, göstermek II Satışa çıkarmak.*

1. Yūsufuñ ʿ**arż eyle** bāzāra / Ki baḳa müşterisi dīdāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [ʿarż eyle,]*

ʿ**arż eyle:** *İfade etmek, söylemek.*

1. Dédi ʿarż eyleñ iḥtiyācuñuzı / Açlıḳ şiddetinden acıñuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5756). [ʿarż eyle, -ñ]*

ʿ**arż kıl:** *Söylemek, bildirmek.*

1. Mālik irişdi Yūsufuñ ḳatına / Ḥālini ʿ**arż ḳıldı** ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [ʿarż ḳıl, -dı]*

ʿ**arż ol:** *Sunmak, göstermek, takdim etmek.*

1. ʿ**Arż olıcaḳ** bu naḳş-ıla o nigār / Müşterī tā ki germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [ʿarż ol, -ıcak]*
2. Her ki Mışruñ gelürdi ḳapusına / Yūsufuñ ʿ**arż olurdı** ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [ʿarż ol, -ur, -dı]*

arż u semā: *Yer ve gök II Her taraf, her yer.*

1. Çünki buldı nihāli neşv ü nemā / Oldı andan müşerref **arż u sema** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 505). [arż u semā,]*

ʿ**arża ḳıl:** *Sunmak, takdim etmek.*

1. Çın seḥer çünki şāhid-i ḫurşīd / ʿĀleme ʿ**arża ḳıldı** nūr-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1922). [ʿarża ḳıl, -dı]*

ʿ**arż-gāh:** *Bir şeyi göstermek için toplanılan yer, toplanma yeri.*

1. Şevḳ-ıla Mālik ol seḥer ṭurdı / Yūsufa ʿ**arż-gāh** yapdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [ʿarż-gāh,]*
2. Anı beñzetdi ḳubbe-i felege / ʿ**Arż-gāh** olduġıy'çun ol melege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [ʿarż-gāh,]*

ʿ**arż-gāh-ı cemāl:** *Yüzün, güzelliğin sunulma, takdim edilme yeri II sunma, takdim etme yeri.*

1. Ṣubḥ-gehden o ʿ**arż-gāh-ı cemāl** / Ehl-i şevḳ-ıla oldı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3252). [ʿarż-gāh-ı cemāl,]*

ʿ**arż-ı ʿacz eyle:** *Acziyetini göstermek; acziyetiyle birinden bir şey istemek.*

1. Ki Zeliḫā olup saña hem-rāz / **Eyledi** çünki ʿ**arż-ı ʿacz** ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [ʿarż-ı ʿacz eyle,]*

'arż-ı aḥvāl-i derd-nāk ét: *Dertli bir şekilde durumdan haberdar etmek.*

1. Yüzüni işigüñe ḫāk étdi / **'Arż-ı aḥvāl-i derd-nāk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3763). ['arż-ı aḥvāl-i derd-nāk ét, -di]*

ʿ**arż-ı ʿārıż ét:** *Kendini göstermek, yüzünü göstermek.*

1. Ḥaḳḳ yaratmışdur ol ḳadar zībā / Her biri ʿ**arż-ı ʿārıż étse saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [ʿarż-ı ʿārıż ét, -se]*

ʿarż-ı ʿārıż eyle: *Kendini göstermek, yüzünü göstermek.*

1. Nāz-ıla her birisi söylediler / Yūsufa ʿ**arż-ı ʿārıż eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4132). [ʿarż-ı ʿārıż eyle, -di, -ler]*

ʿarż-ı bahā et: *Kıymetini, değerini sunmak; ortaya çıkarmak II Güzelliğini, zarafetini sunmak, göstermek.*

1. Māh-ı Ken‘ān çün **étdi** ʿ**arż-ı bahā** / Cümle Mışr ehli ṭālib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [ʿarż-ı bahā ét, -di]*
2. Yūsuf ol gün ki **étdi** ʿarż-**ı bahā** / Nūr-i ḥüsniy’le ṭoldı ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [ʿarż-ı bahā ét, -di]*
3. Çün yine Yūsuf-ı cihān-ārā / **Étdi** Mışr-ı cihāna ʿ**arż-ı bahā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3248). [ʿarż-ı bahā et,]*

ʿarż-ı cemal ḳıl: *Güzelliğini, zarafetini sunmak, göstermek.*

1. Mihr-i ʿālem **ḳılalı** ʿ**arż-ı cemal** / Eksük olmaz başına bunca zeval *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4031). [ʿarż-ı cemal ḳıl, -alı]*

ʿarż-ı cemāl ét: *Güzelliğini, zarafetini sunmak, göstermek.*

1. Her birümüz çün **éde** ʿ**arż-ı cemāl** / Ne Zeliḫā irişe mihre zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [ʿarż-ı cemā| ét, -e]*

ʿarż-ı hāl: *Hālini arz etme, gönlünün dileğini söyleme, içinde bulunduğu durumu gösterme.*

1. Ża‘f-ile olmadın bu ḫaste yebāb / Buyuruñ ʿ**arż-ı ḥāle** şāfī cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [ʿarż-ı ḥāl, -e]*

ʿarż-ı ḥāl ét: *Hālini arz etmek, gönlünün dileğini söylemek; içinde bulunduğu durumu göstermek.*

1. Güle tā ʿ**arż-ı ḥāl éde** tekrār / Ġāfil-iken bu ḳışşadan her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [ʿarż-ı ḥāl ét, -e]*
2. Cā-be-cā ruḫlarına ḫāl étdi / Yaʿni dildāra ʿ**arż-ı ḥāl étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [ʿarż-ı ḥāl ét, -di]*
3. Sūzişinden aña suʿāl étdi / Ol daḫi yandı ʿ**arż-ı ḥāl étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [ʿarż-ı ḥāl ét, -di]*
4. Ḥamdī nā-dā na ʿ**arż-ı ḥāl étme** / Ḳālsüz ḳalbe ḳīl ü ḳal étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4797). [ʿarż-ı ḥāl ét, -me]*

ʿarż-ı hāl eyle: *Hālini arz etmek, gönlünün dileğini söylemek; içinde bulunduğu durumu göstermek.*

1. Başladı ol żāʿīfe feryāda / ʿ**Arż-ı hāl eyledi** bu esnāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5432). [ʿarż-ı hāl eyle, -di]*
2. ʿ**Arż-ı ḥāl eylemeg**-içün Yaʿḳūb / Derd-ile yazdı şāha bir mektūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [ʿarż-ı ḥāl eyle, -meg, -içün]*
3. Yazdı hem tuḥfe-i duʿā’ şāha / **Eyledi** ʿ**arż-ı ḥāl** dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [ʿarż-ı ḥāl eyle, -di]*
4. Sa‘y édüp siz de cemʿ-i māl eyleñ / Varuñ ol şaha ʿ**arż-ı ḥāl eyleñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [ʿarż-ı ḥāl eyle, -ñ]*

5. Ṭapuña ʿ**arż-ı ḥāl eyleyeler** / Ṣad ḳatuñ suʿāl eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1835). [ʿarż-ı ḥāl eyle, -y, -e, -ler]*

ʿarż-ı ḥaseb neseb eyle: *Baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliğini ileri sürmek, göstermek.*

1. Dédi ʿ**arż-ı ḥaseb neseb eyleñ** / Nesebi niʿmete sebeb eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5754). [ʿarż-ı ḥaseb neseb eyle, -ñ]*

ʿarż-i ḥüsn eyle: *Güzelliği göstermek.*

1. ʿ**arż-i ḥüsn eyledi** çün ol meh-rū / Ṭoldı āfāḳa naʿra-i yāhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [ʿarż-i ḥüsn eyle, -di]*

ʿārz-ı şevk ét: *İsteğini dile getirmek.*

1. Sözi sevḳ étdiler münāsebete / ʿ**ārz-ı şevk èt**diler muṣaḥabete *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 680). [ʿārz-ı şevk ét, -di, -ler]*

ʿarż-ı şükr: *Minnettarlığını arz etmek, sunmak.*

1. Yazdı ser-nāme nām-ı Ṭaymūsı / ʿ**arż-ı şükr** ü sipās ü pā-būsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2913). [ʿarż-ı şükr,]*

arż-ı Ürdün: *Ürdün toprağı, Ürdün.*

1. **Arż-ı Ürdünde** var-ıdı bir çāh / Dil-i ẓālim gibi derūnı siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [arż-ı ürdün, -de]*

ārzu: *Arzu, istek, dilek.*

1. K'iy hevādār-ı ṣūret-i Yūsuf / **Ārzuñ-ısa** ṣoḥbet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1037). [ārzuñ-ısa, -ñ, -ısa]*
2. Muṭlaḳā **ārzūsı** ḳaydından / Cānınuñ ḥaẕẕıdur o ṣaydından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [ārzūsı, -sı]*
3. Çün kemer-bendi baġlasa beline / Gelür-idi bu **ārzū** diline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [ārzū,]*
4. Éki ʿālemde **ārzūsı** hemān / Bir naẓar yāri görmeg-idi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [ārzūsı, -s, -ı]*
5. Tāze ʿışḳ aña çün eşer étdi / **Ārzūsın** daḥi beter étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [ārzūsın, -sın]*
6. Ġarḳ-ı efkār ü dil-fiġār-idi / **Arzūsı** viṣāl-i yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5338). [arzūsı, -sı]*
7. Yūsufūn vaṣfını éşitmiş-idi / **Ārzū** ile işi bitmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2307). [ārzū,]*

ārzu eyle: *Arzu etmek, istek duymak, istemek.*

1. Göresüm geldi çün cemālin anuñ / **Ārzu eyle**düm viṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [ārzu eyle, -dü, -m]*
2. Cān u dilden sevüp cemālini ben / **Ārzū eyledüm** viṣālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4770). [ārzū eyle, -dü, -m]*
3. **Ārzū eyle**r-idi Yaʿḳūbı / Terk étmiş-idi ḳasd-ı āşūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 484). [ārzū eyle-,r,i-di]*

ārzū-yı būs u kenār: *(Sevgiliyi) öpme ve kucaklama arzusu.*

1. Dāyim olsa teferrüc-i dīdār / Cūş éder **ārzū-yı būs u kenār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3865). [ārzū-yı būs u kenār,]*

ārzū-yı nigār: *Sevgilinin arzusu, isteği.*

1. Dédi Yūsuf ki **ārzū-yı nigār** / Ehl-i ʿışḳa murād olup iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [ārzū-yı nigār,]*

ārzū-yi senā: *Övgü, övülme arzusu.*

1. Ne ġam-ı ẕemm ne **ārzū-yi senā** / Étdi bu raḫti cümleten yaġma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5120). [ārzū-yi senā,]*

ārzū-yı vatan: *Vatan özlemi, arzusu.*

1. Göñline toldı **ārzū-yı vatan** / Cānı maġzın pür étdi bū-yı vatan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 476). [ārzū-yı vatan,]*

ārzū-yı yār: *Sevgiliye kavuşma isteği.*

1. Perdede bir'ki rāz-dārıy'la / Oturup **ārzū-yı yāriy'le** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5545). [ārzū-yı yār, -i, -y, -ile]*

aş: *Asmak, bir yere tutturmak.*

1. ʿanberīn perde **aşdı** ʿāleme şeb / Tā éde ehl-i perde ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [aşdı, -dı]*
2. Gün olup ger düşem ayaġına / Perde **aşar** cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [aşar, -ar]*
3. **Aşdılar** zülfi gibi micmer-i ḫūr / Étdiler ʿŪd ü ʿanber-ile buḫūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [aşdılar, -dı, -lar]*
4. Setr-içün perde **aşdı** ḳapusuna / Ḫiẕmete ṭurdı kendü ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [aşdı, -dı]*
5. Yüzi bir pūla degmeyen māhī / **Aşdı** gūşına gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [aşdı, -dı]*
6. Üstine zer-nigār zār **aşmış** / Perde olmaġa perde-dār aşmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [aşmış, -mış]*
7. Üstine zer-nigār zār aşmış / Perde olmaġa perde-dār **aşmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [aşmış, -mış]*
8. Çün şeb **aşaydı** perde-i müşgīn / Müşk gibi olurdı perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [aşaydı, -a, -y, -dı]*

aş: *(Peçeyi) dolamak, sarmak.*

1. **Aş**masa burḳaʿını dīdāra / Şuʿlesi düşer-idi divāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 540). [aşmasa, -ma, -sa]*

ʿ**aşā:** *Uzun sopa, değnek. (Hz. Yusuf'a Cebrail tarafından cennetten getirilen zebercet asa bağlamında.)*

1. Peyk-i vaḥy irdi milk-i sermedden / Ki getürdi ʿ**aşā** zebercedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [ʿaşā,]*
2. Tīr oldı cigerlerine ʿ**aşā** / Diken oldı nazārlarına ʿaşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 607). [ʿaşā,]*
3. Tīr oldı cigerlerine ʿaşā / Diken oldı nazārlarına ʿ**aşā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 607). [ʿaşā,]*
4. Ol ʿ**aşā**ya diküp ḥased nazarın / Her biri mekre baġladı kemerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 608). [ʿaşāya, -y, -a]*
5. Bize körlük édüp özüñi dū tā / Atamuzdan diledügüñ ya ʿ**aşā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 879). [ʿaşā,]*
6. Bize elde aġaçdan ola ʿaşā / Saña ḳandan zeberced ola ʿ**aşā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 880). [ʿaşā,]*

ʿ**aşā:** *Uzun sopa, değnek.*

1. Eline ʿāşīlıḳ ʿ**aşā** olmuş / Boynı üzre ridā riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [ʿaşā,]*

2. Nefsi suʿbānını ʿ**aṣā** étmiş / Ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbete yitmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2055). [ʿaṣā,]*

3. Dileseñ nʻola Rabb-i ʿizzetden / Bir ʿ**aṣā** vèrse bāġ-ı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 599). [ʿaṣā,]*

āsān: *Kolay, kolayca, zahmetsiz.*

1. ʿaḳlını almış-iken ol āfāt / Görür **āsān** ṭarafda bīḫ-i necāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [āsān,]*

āsār: *Eserler, eşyalar (Hz. İbrahim'den torunlarına kalan mucizevi özelliklere sahip eşyalar bağlamında.).*

1. Ol ḳalan enbiyādan **āṣār**ın / Zīnet éderdüñ üstüñe varın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [āsārın, -ın]*

āsār-ı ʿizzet: *Yüceliğin, izzetin alametleri, eserleri.*

1. Mıṣra **āṣār-ı ʿizzeti** ṭoldı / Nām-ı Yūsuf ʿAzīz-i Mıṣr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5279). [āsār-ı ʿizzet, -i]*

āsār-ı raḥmetu'llāh: *Allah'ın rahmet eserleri (Bahar mevsiminde çiçekler, kuşlar, yeşillikler vb. bağlamında).*

1. Aç teferrüc gözini geh gāhi / Gör bu **āṣār-ı raḥmetu'llāh**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 731). [āsār-ı raḥmetu'llāh, -ı]*

ʿ**asel:** *Bal.*

1. Ṣad hezār āferīnler ol ʿ**asele** / Ki yéyen irdi ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [ʿasele, -e]*

ʿ**ases:** *Gece bekçisi (Beyitte Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, tahtının bulunduğu en yüksek gök katı olan arş-ı azama kadar her gök katmanında bulunan sayısız melekler bağlamında kullanılmıştır.).*

1. Eylerem gerçi ḳurbetüñe heves / İlla bāmuñda bī-nihāye ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110). [ʿases,]*

2. Pādṣāhā yüzüm urup ḳapuña / ʿasesüñden ṣıġınmışam ṭapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 111). [ʿasesüñden, -üñ, -den]*

asfiyā: *Saf ve temiz, hālis, her türlü kötülükten arınmış kimseler.*

1. ʿĀlem-i milkün **asfiyāsıy'çun** / Asfiyānun dem-i ṣafasıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 136*). [asfiyānun, -nuñ]*

2. ʿĀlem-i milkün asfiyāsıy'çun / **Asfiyānun** dem-i ṣafasıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 136*). [asfiyāsıy'çun, -sı, -y, -çun]*

3. Hem anuñ **aṣfiyā** güherleriy'çün / Aṣfiyā çarḫınuñ ḳamerleriy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [aṣfiyā,]*

4. Hem anuñ aṣfiyā güherleriy'çün / **Aṣfiyā** çarḫınuñ ḳamerleriy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [aṣfiyā,]*

5. Ṣabr éderseñ eger belālarına / İresin **aṣfiyā** ṣafālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3303). [aṣfiyā,]*

asfiyā būstānı(nın) servi: *Saf ve temiz, hālis, her türlü kötülükten arınmış kimseler bahçesinin servisi (Hz. Yusuf).*

1. **Aṣfiyā būstānı servi**-y-idi / Maʻrifet bāġınuñ teẕervi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 544). [aṣfiyā būstānı(nın) servi, -i, -y, -idi-ı-y, -idi]*

aṣḥāb: *Dōst, arkadaş II halk, ahali*

1. Teni **aṣḥābı-y-ıla** ʿişret éder / Cānı ol ʿiyṣdan şikāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [aṣḥābı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

2. Ṭuydılar derd-i ḥālin **aṣḥābı** / Bildiler var derūnınuñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [aṣḥābı, -ı]*

3. Cemʿ olup meclisine **aṣḥābı** / ʻİneb ābın içerdi ʿünnābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3239). [aṣḥābı, -ı]*

aṣḥāb: *Dōstlar, arkadaşlar II Peygamberimiz Hz. Muhammed'i sağlığında gören, sohbetinde bulunan Kur'an'ı ve İslam'ı bizzat kendisinden öğrenen İslam büyükleri.*

1. Anuñ **aṣḥāb**ı-y-ıçun āli-y-içün / Yüce ḳadri büyük kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [aṣḥābı-y-ıçun, -ı, -y, -ıçun]*

ashāb: *Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar (Züleyha'nın etrafında bulunan kimseler.).*

1. Tā o şemʿ-ile cemʿ olup **aṣḥāb** / Gāh içerledi şīr ü gāh şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [aṣḥāb,]*

aṣḥāb-ı ʿışk: *Aşk ehli, aşkın sırrına vâkıf kimseler.*

1. Ḳaşı mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā / Gözi **aṣḥāb-ı ʿışk**a ʿayn-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 543). [aṣḥāb-ı ʿışk, -a]*

2. Rū-yi cānānsuz olsa heşt behişt / Olur **aṣḥāb-ı ʿışḳa** dūzaḫ-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4317). [aṣḥāb-ı ʿışḳ, -a]*

aṣḥāb-ı şūr ü āşūb: *Kargaşa ve fitne çıkaran kimseler.*

1. Bize ẓulm étme āl-i Yaʿḳūbuz / Ṣanma **aṣḥāb-ı şūr ü āşūbuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5779). [aṣḥāb-ı şūr ü āşūb,]*

aṣḥāb-ı zillet: *Alçaklık ve hakir görmede usta (kimse), kötülük erbabı.*

1. Evvel **aṣḥāb-ı ẕillet**-idi bular / Ṣoñra ehl-i nübüvvet oldı bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 945). [aṣḥāb-ı ẕillet,]*

ʿāṣī: *İsyān eden, emre karşı gelen, itāatsizlik eden.*

1. ʿĀbide dīn ü ʿ**āṣīye** dünyā / Ḥamdīye ẕerre deñlü ʿışḳ-ı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126*). [ʿāṣīye, -y, -e]*

2. Eger oldumsa bende-i ḫāṣı / Baʿżı emr-ile étmesün ʿ**āṣī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3980). [ʿāṣī,]*

3. Bu kerāmet yeter kerīme hemīn / Ki éde ʿöẕri ʿ**āṣīye** telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [ʿāṣīye, -y, -e]*

4. Eline ʿ**āṣī**lik ʿaṣā olmuş / Boynı üzre ridā riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [ʿaṣā,]*

āsīb: *Bela, felaket, musibet, zarar.*

1. Cānına eyleyüp bu **āsībi** / Dédi ʿāṣıḳlaruñ budur sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [āsībi, -i]*

āsībe uġra: *Belaya uğramak; başına bela, musibet gelmek.*

1. Yañılup el uzatsam ol sībe / **Uġraram** bī-sebeb ṣad **āsībe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [āsībe uġra, -r, -am]*

aş: *Yemek, yiyecek.*

1. Etmege **aş** yérerdi ʿavratlar / Naḳmet olmışdı cümle niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243).[aş]*

2. İḫvet-i Yūsufa vérildi çün **aş** / Ṣundı bir çīniye éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [aş,]*

3. Dédi ben olayım ḳarındaşuñ / Yéme göz yaşı-y-ıla tek **aşuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [aşuñ, -uñ]*

Āşer: Hz. Yakup'un oğullarından biri.

Her biri ḥüsn içinde şems ü ḳamer / Birisi Cād ü birisi **Āşer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434).*

ʿāşık: *Âşık, seven kişi; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

1. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿ**āşıḳdan** / Delü degül mi o kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [ʿāşıḳdan, -dan]*
2. Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿ**āşıḳınuñ** / Dilin hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [ʿāşıḳınuñ, -ı, -nuñ]*
3. Ḥāl-i ʿāşıḳ belī ḳarār olmaz / Çünki ʿ**āşıḳda** iḫtiyār olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [ʿāşıḳda, -da]*
4. Belki āḫir kemāle irse bu kār / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿ**āşık** u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [ʿāşıḳ,]*
5. Cān-ıla ṣuretime ʿ**āşıḳ-ısañ** / Daʿvī-yi ʿışḳ içinde ṣādıḳ-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2655). [ʿāşıḳ-ısañ, -ısan]*
6. Lāle-gūn oldı çeşme-i ḫāver / ʿāşıḳ**uñ** çeşmi ʿaksi düşdi meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*
7. Dédi ma'şuḳa ʿ**āşıḳ** olsa revān / Ḫāyil olur mı perde-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [ʿāşıḳ,]*
8. Gelse ʿ**āşık** diyārına cānān / Ḫāyil olmaz ḥicāb-ı kevn ü mekān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5405). [ʿāşıḳ,]*
9. ʿ**āşıḳa** bundan özge olmaya ʿiyş / Ki aña yārī ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [ʿāşıḳa, -a]*
10. ʿ**Āşıḳa** ʿışḳ ḫōş kerāmetdür / ʿışḳı maʿşūḳına sirāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [ʿāşıḳa, -a]*
11. Hālet-i ʿışḳ çünki buldı kemāl / Étdi maʿşūḳı ʿ**āşıḳa** hem-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [ʿāşıḳa, -a]*
12. Cānına eyleyüp bu āsībi / Dédi ʿ**āşıḳlaruñ** budur sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*
13. Gör göñül ʿ**āşıḳuñ** bu cūdını / ʿIşḳa bağışladı vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*
14. Her kazā kim ola murād-ı nigār / Aña **āşıḳ** rıżā vèrür nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [āşık,]*
15. Yine bir yere geldi **āşıḳ** u yār / Biri gülzār ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [āşık,]*
16. ʿ**Āşıḳa** éltür-idi bū-yı viṣāl / Dāyimā vaṣl-içün ḳılan mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 3743). [ʿaşıḳa, -a]*
17. ʿ**Āşıḳuñ** gerçi müşkili çoḳdur / İlla bu ġamdan özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [ʿāşıḳuñ, -un]*
18. Niçe ʿ**āşıḳ** ola cemāline / Reşk éde niçeler kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [ʿāşıḳ,]*
19. Oldı ʿ**āşıḳ** niyāzı ḫışm-āmīz / Kendü cānına çekdi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [ʿāşık,]*
20. Her ḳażāya çü dōst ḳāżīdür / ʿ**Āşıḳ** andan ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [ʿāşıḳ,]*
21. Dōstdan gelse tāze tāze belā / ʿ**Āşıḳ** oldur ki ḳarşu varup aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [ʿāşık,]*
22. Rükn-i seng-i maḳām-ı Zemzem-içün / ʿ**Āşıḳuñ** gözlerindeki nem içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 157). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*
23. Yüzini görmesevüz n'ola ḳāniʿuz aña kim / Ḳapusı Kaʿbesi ʿ**āşıḳlara** mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

24. Gözin pür-dem kılup her dem girībānını çāk étsün / Çü ʿ**āşıḳ** ṣubḥ-dem gibi dem ura ṣıdḳ-ı da ʻvīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [ʿāşıḳ,]*

25. Her ne kim yāruñ iḫtiyāridür / ʿ**āşıḳuñ** ol daḥi nigāridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 828). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

26. Tāze gül gibi ṭutdı ol ʿ**āşıḳ** / ʿizzet étdi kemāline lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [ʿāşıḳ,]*

27. ʿ**Āşıḳa** rūzī olsa vaṣl-ı nigār / Ara yérde sebeb olur aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1048). [ʿāşıḳa, -a]*

28. ʿ**Āşıḳ**uñ çünki ʿışḳı şādıḳ ola / Ḳanda isterse dilberini bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [ʿāşıḳuñ, -un]*

29. Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür o yüz / Baş açuḳ biz de anuñ ʿ**āşıḳuyuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [ʿāşıḳuyuz, -u, -yuz]*

30. Her ne ʿ**āşıḳ** ki ḳıymaya zerine / İremez sīm-çihre dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [ʿāşıḳ,]*

31. ʿ**Āşıḳuñ** meyli olur tāca / Çün vérüpdür serini tārāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3164). [ʿāşıḳuñ, --uñ]*

32. Eserüñ ʿ**āşıḳun** ṣafāsıdur / Ḫaberüñ dōst merḥabāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3219). [ʿāşıḳun, -uñ]*

33. ʿ**Āşıḳuñ** dilberine nāmesisin / Müjde peyġāmınuñ ḥamāmesisin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3220). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

34. ʿ**Āşıḳa** bundan özge olmaya dem / Vaṣl-ı dil-dār-ıla ola ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [ʿāşıḳa, -a]*

35. Söyle efsāne-i tecellīden /
Eyle ʿ**āşıḳlara** tesellīden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3246). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

36. Étdi çün gün yüzi tecellāyī /
Buldı ʿ**āşıḳları** tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3314). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

37. Ẕevḳ olur mı bu ẕevḳden fāyıḳ / Ki ola maʻşūḳ ṣāḥibi ʿ**āşıḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [ʿāşıḳ,]*

38. Getürüp anı dédi ol ʿ**āşıḳ** / Gerçi varum degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [ʿāşıḳ,]*

39. ʿ**Āşıḳ** evvel belī fenāya irer / Ṣoñra dīdār-ıla ṣafāya irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530). [ʿāşıḳ,]*

40. Sözi dellālenüñ olur dil-keş / ʿ**Āşıḳa** gūşdan ṣalar āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3506). [ʿāşıḳa, -a]*

41. ʿ**Āşıḳ** olmaz bu devlete yüze yüz / Yāri nerges gibi göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [ʿāşıḳ,]*

42. ʿ**Āşıḳuñ** özge ḥāli faḳr u niyāz / Dilberüñ şānı şive ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

43. ʿ**āşıḳuñ** sürmesi odır iy yār / Ḫāke sürmekden ola gözleri tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

44. Éşidüp bunı Yūsuf aġladı zār
/ ʿ**ĀŞIḲUÑ** sīnesini ṭaġladı nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

45. ʿ**Āşıḳ** oldur ki fürḳat istese yār / İḫtiyār éde fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [ʿāşıḳ,]*

46. Çünki ʿ**āşıḳdan** ola yār nüfūr / Ṣūreta aḳreb-ise maʿnide dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [ʿāşıḳdan, -dan]*

47. ʿ**Āşıḳuñ** çünki ʿışḳı sāde olur / Cevr-i maʿşūḳ-ıla ziyāde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4221). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

48. Oldı ʿ**āşıḳ** żamīri pür-ümmīd / Ki ṣala nūrın üstine ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [ʿāşıḳ,]*

49. ʿ**Āşıḳ** oldur ki irse şiddete ol / Yār-içün her belāyı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [ʿāşıḳ,]*

50. Her ne ʿ**āşıḳ** ki yudı andan elin / Āb-ı şevḳ ile yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [ʿāşıḳ,]*

51. ʿ**Āşıḳa** ta'ne tāziyāne olur / ʿışḳda süst-iken revāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [ʿāşıḳa, -a]*

52. Dil-i sengīni anda çün ola nerm / Ṣāyed ola vefāsı ʿ**āşıḳa** germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [ʿāşıḳa, -a]*

53. ʿ**Āşıḳı** ṣanma kim selāmet olur / ʿışḳuñ evvel işi melāmet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [ʿāşıḳı, -ı]*

54. Bunca ʿ**āşıḳların** görüp anuñ / Tāzelendi ġamı Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [ʿāşıḳların, -lar, -ın]*

55. Cān ẕevḳın gözetse ger ʿ**āşıḳ** / ʿIşḳ yolında olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [ʿāşıḳ,]*

56. ʿ**Āşıḳuñ** çün vücūdı ebter olur / Gördügi cümle ʿayn-ı dilber olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

57. Olsa ʿ**āşıḳ** nigār vaṣlına ġarḳ / Vaṣlı fürḳatden ol dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [ʿāşıḳ,]*

58. ʿ**Āşıḳ** ammā çü bī-mecāl olur / Ṣabr-ı dāyim aña muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5007). [ʿāşıḳ,]*

59. Çünki nāṣiḥ ḳoya naṣiḥatini / Yiñiler ʿ**āşıḳ** eski miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [ʿāşıḳ,]*

60. ʿ**Āşıḳuñ** mevtidür firāḳ-ı nigār / Hem-dem-iken ʿale'l-ḫuṣūṣ aña yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4986). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

61. Sünbüli tāze gülleri ter-idi / ʿ**Āşıḳa** nāz édici dilber-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [ʿāşıḳa, -a]*

62. Gécesi ʿ**āşıḳuñ** ki ḥāmiledür / Ġam ṭoġurmak işinde kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

63. Géçdi ʿ**āşıḳ** kaçan ġam-ı şebden / Nice ġam belki mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6043). [ʿāşıḳ,]*

64. Her ne ʿ**āşıḳ** ki neng ü nāma baḳa / Yéridür ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [ʿāşıḳ,]*

65. ʿ**Āşıḳ** étse kemāl-i ʿışḳ-ıla bed / Anı maʿşūḳ luṭfı étmeye red *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5581). [ʿāşıḳ,]*

66. Nām édüp dérdi işlese éki kār / Birine ʿ**āşıḳ** u birine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [ʿāşıḳ,]*

67. Ṣıdḳ-ı iḫlās olursa ʿ**āşıḳa** yār / Nāmı maʿşūḳ olısar āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6557). [ʿāşıḳa, -a]*

68. Baḳdı ʿ**āşıḳ** çü dōstuñ sözine / Mihrbān gördi anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [ʿāşıḳ,]*

69. Ṣaldı ʿ**āşıḳ** çü yāri zindāna / Dédi zindāncısına rind-āne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [ʿāşıḳ,]*

70. Ki Zelīḫā ḳulına ʿ**āşıḳdur** / Beni meşhūr édeli şehre bu ad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4886). [ʿāşıḳ, -dur]*

71. Cümle bu nüktede muvāfıḳdur / Ki Zelīḫā ḳulına ʿ**āşıḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886).*

ʿāşık dili: *Âşığın gönlü, yüreği.*

1. Yār ḫaddine ḳonsa ẕulm-ile gerd /Düşe ʿ**āşıḳ diline** āteş-i derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [ʿāşıḳ dili, -n, -e]*

ʿāşık ol: *Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.*

1. Derd-i ʿāşıḳ belī çü ṣādıḳ olur / Cān-ı maʿşūḳ aña ʿ**āşıḳ olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [ʿāşıḳ ol, -ur]*

2. Dédi baʿżı perī cemāline dīv / ʿ**Āşıḳ olup** 'acep mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [ʿāşıḳ ol, -up]*

3. Şöhreti ṭoldı şehr içinde temām / ʿ**Āşıḳ oldı** ḫavāṣ belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [ʿāşıḳ ol, -dı]*

4. Naẓar eyledi çün ḥikāyetine / Görmedin ʿ**āşıḳ oldı** ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1032). [ʿāşıḳ ol, -dı]*

5. Cān u göñli velī Zelīḫanuñ / ʿ**Āşıḳı olmış**-ıdı Mevlānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605).*

ʿāşık-āne: *Âşık gibi, kendinden geçmişçesine.*

1. ʿ**āşıḳ-āne** yitürdi evvel özin / Ṣoñra cānāna dikdi cānı gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [ʿāşıḳ-āne,]*

2. Tīrüñ irer biri nişānına gāh / Zaḫm urur ʿ**āşıḳ-āne** cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [ʿāşıḳ-āne,]*

āşikār et: *Belli etmek, ortaya çıkarmak.*

1. Çün şafaḳ mihrin **āşikār etti** / ʿālemi şavḳ bī-ḳarar etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [āşikār et, -ti]*

ʿāşık-ı mehcūr: *(Sevgiliden) uzakta kalmış, ayrı düşmüş âşık.*

1. Eyle oldı o ʿ**āşıḳ-ı mehcūr** / Ki ṣanurdı gören anı rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [ʿāşıḳ-ı mehcūr,]*

ʿāşık-ı miskīn: *Aciz, zavallı âşık.*

1. Bunları Ḥaḳḳ bahāne étdi hemīn / Vaṣluña irdi ʿ**āşıḳ-ı miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1047). [āşıḳ-ı miskīn,]*

2. Anı çün gördi ʿ**āşıḳ-ı miskīn** / Pāyına düşdi zülfi gibi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [ʿāşıḳ-ı miskīn,]*

ʿāşık-ı pāk: *Saf, temiz âşık. (Züleyha).*

1. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi o ʿ**āşıḳ-ı pāk** / Devr elinden yaḳasın eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [ʿāşıḳ-ı pāk,]*

ʿāşık-ı zār: *Ağlayan, inleyen âşık.*

1. Rāvīler dér ki ol zemān bu mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿ**āşıḳ-ı zār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [ʿāşıḳ-ı zār,]*

2. Naḳş-ı maʿşūḳı görse ʿ**āşıḳ-ı zār** / Eyler andan nigār-ıla bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4309). [ʿāşıḳ-ı zār,]*

3. Her ne yérde éderse yār karār / Anda bulur ḳarārı **ʻaşıḳ-ı zār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5067). [ʻaşıḳ-ı zār,]*

4. Dilde rāhat mı bula ʿ**āşıḳ-ı zār** / Dār-ı dil-dārı görse bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [ʿāşıḳ-ı zār,]*

5. Sencileyin olur mı ʿ**āşıḳ-ı zār** / K'ola maʿşūḳ aña ḫidmet-kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [ʿāşıḳ-ı zār ol, -ur, -mı]*

āşinā: *Sevgili, yâr.*

1. Beni meşhūr édeli şehre bu ad / **Āşinā** bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [āşinā,]*

āsitīn: *Elbise kolu, yen.*

1. Pīrehen çünki yāsemīn oldı / Ġonça ceyb ü gül **āsitīn** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [āsitīn,]*

āşiyān: *Yuva, kuş yuvası; ev, mesken.*

1. Bī-nişānlıḳ-durur nişāne aña / Burc-i ʿanḳādur **āşiyāne** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2573). [āşiyāne, -e]*

2. Söylenür **āşiyānı** ʿanḳānuñ / Kimse bilmez mekānını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [āşiyānı, -ı]*

3. Yéyicek anı niçe ṭāyir-i cān / **Āşiyānından** uçdı gétdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861). [āşiyānından, -ı, -n, -dan]*

āşiyān: *Yuva, mesken; cennet.*

1. Ḥasretüz vaṣluña mekānuña gel / Mürġ-i cennetsin **āşiyānuña** gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171). [āşiyānuña, -uñ, -a]*

ʿ**Askalān:** *Askalan şehri (Yafa'nın 60 km. güneybatısında bulunan Askalān Tevrat'ta Aşkelon adıyla geçer. Helenistik, Roma ve Hıristiyanlık devirlerinde dinî ve ticarî hayatta önemli bir yere sahip olan Filistin'in önde gelen şehirlerinden biri.).*

1. Feraḥ u şādi-y-ile gétdiler / ʿ**Asḳalān** menziline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [ʿAsḳalān,]*

ʿ**Asḳalānī:** *Askalan şehri halkı II Askalani kavmi (Askalan şehri. Filistin'de tarihî bir sahil şehri. Yafa'nın 60 km. güneybatısında bulunan Askalān Tevrat'ta Aşkelon adıyla geçer. Helenistik, Roma ve Hıristiyanlık devirlerinde dinî ve ticarî hayatta önemli bir yere sahip olan Filistin'in önde gelen şehirlerinden biri.).*

1. ʿ**Asḳalānīler** oldı dem-beste / Cümlesi dil-şikeste cānı ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2013). [ʿAsḳalānīler, -ler]*

āşkār: *Aşikar, açık, ayan beyan.*

1. Gelmedi peyk-i bū-yı yār baña / Söylemeñ kiẕbi **āşkār** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5399). [āşkār,]*

āşkār ét: *Aşikar etmek, söylemek, açıklamak.*

1. Buyur ol ḫūniyi şikār édelüm / Getürüp ḥāli **āşkār édelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [āşkār ét, -e, -lüm]*
2. Beni bir luʿb-ıla şikār étdüñ / Çün ḫayālüñi **āşkār étdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [āşkār ét, -dü, -n]*
3. Şarṭ édüp Yūsuf aña kitmānı / **Āşkār étdi** rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3467). [āşkār ét, -di]*
4. Dédi kūdek ben olmazam ġammāz / **Āşkār étmezem** nic' oldısa rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4657). [āşkār ét, -mez, -em]*

āşkār eyle: *Göstermek, ortaya çıkarmak*

1. Kimi ṣaḥrāları şikār eyler / Ġayb āhūsın **āşkār eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2416). [āşkār eyle, -r]*

āşkār ol: *Ortaya çıkmak ll belirmek.*

1. Ḳalmadı ṣabrı bī-ḳarār oldı / Bed ʿalāmetler **āşḳār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1104). [āşkār ol, -dı]*
2. Çün ezel mihri **āşkār oldı** / Niçe ẕerrāt tābdār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038). [āşkār ol, -dı]*
3. Ṣandılar édeler şikār-ıla al / Bilmediler ki **āşkār ola** ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1344). [āşkār ol, -a]*
4. Kiẕb-ile ḥile **āşkār oldı** / Cümle ebnāsı şerm-sār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1391). [āşkār ol, -dı]*
5. Devleti pāydār olısar ānuñ / Daʿvīsi **āşkār olısar** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1478). [āşkār ol, -ısar]*
6. Ḥaḳḳ-ısān ḫalḳa **āşkār olma** / Ṣayd édem dér-iken şikār olma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [āşkār ol, -ma]*
7. **Āşkār olalı** bu ʿışḳ u hevā / Gelmemişdür benüm gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [āşkār ol, -alı]*
8. Cānı bī-ṣabr u iḫtiyār oldı / Perdeden çıḳdı **āşkār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [āşkār ol, -dı]*

9. Mışra Yūsuf çü şehr-i yār oldı / ʿadl ü inṣāfı **āşkār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [āşkār ol, -dı]*
10. Gül gibi çünki perde-dār olasın / Ḫōş ḳoḫu-y-ıla **āşkār olasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [āşkār ol, -a, -sın]*
11. Fikrini ziḳr éden fiġār oldı / **Āşikāre olan** şikār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 611).*

āşkāre: *Aşikar, açık, ayan beyan.*

1. Dédi dellāl anı nice déyeyim / **Āşkāre** yalan mı söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [āşkāre,]*
2. Ki ʿaceb **āşkāre** mi ki bu dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [āşkāre,]*
3. Dilde endīşesi bu kim yā Rab / Düş mi ki **āşkāre** mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [āşkāre,]*
4. Cigerin nāme odı ṭaġladı / Zār zār **āşkāre** ağladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6046). [āşkāre,]*

aṣl: *Asıl, gerçek.*

1. **Aṣl** maʿnāya gel ki anda ṣimār / Cemʿ olupdur hezār bār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [aṣl,]*
2. Aṣlı ol nesnenüñ ki ola hebā / **Aṣlı** yoḳ kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [aṣlı, -ı]*

aṣl: *Soy, nesep.*

1. Dediler çünki **asl**ımuz birdür / Cismümüz belki faṣlımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [aslımuz,]*
2. Dédi Rūbīl pendümi éşidüñ / **Aṣl**ıñuz dīnine düşer iş èdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 650). [aṣlıñuz, -ı, -ñuz]*
3. Cidd édün ceddüñüz yolına gédüñ / **Aṣlıñuz** adına düşer iş édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1167). [aṣlıñuz, -ı, -ñuz]*
4. Ḳarnı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı latīf / Ümmeti ḫayr-i ümmet **aṣlı** şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179). [aṣlı, -ı]*
5. Üredi Rūmda anuñ nesli / Cümle Rūmīlerün odur **aṣlı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). [aṣlı, -ı]*
6. Biz ki bir ḳavmüz **aṣl**ımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [aṣlımuz, -ımuz]*

aṣl: *Asıl, kök; kaynak*

1. K'iy Zelīḫā ben ādemī-zādem / **Aṣlı** ṭopraḳ nihāl-i āzādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [aṣlı, -ı]*
2. **Aṣlı** ol nesnenüñ ki ola hebā / Aṣlı yoḳ kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [aṣlı, -ı]*
3. Oldı vaslı saña bu dem rūzī / **Aṣlı** yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [aṣlı, -ı]*
4. ʿışḳtır **aṣlı** cümle eşyānın / Küllühā yentehī ilazālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 79). [aṣlı, -ı]*

aṣl: *Asıl, esas, gerçek. (Allah).*

1. ʿAksi n'eylersin **aṣla** eyle şitāb / Aṣlı bulan ḳatında ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [aṣla, -a]*
2. ʿAksi n'eylersin aṣla eyle şitāb / **Aṣlı** bulan ḳatında ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [aṣlı, -ı]*
3. **Aṣla** sa'yét ṣafā dilerseñ eger / Aṣla vaṣl ol baḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [aṣla, -a]*
4. Aṣla sa'yét ṣafā dilerseñ eger / **Aṣla** vaṣl ol beḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [aṣla, -a]*

asl-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un aslı, özü.*

1. Eyle ḥaẕẕ étdi **asl-ı Yūsufdan** / Bir géce ḳaçdı vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [asl-ı Yūsuf, -dan]*

aşma: *Üzüm ağacı, üzüm asması.*

1. **Aşmalarında** ṣīre-dār engūr / Sāyesinde revān mā-i ṭahūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4081). [aşmalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

asmān: *Gök, gökyüzü.*

1. Naẓar étdiler **āsmāna** revān / Gördiler ebr içinde mihr-i nihañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [āsmāna, -a]*
2. Cūdınuñ **āsmān** ḥubābıdur / Nūrınuñ āftāb tābıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4458). [āsmān,]*
3. Yéne ḳalmaya ġalle-i pīşīn / Nān-ıçun **āsmāna** ire enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [āsmāna, -a]*
4. Merkeb saña ol Burāḳdur kim /Bir naʾli mehidür **asmān**uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [asmānuñ, -uñ]*

āsmān-ı bahā: *Gökyüzünün parıltısı, güzelliği.*

1. ʿarż eyledi pīşkeşlerini / **Āsmān-ı bahā** güneşlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3054). [āsmān-ı bahā,]*

āsmān-ı burc-ı kemāl: *Mükemmellik burcunun gökyüzü (Güneş, ay, yıldızlar vs.nin gökyüzünde bulunmasından hareketle bütün güzellik unsurlarını barındıran sevgili bağlamında.) (Hz. Yusuf).*

1. Ẓāhir oldı ol āftāb-ı cemāl / Ne güneş **āsmān-ı burc-ı kemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5553). [āsmān-ı burc-ı kemāl,]*

āsmān-i ẕāt-i burūc: *Yıldızların bulunduğu gökyüzü.*

1. Nāgehān étdi bir zemīne ḫurūc / Ne zemīn **āsmān-i ẕāt-i burūc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [āsmān-i ẕāt-i burūc,]*

aşnām: *Putlar, tapınılan şeyler.*

1. Yūsufuñ nūrına çü baḳdılar / Cümle **aşnāmı** nāra yaḳdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1955). [aşnāmı, -ı]*

āşnām-ı rūmī: *Bizans putları II Bizans'ın put gibi güzel kızları.*

1. Kimi **āşnām-ı Rūmī** kimi Ḫıṭā / Cümlesinüñ cemāli ḳıble-nümā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [āşnām-ı rūmī,]*

ʿaşr: *Zaman , devir, çağ.*

1. Yoġ-ıdı ʿ**aşr** içinde mānendi / Mışra ṭolmışdı leẕẕet-i ḳandi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3491). [ʿaşr,]*

aşşı: *Fayda, yarar; kâr.*

1. Bulmayup çāre cāna ḳaṣd étdi / **Aşşı** yoḳ çün ziyāna ḳaṣd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [aşşı,]*
2. Baḫt ü devlet çün ola tācire yār / Ḳarşular anı **aşşılu** bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [aşşılu, -lu]*

aşşı ét: *Kâr etmek, fayda sağlamak.*

1. Dédi iy ḫᵛāce çün beni ṣatasın / **Aşşı édüp** murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [aşşı ét, -üp]*

2. Olmayıcaḳ arada ḳurbet-i dil / **Aşşı étmez** viṣāl-i ʿālem-i gil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4230). [aşşı ét, -mez]*

3. Ḫışm-ıla çünki ḳaṣd éde o saña / **Aşşı étmez** bu nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [aşşı ét, -mez]*

aşşı eyleme: *Fayda etmemek, yarar sağlamamak.*

1. Olmayıcaḳ ʿināyet-i ezelī / Bendeye **aşşı eylemez** ʿameli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6056). [aşşı eyleme, -z]*

āstān: *Eşik; huzur, makam*

1. Niceler **āstānı** ṭaşına / Yüz urup yaṣduġ étdi başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [āstānı, -ı]*

2. Bunca dārāt ü ʿizzet-ile ʿAzīz / **Āstānında** ḳul ḳatında kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [āstānında, -ı, -n, -da]*

3. Daʿvet-ile musaḫḫar édem anı / **Āstānuñda** çāker édem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2566). [āstānuñda, -uñ, -da]*

āstāne-i dōst: *Sevgilinin eşiği, bulunduğu yer.*

1. Oldı efsūn aña fesāne-i dōst / Ḳıblesi oldı **āstāne-i dōst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3502). [āstāne-i dōst,]*

āstān-ı dergāh: *Dergahın eşiği.*

1. Saʿy édüp yine varuruz şāha / Düşerüz **āstān-ı dergāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6008). [āstān-ı dergāh, -a]*

āstān-ı Reyyān: *Mısır hükümdarı Reyyan'ın makamı (Reyyan: Mısır hükümdarı, Yusuf peygamberi ülkesindeki bütün hazinelerin başına maliye bakanı olarak tayin eden ve ona inanan zat.)*

1. Vardılar **āstān-ı Reyyāna** / Ṣordılar anı ehl-i divāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2133). [āstān-ı reyyān, -a]*

aşla: *Aşılamak, bitki aşılaması.*

1. Bīde **aşlansa** sīb-i sulṭānī / Bitürür bīd ʿĀḳıbet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [aşlansa, -n, -sa]*

aşla: *Aşılamak, katmak.*

1. Nice gül var ki cāna **aşlarlar** / Mihri odına yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [aşlarlar, -r, -ar]*

āşnā: *Aşina, bildik, tanıdık II dōst, ahbap.*

1. Göñlümi āşnā édeli derd-i yār-ile / Bīgāne étdi baña ḳamu **āşnāyı** ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [āşnāyı, -y, -ı]*

2. Deri bī-gāne rūyına beste / Seyri şevḳinden **āşna** ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [āşna,]*

3. Yūsuf anı çün **āşnā** gördi / Kimsin aduñ nedür déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [āşnā,]*

āşnā ét: *Bildik, tanıdık ḥāle getirmek II yakınlık kurmak.*

1. Göñlümi **āşnā édeli** derd-i yār-ile / Bīgāne étdi baña ḳamu āşnāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [āşnā ét, -eli]*

āşnā ol: *Tanımak, bilmek; yakın olmak.*

1. Nedür anuñ bu nālesine sebeb / Ṭapuña **āşnā** mı **ola** ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [āşnā ol, -a]*

2. Düşde ṣayd olalı ḫayālüñe ben / **Āşnā olmışam** cemālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [āşnā ol, -mış, -am]*

3. Ḥaḳḳ daḥi tā ki eyleye seni yād / **Āşnā ol**a saña olmaya yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807).*

āşūb: *Fitne, karışıklık, kargaşa.*

1. Çünki zeyn étdi Yūsufı Yaʿḳūb / Toldı etrafa reşk-ile **āşub** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [āşub,]*
2. Étme rüsvāy āl-i Yaʿḳūbı / Étdilerse ḫaṭā vü **āşūbı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5913). [āşūbı, -ı]*
3. Ḳasdın arturdı ʻĪş Yaʿḳūba / Başladı dürlü dürlü **āşūb**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [āşūba, -a]*
4. Kuşadup anı vérdi Yaʿḳūba / Kemerin muḫkem étdi **āşūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 520). [āşūba, -a]*
5. Kürbete irdi cümle kerrūbī / Niçe olur bu nālüñ **āşūbī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [āşūbī, -i]*

āşūb ét: *Kavga, gürültü, kargaşa çıkarmak II musallat olmak.*

1. Kimseye **étmediler āşūbı** / Tā görince cemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1453). [āşūb ét, -me, -di, -ler]*
2. Ol yiter baña kim Benī-Yaʿḳūb / **Étdiler** bunca ẓulm-ile **āşūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [āşūb et, -di, -ler]*

āşūba düş: *Kargaşa, karışıklık ḥālini almak II (aklı) karışmak.*

1. Baḳduġınca sevād-ı mektūba / Ṭoldı sevdāya **düşdi āşūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2909). [āşūba düş, -di]*

āşūba uġra: *Kargaşaya uğramak; başı derde girmek.*

1. Dédi ḫatunına dé Yaʿḳūba / **Uġra**mamak dilerse **āşūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 406). [āşūba uġra, -a-ma, -mak]*

āşüfte: *Avare, dağılmış, perişan. II Gönül.*

1. Ne heva etdi göñlüñ **āşüfte** / Nergesüñi kim eylemez ḫufte *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [āşüfte,]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

1. Çāk édüp her birisi cāmesini / **Atdı** başdan yére ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [atdı, -dı]*
2. Meger ol dem ki māh-i Kenʻānı / Ẓulm-ile çāha **atdı** iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [atdı, -dı]*
3. Eyle ṭoldı cihāna heybet ü tāb / Beyżasın yére **atdı** zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [atdı, -dı]*

at: *At, binek hayvanı.*

1. Ol seḥer **at** ṣahili ér üni / Eyledi ker ṣımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [at,]*
2. **At** ṣahīli nefīr āvāzı / Ṭoldı cümle mefāze her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [at,]*
3. Yüridi ḫᵛāceler rikābında / **Atdan** énince ḳubbe bābında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [atdan, -dan]*
4. Geldi çün bār-gāh-i ṣāha yaḳın / Éndi **atdan** bezendi rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [atdan, -dan]*
5. Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet **atına** / Eyvāh ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [atına, -ı, -n, -a]*
6. Zīni vü zeyni yére ursun ol **at** / Ki yére urdı ṣāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [at,]*
7. Bedevī **atlar** üzre cümle süvār / Ṭurdılar ṣaf ṭutup yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [atlar, -lar]*

8. Cūş-ıla eyle kişner-idi ol **at** / Ki ṣuheyli ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [at,]*

9. Dédi ṣıddīka ḥażret-i Cibrīl / **Atdan** éndi senüñçün İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [atdan, -dan]*

10. Sen de **atdan** nüzūl ḳıl iy ṣāh / Tā nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [atdan, -dan]*

11. Bilmeyen bu maḥālde taḥḳīḳi / **Atdan** énmedi dédi ṣıddīki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [atdan, -dan]*

at: *(Ok) Atmak, fırlatmak.*

1. Tīr-i vehmi **atup** keman-i gümān / Ḳılur ol bī-nişān ġazālı nişan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [atup, -up]*

at: *(Bir yere) atmak; bırakmak, terk etmek.*

1. Baʿżı rāvī dédi ki iḫvānı / **Atdılar** ḳaʿr-ı çāha çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [atdılar, -dı, -lar]*

2. Ṣolduñ iy ġonça nā-resīde-y-iken / **Atdılar** nāra nūr-ı dīde-y-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 999). [atdılar, -dı, -lar]*

3. Çünki cevr-ile Yūsuf iḫvānı / Getürüp çāha **atdılar** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [atdılar, -dı, -lar]*

4. Ḳahr-ıla ḳaʿr-ı çāha **atdılar** / ʿāḳıbet bende déyü ṣatdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827). [atdılar, -dı, -lar]*

5. Dédi baʿżı ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / Ḳaʿr-ı çāha **atıldı** çün ol māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [atıldı, -ıl, -dı]*

6. Gūş édüp bu fiġānı ḥażret-i pīr / Yaya dönmiş-iken **atıldı** çü tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [atıldı, -ıl, -dı]*

7. Çün ḳader tīrin **ata** ḳavs-i ḳaża / Çāre olmaz aña meger ki rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [ata, -a]*

8. Birini günde ḳaʿr-i çāha **atar** / Biri her şeb gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [atar, -ar]*

9. İy niçe ehl-i cāhı çāha **atar** / Ḫān-iken ḫāne-i siyāha **atar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [atar, -ar]*

10. Çün ḥased ḳavsi **ata** tīr-i naẓar / Yarasına ne cān döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [ata, -a]*

ata: *Baba.*

1. Nite beñzer **ata**ya baʿżı veled /Baʿzısı anasına yā Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249*). [ataya, -y, -a]*

2. Ne **atañuz** inana size ne él / Olasız ḫalḳ içinde ḫor u ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [atañuz, -ñuz]*

3. Ḥürr-iken bir yetīm uġurladılar / Seyyid-iken **atası** ḫōrladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [atası, -sı]*

4. **Atañuz** size serzenişler éde / Ḳanda seyr étse Yūsuf-ıla géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [atañuz, -ñuz]*

5. Bilseñ **atamuzuñ** kerametini / Ḥasret ü ḥüzn içinde ḥāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5781). [atamuzuñ, -muz, -uñ]*

6. Her birinden bu nūr oldı çü ġayb / Ġıybet édüp **atasın** eyledi ʿayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689). [atasın, -sın]*

7. Bī-ḥużūr oldı eşk şūrından / Ṭurdı nevmīd **ata** ḥużūrından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2837). [ata,]*

8. Er ṣuyı ġālib olsa zen suyına / Beñzer evlād **atası** ḫuyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256). [atası, -sı]*

ata: *Baba (Hz. İshak).*

1. Bildi Yaʿḳūb anuñ çü niyyetini / Tutdı **atasınuñ** vaṣiyyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 411). [atasınuñ, -sı, -nuñ]*

ata: *Baba (Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup)*

1. Tā ala Yūsufı **ata**sından / Pāk ola göñli ġuṣṣa pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [atasından, -sı, -n, -dan]*
2. Nice ḥadde irişdi işbu yetīm / Ki **ata**muz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [atamuz, -muz]*
3. Bu nice oldı kardaşıy'la aceb / Oldılar **ata**muza bizden eḥab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [atamuza, -muz, -a]*
4. Biz **ata**muza ḫādimüz o degül / Ḫizmetine mülāzımuz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [atamuza, -muz, -a]*
5. Dédi bir géce **ata**sına nihān / İy nişānsuz ḳatında ʿālī-şān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [atasına, -sı, -n, -a]*
6. Açdı çün nergesin gül-i sīr-āb / Étdi **ata**sına ḥikāyet-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 621). [atasına, -sı, -n, -a]*
7. Bize körlük édüp özüñi dū tā / **Ata**muzdan diledügüñ ya ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 879). [atamuzdan, -muz, -dan]*
8. Dédi kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi **atañ** anañ anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [atañ, -n]*
9. Éledürseñ **atama** peyġāmum / Sözde nāmuñla cüft ola nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3750). [atama, -m, -a]*
10. Uyucaġında gördi **atasını** / Ṣıçradı ḳodı anda yatasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4550). [atasını, -sı, -n, -ı]*

ata: *Cet, dede.*

1. Emr-i ẕebḥ-ile **atam** İsḥāḳı / Mübtelā eyledi hem ol Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [atam, -m]*

ʿaṭā: *İhsan, hediye, lütuf.*

1. Anda dāyim Hudāyı ẕikr eyle / Vérdügi her **ʿaṭāya** şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [ʿaṭāya, -y, -a]*
2. Ḥaḳḳ teʿālā ʿināyet étdi bize / Çok **ʿaṭā**-y-ıla minnet étdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [ʿaṭā-y-ıla, -y, -ıla]*
3. Dédiler belki bu **ʿaṭāyı** Ḫudā / Kereminden müyesser étdi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [ʿaṭāyı, -y, -ı]*
4. Pīr-i Kenʿān Ḫudāya şükr étdi / Nāgehānī **ʿaṭāya** şükr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6106). [ʿaṭāya, -y, -a]*
5. Ol resūl-i ʿazīzi ʿizzet-ile / Bunca dürlü **ʿaṭā** vü ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933).[ʿaṭā]*

ʿaṭāét: *Bahş etme, ihsanda bulunma.*

1. Var ḳıyas ét ki Ḥaḳḳ-pereste Ḫudā / Ṭālib olsa eger ne **éde** **ʿaṭā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [ʿaṭā ét, -e]*

āteş: *Ateş.*

1. **Āteş-ile** çü nerm ola pūlād / Elvérür nesne düzmege üstāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [āteş-ile, -ile]*
2. İrdi luṭfından **āteşe** çü nesīm / Oldı berd-i selām-ı İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 175). [āteşe, -e]*
3. Birisi pādşāh-ı milk-i Ḥabeş / Luṭf-ıla ḳahr u āb-ıla **āteş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [āteş,]*
4. **Āteşüñ** şevḳi ḳanda sen ḳanda / Yoḳ mı idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [āteşüñ, -üñ]*
5. Gerçi çıḳdı zer üzre ol gevher / **Āteş**-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [āteş-idi, -idi]*

6. **Āteşi** gör ki oldı rāḥat-ı dey / Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 20). [āteş-i,]*

āteş: *Tehlike, felaket.*

1. Ḳaçdı bizden bu bende serkeşdür / Yüz şuyın yéle vérür **āteşdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [āteşdür, -dür]*

āteş: *Ateş (gibi); öfkeli, şiddetli.*

1. Çünki yol buldı üştür-i serkeş / İrdi bāb-ı Azīze çün **āteş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [āteş,]*
2. Dédi kim iy ʿAzīz ṣabr eyle / **Āteşüñ** étme tīz ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613). [āteşüñ, -üñ]*

āteş: *(Gönül) ateşi; acı, keder, elem.*

1. Gözleme ẓahirümde zer-keşümi / Gele-gör baṭınumda **āteşümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3719). [āteşümi, -üm, -i]*
2. ʿAceb **āteş**-durur bu tāb-ı cemal / Döymez aña muḳābil olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [āteş-durur, -durur]*
3. Rām ol emrüme ser-keş olma daḫi / Cānumı yaḳma **āteş** olma daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [āteş,]*
4. Étdi tesbīḥi nūrı cānuma kār / Sīnesinde ʿaceb ne **āteş** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [āteş,]*
5. Çün düşürdüñ hevāya serkeşümi / Ābuñ-ıla söyündür **āteşümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2508). [āteşümi, -(ü)m, -i]*
6. K'iy hevāsına düşene **āteş** / Pāyına ser vérenlere ser-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [āteş,]*

āteş: *Ateş (gibi yakıcı.).*

1. Güle nergesden olma āb-efşān / Ābuñ **āteşdür** olma tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [āteşdür, -dür]*

āteşīn: *Ateşten, ateşli.*

1. **Āteşīndür** meger bu baḥr-i ʿamīḳ / Ki ḥarīk oldı her ki oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [āteşīn]*

āteş ol: *Ateşte yanan odun olmak; ateş gibi yakıcı olmak.*

1. Serv raʿnā olup çü ser-keş olur / Tīşe ḍarbın yér āḫir **āteş ol**ur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [āteş ol, -ur]*
2. Ḳızlıḳ étmişdi ol diyārı ḥarāb / **Āteş olup** hevāsı ābı türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [āteş ol, -up]*

āteş şal: *(Aşk) ateşine düşürmek II birini āşık etmek; aşırı acı, sıkıntı veya üzüntü içine sokmak.*

1. Sözi dellālenüñ olur dil-keş / ʿĀşıḳa gūşdan **şalar āteş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3506). [āteş şal, -ar]*

āteşe şal: *Ateşe atmak, yakmak.*

1. **Āteşe şalsa** na'li zülfi miṣāl / Ṭoldururdı cihāna fitne vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [āteşe şal, -sa]*

āteş-i derd düş: *(Gönle) dert ateşi düşmek; gam, keder içerisinde kalmak*

1. Yār ḫaddine ḳonsa ẓulm-ile gerd / **Düşe** ʿāşıḳ diline **āteş-i derd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [āteş-i derd düş, -e]*

ateş-i ġam: *Gam ateşi; âşığın aşk acısıyla çektiği keder.*

1. Olmadın vaṣl-ı yar-ile ḫurrem / Ṭoldı bir gün derūnı **ateş-i ġam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3641). [ateş-i ġam,]*

2. Bişürüp niʿmet **āteş-i ġam**-ıla / Anı bir rāz-dār-ı maḥrem-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5073). [āteş-i ġam, -ıla]*

āteş-i tasa: *Tasa, kaygı ateşi.*

1. Çünki aldanmadı yalanlarına / **Āteş-i tasa** düşdi cānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1331). [āteş-i tasa,]*

āteş-i tīz: *Yakıcı ateş.*

1. Bir ṭarafdan ṣabā hevā-engīz / Bir ṭarafdan nevā çün **āteş-i tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [āteş-i tīz,]*

2. Küşte bulsa beni ḳatuñda ʿAzīz / Ḳatlüñe ḳasd éder çün **āteş-i tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [āteş-i tīz,]*

āteşīn: *Ateş gibi yakıcı.*

1. **Āteşīn** nāle-y-ile ol miskīn / Ḫāne-i nāya girdi zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436). [āteşīn,]*

āteşīn: *Ateşten, ateşli (Çok öfkeli bağlamında.)*

1. Şeh naẓar eyledi çün ol cemʿa / **Āteşīn** dil uzatdı çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [āteşīn,]*

āteşine yan: *Biri yüzünden zarara uğramak, çok kötü duruma düşmek.*

1. Dédi iy vaḳt-i ġuṣṣada yārum / **Āteşüme yanan** hevā-dārum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3944). [āteşine yan, -an]*

āteş-tīz ol: *Ateş gibi yakmak; çok kızmak, öfkelenmek.*

1. Gördi bu girye vü yemīni ʿAzīz / Terk édüp ṣabrı **oldı āteş-tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [āteş-tīz ol, -dı]*

aṭf-ı dāmen: *Eteğin büklümü, katı.*

1. **Aṭf-ı dāmenden** étdi cismi ẓuhūr / Ṣan ufuḳdan göründi şu-'le-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [aṭf-ı dāmen, -den]*

ʿAtīk: *Hz. Ebubekir'in lakabı ("Güzel, soylu, eski, azat edilmiş" gibi mānalara gelen bu lakabın ona annesi tarafından verildiği veya çok eskiden beri hayır yaptığı, yüzü ve ahlākı güzel olduğu yahut da soyunda ayıplanacak bir husus bulunmadığı için Atîk diye anıldığı rivayet edilmekle birlikte Hz. Peygamber'in, "Sen Allah'ın cehennemden āzat ettiği kimsesin" (Tirmizî, "Menāḳıb", 16) şeklindeki iltifatına mazhar olduktan sonra bu lakapla anılmaya başlandığı bilinmektedir.).*

1. Serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ / Oldugıy'çun dénildi aña ʿ**Atīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 274). [ʿAtīḳ,]*

atlas: *Dokuzuncu felek olan atlas feleği. Cisimden arınmış olan ve bütün felekleri saran en büyük, en yüksek felektir. İçinde hiçbir yıldız veya herhangi bir nokta ve nişan olmadığı ve bu hāliyle desensiz bir kumaşı andırdığı için bu adla anılır.*

1. İrmemiş bāmı üzre çün **aṭlas** / Naẓar-ı pādşāh ü pā-yi ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [aṭlas,]*

atlu: *Atlı asker, süvari.*

1. Bile üçyüz biñ **atlu** çıḳdı revān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [atlu,]*

ʿatşān: *Susamış.*

1. Ger deñizden ḳopa bir ebr-i girān / Ola sīrāb anuñla her ʿ**aṭşān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [ʿaṭşān,]*

av: *Avlanma işi.*

1. Ava ḳoşa géderdüm anuñ-ıla / Zindegānī éderdüm anuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1395). [ava, -a]*

ʿ**avām:** *Halk, umum, herkes.*

1. Şöhreti ṭoldı şehr içinde temām / ʿāşıḳ oldı ḫavāş belki ʿ**avām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [ʿavām,]*
2. Eger olmaz-ısa tecelli ʿām / Görmez-ise anı bu demde ʿ**avām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [ʿavām,]*
3. Bāziġa çün bu medḥi étdi temām / Āferīn eyledi ḫavāş ü ʿ**avām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [ʿavām,]*

āvāre: *Vahşi bakışlı güzel.*

1. Tāb vér sünbülüñ kemendine / Tā ol **āvāre** düşe bendine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [āvāre,]*

āvāre: *Başıboş, zavallı, perişan.*

1. Yürürem gündüz olsa **āvāre** / Ḥasretüñden za'if ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1251). [āvāre,]*
2. Yürürem ḥasretiy'le **āvāre** / Yatmazam rāḥat-ıla bir pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [āvāre,]*
3. Şekker-i vaṣl-içün bu bī-çāre / Mışra düşdüm ġarīb ü **āvāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [āvāre,]*
4. Géce gündüz deñerdi **āvāre** / Gāh dīdāra gāh dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5096). [āvāre,]*
5. Seyr édüp ol meh-ile seyyāre / Niçe bī-dil yanınca **āvāŕe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [āvāŕe,]*
6. Āh kim vaṣla olmadı çāre / Bilmezem n'eyleyem ben **āvāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [āvāre,]*
7. Ḫaberüm var saña ġarībünden / Yiten **āvāre** ʿandelībünden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [āvāre,]*

āvāre ét: *Şaşkın, derbeder bir ḥāle sokmak II başıboş ḥāle getirmek, perişan etmek.*

1. Dédi ol baġruma uran yara / Beni Maġribden **éden āvāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [āvāre ét, -en]*
2. Dér-idi ḳanda gétdüñ iy Yūsuf / Beni **āvāre étdüñ** iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [āvāre ét, -dü, -n]*

āvāre eyle: *Şaşkın, derbeder bir ḥāle sokmak II başıboş ḥāle getirmek, perişan etmek.*

1. Ṣalduñ dilüme zülf-i perīşān ḫayālini / Kūy-i ḫużūrdan beni **āvāre eyledüñ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [āvāre eyle, -dü, -ñ]*

āvāre kal: *Ne yapacağını bilemez duruma gelmek.*

1. Baʿżınuñ ʿaḳlı geldi bir pāre / **Ḳaldı** Yūsuf ġamından **āvāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4779). [āvāre ḳal, -dı]*
2. Oldı nevmīd **ḳaldı āvāre** / Dīde giryān ü sīne ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5435). [āvāre ḳal, -dı]*
3. Ol daḫi gétdi **ḳaldum āvāre** / Beni luṭf ét esirge bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [āvāre ḳal, -du, -m]*

āvāre ol: *(Vatanından) uzak kalmak, ayrı düşmek.*

1. Milk-i Kenʿāndan **oldum āvāre** / Mışra düşdüm ġarīb ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [āvāre ol, -du, -m]*

āvāre-i kemān-ı gümān ol: *Şüphe yayının avaresi olmak II Sevgilinin yaya benzeyen kaşlarının kuşkusu olmak.*

1. **Oldum āvāre-i kemān-ı gümān** / Yél gibi bulmazam ḳarār u nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3200). [āvāre-i kemān-ı gümān ol, -du, -m]*

āvāz: *Ses, sada; feryat, nara.*

1. Çaġırup eyle étdi āvāzı / Ṭoldı **āvāzı**-y-ıla her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [āvāzı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
2. At ṣahīli nefīr **āvāzı** / Ṭoldı cümle mefāze her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [āvāzı, -ı]*
3. Gök demür géyici ḳara yüzlü / Raʿd **āvāzlu** yıldırım gözlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2004). [āvāzlu, -lu]*
4. Ney nevāsı nevīd ʿuşşāḳa / Feraḥ **āvāzı** ṭoldı āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [āvāzı, -ı]*
5. Mürġ-i furṣat çün éde pervāzı / İrmez aña nedāmet **āvāzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [āvāzı, -ı]*
6. Tiz **āvāz-ıla** nidā étdi / Ol nidā derdine devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5461). [āvāz-ıla, --ıla]*
7. Refʿ édüp töhmet-ile **āvāzı** / Bī-niḳāb étdi ṣūret-i rāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4585). [āvāzı, -ı]*
8. Cümlesi étdiler şu resme fiġān / Ṭoldı **āvāz-**ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [āvāz-ıla, -ıla]*
9. Rāst édüp ḳamu vefā-sāzın / Düzdiler iʿtiẕār **āvāzın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [āvāzın, -ın]*
10. Bile üçyüz biñ atlu çıḳdı revān / Ṭoldı **āvāz-**ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [āvāz-ıla, -ıla]*

āvāz ét: *Yüksek sesle bağırmak; feryat etmek.*

1. Çaġırup eyle **étdi āvāzı** / Ṭoldı āvāzı-y-ıla her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [āvāz ét, -di]*

āvāze: *Yüksek ses, avaz; söz, haber.*

1. Ṭoldı **āvāze** kişver-i Mışra / Ḫaber olındı leşker-i Mışra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3025). [āvāze,]*

āvāze et: *Ses etmek, ses çıkarmak.*

1. **Étmez āvāze** heykel ü ḫalḫāl / Naʿra urur selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2787). [āvāze et, -mez]*
2. Ṭurdı **āvāze étdi** nāz-ıla / Dāyeler irdiler niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2789). [āvāze ét, -di]*
3. Eyle **étdi cemāli** āvāze / Ṭoldı anuñla cümle dervāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [āvāze ét, -di]*

āvāz-ı naʿra: *Bağırıp çağırma sesi.*

1. Yūsufuñ çün çoġaldı ʿuşşāḳı / Ṭutdı **āvāz-ı naʿra** āfāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4803). [āvāz-ı naʿra,]*
2. Bildi Yūsuf ki çoḳ fesād olısar / Mışra **āvāz-ı naʿrası** ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [āvāz-ı naʿra, -sı]*

ʿavf ét: *Affetmek, bağışlamak II özrünü kabul etmek, mazur görmek.*

1. Cehl-ile olsa ẕillet-ile ḫaṭā / ʿ**Avf éder** anı ehl-i ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [ʿavf ét, -er]*

ʿavḳ ét: *Alıkoyma, durdurma, engel olma.*

1. Çünki sevḳ éde bir işi taḳdīr / Anı ʿ**avḳ èd**ebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [ʿavḳ ét, -ebil, -e]*

ʿavḳ-ı vefā: *Vefa hilesi, düzeni II vefa tuzağı.*

1. Kemeri mekr ü ṭavḳı ʿ**avḳ-ı vefā** / Girmemiş sinesine ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [ʿavḳ-ı vefā,]*

avla: *Avlamak, ele geçirmek.*

1. Kimi bir dāne-y-ile cān **avlar** / Bir ḳıl-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [avlar, -r]*
2. Kimi bir dāne-y-ile cān avlar / Bir ḳıl-ıla kimi cihan **avlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [avlar, -r]*
3. Zülfi bir demde niçe cān **avlar** / Gözi bir laḥẓada cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [avlar, -r]*
4. Zülfi bir demde niçe cān avlar / Gözi bir laḥẓada cihān **avlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [avlar, -r]*

avla: *Tesiri altına almak.*

1. Nergesüñ fitne-y-ile cān **avlar** / Sünbülüñ siḥr-ile cihān **avlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [avlar, -r]*

ʿavn-i muʿīn ir: *Allah'ın yardımı erişmek, gelmek.*

1. Gördi nāgeh çün **irdi** ʿ**avn-i muʿīn** / Künc-i ḫalvetde perde-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4525). [ʿavn-i muʿīn ir, -di]*

ʿavrat: *Kadın, karı; eş.*

1. Çünki İṣḥāḳ gördi bu ḥāli / Bildi kim ʿ**avrat** eylemiş ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 391). [ʿavrat,]*
2. Ér iseñ ʿ**avrata** inanma aḫī / ʿAvrat al étdi enbiyāya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [ʿavrata, -a]*
3. Ér iseñ ʿavrata inanma aḫī / ʿ**Avrat** al étdi enbiyāya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [ʿavrat,]*
4. Etmege aş yérerdi ʿ**avratlar** / Naḳmet olmışdı cümle niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243). [ʿavratlar, -lar]*
5. Getüren ʿ**avratın** ol araya / Düşe āḫir ʿaceb mi ġavġāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [ʿavratın, -ıñ]*
6. ʿ**Avratın** rāst ṣandı kec sözden / Gözi görmezdi gibi boynuzdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [ʿavratın, -ıñ]*

ʿavrat: *Kadın (Mısırlı kadınlar).*

1. Yūsufa dil üşürdi ʿ**avratlar** / Bir aġızdan édüp naṣīḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4822). [ʿavratlar, -lar]*

avuç: *Avuç.*

1. Ditredi cismi nitekim yapraḳ / Ḳoydı aġzına bir **avuç** toprak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [avuç,]*

ay: *Ay, kamer.*

1. Müjde kim ṭoġdı ṭāliʿüm **ayı** / Çıḳdı gilden saʿādetüm pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [ayı, -ı]*
2. Bir günüm var sipihr-i behcetde / Ṭa'n éder **aya** ḥüsn-i ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [aya, -a]*

3. Ortaya aldılar Zelīẖāyı / Ṣan ki seyyāre-i felek **ayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3133). [ayı, -ı]*

4. Ferşi ṭa‘n étdi ʿarş-ı aʿlāya / Ḳubbesi cāmı mihr-ile **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [aya, -a]*

5. Sende ne ḥad ola ya niçe vücūd / K’ **ay** ü gün yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [ay,]*

6. Gözleri ehl-i mekrüñ allusıdur / **Ay** yüzinüñ güneş zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [ay,]*

7. Dāyelerde var-ıdı bir dāye / Siḥr éderdi füsūn-ıla **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [aya, -a]*

8. Dédi bir gün nihānī ol **aya** / İy gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [aya, -a]*

9. **Ay** olup ḳarşusına ṭoġsam eger / Aylar géçe eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [ay,]*

10. Ay olup ḳarşusına ṭoġsam eger / **Aylar** géçe eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [aylar, -lar]*

11. Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʿennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[ay,]*

ay: *Ay II ay gibi güzel, parlak yüzlü sevgili.*

1. Āh édüp ḳarşu vardı **ayına** / Göz yaşın dökdi pāk pāyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2769). [ayına, -ı, -n, -a]*

2. İlla bu narḫı bilmek ol **aya** / Oldı Yaʿḳūb-ıla Zelīẖāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [aya, -a]*

3. Étdi éki ḥilāl ol **ayı** nizār / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [ayı, -ı]*

4. Alnuñ **ayın** kim étdi bedr-i cemāl / Bedr içinde kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [ayın, -ın]*

5. Ṣaklayup ḥücresinde ḥüsni **ayın** / Çıḳdı bām üstine zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [ayın, -ın]*

6. Tā vara her biri bir araya / Müşterī olmaġ-içun ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [aya, -a]*

7. Cemālüñ **ayına** cānā neẓāre étmeyeli / Karañu oldı gözüme cihān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [ayına, -ı, -n, -a]*

8. Aldı bir gün eline āyīne / Nāẓar étdi cemāli **ayına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [ayına, -ı, -n, -a]*

9. Eyle fer vérdi ḥüsni **ayına** / Başdan ṣan açıldı āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [ayına, -ı, -n, -a]*

10. Naẓar olınsa ḥüsni **ayına** / Yüz görinürdi ṣanki āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [ayına, -ı, -n, -a]*

11. Ḥaḳḳ aña vérmiş -idi bir duḫter / Yüzi **ayına** müşterī aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [ayına, -ı, -n, -a]*

12. Sāde dil yatur-iken āyīne / Baḳdı çün ol cemāl **ayına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [ayına, -ı, -n, -a]*

13. Ḫālī bulup ḥarāmī ol cāyı / Eylemişdür şehīd ol **ayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [ayı, -ı]*

14. Bu nuḥūsetden ol Züḫāl-āyīn / Eyledi **Ayı** menzil-i Pervīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [ayı, -ı]*

15. Ger ṣatarsañ ol **ayı** müşteriyüz / Aña biñ cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [ayı, -ı]*

16. Görmediler çün üç gün ol **ayı** / Eylediler yine taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [ayı, -ı]*

17. Bir gün ol dāyesi Zelīẖāyı / Götürürken felek gibi **ayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [ayı, -ı]*

18. Yürüsem omuzumdasın çü melek / Götürürem sen **ayı** ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [ayı, -ı]*

19. Mihr ü meh sāye-y-iken ol **aya** / Ne ‘aceb ṣalmaġ ebr aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [aya, -a]*

20. Bed naẓar irmemege ol **aya** / Sihr ü efsūn oḳurdı her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [aya, -a]*

21. Neʿaceb rāḥat-ıçun ol **aya** / Gün-iken günligi vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [aya, -a]*

22. Bu görinen ḳamerdür iy dāye / Ḥaḳḳa minnet ki irdüm ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [aya, -a]*

23. Dilegüm senden odur iy dāye / Ḫaberüm irgüresin ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [aya, -a]*

24. Çün ʿAzīz oldı mālik ol **aya** / Anı ışmarladı Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [aya, -a]*

25. Geldi diz üstine ṣafā-y-ıla / Rū-be-rū olmaġa ol **ay**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [ay-ıla, -ıla]*

26. Ḥüsnüñ **ayı** verā-yı ḥadd-i beşer / Mümkin olmaz peride bu peyker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [ayı, -ı]*

27. Çekdiler mūzesini pāyinden / Aldılar burḳaʿını **ayından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 843). [ayından, -ı, -n, -dan]*

28. Dāyesi gördi çün Zelīḫāyı / Ki hilāl oldı ol cemāl **ayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [ayı, -ı]*

29. Enver olmış cemālüñ **ayı** bugün / Yoġ anuñ tāb içinde tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [ayı, -ı]*

30. İy ayaġuñ ġubārı tāc-ı serüm / Ḥüsnüñ **ayınsuz** olmasun naẓarum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [ayınsuz, -ın, -suz]*

31. Felek āyīne ṭutdı **ayından** / Güş-vār étdi ʿıḳd-i Pervīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4129). [ayından, -ı, -n, -dan]*

32. Dizi üstine var çün āyine / Naẓar étsün cemālün **ayına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [ayına, -ı, -n, -a]*

33. Eger ol māh mihr-ile geh gāh / Ḥüsnüm **ayına** eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [ayına, -ı, -n, -a]*

34. Ay gibi elinde āyine / Seyr éderken denerdi ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [ay,]*

35. Ay gibi elinde āyine / Seyr éderken denerdi **ayına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [ayına, -ı, -n, -a]*

<u>ay:</u> *Ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili (Hz. Yusuf).*

1. Şuʿarā ger irerse şi’rāya / Medḥ lāyıḳ dénilmez ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [aya, -a]*

2. Çün Zelīḫā irişdi ol **aya** / Nāgeh od düşdi ṣanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [aya, -a]*

3. Tīġ-i mihr-ile nāfını dāye / Kesdi vü dedi Yūsuf ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [aya, -a]*

4. Bir géce şevḳ irişüp ol **aya** / Sergüẓeştin dédi Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [aya, -a]*

5. Deñeyüp aġlar-ıdı ol **aya** / Köçegin buldı ṣan ki ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [aya, -a]*

6. Çün Zelīḫā éde ol **aya** naẓar / Yūsuf eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [aya, -a]*

7. Bu ḫaberden ġaraż Zelīḫāya / Sırr-ıla ḥīle-y-idi ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [aya, -a]*

8. Od düşüp çın seḥer Zelīḫāya / Gün-ile bile ṭoġdı ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [aya, -a]*
9. Cümle yüz ṭutdılar Zelīḫāya / Éde ḥabsi ḥavāle ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [aya, -a]*
10. Şübhe düşdi dil-i Yehūdāya / Naẓar eyledi bir'ki ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5925). [aya, -a]*
11. Étdi olʿālem-i cemāl **ayı** / Ḫāne saḳfında ol temāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [ayı, -ı]*
12. Çün bu āyīn ü ṭavr-ıla ol **ay** / Başdıʿişret-sarāyı pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [ay,]*
13. Götürürken ol **ayı** dāye gibi / Ṣaldılar ḳara yére sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [ayı, -ı]*

ay: *Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili (Züleyha).*

1. Ḫādim étdüm saña Zelīḫāyı / Ḳul-iken ḥüsnine cihān **ayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4606). [ayı, -ı]*
2. Daʿvet eyleñ dédi Zelīḫāyı / Tā vidāʿ eyleyeydi ol **ayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [ayı, -ı]*
3. Çün Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / Aġladı bir géceʿAzīze ol **ay** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [ay,])*
4. Yapdı mihrāb çün Zeliḫāya / Luṭf-ile dédi Yūsuf ol **aya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [aya, -a]*

ayaġ: *Ayak, yürüme uzvu.*

1. Menzilüñ 'aḳreb olalı her dem / Gül gibi ḳuçdı **ayaġum** arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [ayaġum, -um]*
2. Eyler-iken **ayaġı** gülden neng / Oldı ḫār içre ḫūn-ıla gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [ayaġı, -ı]*
3. Eli **ayaġı** bend-ile beste / Ḥasret-ile żaʿīf ü dil-ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787). [ayaġı, -ı]*
4. Ṣan ki rūz-ı ḳıyāmet-idi o rūz / Yéle vérdi édüp **ayaḳ** yéri toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [ayaḳ,]*
5. Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / Başları üzre laʿl **ayaḳlu** teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [ayaḳlu, -lu]*
6. Ḳalmadı çünki yéle vardı cemāl / Başda **ayaḳda** efser ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [ayaḳda, -da]*
7. Pāk destüm olurdı dāmen-gīr / Ben olurdum **ayaġına** zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2732). [ayaġına, -ı, -n, -a]*
8. İrmesün nāzük **ayaġına** ġubār / Ki olur ol ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [ayaġına, -ı, -n, -a]*
9. Ne **ayaġuma** ḫār degmiş-idi / Ne tenüme ġubār degmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [ayaġuma, -u, -m, -a]*
10. Seyr éderken **ayaġı** küpe geçer / Ḳuyu ṣanup anı yabana ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [ayaġı, -ı]*
11. **Ayaġı** bād-i luṭf-i Sübḥānī / Arḳası ṣuffa-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2981). [ayaġı, -ı]*
12. Başıʿizzet ṭaʿāmınuñ güveci / **Ayaġı** devlet ehli bazlamacı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [ayaġı, -ı]*
13. Laʿl-i naʿl oldı seng-ile āhen / Raḫşlar **ayaġı** dıraḫşān-efgen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [ayaġı, -ı]*
14. Nūr vérsem bahā çerāġına / Aña baḳmaz deñer **ayaġına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [ayaġına, -ı, -ñ, -a]*
15. Gün olup ger düşem **ayaġına** / Perde aşar cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [ayaġına, -ı, -ñ, -a]*

16. Yüce servinde yoġ-iken taḳsīr / **Ayaġına** düşer midi zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [ayaġına, -ı, -ñ, -a]*
17. İy **ayaġuñ** ġubārı tāc-ı serüm / Ḥüsnüñ ayınsuz olmasun naẕarum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [ayaġuñ, -uñ]*
18. Her sütün **ayaġında** hem zerrīn / Bir ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [ayaġında, -ı, -n, -da]*
19. Tarlalara bu resme girdiler / **Ayaġın** kāse cümle ḳırdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661). [ayaġın, -ın]*
20. Ḳodı bir **ayaġın** rikābına şāh / Tā süvār ola eblaḳa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [ayaġın, -ın]*
21. Serv-i raʻnā çemende olmış emīr / **Ayaġın** gül ḳuçar nedür zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [ayaġın, -ı, -n]*

ayaġ: *Kadeh II Şarap.*

1. Lāle gibi ṭutar elinde **ayāġ** / Başda bunca hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [ayāġ,]*
2. Mest-i ʿizzet ʿazīz-i nerges-i bāġ / Başda zerrīn külāh ü elde **ayaġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [ayaġ,]*

ayaġ: *Ayak II ağaç kökü.*

1. Serv olalı cemāl bāġına / Dāmen irdi meger **ayaġına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [ayaġına, -ı, -n, -a]*

ayaġ: *Ayak II huzur, makam.*

1. ʿizzet édüp **ayaġına** düpdüz / Döşediler ḳaṭīfe yérine yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [ayaġına, -ı, -n, -a]*

ayaġa düş: *Acz içinde kalmak, kuvvetten düşmek, kıymetini kaybetmek, hakir olmak.*

1. Elüñüzde olursa ol maẕlūm / **Düşüp ayaġa** olasız meẕmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1504). [ayaġa düş, -üp]*

ayaġı dāmene çek: *Olduğu yerde kalmak, çok fazla etrafta dolaşmamak.*

1. Çünki cūş étdi şarşar-ı endūh / **Dāmene çek ayaġı** nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4998). [ayaġı dāmene çek,]*

ayaġı üzre tur: *Ayakta durmak, beklemek.*

1. **Ṭurdı** Mālik **ayaġı üzre** revān / Yūsufa dédi iy velī-yi zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [ayaġı üzre tur, -dı]*

ayaġın kes: *Bir yere gitmez, uğramaz olmak.*

1. Yéllér esmekden **ayaġın kesdi** / Esdi-y-ise meger semūm esdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5692). [ayaġın kes, -di]*

ayaġın öp: *Ayağını öpmek; hürmet göstergesi olarak sevgilinin ayağını öpmek.*

1. Ṭolınurken ol āftāb gibi / **Ayaġın öpmedüm** rikāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [ayaġın öp, -me, -dü, -m]*

ayaġına baş ko: *Ayağına kapanmak; saygısını göstermek için yere eğilmek, önünde secde etmek (Putların önünde secde etmek bağlamında.).*

1. Tīşe-y-ile tirāş édüp ṭaşı / Nişe **ḳorsız ayaġına başı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4165). [ayaġına baş ḳo, -r, -sız]*

ayaġına düş: *Ayağına kapanmak, yalvarmak.*

1. **Düşdi** zer **ayağına** bu dilege / Bilezük ola tā gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [ayağına düş, -di]*
2. Kārbān Yūsuf üzre üşdiler / Yalvarup **ayağına düşdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1883). [ayağına düş, -di, -ler]*

ayağına rū sür: *Ayağına yüz sürmek II herhangi bir sebeple gidip yalvarmak.*

1. Geldi Yūsuf ḳatına ol Hindū / **Sürdi** zülfi gibi **ayağına rū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [ayağına rū sür, -di]*

ayağına ser-i minnet koy: *Saygı ve hürmet göstergesi olarak önünde eğilmek; secde etmek (Putların önünde eğilmek, putlara tapmak bağlamında.).*

1. **Ser-i minnet ḳoyup ayağına** hep / Cemʿ olup dāmen-i çerāġına hep *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4170). [ayağına ser-i minnet ḳoy,]*

ayağına yüz sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak II ayağına kapanmak.*

1. Bu kerāmet çün anı étdi Kerīm / **Yüz sürer ayağına** bahr-i ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [ayağına yüz sür, -er]*
2. Dāyeler **yüz sürüp ayağına** / Medḥ oḳuyup cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [ayağına yüz sür, -üp]*

ayak bas: *Ayakla basmak, çiğnemek.*

1. Ol ki gül üzre **başmaz-ıdı ayaḳ** / Sürdiler ḫāra pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [ayaḳ baş, -maz, -ıdı]*

ʿ**ayāl:** *Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler, kadın, eş.*

1. Getürüp her biri ʿ**ayālini** / Aġlayup ʿarż éderdi ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5746). [ʿayālini, -i, -n, -i]*

aʿyān: *Bir yerin önde gelenleri II eşraf.*

1. Dédi kim cümle Mışruñ **aʿyānı** / Ḫᵛācesi mīri belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [aʿyānı, -ı]*

ʿ**ayān ol:** *Ortaya çıkmak, görünmek.*

1. Dili yoḳluḳ kilidi varlıḳdur /Aç kilidi ki **ola** gene ʿ**ayān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [ʿayān ol, -a]*

ʿ**ayār-ı kāmil:** *Yüksek kıymet, değer.*

1. Gördi çünʿaksini muḳābil o nūr / Buldı naḳde ʿ**ayār-ı kāmil** o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [ʿayār-ı kāmil,]*

ʿ**ayb:** *Ayıp, kusur; eksiklik*

1. ʿ**Aybdan** āb-ı rūyi ābīdür / Ẓāhir oldur bu ġayb-ı ḫᵛābīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2535). [ʿaybdan, -dan]*
2. Dür ki sulṭān ola ḫırīdārı / ʿ**Aybdur** anda bende bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [ʿaybdur, -dur]*
3. Ḳaçaġandur yalancıdur uġrı / Ṣataruz ʿ**aybını** déyüp ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1675). [ʿaybını, -ı, -n, -ı*
4. ʿ**Aybdan** kim cemāli ʿārīdür / Ḥucüb-i ġayb perde-dārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1949). [ʿaybdan, -dan]*

ʿ**ayb eyle:** *Hata etmek, kusurda bulunmak.*

1. Her birinden bu nūr oldı çü ġayb / Ġıybet édüp atasın **eyledi ʿayb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689). [ʿayb eyle, -di]*

ʿayb gözle: *Kusur aramak, hatasını araştırmak.*

1. **ʿAyb gözler** ʿadāvet étse kişi / Ẕemm ü ġıybet olur anuñ çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [ʿayb gözle, -r]*

āyet-i küllü men aleyhā fān: *Yeryüzünde bulunan her şey fanidir, ölümlüdür. (Rahman 55/26)*

1. **Āyet-i küllü men aleyhā fān** / Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [āyet-i küllü men aleyhā fān,]*

āyet-i mu'ciz-i mübīn: *Açık, aşikar mucize alametleri, işaretleri.*

1. Ol ḳamer ḥaḳḳı kim cebīnüñdür / **Āyet-i mu'ciz-i mübīnüñdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4440). [āyet-i mu'ciz-i mübīn, -üñ, -dür]*

āyet-i mūsā: *"Musa Tur'a ilk gittiğinde "asanı at" emriyle attı ve onu yılan gibi deprenir vaziyette gördü" (Kasas 28/31).*

1. Zülfi şuʿbānı **āyet-i Mūsā** / Lebleri yādgāridür ʿĪsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2433). [āyet-i mūsā,]*

aygır: *Aygır, damızlık erkek at.*

1. Var-ıdı Yūsufuñ bir **aygırı** cüst / Raḫş-ı Rüstem gibi hünerde dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [aygırı, -ı]*

ayı vü güni temām ol: *Ayı ve günü tamam olmak, (bir şey için) gerekli sürenin tamamlanması (Hamilelik süresinin tamamlanması bağlamında).*

1. **Ayı vü güni** çün **temām ol**dı / Toġdı Bünyāmin anası öldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 501). [ayı vü güni temām ol, -dı-i]*

āyīn: *Tören, merasim.*

1. Çün bu **āyīn** ü ṭavr-ıla ol ay / Başdı ʿişret-sarāyı pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [āyīn,]*

ayın on dördi: *Ayın on dördü; ayın en dolgun olduğu dolunay zamanı.*

1. Yédi yaşın çün temām sürdi / Yüzi a**yınuñ** oldı **on dördi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [ayın on dördi,]*
2. **Ayıñ on dördi**-y-iken oldı hilāl / Gétdi ḥüsn ü cemāl ḳaldı ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522).*

āyīne: *Ayna.*

1. Aldı bir gün eline **āyīne** / Nāẓar étdi cemāli ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [āyīne,]*
2. Meger **āyīne** deñerdi bir ér / Görüp anı dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [āyīne,]*
3. Görüp **āyine** içre ṣūretüñi / Yoḳ ṣanurduñ cihānda ḳıymetüñi *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [āyine,]*
4. Eger **āyine** göstereydi özin / Ehl-i ḥüsn anda görmez-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [āyine,]*
5. Naẓar olınsa ḥüsni ayına / Yüz görinürdi ṣanki **āyine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [āyine,]*
6. Sāde dil yatur-iken **āyīne** / Baḳdı çün ol cemāl ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [āyīne,]*
7. Her ki **āyīne** gibi ṣāfī ola / Yār dīdārını özinde bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [āyīne,]*

8. Otururśam dizümdesin yine / Deñerem saña ṣanki **āyīne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [āyīne,]*

9. Ṣorsañ **āyīneye** cemālinden / Ḫaberi yoḳ meger miṣālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [āyīneye, -y, -e]*

10. Reng-i meşşāṭadan müberrā yüz / Çīnī **āyineden** mücellā yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [āyineden, -den]*

11. Yüzi **āyīne** gibi ṣafī-y-idi / Sözi cān ḫastesine şāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 539). [āyīne,]*

12. N'ola géyse nemed o zībā ḫad / Olur **āyīnenüñ** libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [āyīnenüñ, -nüñ]*

13. Eyle fer vérdi ḥüsni ayına / Başdan ṣan açıldı **āyīne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [āyīne,]*

14. Ger aransa aña naẓīr-i cemāl / Meger **āyīnesinde** ola miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [āyīnesinde, -si, -n, -de]*

15. Ay gibi elinde **āyine** / Seyr éderken denerdi ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [āyine,]*

<u>āyīne:</u> *Ayna. (Allah'ın esma ve sıfatlarını yansıtan, gösteren her şey, âlem, kâinat bağlamında.)*

1. Düzdi **āyīneler** cemāline / Maẓhar olmaġ-içun kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3558). [āyīneler, -ler]*

2. Oldı meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad / Géydi **āyīne** gibi eski nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3570). [āyīne,]*

3. Ḥamdī **āyineñi** mücellā ḳıl / Ḳalbüñi nūr-ı Ḥaḳḳa meclā ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3674). [āyineñi, -ñ, -i]*

<u>āyīne:</u> *Diz kapağı (ayna kemiği), diz aynası. (Beytin geçtiği bağlamda sevgilinin güzellik unsurları sıralandığından sevgilinin dizleri suret gösteren birer aynaya benzetilmiştir.)*

1. Dizi üstine var çün **āyine** / Naẓar étsün cemālün ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [āyine,]*

<u>āyine ol:</u> *Ayna (gibi) olmak. (Yüzün parlaklığıyla aynaya benzetilmesi bağlamında.).*

1. Ḫār batsa nigār pāyına / **Ola** ol pāya rūyı **āyine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3669). [āyine ol, -a]*

<u>āyīne ṭut:</u> *Ayna tutmak; güzelliğini göstermek.*

1. Felek **āyīne ṭutdı** ayından / Gūş-vār étdi ʿıḳd-i Pervīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4129). [āyīne ṭut, -dı]*

<u>āyine-i vech-i rabb-i ʿālem:</u> *Âlemlerin Rabbi'nin suretinin aynası. (Hz. Muahmmed).*

1. **Āyine-i vech-i Rabb-i ʿālem** / Mecmūʿa-i fażl-ı āl-i Ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 224). [āyine-i vech-i rabb-i ʿālem,]*

<u>ayır:</u> *Ayırmak, ayrı düşürmek; uzaklaştırmak.*

1. Vérdi Ḥaḳḳ ol ġarībe matlūbı / Yūsufından **ayırdı** Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [ayırdı, -dı]*

2. Seni benden **ayırdı** düşmenler / Dil mūradına irdi düşmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1142). [ayırdı, -dı]*

3. Benden **ayırdı** ol cemīli Celīl / Göñlüme lāzım oldı ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [ayırdı, -dı]*

4. Ṣatdı Ya'ḳub **ayırdı** ol veledi / Yūsufa süd çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [ayırdı, -dı]*

5. Lālesinden **ayırdı** her bağı / Eseri ḳalmadı meger dağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [ayırdı, -+dı]*

6. Dédi yā Rabbī sen oñar kārı / Benden **ayır**ma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [ayırma, -ma]*

7. Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [ayırdı, -dı]*

8. Naẓarı Yūsufumdan ırmayasız / Kendüñüzden anı **ayırmayasız** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 820). [ayırmayasız, -ma, -y, -a, -sız]*

ʿ**ayn:** *Göz, görme organı.*

1. Sāyede nūr secde eyler-idi / Olsa ʿ**aynında** ẕerre deñli şühūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [ʿaynında, -ı, -n, -da]*

2. Ġayrin iṣbāt éder mi ʿ**ayni** olan / Gerçi vehme gelür bu resme ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [ʿayni, -i]*

3. Ḳalbi deryā vü ʿ**ayni** pür-dür-idi / Dile geldükce mevc eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [ʿayni,]*

4. ʿIşḳdur dil açan ḫayāli-y-ile / ʿ**Ayn** éden ʿiyān miṣāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2743). [ʿayn,]*

5. Nergesüñ pür-ḫumār-iken ʿ**aynı** / Ḳalmadı ne nişānı ne ʿaynı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [ʿaynı, -ı]*

6. Nergesüñ pür-ḫumār-iken ʿaynı / Ḳalmadı ne nişānı ne ʿ**aynı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [ʿaynı, -ı]*

7. ʿazm-i ḫalvet-serā-yı şāh eyle / ʿ**Aynı**-y-ıla aña nigāh eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 353). [ʿaynı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

8. Çünki ḫalḳ étdi Ādemi Raḥmān / Étdi ʿ**aynı**na nūrını iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 447). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

9. Nūnı altında ʿ**ayni** ṣad miṣāl / Ékisinden göründi naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [ʿayni, -i]*

ʿ**ayn:** *Arapçadaki "ayn" harfi II göz.*

1. Nūn içinde bu ʿ**aynı** kim yazdı / Māh içinde bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [ʿaynı, -ı]*

ʿ**ayn:** *(Kişinin) aslı, kendisi, zatı.*

1. Olsa eshār eder ḳamu aḥyār / Ġayrdan ʿ**ayna** tevbe istiġfār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3753). [ʿayna, -a]*

ʿ**ayneyn:** *Gözler; suyun gözü, suyun çıktığı yer.*

1. Birbirine yaḳīn çün ʿ**ayneyn** / Farḳ-ı nāzük bi-ʿaynihi mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [ʿayneyn,]*

ʿ**aynı:** *Aynı, tıpkı, benzeri.*

1. Gözleri saña oldı-y-ısa ġıdā / Ḥaḳḳdan irsün başuña ʿ**aynı** belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1372). [ʿaynı,]*

2. Ḫʷāb görmişdi korkulu ġāyet / Bildi kim ʿaynı olısar ya ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [aynī,]*

ʿ**ayn-ı ʿadl:** *Adil bir göz; hakkaniyet nazarı, insaf.*

1. ʿ**Ayn-ı ʿadl**-ile ḥālüme naẓar ét / Māh-peyker cemālüme naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4418). [ʿayn-ı ʿadl, -ile]*

ʿ**ayn-i āfet:** *Afetin kendisi, felaket.*

1. Kimisi sözde pür-melāḥat-ıdı / Kimisi gözde ʿ**ayn-i āfet**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2396). [ʿayn-i āfet, -idi]*

ʿ**ayn-i aġyār:** *Gayrın, düşmanın gözü, bakışları.*

1. ʿ**Ayn-i aġyārdan** derūnı tehī / Yoḳ içinde meger dü serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 129, Beyit 4408). [ʿayn-i aġyār, -dan]

ʿayn-i aḥad: *Bir olan Allah'ın kendisi.*

1. ʿAyn-i aḥad-idi **Aḥmed** iy cān / Olmasa arada mīm-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [ʿayn-i aḥad, -idi]*

ʿayn-i ʿāşık: *Âşığın gözü.*

1. ʿ**Ayn-i ʿāşık** gibi çün aġladı ḳan / Şafaḳuñ oldı mihri ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [ʿayn-i ʿāşık,]*

ʿayn-i belā: *Belanın aslı, belanın kaynağı (Bela, aşk belası bağlamında kullanılmıştır; ayrıca beyitte geçen göz kelimesi ile deʿayn (göz) kelimesi arasında ilişki kurulmuştur.).*

1. Ḳaşı mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā / Gözi aṣhāb-ı ʿışka ʿ**ayn-i bela** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 543). [ʿayn-i belā,]*

ʿayn-ı dilber: *Sevgilinin gözü.*

1. ʿāşıḳuñ çün vücūdı ebter olur / Gördügi cümle ʿ**ayn-ı dilber** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [ʿayn-ı dilber,]*

ʿayn-ı ʻişve: *İşveli, cilveli göz; sevgilinin gözü.*

1. ʿ**Ayn-ı ʻişveñdem** aḳup āb-ı günāh / Dāmenümi ter étmesün iy māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [ʿayn-ı ʻişve, -ñ, -den]*

ʿayn-i mekr ü al: *Hile ve aldatma gözünün*

1. Çeşmüñi ʿ**ayn-i mekr ü al** étdi / Beni ḳaşuñ gibi ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [ʿayn-i mekr ü al,]*

ʿayn-i raḥmet: *Rahmet gözü II rahmet pınarı, kaynağı.*

1. Çeşm-i mesti ki ʿ**ayn-i raḥmetdür** / Nerges olmaḳ aña kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [ʿayn-i raḥmet, -dür]*

ʿayn-ı tevḥīd: *Tevhid kaynağı.*

1. Muṣṭafā nūrı olmasa tābān / ʿ**Ayn-ı tevḥīd** olmaz idi ʻıyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 52). [ʿayn-ı tevḥīd,]*

ʿayn-i vaḥdet: *Birlik kaynağı, Allah'a yakınlık.*

1. Ṣūreti gerçi dām-i kesretde / İlla maʿnāsı ʿ**ayn-i vaḥdetde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3189). [ʿayn-i vaḥdet, -de]*

ayrıl: *Geride kalmak, uzaklaşmak.*

1. Düşdi Rāḫīl üzre rāhileden / **Ayrılup** ḳaldı anda ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [ayrılup, -up]*

ayru: *Ayrı, uzak; ayrılmış*

1. Dōstdan **ayru** her ki ḫande ḳılur / Dōstluk şarṭını o ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [ayru,]*
2. İy peder ṣoḥbetinden **ayru** yetīm / İḫveti ẓulmi-y-ile ṣayru yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [ayru,]*

ayru: *Ayrı, başka, farklı*

1. Olmasun şebden **ayru** sāye aña / Olmasun tebden özge vāye aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [ayru,]*
2. Zehr-i ḳātildür aña sensüz ḳand / Olmadı senden **ayru** şīrīn-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [ayru,]*

3. Yārdan **ayru** āh-ıla vāyı / Ayru ayru yaḳardı her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [ayru,]*

4. Yārdan ayru āh-ıla vāyı / **Ayru** ayru yaḳardı her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [ayru,]*

5. Yārdan ayru āh-ıla vāyı / Ayru **ayru** yaḳardı her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [ayru,]*

ayru düş: *Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak.*

1. **Ayru düşdüm** pederden iy māder / Baña cevr étdiler bürāderler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [ayru düş, -dü, -m]*

2. Çün Zelīḫā belā-yı ġayret-ile / Yārdan **ayru düşdi** ġaflet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4948). [ayru düş, -di]*

3. Her ne ʿāşıḳ ki neng ü nāma baḳa / Yéridür **ayru düşe** bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [ayru düş, -e]*

4. Yārdan **ayru düşse** ehl-i belā / Kuḫl-i raḥmet olur gözine ʻamā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5956). [ayru düş, -se]*

5. Senden **ayrı düşeli** çoḳ demdür / Gözlerüm ḥasretüñde pür-demdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [ayrı düş, -eli]*

ayrulık: *Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak,.*

1. Müşkil olur muṣāḥib **ayrulıġı** / Ayrulıḳ oldı rūḥ ṣayrulıġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1754). [ayrulıḳ,]*

2. Müşkil olur muṣāḥib ayrulıġı / **Ayrulıḳ** oldı rūḥ ṣayrulıġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1754). [ayrulıġı, -ı]*

3. Naʿra urup dédi ki vāveylā / **Ayruluḳ** miḥneti ne ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [ayruluḳ,]*

ʻayvūka çık: *(Ses) çok yükselmek. (Bağırarak ağlamak, inlemek bağlamında.)*

1. Arayup çünki bulmadı anı / **Çıḳdı ʻayyūka** āh ü efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255).*

az: *Az, azıcık; küçük*

1. Az görinür gözine çok keremüñ / Çoḳ belā olur aña **az** elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [az,]*

2. İy nice ādemī var ehl-i namāz / Ġamze gelse ʿaẕābdan ġamı **az** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [az,]*

3. Zülf-i dilber gibi dirāz olısar / Cevri eḳṣer vefāsı **az** olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [az,]*

4. Niʿmete irse nāz éder bilmez / Şükr éder olsa **az** éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [az,]*

5. **Az** yaşında çoğaldı ʿirfānı / Hased étdiler aña iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [az,]*

6. Nāzı **az** eyle ḥāline naẕar ét / Cevre döymez cefā éder ḥaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [az,]*

az zemān: *Kısa süre.*

1. **Az zemānda** ḳatuñda yārüñ olam / Ẕevḳ-i vaṣluñla kām-kārüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4463). [az zemān, -da]*

aza ḳāniʿ: *Aza kanaat eden, azla yetinen.*

1. Yük çekici taḥammül ehli-y-idi / **Aza ḳāniʿ** tevekkül ehli gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2985). [aza ḳāniʿ,]*

ʿazāb: *Ceza; işkence, azap.*

1. İy nice ādemī var ehl-i namāz / Ġamze gelse ʿ**aẕābdan** ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [ʿaẕābdan, -dan]*

2. Étdi ol dem figan ki iy Ḳıṭfîr / Bī-günāhuñ ʿ**aẕābın** ét te'ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [ʿaẕābın, -ın]*

3. Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿ**aẕābı** oldı bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [ʿaẕābı, -ı]*

ʿazāb vér: *Eziyet, sıkıntı vermek.*

1. Sevdügine o kim ʿ**aẕāb vérür** / Ṣābire ecri bī-ḥisāb vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [ʿaẕāb vér, -ür]*

ʿazāb-ı elim: *Çok acı veren eziyet; çok ızdırap verici olan, dünyada günah işlemiş olanlara ahirette verilecek ceza.*

1. Yandı sizden bu pīr-ile o yetīm / Ṭañ mı gelse size ʿ**aẕāb-ı elim** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [ʿaẕāb-ı elim,]*

ʿazāb-ı elīm eyle: *Çok fazla azap, sıkıntı vermek.*

1. Ne yılan belki ejdehā-yı ʿaẕīm / Ṣıḳup **eyler** aña ʿ**aẕāb-ı elīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [ʿaẕāb-ı elīm eyle, -r]*

āzād: *Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.*

1. Ġażab étdi buyurdı cellāda / Ḥadd-i bī-ḥadd ura ol **āzāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [āzāda, -a]*
2. Gāh olur kim ḥavādis-i taḳdīr / Serve **āzād**-iken urur zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1713). [āzād-iken, -iken]*

āzād: *Kendiliğinden büyüyen, uzayan (ağaç)*

1. Nāz-perverd serv ü şimşādı / Her biri bir maḳāmuñ **āzādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [āzādı, -ı]*

āzād ét: *Serbest bırakmak, salıvermek.*

1. Ṭāliʿüm saʿd éderse yılduzumı / Seni **āzād édüp** vérem ḳızumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [āzād ét, -üp]*

2. Beni bu bend-i ġamdan **āzād ét** / Ġamdan āzād eyleyüp şād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [āzād ét,]*

3. Ḫādimüñdür ḥuḳūḳını yād ét / Bir nefes anı ġamdan **āzād ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [āzād ét,]*

āzād eyle: *Serbest bırakmak, salıvermek.*

1. Beni bu bend-i ġamdan āzād ét / Ġamdan **āzād eyleyüp** şād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [āzād eyle, -y, -üp]*

2. Şāh anı ġam deminde eyleye şād / Varlıġın vérüp **eyleye azād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [azād eyle, -y, -e]*

3. Ḳul odur ḥiẕmet eylese ola şād / Eylesün ol ḳulı Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [āzād eyle, -sün]*

4. Dédi Yūsuf çün oldı ḫāṭırı şād / Cümle Mıṣr ehlin **eyledüm āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [āzād eyle, -dü, -m]*

āzād kıl: *Serbest bırakmak, salıvermek.*

1. Buldurup ḳardaşını eyledi dād / **Ḳıldı** miḥnetden anları **āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1438). [āzād kıl, -dı]*

āzād ol: *Kurtulmuş olmak; uzak olmak.*

1. Gül gibi gül hemīşe dil-şād ol / Ġuṣṣadan serv gibi **āzād ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [āzād ol,]*

2. Kārbān ḫalḳı étdiler şādī / **Olıcaḳ** ol duʿā'nuñ **āzādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1896). [āzād ol, -ıcak]*

3. Sāl-i sādisde vérdiler evlād / Zād alup ġamdan **oldılar āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [āzād ol, -dı, -lar]*

4. Çünki dilberden ola dil na-şād / Her ġam ü şādīden **olur āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [āzād ol, -ur]*

5. Ḫātırın Yūsuf-ıla eyledi şād / Dār-ı ġamdan **ol**ınca tā **āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 529). [āzād ol, -ınca]*

6. Tā teferrücden ola ḫātırı şād / Ḫāne-i ḥabsden ola çün **āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [āzād ol, -a*

7. Gör bu şimşādı ḫurrem ü şād ol / Serve irdüñ belādan **āzād ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [āzād ol,]*

8. Her esir **oldı** guṣṣadan **āzād** / Oldı virān göñülleri ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [āzād ol, -dı]*

9. Ger tevekkülden édesiz zādı / **Olasız** her belānuñ **āzādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [āzād ol, -a, -sız]*

āzāde: *Kurtulmuş, serbest, hür.*

1. Ḳalbi naḳş-i nigārdan sāde / Cānı cānān ġamından **āzāde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [āzāde,]*

2. Eyledi Cūʿ-i kelbī şīri zebūn / Oldı **āzādeler** ʿibād-ı buṭūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5683). [āzādeler, -ler]*

āzādelik: *Hür olma, serbestlik.*

1. Belki **āzādeliḳ** yüzinde o cān / Ne emīr-idi maʿnide ne şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [āzādelik,]*

azal: *Azalmak, küçülmek, eksilmek.*

1. Nīl ırmağı gey **azalmış**-ıdı / Şöyle kim yüzde biri ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2245). [azalmış-ıdı, -mış, -ıdı]*

ʿazāmet: *Büyüklük, ululuk, yücelik*

1. Yūsufa söyledi ʿ**azāmet-ile** / Ṭaʿn édüp nīze-i melāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4603). [ʿazāmet-ile, -ile]*

2. Dédi şāyed ki bu ʿ**azāmet** anuñ / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [ʿazāmet,]*

āzār ol: *İncitici, kırıcı olmak.*

1. Eyledi her birine zinhārı / Ki bu gülzāruñ **ol**mañ **āzār**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 818). [āzār ol, -ı-mañ]*

2. Baʿd ez-ān dédi iy kişi zinhār / Ẓulm-ile **ol**ma nā-tüvān **āzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [āzār ol, -ma]*

ʿaẓīm: *Büyük, ulu.*

1. Ol binānuñ öñünde hem o zemān / Var-ıdı bir ʿ**aẓīm** ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [ʿaẓīm,]*

ʿaẓīm: *Çok, pek çok, fazla.*

1. Anı saklardı āl-i İbrāhīm / Aña ḥürmet éderler idi ʿ**aẓīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [ʿaẓīm,]*

2. Dillere ḳaydıñuz delīm sizüñ / Éllere keydiñüz ʿ**aẓīm** sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [ʿaẓīm,]*

3. Ḳaldı Yūsuf éki yaşında yetim / ʿAmmesi aña şefkat étdi ʿ**aẓīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). [ʿaẓīm,]*

ʿ**Azīz:** *Mısır Azizi, Züleyha'nın kocası. (Mısır Şahı'nın hazinedarıdır. Zeliha'nın babasından gelen mektup üzerine Zeliha ile evlenir. Hz. Yusuf köle olarak Mısır'a getirildiğinde onu satın alır. Kur'an-ı Kerimde Yûsuf'u satın alan kişiden adı verilmeksizin "Azîz" unvanı ile söz edilmektedir. Tefsirlerde bu kişinin adı Kıtfîr veya Itfîr şeklinde geçmektedir. Tevrat'ta ise Hz. Yûsuf'u*

satın alan Mısırlı'nın adı Potifar (Potiphar) olarak zikredilmektedir.)

1. Yére urdı ʿ**Azīz** ʿ**izzet**üñi / Baña ışmarladı siyāsetüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4904). [ʿAzīz',]*
2. Çünki destūr vérdi aña ʿ**Azīz** / Ṭurdı gétmek yaraġın eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309).* [ʿAzīz,]
3. Var-ıdı anda bir emīr-i kebīr / Şehr-i Mışra ʿ**Azīz**-idi Ḳıṭfir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297).* [ʿAzīz-idi, -idi]
4. Dā'imā güft ü gūy(ı) oldı ʿ**Azīz** / Gétdi kendü yerine ṭoldı ʿAzīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). [ʿAzīz,]
5. Dā'imā güft ü gūy(ı) oldı ʿAzīz / Gétdi kendü yerine ṭoldı ʿ**Azīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947).* [ʿAzīz,]
6. Bunca ʿizzet ʿ**Azīz** ʿizzetine / Oldı varınca ḳaṣr-ı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151).* [ʿAzīz,]
7. Bunca dārāt ü ʿizzet-ile ʿ**Azīz** / Āstānında ḳul ḳatında kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172).* [ʿAzīz,]
8. Gerçi çekdi ʿ**Azīz** mihr-ile renc / Mühr-ile kaldı ʿĀḳıbet ol genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177).* [ʿAzīz,]
9. Alımadı ʿ**Azīz** burcın anuñ / ʿĀḳıbet Yūsuf açdı dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178).* [ʿAzīz,]
10. Dér-idüñ baña iy dil-ārāmum / Māh-ı Mışram ʿ**Azīzdür** nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201).* [ʿAzīzdür, -dür]
11. Mālike bir kimesne şaldı ʿ**Azīz** / Dédi ʿarż étsün ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [ʿAzīz,]*
12. Eyledi bir bahāne yine ʿ**Azīz** / Dédi kim şeh de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [ʿAzīz,]*
13. Bu sözi şāha çünki dédi ʿ**Azīz** / Gördi anı ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [ʿAzīz,]*
14. Çün ʿ**Azīz** oldı mālik ol aya / Anı ışmarladı Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [ʿAzīz,]*
15. Dāyesin göndürüp ʿ**Azīze** revān / Dédi çün bizden olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [ʿAzīze, -e]*
16. Çün ʿ**Azīzüñ** söze yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı arada bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [ʿAzīzüñ, -üñ]*
17. Ṣatdı Mālik ʿ**Azīze** Yūsufı çün / Ẓāhir oldı aña öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [ʿAzīze, -e]*
18. Çünki destūr vérdi aña ʿ**Azīz** / Dédi ḫalvetde iy velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [ʿAzīz,]*
19. Döndi Mālik ʿ**Azīze** étdi nigāh / Dédi yüz āh ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [ʿAzīze, -e]*
20. Rāvī eydür ki müslim-idi ʿ**Azīz** / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem ehl-i temiz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [ʿAzīz,]
21. Étmedi Mālik ol bahāyı ḳabūl / Belki dédi ʿ**Azīze** redd édüp ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476).* [ʿAzīze, -e]
22. Otururken ʿ**Azīz**-ile ol şāh / Étdi nāgāh ġurbetine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681).* [ʿAzīz-ile, -ile]
23. Çāre ne çünki eyledi taḳdīr / Beni derde seni ʿ**Azīze** esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819).* [ʿAzīze, -e]
24. Beni aldı ʿale'l-ḫuṣuṣ ʿ**Azīz** / Tā olam aña menfaʿat-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981).* [ʿAzīz,]
25. Ben kimem kim olam saña demsāz / Bir ṭaʿāma ʿ**Azīz**-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046).* [ʿAzīz-ile, -ile]
26. Küşte bulsa beni ḳatuñda ʿ**Azīz** / Ḳaṭlüñe ḳasd éder çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509).* [ʿAzīz,]
27. Ṭaşra çıḳduḳda ḫāneden o temīz / Rāst geldi gürūhı-y-ıla ʿ**Azīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580).* [ʿAzīz,]

28. Ele alup elin ʿ**Azīz** anuñ / Ḳatına girdiler Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4583).* [ʿAzīz,]

29. Dédi kim iy ʿ**Azīz** ṣabr eyle / Āteşüñ étme tīz ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613).* [ʿAzīz,]

30. Ṣoñra and içdi şāh devletine / Şeh ḳatında ʿ**Azīz** ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629).* [ʿAzīz,]

31. Gördi bu girye vü yemīni ʿ**Azīz** / Terk édüp ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635).* [ʿAzīz,]

32. Meskenüm Mıṣr anuñ ʿ**azīzi** benem / Ḫʷān-i baḫtuñ nebāt-rīzi benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [ʿazīzi, -i]*

33. Çün ʿ**azīz** añılaydı şevk-ıla / Naʿra urup düşerdi şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [ʿazīz,]*

34. Çünki gördi bu bār-gāhı ʿ**azīz** / Göge atdı revān külahı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [ʿazīz,]*

35. Çünki gördi bu bār-gāhı ʿazīz / Göge atdı revān külahı ʿ**azīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [ʿazīz,]*

36. Her birine selām vérdi ʿ**azīz** / Oldı gevher-feşān ü şekker-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3053). [ʿazīz,]*

37. Ben ʿ**azīze** resūl göndüreyin / Senüñ aḥvālüni ḫaber véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2860). [ʿazīze, -e]*

38. Étdi teşrīf ṭavḳ u cāme-y-ile / Élçi ṣaldı ʿ**azīze** nāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [ʿazīze, -e]*

39. Nāme oldı ʿ**azīze** çün vāṣıl / Oldı baḳduḳca ʿışḳ-ı cān ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [ʿazīze, -e]*

40. Çün Zelīḫā ʿ**azīze** étdi nigāh / Dil-i ġam-dīdesinden eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3068). [ʿazīze, -e]*

41. Ḳahra ire ʿale'l-ḫuṣūṣ ʿ**Azīz** / Luṭf éderken baña ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [ʿAzīz,]*

42. Ol zemān kim ʿ**Azīz** étdi vefāt / İrdi bānū-yı Maġribe āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [ʿAzīz,]*

43. Şimdi kim gétdi ʿizzet-ile ʿ**Azīz** / Devlet esbābı gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [ʿAzīz,]*

44. Ne ʿ**Azīz-ile** ḫānesi ābād / Ne ruḫ-i Yūsuf-ıla ḫāṭırı şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [ʿAzīz-ile, -ile]*

45. Sözin anuñ ta'accüb étdi ʿ**Azīz** / Dédi iy şehd-i nuṭḳ u şīr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655).* [ʿAzīz,]

46. Çün Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / Aġladı bir géce ʿ**Azīze** ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [ʿAzīze, -e]*

47. Serv-i raʿnāsı sāye-perver-idi / ʿizzet-ile ʿ**Azīze** hem-ser-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5304). [ʿAzīze, -e]*

ʿ**Azīz:** *Aziz, saygın; değerli (kimse) (Akşemseddin).*

1. Nāmın anduḳca Yūsufuñ o ʿ**Azīz** / Yād olurdı dilde mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [ʿAzīz,]*

ʿ**Azīz:** *Aziz; saygın, değerli (kimse)*

1. Meger ol Mıṣr olan cenān-ımış / Mıṣr-ı dilde ʿ**azīz** cān-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [ʿAzīz,]*

2. Ḥaḳḳa minnet ki şad oldı göñül / Mısr-ı cānda ʿ**azīzi** buldı göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [ʿAzīzi, -i]*

3. Démezem ben saña ʿ**azīz** oldum / Belki bir kem-terīn kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [ʿAzīz,]*

4. Keyd-ile zen ʿ**azīzi** ḫʷār eyler / Mekr-ile fikrini figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [ʿAzīzi, -i]*

ʿ**Azīz:** *Mısır Azizi (Hz. Yusuf).*

1. Dédi Yaʿḳūb irişdi baña ḫaber / Şimdi Mışra ʿ**Azīz** olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [ʿAzīz,]*

2. Taḫt-ı zerrīnde heybet-ile ʿ**Azīz** / Pādşāh-āne hey'et-ile ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5766). [ʿAzīz,]*

3. Taḫt-ı zerrīnde heybet-ile ʿAzīz / Pādşāh-āne hey'et-ile ʿ**Azīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5766). [ʿAzīz,]*

4. İy ʿ**Azīz** étme Rabb-i ʿizzet-içün / Bize ḥabs ü belā bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780). [ʿazīz,]*

5. Umaruz kim ʿ**Azīz** ʿizzet éde / Niʿmeti çoḳ vérüp ri'āyet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [ʿAzīz,]*

6. Dédi ʿazm eylese aña bu ẕelīl / Ol ʿ**Azīzüñ** olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [ʿAzīzüñ, -ün]*

ʿ**Azīz:** *Mısır Azizi (Hz. Yusuf'un kendi yerine getirdiği kimse)*

1. Buldı ʿadl étmege bir ehl-i temīz / Kendü yérine anı étdi ʿ**Azīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [ʿAzīz,]*

ʿ**Azīz ét:** *Yüceltme, kıymet verme.*

1. ʿizzetüm ḥaḳḳı **édem** anı ʿ**Azīz** / Bu belādan ḫalāṣ édüp anı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [ʿAzīz éd, -em]*

2. Ḳul-iken niçe ʿāciz ü muḥtāc / **Éder** anı ʿ**Azīz** ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [ʿAzīz éd, -er]*

3.

ʿ**azīz ol:** *Değerli, saygın olmak; yönetici olmak. (Hz. Yusuf'un Mısırr'a aziz olması bağlamında.)*

1. Çün ʿ**azīz oldı** māh-ı Kenʿānī / Aldı Mālikden isteyüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [ʿazīz ol, -dı]*

2. Ehl-i ʿışḳa seg-i maḥālle-i yār / Dil ü cāndan ʿ**azīz olur** ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2821). [ʿazīz ol, -ur]*

3. Mışra āḫir ʿ**Azīz olur** bu melek / Umaram kim bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [ʿAzīz ol, -ur]*

ʿ**azīzān:** *İzzet sahipleri, azizler.*

1. Dédi kim iy Ḫudā kenīzānı / ʿaḳl-ile ʿālemüñ ʿ**azīzānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [ʿAzīzānı, -ı]*

ʿ**azīz-i cemāl:** *Güzel yüzlü aziz, Mısır azizi (Hz. Yusuf).*

1. Bu degül gerçi ol ʿ**azīz-i cemāl** / Budur ammā kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [ʿazīz-i cemāl,]*

ʿ**Azīz-i Mışr:** *Mısır Azizi, Züleyha'nın kocası. (Mısır Şahı'nın hazinedarıdır. Zeliha'nın babasından gelen mektup üzerine Zeliha ile evlenir. Hz. Yusuf köle olarak Mısır'a getirildiğinde onu satın alır. Kur'an-ı Kerimde Yûsuf'u satın alan kişiden adı verilmeksizin "Azîz" unvanı ile söz edilmektedir. Tefsirlerde bu kişinin adı Kıtfîr veya Itfîr şeklinde geçmektedir. Tevrat'ta ise Hz. Yûsuf'u satın alan Mısırlı'nın adı Potifar (Potiphar) olarak zikredilmektedir.).*

1. Déyesin kim ʿ**Azīz-i Mışr** zeni / Diler alup oġul édine seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [ʿAzīz-i Mışr,]*

2. Daʿvet étdi ʿ**Azīz-i Mışr** anı / Tā ki eyvāndan éde seyr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [ʿAzīz-i Mışr,]*

ʿ**Azīz-i Mışr:** *Mısır Azizi, Mısır'ın saygın, yüce kişisi (Hz. Yusuf).*

1. Mışra āsār-ı ʿizzeti ṭoldı / Nām-ı Yūsuf ʿ**Azīz-i Mışr** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5279). [ʿAzīz-i Mışr,]*

ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab: *Arap yarımadası Mısır'ının azizi.*

1. Ancılayın ʿ**azīz-i Mışr-ı ʿArab** / Ṭolmış-ıdı derūnı şevḳ u şeġab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab,]*
2. Ol zemān kim ʿ**azīz-i Mışr-ı ʿArab** / Étdi dergāh öñine ʿıyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab,]*

ʿazīz-i Mışr-ı berīn: *Yüce Mısır azizi.*

1. Bir seḥer kim ʿ**azīz-i Mışr-ı berīn** / Oldı bu Maġribī ʿārūsa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [ʿazīz-i Mışr-ı berīn,]*

ʿazīz-i Mışr-ı burūc: *Mısır azizinin burçları, yıldızları.*

1. Ṣubḥ-dem çün ʿ**azīz-i Mışr-ı burūc** / Étdi ṣaḥrā-yı çarḫa şevḳ-ıla güc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3015). [ʿazīz-i Mışr-ı burūc,]*

ʿAzīz-i Mışr-ı vücūd: *Vücut Mısır'ının, şehrinin azizi.*

1. Ola anda ʿ**Azīz-i Mışr-ı vücūd** / Ten ü cān éde ḫażretine sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [ʿAzīz-i Mışr-ı vücūd,]*

ʿazīz-i nerges-i bāġ: *Bağın, bahçenin nergisinin azizi.*

1. Mest-i ʿizzet ʿ**azīz-i nerges-i bāġ** / Başda zerrīn külāh ü elde ayaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [ʿazīz-i nerges-i bāġ,]*

ʿazīz-i taḫt: *Tahtın, krallığın azizi, yüce kişisi.*

1. Ger bu-y-ise ʿ**azīz-i taḫt** olasın / Burc-i şevketde ehl-i baḫt olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [ʿazīz-i taḫt,]*
2. Ger bu-y-ise ʿ**azīz-i taḫt** olasın / Burc-i şevketde ehl-i baḫt olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [ʿazīz-i taḫt,]*

ʿazm ét: *Niyet etmek, yönelmek; karar vermek.*

1. Pederi dédi ʿ**azm édicek** aña / Kim olur reh-nümā bu yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [ʿazm ét,]*
2. Yine zindāna ʿ**azm édüp** o cüvān / Yūsufa anı muştıladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [ʿazm ét, -üp]*
3. Ṭayy édüp rāh-ı Mışrı nāme gibi / Burca ʿ**azm étdiler** ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [ʿazm ét, -di, -ler]*
4. ʿ**Azm édüp** çāha cümlesi pūyān / Sürdiler yüzlerini ḫāke revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1599). [ʿazm ét, -üp]*
5. Ḳo bu ednāyı ʿ**azm ét** aʿlāya / Ḳābe Ḳavseyne ir ev ednāya (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). *[ʿazm ét,]*
6. Gece ʿ**azm étse** ḫᵛāba dilber-i ḫūb / Taze gülden döşerdi pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [ʿazm ét, -se]*
7. Çünki Aʿrābī vardı Kenʿāna / Dünle ʿ**azm étdi** Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [ʿazm ét, -di]*
8. Ġālib olsa her ādemüñ Cūʿı / ʿ**azm éderlerdi** şāha mecmūʿı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [ʿazm ét, -er, -ler, -di]*
9. Gāh ʿ**azm eyler**-idi ṣaḥraya / Ṣoḥbet ü ʿişret ü temaşaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2393). [ʿazm eyle, -r, -idi]*
10. Dédi ʿ**azm eylese** aña bu ẕelīl / Ol ʿAzīzüñ olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [ʿazm eyle, -se]*

11. Çün barasın diyār-ı Kenʿāna / Géce ʿ**azm eyle** Beyt'ül-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [ʿazm eyle,]*

ʿazm-i cānib-i meydān eyle: *Meydana gitmeye niyet etmek, meydana yönelmek.*

1. Bunca ferr-ile Bāziġa o zemān / **Eyledi** ʿ**azm-i cānib-i meydān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3520). [ʿazm-i cānib-i meydān eyle, -di]*

ʿazm-i cānib-i Şām: *Şam tarafına (gitmeye) niyet etmek.*

1. Mālik étmişdi ʿ**azm-i cānib-i Şām** / Elli yıl ol dem olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [ʿazm-i cānib-i şām,]*

ʿazm-i cānib-i zindān et: *Zindan tarafına gitmeye yönelmek (Hz. Yusuf'un kaldığı zindan bağlamında.)*

1. Dāyesi-y-ile o server-i rindān / **Étdiler** ʿ**azm-i cānib-i zindān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5040). [ʿazm-i cānib-i zindān et, -di, -ler]*

ʿazm-i dārü's-selām ét: *Cennete gitmek; ölmek.*

1. Çün bu ġarrā vaṣiyyet oldı temām / ʿ**azm-i dārü's-selām étd**i imām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [ʿazm-i dārü's-selām ét, -di]*

ʿazm-i diyār-ı şam et: *Şam diyarına gitme niyeti*

1. Çün ol elli yılı temām étdi / Yine ʿ**azm-i diyār-ı Şam** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [ʿazm-i diyār-ı şam,]*

ʿazm-i günāh ét: *Günaha girmeye yeltenmek, niyetlenmek.*

1. Bende ol dem ki **éde** ʿ**azm-i günāh** / Anı ḥıfz étse menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [ʿazm-i günāh ét, -e]*

ʿazm-i halvet-serā-yı şāh eyle: *Padişahın tenhā ve gözlerden uzak olarak oturulabilen sarayına giymeyi istemek (Cennette Allah'ın cemalini görmeyi istemek bağlamında).*

1. ʿ**Azm-i ḫalvet-serā-yı şāh eyle** / ʿAynı-y-ıla aña nigāh eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 353). [ʿazm-i ḫalvet-serā-yı şāh eyle,]*

ʿazm-i hizmet eyle: *Hizmet etmeye niyetlenmek; bir işe koyulmak.*

1. Ḫaberi aldı çün resūl-i resūl / Diledi ʿ**azm-i ḫiẓmet eyleye** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3769). [ʿazm-i ḫiẓmet eyle, -y, -e]*

ʿazm-i iḳlim-i lā-mekān ét: *Mekandan münezzeh Allah'ın yurduna gitmek; vefat etmek.*

1. Cānı terk-i ġam-ı cihān étdi / ʿ**Azm-i iḳlim-i lā-mekān étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6230). [ʿazm-i iḳlim-i lā-mekān ét, -di]*

ʿazm-i istiḳbāl et: *Gelmesini beklemeye istekli olmak II gelişini beklemek, muntazır olmak.*

1. Çünki maʿlūm olundı anlara ḥāl / **Étdiler** cümle ʿ**azm-i istiḳbāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2136). [ʿazm-i istiḳbāl et, -di, -ler]*

ʿazm-i nūş ét: *İçmeye çalışmak.*

1. Nīşi ṭarḥ étdi ʿ**azm-i nūş étdi** / Şevḳ deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4518). [ʿazm-i nūş ét, -di]*

ʿ**azm-i rāh ét:** *Yola çıkmak, yola koyulmak, yol almak.*

1. Kārbān ḫalḳı ʿ**azm-i rāh étdi** / Māh-ı Kenʿān cigerden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1748). [ʿazm-i rāh ét, -di]*
2. ʿ**Azm-i rāh édicek** beşīr-i ḫaber / Hem-reh olup anuñla bād-ı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6091). [ʿazm-i rāh ét, -icek]*

ʿ**azm-i rāh eyle:** *Yola çıkmak, yola koyulmak, yol almak.*

1. Ṭurdılar ʿ**azm-i rāh eylediler** / Cümle āheng-i çāh eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1508). [ʿazm-i rāh eyle, -di, -ler]*

ʻaẕm-i remīm: *Çürümüş kemik, ölü II sıkıntı, keder içinde olan kimse, âşık.*

1. Çün Zelīḫāya bu nişān irdi / Ṣanki ʻaẕm-i **remīme** cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [ʻaẕm-i remīm, -e]*

ʿ**azm-i rezm ét:** *Savaşmaya, kaygaya niyet etmek II saldırıya niyetlenmek.*

1. Her biri bezm içinde dil-keşler / ʿ**azm-i rezm étse** tīz-āteşler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2971). [ʿazm-i rezm ét, -se]*

ʿ**azm-i rezm eyle:** *Savaşmaya, kavgaya niyet etmek II saldırıya niyetlenmek.*

1. ʿ**azm-i rezm eylese** ger ol çālāk / Ḳanlar aġlardı ḳahr-ıla Ḍaḫḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [ʿazm-i rezm eyle, -se]*

ʿ**azm-i ṣabr-ı cemīl et:** *Güzel bir sabra gayret etmek, niyet etmek; sabretmek.*

Aña ṣabr eyle dédi çün Cibrīl / Ol daḥi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264).*

ʿ**azm-i şabr ét:** *Sabr etmeye gayret etmek; sabretmek.*

1. Gerçi Yaʿḳūb ʿ**azm-i şabr étdi** / Dil-i ġam-dīdesine cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5950). [ʿazm-i ṣabr ét, -di]*

ʿ**azm-i saḥrā-yı nīlgūn ét:** *Mavi, yeşil kırlara, ovalara gitme isteği, arzusu.*

1. ʿ**azm-i saḥrā-yı nīlgūn ét**di / Luʿbı günden güne füzūn ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 761). [ʿazm-i saḥrā-yı nīlgūn ét, -di]*

ʿ**azm-i saʿy eyle:** *Arayıp bulmaya çalışmak II ulaşmaya çalışmak.*

1. Kandadur bilsem iy güher kānuñ / ʿ**azm-i sa'yini eylesem** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2498). [ʿazm-i saʿy eyle, -se, -m]*

ʿ**azm-i şehr eyle:** *Şehre dönmeye niyet etmek.*

1. Süriyüp anı ḳahr eylediler / Döndiler ʿ**azm-i şehr eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1350). [ʿazm-i şehr eyle, -di, -ler]*

ʿ**azm-i seyr eyle:** *Yola koyulmak, yola çıkmak.*

1. ʿ**azm-i seyr eyledi** çün ol mehtāb / ʿāmir oldı ʿammārı ḫayme ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [ʿazm-i seyr eyle, -di]*

ʿ**azm-i şikār eyle:** *Avlanmaya karar vermek, ava çıkmaya azmetmek.*

1. Çün bu ʿahde ḳarār eylediler / Cümle ʿ**azm-i şikār eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1342). [ʿazm-i şikār eyle, -di, -ler]*

ʿ**azm-i sū-yi germābe et:** *Hamamın sıcak suyuna kast etmek, niyet etmek II hamama gitmeye niyetlenmek.*

1. Tāb vérmege rūy-ı mehtāba / **Étdiler** ʿ**azm-i sū-yi germābe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3288). [ʿazm-i sū-yi germābe et, -di, -ler]*

ʿ**azm-i ṭāk-ı aṭlas:** *Atlas feleğinin kubbesine ulaşma isteği.*

1. Cüst ü cū ʿ**azm-i ṭāḳ-ı Aṭlas** éde / Zuḥālüñ ḳasrını muḳarnes éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [ʿazm-i ṭāḳ-ı aṭlas,]*

ʿ**azm-i teferrüc-i dīdār et:** *Yüzüne bakmaya, yüzünü görmeye istekli olmak.*

1. Ṭurdı şevḳ-ıla ṣubḥ-dem o nigār / **Étdi** ʿ**azm-i teferrüc-i dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3260). [ʿazm-i teferrüc-i dīdār et, -di]*

ʿ**Azrā''il:** *Dört büyük melekten biri, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olan ölüm meleği.*

1. Sırrına ḥāẕır oldı ʿ**Aẕrā''il** / Bilmeyüp ṣordı anı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [ʿAẕrā''il,]*

aʿ**ża':** *Vücut parçası, organ, uzuv.*

1. Baʿżı **a**ʿ**ża'sını** anuñ alalum / Pederüñ yine ḳatına gelelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [aʿża'sını, -s, -ı, -n, -ı]*

B-b

bāb: *Kapı.*

1. Ṣavmaʿa **bābını** muḳaffal édüp / Sefer esbābını mükemmel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1226). [bābını, -ı, -n, -ı]*
2. Devletinüñ güşādedür **bābı** / Zannum oldur sahih olur ḫᵛābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1476). [bābı, -ı]*
3. Yüridi ḫᵛāceler rikābında / Atdan énince ḳubbe **bābında** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [bābında, -ı, -n, -da]*
4. Yapışup ḫᵛāceler rikābına / Éndi yüridi ḳubbe **bābına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [bābına, -ı, -ñ, -a]*

bāb: *Kapı; marifet, ilim kapısı.*

1. Ḫūb taʿbīr éder ḳamu ḫᵛābı / Deheni ʿilm ü maʿrifet **bābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [bābı,]*

bāb-ı azīz: *Mısır Aziz'inin sarayının kapısı.*

1. Çünki yol buldı üştür-i serkeş / İrdi **bāb-ı Azīze** çün āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [bāb-ı azīz, -e]*

bāb-ı cennet: *Cennetin kapısı.*

1. Géde çün ḳufl **bāb-ı Cennetden** / Evvel ol gire sāyir ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [bāb-ı cennet, -den]*

bāb-ı esbāb: *Sebepler kapısı (Bir şeylere ulaşmak için başvurulan sebepler bağlamında.).*

1. Bend éder aña **bāb-ı esbāb**ı / Ġayra meyl étmek olmaz aḥbābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [bāb-ı esbāb, -ı]*

bāb-ı ḥis: *His, duygu kapısı.*

1. Bend urup **bāb-ı ḥis**se her ādem / Seyr éderdi ḫayāl-ile ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2412). [bāb-ı ḥis, -s, -e]*

bāb-ı miḥrāb: *Mihrab kapısı.*

1. Düşdüm ebrūñı görmeyüp tāba / Urmışam bendi **bāb-ı miḥrāba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1245). [bāb-ı miḥrāb, -a]*

bāb-ı Mışr: *Mısır'ın kapısı; şehre giriş kapıları.*

1. Dédi hem **bāb-ı Mışr**a çün iresiz / Olmasun şehre cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [bāb-ı Mışr, -a]*

bāb-ı şehr-i ʿulūm-i rabbānī: *Allah'a ait ilimlerin şehrinin kapısı. (Hz. Ali).*

1. **Bāb-ı şehr-i ʿulūm-i Rabbānī /** Mevrid-i vāridāt-ı Sübḥāni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 300). [bāb-ı şehr-i ʿulūm-i rabbānī,]*

bāb-ı viṣāl: *Sevgiliye kavuşma kapısı II sevgiliye kavuşma arzusu.*

1. Luṭf édüp aç yüzüme **bāb-ı viṣāl** / Beni ḳoma ḳapuda ḥalḳa miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [bāb-ı viṣāl,]*

baba: *Baba, ata (Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup.)*

1. Düzüben siḥr-ile füsūn destān / Söyler-idüñ **baba**mıza yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 875). [bāba, -mız, -a]*

bāc: *Vergi, büyük ve kuvvetli bir devletin tabiiyeti altında bulunan devlet, beylik vb.nden aldığı para ve hediyeler.*

2. ʿAcemüñ tāc édindi **bācını** ol / Étdi Rūmuñ kemer ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [bācını, -ı, -n, -ı]*
3. Vérdi zerrīn kemer muraṣṣaʿ tāc / Her biri şarḳa **bāc** ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [bāc,]*
4. Çün zebercedden eyledi tācı / Degdi Mışruñ ḫarācı ve **bācı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [bācı, -ı]*

bāc: *Vergi. II âşığın aşk uğruna bir şeyler feda etmesi.*

1. Ḳodılar farḳına muraṣṣaʿ tāc / Ḳıymeti ʿışḳ-ı cāndan alduġı **bāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [bāc,]*
2. ʿĀḳıbet bunca tāc ü **bāc** ü ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [bāc,]*

bād: *Rüzgar.*

1. Āh édüp ya bu éki üftāde / ʿĀd gibi sizi vére **bāde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [bāde, -e]*
2. Ḫarekātında san ki **bād-ıdı** / Hey'etinde felek-nihād-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5383). [bād-ıdı, -ıdı].*
3. Ḳısmet olmasa dil bulur mı murād / Rāst esmez hemīşe yilkene **bād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [bād,]*
4. Bīde **bād** érse ṣuda geh gāhi / Sāyeden ḳaynaşurdı çoḳ māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [bād,]*
5. Tāb vermiş benefşe ca'dına **bād** / Sünbülüñ ṭurrasına ʿuḳde güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [bād,]*
6. Her biri bir maḳāmı pāk étdi / ʿŪdı **bād** u ʻabīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [bād,]*

bād: *Rüzgār II zaman, devir; felek.*

1. **Bād** pāy-i ḫayāle oldı süvār / Ġayb ṣaḥrālarını étdi ṣikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2424). [bād,]*
2. ʿArş-ı āb üzre eyledi bünyād / Veled-i ḫāke tā ki ʿömr ola **bād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [bād,]*

bād: *Rüzgar; hazan rüzgarı.*

1. Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı o **bād** / Tar-mar étdi niçe raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [bād,]*
2. Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı o bād / Tar-mar étdi niçe raḫtı o **bād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [bād,]*
3. İy niçe sünbūli ṭaġıtdı o **bād** / İy niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [bād,]*

4. İy niçe sünbūli ṭaġıtdı o bād / İy niçe bergi ḫāk étdi o **bād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [bād,]*

bādām: *Badem; sevgilinin gözleri.*

1. Oldı bī-ṣabr u bī-dil ü ārām / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter siyeh **bādām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [bādām,]*

bāde: *İçki,şarap.*

1. Cām içüp ḳodıʿārı şerm-ile / Oḳudı yāri **bāde** germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [bāde,]*
2. Yédiler çünki ḫʷān-ı gūn-a-gūn / Eyledi ʿiyş ü nūşı **bāde** füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [bāde,]*
3. Ḳanı o dem ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı **bāde** lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [bāde,]*
4. Müdām içürdügi **bāde** yérine baña felek / Müdām ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḥḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [bāde,]*
5. Sākin étmege sīne tābını / **Bādenüñ** nūş éderdi nābını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3240). [bādenüñ, -nüñ]*

bāde vér: *Yele vermek II savurmak, boşa harcamak.*

1. Ġāfil olmaz o demde ʿāḳil olan / **Bāde vérür** ol ābı ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [bāde vér, -ür]*
2. **Vér**di derdüñ yigitligüm **bāde /** Étdi pīr ü ḍarīr ü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [bāda vér, -di]*
3. ʿömrümüñ ḫāṣılın **vér**üp **bāde /** Ḳalmışam mübtelā vü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [bāde vér, -üp]*

bāde-i şehvet: *Şehvet şarabı, içkisi.*

1. Miskīn ol dem hevā-perest-imiş / **Bāde-i şehvet**-ile mest-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4599). [bāde-i şehvet,]*

Baʿd-ez-ān: *Bundan sonra.*

1. **Baʿd-ez-ān** dédiler ki perdeyi aç / Görelüm ol cemāli biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [Baʿd-ez-ān,]*
2. **Baʿd-ez-ān** dédi iy resūl-i emīn / Ne suʿālin var-ısa eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [Baʿd-ez-ān,]*
3. **Baʿd ez**-ān dédi iy kişi zinhār / Ẓulm-ile olma nā-tüvān āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [Baʿd-ez-ān,]*
4. **Baʿd-ez-ān** dédi Yūsuf iḫvetine / Ṭoyurup cümlesini niʿmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [Baʿd-ez-ān,]*
5. **Baʿd-ez-ān** gördi kim bir ebr-i sepīd / Ġaybdan oldı başı üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [Baʿd-ez-ān,]*

bād-i āfet: *Bela, musibet rüzgarı.*

1. **Bād-i āfet** yitürmedin cānı / Koḳayın bulıvér o reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [bād-i āfet,]*

Baʿd-i ahdinnebi ale'-t-tahkîk beşerüñ efdali-durur ṣıddīk: *Peygamberlerden sonra insanların en faziletlisi Ebu Bekir'dir. (Hadis-i Şerif) ((Kenzul-Ummal, 10/543; es-Savāik, 249; Suyuti, Tarihul-Hulefā, 42)).*

1. **Baʿd-i ahdinnebi ale't-tahkîk /** Beşerüñ efdali-durur Ṣıddīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 279). [Baʿd-i ahdinnebi ale't-tahkîk beşerüñ efdali-durur ṣıddīḳ, -üñ]*

bād-ı cevr: *Eziyet, sıkıntı rüzgarı. (İnsanın çektiği eza, cefa bağlamında.).*

1. Çemen-i luṭfuñuñ nihālini gör / **Bād-ı cevr**-ile düşdi ḫālini gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 870). [bād-ı cevr,]*

bād-i devlet: *Baht, talih rüzgarı.*

1. Kūh-i enbūh-iken her endūhı / **Bād-i devlet** ṭaġıtdı ol kūhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [bād-i devlet,]*

bād-ı ġam: *Gam, keder rüzgarı; üzülmeye ve kederlenmeye sebep olan unsur.*

1. **Bād-ı ġam** sünbülin ṭaġıtdı ola / Gülleri göz yaşına batdı ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [bād-ı ġam,]*

bād-i luṭf-i sübḥānī: *Allah'ın lütuf, ihsan rüzgarı.*

1. Ayaġı **bād-i luṭf-i Sübḥānī** / Arḳası ṣuffa-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2981). [bād-i luṭf-i sübḥānī,]*

bād-ı sabā: *Serin ve tatlı esen bahar rüzgârı.*

1. Kūy-ı dilberden irse **bād-ı sabā** / Nāy içinde bulurdı ẕevḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [bād-ı sabā,]*

bād-ı saht: *Sert rüzgar.*

1. Nice ḳatlana oda penbe-i ḫuşk / Döye mi **bād-ı saḫt**a nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [bād-ı saḫt, -a]*

bād-i seḥer: *Seher yeli.*

1. ʿazm-i rāh édicek beşīr-i ḫaber / Hem-reh olup anuñla **bād-ı seḥer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6091). [bād-ı seḥer,]*

2. Rūşen olunca şīşe-i aḫmer / Hem-demi olurıdı **bād-i seḥer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3237). [bād-i seḥer,]*

bād-ı semūm: *Kavurucu rüzgār.*

1. Demi semdür havāsı **bād-i semūm** / Eyleye cism ü cānı seng-ise mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4835). [bād-i semūm,]*
2. Nice dem sem hevāsı **bād-ı semūm** / Éde cismi eger pūlād-ısa mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [bād-ı semūm,]*

bād-i ṣubḥ: *Sabah rüzgarı.*

1. Oldı bir raḫş-i tāzī üzre süvār / **Bād-i ṣubḥ** üzre verd-i sūrī-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [bād-i ṣubḥ,]*

bād-pā: *Süratli ve çevik at.*

1. **Bād-pālar** götürdiler anı / Yél gibi ṣuffe-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2998). [bād-pālar, -lar]*
2. **Bād-pālar** ṣuheyli vü ér üni / Pür-ṣadā étdi cevf-i gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [bād-pālar, -lar]*

bād-pāy: *Süratli ve çevik at.*

1. Bindi bir **bād-pāya** zerrīn zīn / Ṣan ki ḫayzūma Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [bād-pāya, -a]*
2. Yūsuf oldı çü ḫusrev-āne revān / **Bād-pāy** üzre çün gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [bād-pāy,]*
3. Ki binüp **bād-pāya** sürdiler / İrüp anlara naʿra urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5861). [bād-pāya, -a]*

bāġ: *Bağ II bahçe.*

1. Ḳurıyup cümle **bāġıla** bustān / Bī-fer olmışdı bāġ-ı meyve-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2248). [bāġıla, -ıla].*

2. Tāze servi biter de ol **bāġuñ** / Şāh-ı Ṭūbīsi gibi Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [bāġuñ, -uñ]*
3. Mışr egerçi cemāl **bāġı-y-ıdı** / Cennet āhūları ṭurāġı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2203). [bāġı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*
4. Her ne cān mürġı görse ol **bāġı** / Ṭaleb étmezdi andan uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [bāġı, -ı]*
5. Dāyeler yüz sürüp ayaġına / Medḥ oḳuyup cemāli **bāġına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [bāġına, --ı, --n, --a]*
6. Serv olalı cemāl **bāġına** / Dāmen irdi meger ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [bāġına, --ı, --n, --a]*

7. Bile göndürdi **bāġa** Yūsuf-ıla / Dédi hem Yūsufa telaṭṭuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [bāġa, -a]*
8. Çün Zelīḫā geleydi **bāġına** / Merhem urmaġa ġuṣṣa dāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [bāġına, --ı, --n, --a]*
9. Çün naṣīb étmedüñ baña anı / **Bāġa** ek bārī toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [bāġa, -a]*
10. Bāġuñuñ gerçi tāzedür semeri / Añmaduñ illa bu ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [bāġuñuñ, -uñ, -uñ]*
11. **Baġda** ṣabr-ıla biter ḫūşe / Ḫūşe hem ṣabr-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [baġda, -da]*
12. **Baġa** fer vérdi nergesin açdı / Ṣaḥnına çünki tāze gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [baġa, -a]*
13. Lālesinden ayırdı her **baġı** / Eşeri ḳalmadı meger dağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [baġı, -ı]*
14. Bir güzel bāġı var-ıdı nice **baġ** / Görse Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [baġ,]*
15. Bir güzel **bāġı** var-ıdı nice baġ / Görse Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [bāġı, -ı]*
16. Güẕer ét cümle bāġa her cūya / Naẓar ét **bāġ** içinde her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [bāġ,]*
17. Géce pervāneyem çerāġuña ben / Bekçiyem gündüz olsa **bāġuña** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [bāġuña, -uñ, -a]*
18. Güẕer ét cümle **bāġa** her cūya / Naẓar ét bāġ içinde her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [bāġa, -a]*

bāġ: *Bağ, bahçe. II Dünya.*

1. Y ārsuz baña **baġ** zindāndur / Ḳaʿr-ı zindān anuñla būstāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5039). [baġ]*

bāġ: *Bağ, bahçe (Peygamberler topluluğunun bulunduğu yer bağlamında).*

1. Ki bu yā Rab ne gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş ne **bāġ** bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [bāġ,]*

bāġ: *(Güzellik) bahçesi; sevgilinin bulunduğu yer.*

1. Gün olup ger düşem ayaġına / Perde aşar cemāli **bāġına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [bāġına, -ı, -n, -a]*
2. Kim uyarur ʿaceb çerāġın anuñ / Kim teferrüc éder ki **bāġın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [bāġın, -ın]*
3. Ol bunuñ derdinüñ ṭabībi ola / Bu anuñ **bāġı** ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [bāġı, -ı]*

bāġ: *Bağ, bahçe; sevgiliye kavuşma bahçesi.*

1. Merhem ol sīne dāġına bir dem / Ki irem vaṣl **bāġına** bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [bāġına, -ı, -n, -a]*

bāġ: *Bağ, bahçe; âşığın kalbi, gönlü.*

1. Tir-i Taḳdīr uçurdı zāġın anuñ / Būm-ı meyşūm yıḳdı **bāġın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [bāġın, -ın]*

bāġ: *Bağ, bahçe; sevgilinin güzellik unsurlarının bulunduğu yüzü.*

1. Dédi **bāġuñda** nergesüñ ḳanı / Dédi sensüz çoġ aġladı ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492). [bāġuñda, -uñ, -da]*
2. Ḥüsni **bağında** ḳomayup reyḥān / Başladı étmege bu resme fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [bağında, -ı, -n, -da]*

bāġ: *Bağ, bahçe; sevgilinin güzellik unsurlarının bütünü barındıran zatı, kendisi.*

1. Ḥüsni **bāġına** bāġ-bān oldı / Tāze şeftālü raygān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5562). [bāġına, -ı, -n, -a]*

bāġ-bān: *Bağcı, bahçıvan.*

1. Servüñi nice **bāġ-bān** besler / Kim o servüñ yemişini cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [bāġ-bān,]*
2. Dédi anı görüp bir ehl-i zebān / Ne güzel **bāġbān** ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [bāġbān,]*
3. Şebeh-i bāġ çün behişte ola / **Bāġbānı** gerek ferişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [bāġbānı, -ı]*
4. **Bāġbān**ı uyur bulan uġrı / Mive almaḳda ola mı ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [bāġbānı, -ı].*
5. Semer oldur ki teşneler yéyeler / **Bāġbāna** duʿā'lar eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4206). [bāġbāna, -a]*
6. Seni ben gerçi **bāġbān ét**düm / İlla dil bāġına ziyān étdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [bāġbān ét, -dü, -m]*

bāġ-bān: *Bağcı, bahçıvan. (Hz. Yusuf).*

1. Yüzin alup eline bir gün o cān / Şevk-ıla oldı **bāġbāna** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [bāġbāna, -a]*

bāġbān hābı uġrıya yoldur: *"Bahçıvanın (bağ bekçisinin) uykusu hırsıza davetiye çıkarır" anlamında atasözü.*

1. Bu meṣeldür ki ḥikmeti boldur / **Bāġbān ḫābı uġrıya yoldur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4590). [bāġbān ḫābı uġrıya yoldur,]*

bāġbān ol: *Bağcı, bahçıvan olmak.*

1. Dér ki Yūsuf çü **bāġbān** oldı / Dil-i Zelīḫā da nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [bāġbān ol, -dı]*
2. Sen gelüp bundá **bāġbān** olduñ / Dil gibi dīdeden nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [bāġbān ol, -du, -n]*
3. Ḥüsni bāġına **bāġ-bān ol**dı / Tāze şeftālü raygān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5562). [bāġ-bān ol, -dı]*

bāġ-bān-ı cihan: *Dünyanın, cihanın bahçıvanı. (Allah)*

1. Bu ne ḥikmet ki **bāġ-bān-ı cihan** / Aña zencīr étdi āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [bāġ-bān-ı cihan,]*

bāġ-ı ʿAdn: *Adn cennetinin bahçesi.*

1. Géde hem ol ḳadar günāhı anuñ / **Bāġ-ı ʿAdn** ola tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [bāġ-ı ʿAdn,]*

bāġ-ı cennet: *Cennet bahçesi, cennette bulunan bağ, bahçe.*

1. Dileseñ nʿola Rabb-i ʿizzetden / Bir ʿaṣā vèrse **bāġ-ı cennet**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 599). [bāġ-ı cennet, -den]*
2. Ḳondılar cümle bir ḫōş-ārāya / **Baġ-ı cennet** gibi dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [baġ-ı cennet,]*

bāġ-ı cinān ol: *Cennet bahçesi (gibi) olmak.*

1. Ehl-i zindāna çünki ol zindān / Vaṣl-ı Yūsufdan oldı **bāġ-ı cinān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5130). [bāġ-ı cinān ol, -dı]*

bāġ-ı dil: *Gönül bahçesi.*

1. **Bāġ-ı dil**den olar ki ber yédiler / Meyveden meyve reng alur dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [bāġ-ı dil, -den]*

bāġ-ı ferāġ: *Vazgeçmişlik bahçesi. (Her şeyden vazgeçmek; hiçbir şeye önem vermemek bağlamında.)*

1. Lāle-veş bunlaruñ dili pür-dāġ / Dil-i Yūsuf velīk **bāġ-ı ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [bāġ-ı ferāġ,]*

bāġ-ı irem: *Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

1. Ol ki Şeddād-ı ‘Ād-idi ceddi / Oldı **bāġ-ı İrem** gibi ḫaddi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3489). [bāġ-ı irem,]*
2. Bī-ḳadem her ne yére baṣsa ḳadem / Yıḳılur ger olursa **bāġ-ı İrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [bāġ-ı irem,]*
3. Ferşi **Bāġ-i İrem** gibi gülşen / Ḳubbesi cām-ı Cem gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [bāġ-i irem,]*

bāġ-ı kalb: *Gönül bahçesi.*

1. **Bāġ-ı ḳalbüñüñ** ol ki yémişidür / Diş bilemek aña kimüñ işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [bāġ-ı ḳalb, -ün, -ün]*

bāġ-ı meyve-i cān: *Can meyvesinin bağı, bahçesi.*

1. Ḳurıyup cümle bāġıla bustān / Bī-fer olmışdı **bāġ-ı meyve-i cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2248). [bāġ-ı meyve-i cān,]*

bāġ-ı ʿömr: *Ömür bahçesi.*

1. Hānedānuñ ġazālını bu yédi / **Bāġ-ı ʿömr**üñ nihālini bu yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [bāġ-ı ʿömr, -üñ]*
2. Āh étdi görüp anı Ṭaymūs / Dédi iy **bāġ-ı ʿömrüme** ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [bāġ-ı ʿömr, -üm]*
3. Dédi iy **bāġ-ı ʿömr**üme ḫāṣıl / Ne géc’oldı ṭapuñ baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [bāġ-ı ‘ömür, -üm, -e]*

bāġ-ı sürūr: *Sevinç bahçesi, mutluluk bahçesi.*

1. Ṣūreti āfṭāb-ı ʿālem-i nūr / Nāz-perverd ḫüsni **bāġ-ı sürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2427). [bāġ-ı sürūr,]*

bağır: *(Âşığın) bağrı, gönlü.*

1. Ki Zelīḫā yoluñda ḫāk oldı / Dāmenüñ gibi **bağrı** çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [bağrı, -ı]*
2. Bilmezem sāna n’étdüm iy gerdūn / Eyledüñ ġonça gibi **bağrumı** ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [bağrumı, -um, -ı]*
3. Yumdu ġonça gibi dehānı revan / Ḳaynadıġınca **bağrı** ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [bağrı, --ı, -]*
4. Çeşmi anuñ cefā-y-ıla giryān / **Bağrı** bunuñ firāḳ-ıla biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [bağrı, -ı].*
5. **Bağrı** anuñ ki dür gibi delinür / ʿĀḳıbet yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [bağrı, -ı]*
6. Bes nice olmasun Zelīḫā zār / **Bağrı** ḳanın emerdi ol ḫūn-ḫʸār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [bağrı, -ı]*
7. ʿıyşum devām-ı ġuṣṣa vü hem-ṣoḥbetüm belā / Eşküm şarāb-ı ṭāliʿ ü **bağrum** kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [bağrum, -um]*
8. Dédi ol **bağruma** uran yara / Beni Maġribden éden āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [bağruma, -(u)m, -a]*
9. Gördügünce o lāle-i İremi / Verem olurdı **bağrına** diremi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3448). [bağrına, -ı, -n, -a]*
10. Gözlerüm nūrını söyündürdüñ / **Bağrumı** derd-ile köyündürdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6957). [bağrumı, -(u)m, -ı]*
11. Derd-ile **bagrumı** ciger-gūşem / Eyledi pāre pāre eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1098). [bagrumı, -um, -ı]*
12. Ṣabrum libāsını yine ṣad pāre eyledüñ / Tīr-i ġamuñla **bağrumı** pür-yara eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2674). [bağrumı, -um, -ı]*
13. Yése **bağrın** kebāb édeydi aña / İçse ḳanın şarāb édeydi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [bağrın, -ın]*

bağır: *Göğüs, sine. (Gök yüzü bağlamında.).*

1. Şafaḳuñ **bağrın** eyledi pür-ḫūn / Boyanup dūdına ruḫ-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5012). [bağrın, -ın]*

bağırdak: *Beşikte yatan çocukların kundaklarını bağlamak için kullanılan enli kumaş.*

1. Saña cānum anañdan eşfaḳ-ıdı / Cigerüm pāresi **bağırdaḳ**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2551). [bağırdaḳ-ıdı, -ıdı]*

bağışla: *Vermek, bahşetmek.*

1. Gör göñül ʿāşıḳuñ bu cūdını / ʿIşḳa **bağışladı** vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [bağışladı, -dı]*

bağla: *Bağlamak, düğümlemek; dolamak*

1. Bir naẓar seyr éden cemālin anuñ / **Bağladı** sīnede ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [bağladı, -dı*
2. Degşürüp rāhat ü ṣafā döşegin / Béline **bağladı** ṭaleb ḳuşağın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [bağladı, -dı]*
3. Göçdi seyyāre **bağlayup** maḥmil / Oldı şehr-i ʿArīş o gün menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [bağlayup, -y, -up]*
4. Seni cān riştesine **bağlar-ıdum** / Yüregüm yağı-y-ıla yağlar-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2552). [bağlar-ıdum, -r, -ıdu, -m]*
5. Bir pūla almayup anuñ dilegin / **Bağladılar** éki gümiş bilegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [bağladılar, -dı, -lar]*
6. **Bağlamış** ʿanberīn külāleleri / Yéle vérmiş gül-ile lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2969). [bağlamış, -mış]*
7. Güneşi setr édem dedi gil-ile / **Bağlayam** ṣandı tūseni ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [bağlayam, -y, -am]*

bağla: *Kapatmak.*

1. Gördiler çün sibāʿ leşkerini / Ḳaçdılar dāra **bağlayup** derini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [bağlayup, -y, -up]*

bağla: *Bağlamak, meftun etmek; alıkoymak*

1. Ben bu derdümi kime aġlayayın / Ḫaste göñlümi kime **bağlayayın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [bağlayayın, -y, -a, -y, -ın]*
2. **Bağlayayın** anı ḳatumda müdām / Hem-demüm ola ḫalvetümde müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [bağlayayın, -y, -a, -y, -ın]*
3. Ḳalbi ṭutduñ kemendi gözlersin / **Bağladuñ** cānı bendi gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [bağladuñ, -du, -ñ]*
4. Kāruma ʿuḳde eyler ol çīnden / **Bağlayup** göñlümi her ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [bağlayup, -y, -up]*

bağla: *(Kemer) bağlamak, takmak.*

1. **Bağla**dı beline o bedr-i asīl / Kemeri kim ḳuşandı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [bağladı, -dı]*
2. İp ḳuşaḳ **bağladı** kemer yérine / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [bağladı, -dı]*
3. Bir kemer-bendi ney gibi o nigār / **Bağlamazdı** miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [bağlamazdı, -maz, -dı]*
4. Çün kemer-bendi **bağlasa** beline / Gelür-idi bu ārzū diline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [bağlasa, -sa]*

bağla: *(Kapıyı) kilitlemek, kapatmak.*

1. Ḳapuyı **baġlayup** zebān açdı / Ne zebān ṣan zebāne od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [baġlayup, -y, -up]*

baġlan: *Bağlanmak; tutulmak.*

1. Eyle **baġlandı** bend-i gīsūya / Ṭaḳdı biñ ḫasta cānı bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [baġlandı, -dı]*

baġlu: *Bağlı II kapalı.*

1. Baġlu ḳapular açıcı oldur / Ehl-i ʿacze ʻinayeti boldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5157). [baġlu,]*

baġrı baş: *Bağrı, yüreği yara(lı) II üzüntülü, kederli.*

1. Gözi pür-yaş **baġrı baş** maẓlūm / Mülkden yād vārisden maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 511). [baġrı baş,]*

baġrı başlu: *Bağrı, yüreği yaralı (üzüntülü ve kederli kimse bağlamında).*

1. **Baġrı başlu**laruñ belā-y-içün / Gözi yaşlularuñ bükāsı-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 158). [baġrı başlu, -lar, -uñ]*

baġrı hūn ol: *Çok ıztırap çekmek, yüreği parça parça olmak.*

1. Dédiler ol zebūn olmışdur / Ġuṣṣadan **baġrı ḫūn olmışdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6215). [baġrı ḫūn ol, -mış, -dur]*

baġrı yaġın erit: *Çok üzülmek, hüzün çerisinde olmak.*

1. Yūsufuñ sünbülini yaġlar-ıdı / **Baġrı yaġın eridüp** aġlar- ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 775). [baġrı yaġın erit, -ın-üp]*

baġrı yanuḳ: *Bağrı yanık: Çok ıztırap çekmiş, acı görmüş, dertli, kederli.*

1. Yaturam géce olsa **baġrı yanuḳ** / Ṭāli'üm ḫᵛāb içinde ben uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [baġrı yanuḳ,]*

bahā: *Kıymet, değer, bedel.*

1. Alsa ādem **bahāsına** nānı / Ne bunu ḳordı vermedük ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [bahāsına, -sı, -n, -a]*
2. Étmedi Mālik ol **bahāyı** ḳabūl / Belki dédi ʿAzīze redd édüp ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [bahāyı, -y, -ı]*
3. Ṣatdılar ola kem **bahālar-ıla** / Aġladurlar ola cefālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [bahālar-ıla, -lar, -ıla]*
4. Ḥulle-i nāz-ıla o cāriyeler / ʿāriyetden **bahāda** ʿāriyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4130). [bahāda, -da]*
5. Ki vérüp varumı **bahāña** senüñ / Cānı vaḳf étmişem hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [bahāña, -ñ, -a]*
6. Ṣayd-ı ʿālemçün ol **bahā** şāhı / Māhdan dām düzdi tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [bahā,]*
7. Dilerem ʿarż édem **bahāñı** senüñ / Ṣāyed ola bulam **bahāñı** senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [bahāñı, -ñ, -ı]*
8. Dilerem ʿarż édem **bahāñı** senüñ / Ṣāyed ola bulam **bahāñı** senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [bahāñı, -ñ, -ı]*
9. Ḳıymet-ile ṣatılsa bu naʿmā / Bulımazdı **bahā** ne şeh ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [bahā,]*
10. Aṣlı ol nesnenüñ ki ola hebā / Aṣlı yoḳ kendüzine görse **bahā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [bahā,]*
11. Kim vérür bu bahā **bahāsını** / Kim alur cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [bahāsını, -sı, -n, -ı]*
12. Ḥüsnüñden irer **bahā** cihāna / Maḳṣūd tapun cihān bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [bahā,]*
13. Nūr vérsem **bahā** çerāġına / Aña baḳmaz deñer ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [bahā,]*
14. Başsa Yūsuf rikābına ḳademi / Çıḳsa ol kūha bu **bahā** ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [bahā,]*
15. Gencler vérmişem **bahāñ-ıçun** / Rencler çekmişem belāñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4386). [bahāñ-ıçun, -ñ, -ıçun]*

bahā: *Güzellik, zarafet.*

1. Kim vérür bu **bahā** bahāsını / Kim alur cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [bahā,]*

bahā vér: *Fiyat, değer vermek.*

1. Faḫr-i ʿālem tebessüm étdi dédi / Yūsufa **vér**ilen **bahā** yég-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1706). [bahā vér, -il, -en]*

bahāne: *Vesile, sebep.*

1. Sünbülini ṭaġıtsa şāne-y-ile / Cemʿ éderdi özin **bahāne**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3617). [bahāne-y-ile, -y, -ile]*
2. Ḳaysı Mecnūn éden bu sevdādur / Ara yérde **bahāne** Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [bahāne,]*
3. Çünki girdi miyān-ı ḫānesine / Tutdı bélin kemer **bahane**sine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 521). [bahānesine, -s, -i, -n, -e]*
4. Yūsufı aldı gétdi ḫanesine / Vaṣla irdi kemer **bahane**sine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 528). [bahānesine, -s, -i, -n, -e]*
5. Ḫaber-i rāvī-yi fesāne budur / Ḥasede bir daḫi **bahāne** budur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 586). [bahāne,]*
6. K'iy füsūn oḳıyan fisāne-y-ile / Ḥīle ḫālin ṭap ét **bahāne-y-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [bahāne-y-ile, -y, -ile]*

bahāne: *Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep; vesile.*

1. Maḳṣad oldur cihān **bahāne**sidür / Ḳābe ḳavseyn anuñ nişānesidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49) *[bahānesidür, -s, -i, -dür]*
2. Ḥüsnüñden irer bahā cihāna / Maḳṣūd tapun cihān **bahāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [bahāne,]*
3. Çün ʿAzīzüñ söze yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı arada **bahāne** sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [bahāne,]*

bahāne ét: *Bahane etmek, sebep olarak göstermek.*

1. Bunları Ḥaḳḳ **bahāne ét**di hemīn / Vaṣluña irdi ʿāṣıḳ-ı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1047). [bahāne ét, -di]*

bahāne eyle: *Bahane etmek, sebep olarak göstermek.*

1. **Eyle**di bir **bahāne** yine ʿAzīz / Dédi kim şeh de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [bahāne eyle, -di]*
2. **Eyle**mesün oġul **bahāne**sini / Bilürem ben anuñ fisānesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3347). [bahāne eyle, -me, -sün]*

bahāne getür: *Sebep yapmak; vesile yapmak.*

1. Yūsufuñ ḳıṣṣasın **bahāne getür** / Ḳalbüñüñ ġuṣṣasın beyāna getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 362). [bahāne getür,]*

bahāne ḳıl: *Bahane etmek, sebep olarak göstermek.*

1. Ḫayli toḫm-ı siperġam aldı bile / Tā anı ekmegi **bahāne ḳıl**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4201). [bahāne ḳıl, -a]*

bahāne ol: *Vesile, vasıta olmak.*

1. Meyli andan ḥabīb-i cāna olur / Naḳş-ı ṣūret hemān **bahāne ol**ur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4311). [bahāne ol, -ur]*

bahāne-sāz ol: *Bahane tertip etmek, sebep bulmak.*

1. Rāst olan **bahāne-sāz ol**maz / Merdüm-i ḫīle rāst-bāz olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4492). [bahāne-sāz ol, -maz]*

bahār: *Bahar mevsimi; sevgiliye kavuşma zamanı.*

1. Ol **bahāruñ** çiçeklerin dérelüm / Dil ü cāna hediyyeler vérelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5038). [bahāruñ, -uñ]*
2. Dédiler mevsim **bāhar** oldı / Mürġ-zār içre mürġ-zār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 722). [bāhar ol, -dı]*

bahā-yı bahār: *Baharın güzelliği, zarafeti.*

1. Yéri zeyn eyledi **bahā-yı bahār** / Bitdi gökde kevākib-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 682). [bahā-yı bahār,]*

bā-hem: *Bir arada, birlikte, beraber.*

1. Gördi **bā-hem** çü bunları o nigār / Eyledi ṣandı sırrını iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [bā-hem,]*

bā-heybet: *Heybetle, gösterişli bir şekilde.*

1. Ḫilʿat-i zer-keş-ile pür-zīnet / Hāy ü hūy arasında **bā-heybet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5247). [bā-heybet,]*

bāhir ol: *(Nur) parlamak, açıkça görülür olmak.*

1. Tā ki aḫlākı sende ẓāhir ola / Nūrı cānuñ yüzinde **bāhir ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [bāhir ol, -a]*

baḥr: *Deniz (Allah'ın sonsuz sıfatlarının tecelli ettiği sınırsız mekan bağlamında.)*

1. Ḥikmeti **baḥr**ine ḥabāb sipihr / Ṣunʿi berkına ẕerre tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[baḥrine, -i, -n, -e]*
2. Bilürem ben kemāl-i raḥmetini / Görürem ben o **baḥr** vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [baḥr,]*
3. Bir **baḥr**-durur feżāyilüñ kim / Ne ḥad bulınur aña ne pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [baḥr-durur, --durur]*

baḥr-i ʻamīk: *Derin deniz. (Allah'ın kudret ve saltanatının büyüklüğü bağlamında.)*

1. Āteşīndür meger bu **baḥr-i ʻamīḳ** / Ki ḥarīk oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [baḥr-i ʻamīḳ,]*

bahr-i ʿazīm: *Büyük deniz.*

1. Bu kerāmet çün anı étdi Kerīm / Yüz sürer ayağına **bahr-i ʿaẓīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [bahr-i ʿaẓīm,]*

bahr-i bī-cünbiş: *Hareketsiz, sakin deniz. (Hz. Ebubekir) (Dinginlik, sakinlik bağlamında).*

1. Ebr-i bī-raʿd u **baḥr-i bī-cünbiş** / Menbaʻ-i ʿilm ü maʻden-i dāniş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 275*). [baḥr-i bī-cünbiş,]*

bahr-i bī-had: *Sınırsız, uçsuz bucaksız deniz. (Peygamberler topluluğu bağlamında.)*

1. Cūş eyledi tā ki baḥr-i bī-ḥad / Emvāc-ı ẓuhūra geldi bī-ʿad (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 185*). [baḥr-i bī-ḥad,]*

bahr-i bī-kerānuñ gevheri: *Uçsuz bucaksız denizin incisi. (Hz. Muhammed bağlamında.).*

1. İy **gevheri baḥr-i bī-kerānuñ** / Vey cevheri ḳān-ı lā-mekānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 193). [baḥr-i bī-kerānuñ gevheri, -i-uñ]*

bahr-i bī-sāhil: *Uçsuz bucaksız, kıyısı olmayan deniz; kâinat, dünya.*

1. Mevc uraldan bu **baḥr-i bī-sāḥil** / Gelmedi ādemī gibi ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4943). [baḥr-i bī-sāḥil,]*

bahr-i ceyş: *Asker, ordu denizi (Askerlerin çokluğu bağlamında.).*

1. Şeh gelüp **baḥr-i ceyş** eyledi cūş / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-ı çāvuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [baḥr-i ceyş,]*

bahr-i cūd: *Cömertlik denizi.(Allah'ın sınırsız, çok bol cömertliği bağlamında.).*

1. 11. Tā ki cūş etdi baḥr-i cūdı anuñ / Yoġı var eyledi vücūdı anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7). *[baḥr-i cūd, -ı]*
2. Dü cihān ḳatre **bahr-i cūdından** / Cümle mevcūd anuñ vücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [bahr-i cūd, -ı, -n, -dan]*

baḥr-i dil: *Gönül denizi.*

1. Şefḳati **baḥr-i dil**de cūş étdi / Dédi ḳatl eylemeñ anı let-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 961). [baḥri dil, -de]*

bahr-i fikr: *Düşünce denizi (Kafada pek çok düşüncenin olması bağlamında.).*

1. Ḳalbüm olmışdı **baḥr-i fikr**e ġarīḳ / Bilmez-idüm nedür bu defʿa ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [baḥr-i fikr, -e]*

<u>baḥr-i güher:</u> *Mücevher denizi.*

1. Çün bu **baḥr-i güher** revān oldı / Ṣaḥn-ı ṣaḥrāya sāye-bān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2992). [baḥr-i güher,]*

<u>baḥr-i luṭf:</u> *İhsan, iyilik, cömertlik denizi (Hz. Yakup).*

1. Dédi iy **baḥr-i luṭf** ü kān-i kerem / Ṣemʿ-i ḫandān-i ḫanedān-i kerem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 737). [baḥr-i luṭf,]*

<u>baḥr-i luṭf:</u> *İhsan, iyilik, cömertlik denizi (Hz. Yusuf).*

1. Bir dem iy **baḥr-i luṭf** ḫāmūş ol / Dāmen-i luṭf-ıla ḫaṭā-pūş ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [baḥr-i luṭf,]*

<u>baḥr-i şevḳ:</u> *Arzu, heves denizi II Aşk denizi.*

1. Eyle olmuş-ıdı **baḥr-i şevḳa** ġarīḳ / Ki ṣanurdı ḫayālini taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [baḥr-i şevḳ, -a]*

<u>baḥr-i ʿummān:</u> *Umman Denizi II Büyük deniz, okyanus.*

1. Birisi pādşāh-ı milk-i Yemen / **Baḥr-i ʿummān** ḳatında dürr-i ʿaden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2827). [baḥr-i ʿummān,]*

<u>baḥr-i vefā:</u> *İyilik, ihsan denizi.*

1. Umaruz cūş édüp bu **baḥr-i vefā** / Eyleyegil luṭf-ı müstevfā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6038). [baḥr-i veḟā,]*

<u>baḥş:</u> *Bağışlama, ihsan II lütuf.*

1. Her kimüñ üns-i Ḥaḳḳ ola **baḫşī** / N'ola olsa enīs aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [baḫşī, -i]*

<u>baḫş olın:</u> *Bağışlanmak; ihsanda, ikramda bulunulmak.*

1. Şöleni çıḳdı ʿĀḳıbet şāhuñ / **Baḫş olındı** simātı dergahuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [baḫş olın, -dı]*

<u>baḫş-i sarīḥ et:</u> *Sarih, açık bir şekilde konuşmak. (Mucizevi olarak devenin konuşması bağlamında.).*

1. Belki Ḥaḳḳ vérdi aña nuṭḳ-ı fasīḥ / **Étdi** Aʿrābī-y-ile **baḫş-i sarīḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [baḫş-i sarīḥ et, -di]*

<u>baḫşiş:</u> *Armağan, hediye, ihsan.*

1. Nāmı anuñ ki evliyādan olur / Dāyimā **baḫşişi** belādan olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [baḫşişi, -i]*

<u>baḫşiş eyle:</u> *İhsan etmek, vermek, bağışlamak.*

1. Eşer ola yüzi cemālünden / **Baḫşiş eyle** bu dem kemālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [baḫşiş eyle,]*

<u>baḫt:</u> *Şans, talih.*

1. Bize ʿarż eyle **baḫtumuz** güneşin / Vérelüm cāndur aña pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [baḫtumuz, -umuz]*
2. Yūsufuñ **baḫtı** çün rüCūʿ étdi / Aḫter-i devleti ṭulūʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5234). [baḫtı, -ı]*
3. Daʿvet eyledi taḫtı üstine / Tā ki **baḫt** ola baḫtı üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [baḫt,]*
4. Eger olmasa **baḫt** u devlet-i şāh / Ne ra'iyyet muṭīʿ olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [baḫt,]*
5. **Baḫt** ü taḫtını pāy-dār eyler / ʿizzeti burcın üstüvār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6147). [baḫt,].*
6. Medyenüñ kārbānı Mışra meger / Raḫt ü **baḫt**-ıla eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [baḫt-ıla, -ıla]*
7. Ḳıblem olalı ṣūret-i saḫtuñ / Yüzüme saḫti açılur **baḫtuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [baḫtuñ, -uñ]*

8. **Baḫt** ü devlet çün ola tācire yār / Ḳarşular anı aşşılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [baḫt,]*
9. Düzdi hem ortasında zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası **baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [baḫt,]*
10. Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / Ki gören dér ki ḳāyim olmış **baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [baḫt,]*
11. Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası **baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [baḫt,]*
12. N'ola sāyeñde iy şanevber **baḫt** / Serv-i eyvānuñ olsa ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [baḫt,]*
13. Üştür-i baḫt üzre taḫt étdi / Devlet ü **baḫtı** aña raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [baḫtı, -ı]*
14. Taḫta yérine cemʿ édüp **baḫtı** / Anda düzmişler-idi bir taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [baḫtı, -ı]*
15. Daʿvet eyledi taḫtı üstine / Tā ki baḫt ola **baḫtı** üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [baḫtı, -ı]*

baht yüzine açıl: *Talih yüzüne gülmek; çok şanslı olmak.*

1. Her ki devletlü ṭoġdı māderden / **Baḫt açılur yüzine** her derden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [baḫt yüzine açıl, -ur]*

baht-i bende: *Kölenin bahtı, talihi.*

1. Gāh olur **baḫt-i bende** fāyiḳ olur / Şāhlıḳ manşıbına lāyıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [baḫt-i bende,]*

bahtı bīdār ol: *Bahtı, talihi uyanmak II Talihi açık olmak, herhangi bir konuda şansı yaver gitmek.*

1. Ḫᵛābdan **baḫtı ol**dı çün **bīdār /** Yatdı bī-hūş uyandı dil-i huşyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [baḫtı bīdār ol, -dı]*

baht-ı bī-karār: *Kararsız, huzursuz baht, talih.*

1. Ḳarārı yoḳ baña çün hem-dem ola zülfi gibi / Enīsüm olmadı çün **baḫt-ı bī-karār** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [baḫt-ı bī-karār,]*

baht-ı cihān: *Dünyanın bahtı, talihi.*

1. Ḳulle ʿizzet sütūnı **baḫt-ı cihān** / Mīḫı nuṣret ṭınābı rişte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [baḫt-ı cihān,]*

baht-ı ferhunde: *Uğurlu baht, talih.*

1. Pes degül mi bu **baḫt-ı ferḫunde** / K-oldı şāhuñ bu dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [baḫt-ı ferḫunde,]*

baht-ı genc-i laʿl: *Laʿl (dudak) hazinesinin talihi.*

19. El urup **baḫt-ı genc-i laʿl**ine / Dizdiler devlet atı na'line *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2380). [baḫt-ı genc-i laʿl, -i, -n, -e]*

baht-i kāyim: *Sağlam, güçlü baht II güçlü talih.*

1. Çünki ol **baḫt-i ḳāyim** étdi ḳuʿūd / Ḳuvvet étdi çekemedi ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [baḫt-i ḳāyim,]*

baht-ı pīrūze: *Firuze renkli gökyüzünün bahtı (Firuze renkli gökyüzünün talihi olumlu yönde değiştirmesi bağlamında.)*

1. Eyledi gözlerini pīrūze / Tā ki fer vére **baḫt-ı pīrūze** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [baḫt-ı pīrūze,]*

baht-ı revān: *Yürüyen baht, talih. (Hz. Yusuf)*

1. Girdi taḫt-ı revāne **baḫt-ı revān** / Yüridi kārbān öñünce revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121). [baḫt-ı revān,]*
2. Ḳarşudan ẓāhir oldı taḫt-ı revān / Andadur bildiler o **baḫt-ı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2139). [baḫt-ı revān,]*
3. Düzdiler ol nigāra taḫt-ı revān / Nice taḫt-ı revān **baḫt-ı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [baḫt-ı revān,]*
4. Oldı taḫt-ı revān **baḫt-ı revān** / Çün oturdı anuñ içinde bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [baḫt-ı revān,]*

baht-ı sengīn: *Taş gibi katı baht, kara baht.*

1. **Baḫt-ı sengīn**ini gör ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [baḫt-ı sengīn, -i, -n, -i]*

bahtulu: *Talihli, kısmetli (kimse).*

1. **Baḫtulu** ol ġarīb kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [baḫtulu,]*

baht-yār: *Talihli, mutlu, mesut.*

1. Géçdi ol dem ki **baḫt-yār**-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile ẕevḳi var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [baḫt-yār-ıdı, -ıdı]*

bā-ḫudā ol: *Allah ile olmak.*

20. Ḫōd-nümā kim Ḫudā-nümā olmaz / Bī-ḫōd olmasa **bā-Ḫudā** olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2017). [bā-ḫudā ol, -maz]*

bak: *Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.*

1. Vāmıḳ almasa ʿışḳdan vāye / **Baḳmaz**-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'ya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2323). [baḳmaz-ıdı, -maz, -ıdı]*
2. Her ne ʿāşıḳ ki neng ü nāma **baḳa** / Yéridür ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [baḳa, -a]*

bak: *Seyretmek, temaşa etmek; ders ve ibret almak amacıyla gözlemlemek.*

1. Yūsufuñ nūrına çü **baḳdılar** / Cümle aṣnāmı nāra yaḳdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1955). [baḳdılar, -dı, -lar]*
2. Geh gédüp gözi yaşı aḳar-ıdı / Geh dönüp iḫvetine **baḳar**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1782). [baḳar-ıdı, -+ar, -+-ıdı]*
3. Getür ol dilberi bu araya / **Baḳayım** ol ruḫ-i dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235). [baḳayım, -a, -y, -ım]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

1. Nāme oldı ʿazīze çün vāṣıl / Oldı **baḳduḳca** ʿışḳ-ı cān ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [baḳduḳca, -duḳca]*
2. Gördi **baḳup** aña teʾaṭṭuf-ıla / Ṭonı pür-ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [baḳup, -up]*
3. **Baḳduġınca** sevād-ı mektūba / Ṭoldı sevdāya düşdi āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2909). [baḳduġınca, -dugınca]*
4. **Baḳup** aña dér-idi cān-ı peder / Gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 834). [baḳup, -up]*
5. Vāḳıf olmaya tā günāhuma ol / **Baḳmaya** bu ruḫ-ı siyāhuma ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4536). [baḳmaya, -ma, -y, -a]*
6. Yūsufa gönderürdi zindāna / Gelicek **baḳdı** déyü cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [baḳdı, -dı]*
7. Ḳanda bir serve **baksa** bu miskīn / Ḳaddini görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [baksa, -sa]*
8. Yūsufa lābesini germ étdi / Ol daḫi ferşe **bakdı** şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [bakdı, -dı]*
9. Tā görinmez olınca iḫvānı / **Baḳup** anlara étdi efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [baḳup, -up]*
10. Sāde dil yatur-iken āyīne / **Baḳdı** çün ol cemāl ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [baḳdı, -dı]*
11. Yūsufuñ ʿarż eyle bāzāra / Ki **baḳa** müşterisi dīdāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [baḳa, -a]*
12. Göz işi ḫūb-rūya **baḳmaḳdur** / Ḫūblar işi sīne yaḳmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4055). [baḳmaḳdur, -maḳ,-dur]*
13. Anı yād eylesem dilüm köyinür / Buña **baḳsam** odum biraz söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [baḳsam, -sa, -m]*
14. Dédi iy bī-hayā utanma mısın / Yüzüme **baḳmasını** şanma mısın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [baḳmasını, -ma, -sı, -n, -ı]*

bak: *Anlamak, idrak etmek.*

1. Secde aña édüñ ki ser vérdi / Ṣunʿına **baḳmaġa** naẓar vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [baḳmaġa, -mag, -a]*
2. Ḳanḳı serve **baḳam** çü boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [baḳam, -am]*

3. **Bākdı** Mālik çü nāka ḥāline / Düşdi göñli düşi ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [bākdı, -dı]*
4. Her neʿāşıḳ ki neng ü nāma baḳa / Yéridür ayru düşe bāma **baḳa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [baḳa, -a]*

bak: *Aldırış etmek, ilgilenmek, değer vermek.*

1. **Baḳ**madı rū-yı fitne rūyına / Düşmedi dām-ı fitne cūyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3885). [baḳmadı, -ma, -dı]*
2. Yaşı çoġ olsa ādemüñ ḫazer ét / Yaşına **baḳma** işine naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [baḳma, -ma]*
3. Gül yüzümden yég-ise pāyı ne var / **Baḳmaḳ** olurdı ḫastesine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [baḳmaḳ, -mak]*
4. Nūr vérsem bahā çerāġına / Aña **baḳmaz** deñer ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [baḳmaz, -maz]*
5. Ḫāṣ ḳadrin ne bile herʿāmī / Ẕāta **baḳmaz** çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [baḳmaz, -maz]*
6. ʿIşḳ-ıla varlıġın véren yāre / Cān daḫi olsa **baḳmaz** aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [baḳmaz, -maz]*
7. Nergesi çün uyandı ḫʿābından / **Baḳdı** her gūşeye şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [baḳdı, -dı]*
8. Naẓar olunmadı cemāline hīç / **Baḳmadı** kimse bunca mālına hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [baḳmadı, -ma, -dı]*
9. **Baḳ**dı ʿāşıḳ çü dōstuñ sözine / Mihrbān gördi anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [baḳdı, -dı]*
10. Çün teraḳḳi éde bu noḳṣāndan / Cāna **baḳmaz** ṣafā-yı cānāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [baḳmaz, -maz]*
11. Her ki cānında bula cānānı / Ġayra **baḳmaġa** ḳor mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [baḳmaġa, -mag, -a]*
12. İlla ol ḥarfe yār **baḳmaz-ıdı** / Andan eylerdi ʿār baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [baḳmaz-ıdı, -maz, -ıdı]*
13. İlla ol ḥarfe yār baḳmaz-ıdı / Andan eylerdi ʿār **baḳmaz**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [baḳmaz-ıdı, -maz, -ıdı]*
14. Fāriġam **baḳmazam** fürūġuñuza / Ṭoydı cānum dilüm dürūġuñuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [baḳmazam, -maz, -am]*

bāk: *Korku, sakınma, kaygı.*

1. Dédiler olma iy peder ġam-nāk / Bizüm-ile olıcak aña çi **bāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [bāk,]*

bāk eyle: *Korkmak, çekinmek.*

1. Varlıġı ṭonın ol ki çāk eyler / Ġayri çāk étmeden ne **bāk eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [bāk eyle, -r]*

baḳā: *Ebedîlik, sonsuzluk.*

1. Yémedi ġam fenā ṣafāsı-y-ıçun / El götürdi **baḳā** duʿā'sı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6178). [baḳā,]*

baḳā-bīn ol: *Bekaya bakan, sonsuzluğu isteyen olmak.*

1. Olma ḫōd-bīn göñül Ḫudā-bīn ol / Gözleme fāniyi **baḳā-bīn ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1065). [baḳā-bīn ol,]*

bakar: *İnek, sığır. (Mısır hükümdarı Firavun'un rüyasında gördüğü yedi besili ve yedi cılız inek bağlamında.)*

1. Bir géce şehri yār-ı Mıṣr meger / Gördi nāgeh düşinde yédi **baḳar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [baḳar,]*
2. Semirmiş her **baḳar** şu resme eger / Çeker olsañ ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [baḳar,]*
3. Dédi bu sünbülāt-ıla **baḳarāt** / Sāllerden beyān éder ḥālāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5179). [baḳarāt,]*

baḳarāt-ı simān: *Semiz, besili sığır, inek. (Mısır hükümdarı Firavun'un rüyasında gördüğü yedi besili ve yedi cılız inek bağlamında.)*

1. Kalmadı élde işlemekden ekin / **Baḳarāt-ı simānda** gāv-i semīn *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 150, Beyit 5653). [baḳarāt-ı simān, -da]

bakā-yı devlet: *Saadetin, mutluluğun daimiliği.*

1. Sebeb ola **baḳā-yı devletüñe** / ʿİllet ola devām-ı izzetüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1561). [baḳā-yı devlet, -üñ, -e]*

bākī: *Ebedî, sonsuz.*

1. Kevser-i ʿilm ü faẕla sāḳīdür / Eser-i ʿışḳ anuñla **bāḳīdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 305). [bāḳīdür, -dür]*

Bāḳī: *"Ebedî, ölümsüz" anlamında esma-i Ḥüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Emr-i ẕebḥ-ile atam İsḥāḳı / Mübtelā eyledi hem ol **Bāḳī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [bāḳī,]*

bākī ol: *Daimi, devamlı, sonsuz olmak.*

1. Étme maḥrūm bunca müştāḳı / Ḥarem-i baḫtuñ **ola** tā **bāḳī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2056). [bāḳī ol, -a]*

bakım: *Bakış, nazar.*

1. Eyle ḫūb-ıdı ol melek-sīmā / Bir **baḳımı** degerdi biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [baḳımı, -ı]*

bakmaz ol: *Önemsememek, ilgilenmemek.*

1. Gelmez oldı ḫaberciler ḳatına / **Baḳmaz oldı** kimesne ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5371). [baḳmaz ol, -dı]*

bāl: *Kanat.*

1. Ṣaḥnı ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla pür / Perri vü **bāli** pür-cevāhir ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [bāli, -i]*

bal: *Arının yaptığı tatlı besin.*

1. Ṭatludur ḳıṣṣa āḫirinde bu ḥāl / Ḫ^{v}ān-ı niʿmet ṣoñında nite ki **bal** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [bal,]*

bālā: *Uzun boy; sevgilinin uzun boyu.*

1. Göricek ḫalḳ anuñ bu **bālāsın** / Ḳodılar Yūsufuñ temāṣāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [bālāsın, -sın]*
2. Servi gibi yüceldi **bālāsı** / Boyını göremez oldı lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [bālāsı, -sı]*
3. Bitdi servi hevā-yı ʿışḳ-ıla / Oldı **bālā** belā-yı ʿışḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5591). [bālā,]*

balaban: *Çok iri yapılı, kocaman II atmaca ve doğan cinsi bir yırtıcı kuşun yöresel adı; alıcı kuş.*

1. Her biri ṭurnaya biner **balaban** / Kimi şāhin ṣavaşda kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [balaban,]*
2. Götürür her hümāyı bir **balaban** / Aʿnī her dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [balaban,]*

balı yaġa kat: *Tüm lezzetleri tatmak; zevk, safa sürmek.*

1. **Balı yaġa ḳat**up ṣafā sürelüm / Devr elinden niçe cefā görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4134). [balı yaġa ḳat, -up]*

bālīn: *Yastık, kalın minder yastığı II yumuşak, rahat.*

1. Niçe ġonça ḥarīrden **bālīn** / Rengde gül ḳoḫuda nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [bālīn,]*
2. Ġonçayı eyler-idi müşk-āġīn / **Olmaġ**-ıçun o dilbere **bālīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3635). [bālīn ol, -mag, -içün]*

bām: *Çatı, dam.*

1. Her ne ʿāṣıḳ ki neng ü nāma baḳa / Yéridür ayru düşe **bāma** baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [bāma, -a]*
2. Züḥālüñ menzilini **bām** eyler / Emrine niçe sa'dı rām eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [bām,]*
3. İrmemiş **bāmı** üzre çün Aṭlas / Naẓar-ı pādşāh ü pā-yi ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [bāmı, -ı]*
4. Ṣaklayup ḥücresinde ḥüsni ayın / Çıḳdı **bām** üstine zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [bām,]*
5. Ḳaçup anlaruñ izdihāmından / Anlara söyler-idi **bāmından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2212). [bāmından, -ı, -n, -dan]*

bām: *Gök kubbe (Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, tahtının bulunduğu arş da içerisinde yer alan gök katmanlarının tümü.).*

1. Eylerem gerçi ḳurbetüñe heves / İlla bāmuñda bī-nihāye ʿases (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110*). [bāmuñda, -uñ, -da]*

bām-ı zindān: *Zindanın kubbesi.*

1. Gāh giryān çıḳardı eyvāna / Naẓar eylerdi **bām-ı zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5080). [bām-ı zindān, -a]*

bā-murād eyle: *İsteğine kavuşturmak.*

1. Ṣandı kendüyi **bā-murād eyle**r / Dil-i ġam-dīdesini şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4517). [bā-murād eyle, -r]*

bā-mūya: *Hıçkıra hıçkıra ağlamayla, ağlayarak.*

1. Şāne yérine mū-yı ḫōş-būya / Pençe urup yolardı **bā-mūya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3894). [bā-mūya,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Hz. Yusuf).*

1. Size mekr-i Ḫudā naṣīb oldı / **Baña** şükr-i belā naṣib oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 991). [ben, -a]*
2. Size fikr-i ḥased nasīb oldı / **Bāna** ẕikr-i aḥad naṣīb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 992). [ben, -a]*
3. Ṣanduñuz siz **baña** belā ola çāh / Buldum anda ṣafā-yı ünsu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [ben, -a]*
4. Nāruñuz oldı **baña** āb-ı ḥayaṭ / Toldı nūr-ıla buḳʿa-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 994). [ben, -a]*
5. Ḳaʿr-ı çāhı **bāna** Ḫudā-yı ʿAlīm / Eyledi luṭfı-y-ıla dār-ı na'īm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1006). [ben, -a]*
6. Dédi ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / Var mıdur ḥüsn içinde **baña** miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [ben, -a]*
7. Çekdiler **baña** terbiyetde emek / Çoḳdur üstümde ḥaḳḳ-ı nān u nemek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1753). [ben, -a]*
8. Ayru düşdüm pederden iy māder / **Baña** cevr étdiler bürāderler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [baña, -a]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

1. **Baña** ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār içinde yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [ben, -a]*
2. **Baña** oldı bu demde vaʿde temām / Géderem Ḥaḳḳa saña ʿömr ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [ben, -a]*
3. Dédi iy ḫalḳa ʿadl éden sulṭān / **Baña** Yaʿḳūb étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [ben, -a]*
4. Ol daḫi dédi yā Resūl'Allāh / **Baña** da ʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [ben, -a]*

baña: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Hz. Yakup).*

1. Ḳorḳulu düşlerüm ṭūş oldı saña / Vuṣlatuñ ʿālemī düş oldı **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [ben, -a]*
2. **Baña** maʿlūmdur ḥikāyet-i ḥāl / Ṣabr édüp gözlerem ki n'ola me'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [ben, -a]*

bānū: *Kadın, hanım II soylu ve asil kadınlara verilen unvan.*

1. Ancılayın ġazālı **bānūya** / Gösteren ṭañ mı dönse āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [bānūya, -y, -a]*
2. Hevdec-i nāz içinde **bānūlar** / Cümle zühre-cebīn meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3132). [bānūlar, -lar]*
3. Bunca **bānū-y-iken** ol ehl-i temiz / Eline şu ḳoyardı şan ki kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [bānū-y-iken, -y, -iken]*

bānū: *Kadın, hanım; soylu ve asil kadınlara verilen unvan (Mısırlı soylu kadınlar bağlamında.)*

1. Minder-i zer-keş üzre **bānūlar** / Oturup ḫiẓmet étdi meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4716). [bānūlar, -lar]*
2. Dédi iy Mıṣr-ı ḥüsne **bānūlar** / Meclis-i ʿizz ü nāza meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4722). [bānūlar, -lar]*
3. Dilerem şimdi şerm-sār étme / Bunca **bānūlar** içre ḫʷār étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [bānūlar, -lar]*

4. Ṭutup elde turuncı her **bānū** / Muntaẓır oldı tā gele meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [bānū,]*

bānū-yı ḥūr-i pīrāye: *Huri gibi güzel, gösterişli kadın.*

1. Niçe **bānū-yı ḥūr-i pīrāye** / Hem-nişīn oldılar Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3184). [bānū-yı ḥūr-i pīrāye,]*

bānū-yı maġrib: *Mağrip diyarının soylu hanımı; Züleyha (Yusuf u Züleyha kıssasının kadın kahramanı.).*

1. Ol zemān kim ʿAzīz étdi vefāt / İrdi **bānū-yı Maġribe** āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [bānū-yı maġrib, -e]*

bānū-yı Mışr: *Mısır ülkesinin Hanım'ı; Mısır Azizi'nin eşi.*

1. İy hevā ehli ḳanı neng-ile nām / Ḳanda **bānū-yı Mışr** ḳanda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [bānū-yı Mışr,]*

bār: *(Manevi) yük II keder, ıstırap.*

1. Mūr incitme māra uġrarsın / **Bār** yüklenme nāra uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [bār,]*
2. Göçer iḳlīm-i mevte **bār-ıla** / Āfet üştürleri ḳaṭār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3091). [bār-ıla, -ıla]*
3. Hasretüñ **bārını** götürmez kūh / Nice çeksün bu pīr-i ṣad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [bārını, -ı, -n, -ı]*

bār: *Yük, eşya; ağırlık.*

1. Düriş iy yār yére ur **bārı** / Ki senüñ-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [bārı, -ı]*
2. Bunlaruñ **bārı** éki biñ ḫar-vār / Sīm sulṭāni Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2987). [bārı, -ı]*
3. **Bār** iken nefs üştürine vücūd / Bula mı üns Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [bār,]*
4. Bindürüp Mālik anı **bār** üzre / Eflaḫı ḳodı ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [bār,]*
5. Ṣaḳlayan **bāruñuzda** māluñuzı / Söyleyen söze kendü ḥālüñüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5878). [bāruñuzda, -uñuz, -da]*
6. Ṣāʿı **bārumda** ol nihan étdi / Bilmezem kim ne imtiḥān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [bārumda, -um, -da]*

bār: *Defa, kere, kez.*

1. Ödi ṣıdsun ol ādemüñ ṣad **bār** / Bir seg-içün geyik ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [bār,]*

bar: *Varmak, gitmek, ulaşmak.*

1. Çün **barasın** diyār-ı Kenʿāna / Géce ʿazm eyle Beyt'ül-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [barasın, -a, -sıñ]*

bārān: *Yağmur.*

1. Ṣabr éder dür ṣadefde bārānı / Ṣabr éder gevher-ile pür kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5003). [bārānı, -ı]*
2. Eyle yaġardı her yére **bārān** / Ṣanasın gök yére énerdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [bārān,]*

bārān: *Yağmur. (Sevgilinin ağzından çıkan hikmetli, hakikatli sözler bağlamında.).*

1. Her ne **bārān** ki düşdi ol ṣadefe / Oldı ser-tāc efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [bārān,]*

bārān-ı derd ü ġam: *Dert ve keder yağmuru; dertlerin çokluğu.*

1. Dem-be-dem k'üstine direm yaġdı / Aña **bārān-ı derd ü ġam** yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [bārān-ı derd ü ġam,]*

bār-gāh: *Hükümdar sarayı veya çadırı II otağ*

1. Çünki gördi bu **bār-gāhı** ʿazīz / Göge atdı revān külahı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [bār-gāhı, -ı]*

bār-gāh-i şāh: *Hükümdarın divanı, huzuru.*

1. Geldi çün **bār-gāh-ı şāh**a yaḳın / Éndi atdan bezendi rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [bār-gāh-i şāh, -a]*

2. Dönüp andan bu ḥayret-ile hemān / Geldiler **bār-gāh-ı şāh**a revān *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 155, Beyit 5882). [bār-gāh-ı şāh, -a]

bārī: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.*

1. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh görünse **bāri** düşümde bu ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [bāri,]*
2. **Bāri** ḳılsun bugün tecellī-yi ḫāṣ / Ki tesellī bula anuñ-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [bāri,]*
3. Zōr olmasa zer gerek **bārī** / Bulmaġ-ıçun viṣāl-i dildāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2224). [bārī,]*
4. Dérmedüm çün gül-i gülistānuñ / Ḳoḳayın **bāri** tāze reyḥānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [bāri,]*
5. Ki gözüm görmez oldı dīdārın / Göreyin **bāri** dār ü dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083). [bāri,]*
6. Yaʿni görmen çü ṣūret-i yāri / Taḫtını daḫi yıḳayın **bāri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [bāri,]*
7. Çün naṣīb étmedüñ baña anı / Bāġa ek **bārī** toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [bārī,]*

bārī: *"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Düriş iy yār yére ur bārı / Ki senüñ-ile yār ola **Bārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [bārī,]*
2. Elüme vérmedi çün ol yāri / Elüm aġyāra vérmesün **Bārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [bārī,]*

bārī: *Mükemmel, çok üstün, çok güzel.*

1. Eylemezseñ eger güşāde beni / Étme **bārī** iken fütāde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2848). [bārī, -iken]*

bār-i bünyāmīn: *Bünyamin'in yükü, eşyası (Bünyamin: Hz. Yusuf'un aynı anneden olan kardeşi).*

1. Aranup ṣoñra **bār-i Bünyāmīn** / Ṣāʿı anuñ yükinde buldı emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [bār-i bünyāmīn,]*

bār-ı girān: *Ağır yük. II manevi sıkıntı.*

1. Ṭapuñ sefer édeli dil yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla **bār-ı girān** ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [bār-ı girān,]*

barış: *Barışmak, anlaşmak, uzlaşmak.*

1. Çün **barışdılar** ol birāderler / Toldı cān-ı ḥasūda āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 494). [barışdılar, -dı, -lar]*

bārī-yi ma'būd: *Yüce Allah.*

1. Bār iken nefs üştürine vücūd / Bula mı üns **Bārī-yi Ma'būd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [bārī-yi ma'būd,]*

barmaġ: *Parmak.*

1. Keffi ʿuṣṣāḳa rāḥatü'l-ervāḥ / **Barmaġı** dil kilidine miftāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [barmaġı, -ı]*
2. Ki anuñ **barmaġın** gören ādem / Oldı dīvāne refʿ olundı ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [barmaġın, -ın]*
3. **Barmaġın** baʿżı ḳaṭʿ édüp çü ḳalem / Dōst naḳşın göñülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [barmaġın, -ın]*
4. Ḳaldırup **barmaġın** işāret éder / Cān-ı Yūsufa ḫōş beşāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4552). [barmaġın, -ın]*
5. Her ki andan keserse bir **barmaḳ** / Serin édem ḳalem gibi iki şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [barmaḳ,]*
6. İlla andan yazılsa bir **barmaḳ** / Ḳaleme bu ḳadar gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [barmaḳ,]*

baş: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

1. Ḥāṣılum çün temām olup bitdi / Bu ér anı **başup** helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [başup, -up]*
2. Ki n'içün sen buña cefā étdüñ / Ki **başup** ḥāṣılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [başup, -up]*
3. Seni ḳanḳı ḳuyuda gizlediler / Ya ne yérde **başup** boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [başup, -up]*

4. Daḫi yol bulmadum olup nā-çār / Ḥāṣılı **başdum** eylemen inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [başdum, -du, -m]*
5. Bī-ḳadem her ne yére **başsa** ḳadem / Yıḳılur ger olursa bāġ-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [başsa, -sa]*
6. Ā'ni merdümlig-ile ét keremüñ / Gözümüñ nūrı üzre **baş** ḳademüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4136). [baş,]*
7. Ne y-içün ʿām yola toḫm ekdüñ / **Başdılar** anı sen ziyān çekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [başdılar, -dı, -lar]*
8. **Başsa** Yūsuf rikābına ḳademi / Çıḳsa ol kūha bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [başsa, -sa]*
9. Ḳademeynüñ ecel rikābına **baş** / Oḳ atıldı emel kemānını yaṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6209). [baş,]*

baş: *Baş II kişinin kendisi, zatı.*

1. İşbu işler **başu**ña gör n'eyler / Ol yalan düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [başuña, -u, -ñ, -a]*
2. Her ki ḳıymadı **başa** vü cāna / İrmeyiser viṣāl-i cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [başa, -a]*
3. Dédi ben Yūsufam bu ḳardaşum / Çok belā gördi ḳahr-ıla **başum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [başum, -um]*
4. Benden olsun saña beşāretler / Geliserdür **başuña** devletler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1832). [başuña, -un, -a]*
5. **Başına** ḳasd édende cān ḳomazam / Laʿline ḳasd édende ḳan ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [başına, -ı, -n, -a]*
6. And içerken **başına** ḫalḳ anuñ / Nice şaḳḳ étdi anı dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [başına, -ı, -n, -a]*
7. Ol sebebdendür olsa vaḳt-i sürūr / Eksük olmaz **başuma** şerr-ile şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [başuma, -um, -a]*
8.

baş: *Baş, kafa.*

1. Dér götürsün sücūddan **başını** / Aġlasun silmesün gözi yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [başını, -ı, -n, -ı]*
2. Seyle vérdi kimi ḳumāşını / Kimisi yéle vérdi **başını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1863). [başını, -ı, -n, -ı]*
3. Cüssede **başı** ḳubbe-i ḥammām / Gözleri anda gūyiyā éki cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [başı, -ı]*
4. **Başı** ʿizzet ṭaʿāmınuñ güveci / Ayaġı devlet ehli bazlamacı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [başı, -ı]*
5. Géydi **başına** vü ḳuşandı o nūr / Tavḳ-ı ḫaḳan ü efser-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [başına, -ı, -n, -a]*
6. Ḳodı **başına** tāc-ı Şeddādı / Eğnine géydi ḫilʿat-ı ʻĀdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3512). [başına, -ı, -n, -a]*
7. Nice ṭaşa ṭoḳundı **başcuġazuñ** / Gözlerüñden aḳar mı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [başcuġazuñ, -cuġazuñ]*
8. Nice ṭaşa ṭokındı **başcuġazuñ** / Ne çemende gül oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [başcuġazuñ, -cuġazuñ]*
9. Ḳalmadı çünki yéle vardı cemāl / **Başda** ayaḳda efser ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [başda, -da]*
10. Ger édem baş u cānı saña dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü **başu**ma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [başuma, -um, -a]*
11. Mest-i ʿizzet ʿazīz-i nerges-i bāġ / **Başda** zerrīn külāh ü elde ayaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [başda, -da]*
12. Çāk édüp her birisi cāmesini / Atdı **başdan** yére ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [başdan, -dan]*
13. Ṭaşa baş ḳodı **başa** ḥayret eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [başa, -a]*
14. Devlet-ile **başında** efser-i şāh / Ḫidmedinte muṭīʿ leşker-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5767). [başında, -ı, -n, -da]*
15. **Başa** ururdı çün ṣanevber muşt / Çeyneyüp ney-şeker gibi engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [başa, -a]*

16. Ya size ġalib ola düşmenüñüz / Kesile **başuñuz** düşe tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [başuñuz, -+(u)ñuz]*

baş: *Baş II üst, üzeri.*

1. Baʿd-ez-ān gördi kim bir ebr-i sepīd / Ġaybdan oldı **başı** üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [başı, -ı]*
2. Üşüp anuñ **başına** tenhāyī / Étdiler dürlü dürlü ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5874). [başına, -ı, -n, -a]*
3. Döginüp aġlayup dér-idi dırīġ / Kendü destümden irdi **başuma** tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [başuma, -um, -a]*
4. Ṭuymaz irse **başına** yüz tomruḳ / Bes-iken ʿārife ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [başına, -ı, -n, -a]*
5. Eyle fer vérdi ḥüsni ayına / **Başdan** ṣan açıldı āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [başdan, -dan]*
6. Niceler āstānı ṭaşına / Yüz urup yaṣduġ étdi **başına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [başına, -ı, -n, -a]*
7. Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / **Başları** üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [başları, -lar, -ı]*

baş: *Akıl, fikir; şuur, zihin.*

1. **Başu**ma sāye-i vaṣlı eger düşmezse ol servüñ / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [başuma, -um, -a]*
2. Beni dīvāne étdi sevdāsı / Ṭurmaz artar **başumda** ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [başumda, -um, -da]*
3. Cānda bunca belā göñülde emel / **Başda** bunca hevā ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [başda, -da]*
4. Lāle gibi ṭutar elinde ayāġ / **Başda** bunca hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [başda, -da]*
5. Gözde āb-ı revān sinede nār / **Başda** bunca hevā göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [başda, -da]*
6. Dédi kim saña aġlaram iy yār / Ki **başuñda** hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [başuñda, -uñ, -da]*

baş aç: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

1. Çün çıḳardı külāhını ol şāh / **Baş açup** düşdi şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [baş aç, -up]*

baş açuk: *Korkusuz, pervasız.*

1. Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür o yüz / **Baş açuḳ** biz de anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [baş açuḳ,]*

baş açuk: *Başı açık olmak, başı açık bir şekilde.*

1. Yaʿni kim **baş açuḳ** güzeldür o yüz / Baş açuḳ biz de anuñ ʿāşıḳuyuz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). *[baş açuḳ,]*

baş çek: *Baş kaldırmak, buyruk dinlememek, isyan etmek.*

1. Serv gibi ne ān ki **baş çek**esin / Cānuma cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [baş çek, -e, -sin]*

baş dög: *Başını dövmek; acı, elem içerisinde olmak.*

1. Niçe **dögem** ġam-ıla ṭaşlara **baş** / Demidür kim seni dögem iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [baş dög, -em]*

baş eğ: *Boyun eğmek, boyun bükmek.*

1. Ki felek secde étse ol melege / Ḥüsni **baş eğ**mez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [baş eğ, -mez, -idi]*

baş eğ: *Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak.*

1. Biri **baş eğ**di nitekim ḥalḳa / Dédi iy luṭf-i ʿām éden ḫalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [baş eğ, -di]*

baş ko: *Başını yere koymak; baş eğmek, kabullenmek.*

1. Ḫaṭṭ-ı teslīme **baş ḳo** ḫāme gibi / Dürmeye tā yüzini nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [baş ḳo,]*

baş ko: *Başını yaslamak.*

1. Ṭaşa **baş ḳo**dı başa ḥayret eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [baş ḳo, -dı]*

baş üstinde od yaḳ: *Başında ateş yakmak II derde ve sıkıntıya sokmak.*

1. **Baş**um **üstinde** ḥidmet **od yaḳ**ar / Yüzümi görmese başuma ḳaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [baş üstinde od yaḳ, -ar-i, -n, -de]*

baş üzre: *(Âşığın) başı üzre. (Belirtilen istekleri içtenlikle yapmayı kabul etmeyi anlatan bir söz.)*

1. Sürse **baş üzre** géde ḫāme gibi / Durmaya yüz oḳursa nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [baş üzre,]*

baş üzre ṭut: *Baş üstünde tutmak II hürmet etmek.*

1. Ḥaḳḳ saña vérdi tāc-ı sulṭānı / Dilerem **baş**uñ **üzre ṭut** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [baş üzre ṭut,]*

başa hāk ḳoy: *Başına toprak koymak; hüzün ve keder içerisinde olmak.*

1. **Ḳoy**dı geh **başa** aġlayup **ḫāk**i / Sürdi geh ḫāke çehre-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6187). [başa ḫāk ḳoy, -dı]*

başa kara ṭoprak ṣaç: *Baş üzerine toprak koymak, saçmak (acizlik ve çaresizlik ifade eden bir uygulama).*

1. Yazusı ḳaradur déyup **başa/ Ḳara ṭoprak ṣaç**up döküp ṭaşa*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 3722). [başa kara ṭoprak ṣaç, -up]*

Başar: *Allah'ın subutî sıfatlarından olan Başar Allah'ın her şeyi görmesidir. Bizim gibi görme vasıtalarına ihtiyacı olmadan görür. Açık, gizli, aydınlık, karanlık, uzak, yakın fark etmez hepsini görür. Bütün varlıkları aynı anda görür. Biri diğerine mani olmaz.*

1. **Başaruñ** hakkı kim görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129). [Başaruñ, -uñ]*

Başar: *Göz, görme organı.*

1. ʿĪş çün ṣordı bildi bu ḫaberi / Āh edüp toldı yaş-ıla **başarı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [başarı, -ı]*
2. Ol ḳadar girye eyledi **başarı** / Tā ki sīm oldı çeşminüñ güheri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [başarı, -ı]*
3. Dédi Ḥaḳḳdan ḳaçan ki gelse ḳażā / **Başarı** ādemüñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [Başarı, -ı]*
4. Anda kim ẕerre denlü ola **başar** / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [başar,]*

başda devlet olma: *Başta devlet olmamak II esaret altında olmak.*

1. Cānda selāmet olmasa niʿmet ne menfāʿat / Çün **başda devlet olma**ya ʿizzet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [başda devlet olma, -y, -a]*

başda ṭut: *Baş üstünde tutmak; kıymet, değer vermek.*

1. Tāze gül çünki perde-dār oldı / **Başda ṭut**arlar iʿtibār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4659). [başda ṭut, -ar, -lar]*

başdan aş: *Baştan aşmak, her tarafı kaplamak.*

1. ʿāḳıbet yolları daḫi yitdi / **Başdan aşdı** ṣu işleri bitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1864). [başdan aş, -dı]*

başdan ayaġa: *Bütünüyle, tamamıyla.*

1. Eyle **ḫūb eyle**mişdi Yūsufı Ḥaḳḳ / Nūr-ıdı **başdan ayaġa** mutlak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 445). [başdan ayaġa,]*
2. Tāc-ı ʿizzet külāh-ı farḳ olmış / **Başdan ayaġa** nūra ġarḳ olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 459). [başdan ayaġa,]*
3. Semirmekden şu resme ṭolmışlar / **Başdan ayaġa** ḳuyruḳ olmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3849). [başdan ayaġa,]*
4. Tā ġamuñ lüccesine ġarḳ oldum / **Başdan ayaġa** derd-ile ṭoldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [başdan ayaġa,]*

başdan çıḳ: *(Öfkeden) kendini kaybetmek, akılsızca hareket etmek.*

1. Çıḳaruñ anı **çıḳmadan başdan** / Çıḳarur anı tīġumuz ṭaşdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [başdan çıḳ, -ma, -dan]*

başın al: *Başını almak, kellesini uçurmak.*

1. Düzd olan ādemūñ ḳumāşın alur / Ceng édüp vérmez-ise **başın alur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [başın al, -ur]*

başın belāya ṭak: *Başına bela almak, başına bela takmak.*

1. Anı alan **başın belāya ṭaḳar** / Ṭamudan od alup ne yérde yaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [başın belāya ṭaḳ, -ar]*

başın büyüt: *Kibirlenmek.*

1. Niçe şūfī ki **büyüdür başın** / Bulsa ṣatar yér-idi ḳardaşın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [başın büyüt, -ür]*

başına belā gel: *Başına bela, musibet, sıkıntı gelmek.*

1. Biñ **belā gelse başına** nāgāh / Bir dem añup günāhın eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [başına belā gel, -se]*

başına belā getür: *Kötü bir olay dolayısıyla başına bir bela, musibet gelmek.*

1. Ḳaṣd éden ḫācesi firāşına / **Getürür** bu **belāyı başına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4913). [başına belā getür, -ür]*

başına belā iriş: *Başına bela gelmek.*

1. Ki başan ḫācesi firāşına pā / **İrişür başına** bu resme **belā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4890). [başına belā iriş, -ür]*

başına hāk koy: *Başına toprak koymak. (Bir durum karşısında duyulan keder ve üzüntüyü ifade etmesi bağlamında.)*

1. Vaḳt-i ḥammām olsa ġam-nāk / Su yerine **ḳoyardı başına ḫāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3900). [başına ḫāk ḳoy, -ar, -dı]*
2. **Ḫāk ḳoydı başına** ol şimşād / Ḳalbi nā-şād u ḳavli bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [başına ḫāk ḳoy, -dı]*

başına hāk saç: *Başına toprak saçmak (Bir durum karşısında duyulan keder ve üzüntüyü ifade etmesi bağlamında.)*

1. Bir zemāndan ki geldi idrāki / Aġlayup **şaçdı başına ḫāk**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3437). [başına ḫāk şaç, -dı]*

başına ko: *Başına koymak, başına takmak.*

1. **Başına ḳodı** efser-i şāhī / Farḳ éde tā güneşden ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [başına ḳo, -dı]*

başına toprak koy: *Başına toprak koymak (Bir durum karşısında duyulan keder ve üzüntüyü ifade etmesi bağlamında.)*

1. Çün revān oldı şād-ı şimşādı / **Ḳoydı ṭopraḳ başına** ol vādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3120). [başına ṭopraḳ koy, -dı]*

başına üş: *Başına üşüşmek; yanına toplanmak, her tarafını sarmak.*

1. **Başına üş**di rūz ġavġāsı / Nāle-i sīne-sūz ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5069). [başına üş, -di]*

Başīr: *Her şeyi görüp bilen, anlayan (Allah).*

1. İy Semī' ü **Başīr** u Ḥayy ü ʿAlīm / Bende ger var-ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [başīr,]*

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.*

1. Yine seyr u ṣafāya **başladılar** / İşret-i cān-fezāya başladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2796). [başladılar, -dı, -lar]*
2. Yine seyr u ṣafāya başladılar / İşret-i cān-fezāya **başladılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2796). [başladılar, -dı, -lar]*
3. Pederi raḥm édüp Zelīḫāya / Ṭurdı ʿahdine **başladı** rāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [başladı, -dı]*
4. Gétdi çün cān belāsı dil dögüni / Saʿd-i sāʿatde **başladı** dügüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [başladı, -dı]*
5. Esmege **başlasa** seḥerde nesīm / Dér-idi iy ḥayāt-ı ʻaẕm-i remīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [başlasa, -sa]*

6. Ṣoyınup **başladuḳ** çü pertāba / Yūsufı bekçi ḳoduḳ esbāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [başladuḳ, -duk].*
7. Ẕikr oluñmasa evvel ismullāh / Her ne **başlansa** āḫir ola tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). [başlansa, -n, -sa]*
8. Gele yüz nāz-ıla muḳābeleye / **Başlaya** luṭf-ıla muʿāmeleye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [başlaya, -y, -a]*
9. Çünki vaḳt-i seḥerde İsrā'īl / **Başladı** eylemege ẕikr-i celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3784). [başladı, -dı]*
10. Nice gül var ki cāna aşlarlar / Mihri odına yana **başlarlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [başlarlar, -r, -lar]*
11. **Başladı** ol żāʿīfe feryāda / ʿarż-ı hāl eyledi bu esnāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5432). [başladı, -dı]*
12. Çün yine ʿaḳl ü cānı geldi tene / Yūsuf anuñla **başladı** süḫana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [başladı, -dı]*
13. Ḥüsni bağında ḳomayup reyḥān / **Başladı** étmege bu resme fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [başladı, -dı]*
14. Gündizin ʿiyş ü nūşa **başlasa** şāh / Ḥüsni-y-idi anuñ temāşā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [başlasa, -sa]*
15. Ḳasdın arturdı 'Īş Yaʿḳūba / **Başla**dı dürlü dürlü āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [başladı,]*

başuna kak: *Yapılan iyiliği yüze vurarak birini üzmek, incitmek II birinin hatasını sürekli ona hatırlatmak.*

1. Başum üstinde ḫidmet od yaḳar / Yüzümi görmese **başuma ḳaḳar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [başuna ḳaḳ, -ar]*

bat: *Gömülmek, içe doğru gitmek.*

1. Birini günde ḳaʿr-i çāha atar / Biri her şeb gil-i siyāha **batar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [batar, -ar]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, esassız.*

1. **Bāṭıl**ı ḥaḳdan oldı çün Fārūḳ / Ser-i sancaġı irdi tā 'ayyūḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 282*). [bāṭılı, -ı]*
2. Cām-ı faẓluñla her ki mest oldı / **Bāṭıl** ḳodı Ḥaḳḳ-perest oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5454). [bāṭılı, -ı]*

bātın: *İç yüz, dāhil, derûn.*

1. Ẓāhirinde ne būy ḳaldı ne reng / **Bāṭınında** ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [bāṭınında, -ı, -n, -da]*

bātın: *İnsanın (görünmeyen, gizli olan) iç âlemi.*

1. Zāhir aḥvālini gözetme erüñ / **Bātın**ın gözle var-ısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [bātının, -ın]*
2. Gerçi ẓāhirleri ṣadāḳat-idi / İlla **bāṭınları** ṣad āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [bāṭınları, -lar, -ı]*
3. Gözleme ẓahirümde zer-keşümi / Gele-gör **baṭınumda** āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3719). [baṭınumda, -um, -da]*
4. Ẓāhirin görme şemʿ-i ḫandānuñ / **Bāṭınını** görince yanar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [bāṭınını, -ı, -n, -ı]*
5. Yār-ile toldı **bātın** ü zāhir / Belki yār oldı evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [bātın,]*

baṭn-ı ʿālem: *Kâinatın, dünyanın içi.*

1. **Baṭn-ı ʿālem**de ḳalmadı ādem / Ḳarnı acıḳmış olmaya ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [baṭn-ı ʿālem, -de]*

bā-vefā: *Vefalı.*

1. ʿāḳil oldur bu luʿba aldanmaz / Bī-vefa çarḫı **bā-vefā** sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [bā-vefā,]*

bay: *Zengin, ulu, soylu kimse.*

1. Ḫayme ḳurdı pilāv ṣaḥrāya / Vérdi ḥaẓẓın faḳīre vü **baya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957). [baya, -a]*
2. Ehli anuñ cemāl ehli-y-idi / **Bay**-ıdı anca māl ehli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2303). [bay-ıdı, --ı, -dı]*

3. Ḥāli olınmayınca gey teftīş / Şehre girmezdi **bay** eger derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [bay,]*

Bāyazīd: *Bâyezîd-i Bistâmî (İlk büyük mutasavvıflardan.)*

1. **Bāyazīd** étdi çün vuṣūli dilek / Ḥaḳḳ cevābında dédi daʿ nefsik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [bāyazīd,]*

bāyiʿ-i mezkūr: *Zikredilen, adı geçen satıcı.*

1. Mālike cümle **bāyiʿ-i meẕkūr** / Étdi teslīm bende-i mezbūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1720). [bāyiʿ-i meẕkūr,]*

bayram: *Bayram II çok mutlu olunan gün ve zaman.*

1. Ravża-i ışṭıfāya serv-i ḫirām / Ṭābede seyr éder-idi bir **bayrām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1698). [bayrām,]*
2. Ger cihān ṭolsa şādī **bayramı** / Eylemez ol ġamınsuz ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [bayramı, -ı]*

baʿż: *Bazı, bazısı.*

1. Ḥüsn-i Yūsufda ṣāniʿ-i müteʿāl / **Baʿża** vérdi hidāye baʿża ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1967). [baʿża, -a]*
2. Ḥüsn-i Yūsufda ṣāniʿ-i müteʿāl / Baʿża vérdi hidāye **baʿża** ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1967). [baʿża, -a]*

bāz: *Oyun, eğlence.*

1. Hem-ser olurdı serv-i nāz-ıla / Göñlin eğlerdi luʿb u **bāz-**ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3630). [bāz-ıla, -ıla]*

bāzār: *Pazar yeri, çarşı.*

1. Der ü dīvārı gördi ol dāruñ / Yéri olmış bu resme **bāzāruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [bāzāruñ, -(u)ñ]*
2. Baḫt ü devlet çün ola tācire yār / Ḳarşular anı aṣṣılu **bāzār** (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [bāzār,]*
3. ʿarż olıcaḳ bu naḳş-ıla o nigār / Müşterī tā ki germ éde **bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [bāzār,]*
4. Yūsufuñ ʿarż eyle **bāzāra** / Ki baḳa müşterisi dīdāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [bāzāra, -a]*
5. ‘Āşıḳ u dōst arasında iy yār / Eksük olmaz bunuñ gibi **bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [bāzār,]*
6. Yūsufuñ gördüginçe dīdārın / Daḫi germ étdi ʿışḳı **bāzārın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [bāzārın, -ın]*

bāzār: *Pazarlık, alışveriş*

1. Eyle germ oldı ḫüsni **bāzārı** / K’oldı ʿālem anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [bāzārı, -ı]*
2. Dür ki sulṭān ola ḫırīdārı / ʿaybdur anda bende **bāzārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [bāzārı, -ı]*
3. Çün bile ḫāl-i ʿāşıḳı dil-dār / Bī-vesīle olur ḳamu **bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [bāzār,]*
4. Ol güler gül gibi bu aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun gibi **bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [bāzār,]*
5. Cevherüñ arta çün ḫırīdārı / Germ olur müşterīsi **bāzārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [bāzārı, -ı]*

bāzār: *Söz alışverişi, sohbet.*

1. Anuñ-ıla olurdı her kārı / Anuñ-ılaydı cümle **bāzārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 532). [bāzārı, -ı]*

bāzār: *Alışveriş (İlişki ve münasebet bağlamında).*

1. Géce gündüz bu ḫal-idi kārı / Yār-ile olmış-idi **bāzārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3639). [bāzārı, -ı]*

bāzār et: *Alışveriş yapmak; pazarlık etmek.*

1. Ol cihān faḫrinüñ ḫırīdārı / **Étdi** yégirmi ḳoza **bāzārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1705). [bāzār et, -di]*

bāzār eyle: *Pazarlık etmek.*

1. Ṣovıyup ġayrı oldı çün bīzār / Germ olup Mālik **eyledi bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [bāzār eyle, -di]*

bāzār eyle: *Alışveriş yapmak. (Değiş tokuş yapmak bağlamında.)*

1. Ola mı benden özge şīrīn-kār / **Eyledüm** ḳandi seng-ile **bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [bāzār eyle, -dü, -m]*
2. Naḳş-ı maʿşūḳı görse ʿāşıḳ-ı zār / **Eyle**r andan nigār-ıla **bāzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4309). [bāzār eyle, -r]*

bā-zārī: *Ağlamaklı bir şekilde, ağlayarak.*

1. Yüzini göge ṭutdı **bā-zārī** / K' ide Ḥaḳḳ-ıla gizlü bāzārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4427). [bā-zārī,]*

bāzārī: *Görüşmek, alış verişte bulunmak (Allah ile görüşmek, Allah'a yönelmek bağlamında.).*

1. Yüzini göge ṭutdı bā-zārī / K'ide Ḥaḳḳ-ıla gizlü **bāzārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4427). [bāzārī,]*

baʿżı: *"Birtakımı, bazısı, kimisi" anlamında belgisiz zamir.*

1. Kimisi çāşnīde şekker-rīz / Mā-i verd-ile **baʿżı** 'ıtr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4710). [baʿżı,]*
2. **Baʿżı**nuñ mūyı çün siyāh ḥarīr / Gören anı benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [baʿżınuñ, -nuñ]*
3. Kimi pür-laʿl cām-ı Cem gibi / Pür-güher **baʿżı** ḳaʿr-ı yem gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [baʿżı,]*
4. **Baʿżı**lar dér ki öldi çün Rāḥīl / Yūsufa dāye aldı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [baʿżılar, -lar]*
5. **Baʿżı**sı eyleyüp o daʿvetini / Diledi oġlına nübüvvetini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). *[baʿżısı, -sı]*
6. **Baʿżı** ʿışḳından oldı sevdāyī / Ser ü pāyı bürehne rüsvāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [baʿżı,]*
7. **Baʿżınuñ** ʿaḳlı geldi bir pāre / Ḳaldı Yūsuf ġamından āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4779). [baʿżınuñ, -nuñ]*
8. Barmaġın **baʿżı** ḳaṭʿ édüp çü ḳalem / Dōst nakşın gönülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [baʿżı,]*
9. **Baʿżı** dér çünki oldı āḥir-i sāl / Ḳalmadı ġalle gétdi aña mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [baʿżı,]*
10. Dédi **baʿżı** yoḳ yüzi gibi yüz / ʿaceb olmaz değerse ḥüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [baʿżı,]*
11. Dédi **baʿżı** lebi deger yüz cān / Tañ degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [baʿżı,]*
12. Dédi **baʿżı** perī cemāline dīv /ʿāşıḳ olup 'acep mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [baʿżı,]*
13. Dédi **baʿżı** ki bu hümāya meger / Ṣayd-içün siḥrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [baʿżı,]*
14. Dédi **baʿżı** bu ʿışḳ eserleridür / Bu ḥikāyet anuñ ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [baʿżı,]*

baʿżı: *"Bazı" belgisiz sıfat.*

1. Yūsufuñ ḥüsnini velīk Ḫudā / **Baʿżı** insāna étmedi peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [baʿżı,]*
2. Tercemān oldı **baʿżı** tercemesi / Naẓma germ oldı tabʿumuñ hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [baʿżı,]*
3. **Baʿżı** rāvī dédi ki İsrā'īl / Ḳoydı bir heykele ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [baʿżı,]*
4. Ḳorḳaram illa **baʿżı** fermānda / Maʿṣıyetden olam füru-mānde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3979). [baʿżı,]*
5. **Bā'żı** rāvī dédi ki bāzirgān / Gelicek çāha cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [bā'żı,]*
6. **Baʿżı** rāvī dédi ki iḫvānı / Atdılar ḳaʿr-ı çāha çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [baʿżı,]*
7. Dédi **baʿżı** ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / Ḳaʿr-ı çāha atıldı çün ol māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [baʿżı,]*
8. **Baʿżı** ẕāta ʿināyet olsa Muʿīn / Ṭıfl-iken eyler ehl-i 'lm ü yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [baʿżı,]*
9. Yūsufa olduġına bunca taʿab / **Baʿżı** rāvī bu resme dédi sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [baʿżı,]*

10. Eger oldumsa bende-i ḫāṣı / **Baʿżı** emr-ile étmesün ʿāṣī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3980). [baʿżı,]*
11. Nite beñzer ataya **baʿżı** veled /Baʿzısı anasına yā Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249*). [baʿżı,]*

bāzī: *Oyun, eğlence.*

1. Bunlaruñla o serv yazıda / Seyr éderdi ṣafā vü **bāzīde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [bāzīde, -de]*.
2. Ḳorkaram ġaflet-ile **bāzī**de / Gèdesiz siz o ḳala yazıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697). [bāzīde, -de]*
3. Gāh meşşāta-i cemāli ola / Gāh **bāzīde** pāy-māli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3586). [bāzīde, -de]*

Bāziġa: *Şeddad bin Ad neslinden olup Mısır'da Amālika meliki Tābur'un kızıdır. Güzelliğinin şöhretiyle nam salmıştır öyle ki adeta kendi cemaline āşık ve mağrurdur.*

1. Nāmı ʿālemde **Bāziġa** meşhūr / İbnet-i ḥażret-i Melik Ṭābūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3491). [bāziġa,]*
2. Bunca ferr-ile **Bāziġa** o zemān / Eyledi ʿazm-i cānib-i meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3520). [bāziġa,]*
3. **Bāziġa** çün bu medḥi étdi temām / Āferīn eyledi ḫavāṣ ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [bāziġa,]*
4. Çün ṣadef gibi ṭutdı **Bāziġa** gūş / Ebr-i nīsān-ı raḥmet eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [bāziġa,]*
5. Ṭoldı çün **Bāziġa** diline yaḳīn / Cümle varın taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [bāziġa,]*

bāzirgān: *Alışveriş işi yapan kimse, tüccar, esnaf.*

1. Çün ol arada ḳondı **bāzirgān** / Çāha Mālik ṣu gibi oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [bāzirgān,]*
2. Bāʿżı rāvī dédi ki **bāzirgān** / Gelicek çāha cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [bāzirgān,]*

baʿżısı: *"Bazısı, kimileri" anlamında belgisiz zamir.*

1. Vérür evvelde **baʿżısı** bendeye renc / Ḳılur āḫirde anı ṣaḥib-i genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [baʿżısı,].*
2. Nite beñzer ataya baʿzı veled / **Baʿżısı** anasına yā Aḥmed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249). [baʿżısı,]*

bazlama: *Bazlama, sacda pişen bir tür ekmek.*

1. Başı ʿizzet ṭaʿāmınuñ güveci / Ayaġı devlet ehli **bazlamacı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [bazlamacı, -cı]*

bāzū-yı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un kolu.*

1. Ṭaḳdı **bāzū-yı Yūsuf**a anı / Görmedin ġayri oġlı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). [bāzū-yı Yūsuf, -a]*
2. Urdı **bāzū-yı Yūsuf**a elini / Köñlegi aldı açdı heykelini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 922). [bāzū-yı Yūsuf,]*

bebr: *Kaplan, yırtıcı hayvan.*

1. K'iy sibāʿ-i maġara-i Kenʿān / Gürg ü **bebr** ü peleng ü şir-i jiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1444). [bebr,]*

beççe: *Çocuk, yavru.*

1. Çün ola **beççe** her zemān ḫūn-ḫʷār / Dāye andan olur mı ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [beççe,]*

beççe: *Gam, keder, sıkıntı çocuğu.*

1. Dāye olup o **beççeye** cānlar / Şīr yérine emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [beççeye, -y, -e]*

bed: *Fena, kötü, çirkin.*

1. **Bed** naẓar irmemege ol aya / Sihr ü efsūn oḳurdı her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [bed,]*
2. Nā-pesend olan iş Ḫudāvende / Olsa **beddür** pesende-i bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4392). [beddür, -dür]*
3. Ḳalmadı ṣabrı bī-ḳarār oldı / **Bed** ʿalāmetler āşḳār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1104). [bed,]*

bed ét: *Kötü muamelede bulunmak, kötülük etmek.*

1. ʿāşıḳ **ét**se kemāl-i ʿışḳ-ıla **bed** / Anı maʿşūḳ luṭfı étmeye red *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5581). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 6556). [bed ét, -se]*

bed eyle: *Kötüye yönelmek; kötüleştirmek.*

1. Nefse uyup **bed eyle**meñ nefesi / Var-ısa sizde pāklik hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [bed eyle, -me, -ñ]*

bed nazar: *Kem göz; baktığı şeye kötülük getiren, hasetli bakış.*

1. **Bed naẓar**dan ṣaḳın şemāyilüñi / Boynuña baġla bu ḥamāyilüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4145). [bed naẓar, -dan]*

bedduʿ**ā' ét:** *Bir kimsenin kötülüğü için aleyhinde dua etmek II ilenmek; intizar etmek.*

1. Yüz urup Ḥażrete nidā étdi / Añdı Yaʿḳūbı **beddu**ʿ**ā' ét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1077). [beddu**ʿ**ā' ét, -di]*
2. Ḳorḳaram size **bed-du**ʿ**ā' éde** ol / Neslüñüz ḳaṭʿ éde duʿā'-yı resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1448). [bed-du**ʿ**ā' ét, -e]*

bedel: *Değer, fiyat.*

1. Açlıḳ acısının bu çāresidür / **Bedeli** Yūsufuñ neẓāresidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). [bedeli, -i]*

bedel ét: *Karşılık, bedel etmek; bir şeyin karşılığı yapmak.*

1. Ol ġulāma birümüzi **bedel ét** / Aduñı dāduñ-ıla bī-ḫalel ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6889). [bedel ét,]*

bedel ol: *Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak.*

1. Şebeh-i Ādem ola ṣūretde / **Bedel ol**a Ḫalīle ḫulletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 786). [bedel ol, -a]*
2. Şāh-ı ġayyūrdur ḥabīb-i ezel / **Ol**maz aña ḥabīblıḳda **bedel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4027). [bedel ol, -maz]*
3. Faẓl-ıla ol dem oldı bī-bedel ol / **Bedel ol**dı eline dest-i Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294). [bedel ol, -dı]*
4. Görmedi şeh velī bu hāli muṣīb / Ki ḥabībe **bedel olına** raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [bedel olın, -a]*

beden: *Beden, vücut; cisim, ten*

1. Cümle dūşīze tāze duḫterler / **Bedeni** burca beñzer aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [bedeni, -i]*
2. **Bedeni** burc-i ḳaṣr-ı Dārāyī / Ṣan ki mermer sütūn-durur pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2984). [bedeni, -i]*
3. Ḳanḳı ṭoprağa gömdiler **bedenüñ** / Nice yapraġı étdiler kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [bedenüñ, -üñ]*
4. Gürg eger yése Yūsufuñ **bedenin** / Evvelā yırtar-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [bedenin, -i, -n].*
5. Gül gibi tāze ṭutduġuñ **bedeni** / Sürdiler ḫāra ṭaḳdılar reseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [bedeni, -i]*
6. Ṣoyıcaḳ Yūsufuñ meger **bedenin** / Boyamışlar-ıdı ḳana pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [bedenin, -in]*
7. Yād étdükçe Yūsufuñ **bedenin** / Ele alurdı tāze pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4967). [bedenin, -in]*
8. Çıḳdı çün cān gibi o tāze **beden** / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [beden,]*
9. Cānda sen dilde cān **beden** dile cā / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [beden,]*
10. Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [bedende, -de]*
11. Āh eger tāruñ olsa ḫaste tenüm / Cān ṣafāsın bulurdı bu **bedenüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [bedenüm, -üm]*
12. Bū-yi luṭfuñ çemende ġonça-güşāy / Nefeḫātuñ **bedende** rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3218).*

bedevī: *Büyük cins at.*

1. **Bedevī** atlar üzre cümle süvār / Ṭurdılar ṣaf ṭutup yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [bedevī,]*

bed-hᵛāh: *Başkasının kötülüğünü isteyen kimse.*

1. El uzatmış dilemiş ol **bed-ḫāh** / Vaṣlumuñ gencin almaġa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [bed-ḫāh,]*
2. Seni ferzend édindüm iy **bed-ḫāh** / Dédüm ehlüme ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [bed-ḫāh,]*

bed-hᵛāh ol: *Başkasının kötülüğünü istemek.*

1. Ol benümçün dér ekri mī meṣvāh / Ben anuñçun neçün **ol**am **bed-ḫᵛāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3984). [bed-ḫᵛāh ol, -am]*

bedīd: *Görünür, açık, meydanda.*

1. Ḳamere Zühre göndürüp hūrşīd / Mihr-ile müşterīlik étdi **bedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [bedīd,]*

bedīd ol: *Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.*

1. ʿĀḳıbet ḳaldı derd-ile nevmīd / **Olmadı** Yūsufuñ nişānı **bedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1254).*
2. *[bedīd ol, -ma, -dı]*
3. Düşse gülzāra pertev-i ḫurşīd / Ḫōş ḳoḫular **olur** hevāda **bedid** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [bedid ol, -ur]*
4. Fitne-i sāʿat ol dem **oldı bedīd** / Ṭarf-ı Maġribde ṭoġdı ol ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [bedīd ol, -dı]*
5. Ġarbdan çünki çıḳdı ol ḫurşīd / Rūz-i ḥaşrüñ nişānı **oldı bedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [bedīd ol, -dı]*
6. Ṣıdḳ-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ **oldı bedīd** / Ṭaḳdı anuñ diline ḫayṭ-ı sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [bedīd ol, -dı]*
7. Baʿd-ez-ān gördi kim bir ebr-i sepīd / Ġaybdan **oldı** başı üzre **bedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [bedīd ol, -dı]*
8. Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [bedīd ol, -dı]*

bed-nām: *Kötü namlı, kötü şöhretli (kimse).*

1. Nice ẓālim ki bilmez-idi emān / Gétdi **bed-nāmı** ḳaldı dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [bed-nāmı, -ı]*

bedr: *Dolunay; aydınlık, parlak ay*

1. Yara urup hilāl-ile **bedre** / Muşt ururdı helāk-içun ṣadra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6241). [bedre, --e]*
2. **Bedr** umarduñ bu bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [bedr,]*
3. Ṣandılar **bedr**-iken hilāl-i naḥīf / Gördiler serv-iken nihāl-i żaʿīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1802). [bedr-iken, -iken]*
4. Ḥüsni üzre o şemse-i zībā / Şems üstinde bedr-idi **gūyā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [bedr-idi, -idi]*
5. Ne ḫayāl eyledi ḫayāl seni / Nice **bedr** eyledi hilāl seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [bedr,]*
6. Ḥüsni üzre o şemse-i zībā / Şems üstinde **bedr**-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [bedr,]*

bedr: *Dolunay II sevgilinin yüzü.*

1. Alnuñ ayın kim étdi bedr-i cemāl / **Bedr** içinde kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [bedr,]*
2. Dédi anlara ʿöẕr édüp bu ġulām / Daḥi olmadı **bedr** gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [bedr,]*
3. Servüñi eyledi nihāl-i za'īf / **Bedrüni** eyledi hilāl-i naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2606). [bedrüni, -ün, -i]*
4. Çün revān oldı bunca esb ü şütür / Oldı şaḥrā hilāl ü **bedr**-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [bedr-ile, -ile]*
5. Ḥüsni **bedr**in çü ẓāhir étdi Celīl / Nūr-ıla toldı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [bedrin, -i, -n]*
6. Müşterīnüñ birisi ol **bedre** / Vérdi zer sürḫ-i ṣāfī bir **bedre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [bedre, -e]*
7. Her ḫırīdār éderdi anı füzūn / Oldı ṣad **bedre** ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [bedre, -e]*

bedr: *Ayın on dördü, dolunay; sevgilinin tırnağı.*

1. Reng-i nāḫunda gösterüp nīreng / Étdi **bedri** hilāl-ile hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4337). [bedri, -i]*

bedr ol: *Dolunay olmak II dolunay gibi kusursuz ve eksiksiz olmak.*

1. Zuʿm éder kim refiʻ-i ḳadr ola ol / Āsmān-ı kemāle **bedr ol**a ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 638). [bedr ol, -a]*
2. **Bedr ol**up ṣadr-ı ḥüsne geçse ḳamer / Anı naḳṣ-ı ḫusūf éder bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [bedr ol, -up]*

bedre: *Oğlak derisinden yapılmış, içi altın dolu para kesesi.*

1. Müşterīnüñ birisi ol **bedre** / Vérdi zer sürḫ-i ṣāfī bir **bedre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [bedre,]*

bedr-i asīl: *Asil, yüce ay (gibi güzel yüzlü sevgili) (Hz. Yusuf).*

1. Baġladı beline o **bedr-i asīl** / Kemeri kim ḳuşandı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [bedr-i asīl,]*

bedr-i cemāl: *Dolunay gibi güzel yüzlü sevgili.*

1. Alnuñ ayın kim étdi **bedr-i cemāl** / Bedr içinde kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [bedr-i cemāl,]*
2. Yédi yaşında çün o **bedr-i cemāl** / Oldı naḳş-ı ḫayālüm-ile hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [bedr-i cemāl,]*

bedr-i ḥüsn: *Güzellik ayı II sevgilinin dolunay gibi güzelliği.*

1. Dédiler ḫān-zādedür bu ġulam / Ḳadr-ile oldı **bedr-i ḥüsni** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [bedr-i ḥüsn, -i]*

bedr-i temām: *Dolunay gibi güzelliğinin kemāline ermiş, kusursuz sevgili.*

1. Vérdi hem niçe biñ kenīz ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi **bedr-i temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [bedr-i temām,]*
2. Girdi ḥammāma çün o **bedr-i temām** / Eyle germ oldı ḫāne-i ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [bedr-i temām,]*
3. Çün görindi aña o **bedr-i temām** / Naʿra urup yıḳıldı bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [bedr-i temām,]*
4. Ḫūblıḳ ʿāleminde **bedr-i temām** / Dil-rübā cān-fezā Zelīḫā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [bedr-i temām,]*
5. Eyle ṣāḥib-cemāldür o ġulām / Ki ġulām oldı aña **bedr-i temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [bedr-i temām,]*
6. Sen **bedr-i temāmı** kimse görmez / Gözlerde egerçi var bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [bedr-i temām, -ı]*
7. Ol ḥuzūruñ şebine **bedr-i temām** / Ṣatılup Mıṣra olmış anda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [bedr-i temām,]*

bed-töhmet: *Birine suç isnat etmek, işlemediği bir suçu birinin üzerine bırakmaya çalışmak.*

1. Şeyṭanet eylemez ferişte-ṣıfat / İftirādur buña bu **bed-töhmet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4917). [bed-töhmet,]*

bed-żamīr ol: *Kötü düşüncede olmak, içinde kötü fikirler beslemek.*

1. ʿizzet ehli-y-iken ḥaḳīr olman / Çirk-i şirk-ile **bed-żamīr ol**man *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4152). [bed-żamīr ol, -ma, -n]*

beg: *Bey, efendi (Sevgili anlamında kullanılmıştır.).*

1. Dilümi tīġ-i ẓulmüñ eyledi çāk / Ḳula ẓulm édesin **begüm** ḥāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [begüm, -üm]*

begen: *Beğenmek, hoşuna gitmek.*

1. Çün éşitdi bu fitneyi Ḳıṭfīr / **Begenüp** dédi vāy ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893). [begenüp, -üp]*
2. Yūsufı atmaġ-ıçun iḫvānı / Göricek gey **begendiler** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 898). [begendiler, -di, -ler]*

be-ḥakk-ı Hudā: *Allah hakkı için.*

1. Anlara uyup étme bize duʿā' / Ki yalandur olar **be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [be-ḥakḳ-ı ḫudā,]*

2. Beni sizden Ḫudā çün étdi cüdā / Bir nefes ḳatlanuñ **be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [be-ḥaḳḳ-ı ḫudā,]*

be-ḥakk-ı nūr-ı aḥad: *Bir olan Allah'ın nuru hakkı için.*

1. Ṭoġrı dérem **be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad** / Gelmedi daḥi benden uġrı veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad,]*

behişt: *Cennet.*

1. Şebeh-i bāġ çün **behişte** ola / Bāġbānı gerek ferişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [behişte, -e]*
2. Kandi pālūdelerle zerrīn ḥişt / Ṣaḥn-ı bezme döşendi ṣan ki **behişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [behişt,]*
3. Ḳanda kim ola yār-ı ḥūr-sirişt / Dūzaḫ olursa daḥi ola **behişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [behişt,]*
4. Nüvresi nūrdan nite ki **behişt** / Hey'eti ḥikmet-ile vażʿ olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [behişt,]*

behişt ol: *Cennet (gibi) olmak; cennete dönmek.*

1. Ger güẕer-gāhı ola deşt-i geşt / Āb-ı luṭfından **ola** tāze **behişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [behişt ol, -a]*

behişt-i aʿlā: *Yüce cennet.*

1. İy Sidre boyuña sāye Ṭūbā / Ḫāk-i ḳademüñ **behişt-i aʿlā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [behişt-i aʿlā,]*

behre al: *Nasibini almak, faydalanmak.*

1. Çün żiyāfetden **al**dılar **behre** / Göçdiler ʿizz ü nāz-ıla şehre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6137). [behre al, -dı, -lar]*

behre ol: *Nasiplenmek, faydalanmak.*

1. Ékisi bile geldiler şehre / Ḫᵛān-ı vuṣlatdan **ol**dılar **behre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 493). [behre ol, -dı, -lar]*

belā ocaġı: *Dert, keder, sıkıntı yeri.*

1. Ḫānedānum **belā ocaġı**dur / Ḳapusı renc ü ġam bucaġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6014). [belā ocaġı, -dur]*

be-külli: Fazla, çok fazla.

Yazdılar bunı kim Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar bir ḳulı **be-külli** ʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [külli,]*

bekā: *Ebedîlik, devamlılık.*

1. Ehl-i ʿışḳuñ kemāli faḳr u fenā / Yāre lāyıḳ **beḳā** vü istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [beḳā,]*
2. Aṣla saʿyét ṣafā dilerseñ eger / Aṣla vaṣl ol **beḳā** dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [beḳā,]*

beḳa bāġı: *Sonsuzluk, ebedilik bahçesi; cennet.*

1. Gördi būy-ıla çün **beḳa bāġın** / Kesdi cāndan revān fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [beḳa bāġı, -n]*

bekçi: *Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse.*

1. **Bekçisi** bir'ki div gözlüler / Ekşi yüzlü vü acı sözlüler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4838). [bekçisi, -si]*
2. Géce pervāneyem çerāġuña ben / **Bekçiyem** gündüz olsa bāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [bekçiyem, -y, -em]*

bekçi ko: *Bekçi bırakmak, bekçi yapmak.*

1. Ṣoyınup başladuḳ çü pertāba / Yūsufı **bekçi ḳoduḳ** esbāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [bekçi ḳo, -duk]*

bekit: *(Kapıyı) kilitlemek, sıkıca kapatmak.*

1. Der-i zerrīnden étdi çün güẕeri / Āhenīn ḳufl-ıla **bekitdi** deri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [bekitdi, -di]*

bekle: *Beklemek, durmak II korumak.*

1. Ḥüsn-ile genc-idi çün ol zībā / **Beklese** ṭañ mı genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [beklese, -se]*

bel: *İnsan bedenin orta kısmı, bel.*

1. Ḳılca ḳaldı **beli** gibi cānı / Ki ḳuçaydı miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [beli, -i]*
2. Baġladı **beline** o bedr-i asīl / Kemeri kim ḳuşandı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [beline, -i, -n, -e]*
3. Ḳollarını güher ḳuçardı hemān / İnce **bélin** kemer ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [bélin, --in]*
4. Eyle ḫūb-ıdı **béli** kim anı / Ḳılca ḳalurdı görenüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [béli, -i]*
5. Döymez-iken ḥarīre ol gül-i ten / Mūydan ṭaḳdılar **beline** resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [beline, -in, -e]*
6. **Béline** fūṭa tutıcaḳ o nigār / Ḳalmadı kārbānda ḳılca ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [béline, -i, -n, -e]*
7. Göreli gözlerin ʿalīl oldum / İnce **béli** gamında ḳıl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [béli, -i]*
8. Çün kemer-bendi baġlasa **beline** / Gelür-idi bu ārzū diline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [beline, -i, -n, -e]*
9. Degşürüp rāhat ü ṣafā döşegin / **Béline** baġladı ṭaleb ḳuşaġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [béline, -i, -n, -e]*

<u>bél baġla:</u> *Umut etmek; inanmak, güvenmek.*

1. Ṣabra merdāne **baġladı bél**ini / Şükr-i Yezdāna ġarḳ édüp dilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4939). [bél baġla, -dı]*
2. Bir édüp aldamaġa dillerini / **Baġla**yup ẓulm ü ḥayfa **bèl**lerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 676).*

<u>belā:</u> *Felaket, musibet; dert, gam, keder.*

1. Eyle olsa bize meded eyle / Üstümüzden **belāyı** redd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [belāyı, -y, -ı]*
2. Déyem ol demde ben kimem ṭapuña / Ne **belā-y-ile** düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [belā-y-ile, -y, -ile]*
3. Gel gör evvel göñül **belālarını** / Var aña göre ét nidālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3382). [belālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
4. ʿĀḳıbet göndürüp fidā-yı aẕīm / Ol **belādan** ḫalāṣ étdi Kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [belādan, -dan]*
5. Dédiler luṭf édüp duʿā' eyle / Bu **belādan** bizi rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [belādan, -dan]*
6. Yūsuf irmiş **belāsı** ġāyetine / İrmedüm ben cefā nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [belāsı, -sı]*
7. Cevri yārüñ vefā yérine geçer / Her **belāsı** ṣafā yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [belāsı, -sı]*
8. Ṭapuñ sefer édeli dil yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker **belā**-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [belā-y-ıla, -y, -ıla]*
9. Görmez olınca anları gétdi / Biñ **belā**-y-ıla maḥmile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [belā-y-ıla, -y, -ıla]*
10. Bu **belā-y-ıla** çünki rencūram / Farż edā étmemekde maʿẕūram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [belā-y-ıla, -y, -ıla]*
11. Ṣabr éderseñ eger **belālarına** / İresin aṣfiyā ṣafālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3303). [belālarına, -lar, -ı, -n, -a]*
12. Yüz **belā-y-ıla** çarḫ-ı bed-ḥarekāt / Étdi mū-yi miyānını éki ḳat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5354). [belā-y-ıla, -y, -ıla].*
13. Gör bu şimşādı ḫurrem ü şād ol / Serve irdüñ **belādan** āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [belādan, -dan]*
14. Her kişi kim sözinde kāẕibdür / Aña ẕillet **belāsı** ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [belāsı, -s, -ı]*
15. Dédi Mālik ki bu **belāya** sebeb / Ḳanḳı şer ehli oldı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [belāya, -y, -a]*
16. Kalmadı cān ü serde rāḥat ü hūş / Heme hem-dem **belāya** hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [belāya, -y, -a]*
17. Ol ki vérdi ḳamu **belāya** ferec / Dédi Leyse alel mariz ḫarec *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [belāya, -y, -a]*

18. Her kime kim velā naṣīb éderem / Aña evvel **belā** naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [belā,]*
19. Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ **belā** oldı / Her kişi ṣanmasun gevher buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [belā,]*
20. Aña kim bu **belā** müverresdür / Ṣabra yüz ṭutmasa muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [belā,]*
21. Geldi ḫavf étdügüm **belā** başuma / Aġu ḳatdum elüm-ile aşuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1140). [belā,]*
22. Naʿra urup dédi ki vāveylā / Ayruluḳ miḫneti ne ṭurfa **belā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [belā,]*
23. Ṭutmuş iken **belā** yaḳasını / Dāmen-i ṣabra ṣardı pāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2467). [belā,]*
24. Ne **belādur** ne fitnedür bu ḫibāl / Bend éderler ricāli olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [belādur, -dur]*
25. ʿāşıḳ oldur ki irse şiddete ol / Yār-içün her **belāyı** éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [belāyı, -y, -ı]*
26. Eyle ulaşdı aña derd ü **belā** / Ki anı cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [belā,]*
27. Kimde olsa hevā-yı zülf ü ʿiẕār / Eksük olmaz **belāsı** leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [belāsı, -s, -ı]*
28. Geçicek bir‘ ki gün bu ḥālet-ile / Ölür anda **belā** vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [belā,]*
29. K’iy **belālarda** lāl olan maẓlūm / Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl olan maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [belālarda, -lar, -da]*
30. Cānda bunca **belā** göñülde emel / Başda bunca hevā ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [belā,]*
31. ʿıyşum devām-ı ġuṣṣa vü hem-ṣoḥbetüm **belā** / Eşküm şarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [belā,]*
32. Ġam degül ʿömrüñ evvelinde **belā** / Müşkil oldur ki āḫirinde ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). [belā,]*
33. Çünki irişdi Yūsufuñ ḳademi / Gétdi Mışr ehlinüñ **belā** vü ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [belā,]*
34. Gördi çün ḳāmeti ḫayālini / Dikdi cānda **belā** nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [belā,]*
35. Yér ola yādlar ṭabancasını / Çeker ola **belā** şikencesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3821). [belā,]*
36. İy ʿazīz étme Rabb-i ʿizzet-içün / Bize ḥabs ü **belā** bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780) [belā,]*
37. Dōstdan gelse tāze tāze **belā** / ʿāşıḳ oldur ki ḳarşu varup aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [belā,]*
38. Dédi ben Yūsufam bu ḳardaşum / Çok **belā** gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [belā,]*
39. Ġam **belāsından** uyımazdı gözi / Gözde dil ḫūnı dilde ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [belāsından, -sı, -n, -dan]*
40. Ol **belādan** anı ḫalāṣ édeyin / Meclisümde nedīm-i ḫāṣ édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [belādan, -dan]*
41. Ṣabr éderse eger **belālaruma** / Gösterürse rıżā ḳażālaruma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 929). [belālaruma, -lar, -um, -a]*
42. ʿizzetüm ḫaḳḳı édem anı ʿAzīz / Bu **belādan** ḫalāṣ édüp anı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [belādan, -dan]*
43. Nāmı anuñ ki evliyādan olur / Dāyimā baḫşişi **belādan** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [belādan, -dan]*
44. Bu **belādan** olınca cānı ḫalāṣ / Oldı Rüḥü’l-Emīn hem-dem-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 935). [belādan, -dan]*
45. Bu **belāda** saña melāmet yoḳ / Dil-i bī-iḫtiyāra töhmet yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [belāda, -da]*
46. Bu **belāyı** o şāh-ı ḫūbāna / Étdiler tā varınca zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [belāyı, -y, -ı]*
47. Yönelen aña ıżṭırār-ıla / Ḳala ḫāṣā **belāda** zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158). [belāda, -da]*

48. Ger tevekkülden édesiz zādı / Olasız her **belānuñ** āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [belānuñ, -nuñ]*
49. ʿAcebā ḳanḳımuz günāh étdi / Ki bu dem bize bu **belā** yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [belā,]*
50. Anı añlatdı kim bize bu **belā** / Ol dem oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [belā,]*
51. Dédi ḥāżır mıduñ ol arada / Bu **belā** olduġında ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [belā,]*
52. Nāgehān irdi yār-ı ʿĪsī-dem / Gétdi cāndan **belā** göñülden elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [belā,]*
53. Ṣandı olmayan anda derd ü **belā** / Yoḳ yere çaġırur bu merd-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [belā,]*
54. Yüz çevürme **belālu** bülbülden / Luṭf-ı ḫoşdur laṭīf olan gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [belālu, -lu]*
55. Baġrı başlularuñ **belā-y-içün** / Gözi yaşlularuñ bükāsı-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 158). [belā-y-içün, -y, -içün]*
56. Düşde tuş olsa bir **belā**ya kişi / Şükr ü minnet olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [belāya, -y, -a]*
57. Çün ola şehr-i yār devlet-mend / İrmez iḳlīmine **belā** vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [belā,]*
58. Anca çekdüñ ġamı **belālarını** / Demidür süresin ṣafālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3916). [belālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
59. Gencler vérmişem bahāñ-ıçun / Rencler çekmişem **belāñ-ıçun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4386). [belāñ-ıçun, -ñ, -ıçun]*
60. Ki Zeliḫā **belā-y-ıla** ser-mest / Urdı şevḳ-ıla dōst destine dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [belā-y-ıla, -y, -ıla]*
61. Bu **belā-y-ıla** ḳaldı niçe zemān / Yaşı gözyaşı-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [belā-y-ıla, -y, -ıla]*
62. Çün Zeliḫa bu derd-ile ḳaldı / Vérdi her varını **belā** aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [belā,]*
63. Ne ʿacebdür **belānuñ** ahvāli / Degül idbārı gibi iḳbāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [belānuñ, -nuñ]*

belā çek: *Dert, sıkıntı çekmek; belalara maruz kalmak.*

1. Meger ol yola bu ekin ekmiş / Ḥāṣıl étmiş anı **belā çekmiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [belā çek, -miş]*
2. Genc-içün **çek**düm anca renc ü **belā** / Āḫir oldı naṣībüm ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [belā çek, -dü, -m]*
3. İlla yoḳdur bize mecāl-i viṣāl / Çoḳ **belā çek**meyince bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [belā çek, -me, -y, -ince]*
4. Bu ḳadar **çek**di çün **belā** Yūsuf / K'oldı zindāna mübtelā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [belā çek, -di]*

belā evi: *Belanın, musibetin çok olduğu yer. (Zindan).*

1. Ancılayın **belā evi** ḥāṣā / Sencileyin ḥabībe ola revā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4840). [belā evi,]*

belā gel: *Dert, sıkıntı gelmek; belalara maruz kalmak.*

1. Dé bunı **gel**se bir **belā** nāgāh / Hasbiyallah lā ilāhe sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 809). [belā gel, -se]*

belā ir: *Bela gelmek.*

1. Gözleri saña oldı-y-ısa ġıdā / Ḥaḳḳdan **ir**sün başuña ʿaynı **belā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1372). [belā ir, -sün]*

belā ol: *Çok sıkıntı ve üzüntü vermek, bela olmak.*

1. Ṣanduñuz siz baña **belā ol**a çāh / Buldum anda ṣafā-yı ünsu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [belā ol, -a]*
2. Az görinür gözine çok keremüñ / Çoḳ **belā ol**ur aña az elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [belā olur, -ur]*

belā şatun al: *Kişinin belaya kendisinin bulaşması, bir sorunla karşılaşması ya da kötü bir duruma düşmesi.*

1. Başuma yoḳ **belā ṣatun al**dum / Yaʿni derde devā ṣatun aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4961). [belā ṣatun al, -du, -m]*

belā sebaḳı: *Evet dersi, talimi (Kur'ān-ı Kerîm'in Āraf sûresinde bildirildiğine göre Allah'ın kullarını yarattıktan sonra onlara sorduğu, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" (Elestü bi-rabbiküm) sorusuna kulların verdiği "Evet" cevābıdır.).*

1. Levḥe yazʿışḳ-ıla **belā sebaḳ**ın / Cevher-ile pür eyle cān ṭabaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). [belā sebaḳı, -ın-n]*

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. Turdılar ḳarşu pāy-i ḫizmet-ile / Söz ḳapusın açup **belāġat** ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 678). [belāġat,]*

belālar ét: *Eziyet etmek, sıkıntı vermek, acı çektirmek.*

1. İḫvetüm baña çoḳ cefālar édüp / Ġurbete saldılar **belālar édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3728). [belālar ét, -üp]*

belāya ḳo: *Belaya düşürmek, sıkıntıda bırakmak.*

1. Serv-i bālāña eyle sāye beni / Gètme luṭf èt **ḳo**ma **belāya** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 741). [belāya ḳo, -ma]*

belāya ṣal: *Derde, musibete, sıkıntıya sokmak II bela içine sokmak.*

1. İy beni derd-ile **belāyaṣal**an / ʿIşḳ odına yaḳup hevāya ṣalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494). [belāya ṣal, -an]*

belāya yaḳ: *Sıkıntıda bırakmak, gam ve kedere maruz bırakmak.*

1. Étme te'ḫīr ḫayrı cānuñ-ıçun / Beni ṭap **yaḳ belāya** anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [belāya yaḳ,]*

belā-yıʿazīm: *Büyük bela, dert.*

1. Berakātıy'la ṭoldı ol iḳlīm / Mündefīʿ oldı ol **belā-yıʿaẓīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [belā-yıʿaẓīm,]*

belā-yı darbet-i nīş: *İğnenin verdiği acı, elem (Akrep iğnesi bağlamında.)*

1. Dayim olmaz **belā-yı darbet-i nīş** / Müstemirdür velīʿadāvet-i ḫʷīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 557). [belā-yı darbet-i nīş,]*

belā-yı elem: *Dert, keder belası.*

1. Ne recā-yı kerem ne şevḳ-i vefā / Ne **belā-yı elem** ne ẕevḳ-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [belā-yı elem,]*

belā-yı fürḳat: *Ayrılık belası.*

1. Beni ṭap yaḳ **belā-yı fürḳat**-ile / Teşneyem ḳandur āb-ı vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [belā-yı fürḳat, -ile]*

belā-yı ġam: *(Aşkın neden olduğu) derdin belası.*

1. Ġālib olsa **belā-yı ġam** özine / Pend éderdi bu resme kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [belā-yı ġam,]*

belā-yı ġarīb: *Görülmemiş bela.*

1. Yémemiş ol ġazālümi bu ġarīb / Eyledüñüz buña **belā-yı ġarīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [belā-yı ġarīb,]*
2. Yémemiş ol ġazālümi bu ġarīb / Eyledüñüz buña **belā-yı ġarīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [belā-yı ġarīb,]*

belā-yı ġayret: *Amacına ulaşmak için yaptığı işler.*

1. Çün Zelīḫā **belā-yı ġayret**-ile / Yārdan ayru düşdi ġaflet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4948). [belā-yı ġayret, -ile]*

belā-yı ġurbet: *Gurbet belası II vatanından ayrı yaşama ḥālinin verdiği üzüntü (Asli vatan olan cennetten ayrılıp dünyaya gelmenin verdiği sıkıntı bağlamında).*

1. Géder-idüm bu dār-ı miḫnetden / Derd ü ġamdan **belā-yı ġurbet**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 327). [belā-yı ġurbet, -den]*

belā-yı ḥabīb: *Sevgilinin belası; aşktan gelen dert, keder.*
Ṭurfa ḫum-ḫānedür **belā-yı ḥabīb** / Ḳaderince irer kişiye naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4783). [belā-yı ḥabīb,]*

belā-yı hasret: *Hasret, özlem belası; sevgiliden ayrı olmanın belası.*

1. **Belā-yı ḥasret** ü efġan-ıla geçen bülbül / Olursa mevsim-i gül iricek hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [belā-yı ḥasret,]*

belā-yı insān: *İnsanın belası, musibeti.*

1. Ḳaşı miḥrābı ḳıble-i cāndur / Çeşm-i mesti **belā-yı insāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1990). [belā-yı insān, -dur]*

belā-yı ʿışḳ: *Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.*

1. Bitdi servi hevā-yı ʿışḳ-ıla / Oldı bālā **belā-yı ʿışḳ**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5591). [belā-yı ʿışḳ, -ıla]*

belā-yı kaḥṭ çek: *Kıtlık belası, musibeti çekmek; kıtlığa maruz kalmak.*

1. **Çek**memege **belā-yı ḳaḥṭ** cihān / Çeker-idi oraġı pīr ü cüvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5658). [belā-yı ḳaḥṭ çek, -me, -meg, -e]*

belā-yı nār-ı ʿaẓīm: *Büyük ateşin sıkıntısı, musibeti (Hz. İbrahim'in atıldığı ateş bağlamında.).*

1. Cedd-i aʿlā Ḫalīl İbrāhīm /Oldı aña **belā-yı nār-ı ʿaẓīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6015). [belā-yı nār-ı ʿaẓīm,]*

belā-yı rıḳḳıyyet: *Kulluk, kölelik, esirlik belası, musibeti.*

1. Baña anlardan irdi bu şiddet / Derd-i ġurbet **belā-yı rıḳḳıyyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [belā-yı rıḳḳıyyet,]*

belāyı şav: *Belayı, musibeti kaldırmak, defetmek II beladan kurtarmak.*

1. Kārbāndan **belāyı** çün **şavdı** / Anı cān-ıla cümlesi sevdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [belāyı şav, -dı]*

belā-yı vaḥdet-i çāh: *Kuyunun yalnızlık belası, musibeti. (Hz. Yusuf'un atıldığı kuyudua yalnız olması bağlamında.)*

1. Cāna yégdür **belā-yı vaḥdet-i çāh** / Eylemekden ʿadū yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 965). [belā-yı vaḥdet-i çāh,]*

belā-yı zindān: *Zindan belası, musibeti.*

1. Şaldum anı **belā-yı zindāna** / Tā dilin nerm éde o ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [belā-yı zindān, -a]*

beli: *Evet; doğrusu, elbette.*

1. Meyli ḳalbüñ **belī** iradī degül / Görklü oldur ki anı sevdi göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 374). [belī,]*
2. Cān-ı āşıḳ **belī** şeref bulmaz / Yār tirine çün hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [belī,]*
3. Ḥāl-i ʿāşıḳ **belī** ḳarār olmaz / Çünki ʿāşıḳda iḫtiyār olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [belī,]*

beli: *Elbette, evet, belli, malum.*

1. Derd-i ʿāşıḳ **belī** çü ṣādıḳ olur / Cān-ı maʿşūḳ aña ʿāşıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [belī,]*
2. Bi'l-ḥaḳīḳa **belī** bu sūr-i melāl / Birisi ḫᵛābdur birisi ḥayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [belī,]*

beli: *"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.*

1. ʿāşıḳ evvel **belī** fenāya irer / Ṣoñra dīdār-ıla ṣafāya irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530). [belī,]*
2. Olsa maʿşūḳ-ı dil **belī** çoban / Ḳadd-i ʿāşıḳ gerek aña çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [belī,]*
3. Ṭaşa baş ḳodı başa ḥayret eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur hemīşe **belī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [belī,]*

belki: *Hatta, üstelik.*

1. Göricek **belki** ḳaçdılar anı / Çağırup dédi Yūsuf iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [belki,]*
2. Ḥūb nergeslerini baġladı ḫᵛāb / Nice ḫᵛāb oldı **belki** mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [belki,]*

3. Étmedi Mālik ol bahāyı ḳabūl / **Belki** dédi ʿAzīze redd édüp ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [belki,]*
4. Siḥr-ile mār gibi Mārūtı / Çāha ṣalaydı **belki** Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [belki,]*
5. Ben seni kim cihāna vérmez-idüm / Ne cihān **belki** cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [belki,]*
6. Dédi kim cümle Mıṣruñ aʿyānı / Ḫᵛācesi mīri **belki** sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [belki,]*
7. **Belki** Ḥaḳḳ vérdi aña nuṭḳ-ı fasīḥ / Étdi Aʿrābī-y-ile baḥṣ-i sarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [belki,]*
8. Oturup Māh-ı Maġrib andan ırak / **Belki** aña yakīn ü cāndan ırak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [belki,]*
9. Yār-ile toldı bātın ü zāhir / **Belki** yār oldı evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [belki,]*
10. Ṣaḳınuñ ẓālime muʿīn olmañ / **Belki** anuñla hem-nişīn olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6161). [belki,]*
11. Dūr étme bu cānı Yūsufdan / Evvel al **belki** anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [belki,]*
12. Dediler çünki aslımuz birdür / Cismümüz **belki** faṣlımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [belki,]*
13. Biz neyüz **belki** māder-ile peder / Ḳoyalar pāye-i serīrine ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 640). [belki,]*

belki: *Belki, bir ihtimal.*

1. **Belki** ḫasmuñ-durur ḫışım dédigüñ / Zehr içürir saña ġamun yédügüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559).[belki,]*
2. **Belki** nefse iṭāʿat eyledüñüz / Kim bilür ne şenā'at eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1212). [belki,]*
3. Nice bir kendüñi ögüp ṣatasın / **Belki** āḫir çürük ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [belki,]*
4. Dédiler **belki** bu ʿaṭāyı Ḫudā / Kereminden müyesser étdi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [belki,]*
5. **Belki** ḫᵛāb içre gördi ol ḫᵛābı / ʻĀrif olmaz bu ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [belki,]*
6. **Belki** āḫir kemāle irse bu kār / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [belki,]*

belki: *Bilakis, aksine, belki.*

1. Ne yılan **belki** ejdehā-yı ʿaẓīm / Ṣıḳup eyler aña ʿaẕāb-ı elīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [belki,]*
2. ʿIşḳ ile **belki** bī-ḫōd oldı ne ḫᵛāb / Etdi cām-ı ṣebāne mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [belki,]*
3. Ḫᵛābını fitne bilmesün Yaʿḳūb / **Belki** oldı işi bu ḫᵛāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [belki,]*
4. Anı mülk-i cihāna vérmez-idi / Ne cihān **belki** cāna vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [belki,]*
5. Ṣanma iy bülbülüm hemān gülüñem / **Belki** hem göñli ḫaste bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [belki,]*
6. Ṣanma şemʿam hemān otaġuña ben / **Belki** pervāneyem çerāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [belki,]*
7. Bir kelāmına biñ güher véreyin / Ne güher **belki** cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [belki,]*
8. **Belki** dé bu ġarībi kim ister / Dil kebāb ü kebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [belki,]*
9. **Belki** dé kim alur ṭarīḥ ü cerīḥ / Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [belki,]*
10. **Belki** āzādeliḳ yüzinde o cān / Ne emīr-idi maʿnide ne şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [belki,]*
11. Démezem ben saña ʿAzīz oldum / **Belki** bir kem-terīn kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [belki,]*
12. Vérür aña cemād-iken cānı / **Belki** cāndan da yég görür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [belki,]*
13. Géçdi ʿāşıḳ kaçan ġam-ı şebden / Nice ġam **belki** mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [belki,]*

14. Vaṣl-ıla ʿışḳ olmadı kem aña / **Belki** oldı etem bu mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [belki,]*
15. Dilerem **belki** Rabb-i ʿizzetden / Ki geçe luṭf düp bu ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [belki,]*
16. **Belki** ʿillet vuṣūle mānīʿ idi / Ẕevḳ-i būs ü kenāra ḳānīʿ idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [belki,]*

belki: *Katiyetle, şüphesiz.*

1. Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḥi milk-iʾademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[belki,]*
2. Ḳalb-i kāfir ne ṭurfa **cāmid**dür / Sevmez ol ḥüsni **belki** cāḥiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267). [belki,]*

bem: *Tambur vb. sazların en kalın sesi veren teli.*

1. Aġladı anuñ içün ebr-ile yem / İñledi anuñ-ıla zīr-ile **bem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [bem,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

1. Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ḥāṣıl / Ne géc'oldı ṭapuñ **baña** vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [baña, -a]*
2. Eylemişdüñ **benümle** ʿahd-i temām / Étmege baña kendüñi iʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3465). [benümle, -(ü)m, -le]*
3. Ḳalurın ben bu yerde tā ki peder / İẕn-ile **bana** gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [bana, -a]*
4. Dédi kūdek **ben** olmazam ġammāz / Āṣkār étmezem nic' oldısa rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4657). [ben,]*
5. Dédi ẓulm étdise bu bende saña / Dilerem ṣuçunı bağışla **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [bana, -a]*
6. **Ben** daḥi uşda ṭutmuşam yüzümi / Saña teslīm étmişem özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [ben,]*
7. Çekdi Yūsuf **beni** duʿā'sı-y-ıla / Ḳıldı ikrām merḥabāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3794). [beni, -i]*
8. Ben seni ḥōş duʿā'ya irgürdüm / Buncılayın liḳaya irgürdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [ben,]*
9. Dedi Aʿrābī kāşkī **ben** de / Olay-ıdum bu ḳapuya bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [ben,]*
10. Yoḳ mı iy ādem oġlı sende kerem / Tā ki **ben** de duʿā'-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [ben,]*
11. Ḳalurın **ben** bu yerde tā ki peder / İẕn-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [ben,]*
12. Varıcaḳ anda faḳr u fāḳam-ıla / Ceẕbe irişdi **baña** nāḳam-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [baña, -a]*
13. Luṭf édüp aç yüzüme bāb-ı viṣāl / **Beni** ḳoma ḳapuda ḫalḳa miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [beni, -i]*
14. Diledüm oynayam anuñla hemān / **Beni** yandurdı düşdüm uş bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [beni, -i]*
15. Gönderürse aña eger **beni** şāh / Ḫʷābı taʿbīrine olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [beni, -i]*
16. Sözüm éşit **benüm** ki ṭoġrıdur / Bu kişiler ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [benüm, --üm, -]*
17. Ser-keş olup diye o tā'at-bin / **Beni** cehdümle ḳoy o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [beni, -i]*
18. Ki n'olaydı **ben** olaydum ol Nīl / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [ben,]*
19. Ki n'olaydı ben olaydum ol Nīl / **Bende** lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [bende, -de]*
20. Ḥüsnüñüñ kalesi girān-māye / **Bende** yoḳ ġamdan özge sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [bende, -de]*
21. Dédi duḫter olalı ʿışḳ ʿiyān / Gétdi ḳalmadı **bende** nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [bende, -de]*
22. Dédi duḫter olalı bu ḥālet / **Bende** ne ġayr ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [bende, -de]*

23. Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne nişān ḳaldı **bende** şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [bende, -de]*
24. Ḳalmadı şimdi **bende** ʿaḳl-ıla dil / Nʿola benden ḳaçarsa her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [bende, -de]*
25. Ḳaldı göñlüm-ile gözüm sende / Seni bilmen ḳaçan bulam **bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [bende, -de]*
26. Ṣatmaġ-ıçun getürmişem bunı **ben** / Ṣataram çünki ola ṣaġ ü esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [ben,]*
27. Her ki baña vérürse bir dīnār / Gösterem aña **ben** de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [ben,]*
28. **Ben** şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [ben,]*
29. Géce pervāneyem çerāġuña **ben** / Bekçiyem gündüz olsa bāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [ben,]*
30. Baña evvel görünse ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı **ben** nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [ben,]*
31. Görmişem **ben** cemāl-i Yaʿḳūbı / İşüdürem kemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3469). [ben,]*
32. Ḳālū belada ekdi çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / Bitürdi āb-ı derd-ile **ben** bī-nevāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [ben,]*
33. **Benden** selāmı kesdi selāmet çün eyledi / Dest-i melāmet-ile baña merḥabāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [benden, -den]*
34. Çün meded irmeye baña senden / Bilürem çare yoḳ baña **benden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [benden, -den]*
35. Söyle derd-i dilüñi cān-ı peder / Müşfiḳam saña **benden** étme ḥaẕer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [benden, -den]*
36. Aġlayaldan bu āb-rīzlerüm / **Benden** el yudılar kenīzlerüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2764). [benden, -den]*
37. Ḳalmadı şimdi bende ʿaḳl-ıla dil / Nʿola **benden** ḳaçarsa her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [benden, -den]*
38. Yoḳ cihānda benim gibi ġam-nāk / **Benden** iʿrāż édesin ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [benden, -den]*
39. **Benden** él bizdi ben vücūdumdan / Göge boyandı çarḫ dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [benden, -den]*
40. Ki Zelīḫāya **benden** eyle selām / Bilürem ḥālini ne-y-ise temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [benden, -den]*
41. *3431). [baña, -a]*
42. Ṣalduñ dilüme zülf-i perīşān ḫayālini / Kūy-i ḥużūrdan **beni** āvāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [beni, -i]*
43. **Ben** çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle sen beni daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [ben,]*
44. Ben çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle sen **beni** daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [beni, -i]*
45. İy gönül hevāña düşeli **ben** bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [ben,]*
46. İy **beni** derd-ile belāya ṣalan / ʿIşḳ odına yaḳup hevāya ṣalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494). [beni, -i]*
47. Çün ḫayālüñ göründi ḫᵛābumda / **Baña** oldı ḫayāl ḫᵛābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [baña, -a]*
48. Ne nişānuñı bulmışam ne seni / Bī-nişān édiser bu ġuṣṣa **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [beni, -i]*
49. **Beni** bir luʿb-ıla şikār étdüñ / Çün ḫayālüñi āşkār étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [beni, -i]*
50. Géce pervāneyem çerāġuña ben / Bekçiyem gündüz olsa bāġuña **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [ben,]*
51. Ṣūret-i rāzuñı nihān étme / Ṭoġruñam **baña** kec-gümān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2558). [baña, -a]*
52. **Ben** dilerdüm ḳılam bu hāli nihān / İlla ṣabrum dükendi oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [ben,]*

53. Sen uyan **ben** uyuyayım bir dem / Şāyed olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [ben,]*
54. K'iy Zelīḫā **ben** ādemī-zādem / Aṣlı ṭopraḳ nihāl-i āzādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [ben,]*
55. Ṣanma şemʿam hemān otaġuña **ben** / Belki pervāneyem çerāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [ben,]*
56. Ṣanma şemʿam hemān otaġuña ben / Belki pervāneyem çerāġuña **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [ben,]*
57. Pāk destüm olurdı dāmen-gīr / **Ben** olurdum ayaġına zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2732). [ben,]*
58. Geh anuñ gibi pādṣā ḫāṣā / **Ben** ṣu olam ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [ben,]*
59. Āh kim vaṣla olmadı çāre / Bilmezem n'eyleyem **ben** āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [ben,]*
60. Gelse **ben** teşne üstine o sehāb / Baña her dem oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [ben,]*
61. N'ola görsem o mihri **ben** ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [ben,]*
62. **Ben** ʿazīze resūl göndüreyin / Senüñ aḥvālüni ḫaber véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2860). [ben,]*
63. **Ben** nice ẓerreyem ki mihre irem / Daʿvī-yi mihr édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [ben,]*
64. Şeh velī refʿ éderse **ben** ḫāki / Taḫt édinsem yéridür eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [ben,]*
65. **Ben** o ḫākem ki nāgeh ebr-i bahār / Baña luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [ben,]*
66. Farż-ı ʿayn oldı şimdi **ben** cuya / Ki varam yüzüm üzre ol ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [ben,]*
67. Bu degül ol ṣanem ki **ben** gördüm / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [ben,]*
68. Zaġı **ben** sāye-i hümā ṣandum / Dāġı dil derdine devā ṣandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [ben,]*
69. Bende olmaz senüñ gibi bende / Yaraşur saña bende olam **ben** de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [ben,]*
70. Degülem **ben** ġulām-ı ḫalḳ ammā / Bilürem kendümi ġulām-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3281). [ben,]*
71. Déyem ol demde **ben** kimem ṭapuña / Ne belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [ben,]*
72. Eylemesün oġul bahānesini / Bilürem **ben** anuñ fisānesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3347). [ben,]*
73. **Ben** daḫi anı görmiş-idüm o dem / Ol benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [ben,]*
74. Ben daḫi anı görmiş-idüm o dem / Ol benümdür nite ki **ben** anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [ben,]*
75. Rāżıyam illa ḫarc édüp varı / **Ben** de olam anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [ben,]*
76. Ṭañlamazam bu işde **ben** anı / Vérmiş ol cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [ben,]*
77. Cemʿ olunsa eger ḳuṣūrum-ıla / Alıman **ben** anı ḳuṣūrum-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [ben,]*
78. **Ben** o ṣayyādam işi miḫnet olur / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [ben,]*
79. Buña **ben** vérmişem yégirmi direm / Anı vér baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [ben,]*
80. ʿışḳı anuñ **beni** esīr étdi / Ḥālümi nāle vü nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [beni, -i]*
81. **Beni** ol sidre mübtelā étdi / Kārumı cümle müntehā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [beni, -i]*
82. K'iy felek mihrüñ oldı ḳahr **baña** / Ḳahr édersin devām-ı dehr baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [baña, -a]*

83. K’iy felek mihrüñ oldı ḳahr baña / Ḳahr édersin devām-ı dehr **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [baña, -a]*
84. İy peder **baña** çāre ḳılmazsın / Zaḫmumuñ merhemini bulmazsıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2694). [baña, -a]*
85. Geh anuñ gibi pādşā ḥāşā / Ben şu olam ol ola bende **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [baña, -a]*
86. K’iy **baña** cevrini nihāyet éden / Göñlümüñ kişverini ġāret éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [baña, -a]*
87. Sāyenem dér-iken **baña** dāye / Ṣalmaz üstüme ʿār éder sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [baña, -a]*
88. İy **baña** ḳayd éden ḫayāli-y-ile / İy beni ṣayd éden cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [baña, -a]*
89. Ki **baña** zehr-i mārı feyż eyler / Mihr ü şefḳat deminde ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [baña, -a]*
90. Urur-iken ṣabā ṣafādan dem **/ Baña** her dem oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [baña, -a]*
91. Güneyik gibi boynum egsem aña / Ṣāyed ol yār mihr édeydi **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [baña, -a]*
92. Ben o ḫākem ki nāgeh ebr-i bahār / **Baña** luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [baña, -a]*
93. Luṭf édüp çünki cūdı ʿummānı / Gevherin **baña** étdi erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [baña, -a]*
94. **Baña** ol dem irer dem-i bāḳī / Ki beni bī-ḫōd éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [baña, -a]*
95. Şimdi meydān-ı ʿarża irmişler / **Baña** ādem ṣalup ḳıġırmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3268). [baña, -a]*
96. Ṣāyed ola ġulām-ı şāh olasın / Buñ deminde **baña** penāh olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3270). [baña, -a]*
97. Seni ol dem ki **baña** iy maḥbūb / Ṣatdı ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [baña, -a]*
98. Dédi iy ḫᵛāce-i kerīm-nihād / **Baña** Yaʿḳūbuñ adın eyleme yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3276). [baña, -a]*
99. Ol yiter **baña** kim Benī-Yaʿḳūb / Étdiler bunca ẓulm-ile āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [baña, -a]*
100. **Baña** anlardan irdi bu şiddet / Derd-i ġurbet belā-yı rıḳḳıyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [baña, -a]*
101. Dédi Mālik ki ḥālüñ étme nihān / Dilerem kimsin eyle **baña** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [baña, -a]*
102. Va’deler eyledi ki varup aña / Getürürseñ anuñ sözini **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [baña, -a]*
103. Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme bu ḳāli kim degül **baña** ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [baña, -a]*
104. Dédi Yūsuf aña daḫi iy yār / **Baña** bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [baña, -a]*
105. Cevr oḳına **beni** nişān étdüñ / Ḳahr-ıla ḳaddümi kemān étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2634). [beni, -i]*
106. Ol Ḫudā ḫaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [beni, -i]*
107. Çeşmüñi ʿayn-i mekr ü al étdi / **Beni** ḳaşuñ gibi ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [beni, -i]*
108. Cismümi mūy éden miyānuñ-ıçun / **Beni** dil-teng éden dehānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2649). [beni, -i]*
109. Dédi duḫter o zülf-i ʿālem-gīr / **Beni** zencīre çoḳdan étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [beni, -i]*
110. **Beni** ʿālemlere melāmet éden / ʿāleminde özi ferāġat éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2754). [beni, -i]*
111. İy baña ḳayd éden ḫayāli-y-ile / İy **beni** ṣayd éden cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [beni, -i]*
112. Dédi kim muşṭılañ **beni** şāha / Şükr édüp minnet étsün Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [beni, -i]*

113. Eylemezseñ eger güşāde **beni** / Étme bārī iken fütāde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2848). [beni, -i]*
114. Eylemezseñ eger güşāde beni / Étme bārī iken fütāde **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2848). [beni, -i]*
115. Yoḳ cihānda **benim** gibi ġam-nāk / Benden iʿrāż édesin ḫāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [benim, -im]*
116. Tañruñ-ıçun **beni** esirge felek / Cevr-i devrüñden ét dilümi dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [beni, -i]*
117. K'iy vaṭandan **beni** ġarīb ḳılan / Gül-iken ḫaste ʿandelīb ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [beni, -i]*
118. **Beni** oḳ gibi eyleyen pertāb / Ẓāhir édüp nişāne-i nāyāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3199). [beni, -i]*
119. ʿiyşumı telḫ éder anuñ adı / **Beni** nā-şād éder anuñ yādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [beni, -i]*
120. Dédi iy ḫᵛāce çün **beni** ṣatasın / Aşşı édüp murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [beni, -i]*
121. Dédi ol baġruma uran yara / **Beni** Maġribden éden āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [beni, -i]*
122. Ol ala gözleriy'le al étdi / Ḳaşı gibi **beni** ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [beni, -i]*
123. **Beni** dīvāne étdi sevdāsı / Ṭurmaz artar başumda ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [beni, -i]*
124. Bu degül ol ki ʿaḳlum aldı **benüm** / Eridi ḫasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [benüm, -üm].*
125. Dér-idüñ **baña** iy dil-ārāmum / Māh-ı Mışram ʿAzīzdür nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201). [baña, -a]*
126. Yoġ édüp eyle vāṣıl éde **beni** / Yoḳluġumdan da ġāfil éde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [beni, -i]*
127. Yoġ édüp eyle vāṣıl éde beni / Yoḳluġumdan da ġāfil éde **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [beni, -i]*
128. Baña ol dem irer dem-i bāḳī / Ki **beni** bī-ḫōd éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [beni, -i]*
129. Yāri bulmaḳda **baña** yār olsañ / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [baña, -a]*
130. Çün bunun şevḳi **bana** yār oldı / Milk-i Maġrib gözüme ṭar oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [bana, -a].*
131. Benden él bizdi **ben** vücūdumdan / Göge boyandı çarḫ dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [ben,]*
132. **Baña** evvel görünse ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [baña, -a]*
133. Eylemişdüñ benümle ʿahd-i temām / Étmege **baña** kendüñi iʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3465). [baña, -a]*
134. Buña ben vérmişem yégirmi direm / Anı vér **baña** ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [baña, -a]*
135. Yandurup ʿışḳ odına **ben**de beni / Göreyin bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [beni, -i]*
136. **Bene**m ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [benem, -em]*
137. Yandurup ʿışḳ odına bende **beni** / Göreyin bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [bende, -de]*
138. **Ben** ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [ben,]*
139. Nūr-ı dīdemden eyledi **beni** dūr / Ḳalmışam ḥasretiy'le ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1079). [ben,]*
140. Nūr-ı dīdemden eyledi beni dūr / Ḳalmışam ḥasretiy'le **ben** mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1079). [beni, -i]*
141. İlla n'édem ki ḥażret-i Reyyān / **Bensüz** olmaġa yoḳ-durur imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2925). [bensüz, -süz]*
142. Ben daḫi anı görmiş-idüm o dem / Ol **benümdür** nite ki ben anuñam *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [benümdür, -üm, -dür]

143. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh görünse bāri düşümde bu ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [benüm, -üm]*
144. Dédi şaḥrā-yı Mışr-ıdı vaṭanum / Anda bir ḳardaşum var-ıdı **benüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [benüm, -üm]*
145. Dédi bunı **benüm** içün ṣatasın / Dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳatasun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1635). [benüm, -üm]*
146. Görmişem ḫᵛāb içinde bir ṣuret /ʿilletüme **benüm** odur ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [benüm, -üm]*
147. Āşkār olalı bu ʿışḳ u hevā / Gelmemişdür **benüm** gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [benüm, -üm]*
148. Yoḳ cihānda **benüm** gibi bī-dil / Bī-ber u bī-nevā vü bi-ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [benüm, -üm]*
149. Şāyed ola **benüm** dil ārāmum / Gétmedin cān göre dil-ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [benüm, -üm]*
150. Géceler ḫidmetüñde dāye **benem** / Gündüzin ḳāmetüñe sāye benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [benem, --em, -]*
151. Géceler ḫidmetüñde dāye benem / Gündüzin ḳāmetüñe sāye **benem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [benem, --em, -]*
152. Meskenüm Mışr anuñ ʿazīzi **benem** / Ḫᵛān-i baḫtuñ nebāt-rīzi benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [benem, --em, -]*
153. Meskenüm Mışr anuñ ʿazīzi benem / Ḫᵛān-i baḫtuñ nebāt-rīzi **benem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [benem, --em, -]*
154. **Benem** ol teşne cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḫāli her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [benem, --em, -]*
155. **Benem** ol ḫaste kim ża‘īf ü ʿalīl / Teni ṣāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [benem, --em, -]*
156. **Benem** ol nā-tüvān ki seyle géder / Nāgehān berg-i ʿömri yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [benem, --em, -]*
157. **Benem** ol bī-nevā vü bī-idrāk / Nāgeh olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [benem, --em, -]*
158. **Benem** ol bī-baṣar esīr ü ‘amā / Müflis ü ac ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [benem, --em, -]*
159. Dédi iy ḥazret-i Resūl-i Ḫudā / Bu kişi **baña** étdi cevr ü cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [baña, --a, -]*
160. Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy’Allāh / Degülem **ben** bu kıṣṣadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [ben,]*
161. **Ben** bu yére ġarīb gelmiş-idüm / Vādi-yi ḥayret içre ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [ben,]*
162. **Ben** bulardan umar-iken çāre / Urdılar yaram üstine yara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [ben,]*
163. **Ben** bulardan umar-iken niʿmet / Çekdiler dişlerümi bī-ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [ben,]*
164. **Ben** bulardan umar-iken dermān / Bunlar étdürdiler bükān efgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1390). [ben,]*
165. Ḳaldum ansuz **ben** anda bunca zemān / Ḥālüm it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [ben,]*
166. Tā déyem **ben** daḥi naṣiḥatümi / Ḫarc édem genc-i dürc-i ḥikmetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [ben,]*
167. Ger bu ẓālimden almayam dādı / Saña **ben** eylerem bu bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [ben,]*
168. Hem-dem olsa **benüm-ile** ol şīr / Nefret eylerdi şerrimüzden şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1396). [benüm-ile, -üm, -ile]*
169. Nitekim **baña** rahm édüp Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı bu dem ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [baña, -a]*
170. Sen bu bend-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [baña, -a]*
171. Her ki **baña** vérürse bir dīnār / Gösterem aña ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [baña, -a]*

172. Gözümüñ gétdi ḫᵛābı vardı saña / Ḫᵛāb-ı rāḥat ḫayāl oldı **bañа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [bañа, -a]*
173. Burc-ı ḳaṣrumda ola tābende / **Bañа** ferzend ola şehe bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3423). [bañа, -a]*
174. Umduġuñ bu fikri **ben** daḫi éderem / Bilmezem bu naḥīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [ben,]*
175. Umduġuñ bu fikri ben daḫi éderem / Bilmezem bu naḥīfi **ben** n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [ben,]*
176. **Ben** bunı aldum arpa deñlü zere / Ṣaçdum ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [ben,]*
177. Bunı **bañа** muʿabbir-i remmāl / Medḥ édüp démiş-idi ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1797). [bañа, -a]*
178. **Benden** olsun saña beşāretler / Geliserdür başuña devletler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1832). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Akşemseddin).*

1. Gétdi ol ġamda **ben** muḳīm oldum / Cevrden süfte-dil yetīm oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Hz. Yusuf).*

1. Göricek aġlayasın ol cāyı / Añasın **ben** ġarīb ü tenhāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [ben,]*
2. Aġlayın **ben** ġarībüñ eşkiy'çün / Cū-yı Kevser aḳıda köşkiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1020). [ben,]*
3. Ḳul olup ḳıymete ṣatılsam **ben** / Semenüme bulunmayaydı semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1060). [ben,]*
4. Aġlayıcaḳ **benümçün** ol ḥayvān / Ben de olsam ʿaceb degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [benümçün, -üm, -çün]*
5. Ol **benümçün** dér ekri mī meṣvāh / Ben anuñçun neçün olam bed-ḫᵛāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3984). [benümçün, -üm, -çün]*
6. Aġlayıcaḳ benümçün ol ḥayvān / **Ben** de olsam ʿaceb degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [ben,]*
7. Dédi **ben** Yūsuf ibn -i Yaʿḳūbam / Mübtelā-yı cefā-yı āṣūbam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3727). [ben,]*
8. İḫvetüm **bañа** çoḳ cefālar édüp / Ġurbete saldılar belālar édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3728). [bañа, -a]*
9. Ḳarārı yoḳ **bañа** çün hem-dem ola zülfi gibi / Enīsüm olmadı çün baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [bañа, -a]*
10. Kimsenem yoḳ ki ḥālüm añam aña / Derd-i ġurbetde hem-dem ola **bañа** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [bañа, -a]*
11. Baña ol terbiyetler étmişdür / Etüm etmeġi-y-ile bitmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3976). [bañа, -a]*
12. Vācib oldur **bañа** ki her anda / Rām olam aña cümle fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [bañа, -a]*
13. Beni ferzend édüp o ferzāne / **Bañа** vérdi emānet-i ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3982). [bañа, -a]*
14. Var-iken bende vahye istiḥḳāḳ / Cedd-iken **bañа** ḥażret-i İsḥāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [bañа, -a]*
15. Beni sevmekde fitneler çoḳdur / **Bañа** dil verene feraḥ yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [bañа, -a]*
16. Beni ʿammem édindi kendüye yār / İftirā étdi **bañа** āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [bañа, -a]*
17. Dédi Yūsuf ki iy ḫudāvendüm / Bendeñem **bañа** yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [bañа, -a]*
18. **Bañа** ol kāra eyle fermānı / Ki édem pāk saʿy-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [bañа, -a]*
19. Yéleyin ḫiẕmetüñde yél gibi / **Bañа** da eylük eyle él gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [bañа, -a]*

20. Eylesem bu günāhı ṭuysa o şāh / Déye mi **bana** ekri mī meş̲vāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [bana, -a]*
21. Dédi Yūsuf **bana** ne sūd iy cān / Benüm-içün irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [bana, -a]*
22. Ḳahra ireʿale'l-ḫuṣūṣ ʿAzīz / Luṭf éderken **bańa** ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [bańa, -a]*
23. Ṫāḳatüm gétdi **bańa** ārām ol / Ḫāh-nā-ḫāh emrüme rām ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4494). [bańa, -a]*
24. Neçün étmen ḥayā ben ol Ḥayydan / Ki yaḳındur **bańa** ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [bańa, -a]*
25. Ki Zelīḫā sözinde kāz̲ibdür / Ḳaçaram ben o **bańa** ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [bańa, -a]*
26. **Bańa** geh ṣaġdan irdi geh ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [bańa, -a]*
27. Mekr-ile ṣaldı **bańa** ḳāṣidini / Bilmedüm ben bu ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [bańa, -a]*
28. ʿĀḳıbet **bańa** mekr-ile uydı / Beni ḫalvet-sarāyına ḳoydı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [bańa, -a]*
29. Bunlaruñ ṣoḥbetinden iy Ḥannān / Yég-idi **bańa** gūşe-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4856). [bańa, -a]*
30. Göricek ḳahrumı benüm él aña / Ṭaʿn olunmazdı mihri-y-ile **bańa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [bańa, -a]*
31. **Bańa** olmaḳdan iftirā-yı fırāş / Yég-idi cān tenümden olsa tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5203). [bańa, -a]*
32. **Bańa** tefviz édüñ bu tedbiri / Görelüm her ne-y-ise taḳdīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5273). [bańa, -a]*
33. Ki bu tesbiḥ-ḫᵛānı **bańa** getür / Cümle maḳṣūdını yérine yitür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [bańa, -a]*
34. **Bańa** yapduñ ṣafā-y-içun ḫāne / Cennet eyvānı gibi kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [bańa, -a]*
35. Ol ki luṭfın muḳadder étdi **bańa** / Ehl-i Mısrı musaḫḫar étdi bańa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [bańa, -a]*
36. Ol ki luṭfın muḳadder étdi bańa / Ehl-i Mısrı musaḫḫar étdi **bańa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [bańa, -a]*
37. **Bańa** çoḳ raḥmet irdi Raḥmāndan / Ki ḫalāṣ étdi bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [bańa, -a]*
38. **Bańa** sensin velī dü ʿālemde / Beni ḳoma bu ḫāne-i ġamda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [bańa, -a]*
39. Görmeyelden peder cemālini **ben** / Bilmezem nice oldu ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [ben,]*
40. **Ben** Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / Ne serüm var ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [ben,]*
41. Ol benümçün dér ekri mī meş̲vāh / **Ben** anuñçun neçün olam bed-ḫᵛāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3984). [ben,]*
42. Her ne yol kim bu ḳavme olmaya rāh / Gétmezem **ben** aña maʾāz̲a Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [ben,]*
43. **Ben** kimem kim olam saña demsāz / Bir ṭaʿāma ʿAzīz-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [ben,]*
44. Degülem **ben** o kimse kim ġayra / Şerr édem uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [ben,]*
45. **Ben** nice ādemüm ki cür'et édem / Ehl-i iḥsānuma isā'et édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4487). [ben,]*
46. **Ben** utanman Ḫudā-yı binādan / Ḥayy u Ḳayyūm u Rabb-i dānādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4540). [ben,]*
47. Neçün étmen ḥayā **ben** ol Ḥayydan / Ki yaḳındur bańa ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [ben,]*
48. Ki Zelīḫā sözinde kāz̲ibdür / Ḳaçaram **ben** o bańa ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [ben,]*
49. Mekr-ile ṣaldı bańa ḳāṣidini / Bilmedüm **ben** bu ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [ben,]*

50. Dédi **ben** Yūsufam bu ḳardaşum / Çok belā gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [ben,]*
51. Ki sizi **ben** melāmet eylemezem / Cevr ü ẓulm-ile töhmet eylemezem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6060). [ben,]*
52. Ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ u ḳalem / **Bendedür** aña bunca biñ ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3556). [bendedür, -de, -dür]*
53. Görmeyelden peder cemālini **ben** / Bilmezem nice oldu ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [ben,]*
54. Görmeyelden peder cemālini ben / Bilmezem nice oldu ḥālini **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [beni, -i]*
55. **Beni** aldı ʿale'l-ḫuṣuṣ ʿAzīz / Tā olam aña menfaʿat-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981). [beni, -i]*
56. **Beni** ferzend édüp o ferzāne / Baña vérdi emānet-i ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3982). [beni, -i]*
57. Dé Zelīḫāya benden olsun dūr / **Beni** ṭutsun kerem ḳılup ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3992). [beni, -i]*
58. Umaram luṭf-ı Rabb-i ʿizzetden / **Beni** ırmaya rāh-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3993). [beni, -i]*
59. **Beni** sevmekde fitneler çoḳdur / Baña dil verene feraḥ yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [beni, -i]*
60. **Beni** her kim ki şādi-yi dil éder / Göñlüne derd ü ġuṣṣa ḥāṣıl éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [beni, -i]*
61. **Beni** ʿammem édindi kendüye yār / İftirā étdi baña āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [beni, -i]*
62. Pederüm oldı çün muḥibb-i ṣarīḥ / İḫvetümden **beni** ḳılup terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [beni, -i]*
63. Milk-i Kenʿāndan étdiler **beni** dūr / Düşdüm uş ḫāk-i Mıṣra ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [beni, -i]*
64. Seyyide seyyid olımaz bende / **Beni** luṭf eyle étme şermende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4045). [beni, -i]*
65. Dilümi ṭutdı zülf-i dil-gīrüñ / **Beni** dīvāne étdi zencīrüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4372). [beni, -i]*
66. **Beni** bu bend-i ġamdan āzād ét / Ġamdan āzād eyleyüp şād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [beni, -i]*
67. ʿĀḳıbet baña mekr-ile uydı / **Beni** ḫalvet-sarāyına ḳoydı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [beni, -i]*
68. İy **beni** ġarḳ éden fürūġ-ıla / Töhmet étdürme bu dürūġ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [beni, -i]*
69. **Beni** zenler zināya yilterler / Nāra éltür hevāya yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [beni, -i]*
70. Leşker-i Mıṣra eyledüñ **beni** şāh / ʿilm-i taʿbīre eyledüñ āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6180). [beni, -i]*
71. Baña sensin velī dü ʿālemde / **Beni** ḳoma bu ḫāne-i ġamda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [beni, -i]*
72. Kāşki **ben** de ölsem anacuġum / Saña hem-türbe olsam anacuġum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [ben,]*
73. Beni şevḳ-ile étdi dem-beste / Çaġırımadum anda **ben** ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [ben,]*
74. Noḳtayam **ben** kitāb-ı ṣunʿından / Ẕerreyem āftāb-ı ṣunʿından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1946). [ben,]*
75. Dédi Yūsuf bana ne sūd iy cān / **Benüm-içün** irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [benüm-içün, -üm, -içün]*
76. **Beni** bu tāb içine ṣalmaz-ıdun / Yandurup āb içine ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [beni,]*
77. **Benden** ol demde vérseñ aña ḫaber / Cānına ḥasret odı étmez eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [benden, -den]*
78. Dé Zelīḫāya **benden** olsun dūr / Beni ṭutsun kerem ḳılup ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3992). [benden, -den]*
79. Ki bugün çünki **benden** el çekesin / Mezra'-ı ḳalbe toḫm-ı ṣabr ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [benden, -den]*

80. Dāma düşürdüm anı dāmenden / Ḳaçdı dāmānı çāk olup **benden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [benden, -den]*
81. Eyler ammā bu **benden** istiġnā / Dilemez vaṣlına irem ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [benden, -den]*
82. Dédi Yūsuf ki iy bürāder-i pāk / **Benüm** ucumdan olma sen ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [benüm, -üm]*
83. Her birüñüz otırıcaḳ yérine / Boş ḳalup çün **benüm** yérüm yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [benüm, -üm]*
84. **Benüm** aġladuġımı yād édesin / Dād-ıla ḥazīni ṣād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1016). [benüm, -üm]*
85. Göricek teşneyi yā-ḫōd acı / Açlıġum yād édüp **benüm** acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [benüm, -üm]*
86. Yā İlāhī seversen ecdādum / Bu siyeh-rūdan al **benüm** dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [benüm, -üm]*
87. Bir ṭanuḳ vér **benüm** bu daʿvama sen / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [benüm, -üm]*
88. Bu iş-içün aransa rū-yi zemīn / Ne bilür var **benüm** gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [benüm, -üm]*
89. Aġlar-ısañ **benüm-çün** iy ḳardaş / Yarın oduñ söyündüre ol yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [benüm-çün, -üm, -çün]*
90. Toyladuñ ḫalḳı ḫʿān-ı şefkāt-ile / **Ben**i ṣād èt bugün icāzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [beni, --i]*
91. Dédi Yūsuf añа ser-efgende / İy **benüm** gibi ṣad saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [benüm, --üm]*
92. Aldamañ siz **beni** yalan söz-ile / Ben inanmam size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [beni, -i]*
93. **Beni** sizden Ḫudā çün étdi cüdā / Bir nefes ḳatlanuñ be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [beni, -i]*
94. **Beni** şevḳ-ile étdi dem-beste / Çaġırımadum anda ben ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [beni, -i]*
95. Dédi Yūsuf o demde yā Settār / **Beni** setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [beni, -i]*
96. Dedi Yūsuf **beni** görüp bu şütür / Gözleri ne-y-içün oldı yaş-ıla pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [beni, -i]*
97. Dédi yoġ-ısa iʿtimāduñ eger / Bile gönder **benümle** bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [benümle, -üm, -le]*
98. İy Semī' ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿAlīm / **Bende** ger var-ısa günāh-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [bende, -de]*
99. Var-iken **bende** vahye istiḥḳāḳ / Cedd-iken baña ḥażret-i İsḥāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [bende, -de]*
100. **Baña** anuñçun oldısa bu cezā / Anı ʿafv eyle iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [baña, -a]*
101. Ḥayret irişdi ḥasret-ile **baña** / İḫtiyārum ḳomadı düşdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [baña, -a]*
102. Cümle kişverde ber-güzīde **benem** / Ṣādef-i ʿāleme ferīde benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [benem, -em]*
103. Cümle kişverde ber-güzīde benem / Ṣādef-i ʿāleme ferīde **benem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [benem, -em]*
104. Ġālibā bu hezār dīde-felek / Görmedi **baña** beñzer ins ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [baña, -a]*
105. **Baña** mihnet deminde yār olsa / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 600). [baña, -a]*
106. Milk-i Kenʿāndan étdiler beni dūr / Düşdüm uş ḫāk-i Mışra **ben** mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [ben,]*
107. Dédi **ben** nice varam ol ḫāna / Ki yoġ-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [ben,]*
108. **Ben** de terk étmezem bu zindānı / Olmayınca şehüñ bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [ben,]*
109. K'ol zenānı ki kesdi cümlesi dest / **Beni** görüp çün oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [beni, -i]*

110. Cemʿ édüp ṣora mācerālarını / **Ben** giriftāra iftirālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5199). [ben,]*
111. Ṣora **benden** ne gördiler o zenān / Ṣaldılar dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [benden, -*
112. *den]*
113. **Ben** de ol luṭfuña ʿivaż iy māh / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [ben,]*
114. Siz ya cāsūs u ya-ḫōd uġrısız / Sezemen **ben** sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [ben,]*
115. Dédi **ben** olayım ḳarındaşuñ / Yéme göz yaşı-y-ıla tek aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [ben,]*
116. Dédi ṭap dök ġam-ı firāḳ-ıla yaş / Ki **benem** ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [benem, -em]*
117. Sizi **ben** göricek dédüm uġrı / Āḫir oldı benüm sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [ben,]*
118. Sizi ben göricek dédüm uġrı / Āḫir oldı **benüm** sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [benüm, -üm]*
119. Naẓarét yā İlāhī şeybetüme / Raḥmet eyle **benüm** bu riḳḳatüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Yakup).*

1. **Beni** muṣībet-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿaceb beşāret-ile nāgehān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [beni, -i]*
2. **Beni** tāp eyle Yūsufumdan dūr / Şimdiden gérü aña vér destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [beni, -i]*
3. Serv-i bālāña eyle sāye **beni** / Gètme luṭf èt ḳoma belāya beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 741). [beni, -i]*
4. **Beni** bu dem ne ḫōş ki yād étdüñ / Ḫaber-i Yūsuf-ıla şād étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [beni, -i]*
5. Çāre ne çünki eyledi taḳdīr / **Beni** derde seni ʿAzīze esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [beni, -i]*
6. **Baña** ansuz ne cān gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [baña, -a]*
7. Serv-i bālāña eyle sāye beni / Gètme luṭf èt ḳoma belāya **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 741). [beni, -i]*
8. Dédi yā Rabbī sen oñar kārı / **Ben**den ayırma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [benden, -den]*
9. Ben daḫi yaşda olıcaḳ o ḳadar / Anı géydürmiş-idi **baña** peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [baña, -a]*
10. Démiş-idi **baña** bir oġluñ ola / Ki cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [baña, -a]*
11. **Ben** unutman seni gözüm nūrı / Sen daḫi dāyim añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [ben,]*
12. Ḫande sensüz bulunmaya bende / Sen daḫi **ben**süz eyleme ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815). [bensüz, -süz]*
13. Seni **benden** ḳażā çün étdi cüdā / Dilerem kim refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [benden, -den]*
14. Gétdüñ iy ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn / Ḳaldum āh ü ġam-ıla **ben** miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [ben,]*
15. **Ben** umardum ki şāh olaydı ṭapuñ / ʿāleme secde-gāh olaydı ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [ben,]*
16. **Ben** seni kim cihāna vérmez-idüm / Ne cihān belki cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [ben,]*
17. **Ben** seni kim gül-ile urmaz-ıdum / İncine déyu iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [ben,]*
18. **Ben** bu derdümi kime aġlayayın / Ḫaste göñlümi kime baġlayayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [ben,]*
19. Zülfüñi ḳoḳmayalı **ben** miskīn / Ṭolmışam ḫūn-ıla çü nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247). [ben,]*
20. Yaturam géce olsa baġrı yanuḳ / Ṭāli'üm ḫʿāb içinde **ben** uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [ben,]*

21. **Benüm** ol serv-i ḳāmetüm ḳanı / Toġrı söyleñ ki n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [benüm, -üm]*
22. Dédi Īnāsa rıfḳ u līnet ile / **Ben**i tap yaḳ firāk u ḥasret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [beni, -i]*
23. ʿAcebā ḳanda ḳalduñ iy Yūsuf / **Beni** odlara ṣalduñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [beni, -i]*
24. Dédi ebnāsına tebessüm édüp / **Beni** ṭap aġladuñ teraḥḥüm édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [beni, -i]*
25. Dér-idi ḳanda gétdüñ iy Yūsuf / **Beni** āvāre étdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [beni, -i]*
26. Ben daḫi yaşda olıcaḳ o ḳadar / Anı géydürmiş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [ben,]*
27. Ḫande sensüz bulunmaya **ben**de / Sen daḫi bensüz eyleme ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815). [bende, -de]).*
28. Gerçek étdüñ **benüm** gümānlarumı / Ẓāhir étdüñ yavuz nişānlarumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1138). [benüm, -üm]*
29. Derdüme var-ısa **benüm** dermān / Anı eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [benüm, -üm]*
30. Seni **benden** ayırdı düşmenler / Dil mūradına irdi düşmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1142). [benden, -den]*
31. **Benden** ayırdı ol cemīli Celīl / Göñlüme lāzım oldı ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [benden, -den]*
32. Ḳorḳ Ḫudādan ḳırmasın andan / Ya Ḫudādan utan ya-ḫōd **benden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [benden, -den]*
33. **Beni** vaṣluñdan étdiler maḥrūm / Yaḳdılar ḥasretüñde niteki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1143). [beni, -i]*
34. Ḳoñ yalanı Ḫudāyı yād eyleñ / **Beni** ṭoġrı söz-ile şād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [beni, -i]*
35. Aldamañ siz beni yalan söz-ile / **Ben** inanmam size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [ben,]*
36. Ḳalmışam ḥasret ü firāḳ-ıla **ben** / Yanaram nār ü iştiyāḳ-ıla **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [ben,]*
37. Ḳalmışam ḥasret ü firāḳ-ıla **ben** / Yanaram nār ü iştiyāḳ-ıla **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [ben,]*
38. Görmez oldum senüñ cemālüñi **ben** / Bilmezem nice oldı ḥālüñi **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [ben,]*
39. Görmez oldum senüñ cemālüñi **ben** / Bilmezem nice oldı ḥālüñi **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [ben,]*
40. **Ben** nice yanmayam ġazālum-ıçun / Ḳadd-i Yūsuf gibi nihālüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [ben,]*
41. Nice ṣabr eyleyem firāḳına **ben** / Nice ḳatlanam iştiyāḳına **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [ben,]*
42. Nice ṣabr eyleyem firāḳına **ben** / Nice ḳatlanam iştiyāḳına **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [ben,]*
43. Sergüẕeştüm ḳamu aña maʿlūm / **Beni** ḫāṣā ki eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [beni, -i]*
44. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni görmege lāyıḳ étdi **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [beni, -i]*
45. Ol daḫi gétdi ḳaldum āvāre / **Beni** luṭf ét esirge bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [beni, -i]*
46. Bilürem **ben** kemāl-i raḥmetini / Görürem ben o baḥr vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [ben,]*
47. Diler-idüm seni göreydüm **ben** / Yūsufuñ ṣıḥḥatin ṣoraydum ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [ben,]*
48. Diler-idüm seni göreydüm ben / Yūsufuñ ṣıḥḥatin ṣoraydum **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [ben,]*
49. Yūsufı ḳardaşı'yla ḫāṣıl édüñ / **Ben** ẓa'īfī murāda vāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5995). [ben,]*
50. **Ben** daḫi mübtelā-yı hicrānam / Dürd-i derd-ile mest ü ḫayrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6019). [ben,]*

51. Esen olsun ki ṭaġıdup anı / Geldi cemʿ étdi **ben** perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [ben,]*
52. Dédi **ben** gédicek bu ʿālemden / Rāhat éline menzil-i ġamdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6153). [ben,]*
53. Neye ṭaparsız ola bilsem **ben** / Dédiler aña kim ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [ben,]*
54. Bilürem ben kemāl-i raḥmetini / Görürem **ben** o baḥr vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [ben,]*
55. Siz de **benden** varuñ ferāġat édüñ / Gelmeyüp ṣoḥbetüme ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [benden, -den]*
56. Ki ḫaber ṣorar-ısa **benden** şāh / Her demüm miḥnet-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [benden, -den]*
57. Ṭoġrı dérem be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / Gelmedi daḥi **benden** uġrı veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [benden, -den]*
58. Bu sözi baña démeñüz zinhār / Daḥi étmeñ **benüm** yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [benüm, -üm]*
59. Kāşkī ol kerīme irsem **ben** / Derdüm aḫbārın aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [ben,]*
60. Kāşkī ol kerīme irsem ben / Derdüm aḫbārın aña vérsem **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [ben,]*
61. Dédi Yaʿḳūb irişdi **baña** ḫaber / Şimdi Mıṣra ʿAzīz olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [baña, -a]*
62. Getüre **baña** yine gétmişümi / Luṭf édüp bulıvére yitmişümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [baña, -a]*
63. Dédi iʿrāż eyleyüp Yaʿḳūb / Ṭap oḳuñ **baña** nāme-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [baña, -a]*
64. **Baña** bildür ḫayāt-ı Yūsufumı / Tā biraz defʿ édem te'essüfümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5978). [baña, -a]*
65. **Baña** ol bī-nişānumı bulıvér / Ten helāk oldı cānumı bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [baña, -a]*
66. Bu sözi **baña** démeñüz zinhār / Daḥi étmeñ benüm yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [baña, -a]*
67. Bū-yı Yūsufdan irdi **baña** şemīm / Sünbülini ṭaġıtdı gibi nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [baña, -a]*
68. **Benden** aña selam vāṣıl édüñ / Niʿmet aluñ murād ḫāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [benden, -den]*
69. Ki getüresiz anı **baña** yine / Étmeyesiz ziyānı baña yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [baña, -a]*
70. Ki getüresiz anı baña yine / Étmeyesiz ziyānı **baña** yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [baña, -a]*

ben: *''Ben'' birinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Muhammed.)*

1. Nesne bulmadı vérmege ol Emin / **Beni** ṣatuñ dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Hamdullah Hamdî)*

1. Dilerem senden iy Raḥīm ü Ġafūr / Ki **beni** Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [beni, -i]*
2. Dédi Yūsuf ki ol zemān ki peder / **Baña** eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [baña, -a]*
3. Yūsuf irmiş belāsı ġāyetine / İrmedüm **ben** cefā nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [ben,]*
4. Yūsufuñ çekdügümce ġuṣṣasını / Naẓmum oḳurdı **baña** ḳıṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 337). [baña, -a]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Yakup'un dayısı).*

1. Dédi müştaḳ-ıdum cemālüñe **ben** / İrdüm ummaz-iken viṣālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 419). [ben,]*
2. Dédi müştaḳ-ıdum cemālüñe ben / İrdüm ummaz-iken viṣālüñe **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 419). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Allah).*

1. Dédi vérdüm kemālümi **ben** aña / Sülüsāni cemālümi ben aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [ben,]*
2. Dédi vérdüm kemālümi ben aña / Sülüsāni cemālümi ben **aña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Hz. İshak)*

1. **Baña** sīmāda ol ola mānend / Cemʿ éde niçe ḫulḳi ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [baña, -a]*

ben: *" Ben " birinci tekil kişi zamiri. (Baziga: Şeddad bin Ad neslinden olup Mısır'da Amālika meliki Tābur'un kızıdır. Güzelliğinin şöhretiyle nam salmıştır öyle ki adeta kendi cemaline āşık ve mağrurdur.).*

1. Dédi uş varayın ẕekā gibi **ben** / Anı ḫōr édeyin Sühā gibi **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [ben,]*
2. Dédi uş varayın ẕekā gibi **ben** / Anı ḫōr édeyin Sühā gibi **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [ben,]*
3. Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı **baña** geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [baña, -a]*

ben: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri. (Züleyha).*

1. Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān seni **ben** / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [ben,]*
2. Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni **ben** / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [ben,]*
3. Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni **ben** / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [ben,]*
4. **Ben** aña İrmeg-içün cān u ser niṯār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [ben,]*
5. Dér-idi ṣevḳ-ıla sürüp aña rūy / Kāşki **ben** ola-y-ıdım saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [ben,]*
6. Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [ben,]*
7. Teşneyem laʿlüñüñ zülāline **ben** / Niçe bir yanayın ḫayāline **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [ben,]*
8. Teşneyem laʿlüñüñ zülāline **ben** / Niçe bir yanayın ḫayāline **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [ben,]*
9. Düşde ṣayd olalı ḫayālüñe **ben** / Āşnā olmışam cemālüñe **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [ben,]*
10. Şimdi kim vaṣluñ-ıla şādem **ben** / Ne-y-içün böyle nā-murādem **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [ben,]*
11. Teşneyem **ben** sen Āb-ı Ḥayvānsın / Küşteyem ʿışḳuñ-ıla sen cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [ben,]*
12. Ney-i ḫuşküm tenüm pür-āteşdür / **Ben** oda yanduġum saña ḫōşdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [ben,]*
13. **Ben** bugün bu sarāy-ı ḫalvetde / Ḫᵛāb éderken ḫużūr-ı ġafletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4588). [ben,]*
14. Çünki oldum o demde **ben** bīdār / Ḳalmadı ferri benden étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [ben,]*
15. Size ʿarż eylese ʿiẕārın o nūr / **Ben** ġarībi ṭutarduñuz ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [ben,]*
16. Cān u dilden sevüp cemālini **ben** / Ārzū eyledüm viṣālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4770). [ben,]*
17. Cān u dilden sevüp cemālini ben / Ārzū eyledüm viṣālini **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4770). [ben,]*
18. Taḫta-i sīnem üzre **ben** anı / Yumadum gözden aḳıdup ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [ben,]*
19. Gétdi gül-zārına o bülbül-i rāz / Édeyin **aña** ben daḫi pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [ben,]*
20. Ḳılur vefāsını her dem **baña** nigār dirīġ / Cefālar étmegi ʿādet édindi yār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [baña, -a]*
21. Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṯār éderüm / Cihān gibi degül ol **baña** pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [baña, -a]*
22. Müdām içürdügi bāde yérine **baña** felek / Müdām ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḫḍar-ıla

(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [bańa, -a]

23. Ki **bańa** ṭaʿn édersin iy māder / Bilmedün gibi sırr-ı ḥāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [bańa, -a]*
24. **Bańa** serv-i murād-iken bu nihāl / Sāyesin menʿ éder ne ṭurfa bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [bańa, -a]*
25. Aġlamā aġlamaḳ **bańa** yaraşur / Gül ki gülmek hemīn saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [bańa, -a]*
26. **Bańa** mensūb ḳanda var-ısa kār / Her birinde hezār ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [bańa, -a]*
27. Ḳoduñ anuñ adını Beyt-i Ḥarām / Ḥarem-iken **bana** irişmedi kām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [bana, -a]*
28. Çün naṣīb étmedüñ **bańa** anı / Bāġa ek bārī toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [bańa, -a]*
29. Ḫāra düşdüm **bańa** meded eyle / Hecre sedd ol viṣāle kedd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [bańa, -a]*
30. K'iy ġamumda şefiḳ māderden / Meyl gelmez **bańa** o dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [bańa, -a]*
31. Nigerān olmaz ol nigār **bańa** / Nice ʿarż eyleyem nigārum aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [bańa, -a]*
32. Tūtiyā olsa ger tenüm ḫāki / Açmaya **bańa** dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [bańa, -a]*
33. Ki **bańa** ʿışḳ olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ anuñla bu ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [bańa, -a]*
34. Ṣoḥbetüñ **bana** nāz ü niʿmetdür / Eyle niʿmet ki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [bana, -a]*
35. Nergesüñi ter eylemez dūdı / **Bańa** bu oduñ ola mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [bańa, -a]*
36. Raḥmetinden véreli **bańa** vücūd / Éderem ḥażreti öñinde sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4534). [bańa, -a]*
37. And içüp gözyaşını étdi revān / Ki **bańa** Yūsuf eyledi bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [bańa, -a]*
38. Budur ol **bańa** töhmet étdügüñüz / ʿIşḳı-y-ıla melāmet étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4769). [bańa, -a]*
39. Yār oluñ **bańa** saʿy édüñ yāra / Meded eyleñ bu bī-meded-kāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [bańa, -a]*
40. Yére urdı ʿAzīz ʿizzetüñi / **Bańa** ışmarladı siyāsetüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4904). [bańa, -a]*
41. Cān-ı zindān olalı cānānum / **Bańa** zindān olupdur eyvānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4964). [bańa, -a]*
42. K'iy esīr-i fırāḳ-ı farḳ-ı melek / Seni hem-ser mi étdi **bańa** felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [bańa, -a]*
43. Y ārsuz **bańa** bag zjndāndur / Ḳaʿr-ı zindān anuñla būstāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5039). [bańa, -a]*
44. Taleb étdüm viṣālini cāndan / Çünki meyl olmadı **bańa** andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [bańa, -a]*
45. Gelmedi peyk-i bū-yı yār **bańa** / Söylemeñ kiẕbi āşkār bańa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5399). [bańa, -a]*
46. Gelmedi peyk-i bū-yı yār bańa / Söylemeñ kiẕbi āşkār **bańa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5399). [bańa, -a]*
47. İrmedüm vaṣl-ı yāre ben mehcūr / **Bańa** yégdür ki benden olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [bańa, -a]*
48. Ḳadre irgür beni çü ḳādir-isen / **Bańa** ol mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [bańa, -a]*
49. Her ki senden ḫaber getürse **bańa** / Zer nedür cān ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [bańa, -a]*
50. Gerçi miḥri **bańa** dürüst-idi / İlla mühr açamazdı süst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [bańa, -a]*
51. Sende kim var bu şekl-i zībāyī / **Bańa** mümkin midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [bańa, -a]*
52. Mevtdür **bańa** her ḥayat ansuz / Ḫōş kerāmet-durur memāt ansuz *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [baña, -a]

53. **Baña** ansuz semūm olur nefesüm / Dāyimā vaṣlıdur anuñ hevesüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [baña, -a]*
54. Tā ḳıyāmet yiter bu ġuṣṣa **baña** / Baḳmadum bir naẓar o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [baña, -a]*
55. Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş mi ki **bana** bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [bana, -a]*
56. Demidür **baña** ehl-i rāz olasın / Yine derdüme çāre-sāz olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3945). [baña, -a]*
57. Yoḳ cihānda **benüm** gibi bülbül / Ki anı ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [benüm, -üm]*
58. Ne bilürsin **benüm** dilümde ne var / Ne bilürsin benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [benüm, -üm]*
59. Ola mı **benden** özge şīrīn-kār / Eyledüm ḳandi seng-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [benden, -den]*
60. **Benden** eyle ḳaçarken ol dil-dār / Düşmek anuñ hevāsına düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [benden, -den]*
61. Dil ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum dem ol **benden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [benden, -den]*
62. Dédi iy dōst ḳaçma sen **benden** / Ḫavfa düşme üşenme düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [benden, -den]*
63. Çünki oldum o demde ben bīdār / Ḳalmadı ferri **benden** étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [benden, -den]*
64. Kāşkī **ben** de ol güni görsem / Kāşkī ben de ol güni görsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [ben,]*
65. Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni **ben** / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḥayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [ben,]*
66. Ki bugün **ben** de olmışam ḥayrān / Beni bilmen ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [ben,]*
67. Démezem **ben** saña ʿAzīz oldum / Belki bir kem-terīn kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [ben,]*
68. Seni **ben** gerçi bāġbān étdüm / İlla dil bāġına ziyān étdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [ben,]*
69. Ki bugün ben de olmışam ḥayrān / **Beni** bilmen ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [beni, -i]*
70. Dédi ol gün ki irdi **baña** melāl / İrmiş ol dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [baña, -a]*
71. **Beni** éden esīr-i miḥnet ü ġam / Ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf-ımış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3663). [beni, -i]*
72. Ne bilürsin benüm dilümde ne var / Ne bilürsin **benümle** n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [benümle, -üm, -le]*
73. Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḥayrān **beni** sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [beni, -i]*
74. Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān seni ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān **beni** sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [beni, -i]*
75. Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān **beni** sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [beni, -i]*
76. Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān **beni** sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [beni, -i]*
77. **Beni** bu ẕevḳ u ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [beni, -i]*
78. Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [beni, -i]*
79. Eyle oldum ġamuñ muḥītına ġarḳ / Ḳapladı pāydan **beni** tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [beni, -i]*

80. **Beni** maḫrūm-ı ẕevḳ-i kām étdüñ / Ḥarem-i vaṣluñı ḥarām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4112). [beni, -i]*
81. Her kime meyl éderse sizden o māh / Édesiz evvelā **beni** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [beni, -i]*
82. **Beni** yār eyledi çü bī-gāne / Cāna ne ḥāṣıl olsa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [beni, -i]*
83. Uyḳuda çün **beni** ġamuñ ḳapdı / Gözlerüm uyḳuya ḳapu yapdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4371). [beni, -i]*
84. Sen **beni** şād étmedüñ bir dem / Sīneme ṭoldı sīm yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [beni, -i]*
85. **Beni** ṭap yaḳ belā-yı fürḳat-ile / Teşneyem ḳandur āb-ı vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [beni, -i]*
86. Dilerem ḳoma tāb içinde **beni** / Rāḥatét cāme-ḫāb içinde **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [beni, -i]*
87. Dilerem ḳoma tāb içinde **beni** / Rāḥatét cāme-ḫāb içinde **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [beni, -i]*
88. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [beni, -i]*
89. Étme te'ḫīr ḫayrı cānuñ-ıçun / **Beni** ṭap yaḳ belāya anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [beni, -i]*
90. Küşte bulsa **beni** ḳatuñda ʿAzīz / Ḳatlüñe ḳasd éder çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [beni, -i]*
91. Cānuma vaṣluñı ḥarām étdüñ / **Beni** rüsvāy-ı ḫāṣ u ʿām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4738). [beni, -i]*
92. Māh-ı Maġrib dédi budur o ġulām / Ki **beni** yaḳdı ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [beni, -i]*
93. **Beni** étmezse kendüye vāṣıl / Ḳaʿrı zindān olur buña menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4772). [beni, -i]*
94. **Beni** meşhūr édeli şehre bu ad / Āşnā bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [beni, -i]*
95. Yād éder mi **beni** vefāsından / Yoḳsa unutdı mı cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [beni, -i]*
96. Ḥōş-idi tīġ-i mihri cān ü teni / Ṭoġrayup ẕerre ẕerre étse **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [beni, -i]*
97. Ḳadre irgür **beni** çü ḳādir-isen / Baña ol mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [beni, -i]*
98. ʿAdem evlā-durur bu varlıḳdan / **Beni** ḳurtar bu resme ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [beni, -i]*
99. **Beni** şimdi ki ḥaḳ yola ṣalduñ / Vér o nūrı ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [beni, -i]*
100. Sen **beni** yād étmedüñ hergiz / Göñlümi şād étmedüñ hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [beni, -i]*
101. Geh dér-idi anuñ gibi ḫōş-rā / **Beni** maḥrūm eylemez ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [beni, -i]*
102. Cānum ol dem ki düşde gördi seni / Şevḳa ṣalduñ hevān odıy'la **beni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [beni, -i]*
103. **Beni** bu gence eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum anı sen açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [beni, -i]*
104. Dédi ma'ẕūr tut **beni** iy yār / Yoġ-ıdı bende iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [beni, -i]*
105. Yine devr eyledi **beni** ḥayrān / Olmışam çarḫ gibi sergerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [beni, -i]*
106. **Beni** Yūsufsuz eyleme zinde / ʿömrümi ansuz étme pāyende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6195). [beni, -i]*
107. Şāyed olaydı çare-ḫʷāh **baña** / Anı da çoḳ görürseñ āh **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [baña, -a]*
108. Şāyed olaydı çare-ḫʷāh **baña** / Anı da çoḳ görürseñ āh **baña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [baña, -a]*
109. Nūr-ı dīde olursam aña eger / Eylemez ʿāleme **benümle** naẕar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [benümle, -üm, -le]*

110. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz dil / Āh kim **benden** oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [benden, -den]*
111. Yoḳ **benüm** gibi bir ḫatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla ura pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [benüm, -üm]*
112. Ya ṣafā sür **benümle** rindāne / Ya düşersin cefā-yı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4903). [benümle, -üm, -le]*
113. Düşde ṣayd olalı ḫayālüñe **ben** / Āşnā olmışam cemālüñe **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [ben,]*
114. Şimdi kim vaṣluñ-ıla şādem **ben** / Ne-y-içün böyle nā-murādem **ben** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [ben,]*
115. Sende ḫurmā vü **bende** şīr iy naḫl / Şīre şīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [bende, -de]*
116. Érmedi çünki ġonçaña dehenüm / Yéridür varlıġum yoġ olsa **benüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [benüm, -üm]*
117. Göricek ḳahrumı **benüm** él aña / Ṭaʿn olunmazdı mihri-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [benüm, -üm]*
118. Bile olaydı tā teniy'le tenüm / Cānum anuñladur nite ki **benüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [benüm, -üm]*
119. Dédi Yūsufda yoḳ ḫaṭā vü günāh / ʿ**Işḳı**-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [ben,]*
120. İrmedüm vaṣl-ı yāre **ben** mehcūr / Baña yégdür ki benden olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [ben,]*
121. İrmedüm vaṣl-ı yāre ben mehcūr / Baña yégdür ki **benden** olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [benden, -den]*
122. Bir ṣafā istesem eger senden / Çevürür her ṣafā yüzin **benden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [benden, -den]*
123. And iç incinmemeg-içün **benden** / Déyeyin ḫācetüm nedür senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5503). [benden, -den]*
124. Geh dér-idi nigār naḳş geçer / Aldayup **ben** ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [ben,]*
125. Dédi ma'ẕūr tut beni iy yār / Yoġ-ıdı **bende** iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [bende, -de]*
126. Bu dögün **bende** eyle tutdı ḳarār / Ṭopraġumdan çıḳa meger ki buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [bende, -de]*
127. **Bende** eblaḳ gibi siyeh-baḫtam / Cān-ıla gerçi ʿışḳına taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [bende, -de]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Mısır Azizi, Züleyha'nın kocası.).*

1. Sen ṣıduñ kāseyi yéyüp niʿamum / **Baña** cevr eyledüñ görüp keremüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4610). [baña, -a]*

ben: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri (Züleyha'nın dadısı).*

1. Diñle pendüm bu işde **ben** pīrem / Gözle rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Yusuf'un aynı anneden olan kardeşi Bünyamin).*

1. Dédi **ben** étmedüm bu ḫāle naẓar / Vérdi ḳardaşlarum bu resme ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [ben,]*
2. Ki **benüm** daḫi olsa ḳardaşum / Tek mi ḳalurdı bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [benüm, -üm]*

ben kimem: *Ben kimim ki; ben ne sıfatla ...*

1. **Ben kimem** ḫürmetüñi yéle vérem / Ḥaremüñe ḫıyānet-ile girem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4618). [ben kimem,]*

benān: *Parmak.*

1. Bir hüner-ver bulundı anda meger / Her **benānında** var hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [benānında, -ı, -n, -da]*
2. Şiddet-i bend-i sā'id-ile **benān** / Sīm-iken oldı pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1743). [benān,]*
3. Ḥüsnin ol dilberüñ kim éde ʿiyān / Ki **benānında** ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 77, Beyit 2361). [benānında, -ı, -n, -da]

4. Çün şehādet getüre bir maġfūr / Éde biñ dīvi bir **benān-ıla** kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [benān-ıla, -ıla]*

bencileyin: *Benim gibi.*

1. Olmasun kimse zār **bencileyin** / Yél gibi bī-ḳarār bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [bencileyin,]*
2. Bi-ḳarāram hemīşe sencileyin / Düşmesün derde kimse **bencileyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2633). [bencileyin,]*
3. Olmasun kimse zār bencileyin / Yél gibi bī-ḳarār **bencileyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [bencileyin,]*
4. **Bencileyin** olur mı bī-ḥāṣıl / Ki ne dildār var ḳatumda ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [bencileyin,]*

bend: *Bağ, engel; güçlük.*

1. İç ṭonı **bendini** o pāk-i cihān / Éki dügerdi bir açup o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [bendini, -i, -n, -i]*
2. Eyledüñ-ise zülfini pāmāl / **Bendüñ** olsun selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1373). [bendüñ, -üñ]*
3. Mālik anlara āferīn étdi / Yūsufuñ **bendin** āhenin étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1731). [bendin, -in]*
4. Sen bu **bend**-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [bend-ile, --ile]*
5. Eli ayaġı **bend**-ile beste / Ḥasret-ile żaʿīf ü dil-ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787). [bend-ile, --ile]*
6. **Bendi** géderdi pā vü destinden / Sildi yaşını çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [bendi, -i]*
7. **Bend**-ile ol żaʿīfi beste ḳılup / Cümle dendānunı şikeste ḳılup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [bend-ile, --ile]*
8. ʿuḳde ḫāll étmedi çü **bendinden** / Bir ḳaç efsūn oḳudı pendinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2582). [bendinden, -i, -n, -den]*
9. Ḳalbi ṭutduñ kemendi gözlersin / Baġladuñ cānı **bendi** gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [bendi, -i]*
10. **Bendi** ol düzde ur ki ḫᵛābumda / Mest édüp ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [bendi, -i].*
11. Dédi Yūsuf ki iy ḫudāvendüm / Bendeñem baña yiter ol **bendüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [bendüm, -üm]*

bend: *Bağ, zincir II tutsaklık.*

1. Pederi dédi ḳo bu tedbīri / Éderem saña **bend** ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [bend,]*
2. Çün Zelīḫa fīraḳa bulmadı ḥad / **Bend** ü zindāndan umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [bend,]*
3. Baña çoḳ raḥmet irdi Raḥmāndan / Ki ḫalāṣ étdi **bend** ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [bend,]*

bend: *Bağ, düğüm; anlaşılması çok zor iş, durum.*

1. Yoḳ bināsında pāre vü peyvend / ʿameli hūş-mend fikrine **bend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [bend,]*

bend: *Bağ, engel; pranga, kelepçe.*

1. Tañrıñ-ıçun éşit bu pendi ṣaḳın / Dūr olup pende olma **bende** yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [bende, -e]*
2. Yüz urup senden ister-ise viṣāl / Gıllı ḳo **bendüñ** olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [bendüñ, -üñ]*
3. Şimdiden gérü ṭutma anı ḫaḳīr / Boynına urma **bend**-ile zincir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [bend-ile, -ile]*

bend: *Bağ, engel; zindan, hapishane.*

1. Çün Zelīḫāya bu **bende** baġladı rāy / Aġladı bir géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [bende, -e]*

bend ét: *Bağlamak.*

1. **Bend éd**üp gey ṣaḳın bu oğlanı / Şāyed ola ki saña ḫīle éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 2333). [bend ét, -üp]*

2. Dügmesin **bend édüp** o sīmīn-ber / Dizdi kāfūra dāne-i ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [bend ét, -üp]*
3. Étdi kāfura pīrehen gülden / Müşke **bend étdi** tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [bend ét, -di]*

bend ét: *Bağlamak; hüküm ve tesiri altına almak.*

1. Pā-yi serve muḥāl-iken reftār / Ṣuyı **bend étdüñ** aña iy ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [bend ét, -dü, -n]*
2. Ne belādur ne fitnedür bu ḥibāl / **Bend éd**erler ricāli olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [bend ét, -er, -ler]*
3. Varalum cümle aña pend édelüm / Pend-ile tevsenini **bend édelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [bend ét, -e, -lüm]*
4. Çün Yehūdā bu resme pend étdi / Pend-ile dillerini **bend étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [bend ét, -di]*

bend ét: *Bağlamak II alıkoymak, tutsak etmek.*

1. ʿIşḳdur bī-ḳarār éden felegi / Çāh-ı Bābilde **bend éden** melegi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2314). [bend ét, -en]*
2. **Bend éder** aña bāb-ı esbābı / Ġayra meyl étmek olmaz aḥbābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [bend ét, -er]*
3. Ki ne cürm étdi ol şeh-i ḫūbān / **Étdüñüz** aña **bend**-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [bend et, -dü, -ñüz]*

bend ét: *(Kemer) bağlamak.*

1. Géydi sīmīn tenine ḥulle-i zer / **Bend étdi** miyāna Mışrī kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [bend ét, -di]*

bend ol: *Bağ, engel olmak.*

1. Dédiler Yūsufa ki iy ferzend / Can hümāsına ten niçe **ola bend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [bend ol, -a]*

bend ur: *Sıkıca bağlamak; kilit vurmak, kilitlemek.*

1. Çünki Mālik bu kesreti gördi / Ḫānesi ḳapusına **bend urdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [bend ur, -dı]*
2. Düşdüm ebrūñı görmeyüp tāba / **Urmışam bendi** bāb-i miḥrāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1245). [bend ur, -muş, -am]*
3. **Bend ur**up bāb-ı ḥisse her ādem / Seyr éderdi ḫayāl-ile ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2412). [bend ur, -up]*

bende: *Kul, köle.*

1. Ḳaçdı bizden bu **bende** serkeşdür / Yüz ṣuyın yéle vérür āteşdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [bende,]*
2. Dīn ü dānişden olsa ger āgāh / **Bendesin** sevmez-idi ol güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [bendesin, -sin]*
3. Bir münādī yanınca étdi nidā / Ki budur **bende** ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [bende,]*
4. Dédi Yūsuf ki iy ḫudāvendüm / **Bendeñem** baña yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [bendeñem, -ñ, -em]*
5. Vérür evvelde baʿzısı **bende**ye renc / Ḳılur āḫirde anı ṣaḥib-i genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [bendeye, -y, -e]*
6. Seni Ḥaḳḳ eyleye emīr-i cünūd / Édevüz saña **bende** gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [bende,]*
7. Ḥabeşī **bendesi** var-ıdı çü dūd / Ḳatı ḫōşñud-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [bendesi, -si]*
8. Seyyid ü ḫādim ü ṣaġīr ü kebīr / Ḫᵛāce vü **bende** vü ġanī vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [bende,]*
9. Cānib-i Şāma vardı çün Mālik / Oldı bir ḫūb **bendeye** mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [bendeye, -y, -e]*
10. Bende olmaz senüñ gibi **bende** / Yaraşur saña **bende** olam ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [bende,]*
11. Dür ki sulṭān ola ḫırīdārı / ʿaybdur anda **bende** bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [bende,]*
12. Burc-ı ḳaṣrumda ola tābende / Baña ferzend ola şehe **bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3423). [bende,]*

13. Olsun ol **bende** bī-ser ü bī-müşt / Şeh nemek-dānına ṣoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [bende,]*
14. Her ki ol **bendedür** Ḫūdāsına / Sīne ṭutar anuñ ḳażāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3282). [bendedür, -dür]*
15. **Bende** olmaduġına bu ḥūrī / Bize bürhān yiter yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [bende,]*
16. Ki dédük bunlara seni **bende** / Ger ṣorarlarsa eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [bende,]*
17. İy yüzi āftāb-ı tābende / Ḳanda olur senüñ gibi **bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [bende,]*
18. Étdi Mālik revān bu ḥīle-i pōst / Dédi vérdi bu **bendeyi** bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [bendeyi, -y, -i]*
19. Rāstlikten o **bende** kim ola pīç / Hīçe ṣat ṭutma anı ḳapuda hīç (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). *[bende,]*
20. Ḳahr-ıla ḳaʿr-ı çāha atdılar / ʿāḳıbet **bende** déyü ṣatdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827). [bende,]*
21. Ḳārbān ḫalḳı anda ḳaldılar / Her yana bir'ki **bende** ṣaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [bende,]*
22. Dédi ẓulm étdise bu **bende** saña / Dilerem ṣuçunı bağışla bana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [bende,]*
23. **Bende** gibi éderler aña sücūd / Göricek anı ol latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [bende,]*
24. Pes degül mi bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı ṣāhuñ bu dem saña **bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [bende,]*
25. Dédi Yūsuf aña ser-efgende / İy benüm gibi ṣad saña **bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [bende,]*
26. Naḳş-ı ḫüsnüñ ḫayāli cān tenüme / Tenüm-ise éşigüñe **bendeñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [bendeñ, -ñ]*
27. Seyyide seyyid olımaz **bende** / Beni luṭf eyle étme şermende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4045). [bende,]*
28. Olsalar iḫtiyārī ʿAbdullāh / Iżṭırār eylemezdi **bendeyi** ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5705). [bendeyi, -y, -i]*

bende: *Kul, köle (Allah'ın kulu insanlar bağlamında.)*

1. Dédi bu tuḥfe-i İlāhidür / **Bende**ye faẓl-ı pādṣāhīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 605). [bendeye, -y, -e]*
2. **Bende** ol dem ki éde ʿazm-i günāh / Anı ḥıfz étse menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [bende,]*
3. Her ki Ḥaḳḳ ḳapusına bende olur / ʿālem ol **bendeye** figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [bendeye, -y, -e]*
4. Her göñül kim ola ganī bi'llāh / Naẓarında anuñ çi **bende** çi ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [bende,]*
5. **Bende** yoġ añlasa biḍā'atini / Çoġ alur pādṣah niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [bende,]*
6. Olmayıcaḳ ʿināyet-i ezelī / **Bendeye** aṣṣı eylemez ʿameli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6056). [bendeye, -y, -e]*

bende: *Kul, köle (Âşık, tutkun bağlamında.).*

1. **Bende**-y-iken yüzüme mihr-ile māh / Yañılup bir dem étmez aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [bende-y-iken, -y, -iken]*

bende çek: *Bağlamak, esir etmek.*

1. Eyledi zülfi gibi bī-dīni / Āhenīn **bende çekdi** sīmīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1732). [bende çek, -di]*

bende düş: *Tuzağa düşmek.*

1. Tāb vér sünbülüñ kemendine / Tā ol āvāre **düş**e **bendi**ne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [bende düş, -e]*

bende édin: *Köle edinmek II kölesi haline getirmek.*

1. **Bende édindi** niçe cānları ʿışḳ / Ġāret eyledi ḫānmānları ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318). [bende édin, -di]*

bende ét: *Kul, köle etmek.*

1. Ṣatdılar Yūsufı çün iḫvānı / Mālike **bende étdiler** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [bende ét, -di, -ler]*
2. Yédi iḳlimi ṭutdı ġulġulesi / ʿālemi **bende étdi** silsilesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2372). [bende ét, -di]*

bende eyle: *(Allah'a) kul eylemek.*

1. Çün Zeliḫāyı zinde eyledi ʿışḳ / Aʿni Mevlāya **bende eyledi** ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [bende eyle,-di]*

bende fermān: *Emrine amade, emri altında olmak.*

1. Dédi Mālik ki **bende fermānam** / Luṭfuñuz niʿmetine mihmānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [bende fermān, -am]*

bende ḳıl: *Kul, köle etmek.*

1. Kerem ét ol Ḫudā-yı pāk-içün / Ki **ḳılur** cānı **bende** ḫāk-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2772). [bende ḳıl, -ur]*

bende ol: *Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek*

1. Buncılayın melik ṣıfatlu melek / **Bende**ñ **ol**dı saña daḫi ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [bende ol, -dı]*
2. Geh anuñ gibi pādşā ḫāṣā / Ben ṣu olam ol **ola bende** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [bende ol, -a]*
3. **Bende olmaz** senüñ gibi bende / Yaraşur saña bende olam ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [bende ol, -maz]*
4. Bende olmaz senüñ gibi bende / Yaraşur saña **bende olam** ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [bende ol, -am]*
5. Dedi Aʿrābī kāşkī ben de / **Ol**ay-ıdum bu ḳapuya **bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [bende ol, -a, -y, -ıdım].*
6. Sāl-i sābiʿde Mıṣruñ aḫrārı / Nān-ıçun **bende oldılar** varı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5704). [bende ol, -dı, -lar]*
7. Ḥüsni māt étdi māh-ı çār-dehi / Ḳaddine **bende ol**dı serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [bende ol, -dı]*
8. Faḫr-i ʿālemsin iy sülāle-i pāk / **Bende olmaḳ** cenābuña ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3737). [bende ol, -mak]*

bende ol: *(Allah'a) kul olmak.*

1. Ḥaḳḳ ḳapusına **ol**mayan **bende** / Ġayri ḳapuya olur efgende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5706). [bende ol, -ma, -y, -an]*
2. Her ki Ḥaḳḳ ḳapusına **bende ol**ur / ʿālem ol bendeye figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [bende ol, -ur]*

bende şal: *Kendisine bağlamak, kendisine âşık etmek.*

1. Bend-i ġamdan ḫalās-ıçun cānı / Diledi **bende şala** cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4876). [bende şal, -a]*

bende-i hāş ol: *Özel, seçkin kul, hizmetkâr olmak.*

1. Eger **ol**dumsa **bende-i ḫāṣ**ı / Baʿżı emr-ile étmesün ʿāṣī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3980). [bende-i ḫāṣ ol, -du, -m, -sa-ı]*

bende-i ʻibrī: *İbrani, Yahudi köle (Hz. Yusuf)*

1. Mālike çağırup ḳodı ṣabrı / Dédi ḳaçmış o **bende-i ʿİbrī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [bende-i ʿibrī,]*

bende-i mezbūr: *Anılan, adı geçen köle.*

1. Mālike cümle bāyiʿ-i meẕkūr / Étdi teslīm **bende-i mezbūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1720). [bende-i mezbūr,]*

bende-i şāh: *Şah'ın kölesi; Allah'ın kulu.*

1. Cūʿı nefse ḥavale ét geh gāh / Tā vére varın ola **bende-i şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [bende-i şāh,]*

bendesi ol: *Kul köle olmak, bütün isteklerini yerine getirmeye hazır olmak.*

1. Farḳına ḳodı tāc-ı sulṭānī / **Bendesi ola** tā gören anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4749). [bendesi ol, -a]*

bend-i fermān: *Emir, ferman bağı, engeli.*

1. Tā ki şevḳüñde sevḳ édem dem-i ẕevḳ / **Bend-ifermān**um ola boynuna ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [bend-i fermān, -um]*

bend-i ġam: *Gam, keder bağı.*

1. Beni bu **bend-i ġam**dan āzād ét / Ġamdan āzād eyleyüp şād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [bend-i ġam, -dan]*
2. **Bend-i ġamdan** ḫalās-ıçun cānı / Diledi bende ṣala cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4876). [bend-i ġam, -dan]*

bend-i gīsū: *Omuz üstüne dökülen saçların kıvrımı II Omuz üstüne dökülen kıvrımlı saçlarına tutulmak, bağlanmak.*

1. Eyle bağlandı **bend-i gīsū**ya / Ṭaḳdı biñ ḫasta cānı bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [bend-i gīsū, -y, -a]*

bend-i miḥnet: *Keder, gam, ıstırap bağı (Keder, gam, ıstırap içinde olma bağlamında).*

1. Géde ʿizzet ḳalasın anda ḫaḳīr / **Bend-i miḥnet**de mübtelā vü esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [bend-i miḥnet, -de]*

bend-i zülf: *Saçın bağı.*

1. **Bend-i zülfüñ** bu tābı kimden alur / Gül-i seyr-ābuñ ābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [bend-i zülf, -üñ]*

bendin al: *Bağını çözmek, ipini çıkarmak.*

1. Dédi Yaʿḳūb ḳoñ biraz anı / **Bendin al**uñ ki dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [bendin al, -uñ]*

benefşe: *Menekşe çiçeği.*

1. Boynın egdi **benefşe** gibi ṭurup / Diledi yüz ḳarasını yüz urup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1893). [benefşe,]*
2. Tāb vermiş **benefşe** ca'dına bād / Sünbülüñ ṭurrasına ʿuḳde güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [benefşe,]*
3. Baʿżınuñ mūyı çün siyāh ḥarīr / Gören anı **benefşe** mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [benefşe,]*

benefşe: *Menekşe çiçeği (Sevgilinin saçının teli bağlamında.).*

1. Ṭaşt-ı zerrīnde yurdı sünbülini / Farḳ éderdi **benefşeden** gülüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3619). [benefşeden, -den]*

benefşe: *Menekşe çiçeği (Hz. Yusuf'un otlattığı kuzular bağlamında.).*

1. Otlamaġa ṭaġılsalar çemene / Ḳarışurdı **benefşe** yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3851). [benefşe,]*

benefşe-vār: *Menekşe gibi.*

1. Secdesinde ḫuşū'-ıla çü ṭurur / Ser-figende **benefşe-vār** oturur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [benefşe-vār,]*

benī İshāk: *İshakoğulları, Hz. İshak'ın soyundan gelenler.*

1. Ẓulmete düşmeñ iy **Benī İsḥāḳ** / Nūruñuzla ṭolu-y-iken āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1499). [benī isḥāḳ,]*

benī Yaʿḳūb: *Yakupoğulları, Hz. Yakup'un oğulları.*

1. Evvel emīr-i vilāyet-āşūb / Dédi anlara yā **Benī-Yaʿḳūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1518). [benī Yaʿḳūb ,]*
2. Yazdılar bunı kim **Benī-Yaʿḳūb** / Ṣatdılar bir ḳulı be-külli ʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [benī-Yaʿḳūb,]*
3. Ol yiter baña kim **Benī-Yaʿḳūb** / Étdiler bunca ẓulm-ile āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [benī-Yaʿḳūb,]*

benlig: *Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği.*

1. ʿışḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [benligüm, -üm]*
2. Ta ki ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113*). [benligümden, -üm, -den]*

benligüm benden al: *Benliğimi benden almak, beni benden almak II aklını başından almak, kendinden geçirmek.*

1. Tecellī **benligüm benden al**alı bī-ḫaber oldum / Cemāl-i ehl-i ṣūretden kemāl-i ehl-i maʿnīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3363). [benligüm benden al, -alı]*

benu'l-ʿallāt: *Kardeşler ("Aynı babadan olan kardeşler" anlamında kullanılan bir İslām miras hukuku terimi.).*

1. Dār-ı dünyāda olmasa āfāt / Cāna ʿillet yeter **benu'l-ʿallāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [benu'l-ʿallāt,]*

beñze: *Benzemek, andırmak; gibi görünmek.*

1. Beñzemez bu ġulāma sīmāda / **Beñzer** ammā ola melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [beñzer, -r]*
2. Cümle dūşīze tāze duḫterler / Bedeni burca **beñzer** aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [beñzer, -r]*
3. Dédiler **beñzemez** bu insāna / Beñzer ammā ḳadīmī cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [beñzemez, -mez]*
4. Ruḫ-ı 'uşşāka **beñzemiş** nesrīn / Zülf-i maʿşūḳa sünbül-i pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4088). [beñzemiş, -miş]*
5. Beşere **beñzemez** ferişte gibi / Ḳalıbı nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [beñzemez, -mez]*
6. **Beñzemez** bu ġulāma sīmāda / Beñzer ammā ola melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [beñzemez, -mez]*
7. Dédiler beñzemez bu insāna / **Beñzer** ammā ḳadīmī cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [beñzer, -r]*
8. **Beñzer** ammā ki olasız cāsūs / Édesiz şehr-i Mışra mekr ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [beñzer, -r]*
9. Ānuñ-ıçun hemān güle **beñzer** / Kim diye buña güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [beñzer, -r]*

10. Ānuñ-ıçun hemān güle beñzer / Kim diye buña güm ḳula **beñzer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [beñzer, -r]*
11. Nite **beñzer** ataya baʿżı veled /Baʿzısı anasına yā Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249*). [beñzer, -r]*
12. Er ṣuyı ġālib olsa zen suyına / **Beñzer** evlād atası ḫuyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256). [beñzer, -r]*
13. Arasañ gevdesinde ḳıldan eser / Mūya **beñzer** miyān olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [beñzer, -r]*
14. Dédi bir ḳardaşum var-ıdı ezel / Aña **benzer** bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [benzer, -r]*
15. Ṭoġuraldan veled ʿarūs-ı cihān / Saña **beñzer** ṭogurmadı bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [beñzer,]*
16. Ġālibā bu hezār dīde-felek / Görmedi baña **beñzer** ins ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [beñzer,]*
17. Urdılar gül yüzine penç engüşt / Nice engüşt gürze **beñzer** muşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [beñzer,]*
18. **Beñzer** ol ʿankebūta kim dürişür / Dām éder yaʿni ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [beñzer,]*
19. Deheni **beñzer** ejdehā femine / Düşse ādem helāk olur demine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 893). [beñzer, -r]*

beñzet: *Benzetmek, aynı şekle sokmak.*

1. Anı **beñzetdi** ḳubbe-i felege / ʿarż-gāh olduġıy'çun ol melege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [beñzetdi, -di]*

beñzet: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.*

1. Ḫurşīdi saña **beñzedür-idüm** olaydı ger / Ḳaşları fitne gözleri şehlā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [beñzedür-idüm, -ür, -idü, -m]*

ber: *Yemiş, meyve, mahsul.*

1. Çünki vérmez şehe ṣanevber **ber** / Yégdür olsa eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [ber,]*
2. Her ne dil **ber** yédi o dilberden / Dil berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [ber,]*
3. Cāna rāḥat vérici **ber** yér-idüñ / Ġabġabumdan eger ṣemer yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [ber,]*
4. Bāġ-ı dilden olar ki **ber** yédiler / Meyveden meyve reng alur dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [ber,]*
5. Ol naẓardan şular ki **ber** yédiler / Cemʿu'ş-şems u vel ḳamer dediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4757). [ber,]*

ber yé: *Meyve yemek (Âşığın sevgiliden ilgi, alaka görmesi bağlamında.).*

1. Naḫl-i kaddüñ ruṭablarından eger / N'ola **ber yé**se geh geh ol dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [ber yé, -se]*

ber yé: *Meyve yemek; marifet meyvesini yemek (Marifetten nasibini almak, ilim ve bilgeliğe kavuşmak bağlamında.)*

1. Ma'rifetden olar ki **ber yé**diler / Kendüsi düşen aġlamaz dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4997). [ber yé, -di, -ler]*

ber yé: *Yemiş, meyve yemek; mahsul almak. (Madde ve manayı birleştiren hakikatin meyvesi bağlamında.).*

1. Her ki **ber yéme**di bu birlikden / Ḥāṣılı ġuṣṣa oldı dirlikden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3584). [ber yéme, -di]*

berāber ol: *Eşit, denk olmak.*

1. Aña neşv ü nemāda hem-ser olup / ʻĀḳibet ḳaddine **berāber ol**up *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 594). [berāber ol, -up]*

berā'et: *Beraat, suçsuzluk.*

1. Gürg çün söyledi hikāyetini / Bildi Yaʿḳūb anuñ **berā'etini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [berā'etini, -i, -n, -i]*

berakat: *Bereketler II bolluklar.*

1. **Berakātıy'la** ṭoldı ol iḳlīm / Mündefīʻ oldı ol belā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [berakātıy'la, -ı, -y, -la]*
2. Kʻiy semīʻa'n-nidā'i vel-ḫācāt / Dilerem ʻĪṣa véresin **berakat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 394). [berakat,]*

berāt: *Ferman, buyruk, azat belgesi II Berat gecesi, Şaban ayının on beşinci gecesi.*

1. Ḳadrüme oldı rāfi-ü'd-derecāt / ʿizzetüm manşıbına oldı **berāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [berāt,]*

berāt: *Ferman, buyruk. (Güzellik fermanı bağlamında.).*

1. Nice cānuñ **berātıdur** bu cemāl / K'olmış anuñ nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [berātıdur, -ı, -dur]*

Berdaʿī ester: *Bardo da denilen at görünümünde ama eşek iriliğinde bir melez hayvan. II Katır cinsi.*

1. **Berdaʿī ester** esb-i tāzīler / Ṭoldı ol günde mışr ü yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [Berdaʿī ester,]*

ber-dār ol: *Darağacına çekilmek, asılmak.*

1. Yüzüni yédüñ-ise **ol ber-dār** / Olma éki cihānda ber-ḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1377). [ber-dār ol,]*

berd-i selām: *(Hz. İbrahim'in) selametinin serinliği (Hz. İbrahim ateşe atıldığında Allah'ın emriyle ateşin serin ve selametli olması bağlamında.).*

1. Her ki Ḥaḳḳdan ṭaleb ḳılur yāri / Aña **berd-i selām** éder nārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [berd-i selām,]*

berd-i selām-ı İbrāhīm: *Hz. İbrahim'in selametinin serinliği (Hz. İbrahim ateşe atıldığında Allah'ın emriyle ateşin serin ve selametli olması bağlamında.).*

1. İrdi luṭfından āteşe çü nesīm / Oldı **berd-i selām-ı İbrāhīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 175). [berd-i selām-ı ibrāhīm,]*

bere ye: *Dayak yemek, yaralanmak; vücudunda morluklar olmak.*

1. Her ki ol beyżadan **yédiyse bere** / Bereden ḫāygīne urdı sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [bere, -e]*

1. Her ki ol beyżadan yédiyse bere / **Bereden** ḫāygīne urdı sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [bereden, -den]*

berekāt: *Bereketler, ihsanlar.*

1. İrdi ol gelmeg-ile Mışra ḥayāt / Ḳademidür anuñ bu ḫōş **berekāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [berekāt,]*
2. Her ne yaña ki eylese ḥarekāt / Ḳarşular yüz fütūḥ ü bin **berekāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [berekāt,]*
3. **Berekātı** götürdi ā'ni Emīn / Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [berekātı, -ı]*

berekāt bul: *Bereket bulmak, berekete nail olmak.*

1. Milk-i dünyāda **bulasın berekāt** / Dār-ı ʿuḳbāda bulasın derecāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1563). [berekāt bul, -a, -sın]*

berekāt-i halīl: *Ḫālil İbrahim bereketi. (Hz. İbrahim çok zengindi. Nimetini yemeyen lütfunu görmeyen yoktu. Sarfettikçe artardı.).*

1. Menfaʿat aldugıy'çun andan él / **Berekāt-i Ḫalīl** vérdi Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5696). [berekāt-i ḫalīl,]*

berg: *Yaprak.*

1. Ḳāmeti serv-i ser-firāz olmuş / Meyvesi şīve **bergi** nāz olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [bergi, -i]*
2. İy niçe sünbūli ṭaġıtdı o bād / İy niçe **bergi** ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [bergi, -i]*

berg: *Yaprak, ağaç yaprağı (Hz. Yakup'un evinin avlusunda yetişen, mucizevi özellikler gösteren ağacın yaprakları bağlamında.).*

1. El götürmiş duʿā' içün budaġı / **Berg**inüñ zikre deprenür tudaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [berginüñ, -i, -nüñ]*

berg ü bār: *Yaprak ve meyve. II mahsul.*

1. Ḳāmeti serv-i bāġ-ı raḥmet-idi / **Berg ü bārı** ṣafā vü lezzet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2335). [berg ü bār, -ı]*

berg ü bār-i nevmīd: *Ümitsizlik meyvesi ve yaprağı.*

1. Gösterür būstān-ı ümmīdi / Ḫāṣılı **berg ü bār-i nevmīdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3059). [berg ü bār-i nevmīd,]*

berg-i bīd: *Söğüt ağacının yaprağı. (Hançer bağlamında.).*

1. Dédi vü ḳasd étdi cān ü tene / Ki ura **berg-i bīdi** yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4511). [berg-i bīd, -i]*

berg-i bīd ol: *Söğüt yaprağı (gibi) olmak; eğilmek, iki büklüm olmak.*

1. Serv-i raʿnāsı **berg-i bīd oldı** / Müntehā ḳadd-iken ḳadīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5355). [berg-i bīd ol, -dı]*

berg-i hazān: *Hazan yaprağı.*

1. Gördi çün iḫvetin o serv-i revān / Oldı **berg-i ḫazān** gibi lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [berg-i ḫazān,]*

berg-i ʿömr: *Ömür yaprağı.*

1. Benem ol nā-tüvān ki seyle géder / Nāgehān **berg-i ʿömri** yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [berg-i ʿömr, -i]*

berg-i semen: *Yasemin yaprağı.*

1. Boynına reşk éderdi **berg-i semen** / Yédüñ-ise sen anı olma esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [berg-i semen,]*

ber-güzīde: *Seçilmiş, seçkin.*

1. Cümle kişverde **ber-güzīde** benem / Ṣādef-i ʿāleme ferīde benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [ber-güzīde,]*

berhūrdār ol: *Mesut olmak, muradına ermek; sevinmek,memnun olmak.*

1. İy fetā görme kendüñi zinḥār / Tā **ol**asın cihānda **berḫūrdār** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 43, Beyit 1063). [berḫūrdār ol, -a, -sın]

2. Yüzüni yédüñ-ise ol ber-dār / **Ol**ma éki cihānda **ber-ḫūrdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1377). [ber-ḫūrdār ol, -ma]*
3. Çün ola beççe her zemān ḫūn-ḫʷār / Dāye andan **olur** mı **ber-ḫūr-dār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [ber-ḫūr-dār ol, -ur]*

beri: *Arınmış, temizlenmiş.*

1. Boynı ġuldan **beri**-y-iken ol gül / Semenine irişdi āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [beri-y-iken, -y, -iken]*

berī ét: *Kurtulmak, uzaklaşmak II ölmek*

1. Her ne dil ber yédi o dilberden / Dil **berī étdi** cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [berī ét, -di]*

berk: *Şimşek.*

1. Ḥikmeti baḥrine ḥabāb sipihr / Ṣunʿi **berk**ına ẕerre tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[berkına, -ı, -n, -a]*
2. Ṭoldı bir dem içinde altı cihāt / Raʿd u **berḳ** u ṣavāʿiḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [berḳ,]*

ber-ḳarār ol: *Sürekli bir yerde bulunmak.*

1. Ki kaçan şehri yāra yār olasın / Taḫtı baḫt üzre **ber-ḳarār olasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [ber-ḳarār ol, -a, -sın]*

berk-ı raḫşān: *Parlak şimşek.*

1. **Berk-ı raḫşān** gibi çün éde ẓuhūr / Gözlerüm ebr olur yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [berk-ı raḫşān,]*

berk-i ẓulmet: *Karanlığın şimşeği; karanlığı aydınlatan şimşek.*

1. **Berḳ-i ẓulmet**-ile cevf-i çarḫ-i kebūd / Gāh pür-āteş oldı geh pür-dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1857). [berḳ-i ẓulmet, -ile]*

berkit: *Sağlamlaştırmak, tahkim etmek.*

1. Varlıġ anuñ ki varı terk étdi / Dōst mihrin göñülde **berkit**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [berkitdi, -di]*

berü: *"-den bu yana" anlamında edat.*

1. Yitürelden **berü** beni pederüm / Ġalib éşitmedi daḫi ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [berü,]*

bes: *Kafi, yeter, yetişir.*

1. Ṭuymaz irse başına yüz tomruḳ / **Bes**-iken ʿārife ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [bes-iken, -iken]*
2. Kāra pergār bulmasa muştı / **Bes-idi** aña éki engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [bes-idi, -idi]*
3. N'ola ḳalmasa gūşınuñ güheri / **Bes**-idi aña dilberi ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [bes-idi, -idi]*
4. Naẓar ehline hem-dem olsa nigār / **Bes** degül mi teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [bes,]*
5. Çāh-vār ġabġabında āfet-i cān / Yūsufa çāh **bes** degül mi nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [bes,]*

bes: *Artık, bundan sonra.*

1. **Bes** nice olmasun Zelīḫā zār / Baġrı ḳanın emerdi ol ḫūn-ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [bes,]*
2. **Bes** gelüñ çāh-ı Yūsufa gédelüm / Çıḳarup anı pāre pāre édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1158). [bes,]*

bes: *Sonra, müteakiben.*

1. **Bes** Zelīḫā buyurdı dāyesine / Vara yalvara ʿömri māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [bes,]*

bes: *Sırf, ancak, sadece.*

1. Vérdi Leyyā da Bülhe adlu kenīz / Toġdı andan **bes** éki ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). [bes,]*

bes ol: *Kafi gelmek, yeterli olmak.*

1. Rāz-ı pinhānı étmezem saña ġamz / Fehm éderseñ velī **bes ola** bu remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [bes ol, -a]*

beş yüz: *"Beş yüz" sayı sıfatı.*

1. Étdi **beş yüz** yıl eyle cidd ü ʿamel / Ki sücūdında irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [beş yüz,]*

beşārāt: *Müjde, müjdeler.*

1. İricek bu **beşārāt** ol māha / Étdi cāndan tevekkül Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [beşārāt,]*

beşāret: *Müjde, iyi haber.*

1. Beni muṣībet-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿaceb **beşāret**-ile nāgehān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [beşāret-ile, -ile]*
2. Yūsufa söyledi kerāmet-ile / Göñlini açdı çoḳ **beşāret-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 924). [beşāret-ile, -ile]*
3. Geldi Yaʿḳūba ol piser āḫir / Étdi Yūsuf **beşāretin** ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [beşāretin, -in]*
4. Her ne cān kim ṭuyar işāretden / Ḫurrem olsun dili **beşāretden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [beşāretden, -den]*
5. ʿĀḳıbet bildiler fırāset-ile / Geldi gökden melek **beşāret**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [beşāret-ile, -ile]*
6. Dédi kim saña imām-ı enām / Eyledi Ḥaḳḳ **beşāret**-ile selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [beşāret-ile, -ile]*
7. İʿtiẕār olmaġa o ẕillet-içün / Anı gönderdi bu **beşāret**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6082). [beşāret-içün, -içün]*
8. Çün Yehūdā bu ḥāli gördi ʿiyān / Söze geldi **beşāret**-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [beşāret-ile, -ile]*
9. K'iy peder saña çok **beşāretler** / Āḫir oldı fırāḳ u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [beşāretler, -ler]*
10. Ente minnī aña **beşāretdür** / Ente minke ʿaceb işāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 307). [beşāretdür, -dür]*
11. Çün **beşāret** ümidi geldi dile / Aldı Buşrayı kendü-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [beşāret,]*
12. Ṭālib-i Ḥaḳḳa bu işāretdür / Eger añlarsa ḫōş **beşāretdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [beşāretdür, -dür]*
13. Bu **beşāret** deminde ol ḫōş-rā / Dédi heza gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [beşāret,]*
14. Bu **beşāret** irişdi çün şāha / Eyledi ḥamd ü minnet Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6211). [beşāret,]*
15. Bu **beşāret** demine şükrāne / Sen de miskīnleri ṭoyur ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [beşāret,]*
16. Bu **beşāret** çün irdi Yaʿḳūba / Rāḥat-ı rūh vérdi Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [beşāret,]*

beşāret ét: *(Cennetle) müjdelemek; sevindirmek*

1. İlla Yaʿḳūb minnet étdi aña / Cennet-ile **beşāret ét**di aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [beşāret ét, di]*
2. Ḳaldırup barmaġın işāret éder / Cān-ı Yūsufa ḫōş **beşāret éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4552). [beşāret ét, -er]*

beşāret eyle: *Müjdelemek; sevindirmek*

1. Bulup anı **beşāret eyle**yeler / Turmayup seyre sürʿat eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 665). [beşāret eyle, -y, -e, -ler]*

beşāret ol: *Müjde olmak.*

1. Benden **olsun** saña **beşāretler** / Geliserdür başuña devletler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1832). [beşāret ol, -sun]*

beşāret olun: *Müjdelenmek, haber verilmek.*

1. Çün **beşāret ol**undı şāha bu ḥāl / Étdi erkān-ı devlet istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [beşāret olun, -dı]*

beşer: *İnsan, insan oğlu.*

1. **Beşere** beñzemez ferişte gibi / Ḳalıbı nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [beşere, -e]*
2. Ẕātuñ bilemez **beşer** meger kim / Olmaya ḥicāb-ı ruḫ-ı ḥayvañ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 234*). [beşer,]*
3. Āb u gilden o kim yaratdı **beşer** / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [beşer,]*
4. Ne ʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir degül anda ḥāli her **beşerüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [beşerüñ, -üñ]*
5. Perde-i rāzı açsa sırrı-ı ḳader / Ne ḳadar ḳādir ola setre **beşer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 632). [beşer,]*
6. Gördiler çün cemāl-i bī -hem-tā / Dédiler bu **beşer** ola ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [beşer,]*

beşerüñ aḥseni ol: *İnsanların en güzeli olmak (Hz. Yusuf bağlamında.)*

1. **Aḥseni** olısardur **ol beşerüñ** / Adını Yūsuf eyleñ ol püserüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [beşerüñ aḥseni ol, -ısar, -dur-üñ]*

béşig: *Küçük çocukları yatırıp sallayarak uyuttukları yataklık, beşik.*

1. Ol zemān mesnedüm-idi **béşigüñ** / Secde-gāhum-durur bu dem éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [béşigüñ, -ün]*

beşīr: *Müjde getiren kimse, müjdeci.*

1. Pīrehen būyın andan aldı revān / Ol **beşīrüñ** beşīri oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [beşīrüñ, -üñ]*
2. Pīrehen būyın andan aldı revān / Ol beşīrüñ **beşīri** oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [beşīri, -i]*
3. Ḳāniʿ-iken bu būya haẕret-i pīr / Nāgehān geldi köñleg-ile **beşīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [beşīr,]*

beşīr-i haber: *Haber müjdesi; müjdeli haber.*

1. ʿazm-i rāh édicek **beşīr-i ḫaber** / Hem-reh olup anuñla bād-ı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6091). [beşīr-i ḫaber,]*

beşīr-i necāt: *Kurtuluş müjdesi.*

1. Birinüñ gördügi **beşīr-i necāt** / Birinüñ muḫbir-i nefīr-i memāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5140). [beşīr-i necāt,]*

besle: *Beslemek, büyütmek, yetiştirmek.*

1. Servüñi nice bāġ-bān besler / Kim o servüñ yemişini cān **besler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [besler, -r]*
2. Servüñi nice bāġ-bān **besler** / Kim o servüñ yemişini cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [besler, -r]*
3. Nāz-ıla **besler-idi** dāye anı / Niçe gün görmez-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [besler-idi, -r, -idi]*
4. Anı kim **besler-idi** dāye gibi / ʿĀḳıbet yére ṣaldı sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [besler-idi, -r, -idi]*
5. Cān gibi **besler iken** anı peder / Cānına diş biledi tīġ ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [besle, -r, -iken]*

beste: *Bağlanmış, bağlı.*

1. Eli ayaġı bend-ile **beste** / Ḥasret-ile żaʿīf ü dil-ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787). [beste,]*
2. İy dürüst édici şikesteleri / Açıcı luṭf-y-ıla **besteleri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6190). [besteleri, -ler, -i]*

beste: *Bağlanmış, bağlı. II Âşık, tutkun.*

1. Deri bī-gāne rūyına **beste** / Seyri şevḳinden āşna ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [beste,]*

beste dil: *Bağlanmış, tutulmuş, kapalı gönül.*

1. Şevk-ıla **beste dil**ler açıldı / Cümle etrāfa nūr saçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2939). [beste dil, -ler]*

beste kıl: *Bağlamak.*

1. Bend-ile ol żaʿīfi **beste ḳıl**up / Cümle dendānunı şikeste ḳılup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [beste ḳıl, -up]*

beter: *Beter, daha kötü.*

1. Étme anı daḫi **beter** rencūr / Ki ciger-gūşesinden eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5915). [beter,]*

beter ét: *Olduğundan daha da kötü bir duruma getirmek.*

1. Tāze ʿışḳ aña çün eşer étdi / Ārzūsın daḫi **beter étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [beter ét, -di]*

beter ol: *Eskisinden ya da bir başka şeyden daha kötü bir duruma düşmek.*

1. Aña cān atdı bī-ḫaber oldı / Yandı evvelkiden **beter oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4794). [beter ol, -dı]*

beyʿ ét: *Satmak.*

1. Diledük anamuz icāzet-ile / **Beyʿ édeydük** bunı vekālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1672) [beyʿ ét, -e, -y, -dük]*

beyaban: *Sahra, çöl.*

1. Geşt édüp kūh ü deşt-i Kenʿānı / Seyr éderken bular **beyābānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1346). [beyābānı, -ı]*

beyān: *Açıklama, anlatma, söyleme.*

1. Ḥüsnin ol dilberüñ kim éde ʿiyān / Ki benānında ʿāciz-idi **beyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [beyān,]*

beyān ét: *Bildirmek, açıklamak; anlatmak.*

1. Ṭurdı ol dem muʿabbire gétdi / Düşde ol gördügin **beyān étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [beyān ét, -di]*
2. Nice **éd**em segirdimini **beyān** / Ki aña yétmez-idi fikr-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [beyān ét, -em]*
3. Défʾī zindāna cān atup o cüvān / Yūsufa şeh düşini **étdi beyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [beyān ét, -di]*
4. Dédi bu sünbülāt-ıla baḳarāt / Sāllerden **beyān éder** ḥālāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5179). [beyān ét, -er]*
5. Aña ol gördügin **beyān ét**di / Sinesi şevḳını ʿiyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [beyān ét, -di]*

beyān eyle: *Bildirmek, açıklamak; anlatmak.*

1. Yūsufı n'étdüñüz **beyān eyleñ** / Gizlemeñ ḥālini ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1198). [beyān eyle, -ñ]*
2. Yūsufı n'etdüñüz **beyān eyleñ** / Ḥālüñüz gizlemeñ ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1519). [beyān eyle, -ñ]*

beyān olın: *Söylenmek, dile getirilmek; bildirilmek*

1. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḥīle vü al / Bu **beyān olınan** gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [beyān olın, -an]*
2. Vaṣfuñ ne ḳadar **beyān olun**sa /Ẕātuñda ʿiyān hezār çendān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 238*). [beyān olun, -sa]*

beyāna getür: *Açıklamak, ifade etmek.*

1. Yūsufuñ ḳıṣṣasın bahāne getür / Ḳalbüñüñ ġuṣṣasın **beyāna getür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 362). [beyāna getür,]*

beyāna şıġma: *Açıklamaya, izaha sığmamak, tam olarak açıklanamamak.*

1. Gerçi ḥüsni **beyāna şıġmaz**-ıdı / Nitekim ʿışḳı cāna ṣıgmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2333). [beyāna şıġma, -z, -ıdı]*

beydaḳ: *Yüzdeki ben. II Satrançta piyade denilen taş.*

1. Ruḫumuz **beydaḳına** étse nigāh / Māt olup ḳala yüz anuñ gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5823). [beydaḳına, -ı, -n, -a]*

beyʿ-nāme: *Satış belgesi II satış sözleşmesi.*

1. Dédi Mālik ki **beyʿ-nāme** gerek / Ḥüccet olmaġa ḫaṭṭ-ı ḫāme gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [beyʿ-nāme,]*

Beyt-i Ḥarām: *Beytullah, Kabe (Kabe'ye harem adının verilmesi, başka yerlerde haram olmayan bazı davranışların bu bölge içinde Allah ve Resulü tarafından haram kılınmış olmasındandır.)*

1. Ḳoduñ anuñ adını **Beyt-i Ḥarām** / Ḥarem-iken bana irişmedi kām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [beyt-i ḥarām,]*

beyt-i maʿmūr: *Kabe'nin tam üzerinde yedinci kat gökte bulunan ve melekler tarafından tavaf edilen bir köşk.*

1. Düşeli ḳaʿrına o nūr-ı ilāh / **Beyt-i maʿmūr** olmış-ıdı o çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [beyt-i maʿmūr,]*
2. Anuñ-içun o **Beyt-i maʿmūrı** / Ṭolanurdı ferişte cumhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1589). [beyt-i maʿmūr, -ı]*

beytü'l-aḥzān: *Hüzün ve keder evi (Züleyha için*

Yusuf'tan ayrı olduğu sarayı.)

1. Derd-i ġamdan vedaʿ édüp cāna / Derd-ile gétdi **beytü'l-aḥzāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4189). [beytü'i-aḥzāna, -a]*

beytü'l-aḥzān: *"Hüzün ve keder evi" manasına gelen BeytülAḥzān Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf'u kaybettikten sonra diğer çocuklarının bulunduğu yerden ayrılıp tek başına yaşamaya başladığı kulübe tarzında bir yer. Bu yer divan şiirinde "Külbe-i Ahzan, Beytü'l-Hazen" şekliyle de geçmektedir. Divan şairleri kendilerini Hz. Yakup'a benzeterek sevgiliden uzakta geçen günlerini Külbe-i Aḥzān'da geçirmiş sayarak bu mānaya gelen diğer terkipleri de başta teşbih, telmih, mübalağa ve istiare olmak üzere birçok edebî sanat için kullanırlar.*

1. Çün barasın diyār-ı Kenʿāna / Géce ʿazm eyle **Beyt'ül-Aḥzāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [beyt'ül-Aḥzān, -a]*
2. Çün bular vardı şehr-i Kenʿāna / Cümlesi geldi **Beytü'l-Aḥzāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [beytü'l-aḥzāna, -a]*
3. Göçdi terk étdi mülk-i Kenʿānı / Yapdı yoluñda **Beytü'l-Aḥzānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3742). [beytü'l-aḥzān, -ı]*
4. Çünki Aʿrābī vardı Kenʿāna / Dünle ʿazm étdi **Beytü'l-Aḥzāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [beytü'l-Aḥzāna, -a]*

beytu'llāh: *Kabe-i Muazzama.*

1. Ḳademinde düzüldi seng-ile çāh / Biri miḥrāb u biri **Beytu'llāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [beytu'llāh,]*

beyża: *Yumurta. (Yumurta gibi büyük dolu tanesi.)*

1. Eyle ṭoldı cihāna heybet ü tāb / **Beyżasın** yére atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [beyżadan, -dan]*
2. Her ki ol **beyżadan** yédiyse bere / Bereden ḫāygīne urdı sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860).*

beyża-i ḫūr: *Beyaz tenli huri II beyaz tenli güzel.*

1. Sünbüli ẓāhir oldu efserden / Zāġ-ı şeb ṭoġdı **beyża-i ḫūrdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2077). [beyża-i ḫūr, -dan]*

bezen: *Donanmak, (bir hâle, bir tavra) bürünmek.*

1. Géydi gül yüzlüler gülistānī / Hüsn ü ḫulḳuñ **bezen**di būstānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 572). [bezendi, -di]*
2. Toldı Kenʿān diyarına şādī / Ḥulle-y ile **bezen**di şimşādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [bezendi, -di]*
3. Geldi çün bār-gāh-i şāha yaḳın / Éndi atdan **bezendi** rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [bezendi, -di]*

bezm: *Meclis; sohbet etmek veya yemek içmek için bir araya gelen insan topluluğu.*

1. Her biri **bezm** içinde dil-keşler / ʿazm-i rezm étse tīz-āteşler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2971). [bezm,]*
2. Ki ṣafā ṭoldı **bezme** nāmuñ-ıla / Ḫurrem étsen n' ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [bezme, -e]*
3. Getür ol serv-i ravża-i cānı / **Bezmi** seyr eylesün ḫırāmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4727). [bezmi, -i]*
4. Cümle server serinde sevdāsı / Cümle **bezmüñ** ṣafāsı ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [bezmüñ, -üñ]*
5. Rūşen étmege **bezmi** tāb'ıyla / Bile ṭoġardı āftābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3238). [bezmi, -i]*

bezm: *Meclis; sohbet etmek veya yemek içmek için bir araya gelen insan topluluğu.(Hz. Muhammed'in ashabıyla birlikte bulunduğu meclis.).*

1. Düşmen cigerin kebāb etdüñ / **Bezm**üñde çü nāṭıḳ oldı biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 237). [bezmüñde, -üñ, -de]*

bezm-i ḫüsrev-āne: *Hükümdarlara yakışır şekilde meclis, ziyafet.*

1. Düzdi bir **bezm-i ḫüsrev-āne** revān / Ki vérür revnaḳı revāne revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [bezm-i ḫüsrev-āne,]*

bezm-i ʿişret: *İçki meclisi II içki ve eğlence yeri.*

1. **Bezm-i ʿişrette** şemʿa döndi hemān / İçini od yaḳar ṭaşı ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [bezm-i ʿişret, -te]*

bi: *"Bir" Belgisiz sıfat.*

1. Dédiler şehre **bi** ṣanem geldi / Ne ṣanem rūh-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [bi,]*

bī-ḥadd ol: *Sınırsız, sonsuz olmak; artmak, çoğalmak.*

1. **Oldı bī-ḥadd** ġamı Zelīḫānuñ / Ne ʿAzīz-ile ḫānesi ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 6276). [bī ḥadd ol, -dı]*

bī-āb: *Susuz.*

1. Sensüz iy genc-i gevher-i nā-yāb / Küşte bī-cān ü teşneyem **bī-āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [bī-āb,]*

bī-āb eyle: *Susatmak; ağzını kurutmak.*

1. Laʿli **eyle**r dehānumı **bī-āb** / Gözlerüm ābını ḳılur ḫūn-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [bī-āb eyle, -r]*

bī-ʿad: *Sayısız, sınırsız, sonsuz (sayılamayacak kadar çok olması bağlamında).*

1. Cūş eyledi tā ki baḥr-i bī-ḥad / Emvācı ẓuhūra geldi **bī-ʿad** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 185). [bī-ʿad,]*

bī-ʿār ol: *Arsız, hayasız olmak; utanmaz olmak.*

1. Ödi ṣıdsun ol ādemüñ ṣad bār / Bir seg-içün geyik **ola bī-ʿār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [bī-ʿār ol, -a]*

bī-ārām: *Rahatsız, huzursuz olma; yerinde duramama.*

1. Oldı bī-ṣabr u **bī**-dil ü **ārām** / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [ārām,]*
2. Aġlayup dédi ol giriftāram / Bī-dil ü bī-ḳarār ü **bī-ārām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [bī-ārām,]*
3. Ser elümde elüm serümde müdām / Yél gibi pür-hevā vü **bī-ārām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [bī-ārām,]*
4. Çün görindi aña o bedr-i temām / Naʿra urup yıḳıldı **bī-ārām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [bī-ārām,]*

bī-ārām düş: *Rahatsız, huzursuz olmak; yerinde duramamak.*

1. Çün bu resme nişāne vü peyġām / İrdi Yaʿḳūba **düşdi bī-ārām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [bī-ārām düş, -di]*

bī-ārām ol: *Rahatsız, huzursuz olmak.*

1. ʿışḳ-ıla her ki **ola bī-ārām** / Aña derdi yeter dügün bayram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5298). [bī-ārām ol, -a]*

bi-ʿaynihi: *Aynı, aynıyla, tıpkı, onun gibi.*

1. Birbirine yaḳīn çün ʿayneyn / Farḳ-ı nāzük **bi-ʿaynihi** mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [bi-ʿaynihi,]*

bī-bahāne: *Sebepsiz, nedensiz.*

1. Çün Zeliḫā éşitdi ḳıṣṣasını / Añdı ol **bī-bahāne** ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [bī-bahāne,]*

bī-baṣar: *Basiretsiz, gerçekleri görebilmekten uzak, ileri ve uzak görüşlü olmayan.*

1. Benem ol **bī-baṣar** esīr ü ʻamā / Müflis ü ac ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [bī-baṣar,]*

bī-bedel: *Benzeri olmayan, eşsiz.*

1. Bī-ḫalel ola ḫulḳ u sīretde / **Bī-bedel** ola ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [bī-bedel,]*
2. K'iy yüzini güzel ṣanan Yūsuf / Ḥüsnini **bī-bedel** ṣanan Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [bī-bedel,]*

bī-bedel ol: *Benzeri, dengi olmamak.*

1. Ger perī ola kūh-i Ḳāf içre / **Bī-bedel ola** ḥüsni laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [bī-bedel ol, -a]*
2. Fażl-ıla ol dem **oldı bī-bedel** ol / Bedel oldı eline dest-i Resūl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294*). [bī-bedel ol,]*

bī-ber: *Yapraksız, meyvesiz.*

1. Yoḳ cihānda benüm gibi bī-dil / **Bī-ber** u bī-nevā vü bi-ḫāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [bī-ber,]*

bī-berg ét: *Yapraksız bırakmak; yapraklarını dökmek (Fena bir şekilde dövmek.)*

1. Tā ki **bī-berg éd**ince devḥasını / Ḳan-ıla naḳş édince levḥasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4637). [bī-berg ét, -ince]*

bī-bīm: *Korkusuz, endişesiz.*

1. Yitüp aña o pehlevān-ı ʿaẕīm / Çeñesin ayırur-ımış **bī-bīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5833). [bī-bīm,]*

bī-birāder: *Kardeşsiz, tek başına.*

1. Her ki ʿālemde **bī-birāderdür** / Dāyimā sīnesi pür-āẕerdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5844). [bī-birāderdür, -dür]*

bıçak: *Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici alet.*

1. Her perī-rūy eline ġunc-ıla / Bir **bıçaḳ** vérdi bir turunc-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [bıçaḳ,]*

bī-cān: *Cansız, ruhsuz, kendini kaybetmiş.*

1. Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü **bī-cān** beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [bī-cān,]*
2. Naʿra urup yine yıḳıldı hemān / Yatdı dem-beste ṣubḥa dek **bī-cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [bī-cān,]*
3. Sensüz iy genc-i gevher-i nā-yāb / Küşte **bī-cān** ü teşneyem bī-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [bī-cān,]*

bī-cān düş: *Cansız düşmek; kendinden geçmek.*

1. **Düş**icek gündüzin o **bī-cān**a / Geldi bir ṣaġ ḳanatlu pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [bī-cān düş, -icek]*

2. Diledüm oynayam anuñla hemān / Beni yandurdı **düşdüm** uş **bī-cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [bī-cān düş, -dü, -m]*

bī-çāre: *Çaresiz, düşkün, zavallı II Âşık.*

1. Bu meṣeldür ki dün ġaribüñdür / Yaʿni **bī-çāre** ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [bīçāre,]*
2. Niçe **bī-çārenüñ** vekīli-y-idi / Niçe medyūnlaruñ kefīli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 3135). [bīçārenüñ, -nüñ]*
3. Şekker-i vaṣl-içün bu **bī-çāre** / Mışra düşdüm ġarīb ü āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [bī-çāre,]*
4. Milk-i Kenʿāndan oldum āvāre / Mışra düşdüm ġarīb ü **bī-çāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [bī-çāre,]*

bī-çāre eyle: *Çaresiz bırakmak, perişan eylemek, darmadağın etmek.*

1. Ben çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle sen beni daḫi **bī-çāre eyledüñ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [bī-çāre eyle, -dü, -ñ]*

bīçāre kal: *Çaresiz, aciz, zavallı duruma düşmek.*

1. Çünki Yaʿḳūb irmedi yāre / **Kaldı bīçāre** ḳalb-i sad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1289). [bīçāre kal, -dı]*

bī-cemāl: *Güzel olmayan; çirkin.*

1. Bedr umarduñ bu bir hilāl-i nizār / **Bī-cemāl** ü mecāl ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [bī-cemāl,]*

bī-cihet: *Mekânsız; Allah (Allah'ın mekândan münezzeh olması, belirli bir mekânla kayıtlı olmaması bağlamında.)*

1. Ḳıldı şeş günde şeş cihātı ʿiyān / Tā ola **bī-cihetligine** nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 24). [bī-cihetligine, -lig, -i, -n, -e]*
2. Ġaybdan Yūsufa irişdi nidā / Ne nidā **bī-cihet** ʿitāb-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [bī-cihet,]*

bī-çün: *Emsalsiz, eşsiz, ortaksız, benzersiz. (Allah).*

1. Ol yüce ẕāt-ıçun ki **bī-çündür** / Ne derūn-ı cihān ne bī-rūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4456). [bī-çündür, -dür]*

bīd: *Söğüt ağacı.*

1. Bīde aşlansa sīb-i sulṭānī / Bitürür **bīd** ʿĀḳıbet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [bīd,]*
2. Bīde aşlansa sīb-i sulṭānī / Bitürür **bīd** ʿĀḳıbet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [bīde, -e]*
3. **Bīd**e bād érse ṣuda geh gāhi / Sāyeden ḳaynaşurdı çoḳ māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [bīde, -e]*

bīd: *Söğüt ağacı (Söğüt ağacının gölgesinden hareketle korumak, kollamak bağlamında).*

1. Niçe ditrersin üstine çün **bīd** / Būstānumda yaraşur bu ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512). [bīd,]*

biḍā'at: *Sermaye, mal.*

1. Bu **biḍā'at** yarar degülse size / Fuḳarāyuz taṣadduḳ eyle bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [biḍā'at,]*
2. Dilerüz senden ol kerāmet-içün / Bizi redd étme bu **biḍā'at**-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [biḍā'at-ıçun, -ıçun]*

3. Bize faḳr ü fenā **biḍā'atdür** / Saña luṭf u vefā kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [biḍā'atdür, -dür]*
4. Bende yoġ añlasa **biḍā'atini** / Çoġ alur pādşah niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [biḍā'atini, -i, -n, -i]*
5. Ṣabr-ı ṣavma ne ḳaldı tāḳatümüz / Ne bulınur yarar **biḍā'atümüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6035). [biḍā'atümüz, -ümüz]*

bī-dād: *Gadir, cevr, zulüm.*

1. Oldı yérde bu resme çün **bī-dād** / Ḳopdı göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [bī-dād,]*

bī-dād et: *Zulüm, işkence etmek.*

1. Yūsufa çün yapışdı ol cellād / **Édе** emr-i ʿAzīz-ile **bī-dād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [bīdād et, -di]*

bī-dād eyle: *Eziyet etmek, ẓulmetmek.*

1. Ger bu žālimden almayam dādı / Saña ben **eyle**rem bu **bī-dād**ı*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [bīdād eyle, -r, -em]*

biḍā'et: *Sermaye, para.*

1. Yoġ-ımışsa ḳatında ḥürmetümüz / Vérmez-idi alup **biḍā'etümüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5807). [biḍā'etümüz, -ümüz]*

bīdār: *Uyanık, uyanmış.*

1. Gözleri ḫᵛāb içinde dil **bīdār** / ʿaḳlı sermest-i bade-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2448). [bīdār,]*
2. Böyle dédi vü ṭurdı ol ḫōş-kār / Ṣıçradı ḫᵛab-gehden ol **bīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [bidār,]*

bīdār ol: *(Uykudan) uyanmak.*

1. Çünki **ol**dum o demde ben **bīdār** / Ḳalmadı ferri benden étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [bīdār ol, -du, -m]*

bī-derd ol: *Dertsiz, aşk acısını bilmeyen ve çekmeyen (kişi),ham olma durumu.*

1. Naġmeden ehl-i derde derd gelür / Gerçi **bī-derd olana** serd gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [bī-derd ol, -an, -a]*

bī-destān: *Tarif edilemeyen.*

1. Bunca destān ki étdi **bī-destān** / ʿİṣmeti tāzelendi çün bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [bī-destān,]*

bī-destūr: *İzinsiz, müsaadesiz II habersiz.*

1. Ḫānesinden o dilber-i mestūr / Çıḳmaġa ḳorḳar-ıdı **bī-destūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2308). [bī-destūr,]*

bī-devlet: *Bahtsız, talihsiz.*

1. Serçe ṣanup anı o **bī-devlet** / Uçurur elden eylemez raġbet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3444). [bī-devlet,]*
2. Kişi **bī-devlete** olınca emīr / Devlet ehlince yégdür olsa esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3714). [bī-devlete, -e]*

bī-dil: *Kalpsiz, gönülsüz.*

1. Ṭuymasun déyu sırrı her **bī-dil** / Perde-dār oldı keyfe medde'ẕ-ẓıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [bī-dil,]*

bī-dil: *Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.*

1. Seyr édüp ol meh-ile seyyāre / Niçe **bī-dil** yanınca āvāŕe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [bī-dil,]*
2. Ḳılur-iken bu **bī-dili** pür-tāb / Zār-ıla çarḫ-ı bī-vefāya ḫitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3101). [bī-dili, -i]*
3. Oldı bī-ṣabr u **bī-dil** ü ārām / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [bī-dil,]*
4. Yoḳ cihānda benüm gibi **bī-dil** / Bī-ber u bī-nevā vü bi-ḫāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [bī-dil,]*
5. Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile **bī-dil** ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [bī-dil,]*
6. Baġlasa dil nigāra bir **bī-dil** / İşi günden güne olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [bī-dil,]*
7. **Bī-dil** ü dil-rübāya ḫücre-i rāz / Ḳubbesi pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4412). [bī-dil,]*
8. Aġlayup dédi ol giriftāram / **Bī-dil** ü bī-ḳarār ü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [bī-dil,]*

bī-dil eyle: *Kendisine bağlamak, gönlünü etki altına almak.*

1. Bī-vefādur ḳadīmden bu felek / **Bī-dil eyler** kime ki vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [bī-dil eyle, -r]*

bī-dil ol: *Gönülsüz olmak.*

1. **Bī-dil ol**dum dilüm yoluñda yéler / Sīnesi yarasına çāre diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [bī-dil ol, -du, -m]*

bī-dil ü cān: *Gönlü ve iradesi elden gitmiş. (Âşık).*

1. Ẕemm édersiz bu **bī-dil ü cān**ı / Ki sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [bī-dil ü cān,]*

bī-dil ü cān düş: *Hareketsiz, ölü gibi olmak; kendinden geçmek, bayılmak.*

1. Böyle déyüp **düş**erdi **bī-dil ü cān** / Yār izinde yaturdı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [bī-dil ü cān düş, -er, -di]*

bī-dil-dār: *Sevgiliden yoksun bir şekilde.*

1. Dilde rāhat mı bula ʿāşıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı görse **bī-dil-dār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [bī-dil-dār,]*

bī-dīnī eyle: *Dinsizlik etmek II Merhametsizce, zalimce daavranmak.*

1. **Eyledi** zülfi gibi **bī-dīni** / Āhenīn bende çekdi sīmīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1732). [eyledi, -di]*

[bī-dīni,]

bī-dırīġ: *Acımasızca, merhamet etmeden.*

1. Ẓulm édüp **bī-dırīġ** maẓlūma / Raḥmı étdüñ dırīġ maḥrūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5056). [bī-dırīġ,]*

bī-fer ét: *Işıksız, nursuz bırakmak (Ay tutulması bağlamında)*

1. Bedr olup ṣadr-ı ḥüsne geçse ḳamer / Anı naḳṣ-ı ḫusūf **éder bī-fer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [bī-fer ét, -er]*

bī-fer ol: *Fersiz: Işıksız, nursuz.*

1. Giryeden dōst çeşmi **bī-fer olur** / Gözi nūrı ʿadūya çāker olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [bī-fer ol, -ur]*
2. Çeşm-i Yaʿḳūb gibi her aḫter / Cevr-i devr-ile **ol**dılar **bī-fer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 763). [bī-fer ol, -dı, -lar]*

bī-fer ol: *Güçsüz, kuvvetsiz kalmak.*

1. Ḳurıyup cümle bāġıla bustān / **Bī-fer olmışdı** bāġ-ı meyve-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2248). [bī-fer ol, -mış, -dı]*
2. **Ol**dı ḳırḳında pīr-iken **bī-fer** / Onsekiz yaşda tāze ter duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [bī-fer ol, -dı]*

bī-ġam ét: *Gamsız, tasasız bir ḥāle getirmek; dert ve tasadan kurtarmak.*

1. Varsa zindāna dār-ı ḫurrem éder / Ehlini pür-ṣafā vü **bī-ġam éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [bī-ġam ét, -er]*

bī-gāne: *Kayıtsız, umursamaz.*

1. Deri **bī-gāne** rūyına beste / Seyri şevḳinden āşna ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [bī-gāne,]*
2. Eyle bilişdi derd-i cānāne / K‘oldı cān ü cihāna **bī-gāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [bi-gāne,]*

bī-gāne ét: *Kayıtsız, ilgisiz, yabancı hâle getirmek.*

1. Gönlümi āşnā édeli derd-i yār-ile / **Bīgāne étdi** baña ḳamu āşnāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [bīgāne ét, -di]*

bī-gāne eyle: *Kayıtsız kalmak, ilgilenmemek.*

1. Beni yār **eyle**di çü **bī-gāne** / Cāna ne ḥāṣıl olsa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [bī-gāne eyle, -di]*

bī-ġaraż: *Art niyet olmadan, garazsız.*

1. Her zemān **bī-ġaraż** vefā yoġ-ımış / İlla derd ü ġam ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [bī-ġaraż,]*

bī-ġāyet: *Sonsuz, sınırsız.*

1. Her biri ḫūr gibi pür-zīnet / Ḥüsni bī-ḥadd ü ḫulḳi **bī-ġāyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [bī-ġāyet,]*

bī-günāh: *Suçsuz, günahsız, masum.*

1. Sürüsün cevr eliy’le anı zemān / Ki sürer **bī-günah**ı vérmez amān *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 852). [bī-günahı, -ı]

2. İftirā étme **bi-günāha** ṣaḳın / İrişür saña bir gün āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [bi-günāha, -a]*
3. Ki n'içün buña iftirā édesiz / **Bi-günāha** n'içün cefā édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [bi-günāha, -a]*
4. Étdi ol dem figan ki iy Ḳıṭfîr / **Bī-günāhuñ** ʿaẕābın ét te'ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [bī-günāhuñ, -uñ]*

bī-güvāh ol: *Delili, şahidi olmamak; ispat edememek.*

1. **Bī-güvāh olsa** ḳavl-i daʿvā-dār / Aña sevgend olur güvāh iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [bī-güvāh ol, -sa]*

bīh: *Kök, ağaç kökü.*

1. Ravża-i vaṣla çün girür güstāḫ / Anda ṣābit ḳomaz ne **bīḫ** ü ne şāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [bīḫ,]*

bī-hāb: *Uykusuz, aşk derdinden gözüne uyku girmeyen (kimse).*

1. Bunca yıldur ġamuñla pür-tābam / Şevḳden bī-ḫużūr ü **bī-ḫābam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [bī-ḫābam, -am]*

bī-ḥabbe ko: *Her şeyini almak II meteliksiz bırakmak.*

1. Mālik ol gün édüp ḳānūnı / **Ḳodı bī-ḥabbe** niçe Ḳārūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236).. [bī-ḥabbe ko, -dı]*

bī-haber: *Habersiz, bilgisiz; bir durumla ilgili malumatı olmayan (kimse).*

1. ʿişret esbābı düzdi ol ḫōş-rāy / K'ide ol **bī-ḫaberleri** rüsvāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [bī-ḫaberleri, -ler, -i]*

bī-ḫaber ol: *Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.*

1. Aña cān atdı **bī- ḫaber ol**dı / Yandı evvelkiden beter oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4794). [bī-ḫaber ol, -dı]*
2. Tecellī benligüm benden alalı **bī-ḫaber ol**dum / Cemāl-i ehl-i ṣūretden kemāl-i ehl-i maʿnīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3363). [bī-ḫaber ol, -du, -m]*
3. Çün Zelīḫāya ol ḫaber yitdi / **Bī-ḫaber ol**dı kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [bī-ḫaber ol, -dı]*

bī-ḥad: *Sınırsız, sonsuz.*

1. Şeb-i fürḳat ṣaçuñ gibi **bī-ḥad** / Ṣubḥ-ı vaṣluñdan irmez-ise meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2497). [bī-ḥad,]*
2. Dürre deryā-y-ıdı cevāhire kān / Malı **bī-ḥad** cemāli bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [bī-ḥad,]*
3. Saña fiʿlüm vefā-y-iken **bī-ḥad** / Nedür iy bī-ḫıred bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [bī-ḥad,]*
4. Ḫayr-i ḥāfıẓ Ḫudā-yı ʿālemdür / Luṭfı **bī-ḥad** ḳamudan erḥamdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5802). [bī-ḥad,]*
5. Görmeg-içün cemālini anuñ / Şevḳi **bī-ḥadd-idi** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3254). [bī-ḥadd-idi, -idi]*
6. Her biri ḥūr gibi pür-zīnet / Ḥüsni **bī-ḥadd** ü ḫulḳi bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [bī-ḥadd,]*

7. Himmetini o serve ḳıldı firāz / Vérdi **bī-ḥadd** ü bī-nihāye cihāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [bī-ḥadd,]*
8. Ġażab étdi buyurdı cellāda / Ḥadd-i **bī-ḥadd** ura ol āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [bī-ḥadd,]*

bī-halel: *Kusursuz, noksansız.*

1. **Bī-ḫalel** ola ḫulḳ u sīretde / Bī-bedel ola ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [bī-ḫalel,]*

bī-halel ét: *Kusursuz, noksansız yapmak.*

1. Ol ġulāma birümüzi bedel ét / Aduñı dāduñ-ıla **bī-ḫalel ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5916). [bī-ḫalel ét,]*

bī-ham ol: *(Boyu) dik olmak, düzelmek.*

1. **Bī-ḫam ol**dı nihāl-i bālāsı / Gey revāc oldı ḥüsni kālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5513). [bi-ḫam ol, -dı]*

bi-hamdi'llāh: *Allah'a şükürler olsun.*

1. İrmedüñ ol deme **bi-ḥamdi'llāh** / Menzilüñ çāh oldı olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [bi-ḥamdi'llāh,]*
2. Tā ḳabūle irince gevher-i şāh / Dest-i ġayr irmedi **bi-ḥamdi'llāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5574). [bi-ḥamdi'llāh,]*

bihār: *Denizler.*

1. Naḳşuñ anlardaġı nigāra göre / Ḳatre gibi ola **biḥāra** göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [biḥāra, -a]*

bī-ḥāṣıl: *Mahsulsüz, verimsiz.*

1. Yoḳ cihānda benüm gibi bī-dil / Bī-ber u bī-nevā vü **bi-ḥāṣıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [bi-ḥāṣıl,]*

bī-ḥāṣıl ol: *Mahsulsüz, verimsiz olmak II Hiçbir şey elde edememek.*

1. Bencileyin **ol**ur mı **bī-ḥāṣıl** / Ki ne dildār var ḳatumda ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [bī-ḥāṣıl ol, -ur, -mı]*

bī-hayā: *Utanmaz, edepsiz (kimse).*

1. Dédi iy **bī-hayā** utanma mısın / Yüzüme baḳmasını ṣanma mısın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [bī-hayā,]*

bīh-i necāt: *Kurtuluşun kaynağı, kökü.*

1. ʿaḳlını almış-iken ol āfāt / Görür āsān ṭarafda **bīḫ-i necāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [bīḫ-i necāt,]*

bī-hıred: *Akılsız, fikirsiz; düşüncesiz.*

1. Saña fiʿlüm vefā-y-iken bī-ḥad / Nedür iy **bī-ḫıred** bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). bī-ḫıred,]*

bī-ḥisāb: *Hesapsız, sonsuz.*

1. Sevdügine o kim ʿaẕāb vérür / Ṣābire ecri **bī-ḥisāb** vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [bī-ḥisāb,]*

bī-hisāb ü şümār: *Hesaba gelmez, sayısız, pek çok.*

1. Mışr uluları **bī-ḥisāb ü şümār** / Her birisi ṭutar elinde nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5243). [bī-ḥisāb ü şümār,]*

bī-hōd: *Kendinden geçmiş, kendini kaybetmiş (kimse).*

1. ʿaḳlumı aldı yār-ı zindānī / Ḳodı **bī-ḫōd** bu mest ü ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5108). [bī-ḫōd,]*
2. Baña ol dem irer dem-i bāḳī / Ki beni **bī-ḫōd** éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [bī-ḫōd ét, -e]*

bī-hōd ol: *Kendinden geçmek.*

1. Var-iken sīnesinde kibr-ile kin / Ṣanmasun **bī-hōd ol**a her ḫōd-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [bī-hōd ol,]*
2. Ḫōd-nümā kim Ḫudā-nümā olmaz / **Bī-ḫōd olmasa** bā-Ḫudā olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2017). [bī-ḫōd ol, -ma, -sa]*
3. Tābdan **bī-ḫōd ol**dı sāye gibi / Düşdi pā-yı nigāra pāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [bī-ḫōd ol, -dı]*
4. ʿışḳ ile belki **bī-ḫōd oldı** ne ḫʷāb / Etdi cām-ı şebāne mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [bī-ḫōd ol, -dı]*

bī-ḥurūf: *Harfsiz II sözsüz.*

1. Geldi cān Semʿine nidā ne nidā / **Bī-ḥurūf** u ṣadā kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [bī-ḥurūf,]*

bī-hūş: *Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş, baygın; şaşkın, sersem.*

1. Ḫʷābdan baḫtı oldı çün bīdār / Yatdı **bī-hūş** uyandı dil-i huşyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [bī-hūş,]*
2. İçürem aña mekr-ile bir nūş / Ḥaşre dek yata sekr-ile **bī-hūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [bī-hūş,]*

bī-hūş düş: *Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.*

1. Pīr-i miskīn édüp bu ḳışşayı gūş / **Düşdi** ifrāṭ-ı ġuṣṣadan **bī-hūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1132). [bī-hūş düş, -di]*
2. Çün Zelīḫā bu derdi eyledi gūş / Üç gün üç géce **düşdi** dil **bī-hūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [bī-hūş düş, -di]*

bī-hūş ol: *Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.*

1. Bu ḫiṭābı çü Yūsuf eyledi gūş / **Oldı** derd ü fırāḳ-ıla **bī-hūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [bī-hūş ol, -dı]*
2. Yatdı **bī-hūşol**up füsürde gibi / Ḳalmadı tende cānı mürde gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [bī-hūş ol, -up]*
3. Çünʿ Azīz eyledi bu fitneyi gūş / **Ol**dı ġayret meyin çeküp **bī-hūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [bī-hūş ol, -dı]*
4. Olur-ımış éden o naʿrayı gūş/ Zehresi çāk ü kendüsi **bī-hūş***(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5836). [bī-hūş ol, -ur, -ımış]*

bī-hużūr: *Huzursuz, rahatsız.*

1. Bunca yıldur ġamuñla pür-tābam / Şevḳden **bī-ḥużūr** ü bī-ḫābam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [bī-ḥużūr,]*

bī-ḥużūr ol: *Huzursuz olmak, rahatsız olmak.*

1. **Bī-ḥużūr oldı** eşk şūrından / Ṭurdı nevmīd ata ḥużūrından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2837). [bī-ḥużūr ol, -dı]*

bī-idrāk: *Anlayışsız.*

1. Benem ol bī-nevā vü **bī-idrāk** / Nāgeh olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [bī-idrāk,]*

bī-ihtiyāc: *(Herhangi bir şeye) muhtaç olmayan, ihtiyacı olmayan.*

1. Gül ki **bī-ihtiyāc** zīverdür / Dürr ü şebnemle olsa ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [bī-ihtiyāc,]*

bī-ihtiyār: *Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.*

1. Çeşmi **bī- iḫtiyār** aġlar-ıdı / Bī-sebeb zār zār aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3645). [bī-iḫtiyār,]*
2. Cānı bī-ṣabr u **iḫtiyār** oldı / Perdeden çıḳdı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [iḫtiyār,]*

bī-ʿillet: *Sebepsiz II Hiçbir sebep olmadan.*

1. Ben bulardan umar-iken niʿmet / Çekdiler dişlerümi **bī-ʿillet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [bī-ʿillet,]*

bī-ʿışḳ ol: *Aşksız olmak.*

1. Ten-i bī-ʿışḳ lāşe-i lā-şey / Cān ki **bī-ʿışḳ ola** olmaya ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2316). [bī-ʿışḳ ol, -a]*

bī-ḳadem: *Talihsiz, bahtsız.*

1. **Bī-ḳadem** her ne yére başsa ḳadem / Yıḳılur ger olursa bāġ-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [bī-ḳadem,]*

bī-kār: *İşsiz, herhangi bir işle uğraşmayan; avare.*

1. Derd-i Yūsuf çün aña kār étdi / Anı **bī-kār** ü bī-ḳarār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [bī-kār,]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

1. Aġlayup dédi ol giriftāram / Bī-dil ü **bī-ḳarār** ü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [bī-ḳarār,].*
2. Gétdi ḫalvet-serāyına o nigār / Ṭutdı zindānda **bī-ḳarār** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [bī-ḳarār,]*
3. Hevā-yı dilber-ile **bī-karār** ʿāşıḳdan / Delü degül mi o kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [bī-karār,]*
4. **Bi-ḳarāram** hemīşe sencileyin / Düşmesün derde kimse bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2633). [bi-ḳarāram, -am]*
5. Olmasun kimse zār bencileyin / Yél gibi **bī-ḳarār** bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [bī-ḳarār,]*
6. Geh ḳara yére püşt urur geh rūy / Seyr éder **bī-ḳarār** sūy-be sūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [bi-ḳarār,]*

bī-ḳarār: *Kararsız, yerinde duramayan, süreklilik göstermeyen (şey). II Āşığın gönlü.*

1. Cümle āhūları şikāruñ ola / Yéle yél gibi **bī-ḳarāruñ** ola *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 125, Beyit 4236). [bī-ḳarāruñ, -uñ]

bī-ḳarār ét: *Yerinde duramaz duruma getirmek; kararsız, huzursuz etmek. II sürekli dönüp durdurmak.*

1. ʿIşḳdur **bī-ḳarār éden** felegi / Çāh-ı Bābilde bend éden melegi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2314). [bī-ḳarār ét, -en]*
2. Derd-i Yūsuf çün aña kār étdi / Anı bī-kār ü **bī-ḳarār étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [bī-ḳarār ét, -di]*
3. Çün şafaḳ mihrin āşikār etti / ʿālemi şavḳ **bī-ḳarār etdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [bī-ḳarār et, -ti]*

bī-karār ol: *Durmamak, sabit kalmamak, sürekli dönüp durmak; huzursuz olmak.*

1. Ki görüp nūr-ı şemʿi sevdi gözüm / **Bī-ḳarār oldı** şevḳı-y-ıla özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [bī-ḳarār ol, -dı]*
2. Gül yüzüñsüz gözüme ḫār oldı / Dil firāḳuñda **bi-ḳarār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1244). [bi-ḳarār ol, -dı]*
3. Ḳalmadı şabrı **bī-ḳarār oldı** / Bed ʿalāmetler āşiḳār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1104). [bī-ḳarār ol, -dı]*
4. **Bī-karār olsa** zülf-i cānānı / Ṭaġıla ḫaṭır-ı perişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3670). [bī-karār ol, -sa]*

bī-ḳayd ol: *(Manevi) engellerinden kurtulmak; huzura, rahata kavuşmak.*

1. Ḳamusı oldılar kemendine ṣayd / Ḳayddan **oldı** dilleri **bī-ḳayd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4927). [bī-ḳayd ol, -dı]*

bī-kes: *Kimsesiz, çaresiz.*

1. Éledüñ anı bir maġaraya dūr / Ḳalsun ol yerde **bī-kes** ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [bī-kes,]*

bī-kīn: *Kin ve düşmanlıktan yoksun.*

1. Ki çıḳayduñ bu taḫt-ı sīmīne / Sīne-i pür-ṣafā vü **bī-kīne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4213). [bī-kīne, -e]*

bī-kuṣur: *Eksiksiz, tam.*

1. **Bī-ḳuṣūr** ara cümle eyvānı / Bulasın ṣāyed ola sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [bī-ḳuṣūr,]*

bī-ḳuṣūr ü günāh: *Suçsuz günahsız (yere); suçu günahı olmadan.*

1. Sürüp ol māhı **bī-ḳuṣūr ü günāh** / Tā leb-i çāha geldiler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [bī-ḳuṣūr ü günāh,]*

bī-sīm: Bedelsiz, karşılıksız; parasız, bedava

1. Ger ele girmese nefes bī-sīm / Anı bulmazdı her faḳīr ü yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 19). [bī-sīm]*

bil: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

1. Ẕātuñ **bil**emez beşer meger kim / Olmaya ḥicāb-ı ruḫ-ı ḥayvañ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 234*). [bilemez, -emez]*
2. Ṭurdı Mālik ayaġı üzre revān / Şimdi **bildüm** refiʿmiş ḳadrüñ *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 2501). [bildüm, -dü, -m]

3. Mekr-ile ṣaldı baña ḳāṣıdını / **Bilmedüm** ben bu ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*
4. Ḳadd-i Yūsuf miṣāli zibā ṣāḥ **/ Bildü** bitirmez olmadı güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 597). [bildü, -dü]*
5. Uyanup çünki ḫᵛāb-ımış **bildi** / Ḥaḳḳa şükr étdi çoḳ senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [bildi, -di]*
6. İbn-i ʿAbbasa dédi İsrā'īl **/ Bildi** çün ḫᵛābına nedür teʿvīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 1010). [bildi, -di]*
7. ʿĀḳıbet **bildiler** fırāset-ile / Geldi gökden melek beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [bildiler, -di, -ler]*
8. Açılur **bildiler** ruḫ-i cānān / Naẓarın aña étdi he insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3005). [bildiler, -di, -ler]*
9. Ki bugün ben de olmışam ḥayrān / Beni **bilmen** ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 4597). [bilmen, -me, -n]*
10. Tīz édüp Yūsuf aña nīş-i ʿitāb / **Bil**dügüñ gibi vérdi acı cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [bildügüñ, -düg, -üñ]*
11. Yandurup ʿışḳ odına bende beni / Göreyin bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [bileyin, -e, -yin]*
12. Düzdü bir çetr-i bī-sütūn u ṭınāb / Tā bile ḳudretiñ ülü'l-elbāb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 28). *[bile, -e]*
13. **Bildi** nūr-i fırāset-ile hemān / Ki yalandur o pīrehendeki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [bildi, -di]*
14. Kandadur **bilsem** iy güher kānuñ / ʿazm-i saʿyini eylesem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 3516). [bilsem, -se, -m]*
15. Eylemesün oġul bahānesini **/ Bilürem** ben anuñ fisānesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3347). [bilürem, -ür, -em]*
16. Gürg çün söyledi hikāyetini **/ Bildi** Yaʿḳūb anuñ berā'etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [bildi, -di]*
17. Merkebin çāha sürdi ol āgāh **/ Bildi** kim andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 2188). [bildi, -di]*
18. **Bildi** Yūsuf ki çoḳ fesād olısar / Mışra āvāz-ı naʿrası ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6894). [bildi, -di]*
19. **Bildi** ḳaṭʿī ki bu duʿā'-yı resūl / Tiz bulur ḥayyız-ı ḳabūle vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 7126). [bildi, -di]*
20. Kiẕbdür daʿvası Zelīḫanuñ / **Bildi** vāḳiʿ nedür ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [bildi, -di]*
21. Nāmuñı **bilmezem** ki yād ḳılam / Gönlümi ẕikrüñ-ile şād ḳılam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 3517). [bilmezem, -mez, -em]*
22. Kaʿbe ḳapuñı **bilmezem** ki revān / Ḥacc édüp andda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 3728). [bilmezem, -mez, -em]*
23. Çün veliye biline sırr-ı ḳader / **Bilse** anı nebī ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [bilse, -se]*
24. Ki baña ṭaʿn édersin iy māder / **Bilmedün** gibi sırr-ı ḥāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [bilmedün, -me, -dü, -ñ]*
25. Eser-i ḥüsnidür bu ṣüret-ı ḫūb / Maʿnide **bil** hemān odur maḫbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [bil,]*
26. İlla bu narḫı **bilmek** ol aya / Oldı Yaʿḳūb-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 2290). [bilmek, -mek]*
27. **Bilmezem** sāna n'étdüm iy gerdūn / Eyledüñ ġonça gibi baġrumı ḫūn *(Yusuf*

u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 3785). [bilmezem, -mez, -em]

28. Yélerem yél gibi ḳarārum yoḳ/ **Bilmezem** ḥālüm iḫtiyārum yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [bilmezem, -mez, -em]*
29. **Bil**mezem māniʿüñ nedür bu işe / ʿuḳdem artar düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [bilmezem, -mez, -em]*
30. **Bilmezem** kim bugün ne ḥāl oldı / Ki işüñ ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [bilmezem, -mez, -em]*
31. Deheni gibi sözde teng oldı / **Bilmezem** arada ne ceng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [bilmezem, -mez, -em]*
32. Biri dér vā fīrāḳ-ı kurrat-i ʿayn / Biri **bilmez** nedir ḥikayet-i beyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [bilmez, -mez]*
33. Niʿmete irse nāz éder **bilmez** / Şükr éder olsa az éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [bilmez, -mez]*
34. Şiddet olmasa rāḥatın bilmez / Ḳadre irişse ḳıymetin **bilmez** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [bilmez, -mez]*
35. **Bilüp** anı dédi ki çoḳ demdür / Vaṣluñ ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [bilüp, -üp]*
36. Ādeme düşdi meskenet étdi / **Faḳrını** bildi raḥmete yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1972). [bildi, -di]*
37. **Bildi** kim aynī olısar ya ʻiyān/Ya miṯāli olısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [bildi, -di]*
38. Çün meded irmeye baña senden / **Bilürem** çare yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [bilürem, -ür, -em]*
39. Ḳanı ehl-i baṣīret anı göre / Āftāb-ı cihān-ı cānı **bile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3400). [bile, -e]*
40. Ḳalbüm olmışdı baḥr-i fikre ġarīḳ / **Bilmez**-idüm nedür bu defʿa ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [bilmez-idüm, -mez, -i, -dü, -m]*
41. Daḫi ʿālemde **bilmedin** çep ü rāst / Oldı cānında cümle ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [bilmedin, -me, -din]*
42. ʿışḳ-ıla açdı ʿāleme gözini / ʿIşḳ-ıla **bildi** buldı kendüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5586).[bil,-di]*
43. Umduġuñ bu fikri ben daḫi éderem / **Bilmezem** bu naḥīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [bilmezem, -mez, -em]*
44. Ḳarşudan ẓāhir oldı taḫt-ı revān / Andadur **bildiler** o baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2139). [bildiler, -di, -ler]*
45. **Bildiler** anı tāb-ı Yūsuf-ımış / Şuʿle-i āftāb-ı Yūsuf-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2169). [bildiler, -di, -ler]*
46. Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca **bilmez** oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [bilmez, -mez]*
47. Devr ezelden bu ḥāle dāyirdür / Cevrini **bilmez** ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5787). [bilmez, -mez]*
48. Görmez oldum senüñ cemālüñi ben / **Bilmezem** nice oldı ḥālüñi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [bilmezem, -mez, -em]*
49. Çünki İṣḥāḳ gördi bu ḥāli / **Bildi** kim ʿavrat eylemiş ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 608). [bildi, -di]*
50. **Bil**di Yaʿḳūb anuñ çü niyyetini / Tutdı atasınuñ vaṣiyyetini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 411). *[bildi, -di]*
51. ʿĪṣ çün ṣordı **bildi** bu ḫaberi / Āh edüp toldı yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [bildi, -di]*
52. Açılur **bildiler** ruḫ-i cānān / Naẓarın aña étdi her insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [bildi, -ler]*

53. Çünki Yaʿḳūb aña naẕar ḳıldı / Vaṣlına iştiyāḳını **bildi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [bildi, -di]*
54. Çün **bile** ḥāl-i ʿāşıḳı dil-dār / Bī-vesīle olur ḳamu bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [bile, -e]*
55. Ṣāʿı bārumda ol nihan étdi / **Bilmezem** kim ne imtiḥān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [bilmezem, -mez, -em]*
56. Dōstdan ayru her ki ḫande ḳılur / Dōstluk şarṭını o ḳanda **bilür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [bilür, -ür]*
57. Dédiler kim **bilür** misin anı / Düzer-idüñ yalan düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [bilür, -ür]*
58. Mestlik alsa ādemüñ özüni / Ne ḫumārın **bilür** ne kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [bilür, -ür]*
59. ʿilm-i Ḥaḳḳ-ıla ʿālim olmış-ıdı / Ḳaderüñ ḥikmetini **bilmiş-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 948). [bilmiş-idi, -miş, --i, -di]*
60. Çün muṣībet ṣadāsıdur **bildi** / Āh édüp kendüyi yavu ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1119). [bildi, -di]*
61. Gün gibi ṭoġdı çün o sīmīn-ber / **Bildi** eksüklügün ḳul oldı ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [bildi, -di]*
62. Ṭuydılar derd-i ḥālin aṣḥābı / **Bildiler** var derūnınuñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [bildiler, -di, -ler]*
63. **Bildiler** sīnesinde dāġın anuñ / Lāleden étdiler ṭuvaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [bildiler, -di, -ler]*
64. Cām-ı Yūsufdan içdi ṣahbāyı / **Bildi** keyfiyyet-i Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4782). [bildi, -di]*
65. **Bilmek** isterseñüz kemālin anuñ / Ḥāżır olsun görün cemālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [bilmek, -mek].*
66. **Bilmez** anı ki tīr-i çarḫ-i ẓalūm /Ol hedefden ḳılur anı maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [bilmez, -mez]*
67. Ne bilür derd-i zaḫmı bī-yāre /**Bilse** daḫi olaydı bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [bilse, -se]*
68. Dédi **bildüm** ki keydi sen étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı sen étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [bildüm, -dü, -m]*
69. Ne **bilürsin** benüm dilümde ne var / Ne **bilürsin** benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [bilürsin, -ür, -sin]*
70. Dédi Yaʿḳūb olara iy gürgān / **Bilürem** size étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [bilürem, -ür, -em]*
71. Söylediler yine bu resme dürūġ / **Bilmediler** ki yoḳ dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1204). [bilmediler, -me, -di, -ler]*
72. Dédi bilsem de açman ol rāzı / **Bilme** misin günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [bilme, -me]*
73. Ṣandılar édeler şikār-ıla al / **Bilmediler** ki āşkār ola ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1344). [bilmediler, -me, -di, -ler]*
74. **Bilmediler** ki nefs-i merdüm-gīr / Étdi anları ṣayd-ıla naḫcīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1345). [bilmediler, -me, -di, -ler]*
75. Añladılar egerçi ʿilletini / **Bilmediler** velīk ʿilletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2529). [bilmediler, -me, -di, -ler]*
76. **Bilmen** anda bunuñ hevāsı nedür / Bunca sa'y etmeden ṣafāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [bilmen, -men]*
77. **Bilürem** ben kemāl-i raḥmetini / Görürem ben o baḥr vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [bilürem, -ür, -em]*

78. Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum **bil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [bil,]*
79. **Bilmeyen** ʿandelībi serçe ṣanur / Türk billūrı görse ṣırça sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [bilmeyen, -me, -y, -en]*
80. Çün **bilürsiz** ki olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿadl édüp ẓulmi Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [bilürsiz, -ür, -siz]*
81. Ṣırça ṣanup anı gümāna batar / ʿĀḳıbet **bilmeyüp** yabana atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3442). [bilmeyüp, -me, -y, -üp]*
82. Éşidüp Yūsuf anı güldi nihān / **Bildi** kim olmamış cemāli ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [bildi, -di]*
83. Anı **bilmez** misin ki bu dünyā / Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [bilmez, -mez]*
84. Gūş olınup ṣahīl-i Ablaḳ-ı ṣāh / Ṣeh-süvār olduġın **bilürdi** sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5391). [bilürdi, -ür, -di]*
85. Ḳalmadı gözde ḫāb eṣeri ṭoldı āb-ıla / **Bilmen** ki ʿĀḳıbet n'édiser mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [bilmen, -men]*
86. Ol ki **bildi** ḳażayı étdi ḳabūl / Vāṣıl oldı kemāl-i ṭāʿate ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [bildi, -di]*
87. Egriyi ṭoġrı **bilürseñ** iy yār / Ṭoġrılık umma eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [bilürseñ, -ür, -se, -ñ]*
88. Ola kim vākıf ola ḳışṣaya ṣāh / **Bile** n'oldı sebeb bu ġuṣṣaya ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [bile, -e]*
89. Ḫāk süre anı ʿadli-y-ile oda / **Bile** taḳṣīrin o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [bile, -e]*
90. Niʿmete irse nāz éder bilmez / Şükr éder olsa az éder **bilmez** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [bilmez, -mez]*

bil: *...olarak görmek, kabul etmek.*

1. Māl-i ṣāmit o deñlü vérdi **bile /** Nuṭḳa gelmez ki nāṭıḳ ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [bile, -e]*
2. Biz anı ṣādıḳ ü emīn **bilürüz** / Ehl-i taḳvā vü merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 6189). [bilürüz, -ür, -üz]*
3. Biz anı ṣādıḳ ü emīn bilürüz / Ehl-i taḳvā vü merd-i din **bilürüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 6189). [bilürüz, -ür, -üz]*
4.
5. Her ne ādem ki pür-küdüret olur / Cümle ḫalḳı küdüret ehli **bilür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [bilür, -ür]*
6. Dōst ġayrin çü derd-i ser **bildi** / Aña bu şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [bildi, -di]*

bil: *Bel.*

1. Dili tevḥīd éder Ḫudāvendi / Tāze ḫidmet **bilinde** peyvendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4179). [bilinde, -i, -n, -de]*

bil: *Bilmek, zannetmek.*

1. Ḫᵛābını fitne **bilmesün** Yaʿḳūb / Belki oldı işi bu ḫᵛāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [bilmesün, -me, -sün]*

bil: *Bilmek, bilgi sahibi olmak; haberdar olmak.*

1. **Bilmeyen** bu maḥālde taḥḳīḳi / Atdan énmedi dédi ṣıddīḳi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [bilmeyen, -me, -y, -en]*

2. **Bilmezem** bir daḥi görem mi yüzüñ / Bir daḥi güş édem mi ṭatlu sözüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [bilmezem, -mez, -em]*
3. Sebebin **bilmezem** bu ḥayretümüñ / ʿilletin bilmezem bu ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [bilmezem, -mez, -em]*
4. Sebebin bilmezem bu ḥayretümüñ / ʿilletin **bilmezem** bu ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [bilmezem, -mez, -em]*
5. Görmeyelden peder cemālini ben / **Bilmezem** nice oldu ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [bilmezem, -mez, -em]*
6. Göreli anı bī-mecāl olduḳ / Derdüñi **bildük** ehl-i ḥāl olduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [bildük, -dü, -k]*
7. Beni meşhūr édeli şehre bu ad / Āşinā **bildi** ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [bildi, -di]*
8. **Bilse** ḥālin eger dil-ārāsı /Ġayr-i ġamdan yoġ-ıdı pervāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [bilse, -se]*
9. Hālini illa **bilmez**-idi nigār / Anuñ-ıçun yanardı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [bilmez-idi, -mez, -idi]*
10. Ḫaber-i yāri **bilmege** geh gāh / Yapdı neyden yolında menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [bilmege, -meg, -e]*
11. **Bilicek** Yūsuf anı aġladı zār / Ṣordı ḥālin esirgeyüp tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5485). [bilicek, -icek]*
12. Zāhirā eylerüz şehādet-i ġayb / Sırrı **bilmez** meger ki ʿālim-i ġayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5936). [bilmez, -mez]*
13. Neye ṭaparsız ola **bilsem** ben / Dédiler aña kim ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [bilsem, -se, -m]*
14. Dédi **bilsem** de açman ol rāzı / Bilme misin günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [bilsem, -se, -m]*
15. Söylenür āşiyānı ʿanḳānuñ / Kimse **bilmez** mekānını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [bilmez, -mez]*
16. Sen **bil**ürsin bizüm şecāʿatümüz / Ḳuvvet ü heybet ü ṣalābetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [bilürsin, -ür, -sin]*
17. Dédi sırr-ıla sizsünüz sirrīr / Sırrumuzı **bilür** Ḥakīm ü Ḫabīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [bilür, -ür]*
18. Her kim ol dāniş ehli insāndur / **Bilür** iḥsān cezāsı iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [bilür, -ür]*
19. **Bilseñ** atamuzuñ kerametini / Ḥasret ü ḥüzn içinde ḥāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5781). [bilseñ, -se, -n]*
20. Niçe def ʿa ṣınayup ol tīri / Tīz olur **bilmiş**-idi te'sīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [bilmiş-idi, -miş, -idi]*
21. Naẓarı ol ki ḥikmet-ile ḳılur / Her işi muḳteżā-yı ẕāt **bilür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [bilür, -ür]*
22. Ḳaldı göñlüm-ile gözüm sende / Seni **bilmen** ḳaçan bulam bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [bilmen, -me, -n]*
23. Dilde artardı şevḳ-ıla şeġabı / **Bilmez-idi** velī nedür sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [bilmez-idi, -mez, -idi]*
24. Tāze sūsen gibi çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst **bildi** cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [bildi, -di]*
25. Ḳadr-i ʿirfānı yine ehli **bilür** / Müjde-i yāre anı müjde ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [bilür, -ür]*
26. Maḫzeni ol ḫazīnenüñ cāndur / Cānıñı **bil** ki bulasın cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [bil,]*
27. **Bilse** ger Kaʿbe-i murādına rāh / Olur-ıdı ṣafā-y-ıla hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2580). [bilse, -se]*
28. **Bilmen** aduñ ki ola evrādum / Ḥacc édüp anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [bilmen, -men]*
29. Ki Zelīḫāya benden eyle selām / **Bilürem** ḥālini ne-y-ise temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [bilürem, -ü, -r, -em]*

30. Gerçi var vaṣluña dilümde yaḳīn / **Bilmen** ammā ıraḳ mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [bilmen, -me, -n]*
31. **Bilmen** ammā bugün nice ola kār / Ḳanḳı dil dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [bilmen, -me, -n]*

bil: *Tanımak, bilmek; hatırlamak*

1. **Bilmediler** münādiyi kimdür / Ṣandılar kim resūl-i ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2132). [bilmediler, -me, -di, -ler]*
2. Yūsufı çünki **bildi** Aʿrābī / Ṭoldı ḳalbine merḥamet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [bildi, -di]*
3. Aġlayup dédi iy ḥabīb-i resūl / **Bilmedüm** sini ʿöẕrüm eyle ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3736). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*
4. Geldi Mıṣra çün iḫvet-i Yūsuf / **Bilüp** anları ḥażret-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [bilüp, -üp]*
5. Göricek **bildi** anı Bünyāmīn / Dédi Yūsuf aña ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [bildi, -di]*

bil: *(Soruyu) bilmek, cevaplamak.*

1. Dédi kim saña üç suʿāl éderem / Ger **bil**ürseñ tarīḳuña géderem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246*). [bilürseñ, -ür, -sen]*

bil bağla: *Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.*

1. Gerçi ġam ney gibi delerdi dilin / Ṣabra merdāne **bağlamışdı bilin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [bil bağla, -mış, -dı]*
2. Ṣabr u ṭaḳvāya her ki **bağlaya bil /** Ecrini ṣanma żayi' éde Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [bil bağla, -y, -a]*

bildür: *Bildirmek, haberdar etmek.*

1. Bu degül ol ki **bildürüp** özini / ʿaḳlumuñ rūşen étdi yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [bildürüp, -üp]*
2. Mevt cāın ṣunarsın eşbāḥa / Baña **bildür** ḥayāt-ı Yūsufumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6951). [bildür,]*

bile: *"Da, de" bağlacı.*

1. Eger anı **bile** getürmeyesiz / Niʿmet ü ḳurbetümi görmeyesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [bile,]*
2. Seyr éderlerdi **bile** duḫterler / Ḳamer-ile nite ki aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2407). [bile,]*
3. **Bile** gétsün bizümle Bünyāmīn / Olalum anı ṣaḳlamaḳda emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [bile,]*

bile: *"Birlikte, beraber" anlamında edat.*

1. **Bile** getürdi bir ḳamīṣ-i kerīm / Tā géye anı ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [bile,]*
2. Çün beşāret ümidi geldi dile / Aldı Buşrayı kendü-y-ile **bile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [bile,]*
3. Dédi yoġ-ısa iʿtimāduñ eger / **Bile** gönder benümle bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [bile,]*
4. Bunca yıl **bile** ṣoḥbet eylemişem / Evlerinde iḳāmet eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1752). [bile,]*

5. Ḳuzısın yéye gürg-i ḫūnī-y-ile / Aġlaya ṣoñra anasıy'la **bile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124).[bile,]*
6. Seyr eylerdük oynaşı ṭalaşı / Dirilürdük **bile** aġız yalaşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1397). [bile,]*
7. Od düşüp çın seḥer Zelīḫāya / Gün-ile **bile** ṭoġdı ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [bile,]*
8. Göricek ceyş-i Mıṣrı İsrā'īl / **Bile**-y-idi anuñla Cebrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6116). [bile-y-idi, -y, -idi]*

bile: *Hatta, hem de, üstelik.*

1. **Bile** uydurdı biñ cemīle kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [bile,]*
2. Servi seyr eyleye ḳulanca / **Bile** aḳuñ ṣu gibi yanınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 825). [bile,]*

bī-leb ol: *Kıyısız, sahilsiz olmak.*

1. Çeyneyüp laʿlin ağlar-ıdı ʿaceb / Tā ki deryā-yı eşk **ola bī-leb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 3337). [bī-leb ol, -a]*

bileg: *Bilek, elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.*

1. Bir pūla almayup anuñ dilegin / Baġladılar éki gümiş **bilegin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [bilegin, -i, -n]*
2. Düşdi zer ayağına bu dilege / Bilezük ola tā gümiş **bilege** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [bilege, -e]*
3. Gül gibi açılup çiçekler-ile / Laʿl içerdi gümiş **bilekler**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [bilekler-ile, -ler, -ile]*

bilezük: *Bilezik.*

1. Düşdi zer ayağına bu dilege / **Bilezük** ola tā gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [bilezük,]*
2. Zere ṭāli' çün eyledi iḳbāl / **Bilezük** oldı aña hem ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [bilezük,]*

bilgüduvvi ve'l-āṣāl: *Sabah akşam (Kendi kendine, yalvararak ve ürpererek, alçak sesle sabah akşam rabbini zikret, gafillerden olma! Araf/205).*

1. Ẕikr eden **bilgüduvvi ve'l-āṣāl** / Ẕātı leyse kemiṣlihi şeyʿi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 47). [bilgüduvvi ve'l-āṣāl,]*

bi'l-ḥaḳīḳ: *Gerçekten, gerçek olarak.*

1. **Bi'l-ḥaḳīḳa** belī bu sūr-i melāl / Birisi ḫᵛābdur birisi ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [bi'l-ḥaḳīḳa, -a]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

1. Çün veliye **biline** sırr-ı ḳader / Bilse anı nebī ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [biline, -e]*
2. ʿāleme luṭf-ı ʿām éden sultan / Yūsuf-ımış **bilindi** oldı 'iyan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6104). [bilindi, -di]*

biliş: *Birini tanımak, birini bilmek; dōst olmak.*

1. Eyle **bilişdi** derd-i cānāne / K'oldı cān ü cihāna bī-gāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [bilişdi, -di]*

bi'llah: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

1. Her göñül kim ola ganī **bi'llāh** / Naẓarında anuñ çi bende çi şāh *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [bi'llāh,]

billur: *Şeffaf bir cevher.*

1. Bilmeyen ʿandelībi serçe ṣanur / Türk **billūrı** görse ṣırça sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [billūrı, -ı]*

billur: *Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı.*

1. Her birisi ṣafāda ṣan **billūr** / Aġ u rūşen nite ki maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [billūr,]*
2. Oldı finduḳ bu siḥr-ile 'unnāb / Oldı **billūr** laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [billūr,]*

bilme: *Bilmemek, nasıl olacağına akıl erdirememek.*

1. Āh kim vaṣla olmadı çāre / **Bilmezem** n'eyleyem ben āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [bilmezem, -z, -em]*
2. **Bilmezem** ṭāliʿ üm ne aḫterdür / Meger ol çeşm-i mār-ı deh-serdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [bilmezem, -z, -em]*
3. Bu işi **bilmeyince** vefḳ-i ḳażā / Ol iş olmaġa eylemezdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [bilmeyince, -y,-in,-ce]*
4. Ki ne ola bu géce Yūsufa ḥāl / **Bilmezem** n'étdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [bilmezem, -z, -em]*
5. Sırrına ḥāẕır oldı ʿAẕrā''il / **Bilmeyüp** ṣordı anı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [bilmeyüp, -y, -üp]*

bilür: *Bilen, işten anlayan (kimse); bilirkişi.*

1. Bu iş-içün aransa rū-yi zemīn / Ne **bilür** var benüm gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [bilür,]*

bilü(si) şaş: *Aklı başından gitmek; çok üzülüp etkilenmek.*

1. Dér-idi anlara ki **şaşdı bilü**m / Vardı zindān içine düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [bilü(si) şaş, -dı]*

bīm çek: *Korku yaşamak.*

1. Çekmişem ṣad-hezār miḥnet ü **bīm** / Genci édince issine teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5575). [bīm,]*

bīmār: *Hasta, dertli.*

1. Aḳribā raḥm édüp o **bīmāra** / İledürler o yére tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [bīmāra, -a]*
2. Yarası üzre yara urdı çü yār / Oldı **bīmār**-iken daḫi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [bīmār-iken, -iken]*
3. Gördi İbni's-Selāmı çün **bīmār** / Eyledi bu cevāb-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [bīmār,]*

bīmār ét: *Hasta etmek.*

1. **Ét**me nāzük mizācuñı **bī-mār** / Şāyed olmaya ḳābil-i timār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5961). [bī-mār ét, -me]*

bīmār ol: *Hastalanmak, hasta olmak.*

1. Olmasayduñ bu kec ḫayāl-ile yār / **Olmaz**-ıduñ gözüñ gibi **bīmār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [bīmār ol, -maz, -ıdu, -n]*
2. Yarası üzre yara urdı çü yār / **Oldı** bīmār-iken daḫi **bīmār** *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [bīmār ol, -dı]

3. **Ol**sa bir mübtelā eger **bīmār /** Aña eylerdi luṭf-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [bīmār ol, -sa]*

bīmārī: *Hasta II âşık.*

1. Gözüñe lāzım oldı **bīmārī** / Kec ḫayāl oldı çün anuñ yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [bīmārī,]*

bī-mecāl ét: *Hâlsiz, takatsiz, zayıf bırakmak.*

1. Ẓulm-ile güş-māl éderler ola / İşledüp **bī-mecāléd**erler ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3825). [bī-mecāl ét, -er, -ler]*

bī-mecāl ol: *Bitkin olmak, hâlsiz olmak.*

1. Her biri düşdi **bī-mecāl oldı** / Seri vü māl pāymāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [bī-mecāl ol, -dı]*
2. Göreli anı **bī-mecāl olduḳ** / Derdüñi bildük ehl-i ḥāl olduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [bī-mecāl ol, -du, -k]*
3. ʿāşıḳ ammā çü **bī-mecāl olur** / Ṣabr-ı dāyim aña muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5007). [bī-mecāl ol, -ur]*

bī-meded-kār: *Yardımcıdan yoksun olan; kimsenin yardım etmediği kimse*

1. Yār oluñ baña saʿy édüñ yāra / Meded eyleñ bu **bī-meded-kāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [bī-meded-kāra, -a]*

bī-mihr: *Şefkatsiz, merhametsiz.*

1. Tir alsa eline ol **bī-mihr** / Siperin ḳarşu ṭutmaz-ıdı sipihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [bī-mihr,]*

bī-miḳdār: *Sayısız, sınırsız.*

1. Ḥendese içre ʿaḳlı **bī-miḳdār** / Fikr-i maʿmūrı her işe mi'mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [bī-miḳdār,]*

bī-minnet: *Minnet ettirmeden, lütufkâr bir şekilde.*

1. Ṣoḥbet éde anuñla **bī-minnet** / Bula her dem viṣāline furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3370). [bī-minnet,]*
2. Cān véren ins ü cāna **bī-minnet** / Raḥmet étmege ala mı rişvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [bī-minnet,]*

bī-müşt: *Elsiz, eli olmayan.*

1. Olsun ol bende bī-ser ü **bī-müşt** / Şeh nemek-dānına ṣoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [bī-müşt,]*

bin: *Bir şeyin üzerine binmek, oturmak.*

1. **Bindürüp** Mālik anı bār üzre / Eflaḥı ḳodı ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [bindürüp, -dür, -üp]*
2. Her biri ṭurnaya **biner** balaban / Kimi şāhin ṣavaşda kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [biner, -er]*
3. **Bindi** gül-gūn üzre ol şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni göre gétdi hemīn *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [bindi, -di]

4. **Bindi** bir bād-pāya zerrīn zīn / Ṣan ki ḥayzūma Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [bindi, -di]*
5. Ki **binüp** bād-pāya sürdiler / İrüp anlara naʿra urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5861). [binüp, -üp]*
6. Ṭāliʿin gördi çün murād üzre / **Bindi** esb-i murāda dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [bindi, -di]*

bin: *" Binlerce, pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sıfat.*

1. Görmez olınca anları gétdi / **Biñ** belā-y-ıla maḥmile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [biñ,]*
2. Ṭapdılar niçe **biñ** yıl ol ṣaneme / Eylediler ḫilāf her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [biñ,]*
3. Ger ṣatarsañ ol ayı müşteriyüz / Aña **biñ** cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [biñ,]*
4. Élçi yaġmur gibi yaġar ḳapuma / Günde **biñ** ṭālibi gelür ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [biñ,]*
5. Géçdi ol kim gelürdi peyk-i ḫaber / Bir söz-içün alurdı **biñ** gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [biñ,]*
6. **Biñ** belā gelse başına nāgāh / Bir dem añup günāhın eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [biñ,]*
7. Her biri bir perī-ṣıfat ḳız-ıdı / Biri **biñ** cāna ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [biñ,]*
8. Eyle baġlandı bend-i gīsūya / Ṭaḳdı **biñ** ḫasta cānı bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [biñ,]*
9. Bile uydurdı **biñ** cemīle kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [biñ,]*
10. Vérdi **biñ** ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḫāžır silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [biñ,]*
11. Vérdi **biñ** esb-i tāzī zerrīn zīn / Kimi gül-gūn kimi daḥi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [biñ,]*
12. **Biñ** şütür vérdi cümle pīl-beden / Şīr-dīdār u ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [biñ,]*
13. Niçe **biñ** māh-rū ġulām ü kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [biñ,]*
14. Bir kelāmına **biñ** güher véreyin / Ne güher belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [biñ,]*
15. Gönlin anuñ ki bir dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür aña **biñ** feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [biñ,]*
16. Çār rükninde çār der ḳodılar / Her ḳapuda temām **biñ** ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [biñ,]*
17. Bile üçyüz **biñ** atlu çıḳdı revān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [biñ,]*
18. Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / Éki ḥarf ile anca **biñ** ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[biñ,]*
19. Her ādem kim édüp éde ḫarekāt / Bula her adımına **biñ** ḥasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [biñ,]*
20. Çeşm-i Mālik de görse ger anı / Aḳça nʻolur véreydi **biñ** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [biñ,]*
21. Vérdi hem niçe **biñ** kenīz ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [biñ,]

22. Eyle ḫūb-ıdı ol melek-sīmā / Bir baḳımı degerdi **biñ** dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [biñ,]*
23. Çün şehādet getüre bir maġfūr / Éde **biñ** dīvi bir benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [biñ,]*
24. Ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ u ḳalem / Bendedür aña bunca **biñ** ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3556). [biñ,]*
25. Eyledi her ṭarafda yüz destān / Buldı ġamdan her evde **biñ** zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [biñ,].*
26. Ol şeker leẕẕetine kāse-i dehr / Günde **biñ** kerre verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [biñ,]*
27. Ḳalmadı ol sebebden anda ḳarār / Görmege anı gerçi **biñ** gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [biñ,]*
28. Her ne yaña ki eylese ḫarekāt / Ḳarşular yüz fütūḥ ü **bin** berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [bin,]*
29. Ṣaġda vü ṣolda niçe **biñ** ġılmān / Hep mülebbes ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [biñ,]*

biñ biñ: *"Binlerce, pek çok" anlamında sıfat.*

1. **Biñ biñ** iḥsānlar eylese aña şāh / Yüz o deñlülere sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [biñ biñ,]*

biñ dürlü: *"Bin türlü, pek çok, çeşit çeşit" anlamında sıfat.*

1. Yūsufuñ bu işi Zelīḫāya / Oldı **biñ dürlü** ġuṣṣaya māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6183). [biñ dürlü,]*

binā: *Bina, yapı.*

1. Ol **binānuñ** öñünde hem o zemān / Varıdı bir ʿaẕīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [binānuñ, -nuñ]*
2. Her biri ḫōş **binā** vü zībā-reng / Çün ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [binā,]*

binā: *Yapı, bina (Peygamberler silsilesi bağlamında).*

1. Ḳālıb-ı luṭf-ıla anı ʿAllām / Düzüp eyledi ol **bināyı** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178). [bināyı, -y, -ı]*

binā: *Yapı, bina (Dünya, âlem, kâinat bağlamında).*

1. Ol **binā**nuñ ki ʿāmiri Ḥaḳḳdur / Yıkmak isteyen anı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [binānuñ, -nuñ]*
2. Eyle nāzük **bināsınuñ** ʿameli / İrmemiş ṣan ki aña ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [bināsınuñ, -sı, -nuñ]*
3. Eyle ḫōş-ter **bināsı** var-ıdı / Yoġ-iken ābı ābdār-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [bināsı, -sı]*
4. Yoḳ **bināsında** pāre vü peyvend / ʿameli hūş-mend fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [bināsında, -sı, -n, -da]*
5. Ger irem dir-iseñ ṣafā-yı deme / Eylesünler **binayı** bir İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [binayı, -y, -ı]*
6. Meger irdi ecel yélinden eser / Oldı ḫüsni **bināsı** zīr ü zeber *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5345). [bināsı, -sı]

binā ol: *Yapılmak; yaradılmak (Sevgilinin gözlerinin yaradılması bağlamında.).*

1. Neden **oldı** bu nergesüñ **binā** / Ġonçañı kimdür eyleyen gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [bīnā ol, -dı]*

bī-nakş: *Nakışsız, süssüz.*

1. Dār-ı heftüm çü dāyir-i heftüm / Oldı **bī-naḳş** u reng çün ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [bī-naḳş,]*

bıñar: *Pınar, çeşme, kaynak.*

1. Ġaybdan geldi her géce bir enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde **bıñar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [bıñar,]*
2. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde **bıñar** / Ḳalbi deryā olur anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [bıñar,]*
3. Eşki yolları lāle-zār étdi / Her yéri birke vü **bıñar** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [bıñar,]*

bī-naṣīb ol: *Nasipsiz olmak II kadersiz ve talihsiz olmak.*

1. Mıṣra anuñ-ıçun ġarīb oldum / Ne ġarīb ol ki **bī-naṣīb** oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [bī-naṣīb ol, -du, -m]*

binā-yı ḳubbe-i şeng: *Mutluluk, şenlik kubbesinin binası.*

1. Ḫatm olıcaḳ **binā-yı Ḳubbe-i Şeng** / Döşediler bisāt-ı reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2288). [binā-yı ḳubbe-i şeng,]*

bī-naẓīr: *Eşi benzeri olmayan, benzersiz.*

1. Ḫūblıḳ içre **bī-naẓīrüz** biz / Burc-ı ḥüsne meh-i münīrüz biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [bī-naẓīrüz, -üz]*

biñde biri: *Binde biri, çok azı.*

1. Niçe sūsen gibi hezār zübān / Édemezdi **birini biñde** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [biñde biri, -n, -i]*

bindür: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine) oturtmak, bindirmek.*

1. **Bindürüp** bir ḫar üzre ʿĪsī-vār / Mıṣrı gezdürdiler yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [bindürüp, -üp]*

bī-nevā: *Nasipsiz, çaresiz, zavallı. II Âşık.*

1. Ḳālū belada ekdi çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / Bitürdi āb-ı derd-ile ben **bī-nevāyı** ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [bī-nevāyı, -y, -ı]*
2. Yoḳ cihānda benüm gibi bī-dil / Bī-ber u **bī-nevā** vü bi-ḫāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [bī-nevā,]*
3. Benem ol **bī-nevā** vü bī-idrāk / Nāgeh olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [bī-nevā,]*

bī-nihāye: *Sınırsız, sonsuz.*

1. Himmetini o serve ḳıldı firāz / Vérdi bī-ḥadd ü **bī-nihāye** cihāz *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [bī-nihāye,]

2. Kenz-i bī-ḥadd ü **bī-nihāye** kenīz / Cümlesi māh-rū-yı mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2964). [bī-nihāye,]*
3. Eylerem gerçi ḳurbetüñe heves / İlla bāmuñda **bī-nihāye** ʿases (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110*). [bī-nihāye,]*
4. Gördi ol **bī-nihāye** ʿışḳ érini / Yüz urup her birisi dér Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [bī-nihāye,]*

bī-nihāyet: *Sınırsız, sonsuz.*

1. Şanma bunı yalan ḥikāyetdür / Māliküñ mülki **bī-nihāyetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2048). [bī-nihāyetdür, -dür]*
2. Şoḥbetüñ bana nāz ü niʿmetdür / Eyle niʿmet ki **bī-nihāyetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [bī-nihāyetdür, -dür]*
3. Şükre şükr eylemek çü niʿmetdür / Şākirüñ ʿaczi **bī-nihāyetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [bī-nihāyetdür, -dür]*

bī-niḳāb ét: *Perdeyi kaldırmak; açmak, aşikar etmek.*

1. Refʿ édüp töhmet-ile āvāzı / **Bī-niḳābét**di ṣūret-i rāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4585). [bī-niḳāb ét, -di]*

bī-nīşān: *Belirsiz, görünmeyen, kayıp olan.*

1. Tīr-i vehmi atup keman-i gümān / Ḳılur ol **bī-nişān** ġazālı nişan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [bī-nişān,]*
2. Dilbere şeş cihetde şeş geldüm / **Bī-nişān** dōstdan nişān aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2791). [bī-nişān,]*
3. Bize ol **bī-nişān** nişānı getür / ʿālem-i vaḥdet armaġanı getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). [bī-nişān,]*
4. Gāh öper hīç-iken dehānın anuñ / Geh ḳuçar **bī-nişān** miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [bī-nişān,]*
5. Āh kim yoḳ kilidi ol gencüñ / **Bi-nişāndur** devāsı bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [bi-nişāndur, -dur]*
6. Baña ol **bī-nişānumı** bulıvér / Ten helāk oldı cānumı bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [bī-nişānumı, -um, -ı]*

bī-nīşān: *Belirsiz; görünmeyen. (Allah).*

1. **Bī-nīşānsın** bu şān nişānundur / Lā-mekānsın bu kān mekānundur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 101). [bī-nīşānsın, -sın]*

bī-nişān ét: *Eser, iz bırakmamak, yok etmek.*

1. Ne nişānuñı bulmışam ne seni / **Bī-nişān édiser** bu ġuṣṣa beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [bī-nişān ét, -iser]*

bī-nişān ol: *İzsiz, belirsiz olmak; kaybolmak*

1. Āhum ok kametüm kemān oldı / Göñlüm ümīdi **bi-nişan oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5985). [bi-nişan ol, -dı]*
2. Her kime Kaʿbe **bī-nişān oldı** / Anuñ iḥrāmı terk-i cān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [bī-nişān ol, -dı]*

bī-nişānlıḳ: *İşaretsizlik, belirtisi olmamak.*

1. **Bī-nişānlıḳ-durur** nişāne aña / Burc-i ʿanḳādur āşiyāne aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2573). [bī-nişānlıḳ-durur, -durur]*

bī-niyāz: *Kimseye ihtiyacı olmayan, kendine yeten; kimseye muhtaç olmayıp, sadece kendine muhtaç olunan. (Allah)*

1. Anda Ṣıddīḳ tā namāz ḳıla / **Bī-niyāzı** añup niyāz ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [bī-niyāzı, -ı]*
2. Secde ol **bī-niyāza** lāyıḳdur / Ki ḳamu kāyināta ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [bī-niyāza, -a]*
3. Ṣanemi koñ o **bī-niyāza** ṭapuñ / Ḥayy u dānā-yı cümle rāza ṭapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [bī-niyāza, -a]*
4. Yüz çevürdi olardan ol gül-i nāz / **Bī-niyāza** bu resme étdi niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [bī-niyāza, -a]*

bī-nūr: *Işıksız, nursuz.*

1. Ne vücūd ola ẕerrede **bī-nūr** / Ki éde ḥüsni anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [bī-nūr,]*
2. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü **bī-nūr** / Ḳalmadı tende zevḳ u dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [bī-nūr,]*

bī-nūr ol: *Işıksız, nursuz olmak. (Kıymetini, iʿtibārını yitirmek bağlamında.).*

1. Göñlüñi ʿakse vérme iy maġrūr / Ki **olur** ʿaks ʻāḳibet **bī-nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [bī-nūr ol, -ur]*

bī-nūr ét: *Nursuz, ışıksız bırakmak; kör etmek.*

1. Gözüme nūr odur dilüme sürūr / Gözümi **èt**mesün Ḫudā **bī-nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [bī-nūr ét, -me, -sün]*

bī-pāyān: *Sonsuz, tükenmez.*

1. Dürre deryā-y-ıdı cevāhire kān / Malı bī-ḥad cemāli **bī-pāyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [bī-pāyān,]*
2. Mışra élçi yaraġın étdi revān / Tuḥfeler ḫāżır étdi **bī-pāyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [bī-pāyān,]*

bī-perde: *Perdesiz, açık, aşikar.*

1. Şehre varınca gétdi **bī-perde** / Gördiler ol cemāli her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [bī-perde,]*
2. Bundan özge ola mı leẕẕet-i cān / Ola **bī-perde** ṭalʿat-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [bī-perde,]*

bir: *Aynı, benzer; eşit.*

1. Dediler çünki aslımuz **bir**dür / Cismümüz belki faşlımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [birdür, -dür]*
2. Dediler çünki aslımuz birdür / Cismümüz belki faşlımuz **bir**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [birdür, -dür]*
3. Ne ʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / **Bir** degül anda ḫāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [bir,]*
4. Her evüñ reng ü nūrı **bir** dürlü / Her birinüñ sürūrı **bir** dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [bir,]*
5. Her evüñ reng ü nūrı **bir** dürlü / Her birinüñ sürūrı **bir** dürlü *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [bir,]

6. Kudretün hakkı kim ana yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla **bir** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130). [bir,]*
7. Eylemezdi o serv-i gülşen-i nūr / Eki defʿa **bir** efser-ile zuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [bir,]*

bir: *" Bir" belgisiz sıfat.*

1. Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / Éki ḥarf ile anca biñ ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[bir,]*
2. Düzdü bir çetr-i bī-sütūn u ṭınāb / Tā bile ḳudretiñ ülü'l-elbāb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 28). *[bir,]*
3. Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[bir,]*
4. ʿālemi Ḥaḳḳ yaratdı ādem içün / Bunca ādem üretdi **bir** dem içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [bir,]*
5. **Bir** baḥr-durur feżāyilüñ kim / Ne ḥad bulınur aña ne pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [bir,]*
6. Meger ol gün ki girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi **bir** ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [bir,]*
7. Dédi kim ḫutbe oḳısa Aḥmed / **Bir** direk var-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [bir,]*
8. Ẕikr olınur ki her nebīye Ḫudā / Luṭf édüp vérdi **bir** mucāb duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). [bir,]*
9. Dédi yā Rabbi vaʿde eyler-idüñ / Ki **bir** oġluñ resūl édem dér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 387). [bir,]*
10. Ol şerī'atde cāyiz-idi meger / Cem'-i uhteyn eyleyeydi **bir** ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 424). [bir,]*
11. Géçdi bu ḥālet üzre **bir** niçe yıl / ʿĀḳir oldı toġurmdı Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [bir,]*
12. Gördi **bir** yaña enbiyā ṣaf ṣaf / Her biri bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [bir,]*
13. Gördi bir yaña enbiyā ṣaf ṣaf / Her biri **bir** niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [bir,]*
14. **Bir** yana ṣaff-ı evliyāu'llāh / Her birisi muḳarreb-i dergāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 451). [bir,]*
15. Gönlin anuñ ki **bir** dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [bir,]*
16. Dergeh-i ṣaḥn-serā-yı Yaʿkūbī / **Bir** aġaç ẓāhir èdi çün Tūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 587). [bir,]*
17. Arż-ı Ürdünde var-ıdı **bir** çāh / Dil-i ẓālim gibi derūnı siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [bir,]*
18. Ṣaldılar ḳaʿr-ı çāha çün anı / **Bir** cefākār kesdi urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [bir,]*
19. Bunca ḥüsn-ile anı Rabb-i Ḥakīm / Étdi **bir** ḫōş kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [bir,]*
20. Dédi **bir** géce atasına nihān / İy nişānsuz ḳatında ʿālī-şān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [bir,]*
21. Dileseñ nʿola Rabb-i ʿizzetden / **Bir** ʿaṣā vèrse bāġ-ı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 599). [bir,]*
22. Çünki sevḳ éde **bir** işi taḳdīr / Anı ʿavḳ èdebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [bir,]*
23. Éledüñ anı **bir** maġaraya dūr / Ḳalsun ol yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [bir,]*
24. Düşde tuş olsa **bir** belāya kişi / Şükr ü minnet olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [bir,]*
25. Biz ki **bir** ḳavmüz aşlımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [bir,]*
26. Bile getürdi **bir** ḳamīṣ-i kerīm / Tā géye anı ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [bir,]*

27. Démiş-idi baña **bir** oġluñ ola / Ki cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [bir,]*
28. Baʿżı rāvī dédi ki İsrā'īl / Ḳoydı **bir** heykele ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [bir,]*
29. Dé bunı gelse **bir** belā nāgāh / Hasbiyallah lā ilāhe sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 809). [bir,]*
30. Çün ḥaṣıl étdi döge döge hirmenümi derd / **Bir** demde ḫāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [bir,]*
31. Cānumda tāb-ı ḥayret ü çeşmümde āb-ı baḫt / **Bir** dem yüzüme gülmedüñ iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [bir,]*
32. Vāsiʿ eyledi **bir** niçe ferseng / Yūsufuñ ḳalbi tā ki olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [bir,]*
33. Bu cihān **bir** ḥikāyedür iy dil / Eyü ḳılsun ḥikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [bir,]*
34. Göricek **bir** yetīmüñ aġladuġın / Cigerin miḥnet odı ṭaġladuġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [bir,]*
35. Ya ḳaçan göresin ki **bir** miskīn / Cevr-i ẓālimden ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [bir,]*
36. Var-ıdı ol zemānda **bir** ʿālim / Ḳāyim-idi ʿibādete dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [bir,]*
37. **Bir** gün ol ehl-i ʿilm ü merd-i hüner / Ṣīt ṣuḥufına eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [bir,]*
38. Üzerinde aşıldı **bir** ḳandīl / Yoġ-iken yandı rūġan-ıla fetīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1041). [bir,]*
39. Aldı **bir** gün eline āyīne / Nāẓar étdi cemāli ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [bir,]*
40. Meger āyīne deñerdi **bir** ér / Görüp anı dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [bir,]*
41. Meger āyīne deñerdi bir ér / Görüp anı dédi **bir** ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [bir,]*
42. Dāyenüñ var-ıdı **bir** oġlanı / Yūsufı emzürürdi hem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [bir,]*
43. Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ dermān / Étmeyince o demde **bir** niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [bir,]*
44. Ki ḥarāmī bulup **bir** oġlanı / Köñlegin ḳoya öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [bir,]*
45. Olmış-ıdum **bir** ulu yola revān / Ki géderdi o yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [bir,]*
46. Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Ṭutdı **bir** püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290).*
47. *[bir,]*
48. **Bir** géce ġam dizini yaṣdandı / Ḫᵛāb geldi biraz ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [bir,]*
49. Ditredi cismi nitekim yapraḳ / Ḳoydı aġzına **bir** avuç topraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [bir,]*
50. Ahdi şınmaġa çün dilek ḳıldum / Şekl-i Yūsufda **bir** melek ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [bir,]*
51. İftirā étme bi-günāha şaḳın / İrişür saña **bir** gün āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [bir,]*
52. Anda **bir** ḳurdı gördiler ki ulur / Göge dikmiş yüzini nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [bir,]*
53. Dédi kim iy cemāda cān vérici / **Bir** kuru ṭopraġa zebān vérici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1355). [bir,]*
54. Yürürem ḥasretiy'le āvāre / Yatmazam rāḥat-ıla **bir** pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [bir,]*
55. Eyleyüp bu duʿā'yı oldı revān / Vardı **bir** püşte üzre çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [bir,]*
56. Oturur ʿizz ü nāz ü nūr-ıla / **Bir** serīr üzre gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [bir,]*
57. **Bir** ḳamer yüzlü olmış aña nedim / ʿilm ü ḥikmet ḳılur aña ta'lim *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [bir,]

58. Rāviler dér ki ṭıfl-iken bu giyā / **Bir** géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [bir,]*
59. Rāviler dér ki ṭıfl-iken bu giyā / Bir géce gördi **bir** ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [bir,]*
60. Gördi Kenʿān diyārına irmiş / Yéñine anda **bir** güneş girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553). [bir,]*
61. Baʿd-ez-ān gördi kim **bir** ebr-i sepīd / Ġaybdan oldı başı üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [bir,]*
62. Dédi aña muʿabbir iy Mālik / Olasın **bir** ġulāma sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [bir,]*
63. **Bir** ḳulı var-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle ḫiẕmetde cüst adı Buṣrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [bir,]*
64. Çekdiler delvi Mālik étdi nigāh / Gördi delv içre oturur **bir** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [bir,]*
65. Étdi Mālik revān bu ḫīle-i pōst / Dédi vérdi bu bendeyi **bir** dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [bir,]*
66. Ki bizüm **bir** ġulāmumuz yitdi / Üç gün üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [bir,]*
67. Ravża-i ışṭıfāya serv-i ḫirām / Ṭābede seyr éder-idi **bir** bayrām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1698). [bir,]*
68. Yazdılar bunı kim Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar **bir** ḳulı be-külli ʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [bir,]*
69. Yaraşur mıydı ol ḳamer-sīne / Ki géyeydi **bir** eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [bir,]*
70. Dédi yoġ-ısa iʿtimāduñ eger / Bile gönder benümle **bir** çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [bir,]*
71. Ne bilür derd-i zaḫmı bī-yāre /Bilse daḫi olaydı **bir** pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [bir,]*
72. Bedr umarduñ bu **bir** hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [bir,]*
73. Ẕikr olınur ki Şeyh Ebū ʻOs̱mān / Diledi **bir** gün ola Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [bir,]*
74. Gördi deryā yüzinde **bir** gémi var / Gémiye irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [bir,]*
75. Ṭoldı **bir** dem içinde altı cihāt / Raʿd u berḳ u ṣavāʿiḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [bir,]*
76. Biñ belā gelse başına nāgāh / **Bir** dem añup günāhın eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [bir,]*
77. Gördiler gerdeninde **bir** erḳam / Ḥalḳa-veş ḫalḳını ṣıḳar muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [bir,]*
78. Her ne yérde ki olsa **bir** ʻālim / Anda dāyim ṣalāḫ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [bir,]*
79. Gördiler **bir** cemāl-i bī-mānend / Bir dil-ārām ü dilber ü dil-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [bir,]*
80. Gördiler bir cemāl-i bī-mānend / **Bir** dil-ārām ü dilber ü dil-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [bir,]*
81. **Bir** naẓar seyr éden cemālin anuñ / Baġladı sīnede ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [bir,]*
82. Şekl-i Yūsufda ol cemāʿat-i ḍāl / **Bir** murassaʻ ṣanem düzüp fī'l-ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [bir,]*
83. Ṣalsa bu od cihāna **bir** dem dem / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [bir,]*
84. Nāgehān gördi **bir** cemāl gelür / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile pür-kemāl gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [bir,]*
85. Üştür üstinde **bir** güneş gördi / Kendüsin anda ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [bir,]*

86. Yıḳılup yére kendüden gétdi / Her ne étdiyse **bir** naẓar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [bir,]*
87. Pīri māh ü duḫteri ḫurşīd / Her biri **bir** melāḫat içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [bir,]*
88. Daḫi pāyāna irmedin bu duʿā’ / Oldı peydā ṣudan **bir** ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [bir,]*
89. Açsa **bir** dara ḳarşu dīdārın / Ṣuʿle-dār eyler-idi dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104). [bir,]*
90. Rāviler dér ki **bir** münādi meger / Girdi mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [bir,]*
91. Cānib-i Şāma vardı çün Mālik / Oldı **bir** ḫūb bendeye mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [bir,]*
92. Çünki ḫalḳ istimāʿ eylediler / **Bir** yére ictimāʿ eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2131). [bir,]*
93. Rāḫat olmaġ-içun o rūḥ-ı güzīn / Aña **bir** ḫücre eyledi taʿyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [bir,]*
94. Mūya dönmiş-dürür miyānı gibi / **Bir** ḫayāl oldı ebruvānı gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2215). [bir,]*
95. Dédiler zer ne ola ser vérelüm / **Bir** naẓar tek cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [bir,]*
96. Her ki aña ḳılurdı **bir** naẓarı / Evvelā Mālike vérür-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [bir,]*
97. Ṣatdılar oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / **Bir** ḳuru ḳurṣa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [bir,]*
98. Ṣatdılar oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurṣa **bir** güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [bir,]*
99. Ṭaşdı hem cū-yı Nīl **bir** nice mil / İstevi’l ma’ ve’l-haşebe dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [bir,]*
100. **Bir** naẓar her ki anı görmiş-idi / Mest olup ʿaḳlını yitürmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [bir,]*
101. **Bir** seḥer kim bu ṭāḳ-ı mīnā-rū / Nūr-ıla oldı ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [bir,]*
102. Düzdi zerden içinde hem **bir** taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [bir,]*
103. Her birin düzdi **bir** dıraḫt üzre / Tā gelicek o şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [bir,]*
104. Ol binānuñ öñünde hem o zemān / Var-ıdı **bir** ʿaẓīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [bir,]*
105. Her biri **bir** maḳāmı pāk étdi / ʿŪdı bād u ‘abīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [bir,]*
106. Var-ıdı anda **bir** emīr-i kebīr / Şehr-i Mıṣra ʿAzīz-idi Ḳıṭfir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297). [bir,]*
107. Milk-i Maġribde var-ıdı **bir** şāh / Rām-ıdı buyruġına milk ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [bir,]*
108. **Bir** gümiş levḥ-idi o sīne hemān / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [bir,]*
109. İlla andan yazılsa **bir** barmaḳ / Ḳaleme bu ḳadar gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [bir,]*
110. Seyr éden ol hümāyı ṭāḳından / **Bir** kebūter ṣanurdı sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [bir,]*
111. Her biri **bir** perī-ṣıfat ḳız-ıdı / Biri biñ cāna ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [bir,]*
112. Kimi **bir** dāne-y-ile cān avlar / Bir ḳıl-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [bir,]*
113. Kimi bir dāne-y-ile cān avlar / **Bir** ḳıl-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [bir,]*
114. Her biri **bir** nihāl-i tāze-y-idi / Hevesi cevre meyli nāza-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [bir,]*
115. **Bir** géce kim bu naḳş-bend-i ḫayāl / Levḥ-i dilde yazardı naḳş-i miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [bir,]*

116. Kimi **bir** dilber-ile ẕevḳ eyler / Boynına sünbülini ṭavḳ eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [bir,]*
117. Her kişi **bir** ḫayāle düşmiş-idi / Bunuñ emṡāli ḥāle düşmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [bir,]*
118. **Bir** göñül ṣayd édici cān gördi / Nice cān bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [bir,]*
119. Bir göñül ṣayd édici cān gördi / Nice cān **bir** güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [bir,]*
120. **Bir** ṭarafdan ṣabā hevā-engîz / Bir ṭarafdan nevā çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [bir,]*
121. Bir ṭarafdan ṣabā hevā-engīz / **Bir** ṭarafdan nevā çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [bir,]*
122. Eki ʿālemde yār-ıdı kāmı / **Bir** dil-ārām-ıdı dil ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [bir,]*
123. **Bir** gül-idüm açılmadın ḫandān / Serv-i āzād-idüm çemende revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2503). [bir,]*
124. Beni **bir** luʿb-ıla şikār étdüñ / Çün ḫayālüñi āşkār étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [bir,]*
125. Ṣubḥ-dem **bir** ġarīb gülşende / Cānı pür-ġam cemāli pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [bir,]*
126. İlla taḥḳīḳi ẓāhir étmediler / Sözi **bir** yerde āḫir étmediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [bir,]*
127. Dāyelerde var-ıdı **bir** dāye / Siḥr éderdi füsūn-ıla aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [bir,]*
128. **Bir** gün ol dāyesi Zelīḫāyı / Götürürken felek gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [bir,]*
129. Ġaybdan ẓāhir oldı **bir** şehbāz / Aldı dil mürġın eyledi pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [bir,]*
130. Dédi **bir** gün nihānī ol aya / İy gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [bir,]*
131. Görmişem ḫʷāb içinde **bir** ṣuret /ʿilletüme benüm odur ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [bir,]*
132. Ṭolmışam ṣuʿle-i cemālinden / **Bir** ḫayāl olmışam ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2611). [bir,]*
133. Ḥāṣıl olmaduġına ṣohbet-i gül / **Bir** géce aġlar-ıdı ol bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [bir,]*
134. Sen uyan ben uyuyayım **bir** dem / Şāyed olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [bir,]*
135. Sünbülüñden yaratdı **bir** zencīr / Ki ḳılur ʿālemüñ emīrin esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [bir,]*
136. Görmeg-ile yüzini **bir** pāre / Şāyed olaydı derdüme çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [bir,]*
137. Geh döner ʿöẕr éderdi bu sözden / Yārini medḥ éderdi **bir** yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [bir,]*
138. Mihr-i Maġrib yanardı **bir** géce zār / Yüzi olmışdı Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [bir,]*
139. **Bir** seher kim resūl-i bād-i şimāl / ʻAşıḳa éltür-idi bū-yı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2803). [bir,]*
140. Dāyimā vaṣl-içün ḳılan mūya / Ḳāniʿ olmaz mı **bir** nefes būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [bir,]*
141. Ger deñizden ḳopa **bir** ebr-i girān / Ola sīrāb anuñla her ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [bir,]*
142. Cemʿ olınmaz gönülde ʿışḳ-ıla ʿār / Nite kim **bir** çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [bir,]*
143. Devlet erkānınuñ **bir** ulusını / Rāst tedbīr ü nīk-ḫūlısını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2879). [bir,]*
144. **Bir** günüm var sipihr-i behcetde / Ṭaʻn éder aya ḫüsn-i ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [bir,]*
145. **Bir** güneşdür ki görmez anı güneş / Mihri-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [bir,]*

146. Hem-demi **bir** ʿafife dāyesidür / Gécede şemʿi günde sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [bir,]*
147. **Bir** ṭarafta heriseler dögilür / Bir ṭarafda sögilmeler sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [bir,]*
148. Bir ṭarafta heriseler dögilür / **Bir** ṭarafda sögilmeler sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [bir,]*
149. Her biri **bir** perī-sıfat dilber / Altun üsküflü ḳur kemerlü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [bir,]*
150. **Bir** yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir yaña söz ü sāz u ḳavl ü sema‘ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [bir,]*
151. Bir yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / **Bir** yaña söz ü sāz u ḳavl ü sema‘ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [bir,]*
152. Nāgehān étdi **bir** zemīne ḫurūc / Ne zemīn āsmān-i ẕāt-i burūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [bir,]*
153. Benem ol ḫaste kim ża‘īf ü ʿalīl / Teni şāḥib-firāş **bir** niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [bir,]*
154. Çeker-iken bu resme renc ġarīb / İrişür **bir** ṭarafda derde ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [bir,]*
155. El ṣunup aña yapışur defʿī / Görür anı ki **bir** yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [bir,]*
156. **Bir** seḥer kim ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn / Oldı bu Maġribī ʿārūsa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [bir,]*
157. Götürür her hümāyı **bir** balaban / A‘nī her dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [bir,]*
158. Cümle leşker ḫurūş u cūş-ıla / Her biri **bir** ṣafā vü nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [bir,]*
159. **Bir** sarāya életdiler anı / ʿarşı faġfūrī ferşi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [bir,]*
160. Taḫta yérine cemʿ édüp baḫtı / Anda düzmişler-idi **bir** taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [bir,]*
161. **Bir** rivāyet budur ki çün Ḳıṭfīr / Vaṣlına anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [bir,]*
162. Her biri **bir** ṭarafda ṭutdı ḳarār / Muntaẓırlar ki görine dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [bir,]*
163. Ḳanda éşitse **bir** dil-ārāmı / Görmese olmaz-ıdı ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3256). [bir,]*
164. Mālike **bir** kimesne ṣaldı ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [bir,]*
165. Bindi **bir** bād-pāya zerrīn zīn / Ṣan ki ḥayzūma Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [bir,]*
166. **Bir** münādi daḫi nidā ḳıldı / Ol da medḥ oḳıdı senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [bir,]*
167. **Bir** fütāde ḳarıcuġuñ o zemān / **Bir** keleb ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [bir,]*
168. Müşterīnüñ birisi ol bedre / Vérdi zer sürḫ-i ṣāfī **bir** bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [bir,]*
169. Ol güher-ḳıymetin **bir** ehl-i yaḳīn / Étdi **bir** vezni deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [bir,]*
170. Ol güher-ḳıymetin **bir** ehl-i yaḳīn / Étdi **bir** vezni deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [bir,]*
171. Arturup ḳıymetin **bir** ehl-i baṣar / Vérdi hem **bir** o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [bir,]*
172. Vérdi **bir** puḫte dil de anda temām / **Bir** niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [bir,]*
173. Defʿi **bir** dürc açdı pür-gevher / Dürci ṣan burc-i gevher-i aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [bir,]*
174. Eyledi **bir** bahāne yine ʿAzīz / Dédi kim şeh de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [bir,]

175. **Bir** zemāndan ki geldi idrāki / Aġlayup ṣaçdı başına ḫāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3437). [bir,]*
176. **Bir** rivāyetde Yūsuf-ı Kenʿān / Mālike çünki ḫālin étdi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [bir,]*
177. Var-ıdı Mıṣr içinde **bir** duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [bir,]*
178. Ki felek secde étse ol melege / Ḥüsni baş eğmez-idi **bir** felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [bir,]*
179. Ruḥumuñ **bir** piyādesiy'le hemīn / Māt ola yüz anuñ gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [bir,]*
180. Oldı **bir** raḫş-i tāzī üzre süvār / Bād-i ṣubḥ üzre verd-i sūrī-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [bir,]*
181. Naḳş-ı ḥüsn-ile ṭurfa ṭurfa nigār / Her biri **bir** ṭarīḳi üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [bir,]*
182. Gördi **bir** rūḥ āb-ı gülden pāk / Ḥüsni evṣāfı ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [bir,]*
183. Eyle étdürdi varlıġın tārāc / Oldı **bir** pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [bir,]*
184. Şāh-iken efser-i muraṣṣaʿ-ıla / Oldı ḳāniʿ **bir** eski mıḳnaʿ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3571). [bir,]*
185. **Bir** kemer-bendi ney gibi o nigār / Baġlamazdı miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [bir,]*
186. Ẕikr éden ḳıṣṣasın Zeliḫanun / **Bir** ʻacep ġuṣṣasın démiş anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [bir,]*
187. Döndüñ ol yapraġa kim anı nesīm / Ḳomaz olmaġa **bir** ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [bir,]*
188. Ki **bir** Aʿrābī ol zemānda meger / Mısra Kenʿāndan eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [bir,]*
189. Derd-ile şerḥa şerḥa oldı ciger / Saña **bir** şerḥa şerḥin étsem eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [bir,]*
190. Ṭutdı **bir** püşte püştini me'vā / Fikri Yūsufda ẕikri vā-esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [bir,]*
191. Cān daḥi tende **bir** ramaḳ oldı / Şevḳden gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [bir,]*
192. **Bir** duʿā' ede ḫażret-i Yaʿḳūb / Éki ʿālemde bulasın maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3777). [bir,]*
193. **Bir** zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup dedi kimsin iy gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [bir,]*
194. Şehr-i Mıṣr içre **bir** cüvān gördüm / Ne cüvān cisme tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [bir,]*
195. Buyruḳ étdi şubānlarına revān / **Bir** süri ḳuzı ḫāżır oldu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [bir,]*
196. Yüridi **bir** zemān bu kār-ıla / Ki şubān oldı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [bir,]*
197. Baġlasa dil nigāra **bir** bī-dil / İşi günden güne olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [bir,]*
198. Yūsufı görmedin Zeliḫāya / ʿışḳdan **bir** ḫayāl-idi vāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [bir,]*
199. Ṭoġuraldan veled ʿarūs-ı cihān / Saña beñzer ṭogurmadı **bir** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [bir,]*
200. Démezem ben saña ʿAzīz oldum / Belki **bir** kem-terīn kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [bir,]*

201. Ben kimem kim olam saña demsāz / **Bir** ṭaʿāma ʿAzīz-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [bir,]*
202. **Bir** güzel bāġı var-ıdı nice baġ / Görse Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [bir,]*
203. Nāz-perverd serv ü şimşādı / Her biri **bir** maḳāmuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [bir,]*
204. Yūsuf-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / Ol iki ḥavż arasına **bir** taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [bir,]*
205. Dédi anı görüp **bir** ehl-i zebān / Ne güzel bāġbān ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [bir,]*
206. Evvelā **bir** melīḥ-i şekker-rīz / Dédi olsañ bu şīre şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [bir,]*
207. Dédi **bir** müşterī ki iy meh-i ḥūr / Gelse n'olaydı nūr üstine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [bir,]*
208. Dédi **bir** serv ḳuç bu şimşādı / Tā ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [bir,]*
209. Nāz-ıla **bir** çenār boylu ṣanem / Sıġayup sā'idin dédi ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [bir,]*
210. Çün şehādet getüre **bir** maġfūr / Éde biñ dīvi **bir** benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [bir,]*
211. Çün şehādet getüre **bir** maġfūr / Éde biñ dīvi **bir** benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [bir,]*
212. **Bir** bölük gördi gird-i Yūsufda / Ẕikr-i Bārīde vird-i Yūsufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4177). [bir,]*
213. Yüzin alup eline **bir** gün o cān / Şevk-ıla oldı bāġbāna revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [bir,]*
214. Dāye-i ḫāṣa **bir** géce vardı / Göz yaşın dökdi yandı yalvardı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [bir,]*
215. Ḥaḳḳ saña sünbül étdi **bir** mūyı / Çīn içine düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [bir,]*
216. Geldi göñlüme **bir** mübārek kār / Umaram bulasın anuñla ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [bir,]*
217. Ger irem dir-iseñ ṣafā-yı deme / Eylesünler binayı **bir** İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [bir,]*
218. **Bir** hüner-ver bulundı anda meger / Her benānında var hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [bir,]*
219. Her sütūn ayaġında hem zerrīn / **Bir** ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [bir,]*
220. **Bir** dıraḫt étdiler miyānında / Sidreden müntehā zemānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4292). [bir,]*
221. Oturur her budaḳda **bir** ṭayyār / Pāyi laʿlīn zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [bir,]*
222. Anı **bir** yérde bu kenār eyler / Ol buña buseler niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [bir,]*
223. **Bir** ṭarafda bu aña nāz eyler / Ol buña yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [bir,]*
224. Bu anuñ **bir** yaña öper lebini / Bunuñ oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [bir,]*
225. Geldi **bir** ḥüsn-ile o dilber-i pāk / Ki gören sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [bir,]*
226. **Bir** ḳapuya daḫi tutar yüzini / İrgürince murāda kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4402). [bir,]*
227. Naẓarın Yūsuf andan ırdı revān / Oldı **bir** cānibe daḫi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [bir,]*

228. İçürem aña mekr-ile **bir** nūş / Ḥaşre dek yata sekr-ile bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [bir,]*
229. Bu sarāy içre **bir** defīnem var / Anda yüz pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [bir,]*
230. K'iy Zelīḫā taḥammülét **bir** dem / Diler-iseñ ki olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [bir,]*
231. **Bir** cemādı bu ḫay şanup utanur / Ḫāliḳ-ı küll-i şey şanup utanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [bir,]*
232. Gördi **bir** heybet ü şalābet-ile / Ṭurur anda velī melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [bir,]*
233. **Bir** cevāb-ıla şavdı anı o pāk / Étmedi kimse sırrını idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [bir,]*
234. **Bir** ṭanuḳ vér benüm bu daʿvama sen / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [bir,]*
235. **Bir** zen ol cemʿ içinde ḫāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [bir,]*
236. Ḫışmı-y-ıdı meger Zelīḫānuñ / Elde **bir** ṭıflı var-ıdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [bir,]*
237. Ödi ṣıdsun ol ādemüñ ṣad bār / **Bir** seg-içün geyik ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [bir,]*
238. Ġaybet étdi zenān-ı Mıṣr anı / Ki sever **bir** ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [bir,]*
239. Ger bizümle olaydı ol dil-dār / Bizsüz étmezdi **bir** ṭarafda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [bir,]*
240. Düzdi **bir** bezm-i ḫüsrev-āne revān / Ki vérür revnaḳı revāne revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [bir,]*
241. Ẕemm édersiz bu bī-dil ü cānı / Ki sever **bir** ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [bir,]*
242. **Bir** gürūhı o zenlerüñ o zemān / Kesdi cāndan elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [bir,]*
243. **Bir** géce bir żaʿīf pervāne / Gördi bir şemʿi düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [bir,]*
244. Bir géce **bir** żaʿīf pervāne / Gördi bir şemʿi düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [bir,]*
245. Bir géce bir żaʿīf pervāne / Gördi **bir** şemʿi düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [bir,]*
246. Düşicek gündüzin o bī-cāna / Geldi **bir** ṣaġ ḳanatlu pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [bir,]*
247. Ḳanda açılsa **bir** gül-i gül-zār / Eksük olmaz aña hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [bir,]*
248. Var mıdur yéryüzinde **bir** dil ü cān / Ki görüp anı olmaya ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [bir,]*
249. Çün Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / Aġladı **bir** géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [bir,]*
250. Bindürüp **bir** ḫar üzre ʿĪsī-vār / Mıṣrı gezdürdiler yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [bir,]*
251. **Bir** münādī yanınca étdi nidā / Ki budur bende ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [bir,]*
252. Yoḳ benüm gibi **bir** ḫatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla ura pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [bir,]*
253. ʿaḳluñı dér te'emmülét **bir** dem / Ṣabra yüz ṭut taḥammül ét bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [bir,]*

254. ʿaḳluñı dér te’emmül ét bir dem / Ṣabra yüz ṭut taḥammül ét **bir** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [bir,]*

255. **Bir** bucaġında oturup pinhān / Görelüm n‘eyler ol şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [bir,]*

256. **Bir** ṭarafda eẕān ü bir yaña kūs / Bir ṭarafda ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [bir,]*

257. Bir ṭarafda eẕān ü **bir** yaña kūs / Bir ṭarafda ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [bir,]*

258. Bir ṭarafda eẕān ü bir yaña kūs / **Bir** ṭarafda ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [bir,]*

259. Bişürüp niʿmet āteş-i ġam-ıla / Anı **bir** rāz-dār-ı maḥrem-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5073). [bir,]*

260. Şöyle kim **bir** gün ol żaʿīf mizāc / Oldı ḳan almaġa meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [bir,]*

261. **Bir** niçe defʿa çaġırurlardı / Ḥālī andan ḫaber vérürlerdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5106). [bir,]*

262. Olsa **bir** mübtelā eger bīmār / Aña eylerdi luṭf-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [bir,]*

263. Teng meskende ḳalsa **bir** miskīn / Vüsʿati sa‘yına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [bir,]*

264. **Bir** géce anda ḫʷāb gördiler / Uyanup dilde tāb gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [bir,]*

265. Dé ki zindānda **bir** esīr ü ġarīb / Aña étmişler anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [bir,]*

266. **Bir** géce şehri yār-ı Mışr meger / Gördi nāgeh düşinde yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [bir,]*

267. Dédi zindānda **bir** cüvān gördüm / ʿālem-i ġayb aña ʿiyān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [bir,]*

268. Fuḳarā **bir** ṭarafda hem-nigerān / Ki ḳaçan ṭola sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [bir,]*

269. Gerek ammā ẕaḫīreye **bir** emīn / Hıfẓ içinde ola ferīd-i zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [bir,]*

270. Géçdi ol kim gelürdi peyk-i ḫaber / **Bir** söz-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [bir,]*

271. Var-ıdı Yūsufuñ **bir** aygırı cüst / *Raḫş-ı Rüstem gibi hünerde dürüst (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [bir,]*

272. Gözlemez éki demde **bir** dīdār / Bir dem içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [bir,]*

273. Şevḳden **bir** géce gelüp vecde / Büti öñinde eyledi secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [bir,]*

274. Düşdi **bir** ḥāl o dem o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [bir,]*

275. **Bir** ṣafā istesem eger senden / Çevürür her ṣafā yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [bir,]*

276. Dédi **bir** ḥācibine iy ḥācib / Bugün olsun saña bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [bir,]*

277. Eyle ḥaẕẕ étdi asl-ı Yūsufdan / **Bir** géce ḳaçdı vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [bir,]*

278. Yapdı Yūsuf revān **bir** ulu ḥiṣār / Eyledi ol ḥiṣārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [bir,]*

279. **Bir** géce kim bu ḳurṣ-ı nūrānī / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla oldı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [bir,]*

280. Āferīn ol güle ki **bir** naẕarı / Cāna gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [bir,]

281. **Bir** seḥer-geh ki pir-i Kenʿānī / Hecr elinden ḳılurdı efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [bir,]*
282. Saña **bir** ḥürmet étmiş ol server / Ne birader éder anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [bir,]*
283. Dédi **bir** ḳardaşum var-ıdı ezel / Aña benzer bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [bir,]*
284. Dédi Yūsuf gelür bize bu ḫaber / Ki içüñüzde var-ımış **bir** ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [bir,]*
285. Dédi var-ımış içüñüzde **bir** ér / Ḥışm vaḳtinde naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [bir,]*
286. İḫvet-i Yūsufa vérildi çün aş / Ṣundı **bir** çīniye éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [bir,]*
287. Ḳanda **bir** serve baksa bu miskīn / Ḳaddini görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [bir,]*
288. Ġalibā sizde **bir** ḫayāl eyler / Ki bu vech-ile mekr ü al eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [bir,]*
289. Dédi **bir** ḫāṣ emīnine derḫāl / Ṣāʿdan bunlaruñ ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [bir,]*
290. **Bir** ulu ṭās-ıdı meger ki o ṣāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [bir,]*
291. Ḥürr-iken **bir** yetīm uġurladılar / Seyyid-iken atası ḫōrladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [bir,]*
292. Dédi şāh ol emīne **bir** daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [bir,]*
293. **Bir** dem iy baḥr-i luṭf ḫāmūş ol / Dāmen-i luṭf-ıla ḫaṭā-pūş ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [bir,]*
294. Dédi **bir** oġlına oġul zinhar / Şol kişiye elüñ degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [bir,]*
295. **Bir** rivāyetde añlanur ki aʿmā / Bundan evvelde olmış-ıdı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5958). [bir,]*
296. **Bir** gün evlādı cemʿ olup ḳatına / Dédiler şefḳat-ile ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [bir,]*
297. **Bir** gün ol pādşāh-ı ehl-i ḳulūb / ʿālem-i dilde seyr éderdi ġuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [bir,]*
298. ʿarż-ı ḥāl eylemeg-içün Yaʿḳūb / Derd-ile yazdı şāha **bir** mektūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [bir,]*
299. **Bir** ḫatā-y-ıla eyledük tedbīr / Tā ki taḳdīri édevüz taġyīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6057). [bir,]*
300. Ẕikr olınur ki devr-i aḳdemde **/ Bir** kişi ḳopdı nesl-i Ādemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6062). [bir,]*
301. ʿameli çün urıla mīzāna / Olmaya **bir** gözine şükrāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [bir,]*
302. **Bir** seḥer kim nesīm-i ʿĪsī-dem / Étdi eṭrāf-ı ʿālemi ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6083). [bir,]*
303. Āferīn ol deme bu iʿcāza / Étdi **bir** demde ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [bir,]*
304. **Bir** ṭarafdan gürūh-i İsrā'īl / Seyl olup nūr-ı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6114). [bir,]*
305. Ḳondılar cümle **bir** ḫōş ārāya / Bāġ-ı cennet gibi dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [bir,]*
306. Seyyi'e görseñüz **bir** ādemden / Ketm édüñ anı cümle ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [bir,]*

307. Girdi miḥrāba **bir** géce ḫalvet / Éde Mevlāya tā ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [bir,]*
308. Vardı **bir** gūşeye dili gibi teng / Çözdi ser-bend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [bir,]*
309. **Bir** seḥer kim esüp nesīm-i ḫazān / Ḳalmadı reng-i ravża vü bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [bir,]*
310. Ḳodı **bir** ayaġın rikābına şāh / Tā süvār ola eblaḳa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [bir,]*
311. Ecelüñ yoḳ emānı kim **bir** dem / Ḳoyasın bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [bir,]*
312. Buldı ʿadl étmege **bir** ehl-i temīz / Kendü yérine anı étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [bir,]*
313. Emr olup Rūh-ı Ḳudse ḫażretden / **Bir** ḫōş alma getürdi cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [bir,]*
314. Ḫʷābda görmüş-idi **bir** yüce tag / Kullede kendü pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [bir,]*
315. **Bir** géce şevḳ irişüp ol aya / Sergüẕeştin dédi Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [bir,]*
316. Ẕikr olınur ki bir seḥer Leylī / Oldı çün faṣda ḳaṣdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [bir,]*
317. Ḫūşesinde anuñ biten ḫurma / **Bir** tulum tāze şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [bir,]*
318. Dédi **bir** serv-i nāz ü dībā-pūş / Olsam iy sidre saña hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [bir,]*

bir: *"Bir" sayı sıfatı.*

1. Her ki baña vérürse **bir** dīnār / Gösterem aña ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [bir,]*
2. Her ki baña vérürse bir dīnār / Gösterem aña ben de **bir** dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [bir,]*
3. Ḥaḳḳ aña vérmiş -idi **bir** duḫter / Yüzi ayına müşterī aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [bir,]*
4. Līk **bir** ḥarf éşit kitābından / Déyeyin ẕerre āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [bir,]*
5. Eyle baġlandı bend-i gīsūya / Ṭaḳdı biñ ḫasta cānı **bir** mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [bir,]*
6. Étdi éki ḥilāl ol ayı nizār / Étdi **bir** dāne ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [bir,]*
7. Bir fütāde ḳarıcuġuñ o zemān / **Bir** keleb ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [bir,]*
8. Oldı hem Deyne adlu **bir** duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [bir,]*
9. Olmaz-ıdı o talʿat-i lāmiʿ / **Bir** giribāndan éki gün ṭāliʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [bir,]*
10. Deheni ṣıġmadı anuñ süḫana / **Bir** süḫan ṣıġmaz-iken ol dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [bir,]*
11. Yüzi **bir** pūla degmeyen māhī / Aṣdı gūşına gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [bir,]*
12. Dil ki **bir** ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [bir,]*
13. İç ṭonı bendini o pāk-i cihān / Éki dügerdi **bir** açup o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [bir,]*
14. Her kime kim ʿināyet eyleye Ḥaḳḳ / Vére **bir** ḥarfden hezār sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [bir,]*

15. Her perī-rūy eline ġunc-ıla / **Bir** bıçaḳ vérdi bir turunc-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [bir,]*
16. Her perī-rūy eline ġunc-ıla / Bir bıçaḳ vérdi **bir** turunc-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [bir,]*
17. Gözlemez éki demde bir dīdār / **Bir** dem içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [bir,]*
18. Dédi ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı vaṭanum / Anda **bir** ḳardaşum var-ıdı benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [bir,]*
19. Éki naḳş eylemiş turunca gibi / **Bir** gül üstinde éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [bir,]*
20. **Bir** kelāmına biñ güher véreyin / Ne güher belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [bir,]*
21. Eyle ḫūb-ıdı ol melek-sīmā / **Bir** baḳımı degerdi biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [bir,]*
22. Götürür her hümāyı bir balaban / Aʿnī her dilberi **bir** esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [bir,]*
23. Merkeb saña ol Burāḳdur kim /**Bir** naʾli mehidür asmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [bir,]*
24. İy teẕkire-i risāletüñden / **Bir** ruḳ'a peyām-ı enbiyādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 210*). [bir,]*
25. Vey memleket-i vilāyetüñden / **Bir** buḳʿa maḳām-ı evliyādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 211*). [bir,]*
26. Kesdi biryānı yédi **bir** yanın / Açdı ol dem duʿā'sı enbānın (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). *[bir,]*
27. ʿĪṣ yarındası çü geldi revān / Ḳodı İsḥāḳ öñinde **bir** biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). [bir,]*
28. Kime kim vére **bir** piyāle ṣarāb / Tiz içürürür çanaḳ çanaḳ tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [bir,]*
29. Oġlı toġsa resūl-i Kenʿānun / **Bir** budaġı biterdi hem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [bir,]*
30. Ġaybdan geldi her géce **bir** enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [bir,]*
31. Her ki andan keserse **bir** barmaḳ / Serin édem ḳalem gibi iki şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [bir,]*
32. **Bir** perī ṣūret-i Zelīḫāda / Defʿi ḥāżır olurdı arada *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3181). [bir,]*
33. Elf-i bīni vü ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl / Cemʿ olup **bir**-iken on oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [bir-iken, -iken]*

bir: *Bir, tek; Allah'ın bir oluşu.*

1. **Birdür** éki cihāna ḥākimdür / Aña maḥkūm olmayān kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4157). [birdür, -dür]*

bir: *"Öyle bir, öyle güzel" anlamında sıfat.*

1. Saña Ḥaḳḳ **bir** cemāl vérmişdür / Güne andan zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [bir,]*

bir: *"Bir, bir tek, sadece" anlamında edat.*

1. **Bir** nefes ḳaldı ol da āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [bir,]*

bir ağızdan: *Hep birlikte, beraberce, hep birden.*

1. Yūsufa dil üşürdi ʿavratlar / **Bir ağızdan** édüp naṣīḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4822). [bir ağızdan,]*

bir ara: *Bir yer II birlikte.*

1. Tā vara her biri **bir araya** / Müşterī olmaġ-içun ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [bir ara, -y, -a]*

bir barmak: *Bir parmak kadar, çok az miktarda (Miktar ve ölçü bildiren ifade.).*

1. Her ki andan yér-ise **bir barmaḳ** / Yér ṣafā niʿmetin ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [bir barmaḳ,]*

bir daḫi: *Bir daha, artık, bundan sonra.*

1. Kim bilür **bir daḫi** viṣāl ola mı / Yüzlerin görmege mecāl ola mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [bir daḫi,]*
2. Ḫaber-i rāvī-yi fesāne budur / Ḥasede **bir daḫi** bahāne budur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 586). [bir daḫi,]*
3. Cümle dīdāra muntaẓırlar-ıdı / **Bir daḫi** ẓāhir olsa dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2273). [bir daḫi,]*
4. Bilmezem **bir daḫi** görem mi yüzüñ / Bir daḫi gūş édem mi ṭatlu sözüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [bir daḫi,]*
5. Bilmezem bir daḫi görem mi yüzüñ / **Bir daḫi** gūş édem mi ṭatlu sözüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [bir daḫi,]*

bir dem: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

1. Ġayra meyl étse gūş-māl eyler / Ḳahrınuñ **bir demini** sāl eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5153). [bir dem, -i, -n, -i]*
2. Merhem ol sīne dāġına **bir dem** / Ki irem vaṣl bāġına **bir dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [bir dem,]*
3. Ḥāli yoḳ **bir dem** iḫtiyār-ıla / Seyr éder dāyim ıżṭırār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [bir dem,]*
4. Merhem ol sīne dāġına **bir dem** / Ki irem vaṣl bāġına **bir dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [bir dem,]*
5. Vérse bu rūġan ol çerāġına dem / Yaḳa **bir demde** bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [bir dem, -de]*
6. Milk-i Kenʿāna çünki buldı vüṣūl / Ṭurdı **bir dem** gözetdi ṣaġ-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [bir dem,]*
7. Bu murādın çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı **bir dem** murāḳıb u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [bir dem,]*
8. Zülfi **bir demde** niçe cān avlar / Gözi bir laḥẓada cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [bir dem, -de]*
9. Aña taʿlīm éderdi ʿilm ü hüner / **Bir** dem andan ırmaz-ıdı naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [bir dem,]*
10. Görmez-isem cemālini **bir** dem / Tar olur çeşmüme ruḫ-i ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 694). [bir dem,]*
11. Güli üzre ṣalup külālesini / Ḳoḳdı **bir** dem güliy'le lālesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 778). [bir dem,].*
12. Dilerem sen de géy o pīreheni / Göreyin **bir dem** anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [bir dem,]*
13. Bende-y-iken yüzüme mihr-ile māh / Yañılup **bir dem** étmez aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [bir dem,]*
14. Sen beni şād étmedüñ **bir dem** / Sīneme ṭoldı sīm yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [bir dem,]*

bir dürlü: *Bir çeşit, bir başka.*

1. Ḳuflın urduḳça her derü derüñ ol cān / Açdı **bir dürlü** ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [bir dürlü,]*

bir éki: *"Bir iki, bir kaç "anlamında belgisiz sıfat.*

1. Ol éki ʿāleme emīn ü emān / **Bir éki** ṭıfla ṭufeyl oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [bir éki,]*
2. **Bir éki** laḥẓa gözden olma nihān / Nāmuñı söyle şehrüñ eyle ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [bir éki,]*
3. Bunca ferr u ṣafā-y-ıla Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı **bir éki** fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [bir éki,]*
4. Eylemen bunı da şüküft-ile yād / Vérmiş ol cān-ıçun **bir éki** cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [bir éki,]*
5. **Bir éki** merḫāle çü gétdiler / Māderi türbesine yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [bir éki,]*

bir gör: *Aynı görmek, birbirine benzetmek.*

1. Ṣūret ü maʿniyi çü **bir göresin** / Ölmiş-iken dilüñi dirgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [bir gör, -e, -sin]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

1. Bu yaḳīn-ile zindedür cānum / Umaram **bir gün** ire dermānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [bir gün,]*
2. Olmadın vaṣl-ı yar-ile ḫurrem / Ṭoldı **bir gün** derūnı ateş-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3641). [bir gün,]*
3. **Bir gün** ol māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā / Yūsuf-ı Mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3680). [bir gün,]*

bir içim: *Bir yudum, birazcık.*

1. **Bir içim** su içür revānuñ-ıçun / Ölmedin teşnelikden anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4043). [bir içim,]*
2. İssiden gerçi ʿālem oldı caḥīm / **Bir içim** yoḳ velī içinde ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [bir içim,]*

bir ḳaç: *"Biraz, birkaç" belgisiz sıfat.*

1. Uḳde ḥāll étmedi çü bendinden / **Bir ḳaç** efsūn oḳudı pendinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2582). [bir ḳaç,]*
2. Urdı **bir ḳaç** tabanca aña bu ḳul / Melege ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [bir ḳaç,]*
3. **Bir ḳaç** oġlancuḳ anı gördiler / Ḳozcuġaz isteyüp yüz urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [bir ḳaç,]*

bir kerre: *Bir kez, bir defa.*

1. Her ki **bir kerre** ol nigārı göre / Éki ʿālem saʿādetine ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [bir kerre,]*

bir kılını kes: *Bir ḳılını kesmek, kılına zarar vermek; ufak bir zarar vermek.*

1. Yūsufuñ her ki **bir ḳılını keser** / Ḳomazam cāndan anda ḳılca eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1170). [bir ḳılını kes, -er]*

bir laḥza: *Bir an, çok kısa bir vakit.*

1. Zülfi bir demde niçe cān avlar / Gözi **bir laḥẓada** cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [bir laḥẓa, -da]*

bir naẓar: *Bir an, çok kısa bir süre.*

1. **Bir naẓar** görmese eger yüzüni / Ġuṣṣadan öldürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3174). [bir naẓar,]*
2. Éki ʿālemde ārzūsı hemān / **Bir naẓar** yāri görmeg-idi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [bir naẓar,]*
3. Gördiler çün zenān-ı Mıṣr anı / **Bir naẓar**da yitürdiler cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4756). [bir naẓar, -da]*

bir nazar baḳma: *Bir defa bakmamak, görmemek.*

1. Tā ḳıyāmet yiter bu ġuṣṣa baña / **Baḳmadum bir naẓar** o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [bir naẓar baḳma, -du, -m]*

bir nefes: *Bir an, çok kısa bir vakit.*

1. Ḳalbüñi étme **bir nefes** ġafil / Ġāfil olmaḳ ḫaṭā-durur ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 808). [bir nefes,]*
2. Görmeyen görmesine ṭālib-idi / **Bir nefes** ṣoḥbetine rāġıb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2270). [bir nefes,]*
3. Beni sizden Ḫudā çün étdi cüdā / **Bir nefes** ḳatlanuñ be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [bir nefes,]*
4. Mürşid oldur ki **bir nefesde** hemān / Éde yüz cānı vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [bir nefes, -de]*
5. ʿAmmesi anı eyle sevdi temām / Ansuz étmez-idi **bir nefes** aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [bir nefes,]*
6. Ḫādimüñdür ḥuḳūḳını yād ét / **Bir nefes** anı ġamdan āzād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [bir nefes,]*

bir niçe: *"Bir kaç, bir çok, pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.*

1. **Bir niçe** yüz kenīzek ü ḫuddām / Ḫizmetinde olurlar-ıdı müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2401). [bir niçe,]*
2. Geçdi bu ḥālet-ile **bir niçe** dem / Géce zārīde gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [bir niçe,]*
3. Aʿnī **bir niçe** yüz kenīz ü ġulām / Cümlesi serv-i nāz ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [bir niçe,]*
4. İlla yoḳdur bize mecāl-i viṣāl / Çoḳ belā çekmeyince **bir niçe** sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [bir niçe,]*
5. Vérdi bir puḫte dil de anda temām / **Bir niçe** hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [bir niçe,]*
6. Géçdi çün ḳızlıġ-ıla **bir niçe** yıl / Yédi cümle yemek ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [bir niçe,]*
7. Yaḳdı **bir niçe** gün bu resme dögün / Ne gécesi géceydi ne güni gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [bir niçe,]*
8. Çün bu ḥāl üzre géçdi **bir niçe** sāl / Serv-i ḳadd oldılar ol éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [bir niçe,]*

9. Çünki ḫālı ḳatında İsrā‘īl / Turdı bu ḫālet-ile **bir niçe** yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [bir niçe,]*
10. Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ dermān / Étmeyince o demde **bir niçe** ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [bir niçe,]*
11. **Bir niçe** yüz melek melik-zāde / Hem-ser-idi o serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [bir niçe,]*
12. Geçdi bu ḫālet-ile **bir niçe** dem / Dil-ile dīde pür-ġam ü pür-nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [bir niçe,]*
13. **Bir niçe** gözci ḳomış-idi emīn / Gözedürlerdi ol nigārı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [bir niçe,]*
14. **Bir niçe** defʿa vérdi yoluña cān / Saña ḫükmi revādur olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [bir niçe,]*
15. Vérse bu rūġan ol çerāġına dem / Yaḳa bir demde **bir niçe** ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [bir niçe,]*
16. Nāylar arasında çeng-miṣāl / Étdi feryād ü nāle **bir niçe** sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [bir niçe,]*
17. Oldı bunlar çü geçdi **bir nice** yıl / Ḫāmile oldı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [bir nice,]*

bir niçe defʿa: *Birçok defa, pek çok defa.*

1. **Bir niçe defʿa** vāḳiʿ olmış-ıdı / İḫveti göñli kīne tolmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 568). [bir niçe defʿa,].*
2. **Bir niçe defʿa** çağırurlardı / Ḫālī andan ḫaber vérürlerdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5106). [bir niçe defʿa,]*

bir o deñlü: *Bir o kadar, bir misli.*

1. Arturup ḳıymetin bir ehl-i baṣar / Vérdi hem **bir o deñlü** laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [bir o deñlü,]*

bir ol: *Eş, denk olmak; birlikte olmak.*

1. ʿışḳuña hem-dem olsa peşşe-i ḫaḳīr / **Ola** ḳuvvetde pīl-i mest ile **bir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [bir ol, -a]*
2. Belki āḫir kemāle irse bu kār / **Bir olur** derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [bir ol, -ur]*
3. Ne-y-içün ser koya aña dānā / Ki vücūdında bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [bir ol, -a]*

bir pāre: *Bir parça, biraz, birazcık.*

1. Yürümege çü ḳalmadı çāre / Diledi kim otura **bir pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [bir pāre,]*
2. Dédi var söyle ol cihān-dāra / Minnetét ḫiẕmetüñle **bir pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [bir pāre,]*
3. ʿĀḳıbet gördi derde yoḳ çāre / Dilberi görmez-ise **bir pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [bir pāre,]*
4. Baʿżınuñ ʿaḳlı geldi **bir pāre** / Ḳaldı Yūsuf ġamından āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4779). [bir pāre,]*
5. Eski peşmīne oldı ḫulle vü tāc / Ḳaldı **bir pāre** etmege muḫtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [bir pāre,]*
6. Eyle étdürdi varlıġın tārāc / Oldı **bir pāre** etmege muḫtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [bir pāre,]*
7. Çün bunı böyle dedi Bünyāmīn / Étdi **bir pare** anları teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [bir pare,]*

8. Ol daḫi gétdi ḳaldum āvāre / Beni luṭf ét esirge **bir pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [bir pāre,]*
9. Göre ḳıl āhenine zindānı / Tā ki **bir pāre** nerm éde anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [bir pāre,]*
10. Eyledi pāre pāre ol ṣanemi / Dilde **bir pāre** sākin oldı ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [bir pāre,]*

bir pāre etmege muḥtāc ol: *Bir parça ekmeğe muhtaç olmak; çok muhtaç duruma düşmek.*

1. Eyle étdürdi varlıġın tārāc / **Oldı bir pāre etmege muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [bir pāre etmege muḥtāc ol, -dı]*
2. Niçe sulṭān-ı taḫt ü ṣāḥib-i tāc / **Oldı bir pāre etmege muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5684). [bir pāre etmege muḥtāc ol, -dı]*

bir pūla alma: *En düşük fiyata bile almamak, değersiz bulmak.*

1. **Bir pūla al**mayup anuñ dilegin / Baġladılar éki gümiş bilegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [bir pūla al, -a-ma, -y, -up]*

bir yaña: *Bir tarafta.*

1. Bir yaña miḥnet-i cilā-yı vaṭan / **Bir yaña** ṣiddet-i belā-yı resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1788). [bir yaña,]*
2. **Bir yaña** fürḳat-i cemāl-i peder / Bir yaña miḥnet-i melāl-i sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1789). [bir yaña,]*
3. Bir yaña fürḳat-i cemāl-i peder / **Bir yaña** miḥnet-i melāl-i sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1789). [bir yaña,]*
4. **Bir yaña** miḥnet-i cilā-yı vaṭan / Bir yaña ṣiddet-i belā-yı resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1788). [bir yaña,]*

bir yér: *Bir yer, herhangi bir yer.*

1. **Bir yére** zaḥmet-ile toḫm ekdüm / Ḥāṣıl étdüm anı taʿab çekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1270). [bir yér, -e]*

bir yere gel: *Bir araya gelmek, aynı yerde bulunmak.*

1. Yine **bir yere gel**di āṣıḳ u yār / Biri gülzār ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [bir yere gel, -di]*

bir zemān: *Bir zaman, bir süre.*

1. Çün görünmedi ol ruḫ-i gülreng / Ġonça-veş ḳaldı **bir zemān** dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [bir zemān,]*
2. **Bir zemān**dan ki gelse başına hūş / Hücresiné géderdi pür-dem ü cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [bir zemān, -dan]*

birāder: *Kardeş, erkek kardeş.*

1. Evde kalan **birāderüñüzi** hem / Getürüñ ta vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [birāderüñüzi, -üñüz, -i]*
2. Saña bir ḥürmet étmiş ol server / Ne **birader** éder anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [birader,]*
3. Ol **birāderleri** ki bunlar aña / Ḳurd alup yédi dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [birāderleri, -ler, -i]*

birāder: *Kardeş, erkek kardeş. (Hz. Yakup'un erkek kardeşi 'Îs).*

1. Çün barışdılar ol **birāderler** / Toldı cān-ı ḥasūda āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 494). [birāderler, -ler]*

birāder: *Kardeş, erkek kardeş. (Hz. Yusuf'un kardeşleri.).*

1. Bu yana cemʿ olup **birāder**ler / Cümlesi ḫışm-ıla pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [birāderler, -ler]*
2. Ol daḫi dedi iy **biraderler** / Ḫışm-ıla olmañuz pür-āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [biraderler, -ler]*
3. Dédi Şemʿūn ki iy **biraderler** / Bizi görüp yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [biraderler, -ler]*

bırağ: *Atmak, fırlatmak.*

1. Yine ḳaṣd eylediler ol māha / Ki varup ṭaş **bırağalar** çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [bırağalar, -a, -lar]*

biraz: *Biraz, bir parça, azıcık.*

1. Bir géce ġam dizini yaṣdandı / Ḫʷāb geldi **biraz** ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [biraz,]*
2. Dédi Yaʿḳūb ḳoñ **biraz** anı / Bendin aluñ ki dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [biraz,]*
3. Ṭañlamazam bu işde ben anı / Vérmiş ol cān-ıçun **biraz** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [biraz,]*
4. Anı yād eylesem dilüm köyinür / Buña baḳsam odum **biraz** söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [biraz,]*
5. **Biraz** aġladı ḳuçdı Yūsufını / Eyledi zīneti tekellüfini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 765). [biraz,]*
6. Baña bildür ḥayāt-ı Yūsufumı / Tā **biraz** defʿ édem te'essüfümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5978). [biraz,]*

birbiri: *Birbiri ile, karşılıklı olarak; her ikisi de*

1. Aġlaşup ṣarmaşup görişdiler / **Birbiri** ḥālini ṣorıştılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 492). [birbiri,]*
2. Anı öldi ṣanup o demde hemīn / Étdiler **birbirine** çok nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [birbirine, -n, -e]*
3. Pāy-i taḫt-ı cemāl-idi lāmı / **Birbiri**nden yeg-idi endamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 541). [birbirinden, -n, -den]*
4. Resm-i maʿṣūḳ u ʿāṣıḳ añlar-ıdı / **Birbirine** muvāfıḳ añlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4301). [birbirine, -n, -e]*
5. Medḥ olınsa cemāl-i ḫōş-rengi / **Birbirinüñ** olurlar āhengi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4802). [birbirinüñ, -nüñ]*
6. Yédi ev yapdı cümle zerrīn ḫişt / **Bir biri** içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [birbiri,]*
7. **Birbirine** yaḳīn çün ʿayneyn / Farḳ-ı nāzük bi-ʿaynihi mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [birbirine, -n, -e]*
8. İşleri **birbiriy'le** ceng ü cedel / Ne ʿilm raġbeti ne saʿy-i ʿamel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 335). [birbiriy'le, -y, -le]*
9. **Birbirine** revān irişdiler / Aġlaşup ṣarmaşup görüşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6127). [birbirine, -n, -e]*

birbirin: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

1. Devḥālar her ṭarafda ṣāḫ-be-ṣāḫ / Çekmiş āġūşa **birbirin** güstāḫ *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4069). [birbirin,]

birbirinden kapış: *(Bir şeyi ya da kimseyi) birbirine vermemek, paylaşamamak. (Sevgi ve muhabbet göstergesi bağlamında.).*

1. Pedere ḳarşu mihr-ile anı / **Birbirinden ḳapış**dı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 831). [birbirinden ḳapış, -dı]*

birbirine yüzlerini ur: *Birbirine yüzlerini sürmek; yüzleri birbirine değecek kadar yakın olmak.*

1. Yummadı ékisi de gözlerini / **Ur**dılar **birbirine yüzlerini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 750). [birbirine yüzlerini ur, -dı, -lar-ler, -i, -n, -i-n, -e]*

bī-reng ir: *(Yüzünün) rengi kaçmak, solmak.*

Ḳorḳaruz ġuṣṣadan bu ṣūret-i pāk / Ola **bī-reng irüp** ġubār-ı helāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5962). [bī-reng ir, -üp]*

bi-reng ol: *(Dudağı) renksiz olmak, rengi kaçmak (Hasta olan kişinin dudaklarının renginin gitmesi bağlamında.)*

- Lebi ḫuşk oldı tāze āb-iken / **Oldı bi**-reng laʿl-i nāb-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3892). [bi-reng ol, -dı]*

biri: *"Biri, herhangi biri" belgisiz zamir.*

1. Mihr ü māh olduġı-y-içün ehl-i cemāl / **Birine** naḳs irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [birine, -n, -e]*
2. Mihr ü māh olduġı-y-içün ehl-i cemāl / Birine naḳs irer **birine** zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [birine, -n, -e]*
3. **Biri**nüñ ʿaḳlı fikri ṣahrāyī / Biri gözden aḳıtdı deryayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 751). [birinüñ, -n, -ün]*
4. **Biri**nüñ seyr-içün gözinde seher / Birinün hecr-içün dilinde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [birinüñ, -n, -ün]*
5. Birinüñ seyr-içün gözinde seher / **Biri**nün hecr-içün dilinde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [birinün, -n, -ün]*
6. **Birinün** çeşmine irişdi zevāl / Birisi yéle vérdi māl ü menāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1687). [birinün, -n, -ün]*
7. Birinüñ ʿaḳlı fikri ṣahrāyī / **Biri** gözden aḳıtdı deryayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 751). [biri,]*
8. **Biri** pür-ṣevḳ-i luʿbet ü seyrān / Biri destūr emrine hayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 753). [biri,]*
9. **Biri** dér vā fīrāḳ-ı ḳurret-i ʿayn / Biri bilmez nedir ḥikayet-i beyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [biri,]*
10. Biri dér vā fīrāḳ-ı kurrat-i ʿayn / **Biri** bilmez nedir ḥikayet-i beyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [biri,]*
11. Biri pür-ṣevḳ-i luʿbet ü seyrān / **Biri** destūr emrine hayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 753). [biri,]*
12. **Biri** eydür ki ṣeb dirāz oldı / Biri dèr ʿömr gibi az oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [biri,]*
13. Biri eydür ki ṣeb dirāz oldı / **Biri** dèr ʿömr gibi az oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [biri,]*
14. Subḥ-gāha **biri** nigāh eyler / Birisi fürkat-içün āh eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 756). [biri,]*
15. Birini günde ḳaʿr-i çāha atar / **Biri** her ṣeb gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [biri,]*

16. Ḳademinde düzüldi seng-ile çāh / **Biri** miḥrāb u biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [biri,]*
17. Ḳademinde düzüldi seng-ile çāh / Biri miḥrāb u **biri** Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [biri,]*
18. Boynı olmışdı zülf-ile mestūr / Birisi kāfir ü **biri** kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [biri,]*
19. Her biri bir perī-ṣıfat ḳız-ıdı / **Biri** biñ cāna ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [biri,]*
20. **Biri** dédi ḥabībi kim ister / Bu şeker-leb lebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [biri,]*
21. Ṭolmış olurdı éki ḥavż-ı kebīr / **Biri** şīrīn şarāb u birisi şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [biri,]*
22. **Biri** baş eğdi nitekim ḥalḳa / Dédi iy luṭf-i ʿām éden ḥalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [biri,]*
23. Subḥ-gāha biri nigāh eyler / **Birisi** fürkat-içün āh eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 756). [birisi, -si]*
24. Birinün çeşmine irişdi zevāl / **Birisi** yéle vérdi māl ü menāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1687). [birisi, -si]*
25. **Birisi** pādşāh-ı milk-i Yemen / Baḥr-i ʿummān ḳatında dürr-i ʿaden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2827). [birisi, -si]*
26. **Birisi** pādşāh-ı milk-i Ḥabeş / Luṭf-ıla ḳahr u āb-ıla āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [birisi, -si]*
27. **Birisi** pādşāh-ı milk-i ʿIrāḳ / Ṣāḥib-i taḫt u baḫt u ṭāḳ u revāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2829). [birisi, -si]*
28. **Birisi** pādşāh-ı kişver-i Şām / Cami'ü'l-ceyş ü rāfi'ü'l-aʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2830). [birisi, -si]*
29. **Birisi** pādşāh-ı kişver-i Rūm / Niçe ḥükkām ḥükmine maḥkūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2831). [birisi, -si]*
30. **Birisi** pādşāh-ı Baḥr-i Fireng / Rezme Rüstem ṣalābete Hūşeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2832). [birisi, -si]*
31. **Birisi** pādşāh-ı Tūbetdür / Ṣāḥib-i taḫt u baḫt u devletdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2833). [birisi, -si]*
32. Ṭolmış olurdı éki ḥavż-ı kebīr / Biri şīrīn şarāb u **birisi** şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [birisi, -si]*
33. Tirüñ irer **biri** nişānına gāh / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [biri,]*
34. Düşdi devrüñde şerme cins-i perī / Anuñ-ıçun görinmez oldı **biri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3952). [biri,]*
35. **Birini** günde ḳaʿr-i çāha atar / Biri her şeb gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [birini, -n, -i]*
36. Müdde'ī oldı **biri** geldi dile / Birisinden bu resme ḳıldı gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1268). [biri,]*
37. Müdde'ī oldı biri geldi dile / **Birisinden** bu resme ḳıldı gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1268). [birisinden, -s, -i, -n, -den]*
38. Ḳaldı İslāma andan éki delīl /**Biri** İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [biri,]*
39. Ḳaldı İslāma andan éki delīl /Biri İsḥāḳ ü **biri** İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [biri,]*
40. **Birinüñ** gördügi beşīr-i necāt / Birinüñ muḫbir-i nefīr-i memāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5140). [birinüñ, -nüñ]*
41. Birinüñ gördügi beşīr-i necāt / **Birinüñ** muḫbir-i nefīr-i memāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5140). [birinüñ, -nüñ]*
42. Bunlaruñ çün **birine** meylüñ ola / Sen şeh ol ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [birine, -n, -e]*
43. Cümle rıṭl-ı girān keş ü ser-mest / Dest vérmez **birine** ṣad pā best *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2983). [birine, -n, -e]

44. Ki eger meyl eylese **birine** / Cān ataydı hemān anuñ yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [birine, -n, -e]*
45. Nām édüp dérdi işlese éki kār / **Birine** ʿāşıḳ u birine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [birine, -n, -e]*
46. Müşterīnüñ **birisi** ol bedre / Vérdi zer sürḫ-i ṣāfī bir bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [birisi, -si]*
47. Ẕikr olınur ki ḥażret-i Ḳayyūm / Çok veled vérdi ʿĪṣa **birisi** Rūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [birisi, -si]*
48. **Biri** Rāḥil ü biri Leyyā nām / Ékisi daḫi ḥüsn içinde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [biri,]*
49. Biri Rāḥil ü **biri** Leyyā nām / Ékisi daḫi ḥüsn içinde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [biri,]*
50. Oldı Leyyādan altı oġlı temām / **Biri** Ṣemʿūn biri Yehūdā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [biri,]*
51. Oldı Leyyādan altı oġlı temām / Biri Ṣemʿūn **biri** Yehūdā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [biri,]*
52. Hem Riyālūn ü Yeşbaḥr ü Lāvī / **Biri** Rūbīl böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [biri,]*
53. **Biri** budur ki rūz-i ʿıyd oldı / Feraḥ u ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [biri,]*
54. **Biri**müzden aḳıtsalar ḳanı / Cümlemüzüñ zaʿīf olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 719). [birimüzden, -müz, -den]*
55. Yine bir yere geldi āşıḳ u yār / **Biri** gülzār ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [biri,]*
56. Yine bir yere geldi āşıḳ u yār / Biri gülzār ü **biri** bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [biri,]*
57. Ḳaçsa **biri**ne ṭutsa dāmānın / Cevr eliyle ṭutup girībānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 857). [birine, -n, -e]*
58. Ṭoġsa anuñ gibi hezār ḳamer / **Biri** étmezdi ḫalḳuñ aña naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [biri,]*
59. **Biri** maḳtūl-i ḳahr-ı dār oldı / Biri maḳbūl-i şehriyār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5142). [biri,]*
60. Biri maḳtūl-i ḳahr-ı dār oldı / **Biri** maḳbūl-i şehriyār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5142). [biri,]*
61. Nām édüp dérdi işlese éki kār / Birine ʿāşıḳ u **birine** nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [birine, -n, -e]*

birisi: *"Birisi" belgisiz zamir.*

1. **Birisin** étdi maṭlaʿ-i envār / Birisin étdi mazhar-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 16). [birisin, -n]*
2. Birisin étdi maṭlaʿ-i envār / **Birisin** étdi mazhar-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 16). [birisin, -n]*
3. Tayısı ḳatına varup ḳalsun / Ḳızlarınuñ **birisi**ni alsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 408). [birisini, -n, -i]*
4. Boynı olmışdı zülf-ile mestūr / **Birisi** kāfir ü biri kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [birisi,]*
5. Bi'l-ḥaḳīḳa belī bu sūr-i melāl / **Birisi** ḫᵛābdur birisi ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [birisi,]*
6. Bi'l-ḥaḳīḳa belī bu sūr-i melāl / Birisi ḫᵛābdur **birisi** ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [birisi,]*
7. **Birisi** ġamzeden işāret éder / K'iy ġamuñ milk-i cānı ġāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [birisi,]*
8. Bitdi ol ravżadan da éki nihāl / **Birisi** Dān ü birisi Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [birisi,]*

9. Bitdi ol ravżadan da éki nihāl / Birisi Dān ü **birisi** Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [birisi,]*
10. Her biri ḥüsn içinde şems ü ḳamer / **Birisi** Cād ü birisi Āşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434). [birisi,]*
11. Her biri ḥüsn içinde şems ü ḳamer / Birisi Cād ü **birisi** Āşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434). [birisi,]*

birke: *Büyük havuz.*

1. Eşki yolları lāle-zār étdi / Her yéri **birke** vü bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [birke,]*

bir'ki: *"Bir iki, bir kaç" anlamında belgisiz sıfat.*

1. Şübhe düşdi dil-i Yehūdāya / Naẓar eyledi **bir'ki** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5925). [bir'ki,]*
2. Gétdiler Yūsuf-ıla iḫvānı / **Bir' ki** menzil götürdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [bir'ki,]*
3. Geçicek **bir‘ ki** gün bu ḥālet-ile / Ölür anda belā vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [bir‘ki,]*
4. Bekçisi **bir'ki** div gözlüler / Ekşi yüzlü vü acı sözlüler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4838). [bir'ki,]*
5. **Bir'ki** ḫādimlere buyurdı revān / Sīmini zerden étdiler ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [bir'ki,]*
6. Perdede **bir'ki** rāz-dārıy'la / Oturup ārzū-yı yāriy'le *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5545). [bir'ki,]*
7. **Bir' ki** gün eyler anı ḫurrem ü şād / Niçe virānesin ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [bir'ki,]*
8. Geldi çün ʿaḳlı **bir'ki** sāʿatden / Başladı ağlamaġa riḳḳatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1135). [bir'ki, -bir iki]*
9. Ḳārbān ḫalḳı anda ḳaldılar / Her yana **bir'ki** bende şaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [bir'ki,]*
10. **Bir'ki** fersaḫ ki ḳarşu gétdiler / Kārbān evveline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [bir'ki,]*
11. Ger ṭapuñdan olur-ısa destūr / Déyeyin aña **bir'ki** söz mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [bir'ki,]*
12. Çün bu ḥükm-ile Yūsuf-ı Kenʿān / Diledi ola **bir'ki** gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [bir'ki,]*
13. Yük ṭutup çün bular yöneldi yola / Yūsuf emr étdi **bir' ki** cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [bir'ki,]*

birlik: *Mecazla gerçeğin birleşmesi; suretle hakikatin bir olması.*

1. Her ki ber yémedi bu **birlikden** / Ḥāşılı ġuṣṣa oldı dirlikden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3584). [birlikden, -den]*

birü: *"Biri" belgisiz zamir.*

1. Dédi Yūsuf **birüñüzi** o ḥazīn / Neçün alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [birüñüzi, -ñüz, -i]*
2. Dédiler **birümüz** ḳatında olur / Ünsi anuñla ḫidmetinde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5790). [birümüz, -müz]*
3. **Birüñüz** bunda gétmesün ḳalsun / Gédicek cümleñüz yine gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [birüñüz, -ñüz]*
4. Ol ġulāma **birümüzi** bedel ét / Aduñı dāduñ-ıla bī-ḫalel ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5916). [birümüzi, -müz, -i]*

bīrūn: *Fazla, aşkın.*

1. Ḥüsni **bīrūn** ḥadd-i insāndan / Āfitāb-ıdı ʿālem-i cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 547). [bīrūn,]*

birūn ol: *Bir yer veya sınırın dışına çıkmak, hariçte bulunmak.*

1. Şevḳ-i Yūsuf velī füzün oldı / Bu cihāndan dili **birūn oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [birūn ol, -dı]*

bīrūn u derūn: *Dışarı ve içeri; her yer.*

1. Maẓhar-ı vaṣfıdur anuñ çi vü çün / Ḥüsni meclāsıdur **bīrūn u derūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4457). [bīrūn u derūn,]*

biryān: *Kebap.*

1. Çünki İsḥāḳ yédi **biryānı** / Ṣordı ḫaṭunına nedür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). [biryānı, -ı]*
2. Kesdi **biryānı** yédi bir yanın / Açdı ol dem duʿā'sı enbānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). [biryānı, -ı]*
3. Göñli **biryān** özüledi nāgāh / Eyledi ʿĪṣı ḫāline āgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 376). *[biryān,]*
4. İşbu **biryān** getürene yā Rab / Eylerem ol risāletüñi ṭaleb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). *[biryān,]*
5. ʿĪṣ yarındası çü geldi revān / Ḳodı İsḥāḳ öñinde bir **biryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). [biryān,]*
6. Dédi **biryān**-durur ki özileduñ / Vardı oġluñ getürdi çün diledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). [biryān-durur, --durur]*
7. Kimisi ḳalye vü kimi **biryān** / Her biri ḳuvvet-i cism ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [biryān,]*

biryān: *Kebap gibi yanmış, kavrulmuş (gönül); acı, ızdırap çeken (gönül)*

1. Çeşmi anuñ cefā-y-ıla giryān / Baġrı bunuñ firāḳ-ıla **biryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [biryān,]*
2. Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne oldı revān / Dīde giryān ü dil ciger **biryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [biryān,]*

biryān nāṭık ol: *Kebabın konuşması, dile gelmesi (Hz. Muhammed'in Hayber'i fethi sonrası Yahudilerin onu öldürmek için bir keçiyi kebap yapıp tesirli bir zehirle zehirlemeleri ve Peygamber Efendimiz tam yiyeceği sırada keçinin dile gelip zehirli olduğunu haber vermesi.)*

1. Düşmen cigerin kebāb etdüñ / Bezmüñde çü **nāṭıḳ oldı biryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 237). [biryān nāṭıḳ ol, -dı]*

biş: *(Yiyecekler) pişmek.*

1. Ḥāll édüp ḳand tengini niçe deng / **Bişdi** ḥālvā vü ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [bişdi, -di]*
2. Ṭutdılar anda ṭurfa ṭurfa ḫıyām / **Bişdi** vü yéndi güne güne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [bişdi, -di]*

bī-ṣabr: *Sabırsız.*

1. Cānı **bī-ṣabr** u iḫtiyār oldı / Perdeden çıḳdı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [bī-ṣabr,]*
2. Oldı **bī-ṣabr** u bī-dil ü ārām / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [bī-ṣabr,]*

bīsān: *Bisan şehri; Filistin dolaylarında bulunan bir yerleşim yeri.*

1. Kārbān çünki yine oldı revān / Menzili oldı anlaruñ **Bīsān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957).*
2. Çünki **Bīsān** menzil étdi o māh / Ḳopdı her gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [bīsān,]*

bisāt: *Ḥālı, kilim, keçe, minder gibi yere yayılan şey, yaygı.*

1. Sündüs istebraḳ ét **bisāṭın** anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [bisāṭın, -ı, -n]*

bisāt ol: *(Sevgilinin ayağının altına) ḥālı, kilim vb. şey olmak.*

1. Cān vérürken **bisāṭı ol**maġa gül / Yaṣduġı ḫāre oldı pisteri gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3573). [bisāṭ ol, -mag, -a]*

bisāt-ı reng-ā-reng: *Renk renk kilimler, döşemeler.*

1. Ḫatm olıcaḳ binā-yı Ḳubbe-i Şeng / Döşediler **bisāt-ı reng-ā-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2288). [bisāt-ı reng-ā-reng,]*

bī-sebeb: *Sebepsiz, yok yere.*

1. Yañılup el uzatsam ol sībe / Uġraram **bī-sebeb** ṣad āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [bī-sebeb,]*
2. Çeşmi bī-iḫtiyār aġlar-ıdı / **Bī-sebeb** zār zār aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3645). [bī-sebeb,]*

bī-semen ol: *Kıymetsiz, değersiz olmak.*

1. Bitdi hem servi sāyesinde çemen / **Bī-semen** oldı hem çemende semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [bī-semen ol, -dı]*

bī-ser: *Perişan; akılsız.*

1. Her ki meydān-ı ġamda **bī-serdür** / Ġam-güsārı aña musaḫḫardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1022). [bī-serdür, -dür]*
2. Seyyid-iken kimini çāker éder / **Bī-ser**-iken kimini server éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). . [bī-ser-iken, -iken]*
3. Çarḫ-i gerdūn ki dūn-perverdür / Niçe **bī-ser** ḳatında serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [bī-ser,]*
4. Olsun ol bende **bī-ser** ü bī-müşt / Şeh nemek-dānına ṣoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [bī-ser,]*

bī-ser eyle: *Akılsız etmek; aklını başından almak.*

1. Rūzgāruñ bu kāridür ezeli / **Bī-ser eyle**r kime ṣunarsa eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [bī-ser eyle, -r]*

bī-server: *Başsız, öndersiz; başıbozuk.*

1. Niçe ser pā vü niçe pā ser olur / Ḳanda **bī-server**-ise server olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645). [bī-server-ise, -ise]*

bisle: *Beslemek, yetiştirmek, yaşatmak.*

1. Māh-ı ḥüsnüñ ṭoġalı mihr gibi / **Bislerem** sīnede sipihr gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [bislerem, -r, -em]*
2. **Bisle**di anı ʿAmmesi Īnās / Oldı Yūsuf aña eḥabbüʿn-nās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [bisledi, -di]*

bismillah: *Allah'ın adıyla. (Bismillāhirrahmānirrahim sözünün kısaltılmış şekli.).*

1. Yazdı ʿunvān-ı nāme **Bismillah** / Ki odur her żaʿīfe püşt ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [bismillah,]*

bī-şümār ol: *Sınırsız olmak, çok olmak.*

1. Luṭf-ı şeh **bī-şümār ol**urmış o dem / Hünere iʿtibār olurmış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [bī-şümār ol, -ur, -mış]*

bişür: *(Yemek) pişirmek.*

1. **Bişürüp** niʿmet āteş-i ġam-ıla / Anı bir rāz-dār-ı maḥrem-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5073). [bişürüp, -üp]*

bit: *Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.*

1. Her ne yérde ki **bitse** zībā gül / Çoġ olur anda naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [bitse, -se]*
2. Yér yüzinde anuñ gibi gül-i pāk / **Bitmemişdür** daḥi bitürmeye ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [bitmemişdür, -me, -miş, -dür]*
3. Ṣabr-ıIa **bitdi** meyve-i ümmīd / Ṣabr-ıla bitdi devlet-i cāvīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5001). [bitdi, -di]*
4. Ḳoz aġacı gibi büyütme serüñ / Tā ki ḳoz gibi **bitmeye** ş̲emerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [bitmeye, -me, -y, -e]*
5. ʿIşḳ-ıla **bitdi** ʿışḳ-ıla yitdi / ʿIşḳ-ıla geldi ʿışḳ-ıla gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [bitdi, -di]*
6. Eyle **bitüp** uzardı her ḥāṣıl / Yér ṣanayduñ göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [bitüp, -üp]*
7. Tāze servi **biter** de ol bāġuñ / Ṣāh-ı Ṭūbīsi gibi Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [biter, -er]*
8. Sāye-i ḳaddidür bu naḫlistān / Eser-i ḫaddidür **biten** bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2259). [biten, -en]*
9. Dāneler oñdı ḫāli-y-ile anuñ / **Bitdi** güller cemāli-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [bitdi, -di]*
10. **Bitdi** hem servi sāyesinde çemen / Bī-ş̲emen oldı hem çemende semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [bitdi, -di]*
11. Gūş kim ola ol ṣadef cevher / Pāk sözden **biter** içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [biter, -er]*
12. Ḫūşesinde anuñ **biten** ḫurma / Bir tulum tāze şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [biten, -en]*
13. Oġlı toġsa resūl-i Kenʿānun / Bir budaġı **biter**di hem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [biterdi, -er, -di]*
14. Ṭāvūs-i ḳuds bülbül-i elḥān olaydı ger / Gülşende **bitse** verd-i muṭarrā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [bitse, -se]*
15. Oldı cümle simārı şekker anuñ / Şekkeri **bitdi** hem mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [bitdi, -di]*
16. Ṭaşda ot **bitdi** otda meyve-i cān / Ṣuları oldı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [bitdi, -di]*

17. Tā **bite** anda devḥa-i īmān / Vére ol devḥa meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [bite, -e]*
18. Ḥāṣılum çün temām olup **bitdi** / Bu ér anı başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [bitdi, -di]*
19. Neden oldı bu imtiyāzı bunuñ / Ḳanda **biter** bu serv-i nāzı bunun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). [biter, -er]*
20. Gül umardum naṣībüm oldı diken / Toḫm-ı mihr ekdüm-idi **bitdi** miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [bitdi, -di]*
21. Ṣabr-ıla bitdi meyve-i ümmīd / Ṣabr-ıla **bitdi** devlet-i cāvīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5001). [bitdi, -di]*
22. Baġda ṣabr-ıla **biter** ḫūşe / Ḫūşe hem ṣabr-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [biter, -er]*
23. Hem yédi ḫuşk ḫūşeler **bitdi** / Ol yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [bitdi, -di]*
24. Yéri zeyn eyledi bahā-yı bahār / **Bit**di gökde kevākib-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 682). [bitdi, -di]*

bit: Y*etişmek, büyümek. (Çocuğun doğması bağlamında).*

1. **Bit**di ol ravżadan da éki nihāl / Birisi Dān ü birisi Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [bitdi, -di]*

bit: *Gelişmek, olgunlaşmak.*

1. Baña ol terbiyetler étmişdür / Etüm etmeġi-y-ile **bitmişdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3976). [bitmişdür, -miş, -dür]*

bit: *(Boyu) büyümek, uzamak.*

1. **Bitdi** servi hevā-yı ʿışḳ-ıla / Oldı bālā belā-yı ʿışḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5591). [bitdi, -di]*

bit: *Sona ermek, tamamlanmak.*

1. **Bitdi** çün Mıṣra varup işleri hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın oʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [bitdi, -di].*

bī-ṭāḳat eyle: *Güçsüz kuvvetsiz bırakmak.*

1. Anı **bī-ṭāḳat eyle**di bu ḫalel / Oldı āḫir nişān-ı tīr-i ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5284). [bī-ṭāḳat eyle, -di]*

bī-taḳṣīr: *Kusursuz II eksiksiz, tamamen.*

1. Çünki étdi vefāt ḫażret-i pīr / Etdiler ne dédiyse **bī-taḳṣīr** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). *[bī-taḳṣīr,]*

bitit: *Yazmak, nasip etmek.*

1. Devr édelden cihānda çarḫ-i felek / Kime yémek **bititdi** kime emek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3179). [bititdi, -di]*

bitmez: *Bitmeyen, sonu gelmeyen.*

1. Farḳı üstinde tācı ḳubbe ḳadar / **Bitmez** īmān dilinde ḫabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [bitmez,]*

bitür: *Ortaya çıkarmak, oluşturmak, hasıl etmek.*

1. Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / İste ol ḳalbi kim **bitürdi** ḫased *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [bitürdi, -di]

2. Ḳālū belada ekdi çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / **Bitürdi** āb-ı derd-ile ben bī-nevāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [bitürdi, -di]*
3. ʿışḳa olmaz sebeb hemān dīdār / **Bitürür** anı gāh olur güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [bitürür, -ür]*
4. Bīde aşlansa sīb-i sulṭānī / **Bitürür** bīd ʿĀḳıbet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [bitürür, -ür]*
5. Saʿy-ile yéyemez ādemī semere / Ger naṣībin **bitür**mese şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). [bitürmese, -me, -se]*
6. Gāh olur seng yāsemen **bitürür** / Ancaḳ ol sīne kibr ü kīn **bitürür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [bitürür,]*
7. Gāh olur seng yāsemen **bitürür** / Ancaḳ ol sīne kibr ü kīn **bitürür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [bitürür,]*
8. Feyż éder ol ḥıyāz-ı raḥmetini **/ Bitürür** bu riyāż-ı niʿmetīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 17). [bitürür, -ür]*

bitür: *Büyütmek, yetiştirmek. (Bir kimseyi büyütmek, yetiştirmek bağlamında.).*

1. Ol güli kim **bitürdi** bustānuñ / Yaġup üstine bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [bitürdi, -di]*
2. **Bitürür** illa tāze būstānı / Ṣan ki dūşize ḥüsn pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [bitürür, -ür]*
3. Daḥi **bitürmedi** bu gülşen-i nāz / Ḳāmetüñ gibi serv-i ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [bitürmedi, -me, -di].*
4. Toḫm-ı sidre düşüp yére nāgāh / Müntehā kaddüñi **bitürdi** İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [bitürdi, -di]*
5. Yér yüzinde anuñ gibi gül-i pāk / Bitmemişdür daḥi **bitürmeye** ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [bitürmeye, -me, -y, -e]*

bī-vefā: *Vefasız, hayırsız; dönek.*

1. **Bī-vefādur** ḳadīmden bu felek / Bī-dil eyler kime ki vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [bī-vefādur, -dur]*
2. ʿāḳil oldur bu luʿba aldanmaz / **Bī-vefa** çarḫı bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [bī-vefa,]*

bī-vesīle ol: *Nedensiz, sebepsiz, aracısız olmak.*

1. Çün bile ḥāl-i ʿāşıḳı dil-dār / **Bī-vesīle olur** ḳamu bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [bī-vesīle ol, -ur]*

bī-yāre: *Yarasız, zarara uğramamış, sağlam.*

1. Pīrehen olduġına **bī-yāre** / Étdiler dillerini ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1200). [bī-yāre,]*
2. Ne bilür derd-i zaḫmı **bī-yāre** / Bilse daḥi olaydı bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1780). [bī-yāre,]*

biz: *Delgi aleti, biz.*

1. Ki o ḳıllar olurdı nāvek-i tīz / Deler-idi çuḳalı niteki **biz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.*

1. ʿAcebā ḳanḳımuz günāh étdi / Ki bu dem **bize** bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [bize, -e]*

2. Anı añlatdı kim **bize** bu belā / Ol dem oldı ki eyledi bu duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [bize, -e]*
3. Dédiler luṭf édüp duʿā’ eyle / Bu belādan **bizi** rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [bizi, -i]*
4. Eyle olsa **bize** meded eyle / Üstümüzden belāyı redd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [bize, -e]*
5. Ur ṭabanca dilerseñ işde yüzüm / **Bizi** tek ġarḳ-i seyl étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [bizi, -i]*
6. Saña lāyıḳ kemāl-i ʿizzetdür / **Bize** lāyıḳ seni riʿāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [bize, -e]*
7. **Bize** ʿarż eyle baḫtumuz güneşin / Vérelüm cāndur aña pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [bize, -e]*
8. Ṭuta-y-ıduḳ o ḥükmi **biz** ḳullar / Gül yüzün medḥ édeydi bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [biz,]*
9. Ki **bizi** aduñuzla aldaduñuz / Şimdi ṣāʿ-ı melik uġurladuñuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [bizi, -i]*
10. Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür o yüz / Baş açuḳ **biz** de anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [biz,]*
11. Baʿd-ez-ān dédiler ki perdeyi aç / Görelüm ol cemāli **biz** muḫtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [biz,]*
12. Çün ḥarām oldı **bize** laḥm-ı nebī / Yémezüz anı gözlerüz edebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [bize, -e]*
13. Anlara uyup étme **bize** duʿā’ / Ki yalandur olar be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [bize, -e]*
14. Bende olmaduġına bu ḥūrī / **Bize** bürhān yiter yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [bize, -e]*
15. **Bize** hem-şīr oldı hem hem-zād / Servdür ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [bize, -e]*
16. Dédiler ṣataruz resūli size / Ḳozcuġaz vérüñ oynamaġa **bize** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [bize, -e]*
17. Sen egerçi buña dédüñ ḳuldur / **Bizüm** ammā gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [bizüm, -üm]*
18. İlla yoḳdur **bize** mecāl-i viṣāl / Çoḳ belā çekmeyince bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [bize, -e]*
19. **Bizde** yémiş yoġ anı and içerüz / Yéyeni bulsavuz éki biçerüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [bizde, -de]*
20. Dédiler **bizden** olmadı ammā / Bunda da gūş olundı hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [bizden, -den]*
21. Dāyesin göndürüp ʿAzīze revān / Dédi çün **bizden** olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [bizden, -den]*
22. Dédi vér bunları da étme gezend / Tā ki **bizümle** olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [bizümle, -üm, -le]*

biz: *Bezmek, usanç duymak; bıkkınlık getirmek.*

1. Benden él **bizdi** ben vücūdumdan / Göge boyandı çarḫ dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [bizdi, -di]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. (Hz. Yusuf'un kardeşleri).*

1. Bu nice oldı kardaşıy‘la aceb / Oldılar atamuza **biz**den eḫab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [bizden, -den]*
2. Dédiler **bizde** mala ḳuvvet yoḳ / Aña lāyıḳ olur biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [bizde, -de]*

3. Dédiler ṭoġrıdur **bizüm** sözümüz / Söyledük her ne gördiyse gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [bizüm, -üm]*
4. Ki **bizüm** bir ġulāmumuz yitdi / Üç gün üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [bizüm, -üm]*
5. Dédi el-ḥamdüli'llāh iy kāẕib / Ki **bizi** saña eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [bizi, -i]*
6. **Biz**e ol dem irişdi feṭḥ ü ẓafer / Ki seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [bize, -e]*
7. **Bizi** pertāb eyleyüp çün tīr / Ḳurda yédürdi Yūsufı Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [bizi, -i]*
8. Dédi Şemʿūn ki iy bürāderler / Kāẕib añlar **bizi** bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [bizi, -i]*
9. Dédiler **bizi** rāst ṣanmazsın / Gürg yédi dérüz inanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [bizi, -i]*
10. Gerçi var bu işe nedāmetümüz / İlla ḳomaz **bizi** ḥacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [bizi, -i]*
11. Dédi Şemʿūn ki iy biraderler / **Bizi** görüp yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 59329). [bizi, -i]*
12. Ṣıdḳumuza eger inanmaz-ısañ / Bunda da **bizi** ṭoġrı ṣanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [bizi, -i]*
13. Dilerüz senden ol kerāmet-içün / **Bizi** redd étme bu biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [bizi, -i]*
14. Göricek ẓāhir olur endāmı / İnanup **bize** éder ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1160). [bize, -e]*
15. Şimdi Ḥaḳkdan hidāyet irdi **bize** / Ol iş-içün nedāmet irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [bize, -e]*
16. Şimdi Ḥaḳkdan hidāyet irdi bize / Ol iş-içün nedāmet irdi **bize** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [bize, -e]*
17. Hem-ser olduġıy'çun **bize** bu piser / Piseri gibi sevdi bunı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [bize, -e]*
18. Dédiler çün **biz** eyledük seyrān / Ḳaldı ol cāmemüz ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [biz,]*
19. Nār-ı ġam gül yüzüñi ṣoldurdı / **Biz** de dédük ḥarāmī öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [biz,]*
20. Ḳaçdı **bizden** bu bende serkeşdür / Yüz ṣuyın yéle vérür āteşdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [bizden, -den]*
21. **Biz**e elde aġaçdan olaʿaṣā / Saña ḳandan zeberced olaʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 880). [bize, -e]*
22. Dédiler zārī eyleyüp iy şāh / **Bize** bu töhmet-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [bize, -e]*
23. **Bize** uġrı-y-ıçun étme egri nigāh / Ḳınamaʿ Amrı Zeyd-içün iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [bize, -e]*
24. Ger ṣorarsañ olur bu ḥāle güvāh / Bu seferde **bize** olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [bize, -e]*
25. **Bize** himmet éderse ḥażret-i pīr / Vefḳ-i tedbīr olursa hem taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6007). [bize, -e]*
26. **Bize** faḳr ü fenā biḍā'atdür / Saña luṭf u vefā kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [bize, -e]*
27. Bu biḍā'at yarar degülse size / Fuḳarāyuz taṣadduḳ eyle **bize** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [bize, -e]*

28. **Bize** ẓulm étme āl-i Yaʿḳūbuz / Ṣanma aṣḥāb-ı ṣūr ü āṣūbuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5779). [bize, -e]*
29. İy ʿazīz étme Rabb-i ʿizzet-içün / **Bize** ḥabs ü belā bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780) [bize, -e]*
30. Añlamazduñ **bizüm** murādumuzı / Ḫayr-ıla yād éderdün adumuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [bizüm, -üm]*
31. Ki **bizüm** neslümüz ola mı bu māh / Āl-i Yaʿḳūb ola mı ḥażret-i ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [bizüm, -üm]*
32. Dédiler ḥaṣa li'llāh iy server / **Bizden** izā vü cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [bizden, -den]*
33. Şimdi **bizden** daḫi eger ola dūr / Ḳorḳaruz canı tenden ola nüfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [bizden, -den]*
34. Bile gétsün **bizümle** Bünyāmīn / Olalum anı ṣaḳlamaḳda emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [bizümle, -üm, -le]*
35. Dédiler ḳıl **bizümçün** istiġfār / ʿafv éde tā ki cürmümüz Ġaffār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [bizümçün, -üm, -çün]*
36. Çün ḳodı **biz**i anı sevdi hemīn / Oldı anuñ-işi dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [bizi, -i]*
37. Ehl-i ʿizzet olup vūcudı anuñ / **Biz**e lāzım ola sücūdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [bize, -e]*
38. **Biz** neyüz belki māder-ile peder / Ḳoyalar pāye-i serīrine ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 640). [biz,]*
39. **Biz** atamuza ḫādimüz o degül / Ḫizmetine mülāzımuz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [biz,]*
40. Gündüzin yazıda şubānı **biz**üz / Gèce dārında pāsbānı bizüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [bizüz, -üz]*
41. Gündüzin yazıda şubānı bizüz / Gèce dārında pāsbānı **biz**üz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [bizüz, -üz]*
42. Ṭuymaz andan meger dürūġ-ı ṣarīh / **Biz**den anı neçün èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [bizden, -den]*
43. Ya oġul édineler anı ya ḳul / **Biz** ṣafā ile ḳalavuz gède ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [biz,]*
44. Nazar ehline ʿibret oldı cihān / N'ola Yūsuf **biz**ümle olsa revan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [bizümle, -üm, -le]*
45. Dīv tutsa **biz**ümle ger küştī / Muştumuzdan dū tā olur püşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [bizümle, -üm, -le]*
46. **Biz**e n'içün anı inanmazsın /Aña biz ḫayr ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [bize, -e]*
47. Bize n'içün anı inanmazsın /Aña **biz** ḫayr ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [biz,]*
48. Dédiler olma iy peder ġam-nāk / **Biz**üm-ile olıcak aña çi bāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [bizüm-ile, -üm, -ile]*
49. Sen bilürsin **biz**üm şecā'atümüz / Ḳuvvet ü heybet ü ṣalābetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [bizüm, -üm]*
50. **Biz** ki bir ḳavmüz aṣlımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [biz,]*
51. Biz ki bir ḳavmüz aṣlımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı **biz**e ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [bize, -e]*
52. Dédiler **biz** aña hevādāruz / Ṣoḥbet-i vaṣlına hırīdāruz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 826). [biz,]*
53. Çün senüñ mihrüñ aña ġālibdür / **Biz** daḫi sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [biz,]*
54. Dédi Yūsuf gelür **bize** bu ḫaber / Ki içüñüzde var-ımış bir ér *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [bize, -e]

55. Āgeh eyleme ġayri iḥvānı / Böyledür **bize** emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5856). [bize, -e]*
56. Dédiler cümleten maʿāẕallāh / Ki ola **bizde** ṣāʿ-ı ḥażret-i ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [bizde, -de]*
57. **Biz** anuñ cümle ṣaġ u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [biz,]*
58. Biz anuñ cümle ṣaġ u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun **bizi** ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [bizi, -i]*
59. **Biz** bu iḳlīme zād-ıçun geldük / Sanmañuz kim fesād-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (Mısırlı kadınlar.).*

1. Ger **bizümle** olaydı ol dil-dār / Bizsüz étmezdi bir ṭarafda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [bizümle, -üm, -le]*
2. Anı defʿét **bizümle** dem-sāz ol / Ṣohḥet-ile nihānī hem-rāz ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [bizümle, -üm, -le]*
3. Ger bizümle olaydı ol dil-dār / **Bizsüz** étmezdi bir ṭarafda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [bizsüz, -süz]*
4. Vaṣlımuzdan olurdı ḫāṭırı şād / **Bizüm-ile** alur vérürdi murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4698). [bizüm-ile, -üm, -ile]*
5. Ḫūblıḳ içre bī-naẓīrüz **biz** / Burc-ı ḥüsne meh-i münīrüz biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [biz,]*
6. Ḫūblıḳ içre bī-naẓīrüz biz / Burc-ı ḥüsne meh-i münīrüz **biz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [biz,]*
7. Açsavuz **biz** leb-i şeker- ḫāyı / Éde dem-beste yüz Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4849). [biz,]*
8. Gerçi pend eylemekde Yūsufa **biz** / Dilümüz sözde oldı sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [biz,]*
9. **Biz** anı ṣādıḳ ü emīn bilürüz / Ehl-i taḳvā vü merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5213). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul kişi zamiri (Hz. Yusuf ve çevresindekiler.).*

1. Ḥaḳḳ teʿālā ʿināyet étdi **bize** / Çok ʿaṭā-y-ıla minnet étdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [bize, -e]*
2. Ḥaḳḳ teʿālā ʿināyet étdi bize / Çok ʿaṭā-y-ıla minnet étdi **bize** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [bize, -e]*

biz: *Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (Hz.Yakup'un aile efradı.).*

1. Ṭapuñı ol diyāra daʿvet éder / **Bizi** anda ġarīḳ-i niʿmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [bizi, -i]*

biżāʿat: *Sermaye, mal, mülk.*

1. Dédiler bizde mala ḳuvvet yoḳ / Aña lāyıḳ olur **biżāʿat** yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [biżāʿat,]*

biżāʿat ét: *Sermaye yapmak, ticaret için kullanmak.*

1. Almış-ıdum ticāret étmeg-içün / Semenüñi **biżāʿat ét**meg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3274). [biżāʿat ét, -meg, -içün]*

bīzār ol: *Bıkmak, tedirgin ve rahatsız olmak.*

1. Şovıyup ġayrı **oldı** çün **bīzār** / Germ olup Mālik eyledi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [bīzār ol, -dı]*
2. Ehli **bīzār olur** cemālinden / İncinüp zaḥmeti melālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3085). [bīzār ol, -ur]*
3. Ol sebebden ġam-ıla aġlasa zār / Andan **olurdı** her kişi **bīzār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [bīzār ol, -ur, -dı]*

bī-zārī getür: *Bıkmak, usanmak; rahatsız olmak, istememek.*

1. Senden anlar **getürdi bīzārī** / Senüñ işüñ olar içün zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [bīzārī getür, -di]*

bī-zelīha ḳo: *Zelihasız bırakmak II varlığından, vücudundan ayırmak, kendinden geçirmek.*

1. Çünki Yūsuf dédi Zelīḫāyı / **Bī-Zelīḫa ḳodı** Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5487). [bī-zelīḫa ḳo, -dı]*

bī-zemān: *Belli bir zamanı olmayan, zamanla kayıtlı olmayan. (Zamandan münezzeh olan Allah.).*

1. Lā-mekāndur ki yoḳ mekān ansuz / **Bī-zemāndur** ki olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [bī-zemāndur, -dur]*

bī-żiyā ol: *Işıksız olmak, karanlık olmak.*

1. Ol ḳadar gétdi kim ʿişā oldı / ʿālemüñ yüzi **bī-żiyā oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1111). [bī-żiyā ol, -dı]*

bī-çāre: *Çaresiz.*

1. Yürürem gündüz olsa āvāre / Ḥasretüñden za'if ü **bī-çāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1251). [bī-çāre,]*

boġazla: *Boğazlamak, boğazını keserek öldürmek.*

1. Seni ḳankı ḳuyuda gizlediler / Ya ne yérde başup **boġazladılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [boġazladılar, -dı, -lar]*

boġmaġ: *Gerdanlık, kolye.*

1. Ṭaḳdılar anı riṣte-i cāna / **Boġmaġ** olmaġ-ıçun o cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2381). [boġmaġ,]*

bol: *Çok, fazla.*

1. Āferīn aña ḳudreti **boldur** / Bu ḳadar ṣūret-āferīn oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [boldur, -dur]*
2. Bu meṣeldür ki ḥikmeti **boldur** / Bāġbān ḫābı uġrıya yoldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4590). [boldur, -dur]*
3. Baġlu ḳapular açıcı oldur / Ehl-i ʿacze ʻinayeti **boldur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5157). [boldur, -dur]*
4. Şāyed ola esirgeyüp sizi ol / Zād u niʿmet taṣadduḳ eyleye **bol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [bol,]*

boş: *Boş, bir şey bulunmayan.*

1. Boynı **boş** heykel-i muraṣṣaʿdan / Yüz açuḳ zer-nigār burḳaʿdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5352). [boş,]*

boş kal: *Boş kalmak II yeri dolmamak.*

1. Her birüñüz otırıcaḳ yérine / **Boş ḳalup** çün benüm yérüm yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [boş ḳal, -up]*

boşal: *Boşalmak, kalmamak; tükenmek.*

1. Anuñ-ıçun **boşaldı** gencīne / Sīm sīneñle tā ṭola sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [boşaldı, -dı]*
2. Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü pōst / Kendü **boşaldı** ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [boşaldı, -dı]*
3. Ṭoymayup eyle yérler-idi sipāh / Niçe defʿa **boşaldı** maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [boşaldı, -dı]*

boy: *Boy, endam.*

1. Ḳanḳı serve baḳam çü **boyuñ** añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [boyuñ, -uñ]*
2. İy **boyı** serv-i nā-resīdecügüm / Gönlüm ārāmı nūr-ı dīdecügüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1303). [boyı, -ı]*
3. Servi gibi yüceldi bālāsı / **Boyını** göremez oldı lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [boyını, -ı, -n, -ı]*
4. İy Sidre **boy**uña sāye Ṭūbā / Ḫāk-i ḳademüñ behişt-i aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [boyuña, -uñ, -a]*
5. Yüzi nūrı ḥaḳāyıḳ-ı ceberūt / **Boyı** servi ḥadāyıḳ-ı melekūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2007). [boyı, -ı]*

boya: *Boyamak; bürümek, kaplamak.*

1. Firāḳ u ḥasret odı eyle yaḳdı cānumı kim / **Boyadı** gökleri dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [boyadı, -dı]*
2. Şoyıcaḳ Yūsufuñ meger bedenin / **Boyamışlar**-ıdı ḳana pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [boyamışlar-ıdı, -mış, -lar, -ıdı]*
3. Böyle déyüp éderdi çün āhı / Dūda **boyardı** mihr-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [boyardı, -r, -dı]*
4. **Boyayup** köñlegi meger ḳana / Ol getürmişdi pīr-i Kenʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [boyayup, -y, -up]*

boyan: *Boyanmak; bürünmek, kaplanmak.*

1. Şafaḳuñ baġrın eyledi pür-ḫūn / **Boyanup** dūdına ruḫ-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5012). [boyanup, -up]*

bölük: *Grup, topluluk; kalabalık.*

1. Bir **bölük** gördi gird-i Yūsufda / Ẕikr-i Bārīde vird-i Yūsufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4177). [bölük,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamlarında durum zarfı.*

1. Dédi çün aña **böyle** ṭālibsiz / Görmesine bu deñlü rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221). [böyle,]*
2. Dédi yā iḫvetā ne ġāfilsiz / Ne-y-içün ẓulme **böyle** māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162) [böyle,]*
3. Āgeh eyleme ġayri iḫvānı / **Böyledür** bize emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5856). [böyledür, -dür]*
4. Loḳma mı oldı gürge tāze tenüñ / **Böyle** ġarḳ oldı ḳana pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [böyle,]*

5. Gürg-içün gürg **böyle** aġlayıcaḳ / Göñlin aña bu resme baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [böyle,]*
6. **Böyle** şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / Ḫusrev ola ya Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [böyle,]*
7. **Böyle** mestūre-y-iken ol ġonça / Ṭoldı āfāḳa şöhreti günce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [böyle,]*
8. **Böyle** vérdi cevābı çün Yaʿḳūb / Güş èdüp anı zümre-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [böyle,]*
9. Şimdi kim vaṣluñ-ıla şādem ben / Ne-y-içün **böyle** nā-murādem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [böyle,]*
10. **Böyle** dédi vü sürdi yére yüzin / Ṣubḥa dek söyledi duʿā'sı sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [böyle,]*
11. Niçe bir ire ḫaṭıruma şikest / **Böyle** dédi vü urdı ol büte dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [böyle,]*
12. Hem Riyālūn ü Yeşbaḥr ü Lāvī / Biri Rūbīl **böyle** dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [böyle,]*
13. Çeşmi pür-ḫūn olup Zelīḫānuñ / **Böyle** vérdi cevābını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4249). [böyle,]*
14. Ḳasd éden ol firāşa rind-āne / Sürilür **böyle** ḳaʿr-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [böyle,]*
15. **Böyle** déyüp éderdi çün āhı / Dūda boyardı mihr-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [böyle,]*
16. **Böyle** déyüp düşerdi bī-dil ü cān / Yār izinde yaturdı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [böyle,]*
17. Ḫōş taẓarru'la yüz urup ḫāke / **Böyle** yalvardı īzid-i pāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5449). [böyle,]*
18. Olmasa anda derd-i dāmen-gīr / Sözi **böyle** éder midi te'sīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [böyle,]*
19. **Böyle** déyüp buyurdı serhenge / Élte bunları maḥbes-i tenge *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [böyle,]*
20. Çün bunı **böyle** dedi Bünyāmīn / Étdi bir pare anları teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [böyle,]*
21. Göricek **böyle** ehl-i riḳḳat anı / Ne-y-içün etmedüñ melāmet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [böyle,]*
22. Görmedi çün anuñ sözinde ṣavāb / Ḫaste rāyına **böyle** vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [böyle,]*
23. Çeşmi pür-ḫūn olup Zeliḫānuñ / **Böyle** vérdi cevabını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3653). [böyle,]*
24. **Böyle** dédi vü ṭurdı ol ḫōş-kār / Ṣıçradı ḫʷab-gehden ol bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [böyle,]*

boynın eg: *Kabullenmek, katlanmak; muhtaç olmak.*

1. **Boynın egdi** benefşe gibi ṭurup / Diledi yüz ḳarasını yüz urup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1893). [boynın eg, -di]*

boynına şal: *(Yuları) boynuna sarmak. (Hayvanı kendi hâline bırakmak bağlamında.)*

1. İḫtiyāruñ zimāmın āḫir-i kār / Nāḳa **boynına şaldı** ol nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [boynına ṣal, -dı]*

boynu eg: *Boynu eğmek, saygı ve hürmet ifadesi olarak huzurda başını, boynunu eğerek durmak.*

1. Güneyik gibi **boynu**m **eg**sem aña / Şāyed ol yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [boynu eg, -se, -m]*

boynuna al: *(Bir işi, bir sorumluluğu)üzerine almak, üstlenmek.*

1. Anı kim çekmedi ru'ūs-i cibāl / **Boynuma almışam** ża'īfü'l-ḥāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 94). *[boynuna al, -mış, -am]*

boynuña bağla: *Boynuna (bir şey) bağlamak.*

1. Bed naẓardan ṣaḳın şemāyilüñi / **Boynuña bağla** bu ḥamāyilüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4145). [boynuña bağla,]*

boynunı ṭut: *Boynunu uzatmak; gönüllü, istekli olmak.*

1. Ṣaldı zincir-i ḥükmi çün taḳdīr / **Boynumı ṭut**dum oldum aña esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [boynunı ṭut, -du, -m]*

boynuz: *(Karısı veya yakını olan bir kadın tarafından) aldatılmış olmak.*

1. ʿavratın rāst ṣandı kec sözden / Gözi görmezdi gibi **boynuzdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [boynuzdan, -dan]*

boyun: *Boyun; kişinin üzeri (Bir hakkın kişinin üzerine yüklenilmesi, manevi sorumluluk bağlamında.)*

1. Cānuma ʿışḳuñı ḥarīf eyle / **Boynuma** ol yüki ḫafīf eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [boynuma, -um, -a]*
2. Raḥm édüp gel ḳoluñı boynuma aṣ / Zaḫmdan tā ki **boynum** ola ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [boynum, -um]*

boyun: *Gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun. (Sevgilinin boynu.)*

1. **Boynuñ** aġın kim eyledi kāfūr / Müşk-ile anı kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [boynuñ, -uñ]*
2. Kāşkī ben de ol güni görsem / Yāruñ aḳ **boynına** yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [boynına, -ı, -n, -a]*
3. **Boynına** reşk éderdi berg-i semen / Yédüñ-ise sen anı olma esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [boynına, -ı, -n, -a]*
4. **Boynı** ġuldan beri-y-iken ol gül / Semenine irişdi āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [boynı, -ı]*
5. **Boynı** aġına irdi ġuldan eser / Gül yérine ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [boynı, -ı]*
6. Olmış-iken cihān şaçına esīr / Urdı **boynına** ẓulm-ile zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1733). [boynına, -ı, -n, -a]*
7. **Boynı** ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı ḳılıç / Tīr-iken arḳası ḳıl irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [boynı, -ı]*
8. Eline ʿāṣīlik ʿaṣā olmuş / **Boynı** üzre ridā riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [boynı, -ı]*
9. **Boynı** olmışdı zülf-ile mestūr / Birisi kāfir ü biri kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [boynı, -ı]*
10. Kimi bir dilber-ile ẕevḳ eyler / **Boynına** sünbülini ṭavḳ eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [boynına, -ı, -n, -a]*
11. Pīş dest olalı melāḥate ol / Heykeli ṣaldı daḫi **boynına** ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [boynına, -ı, -n, -a]*
12. **Boynına** ṣalınurdı dürr ü güher / Ol ḳatı yüzlü yüz bulurdı meger *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [boynına, -ı, -n, -a]

13. Baġrı anuñ ki dür gibi delinür / ʿĀḳıbet yār **boynına** ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [boynına, -ı, -n, -a]*
14. Yüzüme gülmez-iseñ iy cānum / **Boynuñ** aġına laʿl-gūn ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [boynuñ, -uñ]*
15. Ṭaḳdılar refʿ édüp dü şeb-gīri / **Boynı** aġına ḳara zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4910). [boynı, -ı]*
16. Kime görindi-y-ise o güller / Ṭavḳ-ı ẕevḳ oldı **boynına** ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [boynına, -ı, -n, -a]*
17. Şimdiden gérü ṭutma anı ḥaḳīr / **Boynına** urma bend-ile zincir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [boynına, -ı, -n, -a]*
18. Gevher-i ḥīle éki gūşından / **Boynı** boş heykel-i muraṣṣaʿdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 6327). [boynı, -ı]*
19. Tā ki şevḳüñde sevḳ édem dem-i ẕevḳ / Bend-i fermānum ola **boynuna** ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [boynuna, -u, -n, -a]*

bū: *Koku.*

1. Müşk anuñçün siyāh éder rūyın / Perdeden ḫalḳa ġamz éder **būyın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [būyın, -y, -ı, -n]*
2. **Būyı** ol meyvenüñ nice ḫōş-ımış / Ki ʿaceb dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [būyı, -y, -ı]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

1. Güş édüp **bunı** dedi ʿAbdullāh / Eşhedü enneke Rasulullah. *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 258). [bunı, -nı]*
2. İrmeye cāna **bundan** özge seḥer / Ki gele dün içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [bundan, -n, -dan]*
3. Oldı **bunlar** çü geçdi bir nice yıl / Ḥāmile oldı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [bunlar, -n, -lar]*
4. Biri **budur** ki rūz-i ʿıyd oldı / Feraḥ u ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [budur, -dur]*
5. Ḫaber-i rāvī-yi fesāne budur / Ḥasede bir daḫi bahāne **bu**dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 586). [budur, -dur]*
6. **Bunları** Ḥaḳḳ bahāne étdi hemīn / Vaṣluña irdi ʿāṣıḳ-ı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1047). [bunları, -n, -lar, -ı]*
7. Aḳdı-y-ısa **bunuñ** öñinde bıñar / Ḳalbi deryā olur anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [bunuñ, -nuñ]*
8. **Bunlaruñ** bārı éki biñ ḫar-vār / Sīm sulṭāni Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2987). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
9. İy yüzüm saña pāy-māl olsun / **Bunlaruñ** ṣoḥbeti ḥelāl olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
10. **Bu** degül ol ṣanem ki ben gördüm / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [bu,]*
11. **Bu** degül ol ki ʿaḳlum aldı benüm / Eridi ḥasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [bu,].*
12. **Bu** degül ol ki bildürüp özini / ʿaḳlumuñ rūşen étdi yıldızını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [bu,]*
13. **Bu** degül gerçi ol ʿazīz-i cemāl / Budur ammā kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [bu,]*
14. Ṣıdḳumuza eger inanmaz-ısañ / **Bunda** da bizi ṭoġrı ṣanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [bunda, -n, -da]*

15. Ẓāhir oldur **bu** ḳavl-i ṣādıḳdur / ʿahd-i meẕkūre hem muvāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [bu,]*
16. Nūş-ı cāndır mükerrer eyle **bunu** / Zevḳ-i tevḥīde irdüñ ise eger (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 89). *[bunu, -n, -u]*
17. Dédi **bu** tuḥfe-i İlāhidür / Bendeye faẕl-ı pādşāhīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 605). [bu,]*
18. Ḳasdımuz ḫod **bu**dur anı sürevüz / Bu degüldür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [budur, -dur]*
19. Ki **bu** yā Rab ne gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [bu,]*
20. **Bunı** Yaʿḳūb o dem ki gūş étdi / Āh édüp düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [buni, -n, -i]*
21. Dérdi ḥāşā bu pākden kellā / İş **bunı** işleyendedür illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [bunı, -n, -ı]*
22. İḫvet-i Yūsuf eyleyüp **bunı** gūş / Şerm ü ḥayretden oldılar ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5906). [bunı, -n, -ı]*
23. Nice şīrīn démiş **bunı** dānā / Ki olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000). [bunı, -n, -ı]*
24. ʿaḳlumı aldı yār-ı zindānī / Ḳodı bī-ḫōd **bu** mest ü ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5108). [bu,]*
25. Dédi evvel **budur** cüvān olayın / Ḥüsn-ile gün gibi ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [budur, -dur]*
26. Dédiler her ne yükde bulına ol / Ṣāḥibine ceza **budur** ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [budur, -dur]*
27. Dédi Yaʿḳūb ḥażretine Emīr / Ol geçen ḫᵛābuma **budur** taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [budur, -dur]*
28. Cānına eyleyüp bu āsībi / Dédi ʿāşıḳlaruñ **budur** sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [budur, -dur]*
29. ʿāşıḳa **bundan** özge olmaya ʿiyş / Ki aña yārī ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [bundan, -n, -dan]*
30. anuñ bāġı ʿandelībi ola / Çünki Yūsuf ṭaġıtdı ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 6449). [bu,]*
31. Dilde endīşesi **bu** kim yā Rab / Düş mi ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [bu,]*
32. Anı yād eylesem dilüm köyinür / **Buña** baḳsam odum biraz söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [buña, -ñ, -a]*
33. Çün **bunı** böyle dedi Bünyāmīn / Étdi bir pare anları teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [bunı, -n, -ı]*
34. Étmedi anlaruñ sözini ḳabūl / Dédi kim **bu** mıdur ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [bu,]*
35. Dédi ben Yūsufam **bu** ḳardaşum / Çok belā gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [bu,]*
36. Ḳodı ehl-i derde **bunı** yādgār / Ümīdi olardan duʿā'-yı münīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6280). [bunı, -n, -ı]*
37. Bu anuñ bir yaña öper lebini / Bunuñ oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [bu,]*
38. Bir cemādı **bu** ḥay ṣanup utanur / Ḫāliḳ-ı küll-i şey ṣanup utanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [bu,]*
39. Bu senüñdür sen anuñ iy cānum / Ṭur yerüñden ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [bu,]*
40. Vérse **bu** rūġan ol çerāġına dem / Yaḳa bir demde bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [bu,]*

41. Çünki ġayret deminde ṣabr éde **bu** / Ne ḳadar ṣīr-ise olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [bu,]*
42. Surḫ-rū eylemedi ḳan **buları** / Ḫacil eyledi çün yalan buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [buları, -lar, -ı]*
43. Surḫ-rū eylemedi ḳan buları / Ḫacil eyledi çün yalan **buları** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [buları, -lar, -ı]*
44. Dilde yazup ḫayālini levḥa / Eyler-idi **bunuñ** gibi nevḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [bunuñ, -nuñ]*
45. Geşt édüp kūh ü deşt-i Kenʿānı / Seyr éderken **bular** beyābānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1346). [bular, -lar]*
46. Çün **bular** ṭarf-ı çāha oldı revān / Geldi yolları üstine Şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [bular, -lar]*
47. Ol laʿīne **bular** inandılar / Egri sözini ṭoġrı ṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1536). [bular, -lar]*
48. Ol seḥerde **bular** olup gümrāh / Geldiler çāh-ı Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [bular, -lar]*
49. Eylemezseñ **bu** daʿvīyi taṣdīḳ / Seni bunlar helāk éder taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1661). [bunlar, -n, -lar]*
50. Ḳorḳuları **bu**-y-ıdı kim ḳaça ol / Bunca mestūr işlerin aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [bu-y-ıdı, --y, --ıdı]*
51. ʻĀṣıḳ u dōst arasında iy yār / Eksük olmaz **bunuñ** gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [bunuñ, -nuñ]*
52. Uyumayup **bular** sitāre-ṣıfat / Sa'y éderlerdi ḥıfẓına ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2405). [bular, -lar]*
53. İlla **bunuñ** hevāsı ḫāk-i Mıṣr / Gülmez añılmayınca tā ki Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [bunuñ, -nuñ]*
54. Bilmen anda **bunuñ** hevāsı nedür / Bunca saʻy etmeden ṣafāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [bunuñ, -nuñ]*
55. Ġarażı Yūsufuñ **bu-y-ıdı** hemīn / Anlara feyż édeydi nūr-ı yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [bu-y-ıdı, --y, --ıdı]*
56. Ol zemānda **bu-y-ıdı** ṣer'-i resūl / Uġrı olurdı māl issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [bu-y-ıdı, --y, --ıdı]*
57. Açlıḳ acısının **bu** çāresidür / Bedeli Yūsufuñ neẕāresidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). *[bu,]*
58. Alsa ādem bahāsına nānı / Ne **bunu** ḳordı vermedük ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [bunu, -nu]*
59. Rūzgāruñ **bu** kāridür ezeli / Bī-ser eyler kime ṣunarsa eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [bu,]*
60. Ḳasdımuz ḫod budur anı sürevüz / **Bu** degüldür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [bu,]*
61. Ger **bu**ña oldısa enār ġıdā / Anuñ olur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [buña, -ñ, -a]*
62. Menzil oldıysa **buña** kūşe-i çāh / Anuñ olur maḳām-ı ünsullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1054). [buña, -ñ, -a]*
63. **Buña** geldiyse nūrdan ḳandīl / Olur ol rāh-ı Ḥaḳḳa nūr delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [buña, -ñ, -a]*
64. Ki n'içün sen **buña** cefā étdüñ / Ki başup ḫāṣılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [buña, -ñ, -a]*
65. Ānuñ-ıçun hemān güle beñzer / Kim diye **buña** güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [buña, -ñ, -a]*
66. Buña meyl étdi ḳalbi mīzānı / ʿAdl–ile étmez oldı iḥsānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). [buña, -ñ, -a]*
67. Çün ḳażā levḥine çekildi raḳam / **Bunda** yazıldı niçe mīr-i ʿalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712). [bunda, -(n)da]*

68. Pederi dédi yoḳ **buña** imkān / Gelmesün göñlüñe bu vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [buña, -ñ, -a]*
69. **Buña** ben vérmişem yégirmi direm / Anı vér baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [buña, -ñ, -a]*
70. Olmaya **bundan** özge müşkil dem / Anda yārinden ayrıla ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [bundan, -(n)dan]*
71. Ben **bulardan** umar-iken çāre / Urdılar yaram üstine yara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [bulardan, -lar, -dan]*
72. Ben **bulardan** umar-iken niʿmet / Çekdiler dişlerümi bī-ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [bulardan, -lar, -dan]*
73. Ben **bulardan** umar-iken dermān / Bunlar étdürdiler bükān efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1390). [bulardan, -lar, -dan]*
74. Ki dédük **bunlara** seni bende / Ger ṣorarlarsa eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [bunlara, -n, -lar, -a]*
75. **Bu** nice oldı kardaşıyʻla aceb / Oldılar atamuza bizden eḥab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [bu,]*
76. Olmaya ʿālem içre **bundan** kem / Ki özine vücūd véreʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [bundan, -n, -dan]*
77. **Bundan** özge ola mı leẕẕet-i cān / Ola bī-perde ṭalʿat-i cānān *(Yusufʿu Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [bundan, -n, -dan]*
78. **Bundan** özge cihānda olmayaʿıyş / Ki ire gence añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [bundan, -n, -dan]*
79. ʿāşıḳa **bundan** özge olmaya dem / Vaṣl-ı dil-dār-ıla ola ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [bundan, -n, -dan]*
80. Dédi ḳalmadı **bundan** özge murād / Ḳılasın vaṣluñ-ıla göñlümi ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [bundan, -n, -dan]*
81. Bir rivāyetde añlanur ki aʿmā / **Bundan** evvelde olmış-ıdı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5958). [bundan, -n, -dan]*
82. Dé **bunı** gelse bir belā nāgāh / Hasbiyallah lā ilāhe sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 809). [bunı, -n, -ı]*
83. Oḳıdı **bunı** ceddüñ İbrāhīm / Gülistan oldı aña nār-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [bunı, -n, -ı]*
84. Çün Yehūdādan étdiler **bunı** güş / Ḫavfdan oldılar ḳamusı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [bunı, -n, -ı]*
85. Dédi bu söz daḫi degül maʿḳūl / ʿāḳil olan **bunı** éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [bunı, -n, -ı]*
86. Çün Yehūdādan étdiler **bunı** güş / Dilleri ḫışm odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [bunı, -n, -ı]*
87. Āb u gilden o kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı **bunı** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [bunı, -n, -ı]*
88. Dédi **bunı** benüm içün ṣatasın / Dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳatasun *(Yusufʿu Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1635). [bunı, -n, -ı]*
89. Hem-ser oldıġıy'çun bize bu piser / Piseri gibi sevdi **bunı** peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [bunı, -n, -ı]*
90. Yazdılar **bunı** kim Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar bir ḳulı be-külliʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [bunı, -n, -ı]*
91. Ben **bunı** aldum arpa deñlü zere / Ṣaçdum ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [bunı, -n, -ı]*

92. **Bunı** baña mu‘abbir-i remmāl / Medḥ édüp démiş-idi ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1797). [bunı, -n, -ı]*
93. Şanma **bunı** yalan ḥikāyetdür / Māliküñ mülki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2048). [bunı, -n, -ı]*
94. **Bunı** déyüp ḳılurdı āh ü fiġān / Çeşmini eylemişdi çeşme-i ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2492). [bunı, -n, -ı]*
95. Ḫōş demiş **bunı** merd-i ḥikmet-dān / ʿIşḳ olmaz nite ki müşk nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [bunı, -n, -ı]*
96. **Bunı** déyüp ḳılurdı nāleleri / Ḳana ġarḳ olmış-ıdı lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2679). [bunı, -n, -ı]*
97. **Bunı** kim düşde göre ḫayra yora / Ṣūretin kim ḫayāline getüre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [bunı, -n, -ı]*
98. Ḥażret-i Yusuf étdi çün **bunı** gūş / Ḳalbi ḥasret odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [bunı, -n, -ı]*
99. Ḫaber-i rāvī-yi fesāne **bu**dur / Ḥasede bir daḫi bahāne budur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 586). [budur, -dur]*
100. Bu degül gerçi ol ʿazīz-i cemāl / **Budur** ammā kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [budur, -dur]*
101. Bir rivāyet **budur** ki çün Ḳıṭfīr / Vaṣlına anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [budur, -dur]*
102. Diñledi **bunı** ṭañladı dāye / Vardı vérdi ḫaber Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [bunı, -(n)ı]*
103. Çün **bunun** şevḳi bana yār oldı / Milk-i Maġrib gözüme ṭar oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [bunun, -nuñ]*
104. Eyler-iken teferrüc-i dīdār / Söyler-idi **bunuñ** gibi eşʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3361). [bunuñ, -nuñ]*
105. Eylemen **bunı** da şüküft-ile yād / Vérmiş ol cān-ıçun bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [bunı, -(n)ı]*
106. Seni ḥikmet **budur** ki ḥükm-i ḳader / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [budur, -dur]*
107. Éşidüp **bunı** Yūsuf aġladı zār / ʿāṣıḳuñ sīnesini ṭaġladı nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [bunı, -(n)ı]*
108. Lāle-veş **bunlaruñ** dili pür-dāġ / Dil-i Yūsuf velīk bāġ-ı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
109. **Bunlaruñ** fikri mekr ü destanlar / Yüzde büt dīnde büt-perestānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
110. Anı bir yérde bu kenār eyler / Ol **buña** buseler niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [buña, -ñ, -a]*
111. Bir ṭarafda bu aña nāz eyler / Ol **buña** yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [buña, -ñ, -a]*
112. Bu anuñ bir yaña öper lebini / **Bunuñ** oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [bunuñ, -nuñ]*
113. Gördi bā-hem çü **bunları** o nigār / Eyledi şandı sırrını iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [bunları, -n, -lar, -ı]*
114. Bu aña bunca kim muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ **budur** ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [budur, -dur]*
115. Āb u gilden teni sirişte degül / **Buña** kim dér ʿaceb ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [buña, -ñ, -a]*
116. Bir münādī yanınca étdi nidā / Ki **budur** bende ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [budur, -dur]*
117. Şeyṭanet eylemez ferişte-ṣıfat / İftirādur **buña** bu bed-töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4917). [buña, -ñ, -a]*

118. Nevḥa édüp **bunuñ** gibi dil-sūz / Şeb-i endūh oldı cānına rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [bunuñ, -nuñ]*
119. Ṭaşa baş ḳodı başa ḥayret eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ **budur** hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [budur, -dur]*
120. Ol **bunuñ** derdinüñ ṭabībi ola / Bu anuñ bāġı ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [bunuñ, -nuñ]*
121. Ol bunuñ derdinüñ ṭabībi ola / **Bu** anuñ bāġı ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473).[bu]*
122. Bu maḳām ehline **budur** maṭlūb / Ki olalar muḥibb-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [budur, -dur]*
123. ʿAceb olmaya aġlasa maẕlūm / **Bu** acebdür ki girye éde ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [bu,]*
124. Çāh içinde olanda dil-ḫaste / Āh içinde **bu** bunda dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [bu,]*
125. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi **bu** kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [bu,]*
126. **Bu** ne ḥikmet ki bāġ-bān-ı cihan / Añа zencīr étdi āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [bu,]*
127. Çünki şehden **bu** geldi fetḥ-i kelām / ʿaḳd-i beyʿ oldı ara yérde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [bu,]*
128. Hānedānuñ ġazālını **bu** yédi / Bāġ-ı ʿömrüñ nihālini **bu** yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [bu,]*
129. Hānedānuñ ġazālını **bu** yédi / Bāġ-ı ʿömrüñ nihālini **bu** yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [bu,]*
130. Démedi kimse **bu** kerāmetdür / Añlamadı ki ḫarḳ-i ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [bu,]*
131. Oldı **bu** anları görüp ḥayrān / Anlar olmadılar buña nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [bu,]*
132. Bunca endīşe içre derd-i seri / **Bu** ki Mışrūñ da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [bu,]*
133. İlla **bu** ḳand-rīz-i Mışr oldı / Nām-zād-ı ʿazīz-i Mışr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2867). [bu,]*
134. Ṭālib-i Ḥaḳḳa **bu** işāretdür / Eger añlarsa ḫōş beşāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [bu,]*
135. Meger ol yola **bu** ekin ekmiş / Ḥāṣıl étmiş anı belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [bu,]*
136. Ne işe geldüñ–idi **bunda** ʿaceb / Ne ḳılurduñ bu memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [bunda, -n, -da]*
137. Gördiler çünki ḳuş üşer ḳuyuya / Dédiler **bu** nişāndur anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [bu,]*
138. Ya melekdür **bu** ya melik-zāde / Ḳul démek ṭurfa serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [bu,]*
139. Derd-ile rişte olmış-ıdı bu ten / **Bunuñ**-ıla dikerdüm aña kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [bunuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*
140. Bedr umarduñ **bu** bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [bu,]*
141. Anı añlatdı kim bize bu belā / Ol dem oldı ki eyledi **bu** duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [bu,]*
142. Dédiler beñzemez **bu** insāna / Beñzer ammā ḳadīmī cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [bu,]*
143. Her kişi bir ḫayāle düşmiş-idi / **Bunuñ** emṣāli ḫāle düşmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [bunuñ, -nuñ]*
144. Dédi baʿżı **bu** ʿışḳ eserleridür / Bu ḥikāyet anuñ ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [bu,]*

145. ʿaybdan āb-ı rūyi ābīdür / Ẓāhir oldur **bu** ġayb-ı ḫᵛābīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2535). [bu,]*
146. **Buña** çün çāre eylemez tedbīr / Görelüm nice gösterür taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [buña, -ñ, -a]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

1. Dédi ḳatl eylemeñ anı let-ile / Yègdür öldürmeden **bu** ḥālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 660). [bu,]*
2. Cümle ʿahd ü ḳarār eylediler / **Bu** işi iḫtiyār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 668). [bu,]*
3. Feyż éder ol ḥıyāz-ı raḥmetini / Bitürür **bu** riyāż-ı niʿmetīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 17). [bu,]*
4. Kūhdan etdi ferşe evtādı / ʿĀrife eyledi **bu** irşādı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[bu,]*
5. **Bu** ḳadar vüsʿat ile ʿarş-ı ʿaẕīm / Ceberutına göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[bu,]*
6. Āfitāb-ı semāya **bu** simā / Eseridür vücūdıñun maḥżā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 40). *[bu,]*
7. Māhtāba **bu** resme nūr-ı cebīn / Secde etmekde oldu aña hemīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). *[bu,]*
8. Kāmil oldur **bu** ḳurbete irişe /ʿābid oldurʿubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). [bu,]*
9. Gerçi vehme gelir **bu** resme ḫayāl / Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 50). [bu,]*
10. **Bu** sözüñ maʿnīsine şāhiddir/ Āyet-i Külli men ʻaleyhā fān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 69). [bu,]*
11. Tā ki étdi ṭulūʿnūr-ı ḳıdem / Münkeşif oldu **bu** ẓalām-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 71). [bu,]*
12. Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her zer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[bu,]*
13. Bī-nīşānsın **bu** şān nişānundur / Lā-mekānsın **bu** kān mekānundur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 101). [bu,]*
14. ʿışḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [bu,]*
15. Dilerem yā Muḥavvile'l-Aḥvāl / Ḫayra eyle bu şerri istibdāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 124*). [bu,]*
16. **Bu** ʿizzeti saña ḫilʿat etdi / Anuñ ki ridāsı Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [bu,]*
17. Sen bedr-i temāmı kimse görmez / Gözlerde egerçi var **bu** sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [bu,]*
18. Deryālara göre kef gibidür / Keffüñe göre **bu** cümle deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [bu,]*
19. Gūşına irdi çün anuñ **bu** güher / Güher almaġa gétdi niçe semer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244*). [bu,]*
20. Gördi İbni's-Selāmı çün bīmār / Eyledi **bu** cevāb-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [bu,]*
21. Aldı **bu** üç güli budağından / Şimdi getürdi dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [bu,]*
22. Nüh felek-kadr-idi **bu** yār-ı güzīn / Oldı şemseyn-i ezhereyne ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 296). [bu,]*
23. Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar / Dér-idi olmasa **bu** oġlum eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 326). [bu,]*
24. Géder-idüm **bu** dār-ı miḫnetden / Derd ü ġamdan belā-yı ġurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 327). [bu,]*
25. Āh kim **bu** yetīmi Yūsuf-vār / Ḳılısardur cefā-yı iḫveti zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 328). [bu,]*
26. ʿĀḳıbet eyledüm **bu** ḳışşayı cüst / Bulmadum Türkī dilde anı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [bu,]*
27. Şalmış-ıdum **bu** niyette ḳurʿa / Cāmīden irdi nāgehān cürʿa (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). *[bu,]*

28. Ede **bu** naẕmı cānda ḫayr-ı ḫalef / Yād olınam nite ki ḫayr-ı selef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). [bu,]*
29. Ḳo **bu** ednāyı ʿazm ét aʿlāya / Ḳābe Ḳavseyne ir ev ednāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). [bu,]*
30. Tā ki Yaʿḳūb içün ola bu duʿā’ / Mācerayı ḥikāyet étdi aña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382). *[bu,]*
31. Çünki İṣḥāḳ gördi **bu** ḥāli / Bildi kim ʿavrat eylemiş alı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 391). *[bu,]*
32. Söyledi ʿĪṣ’a mācerāsını / Étdi hem aña **bu** duʿā’sını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 393). [bu,]*
33. Géçdi **bu** ḥālet üzre bir niçe yıl / ʿĀḳir oldı toġurmadı Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [bu,]*
34. Bu ġazāluñ kesildi çün nāfı / Bū-yı müşgīn pür étdi etrafı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [bu,]*
35. Çün **bu** on bir sülāle étdi ẓuhūr / On sekiz biñ cihānı ḳapladı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [bu,]*
36. **Bu** naẓarda meger Ṣafiyyu’llah / Gördi Yūsuf cemālini nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). [bu,]*
37. Neden oldı **bu** imtiyāzı bunuñ / Ḳanda biter bu serv-i nāzı bunun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). [bu,]*
38. Neden oldı bu imtiyāzı bunuñ / Ḳanda biter **bu** serv-i nāzı bunun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). [bu,]*
39. Eşer ola yüzi cemālünden / Baḫşiş eyle **bu** dem kemālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [bu,]*
40. Çünki ḫālı ḳatında İsrā‘īl / Turdı **bu** ḥālet-ile bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [bu,]*
41. Dédi etbāʿına ki ṣol ādem / Ṣorar-ısa kimüñ-dürür **bu** ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [bu,]*
42. Déyesiz **bu** cemāʿate server / ʿĪṣa hem-rāh-ımış ezelde meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [bu,]*
43. ʿĪṣ çün ṣordı bildi **bu** ḫaberi / Āh edüp toldı yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [bu,]*
44. Sebep eyledi vaż‘-ı ḥamli Celīl / Rıḫlet étdi **bu** ḫaneden Rāḫīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [bu,]*
45. Niçe ditrersin üstine çün bīd / Būstānumda yaraşur **bu** ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512). [bu,]*
46. Ḳalbini **bu** küdüret étdi melal / Ḥīle tedbīrin eyledi fī‘l-hāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 515). [bu,]*
47. Dédi kim ḳanḳı érdedür **bu** kemer / Āh kim gétdi yādgār-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 523). [bu,]*
48. Çün ḳodı **bu** cihān taṣarrufını / Buldı Ya‘kūb yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [bu,]*
49. Münkir-iseñ eger **bu** ġuṣṣaya sen / Nazar eyle göñül bu kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [bu,]*
50. Münkir-iseñ eger bu ġuṣṣaya sen / Nazar eyle göñül **bu** kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [bu,]*
51. Yūsufa irdi çün **bu** ḳuvvet-i dest / Étdi püşt-i ḥasūdı ġuṣṣa şikest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [bu,]*
52. Çün ḳafesden **bu** vaḥşī bula necāt / Anı kim tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [bu,]*
53. Ḫᵛāb te’vīlin eyleye ta‘līm / Olasın **bu** kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 626). [bu,]*
54. **Bu** şerefden temām ola zeynüñ / Nitekim eyle-y-idi ceddeynüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [bu,]*
55. Belki ḫᵛāb içre gördi ol ḫᵛābı / ‘Ārif olmaz **bu** ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [bu,]*
56. Çün Yeḫūdā **bu** ḳavli gūş étdi / Şefḳati baḫri dilde cūş èdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [bu,]*
57. Teşne vü aç olmadan ādem / Deşne darbıy‘la ölse yeg **bu** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661). [bu,]*

58. Bulmaġ-ıçun devā **bu** derd-i sere / Geldiler cümle haẕret-i pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 677). [bu,]*
59. Göñül açmaġ-ıçun açıldı çiçek / Ḳo **bu** nevrūzı görsün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [bu,]*
60. Ki n'içün **buña** iftirā édesiz / Bi-günāha n'içün cefā édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [buña, -n, -a]*
61. Yémemiş ol ġazālümi bu ġarīb / Eyledüñüz **buña** belā-yı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [buña, -n, -a]*
62. Vech odur géde aradan **bu** püser / Tā size ḫālī ḳala vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [bu,]*
63. Sa'y édüp **bu** fesādı ṭāriḥ oluñ / Gètsün ol soñra ḳavm-i ṣāliḥ olun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [bu,]*
64. Dédi Yaʿḳūb söylemeñ **bu** sözi / Dilemen dūr ola gözüme yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [bu,]*
65. Gelmediler **bu** ʿādet üzre o gün / Cān-ı Yaʿḳūba ġuṣṣa urdı dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [bu,]*
66. İrdi ol gelmeg-ile Mıṣra ḥayāt / Ḳademidür anuñ bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [bu,]*
67. ʿAcebā n'oldı yāre eglendi / Gelmedi **bu** diyāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [bu,]*
68. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh görünse bāri düşümde **bu** ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [bu,]*
69. Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār degül **bu** rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [bu,]*
70. Seni luʿb-ıla utmadın **bu** cihān / ʿıyş-ıla luʿbet-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [bu,]*
71. Aç teferrüc gözini geh gāhi / Gör **bu** āsār-ı raḥmetu'llāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 731). [bu,]*
72. Ol ḳadar lābe eyledi **bu** nigār / Vèrdi Ya'kūb icāzeti nā-çar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [bu,]*
73. **Bu** yana cemʿ olup birāderler / Cümlesi ḫışm-ıla pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [bu,]*
74. Yüzüni urdı yine gül yüzine / Dédi iy nūr olan **bu** cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [bu,]*
75. Ben unutman seni gözüm nūrı / Sen daḫi dāyim añ **bu** mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [bu,]*
76. Çün **bu** pend ü naṣīḥat oldı temām / Döndi oġlanlarına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [bu,]*
77. Eyledi her birine zinhārı / Ki **bu** gülzāruñ olmañ āzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 818). [bu,]*
78. **Bu** cefā-y-ıla ol yürekleri seng / Gétdiler Yūsuf-ıla üç ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [bu,]*
79. Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / Anuñ üstine düşdi çün **bu** ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [bu,]*
80. Oldı yérde **bu** resme çün bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [bu,]*
81. ʿizzetüm ḥaḳḳı édem anı ʿAzīz / **Bu** belādan ḫalāṣ édüp anı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [bu,]*
82. İricek **bu** beşārāt ol māha / Étdi cāndan tevekkül Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [bu,]*
83. **Bu** belādan olınca cānı ḫalāṣ / Oldı Rüḫü'l-Emīn hem-dem-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 935). [bu,]*
84. **Bu** işi bilmeyince vefḳ-i ḳażā / Ol iş olmaġa eylemezdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [bu,]*
85. **Bu** cihān bir ḥikāyedür iy dil / Eyü ḳılsun ḥikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [bu,]*
86. Çün irişdi saña **bu** ṭāli'-i bed / Ol yalan düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [bu,]*

87. Éşidüp **bu** ’iṭābı ol meftūn / Dédi el-ḥükmü lillāh iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [bu,]*
88. Aña kim **bu** belā müverresdür / Ṣabra yüz ṭutmasa muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [bu,]*
89. Çün éşitdi **bu** ḥikmeti Şemʿūn / Oldı ḥıkd u ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [bu,]*
90. Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ **bu** düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [bu,]*
91. Sen ki olduñ cihānda ṣūret-bīn / Añlamaduñ **bu** maʿniden miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [bu,]*
92. Beni **bu** tāb içine ṣalmaz-ıdun / Yandurup āb içine ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [bu,]*
93. Saña **bu** ṭaş bağırlu ḳardaşlar / Urdılar dest-i cevr-ile ṭaşlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [bu,]*
94. Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi **bu** renc / Mār içinde yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [bu,]*
95. Her kime kim **bu** ʿışḳ ola ḥāṣıl / Meyl éder aña yār-ı āhen-dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [bu,]*
96. Baña oldı **bu** demde vaʿde temām / Géderem Ḥaḳḳa saña ʿömr ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [bu,]*
97. Yūsufa olduġına bunca taʿab / Baʿżı rāvī **bu** resme dédi sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [bu,]*
98. Ẕilletine **bu** ẕellet oldı sebeb / İḫveti cevri-y-ile çekdi taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [bu,]*
99. ʿāḳil-iseñ **bu** ḥikmete naẓarét / Étme cevri cezāsı var ḥaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [bu,]*
100. Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla / Söyler-idi **bu** resme zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1095). [bu,]*
101. Ḳarşulayup hezār ḥasret-ile / Söyler-idi **bu** resme riḳkat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [bu,]*
102. Gūş édüp **bu** fiġānı ḥażret-i pīr / Yaya dönmiş-iken atıldı çü tir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [bu,]*
103. Peder öñinde **bu** yalan-ıla / Ḳodılar köñlegini ḳan-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [bu,]*
104. Pīr-i miskīn édüp **bu** ḳıṣṣayı gūş / Düşdi ifrāṭ-ı ġuṣṣadan bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1132). [bu,]*
105. Cümle oġlanları gelüp ḳatına / Aġladılar anuñ **bu** ḥāletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152). [bu,]*
106. Dédi Şemʿūn ki iy bürāderler / Kāẕib añlar bizi **bu** sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [bu,]*
107. Çün Yehūdā **bu** rāyı gūş étdi / Çeşmi ḳan oldı ḫışmı cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [bu,]*
108. Yaz göñül levḥine **bu** ḳavli temām / Rāst olmaz muḫālif olsa kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [bu,]*
109. Ḍarb-i dendān urup o tāze tene / Şefḳat étmiş meger **bu** pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [bu,]*
110. Çünki Yaʿḳūb éşitdi **bu** ḫaberi / Ḳalmadı kiẕbe şübhesi eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1207). [bu,]*
111. Ben **bu** derdümi kime aġlayayın / Ḫaste göñlümi kime baġlayayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [bu,]*
112. Yédi gün geşt édüp **bu** ḥālet-ile / Ḥasret ü iştiyāḳ ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [bu,]*
113. Kürbete irdi cümle kerrūbī / Niçe olur **bu** nālüñ āşūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [bu,]*
114. Yandururken **bu** ḥasret-ile yürek / Şekl-i ādemde geldi éki melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [bu,]*
115. Dédi iy ḥazret-i Resūl-i Ḫudā / **Bu** kişi baña étdi cevr ü cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [bu,]*
116. Ḥāşılum çün temām olup bitdi / **Bu** ér anı başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [bu,]*

117. Çün Süleymān éşitdi **bu** ḫaberi / Döndi ḫasmına eyledi *naẓarı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [bu,]*
118. Muẓlimen oldıy-ısa ger **bu** ziyān / Çekeyin her ne dérseñ aña żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [bu,]*
119. Çün Süleymān **bu** resme aldı cevāb / Dönüp ol müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [bu,]*
120. Anı bilmez misin ki **bu** dünyā / Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [bu,]*
121. **Bu** ulu yola her ki toḫm ekdi / Ḥāṣıl umdı velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [bu,]*
122. Çün ödenmez **bu** resme olsa ziyān / Çāre ṣabr u taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [bu,]*
123. Nūş-ı cān olmadın **bu** leẕẕetden / Peyk-i vaḥy irdi cenb-i ḫāżretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1306). [bu,]*
124. Dil-i Yaʿḳūba geldi çün **bu** ʿitāb / Ḫʷāb yérine ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [bu,]*
125. Ḫʷābını fitne bilmesün Yaʿḳūb / Belki oldı işi **bu** ḫʷāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [bu,]*
126. Meṣel-i rāstdur cihānda **bu** söz / Baş keser dilkü ḳurduñ adı yavuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1329). [bu,]*
127. Çün **bu** ʿahde ḳarār eylediler / Cümle ʿazm-i şikār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1342). [bu,]*
128. Dilerem vér **bu** ḳurda nuṭḳ-ı faṣih / Déye Yūsuf ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [bu,]*
129. Ḳurd éşidüp **bu** buyrıġı ṭurdı / Ḳuyruġ üstine geldi oturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [bu,]*
130. Gūş-i gürge irişdi çün **bu** ʿitāb / Rikkat-ile **bu** resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [bu,]*
131. Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Degülem ben **bu** kıṣṣadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [bu,]*
132. Ben **bu** yére ġarīb gelmiş-idüm / Vādi-yi ḥayret içre ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [bu,]*
133. Eyler-iken **bu** ḥayret içre fiġān / Ṭutdı oġlanlaruñ ḳılup bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [bu,]*
134. Çünki Yaʿḳūb diñledi **bu** sözi / Gürgüñ aḥvāline köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [bu,]*
135. Ne işe geldüñ–idi bunda ʿaceb / Ne ḳılurduñ **bu** memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [bu,]*
136. Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet **bu** yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [bu,]*
137. Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet **bu** yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [bu,]*
138. **Bu** sebebden ṭurup sefer ḳıldum / Anı görmege derd-i ser ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [bu,]*
139. Çünki Yaʿḳūb éşitdi **bu** ḫaberi / Āh édüp ṭoldı ḳan-ıla cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [bu,]*
140. Yémemiş ol ġazālümi **bu** ġarīb / Eyledüñüz buña belā-yı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [bu,]*
141. Ḳaṣd édersiz cefāya vāy size / Neler éde daḥi **bu** rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [bu,]*
142. Naẓar ét ʿibret-ile **bu** ḫabere / Ṣad hezār āferīn o cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [bu,]*
143. Nitekim baña rahm édüp Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı **bu** dem ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [bu,]*
144. Eyleyüp **bu** duʿā'yı oldı revān / Vardı bir püşte üzre çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [bu,]*
145. Étdiler çünki **bu** ḫitābı simā' / Üşdiler üstine gürūh-ı sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [bu,]*

146. Çün anuñ **bu** sözin eşitdiler / Her biri meskenine gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [bu,]*
147. Enbiyā ḥālidür **bu** ḳıṣṣa iy yār / Ṣaḳın étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [bu,]*
148. Enbiyā ḥālidür bu ḳıṣṣa iy yār / Ṣaḳın étme **bu** ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [bu,]*
149. Çün Yehūdā **bu** ḥāle étdi naẓar / Geldi ḳardaşlarına vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [bu,]*
150. Çün Yehūdāya ẓāhir oldı **bu** ḥāl / Ḫışm édüp dédi iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [bu,]*
151. Yandı sizden **bu** pīr-ile o yetīm / Ṭañ mı gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [bu,]*
152. Āh édüp ya **bu** éki üftāde / ʿĀd gibi sizi vére bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [bu,]*
153. **Bu** ḳasāvetle size ṭañ mı eger / Lūt ḳavmi gibi yaġarsa ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [bu,]*
154. Dédi İblīs ki ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger çıḳarursañuz **bu** dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [bu,]*
155. Tā ḳıyāmet size **bu** ʿār yiter / Yūsufa faḫr ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [bu,]*
156. Rāviler dér ki ṭıfl-iken **bu** giyā / Bir géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [bu,]*
157. Çün yéñinden éder cihāna ẓuhūr / Ādemī şekl olur öñünde **bu** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [bu,]*
158. Derc éder dürce degşürüp anı / Çünki Mālik **bu** ḫᵛābdan ṭurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 2161). [bu,]*
159. Mülk-i Kenʿāna édesin çü sefer / Bulasın **bu** murāda anda ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [bu,]*
160. Mālik éşitdi çün **bu** teʼvīli / Sefer-i Şāma étdi taʿcīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [bu,]*
161. **Bu** nidāyı éşitdi çün Mālik / Elli yıl oldı ol yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [bu,]*
162. Umaram kim bulam **bu** sāl içre / ʿahd-i māżī ire bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [bu,]*
163. Umaram kim bulam bu sāl içre / ʿahd-i māżī ire **bu** ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [bu,]*
164. Gir **bu** mīzāna ṭaşra çıḳ iy māh / Ḳadrüñe ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [bu,]*
165. Dédi Buşrāya iy girān-māye / Sen de zōr eyle **bu** giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [bu,]*
166. **Bu** beşāret deminde ol ḫōş-rā / Dédi heza gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [bu,]*
167. Dédiler kim **bu** nūr-ı māh-cebin / Aceba ḳanda oldı saña ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [bu,]*
168. Étdi Mālik revān **bu** ḥīle-i pōst / Dédi vérdi bu bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [bu,]*
169. Étdi Mālik revān bu ḥīle-i pōst / Dédi vérdi **bu** bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [bu,]*
170. Bende olmadugına **bu** ḥūrī / Bize bürhān yiter yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [bu,]*
171. Ki **bu** şehzādeyi bulup ḫalvet / Ḳapduñ étdün bu ḥīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [bu,]*
172. Ki bu şehzādeyi bulup ḫalvet / Ḳapduñ étdün **bu** ḥīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [bu,]*
173. Ol harīr arasında **bu** gül-i ter / Ḫārda gül ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [bu,]*

174. Oldı çün ol arada **bu** ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [bu,]*
175. Ḥaẕer ét étme **bu** söze inkār / Müşkil olmaya tā ki āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [bu,]*
176. **Bu** işe ḫᵛāceler olup ḥayran / Dédiler cümle iy cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [bu,]*
177. Beñzemez **bu** ġulāma sīmāda / Beñzer ammā ola melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [bu,]*
178. Dédiler ḫān-zādedür **bu** ġulam / Ḳadr-ile oldı bedr-i ḥüsni temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [bu,]*
179. Hem-ser olduġıy'çun bize **bu** piser / Piseri gibi sevdi bunı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [bu,]*
180. Ḳaçdı bizden **bu** bende serkeşdür / Yüz ṣuyın yéle vérür āteşdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [bu,]*
181. İlla yoḳdur **bu** kiẕbe hīç ṣūret / Ola ṣıddīḳa kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [bu,]*
182. İlla **bu** narḫı bilmek ol aya / Oldı Yaʿḳūb-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [bu,]*
183. Her birinden **bu** nūr oldı çü ġayb / Ġıybet édüp atasın eyledi ʿayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689). [bu,]*
184. Ümmet-iseñ Muḥammede iy yār / İʻtibār ét **bu** ḳıṣṣaya yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [bu,]*
185. Çünki oldı **bu** ḳabż-ıla iḳbāż / Yoḳdur imkān ki olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [bu,]*
186. Çün **bu** mektūb Mālike yitdi / Dürc-i ḫāṣında anı derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [bu,]*
187. Mālike dédi Yūsuf iḫvānı / Bend édüp gey ṣaḳın **bu** oġlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [bu,]*
188. Gūş édicek anuñ **bu** sözlerini / Merḥamet odı yaḳdı özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [bu,]*
189. Dédiler riḳḳat-ile dönüp aña / Olmayaydı **bu** iş n'olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [bu,]*
190. Gerçi var **bu** işe nedāmetümüz / İlla ḳomaz bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [bu,]*
191. Sen **bu** bend-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [bu,]*
192. Ġarażuñ **bu** ġulāmı bulmaġ-ıdı / Dāyim ehl-i saʿādet olmaġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1793). [bu,]*
193. Umduġuñ **bu** fikri ben daḫi éderem / Bilmezem bu naḥīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [bu,]*
194. Umduġuñ bu fikri ben daḫi éderem / Bilmezem **bu** naḥīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [bu,]*
195. Ger **bu** ẓālimden almayam dādı / Saña ben eylerem bu bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [bu,]*
196. Ger bu ẓālimden almayam dādı / Saña ben eylerem **bu** bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [bu,]*
197. Ol maḳāma irişdi çünki mürūr / Düşdi māder mezārı üzre **bu** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [bu,]*
198. Ol mezārı ḳuçup ḳılup zārī / Dédi yüz derd-ile **bu** güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [bu,]*
199. Rāvīler dér ki ol zemān **bu** mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [bu,]*
200. Dédi aġlama iy gözüm nūrı / Oda yaḳma **bu** ḫāk-i mensūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [bu,]*
201. **Bu** ḫiṭābı çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı derd ü firāḳ-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [bu,]*
202. Yatup anda **bu** ḥāl-ile ḳaldı / Kārbān ḫalkı ḫaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [bu,]*
203. Dédi Mālik ki ol cüvān-merdān / Olmamışlar **bu** sözlerinde yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [bu,]*

204. Urdı bir ḳaç tabanca aña **bu** ḳul / Melege ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [bu,]*
205. **Bu** nuḥūsetden ol Züḥāl-āyīn / Eyledi Ayı menzil-i Pervīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [bu,]*
206. Baña anuñçun oldısa **bu** cezā / Anı ʿafv eyle iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [bu,]*
207. Yā İlāhī seversen ecdādum / **Bu** siyeh-rūdan al benüm dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [bu,]*
208. Kārbān üzre yaġdı çün **bu** ṭolu / Oldı her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [bu,]*
209. Dédi Mālik ki **bu** belāya sebeb / Ḳanḳı şer ehli oldı ola ʻaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [bu,]*
210. ʿAcebā ḳanḳımuz günāh étdi / Ki **bu** dem bize bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [bu,]*
211. ʿAcebā ḳanḳımuz günāh étdi / Ki bu dem bize **bu** belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [bu,]*
212. **Bu** zemānda niçe fülāned-din / Ḥāli ḫalḳ arasında daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [bu,]*
213. Çün **bu** derd-ile anı gördiler / Sebeb-i ḥālin aña ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [bu,]*
214. Söylemeyüp dili **bu** ḥālet-ile / Yūsufı gösterüp işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [bu,]*
215. Anı añlatdı kim bize **bu** belā / Ol dem oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [bu,]*
216. Dédi ẓulm étdise **bu** bende saña / Dilerem ṣuçunı baġışla baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [bu,]*
217. Dédiler luṭf édüp duʿā' eyle / **Bu** belādan bizi rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [bu,]*
218. Çıḳdı **bu** taḫt üstüne ol şāh / Ḳulleden ṣan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [bu,]*
219. Çünki **bu** ḳadre irdi ol ḫurşīd / Oldı günden güne cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [bu,]*
220. Her ḳaçan gelse **bu** yoḳuş ya iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [bu,]*
221. Yūsufa dédiler **bu** ḥālet-ile / Bu ḳadar ḳadr-ıla kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [bu,]*
222. Dédiler iy kemāl-i zībāyī / Kim yaratdı **bu** ḥüsn-i zībāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [bu,]*
223. Nūn içinde **bu** ʿaynı kim yazdı / Māh içinde bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [bu,]*
224. Nūn içinde bu ʿaynı kim yazdı / Māh içinde **bu** çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [bu,]*
225. Neden oldı **bu** ġonça-i zanbaḳ / Ki gülistāna ol vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [bu,]*
226. Bend-i zülfüñ **bu** tābı kimden alur / Gül-i seyr-ābuñ ābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [bu,]*
227. Var-iken nergesüñde ḫᵛāb-ı ʿadem / Kim uyarır anı **bu** nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [bu,]*
228. Kim düzetdi **bu** dürc-i mercānı / Dürr-ile kim pür eyledi anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [bu,]*
229. **Bu** suʿāli çü Yūsuf eyledi gūş / Ḥikmet-ile aḳıtdı çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [bu,]*
230. Gūş édicek **bu** ḥikmeti ol ḳavm / Dīde-i dillerinde ḳalmadı nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). [bu,]*
231. **Bu** cemāl-i bedīʿle anı / Mübdi' añladı ḳavm-i Bisānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1961). [bu,]*
232. Olmaz insānda vü perīde **bu** nūr / Ola ḫāṣā ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [bu,]*
233. Olmaz insānda vü perīde bu nūr / Ola ḫāṣā ki āferīde **bu** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [bu,]*

234. ʿAceb āteş-durur **bu** tāb-ı cemal / Döymez aña muḳābil olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [bu,]*
235. Ṣalsa **bu** od cihāna bir dem dem / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [bu,]*
236. Çün göründi aña **bu** nūr-ı cemāl / Āh édüp yére düşdi sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [bu,]*
237. Ki **bu** şehrüñ de ḫalḳı pīr ü cüvān / Göricek ḥüsnümi olur ḥayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [bu,]*
238. Ġālibā **bu** hezār dīde-felek / Görmedi baña beñzer ins ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [bu,]*
239. Çün **bu** fikr-ile şehre girdi nigār / Nigerān olmadı aña deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [bu,]*
240. Çünki irişdi Yūsufa **bu** ʿitāb / Yüz yére ḳodı dédi yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [bu,]*
241. Erinī dédi çün Kelīm-i Ḫudā **/** Ṣandı kendüdedür hemān **bu** ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [bu,]*
242. Geldi Ḥaḳḳdan aña hemān **bu** nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [bu,]*
243. Ḥayrete düşdi görüp anı Kelīm / Dédi kimler ola **bu** cemʿ-i ʻazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [bu,]*
244. Daḫi pāyāna irmedin **bu** duʿā' / Oldı peydā ṣudan bir ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [bu,]*
245. Göricek ḫalḳ anuñ **bu** bālāsın / Ḳodılar Yūsufuñ temāşāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [bu,]*
246. Nīle irişdi çün **bu** leẕẕetden / Aġlamasun çıḳarsa Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [bu,]*
247. **Bu** kerāmet çün anı étdi Kerīm / Yüz sürer ayaġına bahr-i ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [bu,]*
248. Düşdi **bu** reşke çeşme-i ḥayvān / Ẓulümāt oldı gözlerine cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2086). [bu,]*
249. Her ne māhīye kim irişdi **bu** nūr / Oldı Nīl içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [bu,]*
250. Dér **bu** efsāne rāvisi bülbül / Ki o dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [bu,]*
251. Gördi Mālik **bu** ḥüsn-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ u ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [bu,]*
252. Çünki oldı **bu** zīnet emri temām / Ol géce ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [bu,]*
253. Ḳademinde o dilberüñ **bu** diyār / Ṭutısardur ʿimāret üzre ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [bu,]*
254. Dédi Mışr ehli aña iy ḫʷāce / Çünki irdüñ **bu** devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [bu,]*
255. Eger olmaz-ısa tecelli ʿām / Görmez-ise anı **bu** demde ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [bu,]*
256. Eser eyledi Mālike **bu** kelām / Rāzı oldı k'ide tecellī-yi ʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2059). [bu,]*
257. Dür açıldı **bu** dürr-i zībādan / Ṭoġdı gün şuʿlesi Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [bu,]*
258. Cümle ʿuşşāḳ mübtelā oldı / Dilde elḥānı **bu** nevā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [bu,]*
259. Nūrı-y-ıla velī **bu** şems-i żuḥā / Eyledi anları nite ki sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [bu,]*
260. Çünki Mālik **bu** kesreti gördi / Ḫānesi ḳapusına bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [bu,]*
261. Dédi anlara ʿöẕr édüp **bu** ġulām / Daḫi olmadı bedr gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [bu,]*
262. Çeşmi gibi ʿalīl étdi sefer / Verd-i nesrīne döndi **bu** gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [bu,]*
263. Çün anuñ **bu** sözin éşitdiler / Üç güne dek taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [bu,]*

264. **Bu** cemāl-ile ẓāhir oldı o māh / Görenüñ ʿaḳlı fikri oldı tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [bu,]*
265. Ol ki **bu** ḳıṣṣayı ḫikāyet éder / İbn-i ʿAbbāsdan rivāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2239). [bu,]*
266. Ṣatdılar oldı çün **bu** ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurṣa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [bu,]*
267. Cümle Mıṣr ehli dédiler ki **bu** hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [bu,]*
268. Cümle Mıṣr ehli dédiler ki bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese **bu** cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [bu,]*
269. **Bu** şekkerler lebi ḫālāvetidür / Meyveler ġabġabı kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258). [bu,]*
270. Sāye-i ḳaddidür **bu** naḫlistān / Eser-i ḫaddidür biten bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2259). [bu,]*
271. Rāsti geldi çün **bu** serv-i revān / İstevi'l-ma' dilde oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [bu,]*
272. Zülfinüñ būyıdur **bu** reyḥānlar / Eser-i rūyıdur gülistānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2262). [bu,]*
273. Bir seḥer kim **bu** ṭāḳ-ı mīnā-rū / Nūr-ıla oldı ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [bu,]*
274. ʿarż olıcaḳ **bu** naḳş-ıla o nigār / Müşterī tā ki germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [bu,]*
275. **Bu** ḫaberden o dilber-i ḫūbān / Oldı şevḳ-ile şemʿ-veş ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [bu,]*
276. Āteşīndür meger **bu** baḥr-i 'amīḳ / Ki ḫarīk oldı her ki oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [bu,]*
277. Ḳaysı Mecnūn éden **bu** sevdādur / Ara yérde bahāne Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [bu,]*
278. Münkir-iseñ eger **bu** ġavġāya / Naẓar ét ḳıṣṣa-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2324). [bu,]*
279. Düşse nūrānī sīneye **bu** niʿāl / Ḳamer üzre düşerdi ṣan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [bu,]*
280. Düşdi zer ayağına **bu** dilege / Bilezük ola tā gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [bu,]*
281. Niçe ferhengi deng éder **bu** ḫadeng / Siper-i rayı terk éder ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [bu,]*
282. Bir géce kim **bu** naḳş-bend-i ḫayāl / Levḥ-i dilde yazardı naḳş-i miṡāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [bu,]*
283. **Bu** keşf içre ol nigār-ı laṭīf / Luṭf-ile çünki étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [bu,]*
284. Gördi çün **bu** cemāli ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [bu,]*
285. **Bu** meṡeldür ki dün ġarībüñdür / Yaʿni bīçāre ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [bu,]*
286. Güle tā ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / Ġāfil-iken **bu** ḳıṣṣadan her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [bu,]*
287. Yādına geldügince naḳş-ı nigār / Laʿli **bu** dürleri ḳılurdı niṡār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2493). [bu,]*
288. Ne nişānuñı bulmışam ne seni / Bī-nişān édiser **bu** ġuṣṣa beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [bu,]*
289. Nice rāḥat bulam **bu** ḫār üzre / Ola mı dil ḫużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [bu,]*
290. Ol géce ṣubḥa dek **bu** zār-ıla / Ṣoḥbet étdi ḫayāl-i yār-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2511). [bu,]*
291. Geçdi **bu** ḫālet-ile bir niçe dem / Géce zārīde gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [bu,]*
292. Dédi baʿżı ki **bu** hümāya meger / Ṣayd-içün siḫrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [bu,]*
293. Dédi baʿżı bu ʿışḳ eserleridür / **Bu** ḫikāyet anuñ ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [bu,]*

294. Ol zemān mesnedüm-idi béşigüñ / Secde-gāhum-durur **bu** dem éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [bu,]*
295. Āh kim yoḳ kilidi ol gencüñ / Bi-nişāndur devāsı **bu** rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [bu,]*
296. **Bu** ḫaberden éşitdi çün dāye / Ġuṣṣalarda ḳazandı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [bu,]*
297. Dédi evvel **bu** dīv kārıdur / Dīve uyma ki rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [bu,]*
298. Olmasayduñ **bu** kec ḫayāl-ile yār / Olmaz-ıduñ gözüñ gibi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [bu,]*
299. Dédi duḫter kec olsa ger **bu** ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [bu,]*
300. Çün éşitdi anuñ **bu** ḥāletini / Yéle vérdi göñül ferāġatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [bu,]*
301. Ne-y-içün gétdi nergesüñ ḫᵛābı / Nice oddur **bu** sīnenüñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [bu,]*
302. Ne perīden irişdi saña **bu** rīv / Seni ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [bu,]*
303. Ben dilerdüm ḳılam **bu** hāli nihān / İlla ṣabrum dükendi oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [bu,]*
304. Çün **bu** aḥvāli diñledi Ṭaymūs / Sīne ḳaʿrından iñledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [bu,]*
305. Kendü ʻırżın saḳındı ol sulṭān / Dédi étmeñ **bu** ḥāli ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [bu,]*
306. Dehenüñ būseden muḳaffal ola / **Bu** éki ḳufla keşfüm evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [bu,]*
307. Belki āḫir kemāle irse **bu** kār / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [bu,]*
308. Gāh **bu** ḳavli dér ṣadālar-ıla / Ney gibi perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [bu,]*
309. Étdi āḫir revān **bu** tedbīri / Ki ura pā-yı serve zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [bu,]*
310. Ne ʿiyān oldı yine ḫᵛābuñda / **Bu** küdüret nedendür ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [bu,]*
311. Ne-y-içün ṣoldı yine tāze gülüñ / Niçe pür-ḫūn olur **bu** ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [bu,]*
312. Yaram üzre urup yine yara / Yaralandı **bu** ḳalb-i ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [bu,]*
313. Dédi duḫter ki ṣabra yoḳ çāre / Cebr olınmaz **bu** kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [bu,]*
314. Pederi dédi olma rüsvāyi / ʿaḳluñı dér ṭaġıt **bu** sevdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [bu,]*
315. Dédi duḫter olalı **bu** ḥālet / Bende ne ġayr ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [bu,]*
316. Pederi dédi ḳo **bu** tedbīri / Éderem saña bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [bu,]*
317. Pederi dédi yoḳ buña imkān / Gelmesün göñlüñe **bu** vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [bu,]*
318. Pederi dédi ʿazm édicek aña / Kim olur reh-nümā **bu** yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [bu,]*
319. Dédi ʿazm eylese aña **bu** ẕelīl / Ol ʿAzīzüñ olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [bu,]*
320. Gördi pāyinde çün o mārı **bu** genc / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [bu,]*
321. Geh döner ʿöẕr éderdi **bu** sözden / Yārini medḥ éderdi bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [bu,]*
322. Oldı **bu** māżī gibi ḥāl-be-ḥāl / Oldı biñ kez hilāl olınca dü sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [bu,]*
323. Āşkār olalı **bu** ʿışḳ u hevā / Gelmemişdür benüm gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [bu,]*

324. Aġlayaldan **bu** āb-rīzlerüm / Benden el yudılar kenīzlerüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2764). [bu,]*
325. Çün Zelīḫāya **bu** nişān irdi / Şanki ʻaẓm-i remīme cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [bu,]*
326. Pederine irişdi çün **bu** ḫaber / Étdi naʿl-i beşīri laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [bu,]*
327. Geçdi **bu** ḥālet-ile bir niçe dem / Dil-ile dīde pür-ġam ü pür-nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [bu,]*
328. Ol zemān kim açıldı tār-ı cünūn / Rūşen oldı yine **bu** nūr-ı ʻuyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [bu,]*
329. **Bu** hevāda uçarken ol ṭāvūs / Luṭf-ıla daʻvet eyledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [bu,]*
330. Ḫatm olup **bu** kelām-ı mihr-engīz / Çün añılmadı nām-ı Mışr-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2835). [bu,]*
331. N'ola görsem o mihri ben ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa **bu** dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [bu,]*
332. Ḳara baḫtına geh ḳılurdı ʿitab / Tāb-ı dilden ḫurūş édüp **bu** ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [bu,]*
333. ʿāşıḳuñ gerçi müşkili çoḳdur / İlla **bu** ġamdan özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [bu,]*
334. Żaʻf-ile olmadın **bu** ḫaste yebāb / Buyuruñ ʿarż-ı ḥāle şāfī cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [bu,]*
335. **Bu** belā-y-ıla çünki rencūram / Farż edā étmemekde maʻẕūram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [bu,]*
336. Çün yazıldı **bu** nāme-i dür-bār / Zülf-i dilber gibi ḳılup ṭomar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [bu,]*
337. Çün beşāret olundı şāha **bu** ḥāl / Étdi erkān-ı devlet istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [bu,]*
338. Çünki **bu** ʿizz ü nāz ü şevket-ile / Şehre geldi resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [bu,]*
339. Ḫʷābdan k'olmış-ıdı ṣad işkāl / Cümle ḥāll étdi irdi çün **bu** ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [bu,]*
340. Bi'l-ḥaḳīḳa belī **bu** sūr-i melāl / Birisi ḫʷābdur birisi ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [bu,]*
341. Baña anlardan irdi **bu** şiddet / Derd-i ġurbet belā-yı rıḳḳıyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [bu,]*
342. Çünki gördüm diyār-ı Kenʿānı / **Bunda** teftīş eyledüm anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1408). [bunda, -n, -da]*
343. Düş gibi geçdi ġaflet-ile vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde gétdi **bu** ġaflet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [bu,]*
344. Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḫi milk-i ʾademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[bu,]*
345. Ḳıymet-ile ṣatılsa **bu** naʿmā / Bulımazdı bahā ne şeh ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [bu,]*
346. Çün **bu** baḫr-i güher revān oldı / Ṣaḥn-ı ṣaḥrāya sāye-bān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2992). [bu,]*
347. Girdi **bu** nakş içine çün o nigār / Zühre çenginde çaldı nakş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [bu,]*
348. Oldı taḫt-ı revān baḫt-ı revān / Çün oturdı anuñ içinde **bu** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [bu,]*
349. Ṭutdı şām ü seḥer naẓar **bu** işe / Gül Zelīḫası Mışrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [bu,]*
350. Nūş éderken **bu** şevḳ-ıla cāmı / Nāgehān irdi müjde peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [bu,]*
351. **Bu** ḫaber çün irişdi gūşına / Āb-ı Kevs̱er ḳatıldı nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [bu,]*
352. Defden egler **bu** ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde yek dōst sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [bu,]*
353. **Bu** nücūm arasında māh mis̱āl / Ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3044). [bu,]*

354. Çünki gördi **bu** bār-gāhı ʿazīz / Göge atdı revān külahı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [bu,]*
355. Ḳılur-iken **bu** bī-dili pür-tāb / Zār-ıla çarḫ-ı bī-vefāya ḫitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3101). [bu,]*
356. Naẓaruñdan **bu** şaḫşı eyleme red / Maḳṣad olur vesīle-i maḳṣad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [bu,]*
357. Bir seḥer kim ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn / Oldı **bu** Maġribī ʿārūsa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [bu,]*
358. Çün **bu** ʿıyş ü ṣafā vü zīnet-ile / İrdi ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [bu,]*
359. Çün Zelīḫāya menzil oldı **bu** taḫt / Eylediler duʿā'-yı devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [bu,]*
360. **Bu** melek ṣanup ol perīyi azīz / Olurıdı anuñla ẕevḳ-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3182). [bu,]*
361. Ṣubḥ-gehden olınca ʿālem-i şeb / Ḥāli-y-idi **bu** resme ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [bu,]*
362. Vérmeseydi yaḳīn hātif-i ġayb / Ḳalurıdum **bu** şübhede lā-reyb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3204). [bu,]*
363. **Bu** yaḳīn-ile zindedür cānum / Umaram bir gün ire dermānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [bu,]*
364. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun **bu** cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [bu,]*
365. Géce gündüz **bu** ṭavr-ıdı ḥāli / Āh-ıla géçdi māh-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [bu,]*
366. Çün yazılmışdı alnuma **bu** raḳam / Ne ḳılam çünki oldı ceff-i ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284). [bu,]*
367. Çünkü girdi o ḳubbeye **bu** melek / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [bu,]*
368. Çünki oldı aña **bu** ʿizzet-i tām / Peyk-i ḥażret semādan étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [bu,]*
369. Çünki Yūsuf **bu** ferr u şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [bu,]*
370. Gūş édüp **bu** nidāyı her ṭālib / Oldı dīdār görmege rāġıb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [bu,]*
371. **Bu** görinen ḳamerdür iy dāye / Ḥaḳḳa minnet ki irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [bu,]*
372. Mıṣra āḫir ʿAzīz olur **bu** melek / Umaram kim bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [bu,]*
373. Ḳan yudarken **bu** ḫaste-dil-i bülbül / Ḥayfdur ḫāra düşe dāmen-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3335). [bu,]*
374. Ẕevḳ olur mı **bu** ẕevḳden fāyıḳ / Ki ola maʿşūḳ ṣāḥibi ʿāşıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [bu,]*
375. Biri dédi ḥabībi kim ister / **Bu** şeker-leb lebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [bu,]*
376. Kim vérür **bu** bahā bahāsını / Kim alur cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [bu,]*
377. Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme **bu** ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [bu,]*
378. Belki dé **bu** ġarībi kim ister / Dil kebāb ü kebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [bu,]*
379. Ẓāhir olsa eger **bu** derd-i nihān / Eyleridüñ nidā yérine fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3383). [bu,]*
380. Kim vérür **bu** cemāle māl ü menāl / Kim olur şādi-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [bu,]*
381. Dédi Yūsuf aña daḫi iy yār / Baña **bu** vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [bu,]*
382. Ṭañlamazam **bu** işde ben anı / Vérmiş ol cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [bu,]*

383. Vech odur kim ala **bu** dil-bendi / Éde ferzend ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [bu,]*
384. N'ola sāyeñde iy ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa ger **bu** dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [bu,]*
385. Sākin oldı odı Zelīḫānuñ / Çünki gördi **bu** meylini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [bu,]*
386. **Bu** sözi şāha çünki dédi ʿAzīz / Gördi anı ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [bu,]*
387. Ki **bu** dil-bend olursa ferzendüñ / ʿizz-ile göge ire dülbendüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [bu,]*
388. Dédi yüz luṭf-ıla ki **bu** māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [bu,]*
389. Gün gibi gāh olur ḳılur **bu** rücūʿ / İlla heyhāt édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [bu,]*
390. Var-ıdı ilde **bu** meṣel rūşen / Ağlamaz dérler-idi kendü düşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [bu,]*
391. Derdi çūş eyledükce tāb-ıla / Defʿ éderdi anı **bu** āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [bu,]*
392. Baña evvel görünse ger **bu** cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [bu,]*
393. Oldı Mālik **bu** ḥāle çün āgāh / Aġlayup dédi yā nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [bu,]*
394. Gerçi kim irdi aña **bu** maʿnī / İlla ḥüsniy'le eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [bu,]*
395. Ḥüsni mihrin **bu** vech-ile düzdi / Ḳamer üzre sitāreler düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [bu,]*
396. Muṣṭafāya naẓar **bu** ehl-i fünūn / Oldı Mūsāya nite kim Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [bu,]*
397. Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / **Bu** naḳşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [bu,]*
398. Beni **bu** ẕevḳ u ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [bu,]*
399. Geçicek birʿ ki gün **bu** ḥālet-ile / Ölür anda belā vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [bu,]*
400. Eser-i ḥüsnidür **bu** ṣūret-ı ḫūb / Maʿnide bil hemān odur maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [bu,]*
401. Gūş édicek **bu** sırrı ol dānā / Ḳalbini rūşen étdi ʿışḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3563). [bu,]*
402. Ki ʿaceb āşkāre mi ki **bu** dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [bu,]*
403. Çün ḥisāb étdi rūz u hefte vü māh / Oldı **bu** sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [bu,]*
404. Dédi Ḳıṭfīr aña ki iy mihter / Ṣatun aldum ġulāmdur **bu** piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [bu,]*
405. Siḥir urduñ **bu** ḫaste cāna seḥer / Vérdüñ oḳ gibi çünki ṭoġrı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [bu,]*
406. Oldı vaslı saña **bu** dem rūzī / Aṣlı yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [bu,]*
407. Pes degül mi **bu** baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ **bu** dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [bu,]*
408. Gör **bu** şimşādı ḫurrem ü şād ol / Serve irdüñ belādan āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [bu,]*
409. Ne ḫaṭā etdi **bu** dil-i miskīn / K'oldı peyveste ḳaşları pür-çīn *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [bu,]

410. Baña serv-i murād-iken **bu** nihāl / Sāyesin menʿ éder ne ṭurfa **bu** ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [bu,]*
411. Baña serv-i murād-iken **bu** nihāl / Sāyesin menʿ éder ne ṭurfa **bu** ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [bu,]*
412. Éşidüp dāye pür-melāl oldı / Ki **bu** serve ne ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [bu,]*
413. Daḫi bitürmedi **bu** gülşen-i nāz / Ḳāmetüñ gibi serv-i ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [bu,]*
414. Ḥüsnüñ ayı verā-yı ḥadd-i beşer / Mümkin olmaz peride **bu** peyker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [bu,]*
415. Lebüñi étdi Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / Geh geh irsün **bu** teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [bu,]*
416. Anca dārāt-ile **bu** māh-ı ʿAzīz / Kendüyi étdi ḫidmetüñe kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3968). [bu,]*
417. Yūsuf éşitdi çün **bu** güftārı / Luṭf-ile açdı laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [bu,]*
418. Dédi iy ehl-i ḥāle saḥib-rāz / Olma **bu** ḥaste göñlüme ġam-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3972). [bu,]*
419. Her ne yol kim **bu** ḳavme olmaya rāh / Gétmezem ben aña ma'āẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [bu,]*
420. Anuñ-içun revān olur **bu** yaşum / Ki neler göre ʿışḳ-ıla **bu** başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [bu,]*
421. Éşidüp **bu** cevābını anuñ / Yaḳdı şefḳat dilin Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [bu,]*
422. Şanma **bu** kem-terīn kemīne kenīz / Ola şevḳüñde saña şūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [bu,]*
423. Gūş édüp **bu** sözin Zelīḫā anuñ / Dédi iy nūr-ı didesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [bu,]*
424. Dāstān būstān destānı / **Bu** rivāyetden étdi elḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [bu,]*
425. Ki **bu** şāh-ı cemāle lāzım oluñ / Ḫidmeti farżına mülāzım oluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [bu,]*
426. **Bu** ḫaberden ġaraż Zelīḫāya / Sırr-ıla ḫīle-y-idi ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [bu,]*
427. Evvelā bir melīḥ-i şekker-rīz / Dédi olsañ **bu** şīre şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [bu,]*
428. Dédi bir serv ḳuç **bu** şimşādı / Tā ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [bu,]*
429. Bu şemer saʿyin étmeyen meyşūm / Yer cehennemde meyve-i zaḳḳūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4160). [bu,]*
430. Hem-demüñ oldı çün **bu** zümre-i ḥūr / Nūruñ arturdı gibi şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [bu,]*
431. Tā gelem gāh geh siperġam-ıçun / Ne siperġam **bu** cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [bu,]*
432. Ki çıḳayduñ **bu** taḫt-ı sīmīne / Sīne-i pür-ṣafā vü bī-kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4213). [bu,]*
433. Dil ü cān gibi ṭutup anda mekān / Tā ki sāyeñde ḫōş geçeydi **bu** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [bu,]*
434. Görse ḫālüñ **bu** lāle-i bī-dāġ / Dāġ-ı dilden yéle vérürdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [bu,]*

435. Nergesi görse güldügüñ iy gül / Gülşenüñde olurdı **bu** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [bu,]*
436. Naẓar étse **bu** şemʿ-i tābāna / Düşe pervāya ola pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4258). [bu,]*
437. Her ṭarafdan görinse aña **bu** ẕevḳ / Gönline ṭolar-ıdı tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [bu,]*
438. Ol nigāra **bu** naḳşı geçseñ eger / Cānına mihrüñ eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [bu,]*
439. Çün **bu** efsūnı oḳudı dāye / Sīm ü zerden ne var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [bu,]*
440. Dér **bu** bünyādı ḳıṣṣa üstadı / Diledi dāye çün o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [bu,]*
441. Anı bir yérde **bu** kenār eyler / Ol buña buseler niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [bu,]*
442. Bir ṭarafda **bu** aña nāz eyler / Ol buña yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [bu,]*
443. Gördi çün **bu** nigārını anuñ / Oldı şevḳi füzūn Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [bu,]*
444. Çün Zelīḫāya kāmil oldı **bu** kār / Eksügi ḳalmadı meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [bu,]*
445. Ki baña ʿışḳ olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ anuñla **bu** ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [bu,]*
446. Oldı fınduḳ **bu** siḥr-ile ʻunnāb / Oldı billūr laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [bu,]*
447. Keffi levḥine étdi naḳş-ı nigār / Tā **bu** naḳş-ıla el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [bu,]*
448. Tā **bu** nīreng-i renge ol büt-i şeng / Meyl édüp ola kendüye hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [bu,]*
449. Tā **bu** cemʿiyyeti görüp o perī / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [bu,]*
450. Ol ten üzre **bu** pīrehen timsāl / Aḳ gül üzre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [bu,]*
451. Şekker-i vaṣl-içün **bu** bī-çāre / Mıṣra düşdüm ġarīb ü āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [bu,]*
452. Beni **bu** bend-i ġamdan āzād ét / Ġamdan āzād eyleyüp şād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [bu,]*
453. Gerçi ser ṭutmışam iṭāʿatüñe / İlla gerden-keşem **bu** ṭāʿatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [bu,]*
454. Sözi **bu** evde étdiler kūtāh / Ḫāne-i sālis oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4394). [bu,]*
455. Ne belādur ne fitnedür **bu** ḥibāl / Bend éderler ricāli olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [bu,]*
456. Mūy ḥaḳḳı ki **bu** miyānuñdur / Ser-i mū ḥaḳḳı kim dehānuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [bu,]*
457. Ki murādun müyesser ét dilümüñ / ʿuḳdesini geder **bu** müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [bu,]*
458. Çün Zelīḫā **bu** vaʿdi eyledi gūş / Ḳaʿr-ı dilden **bu** resme eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [bu,]*
459. Ki döyer mi **bu** teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana **bu** gün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [bu,]*
460. Bilmezem mānīʿüñ nedür **bu** işe / ʿuḳdem artar düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [bu,]*
461. Eylesem **bu** günāhı ṭuysa o şāh / Déye mi bana ekri mī meşvāh *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [bu,]

462. Bu sarāy içre bir defīnem var / Anda yüz pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [bu,]*
463. Çün Zelīḫā **bu** ḳavle étdi nigāh / Perde-i dilden étdi derd-ile āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [bu,]*
464. Sende **bu** ḥīle ḥālini iy māh / Görmeyeyin daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [bu,]*
465. Güft ü gū-y-ıla āḫir oldı **bu** rūz / Érmedüm vaṣluñ evveline henüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [bu,]*
466. Gel vefā ḳıl ḳo **bu** cüzāfātı / Étme teʾḫīr yoḳ cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [bu,]*
467. Nergesüñi ter eylemez dūdı / Baña **bu** oduñ ola mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [bu,]*
468. Ḥışm-ıla çünki ḳaṣd éde o saña / Aṣṣı étmez **bu** nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [bu,]*
469. Perde ardında étdüm aña maḳarr / Tā **bu** dem étmeye **bu** ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [bu,]*
470. Perde ardında étdüm aña maḳarr / Tā **bu** dem étmeye **bu** ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [bu,]*
471. Vāḳıf olmaya tā günāhuma ol / Baḳmaya **bu** ruḫ-ı siyāhuma ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4536). [bu,]*
472. Egriden geldi çün **bu** ṭoġrı ḫaber / Yūsufa oḳ gibi ṭoḳındı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [bu,]*
473. Cūṣa geldi o ḳulzüm-i bī-reng / Ki zerüm **bu** nuhāsa olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [bu,]*
474. ʿİṣmet-i enbiyāyı vérme yéle / Girmegil **bu** günāha évmeg-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4554). [bu,]*
475. Çünki Yūsuf **bu** ḥāli ḳāl étdi / Kendü naḳdin o demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [bu,]*
476. Çün göründi gözine **bu** emṣāl / Kendü daḫi ḳılurdı anı miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [bu,]*
477. Cüst ü çābük yerinden eyledi ḫīz / **Bu** īṣāret ḫayālī erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [bu,]*
478. Çün Zelīḫā **bu** ḥāli gördi revān / İrdi āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [bu,]*
479. Ḫāk ḳoydı başına ol şimşād / Ḳalbi nā-şād u ḳavli **bu** inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [bu,]*
480. Sen **bu** ʿibrī ġulāmı iy server / Piser édindüñ oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [bu,]*
481. Ben bugün **bu** sarāy-ı ḫalvetde / Ḫᵛāb éderken ḥużūr-ı ġafletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4588). [bu,]*
482. Bu meṣeldür ki ḥikmeti boldur / Bāġbān ḫābı uġrıya yoldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4590). [bu,]*
483. Kec gelürse **bu** ḳavl-i pāk saña / Rāst söyler dehān-ı çāk saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [bu,]*
484. Rāst olsa ġamı Zelīḫānuñ / Gelmez-idi **bu** kec sözi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [bu,]*
485. Çün ʿAzīz eyledi **bu** fitneyi gūş / Oldı ġayret meyin çeküp bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [bu,]*
486. Cānına irdi çün **bu** nişter-i tīz / Dili tīġ oldı sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [bu,]*

487. Saña fiʿlüm vefā-y-iken bī-ḥad / Nedür iy bī-ḫıred **bu** cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [bu,]*
488. Yūsufa irdi çün **bu** tāb-ı ʿitāb / Tābdan oldı mū gibi pür-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [bu,]*
489. Mekr-ile ṣaldı baña ḳāṣidini / Bilmedüm ben **bu** ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [bu,]*
490. Çün Zelīḫā **bu** ḳavli eyledi gūş / Kiẕb deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [bu,]*
491. Gördi **bu** girye vü yemīni ʿAzīz / Terk édüp ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [bu,]*
492. İy beni ġarḳ éden fürūġ-ıla / Töhmet étdürme **bu** dürūġ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [bu,]*
493. Bir ṭanuḳ vér benüm **bu** daʿvama sen / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [bu,]*
494. Bir zen ol cemʿ içinde ḥāżır-ıdı / **Bu** geçen mācerāya nāẕır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [bu,]*
495. Bu cezāya sezā degül Yūsuf / Müstaḥiḳḳ-ı bükā degül Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [bu,]*
496. Rāz-ı pinhānı étmezem saña ġamz / Fehm éderseñ velī bes ola **bu** remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [bu,]*
497. Ḫalḳa **bu** rāzı açma iy Yūsuf / Yüz ṣuyın yére ṣaçma iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [bu,]*
498. Yu yaşuñla **bu** ḥarfi nāmeñden / Sil selāmet yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [bu,]*
499. Tāzeler derd-i ʿışḳ rüsvāyı / Ġayret ehli n'ider **bu** ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4685). [bu,]*
500. Çün **bu** esbābı müntehā étdi / Ṭaʿn éden zenlere ṣalā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [bu,]*
501. Çün Zelīḫā **bu** emri kıldı temām / Ḫiẕmete étdi serv gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [bu,]*
502. Ẕemm édersiz **bu** bī-dil ü cānı / Ki sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [bu,]*
503. Geç **bu** dem yarama tuz ekmekden / Geçme evvel yinen tuz ekmekden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [bu,]*
504. Çün **bu** āyīn ü ṭavr-ıla ol ay / Başdı ʿişret-sarāyı pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [bu,]*
505. Çün éşitdi **bu** ḥāli ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [bu,]*
506. Sūḫte çün **bu** ṭaʿnı gūş étdi / Ṣabr édüp kendüzin ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [bu,]*
507. Ehl-i ʿilme **bu** nükte rūşendür / Kişi bilmedügine düşmendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4799). [bu,]*
508. Dédi anlara iy gürūh-ı belā / Size de düşdi çün **bu** kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [bu,]*
509. Ġaybet étmeñ daḫi **bu** ma'ẕūrı / Siz de ḳahr eylemeñ bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [bu,]*
510. Ġaybet étmeñ daḫi bu ma'ẕūrı / Siz de ḳahr eylemeñ **bu** maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [bu,]*
511. Yār oluñ baña saʿy édüñ yāra / Meded eyleñ **bu** bī-meded-kāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [bu,]*
512. **Bu** belāda saña melāmet yoḳ / Dil-i bī-iḫtiyāra töhmet yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [bu,]*

513. Tañruñ-ıçun éşit **bu** pendi ṣaḳın / Dūr olup pende olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [bu,]*
514. Yūsuf éşitdi çün **bu** destānı / Aʿni pend-i bürīde destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [bu,]*
515. Çün teraḳḳi éde **bu** noḳṣāndan / Cāna baḳmaz ṣafā-yı cānāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [bu,]*
516. Çün Zelīḫāya **bu** bende baġladı rāy / Aġladı bir géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [bu,]*
517. Cümle **bu** nüktede muvāfıḳdur / Ki Zelīḫā ḳulına ʿāşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [bu,]*
518. Beni meşhūr édeli şehre **bu** ad / Āşnā bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [bu,]*
519. Beni meşhūr édeli şehre **bu** ad / Āşinā bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [bu,]*
520. Ḫaste oldum bu acı dillerden / Defʿ içün **bu** gümānı illerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [bu,]*
521. **Bu** ġulāmı ḫıyānet adı-y-ıla / Şehri gezdürseler münādi-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [bu,]*
522. Çün éşitdi **bu** fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893). [bu,]*
523. Ḳalbüm olmışdı baḫr-i fikre ġarīḳ / Bilmez-idüm nedür **bu** defʿa ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4894). [bu,]*
524. Çün Zelīḫāya aya irdi **bu** ruḫṣat / Ṣandı kim vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [bu,]*
525. Ger vérürseñ **bu** ḫaste-dile murād / Evc-i rifʿatde eyleyem seni ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4901). [bu,]*
526. Ḳaṣd éden ḫācesi firāşına / Getürür **bu** belāyı başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4913). [bu,]*
527. Dérdi ḥāşā **bu** pākden kellā / İş bunı işleyendedür illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [bu,]*
528. Şeyṭanet eylemez ferişte-ṣıfat / İftirādur buña **bu** bed-töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4917). [bu,]*
529. **Bu** belāyı o şāh-ı ḫūbāna / Étdiler tā varınca zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [bu,]*
530. Mevc uraldan **bu** baḥr-i bī-sāḥil / Gelmedi ādemī gibi ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [bu,]*
531. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz dil / Āh kim benden oldı **bu** müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [bu,]*
532. Diñle pendüm **bu** işde ben pīrem / Gözle rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [bu,]*
533. Çün saña senden oldı **bu** takṣīr / Ṣabra sa'y ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [bu,]*
534. Cünbiş étme şaḳın **bu** dem çün kāh / Yéle vérüp ḫużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [bu,]*
535. Ki ne ola **bu** géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem n'étdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [bu,]*
536. Kim éder ola ḫidmetin **bu** géce / Kim görür ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [bu,]*
537. Kim éder ola ḫidmetin bu géce / Kim görür ola ṣoḥbetin **bu** géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [bu,]*
538. Niçe sāʿat geçince ol şebden / Şaçdı **bu** dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [bu,]*

539. Dédi yalvarup aña iy ana / Gédelüm gel **bu** géce zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [bu,]*
540. Cānı ḳurtarmaduñ **bu** tābından / Vérmedüñ aña vaṣluñ ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [bu,]*
541. Yandı pervāne-veş **bu** ḫōş-gūyā / Yūsuf andan velīk nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [bu,]*
542. ʿaḳlını her kimüñ kim ala o māh / **Bu** cihāndan ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [bu,]*
543. Ne ġam-ı ẕemm ne ārzū-yi senā / Étdi **bu** raḫti cümleten yaġma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5120). [bu,]*
544. Ḳaldı Yūsuf **bu** vaʿdeden me'yūs / Ḳaʿr-ı zindānda ḳahr-ıla maḥbūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [bu,]*
545. Pāk ḳulında **bu** muḳarrerdür / Rabb-i ʿizzet mucīb-i muẓṭardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5159). [bu,]*
546. Gördi yédi aruḳ sıġır daḫi şāh / Ol yédiyi yédi **bu** yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [bu,]*
547. Çün **bu** düş ṣūret-i ḫayālīdür / Nice te'vīl ola muḥālīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5171). [bu,]*
548. Dédi **bu** sünbülāt-ıla baḳarāt / Sāllerden beyān éder ḥālāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5179). [bu,]*
549. İrdi çün ol cüvāna **bu** taʿbīr / Vardı Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [bu,]*
550. Dédi ben nice varam ol ḫāna / Ki yoġ-iken ṣuçum **bu** zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [bu,]*
551. Ben de terk étmezem **bu** zindānı / Olmayınca şehüñ bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [bu,]*
552. Ben de terk étmezem bu zindānı / Olmayınca şehüñ **bu** fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [bu,]*
553. Ola kim vākıf ola ḳıṣṣaya şāh / Bile n'oldı sebeb **bu** ġuṣṣaya şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [bu,]*
554. **Bu** ḫaberler irişdi çün şāha / Zenleri daʿvet étdi dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [bu,]*
555. Hem Zelīḫā o yérde ḫāżır-ıdı / **Bu** geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [bu,]*
556. **Bu** güvāhı éşitdi çün sulṭan / Vaṣl-ı şıddīḳa ṭālib oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [bu,]*
557. Laʿl ḳan yutmasa eger kānda / Ḳanda olurdı **bu** ṣafā anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [bu,]*
558. Yürüdi ol ḥarīr üzre **bu** şāh / Felek-i aṭlas üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [bu,]*
559. **Bu** iş-içün aransa rū-yi zemīn / Ne bilür var benüm gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [bu,]*
560. Baña tefviz édüñ **bu** tedbiri / Görelüm her ne-y-ise taḳdīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5273). [bu,]*
561. Anı bī-ṭāḳat eyledi **bu** ḫalel / Oldı āḫir nişān-ı tīr-i ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5284). [bu,]*
562. Bī-vefādur ḳadīmden **bu** felek / Bī-dil eyler kime ki vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [bu,]*
563. ʿāḳil oldur **bu** luʿba aldanmaz / Bī-vefa çarḫı bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [bu,]*
564. Rūyı dīvāra étdi püşti ġama / Ahı āheng édindi **bu** naġme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [bu,]*
565. Mātem-içün **bu** dūd-ıla ol māh / Üstine ṭutmış-ıdı çetr-i siyah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5322). [bu,]*

566. Dōst ġayrin çü derd-i ser bildi / Aña **bu** şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [bu,]*
567. **Bu** belā-y-ıla ḳaldı niçe zemān / Yaşı gözyaşı-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [bu,]*
568. Çünki geçdi **bu** ḥāl-ile niçe sāl / Gétdi māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [bu,]*
569. Çün Zeliḫa **bu** derd-ile ḳaldı / Vérdi her varını belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [bu,]*
570. Almaġ-ıçun **bu** ḳuvvet ü ḳūtı / Ḳalmadı dürr ü laʿl ü yaḳūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [bu,]*
571. Başsa Yūsuf rikābına ḳademi / Çıḳsa ol kūha **bu** bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [bu,]*
572. Dérler-idi recāyı dilden yu / **Bu** gürūh içre yoḳdur ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [bu,]*
573. Çün Zelīḫā bu deñlü oldı yaḳīn / Ḳāniʿ olmadı **bu** ṣafāya hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [bu,]*
574. ʿÖmri ḫarc eyledüm ʿibādetüñe / Yüzüm urdum **bu** demde ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [bu,]*
575. ʿadem evlā-durur **bu** varlıḳdan / Beni ḳurtar bu resme ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [bu,]*
576. Ėşidüp **bu** ṣadāyı ol miskīn / Nāydan çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [bu,]*
577. Senden oldum cihānda çün dil-teng / Senden ursam yarar **bu** sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [bu,]*
578. Yarlıġa ol ḫaṭāları yā Rab / Ḳıl vefā **bu** cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [bu,]*
579. **Bu** nidā Yūsufa eser étdi / Heybete düşdi gey ḫaẕer étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [bu,]*
580. Dédi bir ḥācibine iy ḥācib / Bugün olsun saña **bu** iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [bu,]*
581. Ki **bu** tesbiḥ-ḫᵛānı baña getür / Cümle maḳṣūdını yérine yitür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [bu,]*
582. Sīm ü zerden **bu** dem tehī-destem / Ġam degül çün ġamuñla ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [bu,]*
583. Dédi Yūsuf nedür **bu** dem ṭalebüñ / Nice şevk-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [bu,]*
584. Ėtdi Yūsuf **bu** ḫācet üzre duʿā / Leblerinden aḳıtdı āb-ı beḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [bu,]*
585. **Bu** murādın çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı bir dem murāḳıb u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [bu,]*
586. Ta güherler toġa **bu** ʿaḳdüñden / Māyeler ḫāṣıl ola naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [bu,]*
587. Étdi her ḫāṭırı **bu** ʿaḳde güşād / Dindi her yandan mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [bu,]*
588. Dilde endīşesi bu kim yā Rab / Düş mi ki āşkāre mi ki **bu** şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [bu,]*
589. **Bu** ʿalāmet eger degülse ḫayāl / Umaram teşne cāna ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [bu,]*
590. Otururken **bu** fikr-ile ol māh / Perde açıldı kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [bu,]*
591. Gördi Yūsuf anuñ **bu** ḫālini çün / ʿIşḳ ḫālinde bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [bu,]*

592. Gördi Yūsuf anuñ bu ḥālini çün / ʿIşḳ ḥālinde **bu** kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [bu,]*
593. Şefḳati germ olup **bu** miskīne / Götürüp anı taḫt-ı zerrīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [bu,]*
594. Kemer altında buldı genc-i nihān / **Bu** nihān iş edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [bu,]*
595. Yūsuf açup **bu** genc ḳuflını cüst / Dedi iy miḥri gibi müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [bu,]*
596. Ne-y-içün süfte olmamış **bu** güher / Açmamış ġonça nesīm-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5569). [bu,]*
597. Beni **bu** gence eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum anı sen açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [bu,]*
598. Dédi kim **bu** ṣafā degül mi güzel / Ol vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [bu,]*
599. Sende kim var **bu** şekl-i zībāyī / Baña mümkin midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [bu,]*
600. **Bu** maḳām ehline budur maṭlūb / Ki olalar muḥibb-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [bu,]*
601. Ṭıfl-iken **bu** ġama tufeyli-y-idi / Yāri Yūsuf ḫayāli ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [bu,]*
602. Nev-cüvān oldı **bu** kerāmet-ile / İrdi vaṣl-ı ʿAzīze ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5596). [bu,]*
603. Vaṣl-ıla ʿışḳ olmadı kem aña / Belki oldı etem **bu** mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [bu,]*
604. Yūsufı mihri eyle eyledi germ / Ki **bu** germiyyetinden eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [bu,]*
605. Döndi yüz nāz-ıla o serv-i revān / Dédi cürmüm cezāsıdur **bu** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [bu,]*
606. Gūş édüp **bu** naṣīḥatin anuñ / Kalbi pür-nūr olup Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [bu,]*
607. Bir géce kim **bu** ḳurş-ı nūrānī / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla oldı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [bu,]*
608. Her zemān bu ne ṭurfa ḥikmetdür / Ṭoymamaḳ ḳızlıġa ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5674). [bu,]*
609. Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı **bu** ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [bu,]*
610. Rāyı nedür **bu** işde sulṭānuñ / Ta ki sa‘yinde olayın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [bu,]*
611. Kāyil olup **bu** şarṭa pīr u cüvān / Toldı Mışra hidāyet-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [bu,]*
612. Sen de isterseñ iy muḥibb-i vedūd / Dār-ı İslām ola **bu** Mışr-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [bu,]*
613. Ṭatludur ḳışşa āḫirinde **bu** ḥāl / Ḫᵛān-ı niʿmet ṣoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [bu,]*
614. Raḥmet iner añılsa çün ṣuleḫā / Var ḳıyāṣét **bu** ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [bu,]*
615. Gūş édüp anı ḥażret-i Yaʿḳūb / Eydür-idi **bu** ḥaṣlet-i merġūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5741). [bu,]*
616. Ġālibā enbiyā ʿalāmetidür / **Bu** kerem evliya kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5742). [bu,]*
617. Eyler-iken **bu** fikre bünyādı / Geldiler ḥażretine evladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5745). [bu,]*

618. Ki **bu** ḳızlıḳ ḳomadı ḳuvvetümüz / Teng olupdur ḳatı ma‘îşetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [bu,]*
619. Çünki **bu** rāyını éşitdiler / Cemʿ olup taraf-ı Mıṣra gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [bu,]*
620. Dédiler zārī eyleyüp iy şāh / Bize **bu** töhmet-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [bu,]*
621. İy ʿazīz étme Rabb-i ʿizzet-içün / Bize ḥabs ü belā **bu** töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780) [bu,]*
622. Devr ezelden **bu** ḥāle dāyirdür / Cevrini bilmez ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5787). [bu,]*
623. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḥīle vü al / **Bu** beyān olınan gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [bu,]*
624. Göricek ḥażret-i pederlerini / Dédiler **bu** geçen ḫaberlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5798). [bu,]*
625. Şād olup **bu** ġanīmet-i sefere / Yüz urup cümle dédiler pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [bu,]*
626. Çün şimāl ü yemīnden oldı yemīn / Dédi **bu** ʿahde Ḥaḳḳ vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [bu,]*
627. Anı ḳurd aldı yazıda nāgāh / **Bu** yazu anuñ ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [bu,]*
628. Dédi ḥāżır mıduñ ol arada / **Bu** belā olduġında ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [bu,]*
629. Dédi ben étmedüm **bu** ḥāle naẓar / Vérdi ḳardaşlarum bu resme ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [bu,]*
630. Dédi Yūsuf gelür bize **bu** ḫaber / Ki içüñüzde var-ımış bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [bu,]*
631. Cümle gérçekleyüp **bu** ma’nayı / Şaha gösterdiler Yehūdayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [bu,]*
632. Dédi Yūsuf muḥaḳḳak-ısa **bu** ḥāl / Anı ḳurd almaġ arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [bu,]*
633. Ki benüm daḥi olsa ḳardaşum / Tek mi ḳalurdı **bu** ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [bu,]*
634. Dédi yine nedür **bu** girye vü āh / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [bu,]*
635. Ḳanda bir serve baksa **bu** miskīn / Ḳaddini görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [bu,]*
636. Eser eyledi ḳalb-i şāha **bu** tāb / Açdı nāzüklig-ile ṭarf-ı niḳāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [bu,]*
637. Biz **bu** iḳlīme zād-ıçun geldük / Sanmañuz kim fesād-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866) [bu,]*
638. Girüp araya **bu** niçe serheng / Yük aramaġa étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [bu,]*
639. Yüzleri ḳalmadı ḫacāletden / Ser-nigūn oldılar **bu** töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5873). [bu,]*
640. Dönüp andan **bu** ḫayret-ile hemān / Geldiler bār-gāh-ı şāha revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [bu,]*
641. Bunlaruñ Yūsufa **bu** töhmetidür / Ẕikr olınan kemer ḥikāyetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [bu,]*
642. Diñleyüp evvel anı dédi o ḫāṣ / Dér **bu** ṭās iy şeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [bu,]*
643. Sözüm éşit benüm ki ṭoġrıdur / **Bu** kişiler ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [bu,]*

644. Görmedi şeh velī **bu** hāli muṣīb / Ki ḥabībe bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [bu,]*
645. Ki bizüm neslümüz ola mı **bu** māh / Āl-i Yaʿḳūb ola mı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [bu,]*
646. Ḳalurın ben **bu** yerde tā ki peder / İẕn-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [bu,]*
647. Ger ṣorarsañ olur **bu** ḥāle güvāh / Bu seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [bu,]*
648. Umaram faẕl-i Rabb-i ʿizzetden / Cānumı ḳurtara **bu** ḥasretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5945). [bu,]*
649. Ḳorḳaruz ġuṣṣadan **bu** ṣūret-i pāk / Ola bī-reng édüp ġubār-ı helāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5962). [bu,]*
650. Naẕar ét yā İlāhī şeybetüme / Raḥmet eyle benüm **bu** riḳḳatüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [bu,]*
651. Çün temām oldı **bu** duʿā' vü enīn / Nāzil oldı hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [bu,]*
652. **Bu** beşāret demine şükrāne / Sen de miskīnleri ṭoyur ḫʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [bu,]*
653. **Bu** beşāret çün irdi Yaʿḳūba / Rāḥat-ı rūh vérdi Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [bu,]*
654. **Bu** sözi baña démeñüz zinhār / Daḫi étmeñ benüm yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [bu,]*
655. Alup oġlanları **bu** nāmeyi cüst / Sefere hem édüp yaraġı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [bu,]*
656. Ḳalmadı ḳūtumuz meger **bu** kebāb / Bulmazuz gözyaşından özge şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [bu,]*
657. Dilerüz senden ol kerāmet-içün / Bizi redd étme **bu** biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [bu,]*
658. Umaruz cūş édüp **bu** baḥr-i vefā / Eyleyegil luṭf-ı müstevfā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6038). [bu,]*
659. **Bu** biḍā'at yarar degülse size / Fuḳarāyuz taṣadduḳ eyle bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [bu,]*
660. Çünki şeh **bu** niyāzı eyledi gūş / Oldı deryā-yı şefḳati pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [bu,]*
661. Nāmeyi ṣundılar **bu** sevḳ-ıla / Aldı açdı oḳudı şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [bu,]*
662. **Bu** kerāmet yeter kerīme hemīn / Ki éde ʿöẕri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [bu,]*
663. Göricek ḳaldılar **bu** ḥāli ṭaña / Yoḳsa Yūsuf mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [bu,]*
664. Dédiler belki **bu** ʿaṭāyı Ḫudā / Kereminden müyesser étdi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [bu,]*
665. Ḥaḳḳa Yūsuf çün inḳıyād étdi / Anları **bu** söz-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [bu,]*
666. Dilerem belki Rabb-i ʿizzetden / Ki geçe luṭf düp **bu** ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [bu,]*
667. İʿtiẕār olmaġa o ẕillet-içün / Anı gönderdi **bu** beşāret-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6082). [bu,]*
668. Āferīn ol deme **bu** iʿcāza / Étdi bir demde ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [bu,]*

669. Hem-dem olmayan ādem ol mūya / Ṭañını inkār éderse **bu** būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [bu,]*
670. Derd-ile ġulġul étdi ol bülbül / Vāsıl olup aña **bu** nükhet-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [bu,]*
671. Ṣandı olmayan anda derd ü belā / Yoḳ yere çaġırur **bu** merd-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [bu,]*
672. İrmedi çün dimāġına **bu** şemīm / Dédi ol ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [bu,]*
673. Ḳāniʿ-iken **bu** būya haẕret-i pīr / Nāgehān geldi köñleg-ile beşīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [bu,]*
674. Yér ü gök arası melek ṭoldı / Cümlesi **bu** vişāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [bu,]*
675. Bilmeyen **bu** maḥālde taḫḳīḳi / Atdan énmedi dédi ṣıddīḳi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [bu,]*
676. **Bu** rivāyetde gey ḫaṭā étdi / Ol ki ṣıddīḳa iftirā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [bu,]*
677. Dédi ben gédicek **bu** ʿālemden / Rāhat éline menzil-i ġamdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6153). [bu,]*
678. Çün **bu** ġarrā vaşıyyet oldı temām / ʿazm-i dārü's-selām étdi imām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [bu,]*
679. Pür-ġam oldı dili Zeliḫanuñ / **Bu** kelāmın éşitdi çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [bu,]*
680. Şevḳ-i Yūsuf velī füzün oldı / **Bu** cihāndan dili birūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [bu,]*
681. Baña sensin velī dü ʿālemde / Beni ḳoma **bu** ḫāne-i ġamda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [bu,]*
682. Yūsufuñ **bu** işi Zelīḫāya / Oldı biñ dürlü ġuṣṣaya māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6183). [bu,]*
683. Bildi ḳaṭʿī ki **bu** duʿā'-yı resūl / Tiz bulur ḥayyız-ı ḳabūle vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [bu,]*
684. Dūr étme **bu** cānı Yūsufdan / Evvel al belki anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [bu,]*
685. Bulmayam tā ki cānı Yūsufsuz / Görmeyem **bu** cihānı Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [bu,]*
686. Ecelüñ yoḳ emānı kim bir dem / Ḳoyasın **bu** rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [bu,]*
687. **Bu** beşāret irişdi çün şāha / Eyledi ḥamd ü minnet Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6211). [bu,]*
688. Döyemez **bu** muṣibete cānı / Kendü ḫāline ḳoyalum anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6216). [bu,]*
689. Dédi şāyed ki **bu** ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [bu,]*
690. Ḫōş meşeldür cihān içinde **bu** söz / Ki göñül ḳatlanur çü görmeye göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [bu,]*
691. Dédi ḫāżırlara nedür **bu** fiġān / Ṭoldı ġavġā-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [bu,]*
692. Çün Zelīḫā **bu** derdi eyledi gūş / Üç gun üç géce düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [bu,]*
693. Gerçi kim étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı ola ol oda **bu** çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [bu,]*
694. Tā ḳıyāmet yiter **bu** ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẓar o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [bu,]*

695. **Bu** dögün bende eyle tutdı ḳarār / Ṭopraġumdan çıḳa meger ki buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [bu,]*
696. Derd-ile rişte olmış-ıdı **bu** ten / Bunuñ-ıla dikerdüm aña kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [bu,]*
697. Görüp ol hey'eti **bu** ġayret-ḫūr / Anuñ üstine düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [bu,]*
698. Cānına eyleyüp **bu** āsībi / Dédi ʿāşıḳlaruñ budur sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [bu,]*
699. Gör göñül ʿāşıḳuñ **bu** cūdını / ʿIşḳa baġışladı vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [bu,]*
700. Şükr ü minnet Ḫudā-yı Sübḥāna / Ki **bu** naẓmı yitürdi pāyāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [bu,]*
701. Sekizyüzle ṭoḳsan yédide temām / Temām étdi **bu** naẓmı Ḥamdi ḥaḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [bu,]*
702. Gör **bu** nārınlıġını ñarvenüñ / Çetri olmış çemende yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [bu,]*
703. Hümāya saʿy-ıla dil 'ankebūtı dām düzer / **Bu** dāma düşe mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [bu,]*
704. Çün **bu** resme nişāne vü peyġām / İrdi Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [bu,]*
705. Çün **bu** ḥükm-ile Yūsuf-ı Kenʿān / Diledi ola bir'ki gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [bu,]*
706. Dem-be-dem kim ṭaş atsa ol māhum / Çatlaġucuñ olaydı **bu** āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [bu,]*
707. Yüridi bir zemān **bu** kār-ıla / Ki şubān oldı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [bu,]*
708. Cüst ü cūyı **bu** ḥāle oldı revān / Ki kenāra gele o serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [bu,]*
709. ʿĀḳıbet nūr olur **bu** şevḳ-ıla / Cān-ı şīrīn vérüp **bu** ẕevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [bu,]*
710. ʿĀḳıbet nūr olur **bu** şevḳ-ıla / Cān-ı şīrīn vérüp **bu** ẕevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [bu,]*
711. ʿāşıḳ olmaz **bu** devlete yüze yüz / Yāri nerges gibi göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [bu,]*
712. Çün Zeliḫāya **bu** ġazāl-i ḫalīl / Olmadı rām oldı cānı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [bu,]*
713. Ġālib olsa belā-yı ġam özine / Pend éderdi **bu** resme kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [bu,]*
714. Beni **bu** dem ne ḫōş ki yād étdüñ / Ḫaber-i Yūsuf-ıla şād étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [bu,].*
715. ʿışḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / **Bu** derde cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [bu,]*
716. Pes degül mi **bu** baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ **bu** dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [bu,]*
717. Bāziġa çün **bu** medḥi étdi temām / Āferīn eyledi ḫavāṣ ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [bu,]*
718. Saña **bu** ḥüsn-i ḫulḳi kim vérdi / Bu ṭarāvet saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [bu,]*
719. Saña bu ḥüsn-i ḫulḳi kim vérdi / **Bu** ṭarāvet saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [bu,]*

720. Nice cānuñ berātıdur **bu** cemāl / K’olmış anuñ nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [bu,]*
721. Ne şehüñdür **bu** nāme-i menşūr / K’oldı ʿunvānı ol ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [bu,]*
722. Neden oldı **bu** nergesüñ bīnā / Ġonçañı kimdür eyleyen gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [bu,]*
723. Niçe bir örtilür **bu** pāre-i lāḫ / Devḥa-i ṣūret üzre ṣāḫ-be-ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [bu,]*
724. Her ki ber yémedi **bu** birlikden / Ḥāṣılı ġuṣṣa oldı dirlikden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3584). [bu,]*
725. Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş mi ki bana **bu** ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [bu,]*
726. Ãh eger tāruñ olsa ḫaste tenüm / Cān ṣafāsın bulurdı **bu** bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [bu,]*
727. Çün kemer-bendi baġlasa beline / Gelür-idi **bu** ārzū diline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [bu,]*
728. Nūra ḥacet degüldi gerçi **bu** iş / Yunsa yunmışdı yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [bu,]*
729. Géce gündüz **bu** ḫāl-idi kārı / Yār-ile olmış-idi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3639). [bu,]*
730. Gördi **bu** ḥālini dédi dāye / İy yüzüñ nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [bu,]*
731. Dilerem **bu** ġamuña vāḳıf olam / Ṣāyed ola ki aña çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [bu,]*
732. Sebebin bilmezem **bu** ḥayretümüñ / ʿilletin bilmezem bu ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [bu,]*
733. Sebebin bilmezem bu ḥayretümüñ / ʿilletin bilmezem **bu** ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [bu,]*
734. Ẕikr olundı **bu** şevḳ-ıla nāgāh / Şerḫ-i aḥvāl-i rāh ü ḳıṣṣa-i çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3660). [bu,]*
735. Dédi ol gün ki irdi baña melāl / İrmiş ol dem **bu** mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [bu,]*
736. Her kime kim sirāyet éde **bu** nūr / Ẓāhir ü bāṭının ḳılur maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [bu,]*
737. Ḥālini yād étdi ġurbet-ile / Añdı rıḳḳıyyetin **bu** riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [bu,]*
738. Göñline geldi kim **bu** ḥayvānı / Étdi me’mur emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3694). [bu,]*
739. Naẓar édüp **bu** ḳıṣṣaya Ḳıṭfīr / Dédi şıddīḳa iy veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [bu,]*
740. İricek sāyeñe **bu** māya hemīn / Ney-içün eyledi enīn ü ḥanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [bu,]*
741. Nedür anuñ **bu** nālesine sebeb / Ṭapuña āşnā mı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [bu,]*
742. Beni ol dem bu üşţür-i miskīn / Görmiş-idi anuñ-ıçun oldı ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [bu,]*
743. Dedi Aʿrābī kāşkī ben de / Olay-ıdum **bu** ḳapuya bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [bu,]*
744. Ne-y-içün aġlar **bu** hāl-ile bu gulām / Devlet ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [bu,]*
745. Ne-y-içün aġlar bu hāl-ile **bu** gulām / Devlet ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [bu,]*
746. Dedi Yūsuf beni görüp **bu** şütür / Gözleri ne-y-içün oldı yaş-ıla pür *(Yusuf*

u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [bu,]

747. Neden oldı **bu** ġurbete düşdüñ / Riḳḳ olup bunca riḳḳate düşdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3726). [bu,]*
748. Hasretüñ bārını götürmez kūh / Nice çeksün **bu** pīr-i ṣad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [bu,]*
749. Pīr-i Kenʿān ḥuźūrına **bu** ḫaber / Senden irmeġe saʿy éderseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [bu,]*
750. Étdi Aʿrābī çün **bu** verhemi gūş / Ḳaldı ḫayretde vālih ü ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [bu,]*

751. Aġlar-iken **bu** Maġribüñ güzeli / Yāre ḳarşu oḳurdı **bu** ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [bu,]*
752. Aġlar-iken **bu** Maġribüñ güzeli / Yāre ḳarşu oḳurdı **bu** ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [bu,]*
753. Anuñ-ıçun revān olur **bu** yaşum / Ki neler göre ʿışḳ-ıla **bu** başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [bu,]*
754. Bed naẓardan ṣaḳın şemāyilüñi / Boynuña baġla **bu** ḥamāyilüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4145). [bu,]*
755. Ṣubḥ olıcaḳ **bu** şuʿle-y-ile o ḥūr / Oldılar ṣubḥ-geh gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [bu,]*
756. Bāġuñuñ gerçi tāzedür ş̲emeri / Añmaduñ illa **bu** ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [bu,]*
757. Görse Vāmıḳ **bu** ḥüsn-i zībāyı / Añmazıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'yı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4240). [bu,]*

758. Kim döşer ola pisterin **bu** géce / Kim alup ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [bu,]*
759. Kim döşer ola pisterin bu géce / Kim alup ṣaḳlar efserin **bu** géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [bu,]*
760. Yaṣduġın kim düzer ola **bu** géce / Kuşaġın kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [bu,]*
761. Yaṣduġın kim düzer ola bu géce / Kuşaġın kim çözer ola **bu** géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [bu,]*

762. Anmadı **bu** vaṣiyyeti niçe sāl / Çün unutdurdı Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149).). [bu,]*
763. Çün Yehūdā **bu** reddi gūş étdi / Ḫışmı deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [bu,]*
764. Ger ṣorarsañ olur bu ḥāle güvāh / **Bu** seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [bu,]*
765. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle **bu** ḳulum / ʿAdne varsun ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [bu,]*
766. Çün Yehūdā **bu** ḥāli gördi ʿiyān / Söze geldi beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. (Hz. Yusuf).*

1. **Bu**dur ol şemʿ-i ḫanedan-ı Ḫalīl / Budur ol ġam–güsār-ı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [budur, -dur]*
2. Budur ol şemʿ-i ḫanedan-ı Ḫalīl / **Budur** ol ġam–güsār-ı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [budur, -dur]*
3. Diledük anamuz icāzet-ile / Beyʿ édeydük **bunı** vekālet-ile *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1672) [bunı,]

4. Ṣatmaġ-ıçun getürmişem **bunı** ben / Ṣataram çünki ola ṣaġ ü esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [bunı,]*
5. Size tuḥfem-durur cemāli **bununñ** / Şimdi yoḳdur velī mecāli bununñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [bununñ, -nuñ]*
6. Size tuḥfem-durur cemāli bununñ / Şimdi yoḳdur velī mecāli **bununñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [bununñ, -nuñ]*
7. Sen egerçi **buña** dédüñ ḳuldur / Bizüm ammā gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [buña, -ñ, -a]*
8. Oldı bu anları görüp ḥayrān / Anlar olmadılar **buña** nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [anlar,]*
9. *[buña, -ñ, -a]*
10. Gördiler çün cemāl-i bī -hem-tā / Dédiler **bu** beşer ola ḥāṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [bu,]*
11. Māh-ı Maġrib dédi **budur** o ġulām / Ki beni yaḳdı ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [budur, -dur]*
12. **Budur** ol baña töhmet étdügüñüz / ʿIşḳı-y-ıla melāmet étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4769). [budur, -dur]*
13. Eyler ammā **bu** benden istiġnā / Dilemez vaṣlına irem ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [bu,]*
14. Beni étmezse kendüye vāṣıl / Ḳaʿr-ı zindān olur **buña** menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4772). [buña, -ñ, -a]*
15. **Bu** ki bu resme ḫūb ṭalʿatdür / Ḫūyına rūyı ḫōş ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri(Hz. Yakub'un oğulları).*

1. **Bunlar** ol şerri ḫayr añladılar / Rāhib-i ehl-i deyr añladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [bunlar, -n, -lar]*
2. **Bunlar** ol yérde muntaẓırlar-ıdı / Āḫir-i kār nʿola dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [bunlar, -n, -lar]*

bū: *Buhar, buğu.*

1. Rū-yi çirk üzre ṣalsa pertev **bū** / Āşkār olur anda çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [bū,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. (Züleyha).*

1. Bu aña bunca kim muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [bu,]*
2. Bu anuñçun ḳılur figān-ıla āh / Ol bunun eylemez yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4695). [bu,]*
3. Bu anuñçun ḳılur figān-ıla āh / Ol **bunun** eylemez yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4695). [bunun, -nuñ]*
4. Ol güler gül gibi bu aġlasa zār / Vay ne kāsid **bunun** gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [bunun, -nuñ]*
5. Ol güler gül gibi **bu** aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [bu,]*

bu ara: *"Bura" işaret zamiri.*

1. Getür ol dilberi **bu ara**ya / Baḳayım ol ruḫ-i dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235). [bu ara, -y, -a]*

bu deñlü: *Bu kadar, bu kadar çok.*

1. Dédi çün aña böyle ṭālibsiz / Görmesine **bu deñlü** rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221) [bu deñlü,]*
2. Çün Zelīḫā **bu deñlü** oldı yaḳīn / Ḳāniʿ olmadı bu ṣafāya hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [bu deñlü,]*

bu dürlü: *Bu şekilde.*

1. Yine **bu dürlü** étdiler tedbīr / İ'timād éde tā ki anlara pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [bu dürlü,]*

bu esnāda: *Bu sırada.*

1. Başladı ol żāʿīfe feryāda / ʿarż-ı hāl eyledi **bu esnāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5432). [bu esnāda,]*

bu ḥāl üzre: *Bu şekilde, bu şekil üzere.*

1. Çün **bu ḥāl üzre** géçdi bir niçe sāl / Serv-i ḳadd oldılar ol éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [bu ḥāl üzre,]*

bu ḳadar: *Bu denli çok, bunca.*

1. Yūsufa dédiler bu ḥālet-ile / **Bu ḳadar** ḳadr-ıla kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [bu ḳadar,]*
2. **Bu ḳadar** ḥüsn-ile zebūn olduñ / Şīr-iken āhūya ḳoyun olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4241). [bu ḳadar,]*
3. Āferīn aña ḳudreti boldur / **Bu ḳadar** ṣūret-āferīn oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [bu ḳadar,]*
4. **Bu ḳadar** çekdi çün belā Yūsuf / Kʻoldı zindāna mübtelā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [bu ḳadar,]*

bu kadar: *Bu kadar, bu şekilde, böyle.*

1. İlla andan yazılsa bir barmaḳ / Ḳaleme **bu ḳadar** gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [bu ḳadar,]*

bu resme: *Bu şekilde, böylece.*

1. Çeker-iken **bu resme** renc ġarīb / İrişür bir ṭarafda derde ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [bu resme,]*
2. Yārin añup **bu resme** ol pür-ġam / Étdi her nesnesine yüz mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [bu resme,]*
3. Gūş-i gürge irişdi çün bu ʿitāb / Rikkat-ile **bu resme** vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [bu resme,]*
4. Gürg-içün gürg böyle aġlayıcaḳ / Göñlin aña **bu resme** baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [bu resme,]*
5. Çün Yehūdā **bu resme** pend étdi / Pend-ile dillerini bend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [bu resme,]*
6. Geldi Mālik daḫi yüz urdı aña / Dédi ẓannum **bu resme** oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [bu resme,]*
7. Dédiler cāndan eyledük iḳrār / Aña kim ḫalḳ éder **bu resme** nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [bu resme,]*
8. Seyl olup gözi yaşı çaġlar-ıdı / Derd-i dilden **bu resme** aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2486). [bu resme,]*
9. Yūsufa çünki vāṣıl oldı ḫiṭāb / Ḫastesine **bu resme** vérdi cevāb *(Yusuf*

u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [bu resme,]

10. Ẓāhir-iken **bu resme** ḥüsn-i ġarīb / Nice déyem saña ġarīb ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [bu resme,]*
11. Her birisi **bu resme** nāz étdi / Vaṣl-içün Yūsufa niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4146). [bu resme,]*
12. Çün **bu resme** münaḳḳaş oldı o dār / Der ü dīvāra ṭoldı būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [bu resme,]*
13. Rāst ḳavl-i nevā-yı ḳıṣṣa-i rāz / Vérdi andan **bu resme** ḫōş-āvāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4403). [bu resme,]*
14. Çün Zelīḫā bu vaʿdi eyledi gūş / Ḳaʿr-ı dilden **bu resme** eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [bu resme,]*
15. Çün Zelīḫā **bu resme** étdi niyāz / Oldı Yūsuf yine ta'allül-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [bu resme,]*
16. Yüz çevürdi olardan ol gül-i nāz / Bī-niyāza **bu resme** étdi niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [bu resme,]*
17. ʿadem evlā-durur bu varlıḳdan / Beni ḳurtar **bu resme** ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [bu resme,]*
18. Oldı her yérde çün **bu resme** nidā / Dānesin ṣaçdı yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [bu resme,]*
19. Tarlalara **bu resme** girdiler / Ayaġın kāse cümle ḳırdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661). [bu resme,]*
20. Yaḳdı bir niçe gün **bu resme** dögün / Ne gécesi géceydi ne güni gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [bu resme,]*
21. Der ü dīvārı gördi ol dāruñ / Yéri olmış **bu resme** bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [bu resme,]*
22. Dédi ben étmedüm bu ḥāle naẓar / Vérdi ḳardaşlarum **bu resme** ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [bu resme,]*
23. Ḥüsni bağında ḳomayup reyḥān / Başladı étmege **bu resme** fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [bu resme,]*
24. Oḳıdılar **bu resme** çoḳ destān / İllā destūra olmadı imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 720). [bu resme, -e]*
25. Ki başan ḫācesi firāşına pā / İrişür başına **bu resme** belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4890). [bu resme,]*
26. Bu ki **bu resme** ḫūb ṭalʿatdür / Ḥūyına rūyı ḫōş ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [bu resme,]*
27. Cümlesi étdiler şu **resme** fiġān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [bu resme,]*
28. Oldı yérde **bu resme** çün bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [bu resme,]*
29. Yūsufa olduġına bunca taʿab / Baʿżı rāvī **bu resme** dédi sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [bu resme,]*
30. Çün Süleymān **bu resme** aldı cevāb / Dönüp ol müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [bu resme,]*
31. Çün ödenmez **bu resme** olsa ziyān / Çāre ṣabr u taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [bu resme,]*
32. Ṣubḥ-gehden olınca ʿālem-i şeb / Ḥāli-y-idi **bu resme** ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [bu resme,]*
33. Çün **bu resme** nişāne vü peyġām / İrdi Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [bu resme,]*
34. Ġālib olsa belā-yı ġam özine / Pend éderdi **bu resme** kendüzine *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [resme, -e]

35. Māhtāba **bu resme** nūr-ı cebīn / Secde etmekde oldu aña hemīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). *[bu resme,]*
36. Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla / Söyler-idi **bu resme** zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1095). [bu resme,]*
37. Söylediler yine **bu resme** dürūġ / Bilmediler ki yoḳ dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1204). [bu resme,]*
38. Mevc-i ʿasker **şu resme** étdi ḫurūc / Yér ġubār olup evce étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [bu resme,]*
39. Ḳarşulayup hezār ḥasret-ile / Söyler-idi **bu resme** riḳkat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [bu resme,]*
40. Gerçi vehme gelir **bu resme** ḫayāl / Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 50). [bu resme,]*
41. Müdde'ī oldı biri geldi dile / Birisinden **bu resme** ḳıldı gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1268). [bu,]*

bu vech-ile: *Bu şekilde, bu tarzda.*

1. Çün **bu vech-ile** söyledi dāye / Ṭoldı ḳan dīde-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3918). [bu vech-ile,]*
2. Ġalibā sizde bir ḫayāl eyler / Ki **bu vech-ile** mekr ü al eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [bu vech-ile,]*
3. Yaḳdı **bu vech-ile** gülistānı / Yéllere vérdi sünbülistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6246). [bu vech-ile,]*

bucaġ: *Kenar, köşe; yer.*

1. Bir **bucaġında** oturup pinhān / Görelüm n'eyler ol şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [bucaġında, --ın, --da]*
2. Ḫānedānum belā ocaġıdur / Ḳapusı renc ü ġam **bucaġıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6014). [bucaġıdur, -ı, -dur]*

buçuk: *Yarım.*

1. Teşne leb ḳalmış-ıdı çāh ü ḳoġa / Ṣu bulımazdı ḳurbaġa **buçuġa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [buçuġa, -a]*

budak: *Dal, ince dal, filiz (Hz. Yakup'un evinin avlusunda yetişen, mucizevi özellikler gösteren ağacın dalları, filizleri bağlamında.).*

1. El götürmiş duʿā' içün **budaġı** / Berginüñ zikre deprenür tudaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [budaġı, -ı]*

budaḳ: *Dal, ince dal, filiz.*

1. Oturur her **budaḳda** bir ṭayyār / Pāyi laʿlīn zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [budaḳda, -da]*
2. Oġlı toġsa resūl-i Kenʿānun / Bir **budaġı** biterdi hem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [budaġı, -ı]*
3. Aldı bu üç güli **budağından** / Şimdi getürdi dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [budağından, -ı, -(n), -dan]*

buġday: *Buğday, tahıl.*

1. Zer-nigār olur-ıdı çün ola yay / Mevc ururdı deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [buğday,]*
2. Her tarafdan aña gelürler-imiş / Arpa **buġday** ṣatun alurlar-ımış *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5750). [buġday,]

3. Yükledüp yitdügince **buġdayı** / Ḳodılar getdiler Yehūdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5796). [buġdayı, -ı]*
4. Buldılar çün açıldı teng ü çuval / Her ne vérdiler-ise **buġdaya** māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [buġdaya, -a]*

bugün: *Bugün, şimdi.*

1. Enver olmış cemālüñ ayı **bugün** / Yoġ anuñ tāb içinde tāyı **bugün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [bugün,]*
2. Enver olmış cemālüñ ayı **bugün** / Yoġ anuñ tāb içinde tāyı **bugün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [bugün,]*
3. Ben **bugün** bu sarāy-ı ḫalvetde / Ḫᵛāb éderken ḥużūr-ı ġafletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4588). [bugün,]*
4. Gel **bugün** tā ki ḥaḳḳ-şināsuñ olam / Bülbül-i nağme-i sipāsuñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4362).[bugün,]*
5. Dédi bir ḥācibine iy ḥācib / **Bugün** olsun saña bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [bugün,]*
6. Toyladuñ ḫalḳı ḫᵛān-ı şefkāt-ile / Beni şād èt **bugün** icāzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [bugün,]*
7. Bilmen ammā **bugün** nice ola kār / Ḳanḳı dil dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [bugün,]*
8. Ki **bugün** ben de olmışam ḫayrān / Beni bilmen ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [bugün,]*
9. Bilmezem kim **bugün** ne ḥāl oldı / Ki işüñ ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [bugün,]*
10. Bāri ḳılsun **bugün** tecellī-yi ḫāṣ / Ki tesellī bula anuñ-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [bugün,]*
11. Ki **bugün** çünki benden el çekesin / Mezra'-ı ḳalbe toḫm-ı ṣabr ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [bugün,]*
12. Ki döyer mi bu teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana **bu gün** bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [bugün,]*
13. Ki **bugün** ḥācetüñ revā éderem / Gizleme derdüñi devā éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [bugün,]*

buhār: *Buhar, buğu.*

1. Yér yaratdı kef-i biḥārından / Gökler etdi anuñ **buḫārından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [buḫārından, -ı, -n, -dan]*

buhār çık: *Duman çıkmak; dumanı tütmek.*

1. Bu dögün bende eyle ṭutdı ḳarār / Ṭopraġumdan **çıḳa** meger ki **buḫār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [buḫār çık, -a]*

buharı: *Baca, duman çıkan yer.*

1. Gerçi kim étdi çāk sine-i pāk / Ta **buharı** ola ol oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [buharı,]*

bühtān ét: *Yalan yere suçlamak II iftira etmek, kara çalmak.*

1. And içerem ki yémedüm anı / Uyma ebnāna **étme bühtānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [bühtān ét, -me]*
2. Dédi Yaʿḳūb olara iy gürgān / Bilürem size **étdiler bühtān** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 55, Beyit 1461). [bühtān ét, -di, -ler]

bühtān eyle: *Yalan yere suçlamak II iftira etmek, kara çalmak..*

1. And içüp gözyaşını étdi revān / Ki baña Yūsuf **eyledi bühtān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [bühtān eyle, -di]*

bühtān kıl: *Yalan yere suçlamak II iftira etmek, kara çalmak.*

1. Eyler-iken bu ḥayret içre fiġān / Ṭutdı oġlanlaruñ **ḳılup bühtān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [bühtān ḳıl, -up]*

buhūr et: *Tütsü yakmak; güzel kokulu maddelerin olduğu buhurdanı yakmak.*

1. Aṣdılar zülfi gibi micmer-i ḥūr / **Ét**diler ʿŪd ü ʿanber-ile **buḫūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [buḫūr et, -di, -ler]*

bukʿa: *Ülke, memleket; yer.*

1. Vey memleket-i vilāyetüñden / Bir **buḳʿa** maḳām-ı evliyādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 211*). [buḳʿa,]*
2. Olmış eṭrāfı nūr-ıla rūşen / Olmış ol **buḳʿa** Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [buḳʿa,]*

bükā: *Ağlayış, ağlama.*

1. Baġrı başlularuñ belā-y-içün / Gözi yaşlularuñ **bükāsı-y-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 158). [bükāsı-y-içün, -sı, -y, -içün]*

buḳʿa-i ẓulumāt: *Korkunç, karanlık mesken, yer.*

1. Nāruñuz oldı baña āb-ı ḥayaṭ / Toldı nūr-ıla **buḳʿa-i ẓulumāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 994). [buḳʿa-i ẓulumāt,]*

bükān: *Güçlü, kuvvetli II şiddetli.*

1. Ben bulardan umar-iken dermān / Bunlar étdürdiler **bükān** efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1390). [bükān,]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak; kavuşmak*

1. Ḥaḳḳa minnet ki şad oldı göñül / Mısr-ı cānda ʿAzīzi **buldı** göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [buldı, -dı]*
2. Ger **bula** ẕerre deñlü mūr anı /Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [bula, -a]*
3. Leẕẕet-i ʿışḳ **bulmasa** Pervīz / Leb-i Şīrīnden eyler-idi gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2321). [bulmasa,]*
4. Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ belā oldı / Her kişi şanmasun gevher **buldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [buldı, -dı]*
5. ʿāşıḳuñ çünki ʿışḳı şādıḳ ola / Ḳanda isterse dilberini **bula** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [bula, -a]*
6. Umaram kim **bulam** bu sāl içre / ʿahd-i māżī ire bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [bulam, -am]*
7. Dil murādını çünki **buldılar** / Kārbāna revāne oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1626). [buldılar, -dı, -lar]*
8. Yūsufa étdiler nihānī nidā / **Bulmadılar** ḳuyuda ġayr-i ṣadā *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 60, Beyit 1649). [bulmadılar, -ma, -dı, -lar]

9. Dédi çün arayam o sulṭānı / Taḫt-ı dilde **bulam** dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [bulam, -am]*
10. Pederi dédi étseñ anı ṭaleb / Ne mekānda **bulursın** ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [bulursın, -(u)r, -sın]*
11. Bār iken nefs üştürine vücūd / **Bula** mı üns Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [bula, -a]*
12. Dāyimā üns-i bī-vesīle bula / Çün maḳāmı anuñ vesīle ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184*). [bula, -a]*
13. Teşnelik menzilinde çāh **bulur** / Mā umarken içinde māh **bulur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [bulur, -ur]*
14. **Bulmadum** hergiz cemālüñden eser / İstedüm ins ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [bulmadum, -ma, -dum]*
15. Siz nihān étdüñüz **bulup** anı / Ḳan dökilmedin anı déñ ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [bulup, -up]*
16. Ki döyer mi bu teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana bugün **bulup** āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [bulup, -up]*
17. Dédi ebnāsı Yūsuf ölmişdür / Ölmişi kim ola ki **bulmışdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [bulmışdur, -mış, -dur]*
18. Dédi ger şeh vérürse destūrı / Géderem tā **bulınca** ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [bulınca, -ınca]*
19. Pederi ṭuydı mācerāsın anuñ / İstedi **bulmadı** devāsın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [bulmadı, -ma, -dı]*
20. İy peder baña çāre ḳılmazsın / Zaḫmumuñ merhemini **bulmazsıñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2694). [bulmazsıñ, -maz, -sın]*
21. Ḳaldı göñlüm-ile gözüm sende / Seni bilmen ḳaçan **bulam** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [bulam, -a, -m]*
22. Ol ki kibr ü riyāya éde nigāh / Ḥażret-i Kibriyāya **bulmaya** rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [bulmaya, -ma, -y, -a]*
23. Şeb-i ġamda seḥer umar cānı / **Bulmaḳ** ister murād-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [bulmaḳ, -maḳ]*
24. Gördi çünʿaksini muḳābil o nūr / **Buldı** naḳdeʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [buldı, -dı]*
25. Yoġ-iken ḳılca fitne cānında / Kemeri **bul**dılar miyānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 526). [buldılar, -dı, -lar]*
26. Ki bu şehzādeyi **bulup** ḫalvet / Ḳapduñ étdün bu ḥīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [bulup, -up]*
27. ʿāḳıbet Eflaḥ-i siyeh-manẓar / İsteyürek o māhı **buldı** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [buldı, -dı]*
28. Ne nişānuñı **bulmışam** ne seni / Bī-nişān édiser bu ġuṣṣa beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [bulmışam, -mış, -am]*
29. Bī-ḳuṣūr ara cümle eyvānı / **Bulasın** şāyed ola sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [bulasın, -a, -sın]*
30. Şāyed eylerken ol tek ü pūyı / **Bulasın** ol nihāl-i dil-cūyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [bulasın, -a, -sın]*
31. Dilde rāhat mı **bula** ʿāṣıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı görse bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [bula, -a]*
32. **Buldılar** çün açıldı teng ü çuval / Her ne vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [buldılar, -dı, -lar]

33. ʿĀḳıbet eyledüm bu ḳıṣṣayı cüst / **Bul**madum Türkī dilde anı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [bulmadum, -ma, -du, -m]*
34. Çün ḳodı bu cihān taṣarrufını / **Bul**dı Yaʿkūb yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [buldı, -dı]*
35. Olmasun ġamdan özge aña yémek / **Bul**masun nān meger ki ḳurs-ı felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [bulmasun, -ma, -sun].*
36. **Bul**alar ol yetīmi çāh içre / Ölmedin mihnet-ile āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [bulalar, -a, -lar]*
37. Kāra pergār **bulmasa** muştı / Bes-idi aña éki engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [bulmasa, -ma, -sa]*
38. Her ki cānında **bula** cānānı / Ġayra baḳmaġa ḳor mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [bula, -a]*
39. Müşk-i Tātār oldı kāfūrı / **Buldı** nergesleri yine nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [buldı, -du]*
40. Çünki varlıḳdan ölmedin öldi / Ölicek ʿömr-i cāvidān **buldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3575). [buldı, -dı]*
41. Aranup ṣoñra bār-i Bünyāmīn / Ṣāʿı anuñ yükinde **buldı** emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [buldı, -dı]*
42. Getüre baña yine gétmişümi / Luṭf édüp **bulıvére** yitmişümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [bulıvére, -ıver, -e]*
43. Baña ol bī-nişānumı **bulıvér** / Ten helāk oldı cānumı bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [bulıvér, -ıver]*
44. Bād-i āfet yitürmedin cānı / Koḳayın **bulıvér** o reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [bulıvér, -ıver]*
45. Baña ol bī-nişānumı bulıvér / Ten helāk oldı cānumı **bulıvér** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [bulıvér, -ıver]*
46. Eblaḳ olsun ṣahīl yérine zār / Ḳanda **bulur** anuñ mişāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [bulur, -ur]*
47. Ṭāli'üm ḳara oldı gözlerüm aġ / Umaram ʿaks ola **bulam** anı ṣaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [bulam, -am]*
48. Çünki ṣavdı ḫumar-ı telvīni / ʿIşḳ ḥālinde **buldı** temkīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4781). [buldı, -dı]*
49. **Bulmadı** Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Yüz aña ṭutdı niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [bulmadı, -ma, -dı]*
50. Maḫzeni ol ḫazīnenüñ cāndur / Cānıñı bil ki **bulasın** cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [bulasın, -a, -sın]*
51. Etmeyince iżāfeti iskāt / Sırr-ı tevḥīdi **bulmadı** ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 75). [bulmadı, -ma, -dı]*
52. Bulmadı şemʿi dilde nūr-ı yaḳīn / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). *[bulmadı, -ma, -dı]*
53. Ne-y-içün ḫalḳ olundı ins-ile cān / **Bulmaḳ** için ḫazīne-i pinhān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 65). [bulmaḳ, -mak]*
54. Teşne leb ḳalmış-ıdı çāh ü ḳoġa / Şu **bulımazdı** ḳurbaġa buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [bulımazdı, -ı, -maz, -dı]*
55. Serini vére mi zerin ṣaḳınan / **Bulmadı** serverin serin ṣaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [bulmadı, -ma, -dı]*
56. Zōr olmasa zer gerek bārī / **Bulmaġ**-ıçun viṣāl-i dildāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2224). [bulmaġ-ıçun, -mag, -içün]*

57. Eyle güller vérürdi ol gülzār / Şemmesin **bulmaz**-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [bulmaz-ıdı, -maz, -ıdı]*
58. Müdd-iken **bulmaz**-ıdı ḥabbesini / Ḫᵛāceler nāne ṣatdı cübbesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [bulmaz-ıdı, -maz, -ıdı]*
59. Her ki āyīne gibi ṣāfī ola / Yār dīdārını özinde **bula** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [bula, -a]*
60. Cānib-i Mıṣra eyledükce naẓar / Uçmaġ-ıla géderdi **bulsa** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3009). [bulsa, -sa]*
61. Gerçi kim sevmiş-idi anı temām / İlla **bulmuş** degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [bulmuş, -muş]*
62. Yāri **bulmaḳda** baña yār olsañ / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [bulmaḳda, -mak, -da]*
63. Baḫtulu ol ġarīb kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [bulur, -ur]*
64. Kūy-ı dilberden irse bād-ı sabā / Nāy içinde **bulurdı** ẕevḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [bulurdı, -u, -r, -dı]*
65. Ḳalmadı ḳūtumuz meger bu kebāb / **Bulmazuz** gözyaşından özge ṣarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [bulmazuz, -maz, -uz]*
66. Mıṣra āḫir ʿAzīz olur bu melek / Umaram kim **bulam** o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [bulam, -am]*
67. Ḳanda ṣordumsa nişānuñdan eser / **Bulmadı** hīç āferīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [bulmadı, -ma, -dı]*
68. Arayup çünki **bulmadı** anı / Çıḳdı ʿayyūka āh ü efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255). [bulmadı, -ma, -dı]*
69. Yine cānında **buldı** cānānı / Yine taḫtında gördi sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [buldı, -dı]*

bul: *...olduğuna tanık olmak, ...olduğunu görmek.*

1. Cesedüñ étdün-ise nūrānī / **Bulasın** nūr içinde nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 317). [bulasın, -a, -sın]*

bul: *Bir durumda veya bir özelliğe sahip olarak görmek.*

1. **Buldı** ʿadl étmege bir ehl-i temīz / Kendü yérine anı étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [buldı, -dı]*

bul: *(Bir hâl, bir durum üzere) bulmak*

1. Ki ḥarāmī **bulup** bir oġlanı / Köñlegin ḳoya öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [bulup, -up]*
2. Daḫi yol **bulmadum** olup nā-çār / Ḥāṣılı başdum eylemen inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [bulmadum, -ma, -du, -m]*
3. Her ne māhī ki **buldı** ol vaṣlı / Tā ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [buldı, -dı]*
4. Her ki şükr étmese **bulup** niʿmet / Mālı mār ola niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [bulup, -up]*
5. Dilerem ʿarż édem bahāñı senüñ / Şāyed ola **bulam** bahāñı senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [bulam, -am]*
6. Gelse āḫir miyāna būs ü kenār / **Bulmaz** eşkāl-i kāra yine kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [bulmaz, -maz]*
7. **Bulmayam** tā ki cānı Yūsufsuz / Görmeyem bu cihānı Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [bulmayam, -ma, -y, -am]*

bul: *Karşılaşmak, rastlamak, denk gelmek.*

1. Gün gözinden çıḳardı eşmesini / **Bulsa** Nīle dökeydi çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [bulsa, -sa]*
2. Bāġbānı uyur **bulan** uġrı / Mive almaḳda ola mı ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [bulan, -an]*
3. **Buldurup** ḳardaşını eyledi dād / Ḳıldı miḥnetden anları āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1438). [buldurup, -dur, -up]*
4. Eyledi her ṭarafda yüz destān / **Buldı** ġamdan her evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [buldı, -dı]*
5. Deñeyüp aġlar-ıdı ol aya / Köçegin **buldı** ṣan ki ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [buldı, -dı]*
6. Her kilide ki soḳdı keffī dilin / Ne kilid **buldı** anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [buldı, -dı]*
7. Çākin önde **bulur-ısañ** anuñ / Pākdür dāmeni Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4662). [bulur-ısañ, -ur, -ısa, -n]*
8. Ard etekde **bulursañ** ol çāki / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [bulursañ, -ur, -sa, -n]*
9. Her ne de **bulsa** bū-yı dil-dārı / Ḳoḳup eylerdi āh-ıla zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4966). [bulsa, -sa]*
10. Çāhda **bulduñ-**ısa ṭutma gümān / Ki perī yéri olmış ol virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [bulduñ-ısa, -du, -n, -ısa]*
11. Nesne **bulmadı** vérmege ol Emin / Beni ṣatuñ dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [bulmadı, -ma, -dı]*
12. **Bulsa** ger cū-yı selsebīl-i sebīl / Eyler-idi o gün ziyāret-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [bulsa, -sa]*
13. Anda ġarḳ eyleyen sefinesini / **Buldı** dürr-i baḳā ḫazīnesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2312). [buldı, -dı]*
14. ʿār dan her ki olmadı ʿārī / **Bulmadı** ẕevḳ-i vaṣl-ı dildārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2861). [bulmadı, -ma, -dı]*
15. Düşdi şevḳine **buldı** çün anı / Eyledi anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3116). [buldı, -dı]*
16. Çün Zelīḫa fīraḳa **bulmadı** ḫad / Bend ü zindāndan umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [bulmadı, -ma, -dı]*
17. Aldı hem anı çāha gétdi hemīn / **Buldı** anı misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [buldı, -dı]*
18. Kemer altında **buldı** genc-i nihān / Bu nihān iş edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [buldı, -dı]*
19. **Bul**up anı beşāret eyleyeler / Turmayup seyre sürʻat eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 665). [bulup, -up]*
20. Ṣanduñuz siz baña belā ola çāh / **Buldum** anda ṣafā-yı ünsu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [buldum, -du, -m]*
21. Bizde yémiş yoġ anı and içerüz / Yéyeni **bulsavuz** éki biçerüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [bulsavuz, -savuz]*
22. Küşte **bulsa** beni ḳatuñda ʿAzīz / Ḳaṭlüñe ḳasd éder çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [bulsa, -sa]*
23. Teşnelik menzilinde çāh **bulur** / Mā umarken içinde māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [bulur, -ur]*

bul: *(Fırsat) bulmak, geçmek.*

1. **Bul**sa andan gözini ırmaz-ıdı / Cānı gibi cihana vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 510). [bulsa, -sa]*
2. Niçe ṣūfī ki büyüdür başın / **Bulsa** ṣatar yér-idi ḳardaşın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [bulsa, -sa]*
3. Alsa Yūsuf eline tīr ü kemān / **Bulsa** cānın édeydi aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [bulsa, -sa]*

bul: *Erişmek, ulaşmak (Allah'a ulaşmak bağlamında.).*

1. ʿaksi n'eylersin aşla eyle şitāb / Aşlı **bulan** ḳatında ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [bulan, -an]*

bular: *"Bunlar" işaret zamiri.(Hz. Yakup'un oğulları.).*

1. Evvel aṣḥāb-ı z̲illet-idi **bular** / Ṣoñra ehl-i nübüvvet oldı **bular** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 945). [bular,]*
2. İz̲n-ile çün ḳatına girdi **bular** / ʿizzet-ile selam verdi bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [bular,]*
3. İz̲n-ile çün ḳatına girdi bular / ʿizzet-ile selam verdi **bular** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [bular,]*
4. Nazar édüp **bulara** heybet-ile / Dédi Yūsuf ʿitab ü töhmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [bulara, -a]*
5. Çün **bular** yine Mışra irdiler / Emr-i Yaʿḳūb üzre girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [bular,]*
6. Ki **bular** kāz̲ib-imiş evvelden / Ḥīleye rāġıb-ımış evvelden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [bular,]*
7. Çün **bular** vardı şehr-i Kenʿāna / Cümlesi geldi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [bular,]*
8. Çün **bular** yoḳluġ-ıla geldiler / Dil-i murādını vāfir aldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6041). [bular,]*

bular: *"Bunlar" işaret zamiri. (Hz. Yusuf'un kardeşleri.).*

1. Bunlaruñ sözlerini ṣandı vifāḳ / Añlamadı **bular**da ḥıḳd ü nifaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [bularda, -da]*
2. Bulmadı çün **bularda** rıfḳ u emān / Nergesinden revān eyledi ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [bularda, -da]*

bular: *" Bunlar" işaret zamiri. (Peygamberler.)*

1. Enbiyā rāʿiyān-ı ümmetdür / Pes şubānlıḳ **bulara** ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3836). [bulara, -a]*

bulaş: *Bulaşmak ,sürülmek, yapışmak.*

1. Gördi gerçi **bulaşmış** üstine ḳan / İlla yoḳ ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [bulaşmış, -mış]*

bülbül: *Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.*

1. Lālası lāle-y-idi dāyesi gül / Dersi elḥān mu'allimi **bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [bülbül,]*
2. Dér bu efsāne rāvisi **bülbül** / Ki o dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [bülbül,]*
3. Düşmene ḫār u dōst destine gül / Naʿrada raʿd u naġmede **bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [bülbül,]*
4. Hem-demi her kimüñ ki **bülbül** olur / Lā-cerem menzili anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [bülbül,]*

5. Oturur ġonçadan ʿimārda gül / Ḥüsnine ḳarşu medḥ oḳur **bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [bülbül,]*

bülbül: *Bülbül II Âşık.*

1. Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla geçen **bülbül** / Olursa mevsim-i gül iricek hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [bülbül,]*
2. Yoḳ cihānda benüm gibi **bülbül** / Ki anı ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [bülbül,]*
3. Nergesi görse güldügüñ iy gül / Gülşenüñde olurdı bu **bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [bülbül,]*
4. Güli gülmeg-içün yaratdı İlāh / Yaraşur **bülbül** étse nāle vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [bülbül,]*
5. Ṭuta-y-ıduḳ o ḥükmi biz ḳullar / Gül yüzün medḥ édeydi **bülbüller** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [bülbüller, -ler]*
6. Yüz çevürme belālu **bülbülden** / Luṭf-ı ḫoşdur laṭīf olan gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [bülbülden, -den]*
7. Gördi gül-zārı gülsüz ol **bülbül** / Yaḳasın çāk étdi nite ki gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [bülbül,]*
8. Oldı ol ġonça gül gibi ḫandān / Oldı **bülbüllerine** çün nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [bülbüllerine, -ler, -i, -n, -e]*
9. İftah Allah déme teʿallül-ile / **Bülbüli** yaḳma ḥasret-i gül-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2055). [bülbüli, -i]*
10. Ḳademinde açıldı çün güller / Medḥ-ḫᵛān oldı aña **bülbüller** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [bülbüller, -ler]*
11. Naġmeler eyledükce **bülbüller** / Çāk ederler yaḳaların güller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2455). [bülbüller, -ler]*
12. Ġonc-ıla açdı ġonçasın ol gül / Dāstānın oḳudı çün **bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [bülbül,]*
13. Ḥāṣıl olmaduġına ṣohbet-i gül / Bir géce aġlar-ıdı ol **bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [bülbül,]*
14. **Bülbül** olmışdı mest ġulġulden / Būy életmiş meger ṣabā gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [bülbül,]*
15. Luṭf-ıla gül nevā-y-ıla **bülbül** / Naġmesinden zemāna pür-ġulġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [bülbül,]*
16. Būy-ı gülden urur demi **bülbül** / Dāmdur aña nükhet-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3168). [bülbül,]*
17. Reng-i ṭāvūsı n'eylesün **bülbül** / Cānına çünki hem-dem olmaya gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3192). [bülbül,]*
18. Ṣanma iy **bülbülüm** hemān gülüñem / Belki hem göñli ḫaste bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [bülbülüm, -üm]*
19. İrse **bülbül** viṣāl-i verd-i tere / Ḳāniʿ olur mı ṣoḥbet-i naẓara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5414). [bülbül,]*
20. Ṣanma iy bülbülüm hemān gülüñem / Belki hem göñli ḫaste **bülbülüñem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [bülbülüñem, -ün, -em]*
21. Setr éder ḥüsni ġonçasın gülden / Gül yaşınmadı déyu **bülbülden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [bülbülden, -den]*
22. İy niçe gül yüzini gerd étdi / **Bülbüli** pür-belā vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [bülbüli, -i]*
23. Her zebāndan velīk ol ter-gül / Niçe evraḳ oḳudı çün **bülbül** *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [bülbül,]

24. Derd-ile ġulġul étdi ol **bülbül** / Vāṣıl olup aña bu nükhet-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [bülbül,]*

bülbül: *Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş. (Hz. Yusuf)*

1. Ki bu yā Rab ne gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ **bülbül**idür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [bülbülidür, -i, -dür]*

bülbül ét: *Âşık etmek, meftun etmek.*

1. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña **bülbül étdi** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [bülbül ét, -di]*
2. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [bülbül ét, -di]*

bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl: *Kavuşma hikayesi bahçesinin bülbülü. (Hamdullah Hamdî, 16. yy şairi.)*

1. Söyle iy mürġ-i būstān-ı viṣāl / **Bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5728). [bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl,]*

bülbül-i bāġ-ı kıṣṣa-i Yūsuf: *Hz. Yusuf kıssası bağının bülbülü (Hamdullah Hamdî, 16. yy. şairi.)*

1. **Bülbül-i bāġ-ı kıṣṣa-i Yūsuf** / Dèr ki esbāb-ı guṣṣa-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 567). [bülbül-i bāġ-ı kıṣṣa-i Yūsuf,]*

bülbül-i bāġ-ı kuds: *Cennet bahçesinin bülbülü (Cebrail).*

1. Geldi āḫir resūl-i Rabb-i Celīl / **Bülbül-i bāġ-ı Ḳuds** Cebra'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1257). [bülbül-i bāġ-ı ḳuds,]*

bülbül-i bāġ-ı vaḥy: *Vahiy bağının bülbülü (Hz. Cebrail).*

1. Dédi kim geldi şimdi peyk-i Celīl / **Bülbül-i bāġ-ı vaḥy** Cebrā'il *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [bülbül-i bāġ-ı vaḥy,]*

bülbül-i būstān-ı faḳr u fenā: *Yoksulluk ve yokluk bahçesinin bülbülü.(Akşemseddin).*

1. **Bülbül-i būstān-ı faḳr u fenā** / Şāhbāz-ı şikār-ı ehl-i baḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 323). [bülbül-i būstān-ı faḳr u fenā,]*

bülbül-i cān: *Gönül bülbülü ll âşık.*

1. Görmedin gül yüzüñi **bülbül-i cān** / Ḫār-ı miḥnetden olmışam nālān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2495). [bülbül-i cān,]*

bülbül-i elḥān ol: *Hoş sesli bülbül (gibi) olmak.*

1. Ṭāvūs-i ḳuds **bülbül-i elḥān olaydı** ger / Gülşende bitse verd-i muṭarrā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [bülbül-i elḥān ol, -a, -y, -dı]*

bülbül-i ġarīb: *Garip bülbül. II Biçare âşık.*

1. İy gönül hevāña düşeli ben **bülbül-i ġarīb** / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [bülbül-i ġarīb,]*

bülbül-i mest: *Aşktan aklı başından gitmiş bülbül, aşk*

sarhoşu bülbül (âşık).

1. **Bülbül-i mest** gibi étdi fiġān / K'iy gül-i luṭf ü gülşen-i iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4433). [bülbül-i mest,]*

bülbül-i nağme-i sipās: *Övgü nağmelerinin bülbülü. (Âşığın sevgiliyi övücü ifadeler kullanması bağlamında.).*

1. Gel bugün tā ki ḥaḳḳ-şināsuñ olam / **Bülbül-i nağme-i sipāsuñ** olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4362). [bülbül-i nağme-i sipās, -uñ]*

bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ: *Latif, hoş destan nazmının bülbülü (Firdevs-i Tûsî).*

1. Ḳanı Firdevs-i Ṭūsī gibi faṣīḥ / **Bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 343). [bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ,]*

bülbül-i rāz: *Sır bülbülü. (Hz. Yusuf)*

1. Gétdi gül-zārına o **bülbül-i rāz** / Édeyin aña ben daḥi pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [bülbül-i rāz,]*

bülbül-i şerḥ-i ʿişmet-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un masumiyetini, sıdkını anlatan bülbül (Hamdullah Hamdî, 16. yy şairi.)*

1. Rāst- gū-yi hikāyet-i Yūsuf / **Bülbül-i şerḥ-i ʿişmet-i Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4190). [bülbül-i şerḥ-i ʿişmet-i Yūsuf,]*

bülbül-i zār: *Ağlayan, inleyen bülbül. II Âşık.*

1. Düşse ḫār arasına **bülbül-i zār** / Ḳafesi cāna ḫoş görür ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [bülbül-i zār,]*

bülbül-i zār: *Ağlayan, inleyen bülbül (Hz. Yakup).*

1. Yine bir yere geldi āşıḳ u yār / Biri gülzār ü biri **bülbül-i zār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [bülbül-i zār,]*

bülend: *Uzun, yüksek, yüce.*

1. İrdi maṭlūba çün o devlet-mend / Serv gibi hevāsı oldı **bülend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [bülend,]*

bülend ol: *Yücelmek, ululanmak.*

1. Yūsufuñ ḳadri çü **bülend oldı** / Encümenlerde ercümend oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [bülend ol, -dı]*

Bülhe: *Hz. Yakup'un eşi Leyyaʿnın cariyesi.*

1. Vérdi Leyyā da **Bülhe** adlu kenīz / Toġdı andan bes éki ehl-i temīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). *[bülhe,]*

bulıma: *Bulamamak.*

1. Ḳıymet-ile ṣatılsa bu naʿmā / **Bulımazdı** bahā ne şeh ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [bulımazdı, -dı]*

bulın: *Bulunmak, mevcut olmak.*

1. Bir baḥr-durur feżāyilüñ kim / Ne ḥad **bulın**ur aña ne pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [bulınur, -ur]*
2. Her ne yérde ki olsa dīn ehli / **Bulınur** anda çoḳ yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [bulınur, -ur]*
3. ʿışḳa ġāyet **bulınmaz** iy mihter / Ḳıṣṣa diñle kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [bulınmaz, -maz]*
4. Dédiler her ne yükde **bulına** ol / Ṣāḥibine ceza budur ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [bulına, -a]*
5. Ṣabr-ı ṣavma ne ḳaldı tāḳatümüz / Ne **bulınur** yarar biḍā'atümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6035). [bulınur, -ur]*.
6. Mervede **bulınan** ṣafālar-içün / Hem Ṣafāda olan nidālar-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 156). [bulınan, -an]*
7. Sen daḫi dāyim añ bu mehcūrı / Ḫande sensüz **bulınmaya** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 1111). [bulunmaya, -ma, -y, -a]*
8. Bir fütāde ḳarıcuġuñ o zemān / Bir keleb ipligi **bulındı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [bulundı, -dı]*
9. Semenüme **bulınmayaydı** semen / Ẕilletine bu ẕellet oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1504).[bulunmayaydı, -ma, -y, -a, -y, -dı]*
10. Dédi bir ḳardaşum var-ıdı ezel / Aña benzer **bulunmaz**-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [bulunmaz-ıdı, -z, -ıdı]*

bulın: *Bulunmak, rast gelinmek, elde edilmek.*

1. Ġam degüldür eger yitürse ṭarīḳ / Çünki Yūsuf gibi **bulına** refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [bulına, -a]*.
2. Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʿennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[bulına, -a]*
3. Aç metā'ı ki müşterī **bulın**ur / Naḳd-i vaḳt-ile ʻışḳ éri bulınur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). *[bulınur, -(u)r]*
4. Aç metā'ı ki müşterī bulınur / Naḳd-i vaḳt-ile ʻışḳ éri **bulın**ur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). [bulınur, -(u)r]*

bulma: *Elde edememek, ulaşamamak, erişememek.*

1. Çoḳ aradı o cān ü dil-i ḳūtın / **Bulmadı** ne tenin ne tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [bulmadı, -dı]*
2. Eyle yitür cihānda kendüzüñi / İsteyüp **bulmayalar** özüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [bulmayalar, -y, -a, -lar]*

bulūġata ayaġ baş: *Buluğ çağına girmek, ergen olmak.*

1. **Baş**ṣa oġlan **bulūġata ayaġ**ı / Alur-ıdı o sebze-gün tabağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 595). [bulūġata ayaġ baş, -a-sa]*

bulut: *Bulut; su buharı kütlesi.*

1. Çün **bulut** gibi gétdi ol sātir / Oldı dīdārı gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [bulut,]*
2. Servi sālār-ı kārbān olmış / Aḳ **bulut** aña sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [bulut,]*
3. Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki o māh / Perde gétdi **bulut** gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [bulut,]*
4. Aġlamaḳ aña yaraşur her gāh / Ki **bulut** gibi yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [bulut,]*

bulut aġlamaz ol: *Yağmur yağmamak.*

1. **Bulut** aġlamaz oldı gülmedi gül / Nice gülsün ki ḫande vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [bulut aġlamaz ol, -dı]*

būm: *Baykuş.*

1. Sünbüli zāġ gūnı **būm** oldı / Semeni sīm ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341). [būm,]*

būm-ı meyşūm: *Uğursuz baykuş.*

1. Tir-i Taḳdīr uçurdı zāġın anuñ / **Būm-ı meyşūm** yıḳdı bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [būm-ı meyşūm,]*

buñ: *Sıkıntı, darlık.*

1. Şāyed ola ġulām-ı şāh olasın / **Buñ** deminde baña penāh olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3270). [buñ,]*

bunca: *Bu kadar çok; bu denli, bu kadar.*

1. Cemʿ olup **bunca** dürlü derd-i girān / Yūsuf olmışdı arada ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [bunca,]*
2. **Bunca** fażlıy'la ẓulm olundı aña / ʿĀḳıbet oldı efżalü'ş-şühedā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299*). [bunca,]*
3. Dédi kim ḳanı **bunca** ʿahd ü ḳarār / Étmeyeydüñ göñül ġamın iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1307). [bunca,]*
4. Çeşm-i Ya 'ḳūb-içün ki aġladı ḳan / Yūsufüñ ḫasretinde **bunca** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [bunca,]*
5. Ol güli kim bitürdi bustānuñ / Yaġup üstine **bunca** iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [bunca,]*
6. Ḳaldum ansuz ben anda **bunca** zemān / Ḥālüm it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [bunca,]*
7. K'eyleyüp **bunca** gūşiş ol miskīn / Kendü zuʿmında vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [bunca,]*
8. **Bunca** māl ü cemāl ü istiġnā / Eyle vérmişdi aña ʿizz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [bunca,]*
9. Gözde āb-ı revān sinede nār / Başda **bunca** hevā göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [bunca,]*
10. Gürg yédi dédük anı pedere / Düşdi ol pīr **bunca** derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [bunca,]*
11. Cānda **bunca** belā göñülde emel / Başda **bunca** hevā ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [bunca,]*
12. ʿālemi Ḥaḳḳ yaratdı ādem içün / **Bunca** ādem üretdi bir dem için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [bunca,]*
13. Anca teftīş ü **bunca** diḳḳat-ile / Geldi Yūsuf miyāna nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [bunca,]*
14. **Bunca** ḥüsn-ile anı Rabb-i Ḥakīm / Étdi bir ḫōş kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [bunca,]*
15. Étme maḥrūm **bunca** müştāḳı / Ḥarem-i baḫtuñ ola tā bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2056). [bunca,]*
16. ʿĀḳıbet **bunca** tāc ü bāc ü ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [bunca,]*

17. Yā ilāhi kemāl-i zātuñ içün / Bunca esmā-y-ile sıfātuñ içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 127*). [bunca,]*
18. **Bunca** māl ü menāl ü niʿmet-ile / **Bunca** cemʿiyyet ü cemāʿat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 480). [bunca,]*
19. Bunca māl ü menāl ü niʿmet-ile / **Bunca** cemʿiyyet ü cemāʿat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 480). [bunca,]*
20. Her biri **bunca** dürlü ḳayd étdi / Luʿb-ıla ol ġazāli sayd ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [bunca,]*
21. Ol melek dédi yā Nebiyy'Allāh / Pes nedür sende **bunca** girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [bunca,]*
22. Çıḳdı kāndan saʿādetüm güheri / Sere irgürdi **bunca** derd-i seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1623). [bunca,]*
23. Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim ḳaça ol / **Bunca** mestūr işlerin aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [bunca,]*
24. **Bunca** dürlü ḫayāl eylediler / Cemʿ olup ḳīl ü ḳāl eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2536). [bunca,]*
25. Cigerüñdeki **bunca** dāġum var / Ṣanma ol dāġdan ferāġum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [bunca,]*
26. Kāfir-iken o dem ol ehl-i temīz / Étdi **bunca** ḥarāmdan perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [bunca,]*
27. **Bunca** yıl bile ṣoḥbet eylemişem / Evlerinde iḳāmet eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1752). [bunca,]*
28. **Bunca** ferr u ṣafā-y-ıla Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı bir éki fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [bunca,]*
29. **Bunca** dārāt ü ʿizzet-ile ʿAzīz / Āstānında ḳul ḳatında kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [bunca,]*
30. **Bunca** demdür ki saña müştāḳum / Ḥüsnüñe kemterīn-i ʿuşşāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [bunca,]*
31. Vaṣl-ı maḫlūḳi isteyen insān / Oldı **bunca** kerāmet aña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [bunca,]*
32. Yūsufa olduġına **bunca** taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [bunca,]*
33. Lāle gibi ţutar elinde ayāġ / Başda **bunca** hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [bunca,]*
34. **Bunca** pend ü füsūn-ıla dāye / Çāre bulmadı çün Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [bunca,]*
35. Ḥayf kim **bunca** derd-i ser çekdüm / Sa'y toḫmın ḳuru yére ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 4020). [bunca,]*
36. Çün revān oldı **bunca** esb ü şütür / Oldı ṣaḥrā hilāl ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [bunca,]*
37. **Bunca** ʿizzet ʿAzīz ʿizzetine / Oldı varınca ḳaṣr-ı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151). [bunca,]*
38. Bunca ferr-ile Bāziġa o zemān / Eyledi ʿazm-i cānib-i meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3520). [bunca,]*
39. Çünki meydāna geldi şevket-ile / **Bunca** māl ü cemāl ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [bunca,]*
40. Naẓar olunmadı cemāline hīç / Baḳmadı kimse **bunca** mālına hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [bunca,]*
41. **Bunca** endīşe içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [bunca,]*
42. Bilmen anda bunuñ hevāsı nedür / **Bunca** sa'y etmeden ṣafāsı nedür *(Yusuf*

u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [bunca,]

43. Ol resūl-i ʿazīzi ʿizzet-ile / **Bunca** dürlü ʿaṭā vü ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [bunca,]*
44. Ol yiter baña kim Benī-Yaʿḳūb / Étdiler **bunca** ẓulm-ile āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [bunca,]*
45. Şora benden ne gördiler o zenān / Şaldılar dām-ı ḥabse **bunca** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [bunca,]*
46. Yapdurup tille ḳullesinde mekān / Anda ḥasret çekerdi **bunca** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [bunca,]*
47. Yūsufa düşden oldı **bunca** taʿab / ʿizzetine daḫi düş oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [bunca,]*
48. Ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ u ḳalem / Bendedür aña **bunca** biñ ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3556). [bunca,]*
49. Dédi ol gün ki irdi baña melāl / İrmiş ol dem bu mihre **bunca** zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [bunca,]*
50. **Bunca** zeyn ü libās u ʿizzet-ile / Neden aġlarsın āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [bunca,]*
51. Neden oldı bu ġurbete düşdüñ / Rıḳḳ olup **bunca** riḳḳate düşdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3726). [bunca,]*
52. **Bunca** saʿyum ḳatında hīç oldı / Zaḥmetüm ḫidmetinde hīç oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3922). [bunca,]*
53. Gerçi çekdüm yolında **bunca** emek / Ekdülige daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [bunca,]*
54. Mihr-i ʿālem ḳılalı ʿarż-ı cemal / Eksük olmaz başına **bunca** zeval *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4031). [bunca,]*
55. Söyledi gerçi **bunca** nükteleri / Yūsufuñ olmadı velī naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [bunca,]*
56. **Bunca** ṭāvūsī reng-ile o perī / Étdi ḫurrem ḫırām-ı kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4351). [bunca,]*
57. **Bunca** güftār-ı ʿişmeti anuñ / Gūşına girmeyüp Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4381). [bunca,]*
58. Étdi **bunca** füsūn ü efsāne / Gezdürüp yāri ḫāne-der-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [bunca,]*
59. Anı yüz nāle vü nefīr-ile / **Bunca** güftār-ı dil-peẕīri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [bunca,]*
60. **Bunca** yıldur ġamuñla pür-tābam / Şevḳden bī-ḥużūr ü bī-ḫābam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [bunca,]*
61. Bu aña **bunca** kim muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [bunca,]*
62. Her ne étdüñse iy dilber / **Bunca** cevr u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [bunca,]*
63. Dilerem şimdi şerm-sār étme / **Bunca** bānūlar içre ḫʷār étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [bunca,]*
64. **Bunca** ʿāşıḳların görüp anuñ / Tāzelendi ġamı Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [bunca,]*
65. Sen ki **bunca** édersin aña naẓar / Ṭañ mıdur olsa ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [bunca,]*
66. **Bunca** destān ki étdi bī-destān / ʿİşmeti tāzelendi çün bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [bunca,]*
67. **Bunca** saʿy-ıla yāre érmiş-iken / Ḫaste göñlüme çāre érmiş-iken *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [bunca,]

68. **Bunca** yıllardur eyledi maḥbūs / Tā ki ʿadlinden olmışam me'yūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5196). [bunca,]*
69. Gétdi ḳalmadı **bunca** kenz ü kenīz / Ḳatına gelmez oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [bunca,]*
70. Dédi n'oldı ya **bunca** laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [bunca,]*
71. **Bunca** bānū-y-iken ol ehl-i temiz / Eline şu ḳoyardı şan ki kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [bunca,]*

buncılayın: *Bunca, bu kadar.*

1. **Buncılayın** fisāne eyler-iken / Cānı ʿışḳa nişāne eyler-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2737). [buncılayın,]*
2. **Buncılayın** melik ṣıfatlu melek / Bendeñ oldı saña daḫi ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [buncılayın,]*
3. Ãferin ol kemende kim ola bend / **Buncılayın** cemāl-i bī-mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3940). [buncılayın,]*
4. Buncılayın hezār zārı-y-ıla / Girye-i çeşm-i cūybārı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4421). [buncılayın,]*

buncılayın: *Bunun gibi, böyle.*

1. **Buncılayın** emīr-iken pederüñ / Ney-içün ola ġuṣṣa derd-i serüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [buncılayın,]*
2. Ben seni ḫōş duʿā'ya irgürdüm / **Buncılayın** liḳaya irgürdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [buncılayın,]*

bunda: *"Burada" işaret zamiri.*

1. **Bunda** ekdüñ çü toḫm-ı ḥāṣıl-cān / N'içün aġlarsın irdi-y-ise ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [bunda,]*
2. Dédiler bizden olmadı ammā / **Bunda** da gūş olundı hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [bunda,]*
3. Cümle Mışr ehli **bunda** ḥāżırdur / Görmege ḳapusına nāẓırdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [bunda,]*
4. Sen gelüp **bundá** bāġbān olduñ / Dil gibi dīdeden nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [bundá,]*
5. **Bunda** rāvi rivāyet étdi diger / Yūsufuñ ḳaçmasına anda meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [bunda,]*
6. Birüñüz **bunda** gétmesün ḳalsun / Gédicek cümleñüz yine gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [bunda,]*
7. Cümle etbāʿuñuzla hem gelesiz / **Bunda** deryā-yı niʿmete ṭalasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [bunda,]*
8. Çāh içinde olanda dil-ḫaste / Āh içinde bu **bunda** dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [bunda,]*

bundan özge: *Bundan başka.*

1. **Bundan özge** cihānda olmaya dem / Göre nāgāh sevdügin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [bundan özge,]*

bunlar: *"Bunlar" işaret zamiri.*

1. **Bunlaruñ** çün birine meylüñ ola / Sen şeh ol ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [bunlaruñ, -uñ]*

2. Dédi vér **bunları** da étme gezend / Tā ki bizümle olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [bunları, -ı]*
3. Ben bulardan umar-iken dermān / **Bunlar** étdürdiler bükān efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1390). [bunlar,]*
4. **Bunlaruñla** o serv yazıda / Seyr éderdi ṣafā vü bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [bunlaruñla, -un, -la]*

bunlar: *"Bu" işaret zamiri. (Hz. Peygamber'in Rukiye ve Ümmü Gülsüm isimli iki kızı.).*

1. **Bunlar** öldükde dédi peyġamber / Olsa vérür-idüm daḫi duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). [bunlar,]*

bunlar: *"Bunlar" işaret zamiri. (Hamdullah Hamdî'nin kardeşleri).*

1. Anuñ iḫvānı étdi ẓulm ü ḥased / **Bunlaruñ** nesli kendülerinden eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [bunlaruñ, -un]*

bunlar: *"Bunlar" işaret zamiri. (Hz. Yusuf'un kardeşleri.).*

1. **Bunlar**uñ sözlerini ṣandı vifāḳ / Añlamadı bularda ḥıḳd ü nifaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [bunlaruñ, -uñ]*
2. Tatlu söze çü Yūsuf aldandı / **Bunlar**uñ etmegi yaġa bandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 759). [bunlaruñ, -uñ]*
3. Gezmege oynamaġa ṭoymaz-ıdı / **Bunlaruñ** niyetini ṭuymaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 848). [bunlaruñ, -uñ]*
4. **Bunlaruñ** Yūsufa bu töhmetidür / Ẕikr olınan kemer ḥikāyetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [bunlaruñ, -uñ]*
5. Dédi bir ḫāṣ emīnine derḫāl / Ṣāʿdan **bunlaruñ** ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [bunlaruñ, -uñ]*
6. Dédi şāh ol emīne bir daḫi ṣor / **Bunlar**-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [bunlar-ıçun, -ıçun]*
7. Diñleyüp dédi ol emīn iy şāh / **Bunlaruñ** ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [bunlaruñ, -uñ]*
8. Böyle déyüp buyurdı serhenge / Élte **bunları** maḥbes-i tenge *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [bunları, -ı]*
9. Ol birāderleri ki **bunlar** aña / Ḳurd alup yédi dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [bunlar,]*
10. Yüz urup şehden aldılar destūr / Milk-i Kenʿāna gétdiler mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [bunlar,]*
11. **Bunlar-ımış** o pīri ḫaste éden / Ḥüzn-ile ḫāṭırın şikeste éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5905). [bunlar-ımış, -ımış]*
12. Ḫaber alduḳça ṭāsdan ol ḫāṣ / Zehr içürürdi **bunlara** ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [bunlara, -a]*

bunlar: *" Bunlar" işaret zamiri. (Mısırlı kadınlar).*

1. **Bunlaruñ** ṣoḥbetinden iy Ḥannān / Yég-idi baña gūşe-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4856). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *" Bunlar" işaret zamiri (Hz. Yakup ve eşi).*

1. Çünki **bunlar** ḳuʿūd eylediIer / Şāh öñinde sücūd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6140). [bunlar,]*

bünyad: *Asıl, esas, temel.*

1. Seyyid-iken ġulām ola adı / Gey yüce yérden ola **bünyādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [bünyādı, -ı]*

2. Dér bu **bünyādı** ḳıṣṣa üstadı / Diledi dāye çün o **bünyādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [bünyādı, -ı]*

bünyad: *Yapı, bina (İnsanın maddi varlığı, mevcudiyeti bağlamında).*

1. Keremüñden coġ eyle evladıñ / Yıkma sāʿat gelince **bünyad**ıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 395). [bünyadıñ, -ın, -]*
2. Dér bu **bünyādı** ḳıṣṣa üstadı / Diledi dāye çün o **bünyādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270)[bünyādı, -ı].*
3. ʿaḳlı **bünyādına** irişdi ḫalel / Oldı dīvāne tā irince ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4778). [bünyādına, -ı, -n, -a]*

bünyād ét: *Bina etmek, inşa etmek; kurmak.*

1. Ḳazup ol çāhı étdi çün **bünyād /Étdi** Ürdün diyārını ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [bünyād ét, -di]*

bünyād eyle: *Bina etmek, inşa etmek; kurmak.*

1. ʿArşı āb üzre **eyledi bünyād /** Veled-i ḫāde tā ki ömr ola bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). [bünyād eyle, -di]*

bünyād eyle: *(Fikre) esas, temel eylemek; fikre dayanak etmek.*

1. Eyler-iken bu fikre bünyādı / Geldiler ḫażretine evladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5745). [bünyād eyle, -r, -iken]*

bünyād ur: *Temel atmak; inşa etmek.*

1. Dāye ḥükmiy'le dīv-dest üstād / **Urdı** perri sarāyına **bünyād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [bünyād ur, -dı]*
2. Ḳıṣṣa-i Yūsufa **uran bünyād** / Vaṣl-ı Yaʿḳūbı n'içün étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5732). [bünyād ur, -an]*

bünyād urıl: *Yapılmak, ortaya konulmak.*

1. Ḳanda kim ṭoġru sözler ola kesād / Egri sözlere **urılur bünyād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [bünyād urıl, -ur]*

bünyād-ı ʿahd: *Sözünün temelleri, yapısı II verdiği söz.*

1. Aña göstermişem ḫayāl-ile ḫᵛāb / Tā ki **bünyād-ı ʿahdi** ola ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [bünyād-ı ʿahd, -i]*

bünyāmin: *Hz. Yusuf'un aynı anneden olan kardeşi.*

1. Ayı vü güni çün temām oldı / Toġdı **Bünyāmin** anası öldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 501). [bünyāmin,]*
2. Ki eger gétmez-ise **Bünyāmīn** / Ḳuvvet ü ḳūtumuz kesildi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [bünyāmīn,]*
3. Bile gétsün bizümle **Bünyāmīn** / Olalum anı ṣaḳlamaḳda emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [bünyāmīn,]*
4. Dédi gétmez sizüñle **Bünyāmīn** / Eyleyesiz meger ki ʿahd ü yemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5810). [bünyāmīn,]*
5. Geldi şeh ḳatına çü **Bünyāmīn** / Meylin aña ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [bünyāmīn,]*
6. Ṣordı anı teġāfül-ile hemīn / Āh-ıla girye-y-ile **Bünyāmīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [bünyāmīn,]*

7. Yaluñuz ḳaldı çünki **Bünyāmīn** / Eyledi ḳaʿr-ı dilden āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5842). [bünyāmīn,]*
8. Çünki el şundı ḫʷāna şāh-ı güzīn / Naẓar édüp eline **Bünyāmin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847). [bünyāmin,]*
9. Göricek bildi anı **Bünyāmīn** / Dédi Yūsuf aña ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [bünyāmīn,]*
10. Çün bunı böyle dedi **Bünyāmīn** / Étdi bir pare anları teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [bünyāmīn,]*
11. Dédiler uġrı-y-ısa **Bünyāmīn** / Ḳardaşı daḫi uġrı-y-ıdı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [bünyāmīn,]*
12. Yūsufa çün ḳul oldı **Bünyāmīn** / Bunlar andan recāyı kesdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [bünyāmīn,]*

bürāder: *Kardeş.*

1. İy **bürāder** varup peder ḳatına / Cümleñüz cemʿ ola çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [bürāder,]*
2. Dédi Şemʿūn ki iy **bürāder**ler / Kāẕib añlar bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [bürāderler, -ler]*
3. Ayru düşdüm pederden iy māder / Baña cevr étdiler **bürāderler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [bürāderler, -ler]*

bürāder-i pāk: *Saf, temiz kardeş.*

1. Dédi Yūsuf ki iy **bürāder-i pāk** / Benüm ucumdan olma sen ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [bürāder-i pāk,]*

Burāḳ: *Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği, beyaz renkli ve fevkalāde süratli olduğu rivayet edilen, katırla eşek arası bir yapıya sahip binek.*

1. Ol yerde ki sen **Buraḳı** sürdüñ / Düşmişdi gile ḥimār-i ʿĪsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204*). [buraḳı, -ı]*
2. Merkeb saña ol **Burāḳ**dur kim /Bir naʾli mehidür asmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [burāḳdur, -dur]*

burc: *Kale,hisar, sur.*

1. Alımadı ʿAzīz **burcın** anuñ / ʿĀḳıbet Yūsuf açdı dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [burcın, -ı, -n]*
2. Ḳurdı ḳoyunlara çoban eyler / Uġrıyı **burca** pāsbān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [burca, -a]*
3. Ṭayy édüp rāh-ı Mıṣrı nāme gibi / **Burca** ʿazm étdiler ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [burca, -a]*
4. İrdiler çünki **burcına** şāhuñ / Geldiler ḳapusına dergāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [burcına, -ı, -n, -a]*

burc: *Güneşin bir yılda takip ettiği düşünülen yörüngenin içlerinden geçtiği belli sembollerle gösterilen on iki takım yıldızdan her biri.*

1. Nice ḳaṣruñ emīri ola ʿaceb / Ḳanḳı **burcuñ** münīri ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [burcuñ, -uñ]*
2. Cümle dūşīze tāze duḫterler / Bedeni **burca** beñzer aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [burca, -a]*

burc: *Burç, hareketsiz yıldızlar kümesi. (Peygamberler topluluğu bağlamında).*

1. Dīn-i Ḥaḳḳ **burc**ına ḳamusı nücūm / Her birinüñ maḳāmı var maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [burcına, -ı, -n, -a]*

burc: *Kale, hisar, sur (İzzet, yücelik kalesi bağlamında.).*

1. Baḫt ü taḫtını pāy-dār eyler / ʿizzeti **burcın** üstüvār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6147). [burcın, -ı, -n]*

burc-i ʿanḳā: *Anka kuşunun yaşadığı yer II Kaf dağı.*

1. Bī-nişānlıḳ-durur nişāne aña / **Burc-i ʿanḳādur** āşiyāne aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2573). [burc-i ʿanḳā, -dur]*

burc-i delv: *Kova burcu.*

1. Çıḳdı çāhdan çü Yūsuf-ı ḫāver / Menzili **burc-i delv** oldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [burc-i delv,]*

burc-i gevher-i aḫter: *İnci, mücevher yıldızının burcu.*

1. Defʿi bir dürc açdı pür-gevher / Dürci ṣan **burc-i gevher-i aḫter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [burc-i gevher-i aḫter,]*

burc-ı ḥüsn: *Güzellik burcu, güzellik yıldızı.*

1. Ḫūblıḳ içre bī-naẓīrüz biz / **Burc-ı ḥüsne** meh-i münīrüz biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [burc-ı ḥüsn, -e]*

burc-i işḥāḳı: *Hz. İshak'ın burcu II Hz. İshak'ın tarafı, nezdi.*

1. Çün ẓuhūr étdi ḥüsn-i işraḳı / Pür-şeref étdi **burc-i İşḥāḳı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 440). [burc-i işḥāḳı, -ı]*

burc-ı ʿişmet: *Doğruluk, dürüstlük burcu; doğruluk, dürüstlük yıldızı.*

1. Māh-ı Kenʿān çün ol nasīḥātden / Zāyil olmadı **burc-ı ʿişmetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4861). [burc-ı ʿişmet, -den]*

burc-ı ḳaṣr: *Sarayın burcu, en yüksek yeri.*

1. **Burc-ı ḳaṣrumda** ola tābende / Baña ferzend ola şehe bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3423). [burc-ı ḳaṣr, -um, -da]*

burc-i ḳaṣr-ı dārāyī: *Darayi'nin sarayının burcu, kulesi (Darayi': İran'ın Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdārıdır.).*

1. Bedeni **burc-i ḳaṣr-ı Dārāyī** / Ṣan ki mermer sütūn-durur pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2984). [burc-i ḳaṣr-ı dārāyī,]*

burc-ı sa'd: *Uğurlu, kutlu burç (yıldız).*

1. K'iy sitārem neçün aġarmazsın / Gāh geh **burc-ı sa'de** varmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [burc-ı sa'd, -e]*

burc-i şevket: *Büyüklük, yücelik burcu II yüce makam, yüksek mertebe.*

1. Ger bu-y-ise ʿazīz-i taḫt olasın / **Burc-i şevketde** ehl-i baḫt olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [burc-i şevket,]*

bürehne: *Çıplak, açık, yalın.*

1. Baʿżı ʿışḳından oldı sevdāyī / Ser ü pāyı **bürehne** rüsvāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [bürehne,]*

bürhān: *Delil, ispat, kanıt.*

1. Bende olmaduġına bu ḥūrī / Bize **bürhān** yiter yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [bürhān,]*
2. Ḥüsni iʿcāzına anuñ **bürhān** / Yed-i beyżāsı kāfi-y-idi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [bürhān,]*

burḳaʿ: *Örtü, peçe.*

1. Cevherī ṣandal üzre serv-i revān / Oturup **burḳaʿın** götürdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [burḳaʿın, -ın]*
2. Çekdiler mūzesini pāyinden / Aldılar **burḳaʿını** ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 843). [burḳaʿını, -ı, -n, -ı]*
3. Boynı boş heykel-i muraṣṣaʿdan / Yüz açuḳ zer-nigār **burḳaʿdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5352). [burḳaʿdan, -dan]*
4. Aşmasa **burḳa**ʿını dīdāra / Şuʿlesi düşer-idi divāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 540). [burḳaʿını, -ı, -n, -ı]*

burḳaʿ aṣ: *Yüzü peçeyle, çarşafla örtmek.*

1. Ḳondurup Mālik anı dārına / **Burḳaʿ aṣdı** ḳamer ʿiẕārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [burḳaʿaṣ, -dı]*

burūc-ı ʿāliye: *Yüksek, yüce kale burçları.*

1. Ṣan yıḳılmış **burūc-ı ʿāliyedür** / Ya-ḫōd iʿcāz-i naḫl-i ḫāviyedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2015). [burūc-ı ʿāliye, -dür]*

burūc-ı sünbüle: *Başak kuleleri, depoları; tahıl ambarları.*

1. Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı ġulġuleden / Tā ṭolınca **burūc-ı sünbüleden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5664). [burūc-ı sünbüle, -den]*

būs u kenār: *Öpme ve kucaklama.*

1. Gelse āḫir miyāna **būs u kenār** / Bulmaz eşkāl-i kāra yine kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [būs ü kenār,]*
2. Çünki gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / Geldi evvel miyāna **būs u kenār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [būs ü kenār,]*

būse: *Öpme, öpücük.*

1. Çün bu resme münaḳḳaş oldı o dār / Der ü dīvāra ṭoldı **būse** kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [būse,]*
2. Anı bir yérde bu kenār eyler / Ol buña **buseler** niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [buseler, -ler]*

būse: *Öpücük II şarap.*

1. Dehenüñ **būseden** muḳaffal ola / Bu éki ḳufla keşfüm evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [būseden, -den]*

būse-i laʿl-i yār: *Sevgilinin kırmızı dudağını öpmek.*

1. **Būse-i laʿl-i yār** ola ḳuvveti / Nūşı ola şarāb-ı yāḳūtī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3876). [būse-i laʿl-i yār,]*

Buṣrā: *Hz. Yusuf'u kuyudan çıkaran köle.*

1. Bir ḳulı var-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle ḫiẕmetde cüst adı **Buṣrā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [buṣrā,]*
2. Çün beşāret ümidi geldi dile / Aldı **Buṣrayı** kendü-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [buṣrayı, -y, -ı]*

3. Dédi **Buşrāya** iy girān-māye / Sen de zōr eyle bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [buşrāya, -y, -a]*
4. Bu beşāret deminde ol ḫōş-rā / Dédi heza gulam ya **Buşra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [buşra,]*

büşrā: *Müjde, iyi haber.*

1. Vérdi pirāhenin Yehūdāya / Étdi ḫōş-rāy ṣaldı **büşrāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6080). [büşrāya, -y, -a]*

būstān: *Bahçe II Sevgilinin bulunduğu yer.*

1. K'iy gülin yitüren gülistāndan / Servüñ eksildi miydi **bustāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [bustāndan, -dan]*

būstān: *Bağ, bahçe.*

1. Ḥüsni **bustānı** nūr u ruḫleri nūr / Sā'idi ṣanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [bustānı, -ı]*
2. Ḳurıyup cümle bāġıla **bustān** / Bī-fer olmışdı bāġ-ı meyve-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2248). [bustān,]*
3. Sāye-i ḳaddidür bu naḫlistān / Eşer-i ḫaddidür biten **bustān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2259). [bustān,]*
4. Dāstān **būstān** destānı / Bu rivāyetden étdi elḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [būstān,]*
5. Dédi anı görüp bir ehl-i zebān / Ne güzel bāġbān ne ḫōş **bustān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [bustān,]*
6. Bitürür illa tāze **būstānı** / Ṣan ki dūşize ḥüsn pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [būstānı, -ı]*
7. Bunca destān ki étdi bī-destān / 'İşmeti tāzelendi çün **būstān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [būstān,]*
8. Ḫurrem ét **būstān** sarāyını gel / Ḳul édin Mışr pādşāhını gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [būstān,]*
9. Niçe ditrersin üstine çün bīd / **Būstān**umda yaraşur bu ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512). [būstānumda, -um, -da]*
10. Géydi gül yüzlüler gülistānī / Hüsn ü ḫulḳuñ bezendi **būstānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 572). [būstānı, -ı]*

būstān: *Çiçek bahçesi, güzel kokulu çiçeklerle dolu yer, bostan. (Sevgilinin yüzü bağlamında.).*

1. El-vidā' iy cemāli **bustānum** / El-vidā' iy yüzi gülsitānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [bustānum, -um]*

būstān: *Bağ, bahçe. (Bir kimsenin yetiştiği sevgi, muhabbet ortamı bağlamında.).*

1. Ol güli kim bitürdi **bustānuñ** / Yaġup üstine bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [bustānuñ, -uñ]*

būstān: *Bağ, bahçe; neşe, eğlence yeri.*

1. Yārsuz baña baġ zjndāndur / Ḳa'r-ı zindān anuñla **būstāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5039). [būstāndur, -dur]*

būstān-ı ümmīd: *Ümit, umut bahçesi.*

1. Gösterür **būstān-ı ümmīdi** / Ḥāşılı berg ü bār-i nevmīdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3059). [būstān-ı ümmīd, -i]*

bustān-sarāy: *Bahçe içinde bulunan köşk.*

1. Buyruġ étdi ki serv-i rāst hemīn / Éde **bustān-sarāyını tezyīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5225). [bustān-sarāyını, -ı, -n, -ı]*

bustān-sarāy-ı şāh: *Padişahın has bahçesi; Padişahın yanı.*

1. Tā ki **bustān-sarāy-ı şāha** ire / Ḳurbet-i ḫażret-i İlāha ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5229). [bustān-sarāy-ı şāh, -a]*

büt: *Put gibi güzel olan (sevgili).*

1. Bunlaruñ fikri mekr ü destanlar / Yüzde **büt** dînde büt-perestānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [büt,]*

büt: *Put; eski dinlerde, kendisine tapınılan bir ilâhı veya ilâhların bâzı niteliklerini temsil etmek üzere yapılmış resim ve heykel.*

1. Niçe bir ire ḫaṭıruma şikest / Böyle dédi vü urdı ol **büte** dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [büte, -e]*
2. **Bütüni** çün şikeste eyledi cüst / Ḫaḳ anuñ her şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [bütüni, -ün, -i]*
3. **Büt** ü büt-ḫāne pür cemālüñ-ile / Cümle ʿālem ṭolu kemālün-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [büt,]*
4. Şevḳden bir géce gelüp vecde / **Büti** öñinde eyledi secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [büti, -i]*
5. Her biri **büt** ṣımış kesüp zünnār / Sübḥa olmış elinde rişte-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [büt,]*
6. Ṭoldı her gūşe mescid ü miḥrāb / **Büt** uvandı kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716).[büt]*

büte ṭap: *Puta tapmak; putu ilah kabul etmek.*

1. Nefsüme çoḳ cefālar eylemişem / **Büte ṭapup** ḫatālar eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5455). [büte ṭap, -up]*

büt-hāne: *Puthane, putperest mabedi.*

1. Büt ü **büt-ḫāne** pür cemālüñ-ile / Cümle ʿālem ṭolu kemālün-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [büt-ḫāne,]*

büt-i çīn: *Çin putu; çinin put gibi güzel kızları. (Put gibi güzel sevgili bağlamında.)*

1. Eyledi ḳapuyı Semerḳandī / Tā **büt-i Çīnüñ** ola pā-bendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4366). [büt-i çīn, -üñ]*

büt-i firengi: *Put gibi güzel yabancı kızlar.*

1. Çenge çeng urdı Rūmī çengīler / Raḳsa girdi **büt-i Firengiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3033). [büt-i firengi, -ler]*

büt-i şeng: *İşveli put (gibi güzel sevgili) (Züleyha).*

1. Tā bu nīreng-i renge ol **büt-i şeng** / Meyl édüp ola kendüye hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [büt-i şeng,]*

büt-i sengīn: *Taştan yapılmış put.*

1. Olmasa sırr-ı ṣemme vechu'llāh / **Büt-i sengīne** kim dér-idi ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5452). [büt-i sengīn, -e]*

büt-i zerrīn-külāh: *Altın külahlı, taçlı put (gibi güzel sevgili) (Hz. Yusuf).*

1. **Büt-i zerrīn-külāh** ü dibā-pūş / Ḫüsni öñinde māh ḥalḳa be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3707). [büt-i zerrīn-külāh,]*

büt-perest: *Putperest, puta tapan.*

1. İy göñül **büt-perest**-iken Mālik / Ḥaḳḳ anı étdi Yūsufa mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [büt-perest-iken, -iken]*
2. Cānumı niçe **büt-perest** éderem / Seni dil gibi pür-şikest éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [büt-perest,]*

büt-perestān: *Puta tapanlar.*

1. Bunlaruñ fikri mekr ü destanlar / Yüzde büt dīnde **büt-perestānlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [büt-perestānlar, -lar]*

būy: *Koku; sevgilinin kokusu.*

1. Ṭoldı āfāḳa **būyı** ol ḫᵛānuñ / Ṭuydılar lezzetini īmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). *[būyı, -ı]*
2. Ḳanḳı serve baḳam çü boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü **būyuñ** añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [būyuñ, -un]*
3. Ḳoḳup andan ġazālımun **būyın** / Göreyin dem-be dem anuñ rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [būyın, -ı, -n]*
4. Ḳavli ʿİbrānī fiʿli raḥmānī / Rūyı rūḥāni **būyı** reyḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [būyı, -ı]*
5. Éki yüz ṭabla vérdi pür-nāfe / İrişür **būyı** ḳāfdan ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [būyı, -ı]*
6. Ṭuysa gül **būyını** diler ki ire / İrişecek güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [būyını, -ı, -n, -ı]*
7. Dām-i ʿaḳl-ıdı farḳınuñ mūyı / Farḳ olmazdı müşkden **būyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2337). [būyı, -ı]*
8. Bülbül olmışdı mest ġulġulden / **Būy** életmiş meger ṣabā gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [būy,]*
9. Ẓāhirinde ne **būy** ḳaldı ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [būy,]*
10. Zülfinüñ **būyıdur** bu reyḥānlar / Eser-i rūyıdur gülistānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2262). [būyıdur, -ı, -dur]*
11. Āferīnler yaradana anı / Ki ḳoḳan vérdi **būyına** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [būyına, -ı, -n, -a]*
12. Dāyimā vaṣl-içün ḳılan mūya / Ḳāniʿ olmaz mı bir nefes **būya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [būya, -a]*
13. Hem-dem olmayan ādem ol mūya / Ṭañını inkār éderse bu **būya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [būya, -a]*
14. Ḳāniʿ-iken bu **būya** haẕret-i pīr / Nāgehān geldi köñleg-ile beşīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [būya, -a]*
15. Ḥaḳḳ saña sünbül étdi bir mūyı / Çīn içine düşerse ger **būyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [būyı, -ı]*
16. **Būyı** ḫōş bū édüp dimāġın anuñ / Sākin eylerdi şevḳ-i dāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [būyı, -ı]*
17. Misk **būyını** ḳoḳmayan miskīn / Étdi dāmān için çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [būyını, -ı, -n, -ı]*
18. Ḳolını yaṣduġ eyleyüp yüzine / **Būyı-**y-ıla getürdi kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5558). [būyı-y-ıia, -ı, -y, -ıla]*

būy: *Koku (Allah'ın emriyle Cebrail'in cennetten Hz. Yusuf'a getirdiği elmanın kokusu bağlamında.).*

1. Gördi **būy-ıla** çün beḳa bāġın / Kesdi cāndan revān fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [būy-ıla, -ıla]*
2. Yūsuf ol **būya** vérdi çün cānı / Ṭoldı ʿālem muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [būya, -a]*

būy: *Boy pos, endam.*

1. Sevmez-iseñ cemal-i rūyın anuñ / Göñlüñ almazsa reng ü **būyın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [būyın, -ın]*

būy-bend ét: *Koku bağlamak, koku vermek.*

1. Sünbüli müşke **būy-bend étdi** / Siḥr-ile dillere kemend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4327). [būy-bend ét, -di]*

bū-yı bed vér: *Kötü koku saçmak; şahsiyetini, adını kötüye çıkartmak.*

1. Et ü dırnaḳ arasına girme / Pāḳ ẕātūna **bū-yı bed vérme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 495). [bū-yı bed vér, -me]*

bū-yı çāvūş: *Komutanın kokusu (Hz. Yusuf'un emrindeki komutan bağlamında).*

1. Dér-idi geldi **bū-yı çāvūşı** / Ṭoldı ṣavt-ı beşīr cān-gūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5404). [bū-yı çāvūş, -ı]*

bū-yı dil-dār: *Sevgilinin kokusu.*

1. Her ne de bulsa **bū-yı dil-dārı** / Ḳoḳup eylerdi āh-ıla zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4966). [bū-yı dil-dār, -ı]*

bū-yi dürūġ ol: *Yalan emaresi, izi olmak.*

1. Her ne sözde ki **ola bū-yi dürūġ** / Görmez ehl-i baṣiret anda fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184). [bū-yi dürūġ ol,]*

bū-yı gīsū: *Saçın kokusu II Sevgilinin misk gibi kokan saçlarının kokusu.*

1. İreli Çīne **bū-yı gīsūsı** / Müşk-efşān olupdur āhūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3495). [bū-yı gīsū, -sı]*

būy-ı gül: *Gül kokusu.*

Būy-ı gülden urur demi bülbül / Dāmdur aña nükhet-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3168). [būy-ı gül, -den]*

bū-yı gülşen: *Gül bahçesi kokusu. (Hz. İbrahim ateşe atıldığında ateşin olduğu yerin gül bahçesine dönmesi bağlamında.).*

1. Cevherümüñ şerīf-i ma'deniy'çün / Dem-i āteşde **bū-yı gülşeniy'çün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4459). [bū-yı gülşen, -i, -y, -çün]*

bū-yi lutf: *Lütuf, yardım kokusu. II Yardım belirtisi.*

1. **Bū-yi luṭfuñ** çemende ġonça-güşāy / Nefeḫātuñ bedende rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3218). [bū-yi lutf, -uñ]*

bū-yı müşgīn: *Misk kokusu.*

1. Bu ġazāluñ kesildi çün nāfı / **Bū-yı müşgīn** pür étdi etrafı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [bū-yı müşgīn,]*

bū-yı müşk-i tatār: *Tatar miskinin kokusu; sevgilinin kokusu.*

1. Her ne menzilde kim ola o nigār / Ṭolar eṭrāfı **bū-yı müşk-i Tatār** *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [bū-yı müşk-i tatār,]

<u>būy-i mūy:</u> *Saçın kokusu.*

1. Oldı meşşāta olˁarūsa nesīm / **Būy-i mūy**-ile ṭoldı heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [būy-i mūy, -ile]*

<u>bū-yı nāfe-i çīn:</u> *Çin nafesinin, miskinin kokusu. (Nafe: Çin taraflarında yaşayan, misk āhûsu denen bir ceylān türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese.).*

1. Étdi zülfin girih girih çīn çīn / Ṭutdı eṭrāfı **bū-yı nāfe-i Çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4326). [bū-yı nāfe-i çīn,]*

<u>bū-yi sürūr:</u> *Sevinç emaresi, sevinç ümidi.*

1. Iżṭırāb-ıla ḳaldı gétdi ḥużūr / Ḳalmadı sīnesinde **bū-yi sürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1092). [bū-yi sürūr,]*

<u>bū-yı vatan:</u> *Vatan, memleket kokusu (Vatan özlemi bağlamında).*

1. Gönline toldı ārzū-yı vatan / Cānı maġzın pür étdi **bū-yı vatan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 476). [bū-yı vatan,]*

<u>bū-yı vişāl:</u> *Kavuşma kokusu.*

1. Bir seher kim resūl-i bād-i şimāl / ‘Aşıḳa éltür-idi **bū-yı vişāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2803). [bū-yı vişāl,]*

<u>bū-yı yār:</u> *Sevgilinin kokusu.*

1. Kimesne cemˁ édemez ˁışḳ odı’yla yüz şuyını / Hevā-yı ˁārı ḳosun her ki **bū-yı yār** ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [bū-yı yār,]*

<u>bū-yı Yūsuf:</u> *Hz. Yûsuf’un kokusu.*

1. **Bū-yı Yūsufla** mest olup cānı / Her biri yére urdı pālānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1598). [bū-yı Yūsuf, -la]*
2. Andan alurdı **bū-yı Yūsufı** dil / Anda görürdi rū-yı Yūsufı dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [bū-yı Yūsuf, -ı]*
3. **Bū-yı Yūsuf**dan irdi baña şemīm / Sünbülini ṭaġıtdı gibi nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [bū-yı Yūsuf, -dan]*

<u>bū-yi zülf:</u> *Saç kokusu; sevgilinin saçının kokusu.*

1. Ki anı ḫāk-i pāyi ˁanber éder / **Bū-yi zülfi** pāyi muˁanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [bū-yi zülf, -i]*

<u>būyın al:</u> *Kokusunu almak.*

1. Pīrehen **būyın** andan **aldı** revān / Ol beşīrüñ beşīri oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [būyın al, -dı]*

<u>buyruġ:</u> *Buyruk, emir, hüküm.*

1. Milk-i Maġribde var-ıdı bir şāh / Rām-ıdı **buyruġına** milk ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [buyruġına, --ı, --n, --a]*
2. Ḳurd éşidüp bu **buyruġı** ṭurdı / Ḳuyruġ üstine geldi oturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [buyrıġı, -ı]*

<u>buyruġ ét:</u> *Emretmek, bir iş için maiyetindekilere talimat vermek.*

1. **Buyruġ étdi** ki serv-i rāst hemīn / Éde bustān-sarāyını tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5225). [buyruġ ét, -di]*
2. Taḫt-ı zerrīne géçdi şeh yérine / Sipehüñ **buyruġ étdi** her birine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [buyruġ ét, -di]*
3. Yūsufa çünki ḥażret-i Fettāḥ / **Buyruġ étdi** ki éde ʿaḳd-i nikāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5532). [buyruġ ét, -di]*
4. **Buyruḳ étdi** şubānlarına revān / Bir süri ḳuzı ḥāżır oldu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [buyruḳ ét, -di]*

büyük: *Büyük, yüce.*

1. Anuñ aṣḥābı-y-ıçun āli-y-içün / Yüce ḳadri **büyük** kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [büyük,]*

büyüklüg: *Büyüklük II büyüklenme, kibirlenme.*

1. Şecer-i gül gibi **büyüklügi** ḳo / Tā ki gül gibi olasın ḫōş-bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [büyüklügi, -i]*

buyur: Söylemek; bildirmek, haber vermek.

Faḫr-i ʿālem **buyurdı** kim maẓlūm / Çün duʿā' éde aña dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

1. **Buyur** ol ḫūniyi şikār édelüm / Getürüp ḥāli āşkār édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [buyur,]*
2. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü yıl / **Buyuruñ** kim ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [buyuruñ, -uñ]*
3. Saña ışmarladum ġarāmetini / Her ne-y-ise **buyur** siyāsetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4896). [buyur,]*
4. Ġażab étdi **buyurdı** cellāda / Ḥadd-i bī-ḥadd ura ol āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [buyurdı, -dı]*
5. Bes Zelīḫā **buyurdı** dāyesine / Vara yalvara ʿömri māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [buyurdı, -dı]*
6. Bir'ki ḫādimlere **buyurdı** revān / Sīmini zerden étdiler ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [buyurdı, -dı]*
7. Böyle déyüp **buyurdı** serhenge / Élte bunları maḥbes-i tenge *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [buyurdı, -dı]*

buyurun: *Bir işin yapılması veya tamamlanması için söylenen teşvik sözü.*

1. Żaʿf-ile olmadın bu ḫaste yebāb / **Buyuruñ** ʿarż-ı ḥāle şāfī cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [buyuruñ,]*

C-c

cā: *Yer, mekan; makam.*

1. Cānda sen dilde cān beden dile **cā** / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [cā,]*

cā-be-cā: *Yer yer, ara ara.*

1. **Cā-be-cā** yazsun anda ehl-i nuḳūş / Ṭapuñı Yūsuf-ıla hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [cā-be-cā,]*
2. **Cā-be-cā** ruḫlarına ḫāl étdi / Yaʿni dildāra ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [cā-be-cā,]*

cābir: *Cebreden, zorlayan; bir işi zorla yaptıran.*

1. Devr ezelden bu ḥāle dāyirdür / Cevrini bilmez ol ki **cābirdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5787). [cābirdür, -dür]*

ca'd: *Kıvırcık.*

1. **Ca'd-ıla** ṣan zirih çü mū-yı Ḥabeş / Çīndür çīn-i zülfi dilber-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [ca'd-ıla, -ıla]*

Cād: *Yakub peygamberin oğullarından birinin adı.*

1. Her biri ḥüsn içinde şems ü ḳamer / Birisi **Cād** ü birisi Āşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434). [cād,]*

ca'd: *Kıvırcık (menekşe).*

1. Tāb vermiş benefşe **ca'dına** bād / Sünbülüñ ṭurrasına ʿuḳde güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [ca'dına, -ı, -n, -a]*

cādū-yı dil-firīb: *Çok güzel, gönül aldatan, cazibeli göz; sevgilinin gözleri.*

1. Éki **cādū-yı dil-firībüñ**-içün / Ruḫ-i zībāda luṭf u zībüñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4442). [cādū-yı dil-firīb, -üñ, -içün]*

cāḥid: *Bile bile inkar eden, inatçı (kimse).*

1. Ḳalb-i kāfir ne ṭurfa cāmiddür / Sevmez ol ḥüsni belki **cāḥid**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267). [cāḥiddür, -dür]*

cāhil: *Akılsız, şuursuz; kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.*

1. **Cāhilüñ** çün hemān gözetdügi ḥāl / Éder anı te'essüf istiḳbal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1166). [cāhilüñ, -üñ]*
2. Çün éşitdi bu ḥāli ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña iy **cāhil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [cāhil,]*

cāhil ol: *Cahil, bilgisiz olan kişi.*

1. Pāresin pāreler mi ʿāḳil olan / Ḳaṣd éder kendüzine **cāhil olan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [cāhil ol, -an]*

caḥīm ol: *Cehennem (gibi) olmak (Aşırı sıcakların olması ve kuraklığın baş göstermesi bağlamında.)*

1. İssiden gerçi ʿālem **oldı caḥīm** / Bir içim yoḳ velī içinde ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [caḥīm ol, -dı]*

cām: *Kadeh II şarap*

1. Gūşı-y-ıla kelāmını gūş ét / **Cām**ı-y-ıla şarābını nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 354). [cāmı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
2. Oldı çün yandı ḥasret odı temām / Sīne ḥammām ü dīde rengīn **cām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [cām,]*
3. Dédi kim rām ola dil-ārāmuñ / Laʿli leb-ber-leb eyleye **cāmuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4991). [cāmuñ, -uñ]*
4. Cānı olmışdı dürd-i derd-āşām / Eşki gül-gūn şarāb ü gözleri **cām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [cām,]*

5. Böyle şīrīn-dürür senüñ **cāmuñ** / Ḫusrev ola ya Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [cāmuñ, -uñ]*
6. Nūş éderken bu şevḳ-ıla **cāmı** / Nāgehān irdi müjde peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [cāmı, -ı]*
7. Cām içüp ḳodıʿārı şerm-ile / Oḳudı yāri bāde germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [cām,]*

cām: *Kadeh (Sevgilinin dudağı bağlamında.)*

1. Lebleri **cāmı-y-ıla** ser-mest ol / Furṣat el vérse vaṣla hem-dest ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3917). [cāmı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

cām: *Cam, pencere.*

1. Cüssede başı ḳubbe-i ḥammām / Gözleri anda gūyiyā éki **cām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [cām,]*
2. Ferşi ṭaʿn étdi ʿarş-ı aʿlāya / Ḳubbesi **cāmı** mihr-ile aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [cāmı, -ı]*
3. Revzeni **cāmı** māh-tāb-ı cihān / Şemsesi ʿaksi şems-i tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [cāmı, -ı]*

cāme: *Elbise, çamaşır, giyecek şey*

1. Dédiler çün biz eyledük seyrān / Ḳaldı ol **cāmemüz** ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [cāmemüz, -müz]*
2. Étdi teşrīf ṭavḳ u **cāme-y-ile** / Élçi ṣaldı ʿazīzenāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [cāme-y-ile, -y, -ile]*
3. Zīnet ét zer-nigār **cāme-y-ile** / Ser-bülend eyle terʿimāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4934). [cāme-y-ile, -y, -ile]*
4. Mihr-ile açdı mühr-i mefreşini / **Cāmenüñ** vérdi aña zerkeşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [cāmenüñ, -nüñ]*
5. Géydi çün zer-nigār **cāmesini** / Ḳapdı māhuñ felekʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [cāmesini, -si, -n, -i]*
6. Vérdi hem **cāmeler** dü ṣad mefreş / Cevher-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [cāmeler, -ler]*
7. Ṣabr édüñ tā ki vara ḥamāma / Yuna endāmı géye ḫōş **cāme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [cāme,]*
8. Ḳalmadı ḥāceti çü ḥammāma / Géydi luṭf-ıla gül gibi **cāme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [cāme,]*
9. Nice **cāme** ḳabā-yı zer-keş-idi / Ne ḳabā ḥulle-i münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3297). [cāme,]*
10. Çāk édüp her birisi **cāme**sini / Atdı başdan yéreʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [cāmesini, -s, -i, -n, -i]*

cāme: *Elbise II huy, karakter.*

1. Yu yaşuñla bu ḥarfi nāmeñden / Sil selāmet yaşını **cāmeñden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [cāmeñden, -ñ, -den]*

cāme çāk ét: *Elbise, gömlek yırtmak; üstünü başını yırtmak. (Dert, elem içinde olmak bağlamında.)*

1. Gāh gül gibi **cāme çāk éderem** / Geh yérüm cürʿa gibi ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [cāme çāk ét, -er, -em]*

cāme-hʾāb: *Yatak, uyumak veya dinlenmek için üzerine veya içine yatılan şey.*

1. Turdı Yaʿḳūb **cāme-ḫʾāb**ından / Āh èdti felek şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 764). [cāme-ḫʾābından, -ı, -n, -dan]*

2. Dilerem ḳoma tāb içinde beni / Rāḥat ét **cāme-ḫʷāb** içinde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [cāme-ḫāb,]*

cāme-i müşa'şa' : *Süslü, gösterişli elbise.*

1. Sünbülin müşk-ile mülemma' édüp / Ḥullesin **cāme-i müşa'şa' édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2230). [cāme-i müşa'şa' ét, -üp]*

Cāmī: *Molla Cāmî: İran'ın 15. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir ve ālim şairi.*

1. Şalmış-ıdum bu niyette ḳurʿa / **Cāmī**den irdi nāgehān cürʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). [cāmīden, -den]*

cām-ı aḥḍar: *Yeşil kadeh; gökyüzü*

1. Müdām içürdügi bāde yérine baña felek / Müdām ḫūn-i ciger oldı **cām-ı aḫḍar**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [cām-ı aḫḍar,]*

cām-ı cem: *Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cemʿin içki kadehi II şarap, şarap kadehi.*

1. Kimi pür-laʿl **cām-ı Cem** gibi / Pür-güher baʿżı ḳaʿr-ı yem gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [cām-ı cem,]*
2. Ferşi Bāġ-i İrem gibi gülşen / Ḳubbesi **cām-ı Cem** gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [cām-ı cem,]*
3. Şāhlar mest **cām-ı Cemlerden** / Ṭoldı yér ʿālemi ʿalemlerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [cām-ı cem, -ler, -den]*

cām-ı çeşm: *Göz kadehi II âşığın gözü.*

1. Mā-ḥażar eyleyüp ciger-ḫūnın / Pür édüp **cām-ı çeşmi** gül-gūnın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3195). [cām-ı çeşm, -i]*

cām-ı cevher: *Cevherin camı; elmas, yakut vb. değerli taşların cama benzeyen yapısı.*

1. Ne bilür **cām-ı cevheri** ḫazzāf / Anı ya Cem bilür yā-ḫōd ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [cām-ı cevher, -i]*

cām-ı faẓl: *Fazilet, ihsan, yardım şarabı; Allah'ın lütfu.*

1. **Cām-ı faẓluñla** her ki mest oldı / Bāṭılı ḳodı Ḥaḳḳ-perest oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5454). [cām-ı faẓl, -uñ, -la]*

cām-ı gītī-nümā: *Dünyayı gösteren kadeh. (Gönül bağlamında.) (İçine bakıldığı zaman dünyada olup biten her şeyin görüldüğüne inanılan cām-ı Cem, İran ve Türk edebiyatlarında cām-ı cihān-ārā (dünyayı süsleyen kadeh), cām-ı cihān-nümā (dünyayı gösteren kadeh), cām-ı cihān-bîn (dünyayı gören kadeh), cām-ı gîtî-nümā (dünyayı gösteren kadeh) adlarıyla da anılır.)*

1. **Cām-ı gītī-nümā** olur cānı / Fehm éder niçe rāz-ı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3677). [cām-ı gītī-nümā,]*

cām-ı ḫʷāb: *Uyku kadehi; uyku şarabı.*

1. Nergesin **cām-ı ḫʷāb** mest étmiş / Sünbülin ġonça pür-şikest étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2420). [cām-ı ḫʷāb,]*

cām-ı ḳalb: *Kalp kadehi; gönül kadehi.*

1. Yūsufuñ **cām-ı ḳalbi** ṣāfī-y-idi / Keremi vü vefāsı vāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [cām-ı ḳalb, -i]*

cām-ı laʿl: *(Sevgilinin) dudağının şarabı.*

1. **Cām-ı laʿlüm** müdām ola nūşuñ / Serv-i ḳaddüm ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4464). [cām-ı laʿl, -üm]*

cām-ı şebāne: *Geceden kalma kadeh II geceden kalma, bayat şarap.*

1. ʿIşḳ ile belki bī-ḫōd oldı ne ḫᵛāb / Etdi **cām-ı şebāne** mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [cām-ı şebāne,]*

cām-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un kadehi.*

1. **Cām-ı Yūsufdan** içdi ṣahbāyı / Bildi keyfiyyet-i Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4782). [cām-ı Yūsuf, -dan]*

cāmid: *Cansız, ruhsuz.*

1. Ḳalb-i kāfir ne ṭurfa **cāmid**dür / Sevmez ol ḥüsni belki cāḥiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267). [cāmiddür, -dür]*

cāmi'-i ḥüsn: *Güzellik camisi, güzelliklerin toplandığı yer; sevgilinin vücudu.*

1. **Cāmi'-i ḥüsni** ol dem oldı ḫarāb / Ki imām üzre düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [cāmi'-i ḥüsn, -i]*

cāmi'-i Kurʿān: *Kuranı (tek kitap ḥālinde) toplayan (Hz. Osman).*

1. Mecmaʿ-i faẕl ü **cāmi'-i Ḳurʿān** / Şehsüvār-ı vilāyet-i 'irfān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 291). [cāmi'-i Ḳurʿān,]*

cami'ü'l-ceyş: *Asker, ordu toplayan II orduya sahip.*

1. Birisi pādşāh-ı kişver-i Şām / **Cami'ü'l-ceyş** ü rāfi'ü'l-aʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2830). [cami'ü'l-ceyş,]*

cān: *İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek*

1. Ol bahāruñ çiçeklerin dérelüm / Dil ü **cāna** hediyyeler vérelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5038). [cāna, -a]*
2. Ġālib olduḳca şevḳ-i dil **cāna** / Deñeyüp söyler-idi zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5082). [cāna, -a]*
3. Eyle ulaşdı aña derd ü belā / Ki anı **cān** u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [cān,]*
4. Eyle bilişdi derd-i cānāne / K'oldı **cān** ü cihāna bī-gāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [cān,]*
5. Her ki senden ḫaber getürse baña / Zer nedür **cān** ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [cān,]*
6. Gördi hem yédi tāze ter-ḫūşe / **Cāna** leẕẕet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [cāna, -a]*
7. Yédi yıl gele ṣoñra gey ḳatı teng / Etmek oḳından ire **cāna** ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [cāna, -a]*
8. Ola anda ʿAzīz-i Mışr-ı vücūd / Ten ü **cān** éde ḫażretine sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [cān,]*
9. Ḳaʿr-ı zindāndan anuñ-ıçun o **cān** / Ḳabr içinden nite ki rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [cān,]*

10. Ḫaṭırın ṣordı ḳahr-ı zindāndan / Hem-zebān oldı hem-dil ü **cāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [cāndan, -dan]*
11. Sīnesi pür-hevā-yı Yūsuf-ıdı / **Cān**-ıla mübtelā-yı Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5308). [cān-ıla, -ıla]*
12. Ki vérüp varumı bahāña senüñ / **Cānı** vaḳf étmişem hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [cānı, -ı]*
13. **Cānını** leẕẕet-i ḫiṭāb-ı ḥabīb / ʿaḳl u dil ʿāleminden étdi ġarib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5488). [cānını, -ı, -n, -ı]*
14. Eyle sevdi anı dil ü **cānı** / Rāḥat olmazdı görmese anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [cānı, -ı]*
15. **Cān** u gönli velī Zelīḫanuñ / ʿāşıḳı olmış-ıdı Mevlānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605). [cān,]*
16. Her sütūn üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / **Cāndan** artuḳ teninde yoḳ noḳşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [cāndan, -dan]*
17. Āferīn ol cemāle kim anı / Görenüñ pür-ṣafā olur **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [cānı, -ı]*
18. Çün ḥased ḳavsi ata tīr-i naẓar / Yarasına ne **cān** döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [cān,]*
19. Ṭāsdan tasa dutdı **cānlarını** / Çün ʿiyān eyledi nihānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5907). [cānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
20. Yoḫsa Mışr ehline żarar irişür / **Cāna** ol naʿradan seḥer irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [cāna, -a]*
21. Çāre ḳalmadı éde **cānı** ʿalīl / Meger eyleye yine sabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5944).. [cānı, -ı]*
22. Fāriġam baḳmazam fürūġuñuza / Ṭoydı **cānum** dilüm dürūġuñuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [cānum, -um]*
23. Aña kim **cānı** ʿışḳa me'vādur / Ġamdan ölmek eleẕẕ-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [cānı, -ı]*
24. Baña ol bī-nişānumı bulıvér / Ten helāk oldı **cānumı** bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [cānumı, -um, -ı]*
25. Bād-i āfet yitürmedin **cānı** / Koḳayın bulıvér o reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [cānı, -ı]*
26. Dūr étme bu **cānı** Yūsufdan / Evvel al belki anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [cānı, -ı]*
27. Bulmayam tā ki **cānı** Yūsufsuz / Görmeyem bu cihānı Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [cānı, -ı]*
28. Döyemez bu muṣibete **cānı** / Kendü ḥāline ḳoyalum anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6216). [cānı, -ı]*
29. **Cānı** terk-i ġam-ı cihān étdi / ʿazm-i iḳlim-i lā-mekān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6230). [cānı, -ı]*
30. Çoḳ aradı o **cān** ü dil-i ḳūtın / Bulmadı ne tenin ne tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [cān,]*
31. İlla yanduḳça **cānınuñ** dögüni / Depesinden çıḳar-ıdı tütüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [cānınuñ, -ı, -nuñ]*
32. Bende eblaḳ gibi siyeh-baḫtam / **Cān**-ıla gerçi ʿışḳına taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [cān-ıla, -ıla]*
33. **Cānına** eyleyüp bu āsībi / Dédi ʿāşıḳlaruñ budur sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [cānına, -ı, -n, -a]*
34. Dār-ı dünyāda olmasa āfāt / **Cān**a ʻillet yeter benuʻl-ʿallāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [cāna, -a]*
35. ʿāşıḳ-āne yitürdi evvel özin / Ṣoñra cānāna dikdi **cānı** gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [cānı, -ı]*

36. Gevher oldur ki tende cānı ola / **Cān** odur dilber-i nihānī ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [cān,]*
37. Çün Zeliḫā édeydi Yūsufı zeyn / Ḥāṣıl eylerdi **cana** ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [cāna, -a]*
38. Alsa Yūsuf eline tīr ü kemān / Bulsa **cānın** édeydi aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [cānın, -ın]*
39. Ne sarāyında buldı göñli güşād / Ne çemen seyri étdi **cānını** şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [cānını, -ı, -n, -ı]*
40. **Cāna** tīr urdılar kemānı nihān / Yoḳ kemāne gümān ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [cāna, -a]*
41. Siḥir urduñ bu ḫaste **cāna** seḥer / Vérdüñ oḳ gibi çünki ṭoġrı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [cāna, -a]*
42. Göz görürken göñülde ṣabr olmaz / Olmasa ṣabr **cāna** cebr olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4266). [cāna, -a]*
43. Tā ki aḫlākı sende ẓāhir ola / Nūrı **cānuñ** yüzinde bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [cānuñ, -uñ]*
44. Cām-ı gītī-nümā olur **cānı** / Fehm éder niçe rāz-ı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3677). [cānı, -ı]*
45. Çün Zeliḫāya bu ġazāl-i ḫalīl / Olmadı rām oldı **cānı** ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [cānı, -ı]*
46. Benden ol demde vérseñ aña ḫaber / **Cānına** ḥasret odı étmez eṣer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [cānına, -ı, -n, -a]*
47. Çün Zeliḫā uraydı **cānına** dāġ / Yūsuf andan ḳaçup bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [cānına, -ı, -n, -a]*
48. **Cānına** od düşüp Zelīḫānuñ / Dédi iy nūr-ı dīdesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [cānına, -ı, -n, -a]*
49. **Cānına** irdi çün bu nişter-i tīz / Dili tīġ oldı sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [cānına, -ı, -n, -a]*
50. Ṭañ degül mu'ciz-i cemālüñden / Od ura **cānuma** zülālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4017). [cānuma, -um, -a]*
51. İḫvetüñ kin ekildi **cānlarına** / Uġradum ʻāḳibet ziyānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [cānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
52. Cismüñi ol ki yég sever **cāndan** / Cānuña āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [cāndan, -dan]*
53. Cismüñi ol ki yég sever cāndan / **Cānuña** āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [cānuña, -uñ, -a]*
54. Gūş édüp bu sözin Zelīḫā anuñ / Dédi iy nūr-ı didesi **cānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [cānuñ, -uñ]*
55. Dil ü **cān** gibi ṭutup anda mekān / Tā ki sāyeñde ḫōş geçeydi bu **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [cān,]*
56. Ki baña ʿışḳ olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ anuñla bu ten ü **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [cān,]*
57. Vérür aña cemād-iken cānı / Belki **cāndan** da yég görür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [cāndan, -dan]*
58. Ol şeker leẕẕetine kāse-i dehr / Günde biñ kerre verdi **cānuma** zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [cānuma, -um, -a]*
59. Serv gibi ne ān ki baş çekesin / **Cānuma** cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [cānuma, -um, -a]*

60. Oldı ʿāşıḳ niyāzı ḫışm-āmīz / Kendü **cānına** çekdi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [cānına, -ı, -n, -a]*
61. Tīrine **cānını** hedef étdi / Gevherine tenin ṣadef étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4520). [cānını, -ı, -n, -ı]*
62. **Cānına** ʿışḳı eyle kār étmiş / Ki dil ü dīni tār-mār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [cānına, -ı, -n, -a]*
63. Bir gürūhı o zenlerüñ o zemān / Kesdi **cāndan** elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [cāndan, -dan]*
64. Dédiler ʿışḳ **cāna** ḥākimdür / Milkine gelse men‘ éden kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [cāna, -a]*
65. Var mıdur yéryüzinde bir dil ü **cān** / Ki görüp anı olmaya ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [cān,]*
66. Demi semdür havāsı bād-i semūm / Eyleye cism ü **cānı** seng-ise mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4835). [cānı, -ı]*
67. Düşse ḫār arasına bülbül-i zār / Ḳafesi **cāna** ḫoş görür ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [cāna, -a]*
68. **Cān** gibi menzilin münevver ḳıl / ʿŪd ü ʿanber tütüz mu‘aṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [cān,]*
69. Göndürüp yāri ḳaʿr-ı zindāna / Teni zindān düzetmişem **cāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [cāna, -a]*
70. Nevḥa édüp bunuñ gibi dil-sūz / Şeb-i endūh oldı **cānına** rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [cānına, -ı, -n, -a]*
71. Yandı nār-ı nedāmete **cānı** / Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmāni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4983). [cānı, -ı]*
72. Diledi **cānı** ġamdan éde ḫalāṣ / Elini yitdi ṭutdı dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [cānı, -ı]*
73. Dāye pendi ḳoyup Zelīḫāya / **Cānına** étdi ṣabrı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [cānına, -ı, -n, -a]*
74. Dürr-i dendānı laʿl-i ḫandāndan / Görinür nūr-ı Ḥaḳḳ gibi **candan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2436). [candan, -dan]*
75. **Cānda** selāmet olmasa niʿmet ne menfā‘at / Çün başda devlet olmaya ʿizzet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [cānda, -da]*
76. Ḳurd ala **cān**umuñ ḳuzucaġını / Hasreti yaka sīnem ocağını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 698). [cānumuñ, -um, -uñ]*
77. Ġam-güsārım senüñ cemālüñ-idi / **Cānumuñ** rāḥatı viṣālüñ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1141). [cānumuñ, -um, -uñ]*
78. Dédi iy **cānuma** ṣafā Yūsuf / Dil-i bīmāruma şifā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [cānuma, -um, -a]*
79. Gördi Mālik bu ḫüsn-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ u ṣafā-y-ıla **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [cānı, -ı]*
80. Saʿy éderlerdi kim o māh-likā / Görinüp **cānları** bulaydı ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [cānları, -lar, -ı]*
81. Bende édindi niçe **cānları** ʿışḳ / Ġāret eyledi ḫānmānları ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318). [cānları, -lar, -ı]*
82. Gördi çün bu cemāli ol miskīn / Düşdi yüz **cān**-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [cān-ıla, -ıla]*
83. Teni aṣḥābı-y-ıla ʿişret éder / **Cānı** ol ʿiyşdan şikāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [cānı, -ı]*
84. **Cānınuñ** siḥḥati cemāli-y-idi / Göñlinüñ rāḥatı viṣāli-y-idi *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2600). [cānınuñ, -ı, -nuñ]

85. Saña **cānum** anañdan eşfaḳ-ıdı / Cigerüm pāresi baġırdaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2551). [cānum, -um]*
86. **Cānuma** tīr oldı yarası yoḳ / ʿIşḳun ölmekden özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [cānuma, -um, -a]*
87. **Cān-ıla** ṣuretime ʿāşıḳ-ısañ / Daʿvī-yi ʿışḳ içinde ṣādıḳ-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2655). [cān-ıla, -ıla]*
88. Ḳalbi ṭutduñ kemendi gözlersin / Baġladuñ **cānı** bendi gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [cānı, -ı]*
89. Kalmadı **cān** ü serde rāḥat ü hūş / Heme hem-dem belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [cān,]*
90. Yine **cānında** buldı cānānı / Yine taḫtında gördi sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [cānında, -ı, -n, -da]*
91. Kerem ét ol Ḫudā-yı pāk-içün / Ki ḳılur **cānı** bende ḫāk-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2772). [cānı, -ı]*
92. **Cānın** añana ebter ét dér-idi / Mıṣr añana mükerrer ét dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [cānın, -ın]*
93. **Cāna** mażmūnı oldı çün manẓūr / Ṭoldı dilde sürūr dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [cāna, -a]*
94. Cānib-i Mıṣra **cānın** étdi sebīl / Mıṣr-içun oldı eşk-i dīdesi Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [cānın, -ın]*
95. Muṭlaḳā ārzūsı ḳaydından / **Cānınuñ** ḥaẓẓıdur o ṣaydından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [cānınuñ, -ı, -nuñ]*
96. Ḳılca ḳaldı beli gibi **cānı** / Ki ḳuçaydı miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [cānı, -ı]*
97. Şeb-i ġamda seḥer umar **cānı** / Bulmaḳ ister murād-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [cānı, -ı]*
98. Bu degül ol ki ʿaḳlum aldı benüm / Eridi ḥasretinde **cān** ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [cān,]*
99. Bu degül ol ṣanem ki ben gördüm / ʿışḳına **cān-ıla** göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [cān-ıla, -ıla]*
100. Teşne leb ṣuya irse ṣabr éde mi / Tāb-ı ṣabr-ıla **cāna** cebr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [cāna, -a]*
101. Benem ol teşne **cānı** pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḥāli her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [cānı, -ı]*
102. Lebi üzre dili çerāġ gibi / Yanar odlara **cānı** yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [cānı, -ı]*
103. Ol zemāndan ki vaṣlına irdi / Aña yüz **cān**-ıla göñül vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [cān-ıla, -ıla]*
104. Teşne **cānuñ** ṣafāsı şerbet ü āb / Tābını defʿ éder mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [cānuñ, -uñ]*
105. Meger ol Mıṣr olan cenān-ımış / Mıṣr-ı dilde ʿAzīz **cān**-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [cān-ımış, -ımış]*
106. Cismi dāyim ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz / **Cānı** her dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [cānı, -ı]*
107. **Cānı** eyler hevā-yı nefs tebāh / Eylemezse göñül yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3243). [cānı, -ı]*
108. Reng-i ṭāvūsı n'eylesün bülbül / **Cānına** çünki hem-dem olmaya gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3192). [cānına, -ı, -na]*

109. Bu yaḳīn-ile zindedür **cānum** / Umaram bir gün ire dermānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [cānum, -um]*
110. Şevḳ-i vaṣla yine dil ü **cānum** / Gele cānum yérine cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [cānum, -um]*
111. Eyledükce naẓāre-i dīdār / **Cānına** dāġ olurdı her dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3449). [cānına, -ı, -na]*
112. Çünki ḳuşandı cevherī kemerin / Dermiyān étdi **cānınuñ** güherin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [cānınuñ, -ı, -nuñ]*
113. ʿİṣmetüm perde-dārı lütfuñdur / **Cānumuñ** ġamda yāri lütfuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [cānumuñ, -um, -uñ]*
114. **Cāna** irdükçe ġuṣṣadan rūzī / Daḥi artardı nāle-i rūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [cāna, -a]*
115. Oturup Māh-ı Maġrib andan ıraḳ / Belki aña yakīn ü **cāndan** ırak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [cāndan, -dan]*
116. Nāleyi **cānına** havāle édüp / Nergesi yāsemīne lāle édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5050). [cānına, -ı, -na]*
117. Étdi tesbīḥi nūrı **cānuma** kār / Sīnesinde ʿaceb ne āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [cānuma, -um, -a]*
118. Bu ʿalāmet eger degülse ḫayāl / Umaram teşne **cāna** ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [cāna, -a]*
119. **Cānı** pür-intiẓār ṣoḥbet-i ḫāṣ / Perde-i sīnede dili raḳḳāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5546). [cānı, -ı]*
120. Daḥi ʿālemde bilmedin çep ü rāst / Oldı **cānında** cümle ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [cānında, -ı, -n, -da]*
121. Āferīn ol güle ki bir naẓarı / **Cāna** gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [cāna, -a]*
122. Pīre pīrāhenümi vāṣıl édüñ / **Cānuñuza** sevāb ḫāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6075). [cānuñuza, -uñuz, -a]*
123. Dilerüz kim çıḳaravuz anı / Maʿṣıyetden ḫalāṣ içün **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [cānı, -ı]*
124. Bū-yı Yūsufla mest olup **cānı** / Her biri yére urdı pālānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1598). [cānı, -ı]*
125. Çünki étdi gül-i murādı şüküft / Diledi éde **cānı** gibi nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [cānı, -ı]*
126. Tennūr-ı dilde **cān** gibi yaḳardum odlara / Ger mümkin olsa ādeme ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [cān,]*
127. **Cānumda** tāb-ı ḥayret ü çeşmümde āb-ı baḫt / Bir dem yüzüme gülmedüñ iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [cānumda, -um, -da]*
128. Seyr éden ḳardaşı ziyāretine / İrişür **cānı** Tañrı raḥmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1404). [cānı, -ı]*
129. ʿAsḳalānīler oldı dem-beste / Cümlesi dil-şikeste **cānı** ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2013). [cānı, -ı]*
130. Ten-i bī-ʿışḳ lāşe-i lā-şey / **Cān** ki bī-ʿışḳ ola olmaya ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2316). [cān,]*
131. Kimi bir dāne-y-ile **cān** avlar / Bir ḳıl-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [cān,]*
132. Ḳalbi naḳş-i nigārdan sāde / **Cānı** cānān ġamından āzāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [cānı, -ı]*
133. Zülfi bir demde niçe **cān** avlar / Gözi bir laḥẓada cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [cān,]*
134. Zenaḫı sīminüñ zekātı cihān / Ġabġabı sīminüñ ḫālāveti **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [cān,]*
135. Sine deffāf oldı **cān** raḳḳās / Dilde dildār-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [cān,]

136. Gördi çün ḳāmeti ḫayālini / Dikdi **cānda** belā nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [cānda, -da]*
137. Deheni kim ḳul édinür **cānı** / Sırrıdur ḫātem-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2434). [cānı, -ı]*
138. Eyle baġlandı bend-i gīsūya / Ṭaḳdı biñ ḫasta **cānı** bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [cānı, -ı]*
139. Gönlinüñ ġonçası çün étdi şüküft / Yaḳdı **cān** perdesin nevā-yı nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [cān,]*
140. Dilde ebr ü ḫayāli peyveste / **Cānı** sevda-yı çeşm ile ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [cānı, -ı]*
141. Ṣubḥ-dem bir ġarīb gülşende / **Cānı** pür-ġam cemāli pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [cānı, -ı]*
142. Pederi dédi derde ṣabr eyle / Cebr édüp kesri **cāna** cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [cāna, -a]*
143. Buncılayın fisāne eyler-iken / **Cānı** ʿışḳa nişāne eyler-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2737). [cānı, -ı]*
144. Zaḫm urur **cāna** geh ḫayāl-ile / Gāh merhem düzer viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [cāna, -a]*
145. **Cānı** olmışdı dürd-i derd-āşām / Eşki gül-gūn şarāb ü gözleri cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [cānı, -ı]*
146. Söyle iy mürġ-i ravża-i melekūt / **Cāna** ḳuvvet vérür sözüñ dile ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [cāna, -a]*
147. Vérdi ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene cān **cāna** rāḥat ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [cāna, -a]*
148. Ḳalmadı **cānda** ṣabr u dilde sürūr / Yéri od oldı yéle vardı ḥuzūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [cānda, -da]*
149. Cigeri pāresi gibi anı / Ṣaḳladı **cān** içinde pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [cān,]*
150. **Cānına** dāġ édüp temennāñı / Ḥāṣıl étmiş gönülde sevdāñı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2825). [cānına, -ı, -n, -a]*
151. Ḳalbi deryā-yı fikre ṭalmış-ıdı / **Cānı** ḥasret odında ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1093). [cānı, -ı]*
152. Çünki gördük seni ki aġlarsın / **Cānı** ḥasret odıy'la ṭaġlarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [cānı, -ı]*
153. Mürşid oldur ki bir nefesde hemān / Édе yüz **cānı** vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [cānı, -ı]*
154. Eyle deprendi ʿışḳ silsilesi / Ṭoldı **cāna** cünūn ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2569). [cāna, -a]*
155. Gizleyüp mihri ebri arturma / Ṣabr éden **cāna** cebri arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [cāna, -a]*
156. Tā ire Yūsufuñ zemānına / Ṣoḥbeti ḥāṣıl ola **cānına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1034). [cānına, --ı, --n, --a]*
157. Oldı ḫāli ḫayāli **cānına** dāġ / ʿIşḳ ġavġāsı geldi gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [cānına, --ı, --n, --a]*
158. Tīrüñ irer biri nişānına gāh / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne **cānına** gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [cānına, --ı, --n, --a]*
159. Nice **cānuñ** berātıdur bu cemāl / K'olmış anuñ nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [cānuñ, -uñ]*
160. Her ne vaṣf-ıla kim görür anı / Ola ol resme cismi vü **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [cānı, -ı]*
161. Nefes oldur çıḳa dil ü **cāndan** / Ola ḫōş-bū nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [cāndan, -dan]*

162. Ol nigāra bu naḳşı geçseñ eger / **Cānına** mihrüñ eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [cānına, --ı, --n, --a]*
163. Étme te'ḫīr ḫayrı **cānuñ-ıçun** / Beni ṭap yaḳ belāya anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [cānuñ-ıçun, -uñ, -ıçun]*
164. Nice gül var ki **cāna** aşlarlar / Mihri odına yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [cāna, -a]*
165. Ḳuşca **cānum** esīr-i dām oldı / Seyyid iken adum ġulām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730). [cānum, -um]*
166. Dédiler **cāndan** eyledük iḳrār / Aña kim ḫalḳ éder bu resme nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [cāndan, -dan]*
167. Nice **cān** mazhār-ı cemāl-i cemīl / Anuñ-ıçun severdi İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 548). [cān,]*
168. Servüñi nice bāġ-bān besler / Kim o servüñ yemişini **cān** besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [cān,]*
169. Gāh mesned-nişīn-i ʿizzet-idi / Dil ü **cān** gibi ṣadra zīnet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [cān,]*
170. Dédi baʿżı lebi deger yüz **cān** / Tañ degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [cān,]*
171. Gördi kim ḫālī ḳalbi gibi serā / Kendüsi anda **cān** gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [cān,]*
172. Her ne **cān** kim ṭuyar işāretden / Ḫurrem olsun dili beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [cān,]*
173. İrmeye **cāna** bundan özge seḥer / Ki gele dün içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [cāna, -a]*
174. Ḳodı āh ü fiġānı ṣabr étdi / **Cāna** riḳḳat-deminde cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1292). [cāna, -a]*
175. Gördi ḳuşlar ṭavāf éderler anı / Uçmaġ istedi aña ḳuşça **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [cānı, -ı]*
176. Ḫavf-ıla ṭoldı Māliküñ **cānı** / Ẓāhir eyledi māh-ı Ken'ānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1655). [cānı, -ı]*
177. Ġamzesi sīne deldi **cāna** irdi / Ḫaberi şāh-ı ʿAsḳalāna irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [cāna, -a]*
178. Çün göründi şuʿā'-i dendānı / Şevḳa ṣaldı cihān gibi **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [cānı, -ı]*
179. Zer vérüp Mışruñ āftābları / Aldılar **cāna** şevḳ u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [cāna, -a]*
180. Gözüni yumdı çün cihāndan o **cān** / Açdı ḥüsni niḳābını cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [cān,]*
181. **Cānum** ol dem ki düşde gördi seni / Şevḳa ṣalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [cānum, -(u)m]*
182. Ḫaste cismümden fırāḳuñ derd-ile / Olmadın **cānum** remīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [cānum, -um]*
183. Çünki aldanmadı yalanlarına / Āteş-i tasa düşdi **cānlarına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1331). [cānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
184. **Cāna** rāḥat vérici ber yér-idüñ / Ġabġabumdan eger şemer yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [cāna, -a]*
185. Her ki **cānında** bula cānānı / Ġayra baḳmaġa ḳor mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [cānında, -ın, -da]*
186. Umaram faẓl-i Rabb-i ʿizzetden / **Cānumı** ḳurtara bu ḥasretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5945). [cānumı, -um, -ı]*
187. Beni yār eyledi çü bī-gāne / **Cāna** ne ḫāṣıl olsa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [cāna, -a]*

188. **Cānuma** vaṣluñı ḥarām étdüñ / Beni rüsvāy-ı ḫāṣ u ʿām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4738). [cānuma, -uma]*
189. Her ki cānında bula cānānı / Ġayra baḳmaġa ḳor mı **cān** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [cān,]*
190. Umaram nefʿi ire **cānumuza** / Ya oġul ola ḫānedānumuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [cānumuza, -umuz, -a]*
191. Dédi iy **cānumuñ** temenñāsı / Dil-i ġam-dīdemüñ dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4736). [cānumuñ, -um, -uñ]*
192. Ḥōş-idi tīġ-i mihri **cān** ü teni / Ṭoġrayup ẕerre ẕerre étse beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [cān,]*
193. Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı çün anı / Dédi ol dem ṣafā bulup **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [cānı, -ı]*
194. Bile olaydı tā teniy'le tenüm / **Cānum** anuñladur nite ki benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [cānum, -(u)m]*
195. **Cānda** sen dilde cān beden dile cā / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [cānda, -da]*
196. Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [cānda, -da]*
197. **Cānda** bunca belā göñülde emel / Başda bunca hevā ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [cānda, -da]*
198. **Cānuma** ʿışḳuñı ḥarīf eyle / Boynuma ol yüki ḫafīf eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [cānuma, -um, -a]*
199. ʿışḳuñ olursa **cānuma** hem-rāh / Kuvvetüme nazar çi küh ü çi kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[cānuma, -um, -a]*
200. Eyledüñ çün emīn emānetüñe / Cānumı ḫāyin étme ḥażretüñe (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 109*). [cānumı, -um, -ı]*
201. Cānına od düşüp Zelīḫānuñ / Dédi iy nūr-ı dīdesi **cānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [cānuñ, -uñ]*
202. Ki n'éder **cānı** dil-rübāsuz dil / Āh kim benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [cānı, -ı]*
203. **Cānı** ḳurtarmaduñ bu tābından / Vérmedüñ aña vaṣluñ ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [cānı, -ı]*
204. **Cānumı** niçe büt-perest éderem / Seni dil gibi pür-şikest éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [cānumı, -(u)m, -ı]*
205. Ede bu naẓmı **cān**da ḫayr-ı ḫalef / Yād olınam nite ki ḫayr-ı selef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). [cāna, -a]*
206. Çekdi ol dürci **cān**ı sīnesine / Cevherin toldurup ḫazīnesine (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). *[cānı, -ı]*
207. Göñline toldı ārzū-yı vatan / **Cānı** maġzın pür étdi bū-yı vatan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 476). [cānı, -ı]*
208. Göçdi Yaʿḳūb mülk-i Kenʿaña / Tā vére dil muradını **cāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 481). [cāna, -a]*
209. **Cānı** bī-ṣabr u iḫtiyār oldı / Perdeden çıḳdı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [cānı, -ı]*
210. Yoġ-iken ḳılca fitne **cān**ında / Kemeri buldılar miyānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 526). [cānında, -ı, -n, -da]*
211. Dürr-i manẓūm esīr-i dendanı / **Cān**a zindān-ıdı ẕenaḫdānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 545). [cāna, -a]*

cān: *Can, ruh, hayat; insanın maddi ve manevi varlığı.*

1. Tende **cān**um ki yaraya tapuña / Dilden anı fidā ḳılam ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [cānum, -um]*

2. Bulsa andan gözini ırmaz-ıdı / **Cānı** gibi cihana vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 510). [cānı, -ı]*
3. Dédi Şemʿun ki öldürüñ anı / Ḥilesinden ḫalāṣ èdüñ **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 648). [cānı, -ı]*
4. Ḳaldı Yaʿḳūb hecr-ile nālān / **Cānı** ardınca ten gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [cānı, -ı]*
5. Anı mülk-i cihāna vérmez-idi / Ne cihān belki **cāna** vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [cāna, -a]*
6. Çeşm-i Mālik de görse ger anı / Akçça nʿolur véreydi biñ **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [cānı, -ı]*
7. Eyle ḫūb-ıdı béli kim anı / Ḳılca ḳalurdı görenüñ **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [cānı, -ı]*
8. İster-iken ṭabīb-i dermānı / Ṭūş gelür cān alıcıya **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3089). [cānı, -ı]*
9. Baña evvel görünse ger bu cemāl / **Cāna** vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [cāna, -a]*
10. Nāgehān irdi yār-ı ʿĪsī-dem / Gétdi **cāndan** belā göñülden elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [cāndan, -dan]*
11. Mevtin isterse dilber-i çālāk / Öpe ḫāki vü **cānı** ṭapşura pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [cānı, -ı]*
12. Yoġ-iken var-éden ten ü **cānı** / N'ola söyletse ṭıfl-iken anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [cānı, -ı]*
13. Bend-i ġamdan ḫalās-ıçun **cānı** / Diledi bende ṣala cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4876). [cānı, -ı]*
14. Meh-i ṣaʿādetümüz gün gibi ʿiyān oldı / Çün aldı göñlümüzi **cān** gibi nihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [cān,]*
15. **Cān** nice nefret étmeye tenden / Dōst mevtin éşitse düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [cān,]*
16. Ne müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü **cān** andan aldı ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [cān,]*
17. Diri ṣanursın anı ölmişdür / **Cānına** cismi merḳad olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 320). [cānına, -ı, -n, -a]*
18. Her ki ḳıymadı başa vü **cāna** / İrmeyiser viṣāl-i cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [cāna, -a]*
19. Ben aña İrmeg-içün **cān** u ser niṯār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [cān,]*
20. Her ne dil ber yédi o dilberden / Dil berī étdi **cān**-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [cān-ıla, --ıla]*
21. **Cānı** ʿaḳlı dili Zelīḫānuñ / Segleri oldılar o çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [cānı, -ı]*
22. Vérdi ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene **cān** cāna rāḥat ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [cān,]*
23. Rāz gencini eyleyen pinhān / Ṣūreti ḳālıb étdi maʿnīyi **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [cān,]*
24. **Cān** daḫi tende bir ramaḳ oldı / Şevḳden gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [cān,]*
25. Şehr-i Mışr içre bir cüvān gördüm / Ne cüvān cisme tāze **cān** gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [cān,]*
26. **Cān** gibi cismi āb ü gilden pāk / Ḥüsni vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [cān,]*
27. Çünki dürc-i dehānını açdı / Dür yérine cihāna **cān** ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [cān,]*
28. Naḳş-ı ḫüsnüñ ḫayāli **cān** tenüme / Tenüm-ise éşigüñe bendeñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [cān,]*

29. Bize ʿarż eyle baḫtumuz güneşin / Vérelüm **cāndur** aña pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [cāndur, -dur]*
30. Başına ḳasd édende **cān** ḳomazam / Laʿline ḳasd édende ḳan ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [cān,]*
31. Dil ü **cānum** ḥarīm-i ḥürmetidür / Gil ü ābum anuñ ʿimāretidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [cānum, -um]*
32. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu **cān** nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [cān,]*
33. Teşneyem ben sen Āb-ı Ḥayvānsın / Küşteyem ʿışḳuñ-ıla sen **cānsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [cānsın, -sın]*
34. Her ne ʿāşıḳ ki yudı andan elin / Āb-ı şevḳ ile yudı **cāndan** elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [cāndan, -dan]*
35. Yūsufuñ her ki bir ḳılını keser / Ḳomazam **cāndan** anda ḳılca eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1170). [cāndan, -dan]*
36. Ehlinüñ dirliginde leẕẕet yoḳ / Nāz u niʿmetden aç u **cāndan** toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [cāndan, -dan]*
37. Gördi būy-ıla çün beḳa bāġın / Kesdi **cāndan** revān fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [cāndan, -dan]*
38. Çıḳdı çün **cān** gibi o tāze beden / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [cān,]*
39. ʿIşḳ-ıla varlıġın véren yāre / **Cān** daḫi olsa baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [cān,]*
40. Şevḳ-i vaṣla yine dil ü cānum / Gele **cānum** yérine cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [cānum, -um]*
41. Görmedin mīr-i ʿAsḳalān anı / Dermiyān étdi yolına **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1994). [cānı, -ı]*
42. Naẓarı yāra düşdi kendü yére / N'eylesün **cānı** ol ki yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [cānı, -ı]*
43. şanma ḳan yutmaġ ola evvel-i derd / Vérmese **cānı** derd almaz merd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [cānı, -ı]*
44. ʿāri-y-iken günāhdan ol **cān** / Ḥulleden cismin étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [cān,]*
45. Olmış-iken kaşı dile miḥrāb / Nice **cān-ıla** étdüñ anı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [cān-ıla, -ıla]*
46. Kudretün hakkı kim ana yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla bir cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130*). [cān,]*
47. **Cānumı** raḥmetüñe iġrak ét / Zümre-i sāliḥine ilḥāḳ ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6182). [cānumı, -um, -ı]*
48. Erisün ṭuz gibi anuñ **cānı** / Ki yéyüp ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [cānı, -ı]*
49. Ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr / **Cān** gibi cismi āb u gilden dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4357). [cān,]*
50. Maḫzeni ol ḫazīnenin **cāndır** / Cānuñı bul ki bulasın cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [cāndır, -dır]*
51. Maḫzeni ol ḫazīnenüñ cāndur / **Cānıñı** bil ki bulasın cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [cānıñı, -ıñ, -ı]*
52. Ger édem baş u **cān**ı saña dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [cānı, -ı]*
53. Ger édem baş u cānı saña dirīġ / **Cān**uma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [cānuma, -um, -a]*
54. Baña ansuz ne **cān** gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān

(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [cān,]

55. Baña ansuz ne **cān** gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [cān,]*
56. Her ki ol Ḥaḳḳa cān éder teslim / Aña ḳurbān olur fidā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [cān,]*
57. **Cān** gibi besler iken anı peder / Cānına diş biledi tīġ ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [cān,]*
58. Yār-ile hem-ʿinān olup o nigār / **Cāna** söylerdi rāzını tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [cāna, -a]*
59. **Cānuma** irmiş-idi neşter-i merg / Merḳadüm olmış-idi pister-i merg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3594). [cānuma, -um, -a]*
60. Gevher oldur ki tende **cānı** ola / **Cān** odur dilber-i nihānī ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [cānı, -ı]*
61. Ḳāmeti ḳāyim olsa çün aʿrʿar / **Cānın** eylerdi dermiyān çi kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [cānın, -ın]*
62. Çün Zeliḫāya Yūsuf-ı Kenʿān / Hem-dem oldı nite ki cism-ile **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [cān,]*
63. Ben seni kim cihāna vérmez-idüm / Ne cihān belki **cāna** vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [cāna, -a]*
64. Oḳ çekerse dili nişāna gele / **Cān** dilerse revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [cān, -a]*
65. Ġaraż-ı Yūsuf aña ḫidmetden / **Cān** ḫalās étmeg-idi ṣoḥbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4060). [cān,]*
66. **Cān** dilerse yolına cān véresiz / Her ne kim isteye hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [cān,]*
67. Ṭoġuraldan veled ʿarūs-ı cihān / Saña beñzer ṭogurmadı bir **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [cān,]*
68. Ġālib olsa göñülde şiddet-i ġam / Kendü **cānına** ḳasd éder ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [cānına, -ı, -n, -a]*
69. **Cān** ẕevḳın gözetse ger ʿāşıḳ / ʿIşḳ yolında olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [cān,]*
70. Çün teraḳḳi éde bu noḳṣāndan / **Cāna** baḳmaz ṣafā-yı cānāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [cāna, -a]*
71. Yār-i bedden ḥālās ıçun **cānı** / İḫtıyār étdi ḳaʿr-ı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4942). [cānı, -ı]*
72. Der u dīvār-ıla dögüp serini / **Cānına** çekdi ḫūnī ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [cānına, -ı, -n, -a]*
73. İrmeg-içün viṣāl-i cānāna / Naẓar étmedi başa vü **cāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6274). [cāna, -a]*
74. Her ṭarafdan aña gelürler-idi / **Cānlarına** ḫayāt alurlar ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5694).[cān, -lar,-ı,-na]*

cān: *Can II sevgili.*

1. Étdi siḥr-i ḫiżāb-ıla ol **cān** / Pāre-i sīmi pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4334). [cān,]*
2. Māh-i Maġrib dédi ki étme gümān / Ki anuñ gibi **cān** göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [cān,]*
3. Nice cür'et ḳılup yédüñ anı / Cismüñe ḳut édindüñ ol **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [cānı, -ı]*
4. Yūsufı senden alup iḫvānı / Gürg yédi démişler ol **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [cānı, -ı]*

5. Dédiler anı çāha atmış-ıduḳ / **Cānı** ḳaʿr-ı günāha atmış-ıduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1522). [cānı, -ı]*
6. Ṭañlamazam bu işde ben anı / Vérmiş ol **cān-ıçun** biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [cān-ıçun, -ıçun]*
7. Eylemen bunı da şüküft-ile yād / Vérmiş ol **cān-ıçun** bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [cān-ıçun, -ıçun]*
8. Nūş éden ʿışḳı cümle meşrebden / Güş éder **cān** sözini ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [cān,]*
9. Cigerüñ pāresi-y-iken ol **cān** / Ne yüreg-ile yér anı ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [cān,]*
10. Oldı taḫt-ı revān baḫt-ı revān / Çün oturdı anuñ içinde bu **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [cān,]*
11. Ḳalbe taḫt-ı ʿizzet üzre o **cān** / Şevḳ-ıla oldı sū-yi Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [cān,]*
12. Dédi iy dāye genc-i pinhānum / Gizlüdür dilde nitekim **cānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [cānum, -um]*
13. Çāre ṣabr oldı vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola mı anuñ gibi **cāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [cāndan, -dan]*
14. Yüzüme gülmez-iseñ iy **cānum** / Boynuñ aġına laʿl-gūn ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [cānum, -um]*
15. Her biri bir perī-ṣıfat ḳız-ıdı / Biri biñ **cāna** ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [cāna, -a]*
16. Bir göñül ṣayd édici **cān** gördi / Nice cān bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [cān,]*
17. Bir göñül ṣayd édici cān gördi / Nice **cān** bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [cān,]*
18. Belki āzādeliḳ yüzinde o **cān** / Ne emīr-idi maʿnide ne şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [cān,]*
19. Derd-i ġamdan vedaʿ édüp **cāna** / Derd-ile gétdi beytü'I-aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4189). [cāna, -a]*
20. Yüzin alup eline bir gün o **cān** / Şevk-ıla oldı bāġbāna revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [cān,]*
21. Yārini luʾb-ıla iletdi o **cān** / Ol yédi ḫāne evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [cān,]*
22. Ḳuflın urduḳça her derü derüñ ol **cān** / Açdı bir dürlü ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [cān,]*
23. Naẓar étse cihāna **cān** görinür / Cān nedür cān véren ʿiyān görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [cān,]*
24. Naẓar étse cihāna cān görinür / **Cān** nedür cān véren ʿiyān görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [cān,]*
25. Dāye olup o beççeye **cānlar** / Şīr yérine emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [cānlar, -lar]*
26. Dér işiden ḳılup o **cāna** duʿā' / Radıyallahu rabbuna anha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6276). [cāna, -a]*

cān: *Beden, vücut.*

1. Dédi Yaʿḳūb ḳoñ biraz anı / Bendin aluñ ki dinlene **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [cānı, -ı]*
2. Ḳalmış-iken ıraḳdan āb görür / Saʿy éder aña ḫaste **cānı** sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [cānı, -ı]*

cān: *Arkadaş, dōst.*

1. ʿAyn-i aḥad-idi **Aḥmed** iy cān / Olmasa arada mīm-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [cān,]*
2. Dédi Yūsuf bana ne sūd iy **cān** / Benüm-içün irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [cān,]*

cān: *Arkadaş, dōst (Allah).*

1. Cānda sen dilde **cān** beden dile cā / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [cān,]*

cān: *Arkadaş, dōst (Hz. Muhammed).*

1. Nice maḥbūb-ıdı ʿaceb ol **cān** / Fürḳatinden cemād éderdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266*). [cān,]*

cān: *Cin taifesi, cinler.*

1. leyse fīcübbeti sivāh / ne y-içün ḥālḳ olundu ins ile **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [cān,]*
2. Māh-i Maġrib dédi ki étme gümān / Ki anuñ gibi cān göstere **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [cān,]*
3. **Cān-ısañ** dé nice cihāndansın / Ḫān-ısañ nice ḫānedāndansın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [cān-ısañ, -ısan]*
4. Cān véren ins ü **cāna** bī-minnet / Raḥmet étmege ala mı rişvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [cāna, -a]*

cān: *Can (kişi, kimse)*

1. Niçe ser var ki ger zebāna gele / Niçe **cān**lar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613) [cānlar,-lar]*

cān: *"Can, canım gibi sevdiğim, çok sevgili kimse" anlamında seslenme ifadesi.*

1. Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / Āhı oḳ gibi dil deler iy **cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [cān,]*

cāndan: *İçten, samimiyetle.*

1. İricek bu beşārāt ol māha / Étdi **cāndan** tevekkül Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [cāndan,-dan]*

cān alıcı: *Öldüren, can alan II azrail*

1. İster-iken ṭabīb-i dermānı / Ṭūş gelür **cān alıcıya** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3089). [cān alıcı, -y, -a]*

cān at: *Bir şeyi yapmak için çok heveslenmek, acele etmek; şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

1. Ki eger meyl eylese birine / **Cān ataydı** hemān anuñ yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [cān at, -a, -y, -dı]*
2. Gūş édüp anı Yūsuf iḳvānı / Vehm édüp çāha **atdılar cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [cān at, -dı, -lar]*
3. Aña **cān atdı** bī-ḫaber oldı / Yandı evvelkiden beter oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4794). [cān at, -dı]*
4. **Cān atardı** revān ser-i rāha / İntiẓār-ıla maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5396). [cān at, -ar, -dı]*
5. Déf'ī zindāna **cān atup** o cüvān / Yūsufa şeh düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [cān at, -up]*
6. Seyrden çün sarāya döndi ʿAzīz / Yolına **cān atup** Zelīḫā tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [cān*

at, -up]

cān avla: *(Âşıkların) canını almak; ele geçirmek.*

1. Nergesüñ fitne-y-ile **cān avlar** / Sünbülüñ siḥr-ile cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [cān avla, -r]*

cān belāsı: *Canın, gönlün sıkıntısı; dert, gam.*

1. Gétdi çün **cān belāsı** dil dögüni / Sa'd-i sā'atde başladı dügüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [cān belāsı,]*

cān çık: *Can çıkmak II ölmek.*

1. Ṭapuña ḳarşulayu **çıḳdı cān** ḳaçan gelesin / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [cān çıḳ, -dı]*

can dehāna gel: *(Canı) ağzına gelmek; ölmeye çok yaklaşmak.*

2. Oḳ çekerse dili nişāna gele / Cān dilerse revān **dehāna gele** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [dehāna gel, -e]*
3. Oḳ çekerse dili nişāna gele / Cān dilerse revān **dehāna gele** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [dehāna gel, -e]*
4. Niçe ser var ki ger zebāna gele / Niçe cānlar revān **dehāna gel**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613). [dehāna gel, -e]*

cān gét: *Canı gitmek, ölmek.*

1. Şāyed ola benüm dil ārāmum / **Gétmedin cān** göre dil-ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [cān gét, -me, -di, -n]*

cān gözi: *Gönül gözü; sevgi ve muhabbetle bakan göz.*

1. Naẓar eylese anlara geh gāh / **Cān gözi**y'le éderdi aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 534). [cān gözi, -y, -le]*
2. **Cān gözi** tā görince dīdārı / Ten gözi görmez ola aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [cān gözi,]*
3. Görürem **cān gözi**-y-ile dīdārı / Ten gözi n'ola görmese yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [cān gözi, -y, -ile]*
4. Ḥüsnine nāḫun eyle vérdi ḫalel / Ṣanasın **cān gözine** düşdi sebel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [cān,]*

cān gözi: *Gönül gözü (Kişinin kendi, şahsı bağlamında.)*

1. Yüzüni urdı yine gül yüzine / Dédi iy nūr olan bu **cān gözi**ne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [cān gözi, -n, -e]*
2. Ḫāk-i ḳademüñ ne tūtiyādur / **Cān gözi** anuñla rūşenādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 209). *[cān gözi, -i]*

cān gözün aç: *Kalp gözünü açmak II iyiyi kötüyü veya kendisine yarayanı ayırt eder duruma gelmek.*

1. Ārī cānān yüzine **cān gözüni /** Açmayın yummadı cihān gözüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3658). [cān gözün aç, -ma, -y, -ın]*

cān gūşı: *Can kulağı.*

1. Dér-idi geldi bū-yı çāvūşı / Ṭoldı şavt-ı beşīr **cān-gūşı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5404). [cān gūşı,]*

cān halāş étmeg-içün: *(Kendi) canını kurtarmak için.*

1. **Cān ḫalāş étmeg-içün** iy cāni / Nisbet étdüñ cināyete anı *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 131, Beyit 4670). [cān ḫalāṣ étmeg-içün,]

cān hastesi: *Gönül hastası, aşk hastası.*

1. Yüzi āyīne gibi ṣafī-y-idi / Sözi **cān ḫastesi**ne ṣāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 539). [cān ḫastesi, -n, -e]*

cān hırmenine od ur: *Gönül harmanına ateş atmak; birinin acılarını tazelemek, hatırına getirmek.*

1. Ṣaḳın **od urma cānı ḥırmenine** / Varıcaḳ ḫānedānı revzenine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3755). [cān ḥırmenine od ur, -ma]*

cān hümāsı: *Can kuşu (Beyitte can kuşa benzetilmiştir.)*

1. 1. Dām-iken **cān hümāsına** nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105*). [cān hümāsı, -sı, -na]*
2. Dédiler Yūsufa ki iy ferzend / **Can hümāsına** ten niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [can hümāsı, -n, -a]*

cān ir: *Can gelmek, canlanmak.*

1. Çün Zelīḫāya bu nişān irdi / Ṣanki ‘aẓm-i remīme **cān irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [cān ir, -di]*

cān karışdur: *Samimi olmak, can cana olmak.*

1. Birbirümüzle **cān ḳarışdurduḳ** / Oynaduḳ yaʿni oḳ yarışdurduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1128). [cān ḳarışdur, -duk]*

cān ḳurbān ét: *Canını kurban etmek II sevgilinin uğruna canını vermek.*

1. Kaʿbe ḳapuñı bilmezem ki revān / Ḥacc édüp anda **cān édem ḳurbān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [cān ḳurbān ét, -em]*

cān matla’ı ol: *Canın doğuş yeri olmak.*

1. Ḥaḳḳ ne ḫōş ṭāli’ eylemiş anı / **Oldı cān matla’ı** gīrībānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [cān matla’ı ol, -dı-ı]*

cān mürġı: *Can kuşu, gönül kuşu II Âşığın canı.*

1. Her ne **cān mürġı** görse ol bāġı / Ṭaleb étmezdi andan uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [cān mürġı,]*

cān riştesi: *Can ipliği; insanın hayat kaynağı ve hayatın bağlı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

1. Seni **cān riştesine** baġlar-ıdum / Yüregüm yaġı-y-ıla yağlar-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2552). [cān riştesi, -n, -e]*

cān şafāsı: *Gönül rahatlığı, huzuru, neşesi.*

1. Şafaḳuñ çün söyündi tennūrı / Ḳalmadı **cān şafāsı** ten nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [cān şafāsı,]*

cān şafāsı bul: *Gönül rahatlığı, huzuru bulmak; gönül huzuruna ermek.*

1. Āh eger tāruñ olsa ḫaste tenüm / **Cān şafāsın bulurdı** bu bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [cān şafāsı bul, -ur, -dı]*

cān Semʿi: *Can kulağı.*

1. Geldi **cān Semʿine** nidā ne nidā / Bī-ḥurūf u ṣadā kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [cān Semʿi, -n, -e]

<u>cān ṭabakı:</u> *Can tabağı (İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, yürek bağlamında.)*

1. Levḥe yazʿışḳ-ıla belā sebaḳın / Cevher-ile pür eyle **cān ṭabaḳı**n *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). [cān ṭabaḳı, -n]*

<u>cān tenden tıraş ol:</u> *Canı bedenden sıyrılmak; canı bedenden çıkmak.*

1. Baña olmaḳdan iftirā-yı firāş / Yég-idi **cān tenümden olsa tıraş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5203). [cān tenden tıraş ol, -sa-ü, -m, -den]*

<u>cān u dil şafāsı:</u> *Can ve gönül neşesi, mutluluğu.*

1. Kim vérür bu bahā bahāsını / Kim alur **cān u dil ṣafāsını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [cān u dil ṣafāsı, -n, -ı]*

<u>cān u dilden sev:</u> *Candan, gönülden, yürekten sevmek; çok sevmek.*

1. **Cān u dilden sevüp** cemālini ben / Ārzū eyledüm viṣālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4770). [cān u dilden sev, -üp]*

<u>cān ü ser vér:</u> *Başını ve canını vermek (Bir şey veya kimse için her şeyinden vazgeçmek, her şeyini feda etmek bağlamında.)*

1. Bir kelāmına biñ güher véreyin / Ne güher belki **cān ü ser véreyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [cān ü ser vér, -e, -y, -in]*

<u>cān ü ten:</u> *Ruh ve beden.*

1. Görmedi ḫayr lerze-i legeni / Ḫavf- ıla lerze étdi **cān ü ten**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 773). [cān ü ten, -i]*

<u>cān ü tene ḳasd ét:</u> *Canına kastetmek; kendini öldürmeye kalkışmak.*

1. Dédi vü **ḳasd étdi cān ü tene** / Ki ura berg-i bīdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4511). [cān ü tene ḳasd ét, -di]*

<u>cān vérici:</u> *Bir şeyi çok isteyen; bir şeyi uğruna canını feda edecek kadar seven*

1. Ger ṣatarsañ ol ayı müşteriyüz / Aña biñ **cān vérici** müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [cān vér, -ici]*

<u>cān vér:</u> *Can vermek, ölmek.*

1. **Cān véricek** ḥaḳīr olur ẓālim / Ḥaşr olıcaḳ faḳīr olur ẓālim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1500). [cān vér, -icek]*
2. Maʿbedi oldı anuñ ol ḫāne / ʿIşḳ-ıla **cān vérince** merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [cān vér, -ince]*
3. Yūsufuñ tīġ-ı ʿışḳı çün irdi / Döymedi yarasına **cān vérdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [cān vér, -di]*
4. Yūsufa ṣundı anı Rūḥ-ı Emīn / Aldı çün ḳoḳdı **vérdi cānı** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [cān vér, -di]*
5. Āferīnler yaradana anı / Ki ḳoḳan **vérdi** būyına **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [cān vér, -di]*
6. Yūsuf ol būya **vérdi** çün **cānı** / Ṭoldı ʿālem muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [cān vér, -di]*

<u>cān vér:</u> *Hayat bahşetmek; diriltmek, canlandırmak.*

1. **Cān véren** ins ü cāna bī-minnet / Raḥmet étmege ala mı rişvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [cān vér, -en]*

cān vér: *(Bir şey veya kimse uğruna) canını feda etmek, ölmek.*

1. Yapışup destine dedi iy dōst / Saña **cān vereler** nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [cān ver, -e, -ler]*
2. Cān dilerse yolına **cān véresiz** / Her ne kim isteye hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [cān vér, -e, -siz]*
3. Niçe dil **cān vérürdi** ol sībe / Düşer-idi o çāh-ı āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352). [vérürdi, -ür, -di]*
4. Cān dilerse yolına cān **véresiz** / Her ne kim isteye hemān **véresiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [véresiz, -e, -siz]*

cān vér: *Bir şeyi çok istemek; bir şeyi uğruna canını feda edecek kadar sevmek*

1. **Cān vérürken** bisāṭı olmaġa gül / Yaşduġı ḫāre oldı pisteri gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3573). [cān vér, -ür, -ken]*

cān véren: *Her şeyi yaratan, yaratıcı; Allah.*

1. Naẓar étse cihāna cān görinür / Cān nedür **cān véren** ʿiyān görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [cān véren,]*

cān yak: *Üzmek, acı vermek; kederlendirmek.*

1. Firāḳ u ḥasret odı eyle **yaḳdı cānumı** kim / Boyadı gökleri dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [cān yaḳ, -dı]*

cānā: *Ey can! Ey sevgili!*

1. Cemālüñ ayına **cānā** neẓāre étmeyeli / Karañu oldı gözüme cihān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [cānā,]*
2. **Cānā** yégdür belā-yı vaḥdet-i çāh / Eylemekden ʿadū yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 965). [cāna, -a]*

cāna āteş ur: *Yüreğine ateş düşmek; büyük bir acı ve üzüntünün etkisi altına girmek.*

1. **Āteş uralı cānuma** ʿışḳuñ / Girdi yüz kerre ḳanuma ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5053). [cāna āteş ur, -alı]*

cāna belāyı al: *Bir sorunla karşılaşmak, kötü bir duruma düşmek.*

1. Vérdüm nedīmi yéle nedāmet ne fāyide / **Aldum belāyı cāna** şikāyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [cāna belāyı al, -du, -m]*

cāna ḳaṣd ét: *Canına kıymaya, ölmeye kast etmek.*

1. Bulmayup çāre **cāna ḳaṣd étdi** / Aṣṣı yoḳ çün ziyāna ḳaṣd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [cāna ḳaṣd ét, -di]*

cāna ṣıgma: *Gönle sığmamak, gönülden taşmak.*

1. Gerçi ḥüsni beyāna ṣıġmaz-ıdı / Nitekim ʿışḳı **cāna ṣıgmaz-**ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2333). [cāna ṣıgma, -z, -ıdı]*

cānān: *Gönül verilen, âşık olunan sevgili.*

1. Gözüni yumdı çün cihāndan o cān / Açdı ḥüsni niḳābını **cānān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [cānān,]*
2. Yine cānında buldı **cānānı** / Yine taḫtında gördi sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [cānānı, -ı]*
3. Ḳaçaġanlıḳ daḥi degül yalan / Ki ḳaçardı cihāndan ol **cānān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [cānān,]*
4. Gelse ʿāşıḳ diyārına **cānān** / Ḫāyil olmaz ḥicāb-ı kevn ü mekān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5405). [cānān,]*
5. Cān-ı zindān olalı **cānānum** / Baña zindān olupdur eyvānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4964). [cānānum, -um]*
6. Éki gözlerini öpüp anuñ / Ḫālin andan ṣorardı **cānānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [cānānuñ, -uñ]*
7. Āferīn oI fenāsına anuñ / Ḳomadı ġayrin anda **cānānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [cānānuñ, -uñ]*
8. Ṭaḳdılar anı rişte-i cāna / Boġmaġ olmaġ-içun o **cānāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2381). [cānāna, -a]*
9. Şevḳ-i vaṣla yine dil ü cānum / Gele cānum yérine **cānānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [cānānum, -um]*
10. Ḳalbi naḳş-i nigārdan sāde / Cānı **cānān** ġamından āzāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [cānān,]*
11. Ārī **cānān** yüzine cān gözüni / Açmayın yummadı cihān gözüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2640). [cānān,]*
12. Āh édüp eyle düşdi ol **cānān** / Ṣanasın kim teninde ḳalmadı cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [cānān,]*
13. ʿāşıḳ-āne yitürdi evvel özin / Ṣoñra **cānāna** dikdi cānı gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [cānāna, -a]*
14. Ger rıża vere-y-idi **cānānı** / Ḳametinden düzerdi çevgānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3843). [cānānı, -ı]*
15. Bend-i ġamdan ḫalās-içun cānı / Diledi bende ṣala **cānānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4876). [cānānı, -ı]*
16. Her ki cānında bula **cānānı** / Ġayra baḳmaġa ḳor mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [cānānı, -ı]*
17. Yūsufa gönderürdi zindāna / Gelicek baḳdı déyü **cānāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [cānāna, -a]*

cānān: *Sevgili II tanrı.*

1. Dédiler beñzemez bu insāna / Beñzer ammā ḳadīmī **cānāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [cānāna, -a]*

cānān: *Sevgili, sevilen (Allah).*

1. Maḫzeni ol ḫazīnenüñ cāndur / Cānıñı bil ki bulasın **cānān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [cānān,]*

cāndan: *Büyük bir samimiyetle, yürekten.*

1. Her ne yérde ki añsa evladıñ / **Cāndan** añardı Yūsufuñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [cāndan,]*
2. Taleb étdüm viṣālini **cāndan** / Çünki meyl olmadı baña andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [cāndan,]*

cāndan elini silmek: *Candan vazgeçmek II canını ortaya koymak.*

1. ʿışḳ **cāndan elini silmekdür** / Ma'rifet gördügini bilmekdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2452). [cāndan elini silmek, -dür]*

cānever: *Canlı, hayvan.*

1. Dédi iy **cānever** muvāfiḳ ol / Ḫāliḳüñ emri-y-ile nāṭıḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [cānever,]*

cānever: *Canlı, hayvan II canavar, yırtıcı hayvan.*

1. Naẓar ét ʿibret-ile bu ḫabere / Ṣad hezār āferīn o **cānevere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [cānevere, -e]*

cān-fezā: *Cana can katan, gönle ferahlık veren.*

1. Ḫūblıḳ ʿāleminde bedr-i temām / Dil-rübā **cān-fezā** Zelīḫā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [cān-fezā,]*
2. Cān-fezā leblerinden ola murād / Dil-i ġam-dīdesini eyleye şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4319). [cān-fezā,]*

cāni: *Çok gaddar, kan dökücü (kimse)*

1. Cān ḫalāṣ étmeg-içün iy **cāni** / Nisbet étdüñ cināyete anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4670). [cāni,]*

cānı acı: *Canı yanmak, acı çekmek.*

1. Cismi yandı vü **acıdı cānı** / Ṣubḥa dek eyledi ṭavāf anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [cānı acı, -dı]*

cān-ı āşıḳ: *Âşığın canı, gönlü.*

1. **Cān-ı āşıḳ** belī şeref bulmaz / Yār tirine çün hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [cān-ı āşıḳ,]*
2. **Cān-ı āşıḳ** ḳaçan bulur miḳdār / Meger ola seg-i maḥālle-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3856). [cān-ı āşıḳ,]*

cān-ı ʿazīz: *Azizin gönlü II Mısır azizinin canı, gönlü, ruhu.*

1. Şevḳ-ıla çünki ṭoldı **cān-ı ʿazīz** / Yazdı ol dem cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [cān-ı ʿazīz,]*

cānı dehāna gel: *Canı ağzına gelmek II canı çıkacak gibi olmak.*

1. Ṭoldı ḳan-ıla çeşmi ḳanı görüp / **Geldi cānı dehāna** anı görüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1150). [cānı dehāna gel, -di]*

cānı feraḥ ol: *Ruhu, içi ferahlamak II içi rahatlamak.*

1. Pederi çünki gördi anı feraḥ / Göñli açıldı **oldı cānı feraḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [cānı feraḥ ol, -dı]*

cānı halāş ol: *Canı kurtulmak; öldürülmekten kurtulmak.*

1. Cānib-i Şāma gétdi pinhānī / Ḳatlden tā **ḫalāş ola cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 412). [cānı ḫalāş ol, -a]*

cān-ı ḥasūd: *Haset, kıskanç gönüller; haset kimseler.*

1. Çün barışdılar ol birāderler / Toldı **cān-ı ḥasūda** āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 494). [cān-ı ḥasūd, -a]*

cānı ḳal: *(Bir tek) canı kalmak; zayıf, bitkin bir hâle gelmek.*

1. Göreli köñlegüñi ḳan-ıla ol / Ḳalmadı ḳanı **ḳaldı cān-ıla** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [cānı ḳal, -dı]*

cānı kenār-ı lebe gel: *Canı ağzına gelmek; çok heyecanlanmak.*

1. Şevḳden **geldi cān kenār-ı lebe** / Ṣabr ḳalmadı intiẓār-ı şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4470). [cānı kenār-ı lebe gel, -di]*

cānı lebe gel: *Canı ağzına gelmek II canı çıkacak gibi olmak.*

1. **Cānı geldi** hezār kerre **lebe** / Rūz-ı miḥnetde irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2476). [cānı lebe gel, -di]*
2. Ġam sūzından **gelürdi cānı lebe** / Ḳılca ḳalurdı irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5094). [cānı lebe gel, -ür, -di]*
3. **Lebine cānı geldi** ḳan gétdi / Dīdeden revnaḳ-ı cihān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2602). [cānı lebine gel, -di]*

cān-ı maʿşūk: *Sevgilinin kalbi, gönlü.*

1. Derd-i ʿāşıḳ belī çü ṣādıḳ olur / **Cān-ı maʿşūḳ** aña ʿāşıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [cān-ı maʿşūḳ,]*

cān-ı ma'şūm: *Masum, suçsuz, günahsız (kimse).*

1. Tīz ṭaʿn urma **cān-ı ma'şūma** / Sen daḫi ẓālim olma maẓlūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [cān-ı ma'şūm, -a]*

cān-ı mehcūr: *Kırılmış, incitilmiş gönül; sevgiliden ayrı düşmüş gönül.*

1. Dédi dāye ki iy gözüm nūrı / Yaḳma odlara **cān-ı mehcūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [cān-ı mehcūr, -ı]*

cān-ı peder: *Babanın canı, sevgilisi; babanın çok sevdiği evladı.*

1. Söyle derd-i dilüñi **cān-ı peder** / Müşfiḳam saña benden étme ḥaẕer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [cān-ı peder,]*
2. Dédi Yāʿḳūb aña ki **cān-ı peder** / Şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 622). [cān-ı peder,]*
3. Dédi Yaʿkub aña ki **cān-ı peder** / Ġuṣṣada sādī-yi cenān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 740). [cān-ı peder,]*
4. Baḳup aña dér-idi **cān-ı peder** / Gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 834). [cān-ı peder,]*

cān-ı pür-ġam: *Çok dertli gönül.*

1. Tā gelem gāh geh siperġam-ıçun / Ne siperġam bu **cān-ı pür-ġam**-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [cān-ı pür-ġam, -içün]*

cān-ı şīrīn: *Tatlı can.*

1. İçdi Ferhād ʿışḳ cāmını / Vérdi Şīrīne **cān-ı şīrīni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2322). [cān-ı şīrīn, -i]*
2. Eyle dédi vü yüz yére urdı / **Cān-ı şīrīni** Ḥaḳḳa ṭapşurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [cān-ı şīrīn, -i]*
3. Ḫusrev-i Ḥüsne ḳarşu çün Ferhād / **Cān-ı şīrīnden** eyledi feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4405). [cān-ı şīrīn, -den]*
4. ʿĀḳıbet nūr olur bu şevḳ-ıla / **Cān-ı şīrīn** vérüp bu ẕevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [cān-ı şīrīn,]*

canı tenden nüfūr ol: *Canı bedeninden kaçmak; ölmek, vefat etmek.*

1. Şimdi bizden daḫi eger ola dūr / Ḳorḳaruz **canı tenden ola nüfūr** *(Yusuf*

u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [canı tenden nüfūr oi, -a]

cānı teslīm ḳıl: *Ruhunu teslim etmek; ölmek.*

1. Çün ecel göndüre Ḥakīm ü ʿAlīm / **Cānı** İslām-ile **ḳıluñ teslīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [cānı teslīm ḳıl, -uñ]*

cān-ı Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un gönlü.*

1. Gelmediler bu ʿādet üzre o gün / **Cān-ı Yaʿḳūba** ġuṣṣa urdı dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [cān-ı Yaʿḳūb, -a]*

cānı yitür: *Canını (kendini) kaybetmek; kendinden geçmek.*

1. Gördiler çün zenān-ı Mıṣr anı / Bir naẓarda **yitürdiler cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4756). [cānı yitür, -di, -ler]*

cān-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un canı, gönlü.*

1. Ḳaldırup barmaġın işāret éder / **Cān-ı Yūsufa** ḫōş beşāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4552). [cān-ı Yūsuf, -a]*

cānı zaʻīf ol: *Zayıflamak, güçsüz ḥāle düşmek.*

1. Birimüzden aḳıtsalar ḳanı / Cümlemüzüñ **zaʻīf ol**ur **cānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 719). [cānı zaʻīf ol, -ı-ur]*

cān-ı ẓālim: *Zalimin canı, kalbi.*

1. Étme ẓulmi nedeñlü kemter-ise / **Cān-ı ẓālim** egerçi mermer-ise *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1085). [cān-ı ẓālim,]*

cān-ı zindān ol: *Zindanda bulunmak, zindana düşmek.*

1. **Cān-ı zindān olalı** cānānum / Baña zindān olupdur eyvānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4964). [cān-ı zindān ol, -alı]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Ėki **cānibden** ol éki müştāk / Ékisi daḫi mübtelā-yı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [cānibden, -den]*
2. Ki senüñ gibi tālib-i dīdār / Cümle **cānibde** var hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [cānibde, -de]*
3. ʿĪṣ mekrinden eyler-ise ḥazer / Eylesün Şām **cānib**ine sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 407). [cānibine, -i, -n, -e]*
4. Naẓarın Yūsuf andan ırdı revān / Oldı bir **cānibe** daḫi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [cānibe, -e]*
5. Éki **cānibde** éki ehl-i nidā / Çaġırup eyler-idi medḥ ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3373). [cānibde, -de]*

cānib-i ġayb: *Gözle görülmeyen manevi ālem, gayp âlemi.*

1. **Cānib-i ġayba** ṭutdı dīde-i cān / Geldi tā peyk-i ḥażret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5525). [cānib-i ġayb, -a]*

cānib-i Mıṣr: *Mısır yönü, tarafı.*

1. **Cānib-i Mıṣra** cānın étdi sebīl / Mıṣr-ıçun oldı eşk-i dīdesi Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [cānib-i Mıṣr, -a]*
2. **Cānib-i Mıṣra** eyledükce naẓar / Uçmaġ-ıla géderdi bulsa eger *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3009). [cānib-i Mışr, -a]

3. Diñşürüp kārbānı Kenʿāndan / **Cānib-i Mışra** göçdiler andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6110). [cānib-i Mışr, -a]*

cānib-i Şām: *Şam tarafı, Şam yönü.*

1. **Cānib-i Şāma** vardı çün Mālik / Oldı bir ḫūb bendeye mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [cānib-i şām, -a]*
2. **Cānib-i Şām**a gétdi pinhāni / Ḳatlden tā ḫalāṣ ola cānı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 412). *[cānib-i şām, -a]*

cānib-i şehr-i Mışr: *Mısır ülkesi tarafı, yönü.*

1. Göçdi seyyare-i şeh-i ḫūbān / **Cānib-i şehr-i Mışra** oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2120). [cānib-i şehr-i Mışr,]*

cānıla: *Candan, içten, yürekten.*

1. **Cān-ıla** her sözini gūş eyleñ / Vérdügi zehr olursa nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [cān-ıla,]*
2. Kārbāndan belāyı çün ṣavdı / Anı **cān-ıla** cümlesi sevdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [cān-ıla,]*

cānına diş bile: *Canına kastetmek.*

1. Cān gibi besler iken anı peder / **Cānına diş biledi** tīġ ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [cānına diş bile, -di]*

cānına od düş: *Yüreğine ateş düşmek; bir şeye karşı şiddetli bir arzu duymak, şiddetli bir arzu ile yanmak.*

1. **Cānına od düşüp** Zelīḫānūn / Kendü vardı cenābına anūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4735). [cānına od düş, -üp]*

cānına revzen ol: *Yüreğini delmek (Acı, elem vermek bağlamında.)*

1. **Cānına revzen ola** her yara / Naẓar éde o yaradan yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [cānına revzen ol, -a]*

canından uşanu: *Ölümü göze alacak kadar sıkıntı içinde olmak.*

1. Acı dilden çün édeler verhem / Ṭatlu **cānından uşanur** ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4839). [uşanur, -ur]*

cān-keş: *Ruhu kendine çeken II cazibeli.*

1. Būyı ol meyvenüñ nice ḫōş-ımış / Ki ʿaceb dil-rübā vü **cān-keş**-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [cān-keş-imiş, -imiş]*

cānsuz ol: *Canını yitirmiş, ölmüş olmak.*

1. Ḫōş rıżā vérdi **olmaġa cānsuz** / Rāżı olmadı olmaġa ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 7218). [cānsuz ol, -mag, -a]*

cānum: *"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap sözü.*

1. Alsa regden ḳan alıcı ḳanum / Dem yerine ġamuñ çıḳar **cānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [cānum,]*
2. Bu senüñdür sen anuñ iy **cānum** / Ṭur yerüñden ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [cānum,]*

cānunı yak: *(Âşığın) canını yakmak; acı, elem içerisinde bırakmak.*

1. Rām ol emrüme ser-keş olma daḫi / **Cānumı yaḳma** āteş olma daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [cānunı yaḳ, -ma]*

cāriye: *Para ile alınıp satılan, üzerinde sâhibinin her türlü hakka sâhip bulunduğu kız, ḥālayık.*

1. **Cāriyedür** anası anamuza / Ḫizmet-içün alındı ḫānemüze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1669). [cāriyedür, -dür]*
2. Ḫulle-i nāz-ıla o **cāriyeler** / ʿāriyetden bahāda ʿāriyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4130). [cāriyeler, -ler]*

cāsūs: *Başkalarına ait sırları belli bir maksatla ve başkası hesabına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.*

1. Beñzer ammā ki olasız **cāsūs** / Édesiz şehr-i Mışra mekr ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [cāsūs,]*
2. Siz ya **cāsūs** u ya-ḫōd uġrısız / Sezemen ben sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [cāsūs,]*

cāy: *Hâl, vaziyet.*

1. Vérdi göñlin yéle gözin āba / Ḳomadı **cāy** tāb-ı dil ḫʷāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [cāy,]*

cāy: *Yer, mekan; maḥāl.*

1. Ḫālī bulup ḥarāmī ol **cāyı** / Eylemişdür şehīd ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [cāyı, -ı]*
2. Göricek aġlayasın ol **cāyı** / Añasın ben ġarīb ü tenhāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [cāyı, -ı]*
3. Ḥāşılı ḳalmadı o o ḫānede **cāy** / Ki yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [cāy,]*

cāy tut: *Yer tutmak; yerleşmek, yer edinmek.*

1. Bir nefes ḳaldı ol da āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde **ṭutdum cāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [cāy ṭut, -du, -m]*

cā-yı ʿişret: *İşret meclisi; zevk, eğlence mekanı.*

1. Dédi bir serv ḳuç bu şimşādı / Tā ola **cā-yı ʿişretüñ** şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [cā-yı ʿişret, -üñ]*

cā-yı mümkin: *(Gerçekleşmesi) mümkün olan yer II imkan dahilinde.*

1. Yoġ-iken var éder ḫayālātı / **Cā-yı mümkinde** ḳor muḥālātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3060). [cā-yı mümkin,]*

cāyiz: *Yerinde, uygun, doğru olan (şey)*

1. Ol şerīʿatde **cāyiz**-idi meger / Cemʿ-i uhteyn eyleyeydi bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 424). [cāyiz-idi, -idi]*

ceberut: *Allah'ın her şeyin üstünde olan büyüklüğü, kudreti, ululuğu.*

1. Bu ḳadar vüsʿat ile ʿarş-ı ʿaẕīm / **Ceberutına** göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[ceberutına, -ı, -n, -a]*
2. 2. **Ceberūtun** kamu sıfatıy'çun / Melekūtun mücerredatıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 135*). [ceberūtun, -un]*

cebīn: *Alın, yüz.*

1. Ol ḳamer ḥaḳḳı kim **cebīnüñdür** / Āyet-i mu'ciz-i mübīnüñdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4440). [cebīnüñdür, -üñ, -dür]*

cebr: *Zorlama, zor kullanma II kaba, incitici davranış.*

1. Gizleyüp mihri ebri arturma / Ṣabr éden cāna **cebri** arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [cebri, -i]*

cebr ét: *Zorlamak II bir kimseye yapmak istemediği bir şeyi zorla yaptırma.*

1. Ḳodı āh ü fiġānı ṣabr étdi / Cāna riḳḳat-deminde **cebr étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1292). [cebr ét, -di]*
2. Pederi dédi derde ṣabr eyle / **Cebr édüp** kesri cāna cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [cebr ét, -üp]*
3. Teşne leb ṣuya irse ṣabr éde mi / Tāb-ı ṣabr-ıla cāna **cebr éde** mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [cebr ét, -e, -mi]*
4. Gerçi Yaʿkūb ʿazm-i ṣabr étdi / Dil-i ġam-dīdesine **cebr étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5950). [cebr ét, -di]*

cebr eyle: *Zorlamak II bir kimseye yapmak istemediği bir şeyi zorla yaptırma.*

1. Pederi dédi derde ṣabr eyle / Cebr édüp kesri cāna **cebr eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [cebr eyle,]*

cebr ol: *Zor, güç, kuvvet kullanmak.*

1. Göz görürken göñülde ṣabr olmaz / Olmasa ṣabr cāna **cebr olmaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4266). [cebr ol, -maz]*
2. Dédi duḫter ki ṣabra yoḳ çāre / **Cebr olınmaz** bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [cebr olın, -maz]*

Cebra'il: *Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek, dört büyük melekten biri.*

1. Emr olup **Cebra'il**e ḥażretden / Ki getürmişdi anı Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [Cebra'ile, -e]*
2. Ol legende yudı ki **Cebrā'īl** / Aldı cennetden ol zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [cebrā'īl,]*
3. Legeni aldı geldi **Cebrā'il** / Aña aḳıtdı ḫun-ı kebşi Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [cebrā'il,]*
4. Yaġladı ol yaġ-ıla kim **Cebrā'īl** / Getürüp dürtinürdü İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [cebrā'īl,]*
5. Ol zemān kim Ḫalīle **Cebrā'īl** / Aldı geldi fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [cebrā'īl,]*
6. Geldi āḫir resūl-i Rabb-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı Ḳuds **Cebra'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1257). [cebra'īl,]*
7. Dédi kim geldi şimdi peyk-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı vaḥy **Cebrā'il** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [cebrā'il,]*
8. Göricek ceyş-i Mıṣrı İsrā'īl / Bile-y-idi anuñla **Cebrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6116). [cebrā'īl,]*

ced: *Dede, ata.*

1. Cismüñ n'ola ibn-i Ādem ise /Ebdür ḳamu **cedlere** revān'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195). *[cedlere, -ler, -e]*

2. Ol ki Şeddād-ı ʻĀd-idi **ceddi** / Oldı bāġ-ı İrem gibi ḫaddi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3489). [ceddi, -i]*
3. Var-iken bende vahye istiḥḳāḳ / **Cedd-iken** baña ḫażret-i İsḥāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [cedd-iken, -iken]*
4. Dédi ḥükmüme inḳıyād étsün / **Ceddi** yolına ictihād étsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 926). [ceddi, -i]*
5. Görme misin ki **ceddüm** İbrāhīm / Ṭıfl-iken ʿālim étdi anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [ceddüm, -üm]*
6. Oḳıdı bunı **cedd**üñ İbrāhīm / Gülistan oldı aña nār-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [ceddüñ, -üñ]*

ceddeyn: *Anne ve baba tarafından atalar, dedeler.*

1. Bu şerefden temām ola zeynüñ / Nitekim eyle-y-idi **ceddeyn**üñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [ceddeynüñ, -üñ]*

cedd-i aʿlā: *En büyük ata, dede.*

1. **Cedd-i aʿlā** Ḫalīl İbrāhīm / Oldı aña belā-yı nār-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6015). [cedd-i aʿlā,]*

cedd-i ā'zam: *Büyük ata, soyun büyüğü.*

1. **Cedd-i ā'ẓam** Ḫalīl ḥürmetiy'çün / Yüzi ayında nūr şeybetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1169). [cedd-i ā'ẓam,]*

ceddüñ yolına gét: *Ataların yolundan gitmek, onlar gibi olmaya çalışmak.*

1. Cidd édün **ceddüñüz yolına gédüñ** / Aşlıñuz adına düşer iş édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1167). [ceddüñ yolına gét, -ün]*

cedīd ol: *Yenilenmek.*

1. **Olduġınca** libās-ı ḫalḳ **cedīd** / Ḫilʿat-i ʿizzet ola saña mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2883). [cedīd ol, -dug, -ınca]*

cedvel: *Yazma eserlerde yazıların etrafına çizilen gümüş cetvel.*

1. Görse ol ḫaṭṭ ü **cedveli** dānā / Oḳur-ıdı kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [cedveli, -i]*

cedvel: *Düzgün çizgi çizmeye yarayan alet, parmak*

1. Ḳısmet étdükce keffin ol ḫayrān / **Cedvelinden** aḳardı seyl-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [cedvelinden, -i, -n, -den]*

cedvel-i sīm: *Yazma eserlerde yazıların etrafına çizilen gümüş rengi çizgi, çerçeve.*

1. Sebzesi ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm / Cūyı ol ḫaṭṭa ṣan ki **cedvel-i sīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [cedvel-i sīm,]*

cedvel-i sürh: *Yazma eserlerde yazıların etrafına çizilen kırmızı çizgi, çerçeve.*

1. Kimi keffin çü ṣafḥa-i takvīm / **Cedvel-i sürḫ** ile ḳılup taḳsīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [cedvel-i sürḫ,]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı; zulüm*

1. Ṭolsun anuñ fiġānı her gūşe / Ki yapışur **cefā**-y-ıla gūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [cefā-y-ıla, -y, -ıla]*
2. Bu **cefā-y-ıla** ol yürekleri seng / Gétdiler Yūsuf-ıla üç ferseng *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 28, Beyit 873). [cefā-y-ıla, -y, -ıla]

3. Ṣatdılar ola kem bahālar-ıla / Aġladurlar ola **cefālar-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [cefālar-ıla, -lar, -ıla]*
4. Yūsuf irmiş belāsı ġāyetine / İrmedüm ben **cefā** nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [cefā,]*
5. Çeşmi anuñ **cefā**-y-ıla giryān / Baġrı bunuñ firāḳ-ıla biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [cefā-y-ıla, -y, -ıla]*
6. Ḳaṣd édersiz **cefāya** vāy size / Neler éde daḥi bu rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [cefāya, -y, -a]*
7. Her ne étdüñse iy dilber / Bunca cevr u **cefāña** ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [cefāña, -n, -a]*
8. Vaṣla meyl étmedi dikiş ṭutmaz / Cevri ḳomaz **cefāyı** unutmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [cefāyı, -y, -ı]*
9. Yarlıġa ol ḫaṭāları yā Rab / Ḳıl vefā bu **cefāları** yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [cefāları, -lar, -ı]*
10. Yād éder mi beni vefāsından / Yoḳsa unutdı mı **cefāsından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [cefāsından, -sı, -n, -dan]*
11. Dédi anlaruñ işi saña **cefā** / Senüñ işüñ olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [cefā,]*
12. Ḫʷābdan gördügi ṣafā vü **cefā** / ʿĀḳibet ḫʷāb oldı cümle aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [cefā,]*
13. Her zemān bī-ġaraż vefā yoġ-ımış / İlla derd ü ġam ü **cefā** çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [cefā,]*
14. Bulsun ol ādemüñ ḳafası şikest / Ki ḳafaya **cefā**-y-ıla ura dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [cefā-y-ıla, -y, -ıla]*
15. Şimdi döndi **cefāñ-ıla** mūya / Naẓar étmezseñ āh ol āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [cefāñ-ıla, -ñ, -ıla]*
16. İncinüp ḫāṭırum **cefāsından** / Ṭurdum irdüm revān ḳafasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [cefāsından, -sı, -n, -dan]*

cefā ét: *Eziyet etmek, sıkıntı vermek.*

1. Ḳılur vefāsını her dem baña nigār dirīġ / **Cefālar étmegi** ʿādet édindi yār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [cefā ét, -meg, -i]*
2. Ki n'içün buña iftirā édesiz / Bi-günāha n'içün **cefā édesiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [cefā ét, -e, -siz]*
3. Ki n'içün sen buña **cefā étdüñ** / Ki başup ḫāşılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [cefā ét, -dü, -ñ]*
4. Ki n'içün buña iftirā édesiz / Bi-günāha n'içün **cefā édesiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [cefā ét, -e, -siz]*
5. İḫvetüm baña çoḳ **cefālar édüp** / Ġurbete saldılar belālar édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3728). [cefā ét, -üp]*
6. Nāzı az eyle ḫāline naẓar ét / Cevre döymez **cefā éder** ḫaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [cefā ét, -er]*
7. Dédi maḥzūn neçündür ehl-i ṣafā / Meger **eylersiz** ola aña **cefā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [cefā eyle, -r, -siz]*
8. Nefsüme çoḳ **cefālar eylemişem** / Büte ṭapup ḫatālar eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5455). [cefā eyle, -miş, -em]*

cefā gör: *Cefa görmek, eziyet çekmek.*

1. Balı yaġa ḳatup ṣafā sürelüm / Devr elinden niçe **cefā görelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4134). [cefā gör, -e, -lüm]*

cefā kıl: *Eziyet etmek, azap vermek.*

1. Siz niçe nesl-i enbiyā olasız / Kendü cüzüñüze **cefā ḳılasız** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1163). [cefā ḳıl, -a, -sız]*

cefākār: *Cefa eden, eziyet veren.*

1. Ṣaldılar ḳaʿr-ı çāha çün anı / Bir **cefākār** kesdi urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [cefākār,]*

cefā-yı ihvet: *Kardeşlerin eziyeti, cefası.*

1. Āh kim bu yetīmi Yūsuf-vār / Ḳılısardur **cefā-yı iḫveti** zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 328). [cefā-yı iḫvet, -i]*

cefā-yı zindān: *Zindanın derdi, sıkıntısı.*

1. Ya ṣafā sür benümle rindāne / Ya düşersin **cefā-yı zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4903). [cefā-yı zindān, -a]*

ceff-i ḳalem ol: *Düşünmeksizin, birdenbire olmak; bir anda olmak.*

1. Çün yazılmışdı alnuma bu raḳam / Ne ḳılam çünki oldı **ceff-i ḳalem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284). [ceff-i ḳalem ol, -dı]*

cehd: *Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.*

1. Ser-keş olup diye o tā'at-bin / Beni **cehdümle** ḳoy o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [cehdümle, -üm, -le]*

cehd eyle: *Çalışıp çabalamak, büyük gayret sarfetmek, uğraşmak.*

1. Hem risālet duʿā'sın eyledi ʿahd / ʿĪṣ ol dem şikāra **eyledi cehd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [cehd eyle, -di]*
2. Olucaḳ cümle ḫalḳ aña meşġūl / Ṣuya girmege **cehd eyledi** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2074). [cehd eyle, -di]*

cehennem: *Dünyada iken Allah'ın emrine uymayanların öldükten sonra gideceği ve azap göreceği yer; cehennem.*

1. Bu ṣemer saʿyin étmeyen meyşūm / Yer **cehennemde** meyve-i zaḳḳūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4160). [cehennemde, -de]*

cehl: *Bilgisizlik, cahillik.*

1. **Cehl**-ile olsa ẕillet-ile ḫaṭā / ʿavf éder anı ehl-i ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [cehl-ile, --ile]*
2. Sırra vāḳıf degüldüñüz çün o dem / Size ʿöẕr oldı **cehlüñüz** muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [cehlüñüz, -üñüz]*

cehūl: *Çok cahil, pek cahil, en cahil (kimse).*

1. Vaṣfuñda 'uḳūl ʿāciz oldı / ʿilmüñde **cehūl** ḳalb-i dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 220). [cehūl,]*

celā: *Memleketten ayrılma, gurbete düşme.*

1. Gerçi göndürdi mūnisi Īnās / Ol **celā** eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [celā,]*

celīl: *"Ululuk ve celāl sāhibi, yüce, āli" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Sebep eyledi vażʿ-ı ḥamli **Celīl** / Rıḫlet étdi bu ḫaneden Rāḫīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [celīl,]*
2. Dédi Yūsuf **Celīl** ḥaḳḳı-y-ıçun / Ḫānedān-ı Ḫalīl ḥaḳḳı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5505). [celīl,]*
3. Benden ayırdı ol cemīli **Celīl** / Göñlüme lāzım oldı ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [Celīl,]*
4. Ḥüsni bedrin çü ẓāhir étdi **Celīl** / Nūr-ıla toldı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [celīl,]*
5. Menfaʿat alduġıy'çun andan él / Berekāt-i Ḫalīl vérdi **Celīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5696). [celīl,]*
6. Ẕāt-ı pāküm Ḫalīle maẓhar-iken / Cümle ḥālüm **Celīle** manẓar-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [celīle, -e]*
7. Ṣabr u ṭaḳvāya her ki bağlaya bil / Ecrini ṣanma żayi' éde **Celīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [celīl,]*

celīs: *Dōst, arkadaş.*

Ḳanı ol dem ki yār enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa dek **celīsi-y-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302).[celīs,-i]*

Nedīm-i meclisüm oldı firāḳ u ḥasret-i dōst / Şu mürdeyem ki **celīsüm** nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320).*

celīs ol: *Dōst, arkadaş olmak; beraber olmak.*

1. Dilemen rāstı **celīsüñ olam** / Perde içre nühüft enīsüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4379). [celīs ol, -am]*

cellād: *İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse.*

1. Ġażab étdi buyurdı **cellāda** / Ḥadd-i bī-ḥadd ura ol āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [cellāda, -a]*
2. Yūsufa çün yapışdı ol **cellād** / Éde emr-i ʿAzīz-ile bīdād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [cellād,]*

cemʿ: *Topluluk, cemiyet.*

1. Şemʿ ile rūşen ola çün ḫāne / Ṭolar eṭrāfı **cem**ʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [cemʿ,]*
2. Bir zen ol **cem**ʿ içinde ḥāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [cemʿ,]*
3. Şeh naẓar eyledi çün ol **cemʿa** / Āteşīn dil uzatdı çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [cemʿa, -a]*
4. ʿişret esbābı cümle cemʿ-idi / Kendü ol **cem**ʿ içinde şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [cemʿ,]*
5. Tā bu **cemʿiyyeti** görüp o perī / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [cemʿ, -a]*

cemʿ: *Toplanma, bir arada olma*

1. ʿişret esbābı cümle **cemʿ-idi** / Kendü ol cemʿ içinde şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [cemʿ-idi, -idi]*

cem: *Cem, İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup ve şarabı bulduğuna inanılan Cemşid adlı hükümdar.*

1. Ne bilür cām-ı cevheri ḫazzāf / Anı ya **Cem** bilür yā-ḫōd ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [cem,]*
2. Böyle şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / Ḫusrev ola ya **Cem** ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [cem,]*

cemʿi: *Tümü, hepsi.*

1. Viṣāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / Éder ḳader yéli ol **cemʿi** tārmār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [cemʿi, -i]*

cemʿ ét: *Toplamak; birleştirmek, bir araya getirmek.*

1. Sünbülini ṭaġıtsa şāne-y-ile / **Cemʿ éderdi** özin bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3617). [cemʿ ét, -er, -di]*
2. Dest-i ġayret velīk menʿ etti / Kendüyü ġayret-ile **cemʿ etti** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [cemʿ et, -ti]*
3. Baña sīmāda ol ola mānend / **Cemʿ éde** niçe ḫulḳı ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [cemʿ ét, -e]*
4. **Cemʿ édüp** devletüñ sitāresini / Dizdi ol māh güşvāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4339). [cemʿ ét, -üp]*
5. **Cemʿ édüp** ṣora mācerālarını / Ben giriftāra iftirālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5199). [cemʿ ét, -üp]*
6. Esen olsun ki ṭaġıdup anı / Geldi **cemʿ étdi** ben perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [cemʿ ét, -di]*
7. Kimesne **cemʿ édemez** ʿışḳ odı'yla yüz ṣuyını / Hevā-yı ʿārı ḳosun her ki bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [cemʿ ét, -e, -mez]*
8. Odı ṣu-y-ıla **cemʿ éde** dilese / Māhdan mihri men' éde dilese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [cemʿ ét, -e]*
9. Taḫta yérine **cemʿ édüp** baḫtı / Anda düzmişler-idi bir taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [cemʿ ét, -üp]*

cemʿ içinde: *Mecliste, toplanma yerinde (Ruhlar âlemi bağlamında.)*

1. Ḫalḳ içinde cemāl-ıla mümtāz / Şemʿ-veş **cem' içinde** ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455). [cemʿ içinde, -i, -n, -de]*

cemʿ ol: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

1. Bunca dürlü ḫayāl eylediler / **Cemʿ olup** ḳīl ü ḳāl eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2536). [cemʿ ol, -up]*
2. **Cemʿ olup** her mu'abbir anda temām / Ḫᵛāb-ı sulṭāna dédiler aḥlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169). [cemʿ ol, -up]*
3. **Cemʿ olup** tār-ı leyl ü nūr-ı nehār / Ḫalḳ olınmış ol esb-i ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5385). [cemʿ ol, -up]*
4. **Cemʿ olup** cümlesi rikābına / Medḥ oḳurlardı āftābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5392). [cemʿ ol, -up]*
5. Çünki bu rāyını éşitdiler / **Cemʿ olup** taraf-ı Mıṣra gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [cemʿ ol, -up]*
6. Bir gün evlādı **cemʿ olup** ḳatına / Dédiler şefḳat-ile ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [cemʿ ol, -up]*
7. Bu yana **cemʿ ol**up birāderler / Cümlesi ḫışm-ıla pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [cemʿ ol, -up]*
8. **Cemʿ olup** bunca dürlü derd-i girān / Yūsuf olmışdı arada ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [cemʿ ol, -up]*
9. **Cemʿ olup** meclisine aṣḥābı / 'İneb ābın içerdi ʿünnābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3239). [cemʿ ol, -up]*
10. Viṣāl-içün ne ḳadar **cemʿ olursa** tedbīrüm / Éder ḳader yéli ol cemʿi tārmār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [cemʿ ol, -ur, -sa]*
11. Aşl maʿnāya gel ki anda şimār / **Cemʿ olupdur** hezār bār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [cemʿ ol, -up, -dur]*

12. İy bürāder varup peder ḳatına / Cümleñüz **cemʿ ola** çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [cemʿ ol,]*
13. Elf-i bīni vü ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl / **Cemʿ olup** bir-iken on oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [cemʿ ol, -up]*
14. Tā o şemʿ-ile **cemʿ olup** aṣḥāb / Gāh içerledi şīr ü gāh şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [cemʿ ol, -up]*
15. Ser-i minnet ḳoyup ayaġına hep / **Cemʿ olup** dāmen-i çerāġına hep *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4170). [cemʿ ol, -up]*
16. Nevḥa-i Nūḥ ü ḥikmet-i İdrīs / **Cemʿ olup** anda ḫalḳa ola re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 787). [cemʿ ol, -up]*
17. Edeb-ile mürüvvet-i ʿirfān / **Cemʿ olup** aña dediler **'**Oṣmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 298). [cemʿ olup, -up]*
18. **Cemʿ olınmaz** gönülde ʿışḳ-ıla ʿār / Nite kim bir çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [cemʿ olın, -maz]*
19. Ger cihān ḫalḳı menʿa **cemʿ olına** / Mümkin olmaz naṣib menʿ olına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). [cemʿ olın, -a]*
20. **Cemʿ olınsa** eger ḳuşūrum-ıla / Alıman ben anı ḳuşūrum-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [cemʿ olun, -sa]*

cemāʿat: *İnsan toplulukları, kalabalık insanlar.*

1. Bunca māl ü menāl ü niʿmet-ile / Bunca cemʿiyyet ü **cemāʿat** ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 480). [cemāʿat,]*
2. Déyesiz bu **cemāʿate** server / ʿĪṣa hem-rāh-ımış ezelde meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [cemāʿate, -e]*

cemāʿat-i ḍāl: *Dalalet topluluğu II dalalete girmiş topluluk.*

1. Şekl-i Yūsufda ol **cemāʿat-i ḍāl** / Bir murassa' ṣanem düzüp fī'l-ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [cemāʿat-i ḍāl,]*

cemāʿat-i keştī: *Gemide bulunanlar.*

1. Yürüdi ṣu yüzinde çün deştī / Gördi anı **cemāʿat-i keştī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [cemāʿat-i keştī,]*

cemād: *Cansız; hayat emaresi olmayan.*

1. Nice maḥbūb-ıdı ʿaceb ol cān / Fürḳatinden **cemād** éderdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266). [cemād,]*
2. Eylemen bunı da şüküft-ile yād / Vérmiş ol cān-ıçun bir éki **cemād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [cemād,]*

cemād: *Cansız; hayat emaresi olmayan (Resim, suret bağlamında.)*

1. Vérür aña **cemād-iken** cānı / Belki cāndan da yég görür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [cemād-iken, -iken]*

cemād: *Cansız varlık; put.*

1. Bir **cemādı** bu ḫay ṣanup utanur / Ḫāliḳ-ı küll-i şey ṣanup utanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [cemādı, -ı]*

cemāda cān vérici: *Cansızlara can veren, II camid (cansız) varlıkları hayatlandıran (Allah)*

3. Dédi kim iy **cemāda cān vérici** / Bir kuru ṭopraġa zebān vérici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1355). [cemāda cān vérici,]*

cemāl: *Güzellik, yüz güzelliği; sevgilinin yüzü.*

1. Bulmadum hergiz c**emālüñden** eser / İstedüm ins ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [cemālüñden, -üñ, -den]*
2. Dédiler zer ne ola ser vérelüm / Bir naẓar tek **cemālini** görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [cemālini, -i, -n, -i]*
3. Ṣubḥ-dem bir ġarīb gülşende / Cānı pür-ġam **cemāli** pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [cemāli, -i]*
4. Düşde ṣayd olalı ḫayālüñe ben / Āşnā olmışam **cemālüñe** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [cemālüñe, -üñ, -e]*
5. **Cemālüñ** ayına cānā neẓāre étmeyeli / Karañu oldı gözüme cihān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [cemālüñ, -üñ]*
6. Zeyn etdi risāletüñ **cemāl**in / Meşşāṭa-i lā nebiyyi Baʿdi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 203*). [cemālin, -in]*
7. Bir naẓar seyr éden **cemālin** anuñ / Baġladı sīnede ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [cemālin, -in]*
8. Géydi şemsi ʿimāme farḳına / Nūr vérdi **cemāli** şarḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115). [cemāli, -i]*
9. Ḫalḳ olalı cihān içinde **cemāl** / Gelmedi gelmeyiser aña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [cemāl,]*
10. Perde gédüp göründi çün o **cemāl** / Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [cemāl,]*
11. Baʿd-ez-ān dédiler ki perdeyi aç / Görelüm ol **cemāli** biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [cemāli, -i]*
12. Size tuḥfem-durur **cemāli** bunuñ / Şimdi yoḳdur velī mecāli bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [cemāli, -i]*
13. Şehre varınca gétdi bī-perde / Gördiler ol **cemāli** her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [cemāli, -i]*
14. Mışr egerçi **cemāl** bāġı-y-ıdı / Cennet āhūları ṭurāġı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2203). [cemāl,]*
15. Ṭutdı her ḫʷāce vü emīr a vezīr / Ol **cemāli** teferrüc étmege yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [cemāli, -i]*
16. Gördi çün bu **cemāli** ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [cemāli, -i]*
17. Bunca māl ü **cemāl** ü istiġnā / Eyle vérmişdi aña ʿizz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [cemāl,]*
18. Çünki meydāna geldi şevket-ile / Bunca māl ü **cemāl** ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [cemāl,]*
19. Dürre deryā-y-ıdı cevāhire kān / Malı bī-ḥad **cemāli** bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [cemāli, -i]*
20. Saña Ḥaḳḳ bir **cemāl** vérmişdür / Güne andan zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [cemāl,]*
21. Dizi üstine var çün āyine / Naẓar étsün **cemālün** ayına *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [cemālün, -üñ]

22. Bilmek isterseñüz kemālin anuñ / Ḥāżır olsun görün **cemālin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [cemālin, -in]*
23. Yine gelsün gözüme nūr-ıla fer / Tā **cemālüñ** günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [cemālüñ, -üñ]*
24. ʿarż éderdi **cemālin** ol dilber / Cūʿdan tende ḳalmaz-ıdı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [cemālin, -in]*
25. Reşk éderdi **cemāline** ḥūri / Nār olsun yédüñse ol nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [cemāline, -i, -n, -e]*
26. Naḳsa taḥsīn éder kemāle ʿitāb / Ḳubḥı tezyīn éder **cemāli** ḥarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [cemāli, -i]*
27. Lām-ı zülfüñ ne ḫāme ḥarfidür / Ki **cemālün** kemāl-i ṭarfidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [cemālün, -(ü)ñ]*
28. Nāgehān gördi bir **cemāl** gelür / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile pür-kemāl gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [cemāl,]*
29. Sāde dil yatur-iken āyīne / Baḳdı çün ol **cemāl** ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [cemāl,]*
30. Mār-ı zerrīn ḳuçar gümiş sāḳın / Yél ṭaġıtmış **cemāli** evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [cemāli, -i]*
31. Ġam-güsārüm senüñ **cemālüñ**-idi / Cānumuñ rāḥatı viṣālüñ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1141). [cemālüñ-idi, -üñ, -idi]*
32. Görmez oldum senüñ **cemālüñi** ben / Bilmezem nice oldı ḥālüñi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [cemālüñi, -üñ, -i]*
33. Bu **cemāl**-ile ẓāhir oldı o māh / Görenüñ ʿaḳlı fikri oldı tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [cemāl-ile, --ile]*
34. Dāneler oñdı ḫāli-y-ile anuñ / Bitdi güller **cemāli**-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [cemāli-y-ile, -i, -y, -ile]*
35. Görinür ādeme **cemāl-ile** / Ṣayd éder anı mekr ü al-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [cemāl-ile, --ile]*
36. Cānınuñ siḥḥati **cemāli-y-idi** / Göñlinüñ rāḥatı viṣāli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2600). [cemāli-y-idi, -i, -y, -idi]*
37. Vaṣf olınmaz **cemāl-ile** gördi / Gerçi çeşmi ḫayāl-ile gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2768). [cemāl-ile, --ile]*
38. İy baña ḳayd éden ḫayāli-y-ile / İy beni ṣayd éden **cemāli**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [cemāli-y-ile, -i, -y, -ile]*
39. Ṣorsañ āyīneye **cemālinden** / Ḫaberi yoḳ meger miṣālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [cemālinden, -i, -n, -den]*
40. Ehli bīzār olur **cemālinden** / İncinüp zaḥmeti melālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3085). [cemālinden, -i, -n, -den]*
41. Var-ıdı Mıṣr içinde bir duḫter / Nice duḫter **cemāl-ile** aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [cemāl-ile, --ile]*
42. Çün géderdi sefer tozını zülāl / Gün yüzinde ziyāde oldı **cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [cemāl,]*
43. Elf-i bīni vü ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl / Cemʿ olup bir-iken on oldı **cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [cemāl,]*

44. Serv olalı **cemāl** bāġına / Dāmen irdi meger ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [cemāl,]*
45. Gétdi māl ü **cemāli** ʿışḳ-ıçun / Nakṣa irdi kemāli ʿışḳ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [cemāli, -i]*
46. Cümle Mıṣr ehli dédiler ki bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu **cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [cemāl,]*
47. Baña evvel görünse ger bu **cemāl** / Cāna vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [cemāl,]*
48. Dāyesi gördi çün Zelīḫāyı / Ki hilāl oldı ol **cemāl** ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [cemāl,]*
49. ʿanberīn vesme vérdi ṭurfa **cemāl** / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ ol éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [cemāl,]*
50. Ḳalmadı çünki yéle vardı **cemāl** / Başda ayaḳda efser ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [cemāl,]*
51. Kim vérür bu **cemāle** māl ü menāl / Kim olur ṣādi-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [cemāle, -e]*
52. Géce n'étdüñ **cemālüñ** arturmış / Ḥüsn içinde kemālüñ arturmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [cemālüñ, -üñ]*
53. Ayıñ on dördi-y-iken oldı hilāl / Gétdi ḥüsn ü **cemāl** ḳaldı ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522). [cemāl,]*
54. Oldı hem Deyne adlu bir duḫter / Nice duḫter **cemāl**-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [cemāl-ile, -ile]*
55. Eyle étdi **cemāli** āvāze / Ṭoldı anuñla cümle dervāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [cemāli, -i]*
56. Eyler-iken **cemāl-ile** lāfı / Yūsufuñ yād olundı evṣāfı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3500). [cemāl-ile, -ile]*
57. Her ki göre anuñ **cemālini** / Ẕikr éder ṣāniʿuñ kemālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [cemālini, -i, -n, -i]*
58. Aldı bir gün eline āyīne / Nāẓar étdi **cemāli** ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [cemāli, -i]*
59. Éşidüp Yūsuf anı güldi nihān / Bildi kim olmamış **cemāli** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [cemāli, -i]*
60. ʿafv édüp Yūsuf ol günāhını / Göge ṭutdı **cemāli** māhını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [cemāli, -i]*
61. Çünki bu ḳadre irdi ol ḫurşīd / Oldı günden güne **cemāli** mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [cemāli, -i]*
62. Her birinüñ **cemāli** şems ü ḍuḥā / Anlara göre kendü ḥüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [cemāli, -i]*
63. Dāyeler yüz sürüp ayaġına / Medḥ oḳuyup **cemāli** bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [cemāli, -i]*
64. Kimi āṣnām-ı Rūmī kimi Ḫıṭā / Cümlesinüñ **cemāli** ḳıble-nümā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [cemāli, -i]*
65. Görmeg-içün **cemālini** anuñ / Şevḳi bī-ḥadd-idi Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3254). [cemālini, -i, -n, -i]*
66. Göresüm geldi çün **cemālin** anuñ / Ārzu eyledüm viṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [cemālin, -in]*
67. Zen-i ter-dāmene çü ṣabr éde merd / İrişür ġayreti **cemāline** gerd *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [cemāline, -i, -n, -e]

68. Ṣabr édüñ tā ire kemāline / Terbiyetler ḳılam **cemāline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2217). [cemāline, -i, -n, -e]*
69. Dédi baʿżı perī **cemāline** dīv /ʿāşıḳ olup 'acep mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [cemāline, -i, -n, -e]*
70. Démiş-idi baña bir oġluñ ola / Ki cihāna **cemāl**i vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [cemāli, -i]*
71. Ḳāniʿ olmaz **cemāli** şevḳine ol / Cür'et eyler viṣāl ẕevḳine ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3878). [cemāli, -i]*
72. Gün olup ger düşem ayaġına / Perde aṣar **cemāli** bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [cemāli, -i]*
73. Gerçi ṣoldı **cemāli** verdi anuñ / Tāzelendi velīk derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [cemāli, -i]*
74. Yūsufuñ vaṣfın éşidüp élden / Ṭālib-idi **cemāline** dilden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [cemāline, -i, -n, -e]*
75. Naẓar olunmadı **cemāline** hīç / Baḳmadı kimse bunca mālına hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [cemāline, -i, -n, -e]*
76. Şerḥa-i sürḫ-ıla **cemāline** ol / Ḥāşiye yazdı şerḥ-i ḥāline ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4198). [cemāline, -i, -n, -e]*
77. Dédi müştaḳ-ıdum **cemāl**üñe ben / İrdüm ummaz-iken viṣālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 419). [cemālüñe, -üñ, -e]*
78. Bu naẓarda meger Ṣafiyyu'llah / Gördi Yūsuf **cemāl**ini nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). [cemālini, -i, -n, -i]*
79. Ḫalḳ içinde **cemāl-**ıla mümtāz / Şemʿ-veş cemʿ içinde ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455). [cemāl-ıla, -ıla]*
80. Ḫilʿat olmış **cemāl** kāmetine / Zīnet olmış kemāl ḫilʿatine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 457). [cemāl,]*
81. Niçe ʿāşıḳ ola **cemāl**ine / Reşk éde niçeler kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [cemāline, -i, -n, -e]*
82. Eşer ola yüzi **cemāl**ünden / Baḫşiş eyle bu dem kemālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [cemālünden, -ün, -den]*
83. El-vidāʿ iy **cemāli** bustānum / El-vidāʿ iy yüzi gülsitānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [cemāli, -i]*
84. Geldi şevḳ-ıla Yūsufuñ ḳatına / Medḥ oḳudı **cemāli** ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [cemāli, -i]*
85. Nice cānuñ berātıdur bu **cemāl** / K'olmış anuñ nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [cemāl,]*
86. Enver olmış **cemālüñ** ayı bugün / Yoġ anuñ tāb içinde tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [cemālüñ, -üñ]*
87. Evvelā eyledi **cemalini** zeyn / Oldı çeşm-i cihāna ḳurrat-ı ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4321). [cemalini, -i, -n, -i]*
88. ʿayn-ı ʿadl-ile ḥālüme naẓar ét / Māh-peyker **cemālüme** naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4418). [cemālüme, -üm, -e]*
89. Çün **cemālinde** gördiler tağyīr / Sebebin ṣordı luṭf-ile Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [cemālinde, -i, -n, -de]*
90. Cān u dilden sevüp **cemālini** ben / Ārzū eyledüm viṣālini ben *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4770). [cemālini, -i, -n, -i]

91. Yāri Yūsuf ḫayali oldı hemān / Ẕikri anuñ **cemāli** oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [cemāli, -i]*
92. Géceler vaṣluña olam mihmān / Gündüz olam **cemālüñe** ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5522). [cemālüñe, -üñ, -e]*
93. Āferīn ol **cemāle** kim anı / Görenüñ pür-ṣafā olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [cemāle, -e]*

cemāl: *Yüz, suret; kişinin kendi zatı.*

1. Gördiler çün **cemālini** pederüñ / Dédiler mācerāsın ol ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [cemālini, -in]*

cemāl: *Allah'ın lütfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.*

1. Aña maḫṣūṣdur kemāl ü **cemāl** / İrmez aña kelāl ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [cemāl,]*
2. ʿaybdan kim **cemāli** ʿārīdür / Ḥucüb-i ġayb perde-dārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1949). [cemāli, -i]*
3. Anda kim ẕerre denlü ola baṣar / Ẕerreden ol **cemāle** étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [cemāle, -e]*
4. Dédi vérdüm kemālümi ben aña / Sülüsāni **cemāl**ümi ben aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [cemālümi, -üm, -i]*
5. Düzdi āyīneler **cemāline** / Maẓhar olmaġ-ıçun kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3558). [cemāline, -i, -n, -e]*
6. Büt ü büt-ḫāne pür **cemālüñ-ile** / Cümle ʿālem ṭolu kemālün-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [cemālüñ-ile, -üñ, -ile]*

cemāl ehli: *Güzellik sahibi II çok güzel kimse.*

2. Ehli anuñ **cemāl ehli**-y-idi / Bay-ıdı anca māl ehli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2303). [cemāl ehli, -y, -idi]*
3. Niçe şehler anuñ esīri-y-idi / Ol **cemāl ehlinüñ** emiri-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3497). [cemāl ehli, -nüñ]*

cemāl-āferīn: *Kusursuz, tam güzellik.*

1. Naẓar éden o ḫüsne dédi hemīn / Ki **cemāl-āferīne** yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [cemāl-āferīne, -e]*

cemāl-i bedīʿ: *Eşsiz ve benzersiz, nadide yüz, güzellik.*

1. Bu **cemāl-i bedīʿle** anı / Mübdiʿ añladı ḳavm-i Bisānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1961). [cemāl-i bedīʿ, -le]*

cemāl-i bī-hem-tā: *Eşsiz güzel yüz; eşsiz güzellik.*

1. Gördiler çün **cemāl-i bī-hem-tā** / Dédiler bu beşer ola ḫāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [cemāl-i bī-hem-tā,]*

cemāl-i bī-mānend: *Benzersiz, eşsiz güzellik.*

1. Gördiler bir **cemāl-i bī-mānend** / Bir dil-ārām ü dilber ü dil-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [cemāl-i bī-mānend,]*
2. Āferin ol kemende kim ola bend / Buncılayın **cemāl-i bī-mānend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3940). [cemāl-i bī-mānend,]*

cemāl-i cānān: *Sevgilinin güzelliği, yüzü*

1. Āferīn ol **cemāl-i cānāna** / Ki gelür görse kāfir īmāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [cemāl-i cānān, -a]*

cemāl-i cemīl: *Yüz güzelliği; sevgilinin güzel yüzü*

1. Dédiler kim zihī **cemāl-i cemīl** / Ki olupdur kemāl-i ṣunʿa delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [cemāl-i cemīl,]*

cemāl-i ehl-i ṣūret: *Görünüş sahiplerinin güzelliği; insan-ı kamil olanların yüzü, yüz güzelliği.*

1. Tecellī benligüm benden alalı bī-ḫaber oldum / **Cemāl-i ehl-i ṣūretden** kemāl-i ehl-i maʿnīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3363). [cemāl-i ehl-i ṣūret,]*

cemāl-i fāyiḳ: *Üstün, eşsiz güzellik.*

1. Naẓar éden **cemāl-i fāyiḳına** / Āferin eyler-idi ḫāliḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2178). [cemāl-i fāyiḳ, -ı, -n, -a]*

cemāl-i gencīn: *Güzellik hazinesi.*

1. Ḥıfẓ-içün ol **cemāl-i gencīni** / Ṭaḳdılar sīme mār-ı zerrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2720). [cemāl-i gencīn, -i]*

cemāl-i ḫōş-reng: *Güzel renkli yüz; güzel yüzünün rengi.*

1. Medḥ olınsa **cemāl-i ḫōş-rengi** / Birbirinüñ olurlar āhengi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4802). [cemāl-i ḫōş-reng, -i]*

cemāl-i ḳıdem: *Ezeli güzel II varlığı ezeli olan Allah'ın güzelliği.*

1. Her ki nefsinde añlamaya ʿadem / Ẓāhir olmaz aña **cemāl-i ḳıdem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1066). [cemāl-i ḳıdem,]*

cemāl-i maḥbūb: *Sevgilinin güzelliği (Allah'ın cemali, güzelliği bağlamında.)*

1. Her ne ṣūret ki ola maṭlūbuñ / ʿaksidür ol **cemāl-i maḥbūbun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [cemāl-i maḥbūb,]*

cemāl-i maʿnā: *Mana güzelliği II güzel manalar.*

1. Açmayınca ḥicāb-ı daʿvāyı / Görmediler **cemāl-i maʿnāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1325). [cemāl-i maʿnā, -y, -ı]*

cemal-i rūy: *Yüz güzelliği.*

1. Sevmez-iseñ **cemal-i rūyın** anuñ / Göñlüñ almazsa reng ü būyın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [cemal-i rūy, -ın]*

cemāl-i saʿīd: *Mutlu, neşeli yüz.*

1. Çün **cemāl-i saʿīd**e döndi saʿīd / Oldı sa'y eyleyen sāfaya saʿīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726). [cemāl-i saʿīd, -e]*

cemāl-i ṣarīḥ: *Açık, aşikar güzellik; güzel yüz.*

1. Dédi kim kim alur **cemāl-i ṣarīḥ** / ʿAndelīb-i faṣīḥ ü kebg-i melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [cemāl-i ṣarīḥ,]*

cemal-i şems-i ḍuḥā: *Kuşluk vakti güneşinin güzelliği. (Kuşluk vakti güneşin parlak, güzel görüldüğü vakit.)*

1. Yaraşur mı **cemal-i şems-i ḍuḥā** / Ġāyib olmak nite ki necm-i Sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4216). [cemal-i şems-i ḍuḥā,]*

cemāl-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un yüzü.*

1. Kimseye étmediler āşūbı /Tā görince **cemāl-i Yaʿḳūbı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1453). [cemāl-i Yaʿḳūb, -ı]*

2. Görmişem ben **cemāl-i Yaʿḳūbı** / İşüdürem kemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3469). [cemāl-i Yaʿḳūb, -ı]*

cemāl-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un yüzü.*

1. Hazẓ alam tā **cemāl-i Yūsufdan** / Fāriġ olam ġam u te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [cemāl-i Yūsuf, -dan]*

cemal-i zāt-ı Aḥmed: *Hz. Muhammed'in zatının güzelliği.*

1. Ol cūşa sebeb hevā-yı maḥbūb / Maḥbūb **cemal-i z̲āt-ı Aḥmed** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 186). [cemal-i z̲āt-ı Aḥmed,]*

cemālini gör: *Yüzünü görmek. (Yanında, yakınında bulundurmak bağlamında.)*

1. **Gör**mez-isem **cemālini** bir dem / Tar olur çeşmüme ruḫ-i ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 694). [cemālini gör, -mez, -ise, -m]*

cemālini görme: *Yüzünü görmemek; görüşmemek. (Özlemek bağlamında.)*

1. **Görmeyelden** peder **cemālini** ben / Bilmezem nice oldu ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [cemālini görme, -me, -yel, -den]*

cemʿ-i ʻazīm: *Büyük topluluk, kalabalık II toplanıp bir araya gelmiş şeylerin hepsi.*

1. Ḥayrete düşdi görüp anı Kelīm / Dédi kimler ola bu **cemʿ-i ʻazīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [cemʿi,]*

cemʿ-i māl eyle: *Mal mülk toplama, biriktirme.*

1. Saʻy édüp siz de **cemʿ-i māl eyleñ** / Varuñ ol şaha ʿarż-ı ḥāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [cemʿ-i māl eyle, -ñ]*

cemʿ-i uhteyn eyle: *İki kız kardeşi aynı anda bir kişi nikahlamak.*

1. Ol şerīʻatde cāyiz-idi meger / **Cem'-i uhteyn eyle**yeydi bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 424). [cemʿ-i uhteyn eyle, -y, -e, -y, -di]*

cemīl: *Güzel, hoş, latif.*

1. Ṣabra gerçi **cemīldür** ʿāḳil / Vaṣl-i Yūsufda illa gey müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [cemīldür, -dür]*

cemīl: *Güzel, güzel yüzlü.*

1. Benden ayırdı ol **cemīli** Celīl / Gönlüme lāzım oldı ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [cemīli, -i]*

cemīle: *Güzel kadın.*

1. Bile uydurdı biñ **cemīle** kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [cemīle,]*

cemʿiyyet: *Güzelliklerin bir araya toplanması; güzellik unsurlarının bir kişide toplanması.*

1. Tā bu **cemʿiyyeti** görüp o perī / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [cemʿiyyeti, -i]*

cemʿiyyet: *Topluluk, kalabalık.*

1. Bunca māl ü menāl ü niʿmet-ile / Bunca **cemʿiyyet** ü cemāʿat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 480). [cemʿiyyet,]*

cemʿiyyet: *Toplu ve düzenli olma, perişan ve dağınık olmama, derli topluluk.*

1. Ḥaṣıl-ı ʿömri yéle vérmese dil / Dile **cemʿiyyet** ola mı ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [cemʿiyyet,]*

cemʿiyyet-i belā: *Belaların, sıkıntıların tümü.*

1. Yūsufuñ seyrine çü vérdi rıżā / Étdi **cem'iyyet-i belā**ya ṣalā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 744). [cemʿiyyet-i belā, -y, -a]*

cenāb: *Huzur, kat, makam.*

1.Yüzüm urdum ṭapuña yā Ḳayyūm / Cümle ḥālüm **cenābuña** maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [cenābuña, -u, -ñ, -a]*
2.Olısar ḫāk-i pāyuñ anlara tāc / Geliserler **cenābuña** muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [cenābuña, -un, -a]*
3. Faḫr-i ʿālemsin iy sülāle-i pāk / Bende olmaḳ **cenābuña** ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3737). [cenābuña, -un, -a]*

cenāb: *Huzur, kat, makam. (Allah'ın huzuru bağlamında.)*

1. Sergüẕeştüm **cenābuña** maʿlūm / Dilerem ḥażretüñden iy Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [cenābuña, -uñ, -a]*

cenāb-ı ḥaḳḳ seferi: *Hakk'a (Allah'a) yolculuk II ölüm.*

1. Çünki İsḥāḳa irdi mevt eseri / Lāzım oldı **Cenāb-ı Ḥaḳ seferi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 405). [cenāb-ı ḥaḳḳ seferi,]*

cenāb-ı vaḥdet: *Tek olan yüce yaratıcı. (Allah)*

1. Kim bulurdu **cenāb-ı vaḥdete** yol / Muṣṭafā nūru olmasa tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [cenāb-ı vaḥdete, -e]*

cenāḥ-i necāḥ: *İstediğine kavuşma, kurtuluşa erme yolu.*

1.Çünki feth-i fütūḥ éde Fettāḥ / Verür üftādeye **cenāḥ-i necāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 413). [cenāḥ-i necāḥ,]*

cenān: *Yürek, kalp, gönül.*

1. Meger ol Mıṣr olan **cenān-ımış** / Mıṣr-ı dilde ʿAzīz cān-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [cenān-ımış, -ımış]*

cenb-i ḥāżret: *Allah'ın katı, huzuru.*

1. Nūş-ı cān olmadın bu leẕẕetden / Peyk-i vaḥy irdi **cenb-i ḥāżretden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1306). [cenb-i ḥāżret, -den]*

ceng: *Cenk, savaş; kargaşa, karışıklık.*

1.Ol ki gözlerdi cihānda nam ü neng / Nāmıla sulh eyleyüp neng ile **ceng** *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1) [ceng,]*

2. Deheni gibi sözde teng oldı / Bilmezem arada ne **ceng** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [ceng,]*
3. Nice gürg olsa şīr-i merdüm-ḫʷār / **Ceng**imüz görse gürbeden ola ḫʷār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [cengimüz, -imüz]*
4. Ẓāhirinde ne būy ḳaldı ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne **ceng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ceng,]*
5. Düzd olan ādemūñ ḳumāşın alur / **Ceng édüp** vérmez-ise başın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [ceng ét, -üp]*

ceng eyle: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Dest-gīr ola aña étmeye neng / Ẓalim-ile anuñçün **eyleye ceng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5210). [ceng eyle, -y, -e]*

ceng ü cedel: *Kavga ve dövüş.*

1. İşleri birbiriy'le **ceng ü cedel** / Ne ʿilm raġbeti ne saʿy-i ʿamel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 335). [ceng ü cedel,]*

ceng-i ʿışḳ: *Aşk cengi, savaşı.*

1. Jeng-i ʿışḳa cilā melāmet éder / **Ceng-i ʿışḳa** ṣalā melāmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4686). [ceng-i ʿışḳ, -a]*

ceng-sāz ol: *Cenk etmek, savaşmak.*

2. Her ne yérde ki **ceng-sāz ol**sam / İḫvetüm üzre ser-firāz olsam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 601). [ceng-sāz ol, -sa, -m]*

cennet: *İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nimetlerle dolu yer.*

1. Ol legende yudı ki Cebrāʿīl / Aldı **cennet**den ol zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [cennetden,-den]*

2. İlla Yaʿḳūb minnet étdi aña / **Cennet-ile** beşāret étdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [cennet-ile, -ile]*

Nīle irişdi çün bu leẕẕetden / Aġlamasun çıḳarsa **Cennetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [cennetden, -den]*

3. ʿĀrıżı **cennete** nümūne-y-idi / Gülleri anda gūne gūne-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2346). [cennete, -e]*

4. Baña yapduñ ṣafā-y-ıçun ḫāne / **Cennet** eyvānı gibi kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [cennet,]*

5. Emr olup Rūh-ı Ḳudse ḥażretden / Bir ḫōş alma getürdi **cennetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [cennetden, -den]*

6. Emr olup Cebra'ile ḥażretden / Ki getürmişdi anı **cennet**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [cennetden, -den]*

7. Ḳalur-ımış dilinde ḥubb-ı vaṭan / Olsa **cennet** dāhi aña mesken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3679). [cennet,]*

8. Étdi ol **cennete** anı Rıḍvān / Étdi nā-çār emrine rıḍvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [cennete, -e]*

9. İʿtiraf édicek anı Raḥmān / Faż̇l-ıla **cennetine** süre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6071). [cennetine, -i, -n, -e]*

cennet āhūları: *Cennet güzelleri, huriler; güzel kimseler.*

1. Mışr egerçi cemāl bāġı-y-ıdı / **Cennet āhūları** ṭurāġı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2203). [cennet āhūları,]*

cennet āhūsı: *Cennet güzeli; cennet hurisi.*

1. **Cennet āhūsı** gibi ṣıçradı tīz / Her ḳapudan açıldı rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [cennet āhūsı,]*

2. Ḳandadur ol ġazāl-i Kenʿānī / **Cennet āhūsına** ṣoruñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6254). [cennet āhūsı, -n, -a]*

cennet ehli: *Cennette bulunan kimseler.*

1. **Cennet ehline** evveli ḳūtun / Öykeni pāresi ola ḥūtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 255). [cennet ehli, -n, -e]*

cennet ol: *Cennet (gibi) olmak; cennete benzemek.*

1. **Cennet olsa** n'ola çirāgāhum / Nāḳa-i Sāliḥ olsa hem-rāhüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3779). [cennet ol, -sa]*

cennetüñ hilʿati: *Cennet elbisesi; cennete girenlerin giyeceği yeşil ipekten ince ve kalın elbise ("Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. Rableri onlara tertemiz bir içki içirir." (İnsan/21)).*

1. **Cennetüñ ḫilʿati**ni öñ géyer ol / Hem ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [cennetüñ ḫilʿati, -i, -ni-n, -i]*

cerāḥat: *Yara; yarık, çatlak (Toprağı işlemek için sürüldüğünde tarlanın yüzeyinde oluşan yarıklar bağlamında.)*

1. Olmaġ-ıçun göñülde rāḥatlar / Ṭoldı yér sīnesi **cerāḥatlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [cerāḥatlar, -lar]*

cerīde-i rüsul: *Peygamberler kitabı (Hz. Muhammed'e kadar olan peygamberler topluluğu bir kitaba benzetilmiştir.).*

1. Muṣṭafādur güzīde-i rüsüle / Nüsḫa oldur **cerīde-i rüsule** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 165). [cerīde-i rüsül, -e]*

cerīh: *Yaralı.*

1. Belki dé kim alur ṭarīḥ ü **cerīḥ** / Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [cerīḥ,]*

cesed: *Cansız, ölü vücut, naaş.*

1. **Cesed** ü cism ü rūh-ı vuṣlat-bīn / Olur ehl-i beḳāya ṣūret-i 'īn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 321). [cesed,]*

cesedüñ nūrānī ét: *Cesedini, bedenini nurlandırmak, temizlemek (Allah'ın emir ve yasaklarına uyarak maddi, manevi kirlerden arınmak bağlamında.).*

1. Cesedüñ **étdün-ise nūrānī** / Bulasın nūr içinde nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 317). [cesedüñ nūrānī ét, -dün, --ise-dün, -ise]*

cev: *Arpa.*

1. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun her ev / Cevherin vérdi aldı gendüm ü **cev** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [cev,]*

cevāb: *Cevap, yanıt; karşılık.*

1. Ḫaber-i ḫᵛāb uyardı ḫᵛābından / Ḫaste oldı anuñ **cevabından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2579). [cevabından, -ı, -n, -dan]*
2. Çün Zeliḫā **cevābın** eyledi gūş / Ḳahr deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4907). [cevābın, --ın]*
3. Bāyazīd étdi çün vuṣūli dilek / Ḥaḳḳ **cevāb**ında dédi daʿ nefsik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [cevābında, -ı, -n, -da]*
4. Döndi Yūsuf olara étdi ḫiṭāb / Dédiler cümle ol **cevāba** ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [cevāba, -a]*
5. Gelmedin kimseden **cevāb** u kelām / İrişi geldi Eflaḥ-i bed-nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [cevāb,]*
6. Żaʿf-ile olmadın bu ḫaste yebāb / Buyuruñ ʿarż-ı ḥāle ṣāfī **cevāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [cevāb,]*
7. Gördi İbni's-Selāmı çün bīmār / Eyledi bu **cevāb-ıla** tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [cevāb-ıla, -ıla]*
8. Bir **cevāb-ıla** ṣavdı anı o pāk / Étmedi kimse sırrını idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [cevāb-ıla, -ıla]*
9. Éşidüp bu **cevābını** anuñ / Yaḳdı şefḳat dilin Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [cevābını, -ı, -n, -ı]*
10. Dédi var Yūsufı getür göreyin / Düş **cevābını** kendüden sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [cevābını, -ı, -n, -ı]*

cevāb: *Yanıt, karşılık II tutum, davranış.*

1. Teşne oldum ṣuvar ḫiṭābuñ-ıla / Ḫasteyem ḳıl şifā **cevābuñ**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2650). [cevābuñ-ıla, -un, -ıla]*

cevāb al: *Cevaplanmak, cevaplandırılmak, karşılık almak.*

1. Çün Süleymān bu resme **aldı cevāb** / Dönüp ol müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [cevāb al, -dı]*

cevāb ét: *Cevap vermek.*

1.Çün marażdan **cevāb étdi** selīm / Oldı İbnü's-Selām Ebu't-Teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [cevāb ét, -di]*

cevāb eyle: *Cevaplamak, cevaplandırmak, karşılık vermek.*

1. Vaḥye kimse **cevāb eyliyemez** / Ger éderse ṣavāb eyliyemez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2917). [cevāb eyle, -y, -e, -mez]*

cevāb ver: *Yanıtlamak, karşılık vermek.*

1. **Vermez** aña **cevāb** ġayr-i Resūl / Ne-y-içün étmeyem Resūli ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 247). [cevāb ver, -mez]*

2. Yūsufa çünki vāṣıl oldı ḫiṭāb / Ḫastesine bu resme **vérdi cevāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [cevāb vér, -di]*

3. Çeşmi pür-ḫūn olup Zeliḫānuñ / Böyle **vérdi cevabını** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3653). [cevab vér, -di]*
4. Çeşmi pür-ḫūn olup Zelīḫānuñ / Böyle **vérdi cevābını** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4249). [cevāb vér, -di]*
5. Güş-i gürge irişdi çün bu ʿitāb / Rikkat-ile bu resme **vérdi cevāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [cevāb vér, -di]*
6. Söz yüzin Yūsuf andan eyledi pīç / Nüktesine **cevāb vérmedi** hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [cevāb vér, -me, -di]*
7. Görmedi çün anuñ sözinde ṣavāb / Ḫaste rāyına böyle **vérdi cevāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [cevāb vér, -di]*
8. Tīz édüp Yūsuf aña nīş-i ʿitāb / Bildügüñ gibi **vérdi** acı **cevāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [cevāb vér, -di]*
9. Böyle **vér**di **cevāb**ı çün Yaʿḳūb / Güş èdüp anı zümre-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [cevāb vér, -di]*

cevāb-ı dilber-i rāz: *Sırlı güzelin cevabı, karşılığı*

1. Ol seḥer çün uyandı nerges-i nāz / Ḫaste étdi **cevāb-ı dilber-i rāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [cevāb-ı dilber-i rāz,]*

cevāb-ı nāme: *Mektubun cevabı.*

1. Şevḳ-ıla çünki ṭoldı cān-ı ʿazīz / Yazdı ol dem **cevāb-ı nāmeyi** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [cevāb-ı nāme, -y, -i]*

cevāhir: *Cevherler, mücevherler, kıymetli taşlar.*

1. Eyle şaçdı **cevāhirin** aña él / Ḳulzüm-i gevher oldı sāḥil-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [cevāhirin, -i, -n]*
2. Dürre deryā-y-ıdı **cevāhire** kān / Malı bī-ḥad cemāli bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [cevāhire, -e]*

cevf-i çarḫ-i kebūd: *Mavi gökyüzü boşluğu.*

1. Berḳ-i ẓulmet-ile **cevf-i çarḫ-i kebūd** / Gāh pür-āteş oldı geh pür-dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1857). [cevf-i çarḫ-i kebūd,]*

cevf-i gerdūn: *Gökyüzü, sema boşluğu.*

1. Bād-pālar ṣuheyli vü ér üni / Pür-ṣadā étdi **cevf-i gerdūnı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [cevf-i gerdūn, -ı]*

cevher: *Cevher, mücevher, kıymetli taş.*

1. Gūş kim ola ol ṣadef **cevher** / Pāk sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [cevher,]*
2. **Cevherüñ** arta çün ḫırīdārı / Germ olur müşterīsi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [cevherüñ, -üñ]*
3. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun her ev / **Cevherin** vérdi aldı gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [cevherin, -in]*
4. Müşkini **cevhere** mülemma' édüp / Ṣadrını mesned-i muraṣṣaʿ édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3620). [cevhere, -e]*
5. Vérdi hem cāmeler dü ṣad mefreş / **Cevher**-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [cevher-ile, -ile]*
6. Ṣāfi zer gibi pāk **cevherdür** / Ġıll u ġışş yoḳdur ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [cevherdür, -dür]*
7. Çekdi ol dürci cānı sīnesine / **Cevher**in toldurup ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [cevherin,]*

cevher: *Yaratılıştan gelen değer, fıtri kabiliyet; değer, kıymet.*

1. Levḥe yaz ʿışḳ-ıla belā sebaḳın / **Cevher**-ile pür eyle cān ṭabaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). [cevher-ile, -ile]*
2. Ḳonmadı gen demürde ol **cevher** / Dele elmās tīz olup gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [cevher,]*

cevher: *Var olan bir şeyin özü, esası, varlığındaki maya; kişinin soyu, ceddi.*

1. **Cevherümüñ** şerīf-i ma'deniy'çün / Dem-i āteşde bū-yı gülşeniy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4459). [cevherümüñ, -üm, -üñ]*

cevherī: *Elmas ve benzeri kıymetli taşlarla bezenmiş olan.*

1. Çünki ḳuşandı **cevherī** kemerin / Der-miyān étdi cānınuñ güherin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [cevherī,]*
2. **Cevherī** heykelini ol miskīn / Vérdi pā-müzd dāyesine hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [cevherī,]*
3. Pāyına vérdi **cevherī** na'līn / Ḳodı na'līni pāyına laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [cevherī,]*
4. **Cevherī** ṣāʿın ol ṣeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ yükinde ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [cevherī,]*
5. **Cevherī** ṣandal üzre serv-i revān / Oturup burḳaʿın götürdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [cevheri, -i]*

cevher-i ḥʸān: *Mücevher sofrası (Zenginlik, varlık göstergesi bağlamında.)*

1. **Cevher-i ḫʸānı** vérdi nān-ı ceve / Ḳodı eyvānı girdi yandan eve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572). [cevher-i ḫʸān, -ı]*

cevher-i mücerred: *Has, saf, ḫālis mücevher.*

1. Her ki ol **cevher-i mücerred** ola / Aña lāyık mıydı muḳayyed ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [cevher-i mücerred,]*

cevlān ét: *Dolaşmak, gidip gelmek, gezip dolaşmak.*

1. Şarḳ ṭāvūsı **étmedin cevlān** / Ġarba irişdi ol ḥamame revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [cevlān ét, -me, -din]*

cevr: *Eziyet, zulüm, cefa; elem, sıkıntı.*

1. Yūsufuñ anda gördi ḳışṣasını / İḫveti **cevri-y-ile** ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [cevri-y-ile, -i, -y, -ile]*
2. Ẕilletine bu ẕellet oldı sebeb / İḫveti **cevri**-y-ile çekdi taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [cevri-y-ile, -i, -y, -ile]*
3. Devr **cevrinden** irmesün saña ġam / Her dem olsun yüzüñ güli ḫurrem *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 107, Beyit 3647). [cevrinden, -i, -n, -den]

4. Çünki **cevr-ile** Yūsuf iḫvānı / Getürüp çāha atdılar anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [cevr-ile, -ile]*
5. Vaṣla meyl étmedi dikiş ṭutmaz / **Cevri** ḳomaz cefāyı unutmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [cevri, -i]*
6. K'iy baña **cevrini** nihāyet éden / Göñlümüñ kişverini ġāret éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [cevrini, -i, -n, -i]*
7. Nāzı az eyle ḥāline naẕar ét / **Cevre** döymez cefā éder ḥaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [cevre, -e]*
8. **Cevri** yārüñ vefā yérine geçer / Her belāsı ṣafā yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [cevri, -i]*
9. Ḥāli ḥīle maḳāli fitne vü al / Ṭavrı **cevr** ü ṭariḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [cevr,]*
10. Her biri bir nihāl-i tāze-y-idi / Hevesi **cevre** meyli nāza-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [cevre, -e]*
11. Zülf-i dilber gibi dirāz olısar / **Cevri** ekṣer vefāsı az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [cevri, -i]*
12. Ḳıṣṣa-i Yūsufı rivāyet éden / İḫveti **cevrini** ḥikāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 942). [cevrini, -i, -n, -i]*
13. Dédiler ḥaşa li'llāh iy server / Bizden izā vü **cevr** göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [cevr,]*
14. Ki sizi ben melāmet eylemezem / **Cevr** ü ẓulm-ile töhmet eylemezem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6060). [cevr,]*
15. Gétdi ol ġamda ben muḳīm oldum / **Cevr**den süfte-dil yetīm oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). [cevrden, -den]*
16. Her ne étdüñse iy dilber / Bunca **cevr** u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [cevr,]*
17. Devr ezelden bu ḥāle dāyirdür / **Cevrini** bilmez ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5787). [cevrini, -i, -n, -i]*
18. Cevr éden ādem étse **cevrini** yād / ʿālem olurdı dād-ıla ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [cevrini, -i, -n, -i]*

cevr çek: *Eziyet çekmek, zulüm görmek (Âşığın içinde bulunduğu durum bağlamında.)*

1. Maḥbūb ṭaş bağırlu olup şiddet eylese / **Cevrin çeken** muḥibbe demürden yürek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [cevr çek, -en]*

cevr eli: *Cevir, eziyet eli (Eziyet etmek, sıkıntı vermek bağlamında.)*

1. Ḳaçsa birine ṭutsa dāmānın / **Cevr eli**yle ṭutup girībānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 857). [cevr eli, -i, -y, -le-y, -le]*

cevr elini uzat: *Eziyet, eza, zulüm etmek.*

1. Dāmen-i deşte başdılar çü ḳadem / **Cevr elini uzatdılar** muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 840). [cevr elini uzat, -dı, -lar]*

cevr et: *Sıkıntı vermek; eziyet etmek.*

1. ʿāḳil-iseñ bu ḥikmete naẕar ét / **Étme cevri** cezāsı var ḥaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [cevr et,]*
2. Ayru düşdüm pederden iy māder / Baña **cevr étdiler** bürāderler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [cevr ét, -di, -ler]*
3. Zene uydı çün **étdi** Yūsufa **cevr** / Manṣıbın aldı vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [cevr ét, -di]*
4. **Cevr éden** ādem étse cevrini yād / ʿālem olurdı dād-ıla ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [cevr ét, -en]*

cevr eyle: *Sıkıntı vermek; eziyet etmek.*

1. Sen ṣıduñ kāseyi yéyüp niʿamum / Baña **cevr eyledüñ** görüp keremüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4610). [cevr eyle, -dü, -ñ]*

cevr oḳı: *Eziyet oku II dert, keder, musibet.*

1. **Cevr oḳına** beni nişān étdüñ / Ḳahr-ıla ḳaddümi kemān étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2634). [cevr oḳı, -n, -a]*

cevr toḫmı ek: *(Âşığın gönlüne) eza, cefa tohumu ekmek; āşığı dert, keder içerisinde bırakmak.*

1. Serv gibi ne ān ki baş çekesin / Cānuma **cevr toḫmını ekesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [cevr toḫmı ek, -e, -sin]*

cevr ü cefā ét: *Eziyet edip sıkıntı çektirmek.*

1. Dédi iy ḥazret-i Resūl-i Ḫudā / Bu kişi baña **étdi cevr ü cefā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [cevr ü cefā ét, -di]*
2. Her ki maẓlūma **éde cevr ü cefā** / Ṭañ mı ṭavḳ olsa aña ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [cevr ü cefā ét, -e]*

cevr-i devr: *Feleğin eziyeti; dönemin, zamanın eziyeti.*

1. Tañrıñ-ıçun beni esirge felek / **Cevr-i devrüñden** ét dilümi dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [cevr-i devr, -ün, -den]*
2. Çeşm-i Yaʿḳūb gibi her aḫter / **Cevr-i devr**-ile oldılar bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 763). [cevr-i devr, -ile]*

cevr-i eyyām: *Eziyet günleri, sıkıntılı günler.*

1. Āh kim dāma düşdüñ iy Yūsuf / **Cevr-i eyyāma** düşdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [cevr-i eyyām, -a]*

cevr-i maʿşūk: *Sevgilinin ezası, cefası.*

1. ʿāşıḳuñ çünki ʿışḳı sāde olur / **Cevr-i maʿşūḳ-ıla** ziyāde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4221). [cevr-i maʿşūḳ, -ıla]*

cevr-i ẓālim: *Zalimin eziyeti.*

1. Ya ḳaçan göresin ki bir miskīn / **Cevr-i ẓālimden** ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [cevr-i ẓālim,]*

ceyb: *Yaka II kıyı, kenar taraf.*

1. Farḳdan çünki çıḳdı pīrāhen / Ġarb u şarḳ oldı **ceyb**-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [ceyb-ile, -ile]*

ceyb: *Yaka, elbise yakası; gömleğin açıklığı, yarıklığı.*

1. Pīrehen çünki yāsemīn oldı / Ġonça **ceyb** ü gül āsitīn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [ceyb,]*

ceyş: *Asker, ordu.*

1. **Ceyşi** deryāsı şāhuñ eylese cūş / Göge çıḳardı naʿra-i çavūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5394). [ceyşi, -i]*
2. Ėtdi Reyyān Yūsufa istiḳbāl / **Ceyş** deryāsı cūş édüp derḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [ceyş,]*
3. Ṭañladı **ceyşi** gördi çün nāgāh / Dédi Cibrīl göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [ceyşi, -i]*

ceyş-i Mışr: *Mısır ordusu, askerleri.*

1. Göricek **ceyş-i Mışrı** İsrā'īl / Bile-y-idi anuñla Cebrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6116). [ceyş-i Mışr, -ı]*

ceyş-i şabā: *Saba rüzgarı askeri, ordusu.*

1. Şāh-ı ḫāver édüp felekde livā / Çün yine cūşa geldi **ceyş-i şabā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [ceyş-i şabā,]*

cezā: *Karşılık; bir kimseye yaptığı işe göre verilen olumlu ya da olumsuz karşılık; hüküm.*

1. Her kim ol dāniş ehli insāndur / Bilür iḥsān **cezāsı** iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [cezāsı, -sı]*
2. Ki mürüvvetsüzüñ sezāsı nedür / Ḫāneñe ḫāyinüñ **cezāsı** nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [cezāsı, -sı]*

3. ʿāḳil-iseñ bu ḥikmete naẕar ét / Étme cevri **cezāsı** var ḥaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [cezāsı, -s, -ı]*
4. Baña anuñçun oldısa bu **cezā** / Anı ʿafv eyle iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [cezā,]*
5. Bir münādī yanınca étdi nidā / Ki budur bende ḫāyin olsa **cezā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [cezā,]*
6. Her ki ʿaḳlı vü fehmi var anuñ / Éder iḥsān **cezāsın** iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [cezāsın, -sın]*
7. Bu **cezāya** sezā degül Yūsuf / Müstaḥiḳḳ-ı bükā degül Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [cezāya, -y, -a]*
8. Döndi yüz nāz-ıla o serv-i revān / Dédi cürmüm **cezāsıdur** bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [cezāsıdur, -sı, -dur]*
9. Raḥmet iner añılsa çün ṣuleḥā / Var ḳıyāṣ ét bu ẕikre n'ola **cezā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [cezā,]*
10. Dédi ḳullar yalan-ısa sözüñüz / Ne **cezāya** muṭīʿ olur özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [cezāya, -y, -a]*
11. Dédiler her ne yükde bulına ol / Ṣāḥibine **ceza** budur ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [ceza,]*
12. Dédi luṭf-i Ḫudāyı gördüñ mi / Mübtelāya **cezāyı** gördüñ mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [cezāyı, -y, -ı]*

cezā-yı zillet: *Hor görülme cezası.*

1. Dilerem Yūsufuñ maḥabbetine / Étmeye Ḥaḳḳ **cezā-yı ẕilletine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 349). [cezā-yı ẕillet, -i, -n, -e]*

cezbe: *Ruhun heyecanı, coşkunluk.*

1. Varıcaḳ anda faḳr u fāḳam-ıla / **Ceẕbe** irişdi baña nāḳam-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [ceẕbe,]*

cibāl: *Dağlar.*

1. ʿAceb āteş-durur bu tāb-ı cemal / Döymez aña muḳābil olsa **cibāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [cibāl,]*

cibāl ol: *Dağ (gibi) olmak; heybetli, büyük olmak.*

1. Ne belādur ne fitnedür bu ḥibāl / Bend éderler ricāli **olsa cibāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [cibāl ol, -sa]*

Cibrīl: *Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek, dört büyük melekten biri.*

1. Aña ṣabr eyle dédi çün **Cibrīl** / Ol daḫi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [cibrīl,]*
2. Ṭañladı ceyşi gördi çün nāgāh / Dédi **Cibrīl** göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [cibrīl,]*
3. Ẓāhir oldı hemān o dem **Cibrīl** / Dédi ya Yūsuf eyleme ta'cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [cibrīl,]*

cidār: *Duvar.*

1. Her deri 'āc-ıla füsūs-kārī / Levḥ-i zer her **cidārınuñ** zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [cidārınuñ, -ı, -nuñ]*

cidd: *Çabalama, uğraşma.*

1. Étdi beş yüz yıl eyle **cidd** ü ʿamel / Ki sücūdında irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [cidd,]*

cidd ét: *Gayret etmek, çabalamak.*

1. **Cidd édün** ceddüñüz yolına gédüñ / Aṣlıñuz adına düşer iş édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1167). [cidd ét, -ün]*

ciger: *Bağır, iç, yürek.*

1. Göricek bir yetīmüñ aġladuġın / **Cigerin** miḥnet odı ṭaġladuġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [cigerin, -in]*

2. **Cigerüñdeki** bunca dāġum var / Ṣanma ol dāġdan ferāġum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [cigerüñdeki, -ün, -de, -ki]*
3. Yine Aʿrābī söyledi ḫaberin / Yaḳdı Yaʿḳūbuñ odlara **cigerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [cigerin, -in]*
4. Kārbān ḫalḳı ʿazm-i rāh étdi / Māh-ı Kenʿān **cigerden** āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1748). [cigerden, -den]*
5. Derd-ile şerḥa şerḥa oldı **ciger** / Saña bir şerḥa şerḥin étsem eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [ciger,]*
6. Çün ḫased ḳavsi ata tīr-i naẓar / Yarasına ne cān döyer ne **ciger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [ciger,]*
7. Nice şemşīr-ile kesildi serüñ / Ḳanḳı tīr-ile deldiler **cigerüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [cigerüñ, -üñ]*
8. Çün Zelīḫāya eylemedi nigāh / Étdi ol mübtelā **ciġerden** āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [ciġerden, -den]*
9. Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne oldı revān / Dīde giryān ü dil **ciger** biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [ciger,]*
10. Güher-i çeşmini ʿaḳīḳ étdi / Çün **ciger** ḳanına ṭarīk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6245). [ciger,]*
11. **Tīr ol**dı cigerlerine ʿaṣā / Diken oldı nazārlarına ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 607). [cigerlerine, -ler, -i, -n, -e]*
12. Degdi çün aña ol ciger-gūşe / İrdi teskīn **cigerdeki** cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [cigerdeki, -de, -ki]*

ciger: *Ciğer, bağır, yürek. (Lalenin siyahlık bulunan iç kısmı.)*

1. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken iy yār / Devr elinden **cigerde** dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [cigerde, -de]*

ciger ḳan ṭol: *Ciğeri, yüreği kan dolmak II sıkıntı, eziyet çekmek.*

1. Ṭapuña ḳarşulayu çıḳdı cān ḳaçan gelesin / Firākuñ-ıla **ciger ṭoldı ḳan** ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [ciger ḳan ṭol, -dı]*

ciger kebāb ol: *Yüreği yanmak, büyük bir acıya uğramak, çok sıkıntı çekmek.*

1. Dédiler ḥālümüz ḫarab oldı / Ḳaḥṭ elinden **ciger kebāb oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6033). [ciger kebāb ol, -dı]*

ciger kebābı: *Ciğerden yapılan yemek.*

1. Düzdi zādın **ciger kebābı**-y-ıla / Ṣuladı yolın eşki ābı-y-la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 799). [ciger kebābı,]*

ciger pāresi: *Ciğer parçası, çok sevilen (kimse)*

1. Saña cānum anañdan eşfaḳ-ıdı / **Cigerüm pāresi** baġırdaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2551). [ciger pāresi,]*
2. **Cigerüñ pāresi**-y-iken ol cān / Ne yüreg-ile yér anı ḫayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [ciger pāresi, -y, -iken]*
3. **Cigeri pāresi** gibi anı / Ṣaḳladı cān içinde pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [ciger pāresi,]*

ciger-gūşe: *Ciğer köşesi, ciğerpare; çok sevilen kimse, evlat.*

1. Derd-ile bagrumı **ciger-gūşem** / Eyledi pāre pāre eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1098). [ciger-gūşem, -m]*
2. Dédi ḳandasın iy peder ḳanda / Gör **ciger-gūşeni** gelüp ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [ciger-gūşeni, -n, -i]*
3. Derd-ile ol kenīzek étdi fiġān / Ol **ciger-gūşesi**y'çün aġladı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [ciger-gūşesiy'çün, -si, -y, -çün]*
4. Sende ḥabs olalı **ciger-gūşem** / Tāze derd ü ġam-ıla pür-cūşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [ciger-gūşem, -m]*
5. Söyle aña ḳılup nidā-yı laṭīf / K'iy **ciger-gūşe** ḥasretinde za'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [ciger-gūşe,]*

6. Étme anı daḫi beter rencūr / Ki **ciger-gūşesinden** eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5915). [ciğer-gūşe, -si, -n, -den]*

7. Degdi çün aña ol **ciger-gūşe** / İrdi teskīn cigerdeki cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [ciger-gūşe,]*

ciger-hūn: *Ciğeri kan içinde, çok muzdarip, çok üzgün.*

1. Mā-ḥażar eyleyüp **ciger-ḫūnın** / Pür édüp cām-ı çeşmi gül-gūnın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3195). [ciger-ḫūnın, -ın]*

cigeri kan-ıla ṭol: *Ciğeri kanla dolmak II acı, ıstırap içinde olmak*

1. Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu ḫaberi / Āh édüp **ṭoldı ḳan-ıla cigeri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [cigeri ḳan-ıla ṭol, -dı]*

cigeri ṭaġla: *Yüreğini yakmak; acı, elem vermek.*

1. **Cigerin** nāme odı **ṭaġladı /** Zār zār āşkāre ağladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6046). [cigeri ṭaġla, -dı]*

cigerin del: *Canını yakmak II öldürmek.*

1. Her ki kesr éde dişleri güherin / **Delerem** dür gibi anuñ **cigerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [cigerin del, -er, -em]*

cigerin kebāb et: *Ciğerini yakmak, içine ateş düşürmek II acı, keder içerisinde bırakmak.*

1. Düşmen **cigerin kebāb etdüñ** / Bezmüñde çü nāṭıḳ oldı biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 237). [cigerin kebāb et, -dü, -ñ-düñ]*

cihān: *Dünya, âlem, kâinat.*

1. Dé ki yoḳdur **cihānda** dil-bendüm / Gelmemişdür vücūda ferzendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [cihānda, -da]*
2. Cān-ısañ dé nice **cihāndansın** / Ḫān-ısañ nice ḫānedāndansın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [cihāndansın, -da, -sın]*
3. Bulmayam tā ki cānı Yūsufsuz / Görmeyem bu **cihānı** Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [cihānı, -ı]*
4. Ol ki gözlerdi **cihānda** nam ü neng / Nāmıla sulh eyleyüp neng ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [cihānda, -da]*
5. Gözüni yumdı çün **cihāndan** o cān / Açdı ḥüsni niḳābını cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [cihāndan, -dan]*
6. Ḳarañu oldı gözlerüme **cihān** / Ḳıluram her ṭarafda āh ü fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1413). [cihān,]*
7. Anlaruñ ḥürmetine yā Allāh / Étmediler **cihān** içinde günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851). [cihān,]*
8. Ger **cihān** ṭolsa şādī bayramı / Eylemez ol ġamınsuz ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [cihān,]*
9. Bir güneşdür ki görmez anı güneş / Mihri-y-ile gezüp **cihānı** güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [cihānı, -ı]*
10. Düşdi Rūmaʿacebdür ol leşker / Ġaret étdi **cihānı** ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [cihānı, -ı]*
11. Démiş-idi baña bir oġluñ ola / Ki **cihān**a cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [cihāna, -a]*
12. Çün yéñinden éder **cihāna** ẓuhūr / Ādemī şekl olur öñünde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [cihāna, -a]*
13. Ṭoldı ol demde ẓulmet-ile **cihān** / Ditredi şayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [cihān,]*
14. Eyle ṭoldı **cihāna** heybet ü tāb / Beyżasın yére atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [cihāna, -a]*
15. Ṣalsa bu od **cihāna** bir dem dem / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [cihāna, -a]*
16. Ṣubḥ-dem çünki rūşen oldı cihān / Ḫōd-nümā oldı şāhid-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2020). [cihān,]*
17. Çıḳdı Yūsuf çü Nīl ābından / Rūşen étdi **cihānı** tābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096) [cihānı, -ı]*

18. Çün göründi şuʿā’-i dendānı / Şevḳa ṣaldı **cihān** gibi cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [cihān,]*
19. Çünki dürc-i dehānını açdı / Dür yérine **cihāna** cān ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [cihāna, -a]*
20. Āteşe ṣalsa na’li zülfi miṣāl / Ṭoldururdı **cihāna** fitne vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [cihāna, -a]*
21. Ārī cānān yüzine cān gözüni / Açmayın yummadı **cihān** gözüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2640). [cihān,]*
22. Bundan özge **cihānda** olmaya ʿıyş / Ki ire gence añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [cihānda, -da]*
23. Yoḳ **cihānda** benüm gibi bī-dil / Bī-ber u bī-nevā vü bi-ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [cihānda, -da]*
24. Yoḳ **cihānda** benim gibi ġam-nāk / Benden iʿrāż édesin ḫāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [cihānda, -da]*
25. Naẓar étse **cihāna** cān görinür / Cān nedür cān véren ʿiyān görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [cihāna, -a]*
26. Gécenüñ çünki geçdi sevdāsı / Ṭoldı ṣubḥuñ **cihāna** ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [cihāna, -a]*
27. ʿaḳlını her kimüñ kim ala o māh / Bu **cihāndan** ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [cihāndan, -dan]*
28. Anda kim yazılurdı ġam ḥarfi / Ṣıġmaz-ıdı **cihāna** kem ḥarfi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [cihāna, -a]*
29. Senden oldum **cihānda** çün dil-teng / Senden ursam yarar bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [cihānda, -da]*
30. édi yıl gey ucuzluḳ oldı **cihān** / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [cihān,]*
31. Şevḳ-i Yūsuf velī füzün oldı / Bu **cihāndan** dili birūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [cihāndan, -dan]*
32. Cemālüñ ayına cānā neẓāre étmeyeli / Karañu oldı gözüme **cihān** ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [cihān,]*
33. **Cihānda** ṣadr-ı ṣafā lā’ubāliler yéridür / Ne iʿtibār aña kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [cihānda, -da]*
34. Vasf-ı tekvîn-içün k’anunla **cihan** / Zulümat-ı ʿademden oldı ‘iyan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 134*). [cihan,]*
35. Nazar ehline ʿibret oldı **cihān** / N‘ola Yūsuf bizümle olsa revan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [cihān,]*
36. Ger dilerseñ **cihānda** ṭaşdan eşed / İste ol ḳalbi kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [cihānda, -da]*
37. Bu **cihān** bir ḥikāyedür iy dil / Eyü ḳılsun ḥikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [cihān,]*
38. Sen ki olduñ **cihānda** ṣūret-bīn / Añlamaduñ bu maʿniden miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [cihānda, -da]*
39. Anı mülk-i cihāna vérmez-idi / Ne **cihān** belki cāna vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [cihān,]*
40. Olmış-iken **cihān** ṣaçına esīr / Urdı boynına ẓulm-ile zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1733). [cihān,]*
41. Düşdi bu reşke çeşme-i ḥayvān / Ẓulümāt oldı gözlerine **cihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2086). [cihān,]*
42. Nāmı var ḫalḳ içinde sīmürġun / Ḫaberi yoḳ **cihānda** ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [cihānda, -da]*
43. Perde açup şükūfehā-yı nühüft / Ṭolmış-ıdı **cihān** nevā-yı şüküft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2806). [cihān,]*
44. Ṭolmadın daḫi Ḥüsni ayı temām / Ṭolmış-ıdı **cihāna** ol ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811). [cihāna, -a]*
45. Yoḳ **cihānda** benüm gibi bülbül / Ki anı ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [cihānda, -da]*
46. Ḫādim étdüm saña Zelīḫāyı / Ḳul-iken ḥüsnine **cihān** ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4606). [cihān,]*
47. Dédi Yūsuf **cihāna** ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [cihāna, -a]*

48. Olmış-ıdum bir ulu yola revān / Ki géderdi o yola cümle **cihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [cihān,]*
49. İy fetā görme kendüñi zinḥār / Tā olasın **cihānda** berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [cihānda, -da]*
50. Meṣel-i rāstdur **cihānda** bu söz / Baş keser dilkü ḳurduñ adı yavuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1329). [cihānda, -da]*
51. Devr édelden **cihānda** çarḫ-i felek / Kime yémek bititdi kime emek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3179). [cihānda, -da]*
52. Ḫalḳ olalı **cihān** içinde cemāl / Gelmedi gelmeyiser aña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [cihān,]*
53. Eyle bilişdi derd-i cānāne / K'oldı cān ü **cihāna** bī-gāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [cihāna, -a]*
54. Her kişinüñ **cihānda** kārı olur / Kārın étmese kārı zārı olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [cihānda, -da]*
55. Eyle yitür **cihānda** kendüzüñi / İsteyüp bulmayalar özüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [cihānda, -da]*
56. Bundan özge **cihān**da olmaya dem / Göre nāgāh sevdügin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [cihānda, -da]*
57. Biri budur ki rūz-i 'iyd oldı / Feraḥ u 'ıyş-ıla **cihān** toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [cihān,]*
58. Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṣār éderüm / **Cihān** gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [cihān,]*
59. Seni luʿb-ıla utmadın bu **cihān** / ʿIyş-ıla luʿbet-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [cihān,]*
60. Ben seni kim cihāna vérmez-idüm / Ne **cihān** belki cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [cihān,]*
61. Ol odı kim ṭutardı dilde nihān / Ėtdi ol çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [cihān, -a]*

cihān: *Âlem, dünya; dünya halkı.*

1. Kimi bir dāne-y-ile cān avlar / Bir ḳıl-ıla kimi **cihan** avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [cihan,]*
2. Çın seḥer çünki āftāb-miṣāl / ʿarż édeydi **cihāna** nūr-i cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2406). [cihāna, -a]*
3. Zenaḫı sīminüñ zekātı **cihān** / Ġabġabı sīminüñ ḥālāveti cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [cihān,]*
4. Ḳaçaġanlıḳ daḫi degül yalan / Ki ḳaçardı **cihāndan** ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [cihāndan, -dan]*
5. Fāş olaldan **cihāna** derd-i serüm / Peder olmaġa ʿār éder pederüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [cihāna, -a]*
6. Zülfi bir demde niçe cān avlar / Gözi bir laḥẓada **cihān** avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [cihān,]*
7. Görüp āyine içre ṣūretüñi / Yoḳ ṣanurduñ **cihānda** ḳıymetüñi *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [cihānda, -da]*
8. Nergesüñ fitne-y-ile cān avlar / Sünbülüñ siḥr-ile **cihān** avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [cihān,]*
9. Bulsa andan gözini ırmaz-ıdı / Cānı gibi **cihan**a vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 510). [cihāna, -a]*
10. Sora-y-ıdum deyüp **cihān**dan anı / İstedi irdügi miyāndan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [cihāndan, -dan]*
11. Ol odı kim ṭutardı dilde nihān / Ėtdi ol çākden **cihāna** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [cihāna, -a]*
12. Tāze sūsen gibi çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst bildi **cihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [cihān,]*
13. Ṭıfl olaldan saña ṭufeylīyem / Saña Mecnūn **cihāna** Leylīyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [cihāna, -a]*
14. Çekmemege belā-yı ḳaḥṭ **cihān** / Çeker-idi oraġı pīr ü cüvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5658). [cihān,]*
15. Şöhreti toldı çün zemīn ü zemān / Müşterī oldı aña cümle **cihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [cihān,]*

16. Konsa mihmān ḫānesine **cihān** / Yése olmazdı ḥabbece noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [cihān,]*
17. Görüp ol ḥāli cūşa geldi **cihān** / Ditredi sayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [cihān,]*

cihān: *Âlem, kâinat (Yaratılmış olan şeylerin bütünü bağlamında.)*

1.Ḥüsnüñden irer bahā **cihāna** / Maḳṣūd tapun cihān bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [cihāna, -a]*
2.Ḥüsnüñden irer bahā cihāna / maḳṣūd tapun **cihān** bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [cihān,]*
3.Görmedi **cihānda** ḫażretüñe / Gerdūn-i hezār-dīde hem-tā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 218). [cihānda, -da]*
4.Ḥüsnüñ gibi āftāb-ı tābān / Görmedi **cihānda** ʿaynī maṭlaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 226). [cihānda, -da]*
5. Eṭvāruñ-ıla cihān müşerref / Envāruñ-ıla **cihān** muraṣṣaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 228). [cihān,]*
6.ol dem ki **cihāna** ṭola ḫayret / Olmaya ʿuṣāta senden eşfaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231). [cihāna, -a]*
7.Naẓar eden **cihāna** ʿibret ile / Gördi her şeyʿi nice hikmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). [cihāna, -a]*
8.Ben seni kim **cihāna** vérmez-idüm / Ne cihān belki cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [cihāna, -a]*
9.ʿilm-i ġaybında kāmin-idi **cihān** / Oldı feyż-i muḳaddesiyle ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 8). [cihān,]*
10.Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḥi milk-i ʾademdedür bu cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). [cihān,]*
11.Ol ki yoḳdan **cihānı** var étdi / Dehenini şeker-nisār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 546). [cihānı, -ı]*
12.Baña ansuz ne cān gerek ne **cihān** /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [cihān,]*

cihān: *Dünya, âlem (Yazgı, kader bağlamında.)*

1.Çün ḳodı bu **cihān** taṣarrufını / Buldı Yaʿkūb yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [cihān,]*

cihān: *Dünya, âlem (Dünyaya ait her şey, dünyalık bağlamında.)*

1. Dédi vérdüm yéle **cihān** güherin / Andan alduḳça laʿlüñüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [cihān,]*

cihān faḫri: *Kâinatın kendisiyle övündüğü zāt (Hz. Muhammed).*

1.Ol **cihān faḫrinüñ** ḫırīdārı / Étdi yégirmi ḳoza bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1705). [cihān faḫri, -nüñ]*

cihān güzeli: *Dünya güzeli; en güzel kişi (Hz. Yusuf)*

1.Ḳanı Yūsuf gibi **cihān güzeli** / Kim okur aña medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [cihān güzeli, -i]*

cihān ḫalkı: *Dünya üzerinde yaşayan herkes, insanlar.*

1.Ger **cihān ḫalḳı** menʿa cemʿ olına / Mümkin olmaz naṣib menʿ olına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). [cihān ḫalḳı,]*

cihān içinde: *Dünyada, bu dünyada.*

1. Ḫōş meşeldür **cihān içinde** bu söz / Ki göñül ḳatlanur çü görmeye göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [cihān içinde,]*

cihān yüzi: *Dünyanın yüzü, yeryüzü.*

1. Eyle ṭoldı **cihān yüzi** şādī / Ḳalmadı ġuṣṣanuñ meger adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [cihān yüzi,]*

cihāna sāye sal: *Dünyaya gölgesi düşmek; doğmak, dünyaya gelmek.*

1. **Şaldı** servüm **cihāna** çün **sāye** / Şūr-ıla vérdi şīrümi dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5058). [cihāna sāye sal, -dı]*

cihān-ārāy: *Dünyayı süsleyen, kâinatın süsü.*

1. Ḳaldı arada ol **cihān-ārāy** / Gétdi tedbīr dilde ḳalmadı rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [cihān-ārāy,]*

cihānda belāsuz bal olmaz: *Dünyada sıkıntısız, dertsiz mutluluk, saadet olmaz.*

1. Meṡel-i rāstdur dér ehl-i makāl / Ki **cihānda belāsuz olmaz bal** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5231). [cihānda belāsuz bal olmaz,]*

cihān-dār: *Cihanı tutan hükümdar II cihan hükümdarı.*

1.Dédi var söyle ol **cihān-dāra** / Minnet ét ḫiẕmetüñle bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [cihān-dāra, -a]*

cihān-ı cān u dil: *Gönül âlemi; ahiret yurdu.*

1. Tap giriftār ét anı āb u gile / Uçur anı **cihān-ı cān u dile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [cihān-ı cān u dil, -e]*

cihāt: *Cihetler, yönler; her taraf.*

1. Ḥasenāt éde seyyi'ātın anuñ / Nūr-ıla ṭoldura **cihatın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [cihatın, -ın]*
2. Her **cihātında** yazdılar anuñ / Naḳşını Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [cihātında, -ı, -n, -da]*

cihāz: *Gelin olacak kız için hazırlanan her türlü eşya, çeyiz.*

1. Himmetini o serve ḳıldı firāz / Vérdi bī-ḥadd ü bī-nihāye **cihāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [cihāz,]*

cilā: *Parlaklık, parıltı, ışıltı.*

1.Jeng-i ʿışḳa **cilā** melāmet éder / Ceng-i ʿışḳa ṣalā melāmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4686). [cilā,]*

cilā: *Parlaklık, parıltı, ışıltı. ("Gönül aynasının parlaklığı, parıltısı" anlamından hareketle gönül şenliği, huzuru bağlamında.)*

1. Gerçi göndürdi mūnisi Īnās / Ol celā eyledi **cilā**sını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [cilāsını, -sı, -n, -ı]*

cilve eyle: *Hoş ve latif bir şekilde görünme, ortaya çıkma.*

1.**Cilve eyle**di turdı ol tāvūs / Vardı Ya'kūba eyledi pā-būs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [cilve eyle,]*

cinān-ı ḳurbet: *Allah'a yakın olma cenneti (Allah'ın rızasına ermek bağlamında.)*

1. Bizi de vāṣıl eyle raḥmetüñe / Lāyıḳ eyle **cinān-ı ḳurbetüñe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6125). [cinān-ı ḳurbet, -üñ, -e]*

cināyet: *Adam öldürme derecesinde ağır suç; hata, günah.*

1.Cān ḫalāṣ étmeg-içün iy cāni / Nisbet étdüñ **cināyete** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4670). [cināyete, -e]*

cinnet: *Delilik, kendinden geçme; akli melekelerini yitirme.*

1. **Cinnetin** gétdi ṣandı ol mecnūn / Añlamadı ki ḥadden aṣdı cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [cinnetin, -in]*

cins: *Tür, çeşit.*

1. Kalmadı yér yüzinde oldı tebāh / Galle **cinsi** meger ki ġalle-i ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [cinsi, -i]*

cins-i perī: *Peri cinsi, peri taifesi.*

1.Düşdi devrüñde şerme **cins-i perī** / Anuñ-ıçun görinmez oldı biri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3952). [cins-i perī,]*

cirāḥat: *Yara, irin.*

1.Yine cūş étdi riḳḳati anuñ / Tāzelendi **cirāḥati** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1415). [cirāḥati, -i]*

cirm: *Beden, vücut.*

1. Ol nebiy‘çün ki ṣabrı germ oldı / Kirm-i miḥnet çü **cirmine** ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [cirmine, -i, -n, -e]*

cism: *Beden, vücut.*

1.Ḫaste **cismümden** firāḳuñ derd-ile / Olmadın cānum remīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [cismümden, -üm, -den]*

2. Dediler çünki aslımuz birdür / **Cism**ümüz belki faṣlımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [cismümüz, -ümüz]*

3.ʿāri-y-iken günāhdan ol cān / Ḫulleden **cismin** étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [cismin, -in]*

4.Münkesir ḳalbüñüñ nedür ḥāli / N’oldı mecrūḥ **cismüñ** aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [cismüñ, -ün]*

5.Alnı mihrine vérdüñ-ise zevāl / Ḳaşları gibi **cismüñ** ola ḫilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1370). [cismüñ, -ün]*

6.Nice cür’et ḳılup yédüñ anı / **Cismüñe** ḳut édindüñ ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [cismüñe, -üñ, -e]*

7.Cān gibi **cismi** āb ü gilden pāk / Ḥüsni vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [cismi, -i]*

8. Her ne māhī ki yıyladı çün anı / Māh-veş **cismi** oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [cismi, -i]*

9. Döşegin **cismi** étdi ḫırmen-i gül / Yaşduġın zülfi ravża-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [cismi, -i]*

10. **Cismi** şāfi ṣadefde gevherden / Ẕāti eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [cismi, -i]*

11. **Cismi** dāyim ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz / Cānı her dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [cismi, -i]*

12.Ditredi **cismi** nitekim yapraḳ / Ḳoydı aġzına bir avuç toprak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [cismi, -i]*

13.Aṭf-ı dāmenden étdi **cismi** ẓuhūr / Ṣan ufuḳdan göründi şu-‘le-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [cismi, -i]*

14. Her ne vaṣf-ıla kim görür anı / Ola ol resme **cismi** vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [cismi, -i]*

15.Ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr / Cān gibi **cismi** āb u gilden dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4357). [cismi, -i]*

16.**Cismi** zer çeşmi ṣāfi gevherdür / Sīnesi ṭolu müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [cismi, -i]*

17. **Cismi** yandı vü acıdı cānı / Ṣubḥa dek eyledi ṭavāf anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [cismi, -i]*

18. Demi semdür havāsı bād-i semūm / Eyleye **cism** ü cānı seng-ise mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4835). [cism,]*

19.Diri ṣanursın anı ölmişdür / Cānına **cismi** merḳad olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 320). [cismi, -i]*

20.Nice dem sem hevāsı bād-ı semūm / Éde **cismi** eger pūlād-ısa mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [cismi, -i]*

21. Çün Zeliḫāya Yūsuf-ı Kenʿān / Hem-dem oldı nite ki **cism**-ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [cism-ile, -ile]*

22.Cümle **cismüm**de yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [cismümde, -üm, -de]*

23.**Cismüñ** n'ola ibn-i Ādem ise /Ebdür ḳamu cedlere revān'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [cismüñ, -üñ]*

24.ʿizzet saña ḫilʿat olmış-iken / **Cismüñe** ḳabā niçün 'abādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [cismüñe, -üñ, -e]*

25.Cesed ü **cism** ü rūh-ı vuṣlat-bīn / Olur ehl-i beḳāya ṣūret-i 'īn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 321). [cism,]*

cism: *Beden, vücut; varlık.*

1. **Cismümi** mūy éden miyānuñ-ıçun / Beni dil-teng éden dehānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2649). [cismümi, -üm, -i]*

2.**Cismini** fürḳat odı mūm étdi / Yavuz endīşeler hücūm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [cismini, -i, -n, -i]*

3.Şehr-i Mışr içre bir cüvān gördüm / Ne cüvān **cisme** tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [cisme, -e]*

4.**Cismüñi** ol ki yég sever cāndan / Cānuña āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [cismüñi, -üñ, -i]*

cism-i pāk: *Saf, temiz beden.*

1.Yol tozın yudı **cism-i pākinden** / Ṣuya yüz ṣuyı vérdi ḫakinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [cism-i pāk, -i, -n, -den]*

cismüñden ayrıl: *Bedeninden ayrılmak (Ruhun bedenden ayrılması bağlamında.)*

2.Ā'ni **cismüñden ayrılup** nāgāh / Olasın ḳalb-i ḳalbüñe āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 311). [cismüñden ayrıl, -up]*

coġ eyle: *Çoğaltmak, artırmak.*

3.Keremüñden **coġ eyle** evladıñ / Yıkma sāʿat gelince bünyadıñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 395). *[coġ eyle,]*

Cūʿ: *Açlık.*

1. Ġālib olsa her ādemüñ **Cūʿı** / ʿazm éderlerdi şāha mecmūʿı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [Cūʿı, -ı]*

2. ʿarż éderdi cemālin ol dilber / **Cūʿdan** tende ḳalmaz-ıdı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [Cūʿdan, -dan]*

3. Berekātı götürdi ā'ni Emīn / **Cūʿ** ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [Cūʿ,]*

4. Tā ki şıddīḳi daʿvet eyledi şāh / **Cūʿı** ḥālin ḥikāyet eyledi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [Cūʿı, -ı]*

5. **Cūʿı** nefse ḥavale ét geh gāh / Tā vére varın ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [Cūʿı, -ı]*

6. Çünki īmāna geldi ol server / **Cūʿdan** ḳalmadı teninde eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [Cūʿdan, -dan]*

cübbe: *Uzun ve geniş elbise.*

1.Tācı terk étdi **cübbeyi** çāk étdi / Yüzin anuñ yolına ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2011). [cübbeyi, -y, -i]*

2. Müdd-iken bulmaz-ıdı ḥabbesini / Ḫvāceler nāne ṣatdı **cübbesini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [cübbesini, -si, -n, -i]*

cūd: *Cömertlik, el açıklığı.*

1. Gör göñül ʿāṣıḳuñ bu **cūdını** / ʿIşḳa bağışladı vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [cüdını, -ı, -n, -ı]*

2. Luṭf édüp çünki **cūdı** ʿummānı / Gevherin baña étdi erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [cūdı, -ı]*

3.**Cūdınuñ** āsmān ḥubābıdur / Nūrınuñ āftāb tābıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4458). [cūdınuñ, -ı, -nuñ]*

cüdā ét: *Ayırmak, uzaklaştırmak, mahrum etmek.*

1. Eyle ulaşdı aña derd ü belā / Ki anı cān u dilden **étdi cüdā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [cüdā ét, -di]*

2.Beni sizden Ḫudā çün **étdi cüdā** / Bir nefes ḳatlanuñ be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [cüdā ét, -di]*

3.Seni benden ḳażā çün **étdi cüdā** / Dilerem kim refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [cüdā ét, -di]*

cüdā eyle: *Ayırmak, uzaklaştırmak, mahrum etmek.*

1. Ḳanda gétseñ refiḳūn ola Ḫudā / Luṭfunı senden **eylemeye cüdā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [cüdā eyle, -me, -y, -e]*

cūdī: *Cudi dağı; Kur'ān-ı Kerim'de Hz. Nuh'un gemisinin tufandan sonra oturduğu belirtilen dağın adı.*

1. Rāḥı cūdın Ḥaḳ etdi çün meftūḥ / Oldı **Cūdī** makarr-ı keştī-yi Nūḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [cūdī,]*

cüft ol: *Çift, eş olmak. (Āşığın aşk derdiyle eş olması, aşk derdine düşmesi bağlamında.).*

3.ʿışḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu derde **cüft olan** kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [cüft ol, -an]*

cūġ-ı sengīn: *Taştan yapılma boyunluk; boyna takılan bir tür süs eşyası.*

1. İp ḳuşaḳ baġladı kemer yérine / **Cūġ-ı sengīn** ṭaḳup güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [cūġ-ı sengīn,]*

Cūʿ-i kelbī: *Köpek açlığı hastalığı; tutulanın bir türlü doymak bilmediği bir hastalık.*

1. Ḳızlıġuñ ẓāhir oldı ʿunvānı / Ṭaladı **Cūʿ-i kelbī** insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5670). [Cūʿ-i kelbī,]*

2. Eyledi **Cūʿ-i kelbī** ṣīri zebūn / Oldı āzādeler ʿibād-ı buṭūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5683). [Cūʿ-i kelbī,]*

cumhūr: *Topluluk, cemaat.*

1. Anuñ-ıçun o Beyt-i Maʿmūrı / Ṭolanurdı ferişte **cumhūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1589). [cumhūrı, -ı]*

cümle: *"Bütün, hep, tüm" anlamında belgisiz sıfat.*

1.Maḥkum éde **cümle** şehr-i yārı / Ḥükm etse ġulām-ı ḫānedānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 199*). [cümle,]*

2.Deryālara göre kef gibidür / Keffüñe göre bu **cümle** deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [cümle,]*

3. Eseri eglenürse étme ġurūr / Ki olur vaḳti-y-ile **cümle** umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [cümle,]*

4.**Cümle** oğlanları gelüp ḳatına / Aġladılar anuñ bu ḥāletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152). [cümle,]*

5. Olmış-ıdum bir ulu yola revān / Ki géderdi o yola **cümle** cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [cümle,]*

6.Bend-ile ol żaʿīfi beste ḳılup / **Cümle** dendānunı şikeste ḳılup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [cümle,]*

7.Mālike **cümle** bāyiʿ-i meẕkūr / Étdi teslīm bende-i mezbūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1720). [cümle,]*

8.Añlamadı anı ki **cümle** ṣıfāt / Her kişide olur tevābiʿ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [cümle,]*

9. Yūsufuñ nūrına çü baḳdılar / **Cümle** aṣnāmı nāra yaḳdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1955). [cümle,]*

10. Çünki ʿarż étdi 'arıżın o nigār / Oldı **cümle** ṣanemlerüñ yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [cümle,]*

11.**Cümle** kişverde ber-güzīde benem / Ṣādef-i ʿāleme ferīde benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [cümle,]*

12. Ki senüñ gibi tālib-i dīdār / **Cümle** cānibde var hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [cümle,]*

13.Olucaḳ **cümle** ḫalḳ aña meşġūl / Ṣuya girmege cehd eyledi ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2074). [cümle,]*

14. Gelmese ol olurdı él vīrān / **Cümle** ḫaylarda ḳalmayup ḫayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [cümle,]*

15.**Cümle** Mıṣr ehli bunda ḫāżırdur / Görmege ḳapusına nāẓırdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [cümle,]*

16.**Cümle** ʿuṣṣāḳ mübtelā oldı / Dilde elḥānı bu nevā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [cümle,]*

17. Şevk-ıla beste diller açıldı / **Cümle** etrāfa nūr saçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2939). [cümle,]*

18. Biñ şütür vérdi **cümle** pīl-beden / Ṣīr-dīdār u ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [cümle,]*

19. Kenz-i bī-ḥadd ü bī-nihāye kenīz / **Cümlesi** māh-rū-yı mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2964). [cümlesi, -si]*

20. **Cümle** leşker ḫurūş u cūş-ıla / Her biri bir ṣafā vü nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [cümle,]*

21. Hevdec-i nāz içinde bānūlar / **Cümle** zühre-cebīn meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3132). [cümle,]*

22. **Cümle** Mıṣr ehli anda ḫāżır-ıdı / Ol mehüñ maḳdemine nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [cümle,]*

23. Bī-ḳuṣūr ara **cümle** eyvānı / Bulasın şāyed ola sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [cümle,]*

24. **Cümle** şehrüñ şehīrini göresin / Her diyāruñ emīrini göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [cümle,]*

25.Nūş éden ʿışḳı **cümle** meşrebden / Gūş éder cān sözini ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [cümle,]*

26. ʿāşıḳuñ çün vücūdı ebter olur / Gördügi **cümle** ʿayn-ı dilber olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [cümle,]*

27. Gördi Yūsuf çü gözgüde özini / **Cümle** yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [cümle,]*

28. Yüzüm urdum ṭapuña yā Ḳayyūm / **Cümle** ḫālüm cenābuña maʻlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [cümle,]*

29.Kiẕb-ile ḥile āşkār oldı / **Cümle** ebnāsı şerm-sār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1391). [cümle,]*

30. Vérdi Mālik riżāyı çün nā-çār / Geldi **cümle** ekābir-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [cümle,]*

31.**Cümle** Mıṣr ehli anda pīr ü cüvān / Üç gün üç géce ḳaldılar ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [cümle,]*

32. Etmege aş yérerdi ʿavratlar / Naḳmet olmışdı **cümle** niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243). [cümle,]*

33.Oldı **cümle** simārı şekker anuñ / Şekkeri bitdi hem mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [cümle,]*

34.**Cümle** Mıṣr ehli dédiler ki bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [cümle,]*

35. Gece rāzuñ çün perde-dārıdur / **Cümle** ʿuṣṣāḳun iḫtiyārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [cümle,]*

36. Derd altında ḳaddi dāl oldı / Derdine **cümle** ḫāli dāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2525). [cümle,]*

37. Beni ol sidre mübtelā étdi / Kārumı **cümle** müntehā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [cümle,]*

38. Ḫurrem ol dil ki ʿışḳa menzil olur / **Cümle** kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [cümle,]*

39. **Cümle** server serinde sevdāsı / Cümle bezmüñ ṣafāsı ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [cümle,]*

40. Cümle server serinde sevdāsı / **Cümle** bezmüñ ṣafāsı ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [cümle,]*

41. Anı düzmekde **cümle** varı géder / Ḫuşk leb ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [cümle,]*

42. Eyle étdi cemāli āvāze / Ṭoldı anuñla **cümle** dervāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [cümle,]*

43. **Cümle** rıṭl-ı girān keş ü ser-mest / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3926). [cümle,]*

44. At ṣahīli nefīr āvāzı / Ṭoldı **cümle** mefāze her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [cümle,]*

45. Şuḳḳasın açdı devlet-ile ʿalem / Yürüdi ḥaşmet-ile **cümle** ḥaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [cümle,]*

46. Şeb-çerāġ oldı **cümle** çeşm-i neheng / Pür-güher oldı Nīl reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [cümle,]*

47. **Cümle** esbāb-ı baḫt u pirāye / Ḥāṣıl olmış-ıdı Zelīhāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3171). [cümle,]*

48. **Cümle** ol serv-i nāza hem-serler / Nāz-ıla niʿmet ehli serverler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [cümle,]*

49. Güẕer ét **cümle** bāġa her cūya / Naẓar ét bāġ içinde her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [cümle,]*

50.Dédi kim **cümle** Mışruñ aʿyānı / Ḥᵛācesi mīri belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [cümle,]*

51.Māh-ı Kenʿān çün étdi ʿarż-ı bahā / **Cümle** Mışr ehli ṭālib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [cümle,]*

52.**Cümle** dūşīze tāze duḫterler / Bedeni burca beñzer aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [cümle,]*

53. Kārbān çünki geldi çāha yaḳın / **Cümle** üştür aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [cümle,]*

54. Bāʿżı rāvī dédi ki bāzirgān / Gelicek çāha **cümle** nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [cümle,]*

55.Kürbete irdi **cümle** kerrūbī / Niçe olur bu nālüñ āşūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [cümle,]*

56. Bir ḳulı var-ıdı anuñ ḫōş-rā / **Cümle** ḫiẕmetde cüst adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [cümle,]*

57. Çünki yérden yüzini ḳaldurdı / **Cümle** şehr ehlini gelür gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2043). [cümle,]*

58.Ḳurıyup **cümle** bāġıla bustān / Bī-fer olmışdı bāġ-ı meyve-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2248). [cümle,]*

59. İñledi anuñ-ıla çarḫ-ı felek / Aġladı görüp anı **cümle** melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [cümle,]*

60. Dü cihān ḳatre bahr-i cūdından / **Cümle** mevcūd anuñ vücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [cümle,]*

61. Ṭoldı çün Bāziġa diline yaḳīn / **Cümle** varın taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [cümle,]*

62.ʿIşḳtır aṣlı **cümle** eşyānın / Küllühā yentehī ilazālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 79). [cümle,]*

63. Üredi Rūmda anuñ nesli / **Cümle** Rūmīlerün odur aṣlı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). [cümle,]*

64.Terk édüp **cümle** ihtiyārını / Gözleye iḫtiyār-ı yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3830). [cümle,]*

65.**Cümle** āhūları şikāruñ ola / Yéle yél gibi bī-ḳarāruñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [cümle,]*

66. Anuñ-ıla olurdı her kārı / Anuñ-ılaydı **cümle** bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 532). [cümle,]*

67.Her ne ādem ki pür-küdüret olur / **Cümle** ḫalḳı küdüret ehli bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [cümle,]*

68.Şevḳi étmişdi ʿālemi medhūş / Yūsufa-y-ıdı **cümle** dīde vü gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [cümle,]*

69. Ādem oldur ki ehl-i ʿibret ola / Manẓarı **cümle** işde ḥikmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [cümle,]*

70.Vācib oldur baña ki her anda / Rām olam aña **cümle** fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [cümle,]*

71.Gil-i Ādem çün ola pāk sirişt / Pāk olur anda **cümle** kār-ile kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [cümle,]*

72.Ẕāt-ı pāküm Ḫalīle maẓhar-iken / **Cümle** ḥālüm Celīle manẓar-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [cümle,]*

73. Ḫayr-ıla eylesün duʿā'yı kişi / Tā ıraġ ola **cümle** şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [cümle,]*
74. Oldı me'nūs anuñla her maḥbūs / Gül gibi güldi **cümle** vech-i 'abūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [cümle,]*
75. Ḳaldı ẓulmetde **cümle** dīde-i kūr / Ne icāẕet dilersin irmege nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [cümle,]*
76. Bedevī atlar üzre **cümle** süvār / Ṭurdılar ṣaf ṭutup yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [cümle,]*
77. Ṣaçdı üstine **cümle** ṣaḥib-i köşk / Ṭabla ṭabla ṭabaḳ ṭabaḳ zer ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [cümle,]*
78. Milk-i Mıṣr içre ser-firāz étdi / **Cümle** aḫkāma kār-sāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5275). [cümle,]*
79. **Cümle** eṭrāf vüsʿate irdi / Her ra'iyyet ri'āyete irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [cümle,]*
80. Ki bu tesbiḥ-ḫᵛānı baña getür / **Cümle** maḳṣūdını yérine yitür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [cümle,]*
81. Çün ʿarūs-i ḳamer niḳāb açdı / Üstine **cümle** dürrī dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [cümle,]*
82. Daḫi ʿālemde bilmedin çep ü rāst / Oldı cānında **cümle** ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [cümle,]*
83. İçdi çün şerbet-i ḥaḳīḳatden / Géçdi **cümle** mecazī leẕẕetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5608). [cümle,]*
84. **Cümle** tedbīrini dürüst eyler / Kime düşmen olursa süst eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [cümle,]*
85. Dédi her kimse kişt-kār olsun / **Cümle** eṭrāf kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [cümle,]*
86. Tarlalara bu resme girdiler / Ayaġın kāse **cümle** ḳırdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661). [cümle,]*
87. Géçdi çün ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / Yédi **cümle** yemek ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [cümle,]*
88. Şöhreti toldı çün zemīn ü zemān / Müşterī oldı aña **cümle** cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [cümle,]*
89. Sāl-i hāmisde **cümle** emlaki / Verdiler ġalle alalar tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [cümle,]*
90. Dédi Yūsuf çün oldı ḫāṭırı şād / **Cümle** Mıṣr ehlin eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [cümle,]*
91. Vérdüm anlara **cümle** mālların / Şarṭum olur velī ḍalāllerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5713). [cümle,]*
92. **Cümle** etbāʿuñuzla hem gelesiz / Bunda deryā-yı niʿmete ṭalasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [cümle,]*
93. Seyyi'e görseñüz bir ādemden / Ketm édüñ anı **cümle** ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [cümle,]*
94. **Cümle** cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [cümle,]*
95. Yüz güzel yüzlü fitne gözlü kenīz / **Cümle** dūşīze ḳand sözlü kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [cümle,]*
96. Dédi maʿbūd-ı bī-niyāzumdur / **Cümle** işlerde kār-sāzumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4531). [cümle,]*
97. Ṭutdı miḥrāb-ı tā'ate yüzini / Kesdi **cümle** ʿalāḳadan özini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4941). [cümle,]*
98. Eyle yaḳlaşdı aña şevḳ-ıla şūr / Ki anı **cümle** işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [cümle,]*

cümle: *"Hepsi, tümü; herkes" anlamında belgisiz zamir.*

1. **Cümlesi** étdiler şu resme fiġān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [cümlesi, -si]*
2. Çünki anuñ sözin éşitdiler / **Cümlesi** ṭarf-ı şehre gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [cümlesi, -si]*
3. Ṭurdılar ʿazm-i rāh eylediler / **Cümle** āheng-i çāh eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1508). [cümle,]*

4.İy bürāder varup peder ḳatına / **Cümleñüz** cemʿ ola çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [cümleñüz, -ñüz]*

5. Birüñüz bunda gétmesün ḳalsun / Gédicek **cümleñüz** yine gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [cümleñüz, -ñüz]*

6. Bu işe ḫᵛāceler olup ḥayran / Dédiler **cümle** iy cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [cümle,]*

7.ʿazm édüp çāha **cümlesi** pūyān / Sürdiler yüzlerini ḫāke revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1599). [cümlesi, -si]*

8. **Cümlesi** ol çerāġa pervāne / Her biri ḫiẕmetinde merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [cümlesi, -si]*

9. Yédi ḫandān irişdi yédi resūl / **Cümlesinüñ** murādı ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*

10. Ḫᵛābdan k'olmış-ıdı ṣad işkāl / **Cümle** ḥāll étdi irdi çün bu ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [cümle,]*

11. **Cümle** pistānı ġonc ü ġonça-dehān / Sib pistān ü serv-i Türkistān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2965). [cümle,]*

12. Vérdi biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / **Cümle** ḫāżır silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [cümle,]*

13. Kimi āṣnām-ı Rūmī kimi Ḫıṭā / **Cümlesinüñ** cemāli ḳıble-nümā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*

14. Niçe ṭāvūs düzdürüp zerrīn / **Cümlesin** eylemişdi müşk-āgīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2282). [cümlesin, -sin]*

15. Éki yüz dürc vérdi **cümlesi** pür / Laʿl ü yākūt-ı sürḫ ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [cümlesi, -si]*

16. Aʿnī bir niçe yüz kenīz ü ġulām / **Cümlesi** serv-i nāz ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [cümlesi, -si]*

17. Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / **Cümle** işde te'ennīyi ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [cümle,]*

18. ʿişret esbābı **cümle** cemʿ-idi / Kendü ol cemʿ içinde şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [cümle,]*

19. Kārbāndan belāyı çün ṣavdı / Anı cān-ıla **cümlesi** sevdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [cümlesi, -si]*

20.Çün bu ʿahde ḳarār eylediler / **Cümle** ʿazm-i şikār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1342). [cümle,]*

21.**Cümle** dīdāra muntaẓırlar-ıdı / Bir daḫi ẓāhir olsa dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2273). [cümle,]*

22.Ḳalmadı **cümlesinüñ** ārāmı / Görmege geldiler gül-endāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2067). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*

23. Yédisinden de geldi şimdi resūl / **Cümlesinüñ** daḫi murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*

24. Servi ṭurduḳca sāye-veş düşdi / Dāyeler **cümle** üstine üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2684). [cümle,]*

25. ʿAsḳalānīler oldı dem-beste / **Cümlesi** dil-şikeste cānı ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2013). [cümlesi, -si]*

26. Çünki maʿlūm olundı anlara ḥāl / Étdiler **cümle** ʿazm-i istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2136). [cümle,]*

27. Mālik öñince ḥācib olmış aña / **Cümle** ḫidmetde rāġıb olmış aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [cümle,]*

28.Ḫalḳ anuñ **cümle** şevḳına düşdi / Görmeg-içün sarāyına üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [cümle,]*

29.Göñlüni ġam deminde şād édesiz / Ḫükmine **cümle** inḳıyād édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [cümle,]*

30. K'ol zenānı ki kesdi **cümlesi** dest / Beni görüp çün oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [cümlesi, -s, -i]*

31. Çün bular vardı şehr-i Kenʿāna / **Cümlesi** geldi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [cümlesi, -s, -i]*

32. Yér ü gök arası melek ṭoldı / **Cümlesi** bu viṣāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [cümlesi, -s, -i]*

33.**Cümle** tutmışlar-ıdı ḫīleye rū / Tā ki Yaʿkūb olaydı aña adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [cümle,]*

34. Ḫᵛābdan gördügi ṣafā vü cefā / ʿĀḳibet ḫᵛāb oldı **cümle** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [cümle,*

35.**Cümle** ʿahd ü ḳarār eylediler / Bu işi iḫtiyār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 668). [cümle,]*

36. Bulmaġ-ıçun devā bu derd-i sere / Geldiler **cümle** haẕret-i pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 677). [cümle,]*

37.Dédiler **cümle** aña müştāḳuz / Görmedin gül yüzini ʿuşşāḳuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4726). [cümle,]*

38. Gétdi elden çün iḫtiyār-ıla hūş / Ḳaldılar **cümle** vālih ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [cümle,]*

39. Varalum **cümle** aña pend édelüm / Pend-ile tevsenini bend édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [cümle,]*

40. **Cümle** yüz ṭutdılar Zelīḫāya / Éde ḥabsi ḥavāle ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [cümle,]*

41. **Cümle** bu nüktede muvāfıḳdur / Ki Zelīḫā ḳulına ʿ āşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [cümle,]*

42. Şād olup bu ġanīmet-i sefere / Yüz urup **cümle** dédiler pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [cümle,]*

43. Döndi Yūsuf olara étdi ḫiṭāb / Dédiler **cümle** ol cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [cümle,]*

44. **Cümle** gerçekliler ol ḳīlı / Gösterüp pādşāha Rūbīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [cümle,]*

45. **Cümle** gérçekleyüp hem ol ḫaberi / Rū-yi Şemʿūna étdiler naẕarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [cümle,]*

46. **Cümle** gérçekleyüp bu maʾnayı / Ṣaha gösterdiler Yehūdayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [cümle,]*

47. Biz anuñ **cümle** ṣaġ u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [cümle,]*

48. Dökülüp **cümle** pāyına şāhuñ / Ẕikr édüp pāk ismin Allāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [cümle,]*

49. **Cümle** maḥzūn-ıdı firākuñ-ıçun / Aġlaşurlardı iştiyākuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6119). [cümle,]*

50. Ḳondılar **cümle** bir ḫōş ārāya / Bāġ-ı cennet gibi dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [cümle,]*

51.Gerçi kim **cümle**si mükemmel-idi / İlla Yūsuf bulardan ekmel-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [cümlesi,]*

52.**Cümle**si taʿn édüp dédi ki peder / Eylemez oldı farḳ-ı nefʿ u ẓarar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 635). [cümlesi,]*

53. Bu yana cemʿ olup birāderler / **Cümle**si ḫışm-ıla pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [cümlesi,]*

54.Éndürüp anı dūş-ı şefḳatden / El çeküp **cümlesi** riʾāyetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 842). [cümlesi,]*

55. Cemʿ olup **cümlesi** rikābına / Medḥ oḳurlardı āftābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5392). [cümlesi,]*

56. Baʿd-ez-ān dédi Yūsuf iḫvetine / Ṭoyurup **cümlesini** niʿmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [cümlesini, -n, -i]*

cümle: *Tamamen, tümüyle*

1.Yédi ev yapdı **cümle** zerrīn ḫişt / Bir biri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [cümle,]*

cümle ʿālem: *Herkes, bütün insanlar.*

1.**Cümle ʿālem** éşitdi ḳışşañuzı / Gerçek añladılardı ġuşşañuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1529). [cümle ʿālem,]*

cümle ʿālem: *Bütün evren, dünya; her taraf, her yer.*

1. Büt ü büt-ḫāne pür cemālüñ-ile / **Cümle ʿālem** ṭolu kemālün-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [cümle ʿālem,]*
2. Serkeş-i nefs çāker oldı aña / **Cümle ʿālem** musaḫḫar oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2047). [cümle ʿālem,]*

cümle-i ʿilm ü fażl: *İlim ve faziletlerin tümü; bütün ilim ve faziletler.*

1. Ṭıfl-iken ʿaḳl ü fikri kāmil ola / **Cümle-i ʿilm ü fażla** ṣāmil ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [cümle-i ʿilm ü fażl, -a]*

cümle-i maʿdūm: *Yok olanların tümü.*

1.3. ʿilminün hakkı kim ana maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132*). [cümle-i maʿdūm,]*

cümle-i rüsul: *Bütün peygamberler.*

1.Çünki ala liva'-i ḥamdi ele / Muḳtedā ola **cümle-i rüsule** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 182). [cümle-i rüsül, -e]*

cümlemüz: *"Hepimiz" anlamında belgisiz zamir.*

1. Birimüzden aḳıtsalar ḳanı / **Cümlemüz**üñ zaʿīf olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 719). [cümlemüzüñ, -üñ]*
2. ʿĀḳıbet Ḥaḳḳ mükemmel étdi seni / **Cümlemüzden** mufażżal étdi seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [cümlemüzden, -den]*

cümleten: *Bütünüyle, tamamen.*

1. Hem bile ḳoşdı çoḳ ṭavarını / **Cümleten** tā getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [cümleten,]*
2. Ne ġam-ı ẕemm ne ārzū-yi senā / Étdi bu raḫti **cümleten** yaġma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5120). [cümleten,]*

cümleten: *Hep beraber, hep birlikte.*

1. Dédi hem bāb-ı Mıṣra çün iresiz / Olmasun şehre **cümleten** giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [cümleten,]*
2. Dédiler **cümleten** maʾāẕ Allāh / Ki ola bizde ṣāʿ-ı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [cümleten,]*

cünbiş ét: *Kımıldamak, hareket etmek.*

1. **Cünbiş étme** şaḳın bu dem çün kāh / Yéle vérüp ḥużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [cünbiş ét, -me]*

cünbiş-i bed: *Kötü hareket, tavır.*

1.Saña fiʿlüm vefā-y-iken bī-ḥad / Nedür iy bī-ḫıred bu **cünbiş-i bed** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [cünbiş-i bed,]*

cündī: *Atlı asker.*

1. Ol ḳadar **cündi** çıḳdı pür-zīver / Sāḥil-i Nīli ṭutdı ḳulzüm-i zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [cündi,]*
2. Kimi āhen géyimlü **cündīler** / Heybeti hey'eti urundılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5240). [cündīler, -ler]*
3. Şaḥn-ı dīvāndan **cündiler** ṣaf ṣaf / Ṭurfa ṭurfa ṣafā ṭaraf-be-ṭaraf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5765). [cündiler, -ler]*

cünūn: *Çılgınlık, delilik; kendinden geçme, akli melekelerini yitirme.*

1. Cinnetin gétdi şandı ol mecnūn / Añlamadı ki ḥadden aşdı **cünūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [cünūn,]*
2.Çün Zelīḫāya ġālib oldı **cünun** / ʿışḳ sevdāsı étdi anı zebūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 3432). [cünūn,]*

cünūn ġulġulesi: *Çılgınlık, delilik gürültüsü, velvelesi.*

1. Eyle deprendi ʿışḳ silsilesi / Ṭoldı cāna **cünūn ġulġulesi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2569). [cünūn ġulġulesi,]*

cürʿa: *Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan*

son yudum.

1. Gāh gül gibi cāme çāk éderem / Geh yérüm **cürʿa** gibi ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [cürʿa,]*

cürʿa: *İnayet, feyz (Hamdullah Hamdî'nin Yusuf u Züleyha mesnevisini yazarken Molla Cāmî'den aldığı feyz bağlamında.)*

1. Ṣalmış-ıdum bu niyette ḳurʿa / Cāmīden irdi nāgehān **cürʿa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). [cürʿa,]*

cür'et ét: *Cesaret etmek; cesaret isteyen bir şeyi yapmaya kalkışmak.*

1.Ben nice ādemüm ki **cür'et édem** / Ehl-i iḥsānuma isā'et édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4487). [cür'et ét, -em]*

cür'et eyle: *Cesaret etmek; cesaret isteyen bir şeyi yapmaya kalkışmak.*

1.Ḳāniʿ olmaz cemāli şevḳine ol / **Cür'et eyler** viṣāl ẕevḳine ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3878). [cür'et eyle, -r]*

cür'et ḳıl: *Cesaret etmek; cesaret isteyen bir şeyi yapmaya kalkışmak.*

1.Nice **cür'et ḳılup** yédüñ anı / Cismüñe ḳut édindüñ ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [cür'et ḳıl, -up]*

cürm: *Suç, günah; kabahat.*

1. Dédiler ḳıl bizümçün istiġfār / ʿAfv éde tā ki **cürmümüz** Ġaffār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [cürmümüz, -ümüz]*
2. İʿtirāf étdi **cürme** muṭlaḳ ol / Dédi el-ān ḥaṣḥaṣ el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [cürme, -e]*
3. Döndi yüz nāz-ıla o serv-i revān / Dédi **cürmüm** cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [cürmüm, -üm]*

cürm ét: *Kabahat, kusur etmek; suç işlemek*

1. Ki ne **cürm étdi** ol şeh-i ḫūbān / Étdüñüz aña bend-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [cürm ét, -di]*

cūş: *Coşma, taşma; coşkunluk, galeyan.*

1.Yūsufı gördi sebz-pūş olmış / Ḥāli āh ü ġırīv ü **cūş** olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [cūş,]*
2. Degdi çün aña ol ciger-gūşe / İrdi teskīn cigerdeki **cūşa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [cūşa, -a]*
3. **Cūş-ıla** eyle kişner-idi ol at / Ki ṣuheyli ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [cūş-ıla, -ıla]*
4.Aña gösterdüm anı düşinde / Yūsufuñ nāmın añdı **cūşında** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [cūşında, -ı, -n, -da]*
5. Bir zemāndan ki gelse başına hūş / Hücresiné géderdi pür-dem ü **cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [cūş,]*
6.Ol **cūşa** sebeb hevā-yı maḥbūb / Maḥbūb cemal-i ẕāt-ı Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 186*). [cūşa, -a]*

cūş et: *Coşmak, kabarmak; artmak, çoğalmak*

1.Tā ki cūş etdi baḥr-i cūdı anuñ / Yoġı var eyledi vücūdı anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7*). [cūş et, -di]*
2. Çün Yehūdā bu rāyı gūş étdi / Çeşmi ḳan oldı ḫışmı **cūş étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [cūş ét, -di]*
3.Yine **cūş étdi** riḳḳati anuñ / Tāzelendi cirāḥati anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1415). [cūş ét, -di]*
4. Eyle **cūş étdi** āh-ı ṣubḥ-efrūz / Āh odından ṭutuşdı ḫirmen-i rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [cūş ét, -di]*
5.Yine deryā-yı ʿışḳ **cūş étdi** / Oldı pür-mevc ḫurūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2311). [cūş ét, -di]*

6. Düşdi deryā-yı fikre oldu ġarīḳ / **Cūş édüp** ḳaʿr-ı dilden āh-ı ḥarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3682). [cūş ét, -üp]*

7.Dāyim olsa teferrüc-i dīdār / **Cūş éder** ārzū-yı būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3865). [cūş ét, -er]*

8.Nīşi ṭarḥ étdi ʿazm-i nūş étdi / Şevḳ deryāsı-y-ıla **cūş étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4518). [cūş ét, -di]*

9. Ėtdi Reyyān Yūsufa istiḳbāl / Ceyş deryāsı **cūş édüp** derḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [cūş ét, -üp]*

10. Çünki **cūş étdi** ṣarṣar-ı endūh / Dāmene çek ayaġı nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4998). [cūş ét, -di]*

11. Çün Yehūdā bu reddi gūş étdi / Ḫışmı deryāsı-y-ıla **cūş étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [cūş ét, -di]*

12. Umaruz **cūş édüp** bu baḥr-i vefā / Eyleyegil luṭf-ı müstevfā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6038). [cūş ét, -üp]*

13. Çün Zelīḫā fiġanı gūş étdi / Yüregi oynadı vü **cūş étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [cūş ét, -di]*

14. Çün Yeḫūdā bu ḳavli gūş étdi / Şefḳati baḫri dilde **cūş èt**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [cūş ét, -di]*

cūş eyle: *Coşmak, kabarmak; artmak, çoğalmak*

1. Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / Dilleri ḫışm odından **eyledi cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [cūş eyle, -di]*

2.Çün Zelīḫā bu vaʿdi eyledi gūş / Ḳaʿr-ı dilden bu resme **eyledi cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [cūş eyle, -di]*

3.Mihri **cūş eyleyüp** Yehūdānuñ / Göre gelürdi ḥālin ol māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [cūş eyle, -y, -üp]*

4.Mihri **cūş eyledi** Yehūdānuñ / Gördi çün meh-cemālini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [cūş eyle, -di]*

5. Yād éttükce ṣoḥbet-i düşi / **Cūş eyler**-idi mevc-i bī-hūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2683). [cūş eyle, -r, -idi]*

6.Derdi **cūş eyledükce** tāb-ıla / Defʿ éderdi anı bu āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [çūş eyle, -dükce]*

7.**Cūş eyledi** tā ki baḥr-i bī-ḥad / Emvāc-ı ẓuhūra geldi bī-ʿad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 347). [cūş eyle, -di]*

8. Şevḳı **cūş eyledükce** geh gāhī / Yüzin urup öperdi ol rāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [cūş eyle, -dükce]*

9. Çün ṣadef gibi ṭutdı Bāziġa gūş / Ebr-i nīsān-ı raḥmet **eyledi cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [cūş eyle, -di]*

10. Ḥażret-i Yusuf étdi çün bunı gūş / Ḳalbi ḥasret odından **eyledi cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [cūş eyle, -di]*

11.Çün Zelīḫā bu ḳavli **eyledi gūş** / Kiẕb deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [cūş eyle, -di]*

12. Çün Zeliḫā cevābın eyledi gūş / Ḳahr deryāsı-y-ıla **eyledi cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4907). [cūş eyle, -di]*

13. Ceyşi deryāsı şāhuñ **eylese cūş** / Göge çıḳardı naʿra-i çavūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5394). [cūş eyle, -se]*

14. Şeh gelüp baḥr-i ceyş **eyledi cūş** / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-ı çāvuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [cūş eyle, -di]*

cūşa gel: *Coşmak, artmak; galeyana gelmek.*

1.Dér-idi **cūşa gelse** ġam nāgāh / Hasbiyallahu La ilah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1293). [cūşa gel, -se]*

2.**Cūşa geldi** o ḳulzüm-i bī-reng / Ki zerüm bu nuhāsa olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [cūşa gel, -di]*

3. Görüp ol ḥāli **cūşa geldi** cihān / Ditredi sayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [cūşa gel, -di]*

4. Şāh-ı ḫāver édüp felekde livā / Çün yine **cūşa geldi** ceyş-i ṣabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [cūşa gel, -di]*

cūş-i deryā-yı derd: *Dert denizinin coşkunluğu (Dertlerin çokluğu bağlamında.)*

1. Nāmını Yūsufuñ ferāmūş ét / **Cūş-i deryā-yı derdi** ḫāmūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5960). [cūş-i deryā-yı derd, -i]*

cūş-i melā'ik-i Raḥmān: *Allah'ın meleklerinin coşkusu.*

1. Yérde emvāc-i ḳulzüm-i insān / Gökde **cūş-i melā'ik-i Raḥmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6129). [cūş-i melā'ik-i raḥmān,]*

cūş-i naʿra-i āh: *Feryat, figan seslerinin çokluğu.*

1. Yérleri deldi **cūş-i naʿra-i āh** / Göge irdi ṣadā-yı vāveylāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1117). [cūş-i naʿra-i āh,]*

cüsse: *Gövde, beden.*

1.**Cüssede** başı ḳubbe-i ḥammām / Gözleri anda gūyiyā éki cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [cüssede, -de]*

cüst: *Muntazam, mükemmel, düzgün.*

1.Vaṣla ümmīdi çün dürüst-idi / Cüst ü cūy eylemekde **cüst-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3255). [cüst-idi, -idi]*
2.Anca ḳıl yardı şāne saʿy-ile **cüst** / Farḳ-ı nāzük ḳodı miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [cüst,]*

cüst: *Hemen, çabuk; çevik, hızlı*

1. Dāmen-i ṣabra çekdi pāyini **cüst** / Étdi kār-ı taḥammülini dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5006). [cüst,]*
2. Çün nemek şūr ü şevḳın étdi dürüst / Kemer étdi ḳolın miyānına **cüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [cüst,]*
3. Yūsuf açup bu genc ḳuflını **cüst** / Dedi iy miḥri gibi müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [cüst,]*
4.Ṭutdı Yūsuf o demde ṣıçradı **cüst** / Yār destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [cüst,]*
5.**Cüst** ü çābük yerinden eyledi ḫīz / Bu īşāret ḫayālī erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [cüst,]*
6.Himmeti şaṣtı çünki oldı dürüst / Érdi tīr duʿā' nişānına **cüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [cüst,]*
7. Var-ıdı Yūsufuñ bir ayġırı **cüst** / Raḫş-ı Rüstem gibi hünerde dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [cüst,]*
8. Bütüni çün şikeste eyledi **cüst** / Ḫaḳ anuñ her şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [cüst,]*
9. Her érüñ érligi silāḥı dürüst / Beklemekde ḳapuyı çāpük ü **cüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667).[cüst,]*
10. Yük ṭutup çün bular yöneldi yola / Yūsuf emr étdi bir' ki **cüst** ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [cüst,]*
11. Dédi açup dehan-ı töhmeti **cüst** / Gördüñüz mi firāsetümi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [cüst,]*
12.Alup oġlanları bu nāmeyi **cüst** / Sefere hem édüp yaraġı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [cüst,]*

cüst: *Denk, uygun, yakışır.*

1. Bir ḳulı var-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle ḫiẓmetde **cüst** adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [cüst,]*

cüst ét: *Aramak, istemek.*

1Dilerem ol nigārı **cüst édesin** / Luṭf édüp saʿyuñı dürüst édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [cüst ét, -e, -sin]*

cüst eyle: *Aramak, araştırmak.*

1.ʿĀḳıbet **eyledüm** bu ḳıṣṣayı **cüst** / Bulmadum Türkī dilde anı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [cüst eyle, -dü, -m]*

cüst ü cū: *Arayıp sorma, araştırma, arama.*

1.**Cüst ü cū** ʿazm-i ṭāḳ-ı Aṭlas éde / Zuḥālüñ ḳasrını muḳarnes éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [cüst ü cū,]*

2.**Cüst ü cūyı** bu ḥāle oldı revān / Ki kenāra gele o serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [cüst ü cūy, -ı]*

cüst ü cūy eyle: *Araştırmak ve sormak. II Âşığın sevgiliyi araması.*

1.Vaṣla ümmīdi çün dürüst-idi / **Cüst ü cūy eylemekde** cüst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3255). [cüst ü cūy eyle, -mek, -de]*

cüvān: *Genç, delikanlı.*

1.Ki bu şehrüñ de ḫalḳı pīr ü **cüvān** / Göricek ḥüsnümi olur ḥayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [cüvān,]*

2.Cümle Mıṣr ehli anda pīr ü **cüvān** / Üç gün üç géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [cüvān,]*

3. Bir göñül ṣayd édici cān gördi / Nice cān bir güzel **cüvān** gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [cüvān,]*

4.Şehr-i Mıṣr içre bir **cüvān** gördüm /
Ne **cüvān** cisme tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [cüvān,]*

5. Ol **cüvāna** çün oldı devlet yār / Taḫt-ı baḫt üzre ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [cüvāna, -a]*

6. İrdi çün ol **cüvāna** bu taʿbīr / Vardı Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [cüvāna, -a]*

7.Şehr-i Mıṣr içre bir **cüvān** gördüm /
Ne **cüvān** cisme tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [cüvān,]*

8. Şeh muḳarreblerinden éki **cüvān** / Anda maḥbūs-ıdı meger o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [cüvān,]*

9. Yūsufa ʿahd éden **cüvān** o zemān / Yād édüp anı söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [cüvān,]*

10. Dédi zindānda bir **cüvān** gördüm / ʿālem-i ġayb añа ʿiyān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [cüvān,]*

11. Déf ʿī zindāna cān atup o **cüvān** / Yūsufa şeh düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [cüvān,]*

12. Yine zindāna ʿazm édüp o **cüvān** / Yūsufa anı muştıladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [cüvān,]*

13. Çekmemege belā-yı ḳaḥṭ cihān / Çeker-idi oraġı pīr ü **cüvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5658). [cüvān,]*

cüvān ol: *Genç olmak, gençleşmek.*

1. Dédi evvel budur **cüvān olayın** / Ḥüsn-ile gün gibi ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [cüvān ol, -a, -y, -ın]*

2. Tā Zelīḫā yine **cüvān oldı** / Ruḫları tāze gül-sitān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [cüvān ol, -dı]*

cüvān-merd: *Mert, yiğit, delikanlı.*

1. Bu işe ḫᵛāceler olup ḥayran / Dédiler cümle iy **cüvān-merdān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [cüvān-merdān, -an]*

cüvān-merdān: *Mertler, yiğitler, delikanlılar.*

1.Dédi Mālik ki ol **cüvān-merdān** / Olmamışlar bu sözlerinde yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [cüvān-merdān,]*

cūy: *Akarsu, dere, nehir; su.*

1. Güẕer ét cümle bāġa her **cūya** / Naẓar ét bāġ içinde her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [cūya, -a]*

2.Sebzesi ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm / **Cūyı** ol ḫaṭṭa ṣan ki cedvel-i sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [cūyı, -ı]*

cūy: *Irmak, nehir. (Fitne ırmağı bağlamında.)*

1.Baḳmadı rū-yı fitne rūyına / Düşmedi dām-ı fitne **cūyına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3885). [cūyına, -ı, -n, -a]*

cūyān: *Arayıcı, arayan, isteyen (kimse).*

1. İy kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān / Sen göñülde göñül seni **cūyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 99). [cūyān,]*

cū-yı kevser: *Kevser ırmağı.*

1.Aġlayın ben ġarībüñ eşkiy'çün / **Cū-yı Kevser** aḳıda köşkiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1020). [cū-yı kevser,]*

cū-yı Nīl: *Nil nehri.*

1.Ṭaşdı hem **cū-yı Nīl** bir nice mil / İstevi'l ma' ve'l-haşebe dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [cū-yı nīl,]*

cū-yı selsebīl-i sebīl: *Çok akan tatlı su ırmağı.*

1.Bulsa ger **cū-yı selsebīl-i sebīl** / Eyler-idi o gün ziyāret-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [cū-yı selsebīl-i sebīl,]*

cüz: *(Ailenin bir ferdi anlamında) parça.*

1. Siz niçe nesl-i enbiyā olasız / Kendü **cüzüñüze** cefā ḳılasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1163). [cüzüñüze, -üñ, -üz, -e]*

cüz: *Başka.*

1.Gel vefā ḳıl ḳo bu cüzāfātı / Étme te'ḫīr yoḳ **cüz** āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [cüz,]*

cüzāfāt: *Bir şeyi ölçmeden, tartmadan veya saymadan satmak, satın almak, pazarlık etmek.*

1.Gel vefā ḳıl ḳo bu **cüzāfātı** / Étme te'ḫīr yoḳ cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [cüzāfātı, -ı]*

çābük: *Süratli bir şekilde, çabucak.*

1.Cüst ü **çābük** yerinden eyledi ḫīz / Bu īşāret ḫayālī erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [çābük,]*

çadır: *Çadır.*

1. Gök çemen üzre aḳ **çadır** gūyā / Yére éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [çadır,]*

Ç-ç

çaġır: *Çağırmak, seslenmek.*

1. Göricek belki ḳaçdılar anı / **Çaġırup** dédi Yūsuf iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [çaġırup, -up]*
2.Mālike **çaġırup** ḳodı ṣabrı / Dédi ḳaçmış o bende-i ʿİbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [çaġırup, -up]*
3.Bir zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / **Çaġırup** dedi kimsin iy gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [çaġırup, -up]*
4. Ṭutar-iken yola Zelīḫā gūş / Dūr oluñ dése **çaġırup** çāvūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5406). [çaġırup, -up]*
5.Yémeyüp içmeyüp yüridi revān / Yūsufa **çaġırup** ḳılurdı fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [çaġırup, -up]*
6. Beni şevḳ-ile étdi dem-beste / **Çaġırımadum** anda ben ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [çaġırımadum, -ı, -ma, -du, -m]*
7.**Çaġırup** eyle étdi āvāzı / Ṭoldı āvāzı-y-ıla her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [çaġırup, -up]*
8. Bir niçe defʿa **çaġırurlardı** / Ḥālī andan ḫaber vérürlerdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5106). [çaġırurlardı, -ur, -lar, -dı]*
9. Ṣandı olmayan anda derd ü belā / Yoḳ yere **çaġırur** bu merd-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [çaġırur, -ur]*

10.Éki cānibde éki ehl-i nidā / **Çaġırup** eyler-idi medḥ ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3373). [çaġırup, -(u)p]*

çāh: *Kuyu*

1.Arż-ı Ürdünde var-ıdı bir **çāh** / Dil-i ẓālim gibi derūnı siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [çāh,]*

2.**Çāhda** bulduñ-ısa ṭutma gümān / Ki perī yéri olmış ol virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633).[çāhda,da]*

3. Anda kim **çāh** ola hem girdāb / Olur anda ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [çāh,]*

4. **Çāh** oldur ki çāh-ı Yūsuf ola / Var ḳıyāsét anuñ zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [çāh,]*

5. Gördi çün bu cemāli ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o **çāha** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [çāha, -a]*

6. Kendü destümle kör édüp gözümi / Rāhdan **çāha** ṣalmışam özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [çāha, -a]*

7.Düşdi **çāh** içre çün o ʿālem-tāb / Ṣanki ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [çāh,]*

8.Ḳademinde düzüldi seng-ile **çāh** / Biri miḥrāb u biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [çāh,]*

9.İrmedüñ ol deme bi-ḥamdi'llāh / Menzilüñ **çāh** oldı olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [çāh,]*

10.Ṣanduñuz siz baña belā ola **çāh** / Buldum anda ṣafā-yı ünsu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [çāh,]*

11.Yoġ-iken sende ẕerre deñlü günāh / İy güneş menzilüñ neden ola **çāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [çāh,]*

12.Vardı ol **çāh** içinde ṭutdı maḳām / Géce gündüz ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [çāh,]*

13.Çünki cevr-ile Yūsuf iḫvānı / Getürüp **çāha** atdılar anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [çāha, -a]*

14.Çāh-ı Yūsuf ḥikāyetini yazan / Dér ki Ṣeddād-ıdı o **çāhı** ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [çāhı, -ı]*

15.Ḳazup ol **çāhı** étdi çün bünyād / Étdi Ürdün diyārını ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [çāhı, -ı]*

16.**Çāh** içinde olanda dil-ḫaste / Āh içinde bu bunda dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [çāh,]*

17.Yūsuf ol dem ki ḳaldı **çāh** içre / Pederi ḥasretiy'le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [çāh,]*

18.Yūsufa çün deñerdi **çāh** içre / Anı görürdi ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [çāh,]*

19. Döndiler menʿ édicek ol güm-rāh / Ḳaldı üç gice **çāh** içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [çāh,]*

20. Yine ḳaṣd eylediler ol māha / Ki varup ṭaş bıraġalar **çāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [çāha, -a]*

21.Dédiler anı **çāha** atmış-ıduḳ / Cānı ḳaʿr-ı günāha atmış-ıduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1522). [çāha, -a]*

22.Varuñ anı o **çāhdan** çıḳaruñ / Nefsi çāh-i günāhdan çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [çāhdan, -dan]*

23.Teşnelik menzilinde **çāh** bulur / Mā umarken içinde māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [çāh,]*

24. Yūsufuñ rūz-i ḥabsi oldı çehār / Ḳaldı **çāh** içre zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [çāh,]*

25. Düşeli ḳaʿrına o nūr-ı ilāh / Beyt-i Maʿmūr olmış-ıdı o **çāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [çāh,]*

26. Meger ol dem ki māh-i Kenʿānı / Ẓulm-ile **çāha** atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [çāha, -a]*

27.Kārbān çünki geldi **çāha** yaḳın / Cümle üştür aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [çāha, -a]*

28.Merkebin **çāha** sürdi ol āgāh / Bildi kim andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [çāha, -a]*

29. Çün ol arada ḳondı bāzirgān / **Çāha** Mālik ṣu gibi oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [çāha, -a]*

30.Aldı hem anı **çāha** gétdi hemīn / Buldı anı misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [çāha, -a]*

31.Çıḳdı **çāhdan** çü Yūsuf-ı ḫāver / Menzili burc-i delv oldı meğer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [çāhdan, -dan]*

32. Bāʿżı rāvī dédi ki bāzirgān / Gelicek **çāha** cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [çāha, -a]*

33.ʿazm édüp **çāha** cümlesi pūyān / Sürdiler yüzlerini ḫāke revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1599). [çāha, -a]*

34. Oldı ḳalbi anı görüp rūşen / Ṣaldılar **çāh** içine delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [çāh,]*

35.**Çāha** Mālik naẓar ḳılup derḥāl / Gördi aḳar içinde ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [çāha, -a]*

36.Ufuḳ eyle kenārını **çāhuñ** / Ṣalsun āfāḳa nūrını māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [çāhuñ, -uñ]*

37. Gūş édüp anı Yūsuf iḫvānı / Vehm édüp **çāha** atdılar cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [çāha, -a]*

38.Teşne leb ḳalmış-ıdı **çāh** ü ḳoġa / Ṣu bulımazdı ḳurbaġa buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [çāh,]*

39. Siḥr-ile mār gibi Mārūtı / **Çāha** ṣalaydı belki Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [çāha,*

40.İy niçe ehl-i cāhı **çāha** atar / Ḫān-iken ḫāne-i siyāha atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [çāha, -a].*

41. Nūn içinde bu ʿaynı kim yazdı / Māh içinde bu **çāhı** kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [çāhı, -ı]*

42. Gelüñ öldürmeñ anı çāha ṣaluñ / **Çāh** içinde fiġān ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [çāh,]*

43.Bulalar ol yetīmi **çāh** içre / Ölmedin mihnet-ile āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [çāh,]*

44.Çāh-vār ġabġabında āfet-i cān / Yūsufa **çāh** bes degül mi nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [çāh,]*

45. Sürüp ol māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā leb-i çāha geldiler niçe **çāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [çāh,]*

çāh: *Çene çukuru.*

1.Ġabġabı **çāhı** āb-ı luṭf-ıla pür / Teşnenüñ ṣuya ḳarşu ḥāli nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [çāhı, -ı]*

çāha şal: *Kuyuya atmak.*

1.Gelüñ öldürmeñ anı **çāha şal**uñ / Çāh içinde fiġān ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [çāha ṣal, -uñ]*

çāh-ı āsīb: *Bela, musibet kuyusu. (Sevgilinin çene çukuru bağlamında.)*

1. Sükkeri sīb-iken zenaḫdānı / **Çāh-ı āsīb** oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2351) [çāh-ı āsīb,]*
2. Niçe dil cān vérürdi ol sībe / Düşer-idi o **çāh-ı āsībe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352). [çāh-ı āsīb, -e]*

çāh-ı bābil: *Babil kuyusu. II Hârût ve Mârût adlı meleklerin, işledikleri suçun cezasını çekmek üzere kıyamet gününe kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu.*

1. ʿIşḳdur bī-ḳarār éden felegi / **Çāh-ı Bābilde** bend éden melegi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2314). [çāh-ı bābil, -de]*

çāh-i günāh: *Günah kuyusu.*

1. Varuñ anı o çāhdan çıḳaruñ / Nefsi **çāh-i günāhdan** çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [çāh-i günāh, -dan]*

çāh-ı ken‘ān: *Ken’an’ın kuyusu II Hz. Yusuf’un kardeşleri tarafından atıldığı kuyu.*

1. Ḥubb-ı cūy-idi çün aña meşreb / **Çāh-ı Ken‘ānı** eyledi matleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1584). [çāh-ı ken‘ān, -ı]*

çāh-ı şeddād: *Şeddad’ın kuyusu II Hz. Yusuf’un kardeşleri tarafından içine atıldığı kuyu.*

1.Çāh-ı Şeddād içinde eyle ḳarār / Tā müyesser ola viṣāl-i nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1038). [çāh-ı şeddād,]*

<u>çāh-ı Yūsuf:</u> *Hz. Yûsuf'un kuyusu. Hz. Yûsuf'un kardeşleri tarafından atıldığı kuyu.*

1.**Çāh-ı Yūsuf** ḥikāyetini yazan / Dér ki Şeddād-ıdı o çāhı ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [çāh-ı Yūsuf,]*
2.Bes gelüñ **çāh-ı Yūsufa** gédelüm / Çıḳarup anı pāre pāre édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1158). [çāh-ı Yūsuf, -a]*
3. Ol seḥerde bular olup güm-rāh / Geldiler **çāh-ı Yūsufa** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [çāh-ı Yūsuf, -a]*
4. Çāh oldur ki **çāh-ı Yūsuf** ola / Var ḳıyās ét anuñ zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [çāh-ı Yūsuf,]*

<u>çāh-vār:</u> *Kuyu gibi, çukura benzer. (Sevgilinin gerdanı bağlamında.).*

1.Çāh-vār ġabġabında āfet-i cān / Yūsufa çāh bes degül mi nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [çāh-vār,]*

<u>çāk:</u> *Yarık, yırtık.*

1.**Çāk**in önde bulur-ısañ anuñ / Pākdür dāmeni Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4662). [çākin, -in]*
2.Yūsufuñ dāmenine eyle naẓar / Tā ki dāmānı **çāki** vére ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [çāki, -i]*
3.Ard etekde bulursañ ol **çāki** / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [çāki, -i]*
4. K'iy şeref gülistānına gül-i pāk / Nām u nengi dürüst dāmeni **çāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [çāk,]*
5. Ol odı kim ṭutardı dilde nihān / Ėtdi ol **çākden** cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [çākden, -den]*
6. Gerçi kim étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı ola ol oda bu **çāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [çāk,]*

<u>çak:</u> *(Ateşi) çakmak, tutuşturmak.*

1.Perde-i ʿizzetümi kim yaḳdı / Mekr odın rūşen eyle kim **çaḳdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [çaḳdı, -dı]*

<u>çāk ét:</u> *Yırtmak, parçalamak.*

1.**Çāk édüp** her birisi cāmesini / Atdı başdan yére ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [çāk ét, -üp]*
2.Tācı terk étdi cübbeyi **çāk étdi** / Yüzin anuñ yolına ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2011). [çāk ét, -di]*
3. Varlığı ṭonın ol ki çāk eyler / Ġayri **çāk étmeden** ne bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [çāk ét, -me, -den]*
4. Her kişi kim geleydi aña yaḳīn / **Çāk éderdi** anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [çāk ét, -er, -di]*
5. Geh girībānına sürerdi gözin / **Çāk éderdi** yaḳası gibi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [çāk ét, -er, -di]*
6.Köñlegüm dāmenini çāk étdi / Kendü adımı şimdi pāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4623). [çāk ét, -di]*

<u>çāk ét:</u> *(Edep, haya perdesini) yırtmak, parçalamak; edepsizce, hayasızca davranmak.*

1.Dédi Yūsuf ḥicābı çāk étme / ʿİṣmetüm şīşesin helāk étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4454). [çāk ét, -me]*

<u>çāk ét:</u> *(Sinesini) parçalamak, yırtmak. (Sevgilisi uğruna dövünmek, yakasını veya bağrını yırtmak bağlamında.).*

1. Gerçi kim **étdi çāk** sine-i pāk / Ta buharı ola ol oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [çāk ét, -di]*

<u>çāk eyle:</u> *Yırtmak, parçalamak.*

1. Varlığı ṭonın ol ki **çāk eyler** / Ġayri çāk étmeden ne bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [çāk eyle, -r]*
2. Ṭutdı Yūsuf çü dāmenin çālāk / Göñlegin ard etekden **eyledi çāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [çāk eyle, -di]*

3.Ṭutdı pīrāhenini çün gül-i pāk / Ard etegini anuñ eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [çāk eyle, -di]*

4. Dilümi tīġ-i ẓulmüñ eyledi **çāk** / Ḳula ẓulm édesin begüm ḥāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [çāk eyle, -di]*

5. **Eyle**r-idi ḳabāyı gül gibi **çāk** / Tā ki ḫāke düşerdi ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 858). [çāk eyle,-r -idi]*

6. Ne yaḳasına sīni **eyledi çāk** / Sünbülin yoldı ḳoydı yérine ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [çāk eyle, -di]*

çāk ol: *Yırtılmak, parçalanmak.*

1. Şevḳden ġonça gibi çāk oluram / Yazuġum boynuña helāk oluram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2695). [çāk ol, -ur, -am]*

2. N'ola görsem o mihri ben ġam-nāk / Gül gibi **çāk olsa** bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [çāk ol, -sa]*

3.Dāma düşürdüm anı dāmenden / Ḳaçdı dāmānı çāk olup benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [çāk ol, -up]*

4. Ki Zelīḫā yoluñda ḫāk oldı / Dāmenüñ gibi baġrı **çāk oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [çāk ol, -dı]*

5.Çāk olundı déyü o dāmen-i pāk / Āh édüp eyledi yaḳasını çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4565). [çāk olun, -dı]*

6. Pāk-iken dāmenüm ḫıyānetden / **Çāk olunduġı** pes ne ʿilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5202). [çāk olun, -dug, -ı]*

çāker: *Kul, köle, bende.*

1. ʿālem-i ḥüsn aña musaḫḫar-ıdı / Mihr-ile meh kenīz ü **çāker**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [çāker-idi, -idi]*

2. Oldı mestur ġonça-i ter-iken / Gün yüzin görmez oldı **çaker**-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2374). [çaker-iken, --iken]*

3. Ol zemān kim ṭapuña **çāker-idüm** / Keremüñ dīdesine manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [çāker-idüm, -idü, -m]*

4. Dédi yoġ-ısa iʿtimāduñ eger / Bile gönder benümle bir **çāker** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [çāker,]*

5. Sinc çalardı Zencī **çākerler** / Kūs dögerdi Rūsī mihterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [çākerler, -ler]*

çāker ét: *Kul, köle etmek II emri altına almak.*

1.Mülk-i Mıṣrı aña musaḫḫar édem / Niçe sādātı aña **çāker édem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 931). [çāker éd,]*

2.Seyyid-iken kimini **çāker éder** / Bī-ser-iken kimini server éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). [çāker ét, -er]*

3. Daʿvet-ile musaḫḫar édem anı / Āstānuñda **çāker édem** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2566). [çāker ét, -em]*

çāker eyle: *Kul, köle yapmak II emri altına almak.*

1.Seni ḥikmet budur ki ḥükm-i ḳader / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [çāker eyle, -miş]*

çāker ol: *Kul, köle olmak.*

1. Giryeden dōst çeşmi bī-fer olur / Gözi nūrı ʿadūya **çāker olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [çāker ol, -ur]*

2.Serkeş-i nefs **çāker oldı** aña / Cümle ʿālem musaḫḫar oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2047). [çāker ol, -dı]*

çāker-i şāh: *Padişahın, sultanın kölesi.*

1.Seni ḥikmet budur ki ḥükm-i ḳader / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [çāker-i şāh, -a]*

çal: *(Müzik aleti) çalmak.*

1. Sinc **çalardı** Zencī çākerler / Kūs dögerdi Rūsī mihterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [çalardı, -ar, -dı]*

2. Girdi bu naḳş içine çün o nigār / Zühre çenginde **çaldı** naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [çaldı, -dı]*

çālāk: *Çabuk hareket eden, hareketli, çevik.*

1. ʿazm-i rezm eylese ger ol **çālāk** / Ḳanlar aġlardı ḳahr-ıla Ḍaḫḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [çālāk,]*

çālāk: *Çabuk, hemen.*

1. Ṭutdı Yūsuf çü dāmenin **çālāk** / Göñlegin ard etekden eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [çālāk,]*

çalın: *(Kös, davul) çalınmak, vurulmak.*

1.Ṣubḥ-dem çün **çalındı** kūs-i raḥīl / Ṭurdı mehd-i zemīnden ibn-i sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [çalındı, -dı]*

çanak: *Toprak veya metalden yapılmış kap.*

1. Cemʿ olınmaz gönülde ʿışḳ-ıla ʿār / Nite kim bir çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [çanaḳda, -da]*
2. Kime kim vére bir piyāle ṣarāb / Tiz içürürür **çanaḳ çanaḳ** tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [çanaḳ,]*

çāpük: *Çevik, hızlı.*

1. Her érüñ érligi silāḥı dürüst / Beklemekde ḳapuyı **çāpük** ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [çāpük,]*

çār: *Dört, sayı sıfatı.*

1. Ḳubbe yapdı zücāc-ı aḥḍardan / **Çār** rükn üzre ṣāfī mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [çār,]*
2. Çār rükninde **çār** der ḳodılar / Her ḳapuda temām biñ ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [çār,]*

çār erkān: *Dört unsur (hava, su, ateş, toprak) (Beyitte bu dört unsurun oluşturduğu dünya bağlamında kullanılmıştır.).*

1.Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[çār erkān,]*

çār ol: *Hasta olmak II (göz) şaşı olmak.*

1. Gözlerüm ḥasretüñde tār oldı / Şeş cihet gözlemekde **çār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3207). [çār ol, -dı]*

çār rükn: *Dört taraf, dört cihet.*

1. Çār rükninde çār der ḳodılar / Her ḳapuda temām biñ ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [çār rükn, -i, -n, -de]*

çāre: *Çare, çözüm, çıkar yol; deva, ilaç*

1. Cānuma tīr oldı yarası yoḳ / ʿIşḳun ölmekden özge **çāresi** yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [çāresi, -si]*
2. Dédi duḫter ki ṣabra yoḳ **çāre** / Cebr olınmaz bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [çāre,]*
3.Çün Zelīḫā dilerdi **çāresini** / Ḳordı Yūsuf anuñ kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [çāresini, -si, -n, -i]*
4. **Çāre** ṣabr oldı vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola mı anuñ gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [çāre,]*
5. **Çāresi** yoḳ ki vara zindāna / Ṣabrı yoḳ döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [çāresi, -si]*
6.Çün meded irmeye baña senden / Bilürem **çare** yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [çare,]*
7.Bī-dil oldum dilüm yoluñda yéler / Sīnesi yarasına **çāre** diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [çāre,]*
8.Açlıḳ acısının bu **çāre**sidür / Bedeli Yūsufuñ neẕāresidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). *[çāresidür, -si, -dür]*
9ʿĀḳıbet gördi derde yoḳ **çāre** / Dilberi görmez-ise bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [çāre,]*

çāre bul: *Çare, çözüm bulmak.*

1. Bunca pend ü füsūn-ıla dāye / **Çāre bulmadı** çün Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [çāre bul, -ma, -dı]*
2. Çünki Ḥaḳḳdan gele resūle ecel / **Çāre bul**maz velī nebī Mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [çāre bul, -maz]*
3. Dilerem bu ġamuña vāḳıf olam / Şāyed ola ki aña **çāre bulam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [çāre bul, -am]*
4. Sīneme ʿışḳuñ odı eyler kār / **Çāre bulmaḳ** yiter aña saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [çāre bul, -mak]*
5. **Bulmayup çāre** cāna ḳaṣd étdi / Aṣṣı yoḳ çün ziyāna ḳaṣd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [çāre bulma, -y, -up]*
6. Ben **çāre bul**maġ ister-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle sen beni daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [çāre bulmaġ, -mag]*

çāre er: *Çare ulaşmak, çare bulunmak.*

1. **Érmedi** çünki Yūsufa **çāre** / Oldı nā-çār géydi nā-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1740). [çāre er, -me, -di]*
2. Bunca saʿy-ıla yāre érmiş-iken / Ḫaste göñlüme **çāre érmiş**-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [çāre ér, -miş, -iken]*

çāre eyle: *Çare olmak, çözüm olmak.*

1. Buña çün **çāre eylemez** tedbīr / Görelüm nice gösterür taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [çāre eyle, -mez]*
2. Ne duʿā' **çāre eyledi** ne füsūn / Oldı Leylā-yı ḫüsn-iken Mecnūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [çāre eyle, -di]*

çāre ḳalma: *Derman, mecal kalmamak. (Çok yorulmak bağlamında.)*

1. Yürümege çü **ḳalmadı çāre** / Diledi kim otura bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [çāre ḳal, -ma, -dı]*

çāre ḳalma: *Çözüm, çıkar yol kalmamak.*

1. **Çāre ḳalmadı** éde cānı ʿalīl / Meger eyleye yine sabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5944). [çāre ḳalma, -dı]*

çāre ḳıl: *Çare olmak, çare bulmak.*

1. İy peder baña **çāre ḳılmazsın** / Zaḫmumuñ merhemini bulmazsıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2694). [çāre ḳıl, -maz, -sın]*

çāre ol: *Çare, derman, deva olmak.*

1. Mümkin olmasa vuṣlat-ı dilber / ʿĀṣıḳa **çāre** sabr **olur** ya sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1218). [çāre ol, -ur]*
2. Çün ödenmez bu resme olsa ziyān / **Çāre** ṣabr u taḥammül **oldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [çāre ol, -dı]*
3. Çün ḳader tīrin ata ḳavs-i ḳaża / **Çāre olmaz** aña meger ki rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [çāre ol, -maz]*
4. Görmeg-ile yüzini bir pāre / Şāyed **olaydı** derdüme **çāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [çāre ol, -a, -y, -dı]*
5. Āh kim vaṣla **olmadı çāre** / Bilmezem n'eyleyem ben āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [çāre ol, -ma, -dı]*

çāre um: *Çare beklemek II yardım istemek.*

1. Ben bulardan **umar-iken çāre** / Urdılar yaram üstine yara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [çāre um, -ar, -iken]*

çare-hᵛāh ol: *(Derdine) çare aramak.*

1. Şāyed **olaydı çare-ḫᵛāh** baña / Anı da çoḳ görürseñ āh baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [çare-ḫᵛāh ol, -a, -y, -dı]*

çāre-sāz: *Çare bulan, çare bulucu.*

1. Ġurebā gelse diI-nevāz-ıdı / Çāresüzlere **çāre-sāzı**-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5134). [çāre-sāz, -ıdı]*

çāre-sāz et: *Çare bulan, çare bulucu etmek.*

1. Ol ki leyli libas-ı rāz etdi / Anı çoḳ derde **çāre-sāz etdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [çāre-sāz et, -di]*

çāre-sāz ol: *Çare bulan, çare bulucu olmak.*

1.Demidür baña ehl-i rāz olasın / Yine derdüme **çāre-sāz olasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3945). [çāre-sāz ol, -a, -sın]*

çāresüz: *İstediğine erişmek hususunda elinde bir çaresi olmayan, elinden bir şey gelmeyen, aciz, zavallı, biçare.*

1. Ġurebā gelse diI-nevāz-ıdı / **Çāresüzlere** çāre-sāzı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5134). [çāresüzlere, -ler, -e]*

çār-gūşe: *Dört köşe.*

1.**Çār-gūşe** düzilmiş-idi o taḫt / Zerden olmış-ıdı gūşelerde dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [çār-gūşe,]*

çarḫ: *Felek; âlem, dünya.*

1.Benden él bizdi ben vücūdumdan / Göge boyandı **çarḫ** dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [çarḫ,]*

2. Yine devr eyledi beni ḥayrān / Olmışam **çarḫ** gibi sergerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [çarḫ,]*

3.Hem anuñ aṣfiyā güherleriy'çün / Aṣfiyā **çarḫınuñ** ḳamerleriy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [çarḫınuñ, -ı, -nuñ]*

4. ʿāḳil oldur bu luʿba aldanmaz / Bī-vefa **çarḫı** bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [çarḫı, -ı]*

5. **Çarḫ** n'olur ḳaża-yı Ḥaḳḳ ḥaḳdur / Rāżi olmayan aña aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5291). [çarḫ,]*

6. Ḳubbesi **çarḫ** ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / Ṣuffesi pür-ṣafā vü dārı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [çarḫ,]*

çarḫ-ı bed-ḥarekāt: *Kötü hareketli, fena olan baht, talih.*

1. Yüz belā-y-ıla **çarḫ-ı bed-ḥarekāt** / Étdi mū-yi miyānını éki ḳat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5354). [çarḫ-ı bed-ḥarekāt,]*

çarḫ-ı berīn: *Pek yüksek, en yüce gök tabakası.*

1.Melegüñ kim maḳāmı **çarḫ-ı berīn** / Ḥüsnüñ öñinde secdegāhı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [çarḫ-ı berīn,]*

çarḫ-ı bī-vefā: *Vefasız felek, kader.*

1. Ḳılur-iken bu bī-dili pür-tāb / Zār-ıla **çarḫ-ı bī-vefāya** ḫitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3101). [çarḫ-ı bī-vefā, -y, -a]*

çarḫ-ı devrān: *Dönen felek; dünya*

1. Nice çetr āhı oḳına anuñ / Siperi-y-idi **çarḫ-ı devrānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324). [çarḫ-ı devrān, -uñ]*

çarḫ-ı felek: *Feleğin çarkı, çarkıfelek II baht, talih.*

1. Devr édelden cihānda **çarḫ-ı felek** / Kime yémek bititdi kime emek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3179). [çarḫ-i felek,]*

2.İñledi anuñ-ıla **çarḫ-ı felek** / Aġladı görüp anı cümle melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [çarḫ-ı felek,]*

çarḫ-i gerdūn: *Dönen dünya, dönen felek.*

1.**Çarḫ-i gerdūn** ki dūn-perverdür / Niçe bī-ser ḳatında serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [çarḫ-i gerdūn,]*

çarḫ-i hūnī: *Kan akıtıcı, kan dökmeye meyilli felek, dünya. (Dünyanın insanı sürekli acı, keder içinde bırakması bağlamında.).*

1. Tāli'üm uyḫudan uyandı mı ki / Kanuma **çarḫ-i ḫūnī** ḳandı mı ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [çarḫ-i ḫūnī,]*

çarḫ-i nīlgūn: *Mavi renkli gökyüzü.*

1. Çün leb-i Nīle geldi ol şimşād / Eyledi **çarḫ-i nīlgūn** feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [çarḫ-i nīlgūn,]*

çarḫuñ ʿömri ḫāṣılı: *Kâinatın yaşamının neticesi, mahsulü (Hz. Muhammed) (Bir Hadis-i Kutsi'de Hz. Muhammed için "Levlāke levlāk lemā ḫālaktü'l-eflāk"; 'sen olmasaydın, sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.' denilmiştir. Beyitte bu duruma atıf yapılmıştır.).*

1.**Çarḫuñ** o ki ʿ**ömri ḫāṣılı**dur / Anuñ içün etdi devr-i mümted (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 188*). [çarḫuñ ʿömri ḫāṣılı, -dur-i-ı, -dur]*

çāşnī: *Çeşni, lezzet, tat.*

1.Kimisi **çāşnīde** şekker-rīz / Mā-i verd-ile baʿżı ʻıtr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4710). [çāşnīde, -de]*

çatlaġuc: *Sapanın çatal kısmı (Genellikle çitlenbik, memengiç ağaçlarından yapılır.).*

1.Dem-be-dem kim ṭaş atsa ol māhum / **Çatlaġucuñ** olaydı bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [çatlaġucuñ, -uñ]*

çāvuş: *Bekçi, gözcü.*

1. Ser-i meydāna gétse eyvāndan / **Çāvuş** üni géçerdi Keyvāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [çāvuş,]*

çāvuş: *Komutan*

1. Ṭutar-iken yola Zelīḫā güş / Dūr oluñ dése çaġırup **çāvūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5406). [çāvūş,]*

çehār: *Dört.*

1.Yūsufuñ rūz-i ḥabsi oldı **çehār** / Ḳaldı çāh içre zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [çehār,]*

çehre-i pāk: *Pak, temiz yüz; sevgilinin yüzü.*

1. Ḳoydı geh başa aġlayup ḫāki / Sürdi geh ḫāke **çehre-i pāki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6187). [çehre-i pāk, -i]*

çek: *Katlanmak, tahammül etmek.*

1. Hasretüñ bārını götürmez kūh / Nice **çeksün** bu pīr-i şad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [çeksün,]*
2.Anı kim **çekmedi** ru'ūs-i cibāl / Boynuma almışam żaʿīfü'l-ḥāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 94). *[çekmedi, -me, -di]*

çek: *(Bir şeyi bulunduğu yerden) kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.*

1.**Çek**di ol dürci cānı sīnesine / Cevherin toldurup ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [çekdi, -di]*
2. Çünki ol baḫt-i ḳāyim étdi ḳuʿūd / Ḳuvvet étdi **çekemedi** ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [çekemedi, -e, -me, -di]*
3. Uzanur Mışra ḳalbi yapraġı / Ya ṣuyıdur **çeken** ya ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [çeken, -en]*
4. Ḫışm édüp Eflaḥ üstine yüridi / Eline yapışup **çeküp** sürüdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1777). [çeküp, -üp]*
5. **Çekse** köklü dıraḫtı eylese zūr / Ḳoparur-ımış anı çün ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [çekse, -se]*
6.**Çekdiler** delvi Mālik étdi nigāh / Gördi delv içre oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [çekdiler, -di, -ler]*
7.Çekdi Yūsufʿbeni duʿā'sı-y-ıla / Ḳıldı ikrām merḥabāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3794). [çekdi, -di]*

çek: *Çekmek, çıkarmak, sökmek.*

1.Ben bulardan umar-iken niʿmet / **Çekdiler** dişlerümi bī-ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [çekdiler, -di, -ler]*
2.**Çekdiler** mūzesini pāyinden / Aldılar burḳaʿını ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 843). [çekdiler, -di, -ler]*
3.**Çekdi** seyyāre-i felek anı / Tā éde anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1545). [çekdi, -di]*

çek: *(Dert, keder, elem) çekmek.*

1.Yūsufuñ **çekdügümce** ġuṣṣasını / Naẓmum oḳurdı baña ḳıṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 337). [çekdügümce, -dügümce]*

2. Ṭapuñ sefer édeli dil yanuñca ġuṣṣañdan / **Çeker** belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [çeker, -er]*

3.Anca **çekdüñ** ġamı belālarını / Demidür süresin ṣafālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3916). [çekdüñ, -dü, -ñ]*

4. Dédi kim püştüñi ne eyledi ḫam / Dédi hecrüñ yükin **çeker** muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [çeker, -er]*

çek: *(Bir şeyi) getirmek, hazırlamak.*

1. Nāḳasın **çekdi** kim yüriye hemān / Olmadı nāḳa dögmeg-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [çekdi, -di]*

çek: *(Sürme, rastık) çekmek.*

1.**Çekdügi** ḫaṭṭ-ı nīli ol māha / Tā ki mīl ola çeşm-i bed-hˇāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [çekdügi, -düg, -i]*

2.Nergese **çekdi** kuḥl-i ʿayyārı / Étdi merdümlere siyeh-kārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4328). [çekdi, -di]*

3. **Çekdiler** nergesine sürme-i nāz / Zāġ-ı düm oldı ṣanasın şehbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [çekdiler, -di, -ler]*

çek: *(Hançer) çekmek; bir işe yeltenmek.*

1.Oldı ʿāşıḳ niyāzı ḫışm-āmīz / Kendü cānına **çekdi** ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [çekdi, -di]*

2. Der u dīvār-ıla dögüp serini / Cānına **çekdi** ḫūnī ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [çekdi, -di]*

çek: *(İçki) içmek.*

1.Çün ʿAzīz eyledi bu fitneyi gūş / Oldı ġayret meyin **çeküp** bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [çeküp, -üp]*

çek: *Çekiştirmek; dedikodusunu yapmak.*

1. Ki **çeker** adumı temām-ı Mıṣr / Oldı rüsvāy-ı ḫāṣ ü ʿām-ı Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4885). [çeker, -er]*

çek: *Çekmek, koparmak.*

1. Semirmiş her baḳar şu resme eger / **Çeker** olsañ ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [çeker, -er]*

çemen: *Çimen, yeşillik yer; bağ, bahçe*

1.Gül **çemen** kişverinde ḫān olmış / Sünbül üstine sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [çemen,]*

2. Gök **çemen** üzre aḳ çadır gūyā / Yére éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [çemen,]*

3. Bir gül-idüm açılmadın ḫandān / Serv-i āzād-idüm **çemende** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2503). [çemende, -de]*

4. Serv-i raʿnā **çemende** olmış emīr / Ayaġın gül ḳuçar nedür zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [çemende, -de]*

5. Üştür izi **çemende** pür-cevher / Ṣan ki pīrūzeden ṭabaḳda güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [çemende, -de]*

6. Bū-yi luṭfuñ **çemende** ġonça-güşāy / Nefeḫātuñ bedende rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3218). [çemende, -de]*

7. Ne sarāyında buldı göñli güşād / Ne **çemen** seyri étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [çemen,]*

8. Nice ṭaşa ṭokındı başcuġazuñ / Ne **çemende** gül oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [çemende, -de]*

9.Bitdi hem servi sāyesinde **çemen** / Bī-s̲emen oldı hem çemende semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [çemen,]*

10.Otlamaġa ṭaġılsalar **çemene** / Ḳarışurdı benefşe yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3851). [çemene, -e]*

11. Bitdi hem servi sāyesinde çemen / Bī-s̲emen oldı hem **çemende** semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [çemende, -de]*

12.Çemeni verd ü ṣuveri sürūr / Tozı müşgīn ü ṭoprağı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [çemeni, -i]*

13.Gör bu nārınlığını ñarvenüñ / Çetri olmış **çemende** yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [çemende, -de]*

14.Nāz-ıla servüñ eylese ḥarekāt / Her nebāta **çemende** ire ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [çemende, -de]*

15.Sūsen étdi **çemen**de ʿaḳd-i zebān / Dilden irmeye tā ʿarūsa ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). [çemende, -de]*

16.K'iy güli serv-i nāz-perverdüñ / Revnaḳīdür **çemende** her verdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [çemende, -de]*

çemen ol: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olmak II yeşermek, canlanmak.*

1. Mevsim-idi ṣafā-yı nevrūza / **Çemen olmışdı** ṣaḫn-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2805). [çemen ol, -mış, -dı]*

çemen-i lutf: *İyilik, ihsan çimenliği, bahçesi (Bir kimsenin yetiştiği sevgi, muhabbet ortamı bağlamında.).*

1.Çemen-i luṭfuñuñ nihālini gör / Bād-ı cevr-ile düşdi ḥālini gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 870). [çemen-i lutf, -uñ, -uñ]*

çenār: *Çınar ağacı.*

1.El uzatmış miyān-ı serve **çenār** / Yaʿni ḫōşdur miyān-ı yāri kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [çenār,]*

2. Aldı tesbīḥini eline **çenar** / Tā kerāmātin anuñ éde şümār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [çenar,]*

çenār boylu: *Çınar ağacı gibi uzun boylu (sevgili).*

1.Nāz-ıla bir **çenār boylu** ṣanem / Sıġayup sā'idin dédi ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [çenār boylu,]*

çendān: *Pek çok, o kadar fazla.*

1. Vaṣfuñ **ne ḳadar** beyān olunsa /Ẕātuñda ʿiyān hezār çendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 238). [çendān,]*

çeñesin ayır: *Bir av hayvanını yakalamak, avlamak.*

1. Yitüp aña o pehlevān-ı ʿaẓīm / **Çeñesin ayırur**-ımış bī-bīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5833). [çeñesin ayır, -ur, -ımış]*

ceng: *Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet; beli bükülmüş âşık*

Ġonça dil-teng-iken açıldı dili / Zühre **çengine** yéñi ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [çeng , -i, -n, -e]*

Girdi bu nakş içine çün o nigār / Zühre **çenginde** çaldı nakş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [çeng , -i, -n, -de]*

Her kenīzek perī-sıfat duḫter / **Çeng**-ile zühre reng-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [çeng]*

Ẓāhir oldı ʿurūk-ı pey ne ki var / Oldı ol **çenge** nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [çeng, -e]*

ceng ét: *Çeng haline getirmek; belini bükmek.*

Felek étdi nihāl-i ḳaddini çeng / Ṭutmaġ-ıçun enīnine āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5347). [çeng ét, -di]*

ceng ur: *Çeng çalmak, çeng denen müzik aletini icra etmek.*

1. Çenge çeng urdı Rūmī çengīler / Raḳsa girdi büt-i Firengiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3033). [çeng ur, -dı]*

cengi: *Çarpare, def, zil veya kaşık çalarak oynayan oyuncu kadın, rakkase.*

1. Çenge çeng urdı Rūmī **çengīler** / Raḳsa girdi büt-i Firengiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3033). [çengīler, -ler]*

ceng-misāl: *Çeng gibi; iki büklüm (Çeng: Kanuna benzeyen fakat dik tutarak parmakla çalınan ve bu nedenle harpı andıran bir tür çalgı aleti, çanağı torba gibi olup boynu uzun ve eğridir. Aşk derdiyle âşığın belinin bükülmesi yönüyle âşık çenge benzetilir.).*

1. Nāylar arasında **çeng-miṣāl** / Étdi feryād ü nāle bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [çeng-miṣāl,]*

çep: *Eğri; doğru olmayan, yanlış.*

1.Daḫi ʿālemde bilmedin **çep** ü rāst / Oldı cānında cümle ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [çep,]*

çerāġ: *Mum, kandil.*

1. Géce pervāneyem **çerāġuña** ben / Bekçiyem gündüz olsa bāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [çerāġuña, -un, -a]*
2. Ṣanma şemʿam hemān otaġuña ben / Belki pervāneyem **çerāġuña** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [çerāġuña, -un, -a]*
3.Nūr vérsem bahā **çerāġına** / Aña baḳmaz deñer ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [çerāġına, -ı, -n, -a]*
4.Mihr ü mehden yaḳan **çerāġın** anuñ / Dil-i ʿāşıḳdan oldı yaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [çerāġın, -ın]*
5. Kim uyarur ʿaceb **çerāġın** anuñ / Kim teferrüc éder ki bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [çerāġın, -ın]*
6. Lebi üzre dili **çerāġ** gibi / Yanar odlara cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [çerāġ,]*
7. Cümlesi ol **çerāġa** pervāne / Her biri ḫiẕmetinde merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [çerāġa, -a]*
8.Vérse bu rūġan ol **çerāġına** dem / Yaḳa bir demde bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [çerāġına, -ı, -n, -a]*

çerāġ-ı cemāl: *Güzellik kandili II güzelliğin aydınlığı, parlaklığı.*

1. Yüzüñi eyledi **çerāġ-ı cemāl** / Oldı pervāne aña ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2646). [çerāġ-ı cemāl,]*

çerāġ-ı dürūġ: *Yalancılık mumu, kandili.*

1.Zen çerāġ-ı dürūġa verse fürūġ / Rūġanı olur anuñ eşk-i dürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [çerāġ-ı dürūġ, -a]*

çeşm: *Göz, görme organı.*

1.Birinün **çeşmine** irişdi zevāl / Birisi yéle vérdi māl ü menāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1687). [çeşmine, -i, -n, -e]*
2. Neden olduñ gözüñ gibi ḫaste / Döndi **çeşmüñ** ġazāl-ı sermeste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [çeşmüñ, -üñ]*
3. **Çeşmüñi** ʿayn-i mekr ü al étdi / Beni ḳaşuñ gibi ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [çeşmüñi, -üñ, -i]*
4. Lāle-gün oldı çeşme-i ḫāver / ʿāşıḳuñ **çeşmi** ʿaksi düşdi meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [çeşmi, -i]*
5. Vaṣf olınmaz cemāl-ile gördi / Gerçi **çeşmi** ḫayāl-ile gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2768). [çeşmi, -i]*
6. **Çeşmi** anuñ ki ola gevher-bār / Görinür mi ʿaceb gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [çeşmi, -i]*
7.**Çeşmi** gibi ʿalīl étdi sefer / Verd-i nesrīne döndi bu gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [çeşmi, -i]*
8.Çeşm-ile aña fitne-i cān ol / Laʿl ü mercān-ıla dürr-efşān ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [çeşm-ile, --ile]*
9.Cānumda tāb-ı ḫayret ü **çeşmümde** āb-ı baḫt / Bir dem yüzüme gülmedüñ iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [çeşmümde, -üm, -de]*
10. Görmez-isem cemālini bir dem / Tar olur **çeşm**üme ruḫ-i ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 694). [çeşmüme, -üm, -e]*
11.**Çeşmi** anuñ cefā-y-ıla giryān / Baġrı bunuñ fırāḳ-ıla biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [çeşmi, -i]*
12.Giryeden dōst **çeşmi** bī-fer olur / Gözi nūrı ʿadūya çāker olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [çeşmi, -i]*
13. Ol güher kim éderdi ḫōr aña reşk / Oldı **çeşmine** māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [çeşmine, -i, -n, -e]*

14. **Çeşmine** geldi ḫʿāb-i bī-ġaflet / Étdi seyrān-ı ʿālem-i ġaybet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6167). [çeşmine, -i, -n, -e]*

15.Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı hemān / **Çeşm** ü ebru vü zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [çeşm,]*

16. Ḥüsn-i Yūsufdaki ṭarāvet-i nūr / Oldı iḫvānı **çeşmine** mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1688). [çeşmine, -i, -n, -e]*

17.Ya görüp **çeşmin** oldı māşıta mest / Sürme mīlin düşürdi ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [çeşmin, -i, -n]*

18. Ṣaḳlanur servi çeşm-i nergesden / Ṣaḳlamaz déyu **çeşmi** herkesden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [çeşmi, -i]*

19. Ṣoḳdı **çeşmi** devātı içre ḳalem / Çekdi levḥ-i vücūda ḫaṭṭ-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6271). [çeşmi, -i]*

20. Bunı déyüp ḳılurdı āh ü fiġān / **Çeşmini** eylemişdi çeşme-i ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2492). [çeşmini, -i, -n, -i]*

21. İrmesün nāzük ayaġına ġubār / Ki olur ol ġubār **çeşmüme** ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [çeşmüme, -üm, -e]*

22.Dédi iy **çeşmüme** żiyā Yūsuf / Yüregüm derdine devā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [çeşmüme, -üm, -e]*

23. **Çeşmi** bī-iḫtiyār aġlar-ıdı / Bī-sebeb zār zār aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3645). [çeşmi, -i]*

24.Cismi zer **çeşmi** ṣāfi gevherdür / Sīnesi ṭolu müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [çeşmi, -i]*

25. Murādum alur-ıdum mest ü ḫūnī **çeşminden** / Ki dem-be-dem yüregüm yarılurdı ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [çeşminden, -i, -n, -den]*

26. Ḍarb-ı nāḫundan ol ruḫ-i gül-gūn / **Çeşmi** gibi olurdı çeşme-i ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5332). [çeşmi, -i]*

27. Ḥışmı ḳılları neştere döndi / **Çeşmi** yāḳūt-ı aḥmere döndi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [çeşmi, -i]*

28. Ol ḳadar girye eyledi başarı / Tā ki sīm oldı **çeşminüñ** güheri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [çeşminüñ, -i, -nüñ]*

çeşme: *Pınar, su kaynağı.*

1.Ser-çeşmesin enbiyāya ṭañ mı / Ger **çeşme** ola elünde işbāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [çeşme,]*

2. Gün gözinden çıḳardı eşmesini / Bulsa Nīle dökeydi **çeşmesini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [çeşmesini, -si, -n, -i]*

3.Pür-küdūret muḥīṭi merkezi dūr / Pür-ufūnet hevāsı **çeşmesi** şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [çeşmesi,]*

çeşme-i hāver: *Doğunun gözü II doğunun ışıkları, güneşin doğduğu andaki ışıklar.*

1. Lāle-gūn oldı **çeşme-i ḫāver** / ʿāşıḳuñ çeşmi ʿaksi düşdi meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [çeşme-i ḫāver,]*

çeşme-i ḥayvān: *Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.*

1.İçine düşse **çeşme-i ḥayvān** / Ol ‘ufūnetden ola āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [çeşme-i ḥayvān,]*

2.Düşdi bu reşke **çeşme-i ḥayvān** / Ẓulümāt oldı gözlerine cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2086). [çeşme-i ḥayvān,]*

3. Ṭaşda ot bitdi otda meyve-i cān / Ṣuları oldı **çeşme-i ḥayvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [çeşme-i ḥayvān,]*

çeşme-i ḫūn ol: *(Gözleri) kan çeşmesi ḥāline gelmek; çok ağlamak.*

1. Ḍarb-ı nāḫundan ol ruḫ-i gül-gūn / Çeşmi gibi **olurdı çeşme-i ḫūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5332). [çeşme-i ḫūn ol, -ur, -dı]*

2. Bunı déyüp ḳılurdı āh ü fiġān / Çeşmini eylemişdi **çeşme-i ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2492). [çeşme-i ḳan,]*

çeşme-i nūş: *Su içilecek çeşme.*

1. Bu suʿāli çü Yūsuf eyledi gūş / Ḥikmet-ile aḳıtdı **çeşme-i nūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [çeşme-i nūş,]*

çeşm-i bed açma: *Kötü gözle bakmamak.*

1.**Çeşm-i bed açmadum** daḫi yüzine / Güş ṭutma anuñ yalan sözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [çeşm-i bed açma, -du, -m]*

çeşm-i bed-hᵛāh: *Kötülük isteyen göz; fitne çıkaran göz.*

1.Çekdügi ḫaṭṭ-ı nīli ol māha / Tā ki mīl ola **çeşm-i bed-hᵛāh**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [çeşm-i bed-hᵛāha,]*

çeşm-i cān: *Gönül gözü II Can gözü.*

1.Dédi iy **çeşm-i cāna** nūr-ı çerāġ / Mehden étdüm fürūġuñ-ıla ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [çeşm-i cān,]*

çeşm-i cān: *Can gözü; pek sevgili kimse.*

1.Dédi ey **çeşm-i cān**a nūr-ı sürūr / Neden olduñ ʿaceb yine rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [çeşm-i cāna,]*

çeşm-i cihān: *Cihanın gözü II Dünyadaki herkes.*

1.Evvelā eyledi cemalini zeyn / Oldı çeşm-i cihāna ḳurrat-ı ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4321). [çeşm-i cihān, -a]*

çeşm-i fitne: *Fitne çıkaran göz.*

1. Himmeti eyle étdiler ol yevm / Açıla **çeşm-i fitne** ḳalmaya nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [çeşm-i fitne,]*

çeşm-i intiẓār: *Bekleyen, hasret çeken göz.*

1. Gözedüp **çeşm-i intiẓār**-ıla rāh / Ki ḳaçan ire devlet-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3114). [çeşm-i intiẓār, -ıla]*
2.Gözedüp **çeşm-i intiẓār**-ıla / Söyler-idi bu resme zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1095). [çeşm-i intiẓār, -ıla]*

çeşmi ḳan ol: *Gözleri kanlanmak; çok kızmak, öfkelenmek*

1. Çün Yehūdā bu rāyı güş étdi / **Çeşmi ḳan oldı** ḫışmı cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [çeşmi ḳan ol, -dı]*

çeşmi ḳan-ıla tol: *Gözü kanla dolmak; çok kızmak, sinirlenmek*

1.**Ṭoldı ḳan-ıla çeşmi** ḳanı görüp / Geldi cānı dehāna anı görüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1150). [çeşmi ḳan-ıla tol, -dı]*

çeşm-i kūdek: *Çocuk gözü.*

1.**Çeşm-i kūdek** nedeñlü görse ʿaceb / Göñlin açmaz nite ki luʿb ü tarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [çeşm-i kūdek,]*

çeşm-i Mālik: *Malik'in gözü (Malik: Hz. Yusuf'u kardeşlerinden satın alan tüccar.)*

1.**Çeşm-i Mālik** de görse ger anı / Aḳça nʿolur véreydi biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [çeşm-i mālik,]*

çeşm-i mār-ı deh-ser: *On başlı yılanın gözü.*

1. Bilmezem ṭāliʿ üm ne aḫterdür / Meger ol **çeşm-i mār-ı deh-serdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [çeşm-i mār-ı deh-ser, -dür]*

çeşm-i mekkāre: *Hilekâr, aldatıcı göz.*

1. Étdi ġamzey'le **çeşm-i mekkāre** / Ol ṣanevber dilini ṣad pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [çeşm-i mekkāre,]*

çeşm-i mest: *Mahmur, baygın göz; sevgilinin gözleri.*

1. Görse gül destesini desti ṣanur / Nergesi görse **çeşm-i mesti** ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [çeşm-i mest, -i]*
2. Ḳaşı miḥrābı ḳıble-i cāndur / **Çeşm-i mesti** belā-yı insāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1990). [çeşm-i mest, -i]*
3.**Çeşm-i mesti** ki ʿayn-i raḥmetdür / Nerges olmaḳ aña kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [çeşm-i mest, -i]*
4. Bendi géderdi pā vü destinden / Sildi yaşını **çeşm-i mestinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [çeşm-i mest, -i, -n, -den]*

çeşm-i mest-i mestāne: *Kendinden geçmişçesine bakan göz.*

1. Ḳanı ol **çeşm-i mest-i mestāne** / Dār-ı cennetdür aña meyḫane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6251). [çeşm-i mest-i mestāne,]*

çeşm-i müştāk: *Hasret çeken, arzulayan göz; âşıkların gözü.*

1. Ḫaber-i vaṣl életdi ʿuṣṣāḳa / Nūr u fer vérdi **çeşm-i müştāḳa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [çeşm-i müştāḳ, -a]*
2. Dil-i ʿuṣṣāḳ tekye-gāh oldı / **Çeşm-i müştāḳ** ferş-i rāh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4732). [çeşm-i müştāḳ,]*

çeşm-i neheng: *Timsah gözü; yalandan ağlayan, üzülen kimse*

1. Şeb-çerāġ oldı cümle **çeşm-i neheng** / Pür-güher oldı Nīl reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [çeşm-i neheng,]*

çeşm-i nerges: *Nergis çiçeğinin gözü II sevgilinin gözü.*

1. Ṣaḳlanur servi çeşm-i nergesden / Ṣaḳlamaz déyu çeşmi herkesden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [çeşm-i nerges, -den]*

çeşm-i peder: *Babanın gözü. (Babanın ilgisi, alakası bağlamında.)*

1. Bize ol dem irişdi fetḥ ü ẓafer / Ki seni görmez oldı **çeşm-i peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [çeşm-i peder,]*

çeşmi pür-hūn ol: *Gözü kanlanmak (Çok ağlamak, çok üzülmek bağlamında.).*

1. **Çeşmi pür-ḫūn olup** Zeliḫānuñ / Böyle vérdi cevabını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3653). [çeşmi pür-ḫūn ol, -up]*
2. Çeşmi pür-ḫūn olup Zelīḫānuñ / Böyle vérdi cevābını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4249). [çeşmi pür-ḫūn ol, -up]*

çeşmi segri: *Gözü seğirmek.*

1. Medḥini her ne dem ki diñler-idi / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [çeşmi segri, -y, -üp]*

çeşm-i şehlā: *Hafif tatlı şaşı olan ve koyu mavi özellikler taşıyan göz.*

1. Sürüp éşige **çeşm-i şehlāsın** / Ḥaḳḳa ışmarlayup dil-ārāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5065). [çeşm-i şehlā, -sın]*

çeşm-i sīmīn: *Beyaz göz; görme yetisini kaybetmiş göz.*

1. Çeşm-i sīmīnüñi güher édiser / Ol güher Yūsufa naẓar édiser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [çeşm-i sīmīn, -ün, -i]*

çeşm-i sūzen-vār: *İğnenin gözü gibi, iğnenin gözü kadar.*

1. Gördi ġamdan dilinde sūzen var / Ḫaymeyi deldi **çeşm-i sūzen-vār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [çeşm-i sūzen-vār,]*

çeşm-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un gözü (Hz. Yakup'un Yusuf'u kaybettikten sonra ağlamaktan gözlerinin kör olması bağlamında.).*

1. **Çeşm-i Yaʿḳūb** içün ki aġladı ḳan / Yūsufūñ ḥasretinde bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [çeşm-i Yaʿḳūb,]*
2. **Çeşm-i Yaʿḳūb** gibi her aḫter / Cevr-i devr-ile oldılar bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 763). [çeşm-i Yaʿḳūb,]*

çetr: *Çadır, gölgelik (Hz. Muhammed'in iki cihanı kuşatan, çok geniş bir çadır gibi olan rahmetinin gölgesi bağlamında.).*

1. **Çetr**üñ dü cihāna ṣıġmaziken / Ebr oldıġı ṭurfa sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [çetrüñ, -üñ]*

çetr: *Çadır, gölgelik*

1.Gör bu nārınlığını ñarvenüñ / **Çetri** olmış çemende yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [çetri, -i]*

2. Nice **çetr** āhı oḳına anuñ / Siperi-y-idi çarḫ-ı devrānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324). [çetr,]*

çetr-i bār-gāh: *Konaklamak ya da güneşten korunmak için kurulan çadır, otağ II otağ çadırı.*

1.Ḳurdılar **çetr-i bār-gāhlarını** / Édeler māha tā nigāhlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2296). [çetr-i bār-gāh, -lar, -ı, -n, -ı]*

çetr-i bī-sütūn u ṭınāb: *Direksiz ve bağsız çadır, gölgelik. (Beyitte gökyüzü bağlamında kullanılmıştır.) (Gökleri görebileceğiniz bir direk olmaksızın yükselten, sonra arşa istivā eden, güneşi ve ayı emrine boyun eğdiren Allah'tır; her biri belirlenmiş bir vakte kadar akıp gitmektedir. İşleri Allah düzenliyor; āyetleri de açıklıyor ki rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak inanasınız. Raʿd/2).*

1.Düzdü bir **çetr-i bī-sütūn u ṭınāb** / Tā bile ḳudretiñ ülü'l-elbāb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 28). *[çetr-i bī-sütūn u ṭınāb,]*

çetr-i siyah: *Kara çadır. (Matem, yas bağlamında).*

1 Mātem-içün bu dūd-ıla ol māh / Üstine ṭutmış-ıdı **çetr-i siyah** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5322). [çetr-i siyah,]*

çevgān: *Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

1.Ger rıża vere-y-idi cānānı / Ḳametinden düzerdi **çevgānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3843). [çevgānı, -ı]*

2.Ġabġabuñ ṭopını göreydi ʿiyān / Egilürdi ṭapuña çün **çevgān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [çevgān,]*

3.Olsa maʿşūḳ-ı dil belī çoban / Ḳadd-i ʿāşıḳ gerek aña **çevgān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [çevgān,]*

çevgān-ı luʿb: *At üzerinde değnekle yerdeki topa vurmak sûretiyle oynanan çok eski bir oyun, çöğen (Polo bu oyundan çıkmıştır).*

1.Tā ki **çevgān-ı luʿb**-ıla anuñ / Ḳapa ṭopını māh-ı tābānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3521). [çevgān-ı luʿb, -ıla]*

çevgānı sal: *Çevgan oynamak için sopayı eline almak, sallamak.*

1. **Şalsa çevgānı** nāz-ıla maḥbûb / Ser éderdi aña niyāz-ıla ṭop *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [çevgānı sal, -sa]*

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.*

1. Günligi gün feżāsı ḫırmen-i māh / Ḥavlisi **çevresinde** ḫayl-i sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [çevresinde, -si, -n, -de]*

çi: *"Ne" soru zamiri.*

1. ʿAksi n'eylersin aṣla eyle şitāb / Aṣlı bulan ḳatında ʿakse **çi** tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [çi,]*

çi: *"Ne farkeder" anlamında soru edatı.*

1. Her göñül kim ola ganī bi'llāh / Naẓarında anuñ **çi** bende **çi** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [çi,]*

çi: *Taaccüp, şaşırma ve hayret anlamlarıyla kullanılan bir söz.*

1. Dédiler olma iy peder ġam-nāk / Bizüm-ile olıcak aña **çi** bāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [çi,]*

çi: *"Ne, ne ki" anlamında bir söz.*

1. Ḳāmeti ḳāyim olsa çün aʿrʿar / Cānın eylerdi dermiyān **çi** kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [çi,]*

2.Mihr-ile gün yüzüme étse nigāh / Ḫūşe-çīn ola ḫırmenüme **çi** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [çi,]*

çi ... çi...: *Ne ne. Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkār etmek için kullanılır.*

1.ʿışḳuñ olursa cānuma hem-rāh / Kuvvetüme nazar **çi** küh ü **çi** kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[çi ... çi...,]*

<u>çi vü çün:</u> *Ne ve niçin II nedensiz ve sebepsiz; niçin, nasıl demeksizin. (Kâinattaki her şeyin Allah'ı anlatması bağlamında.).*

1.Maẓhar-ı vaṣfıdur anuñ **çi vü çün** / Ḥüsni meclāsıdur bīrūn u derūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4457). [çi vü çün,]*

<u>çiçek:</u> *Çiçek.*

1.Güldi güller **çiçekler** açıldı / Nevr yérine nūr ṣaçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [çiçekler, -ler]*

2.Ortalarında Yūsuf-ı Kenʿān / **Çiçek** içinde ṣan gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3852). [çiçek,]*

3.Göñül açmaġ-ıçun açıldı **çiçek** / Ḳo bu nevrūzı görsün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [çiçek,]*

4. Gül gibi açılup **çiçekler-ile** / Laʿl içerdi gümiş bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [çiçekler-ile, -ler, -ile]*

<u>çiçeklerin dér:</u> *Sevgiliye kavuşmanın mutluluğuna, neşesine erişmek.*

1. Ol bahāruñ çiçeklerin dérelüm / Dil ü cāna hediyyeler vérelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5038). [çiçeklerin dér, -e, -lüm]*

<u>çihre-i ter:</u> *Genç, körpe yüz.*

1. Işladup eşk içinde **çihre-i ter** / Düzer-idi ṣarāb-ı nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5329). [çihre-i ter,]*

<u>çık:</u> *Ortaya çıkmak, görünmek*

1. Étmeyeli gözüm dişüñé naẓar / **Çıḳdı** andan ṣafā-yı dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1246). [çıḳdı, -dı]*

2.Nefes oldur **çıḳa** dil ü cāndan / Ola ḫōş-bū nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [çıḳa, -a]*

3. Şöleni **çıḳdı** ʿĀḳıbet şāhuñ / Baḫş olındı simātı dergahuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [çıḳdı, -dı]*

4. Bile üçyüz biñ atlu **çıḳdı** revān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [çıḳdı, -dı]*

5.Ġaybdan geldi her géce bir enār / **Çıḳdı** Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [çıḳdı, -dı]*

6. Ġarbdan çünki **çıḳdı** ol ḫurşīd / Rūz-i ḥaşrüñ nişānı oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [çıḳdı, -dı]*

7.Çıḳdı çün cān gibi o tāze beden / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [çıḳdı, -dı]*

8. Ol ḳadar cündi **çıḳdı** pür-zīver / Sāḥil-i Nīli ṭutdı ḳulzüm-i zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [çıḳdı, -dı]*

9. Gāh giryān **çıḳardı** eyvāna / Naẓar eylerdi bām-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5080). [çıḳardı, -ar, -dı]*

10. Delve gir māh ü āftāb gibi / **Çıḳ** ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [çıḳ,]*

11. Pāk olan iy vücūdı pāk ṣudan / Teşneler oda yandı **çıḳ** ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [çıḳ,]*

12.Gir bu mīzāna ṭaşra **çıḳ** iy māh / Ḳadrüñe ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [çıḳ,]*

13.Dédi vü **çıḳdı** ḫāneden o ṣabūr / Oldı ṣulḥı ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [çıḳdı, -dı]*

14. **Çıḳdı** şehden olup işāret-i ḫāṣ / ʿizzet-içün aña gürūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [çıḳdı, -dı]*

15. Ėşidüp bu ṣadāyı ol miskīn / **Nāydan** çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [çıḳdı, -dı]*

16. **Çıḳdı** miḥrabdan o serv-i revān / Tā Zelīḫā ḳatına geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [çıḳdı, -dı]*

17. İlla yanduḳça cānınuñ dögüni / Depesinden **çıḳar**-ıdı tütüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [çıḳar-ıdı, -ar, -ıdı]*

18. Ḫānesinden o dilber-i mestūr / **Çıḳmaġa** ḳorḳar-ıdı bī-destūr *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 75, Beyit 2308). [çıḳmaġa, -maġ, -a]

19.**Çıḳdı** çāhdan çü Yūsuf-ı ḫāver / Menzili burc-i delv oldı meğer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [çıḳdı, -dı]*

<u>cık:</u> *Bir şeyin üzerine çıkmak.*

1. Eyleyüp bu duʿā'yı oldı revān / Vardı bir püşte üzre **çıḳdı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [çıḳdı, -dı]*
2. Başsa Yūsuf rikābına ḳademi / **Çıḳsa** ol kūha bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [çıḳsa, -sa]*
3. **Çıḳdı** bu taḫt üstüne ol şāh / Ḳulleden şan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [çıḳdı, -dı]*
4. Ṣaklayup ḥücresinde ḥüsni ayın / **Çıḳdı** bām üstine zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [çıḳdı, -dı]*
5. Gerçi **çıḳdı** zer üzre ol gevher / Āteş-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [çıḳdı, -dı]*

<u>cık:</u> *Çıkmak, akmak, dökülmek.*

1.Dem-be-dem Yūsufa éderdi naẓar / Gözlerinden **çıḳardı** laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [çıḳardı, -ar, -dı]*

2.Alsa regden ḳan alıcı ḳanum / Dem yerine ġamuñ **çıḳar** cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [çıḳar, -ar]*

<u>cık:</u> *Çıkmak, sıyrılmak II Kurtulmak.*

1.2. Ta ki ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113*). [çıḳuban, -uban]*

<u>cık:</u> *(Zindandan) çıkmak, kurtulmak.*

1. **Çıḳa** ġam-ḫāneden gül-i ḫurrem / Maḥrem-i pādşāh ola her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5226). [çıḳa, -a]*

<u>çıkar:</u> *(Giyilen veya takılan şeyleri) Vücuttan ayırmak.*

1.Çün **çıḳardı** külāhını ol şāh / Baş açup düşdi şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [çıḳardı, -dı]*

<u>çıkar:</u> *(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak.*

1.Gün gözinden **çıḳardı** eşmesini / Bulsa Nīle dökeydi çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [çıḳardı, -dı]*

2. Bes gelüñ çāh-ı Yūsufa gédelüm / **Çıḳarup** anı pāre pāre édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1158). [çıḳarup, -up]*

3.Dilerüz kim **çıḳaravuz** anı / Maʿşıyetden ḫalāṣ içün cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [çıḳaravuz, -avuz, -]*

4. Dédi İblīs ki ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger **çıḳarursañuz** bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [çıḳarursañuz, -ur, -sa, -ñuz]*

5. Nīle irişdi çün bu lezzetden / Aġlamasun **çıḳarsa** Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [çıḳarsa, -sa]*

<u>çıkar:</u> *Göstermek, ortaya çıkarmak.*

1.**Çıḳaruñ** anı çıḳmadan başdan / Çıḳarur anı tīġumuz ṭaşdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [çıḳaruñ, -un]*

2. Çıḳaruñ anı çıḳmadan başdan / **Çıḳarur** anı tīġumuz ṭaşdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [çıḳarur, -ur]*

<u>çıkar:</u> *Çıkarmak, kurtarmak.*

1. Niçe zindānda ola Yūsuf-ı dil / **Çıḳar** anı demidür iy ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [çıḳar,]*

2.Varuñ anı o çāhdan **çıḳaruñ** / Nefsi çāh-i günāhdan çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [çıḳaruñ, -uñ]*

3. Varuñ anı o çāhdan çıḳaruñ / Nefsi çāh-i günāhdan **çıḳaruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [çıḳaruñ, -uñ]*

<u>çille:</u> *Allah'a erişme yolunda nefsi terbiye etmek için haz verecek her türlü şeyden el çekilen, her türlü sıkıntının göze alındığı, müddeti değişik perhiz ve riyazet devresi.*

1.Ne riyāżat ne **çille** vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [çille,]*

2. Ḳulleler üzre geh ʿibādet-ile / **Çilleler** içre geh riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [çilleler, -ler]*

çille vü riyāżat çek: *Çile ve riyazat çekmek. Tarikat ehlinin, kırk gün hücreye kapanması ve nefsini terbiye etmesi II büyük sıkıntı ve üzüntü içinde yaşamak;.*

1. Ol ḳadar eyledi ʿibādetler / Çekdi çok çille vü riyāżatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1028). [çille vü riyāżat çek, -di]*

çīn: *Çin ülkesi.*

1.İreli **Çīne** bū-yı gīsūsı / Müşk-efşān olupdur āhūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3495). [çīne, -e]*

2.Ḥaḳḳ saña sünbül étdi bir mūyı / **Çīn** içine düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [çīn,]*

çīn: *Kıvrımlı, kıvırcık.*

1.Ca'd-ıla ṣan zirih çü mū-yı Ḥabeş / **Çīndür** çīn-i zülfi dilber-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [çīndür, -dür]*

2.Kāruma ʿuḳde eyler ol **çīnden** / Baġlayup göñlümi her ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [çīnden, -den]*

3. **Çīni** pūlād gibi ḫāṭırı saḫt / Anı sevmekde yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [çīni, -i]*

çīn çīn (et): *(Saçlarını) kıvrım kıvrım, büklüm büklüm etmek.*

1.Étdi zülfin girih girih çīn çīn / Ṭutdı eṭrāfı bū-yı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4326). [çīn çīn (et),]*

çın seher: *Seher vakti II sabahın en erken saati.*

1. **Çın seḥer** çünki şāhid-i ḫurşīd / ʿāleme ʿarża ḳıldı nūr-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1922). [çın seḥer,]*

2. **Çın seḥer** çünki āftāb-miṣāl / ʿarż édeydi cihāna nūr-i cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2406). [çın seḥer,]*

3.**Çın seḥer** çün teneffüs étdi nesīm / İrdi andan nüfūse ḥaẕẕ-ı ʿazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [çın seḥer,]*

4.**Çın seḥer** ṭurdı pīr-i Kenʿānı / Sildi ṣabr-ıla dīdeden ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [çın seḥer,]*

5.**Çın seher** turup iḫvet-i Yūsuf / Dilleri pür-ʿadāvet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 673). [çın seher,]*

6.Od düşüp **çın seḥer** Zelīḫāya / Gün-ile bile ṭoġdı ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [çın seḥer,]*

7. **Çın seḥer** çün uyandı düşden emīr / Her mu'abbirden istedi taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [çın seḥer,]*

8. **Çın seḥer** çün ṣuheyl-i ablaḳ-ı şāh / Ṭoldı eṭrāf-ı ʿāleme nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5426). [çın seḥer,]*

Çīnī: *Çin'e mahsus, Çin'de yapılmış.*

1. Reng-i meşşāṭadan müberrā yüz / **Çīnī** āyineden mücellā yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [çīnī,]*

çīnī: *Çini; tabak, kap.*

1. İḫvet-i Yūsufa vérildi çün aş / Ṣundı bir **çīniye** éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [çīniye, -y, -e]*

çīn-i zülf: *Saçın kıvrımı.*

1.Ca'd-ıla ṣan zirih çü mū-yı Ḥabeş / Çīndür çīn-i zülfi dilber-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [çīn-i zülf, -i]*

cıñla: *Bir sesle dolmak, yankı vermek.*

1. Urup ol ṭāsı **çıñlar-ıdı** / Ḳulaġ urup o ḫāṣ diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [çıñlar-ıdı, -r, -ıdı]*

çirāgāh: *Otlak, çayır, mera.*

1.Cennet olsa n'ola **çirāgāhum** / Nāḳa-i Sāliḥ olsa hem-rāhüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3779). [çirāgāhum, -um]*

çirk-i şirk: *Şirkin kiri, pası; Allah'a ortak koşma.*

1.ʿizzet ehli-y-iken ḥaḳīr olman / Çirk-i şirk-ile bed-żamīr olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4152). [çirk-i şirk, -ile]*

çirkīn: *Çirkin, kötü, hoş olmayan.*

1. Rū-yi çirk üzre ṣalsa pertev bū / Āşkār olur anda **çirkīn** bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [çirkīn,]*

çiz: *Resmini yapmak, resmetmek.*

1.Levḥ-i nāḫunda **çizse** şekl-i cihān / Kār-nāme éderdi anı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [çizse, -se]*

çiz: *Şey, nesne; varlık, servet.*

1. Şimdi kim gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet esbābı gétdi ḳalmadı **çīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [çīz,]*

çoban: *Hayvanları gezdirip otlatan kişi.*

1. Ḳurdı ḳoyunlara **çoban** eyler / Uġrıyı burca pāsbān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [çoban,]*
2.Cānı ʿaḳlı dili Zelīḫānuñ / Segleri oldılar o **çobanuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [çobanuñ, -uñ]*

coban ol: *Çobanlık yapmak.*

1.Çün bu ḥükm-ile Yūsuf-ı Kenʿān / Diledi ola bir'ki gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [çoban ol, -a]*
2.Olsa maʿşūḳ-ı dil belī çoban / Ḳadd-i ʿāşıḳ gerek aña çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [çoban ol, -sa]*

coġ: *Çok, fazla.*

1. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü yıl / Buyuruñ kim ekini **çoġ** eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [çoġ,]*
2. Bende yoġ añlasa biḍāʿatini / **Çoġ** alur pādşah niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [çoġ,]*

coġ: *Birçok, bir hayli, pek çok.*

1. Dédi bāġuñda nergesüñ ḳanı / Dédi sensüz **çoġ** aġladı ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492). [çoġ,]*
2. Her zemān bī-ġaraż vefā yoġ-ımış / İlla derd ü ġam ü cefā **çoġ**-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [çoġ-ımış, --ımış]*
3. Ḥabbe deñlü naẓarları yoġ-ıdı / Dédiler arpa deñlü zer **çoġ**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [çoġ-ıdı, --ıdı]*

coġ ol: *Çok, fazla olmak.*

1.Yaşı **çoġ olsa** ādemüñ ḥazer ét / Yaşına baḳma işine naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [çoġ ol, -sa]*
2. Her ne yérde ki bitse zībā gül / **Çoġ olur** anda naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [çoġ ol, -ur]*

coġ ol: *Çok olmak, fazla olmak.*

1. Ṣatdı Ya'ḳub ayırdı ol veledi / Yūsufa süd **çoġ olmasın** diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [çoġ olma, -sın]*

coğal: *Çoğalmak, artmak, fazlalaşmak.*

1. Yūsufuñ çün **çoġaldı** ʿuṣṣāḳı / Ṭutdı āvāz-ı naʿra āfāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4803). [çoġaldı, -dı]*
2.Az yaşında **çoğal**dı ʿirfānı / Hased étdiler aña iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [çoğaldı, -dı]*

çok: *Birçok, bir hayli, pek çok.*

1.Yūsufa söyledi kerāmet-ile / Gönlini açdı **çoḳ** beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 924). [çoḳ,]*
2. Her ne yérde ki olsa dīn ehli / Bulınur anda **çoḳ** yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [çoḳ,]*

3.Beni sevmekde fitneler **çoḳdur** / Baña dil verene feraḥ yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [çoḳdur, -dur]*

4.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti **çoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [çoḳ,]*

5. Anı öldi ṣanup o demde hemīn / Étdiler birbirine **çok** nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [çok,]*

6. Ḫalḳ içinde ṣalāḥ ad eyler / Furṣat el vérse **çoḳ** fesād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [çoḳ,]*

7.Ol ḳadar **çoḳ** taʿaddī nisbet éder / Ki éşiden kimesne nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [çoḳ,]*

8.Ol ḳadar eyledi ʿibādetler / Çekdi **çok** çille vü riyāżatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1028). [çok,]*

9.Bīde bād érse ṣuda geh gāhi / Sāyeden ḳaynaşurdı **çoḳ** māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [çoḳ,]*

10.Minnetüm **çoḳ** ki luṭf irüp Ḫaḳḳdan / Fāriġam yüzüñüze baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [çoḳ,]*

11.Deşt-i Kenʿānda yırtıcı **çoḳdur** / Yédi ḳurd anı şübhemüz yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [çoḳdur, -dur]*

12. Çekdiler baña terbiyetde emek / **Çoḳdur** üstümde ḥaḳḳ-ı nān u nemek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1753). [çoḳdur, -dur]*

13.ʿāṣıḳuñ gerçi müşkili **çoḳdur** / İlla bu ġamdan özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [çoḳdur, -dur]*

14. Ẕikr olınur ki ḥażret-i Ḳayyūm / **Çok** veled vérdi ʿĪṣa birisi Rūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [çok,]*

15.Oḳıdılar bu resme **çoḳ** destān / İllā destūra olmadı imkān*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 720). [çoḳ,]*

16. Uyanup çünki ḫᵛāb-ımış bildi / Ḥaḳḳa şükr èdti **çoḳ** senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [çoḳ,]*

17.Senden ayrı düşeli **çoḳ** demdür / Gözlerüm ḥasretüñde pür-demdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [çoḳ,]*

18.Ṣarmaşup aña riḳḳat eyledi **çok** / Elin öpdi vaṣiyyet eyledi çok *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [çok,]*

19. Ṣarmaşup aña riḳḳat eyledi çok / Elin öpdi vaṣiyyet eyledi **çok** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [çok,]*

20. Ol ki leyli libas-ı rāz etdi / Anı **çoḳ** derde çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [çoḳ,]*

21.İlla yoḳdur bize mecāl-i viṣāl / **Çoḳ** belā çekmeyince bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [çoḳ,]*

22.Gerçi ki **çoḳ** nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu nakşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [çoḳ,]*

23.Az görinür gözine **çok** keremüñ / Çoḳ belā olur aña az elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [çok,]*

24. Az görinür gözine çok keremüñ / **Çoḳ** belā olur aña az elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [çoḳ,]*

25. Nefsüme **çoḳ** cefālar eylemişem / Büte ṭapup ḫatālar eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5455). [çoḳ,]*

26. İḫvetüm baña **çoḳ** cefālar édüp / Ġurbete saldılar belālar édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3728). [çoḳ,]*

27.Çoḳ yemīn eyledi ġılāz u şidād / Pāk nāmın Ḫudānuñ eyledi yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [çoḳ,]*

28.Ādemüñ daʿvası çün ola yalan / **Çoḳ** yemīn eylemektedür aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [çoḳ,]*

29. Umaruz kim ʿAzīz ʿizzet éde / Niʿmeti **çoḳ** vérüp riʾāyet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [çoḳ,]*

30. Bildi Yūsuf ki **çoḳ** fesād olısar / Mışra āvāz-ı naʿrası ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [çoḳ,]*

31.Bilüp anı dédi ki **çoḳ** demdür / Vaṣluñ ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [çoḳ,]*

32. Dédi ben Yūsufam bu ḳardaşum / **Çok** belā gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [çok,]*

33. Ḥaḳḳ teʿālā ʿināyet étdi bize / **Çok** ʿaṭā-y-ıla minnet étdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [çok,]*
34. Hem bile ḳoşdı **çoḳ** ṭavarını / Cümleten tā getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [çoḳ,]*
35. K'iy peder saña **çok** beşāretler / Āḫir oldı fīrāḳ u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [çok,]*
36. Baña **çoḳ** raḥmet irdi Raḥmāndan / Ki ḫalāṣ étdi bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [çoḳ,]*
37. Eyledi aña **çoḳ** vaṣıyyetler / Söyledi dürlü dürlü ḥikmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6213). [çoḳ,]*
38. **Çoḳ** aradı o cān ü dil-i ḳūtın / Bulmadı ne tenin ne tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [çoḳ,]*

çok gör: *Bir kimseyi bir şeye layık görmemek, değer bulmamak.*

1.Şāyed olaydı çare-ḫᵛāh baña / Anı da çoḳ görürseñ āh baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [çoḳ gör, -ür, -se, -ñ]*

çoḳdan: *Çok önceden, uzun zamandan beri.*

1. Dédi duḫter anuñ zenaḫdānı / Göñlümüñ **çoḳdan** oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [çoḳdan,]*
2. Dédi duḫter o zülf-i ʿālem-gīr / Beni zencīre **çoḳdan** étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [çoḳdan,]*

çöp-i nerm: *Yumuşak çöp, dal parçası.*

1. Yaş diken sūzen işin işleyimez **/ Çöp-i nerm** āhen işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [çöp-i nerm,]*

çöregine kül aş: *İşini güçleştirmek, kendisini çok zor bir duruma sokmak.*

1. Her birisi **kül aşdı çöregine** / Şu şaçılmaġa odlu yüregine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4850). [çöregine kül aş, -dı]*

çöz: *Düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak II çıkarmak.*

1. Yaşduġın kim düzer ola bu géce / Kuşaġın kim **çözer** ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [çözer, -er]*
2. Vardı bir gūşeye dili gibi teng / **Çözdi** ser-bend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [çözdi, -di]*

çü: *"Ayrıca, bundan başka" anlamında bağlaç.*

1.Dār-ı heftüm **çü** dāyir-i heftüm / Oldı bī-nakş u reng çün ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [çü,]*

çü: *-dığında, -dığı zaman.*

1.Yūsufuñ seyrine **çü** vérdi rıżā / Étdi cem'iyyet-i belāya ṣalā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 744). [çü,]*
2.Dāmen-i deşte başdılar **çü** ḳadem / Cevr elini uzatdılar muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 840). [çü,]*
3.Yürümege **çü** ḳalmadı çāre / Diledi kim otura bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [çü,]*
4.Şoyınup başladuḳ **çü** pertāba / Yūsufı bekçi ḳoduḳ esbāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [çü,]*
5.Diñlediler **çü** ḫüccetin anuñ / Ṭañladılar firāsetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1199). [çü,]*
6.Peder andan kese **çü** peyvendi / Mihr-ile aña ġayri ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [çü,]*
7.İy bürāder varup peder ḳatına / Cümleñüz cemʿ ola **çü** ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [çü,]*
8.Bunda ekdüñ **çü** toḫm-ı ḥāṣıl-cān / N'içün aġlarsın irdi-y-ise ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [çü,]*
9. Pir-i Kenʿāna étdiler **çü** nigāh / Dédiler aña yā Nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [çü,]*

10.Çıḳdı çāhdan **çü** Yūsuf-ı ḫāver / Menzili burc-i delv oldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [çü,]*

11.Mülk-i Kenʿāna édesin **çü** sefer / Bulasın bu murāda anda ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [çü,]*

12.Bākdı Mālik **çü** nāka ḫāline / Düşdi göñli düşi ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [çü,]*

13.Bir éki merḫāle **çü** gétdiler / Māderi türbesine yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [çü,]*

14.Bu ḫiṭābı **çü** Yūsuf eyledi gūş / Oldı derd ü firāḳ-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [çü,]*

15.Yūsufuñ nūrına **çü** baḳdılar / Cümle aşnāmı nāra yaḳdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1955). [çü,]*

16.Çıḳdı Yūsuf çü Nīl ābından / Rūşen étdi cihānı tābından (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096). *[çü,]*

17.Ḳalmadı ḫāceti **çü** ḫammāma / Géydi luṭf-ıla gül gibi cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [çü,]*

18.Gördi Yūsuf **çü** gözgüde özini / Cümle yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [çü,]*

19.Bu suʿāli **çü** Yūsuf eyledi gūş / Ḥikmet-ile aḳıtdı çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [çü,]*

20.Beni yār eyledi **çü** bī-gāne / Cāna ne ḫāṣıl olsa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [çü,]*

21.ʿĪş yarındası **çü** geldi revān / Ḳodı İsḥāḳ öñinde bir biryān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). *[çü,]*

22.Ḥīle ḫāline vāḳıf oldı **çü** ʿĪş / Ḳatl-i Yaʿḳūba ġāyet oldı ḫarīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). [çü,]*

23.Ḥüsni bedrin **çü** ẓāhir étdi Celīl / Nūr-ıla toldı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [çü,]*

24.Serv raʿnā olup **çü** ser-keş olur / Tīşe ḍarbın yér āḫir āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [çü,]*

25.Dér ki Yūsuf **çü** bāġbān oldı / Dil-i Zelīḫā da nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [çü,]*

26.Baḳdı ʿāşıḳ **çü** dōstuñ sözine / Mihrbān gördi anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [çü,]*

27.Gördi bā-hem **çü** bunları o nigār / Eyledi şandı sırrını iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [çü,]*

28. Gündüz olup **çü** geldi başına hūş / Ḥāl-ile ḫāli ṭuydı ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [çü,]*

29. ʿākıbet vaṣluña **çü** bulmaya yol / Seni zindāna mübtelā éder ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [çü,]*

30. Āteş-ile **çü** nerm ola pūlād / Elvérür nesne düzmege üstāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [çü,]*

31. Ṣaldı ʿāşıḳ **çü** yāri zindāna / Dédi zindāncısına rind-āne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [çü,]*

32. Gāh éder nūra sāye gibi sücūd / Ḳurba irer éder **çü** ṭarḥ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [çü,]*

33. Yūsuf oldı **çü** ḫusrev-āne revān / Bād-pāy üzre çün gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [çü,]*

34. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola **çü** yıl / Buyuruñ kim ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [çü,]*

35. Yūsufuñ ḳadri **çü** bülend oldı / Encümenlerde ercümend oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [çü,]*

36. Bu murādın **çü** Yūsuf eyledi gūş / Oldı bir dem murāḳıb u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [çü,]*

37. Mışra Yūsuf **çü** şehr-i yār oldı / ʿadl ü inṣāfı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [çü,]*

38. Ṭoldı ʿālem **çü** ṣīt-i şöhret-i şāh / Oldı her memleket aña āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [çü,]*

39. Geldi şeh ḳatına **çü** Bünyāmīn / Meylin aña ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [çü,]*

40. Dédi yine nedür bu girye vü āh / Dédi gördüm **çü** destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [çü,]*

çü: *-dığı için, -den dolayı*

1. Derd-i ʿāşıḳ belī **çü** şādıḳ olur / Cān-ı maʿşūḳ aña ʿāşıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [çü,]*
2. Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / Bildi ḳadrin **çü** gétdi ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [çü,]*
3. Günden alur **çü** feri nīlüfer / Ḳalbin étmez güşāde nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169).* [çü,]
4. Gūş édüp bu fiġānı ḥażret-i pīr / Yaya dönmiş-iken atıldı **çü** tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118).* [çü,]
5. Her birinden bu nūr oldı **çü** ġayb / Ġıybet édüp atasın eyledi ʿayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689).* [çü,]
6. Ḳanḳı serve baḳam **çü** boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241).* [çü,]
7. Nāz-perverde verdüñem **çü** senüñ / Şekkerümde ḳoḳar daḫi lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [çü,]*
8. Gözin pür-dem kılup her dem girībānını çāk étsün / **Çü** ʿāşıḳ ṣubḥ-dem gibi dem ura ṣıdḳ-ı da ʻvīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [çü,]*
9. İrdi luṭfından āteşe **çü** nesīm / Oldı berd-i selām-ı İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 175). [çü,]*
10. Kārbān ḥalḳı Mālike üşdi / **Çü** naẓarları Yūsufa düşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628).. [çü,]*
11. ʿuḳde ḥāll étmedi **çü** bendinden / Bir ḳaç efsūn oḳudı pendinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2582). [çü,]*
12. Yarası üzre yara urdı **çü** yār / Oldı bīmār-iken daḫi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [çü,]*
13. Bildi Yaʿḳūb anuñ **çü** niyyetini / Tutdı atasınuñ vaṣiyyetini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 411). *[çü,]*
14. Tatlu söze **çü** Yūsuf aldandı / Bunlaruñ etmegi yaġa bandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 759). [çü,]*
15. Ḥüsnini görmege **çü** ḥāyildür / Naẓar étmek yüzine müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [çü,]*
16. Yūsufuñ gördi şeh **çü** dānişini / Aña ışmarladı ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [çü,]*
17. Her ḳażāya **çü** dōst ḳāżīdür / ʿāşıḳ andan ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [çü,]*
18. Dōst ġayrin **çü** derd-i ser bildi / Aña bu şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [çü,]*
19. Étdi Yūsuf duʿā' **çü** zindānı / Mübtelā étdi ḥabse Ḥaḳḳ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [çü,]*
20. ʿāşıḳ ammā **çü** bī-mecāl olur / Ṣabr-ı dāyim aña muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5007). [çü,]*
21. Ṣıdḳ-ılaydı **çü** ʿışḳınuñ varı / Oldı ṣıddīḳ sırrına sārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [çü,]*
22. Ṭutdı Yūsuf **çü** dāmenin çālāk / Gönlegin ard etekden eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [çü,]*
23. Şükre şükr eylemek **çü** niʿmetdür / Şākirüñ ʿaczi bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [çü,]*

çü: *Değin, -e kadar.*

1. Yatdı bi-ḫūd **çü** ṣubḥ-gāh oldı / Ṭurıcaḳ evvel işi āh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [çü,]*

çü: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Düşmen cigerin kebāb etdüñ / Bezmüñde **çü** nāṭıḳ oldı biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 237). [çü,]*
2. İḫtiyārī degül **çü** kār-ı kulūb / Nice maʻzūr olmaya Yaʻkūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [çü,]*
3. Ḫāṣ ḳadrin ne bile her ʿāmī / Ẕāta baḳmaz **çü** gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [çü,]*

çü: *Tıpkı, gibi.*

1. ʿarşı oldı **çü** ḳubbe-i gerdūn / Ferşi oldı çü naḳş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [çü,]*
2. ʿarşı oldı çü ḳubbe-i gerdūn / Ferşi oldı **çü** naḳş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [çü,]*
3. Yürüsem omuzumdasın **çü** melek / Götürürem sen ayı ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [çü,]*
4. Ḥabeşī bendesi var-ıdı **çü** dūd / Ḳatı ḫōşñud-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [çü,]*
5. Terk-i ḳānūn-ı ʿahd édüp **çü** rübāb / Nāle-y-ile ḳılurdı aña ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3197). [çü,]*
6. Her ferişte-ṣıfat ḳuzı **çü** sabī / Ṭalebi oldı dāyim üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [çü,]*
7. Şöyle kim olsa ol nuḳūṣa naẓar / Ṣulanurdı dehen **çü** ġonça-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [çü,]*
8. Cüst ü çābük yerinden eyledi ḫīz / Bu īşāret ḫayālī erdi **çü** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [çü,]*
9. Tār-ı töhmetden irdi saña felāḥ / Ṣıdḳuñı rūşen eyledi **çü** ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [çü,]*
10. Barmaġın baʿżı ḳaṭʿ édüp **çü** ḳalem / Dōst nakşın göñülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [çü,]*
11. Kimi keffin **çü** ṣafḥa-i takvīm / Cedvel-i sürḫ ile ḳılup taḳsīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [çü,]*
12. Eyle zindān ki teng ü tīre **çü** kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [çü,]*
13. Zülfüñi ḳoḳmayalı ben miskīn / Ṭolmışam ḫūn-ıla **çü** nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247).* [çü,]
14. Ca'd-ıla ṣan zirih çü mū-yı Ḥabeş / Çīndür çīn-i zülfi dilber-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [çü,]
15. Yūsufa dédi yüz açup çü seḥer / İy dil-āşūb ü dil-rübā dilber (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [çü,]
16. Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [çü,]
17. Secdesinde ḫuşū'-ıla **çü** ṭurur / Ser-figende benefşe-vār oturur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [çü,]*
18. Gördi yédi aruḳ sıġır daḫi şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi **çü** kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [çü,]*
19. Misk būyını ḳoḳmayan miskīn / Étdi dāmān için **çü** nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [çü,]*

çü: *Ancak, fakat.*

1. Var dédügüñ **çü** maʿnīde yoktur / Nengdürʿārife bu nām ü nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [çü,]*

çü: *Böylece, böylelikle.*

1. Oldı bunlar **çü** geçdi bir nice yıl / Ḥāmile oldı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [çü,]*
2. Ṣūret ü maʿniyi **çü** bir göresin / Ölmiş-iken dilüñi dirgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [çü,]*
3. Ki Zelīḫā **çü** şevḳ-i vuṣlat-ıla / Girdi yedinci dāra nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [çü,]*
4. Seni senden **çü** saʿy édüp süresin / Anuñ-ıla hemān anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [çü,]*
5. Nice māh āftāb-ı ʿālem-sūz / Ẓāhir oldı **çü** ṭāliʿ-i pīrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1619) [çü,]*
6. Ol nebiy'çün ki ṣabrı germ oldı / Kirm-i miḫnet **çü** cirmine ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [çü,]*
7. Aḳlı geldi **çü** mā'-i verd-ile / Başladı aġlamaġa derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3320). [çü,]*
8. Maḳdeminden çün oldı şāh āgāh / Ḳarşu geldi **çü** devleṭ-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [çü,]*
9. Yüz çevürdi **çü** din-i dünından / Āb-dest aldı eşk-i ḫūnından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5448). [çü,]*

çü: *Eğer, şayet.*

1.Zen-i ter-dāmene **çü** ṣabr éde merd / İrişür ġayreti cemāline gerd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [çü,]*

2. Ḳadre irgür beni **çü** ḳādir-isen / Baña ol mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [çü,]*

çü: *" Mademki " anlamında bağlaç.*

1. Yaʿni görmen **çü** ṣūret-i yāri / Taḫtını daḫi yıḳayın bāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [çü,]*

çukal: *Eskiden savaşlarda giyilen ve özellikle atlara giydirilen zırh.*

1. Ki o ḳıllar olurdı nāvek-i tīz / Deler-idi **çuḳalı** niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [çuḳalı, -ı]*

çul: *Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma, çul, örtü.*

1. Ḫilʿat-i ḥüsni çün temām éde māh / Ḳara **çul** géydürür aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [çul,]*

çün: *-a kadar, -ıncaya kadar.*

1.Bir rivāyet budur ki **çün** Ḳıṭfīr / Vaṣlına anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [çün,]*

çün: *"Çünkü" bağlacı.*

1.**Çün** veliye biline sırr-ı ḳader / Bilse anı nebī ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [çün,]*

2.Dāyimā üns-i bī-vesīle bula / **Çün** maḳāmı anuñ vesīle ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184). [çün,]*

3.Dīnüñ ḳamu dīne ġālib oldı / **Çün** nuṣret-i Ḥaḳḳ saña livādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [çün,]*

4. Buña **çün** çāre eylemez tedbīr / Görelüm nice gösterür taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [çün,]*

5.**Çün** dāmenüñi ḳomadı elden / Nūr olsa ʿaceb mi dest-i Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 205). [çün,]*

6.Seni benden ḳażā **çün** étdi cüdā / Dilerem kim refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [çün,]*

7. ʿayn-i ʿāṣıḳ gibi **çün** aġladı ḳan / Ṣafaḳuñ oldı mihri ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [çün,]*

8. Sīm ü zerden bu dem tehī-destem / Ġam degül **çün** ġamuñla ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [çün,]*

çün: *...den sonra.*

1.Dédi iy ḫᵛāce **çün** beni ṣatasın / Aṣṣı édüp murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [çün,]*

çün: *-diği için, -den dolayı.*

1. Bir ṭarafdan ṣabā hevā-engīz / Bir ṭarafdan nevā **çün** āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [çün,]*

2. Ḫᵛābdan baḫtı oldı **çün** bīdār **/** Yatdı bī-hūş uyandı dil-i huşyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [çün,]*

3.Dāyesin göndürüp ʿAzīze revān / Dédi **çün** bizden olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [çün,]*

4. Meh-i ṣaʿādetümüz gün gibi ʿiyān oldı / **Çün** aldı göñlümüzi cān gibi nihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [çün,]*

5. **Çün** ḥaṣıl étdi döge döge hirmenümi derd / Bir demde ḥāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [çün,]*

6. Benden selāmı kesdi selāmet **çün** eyledi / Dest-i melāmet-ile baña merḥabāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [çün,]*

7.ʿāḳile ʿaḳlı çün ʿiḳāl oldı / Seni fehm étmesi muḥāl oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103*). [çün,]*

8.Eyledüñ çün emīn emānetüñe / Cānumı ḫāyin étme ḥażretüñe (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 109*). [çün,]*

9. Rāḫ-ı cūdın Ḥaḳḳ etdi **çün** meftūḥ / Oldı Cūdī makarr-ı keştī-yi Nūḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [çün,]*

10. Ġuṣṣa-i bī-kerānda ġarḳ oldum / Gelmedi **çün** kenāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1100). [çün,]*

11.Eline ala **çün** livā'ü'l-hamd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 347). [çün,]*

12.Gördi İbni's-Selāmı **çün** bīmār / Eyledi bu cevāb-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [çün,]*

13.**Çün** beşāret ümidi geldi dile / Aldı Buşrayı kendü-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [çün,]*

14.Oldı **çün** ol arada bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [çün,]*

15.Ṣatdılar Yūsufı **çün** iḫvānı / Mālike bende étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [çün,]*

16.**Çün** ġamām-ı siyeh göge aġdı / Yére yaġmur yérine ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [çün,]*

17.Kārbāndan belāyı **çün** ṣavdı / Anı cān-ıla cümlesi sevdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [çün,]*

18.Nūr-ı īmān gibi **çün** étdi ẓuhūr / Küfr deycūrın eyledi mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [çün,]*

19.Dīn-i ḥaḳdan **çün** oldılar āgāh / Dédiler Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1953). [çün,]*

20.**Çün** göründi aña bu nūr-ı cemāl / Āh édüp yére düşdi sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [çün,]*

21.**Çün** bu fikr-ile şehre girdi nigār / Nigerān olmadı aña deyyār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). *[çün,]*

22.**Çün** ezel mihri āṣkār oldı / Niçe ẕerrāt tābdār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038). [çün,]*

23.Nīle irişdi **çün** bu leẕẕetden / Aġlamasun çıḳarsa Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [çün,]*

24.Bu kerāmet **çün** anı étdi Kerīm / Yüz sürer ayaġına bahr-i ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [çün,]*

25.**Çün** géderdi sefer tozını zülāl / Gün yüzinde ziyāde oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [çün,]*

26.Ḥüsn-ile genc-idi **çün** ol zībā / Beklese ṭañ mı genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [çün,]*

27.Görmediler **çün** üç gün ol ayı / Eylediler yine taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [çün,]*

28.Dédi **çün** aña böyle ṭālibsiz / Görmesine bu deñlü rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221). [çün,]*

29.Naẓar-ıçun **çün** ol-durur taʿyīn / Yūsufı Mālik eyledi tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2229). [çün,]*

30.Ḳademinde açıldı **çün** güller / Medḥ-ḫᵛān oldı aña bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [çün,]*

31.**Çün** zebercedden eyledi tācı / Degdi Mışruñ ḫarācı ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [çün,]*

32. Zere ṭāli' **çün** eyledi iḳbāl / Bilezük oldı aña hem ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [çün,]*

33. **Çün** görünmedi ol ruḫ-i gülreng / Ġonça-veş ḳaldı bir zemān dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [çün,]*

34. Gece rāzuñ **çün** perde-dārıdur / Cümle ʿuṣṣāḳun iḫtiyārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [çün,]*

35. **Çün** Zelīḫāya irmedi dermān / Derd-ile hem-dem oldı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625). [çün,]*

36.**Çün** Zelīḫāya ġālib oldı cünün / ʿışḳ sevdāsı étdi anı zebūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2719). [çün,]*

37. Cāna maẓmūnı oldı **çün** manẓūr / Ṭoldı dilde sürūr dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [çün,]*

38. Gétdi **çün** cān belāsı dil dögüni / Sa'd-i sā'atde başladı dügüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [çün,]*

39. **Çün** temām étdi ʿişret esbābın / Düzdi Ṭaymūs riḥlet esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [çün,]*

40. Ṭāliʿin gördi **çün** murād üzre / Bindi esb-i murāda dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [çün,]*

41. Düşdi şevḳine buldı **çün** anı / Eyledi anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3116). [çün,]*

42. Kimi pür-şeb-çerāġ şan ki felek / Geldi **çün** kerr ü ferr-ile o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [çün,]*

43. ʿāşıḳuñ meyli olur tāca / **Çün** vérüpdür serini tārāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3164). [çün,]*

44.Ṣaldı zincir-i ḥükmi **çün** taḳdīr / Boynumı ṭutdum oldum aña esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [çün,]*

45.Çün yazılmışdı alnuma bu raḳam / Ne ḳılam çünki oldı ceff-i ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284). [çün,]*

46.Çün bunun şevḳi bana yār oldı / Milk-i Maġrib gözüme ṭar oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [çün,]*

47.Çün bile ḥāl-i ʿāşıḳı dil-dār / Bī-vesīle olur ḳamu bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [çün,]*

48.Çün temam-ıdı anda ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / Aġzı her nāḳısuñ ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [çün,]*

49.Çün ʿAzīzüñ söze yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı arada bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [çün,]*

50.Çün olundı mükerrer ol şekker / Duḫtere étdi leẕẕet-ile eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [çün,]*

51.Ḥubb-ı cüy-idi **çün** aña meşreb / Çāh-ı Kenʿānı eyledi matleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1584). [çün,]*

52. Şāh-ı ḫāver édüp felekde livā / **Çün** yine cūşa geldi ceyş-i ṣabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [çün,]*

53.Vérdi Mālik riżāyı **çün** nā-çār / Geldi cümle ekābir-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [çün,]*

54. Zülf-i yāruñ **çün** oldı pā-māli / Mār olursa ʿaceb mi ḫalḫāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [çün,]*

55. **Çün** tutuḳ oldı aña al vāle / Yéle vérdi ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [çün,]*

56. Elüme vérmedi **çün** ol yāri / Elüm aġyāra vérmesün Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [çün,]*

57.Çün görindi aña o bedr-i temām / Naʿra urup yıḳıldı bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [çün,]*

58.**Çün** yéñinden éder cihāna ẓuhūr / Ādemī şekl olur öñünde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [çün,]*

59.**Çün** muşībet ṣadāsıdur bildi / Āh édüp kendüyi yavu ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1119). [çün,]*

60. ʿayb gözler ʿadāvet étse kişi / Ẕemm ü ġıybet olur anuñ **çün** işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [çün,]*

61.Ḳalmadı anda **çün** enāniyyet / Gétdi faḳr-ıla faḫr-i eniyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [çün,]*

62.Ḳarārı yoḳ baña **çün** hem-dem ola zülfi gibi / Enīsüm olmadı **çün** baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [çün,]*

63. Oldı **çün** şemʿ gibi rāst-zebān / Dédi peyġamber aña şemʿ-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 285). [çün,]*

64.Ḳarārı yoḳ baña **çün** hem-dem ola zülfi gibi / Enīsüm olmadı **çün** baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [çün,]*

65.Kendünüñ olmadı **çün** oġlanı / Vérdi Yaʿkūba nesl-içün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). [çün,]*

66.Dilde **çün** şevḳi ḳopdı mihri-y-ile / Alnı ayını öpdi mihri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). [çün,]*

67.**Çün** ḳodı bizi anı sevdi hemīn / Oldı anuñ-işi dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [çün,]*

68.Feṯḥ olunmadı **çün** der-i dermān / Yèr yarıldı vü Yūsuf oldu nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [çün,]*

69. İbn-i ʿAbbas dédi İsrāʾīl / Bildi **çün** ḫᵛābına nedür teʿvīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 709). [çün,]*

70.Çün senüñ mihrüñ aña ġālibdür / Biz daḥi sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [çün,]*

71.Bulmadı **çün** bularda rıfḳ u emān / Nergesinden revān eyledi ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [çün,]*

72. Cān-ı āşıḳ belī şeref bulmaz / Yār tirine **çün** hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [çün,]*

73.Dilde endūhı oldı **çün** enbūh / Serv-i ḳaddin ḫam eyledi endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [çün,]*

74.Çün vefā bulımadı dilberden / Ḥüsnini yudı zeyn ü zīverden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [çün,]*

75.Ṭoġmadı **çün** yüzine mihr-i nigār / Ġuṣṣadan ḳara géydi **çün** ṣeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [çün,]*

76.Ḥaḳḳ seni étdi **çün** felek-pāye / N'ola ṣalsañ fütādeñe sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [çün,]*

77.Görmedi **çün** anuñ sözinde ṣavāb / Ḫaste rāyına böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [çün,]*

78.Çün anuñ mürġ-i āb ü dānesiyem / Ḫareminde emīn-i ḫānesiyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3983). [çün,]*

79.Gil-i Ādem **çün** ola pāk sirişt / Pāk olur anda cümle kār-ile kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [çün,]*

80.Birbirine yaḳīn **çün** ʿayneyn / Farḳ-ı nāzük bi-ʿaynihi mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [çün,]*

81.Çün Ḫudā didi müşrikūna neces / Neces olmak yarar mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [çün,]*

82.Çün Yehūdada var-ıdı şefḳat / Dédi ol māha mihr-ile ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [çün,]*

83.Oldı yérde bu resme **çün** bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [çün,]*

84.Seni yoldan çıḳardı **çün** İblīs / Ḳavl-i taḥḳīki añladuñ telbīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [çün,]*

85.Cāhilüñ **çün** hemān gözetdügi ḥāl / Éder anı te'essüf istiḳbal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1166). [çün,]*

86. Surḫ-rū eylemedi ḳan buları / Ḫacil eyledi **çün** yalan buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [çün,]*

87.Sözleri **çün** görindi nā-maʿkūl / Anı Yaʿkūb eylemedi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1203). [çün,]*

88.Oldı **çün** yandı ḥasret odı temām / Sīne ḥammām ü dīde rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [çün,]*

89.Aña ṣabr eyle dédi **çün** Cibrīl / Ol daḫi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [çün,]*

90.**Çün** ödenmez bu resme olsa ziyān / Çāre ṣabr u taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [çün,]*

91.Çün ḥarām oldı bize laḫm-ı nebī / Yémezüz anı gözlerüz edebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [çün,]*

92.**Çün** yuya āb-ı tevbe telbīsi / Yandurur ġayret odı İblīsi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). [çün,]*

93.**Çün** bilürsiz ki olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿadl édüp ẓulmi Ḫaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [çün,]*

94.Bu nidāyı éşitdi **çün** Mālik / Elli yıl oldı ol yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [çün,]*

95.Ṣovıyup ġayrı oldı **çün** bīzār / Germ olup Mālik eyledi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [çün,]*

96.Beni sizden Ḫudā **çün** étdi cüdā / Bir nefes ḳatlanuñ be-Ḫaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [çün,]*

97. Beni bir luʿb-ıla şikār étdüñ / **Çün** ḫayālüñi āşkār étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [çün,]*

98.Çün bu ḥükm-ile Yūsuf-ı Kenʿān / Diledi ola bir'ki gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [çün,]*

99.Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / Anuñ üstine düşdi **çün** bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [çün,]*

100. Gözüñe lāzım oldı bīmārī / Kec ḫayāl oldı **çün** anuñ yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [çün,]*

101.**Çün** ʿazīz oldı māh-ı Kenʿānī / Aldı Mālikden isteyüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [çün,]*

102. Ne bilür ḳadr-i nūrı merdüm-i kūr / **Çün** görünmez gözine şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [çün,]*

103.**Çün** marażdan cevāb étdi selīm / Oldı İbnü's-Selām Ebu't-Teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [çün,]*

104.**Çün** anuñ ʿadli oldı nūş-revān / Unuduldı zemān-ı Nūşirevān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 284*). [çün,]*

105.Şebeh-i bāġ **çün** behişte ola / Bāġbānı gerek ferişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [çün,]*

106. **Çün** düşürdüñ hevāya serkeşümi / Ābuñ-ıla söyündür āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2508). [çün,]*

107.Çün bu resme nişāne vü peyġām / İrdi Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [çün,]*

108.**Çün** ʿAzīz oldı Mıṣr-ı ḥikmete ol / Yūsuf-ı sānī dédi aña Resūl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292*). [çün,]*

109. Dédi biryān-durur ki öziledüñ / Vardı oġluñ getürdi **çün** diledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). [çün,]*

110.Hem-demüñ oldı **çün** bu zümre-i ḥūr / Nūruñ arturdı gibi şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [çün,]*

111.Çün Zelīḫāya eylemedi nigāh / Étdi ol mübtelā ciġerden āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [çün,]*

112.Dérmedüm **çün** gül-i gülistānuñ / Ḳoḳayın bāri tāze reyḥānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [çün,]*

113.Dizi üstine var **çün** āyine / Naẓar étsün cemālün ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [çün,]*

114.Ḳomazam tende ḳıl ḳadar cānı / Ḳuçmadum **çün** miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4508). [çün,]*

115.Gül-i Mıṣruñ **çün** oldı rāzı ʿiyān / Oldı él dāstānına destān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [çün,]*

116.Nice étsün gönül **çün** elde degül / Görklü oldur ki anı sevdi gönül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [çün,]*

117. Gétdi elden **çün** iḫtiyār-ıla hūş / Ḳaldılar cümle vālih ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [çün,]*

118. Dilleri **çün** pür oldı ḥayretden / Ellerin kesdiler ferāġatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4761). [çün,]*

119. Yūsufuñ tīġ-ı ʿışḳ ı **çün** irdi / Döymedi yarasına cān vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [çün,]*

120. Tāze ʿışḳ aña **çün** eşer étdi / Ārzūsın daḫi beter étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [çün,]*

121. Acı dilden **çün** édeler verhem / Ṭatlu cānından uşanur ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4839). [çün,]*

122. **Çün** Zelīḫa fīraḳa bulmadı ḥad / Bend ü zindāndan umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [çün,]*

123. ʿāşıḳuñ **çün** vücūdı ebter olur / Gördügi cümle ʿayn-ı dilber olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [çün,]*

124. **Çün** Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / Aġladı bir géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [çün,]*

125. Bu ḳadar çekdi **çün** belā Yūsuf / Kʻoldı zindāna mübtelā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [çün,]*

126. Bulmayup çāre cāna ḳaṣd étdi / Aṣṣı yoḳ **çün** ziyāna ḳaṣd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [çün,]*

127. **Çün** saña senden oldı bu takṣīr / Ṣabra saʻy ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [çün,]*

128.**Çün** felek Yūsufun Zelīḫā -vār / Ṣaldı zindān-ı ġarba aġladı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [çün,]*

129. Sildi eşkin felek Zelīḫāsı / Mihr gösterdi **çün** dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [çün,]*

130. Derd-i Yūsuf **çün** aña kār étdi / Anı bī-kār ü bī-ḳarār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [çün,]*

131. Anmadı bu vaṣiyyeti niçe sāl / **Çün** unutdurdı Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149). [çün,]*
132. **Çün** bu düş ṣūret-i ḫayālīdür / Nice te'vīl ola muḥālīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5171). [çün,]*
133. K'ol zenānı ki kesdi cümlesi dest / Beni görüp **çün** oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [çün,]*
134. Yūsufuñ baḫtı **çün** rüCūʿ étdi / Aḫter-i devleti ṭulūʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5234). [çün,]*
135. Senden oldum cihānda **çün** dil-teng / Senden ursam yarar bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [çün,]*
136. Yūsuf anı **çün** āşnā gördi / Kimsin aduñ nedür déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [çün,]*
137. **Çün** nemek şūr ü şevḳın étdi dürüst / Kemer étdi ḳolın miyānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [çün,]*
138. Var-ıdı ṣıdḳı **çün** Zelīḫānuñ / Géçdi her vaḳti ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [çün,]*
139. İçdi **çün** şerbet-i ḥaḳīḳatden / Géçdi cümle mecazī leẕẕetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5608). [çün,]*
140. Şafaḳuñ **çün** söyündi tennūrı / Ḳalmadı cān ṣafāsı ten nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [çün,]*
141. Şöhreti toldı **çün** zemin ü zemān / Müşterī oldı aña cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [çün,]*
142. Dédi Yūsuf **çün** oldı ḫāṭırı şād / Cümle Mıṣr ehlin eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [çün,]*
143. Ṭāsdan tasa dutdı cānlarını / **Çün** ʿiyān eyledi nihānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5907). [çün,]*
144. Tāzelendi dilinde **çün** yara / Yüzüni étdi yine dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [çün,]*
145. Ḥubbı **çün** Aḥmed-i muṭahharadur / Anuñ-ıla sözi elem tera dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6001). [çün,]*
146. **Çün** bular yoḳluġ-ıla geldiler / Dil-i murādını vāfir aldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6041). [çün,]*
147. Sırra vāḳıf degüldüñüz **çün** o dem / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [çün,]*
148. Ḥaḳḳa Yūsuf **çün** inḳıyād étdi / Anları bu söz-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [çün,]*
149. İrmedi **çün** dimāġına bu şemīm / Dédi ol ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [çün,]*

çün: *Ama, fakat.*

1. Bunca pend ü füsūn-ıla dāye / Çāre bulmadı **çün** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [çün,]*
2. Ḫatm olup bu kelām-ı mihr-engīz / **Çün** añılmadı nām-ı Mıṣr-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2835). [çün,]*
3. Vaṣluma ṭālib oldı saʿy étdi / Ḳaçdum andan ḳapuda **çün** yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [çün,]*

çün: *Madem ki.*

1. Çün naṣīb étmedüñ baña anı / Bāġa ek bārī toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [çün,]*

çün: Eğer, şayet.

1. Cānda selāmet olmasa niʿmet ne menfāʿat / **Çün** başda devlet olmaya ʿizzet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [çün,]*
2. Bunlaruñ **çün** birine meylüñ ola / Sen şeh ol ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [çün,]*
3. **Çün** ḳafesden bu vaḥşī bula necāt / Anı kim tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [çün,]*
4. **Çün** Zeliḫā ṣahīli eylese gūş / Ḫāne-i neyden eyler-idi ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5395). [çün,]*
5. Ṣıdḳuñuz **çün** bula ḳatumda sübūt / Size lāyıḳ vérem zaḫīre vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [çün,]*

çün: *Sonra.*

1. Dédi **çün** arayam o sulṭānı / Taḫt-ı dilde bulam dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [çün,]*

çün: *Ne zaman ki.*

1.**Çün** bu on bir sülāle étdi ẓuhūr / On sekiz biñ cihānı ḳapladı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [çün,]*

2. **Çün** ʿazīz añılaydı şevk-ıla / Naʿra urup düşerdi şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [çün,]*

çün: *Böylece, bu şekilde.*

1.**Çün** bu ḥāl üzre géçdi bir niçe sāl / Serv-i ḳadd oldılar ol éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [çün,]*

2.Ġayba ol nūr-ıla **çün** açdı başar / Étdi ervāḥ-ı nesli üzre nazar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [çün,]*

3. Tā teferrücden ola ḫātırı şād / Ḫāne-i ḥabsden ola **çün** āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [çün,]*

4. Sāde dil yatur-iken āyīne / Baḳdı **çün** ol cemāl ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [çün,]*

5. Ḫʸābdan k'olmış-ıdı ṣad işkāl / Cümle ḥāll étdi irdi **çün** bu ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [çün,]*

6. Dédi **çün** söze geldi ol ḫōş rāh / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [çün,]*

7.Çün temām oldı ḫāne-i ṣūret / Étdiler dürlü zeyn-ile zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4312). [çün,]*

8. Oldı ol ġonça gül gibi ḫandān / Oldı bülbüllerine **çün** nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [çün,]*

9.Çün Zelīḫā da āḫir oldı mezād / Étdi anı mużāʿaf oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [çün,]*

10.Çün ʿAzīz oldı mālik ol aya / Anı ışmarladı Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [çün,]*

çün: *"Gibi" edatı.*

1.Ṭutup eteğin anı iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden ol daḫi gétdi **çün** iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [çün,]*

2.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [çün,]*

3. Şıçrayup sengden o ḫōş ḥarekāt / Girdi delv içre **çün** zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [çün,]*

4.Māha ḫaṭ çekdi nīlden **çün** mīl / Ḥüsni Mışrın ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [çün,]*

5. Dergeh-i ṣaḥn-serā-yı Yaʿkūbī / Bir aġaç ẓāhir èdi **çün** Tūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 587). [çün,]*

6. Çünki yol buldı üştür-i serkeş / İrdi bāb-ı Azīze **çün** āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [çün,]*

7.Baʿżınuñ mūyı **çün** siyāh ḥarīr / Gören anı benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [çün,]*

8.Her biri ḫōş binā vü zībā-reng / **Çün** ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [çün,]*

9.Ṭutdı pīrāhenini **çün** gül-i pāk / Ard etegini anuñ eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [çün,]*

10. Ḳāmeti ḳāyim olsa **çün** aʿrʿar / Cānın eylerdi dermiyān çi kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [çün,]*

11.Ḥamele hem-dem oldı mihr-āyīn / Gezdi tenhā **çün** āhū-yı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [çün,]*

12.Ṭoġmadı **çün** yüzine mihr-i nigār / Ġuṣṣadan ḳara géydi **çün** şeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [çün,]*

13.Diler-idüm ki ḳoḳam **çün** gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḫnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [çün,]*

14.Ġabġabuñ ṭopını göreydi ʿiyān / Egilürdi ṭapuña **çün** çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [çün,]*

15.Terʿineb tāze sīb ṭatlu enār / Her biri leẕẕet-ile **çün** leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [çün,]*

16.ʿAḳabince kenīz-i meh-revnaḳ / Ṭaşt-ı sīmīn elinde **çün** zanbaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4753). [çün,]*

17. Mihrini eyledükce her biri fāş / Oldı ol nūra dūr **çün ḫuffāş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [çün,]*

18. Cünbiş étme ṣaḳın bu dem **çün** kāh / Yéle vérüp ḥużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [çün,]*

19. Gördi seccāde üzre luṭf-ı ilāh / Nūra müstaġraḳ oturur **çün** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [çün,]*

20. Egilür gāh ḳaddi **çün** meh-i nev / Secde-gāha ruḫı ṣalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [çün,]*

21. Şeh naẓar eyledi çün ol cemʿa / Āteşīn dil uzatdı **çün** şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [çün,]*

22. Yūsuf oldı çü ḫusrev-āne revān / Bād-pāy üzre **çün** gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [çün,]*

23. Her zebāndan velīk ol ter-gül / Niçe evraḳ oḳudı **çün** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [çün,]*

24. Başa ururdı **çün** ṣanevber muşt / Çeyneyüp ney-şeker gibi engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [çün,*

25. Çekse köklü dıraḫtı eylese zūr / Ḳoparur-ımış anı **çün** ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [çün,]*

26.**Çün** būstān / Mihrini eyledükce her biri fāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5838). [çün,]*

27. Ġonc-ıla açdı ġonçasın ol gül / Dāstānın oḳudı **çün** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [çün,]*

28.Yürüdi ṣu yüzinde **çün** deştī / Gördi anı cemāʿat-i keştī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [çün,]*

29.Ḫusrev-i Ḥüsne ḳarşu **çün** Ferhād / Cān-ı şīrīnden eyledi feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4405). [çün,]*

30.İrmemiş bāmı üzre **çün** Aṭlas / Naẓar-ı pādşāh ü pā-yi ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [çün,]*

31.Küşte bulsa beni ḳatuñda ʿAzīz / Ḳatlüñe ḳasd éder **çün** āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [çün,]*

32.Dār-ı heftüm çü dāyir-i heftüm / Oldı bī-naḳş u reng **çün** ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [çün,]*

<u>çün:</u> *"-dığında", "-dığı zaman"*

1. Dédi ḫayrü'l-Yehūd İbn-i Selām / **Çün** éşitdi ḳudūm-i ḫayr-i enām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 242). [çün,]*

2.Yédi yaşında **çün** o bedr-i cemāl / Oldı naḳş-ı ḫayālüm-ile hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [çün,]*

3. Çın seḥer **çün** ṣuheyl-i ablaḳ-ı şāh / Ṭoldı eṭrāf-ı ʿāleme nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5426). [çün,]*

4. Seyrden **çün** sarāya döndi ʿAzīz / Yolına cān atup Zelīḫā tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [çün,]*

5. **Çün** yine ʿaḳl ü cānı geldi tene / Yūsuf anuñla başladı süḫana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [çün,]*

6. **Çün** ʿarūs-i ḳamer niḳāb açdı / Üstine cümle dürrī dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [çün,]*

7. Naẓarı düşdi **çün** Zelīḫānuñ / Nūrı tābına döymedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [çün,]*

8. Gördi Yūsuf anuñ bu ḥālini **çün** / ʿIşḳ ḥālinde bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [çün,]*

9. Gördi Yūsuf anuñ bu ḥālini çün / ʿIşḳ ḥālinde bu kemālini **çün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [çün,]*

10. Yapdı mihrāb **çün** Zeliḫāya / Luṭf-ile dédi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [çün,]*

11.**Çün** ola şehr-i yār devlet-mend / İrmez iḳlīmine belā vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [çün,]*

12. Oldı her yérde **çün** bu resme nidā / Dānesin ṣaçdı yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [çün,]*
13. Zer-nigār olur-ıdı **çün** ola yay / Mevc ururdı deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [çün,]*
14. **Çün** demedler yıġıldı küşte gibi / Ṭoldı ṣaḥrāya kūh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [çün,]*
15. **Çün** Zelīḫā irişdi maṭlūba / Geldi nevbet viṣāl-i Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5730). [çün,]*
16. Raḥmet iner añılsa **çün** ṣuleḥā / Var ḳıyāṣ ét bu ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [çün,]*
17. Geldi Mıṣra **çün** iḫvet-i Yūsuf / Bilüp anları ḥażret-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [çün,]*
18. İẕn-ile **çün** ḳatına girdi bular / ʿizzet-ile selam verdi bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [çün,]*
19. **Çün** anı Mıṣra bile göndüresin / Ḥıfẓını nice éderüz göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [çün,]*
20.**Çün** metā' açdı iḫvet-i Yūsuf / Ẓāhir oldı ḥimāyet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5803). [çün,]*
21. **Çün** ḫased ḳavsi ata tīr-i naẓar / Yarasına ne cān döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [çün,]*
22. Yūsufa **çün** ḳul oldı Bünyāmīn / Bunlar andan recāyı kesdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [çün,]*
23.**Çün** bular vardı şehr-i Kenʿāna / Cümlesi geldi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [çün,]*
24. Gördiler **çün** cemālini pederüñ / Dédiler mācerāsın ol ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [çün,]*
25. Geldi **çün** ʿālem-i şehādete ol / Yalvarup dédi Rabb-i ʿizzete ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [çün,]*
26. **Çün** temām oldı bu duʿā' vü enīn / Nāzil oldı hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [çün,]*
27. Bu beşāret **çün** irdi Yaʿḳūba / Rāḥat-ı rūh vérdi Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [çün,]*
28. ʿameli **çün** urıla mīzāna / Olmaya bir gözine şükrāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [çün,]*
29. Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı **çün** anı / Dédi ol dem ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [çün,]*
30. Ṭañladı ceyşi gördi **çün** nāgāh / Dédi Cibrīl göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [çün,]*
31.Bişdi vü yéndi güne ṭaʿām / **Çün** żiyāfetden aldılar behre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 7079). [çün,]*
32. Ravża-i vaṣla **çün** girür güstāḫ / Anda ṣābit ḳomaz ne bīḫ ü ne şāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [çün,]*
33. **Çün** bu ġarrā vaşıyyet oldı temām / ʿazm-i dārü's-selām étdi imām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [çün,]*
34. Yūsufa şundı anı Rūḥ-ı Emīn / Aldı **çün** ḳoḳdı vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [çün,]*
35. Gördi būy-ıla **çün** beḳa bāġın / Kesdi cāndan revān fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [çün,]*
36. Yūsuf ol būya vérdi **çün** cānı / Ṭoldı ʿālem muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [çün,]*
37. **Çün** Zelīḫā fiġanı gūş étdi / Yüregi oynadı vü cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [çün,]*
38.Gūşına irdi **çün** anuñ bu güher / Güher almaġa gétdi niçe semer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244*). [çün,]*
39.Ḥażret-i Muṣṭafā **çün** açdı dehen / Ṭoldı Yesrib diyārı dürr-i ʿAden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [çün,]*
40.Şefḳat édüp **çün** anı ḳuçdı Nebī / Aġladı ḳucaġında hem-çü ṣabī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265*). [çün,]*
41.Bāṭılı ḥaḳdan oldı **çün** Fārūḳ / Ser-i sancaġı irdi tā 'ayyūḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 282). [çün,]*

42.**Çün** ḫilāfetle oldı ol ẓāhir / Oldı küfr ehlinüñ işi āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283). [çün,]*

43. Rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm / Dér vefāt eyledi **çün** İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 364). [çün,]*

44.**Çün** revān oldı ʿĪṣ ṣaydına / Anası düşdi ḫīle ḳaydına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). *[çün,]*

45.**Çün** vefāt étdi ḥaẕret-i İsḥāḳ / Toldı āh ü fiġān-ıla āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 409). [çün,]*

46.**Çün** ẓuhūr étdi ḫüsn-i işraḳı / Pür-şeref étdi burc-i İṣḥāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 440). [çün,]*

47.Maṣlaḥat gördi anı **çün** ḫālı / Vérdi esbāb ü niʿmet ü mālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 479). [çün,]*

48.Geldiler **çün** vatan diyārına / ʿĪṣuñ uġradılar şikārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 485). [çün,]*

49.ʿĪṣ **çün** ṣordı bildi bu ḫaberi / Āh edüp toldı yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [çün,]*

50.Çün barışdılar ol birāderler / Toldı cān-ı ḫasūda āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 494). [çün,]*

51.Ayı vü güni **çün** temām oldı / Toġdı Bünyāmin anası öldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 501). [çün,]*

52.Kemerin **çün** ḳuşatdı İsḥākuñ / Ḳalmadı ʿaḳlı kılca ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [çün,]*

53.Yūsufa irdi **çün** bu ḳuvvet-i dest / Étdi püşt-i ḫasūdı ġuṣṣa şikest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [çün,]*

54.İḫveti **çün** ḫʷābı gūş étdi / Esed oldı ḫased ḫurūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [çün,]*

55.**Çün** Yeḫūdā bu ḳavli gūş étdi / Şefḳati baḫri dilde cūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [çün,]*

56.Añdı anlara sözde **çün** ḳurdı / Şanasın uġrıya taş añdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [çün,]*

57.Böyle vérdi cevābı **çün** Yaʿḳūb / Gūş èdüp anı zümre-i āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [çün,]*

58.**Çün** cemāl-i saʿīde döndi saʿīd / Oldı saʿy eyleyen sāfaya saʿīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726). [çün,]*

59. **Çün** yine nūr-ı dīde-i gerdūn / Étdi ḫalvet-serā-yı şebde kümün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 747). [çün,]*

60. Géce géçdi **çün** irdi vaḳt-i seḥer / Mısr-ı ḫāver ʿazīzi étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 760). [çün,]*

61.Ḳodı Yaʿḳūb yére **çün** legeni / Tā yuna anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [çün,]*

62.**Çün** ṣarındı ridā-yı İsḥāḳı / İrdi farḳına devlet-i bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 793). [çün,]*

63.Géydi Yūsuf **çün** ol libāsı temām / Oldı ṭāvūs-ı cennet añа ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [çün,]*

64. **Çün** bu pend ü naṣīḥat oldı temām / Döndi oġlanlarına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [çün,]*

65.**Çün** selāmet getüresiz ḳatuma / İrişesiz duʿā’ vü himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [çün,]*

66.**Çün** yanınca anuñ géderler-idi / Her biri gūşmāl éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 855). [çün,]*

67.Ṣaldılar ḳaʿr-ı çāha **çün** anı / Bir cefākār kesdi urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [çün,]*

68.Düşdi çāh içre **çün** o ʿālem-tāb / Ṣanki ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [çün,]*

69.Baʿżı rāvī dédi ki iḫvānı / Atdılar ḳaʿr-ı çāha **çün** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [çün,]*

70.Dédi baʿżı ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / Ḳaʿr-ı çāha atıldı **çün** ol māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [çün,]*

71.**Çün** irişdi saña bu ṭāli’-i bed / Ol yalan düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [çün,]*

72.Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn / Oldı ḥıkd u ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [çün,]*

73.Ḳazup ol çāhı étdi **çün** bünyād / Étdi Ürdün diyārını ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [çün,]*

74.Bāyazīd étdi **çün** vuṣūli dilek / Ḥaḳḳ cevābında dédi daʿ nefsik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [çün,]*

75.Geldi **çün** ʿaḳlı bir'ki sāʿatden / Başladı aġlamaġa riḳḳatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1135). [çün,]*

76.**Çün** Yehūdā bu rāyı gūş étdi / Çeşmi ḳan oldı ḫışmı cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [çün,]*

77. Dédiler **çün** biz eyledük seyrān / Ḳaldı ol cāmemüz ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [çün,]*

78.Ḥāşılum **çün** temām olup bitdi / Bu ér anı başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [çün,]*

79.**Çün** Süleymān éşitdi bu ḫaberi / Döndi ḫasmına eyledi naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [çün,]*

80.**Çün** Süleymān bu resme aldı cevāb / Dönüp ol müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [çün,]*

81.**Çün** hücūm eyleye ḫayāl-ı nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ nedeñlü ṭuta ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [çün,]*

82.Geldi **çün** Yūsufı kenārına / Şu şaçıldı yüregi nārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1300). [çün,]*

83.Gūş-i gürge irişdi **çün** bu ʿitāb / Rikkat-ile bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [çün,]*

84.Göresüm geldi **çün** cemālin anuñ / Ārzu eyledüm viṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [çün,]*

85.Gürg **çün** söyledi hikāyetini / Bildi Yaʿḳūb anuñ berā'etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [çün,]*

86.Gördiler **çün** sibāʿ leşkerini / Ḳaçdılar dāra baġlayup derini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [çün,]*

87.**Çün** anuñ bu sözin éşitdiler / Her biri meskenine gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [çün,]*

88.Yūsufa **çün** deñerdi çāh içre / Anı görürdi ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [çün,]*

89.**Çün** Yehūdāya ẓāhir oldı bu ḥāl / Ḫışm édüp dédi iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [çün,]*

90.**Çün** bular ṭarf-ı çāha oldı revān / Geldi yolları üstine Şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [çün,]*

91.Şimdi **çün** Yūsufı ʿiyān édesiz / Kiẕbüñüz ḫalḳa dāstān édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [çün,]*

92.Baḫt ü devlet **çün** ola tācire yār / Ḳarşular anı aṣṣılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [çün,]*

93.Mālik éşitdi **çün** bu te'vīli / Sefer-i Şāma étdi ta'cīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [çün,]*

94.**Çün** ol elli yılı temām étdi / Yine ʿazm-i diyār-ı Şam étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [çün,]*

95.**Çün** ol arada ḳondı bāzirgān / Çāha Mālik şu gibi oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [çün,]*

96. Mihri cūş eyledi Yehūdānuñ / Gördi **çün** meh-cemālini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [çün,]*

97.**Çün** uġrıluk adın éşitdiler / Kārbān ḫalḳı nefret étdiler*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [çün,]*

98. Gördiler yolda ḫażret-i ʿÖmeri / ʿÖmer anlara şordı **çün** ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [çün,]*

99.Ḫilʿat-i ḥüsni **çün** temām éde māh / Ḳara çul géydürür aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [çün,]*

100.**Çün** bu mektūb Mālike yitdi / Dürc-i ḫāşında anı derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [çün,]*

101.**Çün** Yehūdayı eyledi āġuş / Gétdi ṣabr u ḳarārı ḳalmadı ḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [çün,]*

102. Faḫr-i ʿālem buyurdı kim maẕlūm / **Çün** duʿā’ éde aña dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [çün,]*

103.Kārbān yola **çün** revān oldı / Yūsufuñ nergesine ḳan ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1817). [çün,]*

104.Kārbān üzre yaġdı **çün** bu ṭolu / Oldı her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [çün,]*

105.Yūsufı **çün** o ḫalḳ gördiler / Ḥüsninüñ ḫāliḳını ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [çün,]*

106. Erinī dédi **çün** Kelīm-i Ḫudā **/** Ṣandı kendüdedür hemān bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [çün,]*

107.Girdi dībāsına **çün** ol zībā / Ġayib oldı görinen ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [çün,]*

108.Perde gédüp göründi **çün** o cemāl / Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [çün,]*

109.**Çün** nihān oldı gözden ol meh-rū / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [çün,]*

110.Ṣemʿ ile rūşen ola **çün** ḫāne / Ṭolar eṭrāfı cemʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [çün,]*

111.Gün gibi ṭoġdı **çün** o sīmīn-ber / Bildi eksüklügün ḳul oldı ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [çün,]*

112.**Çün** ṣafaḳ mihrin āṣikār etti / ʿālemi ṣavḳ bī-ḳarār itdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [çün,]*

113. Nergesi **çün** uyandı ḫᵛābından / Baḳdı her gūşeye ṣitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [çün,]*

114. **Çün** gire ol gümān ḫānesine / Eşer eyler girüp nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [çün,]*

115. Bu ḫaberden éşitdi **çün** dāye / Ġuṣṣalarda ḳazandı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [çün,]*

116. **Çün** éşitdi anuñ bu ḥāletini / Yéle vérdi göñül ferāġatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [çün,]*

117. **Çün** bu aḥvāli diñledi Ṭaymūs / Sīne ḳaʿrından iñledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [çün,]*

118. Gözüni yumdı **çün** cihāndan o cān / Açdı ḥüsni niḳābını cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [çün,]*

119. Anı **çün** gördi ʿāşıḳ-ı miskīn / Pāyına düşdi zülfi gibi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [çün,]*

120. Şāhid-i ġayb **çün** dehen açdı / Dürcden dürr-i bī ş̱emen saçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2653). [çün,]*

121.Ṣubḥ-dem **çün** teneffüs étdi ṣabā / Pür-dem oldı deminden ehl-i hevā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [çün,]*

122. Ol seḥer **çün** uyandı nerges-i nāz / Ḫaste étdi cevāb-ı dilber-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [çün,]*

123. Gördi pāyinde **çün** o mārı bu genc / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [çün,]*

124. **Çün** Zelīḫāya bu nişān irdi / Ṣanki ‘aẓm-i remīme cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [çün,]*

125.Çın seḥer **çün** teneffüs étdi nesīm / İrdi andan nüfūse ḥaẕẕ-ı ‘azīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [çün,]*

126. **Çün** Zelīḫā uyandı ḫᵛābından / Güldi dildārınuñ ḫiṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2781). [çün,]*

127. Pederine irişdi **çün** bu ḫaber / Étdi naʿl-i beşīri laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [çün,]*

128. **Çün** Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / Ḳalbin endīşe étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818). [çün,]*

129. Nāme oldı ʿazīze **çün** vāṣıl / Oldı baḳduḳca ʿışḳ-ı cān ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [çün,]*

130.Ṣubḥ-dem çün nesīm-i ġonça-güşāy / Oldı ġam-gīnlere ferāḥ-baḫşāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2938). [çün,]*

131. **Çün** beşāret olundı şāha bu ḥāl / Étdi erkān-ı devlet istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [çün,]*

132. **Çün** bu baḥr-i güher revān oldı / Ṣaḥn-ı ṣaḥrāya sāye-bān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2992). [çün,]*
133. Girdi bu naḳş içine **çün** o nigār / Zühre çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [çün,]*
134. Bu ḫaber **çün** irişdi gūşına / Āb-ı Kevṯer ḳatıldı nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [çün,]*
135. Mużṭarib gördi dāye **çün** anı / Derde düşdi ki bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [çün,]*
136. **Çün** Zelīḫā ʿazīze étdi nigāh / Dil-i ġam-dīdesinden eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3068). [çün,]*
137. Sürçe düşe olur **çün** aña yaḳīn / Görür anı serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [çün,]*
138. **Çün** Zelīḫā anuñ éşitdi sözin / Urdı rūy-ı zemīne şükr yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [çün,]*
139. ʿazm-i seyr eyledi **çün** ol mehtāb / ʿāmir oldı ʿammārı ḫayme ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [çün,]*
140. **Çün** revān oldı şād-ı şimşādı / Ḳoydı ṭopraḳ başına ol vādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3120). [çün,]*
141. **Çün** revān oldı bunca esb ü şütür / Oldı ṣaḥrā hilāl ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [çün,]*
142. **Çün** bu ʿıyş ü ṣafā vü zīnet-ile / İrdi ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [çün,]*
143. **Çün** şeb aṣaydı perde-i müşgīn / Müşk gibi olurdı perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [çün,]*
144. Ḫūten āhūlarını **çün** göresin / Her birine ġazālumı ṣorasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [çün,]*
145. Çün yine Yūsuf-ı cihān-ārā / Étdi Mıṣr-ı cihāna ʿarż-ı bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3248). [çün,]*
146. Géydi **çün** zer-nigār cāmesini / Ḳapdı māhuñ felek ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [çün,]*
147. Girdi ḥammāma **çün** o bedr-i temām / Eyle germ oldı ḫāne-i ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [çün,]*
148. Géde **çün** ḳufl bāb-ı Cennetden / Evvel ol gire sāyir ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [çün,]*
149. Dilberüñ **çün** murādı ola fırāk / Fürkatiy‘le ṣafā sürer ‘uşşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). [çün,]*
150. Yūsufı aldılar **çün** eyleyüp al / Pençe-i gürge düşdi ṣanki ġazāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 830). [çün,]*
151. **Çün** ḫayālüñ göründi ḫᵛābumda / Baña oldı ḫayāl ḫᵛābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [çün,]*
152. Oldı taḫt-ı revān baḫt-ı revān / **Çün** oturdı anuñ içinde bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [çün,]*
153. Der dürin dökdi **çün** o sīm-endām / Hem ʿAden oldı hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [çün,]*
154. Ferşine **çün** ṣaçıldı müşk ṣaçı / Döndi ṣaḥrā-yı Çīne anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [çün,]*
155. Étdi **çün** gün yüzi tecellāyī / Buldı ʿāṣıḳları tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3314). [çün,]*
156. ʿarż-i ḫüsn eyledi **çün** ol meh-rū / Ṭoldı āfāḳa naʿra-i yāhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [çün,]*
157. Çün Zelīḫā aña nigāh étdi / Yıḳılup ḳaʿr-ı dilden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [çün,]*
158. Gördi yārin **çün** āftāb gibi / Ditredi yére düşdi tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [çün,]*
159. Çün Zelīḫāya ol ḫaber yitdi / Bī-ḫaber oldı kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [çün,]*
160. Māh-ı Kenʿān **çün** étdi ʿarż-ı bahā / Cümle Mıṣr ehli ṭālib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [çün,]*
161. Mürġ-i furṣat **çün** éde pervāzı / İrmez aña nedāmet āvāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [çün,]*

162.Ṣatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı **çün** / Ẓāhir oldı aña öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [çün,]*

163.Oldı Mālik bu ḥāle **çün** āgāh / Aġlayup dédi yā nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [çün,]*

164.Bāziġa **çün** bu medḥi étdi temām / Āferīn eyledi ḫavāṣ ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [çün,]*

165. Ḥikmeti dürcin açdı **çün** ṣıddīḳ / Ṭoldı her gūşe gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [çün,]*

166. Ṭoldı **çün** Bāziġa diline yaḳīn / Cümle varın taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [çün,]*

167. **Çün** Zeliḫaya ḥāṣıl oldı murād / Yūsufı aldı gétdi kaṣrına ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [çün,]*

168. Mihr ü meh **çün** maḳāma irdiler / Ṭoġrı ʿişret-sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541). [çün,]*

169. **Çün** kemer-bendi baġlasa beline / Gelür-idi bu ārzū diline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [çün,]*

170. **Çün** Zeliḫāya Yūsuf-ı Kenʿān / Hem-dem oldı nite ki cism-ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [çün,]*

171. **Çün** Zeliḫā éşitdi ḳıṣṣasını / Añdı ol bī-bahāne ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [çün,]*

172. **Çün** ḥisāb étdi rūz u hefte vü māh / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [çün,]*

173. Ẕikr olınur ki bir seḥer Leylī / Oldı **çün** faṣda ḳaṣdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [çün,]*

174. Bitdi **çün** Mışra varup işleri hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [çün,]*

175. Buldı Aʿrābī **çün** dem-i furṣat / Ḥālini şordı Yūsufa ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3724). [çün,]*

176.Étdi Aʿrābī **çün** bu verhemi gūş / Ḳaldı ḫayretde vālih ü ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [çün,]*

177.Naʿrasın **çün** éşitdi ebnāsı / Ṭoldı Kenʿāna fitne ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [çün,]*

178.**Çün** göñülden murādı göze gelür / Ḳor hayāli ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [çün,]*

179.İrdi maṭlūba **çün** o devlet-mend / Serv gibi hevāsı oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [çün,]*

180.Çün Zelīḫā édeydi ṣoḥbete ḫīz / Yūsuf aṣardı perde-i perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3880). [çün,]*

181.Çün Zelīḫā dilerdi çāresini / Ḳordı Yūsuf anuñ kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [çün,]*

182.Çün Zeliḫā uraydı cānına dāġ / Yūsuf andan ḳaçup bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [çün,]*

183.Çün Zelīḫā éde ol aya naẓar / Yūsuf eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [çün,]*

184.Dāyesi gördi **çün** Zelīḫāyı / Ki hilāl oldı ol cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [çün,]*

185.Çün bu vech-ile söyledi dāye / Ṭoldı ḳan dīde-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3918). [çün,]*

186.Yūsuf éşitdi **çün** bu güftārı / Luṭf-ile açdı laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [çün,]*

187.**Çün** Zelīḫāya dāye vérdi ḫaber / Ġuṣṣadan ḳalbi oldı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [çün,]*

188.Pederüm oldı **çün** muḥibb-i ṣarīḥ / İḫvetümden beni ḳılup terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [çün,]*

189.**Çün** Zelīḫā geleydi bāġına / Merhem urmaġa ġuṣṣa dāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [çün,]*

190.**Çün** yine nāz-ılā ʿarūs-i Ḥabeş / Ṣaçlarını ṭaġıtdı sünbül-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [çün,]*

191.**Çün** şehādet getüre bir maġfūr / Éde biñ dīvi bir benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [çün,]*

192.Sırr-ı tevḥīde buldılar **çün** rāh / Dédiler Lā ilahe illāllah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4175). [çün,]*

193.Çün bu efsūnı oḳudı dāye / Sīm ü zerden ne var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [çün,]*

194.Çün temām oldı ḫāne-i heftüm / Oldı pür şeş cihāt ü nüh ṭārem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4297). [çün,]*

195.Gördi **çün** bu nigārını anuñ / Oldı şevḳi füzūn Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [çün,]*

196.Gördi **çün** ʿaksini muḳābil o nūr / Buldı naḳde ʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [çün,]*

197.Der-i zerrīnden étdi **çün** güẕeri / Āhenīn ḳufl-ıla bekitdi deri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [çün,]*

198.Uyḳuda **çün** beni ġamuñ ḳapdı / Gözlerüm uyḳuya ḳapu yapdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4371). [çün,]*

199.Çün Zelīḫā bu vaʿdi eyledi gūş / Ḳaʿr-ı dilden bu resme eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [çün,]*

200.Zihī ḫaclet ki **çün** ḳıyāmet ola / Her zinā-kār olan melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [çün,]*

2001.Nāmeler **çün** oḳuna ser-tā-ser / Ola nāmum olara ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [çün,]*

2002.Çün Zelīḫā bu ḳavle étdi nigāh / Perde-i dilden étdi derd-ile āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [çün,]*

2003.Egriden geldi **çün** bu ṭoġrı ḫaber / Yūsufa oḳ gibi ṭoḳındı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [çün,]*

2004.Çün Zelīḫā bu ḫāli gördi revān / İrdi āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [çün,]*

205.Çün cemālinde gördiler tağyīr / Sebebin şordı luṭf-ile Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [çün,]*

206.Çün ʿAzīz eyledi bu fitneyi gūş / Oldı ġayret meyin çeküp bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [çün,]*

207.Cānına irdi **çün** bu nişter-i tīz / Dili tīġ oldı sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [çün,]*

208.Yūsufa irdi **çün** bu tāb-ı ʿitāb / Tābdan oldı mū gibi pür-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [çün,]*

209.Çün Zelīḫā bu ḳavli eyledi gūş / Kiẕb deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [çün,]*

210.Ādemüñ daʿvası **çün** ola yalan / Çoḳ yemīn eylemektedür aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [çün,]*

211.Tāze sūsen gibi **çün** açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [çün,]*

212.Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / Ḫāṭırın ġayret étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [çün,]*

213.Çün bu esbābı müntehā étdi / Ṭaʿn éden zenlere ṣalā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [çün,]*

214.Çün Zelīḫā bu emri kıldı temām / Ḫiẕmete étdi serv gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [çün,]*

215.Çün bu āyīn ü ṭavr-ıla ol ay / Başdı ʿişret-sarāyı pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [çün,]*

216. Geldi **çün** ol şeh-i melāḫat-i ġunc / Kesmek istedi her birisi turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [çün,]*

217. Gördiler **çün** cemāl-i bī -hem-tā / Dédiler bu beşer ola ḫāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [çün,]*

218. **Çün** éşitdi bu ḫāli ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [çün,]*

219. Sūḫte **çün** bu ṭaʿnı gūş étdi / Ṣabr édüp kendüzin ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [çün,]*

220. Géce **çün** gördi nūr-ı şemʿi o ṣaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [çün,]*

221.Cevherüñ arta **çün** ḫırīdārı / Germ olur müşterīsi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [çün,]*

222. Yūsufuñ **çün** çoġaldı ʿuşşāḳı / Ṭutdı āvāz-ı naʿra āfāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4803). [çün,]*

223. Her birümüz **çün** éde ʿarż-ı cemāl / Ne Zeliḫā irişe mihre zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [çün,]*

224. Yūsuf éşitdi **çün** bu destānı / Aʿni pend-i bürīde destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [çün,]*

225. Māh-ı Kenʿān **çün** ol nasīḥātden / Zāyil olmadı burc-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4861). [çün,]*

226. **Çün** éşitdi bu fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [çün,]*

227. **Çün** Zelīḫāya aya irdi bu ruḫṣat / Ṣandı kim vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [çün,]*

228. **Çün** ola beççe her zemān ḫūn-ḫʷār / Dāye andan olur mı ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [çün,]*

229. Ṣaldı servüm cihāna **çün** sāye / Ṣūr-ıla vérdi ṣīrümi dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5058). [çün,]*

230. Düş gören **çün** düşin aña dér-idi / Ẕevḳ-i taʿbīrden şeker yér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [çün,]*

231. Çın seḥer **çün** uyandı düşden emīr / Her muʻabbirden istedi taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [çün,]*

232. Bu ḫaberler irişdi **çün** şāha / Zenleri daʿvet étdi dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [çün,]*

233. Bu güvāhı éşitdi **çün** sulṭan / Vaṣl-ı ṣıddīḳa ṭālib oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [çün,]*

234. Maḳdeminden **çün** oldı şāh āgāh / Ḳarşu geldi çü devleṭi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [çün,]*

235. Dédi **çün** vāḳiʿ ola ol taḳdīr / N'ola ḫalkuñ ḥayātına tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [çün,]*

236. Ḫūşenüñ **çün** yetile dāneleri / Pür édüñ anuñ-ıla ḫāneleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [çün,]*

237. İş güç olsa aña kefīl gerek / Rāh **çün** ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [çün,]*

238. Zene uydı **çün** étdi Yūsufa cevr / Manṣıbın aldı vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [çün,]*

239. Böyle déyüp éderdi **çün** āhı / Dūda boyardı mihr-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [çün,]*

240. **Çün** Zelīḫā bu deñlü oldı yaḳīn / Ḳāniʿ olmadı bu ṣafāya hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [çün,]*

241. Bütüni **çün** şikeste eyledi cüst / Ḫaḳ anuñ her şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [çün,]*

242. Oldı **çün** ḫalḳa ḫāṣ ü ʿām inʿām / Ẕevḳ u ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [çün,]*

243. Buldılar **çün** açıldı teng ü çuval / Her ne vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [çün,]*

244. Dédi hem bāb-ı Mışra **çün** iresiz / Olmasun şehre cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [çün,]*

245. **Çün** bular yine Mışra irdiler / Emr-i Yaʿḳūb üzre girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [çün,]*

246. İḫvet-i Yūsufa vérildi **çün** aş / Şundı bir çīniye éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [çün,]*

247. **Çün** Yehūdā bu reddi gūş étdi / Ḫışmı deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [çün,]*

248. Degdi **çün** aña ol ciger-gūşe / İrdi teskīn cigerdeki cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [çün,]*

249. **Çün** Yehūdā bu ḫāli gördi ʿiyān / Söze geldi beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [çün,]*

250. **Çün** görişmek şorışmaġ oldı temām / Yūsuf étdi żiyāfete iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [çün,]*

251. **Çün** ecel göndüre Ḥakīm ü ʿAlīm / Cānı İslām-ile ḳıluñ teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [çün,]*

252. Bu beşāret irişdi **çün** şāha / Eyledi ḥamd ü minnet Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6211). [çün,]*

253. **Çün** Zelīḫā bu derdi eyledi güş / Üç gun üç géce düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [çün,]*

254.Sa'd sā'atde irdi **çün** ferman / Gün gibi toġdı Yūsuf-ı Ken'ān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 436). *[çün,]*

255.Bu ġazāluñ kesildi **çün** nāfı / Bū-yı müşgīn pür étdi etrafı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [çün,]*

256.Servini sāye-veş sürürler-idi / **Çün** girü ḳalduġın görürler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 851). [çün,]*

257.Her birüñüz otırıcaḳ yérine / Boş ḳalup **çün** benüm yérüm yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [çün,]*

258.Naẓar eyledi **çün** ḥikāyetine / Görmedin ʿāşıḳ oldı şūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1032). [çün,]*

259. Baʿżılar dér ki öldi **çün** Rāḥīl / Yūsufa dāye aldı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [çün,]*

260.**Çün** Yehūdādan étdiler bunı güş / Ḫavfdan oldılar ḳamusı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [çün,]*

261.**Çün** Yehūdādan étdiler bunı güş / Dilleri ḫışm odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [çün,]*

262.**Çün** yaḳīn oldı anlara ser-i çāh / Ser-i çāh üzre Mālik étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [çün,]*

263.Gördi **çün** iḫvetin o serv-i revān / Oldı berg-i ḫazān gibi lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [çün,]*

264. **Çün** ḳażā levḥine çekildi raḳam / Bunda yazıldı niçe mīr-i ʿalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712). [çün,]*

265. Ṣubḥ-dem **çün** çalındı kūs-i raḥīl / Ṭurdı mehd-i zemīnden ibn-i sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [çün,]*

266.**Çün** bu derd-ile anı gördiler / Sebeb-i ḥālin aña ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [çün,]*

267.**Çün** leb-i Nīle geldi ol şimşād / Eyledi çarḫ-i nīlgūn feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [çün,]*

268.**Çün** çıḳardı külāhını ol şāh / Baş açup düşdi şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [çün,]*

269.Her ne māhī ki yıyladı **çün** anı / Māh-veş cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [çün,]*

270.Cānib-i Şāma vardı **çün** Mālik / Oldı bir ḫūb bendeye mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [çün,]*

271.**Çün** bulut gibi gétdi ol sātir / Oldı dīdārı gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [çün,]*

272.**Çün** göründi şuʿā'-i dendānı / Şevḳa şaldı cihān gibi cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [çün,]*

273.**Çün** anuñ bu sözin éşitdiler / Üç güne dek taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [çün,]*

274.Ṣatdılar oldı **çün** bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurṣa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [çün,]*

275.Rāsti geldi **çün** bu serv-i revān / İstevi'l-ma' dilde oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [çün,]*

276. Yédi yaşın **çün** temām sürdi / Yüzi ayınuñ oldı on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [çün,]*

277.**Çün** ḳader tīrin ata ḳavs-i ḳaża / Çāre olmaz aña meger ki rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [çün,]*

278. Gördi **çün** bu cemāli ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [çün,]*

279. Gördi **çün** ḳāmeti ḫayālini / Dikdi cānda belā nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [çün,]*

280. Gönlinüñ ġonçası **çün** étdi şüküft / Yaḳdı cān perdesin nevā-yı nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [çün,]*

281. **Çün** meded irmeye baña senden / Bilürem çare yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [çün,]*

282. **Çün** yazıldı bu nāme-i dür-bār / Zülf-i dilber gibi ḳılup ṭomar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [çün,]*

283. Ol nigār üzre **çün** ṭutıldı tutuḳ / Ṣan tutuḳ oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [çün,]*

284. Ṣubḥ-dem **çün** ʿazīz-i Mıṣr-ı burūc / Étdi ṣaḥrā-yı çarḫa şevḳ-ıla güc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3015). [çün,]*

285. **Çün** Zelīḫāya menzil oldı bu taḫt / Eylediler duʿā'-yı devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [çün,]*

286. Yūsuf éşitdi **çün** anuñ sözini / Eşk-i ḥasret pür eyledi gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [çün,]*

287. **Çün** Zeliḫā édeydi Yūsufı zeyn / Ḥāṣıl eylerdi cana ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [çün,]*

288. Ḥażret-i Yusuf étdi **çün** bunı gūş / Ḳalbi ḥasret odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [çün,]*

289. **Çün** barasın diyār-ı Kenʿāna / Géce azm eyle Beyt'ül –Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [çün,]*

290. Ḫaberi aldı **çün** resūl-i resūl / Diledi ʿazm-i ḥiẓmet eyleye ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3769). [çün,]*

291. Girdi **çün** ḫalvetine Aʿrābī / Ḳalbine ṭoldı ma'rifet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [çün,]*

292. **Çün** Zelīḫā dökeydi eşk-ile yem / Yūsufuñ irmez-idi ḳalbine nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [çün,]*

293. Çün Zelīḫā ġamın gédermedi yār / Dāyesin gördi kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [çün,]*

294. **Çün** Zelīḫā irişdi ol aya / Nāgeh od düşdi ṣanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [çün,]*

295. **Çün** Zelīḫā bu resme étdi niyāz / Oldı Yūsuf yine ta'allül-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [çün,]*

296. **Çün** göründi gözine bu emṡāl / Kendü daḫi ḳılurdı anı miṡāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [çün,]*

297. Gördiler **çün** zenān-ı Mıṣr anı / Bir naẓarda yitürdiler cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4756). [çün,]*

298. **Çün** teraḳḳi éde bu noḳṣāndan / Cāna baḳmaz ṣafā-yı cānāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [çün,]*

299. **Çün** Zeliḫā cevābın eyledi gūş / Ḳahr deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4907). [çün,]*

300. **Çün** géce ola ḫastenüñ rūzı / Artar āhı vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [çün,]*

301. **Çün** aḳup yére düşdi ḳanı hemīn / Nām-ı Yūsufla nakş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [çün,]*

302. İrdi **çün** ol cüvāna bu taʿbīr / Vardı Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [çün,]*

303. Şeh naẓar eyledi **çün** ol cemʿa / Āteşīn dil uzatdı çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [çün,]*

304. Geldi **çün** bār-gāh-i şāha yaḳın / Éndi atdan bezendi rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [çün,]*

305. **Çün** şimāl ü yemīnden oldı yemīn / Dédi bu ʿahde Ḥaḳḳ vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [çün,]*

306. Yük ṭutup **çün** bular yöneldi yola / Yūsuf emr étdi bir' ki cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [çün,]*

307. **Çün** bunı böyle dedi Bünyāmīn / Étdi bir pare anları teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [çün,]*

308. Pür-ġam oldı dili Zeliḫanuñ / Bu kelāmın éşitdi **çün** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [çün,]*

309. Açdı **çün** nergesin gül-i sīr-āb / Étdi atasına ḥikāyet-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 621). [çün,]*

310. Vaṣla ümmīdi **çün** dürüst-idi / Cüst ü cūy eylemekde cüst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3255). [çün,]*

311. Bizi pertāb eyleyüp **çün** tīr / Ḳurda yédürdi Yūsufı Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [çün,]*

312.Dil-i Yaʿkūba geldi **çün** bu ʿitāb / Ḫʷāb yérine ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [çün,]*

313.**Çün** bu ʿahde ḳarār eylediler / Cümle ʿazm-i şikār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1342). [çün,]*

314.**Çün** irişdi murāda ol ḥayvān / Yüz urup Ḥaḳḳa dédi ya Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [çün,]*

315.**Çün** Yehūdā bu ḥāle étdi naẓar / Geldi ḳardaşlarına vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [çün,]*

316.**Çün** Yehūdā bu resme pend étdi / Pend-ile dillerini bend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [çün,]*

317.Muşt-i dīv-ile **çün** dögüldi melek / Dögdi muşt-ıla sīnesini felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [çün,]*

çün: *Amacıyla, maksadıyla.*

1.Anı géydürdi **çün** o pāk tene / Güli pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [çün,]*

2.Ahdi şınmaġa **çün** dilek ḳıldum / Şekl-i Yūsufda bir melek ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [çün,]*

3. Berk-ı raḫşān gibi **çün** éde ẓuhūr / Gözlerüm ebr olur yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [çün,]*

çün: *"... için; ... uğruna, hatırına " anlamlarında kullanılan edat.*

1. Ol nebiy **çün** ki dédi yekdür Ḥaḳḳ / Anı minşār édince tā dū şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [çün,*

2. Eşki-y-içün dü çeşm-i Yahyā'nın / Ẓulm-ile dökilen ḳanıy **çün** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [çün,]*

3.Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148). [çün,]*

4. Ki Ḫudā-yı ʿAzīz ʿizzetiy' **çün** / Ḥażretüñe olan ʿināyet-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [çün,]*

çün: *"Böylece, bu şekilde" anlamında edat.*

1. **Çün** ṣadef gibi ṭutdı Bāziġa gūş / Ebr-i nīsān-ı raḥmet eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [çün,]*

2.Çün Zeliḫāya bu ġazāl-i ḫalīl / Olmadı rām oldı cānı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [çün,]*

3.Ki Zelīḫāya ḥażret-i ṣıddīḳ / Étdi **çün** ḫidmet emrini taḥḳiḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [çün,]*

4.Dér bu bünyādı ḳışşa üstadı / Diledi dāye **çün** o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [çün,]*

5.İrmedi **çün** viṣāl-i cānāna / Heft dūzaḫ görindi şeş ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4398). [çün,]*

6.Çıḳdı **çün** cān gibi o tāze beden / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [çün,]*

7.Yūsufa **çün** yapışdı ol cellād / Éde emr-i ʿAzīz-ile bīdād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [çün,]*

8. Dédi anlara iy gürūh-ı belā / Size de düşdi **çün** bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [çün,]*

9. Ol cüvāna **çün** oldı devlet yār / Taḫt-ı baḫt üzre ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [çün,]*

10. **Çün** Zeliḫāyı zinde eyledi ʿışḳ / Aʿni Mevlāya bende eyledi ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [çün,]*

11. Géçdi **çün** ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / Yédi cümle yemek ẓaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [çün,]*

12.Āfet-i ġamdan ol gül-i rengīn / Reng-i rū-y-ıla oldı **çün** nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3890). [çün,]*

13.**Çün** bu resme münaḳḳaş oldı o dār / Der ü dīvāra ṭoldı būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [çün,]*

14.**Çün** Zelīḫāya kāmil oldı bu kār / Eksügi ḳalmadı meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [çün,]*

15.Anı da **çün** kilitledi muḥkem / Yūsufuñ göñlüni kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [çün,]*

16.Gördi nāgeh **çün** irdi ʿavn-i muʿīn / Künc-i ḫalvetde perde-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4525). [çün,]*

17. Dil-i sengīni anda **çün** ola nerm / Ṣāyed ola vefāsı ʿāşıḳa germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [çün,]*

18.**Çün** Zeliḫa bu derd-ile ḳaldı / Vérdi her varını belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [çün,]*

19. **Çün** Zelīḫā belā-yı ġayret-ile / Yārdan ayru düşdi ġaflet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4948). [çün,]*

20. **Çün** Zeliḫāya vérdiler ruḫṣat / Girdi Yūsuf sarāyına ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478). [çün,]*

21. Güher-i çeşmini ʿaḳīḳ étdi / **Çün** ciger ḳanına ṭarīk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6245). [çün,]*

22.**Çün** ḳodı bu cihān taṣarrufını / Buldı Yaʿḳūb yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [çün,]*

çünki: *Gerçi.*

1.Çünki ʿāşıḳdan ola yār nüfūr / Ṣūreta aḳreb-ise maʿnide dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [çünki,]*

çünki: *Ne zaman ki*

1.**Çünki** mescidde yapdılar menber / Ḫuṭbeye çıḳdı aña peyġamber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [çünki,]*

2.**Çünki** feth-i fütūḥ éde Fettāḥ / Verür üftādeye cenāḥ-i necāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 413). [çünki,]*

3.**Çünki** maẓlūma éde raḥmet-i ḫāṣ / Ẓulm-i ẓālimden éder anı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 414). [çünki,]*

çünki: *-dığı için, -den dolayı.*

1.**Çünki** ala liva'-i ḥamdi ele / Muḳtedā ola cümle-i rüsüle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 182). [çünki,]*

2. **Çünki** Yaʿḳūb olara vermedi yüz / Yūsufa tutdılar yüzi düpdüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [çünki,]*

3.**Çünki** aldanmadı yalanlarına / Āteş-i tasa düşdi cānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1331). [çünki,]*

4. Ġam degüldür eger yitürse ṭarīḳ / **Çünki** Yūsuf gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [çünki,]*

5.**Çünki** étdi gül-i murādı şüküft / Diledi éde cānı gibi nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [çünki,]*

6.Dil murādını **çünki** buldılar / Kārbāna revāne oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1626). [çünki,]*

7.**Çünki** salār-ı kārbān oldı / Öñlerine düşüp revān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1905). [çünki,]*

8.**Çünki** bu ḳadre irdi ol ḫurşīd / Oldı günden güne cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [çünki,]*

9.**Çünki** Bīsān menzil étdi o māh / Ḳopdı her gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [çünki,]*

10.Ṣūretin **çünki** eyledi pinhān / Oldı mücellā-yı ṣūret-i ḫūban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2019). [çünki,]*

11.**Çünki** oldı bu zīnet emri temām / Ol géce ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [çünki,]*

12.**Çünki** maʿlūm olundı anlara ḥāl / Étdiler cümle ʿazm-i istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2136). [çünki,]*

13. Dédi Mıṣr ehli aña iy ḫᵛāce / **Çünki** irdüñ bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [çünki,]*

14.**Çünki** Mālik bu kesreti gördi / Ḫānesi ḳapusına bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [çünki,]*

15.**Çünki** ser-tā ḳadem ḳadem oldı / Ehl-i Mıṣr içre muḥterem oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2268). [çünki,]*

16.**Çünki** destūr vérdi aña ʿAzīz / Ṭurdı gétmek yaraġın eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [çünki,]*

17.Āb-ı luṭf-ıla buldı **çünki** nemā / Ḫilʿat olmış-ıdı leṭāfet aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [çünki,]*

18. **Çünki** ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne nişān ḳaldı bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [çünki,]*

19. Şevḳ-ıla **çünki** ṭoldı cān-ı ʿazīz / Yazdı ol dem cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [çünki,]*

20. Bu belā-y-ıla **çünki** rencūram / Farż edā étmemekde maʿẕūram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [çünki,]*

21. Pederi **çünki** gördi anı feraḥ / Göñli açıldı oldı cānı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [çünki,]*

22. **Çünki** varlıḳdan ölmedin öldi / Ölicek ʿömr-i cāvidān buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3575). [çünki,]*

23.Çünki gördük seni ki aġlarsın / Cānı ḥasret odıy'la ṭaġlarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [çünki,]*

24. **Çünki** yol buldı üştür-i serkeş / İrdi bāb-ı Azīze çün āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [çünki,]*

25.Siḥir urduñ bu ḫaste cāna seḥer / Vérdüñ oḳ gibi **çünki** ṭoġrı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [çünki,]*

26.Çāre ne **çünki** eyledi taḳdīr / Beni derde seni ʿAzīze esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [çünki,]*

27.ʿāşıḳuñ **çünki** ʿışḳı sāde olur / Cevr-i maʿşūḳ-ıla ziyāde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4221). [çünki,]*

28.Pīrehen **çünki** yāsemīn oldı / Ġonça ceyb ü gül āsitīn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [çünki,]*

29.Érmedi **çünki** ġonçaña dehenüm / Yéridür varlıġum yoġ olsa benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [çünki,]*

30.Himmeti şaṣtı **çünki** oldı dürüst / Érdi tīr duʿā' nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [çünki,]*

31.Tāze gül **çünki** perde-dār oldı / Başda ṭutarlar iʿtibār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4659). [çünki,]*

32. Bilmedi **çünki** ḳadr-i dīdārı / Oldı fürḳatde hem-demi zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4982). [çünki,]*

33. **Çünki** zindān makām-ı yār oldı / Ẓāhir oldur ki nev-bahār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5037). [çünki,]*

34. Taleb étdüm viṣālini cāndan / **Çünki** meyl olmadı baña andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [çünki,]*

35. Hem suʿāl étdi ḫᵛāb taʿbīrin / **Çünki** güş étdi ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [çünki,]*

36. Étmedüm ḥaḳ ṭarīḳa **çünki** naẓar / Ḳomaduñ gözlerümde nūr-ı baṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5457). [çünki,]*

37. **Çünki** gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / Geldi evvel miyāna būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [çünki,]*

38. Yaluñuz ḳaldı **çünki** Bünyāmīn / Eyledi ḳaʿr-ı dilden āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5842). [çünki,]*

39. Ḫalḳdan **çünki** eyledi iʿrāż / Étdi iḳbāl raḥmet-i feyyāẓ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5871). [çünki,]*

40.**Çünki** andan yine rücūʿ étdi / Geldi Kenʿāna vü yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [çünki,]*

41.Gözedür ehl-i ʿışḳ ḫāṭır-ı yār / **Çünki** menʿ éde gözlemez dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [çünki,]*

42.Āḫir İsḥāk **çünki** pīr oldı / Ḳuvveti eksilüp darīr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 375). [çünki,]*

43.**Çünki** zeyn étdi Yūsufı Yaʿḳūb / Toldı etrafa reşk-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [çünki,]*

44.ʿāşıḳuñ çünki ʿışḳı ṣādıḳ ola / Ḳanda isterse dilberini bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [çünki,]*

45.**Çünki** gözler iş āḫirini Ḥakīm / Olmaz āḫir nedāmet aña nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [çünki,]*

46.**Çünki** Yaʿḳūba ġuṣṣa kār étdi / Fikr-i Yūsuf dilin figār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [çünki,]*

47.Arayup **çünki** bulmadı anı / Çıḳdı ʿayyūka āh ü efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255). [çünki,]*

48. Reng-i ṭāvūsı n'eylesün bülbül / Cānına **çünki** hem-dem olmaya gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3192). [çünki,]*

49.Çünki oldı aña bu ʿizzet-i tām / Peyk-i ḫażret semādan étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [çünki,]*

50.Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Dédi ḫalvetde iy velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [çünki,]*

51.Çünki rūḥānīlerden oldı duʿā' / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla irdi Peyk-i Ḫuda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 916). [çünki,]*

52.**Çünki** anuñ sözin éşitdiler / Cümlesi ṭarf-ı şehre gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [çünki,]*

53.Gördiler **çünki** ḳuş üşer ḳuyuya / Dédiler bu nişāndur anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [çünki,]*

54.**Çünki** ol baḫt-i ḳāyim étdi ḳuʿūd / Ḳuvvet étdi çekemedi ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [çünki,]*

55.**Çünki** oldı bu ḳabż-ıla iḳbāż / Yoḳdur imkān ki olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [çünki,]*

56.Érmedi **çünki** Yūsufa çāre / Oldı nā-çār géydi nā-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1740). [çünki,]*

57.**Çünki** Mālik murādını aldı / Ẕevḳden anda ol géce ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [çünki,]*

58. Eflaḥı ejdeḥa rehā étdi / **Çünki** Ṣıddīḳ aña duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). [çünki,]*

59.**Çünki** ʿarż étdi 'arıżın o nigār / Oldı cümle ṣanemlerüñ yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [çünki,*

60. Ḥāl-i ʿāşıḳ belī ḳarār olmaz / **Çünki** ʿāşıḳda iḫtiyār olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [çünki,]*

61. Baġa fer vérdi nergesin açdı / Ṣaḥnına **çünki** tāze gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [çünki,]*

62. Luṭf édüp **çünki** cūdı ʿummānı / Gevherin baña étdi erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [çünki,]*

63.**Çünki** Yaʿḳūb irmedi yāre / Kaldı bīçāre ḳalb-i sad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1289). [çünki,]*

64. Bu keşf içre ol nigār-ı laṭīf / Luṭf-ile **çünki** étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [çünki,]*

65.Dédiler **çünki** eyledük seyrān / Tā ki ṣād ola ol gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [çünki,]*

66.**Çünki** vérmez şehe ṣanevber ber / Yégdür olsa eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [çünki,]*

çünki: *Mademki, eğer ki.*

1.Diledi **çünki** servi seyrānı / Tāze ṭutuñ gelince tā anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [çünki,]*

2.Dédi peyġamber aña şemʿ-i cihān / Yaḳdı **çünki** dilini nār-ı edep *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 466). [çünkim,]*

3.Çünkü her lütfum aña şiḳlet ola / ṣoḥbetümde ne deñlü lezẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [çünkü,]*

4. **Çünkü** ansuz vücūdu yoḳ şeyin / Ola mı aña żıddu nidd ü miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [çünkü,]*

5.Çünkü girdi o ḳubbeye bu melek / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [çünkü,]*

6.Dediler **çünki** aslımuz birdür / Cismümüz belki faşlımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Çın seḥer **çünki** şāhid-i ḫurşīd / ʿāleme ʿarża ḳıldı nūr-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1922). [çünki,]*

2.Çün yazılmışdı alnuma bu raḳam / Ne ḳılam **çünki** oldı ceff-i ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284). [çünki,]*

3.Çünki ʿışḳuñla kestiler göbegin / Kesme elden anuñ ümid etegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [çünki,]*

çünki: *Zira, zaten*

1. Naḫs olanuñ işi nuḥūsetdür / **Çünki** ṣuret delīl-i sīretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1760). [çünki,]*

çünki: *Böylece, böylelikle.*

1. Çın seḥer **çünki** āftāb-miṣāl / ʿarż édeydi cihāna nūr-i cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2406). [çünki,]*
2. **Çünki** bu ʿizz ü nāz ü şevket-ile / Şehre geldi resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [çünki,]*
3. Çünki Yūsuf bu ferr u şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [çünki,]*
4. Yūsufa **çünki** vāṣıl oldı ḥiṭāb / Ḫastesine bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [çünki,]*
5. Çünki ḫālı ḳatında İsrāʿīl / Turdı bu ḥālet-ile bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [çünki,]*
6. **Çünki** buldı nihāli neşv ü nemā / Oldı andan müşerref arż u sema *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 505). [çünki,]*
7. Çünki meydāna geldi şevket-ile / Bunca māl ü cemāl ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [çünki,]*
8. Ḫışm-ıla **çünki** ḳaṣd éde o saña / Aṣṣı étmez bu nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [çünki,]*
9. Gül gibi **çünki** perde-dār olasın / Ḫōş ḳoḫu-y-ıla āşkār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [çünki,]*
10. Ehl-i zindāna **çünki** ol zindān / Vaṣl-ı Yūsufdan oldı bāġ-ı cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5130). [çünki,]*
11. **Çünki** geçdi bu ḥāl-ile niçe sāl / Gétdi māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [çünki,]*
12. Yūsufa **çünki** ḥażret-i Fettāḥ / Buyruġ étdi ki éde ʿaḳd-i nikāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5532). [çünki,]*
13. Bir rivāyetde Yūsuf-ı Kenʿān / Mālike **çünki** ḥālin étdi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [çünki,]*

çünki: *Aynı şekilde.*

1. **Çünki** Yūsuf dédi Zelīḫāyı / Bī-Zelīḫa ḳodı Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5487). [çünki,]*

çünki: *Eğer, şayet.*

1. **Çünki** ola zebān-ı şemʿ dırāz / Tār olur meclis anı kesmese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [çünki,]*
2. Çünki pür-miḥnet ola vuṣlat-ı yār / Yégdür andan firāḳ odı ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3941). [çünki,]*
3. Ki bugün **çünki** benden el çekesin / Mezra'-ı ḳalbe toḫm-ı ṣabr ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [çünki,]*
4. Çünki ġayret deminde ṣabr éde bu / Ne ḳadar şīr-ise olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [çünki,]*

çünki: *Her ne kadar.*

1. **Çünki** nāṣiḥ ḳoya naṣiḥatini / Yiñiler ʿāṣıḳ eski miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [çünki,]*

çünki: *"-dığında, -dığı zaman".*

1. **Çünki** Yūsufsuz uġrayaydı sipāh / Aldamaġ-ıçun anı her güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [çünki,]*
2. **Çünki** Yūsuf ṭaġıtdı ġavġāyı / Vardı ḫalvet-sarāya tenhāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5474). [çünki,]*
3. Ki Zeliḫā olup saña hem-rāz / Eyledi **çünki** ʿarż-ı ʿacz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [çünki,]*
4. Hālet-i ʿışḳ **çünki** buldı kemāl / Étdi maʿṣūḳı ʿāşıḳa hem-ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [çünki,]*
5. **Çünki** gevher-fürūşa vardı yaḳīn / Açdı dürc-i suʿālin anda hemin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245). [çünki,]*
6. **Çünki** étdi vefāt ḥażret-i pīr / Etdiler ne dédiyse bī-taḳṣīr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). *[çünki,]*
7. Yūsufı **çünki** bildi Aʿrābī / Ṭoldı ḳalbine merḥamet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [çünki,]*

8.Nāḳaya **çünki** vāṣıl oldı murād / Gétdi Kenʿāna yél gibi nī-zād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [çünki,]*

9.Çünki Aʿrābī vardı Kenʿāna / Dünleʿazm étdi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [çünki,]*

10.Çünki vaḳt-i seḥerde İsrā'īl / Başladı eylemege ẕikr-i celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3784). [çünki,]*

11.Çünki ḳuşandı cevherī kemerin / Der-miyān étdi cānınuñ güherin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [çünki,]*

12. **Çünki** cūş étdi ṣarṣar-ı endūh / Dāmene çek ayaġı nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4998). [çünki,]*

13. Gécenüñ **çünki** geçdi sevdāsı / Ṭoldı ṣubḥuñ cihāna ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [çünki,]*

14. **Çünki** Yūsufda ḳalmadı tedbīr / Ḳodı tedbīri gözledi taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [çünki,]*

15.**Çünki** dilberden ola dil na-şād / Her ġam ü şādīden olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [çünki,]*

16. Ḳalmadı **çünki** yéle vardı cemāl / Başda ayaḳda efser ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [çünki,]*

17.Baʿżı dér **çünki** oldı āḥir-i sāl / Ḳalmadı ġalle gétdi aña mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [çünki,]*

18. **Çünki** īmāna geldi ol server / Cūʿdan ḳalmadı teninde eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [çünki,]*

19. **Çünki** bu rāyını éşitdiler / Cemʿ olup taraf-ı Mıṣra gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [çünki,]*

20. **Çünki** ʿarż étdiler neseblerini / Ḫiẕmete gelmege sebeblerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5771). [çünki,]*

21. **Çünki** el ṣundı ḫʷāna şāh-ı güzīn / Naẕar édüp eline Bünyāmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847). [çünki,]*

22.**Çünki** didāra ṭālib oldı Kelīm / Len terānī dédi Ḫabīb-i Kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 600). [çünki,]*

23. İrdiler **çünki** burcına şāhuñ / Geldiler ḳapusına dergāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [çünki,]*

24. **Çünki** şeh bu niyāzı eyledi gūş / Oldı deryā-yı şefḳati pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [çünki,]*

25. Geldiler **çünki** şehr-i Mıṣra yaḳın / Ḫaber olundı pādşāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [çünki,]*

26. Der-i dergāha **çünki** irdiler / ʿizzet-ile sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6138). [çünki,]*

27. **Çünki** bunlar ḳuʿūd eylediIer / Şāh öñinde sücūd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6140). [çünki,]*

28. **Çünki** Yaʿkūba ḥāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [çünki,]*

29. **Çünki** Yūsuf uyandı ḫʷābından / Sīnesi ṭoldı şevḳi ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [çünki,]*

30.**Çünki** İsḥāḳ yédi biryānı / Ṣordı ḫaṭunına nedür anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). *[çünki,]*

31.**Çünki** İsḥāḳ gördi bu ḥāli / Bildi kim ʿavrat eylemiş alı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 391). *[çünki,]*

32. **Çünki** Ḥaḳḳdan gele resūle ecel / Çāre bulmaz velī nebī mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [çünki,]*

33.**Çünki** İsḥāḳa irdi mevt eseri / Lāzım oldı Cenāb-ı Ḥaḳ seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 405). [çünki,]*

34.**Çünki** Yaʿḳūb gördi ḥālını / Söyledi mācerasını ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). [çünki,]*

35.**Çünki** ḫalḳ étdi Ādemi Raḥmān / Étdi ʿaynına nūrını iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 447). [çünki,]*

36.**Çünki** Yaʿḳūb aña nigah étdi / Ḫavfdan kendüzin tebāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 486) [çünki,]*

37.**Çünki** Yaʿḳūb aña naẕar ḳıldı / Vaṣlına iştiyāḳını bildi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [çünki,]*

38.**Çünki** Ken‘aña geldi İsrā’īl / Yüklü oldı o yıl yine Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [çünki,]*

39.**Çünki** girdi miyān-ı ḫānesine / Tutdı bélin kemer bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 521). [çünki,]*

40.**Çünki** yédi yaşı temām oldı / Ḥüsn-i ḫulḳ ehline imām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [çünki,]*

41.**Çünki** serv oldı ol nihāl-i cemāl / ʿömri eyyāmı oldı on èki sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [çünki,]*

42.**Çünki** sevḳ éde bir işi taḳdīr / Anı ʿavḳ èdebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [çünki,]*

43.Uyanup **çünki** ḫᵛāb-ımış bildi / Ḥaḳḳa şükr èdti çoḳ senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [çünki,]*

44.Çünki cevr-ile Yūsuf iḫvānı / Getürüp çāha atdılar anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [çünki,]*

45.Derd-ile **çünki** āh éde maẓlūm / Eridür āḫir anı nite ki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [çünki,]*

46.Geldi ebnāsı **çünki** aña yaḳīn / Dédiler vaḳt-i ḫīle oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [çünki,]*

47.**Çünki** ebnāsı gördiler anı /Yaş yérine aḳıtdılar ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1120). [çünki,]*

48.**Çünki** Yaʿḳūb éşitdi bu ḫaberi / Ḳalmadı kiẕbe şübhesi eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1207). [çünki,]*

49.**Çünki** ṣabr-ı cemīl eyleye merd / Gile étmez nedeñlü kim gele derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [çünki,]*

50.Çünki Yaʿḳūb diñledi bu sözi / Gürgüñ aḥvāline köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [çünki,]*

51.Çünki gördüm diyār-ı Kenʿānı / Bunda teftīş eyledüm anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1408). [çünki,]*

52.Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu ḫaberi / Āh édüp ṭoldı ḳan-ıla cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [çünki,]*

53. Étdiler **çünki** bu ḫitābı simā ’/ Üşdiler üstine gürūh-ı sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [çünki,]*

54.Ḳurdlar **çünki** şehre yitdiler / Ḫalḳı ḳoyun gibi ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [çünki,]*

55.**Çünki** Mālik bu ḫᵛābdan ṭurdı / Sīne dürcin ṭolu ṣafā gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [çünki,]*

56.Milk-i Kenʿāna **çünki** buldı vüṣūl / Ṭurdı bir dem gözetdi ṣaġ-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [çünki,]*

57.Kārbān **çünki** geldi çāha yaḳın / Cümle üştür aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [çünki,]*

58.**Çünki** Ḥaḳḳ setr éde kerāmātı / Añlamaz ḫalḳ ḫarḳ-ı ʿādātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [çünki,]*

59.**Çünki** maẓlūm éde nihānī nidā / Ḳubbe-i ʿārş ṭola ṣavṭ u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [çünki,]*

60.Ol maḳāma irişdi **çünki** mürūr / Düşdi māder mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [çünki,]*

61.Eflaḥ iflāḥa **çünki** buldı mecāl / Dile geldi dédi ne oldısa ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [çünki,]*

62.Kārbān **çünki** yine oldı revān / Menzili oldı anlaruñ Bīsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957). [çünki,]*

63.Ẕāt-ı İblīse düşdi **çünki** vücūd / ʿucb-ıla ṭoldı eylemedi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [çünki,]*

64.Ṣubḥ-dem **çünki** rūşen oldı cihān / Ḫōd-nümā oldı şāhid-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2020). [çünki,]*

65.Geldi şehr-i ʿArīşe **çünki** o māh / Vesvese düşdi göñline nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [çünki,]*

66.**Çünki** irişdi Yūsufa bu ʿitāb / Yüz yére ḳodı dédi yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [çünki,]*

67.**Çünki** yérden yüzini ḳaldurdı / Cümle şehr ehlini gelür gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2043). [çünki,]*

68.**Çünki** şevḳ-ile geldiler ḳatına / Étdiler secde ḥüsni ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [çünki,]*

69. Ṣubḥ-dem **çünki** Yūsuf-i ḫāver / Sāḥil-i Nīl-i çarḫa étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2059). [çünki,]*

70.Farḳdan **çünki** çıḳdı pīrāhen / Ġarb u şarḳ oldı ceyb-ile dāmen (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). *[çünki,]*

71.**Çünki** aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / Ney olup nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [çünki,]*

72.Şāh-ı seyyāra **çünki** étdi ẓuhūr / Ṭoldı Mıṣr-ı cihāna şevḳ u sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [çünki,]*

73.**Çünki** ḫalḳ istimāʿ eylediler / Bir yére ictimāʿ eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2131). [çünki,]*

74.Ehl-i Mıṣr aña **çünki** irdiler / ʿizzet-ile selām vérdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2143). [çünki,]*

75.**Çünki** dürc-i dehānını açdı / Dür yérine cihāna cān ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [çünki,]*

76. Ṣatmaġ-ıçun getürmişem bunı ben / Ṣataram **çünki** ola ṣaġ ü esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [çünki,]*

77.**Çünki** irişdi Yūsufuñ ḳademi / Gétdi Mıṣr ehlinüñ belā vü ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [çünki,]*

78.**Çünki** Ṭaymūs anuñ éşitdi sözin / Leb-i luṭf-ıla öpdi éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [çünki,]*

79. Ġarbdan **çünki** çıḳdı ol ḫurşīd / Rūz-i ḥaşrüñ nişānı oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [çünki,]*

80. **Çünki** gördi bu bār-gāhı ʿazīz / Göge atdı revān külahı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [çünki,]*

81.Taḫt-ı zerrīne geçdi **çünki** o māh / Perde gétdi bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [çünki,]*

82.Sākin oldı odı Zelīḫānuñ / **Çünki** gördi bu meylini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [çünki,]*

83.Bu sözi şāha **çünki** dédi ʿAzīz / Gördi anı ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [çünki,]*

84.Çünki şehden bu geldi feṯḥ-i kelām / ʿaḳd-i beyʿ oldı ara yérde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [çünki,]*

85.Za'ferān rengi **çünki** oldı ʿiyān / Sīnesi köynügine oldı nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4194). [çünki,]*

86.Çünki Yūsuf bu ḥāli ḳāl étdi / Kendü naḳdin o demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [çünki,]*

87.Çünki oldum o demde ben bīdār / Ḳalmadı ferri benden étdi fırār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [çünki,]*

88.Yédiler **çünki** ḫʷān-ı gūn-a-gūn / Eyledi ʿiyş ü nūşı bāde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [çünki,]*

89. **Çünki** ṣavdı ḫumar-ı telvīni / ʿIşḳ ḥālinde buldı temkīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4781). [çünki,]*

90. **Çünki** zer-keş ḳabasın açar-ıdı / Gevher-i eşki ṣaçu ṣaçar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4976). [çünki,]*

91. Yār aña **çünki** püştini vérdi / Felegüñ püştine şikest irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [çünki,]*

92. Ḳaḥṭ-ıla **çünki** ʿiyş tīre ola / Ḫalḳa ol ḫūşeler ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [çünki,]*

çünkim: *"Sanki, gibi" manasındadır.*

1.Girdi **çünkim** palāsa ol ḫurşīd / Egnine ḳara géydi māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [çünkim,]*

çünkim: *Ne vakit ki, ne zaman ki.*

1.Düşdi **çünkim** zemīne maderden / Āsmān yüz çevürdi aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 437). [çünkim,]*

çürük: *Çürümüş, sağlamlığını kaybetmiş, boş.*

1. Nice bir kendüñi ögüp ṣatasın / Belki āḫir **çürük** ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [çürük,]*

çuval: *Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba.*

1. Süñi āḫir **çuvala** ṣıġmadı / Mevc-i deryā sifāla ṣıġmadı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [çuvala, -a]*
2. Buldılar çün açıldı teng ü **çuval** / Her ne vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [çuval,]*
3. Açdılar örtmeg-içün alların / Evvelā ġayrılar **çuvalların** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5871). [çuval, -lar, -ın]*

D-d/ Ḍ ḍ

da: *"de, da" bağlacı.*

1. Dilerem Yūsufın aña véresin / Anı **da** ol murāda irgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441). [da,]*
2. Dédiler bizden olmadı ammā / Bunda **da** gūş olundı hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [da,]*
3. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ **da** var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,]*

[da,]

4.Bir münādi daḫi nidā ḳıldı / Ol **da** medḥ oḳıdı senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [da,]*

5.Eylemen bunı **da** şüküft-ile yād / Vérmiş ol cān-ıçun bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [da,]*

6. Her kişi kim geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın **da** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [da,]*

7. Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür o yüz / Baş açuḳ biz **de** anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [de,]*

8.Bitdi ol ravżadan **da** éki nihāl / Birisi Dān ü birisi Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [da,]*

9. Ol daḫi dédi yā Resūl'Allāh / Baña **da** ʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [da,]*

10. Yoġ édüp eyle vāṣıl éde beni / Yoḳluġumdan **da** ġāfil éde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [da,]*

11.Çün Zelīḫā **da** āḫir oldı mezād / Étdi anı mużāʿaf oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [da,]*

12.Dédi vér bunları **da** étme gezend / Tā ki bizümle olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [da,]*

13.Yéleyin ḫiẕmetüñde yél gibi / Baña **da** eylük eyle él gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [da,]*

14.Dér ki Yūsuf çü bāġbān oldı / Dil-i Zelīḫā **da** nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [da,]*

15.Şāyed olaydı çare-ḫᵛāh baña / Anı **da** çoḳ görürseñ āh baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [da,]*

16.Vérür aña cemād-iken cānı / Belki cāndan **da** yég görür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [da,]*

17.Anı **da** çün kilitledi muḥkem / Yūsufuñ göñlüni kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [da,]*

18. Bir nefes ḳaldı ol **da** āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [da,]*

19. Evde kalan birāderüñüzi hem / Getürüñ ta vérem aña **da** niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [da,]*

20.Ḫāk süre anı ʿadli-y-ile oda / Bile taḳṣīrin o **da** düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [da,]*

21.ʿöẕre ḳarşu ʿiẕār-ı ʿafvı açar / Kīne ṭutmaz geçenden ol **da** geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [da,]*

22. Ḳaldı andan **da** ʿākıbet maḥrūm / Neler eyler kişiye ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [da,]*

23. Ṣıdḳumuza eger inanmaz-ısañ / Bunda **da** bizi ṭoġrı ṣanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [da,]*

24.Vérdi Leyyā **da** Bülhe adlu kenīz / Toġdı andan bes éki ehl-i temīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). *[da,]*

dā: *Dert, maraz, illet.*

1.Yére gökden nüzūl eylese **dā** / Ne devā defʿ éder anı ne duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). [dā,]*

daʿ nefsik: *Nefsini bırak, terk et.*

1. Bāyazīd étdi çün vuṣūli dilek / Ḥaḳḳ cevābında dédi **daʿ nefsik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [daʿ nefsik,]*

dād: *Adalet.*

1. Ol ġulāma birümüzi bedel ét / Aduñı **dāduñ**-ıla bī-ḫalel ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5916). [dāduñ-ıla, -uñ, -ıla]*
2. Oldı ʿālemde **dād-ıla** meşhūr / Étdi etrafı ʿadl-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5647). [dād-ıla, --ıla]*
3. Cevr éden ādem étse cevrini yād / ʿālem olurdı **dād**-ıla ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [dad-ıla, --ıla]*

dād: *Sızlanma, şikayet.*

1.Benüm aġladuġımı yād édesin / **Dād-ıla** ḥazīni şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1016). [dād-ıla, --ıla]*

dād: *Zevk, lezzet, tat.*

1. Ṭāliʿin gördi çün murād üzre / Bindi esb-i murāda **dād** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [dād,]*

dād al: *Hakkını almak II nasibi olanı almak.*

1. Yā İlāhī seversen ecdādum / Bu siyeh-rūdan **al** benüm **dādum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [dād al,]*
2.Ger bu ẓālimden **almayam dādı** / Saña ben eylerem bu bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [dād al, -ma, -y, -am]*

dād eyle: *Adaletle, iyilikle muamele etmek.*

1.Buldurup ḳardaşını **eyledi dād** / Ḳıldı miḥnetden anları āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1438). [dād eyle, -di]*

dad-engīz: *Adalet dağıtan, adaletli olan (Hz. Yusuf).*

1. Āḫir ola zemīn-i Mıṣra ʿazīz / Ola rāḥat-nümā vü **dad-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 467). [dad-engīz,]*

dāġ: *Yara II gönül yarası.*

1. Cigerüñdeki bunca dāġum var / Şanma ol **dāġdan** ferāġum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [dāġdan, -dan]*
2. Cigerüñdeki bunca **dāġum** var / Şanma ol dāġdan ferāġum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [dāġum, -um]*
3. Lāle gibi ṭutar elinde ayāġ / Başda bunca hevā vü sīnede **dāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [dāġ,]*
4. Zaġı ben sāye-i hümā şandum / **Dāġı** dil derdine devā şandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [dāġı, -ı]*
5.Dil-i bī-ʿışḳ sīne **dāġıdur** / ʿışḳ-ıla olsa dōst bāġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2315). [dāġıdur, -ı, -dur]*
6.Çün Zelīḫā geleydi bāġına / Merhem urmaġa ġuṣṣa **dāġına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [dāġına, -ı, -n, -a]*
7.Dil-i sevdā-zedemde **dāguñ-ıçun** / Dem-i dilden dem-i ferāġuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4448). [dāguñ-ıçun, -un, -ıçun]*
8.Sīneme ġurbet odı **dāġ-iken** / Menzilüm gūşe-i ferāġ-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4619). [dāġ-iken, -iken]*

dāġ: *Üzüntü, keder.*

1.Bildiler sīnesinde **dāġın** anuñ / Lāleden étdiler ṭuvaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [dāġın, -ın]*
Lālesinden ayırdı her bağı / Eşeri ḳalmadı meger **dāġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [dāġı,]*

dāġ: *Lale ve gelincik türü çiçeklerin göbek kısmında yer alan ve gönül yarası ile ilişkilendirilen siyahlık.*

1. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken iy yār / Devr elinden cigerde **dāġı** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [dāġı, -ı]*
2. Lālesinden ayırdı her bağı / Eṣeri ḳalmadı meger **dāġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [daġı, -ı]*

dāġ ét: *Yaralamak, yara açmak.*

1. Cānına **dāġ édüp** temennāñı / Ḥāṣıl étmiş göñülde sevdāñı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2825). [dāġ ét, -üp]*

dāġ ol: *Yara olmak II acı, keder içinde olmak, ızdırap çekmek.*

1. **Oldı** ḫāli ḫayāli cānına **dāġ** / ʿIşḳ ġavġāsı geldi gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [dāġ ol, -dı]*
2. Eyledükce naẓāre-i dīdār / Cānına **dāġ olurdı** her dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3449). [dāġ ol, -ur, -dı]*

dāġ ur: *(Gönlüne) yara açmak; yaralamak.*

1. Çün Zeliḫā **ur**aydı cānına **dāġ** / Yūsuf andan ḳaçup bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [dāġ ur, -a, -y, -dı]*

dāġ-ı dil: *Gönül yarası.*

1. Görse ḫālüñ bu lāle-i bī-dāġ / **Dāġ-ı dilden** yéle vérürdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [dāġ-ı dil, -den]*

dāġ-ı firāḳ: *Ayrılık yarası.*

1. Gül yüzi üzre lāle gibi duvaḳ / Elde peymāne dilde **dāġ-ı firāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [dāġ-ı firāḳ,]*

Daḥḥak: *İran'da yaşamış, omzunda iki yılan olan ve bu yılanları etkisiz hale getirebilmek için her gün iki çocuk beynini bu yılanlara yediren zalim ve gaddar hükümdar.*

1. ʿazm-i rezm eylese ger ol çālāk / Ḳanlar aġlardı ḳahr-ıla **Ḍaḥḥāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [ḍaḥḥāk,]*

daḥi: *Bir daha; artık, bundan sonra.*

1. Kim bilür yüzüñüz görem mi **daḥi** / Vaṣluñuz ʿıydına irem mi dāḥi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [daḥi,]*
2. Kim bilür yüzüñüz görem mi daḥi / Vaṣluñuz ʿıydına irem mi **dāḥi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [dāḥi,]*
3. Yūsufuñ gördüginçe dīdārın / **Daḥi** germ étdi ʿışḳı bāzārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [daḥi,]*
4. Gören anı **daḥi** görem mi dédi / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [daḥi,]*
5. Ġaybet étmeñ **daḥi** bu ma'ẕūrı / Siz de ḳahr eylemeñ bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [daḥi,]*
6. Buncılayın melik ṣıfatlu melek / Bendeñ oldı saña **daḥi** ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [daḥi,]*
7. Rām ol emrüme ser-keş olma **daḥi** / Cānumı yaḳma āteş olma daḥi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [daḥi,]*
8. Rām ol emrüme ser-keş olma daḥi / Cānumı yaḳma āteş olma **daḥi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [daḥi,]*
9. Yér yüzinde anuñ gibi gül-i pāk / Bitmemişdür **daḥi** bitürmeye ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [daḥi,]*
10. Görse şekker dehānuñı Ferhād / **Daḥi** Şīrīn laʿlin étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [daḥi,]*

dahi: *"da, de" bağlacı.*

1. Ben çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle sen beni **daḥi** bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [daḥi,]*
2. Biri Rāḥil ü biri Leyyā nām / Ékisi **daḥi** ḥüsn içinde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [daḥi,]*

3. Yūsufa düşden oldı bunca taʿab / ʿizzetine **daḫi** düş oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [daḫi,]*

4.Ben **daḫi** yaşda olıcaḳ o ḳadar / Anı géydürmiş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [daḫi,]*

5. Ben unutman seni gözüm nūrı / Sen **daḫi** dāyim añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [daḫi,]*

6. Ḫande sensüz bulunmaya bende / Sen **daḫi** bensüz eyleme ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815). [daḫi,]*

7.Çün senüñ mihrüñ aña ġālibdür /
Biz **daḫi** sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [daḫi,]*

8.Ol **daḫi** dédi yā Resūl'Allāh / Baña daʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [daḫi,]*

9.Tā déyem ben **daḫi** naṣiḥatümi / Ḫarc édem genc-i dürc-i ḥikmetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [daḫi,]*

10.Ḳaçaġanlıḳ **daḫi** degül yalan / Ki ḳaçardı cihāndan ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [daḫi,]*

11.Ne bilür derd-i zaḫmı bī-yāre /Bilse **daḫi** olaydı bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [daḫi,]*

12.Umduġuñ bu fikri ben **daḫi** éderem / Bilmezem bu naḫīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [daḫi,]*

13.ʿāḳıbet yolları **daḫi** yitdi / Başdan aşdı şu işleri bitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1864). [daḫi,]*

14.Geldi Mālik **daḫi** yüz urdı aña / Dédi ẓannum bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [daḫi,]*

15.Seni ol dögdi-y-ise sen **daḫi** dög / Saña ol sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [daḫi,]*

16. Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi dög / Saña ol sögdi-y-ise sen **daḫi** sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [daḫi,]*

17.Ben **daḫi** uşda ṭutmuşam yüzümi / Saña teslīm étmişem özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [daḫi,]*

18. Ol güli görse nergesüñ naẓarı / Sır **daḫi** olsa vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [daḫi,]*

19.Ol **daḫi** yapdı anda manẓar-gāh / Tā éde ehli anda māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [daḫi,]*

20. Yédisinden de geldi şimdi resūl / Cümlesinüñ **daḫi** murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [daḫi,]*

21. Pīş dest olalı melāḥate ol / Heykeli ṣaldı **daḫi** boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [daḫi,]*

22. Vérdi biñ esb-i tāzī zerrīn zīn / Kimi gül-gūn kimi **daḫi** şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [daḫi,]*

23. Ėki cānibden ol éki müştāk / Ékisi **daḫi** mübtelā-yı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [daḫi,]*

24.Dédi bu söz **daḫi** degül maʿḳūl / ʿāḳil olan bunı éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [daḫi,]*

25.Ḳıl anı **daḫi** sevdüginden dūr / Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1080). [daḫi,]*

26.Aña ṣabr eyle dédi çün Cibrīl / Ol **daḫi** étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [daḫi,]*

27.Ḳaṣd édersiz cefāya vāy size / Neler éde **daḫi** bu rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [daḫi,]*

28.Her ḳapuyı ki gördi açıldı / Kendü gül gibi **daḫi** açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [daḫi,]*

29. Étme anı **daḫi** beter rencūr / Ki ciger-gūşesinden eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5915). [daḫi,]*

30.Ṭutup eteğin anı iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden ol **daḫi** gétdi çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [daḫi,]*

31.Ḥaḳḳ **daḫi** tā ki eyleye seni yād / Āşnā ola saña olmaya yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807). [daḫi,]*

32.Her ne kim yāruñ iḫtiyāridür / ʿāşıḳuñ ol **daḫi** nigāridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 828). [daḫi,]*

33. ʿIşḳ-ıla varlığın véren yāre / Cān **daḫi** olsa baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [daḫi,]*

34.Ben **daḫi** anı görmiş-idüm o dem / Ol benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [daḫi,]*

35.Bir münādi **daḫi** nidā ḳıldı / Ol da medḥ oḳıdı senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [daḫi,]*

36.Dédi Yūsuf aña **daḫi** iy yār / Baña bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [daḫi,]*

37. Cān **daḫi** tende bir ramaḳ oldı / Şevḳden gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [daḫi,]*

38.Ḳaddi ḫayrü'l umūr ā'n ī vasaṭ / Ḫaddi üzre yazılmamış **daḫi** ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [daḫi,]*

39.Gerçi çekdüm yolında bunca emek / Ekdülige **daḫi** sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [daḫi,]*

40.Ékisi **daḫi** ṣāfī mermerden / Demleri ḥavż-ı āb-ı kevs̱erden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4093). [daḫi,]*

41.Bir ḳapuya **daḫi** tutar yüzini / İrgürince murāda kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4402). [daḫi,]*

42.Yūsufa lābesini germ étdi / Ol **daḫi** ferşe bakdı şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [daḫi,]*

43.Naẓarın Yūsuf andan ırdı revān / Oldı bir cānibe **daḫi** nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [daḫi,]*

44.Sende bu ḥīle ḥālini iy māh / Görmeyeyin **daḫi** maʿāz̤allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [daḫi,]*

45.Çün göründi gözine bu emṣāl / Kendü **daḫi** ḳılurdı anı miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [daḫi,]*

46.Tīz ṭaʿn urma cān-ı ma'ṣūma / Sen **daḫi** ẓālim olma maẓlūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [daḫi,]*

47. Sūzişinden aña suʿāl étdi / Ol **daḫi** yandı ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [daḫi,]*

48. Tāze ʿışḳ aña çün es̱er étdi / Ārzūsın **daḫi** beter étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [daḫi,]*

49. Ḳanda kim ola yār-ı ḥūr-sirişt / Dūzaḫ olursa **daḫi** ola behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [daḫi,]*

50. Hünerin gördi āferīn étdi / Ḳurbetine **daḫi** yakīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5261). [daḫi,]*

51. Ḥaḳḳ anuñ eyle étdi ḫüsnini ḫūb / Oldı evvelkiden **daḫi** maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [daḫi,]*

52. Sen **daḫi** eyle aña ʿaḳd-i nikāh / Meclis-i ṣohbetüñde ḳıl miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [daḫi,]*

53. Ki benüm **daḫi** olsa ḳardaşum / Tek mi ḳalurdı bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [daḫi,]*

54. Ol **daḫi** dedi iy biraderler / Ḫışm-ıla olmañuz pür-āz̤erler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [daḫi,]*

55. Dédiler uġrı-y-ısa Bünyāmīn / Ḳardaşı **daḫi** uġrı-y-ıdı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [daḫi,]*

56. Dédi şāh ol emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun **daḫi** ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [daḫi,]*

57. Ben **daḫi** mübtelā-yı hicrānam / Dürd-i derd-ile mest ü ḫayrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6019). [daḫi,]*

58. Ol **daḫi** şükr-içün namāz étdi / Maġfiret istedi niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [daḫi,]*

59. Dédiler derdini véren Allāh / Vére dermānın **daḫi** iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [daḫi,]*

60. Yaʿni görmen çü ṣūret-i yāri / Taḫtını **daḫi** yıḳayın bāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [daḫi,]*

61. Gétdi gül-zārına o bülbül-i rāz / Édeyin aña ben **daḫi** pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [daḫi,]*

62. Ḳalur-ımış dilinde ḥubb-i vaṭan / Olsa cennet **daḫi** aña mesken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3679). [daḫi,]*

63. Ol **daḫi** gétdi ḳaldum āvāre / Beni luṭf ét esirge bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [daḫi,]*

64. Şimdi bizden **daḫi** eger ola dūr / Ḳorḳaruz canı tenden ola nüfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [daḫi,]*

dahi: *Daha, başka.*

1. Bunlar öldükde dédi peyġamber / Olsa vérür-idüm **daḫi** duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). [daḫi,]*

2.**Daḫi** yol bulmadum olup nā-çār / Ḥāṣılı başdum eylemen inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [daḫi,]*

3. Çün saña senden oldı bu takṣīr / Ṣabra sa‘y ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [daḫi,]*

4. Luṭf-ıla dédi Yūsuf iy server / Dé **daḫi** var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [daḫi,]*

daḫi: *Ancak, fakat, lakin.*

1.Tiz étdükce nāle āhengin / **Daḫi** saḫt étdi dilleri sengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [daḫi,]*

dahi: *"Dahi, bile" anlamında bağlaç.*

1.ʿarṣa **daḫi** irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā vü dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [daḫi,]*

2.**Daḫi** pāyāna irmedin bu duʿā’ / Oldı peydā ṣudan bir ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [daḫi,]*

3.Eger olsa melek **daḫi** ġammaz / Édemez evc-i raḥmete pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1430). [daḫi,]*

4.Çeşm-i bed açmadum **daḫi** yüzine / Güş ṭutma anuñ yalan sözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [daḫi,]*

5.Ṣanma maḳṣūda irgürür her emek / Ekdilüge **daḫi** sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [daḫi,]*

6 Ér iseñ ʿavrata inanma aḫī / ʿavrat al étdi enbiyāya **daḫi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [daḫi,]*

7. Yitürelden berü beni pederüm / Ġalib éşitmedi **daḫi** ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [daḫi,]*

8.Çarḫuñ o ki ʿömri ḫāṣılıdur / Anuñ içün etdi devr-i mümted (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 188*). [daḫi,]*

dahi: *“Ayrıca, üstelik” anlamlarında bağlaç.*

1. Gerçi olmışdı mihr sīnede germ / **Daḫi** ḳalmışdı illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [daḫi,]*

2.Nāz-perverde verdüñem çü senüñ / Şekkerümde ḳoḳar **daḫi** lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [daḫi,]*

3.Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḫi milk-i ʾademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[daḫi,]*

4.**Daḫi** görmiş degül ḫayālin anuñ / Güş étmiş degül miṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [daḫi,]*

5.Olmış olalı ol nigāra ḳarīn / **Daḫi** gül-ñar-ı Mıṣr-iken nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [daḫi,]*

6. Gördi yédi aruḳ sıġır **daḫi** şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [daḫi,]*

7. Bu sözi baña démeñüz zinhār / **Daḫi** étmeñ benüm yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [daḫi,]*

dahi: *Daha çok; daha ziyade.*

1.Diledi kim **daḫi** édeydi kelām / Aḳribāsına göndüreydi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1776). [daḫi,]*

2. Yarası üzre yara urdı çü yār / Oldı bīmār-iken **daḫi** bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [daḫi,]*

3. Cāna irdükçe ġuṣṣadan rūzī / **Daḫi** artardı nāle-i rūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [daḫi,]*

dahi: *"Daha, henüz" anlamında zarf.*

1.**Daḫi** bitürmedi bu gülşen-i nāz / Ḳāmetüñ gibi serv-i ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [daḫi,]*

2.Naḳd-i cān olmadın **daḫi** güm aña / Demidür édeseñ teraḥḥüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [daḫi,]*

3. **Daḫi** ʿālemde zindedür Yūsuf / Démen ammā ki ḳandadur Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [daḫi,]*

4. Ṭolmadın **daḫi** Ḥüsni ayı temām / Ṭolmış-ıdı cihāna ol ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811). [daḫi,]*

5.**Daḫi** ʿālemde bilmedin çep ü rāst / Oldı cānında cümle ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [daḫi,]*

6. Yaḳmadın **daḫi** ʿömr bünyādın / Daʿvet étdi ḳatına evlādın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6152). [daḫi,]*

7. Dédi anlara ʿöẕr édüp bu ġulām / **Daḫi** olmadı bedr gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [daḫi,]*

8.**Daḫi** ol ṭıfl üç aylıġ-iken İlāh / Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa étdi anı güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [daḫi,]*

9. **Daḫi** mühri gédermemiş ḫāzin / Ḳuflını açmamış daḫi ḫāyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5567). [daḫi,]*

10. Daḫi mühri gédermemiş ḫāzin / Ḳuflını açmamış **daḫi** ḫāyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5567). [daḫi,]*

11. Ṭoġrı dérem be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / Gelmedi **daḫi** benden uġrı veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [daḫi,]*

dahi: *Defa, kez.*

1. Dédi şāh ol emīne bir **daḫi** ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [daḫi,]*

dahl ét: *Karışmak, içine girmek.*

1.Sende ḫurmā vü bende şīr iy naḫl / Ṣīre şīrīndür **étse** ḫurmā **daḫl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [daḫl ét, -se]*

dā'imā: *Daima, her zaman.*

1. **Dā'imā** güft ü gūy(ı) oldı ʿAzīz / Gétdi kendü yerine ṭoldı ʿAzīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). *[dā'imā,]*

dāl kıl: *Kişinin belini bükmek, çaresizlik içinde bırakmak.*

1. Dédi duḫter kec olsa ger bu ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin **ḳılur** mıdı **dāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [dāl ḳıl, -ur]*

dāl ol: *Dal harfi gibi olmak; iki büklüm olmak, beli bükülmek.*

1. Derd altında ḳaddi **dāl oldı** / Derdine cümle ḫāli **dāl oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2525). [dāl ol, -dı]*

dāl ol: *Delalet etmek, delil olmak, işaret etmek.*

1.Derdine cümle ḫāli **ḍāl oldı** / Güneşi setr édem dedi gil-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3544). [dāl ol, -dı]*

dalāl: *Doğru yoldan ayrılma, yoldan çıkma; sapkınlık II İnanç ve akidede batıla sapma.*

1.Menzili dūzaḫ ü kemāli **dalāl** / Menberi şer naṣīḥati idlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [dalāl,]*

2. Ḥüsn-i Yūsufda ṣāniʿ-i müteʿāl / Baʿża vérdi hidāye baʿża **ḍalāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1967). [ḍalāl,]*

3. Vérdüm anlara cümle mālların / Şarṭum olur velī **ḍalāllerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5713). [ḍalāllerin, -ler, -in]*

4. Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı **ḍalāl** / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [ḍalāl,]*

5. Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol **ḍalālüñ** ʿaẕābı oldı bu ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [ḍalālüñ, -üñ]*

dalālet: *Doğru yoldan ayrılma, yoldan çıkma; sapkınlık II İnanç ve akidede batıla sapma.*

1. Terk éderse eger **ḍalāletini** / Ṭutar-ısa anuñ şerīʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5719). [ḍalāletini, -i, -n, -i]*

dalāl-i kadīm: *Eski sapkınlık.*

1. İrmedi çün dimāġına bu şemīm / Dédi ol ġulġule **ḍalāl-i kadīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [ḍalāl-i kadīm,]*

dālāl-i mübīn ol: *Apaçık sapıklık (içinde) olmak, dalalete düşmek.*

1. Çün ḳodı bizi anı sevdi hemīn / **Ol**dı anuñ-işi **dālāl-i mübīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [dālāl-i mübīn ol, -dı]*

dām: *Dam, çatı.*

1. Ṣayd-ı ʿālemçün ol bahā şāhı / Māhdan **dām** düzdi tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [dām,]*

dām: *Tuzak,ağ; birisini aldatmak için kurulmuş hile. (Beyitte insanı aldatan maddi ālem, dünya bağlamında kullanılmıştır.).*

1.**Dām**dan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [dāmdan, -dan]*
2.**Dām**-iken cān hümāsına nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105*). [dām-iken, -iken]*
3.Kebg-i ferbih ki **dāma** géç düşer / Yégdür ol serçeden ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [dāma, -a]*
4. Būy-ı gülden urur demi bülbül / **Dāmdur** aña nükhet-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3168). [dāmdur, -dur]*

dām düz: *Tuzak kurmak; kuş ve hayvan yakalamak için düzen kurmak. (Āşığın sevgiliyi elde etmek için tuzak kurması bağlamında.).*

1.Hümāya saʿy-ıla dil ʻankebūtı **dām düzer** / Bu dāma düşe mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [dām düz, -er]*

dām ét: *Tuzak etmek, tuzak ḥāline getirmek II tuzak kurmak.*

1. Beñzer olʿankebūta kim dürişür / **Dām éder** yaʿni ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [dām ét, -er]*

dāma düş: *Tuzağa düşmek, kötü bir duruma uğramak.*

1.Āh kim **dāma düşdüñ** iy Yūsuf / Cevr-i eyyāma düşdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [dāma düş, -dü, -ñ]*
2.Hümāya saʿy-ıla dil ʻankebūtı dām düzer / Bu **dāma düşe** mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [dāma düş, -e]*

dāma düşür: *Tuzağa düşürmek; yakalamak, ele geçirmek.*

1.**Dāma düşürdüm** anı dāmenden / Ḳaçdı dāmānı çāk olup benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [dāma düşür, -dü, -m]*

dāmān: *Elbise, etek II elbisenin uçları, kenarları*

1. Gül gibi çāk édüp girībānın / Ġarḳ-ı ḫūn étdi pāk **dāmānın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2680). [dāmānın, -ın]*
2.Gül-idi Yūsufa meger **dāmān** / Ki aña her dem eksük olmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [dāmān,]*
3. Fuḳarā bir ṭarafda hem-nigerān / Ki ḳaçan ṭola sīm ü zer **dāmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [dāmān,]*
4.Vérdi anlara pāk **dāmānı** / Yétdiler ḳul gibi o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [dāmānı, -ı]*
5. Pāk **dāmānına** sürüp yüzüni / Vech-i Yūsufdan ırmadı gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3699). [dāmānına, -ı, -n, -a]*
6.Dāma düşürdüm anı dāmenden / Ḳaçdı **dāmānı** çāk olup benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [dāmānı, -ı]*
7.Yūsufuñ dāmenine eyle naẓar / Tā ki **dāmānı** çāki vére ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [dāmānı, -ı]*
8. Misk būyını ḳoḳmayan miskīn / Étdi **dāmān** için çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [dāmān,]*

dāmān-ı pāk: *Temiz, saf yaradılışlı sevgili; sevgilinin zatı, kendisi.*

1. N’ola yérden götürseñ ol ḫāki / İrse **dāmān-ı pāküñe** tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [dāmān-ı pāk, -üñ, -e]*

dāmānın ṭut: *Eteğine yapışmak (Yardım isteme, imdat dileme bağlamında.)*

1.Ḳaçsa birine **ṭut**sa **dāmānın** / Cevr eliyle ṭutup girībānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 857). [dāmānın ṭut, -ın-sa]*

dāmen: *Elbise, etek II elbisenin uçları, kenarları*

1. Pāk **dāmenleri** ferişte gibi / Tenleri nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [dāmenleri, -leri]*
2. Serv olalı cemāl bāġına / **Dāmen** irdi meger ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [dāmen,]*
3. Ḳaṭrece **dāmenine** nem gelmez / Zerrece sīnesine ġam gelmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [dāmenine, -i, -n, -e]*
4. Gül gibi ol nigār-ı Kenʿānī / Eksük olmazdı **dāmeni** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [dāmeni, -i]*
5. Ṭutmuş iken belā yaḳasını / **Dāmeni** ṣabra ṣardı pāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2467). [dāmeni, -i]*
6. Çün **dāmen**üñi ḳomadı elden / Nūr olsa ʿaceb mi dest-i Mūsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 205*). [dāmenüñi, -üñ, -i]*
7. Aks-i Yūsuf mı düşdi gerdūna / Oldı alūde **dāmen**i ḫūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 762). [dāmeni, -i]*
8. K’iy şeref gülistānına gül-i pāk / Nām u nengi dürüst **dāmeni** çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [dāmeni, -i]*
9. Dāma düşürdüm anı **dāmenden** / Ḳaçdı dāmānı çāk olup benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [dāmenden, -den]*
10. Köñlegüm **dāmenini** çāk étdi / Kendü adımı şimdi pāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4623). [dāmenini, -i, -n, -i]*
11. Yūsufuñ **dāmenine** eyle naẓar / Tā ki dāmānı çāki vére ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [dāmenine, -i, -n, -e]*
12. Ki Zelīḫā yoluñda ḫāk oldı / **Dāmenüñ** gibi baġrı çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [dāmenüñ, -üñ]*
13. Ṭutdı Yūsuf çü **dāmenin** çālāk / Göñlegin ard etekden eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [dāmenin, -in]*

dāmen: *Etek II çevre.*

1. Farḳdan çünki çıḳdı pīrāhen / Ġarb u şarḳ oldı ceyb-ile **dāmen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [dāmen,]*

dāmen: *Etek II kişinin kendi, zatı.*

1.ʿayn-ı ‘işveñdem aḳup āb-ı günāh / **Dāmenümi** ter étmesün iy māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [dāmenümi, -üm, -i]*

dāmen öp: *Etek öpmek (Tazim, hürmet makamında birinin önünde eğilmek, eteğini öpmek.)*

1. Dér-idi **dāmenin öpüp** ey vāy / Ḳanı yüz sürdügüñ mübārek pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [dāmen öp, -üp]*

dāmen-efşān: *Eteğini savuran, saçan (Beyitte denizin dalgaları bağlamında kullanılmıştır.).*

1.**Dāmen-efşān** ki etdi deryāyı / Āgeh eyledi merd-i dānāyı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 34). *[dāmen-efşān,]*

dāmen-gīr ol: *Etek tutmak, peşini bırakmamak II daima beraberinde bulunmak.*

1. Pāk destüm **olurdı dāmen-gīr** / Ben olurdum ayaġına zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2732). [dāmen-gīr ol, -ur, -dı]*
2. Bir rivāyet budur ki çün Ḳıṭfīr / Vaşlına anuñ **olsa dāmen-gīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [dāmen-gīr ol, -sa]*

dāmen-i çerāġ: *Mumun, kandilin etrafı, çevresi; sohbet meclisi. (Hz. Yusuf’un Allah’ı tebliğ ettiği meclis bağlamında.)*

1.Ser-i minnet ḳoyup ayaġına hep / Cemʿ olup **dāmen-i çerāġına hep** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 123, Beyit 4170). [dāmen-i çerāġ, -ı, -n, -a]

dāmen-i deşt: *Çölün eteği, çöl.*

1.**Dāmen-i deşte** başdılar çü ḳadem / Cevr elini uzatdılar muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 840). [dāmen-i deşt, -e]*

dāmen-i gül: *Gülün eteği. II sevgili.*

1.Ḳan yudarken bu ḫaste-dil-i bülbül / Ḥayfdur ḫāra düşe **dāmen-i gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3335). [dāmen-i gül,]*

dāmen-i luṭf: *Lütuf, cömertlik eteği.*

1. Bir dem iy baḥr-i luṭf ḫāmūş ol / **Dāmen-i luṭf**-ıla ḫaṭā-pūş ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [dāmen-i luṭf, -ıla]*

dāmeni pāk: *Masum, günahsız; iffetli, namuslu (kimse).*

1.Çākin önde bulur-ısañ anuñ / **Pākdür dāmeni** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4662). [dāmeni pāk, -dür]*
2. **Pāk-iken dāmeni** ḫıyānetden / Oldı mecrūḥ tiġ-i töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5212). [dāmeni pāk, -iken]*
3. **Pāk**-iken **dāmenüm** ḫıyānetden / Çāk olunduġı pes neʿilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5202). [dāmenü pāk, -iken]*

dāmen-i pāk: *Masum, günahsız; iffetli, namuslu (kimse)*

1.Çāk olundı déyü o **dāmen-i pāk** / Āh édüp eyledi yaḳasını çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4565). [dāmen-i pāk,]*

dāmenine yüz sür: *Eteğine yüz sürmek. II Sevgi ve hürmet göstermek için eğilmek.*

1. **Yüz sürüp dāmenine** pīşine / Vaṣla eylerdi sīne-rīşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4978). [dāmenine yüz sür, -üp]*

dāmen-keş ol: *Elini eteğini çekmek, bir işe karışmamak.*

1.Her ki dünyādan **ola dāmen-keş** / Pāk olur ḳalbi āb-ı deryā-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). *[dāmen-keş ol, -a]*

dām-ı ʿaḳl: *Akıl tuzağı.*

1.**Dām-ı ʿaḳl**-ıdı farḳınuñ mūyı / Farḳ olmazdı müşkden būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2337). [dām-i ʿaḳl, -ıdı]*

dām-ı fitne: *Fitne tuzağı.*

1.Baḳmadı rū-yı fitne rūyına / Düşmedi **dām-ı fitne** cūyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3885). [dām-ı fitne,]*

dām-ı habs: *Hapis damı; zindan, hapishane.*

1. Ṣora benden ne gördiler o zenān / Ṣaldılar **dām-ı ḥabse** bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [dām-ı ḥabs, -e]*

dām-ı kesret: *Çokluk, kalabalık tuzağı (Kesret: Masiva olarak tanımlanan Allah'ın dışındaki her şey.)*

1. Ṣūreti gerçi **dām-i kesretde** / İlla maʿnāsı ʿayn-i vaḥdetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3189). [dām-i kesret, -de]*

Dān: *Yakub peygamberin oğullarından birinin adı.*

1. Bitdi ol ravżadan da éki nihāl / Birisi **Dān** ü birisi Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [dān,]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili kimse.*

1. Oldı her yérde çün bu resme nidā / Dānesin ṣaçdı yére her **dānā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [dānā,]*
2.Görse ol ḫaṭṭ ü cedveli **dānā** / Oḳur-ıdı kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [dānā,]*
3.Ne-y-içün ser koya aña **dānā** / Ki vücūdında bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [dānā,]*
4. Nice şīrīn démiş bunı **dānā** / Ki olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḫalvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000). [dānā,]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili kimse. (Baziga).*

1. Güş édicek bu sırrı ol **dānā** / Ḳalbini rūşen étdi ʿışḳ-ı Ḥudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3563). [dānā,]*

dānā-yı cümle rāz: *Bütün sırları, gizli olan şeyleri bilen (Allah)*

1.Ṣanemi koñ o bī-niyāza ṭapuñ / Ḥayy u **dānā-yı cümle rāza** ṭapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [dānā-yı cümle rāz, -a]*

dane: *Tane, habbe*

1. Ṣaçdı **dāne** pirinc yérine dür / Ol ḳadar k'oldı ḥırş kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [dāne,]*
2. **Dāne** laʿl-ile ḥoḳḳasını enār / Pür édüp ṭutmış ol miyānda kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [dāne,]*

dāne: *Tane, yem.*

1. Étdi éki ḥilāl ol ayı nizār / Étdi bir **dāne** ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [dāne,]*
2. **Dāneler oñdı** ḫāli-y-ile anuñ / Bitdi güller cemāli-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [dāneler, -ler]*

dane: *Tane, yem II Avda tuzak için kullanılan yem.*

1. Kimi bir **dāne-y-ile** cān avlar / Bir ḳıl-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [dāne-y-ile, -y, -ile]*

2.1. Dām-iken cān hümāsına nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105*). [danesi, -si]*

dane: *Tane, habbe; tahıl taneleri.*

1. Ḫūşenüñ çün yetile **dāneleri** / Pür édüñ anuñ-ıla ḫāneleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [dāneleri, -ler, -i]*
2. Oldı her yérde çün bu resme nidā / **Dānesin** ṣaçdı yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [dānesin, -si, -n]*

dāne-i ʿanber: *Amber tanesi; amber kokulu tane (elbise düğmesi bağlamında).*

1. Dügmesin bend édüp o sīmīn-ber / Dizdi kāfūra **dāne-i ʿanber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [dāne-i ʿanber,]*

dāniş: *Bilgi, ilim, irfan.*

1.Dīn ü **dānişden** olsa ger āgāh / Bendesin sevmez-idi ol güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [dānişden, -den]*
2. Yūsufuñ gördi şeh çü **dānişini** / Aña ışmarladı ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [dānişini, -i, -n, -i]*

dāniş ehli: *Bilgi sahipleri, âlim kimseler.*

1. Her kim ol **dāniş ehli** insāndur / Bilür iḥsān cezāsı iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [dāniş ehli,]*

dār: *Yer, mekan, konak.*

1.Ḳondurup Mālik anı **dārına** / Burḳaʿ aşdı ḳamer ʿiẕārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [dārına, -ı, -n, -a]*
2. Ḳubbesi çarḫ ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / Ṣuffesi pür-ṣafā vü **dārı** feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [dārı, -ı]*
3.Çün bu resme münaḳḳaş oldı o **dār** / Der ü dīvāra ṭoldı būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [dār,]*
4. Ki hevā-yı vaḥīmi ol **dāruñ** / Güllerin şoldurur mı dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [dāruñ, -uñ]*
5. Nāgeh irüp debūrı idbāruñ / Der u dīvārı ḳalmaz ol **dāruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [dāruñ, -uñ]*
6. Gündüzin yazıda şubānı bizüz / Gèce **dār**ında pāsbānı bizüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [dārında, -ı, -(n)da]*
7. Gördiler çün sibāʿ leşkerini / Ḳaçdılar **dāra** baġlayup derini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [dāra, -a]*
8.Bilmen ammā bugün nice ola kār / Ḳanḳı dil **dārına** vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [dārına, -ı, -n, -a]*
9.Açsa bir **dara** ḳarşu dīdārın / Şuʿle-dār eyler-idi dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104). [dara, -a]*

dār: *Kapı, eşik II yer, mekan, konak.*

1.Gelüp ol **dāra** yüz sürerler-idi / Kaʿbe gibi ṭavāf éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [dāra, -a]*

dār: *Ev, hane; Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi ev, köşk.*

1.Der ü dīvārı gördi ol **dāruñ** / Yéri olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [dāruñ, -uñ]*

dār: *Yer, mekan; sevgilinin kaldığı yer.*

1. Ki gözüm görmez oldı dīdārın / Göreyin bāri **dār** ü dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083). [dār,]*
2. Der-i devlet açıldı ol **dāra** / K'oldı dīvārı mesned ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [dāra, -a]*
3. Tā girüp revzeninden ol **dāruñ** / Düşem öñine şevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [dāruñ, -uñ]*

dār: *Ev, hane; hane ḥālkı.*

1. Sāl-i sālisde ġalleyi her **dār** / Aldı verdi ṭavarını ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [dār,]*

dār: *Yurt, mesken; cennet.*

1. Ser-keş olup diye o tā'at-bin / Beni cehdümle ḳoy o **dāra** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [dāra, -a]*

dārā: *Hükümdar, padişah.*

1. Ki hevā-dārı oldı **Dārālar** / ʿāleme ṣaldı ṣavḳı ġavġālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). [dārālar, -lar]*

dārāt: *Debdebe, tantana, heybet, azamet. II gösteri, şan, büyük gösteriş.*

1. Bunca **dārāt** ü ʿizzet-ile ʿAzīz / Āstānında ḳul ḳatında kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [dārāt,]*
2.Anca **dārāt-ile** bu māh-ı ʿAzīz / Kendüyi étdi ḥidmetüñe kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3968). [dārāt-ile, -ile]*

darb: *Darbe, vurma, vuruş.*

1. Teşne vü aç olmadan ādem / Deşne **darb**ıy'la ölse yeg bu dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661). [darbıy'la, -ı, -y, -la]*
2.**Darb**umuzdan pelengi leng éderüz / Ḥarbumuzdan nehengi deng èderüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 715). [darbumuzdan, -umuz, -dan]*
3.Serv raʿnā olup çü ser-keş olur / Tīşe **ḍarbın** yér āḫir āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [ḍarbın, -ı, -n]*
4.**Ḍarb-ıla** sünbül-i siyeh-peyker / Semeni étdi lāle-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1846). [ḍarb-ıla, -ıla]*

darb: *(Kendi kendine) vurma, zarar verme.*

1. Gül-i ruḫsārı ġark-ı ḫūn étdi / Sīmi **ḍarbıla** laʿl-gūn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4954). [ḍarbıla, -ıla]*

darb-ı dendān ur: *Diş darbesi vurmak, ısırmak, parçalamak.*

1.**Ḍarb-i dendān urup** o tāze tene / Şefḳat étmiş meger bu pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [ḍarb-i dendān ur, -up]*

darb-ı elīm: *Çok ıstırap, acı veren darbe; dayak.*

1.Aña zindān gerek ya **ḍarb-ı elīm** / Ki ola ġayra ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [ḍarb-ı elīm,]*

darb-ı işkence: *İşkence darbeleri, eziyet darbeleri.*

1.Ḳanı mestūr ṭutduġuñ ġonça / Ḳana ġarḳ étdi **ḍarb-ı işkence** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 869). [ḍarb-ı işkence,]*

darb-ı nāḫun: *Tırnak darbesi, tırnak yarası.*

1. **Ḍarb-ı nāḫundan** ol ruḫ-i gül-gūn / Çeşmi gibi olurdı çeşme-i ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5332). [ḍarb-ı nāḫun, -dan]*

darb-ı pençe vü dendān: *Pençe ve diş darbesi, izi.*

1 Gördi gerçi bulaşmış üstine ḳan / İlla yoḳ **ḍarb-i pençe vü dendān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [ḍarb-i pençe vü dendān,]*

darb-ı teber: *Balta, keser darbesi (Sert maddeleri işlemek için baltayla, keserle şekillendirmek bağlamında.)*

1.Görmemiş zaḫm-ı tīşe **darb-ı teber** / Ne şecerdür ne āhen ne ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604). [darb-ı teber,]*

dār-ı cennet: *Cennet yurdu.*

1. Ḳanı ol çeşm-i mest-i mestāne / **Dār-ı cennetdür** aña meyḫane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6251). [dār-ı cennet, -dür]*

dār-ı dil-dār: *Sevgilinin mekanı, yeri.*

1. Dilde rāhat mı bula ʿāşıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı görse bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [dār-ı dil-dār, -ı]*

dār-ı dünyā: *Dünya yurdu, yeryüzü.*

1.**Dār-ı dünyā**da olmasa āfāt / Cāna ʿillet yeter benuʿl-ʿallāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [dār-ı dünyā, -da]*

dār-ı ġam: *Keder, üzüntü yeri (Bir kimsenin gam, keder içinde bulunması bağlamında.).*

1. Ḫātırın Yūsuf-ıla eyledi şād / **Dār-ı ġam**dan olınca tā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 529). [dār-ı ġam, -dan]*

dār-ı heft: *Yedinci kapı (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedinci evin, köşkün kapısı.)*

1.**Dār-ı heftüm** çü dāyir-i heftüm / Oldı bī-naḳş u reng çün ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [dār-ı heftüm,]*

dār-ı ḫurrem: *Mutluluk, saadet yeri.*

1. Varsa zindāna **dār-ı ḫurrem** éder / Ehlini pür-ṣafā vü bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [dār-ı ḫurrem,]*

dār-ı islām: *İslam ülkesi, İslam'ın egemen olduğu yer.*

1. Sen de isterseñ iy muḥibb-i vedūd / **Dār-ı İslām** ola bu Mıṣr-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [dār-ı islām,]*

dar-ı melāl: *Hüzün, keder yurdu.*

1. Ki ne ola bu géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem n'étdi aña **dār-ı melāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [dar-ı melāl,]*

dār-ı miḥnet: *Sıkıntı, mihnet yeri; dünya, fani âlem.*

1. Naẓarın kesdi **dār-ı miḫnetden** / Ṭoldı şevḳ-i sarāy-ı ḳurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6177). [dār-ı miḫnet, -den]*
2.Géder-idüm bu **dār-ı miḫnet**den /Derd ü ġamdan belā-yı ġurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 327). [dār-ı miḫnet, -den]*

dār-ı na'īm: *Cennet yurdu.*

1.Ḳaʿr-ı çāhı bāna Ḫudā-yı ʿAlīm / Eyledi luṭfı-y-ıla **dār-ı na'īm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1006). [dār-ı na'īm,]*

dār-ı sürūr: *Mutluluk evi.*

1.Der muḳaffal güşāde **dār-ı sürūr** / Der u dīvārı nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [dār-ı sürūr,]*

dār-ı 'uḳbā: *Ahiret yurdu II Öbür dünya.*

1. Milk-i dünyāda bulasın berekāt / **Dār-ı 'uḳbāda** bulasın derecāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1563). [dār-ı 'uḳbā, -da]*

darīr: *Kör.*

1. Vérdi derdüñ yigitligüm bāda / Étdi pīr ü **ḍarīr** ü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [ḍarīr,]*

darīr ol: *Kör olmak.*

1. Şāyed ola ki aġlamaḳdan o pīr / Żarar édüp gözine **ola ḍarīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [ḍarīr ol, -a]*
2. Āḫir İsḥāk çünki pīr oldı / Ḳuvveti eksilüp **darīr ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 375). [darīr ol, -dı]*
3. Étdi ʿışḳı ġınası pīr ü faḳīr / **Oldı** ʿışḳı ġınası-yıla **ḍarīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [ḍarīr ol, -dı]*

dāsitān ét: *Anlatmak, beyan etmek.*

1. Ḫūbdur ḫᵛābuñı ʻiyan étme / Ehl-i destāna **dāsitān èt**me *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 623). [dāsitān ét, -me]*

dāstān: *Destan, kısa (Hz. Yusuf'la ilgili kısa bağlamında).*

1.**Dāstān** būstān destānı / Bu rivāyetden étdi elḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [dāstān,]*

dāstān: *Dedi kodu, ileri geri konuşma.*

1.Gül-i Mıṣruñ çün oldı rāzı ʿiyān / Oldı él **dāstānına** destān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [dāstānına, -ı, -n, -a]*

dāstān ét: *Destan etmek, herkese duyurmak.*

1. Şimdi çün Yūsufı ʿiyān édesiz / Kiżbüñüz ḫalḳa **dāstān édesiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [dāstān ét, -e, -siz]*
2. Kerem ét sırrımuz ʿiyān étme / Gizlü destānı **dāstān étme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5911). [dāstān ét, -me]*

dāstān-ḥᵛān-ı aṣfiyā-yı zemān: *Zamanın seçilmiş kişilerinin destanını anlatan.*

1. Dédi gevher-fürūş-i baḥr-i beyān / **Dāstān-ḫᵛān-ı aṣfiyā-yı zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 446). [dāstān-ḫᵛān-ı aṣfiyā-yı zemān,]*

dāstānın oḳu: *Başından geçenleri anlatmak II hikaye etmek.*

1. Ġonc-ıla açdı ġonçasın ol gül / **Dāstānın oḳudı** çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [dāstānın oḳu, -dı]*

daʿva: *İddia, meşele.*

1.Ādemüñ **daʿvası** çün ola yalan / Çoḳ yemīn eylemektedür aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [daʿvası, -sı]*
2.Kiżbdür **daʿvası** Zelīḫanuñ / Bildi vāḳiʿ nedür ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [daʿvası, -sı]*
3.Bir ṭanuḳ vér benüm bu **daʿvama** sen / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [daʿvama, -m, -a]*
4.Ṣubḥ-veş gülmek aña lāyıḳdur / Ki ḳamu **daʿvasında** ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [daʿvasında, -sı, -n, -da]*
5.Yūsuf ol **daʿvasında** kāżibdür / Ki Zelīḫāya kendü ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [daʿvasında, -sı, -n, -da]*

daʿvet: *Davet etmek, çağırmak.*

1. **Daʿvet-ile** müsaḫḫar édem anı / Āstānuñda çāker édem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2566). [daʿvet-ile, -ile]*
2. Éndürem gökden anı nūr-ṣıfat / Eyleyüp żikr ü **daʿvet** ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [daʿvet,]*
3. Şām ḫalḳına ṣubḥ ü şām İsḥāḳ / **Daʿveti** ḫᵛānın eyledi infāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 366). [daʿveti, -i]*
4.Dāye **daʿvetde** gerçi kedd étdi / Uymadı Yūsuf anı redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [daʿvetde, -de]*

daʿvet: *Dua, yakarış.*

1.Müstecāb oldı **daʿveti** anuñ / Ẓāhir oldı kerāmeti anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1029). [daʿveti, -i]*
2.Baʿżısı eyleyüp o **daʿvet**ini / Diledi oġlına nübüvvetini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). *[daʿvetini, -i, -n, -i]*

daʿvet ét: *Çağırmak, buyur etmek.*

1. Bu ḫaberler irişdi çün şāha / Zenleri **daʿvet étdi** dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [daʿvet ét, -di]*
2. Ṭapuñı ol diyāra **daʿvet éder** / Bizi anda ġarīḳ-i niʿmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [daʿvet ét, -er]*
3. Hażret-i pīri ḫālesiy'le Emīr / **Daʿvet édüp** serīre eyledi yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6139). [daʿvet ét, -üp]*
4. Yaḳmadın daḫi ʿömr bünyādın / **Daʿvet étdi** ḳatına evlādın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6152). [daʿvet ét, -di]*
5. Yūsufı ḳasd étdi **daʿvet éde** / Anuñ-ıla nihānī işret éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4318). [daʿvet ét, -e]*
6. **Daʿvet étdi** ʿAzīz-i Mışr anı / Tā ki eyvāndan éde seyr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [daʿvet ét, -di]*
7. **Daʿvet étdi** anı ḥuźūrına / Sebeb olmaġa dil sürūrına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3809). [daʿvet ét, -di]*
8. **Daʿvet étdi** anı serīr üzre / Ḳomadı kim otura yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [daʿvet ét, -di]*

daʿvet eyle: *Çağırmak, buyur etmek.*

1. **Daʿvet eyledi** taḫtı üstine / Tā ki baḫt ola baḫtı üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [daʿvet eyle, -di]*
2. Tā ki ṣıddīḳi **daʿvet eyledi** şāh / Cūʿı ḥālin ḥikāyet eyledi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [daʿvet eyle, -di]*
3. **Daʿvet eyleñ** dédi Zelīḫāyı / Tā vidāʿ eyleyeydi ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [daʿvet eyle, -n]*
4. Bu hevāda uçarken ol ṭāvūs / Luṭf-ıla **da'vet eyledi** Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [da'vet eyle, -di]*
5. Mīr-i zindānı **daʿvet eylediler** / Aña pinhān işāret eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5041). [daʿvet eyle, -di, -ler]*
6. Aña gey şefḳat eyledi Yūsufʿ / Ḫʷānına **daʿvet eyledi** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [daʿvet eyle, -di]*

daʿvet-i dīn eyle: *Dine davet etmek II insanları hak yola çağırmak.*

1.Nūh-içün kim hezār sāle yakīn / **Eyledi** mihnet-ile **daʿvet-i dīn** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139*). [daʿvet-i dīn eyle, -di]*

daʿvet-i müstecab: *Kabul olmuş dua. (Hz. Ādem ve Hz. Havva'nın yasaklı meyveyi yedikten sonra hatalarını anlayıp Allah'tan af dilemesi ve dualarının kabul olması. İlk Peygamber Hz. Adem ve Hz. Havva annemiz okuduğu tevbe duası. "Rabbimiz! Biz kendimize zulüm ettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyān edenlerden oluruz." A'raf/23).*

2.Safvetiy'çün Safiyy-i Rahmānun / Daʿvet-i müstecabıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 137*). [daʿvet-i müstecab,]*

daʿvī: *Tartışma, dava, iddia.*

1.Eylemezseñ bu **daʿvīyi** taṣdīḳ / Seni bunlar helāk éder taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1661). [daʿvīyi, -y, -i]*
2. Devleti pāydār olısar ānuñ / **Daʿvīsi** āşkār olısar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1478). [daʿvīsi, -s, -i]*

daʿvī eyle: *Dava etmek, iddia etmek.*

1.Gerçi kim irdi aña bu maʿnī / İlla ḥüsniy'le **eyledi daʿvī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [daʿvī eyle, -di]*

daʿvī-yi bātıl: *Batıl dava, iddia II yanlış dava, düşünce.*

1.Gétdi andan o **daʿvī-yi bātıl** / ʿIşḳ ḥāline olmadı ḥāyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1324). [daʿvī-yi bātıl,]*

daʿvī-yi dīn: *Din davası, dini anlatma davası.*

1. Bu zemānda niçe fülāned-din / Ḥāli ḫalḳ arasında **daʿvī-yi dīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [daʿvī-yi dīn,]*

daʿvī-yi ʿışḳ: *Aşk davası II âşıklık iddiası.*

1. Cān-ıla ṣuretime ʿāşıḳ-ısañ / **Daʿvī-yi ʿışḳ** içinde ṣādıḳ-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2655). [daʿvī-yi ʿışḳ,]*

daʿvī-yi mihr: *Güneş olma davası, iddiası II ilahlık iddiası.*

1. Ben nice ẕerreyem ki mihre irem / **Daʿvī-yi mihr** édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [daʿvī-yi mihr,]*

daʿvī-yi ṣabr: *Sabır davası, iddiası II sabırlı olmak.*

1. ʿIşḳ yolında ol ki ṣādıḳdur / **Daʿvī-yi ṣabr** aña ne lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [daʿvī-yi ṣabr,]*

Dāvūd nebī: *Hz. Davud peygamber.*

1. Sen şāhidisin o meclisüñ kim /**Dāvūd nebī**dür anda ḫōş-ḫᵛān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235). [dāvūd nebī, -dür]*

dāye: *Bir çocuğa süt veren veya bakan kimse, dadı.*

1.Götürürken ol ayı **dāye** gibi / Ṣaldılar ḳara yére sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [dāye,]*
2. Baʿżılar dér ki öldi çün Rāḫīl / Yūsufa **dāye** aldı İsrāʾīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [dāye,]*
3.**Dāye**nüñ var-ıdı bir oġlanı / Yūsufı emzürürdi hem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [dāyenüñ, -nüñ]*
4. Géceler ḫidmetüñde **dāye** benem / Gündüzin ḳāmetüñe sāye benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [dāye,]*
5. Dédi iy **dāye** genc-i pinhānum / Gizlüdür dilde nitekim cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [dāye,]*
6. Bu ḫaberden éşitdi çün **dāye** / Ġuṣṣalarda ḳazandı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [dāye,]*
7. Yine **dāye** dédi ki olma hilāl / Ḳaşlaruñ gibi görüp egri ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [dāye,]*
8. Dédi **dāye** muḥāli étme ṭaleb / Ki olur ol ṭaleb zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [dāye,]*
9. Bunca pend ü füsūn-ıla **dāye** / Çāre bulmadı çün Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [dāye,]*
10. Servi ṭurduḳca sāye-veş düşdi / **Dāyeler** cümle üstine üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2684). [dāyeler, -ler]*
11. Sāyenem dér-iken baña **dāye** / Ṣalmaz üstüme ʿār éder sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [dāye,]*
12. Ṭurdı āvāze étdi nāz-ıla / **Dāyeler** irdiler niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2789) [dāyeler, -ler]*
13. Hem-demi bir ʿafife **dāyesidür** / Gécede şemʿi günde sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [dāyesidür, -si, -dür]*
14. Mużṭarib gördi **dāye** çün anı / Derde düşdi ki bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [dāye,]*
15.Gelüp üstine **dāye** pür-tebb ü tāb / Ṣīşe-i dīdeden ṣaçardı gül-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3319). [dāye,]*
16.Yalvarup ḫāṣ **dāye** ṣordı aña / K'iy gözüm nūrı yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [dāye,]*
17.Bu görinen ḳamerdür iy **dāye** / Ḥaḳḳa minnet ki irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [dāye,]*
18.Dilegüm senden odur iy **dāye** / Ḫaberüm irgüresin ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [dāye,]*
19.Defʿi ṣūret degişdi ol **dāye** / Perde altında nitekim saye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [dāye,]*
20.Diñledi bunı ṭañladı **dāye** / Vardı vérdi ḫaber Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [dāye,]*
21.Hem-demi ḫāṣ **dāye-y-idi** hemān / Aña maḫfī degüldi rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [dāye-y-idi, -y, -idi]*
22.**Dāyesi** ṣaçdı gül yüzine gül-āb / Ṭurdı yérden nite ki mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [dāyesi, -s, -i]*
23.Cevherī heykelini ol miskīn / Vérdi pā-müzd **dāyesine** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [dāyesine, -si, -n, -e]*

24. **Dāye** olup o beççeye cānlar / Şīr yérine emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [dāye,]*
25. Ṣaldı servüm cihāna çün sāye / Şūr-ıla vérdi şīrümi **dāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5058). [dāye,]*
26. Anı kim besler-idi **dāye** gibi / ʿĀḳıbet yére ṣaldı sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [dāye,]*
27. **Dāyesin** göndürüp ʿAzīze revān / Dédi çün bizden olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [dāyesin, -(s)i(n)]*
28. Lālası lāle-y-idi **dāyesi** gül / Dersi elḥān mu'allimi bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [dāyesi, -s, -i]*
29. Bir gün ol **dāyesi** Zelīḫāyı / Götürürken felek gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [dāyesi, -si]*
30. Nāz-ıla besler-idi **dāye** anı / Niçe gün görmez-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [dāye,]*
31. Bed naẓar irmemege ol aya / Sihr ü efsūn oḳurdı her **dāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [dāye,]*
32. **Dāyeler** yüz sürüp ayaġına / Medḥ oḳuyup cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [dāyeler, -ler]*
33. Dāyelerde var-ıdı bir **dāye** / Siḥr éderdi füsūn-ıla aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [dāye,]*
34. **Dāyelerde** var-ıdı bir dāye / Siḥr éderdi füsūn-ıla aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [dāyelerde, -ler, -de]*
35. Çün ola beççe her zemān ḫūn-ḫʷār / **Dāye** andan olur mı ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [dāye,]*
36. Tīġ-i mihr-ile nāfını **dāye** / Kesdi vü dedi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [dāye,]*

dāye: *Bir çocuğa süt veren veya bakan kimse, dadı. (Züleyha'nın dadısı).*

1. Gördi bu ḥālini dédi **dāye** / İy yüzüñ nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [dāye,]*
2. Çün Zelīḫā ġamın gédermedi yār / **Dāyesin** gördi kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [dāyesin, -sin]*
3. Bes Zelīḫā buyurdı **dāyesine** / Vara yalvara ʿömri māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [dāyesine, -si, -n, -e]*
4. ʿĀḳıbet göñli étmeyüp ārām / **Dāyesine** varup o serv-i ḫırām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [dāyesine, -si, -n, -e]*
5. **Dāyesi** gördi çün Zelīḫāyı / Ki hilāl oldı ol cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [dāyesi, -si]*
6. **Dāyesi** yoḳ ki aña 'arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [dāyesi, -si]*
7. Çün bu vech-ile söyledi **dāye** / Ṭoldı ḳan dīde-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3918). [dāye,]*
8. Éşidüp **dāye** pür-melāl oldı / Ki bu serve ne ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [dāye,]*
9. Çün Zelīḫāya **dāye** vérdi ḫaber / Ġuṣṣadan ḳalbi oldı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [dāye,]*
10. Dédi **dāye** ki iy peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [dāye,]*
11. Dédi **dāye** ki iy gözüm nūrı / Yaḳma odlara cān-ı mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [dāye,]*
12. Çün bu efsūnı oḳudı **dāye** / Sīm ü zerden ne var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [dāye,]*
13. Dér bu bünyādı ḳıṣṣa üstadı / Diledi **dāye** çün o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [dāye,]*
14. **Dāye** ḥükmiy'le dīv-dest üstād / Urdı perri sarāyına bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [dāye,]*
15. **Dāye** daʿvetde gerçi kedd étdi / Uymadı Yūsuf anı redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [dāye,]*
16. **Dāye** pendi ḳoyup Zelīḫāya / Cānına étdi ṣabrı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [dāye,]*
17. Derd-ile ḳaʿr-ı dilden eyleyüp āh / **Dāyesin** étdi ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3919). [dāyesin, -si, -n]*

18. **Dāyesi-y-ile** o server-i rindān / Étdiler ʿazm-i cānib-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5040). [dāyesi-y-ile, -si, -y, -ile]*
19. Géceler ḥīle-y-ile rind-āne / **Dāyesi**-y-ile varurdı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5095). [dāyesi-y-ile, -si, -y, -ile]*

dāye-i hāṣ: *(Birine) has, özel dadı.*

1.**Dāye-i ḫāṣa** bir géce vardı / Göz yaşın dökdi yandı yalvardı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [dāye-i ḫāṣ, -a]*
2. Diledi cānı ġamdan éde ḫalāṣ / Elini yitdi ṭutdı **dāye-i ḫāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [dāye-i ḫāṣ,]*

dāyim: *Daima, her zaman.*

1. Üns miḫrābı içre ḳāyim o nūr / Ẕikr éder Ḫāliḳını **dāyim** o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [dāyim,]*
2.Var-ıdı ol zemānda bir ʿālim / Ḳāyim-idi ʿibādete **dāyim** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [dāyim,]*
3. Ẕikri her yérde nām-ı Yūsuf-ıdı / Fikri **dāyim** aña te'essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [dāyim,]*
4. Ṭursa otursa ẕikri Yūsufdur / Fikri **dāyim** aña te'essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [dāyim,]*
5. Ġarażuñ bu ġulāmı bulmaġ-ıdı / **Dāyim** ehl-i saʿādet olmaġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1793). [dāyim,]*
6. Her ne yérde ki olsa bir 'ālim / Anda **dāyim** ṣalāḥ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [dāyim,]*
7. Cismi **dāyim** ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz / Cānı her dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [dāyim,]*
8.Her ferişte-ṣıfat ḳuzı çü sabī / Ṭalebi oldı **dāyim** üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [dāyim,]*
9. Ḫāli yoḳ bir dem iḫtiyār-ıla / Seyr éder **dāyim** ıżṭırār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [dāyim,]*
10. Olsun ṭapuña selām **dāyim** / İy zümre-i enbiyāya ḫātem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 240*). [dāyim,]*
11. Anda **dāyim** Hudāyı ẕikr eyle / Vérdügi her ʿaṭāya şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [dāyim,]*
12.İreli aña ḫurrem olmış-ıdı / **Dāyim** anuñla hem-dem olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6165). [dāyim,]*
13. Ben unutman seni gözüm nūrı / Sen daḫi **dāyim** añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [dāyim,]*

dāyim ol: *Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.*

1.**Dāyim olsa** teferrüc-i dīdār / Cūş éder ārzū-yı būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3865). [dāyim ol, -sa]*
2. Mār-ı pīçīdedür felek yédi kat / **Dāyim ol**a mı ḥayye içre ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [dāyim ol, -a]*
3.**Dayim ol**maz belā-yı darbet-i nīş / Müstemirdür velī ʿadāvet-i ḫʷīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 557). [dayim ol, -maz]*

dāyimā: *Sürekli, her zaman.*

1. Baña ansuz semūm olur nefesüm / **Dāyimā** vaṣlıdur anuñ hevesüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [dāyimā,]*
2.**Dāyimā** üns-i bī-vesīle bula / Çün maḳāmı anuñ vesīle ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184). [dāyimā,]*
3.Nāmı anuñ ki evliyādan olur / **Dāyimā** baḫşişi belādan olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [dāyimā,]*
4. **Dāyimā** vaṣl-içün ḳılan mūya / Ḳāniʿ olmaz mı bir nefes būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [dāyimā,]*
5.Misli-i Māliküñ şu ġāfildür / **Dāyimā** mülk ü māla māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [dāyimā,]*
6. Dédi iy ḳıble-i münācātum / Sañadur **dāyimā** ʿibādātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5418). [dāyimā,]*
7. Eyler-idi anuñla ʿiyş ü ṭarab / **Dāyimā** rū-be-rū vü leb-ber-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5602). [dāyimā,]*
8. Her ki ʿālemde bī-birāderdür / **Dāyimā** sīnesi pür-āẕerdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5844). [dāyimā,]*

9. **Dāyīmā** Ḥaḳḳadur münācatum / Ḫalḳa yoḳ ẕerre deñlü ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [dāyīmā,]*
10. **Dāyimā** rū-yi ḥācetüm añadur / Hüzn-i ġamdan şikāyetüm añadur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5966). [dāyimā,]*

dāyimü'l-fadli uhibbü'l-āmāl: *Daima fazilet ve güzellikler veren (Allah).*

1.Yā semīe'n-nidāi fi'l-ahvāl / **Dāyimü'l-fadli uhibbü'l-āmāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 90). [dāyimü'l-fadli uhibbü'l-āmāl,]*

dāyir: *Dair; dönen.*

1. Devr ezelden bu ḥāle **dāyirdür** / Cevrini bilmez ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5886). [dāyirdür, -dür]*

dāyir-i heft: *Yedinci kubbe (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı birbiri içinde bulunan yedinci evin, köşkün kubbesi.).*

1.Dār-ı heftüm çü **dāyir-i heftüm** / Oldı bī-naḳş u reng çün ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [dāyir-i heftüm,]*

deyu: *"Diye, diyerek" anlamında bir zarf.*

1.Ṭuymasun **déyu** sırrı her bī-dil / Perde-dār oldı keyfe medde'ẕ-ẕıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [déyu, -y, -ü]*
2.Ben seni kim gül-ile urmaz-ıdum / İncine **déyu** iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [déyu, --(y)ü]*

de: *Demek, söylemek; dile getirmek.*

1. Her ne yérde ki añıla ensāb / **Dénile** size ḫāyin ü keẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [dénile, -n, -il, -e]*
2.**Dédi** Aʿrābīm yérüm Kenʿān / Ṭaraf-ı Mısra eyledüm seyrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3792). [dédi, -di]*
3. **Dédi** zenler duʿā' édüp şāha / Ẓulm-idi töhmet étmek ol māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [dédi, -di]*
4. **Dédi** ben Yūsufam bu ḳardaşum / Çok belā gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [dédi, -di]*
5. **Dédi** kim saña üç suʿāl éderem / Ger bilürseñ tarīḳuña géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246). [dédi, -di]*
6. Geldi ol ḥācib öpdi pā-yı serīr / **Dédi** ḫāżır ḳapuda ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [dédi, -di]*
7. Anuñ ıçun o dem ol ehl-i ṣafā / Yūsufıñ andı **dédi** yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [dédi, -di]*
8. Bir gün evlādı cemʿ olup ḳatına / **Dédiler** şefḳat-ile ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [dédiler, -di, -ler]*
9. **Dédi** iʿrāż eyleyüp Yaʿkūb / Ṭap oḳuñ baña nāme-i āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [dédi, -di]*
10.Bilüp anı **dédi** ki çoḳ demdür / Vaṣluñ ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [dédi, -di]*
11. Geldi çün ʿālem-i şehādete ol / Yalvarup **dédi** Rabb-i ʿizzete ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [dédi, -di]*
12. **Dédi** kim saña imām-ı enām / Eyledi Ḥaḳḳ beşāret-ile selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [dédi, -di]*
13. **Dédi** oġlanlarına Mışra gédüñ / Anda sa'y eyleyüp taḥassüs édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [dédi, -di]*
14. **Dédi** ebnāsı Yūsuf ölmişdür / Ölmişi kim ola ki bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [dédi, -di]*
15. Ṭoġrı **dérem** be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / Gelmedi daḫi benden uġrı veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [dérem, -r, -em]*
16. **Dédiler** ḥālümüz ḫarab oldı / Ḳaḥṭ elinden ciger kebāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6975). [dédiler, -di, -ler]*
17. Ḳalmadı dilde ṣabrı ʿār-ıla / **Dédi** ḳardaşlarına zār-ı la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6047). [dédi, -di]*

18. Göricek ḳaldılar bu ḥāli ṭaña / Yoḳsa Yūsuf mısın **dédiler** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [dédiler, -di, -ler]*
20. Ser-keş olup **diye** o tā'at-bin / Beni cehdümle ḳoy o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [diye, -y, -e]*
21. Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı çün anı / **Dédi** ol dem ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [dédi, -di]*
22. İrmedi çün dimāġına bu şemīm / **Dédi** ol ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [dédi, -di]*
23. **Dédiler** ḳıl bizümçün istiġfār / ʿafv éde tā ki cürmümüz Ġaffār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [dédiler, -di, -ler]*
24. Bilmeyen bu maḥālde taḥḳīḳi / Atdan énmedi **dédi** ṣıddīki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [dédi, -di]*
25. Neye ṭaparsız ola bilsem ben / **Dédiler** aña kim ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [dédiler, -di, -ler]*
26. **Dédiler** Yūsufa ki iy ferzend / Can hümāsına ten niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [dédiler, -di, -ler]*
27. **Dédi** iy derde luṭfını em éden / Sīneler yarasına merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [dédi, -di]*
28. **Dédiler** derdini véren Allāh / Vére dermānın daḥi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [dédiler, -di, -ler]*
29. **Dédi** ḥāżırlara nedür bu fiġān / Ṭoldı ġavġā-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [dédi, -di]*
30. **Dédiler** gétdi raḥmete Yūsuf / Göçdi ṣaḥrā-yı Cennete Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6228). [dédiler, -di, -ler]*
31. Cānına eyleyüp bu āsībi / **Dédi** ʿāṣıḳlaruñ budur sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [dédi, -di]*
32. **Dér** işiden ḳılup o cāna duʿā' / Radıyallahu rabbuna anha*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6276). [dér, -r]*
33. **Dédi** ḥācib murādı var mestūr / Şāha söyler olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [dédi, -di]*
34. Aġlayup **dédi** ol giriftāram / Bī-dil ü bī-ḳarār ü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [dédi, -di]*
35. Çünki Yūsuf **dédi** Zelīḫāyı / Bī-Zelīḫa ḳodı Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5487). [dédi, -di]*
36. **Dédi** ḳanı şebāb u şevḳ-ı cemāl / Dédi gétdi nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [dédi, -di]*
37. Dédi ḳanı şebāb u şevḳ-ı cemāl / **Dédi** gétdi nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [dédi, -di]*
38. Dédi kim püştüñi ne eyledi ḫam / **Dédi** hecrüñ yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [dédi, -di]*
39. **Dédi** müşküñ ne eyledi kāfūr / Dédi vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [dédi, -di]*
40. **Dédi** n'oldı ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [dédi, -di]*
41. **Dédi** vérdüm yéle cihān güherin / Andan alduḳça laʿlüñüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [dédi, -di]*
42. **Dédi** Yūsuf nedür bu dem ṭalebüñ / Nice şevḳ-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [dédi, -di]*
43. **Dédi** Yūsuf Celīl ḥaḳḳı-y-ıçun / Ḫānedān-ı Ḫalīl ḥaḳḳı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5505). [dédi, -di]*
45.44. Luṭf-ıla **dédi** Yūsuf iy server / Dé daḥi var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [dédi, -di]*
46. Luṭf-ıla dédi Yūsuf iy server / **Dé** daḥi var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [dé,]*
47. Yūsuf açup bu genc ḳuflını cüst / **Dedi** iy miḥri gibi müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [dedi, -di]*
48. **Dédi** Ḳıṭfīr egerçi ṭāmiʿ-idi / İllaʿinnetʿinānı māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [dédi, -di]*
49. **Dédi** kim bu ṣafā degül mi güzel / Ol vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [dédi, -di]*

50. **Dédi** ma’ẕūr tut beni iy yār / Yoġ-ıdı bende iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [dédi, -di]*
51. Nām édüp **dérdi** işlese éki kār / Birine ʿāṣıḳ u birine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [dérdi, -r, -di]*
52. Döndi yüz nāz-ıla o serv-i revān / **Dédi** cürmüm cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [dédi, -di]*
53. Yapdı mihrāb çün Zeliḫāya / Luṭf-ile **dédi** Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [dédi, -di]*
54. **Dédi** Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [dédi, -di]*
55. **Dédi** Reyyāna ḥaẕret-i ṣıddīḳ / Oldı şāha ḫazīne māla ġarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [dédi, -di]*
56. **Dédi** Yūsuf çün oldı ḫāṭırı şād / Cümle Mıṣr ehlin eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [dédi, -di]*
57. Dédi iy ṣaff-ı aṣfiyāya imām / **Dér** Selām eyleyüp ṭapuña selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [dér, -r]*
58. Geh **dér-idi** nigār naḳş geçer / Aldayup ben ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [dér-idi, -r, -idi]*
59. **Dédiler** bizde mala ḳuvvet yoḳ / Aña lāyıḳ olur biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [dédiler, -di, -ler]*
60. **Dédi** ʿarż-ı ḥaseb neseb eyleñ / Nesebi niʿmete sebeb eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5754). [dédi, -di]*
61. **Dédiler** ḥürmet étmese nesebe / Ne sebeb édevüz ʿaceb ṭalebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [dédiler, -di, -ler]*
62. **Dédi** ʿarż eyleñ iḫtiyācuñuzı / Açlıḳ şiddetinden acıñuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5756). [dédi, -di]*
63. Naẕar édüp bulara heybet-ile / **Dédi** Yūsuf ʿitab ü töhmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [dédi, -di]*
64. **Dédi** maḥzūn neçündür ehl-i ṣafā / Meger eylersiz ola aña cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [dédi, -di]*
65. **Dédi** Yūsuf birüñüzi o ḥazīn / Neçün alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [dédi, -di]*
66. **Dédiler** birümüz ḳatında olur / Ünsi anuñla ḫidmetinde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5790). [dédiler, -di, -ler]*
67. **Dedi** Yūsuf yoġ-ısa ḫīle vü al / Bu beyān olınan gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [dedi, -di]*
68. Göricek ḥażret-i pederlerini / **Dédiler** bu geçen ḫaberlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5798). [dédiler, -di, -ler]*
69. **Dédi** nice inanam anı size / Ḳardaşın vérmedüm mi ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [dédi, -di]*
70. **Dédi** gétmez sizüñle Bünyāmīn / Eyleyesiz meger ki ʿahd ü yemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5810). [dédi, -di]*
71. Çün şimāl ü yemīnden oldı yemīn / **Dédi** bu ʿahde Ḥaḳḳ vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [dédi, -di]*
72. **Dédi** hem bāb-ı Mıṣra çün iresiz / Olmasun şehre cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [dédi, -di]*
73. **Dédi** bir ḳardaşum var-ıdı ezel / Aña benzer bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [dédi, -di]*
74. **Dédi** ḥāżır mıduñ ol arada / Bu belā olduġında ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [dédi, -di]*
75. **Dédi** ben étmedüm bu ḥāle naẕar / Vérdi ḳardaşlarum bu resme ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [dédi, -di]*
76. **Dédi** Yūsuf gelür bize bu ḫaber / Ki içüñüzde var-ımış bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [dédi, -di]*
77. **Dédi** var-ımış arañuzda dilīr / Ḳaçsa öñinde ol dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [dédi, -di]*
78. **Dédi** var-ımış içüñüzde bir ér / Ḫışm vaḳtinde naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [dédi, -di]*
79. **Dédi** Yūsuf muḥaḳḳak-ısa bu ḥāl / Anı ḳurd almaġ arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [dédi, -di]*

80. **Dédi** ben olayım ḳarındaşuñ / Yéme göz yaşı-y-ıla tek aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [dédi, -di]*
81. **Dédi** yine nedür bu girye vü āh / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [dédi, -di]*
82. Dédi yine nedür bu girye vü āh / **Dédi** gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [dédi, -di]*
83. **Dédi** ṭap dök ġam-ı firāḳ-ıla yaş / Ki benem ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [dédi, -di]*
84. Göricek bildi anı Bünyāmīn / **Dédi** Yūsuf aña ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [dédi, -di]*
85. **Dédiler** cümleten ma'āẕ Allāh / Ki ola bizde ṣāʿ-ı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [dédiler, -di, -ler]*
86. **Dédi** ḳullar yalan-ısa sözüñüz / Ne cezāya muṭīʿ olur özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [dédi, -di]*
87. **Dédiler** her ne yükde bulına ol / Ṣāḥibine ceza budur ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [dédiler, -di, -ler]*

88. **Dédiler** ṭaʿn oḳın atup ṭoġrı / Aña iyi uġrı ḳardaşı uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [dédiler, -di, -ler]*
89. Ol daḫi **dedi** iy biraderler / Ḫışm-ıla olmañuz pür-āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [dedi, -di]*
90. Çün bunı böyle **dedi** Bünyāmīn / Étdi bir pare anları teskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [dedi, -di]*
91. **Dédi** açup dehan-ı töhmeti cüst / Gördüñüz mi firāsetümi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [dédi, -di]*
92. **Dédiler** uġrı-y-ısa Bünyāmīn / Ḳardaşı daḫi uġrı-y-ıdı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [dédiler, -di, -ler]*
93. **Dédi** sırr-ıla sizsünüz sirrīr / Sırrumuzı bilür Ḥakīm ü Ḫabīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [dédi, -di]*
94. **Dédi** bir ḫāṣ emīnine derḥāl / Ṣāʿdan bunlaruñ ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [dédi, -di]*
95. Diñleyüp evvel anı **dédi** o ḫāṣ / Dér bu ṭās iy ṣeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [dédi, -di]*
96. Diñleyüp evvel anı dédi o ḫāṣ / **Dér** bu ṭās iy ṣeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [dér, -r]*
97. **Dédi** şāh ol emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [dédi, -di]*
98. Dédi şāh ol emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne **dér** anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [dér, -r]*
99. Diñleyüp **dédi** ol emīn iy şāh / Bunlaruñ ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [dédi, -di]*
100. Ol birāderleri ki bunlar aña / Ḳurd alup yédi **dérler**-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [dérler-idi, -r, -ler, -idi]*
101. **Dédi** Şemʿūn ki iy biraderler / Bizi görüp yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [dédi, -di]*
102. Dédi Şemʿūn ki iy biraderler / Bizi görüp yine ne **déye** peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [déye, -y, -e]*
103. **Dédi** ol gün ki irdi baña melāl / İrmiş ol dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [dédi, -di]*
104. Naẓar édüp bu ḳıṣṣaya Ḳıṭfīr / **Dédi** ṣıddīḳa iy veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [dédi, -di]*
105. **Dédi** Yūsuf ki ol zemān ki peder / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [dédi, -di]*
106. **Dédi** Ḳıṭfīr aña ki iy mihter / Ṣatun aldum ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [dédi, -di]*

107. **Dedi** Aʿrābī kāşkī ben de / Olay-ıdum bu ḳapuya bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [dedi, -di]*

108. **Dedi** Yūsuf beni görüp bu şütür / Gözleri ne-y-içün oldı yaş-ıla pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [dedi, -di]*
109. **Dédi** kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi atañ anañ anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [dédi, -di]*

110. **Dédi** ben Yūsuf ibn -i Yaʿḳūbam / Mübtelā-yı cefā-yı āşūbam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3727). [dédi, -di]*
111. Aġlayup **dédi** iy ḥabīb-i resūl / Bilmedüm sini ʿöẕrüm eyle ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3736). [dédi, -di]*
112. Aġladı zār zār rāz-ıla / **Dedi** Aʿrābī niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3749). [dedi, -di]*
113. **Dédi** çün söze geldi ol ḫōş rāh / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [dédi, -di]*
114. Baʿd ez-ān **dédi** iy kişi zinhār / Ẓulm-ile olma nā-tüvān āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [dédi, -di]*
115. Bir zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup **dedi** kimsin iy gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [dedi, -di]*
116. Ger ṣorarsañ ol āftāba nişān / **Déyeyim** ẕerre deñlü ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [déyeyim, -y, -e, -y, -im]*
117. Naʿra urup **dédi** ki vā esefā / Vā firāḳā vü ḥasretā ḥüznā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3813). [dédi, -di]*
118. **Dédi** ey çeşm-i cāna nūr-ı sürūr / Neden olduñ ʿaceb yine rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [dédi, -di]*
119. Ṭurdı serv-i ḫırāmı nāz-ıla / Vardı yāre **dedi** niyaz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [dedi, -di]*
120. Cānına od düşüp Zelīḫānuñ / **Dédi** iy nūr-ı dīdesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [dédi, -di]*
121. **Dédi** kim saña aġlaram iy yār / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [dédi, -di]*
122. **Dédi** iy çeşm-i cāna nūr-ı çerāġ / Mehden étdüm fürūġuñ-ıla ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [dédi, -di]*
123. **Dédi** Yūsuf ki iy ḫudāvendüm / Bendeñem baña yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [dédi, -di]*
124. Gūş édüp bu sözin Zelīḫā anuñ / **Dédi** iy nūr-ı didesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [dédi, -di]*
125. **Dédi** Yūsuf ki ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa murād olup iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [dédi, -di]*
126. **Dédi** anı görüp bir ehl-i zebān / Ne güzel bāġbān ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [dédi, -di]*
127. Bile göndürdi bāġa Yūsuf-ıla / **Dédi** hem Yūsufa telaṭṭuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [dédi, -di]*
128. Hem vaṣiyyet ḳılup kenīzlere / **Dédi** ol sözde fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [dédi, -di]*
129. Evvelā bir melīḥ-i şekker-rīz / **Dédi** olsañ bu şīre şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [dédi, -di]*
130. Dédi bir müşterī ki iy meh-i ḥūr / Gelse n'olaydı nūr üstine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [dédi, -di]*
131. **Dédi** bir serv-i nāz ü dībā-pūş / Olsam iy sidre saña hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [dédi, -di]*
132. **Dédi** bir serv ḳuç bu şimşādı / Tā ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [dédi, -di]*
133. Biri baş eğdi nitekim ḥalḳa / **Dédi** iy luṭf-i ʿām éden ḥalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [dédi, -di]*
134. Nāz-ıla bir çenār boylu ṣanem / Sıġayup sā'idin **dédi** ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [dédi, -di]*
135. Yūsufa **dédi** yüz açup çü seḥer / İy dil-āşūb ü dil-rübā dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [dédi, -di]*
136. **Dér** ki Yūsuf çü bāġbān oldı / Dil-i Zelīḫā da nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [dér, -r]*
137. Yār öñinde ḳodı o toḫmı revān / **Dédi** iy serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [dédi, -di]*
138. **Dédi** aña ki iy nevā-baḫşum / Sīnemüñ derdine deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [dédi, -di]*
139. **Dédi** dāye ki iy peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [dédi, -di]*

140.**Dédi** dāye ki iy gözüm nūrı / Yaḳma odlara cān-ı mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [dédi, -di]*

141.Vérdi dest-i taṣarrufına revān / **Dédi** demdür ki édesin dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [dédi, -di]*

142.**Dér** bu bünyādı ḳıṣṣa üstadı / Diledi dāye çün o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [dér, -r]*

143.Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / Ki gören **dér** ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [dér, -r]*

144. Gördi bu ḥālini **dédi** dāye / İy yüzüñ nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [dédi, -di]*

145.**Dédi** kim geldi şimdi peyk-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı vaḥy Cebrā'il *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [dédi, -di]*

146.**Dédi** oddur nişāne ʿunvānı / Ṣarḳdan ġarba süre insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 254). [dédi, -di]*

147.Güş édüp bunı **dedi** ʿAbdullāh / Eşhedü enneke Rasulullah. *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 258). [dedi, -di]*

148. Aña ol dem vérildi ʿizzet ü cāh /**Dédi** aña Nebi Ḫalilullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271). [dédi, -di]*

149. Oldı çün şemʿ gibi rāst-zebān / **Dédi** peyġamber aña şemʿ-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 285). [dédi, -di]*

150. Yaḳdı çünkim dilini nār-ı edep / Şem-i cennet **dé**mek aña ne ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286). [démek, -mek]*

151.Bunlar öldükde **dédi** peyġamber / Olsa vérür-idüm daḥi duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). [dédi, -di]*

152. Merd-i ʿibret-şinās u hikmet-dān / Ḫōş **démişdür** "Kemā tedinu tudān" *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5615). [démişdür, -miş, -dür]*

153. Ki dédük bunlara seni bende / Ger ṣorarlarsa eyle **dé** sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [dé,]*

154. Var dédügüñ çü maʿnīde yoktur / Nengdürʿ ārife bu nām ü nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [dedügüñ, -düg, -ün]*

155.**Dédi** ʿirfānuña iren sālik / Mā-arefnāke hakka maʿrifetik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102). [dédi, -di]*

156. Ol nebiy çün ki **dédi** yekdür Ḥaḳḳ / Anı minşār édince tā dū şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [dédi, -di]*

157. Çünki étdi vefāt ḥażret-i pīr / Etdiler ne **dé**diyse bī-taḳṣīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). [dédiyse, -di, -y, -se]*

158.Sora-y-ıdum **de**yüp cihāndan anı / İstedi irdügi miyāndan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [deyüp, -y, -üp]*

159.Böyle **déyüp** éderdi çün āhı / Dūda boyardı mihr-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [déyüp, -y, -üp]*

160. Böyle **déyüp** düşerdi bī-dil ü cān / Yār izinde yaturdı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [déyüp, -y, -üp]*

161. Yūsuf anı çün āşnā gördi / Kimsin aduñ nedür **déyüp** ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [déyüp, -y, -üp]*

162. Böyle **déyüp** buyurdı serhenge / Élte bunları maḥbes-i tenge *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [déyüp, -y, -üp]*

163. Eyle **déyüp** ʿimāreye girdi / Şevḳ-ıla ḳabr-i Yūsufa irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268). [déyüp, -y, -üp]*

164.**Dé**di yā Rabbī sen oñar kārı / Benden ayırma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [dédi, -di]*

165.**Dédi** iy çeşmüme żiyā Yūsuf / Yüregüm derdine devā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [dédi, -di]*

166.**Dé**miş-idi baña bir oġluñ ola / Ki cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [démiş-idi, -miş, -idi]*

167. Yüzüni urdı yine gül yüzine / **Dé**di iy nūr olan bu cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [dédi, -di]*

168.**Dédi** ḳandasın iy peder ḳanda / Gör ciger-gūşeni gelüp ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [dédi, -di]*

169.**Dédiler** kim bilür misin anı / Düzer-idüñ yalan düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [dédiler, -di, -ler]*

170. Yūsufa ʿizzet-ile ḳıldı ḫiṭāb / **Dédi** iy āftāb-ı ʿālem-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3538). [dédi, -di]*

171. **Dédi** kim ṣāniʿüm Ḫudā-yı cihān / Ki anuñ ṣunʿıdur zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [dédi, -di]*

172. Pīrehen ṣalsa lāleden semene / **Dérdi** hem-rāz olup o pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [dérdi, -r, -di, -]*

173. Ṣordı aña ki Yūsufum ḳanı / **Dédi** üstinde ebr-i nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [dédi, -di]*

174. **Dédi** ben gédicek bu ʿālemden / Rāhat éline menzil-i ġamdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6153). [dédi, -di]*

175. Tā **déyem** ben daḫi naṣiḥatümi / Ḫarc édem genc-i dürc-i ḥikmetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [déyem, -y, -e, -m]*

176. Ben şeh-süvār olam **dér-idüm** devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [dér-idüm, -r, -idü, -m]*

177. Meger āyīne deñerdi bir ér / Görüp anı **dédi** bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [dédi, -di]*

178. Āh édüp **dédi** Yūsufuñ ḳanı / Aġla Yūsufsuz iy gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [dédi, -di]*

179. **Dédi** anlara pīrehen ḳanı / Göreyin ḳanını vérüñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [dédi, -di]*

180. **Dédi** Ṣemʿūn ki iy bürāderler / Kāẕib añlar bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [dédi, -di]*

181. **Dédi** yā iḫvetā ne ġāfilsiz / Ne-y-içün ẓulme böyle māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162). [dédi, -di]*

182. **Dédi** ebnāsına tebessüm édüp / Beni ṭap aġladuñ teraḥḥüm édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [dédi, -di]*

183. **Dédi** bu söz daḫi degül maʿḳūl / ʿāḳil olan bunı éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [dédi, -di]*

184. Işka düşmiş neng eder namın **desen** / Ehl-i ışka ayb imiş namıla neng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 2). [desen, -se, -n]*

185. **Démedi** kimse bu kerāmetdür / Añlamadı ki ḫarḳ-i ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [démedi, -me, -di]*

186. Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / **Déme** bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [déme, -me]*

187. Dilerem vér bu ḳurda nutḳ-ı faṣih / **Déye** Yūsuf ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [déye, -y, -e]*

188. Eflaḥ iflāḥa çünki buldı mecāl / Dile geldi **dédi** ne oldısa ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [dédi, -di]*

189. Güneşi setr édem **dedi** gil-ile / Baġlayam ṣandı tūseni ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [dedi, -di]*

190. **Dédi** iy ṣaff-ı aṣfiyāya imām / **Dér** Selām eyleyüp ṭapuña selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [dédi, -di]*

191. Melekü'l-Mevt **dédi** anuñ-ıçun / Ki esirger seni fiġānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [dédi, -di]*

192. **Dédi** Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Yandı āhuñ odına mihr-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [dédi, -di]*

193. **Dédi** iy ḥazret-i Resūl-i Ḫudā / Bu kişi baña étdi cevr ü cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [dédi, -di]*

194. **Dér** ki oġlı ölüp Süleymānuñ / Ṣabr u ārāmı ḳalmadı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [dér, -r]*

195. **Dédi** iy cānuma ṣafā Yūsuf / Dil-i bīmāruma şifā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [dédi, -di]*

196. Sīne pür-tāb dīde pür-ḫūnāb / **Dédi** Tebna ileyk ya tevvab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1314). [dédi, -di]*

197. **Dédi** kim güzīn-i ehl-i belā / Saña eyler Ḫudā selām ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1317). [dédi, -di]*

198. **Dédi** Yaʿḳūb anı varuñ getürüñ / Esb-i daʿvāyı menzile yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [dédi, -di]*

199. **Dédi** Yaʿḳūb ḳoñ biraz anı / Bendin aluñ ki dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [dédi, -di]*

200.**Dédi** kim iy cemāda cān vérici / Bir kuru ṭoprag̱a zebān vérici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1355). [dédi, -di]*

201.Eyle **dédi** vü ḳurda étdi naẓar / Emr-i Ḥaḳk-ıla ṣordı aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [dédi, -di]*

202.**Dédi** iy cānever muvāfıḳ ol / Ḫāliḳüñ emri-y-ile nāṭıḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [dédi, -di]*

203.Eyleyüp ṣūret-i resūle nigāh / **Dédi** kim La ilahe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1365). [dédi, -di]*

204.Baʿd-ez-ān **dédi** iy resūl-i emīn / Ne suʿālin var-ısa eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [dédi, -di]*

205.**Dédi** Yaʿḳūb Yūsufum ḳanı / Étdi senden şikāyet iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [dédi, -di]*

206.**Dédi** Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Degülem ben bu kıṣṣadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [dédi, -di]*

207.**Dédi** aña yine Resūl-i Emīn / Meskenüñ ḳanda-y-ıdı iy miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [dédi, -di]*

208.Naʿra urup **dédi** ki vāveylā / Ayruluḳ miḫneti ne ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [dédi, -di]*

209.**Dédi** bilsem de açman ol rāzı / Bilme misin günāh-ı g̱ammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [dédi, -di]*

210.Nār-ı g̱am gül yüzüñi ṣoldurdı / Biz de **dédük** ḥarāmī öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [dédük, -dü, -k]*

211.Yüz uru209. Ḥaḳḳa **dédi** ya Raḥmān / Nitekim baña rahm édüp Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1912). [dédi, -di]*

212.**Dédi** onlara kim Nebiyyu'llāh / Yūsufını güm eylemiş nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [dédi, -di]*

213.**Dédi** Yaʿḳūb olara iy gürgān / Bilürem size étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [dédi, -di]*

214.**Dédi** kim Yūsufuñ ne ḫōş ḥāli / Umaram ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [dédi, -di]*

215. Çün Yehūdāya ẓāhir oldı bu ḥāl / Ḫışm édüp **dédi** iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [dédi, -di]*

216. Evvel emīr-i vilāyet-āşūb / **Dédi** anlara yā benī Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1518). [dédi, -di]*

217.**Dédi** İblīs ki ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger çıḳarursañuz bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [dédi, -di]*

218.Gürg yédi **dédük** anı pedere / Düşdi ol pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [dédük, -dü, -k]*

219. Her ne ḥayf étdüñüzse ol pisere / And içürüñ ki **démeye** pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [démeye, -me, -y, -e]*

220.**Dédi** aña muʿabbir iy Mālik / Olasın bir g̱ulāma sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [dédi, -di]*

221. Hātif-i g̱aybdan irişdi ḫıtāb / **Dédi** iy ṭālib-i netīce-i ḫʷāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1569). [dédi, -di]*

222.**Dédi** aña kim elli yitmişdür / Anı kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [dédi, -di]*

223.Bāʿżı rāvī **dédi** ki bāzirgān / Gelicek çāha cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [dédi, -di]*

224.Yūsufa **dédi** Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / Ṭur ki vaḳt-i ḫalās irişdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [dédi, -di]*

225.**Dédi** Buşrāya iy girān-māye / Sen de zōr eyle bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [dédi, -di]*

226. Bu beşāret deminde ol ḫōş-rā / **Dédi** heza gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [dédi, -di]*

227. Étdi Mālik revān bu ḥīle-i pōst / **Dédi** vérdi bu bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [dédi, -di]*

228. **Dédi** bunı benüm içün ṣatasın / Dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳatasun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1635). [dédi, -di]*

229. Geldi tenhā ḳatına şefkāt-ile / Ṣordı ḥālin **dédi** naṣīḥat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [dédi, -di]*

230.Ki **dédük** bunlara seni bende / Ger ṣorarlarsa eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [dédük, -dü, -k]*

231. Bunlar ol yérde muntaẓırlar-ıdı / Āḫir-i kār nʿola **dérler**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [dérler-idi, -r, -ler, -idi]*

232.Uġrı **dérlerse** aña ṭoġrı-durur / Ḥüsni zīrā ki ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 2281). [dérlerse, -r, -ler, -se]*

233. Nesne bulmadı vérmege ol Emin / Beni ṣatuñ **dedi** olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [dedi, -di]*

234.Faḫr-i ʿālem tebessüm étdi **dédi** / Yūsufa vérilen bahā yég-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1706). [dédi, -di]*

235.**Dédi** Mālik ki beyʿ-nāme gerek / Ḥüccet olmaġa ḫaṭṭ-ı ḫāme gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [dédi, -di]*

236.Mālike **dédi** Yūsuf iḫvānı / Bend édüp gey ṣaḳın bu oġlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [dédi, -di]*

237.**Dédi** yoġ-ısa iʿtimāduñ eger / Bile gönder benümle bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [dédi, -di]*

238.**Dédi** anlaruñ işi saña cefā / Senüñ işüñ olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [dédi, -di]*

239. Göricek belki ḳaçdılar anı / Çaġırup **dédi** Yūsuf iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [dédi, -di]*

240. Öñine ḳatdı ḳaḳıyup itdi / **Dédi** ṭap söyle kārbān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [dédi, -di]*

241.Mālike **dédi** Eflaḥ iy mihter / Elli yıl eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [dédi, -di]*

242. Bunı baña muʿabbir-i remmāl / Medḥ édüp **démiş**-idi ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1797). [démiş-idi, -miş, -idi]*

243. Ḥaḳḳ-ısān ḫalḳa āşkār olma / Ṣayd édem **dériken** şikār olma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [dér-iken, -r, -iken]*

244. Ol mezārı ḳuçup ḳılup zārī / **Dédi** yüz derd-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [dédi, -di]*

245.**Dédi** aġlama iy gözüm nūrı / Oda yaḳma bu ḫāk-i mensūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [dédi, -di]*

246.**Dédi** Mālik ki ol cüvān-merdān / Olmamışlar bu sözlerinde yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [dédi, -di]*

247. Mālike çaġırup ḳodı ṣabrı / **Dédi** ḳaçmış o bende-i ʿİbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [dédi, -di]*

248. Yūsuf ol dem zemīne urdı yüzin / **Dédi** iy güş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [dédi, -di]*

249.**Dédi** Mālik ki bu belāya sebeb / Ḳanḳı şer ehli oldı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [dédi, -di]*

250.**Dédi** ẓulm étdise bu bende saña / Dilerem ṣuçunı bağışla baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [dédi, -di]*

251. Geldi Mālik daḫi yüz urdı aña / **Dédi** ẓannum bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [dédi, -di]*

252. Ṭurdı Mālik ayaġı üzre revān / Yūsufa **dédi** iy velī-yi zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [dédi, -di]*

253.**Dédi** Yūsuf ki ḳaçmadum ḫāṣā / Vālidem ḳabrini görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [dédi, -di]*

254.**Dédiler** luṭf édüp duʿā' eyle / Bu belādan bizi rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [dédiler, -di, -ler]*

255.Naẓar éden o ḥüsne **dédi** hemīn / Ki cemāl-āferīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [dédi, -di]*

256.**Dédi** kim ṣāniʿüm o Ḳādirdür / Ki ḳamu ṣanʿatında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [dédi, -di]*

257. Ḥüsn odur kim göricek ehl-i ḍalāl / **Déye** subḥāne mubdeʿa muteʿal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1921). [déye, -y, -e]*

258. Çünki irişdi Yūsufa buʿitāb / Yüz yére ḳodı **dédi** yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [dédi, -di]*

259. Erinī **dédi** çün Kelīm-i Ḥudā / Ṣandı kendüdedür hemān bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [dédi, -di]*

260. Ḥayrete düşdi görüp anı Kelīm / **Dédi** kimler ola bu cemʿ-i ʻazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [dédi, -di*

261.Yūsufa **dédi** Mālik iy ṣıddīḳ / Eser étdi saña ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [dédi, -di]*

262.**Dédi** Yūsuf o demde yā Settār / Beni setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [dédi, -di]*

263.**Dédi** yā ehl-i Mıṣr oluñ āgāh / Ki size raḥmet eyledi Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [dédi, -di]*

264.**Dédi** Mālik ki bende fermānam / Luṭfuñuz niʿmetine mihmānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [dédi, -di]*

265.**Dédi** Mıṣr ehli aña iy ḫᵛāce / Çünki irdüñ bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [dédi, -di]*

266.Gören anı daḥi görem mi **dédi** / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [dédi, -di]*

267.örmeyen görmege érem mi **dédi** / Çün nihān oldı gözden ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3034). [dédi, -di]*

268.Rāviler **dér** ki bir münādi meger / Girdi mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [dér, -r]*

269.**Dédi** anlara ʿöẕr édüp bu ġulām / Daḥi olmadı bedr gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [dédi, -di]*

270.**Dédi** çün aña böyle ṭālibsiz / Görmesine bu deñlü rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221). [dédi, -di]*

271. Ṭaşdı hem cū-yı Nīl bir nice mil / İstevi'l ma' ve'l-haşebe **dédi** él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [dédi, -di]*

272.**Dérler**-idi nemüz alursañ al / Tek görinsün yine o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [dérler-idi, -r, -ler, -idi]*

273. Cümle dīdāra muntaẓırlar-ıdı / Bir daḥi ẓāhir olsa **dérler**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2273). [dérler-idi, -r, -ler, -idi]*

274. Līk bir ḥarf éşit kitābından / **Déyeyin** ẕerre āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [déyeyin, -y, -e, -y, -in]*

275.**Dédi** baʿżı yoḳ yüzi gibi yüz / ʿaceb olmaz değerse ḥüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [dédi, -di]*

276. **Dédi** baʿżı lebi deger yüz cān / Tañ degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [dédi, -di]*

277. **Dédi** baʿżı perī cemāline dīv /ʿāşıḳ olup 'acep mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [dédi, -di]*

278. **Dédi** baʿżı ki bu hümāya meger / Ṣayd-içün siḥrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [dédi, -di]*

279. **Dédi** baʿżı bu ʿışḳ eserleridür / Bu ḥikāyet anuñ ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [dédi, -di]*

280. **Dédi** iy ġonça-i bahār-ı bahā / Ṭalʿatuñ neyyir-i nehār-i bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2546). [dédi, -di]*

281. **Dédi** iy dāye genc-i pinhānum / Gizlüdür dilde nitekim cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [dédi, -di]*

282. **Dédi** evvel bu dīv kārıdur / Dīve uyma ki rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [dédi, -di]*

283. Māh-i Maġrib **dédi** ki étme gümān / Ki anuñ gibi cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [dédi, -di]*

284. Yine dāye **dédi** ki olma hilāl / Ḳaşlaruñ gibi görüp egri ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [dédi, -di]*

285. **Dédi** duḫter kec olsa ger bu ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [dédi, -di]*

286. **Dédi** dāye muḥāli étme ṭaleb / Ki olur ol ṭaleb zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [dédi, -di]*

287. **Dédi** n'édem ki kār elümde degül / Gétdi ṣabr iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [dédi, -di]*

288. **Dédi** bir gün nihānī ol aya / İy gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [dédi, -di]*

289. **Dédi** işde ḳılıcuñ işde serüm / Ṣanma senden nihān ola ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [dédi, -di]*

290. Kendü ‘ırżın saḳındı ol sulṭān / **Dédi** étmeñ bu ḥāli ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [dédi, -di]*
291. Yalvarup **dédi** iy dil-ārāmum / Ḳomaduñ dilde ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [dédi, -di]*
292. Āh étdi görüp anı Ṭaymūs / **Dédi** iy bāġ-ı ʿömrüme ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [dédi, -di]*
293. **Dédi** dün géce geldi żayf-ı ḫayāl / Żayf olup tuḥfe vérdi ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [dédi, -di]*
294. Pederi **dédi** derde ṣabr eyle / Cebr édüp kesri cāna cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [dédi, -di]*
295. **Dédi** duḫter ki ṣabra yoḳ çāre / Cebr olınmaz bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [dédi, -di]*
296. Pederi **dédi** gey ṣaḳın nāmı / Görelüm nice olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [dédi, -di]*
297. **Dédi** duḫter olalı ʿışḳ ʿiyān / Gétdi ḳalmadı bende nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [dédi, -di]*
298. Pederi **dédi** olma rüsvāyi / ʿaḳluñı dér ṭaġıt bu sevdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [dédi, -di]*
299. **Dédi** duḫter olalı bu ḥālet / Bende ne ġayr ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [dédi, -di]*
300. Pederi **dédi** olma divāne / Mübtelā olma ḥabs ü zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2702). [dédi, -di]*
301. **Dédi** duḫter anuñ zenaḫdānı / Göñlümüñ çoḳdan oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [dédi, -di]*
302. Pederi **dédi** ḳo bu tedbīri / Édérem saña bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [dédi, -di]*
304. **Dédi** duḫter o zülf-i ʿālem-gīr / Beni zencīre çoḳdan étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [dédi, -di]*
305. Pederi **dédi** n’ola dermānuñ / Dé ki sa‘yında olalum anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [dédi, -di]*
306. **Dédi** ger şeh vérürse destūrı / Géderem tā bulınca ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [dédi, -di]*
307. Pederi **dédi** yoḳ buña imkān / Gelmesün göñlüñe bu vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [dédi, -di]*
308. **Dédi** ma’şuḳa ʿāşıḳ olsa revān / Ḥāyil olur mı perde-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [dédi, -di]*
309. Pederi **dédi** ʿazm édicek aña / Kim olur reh-nümā bu yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [dédi, -di]*
310. **Dédi** ʿazm eylese aña bu ẕelīl / Ol ʿAzīzüñ olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [dédi, -di]*
311. Pederi **dédi** étseñ anı ṭaleb / Ne mekānda bulursın ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [dédi, -di]*
312. **Dédi** çün arayam o sulṭānı / Taḫt-ı dilde bulam dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [dédi, -di]*
313: Sāyenem **dér-iken** baña dāye / Ṣalmaz üstüme ʿār éder sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [dér-iken, -r, -iken]*
314. **Dédi** maḥbūb-ı rāz-ı pinhānī / Ā‘nī serv-i riyāż-ı Ken‘ānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2774). [dédi, -di]*
315. **Dédi** kim muştılañ beni şāha / Şükr édüp minnet étsün Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [dédi, -di]*
316. **Dédi** iy nūr-i çeşm-i şādi-yi dil / Ġonçañuñ ḫandesi güşādi-yi dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2823). [dédi, -di]*
317. **Dédi** iy nūr-ı dīde olma melūl / Mışrdan gelmediyse n’ola resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [dédi, -di]*
318. Ḫāk-i ʿöẕre sürüp ‘iẕārını / **Dédi** étmen dirīġ varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2866). [dédi, -di]*
319. **Dédi** ḫōş demde geldi nāme-i şāh / Şeb-i Ḳadr içre şanki vaḫyu’llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [dédi, -di]*
320. Ol ki vérdi ḳamu belāya ferec / **Dédi** Leyse alel mariz ḫarec *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [dédi, -di]*

321.Mālike bir kimesne ṣaldı ʿAzīz / **Dédi** ʿarż étsün ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [dédi, -di]*

322.**Dédi** kim cümle Mıṣruñ aʿyānı / Ḫᵛācesi mīri belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [dédi, -di]*

323.**Dédi** iy ḫᵛāce-i kerīm-nihād / Baña Yaʿḳūbuñ adın eyleme yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3276). [dédi, -di]*

324.**Dédi** Mālik ki ḥālüñ étme nihān / Dilerem kimsin eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [dédi, -di]*

325.**Dédi** iy ḫᵛāce çün beni ṣatasın / Aṣṣı édüp murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [dédi, -di]*

326.**Dédi** luṭf-i Ḫudāyı gördüñ mi / Mübtelāya cezāyı gördüñ mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [dédi, -di]*

327.Güldi Yūsuf o demde **dédi** hemīn / Ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [dédi, -di]*

328.**Dédi** ol baġruma uran yara / Beni Maġribden éden āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [dédi, -di]*

329.**Déyesin** kim ʿAzīz-i Mıṣr zeni / Diler alup oġul édine seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [déyesin, -y, -e, -sin]*

330.Biri **dédi** ḥabībi kim ister / Bu şeker-leb lebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [dédi, -di]*

331.**Dédi** Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [dédi, -di]*

332.**Dédi** dellāl anı nice déyeyim / Āşkāre yalan mı söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [dédi, -di]*

333.**Dédi** Yūsuf ki gözleme ṭaşum / Görme misin gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [dédi, -di]*

334.**Dédi** kim kim alur cemāl-i ṣarīḥ / ʿandelīb-i faṣīḥ ü kebg-i melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [dédi, -di]*

335.**Dédi** Yūsuf aña daḫi iy yār / Baña bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [dédi, -di]*

336.Getürüp anı **dédi** ol ʿāṣıḳ / Gerçi varum degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [dédi, -di]*

337.Dāyesin göndürüp ʿAzīze revān / **Dédi** çün bizden olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [dédi, -di]*

338.**Dédi** ammā ḫazīnemüñ varı / Laʿl ü yāḳūt ü sīm ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [dédi, -di]*

339.**Dédi** vér bunları da étme gezend / Tā ki bizümle olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [dédi, -di]*

340.Eyledi bir bahāne yine ʿAzīz / **Dédi** kim şeh de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [dédi, -di]*

341.**Dédi** var söyle ol cihān-dāra / Minnetét ḫiẕmetüñle bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [dédi, -di]*

342.Bu sözi şāha çünki **dédi** ʿAzīz / Gördi anı ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [dédi, -di]*

343.**Dédi** yüz luṭf-ıla ki bu māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [dédi, -di]*

344.Dédi dellāl anı nice **déyeyim** / Āşkāre yalan mı söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [déyeyim, -y, -e, -y, -im]*

345.Var-ıdı ilde bu meṣel rūşen / Ağlamaz **dérler-idi** kendü düşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [dérler-idi, -r, -ler, -idi]*

346.Döndi Mālik ʿAzīze étdi nigāh / **Dédi** yüz āh ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [dédi, -di]*

347.Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / **Dédi** ḫalvetde iy velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [dédi, -di]*

348.Oldı Mālik bu ḥāle çün āgāh / Aġlayup **dédi** yā nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [dédi, -di]*

349.Ger ṭapuñdan olur-ısa destūr / **Déyeyin** aña bir'ki söz mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [déyeyin, -y, -e, -y, -in]*

350.Étmedi Mālik ol bahāyı ḳabūl / Belki **dédi** ʿAzīze redd édüp ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [dédi, -di]*

351.**Dédi** uş varayın ẕekā gibi ben / Anı ḫōr édeyin Sühā gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [dédi, -di]*

352.Şuʿarā ger irerse şi'rāya / Medḥ lāyıḳ **dénilmez** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [dénilmez, -n, -il, -mez, -]*

353.**De**diler çünki aslımuz birdür / Cismümüz belki faṣlımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [dediler, -di, -ler]*

354.**Dé** bunı gelse bir belā nāgāh / Hasbiyallah lā ilāhe sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 809). [dé,]*

355.**Dédiler** biz aña hevādāruz / Ṣoḥbet-i vaṣlına hırīdāruz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 826). [dédiler, -di, -ler]*

356. Geldi ebnāsı çünki aña yaḳīn / **Dédiler** vaḳt-i ḥīle oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [dédiler, -di, -ler]*

357.**Dédiler** ḥālümüz ziyān oldı / İşümüz dürlü dürlü ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1154). [dédiler, -di, -ler]*

358. **Dédiler** çün biz eyledük seyrān / Ḳaldı ol cāmemüz ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [dédiler, -di, -ler]*

359.**Dédiler** bizi rāst ṣanmazsın / Gürg yédi dérüz inanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [dédiler, -di, -ler]*

360.Getürüp ḫānedān-ı Yaʿḳūba / **Dédiler** éltüp anı Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1351). [dédiler, -di, -ler]*

361.**Dédiler** pādṣāh ṣayd étdi / Ṣayd édüp ol ġarībi ḳayd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [dédiler, -di, -ler]*

362.Ne-y-içün yédüñ anı ġam yémedüñ / Peder-i pīri aġlaya **démedüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [démedüñ, -me, -dü, -n]*

363. Yūsufı senden alup iḫvānı / Gürg yédi **démişler** ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [démişler, -miş, -ler]*

364.**Dédiler** anı çāha atmış-ıduḳ / Cānı ḳaʿr-ı günāha atmış-ıduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1522). [dédiler, -di, -ler]*

365. Gördiler çünki ḳuş üşer ḳuyuya / **Dédiler** bu nişāndur anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [dédiler, -di, -ler]*

366.**Dédiler** kim bu nūr-ı māh-cebin / Aceba ḳanda oldı saña ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [dédiler, -di, -ler]*

367. **Dédiler** ḫᵛāceler ki iy Mālik / Melege ādem ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [dédiler, -di, -ler]*

368.Seni ḳurd aldı **dédiler** pedere / Düşdiler nār-ı ġayret ü ḥaẕere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662). [dédiler, -di, -ler]*

369.**Dédiler** ḫān-zādedür bu ġulam / Ḳadr-ile oldı bedr-i ḥüsni temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [dédiler, -di, -ler]*

370.Ḳul **démek** serv-i nāz-perverde / Rāst olmaz sizüñ gibi merde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [démek, -mek]*

371. Siz nihān étdüñüz bulup anı / Ḳan dökilmedin anı **déñ** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [déñ, -ñ]*

372. Yazdılar āḫirinde niçe güvāh / **Dédiler** ʿāḳıbet Kefa billah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723). [dédiler, -di, -ler]*

373.**Dédiler** iy kemāl-i zībāyī / Kim yaratdı bu ḥüsn-i zībāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [dédiler, -di, -ler]*

374.Cümle Mıṣr ehli **dédiler** ki bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [dédiler, -di, -ler]*

375. ʿĀḳıbet vāḳıf étdiler pederin / **Dédiler** aña derdinüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [dédiler, -di, -ler]*

376. Cān-ısañ **dé** nice cihāndansın / Ḫān-ısañ nice ḫānedāndansın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [dé,]*

378. Pederi dédi n'ola dermānuñ / **Dé** ki saʻyında olalum anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [dé,]*

379.**Déyem** ol demde ben kimem ṭapuña / Ne belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [déyem, -y, -em, -]*

380.Belki **dé** bu ġarībi kim ister / Dil kebāb ü kebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [dé,]*

381.Belki **dé** kim alur ṭarīḳ ü cerīḥ / Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [dé,]*

382.**Dé** ki yoḳdur cihānda dil-bendüm / Gelmemişdür vücūda ferzendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [dé,]*

383.Ẓāhir-iken bu resme ḥüsn-i ġarīb / Nice **déyem** saña ġarīb ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [déyem, -y, -em, -]*

384.**Démezem** ben saña ʿAzīz oldum / Belki bir kem-terīn kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [démezem, -mez, -em]*

385.**Dédi** kim iy Ḫudā kenīzānı / ʿaḳl-ile ʿālemüñ ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [dédi, -di]*

386.Sırr-ı tevḥīde buldılar çün rāh / **Dédiler** Lā ilahe illāllah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4175). [dédiler, -di, -ler]*

387.Bāġ-ı dilden olar ki ber yédiler / Meyveden meyve reng alur **dédiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [dédiler, -di, -ler]*

388.**Dédiler** cümle aña müştāḳuz / Görmedin gül yüzini ʿuşşāḳuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4726). [dédiler, -di, -ler]*

389. Gördiler çün cemāl-i bī -hem-tā / **Dédiler** bu beşer ola ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [dédiler, -di, -ler]*

390. **Dédiler** ʿışḳ cāna ḥākimdür / Milkine gelse men‘ éden kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [dédiler, -di, -ler]*

391. Ma’rifetden olar ki ber yédiler / Kendüsi düşen aġlamaz **dédiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4997). [dédiler, -di, -ler]*

392. Nice şīrīn **démiş** bunı dānā / Ki olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000). [démiş, -miş]*

393. Cemʿ olup her mu’abbir anda temām / Ḫᵛāb-ı sulṭāna **dédiler** aḥlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169). [dédiler, -di, -ler]*

394. **Dédi** sultan senüñdür ol tedbīr / Maʿnide milk-i Mıṣra sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [dédi, -di]*

395. **Dédiler** zārī eyleyüp iy şāh / Bize bu töhmet-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [dédiler, -di, -ler]*

396. **Dédiler** ḥaşa li’llāh iy server / Bizden izā vü cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [dédiler, -di, -ler]*

397. Şād olup bu ġanīmet-i sefere / Yüz urup cümle **dédiler** pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [dédiler, -di, -ler]*

398. Döndi Yūsuf olara étdi ḫiṭāb / **Dédiler** cümle ol cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [dédiler, -di, -ler]*

399. Veledüñ anda ṣāʿ uğurladı **déñ** / Ḫᵛān vérenden metā' uğurladı déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [déñ, -ñ]*

400. Veledüñ anda ṣāʿ uğurladı déñ / Ḫᵛān vérenden metā' uğurladı **déñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [déñ, -ñ]*

401. Daḫi ʿālemde zindedür Yūsuf / **Démen** ammā ki ḳandadur Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [démen, -me, -ñ]*

402. Bu sözi baña **démeñüz** zinhār / Daḫi étmeñ benüm yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [démeñüz, -me, -ñüz]*

403. **Dédiler** ol zebūn olmışdur / Ġuṣṣadan baġrı ḫūn olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6215). [dédiler, -di, -ler]*

404. **Dédiler** çekme isteyüp anı renc / Ki ḳara topraġa gömüldi o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [dédiler, -di, -ler]*

405.ʿİrfānda ḳamudan aḳdem olduñ / Tapun n’ola **dérse** mā ʿarefnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [dérse, -r, -se]*

406.**Dédiler** çünki eyledük seyrān / Tā ki şād ola ol gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [dédiler, -di, -ler]*

407.**Dédiler** ṭoġrıdur bizüm sözümüz / Söyledük her ne gördiyse gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [dédiler, -di, -ler]*

408. Pir-i Kenʿāna étdiler çü nigāh / **Dédiler** aña yā Nebiyy’Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [dédiler, -di, -ler]*

409. Geldiler kārbāna şiddet-ile / **Dédiler** ʿunf u ḫışm u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [dédiler, -di, -ler]*

410. Bu işe ḫᵛāceler olup ḥayran / **Dédiler** cümle iy cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [dédiler, -di, -ler]*

411.**Dédiler** ṣataruz resūli size / Ḳozcuġaz vérüñ oynamaġa bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [dédiler, -di, -ler]*

412.**Dédiler** riḳḳat-ile dönüp aña / Olmayaydı bu iş n'olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [dédiler, -di, -ler]*

413. Ḥabbe deñlü naẓarları yoġ-ıdı / **Dédiler** arpa deñlü zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803).). [dédiler, -di, -ler]*

414.Yūsufa **dédiler** bu ḥālet-ile / Bu ḳadar ḳadr-ıla kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [dédiler, -di, -ler]*

415. Dīn-i ḥaḳdan çün oldılar āgāh / **Dédiler** Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1953). [dédiler, -di, -ler]*

416.**Dédiler** cāndan eyledük iḳrār / Aña kim ḫalḳ éder bu resme nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [dédiler, -di, -ler]*

417.**Dédiler** beñzemez bu insāna / Beñzer ammā ḳadīmī cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [dédiler, -di, -ler]*

418. Ḳaderüñ sırrın añlayān 'ulemā / **Dédiler** Levn-i ma' levn-i ena *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 2576). [dédiler, -di, -ler]*

419.**Dédiler** şehre bi ṣanem geldi / Ne ṣanem rūh-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [dédiler, -di, -ler]*

420.**Dédiler** kim zihī cemāl-i cemīl / Ki olupdur kemāl-i ṣunʿa delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [dédiler, -di, -ler]*

421.**Dédiler** bizden olmadı ammā / Bunda da güş olundı hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [dédiler, -di, -ler]*

422.Baʿd-ez-ān **dédiler** ki perdeyi aç / Görelüm ol cemāli biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [dédiler, -di, -ler]*

423.**Dédiler** zer ne ola ser vérelüm / Bir naẓar tek cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [dédiler, -di, -ler]*

424. Ḳarşulayup ekābir-i dergāh / **Dédiler** yarıcun ola Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3051). [dédiler, -di, -ler]*

425.**Dédiler** geldi ol emīr-i cemāl / Maẓhar-i ḥüsn-i ṣānīʿ-i müte'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3309). [dédiler, -di, -ler]*

426. Baʿzılar **dér** ki öldi çün Rāḫīl / Yūsufa dāye aldı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [dér, -r]*

427.**Dér** götürsün sücūddan başını / Aġlasun silmesün gözi yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [dér, -r]*

428.Anı gürg aldı **démiş** ebnāsı / Pür-ġām olmış dil-i muṣaffāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1447). [démiş, -miş]*

429.Rāviler **dér** ki ṭıfl-iken bu giyā / Bir géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [dér, -r]*

430. Faḫr-i ʿālem buyurdı kim maẓlūm / Çün duʿā' éde aña **dér** Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [dér, -r]*

431.Rāvīler **dér** ki ol zemān bu mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [dér, -r]*

432. Gördi ol bī-nihāye ʿışḳ érini / Yüz urup her birisi **dér** Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [dér, -r]*

433.**Dér** bu efsāne rāvisi bülbül / Ki o dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [dér, -r]*

434. Ḫōş **demiş** bunı merd-i ḥikmet-dān / ʿIşḳ olmaz nite ki müşk nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [demiş, -miş]*

435. Gāh bu ḳavli **dér** ṣadālar-ıla / Ney gibi perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [dér, -r]*

436.Sübḥāneke **derdi** sırrı anuñ / Ādem daḫı olmamışdı eb ced *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 187). [derdi, -r, -di]*

437.İftah Allah **déme** teʿallül-ile / Bülbüli yaḳma ḥasret-i gül-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2055). [déme, -me]*

438.Yaraşur **dénse** ol kişiye ġarīb / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [dénse, -n, -se]*

439.**Derdi** çūş eyledükce tāb-ıla / Defʿ éderdi anı bu āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [derdi, -r, -di]*

440.Seni ferzend édindüm iy bed-ḫāh / **Dédüm** ehlüme ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [dédüm, -dü, -m]*

441. Sizi ben göricek **dédüm** uġrı / Āḫir oldı benüm sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [dédüm, -dü, -m]*

442.**Dédi** ḥükmüme inḳıyād étsün / Ceddi yolına ictihād étsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 926). [dédi, -di]*

443. Bāyazīd étdi çün vuṣūli dilek / Ḥaḳḳ cevābında **dédi** daʿ nefsik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [dédi, -di]*

444. **Dédi** var ḥācetin revā eyle / Sa'y édüp ḫāṭırın ṣafā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [dédi, -di]*

445. **Dédi** her kimse kişt-kār olsun / Cümle eṭrāf kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [dédi, -di]*

446. **Dédi** Yaʿḳūb irişdi baña ḫaber / Şimdi Mışra ʿAzīz olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [dédi, -di]*

447. Étmedi anlaruñ sözini ḳabūl / **Dédi** kim bu mıdur ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [dédi, -di]*

448. **Dédi** bir oġlına oġul zinhar / Şol kişiye elüñ degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [dédi, -di]*

449. Naẓar eyleñ ḫiṭāb-ı Yaʿḳūba / Ezhebu **dédi** ġayr-i maḫbūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5998). [dédi, -di]*

450. Hecr-i Yūsufda tiz édüp ününi / **Dédi** ebnāsına leyeḥzününī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5999). [dédi, -di]*

451.Çünki didāra ṭālib oldı Kelīm / Len terānī **dédi** Ḫabīb-i Kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6000). [dédi, -di]*

452. Baʿd-ez-ān **dédi** Yūsuf iḫvetine / Ṭoyurup cümlesini niʿmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [dédi, -di]*

453. Ṭañladı ceyşi gördi çün nāgāh / **Dédi** Cibrīl göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [dédi, -di]*

454. **Dédi** ṣıddīka ḥażret-i Cibrīl / Atdan éndi senüñçün İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [dédi, -di]*

455. **Dédi** Yaʿḳūb ḥażretine Emīr / Ol geçen ḫᵛābuma budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [dédi, -di]*

456. **Dédi** Ḥaḳḳ size dīn-i güzīn / ʿādet olsun size hemīşe o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [dédi, -di]*

457. Ẓāhir oldı hemān o dem Cibrīl / **Dédi** ya Yūsuf eyleme ta'cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [dédi, -di]*

458. Daʿvet eyleñ **dédi** Zelīḫāyı / Tā vidāʿ eyleyeydi ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [dédi, -di]*

459. **Dédi** şāyed ki bu ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [dédi, -di]*

de: *"-de, -da" bağlacı.*

1.Rāżıyam illa ḫarc édüp varı / Ben **de** olam anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [de,]*

2.Aġlamaḳdan çıḳar-ımış gözi **de** / Niçe göz ḳana ġarḳ olup yüzi **de** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [de,]*

3. Dédi anlara iy gürūh-ı belā / Size **de** düşdi çün bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [de,]*

4. Siz **de** benden varuñ ferāġat édüñ / Gelmeyüp ṣoḥbetüme ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [de,]*

5. Kāşkī ben **de** ol güni görsem / Yāruñ aḳ boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [de,]*

6. Ki bugün ben **de** olmışam ḫayrān / Beni bilmen ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [de,]*

7. Dedi Aʿrābī kāşkī ben **de** / Olay-ıdum bu ḳapuya bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [de,]*

8. Aġlayıcaḳ benümçün ol ḫayvān / Ben **de** olsam ʿaceb degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [de,]*

9.Yoḳ mı iy ādem oġlı sende kerem / Tā ki ben **de** duʿā'-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [de,]*

10. Ġaybet étmeñ daḫi bu ma'ẕūrı / Siz **de** ḳahr eylemeñ bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [de,]*

11.Étdi bu raḫtı cümleten yaġma / Sen **de** iy Ḥamdi ʿāḳil-iseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6096). [de,]*

12. Ben **de** terk étmezem bu zindānı / Olmayınca şehüñ bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [de,]*

13. Ben **de** ol luṭfuña ʿivaż iy māh / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [de,]*

14.Sen **de** isterseñ iy muḥibb-i vedūd / Dār-ı İslām ola bu Mışr-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [de,]*

15. Sa'y édüp siz **de** cemʿ-i māl eyleñ / Varuñ ol şaha ʿarż-ı ḥāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [de,]*

16. Bu beşāret demine şükrāne / Sen **de** miskīnleri ṭoyur ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [de,]*

17. Sen **de** atdan nüzūl ḳıl iy şāh / Tā nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [de,]*

18.Bende olmaz senüñ gibi bende / Yaraşur saña bende olam ben **de** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [de,]*

19.Vérdi bir puḫte dil **de** anda temām / Bir niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [de,]*

20.Aġlamaḳdan çıḳar-ımış gözi **de** / Niçe göz ḳana ġarḳ olup yüzi **de** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [de,]*

21. Sen **de** nāḳan gibi enīn édesin / Milk-i Kenʿāna aġlayu gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [de,]*

22.Anı gördüñse **de** nişānlarını / Ḳomayam tā göñül gümānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [de,]*

23.Eyledi bir bahāne yine ʿAzīz / Dédi kim şeh **de** étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [de,]*

24.Ki bu şehrüñ **de** ḫalḳı pīr ü cüvān / Göricek ḫüsnümi olur ḫayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [de,]*

26. ʿAmmesinün egerçi yāri-yidi / Pederinüñ **de** ġam-güsārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 509). [de,]*

27.Nār-ı ġam gül yüzüñi şoldurdı / Biz **de** dédük ḫarāmī öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [de,]*

28.Kāşki ben **de** ölsem anacuġum / Saña hem-türbe olsam anacuġum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [de,]*

29.Tāze servi biter **de** ol bāġuñ / Şāh-ı Ṭūbīsi gibi Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [de,]*

30. Her ki baña vérürse bir dīnār / Gösterem aña ben **de** bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [de,]*

31. Yédisinden **de** geldi şimdi resūl / Cümlesinüñ daḫi murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [de,]*

32. Göndürüp kendüsi **de** şaldı resūl / Tā vesīle ola murādına ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [de,]*

33.Yummadı ékisi **de** gözlerini / Urdılar birbirine yüzlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 750). [de,]*

34.Dilerem sen **de** géy o pīreheni / Göreyin bir dem anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [de,]*

35.Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ bu düş **de** yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [de,]*

36. Ki dédük bunlara seni bende / Ger ṣorarlarsa eyle dé sen **de** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [de,]*

37.Çeşm-i Mālik **de** görse ger anı / Aḳça n'olur véreydi biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [de,]*

38.Dédi bilsem **de** açman ol rāzı / Bilme misin günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [de,]*

39. Dédi Buşrāya iy girān-māye / Sen **de** zōr eyle bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [de,]*

de: *Ad verme ; isim koyma.*

1. Çün ʿAzīz oldı Mışr-ı ḥikmete ol / Yūsuf-ı sānī **dé**di aña Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292). [dédi, -di]*
2. Tīġ-i mihr-ile nāfını dāye / Kesdi vü **de**di Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [dedi, -di]*
3. Edeb-ile mürüvvet-i ʿirfān / Cemʿ olup aña **de**diler 'Oṣmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 298). [dediler, -di, -ler]*

de: *Demek, söylemek; rivayet etmek, anlatmak.*

1. Rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm / **Dér** vefāt eyledi çün İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 364). [dér, -r]*
2. Ḳaṣaṣuñ aḥsenine rāvi-yi ḫāṣ / **Dér** ki Yūsuf ḳaçan ki buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [dér, -r]*
3. **Dér** ki ol yıllar eyle teng oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [dér, -r]*
4. **Dédi** kim ḫutbe oḳısa Aḥmed /Bir direk var-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [dédi, -di]*
5. Vardı revzen ḳatına vérdi selām / **Dédi** Yūsuf ḫaberlerini temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [dédi, -di]*
6. **De**me iḫvāna ḫᵛābuñı zinhār / Ḫᵛabdan fitne olmasun bīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 624). [deme, -me]*
7. Ẕikr éden ḳıṣṣasın Zeliḫanun / Bir ‘acep ġuṣṣasın **démiş** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [démiş, -miş]*
8. Baʿżı rāvī **dé**di ki İsrā’īl / Ḳoydı bir heykele ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [dédi, -di]*
9. **Dédi** ḫayrü’l-Yehūd İbn-i Selām / Çün éşitdi ḳudūm-i ḫayr-i enām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 242*). [dédi, -di]*

de: *Demek, söylemek; istemek.*

1. Her ne **dérse** éşit kelāmın anuñ / Dil gibi ḫālī ét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [dérse, -r, -se]*
2. Düş gören çün düşin aña **dér-idi** / Ẕevḳ-i taʿbīrden şeker yér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [dér-idi, -r, -idi]*
3. **Dédiler** Yūsuf eyledi taʿbīr / Gördiler her ne yazdısa Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [dédiler, -di, -ler]*
4. Gördiler çün cemālini pederüñ / **Dédiler** mācerāsın ol ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [dédiler, -di, -ler]*
5. Bir géce şevḳ irişüp ol aya / Sergüẕeştin **dédi** Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [dédi, -di]*
6. Muẕlimen oldıy-ısa ger bu ziyān / Çekeyin her ne **dérseñ** aña żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [dérseñ, -r, -se, -ñ]*

de: *Demek, söylemek; kabul etmek.*

1. Olmasa sırr-ı semme vechu’llāh / Büt-i sengīne kim **dér**-idi ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5452). [dér-idi, -r, -idi]*

de: *Demek, söylemek; buyurmak.*

1. **Dédi** bir ḫācibine iy ḫācib / Bugün olsun saña bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [dédi, -di]*
2. Ḥaḳḳ **déye** raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne varsun ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [déye, -y, -e]*

de: *Demek, söylemek; cevap vermek.*

1. **Dédi** kim püştüñi ne eyledi ḫam / Dédi hecrüñ yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [dédi, -di]*
2. **Dédi** bāġuñda nergesüñ ḳanı / Dédi sensüz çoġ aġladı ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492). [dédi, -di]*
3. **Dédi** müşküñ ne eyledi kāfūr / Dédi vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [dédi, -di]*
4. Dédi müşküñ ne eyledi kāfūr / **Dédi** vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [dédi, -di]*
5. **Dédi** maḳṣūdumı dér-idüm eger / İrmese yine ḫāṭıruña keder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [dédi, -di]*
6. **Dédi** ʿirfānuña iren sālik / Mā-arefnāke hakka maʿrifetik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102). [dédi, -di]*
7. **Dédi** Yūsuf ki ṭınmamaḳ ḫaḳdur / Ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 976). [dédi, -di]*
8. **Dédi** Yūsuf aña ki iy Lāvī / Olsa ḳalbüñde merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [dédi, -di]*
9. **Dédi** Yūsuf ki iy bürāder-i pāk / Benüm ucumdan olma sen ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [dédi, -di]*

10.**Dédi** Yaʿḳūb ya Resūl-i Emīn / Nice étmeyeyin fiġān ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1261). [dédi, -di]*

11.Aña ṣabr eyle **dédi** çün Cibrīl / Ol daḫi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [dédi, -di]*

12.Ol daḫi **dédi** yā Resūl'Allāh / Baña da ʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [dédi, -di]*

13.**Dédi** ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı vaṭanum / Anda bir ḳardaşum var-ıdı benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [dédi, -di]*

14.Baḳup aña **dér-idi** cān-ı peder / Gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 834). [dér-idi, -r, -idi]*

15.**Dér-idi** ḳanda gétdüñ iy Yūsuf / Beni āvāre étdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [dér-idi, -r, -idi]*

16.**Dér-idi** cūṣa gelse ġam nāgāh / Hasbiyallahu La ilah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1293). [dér-idi, -r, -idi]*

17. Cānın añana ebter ét **dér-idi** / Mıṣr añana mükerrer ét dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [dér-idi, -r, -idi]*

18. Cānın añana ebter ét dér-idi / Mıṣr añana mükerrer ét **dér**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [dér-idi, -r, -idi]*

19.Esmege başlasa seḥerde nesīm / **Dér-idi** iy ḥayāt-ı ʻaẓm-i remīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [dér-idi, -r, -idi]*

20.Döginüp aġlayup **dér-idi** dırīġ / Kendü destümden irdi başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [dér-idi, -r, -idi]*

21. Efser ursa serine ʿizzet-ile / Farḳın öpüp **dér**-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [dér-idi, -r, -idi]*

22.**Dér-idi** şevḳ-ıla sürüp aña rūy / Kāşki ben ola-y-ıdım saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [dér-idi, -r, -idi]*

23. **Dér-idi** yāre ṭavḳ-ı gerden-idüñ / Sünbül ü yāsemīne ḫırmen-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4970). [dér-idi, -r, -idi]*

24. Geh yiñine yüzin sürüp miskīn / **Dér-idi** ḳanı sā'id-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4971). [dér-idi, -r, -idi]*

25. **Dér-idi** dāmenin öpüp ey vāy / Ḳanı yüz sürdügüñ mübārek pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [dér-idi, -r, -idi]*

26. **Dér-idi** ḳanı o serv-i dībā-pūş / Ki éderdüñ sen anı ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [dér-idi, -r, -idi]*

27. Zārīler eyler-idi rāz-ıla / **Dér**-idi aġlayup niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5051). [dér-idi, -r, -idi]*

28. **Dér-idi** anlara ki şaşdı bilüm / Vardı zindān içine düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [dér-idi, -r, -idi]*

29. Dérler-idi ki Yūsuf uġradı uş / **Dér**-idi ṭutmayup Zeliḫā gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [dér-idi, -r, -idi]*

30. **Dér**-idi geldi bū-yı çāvūşı / Ṭoldı ṣavt-ı beşīr cān-gūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5404). [dér-idi, -r, -idi]*

31. Geh **dér-idi** anuñ gibi ḫōş-rā / Beni maḥrūm eylemez ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [dér-idi, -r, -idi]*

32.Yūsufuñ nāmın añmayam **dér-idüñ** / Ġamına düşdügüñe ġam yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [dér-idüñ, -r, -idüñ]*

33. **Dér-idüñ** baña iy dil-ārāmum / Māh-ı Mıṣram ʿAzīzdür nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201). [dér-idüñ, -r, -idüñ]*

34.Dédiler bizi rāst ṣanmazsın / Gürg yédi **dérüz** inanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [dérüz, -r, -üz]*

35.Sen egerçi buña **dédüñ** ḳuldur / Bizüm ammā gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [dédüñ, -dü, -n]*

36.Eyle **déyüp** ḳamusı aġlaşdı / Yūsuf anlar-ıla esenleşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [déyüp, -y, -üp]*

37.Bunı **déyüp** ḳılurdı āh ü fiġān / Çeşmini eylemişdi çeşme-i ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2492). [déyüp, -y, -üp]*

38.Bunı **déyüp** ḳılurdı nāleleri / Ḳana ġarḳ olmış-ıdı lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2679). [déyüp, -y, -üp]*

39. Yazusı ḳaradur **déyup** başa / Ḳara ṭopraḳ ṣaçup döküp ṭaşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2750). [déyup, -y, -üp]*

40. **Dédi** evvel budur cüvān olayın / Ḥüsn-ile gün gibi ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [dédi, -di]*

41. **Dédi** ḳalmadı bundan özge murād / Ḳılasın vaṣluñ-ıla göñlümi şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [dédi, -di]*

42. **Dédi** anlardan édüp iʿrāżı / Yine olmış ḥikāyet-i māżi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5942). [dédi, -di]*

43. İʿtirāf étdi cürme muṭlaḳ ol / **Dédi** el-ān ḥaṣḥaṣ el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [dédi, -di]*

44. **Dédi** Yūsufda yoḳ ḫaṭā vü günāh / ʿIşḳı-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [dédi, -di]*

45.Baʿżı rāvī **dédi** ki iḫvānı / Atdılar ḳaʿr-ı çāha çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [dédi,]*

46.Yüz urup her melek **dédi** yā Rab / İrmesün Yūsufa ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [dédi,]*

47.**Dédi** iy nūr-i ḫānedān-ı Ḫalīl / Saña étdi selām Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 925). [dédi,]*

48.**Dédi** baʿżı ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / Ḳaʿr-ı çāha atıldı çün ol māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [dédi,]*

49.**Dédi** el-ḥamdüli'llāh iy kāẕib / Ki bizi saña eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [dédi,]*

50.Éşidüp bu 'iṭābı ol meftūn / **Dédi** el-ḥükmü lillāh iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [dédi,]*

51.**Dédi** Rūbīl gör yalan düşüñi / Ki niçe müşkil eyledi işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [dédi,]*

52.**Dédi** Rūbīl aña sözüñ yoḳ mı / Yüz çevürdüñ söze yüzüñ yoḳ mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [dédi,]*

53.**Dédi** Lāvī yalan düşüñe sebeb / Kendü zu'muñda neydi olaʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [dédi,]*

54.Çün Yehūdada var-ıdı şefḳat / **Dédi** ol māha mihr-ile ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [dédi,]*

55.**Dédi** iy bāġ-ı ʿömrüme ḥāṣıl / Ne géc'oldı ṭapuñ baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [dédi,]*

56.Eyle **dédi** vü yüz yére urdı / Cān-ı şīrīni Ḥaḳḳa ṭapşurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [dédi,]*

57. Yūsufa olduġına bunca taʿab / Baʿżı rāvī bu resme **dédi** sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [dédi,]*

58.**Dédi** ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / Var mıdur ḥüsn içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [dédi,]*

59.**Dédi** iy ḫalḳa ʿadl éden sulṭān / Baña Yaʿḳūb étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [dédi,]*

60.**Dédi** iy ʿaḳlı nā-temām olan / Zerʿ olınmaz ṭarīḳ-i ʿām olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1280). [dédi,]*

61.Ol melek **dédi** yā Nebiyy'Allāh / Pes nedür sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [dédi,]*

62. Dédi bāġuñda nergesüñ ḳanı / **Dédi** sensüz çoġ aġladı ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492).[dedi]*

debūr: *Batı rüzgārı, batı tarafından esen yel; ecel rüzgarı.*

1. Ėtdi āḫir ecel **debūrı** ʿubūr / Ne ṣafā ḳodı yaḳmaduḳ ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [debūrı, -ı]*
2. Nāgeh irüp **debūrı** idbāruñ / Der u dīvārı ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [debūrı, -ı]*

dédi kim: *Dedi ki; şöyle dedi.*

1.Dédi kim vāris-i kemāl-i nebī / Ḥażret-i Şeyḫ Ekber-i ʿarabī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 947). [dédi kim,]*

2.Dédi kim ḳanı bunca ʿahd ü ḳarār / Étmeyeydüñ göñül ġamın iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1307). [dédi kim,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. **Defden** egler bu ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde yek dōst sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [defden, -den]*
2.Düşse gün sebze-gūn müşebbekden / Ṣan ki **def** üzre ḥalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [def,]*
3. Geh urur ruḫlarını kef gibi / Geh döger sīnesini **def** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [def,]*

defʿ: *Def etme, başından kovma, savma.*

1. Ḫaste oldum bu acı dillerden / **Defʿ** içün bu gümānı illerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [def,]*

defʿ ét: *Savmak; ortadan kaldırmak, yok etmek.*

1.Urdı dīvār-ı çāha hem perin / Tā ki **defʿ éde** şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [defʿ éd, -e]*
2. Teşne cānuñ ṣafāsı şerbet ü āb / Tābını **defʿ éder** mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [defʿ ét, -er, -mi]*
3.Derdi çūş eyledükce tāb-ıla / **Defʿ éderdi** anı bu āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [defʿ ét, -er, -di]*
4. Baña bildür ḥayāt-ı Yūsufumı / Tā biraz **defʿ édem** te'essüfümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5978). [defʿ ét, -em]*
5.Dilerem **defʿ édüp** Ḫudā anı / Ḳurtara şirretinden insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [defʿ ét, -üp]*
6. Yére gökden nüzūl eylese dā / Ne devā **defʿ éde**r anı ne duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). [defʿ ét, -er]*
7. Anı **defʿét** bizümle dem-sāz ol / Ṣohḥet-ile nihānī hem-rāz ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [defʿét,]*

defʿ eyle: *Savmak; ortadan kaldırmak, yok etmek.*

1.Ḫālı **defʿ eyle**di ġamın anuñ / Ḫayli ḫōş gördi maḳdemin anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 418*). [defʿ eyle, -di]*

defʿa: *Kez, kere.*

1. Ḳalbüm olmışdı baḥr-i fikre ġarīḳ / Bilmez-idüm nedür bu **defʿa** ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [defʿa,]*
2.Bir niçe **defʿa** vérdi yoluña cān / Saña ḥükmi revādur olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [defʿa,]*
3.Seni üç **defʿa** gördi ḫʷāb içre / Geçdi ʿömri teb-ile tāb içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3959). [defʿa,]*
4. Eylemezdi o serv-i gülşen-i nūr / Eki **defʿa** bir efser-ile zuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [defʿa,]*
5. Ṭoymayup eyle yérler-idi sipāh / Niçe **defʿa** boşaldı maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [defʿa,]*
6. Niçe **defʿa** ṣınayup ol tīri / Tīz olur bilmiş-idi te'sīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [defʿa,]*

defʿaten: *Birdenbire, ansızın.*

1. İrişür **defʿaten** hücūm édicek / Ṣoñra tedrīcle géder gédicek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [defʿaten,]*

deffāf: *Tefçi, tef çalan.*

1. Sine **deffāf** oldı cān raḳḳās / Dilde dildār-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [deffāf,]*

defʿī: *Birden, aniden, hemen, o anda.*

1.**Defʿī**ṣūret degişdi ol dāye / Perde altında nitekim saye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [defʿi,]*
2.Kebg-i ferbih ki dāma géç düşer / Yégdür ol serçeden ki **defʿī** üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [defʿī,]*
3. El ṣunup aña yapışur **defʿī** / Görür anı ki bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [defʿī,]*
4. Bir perī ṣūret-i Zelīḫāda / **Defʿī** ḥāżır olurdı arada *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3181). [defʿi,]*

5.**Defʿī** bir dürc açdı pür-gevher / Dürci ṣan burc-i gevher-i aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [defʿi,]*

6. **Défʿī** zindāna cān atup o cüvān / Yūsufa şeh düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [défʿī,]*

7. Dérdi dördinci gün ögin ṭurdı / **Defʿī** ḫuddāma Yūsufı ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [defʿi,]*

defīne: *Yere gömülü mal, para, altın, gümüş vb. değerli şeyler; hazine.*

1.Bu sarāy içre bir **defīnem** var / Anda yüz pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [defīnem, -m]*

deg: *Denk, eş, benzer.*

1. Çün zebercedden eyledi tācı / **Degdi** Mışruñ ḫarācı ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [degdi, -di]*

deg: *Değmek; dokunmak.*

1. Ne ayaġuma ḫār **degmiş-idi** / Ne tenüme ġubār degmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [degmiş-idi, -miş, -idi]*
2. Ne ayaġuma ḫār degmiş-idi / Ne tenüme ġubār **degmiş**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [degmiş-idi, -miş, -idi]*
3. Dédi bir oġlına oġul zinhār / Şol kişiye elüñ **degür** yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [degür, -ür]*
4. **Degdi** çün aña ol ciger-gūşe / İrdi teskīn cigerdeki cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [degdi, -di]*

deg: *Bedel olmak, karşılık gelmek; kıymetinde ve karşılığında olmak.*

1. Eyle ḫūb-ıdı ol melek-sīmā / Bir baḳımı **degerdi** biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [degerdi, -er, -di]*
2. Yüzi bir pūla **degmeyen** māhī / Aṣdı gūşına gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [degmeyen, -me, -y, -en]*
3. Dédi baʿżı lebi **deger** yüz cān / Tañ degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [deger, -er]*

degme: *Her, her bir, herhangi bir; gelişigüzel, rastgele.*

1.**Degme** ḥayvān ne bilür insanı / Ḥıżra ṣor ḳadr-i āb-ı ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [degme,]*

degşür: *Derlemek, toplamak, bir araya getirmek.*

1. Ṣaçar üstine dürr-i sulṭānī / Derc éder dürce **degşürüp** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [degşürüp, -üp]*

2.Degşürüp rāhat ü ṣafā döşegin / Béline baġladı ṭaleb ḳuşaġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [degşürüp, -üp]*

degül: *Bulunduğu cümleye olumsuzluk anlamı veren "değil" edatı.*

1. Bu ʿalāmet eger **degülse** ḥayāl / Umaram teşne cāna ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [degülse, -se]*
2. Şehr-i Mışr içredür velī aḫaveyn / Ḥāżır anlar ırak **degül** mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [degül,*
3.Dédi bu söz daḫi **degül** maʿḳūl / ʿāḳil olan bunı éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [degül,]*
4.Ġam **degüldür** eger yitürse ṭarīḳ / Çünki Yūsuf gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [degüldür, -dür]*
5.**Degülem** ben ġulām-ı ḫalḳ ammā / Bilürem kendümi ġulām-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3281). [degülem, -(e)m]*
6. Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār **degül** bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [degül,]*
7.Ḳaçaġanlıḳ daḫi **degül** yalan / Ki ḳaçardı cihāndan ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [degül,]*
8. Dédi n'édem ki kār elümde degül / Gétdi ṣabr iḫtiyār olmada **degül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [degül,]*

9. Gerçi kim sevmiş-idi anı temām / İlla bulmuş **degüldi** vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [degüldi, -di]*

10.Hem-demi ḫāṣ dāye-y-idi hemān / Aña maḫfī **degüldi** rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [degüldi, -di]*

11.**Degülem** ben o kimse kim ġayra / Şerr édem uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [degülem, -em]*

12.Ġam **degül** ʿömrüñ evvelinde belā / Müşkil oldur ki āḫirinde ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). *[degül,]*

13.İḫtiyārī **degül** çü kār-ı kulūb / Nice maʿzūr olmaya Yaʿkūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [degül,]*

14. Ḳasdımuz ḫod budur anı sürevüz / Bu **degül**dür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [degüldür, -dür]*

15. Dédi baʿżı lebi deger yüz cān / Tañ **degüldür** ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [degüldür, -dür]*

16.Getürüp anı dédi ol ʿāṣıḳ / Gerçi varum **degül** aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [degül,]*

17. Aġlayıcaḳ benümçün ol ḫayvān / Ben de olsam ʿaceb **degül** giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [degül,]*

18. Bulut aġlamaz oldı gülmedi gül / Nice gülsün ki ḫande vaḳti **degül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [degül,]*

19.Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / **Degülem** ben bu kıṣṣadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [degülem, -em]*

20. Bu **degül** ol ki ʿaḳlum aldı benüm / Eridi ḫasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [degül,]*

21. Bu **degül** ol ṣanem ki ben gördüm / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [degül,]*

22.Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme bu ḳāli kim **degül** baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [degül,]*

23. Bu **degül** ol ki bildürüp özini / ʿaḳlumuñ rūşen étdi yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [degül,]*

24.Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṣār éderüm / Cihān gibi **degül** ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [degül,]*

25. Ne ʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir **degül** anda ḥāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [degül,]*

26. Bu **degül** gerçi ol ʿazīz-i cemāl / Budur ammā kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [degül,]*

27.Daḫi görmiş **degül** ḫayālin anuñ / Güş étmiş **degül** miṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [degül,]*

28.Rāstdur kec **degül** inan ḫaberüm / Ver ne üşde ḳılıcuñ üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [degül,]*

29.Bu cezāya sezā **degül** Yūsuf / Müstaḥiḳḳ-ı bükā **degül** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [degül,]*

30.Bu cezāya sezā **degül** Yūsuf / Müstaḥiḳḳ-ı bükā **degül** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [degül,]*

31.Sevmez anı göñül ki yār **degül** / Sevmemek sevmek iḫtiyār **degül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [degül,]*

32.Sevmez anı göñül ki yār **degül** / Sevmemek sevmek iḫtiyār **degül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [degül,]*

33. Āb u gilden teni sirişte **degül** / Buña kim dér ʿaceb ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [degül,]*

34. Bu biḍā'at yarar **degülse** size / Fuḳarāyuz taṣadduḳ eyle bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [degülse, -se]*

35. Ne ʿacebdür belānuñ ahvāli / **Degül** idbārı gibi iḳbāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [degül,]*

36.Meyli ḳalbüñ belī iradī **degül** / Görklü oldur ki anı sevdi göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 374). [degül,]*

37.Biz atamuza ḫādimüz o **degül** / Ḫizmetine mülāzımuz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [degül,]*

38. Biz atamuza ḫādimüz o degül / Ḫizmetine mülāzımuz o **degül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [degül,]*

39.Daḫi görmiş **degül** ḫayālin anuñ / Güş étmiş **degül** miṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [degül,]*

40. Āb u gilden teni sirişte degül / Buña kim dér ʿaceb ferişte **degül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [degül,]*

41. İncidürken tenin leṭāfet-i gül / Semenine yazuḳ **degül** midi ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [degül,]*

42. Sırra vāḳıf **degüldüñüz** çün o dem / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [degüldüñüz, -dü, -ñüz]*

degül mi: *"Değil mi?" (Tasdik ettirme, onaylatma" anlamında kullanılan bir söz.)*

1. Naẓar ehline hem-dem olsa nigār / Bes **degül mi** teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [degül,]*

2.Pes **degül mi** bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ bu dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [degül,]*

3. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb **degül mi** bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [degül,]*

4. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü **degül mi** o kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [degül,]*

5.Çāh-vār ġabġabında āfet-i cān / Yūsufa çāh bes **degül mi** nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [degül mi,]*

6. Dédi kim bu ṣafā **degül mi** güzel / Ol vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [degül mi,]*

degür: *Ulaşmak, göndermek.*

1. Dédi baʿżı lebi deger yüz cān / Tañ degüldür ziyān **degürse** zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [degürse, -se]*

dehān: *Ağız II Sevgilinin ağzı.*

1. Yumdu ġonça gibi **dehānı** revan / Ḳaynadığınca baġrı ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [dehānı, -ı]*

2. Ḳılur-iken **dehānı** hiçe ḫiṭāb / Ṭutdı āhūların ḫayāl ile ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [dehānı, -ı]*

3.Görse şekker **dehānuñı** Ferhād / Daḫi Şīrīn laʿlin étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [dehānuñı, -uñ, -ı]*

4.Oldı sözden **dehanı** ġonçası teng / Étdi ruḫsārını ḫayā gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [dehanı, -ı]*

5.Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı hemān / Çeşm ü ebru vü zülf ü ḫāl ü **dehān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [dehān,]*

6. Gül gibi anlar-ıla gülşende / Dili pür-dem **dehānı** pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [dehānı, -ı]*

7. Gāh öper hīç-iken **dehānın** anuñ / Geh ḳuçar bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [dehānın, -ın]*

8.Laʿli eyler **dehānumı** bī-āb / Gözlerüm ābını ḳılur ḫūn-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [dehānumı, -um, -ı]*

9.Mūy ḫaḳḳı ki bu miyānuñdur / Ser-i mū ḫaḳḳı kim **dehānuñdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [dehānuñdur, -uñ, -dur]*

10. Geh hem-āġūş olam miyānuñ-ıla / Gāh hem-nūş olam **dehānuñ**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5520). [dehānuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

dehān: *Ağız II söz, kelam.*

1. Cismümi mūy éden miyānuñ-ıçun / Beni dil-teng éden **dehānuñ**-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2649). [dehānuñ-ıçun, -un, -içün]*

dehān aç: *Ağız açmak II konuşmaya başlamak.*

1.Leb-i çehden **dehān açup** Şemʿūn / Étdi birḳaç itāb-i nā-mevzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 955). [dehān aç, -up]*

dehān-ı çāk: *Yırtık elbisenin ağzı, dili. (Hz. Yusuf'un yırtılan elbisesi bağlamında.)*

1.Kec gelürse bu ḳavl-i pāk saña / Rāst söyler **dehān-ı çāk** saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [dehān-ı çāk,]*

dehan-ı töhmet: *Suçlama ağzı; suçlayıcı konuşma.*

1. Dédi açup **dehan-ı töhmeti** cüst / Gördüñüz mi firāsetümi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [dehan-ı töhmet, -i]*

dehen: *Ağız; sevgilinin ağzı.*

1.**Deheni** dür-feşān tekellümde / Lebleri ḳūt-ı cān tebessümde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3802). [deheni, -i]*
2. Serv-i Maġrib hezār nāz étdi / **Dehenin** açdı keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3586). [dehenin, -in]*
3. **Dehenüñ** būseden muḳaffal ola / Bu éki ḳufla keşfüm evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [dehenüñ, -üñ]*
4.**Deheni** ṣıġmadı anuñ süḫana / Bir süḫan ṣıġmaz-iken ol dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [deheni, -i]*
5. **Dehenüñ** yoġ-iken kim eyledi var / Laʿlüñi kimdür eyleyen dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [dehenüñ, -üñ]*
6. **Deheni** gibi gördi sözleri hīç / Rāstlik ḫāletini añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [deheni, -i]*
7. **Deheni** kim ḳul édinür cānı / Sırrıdur ḫātem-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2434). [deheni, -i]*
8. **Deheni** anuñ ejdehā demidür / Her zemānda ġıdāsı ādemidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [deheni, -i]*
9. Ḫūb taʿbīr éder ḳamu ḫᵛābı / **Deheni** ʿilm ü maʻrifet bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [deheni, -i]*
10.**Deheni** gibi sözde teng oldı / Bilmezem arada ne ceng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [deheni, -i]*
11. Deheni ṣıġmadı anuñ süḫana / Bir süḫan ṣıġmaz-iken ol **dehene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [dehene, -e]*
12. Ne dénile lebi zülālinden / Ṣulanurken **dehen** ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [dehen,]*
13. Ol ki yoḳdan cihānı var étdi / **Dehen**ini şekernisār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 546). [dehenini, -i, -n, -i]*
14. **Dehenüñ** kim yaratdı dürc-i güher / Leblerüñi kim étdi şehd ü şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3544). [dehenüñ, -üñ]*
15.Érmedi çünki ġonçaña **dehenüm** / Yéridür varlıġum yoġ olsa benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [dehenüm, -üm]*
16. Lebüñi görmesem ḥayātı n'édem / **Dehenüñ** olmasa nebāti n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [dehenüñ, -ün]*
17. Yudı ʿahd ābı-y-ıla ol demden / **Dehenin** nāleden gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [dehenin, -in]*

dehen aç: *Ağız açmak, konuşmaya başlamak.*

1.Ḥażret-i Muṣṭafā çün **açdı dehen** / Ṭoldı Yeṯrib diyārı dürr-i ʿAden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [dehen aç, -dı]*
2. Şāhid-i ġayb çün **dehen açdı** / Dürcden dürr-i bī ṯemen saçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2653). [dehen aç, -dı]*
3. Ṣaḥn-ı meydāna zerde zer ṣaçdı / Ḳandī senbūseler **dehen açdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2959). [dehen aç, -dı]*

dehen sulan: *Ağzı sulanmak; imrenmek, istek duymak.*

1.Şöyle kim olsa ol nuḳūṣa naẕar / **Şulanurdı dehen** çü ġonça-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [dehen sulan, -ur, -dı]*

dehen-i cān: *Can, gönül ağzı II içten, samimi.*

1.Medḥ oḳıyup aña senā étdi/ **Dehen-i cān**-ile duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 715). [dehen-i cān, -ile]*

dehen-i teng: *Küçük ve dar ağız; sevgilinin ağzı.*

1.**Dehen-i tengi** ḥoḳḳa-i mercān / Laʿli anda müferriḥ-i dil ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1992). [dehen-i teng, -i]*

dehşet: *Korku, telaş.*

1. Kārbān üzre yaġdı çün bu ṭolu / Oldı her sīne **dehşet**-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [dehşet-ile, -ile]*

dek: *"-e kadar, e değin" anlamına gelen edat.*

1. Çün anuñ bu sözin éşitdiler / Üç güne **dek** taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [dek,]*
2. Ol géce ṣubḥa **dek** bu zār-ıla / Ṣoḥbet étdi ḫayāl-i yār-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2511). [dek,]*
3. Ḳanı ol dem ki yār enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa **dek** celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [dek,]*
4. Şāmdan ṣubḥ-gāha **dek** ṣıddīḳ / Eyledi vaʿż u söyledi taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [dek,]*
5. Cismi yandı vü acıdı cānı / Ṣubḥa **dek** eyledi ṭavāf anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [dek,]*
6. Böyle dédi vü sürdi yére yüzin / Ṣubḥa **dek** söyledi duʿā'sı sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [dek,]*

del: *Delmek, delik açmak; (Gönlü) delmek, yaralamak.*

1. Ġamzesi sīne **deldi** cāna irdi / Ḫaberi şāh-ı ʿAsḳalāna irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [deldi, -di]*
2. Gördi ġamdan dilinde sūzen var / Ḫaymeyi **deldi** çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [deldi, -di]*
3. Ki o ḳıllar olurdı nāvek-i tīz / **Deler**-idi çuḳalı niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [deler-idi, -er, -idi]*
4. Nice şemşīr-ile kesildi serüñ / Ḳanḳı tīr-ile **deldiler** cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [deldiler, -di, -ler]*
5. Ḳonmadı gen demürde ol cevher / Dele elmās tīz olup gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [dele, -e]*
6. Gerçi ġam ney gibi **delerdi** dilin / Ṣabra merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [delerdi, -er, -di]*
7. Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / Āhı oḳ gibi dil **deler** iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [deler, -er]*

deli: *Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.*

1. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / **Deli** degül mi o kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [delü,]*
2. Ṣandum anı ki ḳardaşum elidür / Neler añar dilüm ʿaceb **deli**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [delidür, -dür]*

delīl: *Kılavuz, rehber, yol gösterici.*

1. Ḳaldı İslāma andan éki **delīl** /Biri İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [delīl,]*
2. İş güç olsa aña kefīl gerek / Rāh çün ṣa'b ola **delīl** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [delīl,]*

delīl ol: *Delil olmak; işaret, ipucu olmak.*

1. Buña geldiyse nūrdan ḳandīl **/ Olur** ol rāh-ı Ḥaḳḳa nūr **delīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [delīl ol, -ur]*
2. Dédi ʿazm eylese aña bu ẕelīl / Ol ʿAzīzüñ **olur** hevāsı **delīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [delīl ol, -ur]*

delīl ol: *Şahit, kanıt olmak.*

1. Dédiler kim zihī cemāl-i cemīl / Ki **olupdur** kemāl-i ṣunʿa **delīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [delīl ol, -up, -dur]*

delīl-i sīret: *Huy, ahlak, karakterin delili, göstergesi.*

1. Naḥs olanuñ işi nuḥūsetdür / Çünki ṣuret **delīl-i sīretdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1760). [delīl-i sīret, -dür]*

delīm: *Çok, pek çok, fazla.*

1.Dillere ḳaydıñuz **delīm** sizüñ / Éllere keydiñüz ʿaẕīm sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [delīm,]*

delin: *(*Bağrı*) delinmek, parçalanmak; dert, elem içinde olmak.*

1. Baġrı anuñ ki dür gibi **delinür** / ʿĀḳıbet yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [delinür, -ür]*

dellāl: *Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.*

1.Dédi Yūsuf aña ki iy **dellāl** / Déme bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [dellāl,]*

2.Dédi **dellāl** anı nice déyeyim / Āşkāre yalan mı söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [dellāl,]*

3. Gāh **dellāl** elinde lāl olmış / Şimdi ḫidmetdedür hilāl olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [dellāl,]*

dellāle: *Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.*

1.Sözi **dellālenüñ** olur dil-keş / ʿāşıḳa gūşdan ṣalar āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3506). [dellālenüñ, -nüñ]*

delv: *Kova.*

1. Ṣıçrayup sengden o ḫōş ḥarekāt / Girdi **delv** içre çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [delv,]*

2.Sengden oldı **delv** sengīn-ter / Sīm girdi meger ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [delv,]*

3. Çekdiler delvi Mālik étdi nigāh / Gördi **delv** içre oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [delv,]*

4.**Delve** gir māh ü āftāb gibi / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [delve, -e]*

5.Çekdiler **delvi** Mālik étdi nigāh / Gördi delv içre oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [delvi, -i]*

delv-i resen: *İpe bağlı kova.*

1. Oldı ḳalbi anı görüp rūşen / Ṣaldılar çāh içine **delv-i resen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [delv-i resen,]*

dem: *An, vakit, zaman.*

1. Cānumda tāb-ı ḥayret ü çeşmümde āb-ı baḫt / Bir **dem** yüzüme gülmedüñ iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [dem,]*

2.Ġayba varan kişi şehādetden / Gelse olur o **demde** ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [demde, -de]*

3.Göñlin anuñ ki bir dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [dem,]*

4. Teşne vü aç olmadan ādem / Deşne darbıy‘la ölse yeg bu **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661). [dem,]*

5.Yūsuf oġlancuġ olmaġın ol **dem** / Seyr éderdi ṣafā-y-ıla ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [dem,]*

6.Milk-i ʿālem o **dem** ḫarāb oldı / Ki anuñ gül yüzi türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [dem,]*

7.Nice **dem** sem hevāsı bād-ı semūm / Éde cismi eger pūlād-ısa mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [dem,]*

8.Baña oldı bu **demde** vaʿde temām / Géderem Ḥaḳḳa saña ʿömr ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [demde, -de]*

9.Senden ayrı düşeli çoḳ **demdür** / Gözlerüm ḥasretüñde pür-demdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [demdür, -dür]*

10. Nitekim baña rahm édüp Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı bu **dem** ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [dem,]*

11.Yūsuf ol **dem** ki ḳaldı çāh içre / Pederi ḥasretiy’le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [dem,]*

12. Mālik étmişdi ʿazm-i cānib-i Şām / Elli yıl ol **dem** olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [dem,]*

13. Gördügin bilse olmasa ġāfil / Ol **dem** olurdı ʿārif-i vasıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2451). [dem,]*

14. Yoḳ ḳarārı felek gibi her **dem** / Göze ġāyip melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [dem,]*

15. Yoḳ ḳarārı felek gibi her dem / Göze ġāyip melek gibi her **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [dem,]*

16. ʿafv olundı o demde iy niçe ḳan / Olmadı **dem** meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [dem,]*

17.Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe **dem** / Dil-ile dīde pür-ġam ü pür-nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [dem,]*

18. Urur-iken ṣabā ṣafādan dem / Baña her **dem** oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [dem,]*

19. Dédi ḫōş **demde** geldi nāme-i şāh / Şeb-i Ḳadr içre ṣanki vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [demde, -de]*

20. Ki ʿaceb ol ṣanem ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne **demde** el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [demde, -de]*

21.ʿāşıḳa bundan özge olmaya **dem** / Vaṣl-ı dil-dār-ıla ola ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [dem,]*

22.çMışra āḫir ʿAzīz olur bu melek / Umaram kim bulam o **demde** dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [demde, -de]*

23. Köprüsinden geçüp mecāzuñ o **dem** / Başdı rāh-ı Ḥaḳīḳat üzre ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [dem,]*

24. Dédi ol gün ki irdi baña melāl / İrmiş ol **dem** bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [dem,]*

25.Dili pür-dem dilerse çekmeye ġam / Göz yolından revān éde ol **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [dem,]*

26.çḪōş **dem** olur ġam-ı ḫayāl ile / Ḫurrem olınca ta viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [dem,]*

27.Olduġuñ **dem** ʿiẕār-ı dilbere dūr / Oda yansañ olur-ıduñ maġdūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3910). [dem,]*

28.Oldı vaslı saña bu **dem** rūzī / Aṣlı yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [dem,]*

29.Pes degül mi bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ bu **dem** saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [dem,]*

30.Dil ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum **dem** ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [dem,]*

31.Ékisi daḥi ṣāfī mermerden / **Demleri** ḥavż-ı āb-ı kevṯerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4093). [demleri, -ler, -i]*

32.Vérdi dest-i taṣarrufına revān / Dédi **demdür** ki édesin dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [demdür, -dür]*

33.Pür-ġam oldı **demi** Zelīḫānuñ / Ḥadden aşdı ġamı Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4219). [demi, -i]*

34.Çünki Yūsuf bu ḥāli ḳāl étdi / Kendü naḳdin o **demde** ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [demde, -de]*

35.Çünki oldum o **demde** ben bīdār / Ḳalmadı ferri benden étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [demde, -de]*

36. Olsa ʿāşıḳ nigār vaṣlına ġarḳ / Vaṣlı fürḳatden ol **dem** étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [dem,]*

37. Teng oldı **demi** Zelīḫānuñ / Oldı bī ḥadd ġamı Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5300). [demi, -i]*

38. Gözlemez éki demde bir dīdār / Bir **dem** içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [dem,]*

39. Bir **dem** iy baḥr-i luṭf ḫāmūş ol / Dāmen-i luṭf-ıla ḫaṭā-pūş ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [dem,]*

40. Anuñ ıçun o **dem** ol ehl-i ṣafā / Yūsufiñ andı dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [dem,]*

41.Bu beşāret **demine** şükrāne / Sen de miskīnleri ṭoyur ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [demine, -i, -n, -e]*

42. Ki ḫaber ṣorar-ısa benden ṣāh / Her **demüm** miḥnet-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [demüm, -üm]*

43.Ol **dem** ki cihāna ṭola ḥayret / Olmaya ʿuṣāta senden eşfaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231*). [dem,]

44. ʿālemi Ḥaḳḳ yaratdı ādem içün/ Bunca ādem üretdi bir **dem** için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [deme, -e]*

45. Her ki ol demde pür-**dem** olmışdur / Seyyid-i her dūʿālem olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 47). [demde, -de]*

46.Bunca **dem**dür ki saña müştāḳum / Ḥüsnüñe kemterīn-i ʿuşşāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [demdür, -dür]*

47.İrmedüñ ol **deme** bi-ḥamdi'llāh / Menzilüñ çāh oldı olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [deme, -e]*

48.Ḳādür iken yaratmaġa bir **dem** / Éki ḥarf ile anca biñ ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). [dem,]*

49. Her ne ādem ki irmedi o **deme** / Mübtelā oldıʿ āḳibet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [dem,]*

50. Ol nebiy'çün ki oldı loḳma-i ḥūt / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o **dem** aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [dem,]*

51.Anı öldi ṣanup o **demde** hemīn / Étdiler birbirine çok nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153).* [demde, -de]

52. Bu beşāret **deminde** ol ḫōş-rā / Dédi heza gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620).* [deminde, -i, -n, -de]

53. ʿafv olundı o **demde** iy niçe ḳan / Olmadı dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794).* [demde, -de]

54. Yudı ʿahd ābı-y-ıla ol **demden** / Dehenin nāleden gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112).* [demden, -den]

55.Anca çekdüñ ġamı belālarını / **Demidür** süresin ṣafālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3916). [demidür, -i, -dür]*

56.Naḳd-i cān olmadın daḥi güm aña / **Demidür** édeseñ teraḥḥüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [demidür, -i, -dür]*

57.Ṣādıḳ-ı ʿışḳ olan ḳıyar serine / Ḳıymaz āfet **deminde** dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [deminde, -i, -n, -de]*

58.Göñlüni ġam **deminde** şād édesiz / Ḥükmine cümle inḳıyād édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [deminde, -i, -n, -de]*

59. Niçe zindānda ola Yūsuf-ı dil / Çıḳar anı **demidür** iy ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [demidür, -i, -dür]*

60. Ol ḫayāl-idi aña yār-i ḳadīm / Ġam **deminde** yine ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [deminde, -i, -n, -de]*

61. Çün ḥaṣıl étdi döge döge hirmenümi derd / Bir **demde** ḫāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488).* [demde, -de]

62.Ḳanı o **dem** ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [dem,]*

63.Ol **dem** içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147). [dem,]*

64.Aña ol **dem** vérildi ʿizzet ü cāh /Dédi aña Nebi Ḫalilullāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271). *[dem,]*

65.Faẕl-ıla ol **dem** oldı bī-bedel ol / Bedel oldı eline dest-i Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294). [dem,]*

66 Hem risālet duʿā'sın eyledi ʿahd / ʿĪş ol **dem** şikāra eyledi cehd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [dem,]*

67. Kesdi biryānı yédi bir yanın / Açdı ol **dem** duʿā'sı enbānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). [dem,]*

68.Bundan özge cihānda olmaya **dem** / Göre nāgāh sevdügin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [dem,]*

69. Eşer ola yüzi cemālünden / Baḫşiş eyle bu **dem** kemālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [dem,]*

70.Olmaya bundan özge müşkil **dem** / Anda yārinden ayrıla ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [dem,]*

71.Bize ol **dem** irişdi feṯḥ ü ẓafer / Ki seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [dem,]*

72. Āl-i Yaʿḳūbdan ya bir ādem / Elini aña süre-y-idi o **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [dem,]*

73. Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ dermān / Étmeyince o **demde** bir niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [demde, -de]*

74. Kesdi tīġ-ı şafaḳ o **dem** anı / Görme misin yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [dem,]*

75. Ādemüñ nefsi ol **dem** ola nefis / Olmaya kişver-i vücūda re'is *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [dem,]*

76. Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine Rūḥ-i Emīn / Geldi Yaʿḳūba ol **dem** içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [dem,]*

77.Ḥasret ü fürḳat odına o yanuḳ / Şandı ol **demde** kendüyi uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1301). [demde, -de]*

78. Dédi İblīs ki ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger çıḳarursañuz bu **dem** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [dem,]*

79.Ġāfil olmaz o **demde** ʿāḳil olan / Bāde vérür ol ābı ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [demde, -de]*

80.Ṭurdı ol **dem** muʻabbire gétdi / Düşde ol gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [dem,]*

81.Meger ol **dem** ki māh-i Kenʻānı / Ẓulm-ile çāha atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [dem,]*

82.Yūsuf ol **dem** zemīne urdı yüzin / Dédi iy gūş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [dem,]*

83.Ṭoldı bir **dem** içinde altı cihāt / Raʿd u berḳ u ṣavāʻiḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [dem,]*

84. ʿAcebā ḳanḳımuz günāh étdi / Ki bu **dem** bize bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [dem,]*

85. Biñ belā gelse başına nāgāh / Bir **dem** añup günāhın eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [dem,]*

86. Anı añlatdı kim bize bu belā / Ol **dem** oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [dem,]*

87.Ṭoldı ol **demde** ẓulmet-ile cihān / Ditredi ṣayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [demde, -de]*

88.Görenüñ ʿaḳlı gétdi **dem** geldi / Gözine nem yérine dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [dem,]*

89.Ṣalsa bu od cihāna bir dem **dem** / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [dem,]*

90. Dér bu efsāne rāvisi bülbül / Ki o **dem** eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [dem,]*

91.Dédi Yūsuf o **demde** yā Settār / Beni setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [demde, -de]*

92. Eger olmaz-ısa tecelli ʿām / Görmez-ise anı bu **demde** ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057).* [demde, -de]

93.Ki o **dem** kim ṣaʿādet-ile o māh / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [dem,]*

94. Oldı müşk-i ḫuten ḫitāmı anuñ / Oldı ḫōş **demde** iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [demde, -de]*

95.Fitne-i sāʿat ol **dem** oldı bedīd / Ṭarf-ı Maġribde ṭoġdı ol ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [dem,]*

96. Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe **dem** / Géce zārīde gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [dem,]*

97. Ol zemān mesnedüm-idi béşigüñ / Secde-gāhum-durur bu **dem** éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550).* [dem,]

98. Sen uyan ben uyuyayım bir **dem** / Şāyed olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [dem,]*

99. Mest olup dilberüñ ḫitābından / Ol **dem** el yudı yüzi ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2667). [dem,]*

100. Menzilüñ 'aḳreb olalı her **dem** / Gül gibi ḳuçdı ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [dem,]*

101. Şevḳ-ıla çünki ṭoldı cān-ı ʿazīz / Yazdı ol **dem** cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [dem,]*

102. Cismi dāyim ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz / Cānı her **dem** ḥarīḳ-i āteş-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [dem,]*

103. Baña ol **dem** irer dem-i bāḳī / Ki beni bī-ḫōd éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [dem,]*

104.Medḥini her ne **dem** ki diñler-idi / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [dem,]*

105.Seni ol **dem** ki baña iy maḥbūb / Ṣatdı ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [dem,]*

106.Ben daḥi anı görmiş-idüm o **dem** / Ol benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [dem,]*

107.Déyem ol **demde** ben kimem ṭapuña / Ne belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [demde, -de]*

108.Güldi Yūsuf o **demde** dédi hemīn / Ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [demde, -de]*

109.çKāfir-iken o **dem** ol ehl-i temīz / Étdi bunca ḥarāmdan perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [dem,]*

110.Dil-i ʿāşıḳ o dem olur hurrem / Ki ola vaṣl-ı yār-ile ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [dem,]*

111. Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu **dem** / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [dem,]*

112. Beni éden esīr-i miḥnet ü ġam / Ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf-ımış o **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3663). [dem,]*

113.Beni ol **dem** bu üştür-i miskīn / Görmiş-idi anuñ-ıçun oldı ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [dem,]*

114.Buni Yaʿḳūb o **dem** ki gūş étdi / Āh édüp düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [dem,]*

115.Beni bu **dem** ne ḫōş ki yād étdüñ / Ḫaber-i Yūsuf-ıla şād étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [dem,]*

116.Nāz-ıla bir çenār boylu ṣanem / Sıġayup sā'idin dédi ol **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [dem,]*

117.K'iy Zelīḫā taḥammülét bir **dem** / Diler-iseñ ki olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [dem,]*

118.Bende ol **dem** ki éde ʿazm-i günāh / Anı ḥıfz étse menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527).* [dem,]

119.Perde ardında étdüm aña maḳarr / Tā bu **dem** étmeye bu ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [dem,]*

120.Ṭutdı Yūsuf o **demde** ṣıçradı cüst / Yār destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [demde, -de]*

121.Miskīn ol **dem** hevā-perest-imiş / Bāde-i şehvet-ile mest-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4599). [dem,]*

122.Étdi ol **dem** figan ki iy Ḳıṭfīr / Bī-günāhuñ ʿaẕābın ét te'ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [dem,]*

123.Geç bu **dem** yarama tuz ekmekden / Geçme evvel yinen tuz ekmekden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [dem,]*

124. ʿaḳluñı dér te'emmül ét bir **dem** / Ṣabra yüz ṭut taḥammül ét bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [dem,]*

125. ʿaḳluñı dér te'emmül ét bir dem / Ṣabra yüz ṭut taḥammül ét bir **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [dem,]*

126. Cünbiş étme ṣaḳın bu **dem** çün kāh / Yéle vérüp ḫużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [dem,]*

127. Luṭf-ı şeh bī-şümār olurmış o **dem** / Hünere iʿtibār olurmış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [dem,]*

128. Luṭf-ı şeh bī-şümār olurmış o dem / Hünere iʿtibār olurmış o **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [dem,]*

129. Ḳanı ol **dem** ki yār enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa dek celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [dem,]*

130. Géçdi ol **dem** ki baḫt-yār-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile ẕevḳi var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [dem,]*

131. Cāmi'-i ḥüsni ol **dem** oldı ḫarāb / Ki imām üzre düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [dem,]*

132. Düşdi bir ḥāl o **dem** o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [dem,]*
133. Gözlemez éki **demde** bir dīdār / Bir dem içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [demde, -de]*
134. ʿÖmri ḫarc eyledüm ʿibādetüñe / Yüzüm urdum bu **demde** ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [demde, -de]*
135. ʿışḳuñ ol **dem** ki yıḳdı eyvānum / Ḳıldı yaġma vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [dem,]*
136. Sīm ü zerden bu **dem** tehī-destem / Ġam degül çün ġamuñla ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [dem,]*
137. Dédi Yūsuf nedür bu **dem** *ṭalebüñ* / Nice şevk-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [dem,]*
138. Cānum ol **dem** ki düşde gördi seni / Şevḳa şalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [dem,]*
139. Baṭn-ı ʿālemde ḳalmadı ādem / Ḳarnı acıḳmış olmaya ol **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [dem,]*
140. Bilüp anı dédi ki çoḳ **demdür** / Vaṣluñ ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [demdür, -dür]*
141. Sırra vāḳıf degüldüñüz çün o **dem** / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [dem,]*
142. Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı çün anı / Dédi ol **dem** ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [dem,]*
143. Ẓāhir oldı hemān o **dem** Cibrīl / Dédi ya Yūsuf eyleme ta'cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [dem,]*
144. Ecelüñ yoḳ emānı kim bir **dem** / Ḳoyasın bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [dem,]*
145. Her biri tünd ü tīz ü ehl-i hüner / Yüz çevürmez **deminde** yüze deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [deminde, -i, -n, -de]*
146. Ki baña zehr-i mārı feyż eyler / Mihr ü şefḳat **deminde** ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [deminde, -i, -n, -de]*
147. Ṣāyed ola ġulām-ı şāh olasın / Buñ **deminde** baña penāh olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3270).* [*deminde, -i, -n, -de]*
148. Zīnet étmek **deminde** kendüzine / Gözgü yérine ḳordı yüz dizine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [deminde, -i, -n, -de]*
149. Çünki ġayret **deminde** ṣabr éde bu / Ne ḳadar şīr-ise olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [deminde, -i, -n, -de]*
150. Añlamadı **deminde** ḫüsrānı / Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3462). [deminde, -i, -n, -de]*
151. **Demidür** Ḥamdī merd-i dānāya / Yūsufı göstere Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3242). [demidür, -i, -dür]*
152. Aṣfiyā içre Muṣṭafā oldur / Ol **deme** yine reh-nümā oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 50). [deme, -e]*
153. Döginür yār-ile geçen **dem**-içün / Tā kebūd ola reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [dem-içün, -içün]*
154. Niçe dögem ġam-ıla ṭaşlara baş / **Demidür** kim seni dögem iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [demidür, -i, -dür]*
155. Niçe bir ṣanayın serābı şarāb / Demidür eyle teşneni **sīr-āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5523). [demidür, -i, -dür]*
156. Şāh anı ġam **deminde** eyleye şād / Varlıġın vérüp eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [deminde, -i, -n, -de]*
157. Yér ü gök eyle oldı ol **demde** / Rūz-i ḥaşr oldı ṣan ki ʿālemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6331). [demde, -de]*
158. Tā ḳıyāmet yiter bu ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẓar o **demde** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255).* [demde, -de]
159. İlla ol **demde** var ki anda resūl / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [demde, -de]*
160. Benden ol **demde** vérseñ aña ḫaber / Cānına ḥasret odı étmez eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [demde, -de]*

dem: *Kan.*

1. Görenüñ ʿaḳlı gétdi dem geldi / Gözine nem yérine **dem** geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [dem,]*
2.Alsa regden ḳan alıcı ḳanum / **Dem** yerine ġamuñ çıḳar cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [dem,]*
3.Ruḫlarına ḳızılca yerine hem / Gözlerinden aḳardı her dem **dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [dem,]*

dem: *Nefes, soluk*

1. **Demi** semdür havāsı bād-i semūm / Eyleye cism ü cānı seng-ise mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4835). [demi, -i]*
2. Ṣubḥ-dem çün teneffüs étdi ṣabā **/** Pür-dem oldı **deminden** ehl-i hevā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [deminden, -i, -n, -den]*

3. Raḥmeti kim nefesde ḫōş **demdür /** Müstevā aña ʿarş-ı aʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 12). [demdür, -dür]*
4. Derd ü rence mücāviri dem-sāz / **Demi** kūtāh enin ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [demi, -i]*
5. Āferīn ol **deme** bu iʿcāza / Étdi bir demde ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [deme, -e]*
6. Āferīn ol deme bu iʿcāza / Étdi bir **demde** ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [demde, -de]*
7.Ṣalsa bu od cihāna bir **dem** dem / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [dem,]*
8. Deheni anuñ ejdehā **demidür** / Her zemānda ġıdāsı ādemidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [demidür, -i, -dür]*

dem: *Nefes, soluk (Hz. İsa'nın nefesi ile ölüleri diriltme mucizesi bağlamında).*

1. Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün ki o **dem** / Mürdeye rūḥ oldı ḫasteye em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [dem,]*

dem akıt: *Kan akıtmak; kurban kesmek.*

1. Niçe ḳurbān **demin aḳıtdı** revān / Niçe hemyān taṣadduḳ étdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993). [dem aḳıt, -dı]*

dem dem: *Yavaş yavaş II kan döke döke (Âşığın ağlamaktan gözlerinden kan akması bağlamında.).*

1.Ol midād-ıla ḥālini **dem dem** / Ṣafḥa-i ṛūya yazdı çekdi ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [dem dem,]*

dem ol: *Zamanı gelmek.*

1.Ol ki eyler-idi hem-çü gül-ḫande / Gül döşendi **dem oldı** külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [dem ol, -dı]*

dem ola: *Zaman, an gelir.*

1.Rāst ḳavlem nedeñlü küçek-isem / Utanasın **dem ola** gerçek-isem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 980). [dem ola,]*

dem ur: *Bahis açmak, bahsetmek.*

1.Gözin pür-dem kılup her dem girībānını çāk étsün / Çü ʿāṣıḳ ṣubḥ-dem gibi **dem ura** ṣıdḳ-ı da 'vīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [dem ur, -a]*
2. **Urur-**iken ṣabā ṣafādan **dem /** Baña her dem oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [dem ur, -ur, -iken]*
3. Būy-ı gülden **urur demi** bülbül / Dāmdur aña nükhet-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3168). [dem ur, -ur]*

dem vér: *Zaman vermek, zaman tanımak.*

1.Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [dem vér,]*

dem vér: *Nefes, soluk vermek.*

1.Vérse bu rūġan ol çerāġına **dem** / Yaḳa bir demde bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [dem vér, -se]*

dem vur: *Bahis açmak, bahsetmek.*

1.ʿadem-i iʿtibāre vāḳıf olan / iʿtibār-ı ʿademden **vurmadı dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 74). [dem vur, -ma, -dı]*

dem-be dem: *An be an, her zaman, sürekli*

1.Ḳoḳup andan ġazālımun būyın / Göreyin **dem-be dem** anuñ rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [dem-be dem,]*

2. Murādum alur-ıdum mest ü ḫūnī çeşminden / Ki **dem-be-dem** yüregüm yarılurdı ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [dem-be-dem,]*

3.Dem-be-dem Yūsufa éderdi naẓar / Gözlerinden çıḳardı laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [dem-be-dem,]*

4.Dem-be-dem kim ṭaş atsa ol māhum / Çatlaġucuñ olaydı bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [dem-be-dem,]*

5. **Dem-be-dem** zār zār aġlar-ıdı / Éşidenler dilini ṭaġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5954). [Dem-be-dem,]*

6. **Dem-be-dem** kim dökerdi ḫūn-ābı / Nil-i Mıṣruñ olurdı ḫūn ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [dem-be-dem,]*

7. **Dem-be-dem** k'üstine direm yaġdı / Aña bārān-ı derd ü ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [dem-be-dem,]*

8.**Dem-be-dem** Mālike gelürler-idi / Görsevüz déyü yalvarurlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2208). [dem-be-dem,]*

dem-beste: *Nefesi bağlanmış, susmuş, soluğu kesilmiş.*

1. Naʿra urup yine yıḳıldı hemān / Yatdı **dem-beste** ṣubḥa dek bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [dem-beste,]*

2. Çāh içinde olanda dil-ḫaste / Āh içinde bu bunda **dem-beste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [dem-beste,]*

dem-beste ét: *Susturmak, soluğunu kesmek.*

1.Beni şevḳ-ile **étdi dem-beste** / Çağırımadum anda ben ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [dem-beste ét, -di]*

2. Açsavuz biz leb-i şeker- ḫāyı / **Éde dem-beste** yüz Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4849). [dem-beste et, -e]*

dem-beste ol: *Nefesi bağlanmak, sesi soluğu kesilmek, susmak.*

1.ʿAsḳalānīler **oldı dem-beste** / Cümlesi dil-şikeste cānı ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2013). [dem-beste ol, -dı]*

demed: *Deste, demet; arpa, buğday gibi tahılların saplarının bağlanarak bir araya getirilmesi.*

1. Çün **demedler** yıġıldı küşte gibi / Ṭoldı ṣaḥrāya kūh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [demedler, -ler]*

dem-i āteş: *Ateş zamanı (Hz. İbrahim'in ateşe atıldığı zaman bağlamında.)*

1.Cevherümüñ şerīf-i ma'deniy'çün / **Dem-i āteşde** bū-yı gülşeniy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4459). [dem-i āteş, -de]*

dem-i bākī: *Kalıcı olan, daimi olan an, zaman.*

1. Baña ol dem irer **dem-i bāḳī** / Ki beni bī-ḫōd éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [dem-i bāḳī,]*

dem-i dil: *Gönül, yürek kanı (Acı, keder bağlamında.)*

1.Dil-i sevdā-zedemde dāguñ-ıçun / **Dem-i dilden** dem-i ferāġuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4448). [dem-i dil, -den]*

dem-i ferāġ: *Huzur, mutluluk zamanı.*

1.Dil-i sevdā-zedemde dāguñ-ıçun / Dem-i dilden **dem-i ferāġuñ-ıçun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4448). [dem-i ferāġ, -un, -ıçun]*

dem-i furṣat bul: *Uygun zaman bulmak.*

1. **Buldı** Aʿrābī çün **dem-i furṣat** / Ḥālini ṣordı Yūsufa ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3724). [dem-i furṣat bul, -du]*

dem-i gül: *Gülün nefesi, soluğu.*

1.Nükhetüñden irişmese **dem-i gül** / Ġonça-veş ḳan ṭolar dil-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3217). [dem-i gül,]*

dem-i kurbān: *Kurban zamanı, vakti II kurban kanı.*

1. ʿafv olundı o demde iy niçe ḳan / Olmadı dem meger **dem-i ḳurbān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [dem-i ḳurbān,]*

dem-i lāhūt: *Cenabıhakk'ın zatına mahsus olan ilk ve en yüce âlem zamanı. (Allah'ın bütün sıfat ve isimlerinin zātında mevcut olduğu, fakat sadece zatî sıfatlarının zuhûra geldiği, fiilî sıfatlarının ise henüz zuhur bulmadığı âlem, ulûhiyet âlemi.).*

2.1. Dām-iken cān hümāsına nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105). [dem-i lāhūt,]*

dem-i nār içre: *Ateşin içinde olduğu an, zaman (Hz. İbrahim'in ateşin içinde olduğu an)*

1.Ḫulletiy'çün Ḫalīl-i Raḥmānuñ / **Dem-i nār içre** nūrıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 140*). [dem-i nār içre,]*

dem-i rūḥ-i Ḥudā: *Hz. İsa'nın (Ruhullah) nefesi (Kur'ân'da "... Biz ona ruhumuzdan nefh ettik (üfledik)..." Tahrim 66/12 denilmesinden dolayı Hz. İsaʿya Ruhullah denilmiştir.).*

1. **Dem-i rūḥ-i Ḫudā**-y-içün ki o dem / Mürdeye rūḥ oldı ḫasteye em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [dem-i rūḥ-i ḫudā,]*

dem-i ṣafa: *Mutluluk zamanları.*

'1.Ālem-i milkün asfıyāsıy'çun / Asfıyānun **dem-i ṣafa**sıy'çun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 136). [dem-i ṣafa, -sı, -y, -ıçun]*
2.Ol nebīnüñ **dem-i ṣafā**sıyʿçun / Ki demin dökdiler Ḫudāsıy'çun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 141). [dem-i ṣafā, -sı, -y, -çün]*

dem-i ṣedīd: *Sıkıntılı, kederli zamanlar.*

1.Rūz-i ġamda **dem-i ṣedīdüm-içün** / Derd-ile ḳalb-i nā-bedīdüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4447). [dem-i ṣedīd, -üm, -içün]*

dem-i sevdā: *Sevda zamanı, devri.*

1. Ġāfil andan ki ol şeb-i yeldā / Niçe yıl olısar **dem-i sevdā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [dem-i sevdā,]*

dem-i visāl: *Kavuşma zamanı.*

1. Olmaġ-ıçun **dem-i visāle** devām / Ḫīle ḫāline étdiler iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [dem-i visāl, -e]*

dem-i Zelihā: *Zeliha'nın susuz, kıraç tarlası II Zeliha'nın susuz, kıraç tarla gibi olmuş gönlü.*

1. Şu şaçıldı **dem-i Zeliḫāya** / Ṭoġdı gün ʿālem-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2946). [dem-i zeliḫā, -y, -a]*

dem-i zevḳ: *Eğlence, gönül şenliği zamanı.*

1.Tā ki şevḳüñde sevḳ édem **dem-i ẕevḳ** / Bend-i fermānum ola boynuna ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [dem-i ẕevḳ,]*

demin dök: *Kanını dökmek, katletmek II öldürmek.*

1.Ol nebīnüñ dem-i ṣafāsıyʿçun / Ki demin dökdiler Ḫudāsıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 141*). [demin dök, -di, -ler]*

dem-sāz: *Arkadaş, dōst.*

1. Derd ü rence mücāvirī **dem-sāz** / Demi kūtāh enin ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [dem-sāz,]*

demsāz ol: *Dōst olmak, arkadaşlık etmek II yakınlık kurmak*

1.Ben kimem kim **olam** saña **demsāz** / Bir ṭaʿāma ʿAzīz-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [demsāz ol, -am]*
2. Nergesine olurdı geh hem-rāz / Ġoncasına **olurdı** geh **dem-sāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3625). [dem-sāz ol, -ur, -dı]*
3. Anı defʿét bizümle **dem-sāz ol** / Ṣohḥet-ile nihānī hem-rāz ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [dem-sāz ol,]*

demür: *Demir.*

1. Ḳonmadı gen **demürde** ol cevher / Dele elmās tīz olup gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [demürde, -de]*

demür nerm ol: *Demirin yumuşaması, hamur gibi olması (Hz. Davud'un demiri ateşe sokmadan ve dövmeden demire mum gibi, istediği biçimi vermesi mucizesi bağlamında.)*

1.Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [demür nerm ol, -dı]*

demürden: *Demirden yapılmış; demir gibi sağlam (yürek, gönül.)*

1.Maḥbūb ṭaş bağırlu olup şiddet eylese / Cevrin çeken muḥibbe **demürden** yürek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [demürden,]*

dendān: *Diş.*

1.And içerken başına ḫalḳ anuñ / Nice şaḳḳ étdi anı **dendānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [dendānuñ, uñ]*
2.Bend-ile ol żaʿīfi beste ḳılup / Cümle **dendānunı** şikeste ḳılup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [dendānunı, -uñ, -ı]*
3. Gülse luṭf-ıla laʿl-i ḫandānı / ʿuḳde-i dil açardı **dendānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2349). [dendānı, -ı]*

deñe: *Bakmak, denemek.*

1. Meger āyīne **deñe**rdi bir ér / Görüp anı dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [deñerdi, -r, -di]*
2.Yūsufa çün **deñerdi** çāh içre / Anı görürdi ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [deñerdi, -r, -di]*

deñe: *Bakmak, gözlemek.*

1. Oturur← sam dizümdesin yine / **Deñerem** saña şanki āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [deñerem, -r, -em]*
2. **Deñeyüp** aġlar-ıdı ol aya / Köçegin buldı şan ki ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [deñeyüp, -y, -üp]*
3. Ġālib olduḳca şevḳ-i dil cāna / **Deñeyüp** söyler-idi zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5082). [deñeyüp, -y, -üp]*
4.Nūr vérsem bahā çerāġına / Aña baḳmaz **deñer** ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [deñer, -r]*
5.Ay gibi elinde āyine / Seyr éderken **denerdi** ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [denerdi, -r, -di]*
6. Géce gündüz **deñerdi** āvāre / Gāh dīdāra gāh dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5096). [deñerdi, -r, -di]*

deng: *Hayran, şaşkın.*

1.Ḥāll édüp ḳand tengini niçe **deng** / Bişdi ḥālvā vü ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [deng,]*

deng ét: *Hayran, şaşkın etmek II sersemleştirmek*

1. Niçe ferhengi **deng éder** bu ḫadeng / Siper-i rayı terk éder ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [deng ét, -er]*
2. Darbumuzdan pelengi leng éderüz / Ḥarbumuzdan nehengi **deng èd**erüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 715). [deng ét, -e, -rüz-erüz]*

deng eyle: *Hayran, şaşkın etmek II sersemleştirmek*

1.**Eyler** eylemege görenleri **deng** / Nakş-ıla nakş reng-ile nīreng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [deng eyle, -r]*

deng ol: *Benzer, eş, denk olmak.*

1.Cūşa geldi o ḳulzüm-i bī-reng / Ki zerüm bu nuhāsa **olmadı deng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [deng ol, -ma, -dı]*

denil: *Denilmek, söylenmek.*

1. Serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ / Olduġıy'çun **dénil**di aña ʿAtīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 274). [dénildi, -di]*
2.Naḳş-ı ekvāna andan oldı raḳam / Anuñ içün denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit). [denildi, -di]*
3.Ne **dénile** lebi zülālinden / Şulanurken dehen ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [dénile, -e]*

deñiz: *Deniz, bahr.*

1. Ger **deñizden** ḳopa bir ebr-i girān / Ola sīrāb anuñla her ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [deñizden, -den]*

deñiz geçici: *Denizi aşan, denizi geçen.*

1. Ḳarada ḳarlaġuç gibi uçucı / Ṭurna gibi şuda **deñiz geçici** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [deñiz geçici,]*

deñiz ol: *Deniz (gibi) olmak; çok fazla olmak (Bolluk, bereket bağlamında.).*

1. Zer-nigār olur-ıdı çün ola yay / Mevc ururdı **deñiz olup** buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [deñiz ol, -up]*

deñlü: *"Kadar, gibi" anlamında edat.*

1. Ger bula ẕerre **deñlü** mūr anı / Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [deñlü,]*
2. Ben bunı aldum arpa **deñlü** zere / Ṣaçdum ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [deñlü,]*
3.Ḥabbe **deñlü** naẓarları yoġ-ıdı / Dédiler arpa deñlü zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [deñlü,]*
4.Anda kim ẕerre **denlü** ola baṣar / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [denlü,]*
5. Ḥāṣıl eyledi kişt eken tenler / Ḥabbeden ḳubbe **deñlü** ḫırmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [deñlü,]*
6.Ol güher-ḳıymetin bir ehl-i yaḳīn / Étdi bir vezni **deñlü** nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [deñlü,]*
7. Ḥabbe deñlü naẓarları yoġ-ıdı / Dédiler arpa **deñlü** zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [deñlü,]*

dep: *Hücum etmek, saldırmak II baskın yapmak.*

1. Her biri tünd ü tīz ü ehl-i hüner / Yüz çevürmez deminde yüze **deper** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [deper, -er]*

depe: *Baş, kafa; üst, üzeri.*

1. İlla yanduḳça cānınuñ dögüni / **Depesinden** çıḳar-ıdı tütüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [depesinden, -si, -n, -den]*

depelet: *Tepeletmek, dövdürmek, boğdurmak.*

1.Ḳaṣdı oldur ki ṭuta meydānı /
İtlerine **depelede** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1410). [depelede, -e]*

depred: *Kımıldatmak, hareket ettirmek.*

1.**Depreden** ḥalḳa-i lecācet-ile / İrişür feṯḥ-i bāba furṣat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2160). [depreden, -en]*
2. **Depredür** zülf-i dōst zencīrin / Yéle vérür 'uḳūl tedbīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2744). [depredür, -ür]*

depren: *Kımıldamak, harekete gelmek, sarsılmak.*

1. Eyle **deprendi** ʿışḳ silsilesi / Ṭoldı cāna cünūn ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2569). [deprendi, -di]*

dér: *Kapı.*

1. Gördiler çün sibāʿ leşkerini / Ḳaçdılar dāra baġlayup **derini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [derini, -i, -n, -i]*
2.Her **deri** ʾāc-ıla füsūs-kārī / Levḥ-i zer her cidārınuñ zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [deri, -i]*
3.Der-i zerrīnden étdi çün güẕeri / Āhenīn ḳufl-ıla bekitdi **deri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [deri, -i]*
4.Ḳuflın urduḳça her derü **derüñ** ol cān / Açdı bir dürlü ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [derüñ, -üñ]*
5.Deri bī-gāne rūyına beste / Seyri şevḳinden āşna ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [deri, -i]*
6. **Der** u dīvār-ıla dögüp serini / Cānına çekdi ḫūnī ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [der,]*
7. Nāgeh irüp debūrı idbāruñ / **Der** u dīvārı ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [der,]*
8. Müteferriḳ girüñ niçe **derden** / Tā emīn olasız naẕarlardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814). [derden, -den]*
9.**Der u** dīvār u ferşi yik-pāre / Ḳonmamış gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [der,]*
10.Der muḳaffal güşāde dār-ı sürūr / **Der** u dīvārı nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [der,]*
11.Der muḳaffal güşāde dār-ı sürūr / **Der** u dīvārı nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [der,]*
12.**Der ü** dīvārı gördi ol dāruñ / Yéri olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [der,]*
13. **Der** u dīvārı pür-nuḳūş u niġār / Ḫāki ʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [der,]*
14. Çār rükninde çār **der** ḳodılar / Her ḳapuda temām biñ ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [der,]*

dér: *Kapı; baht, talih kapısı.*

1. Her ki devletlü ṭoġdı māderden / Baḫt açılur yüzine her **derden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [derden, -den]*

dér: *Ter, vücut sıvısı*

1.**Der** dürin dökdi çün o sīm-endām / Hem ʿAden oldı hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [der,]*

dér: *Dermek, toplamak II ele geçirmek.*

1.Dédi çün arayam o sulṭānı / Taḫt-ı dilde bulam **dérem** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 3494). [dérem, -em]*
2.Sāye-i naḫl-i ḳametine ire / Tā ki düzdīde meyvesini **dére** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4125). [dére, -e]*
3.**Dérmedüm** çün gül-i gülistānuñ / Ḳoḳayın bāri tāze reyḥānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [dérmedüm, -me, -dü, -m]*

der ü dīvār: *Kapı ve duvar; her taraf, her yer.*

1.Çün bu resme münaḳḳaş oldı o dār / **Der ü dīvāra** ṭoldı būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [der ü dīvār, -a]*

2.Aġladı anuñ-ıla her aḥcār / İñledi derd-ile **der ü dīvār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 911). [der ü dīvār,]*

derc ét: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Ṣaçar üstine dürr-i sulṭānī / **Derc éder** dürce degşürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [derc ét, -er]*

derc ét: *Arasına sıkıştırmak, koymak.*

1. Çün bu mektūb Mālike yitdi / Dürc-i ḫāṣında anı **derc étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [derc ét, -di]*

derd: *Dert, keder, sıkıntı.*

1.Ben bu **derdümi** kime aġlayayın / Ḫaste göñlümi kime baġlayayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [derdümi, -üm, -i]*

2. İy beni **derd-ile** belāya ṣalan / ʿIşḳ odına yaḳup hevāya ṣalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494). [derd-ile, -ile]*

3. Ol mezārı ḳuçup ḳılup zārī / Dédi yüz **derd**-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [derd-ile, --ile]*

4.Çün bu **derd**-ile anı gördiler / Sebeb-i ḥālin aña ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [derd-ile, --ile]*

5.Ḫaste cismümden firāḳuñ **derd**-ile / Olmadın cānum remīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [derd-ile, --ile]*

6.Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ **derd-ile** dermān-de vü ḫayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [derd-ile, --ile]*

7. Sünbülin yudı mā-i verd-ile / Öpdi aġladı anı **derd**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [derd-ile, --ile]*

8. Çün Zelīḫāya irmedi dermān / **Derd**-ile hem-dem oldı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625). [derd-ile, --ile]*

9.Niçe bir **derd-ile** şikeste ḳalam / Himmet it tā ki ṣol ġulāmı alam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [derd-ile, --ile]*

10. Dil-i ʿāṣıḳ ʿale'l-ḫuṣuṣ iy yār / K'ola ṣad pāre **derd**-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [derd-ile, --ile]*

11.**Derd**-ile ḳaʿr-ı dilden eyleyüp āh / Dāyesin étdi ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3919). [derd-ile, --ile]*

12.Niçe bir **derd-ile** olam rencūr / Niçe bir hecr-ile ḳalam mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4227). [derd-ile, --ile]*

13.Rūz-i ġamda dem-i şedīdüm-içün / **Derd-ile** ḳalb-i nā-bedīdüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4447). [derd-ile, --ile]*

14.Çün Zelīḫā bu ḳavle étdi nigāh / Perde-i dilden étdi **derd-ile** āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [derd-ile, --ile]*

15. Gerçi kim ḫaste **derd-ile** aġlar / Ne bilür ḫaste hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [derd-ile, --ile]*

16. Eyle zindān ki teng ü tīre çü kūr / **Derd**-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [derd-ile, --ile]*

17. Gözlerüm nūrını söyündürdüñ / Baġrumı **derd**-ile köyündürdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6957). [derd-ile, --ile]*

18.**Derd**-ile bagrumı ciger-gūşem / Eyledi pāre pāre eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1098). [derd-ile, --ile]*

19. Çün ḫaṣıl étdi döge döge hirmenümi **derd** / Bir demde ḫāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [derd,]*

20.Aġladı anuñ-ıla her aḥcār / İñledi **derd-ile** der ü dīvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 911). [derd-ile, --ile]*

21.**Derd**-ile ol kenīzek étdi fiġān / Ol ciger-gūşesiy'çün aġladı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [derd-ile, --ile]*

22.**Derd**-ile çünki āh éde maẓlūm / Eridür āḫir anı nite ki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [derd-ile, --ile]*

23. Her biri yére urdı kendüzini / Yırtup aġladı **derd**-ile yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [derd-ile, --ile]*

24. ʿĀḳıbet ḳaldı **derd**-ile nevmīd / Olmadı Yūsufuñ nişānı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1254). [derd-ile, --ile]*

25.**Derdüme** var-ısa benüm dermān / Anı eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [derdüme, -üm, -e]*

26. Bu ḫiṭābı çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı **derd** ü firāḳ-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [derd,]*

27. ʿĀḳıbet vāḳıf étdiler pederin / Dédiler aña **derdinüñ** ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [derdinüñ, -i, -(n)üñ]*

28. Pederi dédi **derde** ṣabr eyle / Cebr édüp kesri cāna cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [derde, -e]*

29. Görmeg-ile yüzini bir pāre / Şāyed olaydı **derdüme** çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [derdüme, -üm, -e]*

30. Çeker-iken bu resme renc ġarīb / İrişür bir ṭarafda **derde** ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [derde, -e]*

’31.Aḳlı geldi çü mā’-i verd-ile / Başladı aġlamaġa **derd-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3320). [derd-ile, --ile]*

32. Yūsufı görüp üştür-i miskīn / Étdi yüz **derd**-ile enīn-i hanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3697). [derd-ile, --ile]*

33. **Derd-ile** ṣerḥa ṣerḥa oldı ciger / Saña bir ṣerḥa ṣerḥin étsem eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [derd-ile, --ile]*

34.Demidür baña ehl-i rāz olasın / Yine **derdüme** çāre-sāz olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3945). [derdüme, -üm, -e]*

35.Tā ġamuñ lüccesine ġarḳ oldum / Başdan ayaġa **derd-ile** ṭoldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [derd-ile, --ile]*

36.Beni her kim ki ṣādi-yi dil éder / Göñlüne **derd** ü ġuṣṣa ḫāṣıl éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [derd,]*

37.Ger harīm olmaz-ısam ol ḥareme / Maḥrem oldum ölince **derd** u ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [derd,]*

38.Derd-i ġamdan vedaʿ édüp cāna / **Derd-ile** gétdi beytü’I-aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4189). [derd-ile, --ile]*

39.Yūsuf anuñ kelāmın étmedi gūş / Ṭurdı **derd** ü ġam-ıla ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [derd,]*

40. **Derd** ü rence mücāvirī dem-sāz / Demi kūtāh enin ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [derd,]*

41. Luṭf édüp ḫācetin revā étsen / **Derd**-ile ölmedin deva étsen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4828). [derd-ile, --ile]*

42. **Derd-ile** sīnesine sengi dögüp / Ḳaṣd-ı cān étdi ṭabl-ı cengi dögüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [derd-ile, --ile]*

43. Āferīn aña irişen **derde** / K‘oldı aġyār dilbere perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [derde, -e]*

44. Gerçi şoldı cemāli verdi anuñ / Tāzelendi velīk **derdi** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [derdi, -i]*

45. Her zemān bī-ġaraẕ vefā yoġ-ımış / İlla **derd** ü ġam ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [derd,]*

46. Ki bugün ḫācetüñ revā éderem / Gizleme **derdüñi** devā éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [derdüñi, -üñ, -i]*

47. Sende ḥabs olalı ciger-gūşem / Tāze **derd** ü ġam-ıla pür-cūşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [derd,]*

48. ʿarż-ı ḥāl eylemeg-içün Yaʿḳūb / **Derd**-ile yazdı şāha bir mektūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [derd-ile, --ile]*

49.Ṣandı olmayan anda **derd** ü belā / Yoḳ yere çaġırur bu merd-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [derd,]*

50. **Derd-ile** ġulġul étdi ol bülbül / Vāṣıl olup aña bu nükhet-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [derd-ile, --ile]*

51. **Derd-ile** rişte olmış-ıdı bu ten / Bunuñ-ıla dikerdüm aña kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [derd-ile, --ile]*

52. Çün Zelīḫā bu **derdi** eyledi gūş / Üç gün üç géce düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [derdi, -i]*

53. **Dédiler** derdini véren Allāh / Vére dermānın daḫi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [derdini, -i, -n, -i]*

54. Ol ki leyli libas-ı rāz etdi / Anı çoḳ **derde** çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [derde, -e]*

55. **Derd** altında ḳaddi dāl oldı / Derdine cümle ḥāli dāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2525). [derd,]*

56. Ẓāhirā ḥāli güft ü gūy-ı şinev / Dili dilber ḳatında **derde** girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [derde, -e]*

57. Ben çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste göñlüme / **Derdüñle** sen beni daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [derdüñle, -üñ, -le]*

58. Sūz öküş her güni Zelīḫānuñ / Géçdi **derdine** ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [derdine, -i, -n, -e]*

59.Çāre ne çünki eyledi taḳdīr / Beni **derde** seni ʿAzīze esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [derde, -e]*

60. Derd altında ḳaddi dāl oldı / **Derdine** cümle ḥāli dāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2525). [derdine, -i, -n, -e]*

61.Göreli anı bī-mecāl olduḳ / **Derdüñi** bildük ehl-i ḥāl olduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [derdüñi, -üñ, -i]*

62. Eyle ulaşdı aña **derd** ü belā / Ki anı cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [derd,]*

63.Dédi aña ki iy nevā-baḫşum / Sīnemüñ **derdine** deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [derdine, -i, -n, -e]*

64. Kāşkī ol kerīme irsem ben / **Derdüm** aḫbārın aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [derdüm, -üm]*

65. Dédi iy **derde** luṭfını em éden / Sīneler yarasına merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [derde, -e]*

66.Işḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu **derde** cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [derde, -e]*

67.Āḳibet gördi **derde** yoḳ çāre / Dilberi görmez-ise bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [derde, -e]*

68. Başuma yoḳ belā ṣatun aldum / Yaʿni **derde** devā ṣatun aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4961). [derde, -e]*

69.Diler-idüm ki édem **derdüme** dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḥayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [derdüme, -üm, -e]*

70.Olma ḫōd-gām kāmum eyle revā / **Derdüme** vaṣluñ-ıla eyle devā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4434). [derdüme, -üm, -e]*

71.Çün Zeliḫa bu **derd-ile** ḳaldı / Vérdi her varını belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [derd-ile, -ile]*

72. Rāzın açmaġa bula ḫalvetini / Şerḥ éde **derdinüñ** ḥikāyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5472). [derdinüñ, -i, -nüñ]*

73. Ol bunuñ **derdinüñ** ṭabībi ola / Bu anuñ bāġı ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [derdinüñ, -i, -nüñ]*

74. Vérdi **derdüñ** yigitligüm bāda / Étdi pīr ü ḍarīr ü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [derdüñ, -üñ]*

75.Naġmeden ehl-i derde **derd** gelür / Gerçi bī-derd olana serd gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [derd,]*

76. İy niçe gül yüzini gerd étdi / Bülbüli pür-belā vü **derd** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [derd,]*

77. Dest ü pāyin öpüp duʿā' étdi / **Derdine** pend-ile devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4990). [derdine, -i, -n, -e]*

derd al: *Dert almak, dert sahibi olmak.*

1.Şanma ḳan yutmaġ ola evvel-i derd / Vérmese cānı **derd almaz** merd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [derd al, -maz]*

derd çekmeg: *Acı, keder, üzüntü içinde olma; dert, elem içinde hayat sürme.*

1. Żāmin olursāñ aña ʿarż éderem / Verne derdümi **çekmege** géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5504). [derd çekmeg, -e]*

derd eyle: *Tasa etmek II Bir sorunu veya durumu üzüntü konusu yapmak.*

1. ʿIşḳ derdi ki merdi ferd eyler / Kendünüñ ġayrın aña **derd eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [derd eyle, -r]*

derd gel: *Dert gelmek, derde maruz kalmak.*

1. Çünki ṣabr-ı cemīl eyleye merd / Gile étmez nedeñlü kim **gele derd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [derd gel, -e]*

derd ü ġam: *Dert ve üzüntü. (Dünyadaki sıkıntılar, eziyetler bağlamında)*

1. Géder-idüm bu dār-ı miḥnetden / **Derd ü ġam**dan belā-yı ġurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 327). [derd ü ġam, -dan]*

derde dermān ét: *Derdine derman olmak; derdine çare bulmak.*

1. Dédi şeh aña **derde dermān ét** / Āftāb-ı yaḳīni raḫṣān ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5176). [derde dermān ét,]*

derde düş: *Bir sıkıntıya, kedere maruz kalmak ve bu durumdan kurtulamamak.*

1. Bi-ḳarāram hemīşe sencileyin / **Düşmesün derde** kimse bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2633). [derde düş, -me, -sün]*

derde düş: *Dertlenmek II dert, sıkıntı çekmek.*

1. Mużṭarib gördi dāye çün anı / **Derde düşdi** ki bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [derde düş, -di]*

derd-i ʿāşık: *Âşığın derdi II aşk derdi.*

1. **Derd-i ʿāşıḳ** belī çü ṣādıḳ olur / Cān-ı maʿşūḳ aña ʿāşıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [derd-i ʿāşıḳ,]*

derd-i cānān: *Sevgilinin derdi, üzüntüsü.*

1. Eyle bilişdi **derd-i cānāne** / Kʻoldı cān ü cihāna bī-gāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [derd-i cānān, -a]*

derd-i ciger: *Ciğer acısı,derdi II özlem, hasret.*

1.Eyleyicek anuñ yüzine naẓar / Eksile ṣāyed ola **derd-i ciger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [derd-i ciger,]*

derd-i dāmen-gīr: *Birinin yardımına muhtaç bırakan dert.*

1. Olmasa anda **derd-i dāmen-gīr** / Sözi böyle éder midi te'sīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [derd-i dāmen-gīr,]*

derd-i dil: *Gönül derdi, sıkıntısı II Aşk acısı.*

1.Seyl olup gözi yaşı çaġlar-ıdı **/ Derd-i dilden** bu resme aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2486). [derd-i dil, -den]*

2.**Derd-i dilden** ḫıtāb édüp yāre / Dédi iy dil ġamuñla ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [derd-i dil, -den]*

3. Söyle **derd-i dilüñi** cān-ı peder / Müşfiḳam saña benden étme ḫaẕer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [derd-i dil, -ün, -i]*

derd-i dil-sūz: *Gönül yakan, gönül yakıcı dert; aşk derdi.*

1. Çün géce ola ḫastenüñ rūzı / Artar āhı vü **derd-i dil-sūzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [derd-i dil-sūz, -ı]*

derd-i ġam: *Gam derdi, dert acısı.*

1.**Derd-i ġamdan** vedaʿ édüp cāna / Derd-ile gétdi beytü'I-aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4189). [derd-i ġam, -dan]*

derd-i girān: *Ağır dert.*

1.Cemʿ olup bunca dürlü **derd-i girān** / Yūsuf olmışdı arada ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [derd-i girān,]*

derd-i ġurbet: *Gurbet derdi; vatanından uzak olmanın verdiği sıkıntı, elem.*

1.Baña anlardan irdi bu şiddet / **Derd-i ġurbet** belā-yı rıḳḳıyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [derd-i ġurbet,]*
2. Kimsenem yoḳ ki ḥālüm añam aña / **Derd-i ġurbetde** hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [derd-i ġurbet, -de]*

derd-i ḥāl: *Hâlinin derdi II içinde bulunulan durumun sıkıntısı.*

1. Ṭuydılar **derd-i ḥālin** aṣḥābı / Bildiler var derūnınuñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [derd-i ḥāl, -in]*

derd-i ʿışḳ: *Aşk derdi.*

1.Mürdedür **derd-i ʿışḳ**a düşmese merd / Āb u gildür hemān ten-i bī-derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). [derd-i ʿışḳ, -a]*
2.Tāzeler **derd-i ʿışḳ** rüsvāyı / Ġayret ehli n'ider bu ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4685). [derd-i ʿışḳ,]*
3.Belki āḫir kemāle irse bu kār / Bir olur **derd-i ʿışḳ** u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [derd-i ʿışḳ,]*

derd-i ḳayd: *Bağın, zincirin verdiği sıkıntı, zorluk.*

1.Sāḳ-ı billūrı **derd-i ḳayd**-ıla hem / Sāḳ-ı serv-iken oldı şāḫ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [derd-i ḳayd, -ıla]*

derd-i nihān: *Gizli dert. II Aşk derdi.*

1.Ẓāhir olsa eger bu **derd-i nihān** / Eyler-idüñ nidā yérine fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3383). [derd-i nihān,]*

derd-i ser: *Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.*

1.Kimseden sormaya anuñ ḫaberin / Kimseye söylemeye **derd-i serin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [derd-i ser, -in]*
2. Çıḳdı kāndan saʿādetüm güheri / Sere irgürdi bunca **derd-i seri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1623). [derd-i ser, -i]*
3. Buncılayın emīr-iken pederüñ / Ney-içün ola ġuṣṣa **derd-i serüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [derd-i ser, -üñ]*
4. Bunca endīşe içre **derd-i seri** / Bu ki Mıṣrūñ da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [derd-i ser, -i]*
5. Gürg yédi dédük anı pedere / Düşdi ol pīr bunca **derd-i sere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [derd-i ser, -e]*
6. Fāş olaldan cihāna **derd-i serüm** / Peder olmaġa ʿār éder pederüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [derd-i ser, -üm]*
7.Bulmaġ-ıçun devā bu **derd-i sere** / Geldiler cümle haẓret-i pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 677). [derd-i ser, -e]*
8. Peder-i pīre Vāṣıl et ḫaberüm / Tāb-ıla ḥasretinde **derd-i serüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3687). [derd-i ser, -üm]*
9. Dōst ġayrin çü **derd-i ser** bildi / Aña bu şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [derd-i ser,]*

derd-i ser çek: *Baş ağrısı çekmek II dert, sıkıntı çekmek.*

1. Ḥayf kim bunca **derd-i ser çekdüm** / Saʿy toḫmın ḳuru yére ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [derd-i ser çek, -dü, -m]*

derd-i ser kıl: *Başına, kendine dert etmek II dert edinmek.*

1.Bu sebebden ṭurup sefer ḳıldum / Anı görmege **derd-i ser ḳıldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [derd-i ser ḳıl, -du, -m]*

derd-i yār: *Sevgilinin derdi. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği dert.*

1. Göñlümi āşnā édeli **derd-i yār-ile** / Bīgāne étdi baña ḳamu āşnāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [derd-i yār, -ile]*

derd-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un aşkının derdi. (Züleyha'nın Hz. Yusuf'a olan aşkı bağlamında.).*

1. Diline vird verd-i Yūsuf-ıdı / İçdügi dürd **derd-i Yūsuf**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5359). [derd-i Yūsuf, -ıdı]*
2. **Derd-i Yūsuf** çün aña kār étdi / Anı bī-kār ü bī-ḳarār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [derd-i Yūsuf,]*

derd-i zaḥm: *Yaranın acısı.*

1.Ne bilür **derd-i zaḥmı** bī-yāre / Bilse daḥi olaydı bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1780). [derd-i zaḥm, -ı]*

derdine devā ét: *Derdine derman olmak; müşkülünü gidermek.*

1. Tiz āvāz-ıla nidā étdi / Ol nidā **derdine devā étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5461). [derdine devā ét, -di]*

derdine devā gel: *Derdine derman, çare gelmek II derdine deva bulunmak.*

1. Hātif-i ġaybdan nidā geldi / Ne nidā **derdine devā geldi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3102). [derdine devā gel, -di]*

derdine devā ir: *Derdine deva ulaşmak, erişmek.*

1.Hātif-i ġaybdan nidā irdi / Ne nidā **derdine devā irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1036). [derdine devā ir, -di]*

derecāt bul: *(Manevi) makamlar bulmak, makamlara nail olmak.*

1. Milk-i dünyāda bulasın berekāt / Dār-ı ʻuḳbāda **bulasın derecāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1563). [derecāt bul, -a, -sın]*

dergāh: *Kapı, eşik; huzur, makam.*

1. Ol zemān kim ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab / Étdi **dergāh** öñine ʿıyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [dergāh,]*
2. Şöleni çıḳdı ʿĀḳıbet şāhuñ / Baḫş olındı simātı **dergahuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [dergahuñ, -uñ]*
3. İrdiler çünki burcına şāhuñ / Geldiler ḳapusına **dergāhuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [dergāhuñ, -uñ]*
4. Bu ḫaberler irişdi çün şāha / Zenleri daʿvet étdi **dergāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [dergāha, -a]*
5. Yazdı hem tuḥfe-i duʿā' şāha / Eyledi ʿarż-ı ḥāl **dergāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [dergāha, -a]*

dergāh-ı Hakk: *Allah'ın dergāhı ll Allah'ın huzuru.*

1.Étdi **dergāh-ı Ḥaḳḳa** dürlü niyāz / Diledi kendüzine ʿömr-i dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1033). [dergāh-ı ḥaḳḳ, -a]*

dergeh-i şahn-serā-yı ya'kūbī: *Hz. Yakup'un evinin avlusu.*

1. **Dergeh-i şaḥn-serā-yı Ya'kūbī** / Bir aġaç ẓāhir èdi çün Tūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 587). [dergeh-i şaḥn-serā-yı ya'kūbī, --yı]*

der-ḥāl: *Hemen, o anda.*

1. Māh-ı Maġrib diledi kim **der-ḥāl** / Şevḳden yaḳa yırta şarḳ miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [der-ḥāl,]*
2. Çāha Mālik naẓar ḳılup **derḥāl** / Gördi aḳar içinde ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [derḥāl,]*
3. On éki biñ dilīr-ile **derḥāl** / Sürdi raḫşın nite ki Rüstem-i Zāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2002). [derḥāl,]*
4. Ḫāṭır-ı şāh açıldı ġonça-miṣāl / Gül-i Kenʿānı istedi **derḫāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5187). [derḫāl,]*
5. Dédi bir ḫāṣ emīnine **derḥāl** / Ṣāʿdan bunlaruñ ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [derḥāl,]*
6. Ėtdi Reyyān Yūsufa istiḳbāl / Ceyş deryāsı cūş édüp **derḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [derḥāl,]*

der-hᵛāst et: *Dilemek, istemek; dua etmek.*

1. Lāmelifden çıḳup elif gibi rāst **/ Étdi** Ḥaḳḳdan ḫalāṣını **der-hᵛāst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [der-hᵛāst et, -di]*

der-i dergāh: *Makam kapısı; sarayın kapısı.*

1. **Der-i dergāha** çünki irdiler / ʿizzet-ile sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6138). [der-i dergāh, -a]*

der-i dermān: *Derman kapısı, çare kapısı.*

1. Fetḥ olunmadı çün **der-i dermān** / Yèr yarıldı vü Yūsuf oldu nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [der-i dermān,]*

der-i devlet: *Mutluluk, saadet kapısı.*

1. **Der-i devlet** açıldı ol dāra / K'oldı dīvārı mesned ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [der-i devlet,]*

der-i ġam aç: *Dert, gam kapısı açmak. (Dert, gam, keder içinde bırakmak bağlamında.)*

1. Ṣıġınup her kime ki ḳaçar-ıdı / Yüzine yüz **der-i ġam aç**ar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 860). [der-i ġam aç, -ar, -ıdı]*

der-i zerrīn: *Altın kapı(Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi evin, köşkün kapısı.).*

1. **Der-i zerrīnden** étdi çün güẓeri / Āhenīn ḳufl-ıla bekitdi deri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [der-i zerrīn, -den]*

der-i zindān: *Zindan kapısı.*

1. Verne yutmaġ-ıçu'n seni el-ān / Aġzın açup ṭurur **der-i zindān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [der-i zindān,]*

deril: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

1. Ḳaṣr-ı şehden varınca zindāna / Ṭurdı ṣaf ṣaf **dérildi** meydāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [dérildi, -di]*

derini bağla: *Kapısını kapamak; ilgi göstermemek.*

1. Rū-yı aġyāra **bağlayup derini** / Fetḥ édüp yāre ḳarşu manẓarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5081). [derini bağla, -y, -up]*

dermān: *Derman, çare, deva.*

1. Pederi dédi n'ola **dermānuñ** / Dé ki sa'yında olalum anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [dermānuñ, -uñ]*
2. Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ **dermān** / Étmeyince o demde bir niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [dermān,]*
3. Derdüme var-ısa benüm **dermān** / Anı eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [dermān,]*

4. Dédiler derdini véren Allāh / Vére **dermānın** daḫi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [dermānın, -ı, -n]*

dermān bul: *Derman, çare bulmak.*

1. Mużṭarib gördi dāye çün anı / Derde düşdi ki **bula dermānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [dermān bul, -a]*

dermān ét: *(Derdine) çare, merhem yapmak; derdine derman etmek.*

1.Diler-idüm ki **édem** derdüme **dermān** seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḥayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [dermān ét, -em]*
2.Vérdi dest-i taşarrufına revān / Dédi demdür ki **édesin dermān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [dermān ét, -e, -sin]*

dermān ir: *Çare olmak, derman olmak.*

1. Çün Zelīḫāya **irmedi dermān** / Derd-ile hem-dem oldı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625). [dermān ir, -me, -di]*
2. Bu yaḳīn-ile zindedür cānum / Umaram bir gün **ire dermānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [dermān ir, -e]*

dermān um: *Çare, deva ummak II medet ummak, yardım beklemek.*

1.Ben bulardan **umar-iken dermān** / Bunlar étdürdiler bükān efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1390). [dermān um, -ar, -iken]*

dermān-de eyle: *Aciz, çaresiz, güçsüz eylemek; çaresiz bırakmak.*

1.Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni ben / **Eyledüñ** derd-ile **dermān-de** vü ḥayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [dermān-de eyle, -dü, -ñ]*

der-miyān ét: *Açmak, açığa çıkarmak; ortaya koymak*

1.Çünki ḳuşandı cevherī kemerin / **Der-miyān étdi** cānınuñ güherin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [der-miyān ét, -di]*
2. Görmedin mīr-i ʿAsḳalān anı / **Der-miyān étdi** yolına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1994). [der-miyān ét, -di]*

dermiyān eyle: *(Canını) ortaya koymak*

1. Ḳāmeti ḳāyim olsa çün aʿrʿar / Cānın **eylerdi dermiyān** çi kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [dermiyān eyle, -r, -di]*

ders: *Ders, talim; bilgi.*

1. Lālası lāle-y-idi dāyesi gül / **Dersi** elḥān mu'allimi bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [dersi,]*

ders-i İdrīs: *Hz. İdris'e indirilen suhuf. (Hz. İdris'in Allah tarafından kendisine gönderilenleri insanlara ulaştırması bağlamında.).*

1. **Ders-i İdrīs** hikmetiy'çün anun / Hikmetiy'le nübüvvetiy'çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 138). [ders-i idrīs,]*

derūn: *İnsanın bütün duygularının kaynağı ve mânevî varlığının merkezi, gönül.*

1. Olmadın vaṣl-ı yar-ile ḫurrem / Ṭoldı bir gün **derūnı** ateş-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3641). [derūnı, -ı]*
2.Ṭuydılar derd-i ḥālin aṣḥābı / Bildiler var **derūnınuñ** tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [derūnınuñ, -ı, -nuñ]*
3.Arż-ı Ürdünde var-ıdı bir çāh / Dil-i ẓālim gibi **derūnı** siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [derūnı, -ı]*

4.ʿayn-i aġyārdan **derūnı** tehī / Yoḳ içinde meger dü serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [derūnı, -ı]*

5. Ancılayın ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab / Ṭolmış-ıdı **derūnı** şevḳ u şeġab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [derūnı, -ı]*

6. Ṭaylesānı lisān-ı kiẕb ü dürūġ / Yoḳ **derūnında** ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1513). [derūnında, -ı, -n, -da]*

7. Gördi Yūsuf ʿArīşi ʿarş-i cemāl / Mülki-y-ile **derūnı** māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [derūnı, -ı]*

8.Nakş-i ādem **derūnī**dür iy yār / Ṣūreti levh-i sāde-y-ise ne var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [derūnīdür, -dür]*

dervāze: *Şehir ve kale kapısı gibi büyük kapı II Gökyüzü, sema.*

1. Eyle étdi cemāli āvāze / Ṭoldı anuñla cümle **dervāze** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [dervāze,]*

derviş: *Kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse.*

1. Ḥāli olınmayınca gey teftīş / Şehre girmezdi bay eger **derviş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [derviş,]*

2. Bundan özge cihānda olmaya ʿıyş / Ki ire gence añsuzın **dervīş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [dervīş,]*

deryā: *Deniz.*

1. Gāh āhūlar-ıla ṣaḥrāda / Gāh māhīler-ile **deryāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6065). [deryāda, -da]*

2.**Deryālara** göre kef gibidür / Keffüñe göre bu cümle deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [deryā,]*

3. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / Ḳalbi **deryā** olur anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [deryā,]*

4.Deryālara göre kef gibidür / Keffüñe göre bu cümle **deryā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [deryālara, -lara]*

5.Dürre **deryā-y-ıdı** cevāhire kān / Malı bī-ḥad cemāli bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [deryā-y-ıdı, -y, -ıdı]*

6. Ne bilür māhī ḳıymetin mānuñ / Düşmese sāḥiline **deryānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [deryānuñ, -nuñ]*

7. Ṣalsa bu od cihāna bir dem dem / Yaḳa **deryāları** nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [deryāları, -lar, -ı]*

8. Ḳalbi **deryā** vü ʿayni pür-dür-idi / Dile geldükce mevc eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [deryā,]*

9.Gördi **deryā** yüzinde bir gémi var / Gémiye irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [deryā,]*

10.Dāmen-efşān ki etdi **deryā**yı / Āgeh eyledi merd-i dānāyı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 34). *[deryāyı, -y, -ı]*

deryā: *(Asker, ordu) denizi. (Askerlerin çokluğu bağlamında.)*

1. Ceyşi **deryāsı** şāhuñ eylese cūş / Göge çıḳardı naʿra-i çavūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5394). [deryāsı, -sı]*

2. Ėtdi Reyyān Yūsufa istiḳbāl / Ceyş **deryāsı** cūş édüp derḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [deryāsı, -sı]*

deryā: *(Öfke, hışım) denizi.*

1. Çün Yehūdā bu reddi güş étdi / Ḥışmı **deryāsı**-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [deryāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

deryā-yı adem: *Yokluk denizi.*

1. Leb-i Nīli géçince ol dilber / Ṣaçdı **deryā-yı adem** aña güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [deryā-yı adem,]*

deryā-yı eşk: *Gözyaşı denizi. II Âşığın çokça akan gözyaşı.*

1. Çeyneyüp laʿlin ağlar-ıdı ʿaceb / Tā ki **deryā-yı eşk** ola bī-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 3337). [deryā-yı eşk,]*

deryā-yı fikre düş: *Düşünce denizine düşmek; kafasında pek çok düşünce olmak.*

1. **Düşdi deryā-yı fikre** oldu ġarīḳ / Cūş édüp ḳaʿr-ı dilden āh-ı ḥarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3682). [deryā-yı fikre düş, -di]*

deryā-yı fikre ṭal: *Düşünce deryasına dalmak, düşünceye dalmak.*

1.Ḳalbi **deryā-yı fikre ṭalmış**-ıdı / Cānı ḥasret odında ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1093). [deryā-yı fikre ṭal, -mış, -ıdı]*

deryā-yı ʿışḳ: *Aşk denizi.*

1.Yine **deryā-yı ʿışḳ** cūş étdi / Oldı pür-mevc ḫurūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2311). [deryā-yı ʿışḳ,]*

deryā-yı niʿmete ṭal: *Nimet denizine dalmak; pek çok nimetlere, ihsanlara mazhar olmak.*

1. Cümle etbāʿuñuzla hem gelesiz / Bunda **deryā-yı niʿmete ṭalasız** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [deryā-yı niʿmete ṭal, -a, -sız]*

deryā-yı raḥmet: *(Allah'ın) rahmet denizi; (Allah'ın) rahmetinin çokluğu.*

1. Gūş-ı luṭfum niyāzın eyledi gūş / Oldı **deryā-yı raḥmetüm** pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5528). [deryā-yı raḥmet, -üm]*

deryā-yı şefḳat: *Şefkat denizi.*

1. Çünki şeh bu niyāzı eyledi gūş / Oldı **deryā-yı şefḳati** pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [deryā-yı şefḳat, -i]*

deşne: *Hançer.*

1. Teşne vü aç olmadan ādem / **Deşne** darbıy'la ölse yeg bu dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661). [deşne,]*
2.Olur olsa göñül ṭolu tef ü tāb / Teşne ḫalkına **deşne** ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [deşne,]*

dest: *El, insan organı.*

1. Pāk **destüm** olurdı dāmen-gīr / Ben olurdum ayaġına zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2732). [destüm, -üm]*
2.**Destini** şoḳdı zīr-i pīrehene / Nitekim deste-i güle semene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2078). [destini, -i, -n, -i]*
3.Döginüp aġlayup dér-idi dırīġ / Kendü **destümden** irdi başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [destümden, -ü, -m, -den]*
4.Ya görüp çeşmin oldı māşıta mest / Sürme mīlin düşürdi ditredi **dest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [dest,]*
5. Kendü **destümle** kör édüp gözümi / Rāhdan çāha şalmışam özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [destümle, -üm, -le].*
6.Çıḳdı çün cān gibi o tāze beden / Ḳaldı **destinde** pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [destinde, -i, -n, -de]*
7.Bendi géderdi pā vü **destinden** / Sildi yaşını çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [destinden, --i, --n, --den]*
'8.Azm-i rezm étse tīz-āteşler / Düşmene ḫār u dōst **destine** gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3915). [destine, -i, -n, -e]*
9.Ṭutdı Yūsuf o demde şıçradı cüst / Yār **destini** yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [destini, -i, -n, -i]*
10.Destine vérdi zer-nigār ibrīḳ / Māh elinde şan āftāb-ı berīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4752). [destine, -(i)n, -e]*
11.Ki Zeliḫā belā-y-ıla ser-mest / Urdı şevḳ-ıla dōst **destine** dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [destine, -i, -(n)e]*
12.Ḳollaruñ ola-y-ıdı ḳollarum āh / Dōst **destini** ḳuçmaġa geh gāh *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [destini, -i, -n, -i]

13. Dédi yine nedür bu girye vü āh / Dédi **gördüm** çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [destüñi, -üñ, -i]*
14. Görse gül destesini **desti** şanur / Nergesi görse çeşm-i mesti şanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [desti, -i]*

dest kes: *Elini kesmek (Hz. Yusuf'u gördüklerinde meyve yerine ellerini kesen Mısırlı kadınlar bağlamında.)*

1. K'ol zenānı ki **kesdi** cümlesi **dest** / Beni görüp çün oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [dest kes, -di]*

dest ol: *Destek olmak, yardım etmek.*

1. Pīş **dest olalı** melāḥate ol / Heykeli ṣaldı daḫi boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [dest ol, -alı]*

dest ü pāyin öp: *Elini ayağını öpmek; yalvarmak.*

1. **Dest ü pāyin öpüp** duʿā' étdi / Derdine pend-ile devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4990). [dest ü pāyin öp, -üp]*

dest ur: *Eliyle vurmak, dokunmak; eline almak*

1.Ki Zeliḫā belā-y-ıla ser-mest / **Urdı** şevḳ-ıla dōst destine **dest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [dest ur, -dı]*
2. Niçe bir ire ḫaṭıruma şikest / Böyle dédi vü **urdı** ol büte **dest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [dest ur, -dı]*
3. Bulsun ol ādemüñ ḳafası şikest / Ki ḳafaya cefā-y-ıla **ur**a **dest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [dest ur, -a]*

dest vér: *El vermek, el uzatmak.*

1. Cümle rıṭl-ı girān keş ü ser-mest / **Dest vérmez** birine ṣad pā best *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2983). [dest vér, -mez]*

destān: *Yalan dolan.*

1. Ṣūreta gerçi taze bustāndur / Meyvesi illa mekr ü **destāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [destāndur, -dur]*

destān: *Destan, kıssa; hikaye*

1.Söyle iy ʿışḳ dāstān ḫᵛānı / Gülşen-i derd-i dōst **destanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3482). [destanı, -ı]*
2. Keremét sırrımuz ʿiyān étme / Gizlü **destānı** dāstān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5911). [destānı, -ı]*
3.Dāstān būstān **destānı** / Bu rivāyetden étdi elḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [destānı, -ı]*
4. Yūsuf éşitdi çün bu **destānı** / Aʿni pend-i bürīde destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [destānı, -ı]*
5. Yūsuf éşitdi çün bu destānı / Aʿni pend-i bürīde **destānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [destānı, -ı]*
6. Bunca **destān** ki étdi bī-destān / ʿİşmeti tāzelendi çün bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [destān,]*

destān düz: *(Asılsız) hikaye anlatmak; gerçek olmayan şeyleri gerçekmiş gibi anlatmak.*

1.**Düzüben** siḥr-ile füsūn **destān** / Söyler-idüñ babamıza yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 875). [destān düz, -üben]*

destān eyle: *Hikāye anlatmak; uzun uzun bir şeyler anlatmak.*

1.**Eyledi** her ṭarafda yüz **destān** / Buldı ġamdan her evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [destān eyle, -di]*

destān oḳı: *(Karşıdaki kişiyi etkilemek için) asılsız, uydurma sözler söylemek; laf kalabalığı yapmak.*

1.**Oḳı**dılar bu resme çoḳ **destān** / İllā destūra olmadı imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 720). [destān oḳı, -dı, -lar]*

destān ol: *Ağızdan ağıza, dilden dile anlatılmak; herkes tarafından hakkında konuşulmak.*

1.Gül-i Mışruñ çün oldı rāzı ʿiyān / **Oldı** él dāstānına **destān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [destān ol, -dı]*

deste: *Demet.*

1. Görse gül **destesini** desti ṣanur / Nergesi görse çeşm-i mesti ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [destesini, -si, -n, -i]*

deste-i gül: *Gül destesi, demeti.*

1. Destini ṣoḳdı zīr-i pīrehene / Nitekim **deste-i güle** semene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2078). [deste-i gül, -e]*

dest-gīr ol: *Elinden tutmak, yardımcı olmak.*

1. **Dest-gīr ola** aña étmeye neng / Zalim-ile anuñçün eyleye ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5210). [dest-gīr ol, -a]*

deştī: *Bozkır, ova, sahra.*

1.Yürüdi ṣu yüzinde çün **deştī** / Gördi anı cemāʿat-i keştī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [deştī,]*

dest-i cefā uzat: *Eziyet, cefa elini uzatmak; eziyet etmek, sıkıntı vermek.*

1.Yine **dest-i cefā uzatdılar** / Yaʿni ʿahde vefā gözetdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 899). [dest-i cefā uzat, -dı, -lar]*

dest-i cevr: *Eziyet, cefa eli; eziyet etme.*

1.Saña bu ṭaş bağırlu ḳardaşlar / Urdılar **dest-i cevr-ile** ṭaşlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [dest-i cevr, -ile]*

dest-i ġayr: *Başkalarının eli.*

1. Tā ḳabūle irince gevher-i şāh / **Dest-i ġayr** irmedi bi-ḥamdi'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5574). [dest-i ġayr,]*

dest-i ġayret: *Gayret, çaba eli.*

1. **Dest-i ġayret** velīk menʿ etti / Kendüyü ġayret-ile cemʿ etti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [dest-i ġayret,]*

deşt-i geşt: *Gezilen, dolaşılan ovalar, çöller.*

1. Ger güẕer-gāhı ola **deşt-i geşt** / Āb-ı luṭfından ola tāze behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [deşt-i geşt,]*

dest-i iʿcāz: *Mucize eli. (Hz. Yusuf'un eli)*

1. **Dest-i iʿcāzı** ḳodı sīnesine / Ṭoldı dürr-i yaḳīn ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5678). [dest-i iʿcāz, -ı]*

deşt-i Kenʿān: *Kenan diyarının çölleri, bozkırı.*

1.Ḥāṣıl etmege rāḥat-ı cānı / Eyledi geşt **deşt-i Kenʿānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1227). [deşt-i Kenʿān, -ı]*
2.Geşt édüp kūh ü **deşt-i Kenʿānı** / Seyr éderken bular beyābānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1346). [deşt-i Kenʿān, -ı]*
3.**Deşt-i Kenʿānda** yırtıcı çoḳdur / Yédi ḳurd anı şübhemüz yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [deşt-i Kenʿān, -da]*

dest-i luṭf: *İyilik eli, yardım eli.*

1.**Dest-i luṭfıy'la** yédürürdi ṭaʿām / Nāz ü niʿmetde yārine o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [dest-i luṭf, -ı, -y, -la]*

dest-i melāmet: *Ayıplanma, kınanma eli.*

1. Benden selāmı kesdi selāmet çün eyledi / **Dest-i melāmet**-ile baña merḥabāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [dest-i melāmet, -ile]*

dest-i Mūsā: *Hz. Musa'nın eli (Hz. Musa'nın yed-i beyza (beyaz el) mucizesi bağlamında).*

1.Çün dāmenüñi ḳomadı elden / Nūr olsa ʾaceb mi **dest-i Mūsā** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 205*). [dest-i mūsā,]*

dest-i naẓm ur: *Nazmetmek, şiir yazmak.*

1.Ḳıṣṣa kim aḥsen ola ḫōşdur aña / **Dest-i naẓm ura** emlaḥu'ş-şuʿarā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [dest-i naẓm ur, -a]*

dest-i Resūl: *Peygamberin eli (Hz. Muhammed)*

1. Faẓl-ıla ol dem oldı bī-bedel ol / Bedel oldı eline **dest-i Resūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294). [dest-i resūl,]*

dest-i taṣarruf: *İstek, irade eli; bir şeye sāhip olma ve sāhip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi.*

1.Vérdi **dest-i taṣarrufına** revān / Dédi demdür ki édesin dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [dest-i taṣarruf, -ı, -n, -a]*

dest-i ümmīd: *Ümit eli; bir şeyin gerçekleşmesi ile ilgili beklenti.*

1. Dōst vaṣlından anlar āḫir-i kār / **Dest-i ümmīdi** kesdiler nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [dest-i ümmīd,]*

dest-i yār: *Sevgilinin eli.*

1.Yapışup yine **dest-i yārına** / Girdi andan ékinci dārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4382). [dest-i yār, -ı, -n, -a]*

destine yapış: *Eline yapışmak; yanından, huzurundan ayrılmamak (Aşırı sevgi ve bağlılık göstergesi bağlamında.)*

12.Yapışup destine dedi iy dōst / Saña cān vereler nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [destine yapış, -up]*

destūr: *İzin, müsaade.*

1. Yine **destūr-ıla** girüp ḳatına / Eylediler duʿā'yı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6032). [destūr-ıla, -ıla]*
2. Oḳıdılar bu resme çoḳ destān / İllā **destūr**a olmadı imkān*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 720). [destūra, -a]*
3. Biri pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān / Biri **destūr** emrine hayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 753). [destūr,]*

destur al: *İzin, müsaade almak.*

1.Ḫālını vāḳıf étdi ḥāline / **Aldı destur** irtiḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 478). [destur al, -dı]*
2. Yüz urup şehden **aldılar destūr** / Milk-i Kenʿāna gétdiler mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [destūr al, -dı, -lar]*

destūr iste: *İzin istemek.*

1.Ṭurdı Mālikden **istedi destūr** / Ki vidāʿ éde iḫvetin ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [destūr iste, -di]*

destūr ol: *İzin verilmek, müsaade edilmek.*

1.Ger ṭapuñdan **olur-ısa destūr** / Déyeyin aña bir'ki söz mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [destūr ol, -ur, -ısa]*
2. Dédi ḥācib murādı var mestūr / Şāha söyler **olur**-ısa **destūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [destūr ol, -ur, -ısa]*

destūr vér: *İzin, müsaade vermek.*

1.Gerçi kim **vérdi** ḫalḳa ol **destūr** / Olmadılar velīkin anlar dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [destūr vér, -di]*

2.Çünki **destūr vérdi** aña ʿAzīz / Ṭurdı gétmek yaraġın eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [destūr vér, -di]*

3. Dédi ger şeh **vérürse destūrı** / Géderem tā bulınca ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [destūr vér, -ür, -se]*

4.Çünki **destūr vérdi** aña ʿAzīz / Dédi ḫalvetde iy velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [destūr vér, -di]*

5. Beni tāp eyle Yūsufumdan dūr / Şimdiden gérü aña **vér destur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [destūr vér,]*

6. Niçe bir ola ġonca-veş mestūr / Gül gibi gülsün aña **vèr destur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [destūr vér,]*

devā: *Çare, derman.*

1.Dédi iy çeşmüme żiyā Yūsuf / Yüregüm derdine **devā** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [devā,]*

2. Āh kim yoḳ kilidi ol gencüñ / Bi-nişāndur **devāsı** bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [devāsı, -sı]*

3. Pederi ṭuydı mācerāsın anuñ / İstedi bulmadı **devāsın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [devāsın, -sın]*

4. Zaġı ben sāye-i hümā ṣandum / Dāġı dil derdine **devā** ṣandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [devā,]*

5. Başuma yoḳ belā ṣatun aldum / Yaʿni derde **devā** ṣatun aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4961). [devā,]*

6. Gerçi ʿışḳa **devā** taḥammüldür / Ṣabr-ı ʿāşıḳ velīk müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [devā,]*

devā: *Çare, derman (İlaç, merhem bağlamında).*

1. Yére gökden nüzūl eylese dā / Ne **devā** defʿ éder anı ne duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). [devā,]*

devā bul: *Çare bulmak.*

1.**Bul**maġ-ıçun **devā** bu derd-i sere / Geldiler cümle haẓret-i pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 677). [devā bul, -mag, -ıçun]*

deva ét: *Çare, derman, çözüm bulmak.*

1. Luṭf édüp ḥācetin revā étsen / Derd-ile ölmedin **deva étsen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4828). [deva ét, -sen]*

2. Ki bugün ḥācetüñ revā éderem / Gizleme derdüñi **devā éderem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [devā ét, -er, -em]*

deva ét: *Deva olmak; çare, çözüm yolu bulmak.*

1. Dest ü pāyin öpüp duʿā' étdi / Derdine pend-ile **devā étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4990). [devā ét, -di]*

devā eyle: *Şifa vermek, iyileştirmek.*

1.Olma ḫōd-gām kāmum eyle revā / Derdüme vaṣluñ-ıla **eyle devā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4434). [devā eyle,]*

devā ḳıl: *Çare, deva olmak.*

1. Dōst ġayrin çü derd-i ser bildi / Aña bu şerbeti **devā ḳıldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [devā ḳıl, -dı]*

devā-bahş: *Derman bahş eden.*

1.Dédi aña ki iy nevā-baḫşum / Sīnemüñ derdine **deva-bāḫşum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [deva-bāḫşum, -um]*

devām ol: *Daimi, sürekli olmak.*

1. **Olmaġ**-ıçun dem-i visāle **devām** / Ḥīle ḥāline étdiler iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [devām ol, -mag, -ıçun]*

devām-ı dehr: *Zaman, devir boyunca II sürekli.*

1. K'iy felek mihrüñ oldı ḳahr baña / Ḳahr édersin **devām-ı dehr** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [devām-ı dehr,]*

devām-ı ġusṣa: *Acı, sıkıntı, kederin devamı.*

1. ʿıyşum **devām-ı ġuṣṣa** vü hem-ṣoḥbetüm belā / Eşküm şarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [devām-ı ġuṣṣa,]*

devām-ı ḥürriyet: *Daima hür, özgür olma.*

1. Ḥāli ola **devām-ı ḥürriyet** / Şehri ola maḳām-ı ḥürriyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5721). [devām-ı ḥürriyet,]*

devām-ı izzet: *Şeref, iʿtibār, saygının devamlılığı.*

1. Sebeb ola baḳā-yı devletüñe / ʻİllet ola **devām-ı izzetüñe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1561). [devām-ı izzet, -üñ, -e]*

devāt: *İçine mürekkep konan ufak hokka, kap.*

1. Ṣoḳdı çeşmi **devātı** içre ḳalem / Çekdi levḥ-i vücūda ḫaṭṭ-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6271). [devātı, -ı]*

deve: *Sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.*

1. Gerçi éverdi gétmek-içün eve / İlla gerden-keş oldı ṭurdı **deve** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [deve,]*

deve ṭabanı: *Büyük şarap kadehi.*

1. Mest āhūlar erġavānī içer / Esb üzre **deve ṭabanı** içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [deve ṭabanı,]*

devḥa: *Büyük ağaç.*

1.Devḥālar her ṭarafda şāḫ-be-şāḫ / Çekmiş āġūşa birbirin güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4069). [devḥālar, -lar]*

2.Tā bite anda devḥa-i īmān / Vére ol **devḥa** meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [devḥa,]*

devḥa: *Büyük, ulu ağaç. (Kişinin bedeni, vücudu.)*

1.Tā ki bī-berg édince **devḥasını** / Ḳan-ıla naḳş édince levḥasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4637). [devḥasını, -sı, -n, -ı]*

devḥa-i encīr: *İncir ağacı.*

1.Ṣūretā gerçi **devḥa-i encīr** / Oldı çün ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4079). [devḥa-i encīr,]*

devḥa-i īmān: *İman ağacı.*

1.Tā bite anda **devḥa-i īmān** / Vére ol devḥa meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [devḥa-i īmān,]*

devḥa-i ṣūret: *Ağaç resmi, tasviri.*

1. Niçe bir örtilür bu pāre-i lāḫ / **Devḥa-i ṣūret** üzre şāḫ-be-şāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [devḥa-i ṣūret,]*

devlet: *Mutluluk, talih II makam, haşmet, şan.*

1. Benden olsun saña beşāretler / Geliserdür başuña **devletler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1832). [devletler, -ler]*
2. **Devletinüñ** güşādedür bābı / Zannum oldur sahih olur ḫᵛābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1476). [devletinüñ, -i, -nüñ]*
3. **Devleti** pāydār olısar ānuñ / Daʿvīsi āşkār olısar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1478). [devleti, -i]*
4. Ben şeh-süvār olam dér-idüm **devlet** atına / Eyvāh ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [devlet,]*
5. Şuḳḳasın açdı **devlet-ile** ʿalem / Yürüdi ḥaşmet-ile cümle ḥaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [devlet-ile, -ile]*

6.Baḫt ü **devlet** çün ola tācire yār / Ḳarşular anı aşşılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [devlet,]*

7. Üştür-i baḫt üzre taḫt étdi / **Devlet** ü baḫtı aña raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [devlet,]*

8 Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz ü **devlet** sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [devlet,]*

9.Cemʿ édüp **devletüñ** sitāresini / Dizdi ol māh güşvāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4339). [devletüñ, -üñ]*

10. Ne-y-içün aġlar bu hāl-ile bu gulām / **Devlet** ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [devlet,]*

11. Ol cüvāna çün oldı **devlet** yār / Taḫt-ı baḫt üzre ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [devlet,]*

12. Şimdi kim gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / **Devlet** esbābı gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [devlet,]*

13. Dédi Mışr ehli aña iy ḫᵛāce / Çünki irdüñ bu **devlet** ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [devlet,]*

14. Yine destūr-ıla girüp ḳatına / Eylediler duʿā'yı **devletine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6032). [devletine, -i, -n, -e]*

15.Ḫurrem ol dil ki **devlete** ola yār / Yār-ile hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [devlete, -e]*

16.ʿāşıḳ olmaz bu **devlete** yüze yüz / Yāri nerges gibi göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [devlete, -e]*

17. Her sipāhīsi **devlete** irişür / Her raʿiyyet riʿāyete irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [devlete, -e]*

18.Ṣoñra and içdi şāh devletine / Şeh ḳatında ʿAzīz ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [devletine, -i, -n, -e]*

19. Devlet-ile başında efser-i şāh / Ḫidmedinte muṭīʿ leşker-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5767). [devlet-ile, -ile]*

devlet: *Zenginlik, servet.*

1.Her biri ʿizzet-ile **devlet** ü tāc / Ḳadr-ile ḳıymet-ile Rūma ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [devlet,]*

devlet atı: *Mutluluk, talih atı.*

1. El urup baḫt-ı genc-i laʿline / Dizdiler **devlet atı** na'line *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2380). [devlet atı,]*

devlet ehli: *Devletli, talihli kimseler.*

1. Başı ʿizzet ṭaʿāmınuñ güveci / Ayaġı **devlet ehli** bazlamacı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [devlet ehli,]*
2. Kişi bī-devlete olınca emīr / **Devlet ehlince** yégdür olsa esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3714). [devlet ehli, -nce]*

devlet erkānı: *Devlet adamları.*

1. **Devlet erkānınuñ** bir ulusını / Rāst tedbīr ü nīk-ḫūlısını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2879). [devlet erkānı, -nun]*

devlete ir: *Büyük bir saadete veya mevkiye erişmek.*

1.Şāyed ola ki **devlete iresin** / Mihr-i Mışr içre ʿizzete iresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3271). [devlete ir, -e, -sin]*

devlet-i baht: *Baht güzelliği.*

1. Ne ġam-ı salṭanat ne şevket-i baḫt / Ne ʿuluvv-i şeref ne **devlet-i baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5118). [devlet-i baḫt,]*

devlet-i bāḳī: *Ebedi mutluluk.*

1.Çün şarındı ridā-yı İsḥāḳı / İrdi farḳına **devlet-i bāḳī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 793). [devlet-i bāḳī,]*

devlet-i cāvīd: *Ebedî saadet, mutluluk.*

1. Ṣabr-ıla bitdi meyve-i ümmīd / Ṣabr-ıla bitdi **devlet-i cāvīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5001). [devlet-i cāvīd,]*

devlet-i nāgāh: *Ansızın gelen mutluluk, saadet.*

1.Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla rāh / Ki ḳaçan ire **devlet-i nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3114). [devlet-i nāgāh,]*

Maḳdeminden çün oldı şāh āgāh / Ḳarşu geldi çü **devleṭ-i nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [devlet-i nāgāh,]*

devlet-i şāh: *Padişahın saadeti, mutluluğu*

1. Eger olmasa baḫt u **devlet-i şāh** / Ne ra'iyyet muṭīʿ olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [devlet-i şāh,]*

devletlü: *Bahtlı, talihli, şanslı bir şekilde.*

1. Her ki **devletlü** ṭoġdı māderden / Baḫt açılur yüzine her derden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [devletlü,]*

devlet-mend: *Devletli, yüce; mutluluk sahibi.*

1.İrdi maṭlūba çün o **devlet-mend** / Serv gibi hevāsı oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [devlet-mend,]*

2.Çün ola şehr-i yār **devlet-mend** / İrmez iḳlīmine belā vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [devlet-mend,]*

devr: *Devir, çağ, zaman.*

1. **Devr** ezelden bu ḥāle dāyirdür / Cevrini bilmez ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5886). [devr,]*

2.Düşdi **devrüñde** şerme cins-i perī / Anuñ-ıçun görinmez oldı biri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3952). [devrüñde, -üñ, -de]*

devr: *Felek; kader, baht, talih.*

1. **Devr** cevrinden irmesün saña ġam / Her dem olsun yüzüñ güli ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [devr,]*

2.Balı yaġa ḳatup ṣafā sürelüm / **Devr** elinden niçe cefā görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4134). [devr,]*

3. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken iy yār / **Devr** elinden cigerde dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [devr,]*

4. Zene uydı çün étdi Yūsufa cevr / Manṣıbın aldı vérdi Yūsufa **devr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [devr,]*

5. Yine **devr** eyledi beni ḥayrān / Olmışam çarḫ gibi sergerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [devr,]*

6. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi o ʿāşıḳ-ı pāk / **Devr** elinden yaḳasın eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [devr,]*

devr ét: *Dönmek, dolaşmak.*

1.‘Āḳibet Yūsuf açdı dürcin anuñ / **Devr édelden** cihānda çarḫ-i felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 4122). [devr ét, -elden]*

devr ü dürūġ: *Yalan dolan, aldatma.*

1. İnanup ol **devr ü dürūġ**ına / Göñlüni şemʿ èder fürūġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 637). [devr ü dürūġ, -ı, -n, -a]*

devrān sür: *Huzur ve refah içinde yaşamak.*

1. Seni luʿb-ıla utmadın bu cihān / ʿıyş-ıla luʿbet-ile **sür devran** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [devrān sür,]*

devr-cevri: *Zamanın zorluğu, sıkıntısı.*

1. Geh felekden şikāyet eyler-idi / **Devr-cevrin** ḥikāyet eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2631). [devr-cevrin, -in]*

devr-i aḳdem: *Önceki, eski devirler.*

1.Ẕikr olınur ki **devr-i aḳdemde /** Bir kişi ḳopdı nesl-i Ādemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6062). [devr-i aḳdem, -de]*

devr-i cevr-āyīn: *Eziyeti âdet edinmiş devir, zaman.*

1. Ne ḫaṭā étdi **devr-i cevr-āyīn** / Oldı peyveste ḳaşlaruñ pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2561). [devr-i cevr-āyīn,]*

devr-i felek: *Dünyanın dönmesi; kader, talih.*

1.Ḥasretā miḥnetā ki **devr-i felek** / Her kimüñ kim vére diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [devr-i felek,]*

devr-i mümted et: *Devri, zamanı uzamak II ömrü uzamak.*

1. Çarḫuñ o ki ʿömri ḥāṣılıdur / Anuñ içün **etdi devr-i mümted** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 188). [devr-i mümted et, -di]*

devr-i zemān: *Zaman, dönem.*

1.Géçdi Şemʿūn nite ki **devr-i zemān** / Ol zemāndan ḥikāye ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [devr-i zemān,]*

deycūr: *Karanlık.*

1. Nūr-ı īmān gibi çün étdi ẓuhūr / Küfr **deycūrın** eyledi mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [deycūrın, -ın]*

deycūr: *Karanlık II Keder, acı.*

1.Éki **deycūr** tār-ı zülfeyni / Leyl içinde nehār mābeyni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [deycūr,]*

Deyne: *Hz. Yakub'un kızı.*

1.Oldı hem **Deyne** adlu bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [deyne,]*

deyu: *Diye, diyerek; amacıyla.*

1.Fitne arta **déyu** ṣavaş içre / Gizledi Yūsufı ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [déyu,]*

2. Ṣaḳlanur servi çeşm-i nergesden / Ṣaḳlamaz **déyu** çeşmi herkesden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [déyu,]*

3.Tiz gelem **déyu** vaʿde etmiş-idi / Ṭurmadı ol ḳarāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [déyü,]*

4. Yatdılar anda Yūsuf iḫvānı / Ḳaça **déyu** gözetdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [déyu,]*

5. Setr éder ḥüsni ġonçasın gülden / Gül yaşınmadı **déyu** bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [déyu,]*

6. Ḳahr-ıla ḳaʿr-ı çāha atdılar / ʿĀḳıbet bende **déyu** ṣatdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827).). [déyü,]*

7. Dem-be-dem Mālike gelürler-idi / Görsevüz **déyu** yalvarurlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2208). [déyü,]*

8. Eyler-idi dileye **déyu** nigār / Ḳuş südinden berüsini iḫẓār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3629). [déyü,]*

9.Çāk olundı **déyu** o dāmen-i pāk / Āh édüp eyledi yaḳasını çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4565). [déyü,]*

10. Yūsufa gönderürdi zindāna / Gelicek baḳdı **déyu** cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [déyü,]*

deyyār: *Bir kimse, kimsecikler.*

1. Çün bu fikr-ile şehre girdi nigār / Nigerān olmadı aña **deyyār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [deyyār,]*

di: *Demek, söylemek.*

1.Ger irem **dir-iseñ** ṣafā-yı deme / Eylesünler binayı bir İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [dir-iseñ, -r-iseñ]*

2. Étdi her ḫāṭırı bu ʿaḳde güşād / **Dindi** her yandan mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [dindi, -n, -di]*

3.Baʿżınuñ mūyı çün siyāh ḥarīr / Gören anı benefşe mecmaʿı **dir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [dir, -r]*

4. Ānuñ-ıçun hemān güle beñzer / Kim **diye** buña güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [diye, -y, -e]*
5.Çün Ḫudā **didi** müşrikūna neces / Neces olmak yarar mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [didi, -di]*

dībā: *Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.*

1. Yügrişüp niçe serv-i zibālar / Döşediler zemīne **dībālar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5252). [dībālar, -lar]*
2.çKimi **dībā** géyer gülistānī / Kimisi yazdı kimi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [dībā,]*
3.Mihr-i Maġribdeki żiyā-yı bedīd / Oldı **dībā** şuʿ āʿı-y-ıla mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4348). [dībā,]*
4.Girdi **dībāsına** çün ol zībā / Ġayib oldı görinen ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [dībāsına, -sı, -n, -a]*
5.Tāc u **dibāya** girmeyince nigār / Ġāyib olmadı zülfi gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [dibāya, -y, -a]*

dibā-pūş: *İpekli, süslü elbise giyinmiş (sevgili).*

1. Büt-i zerrīn-külāh ü **dibā-pūş** / Ḫüsni öñinde māh ḥalḳa be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3707). [dibā-pūş,]*
2.Dédi bir serv-i nāz ü **dībā-pūş** / Olsam iy sidre saña hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [dībā-pūş,]*

dīdār: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

1. Géce gündüz deñerdi āvāre / Gāh **dīdāra** gāh dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5096). [dīdāra, -a]*
2.Yūsufuñ gördügince **dīdārın** / Daḫi germ étdi ʿışḳı bāzārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [dīdārın, -ın]*
3.Açsa bir dara ḳarşu **dīdārın** / Şuʿle-dār eyler-idi dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104). [dīdārın, -ıñ]*
4. Çün bulut gibi gétdi ol sātir / Oldı **dīdārı** gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [dīdārı, -ı]*
5.Güneʿ arż eylese o gün **didār** / Günde véreydi Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [didār,]*
6.Her birinüñ laṭīf **dīdārı** / Laʿl-i aḥmerden-idi minḳārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2283). [dīdārı, -ı]*
7.Her biri bir ṭarafda ṭutdı ḳarār / Muntaẓırlar ki görine **dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [dīdār,]*
8.Varup ol manẓar üzre ṭutdı ḳarār / Muntaẓır oldı görmege **dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [dīdār,]*
9.Yūsufuñ ʿarż eyle bāzāra / Ki baḳa müşterisi **dīdāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [dīdāra, -a]*
10.Cümle **dīdāra** muntaẓırlar-ıdı / Bir daḫi ẓāhir olsa dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2273).* [dīdāra, -a]
11. Her ki baña vérürse bir dīnār / Gösterem aña ben de bir **dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222).* [dīdār,]
12.ʿIşḳa olmaz sebeb hemān **dīdār** / Bitürür anı gāh olur güftār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [dīdār,]
13. Her ki āyīne gibi ṣāfī ola / Yār **dīdārını** özinde bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389).* [dīdārını, -ı, -n, -ı]
14.Gözedür ehl-i ʿışḳ ḫāṭır-ı yār / Çünki menʿ éde gözlemez dīdār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [dīdār,]
15.Gūş édüp bu nidāyı her ṭālib / Oldı dīdār görmege rāġıb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [dīdār,]
16.Ḳubbe-i lāciverdīden dīdār / ʿarż édüp ṣaldı ʿāleme envār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3251). [dīdār,]
17.Aşmasa burḳaʿını **dīdār**a / Şuʿlesi düşer-idi divāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 540).* [dīdāra, -a]
18.ʿāşıḳ evvel belī fenāya irer / Ṣoñra **dīdār**-ıla ṣafāya irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530).* [dīdār-ıla, -ıla]

19. Ki gözüm görmez oldı **dīdārın** / Göreyin bāri dār ü dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083).* [dīdārın, -ın]
20. Görürem cān gözi-y-ile **dīdārı** / Ten gözi n'ola görmese yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [dīdārı, -ı]*
21. Gözlemez éki demde bir **dīdār** / Bir dem içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [dīdār,]*
22. Cān gözi tā görince **dīdārı** / Ten gözi görmez ola aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [dīdārı, -ı]*

dīdār: *Allah'ın yüzü, vechullah veya ru'yet, Allah'ın mümin kullarına vaad ettiği görüntüsü, tecellisi.*

1.Çünki **didāra** ṭālib oldı Kelīm / Len terānī dédi Ḫabīb-i Kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6000). [didāra, -a]*

didār-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un yüzü, güzelliği.*

1. Görse **didār-ı Yūsufı** ḫāre / Nār-ı şevḳ-ıla ola ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4811). [didār-ı Yūsuf, -ı]*

dīde: *Görme organı; göz.*

1. Çın seḥer ṭurdı pīr-i Kenʿānı / Sildi ṣabr-ıla **dīdeden** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [dīdeden, -den]*
2.Oldı çün yandı ḥasret odı temām / Sīne ḥammām ü **dīde** rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [dīde,]*
3. Gün yüzi eyle tāb-dār oldı / Ki gören **dīde** āb-dār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [dīde,]*
4. Ne güneş bel hezār **dīde** sipihr / Ne anı gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [dīde,]*
5.Sīne pür-tāb **dīde** pür-ḫünāb / Dédi Tebna ileyk ya tevvab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1314). [dīde,]*
6.Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / Dil ile **dīde** pür-nem ü pür-ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [dīde,]*
7. Lebine cānı geldi ḳan gétdi / **Dīdeden** revnaḳ-ı cihān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2602). [dīdeden, -den]*
8. Yaʿni eglendüñ iy murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde ṣabr u **dīdede** ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [dīdede, -de]*
9. Cāna maẕmūnı oldı çün manẓūr / Ṭoldı dilde sürūr **dīdede** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [dīdede, -de]*
10.Olma iy nūr-ı dīde **dīde**me dūr / Tā tola sīnemüñ serīri sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [dīdeme, -m, -e]*
11.Şevḳi étmişdi ʿālemi medhūş / Yūsufa-y-ıdı cümle **dīde** vü gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [dīde,]*
12. Beni şimdi ki ḥaḳ yola ṣalduñ / Vér o nūrı ki **dīdeden** alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [dīdeden, -den]*
13.Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne oldı revān / **Dīde** giryān ü dil ciger biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [dīde,]*
14. Oldı nevmīd ḳaldı āvāre / **Dīde** giryān ü sīne ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5435). [dīde,]*
15.Sen gelüp bundá bāġbān olduñ / Dil gibi **dīdeden** nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [dīdeden, -den]*

dīde: *Göz; gök yüzünün gözleri (Yıldızlar bağlamında.)*

1. Seyr édelden hezār **dīde** sipihr / Görmedi görmeye anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [dīde,]*

dīde: *Göz; lütuf, ihsan gözü.*

1. Ol zemān kim ṭapuña çāker-idüm / Keremüñ **dīdesine** manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [dīdesine, -si, -n, -e]*

dīdeden ṭolun: *Gözden kaybolmak, iyice uzaklaşmak.*

1.Tā **ṭolunınca dīdeden** ol māh / Āh-ıla nāle-y-ile étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [dīdeden ṭolun, -den-ınca]*

dīde-i cān ṭut: *(Âlem-i gayba) kalp gözüyle bakmak.*

1. Cānib-i ġayba **ṭutdı dīde-i cān** / Geldi tā peyk-i ḥażret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5525). [dīde-i cān ṭut, -dı]*

dīde-i dil: *Kalp gözü, gönül gözü.*

1. Güş édicek bu ḥikmeti ol ḳavm / **Dīde-i dillerinde** ḳalmadı nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). [dīde-i dil, -ler, -i, -n, -de]*

dīde-i kūr: *Kör, görmeyen göz; hakikati göremeyen göz.*

1. Ḳaldı ẓulmetde cümle **dīde-i kūr** / Ne icāẕet dilersin irmege nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [dīde-i kūr,]*

dīde-i pāk: *Temiz göz; sevgilinin gözü.*

1.Tūtiyā olsa ger tenüm ḫāki / Açmaya baña **dīde-i pāki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [dīde-i pāk, -i]*

dīde-i zelīḫā: *Zeliha'nın gözleri.*

1.Çün bu vech-ile söyledi dāye / Ṭoldı ḳan **dīde-i Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3918). [dīde-i zelīḫā, -y, -a]*

diger: *Başka, diğer.*

1.Bunda rāvi rivāyet étdi **diger** / Yūsufuñ ḳaçmasına anda meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [diger,]*

dīhī: *Köylü.*

1. Şehrī vü **dīhī** kişt-kār olsun / Kūh ü hāmūnı kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [dīhī,]*

dil-nevāz: *Gönül okşayan.*

1. Ġurebā gelse **dil-nevāz-ıdı** / Çāresüzlere çāre-sāzı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5134). [dii-nevāz-ıdı, -ıdı]*

dik: *(Elbise) dikmek.*

1. Derd-ile rişte olmış-ıdı bu ten / Bunuñ-ıla **dikerdüm** aña kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [dikerdüm, -er, -dü, -m]*

dik: *(Fidān)dikmek; kök salıp yetişmesi için toprağa yerleştirmek.*

1. Gördi çün ḳāmeti ḫayālini / **Dikdi** cānda belā nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [dikdi, -di]*

dik: *(Sütun) dikmek, yerleştirmek.*

1.Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [dikdi, -di]*

diken: *Bazı bitkilerde bulunan sivri ve batıcı iğne.*

1. Gül umardum naşībüm oldı **diken** / Toḫm-ı mihr ekdüm-idi bitdi miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 4023). [diken,]*
2. Yaş **diken** sūzen işin işleyimez / Çöp-i nerm āhen işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [diken,]*

diken: *Bazı bitkilerde bulunan sivri ve batıcı iğne; gayr, başkaları.*

1. Ne safā ola ol gülistānda / Ki géde gül **diken** ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [diken,]*

diken ol: *Diken (gibi) olmak; rahatsız edici husus olmak, rahatsız etmek.*

1. Tīr oldı cigerlerine ʿaṣā / **Diken ol**dı nazārlarına ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 607). [diken ol, -dı]*

dikiş ṭutmaz: *Çok istenilen bir işin umulan şekilde gerçekleşmeyeceğini anlatan bir söz.*

1. Vaṣla meyl étmedi **dikiş ṭutmaz** / Cevri ḳomaz cefāyı unutmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [dikiş ṭutmaz,]*

dikḳat: *Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama; önem gösterme.*

1.Anca teftīş ü bunca **diḳḳat**-ile / Geldi Yūsuf miyāna nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [diḳḳat-ile, -ile]*

dikḳat-ile: *Dikkatli bir şekilde, dikkatle.*

1. Köñlegi gördi yine āh étdi / **Diḳḳat-ile** aña nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [diḳḳat-ile,]*

dil: *Gönül, yürek, kalp; insanın bütün duygularının kaynağı ve manevi varlığının merkezi.*

1. Pīrehen olduġına bī-yāre / Étdiler **dillerini** ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1200). [dillerini, -ler, -i, -n, -i]*
2.**Dilde** yazup ḫayālini levḥa / Eyler-idi bunuñ gibi nevḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [dilde, -de]*
3.Olmış-iken kaşı **dile** miḥrāb / Nice cān-ıla étdüñ anı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [dile, -e]*
4. Çün Yehūdā bu resme pend étdi / Pend-ile **dillerini** bend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [dillerini, -ler, -i, -n, -i]*
5.Bu cihān bir ḥikāyedür iy **dil** / Eyü ḳılsun ḥikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [dil,]*
6. Gül yüzüñsüz gözüme ḫār oldı / **Dil** fırāḳuñda bi-ḳarār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1244). [dil,]*
7. Ne müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / **Dil** ü cān andan aldı ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [dil,]*
8. Gāh mesned-nişīn-i ʿizzet-idi / **Dil** ü cān gibi ṣadra zīnet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [dil,]*
9. Çünki Yaʿḳūba ġuṣṣa kār étdi / Fikr-i Yūsuf **dilin** figār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [dilin, -in]*
10.Gözüme nūr odur **dil**üme sürūr / Gözümi èmesün Ḫudā bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [dilüme, -üm, -e]*
11. Dem-be-dem zār zār aġlar-ıdı / Éşidenler **dilini** ṭaġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5954). [dilini, -i, -n, -i]*
12. Fāriġam baḳmazam fürūġuñuza / Ṭoydı cānum **dilüm** dürūġuñuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [dilüm, -üm]*
13. Bilüp anı dédi ki çoḳ demdür / Vaṣluñ ümmīdi **dilde** muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [dilde, -de]*
14. Andan alurdı bū-yı Yūsufı **dil** / Anda görürdi rū-yı Yūsufı dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [dil,]*
15. Andan alurdı bū-yı Yūsufı dil / Anda görürdi rū-yı Yūsufı **dil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [dil,]*
16. Ḳalmadı **dilde** ṣabrı ʿār-ıla / Dédi ḳardaşlarına zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6047). [dilde, -de]*
17. Pür-ġam oldı **dili** Zeliḫanuñ / Bu kelāmın éşitdi çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [dili, -i]*
18. Şevḳ-i Yūsuf velī füzün oldı / Bu cihāndan **dili** birūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [dili, -i]*
19. Vardı bir gūşeye **dili** gibi teng / Çözdi ser-bend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [dili, -i]*
20. Çün Zelīḫā bu derdi eyledi gūş / Üç gün üç géce düşdi **dil** bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [dil,]*
21. Birinüñ seyr-içün gözinde seher / Birinün hecr-içün **dil**inde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [dilinde, -i, -n, -de]*
22.Nāmın anduḳca Yūsufuñ o ʿAzīz / Yād olurdı **dilde** mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [dilde, -de]*
23. Géce çün gördi nūr-ı şemʿi o ṣaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u **dilde** ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [dilde, -de]*
24. Var mıdur yéryüzinde bir **dil** ü cān / Ki görüp anı olmaya ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [dil,]*

25. Gören ol sünbül-i cihān-gīri / Ḳomadı **dilde** renc-i zinciri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4926). [dilde, -de]*

26. Ḳamusı oldılar kemendine ṣayd / Ḳayddan oldı **dilleri** bī-ḳayd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4927). [dilleri, -ler, -i]*

27. Her ne dérse éşit kelāmın anuñ / **Dil** gibi ḫālī ét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [dil,]*

28. **Dilde** rāhat mı bulaʿāşıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı görse bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [dilde, -de]*

29. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz **dil** / Āh kim benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [dil,]*

30. Nice vīrān olmasun ol **dil** / Ki olur her zemān işi müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021). [dil,]*

31. Ġam belāsından uyımazdı gözi / Gözde **dil** ḫūnı dilde ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [dil,]*

32. Ġam belāsından uyımazdı gözi / Gözde dil ḫūnı **dilde** ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [dilde, -de]*

33. Ol bahāruñ çiçeklerin dérelüm / **Dil** ü cāna hediyyeler vérelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5038). [dil,]*

34. Ḳaldı arada ol cihān-ārāy / Gétdi tedbīr **dilde** ḳalmadı rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [dilde, -de]*

35. Dér-idi anlara ki şaşdı bilüm / Vardı zindān içine düşdi **dilüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [dilüm, -üm]*

36. Bir géce anda ḫᵛāb gördiler / Uyanup **dilde** tāb gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [dilde, -de]*

37. Ḫaṭırın ṣordı ḳahr-ı zindāndan / Hem-zebān oldı hem-**dil** ü cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [dil,]*

38. Nice ẓālim ki bilmez-idi emān / Gétdi bed-nāmı ḳaldı **dilde** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [dilde, -de]*

39.Çünki dilberden ola **dil** na-şād / Her ġam ü şādīden olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [dil,]*

40.Bī-dil oldum **dilüm** yoluñda yéler / Sīnesi yarasına çāre diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [dilüm, -üm]*

41.Artar-ıdı **dilinde** şevḳ u ṣafā / Yūsuf arturduġınca istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [dilinde, -i, -n, -de]*

42. Eyledi pāre pāre ol ṣanemi / **Dilde** bir pāre sākin oldı ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [dilde, -de]*

43. Cānı pür-intiẓār ṣoḥbet-i ḫāṣ / Perde-i sīnede **dili** raḳḳāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5546). [dili, -i]*

44. **Dilde** endīşesi bu kim yā Rab / Düş mi ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [dilde, -de]*

45. **Dilde** ṣevḳuñ şu resme ġālibdür / Ki saña ıżṭırārī ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [dilde, -de]*

46. Eyle sevdi anı **dil** ü cānı / Rāḥat olmazdı görmese anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [dil,]*

47. Kalmayup **dilde** Yūsuf eşvāḳı / Ṭoldı şems-i ḥaḳīḳat işrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [dilde, -de]*

48. **Dil** ḥücresinde yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / Pervāne göñlümüñ hevesin nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [dil,]*

49. Ṣalduñ **dilüme** zülf-i perīşān ḫayālini / Kūy-i ḥużūrdan beni āvāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [dilüme, -üm, -e]*

50. Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / **Dilin** hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [dilin, -in]*

51.Hümāya saʿy-ıla **dil** 'ankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [dil,]*

54. Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi yok anuñ / Ḫᵛişden **dil**de rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [dilde, -de]*

55.Çün beşāret ümidi geldi **dile** / Aldı Buşrayı kendü-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [dile, -e]*

56. Cümle ʿuşşāḳ mübtelā oldı / **Dilde** elḥānı bu nevā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [dilde, -de]*

57. Her ne **dil** ber yédi o dilberden / Dil berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [dil,]*
58. Sine deffāf oldı cān raḳḳās / **Dilde** dildār-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [dilde, -de]*
59. Eki ʿālemde yār-ıdı kāmı / Bir dil-ārām-ıdı **dil** ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [dil,]*
60. **Dilde** ebr ü ḫayāli peyveste / Cānı sevda-yı çeşm ile ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [dilde, -de]*
61. Dédi iy dāye genc-i pinhānum / Gizlüdür **dilde** nitekim cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [dilde, -de]*
62. **Dilde** gördüm o genci gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [dilde, -de]*
63. Kāha ṣaymaz melāmeti kūhın / **Dilde** ḳomaz selāmet endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [dilde, -de]*
64. Yalvarup dédi iy dil-ārāmum / Ḳomaduñ **dilde** ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [dilde, -de]*
65. Tīr atarsın **dile** kemān ḳanı / Yaḳdı mihr anı mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [dile, -e]*
66. Ne-y-içün ṣoldı yine tāze gülüñ / Niçe pür-ḫūn olur bu ġonça **dilüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [dilüñ, -üñ]*
67. Ḳalmadı şimdi bende ʿaḳl-ıla **dil** / Nʿola benden ḳaçarsa her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [dil,]*
68. Yaʿni eglendüñ iy murād-ı nihān / Ḳalmadı **dilde** ṣabr u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [dilde, -de]*
69. Vérdi ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene cān cāna rāḥat ü **dile** hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [dile, -e]*
70. Ġonça dil-teng-iken açıldı **dili** / Zühre çengine yéñi ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [dili, -i]*
71. Cāna maẕmūnı oldı çün manẓūr / Ṭoldı **dilde** sürūr dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [dilde, -de]*
72. Defden egler bu ḳulı ʿārif-i dōst / **Dilde** yek dōst sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [dilde, -de]*
73. Sevse **dil** dilberüñ şemāyilini / Sever anuñ ḳamu vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [dil,]*
74. Tañrıñ-ıçun beni esirge felek / Cevr-i devrüñden ét **dilümi** dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [dilümi, -üm, -i]*
75. Gül yüzi üzre lāle gibi duvaḳ / Elde peymāne **dilde** dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [dilde, -de]*
76. Şāyed ola benüm **dil** ārāmum / Gétmedin cān göre dil-ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [dil,]*
77. Gül gibi anlar-ıla gülşende / **Dili** pür-dem dehānı pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [dili, -i]*
78. Ẓāhirā ḥāli güft ü gūy-ı şinev / **Dili** dilber ḳatında derde girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [dili, -i]*
79.**Dilde** artardı şevḳ-ıla şeġabı / Bilmez-idi velī nedür sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [dilde, -de]*
80.Yūsufuñ vaṣfın éşidüp élden / Ṭālib-idi cemāline **dilden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [dilden, -den]*
81. Ṣūret ü maʿniyi çü bir göresin / Ölmiş-iken **dilüñi** dirgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [dilüñi, -üñ, -i]*
82. Ḥaṣıl-ı ʿömri yéle vérmese **dil** / Dile cemʿiyyet ola mı ḫāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [dil,]*
83. Ḳalmadı cānda ṣabr u **dilde** sürūr / Yéri od oldı yéle vardı ḥużūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [dilde, -de]*
84.Ḫurrem ol **dil** ki devlete ola yār / Yār-ile hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [dil,]*
85.**Dili** pür-dem dilerse çekmeye ġam / Göz yolından revān éde ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [dili, -i]*
86.Cānı ʿaḳlı **dili** Zelīḫānuñ / Segleri oldılar o çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [dili, -i]*

87.**Dilde** endūhı oldı çün enbūh / Serv-i ḳaddin ḫam eyledi endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [dilde, -de]*

88.Serümi pāyuñ eyle iy server / Var **dilümden** nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [dilümden, -üm, -den]*

89.Éşidüp bu cevābını anuñ / Yaḳdı şefḳat **dilin** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [dilin, -in]*

90.Nefes oldur çıḳa **dil** ü cāndan / Ola ḫōş-bū nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [dil,]*

91.Lāle-veş bunlaruñ **dili** pür-dāġ / Dil-i Yūsuf velīk bāġ-ı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [dili, -i]*

92.Yoġurup āb-ı luṭf-ıla gilümüz / Ravża-i dāniş eyledi **dilümüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4158). [dilümüz, -ü, -müz]*

93.Dilümi ṭutdı zülf-i dil-gīrüñ / Beni dīvāne étdi zencīrüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4372). [dilümi, -üm, -i]*

94.Derd-i dilden ḫitāb édüp yāre / Dédi iy **dil** ġamuñla şad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [dil,]*

95.Şīr ḫurmāyı ḳūt-ı cān édelüm / Ḳaḥṭ-ı ġamdan **dile** emān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4453). [dile, -e]*

96.Ki murādun müyesser ét **dilümüñ** / ʿuḳdesini geder bu müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [dilümüñ, -üm, -üñ]*

97.Ölme ġamdan **dilüñi** şād édeyin / Vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4515). [dilüñi, -üñ, -i]*

98.Cānına ʿışḳı eyle kār étmiş / Ki **dil** ü dīni tār-mār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [dil,]*

99. **Dilümi** tīġ-i ẓulmüñ eyledi çāk / Ḳula ẓulm édesin begüm ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [dilümi, -üm, -i]*

100. Ḥasretā miḥnetā ki devr-i felek / Her kimüñ kim vére **diline** dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [diline, -i, -n, -e]*

101.Tiz étdükce nāle āhengin / Daḥi saḫt étdi **dilleri** sengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [dilleri, -ler, -i]*

102. Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / **Dilleri** ḫışm odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [dilleri, -ler, -i]*

103. **Dilleri** lehv ü luʿbete māyil / Luʿb-i devr-i zemāneden ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2408). [dilleri, -ler, -i]*

104. Gerçi var vaşluña **dilümde** yaḳīn / Bilmen ammā ıraḳ mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [dilümde, -üm, -de]*

105.Ṭapuñ sefer édeli **dil** yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [dil,]*

106.Dil kafes rāz mürġ-i vaḥşīdür / Mürġ-i vaḥşī kafesde yaḫşīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [dil,]*

107.İy **dil** ṭayanma ol şanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [dil,]*

108. Bencileyin olur mı bī-ḫāṣıl / Ki ne dildār var ḳatumda ne **dil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [dil,]*

109.Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem **/ Dil** ile dīde pür-nem ü pür-ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [dil,]*

110.Bilmen ammā bugün nice ola kār / Ḳanḳı **dil** dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [dil,]*

111.Vérdi bir puḫte **dil** de anda temām / Bir niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [dil,]*

112.Dil ü cānum ḥarīm-i ḥürmetidür / Gil ü ābum anuñ ʿimāretidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [dil,]*

113.Tīġ-ı mihrüñle **dil** dü nīm oldı / Vaḳt-i vuṣlat ne vaḳt-i bīm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [dil,]*

114.Sen gelüp bundá bāġbān olduñ / **Dil** gibi dīdeden nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [dil,]*

115.Ne ḥarem sāde **dil** gibi ḫālī / Sekiz uçmaḳ şerefde emṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [dil,]*

116.Niçe gül var ki ḫōş şemāyildür / İlla **dil** aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [dil,]*

117.Cānda sen **dilde** cān beden dile cā / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [dilde, -de]*

118.**Dil**de çün şevḳi ḳopdı mihri-y-ile / Alnı ayını öpdi mihri-y-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). *[dilde, -de]*

119. Her ne cān kim ṭuyar işāretden / Ḫurrem olsun **dili** beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [dili, -i]*

120. Geh odın yaḳdı geh söyündürdi / **Dile** ṣu ṣaçdı geh köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [dile, -e]*

121. Gerçi ġam ney gibi delerdi **dilin** / Ṣabra merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [dilin, -iñ]*

122.Söyle iy mürġ-i ravżа-i melekūt / Cāna ḳuvvet vérür sözüñ **dile** ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [dile, -e]*

123. Ḥaṣıl-ı ʿömri yéle vérmese dil / **Dile** cemʿiyyet ola mı ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [dile, -e]*

124. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü bī-nūr / Ḳalmadı tende zevḳ u **dilde** sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [dilde, -de]*

125. Ḫᵛābı sensüz ḥarām édüp gözine / Açmadı **dilde** ṣādlıḳ yüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3767). [dilde, -de]*

126.Gelüp Aʿrābīyi yalanladılar / Her kişinüñ **dilin** gümānladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3827). [dilin, -iñ]*

127.Sünbüli müşke būy-bend étdi / Siḥr-ile **dillere** kemend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4327). [dillere, -ler, -e]*

128.Dillere ḳaydıñuz delīm sizüñ / Éllere keydiñüz ʿaẕīm sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [dillere, -ler, -e]*

129.Süst édicek **dilin** nedāmet anuñ / Merkebin ḳamçılar melāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [dilin, -iñ]*

130. Gördi hem yédi tāze ter-ḫūşe / Cāna leẕẕet vérür **dile** tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [dile, -e]*

131. Ṣaldum anı belā-yı zindāna / Tā **dilin** nerm éde o ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [dilin, -iñ]*

132. Dilde gördüm o genci gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam ki yétdi **dilüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [dilüm, -(ü)m]*

133. Ki véricek bulara ġalle vü zād / Ol ḳadar müdd ki oldı **dilleri** şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [dilleri, -ler, -i]*

134.Yaram **dilümde** tāzelenür söylemese yār / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [dilümde, -(ü)m, -de]*

135.Ne bilürsin benüm **dilümde** ne var / Ne bilürsin benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [dilümde, -(ü)m, -de]*

136. Ṣāyed oña **dilümde** yāre-i ġam / Eyle kāfūr-ı sīneñi merhem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5521). [dilümde, -(ü)m, -de]*

137. **Dilleri** çün pür oldı ḥayretden / Ellerin kesdiler ferāġatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4761). [dilleri, -ler, -i]*

138. Tende cānum ki yaraya tapuña / **Dilden** anı fidā ḳılam ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [dilden, -den]*

139. Eyle ulaşdı aña derd ü belā / Ki anı cān u **dilden** étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [dilden, -den]*

140. Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / Āhı oḳ gibi **dil** deler iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [dil,]*

141.**Dil** ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [dil,]*

142.Tāzelendi **dilinde** çün yara / Yüzüni étdi yine dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [dilinde, -in, -de]*

143.Oḳ çekerse **dili** nişāna gele / Cān dilerse revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [dili, -i]*

144. Ṭoldı çün Bāziġa **diline** yaḳīn / Cümle varın taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [diline, -i, -n, -e]*

145.Cānda sen dilde cān beden **dile** cā / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100. [dile, -e]*

146. Keffi ʿuṣṣāḳa rāḥatü'l-ervāḥ / Barmaġı **dil** kilidine miftāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [dil,]*

147. Her ne dil ber yédi o dilberden / **Dil** berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [dil,]*
148. Gözleri ḫᵛāb içinde **dil** bīdār / ʿaḳlı sermest-i bade-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2448). [dil,]*
149. Ḫurrem ol **dil** ki ʿışḳa menzil olur / Cümle kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [dil,]*
150. Ḳısmet olmasa **dil** bulur mı murād / Rāst esmez hemīşe yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [dil,]*
151. Şevḳ-i vaṣla yine **dil** ü cānum / Gele cānum yérine cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [dil,]*
152. Yaḳdı çünkim **dilini** nār-ı edep / Şem-i cennet démek aña ne ʿaceb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286*). [dilini, -i, -n, -i]*
153. Étdi ġamzey'le çeşm-i mekkāre / Ol ṣanevber **dilini** ṣad pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [dilini, -i, -n, -i]*
154. Ṣabra merdāne baġladı bélini / Şükr-i Yezdāna ġarḳ édüp **dilini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4939). [dilini, -i, -n, -i]*
155. Gördi ġamdan **dilinde** sūzen var / Ḫaymeyi deldi çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [dilinde, -i, -n, -de]*
156. Bulmadı şemʿi dilde nūr-ı yaḳīn / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). [dilde, -de]
157. Dönüp élçiler ol temennādan / **Dilleri** fārīġ oldı ġavġādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869).* [dilleri, -ler, -i]
158. Dil ü cān gibi ṭutup anda mekān / Tā ki sāyeñde ḫōş geçeydi bu cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [dil,]
159. Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne oldı revān / Dīde giryān ü dil ciger biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [dil,]*
160. Cānumı niçe büt-perest éderem / Seni dil gibi pür-şikest éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [dil,]*
161. Ol odı kim ṭutardı **dilde** nihān / Ḗtdi ol çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237).* [dilde, -de]

dil: *Dil, lisan; konuşma.*

1. Gerçi pend eylemekde Yūsufa biz / **Dilümüz** sözde oldı sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [dilümüz, -ü, -müz]*
2. Rāsti geldi çün bu serv-i revān / İstevi'l-ma' **dilde** oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [dilde, -de]*
3. Sūsen étdi çemende 'aḳd-i zebān / **Dil**den irmeye tā ʿarūsa ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). [dilden, -den]*
4. Hem zebānın ḫayāl-i yār étdi / **Dilden** aña şekker-niṣār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [dilden, -den]*
5. Her ṭarafdan éden temāṣāyı / **Dilde** tekrār éderdi ḥāṣāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4915). [dilde, -+de]*
6. Olmış-ıdı esīr-i dām-ı ʿazīz / Géce gündüz **dilinde** nām-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2801). [dilinde, -i, -n, -de]*
7. Süḫan-i dōst gerçi şekkerdür / İlla kendü **dilinde** ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5189). [dilinde, -i, -n, -de]*
8. Ṣandum anı ki ḳardaşum elidür / Neler añar **dilüm** ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [dilüm, -üm]*
9. **Diline** vird verd-i Yūsuf-ıdı / İçdügi dürd derd-i Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5359). [diline, -i, -n, -e]*
10. Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn / Oldı ḥıkd u ḥased **dilinde** füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [dilinde, -i, -n, -de]*
11. Farḳı üstinde tācı ḳubbe ḳadar / Bitmez īmān **dilinde** ḥabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [dilinde, -i, -n, -de]*
12. Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [dilde, -de]*
13. Eli miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet ola / **Dili** miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 183*). [dili, -i]*
14. Çın seher turup iḫvet-i Yūsuf / **Dil**leri pür-ʿadāvet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 673). [dilleri, -ler, -i]*
15. Ne yüz-ile éderüz aña naẓar / Ne **dil**-ile vérürüz aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5930). [dil-ile, -ile]*

dil: *Mumun ucundaki yağ çekici, mumun yanmasını sağlayan ip II fitil.*

1. Ṣıdḳ-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ oldı bedīd / Ṭaḳdı anuñ **diline** ḫayṭ-ı sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [diline, -i, -n, -e]*

dil: *Dil; konuşma, tat alma organı.*

1.Söylemeyüp **dili** bu ḥālet-ile / Yūsufı gösterüp işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [dili, -i]*
2. Lebi üzre **dili** çerāġ gibi / Yanar odlara cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [dili, -i]*
3.**Dil** ki nūş éde şerbet-i yāri / Şekker olursa almaz aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [dil,]*
4.Cānına irdi çün bu nişter-i tīz / **Dili** tīġ oldı sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [dili, -i]*

dil: *Kilidin, anahtar yardımıyla sürülen parçası; anahtar.*

1. **Dili** yoḳluḳ kilidi varlıḳtır / Aç kilidi ki ola genc ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [dili, -i]*
2.Her kilide ki soḳdı keffi **dilin** / Ne kilid buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [dilin, -in]*

dile: *Arzu etmek, istemek.*

1.Seni benden ḳażā çün étdi cüdā / **Dilerem** kim refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [dilerem, -er, -em]*
2. **Dilerem** bu ġamuña vāḳıf olam / Ṣāyed ola ki aña çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [dilerem, -er, -em]*
3.Dilerem ḳoma tāb içinde beni / Rāḥat ét cāme-ḫāb içinde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [dilerem, -er, -em]*
4. Aṣla saʿy ét ṣafā dilerseñ eger / Aṣla vaṣl ol beḳā **dilerseñ** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [dilerseñ, -er, -sen]*

dil aç: *Gönül açmak, rahatlatmak, ferahlatmak.*

1. ʿIşḳdur **dil açan** ḫayāli-y-ile / ʿayn éden ʿiyān miṣāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2743). [dil aç, -an]*

dil bāġı: *Gönül bağı, bahçesi II âşığın gönlü.*

1.Seni ben gerçi bāġbān étdüm / İlla **dil bāġına** ziyān étdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [dil bāġı, -n, -a]*

dil bağla: *Gönül bağlamak; severek bağlanmak, âşık olmak.*

1. Göbegüñ ḳatʿ édeli şefḳat-ile / Saña **dil bağladum** maḥabbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2549). [dil bağla, -du, -m]*
2.**Bağlasa dil** nigāra bir bī-dil / İşi günden güne olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [dil bağla, -sa]*

dil derdi: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

1. Zaġı ben sāye-i hümā ṣandum / Dāġı **dil derdine** devā ṣandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [dil derdi, -n, -e]*

dil dögüni: *Gönül, yürek dövünmesi, matemi.*

1. Gétdi çün cān belāsı **dil dögüni** / Saʿd-i sāʿatde başladı dügüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [dil dögüni,]*

dil ḫużūrı: *Gönül huzuru, gönül saadeti.*

1. Nice rāḥat bulam bu ḫār üzre / Ola mı **dil ḫużūrı** nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [dil ḫużūrı,]*

dil muradı: *Gönül muradı, isteği.*

1.**Dil murādını** çünki buldılar / Kārbāna revāne oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1626). [dil murādı, -n, -ı]*
2.Göçdi Yaʿḳūb mülk-i Kenʿaña / Tā vére **dil muradını** cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 481). [dil muradı, -ı, -(n)ı-n, -ı]*

3.**Dil murādını** vāfir aldılar / Bende yoġ añlasa biḍā'atini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6984). [dil murādı, -n, -ı]*

dil müradına ir: *Gönül muradına ermek, isteğine kavuşmak.*

1. Seni benden ayırdı düşmenler / **Dil müradına irdi** düşmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1142). [dil müradına ir, -di]*

dil mürġı: *Gönül kuşu II âşığın gönlü.*

1. Ġaybdan ẓāhir oldı bir şehbāz / Aldı **dil mürġın** eyledi pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [dil mürġı, -n]*

dil sürūrı: *Gönül mutluluğu, şenliği.*

1.Daʿvet étdi anı ḥuźūrına / Sebeb olmaġa **dil sürūrına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3809). [dil sürūrı, -n, -a]*

dil ṭolaşdur: *Lafı dolandırmak, uzatmak.*

1. Geldiler gerçi ḳan bulaşduruban / Ḳaldılar soñra **dil ṭolaşduruban** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1201). [dil ṭolaşdur, -u, -ban]*

dil ü cān: *Gönül ve can; kalp, yürek*

1. Ehl-i ʿışḳa seg-i maḥālle-i yār / **Dil ü cāndan** ʿazīz olur ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2821). [dil ü cān, -dan]*

dil üşür: *Birçok kimse bir sözü aynı biçimde bir ağızdan söylemek; ağız birliği etmek.*

1. Yūsufa **dil üşürdi** ʿavratlar / Bir ağızdan édüp naṣīḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4822). [dil üşür, -di]*
2. **Dil üşürüp** şikāyet eylediler / Mācerayı hikāyet eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4866). [dil üşür, -üp]*

dil uzat: *Konuşmak, konuşmaya başlamak.*

1. Ṣubḥ-i kāẕib ḳaçan ki étdi zuhūr / **Dil uzatdı** ki éde ḳıṣṣayı zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [dil uzat, -dı]*
2. **Dil uzatdı** revān Zelīḫāya / Töhmet étdi hemān Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4666). [dil uzat, -dı]*
3. Şeh naẓar eyledi çün ol cemʿa / Āteşīn **dil uzatdı** çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [dil uzat, -dı]*

dil uzatma: *Laf söylememek; ilgilenmemek.*

1. Ṣabr édüp Yūsuf iftirālarına / **Dil uzatmadı** mācerālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5891). [dil uzatma, -dı]*

dil ver: *Gönül vermek, âşık olmak.*

1.Beni sevmekde fitneler çoḳdur / Baña **dil verene** feraḥ yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [dil ver, -en, -e]*

dil-ārā: *Gönül alan, gönül kapan (sevgili).*

1. Sūz öküş her güni Zelīḫānuñ / Géçdi derdine ol **dil**-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [dil-ārā, -nuñ]*
2. Bilse ḥālin eger **dil-ārāsı** / Ġayr-i ġamdan yoġ-ıdı pervāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [dil-ārāsı, -sı]*
3. ʿarşa daḫi irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā vü **dil-ārā** senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [dil-ārā,]*
4. Dédi iy cānumuñ temenñāsı / Dil-i ġam-dīdemüñ **dil-ārāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4736). [dil-ārāsı, -sı]*
5. Sildi eşkin felek Zelīḫāsı / Mihr gösterdi çün **dil-ārāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [dil-ārā, -sı]*
6. Sürüp éşige çeşm-i şehlāsın / Ḥaḳḳa ışmarlayup **dil-ārāsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5065). [dil-ārā,]*
7. Ḳondılar cümle bir ḫōş-ārāya / Baġ-ı cennet gibi **dil-ārāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [dil-ārāya, -y, -a]*

dil-ārām: *Gönlü dinlendiren, gönlü okşayan; sevgili.*

1.Dédi evvel ki iy **dil-ārāmum** / Rāmum olmaz ṭapuñsuz ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [dil-ārāmum, -(u)m]*

2. Gördiler bir cemāl-i bī-mānend / Bir **dil-ārām** ü dilber ü dil-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [dil-ārām,]*

3.Ḳanda éşitse bir **dil-ārāmı** / Görmese olmaz-ıdı ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3256). [dil-ārāmı, -ı]*

4. Eki ʿālemde yār-ıdı kāmı / Bir **dil-ārām**-ıdı dil ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [dil-ārām-ıdı, -ıdı]*

5. Yalvarup dédi iy **dil-ārāmum** / Ḳomaduñ dilde ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [dil-ārāmum, -um]*

6. Dér-idüñ baña iy **dil-ārāmum** / Māh-ı Mıṣram ʿAzīzdür nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201). [dil-ārāmum, -um]*

7. Ṣāyed ola benüm dil ārāmum / Gétmedin cān göre **dil-ārāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [dil-ārāmum, -um]*

8. Yūsufa dédi iy **dil-ārāmum** / Ḳalmadı şevḳa ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [dil-ārāmum, -um]*

9.Emrüñe rām-iken **dil- ārāmuñ** / Ne-y-içün yele vardı ārāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3909). [dil-ārām, -uñ]*

10. Dédi kim rām ola **dil-ārāmuñ** / Laʿli leb-ber-leb eyleye cāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4991). [dil-ārām, -uñ]*

dil-āşūb: *Gönlü karıştıran, kalbi meftun eden (sevgili).*

1.Yūsufa dédi yüz açup çü seḥer / İy **dil-āşūb** ü dil-rübā dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [dil-āşūb,]*

dil-bend: *Gönül bağlayan, seven.*

1.Ki bu **dil-bend** olursa ferzendüñ / ʿizz-ile göge ire dülbendüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [dil-bend,]*

2.Vech odur kim ala bu **dil-bendi** / Éde ferzend ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [dil-bendi, -i]*

3.Dé ki yoḳdur cihānda **dil-bendüm** / Gelmemişdür vücūda ferzendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [dil-bendüm, -üm]*

4. Gördiler bir cemāl-i bī-mānend / Bir dil-ārām ü dilber ü **dil-bend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [dil-bend,]*

dilber: *Gönül alan güzel; sevgili*

1. Her ne ʿāşıḳ ki ḳıymaya zerine / İremez sīm-çihre **dilberine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [dilberine, -i, -n, -e]*

2.ʿāşıḳuñ **dilberine** nāmesisin / Müjde peyġāmınuñ ḥamāmesisin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3220). [dilberine, -i, -n, -e]*

3. Gördiler bir cemāl-i bī-mānend / Bir dil-ārām ü **dilber** ü dil-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [dilber,]*

4.Nīle fer vérdi girdi ol **dilber** / Ṣan ṣuya ṭaldı tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [dilber,]*

5. Ḥüsnin ol **dilberüñ** kim éde ʿiyān / Ki benānında ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [dilberüñ, -üñ]*

6. Her ne dil ber yédi o **dilberden** / Dil berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [dilberden, -den]*

7. Mest olup **dilberüñ** ḫitābından / Ol dem el yudı yüzi ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2667). [dilberüñ, -üñ]*

8. **Dilbere** şeş cihetde şeş geldüm / Bī-nişān dōstdan nişān aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2791). [dilbere, -e]*

9. Sevse dil **dilberüñ** şemāyilini / Sever anuñ ḳamu vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [dilberüñ, -üñ]*

10. Götürür her hümāyı bir balaban / Aʿnī her **dilberi** bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [dilberi, -i]*

11.Māh-rū **dilber-idi** Zühre-cebīn / Şöhreti ṭolmış-ıdı rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3490). [dilber-idi, -idi]*

12.Naḥl-i kaddüñ ruṭablarından eger / N'ola ber yése geh geh ol **dilber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [dilber,]*

13 Sünbüli tāze gülleri ter-idi / ʿāşıḳa nāz édici **dilber**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [dilber-idi, -idi]*

14.Çünki **dilberden** ola dil na-şād / Her ġam ü şādīden olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [dilberden, -den]*

15. Ḥalḳa oldı egerçi ol mehcūr / **Dilberi** ḳapusından ammā dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [dilberi, -i]*

16. Kimi bir **dilber-ile** ẕevḳ eyler / Boynına sünbülini ṭavḳ eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [dilber-ile, -ile]*

17.ʿāşıḳuñ çünki ʿışḳı ṣādıḳ ola / Ḳanda isterse **dilberini** bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [dilberini, -i, -n, -i]*

18.ʿāşıḳuñ özge ḥāli faḳr u niyāz / **Dilberüñ** şānı şive ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [dilberüñ, -üñ]*

19. N'ola ḳalmasa gūşınuñ güheri / Bes-idi aña **dilberi** ḥaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [dilberi, -i]*

20. Her biri bir perī-sıfat **dilber** / Altun üsküflü ḳur kemerlü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [dilber,]*

21. Getür ol **dilberi** bu araya / Baḳayım ol ruḫ-i dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235). [dilberi, -i]*

22.Yéler ol fikr ü mekr ü miḥnetde / **Dilberi** ʿālem-i ferāġatda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [dilberi, -i]*

23.ʿĀḳıbet gördi derde yoḳ çāre / **Dilberi** görmez-ise bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [dilberi, -i]*

24. Mest olur **dilberi** ḥayālinden / Ḳurtılur ʿaḳlınuñ ʿiḳālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2624). [dilberi, -i]*

25.**Dilberüñ** tercemānına teslīm / Ser ü cān édeler nedür zer ü sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [dilberüñ, -üñ]*

26.Ḳademinde o **dilberüñ** bu diyār / Ṭutısardur ʿimāret üzre ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [dilberüñ, --üñ, -]*

27. Āferīn aña irişen derde / K'oldı aġyār **dilbere** perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [dilbere, -e]*

28.Çün vefā bulımadı **dilberden** / Ḥüsnini yudı zeyn ü zīverden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [dilberden, -den]*

29.K'iy ġamumda şefiḳ māderden / Meyl gelmez baña o **dilberden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [dilberden, -den]*

30. Leb-i Nīli géçince ol **dilber** / Ṣaçdı deryā-yı adem aña güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [dilber,]*

31. Ẓāhirā ḥāli güft ü gūy-ı şinev / Dili **dilber** ḳatında derde girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [dilber,]*

32.Yūsufa dédi yüz açup çü seḥer / İy dil-āşūb ü dil-rübā **dilber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [dilber,]*

33.Ḥūb-rūlar içinde ol **dilber** / Ṣan nücūm arasında şems ü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456). [dilber,]*

34. ʿarż éderdi cemālin ol **dilber** / Cūʿdan tende ḳalmaz-ıdı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [dilber,*

35.**Dilber**üñ çün murādı ola firāk / Fürkatiy'le ṣafā sürer 'uşşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). [dilberüñ, -üñ]*

36. Ġonçayı eyler-idi müşk-āġīn / Olmaġ-ıçun o **dilbere** bālīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3635). [dilbere, -e]*

37.ʿIşḳı yolunda nā-murād ola / **Dilberine** murādı dād ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3831). [dilberine, -i, -n, -e]*

38.Ṣādıḳ-ı ʿışḳ olan ḳıyar serine / Ḳıymaz āfet deminde **dilberine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [dilberine, -i, -n, -e]*

39.Her ne étdüñse iy **dilber** / Bunca cevr u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [dilber,]*

40.Ḳanı o dem ki göñül ʿiyş éderdi **dilber-ile** / Ṣunardı bāde lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [dilber-ile, -ile]*

dilber-i çālāk: *İşveli, cilveli sevgili. (Beytin bağlamından hareketle feraset sahibi sevgili.)*

1.Mevtin isterse **dilber-i çālāk** / Öpe ḫāki vü cānı ṭapşura pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [dilber-i çālāk,]*

dilber-i ḫūb: *Güzel sevgili. (Hz. Yusuf)*

1. Gece ʿazm étse ḫᵛ āba **dilber-i ḫūb** / Taze gülden döşerdi pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [dilber-i ḫūb,]*

dilber-i hūbān: *Güzeller güzeli II güzellerin en zarifi.*

1.Bu ḫaberden o **dilber-i ḫūbān** / Oldı şevḳ-ile şemʿ-veş ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [dilber-i ḫūbān,]*

dilber-i mestūr: *Örtülmüş, örtülü güzel; herkesten gizlenen güzel.*

1.Ḫānesinden o **dilber-i mestūr** / Çıḳmaġa ḳorḳar-ıdı bī-destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2308). [dilber-i mestūr,]*

dilber-i nihānī ol: *(Gönülde) gizli sevgili olmak.*

1. Gevher oldur ki tende cānı ola / Cān odur **dilber-i nihānī ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [dilber-i nihānī ol, -a]*

dilber-i pāk: *Temiz, saf güzel; sevgili.*

1.Geldi bir ḫüsn-ile o **dilber-i pāk** / Ki gören sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [dilber-i pāk,]*

dilber-veş: *Gönül çeken sevgili gibi (olmak); sevgiliye benzemek.*

1.Ca'd-ıla ṣan zirih çü mū-yı Ḥabeş / Çīndür çīn-i zülfi **dilber-veş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [dilber-veş,]*

dil-dār: *Gönül alan güzel II sevgili.*

1. Ki hevā-yı vaḥīmi ol dāruñ / Güllerin ṣoldurur mı **dil-dāruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [dil-dāruñ, -uñ]*

2.Çün bile ḫāl-i ʿāşıḳı **dil-dār** / Bī-vesīle olur ḳamu bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [dil-dār,]*

3.Benden eyle ḳaçarken ol **dil-dār** / Düşmek anuñ hevāsına düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [dil-dār,]*

4.Bilmen ammā bugün nice ola kār / Ḳanḳı dil dārına vara **dil-dār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [dil-dār,]*

5.Ger bizümle olaydı ol **dil-dār** / Bizsüz étmezdi bir ṭarafda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [dil-dār,]*

6. Bencileyin olur mı bī-ḫāṣıl / Ki ne **dildār** var ḳatumda ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [dildār,]*

7. Çün Zelīḫā uyandı ḫᵛābından / Güldi **dildārınuñ** ḫiṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2781). [dildārınuñ, -ı, -nuñ]*

8. Sine deffāf oldı cān raḳḳās / Dilde **dildār**-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [dildār-ıla, -ıla]*

9.Cā-be-cā ruḫlarına ḫāl étdi / Yaʿni **dildāra** ʿarż-ı ḫāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [dildāra, -a]*

dilden yu: *(Bir arzuyu, isteği) gönülden çıkarmak; vazgeçmek.*

1. Dérler-idi recāyı **dilden yu** / Bu gürūh içre yoḳdur ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [dilden yu,]*

dile: *Dilemek, istemek, arzulamak.*

1. **Diledük** anamuz icāzet-ile / Beyʿ édeydük bunı vekālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1672). [diledük, --dük]*

2.**Diledi** kim daḫi édeydi kelām / Aḳribāsına göndüreydi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1776). [diledi, -di]*

3.**Dilemez** ol ḥabīb-i ʿālem-sāz / Dōstlıḳ içre kendüye enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [dilemez, -mez]*

4. Eyler ammā bu benden istiġnā / **Dilemez** vaṣlına irem ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [dilemez, -mez]*

5.Bize körlük édüp özüñi dū tā / Atamuzdan **dile**dügüñ ya ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 879). [diledügüñ, -düg, -üñ]*

6.Oḳ çekerse dili nişāna gele / Cān **dilerse** revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [dilerse, -r, -se]*

7.Dili pür-dem **dilerse** çekmeye ġam / Göz yolından revān éde ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [dilerse, -r, -se]*

8.**Dilerem** defʿ édüp Ḫudā anı / Ḳurtara şirretinden insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [dilerem, -r, -em]*

9.Dilerem yā Muḥavvile'l-Aḥvāl / Ḫayra eyle bu şerri istibdāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 124*). [dilerem, -r, -em]*

10.**Dilerem** senden iy Raḥīm ü Ġafūr / Ki beni Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [dilerem, -r, -em]*

11.**Dilerem** Yūsufuñ maḥabbetine / Étmeye Ḥaḳḳ cezā-yı ẕilletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 349). [dilerem, -r, -em]*

12. Baʿżısı eyleyüp o daʿvetini / **Dile**di oġlına nübüvvetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). [diledi, -di]*

13. Kʻiy semīʻa'n-nidā'i vel-ḫācāt / **Dile**rem ʻĪṣa véresin berakat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 394). [dilerem, -r, -em]*

14.**Dile**señ nʻola Rabb-i ʿizzetden / Bir ʿaṣā vèrse bāġ-ı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 599). [dileseñ, -señ]*

15.Étdi dergāh-ı Ḥaḳḳa dürlü niyāz / **Diledi** kendüzine ʿömr-i dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1033). [diledi, -di]*

16. Ṣatdı Ya'ḳub ayırdı ol veledi / Yūsufa süd çoġ olmasın **diledi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [diledi, -di]*

17.**Dilerem** vér bu ḳurda nutḳ-ı faṣih / Déye Yūsuf ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [dilerem, -r, -em]*

18. Çünki étdi gül-i murādı şüküft / **Diledi** éde cānı gibi nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [diledi, -di]*

19. Dédi ẓulm étdise bu bende saña / **Dilerem** ṣuçunı baġışla baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [dilerem, -r, -em]*

20. Māh-ı Maġrib **diledi** kim der-ḥāl / Şevḳden yaḳa yırta şarḳ miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [diledi, -di]*

21. Anuñ-ıçun yédi élüñ şāhı / Élçi ṣalup **diledi** ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [diledi, -di]*

22.**Dilerem** ol nigārı cüst édesin / Luṭf édüp saʻyuñı dürüst édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [dilerem, -r, -em]*

23.**Dilerem** ʿarż édem bahāñı senüñ / Ṣāyed ola bulam bahāñı senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [dilerem, -r, -em]*

24.Dédi Mālik ki ḥālüñ étme nihān / **Dilerem** kimsin eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [dilerem, -r, -em]*

25.Ḥaḳḳ saña vérdi tāc-ı sulṭānı / **Dilerem** başuñ üzre ṭut anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [dilerem, -r, -em]*

26.**Dilerem** senden iy sülāle-i nūr / Ṭutasın her ḳuşūrumı maʻẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [dilerem, -r, -em]*

27.Bī-dil oldum dilüm yoluñda yéler / Sīnesi yarasına çāre **diler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [diler, -r]*

28. **Dilerem** belki Rabb-i ʿizzetden / Ki geçe luṭf düp bu ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [dilerem, -r, -em]*

29. Odı ṣu-y-ıla cemʿ éde **dilese** / Māhdan mihri men' éde dilese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [dilese, -se]*

30. Odı ṣu-y-ıla cemʿ éde dilese / Māhdan mihri men' éde **dilese** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [dilese, -se]*

31. Niçeme ḳufl olursa bī-miftāh / **Dilese** anı feṭḥ éder Fettāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [dilese, -se]*

32.Ur ṭabanca **dilerseñ** işde yüzüm / Bizi tek ġarḳ-i seyl étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [dilerseñ, -r, -sen]*

33.Çün Zelīḫā **dilerdi** çāresini / Ḳordı Yūsuf anuñ kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [dilerdi, -r, -di]*

34. **Dilerüz** senden ol kerāmet-içün / Bizi redd étme bu biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [dilerüz, -r, -üz]*

35. Ṭuysa gül būyını **diler** ki ire / İrişecek güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [diler, -r]*

36. Ṭuysa gül būyını diler ki ire / İrişecek güle **diler** ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [diler, -r]*

37.**Dilemiş** éde bulıcaḳ furṣat / Güli tārāc ü sünbüli ġāret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4591). [dilemiş, -miş]*

38.El uzatmış **dilemiş** ol bed-ḫāh / Vaṣlumuñ gencin almaġa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [dilemiş, -miş]*

39.ʿĪş ḫod tolmış-ıdı şevḳinden / **Diler-idi** vişāli ẕevḳinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 483). [diler-idi, -r, -idi]*

40.**Dilerüz** kim çıḳaravuz anı / Maʿşıyetden ḫalāṣ içün cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [dilerüz, -r, -üz]*

41. Eyler-idi **dileye** déyü nigār / Ḳuş südinden berüsini iḫẓār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3629). [dileye, -ye]*

42. **Diledüm** oynayam anuñla hemān / Beni-yandurdı düşdüm uş bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [diledüm, -dü, -m]*

43.**Diler-idüm** ki édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḫayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [diler-idüm, -r, -idü, -m]*

44.**Diler-idüm** ki édem vaṣluma mihmān seni ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [diler-idüm, -r, -idü, -m]*

45.**Diler-idüm** ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [diler-idüm, -r, -idü, -m]*

46.**Diler-idüm** k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [diler-idüm, -r, -idü, -m]*

47.**Diledi** kim ḳıla vatan seferi / Gerçi var-ıdı ʿĪṣdan ḫaẕeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [diledi, -di]*

48. **Diledi** cānı ġamdan éde ḫalāṣ / Elini yitdi ṭutdı dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [diledi, -di]*

49. **Diler-idüm** seni göreydüm ben / Yūsufuñ ṣıḥḥatin ṣoraydum ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [diler-idüm, -r, -idü, -m]*

50.**Dilerem** Yūsufın aña véresin / Anı da ol murāda irgüresin (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441*). [dilerem, -r, -em]*

51.**Diler-iseñ** söyine oduñ eger / Ḫarc olunsun ṣu gibi sīmle zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [diler-iseñ, -r, --iseñ]*

52.K'iy Zelīḫā taḥammülét bir dem / **Diler-iseñ** ki olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [diler-iseñ, -r, --iseñ]*

53. Dédi biryān-durur ki öziledüñ / Vardı oġluñ getürdi çün **dile**düñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). [diledüñ, -düñ]*

54. Dédi ḫatunına dé Yaʿḳūba / Uġramamak **dile**rse āṣūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 406). [dilerse, -r, -se]*

55.Ger **dilerseñ** cihānda ṭaşdan eşed / İste ol ḳalbi kim bitürdi ḫased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

56. Ben **dilerdüm** ḳılam bu hāli nihān / İlla ṣabrum dükendi oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [dilerdüm, -r, -dü, -m]*

57.Cān **dilerse** yolına cān véresiz / Her ne kim isteye hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [dilerse, -r, -se]*

58. Ḳaldı ẓulmetde cümle dīde-i kūr / Ne icāẕet **dilersin** irmege nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [dilersin, -r, -sin]*

59. Bend-i ġamdan ḫalās-ıçun cānı / **Diledi** bende ṣala cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4876). [diledi, -+di]*

60.Déyesin kim ʿAzīz-i Mıṣr zeni / **Diler** alup oġul édine seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [diler, -r].*

61. Ṣūret-i ādemīde ol mel'ūn / **Diledi** éde anları meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1511). [diledi, -di]*

62. Ẕikr olınur ki Şeyh Ebū 'Oṣmān / **Diledi** bir gün ola Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [diledi, -di]*

63. Boynın egdi benefşe gibi ṭurup / **Diledi** yüz ḳarasını yüz urup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1893). [diledi, -di]*

64. Yüz urup yā İlāhi raḥmet-içün / **Dilerüz** ol vüṣūli sāʿat-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [dilerüz, -r, -üz]*

65. Aṣla saʿy ét ṣafā **dilerseñ** eger / Aṣla vaṣl ol baḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

66. Dédi Yaʿḳūb söylemeñ bu sözi / **Dile**men dūr ola gözüme yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [dilemen, -men]*

67.**Dile**di oġlın eyleye ḳurbān / Ḳoç fidā ètdi ḥazret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 768). [diledi, -di]*

68.**Dile**di çünki servi seyrānı / Tāze ṭutuñ gelince tā anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [diledi, -di]*

69.Yürümege çü ḳalmadı çāre / **Diledi** kim otura bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [diledi, -di]*

70. Ḫaberi aldı çün resūl-i resūl / **Diledi** ʿazm-i ḫiẓmet eyleye ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3769). [diledi, -di]*

71.Çün bu ḥükm-ile Yūsuf-ı Kenʿān / **Diledi** ola bir'ki gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [diledi, -di]*

72.Dér bu bünyādı ḳıṣṣa üstadı / **Diledi** dāye çün o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [diledi, -di]*

73.**Dilerem** sen de géy o pīreheni / Göreyin bir dem anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [dilerem, -r, -em]*

74. Sergüẕeştüm cenābuña maʿlūm / **Dilerem** ḥażretüñden iy Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [dilerem, -r, -em]*

75.**Dilemen** rāstı celīsüñ olam / Perde içre nühüft enīsüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4379). [dilemen, -me, -n]*

76.**Dilerem** şimdi şerm-sār étme / Bunca bānūlar içre ḫᵛār étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [dilerem, -r, -em]*

dile al: *Ağzına almak, söz etmek.*

1. Māl-i ṣāmit o deñlü vérdi bile / Nuṭka gelmez ki nāṭıḳ **ala dile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [dile al, -a]*

dile gel: *Konuşmak, konuşmaya başlamak.*

1.Müdde'ī oldı biri **geldi dile** / Birisinden bu resme ḳıldı gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1268). [dile gel, -di]*

2. Ḳalbi deryā vü ʿayni pür-dür-idi / **Dile geldükce** mevc eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [dile gel, -dükce]*

3. Eflaḥ iflāḥa çünki buldı mecāl / **Dile geldi** dédi ne oldısa ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [dile gel, -di]*

dile gel: *İçinde herhangi bir fikir, istek ya da düşünce oluşmak.*

1. Çün kemer-bendi baġlasa beline / **Gelür-**idi bu ārzū **diline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [dile gel, -ür, -idi]*

dilegüñi ṭut: *İsteğini, arzusunu yerine getirmek II duasını kabul etmek.*

1.**Dilegüñi ṭutar** Ḫudā-yı cihān / Sende vardur anuñla rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1886). [dilegüñi ṭut, -ar]*

dilek: *Dilek, arzu, istek.*

1. Bī-vefādur ḳadīmden bu felek / Bī-dil eyler kime ki vérse **dilek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [dilek,]*

2. Ḫasretā miḫnetā ki devr-i felek / Her kimüñ kim vére diline **dilek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [dilek,]*

3.Mışra āḫir ʿAzīz olur bu melek / Umaram kim bulam o demde **dilek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [dilek,]*

4.Bir pūla almayup anuñ **dilegin** / Baġladılar éki gümiş bilegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [dilegin, -i(n)]*

5.**Dilegüm** senden odur iy dāye / Ḫaberüm irgüresin ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [dilegüm, -üm]*

6. Düşdi zer ayağına bu **dilege** / Bilezük ola tā gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [dilege, -e]*

7.**Dilegin** Yūsuf anun etdi revā / Yüzüni göge tutup étdi duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1880). [dilegin, -i, -n]*

dilek ét: *Dilemek, istemek.*

1.Bāyazīd **étdi** çün vuṣūli **dilek** / Ḥaḳḳ cevābında dédi daʿ nefsik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [dilek ét, -di]*

Mālik irişdi Yūsufuñ ḳatına / **Dilek étdi** yüz urdı ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [dilek ét, -di]*

dilek ét: *Dilemek, istemek II şefaat etmek.*

1. Tañrıñ-içun beni esirge felek / Cevr-i devrüñden **ét** dilümi **dilek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [dilek ét,]*

dilek ḳıl: *Dilemek, istemek.*

1.Ahdi şınmaġa çün **dilek ḳıldum** / Şekl-i Yūsufda bir melek ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [dilek ḳıl, -du, -m]*

dil-figār: *Gönlü yaralı II âşık.*

1. Ġarḳ-ı efkār ü **dil-figār-idi** / Arzūsı viṣāl-i yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5338). [dil-figār-idi, -idi]*

dil-güşā: *Gönle ferahlık veren, iç açıcı, ferahlatıcı.*

1. **Dil-güşā** sözler-ile şād étdi / Eski ḫiẕmetlerini yād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2545). [dil-güşā,]*

dil-haste: *Hasta gönüllü; kırgın, gücenmiş gönül sahibi.*

1.Çāh içinde olanda **dil-ḫaste** / Āh içinde bu bunda dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [dil-ḫaste,]*

2. Eli ayaġı bend-ile beste / Ḥasret-ile żaʿīf ü **dil-ḫaste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787). [dil-ḫaste,]*

dil-i ʿāşıḳ: *Âşığın gönlü.*

1.**Dil-i ʿāşıḳ** o dem olur hurrem / Ki ola vaṣl-ı yār-ile ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [dil-i ʿāşıḳ,]*

2.Mihr ü mehden yaḳan çerāġın anuñ / **Dil-i ʿāşıḳdan** oldı yaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [dil-i ʿāşıḳ, -dan]*

3. **Dil-i ʿāşıḳ** ʿale’l-ḫuṣuṣ iy yār / K’ola ṣad pāre derd-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [dil-i ʿāşıḳ,]*

4. **Dil-i ʿāşıḳda** zāhir oldı o nūr / Étdi evvelki ṣūret-ile ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [dil-i ʿāşıḳ, -da]*

dil-i bī-ihtiyār: *İradesi olmayan gönül; kendinden geçmiş gönül.*

1. Bu belāda saña melāmet yoḳ / **Dil-i bī-iḫtiyāra** töhmet yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [dil-i bī-iḫtiyār, -a]*

dil-i bī-ʿışḳ: *Aşksız, sevgisiz gönül; sevgiyi tatmamış gönül.*

1.**Dil-i bī-ʿışḳ** sīne dāġıdur / ʿışḳ-ıla olsa dōst bāġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2315). [dil-i bī-ʿışḳ,]*

dil-i bīmār: *Hasta, dertli gönül.*

1.Dédi iy cānuma şafā Yūsuf / **Dil-i bīmāruma** şifā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [dil-i bīmār, -um, -a]*

dil-i bülbül: *Bülbülün gönlü II âşığın gönlü.*

1.Nükhetüñden irişmese dem-i gül / Ġonça-veş ḳan ṭolar **dil-i bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3217). [dil-i bülbül,]*

dil-i ġam-dīde: *Gam görmüş, gamlı, kederli gönül.*

1.Dédi iy cānumuñ temennāsı / **Dil-i ġam-dīdemüñ** dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4736). [dil-i ġam-dīde, -m, -üñ]*

2. Çün Zelīḫā ʿazīze étdi nigāh / **Dil-i ġam-dīdesinden** eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3068). [dil-i ġam-dīde, -si, -n, -den]*

3.Cān-fezā leblerinden ola murād / **Dil-i ġam-dīdesini** eyleye şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4319). [dil-i ġam-dīde, -si, -n, -i]*

4. Gerçi Yaʿkūb ʿazm-i ṣabr étdi / **Dil-i ġam-dīdesine** cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5950). [dil-i ġam-dīde, -si, -n, -e]*

5.Ṣandı kendüyi bā-murād eyler / **Dil-i ġam-dīdesini** şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4517). [dil-i ġam-dīde, -si, -n, -i]*

dil-i ġam-gīn: *Gamlı, kederli gönül.*

1. **Dil-i ġam-gīnüm** eyle luṭf-ıla şād / ʿömr ü devlet hemīşe dāyim bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6028). [dil-i ġam-gīn, -üm]*

dil-i gümrāh: *Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış gönül.*

1.ʿĀleme lā-mekān Ḫudā vardur / **Dil-i gümrāha** reh-nümā vardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4156). [dil-i gümrāh, -a]*

dil-i huşyār: *Akıllı, uyanık gönül.*

1. Ḫᵛābdan baḫtı oldı çün bīdār / Yatdı bī-hūş uyandı **dil-i huşyār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [dil-i huşyār,]*

dil-i kūt: *Gönlün gıdası; sevgili.*

1. Çoḳ aradı o cān ü **dil-i ḳūtın** / Bulmadı ne tenin ne tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [dil-i ḳūt, -ın]*

dil-i miskīn: *Zavallı gönül. II Âşığın gönlü.*

1.Ne ḫaṭā etdi bu **dil-i miskīn** / K'oldı peyveste ḳaşları pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [dil-i miskīn,]*

dil-i muṣaffā: *Temiz, pak gönül II mutlu, mesut gönül.*

1. Anı gürg aldı démiş ebnāsı / Pür-ġām olmış **dil-i muṣaffāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1447). [dil-i muṣaffā, -s, -ı]*

dil-i nevā-yı nühüfte: *Gönlün gizli ezgileri, sesleri.*

1. Gül-i devlet şüküfte yüz ṭutdı / **Dil-i nevā-yı nühüfte** yüz ṭutdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2948). [dil-i nevā-yı nühüfte,]*

dil-i pāk: *Saf, temiz gönül.*

1. N'ola görsem o mihri ben ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa bu **dil-i pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [dil-i pāk,]*

dil-i sengīn: *Taş gönül; acımasız, merhametsiz gönül.*

1. **Dil-i sengīni** anda çün ola nerm / Şāyed ola vefāsı ʿāşıḳa germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [dil-i sengīn, -i]*
2. Ḫāṭırı mihrüñ-ile germ olsun / **Dil-i sengīni** saña nerm olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4821). [dil-i sengīn, -i]*

dil-i sevdā-zede: *Sevdaya tutulmuş, sevdalı, âşık gönül.*

1.**Dil-i sevdā-zedemde** dāguñ-ıçun / Dem-i dilden dem-i ferāġuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4448). [dil-i sevdā-zede, -m, -de]*

dil-i ʿuşşāk: *Âşıkların gönlü.*

1.**Dil-i ʿuşşāḳ** tekye-gāh oldı / Çeşm-i müştāḳ ferş-i rāh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4732). [dil-i ʿuşşāḳ,]*

dil-i Yaʿkūb: *Hz. Yakup'un gönlü.*

1.**Dil-i Yaʿkūba** geldi çün bu ʿitāb / Ḫᵛāb yérine ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [dil-i Yaʿkūb, -a]*

dil-i Yehūdā: *Yehudaʿnın gönlü.*

1. Şübhe düşdi **dil-i Yehūdāya** / Naẓar eyledi bir'ki ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5925). [dil-i yehūdā, -y, -a]*

dil-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un gönlü.*

1.Lāle-veş bunlaruñ dili pür-dāġ / **Dil-i Yūsuf** velīk bāġ-ı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [dil-i Yūsuf,]*

dil-i zālim: *Zalimin gönlü.*

1.Arż-ı Ürdünde var-ıdı bir çāh / **Dil-i ẓālim** gibi derūnı siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [dil-i ẓālim,]*

dil-i Zelīḫā: *Zeliha'nın gönlü*

1. Ḥayret édüp **dil-i Zelīḫāya** / ʿaḳlı milkini vérdi yaġmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2836). [dil-i zelīḫā, -y, -a]*
2.Dér ki Yūsuf çü bāġbān oldı / **Dil-i Zelīḫā** da nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [dil-i zelīḫā,]*

dilin yap: *Gönlünü yapmak; hoş tutmak, isteğini yerine getirmek.*

1.Luṭf-ıla **yap dilin** Zelīḫānuñ / Ki olupdur ezelden eyvānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [dilin yap,]*

dilinde kal: *Gönlünde bulunmak, yer etmek.*

1. **Ḳalur-ımış dilinde** ḥubb-i vaṭan / Olsa cennet dāhi aña mesken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3679). [dilinde kal, -ur, -ımış]*

dilinden od şaç: *Ağzından ateş çıkmak; çok kızmak, çok ağır, kötü sözler sarf etmek.*

1. Evvelā sögmege aġız açdı / Nice sögmek **dilinden od şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5438). [dilinden od şaç, -dı]*

dilīr: *Yürekli, cesur, yiğit.*

1.Ḳatı gürbüz **dilīr**-idi ol emīr / Niçe nām ehlin eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [dilīr-idi, -idi]*
2.On éki biñ **dilīr**-ile derḫāl / Sürdi raḫşın nite ki Rüstem-i Zāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2002). [dilīr-ile, -ile]*
3. Dédi var-ımış arañuzda dilīr / Ḳaçsa öñinde ol **dilirüñ** şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [dilīrüñ, -ün]*
4. Dédi var-ımış arañuzda **dilīr** / Ḳaçsa öñinde ol dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [dilīr,]*

dil-keş: *Gönül çekici, gönül cezbedici.*

1. Her biri bezm içinde **dil-keşler** / ʿazm-i rezm étse tīz-āteşler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2971). [dil-keşler, -ler]*
2.Sözi dellālenüñ **olur dil-keş** / ʿāşıḳa gūşdan şalar āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3506). [dil-keş ol, -ur]*

dilkü: *Tilki.*

1.Dilkülenür-iken ḳatumda peleng / **Dilküler** étdi ḳatlüme āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1401). [dilküler, -ler]*
2.**Dilkü** şanup ġazālı Mālik-i ḫar / Aña gürg-āne eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1736). [dilkü,]*

dilkülen: *Yaltaklanmak, dalkavukluk etmek.*

1.Dilkülenür-iken ḳatumda peleng / **Dilküler** étdi ḳatlüme āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1401). [dilkülenür-iken, -ür, -iken]*

dillerini bir ét: *Ağız birliği etmek, aynı şeyleri söylemek.*

1.**Bir éd**üp aldamaġa **dillerini** / Baġlayup ẓulm ü ḥayfa bèllerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 676). [dillerini bir ét, -üp]*

dil-perdāz: *Gönülden söyleyen II gönle hitap eden.*

1. Her biri perde içre **dil-perdāz** / Her birinüñ maḳāmı hevdec-i nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [dil-perdāz,]*

dil-pezīr: *Gönle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

1.Gül gibi **dil-peẕīr** ḫandeñ-içün / Naʿra-i bülbül-i figendeñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4445). [dil-peẕīr,]*

dil-rübā: *Gönül kapan, gönül alan II sevgili.*

1.Pür-ṭarab **dil-rübā** ṣadāsı-y-ıla / Pür-şeġab bī-dilüñ nidāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4413). [dil-rübā,]*

2.Bī-dil ü **dil-rübāya** ḥücre-i rāz / Ḳubbesi pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4412). [dil-rübāya, -y, -a]*

3. Ki n'éder cānı **dil-rübāsuz** dil / Āh kim benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [dil-rübāsuz, -suz]*

4. Ḫūblıḳ ʿāleminde bedr-i temām / **Dil-rübā** cān-fezā Zelīḫā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [dil-rübā,]*

5. Būyı ol meyvenüñ nice ḫōş-ımış / Ki ʿaceb **dil-rübā** vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [dil-rübā,]*

6.Yūsufa dédi yüz açup çü seḥer / İy dil-āşūb ü **dil-rübā** dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [dil-rübā,]*

7. **Dil-rübā**sı 'ale'l-ḫusūṣ anuñ / Aḥseni-y-idi nevʿ-i insanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 536). [dil-rübā, -sı]*

8.**Dil-rübā**lar miṣāli ḳāmetde / Evliyā gibi istiḳāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 590). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübalık ridāsı: *Gönül alan, gönül çalan elbise, örtü; sevgilinin elbisesi (Hz. Yusuf'un ridası, elbisesi bağlamında)*

1.**Dil-rübalıḳ ridāsı** dūşında / Ḫūblıḳ gūşvārı gūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 458). [dil-rübalıḳ ridāsı, -s, -ı]*

dil-şād ol: *Mutlu olmak, gönlü hoş olmak.*

1. Gül gibi gül hemīşe **dil-şād ol** / Ġuṣṣadan serv gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [dil-şād ol,]*

dil-şikeste: *Gönlü kırık; dertli, kederli.*

1. ʿAsḳalānīler oldı dem-beste / Cümlesi **dil-şikeste** cānı ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2013). [dil-şikeste,]*

dil-sūz: *Gönül yakan, gönül yakıcı.*

1. Nevḥa édüp bunuñ gibi **dil-sūz** / Şeb-i endūh oldı cānına rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [dil-sūz,]*

dil-teng: *Gönlü kederli, ıztıraplı, kederli.*

1. Çün görünmedi ol ruḫ-i gülreng / Ġonça-veş ḳaldı bir zemān **dil-teng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [dil-teng,]*

2. Ġonça **dil-teng-iken** açıldı dili / Zühre çengine yéñi ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [dil-teng-iken, -iken]*

dil-teng ét: *Gönlünü daraltmak, sıkıntı vermek.*

1. Cismümi mūy éden miyānuñ-ıçun / Beni **dil-teng éden** dehānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2649). [dil-teng ét, -en]*

dil-teng ol: *Gönlü daralmak; kederli, sıkıntılı olmak, içi sıkılmak.*

1. Senden **oldum** cihānda çün **dil-teng** / Senden ursam yarar bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [dil-teng ol, -du, -m]*

dilü gét: *Dili tutulmak, konuşamamak.*

1. Dilde gördüm o genci **gétdi dilüm** / Saña ne ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [dilü gét, -di]*

dilü köyin: *Yüreği yanmak; acı, elem içinde olmak.*

1. Anı yād eylesem **dilüm köyinür** / Buña baḳsam odum biraz söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [dilü köyin, -ür]*

dimāġ: *Zihin, akıl, şuur.*

1. Būyı ḫōş bū édüp **dimāġın** anuñ / Sākin eylerdi şevḳ-i dāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [dimāġın, -ı, -n]*

2. İrmedi çün **dimāġına** bu şemīm / Dédi ol ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dımışk: *Şam, Suriyenin Şam kenti.*

1. Mālike dédi Eflaḥ iy mihter / Elli yıl eyledüñ **Dımışḳa** sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [dımışḳa, -a]*

dīn: *Allah'a inanma ve ibadet etme konusunda uyulan yol, iman, inanç.*

1. Dédi Rūbīl pendümi éşidüñ / Aşlıñuz **dīn**ine düşer iş èdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 650). [dīnine, -i, -ne]*
2. Kūs-ı sulṭān seḥerden étdi fiġān / **Din** mü'ezzinleri oḳudı ezān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [din,]*
3. Bunlaruñ fikri mekr ü destanlar / Yüzde büt **dīnde** büt-perestānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [dīnde, -de]*
4. Dédi Ḥaḳḳ size dīn-i güzīn / ʿādet olsun size hemīşe o **din** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [din,]*
5. Her ki gördi ol ḥüsn-i zībāyı / **Dīni** terk étdi ḳodı dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [dīni, -i]*
6. Naḳşı naḳḳāş ṣandılar anlar / **Dīnlerinden** uṣandılar anlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1964). [dīnlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
7. **Dīnüñ** ḳamu dīne ġālib oldı / Çün nuṣret-i Ḥaḳḳ saña livādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [dīnüñ, -üñ]*
8. ʿĀbide dīn ü ʿāṣīye dünyā / Ḥamdīye ẕerre deñlü ʿışḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126). [dīn,]*
9. Āl ü aṣḥābına selām olsun / **Dīni** dünyāda müstedām olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 269). [dīni, -i]*
10. Cānına ʿışḳı eyle kār étmiş / Ki dil ü **dīni** tārmār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [dīni, -i]*
11. **Dīn** ü dānişden olsa ger āgāh / Bendesin sevmez-idi ol güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [dīn,]*
12. Ḳaldı ehl ü ʿıyāli **din** üzre / Oldılar ṣābit ol yaḳīn üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [din,]*

dīn ehli: *İman edenler, bir dine inanan kimseler.*

1. Her ne yérde ki olsa **dīn ehli** / Bulınur anda çoḳ yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [dīn ehli,]*

dīnār: *Altın liranın dörtte biri değerinde olan eski bir para.*

1. Her ki baña vérürse bir **dīnār** / Gösterem aña ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [dīnār,]*
2. Eyledükce naẓāre-i dīdār / Cānına dāġ olurdı her **dīnār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3449). [dīnār,]*
3. Dédi ammā ḫazīnemüñ varı / Laʿl ü yāḳūt ü sīm ü **dīnārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [dīnārı, -ı]*

din-i dūn: *Alçak, batıl din; putperestlik.*

1. Yüz çevürdi çü **din-i dūnından** / Āb-dest aldı eşk-i ḫūnından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5448). [din-i dūn, -ı, -n, -dan]*

dīn-i güzīn: *Seçkin din, İslam.*

1. Dédi Ḥaḳḳ size **dīn-i güzīn** / ʿādet olsun size hemīşe o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [dīn-i güzīn,]*

dīn-i ḥaḳ: *Hak dini, Allah'ın dini.*

1. **Dīn-i ḥaḳdan** çün oldılar āgāh / Dédiler Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1953). [dīn-i ḥaḳ, -dan]*
2. **Dīn-i Ḥaḳḳ** burcına ḳamusı nücūm / Her birinüñ maḳāmı var maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [dīn-i ḥaḳḳ,]*

dīn-i ḥalīl: *Hz. İbrahim'in dini; Hanif dini (Hanif dini: Allah'ın birliğine inanılan, şirk ve dalāletten uzak bir din.).*

1. Oldı **dīn-i Ḫalīl** üzre nikāḥ / Şeb-i hecr āḫir oldı ṭoġdı ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5535). [dīn-i ḫalīl,]*
2. Anda tekbīr éderdi hem tehlīl / Hem ḳılurdı ṣalāt **dīn-i Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1911). [dīn-i ḫalīl,]*

diñle: *Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.*

1. **Diñle** pendüm bu işde ben pīrem / Gözle rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [diñle,]*

diñle: *Dinlemek, işitmek; kulak vermek.*

1.Çünki Yaʿḳūb **diñledi** bu sözi / Gürgüñ aḥvāline köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [diñledi, -di]*
2. Çün bu aḥvāli **diñledi** Ṭaymūs / Sīne ḳaʿırından iñledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [diñledi, -di]*
3.**Diñledi** bunı ṭañladı dāye / Vardı vérdi ḫaber Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [diñledi, -di]*
4.Medḥini her ne dem ki **diñler-idi** / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [diñler-idi, -r, --idi]*
5. Urup ol ṭāsı çıñlar-ıdı / Ḳulaġ urup o ḫāṣ **diñler**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [diñler-idi, -r, --idi]*
6.**Diñleyüp** anı ṭañladı Mālik / Anda gey şefḳat añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [diñleyüp, -y, -üp]*
7. **Diñleyüp** evvel anı dédi o ḫāṣ / Dér bu ṭās iy şeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [diñleyüp, -y, -üp]*
8. **Diñleyüp** dédi ol emīn iy şāh / Bunlaruñ ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [diñleyüp, -y, -üp]*
9.**Diñlediler** çü ḫüccetin anuñ / Ṭañladılar firāsetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1199). [diñlediler, -di, -ler]*
10.ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa **diñle** kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [diñle,]*
11. Sebebin ger ṣorarsañ ol şeġabuñ / **Diñle** imdi ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310).*

dinlen: *Dinlenmek, durmak; rahat, huzur bulmak.*

1.Yine ḥasret odı yalıñlandı / Ṣādlıḳ şemʿi yine **diñlendi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1416). [diñlendi, -+di*
2.Dédi Yaʿḳūb ḳoñ biraz anı / Bendin aluñ ki **dinlene** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [dinlene, -e]*

diñşür: *Derlemek, toparlamak.*

1. **Diñşürüp** kārbānı Kenʿāndan / Cānib-i Mıṣra göçdiler andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6110). [diñşürüp, -üp]*

dir: *Dermek, toplamak; elde etmek.*

1. Ṭuysa gül būyını diler ki ire / İrişecek güle diler ki **dire** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [dire, -e]*

dıraḫş: *Nur, parıltı, ışık.*

1. Ṭoldı ḳalbi ṣafā **dıraḫşından** / Éndi yüz raġbet-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [dıraḫşından, -ı, -n, -dan]*

dıraḫşān-efgen: *Parlaklık yayan, parlaklık saçan.*

1. Laʿl-i naʿl oldı seng-ile āhen / Raḫşlar ayaġı **dıraḫşān-efgen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [dıraḫşān-efgen,]*

dıraḫt: *Ağaç*

1. Çār-gūşe düzilmiş-idi o taḫt / Zerden olmış-ıdı gūşelerde **dıraḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [dıraḫt,]*
2.Her birin düzdi bir **dıraḫt** üzre / Tā gelicek o şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [dıraḫt,]*
3. Çekse köklü **dıraḫtı** eylese zūr / Ḳoparur-ımış anı çün ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [dıraḫtı, -ı]*
4. Ėtdi ʿüryān ḳamu **dıraḫtı** o bād / Tar-mar étdi niçe raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [dıraḫtı, -ı]*
5.Bir **dıraḫt** étdiler miyānında / Sidreden müntehā zemānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4292). [dıraḫt,]*

6.Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o **dıraḫt** / Ki gören dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [dıraḫt,]*

dıraḫt: *Ağaç II sevgili.*

1.N'ola sāyeñde iy ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa ger bu **dıraḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [dıraḫt,]*

dıraht-i bülend: *Yüksek, yüce, ulu ağaç (Hz. Yakup'un evinin avlusunda yetişen, mucizevi özellikler gösteren ağaç.)*

1.Emr-i Ḥaḳḳ-ıla ol **dıraht-i bülend** / Vèrmedi ṣāḫ Yūsufa mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 596). [dıraht-i bülend,]*

dīrāz: *Uzun, uzun boy*

1. Zülf-i dilber gibi **dirāz** olısar / Cevri ekṣer vefāsı az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [dirāz,]*
2. Derd ü rence mücāviri dem-sāz / Demi kūtāh enin ü āhı **dirāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [dirāz,]*

3.Çünki ola zebān-ı şemʿ **dirāz** / Tār olur meclis anı kesmese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [dırāz ol, -a]*

dırāz ol: *(Gece) uzamak, bitmemek.*

1. Biri eydür ki şeb **dirāz ol**dı / Biri dèr ʿömr gibi az oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [dirāz ol, -dı]*

direk: *Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek (Hz. Muhammed'in hutbe okurken yaslandığı direk.).*

1. Dédi kim ḫutbe oḳısa Aḥmed /Bir **direk** var-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [direk,]*
2. Ol **direk** ṣayha-y-ıla étdi fiġān / Yaḳīn oldı dü pāre ola hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264). [direk,]*

direm: *Akçe, para, dirhem.*

1. Ḳıldı teslīm Mālik anlara hem / Semen-i Yūsufı yégirmi **direm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [direm,]*
2. Kimisinüñ feżāsı ṭolu **direm** / Gūyiyā pür-şükūfe ṣaḥn-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [direm,]*

3.Gördügünce o lāle-i İremi / Verem olurdı baġrına **diremi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3448). [diremi, -i]*

4.Buña ben vérmişem yégirmi **direm** / Anı vér baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [direm,]*

5. Dem-be-dem k'üstine **direm** yaġdı / Aña bārān-ı derd ü ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [direm,]*

dirgür: *(Manen kalbi, gönlü) diriltmek, canlandırmak.*

1. Ṣūret ü maʿniyi çü bir göresin / Ölmiş-iken dilüñi **dirgüresin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [dirgür, -e, -sin]*

diri: *Canlı, sağ.*

1.Diri ṣanursın anı ölmişdür / Cānına cismi merḳad olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 320). [diri, -, -]*

dirīġ: *"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.*

1. Rūz-i baḫtum siyāh oldı **dirīġ** / Dün ü gün işüm āh oldı dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [dirīġ,]*
2. Rūz-i baḫtum siyāh oldı dirīġ / Dün ü gün işüm āh oldı **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [dirīġ,]*

3.Ḳılur vefāsını her dem baña nigār **dirīġ** / Cefālar étmegi ʿādet édindi yār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [dirīġ,]*

4.Döginüp aġlayup dér-idi **dırīġ** / Kendü destümden irdi başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [dırīġ,]*

5.Ḳılur vefāsını her dem baña nigār **dirīġ** / Cefālar étmegi ʿādet édindi yār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [dirīġ,]*

6.Ḳarārı yoḳ baña çün hem-dem ola zülfi gibi / Enīsüm olmadı çün baḫt-ı bī-karār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [dirīġ,]*

7.Viṣāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / Éder ḳader yéli ol cemʿi tār-mār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [dirīġ,]*

8.Hümāya saʿy-ıla dil ʻankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ gibi şikār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [dirīġ,]*

9.Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla geçen bülbül / Olursa mevsim-i gül iricek hezār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [dirīġ,]*

10.Ṭutup eteğin anı iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden ol daḫi gétdi çün iḫtiyār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [dirīġ,]*

11.Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṯār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār **dirīġ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [dirīġ,]*

12. Ẓulm édüp bī-dırīġ maẓlūma / Raḥmı étdüñ **dırīġ** maḥrūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5056). [dırīġ,]*

dirīġ ét: *Esirgemek, kıyamamak, kıyıp verememek.*

1.Ger **éd**em baş u cānı saña **dirīġ** / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [dirīġ ét, -em]*

2. Ḫāk-i ʿöẕre sürüp ʻiẕārını / Dédi **étmen dirīġ** varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2866). [dirīġ ét, -me, -n]*

3.Her ki **étmez dirīġ** varını / Ṭañ mı taḥṣīl éderse yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2227). [dirīġ ét, -mez]*

dirīġā: *"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarında bir söz*

1. K'iy **dirīġā** ne müşkil oldı işüm / Dīv oldı melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [dirīġā,]*

2. İy dirīġā yéle vérüp nāmūs / Ṭopraġa ṣaçdı yüz ṣuyın Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [dirīġā,]*

diril: *Canlanmak, hayat bulmak.*

1.Seyr eylerdük oynaşı ṭalaşı / **Dirilürdük** bile aġız yalaşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1397). [dirilürdük, -ür, -dü, -k]*

diril: *Toplanmak, kendine gelmek.*

1.Göñül zülfi hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi **dirildi** géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [dirildi, -di]*

dirlig: *Dirlik, düzen; huzur, rahat.*

1.Ḳaldum ansuz ben anda bunca zemān / Ḥālüm it **dirliğine** döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [dirliğine, -i, -n, -e]*

2. Ehlinüñ **dirliginde** leẕẕet yoḳ / Nāz u niʿmetden aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [dirliginde, -in, -de]*

diş: *Diş; sevgilinin dişleri.*

1.Étmeyeli gözüm **dişüñé** naẓar / Çıḳdı andan ṣafā-yı dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1246). [dişüñé, -ü, -ñ, -e]*

2.Ben bulardan umar-iken niʿmet / Çekdiler **dişlerümi** bī-ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [dişlerümi, -ler, -üm, -i]*

3.Her ki kesr éde **dişleri** güherin / Delerem dür gibi anuñ cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [dişleri, -ler, -i]*

4. Dür döker **dişlerin** göreli gözüm / Od ṣaçar ruḫların göreli gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [dişlerin, -ler, -in]*

diş bile: *Birine kötülük yapmak için fırsat kollamak; öcünü almak için uygun bir durumu kollamak.*

1. Bāġ-ı ḳalbüñüñ ol ki yémişidür / **Diş bilemek** aña kimüñ işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [diş bile, -mek]*

dişe düşür: *Kafaya fazla takmak.*

1.Bilmezem māniʿüñ nedür bu işe / ʿuḳdem artar **düşürdüğümce dişe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [dişe düşür, -dügümce]*

ditre: *Titremek, sallanmak.*

1.Ya görüp çeşmin oldı māşıta mest / Sürme mīlin düşürdi **ditredi** dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [ditredi, -di]*

2.Gördi yārin çün āftāb gibi / **Ditredi** yére düşdi tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [ditredi, -+di]*

3.**Ditredi** cismi nitekim yapraḳ / Ḳoydı aġzına bir avuç toprak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [ditredi, -di]*

4. Ṭoldı ol demde ẓulmet-ile cihān / **Ditredi** ṣayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [ditredi, -di]*

5. Görüp ol ḥāli cūşa geldi cihān / **Ditredi** sayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [ditredi, -di]*

dīv: *Cin, ifrit*

1.Çün şehādet getüre bir maġfūr / Éde biñ **dīvi** bir benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [dīvi, -i]*

2. Dédi baʿżı perī cemāline **dīv** /ʿāṣıḳ olup 'acep mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [dīv,]*

3. **Dīv** olur mı reşk-i ḥūr-i behişt / Ṣanma nārı ki ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [dīv,]*

4. Ne perīden irişdi saña bu rīv / Seni ḫaste melek mi étdi ya **dīv** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [dīv,]*

5. Dédi evvel bu dīv kārıdur / **Dīve** uyma ki rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [dīve, -e]*

6. K'iy dirīġā ne müşkil oldı işüm / **Dīv** oldı melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [dīv,]*

dīv: *Dev; dev gibi heybetli, korkunç kimse.*

1. Ol melek **dīve** rām olup nā-çār / Ḳıldı āh ü fiġān-ıla reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [dīve, -e]*

2.**Dīv** olıcaḳ müvekkil ol melege / Melegüñ ṭoldı nālesi felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [dīv,]*

3.**Dīv** tutsa bizümle ger küştī / Muştumuzdan dū tā olur püşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [dīv,]*

4. Ḳoşdı Mālik melek yanınca gulām / **Dīv** sūretlü ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [dīv,]*

div gözlü: *Dev gibi iri yarı, heybetli (kimse).*

1. Bekçisi bir'ki **div gözlüler** / Ekşi yüzlü vü acı sözlüler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4838). [div gözlü, -ler]*

dīv kārı: *Cin, ifrit işi.*

1. Dédi evvel bu **dīv kārıdur** / Dīve uyma ki rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [dīv kārı, -dur]*

dīvāne ét: *Aklını başından almak, kendinden geçirmek.*

1.Ḫalḳı **dīvāne étdi** silsilesi / Ṭoldı ol şehr içine ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [dīvāne ét, -di]*

2.Beni **dīvāne étdi** sevdāsı / Ṭurmaz artar başumda ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [dīvāne ét, -di]*

3.Dilümi ṭutdı zülf-i dil-gīrüñ / Beni **dīvāne étdi** zencīrüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4372). [dīvāne ét, -di]*

dīvāne ol: *Bağlanmak II kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.*

1. Ki anuñ barmaġın gören ādem / **Oldı dīvāne** refʿ olundı ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [dīvāne ol, -dı]*

2. Pederi dédi **olma divāne** / Mübtelā olma ḥabs ü zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2702). [divāne ol, -ma]*

3. ʿaḳlı bünyādına irişdi ḫalel / **Oldı dīvāne** tā irince ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4778). [dīvāne ol, -dı]*

dīvān-ı şāh: *Padişahın divanı, padişahın meclisi; padişahın huzuru.*

1. Soñra **dīvān-ı şāha** geldiler / Göricek anı heybet aldıIar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5763). [dīvān-ı şāh, -a]*

dīvār: *Duvar.*

1. Mihr-i Maġrib nihān edip özüñü / Urdı **dīvāra** zār olup yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [dīvāra, -a]*
2. Ṭañ mı etse düşen ġam-ı yāra / Püşti aġyāra rūyı **dīvāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [dīvāra, -a]*
3. Açsa bir dara ḳarşu dīdārın / Şuʿle-dār eyler-idi **dīvārın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104). [dīvārın, -ın]*
4.Der u **dīvār** u ferşi yik-pāre / Ḳonmamış gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [dīvār,]*
5.Naẓar étdükce naḳş-ı dildāra / Şevḳden yüz sürerdi **dīvāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4308). [dīvāra, -a]*
6.Der muḳaffal güşāde dār-ı sürūr / Der u **dīvārı** nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [dīvārı, -ı]*
7. Géce gündüz deñerdi āvāre / Gāh dīdāra gāh **dīvāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5096). [dīvāra, -a]*
8. Der-i devlet açıldı ol dāra / Kʻoldı **dīvārı** mesned ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [dīvārı, -ı]*
9. Ki gözüm görmez oldı dīdārın / Göreyin bāri dār ü **dīvārın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083). [dīvārın, -ın]*
10. Der u **dīvārı** pür-nuḳūş u niġār / Ḫāki ʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [dīvārı, -ı]*
11. Tāzelendi dilinde çün yara / Yüzüni étdi yine **dīvāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [dīvāra, -a]*
12. Nāgeh irüp debūrı idbāruñ / Der u **dīvārı** ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [dīvārı, -ı]*
13.Der ü **dīvārı** gördi ol dāruñ / Yéri olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [dīvārı, -ı]*
14. Der u **dīvār-ıla** dögüp serini / Cānına çekdi ḫūni ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [dīvār-ıla, -ıla]*
15. Aşmasa burḳaʿını dīdāra / Şuʿlesi düşer-idi **divār**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 540). [divāra, -a]*

dīvāra rū ét: *Bazı olumsuz duygular neticesinde yönünü duvara doğru dönmek.*

1. **Rūyı dīvāra étdi** püşti ġama / Ahı āheng édindi bu naġme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [dīvāra rū ét,]*

dīvārā rūy eyle: *Bazı olumsuz duygular neticesinde yönünü duvara doğru dönmek.*

1.Ḳıl Zelīḫā günāha istiġfār / **Rūy dīvārā eyle** şerm-ile var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4677). [dīvārā rūy eyle,]*

dīvār-ı çāh: *Kuyunun duvarı.*

1.Urdı **dīvār-ı çāha** hem perin / Tā ki defʿ éde şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [dīvār-ı çāh, -a]*

dīv-dest: *Dev elli; dev gibi elleri olan (kimse).*

1.Dāye ḥükmiy'le **dīv-dest** üstād / Urdı perri sarāyına bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [dīv-dest,]*

diyānet: *Dindarlık; dinî emirlere uyma.*

1.Ne riyāżat ne çille vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [diyānet,]*

dīyār: *Memleket, ülke, yer.*

1.Ḳazup ol çāhı étdi çün bünyād / Étdi Ürdün **diyārını** ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [diyārını, -ı, -(n)ı]*
2. Cümle şehrüñ şehīrini göresin / Her **diyāruñ** emīrini göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [diyāruñ, -uñ]*
3. Ḥaḳḳ Teʻālā duʻasın étdi ḳabūl / Ḳıldı Yaʿḳūbı ol **diyār**a resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 389). [diyāra, -a]*
4.Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet bu yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [diyār,]*

5. Arayup her **diyārı** dürişesin / Ḳapu yapılsa bacadan düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3227). [diyārı, -ı]*
6. Ṭapuñı ol **diyāra** daʿvet éder / Bizi anda ġarīḳ-i niʿmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [diyāra, -a]*
7.Ḳademinde o dilberüñ bu **diyār** / Ṭutısardur ʿimāret üzre ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [diyār,]*
8.Ḳızlıḳ étmişdi ol **diyārı** ḫarāb / Āteş olup hevāsı ābı türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [diyārı, -ı]*
9.Ḥażret-i Muṣṭafā çün açdı dehen / Ṭoldı Yesrib **diyārı** dürr-i ʿAden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [diyārı, -ı]*
10. ʿAcebā n'oldı yāre eglendi / Gelmedi bu **diyāra** eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [diyāra, -a]*
11. Oldı nevmīd vaṣl-ı yārinden / Gelmez oldı ḫaber **diyārından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5368). [diyārından, -ı, -n, -dan]*
12. Gelse ʿāṣıḳ **diyārına** cānān / Ḫāyil olmaz ḥicāb-ı kevn ü mekān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5405). [diyārına, -ı, -n, -a]*

diyār-ı Kenʿān: *Kenan diyarı, Kenan ülkesi (Hz. Yakup'un yaşadığı yer.)*

1.Çünki gördüm **diyār-ı Kenʿānı** / Bunda teftīş eyledüm anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1408). [diyār-ı Kenʿān, -ı]*
2. Çün barasın **diyār-ı Kenʿāna** / Géce azm eyle Beyt'ül –Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [diyār-ı Kenʿān,]*

diz: *Bacakta bulunan bir yer II kucak.*

1.Bir géce ġam **dizini** yaṣdandı / Ḥʷāb geldi biraz ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [dizini, -i, -n, -i]*
2. Otursam **dizümdesin** yine / Deñerem saña ṣanki āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [dizümdesin, -üm, -de, -sin]*
3.Dizi üstine var çün āyine / Naẓar étsün cemālün ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [dizi, -i]*
4.Zīnet étmek deminde kendüzine / Gözgü yérine ḳordı yüz **dizine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [dizine, -i, -n, -e]*

diz: *Yerleştirmek, düzenlemek, dizmek.*

1. El urup baḫt-ı genc-i laʿline / **Dizdiler** devlet atı na'line *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2380). [dizdiler, -di, -ler]*
2. Dügmesin bend édüp o sīmīn-ber / **Dizdi** kāfūra dāne-i ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [dizdi, -di]*
3. **Dizdi** ʿaḳdin f'elek Süreyyānuñ / Yaʿni kim gūşvārıdur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [dizdi, -di]*

diz çök: *İlim tahsili için bir hocadan ders almak.*

1. Fitne fenninde eylese tedrīs / Sebaḳ alurdı **diz çöküp** İblīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2541). [diz çök, -üp]*

diz üsti: *Kişinin bulunduğu ortama veya huzurunda bulunduğu kişiye olan sevgisini ve saygısını belirtmek için almış olduğu ḥāl, oturuş şekli.*

1. Geldi **diz üstine** ṣafā-y-ıla / Rū-be-rū olmaġa ol ay-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [diz üsti, -n, -e]*

dizin öp: *Diz öpmek (Yalvarmak, merhamet dilemek bağlamında.)*

1.Aġlayup her kimüñ ki **öp**di **dizin** / Güld i kahr-ıla yére depdi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 861). [dizin öp, -di-in]*

dizini dög: *Pişmanlık duymak; dert ve kederden dolayı ellerini dizlerine vurarak ağlamak.*

1. Geh **dizini dögerdi** geh yüzüni / Geh düşüp yitürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4955). [dizini dög, -er, -di*

dög: *Dövmek, vurmak, darbetmek.*

1.Hem **dög**er ẓulm-ile hem aġlama dér / Ḳaṭʿ éder vaṣlı ʿuḳde baġlama dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [döger, -er]*

2. Ne kadar **dögdi** ise Aʿrābī / Oldı ol nāḳa gétmeden ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [dögdi, -+di]*

3. Derd-ile sīnesine sengi **dögüp** / Ḳaṣd-ı cān étdi ṭabl-ı cengi dögüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [dögüp, -üp]*

4. Derd-ile sīnesine sengi dögüp / Ḳaṣd-ı cān étdi ṭabl-ı cengi **dögüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [dögüp, -üp]*

5. Muṣt-i dīv-ile çün dögüldi melek / **Dögdi** muṣt-ıla sīnesini felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [dögdi, -+di]*

6. Ḳasdımuz ḫod budur anı sürevüz / Bu degüldür **dög**evüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [dögevüz, -e, -vüz]*

7.Seni ol **dögdi**-y-ise sen daḫi dög / Saña ol sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [dögdi-y-ise, -di, -y, -i, -se]*

8.Seng-ile **dögdiler** zebūn oldum / Lāle gibi ġarīḳ-i ḫūn oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1826). [dögdiler, -di, -ler]*

9.Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi **dög** / Saña ol sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [dög,]*

10. Nāḳasın çekdi kim yüriye hemān / Olmadı nāḳa **dögmeg**-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [dögmeg-ile, -meg, -ile]*

11. Niçe dögem ġam-ıla ṭaşlara baş / Demidür kim seni **dögem** iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [dögem, -em]*

döge döge: *Döve döve, vura vura. (Başakların dövülerek tanelerinin çıkarılması bağlamında)*

1. Çün ḥaṣıl étdi **döge döge** hirmenümi derd / Bir demde ḥāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [döge döge,]*

dögil: *Döğülmek, ezilip parçalanmak.*

1. Bir ṭarafta heriseler **dögilür** / Bir ṭarafda sögilmeler sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [dögilür, -ür]*

dögil: *Arpa, buğday vb. tahılları başaklarından, saplarından ayırmak için yapılan dövme işlemi.*

1. Ḫıfẓ olunsa **dögilmedin** ḫūşe / Ḳaḫṭ sālinde eklenür tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [dögilmedin, -me, -din]*

dögin: *Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.*

1. **Döginür** yār-ile geçen dem-içün / Tā kebūd ola reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [döginür, -ür]*

2.Döginüp aġlayup dér-idi dırīġ / Kendü destümden irdi başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [döginüp, -üp]*

dögün: *Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.*

1. Gelmediler bu ʿādet üzre o gün / Cān-ı Yaʿḳūba ġuṣṣa urdı **dögün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [dögün,]*

2.. Bu **dögün** bende eyle tutdı ḳarār / Ṭopraġumdan çıḳa meger ki buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [dögün,]*

3. İlla yanduḳça cānınuñ **dögüni** / Depesinden çıḳar-ıdı tütüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [dögüni, -i]*

dögün yak: *Dövünmek, yas tutmak.*

1. Yaḳdı bir niçe gün bu resme **dögün** / Ne gécesi géceydi ne güni gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [dögün yaḳ, -dı]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

1. Gün gözinden çıḳardı eşmesini / Bulsa Nīle **dökeydi** çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [dökeydi, -e, -y, -di]*

2.Der dürin **dökdi** çün o sīm-endām / Hem ʿAden oldı hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [dökdi, -di]*

3. Dem-be-dem kim **dökerdi** ḫūn-ābı / Nil-i Mıṣruñ olurdı ḫūn ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [dökerdi, -er, -di]*

4. Dédi ṭap **dök** ġam-ı firāḳ-ıla yaş / Ki benem ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [dök,]*

dök: *Saçmak, serpmek.*

1. Yazusı ḳaradur déyup başa / Ḳara ṭoprak ṣaçup **döküp** ṭaşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2750). [döküp, -üp]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

1. Çeşmi gibi ʿalīl étdi sefer / Verd-i nesrīne **döndi** bu gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [döndi, -di]*

2. Ancılayın ġazālı bānūya / Gösteren ṭañ mı **dönse** āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [dönse, -se]*

3. **Döndüñ** ol yapraġa kim anı nesīm / Ḳomaz olmaġa bir ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [döndüñ, -dü, -ñ]*

4.Çün cemāl-i saʿīde **dön**di saʿīd / Oldı saʿy eyleyen sāfaya saʿīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726). [döndi, -di]*

5.Yalvarup eyledi o gül zāri / **Döndi** nesrīne tāze gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [döndi, -di]*

6. Yūsuf ol gün ki gétdi seyrāna / **Döndi** Yaʿḳūb mest ü ḫayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [döndi, -di]*

7.Ḳaldum ansuz ben anda bunca zemān / Ḥālüm it dirliğine **döndi** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [döndi, -di]*

8. Bezm-i ʿişrette şemʿa **döndi** hemān / İçini od yaḳar ṭaşı ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [döndi, -di]*

9. Neden olduñ gözüñ gibi ḫaste / **Döndi** çeşmüñ ġazāl-ı sermeste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [döndi, -di]*

10.Ferşine çün ṣaçıldı müşk ṣaçı / **Döndi** ṣaḥrā-yı Çīne anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [döndi, -di]*

11. Nice ḳalsun hayāt ḳalmadi mā / Dūda **döndi** miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [döndi, -di]*

12. Ḫışmı ḳılları neştere **döndi** / Çeşmi yāḳūt-ı aḥmere döndi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [döndi, -di]*

13. Ḫışmı ḳılları neştere döndi / Çeşmi yāḳūt-ı aḥmere **döndi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [döndi, -di]*

14. Verdi eğnine Yūsufuñ Yaʿḳūb / Gèydi Rıdvāna **dön**di ol maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [döndi, -di]*

dön: *Geri gelmek, geri dönmek.*

1.**Döndiler** menʿ édicek ol güm-rāh / Ḳaldı üç gice çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [döndiler, -di, -ler]*

2.Süriyüp anı ḳahr eylediler / **Döndiler** ʿazm-i şehr eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1350). [döndiler, -di, -ler]*

3. **Dönüp** andan bu ḫayret-ile hemān / Geldiler bār-gāh-ı şāha revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [dönüp, -üp]*

4. Seyrden çün sarāya **döndi** ʿAzīz / Yolına cān atup Zelīḫā tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [döndi, -di]*

dön: *Dönmek, yönelmek, bakmak.*

1.**Döndi** Mālik ʿAzīze étdi nigāh / Dédi yüz āh ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [döndi, -di]*

2. Çün Süleymān éşitdi bu ḫaberi / **Döndi** ḫasmına eyledi naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [döndi, -di]*

3. Çün Süleymān bu resme aldı cevāb / **Dönüp** ol müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [dönüp, -+üp]*

4.**Dönüp** ebnāsına ḫitāb étdi / Serzenişler ḳılup ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1421). [dönüp, -+üp]*

5.Dédiler riḳḳat-ile **dönüp** aña / Olmayaydı bu iş n'olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [dönüp, -+üp]*

6. Çün bu pend ü naṣīḥat oldı temām / **Dön**di oġlanlarına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [döndi, -di]*

7. **Döndi** yüz nāz-ıla o serv-i revān / Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [döndi, -di]*
8. Geh gédüp gözi yaşı aḳar-ıdı / Geh **dönüp** iḫvetine baḳar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1782). [dönüp, -(ü)p]*
9. **Döndi** Yūsuf olara étdi ḫiṭāb / Dédiler cümle ol cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [döndi, -di]*

dön: *Vazgeçmek, fikrini değiştirmek.*

1. Geh **döner** ʿöẕr éderdi bu sözden / Yārini medḥ éderdi bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [döner, -er]*
2. **Dönüp** élçiler ol temennādan / Dilleri fāriġ oldı ġavġādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869). [dönüp, -üp]*

dördinçi: *Dördüncü.*

1. Dérdi **dördinci** gün ögin ṭurdı / Defʿī ḫuddāma Yūsufı ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [dördinci,]*

döşe: *Döşemek, sermek, yaymak.*

1. ʿizzet édüp ayaġına düpdüz / **Döşediler** ḳaṭīfe yérine yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [döşediler, -di, -ler]*
2. Yügrişüp niçe serv-i zibālar / **Döşediler** zemīne dībālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5252). [döşediler, -di, -ler]*
3. Gece ʿazm étse ḫᵛāba dilber-i ḫūb / Taze gülden **döşerdi** pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [döşerdi, -r, -di]*
4. **Döşedi** rū-yı saḫne ḫūr ḥarīr / Vérdi her ṣuffeye sürūr serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [döşedi, -di]*
5. **Döşedi** ʿizzet-ile pāyına per / Ḳaʿr-ı çāha énince ol gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [döşedi, -di]*
6. Ḳolumı yaṣduḳ étmedüm serine / **Döşemedüm** yüzümi pisterine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6261). [döşemedüm, -me, -dü, -m]*
7. Ḫatm olıcaḳ binā-yı Ḳubbe-i Şeng / **Döşediler** bisāt-ı reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2288). [döşediler, -di, -ler]*
8. Kim **döşer** ola pisterin bu géce / Kim alup ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [döşer, -r]*

döşeg: *Yatak; yatılacak yer.*

1. Sīnemi mihrüñ étdi ṣad pāre / **Döşegüm** ḫār yaṣduġum ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [döşegüm, -üm]*
2. Géce ḳoynına girse nāz-ıla ol / **Döşegi** sīne-y-idi yaṣduġı kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [döşegi, -i]*
3. Kuçuşurlar ṣafā vü ẕevḳ-ıla / Nerm ü nāzük **döşekde** şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [döşekde, -de]*
4. **Döşegi** ḫār oldı yasduġı ṭaş / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 6302). [döşegi, -i]*
5. Degşürüp rāhat ü ṣafā **döşegin** / Béline baġladı ṭaleb ḳuşaġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [döşegin, -i(n)]*
6. **Döşegin** cismi étdi ḫırmen-i gül / Yaṣduġın zülfi ravża-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [döşegin, -i(n)]*

döşen: *Serilmek, yayılmak II hazırlanmak; donatılmak.*

1. Ol ki eyler-idi hem-çü gül-ḫande / Gül **döşendi** dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [döşendi, -di]*
2. Kandi pālūdelerle zerrīn ḫişt / Ṣaḫn-ı bezme **döşendi** ṣan ki behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [döşendi, -di]*

dōst: *Dōst, arkadaş II sevgili.*

1. Yapışup destine dedi iy **dōst** / Saña cān vereler nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [dōst,]*
2. Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü pōst / Kendü boşaldı ṭoldı yérine **dōst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [dōst,]*

3.Dōstuñ her ki mübtelāsıdur / Murtażāsı anuñ rıżāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4058). [dōstuñ, -uñ]*

4. Rāvi-yi rāstdan rivāyet ḳıl / **Dōṣtlar** vaṣlını ḥikāyet ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5729). [dōṣtlar, -lar]*

5.**Dōst**dan ayru her ki ḫande ḳılur / Dōstluk şarṭını o ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [dōstdan, -dan]*

6.Giryeden **dōst** çeşmi bī-fer olur / Gözi nūrı ʿadūya çāker olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [dōst,]*

7. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy **dōst** / Oda yansun bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [dōst,]*

8.Ki Zeliḫā belā-y-ıla ser-mest / Urdı şevḳ-ıla **dōst** destine dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [dōst,]*

9.Baḳdı ʿāṣıḳ çü **dōstuñ** sözine / Mihrbān gördi anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [dōstuñ, -uñ]*

10. Döşegi ḫār oldı yasduġı ṭaş / **Dōst** ġayrin göñülden étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [dōst,]*

11. **Dōst** ġayrin çü derd-i ser bildi / Aña bu şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [dōst,]*

12. K'iy ḥacer sen nice ilāhumsın / **Dōst** yolında seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [dōst,]*

13. Barmaġın baʿżı ḳaṭʿ édüp çü ḳalem / **Dōst** naḳşın göñülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [dōst,]*

14. **Dōst** vaṣlından anlar āḫir-i kār / Dest-i ümmīdi kesdiler nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [dōst,]*

15. Étdi Mālik revān bu ḫīle-i pōst / Dédi vérdi bu bendeyi bir **dōst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [dōst,]*

16.'Āṣıḳ u **dōst** arasında iy yār / Eksük olmaz bunuñ gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [dōst,]*

17. Defden egler bu ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde yek **dōst** sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [dōst,]*

18.Eserüñ ʿāṣıḳun ṣafāsıdur / Ḫaberüñ **dōst** merḥabāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3219). [dōst,]*

19. Cān nice nefret étmeye tenden / **Dōst** mevtin éşitse düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [dōst,]*

20. Düşmene ḫār u **dōst** destine gül / Naʿrada raʿd u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [dōst,]*

21. Varlıġ anuñ ki varı terk étdi / **Dōst** mihrin göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [dōst,]*

22. Her ḳażāya çü **dōst** ḳāżīdür / ʿāṣıḳ andan ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [dōst,]*

23. Dilbere şeş cihetde şeş geldüm / Bī-nişān **dōstdan** nişān aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2791). [dōstdan, -dan]*

24. Düşmene ḳasd éderse leşkeriyüz / **Dōst**lar arasında mefḫariyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 643). [dōstlar, -lar]*

25.Dōstdan ayru her ki ḫande ḳılur / **Dōst**luk şarṭını o ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [dōstluk, -luk]*

26.Ḳollaruñ ola-y-ıdı ḳollarum āh / **Dōst** destini ḳuçmaġa geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [dōst,]*

27.Dédi iy **dōst** ḳaçma sen benden / Ḫavfa düşme üşenme düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [dōst,]*

dōst: *Dōst, sevgili (Allah).*

1. **Dōstdan** gelse tāze tāze belā / ʿāṣıḳ oldur ki ḳarşu varup aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [dōstdan, -dan]*

dōst bāġı: *Dōstun, arkadaşın bulunduğu bahçe II sevgilinin bahçesi.*

1 Dil-i bī-ʿışḳ sīne dāġıdur / ʿışḳ-ıla olsa **dōst bāġıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2315). [dōst bāġı, -dur]*

dōst bāġı: *Hakk'ın mahiyeti ve keyfiyeti bilinemeyen zātı; Allah'ın indi.*

1.Aldı bu üç güli budağından / Şimdi getürdi **dōst bāġından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [dōst bāġı, -n, -dan]*

dōst édin: *Arkadaş, dōst edinmek (Allah'ın kullarını dōst edinmesi bağlamında.)*

1.**Dōst édinmek** istese ḳulını / Baġlar aña ʿadūlaruñ yolını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4529). [dōst édin, -mek]*

dōstlık: *Dōstluk, arkadaşlık.*

1.Dilemez ol ḥabīb-i ʿālem-sāz / **Dōstlıḳ** içre kendüye enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [dōstlık,]*

dōstlık meclisi: *Allah dōstlarının bulunduğu meclis; enbiya, evliya ve asfiyalar topluluğu.*

Ḥaḳḳ teʿālā anı ki éde güzīn / **Dōstlıḳ meclisinde** ṣadr-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [dōstlıḳ meclisi, -n, -de]*

dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳat: *Dōstluğu pekiştirmek.*

1. Dédi bunı benüm içün ṣatasın / **Dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳatasun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1635). [dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳat, -a, -sun]*

döy: *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

1. Yūsufuñ tīġ-ı ʿışḳı çün irdi / **Döymedi** yarasına cān vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [döymedi, -me, -di]*
2. Naẓarı düşdi çün Zelīḫānuñ / Nūrı tābına **döymedi** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [döymedi, -me, -di]*
3. Çāresi yoḳ ki vara zindāna / Ṣabrı yoḳ **döye** nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [döye, -e]*
4.**Döymez-iken** ḥarīre ol gül-i ten / Mūydan ṭaḳdılar beline resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [döymez-iken, -mez, -iken]*
5. ʿAceb āteş-durur bu tāb-ı cemal / **Döymez** aña muḳābil olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [döymez, -mez]*
6.Nice ḳatlana oda penbe-i ḫuşk / **Döye** mi bād-ı saḫta nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [döye, -e]*
7. Nāzı az eyle ḥāline naẓar ét / Cevre **döymez** cefā éder ḥaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [döymez, -mez]*
8.Ki **döyer** mi bu teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana bugün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [döyer, -er]*
9. Çün ḥased ḳavsi ata tīr-i naẓar / Yarasına ne cān **döyer** ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [döyer, -er]*

döyeme: *Dayanamamak, katlanamamak, tahammül edememek.*

1. **Döyemez** bu muṣibete cānı / Kendü ḥāline ḳoyalum anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6216). [döyemez, -z]*

dü: *İki, sayı sıfatı.*

1. Oldı bu māżī gibi ḥāl-be-ḥāl / Oldı biñ kez hilāl olınca **dü** sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [dū,]*
2. ʿayn-i aġyārdan derūnı tehī / Yoḳ içinde meger **dü** serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [dü,]*

dü ʿālem: *İki dünya; dünya ve ahiret.*

1. Baña sensin velī **dü ʿālemde** / Beni ḳoma bu ḫāne-i ġamda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [dü ʿālem, -de]*

dü çeşm-i Yahyā: *Hz. Yahyaʿnın iki gözü, gözleri.*

1. Eşki-y içün **dü çeşm-i Yahyā'nın** / Ẓulm-ile dökilen ḳanıyʾçun anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [dü çeşm-i Yahyā, -nıñ]*

dü cihān: *İki dünya II dünya ve ahiret.*

1.Var odur ki vücūdı ẕātıdur / **Dü cihān** maẓhar-ı ṣıfātıdur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). *[dü cihān,]*
2. Her ne ādem ki ehl-i ḥırmāndur / **Dü cihānda** ʿadū-yi Raḥmāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5997). [dü cihān, -da]*

3.Çetrüñ **dü cihāna** ṣıġmaziken / Ebr olduġı ṭurfa sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [dü cihān, -a]*

4.**Dü cihān** ḳatre bahr-i cūdından / Cümle mevcūd anuñ vücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [Dü cihān ,*

5. Ḳanı mānend-i ḥażret-i Cāmi / **Dü cihān**da refiʿ ola nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 344). [dü cihān, -da]*

dü pāre ol: *İki parça olmak, parçalanmak.*

1. Ol direk ṣayha-y-ıla étdi fiġān / Yaḳīn oldı **dü pāre ol**a hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264). [dū pāre ol, -a]*

dü ṣad: *"İki yüz" sayı sıfatı.*

1. Vérdi hem cāmeler **dü ṣad** mefreş / Cevher-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [dü ṣad,]*

dü şaḳ ét: *İki parça etmek, ikiye ayırmak (Hz. Zekeriyaʿnın saklandığı ağacın içinde kesilmesi bağlamında.)*

1. Ol nebiy' çün ki dédi yekdür Ḥaḳ / Anı minşār **édince** tā **dü şaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [dü şaḳ ét, -ince]*

dü şeb-gīr: *Sevgilinin omuzlarına dökülen iki bölük siyah saçı.*

1.Eğnine eski ḫırḳa ṣaldurdı / Ṭaḳdılar refʿédüp **dü şeb-gīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5885). [dü şeb-gīr, -i]*

dü tā ol: *İki büklüm olmak.*

1. Dīv tutsa bizümle ger küştī / Muştumuzdan **dü tā ol**ur püşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [dü tā ol, -ur]*

duʿā': *Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme; yakarış, niyaz.*

1. Ḫayr-ıla eylesün **duʿā'yı** kişi / Tā ırağ ola cümle şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [duʿā'yı, -y, -ı]*

2.Ḥaḳḳ ḳabūl eyledi nidāsın anuñ / Müstecāb eyledi **duʿā'sın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [duʿā'sın, -sın]*

3.Çün selāmet getüresiz ḳatuma / İrişesiz **duʿā'** vü himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [duʿā',]*

4. Böyle dédi vü sürdi yére yüzin / Ṣubḥa dek söyledi **duʿā'sı** sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [duʿā'sı, -sı]*

5 Āḫir olınca ʿālem-i dünyā / Size laʿnet oḳına aña **duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1505). [duʿā',]*

6.Çekdi Yūsufʿbeni **duʿā'sı-y-ıla** / Ḳıldı ikrām merḥabāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3794). [duʿā'sı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

7.El götürmiş **duʿā'** içün budaġı / Berginüñ zikre deprenür tudaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [duʿā',]*

8. Ḫub ola evvelüñ liḳāsı-y-ıla / Ḫayr ola āḫirüñ **duʿā'sı**-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1564). [duʿā'sı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

9. Kārbān ḫalḳı étdiler ṣādī / Olıcaḳ ol **duʿā'nuñ** āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1896). [duʿā'nuñ, -nun]*

10.Ṭoldı ʿālem **duʿā'sı**-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi geldi yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [duʿā'sı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

11.El götürdi **duʿā'-y-içün** ṣıddīḳ / Eyleyüp nāḳa hüccetin taṣdīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3781). [duʿā'-y-içün, -y, -içün]*

12. Müstecāb oldı ol **duʿā'sı** anuñ / İrdi Yaʿḳūba mācerāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [duʿā'sı, -sı]*

13.Ben seni ḫōş **duʿā'ya** irgürdüm / Buncılayın liḳaya irgürdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [duʿā'ya, -y, -a]*

14.Himmeti şaştı çünki oldı dürüst / Érdi tīr **duʿā'** nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [duʿā',]*

15. Ne **duʿā'** çāre eyledi ne füsūn / Oldı Leylā-yı ḫüsn-iken Mecnūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [duʿā',]*

16. Çün temām oldı bu **duʿā'** vü enīn / Nāzil oldı hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [duʿā',]*

17. Yémedi ġam fenā ṣafāsı-y-ıçun / El götürdi baḳā **duʿā'sı**-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 164, Beyit 6178). [duʿā'sı-y-ıçun, -sı, -y, -ıçun]

18. Yére gökden nüzūl eylese dā / Ne devā defʿ éder anı ne **duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). [duʿā',]*
19. Çünki rūḥānīlerden oldı **duʿā'** / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla irdi Peyk-i Ḫuda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 916). [duʿā',]*
20. Götürüp her biri yed-i beyżā / Rü'yet-içün ḳılur **duʿā'** vü nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [duʿā',]*
21. Daḥi pāyāna irmedin bu **duʿā'** / Oldı peydā ṣudan bir ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [duʿā',]*
22. Tā ki Yaʿḳūb içün ola bu duʿā' / Mācerayı ḥikāyet étdi aña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382). *[duʿā',]*
23. Anı ḳatl étmege yemin étdi / Ol **duʿā'**-y-ıçun aña kīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 401). [duʿā'-y-ıçun, -y, -ıçun]*

duʿā' enbānın aç: *Dua dağarcığını, heybesini açmak (Dua etmek bağlamında)*

1. Kesdi biryānı yédi bir yanın / **Aç**dı ol dem **duʿā'sı enbānın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). [duʿā' enbānın aç, -dı-n-nın]*

duʿā' et: *Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme; yakarış, niyaz.*

1. Söyledi ʿĪṣ'a mācerāsını / **Ét**di hem aña bu **duʿā'**sını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 393). [duʿā' et, -di-s, -ı, -n, -ı]*
2. Faḫr-i ʿālem buyurdı kim maẓlūm / Çün **duʿā' éde** aña dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [duʿā' ét, -e]*
3. Eflaḥı ejdeḥa rehā étdi / Çünki Ṣıddīḳ aña **duʿā' étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). [duʿā' ét, -di]*
4. Ḥażret-i Yūsuf aña **étdi duʿā'** / Ḳalbine ṭoldı tāb-ı nūr-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3472). [duʿā' ét, -di]*
5. Dédi zenler **duʿā' édüp** şāha / Ẓulm-idi töhmet étmek ol māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [duʿā' ét, -üp]*
6. Dilegin Yūsuf anun etdi revā / Yüzüni göge tutup **étdi duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1880). [duʿā' et, -di]*
7. Dest ü pāyin öpüp **duʿā' étdi** / Derdine pend-ile devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4990). [duʿā' ét, -di]*
8. ʿĀfiyet ecli-y-içün **étse duʿā'** / Ḥabs-i ġamdan ḫalāṣ éderdi Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4859). [duʿā' ét, -se]*
9. **Étdi** Yūsuf **duʿā'** çü zindānı / Mübtelā étdi ḥabse Ḥaḳḳ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [duʿā' et, -di]*
10. Teng-dil oldı ol nebi-yi Ḫudā / Yüzüni göge ṭutdı **étdi duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4640). [duʿā' ét, -di]*
11. Anlara uyup **étme** bize **duʿā'** / Ki yalandur olar be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [duʿā' ét, -me]*
12. Bir **duʿā' ede** ḥażret-i Yaʿḳūb / Éki ʿālemde bulasın maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3777). [duʿā' et, -e]*

duʿā' eyle: *Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme; yakarış, niyaz.*

1. Yine destūr-ıla girüp ḳatına / **Eylediler duʿā'yı** devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6032). [duʿā' eyle, -di, -ler]*
2. Bu işi bilmeyince vefḳ-i ḳażā / Ol iş olmaġa **eylemezdi duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [duʿā' eyle, -mez, -di]*
3. Anı añlatdı kim bize bu belā / Ol dem oldı ki **eyledi** bu **duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [duʿā' eyle, -di]*
4. Dédiler luṭf édüp **duʿā' eyle** / Bu belādan bizi rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [duʿā' eyle,]*
5. **Eyleyüp** bu **duʿā'yı** oldı revān / Vardı bir püşte üzre çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [duʿā' eyle, -y, -üp]*

duʿā' gülin şaç: *Dua güllerini saçmak; bir kimseye çokça dua etmek.*

1. Gül gibi güldi ġonçasın açdı / Şeh yüzine **duʿā' gülin şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [duʿā' gülin ṣaç, -dı-in]*

duʿā' ḳıl: *Dua etmek.*

1. Dér işiden **ḳılup** o cāna **duʿā'** / Radıyallahu rabbuna anha*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6276). [duʿā' ḳıl, -up]*

duʿā'-āmīz: *Dualarla karışık, dualarla birlikte.*

1. Yazdı ʻunvān-ı nāme nām-ı ʿazīz / Étdi medḥ ü ṣenā **duʿā'-āmīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2881). [duʿā'-āmīz,]*

duʿā'-yı devlet-i baht: *Saadetli, mutlu baht, kader duası; bahtının güzel olması için edilen dua.*

1. Çün Zelīḫāya menzil oldı bu taḫt / Eylediler **duʿā'-yı devlet-i baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [duʿā'-yı devlet-i baḫt,]*

duʿā'-yı ḫayra ér: *Hayır dua almak. (Peygamber duası bağlamında.)*

1.Yoḳ mı iy ādem oġlı sende kerem / Tā ki ben de **duʿā'-yı ḫayra érem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [duʿā'-yı ḫayra ér, -em]*

duʿā'-yı münīr: *(Kabri) nurlandıran dua; ölen kişinin ardından edilen dua.*

1.Ḳodı ehl-i derde bunı yādgār / Ümīdi olardan **duʿā'-yı münīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6280). [duʿā'-yı münīr,]*

duʿā'-yı resūl: *Peygamber duası.*

1. Bildi ḳaṭʿī ki bu **duʿā'-yı resūl** / Tiz bulur ḥayyız-ı ḳabūle vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [duʿā'-yı resūl,]*
2. Ḳorḳaram size bed-duʿā' éde ol / Neslüñüz ḳaṭʿ éde duʿā'-yı resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1448). [duʿā'-yı resūl,]*

duʿā'-yı ṭālib: *Taliplerin, isteklilerin duası.*

1.Yügrişüp ṣaġda solda ḥācibler / Göge çıḳdı **duʿā'-yı ṭālibler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3307). [duʿā'-yı ṭālib, -ler]*

dūd: *Duman, tütün.*

1.Benden él bizdi ben vücūdumdan / Göge boyandı çarḫ **dūdumdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [dūdumdan, -um, -dan]*
2. Nice ḳalsun hayāt ḳalmadi mā / **Dūda** döndi miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [dūda, -a]*
3.Ḥabeşī bendesi var-ıdı çü **dūd** / Ḳatı ḫōşñud-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [dūd,]*

dūd: *Duman, tütün. (Âşığın yanan gönlünün, ciğerinin dumanı bağlamında.).*

1. Şafaḳuñ baġrın eyledi pür-ḫūn / Boyanup **dūdına** ruḫ-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5012). [dūdına, -ı, -n, -a]*
2.Nergesüñi ter eylemez **dūdı** / Baña bu oduñ ola mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [dūdı, -ı]*
3. Böyle déyüp éderdi çün āhı / **Dūda** boyardı mihr-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [dūda, -a]*

dūd ét: *Ateşte yanmak, alev almak, tutuşmak (Aşk ateşi bağlamında.)*

1.**Dūd étdüm** vücūdı tābuñ-ıla / Ger söyünmezse odum ābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [dūd ét, -dü, -m]*

dūd-i duḫān: *Duman II aşığın ahından çıkıp gökyüzüne yayılan duman.*

1. Firāḳ u ḥasret odı eyle yaḳdı cānumı kim / Boyadı gökleri **dūd-i duḫān** ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [dūd-i duḫān,]*

düg: *Düğümlemek, düğüm yapmak.*

1.İç ṭonı bendini o pāk-i cihān / Éki **dügerdi** bir açup o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [dügerdi, -er, -di]*

dügme: *Düğme; giyeceklerin birbirine kavuşması, kapanması, iliklenmesi için konulan metal, kemik, taş veya sert plastikten yapılmış küçük parçalar.*

1.**Dügmesin** bend édüp o sīmīn-ber / Dizdi kāfūra dāne-i ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [dügmesin, -sin]*

2.Şemsesi şems-i burc-i ʿizzet-idi / Dügmesi şeb-çerāġ-ı devlet idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2989).). [dügme, -si]*

dügün: *Düğün; evlenme, sünnet vb. dolayısıyla yapılan şenlik, eğlence.*

1. Gétdi çün cān belāsı dil dögüni / Saʿd-i sāʿatde başladı **dügüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [dügüni, -i]*

dügün bayram: *Düğün bayram etmek, çok sevinmek, mutlu olmak.*

1. ʿIşḳ-ıla her ki ola bī-ārām / Aña derdi yeter **dügün bayram** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5298). [dügün bayram,]*

dügün eyle: *Düğün yapmak; evlenme dolayısıyla şenlik, eğlence düzenlemek.*

1. **Dügün eyledi** pādşāh-āne / Geldi sādāt-ı Mıṣr eyvāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5533). [dügün eyle, -di]*

duhā: *Kuşluk vakti II kuşluk vakti gibi parlak yüz.*

1.Her birinüñ cemāli şems ü **ḍuḥā** / Anlara göre kendü ḥüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [ḍuḥā,]*

duhter: *Kız.*

1.Pīri māh ü **duḫteri** ḫurşīd / Her biri bir melāḫat içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [duḫteri, -i]*

2. Seyr éderlerdi bile **duḫterler** / Ḳamer-ile nite ki aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2407). [duḫterler, -ler]*

3.Çün olundı mükerrer ol şekker / **Duḫtere** étdi leẕẕet-ile eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [duḫtere, -e]*

4.Cümle dūşīze tāze **duḫterler** / Bedeni burca beñzer aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [duḫterler, -ler]*

5.Oldı hem Deyne adlu bir **duḫter** / Nice duḫter cemāl-ile aḫter (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). *[duḫter,]*

6. Dédi **duḫter** ki ṣabra yoḳ çāre / Cebr olınmaz bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [duḫter,]*

7. Dédi **duḫter** olalı ʿışḳ ʿiyān / Gétdi ḳalmadı bende nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [duḫter,]*

8. Dédi **duḫter** olalı bu ḥālet / Bende ne ġayr ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [duḫter,]*

9. Dédi **duḫter** anuñ zenaḫdānı / Göñlümüñ çoḳdan oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [duḫter,]*

10. Dédi **duḫter** o zülf-i ʿālem-gīr / Beni zencīre çoḳdan étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [duḫter,]*

11. Her kenīzek perī-sıfat **duḫter** / Çeng-ile zühre reng-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [duḫter,]*

12.Var-ıdı Mıṣr içinde bir **duḫter** / Nice **duḫter** cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [duḫter,]*

13.Var-ıdı Mıṣr içinde bir **duḫter** / Nice **duḫter** cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [duḫter,]*

14.Ḥaḳḳ aña vérmiş -idi bir **duḫter** / Yüzi ayına müşterī aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [duḫter,]*

15. Dédi **duḫter** kec olsa ger bu ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [duḫter,]*

16. Vérdi her biri isteyüp **duḫter** / Māl-i Kārūn ü milk-i İskender *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2816). [duḫter,]*

17. Bunlar öldükde dédi peyġamber / Olsa vérür-idüm daḥi **duḫter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). [duḫter,]*
18. Oldı hem Deyne adlu bir duḫter / Nice **duḫter** cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [duḫter,]*
19. Eyledi Lūṭ **duḫter**i**n**e nikāḥ / Ṭoġdı andan ékiz éki miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). [duḫterine, -i, -n, -e]*
20. Oldı ḳırḳında pīr-iken bī-fer / Onsekiz yaşda tāze ter **duḫter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [duḫter,]*

dülbend: *Tülbent II mal, mülk, servet.*

1. Ki bu dil-bend olursa ferzendüñ / ʿizz-ile göge ire **dülbendüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [dülbendüñ, -üñ]*

dün: *Dün, önceki gün.*

1. Dédi **dün** géce geldi żayf-ı ḫayāl / Żayf olup tuḥfe vérdi ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [dün,]*
2. İrmeye cāna bundan özge seḥer / Ki gele **dün** içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [dün,]*
3. Bu meṣeldür ki **dün** ġarībüñdür / Yaʿni bīçāre ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [dün,]*

dūn: *Altta, aşağıda (olan); kıymetsiz, değersiz.*

1. Şāh-iken āftāb gerdūna / Fer vérür nūrı-y-ıla her **dūna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [dūna, -a]*
2. Kime ṣalsa hümā gibi sāye / **Dūn**-iken ire ḳadr-i aʿlāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [dūn-iken, -iken]*

dün ü gün: *Gece ve gündüz, sürekli.*

1. Ḥāṣılum yoḳ yérüm ġubār oldı / **Dün ü gün** işüm intiẓār oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [dün ü gün,]*
2. Rūz-i baḫtum siyāh oldı dirīġ / **Dün ü gün** işüm āh oldı dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [dün ü gün,]*

dü nīm ol: *(Gönül) iki parça olmak, ikiye bölünmek; parçalanmak.*

1. Tīġ-ı mihrüñle dil **dü nīm oldı** / Vaḳt-i vuṣlat ne vaḳt-i bīm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [dü-nīm ol, -dı]*

dünle: *Geceleyin, gece vakti.*

1. Çünki Aʿrābī vardı Kenʿāna / **Dünle** ʿazm étdi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [dünle,]*

dūn-perver: *Kötü kimseleri koruyan.*

1. Çarḫ-i gerdūn ki **dūn-perverdür** / Niçe bī-ser ḳatında serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [dūn-perverdür, -dür]*

dünyā: *Dünya, dünya hayatı.*

1. Anı bilmez misin ki bu **dünyā** / Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [dünyā,]*

dünyā: *Dünya, âlem II herkes.*

1. Eyle ḫūb-ıdı ol melek-sīmā / Bir baḳımı degerdi biñ **dünya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [dünya,]*

dünyā: *Dünya; dünya malı, dünyaya ait her şey.*

1. Her ki gördi ol ḥüsn-i zībāyı / Dīni terk étdi ḳodı **dünyāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [dünyāyı, -y, -ı]*
2. ʿĀbide dīn ü ʿāṣīye dünyā / Ḥamdīye ẕerre deñlü ʿışḳ-ı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126*). [dünyā,]*
3. Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi **dünyāya** / Bildi ḳadrin çü gétdi ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [dünyāya, -y, -a]*
4. Her ki **dünyā**dan ola dāmen-keş / Pāk olur ḳalbi āb-ı deryā-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). *[dünyādan, -dan]*

dünyāda(n) geç: *Dünyada yaşamak, hayat sürmek.*

1.ʿadl-ile **geçdüñ-ise dünyāda** / Menzilüñ rūşen ola ʿuḳbāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 316). [dünyāda(n) geç, -da-dün, -ise]*

düpdüz: *Baştan başa, tamamen.*

1. ʿizzet édüp ayaġına **düpdüz** / Döşediler ḳaṭīfe yérine yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [düpdüz,]*

düpdüz: *Tamamen, tamamıyla.*

1. Çünki Yaʿḳūb olara vermedi yüz / Yūsufa tutdılar yüzi **düpdüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [düpdüz,]*

dūr: *Uzak, ırak*

1.Pür-küdūret muḥīṭi merkezi **dūr** / Pür-ufūnet hevāsı çeşmesi şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [dūr,]*

2.Ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr / Cān gibi cismi āb u gilden **dūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4357). [dūr,]*

3. Ḥalḳa oldı egerçi ol mehcūr / Dilberi ḳapusından ammā **dūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [dūr,]*

4.Éledüñ anı bir maġaraya **dūr** / Ḳalsun ol yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [dūr,]*

dür: *İnci, inci tanesi.*

1. Ḫārı gül ḫāresi güher olmış / Rīgi **dür** şūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [dür,]*

2. Ṣaçdı dāne pirinc yérine **dür** / Ol ḳadar k'oldı ḥırş kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [dür,]*

3.Nice heykel **dür-ile** gevher-idi / Kem bahāsı yégirmi biñ zer-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [dür-ile, -ile]*

4. Çün ʿarūs-i ḳamer niḳāb açdı / Üstine cümle dürrī **dür** ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [dür,]*

5. Her ki kesr éde dişleri güherin / Delerem **dür** gibi anuñ cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [dür,]*

6. Çünki dürc-i dehānını açdı / **Dür** yérine cihāna cān ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [dür,]*

7.**Dür** açıldı bu dürr-i zībādan / Ṭoġdı gün şuʿlesi Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [dür,]*

8. Baġrı anuñ ki **dür** gibi delinür / ʿĀḳıbet yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [dür,]*

9. Ġonc-ıla gülse ġonçalar açılur / Söylese ḥikmet-ile **dür** ṣaçılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [dür,]*

10.Ṣaçları arasında şevḳ-ıla **dür** / Ṣan seḥāb arasında dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [dür,]*

11.Dür ki sulṭān ola ḫırīdārı / ʿaybdur anda bende bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [dür,]*

12. Ṣabr éder **dür** ṣadefde bārānı / Ṣabr éder gevher-ile pür kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5003). [dür,]*

13.Der **dürin** dökdi çün o sīm-endām / Hem ʿAden oldı hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [dürin, -in]*

14.Ṣaḥnı ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla pür / Perri vü bāli pür-cevāhir ü **dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [dür,]*

15.Çünki ʿāşıḳdan ola yār nüfūr / Ṣūreta aḳreb-ise maʿnide **dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [dür,]*

dür: *İnci II sevgilinin ağzından çıkan sözler.*

1. Yādına geldügince naḳş-ı nigār / Laʿli bu **dürleri** ḳılurdı niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2493). [dürleri, -ler, -i]*

2. Niçe sāʿat geçince ol şebden / Ṣaçdı bu **dürleri** şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [dürleri, -ler, -i]*

dür: *Dürmek, katlamak; ortadan kaldırmak.*

1. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo ḫāme gibi / **Dürmeye** tā yüzini nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [dürmeye, -e, -y, -e]*

dürlü: *Türlü, çeşit çeşit.*

1. Ol resūl-i ʿazīzi ʿizzet-ile / Bunca **dürlü** ʿaṭā vü ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [dürlü, -lü]*

dür dök: *İnci dökmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.*

1. **Dür döker** dişlerin göreli gözüm / Od ṣaçar ruḫların göreli gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [dür dök, -er]*

dür endīşe: *Endişeden uzak II gamsız.*

1.Noḳṭa-i ġam medār-ı devri anuñ / **Dür endīşe** gibi ġavri anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 895). [dür endīşe,]*

dür ét: *Uzaklaştırmak, ayırmak; mahrum bırakmak.*

1.Milk-i Kenʿāndan **étdiler** beni **dür** / Düşdüm uş ḫāk-i Mıṣra ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [dür ét, -di, -ler]*

2. **Dür étme** bu cānı Yūsufdan / Evvel al belki anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [dür ét, -me]*

dür eyle: *Uzaklaştırmak II yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. Beni bu ẕevḳ u ṣafādan sitārem **eyledi dür** / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [dür eyle, -di]*

dür eyle: *Uzaklaştırmak, ayırmak.*

1.Beni tāp **eyle** Yūsufumdan **dür** / Şimdiden gérü aña vér destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [dür eyle,]*

2.Nūr-ı dīdemden **eyledi** beni **dür** / Ḳalmışam ḥasretiy'le ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1079). [dür eyle, -di]*

3.Dilerem senden iy Raḥīm ü Ġafūr / Ki beni Muṣṭafādan **eyleme dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [dür eyle, -me]*

4. Eyle yaḳlaşdı aña şevḳ-ıla şūr / Ki anı cümle işden **eyledi dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [dür eyle, -di]*

5. Étme anı daḫi beter rencūr / Ki ciger-gūşesinden **eyleme dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5915). [dür eyle, -me]*

dür kıl: *Uzaklaştırmak, ayırmak.*

1.**Ḳıl** anı daḫi sevdüginden **dür** / Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1080). [dür kıl,]*

dür ol: *Uzaklaşmak; uzak olmak, uzak durmak.*

1. Ṭutar-iken yola Zelīḫā gūş / **Dür oluñ** dése çaġırup çāvūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5406). [dür oi, -uñ]*
2. Gerçi kim vérdi ḫalḳa ol destūr / **Olmadılar** velīkin anlar **dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [dür ol, -ma, -dı, -lar]*
3.Gördi var ṣoḥbetinde fitne vü şūr / Ḫizmet istedi andan **olmaġa dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [dür ol, -mag, -a]*
4.Ḫāṭır-ıçun nigāra **dür ola** / Miḥnet ü ḥasrete ṣabūr ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [dür ol, -a]*
5. Mihrini eyledükce her biri fāş / **Oldı** ol nūra **dür** çün ḫuffāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [dür ol, -dı]*
6. Āh édüp dérdi niçe **dür olayın** / Niçe bir fürḳate ṣabūr olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5407). [dür ol, -a, -y, -ın]*
7. İrmedüm vaṣl-ı yāre ben mehcūr / Baña yégdür ki benden **olam dür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [dür ol, -am]*
8.**Olduġuñ** dem ʿiẕār-ı dilbere **dür** / Oda yansañ olur-ıduñ maġdūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3910). [dür ol, -dugun]*
9.**Ol**ma iy nūr-ı dīde dīdeme **dür** / Tā tola sīnemüñ serīri sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [dür ol, -ma]*
10.Dé Zelīḫāya benden **olsun dür** / Beni ṭutsun kerem ḳılup ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3992). [dür ol, -sun]*
11. Tañrıñ-ıçun éşit bu pendi ṣaḳın / **Dür olup** pende olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [dür ol, -up]*
12. Şimdi bizden daḫi eger **ola dür** / Ḳorḳaruz canı tenden ola nüfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [dür ol, -a]*

dūş: *Omuz.*

1.Dil-rübalıḳ ridāsı **dūşında** / Ḫūblıḳ gūşvārı gūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 458). [dūşında, -ı, -n, -da]*

2.Éki **dūşında** var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di hem aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [dūşında, -ı, -n, -da]*

3. Géce meʻvāsı-y-ıdı āġūşı / Gündüzin meskeni-y-idi **dūşı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 508). [dūşı, -ı]*

4. Zīver-i ḥulle gétdi **dūşından** / Gevher-i ḥīle éki gūşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5351). [dūşından, -ı, -n, -dan]*

dür-bār eyle: *İnci saçar ḥāle getirmek. (Sevgilinin ağzından güzel sözler saçılması bağlamında.)*

1. Dehenüñ yoġ-iken kim eyledi var / Laʿlüñi kimdür **eyleyen dür-bār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [dür-bār eyle, -y, -en]*

dür-bār ol: *İnci saçmak; güzel sözler söylemek.*

1.Gördi Yūsuf yoġ anda ṣabr u ḳarār / **Oldı** laʿli gözi gibi **dür-bār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [dür-bār ol, -dı]*

dürc: *İçine inci ve altın vs. konulan küçük hokka; mücevher kutusu.*

1. Ṣaçar üstine dürr-i sulṭānī / Derc éder **dürce** degşürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [dürce, -e]*

2. Şāhid-i ġayb çün dehen açdı / **Dürcden** dürr-i bī ş̲emen saçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2653). [dürcden, -den]*

3. Éki yüz **dürc** vérdi cümlesi pür / Laʿl ü yākūt-ı sürḫ ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [dürc,]*

4.Defʿi bir **dürc** açdı pür-gevher / Dürci ṣan burc-i gevher-i aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [dürc,]*

5.Defʿi bir dürc açdı pür-gevher / **Dürci** ṣan burc-i gevher-i aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [dürci, -i]*

6. Alımadı ʿAzīz burcın anuñ / ʿĀḳıbet Yūsuf açdı **dürcin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [dürcin, -in]*

dürc: *Mücevher kutusu (Hz. Yusuf).*

1.Çekdi ol **dürc**i cānı sīnesine / Cevherin toldurup ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [dürci, -i]*

dürci aç: *Mücevher kutusu (gibi ağzını) açmak; konuşmaya başlamak. (Sevgili konuşurken inci gibi sözlerin ağzından dökülmesi bağlamında.)*

1. Ḥikmeti **dürcin açdı** çün ṣıddīḳ / Ṭoldı her güşe gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [dürci aç, -dı]*

dürc-i dehān: *Küçük ağız, mücevher kutusu II sevgilinin ağzı.*

1.Çünki **dürc-i dehānını** açdı / Dür yérine cihāna cān ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [dürc-i dehān, -ı, -n, -ı]*

dürc-i güher: *Mücevher kutusu; kalp, gönül (İçinde marifetullahı barındıran kalp, gönül bağlamında).*

1.Seng-i ḫārāyı etdi dürc-i güher / Étmeye ṭaşa tā iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[dürc-i güher,]*

dürc-i güher: *Mücevher kutusu; sevgilinin ağzı (İnci gibi dişlerinden dolayı sevgilinin ağzı bağlamında.).*

1. Dehenüñ kim yaratdı **dürc-i güher** / Leblerüñi kim étdi şehd ü şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3544). [dürc-i güher,]*

dürc-i hāş: *Özel sandık, kutu II değerli şeylerin saklandığı sandık, kutu.*

1. Çün bu mektūb Mālike yitdi / **Dürc-i ḫāşında** anı derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [dürc-i ḫāş, -ı, -n, -da]*

dürc-i mercān: *Mercandan yapılmış mücevher kutusu. II. Sevgilinin (inci gibi dişleri içine alan) kırmızı dudağı.*

1.Kim düzetdi bu **dürc-i mercānı** / Dürr-ile kim pür eyledi anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [dürc-i mercān, -ı]*

dürc-i suʿāli aç: *(Aklındaki) soruları sıralamak; soru sormak.*

1. Çünki gevher-fürūşa vardı yaḳīn / **Açdı dürc-i suʿālin** anda hemin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245). [dürc-i suʿāli aç, -dı-in]*

dürd: *Tortu, çöküntü; şarap sürahisinin veya kadehinin dibindeki tortu.*

1. Diline vird verd-i Yūsuf-ıdı / İçdügi **dürd** derd-i Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5359). [dürd,]*

dürd-i derd: *Dert tortusu. (Dert şarabının tortusu.)*

1. Ben daḥi mübtelā-yı hicrānam / **Dürd-i derd**-ile mest ü ḥayrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6019). [dürd-i derd, -ile]*

dürd-i derd-āşām: *Dert içiren tortu.*

1. Cānı olmışdı **dürd-i derd-āşām** / Eşki gül-gūn şarāb ü gözleri cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [dürd-i derd-āşām,]*

dür-feşān: *İnci saçan, inci gibi değerli şeyler söyleyen. (Sevgilinin inci gibi güzel sözler sarf eden ağzı bağlamında.)*

1.Deheni **dür-feşān** tekellümde / Lebleri ḳūt-ı cān tebessümde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3802). [dür-feşān,]*

düriş: *Çalışmak, çaba göstermek, gayret etmek.*

1.**Düriş** iy yār yére ur bārı / Ki senüñ-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [düriş,]*

2. Beñzer olʿankebūta kim **dürişür** / Dām éder yaʿni ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [dürişür, -ür]*

3. Arayup her diyārı **dürişesin** / Ḳapu yapılsa bacadan düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3227). [dürişesin, -e, -sin]*

dürlü: *Türlü, çeşit çeşit, farklı.*

1. Bunca **dürlü** ḫayāl eylediler / Cemʿ olup ḳīl ü ḳāl eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2536). [dürlü,]*

2.Étdi dergāh-ı Ḥaḳḳa **dürlü** niyāz / Diledi kendüzine ʿömr-i dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1033). [dürlü,]*

3.Çün temām oldı ḫāne-i ṣūret / Étdiler **dürlü** zeyn-ile zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4312). [dürlü,]*

4.Her evüñ reng ü nūrı bir **dürlü** / Her birinüñ sürūrı bir **dürlü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [dürlü,]*

5.Her evüñ reng ü nūrı bir **dürlü** / Her birinüñ sürūrı bir **dürlü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [dürlü,]*

6.Cemʿ olup bunca **dürlü** derd-i girān / Yūsuf olmışdı arada ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [dürlü,]*

Her biri bunca **dürlü** ḳayd étdi / Luʿb-ıla ol ġazāli sayd èdti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çesit çesit, farklı farklı.*

1.Mār olup gözlerine māl-ile genc / Étdi kendüye **dürlü dürlü** ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [dürlü dürlü,]*

2. Ḳasdın arturdı ‘Īş Yaʿḳūba / Başladı **dürlü dürlü** āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [dürlü dürlü,]*

3. Dédiler ḫālümüz ziyān oldı / İşümüz **dürlü dürlü** ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1154). [dürlü dürlü,]*

4. Eyledi aña çoḳ vaṣıyyetler / Söyledi **dürlü dürlü** ḥikmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6213). [dürlü dürlü,]*

5. Üşüp anuñ başına tenhāyī / Étdiler **dürlü dürlü** ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5874). [dürlü dürlü,]*

dur: *Durmak, beklemek, kalmak.*

1.Sürse baş üzre géde ḫāme gibi / **Durmaya** yüz oḳursa nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [durmaya, -y, -a]*

dürr: *İnci.*

1. Kim düzetdi bu dürc-i mercānı / **Dürr**-ile kim pür eyledi anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [dürr-ile, --ile]*
2.Ṣaçları arasında şevḳ-ıla dür / Ṣan seḥāb arasında **dürridür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [dürridür, -i, -dür]*
3.**Dürre** deryā-y-ıdı cevāhire kān / Malı bī-ḥad cemāli bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [dürre, -e]*
4.**Dürre** elmās egerçi ṭāmiʿ-idi / Ḥükm-i ʿişmet velīk māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [dürre, -e]*
5.Ṣadefe düşse **dürr** olur nīsān / Māra düşerse olur āfet-i cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). *[dürr,]*
6. Boynına ṣalınurdı **dürr** ü güher / Ol ḳatı yüzlü yüz bulurdı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [dürr,]*
7.Hem yanınca hezār üştür-i ner / Yükleri laʿl-i nāb ü **dürr** ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [dürr,]*
8. Ḫūblar zeyn olındı zīver-ile / Laʿl ü yāḳūt ü **dürr** ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [dürr,]*
9. Almaġ-ıçun bu ḳuvvet ü ḳūtı / Ḳalmadı **dürr** ü laʿl ü yaḳūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [dürr,]*

dürr: *İnci (Gülün üzerinde yer alan çiğ taneleri, su damlacıkları bağlamında.)*

1.Gül ki bī-ihtiyāc zīverdür / **Dürr** ü şebnemle olsa ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [dürr,]*

dürr-efşān: *İnci saçan, inci gibi değerli şeyler söyleyen.*

1.Çeşm-ile aña fitne-i cān ol / Laʿl ü mercān-ıla **dürr-efşān** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [dürr-efşān,]*

dürrī: *İnci gibi parlayan, parıltılı.*

1. Çün ʿarūs-i ḳamer niḳāb açdı / Üstine cümle **dürrī** dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [dürrī,]*

dürr-i ʿAden: *Aden incisi. Yemenʿin güneyinde, Umman Denizi ve Hazar denizi ile başka yerlerde de çıkmaktadır. Bu inciler arasında en makbulu Dürr-i Aden denilen kasabada çıkan incilerdir. Dürr-i Aden kasabasından çıkan inciler büyük olmaları ile meşhur olmuştur.*

1. Birisi pādşāh-ı milk-i Yemen / Baḥr-i ʿummān ḳatında **dürr-i ʿAden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2827). [dürr-i ʿaden,]*
2.Ḥażret-i Muṣṭafā çün açdı dehen / Ṭoldı Yesrib diyārı **dürr-i ʿAden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [dürr-i ʿAden,]*

dürr-i baḳā: *Sonsuzluk incisi II ebediyet incisi.*

1. Anda ġarḳ eyleyen sefinesini / Buldı **dürr-i baḳā** ḫazīnesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2312). [dürr-i baḳā,]*

dürr-i bī-semen: *Paha biçilmez, çok kıymetli inci, mücevher.*

1. Şāhid-i ġayb çün dehen açdı / Dürcden **dürr-i bī-şemen** saçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2653). [dürr-i bī-şemen,]*

dürr-i dendān: *İnci gibi diş.*

1. **Dürr-i dendānı** laʿl-i ḫandāndan / Görinür nūr-ı Ḥaḳḳ gibi candan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2436). [dürr-i dendān, -ı]*

dürr-i dür: *İncilerin incisi (Gökyüzünde inci gibi parlayan yıldızlar bağlamında.)*

1. Dürr-i dürriy'le saḳfın etdi nigār / ʿİbret almak için ülü'l-ebṣār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 30). *[dürr-i dür, -i, -y, -le]*

dürr-i manẓūm: *Dizilmiş inci; sevgilinin dişleri*

1.**Dürr-i manẓūm** esīr-i dendanı / Cāna zindān-ıdı ẓenaḫdānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 545). [dürr-i manẓūm,]*

dürr-i şerīf: *Şerefli, yüce inci.*

1. Ṣadefī ḫalḳ édeli luṭf-i Laṭīf / Olmadı ẕātı gibi **dürr-i şerīf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [dürr-i şerīf,]*

dürr-i sulṭānī: *Sultanlık, Padişahlık incileri.*

1.Ṣaçar üstine **dürr-i sulṭānī** / Derc éder dürce degşürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [dürr-i sulṭānī,]*

dürr-i yaḳīn: *Hakikat incileri; hakikatli sözler.*

1. Dest-i iʿcāzı ḳodı sīnesine / Ṭoldı **dürr-i yaḳīn** ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5678). [dürr-i yaḳīn,]*

dürr-i yetīm: *Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci.*

1. Éki sā'id éki sebīke-i sīm / Umar andan zekāt **dürr-i yetīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [dürr-i yetīm,]*

dürr-i zībā: *Süslü, gösterişli inci; sevgili.*

1.Dür açıldı bu **dürr-i zībādan** / Ṭoġdı gün şuʿlesi Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [dürr-i zībā, -dan]*

dürtin: *Sürünmek, vücuduna koku, yağ gibi şeyler sürmek.*

1.Yaġladı ol yaġ-ıla kim Cebrā'īl / Getürüp **dürtin**ürdü İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [dürtinürdü, -ür, -dü]*

dürūġ: *Yalan, gerçek olmayan söz.*

1.Ne ḳadar şuʿle-dār olursa **dürūġ** / Vérmez ehline ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 961). [dürūġ,]*

2. Ṣordı Yaʿḳūb olara ġuṣṣaların / Söylediler **dürūġ** ḳıṣṣaların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [dürūġ,]*

3.Söylediler yine bu resme **dürūġ** / Bilmediler ki yoḳ dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1204). [dürūġ,]*

4.Söylediler yine bu resme dürūġ / Bilmediler ki yoḳ **dürūġa** fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1647). [dürūġa, -a]*

5.İy beni ġarḳ éden fürūġ-ıla / Töhmet étdürme bu **dürūġ-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [dürūġ-ıla, -ıla]*

6. Fāriġam baḳmazam fürūġuñuza / Ṭoydı cānum dilüm **dürūġuñuza** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [dürūġuñuza, -uñuz, -a]*

dürūġ-ı ṣarīh: *Apaçık yalan (söz).*

1.Ṭuymaz andan meger **dürūġ-ı ṣarīh** / Bizden anı neçün èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [dürūġ-ı ṣarīh,]*

dürüst: *Sağlam.*

1.Ṭutdı Yūsuf o demde ṣıçradı cüst / Yār destini yara gibi **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün.*

1. Dāmen-i ṣabra çekdi pāyini cüst / Étdi kār-ı taḥammülini **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5006). [dürüst,]*

2. Dédi açup dehan-ı töhmeti cüst / Gördüñüz mi firāsetümi **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [dürüst,]*

3. Var-ıdı Yūsufuñ bir ayġırı cüst / Raḫş-ı Rüstem gibi hünerde **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [dürüst,]*

4.Vaṣla ümmīdi çün **dürüst-idi** / Cüst ü cūy eylemekde cüst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3255). [dürüst-idi, -idi]*

5. Gerçi miḥri baña **dürüst-idi** / İlla mühr açamazdı süst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [dürüst-idi, -idi]*

6. Cümle tedbīrini **dürüst** eyler / Kime düşmen olursa süst eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [dürüst,]*

7. Yūsuf açup bu genc ḳuflını cüst / Dedi iy miḥri gibi müḥri **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [dürüst,]*

8. K'iy şeref gülistānına gül-i pāk / Nām u nengi **dürüst** dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [dürüst,]*

dürüst: *Tam, noksansız; düzgün*

1. Her érüñ érligi silāḥı **dürüst** / Beklemekde ḳapuyı çāpük ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [dürüst,]*
2. Anca ḳıl yardı şāne saʿy-ile cüst / Farḳ-ı nāzük ḳodı miyāna **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [dürüst,]*
3. ʿĀḳıbet eyledüm bu ḳıṣṣayı cüst / Bulmadum Türkī dilde anı **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [dürüst,]*

dürüst ét: *Doğru, dürüst bir biçimde yapmak.*

1. Dilerem ol nigārı cüst édesin / Luṭf édüp saʿyuñı **dürüst édesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [dürüst ét, -e, -sin]*
2. Alup oġlanları bu nāmeyi cüst / Sefere hem **édüp** yaraġı **dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [dürüst ét, -üp]*

dürüst ét: *Doğru, düzgün ve sağlam bir ḥāle getirmek, düzeltmek; işlerini yoluna koymak.*

1. Bütüni çün şikeste eyledi cüst / Ḫaḳ anuñ her şikestin **étdi dürüst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [dürüst ét, -di]*
2. Çün nemek şūr ü şevḳın **étdi dürüst** / Kemer étdi ḳolın miyānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [dürüst ét, -di]*
3. İy **dürüst édici** şikesteleri / Açıcı luṭf-y-ıla besteleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6190). [dürüst ét, -ici]*

dürüst ol: *Doğru, dürüst olmak; sadık olmak.*

1.Himmeti şaştı çünki **oldı dürüst** / Érdi tīr duʿā' nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [dürüst ol, -dı]*

düş: *Düşmek, sendelemek; yukarıdan aşağıya doğru inmek*

1. Çün ʿazīz añılaydı şevk-ıla / Naʿra urup **düşerdi** şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [düşerdi, -er, -di]*
2. Sürçe **düşe** olur çün aña yaḳīn / Görür anı serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [düşe, -e]*
3. Niçe dil cān vérürdi ol sībe / **Düşer**-idi o çāh-ı āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352). [düşer-idi, -er, -idi]*
4.Deheni beñzer ejdehā femine / **Düşse** ādem helāk olur demine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 893). [düşse, -se]*
5.İçine **düşse** çeşme-i ḥayvān / Ol ʻufūnetden ola āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [düşse, -se]*
6.Toḫm-ı sidre **düşüp** yére nāgāh / Müntehā kaddüñi bitürdi İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [düşüp, -üp]*
7. Āh édüp ā'nī **düşer** ol āhū / Ṭolar eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [düşer, -er]*
8.**Düşdi** çāh içre çün o ʿālem-tāb / Şanki ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [düşdi, -di]*
9. Gördi çün bu cemāli ol miskīn / **Düşdi** yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [düşdi, -di]*
10. Ya size ġalib ola düşmenüñüz / Kesile başuñuz **düşe** tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [düşe, -e]*
11.**Düşeli** ḳaʿrına o nūr-ı ilāh / Beyt-i Maʿmūr olmış-ıdı o çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [düşeli, -eli]*
12. Geh dizini dögerdi geh yüzüni / Geh **düşüp** yitürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4955). [düşüp, -üp]*
13. Tābdan bī-ḫōd oldı sāye gibi / **Düşdi** pā-yı nigāra pāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [düşdi, -di]*
14.Üştürüñden **düşüp** neçün kaçduñ / Perde-i ʿaybuñı neçün açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916). [düşüp, -üp]*
15. Bir géce bir żaʿīf pervāne / Gördi bir şemʿi **düşdi** merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [düşdi, -di]*
16.Ḫāk süre anı ʿadli-y-ile oda / Bile taḳṣīrin o da **düşe** oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [düşe, -e]*
17. Eyler-idi ḳabāyı gül gibi çāk / Tā ki ḫāke **düş**erdi ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 858). [düşerdi, -er, -di]*

düş: *Uğramak, rast gelmek.*

1. Saʿy édüp yine varuruz şāha / **Düşerüz** āstān-ı dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6008). [düşerüz, -er, -üz]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*

1.Başuma sāye-i vaṣlı eger **düşmezse** ol servüñ / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [düşmezse, -mez, -se]*

2. Lāle-gün oldı çeşme-i ḫāver / ʿāṣıḳuñ çeşmi ʿaksi **düşdi** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [düşdi, -di]*

3. Servi ṭurduḳca sāye-veş **düşdi** / Dāyeler cümle üstine üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 3464). [düşdi, -di]*

6. Çün çıḳardı külāhını ol şāh / Baş açup **düşdi** şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [düşdi, -di]*

7. Düşse nūrānī sīneye bu niʿāl / Ḳamer üzre **düşerdi** ṣan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [düşerdi, -er, -di]*

8.Aks-i Yūsuf mı **düş**di gerdūna / Oldı alūde dāmeni ḫūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 762). [düşdi, -di]*

9.Gün olup ger **düşem** ayaġına / Perde aṣar cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [düşem, -e, -m]*

10.**Düşse** gülzāra pertev-i ḫurşīd / Ḫōş ḳoḫular olur hevāda bedid *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [düşse, -se]*

11. **Düşse** nūrānī sīneye bu niʿāl / Ḳamer üzre düşerdi ṣan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [düşse, -se]*

12.Düşse gün sebze-gün müşebbekden / Ṣan ki def üzre ḥalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [düşse, -se]*

13. Aṣmasa burḳaʿını dīdāra / Ṣuʿlesi **düş**er-idi divāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 540). [düşer-idi, -er, -idi]*

14. Görüp ol hey'eti bu ġayret-ḫūr / Anuñ üstine **düşdi** nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [düşdi, -di]*

düş: *Bir durum içerisinde bulunmak; maruz kalmak*

1.Āh kim dāma **düşdüñ** iy Yūsuf / Cevr-i eyyāma **düşdüñ** iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [düşdüñ, -düñ]*

2. Ne bilür māhī ḳıymetin mānuñ / **Düşmese** sāḥiline deryānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [düşmese, -me, -se]*

3. Seni ḳurd aldı dédiler pedere / **Düşdiler** nār-ı ġayret ü ḥaẕere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662).* [düşdiler, -di, -ler]

4.**Düşdüñ** iy genc mār u mūr içine / Şekkerüñ ġarḳ oldı şūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000).* [düşdüñ, -dü, -ñ]

5.Çünki aldanmadı yalanlarına / Āteş-i tasa **düşdi** cānlarına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1331). [düşdi, -di]

6. Bākdı Mālik çü nāka ḥāline **/ Düşdi** göñli düşi ḥayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581).* [düşdi, -di]

7.Yūsufuñ nāmın añmayam dér-idüñ / Ġamına **düşdügüñe** ġam yér-idüñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [düşdügüñe, -düg, -ü, -n, -e]

8. Görenüñ vérdi oldı vaṣf-ı cemāl / Görmeyenlere **düşdi** ṣevḳ-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188).* [düşdi, -di]

9. Ṭañ mı etse **düşen** ġam-ı yāra / Püşti aġyāra rūyı dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483).* [düşen, -en]

10. Ẓālim olduñsa ẓulmete düşesin / Ḳaʿr-i baḥr-i nedāmete **düşesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 314).* [düşesin, -e, -sin]

11.Mürdedür derd-i ʿışḳa **düş**mese merd / Āb u gildür hemān ten-i bī-derd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). [düşmese, -me, -se]

12.Çemen-i luṭfuñuñ nihālini gör / Bād-ı cevr-ile **düşdi** ḫālini gör (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 870). [düşdi, -di]

13. Ṭūṭī-yi meclisüñ ṣorarsañ eger / Ḳafes-i Mışra **düşdi** ḫūnī şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3765).* [düşdi, -di]

14. **Düşdi** bir ḥāl o dem o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434).* [düşdi, -di]

15.K'iy hevāsına **düşene** āteş / Pāyına ser vérenlere ser-keş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [düşene, -en, -e]

16. Düşdi bir ḥāl o dem o pā-māle / **Düşmesün** kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [düşmesün, -me, -sün]*
17. Gürg yédi dédük anı pedere / **Düş**di ol pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523).*

düş: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

1. Ḥayret irişdi ḥasret-ile baña / İḫtiyārum ḳomadı **düşdüm** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [düşdüm, -dü, -m]*
2. Milk-i Kenʿāndan oldum āvāre / Mıṣra **düşdüm** ġarīb ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [düşdüm, -dü, -m]*
3. Tā girüp revzeninden ol dāruñ / **Düşem** öñine şevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [düşem, -em]*
4. Şekker-i vaṣl-içün bu bī-çāre / Mıṣra **düşdüm** ġarīb ü āvāre (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [düşdüm, -dü, -m]
5. Déyem ol demde ben kimem ṭapuña / Ne belā-y-ile **düşmişem** ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [düşmişem, -miş, -em]*

düş: *Damlamak, dökülmek.*

1. Ṣadefe **düşse** dürr olur nīsān / Māra düşerse olur āfet-i cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit *1970*). *[düşse, -se]*
2. Ṣadefe düşse dürr olur nīsān / Māra **düşerse** olur āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). [düşerse, -er, -se]*

düş: *Payına, hissesine düşmek.*

1. Meges umar-iken **düşer** zünbūr / Yéle varur o ḫāne-i maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [düşer, -er]*
2. Ẕāt-ı İblīse **düşdi** çünki vücūd / ʿucb-ıla ṭoldı eylemedi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [düşdi, -di]*
3. Ādeme **düşdi** meskenet étdi / Faḳrını bildi raḥmete yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1972). [düşdi, -di]*
4. Dédi anlara iy gürūh-ı belā / Size de **düşdi** çün bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [düşdi, -di]*

düş: *Üzerine kapanmak, sarılmak*

1. Ol maḳāma irişdi çünki mürūr / **Düşdi** māder mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [düşdi, -+di]*
2. **Düşdi** Rāḫīl üzre rāhileden / Ayrılup ḳaldı anda ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [düşdi, -di]*

düş: *(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.*

1. Göñül zülfi hevāsında lebi şevḳine **düşmişdür** / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [düşmişdür, -miş, -dür]*
2. İy gönül hevāña **düşeli** ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [düşeli, -eli]*
3. **Düşeli** ebr gibi her sulṭān / Gün yüzinüñ hevāsına ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [düşeli, -eli]*
4. Şu resme **düşdi** anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [düşdi, -di]*
5. Ḫalḳ anuñ cümle şevḳıne **düşdi** / Görmeg-içün sarāyına üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [düşdi, -di]*

düş: *(Yapmaya) koyulmak II (işe) koyulmak.*

1. Çün revān oldı ʿĪṣ ṣaydına / Anası **düş**di ḫīle ḳaydına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). [düşdi, -di]*

düş: *Düşmek; dökülmek, saçılmak.*

1. Ol ḳadar **düşdi** Nīle sīm-ile zer / Pūlını aḳça étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [düşdi, -di]*
2. **Düşdi** Rūma ʿacebdür ol leşker / Ġaret étdi cihānı ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [düşdi, -di]*

düş: *(Bakışı) düşmek, bakmak.*

1.Naẓarı yāra **düşdi** kendü yére / N'eylesün cānı ol ki yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [düşdi, -di]*

düş: *Uygun düşmek, yaraşmak, yakışmak.*

1. Dédi Rūbīl pendümi éşidüñ / Aşlıñuz dīnine **düş**er iş èdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 650). [düşer, -er]*
2. Yüce servinde yoġ-iken taḳsīr / Ayaġına **düşer** midi zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [düşer, -er]*

düş: *(Yağmur) düşmek, yağmak.*

1. Her ne bārān ki **düşdi** ol ṣadefe / Oldı ser-tāc efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [düşdi, -di]*
2. Çün aḳup yére **düşdi** ḳanı hemīn / Nām-ı Yūsufla naḳş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [düşdi, -di]*

düş: *(Bir olay, bir durum karşısında) kendinden geçmek, bayılmak*

1.Buni Yaʿḳūb o dem ki gūş étdi / Āh édüp **düşdi** kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [düşdi, -di]*
2.Āh édüp eyle **düşdi** ol cānān / Ṣanasın kim teninde ḳalmadı cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [düşdi, -di]*

düş: *(Tuzağa) düşmek, kapılmak.*

1.Baḳmadı rū-yı fitne rūyına / **Düşmedi** dām-ı fitne cūyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3885). [düşmedi, -me, -di]*
2.Kebg-i ferbih ki dāma géç **düşer** / Yégdür ol serçeden ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [düşer, -er]*

düş: *Zorlayıcı bir sebeple bir yere varmak, gitmek.*

1.Milk-i Kenʿāndan étdiler beni dūr / **Düşdüm** uş ḫāk-i Mıṣra ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [düşdüm, -dü, -m]*
2. **Düşse** ḫār arasına bülbül-i zār / Ḳafesi cāna ḫoş görür ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [düşse, -se]*

düş: *(Kokusu) düşmek, yayılmak.*

1.Ḥaḳḳ saña sünbül étdi bir mūyı / Çīn içine **düşerse** ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [düşerse, -er, -se]*

düş: *(Manevi bir makamdan) düşmek; makamını kaybetmek.*

1. Ki ḫalāṣ oldı keyd-i ʿavratdan / **Düşmedi** evc-i burc-i ʻismetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4940). [düşmedi, -me, -di]*

düş: *(Zindana) düşmek, girmek.*

1. Dér-idi anlara ki şaşdı bilüm / Vardı zindān içine **düşdi** dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [düşdi, -di]*
2. Ya ṣafā sür benümle rindāne / Ya **düşersin** cefā-yı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4903). [düşersin, -er, -sin]*

düş: *(Gayrete) düşmek; gayret etmek.*

1. Teng meskende ḳalsa bir miskīn / Vüsʿati saʻyına **düşerdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [düşerdi, -er, -di]*

düş: *(Üzerine) düşmek, yıkılmak.*

1. Cāmi'-i ḥüsni ol dem oldı ḫarāb / Ki imām üzre **düşdi** ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [düşdi, -di]*

düş: *Düş, rüya.*

1. Çün irişdi saña bu ṭāli'-i bed / Ol yalan **düş** ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [düş,]*
2. Ḳorḳulu düşlerüm ṭūş oldı saña / Vuṣlatuñ ʿālemī **düş** oldı bāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [düş,]*
3. Ṭurdı ol dem muʻabbire gétdi / **Düşde** ol gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [düşde, -de]*

4. Kiʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa **düş** mi ki bana buʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [düş,]*
5. Dilde endīşesi bu kim yā Rab / **Düş** mi ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [düş,]*
6.Aña gösterdüm anı **düşinde** / Yūsufuñ nāmın añdı cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [düşinde, -i, -n, -de]*
7. Bākdı Mālik çü nāka ḥāline / Düşdi göñli **düşi** ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [düşi, -i]*
8. Düş gören çün **düşin** aña dér-idi / Ẕevḳ-i taʿbīrden şeker yér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [düşin, -in]*
9. Çün bu **düş** ṣūret-i ḫayālīdür / Nice te'vīl ola muḥālīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5171). [düş,]*
10. Çın seḥer çün uyandı **düşden** emīr / Her mu'abbirden istedi taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [düşden, -den]*
11. Bir géce şehri yār-ı Mıṣr meger / Gördi nāgeh **düşinde** yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [düşinde, -i, -n, -de]*
12. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh görünse bāri **düşümde** bu ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [düşümde, -üm, -de]*
13.**Düşde** ṣayd olalı ḫayālüñe ben / Āşnā olmışam cemālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [düşde, -de]*
14. Cānum ol dem ki **düşde** gördi seni / Şevḳa ṣalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [düşde, -de]*
15.**Düş**de tuş olsa bir belāya kişi / Şükr ü minnet olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [düşde, -de]*
16.Dédi Lāvī yalan **düşüñe** sebeb / Kendü zu'muñda neydi olaʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [düşüñe, -üñ, -e]*
17.Dédi Rūbīl gör yalan **düşüñi** / Ki niçe müşkil eyledi işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [düşüñi, --üñ, --i]*
18.Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / Anuñ üstine **düşdi** çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [düşdi, -di]*
19.Her biri **düşdi** bī-mecāl oldı / Seri vü mālı pāymāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [düşdi, -di]*
20.Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ bu **düş** de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [düş,]*
21.Ḳorḳulu **düş**lerüm ṭūş oldı saña / Vuṣlatuñ ʿālemī düş oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [düşlerüm, -ler, -üm]*

düş: *Rüya (Hz. Yusuf'un on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiğini gördüğü rüya bağlamında.).*

1.Yūsufa **düş**den oldı bunca taʿab / ʿizzetine daḫi düş oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [düşden, -den]*
2. Yūsufa düşden oldı bunca taʿab / ʿizzetine daḫi **düş** oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [düş,]*
3. İşbu işler başuña gör n'eyler / Ol yalan **düş** saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [düş,]*
4.Dédiler kim bilür misin anı / Düzer-idüñ yalan **düşi** ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [düşi, -i]*

düş: *Rüya, düş (Mısır hükümdarının gördüğü; yedi cılız ineğin yedi besili ineği yediği, yedi kuru başağın yedi taze başağı sarıp kuruttuğu rüya.).*

1. Défʿī zindāna cān atup o cüvān / Yūsufa şeh **düşini** étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [düşini,]*

2. Dédi var Yūsufı getür göreyin / **Düş** cevābını kendüden sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [düş,]*

düş gibi geç: *Hayal gibi geçmek; bir anda geçmek, bitmek, sonlanmak.*

1.Düş gibi geçdi ġaflet-ile vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde gétdi bu ġaflet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [düş gibi geç, -di]*

düş gör: *Rüya görmek.*

1. **Düş gören** çün düşin aña dér-idi / Ƶevķ-i taʿbīrden şeker yér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [düş gör, -en]*

düşde gör: *Rüyada görmek.*

1. Bunı kim **düşde göre** ḫayra yora / Ṣūretin kim ḫayāline getüre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [düşde gör, -e]*

dūşı mesken kıl: *(Bir kimseyi) omuzlarına almak. (Sevgi ve muhabbet göstergesi bağlamında.)*

1.Kimi **mesken ḳılur** aña **dūşı** / Kimi öper kimi eyler āġūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [dūşı mesken ḳıl, -ı-ur]*

dūş-ı şefḳat: *Şefkat(li) omuz (Sevgi ve muhabbet göstergesi olarak birisini omzunda taşımak bağlamında.)*

1.Éndürüp anı **dūş-ı şefḳatden** / El çeküp cümlesi ri'āyetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 842). [dūş-ı şefḳat,]*

düşinde gör: *Düşünde, rüyasında görmek.*

1.Anuñ-içün **düşinde** ol server / **Gör**di onbir nücūm ü Şems ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [düşinde gör, -di]*

dūşīze: *El değmemiş, bākir.*

1.Cümle **dūşīze** tāze duḫterler / Bedeni burca beñzer aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [dūşīze,]*

2.Bitürür illa tāze būstānı / Ṣan ki **dūşize** ḥüsn pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [dūşize,]*

3.Yüz güzel yüzlü fitne gözlü kenīz / Cümle **dūşīze** ḳand sözlü kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [dūşīze,]*

düşmen: *Düşman; rakip*

1. Cān nice nefret étmeye tenden / Dōst mevtin éşitse **düşmenden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [düşmenden, -den]*

2.Ya size ġalib ola **düşmenüñüz** / Kesile başuñuz düşe tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [düşmenüñüz, -ünüz]*

3.Ola muḥtāç niçe ṣāḥib-i tāc / Gele **düşmenleri** ḳapusına ac *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [düşmenleri, -ler, -i]*

4.Seni benden ayırdı **düşmenler** / Dil mūradına irdi düşmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1142). [düşmenler, -ler]*

5. Seni benden ayırdı düşmenler / Dil mūradına irdi **düşmenler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1142). [düşmenler, -ler]*

6.Dédi iy dōst ḳaçma sen benden / Ḫavfa düşme üşenme **düşmenden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [düşmenden, -den]*

7. **Düşmene** ḫār u dōst destine gül / Naʿrada raʿd u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [düşmene, -e]*

8. **Düşmen** cigerin kebāb etdüñ / Bezmüñde çü nāṭıḳ oldı biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 237). [düşmen,]*

düşmen ol: *Düşman olmak, düşmanlık etmek.*

1. Cümle tedbīrini dürüst eyler / Kime **düşmen olursa** süst eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [düşmen ol, -ur, -sa]*

düşmene ḳast ét: *Düşmana saldırmaya niyet etmek.*

1.**Düşmene ḳasd éd**erse leşkeriyüz / Dōstlar arasında mefḫariyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 643). [düşmene ḳast ét, -er, -se]*

düşmen-i cebbār: *Zalim düşman, zorba düşman.*

1.Oldı ġammāz zāġ-i vādi-yi nār / Oldı ġammāz **düşmen-i Cebbār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1431). [düşmen-i cebbār,]*

düşür: *(Elinden) yere düşürmek.*

1.Ya görüp çeşmin oldı māşıta mest / Sürme mīlin **düşürdi** ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [düşürdi, -di]*

düşvār: *Güç, müşkül; zor şey.*

1.Benden eyle ḳaçarken ol dil-dār / Düşmek anuñ hevāsına **düşvār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [düşvār,]*

duvak: *Gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tülden örtü.*

1. Gül yüzi üzre lāle gibi **duvaḳ** / Elde peymāne dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [duvaḳ,]*

düvāl: *Kayış; nalın, ayakkabı kayışı.*

1. Rişte-i cān édüp **düvālin** anuñ / Rīş-i dilden éderdi alın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4980). [düvālin, -in]*

düz: *Hazırlamak, kurmak; dizmek, sıralamak.*

1. Çün temām étdi ʿişret esbābın / **Düzdi** Ṭaymūs riḥlet esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [düzdi, -di]*
2. Sündüs istebraḳ ét bisāṭın anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla **düz** simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [düz,]*
3. Işladup eşk içinde çihre-i ter / **Düzer**-idi şarāb-ı nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5329). [düzer-idi, -er, -idi]*
4. Taḫta yérine cemʿ édüp baḫtı / Anda **düzmişler**-idi bir taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [düzmişler-idi, -miş, -ler, -idi]*
5. **Düzdi** hem ortasında zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [düzdi, -di]*
6. **Düzdi** zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [düzdi, -di]*
7. Şekl-i Yūsufda ol cemāʿat-i ḍāl / Bir murassaʿ ṣanem **düzüp** fī'l-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [düzüp, -üp]*
8. Gerçi kim aldamaġ-ıçun pederi / Yūsuf iḫvānı **düzdiler** ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [düzdiler, -di, -ler]*
9. **Düzdi** ṣavtı ḫōş étdi elḥānı / Söze geldi faṣīh ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [düzdi, -di]*
10. Her birin **düzdi** bir dıraḫt üzre / Tā gelicek o şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [düzdi, -di]*
11. Ḥüsni mihrin bu vech-ile **düzdi** / Ḳamer üzre sitāreler **düzdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [düzdi, -di]*
12. **Düzdiler** ol nigāra taḫt-ı revān / Nice taḫt-ı revān baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [düzdiler, -di, -ler]*
13. **Düzdi** bir çetr-i bī-sütūn u ṭınāb / Tā bile ḳudretiñ ülü'l-elbāb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 28). *[düzdü, -dü]*
14. **Düzdi** zādın ciger kebābı-y-ıla / Ṣuladı yolın eşki ābı-y-la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 799). [düzdi, -di]*
15. Ṭutdı ḥükmin revān Zelīḫā anuñ / **Düzdi** esbābın ol temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [düzdi, -di]*
16. **Düzdi** bir bezm-i ḫüsrev-āne revān / Ki vérür revnaḳı revāne revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [düzdi, -di]*
17. Ger rıża vere-y-idi cānānı / Ḳametinden **düzerdi** çevgānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3843). [düzerdi, -er, -di]*
18. Rāst édüp ḳamu vefā-sāzın / **Düzdiler** iʿtiẕār āvāzın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [düzdiler, -di, -ler]*
19. Yaṣduġın kim **düzer** ola bu géce / Kuṣaġın kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [düzer, -er]*
20. Ṣayd-ı ʿālemçün ol bahā şāhı / Māhdan dām **düzdi** tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [düzdi, -di]*
21. Ḥüsni mihrin bu vech-ile **düzdi** / Ḳamer üzre sitāreler **düzdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [düzdi, -di]*
22. Anı **düzmekde** cümle varı géder / Ḫuşk leb ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [düzmekde, -de]*

düz: *Tertip ve tanzim etmek. (Yaratmak bağlamında.)*

1. Ḳālıb-ı luṭf-ıla anı ʿAllām / **Düzüp** eyledi ol bināyı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178). [düzüp, -üp]*
2. **Düzdi** āyīneler cemāline / Maẓhar olmaġ-ıçun kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3558). [düzdi, -di]*

düz: *Kuşanmak, takmak (Peçe takmak bağlamında.).*

1.**Düz**di al vāleden tutuḳ lāle / Dizdi ziver aġ incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [düzdi, -di]*

düz: *Anlatmak, sıralamak.*

1.Dédiler kim bilür misin anı / **Düzer-idüñ** yalan düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [düzer-idüñ, -er, -idi, -n]*

dūzah: *Cehennem.*

1.Menzili **dūzaḫ** ü kemāli dalāl / Menberi şer naṣīḥati idlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [dūzaḫ,]*
2. Ḳanda kim ola yār-ı ḥūr-sirişt / **Dūzaḫ** olursa daḫi ola behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [Dūzaḫ,]*

dūzaḫ-i zişt: *Kötü, çirkin cehennem; cehennem (gibi) kötü, çirkin.*

1.Rū-yi cānānsuz olsa heşt behişt / Olur aṣḥāb-ı ʿışḳa **dūzaḫ-i zişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4317). [dūzaḫ-i zişt,]*

düzd: *Hırsız.*

1. Bendi ol **düzd**e ur ki ḫᵛābumda / Mest édüp ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [düzde, -e]*
2. Ol zemān eyle-y-idi şerʿ-i Resūl / **Düzd** olurdı metāʿ issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [düzd,]*
3.**Düzd** olan ādemūñ ḳumāşın alur / Ceng édüp vérmez-ise başın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [düzd ol, -an]*

düzdīde: *Gizlice, kaçamak.*

1.Sāye-i naḫl-i ḳametine ire / Tā ki **düzdīde** meyvesini dére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4125). [düzdīde,]*

düzdür: *Hazırlatmak.*

1.Niçe ṭāvūs **düzdürüp** zerrīn / Cümlesin eylemişdi müşk-āgīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2282). [düzdürüp, -üp]*

düzet: *Düzenlemek, tertip etmek, tanzim etmek.*

1.Kim **düzetdi** bu dürc-i mercānı / Dürr-ile kim pür eyledi anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [düzetdi, -di]*
2.Yūsuf-ıçun **düzetdi** ol ḫōş-baḫt / Ol iki ḥavż arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [düzetdi, -di]*
3. Göndürüp yāri ḳaʿr-ı zindāna / Teni zindān **düzetmişem** cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [düzetmişem, -miş, -em]*

düzl: *Yapılmak, hazırlanmak; tertip, tanzim olunmak*

1.ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt / Çār-gūşe **düzülmiş-idi** o taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 3123). [düzilmiş-idi, -miş, -idi]*

düzül: *Hazırlanmak, tertip edilmek. (Yaratılmak bağlamında.).*

1. Başdı ʿarşı nübüvvet üzre ḳadem / Āb u gilden **düzülmedin** Ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 172). [düzülmedin, -me, -din]*

düzül: *Dizilmek, sıra sıra olmak.*

1.Ḳademinde **düzüldi** seng-ile çāh / Biri miḥrāb u biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [düzüldi, -di]*

E-e / É-é

eb: *Baba, ata.*

1. Cismüñ n'ola ibn-i Ādem ise /**Eb**dür ḳamu cedlere revān'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [ebdür, -dür]*

eb ced ol: *Baba, dede olmak II evlat, torun sahibi olmak.*

1. Sübḥāneke derdi sırrı anuñ /Ādem daḫi **olmamışdı eb ced** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 187). [eb ced ol, -ma, -mış, -dı]*

ebed: *Devamlı, sürekli. II Sonsuza kadar.*

1. Her ne māhī ki buldı ol vaṣlı / Tā **ebed** iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [ebed,]*

eblaḳ: *Alacalı, karışık renkli (at); Hz. Yusuf'un atı.*

1. Bende **eblaḳ** gibi siyeh-baḫtam / Cān-ıla gerçi ʿışḳına taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [eblaḳ,]*
2. **Eblaḳ** olsun ṣahīl yérine zār / Ḳanda bulur anuñ mişāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [eblaḳ,]*
3. Ḳodı bir ayaġın rikābına şāh / Tā süvār ola **eblaḳ**a nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [eblaḳa, -a]*

ebnā: *Oğullar, çocuklar, evlatlar.*

1.Geldi **ebnāsı** çünki aña yaḳīn / Dédiler vaḳt-i ḫīle oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [ebnāsı, -s, -ı]*

2.Çünki **ebnāsı** gördiler anı /Yaş yérine aḳıtdılar ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1120). [ebnāsı, -s, -ı]*

3.Dédi **ebnāsına** tebessüm édüp / Beni ṭap aġladuñ teraḥḥüm édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [ebnāsına, -sı, -na]*

4.And içerem ki yémedüm anı / Uyma **ebnāna** étme bühtānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [ebnāna, -n, -a]*

5.Kiẕb-ile ḫile āşkār oldı / Cümle **ebnāsı** şerm-sār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1391). [ebnāsı, -s, -ı]*

6.Dönüp **ebnāsına** ḫitāb étdi / Serzenişler ḳılup ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1421). [ebnāsına, -sı, -na]*

7.Anı gürg aldı démiş **ebnāsı** / Pür-ġām olmış dil-i muṣaffāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1447). [ebnāsı, -s, -ı]*

8.Añma ḳatumda anuñ **ebnāsın** / Göñlüme tāze ḳılma ġam pāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [ebnāsın, -s, -ın]*

9. Dédi **ebnāsı** Yūsuf ölmişdür / Ölmişi kim ola ki bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [ebnāsı, -s, -ı]*

10. Hecr-i Yūsufda tiz édüp ününi / Dédi **ebnāsına** leyeḥzününī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5999). [ebnāsına, -sı, -n, -a]*

11.Naʿrasın çün éşitdi **ebnāsı** / Ṭoldı Kenʿāna fitne ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [ebnāsı, -sı]*

12. Gelüp **ebnāsı** ʿĀḳıbet ḳatına / Yüz urup şerm-sār ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [ebnāsı, -sı]*

ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un oğulları.*

1.Seni ol dem ki baña iy maḥbūb / Ṣatdı **ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb,]*

ebr: *Bulut.*

1. Mihr ü meh sāye-y-iken ol aya / Ne ʻaceb ṣalmaġ **ebr** aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [ebr,]*

2.Ṣu ṣaçup **ebr**-ile ḳamer üzre / Ḳomadı gerdi verd-i ter üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [ebr-ile, -ile]*

3. Naẓar étdiler āsmāna revān / Gördiler **ebr** içinde mihr-i nihañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [ebr,]*

4. Dilde **ebr** ü ḫayāli peyveste / Cānı sevda-yı çeşm ile ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [ebr,]*

5. Aġladı anuñ içün **ebr-ile** yem / İñledi anuñ-ıla zīr-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [ebr-ile, -ile]*

6. Düşeli **ebr** gibi her sulṭān / Gün yüzinüñ hevāsına ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [ebr,]*

7. Yevm-i ġaym-idi ittifāḳ ol rūz / **Ebre** girmişdi mihr-i tāb-efrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [ebre, -e]*
8. Berk-ı raḫşān gibi çün éde ẓuhūr / Gözlerüm **ebr** olur yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [ebr,]*
9. Gizleyüp mihri **ebri** arturma / Ṣabr éden cāna cebri arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [ebri, -i]*

ebr: *Bulut (Hz. Muhammed'e gölgelik eden bulut bağlamında.).*

1. Çetrüñ dü cihāna ṣıġmaziken / **Ebr** olduġı ṭurfa sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [ebr,]*

ebr-i bahār: *Bahar bulutu.*

1. Ben o ḫākem ki nāgeh **ebr-i bahār** / Baña luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [ebr-i bahār,]*

ebr-i bī-raʿd: *Gök gürültüsüz bulut; Hz. Ebubekir (Dinginlik, sakinlik bağlamında).*

1.**Ebr-i bī-raʿd** u baḥr-i bī-cünbiş / Menbaʻ-i ʿilm ü maʻden-i dāniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 275). [ebr-i bī-raʿd,]*

ebr-i girān: *Yüklü bulut, yağmaya hazır bulut.*

1. Ger deñizden ḳopa bir **ebr-i girān** / Ola sīrāb anuñla her ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [ebr-i girān,]*

ebr-i nīsān-ı raḥmet: *Nisan bulutunun rahmeti, yağmuru. (Bol yağmur getiren nisan bulutu bağlamında.)*

1. Çün ṣadef gibi ṭutdı Bāziġa gūş / **Ebr-i nīsān-ı raḥmet** eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [ebr-i nīsān-ı raḥmet,]*

ebr-i nūrānī: *Nurani bulut II nur gibi parlak bulut.*

1.Sāyebān oldı **ebr-i nūrānī** / Eyledi anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1907). [ebr-i nūrānī,]*

2.Sāyebān olmış **ebr-i nūrānī** / Ṣaḳınur gökdeki güneşden anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2009). [ebr-i nūrānī,]*
3. Ṣordı aña ki Yūsufum ḳanı / Dédi üstinde **ebr-i nūrānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [ebr-i nūrānī,]*

ebr-i sepīd: *Beyaz bulut.*

1.Baʿd-ez-ān gördi kim bir **ebr-i sepīd** / Ġaybdan oldı başı üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [ebr-i sepīd,]*

ebr-i siyāh: *Siyah bulut, yağmur bulutu.*

1. Ḫākden yüz götürmedin ol māh / Ẓāhir oldı semāda **ebr-i siyāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [ebr-i siyāh,]*

ebrū: *Kaş, sevgilinin kaşları*

1.Ḳıble-i cān mukavves **ebrūsı** / Sübḥa-i Rūḥ-ı Ḳuds gīsūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3801). [ebrūsı, -sı]*
2.Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı hemān / Çeşm ü **ebru** vü zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [ebru,]*
3.Düşdüm **ebrūñı** görmeyüp tāba / Urmışam bendi bāb-i miḥrāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1245). [ebrūñı, -ñ, -ı]*
4.**Ebrū**laruñuñ kerāmetidür / Olduġı şikeste Ṭāḳ-ı Kisrā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 207*). [ebrūlaruñuñ, -lar, -uñ, -un]*

ebruvān: *Kaşlar, sevgilinin kaşları*

1. Mūya dönmiş-dürür miyānı gibi / Bir ḫayāl oldı **ebruvānı** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2215). [ebruvānı, -ı]*

ebter ét: *Bitirmek, sonlandırmak II devamını getirmemek.*

1. Cānın añana **ebter ét** dér-idi / Mışr añana mükerrer ét dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [ebter ét,]*

ebter ol: *Bir işe yaramayan, faydasız, kötü olmak.*

1. ʿĀşıḳuñ çün vücūdı **ebter olur** / Gördügi cümle ʿayn-ı dilber olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [ebter ol, -ur]*

Ebu'd-derdā: *Kur'ân, fıkıh ve hadis ilimlerinde önde gelen sahabelerden biridir.*

1. Hem-dem-i ḥażret-i ḥabīb-i Ḫudā / Şemʿ-i cemʿ-i hüdā **Ebū'd-Derdā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1265). [ebū'd-derdā,]*

Ebu't-teslīm: *Teslimiyetin babası; Abdullah İbn-i Selam (Abdullah İbn-i Selam, Hz. Muhammed'e sorduğu sorulara aldığı cevaplar karşısında Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul etti. Bunun üzerine Hz. Muhammed Abdullah İbn-i Selam'a "Ebu't-Teslīm" ismini verdi.).*

1.Çün marażdan cevāb étdi selīm / Oldı İbnü's-Selām **Ebu't-Teslīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [ebu't-teslīm,]*

ecdād: *Atalar, dedeler, cedler.*

1.Yā İlāhī seversen **ecdādum** / Bu siyeh-rūdan al benüm dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [ecdādum, --um]*
2. Ki ol **ecdāduñuñ** İlāhıdur / Ḫalḳı ḫalḳ étdi pādşāhıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [ecdāduñuñ, -uñ, -uñ]*

ecel: *Ölüm, hayatın sonu.*

1. **Ecelüñ** yoḳ emānı kim bir dem / Ḳoyasın bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [ecelüñ, -üñ]*
2.Cānda bunca belā göñülde emel / Başda bunca hevā ḳafada **ecel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [ecel,]*
3. Çün **ecel** göndüre Ḥakīm ü ʿAlīm / Cānı İslām-ile ḳıluñ teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [ecel,]*
4. Hem-demi ḳalmadı meger ʿameli / Añmaz oldı anı meger **eceli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [eceli, -i]*
5. Ėtdi āḫir **ecel** debūrı ʿubūr / Ne ṣafā ḳodı yaḳmaduḳ ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [ecel,]*

ecel baḳarı: *Ecel öküzü, ineği (Beyitte ecel sığıra benzetilmiştir.)*

1.Ki ḳaçan irişe ecel baḳarı / Yéne ḳalmaya varlıġum eseri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 116*). [ecel baḳarı,]*

ecel gel: *Eceli gelmek; ölüm zamanı gelmek.*

1.Çünki Ḥaḳḳdan **gele** resūle **ecel** / Çāre bulmaz velī nebī mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [ecel gel, -e]*

ecel ir: *Eceli gelmek; ölüm zamanı gelmek.*

1. ʿaḳlı bünyādına irişdi ḫalel / Oldı dīvāne tā **irince ecel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4778). [ecel ir, -ince]*
2. Étdi beş yüz yıl eyle cidd ü ʿamel / Ki sücūdında **irdi** aña **ecel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [ecel ir, -dü]*

ecel rikābı: *Ecel, ölüm atının üzengisi.*

1. Ḳademeynüñ **ecel rikābı**na baş / Oḳ atıldı emel kemānını yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6209). [ecel rikāb, -ı, -n, -a]*

ecel yélinden eser ir: *Ecel rüzgarının emaresi görünmek (Yaşlılık belirtilerinin görülmesi, ölüme yaklaşmak bağlamında.)*

1. Meger **irdi ecel yélinden eser** / Oldı ḥüsni bināsı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5345). [ecel yélinden eser ir, -di-n, -den]*

ecl: *Sebep.*

1. ʿĀfiyet **ecli**-y-içün étse duʿā' / Ḥabs-i ġamdan ḫalāṣ éderdi Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4859). [ecli-y-içün, -i, -y, -içün]*

ecr: *Mükâfat, karşılık, sevap.*

1.Sevdügine o kim ʿaẕāb vérür / Ṣābire **ecri** bī-ḥisāb vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [ecri, -i]*

2.Ṣabr u taḳvāya her ki baġlaya bil / **Ecrini** ṣanma żayi’ éde Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [ecrini, -i, -n, -i]*

edeb: *Her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarafet.*

1.Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ aña **edeb**i / Ne melek andan utanurdı nebi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295*). [edebi, -i]*

2. Kemer altında buldı genc-i nihān / Bu nihān iş **edebdür** olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [edebdür, -dür]*

3.**Edeb**-ile mürüvvet-i ʿirfān / Cemʿ olup aña dediler ‘Osmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 298). [edeb-ile, -ile]*

edebi gözle: *Edebe riayet etmek, edebe bağlı kalmak, edepli davranmak.*

1.Çün ḥarām oldı bize laḥm-ı nebī / Yémezüz anı **gözlerüz edebi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [edebi gözle, -r, -üz]*

édin: *Kabul etmek, belirlemek.*

1. Her ki telbīsi **édinürse** sebīl / Sırrını ṣanmasun ki ṭuymaya él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [édinürse, -ür, -se]*

ednā: *Çok aşağı, âdî, basit (Dünyanın ahirete nazaran içinde bulunduğu durum.)*

1.Ḳo bu **ednā**yı ʿazm ét aʿlāya / Ḳābe Ḳavseyne ir ev ednāya (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). *[ednāyı, -y, -ı]*

efġan: *Iztırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.*

1.Belā-yı ḥasret ü **efġan-ıla** geçen bülbül / Olursa mevsim-i gül iricek hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [efġan-ıla, -ıla]*

2. Arayup çünki bulmadı anı / Çıḳdı ʿayyūka āh ü **efġānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1255). [efġānı, -ı]*

3. Yūsuf ol būya vérdi çün cānı / Ṭoldı ʿālem muṣībet **efġānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [efġānı, -ı]*

efġān et: *Feryat etmek, haykırmak.*

1.Derdüme var-ısa benüm dermān / Anı eyle ki **étmeyem efġān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [efġān et, -me, -y, -em]*

2. Tā görinmez olınca iḫvānı / Baḳup anlara **étdi efġānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [efġān ét, -di]*

3.Ben bulardan umar-iken dermān / Bunlar **étdürdiler** bükān **efġān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1390). [efġān étdür, -di, -ler]*

efġān kıl: *Feryat etmek, haykırmak.*

1. Bir seḥer-geh ki pir-i Kenʿānī / Hecr elinden **ḳılurdı efġānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [efġān ḳıl, -ur, -dı]*

efgende ol: *Eğilmek, düşkün bir ḥāle gelmek.*

1. Ḥaḳḳ ḳapusına olmayan bende / Ġayri ḳapuya **olur efgende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5706). [efgende ol, -ur]*

efʿī: *Engerek yılanı.*

1. K'iy sitārem işüñ tedennīdür / Felegüñ ḥalḳa olmış **efʿīdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 3437). [efʿīdür, -dür]*

efʿī: *Engerek yılanı II kötü, sinsi kimse.*

1. El ṣunup aña yapışur defʿī / Görür anı ki bir yavuz **efʿī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [efʿī,]*

eflah: *Hz. Yusuf’u kuyudan çıkaran Malik’in siyahi kölesi.*

1. Ḳoşdı Mālik melek yanınca gulām / Dīv sūretlü ḳara **Eflah** nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [eflah,]*

2.Ḫışm édüp **Eflaḥ** üstine yüridi / Eline yapışup çeküp sürüdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1777). [eflaḥ,]*

3.Mālike dédi **Eflaḥ** iy mihter / Elli yıl eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [eflaḥ,]*

4. Bindürüp Mālik anı bār üzre / **Eflaḥı** ḳodı ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [eflaḥı, -ı]*

5.Üştüre nāgeh **Eflaḥ** étdi nigāh / Yūsufı görmeyicek eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [eflaḥ,]*

6.**Eflaḥ** iflāḥa çünki buldı mecāl / Dile geldi dédi ne oldısa ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [eflaḥ,]*

7.**Eflaḥı** ejdeḥa rehā étdi / Çünki Ṣıddīḳ aña duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). [eflaḥı, -ı]*

8.**Eflaḥı** uş getürmişem ḳatuña / Ḳıldı teslīm özini ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [eflaḥı, -ı]*

eflah-i bed-nām: *Kötü huylu, namlı Eflah.(Eflah: Hz. Yusuf'u kuyudan çıkaran Mālik'in siyahi kölesi.)*

1. Gelmedin kimseden cevāb u kelām / İrişi geldi **Eflaḥ-i bed-nām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [eflaḥ-i bed-nām,]*

Eflah-i siyeh-manẓar: *Siyah çehreli, siyahi Eflah (Eflah:Hz. Yusuf'u kuyudan çıkaran Mālik'in siyahi kölesi.)*

1.ʿāḳıbet **Eflaḥ-i siyeh-manẓar** / İsteyürek o māhı buldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [eflaḥ-i siyeh-manẓar,]*

eflāk: *Gök, gök yüzü, sema.*

1. Şeh velī refʿ éderse ben ḫāki / Taḫt édinsem yéridür **eflāki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [eflāki, -i]*

efsāne: *Efsane, hikâye.*

1.Oḳı **efsāne-y-ile** efsūnı / Gūş éden tā ki ola meftūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3245). [efsāne-y-ile, -y, -ile]*

2.Dér bu **efsāne** rāvisi bülbül / Ki o dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [efsāne,]*

efsāne: *Karşıdaki kişiyi etkisi altına alacak söz, konuşma.*

1.Étdi bunca füsūn ü **efsāne** / Gezdürüp yāri ḫāne-der-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [efsāne,]*

efsāne-i tecellī: *Görünen, bilinen efsane, hikâye.*

1.Söyle **efsāne-i tecellīden** / Eyle ʿāşıḳlara tesellīden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3246). [efsāne-i tecellī, -den]*

efser: *Başlık, taç.*

1.Sünbüli ẓāhir oldu **efserden** / Zāġ-ı şeb ṭoġdı beyża-i ḫūrdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2077). [efserden, -den]*

2. Yaṣduġından götürse gün gibi ser / Ḥāżır eylerdi laʿl-gūn **efser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [efser,]*

3. **Efser** ursa serine ʿizzet-ile / Farḳın öpüp dér-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [efser,]*

4. Ḳalmadı çünki yéle vardı cemāl / Başda ayaḳda **efser** ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [efser,]*

5. Eylemezdi o serv-i gülşen-i nūr / Eki defʿa bir **efser**-ile zuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [efser-ile, -ile]*

6. **Efserini** serinden aldurdı / Egnine eski ḫırḳa ṣaldurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [efserini, -i, -n, -i]*

7. Ḫālī görüp murāṣṣaʿ **efserini** / Üstine ṣaçdı eşki gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [efserini, -i, -n, -i]*

8. Kim döşer ola pisterin bu géce / Kim alup ṣaḳlar **efserin** bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [efserin, -in]*

efser-i faġfūr: *Çin imparatorlarının tacı.*

1.Géydi başına vü ḳuşandı o nūr / Tavḳ-ı ḫaḳan ü **efser-i faġfūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [efser-i faġfūr,]*

efser-i girān: *Değerli, kıymetli taç.*

1. Lîkin ol **efser-i girān** gevher / Oldı farḳında ṣan ki kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [efser-i girān,]*

efser-i muraṣṣaʿ: *Süslü, gösterişli taç (Soyluluk, iktidar, güç göstergesi bağlamında.)*

1. Ṣāh-iken **efser-i muraṣṣaʿ**-ıla / Oldı ḳāniʿ bir eski mıḳnaʿ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3571). [efser-i muraṣṣaʿ,]*

efser-i şāh: *Hükümdarlık tacı.*

1. Devlet-ile başında **efser-i şāh** / Ḫidmedinte muṭīʿ leşker-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5767). [efser-i şāh,]*

efser-i şāhī: *Hükümdarlık tacı.*

1.Başına ḳodı **efser-i şāhī** / Farḳ éde tā güneşden ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [efser-i şāhī,]*

efser-i şeref: *Şeref, yücelik tacı. (Hükümdarlık tacı bağlamında.)*

1. Her ne bārān ki düşdi ol ṣadefe / Oldı ser-tāc **efser-i şerefe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [efser-i şeref, -e]*

efsūn: *Sihir, büyü.*

1. ʿIşḳuñ işi hemīşe **efsūndur** / Niçe Leylī ḳatında Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [efsūndur, -dur]*
2. Oḳı efsāne-y-ile **efsūnı** / Güş éden tā ki ola meftūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3245). [efsūnı, -ı]*
3. Bed naẓar irmemege ol aya / Sihr ü **efsūn** oḳurdı her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [efsūn,]*

efsūn: *Sihir, büyü II Etkileyici sözler.*

1.Çün bu **efsūnı** oḳudı dāye / Sīm ü zerden ne varısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [efsūnı, -ı]*

efsūn oḳu: *Sihir, büyü yapmak; etkileyici, tesirli sözler söylemek, konuşmasıyla adeta büyülemek.*

1. Uḳde ḥāll étmedi çü bendinden / Bir ḳaç **efsūn oḳudı** pendinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2582). [efsūn oḳu, -dı]*
2.Baña geh ṣaġdan irdi geh ṣoldan / Mekr ü **efsun oḳudı** her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [efsun oḳu, -dı]*

efsūn ol: *Sihir, büyü olmak II büyülemek.*

1.Oldı efsūn aña fesāne-i dōst / Ḳıblesi oldı āstāne-i dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3502). [efsūn ol, -dı]*

efżalü'ş-şühedā: *Şehitlerin en faziletlisi (Hz. Osman).*

1.Bunca fażlıyla ẓulm olundı aña / ʿĀḳıbet oldı **efżalü'ş-şühedā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299). [efżalü'ş-şühedā,]*

eger: *Eğer, şayet.*

1. Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar / Dér-idi olmasa bu oġlum **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 326). [eger,]*
2.Ṣınsa peymāne gibi kāse-i ser / Ṣıma peymānı ṣādıḳ-ısañ **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [eger,]*
3.**Eger** āyine göstereydi özin / Ehl-i ḥüsn anda görmez-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [eger,]*
4.**Eger** olmaz-ısa tecelli ʿām / Görmez-ise anı bu demde ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [eger,]*
5.Ẓāhir olsa **eger** bu derd-i nihān / Eyler-idüñ nidā yérine fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3383). [eger,]*
6.Cemʿ olunsa **eger** ḳuṣūrum-ıla / Alıman ben anı ḳuṣūrum-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [eger,]*
7. Āh **eger** tāruñ olsa ḫaste tenüm / Cān ṣafāsın bulurdı bu bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [eger,]*

8. Ki n’olaydı miyān-ı yāre **eger** / Sīm sā’idlerüm olaydı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3616). [eger,]*

9. Ṭūṭī-yi meclisüñ ṣorarsañ **eger** / Ḳafes-i Mıṣra düşdi ḫūnī şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3765). [eger,]*

10.Pīr-i Kenʿān ḥuźūrına bu ḫaber / Senden irmeġe saʿy éderseñ **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [eger,]*

11.Naḫl-i kaddüñ ruṭablarından **eger** / N’ola ber yése geh geh ol dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [eger,]*

12.**Eger** oldumsa bende-i ḫāṣı / Baʿżı emr-ile étmesün ʿāṣī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3980). [eger,]*

13.Ṣūrı yoḳ sīnede mekr-i ʿışḳuñ / Ḫayr ola şerr-ise **eger** ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [eger,]*

14.Nūr-ı dīde olursam aña **eger** / Eylemez ʿāleme benümle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [eger,]*

15.**Eger** ol māh mihr-ile geh gāh / Ḥüsnüm ayına eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [eger,]*

16.Ṣabr éderse **eger** belālaruma / Gösterürse rıżā ḳażālaruma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 929). [eger,]*

17.Çün veliye biline sırr-ı ḳader / Bilse anı nebī ʿaceb mi **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [eger,]*

18.Gürg **eger** yése Yūsufuñ bedenin / Evvelā yırtar-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [eger,]*

19.**Eger** olsa melek daḫi ġammaz / Édemez evc-i raḥmete pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1430). [eger,]*

20. Var ḳıyas ét ki Ḥaḳḳ-pereste Ḫudā / Ṭālib olsa **eger** ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [eger,]*

21.Dédi yoġ-ısa iʿtimāduñ **eger** / Bile gönder benümle bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [eger,]*

22.Ġam degüldür **eger** yitürse ṭarīḳ / Çünki Yūsuf gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [eger,]*

23.**Eger** olmasa elde naḳd-i viṣāl / ʿışḳdan ḳarż olur melal ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [eger,]*

24. Eriyüp ġamdan oldum āb-ı zülāl / Ah **eger** ẓāhir olsa serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [eger,]*

25. Dédi var-ımış içüñüzde bir ér / Ḫışm vaḳtinde naʿra ursa **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [eger,]*

26.Ṣabr éderseñ **eger** belālarına / İresin aṣfiyā ṣafālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3303). [eger,]*

27.Başuma sāye-i vaṣlı **eger** düşmezse ol servüñ / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [eger,]*

28.Nūş-ı cāndır mükerrer eyle bunu / zevḳ-i tevḥīde irdüñ ise **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 89). [eger,]*

30.Bu ḳasāvetle size ṭañ mı **eger** / Lūt ḳavmi gibi yaġarsa ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [eger,]*

31.Kemerinden ṭutaydı kūhi **eger** / Pāydār olmayaydı kūh u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [eger,]*

32.Münkir-iseñ **eger** bu ġavġāya / Naẓar ét ḳıṣṣa-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2324). [eger,]*

33. Göñlüñ alan **eger** ferişte ola / Ẕātı envār-ıla sirişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2563). [eger,]*

34. Eylemezseñ **eger** güşāde beni / Étme bārī iken fütāde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2848). [eger,]*

35 Cānib-i Mıṣra eyledükce naẓar / Uçmaġ-ıla géderdi bulsa **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3009). [eger,]*

36. Bir naẓar görmese **eger** yüzüni / Ġuṣṣadan öldürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3174). [eger,]*

37.Ṭālib-i Ḥaḳḳa bu işāretdür / **Eger** añlarsa ḫōş beşāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [eger,]*

38.Çünki vérmez şehe ṣanevber ber / Yégdür olsa **eger** sütün-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [eger,]*

39. Aṣla sa‘y ét ṣafā dilerseñ **eger** / Aṣla vaṣl ol beḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [eger,]*

40.Ḳanḳısından ṣafāñ olursa **eger** / Olsun anda ṭapuña hem-pister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4110). [eger,]*

41.Ki **eger** meyl eylese birine / Cān ataydı hemān anuñ yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [eger,]*

42.Cāna rāḥat vérici ber yér-idüñ / Ġabġabumdan **eger** ṣemer yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [eger,]*

43.Ay olup ḳarşusına ṭoġsam **eger** / Aylar géçe eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [eger,]*

44.Ṣu gibi ḫarc olunsa sīm-ile zer / Yüz ṣuyı ḫāṣıl olsa ṭañ mı **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [eger,]*

45.Nice dem sem hevāsı bād-ı semūm / Éde cismi **eger** pūlād-ısa mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [eger,]*

46.Hased eyler kemāle irseñ **eger** / Feraḥ olur melāle irseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 560). [eger,]*

47. Hased eyler kemāle irseñ eger / Feraḥ olur melāle irseñ **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 560). [eger,]*

48.Münkir-iseñ **eger** bu ġuṣṣaya sen / Nazar eyle göñül bu kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [eger,]*

49. Aṣla sa‘y ét ṣafā dilerseñ eger / Aṣla vaṣl ol beḳā dilerseñ **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [eger,]*

50. Derd-ile şerḥa şerḥa oldı ciger / Saña bir şerḥa şerḥin étsem **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [eger,]*

51.Diler-iseñ söyine oduñ **eger** / Ḫarc olunsun ṣu gibi sīmle zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [eger,]*

52.Ol nigāra bu naḳşı geçseñ **eger** / Cānına mihrüñ eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [eger,]*

53.Yüzine yüz ḳapu yapılsa **eger** / Yüze yüz yüz çevirmez ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [eger,]*

54. Sen ki bunca édersin aña naẓar / Ṭañ mıdur olsa ḳarārun **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [eger,]*

55.Étdi bu raḫtı cümleten yaġma / Sen de iy Ḥamdi ʿāḳil-iseñ **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6096). [eger,]*

56. Olsa bir mübtelā **eger** bīmār / Aña eylerdi luṭf-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [eger,]*

57. Semirmiş her baḳar şu resme **eger** / Çeker olsañ ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [eger,]*

58. Gönderürse aña **eger** beni şāh / Ḫᵛābı taʿbīrine olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [eger,]*

59. Laʿl ḳan yutmasa **eger** kānda / Ḳanda olurdı bu ṣafā anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [eger,]*

60. Olmasa süfte dil **eger** lü’lü’ / Yüz vérür miydi aña her meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [eger,]*

61.Bilse ḫālin **eger** dil-ārāsı /Ġayr-i ġamdan yoġ-ıdı pervāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [eger,]*

62. Sümmi toz ṣaçmasa ḳıçına **eger** / Nice ireydi tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [eger,]*

63. Bir ṣafā istesem **eger** senden / Çevürür her ṣafā yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [eger,]*

64. Dédi maḳṣūdumı dér-idüm **eger** / İrmese yine ḫāṭıruña keder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [eger,]*

65. Luṭf-ıla dédi Yūsuf iy server / Dé daḫi var-ısa murāduñ **eger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [eger,]*

66. Bu ʿalāmet **eger** degülse ḫayāl / Umaram teşne cāna ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [eger,]*

67. **Eger** oynasa ʿışḳ-bāz-ıdı / Ve ger işlese kār-sāz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [eger,]*

68. **Eger** olmasa baḫt u devlet-i şāh / Ne raʻiyyet muṭīʿ olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [eger,]*

69. Her yér olurdı kūh **eger** hāmūn / Nev-bahār olıcaḳ zümürrüd-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [eger,]*
70. Terk éderse **eger** ḍalāletini / Ṭutar-ısa anuñ şerīʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5719). [eger,]*

71. Ḥāli olınmayınca gey teftīş / Şehre girmezdi bay **eger** derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [eger,]*
72. Şimdi bizden daḥi **eger** ola dūr / Ḳorḳaruz canı tenden ola nüfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [eger,]*
73. **Eger** anı bile getürmeyesiz / Niʿmet ü ḳurbetümi görmeyesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [eger,]*
74. Ki **eger** gétmez-ise Bünyāmīn / Ḳuvvet ü ḳūtumuz kesildi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [eger,]*
75. Ṣıdḳumuza **eger** inanmaz-ısañ / Bunda da bizi ṭoġrı şanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [eger,]*

egerçi: *Gerçi, doğrusu; her ne kadar, ... ise de.*

1.Geldi ol mihr **egerçi** germinden / Gördi māhı ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [egerçi,]*
2.ʿAmmesinün **egerçi** yāri-yidi / Pederinüñ de ġam-güsārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 509). [egerçi,]*
3. Étme ẓulmi nedeñlü kemter-ise / Cān-ı ẓālim **egerçi** mermer-ise *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1085). [egerçi,]*
4.Mışr **egerçi** cemāl bāġı-y-ıdı / Cennet āhūları ṭurāġı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2203). [egerçi,]*
5. Añladılar **egerçi** ʿilletini / Bilmediler velīk ʿilletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2529). [egerçi,]*
6.Fürḳat-i yār **egerçi** müşkildür / İlla ol vaṣl āfet-i dildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [egerçi,]*
7.Dürre elmās **egerçi** ṭāmiʿ-idi / Ḥükm-i ʿişmet velīk māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [egerçi,]*
8. Şāh Reyyān **egerçi** sūsen-vār / Aña ʿarż eyledi zebān-ı hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [egerçi,]*
9. Ḥalḳa oldı **egerçi** ol mehcūr / Dilberi ḳapusından ammā dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [egerçi,]*

egerçi: *Eğer, şayet.*

1.Sen **egerçi** buña dédüñ ḳuldur / Bizüm ammā gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [egerçi,]*
2. Dédi Ḳıṭfīr **egerçi** ṭāmiʿ-idi / İlla ʿinnet ʿinānı māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [egerçi,]*
3.Sen bedr-i temāmı kimse görmez / Gözlerde **egerçi** var bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [egerçi,]*

egil: *Bükülmek, eğilmek.*

1. **Egilür** gāh ḳaddi çün meh-i nev / Secde-gāha ruḫı ṣalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [egilür, -ür]*

egil: *Karşısındakinin baskısına teslim olmak, pes etmek, boyun eğmek.*

1.Ġabġabuñ ṭopını göreydi ʿiyān / **Egilürdi** ṭapuña çün çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [egilürdi, -ür, -di]*

eğin: *Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.*

1. Girdi çünkim palāsa ol ḫurşīd / **Eğnine** ḳara géydi māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [egnine, -i, -n, -e]*
2. Efserini serinden aldurdı / **Eğnine** eski ḫırḳa ṣaldurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [egnine, -i, -n, -e]*
3.Verdi **eğnine** Yūsufuñ Yaʿḳūb / Gèydi Rıdvāna döndi ol maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [egnine, -i, -n, -e]*
4. Géydürüp **eğnine** libās-ı nefīs / Eyledi kārbāna anı re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [egnine, -i, -n, -e]*

5.Ḳodı başına tāc-ı Şeddādı / **Eğnine** géydi ḫilʿat-ı ʻĀdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3512). [eğnine, -i, -n, -e]*

egle: *Avutmak, oyalamak.*

1. Defden **egler** bu ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde yek dōst sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [egler, -r]*

eglen: *Oyalanmak, vakit geçirmek.*

1. Yaʿni **eglendüñ** iy murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde ṣabr u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [eglendüñ, -dü, -ñ]*
2. Eseri **eglenürse** étme ġurūr / Ki olur vaḳti-y-ile cümle umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [eglenürse, -ür, -se]*

eglen: *Beklemek, durmak.*

1. Tiz gelem déyu vaʿde etmiş-idi / Ṭurmadı ol ḳarāra **eglendi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [eglendi, -di]*
2. Derd-ile bagrumı ciger-gūşem / Eyledi pāre pāre **eglendi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1098). [eglendi, -di]*
3. Ġuṣṣa-i bī-kerānda ġarḳ oldum / Gelmedi çün kenāra **eglendi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1100). [eglendi, -di]*
4. ʿAcebā n'oldı yāre **eglendi** / Gelmedi bu diyāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [eglendi, -di]*
5. ʿAcebā n'oldı yāre eglendi / Gelmedi bu diyāra **eglendi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [eglendi, -di]*
6. İştiyāḳıyla ḫaste étdi beni / Yandurup intiẓāra **eglendi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1 , Beyit 1099). [eglendi, -di]*

egri: *Eğri, bükülmüş.*

1. Rāstem n'ola güccüg-ise yaşum / Ṭoġrıyam n'ola **egri**-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [egri-y-ise, -y, -ise]*

egri: *Doğru olmayan, kötü, fena.*

1. Yine dāye dédi ki olma hilāl / Ḳaşlaruñ gibi görüp **egri** ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [egri,]*
2. Ḳanda kim ṭoġru sözler ola kesād / **Egri** sözlere urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [egri,]*
3. Zeni pehlū-yı çepden eyledi Ḥaḳḳ / Egrinüñ ḥāli **egridür** muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [egridür, -dür]*
4. Gördi Mālik ki hiç inanmazlar / **Egri** sözini ṭoġrı ṣanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [egri,]*

egri: *Kötü, fena; kötü niyetli (kimse).*

1. Zeni pehlū-yı çepden eyledi Ḥaḳḳ / **Egrinüñ** ḥāli egridür muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [egrinüñ, -nüñ]*
2. **Egriden** geldi çün bu ṭoġrı ḫaber / Yūsufa oḳ gibi ṭoḳındı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [egriden, -den]*
3. **Egriyi** ṭoġrı bilürseñ iy yār / Ṭoġrılık umma eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [egriyi, -y, -i]*
4. Egriyi ṭoġrı bilürseñ iy yār / Ṭoġrılık umma **eğriden** zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [eğriden, -den]*

egri nigāh ét: *Kötü gözle bakmak, biri hakkında kötü düşünce beslemek.*

1. Bize uġrı-y-içun **étme egri nigāh** / Ḳınama ʿAmrı Zeyd-içün iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [egri nigāh ét, -me]*

egri söz: *Yalan, doğru olmayan söz.*

1. Ol laʿīne bular inandılar / **Egri sözini** ṭoġrı ṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1536). [egri söz, -i, -n, -i]*

eḥab ol: *Daha çok sevilmek, en çok sevilen olmak.*

1. Bu nice oldı kardaşıy'la aceb / **Ol**dılar atamuza bizden **eḥab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [eḥab ol, -dı, -lar]*

ehabbü'n-nās ol: *İnsanların en sevgilisi olmak II en sevilen kişi olmak.*

1. Bisledi anı ʿAmmesi Înās / **Ol**dı Yūsuf aña **eḥabbü'n-nās** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [eḥabbü'n-nās ol, -dı]*

ehemm: *Önemli, çok önemli.*

1.Niʿmetinin **ehemmi** elyaḳdur / Niʿmeti ʾām ü luṭfı muṭlaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [ehemmi, -i]*

ehl: *Bir işin ustası, o işte becerikli, ehliyetli, yeterli kimse.*

1.Ḳadem **ehline** menzil olsa ḫarāb / Meclis-i ẕevḳ olur yā-ḫōd miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [ehline, -i, -ne]*
2.Ḳadr-i ʿirfānı yine **ehli** bilür / Müjde-i yāre anı müjde ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [ehli, -i]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun ḥālkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.*

1. **Ehlinüñ** dirliginde leẕẕet yoḳ / Nāz u niʿmetden aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [ehlinüñ, -i, -nüñ]*
2. Varsa zindāna dār-ı ḫurrem éder / **Ehlini** pür-ṣafā vü bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [ehlini, -i, -n, -i]*
3. Dédi Yūsuf çün oldı ḫāṭırı şād / Cümle Mıṣr **ehlin** eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [ehlin, -in]*

ehl: *Eş, hanım II aile.*

1.Seni ferzend édindüm iy bed-ḫāh / Dédüm **ehlüme** ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [ehlüme, -üm, -e]*
2. Ol daḫi yapdı anda manẓar-gāh / Tā éde **ehli** anda māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [ehli, -i]*
3. **Ehli** bīzār olur cemālinden / İncinüp zaḥmeti melālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3085). [ehli, -i]*
4.**Ehli** anuñ cemāl ehli-y-idi / Bay-ıdı anca māl ehli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2303). [ehli, -i]*

ehl ü ʿıyāl: *Eş ve çocuklar; aile efradı.*

1. Ḳaldı **ehl ü ʿıyāli** din üzre / Oldılar ṣābit ol yaḳīn üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [ehl ü ʿıyāl, -i]*
2. Pīr-i Kenʿānī ḥażretine o sāl / Yétmişe yitmiş-idi **ehl ü ʿıyāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [ehl ü ʿıyāl,]*

ehl-i baht: *Bahtlı, talihli kişi.*

1.Ger bu-y-ise ʿazīz-i taḫt olasın / Burc-i şevketde **ehl-i baḫt** olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [ehl-i baḫt,]*

ehl-i başar: *Öngörüsü yüksek kişi II idrak sahibi*

1.Arturup ḳıymetin bir **ehl-i başar** / Vérdi hem bir o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [ehl-i başar,]*

ehl-i başiret: *Basiret sahipleri, öngörüsü yüksek kişiler.*

1.Ḳanı **ehl-i başīret** anı göre / Āftāb-ı cihān-ı cānı bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3400). [ehl-i başīret,]*
2. Her ne sözde ki ola bū-yi dürūġ / Görmez **ehl-i başiret** anda fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184) [ehl-i başiret,]*

ehl-i beḳā: *Beka ehli, ebedî ve ölümsüz olanlar, ahirette sürekli ve devamlı yaşayanlar.*

1.Cesed ü cism ü rūh-ı vuṣlat-bīn / Olur ehl-i beḳāya ṣūret-i 'īn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 321). [ehl-i beḳā,]*
2.Ḥamdī ehl-i beḳāyı yād eyle / Ḫatıruñ yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 322). [ehl-i beḳā, -y, -ı]*

ehl-i belā: *Derde uğrayanlar; âşıklar.*

1. Yārdan ayru düşse **ehl-i belā** / Kuḥl-i raḥmet olur gözine 'amā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5956). [ehl-i belā,]*

ehl-i cāh: *Makam, mevki sahipleri.*

1.İy niçe **ehl-i cāhı** çāha atar / Ḫān-iken ḫāne-i siyāha atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [ehl-i cāh, -ı]*

ehl-i cāh ol: *Yüksek mertebeye çıkmak, makam sahibi olmak.*

1.Ne ḳadar **olsa ehl-i cāh** ġarīb / Vaṭanın añsa eyler āh ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [ehl-i cāh ol, -sa]*

ehl-i cemāl: *Güzellik ehli, güzellik sahibi.*

1.Mihr ü māh olduġı-y-içün **ehl-i cemāl** / Birine naḳs irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [ehl-i cemāl,]*

ehl-i cennete: *Cennet ehli, cennete girenler.*

1.Nedür eşrāt-ı sāʿate evvel / Ne gelür **ehl-i cennete** evvel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 248). [ehl-i cennete, -e]*

ehl-i cürm: *Suçlular, günahkârlar.*

1.Sen dér-idüñ kerīm ilāhum var / **Ehl-i cürme** raḥīm ilāhum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [ehl-i cürm, -e]*

ehl-i ḍalāl: *Doğru yoldan sapan kimseler.*

1.Ḥüsn odur kim göricek **ehl-i ḍalāl** / Déye subḥāne mubdeʿa muteʿal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1921). [ehl-i ḍalāl,]*

ehl-i dem: *Tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf (Sûfî ehl-i demdir, ibnü'l-vakttir. Bundan ötürü "dem"i zaman anlamıyla alabiliriz. Dervişin zikrinden dolayı "nefes" anlamında da kullanılmıştır.).*

1.Ḥażreti Ḫıżr gibi ḫadrā-pūş **/ Ehl-i dem** gibi ḥāli vecd ü ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [ehl-i dem,]*

ehl-i derd: *Dertli, kederli olanlar II âşıklar.*

1.Gerçi bi-derd olana serd gelür / Naġmeden **ehl-i derde** derd gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [ehl-i derd, -e]*

2.Ḳodı **ehl-i derde** bunı yādgār / Ümīdi olardan duʿā'-yı münīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6280). [ehl-i derd, -e]*

ehl-i destān: *Sır saklamayan, boşboğaz (kimse).*

1. Ḫūbdur ḫᵛābuñı ʻıyan étme / **Ehl-i destān**a dāsitān ètme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 623). [ehl-i destān, -a]*

ehl-i divān: *Divan ehli. II makam ve mevki olarak üstün ve saygıdeğer kimse.*

1. Vardılar āstān-ı Reyyāna / Ṣordılar anı **ehl-i divāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2133). [ehl-i divān, -a]*

ehl-i evzān: *Mizanlı, ölçülü kimse; Eli yüzü düzgün, yakışıklı kimse.*

1.Ṣanma zānī her **ehl-i evzānı** / Ki zinā-zādeler olur zānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [ehl-i evzān, -ı]*

ehl-i fünūn: *İlim ehli, ilim sahibi (Hz. Ali).*

1.Muṣṭafāya naẓar bu **ehl-i fünūn** / Oldı Mūsāya nite kim Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [ehl-i fünūn,]*

ehl-i günāh: *Günahkar kişi; asi.*

1.Dédi Yūsuf aña ki iy server / Olmaz **ehl-i günāh** fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [ehl-i günāh,]*

ehl-i haber: *Haber verenler; bilgi sahipleri.*

1.Yüzine yüz ḳapu yapılsa eger / Yüze yüz yüz çevirmez **ehl-i ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [ehl-i ḫaber,]*

ehl-i ḥāl: *Hâl, gönül ehli.*

1. Ḫadduñı ḥāl-ıla kim eyledi zeyn / Kim odur **ehl-i ḥāle** ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [ehl-i ḥāl, -e]*

ehl-i ḥāl: *Hâlden anlayan kimse, arkadaş.*

1.Dédi iy **ehl-i ḥāle** saḥib-rāz / Olma bu ḥaste göñlüme ġam-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3972). [ehl-i ḥāl, -e]*

ehl-i ḥāl: *Ḥālden anlayan kimse; bir durumun bütün vaziyetini bizzat yaşayanlar.*

1.Göreli anı bī-mecāl olduḳ / Derdüñi bildük **ehl-i ḥāl** olduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [ehl-i ḥāl,]*

ehl-i hevā: *İstekli, hevesli kimseler.*

1. Ṣubḥ-dem çün teneffüs étdi ṣabā **/** Pür-dem oldı deminden **ehl-i hevā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [ehl-i hevā,]*

ehl-i ḥırmān: *Ümitsizlik ehli; ümitsiz kimseler (Allah'tan ümidini kesenler bağlamında.)*

1. Her ne ādem ki **ehl-i ḥırmān**dur / Dü cihānda ʿadū-yi Raḥmāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5997). [ehl-i ḥırmān, -dur]*

ehl-i ḥisāb: *Hesap ehli, hesap işleriyle uğraşanlar.*

1. Sīm ṭartar öñinde **ehl-i ḥisāb** / Naẓar eyler aña yüzinde niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [ehl-i ḥisāb,]*

ehl-i hüner: *Hünerli, yetenekli kimseler.*

1.Her biri tünd ü tīz ü **ehl-i hüner** / Yüz çevürmez deminde yüze deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [ehl-i hüner,]*

2.Eyle naḳş étdi anı **ehl-i hüner** / Ki aña her ki eyleyeydi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [ehl-i hüner,]*

ehl-i hüsn: *Güzellik sahipleri, güzeller II güzellikten anlayanlar.*

1. Eger āyine göstereydi özin / **Ehl-i ḥüsn** anda görmez-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [ehl-i ḥüsn,]*

ehl-i ʿibret ol: *Her şeye ibret, ders çıkarma nazarıyla bakanlardan olmak.*

1. Ādem oldur ki **ehl-i ʿibret ola** / Manẓarı cümle işde ḥikmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [ehl-i ʿibret ol, -a]*

ehl-i iḥsān: *İyilik, bağış sahipleri; iyilik yapanlar.*

1.Ben nice ādemüm ki cür'et édem / **Ehl-i iḥsānuma** isā'et édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4487). [ehl-i iḥsān, -um, -a]*

ehl-i ʿilm: *İlim sahipleri, âlimler.*

1. **Ehl-i ʿilme** bu nükte rūşendür / Kişi bilmedügine düşmendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4799). [ehl-i ʿilm, -e]*

2.Bir gün ol **ehl-i ʿilm** ü merd-i hüner / Ṣīt ṣuḥufına eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [ehl-i ʿilm,]*

ehl-i ʿışḳ: *Aşk ehli, âşıklar.*

1. **Ehl-i ʿışḳa** seg-i maḥālle-i yār / Dil ü cāndan ʿazīz olur ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2821). [ehl-i ʿışḳ, -a]*

2.Ehl-i ʿışḳuñ kemāli faḳr u fenā / Yāre lāyıḳ beḳā vü istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [ehl-i ʿışḳ, -uñ]*

3.Gözedür **ehl-i ʿışḳ** ḫāṭır-ı yār / Çünki menʿ éde gözlemez dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [ehl-i ʿışḳ,]*

4.Dédi Yūsuf ki ārzū-yı nigār / **Ehl-i ʿışḳa** murād olup iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [ehl-i ʿışḳ, -a]*

5.Işka düşmiş neng eder namın desen / **Ehl-i ışka** ayb imiş namıla neng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 2). [ehl-i ışka, -a]*

ehl-i ʿişyān: *İsyankar, isyan eden II Allah'a karşı gelenler.*

1.Nūr-i ʿilmiy'le zeyn éden cānı / Éki ḳısm étdi **ehl-i ʿişyānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 951). [ehl-i ʿişyān, -ı]*

ehl-i ʿizzet ol: *Saygın, yüce kimse olmak (Hz. Yusuf'un kardeşleri içinde saygın olması bağlamında.)*

1.**Ehl-i ʿizzet ol**up vūcudı anuñ / Bize lāzım ola sücūdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [ehl-i ʿizzet ol, -up]*

ehl-i ḳabūl: *Kabul gören, makbul kimseler.*

1. Niçe şāh isteyü ṣalardı resūl / Redd olınurdı niçe **ehl-i ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813). [ehl-i ḳabūl,]*

ehl-i kemāl: *İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.*

1. Yüzüñi eyledi çerāġ-ı cemāl / Oldı pervāne aña **ehl-i kemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2646). [ehl-i kemāl,]*
2. Bunı baña muʿabbir-i remmāl / Medḥ édüp démiş-idi **ehl-i kemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1797). [ehl-i kemāl,]*

ehl-i ʿilm ü yaḳīn: *İlim ve kesin bilgi sahipleri II Allah'ın yardımıyla ilme ve doğru, kesin bilgiye sahip olan kimseler*

1.Baʿżı ẕāta ʿināyet olsa Muʿīn / Ṭıfl-iken eyler **ehl-i 'lm ü yaḳīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [ehl-i 'lm ü yaḳīn,]*

ehl-i makāl: *Söze sahip, söz söylemede mahir.*

1. Meṡel-i rāstdur dér **ehl-i makāl** / Ki cihānda belāsuz olmaz bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5231). [ehl-i makāl,]*

ehl-i maʿnā: *Hakikati bulanlar, marifete erenler; veliler.*

1.Ḥüsnüñle müzeyyen ehl-i ṣūret / Ḫulḳuñla müşerref **ehl-i maʿnā** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 202*). [ehl-i maʿnā,]*

ehl-i mekr: *Hile yapanlar, aldatanlar.*

1.Gözleri **ehl-i mekrüñ** allusıdur / Ay yüzinüñ güneş zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [ehl-i mekr, -ün]*

ehl-i Mışr: *Mısır ḥālkı; Mısır'ın ileri gelen kimseleri.*

1.Dédi yā **ehl-i Mışr** oluñ āgāh / Ki size raḥmet eyledi Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [ehl-i Mışr,]*
2.**Ehl-i Mışr** aña çünki irdiler / ʿizzet-ile selām vérdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2143). [ehl-i Mışr,]*
3.**Ehl-i Mışr** olup ol ḳapuda ẕelīl / Gözlerinden aḳardı şevḳ-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [ehl-i Mışr,*
4. Çünki ser-tā ḳadem ḳadem oldı / **Ehl-i Mışr** içre muḥterem oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2268). [ehl-i Mışr,]*
5. **Ehl-i Mışr** izdihām eylediler / İştirā-yı ṭaʿām eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5697). [ehl-i Mışr,]*
6. Ol ki luṭfın muḳadder étdi baña / **Ehl-i Mısrı** musaḫḫar étdi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [ehl-i mısr, -ı]*

ehl-i nakş: *Nakkaş: renkli resim ve süsleme yapan sanatkâr.*

1.Ehl-i naḳş evveli-y-iken Mānī / Yazamaz naḳş-ı Ḥüsnüñe ṡānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4233). [ehl-i naḳş,]*

ehl-i namāz: *Namaz ehli, namaz kılan.*

1.İy nice ādemī var **ehl-i namāz** / Ġamze gelse ʿaẕābdan ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [ehl-i namāz,]*

ehl-i naẓar: *Bir bakışta kavrayan, ermiş kişi.*

1. Meger āyīne deñerdi bir ér / Görüp anı dédi bir **ehl-i naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [ehl-i naẓar,]*

ehl-i nidā: *Çağırıcı, tellal II Eskiden bir duyuruyu*

çarşı pazar gibi kalabalık yerlerde bağırarak ḥālka duyuran kimse.

1.Éki cānibde éki **ehl-i nidā** / Çağırup eyler-idi medḥ ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3373). [ehl-i nidā,]*

ehl-i nübüvvet: *Peygamber ehli, peygamber ailesi.*

1.Evvel aṣḥāb-ı ẕillet-idi bular / Ṣoñra **ehl-i nübüvvet** oldı bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 945). [ehl-i nübüvvet,]*

ehl-i nukūş: *Nakkaş; nakış, süsleme işi yapan (kimse).*

1.Cā-be-cā yazsun anda **ehl-i nuḳūş** / Ṭapuñı Yūsuf-ıla hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [ehl-i nuḳūş,]*

2.Yazdılar hem o ṣaḥna **ehl-i nuḳūş** / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [ehl-i nuḳūş,]*

ehl-i perde: *Perde ehli (Gökyüzünde bulunan yıldızlar, ay, felekler vb. bağlamında.)*

1. Anberīn perde aṣdı ʿāleme ṣeb / Tā éde **ehl-i perde** ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [ehl-i perde,]*

ehl-i rāz ol: *Sırdaş olmak; birinin sırlarına vakıf olmak.*

1.Demidür baña **ehl-i rāz olasın** / Yine derdüme çāre-sāz olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3945). [ehl-i rāz ol, -a, -sın]*

ehl-i rikkat: *Elem, acı içerisinde (kimse).*

1. Göricek böyle **ehl-i riḳḳat** anı / Ne-y-içün etmedüñ melāmet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [ehl-i riḳḳat,]*

ehl-i saʿādet ol: *Mutluluğa erenlerden olmak.*

1. Ġarażuñ bu ġulāmı bulmaġ-ıdı / Dāyim **ehl-i saʿādet olmaġ**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1793). [ehl-i saʿādet olmaġ, -ıdı]*

ehl-i ṣafā: *Temiz kalpli, gönlü huzurla dolu olan kimseler.*

1. Anuñ ıçun o dem ol **ehl-i ṣafā** / Yūsufıñ andı dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [ehl-i ṣafā,]*
2. Dédi maḥzūn neçündür **ehl-i ṣafā** / Meger eylersiz ola aña cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [ehl-i ṣafā,]*

ehl-i şevk: *Hevesli, istekli kimseler II Âşıklar.*

1.Ṣubḥ-gehden o ʿarż-gāh-ı cemāl / **Ehl-i şevḳ**-ıla oldı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3252). [ehl-i şevḳ, -ıla]*

2. Mümkin olsa teferrüc-i dīdār / Mümteni‘ olur **ehl-i şevḳa** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3063). [ehl-i şevḳ, -a]*

3.**Ehl-i şevḳa** sürūr arturdı / Nūr üstine nūr arturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [ehl-i şevḳa,]*

ehl-i ṣıdk u ṣafā: *Doğruluk ve saflık ehli (kimseler) II Enbiya ve evliyalar.*

1.Cehl-ile olsa ẕillet-ile ḫaṭā / ʿAvf éder anı **ehl-i ṣıdḳ u ṣafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [ehl-i ṣıdḳ u ṣafā,]*

ehl-i ṣūret: *Görünüş sahipleri, insan-ı kamil olanlar.*

1. Ḥüsnüñle müzeyyen **ehl-i ṣūret** / Ḫulḳuñla müşerref ehl-i mā ʾnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 202). [ehl-i ṣūret,]*

ehl-i takvā: *Takva ehli, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp buyurduklarını yerine getirenler.*

1.Rāvī eydür ki müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [ehl-i taḳvā, -y, -ıdı]*

2. Biz anı ṣādıḳ ü emīn bilürüz / **Ehl-i taḳvā** vü merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 6189). [ehl-i taḳvā,]*

ehl-i tedbīr: *Tedbir ehli; soruna çözüm bulmada ve çıkar yol göstermede maharetli kimseler.*

1. Ol ki sālār-i kārbān-ıdı / **Ehl-i tedbīr** ü kārdān-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1550). [ehl-i tedbīr,]*
2. Diñle pendüm bu işde ben pīrem / Gözle rāyum ki **ehl-i tedbīrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [ehl-i tedbīr, -em]*

ehl-i temīz: *Temiz yaradılışlı; soylu, seçkin kimseler, ileri gelenler.*

1. Vérdi Leyyā da Bülhe adlu kenīz / Toġdı andan bes éki **ehl-i temīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). [ehl-i temīz,]*
2. Bu sözi ṣāha çünki dédi ʿAzīz / Gördi anı ḥasen ol **ehl-i temiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [ehl-i temiz,]*
3. Kāfir-iken o dem ol **ehl-i temīz** / Étdi bunca ḥarāmdan perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [ehl-i temīz,]*
4. Rāvī eydür ki müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem **ehl-i temiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [ehl-i temiz,]*
5. Bunca bānū-y-iken ol **ehl-i temiz** / Eline ṣu ḳoyardı ṣan ki kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [ehl-i temiz,]*
6. Ḳahra ire ʿale'l-ḫuṣūṣ ʿAzīz / Luṭf éderken baña ol **ehl-i temīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [ehl-i temīz,]*
7. Kiẕbdür daʿvası Zelīḫanuñ / Bildi vāḳiʿ nedür ol **ehl-i temīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [ehl-i temīz,]*

Buldı ʿadl étmege bir **ehl-i temīz** / Kendü yérine anı étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [ehl-i temīz,]*

8. Gétdi ḳalmadı bunca kenz ü kenīz / Ḳatına gelmez oldı **ehl-i temīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [ehl-i temīz,]*

ehl-i yaḳīn: *İlahi gerçeği bilip görenler, iman gücüyle hakikati apaçık görenler.*

1. Ol güher-ḳıymetin bir **ehl-i yaḳīn** / Étdi bir vezni deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [ehl-i yaḳīn,]*

ehl-i zebān: *Söz söyleme, konuşma ustası.*

1. Dédi anı görüp bir **ehl-i zebān** / Ne güzel bāġbān ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [ehl-i zebān,]*

ehl-i ẕillet: *Alçaklık ve hakir görmede usta (kimse); kötülük erbabı.*

1. Ṣūretā gerçi **ehl-i ẕilletdür** / Ẕilleti maʿnide iṭāʿatdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 953). [ehl-i ẕillet, -dür]*

ehl-i zindān: *Zindan ehli, zindanda kalan mahpuslar.*

1. **Ehl-i zindāna** çünki ol zindān / Vaṣl-ı Yūsufdan oldı bāġ-ı cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5130). [ehl-i zindān, -a]*

ehl-i ʿacz: *Acizler, düşkünler; yardıma muhtaç kimseler.*

1. Baġlu ḳapular açıcı oldur / **Ehl-i ʿacze** 'inayeti boldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5157). [ehl-i ʿacz, -e]*

ehlüñe ser ol: *Baş tacı olmak, el üstünde tutulmak.*

1. Sen bu ʿibrī ġulāmı iy server / Piser édindüñ oldı **ehlüñe ser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [ehlüñe ser ol, --üñ, --e-dı]*

ejdehā: *Ejderha; korkunç ve pek büyük bir efsanevi hayvan, büyük yılan.*

1. Eflaḥı **ejdeḥa** rehā étdi / Çünki Ṣıddīḳ aña duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). [ejdeḥa,].*
2. Deheni beñzer **ejdehā** femine / Düşse ādem helāk olur demine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 893). [ejdehā,]*
3. Deheni anuñ **ejdehā** demidür / Her zemānda ġıdāsı ādemidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [ejdehā,]*

ejdehā-gerden: *Ejderha boyunlu II ejderha gibi boynu uzun.*

1. Biñ şütür vérdi cümle pīl-beden / Şīr-dīdār u **ejdehā-gerden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [ejdehā-gerden,]*

ejdehā-yı ʿaẕīm: *Korkunç ve pek büyük bir efsanevi hayvan, büyük yılan.*

1.Ne yılan belki **ejdehā-yı ʿaẕīm** / Ṣıḳup eyler aña ʿaẕāb-ı elīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [ejdehā-yı ʿaẕīm,]*

ejderhā: *Korkunç ve pek büyük bir efsanevi hayvan, büyük yılan.*

1. Her ki maẓlūma éde cevr ü cefā / Ṭañ mı ṭavḳ olsa aña **ejderhā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [ejderhā,]*
2. Genc-içün çekdüm anca renc ü belā / Āḫir oldı naṣībüm **ejderhā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [ejderhā,]*
3. Daḫi pāyāna irmedin bu duʿā' / Oldı peydā ṣudan bir **ejderhā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [ejderhā,]*
4. Ḥüsn-ile genc-idi çün ol zībā / Beklese ṭañ mı genci **ejderhā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [ejderhā,]*
5. Girdi dībāsına çün ol zībā / Ġayib oldı görinen **ejderhā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [ejderhā,]*

ek: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

1.Ḳālū belada **ekdi** çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / Bitürdi āb-ı derd-ile ben bī-nevāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [ekdi, -di]*

2.Bunda **ekdüñ** çü toḫm-ı ḥāṣıl-cān / N'içün aġlarsın irdi-y-ise ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [ekdüñ, -dü,*

3. Ḥayf kim bunca derd-i ser çekdüm / Sa'y toḫmın ḳuru yére **ekdüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [ekdüm, -dü, -m]*

4. Gül umardum naṣībüm oldı diken / Toḫm-ı mihr **ekdüm**-idi bitdi miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [ekdüm-idi, -dü, -m, -idi]*

5.Ḥayli toḫm-ı siperġam aldı bile / Tā anı **ekmegi** bahāne ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4201). [ekmegi, -mek, -i]*

6.Çün naṣīb étmedüñ baña anı / Bāġa **ek** bārī toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [ek,]*

7. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü yıl / Buyuruñ kim ekini çoġ **eke** él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [eke, -e]*

ekābir-i dergāh: *Dergahın, makamın büyükleri, ileri gelenleri.*

1. Ḳarşulayup **ekābir-i dergāh** / Dédiler yarıcun ola Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3051). [ekābir-i dergāh,]*

ekābir-i muḫtār: *Seçkin, seçilmiş büyükler II ileri gelen kimseler.*

1. Vérdi Mālik riżāyı çün nā-çār / Geldi cümle **ekābir-i muḫtār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [ekābir-i muḫtār,]*

ekdilüg: *Bir şeyin arkasından koşma ḥāli.*

1.Ṣanma maḳṣūda irgürür her emek / **Ekdilüge** daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [ekdilüge, -e]*

2.Gerçi çekdüm yolında bunca emek / **Ekdilüge** daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [ekdülige, -e]*

eki: *"İki" sayı sıfatı.*

1.Ḳaldı İslāma andan **éki** delīl /Biri İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [éki,]*

2. Eyledi Lūṭ duḫterin**e** nikāḥ / Ṭoġdı andan ékiz **éki** miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). [éki,]*

3.Ṭoġdı **éki** sülāle-i maḥbūb / Evvelā ʿĪṣ u sāniyen Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). [éki,]*

4. Çün bu ḥāl üzre géçdi bir niçe sāl / Serv-i ḳadd oldılar ol **éki** nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [éki,]*

5.Bir pūla almayup anuñ dilegin / Baġladılar **éki** gümiş bilegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [éki,]*

6.Nūr-i ʿilmiy'le zeyn éden cānı / **Éki** ḳısm étdi ehl-i ʿişyānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 951). [éki,]*

7.**Éki** dūşında var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di hem aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [éki,]*

8. Yandururken bu ḥasret-ile yürek / Şekl-i ādemde geldi **éki** melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [éki,]*

9.Eşk-ile şāyet ol **éki** mecrūḥ / Sizi ġarḳ éde hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [éki,]*

10.Āh édüp ya bu **éki** üftāde / ʿĀd gibi sizi vére bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [éki,]*

11. Alnuñ ayın kim étdi bedr-i cemāl / Bedr içinde kim étdi **éki** hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [éki,]*

12. Cüssede başı ḳubbe-i ḥammām / Gözleri anda gūyiyā **éki** cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [éki,]*

13.**Éki** deycūr tār-ı zülfeyni / Leyl içinde nehār mābeyni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [éki,]*

14.**Éki** naḳş eylemiş turunca gibi / Bir gül üstinde éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [éki,]*

15. Éki naḳş eylemiş turunca gibi / Bir gül üstinde **éki** ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [éki,]*

16.**Éki** sā'id éki sebīke-i sīm / Umar andan zekāt dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [éki,]*

17.Éki sā'id **éki** sebīke-i sīm / Umar andan zekāt dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [éki,]*

18. Étdi **éki** ḥilāl ol ayı nizār / Étdi bir dāne ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [éki,]*

19. Dehenüñ būseden muḳaffal ola / Bu **éki** ḳufla keşfüm evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [éki,]*

20. Çünki Ṭaymūs anuñ éşitdi sözin / Leb-i luṭf-ıla öpdi **éki** gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [éki,]*

21. Mihr-ile meh o ḳubbeden **éki** ḫişt / Mā-ḥaṣal yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [éki,]*

22.**Éki** cānibde éki ehl-i nidā / Çaġırup eyler-idi medḥ ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3373). [éki,]*

23.Éki cānibde **éki** ehl-i nidā / Çaġırup eyler-idi medḥ ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3373). [éki,]*

24. Olmaz-ıdı o talʿat-i lāmiʿ / Bir giribāndan **éki** gün ṭāliʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [éki,]*

25. Eylemezdi o serv-i gülşen-i nūr / **Eki** defʿa bir efser-ile zuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [eki,]*

26. **Éki** āhūsına olınca seḥer / Merta'-ıdı teferrüç-i dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3638). [éki,]*

27.**Éki** nergesleri mükeḫḫāl-i nāz / Sīneye ġamze-y-ile tīr- endāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3804). [éki,]*

28.Var-ıdı anda **éki** ḥavż-ı kebir / Vażʿ-ıla hey'et-ile ékisi bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [éki,]*

29.Ṭolmış olurdı **éki** ḥavż-ı kebīr / Biri şīrīn şarāb u birisi şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [éki,]*

30.Kāra pergār bulmasa muştı / Bes-idi aña **éki** engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [éki,]*

31.ʿanberīn vesme vérdi ṭurfa cemāl / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ ol **éki** hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [éki,]*

32.**Éki** cādū-yı dil-firībüñ-içün / Ruḫ-i zībāda luṭf u zībüñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4442). [éki,]*

33.Dédi Yūsuf murāduñı iy yār / Ḥāṣıl étmege **éki** mānīʿ var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [éki,]*

34.İç ṭonı bendini o pāk-i cihān / **Éki** dügerdi bir açup o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [éki,]*

35. **Éki** gözlerini öpüp anuñ / Ḥālin andan ṣorardı cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [éki,]*

36. Şeh muḳarreblerinden **éki** cüvān / Anda maḥbūs-ıdı meger o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [éki,]*

37. Zīver-i ḥulle gétdi dūşından / Gevher-i ḥīle **éki** güşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5351). [éki,]*

38. Gözlemez **éki** demde bir dīdār / Bir dem içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [éki,]*

39. Gözlemez éki demde bir dīdār / Bir dem içinde nite kim **éki** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [éki,]*

40. Nām édüp dérdi işlese **éki** kār / Birine ʿāşıḳ u birine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [éki,]*

41. İḫvet-i Yūsufa vérildi çün aş / Ṣundı bir çīniye **éki** ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [éki,]*

42. **Ék̊i** cānibden ol éki müştāk / Ékisi daḫi mübtelā-yı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [ék̊i,]*

43. Ék̊i cānibden ol **éki** müştāk / Ékisi daḫi mübtelā-yı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [éki,]*

44. Ecelüñ yoḳ emānı kim bir dem / Ḳoyasın bu rikāba **éki** ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [éki,]*

45. Nūnı altında ʿayni ṣad miṣāl / **Ékisinden** göründi naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [ékisinden, -si, -n, -den]*

46. Biri Rāḥil ü biri Leyyā nām / **Éki**si daḫi ḥüsn içinde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425) [ékisi, -si]*

47.**Ékisi** bile geldiler şehre / Ḫʿān-ı vuṣlatdan oldılar behre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 493). [ékisi, -si]*

48.**Ékisi** daḫi ṣāfī mermerden / Demleri ḥavż-ı āb-ı kevṯerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4093). [ékisi, -si]*

éki ʿālem: *İki alem II dünya ve ahiret.*

1. Her ki bir kerre ol nigārı göre / **Éki ʿālem** saʿādetine ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [éki ʿālem,]*
2. **Eki ʿālemde** yār-ıdı kāmı / Bir dil-ārām-ıdı dil ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [eki ʿālem, -de]*
3. Bir duʿā' ede ḥażret-i Yaʿḳūb / **Éki ʿālemde** bulasın maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3777). [éki ʿālem, -de]*
4. **Éki ʿālemde** ārzūsı hemān / Bir naẓar yāri görmeg-idi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [éki ʿālem, -de]*
5. İy şeb-i ġamda şemʿ-i ḫandānum / **Éki ʿālemde** rāḥat-ı cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4224). [éki ʿālem, -de]*
6. Ol **éki ʿāleme** emīn ü emān / Bir éki ṭıfla ṭufeyl oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [éki ʿālem, -e]*

éki ay: *İki ay; ay gibi güzel, parlak yüzlü Hz. Yusuf ve Züleyha.*

1. Ḥāṣılı ḳalmadı o o ḫānede cāy / Ki yazılmaya anda ol **éki ay** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [éki ay,]*

éki biç: *İkiye ayırmak, parçalamak.*

1. Bizde yémiş yoġ anı and içerüz / Yéyeni bulsavuz **éki biçerüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [éki biç, -er, -üz]*

éki biñ: *"İki bin" sayı sıfatı.*

1. Bunlaruñ bārı **éki biñ** ḫar-vār / Sīm sulṭāni Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2987). [éki biñ,]*

éki cihān: *İki cihan II dünya-ahiret.*

1. Yüzüni yédüñ-ise ol ber-dār / Olma **éki cihānda** ber-ḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1377). [éki cihān, -da]*
2. İy **éki cihāna** raḥmet olan / Oldı keremüñ ḳamuya matmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 230). [éki cihān, -a]*

3.Birdür **éki cihāna** ḥākimdür / Aña maḥkūm olmayān kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4157). [éki cihān, -a]*

éki ḥarf: *İki harf (Beyitte Allah'ın bir şeyi yaratmayı murat ettiğinde "Kün" (Ol) demesine atfen Arapça "Kef ve Nun" harfleri bağlamında kullanılmıştır.)*

1.Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / **Éki ḥarf** ile anca biñ ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[éki ḥarf,]*

éki ḳat et: *(Belini) iki kat, iki büklüm etmek.*

1. Yüz belā-y-ıla çarḫ-ı bed-ḥarekāt / **Étdi** mū-yi miyānını **éki ḳat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5354). [éki ḳat et, -di]*

éki yüz: *"İki yüz" sayı sıfatı.*

1. **Éki yüz** dürc vérdi cümlesi pür / Laʿl ü yākūt-ı sürḫ ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [éki yüz,]*
2. **Éki yüz** ṭabla vérdi pür-nāfe / İrişür būyı ḳāfdan ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [éki yüz,]*

ékilik: *İki ayrı kişi ya da durum hâli.*

1.ʿışḳ **ékilik** ḥicābın eyledi ḫarḳ / Ne tefāvüt ḳodı arada ne farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6591). [ékilik,]*

ekin: *Buğday, arpa vb. tahılların, tohumlarının tarlada filizlenmesinden harmana kadarki durumlarına verilen isim.*

1. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü yıl / Buyuruñ kim **ekini** çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [ekini, -i]*
2. Kalmadı élde işIemekden **ekin** / Baḳarāt-ı simānda gāv-i semīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5653). [ekin,]*

ekin ek: *Ekin ekmek.*

1.Meger ol yola bu **ekin ekmiş** / Ḥāṣıl étmiş anı belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [ekin ek, -miş]*

ékinci dār: *İkinci kapı (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi evden ikinci evin kapısı.)*

1.Yapışup yine dest-i yārına / Girdi andan **ékinci dārına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4382). [ékinci dār, -ı, -n, -a]*

ékisi bir: *İkisi bir, eşit, aynı (Özellikleri bakımından karşılaştırılan iki varlığın birbirine olan benzerliği.).*

1.Var-ıdı anda éki ḥavż-ı kebir / Vażʿ-ıla hey'et-ile **ékisi bir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [ékisi bir,]*

ékiz: *İkiz.*

1. Eyledi Lūṭ duḫterin**e** nikāḥ / Ṭoġdı andan **ékiz** éki mişbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). [ékiz,]*

eklen: *Ekleme işi yapılmak, ilave edilmek.*

1. Ḫıfẓ olunsa dögilmedin ḫūşe / Ḳaḥṭ sālinde **eklenür** tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [eklenür, -ür]*

ekmel: *Mmükemmel, kusursuz, noksansız.*

1. Gerçi kim cümlesi mükemmel-idi / İlla Yūsuf bulardan **ekmel**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [ekmel-idi, -idi]*

ekrimī mesvāh: *"Ona iyi bak!" anlamında bir tembih sözü; Mısır Azizi'nin Hz. Yusuf için karısı Züleyha'ya söylediği söz. (Onu satın alan Mısırlı adam karısına, "Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur veya onu evlat ediniriz" dedi. (Yusuf /21)*

1.Ol benümçün dér **ekri mī meṣvāh** / Ben anuñçun neçün olam bed-ḫʸāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3984). [ekrimī meṣvāh,]*
2.Eylesem bu günāhı ṭuysa o şāh / Déye mi bana **ekri mī meṣvāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [ekrimī meṣvāh,]*
3.Seni ferzend édindüm iy bed-ḫāh / Dédüm ehlüme **ekri mī meṣvāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [ekrimī meṣvāh,]*

4.Dédi yüz luṭf-ıla ki bu māh / Nūr-i çeşmüñdür **ekri mī meş̲vāh** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [eğri,]

ekseri: *Büyük bir kısmı, çoğu.*

1.Ẓāhir oldur yégirmi-y-idi ş̲emen / **Ekserī** rāvī anı gördi ḥasen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [ekserī,]*

ekşi yüzlü: *Asık suratlı.*

1. Bekçisi bir'ki div gözlüler / **Ekşi yüzlü** vü acı sözlüler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4838). [ekşi yüzlü,]*

eksil: *Eksilmek, azalmak.*

1. K'iy gülin yitüren gülistāndan / Servüñ **eksildi** miydi bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [eksildi, -di]*
2.Eyleyicek anuñ yüzine naẓar / **Eksile** şāyed ola derd-i ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [eksile, -e]*
3.ʿizzetüñden ne **eksilür** iy şāh / Étsen eksüksüz ol faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [eksilür, -ür]*

eksük: *Eksik, noksan.*

1.Çün Zelīḫāya kāmil oldı bu kār / **Eksügi** ḳalmadı meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [eksügi, -i]*

eksük étme: *Eksik etmemek; her zaman bulundurmak.*

1. Luṭf u iḥṣana oldı gey ḥadeḳa / **Eksük étme** maḥālline ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [eksük étme,]*

eksük ol: *Noksan, eksik olmak II her vakit ve her fırsatta bulunmamak.*

1.'Āşıḳ u dōst arasında iy yār / **Eksük olmaz** bunuñ gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2653). [eksük ol, -maz]*

eksük olma: *Her zaman bulunur olmak.*

1. Ol sebebdendür olsa vaḳt-i sürūr / **Eksük olmaz** başuma şerr-ile şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [eksük olma, -z]*
2.Gül-idi Yūsufa meger dāmān / Ki aña her dem **eksük olmadı** ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [eksük olma, -dı]*
3.Gül gibi ol nigār-ı Kenʿānī / **Eksük olmazdı** dāmeni ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [eksük olma, -z, -dı]*
4. Kimde olsa hevā-yı zülf ü ʿiẕār / **Eksük olmaz** belāsı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [eksük olma, -z]*
5.Mihr-i ʿālem ḳılalı ʿarż-ı cemal / **Eksük olmaz** başına bunca zeval *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4031). [eksük olma,]*
6. Ḳanda açılsa bir gül-i gül-zār / **Eksük olmaz** aña hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [eksük olma, -z]*

eksüklük: *Yetersizlik, noksanlık.*

1.Gün gibi ṭoġdı çün o sīmīn-ber / Bildi **eksüklügün** ḳul oldı ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [eksüklügün, -üñ]*

eksüksüz: *Eksiksiz, tamamen, tümüyle.*

1.ʿizzetüñden ne eksilür iy şāh / Étsen **eksüksüz** ol faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [eksüksüz,]*

ekser: *Fazla, çok.*

1. Zülf-i dilber gibi dirāz olısar / Cevri **ekş̲er** vefāsı az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [ekş̲er,]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

1.**Eli** miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet ola / Dili miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 183). [eli, -i]*
2. Ṭaşdı hem cū-yı Nīl bir nice mil / İstevi'l ma' ve'l-haşebe dédi **él** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [él,]*

3. Lāle gibi ṭutar **elinde** ayāġ / Başda bunca hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [elinde, -i, -n, -de]*
4. Mest-i ʿizzet ʿazīz-i nerges-i bāġ / Başda zerrīn külāh ü **elde** ayaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [elde, -de]*
5. Gül yüzi üzre lāle gibi duvaḳ / **Elde** peymāne dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [elde, -de]*
6. **Elde** laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [elde, -de]*
7. Diledi cānı ġamdan éde ḫalāṣ / **Elini** yitdi ṭutdı dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [elini, -i, -n, -i]*
8. Rūzgāruñ bu kāridür ezeli / Bī-ser eyler kime ṣunarsa **eli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [eli, -i]*
9.Aldı bir gün **eline** āyīne / Nāẓar étdi cemāli ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [eline, -i, -ne]*
10. Dédi bir oġlına oġul zinhār / Şol kişiye **elüñ** degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922).* [elüñ, -üñ]
11.**Eline** ʿāṣīlıḳ ʿaṣā olmuş / Boynı üzre ridā riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516).* [eline, -i, -n, -e]
12.**Eli** ayaġı bend-ile beste / Ḥasret-ile ża'īf ü dil-ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787).* [eli, -i]
13. Ṭaşa baş ḳodı başa ḫayret **eli** / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328).* [eli, -i]
14. Bize **el**de aġaçdan ola ʿaṣā / Saña ḳandan zeberced ola ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 880).* [elde, -de]
15. Ser **elümde elüm** serümde müdām / Yél gibi pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095).* [elüm, -üm]
16. Elüme vérmedi çün ol yārī / **Elüm** aġyāra vérmesün Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [elüm, -üm]*
17.Her perī-rūy **eline** ġunc-ıla / Bir bıçaḳ vérdi bir turunc-ıla (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [eline, -i, -n, -e]
18.Çünki ʿışḳuñla kestiler göbegin / Kesme **elden** anuñ ümid etegin (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [elden, -den]
19.Her biri büt ṣımış kesüp zünnār / Sübḥa olmış **elinde** rişte-i kār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [elinde, -i, -n, -de]
20. Ser **elümde** elüm serümde müdām / Yél gibi pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095).* [elümde, -üm,- de]
21.Ser-çeşmesin enbiyāya ṭañ mı / Ger çeşme ola **elünde** işbāʿ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [elünde, -üñ, -de]
22.Ay gibi **elinde** āyine / Seyr éderken denerdi ayına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [elinde, -i, -n, -de]
23.ʿAḳabince kenīz-i meh-revnaḳ / Ṭaşt-ı sīmīn **elinde** çün zanbaḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4753). [elinde, -i, -n, -de]
24. Fażl-ıla ol dem oldı bī-bedel ol / Bedel oldı **eline** dest-i Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294).* [eline, -i, -n, -e]
25. Bunca bānū-y-iken ol ehl-i temiz / **Eline** ṣu ḳoyardı ṣan ki kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621).* [eline, -i, -n, -e]
26. Hīçdür gördi rāyinüñ ʿamelin / Ḥabl-i fażl-ı Ḫudāya ṣundı **elin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162).* [elin, -in]
27. Çünki el ṣundı ḫʷāna şāh-ı güzīn / Naẓar édüp **eline** Bünyāmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847).* [eline, -i, -n, -e]
28. Ṣandum anı ki ḳardaşum **elidür** / Neler añar dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850).* [elidür, -i, -dür]

el: *Halk, ahali; başkaları, yabancı.*

1. Geliser evvelā yédi yıllar / Niʿmete anda ġarḳ ola **éller** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [éller, -ler]*
2. Eyle ṣaçdı cevāhirin añа **él** / Ḳulzüm-i gevher oldı sāḥil-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [él,]*
3.Ne atañuz inana size ne **él** / Olasız ḫalḳ içinde ḫor u ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [él,]*

4. Göricek ḳahrumı benüm **él** aña / Ṭaʿn olunmazdı mihri-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [él,]*

5.Benden **él** bizdi ben vücūdumdan / Göge boyandı çarḫ dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [él,]*

6.Yéleyin ḫiẕmetüñde yél gibi / Baña da eylük eyle **él** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [él,]*

7.Yūsufuñ vaṣfın éşidüp **élden** / Ṭālib-idi cemāline dilden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [élden, -den]*

8. Her ki telbīsi édinürse sebīl / Sırrını ṣanmasun ki ṭuymaya **él** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [él,]*

9. Géçdi çün ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / Yédi cümle yemek ẕaḫīresin **él** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [él,]*

10. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü yıl / Buyuruñ kim ekini çoġ eke **él** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [él,]*

11. Menfaʿat alduġıy'çun andan **él** / Berekāt-i Ḫalīl vérdi Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5696). [él,]*

12.Dillere ḳaydıñuz delīm sizüñ / **Éllere** keydiñüz ʿaẕīm sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [éllere, -ler, -e]*

13.Gül-i Mıṣruñ çün oldı rāzı ʿiyān / Oldı **él** dāstānına destān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [él,]*

el: *Kat, huzur, yan.*

1.Redd elin urma uricaḳ yüzümi / Öldürerem **elüñde** kendüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4503). [elüñde, -üñ, -de]*

elde: *Elde olan, elde bulunan, hazır olan.*

1.Eger olmasa **elde** naḳd-i viṣāl / ʿışḳdan ḳarż olur melal ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [elde, -de]*

elinde: *Bir şey ya da birisinin etkisi, idaresi altında olma.*

1. Gāh dellāl **elinde** lāl olmış / Şimdi ḫidmetdedür hilāl olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [elinde, -i, -n, -de]*

elinden: *"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.*

1. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken iy yār / Devr **elinden** cigerde dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [elinden, -i, -n, -den]*

2.Balı yaġa ḳatup ṣafā sürelüm / Devr **elinden** niçe cefā görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4134). [elinden, -i, -n, -den]*

3. Bir seḥer-geh ki pir-i Kenʿānī / Hecr **elinden** ḳılurdı efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [elinden, -i, -n, -den]*

4. Dédiler ḥālümüz ḫarab oldı / Ḳaḥṭ **elinden** ciger kebāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6033). [elinden, -i, -n, -den, -]*

5. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi oʿāşıḳ-ı pāk / Devr **elinden** yaḳasın eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [elinden, -i, -n, -den, -]*

el çek: *İlgisini kesmek, vazgeçmek.*

1.Ki bugün çünki benden **el çekesin** / Mezra'-ı ḳalbe toḫm-ı ṣabr ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [el çek, -e, -sin]*

2.Éndürüp anı dūş-ı şefḳatden / **El çeküp** cümlesi ri'āyetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 842). [el çek, -üp]*

él déril: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

1.Ṣaḥn-ı meydāna **él dérildiler** / Görmege intiẓār ḳıldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3265). [él déril, -di, -ler]*

el götür: *El açmak; Allah'a niyazda bulunmak amacıyla ellerini açmak, dua etmek,*

1.**El götür**miş duʿā' içün budaġı / Berginüñ zikre deprenür tudaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [el götür, -miş]*

2. Yémedi ġam fenā ṣafāsı-y-ıçun / **El götürdi** baḳā duʿā'sı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6178). [el götür, -di]*

3.**El götürdi** duʿā’-y-içün ṣıddīḳ / Eyleyüp nāḳa hüccetin taṣdīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3781). [el götür, -di]*

el şun: *El uzatmak, el sürmek, dokunmak; yaklaşmak.*

1. **El şunup** aña yapışur defʿī / Görür anı ki bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [el ṣun, -up]*
2. Çünki **el şundı** ḫᵛāna şāh-ı güzīn / Naẓar édüp eline Bünyāmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847). [el ṣun, -dı]*
3. **El şunar** mı életdügüñ niʿama / Meyli var mı vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [el ṣun, -ar]*

el ur: *Bir işi yapmaya yanaşmak, girişmek.*

1. **El urup** baḫt-ı genc-i laʿline / Dizdiler devlet atı na'line *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2380). [el ur, -up]*

el ur: *El sürmek, dokunmak.*

1.Yūsuf oḳ çekmedi velī hedefe / Gevher-içün **el urmadı** ṣadefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4521). [el ur, -ma, -dı]*

el uzat: *Dokunmak, elini uzatmak*

1.**El uzatmış** miyān-ı serve çenār / Yaʿni ḫōşdur miyān-ı yāri kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [el uzat, -mış]*
2. Baġladı fikri ḥīle vü rāya / Tā ki ġayr **el uzatmaya** pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [el uzat, -ma, -y, -a]*
3.Yañılup **el uzatsam** ol sībe / Uġraram bī-sebeb ṣad āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [el uzat, -sa, -m]*
4.**El uzatmış** dilemiş ol bed-ḫāh / Vaṣlumuñ gencin almaġa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [el uzat, -mış]*

el vériş: *Kavuşmak, el ele olmak.*

1. Ki ʿaceb ol ṣanem ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne demde **el vérişe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [el vérişe, -e]*

él vīrān: *Viran eli, yeri II harap olmuş yer.*

1.Gelmese ol olurdı **él vīrān** / Cümle ḥaylarda ḳalmayup ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [él vīrān,]*

el yu: *Elini çekmek, bırakmak, vazgeçmek.*

1. Aġlayaldan bu āb-rīzlerüm / Benden **el yudılar** kenīzlerüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2764). [el yu, -dı, -lar]*

el-ān: *Şimdi, şu anda.*

1. Verne yutmaġ-ıçu’n seni **el-ān** / Aġzın açup ṭurur der-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [el-ān,]*
2. İʿtirāf étdi cürme muṭlaḳ ol / Dédi **el-ān** ḥaṣḥaṣ el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [el-ān,]*

élçi: *Elçi, haberci.*

1. Dönüp **élçiler** ol temennādan / Dilleri fārig oldı ġavġādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869). [élçiler, -ler]*
2.**Élçileri** aġırladı Ṭaymūs / Vérdi anı ki götürür nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [élçileri, -ler, -i]*
3. Mışra **élçi** yaraġın étdi revān / Tuḥfeler ḥāžır étdi bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [élçi,]*
4. **Élçi** yaġmur gibi yaġar ḳapuma / Günde biñ ṭālibi gelür ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [élçi,]*

élçi sal: *Elçi göndermek.*

1. Anuñ-ıçun yédi élüñ şāhı / **Élçi şalup** diledi ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [élçi ṣal, -up]*
2. Étdi teşrīf ṭavḳ u cāme-y-ile / **Élçi şaldı** ʿazīze nāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [élçi ṣal, -dı]*

elde bul: *Sahip olmak, elinde bulundurmak.*

1.Ẓulm-ıla olsa pāymāl yetīm / **Bula** mı **elde** pāy-i māl yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [elde bul, -a-de]*

elde degül: *Elinde olmamak, iradesi dışında gerçekleşmek.*

1.Nice étsün gönül çün **elde degül** / Görklü oldur ki anı sevdi gönül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [elde degül,]*

elde kalma: *Elde kalmamak; bitmek, tükenmek.*

1. Géce çün gördi nūr-ı şemʿi o ṣaġ / **Ḳalmadı elde** ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [elde ḳalma, -dı]*
2. **Kalmadı élde** işIemekden ekin / Baḳarāt-ı simānda gāv-i semīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5653). [élde kalma, -dı]*

elde ṭut: *Elinde tutmak; elinde bulundurmak.*

1.Ṭutup elde turuncı her bānū / Muntaẓır oldı tā gele meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [elde ṭut, -up]*

elden gét: *(Aklı) elden gitmek, kalmamak.*

1. **Gétdi elden** çün iḫtiyār-ıla hūş / Ḳaldılar cümle vālih ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [elden gét, -di]*

elden ḳoma: *Elden bırakmamak II bir şeye her daim bağlı kalmak.*

1.Çün dāmenüñi **ḳomadı elden** / Nūr olsaʿaceb mi dest-i Mūsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 205*). [elden ḳoma, -dı]*

elden uçur: *Elinden gitmek; elinden kaçmak, kaçırmak.*

1.Serçe ṣanup anı o bī-devlet / **Uçurur elden** eylemez raġbet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3444). [elden uçur, -ur]*

ele al: *Elinde tutmak, eline almak.*

1.Çünki ala liva'-i ḥamdi ele / Muḳtedā ola cümle-i rüsüle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 182). [ele al, -a]*
2. Yād étdükçe Yūsufuñ bedenin / **Ele alurdı** tāze pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4967). [ele al, -ur, -dı]*

ele gir: *Elde etmek, ulaşmak, erişmek.*

1. N'ola getdiyse laʿl-ile güherüm / **Elüme girdi** yār-i sim-berüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3597). [ele gir, -di]*
2. Ger ele girmese nefes bī-sīm / Anı bulmazdı her faḳīr ü yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 19). [ele gir,-me-se]*

elem: *Acı, üzüntü, dert, keder.*

1. Nāgehān irdi yār-ı ʿĪsī-dem / Gétdi cāndan belā göñülden **elem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [elem,]*
2. Ḳodı ortaya ḫışm-ıla ṣanemi / Sākin olmaġ-ıçun göñül **elemi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [elemi, -i]*
3. Az görinür gözine çok keremüñ / Çoḳ belā olur aña az **elem**üñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [elemüñ, -(ü)ñ]*

elem tera: *Görmedin mi? (Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? Furkan 25/45)*

1.Ḥubbı çün Aḥmed-i muṭahharadur / Anuñ-ıla sözi **elem tera** dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6001). [elem tera,]*

elem tera ila rabbike keyfe medde'z-zıl: *Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? (Furkan 25/45)*

1.Ḳāle teʾālā **Elem tera ila rabbike keyfe medde'ẓ-ẓıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158). [elem tera ila rabbike keyfe medde'ẓ-ẓıl,]*

élet: *İletmek, götürmek, ulaştırmak.*

1. Bülbül olmışdı mest ġulġulden / Būy **életmiş** meger ṣabā gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [életmiş, -miş]*
2. Bir sarāya **életdiler** anı / ʿarşı faġfūrī ferşi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [életdiler, -di, -ler]*

3. El ṣunar mı **életdügüñ** niʿama / Meyli var mı vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [életdügüñ, -dügün]*
4. Ḫaber-i vaṣl **életdi** ʿuṣṣāḳa / Nūr u fer vérdi çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [életdi, -di]*
5. **Éled**üñ anı bir maġaraya dūr / Ḳalsun ol yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [éledüñ, -üñ]*
6. **Éledürseñ** atama peyġāmum / Sözde nāmuñla cüft ola nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3750). [éledürseñ, -ür, -se, -n]*
7. **Éledüp** pāye-i serīrine / Géçdi kendü oturdı yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4416). [éledüp, -üp]*
8. **Ḗledüp** anı örtesiz yüzine / Tā yine nūr u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [ḗledüp, -üp]*

elezz-i eşyā: *Eşyanın lezzeti, tadı.*

1. Aña kim cānı ʿışḳa me'vādur / Ġamdan ölmek **elezz-i eşyādur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [elezz-i eşyā, -dur]*

elf-i bīn: *Bin sayısının elifi (Arapça rakamlarla bin sayısı yazılırken başta bulunan elif harfi.)*

1. **Elf-i bīni** vü ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl / Cemʿ olup bir-iken on oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [elf-i bīn, -i]*

el-ḥakk: *Doğrusu, gerçekten, hakikaten.*

1. İʿtirāf étdi cürme muṭlaḳ ol / Dédi el-ān ḥaṣḥaṣ **el-ḥaḳḳ** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [el-Ḥaḳḳ,]*

el-ḥamdüli'llāh: *Hamd Allah'a mahsustur, Allah'a hamd olsun.*

1. Dédi **el-ḥamdüli'llāh** iy kāẕib / Ki bizi saña eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [el-ḥamdüli'llāh,]*

elḥān: *Şarkılar, nağmeler II Şiirler.*

1. Cümle ʿuṣṣāḳ mübtelā oldı / Dilde **elḥānı** bu nevā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [elḥānı, -ı]*
2. Dāstān būstān destānı / Bu rivāyetden étdi **elḥānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [elḥānı, -ı]*
3. Düzdi ṣavtı ḫōş étdi **elḥānı** / Söze geldi faṣīh ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [elḥānı, -ı]*
4. Lālası lāle-y-idi dāyesi gül / Dersi **elḥān** mu'allimi bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [elḥān,]*

elhān ét: *Nağmeler, ezgiler söylemek. (Hz. Davud'un Zebur'u okuması bağlamında.)*

1. Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [elhān ét, -di]*

el-ḥükmü lillāh: *Hüküm Allah'ındır.*

1. Éşidüp bu 'iṭābı ol meftūn / Dédi **el-ḥükmü lillāh** iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [el-ḥükmü lillāh,]*

eli ir: *Elde etmek, ulaşmak.*

1. **İrmeg**-içün **eli** gül-i yāre / Yārini mübtelā éde ḫāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4878). [eli ir, -meg, -içün]*

elif: *Arap alfabesinde bulunan "elif" harfi. II elif gibi dosdoğru olan kişi.*

1. Lāmelifden çıḳup **elif** gibi rāst / Étdi Ḥaḳḳdan ḫalāṣını der-hʷāst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [elif,]*

elif-i kāmet-i nihāl: *Elif harfi gibi fidān boy; sevgilinin boyu.*

1. **Elif-i kāmet-i nihālüñ**-içün / Noḳta-i ṣafḥa-i cemālüñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4443). [elif-i kāmet-i nihāl, -üñ, -içün]*

elin ele al: *Birisinin elini kendi elinin üzerine koymak.*

1. **Ele alup elin** ʿAzīz anuñ / Ḳatına girdiler Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4583). [elin ele al, -up]*

elin kes: *Elini kesmek, yaralamak.*

1. Eyle yañıldı şevḳden ʿamelin / Ki turuncını ṣandı **kesdi elin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [elin kes, -di]*

elin kes: *Elini çekmek, ilgisini kesmek; ilgilenmemek.*

1. Dilleri çün pür oldı ḥayretden / **Ellerin kesdiler** ferāġatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4761). [elin kes, -di, -ler]*
2. Bir gürūhı o zenlerüñ o zemān / **Kesdi** cāndan **elin** yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [elin kes, -di]*

elin öp: *Saygı ifadesi olarak bir kimsenin elini öpüp alnına koymak.*

1. Ṣarmaşup aña riḳḳat eyledi çok / **Elin öpdi** vaṣiyyet eyledi çok *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [elin öp, -di]*

elin şun: *El uzatmak, yaklaşmak istemek.*

1. Āferīn ol emīr-i ḫōş-dāda / Ki **elin şunsa** aña üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [elin şun, -sa]*

elin yu: *Vazgeçmek, ümidini kesmek.*

1.Her ne ʿāşıḳ ki **yudı** andan **elin** / Āb-ı şevḳ ile yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [elin yu, -dı]*

elin yu: *Elini yıkamak.*

1.Her ne ʿāşıḳ ki yudı andan elin / Āb-ı şevḳ ile **yudı** cāndan **elin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [elin yu, -dı]*

elinde ṭut: *Elinde bulundurmak, tutmak.*

1. Mıṣr ululları bī-ḥisāb ü şümār / Her birisi **ṭutar elinde** nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5243). [elinde ṭut, -ar]*

elinden al: *Bir kişiyi kötü bir durumdan kurtarmak.*

1. Ḳaṣd éder kendü ol araya gele / Yūṣufı anlaruñ **elinden al**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [elinden al, -a]*

eline al: *Eline almak, tutmak, sahip olmak.*

1. **Aldı** tesbīḥini **eline** çenar / Tā kerāmātin anuñ éde şümār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [eline al, -dı]*
2.Şeşper **alsa eline** şevket-ile / Heft kişver ṭolardı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [eline al, -sa]*
3.Tir **alsa eline** ol bī-mihr / Siperin ḳarşu ṭutmazıdı sipihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [eline al, -sa]*
4.Nīze **alsa eline** ol ḫūnī / Ḫalḳa gibi ḳapaydı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [eline al, -sa]*
5.Eline ala çün livā'ü'l-hamd / Muḳtedā-yı rüsül ola Aḥmed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 181). [eline al, -a]*
6. **Alsa** Yūsuf **eline** tīr ü kemān / Bulsa cānın édeydi aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [eline al, -sa]*

eline yapış: *Elinden sıkıca tutmak.*

1. Ḫışm édüp Eflaḥ üstine yüridi / **Eline yapışup** çeküp sürüdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1777). [eline yapış, -up]*

elini bağla: *Elini bağlamak, derdest etmek*

1.Yalvarup ol nigār aġlar-ıdı / Üşüp anlar **elini bağlar**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 904). [elini bağla, -r, -ıdı]*

elli: *"Elli" sayı sıfatı.*

1. Şimdi bulmazsın ol murāda vüsūl / Hāṣıl olmaġa **elli** yıl gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [elli,]*
2. Bu nidāyı éşitdi çün Mālik / **Elli** yıl oldı ol yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [elli,]*
3.Çün ol **elli** yılı temām étdi / Yine ʿazm-i diyār-ı Şam étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [elli,]*

4.Dédi aña kim **elli** yitmişdür / Anı kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [elli,]*

5. Mālik étmişdi ʿazm-i cānib-i Şām / **Elli** yıl ol dem olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [elli,]*

6. Mālike dédi Eflaḥ iy mihter / **Elli** yıl eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [elli,]*

elmās: *Elmas, değerli bir taş.*

1.Dürre **elmās** egerçi ṭāmiʿ-idi / Ḥükm-i ʿişmet velīk māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [elmās,]*

2. Ṭaşı zer-beft içi füsūs-kārī / Laʿl ü **elmās** levḥ-i mismārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [elmās,]*

3. Ḳonmadı gen demürde ol cevher / Dele **elmās** tīz olup gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [elmās,]*

élt: *İletmek, ulaştırmak; yetiştirmek, göndermek.*

1.Getürüp ḫānedān-ı Yaʿḳūba / Dédiler **éltüp** anı Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1351). [éltüp, -üp]*

2. Beni zenler zināya yilterler / Nāra **éltür** hevāya yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [éltür, -ür]*

3. Böyle déyüp buyurdı serhenge / **Élte** bunları maḥbes-i tenge *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [élte, -e]*

éltür: *İletmek, getirmek.*

1.ʿāşıḳa **éltür-idi** bū-yı viṣāl / Dāyimā vaṣl-içün ḳılan mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 3743). [éltür-idi, -idi]*

elü-ile aşuna aġu ḳat: *Eli ile aşına ağu (zehir) katmak; kendi eliyle kendine zarar vermek.*

1. Geldi ḫavf étdügüm belā başuma / **Aġu ḳatdum elüm-ile aşuma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1140). [elü-ile aşuna aġu ḳatdum,]*

elümde degül: *Elinde olmamak II kendine hakim olamamak; güç yetirememek.*

1. Dédi n'édem ki kār **elümde degül** / Gétdi ṣabr iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [elümde degül,]*

elüñde ol: *Elinde olmak; bakımı, gözetimi altında olmak II egemenliği altında, yetkisinde olmak.*

1.**Elüñüzde olursa** ol maẓlūm / Düşüp ayaġa olasız meẕmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1504). [elüñde ol, -ur, -sa]*

elünden gét: *Elinden gitmek, çıkmak; kaybetmek.*

1.Ṭutup eteğin anı iḫtiyār étmiş-idüm / **Elümden** ol daḫi **gétdi** çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [elünden gét, -di]*

elüne gel: *Eline gelmek, elinde kalmak II gerçekleşmemek.*

1. Varlıġum seyl-i ḥayret almışdur / Neye ṣunsam **elüme gelmişdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3096). [elüne gel, -miş, -dür]*

elüne vér: *Vermek, ihsan etmek, bağışlamak II elde etmesini sağlamak.*

1. **Elüme vérmedi** çün ol yāri / Elüm aġyāra vérmesün Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [elüne vér, -me, -di]*

elvérür: *Elverişli, uygun.*

1. Āteş-ile çü nerm ola pūlād / **Elvérür** nesne düzmege üstāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [elvérür, -ür]*

el-vidāʿ: *Elveda, "Artık ayrılıyoruz, Allah'a ısmarladık" anlamında uzun ayrılıklar başlarken kullanılan vedalaşma sözü.*

1.**El-vidāʿ** iy cemāli bustānum / El-vidāʿ iy yüzi gülsitānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [el-vidāʿ,]*

2.El-vidāʿ iy cemāli bustānum / **El-vidāʿ** iy yüzi gülsitānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [el-vidāʿ,]*

elyak: *En uygun, en layık.*

1.Niʿmetinin ehemmi **elyaḳdur** / Niʿmeti ʿām ü luṭfı muṭlaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [elyaḳdur, -dur]*

em: *İlaç II çare.*

1. Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün ki o dem / Mürdeye rūḥ oldı ḫasteye **em** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [em,]*

em: *Emmek, soğurmak.*

1. Bes nice olmasun Zelīḫā zār / Baġrı ḳanın **emerdi** ol ḫūn-ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [emerdi, -er, -di]*

em ét: *İlaç, çare, derman etmek.*

1. Dédi iy derde luṭfını **em éden** / Sīneler yarasına merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [em ét, -en]*

emān: *Emin olma, korkusuzluk, güven, emniyet*

1. Nice ẓālim ki bilmez-idi **emān** / Gétdi bed-nāmı ḳaldı dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [emān,]*
2. Ecelüñ yoḳ **emānı** kim bir dem / Ḳoyasın bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [emānı, -ı]*

emān bul: *Emin olmak, korunmak, güvende olmak.*

1.Bulmadı çün bularda rıfḳ u **emān** / Nergesinden revān eyledi ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [emān bul, -ma, -dı]*

emān ét: *Yardım etmek.*

1.Ṣīr ḫurmāyı ḳūt-ı cān édelüm / Ḳaḥṭ-ı ġamdan dile **emān édelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4453). [emān ét, -e, -lüm]*

emānet-i ḫāne: *Evin emaneti; evin sorumluluğu, idaresi.*

1.Beni ferzend édüp o ferzāne / Baña vérdi **emānet-i ḫāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3982). [emānet-i ḫāne,]*

emānetüñe emīn eyle: *(Bir kimseye) emanet vermek (Beyitte göklerin, dağların, yeryüzünün almaktan çekindiği emanetten bahsedilir. Kur'an-ı Kerimde "Biz emaneti göklere, yerküreye ve dağlara teklif ettik, ama onlar bunu yüklenmek istemediler, ondan korktular ve onu insan yüklendi. Kuşkusuz insan çok zalim, çok bilgisizdir." (Ahzab/72) mealindeki ayette bu emanetten bahsedilmiştir.).*

1.**Eyledüñ çün emīn emānetüñe** / Cānumı ḫāyin étme ḥażretüñe (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 109*). [emānetüñe emīn eyle, -dü, -ñ-ü, -n, -e]*

emānete emīn ol: *Kendisine verilen emanete sahip çıkmak.*

1.Gelüñ eyleñ ḳatumda ʿahd ü yemīn / Ki olasız emānetüme emin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 819). [emānetüñe emīn ol, -a, -sız]*

emek: *Bir şey uğruna sarf edilen çaba, gayret*

1.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli **emek** gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [emek,]*

2. Devr édelden cihānda çarḫ-i felek / Kime yémek bititdi kime **emek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3179). [emek,]*

3.Ṣanma maḳṣūda irgürür her **emek** / Ekdilüge daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [emek,]*

emek çek: *Bir iş için çok çalışmak, zahmete katlanmak.*

1.Gerçi **çekdüm** yolında bunca **emek** / Ekdülige daḥi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [emek çek, -dü, -m]*

2.**Çekdiler** baña terbiyetde **emek** / Çoḳdur üstümde ḥaḳḳ-ı nān u nemek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1753). [emek çek, -di, -ler]*

emel: *İstek, arzu; ümit.*

1.Cānda bunca belā göñülde **emel** / Başda bunca hevā ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [emel,]*

2. Çek ʿinānı ḳamu **emellerden** / Fāriġ ol ġuṣṣa-i ʿamellerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6210). [emellerden, -ler, -den]*

emel kemānını yaş: *Arzu, istek yayını bozmak, gevşetmek; arzu, isteklerinden vazgeçmek (Yas-mak: yayın kirişini gevşetmek.)*

1. Ḳademeynüñ ecel rikābına baş / Oḳ atıldı **emel kemānını yaş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6209). [emel kemānını yaş,]*

Emin: *Güvenilir, kendisine güvenilen (Hz. Muhammed)*

1.Nesne bulmadı vérmege ol **Emin** / Beni ṣatuñ dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [emin,]*

emin: *Güvenilir, kendisine güvenilen (kimse)*

1.Bir niçe gözci ḳomış-idi **emīn** / Gözedürlerdi ol nigārı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [emīn,]*

2. Biz anı ṣādıḳ ü **emīn** bilürüz / Ehl-i taḳvā vü merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5213). [emīn,]*

3. Dédi bir ḫāṣ **emīnine** derḥāl / Ṣāʿdan bunlaruñ ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [emīnine, -i, -n, -e]*

4. Dédi şāh ol **emīne** bir daḥi ṣor / Bunlar-ıçun daḥi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [emīne, -e]*

5. Diñleyüp dédi ol **emīn** iy şāh / Bunlaruñ ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [emīn,]*

6. Bu iş-içün aransa rū-yi zemīn / Ne bilür var benüm gibi ne **emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [emīn,]*

7. Gerek ammā ẓaḫīreye bir **emīn** / Hıfẓ içinde ola ferīd-i zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [emīn,]*

emin: *Ruhül emin; Cebrail.*

1. Berekātı götürdi ā'ni **Emīn** / Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [emīn,]*

emin: *Güvenilir, kendisine güvenilen (Allah)*

1. Çün şimāl ü yemīnden oldı yemīn / Dédi bu ʿahde Ḥaḳḳ vekīl ü **emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [emīn,]*

emin: *Bekçi, çavuş.*

1. Aranup ṣoñra bār-i Bünyāmīn / Ṣāʿı anuñ yükinde buldı **emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [emīn,]*

emīn eyle: *Emanet bekçisi yapmak, emanete sahip çıkmasını sağlamak.*

1. Beni bu gence **eylemişdüñ emīn** / Ṣaḳladum anı sen açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [emīn eyle, -miş, -dü, -ñ]*

emin ol: *Korunmak, güvende olmak.*

1. Müteferriḳ girüñ niçe derden / Tā **emīn olasız** naẓarlardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814). [emīn ol, -a, -sız]*

emin ol: *Güvenilir olmak, güven vermek.*

1. Bile gétsün bizümle Bünyāmīn / **Olalum** anı ṣaḳlamaḳda **emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [emīn ol, -a, -lum]*

emīn ü emān: *Emin, güvenilir (kimse).*

1.Ol éki ʿāleme **emīn ü emān** / Bir éki ṭıfla ṭufeyl oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [emīn ü emān,]*

emīn-i ḫāne: *Evin sorumlusu; evin işlerini idare eden.*

1.Çün anuñ mürġ-i āb ü dānesiyem / Ḥareminde **emīn-i ḫānesiyem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3983). [emīn-i ḫānesi, -si, -y, -em]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi; emir, önder.*

1. Buncılayın **emīr-iken** pederüñ / Ney-içün ola ġuṣṣa derd-i serüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [emīr-iken, -iken]*
2.Ṭutdı her ḫᵛāce vü **emīr** a vezīr / Ol cemāli teferrüc étmege yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [emīr,]*
3.Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü Kadīr / Ṭapuñı āḫir éde Mıṣra **emīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [emīr,]*
4.Ḳatı gürbüz dilīr-idi ol **emīr** / Niçe nām ehlin eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [emīr,]*
5.Geh şubān oldı kūh u ṣaḥrāda / Gāh **emīr-idi** ḳasr-ı aʿlāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [emīr-idi, -idi]*
6.Belki āzādeliḳ yüzinde o cān / Ne **emīr-idi** maʿnide ne şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [emīr-idi, -idi]*
7. Sünbülüñden yaratdı bir zencīr / Ki ḳılur ʿālemüñ **emīrin** esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [emīrin, -iñ*
8.Nice ḳaṣruñ **emīri** ola ʿaceb / Ḳanḳı burcuñ münīri ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [emīri, -i]*
9.Niçe şehler anuñ esīri-y-idi / Ol cemāl ehlinüñ **emiri-y-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3497). [emiri-y-idi, -i, -y, -idi]*
10. Cümle şehrüñ şehīrini göresin / Her diyāruñ **emīrini** göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [emīrini, -i, -n, -i]*
11. Çın seḥer çün uyandı düşden **emīr** / Her muʻabbirden istedi taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [emīr,]*
12. Sāl-i rābi'de her ġanī vü **emīr** / Ḳomadı vérdi ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [emīr,]*
13. Dédi sultan senüñdür ol tedbīr / Maʿnide milk-i Mıṣra sensin **emīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [emīr,]*
14. Hażret-i pīri ḫālesiy'le **Emīr** / Daʿvet édüp serīre eyledi yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6139). [emīr,]*
15. Dédi Yaʿḳūb ḥażretine **Emīr** / Ol geçen ḫᵛābuma budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [emīr,]*

emīr: *Emir, buyruk; istek.*

1.Étdi ol cennete anı Rıḍvān / Étdi nā-çār **emrine** rıḍvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [emrine, -i, -n, -e]*
2.Dédi iy cānever muvāfıḳ ol / Ḫāliḳüñ **emri-y-ile** nāṭıḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [emri-y-ile, -i, -y, -ile]*
3. Biri pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān / Biri destūr **emr**ine hayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 753). [emrine, -i, -n, -e]*
4.Züḥālüñ menzilini bām eyler / **Emrine** niçe sa'dı rām eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [emrine, -i, -n, -e]*
5.Eger oldumsa bende-i ḫāṣı / Baʿżı **emr-ile** étmesün ʿāṣī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3980). [emr-ile, -ile]*
6.Çün Zelīḫā bu **emri** kıldı temām / Ḫiẕmete étdi serv gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [emri, -i]*
7. Zīnet eyleyüp **emrin** emmāre / Size mekr eylemiş o mekkāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [emrin, -iñ]*
8. K'iy felek rifʿat ü melek-āyīn / Rāmdur **emrüñe** zemān u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [emrüñe, -üñ, -e]*
9.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[emr,]*

emr: *İş; durum, hâl.*

1.Ki Zelīḫāya ḥażret-i ṣıddīḳ / Étdi çün ḫidmet **emrini** taḥḳiḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [emrini, -i, -n, -i]*
2.Çünki oldı bu zīnet **emri** temām / Ol géce ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [emri, -i]*

3. Olsa tezyīn ü zīnet **emri** temām / Yār-ile ʿişret eyler-idi müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [emri, -i]*

emīr ol: *Emir, reis, önder olmak.*

1. Serv-i raʻnā çemende **olmış emīr** / Ayaġın gül ḳuçar nedür zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [emīr ol, -mış]*

2. Kişi bī-devlete **olınca emīr** / Devlet ehlince yégdür olsa esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3714). [emīr ol, -ınca]*

emīr-i cemāl: *Güzelliğin şahı, sultanı.*

1.Dédiler geldi ol **emīr-i cemāl** / Maẓhar-i ḥüsn-i ṣāniʿ-i müteʻāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3309). [emīr-i cemāl,]*

emīr-i cünūd: *Askerlerin komutanı II ordu komutanı.*

1.Seni Ḥaḳḳ eyleye **emīr-i cünūd** / Édevüz saña bende gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [emīr-i cünūd,]*

emīr-i ḫōş-dād: *Doğru, adaletli hükümdar.*

1. Āferīn ol **emīr-i ḫōş-dāda** / Ki elin ṣunsa aña üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [emīr-i ḫōş-dād, -a]*

emīr-i kebīr: *Büyük kişi, yönetici.*

1.Var-ıdı anda bir **emīr-i kebīr** / Şehr-i Mıṣra ʿAzīz-idi Ḳıṭfir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297). [emīr-i kebīr,]*

emlaḥu'ş-şuʿarā: *Şairlerin en iyisi, en güzeli.*

1.Ḳıṣṣa kim aḥsen ola ḫōşdur aña / Dest-i naẓm ura **emlaḥu'ş-şuʿarā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [emlaḥu'ş-şuʿarā,]*

emlak: *Ev, tarla, bahçe vb. sahip olunan varlıklar.*

1. Sāl-i hāmisde cümle **emlaki** / Verdiler ġalle alalar tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [emlaki, -i]*

emmāre: *Emreden, zorlayan, cebreden.*

1. Zīnet eyleyüp emrin **emmāre** / Size mekr eylemiş o mekkāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [emmāre,]*

emr ét: *Buyurmak, emretmek.*

1. Yük ṭutup çün bular yöneldi yola / Yūsuf **emr étdi** bir' ki cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [emr ét, -di]*

emr eyle: *Emretmek, buyurmak.*

1. Varsun **emr eyle** Mışra mu'temedüñ / Görsün anda ne étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [emr eyle,]*

emr ol: *Emretmek, emir vermek.*

1.**Emr ol**up Cebra'ile ḥażretden / Ki getürmişdi anı Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [emr ol, -up]*
2. Ol géce Rūḥ-ı Ḳudsa Ḥażretden / **Emr olup** yéri yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [emr ol, -up]*
3. **Emr olup** Rūh-ı Ḳudse ḥażretden / Bir ḫōş alma getürdi cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [emr ol, -up]*

emr-i ʿAzīz: *Mısır Azizi'nin emri, buyruğu.*

1.Yūsufa çün yapışdı ol cellād / Éde **emr-i ʿAzīz**-ile bīdād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [emr-i ʿAzīz, -ile]*

emr-i Ḥaḳḳ: *Allah'ın emri, buyruğu.*

1.**Emr-i Ḥaḳḳ**-ıla ol dıraht-i bülend / Vèrmedi şāḫ Yūsufa mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 596). [emr-i ḥaḳḳ, --ıla-ıla]*
2.**Emr-i Ḥaḳḳ**-ıla yine Rūḥ-i Emīn / Geldi Yaʿḳūba ol dem içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [emr-i ḥaḳḳ, -ıla]*

3. Bir géce kim bu ḳurṣ-ı nūrānī / **Emr-i Ḥaḳḳ**-ıla oldı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [emr-i ḥaḳḳ, -ıla]*

4.Eyle dédi vü ḳurda étdi naẓar / **Emr-i Ḥaḳk-ıla** ṣordı aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [emr-i ḥaḳk, -ıla]*

5.Çünki rūḥānīlerden oldı duʿā' / **Emr-i Ḥaḳḳ-ıla** irdi Peyk-i Ḫuda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 916). [emr-i ḥaḳḳ, -ıla]*

emr-i sübḥānī: *Allah'ın emri, buyruğu.*

1. Göñline geldi kim bu ḫayvānı / Étdi me'mur **emr-i Sübḥānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3694). [emr-i sübḥānī,]*
2. Āgeh eyleme ġayri iḫvānı / Böyledür bize **emr-i Sübḥānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5856). [emr-i sübḥānī,]*

emr-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un emri, isteği.*

1. Çün bular yine Mıṣra irdiler / **Emr-i Yaʿḳūb** üzre girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [emr-i Yaʿḳūb,]*

emr-i zebḥ: *Kurban etme emri. (Hz. İbrahim'in oğlunu Allah'a kurban etmesi bağlamında.)*

1. **Emr-i ẕebḥ**-ile atam İsḥāḳı / Mübtelā eyledi hem ol Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [emr-i ẕebḥ, -ile]*

emrini ṭut: *Emrini, isteğini yerine getirmek.*

1. Nefs-i emmāre mār-i pür-semdür / **Emrini ṭutmaz** ol ki ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1213). [emrini ṭut, -maz]*

emrüne rām ol: *Emrine uymak, boyun eğmek, itaat etmek.*

1.Ṭāḳatüm gétdi baña ārām ol / Ḫāh-nā-ḫāh **emrüme rām ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4494). [emrüne rām ol,]*

2. **Rām ol emrüme** ser-keş olma daḥi / Cānumı yaḳma āteş olma daḥi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [emrüne rām ol,]*

3.**Emrüñe rām**-iken dil- ārāmuñ / Ne-y-içün yele vardı ārāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3909). [emrüñe rām (ol),]*

emsāl: *Eş, benzer; gibi*

1. Her kişi bir ḫayāle düşmiş-idi / Bunuñ **emsāli** ḫāle düşmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [emsāli, -i]*

2.Ne ḥarem sāde dil gibi ḫālī / Sekiz uçmaḳ ṣerefde **emsāli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [emsāli, -i]*

emsāl: *Örnek.*

1.Çün göründi gözine bu **emsāl** / Kendü daḥi ḳılurdı anı misāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [emsāl,]*

emvāc: *Dalgalar; Allah'ın âlemdeki tecellileri, yarattıkları.*

1. Cūş eyledi tā ki baḥr-i bī-ḥad **/ Emvācı** ẓuhūra geldi bī-ʿad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 185). [emvācı, -ı]*

emvāc-ı ġuṣṣa: *Dert, tasa dalgaları. (Gam, keder denizinin dalgaları hükmünde olan elem, dert bağlamında.)*

1. ʿāleme ṭolsa ḳulzum-i endūh / Olsa **emvāc-ı ġuṣṣa** nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5295). [emvāc-ı ġuṣṣa,]*

emvāc-i kulzüm-i insān: *İnsan denizinin dalgaları (Bir yerde bulunan insanların çokluğu bağlamında.)*

1. Yérde **emvāc-i ḳulzüm-i insān** / Gökde cūş-i melā'ik-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6129). [emvāc-i ḳulzüm-i insān,]*

emzür: *Emzirmek, süt vermek*

1. Dāyenüñ var-ıdı bir oğlanı / Yūsufı **emzürürdi** hem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [emzürürdi, -ür, -di]*

2. Dāye olup o beççeye cānlar / Şīr yérine **emzürür** ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [emzürür, -ür]*

en: *İnmek, aşağı inmek*

1. Yūsufa her kişi ki étdi nigāh / Ṣandı ki yére **éndi** gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [éndi, -di]*
2. Ṭoldı ḳalbi ṣafā dıraḫşından / **Éndi** yüz raġbet-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [éndi, -di]*
3. Döşedi ʿizzet-ile pāyına per / Ḳaʿr-ı çāha **énince** ol gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [énince, -ince]*
4. Gök çemen üzre aḳ çadır gūyā / Yére **éndi** nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [éndi, -di]*
5. Yüridi ḫʷāceler rikābında / Atdan **énince** ḳubbe bābında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [énince, -ince]*
6. Yapışup ḫʷāceler rikābına / **Éndi** yüridi ḳubbe bābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [éndi, -di]*
7. Geldi çün bār-gāh-i şāha yaḳın / **Éndi** atdan bezendi rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [éndi, -di]*
8. Dédi ṣıddīka ḥażret-i Cibrīl / Atdan **éndi** senüñçün İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [éndi, -di]*
9. Bilmeyen bu maḥālde taḥḳīḳi / Atdan **énmedi** dédi ṣıddīki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [énmedi, -me, -di]*

enāniyyet: *Bencillik, kibir, gurur.*

1. Ḳalmadı anda çün **enāniyyet** / Gétdi faḳr-ıla faḫr-i eniyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [enāniyyet,]*

enār: *Nar meyvesi.*

1. Ger buña oldısa **enār** ġıdā / Anuñ olur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [enār,]*
2. Dāne laʿl-ile ḥoḳḳasını **enār** / Pür édüp ṭutmış ol miyānda kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [enār,]*
3. Ġaybdan geldi her géce bir **enār** / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [enār,]*
4. Ter ʿineb tāze sīb ṭatlu **enār** / Her biri lezzet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [enār,]*

enbāz: *Ortak; eş, benzer.*

1. Dilemez ol ḥabīb-i ʿālem-sāz / Dōstlıḳ içre kendüye **enbāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [enbāz,]*
2. Ben kimem kim olam saña demsāz / Bir ṭaʿāma ʿAzīz-ile **enbāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [enbāz,]*

enbiyā: *Nebiler, Peygamberler.*

1. **Enbiyā** ḥālidür bu ḳıṣṣa iy yār / Ṣaḳın étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [enbiyā,]*
2. İy firāḳ-ıla sīnesi maḥrūr / **Enbiyā** içre ḥüzn-ile meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [enbiyā,]*
3. Ser-çeşmesin **enbiyāya** ṭañ mı / Ger çeşme ola elünde işbāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [enbiyāya, -y, -a]*
4. **Enbiyā**nuñ menāḳıbın söyle / Mübtelālar merātibin söyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 363). *[enbiyānuñ, -nuñ]*
5. Ér iseñ ʿavrata inanma aḫī / ʿavrat al étdi **enbiyā**ya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [enbiyāya, -y, -a]*
6. **Enbiyā** rāʿiyān-ı ümmetdür / Pes şubānlıḳ bulara ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3836). [enbiyā,]*
7. Gördi bir yaña **enbiyā** ṣaf ṣaf / Her biri bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [enbiyā,]*

enbiyā: *Nebiler, peygamberler. (Hz. İbrahim ve onun soyundan gelen peygamberler bağlamında.).*

1. Ol ḳalan **enbiyā**dan āsārın / Zīnet éderdüñ üstüñe varın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [enbiyādan, -dan]*

enbiyā ʿalāmeti: *Peygamberlik alameti, nişanı.*

1. Ġālibā **enbiyā ʿalāmetidür** / Bu kerem evliya kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5742). [enbiyā ʿalāmeti, -dür]*

enbiyā baḥrınuñ yetīmi: *Peygamberler denizinin yetimi. (Hz. Muhammed) (Beyitte peygamberler çokluğuna ithafen denize benzetilmiştir. Bir rivayete göre Hz. Ādem'den Hz. Muhammed'e kadar 124 bin peygamber gelmiştir. Yİne "yetim" ifadesi kullanılarak Hz. Muhammed'in yetim oluşuna işaret edilmiştir.).*

1. Ümenā gencinüñ emīnidür / **Enbiyā baḥrınuñ yetīmidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 169). [enbiyā baḥrınuñ yetīmi, -dür-i, -dür]*

enbūh ol: *Artmak, çoğalmak.*

1.Dilde endūhı **oldı** çün **enbūh** / Serv-i ḳaddin ḫam eyledi endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [enbūh ol, -dı]*

encümen: *Meclis, cemiyet, topluluk.*

1. Yūsufuñ ḳadri çü bülend oldı / **Encümenlerde** ercümend oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [encümenlerde, -ler, -de]*

endām: *Boy pos; vücut, beden*

1.Güldür **endāmı** ḫārdan ṣaḳınuñ / Ḫāṭırını ġubardan ṣaḳınuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [endāmı, -ı]*

2. Ṣabr édüñ tā ki vara ḫamāma / Yuna **endāmı** géye ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [endamı, -ı]*

3.Göricek ẓāhir olur **endāmı** / İnanup bize éder ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1160). [endāmı, -ı]*

4. Pāy-i taḫt-ı cemāl-idi lāmı / Birbirinden yeg-idi **endamı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 541). [endāmı, -ı]*

endīşe: *Düşünce, kaygı, gam, keder, korku.*

1. Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / Ḳalbin **endīşe** étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818).[endişe]*

2. Bunca **endīşe** içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [endīşe,]*

3. Dilde **endīşesi** bu kim yā Rab / Düş mi ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [endīşesi, -si]*

4. Cismini fürḳat odı mūm étdi / Yavuz **endīşeler** hücūm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [endīşeler, -ler]*

endūh: *Gam, keder, tasa.*

1.Dilde endūhı oldı çün enbūh / Serv-i ḳaddin ḫam eyledi **endūh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [endūh,]*

2. Kāha ṣaymaz melāmeti kūhın / Dilde ḳomaz selāmet **endūhın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [endūhın, -ın]*

3.Dilde **endūhı** oldı çün enbūh / Serv-i ḳaddin ḫam eyledi endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [endūhı, -ı]*

4. Kūh-i enbūh-iken her **endūhı** / Bād-i devlet ṭaġıtdı ol kūhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [endūhı, -ı]*

éndür: *İndirmek.*

1. **Éndürem** gökden anı nūr-ṣıfat / Eyleyüp ẕikr ü daʿvet ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [éndürem, -em]*

2.Éndürüp anı dūş-ı şefḳatden / El çeküp cümlesi ri'āyetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 842). [éndürüp, -üp]*

ene minke: *"Ben sendenim" (Ente minni ve ene minke. "Senden benden ben de sendenim." ; Hz. Muhammed'in Hz. Ali hakkında söylediği söz.)*

1. Ente minnī aña beşāretdür / **Ente minke** ʿaceb işāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 307). [ene minke,]*

eñeg: *Boyun.*

1. Vérmesün ḫāra gül gibi etegüm / Olmasun ḫar naṣībi sīb **eñegüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [eñegüm, -üm]*

Enes: *Enes b. Mâlik. (Hz. Peygamber'e hizmetiyle tanınan ve en çok hadis rivayet eden sahâbîlerden biri.)*

1. ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes / Muṣṭafānuñ enīsi aʾnī **Enes** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 241). [enes,]*

engūr: *Üzüm.*

1.Aşmalarında şīre-dār **engūr** / Sāyesinde revān mā-i ṭahūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4081). [engūr,]*

engüşt: *Parmak.*

1.Olsun ol bende bī-ser ü bī-müşt / Şeh nemek-dānına şoḳar **engüşt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [engüşt,]*
2.Kāra pergār bulmasa muştı / Bes-idi aña éki **engüşti** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [engüşti, -i]*
3.Ne kilid-idi yā Rab **engüşti** / Ḳufl açardı açılmadın müşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [engüşti, -i]*

engüşt çeyne: *Parmaklarını çiğnemek; parmaklarını ısırmak (Acı, kederden gelen acıyı hafifletmek için parmaklarını ısırmak bağlamında.)*

1. Başa ururdı çün şanevber muşt / **Çeyneyüp** ney-şeker gibi **engüşt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [engüşt çeyne, -y, -üp]*

enīn: *İnilti, inleme.*

1. Felek étdi nihāl-i ḳaddini çeng / Ṭutmaġ-ıçun **enīnine** āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5347). [enīnine, -i, -n, -e]*
2. Gürg ü rūbeh-ile ḳarīn olsun / Hem-demi āh-ile **eñīn** olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 655). [enīn,]*
3. Külbe-i hüzn içinde ḳaldı ḥazīn / Hem-demi ġuṣṣa hem-nişīni **enīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1221). [enīn,]*
4. Ġam yaġar nāle-i ḥazīninden / Uyımaz ḳoñşılar **enīninden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3086). [enīninden, -i, -n, -den]*
5. Derd ü rence mücāviri dem-sāz / Demi kūtāh **enin** ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [enīn,]*
6. Yéne ḳalmaya ġalle-i pīşīn / Nān-ıçun āsmāna ire **enīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [enīn,]*
7. Çün temām oldı bu duʿā' vü **enīn** / Nāzil oldı hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [enīn,]*

enīn ét: *Ağlamak, inlemek, feryat etmek.*

1. Sen de nāḳan gibi **enīn édesin** / Milk-i Kenʿāna aġlayu gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [enīn ét, -e, -sin]*

enīn ü ḥanīn eyle: *Bir şeye karşı duyulan şiddetli arzudan dolayı ağlamak, inlemek, feryat etmek.*

1. İricek sāyeñe bu māya hemīn / Ney-içün **eyledi enīn ü ḥanīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [enīn ü ḥanīn eyle, -di]*

enin ü hanīn et: *Bir şeye karşı duyulan şiddetli arzudan dolayı ağlamak, inlemek, feryat etmek.*

1. Yūsufı görüp üştür-i miskīn / **Étdi** yüz derd-ile **enīn ü hanīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3697). [enīn-i hanīn et, -di]*

enīs: *Dōst, arkadaş.*

1. ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes / Muṣṭafānuñ **enīsi** aʾnī Enes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 241). [enīsi, -i]*
2. Ḳanı ol dem ki yār **enīsi-y-idi** / Géceler ṣubḥa dek celīsi-y-idi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). *[enīsi-y-idi, -i, -y, -idi]*

enīs ol: *Dōst, arkadaş olmak II yakın olmak; ilgili olmak.*

1.Ḳarārı yoḳ baña çün hem-dem ola zülfi gibi / **Enīsüm olmadı** çün baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [enīs ol, -ma, -dı]*

2.Dilemen rāstı celīsüñ olam / Perde içre nühüft **enīsüñ olam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4379). [enīs ol, -am]*

3.Her kimüñ üns-i Ḥaḳḳ ola baḫşī / N'ola **olsa enīs** aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [enīs ol, -sa]*

ensāb: *Nesepler, soylar.*

1.Her ne yérde ki añıla **ensāb** / Dénile size ḫāyin ü kezẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [ensāb,]*

ente minnī: *"Sen bendensin" (Ente minni ve ene minke. "Senden benden ben de sendenim." ; Hz. Muhammed'in Hz. Ali hakkında söylediği söz.)*

1.**Ente minnī** aña beşāretdür / Ente minkeʿaceb işāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 307). [ente minnī,]*

envār: *Nurlar, aydınlıklar II ilahi tecelliler.*

1. Gönlüñ alan eger ferişte ola / Ẕātı **envār**-ıla sirişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2563). [envār-ıla, -ıla]*

2.Ḳubbe-i lāciverdīden dīdār / ʿarż édüp şaldı ʿāleme **envār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3251). [envār,]*

3. Eṭvāruñ-ıla cihān müşerref **/ Envāruñ-ıla** cihān muraṣṣaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 228). [envāruñ-ıla, -uñ, -ıla]*

enver ol: *(Yüz) aydınlanmak, parlamak.*

1.Enver olmış cemālüñ ayı bugün / Yoġ anuñ tāb içinde tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [enver ol, -mış]*

ér: *Ermek, ulaşmak.*

1. Her ki bir kerre ol nigārı göre / Éki ʿālem saʿādetine **ére** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [ére, -e]*

2. Gören anı daḫi görem mi dédi / Görmeyen görmege érem mi **dédi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [érem, -e, -m]*

3.Bīde bād **érse** şuda geh gāhi / Sāyeden ḳaynaşurdı çoḳ māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [érse, -se]*

4.Himmeti şaştı çünki oldı dürüst / **Érdi** tīr duʿā' nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [érdi, -di]*

5. Bunca saʿy-ıla yāre **érmiş-iken** / Ḫaste göñlüme çāre érmiş-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [érmiş-iken, -miş, -iken]*

6.Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan şımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[ermez, -mez]*

7.Cüst ü çābük yerinden eyledi ḫīz / Bu īşāret ḫayālī **erdi** çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [erdi, -di]*

8.**Érmedi** çünki ġonçaña dehenüm / Yéridür varlıġum yoġ olsa benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [érmedi, -me, -di]*

er: *Kişi, insan.*

1. Zāhir aḥvālini gözetme **er**üñ / Bātının gözle var-ısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [erüñ, -üñ]*

2. **Ér** iseñ ʿavrata inanma aḫī / ʿavrat al étdi enbiyāya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [ér,]*

3. Gencüñe mihrüm-ile mühr urasın / Ḥaḳ gözetmekde **ér** gibi ṭurasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2656). [ér,]*

4. Ol seḥer at şahili **ér** üni / Eyledi ker şımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [ér,]*

5. Bād-pālar şuheyli vü **ér** üni / Pür-şadā étdi cevf-i gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [ér,]*

6. Dédi Yūsuf gelür bize bu ḫaber / Ki içüñüzde var-ımış bir **ér** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [ér,]*

7. Dédi var-ımış içüñüzde bir **ér** / Ḥışm vaḳtinde naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [ér,]*

8. Meger āyīne deñerdi bir **ér** / Görüp anı dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [ér,]*

9. Ḥāşılum çün temām olup bitdi / Bu **ér** anı başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [ér,]*

10. İy göñül erlik öğren ol zenden / **Ér**-iseñ zenligi géder senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [ér-iseñ, -isen]*

er: *Asker.*

1. Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her **ér** / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [ér,]*
2. Çār rükninde çār der ḳodılar / Her ḳapuda temām biñ **ér** ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [ér,]*
3. Her **érüñ** érligi silāḥı dürüst / Beklemekde ḳapuyı çāpük ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [érüñ, -üñ]*

er: *Koca, eş.*

1.Mā-y-ile ġālib olsa zen **érine** / Māyil olur şebehde māderine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [érine, -i, -n, -e]*

er ʿadd olun: *Adam, erkek kabul edilmek, sayılmak.*

1 Fahr éden kimse zeyn u ziverden / ʿ**Add olunmasa** tañ degül **erden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3577). [er ʿadd olun, -ma, -sa]*

er şuyı: *Erkek spermi.*

1.**Er şuyı** ġālib olsa zen suyına / Beñzer evlād atası ḫuyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256). [er şuyı, -y, -ı]*

ercümend: *Kıymetli, şerefli.*

1. Yūsufuñ ḳadri çü bülend oldı / Encümenlerde **ercümend** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [ercümend,]*

erfaʿ: *En yüksek, en yüce.*

1. Evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿdur / Her livādan livāsı **erfaʿdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 180). [erfaʿdur, -dur]*

erġavānī: *Şarap, erguvan şarabı.*

1. Mest āhūlar **erġavānī** içer / Esb üzre deve ṭabanı içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [erġavānī,]*

erġuvān: *Kırmızıya çalan pembemsi ya da eflatunî renkte süs ağacı II Renginden ötürü âşığın döktüğü kanlı gözyaşları erguvan çiçeğine benzetilmiştir.*

1. Nerges-i mesti **erġuvān** ṣaçdı / Yine sūsen gibi zebān açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [erġuvān,]*

erḥam: *Çok merhametli, en merhametli (Allah).*

1. Ḫayr-i ḥāfıẓ Ḫudā-yı ʿālemdür / Luṭfı bī-ḥad ḳamudan **erḥamdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5802). [erḥamdür, -dür]*

eri: *Tükenmek, bitmek.*

1.**Erisün** ṭuz gibi anuñ cānı / Ki yéyüp ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [erisün, -sün]*

eri: *Zayıflamak, incelmek II tükenmek, bitmek.*

1. Bu degül ol kiʿ aḳlum aldı benüm / **Eridi** ḥasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [eridi, -di]*
2. **Eriyüp** ġamdan oldum āb-ı zülāl Ah eger ẓāhir olsa serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 3444). [eriyüp, -y, -üp]*

erit: *Eritmek, tüketmek; eza, cefa çektirmek.*

1. Anı ġam pūtede **eritmiş-idi** / Ḳalbini eyle ḫāliş itmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [eritmiş-idi, -miş, -idi]*

erḳam: *İnsanı ısırmak için aranan habis yılan veya erkek yılan; alaca (aklı karalı) yılan.*

1.Gördiler gerdeninde bir **erḳam** / Ḥalḳa-veş ḫalḳını ṣıḳar muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [erḳam,]*

erkān-ı devlet: *Devlet erkanı, devletin ileri gelenleri.*

1. Çün beşāret olundı şāha bu ḥāl / Étdi **erkān-ı devlet** istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [erkān-ı devlet,]*

érlik: *Erlik, yiğitlik; güç, kuvvet.*

1. Her érüñ **érligi** silāḥı dürüst / Beklemekde ḳapuyı çāpük ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [érligi, -i]*

erlik öğren: *(Birinden) yiğitlik, mertlik öğrenmek (Birinin yaptığı güzel hasletleri örnek almak bağlamında.)*

1. İy göñül **erlik öğren** ol zenden / Ér-iseñ zenligi géder senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [erlik öğren,]*

erinī: *Göster bana. (Aʿrâf 7/143)*

1.**Erinī** dédi çün Kelīm-i Ḫudā / Ṣandı kendüdedür hemān bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2653). [erni,]*
2. Gördi ol bī-nihāye ʿışḳ érini / Yüz urup her birisi dér **Erinī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [erni,]*

ervāḥ: *Ruhlar, canlar.*

1. Seni étdi musallaṭ **ervāḥa** / Mevt cāmın ṣunarsın eşbāḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5977). [ervāḥa, -a]*

ervāḥ-ı mücerred: *Saf, temiz ruhlar. (Peygamberler bağlamında.)*

1.**Ervāḥ-ı mücerred** irmemişdür / Ol kūrbe ki irdi ol mücerrred (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 191*). [ervāḥ-ı mücerred,]*

ervāḥ-ı nesl: *(İnsan) neslinin ruhları (Ruhlar âleminde bulunan ruhlar bağlamında.)*

1. Ġayba ol nūr-ıla çün açdı baṣar / Étdi **ervāḥ-ı nesl**i üzre nazar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [ervāḥ-ı nesl, -i]*

erzān: *Layık, uygun.*

1. Luṭf édüp çünki cūdı ʿummānı / Gevherin baña étdi **erzānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [erzānı, -ı]*

es: *(Rüzgar için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.*

1.Ḳısmet olmasa dil bulur mı murād / Rāst **esmez** hemīşe yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [esmez, -mez]*
2.**Esmege** başlasa seḥerde nesīm / Dér-idi iy ḥayāt-ı ‘aẓm-i remīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [esmege, -me, -ge]*
3. Yéllér esmekden ayaġın kesdi / **Esdi**-y-ise meger semūm esdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5692). [esdi-y-ise, -di, -y, -ise]*
4.Bir seḥer kim **esüp** nesīm-i ḥazān / Ḳalmadı reng-i ravża vü bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [esüp, -üp]*
5. Yéllér esmekden ayaġın kesdi / Esdi-y-ise meger semūm **esdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5692). [esdi, -di]*

es: *(Yel gibi) esmek; gitmek.*

1. Ṣaġ-ısa yél gibi yolunda **esem** / Ölmiş-ise recā elini kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [esem, -em]*

eşʿār: *Şiirler.*

1.Eyler-iken teferrüc-i dīdār / Söyler-idi bunuñ gibi **eşʿār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3361). [eşʿār,]*

esās eyle: *Temellendirmek, kurmak.*

1.Ḳahra mihri **esās eyle**diler / Ḫışma hilmi libās eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 679). [esās eyle, -di, -ler]*

esb: *At, beygir.*

1. Vérdi biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḥāżır silāḥ u **esb** ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [esb,]*

2. Çün revān oldı bunca **esb** ü şütür / Oldı ṣaḥrā hilāl ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [esb,]*
3. Mest āhūlar erġavānī içer / **Esb** üzre deve ṭabanı içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [esb,]*

esbāb: *Eşyalar, gereçler; lazım olacak şeyler.*

1. Çün temām étdi ʿişret **esbābın** / Düzdi Ṭaymūs riḥlet esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [esbābın, -ın]*
2. Çün temām étdi ʿişret esbābın / Düzdi Ṭaymūs riḥlet **esbābın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [esbābın, -ın]*
3. Maṣlaḥat gördi anı çün ḫālı / Vérdi **esbāb** ü niʿmet ü mālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 479). [esbāb,]*
4. Ṭutdı ḥükmin revān Zelīḫā anuñ / Düzdi **esbābın** ol temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [esbābın, -ın]*
5. Çün bu **esbābı** müntehā étdi / Ṭaʿn éden zenlere ṣalā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [esbābı, -ı]*

esbāb: *Sebepler, şartlar.*

1. ʿişret **esbābı** cümle cemʿ-idi / Kendü ol cemʿ içinde şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [esbābı, -ı]*
2. Şimdi kim gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet **esbābı** gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [esbābı, -ı]*

esbāb: *Elbiseler, giysiler.*

1. Ṣoyınup başladuḳ çü pertāba / Yūsufı bekçi ḳoduḳ **esbāba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [esbāba, -a]*

esbāb-ı baht u pirāye: *Süs, ziynet ve talihin sebebi.*

1. Cümle **esbāb-ı baḫt u pirāye** / Ḥāṣıl olmış-ıdı Zelīhāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3171). [esbāb-ı baḫt u pirāye,]*

esbāb-ı guṣṣa-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un ızdıraplarının, sıkıntılarının sebepleri.*

1. Bülbül-i bāġ-ı kıṣṣa-i Yūsuf / Dèr ki **esbāb-ı guṣṣa-i Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 567). [esbāb-ı guṣṣa-i Yūsuf,]*

eşbāḥ: *Şahıslar; cisimler, vücutlar.*

1. Seni étdi musallaṭ ervāḥa / Mevt cāmın ṣunarsın **eşbāḥa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5977). [eşbāḥa, -a]*

esb-i daʿvā: *Dava atı.*

1. Dédi Yaʿḳūb anı varuñ getürüñ / **Esb-i daʿvāyı** menzile yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [esb-i daʿvā, -y, -ı]*

esb-i hōş-reftār: *Güzel yürüyüşlü at.*

1. Cemʿ olup tār-ı leyl ü nūr-ı nehār / Ḫalḳ olınmış ol **esb-i ḫōş-reftār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5385). [esb-i ḫōş-reftār,]*

esb-i murād: *Murat atı, dilek atı. II Âşığın arzusu, isteği.*

1. Ṭāliʿin gördi çün murād üzre / Bindi **esb-i murāda** dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [esb-i murād, -a]*

esb-i revān: *Yürüyen, giden at.*

1. Götürür her hümāyı bir balaban / Aʿnī her dilberi bir **esb-i revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [esb-i revān,]*

esb-i tāzī: *Arap atı.*

1. Vérdi biñ **esb-i tāzī** zerrīn zīn / Kimi gül-gūn kimi daḫi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [esb-i tāzī,]*

esb-i tāzī: *Arap atı II fasih dille şiir yazan şair*

1. Berdaʿī ester **esb-i tāzī**ler / Ṭoldı ol günde mışr ü yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [esb-i tāzī, -ler]*

esed ol: *Aslan (gibi) olmak (Aslan gibi hırçın, öfkeli olmak bağlamında.)*

1. İlla iḫvānı pür-hased oldı / Ne ḥased her biri **esed ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [esed ol, -dı]*
2. İḫveti çün ḫʸābı gūş étdi / **Esed ol**dı ḥased ḫurūş èтdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [esed ol, -dı]*

esen ol: *Sağ salim, afiyette, selâmette olmak.*

1.Boynına reşk éderdi berg-i semen / Yédüñ-ise sen anı **olma esen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [esen ol, -ma]*
2. **Esen olsun** ki ṭaġıdup anı / Geldi cemʿ étdi ben perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [esen olsun,]*

esenleş: *Vedalaşmak.*

1. Eyle déyüp ḳamusı aġlaşdı / Yūsuf anlar-ıla **esenleşdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [esenleşdi, -di]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

1.Bulmadum hergiz cemālüñden **eser** / İstedüm ins ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [eser,]*
2.Ḳanda ṣordumsa nişānuñdan **eser** / Bulmadı hīç āferīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [eser,]*
3. Pederi şāh-ıdı ʿAmāliḳaya / **Eser-idi** mülūk-i sābıḳaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3488). [eser-idi, -idi]*
4.Boynı aġına irdi ġuldan **eser** / Gül yérine ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [eser,]*
5. Sizde yoḳ nesl-i enbiyā **eseri** / Görinür ḥīle vü riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [eseri, -i]*
6. Sizde yoḳ nesl-i enbiyā eseri / Görinür ḥīle vü riyā **eseri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [eseri, -i]*
7.Āfitāb-ı semāya bu simā / **Eser**idür vücūdıñun maḥżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 40). [eseridür, -i, -dür]*
8.Arasañ gevdesinde ḳıldan **eser** / Mūya beñzer miyān olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [eser,]*
9.Egriden geldi çün bu ṭoġrı ḥaber / Yūsufa oḳ gibi ṭoḳındı **eser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [eser,]*
10. Dédi baʿżı bu ʿışḳ **eserleridür** / Bu ḥikāyet anuñ ḥaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [eserleridür, -ler, -i, -dür]*

eser: *Sarf edilen bir emek, yapılan bir iş.*

1.**Eseri** eglenürse étme ġurūr / Ki olur vaḳti-y-ile cümle umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [eseri, -i]*
2.Fikri oldu figār anuñ ki ḳılar / **Eser**inden müʾessirine naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). *[eserinden, -i, -n, -den]*

eser: *Etki, tesir.*

1.**Eserüñ** ʿāşıḳun şafāsıdur / Ḫaberüñ dōst merḥabāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3219). [eserüñ, -üñ]*

eser-i hadd*: (Sevgilinin) boyunun eseri, ürünü.*
Sāye-i ḳaddidür bu naḫlistān / **Eser-i ḫad**didür biten bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2259). [eser-i* ḫadd, *-i, -dür]*

eser ét: *Tesir etmek, iz bırakmak, etkilemek.*

1. Tāze ʿışḳ aña çün **eser étdi** / Ārzūsın daḫi beter étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [eser ét, -di]*
2. Bu nidā Yūsufa **eser étdi** / Heybete düşdi gey ḥaẓer étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [eşer ét, -di]*
3. Yūsufa dédi Mālik iy şıddīḳ / **Eser étdi** saña ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [eser ét, -di]*
4.Çün olundı mükerrer ol şekker / Duḫtere **étdi** leẕẕet-ile **eser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [eser ét, -di]*
5. Benden ol demde vérseñ aña ḫaber / Cānına ḥasret odı **étmez eser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [eser ét, -mez]*

eser eyle: *Tesir etmek, iz bırakmak, etkilemek.*

1.**Eṣer eyledi** Mālike bu kelām / Rāzi oldı k'ide tecellī-yi ʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2059). [eser eyle, -di]*

2. **Eṣer eyledi** ḳalb-i şāha bu tāb / Açdı nāzüklig-ile ṭarf-ı niḳāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [eser eyle, -di]*

eser eyle: *Etki etmek, tesirde bulunmak, işlemek.*

1. Çün gire ol gümān ḫānesine / **Eṣer eyler** girüp nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [eṣer eyle, -r]*

2.**Eṣer eylerdi** tāb-ı şevḳum aña / Ḳılmaz-ıdı ḥicāb u istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4257). [eṣer eyle, -r, -di]*

3.Ol nigāra bu naḳşı geçseñ eger / Cānına mihrüñ **eyler-idi eṣer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [eṣer eyle, -r, -idi]*

4. ʿIşḳ **eṣer eyledi** Zelīḫāya / ʿaḳlı milkini verdi yağmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2521).*

eser ḳalma: *Hiçbir belirti, iz olmamak ; yok olmak.*

1.Ki ḳaçan irişe ecel baḳarı / Yéne ḳalmaya varlıġum eseri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 116*). [eser ḳalma, -i-y, -a]*

2. Çünki īmāna geldi ol server / Cūʿdan **ḳalmadı** teninde **eṣer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [eser ḳalma, -dı]*

3. ʿarż éderdi cemālin ol dilber / Cūʿdan tende **ḳalmaz-ıdı eṣer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [eser ḳalma, -z, -ıdı]*

eser ol: *Belirti ,iz, nişan olmak.*

1.Ḥamdī naḳḳāşla eyle naḳşa naẓar / gerçi nakkāşa naḳşı **oldu eṣer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 84). [eṣer ol, -du]*

2. **Eṣer ol**a yüzi cemālünden / Baḫşiş eyle bu dem kemālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [eṣer ol, -a]*

eser-i ḥüsn: *Güzellik eseri, alameti.*

1. **Eṣer-i ḥüsnidür** bu ṣūret-ı ḫūb / Maʿnide bil hemān odur maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [eser-i ḥüsn, -i, -dür]*

eser-i ʿışḳ: *Aşk kitabı, aşk eseri (İlahi aşk)*

1.Kevser-i ʿilm ü faẓla sāḳīdür / **Eṣer-i ʿışḳ** anuñla bāḳīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 305). [eser-i ʿışḳ,]*

eseri ḳalma: *Bitmek, tükenmek, sona ermek II yok olmak.*

1. Teng olmışdı ʿiyşı hem şekerüñ / **Eṣeri ḳalmamışdı** hem semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [eseri ḳalma, -mış, -dı]*

2. Lālesinden ayırdı her baġı / **Eṣeri ḳalmadı** meger dağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [eṣeri ḳalma, -dı]*

eser-i rūy: *Yüzünün eseri II güzel yüzünün eseri.*

1. Zülfinüñ būyıdur bu reyḥānlar / **Eṣer-i rūyıdur** gülistānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2262). [eser-i rūy, -ı, -dur]*

eşfa' ol: *Şefkat etmek, şefaat etmek.*

1.Ol dem ki cihāna ṭola ḫayret / **Olmaya** ʿuṣāta senden **eşfa'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit231). [eşfa' ol, -ma, -y, -a]*

eşfaḳ: *Daha şefkatli, daha müşfik.*

1. Saña cānum anañdan **eşfaḳ-ıdı** / Cigerüm pāresi baġırdaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2551). [eşfaḳ-ıdı, -ıdı]*

eshār ol: *Sabah(lar) olmak.*

1. **Olsa esḥār** eder ḳamu aḫyār / Ġayrdan ʿayna tevbe istiġfār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [esḥār ol, -sa]*

eşed: *Daha şiddetli, pek şiddetli.*

1.Anuñ iḫvānı étdi ẓulm ü ḥased / Bunlaruñ nesli kendülerinden **eşed** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [eşed,]*

2.Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan **eşed** / İste ol ḳalbi kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [eşed,]*

eşhedü enneke rasulullah: *Şahitlik ederim ki sen Allah'ın Resulüsün. (Peygambere iman etmek bağlamında.)*

1.Gūş édüp bunı dedi ʿAbdullāh / **Eşhedü enneke Rasulullah.** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 258). [eşhedü enneke rasulullah.,]*

éşit: *İşitmek, duymak.*

1. Dem-be-dem zār zār aġlar-ıdı / **Éşidenler** dilini ṭaġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5954). [éşidenler, -en, -ler]*

éşik: *Eşik, kapı II huzur, makam.*

1. Ol zemān mesnedüm-idi béşigüñ / Secde-gāhum-durur bu dem **éşigüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [éşigüñ, -ün]*
2. Sürüp **éşige** çeşm-i şehlāsın / Ḥaḳḳa ışmarlayup dil-ārāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5065). [éşige, -+e]*
3.Naḳş-ı ḥüsnüñ ḫayāli cān tenüme / Tenüm-ise **éşigüñe** bendeñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [éşigüñe, -üñ, -e]*
4. ʿālem **eşigi** gedası-y-iken / Faḫr eyledi faḳr-ıla Muḥammed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 190*). [eşigi, -i]*

esīr: *Tutsak II müptela, düşkün.*

1.Niçe şehler anuñ **esīri-y-idi** / Ol cemāl ehlinüñ emiri-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3497). [esīri-y-idi, -i, -y, -idi]*

esīr: *Köle, esir; tutsak.*

1. Dé ki zindānda bir **esīr** ü ġarīb / Aña étmişler anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [esīr,]*
2.Géde ʿizzet ḳalasın anda ḫaḳīr / Bend-i miḥnetde mübtelā vü **esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [esīr,]*
3.Benem ol bī-baṣar **esīr** ü ʻamā / Müflis ü ac ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [esīr,]*
4.Çāre ne çünki eyledi taḳdīr / Beni derde seni ʿAzīze **esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [esīr,]*
5. Sāl-i rābi'de her ġanī vü emīr / Ḳomadı vérdi ḳapusında **esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [esīr,].*
6. Her **esir** oldı guṣṣadan āzād / Oldı virān göñülleri ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [esir,]*

esīr ét: *Esir etmek, etki altına almak.*

1. ʿIşḳı anuñ beni **esīr étdi** / Ḥālümi nāle vü nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [esīr ét, -di]*
2. Dédi duḫter o zülf-i ʿālem-gīr / Beni zencīre çoḳdan **étdi esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [esīr ét, -di]*

esīr eyle: *Esir etmek, tutsak durumuna getirmek.*

1. Ḳatı gürbüz dilīr-idi ol emīr / Niçe nām ehlin **eylemişdi esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [esīr eyle, -miş, -di]*

esīr kıl: *Esir etmek, tutsak almak.*

1. Sünbülüñden yaratdı bir zencīr / Ki **ḳılur** ʿālemüñ emīrin **esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [esīr ḳıl, -ur]*

esīr ol: *Köle olmak II bir şeye tutulmak, müptela olmak, bağlılık göstermek.*

1.Ṣaldı zincir-i ḥükmi çün taḳdīr / Boynumı ṭutdum **oldum** aña **esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [esīr ol, -du, -m]*
2.**Olmış**-iken cihān şaçına **esīr** / Urdı boynına ẓulm-ile zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1733). [esīr ol, -mış, -iken]*

esīr ol: *Esir, köle olmak.*

1. Kişi bī-devlete olınca emīr / Devlet ehlince yégdür **olsa esīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3714). [esīr ol, -sa]*

esirge: *Korumak, himaye etmek II acımak, merhamet etmek.*

1. Kerem eyle **esirge** ol pīri / Étme luṭfuñdan aña taḳṣīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [esirge,]*
2. Tañruñ-ıçun beni **esirge** felek / Cevr-i devrüñden ét dilümi dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [esirge,]*
3. Melekü'l-Mevt dédi anuñ-ıçun / Ki **esirger** seni fiġānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [esirger, -r]*
4. Bilicek Yūsuf anı aġladı zār / Ṣordı ḥālin **esirgeyüp** tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5485). [esirgeyüp, -y, -üp]*
5. Ṣāyed ola **esirgeyüp** sizi ol / Zād u niʿmet taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [esirgeyüp, -y, -üp]*
6. Ol daḥi gétdi ḳaldum āvāre / Beni luṭf ét **esirge** bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [esirge,]*

esīr-i dām ol: *Tuzağa düşmek, tutsak olmak.*

1. Ḳuşca cānum **esīr-i dām oldı** / Seyyid iken adum ġulām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730). [esīr-i dām ol, -dı]*

esīr-i dām-ı ʿazīz: *Aziz, saygın kişinin (Hz. Yusuf) zindanının esiri, tutsağı.*

1. Olmış-ıdı **esīr-i dām-ı ʿazīz** / Géce gündüz dilinde nām-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2801). [esīr-i dām-ı ʿazīz,]*

esīr-i dendanı: *Dişin esiri, dişin kölesi.*

1.Dürr-i manẓūm **esīr-i dendanı** / Cāna zindān-ıdı ẓenaḫdānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 545). [esīr-i dendanı, -ı]*

esīr-i firāḳ-ı farḳ-ı melek: *Güzel huylu kimsenin ayrılık esaretine düşmüş olan (âşık).*

1. K'iy **esīr-i firāḳ-ı farḳ-ı melek** / Seni hem-ser mi étdi baña felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [esīr-i firāḳ-ı farḳ-ı melek,]*

esīr-i miḥnet ü ġam ét: *Gam ve kedere esir etmek; gam, keder, elem içinde bırakmak.*

1. Beni **éden esīr-i miḥnet ü ġam** / Ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf-ımış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3663). [esīr-i miḥnet ü ġam ét,]*

eski: *Eski, önceki.*

1. Dil-güşā sözler-ile şād étdi / **Eski** ḫiẓmetlerini yād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2545). [eski,]*
2.Yine yiñileyüp niyāzların / Yāre "arż étdi **eski** rāzların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4384). [eski,]*
3. Çünki nāṣiḥ ḳoya naṣiḥatini / Yiñiler ʿāşıḳ **eski** miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [eski,]*

eski: *Eski, eskimiş II kullanılmış.*

1. Yaraşur mıydı ol ḳamer-sīne / Ki géyeydi bir **eski** peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [eski,]*
2. Oldı meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad / Géydi āyīne gibi **eski** nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3570). [eski,]*
3. Şāh-iken efser-i muraṣṣaʿ-ıla / Oldı ḳāniʿ bir **eski** mıḳnaʿ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3571). [eski,]*
4. Efserini serinden aldurdı / Egnine **eski** ḫırḳa ṣaldurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [eski,]*
5. **Eski** peşmīne oldı ḫulle vü tāc / Ḳaldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [eski,]*

ésit: *İşitmek, duymak; dinlemek*

1. Kimden **éşitse** Yūsufuñ ḫaberin / Müjde vérürdi aña sīm ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [éşitse, -se]*
2. Cān nice nefret étmeye tenden / Dōst mevtin **éşitse** düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [éşitse, -se]*
3.Ḳanda **éşitse** bir dil-ārāmı / Görmese olmaz-ıdı ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3256). [éşitse, -se]*
4. Ṣad-hezār āferinler ol şāha / Ki **éşitse** nigāh éder āha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [éşitse, -se]*

5.Çün **eşitdi** bu ḥikmeti Şemʿūn / Oldı ḥıkd u ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [éşitdi,]*

6.Yūsuf **eşitdi** çün anuñ sözini / Eşk-i ḥasret pür eyledi gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [éşitdi, -di]*

7. Çün Zeliḫā **eşitdi** ḳıṣṣasını / Añdı ol bī-bahāne ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [éşitdi, -di]*

8.Naʿrasın çün **eşitdi** ebnāsı / Ṭoldı Kenʿāna fitne ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [éşitdi, -di]*

9.Yūsuf **eşitdi** çün bu güftārı / Luṭf-ile açdı laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [éşitdi, -di]*

10. Çün **eşitdi** bu ḥāli ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [éşitdi, -di]*

11. Yūsuf **eşitdi** çün bu destānı / Aʿni pend-i bürīde destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [éşitdi, -di]*

12. Çün **eşitdi** bu fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [éşitdi, -di]*

13. Bu güvāhı **eşitdi** çün sulṭan / Vaṣl-ı ṣıddīḳa ṭālib oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [éşitdi, -di]*

14. Pür-ġam oldı dili Zeliḫanuñ / Bu kelāmın **éşitdi** çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [éşitdi, -di]*

15. Dédi ḫayrü'l-Yehūd İbn-i Selām / Çün **éşit**di ḳudūm-i ḫayr-i enām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 242). [éşitdi, -di]*

16.Ol ḳadar çoḳ taʿaddī nisbet éder /
Ki **éşiden** kimesne nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [éşiden, -en]*

17.Éşidüp bu 'iṭābı ol meftūn / Dédi el-ḥükmü lillāh iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [éşidüp, -+üp]*

18.Çünki Yaʿḳūb **éşitdi** bu ḫaberi / Ḳalmadı kiẕbe şübhesi eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1207). [éşitdi, -di]*

19.Çün Süleymān **éşitdi** bu ḫaberi / Döndi ḫasmına eyledi naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [éşitdi, -di]*

20.Ḳurd **éşidüp** bu buyrığı ṭurdı / Ḳuyruġ üstine geldi oturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [éşidüp, -+üp]*

21.Çünki Yaʿḳūb **éşitdi** bu ḫaberi / Āh édüp ṭoldı ḳan-ıla cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [éşitdi, -di]*

22.Hem **éşitmiş-idüm** ululardan / Sīnesi ʿilm-ile ṭolulardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [éşitmiş-idüm, -miş, -idü, -m]*

23.Cümle ʿālem **éşitdi** ḳıṣṣañuzı / Gerçek añladılardı ġuṣṣañuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1529). [éşitdi, -di]*

24.Mālik **éşitdi** çün bu te'vīli / Sefer-i Şāma étdi ta'cīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [éşitdi, -di]*

25.Bu nidāyı **éşitdi** çün Mālik / Elli yıl oldı ol yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [éşitdi, -di]*

26.**Éşidüp** Yūsuf anı güldi nihān / Bildi kim olmamış cemāli 'iyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [éşidüp, -+üp]*

27. Bu ḫaberden **éşitdi** çün dāye / Ġuṣṣalarda ḳazandı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [éşitdi, -di]*

28. Çün **éşitdi** anuñ bu ḥāletini / Yéle vérdi göñül ferāġatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [éşitdi, -di]*

29.Çünki Ṭaymūs anuñ **éşitdi** sözin / Leb-i luṭf-ıla öpdi éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [éşitdi, -di]*

30. Çün Zelīḫā anuñ **éşitdi** sözin / Urdı rūy-ı zemīne şükr yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [éşitdi, -di]*

31.Yūsufuñ vaṣfın **éşidüp** élden / Ṭālib-idi cemāline dilden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [éşidüp, -+üp]*

32.Éşidüp dāye pür-melāl oldı / Ki bu serve ne ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [éşidüp, -+üp]*

33.Éşidüp bunı Yūsuf aġladı zār / ʿāşıḳuñ sīnesini ṭaġladı nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [éşidüp, -+üp]*

34.Éşidüp bu cevābını anuñ / Yaḳdı şefḳat dilin Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [éşidüp, -+üp]*

35.Līk bir ḥarf **éşit** kitābından / Déyeyin ẕerre āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [éşit,]*

36.Çünki anuñ sözin **éşitdiler** / Cümlesi ṭarf-ı şehre gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [éşitdiler, -di, -ler]*

37.Çün anuñ bu sözin **éşitdiler** / Her biri meskenine gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [éşitdiler, -di, -ler]*

38.Çün uġrıluk adın **éşitdiler** / Kārbān ḫalḳı nefret étdiler*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [éşitdiler, -di, -ler]*

39.Çün anuñ bu sözin **éşitdiler** / Üç güne dek taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [éşitdiler, -di, -ler]*

40.Yūsufūn vaṣfını **éşitmiş**-idi / Ārzū ile işi bitmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2307). [éşitmiş-idi, -miş, -idi]*

41. Keşf éder ʿālimü'l-Ġuyūb anı / Ṭuyar **éşitmedin** ḳulūb anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [éşitmedin, -me, -din]*

42. **Éşidüp** bu ṣadāyı ol miskīn / Nāydan çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [éşidüp, -üp]*

43. Çünki bu rāyını **éşitdiler** / Cemʿ olup taraf-ı Mıṣra gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [éşitdiler, -di, -ler]*

44. Umaruz ḥażretüñe ḥürmet éde / **Éşidüp** ḥasretüñi şefḳat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6009). [éşidüp, -üp]*

45. Tañruñ-ıçun **éşit** bu pendi ṣaḳın / Dūr olup pende olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [éşit,]*

46. Her ne dérse **éşit** kelāmın anuñ / Dil gibi ḫālī ét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [éşit,]*

47. Kemerüm gétdi déyü eyledi āh / **Éşid**en oldı haline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 522). [éşiden, -en]*

48. Sözüm **éşit** benüm ki ṭoġrıdur / Bu kişiler ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [éşit,]*

éşit: *İşitmek, duymak; haberdar olmak.*

1. Yitürelden berü beni pederüm / Ġalib **éşitmedi** daḫi ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [éşitmedi, -me, -di]*

eşk: *Göz yaşı.*

1. **Eşki-y** içün dü çeşm-i Yahyā'nın / Ẓulm-ile dökilen ḳanıy'çun anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [eşki-y, -i, -y]*
2. Bī-ḥużūr oldı **eşk** şūrından / Ṭurdı nevmīd ata ḥużūrından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2837). [eşk,]*
3. Ḫālī görüp muraṣṣaʿ efserini / Üstine ṣaçdı **eşki** gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [eşki, -i]*
4. Sildi **eşkin** felek Zelīḫāsı / Mihr gösterdi çün dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [eşkin, -in]*
5. Işladup **eşk** içinde çihre-i ter / Düzer-idi şarāb-ı nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5329). [eşk,]*
6. Çün Zelīḫā dökeydi **eşk-ile** yem / Yūsufuñ irmez-idi ḳalbine nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [eşk-ile, -ile]*
7. **Eşk-ile** nergesi semen oldı / Ḥüsni evrāḳı pür-şiken oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [eşk-ile, -ile]*
8. Cānı olmışdı dürd-i derd-āşām / **Eşki** gül-gūn şarāb ü gözleri cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [eşki, -i]*
9. Aġlayın ben ġarībüñ **eşk**iy'çün / Cū-yı Kevser aḳıda köşkiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1020). [eşkiy'çün, -i, -y, -'çün]*
10. ʿıyşum devām-ı ġuṣṣa vü hem-ṣoḥbetüm belā / **Eşküm** şarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [eşküm, -üm]*
11. **Eşk-ile** şāyet ol éki mecrūḥ / Sizi ġarḳ éde hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [eşk-ile, --ile]*
12. **Eşki** yolları lāle-zār étdi / Her yéri birke vü bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [eski,]*

eşk ābı: *Göz yaşı; āşığın göz yaşları.*

1. Geh yaḳup ʿālemi o tābıy'la / Gāh ġarḳ étdi **eşki ābıy**'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [eşk ābı, -y, -la]*
2. Düzdi zādın ciger kebābı-y-ıla / Ṣuladı yolın **eşki ābı**-y-la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 799). [eşk ābı, -y, -la]*

eşkāl-i kār: *Fayda, kazanç şekilleri.*

1.Gelse āḫir miyāna būs ü kenār / Bulmaz **eşkāl-i kāra** yine kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [eşkāl-i kār, -a].*

eşk-i dīde: *Gözyaşı.*

1. Cānib-i Mıṣra cānın étdi sebīl / Mıṣr-ıçun oldı **eşk-i dīdesi** Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [eşk-i dīde, -si]*

eşk-i dürūġ: *Yalancı göz yaşı.*

1.Zen çerāġ-ı dürūġa verse fürūġ / Rūġanı olur anuñ **eşk-i dürūġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [eşk-i dürūġ,]*

eşk-i ḥasret: *Hasret gözyaşı.*

1.Yūsuf éşitdi çün anuñ sözini / **Eşk-i ḥasret** pür eyledi gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [eşk-i ḥasret,]*

eşk-i hūn: *(Âşığın) kanlı gözyaşı.*

1. Yüz çevürdi çü din-i dūnından / Āb-dest aldı **eşk-i ḫūnından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5448). [eşk-i ḫūn, -ı, -n, -dan]*

eşk-i nücūm: *Yıldız (gibi) gözyaşları.*

1. Ol sebebden-dürür ki **eşk-i nücūm** / Ḳapladı ṣūretini étdi hücūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [eşk-i nücūm,]*

eşkıyā: *Haydut (Allah'ın emirlerine itaat étmeyen kimse bağlamında)*

1. Süʿedā ṣuʿle-i saʿādetde / **Eşkıyā** ẓulmet-i şeḳāvetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 452). [eşkıyā,]*

esmā: *İsimler II Allah'ın isimleri.*

1.Yā ilāhi kemāl-i zātuñ içün / Bunca esmā-y-ile sıfātuñ içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 127*). [esmā-y-ile, -y, -ile]*

eşme: *Kaynak, pınar.*

1.Gün gözinden çıḳardı **eşmesini** / Bulsa Nīle dökeydi çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [eşmesini, -si, -n, -i]*

eşrāt-ı sāʿate: *Kıyamet alametleri, dünyanın sonunun yaklaştığını gösteren belirtiler.*

1.Nedür **eşrāt-ı sāʿate** evvel / Ne gelür ehl-i cennete evvel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 248). [eşrāt-ı sāʿate, -e]*

eşref: *Çok onurlu, çok şerefli.*

1. Cismi ṣāfi ṣadefde gevherden / Ẕātı eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [eşref,]*

eşvāḳ: *Şevkler, arzular.*

1. Kalmayup dilde Yūsuf **eşvāḳı** / Ṭoldı şems-i ḥaḳīḳat işrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [eşvāḳı, -ı]*

eşyā: *Eşya, mevcudat, yaratılmış olan her şey.*

1.ʿışḳtır aṣlı cümle **eşyānın** / Küllühā yentehī ilazālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 79). [eşyānın, --nıñ]*

et: *Etmek, eylemek, yapmak*

1.Leb-i çehden dehān açup Şemʿūn / **Étdi** birḳaç itāb-i nā-mevzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 955). [étdi, -di]*

2. Ḳurdılar çetr-i bār-gāhlarını / **Édeler** māha tā nigāhlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2296). [édeler, -e, -ler]*

3.Her ādem kim **édüp** éde ḥarekāt / Bula her adımına biñ ḥasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [édüp, -üp]*

4.Étdi şūr-ābını şarāb-ı şeker / Gili gül oldı toprāġı ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [étdi, -di]*

5.Mālik **étmişdi** ʿazm-i cānib-i Şām / Elli yıl ol dem olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [étmişdi, -miş, -di]*

6. Dé ki zindānda bir esīr ü ġarīb / Aña **étmişler** anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [étmişler, -miş , -ler]*

7. Çünki étdi vefāt ḥażret-i pīr / **Et**diler ne dédiyse bī-taḳṣīr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). *[étdiler, -di, -ler]*

8.Nūr-i ʿilmiy'le zeyn éden cānı / Éki ḳısm **étdi** ehl-i ʿişyānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 951). [étdi, -di]*

9.Görme misin ki ceddüm İbrāhīm / Ṭıfl-iken ʿālim **étdi** anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [étdi, -di]*

10. Ḳanḳı ṭoprāġa gömdiler bedenüñ / Nice yapraġı **étdiler** kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [étdiler, -di, -ler]*

11. Gāh gül gibi cāme çāk éderem / Geh yérüm cürʿa gibi ḫāk **ederem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [ederem, -er, -em]*

13.Ḳaṣd édersiz cefāya vāy size / Neler **éde** daḫi bu rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [éde, -e]*

14. Çün bilürsiz ki olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿadl édüp ẓulmi Ḥaḳḳ **éder** ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [éder, -er]*

15. Seyyid-iken kimini çāker éder / Bī-ser-iken kimini server **éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). [éder, -er]*

16. Çün ol elli yılı temām étdi / Yine ʿazm-i diyār-ı Şam **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [étdi, -di]*

17.Umduġuñ bu fikri ben daḫi **éderem** / Bilmezem bu naḫīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [éderem, -er, -em]*

18. Ḍarb-ıla sünbül-i siyeh-peyker / Semeni **étdi** lāle-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1846). [étdi, -di]*

19.Üştür-i baḫt üzre taḫt **étdi** / Devlet ü baḫtı aña raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [étdi, -di]*

20. Üştür-i baḫt üzre taḫt étdi / Devlet ü baḫtı aña raḫt **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [étdi, -di]*

21. Ur ṭabanca dilerseñ işde yüzüm / Bizi tek ġarḳ-i seyl **étme** gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [étme, -me]*

22.Alnuñ ayın kim **étdi** bedr-i cemāl / Bedr içinde kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [étdi, -di]*

23. Alnuñ ayın kim étdi bedr-i cemāl / Bedr içinde kim **étdi** éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [étdi, -di]*

24. Yıḳılup yére kendüden gétdi / Her ne étdiyse bir naẓar **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [étdi, -di]*

25. Sebḥ-içün geldi mevc mekfūfa / Zer izār **étdi** nūr-ı mekşūfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [étdi, -di]*

26.Bu kerāmet çün anı **étdi** Kerīm / Yüz sürer ayaġına bahr-i ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [étdi, -di]*

27. Nīle vü seng-rīzesine o gün / Günü **étdi** kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [étdi, -di]*

28.Semeni **étdi** sünbüle şāne / Düşdi zencīre Nīl-i dīvāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2090). [étdi, -di]*

29. Sünbülin şāne-y-ile farḳ étdi / Māha geh ġarb u gāh şarḳ **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [étdi, -di]*

30. Niceler āstānı ṭaşına / Yüz urup yaṣduġ **étdi** başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [étdi, -di]*

31.Ḳaysı Mecnūn **éden** bu sevdādur / Ara yérde bahāne Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [éden, -en]*

32.Zenaḫın **étdi** Ḥaḳḳ şekerden sīb / Ḥüsni ʿıydına vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [étdi, -di]*

33. **Étdi** kāfura pīrehen gülden / Müşke bend étdi tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [étdi, -di]*

34. ʿAcemüñ tāc édindi bācını ol / **Étdi** Rūmuñ kemer ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [étdi, -di]*

35. Döşegin cismi **étdi** ḫırmen-i gül / Yaşduġın zülfi ravża-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [étdi, -di]*

36. Ṭañ mı **etse** düşen ġam-ı yāra / Püşti aġyāra rūyı dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [etse, -se]*

37. ʿIşḳı anuñ beni esīr étdi / Ḥālümi nāle vü nefīr **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [étdi, -di]*

38. Pederi dédi ḳo bu tedbīri / **Éderem** saña bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [éderem, -er, -em]*

39. Mār-ı zerrīni gencden açdı / Mūr yérine yére zer ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [étdi, -di]*

40. Vaḥye kimse cevāb eyliyemez / Ger **éderse** ṣavāb eyliyemez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2917). [éderse, -er, -se]*

41. Luṭf édüp çünki cūdı ʿummānı / Gevherin baña **étdi** erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [étdi, -di]*

42. Bildiler sīnesinde dāġın anuñ / Lāleden **étdiler** ṭuvaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [étdiler, -di, -ler]*

43. **Étdi** taḳdīr anuñ kilidini mūm / Mūm germ olıcak işi maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [étdi, -di]*

44. Mühr-i ʿahd urdı ḳufl-i gencüme yār / Mār **étme** kilidini zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3100). [étme, -me]*

45.Ol güher-ḳıymetin bir ehl-i yaḳīn / **Étdi** bir vezni deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [étdi, -di]*

46.Rāz gencini eyleyen pinhān / Ṣūreti ḳālıb **étdi** maʿnīyi cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [étdi, -di]*

47.Sīm ḫāmı ġarīḳ-ı zer **étdi** / ʿanberi pür-dür ü güher **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [étdi, -di]*

48.Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü Kadīr / Ṭapuñı āḫir **éde** Mışra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [éde, -e]*

49.Lebüñi **étdi** Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / Geh geh irsün bu teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [étdi, -di]*

50.Eger oldumsa bende-i ḫāṣı / Baʿżı emr-ile **étmesün** ʿāṣī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3980). [étmesün, -me, -sün]*

51.Yaraşur pāya kim süre toza yüz / Pāy işin **étse** ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [étse, -se]*

52.Dāstān būstān destānı / Bu rivāyetden **étdi** elḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [étdi, -di]*

53.Étdi ol cennete anı Rıḍvān / **Étdi** nā-çār emrine rıḍvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [étdi, -di]*

54.Ḥaḳḳ saña sünbül **étdi** bir mūyı / Çīn içine düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [étdi, -di]*

55.Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen **éder** / Senge gül ḳāzsa tāze gülşen **éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [éder, -er]*

56.Levḥ-i nāḫunda çizse şekl-i cihān / Kār-nāme **éderdi** anı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [éderdi, -er, -di]*

57.Her sütūn ayaġında hem zerrīn / Bir ġazāl **étdi** nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [étdi, -di]*

58.Bir dıraḫt **étdiler** miyānında / Sidreden müntehā zemānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4292). [étdiler, -di, -ler]*

59.Cā-be-cā ruḫlarına ḫāl **étdi** / Yaʿni dildāra ʿarż-ı ḫāl **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [étdi, -di]*

60.Étdi siḥr-i ḫiżāb-ıla ol cān / Pāre-i sīmi pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4334). [étdi, -di]*

61.Keffi levḥine **étdi** naḳş-ı nigār / Tā bu naḳş-ıla el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [étdi, -di]*

62.Nūra nūrānī géydi pīreheni / Pīrehen **étdi** aḳ güle semeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [étdi, -di]*

63.Étdi bunca füsūn ü efsāne / Gezdürüp yāri ḫāne-der-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [étdi, -di]*

64.Lebi nūşında hāžır **étdi** şeker / Sā'idi ṭavḳ **étdi** sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [étdi, -di]*

65.Turşı vérdi vü ṭatlu **étdi** sözin / Gül-i ter gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [étdi, -di]*

66. Sündüs istebraḳ **ét** bisāṭın anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [ét,]*

67. Bunca destān ki **étdi** bī-destān / ʿİşmeti tāzelendi çün bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [étdi, -di]*

68. Bu belāyı o şāh-ı ḫūbāna / **Étdiler** tā varınca zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [étdiler, -di, -ler]*

69. Niʿmete irse nāz éder bilmez / Şükr éder olsa az **éder** bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [éder, -er]*

70. Dāye pendi ḳoyup Zelīḫāya / Cānına **étdi** ṣabrı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [étdi, -di]*

71. Dāmen-i ṣabra çekdi pāyini cüst / **Étdi** kār-ı taḥammülini dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5006). [étdi, -di]*

72. Ki anı ḫāk-i pāyi ʿanber **éder** / Bū-yi zülfi pāyi muʿanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [éder, -er]*

73. Ḥaḳḳ teʿālā anı ki **éde** güzīn / Dōstlıḳ meclisinde ṣadr-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [éde, -e]*

74. Varsa zindāna dār-ı ḫurrem **éder** / Ehlini pür-ṣafā vü bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [éder, -er]*

75. Her gün āh eyler **étmedin** o günāh / N'ola yād étse anı ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [étmedin, -me, -di, -n]*

76. Misk būyını ḳoḳmayan miskīn / **Étdi** dāmān için çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [étdi, -di]*

77. Yūsufı luṭf-ıla kenār étdi / Resm-i ikrām-ı bī-şümār **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5255). [étdi, -di]*

78. ʿAbd odur kim ne **étse** mevlāsı / Gelmeye sīnesine ġam pası *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5293). [étse, -se]*

79. Ḳul-iken niçe ʿāciz ü muḥtāc / **Éder** anı ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [éder, -er]*

80. Cānumı niçe büt-perest **éderem** / Seni dil gibi pür-şikest éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [éderem, -er, -em]*

81. Vérdi derdüñ yigitligüm bāda / **Étdi** pīr ü ḍarīr ü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [étdi, -di]*

82. Geldi meşşāṭalar Zelīḫāya / Müşkden toz **étdiler** yāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [étdiler, -di, -ler]*

83. **Étdi** ʿışḳı ġınası pīr ü faḳīr / Oldı ʿışḳı ġınası-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [étdi, -di]*

84. Ḥasenāt **éde** seyyi'ātın anuñ / Nūr-ıla ṭoldura cihatın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [éde, -e]*

85. Saña bir ḥürmet étmiş ol server / Ne birader **éder** anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [éder, -er]*

86. İy niçe gül yüzini gerd étdi / Bülbüli pür-belā vü derd **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [étdi, -di]*

87.Nefsi <u>suʿbān</u>ını ʿaṣā **étmiş** / Ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbete yitmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2055). [étmiş, -miş]*

88. Yér yaratdı kef-i biḥārından / Gökler **etdi** anuñ buḥārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [etdi, -di]*

89. Kūhdan **etdi** ferşe evtādı / ʿĀrife eyledi bu irşādı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[etdi, -di]*

90. Dilerem Yūsufuñ maḥabbetine / **Ét**meye Ḥaḳḳ cezā-yı ẕilletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 349). [Étmeye, -me, -ye]*

91. **Ede** bu naẓmı cānda ḫayr-ı ḫalef / Yād olınam nite ki ḫayr-ı selef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). [ede, -e]*

92.Cüst ü cū ʿazm-i ṭāḳ-ı Aṭlas **éde** / Zuḥālüñ ḳasrını muḳarnes **éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [éde, -e]*

93.Cüst ü cū ʿazm-i ṭāḳ-ı Aṭlas **éde** / Zuḥālüñ ḳasrını muḳarnes **éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [éde, -e]*

94.Her kişinüñ cihānda kārı olur / Kārın **étmese** kārı zārı olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [étmese, -me, -se]*

95.Dédi bildüm ki keydi sen **étdüñ** / Serv-i āzāda ḳaydı sen étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [étdüñ, -dü, -ñ]*

96.Dédi bildüm ki keydi sen étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı sen **étdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [étdüñ, -dü, -ñ]*

97. Ki anı ḫāk-i pāyi ʿanber éder / Bū-yi zülfi pāyi muʿanber **éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [éder, -er]*

98. Her kişi kim aña tevekkül éder / Zehr-ile ḫārı şekker ü gül **éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [éder, -er]*

99. Ḳul-iken niçe ʿāciz ü muḥtāc / **Éder** anı ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [eder, -er]*

100. Çeşm-i sīmīnüñi güher **édiser** / Ol güher Yūsufa naẓar édiser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [édiser, -iser]*

101. Hecr-i Yūsufda tiz **édüp** ününi / Dédi ebnāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5999). [édüp, -üp]*

102. Ben nice ẓerreyem ki mihre irem / Daʿvī-yi mihr **édem** sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [édem, -em]*

103. Ol ḳadar düşdi Nīle sīm-ile zer / Pūlını aḳça **étdi** māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [étdi, -di]*

104. Buldı ʿadl étmege bir ehl-i temīz / Kendü yérine anı **étdi** ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [étdi, -di]*

105.Eyledüñ çün emīn emānetüñe / Cānumı ḫāyin **étme** ḫażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 109). [étme, -me]*

106. Anlaruñ ḥürmetine yā Allāh / **Étmediler** cihān içinde günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851). [étmediler, -me, -di, -ler]*

107. Yıḳılup yére kendüden gétdi / Her ne **étdiyse** bir naẓar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [étdiyse, -di, -y, -se]*

108.Nice **étsün** gönül çün elde degül / Görklü oldur ki anı sevdi gönül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [étsün, -süñ]*

109. Ger tevekkülden **édesiz** zādı / Olasız her belānuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [édesiz, -e, -siz]*

110. Varsun emr eyle Mışra mu'temedüñ / Görsün anda ne **étdi'yse** veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [étdi'yse, -di, -y, -se]*

111. ʿaceb añma mısız dérüp ögüñüz / Yūsufā ḳardaşıy'la **étdügüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [étdügüñüz, -dügü, -ñüz]*

112.Her ne **étdüñse** iy dilber / Bunca cevr u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [étdüñse, -dü, -ñ, -se]*

et: *Yönelmek, çevirmek.*

1. Tāzelendi dilinde çün yara / Yüzüni **étdi** yine dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [étdi, -di]*

et-: *... gibi yapmak; ... ḥāline getirmek.*

1.Seng-i ḫārāyı **etdi** dürc-i güher / Étmeye ṭaşa tā iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[etdi, -di]*

2.Anı géydürdi çün o pāk tene / Güli pīrāhen **étdi** yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [étdi, -di]*

3.Eşki yolları lāle-zār **étdi** / Her yéri birke vü bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [étdi, -di]*

4. Eşki yolları lāle-zār étdi / Her yéri birke vü bıñar **étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [étdi, -di]*

5. **Étdi** éki ḥilāl ol ayı nizār / Étdi bir dāne ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [étdi, -di]*

6. **Étdi** ġamzey'le çeşm-i mekkāre / Ol ṣanevber dilini ṣad pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [étdi, -di]*

7. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül **étdi** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [étdi, -di]*

8. Çeşmüñi ʿayn-i mekr ü al **étdi** / Beni ḳaşuñ gibi ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [étdi, -di]*
9. **Étdi** nilüferini Nil-i kebūd / Nūr-iken vérdi aña ẓulmet-i dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6244). [étdi, -di]*

et: *Ten, beden.*

1.Baña ol terbiyetler étmişdür / **Etüm** etmeġi-y-ile bitmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3976). [etüm, -üm]*

et ü dırnaḳ arasına girme: *Etle tırnak arasına girmemek (Birbirine çok yakın olan kimselerin arasına girmemek, aralarını bozmaya çalışmamak).*

1.**Et ü dırnaḳ arasına girme** / Pāḳ ẕātūna bū-yı bed vérme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 495). [et ü dırnaḳ arasına girme, -me-sı, -n, -a]*

etbāʿ: *Tabi olanlar, bağlı olanlar, emri altında bulunanlar.*

1.Dédi **etbāʿına** ki şol ādem / Ṣorar-ısa kimüñ-dürür bu ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [etbāʿına, -ı, -n, -a]*
2. Cümle **etbāʿuñuzla** hem gelesiz / Bunda deryā-yı niʿmete ṭalasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [etbāʿuñuzla, -uñuz, -la]*

eteg: *Bedenin belden aşağısına giyilen giysi, eteklik II giysinin belden aşağı kalan bölümü ya da alt kenarı.*

1. Vérmesün ḫāra gül gibi **etegüm** / Olmasun ḫar naṣībi sīb eñegüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [etegüm, -üm]*
2.Ṭutup **eteğin** anı iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden ol daḫi gétdi çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [eteğin, -in]*
3.Ard **etekde** bulursañ ol çāki / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [etekde, -de]*

etem ol: *Tamamlanmak, kusursuzlaşmak, eksiksiz bir hâl almak.*

1. Vaṣl-ıla ʿışḳ olmadı kem aña / Belki **oldı etem** bu mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [etem ol, -dı]*

étme: *"Yapma, etme!" anlamında yalvarma, rica sözü.*

1. İy ʿazīz **étme** Rabb-i ʿizzet-içün / Bize ḥabs ü belā bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780). [étme,]*

etmeg: *Ekmek.*

1. Eski peşmīne oldı ḥulle vü tāc / Ḳaldı bir pāre **etmege** muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [etmege, -e]*
2. Eyle étdürdi varlığın tārāc / Oldı bir pāre **etmege** muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [etmege, -e]*
3.Baña ol terbiyetler étmişdür / Etüm **etmeġi-y-ile** bitmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3976). [etmeġi-y-ile, -i, -y, -ile]*
4. **Etmege** aş yérerdi ʿavratlar / Naḳmet olmışdı cümle niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243). [etmege, -e]*

etmegi yaġa ban: *Ekmeğine yağ sürmek; birinin işine yarayacak biçimde davranmak.*

1.Tatlu söze çü Yūsuf aldandı / Bunlaruñ **etmegi yaġa ban**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 759). [etmegi yaġa ban, -dı]*

etmek oḳı: *Ekmek oku; ekmek, yiyecek bulamama belası, musibeti.*

1. Ser-i gendümde sabit olsa sinān / **Etmek oḳına** uġramaz insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5268). [etmek oḳı, -ı, -n, -a]*
2. Yédi yıl gele ṣoñra gey ḳatı teng / **Etmek oḳından** ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [etmek,]*

etraf: *Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre; her yer*

1.Olmış **eṭrāfı** nūr-ıla rūşen / Olmış ol buḳʿa Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [eṭrāfı, -ı]*

2. Şemʿ ile rūşen ola çün ḫāne / Ṭolar **eṭrāfı** cemʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [eṭrāfı, -ı]*
3. Ādemī baḥri mevc-ender-mevc / Ṭutdı **eṭrāfı** fevc-ender-fevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3122). [eṭrāfı, -ı]*
4. Oldı ʿālemde dād-ıla meşhūr / Étdi **etrafı** ʿadl-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5647). [etrafı, -ı]*
5. Cümle **eṭrāf** süsʿate irdi / Her ra'iyyet ri'āyete irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [eṭrāf,]*
6. Çün nihān oldı gözden ol meh-rū / Ṭoldı **eṭrāfa** naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [eṭrāfa, -a]*
7. Āh édüp ā'nī düşer ol āhū / Ṭolar **eṭrāfa** naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [eṭrāfa, -a]*
8. Şevk-ıla beste diller açıldı / Cümle **etrāfa** nūr saçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2939). [etrāfa, -a]*
9. Ṭoldı **etrāfa** tabl üni gibi ḫayl / Oldı āheng ṣūr-nāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [etrāfa, -a]*
10. Bu ġazāluñ kesildi çün nāfı / Bū-yı müşgīn pür étdi **etraf**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [etrafı, -ı]*
11. Étdi zülfin girih girih çīn çīn / Ṭutdı **eṭrāfı** bū-yı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4326). [eṭrāfı, -ı]*
12. Çünki zeyn étdi Yūsufı Yaʿḳūb / Toldı **etraf**a reşk-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [etrafa, -a]*
13. Her ne menzilde kim ola o nigār / Ṭolar **eṭrāfı** bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [eṭrāfı, -ı]*
14. Şeh gelüp baḥr-i ceyş eyledi cūş / Ṭoldı **eṭrāfa** naʿra-ı çāvuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [eṭrāfa, -a]*
15. Ṭoldı **eṭrāfa** ẕevḳ u şādīler / Şaldı şāh illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [eṭrāfa, -a]*
16. Dédi her kimse kişt-kār olsun / Cümle **eṭrāf** kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [eṭrāf,]*

<u>eṭrāf-ı ʿālem:</u> *Âlemin her yeri; her taraf.*

1. Çın seḥer çün şuheyl-i ablaḳ-ı şāh / Ṭoldı **eṭrāf-ı ʿāleme** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5426). [eṭrāf-ı ʿālem, -e]*
2. Bir seḥer kim nesīm-i ʿĪsī-dem / Étdi **eṭrāf-ı ʿālemi** ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6083). [eṭrāf-ı ʿālem, -i]*

<u>etraf-ı deşt:</u> *Çölün etrafı.*

1. Oldı çün ol arada bu ġavġā / Ṭoldı **eṭraf-ı deşte** ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [eṭraf-ı deşt, -e]*

<u>etvār:</u> *Tavırlar, davranışlar, ḥāller. (Hz. Muhammed'in sünneti bağlamında.)*

1. **Eṭvāruñ-ıla** cihān müşerref / Envāruñ-ıla cihān muraṣṣaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 228). [eṭvāruñ-ıla, -uñ, -ıla]*

<u>ev:</u> *Konut, hane.*

1. Bunca yıl bile ṣoḥbet eylemişem / **Evlerinde** iḳāmet eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1752). [evlerinde, -ler, -i, -n, -de]*
2. **Evde** kalan birāderüñüzi hem / Getürüñ ta vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [evde, -de]*

<u>ev:</u> *Memleket, yaşanılan yer.*

1. Gerçi éverdi gétmek-içün **eve** / İlla gerden-keş oldı ṭurdı deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [eve, -e]*

<u>ev:</u> *Ev, hane; Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı birbiri içinde bulunan yedi ev, köşk.*

1. Sözi bu **evde** étdiler kūtāh / Ḫāne-i sālis oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4394). [evde, -de]*
2. Her **evüñ** reng ü nūrı bir dürlü / Her birinüñ sürūrı bir dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [evüñ, -üñ]*

3.Yédi **ev** yapdı cümle zerrīn ḫişt / Bir biri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [ev,]*

4.Eyledi her ṭarafda yüz destān / Buldı ġamdan her **evde** biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [evde, -de]*

ev: *Ev, hane; hane ḥālkı.*

1. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun her **ev** / Cevherin vérdi aldı gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [ev,]*

ev: *Acele etmek, aceleci davranmak.*

1. Gerçi **éverdi** gétmek-içün eve / İlla gerden-keş oldı ṭurdı deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [éverdi, -er, -di]*

ev ednā: *Daha az; daha yakın II Allah'ın makamı, huzuru (Bu tabir, Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan yakınlığını ifade eder. "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu." Necm/9).*

1. Ḳo bu ednāyı ʿazm ét aʿlāya / Ḳābe Ḳavseyne ir **ev ednā**ya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). [ev ednā,]*

evc: *Bir şeyin en yüksek noktası, doruk, zirve.*

1. Mevc-i ʿasker şu resme étdi ḫurūc / Yér ġubār olup **evce** étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [evce, -e]*

evc-i burc-i 'ismet: *Doğruluk, dürüstlük burcunun zirvesi.*

1. Ki ḫalāṣ oldı keyd-i ʿavratdan / Düşmedi **evc-i burc-i 'ismetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4940). [evc-i burc-i 'ismet, -den]*

evc-i maʿnā: *Mananın en yükseği.*

1.**Evc-i maʿnāya** étmeyen pervāz / Sözüñi n'ola ṣansa ṣūret-bāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3484). [evc-i maʿnā, -y, -a]*

evc-i raḥmet: *Rahmet katı II Allah'ın huzuru.*

1.Eger olsa melek daḥi ġammaz / Édemez **evc-i raḥmete** pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1430). [evc-i raḥmet, -e]*

evc-i rifʿat: *Yüce mertebe; yüceliğin zirvesi.*

1. Ger vérürseñ bu ḫaste-dile murād / **Evc-i rifʿatde** eyleyem seni şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4901). [evc-i rifʿat, -de]*

evlā: *Daha uygun, daha iyi.*

1.Ḥāṣılum sehvdür sücūdumdan / ʿadem evlā-durur vücūdumdan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 123*). [evlā-durur, -durur]*

2. ʿadem **evlā-durur** bu varlıḳdan / Beni ḳurtar bu resme ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [evlā-durur, -durur]*

evlād: *Çocuklar; kişinin soyundan gelenler.*

1.Keremüñden coġ eyle **evlad**ıñ / Yıkma sāʿat gelince bünyadıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 395). [evladıñ, -ıñ]*

2.Er ṣuyı ġālib olsa zen suyına / Beñzer **evlād** atası ḫuyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256). [evlād,]*

3.Her ne yérde ki añsa **evlad**ıñ / Cāndan añardı Yūsufuñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [evladıñ, -ı, -n]*

4. Andan artuḳ yoġ-ıdı **evlādı** / Andan irerdi ḳalbine şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [evlādı, -ı]*

5. Sāl-i sādisde vérdiler **evlād** / Zād alup ġamdan oldılar āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [evlād,]*

6. Bir gün **evlādı** cemʿ olup ḳatına / Dédiler şefḳat-ile ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [evlādı, -ı]*

7. Yaḳmadın daḥi ʿömr bünyādın / Daʿvet étdi ḳatına **evlādın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6152). [evlādın, -ın]*

8. Eyler-iken bu fikre bünyādı / Geldiler ḫażretine **evladı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5745). [evladı,]*

evliyā: *Allah dōstları, veliler, erenler.*

1.Nāmı anuñ ki **evliyādan** olur / Dāyimā baḫşişi belādan olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [evliyādan, -dan]*

2. Dil-rübālar miṣāli ḳāmetde / **Evliyā** gibi istiḳāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 590). [evliyā,]*

3. Ġālibā enbiyā ʿalāmetidür / Bu kerem **evliya** kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5742). [evliya,]*

évme: *Evmek, acele etmek; aceleci davranmak.*

1.Merd-i ʿāḳil murāda **évmeye** hīç / Niçe tīz var ki yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [évmeye, -y, -e]*

2.ʿİṣmet-i enbiyāyı vérme yéle / Girmegil bu günāha **évmeg-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4554). [évmeg-ile, -ile]*

evrād ol: *Zikretmek, sürekli tekrarlamak.*

1. Bilmen aduñ ki **ola evrādum** / Aduñ-ıla şeref bula yādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [evrād ol, -a]*

evrāḳ: *Yapraklar; sayfalar, kağıtlar.*

1. Mār-ı zerrīn ḳuçar gümiş sāḳın / Yél ṭaġıtmış cemāli **evrāḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [evrāḳın, -ın]*

2. Her zebāndan velīk ol ter-gül / Niçe **evraḳ** oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [evraḳ,]*

evrāḳ: *Yapraklar, ağaç yaprakları.*

1.Ḫūblar gibi sīmden sāḳī / Zer ü pīrūze şāḫ u **evrāḳı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [evrāḳı, -ı]*

evrāḳ: *(Güzellik) yaprakları, kağıtları.*

1. Eşk-ile nergesi semen oldı / Ḥüsni **evrāḳı** pür-şiken oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [evrāḳı, -ı]*

evṣāf: *Güzellikler II vasıflar, özellikler.*

1.Eyler-iken cemāl-ile lāfı / Yūsufuñ yād olundı **evṣāfı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3500). [evṣāfı, -ı]*

2.Gördi bir rūḥ āb-ı gülden pāk / Ḥüsni **evṣāfı** ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [evṣāfı, -ı]*

evtād: *Direkler, kazıklar (Beyitte, Nebe suresinde geçen "Dağları da yeri dengede tutan kazıklar yapmadık mı?" ifadesine atfen dağlar bağlamında kullanılmıştır.).*

1. Kūhdan etdi ferşe **evtād**ı / ʿĀrife eyledi bu irşādı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[evtādı, -ı]*

evtār: *Saz telleri.*

1. Ẓāhir oldı ʿurūk-ı pey ne ki var / Oldı ol çenge nitekim **evtār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [evtār,]*

evvel: *İlk olarak, ilk önce; evvela*

1.Güft ü gū-y-ıla āḫir oldı bu rūz / Érmedüm vaṣluñ **evveline** henüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [evveline, -i, -n, -e]*

2.Nedür eşrāt-ı sāʿate **evvel** / Ne gelür ehl-i cennete **evvel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 248). [evvel,]*

3.Yārini lu ḅ-ıla iletdi o cān / Ol yédi ḫāne **evveline** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [evveline, -i, -n, -e]*

4. Çünki gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / Geldi **evvel** miyāna būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [evvel,]*

5. Dūr étme bu cānı Yūsufdan / **Evvel** al belki anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [evvel,]*

6.ʿIşḳuñ **evvel** bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [evvel,]*

7. Géde çün ḳufl bāb-ı Cennetden / **Evvel** ol gire sāyir ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [evvel,]*

8. Dédi **evvel** bu dīv kārıdur / Dīve uyma ki rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [evvel,]*

9.Yatdı bi-ḫūd çü ṣubḥ-gāh oldı / Ṭurıcaḳ **evvel** işi āh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [evvel,]*

10.Dédi **evvel** ki iy dil-ārāmum / Rāmum olmaz ṭapuñsuz ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [evvel,]*

11.ʿĀşıḳı ṣanma kim selāmet olur / ʿışḳuñ **evvel** işi melāmet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [evvel,]*

12.Gel gör **evvel** göñül belālarını / Var aña göre ét nidālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3382). [evvel,]*

13. Diñleyüp **evvel** anı dédi o ḫāṣ / Dér bu ṭās iy ṣeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [evvel,]*

14.Her kime kim velā naṣīb éderem /
Aña **evvel** belā naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [evvel,]*

15.Baña **evvel** görünse ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [evvel,]*

16.Ol şeker ḳışşa şūr vérdi aña /
Gözden **evvel** ḳulaḳdan irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [evvel,]*

17. Dédi **evvel** budur cüvān olayın / Ḥüsn-ile gün gibi ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [evvel,]*

18.Geç bu dem yarama tuz ekmekden /
Geçme **evvel** yinen tuz ekmekden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [evvel,]*

19.**Evvel** aṣḥāb-ı ẕillet-idi bular / Ṣoñra ehl-i nübüvvet oldı bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 945). [evvel,]*

20.Gelmedi vücūda senden **evvel** / Ger āḫir ise n'ola zemanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 194*). [evvel,]*

21.Aña kim luṭfını ʿiyān eyler / **Evvel** iḫlāṣın imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [evvel,]*

22. Ẕikr oluñmasa evvel ismullāh / Her ne başlansa āḫir ola tebāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 1). [evvel,]

23. Aña cān atdı bī-ḫaber oldı / Yandı **evvelkiden** beter oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4794). [evvelkiden, -ki, -den]*

24.Ḫub ola **evvelüñ** liḳāsı-y-ıla / Ḫayr ola āḫirüñ duʿā'sı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1564). [evvelüñ, -üñ]*

25.Nedür eşrāt-ı sāʿate **evvel** / Ne gelür ehl-i cennete **evvel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 248). [evvel,]*

26.Cennet ehline **evveli** ḳūtun / Öykeni pāresi ola ḥūtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 255). [evveli, -i]*

27.Vérür **evvel**de baʿżısı bendeye renc / Ḳılur āḫirde anı ṣaḥib-i genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [evvelde, -de]*

28.ʿĀşıḳ-āne yitürdi **evvel** özin / Ṣoñra cānāna dikdi cānı gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [evvel,]*

29.ʿĀşıḳ **evvel** belī fenāya irer / Ṣoñra dīdār-ıla ṣafāya irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530). [evvel,]*

30.Senden **evvel** umardum ümīdi / Meskenüm oldı şimdi nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [evvel,]*

evvel: *Ön, ön taraf.*

1. Bir'ki fersaḫ ki ḳarşu gétdiler / Kārbān **evveline** yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [evveline, -i, -n, -e]*

evvel: *Önceden, eskiden.*

1. Ki bular kāẕib-imiş **evvelden** / Ḥīleye rāġıb-ımış evvelden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [evvelden, -den]*
2. Ki bular kāẕib-imiş evvelden / Ḥīleye rāġıb-ımış **evvelden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [evvelden, -den]*
3. Bir rivāyetde añlanur ki aʿmā /
Bundan **evvelde** olmış-ıdı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5958). [evvelde, -de]*

evvel āḫir: *Önünde sonunda, mutlaka; en sonunda*

1. Gözlemeyen kişi iş āḫirini / **Evvel āḫir** od eyledi yérini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1506). [evvel āḫir,]*

evvel emīr-i vilāyet-āşūb: *Daha önceleri vilayet karıştıran II fitne kargaşa çıkaran.*

1. **Evvel emīr-i vilāyet-āşūb** / Dédi anlara yā benī Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1518). [evvel emīr-i vilāyet-āşūb,]*

evvel ol: *İlk önce, en önce olmak.*

1. Dehenüñ būseden muḳaffal ola / Bu éki ḳufla keşfüm **evvel ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [evvel ol, -a]*

evvel ü āhir: *Başlangıçta ve sonda; her zaman.*

1. Yār-ile toldı bātın ü zāhir / Belki yār oldı **evvel ü āḫir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [evvel ü āḫir,]*

evvelā: *İlk önce, ilk olarak; öncelikle.*

1. Gürg eger yése Yūsufuñ bedenin / **Evvelā** yırtar-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [evvelā,]*
2. Gül gibi **evvelā** götürdiler / Gil gibi ṣoñra yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [evvelā,]*
3. Her ki aña ḳılurdı bir naẓarı / **Evvelā** Mālike vérür-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [evvelā,]*
4. **Evvelā** bir melīḥ-i şekker-rīz / Dédi olsañ bu şīre şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [evvelā,]*
5. Geliser **evvelā** yédi yıllar / Niʿmete anda ġarḳ ola éller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [evvelā,]*
6. **Evvelā** āh-ı derd-nāk étdi / Yaḳasın ḥasret-ile çāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6235). [evvelā,]*
7. Ṭoġdı éki sülāle-i maḥbūb / **Evvelā** ʿĪṣ u sāniyen Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). [evvelā,]*
8. Her kime meyl éderse sizden o māh / Édesiz **evvelā** beni āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [evvelā,]*
9. Evvelā eyledi cemalini zeyn / Oldı çeşm-i cihāna ḳurrat-ı ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4321). [evvelā,]*
10. **Evvelā** sögmege aġız açdı / Nice sögmek dilinden od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5438). [evvelā,]*
11. Açdılar örtmeg-içün alların / **Evvelā** ġayrılar çuvalların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5871). [evvelā,]*
12. Dédi çün söze geldi **ol** ḫōş rāh / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [evvelā,]*

evveli: *(Bir mesleğin) öncüsü, piri, ustası.*

1. Ehl-i naḳş **evveli-y-iken** Mānī / Yazamaz naḳş-ı Ḥüsnüñe ṣānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4233). [evveli-y-iken, -y, -iken]*

evvel-i derd: *Derdin başlangıcı, evveli.*

1. Ṣanma ḳan yutmaġ ola **evvel-i derd** / Vérmese cānı derd almaz merd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [evvel-i derd,]*

evvel-i ʿışḳ: *Aşkın ilki, evveli.*

1. Ġayet-i sekr odur ki irişe ṣaḥv / **Evvel-i ʿışḳ** maḥv-ender-maḥv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2785). [evvel-i ʿışḳ,]*

evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿ: *Şefaat edenlerin ilki. (Hz. Muhammed).*

1. **Evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿ**dur / Her livādan livāsı erfaʿdur(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 180*). [evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿ, -dur]*

evvelki: *Önceki, evvelki.*

1. Dil-i ʿāşıḳda ẓāhir oldı o nūr / Étdi **evvelki** ṣūret-ile ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [evvelki,]*
2. Ḥaḳḳ anuñ eyle étdi ḥüsnini ḫūb / Oldı **evvelkiden** daḥi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [evvelkiden, -den]*

ey: *"Ey" seslenme ünlemi.*

1.Uyan **ey** nefs ġafletüñden uyan / Yād ét ol vaḳti k‘olasın ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [ey,]*

2.Seyr ét **ey** serv kim revān olduñ / Köhne ʿālemde nev-cüvān oldun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [ey,]*

3.**Ey** yüzi şuʿle-i çerāġ-ı peder / Ḥāl-i ḥaddi firāḳ-ı dāġ-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 804). [éy,]*

4.Dédi **ey** çeşm-i cāna nūr-ı sürūr / Neden olduñ ʿaceb yine rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [ey,]*

ey vāy: *Eyvah, yazık, vah vah! gibi üzüntü bildiren ünlem.*

1. Dér-idi dāmenin öpüp **ey vāy** / Ḳanı yüz sürdügüñ mübārek pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [ey vāy,]*

eyit: *Demek, söylemek.*

1.Rāvī **eydür** ki müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [eydür, -ür]*

2. Véricek ḳaddine ḳabāsını / **Eydür**-idi öpüp yaḳasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3613). [eydür-idi, -ür]*

3. Gūş édüp anı ḥażret-i Yaʿḳūb / **Eydür**-idi bu ḥaṣlet-i merġūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5741). [eydür-idi, -ür]*

4. Ḳalbi deryā vü ʿayni pür-dür-idi / Dile geldükce mevc **eydür**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [eydür-idi, --idi]*

5. Biri **eydür** ki şeb dirāz oldı / Biri dèr ʿömr gibi az oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [eydür, -ür]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

1.Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / **Eyledüñ** miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

2.Her ne kim **eyledüñ** şehādetde / Ẓāhir olmış miṣāli ġaybetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

3.Ger irem dir-iseñ ṣafā-yı deme / **Eylesünler** binayı bir İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [eylesünler, -sün, -ler]*

4.Ol ki **eyler-idi** hem-çü gül-ḫande / Gül döşendi dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [eyler-idi, -r-idi]*

5.Surḫ-rū **eylemedi** ḳan buları / Ḫacil eyledi çün yalan buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [eylemedi, -me, -di]*

6.Yémemiş ol ġazālümi bu ġarīb / **Eyledüñüz** buña belā-yı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [eyledüñüz, --dü, --ñüz]*

7. Her ḳaçan gelse bu yoḳuş ya iniş / Taḫtı üstinden **eyler**-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [eyler-idi, -r-idi]*

8. Bulsa ger cū-yı selsebīl-i sebīl / **Eyler-idi** o gün ziyāret-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [eyler-idi, -r-idi]*

9. Géce gündüz ḳılup ṭavāf-ı sarāy / Her biri **eyler**-idi āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [eyler-idi, -r-idi]*

10.**Eyledi** bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[eyledi, -di]*

11.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [eyler, -r]*

12.Baʿżısı **eyle**yüp o daʿvetini / Diledi oġlına nübüvvetini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). *[eyleyüp, -y, -üp]*

13.Züḫālüñ menzilini bām **eyler** / Emrine niçe sa’dı rām **eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [eyler, -r]*

14.Baʿżı ẕāta ʿināyet olsa Muʿīn / Ṭıfl-iken **eyler** ehl-i ‘lm ü yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [eyler, -r]*

15.Seni Ḥaḳḳ **eyleye** emīr-i cünūd / Édevüz saña bende gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [eyleye, -ye]*

16.Ḳaʿr-ı çāhı bāna Ḫudā-yı ʿAlīm / **Eyledi** luṭfı-y-ıla dār-ı na’īm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1006). [eyledi, -di]*

17.Derdüme var-ısa benüm dermān / Anı eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [eyle,]*

18.Ufuḳ **eyle** kenārını çāhuñ / Ṣalsun āfāḳa nūrını māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [eyle,]*

19. Bu nuḥūsetden ol Züḥāl-āyīn / **Eyledi** Ayı menzil-i Pervīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [eyledi, -di]*

20. Géydürüp eğnine libās-ı nefīs / **Eyledi** kārbāna anı re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [eyledi, -di]*

21.Eyler **eylemege** görenleri deng / Naḳş-ıla naḳş reng-ile nīreng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [eylemege, -meg, -e]*

22. Nūrı-y-ıla velī bu şems-i żuḥā / **Eyledi** anları nite ki sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [eyledi, -di]*

23.**Eyledi** ṭāḳını zebercedden / Ḳubbesin ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2278). [eyledi, -di]*

24.**Eyledi** gözlerini pīrūze / Tā ki fer vére baḫt-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [eyledi, -di]*

25.Çün zebercedden **eyledi** tācı / Degdi Mışruñ ḫarācı ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [eyledi, -di]*

26. Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Ṭurdı gétmek yaraġın **eyledi** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [eyledi, -di]*

27. Éndürem gökden anı nūr-ṣıfat / **Eyleyüp** ẕikr ü daʿvet ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [eyleyüp, -y, -üp]*

28.Şāyed **eylerken** ol tek ü pūyı / Bulasın ol nihāl-i dil-cūyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [eylerken, -r, -ken]*

29. Mā-ḫażar **eyleyüp** ciger-ḫūnın / Pür édüp cām-ı çeşmi gül-gūnın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3195). [eyleyüp, -y, -üp]*

30.Serümi pāyuñ **eyle** iy server / Var dilümden nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [eyle,]*

31.Yoġurup āb-ı luṭf-ıla gilümüz / Ravża-i dāniş **eyledi** dilümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4158). [eyledi, -di]*

32.**Eyledi** ḳapuyı Semerḳandī / Tā büt-i Çīnüñ ola pā-bendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4366). [eyledi, -di]*

33. Nāzı az **eyle** ḥāline naẓarét / Cevre döymez cefā éder ḫaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [eyle,]*

34. Ḫayr-ıla **eylesün** duʿā'yı kişi / Tā ırag̈ ola cümle şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [eylesün, -sün]*

35. Ġayra meyl étse güş-māl eyler / Ḳahrınuñ bir demini sāl **eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5153). [eyler, -r]*

36. Biñ biñ iḥsānlar **eylese** aña şāh / Yüz o deñlülere sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [eylese, -se]*

37. Ḳaldı andan da ʿākıbet maḥrūm / Neler **eyler** kişiye ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [eyler, -r]*

38. Dédi müşküñ ne **eyledi** kāfūr / Dédi vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [eyledi, -di]*

39. Yapdı Yūsuf revān bir ulu ḥişār / **Eyledi** ol ḥişārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [eyledi, -di]*

40. Taḫt-ı baḫtın hem anda **eyledi** şāh / Sünbüle burcı oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [eyledi, -di]*

41. Cümle tedbīrini dürüst **eyler** / Kime düşmen olursa süst eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [eyler, -r]*

42. Ḳurdı ḳoyunlara çoban **eyler** / Uġrıyı burca pāsbān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [eyler, -r]*

43. Ḳurdı ḳoyunlara çoban eyler / Uġrıyı burca pāsbān **eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [eyler, -r]*

44.Aḥseni olısardur ol beşerüñ / Adını Yūsuf **eyleñ** ol püserüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [eyleñ, -ñ]*

45.Gele-bān **eyle**mişdi Yaʿḳūbı / Māderinüñ ol idi maḥbūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). [eylemişdi, -miş, -di]*

46. Bunı déyüp ḳılurdı āh ü fiġān / Çeşmini **eylemişdi** çeşme-i ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2492). [eylemişdi, -miş, -di]*

47. Naġmeler **eyledükce** bülbüller / Çāk ederler yaḳaların güller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2455). [eyledükce, -dükçe]*

48.Baʿd-ez-ān dédi iy resūl-i emīn / Ne suʿālin var-ısa **eyle** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [eyle,]*

49. Benden selāmı kesdi selāmet çün **eyledi** / Dest-i melāmet-ile baña merḥabāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [eyledi, -di]*

50.Ḳaḥṭ-ı hecrüñ gederdi ṭāḳatümi / Ḳūt-ı vaṣluñdan **eyle** ḳuvvetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4451). [eyle,]*

51.Cānına **eyleyüp** bu āsībi / Dédi ʿāṣıḳlaruñ budur sībi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [eyleyüp, -y, -üp]*

eyle: *Öyle, o kadar; o kadar çok.*

1. **Eyle** ḫūb-ıdı ol melek-sīmā / Bir baḳımı degerdi biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [eyle,]*

2.**Eyle** ṭoldı cihāna heybet ü tāb / Beyżasın yére atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [eyle,]*

3. **Eyle** étdi cemāli āvāze / Ṭoldı anuñla cümle dervāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [eyle,]*

4. **Eyle** yañıldı şevḳden ʿamelin / Ki turuncını ṣandı kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [eyle,]*

5. Vaṣl-ı Yūsufdan eyle buldı ṣafā / Ḳalemin kesdi ṭuymadı ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [eyle,]*

6. Cūş-ıla **eyle** kişner-idi ol at / Ki ṣuheyli ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [eyle,]*

7. Yūsufı mihri **eyle** eyledi germ / Ki bu germiyyetinden eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [eyle,]*

8. **Eyle** sevdi anı dil ü cānı / Rāḥat olmazdı görmese anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [eyle,]*

9. Anı ġam pūtede eritmiş-idi / Ḳalbini **eyle** ḫāliş itmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [eyle,]*

10. **Eyle** ḥazẓ étdi asl-ı Yūsufdan / Bir géce ḳaçdı vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [eyle,]*

11. **Eyle** yaġardı her yére bārān / Ṣanasın gök yére énerdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [eyle,]*

12. **Eyle** bitüp uzardı her ḥāṣıl / Yér ṣanayduñ göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [eyle,]*

13. Ṭoymayup **eyle** yérler-idi sipāh / Niçe defʿa boşaldı maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [eyle,]*

14. Dér ki ol yıllar **eyle** teng oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [eyle,]*

15. **Eyle** ḥazẓ aldılar o gül yüzden / Ki görüp anı ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [eyle,]*

16. Étdi beş yüz yıl **eyle** cidd ü ʿamel / Ki sücūdında irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [eyle,]*

17. Bu dögün bende **eyle** tutdı ḳarār / Ṭopraġumdan çıḳa meger ki buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [eyle,]*

18. Éki dūşında var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa **eyle**-y-di hem aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [eyle-y-di, -y, -di]*

19. **Eyle** dérler ki ol géce Reyyān / Açlıġı acısından étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [eyle,]*

20.Ḥaḳḳ ṭapuñı **eyle** ḫāzıḳ etdi / Kim senden umar şifa-yı Loḳmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [eyle,]*

21.Firāḳ u ḥasret odı **eyle** yaḳdı cānumı kim / Boyadı gökleri dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [eyle,]*

22.**Eyle** vérmişdi Ḥaḳḳ aña edebi / Ne melek andan utanurdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [eyle,]*

23.**Eyle** ḫūb eylemişdi Yūsufı Ḥaḳḳ / Nūr-ıdı başdan ayaġa mutlak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 445). [eyle,]*

24.ʿAmmesi anı **eyle** sevdi temām / Ansuz étmez-idi bir nefes aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [eyle,]*

25.Himmeti **eyle** étdiler ol yevm / Açıla çeşm-i fitne ḳalmaya nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [eyle,]*

26.**Eyle** fer vérdi ḥüsni ayına / Başdan ṣan açıldı āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [eyle,]*

27. Dér bu efsāne rāvisi bülbül / Ki o dem **eyle** ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [eyle,]*

28.**Eyle** ṣāḥib-cemāldür o ġulām / Ki ġulām oldı aña bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [eyle,]*

29.Ṣubḥ-dem **eyle** fer vérildi aña / Müşterī görüp anı ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [eyle,]*

30.Bunca māl ü cemāl ü istiġnā / **Eyle** vérmişdi aña ʿizz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [eyle,]*

31.**Eyle** oldum ġamuñ muḥītına ġarḳ / Ḳapladı pāydan beni tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [eyle,]*

32.**Eyle** güller vérürdi ol gülzār / Şemmesin bulmaz-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [eyle,]*

33. **Eyle** ḫūb-ıdı béli kim anı / Ḳılca ḳalurdı görenüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [eyle,]*

34. **Eyle** baġlandı bend-i gīsūya / Ṭaḳdı biñ ḥasta cānı bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [eyle,]*

35. **Eyle** olmuş-ıdı baḥr-i şevḳa ġarīḳ / Ki ṣanurdı ḫayālini taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [eyle,]*

36. **Eyle** deprendi ʿışḳ silsilesi / Ṭoldı cāna cünūn ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2569). [eyle,]*

37. **Eyle** cūş étdi āh-ı ṣubḥ-efrūz / Āh odından ṭutuşdı ḫirmen-i rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [eyle,]*

38. **Eyle** ṭoldı cihān yüzi ṣādī / Ḳalmadı ġuṣṣanuñ meger adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [eyle,]*

39. **Eyle** ṣaçdı cevāhirin aña él / Ḳulzüm-i gevher oldı sāḥil-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [eyle,]*

40.Girdi ḥammāma çün o bedr-i temām / **Eyle** germ oldı ḫāne-i ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [eyle,]*

41.Āh édüp **eyle** düşdi ol cānān / Ṣanasın kim teninde ḳalmadı cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [eyle,]*

42.**Eyle** germ oldı ḥüsni bāzārı / K'oldı ʿālem anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [eyle,]*

43. **Eyle** étdürdi varlıġın tārāc / Oldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [eyle,]*

44. Yūsufa ʿizzet édüp ol ḫōş-nām / **Eyle** eylerdi ihtimām iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [eyle,]*

45.**Eyle** oldı o ʿāşıḳ-ı mehcūr / Ki ṣanurdı gören anı rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [eyle,]*

46.**Eyle** ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / Ki gören dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [eyle,]*

47.**Eyle** naḳş étdi anı ehl-i hüner / Ki aña her ki eyleyeydi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [eyle,]*

48.Ṣoḥbetüñ bana nāz ü niʿmetdür / **Eyle** niʿmet ki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [eyle,]*

49.Cānına ʿışḳı **eyle** kār étmiş / Ki dil ü dīni tārmār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [eyle,]*

50.Gün yüzi **eyle** tāb-dār oldı / Ki gören dīde āb-dār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [eyle,]*

51.**Eyle** ṭoldı żiyā-y-ıla ʿālem / Ki güneş ṭoġdı ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [eyle,]*

52. **Eyle** déyüp ʿimāreye girdi / Şevḳ-ıla ḳabr-i Yūsufa irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268). [eyle,]*

53.Olam iḥsānda **eyle** ḳānūn- sāz / K'ola gūyendesi ʿIrāḳ u Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [eyle,]*

54. **Eyle** ulaşdı aña derd ü belā / Ki anı cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [eyle,]*

55. **Eyle** bilişdi derd-i cānāne / K‘oldı cān ü cihāna bī-gāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [eyle,]*
56. **Eyle** ṭoldı hevā o serv-i sehī / Ki ḳamu varlıġından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [eyle,]*
57. **Eyle** ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü pōst / Kendü boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [eyle,]*
58. **Eyle** ṭoldurdı anı mihr-i nigār / Ḳalmadı anda ẕerrece aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [eyle,]*
59. Ḥaḳḳ anuñ **eyle** étdi ḥüsnini ḫūb / Oldı evvelkiden daḫi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [eyle,]*
60. Ḥüsnine nāḫun **eyle** vérdi ḫalel / Ṣanasın cān gözine düşdi sebel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [eyle,]*
61.Çaġırup **eyle** étdi āvāzı / Ṭoldı āvāzı-y-ıla her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [eyle,]*

eyle: *Demek, söylemek.*

1. Ḳuzı biryānı eyleyüp fi‘l-ḥāl / Ḳodı İsḥāḳ öñinde **eyledi** al (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). *[eyledi, -di]*
2. Çün Zelīḫāya menzil oldı bu taḫt / **Eylediler** duʿā’-yı devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [eylediler, -di, -ler]*
3.Söyle efsāne-i tecellīden / **Eyle** ʿāşıḳlara tesellīden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3246). [eyle,]*
4.Dédi Yūsuf aña daḫi iy yār / Baña bu vaṣfı **eyleme** zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [eyleme, -me]*

eyle: *Öyle, bu şekilde, böyle.*

1.**Eyle** olsa bize meded eyle / Üstümüzden belāyı redd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [eyle,]*
2. Yoġ édüp **eyle** vāṣıl éde beni / Yoḳluġumdan da ġāfil éde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [eyle,]*
3.**Eyle** nāzük bināsınuñ ʿameli / İrmemiş ṣan ki aña ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [eyle,]*
4.**Eyle** ḫōş-ter bināsı var-ıdı / Yoġ-iken ābı ābdār-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [eyle,]*
5.**Eyle** dédi vü yüz yére urdı / Cān-ı şīrīni Ḥaḳḳa ṭapşurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [eyle,]*
6. Ġażabın vaṣf éden Yehūdānuñ / **Eyle** eyler ḥikāyetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1176). [eyle,]*
7.**Eyle** dédi vü ḳurda étdi naẓar / Emr-i Ḥaḳk-ıla ṣordı aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [eyle,]*
8.**Eyle** déyüp ḳamusı aġlaşdı / Yūsuf anlar-ıla esenleşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [eyle,]*
9. Ki dédük bunlara seni bende / Ger ṣorarlarsa **eyle** dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [eyle,]*
10.Benden **eyle** ḳaçarken ol dil-dār / Düşmek anuñ hevāsına düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [eyle,]*
11.Ol zemān **eyle**-y-idi şerʿ-i Resūl / Düzd olurdı metāʿ issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [eyle-y-idi, -y, -idi]*
12. Bu şerefden temām ola zeynüñ / Nitekim **eyle**-y-idi ceddeynüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [eyle-y-idi, -y, -idi]*
13. **Eyle** yaḳlaşdı aña şevḳ-ıla şūr / Ki anı cümle işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [eyle,]*
14. **Eyle** yitür cihānda kendüzüñi / İsteyüp bulmayalar özüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [eyle,]*

eyle: *... haline getirmek.*

1.Vāsiʿ **eyledi** bir niçe ferseng / Yūsufuñ ḳalbi tā ki olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [eyledi, -di]*
2. Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān seni ben / **Eyledüñ** yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

3. Yüzüñi **eyledi** çerāġ-ı cemāl / Oldı pervāne aña ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2646). [eyledi, -di]*
4. İy gönül hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre **eyledüñ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [eyledüñ, -dü, -ñ]*
5.Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / **Eyledüñ** ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle: *Yapmak, hazırlamak.*

1. Ḳuzı biryānı **eyle**yüp fi'l-ḥāl / Ḳodı İsḥāḳ öñinde eyledi al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). [eyleyüp, -y, -üp]*

eyle: *(Günah) işlemek, gerçekleştirmek.*

1.**Eylesem** bu günāhı ṭuysa o şāh / Déye mi bana ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [eylesem, -se, -m]*

eyle: *Yapmak; yaratmak.*

1.Zeni pehlū-yı çepden **eyledi** Ḥaḳḳ / Egrinüñ ḫāli egridür muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [eyledi, -di]*

eyle: *Öyle, öyle bir.*

1. **Eyle** zindān ki teng ü tīre çü kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [eyle,]*
2. Koyılup **eyle** urdılar oraġı / Ṣanasın yaġıya koyuldı yaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [eyle,]*

eyle: *Öyle, o derece.*

1. Yér ü gök **eyle** oldı ol demde / Rūz-i ḥaşr oldı ṣan ki ʿālemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6131). [eyle,]*

eyle ol: *Bu nedenle, böyle olduğu için.*

1.**Eyle olsa** varuñ anuñ ḳatına / ʿarż édüñ ḫālüñüzi ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449). [eyle olsa,]*

eylük eyle: *İyilik yapmak; lütuf, kerem ve ihsanda bulunmak.*

1.Yéleyin ḫiẓmetüñde yél gibi / Baña da **eylük eyle** él gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [eylük eyle,]*

eyü: *İyi, güzel.*

1.Bu cihān bir ḥikāyedür iy dil / **Eyü** ḳılsun ḥikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [eyü,]*
2. Étdi üç gün **eyü** żiyāfetler / Yédürüp güne güne niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [eyü,]*
3.Ṣulḥ ḫōşdur velī yérinde gerek / Ṣabr **eyüdür** velī yérinde gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [eyüdür, -dür]*

eyvāh: *Ne yazık ki, maalesef.*

1.Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / **Eyvāh** ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [eyvāh,]*

eyvān: *Saray, köşk; kemerli yüksek bina.*

1.Luṭf-ıla yap dilin Zelīḫānuñ / Ki olupdur ezelden **eyvānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [eyvānuñ, -uñ]*
2. Ser-i meydāna gétse **eyvāndan** / Çāvuş üni géçerdi Keyvāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [eyvāndan, -dan]*
3. Dügün eyledi pādşāh-āne / Geldi sādāt-ı Mışr **eyvāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5533). [eyvāna, -a]*
4. Baña yapduñ ṣafā-y-ıçun ḫāne / Cennet **eyvānı** gibi kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [eyvānı, -ı]*
5. Dédi n'oldı ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u **eyvān** ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [eyvān,]*

6. Daʿvet étdi ʿAzīz-i Mıṣr anı / Tā ki **eyvāndan** éde seyr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [eyvāndan, -dan]*
7. Bī-ḳuṣūr ara cümle **eyvānı** / Bulasın şāyed ola sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [eyvānı, -ı]*
8. Cevher-i ḫᵛānı vérdi nān-ı ceve / Ḳodı **eyvānı** girdi yandan eve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572). [eyvānı, -ı]*
9. Cān-ı zindān olalı cānānum / Baña zindān olupdur **eyvānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4964). [eyvānum, -um]*
10. Gāh giryān çıḳardı **eyvāna** / Naẓar eylerdi bām-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5080). [eyvāna, -a]*
11. ʿışḳuñ ol dem ki yıḳdı **eyvānum** / Ḳıldı yaġma vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [eyvānum, -um]*

eyyām: *Günler, vakitler.*

1. Mālik-idi o ḫᵛācenüñ nāmı / Kesb-ile ḫōş géçerdi **eyyāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [eyyāmı, -ı]*
2. Pederi dédi gey şaḳın nāmı / Görelüm nice olur **eyyāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [eyyāmı, -ı]*

eyyām: *Günler; zaman, devir.*

1.Ḳalmadı ṣabrı gétdi ārāmı / Géçdi miḥnetde niçe **eyyamı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [eyyamı, -ı]*
2. Ol sebebden serī'-idi gāmı / Nitekim rüzgāruñ **eyyāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [eyyāmı, -ı]*

eyyāmın miḥnet-ile géçür: *Günlerini sıkıntı, üzüntü ile geçirmek.*

1.Étmesün terk Yusūfuñ nāmın / **Miḥnet-ile géçürsün eyyāmın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1319). [eyyāmın miḥnet-ile géçür, -sün]*

ezān: *Duyuru, çağrı, davet; Müslümanlara namaz vaktini bildirme ve onları namaza çağırma.*

1. Kūs-ı sulṭān seḥerden étdi fiġān / Din mü'ezzinleri oḳudı **eẕān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [eẕān,]*

eẕān oḳu: *Müslümanlara namaz vaktini bildirmek ve onları namaza çağırmak.*

1. Kūs-ı sulṭān seḥerden étdi fiġān / Din mü'ezzinleri **oḳudı eẕān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [eẕān oḳu, -dı]*

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman; çok eskiden.*

1.Çün **ezel** mihri āşkār oldı / Niçe ẕerrāt tābdār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038). [ezel,]*
2.Déyesiz bu cemāʿate server / ʿĪsa hem-rāh-ımış **ezelde** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [ezelde, -de]*
3.Luṭf-ıla yap dilin Zelīḫānuñ / Ki olupdur **ezelden** eyvānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [ezelden, -den]*
4. Dédi kim bu ṣafā degül mi güzel / Ol vefādan ki ister-idüñ **ezel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [ezel,]*
5. Dédi bir ḳardaşum var-ıdı **ezel** / Aña benzer bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [ezel,]*
6. Ḳanda ḥāl-i muḥibb ü ḳanda ḥabīb / Her kişiye **ezelden** oldı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [ezelden, -den]*
7. Sözüm éşit benüm ki ṭoġrıdur / Bu kişiler **ezelden** uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [ezelden,]*
8. Devr **ezelden** bu ḥāle dāyirdür / Cevrini bilmez ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5886).). [ezelden,]*

ezhebū: *Gidin. (Yusuf 12/87)*

1. Naẓar eyleñ ḫiṭāb-ı Yaʿḳūba / **Eẕhebu** dédi ġayr-i maḫbūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5998). [eẕhebū,]*

F-f

faġfūrī: *Çini, çiniden.*

1 Bir sarāya életdiler anı / ʿarşı **faġfūrī** ferşi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [faġfūrī,]*

<u>faḫr:</u> *Övünme, büyüklük, ululuk.*

1. Tā ḳıyāmet size bu ʿār yiter / Yūsufa **faḫr** ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [faḫr,]*

<u>fahr ét:</u> *Övünmek, iftihar etmek, gururlanmak.*

1. **Fahr éd**en kimse zeyn u ziverden / ʿadd olunmasa tañ degül erden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3577). [fahr ét, -en]*

<u>fahr eyle:</u> *Övünmek, iftihar etmek, gururlanmak.*

1. ʿālem eşigi gedası-y-iken **/ Faḫr eyledi** faḳr-ıla Muḥammed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 190*). [faḫr eyle, -di]*

<u>fahr-i ʿālem:</u> *Âlemin, kâinatın övüncü (Hz. Yusuf).*

1. **Faḫr-i ʿālem**sin iy sülāle-i pāk / Bende olmaḳ cenābuña ḥāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3737). [faḫr-i ʿālem, -sin]*

<u>fahr-i ʿālem:</u> *Âlemin, kâinatın övüncü (Hz. Muhammed.).*

1.**Faḫr-i ʿālem** tebessüm étdi dédi / Yūsufa vérilen bahā yég-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1706). [faḫr-i ʿālem,]*
2.**Faḫr-i ʿālem** buyurdı kim maẓlūm / Çün duʿā' éde aña dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [faḫr-i ʿālem,]*

<u>fahr-i eniyyet:</u> *Kendini, kişiliğini övme.*

1. Ḳalmadı anda çün enāniyyet / Gétdi faḳr-ıla **faḫr-i eniyyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [faḫr-i eniyyet,]*

<u>fahūr ol:</u> *Övünmek.*

1.Ẕerre nūr-ıla n'içün **ola faḫūr** / Maʿnide mihruñ olıcaḳ ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039). [faḫūr ol, -a]*

<u>fāʿil-i muḫtār:</u> *Kendi iradesiyle faaliyette bulunan, istediğini yapmakta serbest olan Allah.*

1. Ḥikmeti mūcibince eylese kār / Mūcib olmaya **fāʿil-i muḫtār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1976). [fāʿil-i muḫtār,]*

<u>faḳīr:</u> *Yoksul, muhtaç; zavallı, düşkün*

1. Ki ġanī eyledi **faḳīr-iken** / Nev-cüvān étdi köhne pīr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5633). [faḳīr-iken, -iken]*
2. Ḫayme ḳurdı pilāv şahrāya / Vérdi ḥaẓẓın **faḳīre** vü baya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957). [faḳīre, -e]*
3. Seyyid ü ḫādim ü ṣaġīr ü kebīr / Ḫᵛāce vü bende vü ġanī vü **faḳīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [faḳīr,]*
4. Étdi ʿışḳı ġınası pīr ü **faḳīr** / Oldı ʿışḳı ġınası-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [faḳīr,]*
5. ʿizzetüñden ne eksilür iy şāh / Étsen eksüksüz ol **faḳīre** nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [faḳīre, -e]*
6. Ger ele girmese nefes bī-sīm / Anı bulmazdı her **faḳīr** ü yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 19). [faḳīr,]*

<u>faḳīr:</u> *Alçak gönüllülük göstermek için "ben" manasında kullanılır.*

1.Ṭıfl-ı ferzend-idüm aña bu **faḳīr** /Olmış-ıdı ża ʿif ḥażret-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 325). [faḳīr,]*

<u>faḳīr ol:</u> *Her şeyini kaybetmek II Muhtaç, düşkün olmak.*

1. Cān véricek ḥaḳīr olur ẓālim / Ḥaşr olıcaḳ **faḳīr olur** ẓālim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1500). [faḳīr ol, -ur]*

<u>faḳr:</u> *Yoksulluk, muhtaçlık, fakirlik.*

1. Ādeme düşdi meskenet étdi / **Faḳrını** bildi raḥmete yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1972). [faḳrını, -ı, -n, -ı]*

2. ʿālem eşigi gedası-y-iken / Faḫr eyledi **faḳr-**ıla Muḥammed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 190. *[faḳr-ıla, -ıla]*

3.Müflis ḥimāyet eylemese gence iricek / **Faḳr-ıla** rence düşse ḥamiyyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [faḳr-ıla, -ıla]*

4. Ḳalmadı anda çün enāniyyet / Gétdi **faḳr-**ıla faḫr-i eniyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [faḳr-ıla, -ıla]*

fakr u fāka: *Yoksulluk, fakirlik ve sıkıntı.*

1.Varıcaḳ anda faḳr u fāḳam-ıla / Ceẕbe irişdi baña nāḳam-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [faḳr u fāḳa, -ıla-m, -ıla]*

faḳr u fenā: *Fakirlik ve yokluk (Âşığın sahip olduğu vasıflar bağlamında.).*

1.Ehl-i ʿışḳuñ kemāli **faḳr u fenā** / Yāre lāyıḳ beḳā vü istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [faḳr u fenā,]*

fakr u fenā: *Fakirlik ve yokluk.*

1. Bize **faḳr ü fenā** biḍā'atdür / Saña luṭf u vefā kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [faḳr ü fenā,]*

fakr ü fenā éline sefer eyle: *Acizlik, fakirlik ve yokluk yurduna sefer etmek, gitmek (Tasavvufi olarak varlıktan kurtulup, Allah'ta fani olmak bağlamında.).*

1. Sen de iy Ḥamdi ʿāḳil-iseñ eger / **Eyle faḳr ü fenā éline sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5121). [faḳr ü fenā éline sefer eyle, -i, -n, -e-n, -e]*

faḳr u niyāz: *Yoksulluk ve yalvarma, yakarma (Āşığın içinde bulunduğu durumlar bağlamında.).*

1.ʿāşıḳuñ özge ḥāli **faḳr u niyāz** / Dilberüñ şānı şive ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [faḳr u niyāz,]*

fānī: *Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.*

1. Olma ḫōd-bīn göñül Ḫudā-bīn ol / Gözleme **fāniyi** baḳā-bīn ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1065). [fāniyi, -y, -i]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.*

1.**Fāriġam** baḳmazam fürūġuñuza / Ṭuydı cānum dilüm dürūġuñuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [fāriġam, -am]*

2.Minnetüm çoḳ ki luṭf irüp Ḥaḳḳdan / **Fāriġam** yüzüñüze baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [fāriġam, -am]*

fāriġ ol: *Feragat etmek; geri durmak, uzak kalmak.*

1.Dönüp élçiler ol temennādan / Dilleri **fāriġ oldı** ġavġādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869). [fāriġ ol, -dı]*

2. Çek ʿinānı ḳamu emellerden / **Fāriġ ol** ġuṣṣa-i ʿamellerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6210). [fāriġ ol,]*

3. Haẕẕ alam tā cemāl-i Yūsufdan / **Fāriġ olam** ġam u te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [fāriġ ol, -am]*

fāriġ ol: *Dünyadan elini ayağını çekmek II gaile ve gürültüden uzak olmak.*

1.Kendü ṭurdı namāza étdi şürūʿ / **Fāriġ olup** niyāza étdi şürūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1354). [fāriġ ol, -up]*

fāriġu'l-bāl: *Her türlü kayıttan kurtulmuş II gönlü rahat.*

1.Fāriġu'l-bāl mürġı uçmaḳdan / Perri pür-müşk ü nāfe ḳuçmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [fāriġu'l-bāl,]*

fark: *Baş, tepe, üst.*

1.Çün şarındı ridā-yı İsḥāḳı / İrdi **farḳına** devlet-i bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 793). [farḳına, -ı, -n, -a]*

2.Géydi şemsi ʿimāme **farḳına** / Nūr vérdi cemāli şarḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115). [farḳına, -ı, -n, -a]*

3. Līkin ol efser-i girān gevher / Oldı **farḳında** şan ki kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [farḳında, -ı, -n, -da]*

4.Farḳına ḳodı tāc-ı sulṭānī / Bendesi ola tā gören anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4749). [farḳına, -ı, -n, -a]*

5.Dām-ı ʿaḳl-ıdı **farḳınuñ** mūyı / Farḳ olmazdı müşkden būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2337). [farḳınuñ, -ı, -nuñ]*

6. Ḳodılar **farḳına** muraṣṣaʿ tāc / Ḳıymeti ʿışḳ-ı cāndan alduġı bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [farḳına, -ı, -n, -a]*

7.**Farḳı** üstinde tācı ḳubbe ḳadar / Bitmez īmān dilinde ḥabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [farḳı, -ı]*

8.**Farḳdan** çünki çıḳdı pīrāhen / Ġarb u şarḳ oldı ceyb-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [farḳdan, -dan]*

9. Efser ursa serine ʿizzet-ile / **Farḳın** öpüp dér-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [farḳın, -ın]*

10.Eyle oldum ġamuñ muḥītına ġarḳ / Ḳapladı pāydan beni tā **farḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [farḳ,]*

fark: *İki ya da daha çok şey arasındaki ayrılık, farklılık.*

1.Tā bu cemʿiyyeti görüp o perī / **Farḳdan** cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [farḳdan, -dan]*

2. ʿışḳ ékilik ḥicābın eyledi ḫarḳ / Ne tefāvüt ḳodı arada ne **farḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [farḳ,]*

fark ét: *Farkına varmak, idrak etmek, sezmek.*

1. Yitüren kendüsin maḥabbetden / Keşreti **farḳ éder** mi vaḥdetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3190). [farḳ ét, -er]*

2. Olsa ʿāşıḳ nigār vaṣlına ġarḳ / Vaṣlı fürḳatden ol dem **étmez farḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [farḳ étme, -z]*

3. Ẕerre maʿnīde nūrdur ammā / Ṣūretā **farḳ etti** ẓıll-i ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [farḳ etti, -ti]*

fark ét: *(Saçlarını) ayırmak.*

1. Ṭaşt-ı zerrīnde yurdı sünbülini / **Farḳ éderdi** benefşeden gülüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3619). [farḳ ét, -er, -di, -]*

2.Sünbülin şāne-y-ile **farḳ étdi** / Māha geh ġarb u gāh şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [farḳ ét, -di]*

fark ét: *(Yalanı gerçeği) ayırt etmek.*

1.Kiẕbden ṣıdḳı farḳ éden sensin / Ṣādıḳı nura ġarḳ éden sensin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [farḳ ét, -en]*

fark ét: *Ayırt etmek, ayırmak.*

1.Başına ḳodı efser-i şāhī / Farḳ éde tā güneşden ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [farḳ ét, -e]*

fark ol: *Fark edilmek II ayrılmak, seçilmek.*

1. Dām-i ʿaḳl-ıdı farḳınuñ mūyı / **Farḳ olmazdı** müşkden būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2337). [farḳ ol, -maz, -dı]*

farḳ-ı nāzük: *İnce, zarif saç ayrımı.*

1. Anca ḳıl yardı şāne saʿy-ile cüst / **Farḳ-ı nāzük** ḳodı miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [farḳ-ı nāzük,]*

fark-ı nāzük: *Çok ince farklılıklar.*

1.Birbirine yaḳīn çün ʿayneyn / **Farḳ-ı nāzük** bi-ʿaynihi mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [farḳ-ı nāzük,]*

fark-ı nefʿ u ẓarar eylemez ol: *İyi ile kötüyü, faydalı ile zararlıyı ayırt edemez olmak.*

1. Cümlesi taʿn édüp dédi ki peder / **Eylemez oldı farḳ-ı nefʿ u ẓarar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 635). [farḳ-ı nefʿ u ẓarar eylemez ol, -dı]*

fārūk ol: *Hak ile batılı birbirinden ayıran (kimse) olmak (Hz. Peygamber, Allah Teâlâ hakla bâtılı Ömer ile ayırdığı için onun fârûk olduğunu söylemiş, Hz. Âişe de bir soru üzerine Ömer'e fârûk lakabını Resûlullah'ın verdiğini ifade etmiştir.*

1.Bāṭılı ḥaḳdan **oldı** çün **fārūḳ** / Ser-i sancaġı irdi tā ʿayyūḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 282*). [fārūḳ ol, -dı]*

farż: *Mutlak surette yapılması gereken.*

1.Ki bu şāh-ı cemāle lāzım oluñ / Ḫidmeti **farżına** mülāzım oluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [farżına, -ı, -n, -a]*

farż edā ét: *Allah'ın yapılmasını istediği şeyleri yapmak II verilen görevi yapmak.*

1. Bu belā-y-ıla çünki rencūram / **Farż edā étmemekde** maʿẕūram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [farż edā ét, -me, -mek, -de]*

farż-ı ʿayn ol: *Farz kadar lüzumlu olmak II kesinlikle yapılması gerekmek.*

1. **Farż-ı ʿayn oldı** şimdi ben cuya / Ki varam yüzüm üzre ol ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [farż-ı ʿayn ol, -dı]*

fāş eyle: *Ortaya çıkarmak, açığa vurmak.*

1. Mihrini **eyledükce** her biri **fāş** / Oldı ol nūra dūr çün ḫuffāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [fāş eyle, -dükce]*

fāş ol: *Meydana çıkma, duyulma.*

1. **Fāş olaldan** cihāna derd-i serüm / Peder olmaġa ʿār éder pederüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [fāş ol, -al, -dan]*

faṣd: *Kan alma, hacamat.*

1. Ẕikr olınur ki bir seḥer Leylī / Oldı çün **faṣda** ḳaṣdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [faṣda, -a]*

faṣīh: *Güzel, ahenkli, açık ve anlaşılır şekilde söz söyleyen.*

1.Ḳanı Firdevs-i Ṭūsī gibi **faṣīḥ** / Bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 343). *[faṣīḥ,]*

2.Düzdi ṣavtı ḫōş étdi elḥānı / Söze geldi **faṣīh** ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [faṣīh,]*

faṣīh ol: *Güzel, düzgün, açık ve kusursuz konuşan olmak.*

1.Ger ṭutulsa şu yerde ḳāl dili / Ḫōş faṣīḥ olur anda ḥāl dili *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [faṣīḥ ol, -ur]*

faṣl: *İş güç, amel, uğraş.*

1. Dediler çünki aslımuz birdür / Cismümüz belki **faṣl**ımuz birdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 582). [faṣlımuz, -ımuz]*

fātiḥ-i ʿuḳde: *Düğümleri açan; sıkıntıları gideren (Allah).*

1. İy murādı ḳamu murādlaruñ / **Fātiḥ-i ʿuḳdesi** güṣādlaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6189). [fātiḥ-i ʿuḳde, -si]*

fāyıḳ: *Daha üstün, seçkin, tercih edilecek üstünlükte.*

1.Ẕevḳ olur mı bu ẕevḳden **fāyıḳ** / Ki ola maʿṣūḳ ṣāḥibi ʿāṣıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [fāyıḳ,]*

2. Rāstdur her hünerde **fāyiḳdur** / Meclis-i pādṣāha lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5122). [fāyiḳdur, -dur]*

fāyıḳ ol: *(Makamı) üstün olmak.*

1.Gāh olur baḫt-i bende fāyiḳ olur / Şāhlıḳ manṣıbına lāyıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [fāyiḳ ol, -ur]*

2. Niçe maʿṣūḳ u ʿāṣıḳ olmış-ıdı / ʿIşḳ ṭavrında **fāyıḳ** olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2543). [fāyıḳ ol, -mış, -ıdı]*

fāyiz ol: *Muradına ulaşmak, bir başarı kazanmak.*

1. Şükre şükr eylemek çü niʿmetdür / Şākirüñ ʿaczi bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [fāyiz ol, -ur]*

faẕīlet: *Dürüstlük, iffet, nāmus, merhamet, alçak gönüllülük, yiğitlik, sadākat, adâlet, kerem ve ihsan*

gibi ahlâkî meziyetlerin hepsine birden verilen isim, erdem.

1.Ne hüner var ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne **faẕilet** ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [faẕilet,]*

faẕl: *Cömertlik, iyilik, lütuf, kerem.*

1.**Faẕl-**ıla ol dem oldı bī-bedel ol / Bedel oldı eline dest-i Resūl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294*). [faẕl-ıla, -ıla]*

2.Yaʿni **faẕl-ıla** her ki pür-dildür / Ḫalḳ içinde kenāra māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [faẕl-ıla, -ıla]*

3. İʿtiraf édicek anı Raḥmān / **Faẕl-**ıla cennetine süre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6071). [faẕl-ıla, -ıla]*

4.Bunca **faẕl**ıy'la ẓulm olundı aña / ʿĀḳıbet oldı efżalü'ş-şühedā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299*). [faẕlıy'la, -ı, -y, -la]*

faẕl-ı pādşāhī: *Padişah'ın (Allah) lütfu, ihsanı.*

1. Dédi bu tuḥfe-i İlāhidür / Bendeye **faẕl-ı pādşāhī**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 605). [faẕl-ı pādşāhī, -dür]*

faẕl-i rabb-i ʿizzet: *Yüce Allah'ın lütfu, keremi.*

1. Umaram **faẕl-i Rabb-i ʿizzetden** / Cānumı ḳurtara bu ḥasretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5945). [faẕl-i rabb-i ʿizzet, -den]*

fehm: *Anlama, anlayış, idrak.*

1.Her ki ʿaḳlı vü **fehmi** var anuñ / Éder iḥsān cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [fehmi, -i]*

fehm ét: *Anlamak, idrak etmek.*

1.Rāz-ı pinhānı étmezem saña ġamz / Fehm éderseñ velī bes ola bu remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [fehm ét, -er, -se, -n]*

2.ʿāḳile ʿaḳlı çün ʿiḳāl oldı / Seni fehm étmesi muḥāl oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103*). [fehm ét, -me, -si]*

3. Cām-ı gītī-nümā olur cānı / **Fehm éder** niçe rāz-ı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3677). [fehm ét, -er]*

fekk-i şekk ét: *Şüpheleri gidermek, ortadan kaldırmak.*

1.Sözi anlara rāh-ı dīnden-idi / Fekk-i şekk étmege yaḳīnden-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4150). [fekk-i şekk ét, -meg, -e]*

felāḥ: *Kurtulma, selamet.*

1.Tār-ı töhmetden irdi saña **felāḥ** / Ṣıdḳuñı rūşen eyledi çü ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [felāḥ,]*

felek: *Dünya, âlem.*

1.ʿIşḳdur bī-ḳarār éden **felegi** / Çāh-ı Bābilde bend éden melegi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2314). [felegi,]*

felek: *Gökyüzü, sema.*

1. Yürüsem omuzumdasın çü melek / Götürürem sen ayı ṣanki **felek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [felek,]*

2.Ki felek secde étse ol melege / Ḥüsni baş eğmez-idi bir **felege** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [felege, -e]*

3. Muşt-i dīv-ile çün dögüldi melek / Dögdi muşt-ıla sīnesini **felek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [felek,]*

4.Mār-ı pīçīdedür **felek** yédi kat / Dāyim ola mı ḥayye içre ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [felek,]*

5.Şāh-ı ḫāver édüp **felekde** livā / Çün yine cūşa geldi ceyş-i ṣabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [felekde, -de]*

6.Felek āyīne ṭutdı ayından / Güş-vār étdi ʿıḳd-i Pervīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4129). [felek,]*

7.Çünkü girdi o ḳubbeye bu melek / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le **felek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [felek,]*

8.Ki **felek** secde étse ol melege / Ḥüsni baş eğmez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [felek,]*

9. Bir gün ol dāyesi Zelīḫāyı / Götürürken **felek** gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [felek,]*
10. Kimi pür-şeb-çerāġ şan ki **felek** / Geldi çün kerr ü ferr-ile o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [felek,]*
11. Ṭoġmaz **felekde** neyyir-i aʿlā senüñ gibi / Olmaz melekde ṣūret-i zībā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [felekde, -de]*
12. Dizdi ʿaḳdin **f'elek** Süreyyānuñ / Yaʿni kim gūşvārıdur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [fʿelek,]*
13. Dīv olıcaḳ müvekkil ol melege / Melegüñ ṭoldı nālesi **felege** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [felege, -e]*
14. K'iy sitārem işüñ tedennīdür / **Felegüñ** ḥalḳa olmış efʿīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 3437). [felegüñ, -üñ]*

felek: *Baht, talih, kader.*

1. K'iy **felek** mihrüñ oldı ḳahr baña / Ḳahr édersin devām-ı dehr baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [felek,]*
2. Geh **felekden** şikāyet eyler-idi / Devr-cevrin ḥikāyet eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2631). [felekden, -den]*
3. Tañruñ-ıçun beni esirge **felek** / Cevr-i devrüñden ét dilümi dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [felek,]*
4. K'iy esīr-i fırāḳ-ı farḳ-ı melek / Seni hem-ser mi étdi baña **felek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [felek,]*
5. Çün **felek** Yūsufun Zelīḫā -vār / Ṣaldı zindān-ı ġarba aġladı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [felek,]*
6. Sildi eşkin **felek** Zelīḫāsı / Mihr gösterdi çün dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [felek,]*
7. **Felek** étdi nihāl-i ḳaddini çeng / Ṭutmaġ-ıçun enīnine āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5347). [felek,]*
8. Yār aña çünki püştini vérdi / **Felegüñ** püştine şikest irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [felegüñ, -üñ]*
9. Müdām içürdügi bāde yérine baña **felek** / Müdām ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḫḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [felek,]*
10. Gün **felekden** ʿaceb mi étse gile / Ki ṣalar her şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [felekden, -den]*
11. Yoḳ ḳarārı **felek** gibi her dem / Göze ġāyip melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [felek,]*
12. K'iy **felek** rifʿat ü melek-āyīn / Rāmdur emrüñe zemān u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [felek,]*
13. Géydi çün zer-nigār cāmesini / Ḳapdı māhuñ **felek** ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [felek,]*
14. Turdı Yaʿḳūb câme-ḫʷābından / Āh èdi **felek** şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 764). [felek,]*
15. Bī-vefādur ḳadīmden bu **felek** / Bī-dil eyler kime ki vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [felek,]*

felek-i aṭlas: *Atlas feleği; dokuzuncu kat gök.*

1. Yürüdi ol ḥarīr üzre bu şāh / **Felek-i aṭlas** üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [felek-i aṭlas,]*

felek-nihād: *Felek yaradılışlı.*

1. Ḫarekātında san ki bād-ıdı / Hey'etinde **felek-nihād**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5383). [felek-nihād-ıdı, -ıdı]*

felek-pāye ét: *Gökyüzü kadar yüksek mertebeli, yüce rütbeli yapmak.*

1. Ḥaḳḳ seni étdi çün felek-pāye / N'ola ṣalsañ fütādeñe sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [felek-pāye ét, -di]*

fem: *Ağız.*

1. Deheni beñzer ejdehā **femine** / Düşse ādem helāk olur demine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 893). [femine, -i, -n, -e]*

fenā: *Yokluk, yok olma, geçicilik.*

1. El uran Kibriyā ridāsına / Girmek olmaz **fena** pelāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1071). [fena,]*

fenā: *Fani, geçici olan II dünya.*

1. Yémedi ġam **fenā** ṣafāsı-y-ıçun / El götürdi baḳā duʿā'sı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6178). [fenā,]*

fenā: *Yok olma, yokluk; sevgilide fena olma, yok olma.*

1. Āferīn oI **fenāsına** anuñ / Ḳomadı ġayrin anda cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [fenāsına, -sı, -n, -a]*

fenā bāġı: *Yokluk bahçesi, dünya.*

1. Gördi būy-ıla çün beḳa bāġın / Kesdi cāndan revān **fenā bāġın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [fenā bāġı, -n]*

fenāya ir: *Yokluğa ulaşmak. (Âşığın benliğinin sevgilinin varlığında yok olması bağlamında.).*

1.ʿĀşıḳ evvel belī fenāya irer / Ṣoñra dīdār-ıla ṣafāya irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530). [fenāya ir, -er]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. Fitne **fenninde** eylese tedrīs / Sebaḳ alurdı diz çöküp İblīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2541). [fenninde, -i, -n, -de]*

fer: *Parlaklık, aydınlık, nur.*

1. Günden alur çü **feri** nīlüfer / Ḳalbin étmez güşāde nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [feri, -i]*
2. Baġa **fer** vérdi nergesin açdı / Ṣaḥnına çünki tāze gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [fer,]*

fer: *Işık, aydınlık. II Güç, şeref, şan.*

1. Eyledi gözlerini pīrūze / Tā ki **fer** vére baḫt-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [fer,]*

fer: *Güç, kuvvet.*

1. Yoḳ kilidinde anca ḳuvvet ü **fer** / Ki bula feṭḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [fer,]*

fer: *(Göz) nuru II gözün görme duyusu.*

1. Yine gelsün gözüme nūr-ıla **fer** / Tā cemālüñ günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [fer,]*
2. Éledüp anı örtesiz yüzine / Tā yine nūr u **fer** gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [fer,]*
3. Ḫaber-i vaṣl életdi ʿuṣṣāḳa / Nūr u **fer** vérdi çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [fer,]*

fer bul: *Işık, aydınlık bulmak; aydınlığa kavuşmak.*

1.Bulmadı şemʿi dilde nūr-ı yaḳīn / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). *[fer bul, -a]*

fer vér: *Parlaklık, ışık vermek; aydınlatmak*

1.Eyle **fer vérdi** ḥüsni ayına / Başdan şan açıldı āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [fer vér, -di]*
2. Kimi zerrīn-kemer ḳamer-çihre / Ne ḳamer ḥüsni **fer vérür** mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [fer vér, -ür]*
3.Nīle **fer vérdi** girdi ol dilber / Şan şuya ṭaldı tāze nīlüfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [fer vér, -di]*
4.Ṣubḥ-dem eyle **fer vérildi** aña / Müşterī görüp anı ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [fer vér, -il, -di]*
5. Şāh-iken āftāb gerdūna / **Fer vérür** nūrı-y-ıla her dūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [fer vér, -ür]*

fer vér: *(Göze) parlaklık, ışık vermek; gözün görmesini sağlamak.*

1. Ki gözüm gevherine **fer véresin** / Yūsufı görmege naẓar véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [fer vér, -e, -sin]*

2. Ol semen nergesine **fer vérdi** / Sīm-rengin alup güher verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [fer vér, -di]*

ferāġ: *Rahat, huzur II sakinlik, dinginlik.*

1. Oldı ḫāli ḫayāli cānına dāġ / ʿIşḳ ġavġāsı geldi gétdi **ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [ferāġ,]*
2. Ḫʷābda görmüş-idi bir yüce tag / Kullede kendü pür-fürūg ü **ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [ferāġ,]*
3. Görse ḫālüñ bu lāle-i bī-dāġ / Dāġ-ı dilden yéle vérürdi **ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [ferāġ,]*
4. Géce çün gördi nūr-ı şemʿi o şaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde **ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [ferāġ,]*

ferāġ: *El çekme, vazgeçme II azat olma, kurtulma.*

1. Cigerüñdeki bunca dāġum var / Ṣanma ol dāġdan **ferāġum** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [ferāġum, -um]*

ferāġ bul: *Rahatlık bulmak; huzur bulmak.*

1.Çün Zeliḫā uraydı cānına dāġ / Yūsuf andan ḳaçup **bulurdı ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [ferāġ bul, -ur, -dı]*

ferāġ ét: *Vazgeçmek; yüz çevirmek.*

1.Dédi iy çeşm-i cāna nūr-ı çerāġ / Mehden **étdüm** fürūġuñ-ıla **ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [ferāġ ét, -dü, -m]*
2.Bir güzel bāġı var-ıdı nice baġ / Görse Şeddād İremden **éde ferāġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [ferāġ ét, -e]*

ferāġat: *Vazgeçme, el çekme, bırakma.*

1.Géce gündüz géçerdi ṭāʿat-ıla / Ḫalḳdan ʿuzlet ü **ferāġat-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [ferāġat-ıla, -ıla]*
2. Dilleri çün pür oldı ḫayretden / Ellerin kesdiler **ferāġatden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4761). [ferāġatden, -den]*
3. Siz de benden varuñ ferāġat édüñ / Gelmeyüp ṣoḥbetüme ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [ferāġat ét, -üñ]*

ferah: *Ferahlık veren, iç açıcı.*

1. Ney nevāsı nevīd ʿuşşāḳa / **Feraḥ** āvāzı ṭoldı āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [feraḥ,]*
2. Ḳubbesi çarḫ ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / Ṣuffesi pür-ṣafā vü dārı **feraḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [feraḥ,]*
3. Tāḳ-ı rengīni ṣan ki ḳavs-i ḳuzaḥ / Sāḥati rāḥat ü feżāsı **feraḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [feraḥ,]*

ferah: *Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.*

1. Geh **feraḥdan** güler geh aġlar-ıdı / Göñlin ümmīd-i vaṣla baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [feraḥdan, -dan]*
2.**Feraḥ** u şādi-y-ile gétdiler / ʿAsḳalān menziline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [feraḥ,]*
3. Pederi çünki gördi anı **feraḥ** / Göñli açıldı oldı cānı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [feraḥ,]*
4. Her ki gördiyse ol zenaḥdānı / **Feraḥından** unutdı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [feraḥından, -ı, -n, -dan]*

ferah: *Huzur, rahatlık.*

1. Biri budur ki rūz-i ʿıyd oldı / **Feraḥ** u ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [feraḥ,]*
2.Beni sevmekde fitneler çoḳdur / Baña dil verene **feraḥ** yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [feraḥ,]*

ferah ol: *Gönlü rahatlamak, ferahlamak.*

1. Hased eyler kemāle irseñ eger / **Feraḥ ol**ur melāle irseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 560). [feraḥ ol, -ur]*

ferāḥ-baḫşāy ol: *Ferahlık vermek, rahatlatmak.*

1. Ṣubḥ-dem çün nesīm-i ġonça-güşāy / **Oldı** ġam-gīnlere **ferāḥ-baḫşāy** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 93, Beyit 2938). [ferāḥ-baḫşāy ol, -dı]

<u>feraḥ-ı cān:</u> *Feraha, huzura ermiş gönül; gönül huzuru.*

1.Diler-idüm k'édineydüm **feraḥ-ı cān** seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [feraḥ-ı cān,]*

<u>ferāmūş ét:</u> *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

1. Nāmını Yūsufuñ **ferāmūş ét** / Cūş-i deryā-yı derdi ḫāmūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5960). [ferāmūş ét,]*

<u>ferd eyle:</u> *Yalnız bırakmak.*

1.ʿIşḳ derdi ki merdi **ferd eyler** / Kendünüñ ġayrın aña derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [ferd eyle, -r]*

<u>ferec vér:</u> *Sıkıntı, üzüntü ve tasadan kurtarmak II ferahlık, rahatlık vermek.*

1. Ol ki vérdi ḳamu belāya ferec / Dédi Leyse alel mariz ḫarec *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [ferec vér, -di]*

<u>Ferhād:</u> *Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikāyelerinin erkek kahramanı. II Âşık.*

1. Ḫusrev olursa olup ādem-zād / Leb-i şīrīnüñe ḳılam **Ferhād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [ferhād,]*
2.İçdi **Ferhād** ʿışḳ cāmını / Vérdi Şīrīne cān-ı şīrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2322). [ferhād,]*
3.Görse şekker dehānuñı **Ferhād** / Daḫi Şīrīn laʿlin étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [ferhād,]*
4.Ḫusrev-i Ḫüsne ḳarşu çün **Ferhād** / Cān-ı şīrīnden eyledi feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4405). [ferhād,]*
5. Leb-i şīrīni olsa şekker-rīz / Aña **Ferhād** ola niçe Pervīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [ferhād,]*

<u>ferheng:</u> *Marifet, hüner.*

1. Niçe ferhengi deng éder bu ḫadeng / Siper-i rayı terk éder **ferheng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [ferheng,]*
2. Niçe **ferhengi** deng éder bu ḫadeng / Siper-i rayı terk éder ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [ferhengi, -i]*

<u>ferhunde ol:</u> *İç açıcı, güzel, parlak olmak.*

1. Ḳıldı Ḥaḳḳ mürde Ḥüsnini zinde / **Oldı** pejmürde rūyı **ferḫunde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [ferḫunde ol, -dı]*

<u>ferīd:</u> *Eşsiz, benzersiz.*

1. Pīri māh ü duḫteri ḫurşīd / Her biri bir melāḫat içre **ferīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [ferīd,]*

<u>ferīd:</u> *Eşsiz, tek, eşi olmayan(sevgili) (Hz. Yusuf).*

1. Niçe ditrersin üstine çün bīd / Būstānumda yaraşur bu **ferīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512). [ferīd,]*

<u>ferīde:</u> *Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz, tek II İri ve tek inci tanesi.*

1. Cümle kişverde ber-güzīde benem / Ṣādef-i ʿāleme **ferīde** benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [ferīde,]*

<u>ferīde:</u> *Eşsiz, nadir bulunan tek inci. (Hz. Yusuf)*

1. Vaḥy olundı ki nūr-ı dīdeñdür / Ṣadef-i ṣulbüñe **ferīde**ndür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 464). [ferīdendür, -ñ, -dür]*

<u>ferīde ét:</u> *Eşsiz, benzersiz (kimse) yapmak (Feride: Eşsiz, nadir bulunan tek inci.)*

1. Ḫaḳḳ Teʿālā seni güzide éde / Sadef-i āleme **ferīde èd**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 625). [ferīde ét, -e]*

<u>ferīd-i zemīn:</u> *Yeryüzünde eşi benzeri olmayan, üstün olan; insan.*

1. Gerek ammā ẓaḫīreye bir emīn / Hıfẓ içinde ola **ferīd-i zemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [ferīd-i zemīn,]*

<u>ferişte:</u> *Melek.*

1. Anuñ-ıçun o Beyt-i Maʿmūrı / Ṭolanurdı **ferişte** cumhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1589). [ferişte,]*
2.Beşere beñzemez **ferişte** gibi / Ḳalıbı nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [ferişte,]*
3. Göñlüñ alan eger **ferişte** ola / Ẕātı envār-ıla sirişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2563). [ferişte,]*
4.Şebeh-i bāġ çün behişte ola / Bāġbānı gerek **ferişte** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [ferişte,]*
5. Āb u gilden teni sirişte degül / Buña kim dér ʿaceb **ferişte** degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [ferişte,]*

<u>ferişte:</u> *Melek; günahsız, masum.*

1.Ḥüsnine ol **ferištenüñ** taḥsīn / Ki gören ādem étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [ferištenüñ, -nüñ]*
2. Pāk dāmenleri **ferişte** gibi / Tenleri nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [ferişte,]*

<u>ferişte-şıfat:</u> *Melek görünüşlü; masum (kimse).*

1. Şeyṭanet eylemez **ferişte-şıfat** / İftirādur buña bu bed-töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4917). [ferişte-şıfat,]*
2.Her **ferişte-şıfat** ḳuzı çü sabī / Ṭalebi oldı dāyim üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [ferişte-şıfat,]*

<u>ferişte-sirişt:</u> *Melek huylu, melek yaradılışlı.*

1. Şeyṭanet eylemez **ferişte-sirişt** / Ḫūb olmaz nite ki ʿādet-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1761). [ferişte-sirişt,]*
2.ʿizz ü nāz-ıla ol **ferişte-sirişt** / Géydi ḥūrī gibi ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [ferişte-sirişt,]*

<u>ferman:</u> *Buyruk, emir (Allah'ın takdiri bağlamında)*

1.Saʿd sāʿatde irdi çün **ferman** / Gün gibi toġdı Yūsuf-ı Kenʿān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 436). *[ferman,]*

<u>ferman:</u> *Buyruk, emir.*

1.Vācib oldur baña ki her anda / Rām olam aña cümle **fermānda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [fermānda, -da]*
2.Ḳorḳaram illa baʿżı **fermānda** / Maʿṣıyetden olam füru-mānde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3979). [fermānda, -da]*
3. Ben de terk étmezem bu zindānı / Olmayınca şehüñ bu **fermanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [fermanı, -ı]*

<u>fermān eyle:</u> *Emretmek, buyurmak.*

1.Baña ol kāra eyle fermānı / Ki édem pāk saʿy-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [fermān eyle,]*

<u>fermān-ber ol:</u> *(Bir kimsenin) aldığı emri yerine getirmesi, itaat etmesi.*

1.Dédi Yūsuf aña ki iy server / Olmaz ehl-i günāh fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [fermān-ber ol, -maz]*

<u>fermānī ol:</u> *Verilen emirlere uymak, riayet etmek.*

1. Her sipāh **oldı** bende **fermānī** / Her zemīn oldı ḥükmi meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [fermānī ol, -dı]*

<u>ferr:</u> *Güç, kuvvet.*

1. Bunca **ferr** u ṣafā-y-ıla Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı bir éki fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [ferr,]*
2.Bunca **ferr-ile** Bāziġa o zemān / Eyledi ʿazm-i cānib-i meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3520). [ferr-ile, -ile]*

<u>ferr:</u> *Parlaklık, aydınlık, nur.*

1.**Ferr** ü kerr ü saʿādet-ile o māh / Tāblus şehrin étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [ferr,]*

2.Çünki Yūsuf bu **ferr** u şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [ferr,]*

ferri kalma: *Takati, gücü kalmamak.*

1.Çünki oldum o demde ben bīdār / Ḳalmadı ferri benden étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [ferri kalma, -dı]*

ferş: *Zemin, yer yüzü.*

1.2. Kūhdan etdi **ferş**e evtādı / ʿĀrife eyledi bu irşādı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[ferşe, -e]*

2.Etdi ferşinde nakş-ı būḳalemūn / Tā ki ṣunʿın teferrüc éde ʿuyūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 31). *[ferşinde, -inde]*

3. Ḳaṣr-ı gerdūn gibi zeberced ḫişt / ʿarşı vü **ferşi** luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [ferşi, -i]*

4.Ferşi ṭa'n étdi ʿarş-ı aʿlāya / Ḳubbesi cāmı mihr-ile aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [ferşi, -i]*

ferş: *Yer, zemin.*

1. ʿarşı oldı çü ḳubbe-i gerdūn / **Ferşi** oldı çü nakş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [ferşi, -i]*

2. **Ferşi** Bāġ-i İrem gibi gülşen / Ḳubbesi cām-ı Cem gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [ferşi, -i]*

3.Ferşine çün ṣaçıldı müşk ṣaçı / Döndi ṣaḥrā-yı Çīne anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [ferşine, -i, -n, -e]*

4.Der u dīvār u **ferşi** yik-pāre / Ḳonmamış gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [ferşi, -i]*

5.Ferşinüñ her memerri mermerden / ʿarşınuñ levḥi la 'l-i aḥmerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [ferşinüñ, -i, -nüñ]*

6.Yūsufa lābesini germ étdi / Ol daḫi **ferşe** bakdı şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [ferşe, -e]*

ferş: *Dip, zemin II döşeme, ḥālı, yaygı.*

1 Bir sarāya életdiler anı / ʿarşı faġfūrī **ferşi** kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [ferşi, -i]*

2.İy şāhid-i bezm-i Leyl-i İṣrā / Naʿlinüñe **ferş** ʿarş-ı aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 217). [ferş,]*

fersah: *3 millik uzaklık ölçüsü (Yaklaşık 5 kilometre olup kullanıldığı yere ve zamana göre uzunluğu değişmiştir).*

1. Naʿra-i kūs-ile ġırīv-i nefīr / Géder-idi hezār **fersaḫ** yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2944). [fersaḫ,]*

2.Bir'ki **fersaḫ** ki ḳarşu gétdiler / Kārbān evveline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [fersaḫ,]*

3. Bunca ferr u ṣafā-y-ıla Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı bir éki **fersaḫ** yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [fersaḫ,]*

ferseng: *3 millik uzaklık ölçüsü (Yaklaşık 5 kilometre olup kullanıldığı yere ve zamāna göre uzunluğu değişmiştir).*

1.Bu cefā-y-ıla ol yürekleri seng / Gétdiler Yūsuf-ıla üç **ferseng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [ferseng,]*

2.Vāsiʿ eyledi bir niçe **ferseng** / Yūsufuñ ḳalbi tā ki olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [ferseng,]*

ferş-i rāh ol: *(Sevgilinin) yoluna ḥālı gibi döşenmek.*

1.Dil-i ʿuşşāḳ tekye-gāh oldı / Çeşm-i müştāḳ ferş-i rāh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4732). [ferş-i rāh ol, -dı]*

feryād: *Bağırıp çağırma, inleme.*

1. Başladı ol żāʿīfe **feryāda** / ʿarż-ı hāl eyledi bu esnāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5432). [feryāda, -a]*

2.Oldı yérde bu resme çün bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle vü **feryād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [feryād,]*

feryād et: *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak; sızlanmak.*

1. Nāylar arasında çeng-miṣāl / **Étdi feryād** ü nāle bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [feryād et, -di]*

feryād etdür: *Feryat ettirmek; acı, ıstırap çektirmek.*

1. Göñlin anuñ ki bir dem eyleye şād / Yüz yıl **etdür**ür aña biñ **feryād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [feryād etdür, -ür]*

feryād eyle: *Bağırmak, inlemek, haykırmak.*

1. Çün leb-i Nīle geldi ol şimşād / **Eyledi** çarḫ-i nīlgūn **feryād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [feryād eyle, -di]*
2. Ḫusrev-i Ḥüsne ḳarşu çün Ferhād / Cān-ı şīrīnden eyledi feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4405). [feryād eyle, -di]*

ferzāne: *Seçkin, güzide, iyi yetişmiş (kişi).*

1. Beni ferzend édüp o **ferzāne** / Baña vérdi emānet-i ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3982). [ferzāne,]*

ferzend: *Çocuk; oğul, erkek çocuk.*

1. Dédi vér bunları da étme gezend / Tā ki bizümle olsun ol **ferzend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [ferzend,]*
2. Dé ki yoḳdur cihānda dil-bendüm / Gelmemişdür vücūda **ferzend**üm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [ferzendüm, -üm]*
3. Peder andan kese çü peyvendi / Mihr-ile aña ġayri **ferzend**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [ferzendi, -i]*
4. Baña sīmāda ol ola mānend Cemʿ éde niçe ḫulḳi ol **ferzend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [ferzend,]*
5. Dédiler Yūsufa ki iy **ferzend** / Can hümāsına ten niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [ferzend,]*

ferzend édin: *Evlat edinmek.*

1. Seni ferzend édindüm iy bed-ḫāh / Dédüm ehlüme ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [ferzend édin, -dü, -m]*

ferzend et: *Evlat etmek, evlat edinmek.*

1. Vech odur kim ala bu dil-bendi / **Éde ferzend** ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [ferzend et, -e]*
2. Beni **ferzend édüp** o ferzāne / Baña vérdi emānet-i ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3982). [ferzend ét, -üp]*

ferzend ol: *Çocuk, evlat olmak.*

1. Burc-ı ḳaṣrumda ola tābende / Baña **ferzend ola** şehe bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3423). [ferzend ol, -a]*
2. Ki bu dil-bend **olursa ferzendüñ** / ʿizz-ile göge ire dülbendüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [ferzend ol, -ur, -sa]*

ferzendi ol: *Çocuğu, evladı olmak.*

1. Vech odur kim ala bu dil-bendi / Éde ferzend ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [ferzendi ol, -a]*

ferzīn: *Satranç oyununda vezir.*

1. Ruḫumuñ bir piyādesiy'le hemīn / Māt ola yüz anuñ gibi **ferzin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [ferzin,]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, bozgunculuk, fitne.*

1. Saʻy édüp bu **fesād**ı ṭāriḥ oluñ / Gètsün ol soñra ḳavm-i ṣāliḥ olun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [fesādı, -ı]*
2. Biz bu iḳlīme zād-ıçun geldük / Sanmañuz kim **fesād**-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866) [fesād-ıçun, -ıçun]*

fesād eyle: *Ara bozmak, ortalığı karıştırmaya çalışmak, insanları birbirine düşürecek işler yapmak; hile yapmak.*

1. Ḫalḳ içinde ṣalāḥ ad eyler / Furṣat el vérse çoḳ **fesād eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [fesād eyle, -r]*

fesād ol: *Fitne, fesat çıkmak.*

1. Bildi Yūsuf ki çoḳ **fesād olısar** / Mışra āvāz-ı naʿrası ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [fesād ol, -ısar]*

fesāne-i dōst: *Dōstun, sevgilinin hikayesi II sevgiliyle ilgili anlatılanlar.*

1.Oldı efsūn aña **fesāne-i dōst** / Ḳıblesi oldı āstāne-i dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3502). [fesāne-i dōst,]*

fetā: *Delikanlı, yiğit.*

1.İy **fetā** görme kendüñi zinḥār / Tā olasın cihānda berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [fetā,]*

feth: *Fetih, ele geçirme.*

1.Bize ol dem irişdi **fetḥ** ü ẓafer / Ki seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [fetḥ,]*

feth ét: *Açmak.*

1. Rū-yı aġyāra baġlayup derini / **Fetḥ édüp** yāre ḳarşu manẓarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5081). [fetḥ ét, -üp]*

feth ét: *(Kilidi) açmak; rahata, huzura erdirmek.*

1. Niçeme ḳufl olursa bī-miftāh / Dilese anı **fetḥ éder** Fettāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [fetḥ ét, -er]*

fetḥ olun: *(Kapı)Açılmak (İzin verilmek bağlamında.).*

1.**Fetḥ olu**nmadı çün der-i dermān / Yèr yarıldı vü Yūsuf oldu nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [fetḥ olun, -ma, -dı]*

feth-i bāb: *Kapıların açılması. (İsteklere kavuşmak bağlamında.)*

1. Depreden ḥalḳa-i lecācet-ile / İrişür **fetḥ-i bāba** furṣat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2160). [fetḥ-i bāb, -a]*

fetḥ-i bāb-ı hāş eyle: *(Allah) lütuf ve rahmet kapılarını açmak.*

1.Luṭf édüp fetḥ-i bāb-ı ḫāş eyle / Pāsbān ṭuymadın ḫalāş eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 112*). [fetḥ-i bāb-ı ḫāş eyle,]*

feth-i fütūḥ ét: *İhsan, yardım kapılarını açmak; çokça lütufta, ihsanda bulunmak.*

1.Çünki **feth-i fütūḥ éd**e Fettāḥ / Verür üftādeye cenāḥ-i necāḥ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 413). *[feth-i fütūḥ ét, -e]*

feth-i kelām: *Söz açmak, II söze, konuşmaya başlamak.*

1.Çünki şehden bu geldi **fetḥ-i kelām** / ʿaḳd-i beyʿ oldı ara yérde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [fetḥ-i kelām,]*

fetḥ-i mühr-i ḳufl: *Kilidin mührünü açmak, kilidi açmak.*

1. Yoḳ kilidinde anca ḳuvvet ü fer / Ki bula **fetḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [fetḥ-i mühr-i ḳufl, -a]*

fetīl: *Kandil ve muma konulan, emdiği yağ ile yanarak çevreyi aydınlatan pamuktan bükülmüş ip, fitil.*

1.Üzerinde aşıldı bir ḳandīl / Yoġ-iken yandı rūġan-ıla **fetīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1041). [fetīl,]*

Fettāḥ: *"Kapalı şeyleri, lütuf ve rahmet kapılarını açan" anlamında esma-i Ḥüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Niçeme ḳufl olursa bī-miftāh / Dilese anı fetḥ éder **Fettāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [fettāḥ,]*
2.Meddāḥ-durur ṭapuña **Fettāḥ** /Ḥamdī nedür ola saña meddāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [fettāḥ,]*
3.Çünki feth-i fütūḥ éde **Fettāḥ** / Verür üftādeye cenāḥ-i necāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 413). [fettāḥ,]*

fettāḥ-ı kilid-i genc-i ʿirfān: *İrfan, bilgi hazinesinin kilidini açan. (Hz. Muhammed).*

1. Feyyāż-ı kemāl-i nefs-i insān / **Fettāḥ-ı kilid-i genc-i ‘irfān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 233). [fettāḥ-ı kilid-i genc-i ʿirfān,]*

fevc-be-fevc: *Akın akın, bölük bölük. (Hayvan sürüsü bağlamında.).*

1.Gétseler vādi içre **fevc-be-fevc** / Seyl-i ruġan ederdi gūya mevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [fevc-be-fevc,]*

fevc-ender-fevc: *Akın akın II takım takım.*

1. Ādemī baḥri mevc-ender-mevc / Ṭutdı eṭrāfı **fevc-ender-fevc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3122). [fevc-ender-fevc,]*

fevḳ: *Üst taraf.*

1. Oldı miḥnet-serā -y-iken pür-şevḳ / Ṭoldı şādi vü ẕevḳ taḥt-ıla **fevḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [fevḳ,]*

feyyāż-ı kemāl-i nefs-i insān: *İnsan nefsinin kemāline feyiz veren (Hz. Muhammed).*

1.**Feyyāż-ı kemāl-i nefs-i insān** / Fettāḥ-ı kilid-i genc-i ‘irfān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 233). [feyyāż-ı kemāl-i nefs-i insān,]*

feyż ét: *Bağışlamak, ihsan etmek; bol bol vermek.*

1.Birisin etdi maẓhar-i ezhār / Feyż éder ol ḥıyāz-ı raḥmetiñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [feyż ét, -er]*

feyż ét: *Mâneviyatından veya ilminden başkalarını faydalandırmak, aydınlatmak, feyizlendirmek.*

1.Ġarażı Yūsufuñ bu-y-ıdı hemīn / Anlara feyż édeydi nūr-ı yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [feyż ét, -e, -y, -di]*

feyż eyle: *Bağışlamak, ihsan etmek; bol bol vermek.*

1. Ki baña zehr-i mārı **feyż eyler** / Mihr ü şefḳat deminde ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [feyż eyle, -r]*

feyż-i esmā: *Esmâ-i Ḥüsnânın feyzi (Allah’ın isimlerinin tecellisi. Kâinatta Allah’ın isimlerinin tecelli etmesi, görünmesi bağlamında.)*

1. Ẓıll-i enfüs ṭavāyif-i eşbāḥ / **Feyż-i esmā** leṭāyif-i ervāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 11). [feyż-i esmā,]*

feyż-i mukaddes: *Allah’ın yaratma gücünün sonucu olarak her an varlık āleminin yeniden ve sürekli olarak ortaya çıkması.*

1.ʿilm-i ġaybında kāmin-idi cihān / Oldı feyż-i muḳaddesiyle ʿiyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 8). *[feyż-i muḳaddes, -i, -y, -le]*

feżā: *Gökyüzü. II yer, alan, mecra’.*

1.Toldı nūr u żiyā **feżası** anuñ / İʿtidāliy’ledür hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [feżası, -(s)ı]*
2. Kimisinüñ **feżāsı** ṭolu direm / Gūyiyā pür-şükūfe ṣaḥn-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [feżāsı, -(s)ı]*

feżā: *Ucu bucağı bulunmayan boşluk II Dünyanın sonsuz olan genişliği, sema.*

1. Günligi gün **feżāsı** ḫırmen-i māh / Ḥavlisi çevresinde ḫayl-i sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [feżāsı, -sı]*
2. Tāḳ-ı rengīni ṣan ki ḳavs-i ḳuzaḥ / Sāḥati rāḥat ü **feżāsı** feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [feżāsı, -sı]*

feżahat ét: *Utandırmak, rezil etmek.*

1.Ṭaʿn éden zenleri żiyāfet éde / Ne żiyāfet ḳamu feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [feżaḥat ét, -e]*

feżāyil: *Faziletler.*

1.Bir baḥr-durur **feżāyil**üñ kim / Ne ḥad bulınur aña ne pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [feżāyilüñ, -üñ]*

fidā ḳıl: *Feda etmek, vermek.*

1. Tende cānum ki yaraya tapuña / Dilden anı **fidā ḳıl**am ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [fidā ḳıl, -am]*

fidā ét: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. Diledi oġlın eyleye ḳurbān / Ḳoç **fidā èt**di ḥazret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 768). [fidā ét, -di]*

fidā-yı aẕīm: *Büyük kurban (Hz. İsmail'in yerine kesilmesi için getirilen koç, kurban.)*

1. ʿĀḳıbet göndürüp **fidā-yı aẕīm** / Ol belādan ḫalāṣ étdi Kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [fidā-yı aẕīm,]*
2. Her ki ol Ḥaḳḳa cān éder teslim / Aña ḳurbān olur **fidā-yı** ʿ**aẕīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [fidā-yı ʿaẕīm,]*

fidā-yı günāh: *Günahlara keffaret olarak verilen şey.*

1.Édeyin anı hep **fidā-yı günāh** / ʿöẕr-hāh ola ḫışm éderse ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4483). [fidā-yı günāh,]*

fidā-yı rabbi-i celīl: *Yüce Allah'ın hediyesi, ihsanı.*

1.Ol zemān kim Ḫalīle Cebrā'īl / Aldı geldi **fidā-yı Rabb-i Celīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [fidā-yı rabbi-i celīl,]*

fiġān: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat.*

1. Mekü'l-Mevt dédi anuñ-ıçun / Ki esirger seni **fiġānuñ**-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [fiġānuñ-ıçun, -uñ, -ıçun]*
2.Güş édüp bu **fiġānı** ḥażret-i pīr / Yaya dönmiş-iken atıldı çü tir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [fiġānı, -ı]*
3. Manẕarı rāh ümīdi luṭf-i İlāh / Hem-nişīni **fiġān** u hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [fiġān,]*
4. Çün Zelīḫā **fiġanı** güş étdi / Yüregi oynadı vü cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [fiġanı, -ı]*
5. Bir yañadan **fiġān** ü āh-ı vidāʿ / Bir yaña söz ü sāz u ḳavl ü sema' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [fiġān,]*
6.Yér ü gök iñledi **fiġānuñ-içün** / Aġlaşurlar melekler anuñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [fiġānuñ-içün, -uñ, -içün]*
7.Bu anuñçun ḳılur **figān-ıla** āh / Ol bunun eylemez yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4695). [fiġān-ıla, -ıla]*
8. Gelüñ öldürmeñ anı çāha ṣaluñ / Çāh içinde **fiġān** ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [fiġān,]*
9.Ṭolsun anuñ **fiġān**ı her gūşe / Ki yapışur cefā-y-ıla gūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [fiġānı, -ı]*
10. Dédi ḥāżırlara nedür bu **fiġān** / Ṭoldı ġavġā-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [fiġān,]*

fiġān ét: *Acı, üzüntü ile bağırıp çağırmak, inlemek.*

1.Pederi görmedin **fiġān édelüm** / Göricek göz yaşın revān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1113). [fiġān ét, -e, -lüm]*
2.Cümlesi **étdiler** şu resme **fiġān** / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [fiġān ét, -di, -ler]*
3.Şimdiden-girü **étmez**-idi **fiġān** / Gönlini size baġlar-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1528). [fiġān ét, -mez, -idi]*
4.Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş **étdi fiġān** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [fiġān ét, -di]*
5.Derd-ile ol kenīzek **étdi fiġān** / Ol ciger-gūşesiy'çün aġladı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [fiġān ét, -di]*
6. Eyle dérler ki ol géce Reyyān / Açlıġı acısından **étdi fiġān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [fiġān ét, -di]*
7.**Étdi** ol dem **figan** ki iy Ḳıṭfīr / Bī-günāhuñ ʿaẕābın ét te'ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [figan et, -di]*
8. Ḥüsni bağında ḳomayup reyḥān / Başladı **étmege** bu resme **fiġān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [fiġān ét, -meg, -e]*
9.Ol direk ṣayha-y-ıla **ét**di **fiġān** / Yaḳīn oldı dü pāre ola hemān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264*). [fiġān ét, -di]*

10.Bülbül-i mest gibi **étdi fiġān** / K'iy gül-i luṭf ü gülşen-i iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4433). [fiġān ét, -di]*

11. Nice maḥbūb-ıdı ʿaceb ol cān / Fürḳatinden cemād **éderdi fiġān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266). [fiġān ét, -er, -di]*

12. Kūs-ı sulṭān seḥerden **étdi fiġān** / Din mü'ezzinleri oḳudı eẕān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [fiġān ét, -di]*

fiġān eyle: *Acı, üzüntü ile bağırıp çağırmak, inlemek.*

1.Eyler-iken bu ḥayret içre fiġān / Ṭutdı oġlanlaruñ ḳılup bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [fiġān eyle, -r, -iken]*

2.Görme misiz nice **figān eyler** / Gözi yaşın nice revān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1482). [figān eyle, -r]*

3.Ẓāhir olsa eger bu derd-i nihān / Eyler-idüñ nidā yérine fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3383). [fiġān eyle, -idü, -n]*

figān ḳıl: *Acı, üzüntü ile bağırıp çağırmak, inlemek.*

1.Yémeyüp içmeyüp yüridi revān / Yūsufa çaġırup **ḳılurdı figān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [figān ḳıl, -ur, -dı]*

fiġān ü enīn ét: *Yüksek sesle inlemek, ağlamak, feryat etmek.*

1.Dédi Yaʿḳūb ya Resūl-i Emīn / Nice étmeyeyin fiġān ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1261). [fiġān ü enīn ét, -me, -y, -ince]*

figār ét: *Yaralamak, yara açmak II İncitmek.*

1. Çünki Yaʿḳūba ġuṣṣa kār étdi / Fikr-i Yūsuf dilin **figār étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [figār ét, -di]*

figār eyle: *Yaralamak, yara açmak II İncitmek.*

1.Keyd-ile zen ʿAzīzi ḫʷār eyler / Mekr-ile fikrini figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [figār eyle, -r]*

figār ol: *Yaralanmak, yara almak. (Gönlün yaralanması, acı içinde kalması bağlamında.).*

1.Fikri oldu figār anuñ ki ḳılar / eserinden müʾessirine naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). [figār ol, -du]*

2.Fikrini ziḳr éden **fiġār ol**dı / Āşikāre olan şikār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 611). [fiġār ol, -dı]*

figende ol: *Başını eğmek, boyun eğmek; emri, hükmü altına girmek.*

1. Her ki Ḥaḳḳ ḳapusına bende olur / ʿālem ol bendeye **figende olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [figende ol, -ur]*

fikr: *Düşünce, endişe.*

1.Umduġuñ bu **fikri** ben daḥi éderem / Bilmezem bu naḥīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [fikri, -i]*

2.Yéler ol **fikr** ü mekr ü miḥnetde / Dilberi ʿālem-i ferāġatda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [fikr,]*

3. Ẓikri her yérde nām-ı Yūsuf-ıdı / **Fikri** dāyim aña te'essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [fikri,]*

fikr: *Akıl, zihin.*

1. Ṭutdı bir püşte püştini me'vā / **Fikri** Yūsufda ẕikri vā-esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [fikri, -i]*

fikr: *Düşünce; görüş, fikir.*

1. Eyler-iken bu **fikre** bünyādı / Geldiler ḥażretine evladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5745). [fikre, -e]*

2.Yoḳ bināsında pāre vü peyvend / ʿameli hūş-mend **fikrine** bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [fikrine, -i, -n, -e]*

3.Ṭıfl-iken ʿaḳl ü **fikri** kāmil ola / Cümle-i ʿilm ü faẓla şāmil ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [fikri, -i]*

4.Bunlaruñ **fikri** mekr ü destanlar / Yüzde büt dīnde büt-perestānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [fikri, -i]*

5.**Fikri** oldu figār anuñ ki ḳılar / Eserinden müʾessirine naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). *[fikri, -i]*

6. Ṭursa otursa ẕikri Yūsufdur / **Fikri** dāyim aña te'essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [fikri, -i]*

7.Çün bu **fikr-ile** şehre girdi nigār / Nigerān olmadı aña deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [fikr-ile, --ile]*

8.Keyd-ile zen ʿAzīzi ḫᵛār eyler / Mekr-ile **fikrini** figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [fikrini, -i, -n, -i]*

9. Otururken bu **fikr-ile** ol māh / Perde açıldı kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [fikr-ile, --ile]*

fikri baġla: *Fikrini yöneltmek, düşüncesini sevk etmek.*

1.**Bağladı fikri** ḫīle vü rāya / Tā ki ġayr el uzatmaya pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [fikri baġla, -dı]*

fikr-i ḥased: *Kıskançlık, çekememezlik fikri, düşüncesi.*

1.Size **fikr-i ḥased** nasīb oldı / Bāna ẕikr-i aḥad naṣīb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 992). [fikr-i ḥased,]*

fikr-i maʿmūr: *İmar etme, yapma düşüncesi.*

1.Ḥendese içre ʿaḳlı bī-miḳdār / **Fikr-i maʿmūrı** her işe mi'mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [fikr-i maʿmūr, -ı]*

fikr-i medīd: *Çok uzun süren düşünce, endişe.*

1. Saḳfı miḫnet sütūnı renc-i şedīd / Miḥı ḥayret ṭınābı **fikr-i medīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [fikr-i medīd,]*

fikr-i revān: *Canın, ruhun aklı II akan, giden akıl.*

1. Nice édem segirdimini beyān / Ki aña yétmez-idi **fikr-i revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [fikr-i revān,]*

fikr-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un düşüncesi, endişesi*

1. Çünki Yaʿḳūba ġuṣṣa kār étdi / **Fikr-i Yūsuf** dilin figār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [fikr-i Yūsuf,]*

fikri ziḳr ét: *Düşüncelerini söylemek, açık etmek.*

1.**Fikrini ziḳr éd**en fiġār oldı / Āşikāre olan şikār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 611). [fikri ziḳr ét, -en]*

fiʿl: *İş, eylem, amel.*

1.Her ki maẕlūma **fiʿli** şefḳat ola / Rūz-ı zaḥmetde aña raḥmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [fi'li, -i]*

2.Ḳavli ʿİbrānī **fiʿli raḥ**mānī / Rūyı rūḥāni būyı reyḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [fi'li, -i]*

3.**Fiʿli anuñ** kim ola nā-ḳābil / Ola mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [fi'li, -i]*

4.Saña **fiʿlüm** vefā-y-iken bī-ḥad / Nedür iy bī-ḫıred bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [fiʿlüm, -üm]*

fi'l-hāl: *Derḥāl, o anda, hemen.*

1. Şekl-i Yūsufda ol cemāʿat-i ḍāl / Bir murassa' ṣanem düzüp **fī'l-ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [fī'l-ḥāl,]*

2. Ḳaṭʿ éderdi menāzilin **fi'l-ḥāl** / Vaṣl-ı yārin éder ṣan istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3016). [fi'l-ḥāl,]*

3. Ḳuzı biryānı eyleyüp **fī'l-ḥāl** / Ḳodı İsḥāḳ öñinde eyledi al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). [fī'l-ḥāl,]*

4. Ḳalbini bu küdūret étdi melal / Ḥīle tedbīrin eyledi **fī'l-hāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 515). [fī'l-hāl,]*

fi'l-meşel: *Diyelim ki, farz edelim ki, meşela.*

1.ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / **Fī'l-meşel** oldı hem-çü miḳnāṭīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [Fī'l-meşel,]*

2.**Fī'l-meşel** görse şemʿi pervāne / Ḳaṣd éder vaṣl-ı yāre merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [Fī'l-meşel,]*

fınduḳ: *Sevgilinin ağzı (Sevgilinin ağzı küçüklük bakımından fındığa benzetilmiştir.).*

1.Oldı **fınduḳ** bu siḥr-ile 'unnāb / Oldı billūr laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [fınduḳ,]*

fīrāk: *Ayrılık, hicran.*

1. Çeşmi anuñ cefā-y-ıla giryān / Bağrı bunuñ **fīrāḳ**-ıla biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [fīrāḳ-ıla, --ıla]*
2. Ḳalmışam ḥasret ü **fīrāḳ-ıla** ben / Yanaram nār ü iştiyāḳ-ıla ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [fīrāḳ-ıla, -ıla]*
3. Gül yüzüñsüz gözüme ḫār oldı / Dil **fīrāḳuñda** bi-ḳarār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1244). [fīrāḳuñda, -uñ, -da]*
4. Nice ṣabr eyleyem **fīrāḳına** ben / Nice ḳatlanam iştiyāḳına ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [fīrāḳına, -ı, -n, -a]*
5. Bu ḥiṭābı çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı derd ü **fīrāḳ**-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [fīrāḳ-ıla, --ıla]*
6. İy **fīrāḳ-ıla** sīnesi maḥrūr / Enbiyā içre ḥüzn-ile meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [fīrāḳ-ıla, --ıla]*
7. **Firāḳ** u ḥasret odı eyle yaḳdı cānumı kim / Boyadı gökleri dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [fīrāḳ,]*
8. Ṭapuña ḳarşulayu çıḳdı cān ḳaçan gelesin / **Firākuñ**-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [fīrākuñ-ıla, -uñ, -ıla]*
9. Ḫaste cismümden **fīrāḳuñ** derd-ile / Olmadın cānum remīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [fīrāḳuñ, --uñ]*
10. K'iy Zeliḫā **fīrāḳa** ṣabr eyle / Aġlama iştiyāḳa ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3103). [fīrāḳa, -a]*
11. Cümle maḥzūn-ıdı **fīrākuñ-ıçun** / Aġlaşurlardı iştiyākuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6119). [fīrākuñ-ıçun, -uñ, -ıçun]*
12. K'iy peder saña çok beşāretler / Āḫir oldı **fīrāḳ** u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [fīrāḳ,]*
13. Dilberüñ çün murādı ola **fīrāk** / Fürkatiy'le ṣafā sürer 'uṣṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). [fīrāk,]*
14. Çün Zelīḫa **fīraḳa** bulmadı ḥad / Bend ü zindāndan umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [fīraḳa, -a]*
15. Nedīm-i meclisüm oldı **fīrāḳ** u ḥasret-i dōst / celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [fīrāḳ,]*

fīrāḳ odı: *Ayrılık, hicran ateşi.*

1. Çünki pür-miḥnet ola vuṣlat-ı yār / Yégdür andan **fīrāḳ odı** ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3941). [fīrāḳ odı,]*

fīrāk u ḥasret: *Ayrılık ve özlem.*

1. Dédi Īnāsa rıfḳ u līnet ile / Beni tap yaḳ **fīrāk u ḥasret**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [fīrāk u ḥasret, -ile]*

fīrāk-ı dāġ-ı peder: *Baba(sı)nın ayrılık yarası.*

1. Ey yüzi ṣuʿle-i çerāġ-ı peder / Ḫāl-i ḫaddi **fīrāḳ-ı dāġ-ı peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 804). [fīrāḳ-ı dāġ-ı peder,]*

fīrāk-ı kurret-i ʿayn: *Gözünün nurunun, çok sevdiği kişinin ayrılığı.*

1. Biri dér vā **fīrāḳ-ı ḳurret-i ʿayn** / Biri bilmez nedir ḥikayet-i beyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [fīrāḳ-ı ḳurret-i ʿayn,]*

fīrāk-ı nigār: *Sevgiliden ayrılma.*

1. ʿāṣıḳuñ mevtidür **fīrāḳ-ı nigār** / Hem-dem-iken ʿale'l-ḫuṣūṣ aña yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4986). [fīrāḳ-ı nigār,]*

fīrāk-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'tan ayrılık, uzak olma.*

1. Aġlar-ıdı **fīrāḳ-ı Yūsuf**-ıla / Fevt olan furṣata te'essüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4570). [fīrāḳ-ı Yūsuf, -ıla]*
2. Mihr-i Maġrib **fīrāḳ-ı Yūsufdan** / Nāle vü girye vü te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [fīrāḳ-ı Yūsuf, -dan]*

fīrār ét: *Kaçmak, bulunulan yerden süratle ayrılmak.*

1. Çünki oldum o demde ben bīdār / Ḳalmadı ferri benden étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [fīrār ét, -di]*

firāş: *Yatak,döşek; minder.*

1.İrmemiş aña zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / Ṭayınur saṭḥı üzre ḳonsa **firāş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [firāş,]*

firāş: *Yatak, döşek; ırz, namus.*

1. Ḳaṣd éden ḫācesi **firāşına** / Getürür bu belāyı başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4913). [firāşına, -ı, -n, -a]*
2. Ḳasd éden ol **firāşa** rind-āne / Sürilür böyle ḳaʿr-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [firāşa, -a]*

firāset: Feraset, *zihin uyanıklığı, anlayış, sezgi II çabuk kavrama, anlayış kuvveti.*

1.ʿĀḳıbet bildiler **firāset-ile** / Geldi gökden melek beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [firāset-ile, -ile]*
2.Diñlediler çü ḫüccetin anuñ / Ṭañladılar **firāsetin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1199). [firāsetin, -in]*
3. Dédi açup dehan-ı töhmeti cüst / Gördüñüz mi **firāsetümi** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [firāsetümi, -üm, -i]*

firāşına pā baş: *(Birinin) döşeğini çiğnemek; namusunu çiğnemek, namusuna göz dikmek.*

1. Ki başan ḫācesi firāşına pā / İrişür başına bu resme belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4890). [firāşına pā baş, -an-ı, -n, -a]*

firāz kıl: *Yüceltmek, yükseltmek.*

1. Himmetini o serve **ḳıldı firāz** / Vérdi bī-ḥadd ü bī-nihāye cihāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [firāz ḳıl, -dı]*

Firdevs-i Ṭūsī: *Samanîler ve Gazneliler devletlerinin hüküm sürdüğü İran'da Sâsânîler döneminde ve Gazneli Sultan Mahmut'un hükümdarlığı yıllarında yaşamış olan, meşhur İran destanı Şehname'nin yazarı, büyük şair.*

1.Ḳanı **Firdevs-i Ṭūsī** gibi faṣīḥ / Bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 343). [firdevs-i ṭūsī,]*

fisāne: *Efsane, hikaye II Dillere düşmüş, meşhur olmuş hadise.*

1.Eylemesün oġul bahānesini / Bilürem ben anuñ **fisānesini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3347). [fisānesini, -si, -n, -i]*
2.K'iy füsūn oḳıyan **fisāne-y-ile** / Ḥīle ḥālin ṭap ét bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [fisāne-y-ile, -y, -ile]*

fisāne eyle: *Efsane eylemek, efsane, hikaye anlatmak.*

1.Ki olur ol ġubār çeşmüme ḫār / Buncılayın **fisāne** eyler-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 3450). [fisāne eyle, -r, -iken]*

fısk: *Günah işleme, doğru yoldan sapma, günahkârlık.*

1.Fısḳına iʿtirāf éden miskīn / Yégdür andan ki ola ṭāʿat-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1327). [fısḳına, -ı, -n, -a]*

fitne: *Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

1.**Fitne** arta déyu ṣavaş içre / Gizledi Yūsufı ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [fitne,]*
2.Nīl-i ʿışḳuñ ṣaçı nehengi-y-idi / Ġamzesi **fitneler** ḫadengi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3494). [fitneler, -ler]*
3.Nergesüñ **fitne-y-ile** cān avlar / Sünbülüñ siḥr-ile cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [fitne-y-ile, -y, -ile]*
4.Yoġ-iken ḳılca **fitne** cānında / Kemeri buldılar miyānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 526). [fitne,]*
5.Ḥāli ḫīle maḳāli **fitne** vü al / Ṭavrı cevr ü ṭarīḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [fitne,]*
6. Āteşe ṣalsa na'li zülfi miṣāl / Ṭoldururdı cihāna **fitne** vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [fitne,]*
7. **Fitne** fenninde eylese tedrīs / Sebaḳ alurdı diz çöküp İblīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2541). [fitne,]*
8.Gördi var ṣoḥbetinde **fitne** vü şūr / Ḥiẓmet istedi andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [fitne,]*

9. Nigār zülfi ʿaceb **fitnedür** ki ʿāşıḳınuñ / Dilin hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [fitnedür, -dür]*
10. Naʿrasın çün éşitdi ebnāsı / Ṭoldı Kenʿāna **fitne** ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [fitne,]*
11. Beni sevmekde **fitneler** çoḳdur / Baña dil verene feraḥ yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [fitneler, -ler]*
12. Ne belādur ne **fitnedür** bu ḥibāl / Bend éderler ricāli olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [fitnedür, -dür]*

fitne: *Fesat, karışıklık II Belâ, mihnet.*

1. Ḫʷābını **fitne** bilmesün Yaʿḳūb / Belki oldı işi bu ḫʷāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci (Sevgilinin kaşları bağlamında.)*

1. Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları **fitne** gözleri şehlā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [fitne,]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci (söz).*

1. Çünʿ Azīz eyledi bu **fitneyi** gūş / Oldı ġayret meyin çeküp bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [fitneyi, -y, -i]*

fitne: *Plan kurma; fitne ve düzen ile iş çevirme.*

1. Çün éşitdi bu **fitneyi** Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [fitneyi, -y, -i]*
2. Ne kadar **fitne**-y ise oġlandur / Nice katl èdesiz müslümandur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 651). [fitne-y ise, -y, -ise]*

fitne bīdār ol: *Fitne uyanmak, fitne çıkmak.*

1. Deme iḫvāna ḫʷābuñı zinhār / Ḫʷabdan **fitne olmasun bīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 624). [fitne bīdār ol, -ma, -sun]*

fitne gözlü: *Gözleri, bakışları kargaşa çıkaracak kadar güzel, kışkırtıcı olan. (Sevgili).*

1. Yüz güzel yüzlü **fitne gözlü** kenīz / Cümle dūşīze ḳand sözlü kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [fitne gözlü,]*

fitne-cūy: *Kötülük ve bela arayan.*

1. Ḫurde-dān **fitne-cūy** ḫurd büzürg / Ṣūreti ādemī vü sīreti gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [fitne-cūy,]*

fitne-i cān: *Can kargaşası, gönül fitnesi.*

1. Çeşm-ile aña **fitne-i cān** ol / Laʿl ü mercān-ıla dürr-efşān ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [fitne-i cān,]*

fitne-i cihān: *Dünyanın fitnesi, kargaşası II dünyayı fitneye veren, karıştıran.*

1. Hevā-yı zülfi nesīmi ne kārbāndur kim / Metā'-ı bārı anuñ **fitne-i cihān** oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [fitne-i cihān,]*

fitne-i sāʿat: *Zamanın fitnesi.*

1. **Fitne-i sāʿat** ol dem oldı bedīd / Ṭarf-ı Maġribde ṭoġdı ol ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [fitne-i sāʿat,]*

fitne-rīz: *(Ağzından) fitne döken, fitneci; sözleriyle fitne çıkaran (kimse).*

1. Hem vaṣiyyet ḳılup kenīzlere / Dédi ol sözde **fitne-rīzlere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [fitne-rīzlere, -ler, -e]*

fitne-sāz: *Fitne çıkaran, ortalığı karıştıran II Güzelliğinden fitne çıkan güzel.*

1. Bile uydurdı biñ cemīle kenīz / Her biri **fitne-sāz** ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [fitne-sāz,]*
2. Niçe biñ māh-rū ġulām ü kenīz / Her biri **fitne-sāz** ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [fitne-sāz,]*

fukarā: *Fakir, yoksul.*

1. **Fuḳarā** bir ṭarafda hem-nigerān / Ki ḳaçan ṭola sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [fuḳarā,]*

2. **Fukarānun** melāli gétmeg-içün / Aġniyāyı nüvaḫt étmeg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2961). [fukarānun, -nun]*
3. Bu biḍā'at yarar degülse size / **Fuḳarāyuz** taṣadduḳ eyle bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [fuḳarāyuz, -y, -uz]*

fursat: *Uygun zaman, elverişli durum, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hâl.*

1. Depreden ḥalḳa-i lecācet-ile / İrişür fetḥ-i bāba **furṣat**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2160). [furṣat-ıla, -ıla]*
2. İricek güft ü gūyi **fursatına** / Halümi ʿarż eyle ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5145). [fursatına, -ı, -n, -a]*

furşat bul: *Herhangi bir şey için en uygun zamanı, imkanı bulmak.*

1.Dilemiş éde **bulıcaḳ furṣat** / Güli tārāc ü sünbüli ġāret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4591). [furṣat bul, -ıcak]*
2.Ṣoḥbet éde anuñla bī-minnet / **Bula** her dem viṣāline **furṣat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3370). [furṣat bul, -a]*
3.Aġla ol teşneye ḳılup şefḳat / Ki ire suya **bulmaya furṣat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [furṣat bul, -ma, -y, -a]*
4. Çün Zelīḫāya aya irdi bu ruḫṣat / Ṣandı kim vaṣla **bulısar furṣat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [furṣat bul, -ısar]*

furṣat demi: *Fırsat zamanı, uygun zaman.*

1.Furṣat demi ki ġaflet-ile géçdi yél gibi / Ḥālüm ṣu gibi ger ola riḳḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [furṣat demi,]*

furṣat el vér: *Fırsatı olmak, imkan bulmak; eline fırsat geçmek.*

1.Lebleri cāmı-y-ıla ser-mest ol / **Furṣat el vérse** vaṣla hem-dest ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3917). [furṣat el vér, -se]*
2. Ḫalḳ içinde ṣalāḥ ad eyler / **Furṣat el vérse** çoḳ fesād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [furṣat el vér, -se]*

furṣat evānı: *Fırsat zamanı; uygun durum, zaman veya şart.*

1.Géçse **furṣat evānı** yél gibi zūd / Ṣu gibi aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [furṣat evānı,]*

furṣata fevt ol: *Fırsatı kaçırmak.*

1.Aġlar-ıdı firāḳ-ı Yūsuf-ıla / **Fevt olan furṣata** te'essüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4570). [furṣata fevt ol, -an]*

fülāned-din: *Din büyüklerinden biri.*

1.Bu zemānda niçe **fülāned-din** / Ḥāli ḫalḳ arasında daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [fülāned-din,]*

fülfül: *Karabiber gibi siyah olan ben; sevgilinin yanağındaki ben. (Sevgilinin yanağındaki benin siyah renginden dolayı karabibere benzetilmesi bağlamında.).*

1.Fülfüli var ruḫında olsa ʿiyān / Ola hindūsı şāh-ı Hindüstan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [fülfüli, -i]*

fürce: *Açıklık, aralık, yarık.*

1. **Fürceye** geldi ol şeh-i ḫūbān / Eyleye tā teferrüc-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3067). [fürceye, -y, -e]*

fürḳat: *Ayrılık.*

1. Nice maḥbūb-ıdı ʿaceb ol cān / **Fürḳat**inden cemād éderdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266). [fürḳatinden, -i, -n, -den]*
2.ʿāşıḳ oldur ki **fürḳat** istese yār / İḫtiyār éde fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [fürḳat,]*
3.ʿāşıḳ oldur ki fürḳat istese yār / İḫtiyār éde **fürḳati** nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [fürḳati, -i]*
4.Cismini **fürḳat** odı mūm étdi / Yavuz endīşeler hücūm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [fürḳat,]*

5. Dilberüñ çün murādı ola fīrāk / **Fürkat**iy‘le ṣafā sürer ‘uṣṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). [fürkatiy‘le, -i, -y, -le]*
6. Bilmedi çünki ḳadr-i dīdārı / Oldı **fürḳatde** hem-demi zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4982). [fürḳatde, -de]*
7. Āh édüp dérdi niçe dūr olayın / Niçe bir **fürḳate** ṣabūr olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5407). [fürḳate, -e]*
8. Olsa ʿāṣıḳ nigār vaṣlına ġarḳ / Vaṣlı **fürḳatden** ol dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [fürḳatden, -den]*
9. Subḥ-gāha biri nigāh eyler / Birisi **fürkat**-içün āh eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 756). [fürkat-içün, -içün]*

fürḳat demi: *Ayrılık zamanı.*

1.Düş gibi geçdi ġaflet-ile vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde gétdi bu ġaflet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [fürḳat demi, -n, -de]*

fürkat-i cemāl-i peder: *Babanın yüzünün ayrılığı II babadan ayrılmak.*

1.Bir yaña **fürḳat-i cemāl-i peder** / Bir yaña miḥnet-i melāl-i sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1789). [fürḳat-i cemāl-i peder,]*

fürkat-ı dōst: *Dōstun ayrılığı, dōsttan ayrılma.*

1.**Fürḳat-ı dōst** āfet-i dildür / Ḥasret-i dōst zehr-i ḳātildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 801). [fürḳat-ı dōst,]*

fürkat-i yār: *Sevgiliden ayrılık.*

1.Fürḳat-i yār egerçi müşkildür / İlla ol vaṣl āfet-i dildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [fürḳat-i yār,]*

fürūġ: *Işık, nur, parlaklık.*

1. İnanup ol devr ü dürūġına / Göñlüni şemʿ èder **fürūġ**ına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 637). [fürūġına, -ı, -n, -a]*
2. Fāriġam baḳmazam **fürūġuñuza** / Ṭuydı cānum dilüm dürūġuñuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [fürūġuñuza, -uñuz, -a]*
3. Ne ḳadar şuʿle-dār olursa dürūġ / Vérmez ehline ẕerre deñlü **fürūġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 961). [fürūġ,]*
4. Her ne sözde ki ola bū-yi dürūġ / Görmez ehl-i baṣiret anda **fürūġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184) [fürūġ,]*

5.Söylediler yine bu resme dürūġ / Bilmediler ki yoḳ dürūġa **fürūġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1204). [fürūġ,]*

6. Ṭaylesānı lisān-ı kiẕb ü dürūġ / Yoḳ derūnında ẕerre deñlü **fürūġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1513). [fürūġ,]*

fürūġ: *Işık, nur, parlaklık. (Sevgilinin yüzünün ışığı, nuru bağlamında.).*

1.Dédi iy çeşm-i cāna nūr-ı çerāġ / Mehden étdüm **fürūġuñ-ıla** ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [fürūġuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

fürūġ: *Işık, nur, parlaklık. (Nimetler bağlamında.).*

1.İy beni ġarḳ éden **fürūġ-ıla** / Töhmet étdürme bu dürūġ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [fürūġ-ıla, -ıla]*

fürūġ ver: *Işık, nur, parlaklık vermek.*

1.Zen çerāġ-ı dürūġa **verse fürūġ** / Rūġanı olur anuñ eşk-i dürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [fürūġ ver, -se]*

füru-mānde ol: *Acziyete düşmek, bir emir ya da isteği yerine getirememek.*

1.Ḳorḳaram illa baʿżı fermānda / Maʿṣıyetden **olam füru-mānde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3979). [füru-mānde ol, -am]*

füsūn: *Büyü, sihir, tılsım.*

1. Bunca pend ü **füsūn-ıla** dāye / Çāre bulmadı çün Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [füsūn-ıla, -ıla]*
2. Ne duʿā’ çāre eyledi ne **füsūn** / Oldı Leylā-yı ḥüsn-iken Mecnūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [füsūn,]*

3.Étdi bunca **füsūn** ü efsāne / Gezdürüp yāri ḫāne-der-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [füsūn,]*

4. Düzüben siḥr-ile **füsūn** destān / Söyler-idüñ babamıza yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 875). [füsūn,]*

5. Dāyelerde var-ıdı bir dāye / Siḥr éderdi **füsūn**-ıla aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [füsūn-ıla,]*

füsūn oḳı: *Büyü, sihir, tılsım okumak; sihirli, etkileyici sözler söylemek.*

1.K'iy **füsūn oḳıyan** fısāne-y-ile / Ḥīle ḥālin ṭap ét bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [füsūn oḳı, -y, -an]*

füsürde: *Donmuş II güçsüz, cansız.*

1.Yatdı bī-hūş olup **füsürde** gibi / Ḳalmadı tende cānı mürde gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [füsürde,]*

füsūs et: *Yazık etmek, başına kötü bir ḥāl getirmek.*

1. Beñzer ammā ki olasız cāsūs / **Édesiz** şehr-i Mıṣra mekr ü **füsūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [füsūs,]*

füsūs-kārī: *Cam parçaları ile yapılan bir tür işleme.*

1. Ṭaşı zer-beft içi **füsūs-kārī** / Laʿl ü elmās levḥ-i mismārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [füsūs-kārī,]*

2.Her deri 'āc-ıla **füsūs-kārī** / Levḥ-i zer her cidārınuñ zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [füsūs-kārī,]*

fūṭa tut: *Peştemal, havlu tutmak.*

1.Béline **fūṭa tutıcaḳ** o nigār / Ḳalmadı kārbānda ḳılca ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [fūṭa tut, -ıcak]*

fütāde: *Düşkün, tutkun; âşık.*

1.Ḥaḳḳ seni étdi çün felek-pāye / N'ola ṣalsañ **fütādeñe** sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [fütādeñe, -ñ, -e]*

2.Bir **fütāde** ḳarıcuġuñ o zemān / Bir keleb ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [fütāde,]*

fütāde et: *Âşık, tutkun, düşkün etmek.*

1. Eylemezseñ eger güşāde beni / **Étme** bārī iken **fütāde** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2848). [fütāde et, -me]*

fütāde ol: *Düşkün, biçare olmak II âşık olmak.*

1. Atdan énüp **fütāde oldılar** / Şāh öñinde piyāde oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2062). [fütāde ol, -dı, -lar]*

2.Ḥüsn-i ādem ziyāde oldı aña / Mihr-i ʿālem **fütāde oldı** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 796). [fütāde ol, -du]*

fütūḥ: *Fetihler, zaferler.*

1. Her ne yaña ki eylese ḫarekāt / Ḳarşular yüz **fütūḥ** ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [fütūḥ,]*

fütūr ir: *Zayıflamak II acı, keder içinde olmak.*

1.Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr / Ġuṣṣadan **ire** ṣıḥḥatine **fütūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1010). [fütūr ir,]*

füzūn ét: *Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.*

1. Her ḫırīdār **éderdi** anı **füzūn** / Oldı ṣad bedre ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [füzūn ét, -er, -di]*

2. ʿAzm-i saḫrā-yı nīlgūn étdi / Luʿbı günden güne **füzūn èt**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 761). [füzūn ét, -di]*

füzūn eyle: *Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.*

1.Yédiler çünki ḫʿān-ı gün-a-gün / **Eyledi** ʿiyş ü nūşı bāde **füzūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [füzūn eyle, -di]*

füzūn ol: *Artmak, çoğalmak.*

1.Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn / **Oldı** ḥıkd u ḥased dilinde **füzūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [füzūn ol, -dı]*

2.Gördi çün bu nigārını anuñ / **Oldı** şevḳi **füzūn** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [füzūn ol, -dı]*

3. Şevḳ-i Yūsuf veli **füzūn oldı** / Bu cihāndan dili birūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [füzün ol, -dı]*

G-g / Ġ-ġ

ġabġab: *Çene altı; gerdan.*

1. Zenaḫı sīminüñ zekātı cihān / **Ġabġabı** sīminüñ ḥālāveti cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [ġabġabı, -ı]*
2. **Ġabġab**ı çāhı āb-ı luṭf-ıla pür / Teşnenüñ şuya ḳarşu ḥāli nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [ġabġabı, -ı]*
3. Cāna rāḥat vérici ber yér-idüñ / **Ġabġabumdan** eger şemer yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [ġabġabumdan, -um, -dan]*
4. Bu şekkerler lebi ḥālāvetidür / Meyveler **ġabġabı** kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258) [ġabġabı, -ı]*
5. **Ġabġabı** kim mu'allaḳ āb-ıdı / Şan ki ter şişede gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [ġabġabı, -ı]*
6. **Ġabġab**uñ ṭopını göreydi ʿiyān / Egilürdi ṭapuña çün çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [ġabġabuñ, -un]*
7. Bu anuñ bir yaña öper lebini / Bunuñ oynar o sīb **ġabġabını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [ġabġabını, -ı, -n, -ı]*
8. Çāh-vār **ġabġabında** āfet-i cān / Yūsufa çāh bes degül mi nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [ġabġabında, -ı, -n, -da]*
9. **Ġabġabuñ** kimdür āb-ı meşreb éden / Āb-ı Ḥayvān-ıla leb-ā-leb éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3547). [ġabġabuñ, -uñ]*

ġaddār: *Çok ẓulmeden, acımasız, merhametsiz.*

1. Pā-yi serve muḥāl-iken reftār / Ṣuyı bend étdüñ aña iy **ġaddār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [ġaddār,]*

ġaffār: *"Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1 Dédiler ḳıl bizümçün istiġfār / ʿafv éde tā ki cürmümüz **Ġaffār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [ġaffār,]*

ġāfil: *Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, basiretsiz.*

1. Güle tā ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / **Ġāfil**-iken bu ḳışşadan her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [ġāfil-iken, -iken]*
2. Misli-i Māliküñ şu **ġāfildür** / Dāyimā mülk ü māla māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [ġāfildür, -dür]*
3. Dédi yā iḫvetā ne **ġāfilsiz** / Ne-y-içün ẓulme böyle māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162). [ġāfilsiz, -siz]*
4. Dilleri lehv ü luʿbete māyil / Luʿb-i devr-i zemāneden **ġāfil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2408). [ġāfil,]*
5. Çün éşitdi bu ḥāli ol **ġafil** / Ṭaʿn édüp dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [ġafil,]*
6. Mevc uraldan bu baḥr-i bī-sāḥil / Gelmedi ādemī gibi **ġāfil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [ġāfil,]*
7. Niçe zindānda ola Yūsuf-ı dil / Çıḳar anı demidür iy **ġāfil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [ġāfil,]*
8. **Ġāfil** andan ki ol şeb-i yeldā / Niçe yıl olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [ġāfil,]*
9. Olma ṣūret-perest iy **ġafil** / Ki olur maʿni häline hăyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [ġafil,]*

ġafil ét: *Gafil etmek: Çevresinde olup bitenlerin farkına varmayan, sezmeyen (kimse), gözü bağlı, bilgisiz etmek.*

1. Ḳalbüñi **ét**me bir nefes **ġafil** / Ġāfil olmaḳ ḫaṭā-durur ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 808). [ġafil ét, -me]*
2. Yoġ édüp eyle vāṣıl éde beni / Yoḳluġumdan da **ġāfil éde** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [ġāfil ét, -e]*

ġāfil ol: *Çevresindeki gerçekleri görmemek, sezmemek II habersiz olmak.*

1. Gördügin bilse **ol**masa **ġāfil** / Ol dem olurdı ʿārif-i vasıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2451). [ġāfil ol, -ma, -sa]*
2. **Ġāfil olmaz** o demde ʿāḳil olan / Bāde vérür ol ābı ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [ġāfil ol, -maz]*
3. Ġāfil olmaz o demde ʿāḳil olan / Bāde vérür ol ābı **ġāfil olan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [ġāfil ol, -an]*
4. Haẕer eyle göñül aḳāribden / **Ġāfil ol**ma saḳın ʿaḳāribden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 556). [ġāfil ol, -ma]*

ġaflet: *Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, basîretsizlik. II (tasavvuf) Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.*

1. Furṣat demi ki **ġaflet-ile** géçdi yél gibi / Ḥālüm ṣu gibi ger ola riḳḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [ġaflet-ile, -ile]*
2. Düş gibi geçdi **ġaflet-ile** vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde gétdi bu ġaflet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [ġaflet-ile, -ile]*
3. Çün Zelīḫā belā-yı ġayret-ile / Yārdan ayru düşdi **ġaflet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4948). [ġaflet-ile, -ile]*
4. Düş gibi geçdi ġaflet-ile vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde gétdi bu **ġaflet** ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [ġaflet,]*
5. Ḳorkaram **ġaflet**-ile bāzīde / Gèdesiz siz o ḳala yazıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697). [ġaflet-ile, -ile]*

ġafletten uyan: *Hak'tan ve O'nun zikrinden mahrum olmaktan vazgeçmek, manen ayılmak; kendine gelmek.*

1. Uyan ey nefs **ġaflet**üñ**den uyan /** Yād ét ol vaḳti k'olasın ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [ġafletden uyan,]*
2. Ḫʸāb içinde **uyandı ġafletten** / Şāhid-i maʿni gördi ṣūretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2450). [ġafletten uyan, -dı]*

ġafūr: *Günahları affeden, mağfiret eden, acıyan. (Allah).*

1. Dilerem senden iy Raḥīm ü **Ġafūr** / Ki beni Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [ġafūr,]*

gāh: *Ara sıra, bazen.*

1. Ḥşḳ yolında kim olur nevmīd / **Gāh** olur ṭāliʿi siyāh ü sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [gāh,]*
2. **Gāh** giryān çıḳardı eyvāna / Naẕar eylerdi bām-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5080). [gāh,]*
3. Geh yaḳup ʿālemi o tābıy'la / **Gāh** ġarḳ étdi eşki ābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [gāh,]*
4. **Gāh** gül gibi cāme çāk éderem / Geh yérüm cürʿa gibi ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [gāh,]*
5. Şekerin **gāh** şīr nūş édelüm / Gāh geh pisterini dūş èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 688). [gāh,]*
6. **Gāh** dellāl elinde lāl olmış / Şimdi ḫidmetdedür hilāl olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [gāh,]*
7. **Gāh** bu ḳavli dér ṣadālar-ıla / Ney gibi perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [gāh,]*
8. **Gāh** olur seng yāsemen bitürür / Ancaḳ ol sīne kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [gāh,]*
9. **Gāh** olur baḫt-i bende fāyiḳ olur / Şāhlıḳ manṣıbına lāyıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [gāh,]*
10. **Gāh** éder nūra sāye gibi sücūd / Ḳurba irer éder çü ṭarḫ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [gāh,]*
11. **Gāh** āhūlar-ıla ṣaḥrāda / Gāh māhīler-ile deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6065). [gāh,]*
12. Gāh āhūlar-ıla ṣaḥrāda / **Gāh** māhīler-ile deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6065). [gāh,]*

13. **Gāh** mesned-nişīn-i ʿizzet-idi / Dil ü cān gibi ṣadra zīnet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [gāh,]*
14. **Gāh** ʿazm eyler-idi ṣaḥraya / Ṣoḥbet ü ʿişret ü temaşaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2393). [gāh,]*
15. **Gāh** öper hīç-iken dehānın anuñ / Geh ḳuçar bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [gāh,]*
16. Tirüñ irer biri nişānına **gāh** / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [gāh,]*
17. Tīrüñ irer biri nişānına gāh / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne cānına **gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [gāh,]*
18. Zaḫm urur cāna geh ḫayāl-ile / **Gāh** merhem düzer vişāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [gāh,]*
19. Eyledi **gāh** aḫterine ʿitab / Ki güneş yüzlü dilberine ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2752). [gāh,]*
20. Şu gibi **gāh** düşdi zencīre / Yel gibi **gāh** āh-ı şeb-gīre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [gāh,]*
21. Şu gibi **gāh** düşdi zencīre / Yel gibi **gāh** āh-ı şeb-gīre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [gāh,]*
22. **Gāh** na'līnine sürüp gözüni / Pāyı yérine ḳordı gül yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979). [gāh,]*
23. Egilür **gāh** ḳaddi çün meh-i nev / Secde-gāha ruḫı şalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [gāh,]*
24. Geh hem-āġūş olam miyānuñ-ıla / **Gāh** hem-nūş olam dehānuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5520). [gāh,]*

gāh … gāh …: *Bazen... bazen...*

1.Tā o şemʿ-ile cemʿ olup aṣḥāb / **Gāh** içerledi şīr ü **gāh** şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [gāh gāh,]*
2. **Gāh** meşşāta-i cemāli ola / **Gāh** bāzīde pāy-māli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3586). [gāh gāh,]*
3. Géce gündüz deñerdi āvāre / **Gāh** dīdāra **gāh** dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5096). [gāh... gāh...,]*

gāh… geh…: *Bazen...bazen...*

1. Berḳ-i ẓulmet-ile cevf-i çarḫ-i kebūd / **Gāh** pür-āteş oldı **geh** pür-dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1857) [gāh geh,]*
2. K'iy sitārem neçün aġarmazsın / **Gāh geh** burc-ı sa'de varmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [gāh geh,]*
3. Şekerin gāh şīr nūş édelüm / **Gāh geh** pisterini dūş èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 688). [gāh geh,]*
4.Tā gelem **gāh geh** siperġam-ıçun / Ne siperġam bu cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [gāh geh,]*

gāh ol: *Zaman olmak, zaman gelmek; bazen.*

1.ʿIşḳa olmaz sebeb hemān dīdār / Bitürür anı **gāh ol**ur güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [gāh ol, -ur]*
2.**Gāh olur** kim ḥavādis-i taḳdīr / Serve āzād-iken urur zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1713). [gāh olur,]*
3.Gün gibi **gāh ol**ur ḳılur bu rücūʿ / İlla heyhāt édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [gāh olur,]*

ġālib: *Üstün gelen, baskın, güçlü.*

1.Her kişi kim sözinde kāẕibdür / Aña ẕillet belāsı **ġālibdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [ġālibdür, -dür]*
2. Dilde şevḳuñ şu resme **ġālibdür** / Ki saña ıżṭırārī ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [ġālibdür, -dür]*
3.Çün senüñ mihrüñ aña **ġālibdür** / Biz daḫi sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [ġālibdür, -dür]*

ġālib: *Belki de, görünüşe göre; galiba.*

1. Yitürelden berü beni pederüm / **Ġalib** éşitmedi daḫi ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [ġalib,]*

ġālib eyle: *Üstün hâle getirmek, galip kılmak.*

1. Dédi el-ḥamdüli'llāh iy kāẕib / Ki bizi saña **eyle**di **ġālib** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [ġālib eyle, -di]*

ġālib ol: *Üstün, baskın gelmek.*

1.Mihri varduḳça **ġalib ol**dı aña / Gece gündüz muṣāḥib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [ġalib ol, -dı]*

2.Çün Zelīḫāya **ġālib ol**dı cünün / ʿışḳ sevdāsı étdi anı zebün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2719). [ġālib ol, -dı]*

3.**Ġālib ol**sa belā-yı ġam özine / Pend éderdi bu resme kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [ġālib ol, -sa]*

4. **Ġālib ol**sa göñülde şiddet-i ġam / Kendü cānına ḳasd éder ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [ġālib ol, -sa]*

5. **Ġālib ol**duḳca şevḳ-i dil cāna / Deñeyüp söyler-idi zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5082). [ġālib ol, -dukca]*

6. **Ġālib ol**up taṣarrufında ḫayāl / Levḥa naḳş eylemiş nuḳūş-i muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5170). [ġālib ol, -up]*

7.Ya size **ġalib ola** düşmenüñüz / Kesile başuñuz düşe tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [ġalib ol, -a]*

8.**Ġālib olsa** veli ḫayāl-i nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ ḫayāl olur iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [ġālib ol, -sa]*

9.Dīnüñ ḳamu dīne **ġālib ol**dı / Çün nuṣret-i Ḥaḳḳ saña livādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [ġālib ol, -dı]*

10.Er ṣuyı **ġālib ol**sa zen suyına / Beñzer evlād atası ḫuyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256. [ġālib ol, -sa]*

11.Mā-y-ile **ġālib ol**sa zen érine / Māyil olur şebehde māderine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [ġālib ol, -sa]*

12. **Ġālib ol**sa her ādemüñ Cüʿı / ʿazm éderlerdi şāha mecmūʿı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [ġālib ol, -sa]*

ġālibā: *Galiba; görünüşe bakılırsa, öyle görünüyor ki.*

1.**Ġālibā** bu hezār dīde-felek / Görmedi baña beñzer ins ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [ġālibā,]*

2. **Ġālibā** enbiyā ʿalāmetidür / Bu kerem evliya kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5742). [ġālibā,]*

3. **Ġalibā** sizde bir ḫayāl eyler / Ki bu vech-ile mekr ü al eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [ġalibā,]*

ġāliye-müşk ét: *Kalemis yağı denilen güzel ıtırla kokulandırmak.*

1. Taze-reng étdi ġāze lālelerin / **Ġāliye-müşk édüp** külālelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5542). [ġāliye-müşk ét, -üp]*

galle: *Ürün, mahsul; zahire.*

1. Sāl-i hāmisde cümle emlaki / Verdiler **ġalle** alalar tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [ġalle,]*

2. Baʿżı dér çünki oldı āḫir-i sāl / Ḳalmadı **ġalle** gétdi aña mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [ġalle,]*

3. Ṭañ mı şāh-ı ʿAcem ya Ḳayṣar-i Rūm / **Galle** ḳaṣdına Mıṣra étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [galle,]*

4. Ki véricek bulara **ġalle** vü zād / Ol ḳadar müd ki oldı dilleri şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [ġalle,]*

5. Kalmadı yér yüzinde oldı tebāh / **Galle** cinsi meger ki ġalle-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [galle,]*

6. Sāl-i sālisde **ġalleyi** her dār / Aldı verdi ṭavarını ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [ġalleyi, -y, -i]*

ġalle-i pīşīn: *Önceden ayrılmış, depolanmış zahire.*

1. Yéne ḳalmaya **ġalle-i pīşīn** / Nān-ıçun āsmāna ire enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [ġalle-i pīşīn,]*

ġalle-i şāh: *Padişahın zahiresi, hububatı. (Hz. Yusuf'un depoladığı zahire bağlamında.)*

1. Kalmadı yér yüzinde oldı tebāh / Galle cinsi meger ki **ġalle-i şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [ġalle-i şāh,]*

ġam: *Dert, keder; tasa, kaygı.*

1 İy nice ādemī var ehl-i namāz / Ġamze gelse ʿaẕābdan **ġamı** az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [ġamı, -ı]*

2. Çünki irişdi Yūsufuñ ḳademi / Gétdi Mıṣr ehlinüñ belā vü **ġamı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [ġamı, -ı]*

3.Göñlüni **ġam** deminde şād édesiz / Ḥükmine cümle inḳıyād édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [ġam,]*

4.Birisi ġamzeden işāret éder / K'iy **ġamuñ** milk-i cānı ġāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [ġamuñ, -uñ]*

5.Yūsuf anuñ kelāmın étmedi gūş / Ṭurdı derd ü **ġam-ıla** ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [ġam-ıla, -ıla]*

6. Ol sebebden **ġam-ıla** aġlasa zār / Andan olurdı her kişi bīzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [ġam-ıla, -ıla]*

7. Niçe dögem **ġam-ıla** ṭaşlara baş / Demidür kim seni dögem iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [ġam-ıla, -ıla]*

8. Sende ḥabs olalı ciger-gūşem / Tāze derd ü **ġam**-ıla pür-cūşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [ġam-ıla, -ıla]*

9. Ger cihān ṭolsa şādī bayramı / Eylemez ol **ġamınsuz** ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [ġamınsuz, -ın, -suz]*

10.Olmasun **ġam**dan özge aña yémek / Bulmasun nān meger ki ḳurs-ı felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [ġamdan, -dan]*

11.Yūsufuñ nāmın añmayam dér-idüñ / **Ġamına** düşdügüñe ġam yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [ġamına, -ı, -n, -a]*

12.Ġam verür aña ḫavf-i hecr-i nigār / Āh éder **ġam-ıla** leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3867). [ġam-ıla, -ıla]*

13.Ger harīm olmaz-ısam ol ḥareme / Maḥrem oldum ölince derd u **ġama** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [ġama, -a]*

14. Dilerem bu **ġamuña** vāḳıf olam / Ṣāyed ola ki aña çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [ġamuña, -uñ, -a]*

15.Ṭıfl olaldan ṭufeylidür **ġamuña** / N'ola irerse vaṣl-ı ḫürremüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3958). [ġamuña, -uñ, -a]*

16.Ḫālı defʿ eyledi **ġamın** anuñ / Ḫayli ḫōş gördi maḳdemin anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 418*). [ġamın, -ın]*

17. Göreli gözlerin ʿalīl oldum / İnce béli **gamında** ḳıl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [gamında, -ı, -n, -da]*

18.Dér-idi cūşa gelse **ġam** nāgāh / Hasbiyallahu La ilah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1293). [ġam,]*

19.Bir géce **ġam** dizini yaṣdandı / Ḫʷāb geldi biraz ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [ġam,]*

20.**Ġam** degüldür eger yitürse ṭarīḳ / Çünki Yūsuf gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [ġam,]*

21. Ḫüsnüñüñ kalesi girān-māye / Bende yoḳ **ġamdan** özge sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [ġamdan, -dan]*

22. Eriyüp **ġamdan** oldum āb-ı zülāl / Ah eger ẓāhir olsa serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [ġamdan, -dan]*

23. ʿāṣıḳuñ gerçi müşkili çoḳdur / İlla bu **ġamdan** özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [ġamdan, -dan]*

24. Gördi **ġamdan** dilinde sūzen var / Ḫaymeyi deldi çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [ġamdan, -dan]*

25.Anca çekdüñ **ġamı** belālarını / Demidür süresin ṣafālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3916). [ġamı, -ı]*

26.Çün Zelīḫā **ġamın** gédermedi yār / Dāyesin gördi kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [ġamın, -ın]*

27.Yüzi üzre ḳosañ kerem ḳademin / Ḳademün zāyil eyler-idi **ġamın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3966). [ġamın, -ın]*

28.Pür-ġam oldı demi Zelīḫānuñ / Ḫadden aşdı **ġamı** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4219). [ġamı, -ı]*

29.Beni bu bend-i ġamdan āzād ét / **Ġamdan** āzād eyleyüp şād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [ġamdan, -dan]*

30.Eyledi her ṭarafda yüz destān / Buldı **ġamdan** her evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [ġamdan, -dan]*

31.Ölme **ġamdan** dilüñi şād édeyin / Vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4515). [ġamdan, -dan]*

32.Rāst olsa **ġamı** Zelīḫānuñ / Gelmez-idi bu kec sözi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [ġamı, -ı]*

33. Bunca ʿāşıḳların görüp anuñ / Tāzelendi **ġamı** Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [ġamı, -ı]*

34. Diledi cānı **ġamdan** éde ḫalāṣ / Elini yitdi ṭutdı dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [ġamdan, -dan]*

35. Teng oldı demi Zelīḫānuñ / Oldı bī ḥadd **ġamı** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5300). [ġamı, -ı]*

36. Eyledi pāre pāre ol ṣanemi / Dilde bir pāre sākin oldı **ġamı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [ġamı, -ı]*

37. Sāl-i sādisde vérdiler evlād / Zād alup **ġamdan** oldılar āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [ġamdan, -dan]*

38. Çün ġamām-ı siyeh göge aġdı / Yére yaġmur yérine **ġam** yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [ġam,]*

39. **Ġam** yaġar nāle-i ḥazīninden / Uyımaz ḳoñşılar enīninden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3086). [ġam,]*

40. Gerçi **ġam** ney gibi delerdi dilin / Ṣabra merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [ġam,]*

41. Devr cevrinden irmesün saña **ġam** / Her dem olsun yüzüñ güli ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [ġam,]*

42.Sen beni şād étmedüñ bir dem / Sīneme ṭoldı sīm yerine **ġam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [ġam,]*

43. Géçdi ʿāşıḳ kaçan ġam-ı şebden / Nice **ġam** belki mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [ġam,]*

44. Rūyı dīvāra étdi püşti **ġama** / Ahı āheng édindi bu naġme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [ġama, -a]*

45. Her zemān bī-ġaraż vefā yoġ-ımış / İlla derd ü **ġam** ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [ġam,]*

46. Haẓẓ alam tā cemāl-i Yūsufdan / Fāriġ olam **ġam** u te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [ġam,]*

47. Anı **ġam** pūtede eritmiş-idi / Ḳalbini eyle ḫāliş itmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [ġam,]*

48. Şāh anı **ġam** deminde eyleye şād / Varlıġın vérüp eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [ġam,]*

49.Derd-i dilden ḫitāb édüp yāre / Dédi iy dil **ġamuñla** ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [ġamuñla, -uñ, -la]*

50.Bunca yıldur **ġamuñla** pür-tābam / Şevḳden bī-ḥużūr ü bī-ḫābam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [ġamuñla, -uñ, -la]*

51. Sīm ü zerden bu dem tehī-destem / Ġam degül çün **ġamuñla** ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [ġamuñla, -uñ, -la]*

52.Ḫāk-i pāyin gözüme éde sebīl / Ki **ġamı** giryesinden oldı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [ġamı, -ı]*

53.Alsa regden ḳan alıcı ḳanum / Dem yerine **ġamuñ** çıḳar cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [ġamuñ, -uñ]*

54.Uyḳuda çün beni **ġamuñ** ḳapdı / Gözlerüm uyḳuya ḳapu yapdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4371). [ġamuñ, -uñ]*

55. Ḳalbi naḳş-i nigārdan sāde / Cānı cānān **ġamından** āzāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

56. Ḫādimüñdür ḥuḳūḳını yād ét / Bir nefes anı **ġamdan** āzād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [ġamdan, -dan]*

57. ʿİşmetüm perde-dārı lütfuñdur / Cānumuñ **ġamda** yāri lütfuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [ġamda, --da]*

58.**Ġam** degül ʿömrüñ evvelinde belā / Müşkil oldur ki āḫirinde ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). *[ġam,]*

59.Anı da çün kilitledi muḥkem / Yūsufuñ göñlüni kilitledi **ġam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [ġam,]*

60. Gécesi ʿāşıḳuñ ki ḫāmiledür / **Ġam** ṭoġurmak işinde kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [ġam,]*

61. **Ġam** belāsından uyımazdı gözi / Gözde dil ḫūnı dilde ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [ġam,]*
62. **Ġam** sūzından gelürdi cānı lebe / Ḳılca ḳalurdı irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5094). [ġam,]*
63. ʿAbd odur kim ne étse mevlāsı / Gelmeye sīnesine **ġam** pası *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5293). [ġam,]*
64. Çünki dilberden ola dil na-şād / Her **ġam** ü şādīden olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [ġam,]*
65. Ḳaṭrece dāmenine nem gelmez / Zerrece sīnesine **ġam** gelmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [ġam,]*
66. Ol ḫayāl-idi aña yār-i ḳadīm / **Ġam** deminde yine ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [ġam,]*
67. Anda kim yazılurdı **ġam** ḥarfī / Ṣıġmaz-ıdı cihāna kem ḥarfî *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [ġam,]*
68. Aġlar-iken **ġam** ü te'essüfden / Kārbān geldi Mıṣr-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5739). [ġam,]*
69. Aña kim cānı ʿışḳa me'vādur / **Ġamdan** ölmek eleẕẕ-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [ġamdan, -dan]*
70. Ḫānedānum belā ocaġıdur / Ḳapusı renc ü **ġam** bucaġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6014). [ġam,]*
71.Reng-i rūyın edeli **gam** tārāc / Ḳalmadı iḫtiyāc-ı isfidāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3897). [gam,]*
72.Cümle cismümde yoḳ **ġamuñsuz** ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [ġamuñsuz, -uñ, -suz]*
73.Tā **ġamuñ** lüccesine ġarḳ oldum / Başdan ayaġa derd-ile ṭoldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [ġamuñ, -uñ]*
74.Eyle oldum **ġamuñ** muḫīṭına ġarḳ / Ḳapladı pāydan beni tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [ġamuñ, -uñ]*
75.K'iy **ġamumda** şefīḳ māderden / Meyl gelmez baña o dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [ġamumda, -um, -da]*
76. Baʿżınuñ ʿaḳlı geldi bir pāre / Ḳaldı Yūsuf **ġamından** āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4779). [ġamından, -ı, -n, -dan]*
77. Ṭıfl-iken bu **ġama** tufeyli-y-idi / Yāri Yūsuf ḫayāli ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [ġama, -a]*

gām: *Adım, ayak.*

1. Ol sebebden serī'-idi **gāmı** / Nitekim rüzgāruñ eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [gāmı, -ı]*

ġam çek: *Tasalanmak, üzülmek; dert, keder çekmek*

1.Dili pür-dem dilerse çekmeye **ġam** / Göz yolından revān éde ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [ġam çek, -me, -y, -e]*

ġam degül: *"Zararı yok, önemi yok, aldırma!" anlamında bir söz.*

1. Sīm ü zerden bu dem tehī-destem / **Ġam degül** çün ġamuñla ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [ġam degül,]*

ġam demi: *Sıkıntılı, kederli zamanlar.*

1. Her ki ol Ḥaḳḳa iʿtimād eyler / Ḥaḳḳ anı **ġam demi**nde şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811). [ġam demi, -i, -(n)de-n, -de]*
2. Yoḳ cihānda benüm gibi bülbül / Ki anı **ġam deminde** güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [ġam demi, -n, -de]*

ġam izdiyādı: *Gamın, kederin artması, çoğalması.*

1. Geh yanarken **ġam izdiyādı**ndan / Geh şeb-i fürḳat imtidādından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2637). [ġam izdiyādı, -n, -dan]*

ġam meyi iç: *Acı, gam şarabı içmek. (Acı, gam çekmek bağlamında.)*

1. **Ġam meyi**n **iç**medünse yé ġamunı / Mātem ét görmedüñse mātemüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3578). [ġam meyi iç, -me, -dü, -n, -se]*

ġam pāsı: *Acı, dert, keder, üzüntü pası, kiri.*

1.Añma ḳatumda anuñ ebnāsın / Göñlüme tāze ḳılma **ġam pāsı**n *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [ġam pāsı, -n]*

ġam vér: *Elem vermek, kederlendirmek.*

1.**Ġam ver**ür aña ḫavf-i hecr-i nigār / Āh éder ġam-ıla leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3867). [ġam ver, -ür]*

2. **Ġam vér**üp ġam-güsārum olmazsın / Naḳş géçdük nigārum olmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2755). [ġam vér, -üp]*

3.**Ġam vér**ür saña gam-güsar olana / Sem vérür gülşenüñde mār olana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 562). [ġam vér, -ür]*

ġam yé: *Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.*

1.Yūsufuñ nāmın añmayam dér-idüñ / Ġamına düşdügüñe **ġam yé**r-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [ġam yé, -r, -idün]*

2.Ne-y-içün yédüñ anı **ġam yé**medüñ / Peder-i pīri aġlaya démedüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [ġam yé, -me, -dü, -ñ]*

3. Ġam meyin içmedünse **yé ġamunı** / Mătem ét görmedüñse mătemüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3578). [ġam yé,]*

4. **Yé**medi **ġam** fenā ṣafāsı-y-ıçun / El götürdi baḳā duʿā'sı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6178). [ġam yé, -me, -di]*

ġamām-ı siyeh: *Siyah, kara bulut.*

1.Çün **ġamām-ı siyeh** göge aġdı / Yére yaġmur yérine ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [ġamām-ı siyeh,]*

ġamda muḳīm ol: *Dert, keder içerisinde kalmak.*

1.Gétdi ol **ġamda** ben **muḳīm ol**dum / Cevrden süfte-dil yetīm oldum (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). *[ġamda muḳīm ol, -du, -m-dum]*

ġam-gīn: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

1. Ṣubḥ-dem çün nesīm-i ġonça-güşāy / Oldı **ġam-gīnlere** ferāḥ-baḫşāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2938). [ġam-gīnlere, -ler, -e]*

ġam-güsār: *Dert ortağı, gam ve kederi def eden. (sevgili)*

1.Her ki meydān-ı ġamda bī-serdür / **Ġam-güsārı** aña musaḫḫardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1022). [ġam-güsārı, -ı]*

2.**Ġam-güsārım** senüñ cemālüñ-idi / Cānumuñ rāḥatı viṣālüñ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1141). [ġam-güsārüm, -um]*

3. ʿAmmesinün egerçi yāri-yidi / Pederinüñ de **ġam-güsār**ı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 509). [ġam-güsārı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*

gam-güsar ol: *Dert ortağı, arkadaş olmak; gam ve kederi dağıtan (kimse) olmak.*

1. Ġam vérüp **ġam-güsārum olmazsın** / Naḳş géçdük nigārum olmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2755). [ġam-güsār ol, -maz, -sın]*

2.Ġam vérür saña **gam-güsar ol**ana / Sem vérür gülşenüñde mār olana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 562). [gam-güsar ol, -an, -a]*

3.Yāri bulmaḳda baña yār olsañ / Ġuṣṣa vaḳtinde **ġam-güsār ol**sañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [ġam-güsār ol, -sa, -ñ]*

4. Baña mihnet deminde yār olsa / Ġuṣṣa vaḳtinde **ġam-güsār ol**sa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 600). [ġam-güsār ol, -sa]*

ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn: *Hüzünlü kalbin gamını dağıtan (kimse) (Hz. Yusuf).*

1.Gétdüñ iy **ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn** / Ḳaldum āh ü ġam-ıla ben miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn,]*

ġam-ḫāne: *Gam evi, dert evi; zindan.*

1. Ṣaldum anı belā-yı zindāna / Tā dilin nerm éde o **ġam-ḫāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [ġam-ḫāne,]*

2. Çıḳa **ġam-ḫāneden** gül-i ḫurrem / Maḥrem-i pādşāh ola her dem *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 141, Beyit 5226). [ġam-ḫāneden, -den]

ġam-hār: *Dert ortağı.*

1.Çün Zelīḫā ġamın gédermedi yār / Dāyesin gördi kendüye **ġam-ḫār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [ġam-ḫār,]*

ġam-ı firāḳ: *Ayrılık üzüntüsü, elemi.*

1. Dédi ṭap dök **ġam-ı firāḳ**-ıla yaş / Ki benem ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [ġam-ı firāḳ, -ıla]*

ġam-ı ḥayāl: *Hayalin elemi, hüznü.*

1.Ḫōş dem olur **ġam-ı ḥayāl** ile / Ḫurrem olınca ta viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [ġam-ı ḥayāl,]*

ġam-ı salṭanat: *Saltanat elemi, gamı.*

1. Ne **ġam-ı salṭanat** ne şevket-i baḫt / Ne ʿuluvv-i şeref ne devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5118). [ġam-ı salṭanat,]*

ġam-ı şeb: *Gam, keder gecesi.*

1.Géçdi ʿāşıḳ kaçan **ġam-ı şeb**den / Nice ġam belki mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [ġam-ı şeb, -den]*

ġam-ı te'essüf: *Kederlenme, tasalanma elemi.*

1. Ḫānesin ḫālī gördi Yūsufdan / Ṭoldı ḳalbi **ġam-ı te'essüfden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [ġam-ı te'essüf, -den]*

ġam-ı yār: *Sevgilinin gamı, derdi.*

1. Ṭañ mı etse düşen **ġam-ı yār**a / Püşti aġyāra rūyı dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [ġam-ı yār, -a]*

ġam-ı zemm: *Kınama, ayıplamanın elemi.*

1. Ne **ġam-ı ẕemm** ne ārzū-yi senā / Étdi bu raḫti cümleten yaġma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5120). [ġam-ı ẕemm,]*

ġam-ıla kal: *Gam, keder içinde kalmak.*

1.Gétdüñ iy ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn / **Ḳal**dum āh ü **ġam-ıla** ben miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [ġam-ıla kal, -du, -m-ıla]*

ġammāz: *Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.*

1. Öldürüñ tā ki ẓāhir olmaya rāz / Tuymaya ḥālüñüzi her **ġammāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [ġammāz,]*
2.Oldı **ġammāz** zāġ-i vādi-yi nār / Oldı **ġammāz** düşmen-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1431). [ġammāz,]*

ġammaz ol: *Söz taşıyan, lāf yetiştiren, fitleyen (kimse) olmak.*

1.Eger **ol**sa melek daḫi **ġammaz** / Édemez evc-i raḥmete pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1430). [ġammaz ol, -sa]*
2.Dédi kūdek ben **ol**mazam **ġammāz** / Āşkār étmezem nic' oldısa rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4657). [ġammāz ol, -maz, -am]*

gam-nāk: *Gamlı, kederli, hüzünlü.*

1. N'ola görsem o mihri ben **ġam-nāk** / Gül gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [ġam-nāk,]*
2.Yoḳ cihānda benim gibi **ġam-nāk** / Benden iʿrāż édesin ḫāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [ġam-nāk,]*

ġam-nāk ol: *Gamlı, kederli olmak.*

1.Dédiler **ol**ma iy peder **ġam-nāk** / Bizüm-ile olıcak aña çi bāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [ġam-nāk ol, -ma]*
2.Dédi Yūsuf ki iy bürāder-i pāk / Benüm ucumdan **ol**ma sen **ġam-nāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [ġam-nāk ol,]*
3.Vaḳt-i ḥammām **ol**sa **ġam-nāk** / Su yerine ḳoyardı başına ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3900). [ġam-nāk ol, -sa]*

ġam-sāz ol: *Gam vermek, kederlendirmek, üzmek.*

1.Dédi iy ehl-i ḥāle saḥib-rāz / **Ol**ma bu ḥaste göñlüme **ġam-sāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3972). [ġam-sāz ol, -ma]*

ġamsuz: *Kedersiz, dertsiz, tasasız.*

1. Ḳademüñüzde iy ḳademsüzler / Olmaduk ʿömrümüzde **ġamsuzlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5876). [ġamsuzlar, -lar]*

ġam yé: *Derdini paylaşmak, sıkıntısına ortak olmak.*

1. Belki ḫasmuñ-durur ḫışım dédigüñ / Zehr içürir saña **ġam**un **yé**dügüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559). [ġam-un- yé, -dügün]*

ġamz ét: *Gammazlamak; söylemek, aşikar etmek.*

1.Müşk anuñçün siyāh éder rūyın / Perdeden ḫalḳa **ġamz éd**er būyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [ġamz ét, -er]*

2.Rāz-ı pinhānı **ét**mezem saña **ġamz** / Fehm éderseñ velī bes ola bu remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [ġamz ét, -mez, -em]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

1. Laʿline ḳarşu nūş éderdi şarāb / **Ġamzeden** ʿaḳlı olmış-ıdı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [ġamzeden, -den]*

2.Nīl-i ʿışḳuñ ṣaçı nehengi-y-idi / **Ġamzesi** fitneler ḫadengi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3494). [ġamzesi, -si]*

3.**Ġamzesi** sīne deldi cāna irdi / Ḫaberi şāh-ı ʿAsḳalāna irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [ġamzesi, -s, -i]*

4.Birisi **ġamzeden** işāret éder / K'iy ġamuñ milk-i cānı ġāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [ġamzeden, -den]*

5. İy nice ādemī var ehl-i namāz / **Ġamze** gelse ʿaẕābdan ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [ġamze,]*

6. Étdi **ġamzey'le** çeşm-i mekkāre / Ol şanevber dilini şad pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [ġamzey'le, -y, -le]*

7.Éki nergesleri mükeḥḥāl-i nāz / S īneye **ġamze-y-ile** tīr- endāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3804). [ġamze-y-ile, -y, -ile]*

ġam-güsār-ı İsrā'īl: *Hz. Yakup'un gamını, kederini gideren (Hz. Yusuf) (İsrail: Hz. Yakup'un lakabı).*

1. Budur ol şemʿ-i ḫanedan-ı Ḫalīl / Budur ol **ġam-güsār-ı İsrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 708). [ġam–güsār-ı isrāʿīl,]*

ġanī: *Zengin, varlıklı (kimse).*

1. Sāl-i rābi'de her **ġanī** vü emīr / Ḳomadı vérdi ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [ġanī,]*

ġanī eyle: *Zenginleştirmek.*

1. Ki ġanī eyledi faḳīr-iken / Nev-cüvān étdi köhne pīr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5633). [ġanī eyle, -di]*

ganī ol: *Zengin olmak.*

1. Her göñül kim **ol**a **ganī** bi'llāh / Naẓarında anuñ çi bende çi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [ganī ol, -a]*

ġanīmet-i sefer: *Seferden elde edilen ganimet, kazanç.*

1. Şād olup bu **ġanīmet-i sefer**e / Yüz urup cümle dédiler pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [ġanīmet-i sefer, -e]*

ġarāmet: *Borç, diyet vs. gibi şeyleri ödeme; yapılan bir suçun cezasını çekme.*

1. Saña ışmarladum **ġarāmetini** / Her ne-y-ise buyur siyāsetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4896). [ġarāmetini, -i, -n, -i]*

ġaraz: *Arzu, istek, amaç, gaye, maksat, niyet.*

1.**Ġarażuñ** bu ġulāmı bulmaġ-ıdı / Dāyim ehl-i saʿādet olmaġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1793). [ġarażuñ, -uñ]*

2.**Ġaraż**ı Yūsufuñ bu-y-ıdı hemīn / Anlara feyż édeydi nūr-ı yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [ġaraż, -ı]*

3.Bu ḫaberden **ġaraż** Zelīḫāya / Sırr-ıla ḥīle-y-idi ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [ġaraż,]*

ġaraż-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un amacı, maksadı.*

1.Ġaraż-ı Yūsuf aña ḥidmetden / Cān ḫalās étmeg-idi ṣoḥbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4060). [ġaraż-ı Yūsuf,]*

ġarb: *Batı, batı yönü; Batı diyarı.*

1. **Ġarbdan** çünki çıḳdı ol ḫurşīd / Rūz-i ḫaşrüñ nişānı oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [ġarbdan, -dan]*
2. Farḳdan çünki çıḳdı pīrāhen / **Ġarb** u şarḳ oldı ceyb-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [ġarb,]*
3. Şarḳ ṭāvūsı étmedin cevlān / **Ġarba** irişdi ol ḥamame revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [ġarba, -a]*
4. Sünbülin şāne-y-ile farḳ étdi / Māha geh **ġarb** u gāh şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [ġarb,]*
5. Vérdi zerrīn kemer muraṣṣaʿ tāc / Her biri şarḳa bāc ü **ġarba** ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [ġarba, -a]*

ġāret ét: *Yağmalamak, talan etmek, zarara uğratmak.*

1.Tā varup kārbānı **ġāret éde** / Ṣūret-i Yūsuf-ıla ṣoḥbet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2005). [ġāret ét, -e]*
2. K'iy baña cevrini nihāyet éden / Göñlümüñ kişverini **ġāret éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [ġāret ét, -en]*
3.Birisi ġamzeden işāret éder / K'iy ġamuñ milk-i cānı **ġāret éd**er *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [ġāret ét, -er]*
4.Dilemiş **éd**e bulıcaḳ furṣat / Güli tārāc ü sünbüli **ġāret** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4591). [ġāret ét, -e]*
5.Düşdi Rūmaʿacebdür ol leşker / Ġaret étdi cihānı ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [ġaret ét, -di]*

ġāret eyle: *Yağmalamak, talan etmek, zarara uğratmak.*

1. Bende édindi niçe cānları ʿışḳ / **Ġāret eyledi** ḫānmānları ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318). [ġāret eyle, -di]*

ġarīb: *Garip, zavallı, biçare.*

1.Göricek aġlayasın ol cāyı / Añasın ben **ġarīb** ü tenhāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [ġarīb,]*
2.Vérdi Ḥaḳḳ ol **ġarībe** matlūbı / Yūsufından ayırdı Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [ġarībe, -e]*
3.Ben bu yére **ġarīb** gelmiş-idüm / Vādi-yi ḥayret içre ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [ġarīb,]*
4.Dédiler pādşāh ṣayd étdi / Ṣayd édüp ol **ġarībi** ḳayd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [ġarībi, -i]*
5.Belki dé bu **ġarībi** kim ister / Dil kebāb ü kebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [ġarībi, -i]*
6. Milk-i Kenʿāndan oldum āvāre / Mışra düşdüm **ġarīb** ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [ġarīb,]*
7. Baḫtulu ol **ġarīb** kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [ġarīb,]*
8. Ṭūṭi-yi Maġrīb-iken aña **ġarīb** / Eyledi Ḥaḳḳ nebāt-ı Mışrı naşīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2868). [ġarīb,]*
9.Aġlayın ben **ġarībüñ** eşkiy'çün / Cū-yı Kevser aḳıda köşkiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1020). [ġarībüñ, -ü, -ñ]*
10.Anda ola ʿale'l-ḫusūs ḳarīb / Görmege géder ola anı **ġarīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 474). [ġarīb,]*
11.Yémemiş ol ġazālümi bu **ġarīb** / Eyledüñüz buña belā-yı **ġarīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [ġarīb,]*
12. Yūsuf ol dem zemīne urdı yüzin / Dédi iy gūş éden **ġarīb** sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [ġarīb,]*
13. Ṣubḥ-dem bir **ġarīb** gülşende / Cānı pür-ġam cemāli pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [ġarīb,]*
14. Çeker-iken bu resme renc **ġarīb** / İrişür bir ṭarafda derde ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [ġarīb,]*

15. Mışra anuñ-ıçun ġarīb oldum / Ne **ġarīb** ol ki bī-naṣīb oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [ġarīb,]*
16. Ẓāhir-iken bu resme ḥüsn-i **ġarīb** / Nice déyem saña **ġarīb** ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [ġarīb,]*
17. Yaraşur dénse ol kişiye **ġarīb** / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [ġarīb,]*
18. Şekker-i vaṣl-içün bu bī-çāre / Mışra düşdüm **ġarīb** ü āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [ġarīb,]*
19. Dé ki zindānda bir esīr ü **ġarīb** / Aña étmişler anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [ġarīb,]*
20. Geh dér-idi nigār naḳş geçer / Aldayup ben **ġarībi** yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [ġarībi, -i]*
21. Bu meṣeldür ki dün **ġarībüñdür** / Yaʿni bīçāre ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [ġarībüñdür, -üñ, -dür]*
22. Size ʿarż eylese ʿiẕārın o nūr / Ben **ġarībi** ṭutarduñuz maʾẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [ġarībi, -i]*
23. İy ḳamer-çihresi ḥabīblerüñ / Göñli eglencesi **ġarīblerüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5052). [ġarīblerüñ, -üñ]*

ġarīb: *Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan (kimse).*

1. Ne ḳadar olsa ehl-i cāh **ġarīb** / Vaṭanın añsa eyler āh ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [ġarīb,]*
2. Ne ḳadar olsa ehl-i cāh ġarīb / Vaṭanın añsa eyler āh **ġarīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [ġarīb,]*
3. Ḫaberüm var saña **ġarībünden** / Yiten āvāre ʿandelībünden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [ġarībünden, -üñ, -den]*
4. K'iy ḳamuya murād ḥāsıl éden / Vaṭanına **ġarībi** vāsıl éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6179). [ġarībi, -i]*

ġarīb ḳıl: *Garip, kimsesiz olmak.*

1. K'iy vaṭandan beni **ġarīb ḳıl**an / Gül-iken ḫaste ʿandelīb ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [ġarīb ḳıl, -an]*

ġarīb ol: *Gurbet ellerde kalmak; kendi ilinden ayrılıp bulunulan yerde yabancı olmak*

1. Mışra anuñ-ıçun **ġarīb oldum** / Ne ġarīb ol ki bī-naṣīb oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [ġarīb ol, -du, -m]*

ġarīb ol: *Garip, zavallı, çaresiz olmak.*

1. Her kimüñ kim ḳarīni olmaya yār / Vatanında **ġarīb ol**ur nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [ġarīb ol, -ur]*

ġarik ol: *Batmak, boğulmak II Bir şeye içinde kaybolacak derecede dalmak.*

1. Eyle **olmuş**-ıdı baḥr-i şevḳa **ġarīḳ** / Ki ṣanurdı ḫayālini taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [ġarīḳ ol, -muş, -ıdı]*
2. Āteşīndür meger bu baḥr-i ʻamīḳ / Ki ḥarīk oldı her ki **oldı ġarīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [ġarīḳ ol, -dı]*
3. Düşdi deryā-yı fikre **oldu ġarīḳ** / Cūş édüp ḳaʿr-ı dilden āh-ı ḥarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3682). [ġarīḳ ol, -dı]*
4. Ḳalbüm **ol**mışdı baḥr-i fikre **ġarīk** / Bilmez-idüm nedür bu defʿa ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [ġarīk ol, -mış, -dı]*

ġarik ol: *(Servete) gark olmak; (bir şeye) fazlasıyla erişmek, (bir şeyden) çokça nasiplenmek.*

1. Dédi Reyyāna ḥaẕret-i ṣıddīḳ / **Oldı** ṣāha ḫazīne māla **ġarīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [ġarīḳ ol, -dı]*

ġarīk-i ḫūn ol: *Kana boğulmak, kana boyanmak.*

1. Seng-ile dögdiler zebūn oldum / Lāle gibi **ġarīḳ-i ḫūn** oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1826). [ġarīḳ-i ḫūn ol, -du, -m]*
2. Lāle ḥaddi **ġarīk-i ḫūn ol**dı / Ṭāḳati ḳalmadı zebūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 862). [ġarīk-i ḫūn ol, -dı]*

ġarīk-i ʿişyān: *İsyan içerisinde, isyana boğulmuş.*

1.ʿamelüm yoḳ **ġarīḳ-i ʿişyān**am / Müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 92). [ġarīḳ-i ʿişyān, -am]*

ġarīk-i ʿizzet ü nāz: *Saygı, hürmet ve işveye, naza boğulmak.*

1. Cismi dāyim **ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz** / Cānı her dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz,]*

ġarīḳ-i niʿmet ét: *Nimetlere gark etmek; bol nimet vermek.*

1. Ṭapuñı ol diyāra daʿvet éder / Bizi anda **ġarīḳ-i niʿmet éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [ġarīḳ-i niʿmet ét, -er]*

ġarīk-ı zer ét: *Altına boğmak, altınla doldurmak.*

1.Sīm ḫāmı **ġarīḳ-ı zer ét**di / ʿanberi pür-dür ü güher étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [ġarīḳ-ı zer ét, -di]*

ġark ét: : *Boğmak, öldürmek*

2. Eşk-ile şāyet ol éki mecrūḥ / Sizi **ġarḳ éde** hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [ġarḳ ét, -e]*
3. Geh yaḳup ʿālemi o tābıy'la / Gāh ġarḳ étdi eşki ābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [ġarḳ ét, -di]*

ġarḳ ét: *Birine bir şeyi bol bol vermek.*

1.İy beni **ġarḳ éd**en fürūġ-ıla / Töhmet étdürme bu dürūġ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [ġarḳ ét, -en]*

ġark ét: *Fazlasıyla bir şeyin içine batmak, bulaşmak (Şükre, ibadete gark olmak, çok fazla şükür ve ibadet etmek bağlamında.).*

1. Ṣabra merdāne bağladı bélini / Şükr-i Yezdāna **ġarḳ édüp** dilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4939). [ġarḳ ét,]*

ġarḳ eyle: *Batırmak II boğmak.*

1.Anda **ġarḳ eyleyen** sefinesini / Buldı dürr-i baḳā ḫazīnesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2312). [ġarḳ eyle, -y, -en]*

ġarḳ ol: *Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak; bürünmek.*

1. **Ol**sa ʿāşıḳ nigār vaṣlına **ġarḳ** / Vaṣlı fürḳatden ol dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [ġarḳ ol, -sa]*
2.Ġuṣṣa-i bī-kerānda **ġarḳ oldum** / Gelmedi çün kenāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1100). [ġarḳ ol, -du, -m]*
3.Düşdüñ iy genc mār u mūr içine / Şekkerüñ **ġarḳ ol**dı şūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [ġarḳ ol,]*
4. Ol perī-rūy ḫᵛāb-i nūşında / **Ġarḳ olmış** şafā-yı dūşunda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2456). [ġarḳ ol, -mış]*

ġark ol: *(Gam denizinde) boğulmak.*

1.Tā ġamuñ lüccesine **ġarḳ ol**dum / Başdan ayaġa derd-ile ṭoldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [ġarḳ ol, -du, -m]*
2.Eyle **ol**dum ġamuñ muḥītına **ġarḳ** / Ḳapladı pāydan beni tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [ġarḳ ol, -du, -m]*

ġark ol: *(Nimetlere) gark olmak, boğulmak (Bir şeyin çokça bulunması bağlamında.).*

1. Vardılar yine Yūsufuñ ḳatına / Yine **ġarḳ oldılar** ziyāfetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [ġarḳ ol, -dı, -lar]*
2. Geliser evvelā yédi yıllar / Niʿmete anda **ġarḳ ola** éller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [ġarḳ ol, -a]*

ġark-ı efkār: *Düşüncelere boğulmuş; düşüncelere dalmış.*

1. **Ġarḳ-ı efkār** ü dil-figār-idi / Arzūsı viṣāl-i yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5338). [ġarḳ-ı efkār,]*

ġarḳ-ı ḫūn ét: *Kana bulamak.*

1. Gül gibi çāk édüp girībānın / **Ġarḳ-ı ḫūn étdi** pāk dāmānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2680). [ġarḳ-ı ḫūn ét, -di]*

ġarḳ-ı ḫūn ét: *(Yüzünü) kana bulamak; kanlı göz yaşı dökmek.*

1. Gül-i ruḫsārı **ġark-ı ḫūn étdi** / Sīmi ḍarbıla laʿl-gūn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4954). [ġark-ı ḫūn ét, -di]*

ġark-ı hūn ol: *(Gözleri) kanlanmak, kızarmak (Aşk derdiyle âşığın günlerce uykusuz kalması neticesinde gözlerinin kanlanması, kızarması bağlamında.)*

1. Laʿl-i nābından oldı mest-i ḫarāb / **Ġarḳ-ı ḫūn oldı** nerges-i pür-ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2447). [ġarḳ-ı ḫūn ol, -dı]*

ġark-i seyl: *Sele boğmak, selde boğulmak.*

1. Ur ṭabanca dilerseñ işde yüzüm / Bizi tek **ġarḳ-i seyl** étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [ġarḳ-i seyl,]*

ġarrā: *Gösterişli, etkileyici.*

1. Çün bu **ġarrā** vaṣıyyet oldı temām / ʿazm-i dārü's-selām étdi imām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [ġarrā,]*

ġavġā: *Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.*

1.Münkir-iseñ eger bu **ġavġāya** / Naẓar ét ḳıṣṣa-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2324). [ġavġāya, -y, -a]*

2.Ger şaḥne-i şerʿüñ olmasaydı / Her şehre tolardı ẓulm ü **ġavġā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [ġavġā,]*

3. Dönüp élçiler ol temennādan / Dilleri fāriġ oldı **ġavġādan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869). [ġavġādan, -dan]*

4. Oldı ḫāli ḫayāli cānına dāġ / ʿIşḳ **ġavġāsı** geldi gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [ġavġāsı, -sı]*

5. Gécenüñ çünki geçdi sevdāsı / Ṭoldı ṣubḥuñ cihāna **ġavġāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [ġavġāsı, -sı]*

6. Çünki Yūsuf ṭaġıtdı **ġavġāyı** / Vardı ḫalvet-sarāya tenhāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5474). [ġavġāyı, -y, -ı]*

7. Ki hevā-dārı oldı Dārālar / ʿāleme ṣaldı ṣavḳı **ġavġālar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). [ġavġālar, -lar]*

8. Cümle server serinde sevdāsı / Cümle bezmüñ ṣafāsı **ġavġāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [ġavġāsı, -sı]*

9.Beni dīvāne étdi sevdāsı / Ṭurmaz artar başumda **ġavġāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [ġavġāsı, -sı]*

10.Naʿrasın çün éşitdi ebnāsı / Ṭoldı Kenʿāna fitne **ġavġāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [ġavġāsı, -sı]*

11. Başına üşdi rūz **ġavġāsı** / Nāle-i sīne-sūz ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5069). [ġavġāsı, -sı]*

12. Başına üşdi rūz ġavġāsı / Nāle-i sīne-sūz **ġavġāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5069). [ġavġāsı, -sı]*

13.Tāzeler derd-i ʿışḳ rüsvāyı / Ġayret ehli n'ider bu **ġavġāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4685). [ġavġāyı, -y, -ı]*

14. Kimse **ġavġādan** anı étmedi güş */ Ḫāli şefḳat gözine olmadı ṭuş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [ġavġādan, -dan]*

15. Dédi ḫāżırlara nedür bu fiġān / Ṭoldı **ġavġā**-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [ġavġā-y-ıla, -y, -ıla]*

ġavġā et: *Ağız dalaşı yapmak; kötü sözler söylemek.*

1. Üşüp anuñ başına tenhāyī / **Étdiler** dürlü dürlü **ġavġāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5874). [ġavġā et, -di, -ler]*

ġavġā ol: *Kavga çıkmak.*

1.**Oldı** çün ol arada bu **ġavġā** / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [ġavġā ol, -dı]*

ġavġāya düş: *Kavgaya tutuşmak; kavga etmek.*

1. Getüren ʿavratın ol araya / **Düşe** āḫir ʿaceb mi **ġavġāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [ġavġāya düş, -e]*

gāv-ı lāġar-ten: *Zayıf, cılız sığır, inek (Mısır hükümdarının rüyasında gördüğü sığırlar bağlamında.)*

1. Ḫūşe-i ḫuşk ü **gāv-ı lāġar-ten** / Ḳaḥṭ sālin ḫaber vérür rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5181). [gāv-ı lāġar-ten,]*

gāv-ı semīn: *Besili sığır (Mısır hükümdarının rüyasında gördüğü sığırlar bağlamında.)*

1. Ḫūşe-i tāze-y-ile **gāv-ı semīn** / Sāl-i süsʿat misalidür ta'yin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5180). [gāv-ı semīn,]*
2. Kalmadı élde işlemekden ekin / Baḳarāt-ı simānda **gāv-i semīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5653). [gāv-ı semīn,]*

ġavr: *Dip, derinlik.*

1.Noḳṭa-i ġam medār-ı devri anuñ / Dūr endīşe gibi **ġavri** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 895). [ġavri, -i]*

ġayb: *Gözle görülmeyen mânevî âlem, gayp âlemi.*

1.**Ġayb**a varan kişi şehādetden / Gelse olur o demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [ġayba, -a]*
2.**Ġayb**dan geldi her géce bir enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [ġaybdan, -dan]*
3. Baʿd-ez-ān gördi kim bir ebr-i sepīd / **Ġaybdan** oldı başı üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [ġaybdan, -dan]*
4.**Ġaybdan** Yūsufa irişdi nidā / Ne nidā bī-cihet ʿitāb-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [ġaybdan, -dan]*
5. **Ġaybdan** ẓāhir oldı bir şehbāz / Aldı dil mürġın eyledi pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [ġaybdan, -dan]*

ġayb: *Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.*

1. Kimi şaḥrāları şikār eyler / **Ġayb** āhūsın āşkār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2416). [ġayb,]*
2. Bād pāy-i ḫayāle oldı süvār / **Ġayb** şaḥrālarını étdi şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2424). [ġayb,]*

ġayb ol: *Kaybolmak, görünmez olmak.*

1.Her birinden bu nūr **oldı** çü **ġayb** / Ġıybet édüp atasın eyledi ʿayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689). [ġayb ol, -dı]*

ġayba baṣar aç: *Gayb âleminin, gözle görülmeyen manevi âlemin görülmesini sağlamak; kalp gözünü açmak.*

1.**Ġayba** ol nūr-ıla çün **açdı baṣar** / Étdi ervāḥ-ı nesli üzre nazar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [ġayba baṣar aç, -dı]*

ġaybet: *Gaiplik âlemi, görünmeyen âlem; manevi âlem.*

1.Her ne kim eyledüñ şehādetde / Ẓāhir olmış miṣāli **ġaybetde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [ġaybetde, -de]*
2.Ġayba varan kişi şehādetden / Gelse olur o demde **ġaybetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [ġaybetden, -den]*

ġaybet ét: *Gıybet etmek; birinin hakkında konuşmak, çekiştirmek.*

1.**Ġaybet ét**di zenān-ı Mışr anı / Ki sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [ġaybet ét, -di]*
2. **Ġaybet ét**meñ daḥi bu ma'ẕūrı / Siz de ḳahr eylemeñ bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [ġaybet ét, -me, -ñ]*

ġayb-ı ḥᵛābī: *Gayb uykusu II bilinmeyen, esrarlı uyku.*

1. ʿAybdan āb-ı rūyi ābīdür / Ẓāhir oldur bu **ġayb-ı ḥᵛābīdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2535). [ġayb-ı ḥᵛābī, -dür]*

ġāyet: *Çok, pek, pek çok, son derece.*

1. Uyumayup bular sitāre-ṣıfat / Sa'y éderlerdi ḥıfẓına **ġāyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2405). [ġāyet,]*
2. Dédi iy serv-i ravża-i ḥikmet / Sāyene tālib oldı şeh **ġayet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5192). [ġayet,]*
3. Ḥīle ḥāline vāḳıf oldı çü ʿĪş / Ḳatl-i Yaʿḳūba **ġāyet** oldı ḥarīṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). [ġāyet,]*
4. Gürgden ḥavfına anuñ ḥikmet / Ḥᵛāb görmişdi korkulu **ġāyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [ġāyet,]*
5. Aña **ġayet** muḥibb-idi Ṭaymūs / Olmış-ıdı viṣāline me'nūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2598). [ġayet,]*
6. Ġuṣṣadan pīr-i bī-fer olmış-ıdı / Hāli **ġāyet** mükedder olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5514). [ġāyet,]*
7.Baña **ġayetde** ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār içinde yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [ġayetde, -de]*

ġāyet: *Nihayet, son; hudut, sınır.*

1.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [ġāyeti, -i]*
2.ʿIşḳa **ġāyet** bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa diñle kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [ġāyet,]*
3.Yūsuf irmiş belāsı **ġāyetine** / İrmedüm ben cefā nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [ġāyetine, -i, -n, -e]*

ġayet-i sekr: *Sarhoşluğun gayesi, amacı.*

1.**Ġayet-i sekr** odur ki irişe ṣaḥv / Evvel-i ʿışḳ maḥv-ender-maḥv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2785). [ġayet-i sekr,]*

ġāyib ol: *Kaybolmak; saklanmak, gizlenmek.*

1.Yaraşur mı cemal-i şems-i ḍuḥā / **Ġāyib ol**mak nite ki necm-i Sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4216). [ġāyib ol, -mak]*
2. Girdi dībāsına çün ol zībā / **Ġāyib oldı** görinen ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [ġayib ol,]*
3. Tāc u dibāya girmeyince nigār / **Ġāyib olmadı** zülfi gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [ġāyib ol, -ma, -dı]*

ġāyip: *Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan, nerede olduğu bilinmeyen.*

1. Yoḳ ḳarārı felek gibi her dem / Göze **ġāyip** melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [ġāyip,]*

ġayr: *Başkası, başkaları; Allah'tan başka her şey.*

1. Bend éder aña bāb-ı esbābı / **Ġayra** meyl étmek olmaz aḥbābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [ġayra, -a]*
2. **Ġayra** meyl étse gūş-māl eyler / Ḳahrınuñ bir demini sāl eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5153). [ġayra, -a]*
3. Ḥaḳḳa teslīm éden kişi özini / **Ġayra** ṭutmaḳ nedür ṭaleb yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [ġayra, -a]*
4. Varlıġı ṭonın ol ki çāk eyler / **Ġayri** çāk étmeden ne bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [ġayri, -i]*
5.Vére varın nigārın almaġ-ıçun / Ḳoya **ġayrī** anuñla ḳalmaġ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3368). [ġayrī, -i]*
6. Baġladı fikri ḫīle vü rāya / Tā ki **ġayr** el uzatmaya pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [ġayr,]*
7. Dédi duḫter olalı bu ḥālet / Bende ne **ġayr** ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [ġayr,]*
8.Buña ben vérmişem yégirmi direm / Anı vér baña **ġayrısın** n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [ġayrısın, -ı, -sın]*
9. Maḳṣadı ḳāṣıd-ı ʿazīz-idi / **Ġayrdan** aña ol ʿazīz-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2820). [ġayrdan, -dan]*
10. Āferīn oI fenāsına anuñ / Ḳomadı **ġayrin** anda cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [ġayrin, -in]*
11. ʿIşḳ derdi ki merdi ferd eyler / Kendünüñ **ġayrın** aña derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [ġayrın, -ın]*

12. İbn-i Edhem ki terk-i Belḫ étdi / **Ġayrini** aña ʿışḳ telḫ etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [ġayrini, -i, -n, -i]*
13. Her ki cānında bula cānānı / **Ġayra** baḳmaġa ḳor mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [ġayra, -a]*
14. **Ġayrin** iṣbāt éder mi ʿayni olan / Gerçi vehme gelür bu resme ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [ġayrin, -in]*
15. Olsa eshār eder ḳamu aḫyār / **Ġayrdan** ʿayna tevbe istiġfār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3753). [ġayrdan, -dan]*
16.Degülem ben o kimse kim **ġayra** / Şerr édem uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [ġayra, -a]*
17.Aña zindān gerek ya ḍarb-ı elīm / Ki ola **ġayra** ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [ġayra, -a]*
18. Döşegi ḫār oldı yasduġı ṭaş / Dōst **ġayrin** göñülden étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [ġayrın, -ın]*
19. Dōst **ġayrin** çü derd-i ser bildi / Aña bu şerbeti devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [ġayrin, -in]*
20.Dédi Yūsuf bana ne sūd iy cān / Benüm-içün irerse **ġayra** ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [ġayra,]*

ġayret: *Gayret, çaba, azim.*

1.Çün ʿAzīz eyledi bu fitneyi gūş / Oldı **ġayret** meyin çeküp bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [ġayret,]*
2. Dest-i ġayret velīk menʿ etti / Kendüyü **ġayret**-ile cemʿ etti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [ġayret-ile, -ile]*
3. Ne hevā-yı küleh ne reng-i ḳabā / Ne nemed **ġayreti** ne reng-i 'abā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [ġayreti, -i]*
4. Dédi duḫter olalı bu ḥālet / Bende ne ġayr ḳaldı ne **ġayret** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [ġayret,]*
5.Zen-i ter-dāmene çü ṣabr éde merd / İrişür **ġayreti** cemāline gerd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [ġayreti, -i]*

ġayret: *Kıskanma, kıskançlık.*

1.Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / Ḫātırın **ġayret** étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [ġayret,]*
2.Çünki **ġayret** deminde ṣabr éde bu / Ne ḳadar şīr-ise olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [ġayret,]*

ġayret ehli: *Kıskananlar, çekemeyenler.*

1.Tāzeler derd-i ʿışḳ rüsvāyı / **Ġayret ehli** n'ider bu ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4685). [ġayret ehli,]*

ġayret ḫarāreti: *Kıskanma, kıskançlık ateşi, harareti.*

1.Çünkü girdi o ḳubbeye bu melek / Ṭoldı **ġayret ḫarāreti**y'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [ġayret ḫarāreti, -y, -le]*

ġayret odı: *Çalışkanlık, azim ateşi; çalışkanlık, gayret.*

1. Çün yuya āb-ı tevbe telbīsi / Yandurur **ġayret odı** İblīsi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). [ġayret odı,]*

ġayret-ḫūr: *Gayret güneşi (Züleyha).*

1. Görüp ol hey'eti bu **ġayret-ḫūr** / Anuñ üstine düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [ġayret-ḫūr,]*

ġayret-i dīn: *Dini duygu ve gayret.*

1.Ḳaçdı ḳurtardı **ġayret-i dīn**den / Şemʿ-i kāfūrı kāz-i sīmīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4543). [ġayret-i dīn, -den]*

ġayret-i hūr: *Hurileri kıskandıran dilber.*

1. ʿalem-i şeb olup o **ġayret-i ḫūr** / Uyusa hem-çü nerges-i maḫmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [ġayret-i ḫūr,]*

ġayret-i mīnū: *Cennet arzusu, cennete gitme arzusu.*

1. Bir seḥer kim bu ṭāḳ-ı mīnā-rū / Nūr-ıla oldı **ġayret-i mīnū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [ġayret-i mīnū,]*

ġayri: *Başkası, başka kimse; diğer, öteki.*

1. Açdılar örtmeg-içün alların / Evvelā **ġayrılar** çuvalların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5871). [ġayrılar, -lar]*
2. Peder andan kese çü peyvendi / Mihr-ile aña **ġayri** ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [ġayri,]*
3. Ṭaḳdı bāzū-yı Yūsufa anı / Görmedin **ġayri** oġlı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). [ġayri,]*
4. Ḥaḳḳ ḳapusına olmayan bende / **Ġayri** ḳapuya olur efgende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5706). [ġayri,]*
5. Āgeh eyleme **ġayri** iḫvānı / Böyledür bize emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5856). [ġayri,]*

ġayri: *Artık, bundan böyle.*

1.Ṣovıyup **ġayrı** oldı çün bīzār / Germ olup Mālik eyledi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [ġayrı,]*

ġayr-i diyār: *Başka memleket, başka yer.*

1. Eyle güller vérürdi ol gülzār / Şemmesin bulmaz-ıdı **ġayr-i diyār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [ġayr-i diyār,]*

ġayr-i ġam: *Gamdan başka.*

1. Bilse ḥālin eger dil-ārāsı / **Ġayr-i ġamdan** yoġ-ıdı pervāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [ġayr-i ġam, -dan]*

ġayr-i maḥbūb: *Sevgiliden başka.*

1. Naẓar eyleñ ḫiṭāb-ı Yaʿḳūba / Ezhebu dédi **ġayr-i maḫbūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5998). [ġayr-i maḫbūb, -a]*

ġayr-i māyil: *Meyilsiz, isteksiz.*

1.Niçe gül var ki ḫōş şemāyildür / İlla dil aña **ġayr-i māyil**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [ġayr-i māyil, -dür]*

ġayr-i resūl: *Peygamberden başkası.*

1.Vermez aña cevāb **ġayr-i Resūl** / Ne-y-içün étmeyem Resūli ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 247). [ġayr-i resūl, -sun]*

ġayr-i ṣadā: *Sesten başka (bir şey)*

1. Yūsufa étdiler nihānī nidā / Bulmadılar ḳuyuda **ġayr-i ṣadā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1649). [ġayr-i ṣadā,]*

ġayż eyle: *Kızmak, öfkelenmek.*

1. Ki baña zehr-i mārı feyż eyler / Mihr ü şefḳat deminde **ġayż eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [ġayż eyle, -r]*

ġażab: *Hiddet, öfke.*

1.**Ġażabın** vaṣf éden Yehūdānuñ / Eyle eyler ḥikāyetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1176). [ġażabın, -ı, -n]*

ġażab ét: *Hiddetlenmek, öfkelenmek, kızmak.*

1.**Ġażab étse** o pehlüvān-ı cihān / Gözleri ḳan-ıla ṭolardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1177). [ġażab ét, -se]*
2.Ġażab étdi buyurdı cellāda / Ḥadd-i bī-ḥadd ura ol āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [ġażab ét, -di]*

ġazāl: *Ahu, ceylan II Sevgili.*

1.Ben nice yanmayam **ġazālum-ıçun** / Ḳadd-i Yūsuf gibi nihālüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [ġazālum-ıçun, -um, -ıçun]*
2.Yémemiş ol **ġazālümi** bu ġarīb / Eyledüñüz buña belā-yı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [ġazālümi, -üm, -i]*
3.Dilkü şanup **ġazālı** Mālik-i ḫar / Aña gürg-āne eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1736). [ġazālı, -ı]*
4.Ancılayın **ġazālı** bānūya / Gösteren ṭañ mı dönse āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [ġazālı, -ı]*
5. Tīr-i vehmi atup keman-i gümān / Ḳılur ol bī-nişān **ġazālı** nişan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [ġazālı, -ı]*
6.Ḫūten āhūlarını çün göresin / Her birine **ġazālumı** şorasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [ġazālumı, -um, -ı]*

7.Niçe zībā **ġazāla** al étdi / Gürg-i ḫūn-ḫʷāra pāymal étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 891). [ġazāla, -a]*

8.Her sütün ayaġında hem zerrīn / Bir **ġazāl** étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [ġazāl,]*

9.Ḳoḳup andan **ġazālımun** būyın / Göreyin dembe dem anuñ rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [ġazālımun, -ım, -un]*

10.Hānedānuñ **ġazālını** bu yédi / Bāġ-ı ʿömrüñ nihālini bu yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [ġazālını, -ı, -n, -ı]*

11.Bu **ġazāl**uñ kesildi çün nāfı / Bū-yı müşgīn pür étdi etrafı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [ġazāluñ, -uñ]*

12. Her biri bunca dürlü ḳayd étdi / Luʿb-ıla ol **ġazāl**i sayd ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [ġazālı, -ı]*

13.Yūsufı aldılar çün eyleyüp al / Pençe-i gürge düşdi ṣanki **ġazāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 830). [ġazāl,]*

ġazāl-i ḫalīl: *(Âşığa) dost olan ceylan (Hz. Yusuf).*

1.Çün Zeliḫāya bu **ġazāl-i ḫalīl** / Olmadı rām oldı cānı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [ġazāl-i ḫalīl,]*

ġazāl-i ḫuten: *Huten ülkesinin ceylanı (Güzellik, zarafet bağlamında.).*

1.Her birisi semīn ü sīmīn-ten / Sünbül otlayıcı **ġazāl-i Ḫuten** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3846). [ġazāl-i ḫuten,]*

ġazāl-i Kenʿānī: *Kenan diyarının ceylanı (Hz. Yusuf).*

1. Ḳandadur ol **ġazāl-i Kenʿānī** / Cennet āhūsına ṣoruñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6254). [ġazāl-i Kenʿānī,]*

2. Seyr éderken riyāż-ı pinhānı / Ẓāhir oldı **ġazāl-i Kenʿānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2425). [ġazāl-i Kenʿānī,]*

ġazāl-i sermest: *Kendinden geçmiş, kendini kaybetmiş ceylan.*

1. Neden olduñ gözüñ gibi ḫaste / Döndi çeşmüñ **ġazāl-ı sermeste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [ġazāl-i sermest, -e]*

ġāze: *Kadınların süslenmek maksadıyla yüzlerine sürdükleri kırmızı renkli düzgün, allık.*

1. Taze-reng étdi **ġāze** lālelerin / Ġāliye-müşk édüp külālelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5542). [ġāze,]*

ġazel: *Divan edebiyatı nazım şekli; şiir.*

1.Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli / Kim okur aña medḥ ü yā **ġazeli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [ġazeli, -i]*

2.Aġlar-iken bu Maġribüñ güzeli / Yāre ḳarşu oḳurdı bu **ġazeli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [ġazeli,]*

geç: *Affetmek, bağışlamak.*

1.ʿöẕre ḳarşu ʿiẕār-ı ʿafvı açar / Kīne ṭutmaz geçenden ol da **geçer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [geçer, -er]*

geç: *Aşmak, geride bırakmak.*

1. **Geçdi** ʿışḳ-ı mecāzī kanṭarasın / Açdı yār-i ḥaḳīḳī manẓarasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5606). [geçdi, -di]*

geç: *İşlemek, etkilemek, etki etmek.*

1.Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı baña **geçmedi** illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [geçmedi, -me, -di]*

2. Sūz öküş her güni Zelīḫānuñ / **Géçdi** derdine ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [géçdi, -di]*

3.Ol nigāra bu naḳşı **geçseñ** eger / Cānına mihrüñ eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [geçseñ, -se, -ñ]*

geç: *Vazgeçmek; terk etmek, bırakmak.*

1.Göñül zülfi hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi **géçemez** ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [géçemez, -e, -mez]*

2.**Geç** bu dem yarama tuz ekmekden / Geçme evvel yinen tuz ekmekden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [geç,]*

3.ʿözre ḳarşu ʿiẕār-ı ʿafvı açar / Kīne ṭutmaz **geçenden** ol da geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [geçenden, -en, -den]*

4.**Géçdiler** ol güherden iḫvānı / Ṣatdılar géçmez aḳçaya anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1682). [géçdiler, -di, -ler]*

5.Geç bu dem yarama tuz ekmekden / **Geçme** evvel yinen tuz ekmekden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [geçme, -me]*

6. İçdi çün şerbet-i ḥaḳīḳatden / **Géçdi** cümle mecazī leẕẕetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5608). [géçdi, -di]*

7. Ġam vérüp ġam-güsārum olmazsın / Nakş **géçdük** nigārum olmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2755). [géçdük, -dü, -k]*

geç: *(Zaman, ömür) geçmek, ilerlemek.*

1. Bu belā-y-ıla ḳaldı niçe zemān / Yaşı gözyaşı-y-ıla **geçdi** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [geçdi, -di]*

2.Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla **geçen** bülbül / Olursa mevsim-i gül iricek hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [geçen, -en]*

3. Döginür yār-ile **geçen** dem-içün / Tā kebūd ola reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [geçen, -en]*

4. **Geçdi** bu ḥālet-ile bir niçe dem / Géce zārīde gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [geçdi, -di]*

5.Oldı bunlar çü **geçdi** bir nice yıl / Ḥāmile oldı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [geçdi, -di]*

6.Çün bu ḥāl üzre **géçdi** bir niçe sāl / Serv-i ḳadd oldılar ol éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [géçdi, -di]*

7.Géçdi Şemʿūn nite ki devr-i zemān / Ol zemāndan ḥikāye ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [géçdi, -di]*

8.Géce gündüz **géçerdi** ṭāʿat-ıla / Ḫalḳdan ʿuzlet ü ferāġat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [géçerdi, -er, -di]*

9. Mālik-idi o ḫᵛācenüñ nāmı / Kesb-ile ḫōş **géçerdi** eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [géçerdi, -er, -di]*

10.**Geç**di bu ḥālet-ile bir niçe dem / Dil-ile dīde pür-ġam ü pür-nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [geçdi, -di]*

11.**Geç**icek birʿ ki gün bu ḥālet-ile / Ölür anda belā vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [geçicek, -icek]*

12.Ay olup ḳarşusına ṭoġsam eger / Aylar **géçe** eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [géçe, -e]*

13. Āh-ıla **geçse** rūz-i ʿāşıḳ-ı zār / Olur aḫşamı tār-ender-tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5015). [geçse, -se]*

14. Niçe sāʿat **geçince** ol şebden / Ṣaçdı bu dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [geçince, -ince]*

15. Rūz-i ʿömrüñ **géçerdi** haşret-ile / Şimdi irdüñ ṣafāya vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5635). [géçerdi, -er, -di]*

16. Çünki Yaʿkūba ḥāṣıl oldı viṣāl / **Geçdi** ẕevḳ u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [geçdi, -di]*

17. Géce gündüz bu ṭavr-ıdı ḥāli / Āh-ıla **géçdi** māh-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [géçdi, -di]*

18.Ḳalmadı ṣabrı gétdi ārāmı / **Géçdi** miḥnetde niçe eyyamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [géçdi, -di]*

19. **Géçdi** ol dem ki baḫt-yār-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile ẕevḳi var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [géçdi, -di]*

20. Çünki **geçdi** bu ḥāl-ile niçe sāl / Gétdi māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [geçdi, -di]*

21. Var-ıdı ṣıdḳı çün Zelīḫānuñ / **Géçdi** her vaḳti ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [géçdi, -di]*

22. **Géçdi** çün ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / Yédi cümle yemek ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [géçdi, -di]*

23.Dil ü cān gibi ṭutup anda mekān / Tā ki sāyeñde ḫōş **geçeydi** bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [geçeydi, -e, -y, -di]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1.Yoluñ olsa nigār-ḫāne-i Çīn / Ṣormadın ol nigārı **geçme** ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [geçme, -me]*

geç: *Bitmek; sona ermek.*

1.**Géç**se furṣat evānı yél gibi zūd / Ṣu gibi aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [géçse, -se]*

2. Gécenüñ çünki **geçdi** sevdāsı / Ṭoldı ṣubḥuñ cihāna ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [geçdi, -di]*

3. **Géçdi** ol kim gelürdi peyk-i ḫaber / Bir söz-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [géçdi, -di]*

4. Geh dér-idi nigār naḳş **geçer** / Aldayup ben ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [geçer, -er]*

geç: *(Karşıya) geçmek, aşmak.*

1.Leb-i Nīli **géçince** ol dilber / Ṣaçdı deryā-yı adem aña güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [géçince, -ince]*

geç: *Gecikmek, geç kalmak.*

1.Sen bu bend-ile **géç** yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [géç,]*

2. Sen bu bend-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce **géç** varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [géç,]*

geç: *Gitmek, ilerlemek.*

1. Ḫalḳ yürürdi pāyesinde anuñ / Ḫōş **geçerlerdi** sāyesinde anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [geçerlerdi, -er, -ler, -di]*

geç: *(İçine) geçmek, girmek.*

1.Seyr éderken ayaġı küpe **geçer** / Ḳuyu ṣanup anı yabana ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [geçer, -er]*

geç: *(İleriye) geçmek, (önüne) geçmek.*

1. **Géç**se anlaruñ ol ḳafasına / Ṭoḳınur-ıdı pençe-i kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 853). [géçse, -se]*

geç: *(Mecazdan hakikate) geçmek.*

1. Köprüsinden **geçüp** mecāzuñ o dem / Başdı rāh-ı Ḥaḳīḳat üzre ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [geçüp, -üp]*

geç: *(Bir makama) geçmek, gelmek.*

1.Bedr olup ṣadr-ı ḥüsne **geçse** ḳamer / Anı naḳṣ-ı ḫusūf éder bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [geçse, -se]*

geç: *(Bir yerden) geçmek.*

1.Altı evden **géçüp** o mihr-i cemāl / Umdı bula yedinci evde viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [géçüp, -üp]*

geç: *(Bir yere) geçmek, oturmak.*

1.Éledüp pāye-i serīrine / **Géçdi** kendü oturdı yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4416). [géçdi, -di]*

2.Taḫt-ı zerrīne **geçdi** çünki o māh / Perde gétdi bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [geçdi, -di]*

3. Taḫt-ı zerrīne **géçdi** ṣeh yérine / Sipehüñ buyruġ étdi her birine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [géçdi, -di]*

4. Taḫt-ı zerrīne **géçse** ol mih-ter / Ser ḳor-ıdı zemīne her server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [géçse, -se]*

geç: *Geç olan, geç yapılan.*

1.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe tīz var ki yégdür andan **géç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [géç,]*

geç: *Geç, geç vakit; daha sonra.*

1.Kebg-i ferbih ki dāma **géç** düşer / Yégdür ol serçeden ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [géç,]*

geç: *(Olay) geçmek, cereyan etmek.*

1.Bir zen ol cemʿ içinde ḥāżır-ıdı / Bu **geçen** mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [geçen, -en]*

2. Siz varuñ ḫānedānına pederüñ / Şerḥ édüñ ḳıṣṣasın **geçen** ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [geçen, -en]*

geç: *Geçmek, geride bırakmak.*

1.**Géç**di ʿāşıḳ kaçan ġam-ı şebden / Nice ġam belki mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [géçdi, -di]*

geç: *(Ses) geçmek, işitilmek.*

1. Ser-i meydāna gétse eyvāndan / Çāvuş üni **géçerdi** Keyvāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [géçerdi, -er, -di]*

geç: *Geçmek, bitmek, sona ermek.*

1. Dilerem belki Rabb-i ʿizzetden / Ki **geçe** luṭf düp bu ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [geçe, -e]*

geç: *(Bahsi) geçmek, anlatılmak.*

1. Dédi Yaʿḳūb ḥażretine Emīr / Ol **geçen** ḫʷābuma budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [geçen, -en]*

2. Hem Zelīḫā o yérde ḥāżır-ıdı / Bu **geçen** mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [geçen, -en]*

géce: *Gece, gece vakti.*

1.Vardı ol çāh içinde ṭutdı maḳām / **Géce** gündüz ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [géce,]*

2.**Géce** gündüz géçerdi ṭāʿat-ıla / Ḫalḳdan ʿuzlet ü ferāġat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [géce,]*

3. Rāviler dér ki ṭıfl-iken bu giyā / Bir **géce** gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [géce,]*

4. Ki bizüm bir ġulāmumuz yitdi / Üç gün üç **gécedür** ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [gécedür, -dür]*

5. Cümle Mıṣr ehli anda pīr ü cüvān / Üç gün üç **géce** ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [géce,]*

6. Bir **géce** kim bu naḳş-bend-i ḫayāl / Levḥ-i dilde yazardı naḳş-i miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [géce,]*

7. **Gece** rāzuñ çün perde-dārıdur / Cümle ʿuṣṣāḳun iḫtiyārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [gece,]*

8.Ġaybdan geldi her **géce** bir enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [géce,]*

9.Bir **géce** ġam dizini yaṣdandı / Ḫʷāb geldi biraz ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [géce,]*

10. Çünki Mālik murādını aldı / Ẕevḳden anda ol **géce** ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [géce,]*

11.Üç gün üç **géce** ḳaldılar ḥayrān / Kārbān oldı sıḥḥat-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [géce,]*

12. Çünki oldı bu zīnet emri temām / Ol **géce** ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [géce,]*

13.Ol **géce** ṣubḥa dek bu zār-ıla / Ṣoḥbet étdi ḫayāl-i yār-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2511). [géce,]*

14. Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / **Géce** zārīde gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [géce,]*

15. **Géce** pervāneyem çerāġuña ben / Bekçiyem gündüz olsa bāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [géce,]*

16. **Gecedür** sāz-kārı ʿuṣṣāḳuñ / Gecedür rāz-dārı ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2477). [gecedür, -dür]*

17. Gecedür sāz-kārı ʿuṣṣāḳuñ / **Gecedür** rāz-dārı ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2477). [gecedür, -dür]*

18. **Géceler** ḫidmetüñde dāye benem / Gündüzin ḳāmetüñe sāye benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [géceler, -ler]*

19. Ḥāṣıl olmaduġına ṣohbet-i gül / Bir **géce** aġlar-ıdı ol bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [géce,]*

20. Dédi dün **géce** geldi żayf-ı ḫayāl / Żayf olup tuḥfe vérdi ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [géce,]*
21. Mihr-i Maġrib yanardı bir **géce** zār / Yüzi olmışdı Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [géce,]*
22. Hem-demi bir ʿafīfe dāyesidür / **Gécede** şemʿi günde sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [gécede, -de]*
23. Seḥer münevver olur dem-i ruḫ müṣa'ṣa'ıla / **Gece** mu'aṭṭar olurdum ṣaçı muʿanber-ile *(Yusufʿu Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [gece,]*
24. **Gece** ʿazm étse ḫᵛ āba dilber-i ḫūb / Taze gülden döşerdi pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [gece,]*
25. Bir **géce** şevḳ irişüp ol aya / Sergüẕeştin dédi Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [géce,]*
26. Çün barasın diyār-ı Kenʿāna / **Géce** ʿazm eyle Beyt'ül-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [géce,]*
27. **Géce** n'étdüñ cemālüñ arturmış / Ḥüsn içinde kemālüñ arturmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [géce,]*
28. Dāye-i ḫāṣa bir **géce** vardı / Göz yaşın dökdi yandı yalvardı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [géce,]*
29. Bir **géce** bir żaʿīf pervāne / Gördi bir şemʿi düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [géce,]*
30. **Géce** çün gördi nūr-ı şemʿi o ṣaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [géce,]*
31. Çün Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / Aġladı bir **géce** ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [géce,]*
32. Çün **géce** ola ḫastenüñ rūzı / Artar āhı vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [géce,]*
33. Ki ne ola bu **géce** Yūsufa ḥāl / Bilmezem n'étdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [géce,]*
34. Kim éder ola ḫidmetin bu **géce** / Kim görür ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [géce,]*
35. Dédi yalvarup aña iy ana / Gédelüm gel bu **géce** zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [géce,]*
36. Bir **géce** anda ḫᵛāb gördiler / Uyanup dilde tāb gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [géce,]*
37. Bir **géce** şehri yār-ı Mışr meger / Gördi nāgeh düşinde yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [géce,]*
38. Şevḳden bir **géce** gelüp vecde / Büti öñinde eyledi secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [géce,]*
39. **Géce** ḳoynına girse nāz-ıla ol / Döşegi sīne-y-idi yaṣduġı kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [géce,]*
40. Eyle ḥaẓẓ étdi asl-ı Yūsufdan / Bir **géce** ḳaçdı vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [géce,]*
41. Bir **géce** kim bu ḳurṣ-ı nūrānī / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla oldı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [géce,]*
42. Ol **géce** Rūḥ-ı Ḳudsa Ḥażretden / Emr olup yéri yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [géce,]*
43. Eyle dérler ki ol **géce** Reyyān / Açlıġı acısından étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [géce,]*
44. Girdi miḥrāba bir **géce** ḫalvet / Édе Mevlāya tā ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [géce,]*
45. **Gécesi** ʿāṣıḳuñ ki ḫāmiledür / Ġam ṭoġurmak işinde kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [gécesi, -si]*
46. Yaḳdı bir niçe gün bu resme dögün / Ne **gécesi** géceydi ne güni gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [gécesi, -si]*
47. Kim éder ola ḫidmetin bu géce / Kim görür ola ṣoḥbetin bu **géce** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [géce,]*
48. Kim döşer ola pisterin bu **géce** / Kim alup ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [géce,]*
49. Kim döşer ola pisterin bu géce / Kim alup ṣaḳlar efserin bu **géce** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [géce,]*

50. Yaṣduġın kim düzer ola bu **géce** / Kuṣaġın kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [géce,]*
51. Yaṣduġın kim düzer ola bu géce / Kuṣaġın kim çözer ola bu **géce** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [géce,]*
52. **Gécenüñ** çünki geçdi sevdāsı / Ṭoldı ṣubḥuñ cihāna ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [gécenüñ, -nüñ]*
53. **Géceler** ḥīle-y-ile rind-āne / Dāyesi-y-ile varurdı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5095). [géceler, -ler]*
54. Ḳanı ol dem ki yār enīsi-y-idi / **Géceler** ṣubḥa dek celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [géceler, -ler]*
55. **Géceler** vaṣluña olam mihmān / Gündüz olam cemālüñe ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5522). [géceler, -ler]*.
56. Yaḳdı bir niçe gün bu resme dögün / Ne gécesi **géceydi** ne güni gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [géceydi, -y, -di]*
57. **Géce** géçdi çün irdi vaḳt-i seḥer / Mısr-ı ḫāver ʿazīzi étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 760). [géce]*.

géce gündüz: *Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman.*

1. Olmış-ıdı esīr-i dām-ı ʿazīz / **Géce gündüz** dilinde nām-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2801). [géce gündüz,]*
2. **Géce gündüz** bu ṭavr-ıdı ḥāli / Āh-ıla géçdi māh-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [géce gündüz,]*
3. **Géce gündüz** deñerdi āvāre / Gāh dīdāra gāh dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5096). [géce gündüz,]*
4. **Géce gündüz** ḳılup ṭavāf-ı sarāy / Her biri eyler-idi āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [géce gündüz,]*
5. Mihri varduḳça ġalib oldı aña / **Gece gündüz** muṣāḥib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [gece gündüz,]*
6. **Géce gündüz** bu ḥāl-idi kārı / Yār-ile olmış-idi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3639). [géce gündüz,]*

géce ol: *Gece vakti olmak.*

1. Yaturam **géce olsa** baġrı yanuḳ / Ṭāli'üm ḫᵛāb içinde ben uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [géce ol, -sa]*

géçmez aḳça: *Değersiz, kıymetsiz para II çok az fiyat.*

1. Géçdiler ol güherden iḫvānı / Ṣatdılar **géçmez aḳçaya** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1682). [géçmez aḳça, -y, -a]*

géc ol: *Geç olmak, gecikmek.*

1. Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ḥāṣıl / Ne **géc oldı** ṭapuñ baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [géc'oldı, -dı]*

géçüp gét: *Duraksamadan yoluna devam etmek II gitmek.*

1. Āḫir iḳlim-i Mıṣrı terk étdi / Ṣām iḳlīmine **géçüp gét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1398). [géçüp gét, -di]*

gét: *Gitmek.*

1. Bes gelüñ çāh-ı Yūsufa **gédelüm** / Çıḳarup anı pāre pāre édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1158). [gédelüm, -e, -lüm]*
2. Atañuz size serzenişler éde / Ḳanda seyr étse Yūsuf-ıla **géde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [géde, -e]*
3. Dédi ger şeh vérürse destūrı / **Géderem** tā bulınca ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [géderem, -er, -em]*
4. Żāmin olursāñ aña ʿarż éderem / Verne derdümi çekmege **géderem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5504). [géderem, -er, -em]*

gét: *Kalkmak, uzaklaşmak.*

1. Perde **gédüp** göründi çün o cemāl / Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [gédüp, -üp]*

gedā: *Kul, köle; hizmetkar.*

1. ʿālem eşigi **geda**sı-y-iken / Faḫr eyledi faḳr-ıla Muḥammed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 190*). [gedāsı-y-iken, -sı, -y, -iken]*

2. Ḳıymet-ile ṣatılsa bu naʿmā / Bulımazdı bahā ne şeh ne **gedā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [gedā,]*

géder: *Gidermek, uzaklaştırmak.*

1.Ṣıġadı arḳasını şefḳat-ile / **Géderüp** vaḥşetin kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1358). [géderüp, -üp]*

2.Bendi **géderdi** pā vü destinden / Sildi yaşını çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [géderdi, -di]*

3.Çün **géderdi** sefer tozını zülāl / Gün yüzinde ziyāde oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [géderdi, -di]*

4.Ki murādun müyesser ét dilümüñ / ʿuḳdesini **geder** bu müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [geder,]*

5.Ḳaḥṭ-ı hecrüñ **gederdi** ṭāḳatümi / Ḳūt-ı vaṣluñdan eyle ḳuvvetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4451). [gederdi, -di]*

6.Çün Zelīḫā ġamın **gédermedi** yār / Dāyesin gördi kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [gédermedi, -me, -di]*

gédicek: *Gittiğinde, gittiği zaman.*

1. Birüñüz bunda gétmesün ḳalsun / **Gédicek** cümleñüz yine gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [gédicek,]*

2. İrişür defʿaten hücūm édicek / Ṣoñra tedrīcle géder **gédicek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [gédicek,]*

geh: *Bazen, ara sıra.*

1. Geh dizini dögerdi geh yüzüni / **Geh** düşüp yitürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4955). [geh,]*

2. Ḳāmeti şemʿi **geh** ḳıyāma gelür / Lebi ṭūṭī gibi kelāma gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [geh,]*

3. Ḳulleler üzre **geh** ʿibādet-ile / Çilleler içre geh riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [geh,]*

4. Ḳulleler üzre geh ʿibādet-ile / Çilleler içre **geh** riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [geh,]*

5. Ḳoydı **geh** başa aġlayup ḫāki / Sürdi geh ḫāke çehre-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6187). [geh,]*

6. Ḳoydı geh başa aġlayup ḫāki / Sürdi **geh** ḫāke çehre-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6187). [geh,]*

7. **Geh** yaḳup ʿālemi o tābıy'la / Gāh ġarḳ étdi eşki ābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [geh,]*

8. Geh girüp ḫānesinde āh étdi / **Geh** çıḳup yollara nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094). [geh,]*

9. Gāh gül gibi cāme çāk éderem / **Geh** yérüm cürʿa gibi ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [geh,]*

10. **Geh** felekden şikāyet eyler-idi / Devr-cevrin ḥikāyet eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2631). [geh,]*

11. Gāh öper hīç-iken dehānın anuñ / **Geh** ḳuçar bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [geh,]*

12. **Geh** ḳaşın seyr éder ḫayāl-iken ol / Ẕevḳ-i bī-misl éder miṣal-iken ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [geh,]*

13. Zaḫm urur cāna **geh** ḫayāl-ile / Gāh merhem düzer viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [geh,]*

14. Geh odın yaḳdı geh söyündürdi / Dile şu şaçdı **geh** köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [geh,]*

15. **Geh** girībānına sürerdi gözin / Çāk éderdi yaḳası gibi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [geh,]*

16. **Geh** yiñine yüzin sürüp miskīn / Dér-idi ḳanı sāʿid-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4971). [geh,]*

17. Getürürdi miyāna **geh** kemerin / Yād éderdi miyān-ı sīm-beriñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4975). [geh,]*

18. **Geh** döner ʿöẕr éderdi bu sözden / Yārini medḥ éderdi bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [geh,]*

19. **Geh** anuñ gibi pādşā ḫāşā / Ben şu olam ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [geh,]*

20. Ḳara baḫtına **geh** ḳılurdı ʿitab / Tāb-ı dilden ḫurūş édüp bu ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [geh,]*

21.**Geh** girüp ḫānesinde āh étdi / Geh çıḳup yollara nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094). [geh,]*

22.Baña **geh** ṣaġdan irdi **geh** ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [geh,]*

23.Baña **geh** ṣaġdan irdi **geh** ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [geh,]*

24. **Geh** hem-āġūş olam miyānuñ-ıla / Gāh hem-nūş olam dehānuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5520). [geh,]*

25. **Geh** feraḥdan güler geh aġlar-ıdı / Göñlin ümmīd-i vaṣla baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [geh,]*

26. Geh feraḥdan güler **geh** aġlar-ıdı / Göñlin ümmīd-i vaṣla baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [geh,]*

27. **Geh** dér-idi nigār naḳş geçer / Aldayup ben ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [geh,]*

28. **Geh** dér-idi anuñ gibi ḫōş-rā / Beni maḥrūm eylemez ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [geh,]*

geh gāh: *Bazı bazı, ara sıra, arada bir.*

1.**Geh** şubān oldı kūh u ṣaḥrāda / **Gāh** emīr-idi ḳasr-ı aʿlāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [geh gāh,]*

2. Ḫilʿat-i ḫüsni çün temām éde māh / Ḳara çul géydürür aña **geh gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [geh gāh,]*

3.Olmaya yér yüzinde menzil-gāh / Ki yoluñ aña uġramaz **geh gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [geh gāh,]*

4. Baḫtulu ol ġarīb kim **geh gāh** / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [geh gāh,]*

5.Eger ol māh mihr-ile **geh gāh** / Ḥüsnüm ayına eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [geh gāh,]*

6.Ḫaber-i yāri bilmege **geh gāh** / Yapdı neyden yolında menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [geh gāh,]*

7. Cūʿı nefse ḥavale ét **geh gāh** / Tā véreyim varın ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [geh gāh,]*

8.Naẓar eylese anlara **geh gāh** / Cān göziy'le éderdi aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 534). [geh gāh,]*

9.Ḳollaruñ ola-y-ıdı ḳollarum āh / Dōst destini ḳuçmaġa **geh gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [geh gāh,]*

10. Sünbülin şāne-y-ile farḳ étdi / Māha **geh** ġarb u **gāh** şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [geh ... gāh...,]*

geh gāhi: *Zaman zaman, bazen.*

1.Aç teferrüc gözini **geh gāhi** / Gör bu āsār-ı raḥmetuʿllāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 731). [geh gāhi,]*

2.Bīde bād érse ṣuda **geh gāhi** / Sāyeden ḳaynaşurdı çoḳ māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [geh gāhi,]*

3. Şevḳı cūş eyledükce **geh gāhī** / Yüzin urup öperdi ol rāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [geh gāhī,]*

4. Her ne māhī ki gördi ol māhı / Şevḳa düşüp süründi **geh-gāhi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [geh-gāhi,]*

geh geh: *Bazı bazı, ara sıra, arada bir.*

1. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫʷāb / **Geh geh** görünse bāri düşümde bu ḫʷāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [geh geh,]*

2.Lebüñi étdi Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / **Geh geh** irsün bu teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [geh geh,]*

3.Naḫl-i kaddüñ ruṭablarından eger / N'ola ber yése **geh geh** ol dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [geh geh,]*

4.Ṣayd édelüm **geh** āhū **geh** ḫargūş / Vahşeti gède ède seyr-i vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 690). [geh geh,]*

5.**Geh** gédüp gözi yaşı aḳar-ıdı **/ Geh** dönüp iḫvetine baḳar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1782). [geh geh,]*

6.**Geh** şekkerden ṭuz ekdi yarasına **/ Geh** ʿitāb eyledi sitāresine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3646). [geh geh,]*

7.**Geh** zemīnden ḥikāyet eylediler / **Geh** zemāndan şikāyet eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3701). [geh geh,]*

8.**Geh** taʿaccüb éderdi ol ḫaberi / Seng-i ṣabr-ıla **geh** dögerdi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3358). [geh geh,]*

9. **Geh** ḳara yére püşt urur **geh** rūy / Seyr éder bi-ḳarār sūy-be sūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [geh geh,]*

10.**Geh** yanarken ġam izdiyādından **/ Geh** şeb-i fürḳat imtidādından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2637). [geh geh,]*

11. **Geh** urur ruḫlarını kef gibi / **Geh** döger sīnesini def gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [geh geh,]*

12.Nergesine olurdı **geh** hem-rāz / Ġoncasına olurdı **geh** dem-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3625). [geh geh,]*

13. **Geh** odın yaḳdı **geh** söyündürdi / Dile şu şaçdı geh köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [geh geh,]*

14. **Geh** dizini dögerdi **geh** yüzüni / Geh düşüp yitürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4955). [geh geh,]*

gel: *Gelmek, ulaşmak; bulunmak.*

1.Rāsti **geldi** çün bu serv-i revān / İstevi'l-ma' dilde oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [geldi, -di]*

2. Yédisinden de **geldi** şimdi resūl / Cümlesinüñ daḫi murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [geldi, -di]*

3. Dédiler ʿışḳ cāna ḥākimdür / Milkine **gelse** men‘ éden kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [gelse, -se]*

4. Ġurebā **gelse** diI-nevāz-ıdı / Çāresüzlere çāre-sāzı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5134). [gelse, -se]*

5.**Geldi** Yaʿḳūba ol piser āḫir / Étdi Yūsuf beşāretin ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [geldi, -di]*

6.Ḳurd éşidüp bu buyrığı ṭurdı / Ḳuyruġ üstine **geldi** oturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [geldi, -di]*

7. Şevḳ-i vaṣla yine dil ü cānum / **Gele** cānum yérine cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [gele, -e]*

8. Kūh u hāmūna eyleseñ güẕeri / **Gelse** nāgāh öñüñe kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [gelse, -se]*

9.**Geldi** tenhā ḳatına şefkāt-ile / Ṣordı ḥālin dédi naṣīḥat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [geldi, -di]*

10.**Geldi** Yūsuf ḳatına ol Hindū / Sürdi zülfi gibi ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [geldi, -di]*

11**.** Pederi dédi yoḳ buña imkān / **Gelmesün** göñlüñe bu vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [gelmesün, -me, -sün]*

12.**Geldi** ebnāsı çünki aña yaḳīn / Dédiler vaḳt-i ḥīle oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [geldi, -di]*

13. Çünki andan yine rücū‘ étdi / **Geldi** Ken‘āna vü yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [geldi, -di]*

14.**Geldi** şehr-i ʿArīşe çünki o māh / Vesvese düşdi göñline nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [geldi, -di]*

15.Buña **geldi**yse nūrdan ḳandīl / Olur ol rāh-ı Ḥaḳḳa nūr delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [geldiyse, -di, -y, -se]*

16. Ḳalmadı cümlesinüñ ārāmı / Görmege **geldiler** gül-endāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2067). [geldiler, -di, -ler]*

17. Mihri cūş eyleyüp Yehūdānuñ / Göre **gelürdi** ḥālin ol māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [gelürdi, -ür, -di]*

18.**Gel**e yüz nāz-ıla muḳābeleye / Başlaya luṭf-ıla muʿāmeleye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [gele, -e]*

19. Ol seḥerde bular olup güm-rāh / **Geldiler** çāh-ı Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [geldiler, -di, -ler]*

20.**Geldiler** kārbāna şiddet-ile / Dédiler ʿunf u ḫışm u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [geldiler, -di, -ler]*

21. Yine **gelsün** gözüme nūr-ıla fer / Tā cemālüñ günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [gelsün, -sün]*

22. Çünki bu ʿizz ü nāz ü şevket-ile / Şehre **geldi** resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [geldi, -di]*

23. Her ki Mıṣruñ **gelürdi** ḳapusına / Yūsufuñ ʿarż olurdı ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [gelürdi, -ür, -di]*

24. **Geldi** çün ol şeh-i melāḥat-i ġunc / Kesmek istedi her birisi turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [geldi, -di]*

25. Esen olsun ki ṭaġıdup anı / **Geldi** cemʿ étdi ben perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [geldi, -di]*

26. Düşicek gündüzin o bī-cāna / **Geldi** bir ṣaġ ḳanatlu pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [geldi, -di]*

27. **Geldi** ol ḥācib öpdi pā-yı serīr / Dédi ḥāżır ḳapuda ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [geldi, -di]*

28. Aġlar-iken ġam ü te'essüfden / Kārbān **geldi** Mıṣr-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5739). [geldi, -di]*

29. Çıḳdı miḥrabdan o serv-i revān / Tā Zelīḫā ḳatına **geldi** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [geldi, -di]*

30.Dem-be-dem Mālike **gelürler**-idi / Görsevüz déyü yalvarurlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2208). [gelürler-idi, -ür, -ler, -idi]*

31.**Gelmedin** kimseden cevāb u kelām / İrişi geldi Eflaḥ-i bed-nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [gelmedin, -me, -din]*

32.**Gel**se āḫir miyāna būs ü kenār / Bulmaz eşkāl-i kāra yine kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [gelse, -se]*

33. Olısar ḫāk-i pāyuñ anlara tāc / **Geliserler** cenābuña muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [geliserler, -iser, -ler]*

34. Dédi iy nūr-ı dīde olma melūl / Mıṣrdan **gelmediyse** n'ola resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [gelmediyse, -me, -di, -y, -se]*

35.Tiz **gelem** déyü vaʿde etmiş-idi / Ṭurmadı ol ḳarāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [gelem, -e, -m]*

36. ʿAcebā n'oldı yāre eglendi / **Gelmedi** bu diyāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [gelmedi, -me, -di]*

37. Ġuṣṣa-i bī-kerānda ġarḳ oldum / **Gelmedi** çün kenāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1100). [gelmedi, -me, -di]*

38.Ne işe **geldüñ–idi** bunda ʿaceb / Ne ḳılurduñ bu memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [geldüñ–idi, -dün, -idi]*

39.Ben bu yére ġarīb **gelmiş-idüm** / Vādi-yi ḥayret içre ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [gelmiş-idüm, -miş, -idü, -m]*

40. Bā'żı rāvī dédi ki bāzirgān / **Gelicek** çāha cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [gelicek, -icek]*

41.**Gelmese** ol olurdı él vīrān / Cümle ḥaylarda ḳalmayup ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [gelmese, -me, -se]*

42. Cümle Mıṣr ehli dédiler ki bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı **gelmese** bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [gelmese, -me, -se]*

43. Her kişi kim **geleydi** aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [geleydi, -e, -y, -di]*

44. Yandururken bu ḥasret-ile yürek / Şekl-i ādemde **geldi** éki melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [geldi, -di]*

45.**Geldi** Mālik daḫi yüz urdı aña / Dédi ẓannum bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [geldi, -di]*

46. Çünki yérden yüzini ḳaldurdı / Cümle şehr ehlini **gelür** gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2043). [gelür, -ür]*

47.**Gelüp** ol dāra yüz sürerler-idi / Kaʿbe gibi ṭavāf éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [gelüp, -üp]*

48.Dédi ḳandasın iy peder ḳanda / Gör ciger-gūşeni **gelüp** ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [gelüp, -üp]*

49.ʿĪṣ yarındası çü **gel**di revān / Ḳodı İsḥāḳ öñinde bir biryān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). *[geldi, -di]*

50.Ola muḥtāç niçe ṣāḥib-i tāc / **Gele** düşmenleri ḳapusına ac *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [gele, -e]*

51.**Geldi** āḫir resūl-i Rabb-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı Ḳuds Cebra'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1257). [geldi, -di]*

52.Dédiler şehre bi ṣanem **geldi** / Ne ṣanem rūh-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [geldi, -di]*

53.Nāgehān gördi bir cemāl **gelür** / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile pür-kemāl gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [gelür, -ür]*

54. Nāgehān gördi bir cemāl gelür / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile pür-kemāl **gelür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [gelür, -ür]*

55. Vérdi Mālik riżāyı çün nā-çār / **Geldi** cümle ekābir-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [geldi, -di]*

56. Élçi yaġmur gibi yaġar ḳapuma / Günde biñ ṭālibi **gelür** ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [gelür, -ür]*

57.Kārbān çünki **geldi** çāha yaḳın / Cümle üştür aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [geldi, -di]*

58.**Geldi** Ḥaḳḳdan aña hemān bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [geldi, -di]*

59.Çün leb-i Nīle **geldi** ol şimşād / Eyledi çarḫ-i nīlgūn feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [geldi, -di]*

60. Yine geldi o hem-nişīn ḳızlar / Ṣan ḳamer çevresine yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [geldi, -di]*

61. Dédi ḫōş demde **geldi** nāme-i şāh / Ṣeb-i Ḳadr içre ṣanki vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [geldi, -di]*

62.Çünki meydāna **geldi** şevket-ile / Bunca māl ü cemāl ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [geldi, -di]*

63. Ṭoldı ʿālem duʿā'sı-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi **geldi** yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [geldi, -di]*

64.**Gel**di çün Yūsufı kenārına / Ṣu ṣaçıldı yüregi nārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1300). [geldi, -di]*

65. ʿĀḳıbet bildiler firāset-ile / **Geldi** gökden melek beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [geldi, -di]*

66. Kimi pür-şeb-çerāġ ṣan ki felek / **Geldi** çün kerr ü ferr-ile o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [geldi, -di]*

67. İrdiler çünki burcına şāhuñ / **Geldiler** ḳapusına dergāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [geldiler, -di, -ler]*

68. Çün bular yoḳluġ-ıla **geldiler** / Dil-i murādını vāfir aldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6041). [geldiler, -di, -ler]*

69. Ṭapuña ḳarşulayu çıḳdı cān ḳaçan **gelesin** / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [gelesin, -e, -sin]*

70. Ṭapuña ḳarşulayu çıḳdı cān ḳaçan gelesin / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan **gelesin** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [gelesin, -e, -sin]*

71. Cemālüñ ayına cānā neẓāre étmeyeli / Karañu oldı gözüme cihān ḳaçan **gelesin** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [gelesin, -e, -sin]*

72. Firāḳ u ḥasret odı eyle yaḳdı cānumı kim / Boyadı gökleri dūd-i duḫān ḳaçan **gelesin** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [gelesin, -e, -sin]*

73. Ṭapuñ sefer édeli dil yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan **gelesin** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [gelesin, -e, -sin]*

74. Beni muṣībet-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿaceb beşāret-ile nāgehān ḳaçan **gelesin** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [gelesin, -e, -sin]*

75.**Gelmediler** bu ʿādet üzre o gün / Cān-ı Yaʿḳūba ġuṣṣa urdı dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [gelmediler, -me, -di, -ler]*

76. Baʿżı aʿża'sını anuñ alalum / Pederüñ yine ḳatına **gelelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [gelelüm, -e, -lüm]*

77.**Gelicek** āḫir iḫveti ḳatına / Ḥüccet étdi anuñla iḫvetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [gelicek, -icek]*

78. Dédiler şehre bi ṣanem geldi / Ne ṣanem rūh-ı muḥterem **geldi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [geldi, -di]*

79.Çünki şevḳ-ile **geldiler** ḳatına / Étdiler secde ḥüsni ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [geldiler, -di, -ler]*

80.Dédi kim **geldi** şimdi peyk-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı vaḥy Cebrā'il *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [geldi, -di]*

81.**Gel**diler çün vatan diyārına / ʿĪṣuñ uġradılar şikārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 485). [geldiler, -di, -ler]*

82.Ékisi bile **geldiler** şehre / Ḫʷān-ı vuṣlatdan oldılar behre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 493). [geldiler, -di, -ler]*

83.Çünki Kenʿaña **gel**di İsrā'īl / Yüklü oldı o yıl yine Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [geldi, -di]*

84. Anca teftīş ü bunca diḳḳat-ile / **Gel**di Yūsuf miyāna nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [geldi, -di]*

85.Ol zemān kim Ḫalīle Cebrā'īl / Aldı **gel**di fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [geldi, -di]*

86.**Gel**di bir ḥüsn-ile o dilber-i pāk / Ki gören sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [geldi, -di]*

87. **Geldi** çün bār-gāh-i şāha yaḳın / Éndi atdan bezendi rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [geldi, -di]*

88. Dügün eyledi pādşāh-āne / **Geldi** sādāt-ı Mıṣr eyvāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5533). [geldi, -di]*

89. **Geldi** Mıṣra çün iḫvet-i Yūsuf / Bilüp anları ḥażret-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [geldi, -di]*

90. **Geldi** şeh ḳatına çü Bünyāmīn / Meylin aña ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [geldi, -di]*

91. Bulmaġ-ıçun devā bu derd-i sere / **Gel**diler cümle haẕret-i pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 677). [geldiler, -di, -ler]*

92. Soñra dīvān-ı şāha **geldiler** / Göricek anı heybet aldıIar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5763). [geldiler, -di, -ler]*

93. Dönüp andan bu ḥayret-ile hemān / **Gel**diler bār-gāh-ı şāha revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [geldiler, -di, -ler]*

94.Ḳaṣd éder kendü ol araya **gel**e / Yūṣufı anlaruñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [gele, -e]*

95.Diledi çünki servi seyrānı / Tāze ṭutuñ **gelince** tā anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [gelince, -ince]*

96.Tā **gelince** nigār-ı sīb-ẕeḳan / Kesmek olmaz turuncını her ten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [gelince, -ince]*

97. Sürüp ol māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā leb-i çāha **gel**diler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [geldiler, -di, -ler]*

98. **Geldiler** çünki şehr-i Mıṣra yaḳın / Ḫaber olundı pādşāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [geldiler, -di, -ler]*

99.**Gel**di ol mihr egerçi germinden / Gördi māhı ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [geldi, -di]*

100.**Gel**di şevḳ-ıla Yūsufuñ ḳatına / Medḥ oḳudı cemāli ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [geldi, -di]*

101.**Gel**üp Aʿrābīyi yalanladılar / Her kişinüñ dilin gümānladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3827). [gelüp, -üp]*

102.Sen **gelüp** bundá bāġbān olduñ / Dil gibi dīdeden nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [gelüp, -üp]*

103.Oḳ çekerse dili nişāna **gele** / Cān dilerse revān dehāna **gele** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [gele, -e]*

104.Ṭutup elde turuncı her bānū / Muntaẓır oldı tā **gele** meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [gele, -e]*

105. Eyle senden seni tehī yüri var / Tā **gele** taḫtına şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [gele, -e]*

106.Çün Zelīḫā **geleydi** bāġına / Merhem urmaġa ġuṣṣa dāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [geleydi, -e, -y, -di]*

107.Tā **gelem** gāh geh siperġam-ıçun / Ne siperġam bu cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [gelem, -em]*

108.Rāst olsa ġamı Zelīḫānuñ / **Gelmez-idi** bu kec sözi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [gelmez-idi, -mez, -idi]*

109. Ḳaṭrece dāmenine nem gelmez / Zerrece sīnesine ġam **gelmez** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [gelmez, -mez]*

110. **Gelse** ʿāşıḳ diyārına cānān / Ḫāyil olmaz ḥicāb-ı kevn ü mekān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5405). [gelse, -se]*
111. Şeh **gelüp** baḥr-i ceyş eyledi cūş / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-ı çāvuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [gelüp, -üp]*
112. **Geldi** meşşāṭalar Zelīḫāya / Müşkden toz étdiler yāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [geldi, -di]*
113. Her ṭarafdan aña **gelürler**-idi / Cānlarına ḥayāt alurlar ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5694). [gelürler-idi, -ür, -ler, -idi]*
114. Eyler-iken bu fikre bünyādı / **Geldiler** ḥażretine evladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5745). [geldiler, -di, -ler]*
115. Her tarafdan aña **gelürler-imiş** / Arpa buġday ṣatun alurlar-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5750). [gelürler-imiş, -ür, -ler, -imiş]*
116. Birüñüz bunda gétmesün ḳalsun / Gédicek cümleñüz yine **gelsün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [gelsün, -sün]*
117. Biz bu iḳlīme zād-ıçun **geldük** / Sanmañuz kim fesād-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866) [geldük, -dü, -k]*
118. Biz bu iḳlīme zād-ıçun geldük / Sanmañuz kim fesād-ıçun **geldük** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866) [geldük, -dü, -k]*
119. Siz de benden varuñ ferāġat édüñ / **Gelmeyüp** ṣoḥbetüme ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [gelmeyüp, -me, -y, -üp]*
120. Cümle etbāʿuñuzla hem **gelesiz** / Bunda deryā-yı niʿmete ṭalasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [gelesiz, -e, -siz]*
121. **Gelüp** ebnāsı ʿĀḳıbet ḳatına / Yüz urup şerm-sār ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [gelüp, -üp]*
122. Vérdi mihr ü maḥabbet iḫvetüme / Ḫōş ṣafā-y-ıla **geldiler** ḳatuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [geldiler, -di, -ler]*
123. Çün Yehūdā bu ḥāle étdi naẓar / **Geldi** ḳardaşlarına vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [geldi, -di]*
124. Legeni aldı **geldi** Cebrā'il / Aña aḳıtdı ḫun-ı kebşi Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [geldi, -di]*
125. ʿādetiy'di oġullarına müdām / Ki **gelürlerdi** olmadın aḫşām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1101). [gelürlerdi, -ür, -ler, -di]*
126. **Geldiler** gerçi ḳan bulaşduruban / Ḳaldılar soñra dil ṭolaşduruban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1201). [geldiler,]*

gel: *Çıkagelmek, ortaya çıkmak.*

1. Çün bular ṭarf-ı çāha oldı revān / **Geldi** yolları üstine Şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [geldi, -di]*

gel: *(Bir araya) gelmek, toplanmak.*

1. Çün bular vardı şehr-i Kenʿāna / Cümlesi **geldi** Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [geldi, -di]*

gel: *Belirmek, görünmek.*

1. Ġayba varan kişi şehādetden / **Gelse** olur o demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [gelse, -se]*
2. Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine Rūḥ-i Emīn / **Geldi** Yaʿḳūba ol dem içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [geldi, -di]*
3. **Gelse** ben teşne üstine o sehāb / Āb yerine yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [gelse, -se]*
4. **Gelmese** ʿālem-i vücūda żiyā / Nūr olmazdı şāhid-i meşhūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 60). [gelmese, -me, -se]*
5. Ḫalḳ olalı cihān içinde cemāl / **Gelmedi** gelmeyiser aña miṡāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [gelmedi, -me, -di]*
6. Ḫalḳ olalı nigār-ḫāne-i ḫāk / **Gelmedi** nakşı gibi ṣūret-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2127). [gelmedi, -me, -di]*
7. Cānib-i ġayba ṭutdı dīde-i cān / **Geldi** tā peyk-i ḥażret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5525). [geldi, -di]*
8. Çünki gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / **Geldi** evvel miyāna būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [geldi, -di]*

9. ʿIşḳ-ıla bitdi ʿışḳ-ıla yitdi / ʿIşḳ-ıla **geldi** ʿışḳ-ıla gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [geldi, -di]*
10. Ėledüp anı örtesiz yüzine / Tā yine nūr u fer **gele** gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [gele, -e]*
11. Ġaybdan **geldi** her géce bir enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [geldi, -di]*
12. Gétdi ḳalmadı bunca kenz ü kenīz / Ḳatına **gelmez** oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [gelmez, -mez]*
13. Dédi dün géce **geldi** żayf-ı ḫayāl / Żayf olup tuḥfe vérdi ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, uğramak, isabet etmek.*

1. Yandı sizden bu pīr-ile o yetīm / Ṭañ mı **gelse** size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [gelse, -se]*
2. Mevc uraldan bu baḥr-i bī-sāḥil / **Gelmedi** ādemī gibi ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [gelmedi, -me, -di]*
3. İy nice ādemī var ehl-i namāz / Ġamze **gelse** ʿaẕābdan ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [gelse, -se]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

1. Her birin düzdi bir dıraḫt üzre / Tā **gelicek** o şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [gelicek, -icek]*
2. Benden olsun saña beşāretler / **Geliserdür** başuña devletler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1832). [geliserdür, -+iser, -+dür]*

gel: *(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

1. Geldi göñlüme bir mübārek kār / Umaram bulasın anuñla ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [geldi, -di]*
2. Naġmeden ehl-i derde derd gelür / Gerçi bī-derd olana serd **gelür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [gelür, -ür]*
3. Naġmeden ehl-i derde derd **gelür** / Gerçi bī-derd olana serd gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [gelür, -ür]*

gel: *... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.*

1. Kimde kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher **gel**ür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [gelür, -ür]*

gel: *Doğmak, dünyaya gelmek.*

1. Āşkār olalı bu ʿışḳ u hevā / **Gelmemişdür** benüm gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [gelmemişdür, -me, -miş, -dür]*
2. Kāşki ṭoġmayaydum anamdan / **Gelmeyeydüm** ḳadīmī ḫānemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2840). [gelmeyeydüm, -me, -y, -e, -y, -dü, -m]*
3. **Geldi** çün ʿālem-i şehādete ol / Yalvarup dédi Rabb-i ʿizzete ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [geldi, -di]*
4. Ṭoġrı dérem be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / **Gelmedi** daḫi benden uġrı veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [gelmedi, -me, -di]*
5. Mevc uraldan bu baḥr-i bī-sāḥil / **Gelmedi** ādemī gibi ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [gelmedi, -me, -di]*

gel: *Rast gelmek, rastlamak, isabet etmek.*

1. Her ḳaçan **gelse** bu yoḳuş ya iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [gelse, -se]*

gel: *... zamanı gelmek.*

1. Yédi yıl **gele** ṣoñra gey ḳatı teng / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [gele, -e]*

gel: *Başa gelmek, kötü bir duruma uğramak.*

1. Dédi Ḥaḳḳdan ḳaçan ki **gel**se ḳaẕā / Başarı ādemüñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [gelse, -se]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.*

1. Genc-iken genc gibi olma nihān / **Gel** gülsitāna gül gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [gel,]*
2. Ḫurrem ét būstān sarāyını **gel** / Ḳul édin Mıṣr pādşāhını gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [gel,]*
3. Ḫurrem ét būstān sarāyını gel / Ḳul édin Mıṣr pādşāhını **gel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [gel,]*
4.Raḥm édüp **gel** ḳoluñı boynuma aṣ / Zaḫmdan tā ki boynum ola ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [gel,]*

gel: *(Meydana) gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Oldı ḫāli ḫayāli cānına dāġ / ʿIşḳ ġavġāsı **geldi** gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [geldi, -di]*
2.Dédiler **geldi** ol emīr-i cemāl / Maẓhar-i ḥüsn-i ṣānīʿ-i müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3309). [geldi, -di]*

gel: *"Gel, hadi!" manalarına gelen cümlenin anlamına göre rica ya da emir bildiren sözcük.*

1.**Gel** vefā ḳıl ḳo bu cüzāfātı / Étme teʾḫīr yoḳ cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [gel,]*
2. Dédi yalvarup aña iy ana / Gédelüm **gel** bu géce zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [gel,]*
3. Ḫasretüz vaṣluña mekānuña **gel** / Mürġ-i cennetsin āṣiyānuña gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171). [gel,]*
4. Ḫasretüz vaṣluña mekānuña gel / Mürġ-i cennetsin āṣiyānuña **gel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171).[gel,]*
5.**Gel**üñ anuñ işini bitürelüm / Ya helāk edelüm ya yitürelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 645). [gelüñ, -üñ]*

gel: *(Bir şeye, bir duruma) maruz kalmak.*

1.Dil-i Yaʿḳūba **geldi** çün bu ʿitāb / Ḫʷāb yérine ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [geldi, -di]*

gel: *Yerleşmek.*

1.ʿışḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [gelsün, -süñ]*

gel: *(Vakit, zaman) gelmek.*

1.Görenüñ ʿaḳlı gétdi dem **geldi** / Gözine nem yérine dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [geldi, -di]*

gel: *Akmak.*

1. Görenüñ ʿaḳlı gétdi dem geldi / Gözine nem yérine dem **geldi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, durmak.*

1. **Geldi** diz üstine ṣafā-y-ıla / Rū-be-rū olmaġa ol ay-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [geldi, -di]*
2. Yūsufa gönderürdi zindāna / **Gelicek** baḳdı déyü cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [gelicek]*

gel: *Gelmek, yaklaşmak.*

1. Fürceye **geldi** ol şeh-i ḫūbān / Eyleye tā teferrüc-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3067). [geldi, -di]*

gel: *(Haber) gelmek, ulaşmak.*

1.Çünki şehden bu **geldi** feṯḥ-i kelām / ʿaḳd-i beyʿ oldı ara yérde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [geldi, -di]*
2.Egriden **geldi** çün bu ṭoġrı ḫaber / Yūsufa oḳ gibi ṭoḳındı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [geldi, -di]*
3. Géçdi ol kim **gelürdi** peyk-i ḫaber / Bir söz-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [gelürdi, -ür, -di]*

gele-bān: *Sığırtmaç, çoban.*

1.**Gele-bān** eylemişdi Yaʿḳūbı / Māderinüñ ol idi maḥbūbı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). *[gele-bān,]*

gele-gör: *Gösterilen bir şeyi vurgulamak için "iyi bak ve anla" anlamında kullanılan bir uyarı ünlemi.*

1. Gözleme ẓahirümde zer-keşümi / **Gele-gör** baṭınumda āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3719). [gele-gör,]*
2.Cümle oġlanları **gelüp** ḳatına / Aġladılar anuñ bu ḥāletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152). [gelüp,]*

gémi: *Gemi, deniz taşıtı.*

1. Gördi deryā yüzinde bir gémi var / **Gémiye** irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [gémiye, -ye]*
2.Gördi deryā yüzinde bir **gémi** var / Gémiye irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [gémi,]*

gen: *Ham, işlenmemiş.*

1. Ḳonmadı **gen** demürde ol cevher / Dele elmās tīz olup gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [gen,]*

genc: *Hazine.*

1.Ne **gencdür** ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [gencdür, -dür]*
2.Rāz **gencini** eyleyen pinhān / Ṣūreti ḳālıb étdi maʿnīyi cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [gencini, -i, -n, -i]*
3.Anuñ ucından iresin **gence** / Māl-i bi-ḥadd ü mülk-i bī-rence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1562). [gence, -e]*
4. Renc umarken kimisi gence irer / Yitürüp kimi **genci** rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [genci, -i]*
5.Ḥüsn-ile **genc**-idi çün ol zībā / Beklese ṭañ mı genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [genc-idi, -idi]*
6. **Gencüñe** mihrüm-ile mühr urasın / Ḥaḳ gözetmekde ér gibi ṭurasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2656). [gencüñe, -ün, -e]*
7.Rence ṣabr eylesün ki gence ire / Her ki **genc** ister-ise rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [genc,]*
8. **Genc** umarken naṣībi mār ola / Gül ṣanurken nedīmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [genc,]*
9.Mār olup gözlerine māl-ile **genc** / Étdi kendüye dürlü dürlü ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [genc,]*
10. Gördi pāyinde çün o mārı bu **genc** / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [genc,]*
11. Āh kim yoḳ kilidi ol **gencüñ** / Bi-nişāndur devāsı bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [gencüñ, -üñ]*
12. Ḥüsn-ile genc-idi çün ol zībā / Beklese ṭañ mı **genci** ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [genci, -i]*
13. Dilde gördüm o **genci** gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [genci, -i]*
14.Müflis ḥimāyet eylemese **gence** iricek / Faḳr-ıla rence düşse ḥamiyyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [gence, -e]*
15.Renc umarken kimisi **gence** irer / Yitürüp kimi genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [gence, -e]*
16. **Genc-içün** çekdüm anca renc ü belā / Āḫir oldı naṣībüm ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [genc-içün, -içün]*
17.Eyler-iken o māl ü **gence** nigāh / Naẓarı düşdi Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [gence, -e]*
18.**Genc**ler vérmişem bahāñ-ıçun / Rencler çekmişem belāñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4386). [gencler, -ler]*
19. Mār-ı zerrīni **gencden** açdı / Mūr yérine yére zer ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [gencden, -den]*
20. Gerçi çekdi ʿAzīz mihr-ile renc / Mühr-ile kaldı ʻāḳibet ol **genc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [genc,]*
21.Ki senüñçün o deñlü vérdüm **genc** / Ki ḥisābın yitürdi gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [genc,]*
22.Rence ṣabr eylesün ki **gence** ire / Her ki genc ister-ise rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [gence, -e]*
23.Düşdüñ iy **genc** mār u mūr içine / Şekkerüñ ġarḳ oldı ṣūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [genc,]*

24.Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār içinde yata senüñ gibi **genc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [genc,]*

25. Dédiler çekme isteyüp anı renc / Ki ḳara topraġa gömüldi o **genc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [genc,]*

26.Rāh-ı devletde her ki **gence** ire / Ṣaklamasa hezār rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [gence,]*

genc: *Genç, gençlik çağında olan (kimse)*

1.**Genc**-iken genc gibi olma nihān / Gel gülsitāna gül gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [genc-iken, -iken]*

2.Genc-iken **genc** gibi olma nihān / Gel gülsitāna gül gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [genc,]*

genc: *Hazine; güzellik hazinesi.*

1.Naḳd-ıla **genc** içinde étdi ṭarab / ‘ Arż-ıçun müşterīsin étdi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [genc,]*

genc: *Hazine; bekaret.*

1. Beni bu **gence** eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum anı sen açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [gence, -e]*

2. Çekmişem ṣad hezār miḥnet ü bīm / **Genci** édince issine teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5575). [genci, -i]*

genc kuflını aç: *Hazinenin kilidini açmak; biriyle birlikte olmak, bekaretini bozmak.*

1. Yūsuf **aç**up bu **genc ḳuflını** cüst / Dedi iy miḥri gibi müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [genc ḳuflını aç, -up]*

gence ir: *Hazineye ermek, ulaşmak.*

1. Bundan özge cihānda olmaya ʿıyş / Ki **ire gence** añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [gence ir, -e]*

genc-i dürc-i ḥikmet: *Hikmet kutusu hazinesi. (Nasihat veren, yol gösteren öğütler bağlamaında.)*

1. Tā déyem ben daḥi naṣiḥatümi / Ḫarc édem **genc-i dürc-i ḥikmetümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [genc-i dürc-i ḥikmet,]*

genc-i gevher-i nā-yāb: *Eşsiz, benzersiz cevherler hazinesi. (Sevgili.).*

1.Sensüz iy **genc-i gevher-i nā-yāb** / Küşte bī-cān ü teşneyem bī-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [genc-i gevher-i nā-yāb,]*

genc-i nihān: *Gizli hazine (Züleyha'nın gizli kalmış güzelliği bağlamında.).*

1. Kemer altında buldı **genc-i nihān** / Bu nihān iş edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [genc-i nihān,]*

genc-i pinhān: *Gizli hazine; sevgilinin gizli kalmış güzelliği.*

1. Dédi iy dāye **genc-i pinhān**um / Gizlüdür dilde nitekim cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [genc-i pinhān, -um]*

gencīne: *Hazine (gönüldeki aşk ve güzel şeyler).*

1.Anuñ-ıçun boşaldı **gencīne** / Sīm sīneñle tā ṭola sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [gencīne,]*

gendüm: *Buğday.*

1. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun her ev / Cevherin vérdi aldı **gendüm** ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [gendüm,]*

gendüm: *Buğday II kıymetli, değerli (Arpayla kıyas edildiğinde buğdayın daha değerli olması bağlamında.).*

1.4. Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram arpa arż édüp gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [gendüm,]*

gene: *Yine, tekrar.*

1. Dili yoḳluḳ kilidi varlıḳdur /Aç kilidi ki ola **gene** ʿayān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [gene,]*

ger: *Eğer, şayet.*

1.**Ger** bula ẕerre deñlü mūr anı / Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [ger,]*

2.**Ger** cihān ḫalḳı menʿa cemʿ olına / Mümkin olmaz naṣib menʿ olına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). *[ger,]*

3.Muẕlimen oldıy-ısa **ger** bu ziyān / Çekeyin her ne dérseñ aña żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [ger,]*

4.N'ola sāyeñde iy ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa **ger** bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [ger,]*

5. Ṣeb-i fürḳat **ger** olmasa āḫir / Ṣubḥ-ı vuṣlat olur mıdı ẓahir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3591). [ger,]*

6. Ṭañ mı ol māh olsa **ger** āgāh / Ki göñülden göñüle vardur rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3665). [ger,]*

7.**Ger** ṣorarsañ ol āftāba nişān / Déyeyim ẕerre deñlü ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [ger,]*

8.**Ger** irem dir-iseñ ṣafā-yı deme / Eylesünler binayı bir İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [ger,]*

9. **Ger** bula ẕerre deñlü mūr anı /Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [ger,]*

10. Gelmedi vücūda senden evvel / **Ger** āḫir ise n'ola zemanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 194*). [ger,]*

11.Dédi kim saña üç suʿāl éderem / **Ger** bilürseñ tarīḳuña géderem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246*). [ger,]*

12. Ḥamdī **ger** Murtażaya Ḳanber ola / Yégdür andan ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [ger,]*

13.**Ger** bu-y-ise ʿazīz-i taḫt olasın / Burc-i ṣevketde ehl-i baḫt olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [ger,]*

14. Tennūr-ı dilde cān gibi yaḳardum odlara / **Ger** mümkin olsa ādeme ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [ger,]*

15.Ṭāvūs-i ḳuds bülbül-i elḥān olaydı **ger** / Gülşende bitse verd-i muṭarrā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [ger,]*

16.Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı **ger** / Ḳaşları fitne gözleri şehlā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [ger,]*

17.**Ger** dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / İste ol ḳalbi kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [ger,]*

18. İy Semī' ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿAlīm / Bende **ger** var-ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [ger,]*

19.Sebebin **ger** ṣorarsañ ol ṣeġabuñ / Diñle imdi ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [ger,]*

20. **Ger** perī ola kūh-i Ḳāf içre / Bī-bedel ola ḥüsni laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [ger,]*

21. **Ger** deñizden ḳopa bir ebr-i girān / Ola sīrāb anuñla her ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [ger,]*

22. Vaḥye kimse cevāb eyliyemez / **Ger** éderse ṣavāb eyliyemez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2917). [ger,]*

23.Baña evvel görünse **ger** bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [ger,]*

24.Rūz ü şeb **ger** niʿam-şümārı olam / Mümkin olmaz ki Ḥaḳḳ güẕārı olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3977). [ger,]*

25.Dūd étdüm vücūdı tābuñ-ıla / **Ger** söyünmezse odum ābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [ger,]*

26.**Ger** bizümle olaydı ol dil-dār / Bizsüz étmezdi bir ṭarafda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [ger,]*

27.**Ger** ṭutulsa şu yerde ḳāl dili / Ḫōş faṣīḥ olur anda ḥāl dili *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [ger,]*

28.**Ger** şaḥne-i şerʿüñ olmasaydı / Her şehre tolardı ẓulm ü ġavġā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [ger,]*

29.Ser-çeşmesin enbiyāya ṭañ mı / **Ger** çeşme ola elünde işbāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [ger,]*

30.Şuʿarā **ger** irerse şi'rāya / Medḥ lāyıḳ dénilmez ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [ger,]*

31. ʿIşḳa ṭaʿn étme **ger** mecāzīdür / Ki ḥaḳīḳīye kār-sāzīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). [ger,]*

32. Niçe ser var ki **ger** zebāna gele / Niçe cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613). [ger,]*

33. Dīv tutsa bizümle **ger** küşţī / Muştumuzdan dū tā olur püşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [ger,]*

34. Hāk-i pāyüñ olaydı **ger** tācum / ʿarş-ı cāna irerdi mi'rācum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3610). [ger,]*

35. Cān ẕevḳın gözetse **ger** ʿāşıḳ / ʿIşḳ yolında olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [ger,]*

36. Cānumı yaḳma āteş olma daḥi / **Ger** vérürseñ bu ḫaste-dile murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5876). [ger,]*

37. **Ger** güẕer-gāhı ola deşt-i geşt / Āb-ı luṭfından ola täze behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [ger,]*

38. **Ger** cihān ṭolsa şādī bayramı / Eylemez ol ġamınsuz ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [ger,]*

39. Eger oynasa ʿışḳ-bāz-ıdı / Ve **ger** işlese kār-sāz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [ger,]*

40. **Ger** tevekkülden édesiz zādı / Olasız her belānuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [ger,]*

41. **Ger** ṣorarsañ olur bu ḥāle güvāh / Bu seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [ger,]*

42. Saʿy-ile yéyemez ādemī semere / **Ger** naṣībin bitürmese şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). [ger,]*

43. **Ger** édem baş u cānı saña dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [ger,]*

44. **Ger** buña oldısa enār ġıdā / Anuñ olur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [ger,]*

45. Dédi İblīs ki ʿaḳlıñuz ḳanı / **Ger** çıḳarursañuz bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [ger,]*

46. Ki dédük bunlara seni bende / **Ger** ṣorarlarsa eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [ger,]*

47. Çeşm-i Mālik de görse **ger** anı / Aḳça nʿolur véreydi biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [ger,]*

48. **Ger** bu ẓālimden almayam dādı / Saña ben eylerem bu bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [ger,]*

49. Bulsa **ger** cū-yı selsebīl-i sebīl / Eyler-idi o gün ziyāret-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [ger,]*

50. **Ger** ṣatarsañ ol ayı müşteriyüz / Aña biñ cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [ger,]*

51. ʿazm-i rezm eylese **ger** ol çālāk / Ḳanlar aġlardı ḳahr-ıla Ḍaḫḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [ger,]*

52. Ḫışmı odın yaḳa-y-ıdı **ger** Ṭaymūs / Pür-key olurdı ḳalb-i Keykāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). [ger,]*

53. Bilse **ger** Kaʿbe-i murādına rāh / Olur-ıdı ṣafā-y-ıla hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2580). [ger,]*

54. Dédi duḫter kec olsa **ger** bu ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [ger,]*

55. Dédi **ger** şeh vérürse destūrı / Géderem tā bulınca ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [ger,]*

56. **Ger** aransa aña naẓīr-i cemāl / Meger āyīnesinde ola miṡāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [ger,]*

57. Müşterī olur-ısa **ger** aġyār / Olmasun rāżī ol ḳamer zinhar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [ger,]*

58. **Ger** ṭapuñdan olur-ısa destūr / Déyeyin aña bir'ki söz mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [ger,]*

59. **Ger** rıża vere-y-idi cānānı / Ḳametinden düzerdi çevgānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3843). [ger,]*

60. **Ger** harīm olmaz-ısam ol ḥareme / Maḥrem oldum ölince derd u ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [ger,]*

61.Ḥaḳḳ saña sünbül étdi bir mūyı / Çīn içine düşerse **ger** būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [ger,]*

62.Tūtiyā olsa **ger** tenüm ḫāki / Açmaya baña dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [ger,]*

63.Gün olup **ger** düşem ayaġına / Perde aṣar cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [ger,]*

64.Dīn ü dānişden olsa **ger** āgāh / Bendesin sevmez-idi ol güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [ger,]*

65.Bī-ḳadem her ne yére baṣsa ḳadem / Yıḳılur **ger** olursa bāġ-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [ger,]*

66. Ger ele girmese nefes bī-sīm / Anı bulmazdı her faḳīr ü yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 19). [ger,]*

ger: *Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek, uzatmak, germek.*

1. Ṣu ṣaçup ebr-ile ḳamer üzre / Ḳomadı **gerdi** verd-i ter üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [gerdi, -di]*

ger nebī gelse Baʿde ʿahd-i resūl ‘ömer olur-ıdı ol: *"Benden sonra bir peygamber gelseydi bu Ömer olurdu." Mealinde hadis. (Tirmizî, Menakıb ,48.).*

1. **Ger nebī gelse Baʿde ʿahd-i Resūl** / Dédi Aḥmed **‘Ömer olur-ıdı ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 289). [ger nebī gelse Baʿde ʿahd-i resūl ‘ömer olur-ıdı ol,]*

ger ol: *Olmuş olsa.*

1.Furṣat demi ki ġaflet-ile géçdi yél gibi / Ḥālüm ṣu gibi **ger ol**a riḳḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [ger ol, -a]*

gerçek añla: *Gerçek olduğunu kabul etmek, gerçekliğine inanmak.*

1. Cümle ʿālem éşitdi ḳıṣṣañuzı / **Gerçek añladılardı** ġuṣṣañuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1529). [gerçek añla, -dı, -lar, -dı]*

gerçek ét: *Gerçek etmek, gerçekleştirmek.*

1.**Gerçek étdüñ** benüm gümānlarumı / Ẓāhir étdüñ yavuz nişānlarumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1138). [gerçek ét, -dü, -n]*

gerçek-isem: *Doğru söylüyorsam, söylediklerim gerçekse.*

1.Rāst ḳavlem nedeñlü küçek-isem / Utanasın dem ola **gerçek-isem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 980). [gerçek-isem,]*

gerçekle: *Doğrulamak, onaylamak, tasdik etmek.*

1. Cümle **gerçeklediler** ol ḳīlı / Gösterüp pādşāha Rūbīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [gerçeklediler, -di, -ler]*
2. Cümle **gérçekleyüp** hem ol ḫaberi / Rū-yi Ṣemʿūna étdiler naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [gérçekleyüp, -y, -üp]*
3. Cümle **gérçekleyüp** bu ma’nayı / Ṣaha gösterdiler Yehūdayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [gérçekleyüp, -y, -üp]*

gerçi: *Gerçi, aslında; her ne kadar, …ise de*

1.Geldiler **gerçi** ḳan bulaşduruban / Ḳaldılar soñra dil ṭolaşduruban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1201). [gerçi,]*

2.Maʿniye **gerçi** ṣūret oldı ṭarīḳ / Menzile ir yolında ḳalma refīḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). *[gerçi,]*

3.Gördi **gerçi** bulaşmış üstine ḳan / İlla yoḳ ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [gerçi,]*

4.**Gerçi** siz mekr ü al eyledüñüz / İlla yañlış ḫayāl eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1477). [gerçi,]*

5.**Gerçi** kim vérdi ḫalḳa ol destūr / Olmadılar velīkin anlar dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [gerçi,]*

6. **Gerçi** ġam ney gibi delerdi dilin / Ṣabra merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [gerçi,]*

7. Ṣūreta **gerçi** taze bustāndur / Meyvesi illa mekr ü destāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [gerçi,]*

8. Bu degül **gerçi** olʿazīz-i cemāl / Budur ammā kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [gerçi,]*

9.Eylerem **gerçi** ḳurbetüñe heves / İlla bāmuñda bī-nihāyeʿases (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110*). [gerçi,]*

10.**Gerçi** ṭapmaḳda pārsā gibidür / İlla ḳapmaḳda kehrübā gibidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [gerçi,]*

11.Ṣūreta **gerçi** ṣūret ögersin / İlla maʿnīde maʿnī-perversin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [gerçi,]*

12.Müştāḳ-durur maḳām-ı Maḥmūd / Gerçi aña Yesrib oldı merḳad (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 189*). [gerçi,]*

13.**Gerçi** kim aldamaġ-ıçun pederi / Yūsuf iḫvānı düzdiler ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [gerçi,]*

14. **Gerçi** çekdiʿAzīz mihr-ile renc / Mühr-ile kaldıʿĀḳıbet ol genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [gerçi,]*

15.Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümteniʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4). *[gerçi,]*

16.**Gerçi** naẓmında ḳāṣır u lālem / Ḳıṣṣasında velīk hem-ḫālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [gerçi,]*

17.Ḳamusı **gerçi** ḫüsne ma'den-idi / Yūsuf ammā ḳamudan aḫsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [gerçi,]*

18.Diledi kim ḳıla vatan seferi / **Gerçi** var-ıdı ʿĪṣdan ḫaẕeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [gerçi,]*

19.**Gerçi** kim cümlesi mükemmel-idi / İlla Yūsuf bulardan ekmel-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [gerçi,]*

20.Ṣūretā **gerçi** ehl-i ẕilletdür / Ẕilleti maʿnide iṭāʿatdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 953). [gerçi,]*

21.**Gerçi** ḫüsni beyāna ṣıġmaz-ıdı / Nitekim ʿışḳı cāna ṣıgmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2333). [gerçi,]*

22. **Gerçi** olmışdı mihr sīnede germ / Daḫi ḳalmışdı illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [gerçi,]*

23.ʿāşıḳuñ **gerçi** müşkili çoḳdur / İlla bu ġamdan özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [gerçi,]*

24. Ḳalmadı ol sebebden anda ḳarār / Görmege anı **gerçi** biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [gerçi,]*

25.**Gerçi** var bu işe nedāmetümüz / İlla ḳomaz bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [gerçi,]*

26. **Gerçi** var vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen ammā ırak mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [gerçi,]*

27. **Gerçi** çıḳdı zer üzre ol gevher / Āteş-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [gerçi,]*

28. **Gerçi** kim sevmiş-idi anı temām / İlla bulmuş degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [gerçi,]*

29.**Gerçi** ẓāhirleri ṣadāḳat-idi / İlla bāṭınları ṣad āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [gerçi,]*

30. Vaṣf olınmaz cemāl-ile gördi / **Gerçi** çeşmi ḫayāl-ile gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2768). [gerçi,]*

31.Getürüp anı dédi olʿāşıḳ / **Gerçi** varum degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [gerçi,]*

32. Nūra ḫacet degüldi **gerçi** bu iş / Yunsa yunmışdı yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [gerçi,]*

33.Bāġuñuñ **gerçi** tāzedür s̲emeri / Añmaduñ illa bu ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [gerçi,]*

34.**Gerçi** ol meyl umardı Yūsufda / Ḳaldı Yūsuf velī tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [gerçi,]*

35. **Gerçi** kim ḫaste derd-ile aġlar / Ne bilür ḫaste hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [gerçi,]*

36.Ṣūretā **gerçi** şāh-ıdı Reyyān / Ol-dı maʿnide velī sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [gerçi,]*

37. Ṣūreti **gerçi** dām-i kesretde / İlla maʿnāsı ʿayn-i vaḥdetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3189). [gerçi,]*

38.**Gerçi** ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [gerçi,]*

39. Bende eblaḳ gibi siyeh-baḫtam / Cān-ıla **gerçi** ʿışḳına taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [gerçi,]*

40.**Gerçi** vehme gelir bu resme ḫayāl / heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 50). [gerçi,]*

41.**Gerçi** étdi vatan diyārına seyr / ʿİşdan ummazıdı ammā ḫayr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [gerçi,]*

42.**Gerçi** göndürdi mūnisi Īnās / Ol cilā eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [gerçi,]*

43.Söyledi **gerçi** bunca nükteleri / Yūsufuñ olmadı velī naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [gerçi,]*

44.Seni ben **gerçi** bāġbān étdüm / İlla dil bāġına ziyān étdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [gerçi,]*

45.Dāye daʿvetde **gerçi** kedd étdi / Uymadı Yūsuf anı redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [gerçi,]*

46. Ṣabra **gerçi** cemīldür ʿāḳil / Vaṣl-i Yūsufda illa gey müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [gerçi,]*

47. **Gerçi** miḥri baña dürüst-idi / İlla mühr açamazdı süst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [gerçi,]*

48.Ḥamdī naḳḳāşla eyle naḳşa naẓar / **Gerçi** nakkāşa naḳşı oldu eser (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 84). *[gerçi,]*

49.**Gerçi** sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [gerçi,]*

50.İy dil ṭayanma ol şanemüñ ḳatı göñline / **Gerçi** ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [gerçi,]*

51. **Gerçi** kim saña töhmetdür / ʿöẕre ammā ‘iẕarı ḫüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [gerçi,]*

52. İssiden **gerçi** ʿālem oldı caḥīm / Bir içim yoḳ velī içinde ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [gerçi,]*

53. Naġmeden ehl-i derde derd gelür / **Gerçi** bī-derd olana serd gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [gerçi,]*

54. **Gerçi** éverdi gétmek-içün eve / İlla gerden-keş oldı ṭurdı deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [gerçi,]*

55.**Gerçi** çekdüm yolında bunca emek / Ekdülige daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [gerçi,]*

56.Ṣūretā **gerçi** devḥa-i encīr / Oldı çün ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4079). [gerçi,]*

57.**Gerçi** ser ṭutmışam iṭāʿatüñe / İlla gerden-keşem bu ṭāʿatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [gerçi,]*

58. **Gerçi** pend eylemekde Yūsufa biz / Dilümüz sözde oldı sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [gerçi,]*

59. Süḫan-i dōst **gerçi** şekkerdür / İlla kendü dilinde ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5189). [gerçi,]*

60. Şehr-i Çin oldı **gerçi** rūyı anuñ / İlla ḳalmadı müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [gerçi,]*

61. **Gerçi** şoldı cemāli verdi anuñ / Tāzelendi velīk derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [gerçi,]*

62. **Gerçi** Yaʿkūb ʿazm-i ṣabr étdi / Dil-i ġam-dīdesine cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5950). [gerçi,]*

63. **Gerçi** ʿışḳa devā taḥammüldür / Ṣabr-ı ʿāşıḳ velīk müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [gerçi,]*

64. **Gerçi** kim étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı ola ol oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [gerçi,]*

65.**Gerçi** kim irdi aña bu maʿnī / İlla ḫüsniy’le eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [gerçi kim,]*

gerd: *Toz, toprak II gam, keder.*

1.Zen-i ter-dāmene çü ṣabr éde merd / İrişür ġayreti cemāline **gerd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [gerd,]*

2. Yār ḫaddine ḳonsa ẓulm-ile gerd / Düşe ʿāşıḳ diline āteş-i derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [gerd,]*

3.Der u dīvār u ferşi yik-pāre / Ḳonmamış **gerd** gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [gerd,]*

gerd ét: *Toz, toprak etmek; toza bulamak.*

1. İy niçe gül yüzini **gerd ét**di / Bülbüli pür-belā vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [gerd ét, -di]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

1.Gördiler **gerdeninde** bir erḳam / Ḥalḳa-veş ḫalḳını ṣıḳar muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [gerdeninde, -in, -de]*

gerden-keş: *Asi, itaat Étmeyen.*

1.Gerçi ser ṭutmışam iṭāʿatüñe / İlla **gerden-keşem** bu ṭāʾatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [gerden-keşem, -em]*

gerden-keş ol: *Asi olmak, başkaldırmak, itaatsizlik etmek. (Devenin asi olması, sahibine itaat etmemesi bağlamında.).*

1. Gerçi éverdi gétmek-içün eve / İlla **gerden-keş** oldı ṭurdı deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [gerden-keş ol, -dı]*

gerdūn: *Dünya, felek.; gökyüzü*

1. Şāh-iken āftāb **gerdūna** / Fer vérür nūrı-y-ıla her dūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [gerdūna, -a]*
2. Nīze alsa eline ol ḫūnī / Ḥalḳa gibi ḳapaydı **gerdūnı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [gerdūnı, -ı]*
3. Bilmezem sāna n'étdüm iy **gerdūn** / Eyledüñ ġonça gibi baġrumı ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [gerdūn,]*
4.Aks-i Yūsuf mı düşdi **gerdūn**a / Oldı alūde dāmeni ḫūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 762). [gerdūna, -a]*

gerdūn-i hezār-dīde: *Bin gözlü felek; gökyüzü.*

1.Görmedi cihānda ḥażretüñe / **Gerdūn-i hezār-dīde** hem-tā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 218). [gerdūn-i hezār-dīde,]*

gerek: *Gerekli, lazım.*

1.Dédi Mālik ki beyʿ-nāme **gerek** / Ḥüccet olmaġa ḫaṭṭ-ı ḫāme gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [gerek,]*

2. Dédi Mālik ki beyʿ-nāme gerek / Ḥüccet olmaġa ḫaṭṭ-ı ḫāme **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [gerek,]*

3.Aña zindān **gerek** ya ḍarb-ı elīm / Ki ola ġayra ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [gerek,]*

4. Şimdi bulmazsın ol murāda vüsūl / Hāṣıl olmaġa elli yıl **gerek** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [gerek,]*

5.Şebeh-i bāġ çün behişte ola / Bāġbānı **gerek** ferişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [gerek,]*

6.Olsa maʿşūḳ-ı dil belī çoban / Ḳadd-i ʿāşıḳ **gerek** aña çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [gerek,]*

7.Buncılayın melik ṣıfatlu melek / Bendeñ oldı saña daḫi ne **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [gerek,]*

8.Gerçi çekdüm yolında bunca emek / Ekdülige daḫi sitāre **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [gerek,]*

9.Ṣulḥ ḫōşdur velī yérinde **gerek** / Ṣabr eyüdür velī yérinde **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [gerek,]*

10.Ṣulḥ ḫōşdur velī yérinde **gerek** / Ṣabr eyüdür velī yérinde **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [gerek,]*

11.ʿışḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek **gerek** / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [gerek,]*

12.ʿışḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek **gerek** / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [gerek,]*

13.Maḥbūb ṭaş baġırlu olup şiddet eylese / Cevrin çeken muḥibbe demürden yürek **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [gerek,]*

14.İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [gerek,]*

15.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli emek **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [gerek,]*

16.Yaram dilümde tāzelenür söylemese yār / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd nemek **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [gerek,]*

17.Ṣanma maḳṣūda irgürür her emek / Ekdilüge daḥi sitāre **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [gerek,]*

18.Zōr olmasa zer **gerek** bārī / Bulmaġ-ıçun viṣāl-i dildāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2224). [gerek,]*

19.Baña ansuz ne cān **gerek** ne cihān /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [gerek,]*

20. **Gerek** ammā ẕaḫīreye bir emīn / Hıfẓ içinde ola ferīd-i zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [gerek,]*

21. İş güç olsa aña kefīl **gerek** / Rāh çün ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [gerek,]*

22. İş güç olsa aña kefīl gerek / Rāh çün ṣa'b ola delīl **gerek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [gerek,]*

germ: *Kızgınlık (Kıskançlıktan gelen kızgınlık bağlamında.).*

1.Geldi ol mihr egerçi **germinden** / Gördi māhı ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [germinden, -i, -n, -den]*

germ: *Hararet; aşırı istek, arzu.*

1.Cām içüp ḳodıʿārı şerm-ile / Oḳudı yāri bāde **germ-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [germ-ile, -ile]*

germ ét: *(Pazarlığı) hararetlendirmek, kızıştırmak II (fiyatı) artırmak, çoğaltmak.*

1.Yūsufuñ gördügince dīdārın / Daḥi **germ ét**di ʿışḳı bāzārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [germ ét, -di]*

2.Yūsufa lābesini **germ ét**di / Ol daḥi ferşe bakdı şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [germ ét, -di]*

3.Nālişini o deñlü **germ ét**di / Yūsufuñ ḫāṭırını nerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4744). [germ ét, -di]*

4. ʿarż olıcaḳ bu naḳş-ıla o nigār / Müşterī tā ki **germ éde** bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [germ ét, -e]*

germ eyle: *Hararetlendirmek; coşkunluk, şevk vermek.*

1. Yūsufı mihri eyle **eyle**di **germ** / Ki bu germiyyetinden eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [germ eyle, -di]*

germ ol: *Kızmak, öfkelenmek.*

1. Esme yéI gibi **ol**ma od gibi **germ** / Gétmez ol naḳş mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [germ ol, -ma]*

germ ol: *(Pazarlık) hararetlenmek, kızışmak II (fiyat) artmak, çoğalmak.*

1. Ṣovıyup ġayrı oldı çün bīzār / **Germ olup** Mālik eyledi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [germ ol, -up]*

2.Eyle **germ ol**dı ḥüsni bāzārı / K'oldı ʿālem anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [germ ol, -dı]*

3. Cevherüñ arta çün ḫırīdārı / **Germ olur** müşterīsi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [germ ol, -ur]*

germ ol: *Cana yakın, içten, dōstça olmak.*

1. Aġ tütün gibi od gibi **germ ol** / Şiddet eyleme ṣu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [germ ol,]*

germ ol: *Çok arzu duymak*

1. Gerçi **ol**mışdı mihr sīnede **germ** / Daḥi ḳalmışdı illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [germ ol, -mış, -dı]*

germ ol: *Isınmak, hararetlenmek; sıcak olmak.*

1. Étdi taḳdīr anuñ kilidini mūm / Mūm **germ olıcak** işi ma'lūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [germ ol, -ıcak]*

2.Girdi ḥammāma çün o bedr-i temām / Eyle **germ ol**dı ḫāne-i ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [germ ol, -dı]*

germ ol: *(İçi) ısınmak; yakınlaşmak.*

1. Tercemān oldı baʿżı tercemesi / Naẓma **germ ol**dı tabʿumuñ hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [germ ol, -dı]*

germ ol: *Artmak, çoğalmak.*

1. Dil-i sengīni anda çün ola nerm / Ṣāyed **ola** vefāsı ʿāşıḳa **germ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [germ ol, -a]*
2. Dédi Yūsuf nedür bu dem ṭalebüñ / Nice şevk-ıla **germ olur** şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [germ ol, -ur]*
3. Ol nebiy'çün ki ṣabrı **germ ol**dı / Kirm-i miḥnet çü kermine ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [germ ol, -dı]*
4. Şefḳati **germ ol**up bu miskīne / Götürüp anı taḫt-ı zerrīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [germ ol, -up]*
5. Ḫaṭırı mihrüñ-ile **germ ol**sun / Dil-i sengīni saña nerm olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4821). [germ ol, -sun]*

germiyyet: *Hararet; coşkunluk, şevk.*

1. Yūsufı mihri eyle eyledi germ / Ki bu **germiyyetinden** eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [germiyyetinden, -i, -n, -den]*

geşt et: *Dolaşmak, gezmek*

1.Yédi gün **geşt éd**üp bu ḥālet-ile / Ḥasret ü iştiyāḳ ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [geşt ét, -üp]*

2.Geşt édüp kūh ü deşt-i Kenʿānı / Seyr éderken bular beyābānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1346). [geşt ét, -üp]*

3.Mertaʿı iḫvetümle **geşt ed**eyin / Oynayup seyr-i kūh ü deşt èdeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 739). [geşt et, -e, -y, -in]*

geşt eyle: *Dolaşmak, gezmek.*

1.Ḥāṣıl etmege rāḥat-ı cānı / **Eyle**di **geşt** deşt-i Kenʿānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1227). [geşt eyle, -di]*

gét: *Gitmek; uzaklaşmak, ayrılmak.*

1. Gūşına irdi çün anuñ bu güher / Güher **almaġa** gétdi niçe semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244). [gétdi, -di]*

2.**Gét**diler Yūsuf-ıla iḫvānı / Bir' ki menzil götürdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [gétdiler, -di, -ler]*

3. Olmış-ıdum bir ulu yola revān / Ki **géderdi** o yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [géderdi, -er, -di]*

4. Çünki anuñ sözin éşitdiler / Cümlesi ṭarf-ı şehre **gétdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [gétdiler, -di, -ler]*

5. Çün anuñ bu sözin éşitdiler / Her biri meskenine **gétdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [gétdiler, -di, -ler]*

6.Aldı hem anı çāha **gétdi** hemīn / Buldı anı misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [gétdi, -di]*

7.Ḳanda **gétseñ** refiḳūn ola Ḫudā / Luṭfunı senden eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [gétseñ, -sen]*

8. Bir zemāndan ki gelse başına hūş / Hücresiné **géderdi** pür-dem ü cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [géderdi, -er, -di]*

9.Bu cefā-y-ıla ol yürekleri seng / **Gétdiler** Yūsuf-ıla üç ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [gétdiler, -di, -ler]*

10. Çünki bu rāyını éşitdiler / Cemʿ olup taraf-ı Mışra **gétdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [gétdiler, -di, -ler]*

11. Yükledüp yitdügince buġdayı / Ḳodılar **getdiler** Yehūdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5796). [getdiler, -di, -ler]*

12. Yüz urup şehden aldılar destūr / Milk-i Kenʿāna **gétdiler** mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [gétdiler, -di, -ler]*

13.Çün yanınca anuñ **géd**erler-idi / Her biri gūşmāl éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 855). [géderler-idi, -er, -ler, -idi]*

14. Çün Zeliḫaya ḫāṣıl oldı murād / Yūsufı aldı **gétdi** kaṣrına şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [gétdi, -di]*

15.Nāḳaya çünki vāṣıl oldı murād / **Gétdi** Kenʿāna yél gibi nī-zād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [gétdi, -di]*

16. **Gétdi** ḫalvet-serāyına o nigār / Ṭutdı zindānda bī-ḳarār ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [gétdi, -di]*

17. **Gétdi** gül-zārına o bülbül-i rāz / Édeyin aña ben daḫi pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [gétdi, -di]*

18. Gerçi éverdi **gétmek**-içün eve / İlla gerden-keş oldı ṭurdı deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [gétmek-içün, -mek, -içün]*

19. Ne kadar dögdi ise Aʿrābī / Oldı ol nāḳa **gétmeden** ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [gétmeden, -me, -den]*

20. Sen de nāḳan gibi enīn édesin / Milk-i Kenʿāna aġlayu **gedésin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [gedésin, -e, -sin]*

21.Sürse baş üzre **géde** ḫāme gibi / Durmaya yüz oḳursa nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [géde, -e]*

22.**Gét**seler vādi içre fevc-be-fevc / Seyl-i ruġan ederdi gūya mevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [gétseler, -se, -ler]*

23.Her ne yol kim bu ḳavme olmaya rāh / **Gétmezem** ben aña maʾāẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [gétmezem, -mez, -em]*

24. Dédi yalvarup aña iy ana / **Gédelüm** gel bu géce zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [gédelüm, -e, -lüm]*

25. Ser-i meydāna **gétse** eyvāndan / Çāvuş üni géçerdi Keyvāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [gétse, -se]*

26. Ki eger **gétmez-ise** Bünyāmīn / Ḳuvvet ü ḳūtumuz kesildi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [gétmez-ise, -mez, -ise]*

27. Bile **gétsün** bizümle Bünyāmīn / Olalum anı ṣaḳlamaḳda emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [gétsün, -sün]*

28. Dédi **gétmez** sizüñle Bünyāmīn / Eyleyesiz meger ki ʿahd ü yemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5810). [gétmez, -mez]*

29. Ya ola iẕn-i Ḥaḳḳ ḳıtāl édevüz / Şehr-i Mıṣrı ḫarāb édüp **gédevüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [gédevüz, -evüz]*

30. Dédi oġlanlarına Mıṣra **gédüñ** / Anda sa'y eyleyüp taḥassüs édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [gédüñ, -üñ]*

31. İrişür defʿaten hücūm édicek / Şoñra tedrīcle **géder** gédicek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [géder, -er]*

32.Feraḥ u şādi-y-ile **gétdiler** / ʿAsḳalān menziline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [gétdiler, -di, -ler]*

33.Şehre varınca **gétdi** bī-perde / Gördiler ol cemāli her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [gétdi, -di]*

34. Cānib-i Mıṣra eyledükce naẓar / Uçmaġ-ıla **géderdi** bulsa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3009). [géderdi, -er, -di]*

35.Bindi gül-gūn üzre ol şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni göre **gétdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [gétdi, -di]*

36.Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / Bildi ḳadrin çü **gétdi** ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [gétdi, -di]*

37.Ṭurdı ol dem muʿabbire **gétdi** / Düşde ol gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [gétdi, -di]*

38. Yéyicek anı niçe ṭāyir-i cān / Āşiyānından uçdı **gétdi** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861). [gétdi, -di]*

39.Bir éki merḥāle çü **gétdiler** / Māderi türbesine yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [gétdiler, -di, -ler]*

40.**Gét**düñ iy ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn / Ḳaldum āh ü ġam-ıla ben miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [gétdüñ, -dü, -n]*

41. Ol ḳadar **gétdi** kim ʿişā oldı / ʿālemüñ yüzi bī-żiyā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1111). [gétdi, -di]*

42.Dér-idi ḳanda **gétdüñ** iy Yūsuf / Beni āvāre étdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [gétdüñ, -dü, -n]*

43.**Gétdi** andan o daʿvī-yi bātıl / ʿIşḳ ḥāline olmadı ḥāyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1324). [gétdi, -di]*

44. Şāyed ola ki saña ḫīle éde / Yol bulıcaḳ metāʿuñ ala **géde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [géde, -e]*

45.Geh **gédüp** gözi yaşı aḳar-ıdı / Geh dönüp iḫvetine baḳar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1782). [gédüp, -üp]*

46.Çün bulut gibi **gétdi** ol sātir / Oldı dīdārı gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [gétdi, -di]*

47. Dā'imā güft ü gūy(ı) oldı ʿAzīz / **Gétdi** kendü yerine ṭoldı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). [gétdi, -di]*

48.Dil ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / **Gétdi** aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [gétdi, -di]*

49. Zīver-i ḥulle **gétdi** dūşından / Gevher-i ḫīle éki gūşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5351). [gétdi, -di]*

50. Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Ṭurdı **gétmek** yaraġın eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [gétmek, -mek]*

51. Naʿra-i kūs-ile ġırīv-i nefīr / **Géder**-idi hezār fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2944). [géder-idi, -er, -idi]*

52. Ki bizüm bir ġulāmumuz yitdi / Üç gün üç gécedür ḳaçup **gétdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [gétdi, -di]*

53. Öñine ḳatdı ḳaḳıyup itdi / Dédi ṭap söyle kārbān **gétdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [gétdi, -di]*

54.Görmez olınca anları **gétdi** / Biñ belā-y-ıla maḫmile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [gétdi, -di]*

55.Derd-i ġamdan vedaʿ édüp cāna / Derd-ile **gétdi** beytü'I-aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4189). [gétdi, -di]*

56.**Géde** çün ḳufl bāb-ı Cennetden / Evvel ol gire sāyir ümmetden (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278*). [géde, -e]*

57. Ne safā ola ol gülistānda / Ki **géde** gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [géde, -e]*

gét: *Gitmek; bitmek, sonlanmak.*

1.Düş gibi geçdi ġaflet-ile vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde **gétdi** bu ġaflet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [gétdi, -di]*

2.Tār-ü-mār oldı tār ü mārı anuñ / Lāle-zār oldı **gétdi** ḫārı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [gétdi, -di]*

3.Iżṭırāb-ıla ḳaldı **gétdi** ḥużūr / Ḳalmadı sīnesinde bū-yi sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1092). [gétdi, -di]*

4. Çün Yehūdayı eyledi āġuş / **Gétdi** ṣabr u ḳarārı ḳalmadı ḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [gétdi, -di]*

5. Ṭoldı ʿālem duʿā'sı-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi **geldi** yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [gétdi, -di]*

6. Ḳalmadı anda çün enāniyyet / **Gétdi** faḳr-ıla faḫr-i eniyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [gétdi, -di]*

7. Çünki irişdi Yūsufuñ ḳademi / **Gétdi** Mışr ehlinüñ belā vü ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [gétdi, -di]*

8. Oldı ḫāli ḫayāli cānına dāġ / ʿIşḳ ġavġāsı geldi **gétdi** ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [gétdi, -di]*

9. Ayıñ on dördi-y-iken oldı hilāl / **Gétdi** ḥüsn ü cemāl ḳaldı ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522). [gétdi, -di]*

10. Dédi n'édem ki kār elümde degül / **Gétdi** ṣabr iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [gétdi, -di]*

11. Lebine cānı geldi ḳan gétdi / Dīdeden revnaḳ-ı cihān **gétdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2602). [gétdi, -di]*

12. Ne-y-içün **gétdi** nergesüñ ḫᵛābı / Nice oddur bu sīnenüñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [gétdi, -di]*

13. **Gétdi** ṣabrum aña irişme-y-ile / Nükteler söyledi girişme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2693). [gétdi, -di]*

14. Dédi duḫter olalı ʿışḳ ʿiyān / **Gétdi** ḳalmadı bende nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [gétdi, -di]*

15. Cinnetin **gétdi** ṣandı ol mecnūn / Añlamadı ki ḥadden aşdı cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [gétdi, -di]*

16. **Gétdi** çün cān belāsı dil dögüni / Saʿd-i sāʿatde başladı dügüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [gétdi, -di]*

17. **Gétdi** ṣabr-ı dili Zelīḫanuñ / Yüzüni görmek istedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [gétdi, -di]*
18. Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki o māh / Perde **gétdi** bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [gétdi, -di]*
19. Esme yél gibi olma od gibi germ / **Gétmez** ol naḳş mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [gétmez, -mez]*
20. Anı düzmekde cümle varı **géder** / Ḫuşk leb ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [géder, -er]*
21. Anı düzmekde cümle varı géder / Ḫuşk leb ḳalur aġzı yarı **géder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [géder, -er]*
22. **Géd**e ʿizzet ḳalasın anda ḥaḳīr / Bend-i miḥnetde mübtelā vü esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [géde, -e]*
23. Ḳalmadı ṣabrı **gétdi** ārāmı / Géçdi miḥnetde niçe eyyamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [gétdi, -di]*
24. Ḳaldı arada ol cihān-ārāy / **Gétdi** tedbīr dilde ḳalmadı rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [gétdi, -di]*
25. Şimdi kim gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet esbābı **gétdi** ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [gétdi, -di]*
26. Çünki geçdi bu ḥāl-ile niçe sāl / **Gétdi** māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [gétdi, -di]*
27. **Gétdi** ḳalmadı bunca kenz ü kenīz / Ḳatına gelmez oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [gétdi, -di]*
28. **Gétdi** māl ü cemāli ʿışḳ-ıçun / Nakṣa irdi kemāli ʿışḳ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [gétdi, -di]*
29. ʿIşḳ-ıla bitdi ʿışḳ-ıla yitdi / ʿIşḳ-ıla geldi ʿışḳ-ıla **gétdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [gétdi, -di]*
30. Baʿżı dér çünki oldı āḫir-i sāl / Ḳalmadı ġalle **gétdi** aña mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [gétdi, -di]*
31. Dédi ḳanı şebāb u şevḳ-ı cemāl / Dédi **gétdi** nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [gétdi, -di]*
32. Ol daḫi **gétdi** ḳaldum āvāre / Beni luṭf ét esirge bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [gétdi, -di]*

gét: *(Dünyadan) ayrılmak, gitmek; ölmek.*

1. **Géd**er-idüm bu dār-ı miḫnetden /Derd ü ġamdan belā-yı ġurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 327). [géder-idüm, -er, -idüm]*
2. **Gét**di ol ġamda ben muḳīm oldum / Cevrden süfte–dil yetīm oldum (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). *[gétdi, -di]*
3. Nāgehān irdi yār-ı ʿĪsī-dem / **Gétdi** cāndan belā göñülden elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [gétdi, -di]*
4. Nice ẓālim ki bilmez-idi emān / **Gétdi** bed-nāmı ḳaldı dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [gétdi, -di]*
5. Şimdi kim **gétdi** ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet esbābı gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [gétdi, -di]*
6. Dédi ben **gédicek** bu ʿālemden / Rāhat éline menzil-i ġamdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6153). [gédicek, -icek]*

gét: *(Servet, mal) gitmek, elinden çıkmak.*

1. N'ola **getdiyse** laʿl-ile güherüm / Elüme girdi yār-i sim-berüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3597). [getdiyse, -di, -y, -se]*

gétmiş: *Giden, kaybolan (kimse).*

1. Getüre baña yine **gétmişümi** / Luṭf édüp bulıvére yitmişümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [gétmişümi, -üm, -i]*

getür: *Getirmek II sunmak, takdim etmek.*

1. **Getür**üp ḫānedān-ı Yaʿḳūba / Dédiler éltüp anı Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1351). [getürüp, -üp]*
2. Buyur ol ḫūniyi şikār édelüm / **Getürüp** ḥāli āşkār édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [getürüp, -üp]*
3. Dédi Yaʿḳūb anı varuñ **getürüñ** / Esb-i daʿvāyı menzile yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [getürüñ, -üñ]*

getür: *Getirmek, eriştirmek, ulaştırmak.*

1. Berekātı götürdi ā'ni Emīn / Cūʿ ü ḳızlıḳ **getürdi** yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [getürdi, -di]*
2. Yaġladı ol yaġ-ıla kim Cebrā'īl / **Getür**üp dürtinürdü İsmāʿīl / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [getürüp, -üp]*
3. **Getür**üp anı dédi ol ʿāşıḳ / Gerçi varum degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [getürüp, -üp]*
4. Eflaḥı uş **getürmişem** ḳatuña / Ḳıldı teslīm özini ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [getürmişem, -miş, -em]*
5. Va'deler eyledi ki varup aña / **Getürürseñ** anuñ sözini baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [getürürseñ, -ür, -se, -n]*
6. Çünki cevr-ile Yūsuf iḫvānı / **Getürüp** çāha atdılar anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [getürüp, -üp]*
7. Ṣatmaġ-ıçun **getürmişem** bunı ben / Ṣataram çünki ola ṣaġ ü esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [getürmişem, -miş, -em]*
8. **Getüren** ʿavratın ol araya / Düşe āḫir ʿaceb mi ġavġāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [getüren, -en]*
9. Bize ol bī-nişān nişānı **getür** / ʿālem-i vaḥdet armaġanı getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). [getür,]*
10. Bize ol bī-nişān nişānı getür / ʿālem-i vaḥdet armaġanı **getür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). [getür,]*
11. Peyk-i vaḥy irdi milk-i sermedden / Ki **getür**di ʿaṣā zebercedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [getürdi, -di]*
12. Bile **getür**di bir ḳamīṣ-i kerīm / Tā géye anı ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [getürdi, -di]*
13. Eyler-idi nihān anuñla kelām / **Getürürdi** aña ṣarāb-ü ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [getürürdi, -ür, -di]*
14. **Getür** ol dilberi bu araya / Baḳayım ol ruḫ-i dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235).). [getür,]*
15. Dédi biryān-durur ki öziledüñ / Vardı oġluñ **getür**di çün diledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). [getürdi, -di]*
16. İşbu biryān **getür**ene yā Rab / Eylerem ol risāletüñi ṭaleb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). *[getürene, -en]*
17. Emr olup Cebra'ile ḥażretden / Ki **getür**mişdi anı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [getürmişdi, -miş, -di]*
18. Boyayup köñlegi meger ḳana / Ol **getürmişdi** pīr-i Kenʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [getürmişdi, -miş, -di]*
19. Çün selāmet **getüresiz** ḳatuma / İrişesiz duʿā' vü himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [getüresiz, -e, -siz]*
20. Ki **getüresiz** anı baña yine / Étmeyesiz ziyānı baña yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [getüresiz, -e, -siz]*
21. **Getürüp** her biri ʿayālini / Aġlayup ʿarż éderdi ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5746). [getürüp, -üp]*
22. Evde kalan birāderüñüzi hem / **Getürüñ** ta vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [getürüñ, -üñ]*
23. Eger anı bile **getürmeyesiz** / Niʿmet ü ḳurbetümi görmeyesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [getürmeyesiz, -me, -y, -e, -siz]*
24. Emr olup Rūh-ı Ḳudse ḥażretden / Bir ḫōş alma **getürdi** cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [getürdi, -di]*
25. **Getüre** baña yine gétmişümi / Luṭf édüp bulıvére yitmişümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [getüre, -e]*
26. Süriyüp uş **getürdiler** ḳatuña / Eyledüm vaṣf-ı ḥāli ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1388). [getürdiler, -di, -ler]*
27. Hem bile ḳoşdı çoḳ ṭavarını / Cümleten tā **getüre** varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [getüre, -e]*
28. **Getür** ol serv-i ravża-i cānı / Bezmi seyr eylesün ḫırāmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4727). [getür,]*
29. Dédi var Yūsufı **getür** göreyin / Düş cevābını kendüden sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [getür,]*

30. Ki bu tesbiḥ-ḫᵛānı bańa **getür** / Cümle maḳṣūdını yérine yitür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [getür,]*

getür: *Ortaya çıkartmak.*

1. **Getürürdi** miyāna geh kemerin / Yād éderdi miyān-ı sīm-beriñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4975). [getürürdi, -ür, -di]*

getür: *(Vahiy) getirmek.*

1.Aldı bu üç güli budağından / Şimdi **getürdi** dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [getürdi, -di]*

getür: *(Haber) getirmek.*

1. Her ki senden **getürdi** mihr sözin / Tāc vérdüm alup ayağı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [getürdi, -di]*

gevde: *Gövde II beden.*

1.Arasañ **gevde**sinde ḳıldan eşer / Mūya beñzer miyān olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [gevdesinde, -si, -n, -de]*

gevher: *Cevher, mücevher, elmas, inci.*

1.Cismi zer çeşmi ṣāfi **gevherdür** / Sīnesi ṭolu müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [gevherdür, -dür]*

2.Nice heykel dür-ile **gevher-idi** / Kem bahāsı yégirmi biñ zer-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [gevher-idi,]*

3.Yél gibi çıḳdı şu gibi aḳdı / **Gevheri** şeh ḳulaġına ṭaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3344). [gevheri, -i]*

4. Ṭarayup anı müşk ü ʿanber-ile / Urdı yākūt laʿl ü **gevher**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [gevher-ile, -ile]*

5. Ḳonmadı gen demürde ol cevher / Dele elmās tīz olup **gevher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [gevher,]*

6. Ṣāfi zer gibi pāk cevherdür / Ġıll u ġışş yoḳdur ārī **gevherdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [gevherdür, -dür]*

7.**Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ** belā oldı / Her kişi ṣanmasun **gevher** buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [gevher,]*

8. Līkin ol efser-i girān **gevher** / Oldı farḳında ṣan ki kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [gevher,]*

9. Géçdi ol kim gelürdi peyk-i ḫaber / Bir söz-içün alurdı biñ **gevher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [gevher,]*

10. Luṭf édüp çünki cūdı ʿummānı / **Gevherin** bańa étdi erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [gevherin, -iñ]*

11. Cismi ṣāfi ṣadefde **gevherden** / Ẕātı eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [gevherden, -den]*

12. Gerçi çıḳdı zer üzre ol **gevher** / Āteş-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [gevher,]*

13. Ḫūblar zeyn olındı zīver-ile / Laʿl ü yāḳūt ü dürr ü **gevher**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [gevher-ile, -ile] .*

14. Kimde kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī **gevher** gelür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [gevher,]*

15. **Gevher** oldur ki tende cānı ola / Cān odur dilber-i nihānī ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [gevher,]*

16.Yūsuf oḳ çekmedi velī hedefe / **Gevher-içün** el urmadı ṣadefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4521). [gevher-içün, -içün]*

17. Ṣabr éder dür ṣadefde bārānı / Ṣabr éder **gevher**-ile pür kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5003). [gevher-ile, -ile]*

18. Kimisinüñ ṭabaḳ ṭabaḳ **gevher** / Ṭabla ṭabla kimisinüñ ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5244). [gevher,]*

gevher: *Kıymetli, değerli II Sevgili.*

1.Tīrine cānını hedef étdi / **Gevherine** tenin ṣadef étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4520). [gevherine, -i, -n, -e]*

gevher: *İnci; göz yaşı.*

1. Ḫālī görüp muraṣṣaʿ efserini / Üstine ṣaçdı eşki **gevherini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [gevherini, -i, -n, -i]*

gevher: *Göz*

1. Ki gözüm **gevherine** fer véresin / Yūsufı görmege naẓar véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [gevherine, -i, -n, -e]*

gevher-bār: *Cevher, inci yağdırıcı, yağdıran (göz yaşı bağlamında)*

1. Çeşmi anuñ ki ola **gevher-bār** / Görinür mi ʿaceb gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [gevher-bār,]*

gevher-feşān: *Cevher, mücevher saçan.*

1. Her birine selām vérdi ʿazīz / Oldı **gevher-feşān** ü şekker-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3053). [gevher-feşān,]*

gevher-fürūş: *Kuyumcu. (Hz. Muhammed) (Hz. Muhammed'in inci gibi sözleri, hakikatleri insanlara dağıtması bağlamında.)*

1.Çünki **gevher-fürūşa** vardı yaḳīn / Açdı dürc-i suʿālin anda hemin (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245*). [gevher-fürūşa, -a]*

gevher-fürūş-i baḥr-i beyān: *Beyan(belagat)denizinin kuyumcusu. (Hz. Muhammed)*

1.Dédi **gevher-fürūş-i baḥr-i beyān** / Dāstān-ḫᵛān-ı aṣfiyā-yı zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 446). [gevher-fürūş-i baḥr-i beyān,]*

gevher-i eşk: *Gözyaşı incisi; āşığın göz yaşları.*

1. Çünki zer-keş ḳabasın açar-ıdı / **Gevher-i eşki** ṣaçu ṣaçar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4976). [gevher-i eşk, -i]*

gevher-i genc-i Hak: *Hak hazinesinin incisi, cevheri.*

1.**Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ** belā oldı / Her kişi ṣanmasun gevher buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ,]*

gevher-i hīle: *Aldatma, kandırma incisi.*

1. Zīver-i ḥulle gétdi dūşından / **Gevher-i ḥīle** éki gūşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5351). [gevher-i ḥīle,]*

gevher-i ḳalb: *Kalp incisi; inci gibi kalp.*

1.Kimde kim ola ṣāfī **gevher-i ḳalb** / Ṣāfī gevher gelür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [gevher-i ḳalb,]*

gevher-i pāk: *Saf, temiz cevher.*

1.Benem ol bī-nevā vü bī-idrāk / Nāgeh olur naṣībi **gevher-i pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [gevher-i pāk,]*

gevher-i pāk: *Saf, temiz yaradılışlı. (Hz. Yusuf)*

1.**Gevher-i pāk**üme olar kāndur / Aḫterüm anlaruñla raḫşāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4461). [gevher-i pāk, -üm, -e]*

Gördi mestūr olup o **gevher-i pāk** / Yoḳ nişānı meger ki püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [gevher-i pāk,]*

gevher-i şāh: *Şahın incisi; sevgilinin benliği, her şeyi.*

1. Tā ḳabūle irince **gevher-i şāh** / Dest-i ġayr irmedi bi-ḥamdi'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5574). [gevher-i şāh,]*

gevher-i şāhī: *Şahi cevheri, mücevheri (Şahi: İran'da daha sonra da Osmanlı İmparatorluğunda kullanılan bir miskal (4,608 g) ağırlığında ve 6,5 akçe değerinde gümüş sikkeye verilen ad.).*

1. Yüzi bir pūla degmeyen māhī / Aşdı gūşına **gevher-i şāhī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [gevher-i şāhī,]*

gevher-i taḥḳīḳ: *Hakikat incileri. (Hakikatli, hikmetli sözler bağlamında.)*

1. Ḥikmeti dürcin açdı çün şıddīḳ / Ṭoldı her gūşe **gevher-i taḥḳīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [gevher-i taḥḳīḳ,]*

gevher-senc: *Cevher ölçen, cevher tartan kişi; kuyumcu.*

1.Ki senüñçün o deñlü vérdüm genc / Ki ḥisābın yitürdi **gevher-senc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [gevher-senc,]*

gév: *(Elbise, giysi) giymek, kuşanmak.*

1.Cennetüñ ḫilʿatini öñ **géyer** ol / Hem ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288*). [géyer, -er]*

2.**Gév**di başına vü ḳuşandı o nūr / Tavḳ-ı ḫaḳan ü efser-i faġfūr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [géydi, -di]

3. ʿizz ü nāz-ıla ol ferişte-sirişt / **Géydi** ḥūrī gibi ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111).* [géydi, -di]

4. Serv-i sīmīnine o meh-sīmā / **Géydi** zerrīn ḳabā ne resme ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113).* [géydi, -di]

5.**Géydi** şemsi ʿimāme farḳına / Nūr vérdi cemāli şarḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115).* [géydi, -di]

6. Érmedi çünki Yūsufa çāre / Oldı nā-çār **géydi** nā-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1740).* [géydi, -di]

7.**Gév**di çün zer-nigār cāmesini / Ḳapdı māhuñ felek ʿimāmesini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [géydi, -di]

8.Ḳalmadı ḥāceti çü ḥammāma / **Gév**di luṭf-ıla gül gibi cāme (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [géydi, -di]

9. Girdi çünkim palāsa ol ḫurşīd / Eğnine ḳara **géydi** māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741).* [géydi, -di]

10. Yaraşur mıydı ol ḳamer-sīne / Ki **géyeydi** bir eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738).* [géyeydi, -e, -y, -di]

11.Nʿola **géyse** nemed o zībā ḫad / Olur āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739).* [géyse, -se]

12.Kimi dībā **gév**er gülistānī / Kimisi yazdı kimi kāşānī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [géyer, -er]

13. Ṣabr édüñ tā ki vara ḥamāma / Yuna endāmı **géye** ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150).* [géye, -e]

14. Bile getürdi bir ḳamīş-i kerīm / Tā **gév**e anı ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781).* [géye, -e]

15.Dilerem sen de **gév** o pīreheni / Göreyin bir dem anuñ-ıla seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [gév,]

16.**Gév**di Yūsuf ḳaçan o pīreheni / Ḥūra ta'n étdi ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791).* [géydi, -di]

17.**Gév**di Yūsuf çün ol libāsı temām / Oldı ṭāvūs-ı cennet aña ġulām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [géydi, -di]

18.Nūra nūrānī géydi pīreheni / Pīrehen étdi aḳ güle semeni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [géydi, -di]

19.Ġonça-veş ol ṣanevber-i mevzūn / **Gév**di ḳat ḳat libāsı gūn-a-gūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [géydi, -di]

20. **Gév**di sīmīn tenine ḫulle-i zer / Bend étdi miyāna Mışrī kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [géydi, -di]*

21.Ḳodı başına tāc-ı Şeddādı / Eğnine **géydi** ḫilʿat-ı ʻĀdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3512). [géydi, -di]*

22. Oldı meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad / **Géydi** āyīne gibi eski nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3570). [géydi, -di]*

gév: *Çok, pek, gayet; iyice*

1.Yūsufı atmaġ-ıçun iḫvānı / Göricek **gey** begendiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 898). [gey,]*

2. Ṣūretā ṭāʿate muvāfıḳdur / İlla maʿnide **gey** münāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [gey,]*

3. Oturur ʿizz ü nāz ü nūr-ıla / Bir serīr üzre **gey** sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [gey,]*

4. Diñleyüp anı ṭañladı Mālik / Anda **gey** şefḳat añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [gey,]*

5. Ṣabra gerçi cemīldür ʿāḳil / Vaṣl-ı Yūsufda illa **gey** müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [gey,]*

6. Yédi yıl gele ṣoñra **gey** ḳatı teng / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [gey,]*

7. Hāl-i Ḳıṭfîr **gey** zebūn oldı / ʿālem-i ʿizzi sernigūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5283). [gey,]*
8. Bu nidā Yūsufa eser étdi / Heybete düşdi **gey** ḥaẕer étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [gey,]*
9. Luṭf u iḥṣana oldı **gey** ḥadeḳa / Eksük étme maḥalline ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [gey,]*
10. Bu rivāyetde **gey** ḫaṭā étdi / Ol ki ṣıddīḳa iftirā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [gey,]*
11. Mālike dédi Yūsuf iḫvānı / Bend édüp **gey** ṣaḳın bu oġlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [gey,]*
12. Aña **gey** şefḳat eyledi Yūsuf / Ḫʷānına daʿvet eyledi Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [gey,]*
13. Seyyid-iken ġulām ola adı / **Gey** yüce yérden ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [gey,]*
14.Nīl ırmaġı **gey** azalmış-ıdı / Şöyle kim yüzde biri ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2245). [gey,]*
15. Pederi dédi **gey** ṣaḳın nāmı / Görelüm nice olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [gey,]*
16. Bi-ḫam oldı nihāl-i bālāsı / **Gey** revāc oldı ḥüsni kālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5513). [gey,]*
17. Yédi yıl **gey** ucuzluḳ oldı cihān / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [gey,]*
18. Ḫāli olınmayınca **gey** teftīş / Şehre girmezdi bay eger derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [gey,]*

géydür: *(Elbise, giysi) giydirmek, kuşandırmak.*

1. Ḫilʿat-i ḥüsni çün temām éde māh / Ḳara çul **géydürür** aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [géydürür, -ür]*
2. Anı **géydürdi** çün o pāk tene / Güli pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [géydürdi, -di]*
3. **Géydürüp** eğnine libās-ı nefîs / Eyledi kārbāna anı re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [géydürüp, -üp]*
4. Yaşda sen deñlü-y-iken İsmāʿīl / Anı **géydür**miş-idi aña Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [géydürmiş-idi, -miş, -idi]*
5. Ben daḫi yaşda olıcaḳ o ḳadar / Anı **géydür**miş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [géydürmiş-idi, -miş, -idi]*

geyik: *Geyik, hayvan.*

1. Ḳoç alınlu sığın **geyik** gözlü / Ḫūb ādem gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [geyik,]*
2.Ödi ṣıdsun ol ādemüñ ṣad bār / Bir seg-içün **geyik** ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [geyik,]*

gez: *Gezmek, dolaşmak.*

1. Bir güneşdür ki görmez anı güneş / Mihri-y-ile **gezüp** cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [gezüp, -üp]*
2.Ḥamele hem-dem oldı mihr-āyīn / **Gezdi** tenhā çün āhū-yı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [gezdi, -di]*

gezdür: *Gezdirmek, dolaştırmak.*

Étdi bunca füsūn ü efsāne / **Gezdürüp** yāri ḫāne-der-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [gezdürüp, -üp]*

gezdür: *Gezdirmek, dolaştırmak (Suçlu kimseyi ḥālka teşhir etmek için dolaştırmak bağlamında.)*

1. Bindürüp bir ḫar üzre ʿĪsī-vār / Mıṣrı **gezdürdiler** yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [gezdürdiler, -di, -ler]*
2. Bu ġulāmı ḫıyānet adı-y-ıla / Şehri **gezdürseler** münādi-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [gezdürseler, -se, -ler]*

gezend: *Zarar ziyān; afet, musibet.*

1. Çün ola şehr-i yār devlet-mend / İrmez iḳlīmine belā vü **gezend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [gezend,]*

gezend ét: *Dert, keder etmek.*

1.Dédi vér bunları da étme gezend / Tā ki bizümle olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [gezend ét, -me]*

gibi: *"Gibi" edatı. (...gibi, ...e benzer anlamlarında benzerlik ilgisi kuran edat.)*

1.Ḳıṣṣası ḥüsni **gibi** aḥsendür / Ḥikmet-ile ḳamu müzeyyendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [gibi,]*

2.Ḳanı Firdevs-i Ṭūsī **gibi** faṣīḥ / Bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 343). *[gibi,]*

3. Ḥażreti Ḫıżr gibi ḫadrā-pūş **/** Ehl-i dem **gibi** ḥāli vecd ü ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [gibi,]*

4. Sāyesinüñ hevāsı Āb-ı Ḫayāt / Kāmet-i yār **gibi** ḫōş- ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 589). [gibi,]*

5.Arż-ı Ürdünde var-ıdı bir çāh / Dil-i ẓālim **gibi** derūnı siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [gibi,]*

6.Baḫt-ı sengīnini gör ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [gibi,]*

7.Seni Ḥaḳḳ eyleye emīr-i cünūd / Édevüz saña bende **gibi** sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [gibi,]*

8.Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār içinde yata senüñ **gibi** genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [gibi,]*

10. Nefesi baġlanup gögerdi yüzi / Mürde **gibi** göge dikildi gözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1133). [gibi,]*

11. Dilde yazup ḫayālini levḥa / Eyler-idi bunuñ **gibi** nevḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [gibi,]*

12. Gāh gül gibi cāme çāk éderem / Geh yérüm cürʿa **gibi** ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [gibi,]*

13.Ṣınsa peymāne **gibi** kāse-i ser / Ṣıma peymānı ṣādıḳ-ısañ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [gibi,]*

14.Alnı mihrine vérdüñ-ise zevāl / Ḳaşları **gibi** cismüñ ola ḫilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1370). [gibi,]*

15. Ḳurdlar çünki şehre yitdiler / Ḫalḳı ḳoyun **gibi** ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [gibi,]*

16. Bu ḳasāvetle size ṭañ mı eger / Lūt ḳavmi **gibi** yaġarsa ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [gibi,]*

17 Ġam degüldür eger yitürse ṭarīḳ / Çünki Yūsuf **gibi** bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [gibi,]*

18.Delve gir māh ü āftāb **gibi** / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [gibi,]*

19. Delve gir māh ü āftāb gibi / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [gibi,]*

20. Çünki étdi gül-i murādı şüküft / Diledi éde cānı **gibi** nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [gibi,]*

21. Beşere beñzemez ferişte gibi / Ḳalıbı nūr-ıla sirişte **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [gibi,]*

22. Gördi çün iḫvetin o serv-i revān / Oldı berg-i ḫazān **gibi** lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [gibi,]*

23. Vérdi anlara pāk dāmānı / Yétdiler ḳul **gibi** o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [gibi,]*

24.Ḳoz aġacı **gibi** büyütme serüñ / Tā ki ḳoz gibi bitmeye s̲emerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [gibi,]*

25. Ḳoz aġacı gibi büyütme serüñ / Tā ki ḳoz **gibi** bitmeye s̲emerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [gibi,]*

26. Ṣecer-i gül gibi büyüklügi ḳo / Tā ki gül **gibi** olasın ḫōş-bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [gibi,]*

27.Ṭayy édüp mihr **gibi** mektūbı / Urdılar aña mühr-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [gibi,]*

28.Eyledi zülfi **gibi** bī-dīni / Āhenīn bende çekdi sīmīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1732). [gibi,]*

29.Gül **gibi** evvelā götürdiler / Gil gibi ṣoñra yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [gibi,]*

30. Gül gibi evvelā götürdiler / Gil **gibi** ṣoñra yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [gibi,]*

31. Seng-ile dögdiler zebūn oldum / Lāle **gibi** ġarīḳ-i ḫūn oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1826). [gibi,]*

32. Geldi Yūsuf ḳatına ol Hindū / Sürdi zülfi **gibi** ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [gibi,]*

33.Nūr-ı īmān **gibi** çün étdi ẓuhūr / Küfr deycūrın eyledi mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [gibi,]*

34.Cān **gibi** cismi āb ü gilden pāk / Ḥüsni vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [gibi,]*

35. ʿömr-i bāḳī o kimse buldı hemīn / Oldı anuñ **gibi** refīḳa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [gibi,]*

36. Nīze alsa eline ol ḫūnī / Ḥalḳa **gibi** ḳapaydı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [gibi,]*

37.Her biri ḫūr **gibi** pür-zīnet / Ḥüsni bī-ḥadd ü ḫulḳi bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [gibi,]*

38. Naḳşuñ anlardaġı nigāra göre / Ḳatre **gibi** ola biḥāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [gibi,]*

39. ʻĀṣıḳ u dōst arasında iy yār / Eksük olmaz bunuñ **gibi** bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [gibi,]*

40.Ki senüñ **gibi** tālib-i dīdār / Cümle cānibde var hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [gibi,]*

41.Uzayup yuḳaru mināre **gibi** / Aġzın açdı hemān maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [gibi,]*

42. Uzayup yuḳaru mināre gibi / Aġzın açdı hemān maġāra **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071).. [gibi,]*

43. Tāc u dibāya girmeyince nigār / Ġāyib olmadı zülfi **gibi** o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [gibi,]*

44. ʿizz ü nāz-ıla ol ferişte-sirişt / Géydi ḫūrī **gibi** ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [gibi,]*

45.Çünki aʿrʿar **gibi** ḳuşandı kemer / Ney olup nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [gibi,]*

46.Çün bulut **gibi** gétdi ol sātir / Oldı dīdārı gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [gibi,]*

47. Çün bulut gibi gétdi ol sātir / Oldı dīdārı gün **gibi** ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [gibi,]*

48.Oldı ol ġonça gül **gibi** ḫandān / Oldı bülbüllerine çün nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [gibi,]*

49. Çün göründi şuʿā'-i dendānı / Şevḳa şaldı cihān **gibi** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [gibi,]*

50. Gelüp ol dāra yüz sürerler-idi / Kaʿbe **gibi** ṭavāf éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [gibi,]*

51. Tāze servi biter de ol bāġuñ / Şāh-ı Ṭūbīsi **gibi** Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [gibi,]*

52. Dédi anlara ʿöẕr édüp bu ġulām / Daḥi olmadı bedr **gibi** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [gibi,]*

53. Mūya dönmiş-dürür miyānı gibi / Bir ḫayāl oldı ebruvānı **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2215). [gibi,]*

54. Her ki zer vérdi gördi zār oldı / Zer **gibi** zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [gibi,]*

55.Niçe sūsen **gibi** hezār zübān / Édemezdi birini biñde ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [gibi,]*

56. Gāh mesned-nişīn-i ʿizzet-idi / Dil ü cān **gibi** ṣadra zīnet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [gibi,]*

57. Dürr-i dendānı laʿl-i ḫandāndan / Görinür nūr-ı Ḥaḳḳ **gibi** candan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2436). [gibi,]*

58. Siḥr-ile mār **gibi** Mārūtı / Çāha ṣalaydı belki Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [gibi,]*

59. Māh-i Maġrib dédi ki étme gümān / Ki anuñ **gibi** cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [gibi,]*

60. Olmasayduñ bu kec ḫayāl-ile yār / Olmaz-ıduñ gözüñ **gibi** bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [gibi,]*

61. Gencüñe mihrüm-ile mühr urasın / Ḥaḳ gözetmekde ér **gibi** ṭurasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2656). [gibi,]*

62. Gül **gibi** çāk édüp girībānın / Ġarḳ-ı ḫūn étdi pāk dāmānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2680). [gibi,]*

63. Menzilüñ 'aḳreb olalı her dem / Gül **gibi** ḳuçdı ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [gibi,]*

64. Yoḳ ḳarārı felek **gibi** her dem / Göze ġāyip melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [gibi,]*

65. Yoḳ ḳarārı felek gibi her dem / Göze ġāyip melek **gibi** her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [gibi,]*

66. Olmasun kimse zār bencileyin / Yél **gibi** bī-ḳarār bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [gibi,]*

67. Gördi kim ḫālī ḳalbi **gibi** serā / Kendüsi anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [gibi,]*

68. Ne güneş bel hezār dīde sipihr / Ne anı gördi ne anuñ **gibi** mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [gibi,]*

69. Kimi laʿlin külāh lāle **gibi** / Kimi zerrīn kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [gibi,]*

70. Kimi laʿlīn külāh lāle gibi / Kimi zerrīn kemer piyāle **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [gibi,]*

71. Yélse yél yürise ṣu **gibi** revān / Ṭursa ṣābit nite ki kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [gibi,]*

72. Ḳarada ḳarlaġuç **gibi** uçucı / Ṭurna gibi ṣuda deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [gibi,]*

73. Ḳarada ḳarlaġuç gibi uçucı / Ṭurna **gibi** ṣuda deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [gibi,]*

74. Yük çekici taḥammül ehli-y-idi / Aza ḳāniʿ tevekkül ehli **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2985). [gibi,]*

75. Ferşi Bāġ-i İrem **gibi** gülşen / Ḳubbesi cām-ı Cem gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [gibi,]*

76. Ferşi Bāġ-i İrem gibi gülşen / Ḳubbesi cām-ı Cem **gibi** rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [gibi,]*

77. Bād-pālar götürdiler anı / Yél **gibi** ṣuffe-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2998). [gibi,]*

78. Lebi üzre dili çerāġ **gibi** / Yanar odlara cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [gibi,]*

79. Gül **gibi** her birisi pür-revnaḳ / Ditrer üstine lāle-gūn yapraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [gibi,]*

80. Pāk dāmenleri ferişte gibi / Tenleri nūr-ıla sirişte **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [gibi,]*

81.Yoḳ cihānda benim **gibi** ġam-nāk / Benden iʿrāż édesin ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [gibi,]*

82.Bende olmaz senüñ **gibi** bende / Yaraşur saña bende olam ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [gibi,]*

83.Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki o māh / Perde gétdi bulut **gibi** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [gibi,]*

84.Ol ala gözleriy'le al étdi / Ḳaşı **gibi** beni ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [gibi,]*

85.Eyler-iken teferrüc-i dīdār / Söyler-idi bunuñ **gibi** eşʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3361). [gibi,]*

86.Géçse furşat evānı yél **gibi** zūd / Şu **gibi** aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [gibi,]*

87.Ol ki Şeddād-ı ʻĀd-idi ceddi / Oldı bāġ-ı İrem **gibi** ḫaddi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3489). [gibi,]*

88.Dédi uş varayın ẕekā **gibi** ben / Anı ḫōr édeyin Sühā **gibi** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [gibi,]*

89.Dédi uş varayın ẕekā **gibi** ben / Anı ḫōr édeyin Sühā **gibi** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [gibi,]*

90. Yélerem yél **gibi** ḳarārum yoḳ / Bilmezem ḥālüm iḫtiyārum yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [gibi,]*

91.İrdi maṭlūba çün o devlet-mend / Serv **gibi** hevāsı oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [gibi,]*

92.Ki baña ṭaʿn édersin iy māder / Bilmedün **gibi** sırr-ı ḥāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [gibi,]*

93.ṣu **gibi** gāh düşdi zencīre / Yel **gibi** gāh āh-ı şeb-gīre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [gibi,]*

94.Dil ü cān **gibi** ṭutup anda mekān / Tā ki sāyeñde ḫōş geçeydi bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [gibi,]*

95.Cümle āhūları şikāruñ ola / Yéle yél **gibi** bī-ḳarāruñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [gibi,]*

96.Ṭutdı Yūsuf o demde şıçradı cüst / Yār destini yara **gibi** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [gibi,]*

97.Her ḳapuyı ki gördi açıldı / Kendü gül **gibi** daḫi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [gibi,]*

98.Çıḳdı çün cān **gibi** o tāze beden / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [gibi,]*

99.Gül **gibi** çünki perde-dār olasın / Ḫōş ḳoḫu-y-ıla āşkār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [gibi,]*

100.Çün Zelīḫā bu emri kıldı temām / Ḫizmete étdi serv **gibi** ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [gibi,]*

101. Seyr édelden hezār dīde sipihr / Görmedi görmeye anuñ **gibi** mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [gibi,]*

102. Her ne dérse éşit kelāmın anuñ / Dil **gibi** ḫālī ét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [gibi,]*

103. Yoḳ benüm **gibi** bir ḥatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla ura pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [gibi,]*

104. Nevḥa édüp bunuñ **gibi** dil-sūz / Şeb-i endūh oldı cānına rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [gibi,]*

105. Geh girībānına sürerdi gözin / Çāk éderdi yaḳası **gibi** yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [gibi,]*

106. Ḫātırı ġonça **gibi** teng mi ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [gibi,]*

107. Gāh éder nūra sāye **gibi** sücūd / Ḳurba irer éder çü ṭarḥ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [gibi,]*

108. Ṣadefi ḫalḳ édeli luṭf-i Laṭīf / Olmadı ẕātı **gibi** dürr-i şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [gibi,]*

109. Ėşidüp bu ṣadāyı ol miskīn / Nāydan çıḳdı yél **gibi** pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [gibi,]*

110. Cānumı niçe büt-perest éderem / Seni dil **gibi** pür-şikest éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [gibi,]*

111. Şeh görüp anları ḫitāb étdi / Ne ḫiṭāb oḳ **gibi** ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [gibi,]*

112. Ḳondılar cümle bir ḫōş-ārāya / Baġ-ı cennet **gibi** dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [gibi,]*

113. Niçe bir ola ġonca-veş mestūr / Gül **gibi** gülsün aña vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [gibi,]*

114. Servi olsa revān ḳolayınca / Seyr èdelüm su **gibi** pāyınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 689). [gibi,]*

115.Götürürken ol ayı dāye **gibi** / Ṣaldılar ḳara yére sāye **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [gibi,]*

116. Her ki kesr éde dişleri güherin / Delerem dür **gibi** anuñ cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [gibi,]*

117.Ben nice yanmayam ġazālum-ıçun / Ḳadd-i Yūsuf **gibi** nihālüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [gibi,]*

118. Āh édüp ya bu éki üftāde / ʿĀd **gibi** sizi véremeyen bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [gibi,]*

119.Beşere beñzemez ferişte **gibi** / Ḳalıbı nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [gibi,]*

120. Ḳul démek serv-i nāz-perverde / Rāst olmaz sizüñ **gibi** merde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [gibi,]*

121. Ḫalḳ olalı nigār-ḫāne-i ḫāk / Gelmedi naḳşı **gibi** ṣūret-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2127). [gibi,]*

122. Tennūr-ı dilde cān **gibi** yaḳardum odlara / Ger mümkin olsa ādeme ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [gibi,]*

123.Gözin pür-dem kılup her dem girībānını çāk étsün / Çü ʿāşıḳ ṣubḥ-dem **gibi** dem ura ṣıdḳ-ı da ‘vīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [gibi,]*

124.Ḳarārı yoḳ baña çün hem-dem ola zülfi **gibi** / Enīsüm olmadı çün baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [gibi,]*

125.Hümāya saʿy-ıla dil ‘ankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ **gibi** ṣikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [gibi,]*

126.Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṣār éderüm / Cihān **gibi** degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [gibi,]*

127.Ḳanı Yūsuf **gibi** cihān güzeli / Kim okur aña medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [gibi,]*

128. Ḫażreti Ḫıżr **gibi** ḫadrā-pūş / Ehl-i dem gibi ḥāli vecd ü ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [gibi,]*

129.Bende **gibi** éderler aña sücūd / Göricek anı ol latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [gibi,]*

130.Genc-iken genc **gibi** olma nihān / Gel gülsitāna gül gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [gibi,]*

131. Genc-iken genc gibi olma nihān / Gel gülsitāna gül **gibi** ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [gibi,]*

132.Çeşm-i Yaʿḳūb **gibi** her aḫter / Cevr-i devr-ile oldılar bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 763). [gibi,]*

133.Ḳaldı Yaʿḳūb hecr-ile nālān / Cānı ardınca ten **gibi** nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [gibi,]*

134.Götürürken ol ayı dāye **gibi** / Ṣaldılar ḳara yére sāye **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [gibi,]*

135.Cān **gibi** besler iken anı peder / Cānına diş biledi tīġ ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [gibi,]*

136.Éki naḳş eylemiş turunca **gibi** / Bir gül üstinde éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [gibi,]*

137. Éki naḳş eylemiş turunca gibi / Bir gül üstinde éki ġonça **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [gibi,]*

138. Servi **gibi** yüceldi bālāsı / Boyını göremez oldı lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [gibi,]*

139. Baġrı anuñ ki dür **gibi** delinür / ʿĀḳıbet yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [gibi,]*

140. Her ki āyīne **gibi** ṣāfī ola / Yār dīdārını özinde bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [gibi,]*

141. Yumdu ġonça **gibi** dehānı revan / Ḳaynadıġınca baġrı ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [gibi,]*

142. Lāle **gibi** ṭutar elinde ayāġ / Başda bunca hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [gibi,]*

143. Şeb-i fürḳat ṣaçuñ **gibi** bī-ḥad / Ṣubḥ-ı vaṣluñdan irmez-ise meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2497). [gibi,]*

144.Dédi baʿżı yoḳ yüzi **gibi** yüz / ʿaceb olmaz değerse ḫüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [gibi,]*

145. Bir gün ol dāyesi Zelīḫāyı / Götürürken felek **gibi** ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [gibi,]*

146. Gül **gibi** gül hemīşe dil-şād ol / Ġuṣṣadan serv gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [gibi,]*

147. Gül gibi gül hemīşe dil-şād ol / Ġuṣṣadan serv **gibi** āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [gibi,]*

148. Māh-ı ḥüsnüñ ṭoġalı mihr **gibi** / Bislerem sīnede sipihr gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [gibi,]*
149. Māh-ı ḥüsnüñ ṭoġalı mihr gibi / Bislerem sīnede sipihr **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [gibi,]*
150. Neden olduñ gözüñ **gibi** ḫaste / Döndi çeşmüñ ġazāl-ı sermeste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [gibi,]*
151. Deheni **gibi** gördi sözleri hīç / Rāstlik ḥāletini añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [gibi,]*
152. Yine dāye dédi ki olma hilāl / Ḳaşlaruñ **gibi** görüp egri ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [gibi,]*
153. Esme yéI **gibi** olma od **gibi** germ / Gétmez ol naḳş mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [gibi,]*
154. Anı çün gördi ʿāşıḳ-ı miskīn / Pāyına düşdi zülfi **gibi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [gibi,]*
155. Çeşmüñi ʿayn-i mekr ü al étdi / Beni ḳaşuñ **gibi** ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [gibi,]*
156. ʿayn-i ʿāşıḳ **gibi** çün aġladı ḳan / Şafaḳuñ oldı mihri ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [gibi,]*
157. Geh urur ruḫlarını kef **gibi** / Geh döger sīnesini def gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [gibi,]*
158. Geh urur ruḫlarını kef gibi / Geh döger sīnesini def **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [gibi,]*
159. Gāh bu ḳavli dér ṣadālar-ıla / Ney **gibi** perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [gibi,]*
160. Şevḳden ġonça **gibi** çāk oluram / Yazuġum boynuña helāk oluram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2695). [gibi,]*
161. Berk-ı raḫşān **gibi** çün éde ẓuhūr / Gözlerüm ebr olur yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [gibi,]*
162. Geh anuñ **gibi** pādşā ḫāşā / Ben ṣu olam ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [gibi,]*
163. Oldı bu māżī **gibi** ḥāl-be-ḥāl / Oldı biñ kez hilāl olınca dü sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [gibi,]*
164. Nerges-i mesti erġuvān şaçdı / Yine sūsen **gibi** zebān açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [gibi,]*
165. Āşkār olalı bu ʿışḳ u hevā / Gelmemişdür benüm **gibi** rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [gibi,]*
166. Gördi kim ḫālī ḳalbi gibi serā / Kendüsi anda cān **gibi** tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [gibi,]*
167. Bilmezem sāna n'étdüm iy gerdūn / Eyledüñ ġonça **gibi** baġrumı ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [gibi,]*
168. N'ola görsem o mihri ben ġam-nāk / Gül **gibi** çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [gibi,]*
169. Güneyik **gibi** boynum egsem aña / Şāyed ol yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [gibi,]*
170. Düşeli ebr **gibi** her sulṭān / Gün yüzinüñ hevāsına ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [gibi,]*
171. Göñli oldı güşāde nāme **gibi** / Ẕevḳden raḳs éder ḫamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [gibi,]*
172. Göñli oldı güşāde nāme gibi / Ẕevḳden raḳs éder ḫamāme **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [gibi,]*
173. Çün yazıldı bu nāme-i dür-bār / Zülf-i dilber **gibi** ḳılup ṭomar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [gibi,]*
174. Ḳoç alınlu sıġın geyik gözlü / Ḫūb ādem **gibi** güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [gibi,]*
175. Ḳılca ḳaldı beli **gibi** cānı / Ki ḳuçaydı miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [gibi,]*
176. Zülf-i dilber **gibi** dirāz olısar / Cevri ekṣer vefāsı az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [gibi,]*
177. Her biri ġonça **gibi** teng ḳabā / Ḫurdesi şīve luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [gibi,]*

178. Lebi üzre dili çerāġ gibi / Yanar odlara cānı yaġ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [gibi,]*
179. Yoḳ cihānda benüm **gibi** bī-dil / Bī-ber u bī-nevā vü bi-ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [gibi,]*
180. Ser elümde elüm serümde müdām / Yél **gibi** pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [gibi,]*
181. Vérmesün ḫāra gül **gibi** etegüm / Olmasun ḫar naṣībi sīb eñegüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [gibi,]*
182. Gerçi ġam ney **gibi** delerdi dilin / Ṣabra merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [gibi,]*
183. Ṭoldı etrāfa tabl üni **gibi** ḫayl / Oldı āheng ṣūr-nāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [gibi,]*
184. Gül yüzi üzre lāle **gibi** duvaḳ / Elde peymāne dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [gibi,]*
185. Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ gül **gibi** kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [gibi,]*
186. Kimi pür-laʿl cām-ı Cem **gibi** / Pür-güher baʿżı ḳaʿr-ı yem gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [gibi,]*
187. Kimi pür-laʿl cām-ı Cem gibi / Pür-güher baʿżı ḳaʿr-ı yem **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [gibi,]*
188. Pāk dāmenleri ferişte **gibi** / Tenleri nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [gibi,]*
189. Gül **gibi** anlar-ıla gülşende / Dili pür-dem dehānı pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [gibi,]*
190. Çün şeb aṣaydı perde-i müşgīn / Müşk **gibi** olurdı perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [gibi,]*
191. Beni oḳ **gibi** eyleyen pertāb / Ẓāhir édüp nişāne-i nāyāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3199). [gibi,]*
192. Oldum āvāre-i kemān-ı gümān / Yél **gibi** bulmazam ḳarār u nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3200). [gibi,]*
193. Ḳalmadı ḥāceti çü ḥammāma / Géydi luṭf-ıla gül **gibi** câme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [gibi,]*
194. Gördi yārin çün āftāb **gibi** / Ditredi yére düşdi tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [gibi,]*
195. Gördi yārin çün āftāb gibi / Ditredi yére düşdi tāb **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [gibi,]*
196. Géçse furṣat evānı yél **gibi** zūd / Ṣu **gibi** aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [gibi,]*
197. Gün **gibi** gāh olur ḳılur bu rücūʿ / İlla heyhāt édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [gibi,]*
198. Yatdı bī-hūş olup füsürde **gibi** / Ḳalmadı tende cānı mürde **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [gibi,]*
199. Yatdı bī-hūş olup füsürde **gibi** / Ḳalmadı tende cānı mürde **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [gibi,]*
200. Ruḫumuñ bir piyādesiy'le hemīn / Māt ola yüz anuñ **gibi** ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [gibi,]*
201. Ṭoġsa anuñ **gibi** hezār ḳamer / Biri étmezdi ḫalḳuñ aña naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [gibi,]*
202. Çün ṣadef **gibi** ṭutdı Bāziġa gūş / Ebr-i nīsān-ı raḥmet eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [gibi,]*
203. Oldı meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad / Géydi āyīne **gibi** eski nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3570). [gibi,]*
204. Yoḳ cihānda benüm **gibi** bülbül / Ki anı ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [gibi,]*
205. Yaṣduġından götürse gün **gibi** ser / Ḥāżır eylerdi laʿl-gūn efser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [gibi,]*
206. Bir kemer-bendi ney **gibi** o nigār / Baġlamazdı miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [gibi,]*
207. Sen de nāḳan **gibi** enīn édesin / Milk-i Kenʿāna aġlayu gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [gibi,]*

208. Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / Āhı oḳ **gibi** dil deler iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [gibi,]*

209. Aġ tütün **gibi** od gibi germ ol / Şiddet eyleme ṣu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [gibi,]*

210. Aġ tütün gibi od **gibi** germ ol / Şiddet eyleme ṣu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [gibi,]*

211. Aġ tütün gibi od gibi germ ol / Şiddet eyleme ṣu **gibi** nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [gibi,]*

212.Sürse baş üzre géde ḫāme **gibi** / Durmaya yüz oḳursa nāme **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [gibi,]*

213.Sürse baş üzre géde ḫāme **gibi** / Durmaya yüz oḳursa nāme **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [gibi,]*

214.ʿāşıḳ olmaz bu devlete yüze yüz / Yāri nerges **gibi** göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [gibi,]*

215.Deheni **gibi** sözde teng oldı / Bilmezem arada ne ceng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [gibi,]*

216.Daḥi bitürmedi bu gülşen-i nāz / Ḳāmetüñ **gibi** serv-i ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [gibi,]*

217.ṣu **gibi** gāh düşdi zencīre / Yel **gibi** gāh āh-ı şeb-gīre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [gibi,]*

218.Gördi Yūsuf yoġ anda ṣabr u ḳarār / Oldı laʿli gözi **gibi** dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [gibi,]*

219.Yéleyin ḫiẕmetüñde yél **gibi** / Baña da eylük eyle él **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [gibi,]*

220.Ṣubḥ olıcaḳ bu ṣuʿle-y-ile o ḥūr / Oldılar ṣubḥ-geh **gibi** pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [gibi,]*

221.Sen gelüp bundá bāġbān olduñ / Dil **gibi** dīdeden nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [gibi,]*

222.Diler-iseñ söyine oduñ eger / Ḫarc olunsun ṣu **gibi** sīmle zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [gibi,]*

223.Ṣu **gibi** ḫarc olunsa sīm-ile zer / Yüz ṣuyı ḥāṣıl olsa ṭañ mı eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [gibi,]*

224.Ḫūblar **gibi** sīmden sāḳī / Zer ü pīrūze şāḫ u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [gibi,]*

225.Aṣdılar zülfi **gibi** micmer-i ḥūr / Étdiler ʿŪd ü ʿanber-ile buḫūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [gibi,]*

226.Ay **gibi** elinde āyine / Seyr éderken denerdi ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [gibi,]*

227.Ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr / Cān **gibi** cismi āb u gilden dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4357). [gibi,]*

228.İy yüzi āftāb-ı tābende / Ḳanda olur senüñ **gibi** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [gibi,]*

229.Dédi Yūsuf aña ser-efgende / İy benüm **gibi** ṣad saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [gibi,]*

230.Serv **gibi** ne ān ki baş çekesin / Cānuma cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [gibi,]*

231.Ne ḥarem sāde dil **gibi** ḫālī / Sekiz uçmaḳ şerefde emṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [gibi,]*

232.Bülbül-i mest **gibi** étdi fiġān / K'iy gül-i luṭf ü gülşen-i iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4433). [gibi,]*

233.Gül **gibi** dil-peẕīr ḫandeñ-içün / Naʿra-i bülbül-i figendeñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4445). [gibi,]*

234.Lāmelifden çıḳup elif **gibi** rāst / Étdi Ḥaḳḳdan ḫalāṣını der-hʷāst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [gibi,]*

235.Cennet āhūsı **gibi** ṣıçradı tīz / Her ḳapudan açıldı rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [gibi,]*

236.Cigeri pāresi **gibi** anı / Ṣaḳladı cān içinde pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [gibi,]*

237.Gül **gibi** ol nigār-ı Kenʿānī / Eksük olmazdı dāmeni ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [gibi,]*

238.Erisün ṭuz **gibi** anuñ cānı / Ki yéyüp ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [gibi,]*

239.Tāze sūsen **gibi** çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [gibi,]*

240.Aġlamaḳ aña yaraşur her gāh / Ki bulut **gibi** yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [gibi,]*

241.Ol güler gül **gibi** bu aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun **gibi** bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [gibi,]*

242.Ol güler gül **gibi** bu aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun **gibi** bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [gibi,]*

243.Turşı vérdi vü ṭatlu étdi sözin / Gül-i ter **gibi** açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [gibi,]*

244. Ki Zelīḫā yoluñda ḫāk oldı / Dāmenüñ **gibi** baġrı çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [gibi,]*

245. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo ḫāme gibi / Dürmeye tā yüzini nāme **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [gibi,]*

246. Ruḫumuz beydaḳına étse nigāh / Māt olup ḳala yüz anuñ **gibi** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [gibi,]*

247. Çīni pūlād **gibi** ḫāṭırı saḫt / Anı sevmekde yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [gibi,]*

248. ʿavratın rāst şandı kec sözden / Gözi görmezdi **gibi** boynuzdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [gibi,]*

249. Tīz édüp Yūsuf aña nīş-i ʿitāb / Bildügüñ **gibi** vérdi acı cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [gibi,]*

250. Oldı me'nūs anuñla her maḥbūs / Gül **gibi** güldi cümle vech-i ʻabūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [gibi,]*

251. Cān **gibi** menzilin münevver ḳıl / ʿŪd ü ʿanber tütüz muʻaṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [gibi,]*

252. Mevc uraldan bu baḥr-i bī-sāḥil / Gelmedi ādemī **gibi** ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [gibi,]*

253. Çāre ṣabr oldı vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola mı anuñ **gibi** cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [gibi,]*

254. Ḫātırı ġonça gibi teng mi ki / Gül **gibi** yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [gibi,]*

255. Ḳāmeti şemʿi geh ḳıyāma gelür / Lebi ṭūṭī **gibi** kelāma gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [gibi,]*

256. Kime ṣalsa hümā **gibi** sāye / Dūn-iken ire ḳadr-i aʿlāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [gibi,]*

257. Yér yüzinde anuñ **gibi** gül-i pāk / Bitmemişdür daḥi bitürmeye ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [gibi,]*

258. Ṣāfi zer **gibi** pāk cevherdür / Ġıll u ġışş yoḳdur ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [gibi,]*

259. ʿiyşına āferin o sulṭanuñ / Yāri Yūsuf **gibi** ola anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [gibi,]*

260. Bu iş-içün aransa rū-yi zemīn / Ne bilür var benüm **gibi** ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [gibi,]*

261. Anı kim besler-idi dāye **gibi** / ʿĀḳıbet yére ṣaldı sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [gibi,]*

262. Anı kim besler-idi dāye gibi / ʿĀḳıbet yére ṣaldı sāye **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [gibi,]*

263. Ḍarb-ı nāḫundan ol ruḫ-i gül-gūn / Çeşmi **gibi** olurdı çeşme-i ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5332). [gibi,]*

264. Başa ururdı çün ṣanevber muşt / Çeyneyüp ney-şeker **gibi** engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [gibi,]*

265. Var-ıdı Yūsufuñ bir ayġırı cüst / Raḫş-ı Rüstem **gibi** hünerde dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [gibi,]*

266. Gileciler **gibi** ṭurup rāha / Muntaẓır oldı maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5429). [gibi,]*

267. Gül **gibi** güldi ġonçasın açdı / Şeh yüzine duʿā' gülin ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [gibi,]*

268. Dédi evvel budur cüvān olayın / Ḥüsn-ile gün **gibi** ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [gibi,]*

269. Geh dér-idi anuñ **gibi** ḫōş-rā / Beni maḥrūm eylemez ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [gibi,]*

270. Tābdan bī-ḫōd oldı sāye **gibi** / Düşdi pā-yı nigāra pāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [gibi,]*

271. Tābdan bī-ḫōd oldı sāye gibi / Düşdi pā-yı nigāra pāye **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [gibi,]*

272. Yūsuf açup bu genc ḳuflını cüst / Dedi iy miḥri **gibi** müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [gibi,]*

273. Ḳaṣr-ı gerdūn **gibi** zeberced ḫişt / ʿarşı vü ferşi luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [gibi,]*

274. Baña yapduñ ṣafā-y-ıçun ḫāne / Cennet eyvānı **gibi** kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [gibi,]*

275. Çün demedler yıġıldı küşte **gibi** / Ṭoldı ṣaḥrāya kūh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [gibi,]*

276. Çün demedler yıġıldı küşte gibi / Ṭoldı ṣaḥrāya kūh ü püşte **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [gibi,]*

277. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḫīle vü al / Bu beyān olınan **gibi** ise ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [gibi,]*

278. Ṣaġ-ısa yél **gibi** yolunda esem / Ölmiş-ise recā elini kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [gibi,]*

279. Ṭayy édüp rāh-ı Mıṣrı nāme **gibi** / Burca ʿazm étdiler ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [gibi,]*

280. Ṭayy édüp rāh-ı Mıṣrı nāme gibi / Burca ʿazm étdiler ḥamāme **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [gibi,]*

281. Bū-yı Yūsufdan irdi baña şemīm / Sünbülini ṭaġıtdı **gibi** nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [gibi,]*

282. Ne ʿacebdür belānuñ ahvāli / Degül idbārı **gibi** iḳbāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [gibi,]*

283. Vardı bir gūşeye dili **gibi** teng / Çözdi serbend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [gibi,]*

284. Yine devr eyledi beni ḥayrān / Olmışam çarḫ **gibi** sergerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [gibi,]*

285. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ **gibi** o ʿāşıḳ-ı pāk / Devr elinden yaḳasın eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [gibi,]*

286. Ṭolınurken ol āftāb **gibi** / Ayaġın öpmedüm rikāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [gibi,]*

287. Ṭolınurken ol āftāb gibi / Ayaġın öpmedüm rikāb **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [gibi,]*

288. Bende eblaḳ **gibi** siyeh-baḫtam / Cān-ıla gerçi ʿışḳına taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [gibi,]*

289. Gül **gibi** açılup çiçekler-ile / Laʿl içerdi gümiş bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [gibi,]*

290. Deryālara göre kef **gibidür** / Keffüñe göre bu cümle deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [gibidür, -dür]*

291. Gerçi ṭapmaḳda pārsā **gibidür** / İlla ḳapmaḳda kehrübā **gibidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [gibidür, -dür]*

292. Gerçi ṭapmaḳda pārsā **gibidür** / İlla ḳapmaḳda kehrübā **gibidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [gibidür, -dür]*

293. Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā senüñ **gibi** / Olmaz melekde ṣūret-i zībā senüñ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [gibi,]*

294. Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā senüñ **gibi** / Olmaz melekde ṣūret-i zībā senüñ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [gibi,]*

295. Ṭāvūs-i ḳuds bülbül-i elḥān olaydı ger / Gülşende bitse verd-i muṭarrā senüñ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [gibi,]*

296. ʿarşa daḫi irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā vü dil-ārā senüñ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [gibi,]*

297. Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları fitne gözleri şehlā senüñ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [gibi,]*

298.Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı baña geçmedi illā senüñ **gibi** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [gibi,]*

299.Ḥüsnüñ **gibi** āftāb-ı tābān / Görmedi cihānda ʿaynī maṯlaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 226). [gibi,]*

300. Bulsa andan gözini ırmaz-ıdı / Cānı **gibi** cihana vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 510). [gibi,]*

301.Yüzi āyīne **gibi** ṣafī-y-idi / Sözi cān ḫastesine şāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 539). [gibi,]*

302. Dil-rübālar miṣāli ḳāmetde / Evliyā **gibi** istiḳāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 590). [gibi,]*

303. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo ḫāme **gibi** / Dürmeye tā yüzini nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [gibi,]*

gice: *Gece, gece vakti*

1.Döndiler menʿ édicek ol güm-rāh / Ḳaldı üç **gice** çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [gice,]*

ġıdā: *Besin, yiyecek.*

1.Ger buña oldısa enār **ġıdā** / Anuñ olur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [ġıdā,]*

2. Ger buña oldısa enār ġıdā / Anuñ olur **ġıdā**sı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [ġıdāsı, -s, -ı]*

3. Deheni anuñ ejdehā demidür / Her zemānda **ġıdāsı** ādemidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [ġıdāsı, -sı]*

ġıdā ol: *Besin, yem olmak.*

1.Gözleri saña **ol**dı-y-ısa **ġıdā** / Ḫaḳḳdan irsün başuña ʿaynı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1372). [ġıdā ol, -dı, -y, -ısa]*

gıl: *Gizli kin ve garez, düşmanlık.*

1. Yüz urup senden ister-ise viṣāl / **Gıllı** ḳo bendüñ olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [gıılı, -ı]*

gil: *Balçık, çamur.*

1.Étdi şūr-ābını şarāb-ı şeker / **Gili** gül oldı toprağı ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [gili, -i]*

2. Müjde kim ṭoġdı ṭāliʿüm ayı / Çıḳdı **gilden** saʿādetüm pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [gilden, -den]*

3. Gün felekden ʿaceb mi étse gile / Ki şalar her şeb anı ḳara **gile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [gile, -e]*

4. Güneşi setr édem dedi **gil-ile** / Baġlayam şandı tūseni ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [gil-ile, -ile]*

5. Gül gibi evvelā götürdiler / **Gil** gibi ṣoñra yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [gil,]*

6.Āb u **gilden** o kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [gilden, -den]*

7.Cān gibi cismi āb ü **gilden** pāk / Ḥüsni vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [gilden, -den]*

8.Yoġurup āb-ı luṭf-ıla **gilümüz** / Ravża-i dāniş eyledi dilümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4158). [gilümüz, -ümüz]*

gil ü āb: *Su ve balçık II insan bedeninin hammaddesi: toprak, çamur.*

1.Dil ü cānum ḥarīm-i ḥürmetidür / Gil ü ābum anuñ ʿimāretidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [gil ü āb, -um]*

ġılāz u şidād: *Aşırı şekilde; çok fazla bir biçimde.*

1.Çoḳ yemīn eyledi **ġılāz u şidād** / Pāk nāmın Ḫudānuñ eyledi yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [ġılāz u şidād,]*

gile düş: *Çamura düşmek, batmak.*

1. Ol yerde ki sen Burāḳı sürdüñ / **Düş**mişdi **gile** ḥimār-i ʿĪsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204*). [gile düş, -e-müş, -di]*

gile ét: *Yakınmak, şikayet etmek.*

1.Çünki ṣabr-ı cemīl eyleye merd / **Gile étmez** nedeñlü kim gele derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [gile ét, -mez]*

2.Gün felekden ʿaceb mi **étse gile** / Ki ṣalar her şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [gile ét, -se]*

gile ḳıl: *Yakınmak, şikayet etmek.*

1. Müdde'ī oldı biri geldi dile / Birisinden bu resme **ḳıldı gile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1268). [gile ḳıl, -dı]*

gileci: *Şikayetçi, şikayet eden.*

1. **Gileciler** gibi ṭurup rāha / Muntaẓır oldı maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5429). [gileciler, -ler]*

gil-i ādem: *Hz. Ademin toprağı; Hz. Ademin yaratıldığı toprak.*

1.**Gil-i Ādem** çün ola pāk sirişt / Pāk olur anda cümle kār-ile kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [gil-i ādem,]*

gil-i siyāh: *Kara toprak II mezar.*

1.Birini günde ḳaʿr-i çāha atar / Biri her şeb **gil-i siyāh**a batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [gil-i siyāh, -a]*

ġıll u ġışş: *Gizli kin ve düşmanlık II gönül fesadı.*

1. Ṣāfi zer gibi pāk cevherdür / **Ġıll u ġışş** yoḳdur ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [ġıll u ġışş,]*

ġılmān: *Delikanlı, genç; cennette hizmet edeceğine inanılan delikanlı, cennet erkeği.*

1. Nice **ġılmān** ki her biri Rıḍvān / Nice Rıḍvān ki reşk-i ḥūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [ġılmān,]*
2. Ṣaġda vü ṣolda niçe biñ **ġılmān** / Hep mülebbes ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [ġılmān,]*

ġınā: *Varlık, zenginlik; fazlalık, çokluk.*

1. Bunca māl ü cemāl ü istiġnā / Eyle vérmişdi aña ʿizz ü **ġınā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [ġınā,]*
2. Étdi ʿışḳı **ġınası** pīr ü faḳīr / Oldı ʿışḳı ġınası-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [ġınası, -sı]*
3. Étdi ʿışḳı ġınası pīr ü faḳīr / Oldı ʿışḳı **ġınası**-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [ġınası-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

gir: *(Arkasına) girmek, saklanmak.*

1. Yevm-i ġaym-idi ittifāḳ ol rūz / Ebre **girmişdi** mihr-i tāb-efrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [girmişdi, -miş, -di]*

gir: *Girmek, yer tutmak.*

1. Kemeri mekr ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / **Girmemiş** sinesine ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [girmemiş, -me, -miş]*

gir: *İçeri girmek, dahil olmak; içine girmek*

1.2. Ta ki ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113*). [girem, -em]*
2. Sengden oldı delv sengīn-ter / Sīm **girdi** meger ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [girdi, -di]*
3. Dédi Buşrāya iy girān-māye / Sen de zōr eyle bu **giren** māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [giren, -en]*
4.Çün bu fikr-ile şehre **girdi** nigār / Nigerān olmadı aña deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [girdi, -di]*
5. Çün **gire** ol gümān ḫānesine / Eşer eyler girüp nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [gire, -e]*
6. Ḥāli olınmayınca gey teftīş / Şehre **girmezdi** bay eger derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [girmezdi, -mez, -di]*
7. Gördi Kenʿān diyārına irmiş / Yéñine anda bir güneş **girmiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553).* [girmiş, -miş]
8. Rāviler dér ki bir münādi meger / **Girdi** mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122).* [girdi, -di]
9. **Gir**di bu naḳş içine çün o nigār / Zühre çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996).* [girdi, -di]

10.Geh **girüp** ḫānesinde āh étdi / Geh çıḳup yollara nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094)*. [girüp, --üp]

11.Delve **gir** māh ü āftāb gibi / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607)*. [gir,]

12. Ṣıçrayup sengden o ḫōş ḥarekāt / **Girdi** delv içre çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614)*. [girdi, -di]

13.Nīle fer vérdi **girdi** ol dilber / Ṣan ṣuya ṭaldı tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081)*. [girdi, -di]

14.**Girdi** taḫt-ı revāne baḫt-ı revān / Yüridi kārbān öñünce revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121)*. [girdi, -di]

15. Géde çün ḳufl bāb-ı Cennetden / Evvel ol **gire** sāyir ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278*). [gire, -e]

16.Çünki **gir**di miyān-ı ḫānesine / Tutdı bélin kemer bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 521)*. [girdi, -di]

17. Cevher-i ḫᵛānı vérdi nān-ı ceve / Ḳodı eyvānı **girdi** yandan eve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572)*. [girdi, -di]

18. Mihr ü meh çün maḳāma irdiler / Ṭoġrı ʿişret-sarāya **girdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541)*. [girdiler, -di, -ler]

19.Ele alup elin ʿAzīz anuñ / Ḳatına **gir**diler Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4583). [girdiler, -di, -ler]*

20. Tarlalara bu resme **gir**diler / Ayaġın kāse cümle ḳırdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661)*. [girdiler, -di, -ler]

21. Çün bular yine Mıṣra irdiler / Emr-i Yaʿḳūb üzre **girdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817)*. [girdiler, -di, -ler]

22. Yine iẕn-ile **gir**diler ḳatına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6856). [girdiler, -di, -ler]

23. Der-i dergāha çünki irdiler / ʿizzet-ile sarāya **girdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6138)*. [girdiler, -di, -ler]

24.**Gir**di çün ḫalvetine Aʿrābī / Ḳalbine ṭoldı ma'rifet tābı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [girdi, -di]

25.Yapışup yine dest-i yārına / **Gir**di andan ékinci dārına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4382). [girdi, -di]

26. Āteşīn nāle-y-ile ol miskīn / Ḫāne-i nāya **girdi** zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436)*. [girdi, -di]

27. Çün Zeliḫāya vérdiler ruḫṣat / **Girdi** Yūsuf sarāyına ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478)*. [girdi, -di]

28. **Girdi** miḥrāba bir géce ḫalvet / Éde Mevlāya tā ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166)*. [girdi, -di]

29. Eyle déyüp ʿimāreye **gir**di / Şevḳ-ıla ḳabr-i Yūsufa irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268)*. [girdi, -di]

30.Ki Zelīḫā çü şevḳ-i vuṣlat-ıla / **Gir**di yedinci dāra nevbet-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [girdi, -di]

31.Ben kimem ḥürmetüñi yéle vérem / Ḥaremüñe ḫıyānet-ile **gir**em (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4618). [girem, -em]

32. Tā **gir**üp revzeninden ol dāruñ / Düşem öñine şevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092)*. [girüp, -üp]

33. Ki ṭolu her ḳapu ḳapucılar / **Girmez** iẕn olmasa ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [girmez, -mez]*

34. Dédi hem bāb-ı Mıṣra çün iresiz / Olmasun şehre cümleten **giresiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813)*. [giresiz, -e, -siz]

35. Ravża-i vaṣla çün **girür** güstāḫ / Anda ṣābit ḳomaz ne bīḫ ü ne ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149)*. [girür, -ür]

36. Çün gire ol gümān ḫānesine / Eṣer eyler **girüp** nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520)*. [girüp, -üp]

37.Meger ol gün ki **girdi** şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243). [girdi, -di]

38.**Gir**di ḥammāma çün o bedr-i temām / Eyle germ oldı ḫāne-i ḥammām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [girdi, -di]

39.Çünkü **gir**di o ḳubbeye bu melek / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le felek (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [girdi, -di]

40. Yine destūr-ıla **gir**üp ḳatına / Eylediler duʿā'yı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6032)*. [girüp, -üp]

41. İẕn-ile çün ḳatına **girdi** bular / ʿizzet-ile selam verdi bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [girdi, -di]*
42. **Girüp** araya bu niçe serheng / Yük aramaġa étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [girüp, -üp]*

gir: *Giymek, giyinmek.*

1. El uran Kibriyā ridāsına / **Girmek** olmaz fena pelāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1071). [girmek, -mek]*
2. **Girdi** dībāsına çün ol zībā / Ġayib oldı görinen ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [girdi, -di]*
3. Tāc u dibāya **girmeyince** nigār / Ġāyib olmadı zülfi gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [girmeyince, -me, -y, -ince]*
4. **Girdi** çünkim palāsa ol ḫurşīd / Egnine ḳara géydi māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [girdi, -di]*

girān-māye: *(Maddî ve mânevî olarak) değeri yüksek, çok kıymetli.*

1. Dédi Buṣrāya iy **girān-māye** / Sen de zōr eyle bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [girān-māye,]*
2. Ḥüsnüñüñ kalesi **girān-māye** / Bende yoḳ ġamdan özge sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [girān-māye,]*

girdāb: *Su çevrintisi, girdap. II Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli bölge.*

1. Anda kim çāh ola hem **girdāb** / Olur anda ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [girdāb,]*

gird-i dīvār: *Duvarın çemberi; duvarın yapısı.*

1. Der u dīvār u ferşi yik-pāre / Ḳonmamış gerd **gird-i dīvār**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [gird-i dīvār, -e]*

gird-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un etrafı, çevresi.*

1. Bir bölük gördi **gird-i Yūsuf**da / Ẕikr-i Bārīde vird-i Yūsufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4177). [gird-i Yūsuf,]*

girev: *Rehin.*

1. Ẓāhirā ḥāli güft ü gūy-ı şinev / Dili dilber ḳatında derde **girev** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [girev,]*

gīrībān: *Elbise yakası.*

1. Olmaz-ıdı o talʿat-i lāmiʿ / Bir **giribāndan** éki gün ṭāliʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [giribāndan, -dan]*
2. Geh **girībānına** sürerdi gözin / Çāk éderdi yaḳası gibi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [girībānına, -ı, -n, -a]*
3. Ḳaçsa birine ṭutsa dāmānın / Cevr eliyle ṭutup **girībān**ın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 857). [girībānın, -ıñ]*
4. Ḥaḳḳ ne ḫōş ṭāli' eylemiş anı / Oldı cān matla'ı **gīrībānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [gīrībānı, -ı]*

girībānın çāk ét: *Elbisesini yırtmak, yakasını parçalamak II goncanın açılıp gül ḥālini alması.*

1. Gül gibi **çāk édüp girībānın** / Ġarḳ-ı ḫūn étdi pāk dāmānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2680). [girībānın çāk ét, -üp]*

girībānını çāk ét: *Elbisesini yırtmak, yakasını parçalamak II (üzüntüden) göğsünü, bağrını parçalamak.*

1. Gözin pür-dem kılup her dem **girībānını çāk étsün** / Çü ʿāşıḳ ṣubḥ-dem gibi dem ura ṣıdḳ-ı da 'vīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [girībānını çāk ét, -sün]*

giriftār: *Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.*

1. Aġlayup dédi ol **giriftāram** / Bī-dil ü bī-ḳarār ü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [giriftāram, -(a)m]*
2. Cemʿ édüp ṣora mācerālarını / Ben **giriftāra** iftirālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5199). [giriftāra, -a]*

giriftār ét: *Esir etmek, bağlamak.*

1. Tap **giriftār ét** anı āb u gile / Uçur anı cihān-ı cān u dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [giriftār ét,]*

girifte-i gil: *Balçığa, çamura tutulmuş II çamura bulanmış.*

1. Pā-yi aʿrʿar **girifte-i gil**-iken / Ṣive-i cünbiş aña müşkil-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2726). [girifte-i gil, -iken]*

girih girih et: *(Saçlarını) düğüm düğüm etmek; süslü şekiller vermek.*

1.Étdi zülfin **girih girih** çīn çīn / Ṭutdı eṭrāfı bū-yı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4326). [girih girih et, -di]*

girişme: *Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işaret.*

1. Gétdi ṣabrum aña irişme-y-ile / Nükteler söyledi **girişme**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2693). [girişme-y-ile, -y, -ile]*

ġırīv: *Feryat, çığrışma, çığıltı.*

1.Yūsufı gördi sebz-pūş olmış / Ḥāli āh ü **ġırīv** ü cūş olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [ġırīv,]*

ġırīv-i nefīr: *Nefîr, boru çalgısının sesi (Nefîr: Boru şeklindeki nefesli musiki aleti. Üzerinde parmak basacak delikleri bulunmayan, pirinç, fildişi ve boynuzdan uzun bir boru şeklindeki nefir savaşlarda uyarı, işaret ve hücum borusu olarak çalınırdı, aynı zamanda bir mehter musikisi sazı idi.*

1. Ṭutdı yér ʿālemin **ġırīv-i nefīr** / Ṭoldı gök yüzi naʿra-i tekbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [ġırīv-i nefīr,]*
2. Naʿra-i kūs-ile **ġırīv-i nefīr** / Géder-idi hezār fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2944). [ġırīv-i nefīr,]*

girü ḳal: *Arkada kalmak, geride kalmak II gecikmek.*

1.Servini sāye-veş sürürler-idi / Çün **girü ḳal**duġın görürler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 851). [girü ḳal, -du, -gın]*

giryān: *Ağlayan, gözyaşı döken.*

1.Çeşmi anuñ cefā-y-ıla **giryān** / Baġrı bunuñ firāḳ-ıla biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1156). [giryān,]*
2.Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne oldı revān / Dīde **giryān** ü dil ciger biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [giryān,]*
3. Zülfinüñ ḫāṭırı perişān mı / Nergesi ġuṣṣa-y-ıla **giryān** mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [giryān,]*
4. Oldı nevmīd ḳaldı āvāre / Dīde **giryān** ü sīne ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5435). [giryān,]*
5. Gāh **giryān** çıḳardı eyvāna / Naẓar eylerdi bām-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5080). [giryān,]*

giryān ol: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

1. Aġlayıcaḳ benümçün ol ḥayvān / Ben de **olsam** ʿaceb degül **giryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [giryān ol, -sa, -m]*

girye: *Ağlama, ağlayış. II gözyaşı.*

1.**Giryeden** dōst çeşmi bī-fer olur / Gözi nūrı ʿadūya çāker olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [giryeden, -den]*
2. Ṣordı anı teġāfül-ile hemīn / Āh-ıla **girye**-y-ile Bünyāmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [girye-y-ile, -ile]*
3.Ḫāk-i pāyin gözüme éde sebīl / Ki ġamı **giryesinden** oldı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [giryesinden, -si, -n, -den]*
4.Gördi bu **girye** vü yemīni ʿAzīz / Terk édüp ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [girye,]*
5. Mihr-i Maġrib firāḳ-ı Yūsufdan / Nāle vü **girye** vü teʻessüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [girye,]*
6. Dédi yine nedür bu **girye** vü āh / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [girye,]*

girye ét: *Ağlamak.*

1. ʿAceb olmaya aġlasa maẓlūm / Bu acebdür ki **girye éde** ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [girye ét, -e]*

girye eyle: *Ağlamak.*

1. Ol ḳadar **girye eyle**di başarı / Tā ki sīm oldı çeşminüñ güheri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [girye eyle, -di]*

girye vü āh: *Ağlayıp inleme; dert, elem.*

1. Ol melek dédi yā Nebiyy'Allāh / Pes nedür sende bunca **girye vü āh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [girye vü āh,]*

girye-i çeşm-i cūybār: *Göz ırmağının yaşları; âşığın gözlerinden akan yaşlar.*

1.Buncılayın hezār zārı-y-ıla / **Girye-i çeşm-i cūybār**ı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4421). [girye-i çeşm-i cūybār, -ı, -y, -ıla]*

gīsū: *(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.*

1.Ḳıble-i cān mukavves ebrūsı / Sübḥa-i Rūḥ-ı Ḳuds **gīsūsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3801). [gīsūsı, --sı]*

git: *(Bir yere) gitmek.*

1.Göndür érte anuñ-ıla **gid**elüm / Ḳi ḳoyun güdelüm oyun èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 687). [gidelüm, -e, -lüm]*

giyā: *Güya, sanki.*

1.Rāviler dér ki ṭıfl-iken bu **giyā** / Bir géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [giyā,]*

ġıybet: *Bir kimsenin arkasından aleyhinde bulunma, duyacağı zaman üzüleceği bir sözü arkasından söyleme, çekiştirme, koğuculuk.*

1. ʿayb gözler ʿadāvet étse kişi / Ẕemm ü **ġıybet** olur anuñ çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [ġıybet,]*

ġıybet et: *Bir kimsenin arkasından aleyhinde bulunma, duyacağı zaman üzüleceği bir sözü arkasından söylemek, çekiştirmek; koğuculuk yapmak.*

Her birinden bu nūr oldı çü ġayb / **Ġıybet édüp** atasın eyledi ʿayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689). [ġıybet ét, -üp]*

gizle: *Gizlemek, saklamak.*

1.Seni ḳanḳı ḳuyuda **gizlediler /** Ya ne yérde başup boğazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [gizlediler, -di, -ler]*

2. Fitne arta déyu ṣavaş içre / **Gizledi** Yūsufı ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [gizledi, -di]*

3. Ki bugün ḥācetüñ revā éderem / **Gizleme** derdüñi devā éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [gizleme, -me]*

4. **Gizleyüp** mihri ebri arturma / Ṣabr éden cāna cebri arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [gizleyüp, -y, -üp]*

5. Yūsufı n᾽étdüñüz beyān eyleñ / **Gizlemeñ** ḥālini ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1198). [gizlemeñ, -me, -ñ]*

6. Yūsufı n'etdüñüz beyān eyleñ / Ḥālüñüz **gizlemeñ** ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1519). [gizlemeñ, -me, -ñ]*

gizlü: *Gizli, saklı, başkaları tarafından bilinmeyen.*

1. Dédi iy dāye genc-i pinhānum / **Gizlüdür** dilde nitekim cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [gizlüdür, -dür]*

2. Keremét sırrımuz ʿiyān étme / **Gizlü** destānı dāstān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5911). [gizlü,]*

3.Yüzini göge ṭutdı bā-zārī / K' ide Ḥaḳḳ-ıla **gizlü** bāzārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4427). [gizlü,]*

göbegin kes: *Göbeğini kesmek; yeni doğan çocuğun*

göbeğiyle etene arasındaki damar örgüsünü kesmek.II Birini çok eskiden beri tanımak, bilmek.

1.Çünki ʿışḳuñla **kes**tiler **göbegin** / Kesme elden anuñ ümid etegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [göbegin kes, -ti, -ler]*

göbegüñ kaṭʿ ét: *Göbeğini kesmek; yeni doğan çocuğun göbeğiyle etene arasındaki damar örgüsünü kesmek.II Birini çok eskiden beri tanımak, bilmek.*

1. **Göbegüñ ḳaṭʿ éd**eli şefḳat-ile / Saña dil bağladum maḥabbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2549). [göbegüñ ḳaṭʿ ét, -eli]*

göç: *Bulunduğu yerden ayrılıp başka yere gitmek.*

1.**Göçdi** seyyare-i şeh-i ḫūbān / Cānib-i şehr-i Mıṣra oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2120). [göçdi, -di]*
2. **Göçdi** terk étdi mülk-i Kenʿānı / Yapdı yoluñda Beytü'l Aḥzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3742). [göçdi, -di]*
3. **Göçdi** ḫalvet sarāyına Ḳıṭfīr / Tā nişān-ı murāda irgüre tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [göçdi, -di]*
4.**Göçdi** Yaʿḳūb mülk-i Ken'aña / Tā vére dil muradını cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 481). [göçdi, -di]*
5. Diñşürüp kārbānı Kenʿāndan / Cānib-i Mıṣra **göçdiler** andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6110). [göçdiler, -di, -ler]*
6. Çün żiyāfetden aldılar behre / **Göçdiler** ʿizz ü nāz-ıla şehre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6137). [göçdiler, -di, -ler]*
7.**Göçdi** seyyāre bağlayup maḥmil / Oldı şehr-i ʿArīş o gün menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [göçdi, -di]*

göç: *(Dünyadan) göçmek; ölmek.*

1. Dédiler gétdi raḥmete Yūsuf / **Göçdi** ṣaḥrā-yı Cennete Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6228). [göçdi, -di]*
2. **Göçer** iḳlīm-i mevte bār-ıla / Āfet üştürleri ḳaṭār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3091). [göçer, -er]*

göge boyan: *Gök rengine boyanmak II duman rengine bürünmek.*

1.Benden él bizdi ben vücūdumdan / **Göge boyan**dı çarḫ dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [göge boyan, -dı, -m]*

göge çık: *(Dualar) gökyüzüne çıkmak, yükselmek.*

1.Yügrişüp ṣağda solda ḥācibler / **Göge çıḳ**dı duʿā'-yı ṭālibler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3307). [göge çıḳ, -dı]*

göge çık: *(Sesleri) göğe çıkmak; aşırı derecede ses çıkmak.*

1. Ceyşi deryāsı şāhuñ eylese cūş / **Göge çıḳardı** naʿra-i çavūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5394). [göge çıḳ, -ar, -dı]*

göge ir: *Mutluluğa kavuşmak II yükselmek, göğe çıkmak.*

1.Ki bu dil-bend olursa ferzendüñ / ʿizz-ile **göge ir**e dülbendüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [göge ir, -e]*

göge ir: *(Sesleri) göğe çıkmak; aşırı derecede ses çıkmak.*

1. Yérleri deldi cūş-i naʿra-i āh / **Göge irdi** ṣadā-yı vāveylāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1117). [göge ir, -di]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

1. Yūsufa her kişi ki étdi nigāh / Ṣandı ki yére éndi **gökdeki** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [gökdeki, -de, -ki]*
2. Sāyebān olmış ebr-i nūrānī / Ṣaḳınur **gökdeki** güneşden anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2009). [gökdeki, -de, -ki]*
3. Yér ü **gök** arası melek ṭoldı / Cümlesi bu viṣāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [gök,]*

4. Ṭutdı yér ʿālemin ġırīv-i nefīr / Ṭoldı **gök** yüzi naʿra-i tekbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [gök,]*
5. Yérde emvāc-i ḳulzüm-i insān / **Gökde** cūş-i melā'ik-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6129). [gökde, -de]*
6. Yér yaratdı kef-i biḥārından **/ Gök**ler etdi anuñ buḥārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [gökler, -ler]*
7. **Gökler** üstinde ʿarş-ı aʿẓam-içün / Yérde hem Kaʿbe-i Muʿaẓẓam-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 155). [gökler, -ler]*
8. Ne yérüñ şehriyarısın şeh-iseñ / Menzilüñ ḳanḳı **gökdedür** meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [gökdedür, -de, -dür]*
9. Éndürem **gökden** anı nūr-ṣıfat / Eyleyüp ẕikr ü daʿvet ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [gökden, -den]*
10. Yér ü **gök** iñledi fiġānuñ-içün / Aġlaşurlar melekler anuñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [gök,]*
11. Yéri zeyn eyledi bahā-yı bahār / Bitdi **gök**de kevākib-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 682). [gökde, -de]*
12. Oldı yérde bu resme çün bī-dād / Ḳopdı **göklerde** nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [göklerde, -ler, -de]*
13. Çün ġamām-ı siyeh **göge** aġdı / Yére yaġmur yérine ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [göge, -e]*
14. ʿĀḳıbet bildiler firāset-ile / Geldi **gökden** melek beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [gökden, -den]*
15. Firāḳ u ḥasret odı eyle yaḳdı cānumı kim / Boyadı **gökleri** dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [gökleri, -ler, -i]*
16. Ṭañladı ceyşi gördi çün nāgāh / Dédi Cibrīl **göge** eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [göge, -e]*
17. Eyle bitüp uzardı her ḥāṣıl / Yér ṣanayduñ **göge** olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [göge, -e]*
18. Yéri **gögi** yaratdı şeş günde / Tā ki bulına ay u yıl günde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 26). [gögi, -i]*

gök: *Yeşil renk*

1. **Gök** çemen üzre aḳ çadır gūyā / Yére éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [gök,]*

gök: *Gökyüzü, sema (Allah, Allah'ın yüce zatı bağlamında)*

1. Yére **gök**den nüzūl eylese dā / Ne devā defʿ éder anı ne duʿā' (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). *[gökden, -den]*

gök demür gév: *Zırh giymek, zırha bürünmek.*

1. **Gök demür gév**ici ḳara yüzlü / Raʿd āvāzlu yıldırım gözlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2004). [gök demür gév, -ici]*

gök yére én: *Gök yere inmek (Çok fazla yağmur yağması bağlamında.)*

1. Eyle yaġardı her yére bārān / Ṣanasın **gök yére énerdi** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [gök yére én, -er, -di]*

gökde istedügüni yérde bul: *Gökte aradığını yerde bulmak.*

1. Vaḳtidür gün yüzüñle ḫurrem olam / **Gökde istedügümi yérde bulam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3208). [gökde istedügüni yérde bul,]*

gök yüzi: *Gökyüzü.*

1. Ṭutdı yér ʿālemin ġırīv-i nefīr / Ṭoldı **gök yüzi** naʿra-i tekbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [gökyüzi,]*

göm: *(Toprağa) gömmek.*

1. Ḳanḳı ṭopraġa **gömdiler** bedenüñ / Nice yapraġı étdiler kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [gömdiler, -di, -ler]*

gömül: *(Mezara) gömülmek.*

1. Dédiler çekme isteyüp anı renc / Ki ḳara topraġa **gömüldi** o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [gömüldi, -di]*

ġonc: *Açmamış gül, gonca.*

1. **Ġonc-ıla** açdı ġonçasın ol gül / Dāstānın oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [ġonc-ıla, -ıla]*
2. Cümle pistānı **ġonc** ü ġonça-dehān / Sib pistān ü serv-i Türkistān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2965). [ġonc,]*

ġonc: *Açmamış gül, gonca II sevgilinin yok denecek kadar küçük ağzı.*

1. **Ġonc-ıla** gülse ġonçalar açılur / Söylese ḥikmet-ile dür ṣaçılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [ġonc-ıla, -ıla]*
2. Érmedi çünki **ġonçaña** dehenüm / Yéridür varlıġum yoġ olsa benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [ġonçaña, -n, -a]*
3. Nergesin cām-ı ḫᵛāb mest étmiş / Sünbülin **ġonça** pür-şikest étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2420). [ġonça,]*
4. **Ġonça** dil-teng-iken açıldı dili / Zühre çengine yéñi ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [ġonça,]*
5. Ḫātırı **ġonça** gibi teng mi ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [ġonça,]*
6. Oldı ol **ġonça** gül gibi ḫandān / Oldı bülbüllerine çün nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [ġonça,]*
7. Neden oldı bu nergesüñ bīnā / **Ġonçañı** kimdür eyleyen gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [ġonçañı, -ñ, -ı]*
8. Nergesine olurdı geh hem-rāz / **Ġonçasına** olurdı geh dem-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3625). [ġoncasına, -sı, -n, -a]*
9. Oldı sözden dehanı **ġonçası** teng / Étdi ruḫsārını ḫayā gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [ġonçası, -sı]*
10. **Ġonçañı** kim ḳılur şeker-güftār / Servüñi kim yaratdı ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941). [ġonçañı, -ñ, -ı]*

ġonça: *Açmamış gül, gonca; körpe sevgili.*

1. Setr éder ḥüsni **ġonçasın** gülden / Gül yaşınmadı déyu bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [ġonçasın, -sı, -n]*
2. **Ġonçayı** eyler-idi müşk-āġīn / Olmaġ-içun o dilbere bālīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3635). [ġonçayı, -yı]*
3. Oturur **ġonçadan** ʿimārda gül / Ḥüsnine ḳarşu medḥ oḳur bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [ġonçadan, -dan]*
4. Yumdu **ġonça** gibi dehānı revan / Ḳaynadığınca baġrı ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [ġonça,]*
5. Dédi iy nūr-i çeşm-i şādi-yi dil / **Ġonçañuñ** ḫandesi güşādi-yi dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2823). [ġonçañuñ, -n, -uñ]*
6. Éki naḳş eylemiş turunca gibi / Bir gül üstinde éki **ġonça** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [ġonça,]*
7. Her birinüñ libāsı reng-ā-reng / Gül ü **ġonca** miṣāli tāze vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [ġonca,]*
8. Her biri **ġonça** gibi teng ḳabā / Ḫurdesi şīve luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [ġonça,]*
9. Ṣolduñ iy **ġonça** nā-resīde-y-iken / Atdılar nāra nūr-ı dīde-y-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 999). [ġonça,]*
10. Ḳanı mestūr ṭutduġuñ **ġonça** / Ḳana ġarḳ étdi ḍarb-ı işkence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 869). [ġonça,]*

ġonça aç: *Goncanın çiçeklenmesi, açması; sevgilinin ağzını açması, konuşmaya başlaması.*

1. Gül-i Kenʿān hezār ġunc étdi / **Ġonça açdı** güli gülünç étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5194). [ġonça aç, -dı]*

ġonca-dehān: *Gonca ağızlı II küçük ağızlı sevgili.*

1. Cümle pistānı ġonc ü **ġonça-dehān** / Sib pistān ü serv-i Türkistān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2965). [ġonça-dehān,]*

ġonça-güşāy: *Goncalar açtırmak.*

1. Bū-yi luṭfuñ çemende **ġonça-güşāy** / Nefeḫātuñ bedende rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3218). [ġonça-güşāy,]*

ġonça-i bahār-ı bahā: *Kıymetli, güzel baharın goncası.*

1. Dédi iy **ġonça-i bahār-ı bahā** / Ṭalʿatuñ neyyir-i nehār-i bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2546). [ġonça-i bahār-ı bahā,]*

ġonça-i ter: *Taze, yeni açmış gonca.*

1.Şöyle kim olsa ol nuḳūşa naẓar / Ṣulanurdı dehen çü **ġonça-i ter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [ġonça-i ter,]*
2. Oldı mestur **ġonça-i ter**-iken / Gün yüzin görmez oldı çaker-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2374). [ġonça-i ter, -iken]*

ġonça-i zanbaḳ: *Zambak çiçeği goncası.*

1.Neden oldı bu **ġonça-i zanbaḳ** / Ki gülistāna ol vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [ġonça-i zanbaḳ,]*

ġonça-miṣāl: *Gonca gibi.*

1. Ḫāṭır-ı şāh açıldı **ġonça-miṣāl** / Gül-i Kenʿānı istedi derḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5187) [ġonça-miṣāl,]*

ġonçasın aç: *(Sevgili yok denecek kadar küçük) ağzını açmak II konuşmaya başlamak.*

1. Ġonc-ıla **açdı ġonçasın** ol gül / Dāstānın oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [ġonçasın aç, -dı]*
2. Gül gibi güldi **ġonçasın açdı** / Şeh yüzine duʿā' gülin ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [ġonçasın aç, -dı]*

ġonca-veṣ: *Gonca gibi.*

1.Niçe bir ola **ġonca-veş** mestūr / Gül gibi gülsün aña vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [ġonca-veş,]*
2. Açıcaḳ **ġonça-veş** liḥāfını / Gül-i teri-y-ile vérdi lāfını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2459). [ġonça-veş,]*
3. Çün görünmedi ol ruḫ-i gülreng / **Ġonça-veş** ḳaldı bir zemān dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [ġonça-veş,]*
4.Nükhetüñden irişmese dem-i gül / **Ġonça-veş** ḳan ṭolar dil-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3217). [ġonça-veş,]*
5.**Ġonça-veş** ol ṣanevber-i mevzūn / Géydi ḳat ḳat libāsı gün-a-gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [ġonça-veş,]*

gönder: *Göndermek, yollamak.*

1. Yūsufa **gönderürdi** zindāna / Gelicek baḳdı déyü cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [gönderürdi, -ür, -di]*
2. Dédi yoġ-ısa iʿtimāduñ eger / Bile **gönder** benümle bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [gönder,]*
3. İʿtiẕār olmaġa o ẕillet-içün / Anı **gönderdi** bu beşāret-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6082). [gönderdi, -di]*
4. **Gönderürse** aña eger beni şāh / Ḫʷābı taʿbīrine olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [gönderürse, -ür, -se]*
5.Bile **göndürdi** bāġa Yūsuf-ıla / Dédi hem Yūsufa telaṭṭuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [göndürdi, -di]*

göndür: *Göndermek, yollamak.*

1.**Göndür** érte anuñ-ıla gidelüm / Ḳi ḳoyun güdelüm oyun èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 687). [göndür,]*
2. **Göndürüp** kendüsi de ṣaldı resūl / Tā vesīle ola murādına ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [göndürüp, -üp]*
3.Ḳamere Zühre **göndürüp** hūrşīd / Mihr-ile müşterīlik étdi bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [göndürüp, -üp]*
4.Dāyesin **göndürüp** ʿAzīze revān / Dédi çün bizden olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [göndürüp, -üp]*
5. **Göndürüp** yāri ḳaʿr-ı zindāna / Teni zindān düzetmişem cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [göndürüp, -üp]*
6. ʿĀḳıbet **göndürüp** fidā-yı aẕīm / Ol belādan ḫalāṣ étdi Kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [göndürüp, -üp]*

7. Çün ecel **göndüre** Ḥakīm ü ʿAlīm / Cānı İslām-ile ḳıluñ teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [göndüre, -e]*
8. Gerçi **göndür**di mūnisi Īnās / Ol cilā eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [göndürdi, -+di]*
9. Çün anı Mışra bile **göndüresin** / Ḥıfẓını nice éderüz göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [göndüresin, -e, -sin]*

gönli ḫaste: *Gönlü hasta, aşk hastası II aşk derdine düşmüş kimse, âşık.*

1. Ṣanma iy bülbülüm hemān gülüñem / Belki hem **gönli ḫaste** bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [gönli ḫaste,]*

gönli özüle: *(Bir şeyi) canı çekmek, istemek.*

1. **Gönli** biryān **özüle**di nāgāh / Eyledi ʿĪṣı ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 376). [gönli özüle, -di]*

gönlin aç: *Neşelendirmek, eğlendirmek, mutlu etmek.*

1. Çeşm-i kūdek nedeñlü görse ʿaceb / **Gönlin açmaz** nite ki luʿb ü tarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [gönlin aç, -maz]*
2. Yūsufa söyledi kerāmet-ile / **Gönlini açdı** çoḳ beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 924). [gönlini aç, -dı]*

gönli açıl: *Ferahlamak, huzur bulmak.*

1. Pederi çünki gördi anı feraḥ / **Gönli açıldı** oldı cānı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [gönli açıl, -dı]*

gönlin eğle: *Mutlu, neşeli vakit geçirmek.*

Hem-ser olurdı serv-i nāz-ıla / **Gönlin eğlerdi** luʿb u bāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3630). [gönlin eğle, -r, -di]*

gönline gel: *İçinden geçirmek; aklına gelmek.*

1. **Gönline gel**di kim bu ḥayvānı / Étdi me'mur emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3694). [gönline gel, -di]*

gönline tol: *Gönlü bir duygu ile dolu duruma geçmek.*

Gönline toldı ārzū-yı vatan / Cānı maġzın pür étdi bū-yı vatan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 476). [gönline tol, -dı]*

gönline vesvese düş: *Kalbine vesvese, kuruntu girmek.*

1. Geldi şehr-i ʿArīşe çünki o māh / **Vesvese düşdi gönline** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [gönline vesvese düş, -di]*

gönlini baġla: *Sevgi ile bağlanmak.*

1. Şimdiden-girü étmez-idi fiġān / **Gönlini** size **baġlar**-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1528). [gönlini baġla, -r, -idi]*

gönlü ile gözü kal: *Ulaşılması zor, etkili bir durum veya kişiyi akıldan ve gönülden çıkaramamak; aklı kalmak.*

1. **Ḳal**dı **gönlüm-ile gözüm** sende / Seni bilmen ḳaçan bulam bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [gönlü ile gözü kal, -dı]*

gönlüñ al: *Gönlünü almak II gönlünü çelmek, birini kendine âşık etmek.*

1. **Gönlüñ alan** eger ferişte ola / Ẕātı envār-ıla sirişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2563). [gönlüñ al, -an]*

gönleg: *Gömlek, elbise.*

1. Ṭutdı Yūsuf çü dāmenin çālāk / **Gönlegin** ard etekden eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [gönlegin, -in]*

gönül: *İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, yürek.*

1. Ṣabr u ārām işi temām oldı / Ṣādlıḳ **gönline** ḥarām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [gönline, -i, -n, -e]*
2. Seni ṭarḥ eyleyeli iy ḳardaş / **Gönlümüzden** ḥużūr olındı tirāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [gönlümüzden, -ümüz, -den]*

3. İy **gönül** hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [gönül,]*

4.Gürg-içün gürg böyle aġlayıcaḳ / **Gönlin** aña bu resme baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [gönlin, -in]*

5. Bākdı Mālik çü nāka ḥāline / Düşdi **gönli** düşi ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [gönli, -i]*

6.Vérdi **gönlin** yéle gözin āba / Ḳomadı cāy tāb-ı dil ḫᵛāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [gönlin, -i, -n]*

7.**Göñül** ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [göñül,]*

8.İy kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān / Sen göñülde **göñül** seni cūyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 99). [göñül,]*

10.İy **göñül** büt-perest-iken Mālik / Ḥaḳḳ anı étdi Yūsufa mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [göñül,]*

11. Bir **göñül** ṣayd édici cān gördi / Nice cān bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [göñül,]*

12. Cānı eyler hevā-yı nefs tebāh / Eylemezse **göñül** yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3243). [göñül,]*

13.Gel gör evvel **göñül** belālarını / Var aña göre ét nidālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3382). [göñül,]*

14.Cānda bunca belā **göñülde** emel / Başda bunca hevā ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [göñülde, -de]*

18. Gözde āb-ı revān sinede nār / Başda bunca hevā **göñülde** ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [göñülde, -de]*

19. Cānına dāġ édüp temennāñı / Ḥāṣıl étmiş **göñülde** sevdāñı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2825). [göñülde, -de]*

20. Cemʿ olınmaz **gönülde** ʿışḳ-ıla ʿār / Nite kim bir çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [gönülde, -de]*

21. Ben bu derdümi kime aġlayayın / Ḫaste **göñlümi** kime baġlayayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [göñlümi, -üm, -i]*

22. Varlıġ anuñ ki varı terk étdi / Dōst mihrin **göñülde** berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [göñülde, -de]*

23.**Göñül** zülfi hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [göñül,]*

24. Ḥaḳḳa minnet ki şad oldı **göñül** / Mısr-ı cānda ʿAzīzi buldı göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [göñül,]*

25.Nice étsün **gönül** çün elde degül / Görklü oldur ki anı sevdi **gönül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [gönül,]*

26.Sevmez anı **göñül** ki yār degül / Sevmemek sevmek iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [göñül,]*

27. Barmaġın baʿżı ḳaṭʿ édüp çü ḳalem / Dōst naḳşın **göñülde** étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [göñülde, -de]*

28. Ġālib olsa **göñülde** şiddet-i ġam / Kendü cānına ḳasd éder ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [göñülde, -de]*

29. Benden ayırdı ol cemīli Celīl / **Göñlüme** lāzım oldı ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [göñlüme, -üm, -e]*

30.Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet bu yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [göñline, -i, -n, -e]*

31. Meh-i ṣaʿādetümüz gün gibi ʿiyān oldı / Çün aldı **göñlümüzi** cān gibi nihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [göñlümüzi, -ümüz, -i]*

32. **Göñlümi** āşnā édeli derd-i yār-ile / Bīgāne étdi baña ḳamu āşnāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [göñlümi, -üm, -i]*

33. Ben çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste **göñlüme** / Derdüñle sen beni daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [göñlüme, -üm, -e]*

34. Dil ḫücresinde yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / Pervāne **göñlümüñ** hevesin nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [göñlümüñ, -üm, -ün]*

35. **Göñlinüñ** ġonçası çün étdi şüküft / Yaḳdı cān perdesin nevā-yı nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [göñlinüñ, -i, -nüñ]*

36. Cānınuñ sıḥḥati cemāli-y-idi / **Göñlinüñ** rāḥatı viṣāli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2600). [göñlinüñ, -i, -nüñ]*

37. Nāmuñı bilmezem ki yād ḳılam / **Göñlümi** ẕikrüñ-ile şād ḳılam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2499). [göñlümi, -üm, -i]*

38. Ne heva etdi **göñlüñ** āşüfte / Nergesüñi kim eylemez ḫufte *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [göñlüñ, -ün]*

39. Dédi duḫter anuñ zenaḫdānı / **Göñlümüñ** çoḳdan oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [göñlümüñ, -üm, -ün]*

40. Pederi dédi yoḳ buña imkān / Gelmesün **göñlüñe** bu vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [göñlüñe, -ün, -e]*

41. K'iy baña cevrini nihāyet éden / **Göñlümüñ** kişverini ġāret éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [göñlümüñ, -üm, -ün]*

42. **Göñli** oldı güşāde nāme gibi / Ẕevḳden raḳs éder ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [göñli, -i]*

43. Aña ol şāh-bāzı yād édesin / **Göñlümi** şāyed ola şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [göñlümi, -üm, -i]*

44.Añma ḳatumda anuñ ebnāsın / **Göñlüme** tāze ḳılma ġam pāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [göñlüme, -üm, -e]*

45.Meger **göñlüm** ḫalāṣ oldı ḥicāb-ı dīn ü dünyīden / Ki oldı gözleri rūşen temāşā-yı tecellīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [göñlüm, -üm]*

46.Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [göñülde, -de]*

47. Olmaġ-ıçun **göñülde** rāḥatlar / Ṭoldı yér sīnesi cerāḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [göñülde, -de]*

48.ʿarş-ı cāna **göñül** ʿurūc eyle / Lā-mekān milkine ḫurūc eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 351). [göñül,]*

49.**Göñlin** anuñ ki bir dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [göñlin, -ün]*

50. Tā ala Yūsufı atasından / Pāk ola **göñli** ġuṣṣa pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [göñli, -i]*

51. Bir niçe defʿa vāḳiʿ olmış-ıdı / İḫveti **göñli** kīne tolmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 568). [göñli, -i]*

52. İnanup ol devr ü dürūġına / **Göñlüni** şemʿ èder fürūġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 637). [göñlüni, -ü, -n, -i]*

53.**Göñlü**ni ġam deminde şād édesiz / Ḥükmine cümle inḳıyād édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [göñlüni, -ü, -n, -i]*

54.Anı da çün kilitledi muḥkem / Yūsufuñ **göñlüni** kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [göñlüni, -ü, -n, -i]*

55. **Göñlüñi** ʿakse vérme iy maġrūr / Ki olur ʿaks ʿĀḳıbet bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [göñlüñi, -üñ, -i]*

56. Ḥaḳḳa minnet ki şad oldı göñül / Mısr-ı cānda ʿAzīzi buldı **göñül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [göñül,]*

57. Nāgehān irdi yār-ı ʿĪsī-dem / Gétdi cāndan belā **göñülden** elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [göñülden, -den]*

58.Çün **göñülden** murādı göze gelür / Ḳor hayāli ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [göñülden, -den]*

59. Döşegi ḫār oldı yasduġı ṭaş / Dōst ġayrin **göñülden** étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [göñülden, -den]*

60. Ne sarāyında buldı **göñli** güşād / Ne çemen seyri étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [göñli, -i]*

61.Anı gördüñse de nişānlarını / Ḳomayam tā **göñül** gümānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [göñül,]*

62.İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı **göñline** / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [göñline, -i, -n, -e]*

63.Kāruma ʿuḳde eyler ol çīnden / Baġlayup **göñlümi** her ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [göñlümi, -üm, -i]*

64.Beni her kim ki şādi-yi dil éder / **Gönlüne** derd ü ġuṣṣa ḥāṣıl éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [gönlüne, -ü, -n, -e]*

65.Olur olsa **gönül** ṭolu tef ü tāb / Teşne ḥalkına deşne ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [gönül,]*

66.Geldi **gönlüme** bir mübārek kār / Umaram bulasın anuñla ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [gönlüme, -üm, -e]*

67.Her ṭarafdan görinse aña bu ẕevḳ / **Gönline** ṭolar-ıdı tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [gönline, -iñ, -e]*

68. Hecr-i yār-ıla ḥasta vü mehcūr / **Gönli** vīrān ü ġuṣṣası maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [gönii, -i]*

69. ʿākıbet **gönli** étmeyüp ārām / Dāyesine varup o serv-i ḫırām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [gönli, -i]*

70. Her esir oldı guṣṣadan āzād / Oldı virān **gönülleri** ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [gönülleri, -ler, -i]*

71.Ḳanı o dem ki **gönül** ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [gönül,]*

72. Ḳodı ortaya ḫışm-ıla ṣanemi / Sākin olmaġ-ıçun **gönül** elemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [gönül,]*

73. Sen beni yād étmedüñ hergiz / **Gönlümi** şād étmedüñ hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [gönlümi, -üm, -i]*

74. Dédi ḳalmadı bundan özge murād / Ḳılasın vaṣluñ-ıla **gönlümi** şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [gönlümi, -üm, -i]*

75. Geh feraḥdan güler geh aġlar-ıdı / **Gönlin** ümmīd-i vaṣla baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [gönlin, -in]*

76. Cān u **gönli** velī Zelīḫanuñ / ʿāṣıḳı olmış-ıdı Mevlānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605). [gönli, -i]*

77. Bunca saʿy-ıla yāre érmiş-iken / Ḫaste **gönlüme** çāre érmiş-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [gönlüme, -üm, -e]*

78. Her **gönül** kim ola ganī bi'llāh / Naẓarında anuñ çi bende çi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [gönül,]*

79. Āhum ok kametüm kemān oldı / **Gönlüm ümīdi** bi-nişan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5985). [gönlüm, -üm]*

gönül: *"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.*

1. Gör **gönül** ʿāşıḳuñ bu cūdını / ʿIşḳa bağışladı vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [gönül,]*
2. Olma ḫōd-bīn **gönül** Ḫudā-bīn ol / Gözleme fāniyi baḳā-bīn ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1065). [gönül,]*
3. Haẓer eyle **gönül** aḳāribden / Ġāfil olma saḳın ʿaḳāribden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 556). [gönül,]*
4. Münkir-iseñ eger bu ġuṣṣaya sen / Nazar eyle **gönül** bu kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [gönül,]*

gönül aç: *İnsanın iç sıkıntısını gidermek; huzur vermek.*

1. **Gönül aç**an kilid-i ḥikmet-ile / Ḳufl açarsa n'ola işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4548). [gönül aç, -an]*
2. **Gönül aç**maġ-ıçun açıldı çiçek / Ḳo bu nevrūzı görsün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [gönül açmaġ, -ıçun]*

gönül al: *Etkilenmek, gönül vermek, âşık olmak.*

1. Sevmez-iseñ cemal-i rūyın anuñ / **Gönlüñ almazsa** reng ü būyın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [gönül al, -maz, -sa]*

gönül ārāmı: *Gönül huzuru, mutluluğu.*

1. İy boyı serv-i nā-resīdecügüm / **Gönlüm ārāmı** nūr-ı dīdecügüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1303). [gönül ārāmı,]*

gönül eglencesi: *Gönlü şenlendiren; gönle mutluluk veren (sevgili)*

1. İy ḳamer-çihresi ḥabīblerüñ / **Gönli eglencesi** ġarīblerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5052). [gönül eglencesi,]*

gönül evin yık: *Birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek, gönül kırmak.*

1.Ol resme **yık**dı **gönlüm evin** ol nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [gönül evin yık, -dı]*

gönül ferāġati: *Gönül rahatı, gönül huzuru, sevinci.*

1. Çün éşitdi anuñ bu ḥāletini / Yéle vérdi **gönül ferāġatini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [gönül ferāġati, -n, -i]*

gönül ġamı: *Gönül gamı, kederi.*

1.Dédi kim ḳanı bunca ʿahd ü ḳarār / Étmeyeydüñ **gönül ġamı**n iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1307). [gönül ġamı, -ñ]*

gönül ki sevdi anı görklü oldur: *Gönül kimi severse güzel odur. (“Güzellik anlayışı, ölçüsü kişiden kişiye değişir, onun için, herkesin kendi beğendiği, sevdiği kimse ya da şey güzeldir” anlamında ata sözü).*

1.Nice étsün gönül çün elde degül / **Görklü oldur ki anı sevdi gönül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [gönül ki sevdi anı görklü oldur,]*

gönül levḥi: *Gönül levhası, gönül sayfası.1*

1.Yaz **gönül levḥi**ne bu ḳavli temam / Rāst olmaz muḫālif olsa kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [gönül levḥi, -n, -e]*

gönül tesellāsın bul: *Gönül tesellisini bulmak, gönlünü avutacak şeyi bulmak.*

1.Gördügince anuñ tecellāsın / **Bul**ur-ıdı **gönül tesellāsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3360). [gönül tesellāsın bul, -ur, -ıdı]*

gönül vér: *Sevdalanmak, âşık olmak.*

1. Bu degül ol ṣanem ki ben gördüm / ʿışḳına cān-ıla **gönül vérdüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [gönül vér, -dü, -m]*
2. Ol zemāndan ki vaṣlına irdi / Aña yüz cān-ıla **gönül vérdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [gönül vér, -di]*

gönülden gönüle rāh var: *Gönülden gönüle yol var olmak; gönüllerin birbirini tanıması, birbirine aşina olması.*

1. Ṭañ mı ol māh olsa ger āgāh / Ki **gönülden gönüle vardur rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3665). [gönülden gönüle rāh var, -dur]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak.*

1.Ya ḳaçan **göresin** ki bir miskīn / Cevr-i ẓālimden ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [göresin, -e, -sin]*
2.Çün bu derd-ile anı **gördiler** / Sebeb-i ḥālin aña ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [gördiler, -di, -ler]*
3.Çeşm-i kūdek nedeñlü **gör**se ʿaceb / Göñlin açmaz nite ki luʿb ü tarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [görse, -se]*
4.Bir bölük **gördi** gird-i Yūsufda / Ẕikr-i Bārīde vird-i Yūsufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4177). [gördi, -di]*
5. Her ki **gördiyse** ol zenaḫdānı / Feraḥından unutdı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [gördiyse, -di, -y, -se]*
6. Nice gürg olsa şīr-i merdüm-ḫʿār / Cengimüz **gör**se gürbeden ola ḫʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [görse, -se]*
7. Ḳalmadı ol sebebden anda ḳarār / **Görmege** anı gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [görmege, -meg, -e]*
8.**Gör**esin Ḥaḳḳ senüñle ḥāżır-ımış / Ẓāhir ü bātınuña nāẓır-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 312). [göresin, -e, -sin]*

9. Çün anı Mışra bile göndüresin / Ḥıfẓını nice éderüz **göresin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [göresin, -e, -sin]*

10.**Gör**diler anı yég sever Yaʿḳūb / Étdiler ḳasd-ı fitne vü āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 552). [gördiler, -di, -ler]*

11. Yūsufa çün deñerdi çāh içre / Anı **görürdi** ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [görürdi, -ür, -di]*

12. Bir güneşdür ki **görmez** anı güneş / Mihri-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [görmez, -mez]*

13. Andan alurdı bū-yı Yūsufı dil / Anda **görürdi** rū-yı Yūsufı dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [görürdi, -ür, -di]*

14.**Gör**se şekker dehānuñı Ferhād / Daḥi Şīrīn laʿlin étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [görse, -se]*

15. Naẓar étdiler āsmāna revān / **Gördiler** ebr içinde mihr-i nihañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [gördiler, -di, -ler]*

16. **Gördiler** çün cemāl-i bī -hem-tā / Dédiler bu beşer ola ḥāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [gördiler, -di, -ler]*

17. Ṣora benden ne **gördiler** o zenān / Ṣaldılar dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [gördiler, -di, -ler]*

18. **Gördiler** çün cemālini pederüñ / Dédiler mācerāsın ol ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [gördiler, -di, -ler]*

19.İy fetā **gör**me kendüñi zinḫār / Tā olasın cihānda berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [görme, -me]*

20. Kesdi tīġ-ı şafaḳ o dem anı / **Görme** misin yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [görme, -me]*

21.Ḳoḳup andan ġazālımun būyın / **Göreyin** dem-be dem anuñ rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [göreyin, -e, -y, -in]*

22.Tā **görüp** anı merd-i bī-idrāk / Eylemeye nezāre-i nā-pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1695). [görüp, -üp]*

23.Oldı bu anları **görüp** ḥayrān / Anlar olmadılar buña nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [görüp, -üp]*

24.Her ne māhī ki **gördi** ol māhı / Şevḳa düşüp süründi geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [gördi, -di]*

25. Āh étdi **görüp** anı Ṭaymūs / Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [görüp, -üp]*

26. **Gördi** pāyinde çün o mārı bu genc / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [gördi, -di]*

27. Yine cānında buldı cānānı / Yine taḫtında **gördi** sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [gördi, -di]*

28. Ḳalmış-iken ıraḳdan āb **görür** / Saʻy éder aña ḫaste cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [görür, -ür]*

29. Sürçe düşe olur çün aña yaḳīn / **Görür** anı serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [görür, -ür]*

30.**Gör**di çünʻaksini muḳābil o nūr / Buldı naḳde ʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [gördi, -di]*

31. Ki gözüm görmez oldı dīdārın / **Göreyin** bāri dār ü dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083). [göreyin, -e, -y, -in]*

32. Şeh **görüp** anları ḫitāb étdi / Ne ḫiṭāb oḳ gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [görüp, -üp]*

33. Dédiler Yūsuf eyledi taʿbīr / **Gördiler** her ne yazdısa Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [gördiler, -di, -ler]*

34.**Gör**üp anuñ şerefde yulduzını / Vérdi āḫir aña éki ḳızını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 423). [görüp, -üp]*

35.**Görüp** ol nūrı vecde düşdi sipihr / Tañ mı étdiyse secde māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [görüp, -üp]*

36. Ṭaḳdı bāzū-yı Yūsufa anı / **Gör**medin ġayri oġlı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). [görmedin, -me, -din]*

37. Lerze eyledi ol legen nāgāh / Anı Ya'ḳūp **gör**üp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [görüp, -üp]*

38. Meger āyīne deñerdi bir ér / **Gör**üp anı dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [görüp, -üp]*

39. İñledi anuñ-ıla çarḫ-ı felek / Aġladı **görüp** anı cümle melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [görüp, -üp]*

40. Çāha Mālik naẕar ḳılup derḥāl / **Gördi** aḳar içinde ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [gördi, -di]*

41. Çekdiler delvi Mālik étdi nigāh / **Gördi** delv içre oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [gördi, -di]*

42.Oldı ḳalbi anı **görüp** rūşen / Ṣaldılar çāh içine delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [görüp, -üp]*

43.**Gördi** Yūsufʿ Arīşi ʿarş-i cemāl / Mülki-y-ile derūnı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [gördi, -di]*

44. Çünki yérden yüzini ḳaldurdı / Cümle şehr ehlini gelür **gördi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2043). [gördi, -di]*

45.**Gördi** ol bī-nihāye ʿışḳ érini / Yüz urup her birisi dér Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [gördi, -di]*

46.Ḥayrete düşdi **görüp** anı Kelīm / Dédi kimler ola bu cemʿ-i ʻazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [görüp, -üp]*

47. Ḫᵛāb içinde uyandı ġafletten / Ṣāhid-i maʿni **gördi** ṣūretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2450). [gördi, -di]*

48. Çün Yehūdā bu ḥāli **gördi** ʿiyān / Söze geldi beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [gördi, -di]*

49.**Göricek** ḫalḳ anuñ bu bālāsın / Ḳodılar Yūsufuñ temāşāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [göricek, -icek]*

50. Ki anuñ barmaġın **gören** ādem / Oldı dīvāne refʿ olundı ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [gören, -en]*

51. Göñül açmaġ-ıçun açıldı çiçek / Ḳo bu nevrūzı **gör**sün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [görsün, -sün]*

52.Sen bedr-i temāmı kimse **görmez** / Gözlerde egerçi var bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [görmez, -mez]*

53. Yürüdi ṣu yüzinde çün deştī / **Gördi** anı cemāʿat-i keştī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [gördi, -di]*

54.Çünki Mālik bu kesreti **gördi** / Ḫānesi ḳapusına bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [gördi, -di]*

55. Bir göñül ṣayd édici cān **gördi** / Nice cān bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [gördi, -di]*

56. Bir göñül ṣayd édici cān gördi / Nice cān bir güzel cüvān **gördi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [gördi, -di]*

57. **Gördi** çün bu cemāli ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [gördi, -di]*

58. **Gördi** çün ḳāmeti ḫayālini / Dikdi cānda belā nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [gördi, -di]*

59. Dilde **gördüm** o genci gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [gördüm, -dü, -m]*

60. Anı çün **gördi** ʿāşıḳ-ı miskīn / Pāyına düşdi zülfi gibi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [gördi, -di]*

61. Ne güneş bel hezār dīde sipihr / Ne anı **gördi** ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [gördi, -di]*

62. Bu degül ol ṣanem ki ben **gördüm** / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [gördüm, -dü, -m]*

63.**Gör**di yārin çün āftāb gibi / Ditredi yére düşdi tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [gördi, -di]*

64.Ṣubḫ-dem eyle fer vérildi aña / Müşterī **görüp** anı ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [görüp, -üp]*

65.**Gör**se Vāmıḳ bu ḫüsn-i zībāyı / Añmaz-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'yı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4240). [görse, -se]*

66.Nergesi **görse** güldügüñ iy gül / Gülşenüñde olurdı bu bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [görse, -se]*

67.**Gör**di çün bu nigārını anuñ / Oldı şevḳi füzūn Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [gördi, -di]*

68.Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / Ki **gören** dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [gören, -en]*

69.Nakṣ-ı maʿṣūḳı **görse** ʿāṣıḳ-ı zār / Eyler andan nigār-ıla bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4309). [görse, -se]*

70.Geldi bir ḥüsn-ile o dilber-i pāk / Ki **gören** sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [gören, -en]*

71.Ya **görüp** çeşmin oldı māşıta mest / Sürme mīlin düşürdi ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [görüp, -üp]*

72.Tā bu cemʿiyyeti **görüp** o perī / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [görüp, -üp]*

73. Géce çün **gördi** nūr-ı şemʿi o ṣaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [gördi, -di]*

74. **Görse** didār-ı Yūsufı ḫāre / Nār-ı şevḳ-ıla ola ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4811). [görse, -se]*

75. **Gören** ol sünbül-i cihān-gīri / Ḳomadı dilde renc-i zinciri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4926). [gören, -en]*

76. Ḫānesin ḫālī **gördi** Yūsufdan / Ṭoldı ḳalbi ġam-ı teʻessüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [gördi, -di]*

77. **Gördi** gül-zārı gülsüz ol bülbül / Yaḳasın çāk étdi nite ki gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [gördi, -di]*

78. Dilde rāhat mı bula ʿāṣıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı **görse** bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [görse, -se]*

79. **Gördi** seccāde üzre luṭf-ı ilāh / Nūra müstaġraḳ oturur çün māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [gördi, -di]*

80. Bir bucaġında oturup pinhān / **Görelüm** nʻeyler ol şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [görelüm, -elüm]*

81. Dédi zindānda bir cüvān gördüm / ʿālem-i ġayb aña ʿiyān **gördüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [gördüm, -dü, -m]*

82. K'ol zenānı ki kesdi cümlesi dest / Beni **görüp** çün oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [görüp, -üp]*

83. Hünerin **gördi** āferīn étdi / Ḳurbetine daḫi yakīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5261). [gördi, -di]*

84. Yūsufuñ **gördi** şeh çü dānişini / Aña ışmarladı ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [gördi, -di]*

85. **Gördi** Yūsuf anuñ bu ḫālini çün / ʿIşḳ ḫālinde bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [gördi, -di]*

86. Açdı yüzine açmaduġı gözi / **Gördi** ʿömrinde görmedügi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [gördi, -di]*

87. Ki ḫudūs aña olmayup perde / **Gördi** vech-i kadīmi her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [gördi, -di]*

88. Yūsuf anda **görüp** ʿubūdiyyet / Ḫidmet-i haẓret-i rubūbiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5619). [görüp, -üp]*

89. Varsun emr eyle Mışra mu'temedüñ / **Görsün** anda ne étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [görsün, -sün]*

90. Cān gözi tā **görince** dīdārı / Ten gözi görmez ola aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [görince, -ince]*

91. Bilürem ben kemāl-i raḥmetini / **Görürem** ben o baḥr vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [görürem, -ür, -em]*

92. **Görüp** ol ḫāli cūşa geldi cihān / Ditredi sayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [görüp, -üp]*

93. **Gördi** mestūr olup o gevher-i pāk / Yoḳ nişānı meger ki püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [gördi, -di]*

94. **Görüp** ol hey'eti bu ġayret-ḫūr / Anuñ üstine düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [görüp, -üp*

95.Ṣaḥn-ı meydāna él dérildiler / **Görmege** intiẓār ḳıldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3265). [görmege, -me, -ġe]*

96.Güş édüp bu nidāyı her ṭālib / Oldı dīdār **görmege** rāġıb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [görmege, -me, -ġe]*

97.**Gör**di yazmışlar üstine anuñ / Ṣūretin Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [gördi, -di]*

98.Çün Zelīḫā bu ḫāli **gördi** revān / İrdi āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [gördi, -di]*

99. Ki **görüp** nūr-ı şemʿi sevdi gözüm / Bī- ḳarār oldı şevḳı-y-ıla özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [görüp, -üp]*

100. Seyr édelden hezār dīde sipihr / **Görmedi** görmeye anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [görmedi, -me, -di]*

101. Bunca ʿāşıḳların **görüp** anuñ / Tāzelendi ġamı Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [görüp, -üp]*

102. Var mıdur yéryüzinde bir dil ü cān / Ki **görüp** anı olmaya ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [görüp, -üp]*

103ç Ḫālī **görüp** muraṣṣaʿ efserini / Üstine ṣaçdı eşki gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [görüp, -üp]*

104.Anda **görürdi** her ki étse naẓar / Maġzını ṣanki rişte-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [görürdi, -(ü)r, -di]*

105. Her ne cān mürġı **görse** ol bāġı / Ṭaleb étmezdi andan uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [görse, -se]*

106.Ġabġabuñ ṭopını **göreydi** ʿiyān / Egilürdi ṭapuña çün çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [göreydi, -e, -y, -di]*

107.**Gör**medi cihānda ḥażretüñe / Gerdūn-i hezār-dīde hem-tā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 218). [görmedi, -me, -di]*

108. Ġālibā bu hezār dīde-felek / **Görmedi** baña beñzer ins ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [görmedi, -me, -di]*

109.Ḳanda éşitse bir dil-ārāmı / **Görmese** olmaz-ıdı ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3256). [görmese, -me, -se]*

110. Seyr édelden hezār dīde sipihr / Görmedi **görmeye** anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [görmeye, -me, -y, -e]*

111.Anuñ-ıçun revān olur bu yaşum / Ki neler **göre** ʿışḳ-ıla bu başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [göre, -e]*

112. Güldi luṭf-ıla şemʿ-i ḫandāni / **Gör**di Yaʿḳūb tañladı anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [gördi, -di]*

113. **Gördi** bu ḥālini dédi dāye / İy yüzüñ nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [gördi, -di]*

114.**Gör**di bir heybet ü ṣalābet-ile / Ṭurur anda velī melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [gördi, -di]*

115.Her ḳapuyı ki **gördi** açıldı / Kendü gül gibi daḫi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [gördi, -di]*

116.**Gör**di bā-hem çü bunları o nigār / Eyledi ṣandı sırrını iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [gördi, -di]*

117.**Gör**di bu girye vü yemīni ʿAzīz / Terk édüp ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [gördi, -di]*

118. **Gördi** baḳup aña te'aṭṭuf-ıla / Ṭonı pür-ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [gördi, -di]*

119. Ṭañladı ceyşi **gördi** çün nāgāh / Dédi Cibrīl göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [gördi, -di]*

120.Dilerem sen de géy o pīreheni / **Göreyin** bir dem anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [göreyin, -e, -yin]*

121. Görürem cān gözi-y-ile dīdārı / Ten gözi n'ola **görmese** yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [görmese, -me, -se]*

122. Açdı yüzine açmaduġı gözi / Gördi ʿömrinde **görmedügi** yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [görmedügi, -me, -düg, -i]*

123.Ṭañ mı şeb ṣansa şeb-pere rūzı / **Göremez** mihr-i ʿālem-efrūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 2409). [göremez, -e, -mez]*

124.**Gördi** ḳuşlar ṭavāf éderler anı / Uçmaġ istedi aña ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [gördi, -di]*

125.Ḳanı ehl-i başīret anı **göre** / Āftāb-ı cihān-ı cānı bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3400). [göre, -e]*

126. Ḳalmadı cümlesinüñ ārāmı / **Görmege** geldiler gül-endāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2067). [görmege, -me, -ġe]*

127.**Görse** ol ḫaṭṭ ü cedveli dānā / Oḳur-ıdı kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [görse, -se]*

128. Ẓāhirin görme şemʿ-i ḫandānuñ / Bāṭınını **görince** yanar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [görince, -ince]*

129.Dédi anı **görüp** bir ehl-i zebān / Ne güzel bāġbān ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [görüp, -üp]*

130.Yūsufuñ **gördügince** dīdārın / Daḫi germ étdi ʿışḳı bāzārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [gördügince, -düg, -ince]*

131. Mihri cūş eyledi Yehūdānuñ / **Gördi** çün meh-cemālini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [gördi, -di]*

132. **Gördi** ol mürġ-zār-i bāġ-i cemāl / Nūrdan ḳubbe-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3042). [gördi, -di]*

133. Çünki **gördi** bu bār-gāhı ʿazīz / Göge atdı revān külahı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [gördi, -di]*

134.Her ki **gördi** ol ḥüsn-i zībāyı / Dīni terk étdi ḳodı dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [gördi, -di]*

135.**Gördi** Mālik bu ḥüsn-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ u ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [gördi, -di]*

136. Dédi Yūsuf o demde yā Settār / Beni setr eyle **görmesün** aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [görmesün, -me, -sün]*

137.Her ki zer vérdi **gördi** zār oldı / Zer gibi zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [gördi, -di]*

138.Ma'rifet **gördügini** bilmekdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 3393). [gördügini, -düg, -i, -n, -i]*

139. Şöyle kim **görmeyen** güher yüzini / Pür-güher oldı ṣandı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5249). [görmeyen, -me, -y, -en]*

140.Dédiler ṭoġrıdur bizüm sözümüz / Söyledük her ne **gördiyse** gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [gördiyse, -di, -y, -se]*

141. Nāz-ıla besler-idi dāye anı / Niçe gün **görmez**-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [görmez-idi, -mez, -idi]*

142. Seni senden çü saʿy édüp süresin / Anuñ-ıla hemān anı **göresin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [göresin, -e, -sin]*

143. Dédi var Yūsufı getür **göreyin** / Düş cevābını kendüden sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [göreyin, -e, -y, -in]*

144. **Gördügin** bilse olmasa ġāfil / Ol dem olurdı ʿārif-i vasıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2451). [gördügin, -düg, -in]*

145.Varup ol manẓar üzre ṭutdı ḳarār / Muntaẓır oldı **görmege** dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [görmege, -meg, -e]*

146.Ben daḫi anı **görmiş-idüm** o dem / Ol benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [görmiş-idüm, -müş, -idü, -m]*

147.Naẓar eden cihāna ʿibret ile / **Gördi** her şeyʿi nice hikmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). [gördi, -di]*

148.**Gördi** bir yaña enbiyā ṣaf ṣaf / Her biri bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [gördi, -di]*

149. Bu naẓarda meger Ṣafiyyu'llah / **Gördi** Yūsuf cemālini nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). [gördi, -di]*

150.**Gör**üp anı taʿaccüb étdi Ṣafī / Eyledi ḥazrete nidā-yı ḥafī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 461). [görüp, -üp]*

151. Bende gibi éderler aña sücūd / **Göricek** anı ol latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [göricek, -icek]*

152. **Göricek** böyle ehl-i riḳḳat anı / Ne-y-içün etmedüñ melāmet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [göricek, -icek]*

153. **Göricek** ḳaldılar bu ḥāli ṭaña / Yoḳsa Yūsuf mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [göricek, -icek]*

154. **Göricek** ceyş-i Mıṣrı İsrā'īl / Bile-y-idi anuñla Cebrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6116). [göricek, -icek]*

155.Yūsufı **gör**di ḳaʿr-ı vādīde / Oynar-iken ṣafa vü ṣādīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [gördi, -di]*

156.Baʿżınuñ mūyı çün siyāh ḥarīr / **Gören** anı benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [gören, -en]*

157.Sende bu ḫīle ḫālini iy māh / **Görmeyeyin** daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

129, Beyit 4493). [görmeyeyin, -me, -y, -e, -y, -in]

158. **Görürem** cān gözi-y-ile dīdārı / Ten gözi n'ola görmese yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [görürem, -ür, -em]*
159. Ki gözüm gevherine fer véresin / Yūsufı **görmege** naẕar véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [görmege, -meg, -e]*
160. Āferīn ol cemāle kim anı / **Görenüñ** pür-ṣafā olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [görenüñ, -en, -üñ]*
161. Dédi açup dehan-ı töhmeti cüst / **Gördüñüz** mi firāsetümi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [gördüñüz, -dü, -ñüz]*
162. **Gör**dügince anuñ tecellāsın / Bulur-ıdı göñül tesellāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3360). [gördügince, -düg, -ince]*
163. Baṣaruñ hakkı kim görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129*). [görür, -ür]*
164. Ḥüsnüñ gibi āftāb-ı tābān / **Görmedi** cihānda ʿaynī maṭlaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 226). [görmedi, -me, -di]*
165. **Gördiler** çünki ḳuş üşer ḳuyuya / Dédiler bu nişāndur anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [gördiler, -di, -ler*
166. Ṭañ mı şeb ṣansa şeb-pere rūzı / **Göremez** mihr-i ʿālem-efrūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1805).*

gör: *Anlamak, farkına varmak, idrak etmek.*

1. ʿĀḳıbet **gördi** derde yoḳ çāre / Dilberi görmez-ise bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [gördi, -di]*
2. Her ki **göre** anuñ cemālini / Ẕikr éder ṣāniʿuñ kemālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [göre, -e]*
3. Çünki ebnāsı **gördiler** anı /Yaş yérine aḳıtdılar ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1120). [gördiler, -di, -ler]*
4. **Gördi** gerçi bulaşmış üstine ḳan / İlla yoḳ ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [gördi, -di]*
5. Nāgehān **gördi** bir cemāl gelür / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile pür-kemāl gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [gördi, -di]*
6. Üştür üstinde bir güneş **gördi** / Kendüsin anda ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [gördi, -di]*
7. Pederi çünki **gördi** anı feraḥ / Göñli açıldı oldı cānı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [gördi, -di]*
8. Açmayınca ḥicāb-ı daʿvāyı / **Görmediler** cemāl-i maʿnāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1325). [görmediler, -+me, -+di, -+ler]*
9. Naẕar éden bu nūr ile gördü / ʿālemi ẕerre ẕerreyiʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 72). [gördü, -dü]*
10. El ṣunup aña yapışur defʿī / **Görür** anı ki bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [görür, -+ür]*
11. **Gör**medi çün anuñ sözinde ṣavāb / Ḫaste rāyına böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [görmedi, -me, -di]*
12. Ṣāyed ola benüm dil ārāmum / Gétmedin cān **göre** dil-ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [göre, -e]*
13. Dédi luṭf-i Ḫudāyı **gördüñ** mi / Mübtelāya cezāyı **gördüñ** mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [gördüñ, -dü, -ñ]*
14. Dédi luṭf-i Ḫudāyı **gördüñ** mi / Mübtelāya cezāyı **gördüñ** mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [gördüñ, -dü, -ñ]*
15. Üştür üstinde bir güneş gördi / Kendüsin anda ẕerre-veş **gördi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [gördi, -di]*
16. Çünki İṣḥāḳ **gör**di bu ḥāli / Bildi kim ʿavrat eylemiş alı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 391). *[gördi, -di]*
17. Dédi Rūbīl **gör** yalan düşüñi / Ki niçe müşkil eyledi işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [gör,]*
18. **Gördi** yoḳ Ḫaḳḳdan özge püşt ü penāh / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [gördi, -di]*
19. **Gördi** Mālik ki hiç inanmazlar / Egri sözini ṭoġrı ṣanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [gördi, -di]*

20. Deheni gibi **gördi** sözleri hīç / Rāstlik ḥāletini añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [gördi, -di]*

21. **Gördi** kim ḥālī ḳalbi gibi serā / Kendüsi anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [gördi, -di]*

22. Mużṭarib **gördi** dāye çün anı / Derde düşdi ki bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [gördi, -di]*

23. **Gördi** ġamdan dilinde sūzen var / Ḫaymeyi deldi çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [gördi, -di]*

24.Baḳdı ʿāşıḳ çü dōstuñ sözine / Mihrbān **gördi** anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [gördi, -di]*

25.**Gör**di İbni's-Selāmı çün bīmār / Eyledi bu cevāb-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [gördi, -di]*

26.**Gör**di Yūsuf yoġ anda ṣabr u ḳarār / Oldı laʿli gözi gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [gördi, -di]*

27.**Gör**di var ṣoḥbetinde fitne vü şūr / Ḫizmet istedi andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [gördi, -di]*

28. Bir géce anda ḫᵛāb gördiler / Uyanup dilde tāb **gördiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [gördiler, -di, -ler]*

29. Hīçdür **gördi** rāyinüñ ʿamelin / Ḥabl-i faẓl-ı Ḫudāya ṣundı elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162). [gördi, -di]*

30. Yūsuf anı çün āşnā **gördi** / Kimsin aduñ nedür déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [gördi, -di]*

31.**Gördiler** gerdeninde bir erḳam / Ḥalḳa-veş ḫalḳını ṣıḳar muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [gördiler, -di, -ler]*

32.Çün cemālinde **gördiler** tağyīr / Sebebin ṣordı luṭf-ile Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [gördiler, -di, -ler]*

33.Sākin oldı odı Zelīḫānuñ / Çünki **gördi** bu meylini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [gördi, -di]*

34. Ṭāliʿin **gördi** çün murād üzre / Bindi esb-i murāda dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [gördi, -di]*

35.Yūsufuñ anda **gördi** ḳıṣṣasını / İḫveti cevri-y-ile ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [gördi, -di]*

36.**Gördi** çün iḫvetin o serv-i revān / Oldı berg-i ḫazān gibi lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [gördi, -di]*

37.**Gördi** deryā yüzinde bir gémi var / Gémiye irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [gördi, -di]*

38. ʿaḳlını almış-iken ol āfāt / **Görür** āsān ṭarafda bīḫ-i necāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [görür, -ür]*

39. Çünki Mālik bu ḫᵛābdan ṭurdı / Sīne dürcin ṭolu ṣafā **gördi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [gördi, -di]*

40.**Gör**di nāgeh çün irdi ʿavn-i muʿīn / Künc-i ḫalvetde perde-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4525). [gördi, -di]*

41.Dédi Yūsuf ki gözleme ṭaşum / **Görme** misin gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [görme, -me]*

42. Āteşi gör ki oldı rāḥat-ı dey / Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 20). [gör,]*

gör: *(Rüya) görmek, (rüyada) görmek.*

1.Yūsufı **gördi** sebz-pūş olmış / Ḥāli āh ü ġırīv ü cūş olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [gördi, -di]*

2.**Gördi** Kenʿān diyārına irmiş / Yéñine anda bir güneş girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553). [gördi, -di]*

3. Ṭurdı ol dem muʿabbire gétdi / Düşde ol **gördügin** beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [gördügin, -dü, -gin]*

4. **Görmişem** ḫᵛāb içinde bir ṣuret /ʿilletüme benüm odur ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [görmişem, -miş, -em]*

5. Vaṣf olınmaz cemāl-ile gördi / Gerçi çeşmi ḫayāl-ile **gördi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2768). [gördi, -di]*

6.Belki ḫᵛāb içre **gör**di ol ḫᵛābı / 'Ārif olmaz bu ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [gördi, -di]*

7. Ḫʿābda **gör**müş-idi bir yüce tag / Kullede kendü pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [görmüş-idi, -müş, -idi]*
8. Birinüñ **gördügi** beşīr-i necāt / Birinüñ muḫbir-i nefīr-i memāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5140). [gördügi, -düg, -i]*
9. Bir géce şehri yār-ı Mıṣr meger / **Gördi** nāgeh düşinde yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [gördi, -di]*
10. **Gördi** yédi aruḳ sıġır daḥi şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [gördi, -di]*
11. **Gördi** hem yédi tāze ter-ḥūşe / Cāna leẕẕet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [gördi, -di]*
12. Cānum ol dem ki düşde **gördi** seni / Şevḳa ṣalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [gördi, -di]*
13. Aña ol **gördügin** beyān étdi / Sinesi şevḳını ʿiyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [gördügin, -dü, -gin]*

gör: *Karşılıklı gelip konuşmak, yanına gidip görüşmek.*

1. Żararum yoḳ size vidāʿ éderin / **Göreyin** sizi ġurbete géderin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [göreyin, -e, -y, -in]*
2.Yūsufı **görmedin** Zeliḫāya / ʿışḳdan bir ḫayāl-idi vāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [görmedin, -me, -din]*
3.Bu sebebden ṭurup sefer ḳıldum / Anı **görmege** derd-i ser ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [görmege, -meg, -e]* .
4.Éki ʿālemde ārzūsı hemān / Bir naẓar yāri **görmeg-idi** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [görmeg-idi, -meg, -idi]*
5. Bundan özge cihānda olmaya dem / **Göre** nāgāh sevdügin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [göre, -e]*

gör: *Yaşamak, tecrübe etmek.*

1. Ġam meyin içmedünse yé ġamunı / Mātem ét **görmedüñse** mātemüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3578). [görmedüñse, -me, -dün, -se]*

gör: *Görmek; seyretmek, temaşa etmek*

1. Āferīn ol cemāl-i cānāna / Ki gelür **görse** kāfir īmāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [görse, -se]*
2.Gören anı daḥi **görem** mi dédi / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [görem, -em]*
3.Ḥüsn odur kim **göricek** ehl-i ḍalāl / Déye subḥāne mubdeʿa muteʿal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1921). [göricek, -icek]*
4. Baʿd-ez-ān dédiler ki perdeyi aç / **Görelüm** ol cemāli biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [görelüm, -e, -lüm]*
5. Şehre varınca gétdi bī-perde / **Gördiler** ol cemāli her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [gördiler, -di, -ler]*
6. Ḫalḳ anuñ cümle şevḳına düşdi / **Görmeg**-içün sarāyına üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [görmeg-**içün, -meg, -içün]***
7.**Görmeg**-içün cemālini anuñ / Şevḳi bī-ḥadd-idi Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3254). [görmeg-içün, -meg, -içün*
8. Dem-be-dem Mālike gelürler-idi / **Görsevüz** déyü yalvarurlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2208). [görsevüz, -se, -vüz]*
9.**Görmediler** çün üç gün ol ayı / Eylediler yine taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [görmediler, -me, -di, -ler]*
10. Dédi çün aña böyle ṭālibsiz / **Görmesine** bu deñlü rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221) [görmesine, -me, -si, -n, -e]*
11.Görmeyen **görmesine** ṭālib-idi / Bir nefes ṣoḥbetine rāġıb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2270). [görmesine, -me, -si, -n, -e]*
12. Dédiler zer ne ola ser vérelüm / Bir naẓar tek cemālini **görelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [görelüm, -e, -lüm]*
13.**Görmeyen** görmesine ṭālib-idi / Bir nefes ṣoḥbetine rāġıb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2270). [görmeyen, -me, -y, -en]*
14. Bulmayam tā ki cānı Yūsufsuz / **Görmeyem** bu cihānı Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 165, Beyit 6194). [görmeyem, -me, -y, -em]

15. **Gördi** būy-ıla çün beḳa bāġın / Kesdi cāndan revān fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [gördi, -di]*

gör: *Görmek; rastlamak, karşılaşmak*

1. Kimseye étmediler āşūbı / Tā **görince** cemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1453). [görince, -ince]*
2. Pederi **görmedin** fiġān édelüm / Göricek göz yaşın revān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1113). [görmedin, -me, -din]*
3. Çünki **gördüm** diyār-ı Kenʿān ı / Bunda teftīş eyledüm anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1408). [gördüm, -dü, -m]*
4. Ḳanda aġyār **görse** yārı ṣanur / Her ne naḳşı göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [görse, -se]*
5. Ḳanda aġyār görse yārı ṣanur / Her ne naḳşı **göre** nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [göre, -e]*
6. Cümle ṣehrüñ ṣehīrini göresin / Her diyāruñ emīrini **göresin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [göresin, -e, -sin]*
7. Şehr-i Mıṣr içre bir cüvān **gördüm** / Ne cüvān cisme tāze cān **gördüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [gördüm, -dü, -m]*
8. Şehr-i Mıṣr içre bir cüvān **gördüm** / Ne cüvān cisme tāze cān **gördüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [gördüm, -dü, -m]*
9. Dédi zindānda bir cüvān **gördüm** / ʿālem-i ġayb aña ʿiyān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [gördüm, -dü, -m]*
10. Diler-idüm seni **göreydüm** ben / Yūsufuñ ṣıḥḥatin ṣoraydum ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [göreydüm, -e, -y, -dü, -m]*
11. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni **görmege** lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [görmege, -meg, -e]*
12. **Gördügünce** o lāle-i İremi / Verem olurdı bağrına diremi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3448). [gördügünce, -dügünce]*
13. **Gördiler** yolda ḥażret-i ʿÖmeri / ʿÖmer anlara ṣordı çün ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [gördiler, -di, -ler]*
14. Anda bir ḳurdı **gördiler** ki ulur / Göge dikmiş yüzini nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [gördiler, -di, -ler]*
15. Çünki Yaʿḳūb **gördi** ḫālını / Söyledi mācerasını ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). [gördi, -di]*
16. Cümle ṣehrüñ ṣehīrini **göresin** / Her diyāruñ emīrini göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [göresin, -e, -sin]*
17. Ḫūten āhūlarını çün **göresin** / Her birine ġazālumı ṣorasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [göresin, -e, -sin]*
18. Dédi Yūsuf ki ḳaçmadum ḥāṣā / Vālidem ḳabrini **görüp** ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [görüp, -üp]*
19. Her ne vaṣf-ıla kim **görür** anı / Ola ol resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [görür, -ür]*
20. Yūsufı **görüp** üştür-i miskīn / Étdi yüz derd-ile enīn-i hanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3697). [görüp, -üp]*
21. Yüzini **görmesevüz** n'ola ḳānīʿuz aña kim / Ḳapusı Kaʿbesi ʿāṣıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [görmesevüz, -me, -se, -vüz]*
22. Servini sāye-veş sürürler-idi / Çün girü ḳalduġın **görürler-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 851). [görürler-idi, -ür, -ler, -idi]*
23. Gétdi ṣabr-ı dili Zelīḫanuñ / Yüzüni **görmek** istedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [görmek, -mek]*
24. Ḳameri n'eylerem yüzüñi **görek** / Şekeri almazam sözüñi görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [görek, -ek]*
25. Düşdüm ebrūñı **görmeyüp** tāba / Urmışam bendi bāb-i miḥrāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1245). [görmeyüp, -me, -y, -üp]*
26. Bir naẓar her ki anı **görmiş**-idi / Mest olup ʿaḳlını yitürmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [görmiş-idi, -miş, --idi]*

27.Köñlegi **gördi** yine āh étdi / Diḳḳat-ile aña nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [gördi, -di]*

28.Lebüñi **görmesem** ḥayātı n'édem / Dehenüñ olmasa nebāti n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [görmesem, -me, -se, -m]*

29.Bir ḳaç oġlancuḳ anı **gördiler** / Ḳozcuġaz isteyüp yüz urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [gördiler, -di, -ler]*

30. Oldı ol meh şu resme nūrānī / Ki **görenler** şanurdı nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [görenler, -en, -ler]*

31. Eger āyine göstereydi özin / Ehl-i ḥüsn anda **görmez**-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [görmez-idi, -mez, -idi]*

32.Her ki bir kerre ol nigārı **göre** / Éki ʿālem saʿādetine ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [göre, -e]*

33. Servi gibi yüceldi bālāsı / Boyını **göremez** oldı lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [göremez, -e, -mez]*

34. **Görmeg-ile** yüzini bir pāre / Ṣāyed olaydı derdüme çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [görmeg-ile, -meg, -ile]*

35. Bir naẓar **görmese** eger yüzüni / Ġuṣṣadan öldürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3174). [görmese, -me, -se]*

36. Her ne sözde ki ola bū-yi dürūġ / **Görmez** ehl-i başiret anda fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184) [görmez, -mez]*

37.**Görmez** olınca anları gétdi / Biñ belā-y-ıla maḥmile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [görmez, -mez]*

38. Üştüre nāgeh Eflaḥ étdi nigāh / Yūsufı **görmeyicek** eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [görmeyicek, -me, -y, -icek]*

39.Bilmeyen ʿandelībi serçe şanur / Türk billūrı **görse** şırça sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [görse, -se]*

40.Çeşm-i Mālik de **görse** ger anı / Aḳça n'olur véreydi biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [görse, -se]*

41.**Gördiler** bir cemāl-i bī-mānend / Bir dil-ārām ü dilber ü dil-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1928). [gördiler, -di, -ler]*

42.**Görenüñ** ʿaḳlı gétdi dem geldi / Gözine nem yérine dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [görenüñ, -en, -ün]*

43.Eyler eylemege **görenleri** deng / Naḳş-ıla naḳş reng-ile nīreng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [görenleri, -en, -ler, -i]*

44. Eger olmaz-ısa tecelli ʿām / **Görmez**-ise anı bu demde ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [görmez-ise, -mez, --ise]*

45.Ol güli **görse** nergesüñ naẓarı / Sır daḥi olsa vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [görse, -se]*

46. **Göreli** gözlerin ʿalīl oldum / İnce béli gamında ḳıl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [göreli, -eli]*

47. Ḳaşların **göreli** ḫayāl oldum / Olmadum kec velī hilāl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2615). [göreli, -eli]*

48. Dür döker dişlerin **göreli** gözüm / Od şaçar ruḫların göreli gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [göreli, -eli]*

49. Dür döker dişlerin göreli gözüm / Od şaçar ruḫların **göreli** gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [göreli, -eli]*

50. N'ola **görsem** o mihri ben ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [görsem, -se, -m]*

51. ʿāşıḳuñ çün vücūdı ebter olur / **Gördügi** cümle ʿayn-ı dilber olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [gördügi, -düg, -i]*

52.**Göricek** belki ḳaçdılar anı / Çaġırup dédi Yūsuf iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [göricek, -icek]*

53. Rāst ḳaddini **görmedin** ʿuşşāḳ / Ṭoldı ʿuşşāḳı Isfehān ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [görmedin, -me, -din]*

54.Yandurup ʿışḳ odına bende beni / **Göreyin** bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [göreyin, -eyin]*

55. Mihri cūş eyleyüp Yehūdānuñ / **Göre** gelürdi ḥālin ol māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [göre, -e]*

56.Ḥüsnini **görmege** çü ḫāyildür / Naẓar étmek yüzine müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [görmege, -meg, -e]*

57.Baʿd-ez-ān **gördi** kim bir ebr-i sepīd / Ġaybdan oldı başı üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [gördi, -di]*

58.Çünki **gördük** seni ki aġlarsın / Cānı ḥasret odıy'la ṭaġlarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [gördük, -dü, -k]*

59. Gün yüzi eyle tāb-dār oldı / Ki **gören** dīde āb-dār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [gören, -en]*

60. Ḥüsnine ol feriştenüñ taḥsīn / Ki **gören** ādem étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [gören, -en]*

61.**Görmişem** ben cemāl-i Yaʿḳūbı / İşüdürem kemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3469). [görmişem, -miş, -em]*

62.Naẓar eyledi çün ḥikāyetine / **Görmedin** ʿāşıḳ oldı ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1032). [görmedin, -me, -din]*

63.**Görmedin** mīr-i ʿAsḳalān anı / Dermiyān étdi yolına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1994). [görmedin, -me, -din]*

64. Ḳameri n'eylerem yüzüñi görek / Şekeri almazam sözüñi **görek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [görek, -ek]*

65.Tevbe olsun ki **görmeyem** özümi / Ḫōd-nümālıḳdan açamayam yüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [görmeyem, -me, -y, -em]*

66. **Görmedin** gül yüzüñi bülbül-i cān / Ḫār-ı miḥnetden olmışam nālān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2495). [görmedin, -me, -din]*

67. Pederi dédi gey ṣaḳın nāmı / **Görelüm** nice olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [görelüm, -e, -lüm]*

68.Bindi gül-gūn üzre ol şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni **göre** gétdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [göre, -e]*

69.Geldi ol mihr egerçi germinden / **Gördi** māhı ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [gördi, -di]*

70.Dāyesi **gördi** çün Zelīḫāyı / Ki hilāl oldı ol cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [gördi, -di]*

71.**Gördi** bir rūḥ āb-ı gülden pāk / Ḥüsni evṣāfı ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [gördi, -di]*

72Daḥi **görmiş** degül ḥayālin anuñ / Güş étmiş degül miṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [görmiş, -miş]*

73. **Göricek** Yūsuf anı aġladı zār / Yandı ḥasret odına ṣabr u ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [göricek, -icek]*

74. Beni ol dem bu üştür-i miskīn / **Görmiş**-idi anuñ-ıçun oldı ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [görmiş-idi, -miş, -idi]*

75. **Gördi** Aʿrābī Yūsufı pür-zeyn / Aḥsenü'l vech-i ekḥalü'l-ʿayneyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3706). [gördi, -di]*

76. Dedi Yūsuf beni **görüp** bu şütür / Gözleri ney-içün oldı yaş-ıla pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [görüp, -üp]*

77. Eyle ḥaẓẓ aldılar o gül yüzden / Ki **görüp** anı ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [görüp, -üp]*

78. Ḳanda bir serve baksa bu miskīn / Ḳaddini **görüp** eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [görüp, -üp]*

79. Dédi Şemʿūn ki iy biraderler / Bizi **görüp** yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [görüp, -üp]*

80. **Göreli** köñlegüñi ḳan-ıla ol / Ḳalmadı ḳanı ḳaldı cān-ıla ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [göreli, -eli]*

81.Anı **gördüñse** de nişānlarını / Ḳomayam tā göñül gümānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [gördüñse, -düñ, -se]*

82.Fī'l-meṣel **görse** şemʿi pervāne / Ḳaṣd éder vaṣl-ı yāre merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [görse, -se]*

83.**Görse** ḫālüñ bu lāle-i bī-dāġ / Dāġ-ı dilden yéle vérürdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [görse, -se]*

84. **Görse** gül destesini desti ṣanur / Nergesi görse çeşm-i mesti ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [görse, -se]*

85. Görse gül destesini desti ṣanur / Nergesi **görse** çeşm-i mesti ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [görse, -se]*

86.Āşıḳ olmaz bu devlete yüze yüz / Yāri nerges gibi **göre** göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [göre, -e]*

87.Bir güzel bāġı var-ıdı nice baġ / **Görse** Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [görse, -se*

88.ʿĀḳıbet gördi derde yoḳ çāre / Dilberi **görmez-ise** bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [görmez-ise, -mez, -ise]*

89.Der ü dīvārı **gördi** ol dāruñ / Yéri olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [gördi, -di]*

90.Bilmek isterseñüz kemālin anuñ / Ḥāżır olsun **görün** cemālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [görün, -ün]*

91.Gördiler çün zenān-ı Mıṣr anı / Bir naẓarda yitürdiler cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4756). [gördiler, -di, -ler]*

92. Dédi yine nedür bu girye vü āh / Dédi **gördüm** çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [gördüm, -dü, -m]*

93.**Gördi** Yūsuf çü gözgüde özini / Cümle yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [gördi,]*

94. Dédi anlara pīrehen ḳanı / **Göreyin** ḳanını vérüñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [göreyin,-e, -yin]*

gör: *"Bak! Fark et!, Anla!" anlamında bir ünlem.*

1. Aç teferrüc gözini geh gāhi / **Gör** bu āsār-ı raḥmetuʿllāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 731). [gör,]*

2.Çemen-i luṭfuñuñ nihālini **gör** / Bād-ı cevr-ile düşdi ḥālini **gör** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 870). [gör,]*

3.Gel **gör** evvel göñül belālarını / Var aña göre ét nidālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3382). [gör,]*

4.**Gör** bu şimşādı ḫurrem ü şād ol / Serve irdüñ belādan āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [gör,]*

5. **Gör** göñül ʿāşıḳuñ bu cūdını / ʿIşḳa bağışladı vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [gör,]*

6.Baḫt-ı sengīnini **gör** ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [gör,]*

7. Dédi şāh ol emīne bir daḥi ṣor / Bunlar-ıçun daḥi ne dér anı **gör** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [gör,]*

8.İşbu işler başuña **gör** n'eyler / Ol yalan düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [gör,]*

9.**Gör** bu nārınlıġını ñarvenüñ / Çetri olmış çemende yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [gör,]*

10. Ẓāhirin **görme** ṣemʿ-i ḫandānuñ / Bāṭınını görince yanar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [görme, -me]*

gör: *Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek.*

1. Aṣlı ol nesnenüñ ki ola hebā / Aṣlı yoḳ kendüzine **görse** bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [görse, -se]*

gör: (..gibi) *görmek, zannetmek.*

1. Ṣandılar bedr-iken hilāl-i naḥīf / **Gördiler** serv-iken nihāl-i żaʿīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1802). [gördiler, -di, -ler]*

gör: *(Hâlini) görmek, (hâline) bakmak.*

1.Dédi ḳandasın iy peder ḳanda / **Gör** ciger-gūşeni gelüp ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [gör,]*

gör: *(Özlenen bir güne) erişmek, ulaşmak.*

1. Kāşkī ben de ol güni **görsem** / Yāruñ aḳ boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [görsem, -se, -m]*

gör: *(Uygun, münasip) görmek.*

1.Çün Zelīḫā ġamın gédermedi yār / Dāyesin **gördi** kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [gördi, -di]*

gör: *(İyilik, eza, cefa vb.) görmek; maruz kalmak*

1.Sen ṣıduñ kāseyi yéyüp niʿamum / Baña cevr eyledüñ **görüp** keremüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4610). [görüp, -üp]*

2. Dédiler ḫaşa li'llāh iy server / Bizden izā vü cevr **göre** peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [göre, -e]*

3. Seyyi'e **görseñüz** bir ādemden / Ketm édüñ anı cümle ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [görseñüz, -se, -ñüz]*
4. Eger anı bile getürmeyesiz / Niʿmet ü ḳurbetümi **görmeyesiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [görmeyesiz, -me, -y, -e, -siz]*
5. Dédi ben Yūsufam bu ḳardaşum / Çok belā **gördi** ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [gördi, -di]*
6. **Gör**memiş zaḫm-ı tīşe darb-ı teber / Ne şecerdür ne āhen ne ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604). [görmemiş, -me, -miş]*

gör: *Görmek; mazhar olmak.*

1. Kim éder ola ḫidmetin bu géce / Kim **görür** ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [görür, -ür]*
2. Eyle sevdi anı dil ü cānı / Rāḥat olmazdı **görmese** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [görmese, -me, -se]*

göre: *... e göre II açısından, düşüncesince, kanaatince.*

1. Her birinüñ cemāli şems ü ḍuḥā / Anlara **göre** kendü ḫüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [göre,]*
2. Naḳşuñ anlardaġı nigāra **göre** / Ḳatre gibi ola biḥāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [göre,]*

göre: *...e göre, nispeten, nazaran.*

1. Naḳşuñ anlardaġı nigāra göre / Ḳatre gibi ola biḥāra **göre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [göre,]*
2. Deryālara **göre** kef gibidür / Keffüñe **göre** bu cümle deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [göre,]*
3. Bu ḳadar vüsʿat ile ʿarş-ı ʿaẓīm / Ceberutına göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[göre,]*

göre kıl: *Görmesini sağlamak; göstermek.*

1. **Göre ḳıl** āhenine zindānı / Tā ki bir pāre nerm éde anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [göre ḳıl,]*

göreli: *Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.*

1. **Göreli** anı bī-mecāl olduḳ / Derdüñi bildük ehl-i ḥāl olduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [göreli,]*

görelüm: *Bekleyelim bakalım, bekleyip görelim.*

1. Buña çün çāre eylemez tedbīr / **Görelüm** nice gösterür taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [görelüm,]*

gören: *Bakan, gören, şahit olan.*

1. **Görenüñ** vérdi oldı vaṣf-ı cemāl / Görmeyenlere düşdi şevḳ-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188). [görenüñ, -üñ]*
2. **Görenüñ** ḳıṣṣası ḥikāyet-idi / Görmeyenüñ sözi rivāyet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2189). [görenüñ, -üñ]*
3. **Görenüñ** ḥāṣılı ḫayāl oldı / Görmeyenüñ işi suʿāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [görenüñ, -üñ]*
4. Bu cemāl-ile ẓāhir oldı o māh / **Görenüñ** ʿaḳlı fikri oldı tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [görenüñ, -üñ]*
5. Eyle ḫūb-ıdı béli kim anı / Ḳılca ḳalurdı **görenüñ** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [görenüñ, -üñ]*
6. Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / Ki **gören** ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 3043). [gören,]*
7. **Gören** anı daḫi görem mi dédi / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [gören,]*
8. Gören anı daḫi **görem** mi dédi / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [görem,]*
9. Gören anı daḫi görem mi dédi / Görmeyen **görmege** érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191).*

[görmege]

göresü gel: *Göresi gelmek, özlemek, arzulamak.*

1.**Göresü**m **gel**di çün cemālin anuñ / Ārzu eyledüm viṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [göresü gel, -di]*

göricek: *Gördüğü zaman, görünce; görür görmez*

1.**Göricek** aġlayasın ol cāyı / Añasın ben ġarīb ü tenhāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [göricek,]*

2.**Göricek** teşneyi yā-ḫōd acı / Açlıġum yād édüp benüm acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [göricek,]*

3.**Göricek** anı öldi ṣandılar /İşlerinden ḳamu uṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1134). [göricek,]*

4.**Göricek** anı düşdiler vecde / Ḥüsnine ḳarşu étdiler secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3018). [göricek,]*

5. **Göricek** ḳahrumı benüm él aña / Ṭaʿn olunmazdı mihri-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [göricek,]*

6. Soñra dīvān-ı şāha geldiler / **Göricek** anı heybet aldıIar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5763). [göricek,]*

7. **Göricek** ḥażret-i pederlerini / Dédiler bu geçen ḫaberlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5798). [göricek,]*

8. **Göricek** bildi anı Bünyāmīn / Dédi Yūsuf aña ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [göricek,]*

9. Sizi ben **göricek** dédüm uġrı / Āḫir oldı benüm sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [göricek,]*

10.**Göricek** ẓāhir olur endāmı / İnanup bize éder ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1160). [göricek,]*

11. Ki bu şehrüñ de ḫalḳı pīr ü cüvān / **Göricek** ḥüsnümi olur ḥayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [göricek,]*

12.**Göricek** bir yetīmüñ aġladuġın / Cigerin miḥnet odı ṭaġladuġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [göricek,]*

13. Pederi görmedin fiġān édelüm / **Göricek** göz yaşın revān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1113). [göricek,]*

görin: *Belirmek, ortaya çıkmak, görünmek.*

1.Tā **görinmez** olınca iḫvānı / Baḳup anlara étdi efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [görinmez, -mez]*

2.Çün **görindi** aña o bedr-i temām / Naʿra urup yıḳıldı bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [görindi, -di]*

3.Her ṭarafdan **görinse** aña bu ẕevḳ / Göñline ṭolar-ıdı tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [görinse, -se]*

4. Girdi dībāsına çün ol zībā / Ġayib oldı **görinen** ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [görinen, -en]*

5. Naẓar étse cihāna cān görinür / Cān nedür cān véren ʿiyān **görinür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [görinür, -ür]*

6. Saʿy éderlerdi kim o māh-likā / **Görinüp** cānları bulaydı ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [görinüp, -üp]*

7. Dérler-idi nemüz alursañ al / Tek **görinsün** yine o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [görinsün, -sün]*

8.Bu **görinen** ḳamerdür iy dāye / Ḥaḳḳa minnet ki irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [görinen, -en]*

9.Her biri bir ṭarafda ṭutdı ḳarār / Muntaẓırlar ki **görine** dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [görine, -e]*

10. Kime **görindi-y-ise** o güller / Ṭavḳ -ı ẕevḳ oldı boynına ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [görindi-y-ise, -di, -y, -ise]*

görin: *... gibi görünmek II ...gibi gelmek.*

1. **Görinür** ādeme cemāl-ile / Ṣayd éder anı mekr ü al-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [görinür, -ür]*

2. Dürr-i dendānı laʿl-i ḫandāndan / **Görinür** nūr-ı Ḥaḳḳ gibi candan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2436). [görinür, -ür]*

3. Sizde yoḳ nesl-i enbiyā eseri / **Görinür** ḫīle vü riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [görinür, -ür]*

4.İrmedi çün viṣāl-i cānāna / Heft dūzaḫ **görindi** şeş ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4398). [görindi, -di]*

görin: *Görünmek, yansımak.*

1. Naẓar olınsa ḥüsni ayına / Yüz **görinürdi** ṣanki āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [görinürdi, -ür, -di]*

görinmez ol: *Gözden kaybolmak, artık görünmemek.*

1.Düşdi devrüñde şerme cins-i perī / Anuñ-ıçun **görinmez ol**dı biri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3952). [görinmez ol, -dı]*

göriş: *Görüşmek, buluşmak, sohbet etmek.*

1. Çün **görişmek** ṣorışmaġ oldı temām / Yūsuf étdi żiyāfete iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [görişmek, -mek]*
2.Aġlaşup ṣarmaşup **görişdiler** / Birbiri ḥālini ṣorıştılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 492). [görişdiler, -di, -ler]*

görklü oldur ki anı sevdi göñül: *Gönül kimi severse güzel odur.*

1. Meyli ḳalbüñ belī iradī degül / **Görklü oldur ki anı sevdi göñül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 374). [görklü oldur ki anı sevdi göñül,]*

görme misin: *Görmüyor musun II anlamıyor musun, idrak edemiyor musun?*

1.**Görme misin** ki ceddüm İbrāhīm / Ṭıfl-iken ʿālim étdi anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [görme misin,]*

görmege: *Görmek için.*

1. Cümle Mıṣr ehli bunda ḥāżırdur / **Görmege** ḳapusına nāẓırdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [görmege,]*

görmege géder ol: *Ziyaretine gitmek, ziyaret etmek.*

1.Anda ola ʿale'l-ḫusūs ḳarīb / **Görmege géder ol**a anı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 474). [görmege géder ol, --a-a-er]*

görmeyen: *Görmeyen, şahit olmayan kimse.*

1. Görenüñ vérdi oldı vaṣf-ı cemāl / **Görmeyenlere** düşdi şevḳ-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188). [görmeyenlere, -ler, -e]*
2. Görenüñ ḳıṣṣası ḥikāyet-idi / **Görmeyenüñ** sözi rivāyet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2189). [görmeyenüñ, -ün]*
3. Görenüñ ḥāṣılı ḫayāl oldı / **Görmeyenüñ** işi suʿāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [görmeyenüñ, -ün]*
4. Gören anı daḫi görem mi dédi / **Görmeyen** görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [görmeyen,]*

görmez ol: *Görememek. II uzak kalmak, kavuşamamak.*

1.**Görmez ol**dum senüñ cemālüñi ben / Bilmezem nice oldı ḥālüñi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [görmez ol, -du, -m]*

görmez ol: *Görmezden gelmek II artık ona değer vermemek.*

1. Bize ol dem irişdi feth ü ẓafer / Ki seni **görmez ol**dı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [görmez ol, -dı]*
2. Cān gözi tā görince dīdārı / Ten gözi görmez ola **aġyārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [görmez ol, -a]*

görün: *Belirmek, görünmek.*

1. Çün ḫayālüñ **göründi** ḫᵛābumda / Baña oldı ḫayāl ḫᵛābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [göründi, -di]*
2.Baña evvel **görünse** ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben nice māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [görünse, -se]*
3. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh **görünse** bāri düşümde bu ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [görünse, -se]*
4. Çün **görünmedi** ol ruḫ-i gülreng / Ġonça-veş ḳaldı bir zemān dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [görünmedi, -me, -di]*
5. Aṭf-ı dāmenden étdi cismi ẓuhūr / Ṣan ufuḳdan **göründi** şu-'le-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [göründi, -di]*

6.Çün **göründi** ṣuʿā’-i dendānı / Ṣevḳa ṣaldı cihān gibi cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [göründi, -di]*

7.Perde gédüp **göründi** çün o cemāl / Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [göründi, -di]*

8. Nūnı altında ʿayni ṣad miṣāl / Ékisinden **göründi** naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [göründi, -di]*

9.Çün **göründi** aña bu nūr-ı cemāl / Āh édüp yére düṣdi sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [göründi, -di]*

görün: *Anlaşılmak, hissedilmek, sezilmek.*

1. Ne bilür ḳadr-i nūrı merdüm-i kūr / Çün **görünmez** gözine ṣuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [görünmez, -mez]*

görüp: *Gördüğü vakit, görünce.*

1.Ṭoldı ḳan-ıla çeşmi ḳanı **görüp** / Geldi cānı dehāna anı görüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1150). [görüp,]*

2. Ṭoldı ḳan-ıla çeşmi ḳanı görüp / Geldi cānı dehāna anı **görüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1150). [görüp,]*

görüş: *Görüşmek, buluşmak, sohbet etmek.*

1. Birbirine revān irişdiler / Aġlaşup ṣarmaşup **görüşdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6127). [görüşdiier, -di, -ler]*

göster: *Göstermek, işaret etmek.*

1. Söylemeyüp dili bu ḥālet-ile / Yūsufı **gösterüp** işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [gösterüp, -üp]*

göster: *Açığa çıkartmak, ortaya koymak; görülmesini sağlamak*

1. Buña çün çāre eylemez tedbīr / Görelüm nice **gösterür** taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [gösterür, -ür]*

2.Aña **göstermişem** ḫayāl-ile ḫᵛāb / Tā ki bünyād-ı ʿahdi ola ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [göstermişem, -miş, -em]*

3.Aña **gösterdüm** anı düşinde / Yūsufuñ nāmın añdı cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [gösterdüm, -dü, -m]*

4. Māh-i Maġrib dédi ki étme gümān / Ki anuñ gibi cān **göstere** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [göstere, -e]*

5. **Gösterür** būstān-ı ümmīdi / Ḥāṣılı berg ü bār-i nevmīdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3059). [gösterür, -ür]*

6.Reng-i nāḫunda **gösterüp** nīreng / Étdi bedri hilāl-ile hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4337). [gösterüp, -üp]*

7. Ancılayın ġazālı bānūya / **Gösteren** ṭañ mı dönse āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [gösteren, -en]*

8.**Göster**en ḫᵛāb içinde naḳş-i cemāl / Eyleyen Mıṣr içinde ʿahd-i viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3323). [gösteren, -en]*

9.Eger āyine **göstereydi** özin / Ehl-i ḫüsn anda görmez-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [göstereydi, -e, -y, -di]*

10. Her ki baña vérürse bir dīnār / **Gösterem** aña ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [gösterem, -em]*

11. Demidür Ḥamdī merd-i dānāya / Yūsufı **göstere** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3242). [göstere, -e]*

12. Açа nāzüklig-ile zindānı / **Göstere** āftāb-ı Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5042). [göstere, -e]*

13. Cümle gerçekleliler ol ḳīlı / **Gösterüp** pādşāha Rūbīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [gösterüp, -üp]*

14. Cümle gérçekleyüp bu ma’nayı / Şaha **gösterdiler** Yehūdayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [gösterdiler, -di, -ler]*

götür: *Açmak, kaldırmak; uzaklaştırmak, gidermek*

1.Ḫākden yüz **götürmedin** ol māh / Ẓāhir oldı semāda ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [götürmedin, -me, -di, -n]*

2. Cevherī ṣandal üzre serv-i revān / Oturup burḳaʿın **götürdi** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [götürdi, -di]*

3. Élçileri aġırladı Ṭaymūs / Vérdi anı ki **götürür** nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [götürür, -ür]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak*

1. Bir gün ol dāyesi Zelīḫāyı / **Götürürken** felek gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [götürürken, -ür, -ken]*
2. **Götürür** her hümāyı bir balaban / Aʿnī her dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [götürür, -ür]*
3. Yürüsem omuzumdasın çü melek / **Götürürem** sen ayı ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [götürürem, -ür, -em]*
5.Ger bula ẕerre deñlü mūr anı / **Götüre** taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [götüre, -e]*
6.Dér **götürsün** sücūddan başını / Aġlasun silmesün gözi yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [götürsün, -sün]*
7.Gétdiler Yūsuf-ıla iḫvānı / Bir' ki menzil **götürdiler** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [götürdiler, -di, -ler]*
8.Gül gibi evvelā **götürdiler** / Gil gibi ṣoñra yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [götürdiler, -di, -ler]*
9.**Götürüp** her biri yed-i beyżā / Rü'yet-içün ḳılur duʿā' vü nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [götürüp, -üp]*
10. Bād-pālar **götürdiler** anı / Yél gibi ṣuffe-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2998). [götürdiler, -di, -ler]*
11.**Götür**ürken ol ayı dāye gibi / Ṣaldılar ḳara yére sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [götürürken, -ür, -ken]*
12. Şefḳati germ olup bu miskīne / **Götürüp** anı taḫt-ı zerrīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [götürüp, -üp]*
13. Berekātı götürdi ā'ni Emīn / Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [götürdi, -di]*

götür: *Kaldırmak, tahammül etmek.*

1. Hasretüñ bārını **götürmez** kūh / Nice çeksün bu pīr-i ṣad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [götürmez, -mez]*

göz: *Göz, görme organı; bakış, nazar*

1.Nice ṭaşa ṭoḳundı başcuġazuñ / **Gözlerüñden** aḳar mı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [gözlerüñden, -ler, -üñ, -den]*
2. Gördi Yūsuf çü gözgüde özini / Cümle yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [gözini, -i, -n, -i]*
3. 4.Vérdi göñlin yéle **gözin** āba / Ḳomadı cāy tāb-ı dil ḫᵛāba (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). *[gözin, -in]*
5.Étmeyeli **gözüm** dişüñé naẕar / Çıḳdı andan ṣafā-yı dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1246). [gözüm, -üm]*
6.Dér götürsün sücūddan başını / Aġlasun silmesün **gözi** yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [gözi, -i]*
7.Gözleri saña oldı-y-ısa ġıdā / Ḥaḳḳdan irsün başuña ʿaynı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1372). [gözleri, -ler, -i]*
8.Ḳarañu oldı **gözlerüme** cihān / Ḳıluram her ṭarafda āh ü fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1413). [gözlerüme, -ler, -üm, -e]*
9.Dédiler ṭoġrıdur bizüm sözümüz / Söyledük her ne gördiyse **gözümüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [gözümüz, -ümüz]*
10. Görenüñ ʿaḳlı gétdi dem geldi / **Gözine** nem yérine dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [gözine, -i, -n, -e]*
11.Mār olup **gözlerine** māl-ile genc / Étdi kendüye dürlü dürlü ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]*
12. Cemālüñ ayına cānā neẕāre étmeyeli / Karañu oldı **gözüme** cihān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [gözüme, -üm, -e]*
13. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki **gözlerinden** aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [gözlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
14.Gerçi ki çoḳ nigāra naẕar étdi **gözlerüm** / Bu naḳşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [gözlerüm, -ler, -üm]*
15. Rükn-i seng-i maḳām-ı Zemzem-içün / ʿāşıḳuñ **gözlerindeki** nem içün *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 4, Beyit 157). [gözlerindeki, -ler, -in, -de, -ki]

16. Sen bedr-i temāmı kimse görmez / **Gözlerde** egerçi var bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [gözlerde, -ler, -de]*
17. Şāyed ola ki aġlamaḳdan o pīr / Żarar édüp **gözine** ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [gözine, -i, -n, -e]*
18. Ne bilür ḳadr-i nūrı merdüm-i kūr / Çün görünmez **gözine** şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [gözine, -i, -n, -e]*
19. Gök demür géyici ḳara yüzlü / Raʿd āvāzlu yıldırım **gözlü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2004). [gözlü, -lü]*
20. **Gözde** āb-ı revān sinede nār / Başda bunca hevā göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [gözde, -de]*
21. Göreli **gözlerin** ʿalīl oldum / İnce béli gamında ḳıl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [gözlerin, -ler, -i, -n]*
22. **Gözüñe** lāzım oldı bīmārī / Kec ḫayāl oldı çün anuñ yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [gözüñe, -üñ, -e]*
23. Yoḳ ḳarārı felek gibi her dem / **Göze** ġāyip melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [göze, -e]*
24. Berk-ı raḫşān gibi çün éde ẓuhūr / **Gözlerüm** ebr olur yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [gözlerüm, -ler, -üm]*
25. Çünki Ṭaymūs anuñ éşitdi sözin / Leb-i luṭf-ıla öpdi éki **gözin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [gözin, -in]*
26. Ḳoç alınlu sıġın geyik **gözlü** / Ḫūb ādem gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [gözlü, -lü]*
27. Yudı ʿahd ābı-y-ıla ol demden / Dehenin nāleden **gözin** nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [gözin, -in]*
28. Dédi Yūsuf ki gözleme ṭaşum / Görme misin **gözümdeki** yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [gözümdeki, -üm, -de, -ki]*
29. Ol şeker ḳışşa şūr vérdi aña / **Gözden** evvel ḳulaḳdan irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [gözden, -den]*
30. Laʿli eyler dehānumı bī-āb / **Gözlerüm** ābını ḳılur ḫūn-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [gözlerüm, -ler, -üm]*
31. Yaraşur pāya kim süre toza yüz / Pāy işin étse ḳana ġarḳ ola **göz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [göz,]*
32. **Göz** işi ḫūb-rūya baḳmaḳdur / Ḫūblar işi sīne yaḳmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4055). [göz,]*
33. Kendü destümle kör édüp **gözümi** / Rāhdan çāha şalmışam özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [gözümi, -üm, -i]*
34. Ġam belāsından uyımazdı gözi / **Gözde** dil ḫūnı dilde ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [gözde, -de]*
35. Söze gelse sözinde yār-idi / Naẓar étse **gözinde** yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5115). [gözinde, -i, -n, -de]*
36. Uġrasa kimse ṭarf-ı yārinden / Nūr alurdı **göze** ġubārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5381). [göze, -e]*
37. Dédi müşküñ ne eyledi kāfūr / Dédi vardı aña **gözümdeki** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [gözümdeki, -üm, -de, -ki]*
38. Ḫᵛāb getdi **gözi** pür-āb oldu / Rāḥat-ı cān ḫayāl-i ḫᵛāb oldu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2463). [gözi, -i]*
39. Neden olduñ **gözüñ** gibi ḫaste / Döndi çeşmüñ ġazāl-ı sermeste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [gözüñ, -(ü)ñ]*
40. Olmasayduñ bu kec ḫayāl-ile yār / Olmaz-ıduñ **gözüñ** gibi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [gözüñ, -(ü)ñ]*
41. **Gözlerüm** ḥasretüñde tār oldı / Şeş cihet gözlemekde çār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3207). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*
42. Ḫāk-i pāyin **gözüme** éde sebīl / Ki ġamı giryesinden oldı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [gözüme, -(ü)m, -e]*
43. Gül yüzüñsüz **gözüme** ḫār oldı / Dil firāḳuñda bi-ḳarār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1244). [gözüme, -üm, -e]*
44. Gördi Yūsuf yoġ anda ṣabr u ḳarār / Oldı laʿli **gözi** gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [gözi, -i]*

45.Senden ayrı düşeli çoḳ demdür / **Gözlerüm** ḥasretüñde pür-demdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [gözlerüm, -ler, -üm]*

46.Eyledi **gözlerini** pīrūze / Tā ki fer vére baḫt-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [gözlerini, -ler, -i, -ñ, -i]*

47. Ėtmedüm ḥaḳ ṭarīḳa çünki naẓar / Ḳomaduñ **gözlerümde** nūr-ı baṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5457). [gözlerümde, -ler, -üm, -de]*

48. Kimisi sözde pür-melāḥat-ıdı / Kimisi **gözde** ʿayn-i āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2396). [gözde, -de]*

49. Eyle ḥaẓẓ aldılar o gül yüzden / Ki görüp anı ṭoydılar **gözden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [gözden, -den]*

50. Āferīn ol güle ki bir naẓarı / Cāna **gözden** yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [gözden, -den]*

51. Dür döker dişlerin göreli **gözüm** / Od ṣaçar ruḫların göreli gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [gözüm, -üm]*

52. Cüssede başı ḳubbe-i ḥammām / **Gözleri** anda gūyiyā éki cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [gözleri, -ler, -i]*

53.**Göz**leri rūşen ola nūrı-y-ıla / Ḳalbi gülşen ola sürūrı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3311). [gözleri, -ler, -i]*

54.**Gözleri** ehl-i mekrüñ allusıdur / Ay yüzinüñ güneş zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [gözleri, -ler, -i]*

55. **Gözleri** ḫᵛāb içinde dil bīdār / ʿaḳlı sermest-i bade-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2448). [gözleri, -ler, -i]*

56. Cānı olmışdı dürd-i derd-āşām / Eşki gül-gūn şarāb ü **gözleri** cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [gözleri, -ler, -i]*

57.ʿĀşıḳuñ sürmesi odır iy yār / Ḫāke sürmekden ola **gözleri** tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [gözleri, -ler, -i]*

58. Zülfi bir demde niçe cān avlar / **Gözi** bir laḥẓada cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [gözi, -i]*

59.Aġlamaḳdan çıḳar-ımış gözi de / Niçe **göz** ḳana ġarḳ olup yüzi de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [göz,]*

60. Ḫuşk olduḳça tāze ’unnābı / **Gözden** aña aḳıtmadum ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6262). [gözden, -den]*

61. Taḫta-i sīnem üzre ben anı / Yumadum **gözden** aḳıdup ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [gözden, -den]*

62. Düşdi bu reşke çeşme-i ḥayvān / Ẓulümāt oldı **gözlerine** cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2086). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]*

63. Ehl-i Mıṣr olup ol ḳapuda ẕelīl / **Gözlerinden** aḳardı şevḳ-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [gözlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

64.Dem-be-dem Yūsufa éderdi naẓar / **Gözlerinden** çıḳardı laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [gözlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

65. Ki görüp nūr-ı şemʿi sevdi **gözüm** / Bī- ḳarār oldı şevḳı-y-ıIa özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [gözüm, -üm]*

66. Ki **gözüm** gevherine fer véresin / Yūsufı görmege naẓar véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [gözüm, -üm]*

67. **Gözlerüm** nūrı nā-bedīd oldı / Aġlamaḳdan gözüm sepīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6021). [gözlerüm, -ler, -üm]*

68. Rūz-ı rūşen **gözine** tār oldı / Soḥbet-i gülşen aña ḫār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3643). [gözine, -i, -n, -e]*

69. Ḳalmadı ol sebebden anda ḳarār / Görmege anı gerçi biñ **gözi** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [gözi, -i]*

70. Ḳaşı mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā / **Gözi** aṣḥāb-ı ʿışka ʿayn-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 543). [gözi, -i]*

71.Gözüme nūr odur dilüme sürūr / **Göz**ümi ètmesün Ḫudā bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [gözüme, -üm, -e]*

72. Yine gelsün **gözüme** nūr-ıla fer / Tā cemālüñ günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [gözüme, -üm, -e]*

73. Gözüme nūr odur dilüme sürūr / **Göz**ümi ètmesün Ḫudā bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [gözümi, -üm, -i]*

74.Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları fitne **gözleri** şehlā senüñ gibi *(Yusuf u*

Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [gözleri, -ler, -i]

75.Dili pür-dem dilerse çekmeye ġam / **Göz** yolından revān éde ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [göz,]*

76.Ruḫlarına ḳızılca yerine hem / **Gözlerinden** aḳardı her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [gözlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

77.K'iy gözüm nūrı baṣ **gözüme** ḳadem / Ḫurrem olsun ḫırāmuñ-ıla ḥarem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [gözüme, -üm, -e]*

78. Éki **gözlerini** öpüp anuñ / Ḥālin andan ṣorardı cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [gözlerini, -ler, -i, -n, -i]*

79. ʿameli çün urıla mīzāna / Olmaya bir **gözine** şükrāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [gözine, -i, -n, -e]*

80. Ėledüp anı örtesiz yüzine / Tā yine nūr u fer gele **gözine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [gözine, -i, -n, -e]*

81. **Gözümüñ** gétdi ḫʷābı vardı saña / Ḫʷāb-ı rāḥat ḫayāl oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [gözümüñ, -(ü)m, -(ü)ñ]*

göz: *Göz, suyun çıktığı yer II kaynak.*

1.Gün **gözinden** çıḳardı eşmesini / Bulsa Nīle dökeydi çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [gözinden, -i, -n, -den]*

göz: *Gözlemek, beklemek*

1.Birinüñ seyr-içün **göz**inde seher / Birinün hecr-içün dilinde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [gözinde, -i, -n, -de]*

göz deġ: *Nazar değmek.*

1. Dédi baʿżı yoḳ yüzi gibi yüz / ʿaceb olmaz **değerse** ḫüsnine **göz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530).*

[göz deġ, -er, -se]

göz görmeye çü gönül katlanur: *Göz görmeyince gönül katlanır (Yakınımızda bulunmayanların özlemine, acısına daha kolay dayanabiliriz` anlamında kullanılan bir söz.)*

1. Ḫōş meṣeldür cihān içinde bu söz / Ki **göñül ḳatlanur çü görmeye göz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [göz görmeye çü göñül ḳatlanur,]*

göz görürken göñülde ṣabr olmaz: *Göz görür gönül katlanmaz. (Göz önünde olana karşı sabır gösterilmez manasında bir deyim.)*

1.**Göz görürken göñülde ṣabr olmaz** / Olmasa ṣabr cāna cebr olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4266). [göz görürken göñülde ṣabr olmaz,]*

göz nūrı: *Gözün nuru, ışığı II Çok sevilen, değerli sayılan kimse için kullanılan ifade.*

1.Dédi dāye ki iy **gözüm nūrı** / Yaḳma odlara cān-ı mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [göz nūrı,]*

2. Giryeden dōst çeşmi bī-fer olur / **Gözi nūrı** ʿadūya çāker olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1543). [göz nūrı,]*

3.Ben unutman seni **göz**üm **nūr**ı / Sen daḫi dāyim añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [göz nūrı,]*

4.Gün yüzüñ **göz**lerüme **nūr**-iken / Ġuṣṣada sīneme sürūr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3820). [göz nūrı, -iken]*

göz sür: *Göz gezdirmek, göz atmak; bakmak.*

1. Geh girībānına **sürerdi gözin** / Çāk éderdi yaḳası gibi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [göz sür, -er, -di]*

gözyaşı: *Gözyaşı.*

1. Seyl olup **göz**i **yaşı** çaġlar-ıdı / Derd-i dilden bu resme aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2486). [göz yaşı,]*

2. Āh-ıla ḫırmenini yéle vérür / Varlığın **göz yaşıy'la** seyle vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2622). [göz yaşı, -y, -la]*

3. Görme misiz nice figān eyler / **Gözi yaşın** nice revān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1482). [gözi yaşı, -n]*

4.Geh gédüp **gözi yaşı** aḳar-ıdı / Geh dönüp iḫvetine baḳar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1782). [gözi yaşı,]*

5. Ḳalmadı ḳūtumuz meger bu kebāb / Bulmazuz **gözyaşı**ndan özge şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [göz yaşı, -n, -dan]*

gözyaşı dök: *Ağlamak, gözyaşı dökmek.*

1. Āh édüp ḳarşu vardı ayına / **Göz yaşın dökdi** pāk pāyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2769). [göz yaşı dök, -di]*

2.Dāye-i ḫāṣa bir géce vardı / **Göz yaşı**n **dök**di yandı yalvardı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [göz yaşı dök, -di]*

göz yaşın revān ét: *Göz yaşı dökmek, akıtmak II çokça ağlamak.*

1. Pederi görmedin fiġān édelüm / Göricek **göz yaşın revān édelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1113). [göz yaşın revān ét, -e, -lüm]*

göz yaşına bat: *Göz yaşıyla ıslanmak; göz yaşlarına boğulmak.*

1. Bād-ı ġam sünbülin ṭaġıtdı ola / Gülleri **göz yaşına batdı** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [göz yaşına bat, -dı]*

gözci: *Gözlemleme veya gözetleme işini yapan kimse, gözcü.*

1.Bir niçe **gözci** ḳomış-idi emīn / Gözedürlerdi ol nigārı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [gözci,]*

gözde hʿāb eseri kalma: *Gözde uyku eseri kalmamak II uykunun, uyku hâlinin gitmesi; uykusuzluk.*

1. **Ḳalma**dı **gözde ḫʿāb eşeri** ṭoldı āb-ıla / Bilmen ki ʿĀḳıbet n'édiser mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [gözde ḫʿāb eşeri kalma, -dı]*

gözden deryāyı akıt: *Gözden çokça yaş akıtmak, çok ağlamak.*

1. Birinüñ ʿaḳlı fikri ṣahrāyī / Biri **gözden aḳıtdı deryayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 751). [gözden deryāyı aḳıt, -dı-y, -ı]*

gözden nihān ol: *Gözden kaybolmak II görünmemek.*

1.Çün **nihān oldı gözden** ol meh-rū / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [gözden nihān ol, -dı]*

2. Bir éki laḥẓa **gözden olma nihā**n / Nāmuñı söyle şehrüñ eyle ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [gözden nihān ol, -ma]*

göze gel: *Göz önüne gelmek, gözde canlanmak.*

1.Çün göñülden murādı **göze gelür** / Ḳor hayāli ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [göze gel, -ür]*

göze göz: *Göz göze; yüz yüze.*

1.ʿāşıḳ olmaz bu devlete yüze yüz / Yāri nerges gibi göre **göze göz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [göze göz,]*

göze sebel düş: *Göze perde düşmek; göze görüşü dumanlı ve bulanık hale getiren perde inmesi.*

1. Ḥüsnine nāḫun eyle vérdi ḫalel / Ṣanasın cān **gözine düşdi sebel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [göze sebel düş, -di]*

gözet: *Gözetlemek, izlemek, takip etmek.*

1.Bir niçe gözci ḳomış-idi emīn / **Gözedürlerdi** ol nigārı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [gözedürlerdi, -ür, -ler, -di]*

2.**Gözedüp** çeşm-i intiẓār-ıla / Söyler-idi bu resme zār-ıla (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1095). *[gözedüp, -üp]*

3. Milk-i Kenʻāna çünki buldı vüṣūl / Ṭurdı bir dem **gözetdi** ṣaġ-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [gözetdi, -di]*

4. Yatdılar anda Yūsuf iḫvānı / Ḳaça déyu **gözetdiler** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [gözetdiler, -di, -ler]*

gözet: *Göz önünde bulundurmak, düşünmek.*

1. Zāhir aḥvālini **gözet**me erüñ / Bātının gözle varısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [gözetme, -me]*
2. Cāhilüñ çün hemān **gözetdügi** ḥāl / Éder anı te'essüf istiḳbal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1166). [gözetdügi, -düg, -i]*
3. Cān ẕevḳın **gözetse** ger ʿāşıḳ / ʿIşḳ yolında olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [gözetse, -se]*

gözet: *Gözetmek, korumak, himaye etmek.*

1. Ṣaḳınuñ nā-resīde Yūsufumı / **Gözedüñ** nūr-ı dīde Yūsufumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 822). [gözedüñ, -üñ]*
2. **Gözed**ür ehl-i ʿışḳ ḫāṭır-ı yār / Çünki menʿ éde gözlemez dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [gözedür, -ür]*

gözgü: *Ayna.*

1. Gördi Yūsuf çü **gözgü**de özini / Cümle yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [gözgüde, -de]*
2. Zīnet étmek deminde kendüzine / **Gözgü** yérine ḳordı yüz dizine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [gözgü,]*

gözi göge dikil: *Gözleri yukarı doğru bakmak, gözleri tavana dikilmek.*

1. Nefesi baġlanup gögerdi yüzi / Mürde gibi **göge dikildi gözi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1133). [gözi göge dikil, -di]*

gözi görme: *Anlayamamak, farkına varamamak.*

1. ʿavratın rāst ṣandı kec sözden / **Gözi görmezdi** gibi boynuzdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [gözi görme, -z, -di]*

gözi pür-yaş: *Gözü yaşla dolu II acı, keder içinde.*

1. **Gözi pür-yaş** baġrı baş maẓlūm / Mülkden yād vārisden maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 331). [gözi pür-yaş,]*

gözi uyıma: *Gözüne uyku girmemek, uyumamak.*

1. Ġam belāsından **uyımazdı gözi** / Gözde dil ḫūnı dilde ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [gözi uyıma, -z, -dı]*

gözi yaşlu: *Gözü yaşlı II ızdırap çeken.*

1. Baġrı başlularuñ belā-y-içün / **Gözi yaşlu**laruñ bükāsı-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 158). [gözi yaşlu, -lar, -un]*

gözi yumul: *Gözü kapanmak; ölmek.*

1. ʿālem-i fānīden **yumuldı gözi** / Taḫtdan taḫtaya yöneldi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6229). [gözi yumul, -dı]*

gözin dik: *Dikkatlice bakmak.*

1. ʿāşıḳ-āne yitürdi evvel özin / Ṣoñra cānāna **dik**di cānı **gözin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [gözin dik, -di]*

gözin pür-dem kıl: *Gözünü kanla doldurmak, ağlamaktan gözünden kan gelmek.*

1. **Gözin pür-dem kıl**up her dem girībānını çāk étsün / Çü ʿāşıḳ ṣubḥ-dem gibi dem ura ṣıdḳ-ı da 'vīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [gözin pür-dem kıl, -up]*

gözinde nūr ḳalma: *Gözleri görmez olmak II kör olmak.*

1. Aġlamaḳdan **gözinde ḳalmaya nūr** / Ġuṣṣadan ire ṣıḥḥatine fütūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1010). [gözinde nūr ḳalma, -ma, -ya-y, -a]*
2. Ḳıl anı daḫi sevdüginden dūr / Aġlamaḳdan **gözinde ḳalmaya nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1080). [gözinde, -i, -n, -de]*

gözine 'amā ol: *Gözünü perdelemek; gözüne göstermemek.*

1. Yārdan ayru düşse ehl-i belā / Kuḥl-i raḥmet **olur gözine ‘amā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5956). [gözine ʿamā ol, -ur]*

gözine az görin: *Gözüne az görünmek; azımsamak, küçümsemek.*

1.**Az görinür gözine** çok keremüñ / Çoḳ belā olur aña az elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [gözine az görin, -i(-n), -ür-i, -n, -e-ür]*

gözine görin: *Bir değeri olmak, umursamak II istemek, arzu etmek.*

1.Çeşmi anuñ ki ola gevher-bār **/ Görin**ür mi ʿaceb **gözine** nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [gözine görin, -ür]*

gözine görün: *Birinin gözünün önüne çıkmak, gözüne görünmek II Ortaya çıkmak, karşısına çıkmak.*

1.Çün **göründi gözine** bu emṣāl / Kendü daḥi ḳılurdı anı miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [gözine görün, -dü]*

gözi(ni) aç: *Uyanmak; kendine gelmek, ayılmak.*

1. **Açdı** yüzine açmaduġı **gözi** / Gördi ʿömrinde görmedügi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [gözi(ni) aç, -dı]*
2. ʿışḳ-ıla **açdı** ʿāleme **gözini** / ʿIşḳ-ıla bildi buldı kendüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5586). [gözini aç, -dı]*

gözini ırma: *Gözünü ayırmamak; bakışlarını bir kişi ya da nesne üzerinde sürekli tutmak. II. Sürekli denetimi altında bulundurmak.*

1.Bulsa andan **gözini ırma**z-ıdı / Cānı gibi cihana vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 510). [gözini ırma, -z, -ıdı]*
2. Pāk dāmānına sürüp yüzüni / Vech-i Yūsufdan **ırmadı gözini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3699). [gözini ırma, -dı]*

gözini pür eyle: *Gözünü kaplamak, gözü dolmak.*

1.Yūsuf éşitdi çün anuñ sözini / Eşk-i ḥasret **pür eyledi gözini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [gözini pür eyle, -di]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

1. Olma ḫōd-bīn göñül Ḫudā-bīn ol / **Gözleme** fāniyi baḳā-bīn ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1065). [gözleme, -me]*
2.Dédi Yūsuf ki **gözleme** ṭaşum / Görme misin gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [gözleme, -me]*
3.Terk édüp cümle ihtiyārını / **Gözleye** iḫtiyār-ı yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3830). [gözleye, -y, -e]*
4. Ḳalbi ṭutduñ kemendi **gözlersin** / Baġladuñ cānı bendi gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [gözlersin, -r, -sin]*
5. Ḳalbi ṭutduñ kemendi gözlersin / Baġladuñ cānı bendi **gözlersin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [gözlersin, -r, -sin]*
6. **Gözleme** ẓahirümde zer-keşümi / Gele-gör baṭınumda āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3719). [gözleme, -me]*

gözle: *Aramak, beklenti içinde olmak.*

1.Ḫāṣ ḳadrin ne bile her ʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü **gözler** ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [gözler, -r]*
2.Ṭutdı ṣabr u ḳarār üzre ḳarār / **Gözledi** kim ne ola āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [gözledi, -di]*
3. Çünki Yūsufda ḳalmadı tedbīr / Ḳodı tedbīri **gözledi** taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [gözledi, -di]*
4.Ol ki **gözlerdi** cihānda nam ü neng / Nāmıla sulh eyleyüp neng ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [gözlerdi, -r, -di]*
5. Gözlerüm ḥasretüñde tār oldı / Şeş cihet **gözlemekde** çār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3207). [gözlemekde, -mek, -de]*

gözle: *Dikkatle bakmak, gözlemlemek; beklemek.*

1. Baña maʿlūmdur ḥikāyet-i ḥāl / Ṣabr édüp **gözlerem** ki n’ola me’āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [gözlerem, -r, -em]*

gözle: *Gözlemek, bakmak.*

1.Gözedür ehl-i ʿışḳ ḫāṭır-ı yār / Çünki menʿ éde **gözlemez** dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [gözlemez, -mez]*

2. **Gözlemez** éki demde bir dīdār / Bir dem içinde nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [gözlemez, -mez]*

gözle: *Bak! Gör! Seyret! anlamında bir ifade.*

1. Diñle pendüm bu işde ben pīrem / **Gözle** rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [gözle,]*

gözle: *Gözetmek, önem vermek.*

1. Zāhir aḥvālini gözetme erüñ / Bātının **gözle** var-ısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [gözle,]*

gözleri āb ṭol: *Gözleri yaş dolmak.*

1.Dil-i Yaʿkūba geldi çün bu ʿitāb / Ḫʷāb yérine **ṭoldı gözleri āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [gözleri āb ṭol, -dı]*

gözleri hūn-rīz (ol): *Gözlerinden kan dökülmek. (Çok ağlamaktan gözlerinden yaş yerine kan akması bağlamında.)*

1. Şerbet içse şarāb-ı eşk-āmīz / Ḫʷānı üstine **gözleri ḫūn-rīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3768). [gözleri ḫūn-rīz (ol),]*

gözleri ḳan-ıla ṭol: *Gözleri kanla dolmak, gözleri kanlanmak II hiddetlenmek, öfkelenmek.*

1. Ġażab étse o pehlüvān-ı cihān / **Gözleri ḳan-ıla ṭol**ardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1177). [gözleri ḳan-ıla ṭol, -ar, -dı]*

gözleri rūşen ol: *Gözleri açılmak, aydınlanmak.*

1.Meger gönlüm ḫalāṣ oldı ḥicāb-ı dīn ü dünyīden / Ki **oldı gözleri rūşen** temāşā-yı tecellīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [gözleri rūşen ol, -dı]*

gözleri şafak ol: *(Çok ağlamaktan ya da uykusuzluktan) gözleri kızarmak, kıpkırmızı olmak.*

1. Cān daḥi tende bir ramaḳ oldı / Şevḳden **gözleri şafaḳ oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [gözleri şafaḳ ol, -dı]*

gözleri yaşla pür ol: *Gözleri yaşla dolmak; çok ağlamak.*

1. Dedi Yūsuf beni görüp bu şütür / **Gözleri** ne-y-içün **oldı yaş-ıla pür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [gözleri yaşla pür ol, -dı]*

gözlerini yumma: *Uyumamak, uyuyamamak.*

1.**Yumma**dı ékisi de **gözlerini** / Urdılar birbirine yüzlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 750). [gözlerini yumma, -dı-leri, -n, -i]*

gözlerü aġ (ol): *Gözü ak olmak; gözüne ak düşmek (Kör olmak bağlamında.)*

1. Ṭāli'üm ḳara **ol**dı **gözlerüm aġ** / Umaram ʿaks ola bulam anı ṣaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [gözlerü aġ (ol),]*

gözlerü nūrı söyün: *Gözleri kör olmak.*

1. **Gözlerüm nūrını söyündür**düñ / Baġrumı derd-ile köyündürdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6957). [gözlerü nūrı söyün, -dür, -dü, -ñ]*

gözlerü uyḳuya ḳapu yap: *Gözüne uyku girmemek, uykuya hasret kalmak.*

1.Uyḳuda çün beni ġamuñ ḳapdı / **Gözler**üm **uyḳuya ḳapu yap**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4371). [gözlerü uyḳuya ḳapu yap, -dı]*

gözü görmez ol: *(Birini veya bir şeyi) artık görmüyor olmak; uzak, ayrı düşmek.*

1. Ki **gözüm görmez ol**dı dīdārın / Göreyin bāri dār ü dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083). [gözü görmez ol, -dı]*

gözü sepīd ol: *Gözüne ak düşmek; gözü kör olmak.*

1. Gözlerüm nūrı nā-bedīd oldı / Aġlamaḳdan **gözüm sepīd oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6021). [gözü sepīd ol, -dı]*

gözüm: *"Kıymetlim" anlamında sevgi hitabı.*

1. Ur ṭabanca dilerseñ işde yüzüm / Bizi tek ġarḳ-i seyl étme **gözüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [gözüm,]*

göz nūrı: *Göz nuru kadar kıymetli olan (sevgili)*

1.Dédi aġlama iy **gözüm nūrı** / Oda yaḳma bu ḫāk-i mensūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [gözüm nūrı,]*
2. Dédi bir gün nihānī ol aya / İy **gözüm nūrı** ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [gözüm nūrı,]*
3.Yalvarup ḫāṣ dāye ṣordı aña / K'iy **gözüm nūrı** yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [gözüm nūrı,]*
4.K'iy **gözüm nūrı** baṣ gözüme ḳadem / Ḫurrem olsun ḫırāmuñ-ıla ḥarem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [gözüm nūrı,]*

gözüne dūr ol: *Gözünden ırak olmak (Gözünün önünden ayrılmak.)*

1. Dédi Yaʿḳūb söylemeñ bu sözi / Dilemen **dūr ola gözüme** yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [gözüne dūr ol, -a]*

gözüne ṭar ol: *Gözüne dar olmak, gözüne dar gelmek II daralmak, bunalmak.*

1.Çün bunun şevḳi bana yār oldı / Milk-i Maġrib **gözüme ṭar ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [gözüne ṭar ol, -dı]*

gözüni sür: *Gözünü sürmek (Aşırı sevgi göstergesi olarak āşıġın sevgiliye ait şeylere gözünü sürmesi bağlamında.)*

1. Gāh na'līnine **sürüp gözüni** / Pāyı yérine ḳordı gül yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979). [gözüni sür, -üp]*

gözüni yum: *Gözünü yummak; uyumak, uykuya dalmak II ölmek.*

1. **Gözüni yum**dı çün cihāndan o cān / Açdı ḫüsni niḳābını cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [gözüni yum, -dı]*
2. Ārī cānān yüzine cān gözüni / Açmayın **yummadı** cihān **gözüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2640). [gözüni yum, -ma, -dı]*

gözüñ(ü) aç: *Dikkatli olmak, dikkat etmek.*

1.**Aç gözüñ** tur yuḳaru hʸābuñdan / Nerges açılmadın türābuñdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 727). [gözüñ(ü) aç,]*

göz yaşı: *Gözyaşı, ağlama*

1.Bulmazuz **göz yaşından** özge şarāb / Ṣabr-ı ṣavma ne ḳaldı tāḳatümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6977). [gözyaşından, -ı, -n, -dan]*
2.And içüp **göz yaşını** étdi revān / Ki baña Yūsuf eyledi bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [gözyaşını, -n, -ı]*
3. Dédi ben olayım ḳarındaşuñ / Yéme **göz yaşı**-y-ıla tek aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [gözyaşı, -y, -ıla]*

gözyaşı: *Gözyaşı; acı, keder, elem.*

1. Bu belā-y-ıla ḳaldı niçe zemān / Yaşı **gözyaşı**-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [gözyaşı-y-ıla, -y, -ıla]*

ġubār: *Toz, toprak.*

1.Ḥāṣılum yoḳ yérüm **ġubār** oldı / Dün ü gün işüm intiẓār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115). [ġubār,]*
2. Ne ayaġuma ḫār degmiş-idi / Ne tenüme **ġubār** degmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [ġubār,]*
3. İrmesün nāzük ayaġına **ġubār** / Ki olur ol ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [ġubār,]*

4. İrmesün nāzük ayaġına ġubār / Ki olur ol **ġubār** çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [ġubār,]*

ġubār: *(Gam, tasa) tozu.*

1. Gözde āb-ı revān sinede nār / Başda bunca hevā göñülde **ġubār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [ġubār,]*

ġubār: *Toz, toprak (İnsanı incitici, kırıcı şeyler bağlamında.)*

1.Güldür endāmı ḫārdan ṣaḳınuñ / Ḫāṭırını **ġubardan** ṣaḳınuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [ġubardan, -dan]*

ġubār: *(Sevgilinin ayağının) tozu, toprağı.*

1.İy ayaġuñ **ġubārı** tāc-ı serüm / Ḥüsnüñ ayınsuz olmasun naẓarum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [ġubārı, -ı]*

2. Uġrasa kimse ṭarf-ı yārinden / Nūr alurdı göze **ġubār**ından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5381). [ġubārından, -ı, -n, -dan]*

ġubār ol: *Toz toprak olmak.*

1. Mevc-i ʿasker şu resme étdi ḫurūc / Yér **ġubār olup** evce étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [ġubār ol, -up]*

ġubār-ı helāk ol: *Yokluk tozu olmak; yok olmak.*

1. Ḳorḳaruz ġuṣṣadan bu ṣūret-i pāk / **Ol**a bī-reng irüp **ġubār-ı helāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5962). [ġubār-ı helāk ol,]*

ġubār-ı ṭarīḳ: *Yolun tozu, toprağı.*

1. Yūsufa dédi Mālik iy ṣıddīḳ / Eser étdi saña **ġubār-ı ṭarīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [ġubār-ı ṭarīḳ,]*

ġūl: *Arap mitolojisinde insanlara kötülük eden, her türlü kılığa giren bir cin.*

1. Urdı bir ḳaç tabanca aña bu ḳul / Melege ṣan ṣikence eyledi **ġūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [ġūl,]*

ġul: *Suçlu kimsenin boynuna veya ellerine takılan ḥālka, kelepçe.*

1. Kime görindi-y-ise o güller / Ṭavḳ-ı ẕevḳ oldı boynına **ġullar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [ġullar, -lar]*

2.Boynı **ġuldan** beri-y-iken ol gül / Semenine irişdi āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [ġuldan, -dan]*

3.Boynı aġına irdi **ġuldan** eser / Gül yérine ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [ġuldan, -dan]*

4. İncidürken tenin leṭāfet-i gül / Semenine yazuḳ degül midi **ġul** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [ġul,]*

güc: *Zor, müşkül (iş).*

1. Āferin saña turfā rāy étdüñ / **Güc** işi rāy-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [güc,]*

güc et: *Gelmek, yetişmek.*

1. Ṣubḥ-dem çün ʿazīz-i Mıṣr-ı burūc / **Étdi** ṣaḥrā-yı çarḫa ṣevḳ-ıla **güc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3015). [güc et, -di]*

güccüg: *Küçük II çocuk.*

1. Rāstem n'ola **güccüg-ise** yaşum / Ṭoġrıyam n'ola egri-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [güccüg-ise, -ise]*

güci yit: *Başa çıkmak, herhangi bir işi yapabilecek güce sahip olmak.*

1.**Güci yitdükce** nefsümüñ nefese / Ḳomazam üstine yavuz yél ese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [güci yit, -dükce]*

güft ü gū: *Karşılıklı söyleşme, konuşma.*

1.**Güft ü gū**-y-ıla āḫir oldı bu rūz / Érmedüm vaṣluñ evveline henüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [güft ü gū, -y, -ıla]*

2. İricek **güft ü gū**yi fursatına / Halümi ʿarż eyle ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5145). [güft ü gū, -y, -i]*

3. Dā'imā **güft ü gū**y(ı) oldı ʿAzīz / Gétdi kendü yerine ṭoldı ʿAzīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). *[güft ü gūy, -ı]*

güft ü gūy-ı şinev: *Konuşulanları dinleyen; karşılıklı konuşan, sohbet eden.*

1. Ẓāhirā ḥāli **güft ü gūy-ı şinev** / Dili dilber ḳatında derde girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [güft ü gūy-ı şinev,]*

güftār: *Söz, kelam, konuşma.*

1. Ol mezārı ḳuçup ḳılup zārī / Dédi yüz derd-ile bu **güftārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [güftārı, -ı]*

2.ʿışḳa olmaz sebeb hemān dīdār / Bitürür anı gāh olur **güftār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [güftār,]*

3.Yūsuf éşitdi çün bu **güftārı** / Luṭf-ile açdı laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [güftārı, -ı]*

güftār-ı dil-pezīr: *Gönle hoş gelen, gönül alıcı sözler; iltifatlar.*

1.Anı yüz nāle vü nefīr-ile / Bunca **güftār-ı dil-pezīr**i-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [güftār-ı dil-pezīr, -i, -y, -ile]*

güftār-ı ʿişmet: *Doğru sözler; hakikatli sözler.*

1.Bunca **güftār-ı ʿişmet**i anuñ / Gūşına girmeyüp Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4381). [güftār-ı ʿişmet, -i]*

güft-gū-yı şīrīn-nūş: *Tatlı tatlı söyleşme, konuşma II sevgiliyle konuşma, söyleşme.*

1. Vérdi ol **güft-gū-yı şīrīn-nūş** / Tene cān cāna rāḥat ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [güft-gū-yı şīrīn-nūş,]*

güher: *Cevher, mücevher; elmas, inci.*

1.Ḫārı gül ḫāresi **güher** olmış / Rīgi dür şūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [güher,]*

2. Pederine irişdi çün bu ḫaber / Étdi naʿl-i beşīri laʿl ü **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [güher,]*

3. Üştür izi çemende pür-cevher / Ṣan ki pīrūzeden ṭabaḳda **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [güher,]*

4.Çıḳdı kāndan saʿādetüm **güheri** / Sere irgürdi bunca derd-i seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1623). [güheri, --i]*

5. Ol harīr arasında bu gül-i ter / Ḫarda gül ya ḫāre içre **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [güher,]*

6.Géçdiler ol **güherde**n iḫvānı / Ṣatdılar géçmez aḳçaya anı *(Yusuf u Züleyha, Mesn Tene cān cāna rāḥat ü dile hūş evi 60, Beyit 1682). [güherden, -den]*

7. Zār-ıdı sīm ü zer ḳapusında / Ḫādim-idi **güher** ṭapusında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2369). [güher,]*

8.Bir kelāmına biñ **güher** véreyin / Ne **güher** belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [güher,]*

9.Bir kelāmına biñ **güher** véreyin / Ne **güher** belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [güher,]*

10.Arturup ḳıymetin bir ehl-i başar / Vérdi hem bir o deñlü laʿl ü **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [güher,]*

11.Dem-be-dem Yūsufa éderdi naẓar / Gözlerinden çıḳardı laʿl ü **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [güher,]*

12. Boynına şalınurdı dürr ü **güher** / Ol ḳatı yüzlü yüz bulurdı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [güher,]*

13.Sīm ḫāmı ġarīḳ-ı zer étdi / ʿanberi pür-dür ü **güher** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [güher,]*

14. Ol **güher** kim éderdi ḥōr aña reşk / Oldı çeşmine māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [güher,]*

15.Hem yanınca hezār üştür-i ner / Yükleri laʿl-i nāb ü dürr ü **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [güher,]*

16. N'ola ḳalmasa gūşınuñ **güheri** / Bes-idi aña dilberi ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [güheri, -i]*

17. Ḳollarını **güher** ḳuçardı hemān / İnce bélin kemer ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [güher,]*

18. Leb-i Nīli géçince ol dilber / Ṣaçdı deryā-yı adem aña **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [güher,]*

19. Zārı zer perde-dārı laʿl ü **güher** / Pāyesi māye-i seʿādet-i ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [güher,]*

20. İp ḳuşaḳ bağladı kemer yérine / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup **güher** yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [güher,]*

21. Dédi n'oldı ya bunca laʿl ü **güher** / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [güher,]*

güher: *Cevher, inci gibi güzel söz.*

1.Gūş kim ola ol ṣadef cevher / Pāk sözden biter içinde **güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [güher,]*

güher: *Mücevher, inci II değerli kişi (Hz. Yusuf).*

1.Baḫt-ı sengīnini gör ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [güherüñ, -üñ]*

güher: *İnci II inci diş.*

1.Her ki kesr éde dişleri **güherin** / Delerem dür gibi anuñ cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [güherin, -in]*

güher: *Cevher, mücevher, inci II sevgili.*

1. Kandadur bilsem iy **güher** kānuñ / ʿazm-i sa'yini eylesem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2498). [güher,]*

güher: *Mücevher, inci II değerli kişi (Hz. Muhammed)*

1.Gūşına irdi çün anuñ bu **güher** / Güher almaġa gétdi niçe semer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244*). [güher,]*

2. Gūşına irdi çün anuñ bu güher / **Güher** almaġa gétdi niçe semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244). [güher,]*

güher: *Mücevher, elmas, inci. (Servet, mal mülk bağlamında.)*

1. N'ola getdiyse laʿl-ile **güherüm** / Elüme girdi yār-i sim-berüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3597). [güherüm, -üm]*

2. Dédi vérdüm yéle cihān **güherin** / Andan alduḳça laʿlüñüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [güherin, -in]*

güher: *Cevher, inci (gibi zatlar); evliyalar, asfiyalar.*

1.Hem anuñ aṣfiyā **güherleriy'çün** / Aṣfiyā çarḫınuñ ḳamerleriy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [güherleriy'çün, -ler, -i, -y, -çün]*

güher: *Cevher, inci II Sevgiliye ait güzellik unsurları. (Boy pos, yüz, yanak vb.)*

1.Çünki ḳuşandı cevherī kemerin / Der-miyān étdi cānınuñ **güherin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [güherin, -in]*

güher: *Cevher, elmas, mücevher, inci gibi güzel yüz. (Sevgilinin yüzü)*

1. Şöyle kim görmeyen **güher** yüzini / Pür-güher oldı ṣandı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5249). [güher,]*

güher: *Cevher, mücevher, elmas, inci. (Soy, nesil bağlamında.)*

1. Ta **güherler** toġa bu ʿaḳdüñden / Māyeler ḥāṣıl ola naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [güherler, -ler]*

güher: *İnci; bekaret.*

1. Ne-y-içün süfte olmamış bu **güher** / Açmamış ġonça nesīm-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5569). [güher,]*

güher: *İnci (Âşığın gözyaşları bağlamında.)*

1. Ol ḳadar girye eyledi başarı / Tā ki sīm oldı çeşminüñ **güheri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [güheri, -i]*

güher: *Cevher, elmas, inci (gibi) göz.*

1. Çeşm-i sīmīnüñi **güher** édiser / Ol güher Yūsufa naẓar édiser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [güher,]*
2. Çeşm-i sīmīnüñi güher édiser / Ol **güher** Yūsufa naẓar édiser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [güher,]*

güher: *Cevher, inci, mücevher (Sağlıklı göz bağlamında.)*

1. Ol semen nergesine fer vérdi / Sīm-rengin alup **güher** verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [güher,]*

güher-i çeşm: *Göz incisi; göz yaşı.*

1. **Güher-i çeşm**ini ʿaḳīḳ étdi / Çün ciger ḳanına ṭarīk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6245). [güher-i çeşm, -i, -n, -i]*

güher-kıymet: *İnci mücevher değerinde, kıymetinde.*

1.Ol **güher-ḳıymetin** bir ehl-i yaḳīn / Étdi bir vezni deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [güher-ḳıymetin, -in]*

güli-i Kenʿān: *Kenan diyarının gülü (Hz. Yusuf)*

1. **Gül-i Kenʿān** hezār ġunc étdi / Ġonça açdı güli gülünç étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5194). [gül-i Kenʿān,]*

gül: *Gülmek, neşelenmek; mutlu olmak*

1. Geh feraḥdan **güler** geh aġlar-ıdı / Göñlin ümmīd-i vaṣla baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [güler, -er]*

2.Nergesi görse **güldügüñ** iy gül / Gülşenüñde olurdı bu bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [güldügüñ, -düg, -üñ]*

3.Éşidüp Yūsuf anı **güldi** nihān / Bildi kim olmamış cemāli ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [güldi, -di]*

4.Ol **güler** gül gibi bu aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [güler, -er]*

5. Çün Zelīḫā uyandı ḫᵛābından / **Güldi** dildārınuñ ḫiṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2781). [güldi, -di]*

6.**Gül**di Yūsuf o demde dédi hemīn / Ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [güldi, -di]*

7. Oldı me'nūs anuñla her maḥbūs / Gül gibi **güldi** cümle vech-i ʻabūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [güldi, -di]*

8. Gül gibi **güldi** ġonçasın açdı / Şeh yüzine duʿā' gülin ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [güldi, -di]*

9. Ġonc-ıla **gülse** ġonçalar açılur / Söylese ḥikmet-ile dür ṣaçılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [gülse, -se]*

10. Gül gibi **gül** hemīşe dil-şād ol / Ġuṣṣadan serv gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [gül,]*

11.**Gül**di luṭf-ıla şemʿ-i ḫandāni / Gördi Yaʻkūb tañladı anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [güldi, -di]*

12. Niçe bir ola ġonca-veş mestūr / Gül gibi **gül**sün aña vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [gülsün, -sün]*

13.**Gül**se nūr aḳıdur Süreyyādan / Sözi leẕẕetlü ḳand u ḫālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [gülse, -se]*

14.Aġlamā aġlamaḳ baña yaraşur / **Gül** ki gülmek hemīn saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [gül,]*

15.Güli **gülmeg-içün** yaratdı İlāh / Yaraşur bülbül étse nāle vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [gülmeg-içün, -meg, -içün]*

16. İlla bunuñ hevāsı ḫāk-i Mıṣr / **Gülmez** añılmayınca tā ki Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [gülmez, -mez]*

17.Aġlamā aġlamaḳ baña yaraşur / Gül ki **gülmek** hemīn saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [gülmek, -mek]*

18.Ṣubḥ-veş **gülmek** aña lāyıḳdur / Ki ḳamu daʿvasında ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [gülmek, -mek]*

19. **Gülse** luṭf-ıla laʿl-i ḫandānı / ʿuḳde-i dil açardı dendānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2349).[gülse, -se]*

gül: *Gül, gül çiçeği*

1.Tāze **gül** gibi ṭutdı olʿāşıḳ / ʿizzet étdi kemāline lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [gül,]*

2. Nice ṭaşa ṭokındı başcuġazuñ / Ne çemende **gül** oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [gül,]*

3.Gāh **gül** gibi cāme çāk éderem / Geh yérüm cürʿa gibi ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [gül,]*

4. Ol harīr arasında bu gül-i ter / Ḫarda **gül** ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [gül,]*

5.Oldı ol ġonça **gül** gibi ḫandān / Oldı bülbüllerine çün nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [gül,]*

6. Baġlamış ʿanberīn külāleleri / Yéle vérmiş **gül-ile** lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2969). [gül-ile, -ile]*

7.Ānuñ-ıçun hemān **güle** beñzer / Kim diye buña güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [güle, -e]*

8. Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ **gül** gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [gül,]*

9. Lālası lāle-y-idi dāyesi **gül** / Dersi elḫān mu'allimi bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [gül,]*

10. Niçe ġonça ḥarīrden bālīn / Rengde **gül** ḳoḫuda nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [gül,]*

11. Naġmeler eyledükce bülbüller / Çāk ederler yaḳaların **güller** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2455). [güller, -ler]*

12. **Gül** gibi açılup çiçekler-ile / Laʿl içerdi gümiş bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [gül,]*

13. **Gül** gibi çāk édüp girībānın / Ġarḳ-ı ḫūn étdi pāk dāmānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2680). [gül,]*

14.**Gül** gibi ol nigār-ı Kenʿānī / Eksük olmazdı dāmeni ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [gül,]*

15.Ol ki eyler-idi hem-çü gül-ḫande / **Gül** döşendi dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [gül,]*

16.Étdi şūr-ābını şarāb-ı şeker / Gili **gül** oldı toprāġı ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [gül,]*

17.**Gül** gibi evvelā götürdiler / Gil gibi ṣoñra yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [gül,]*

18.**Gül** gibi tāze ṭutduġuñ bedeni / Sürdiler ḫāra ṭaḳdılar reseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [gül,]*

19.Her ne yérde ki bitse zībā **gül** / Çoġ olur anda naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [gül,]*

20.Eyle **güller** vérürdi ol gülzār / Şemmesin bulmaz-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [güller, -ler]*

21.Güldi **güller** çiçekler açıldı / Nevr yérine nūr ṣaçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [güller, -ler]*

22. Dāneler oñdı ḫāli-y-ile anuñ / Bitdi **güller** cemāli-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [güller, -ler]*

23.Ḳademinde açıldı çün **güller** / Medḥ-ḫᵛān oldı aña bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [güller, -ler*

24. Genc-iken genc gibi olma nihān / Gel gülsitāna **gül** gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728).. [gül,]*

25.Ḫārı **gül** ḫāresi güher olmış / Rīgi dür şūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [gül,]*

26. **Gül** gibi gül hemīşe dil-şād ol / Ġuṣṣadan serv gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [gül,]*

27. Menzilüñ 'aḳreb olalı her dem / **Gül** gibi ḳuçdı ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [gül,]*

28. N’ola görsem o mihri ben ġam-nāk / **Gül** gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [gül,]*

29. Genc umarken naṣībi mār ola / **Gül** ṣanurken nedīmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [gül,]*

30. Setr éder ḥüsni ġonçasın gülden / **Gül** yaşınmadı déyu bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [gül,]*

31. Her birinüñ libāsı reng-ā-reng / **Gül** ü ġonca miṣāli tāze vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [gül,]*

32. **Gül** umardum naṣībüm oldı diken / Toḫm-ı mihr ekdüm-idi bitdi miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [gül,]*

33. Vérmesün ḫāra **gül** gibi etegüm / Olmasun ḫar naṣībi sīb eñegüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [gül,]*

34.**Gül** ki bī-ihtiyāc zīverdür / Dürr ü ṣebnemle olsa ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [gül,]*

35.Eyler-iken ayaġı **gülden** neng / Oldı ḫār içre ḫūn-ıla gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [gülden, -den]*

36. Étdi kāfura pīrehen **gülden** / Müşke bend étdi tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [gülden, -den]*

37. Setr éder ḥüsni ġonçasın **gülden** / Gül yaşınmadı déyu bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [gülden, -den]*

38. Düşmene ḫār u dōst destine **gül** / Naʿrada raʿd u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [gül,]*

39.Anı géydürdi çün o pāk tene / **Güli** pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [güli, -i]*

40. Éki naḳş eylemiş turunca gibi / Bir **gül** üstinde éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [gül,]*

41. ʿĀrıżı cennete nümüne-y-idi / **Gülleri** anda güne güne-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2346). [gülleri, -ler, -i]*

42.Ol ki **gül** üzre başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler ḫāra pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [gül,]*

43. Ḫadd-i Yūsufda ol siyeh-engüşt / Tāze **gül** üzre ṣanki penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [gül,]*

44. **Gül** gibi her birisi pür-revnaḳ / Ditrer üstine lāle-gūn yapraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [gül,]*

45.Hem-demi her kimüñ ki bülbül olur / Lā-cerem menzili anuñ **gül** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [gül,]*

46. Şecer-i gül gibi büyüklügi ḳo / Tā ki **gül** gibi olasın ḫōş-bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [gül,]*

47. Boynı aġına irdi ġuldan eser / **Gül** yérine ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [gül,]*

48. Serv-i raʿnā çemende olmış emīr / Ayaġın **gül** ḳuçar nedür zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [gül,]*

49. Niçe bir ola ġonca-veş mestūr / **Gül** gibi gülsün aña vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [gül,]*

50. Cān vérürken bisāṭı olmaġa **gül** / Yaşduġı ḫāre oldı pisteri gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3573). [gül,]*

51. Gece ʿazm étse ḫʷāba dilber-i ḫūb / Taze **gülden** döşerdi pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [gülden, -den]*

52.Ben seni kim **gül-ile** urmaz-ıdum / İncine déyu iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [gül-ile, -ile]*

53.**Gül**i gülmeg-içün yaratdı İlāh / Yaraşur bülbül étse nāle vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [güli, -i]*

54.**Gül**e nergesden olma āb-efşān / Ābuñ āteşdür olma tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [güle, -e]*

55.Oturur ġonçadan ʿimārda **gül** / Ḥüsnine ḳarşu medḥ oḳur bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [gül,]*

56.**Gül** çemen kişverinde ḫān olmış / Sünbül üstine sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [gül,]*

57.Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen éder / Senge **gül** ḳāzsa tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [gül,]*

58.Pīrehen çünki yāsemīn oldı / Ġonça ceyb ü **gül** āsitīn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [gül,]*

59.Her ḳapuyı ki gördi açıldı / Kendü **gül** gibi daḥi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [gül,]*

60.Dilemiş éde bulıcaḳ furṣat / **Güli** tārāc ü sünbüli ġāret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4591). [güli, -i]*

61.**Gül** gibi çünki perde-dār olasın / Ḫōş ḳoḫu-y-ıla āşkār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [gül,]*

62.Ol güler **gül** gibi bu aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [gül,]*

63. Yüz çevürme belālu bülbülden / Luṭf-ı ḫoşdur laṭīf olan **gülden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [gülden, -den]*

64. Oldı me'nūs anuñla her maḥbūs / Gül gibi **güldi** cümle vech-i 'abūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [gül,]*

65. Gördi gül-zārı gülsüz ol bülbül / Yaḳasın çāk étdi nite ki **gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [gül,]*

66. Her kişi kim aña tevekkül éder / Zehr-ile ḫārı şekker ü **gül** éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [gül,]*

67. **Gül** gibi güldi ġonçasın açdı / Şeh yüzine duʿā' gülin ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [gül,]*

68. Bulut aġlamaz oldı gülmedi **gül** / Nice gülsün ki ḫande vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [gül,]*

69. Görse **gül** destesini desti ṣanur / Nergesi görse çeşm-i mesti ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [gül,]*

70. Baġa fer vérdi nergesin açdı / Ṣaḥnına çünki tāze **gül** ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [gül,]*

71. İy niçe **gül** yüzini gerd étdi / Bülbüli pür-belā vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [gül,]*

72. Eyler-idi ḳabāyı **gül** gibi çāk / Tā ki ḫāke düşerdi ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 858). [gül,]*

gül: *Gül II Sevgilinin gül gibi güzel yüzü.*

1. Ṭaşt-ı zerrīnde yurdı sünbülini / Farḳ éderdi benefşeden **gülüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3619). [gülüni, -ü, -n, -i]*

2. Ṭutdı şām ü seḥer naẓar bu işe / **Gül** Zelīḫası Mışrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [gül,]*

3. Luṭf-ıla **gül** nevā-y-ıla bülbül / Naġmesinden zemāna pür-ġulġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [gül,]*

4. Ne-y-içün ṣoldı yine tāze **gülüñ** / Niçe pür-ḫūn olur bu ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [gülüñ, -ün]*

5. Devr cevrinden irmesün saña ġam / Her dem olsun yüzüñ **güli** ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [güli, -i*

6.**Gül** gibi dil-peẕīr ḫandeñ-içün / Naʿra-i bülbül-i figendeñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4445). [gül,]*

7. Kime görindi-y-ise o **güller** / Ṭavḳ -ı ẕevḳ oldı boynına ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [güller, -ler]*

8. Ki hevā-yı vaḥīmi ol dāruñ / **Güllerin** ṣoldurur mı dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [güllerin, -ler, -in]*

9. Gül-i Kenʿān hezār ġunc étdi / Ġonça açdı **güli** gülünç étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5194). [güli, -i]*

gül: *Gül II Gül gibi güzel, narin sevgili.*

1. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni **gül** saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [gül,]*

2.Ol **güli** görse nergesüñ naẓarı / Sır daḥi olsa vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [güli, -i]*

3.Boynı ġuldan beri-y-iken ol **gül** / Semenine irişdi āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [gül,]*

4. Dér bu efsāne rāvisi bülbül / Ki o dem eyle ḫūb-idi ol **gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [gül,]*

5. **Güle** tā ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / Ġāfil-iken bu ḳıṣṣadan her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [güle, -e]*

6. Bir **gül-idüm** açılmadın ḫandān / Serv-i āzād-idüm çemende revān *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 80, Beyit 2503). [gül-idüm, -idü, -m]

7. Ġonc-ıla açdı ġonçasın ol **gül** / Dāstānın oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [gül,]*
8. Ṣanma iy bülbülüm hemān **gülüñem** / Belki hem göñli ḫaste bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [gülüñem, -ün, -em]*
9. Bülbül olmışdı mest ġulġulden / Būy életmiş meger ṣabā **gülden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [gülden, -den]*
10. **Gül** gibi anlar-ıla gülşende / Dili pür-dem dehānı pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [gül,]*
11. K'iy vaṭandan beni ġarīb ḳılan / **Gül**-iken ḫaste ʿandelīb ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [gül-iken, -iken]*
12. Ḳalmadı ḥāceti çü ḥammāma / Géydi luṭf-ıla **gül** gibi cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [gül,]*
13. **Gül**dür endāmı ḫārdan ṣaḳınuñ / Ḫāṭırını ġubardan ṣaḳınuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [güldür, -dür]*
14. Yoḳ cihānda benüm gibi bülbül / Ki anı ġam deminde güldüre **gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [gül,]*
15. Nergesi görse güldügüñ iy **gül** / Gülşenüñde olurdı bu bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [gül,]*
16. **Gül**e vérdi ḳızılca reng ü revāc / Nūr arturdı nūra isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [güle, -e]*
17. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni **gül** saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [gül,]*
18. K'iy **güli** serv-i nāz-perverdüñ / Revnaḳīdür çemende her verdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [güli, -i]*
19. Niçe **gül** var ki ḫōş ṣemāyildür / İlla dil aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [gül,]*
20. Nice **gül** var ki cāna aşlarlar / Mihri odına yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [gül,]*
21. Ne safā ola ol gülistānda / Ki géde **gül** diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [gül,]*
22. Gördi gül-zārı **gülsüz** ol bülbül / Yaḳasın çāk étdi nite ki gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [gülsüz, -süz]*
23. Ṭuysa **gül** būyını diler ki ire / İrişecek güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [gül,]*
24. Ṭuysa gül būyını diler ki ire / İrişecek **güle** diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [güle, -e]*
25. Āferīn ol **güle** ki bir naẓarı / Cāna gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [güle, -e]*
26. Reng-i ṭāvūsı n'eylesün bülbül / Cānına çünki hem-dem olmaya **gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3192). [gül,]*
27. Ki bu yā Rab ne gülsitan **gül**idür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [gülidür, -i, -dür]*
28. Güli üzre ṣalup külālesini / Ḳoḳdı bir dem **gül**iy'le lālesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 778). [güliy'le, -i, -y, -le]*
29. Ol **güli** kim bitürdi bustānuñ / Yaġup üstine bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [güli, -i]*
30. K'iy **gülin** yitüren gülistāndan / Servüñ eksildi miydi bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [gülin, -i, -n]*
31. Ėtdi ilḳā **gül** üzre yāsemeni / Vech-i Yaʿḳūba aʿni pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [gül,]*
32. Yalvarup eyledi o **gül** zāri / Döndi nesrīne tāze gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [gül,]*

gül: *(Gül) açmak; açılmak.*

1. **Gül**di güller çiçekler açıldı / Nevr yérine nūr ṣaçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [güldi, -di]*
2. Gül-i ḫōd-rūy **gülse** gülşende / Varlığın yéle vérür ol ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [gülse, -se]*
3. Bulut aġlamaz oldı gülmedi gül / Nice **gülsün** ki ḫande vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [gülsün, -sün]*

gül: *Allah'tan gelen sözler, vahiy (Gül gibi güzel olması bağlamında)*

1.Aldı bu üç **güli** budağından / Şimdi getürdi dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [güli, -i]*

gül: *Sevgilinin yanağı.*

1. Sünbüli tāze **gülleri** ter-idi / ʿāşıḳa nāz édici dilber-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [gülleri, -ler, -i]*
2. Bād-ı ġam sünbülin ṭaġıtdı ola / **Gülleri** göz yaşına batdı ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [gülleri, -ler, -i]*

gül ʿārūsı: *Geline benzeyen gül, gül gelini.*

1.**Gül ʿārūsı**nı Ḳudret eyledi zeyn / Nergese ḥüsni oldı ḳurret-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 723). [gül ʿārūsı, -ı, -n, -ı-n, -ı]*

gül yüz: *Gül gibi güzel yüz II sevgilinin yüzü.*

1. Görmedin **gül yüz**üñi bülbül-i cān / Ḫār-ı miḥnetden olmışam nālān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2495). [gül yüz, -i, -n, -i]*
2. **Gül yüz**i üzre lāle gibi duvaḳ / Elde peymāne dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [gül yüz, -i]*
3.Dāyesi ṣaçdı **gül yüz**ine gül-āb / Ṭurdı yérden nite ki mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [gül yüz, -i, -n, -e]*
4.Ṭuta-y-ıduḳ o ḥükmi biz ḳullar / **Gül yüz**ün medḥ édeydi bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [gül yüz, -üñ]*
5. Eyle ḥaẓẓ aldılar o **gül yüz**den / Ki görüp anı ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [gül yüz, -den]*
6.Urdılar **gül yüz**ine penç engüşt / Nice engüşt gürze beñzer muşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [gül yüz, -i, -n, -e]*
7. Milk-i ʿālem o dem ḫarāb oldı / Ki anuñ **gül yüz**i türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [gül yüz,]*
8.**Gül yüzüñsüz** gözüme ḫār oldı / Dil firāḳuñda bi-ḳarār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1244). [gül yüz, -üñ, -süz]*
9.**Gül yüz**ümden yég-ise pāyı ne var / Baḳmaḳ olurdı ḫastesine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [gül yüz, -üm, -den]*
10.Yüzüni urdı yine **gül yüz**ine / Dédi iy nūr olan bu cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [gül yüz, -i, -n, -e]*
11.Urdılar **gül yüz**ine penç engüşt / Nice engüşt gürze beñzer muşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [gül yüz, -i, -n, -e]*
12. Milk-i ʿālem o dem ḫarāb oldı / Ki anuñ **gül yüz**i türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [gül yüz,]*
13. **Gül yüz**üñ reng ü ābı kimden alur / Sünbülüñ pīç ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [gül yüz, -ün]*
14.Dédiler cümle aña müştāḳuz / Görmedin **gül yüz**ini ʿuşşāḳuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4726). [gül yüz, -i, -n, -i]*
15. Gāh na'līnine sürüp gözüni / Pāyı yérine ḳordı **gül yüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979). [gül yüz, -ün, -i]*
16.Géydi **gül yüzlü**ler gülistānī / Hüsn ü ḫulḳuñ bezendi būstānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 572). [gül yüzlü, -ler]*

gül yüzüñi şoldur: *Gül (gibi güzel) yüzünü soldurmak II acı, keder içinde yorgun, bitkin düşürmek.*

1.Nār-ı ġam **gül yüzüñi şoldur**dı / Biz de dédük ḫarāmī öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [gül yüzüñi ṣoldur, -du]*

gül-āb: *Gül suyu.*

1.Taradı vü yudı **gül-āb**-ıla / Urdı kāfūrı müşk-nāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [gülāb-ıla, -ıla]*
2. Ḫākden pāk édüp o meydānı / Sulardılar **gül-āb**-ıla anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [gülāb-ıla, -ıla]*
3. Ġabġabı kim mu'allaḳ āb-ıdı / Ṣan ki ter şişede **gül-āb**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [gülāb-ıdı, -ıdı]*
4.Dāyesi ṣaçdı gül yüzine **gül-āb** / Ṭurdı yérden nite ki mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [gül-āb,]*

5. Semenini yu tāze āb-ıla / Ṭara sünbüllerin **gül-āb-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [gül-āb, -ıla]*

6.Ṭarayup sünbülin **gül-āb-ıla** / Urdılar lü'lü'-yi ḫōş-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3294). [gül-āb-ıla, -ıla]*

gül-āb: *Gül suyu; gözyaşı*

1.Gelüp üstine dāye pür-tebb ü tāb / Şīşe-i dīdeden ṣaçardı **gül-āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3319). [gül-āb,]*

ġulām: *Kul, köle; esir*

1. Dédi aña muʿabbir iy Mālik / Olasın bir **ġulāma** sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [ġulāma, -a]*

2.Dédiler ḫān-zādedür bu **ġulam** / Ḳadr-ile oldı bedr-i ḥüsni temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [ġulam,]*

3.Beñzemez bu **ġulāma** sīmāda / Beñzer ammā ola melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [ġulāma, -a]*

4.Ki bizüm bir **ġulāmumuz** yitdi / Üç gün üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [ġulāmumuz, -umuz]*

5. Ol **ġulāma** birümüzi bedel ét / Aduñı dāduñ-ıla bī-ḫalel ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5916). [ġulāma, -a]*

6.Ġarażuñ bu **ġulāmı** bulmaġ-ıdı / Dāyim ehl-i saʿādet olmaġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1793). [ġulāmı, -ı]*

7.Mālike bir kimesne ṣaldı ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün ol **ġulāmını** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [ġulāmını, -ı, -n, -ı]*

8. Ne-y-içün aġlar bu hāl-ile bu **gulām** / Devlet ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [gulām,]*

9. Dédi Ḳıṭfīr aña ki iy mihter / Ṣatun aldum **ġulāmdur** bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [ġulāmdur, -dur]*

10.Her kenīzüm ḳatuñda ḫidmet-gūş / Her **ġulāmum** ḳapuñdan ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [ġulāmum, -um]*

11.İy hevā ehli ḳanı neng-ile nām / Ḳanda bānū-yı Mıṣr ḳanda **ġulām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [ġulām,]*

12. Bu **ġulāmı** ḫıyānet adı-y-ıla / Şehri gezdürseler münādi-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [ġulāmı, -ı]*

13.Dédi anlara ʿöẕr édüp bu **ġulām** / Daḥi olmadı bedr gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [ġulām,]*

14. Māh-ı Maġrib dédi budur o **ġulām** / Ki beni yaḳdı ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [ġulām,]*

15.Niçe bir derd-ile şikeste ḳalam / Himmet it tā ki ṣol **ġulāmı** alam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [ġulāmı, -ı]*

16.Sen bu ʿibrī **ġulāmı** iy server / Piser édindüñ oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [ġulāmı, -ı]*

17. Bu beşāret deminde ol ḫōş-rā / Dédi heza **gulam** ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [gulam,]*

18.Seyyid-iken **ġulām** ola adı / Gey yüce yérden ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [ġulām,]*

19.Ḳoşdı Mālik melek yanınca **gulām** / Dīv sūretlü ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [gulām,]*

20.Eyle ṣāḥib-cemāldür o **ġulām** / Ki ġulām oldı aña bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [ġulām,]*

21. Ḳuşca cānum esīr-i dām oldı / Seyyid iken adum **ġulām** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730).). [ġulām,]*

ġulām: *Delikanlı, genç II Kul, köle; esir*

1. Vérdi hem niçe biñ kenīz ü **ġulām** / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [ġulām,]*

2. Niçe biñ māh-rū **ġulām** ü kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [ġulām,]*

3. Aʿnī bir niçe yüz kenīz ü **ġulām** / Cümlesi serv-i nāz ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [ġulām,]*

ġulām ol: *Kul, köle, esir olmak.*

1. Eyle ṣāḥib-cemāldür o ġulām / Ki **ġulām oldı** aña bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [ġulām ol, -dı]*
2. Ol ḥuzūruñ şebine bedr-i temām / Ṣatılup Mıṣra **olmış** anda **ġulām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [ġulām ol, -mış]*

ġulām ol: *Kul, köle olmak. (Değerini, iʿtibārını yitirmek.)*

1.Géydi Yūsuf çün ol libāsı temām / **Ol**dı ṭāvūs-ı cennet aña **ġulām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [ġulām ol, -dı]*

ġulām-ı ḥalk: *Ḥālkın, insanların kölesi, kulu.*

1.Degülem ben **ġulām-ı ḥalḳ** ammā / Bilürem kendümi ġulām-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3281). [ġulām-ı ḥalḳ,]*

ġulām-ı ḫānedān: *Hanedanın köleleri II emrindeki kimseler.*

1.Maḥkum éde cümle şehr-i yārı / Ḥükm etse **ġulām-ı ḫānedānuñ** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 199*). [ġulām-ı ḫānedānuñ, -uñ]*

ġulām-i Ḫudā: *Allah'ın kulu, kölesi.*

1.Degülem ben ġulām-ı ḥalḳ ammā / Bilürem kendümi **ġulām-i Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3281). [ġulām-i ḥudā,]*

ġulām-ı ʿİbrānī: *İbrani, yahudi köle. (Hz. Yusuf)*

1.Ġaybet étdi zenān-ı Mıṣr anı / Ki sever bir **ġulām-ı ʿİbrānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [ġulām-ı ʿİbrānī,]*
2.Ẕemm édersiz bu bī-dil ü cānı / Ki sever bir **ġulām-ı ʿİbrānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [ġulām-ı ʿİbrānī,]*

ġulām-ı 'İbrī: *İbrani köle. (Hz. Yusuf)*

1.Nāmı Yūsuf **ġulām-ı 'İbrīdür** / Müşteri Mālik-i Ḫazā'īdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1719). [ġulām-ı 'ibrī, -dür]*

ġulām-ı şāh ol: *Şahın, Sultanın kölesi olmak.*

1.Şāyed ola **ġulām-ı şāh** olasın / Buñ deminde baña penāh olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3270). [ġulām-ı şāh ol, -a, -sın]*

güldür: *Mutlu etmek, sevindirmek.*

1. Yoḳ cihānda benüm gibi bülbül / Ki anı ġam deminde **güldüre** gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [güldüre, -e]*

gül-endām: *Güzel endamlı, boyu gül gibi nazik ve latif olan (sevgili)*

1. Ḳalmadı cümlesinüñ ārāmı / Görmege geldiler **gül-endāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2067). [gül-endāmı, -ı]*
2. A'nī bir niçe yüz kenīz ü ġulām / Cümlesi serv-i nāz ü **gül-endām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [gül-endām,]*

ġulġul: *Gürültü, bağrışıp çağrışma, velvele.*

1. Bülbül olmışdı mest **ġulġulden** / Būy életmiş meger ṣabā gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [ġulġulden, -den]*

ġulġul: *Bağrışıp çağrışma, şamata (Şakımak bağlamında.)*

1. Ki bu yā Rab ne gülsitan gülidür / **Ġulġul**i ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [ġulġuli, -i]*

ġulġul ét: *Bağırıp çağırmak.*

1. Derd-ile **ġulġul ét**di ol bülbül / Vāṣıl olup aña bu nükhet-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [ġulġul ét, -di]*

gulgule: *Gürültü, velvele.*

1. Ḫalḳı dīvāne étdi silsilesi / Ṭoldı ol şehr içine **ġulġulesi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [ġulġulesi, -si]*

2. Yédi iḳlimi ṭutdı **ġulġulesi** / ʿālemi bende étdi silsilesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2372). [ġulġulesi, -si]*
3. İrmedi çün dimāġına bu şemīm / Dédi ol **ġulġule** ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [ġulġule,]*

gūn: *Renk.*

1. Sünbüli zāġ **gūnı** būm oldı / Semeni sīm ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341) [gūnı, -ı]*

gül-gūn: *Gül renkli; kırmızı.*

1. Mā-ḥażar eyleyüp ciger-ḫūnın / Pür édüp cām-ı çeşmi **gül-gūnın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3195). [gül-gūnın, -ın]*
2. Vérdi biñ esb-i tāzī zerrīn zīn / Kimi **gül-gūn** kimi daḥi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [gül-gūn,]*

gül-gūn: *Hüsrev ü Şirin hikayesinde Şirin'in al atı.*

1.Bindi **gül-gūn** üzre ol şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni göre gétdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [gül-gūn,]*

gül-gūn şarāb: *Gül renkli, kırmızı şarap.*

1. Cānı olmışdı dürd-i derd-āşām / Eşki **gül-gūn şarāb** ü gözleri cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [gül-gūn şarāb,]*

gül-hande: *Güleryüzlü.*

1.Ol ki eyler-idi hem-çü **gül-ḫande** / Gül döşendi dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [gül-ḫande,]*

gül-i devlet: *Devlet gülü II talih, baht gülü.*

1. **Gül-i devlet** şüküfte yüz ṭutdı / Dil-i nevā-yı nühüfte yüz ṭutdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2948). [gül-i devlet,]*

gül-i gül-zār: *Gül bahçesinin gülü.*

1. Ḳanda açılsa bir **gül-i gül-zār** / Eksük olmaz aña hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [gül-i güi-zār,]*

gül-i gülistān: *Gül bahçesinin gülü. (Sevgili)*

1.Dérmedüm çün **gül-i gülistān**uñ / Ḳoḳayın bāri tāze reyḥānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [gül-i gülistān, -uñ]*

gül-i handān: *Açılmış gül, gülen gül II Sevgili.*

1. Yūsuf oldı çü ḫusrev-āne revān / Bād-pāy üzre çün **gül-i ḫandān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [gül-i ḫandān,]*

gül-i ḫandān: *Güleç gül, narin gül, nazenin gül (Hz. Yusuf)*

1. Dédiler çünki eyledük seyrān / Tā ki şād ola ol **gül-i ḫandān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [gül-i ḫandān,]*

gül-i handān: *Açılmış, taze gül.*

1.Ortalarında Yūsuf-ı Kenʿān / Çiçek içinde şan **gül-i ḫandān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3852). [gül-i ḫandān,]*

gül-i handān-ı gülistān-ı peder: *Baba(sı)nın gül bahçesinin açılmış, taze gülü (Hz. Yusuf)*

1.Baḳup aña dér-idi cān-ı peder / **Gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 834). [gül-i ḫandān-ı gülistān-ı peder,]*

gül-i hōd-rūy: *Yaban gülü, kendi kendine yetişen gül.*

1.Gül-i ḫōd-rūy gülse gülşende / Varlıġın yéle vérür ol ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [gül-i ḫōd-rūy,]*

gül-i ḫurrem: *Yeni açılmış, taze gül (Sevgili)*

1. Çıḳa ġam-ḫāneden **gül-i ḫurrem** / Maḥrem-i pādşāh ola her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5226). [gül-i ḫurrem,]*

gül-i Kenʿān: *Kenan diyarının gülü (Hz. Yusuf)*

1. Ḫāṭır-ı şāh açıldı ġonça-miṣāl / **Gül-i Kenʿānı** istedi derḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5187). [gül-i Kenʿān,]*

gül-i luṭf: *Cömertlik gülü. II Sevgilinin cömertliği.*

1.Bülbül-i mest gibi étdi fiġān / K'iy **gül-i luṭf** ü gülşen-i iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4433). [gül-i luṭf,]*

gül-i Mıṣr: *Mısırın gülü, güzeli (Züleyha)*

1.**Gül-i Mıṣr**uñ çün oldı rāzı ʿiyān / Oldı él dāstānına destān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [gül-i Mıṣr,]*

gül-i murād: *Arzu, istek gülü.*

1.Çünki étdi **gül-i murādı** şüküft / Diledi éde cānı gibi nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [gül-i murād,]*

gül-i nāz: *Nazlı gül; sevgili.*

1. Yüz çevürdi olardan ol **gül-i nāz** / Bī-niyāza bu resme étdi niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [gül-i nāz,]*

gül-i pāk: *Saf, temiz gül; sevgili.*

1.Ṭutdı pīrāhenini çün **gül-i pāk** / Ard etegini anuñ eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [gül-i pāk,]*
2. K'iy şeref gülistānına **gül-i pāk** / Nām u nengi dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [gül-i pāk,]*
3. Yér yüzinde anuñ gibi **gül-i pāk** / Bitmemişdür daḫi bitürmeye ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [gül-i pāk,]*
4. Yaṣduġı ḫişt oldı pisteri ḫāk / Hāke müstaġraḳ oldı ol **gül-i pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [gül-i pāk,]*
5. Eyler-idi ḳabāyı gül gibi çāk / Tā ki ḫāke düşerdi ol **gül-i pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 858). [gül-i pāk,]*

gül-i rengīn: *Renkli, hoş gül (Züleyha)*

1.Āfet-i ġamdan ol **gül-i rengīn** / Reng-i rū-y-ıla oldı çün nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3890). [gül-i rengīn,]*

gül-i reyḫān: *Reyhan çiçeği.*

1.Diler-idüm ki ḳoḳam çün **gül-i reyḫān** seni ben / Eyledüñ miḫnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [gül-i reyḫān,]*

gül-i ruḫsār: *Gül yüz; sevgilinin gül gibi güzel yüzü.*

1. **Gül-i ruḫsārı** ġark-ı ḫūn étdi / Sīmi ḍarbıla laʿl-gün étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4954). [gül-i ruḫsār, -ı]*

gül-i seyr-āb: *Susamış gül.*

1. Bend-i zülfüñ bu tābı kimden alur / **Gül-i seyr-ābuñ** ābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [gül-i seyr-āb, -uñ]*

gül-i sīr-āb: *Taze, körpe gül (Hz. Yusuf)*

1.Açdı çün nergesin **gül-i sīr-āb** / Étdi atasına ḫikāyet-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 621). [gül-i sīr-āb,]*

gül-i ten: *Gül ten, gül gibi narin ten.*

1.Döymez-iken ḥarīre ol **gül-i ten** / Mūydan ṭaḳdılar beline resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [gül-i ten,]*

gül-i ter: *Taze gül, yeni açmış gül II Genç güzel sevgili*

1.Ol harīr arasında bu **gül-i ter** / Ḫārda gül ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [gül-i ter,]*
2. Her kenīzek perī-sıfat duḫter / Çeng-ile zühre reng-ile **gül-i ter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [gül-i ter,]*
3. Çeşmi gibi ʿalīl étdi sefer / Verd-i nesrīne döndi bu **gül-i ter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [gül-i ter,]*
4.Döşedi ʿizzet-ile pāyına per / Ḳaʿr-ı çāha énince ol **gül-i ter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [gül-i ter,]*

5.Turşı vérdi vü ṭatlu étdi sözin / **Gül-i ter** gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [gül-i ter,]*

gül-i ter: *Taze gül II sevgilinin yanağı, yüzü.*

1. Açıcaḳ ġonça-veş liḥāfını / **Gül-i teri**-y-ile vérdi lāfını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2459). [gül-i ter, -i, -y, -ile]*

gül-i yār: *Sevgilinin gülü; sevgilinin gül yüzü.*

1. İrmeg-içün eli **gül-i yāre** / Yārini mübtelā éde ḫāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4878). [gül-i yār,]*

gülistān: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Lāle ḫaddinde ḫāli ʿanber-veş / Gūyiyā **gülistānda** ṭıfl-i Ḥabeş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [gülistānda, -da]*
2. Neden oldı bu ġonça-i zanbaḳ / Ki **gülistāna** ol vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [gülistāna, -a]*
3. Zülfinüñ būyıdur bu reyḥānlar / Eser-i rūyıdur **gülistānlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2262). [gülistānlar, -lar]*

gülistān: *Gül bahçesi. II Sevgilinin bulunduğu yer.*

1. K'iy gülin yitüren **gülistāndan** / Servüñ eksildi miydi bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [gülistāndan, -dan]*
2. Ne safā ola ol **gülistānda** / Ki géde gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [gülistānda, -da]*

gülistān: *Gül bahçesi; şeref, iʿtibār, yücelik bahçesi.*

1. K'iy şeref **gülistānına** gül-i pāk / Nām u nengi dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [gülistānına, -ı, -n, -a]*

gülistān: *Gül bahçesi (Sevgilinin güzellik unsurlarının bulunduğu yüzü bağlamında.)*

1. Yaḳdı bu vech-ile **gülistānı** / Yéllere vérdi sünbülistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6246). [gülistānı, -ı]*

gülistan ol: *Gül bahçesi olmak. (Hz. İbrahim'in atıldığı ateşin gül bahçesi olması bağlamında.)*

1.Oḳıdı bunı ceddüñ İbrāhīm /**Gülistan ol**dı aña nār-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [gülistan ol, -dı]*

gülistānī: *Güllü, çiçekli (elbise); sekiz bin çözgü teliyle dokunan bir çeşit gömlek.*

1.Kimi dībā géyer **gülistānī** / Kimisi yazdı kimi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [gülistānī,]*
2.Géydi gül yüzlüler **gülistānī** / Hüsn ü ḫulḳuñ bezendi būstānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 572). [gülistānī,]*

gülme: *(Güller, çiçekler) açmamak, yeşermemek (Kuraklık bağlamında.)*

1. Bulut aġlamaz oldı **gülmedi** gül / Nice gülsün ki ḫande vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [gülmedi, -di]*

gül-ñar-ı Mışr: *Mısır'ın nar çiçeği. (Züleyha)*

1.Olmış olalı ol nigāra ḳarīn / Daḫi **gül-ñar-ı Mışr**-iken nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [gül-ñar-ı Mışr, -iken]*

gül-reng et: *(Yüzü) gül rengini almak; (edepten, hayâdan) yüzü kızarmak.*

1.Oldı sözden dehanı ġonçası teng / **Ét**di ruḫsārını ḫayā **gül-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [gül-reng et, -di]*

gül-reng ol: *Kırmızı olmak. (Kanamak, kanlar içinde kalmak bağlamında.)*

1.Eyler-iken ayaġı gülden neng / **Ol**dı ḫār içre ḫūn-ıla **gül-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [gül-reng ol, -dı]*

gül-şekeri: *Gül şekeri, gül tatlısı.*

1. Āferīn ol güle ki bir naẓarı / Cāna gözden yédürdi **gül-şekeri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [gül-şekeri,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Ṣubḥ-dem bir ġarīb **gülşende** / Cānı pür-ġam cemāli pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [gülşende, -de]*
2. Nūr-ıla ṭoldı rūşen oldı içi / Ḫār ḳalmadı **gülşen** oldı içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [gülşen,]*
3. Ferşi Bāġ-i İrem gibi **gülşen** / Ḳubbesi cām-ı Cem gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [gülşen,]*
4. Gül gibi anlar-ıla **gülşende** / Dili pür-dem dehānı pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [gülşende, -de]*
5. Gül-i ḫōd-rūy gülse **gülşende** / Varlıġın yéle vérür ol ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [gülşende, -de]*
6. Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen éder / Senge gül ḳāzsa tāze **gülşen** éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [gülşen,]*
7. Külḫan-ısa maḳāmı **gül-şen** olur / Ẓulmeti nūrı-y-ıla rūşen olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [gül-şen,]*

gülşen: *Gül bahçesi (Dōstun, sevgilinin bulunduğu yer)*

1. Ġam vérür saña gam-güsar olana / Sem vérür **gülşen**üñde mār olana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 562). [gülşenüñde, -üñ, -de]*
2. Nergesi görse güldügüñ iy gül / **Gülşenüñde** olurdı bu bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [gülşenüñde, -üñ, -de]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi. (Âlem, kâinat bağlamında)*

1. Ṭāvūs-i ḳuds bülbül-i elḫān olaydı ger / **Gülşende** bitse verd-i muṭarrā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [gülşende, -de]*

gülşen ol: *Gül bahçesi olmak. (Hz. İbrahim'in atıldığı ateşin gül bahçesi olması bağlamında.)*

1. Ol ḳamīṣi ki géydi İbrāhīm / **Gülşen ol**duḳda aña nār-ı aẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [gülşen ol, -dukda]*
2. ʿĀḳıbet **gülşen oldı** aña o nār / İrişüp luṭf-ı ḥażret-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6016). [gül-şen ol, -dı]*

gülşen ol: *Gül bahçesi (gibi) olmak. II Gül bahçesi gibi rengarenk ve neşe saçan olmak.*

1. Gözleri rūşen ola nūrı-y-ıla / Ḳalbi **gülşen ol**a sürūrı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3311). [gülşen ol, -a]*

gülşen ol: *Gül bahçesi (gibi) olmak; sevinç, mutluluk içerisinde olmak.*

1. Ḳanda olursa yār-ı gül ḫande / **Gülşen olur** olursa külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [gülşen ol, -ur]*

gülşen-i derd-i dōst: *Dōst derdinin bağı, bahçesi.*

1. Söyle iy ʿışḳ dāstān ḫᵛānı / **Gülşen-i derd-i dōst** destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3482). [gülşen-i derd-i dōst,]*

gülşen-i iḥsān: *Cömertliğin gül bahçesi.*

1. Bülbül-i mest gibi étdi fiġān / K'iy gül-i luṭf ü **gülşen-i iḥsān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4433). [gülşen-i iḥsān,]*

gülşen-i nāz: *Nazlı gül bahçesi II Nazlı güzellerin olduğu yer.*

1. Daḫi bitürmedi bu **gülşen-i nāz** / Ḳāmetüñ gibi serv-i ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [gülşen-i nāz,]*

gülsitan: *Gül bahçesi (Peygamberler topluluğu bağlamında)*

1. Ki bu yā Rab ne **gülsitan** gülidür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [gülsitan,]*

gülsitan: *Gül bahçesi. (Kırlar, ovalar bağlamında.)*

1. Genc-iken genc gibi olma nihān / Gel **gülsitān**a gül gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [gülsitāna, -a]*

gülsitan: *Gül bahçesi (Sevgilinin güzellik unsurlarının bulunduğu yüzü bağlamında.)*

1.El-vidāʿ iy cemāli bustānum / El-vidāʿ iy yüzi **gülsitānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [gülsitānum, -um]*

2. Tā Zelīḫā yine cüvān oldı / Ruḫları tāze **gül-sitān** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [gül-sitān,]*

gülünç ét: *Hicvetmek; gülünç duruma düşürmek.*

1.Ṭop-ı zerrīni-y-ile **étdi** turunç / Mihri meydān-ı ḥüsn içinde **gülünç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4073). [gülünç ét, -di]*

2. Gül-i Kenʿān hezār ġunc étdi / Ġonça açdı güli **gülünç étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5194). [gülünç ét, -di]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi.*

1.Eyle güller vérürdi ol **gülzār** / Şemmesin bulmaz-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [gülzār,]*

2.Yalvarup eyledi o gül zāri / Döndi nesrīne tāze **gülzārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [gülzārı, -ı]*

3.Düşse **gülzāra** pertev-i ḫurşīd / Ḫōş ḳoḫular olur hevāda bedid *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [gülzāra, -a]*

gülzār: *Gül bahçesi (Kişinin sevinçli, neşeli olması; yüzünde güller açması bağlamında.)*

1. Yine bir yere geldi āşıḳ u yār / Biri **gülzār** ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [gülzār,]*

gülzār: *Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.*

1. Gördi **gül-zārı** gülsüz ol bülbül / Yaḳasın çāk étdi nite ki gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [gül-zārı, -ı]*

gülzār: *Gül bahçesi II cennet bahçesi.*

1. Gétdi **gül-zārına** o bülbül-i rāz / Édeyin aña ben daḥi pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [gül-zārına, -ı, -n, -a]*

gülzār: *Gül bahçesi (Sevgilinin güzellik unsurlarının bulunduğu yüzü bağlamında.)*

1.Eyledi her birine zinhārı / Ki bu **gülzār**uñ olmañ āzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 818). [gülzāruñ,]*

güm: *Yalan, uydurma şey.*

1. Ānuñ-ıçun hemān güle beñzer / Kim diye buña **güm** ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [güm,]*

güm eyle: *Kaybetmek.*

1. Dédi onlara kim Nebiyy'allāh / Yūsufını **güm eylemiş** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [güm eyle, -miş]*

güm ol: *Kaybolmak, yok olmak; tükenmek.*

1.Naḳd-i cān **ol**madın daḥi **güm** aña / Demidür édeseñ teraḥḥüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [güm ol, -ma, -dın]*

gümān: *Şüphe, kuşku; zan*

1.Gerçek étdüñ benüm **gümānlarumı** / Ẓāhir étdüñ yavuz nişānlarumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1138). [gümānlarumı, -lar, -um, -ı]*

2. Sen egerçi buña dédüñ ḳuldur / Bizüm ammā **gümānumuz** oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [gümānumuz, -umuz]*

3. Çün gire ol **gümān** ḫānesine / Eşer eyler girüp nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [gümān,]*

4. Pederi dédi yoḳ buña imkān / Gelmesün göñlüñe bu vehm ü **gümān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [gümān,]*

5. Cāna tīr urdılar kemānı nihān / Yoḳ kemāne **gümān** ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [gümān,]*

6.Anı gördüñse de nişānlarını / Ḳomayam tā göñül **gümānlarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [gümānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

7. Ḫaste oldum bu acı dillerden / Defʿ içün bu **gümānı** illerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [gümānı, -ı]*

gümān ét: *Şüphe etmek, kuşkuya düşmek.*

1. Māh-i Maġrib dédi ki **étme gümān** / Ki anuñ gibi cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [gümān ét, -me]*

gümāna bat: *Şüpheye düşmek, şüphelenmek, kuşkulanmak.*

1.Ṣırça ṣanup anı **gümāna bat**ar / ʿĀḳıbet bilmeyüp yabana atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3442). [gümāna bat, -ar]*

gümānla: *Şüpheye düşürmek, şüphede bırakmak.*

1.Gelüp Aʿrābīyi yalanladılar / Her kişinüñ dilin **gümānladılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3827). [gümānladılar, -dı, -lar]*

gümiş: *Gümüş renkli; beyaz tenli*

1.Bir pūla almayup anuñ dilegin / Baġladılar éki **gümiş** bilegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 905). [gümiş,]*

2. Bir **gümiş** levḥ-idi o sīne hemān / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [gümiş,]*

3. Bir gümiş levḥ-idi o sīne hemān / Ol **gümiş** levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [gümiş,]*

4. Düşdi zer ayağına bu dilege / Bilezük ola tā **gümiş** bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [gümiş,]*

5. Gül gibi açılup çiçekler-ile / Laʿl içerdi **gümiş** bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [gümiş,]*

6. Mār-ı zerrīn ḳuçar **gümiş** sāḳın / Yél ṭaġıtmış cemāli evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [gümiş,]*

7. Nūra ḥacet degüldi gerçi bu iş / Yunsa yunmışdı yunmaz-ısa **gümiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [gümiş,]*

gümiş: *Gümüş, gümüş renkli; beyaz.*

1.Ol **gümiş** māhī ḫūb revnaḳ-ıdı / Ki zer-i sürḫ-ıla muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [gümiş,]*

güm-rāh: *Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış (kimseler)*

1.Döndiler menʿ édicek ol **güm-rāh** / Ḳaldı üç gice çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [gümrāh,]*

2.Dīn ü dānişden olsa ger āgāh / Bendesin sevmez-idi ol **güm-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [gümrāh,]*

3.Ṣāʿın almaz anuñ meger **güm-rāh** / Dédiler cümleten maʾāẕ Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6837). [gümrāh,]*

4. Çünki Yūsufsuz uġrayaydı sipāh / Aldamaġ-içun anı her **güm-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [gümrāh,]*

güm-rāh ol: *Yolunu şaşırmak, yolunu kaybetmek II Doğru yoldan ayrılmak; kendini kaybetmek.*

1. Ol seḥerde bular **olup güm-rāh** / Geldiler çāh-ı Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [gümrāh ol, -up]*

2. Dédi Yūsufda yoḳ ḫaṭā vü günāh / ʿIṣḳı-y-ıla ben **olmışam güm-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [gümrāh ol, -mış, -am]*

gün: *Güneş.*

1.**Gün** gözinden çıḳardı eşmesini / Bulsa Nīle dökeydi çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [günü, -ü]*

2. Ne ʿaceb rāḥat-ıçun ol aya / **Gün**-iken günligi vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [gün-iken, -iken]*

3. Yaṣduġından götürse **gün** gibi ser / Ḥāżır eylerdi laʿl-gūn efser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [gün,]*

4.Düşse **gün** sebze-gūn müşebbekden / Ṣan ki def üzre ḫalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [gün,]*

5.Od düşüp çın seḥer Zelīḫāya / **Gün-ile** bile ṭoġdı ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [gün-ile, --ile]*

6.Sende ne ḥad ola ya niçe vücūd / K'ay ü **gün** yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [gün,]*

7.**Güne** ʿarż eylese o gün didār / Günde véreydi Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [güne, -e]*

8. Düşeli ebr gibi her sulṭān / **Gün** yüzinüñ hevāsına ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [gün,]*

9. Şu şaçıldı dem-i Zeliḫāya / Ṭoġdı **gün** ʿālem-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2946). [gün,]*

10.Gün olup ger düşem ayaġına / Perde aṣar cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [gün,]*

11.Saña Ḥaḳḳ bir cemāl vérmişdür / **Güne** andan zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [güne, -e]*

12.Mihr-ile **gün** yüzüme étse nigāh / Ḫūşe-çīn ola ḫırmenüme çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [gün,]*

13. **Günden** alur çü feri nīlüfer / Ḳalbin étmez güşāde nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [günden, -den]*

14. Günligi **gün** feżāsı ḫırmen-i māh / Ḥavlisi çevresinde ḫayl-i sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [gün,]*

15. Dür açıldı bu dürr-i zībādan / Ṭoġdı **gün** şuʿlesi Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [gün,]*

16. Vaḳtidür **gün** yüzüñle ḫurrem olam / Gökde istedügümi yérde bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3208). [gün,]*

17.**Gün** felekden ʿaceb mi étse gile / Ki şalar her şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [gün,]*

18. Çün bulut gibi gétdi ol sātir / Oldı dīdārı **gün** gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [gün,]*

19.**Gün** gibi gāh olur ḳılur bu rücūʿ / İlla heyhāt édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [gün,]*

20. Dédi evvel budur cüvān olayın / Ḥüsn-ile **gün** gibi ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [gün,]*

21. Olmaz-ıdı o talʿat-i lāmiʿ / Bir giribāndan éki **gün** ṭāliʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [gün,]*

22. Nīle vü seng-rīzesine o gün / **Günü** étdi kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [gün,]*

gün: *Gün; zaman, vakit*

1.Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʾennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[günde, -de]*

2.Bir **gün** ol ehl-i ʿilm ü merd-i hüner / Şīt ṣuḥufına eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [gün,]*

3. Yaḳdı bir niçe gün bu resme dögün / Ne gécesi géceydi ne **güni** gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [güni, -i]*

4. Kāşkī ben de ol **güni** görsem / Yāruñ aḳ boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [güni, -i]*

5.Ol şeker leẕẕetine kāse-i dehr / **Günde** biñ kerre verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [günde, -de]*

6. Sūz öküş her **gün**i Zelīḫānuñ / Géçdi derdine ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [güni, -i]*

7.Aldı bir **gün** eline āyīne / Nāẓar étdi cemāli ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [gün,]*

8.Yédi **gün** geşt édüp bu ḥālet-ile / Ḥasret ü iştiyāḳ ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [gün,]*

9.Üç **gün** üç géce ḳaldılar ḫayrān / Kārbān oldı sıḫḫat-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [gün,]*

10.Görmediler çün üç **gün** ol ayı / Eylediler yine taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [gün,]*

11.Güne ʿarż eylese o **gün** didār / Günde véreydi Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [gün,]*

12.Mālik ol **gün** édüp ḳānūnı / Ḳodı bī-ḥabbe niçe Ḳārūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236). [gün,]*

13. Bir **gün**üm var sipihr-i behcetde / Ṭaʿn éder aya ḥüsn-i ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [günüm, -üm]*

14.Yūsuf ol **gün** ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy'le ṭoldı ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [gün,]*

15.Meger ol **gün** ki girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [gün,]*

16.Geçicek birʿ ki **gün** bu ḥālet-ile / Ölür anda belā vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [gün,]*

17.Gelmediler bu ʿādet üzre o **gün** / Cān-ı Yaʿḳūba ġuṣṣa urdı dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [gün,]*

18. Ki bizüm bir ġulāmumuz yitdi / Üç **gün** üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [gün,]*

19. Göçdi seyyāre baġlayup maḥmil / Oldı şehr-i ʿArīş o **gün** menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [gün,]*

20.Nīle vü seng-rīzesine o **gün** / Günü étdi kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [gün,]*

21. Nāz-ıla besler-idi dāye anı / Niçe **gün** görmez-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [gün,]*

22. Berdaʿī ester esb-i tāzīler / Ṭoldı ol **günde** Mıṣr ü yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [günde, -de]*

23. Dédi ol **gün** ki irdi baña melāl / İrmiş ol dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [gün,]*

24.Yūsuf ol **gün** ki gétdi seyrāna / Döndi Yaʿḳūb mest ü ḥayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [gün,]*

25. Cümle Mıṣr ehli anda pīr ü cüvān / Üç **gün** üç géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [gün,]*

26.Çün bu ḥükm-ile Yūsuf-ı Kenʿān / Diledi ola bir'ki **gün** çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [gün,]*

27. Étdi üç **gün** eyü żiyāfetler / Yédürüp güne güne niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [gün,]*

28. Bir **gün** evlādı cemʿ olup ḳatına / Dédiler şefḳat-ile ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [gün,]*

29. Bir gün ol pādşāh-ı ehl-i ḳulūb / ʿālem-i dilde seyr éderdi ġuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [gün,]*

30. Bir' ki **gün** eyler anı ḫurrem ü şād / Niçe virānesin ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [gün,]*

31. Yaḳdı bir niçe **gün** bu resme dögün / Ne gécesi géceydi ne güni **gün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [gün,]*

32. Çün Zelīḫā bu derdi eyledi gūş / Üç **gün** üç géce düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [gün,]*

33.İftirā étme bi-günāha şaḳın / İrişür saña bir **gün** āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [gün,]*

34. Bulsa ger cū-yı selsebīl-i sebīl / Eyler-idi o **gün** ziyāret-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [gün,]*

35. Bir **gün** ol dāyesi Zelīḫāyı / Götürürken felek gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [gün,]*

36. Şöyle kim bir **gün** ol żaʿīf mizāc / Oldı ḳan almaġa meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [gün,]*

37. Sāl-i evvelde vérdiler naḳdi / Niçe gün ol ḥişāra **sīm** aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [gün,]*

38. Ẕikr olınur ki Şeyh Ebū 'Oṯmān / Diledi bir **gün** ola Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [gün,]*

39. Dédi bir **gün** nihānī ol aya / İy gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [gün,]*

40. ʿizzet-ile o **gün** resūl-i ʿazīz / Sürdi Ṭaymūsa irdi şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [gün,]*

41.Yüzin alup eline bir **gün** o cān / Şevk-ıla oldı bāġbāna revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [gün,]*

42. Élçi yaġmur gibi yaġar ḳapuma / **Günde** biñ ṭālibi gelür ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [günde,-de]*

43.Birini **günde** ḳaʿr-i çāha atar / Biri her şeb gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [günde, -de]*

44. Hem-demi bir ʿafife dāyesidür / Gécede şemʿi **günde** sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [günde, -de]*

45.Yédi **gündür** ki yatup uyımadum / Ġuṣṣasından anuñ yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [gündür, -dür]*

46.Ṣatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı çün / Ẓāhir oldı aña öñinde o **gün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [gün,]*

gün: *Güneş; sevgilinin güneş gibi parlak, güzel yüzü*

1. Yine gelsün gözüme nūr-ıla fer / Tā cemālüñ **günine** éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [günine, -i, -n, -e]*

gün gibi ʿiyān ol: *Gün gibi meydana çıkmak, herkes tarafından görünecek şekilde ortaya çıkmak; güzelleşmek, güzel olmak.*

Dédi evvel budur cüvān olayın / Ḥüsn-ile **gün gibi ʿiyān olayın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [gün gibi ʿiyān ol, -a, -y, -ın]*

1.Meh-i ṣaʿādetümüz **gün gibi ʿiyān oldı** / Çün aldı gönlümüzi cān gibi nihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [gün gibi ʿiyān ol, -dı]*

gün gibi toġ: *Güneş gibi doğmak; sabahleyin güneşin ufuktan yükselmesi gibi ortaya çıkmak II apaçık görünmek.*

1.**Gün gibi ṭoġdı** çün o sīmīn-ber / Bildi eksüklügün ḳul oldı ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [gün gibi ṭoġ, -dı]*

gün gibi toġ: *Güneş gibi doğmak. Sabahleyin güneşin ufuktan yükselmesi gibi ortaya çıkmak (Hz. Yusuf'un dünyaya gelmesi*

bağlamında)

1. Saʿd sāʿatde irdi çün ferman / **Gün gibi toġdı** Yūsuf-ı Kenʿān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 436). [gün gibi toġ, -dı]*

gün yüz: *Güneş gibi parlak yüz; sevgilinin yüzü*

1. Çün géderdi sefer tozını zülāl / **Gün yüzinde** ziyāde oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [gün yüz, -i, -n, -de]*

2.**Gün yüz**üñ gözlerüme nūr-iken / Ġuṣṣada sīneme sürūr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3820). [gün,]*

gün yüzi: *Günyüzü , gündüz; sevgilinin parlak, güzel yüzü.*

1.**Gün yüzi** eyle tāb-dār oldı / Ki gören dīde āb-dār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [gün yüzi,]*

2.Étdi çün **gün yüz**i tecellāyī / Buldı ʿāşıḳları tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3314). [gün yüzi,]*

gün yüzin görmez ol: *Gün yüzü görmemek, sürekli sıkıntıya düşmek, sıkıntıdan kurtulamamak II güneşi görmemek, gün aydınlığını görmemek.*

1. Oldı mestur ġonça-i ter-iken / **Gün yüzin görmez oldı** çaker-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2374). [gün yüzin görmez ol, -dı]*

gün-ā-gün: *Türlü türlü, çeşit çeşit.*

1.Ġonça-veş ol ṣanevber-i mevzūn / Géydi ḳat ḳat libāsı **gün-a-gün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [gün-a-gün,]*

günah: *Günah; suç, kusur.*

1.Yoġ-iken sende z̲erre deñlü **günāh** / İy güneş menzilüñ neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [günāh,]*

2.ʿafv édüp Yūsuf ol **günāhını** / Göge ṭutdı cemāli māhını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [günāhını, -ı, -n, -ı]*

3. Dédi Yūsufda yoḳ ḫaṭā vü **günāh** / ʿIşḳı-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [günāh,]*

4. Anlaruñ ḫürmetine yā Allāh / Étmediler cihān içinde **günāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851) [günāh,]*

5.Eylesem bu **günāhı** ṭuysa o şāh / Déye mi bana ekri mī me̲svāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [günāhı, -ı]*

6. Her gün āh eyler étmedin o **günāh** / N'ola yād étse anı ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [günāh,]*
7. Āferin Māliküñ kemāline / Vāḳıf oldı **günāhı** ḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1867). [günāhı, -ı]*
8. Biñ belā gelse başına nāgāh / Bir dem añup **günāhın** eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [günāhın, -ı, -n]*
9. Ḳıl Zelīḫā **günāha** istiġfār / Rūy dīvārā eyle şerm-ile var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4677). [günāha, -a]*
10. ʿāri-y-iken **günāhdan** ol cān / Ḥulleden cismin étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [günāhdan, -dan]*
11. Vāḳıf olmaya tā **günāhuma** ol / Baḳmaya bu ruḫ-ı siyāhuma ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4536). [günāhuma, -u, -m, -a]*

günāh ét: *Günah, kusur işlemek.*

1. ʿAcebā ḳanḳımuz **günāh étdi** / Ki bu dem bize bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [günāh ét, -di]*

günāha gir: *Dinî bakımdan suç sayılan bir iş yapmak; günah işlemek.*

1. ʿİṣmet-i enbiyāyı vérme yéle / **Gir**megil bu **günāha** évmeg-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4554). [günāha gir, -me, -gil]*

günāh-ı ʿaẕīm: *Büyük günah, hata.*

1. İy Semī' ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿAlīm / Bende ger var-ısa **günāh-ı ʿaẕīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [günāh-ı ʿaẕīm,]*

günāh-ı ġammāz: *Gammazın günahı II laf taşımanın günahı.*

1. Dédi bilsem de açman ol rāzı / Bilme misin **günāh-ı ġammāz**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [günāh-ı ġammāz, -ı]*

günāhı gét: *Günahı gitmek, silinmek II affolunmak.*

1. **Géd**e hem ol ḳadar **günāhı** anuñ / Bāġ-ı ʿAdn ola tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [günāhı gét, -e]*

ġunc: *Naz, eda, cilve, kırıtma.*

1. Her perī-rūy eline **ġunc-ıla** / Bir bıçaḳ vérdi bir turunc-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [ġunc-ıla, -ıla]*

ġunc ét: *Nazlanmak, naz yapmak, cilvelenmek.*

1. Gül-i Kenʿān hezār **ġunc ét**di / Ġonça açdı güli gülünç étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5194). [ġunc ét, -di]*

günce: *Günden güne II gittikçe.*

1. Böyle mestūre-y-iken ol ġonça / Ṭoldı āfāḳa şöhreti **günce** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [günce,]*

günc-i maġrib: *Batı tarafı, batı yönü.*

1. ʿIşḳdur nūr-baḫş-i mihr-i cihān / **Günc-i maġribde** nice ola nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2517). [günc-i maġrib, -de]*

günde: *Günlük II her gün.*

1. Güne ʿarż eylese o gün didār / **Günde** véreydi Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [günde,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

1. ʿAzm-i saḥrā-yı nīlgūn étdi / Luʿbı **günden güne** füzūn èdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 761). [günden güne,]*
2. Çünki bu ḳadre irdi ol ḫurşīd / Oldı **günden güne** cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [günden güne,]*
3. Yitürelden ṭapuñı İsrā'īl / Oldı **günden güne** żaʿīf ü ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3738). [günden güne,]*
4. Baġlasa dil nigāra bir bī-dil / İşi **günden güne** olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [günden güne,]*
5. Derdi **günden güne** ziyād oldı / Muḳlesinde yaşı midād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4196). [günden güne,]*

gündüz: *Gündüz, gündüz vakti.*

1. **Gündüzin** ʿiyş ü nūşa başlasa şāh / Ḥüsni-y-idi anuñ temāşā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [gündizin, -in]*
2. Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / Géce zārīde **gündüzin** ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [gündüzin, -in]*
3. Vardı ol çāh içinde ṭutdı maḳām / Géce **gündüz** ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [gündüz,]*
4. Géce **gündüz** géçerdi ṭāʿat-ıla / Ḫalḳdan ʿuzlet ü ferāġat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [gündüz,]*
5. Géce meʻvāsı-y-ıdı āġūşı / **Gündüz**in meskeni-y-idi dūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 508). [gündüzin, -in]*
6. **Gündüz**in yazıda şubānı bizüz / Gèce dārında pāsbānı bizüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [gündüzin, -in]*
7. **Gündüz** olup çü geldi başına hūş / Ḥāl-ile ḥāli ṭuydı ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [gündüz,]*
8. Géceler vaṣluña olam mihmān / **Gündüz** olam cemālüñe ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5522). [gündüz,]*

gündüz ol: *Sabah olmak, aydınlanmak.*

1. Yürürem **gündüz ol**sa āvāre / Ḥasretüñden za'if ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1251). [gündüz ol, -sa]*
2. Géce pervāneyem çerāġuña ben / Bekçiyem **gündüz olsa** bāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [gündüz ol, -sa]*

gündüzin: *Gündüz vakti, gündüzleyin.*

1. Düşicek **gündüzin** o bī-cāna / Geldi bir ṣaġ ḳanatlu pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [gündüzin,]*
2. Géceler ḫidmetüñde dāye benem / **Gündüzin** ḳāmetüñe sāye benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [gündüzin,]*

güne güne: *Rengârenk; türlü türlü, çeşit çeşit*

1. ʿĀrıżı cennete nümüne-y-idi / Gülleri anda **güne güne**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2346). [güne güne, -y, -idi]*
2. Étdi üç gün eyü żiyāfetler / Yédürüp **güne güne** niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [güne güne,]*
3. Ṭutdılar anda ṭurfa ṭurfa ḫıyām / Bişdi vü yéndi **güne güne** ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [güne güne,]*

güneş: *Güneş.*

1. Bir **güneşdür** ki görmez anı güneş / Mihri-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [güneşdür, -dür]*
2. Gördi Kenʿān diyārına irmiş / Yéñine anda bir **güneş** girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553). [güneş,]*
3. Sāyebān olmış ebr-i nūrānī / Ṣaḳınur gökdeki **güneşden** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2009). [güneşden, -den]*
4. Eyle ṭoldı żiyā-y-ıla ʿālem / Ki **güneş** ṭoġdı ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [güneş,]*
5. Bir güneşdür ki görmez anı **güneş** / Mihri-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [güneş,]*
6. Ne **güneş** bel hezār dīde sipihr / Ne anı gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [güneş,]*
7. Gördi bu ḥālini dédi dāye / İy yüzüñ nūrına **güneş** sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [güneş,]*
8. Başına ḳodı efser-i şāhī / Farḳ éde tā **güneşden** ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [güneşden, -den]*
9. İrmese saḳfı ḳadr-i aʿlāya / **Güneş** üzre ṣalar mıdı sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [güneş,]*
10. Ne **güneş** bel hezār dīde sipihr / Ne anı gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [güneş,]*
11. Gözleri ehl-i mekrüñ allusıdur / Ay yüzinüñ **güneş** zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [güneş,]*
12. **Güneşi** setr édem dedi gil-ile / Baġlayam ṣandı tüseni ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [güneşi, -i]*

güneş: *Güneş II güneş gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.*

1.Üştür üstinde bir **güneş** gördi / Kendüsin anda ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [güneş,]*

2.Bize ʿarż eyle baḫtumuz **güneşin** / Vérelüm cāndur aña pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [güneşin, -in]*

3.Yoġ-iken sende ẕerre deñlü günāh / İy **güneş** menzilüñ neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [güneş,]*

4. ʿarż eyledi pīşkeşlerini / Āsmān-ı bahā **güneşlerini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3054). [güneşlerini, -ler, -i, -n, -i]*

5. Ki'y Zelīḫā ne ḥāle irmişsin / **Güneş**-idüñ zevāle irmişsin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5486). [güneş-idüñ, -idü, -ñ]*

6. Ẓāhir oldı ol āftāb-ı cemāl / Ne **güneş** āsmān-ı burc-ı kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5553). [güneş,]*

güneş gibi rūşen (ol): *(Hakikat, gerçek) güneş gibi parlamak, ortaya çıkmak.*

1.Bir ṭanuḳ vér benüm bu daʿvama sen / K'**ol**a ṣıdḳum **güneş gibi rūşen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [güneş gibi rūşen (ol),]*

güneş yüzlü dilber: *Güneş gibi parlak yüzlü güzel; sevgili.*

1. Eyledi gāh aḫterine ʿitab / Ki **güneş yüzlü dilberine** ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2752). [güneş yüzlü dilber, -i, -n, -e]*

güneyik: *Kumluk veya kumsal yerlerde kendiliğinden yetişen, yaprakları salata gibi yenen, bir cinsinin kök tozu kahveye karıştırılan, kökü ve yaprakları hekimlikte kullanılan bitki.*

1. **Güneyik** gibi boynum egsem aña / Şāyed ol yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [güneyik,]*

günlig: *Şemsiye, güneşlik.*

1. **Günligi** gün feżāsı ḫırmen-i māh / Ḥavlisi çevresinde ḫayl-i sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [günligi, -i]*

2. Ne ʿaceb rāḥat-ıçun ol aya / Gün-iken **günligi** vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [günligi, -i]*

gün-tāb: *Parlayan, parlak gün II parlayan güneş.*

1.Yaḳdı ḫüsnüñ gülini **gün-tābı** / Olsun iy māh menzilüñ ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [gün-tābı,-ı]*

ġurāb: *Karga.*

1.Hem-nişīni anuñ ki ola **ġurāb** / Menzil olsa yéridür aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [ġurāb,]*

gürbe: *Kedi.*

1. Nice gürg olsa şīr-i merdüm-ḫʷār / Cengimüz görse **gürbe**den ola ḫʷār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [gürbeden, -den]*

ġurbet: *Gurbet, yad el, yabancı diyar.*

1.Ḥasret ü **ġurbet** ü ṭufūliyyet / Riḳḳat-i ḳalb ü ḳahr-i riḳḳıyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1790). [ġurbet,]*

ġurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma. (Bu durumun verdiği hazin hâl bağlamında.)*

1. Otururken ʿAzīz-ile ol şāh / Étdi nāgāh **ġurbetine** nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681). [ġurbetine, -i, -n, -e]*

2. Ḥālini yād étdi **ġurbet-ile** / Añdı rıḳḳıyyetin bu riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [ġurbet-ile, -ile]*

ġurbet odı: *Ayrılık ateşi, ayrı kalmaktan duyulan acı.*

1.Sīneme **ġurbet odı** dāġ-iken / Menzilüm gūşe-i ferāġ-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4619). [ġurbet odı,]*

ġurbete düş: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunmak.*

1. Neden oldı bu **ġurbete düş**düñ / Riḳḳ olup bunca riḳḳate düşdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3726). [ġurbete düş, -dü, -ñ]*

ġurbete gét: *Gurbete gitmek, başka yere, uzağa gitmek.*

1. Żararum yoḳ size vidāʿ éderin / Göreyin sizi **ġurbete géderin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [ġurbete gét, -er, -in]*

ġurbete sal: *(Zorla) gurbete göndermek; vatanından, memleketinden uzaklaştırmak.*

1. İḫvetüm baña çoḳ cefālar édüp / **Ġurbete saldılar** belālar édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3728). [ġurbete sal, -dı, -lar]*

gürbüz: *Sağlam, güçlü.*

1.Ḳatı **gürbüz** dilīr-idi ol emīr / Niçe nām ehlin eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [gürbüz,]*

ġurebā: *Garipler, kimsesizler.*

1. **Ġurebā** gelse dil-nevāz-ıdı / Çāresüzlere çāre-sāzı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5134). [ġurebā,]*

gürg: *Kurt, canavar*

1.**Gürg** ü rūbeh-ile ḳarīn olsun / Hem-demi āh-ile eñīn olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 655). [gürg,]*

2. Ḫurde-dān fitne-cūy ḫurd büzürg / Ṣūreti ādemī vü sīreti **gürg** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [gürg,]*

3.Dédiler bizi rāst ṣanmazsın / **Gürg** yédi dérüz inanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [gürg,]*

4.Ṭavşan uyḳusı vérmege pedere / **Gürg** ṣaydına gétdiler sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1343). [gürg,]*

5.**Gürg** eger yése Yūsufuñ bedenin / Evvelā yırtar-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [gürg,]*

6.Gürg-içün **gürg** böyle aġlayıcaḳ / Göñlin aña bu resme baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [gürg,]*

7.**Gürg**-içün gürg böyle aġlayıcaḳ / Göñlin aña bu resme baġlayıcaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1418). [gürg-içün, -içün]*

8.Çünki Yaʿḳūb diñledi bu sözi / **Gürgüñ** aḥvāline köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [gürgüñ, -üñ]*

9.**Gürg** çün söyledi hikāyetini / Bildi Yaʿḳūb anuñ berā'etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [gürg,]*

10. K'iy sibāʿ-i maġara-i Kenʿān / **Gürg** ü bebr ü peleng ü şir-i jiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1444). [gürg,]*

11.Anı **gürg** aldı démiş ebnāsı / Pür-ġām olmış dil-i muṣaffāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1447). [gürg,]*

12. Yūsufı senden alup iḫvānı / **Gürg** yédi démişler ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [gürg,]*

13.**Gürg** yédi dédük anı pedere / Düşdi ol pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [gürg,]*

14. Size Yaʿḳūb ḫod inanmış-ıdı / Yūsufı **gürg** yédi sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [gürg,]*

15.Loḳma mı oldı **gürge** tāze tenüñ / Böyle ġarḳ oldı ḳana pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [gürge, -e]*

16.Yine Yaʿḳūb **gürge** étdi naẓar / Ḥāl-i Yūsufdan aña ṣordı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [gürge, -e]*

17.Nice **gürg** olsa şīr-i merdüm-ḫʷār / Cengimüz görse gürbeden ola ḫʷār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [gürg,]*

18.**Gürg**den ḫavfına anuñ ḥikmet / Ḫʷāb görmişdi korkulu ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [gürgden, -den]*

gürgān: *Kurtlar, canavarlar*

1.Dédi Yaʿḳūb olara iy **gürgān** / Bilürem size étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [gürgān,]*

gürg-āne: *Canavarcasına, canavar gibi.*

1. Dilkü ṣanup ġazālı Mālik-i ḫar / Aña **gürg-āne** eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1736). [gürg-āne,]*

gürg-i ḫūn-ḫʷār: *Acımasız, zalim canavar II acımasız kurt.*

1.Niçe zībā ġazāla al étdi / **Gürg-i ḫūn-ḫʷār**a pāy-mal étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 891). [gürg-i ḫūn-ḫāra, -a]*

gürg-i hūnī: *Kan dökmeye alışık, katil kurt.*

1. Ḳuzısın yéye **gürg-i ḫūnī**-y-ile / Aġlaya ṣoñra anasıy'la bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124). [gürg-i ḫūni, -y, -le]*

gürg-i nefs: *Nefis kurdu, nefis canavarı.*

1.Her ki ol **gürg-i nefs**i étdi muṭā'/ Ṭañ mı aña muṭī'olursa sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [gürg-i nefs, -i]*

gürīz eyle: *Firar etmek, kaçmak.*

1. Leẕẕet-i ʿışḳ bulmasa Pervīz / Leb-i Şīrīnden **eyler**-idi **gürīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2321). [gürīz eyle, -r, -idi]*

gürūh: *Topluluk, grup.*

1. Bir **gürūh**ı o zenlerüñ o zemān / Kesdi cāndan elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [gürūhı, -ı]*
2. Dérler-idi recāyı dilden yu / Bu **gürūh** içre yoḳdur ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [gürūh,]*

gürūh: *Maiyet; yüksek mevkideki bir kimsenin emri altında veya beraberinde bulunanlar.*

1.Ṭaşra çıḳduḳda ḫāneden o temīz / Rāst geldi **gürūh**ı-y-ıla ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580). [gürūhı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

gürūh-ı belā: *Bela, musibet topluluğu. (Mısırlı kadınlar bağlamında.)*

1. Dédi anlara iy **gürūh-ı belā** / Size de düşdi çün bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [gürūh-ı belā,]*

gürūh-i ḍalāl: *Doğru yoldan sapanlar, dalalette olanlar topluluğu.*

1. Çün Yehūdāya ẓāhir oldı bu ḥāl / Ḫışm édüp dédi iy **gürūh-i ḍalāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [gürūh-i ḍalāl,]*

gürūh-i havāṣ: *İleri gelenler, saygın kişiler.*

1. Çıḳdı şehden olup işāret-i ḫāṣ / ʿizzet-içün aña **gürūh-i ḫavāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [gürūh-i ḫavāṣ,]*

gürūh-i İsrā'īl: *Hz. Yakup'un aile efradı (İsrail: Hz. Yakup'un lakabı.)*

1. Bir ṭarafdan **gürūh-i İsrā'īl** / Seyl olup nūr-ı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6114). [gürūh-i İsrā'īl,]*

gürūh-ı sibāʿ: *Yırtıcı hayvanlar topluluğu.*

1. Étdiler çünki bu ḫitābı simā'/ Üşdiler üstine **gürūh-ı sibāʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [gürūh-ı sibāʿ,]*

ġurūr ét: *Kendini beğenmek, böbürlenmek.*

1.Eseri eglenürse **étme ġurūr** / Ki olur vaḳti-y-ile cümle umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [ġurūr ét, -me]*

ġurūr eyle: *Kendini beğenmek, böbürlenmek.*

1.Eylemez ʿāḳil ol sürüra ġurūr / Ki ola anda intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [ġurūr eyle, -mez]*

gürz: *Ateşli silahların icādından önce savaş aleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

1.Kūha **gürz** ursa kāh eyler-idi / ʿömr-i ḫaşmı tebāh eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1996). [gürz,]*

2.Urdılar gül yüzine penç engüşt / Nice engüşt **gürze** beñzer muşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [gürze, -e]*

gūş: *Kulak.*

1.**Gūş**ı-y-ıla kelāmını gūş ét / Cāmı-y-ıla şarābını nūş ét (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 354). *[gūşı-y-ıla, -ı, -y, --ıla]*

2. Dil-rübalıḳ ridāsı dūşında / Ḫūblıḳ gūşvārı **gūş**ında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 458). [gūşında, -ı, -n, -da]*

3. Yüzi bir pūla degmeyen māhī / Aşdı **gūşına** gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [gūşına, -ı, -ñ, -a]*

4.Sözi dellālenüñ olur dil-keş / ʿāşıḳa **gūşdan** şalar āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3506). [gūşdan, -dan]*

5. N'ola ḳalmasa **gūşınuñ** güheri / Bes-idi aña dilberi ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [gūşınuñ, -ı, -nuñ]*

6. Bu ḫaber çün irişdi **gūşına** / Āb-ı Kevşer ḳatıldı nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [gūşına, -ı, -n, -a]*

7.**Gūş** kim ola ol ṣadef cevher / Pāk sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [gūş,]*

8.Şevḳi étmişdi ʿālemi medhūş / Yūsufa-y-ıdı cümle dīde vü **gūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [gūş,]*

9. Zīver-i ḫulle gétdi dūşından / Gevher-i ḫīle éki **gūşından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5351). [gūşından, -ı, -n, -dan]*

gūş ét: *İşitmek, dinlemek; kulak vermek*

1.**Gūş éd**üp bu sözin Zelīḫā anuñ / Dédi iy nūr-ı didesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [gūş éd, -üp]*

2.**Gūş éd**üp bunı dedi ʿAbdullāh / Eşhedü enneke Rasulullah. *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 258). [gūş édüp, -üp]*

3.Çün Yehūdā bu rāyı **gūş étdi** / Çeşmi ḳan oldı ḫışmı cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [gūş ét, -di]*

4.Çün Yehūdādan **étdiler** bunı **gūş** / Ḫavfdan oldılar ḳamusı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [gūş ét, -di, -ler]*

5.**Gūş édüp** anı Yūsuf iḫvānı / Vehm édüp çāha atdılar cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [gūş ét, -üp]*

6.**Gūş éd**erseñ naṣiḥatüm iy yār / Sū'-i ẓann étme anlara zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [gūş ét, -er, -señ]*

7. Kimse ġavġādan anı **ét**medi **gūş** / Ḫāli şefḳat gözine olmadı ṭuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [gūş ét, -me, -di]*

8.**Gūş édüp** bu fiġānı ḫażret-i pīr / Yaya dönmiş-iken atıldı çü tir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [gūş ét, -üp]*

9.Pīr-i miskīn **édüp** bu ḳışşayı **gūş** / Düşdi ifrāṭ-ı ġuṣṣadan bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1132). [gūş ét, -üp]*

10.Çün Yehūdādan **étdiler** bunı **gūş** / Dilleri ḫışm odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [gūş ét, -di, -ler]*

11.**Gūş édicek** anuñ bu sözlerini / Merḥamet odı yaḳdı özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [gūş ét, -icek]*

12.**Gūş édicek** bu ḥikmeti ol ḳavm / Dīde-i dillerinde ḳalmadı nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). [gūş ét, -icek]*

13.**Gūş éd**üp bu nidāyı her ṭālib / Oldı dīdār görmege rāġıb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [gūş ét, -üp]*

14. Ḫażret-i Yusuf **ét**di çün bunı **gūş** / Ḳalbi ḥasret odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [gūş ét, -di]*

15. K'iy ḳabül eyleyici ḥācatı / **Gūş édüp** nāle-i münācātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4853). [gūş ét, -üp]*

16. Hem suʿāl étdi ḫᵛāb taʿbīrin / Çünki **gūş étdi** ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [gūş ét, -di]*

17. **Gūş éd**üp bu naṣīḥatin anuñ / Kalbi pür-nūr olup Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [gūş ét, -üp]*

18. Çün Yehūdā bu reddi **gūş ét**di / Ḫışmı deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [gūş ét, -di]*

19. Yūsuf ol dem zemīne urdı yüzin / Dédi iy **gūş éden** ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [gūş ét, -en]*

20.Nūş éden ʿışḳı cümle meşrebden / **Gūş éd**er cān sözini ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [gūş ét, -er]*

21.Oḳı efsāne-y-ile efsūnı / **Gūş éd**en tā ki ola meftūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3245). [gūş ét, -en]*

22.Gūşı-y-ıla kelāmını **gūş ét** / Cāmı-y-ıla şarābını nūş ét (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 354). *[gūş ét,]*

23.Bilmezem bir daḫi görem mi yüzüñ / Bir daḫi **gūş éd**em mi ṭatlu sözüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [gūş ét, -em]*

24. **Gūş éd**üp Yūsuf anı şād oldı / Mihri mihr üstine ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [gūş ét, -üp]*

25.Saña pend eylerem anı **gūş ét** / ʿilm ü ḥikmet şarābıdur nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 805). [gūş ét,]*

26.Daḫi görmiş degül ḫayālin anuñ / **Gūş ét**miş degül miṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [gūş ét, -miş]*

27. **Gūş édicek** bu sırrı ol dānā / Ḳalbini rūşen étdi ʿışḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3563). [gūş ét, -icek]*

28. K'iy nidā-yı żamīri **gūş éd**ici / Raḥmeti nāleler ḫamūş édici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3685). [gūş ét, -ici]*

29.**Ét**di Aʿrābī çün bu verhemi **gūş** / Ḳaldı ḫayretde vālih ü ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [gūş et, -di]*

30. **Gūş éd**üp anı ḥażret-i Yaʿḳūb / Eydür-idi bu ḫaşlet-i merġūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5741). [gūş ét, -üp]*

31. Çün Zelīḫā fiġanı **gūş ét**di / Yüregi oynadı vü cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [gūş ét, -di]*

32.Buni Yaʿḳūb o dem ki **gūş ét**di / Āh édüp düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [gūş ét, -di]*

33. Sūḫte çün bu ṭaʿnı **gūş ét**di / Ṣabr édüp kendüzin ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [gūş ét, -di]*

34.Yūsuf anuñ kelāmın **ét**medi **gūş** / Ṭurdı derd ü ġam-ıla ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [gūş ét, -me, -di]*

35. Olur-ımış **éd**en o naʿrayı **gūş** / Zehresi çāk ü kendüsi bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5836). [gūş ét, -en]*

36.İḫveti çün ḫʷābı **gūş ét**di / Esed oldı ḥased ḫurūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [gūş ét, -di]*

37.Çün Yeḫūdā bu ḳavli **gūş ét**di / Şefḳati baḫri dilde cūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [gūş ét, -di]*

38. Böyle vérdi cevābı çün Yaʿḳūb / **Gūş èd**üp anı zümre-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [gūş ét, -üp]*

gūş eyle: *İşitmek, dinlemek; kulak vermek.*

1.Cān-ıla her sözini **gūş eyle**ñ / Vérdügi zehr olursa nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [gūş eyle, -n]*

2.Bu suʿāli çü Yūsuf **eyledi gūş** / Ḥikmet-ile aḳıtdı çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [gūş eyle, -di]*

3.Bu ḫiṭābı çü Yūsuf **eyledi gūş** / Oldı derd ü firāḳ-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [gūş eyle, -di]*

4.Çün Zelīḫā bu vaʿdi **eyle**di **gūş** / Ḳaʿr-ı dilden bu resme eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [gūş eyle, -di]*

5.Çünʿ Azīz **eyle**di bu fitneyi **gūş** / Oldı ġayret meyin çeküp bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [gūş eyle, -di]*

6.Çün Zelīḫā bu ḳavli **eyle**di **gūş** / Kiẕb deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [gūş eyle, -di]*

7. Çün Zeliḫā cevābın **eyle**di **gūş** / Ḳahr deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4907). [gūş eyle, -di]*

8. Çün Zeliḫā şahīli **eyle**se **gūş** / Ḫāne-i neyden eyler-idi ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5395). [gūş eyle, -se]*

9. Bu murādın çü Yūsuf **eyle**di **gūş** / Oldı bir dem murāḳıb u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [gūş eyle, -di]*

10. Güş-ı luṭfum niyāzın **eyle**di **güş** / Oldı deryā-yı raḥmetüm pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5528). [güş eyle, -di]*
11. İḫvet-i Yūsuf **eyle**yüp bunı **güş** / Şerm ü ḥayretden oldılar ḥāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5906). [güş eyle, -y, -üp]*
12. Çünki şeh bu niyāzı **eyle**di **güş** / Oldı deryā-yı şefḳati pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [güş eyle, -di]*
13. Çün Zelīḫā bu derdi **eyle**di **güş** / Üç gün üç géce düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [güş eyle, -di]*

güş olın: *İşitilmek, duyulmak.*

1. **Güş olınup** şahīl-i eblaḳ-ı şāh / Şeh-süvār olduġın bilürdi sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5391). [güş olın, -up]*
2. Dédiler bizden olmadı ammā / Bunda da **güş olundı** hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [güş olun, -dı]*

güş ṭut: *Kulak vermek, dinlemek; önemsemek, iʿtibār etmek.*

1. **Ṭut**ar-iken yola Zelīḫā **güş** / Dūr oluñ dése çaġırup çāvūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5406). [güş tut, -ar, -iken]*
2. Çün ṣadef gibi **ṭut**dı Bāziġa **güş** / Ebr-i nīsān-ı raḥmet eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [güş ṭut, -dı]*
3. Çeşm-i bed açmadum daḫi yüzine / **Güş ṭut**ma anuñ yalan sözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [güş ṭut, -ma]*
4. Dérler-idi ki Yūsuf uġradı uş / Dér-idi **ṭutmayup** Zeliḫā **güş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [güş ṭutma, -y, -up]*

güşa yapış: *Kulaklara yapışmak; kulaklarda çınlamak.*

1. Ṭolsun anuñ fiġānı her güşe / Ki **yapış**ur cefā-yıla **güşa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [güşa yapış, -a-ur]*

güşād: *(Kıvrımı, düğümü) açmak.*

1. Tāb vermiş benefşe ca'dına bād / Sünbülüñ ṭurrasına ʿuḳde **güşād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [güşād,]*

güşād: *Ferahlık, ferahlama.*

1. İy murādı ḳamu murādlaruñ / Fātiḥ-i ʿuḳdesi **güşādlaruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6189). [güşādlaruñ, -lar, -uñ]*

güşād bul: *(Gönlü) ferahlık bulmak, ferahlamak.*

1. Ne sarāyında **bul**dı göñli **güşād** / Ne çemen seyri étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [güşād bul, -dı]*

güşād ét: *(Gönlünü) açmak, neşelendirmek.*

1. **Ét**di her ḫāṭırı bu ʿaḳde **güşād** / Dindi her yandan mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [güşād ét, -di]*

güşāde: *Açık, açılmış.*

1. Devletinüñ **güşādedür** bābı / Zannum oldur sahih olur ḫᵛābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1476). [güşādedür, -dür]*
2. Der muḳaffal **güşāde** dār-ı sürūr / Der u dīvārı nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [güşāde,]*

güşāde ét: *Açmak, ferahlatmak.*

1. Günden alur çü feri nīlüfer / Ḳalbin **étmez güşāde** nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [güşāde ét, -mez]*

güşāde eyle: *Açmak, ferahlatmak.*

1. **Eylemezseñ** eger **güşāde** beni / Étme bārī iken fütāde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2848). [güşāde eyle, -mez, -sen]*

güşāde ol: *Açılmak, ferahlamak, şenlenmek.*

1. Göñli **ol**dı **güşāde** nāme gibi / Ẕevḳden raḳs éder ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [güşāde ol, -dı]*

güşe: *Köşe, taraf, yer.*

1. Çünki Bīsān menzil étdi o māh / Ḳopdı her **gūşesinde** naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [gūşesinde, -si, -n, -de]*
2. Çār-gūşe düzilmiş-idi o taḫt / Zerden olmış-ıdı **gūşelerde** dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [gūşelerde, -ler, -de]*
3. Nergesi çün uyandı ḫᵛābından / Baḳdı her **gūşeye** şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [gūşeye, -y, -e]*
4. Ṭoldı her **gūşe** mescid ü miḥrāb / Büt uvandı kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [gūşe,]*
5. Vardı bir **gūşeye** dili gibi teng / Çözdi ser-bend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [gūşeye, -y, -e]*
6. Ḥikmeti dürcin açdı çün şıddīḳ / Ṭoldı her **gūşe** gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [gūşe]*

gūşe-i ferāġ: *(Tek başına, herkesten uzak) dinlenme yeri.*

1.Sīneme ġurbet odı dāġ-iken / Menzilüm **gūşe-i ferāġ**-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4619). [gūşe-i ferāġ, -iken]*

gūşe-i zindān: *Zindan köşesi.*

1. Bunlaruñ şoḥbetinden iy Ḥannān / Yég-idi baña **gūşe-i zindān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4856). [gūşe-i zindān,]*

gūşı çıñla: *Kulağı çınlamak.*

1.Medḥini her ne dem ki diñler-idi / Segriyüp çeşmi **gūşı çıñla**r-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [gūşı çıñla, -r, -ıdı]*

gūş-i gürg: *Kurdun kulağı.*

1.**Gūş-i gürg**e irişdi çün bu ʿitāb / Rikkat-ile bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [gūş-i gürg, -e]*

gūş-ı luṭf: *Lütuf, ihsan kulağı (Allah'ın kullarının dileklerini işitmesi bağlamında.)*

1. **Gūş-ı luṭf**um niyāzın eyledi gūş / Oldı deryā-yı raḥmetüm pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5528). [gūş-ı luṭf, -um]*

gūşına girme: *Söylenilen sözlere önem vermemek, söylenenleri anlamamak, benimsememek.*

1.Bunca güftār-ı ʿişmeti anuñ / **Gūşına girme**yüp Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4381). [gūşına girme, -y, -üp]*

gūşına ir: *Kulağına gelmek, işitmek, duymak.*

1.**Gūşına ir**di çün anuñ bu güher / Güher almaġa gétdi niçe semer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244*). [gūşına ir, -di]*

gūşiş: *Çalışma, uğraşma, çabalama.*

1. K'eyleyüp bunca **gūşiş** ol miskīn / Kendü zuʿmında vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [gūşiş,]*

gūşmāl ét: *Kulak bükmek; ikaz ve tembih etmek II yola getirmek*

1. Çün yanınca anuñ géderler-idi / Her biri **gūşmāl éd**erler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 855). [gūşmāl ét, -er, -ler, -idi]*
2. Ẓulm-ile **gūş-māl éd**erler ola / İşledüp bī-mecāl éderler ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3825). [gūş-māl ét, -er, -ler]*
3. ʿūda üstād **gūş-māl ét**di / Anı hem-derd-i ehl-i ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3035). [gūş-māl ét, -di]*
4. Ġayra meyl étse **gūş-māl eyle**r / Ḳahrınuñ bir demini sāl eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5153). [gūş-māl eyle, -r]*

ġuṣṣa: *Gam, keder; hüzün, tasa.*

1.Ṭapuñ sefer édeli dil yanuñca **ġuṣṣañdan** / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [ġuṣṣañdan, -ñ, -dan]*
2.Ṣordı Yaʿḳūb olara **ġuṣṣaların** / Söylediler dürūġ ḳıṣṣaların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [ġuṣṣaların, -lar, -ı, -n]*
3.Yédi gündür ki yatup uyımadum / **Ġuṣṣasından** anuñ yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 54, Beyit 1411). [ġuṣṣasından, -s, -ı, -n, -dan]

4. Bu ḫaberden éşitdi çün dāye / **Ġuṣṣalarda** ḳazandı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [ġuṣṣalarda, -lar, -da]*
5. Eyle ṭoldı cihān yüzi şādī / Ḳalmadı **ġuṣṣanuñ** meger adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [ġuṣṣanuñ, -nuñ]*
6. Yūsufuñ anda gördi ḳıṣṣasını / İḫveti cevri-y-ile **ġuṣṣasını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [ġuṣṣasını, -sı, -n, -ı]*
7. Cümle ʿālem éşitdi ḳıṣṣañuzı / Gerçek añladılardı **ġuṣṣañuzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1529). [ġuṣṣañuzı, -ñuz, -ı]*
8. Bilmezem kim bugün ne ḥāl oldı / Ki işüñ **ġuṣṣa** vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [ġuṣṣa,]*
9. Çün Zeliḫā éşitdi ḳıṣṣasını / Añdı ol bī-bahāne **ġuṣṣasını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [ġuṣṣasını, -sı, -n, -ı]*
10. Ṭoġmadı çün yüzine mihr-i nigār / **Ġuṣṣadan** ḳara géydi çün şeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [ġuṣṣadan, -dan]*
11. Beni her kim ki şādi-yi dil éder / Göñlüne derd ü **ġuṣṣa** ḥāṣıl éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [ġuṣṣa,]*
12. Hecr-i yār-ıla ḫasta vü mehcūr / Göñli vīrān ü **ġuṣṣası** maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [ġuṣṣası, -sı]*
13. Zülfinüñ ḫāṭırı perişān mı / Nergesi **ġuṣṣa**-y-ıla giryān mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [ġuṣṣa-y-ıla, -y, -ıla]*
14. **Ġuṣṣa**m oldur hemān ki pīr-i żaʿīf / Ḥasretümden ola ziyāde naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [ġuṣṣam, -m]*
15. Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ **ġuṣṣa** ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [ġuṣṣa,]*
16. Çünki Yaʿḳūba **ġuṣṣa** kār étdi / Fikr-i Yūsuf dilin fıgār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [ġuṣṣa,]*
17. Külbe-i hüzn içinde ḳaldı ḥazīn / Hem-demi **ġuṣṣa** hem-nişīni enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1221). [ġuṣṣa,]*
18. Ne nişānuñı bulmışam ne seni / Bī-nişān édiser bu **ġuṣṣa** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [ġuṣṣa,]*
19. Gül gibi gül hemīşe dil-şād ol / **Ġuṣṣadan** serv gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [ġuṣṣadan, -dan]*
20. Çün Zelīḫāya dāye vérdi ḫaber / **Ġuṣṣadan** ḳalbi oldı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [ġuṣṣadan, -dan]*
21. Cāna irdükçe **ġuṣṣadan** rūzī / Daḫi artardı nāle-i rūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [ġuṣṣadan, -dan]*
22. Her esir oldı **guṣṣadan** āzād / Oldı virān göñülleri ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [guṣṣadan, -dan]*
23. Yazılurdı kesilse ḫāmeleri / Yüzi levḥinde **ġuṣṣa** nāmeleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [ġuṣṣa,]*
24. **Ġuṣṣadan** pīr-i bī-fer olmış-ıdı / Hāli ġāyet mükedder olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5514). [ġuṣṣadan, -dan]*
25. Ola kim vākıf ola ḳıṣṣaya şāh / Bile n'oldı sebeb bu **ġuṣṣaya** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [ġuṣṣaya, --y, --a]*
26. Yūsufuñ bu işi Zelīḫāya / Oldı biñ dürlü **ġuṣṣaya māya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6183). [ġuṣṣaya, --y, --a]*
27. Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr / **Ġuṣṣadan** ire ṣıḥḥatine fütūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1010). [ġuṣṣadan, -dan]*
28. Seyr éder servi ṣaḥn-ı ṣaḥrada / **Ġuṣṣadan** ḳalbi ḳaʿr-ı deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2469). [ġuṣṣadan, **-dan]***
29. Bir naẓar görmese eger yüzüni / **Ġuṣṣadan** öldürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3174). [ġuṣṣadan, -dan]*
30. Ġam belāsından uyımazdı gözi / Gözde dil ḫūnı dilde **ġuṣṣa** sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [ġuṣṣa,]*
31. Ḳorḳaruz **ġuṣṣadan** bu ṣūret-i pāk / Ola bī-reng édüp ġubār-ı helāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5962). [ġuṣṣadan, -dan]*
32. Dédiler ol zebūn olmışdur / **Ġuṣṣadan** baġrı ḫūn olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6215). [ġuṣṣadan, -dan]*

33.Yāri bulmaḳda baña yār olsañ / **Ġuṣṣa** vaḳtinde ġam-güsār olsañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [ġuṣṣa,]*

34.Çün Zelīḫā geleydi bāġına / Merhem urmaġa **ġuṣṣa** dāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [ġuṣṣa,]*

35.Yūsufuñ çekdügümce **ġuṣṣasını** / Naẓmum oḳurdı baña ḳıṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 337). [ġuṣṣasını, -sı, -n, -ı]*

36. Tā ala Yūsufı atasından / Pāk ola göñli **ġuṣṣa** pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [ġuṣṣa,]*

37.Münkir-iseñ eger bu **ġuṣṣa**ya sen / Nazar eyle göñül bu kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [ġuṣṣaya, -y, -a]*

38. Yūsufa irdi çün bu ḳuvvet-i dest / Étdi püşt-i ḥasūdı **ġuṣṣa** şikest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [ġuṣṣa,]*

39. Dédi Yaʻkub aña ki cān-ı peder / **Ġuṣṣa**da sādī-yi cenān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 740). [ġuṣṣada, -da]*

40.Gün yüzüñ gözlerüme nūr-iken / **Ġuṣṣada** sīneme sürūr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3820). [ġuṣṣada, -da]*

41. Ẕikr éden ḳıṣṣasın Zeliḫanun / Bir ʻacep **ġuṣṣasın** démiş anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [ġuṣṣasın, -sı, -n]*

42. Buncılayın emīr-iken pederüñ / Ney-içün ola **ġuṣṣa** derd-i serüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [ġuṣṣa,]*

43. Tā ḳıyāmet yiter bu **ġuṣṣa** baña / Baḳmadum bir naẓar o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [ġuṣṣa,]*

ġussa ol: *Dert, sıkıntı olmak.*

1.Her ki ber yémedi bu birlikden / Ḥāṣılı **ġuṣṣa ol**dı dirlikden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3584). [ġuṣṣa ol, -dı]*

ġuṣṣa ur: *Sıkıntı, elem vurmak II canı sıkılmak.*

1. Gelmediler bu ʿādet üzre o gün / Cān-ı Yaʿḳūba **ġuṣṣa urdı** dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [ġuṣṣa ur, -dı]*

ġuṣṣa vaḳti: *Acılı, sıkıntılı, kederli zaman; üzüntü anı.*

1. Baña mihnet deminde yār olsa / **Ġuṣṣa vaḳti**nde ġam-güsār olsa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 600). [ġuṣṣa vaḳti, -i, -n, -de-n, -de]*

ġussa vér: *Sıkıntı vermek, üzmek.*

1.Baña ġayetde **ġuṣṣa vér**di bu renc / Mār içinde yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [ġuṣṣa vér,]*

ġussa-i ʿamel: *(Dünyevi) işlerin sıkıntısı, derdi.*

1. Çek ʿinānı ḳamu emellerden / Fāriġ ol **ġuṣṣa-i ʿamellerden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6210). [ġuṣṣa-i ʿamel, -ler, -den]*

ġuṣṣa-i bī-kerān: *Sonsuz acı, elem, keder.*

1.**Ġuṣṣa-i bī-kerān**da ġarḳ oldum / Gelmedi çün kenāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1100). [ġuṣṣa-i bī-kerān, -da]*

ġuṣṣa-ı cevr: *Eziyet, sıkıntı kaygısı.*

1. Ne vifāḳ-ı zemān ne yāri-yi devr / Ne neṣāṭ-ı vefā ne **ġuṣṣa-ı cevr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5119). [ġuṣṣa-ı cevr,]*

güstāh: *Arsız, edepsiz, utanması arlanması olmayan; küstah.*

1.Devḥālar her ṭarafda şāḫ-be-şāḫ / Çekmiş āġūşa birbirin **güstāḫ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4069). [güstāḫ,]*

2. Ravża-i vaṣla çün girür **güstāḫ** / Anda ṣābit ḳomaz ne bīḫ ü ne şāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [güstāḫ,]*

güstāh ol: *Arsız, edepsiz olmak; küstahlık yapmak.*

1. Ḳadd-i Yūsuf miṯāli zibā şāḫ / Bildü bitirmez **ol**madı **güstāḫ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 597). [güstāḫ ol, -ma, -dı]*

gūşvār: *Küpe.*

1. Dizdi ʿaḳdin f'elek Süreyyānuñ / Yaʿni kim **gūşvārıdur** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [gūşvārıdur, -ı, -dur]*

gūşvār ét: *Küpe etmek, küpe yapmak.*

1. Māha Pervīn **gūşvār ét**di / Nūr-ıla mihri şerm-sār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2379). [gūşvār ét, -di]*
2. Felek āyīne ṭutdı ayından / **Gūş-vār ét**di ʿıḳd-i Pervīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4129). [gūş-vār ét, -di]*

gūşvāre diz: *Küpe yapmak; küpe takmak.*

1. Cemʿ édüp devletüñ sitāresini / **Diz**di ol māh **gūşvāre**sini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4339). [gūşvāre diz, -di-si, -n, -i]*

güvāh: *Şahit, delil, tanık.*

1. Yazdılar āḫirinde niçe **güvāh** / Dédiler ʿāḳıbet Kefa billah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723). [güvāh,]*
2. Bu **güvāhı** éşitdi çün sulṭan / Vaṣl-ı ṣıddīḳa ṭālib oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [güvāhı, -ı]*
3. Ger ṣorarsañ olur bu ḥāle **güvāh** / Bu seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [güvāh,]*

güvāh ét: *Şahit, tanık etmek; şahitlik etmesini sağlamak.*

1. Daḫi ol ṭıfl üç aylıġ-iken İlāh / Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa **ét**di anı **güvāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [güvāh ét, -di]*

güvāh ol: *Şahit, tanık olmak; delil olmak.*

1. Ruḫı **ol**mışdı sā ʾid-ile **güvāh** / Ki ṭuta ḥüsni māhīden tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [güvāh ol, -mış, -dı]*
2. Bī-güvāh olsa ḳavl-i daʿvā-dār / Aña sevgend **ol**ur **güvāh** iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [güvāh ol, -ur]*

güvec: *İçinde yemek pişirilen toprak kap, bu kapta pişirilen yemek.*

1. Başı ʿizzet ṭaʿāmınuñ **güveci** / Ayaġı devlet ehli bazlamacı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [güveci, -i]*

güya: *"Adeta, sanki, gibi" anlamında edat.*

1. Ḥüsni üzre o şemse-i zībā / Şems üstinde bedr-idi **güyā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [güyā,]*
2. Ḫūşesinde anuñ biten ḫurma / Bir tulum tāze şehd-idi **güya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [güya,]*
3. Gök çemen üzre aḳ çadır **güyā** / Yére éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [güyā,]*
4. Gétseler vādi içre fevc-be-fevc / Seyl-i ruġan ederdi **güya** mevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [güya,]*

güyā: *Söyleyen, konuşan.*

1. Bir zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup dedi kimsin iy **güyā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [güyā,]*

güyā eyle: *Söyler ḥāle getirmek, (bir şeyler) söylemesini sağlamak. (Sevgilinin yok denecek kadar küçük ağzını konuşur ḥāle getirmek bağlamında.)*

1. Neden oldı bu nergesüñ bīnā / Ġonçañı kimdür **eyleyen güyā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [güyā eyle, -y, -en]*

güyende: *Söyleyen, söyleyici.*

1. Olam iḥsānda eyle ḳānūn- sāz / Kʿola **güyendesi** ʿIrāḳ u Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [güyendesi, -si]*

güyiyā: *Güya, âdeta, sanki*

1. Cüssede başı ḳubbe-i ḥammām / Gözleri anda **güyiyā** éki cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [güyiyā,]*
2. Lāle ḫaddinde ḫāli ʿanber-veş / **Güyiyā** gülistānda ṭıfl-i Ḥabeş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [güyiyā,]*
3. Kimisinüñ feżāsı ṭolu direm / **Güyiyā** pür-şükūfe ṣaḥn-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [güyiyā,]*
4. Pederi oldı māderiy'le ʿiyān / Yüzleri **güyiyā** meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6168). [güyiyā,]*

ġuyūb: *Kayıplar.*

1. Bir gün ol pādşāh-ı ehl-i ḳulūb / ʿālem-i dilde seyr éderdi **ġuyūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [ġuyūb,]*

ġuyūbı bil: *Gaybı, bilinmeyeni bilmek (Allah)*

1.Dédi kim iy ʿAlīm-i rāz-ı nihān / Ḥażretüñdür **bil**en **ġuyūbı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4641). [ġuyūbı bil, -en]*

güzel: *Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran; sevgili*

1. Ḳoç alınlu sıġın geyik gözlü / Ḫūb ādem gibi **güzel** yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [güzel,]*
2. Ṣatdılar oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurṣa bir **güzel** ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [güzel,]*
3. K'iy yüzini **güzel** ṣanan Yūsuf / Ḫüsnini bī-bedel ṣanan Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [güzel,]*
4. Bir **güzel** bāġı var-ıdı nice baġ / Görse Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [güzel,]*
5. Yaʿni kim baş açuḳ **güzeldür** o yüz / Baş açuḳ biz de anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [güzeldür, -dür]*
6. Bir göñül ṣayd édici cān gördi / Nice cān bir **güzel** cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [güzel,]*
7. Dédi anı görüp bir ehl-i zebān / Ne **güzel** bāġbān ne ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [güzel,]*
8. Dédi kim bu ṣafā degül mi **güzel** / Ol vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [güzel,]*
9. Dédi bir ḳardaşum var-ıdı ezel / Aña benzer bulunmaz-ıdı **güzel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [güzel,]*

güzel yüzlü: *Güzel, latif yüzlü (sevgili).*

1. Yüz **güzel yüzlü** fitne gözlü kenīz / Cümle dūşīze ḳand sözlü kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [güzel yüzlü, -lü]*

güz̲er ét: *Geçip gitmek; gezinmek*

1.Güz̲er ét cümle bāġa her cūya / Naẓar ét bāġ içinde her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [güz̲er ét,]*

güz̲er ét: *(Kapıdan) geçmek; içeri girmek.*

1.Der-i zerrīnden **ét**di çün **güz̲er**i / Āhenīn ḳufl-ıla bekitdi deri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [güz̲er ét, -di]*

güzer eyle: *Geçmek, gitmek.*

1. Küh u hāmüna **eyle**señ **güz̲er**i / Gelse nāgāh öñüñe kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [güz̲er eyle, -se, -ñ]*

güzer ét: *(Dünyadan)geçmek, gitmek (Ölmek bağlamında.)*

1.**Güz̲er ét**dükde ḥażret-i pederi / Ḳalmış-ıdı aña meger kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 517). [güz̲er ét, -dük, -de]*

güzer-gāh: *Geçilen yer, geçit; uğrak.*

1. Ger **güz̲er-gāhı** ola deşt-i geşt / Āb-ı luṭfından ola tāze behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [güz̲er-gāhı, -ı]*

güzide ét: *Seçkin, seçilmiş, mümtaz (kimse) yapmak.*

1.Ḥaḳḳ Teʻālā seni **güzide éd**e / Sadef-i āleme ferīde ède *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 625). [güzide ét, -e]*

güzīde-i rüsül: *Peygamberlerin seçilmişi, güzidesi (Hz. Muhammed)*

1.Mefḫar-i cümle ḳāyināt oldur / Muṣṭafādur **güzīde-i rüsül**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 327). [güzīde-i rüsül, -e]*

güzīn: *Seçkin, seçilmiş, güzide.*

1. Ḥaḳḳ teʿālā anı ki éde **güzīn** / Dōstlıḳ meclisinde ṣadr-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [güzīn,]*

güzīn-i ehl-i belā: *Seçilmiş bela ehli II dert çekenlerin güzidesi.*

1.Dédi kim **güzīn-i ehl-i belā** / Saña eyler Ḫudā selām ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1317). [güzīn-i ehl-i belā,]*

ġanī: *Zengin, varlıklı.*

1. Seyyid ü ḫādim ü ṣaġīr ü kebīr / Ḫᵛāce vü bende vü **ġanī** vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [ġanī,]*

H-h / Ḫ-ḫ- Ḫᵛ- ḫᵛ / Ḥ-ḥ

hᵛāb gör: *Rüya, düş görmek.*

1. Bir géce anda **ḫᵛāb gördiler** / Uyanup dilde tāb gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [ḫᵛāb gör, -di, -ler]*
2. Gürgden ḫavfına anuñ ḥikmet / **Ḫᵛāb gör**mişdi korkulu ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [ḫᵛāb gör]*

hᵛāb içre gör: *Rüyada görmek.*

1.Seni üç defʿa **gördi ḫᵛāb içre** / Geçdi ʿömri teb-ile tāb içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3959). [ḫᵛāb içre gör, -di]*

habāb: *Kabarcık ll köpük.*

1.Ḥikmeti baḥrine **ḥabāb** sipihr / Ṣunʿi berkına ẕerre tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[ḥabāb,]*

habbe: *Küçük tane, zerre; zerre kadar küçük*

1. Farḳı üstinde tācı ḳubbe ḳadar / Bitmez īmān dilinde **ḥabbe** ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [ḥabbe,]*
2.**Ḫabbe** deñlü naẓarları yoġ-ıdı / Dédiler arpa deñlü zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [ḥabbe,]*
3. Müdd-iken bulmaz-ıdı **ḥabbesini** / Ḫᵛāceler nāne ṣatdı cübbesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [ḥabbesini, -si, -n, -i]*
4.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [ḥabbe,]*
5.Benem ol **ḥabbesüz** hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [ḥabbesüz, -süz]*
6. Ḫāṣıl eyledi kişt eken tenler / **Ḫabbeden** ḳubbe deñlü ḫırmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [ḥabbeden, -den]*

habbece: *Ufacık, zerre kadar.*

1. Konsa mihmān ḫānesine cihān / Yése olmazdı **ḥabbece** noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [ḥabbece,]*

habbetü's-sevdā: *Çörekotu II yüzdeki siyah nokta, ben.*

1. Zülf-i pür-çīni reşk-i müşk-i ḫıṭā / Ḫāl-i müşgīni **ḥabbetü's-sevdā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1991). [ḥabbetü's-sevdā,]*

haber: *Haber, bilgi.*

1. Ṣoḥbet-i cennetüñ ṣorañ **ḥaber**in / Étsün aḥbāb-ıla vatan seferin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 473). [ḫaberin, -in]*
2.Kimseden sormaya anuñ **ḫaberin** / Kimseye söylemeye derd-i serin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [ḫaberin, -in]*
3.Bu **ḫaberden** o dilber-i ḫūbān / Oldı şevḳ-ile şemʿ-veş ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [ḫaberden, -den]*
4. ʿĀḳıbet vāḳıf étdiler pederin / Dédiler aña derdinüñ **ḫaberin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [ḫaberin, -in]*
5. Dédi baʿżı bu ʿışḳ eserleridür / Bu ḥikāyet anuñ **ḫaberleridür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [ḫaberleridür, --ler, --i, --dür]*
6. Ṣorsañ āyīneye cemālinden / **Ḫaberi** yoḳ meger miṣālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [ḫaberi, -i]*

7.Yine Aʿrābī söyledi **ḫaberin** / Yaḳdı Yaʿḳūbuñ odlara cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [ḫaberin, -in]*

8.**Ḫaber**inüñ resūli olduñ anuñ / Kereminüñ ḳabūli olduñ anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [ḫaberinüñ, -i, -nüñ]*

9.ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa diñle kim nice oldı **ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [ḫaber,]*

10. Kimden éşitse Yūsufuñ **ḫaberin** / Müjde vérürdi aña sīm ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [ḫaberin, -in]*

11. Cümle gérçekleyüp hem ol **ḫaberi** / Rū-yi Şemʿūna étdiler naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [ḫaberi, -i]*

12. Siz varuñ ḫānedānına pederüñ / Şerḥ édüñ ḳıṣṣasın geçen **ḫaberüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [ḫaberüñ, -ün]*

13.ʿĪş çün ṣordı bildi bu **ḫaberi** / Āh edüp toldı yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [ḫaberi, -i]*

14.Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu **ḫaberi** / Ḳalmadı kiẕbe şübhesi eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1207). [ḫaberi, -i]*

15.Çün Süleymān éşitdi bu **ḫaberi** / Döndi ḫasmına eyledi naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [ḫaberi, -i]*

16.Gerçi kim aldamaġ-ıçun pederi / Yūsuf iḫᵛānı düzdiler **ḫaberi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [ḫaberi, -i]*

17. Dédi işde ḳılıcuñ işde serüm / Ṣanma senden nihān ola **ḫaberüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [ḫaberüm, -üm]*

18. Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı **ḫaber** / Ḳalbin endīşe étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818). [ḫaber,]*

19. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da var mı ki **ḫaberi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,] [ḫaberi, -i]*

20. Bu **ḫaber** çün irişdi gūşına / Āb-ı Kevṯer ḳatıldı nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [ḫaber,]*

21.Pīr-i Kenʿān ḥuźūrına bu **ḫaber** / Senden irmeġe saʿy éderseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [ḫaber,]*

22. N'ola ḳalmasa gūşınuñ güheri / Bes-idi aña dilberi **ḫaberi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [ḫaberi, -i]*

23. Gördiler çün cemālini pederüñ / Dédiler mācerāsın ol **ḫaberüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [ḫaberüñ, -üñ]*

24. Bu **ḫaberden** éşitdi çün dāye / Ġuṣṣalarda ḳazandı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [ḫaberden, -den]*

25. Bu **ḫaberler** irişdi çün şāha / Zenleri daʿvet étdi dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [ḫaberler, -ler]*

26.Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu **ḫaberi** / Āh édüp ṭoldı ḳan-ıla cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [ḫaberi, -i]*

27. Tehniye étdiler aña seferin / Hem ḫaber vérdiler nidā **ḫaberin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [ḫaberin, -in]*

28. Pederine irişdi çün bu **ḫaber** / Étdi naʿl-i beşīri laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [ḫaber,]*

29. İricek ol kebūterüñ **ḫaberi** / Ḳahḳaha eyledi o kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [ḫaberi, -i]*

30.Eserüñ ʿāşıḳun şafāsıdur / **Ḫaberüñ** dōst merḥabāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3219). [ḫaberüñ, -üñ]*

31.Çün Zelīḫāya ol **ḫaber** yitdi / Bī-ḫaber oldı kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [ḫaber,]*

32.Dilegüm senden odur iy dāye / **Ḫaberüm** irgüresin ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [ḫaberüm, -üm]*

33.Vardı revzen ḳatına vérdi selām / Dédi Yūsuf **ḫaberlerini** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [ḫaberlerini, -ler, -i, -(n)i]*

34. Peder-i pīre Vāṣıl et **ḫaberüm** / Tāb-ıla ḥasretinde derd-i serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3687). [ḫaberüm, -üm]*

35. Yitürelden berü beni pederüm / Ġalib éşitmedi daḫi **ḫaberüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [ḫaberüm, -üm]*

36. **Ḫaberüm** var saña ġarībünden / Yiten āvāre ʿandelībünden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [ḫaberüm, -üm]*

37.Bu **ḫaberden** ġaraż Zelīḫāya / Sırr-ıla ḥīle-y-idi ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [ḫaberden, -den]*

38.Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı **ḫaber** / Ḫātırın ġayret étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [ḫaber,]*

39. Göricek ḥażret-i pederlerini / Dédiler bu geçen **ḫaberlerini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5798). [ḫaberlerini, -ler, -i, -(n)i]*

40. Naẓar étʿibret-ile bu **ḫabere** / Ṣad hezār āferīn o cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [ḫabere, -e]*

41. Gördiler yolda ḥażret-i ʿÖmeri / ʿÖmer anlara ṣordı çün **ḫaberi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [ḫaberi, -i]*

42. Ġamzesi sīne deldi cāna irdi / **Ḫaberi** şāh-ı ʿAsḳalāna irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [ḫaberi, -i]*

43. Nāmı var ḫalḳ içinde sīmürġun / **Ḫaberi** yoḳ cihānda ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [ḫaberi, -i]*

44.Geh taʿaccüb éderdi ol **ḫaberi** / Seng-i ṣabr-ıla geh dögerdi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3358). [ḫaberi, -i]*

45.Rāstdur kec degül inan **ḫaberüm** / Ver ne üşde ḳılıcuñ üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [ḫaberüm, -üm]*

haber al: *Haber almak, bilgi edinmek.*

1. **Ḫaber**i **al**dı çün resūl-i resūl / Diledi ʿazm-i ḫiẓmet eyleye ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3769). [ḫaber al, -dı]*
2. Ṣāʿdan **al**mayınca ṣaġ **ḫaber** / Size yoḳdur selāmet-ile sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [ḫaber al, -y, -ınca]*
3. Dédi bir ḫāṣ emīnine derḥāl / Ṣāʿdan bunlaruñ **ḫaberlerin al** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [ḫaber al,]*
4. **Ḫaber al**duḳça ṭāsdan ol ḫāṣ / Zehr içürürdi bunlara ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [ḫaber al, -dukça]*
5. Dédi vérdüm yéle cihān güherin / Andan **alduḳça** laʿlüñüñ **ḫaberin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [ḫaber al, -dukça]*

haber getür: *Haber getirmek, birine bir şey hakkında bilgi ulaştırmak.*

1. Her ki senden **ḫaber get**ürse baña / Zer nedür cān ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [ḫaber getür, -se]*

haber gönder: *Haber göndermek, haber salmak.*

1. Ḳalurın ben bu yerde tā ki peder / İẕn-ile bana **gönderince ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [ḫaber gönder, -ince]*

haber ḥamāmesi: *Posta güvercini.*

1. Ṭap oḳı iftirāḳ nāmelerin / Ṭap uçur ol **ḫaber ḥamāmelerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [ḫaber ḥamāmesi, -ler, -in]*

haber iriş: *Haber ulaşmak, gelmek.*

1. Dédi Yaʿḳūb **iriş**di baña **ḫaber** / Şimdi Mıṣra ʿAzīz olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [ḫaber iriş, -di]*

haber olın: *Haber verilmek, haberdar edilmek.*

1. Ṭoldı āvāze kişver-i Mıṣra / **Ḫaber olındı** leşker-i Mıṣra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3025). [ḫaber olın, -dı]*
2. Geldiler çünki şehr-i Mıṣra yaḳın / **Ḫaber olundı** pādşāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [ḫaber olun, -dı]*

haber şor: *(Bir şey veya kimsenin) ne durumda olduğunu öğrenmek istemek; bilgi edinmek.*

1.Eyle dédi vü ḳurda étdi naẓar / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla **şor**dı aña **ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [ḫaber şor, -dı]*

2.Yine Yaʿḳūb gürge étdi naẓar / Ḥāl-i Yūsufdan aña **şor**dı **ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [ḫaber şor, -dı]*

3. Ki **ḫaber şor**ar-ısa benden şāh / Her demüm miḥnet-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [ḫaber şor, -ar, -ısa]*

haber söyle: *Haber vermek, haber ulaştırmak.*

1.Serümi pāyuñ eyle iy server / Var dilümden nigāra **söyle ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [ḫaber söyle,]*

ḫaber vér: *Haber vermek, bilgi vermek.*

1. Çün Yehūdā bu ḥāle étdi naẓar / Geldi ḳardaşlarına **vérdi ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [ḫaber vér, -di]*
2. Tehniye étdiler aña seferin / Hem **ḫaber vérdiler** nidā ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [ḫaber vér, -di, -ler]*
3. Ben ʿazīze resūl göndüreyin / Senüñ aḥvālüni **ḫaber véreyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2860). [ḫaber vér, -e, -y, -in]*
4. Diñledi bunı ṭañladı dāye / Vardı **vér**di **ḫaber** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [ḫaber vér, -di]*
5. Benden ol demde **vérseñ** aña **ḫaber** / Cānına ḥasret odı étmez eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [ḫaber vér, -sen]*
6. Çün Zelīḫāya dāye **vér**di **ḫaber** / Ġuṣṣadan ḳalbi oldı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [ḫaber vér, -di]*
7. Yūsufuñ dāmenine eyle naẓar / Tā ki dāmānı çāki **vére ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [ḫaber vér, -e]*
8. Bir niçe defʿa çaġırurlardı / Ḥālī andan **ḫaber vérürlerdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5106). [ḫaber vér, -ür, -ler, -di]*
9. Ḫūşe-i ḫuşk ü gāv-ı lāġar-ten / Ḳaḥṭ sālin **ḫaber vérür** rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5181). [ḫaber vér, -ür]*
10. Dédi ben étmedüm bu ḥāle naẓar / **Vérdi** ḳardaşlarum bu resme **ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [ḫaber vér, -di]*
11. Ne yüz-ile éderüz aña naẓar / Ne dil-ile **vérürüz** aña **ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5930). [ḫaber vér, -ürüz]*
12. Siḥir urduñ bu ḫaste cāna seḥer / **Vér**düñ oḳ gibi çünki ṭoġrı **ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [ḫaber vér, -dü, -ñ]*

haberci: *Haber getiren kimse.*

1. Gelmez oldı **ḫaberciler** ḳatına / Baḳmaz oldı kimesne ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5371). [ḫaberciler, -ler]*

ḫaber-i ḫᵛāb: *Rüya haberi, rüya bilgisi.*

1. **Ḫaber-i ḫᵛāb** uyardı ḫᵛābından / Ḫaste oldı anuñ cevabından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2579). [ḫaber-i ḫᵛāb,]*

ḫaber-i rāvī-yi fesāne: *Hikayeyi rivayet edenin (naklettiği) haber, bilgi.*

1. **Ḫaber-i rāvī-yi fesāne** budur / Ḥasede bir daḥi bahāne budur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 586). [ḫaber-i rāvī-yi fesāne,]*

ḫaber-i ṣāʿ: *Hububat ölçeğinin haberi, bilgisi (Hz. Yusuf tarafından kardeşi Bünyamin'i yanında alıkoymak için kardeşlerinin eşyaları arasına koydurduğu mücevherlerle süslü tahıl ölçeği bağlamında.).*

1. **Ḫaber-i ṣāʿ** odur ki ṣaġ-ımış ol / Pederinden velī ıraġ-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [ḫaber-i ṣāʿ,]*

ḫaber-i vaṣl: *Kavuşma haberi.*

1. **Ḫaber-i vaṣl** életdi ʿuṣṣāḳa / Nūr u fer vérdi çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [ḫaber-i vaṣl,]*

ḫaber-i yār: *Sevgilinin haberi.*

1. **Ḫaber-i yāri** bilmege geh gāh / Yapdı neyden yolında menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [ḫaber-i yār, -i]*

haberi yoġ: *Haberi olmamak, farkında olmamak.*

1. **Yoġ**-iken Yūsufuñ meger **ḫaberi** / Mekr eliyle ḳuşatdı ol kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [ḫaberi yoġ, -iken]*

ḫaber-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un haberi, bilgisi. (Hz. Yusuf'un iyi ve hayatta olduğuna dair haberin Hz. Yakup'a ulaşması bağlamında.).*

1. Beni bu dem ne ḫōş ki yād étdüñ / **Ḫaber-i Yūsuf**-ıla şād étdüñ *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 109, Beyit 3789). [ḫaber-i Yūsuf, -ıla]

Habeşī: *Habeşli, siyah derili.*

1.**Ḥabeşī** bendesi var-ıdı çü dūd / Ḳatı ḫōşñud-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [ḥabeşī,]*

hᵛābı gözine ḥarām ét: *Uykuyu gözüne haram kılmak; hiç uyumamak.*

1. **Ḫᵛābı** sensüz **ḥarām éd**üp **gözine** / Açmadı dilde şādlıḳ yüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3767). [ḫābı gözine ḥarām ét, -üp]*

hᵛāb-ı rāḥat: *Rahat uyku II Rahatlık uykusu.*

1. Gözümüñ gétdi ḫᵛābı vardı saña / **Ḫᵛāb-ı rāḥat** ḫayāl oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [ḫāb-ı rāḥat,]*

ḥabīb: *Sevgili, mahbup; sevilen kimse.*

1. İy ḳamer-çihresi **ḥabīblerüñ** / Göñli eglencesi ġarīblerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5052). [ḥabīblerüñ, -ler, -üñ]*
2. Ḳanda ḥāl-i muḥibb ü ḳanda **ḥabīb** / Her kişiye ezelden oldı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [ḥabīb,]*
3. Ancılayın belā evi ḥāşā / Sencileyin **ḥabībe** ola revā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4840). [ḥabībe, -e]*
4. Biri dédi **ḥabībi** kim ister / Bu şeker-leb lebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [ḥabībi, -i]*
5. Görmedi şeh velī bu hāli muṣīb / Ki **ḥabībe** bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [ḥabībe, -e]*

ḥabīb-i ʿālem-sāz: *Cihanı, âlemleri yaratan sevgili (Allah).*

1.Dilemez ol **ḥabīb-i ʿālem-sāz** / Dōstlıḳ içre kendüye enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [ḥabīb-i ʿālem-sāz,]*

ḥabīb-i cān: *Canın, gönlün sevgilisi; sevilen kimse.*

1.Meyli andan **ḥabīb-i cān**a olur / Naḳş-ı ṣūret hemān bahāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4311). [ḥabīb-i cān, -a]*

ḥabīb-i ezel: *Ezelden beri var olan sevgili. (Allah).*

1.Şāh-ı ġayyūrdur **ḥabīb-i ezel** / Olmaz aña ḥabīblıḳda bedel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4027). [ḥabīb-i ezel,]*

ḥabīb-i kadīm: *Yüce Allah.*

1.Çünki didāra ṭālib oldı Kelīm / len terānī dédi **Ḫabīb-i Kadīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6000). [ḥabīb-i kadīm,]*

ḥabīb-i reṣūl: *Peygamberin sevgilisi, sevdiği kimse. (Hz. Yakup peygamberin oğlu Hz. Yusuf).*

1. Aġlayup dédi iy **ḥabīb-i reṣūl** / Bilmedüm sini ʿöẕrüm eyle ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3736). [ḥabīb-i reṣūl,]*

ḥabīblıḳ: *Sevgili, sevilen olma durumu.*

1.Şāh-ı ġayyūrdur ḥabīb-i ezel / Olmaz aña **ḥabīblıḳda** bedel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4027). [ḥabīblıḳda, -da]*

ḥabīr: *"Her şeyden haberdar olan" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Dédi sırr-ıla sizsünüz sirrīr / Sırrumuzı bilür Ḥakīm ü **Ḫabīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [ḥabīr,]*

ḥabl-i faẕl-ı ḫudā: *Allah'ın lütuf, yardım ipi.*

1. Hīçdür gördi rāyinüñ ʿamelin / **Ḫabl-i faẕl-ı Ḫudāya** ṣundı elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162). [ḥabl-i faẕl-ı ḫudā, -y, -a]*

ḥabs: *Hapishane, zindan.*

1. Étdi Yūsuf duʿā' çü zindānı / Mübtelā étdi **ḥabse** Ḥaḳḳ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [ḥabse, -e]* 2. Pederi dédi olma divāne / Mübtelā olma **ḥabs** ü zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2702). [ḥabs,]*

3. Cümle yüz ṭutdılar Zelīḫāya / Éde **ḥabsi** ḥavāle ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [ḥabsi, -i]*
4. İy ʿazīz étme Rabb-i ʿizzet-içün / Bize **ḥabs** ü belā bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780) [ḥabs,]*

ḥabs ét: *Hapsetmek, tutuklamak.*

1.Ṣoñra zindāna ḥabs éde anı / Ẓāhir olınca rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4638). [ḥabs ét, -e]*

ḥabs ol: *Hapsolmak; alıkonulmak.*

1. Sende **ḥabs ol**alı ciger-gūşem / Tāze derd ü ġam-ıla pür-cūşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [ḥabs ol, -alı]*

ḥabse sal: *Hapse atmak, zindana atmak.*

1. **Ṣal**dılar **ḥabse** ḳahr-ıla anı / Zinde-dil étdi luṭfı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4922). [ḥabse sai, -dı, -lar]*
2. Sürüp āḫir ḫūrı melāmet-ile / **Ṣalṣalar ḥabse** ḳahr u şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [ḥabse sal, -sa, -lar]*

ḥabs-i ġam: *Dert, gam, keder hapsi; dert, gam, keder içerisinde olma.*

1. ʿĀfiyet ecli-y-içün étse duʿā' / **Ḥabs-i ġamdan** ḫalāṣ éderdi Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4859). [ḥabs-i ġam, -dan]*

ḥacālet: *Mahcubiyet, utanma.*

1. Yüzleri ḳalmadı **ḫacāletden** / Ser-nigūn oldılar bu töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5873). [ḫacāletden, -den]*
2. Gerçi var bu işe nedāmetümüz / İlla ḳomaz bizi **ḫacāletümüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [ḫacāletümüz, -ümüz]*

ḫācāt: *İstekler, dilekler.*

1. Yoḳdur iy ḳıble-i münācātum / Vaṣl-ı Yūsufdan özge **ḫācātum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5421). [ḫācātum, -um]*
2. Dāyīmā Ḥaḳḳadur münācatum / Ḫalḳa yoḳ ẕerre deñlü **ḫācātum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [ḫācātum, -um]*

ḫācatı ḳabül eyleyici: *İstekleri kabul eden, yerine getiren (Allah).*

1. K'iy **ḳabül eyleyici ḫācatı** / Gūş édüp nāle-i münācātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4853). [ḫācatı ḳabül eyleyici,]*

hacc ét: *İslâm dîninde şer'an zengin sayılan her müslümanın ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli usûllere göre Kâbe'yi ziyaret etmesi şeklindeki farz ibadet. II sevgilinin bulunduğu yere gidip orayı tavaf etmek.*

1. Kaʿbe ḳapuñı bilmezem ki revān / **Ḥacc édüp** anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [ḥacc ét, -üp]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Ben bunı aldum arpa deñlü zere / Ṣaçdum ümmīd toḫmını **ḥacere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [ḥacere, -e]*
2. Bu ḳasāvetle size ṭañ mı eger / Lūt ḳavmi gibi yaġarsa **ḥacer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [ḥacer,]*
3. Görmemiş zaḫm-ı tīşe darb-ı teber / Ne şecerdür ne āhen ne **ḥacer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604).. [ḥacer,]*
4.Baḫt-ı sengīnini gör ol **ḥacerüñ** / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [ḥacerüñ, -üñ]*

hacer: *Taş; taştan yapılma put.*

1. K'iy **ḥacer** sen nice ilāhumsın / Dōst yolında seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [ḥacer,]*

hacerden eşed ol: *Taştan katı olmak II kalbi taştan katı olmak.*

1.Olmadı ḳalbüñ velī **ḥacerden eşed** / Baġladı sed ṭarīk-i mihre ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 987). [ḥacerden eşed ol, -ma, -dı]*

ḫācet: *Dilek, arzu, istek.*

1.Her biri étdi ānı **ḥācet**-içün / İlla Aḥmed ḳodı şefā‘at-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). [ḥācet-içün, -içün]*

2. Luṭf édüp **ḥācetin** revā étsen / Derd-ile ölmedin deva étsen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4828). [ḥācetin, -+in]*

3. Dédi var **ḥācetin** revā eyle / Sa'y édüp ḫātırın ṣafā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [ḥācetin, -+in]*

4. And iç incinmemeg-içün benden / Déyeyin **ḥācetüm** nedür senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5503). [ḥācetüm, -üm]*

5. Ėtdi Yūsuf bu **ḫācet** üzre duʿā / Leblerinden aḳıtdı āb-ı beḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [ḫācet,]*

6. Ki bugün **ḥācetüñ** revā éderem / Gizleme derdüñi devā éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [ḥācetüñ, -üñ]*

hācet: *Gerek, ihtiyaç, lüzum.*

1. Yoġ-iken zeyn ü zīvere **ḥācet** / Eyledi meyl-i zīver ü zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2375). [ḥācet,]*

hacet degül: *Gerekmez, ihtiyaç yok.*

1. Nūra **ḥacet degül**di gerçi bu iş / Yunsa yunmışdı yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [ḥacet degül, -di]*

hāceti kalma: *İhtiyacı kalmamak, gerek kalmamak.*

1.Ḳalmadı **ḥāceti** çü ḥammāma / Géydi luṭf-ıla gül gibi cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [ḥāceti kalma, -dı]*

hācib: *Sadrâzam, vezir, mâbeyinci vb. devlet büyüklerine verilen unvan.*

1.Yügrişüp şaġda solda **ḥācibler** / Göge çıḳdı duʿā'-yı ṭālibler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3307). [ḥācibler, -ler]*

hācib: *Kapıcı II Hükümdarların kapısının önünde duran muhafızlar.*

1. Dédi bir ḥācibine iy **ḥācib** / Bugün olsun saña bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [ḥācib,]*

2. Geldi ol **ḥācib** öpdi pā-yı serīr / Dédi ḥāżır ḳapuda ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [ḥācib,]*

3. Dédi **ḥācib** murādı var mestūr / Şāha söyler olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [ḥācib,]*

4.Mālik öñince **ḥācib** olmış aña / Cümle ḫidmetde rāġıb olmış aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [ḥācib,]*

5. Dédi bir **ḥācibine** iy ḥācib / Bugün olsun saña bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [ḥācibine, -i, -n, -e]*

hacil eyle: *Utandırmak, küçük düşürmek.*

1. Surḫ-rū eylemedi ḳan buları / **Ḫacil eyledi** çün yalan buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [ḫacil eyle, -di]*

haclet: *Utanma, mahcup olma.*

1.Zihī **ḫaclet** ki çün ḳıyāmet ola / Her zinā-kār olan melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [ḫaclet,]*

had: *Sınır, son.*

1.Bir baḥr-durur feżāyilüñ kim / Ne **ḫad** bulınur aña ne pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [ḫad,]*

2. Çün Zelīḫa fīraḳa bulmadı **ḫad** / Bend ü zindāndan umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [ḫad,]*

hadāyıḳ-ı melekūt: *Meleklerin bahçesi II meleklerin bulunduğu yer.*

1. Yüzi nūrı ḥaḳāyıḳ-ı ceberūt / Boyı servi **ḫadāyıḳ-ı melekūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2007). [ḫadāyıḳ-ı melekūt,]*

had: *Yanak II sevgilinin yüzü.*

1.N‘ola géyse nemed o zībā **ḫad** / Olur āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [ḫad,]*

2.**Ḫadduñı** ḫāl-ıla kim eyledi zeyn / Kim odur ehl-i ḥāle ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [ḫadduñı, -uñ, -ı]*

3.Lāle **ḫaddinde** ḫāli ʿanber-veş / Gūyiyā gülistānda ṭıfl-i Ḥabeş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [ḫaddinde, -i, -n, -de]*

4. Yār **ḫaddine** ḳonsa ẓulm-ile gerd / Düşe ʿāşıḳ diline āteş-i derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [ḫaddine, -i, -n, -e]*

5.Ḳaddi ḫayrü’l umūr ā’n ī vasaṭ / **Ḫaddi** üzre yazılmamış daḫi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [ḫaddi, -i]*

had: *Derece, mertebe (Manevi dereceler, mertebeler bağlamında).*

1.Nice **ḫad**de irişdi işbu yetīm / Ki atamuz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [ḫadde, -e]*

hadd ur: *Şeriata göre uygun ceza vermek.*

1.Ġażab étdi buyurdı cellāda / Ḥadd-i bī-**ḫadd ur**a ol āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [ḫadd ur, -a]*

hadden aş: *Sınırı aşmak; fazlalaşmak, çoğalmak.*

1. Cinnetin gétdi şandı ol mecnūn / Añlamadı ki **ḫadden aşdı** cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [ḫadden aş, -dı]*

2.Pür-ġam oldı demi Zelīḫānuñ / **Ḫadden aş**dı ġamı Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4219). [ḫadden aş, -dı]*

hadd-i insān: *İnsanın haddi, sınırı (Bir insanın sahip olabileceği özelliklerin haddi, en son noktası.).*

1.Ḥüsni bīrūn **ḫadd-i insān**dan / Āfītāb-ıdı ʿālem-i cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 547). [ḫadd-i insān, -dan]*

haddi ol: *Cür’et etmek, cesaret etmek II kimsenin yapamayacağı bir şeyi yapmak.*

1.Ol ki Şeddād-ı ‘Ād-idi ceddi / **Ol**dı bāġ-ı İrem gibi **ḫaddi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3489). [ḫaddi ol, -dı]*

hadd-i Yūsuf: *Hz. Yusuf’un yanağı, yüzü.*

1.**Ḫadd-i Yūsufda** ol siyeh-engüşt / Tāze gül üzre şanki penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [ḫadd-i Yūsuf, -da]*

hadeḳa ol: *Göz bebeği (gibi) olmak (Kıymeti, değeri çok olması bağlamında.).*

1. Luṭf u iḥşana **ol**dı gey **ḫadeḳa** / Eksük étme maḫalline ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [ḫadeḳa ol, -dı]*

hadeng: *Kayın ağacından yapılmış ok II sevgilinin kirpiği.*

1. Yédi yıl gele ṣoñra gey ḳatı teng / Etmek oḳından ire cāna **ḫadeng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [ḫadeng,]*

2. Niçe ferhengi deng éder bu **ḫadeng** / Siper-i rayı terk éder ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [ḫadeng,]*

3.Nīl-i ʿışḳuñ ṣaçı nehengi-y-idi / Ġamzesi fitneler **ḫadengi-y-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3494). [ḫadengi-y-idi, -y, -idi]*

hadīka: *Ağaçları ve suyu bol bahçe.*

1. Meger ol gün ki girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir **ḫadīḳa**da ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243). [ḫadīḳada, -da]*

hādim: *Hizmetçi, hizmetkâr.*

1. Gelse **ḫādimleri** anuñ ḳatına / Bir sözi söylemege ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5105). [ḫādimleri, -ler, -i]*

2.Seyyid ü **ḫādim** ü ṣaġīr ü kebīr / Ḫᵛāce vü bende vü ġanī vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [ḫādim,]*

3. Zār-ıdı sīm ü zer ḳapusında / **Ḫādim**-idi güher ṭapusında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2369). [ḫādim-idi, -idi]*

4. Bir'ki **ḫādimlere** buyurdı revān / Sīmini zerden étdiler ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [ḫādimlere, -ler, -e]*

5.Biz atamuza **ḫādim**üz o degül / Ḫizmetine mülāzımuz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [ḫādimüz, -üz]*

6.Baña mensūb ḳanda var-ısa kār / Her birinde hezār **ḫādim** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [ḫādim,]*

7. **Ḫādimüñdür** ḥuḳūḳını yād ét / Bir nefes anı ġamdan āzād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [ḫādimüñdür, -üñ, -dür]*

hādim ét: *Hizmetkâr etmek.*

1.Ḫādim étdüm saña Zelīḫāyı / Ḳul-iken ḥüsnine cihān ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4606). [ḫādim ét, -dü, -m]*

hadrā-pūş: *Yeşil örtü, yeşil sarık (Hz. Hızır'ın yeşil sarığı bağlamından hareketle ağacın yeşili.).*

1.Ḥażret-i Ḫıżr gibi **ḫadrā-pūş /** Ehl-i dem gibi ḥāli vecd ü ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [ḫadrā-pūş,]*

hafīf eyle: *Hafifleştirmek, kolaylaştırmak*

1.Cānuma ʿışḳuñı ḫarīf eyle / Boynuma ol yüki **ḫafīf eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [ḫafīf eyle,]*

hāh-nā-hāh: *İster istemez.*

1.Ṫāḳatüm gétdi baña ārām ol / **Ḫāh-nā-ḫāh** emrüme rām ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4494). [ḫāh-nā-ḫāh,]*

hāk: *Toprak; yer, zemin*

1. Yol tozın yudı cism-i pākinden / Ṣuya yüz ṣuyı vérdi **ḫākinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [ḫākinden, -i, -n, -den]*

2. Kerem ét ol Ḫudā-yı pāk-içün / Ki ḳılur cānı bende **ḫāk**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2772). [ḫāk-içün, -içün]*

3.ʿāşıḳuñ sürmesi odır iy yār / **Ḫāke** sürmekden ola gözleri tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [ḫāke, -e]*

4. Yér yüzinde anuñ gibi gül-i pāk / Bitmemişdür daḫi bitürmeye **ḫāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [ḫāk,]*

5. Gāh gül gibi cāme çāk éderem / Geh yérüm cürʿa gibi **ḫāk** ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [ḫāk,]*

6. Ḫurrem ol kim ḫayāl-i ḫᵛābı ḳodı / Pür-hevā oldı **ḫāk** ü ābı ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [ḫāk,]*

7. Dédi taḥsin o ḥażret-i pāke / Eder üftāde şehleri **ḫāke** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5462). [ḫāke, -e]*

8.**Ḫākden** yüz götürmedin ol māh / Ẓāhir oldı semāda ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [ḫākden, -den]*

9.**Ḫākden** pāk édüp o meydānı / Sulardılar gülāb-ıla anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [ḫākden, -den]*

10.Tūtiyā olsa ger tenüm **ḫāki** / Açmaya baña dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [ḫāki, -i]*

11. Yaṣduġı ḫişt oldı pisteri **ḫāk** / Hāke müstaġraḳ oldı ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [ḫāk,]*

12. Yaṣduġı ḫişt oldı pisteri ḫāk / **Hāke** müstaġraḳ oldı ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [ḫāke, -e]*

13. Der u dīvārı pür-nuḳūş u niġār / **Ḫāki** ʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [ḫāki, -i]*

14. Eyler-idi ḳabāyı gül gibi çāk / Tā ki **ḫāk**e düşerdi ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 858). [ḫāke, -e]*

hāk: *Zavallı, düşkün (kimse)*

1. Şeh velī refʿ éderse ben **ḫāki** / Taḫt édinsem yéridür eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [ḫāki, -i]*

2. N'ola yérden götürseñ ol **ḫāki** / İrse dāmān-ı pāküñe tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [ḫāki, -i]*

3. Ben o **ḫākem** ki nāgeh ebr-i bahār / Baña luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [ḫākem, -em]*

hak: *Doğru, gerçek, hakikat.*

1. Çarḫ n'olur ḳaża-yı Ḥaḳḳ **ḥaḳdur** / Rāżı olmayan aña aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5291). [ḥaḳdur, -dur]*
2. Bāṭılı **ḥaḳ**dan oldı çün Fārūḳ / Ser-i sancaġı irdi tā ʻayyūḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 282). [ḥaḳdan, -dan]*
3. Dédi Yūsuf ki ṭınmamaḳ **ḥaḳdur** / Ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 976). [ḥaḳdur, -dur]*

ḥak: *(Bir şey ya da durum) gereği, gereğince.*

1. ʿizzetüm **ḥaḳḳı** édem anı ʿAzīz / Bu belādan ḫalāṣ édüp anı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [ḥaḳḳı, -ı]*

hāk ét: *Yerle bir etmek, toprağa karıştırmak.*

1. İy niçe sünbūli ṭaġıtdı o bād / İy niçe bergi **ḫāk étdi** o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [ḫāk ét, -di]*
2. Her biri bir maḳāmı pāk étdi / ʿŪdı bād u ʻabīri **ḫāk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [ḫāk ét, -di]*

hak gözetmek: *Hakkı gözetmek, hakka hukuka uygun hareket etmek.*

1. Gencüñe mihrüm-ile mühr urasın / **Ḥaḳ gözetmekde** ér gibi ṭurasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2656). [ḥaḳ gözetmek, -de]*

hāk ḳoy: *(Başına) toprak koymak (Bir durum karşısında duyulan keder ve üzüntüyü ifade etmesi bağlamında.).*

1. Ne yaḳasına sīni eyledi çāk / Sünbülin yoldı **ḳoydı** yérine **ḫāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [ḫāk ḳoy, -dı]*

hāk ol: *Toprak olmak; ezilmek, kötü durumda olmak, hor ve hakir duruma düşmek.*

1. Ki Zelīḫā yoluñda **ḫāk ol**dı / Dāmenüñ gibi baġrı çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [ḫāk ol, -dı]*

ḥaḳ ṭarīḳ: *Allah yolu, kişiyi Allah'a götüren yol.*

1. Étmedüm **ḥaḳ ṭarīḳ**a çünki naẓar / Ḳomaduñ gözlerümde nūr-ı baṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5457). [ḥaḳ ṭarīḳ, -a]*

Ḥaḳḳ teʿālā: *Yüce Allah (Allah; Hak: varlığı ezelden ebede sābit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve dāimî olan, bātıl olmayan" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.)*

1. **Ḥaḳḳ teʿālā** anı ki éde güzīn / Dōstlıḳ meclisinde ṣadr-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [Ḥaḳḳ teʿālā,]*
2. **Ḥaḳḳ teʿālā** ʿināyet étdi bize / Çok ʿaṭā-y-ıla minnet étdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [Ḥaḳḳ teʿālā,]*
3. Ḫavfuñuz yoḳ mı **Ḥaḳḳ teʿālādan** / Ḳaçma mısız ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [Ḥaḳḳ teʿālā,]*

ḫak yola ṣal: *Hak yola, doğru yola iletmek; hidayete erdirmek.*

1. Beni şimdi ki **ḫaḳ yola ṣal**duñ / Vér o nūrı ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [ḫaḳ yola ṣal, -du, -ñ]*

hakāyıḳ-ı ceberūt: *Büyüklüğün, azametin hakikati II gerçek büyüklük, azamet.*

1. Yüzi nūrı **ḫaḳāyıḳ-ı ceberūt** / Boyı servi ḫadāyıḳ-ı melekūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2007). [ḫaḳāyıḳ-ı ceberūt,]*

ḫāke (yüz) sür: *Toprağa yüz sürmek; acı, kederden dolayı kendini yerlere atmak.*

1. Ḳoydı geh başa aġlayup ḫāki / **Sürdi** geh **ḫāke** çehre-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6187). [ḫake (yüz) sür, -di]*

hāke yüz ur: *Toprağa kapanmak II Secdeye eğilmek, kapanmak.*

1. Ḫōş taẓarru'la **yüz urup ḫāke** / Böyle yalvardı īzid-i pāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5449). [ḫāke yüz ur, -up]*

ḫāk-i ḳadem: *(Sevgilinin, Hz. Muhammed'in) ayağının tozu, toprağı.*

1. **Ḫāk-i ḳadem**üñ ne tūtiyādur / Cān gözi anuñla rūşenādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 209*). [ḫāk-i ḳadem, -üñ]*
2. İy Sidre boyuña sāye Ṭūbā / **Ḫāk-i ḳadem**üñ behişt-i aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [ḫāk-i ḳadem, -üñ]*

hāk-i mensūr: *Saçılmış, dağıtılmış toprak; mezar.*

1. Dédi aġlama iy gözüm nūrı / Oda yaḳma bu **ḫāk-i mensūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [ḫāk-i mensūr, -ı]*

hāk-i Mıṣr: *Mısır toprağı, ülkesi.*

1.Milk-i Kenʿāndan étdiler beni dūr / Düşdüm uş **ḫāk-i Mıṣr**a ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [ḫāk-i Mıṣr, -a]*
2. İlla bunuñ hevāsı **ḫāk-i Mıṣr** / Gülmez añılmayınca tā ki Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [ḫāk-i Mıṣr,]*

hāki öp: *Toprağı öpmek (Saygı, hürmet, bağlılık göstergesi olarak birinin önünde eğilmek.).*

1.Mevtin isterse dilber-i çālāk / **Öp**e **ḫāki** vü cānı ṭapşura pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [ḫāki öp, -e]*

hāk-i ʿöz̧r: *Özür toprağı. (Özür beyan etme.)*

1. **Ḫāk-i ʿöz̧r**e sürüp ʿiẕārını / Dédi étmen dirīġ varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2866). [ḫāk-i ʿöz̧r, -e]*

hāk-i pāy: *Ayak toprağı; sevgilinin ayak bastığı yerler.*

1.**Ḫāk-i pāy**in gözüme éde sebīl / Ki ġamı giryesinden oldı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [ḫāk-i pāy, -in]*
2.Olısar **ḫāk-i pāyuñ** anlara tāc / Geliserler cenābuña muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [ḫāk-i pāy, -un]*
3. Ki anı **ḫāk-i pāy**i ʿanber éder / Bū-yi zülfi pāyi muʿanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [ḫāk-i pāy, -i]*

hāk-i pāy ol: *Ayağının tozu, toprağı olmak. (Birine verilen kıymet, değer bağlamında.).*

1. **Hāk-i pāy**üñ **ol**aydı ger tācum / ʿarş-ı cāna irerdi mi'rācum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3610). [hāk-i pāy ol, -a, -y, -dı]*

ḥaḳiḳat: *Allah'a erişme yolundaki dört makamdan üçüncüsü (Diğerleri şeriat, tarikat, marifettir. Bu makamda kul, hakiki fâil olan ve tecelli yoluyla âlemlerde zuhur eden Cenabıhakk'ın sıfatlarını, kâinattaki tasarruf ve iradesini, gizlediği ve açıkladığı şeyleri, kaza ve kaderi müşahede eder.)*

1. Maʿrifet nuḳl ü mey maḥabbet ola / Ṣāhid-i meclisüm **ḥaḳiḳat** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [ḥaḳiḳat,]*

hakīkī: *Gerçek, asıl*

1.Ḥaḳḳa ol eyledi **ḥaḳīḳī** sücūd / Ki ḳomaz kendüde mecāzī vücūd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[ḥaḳīḳī,]*
2. ʿIşḳa ṭaʿn étme ger mecāzīdür / Ki **ḥaḳīḳī**ye kār-sāzīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). [ḥaḳīḳīye, -y, -e]*

hākim: *Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen.*

1. Ḥükmi **ḥākimlerüñ** müzevver olur / Ẓulmi ẓālimlerüñ muḳarrer olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [ḥākimlerüñ, --ler, --üñ]*
2. İy ṣanem söyle ṣāniʿüñ kimdür / Ḳandadur nice milke **ḥākimdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [ḥākimdür, -dür]*
3. Dédiler ʿışḳ cāna **ḥākimdür** / Milkine gelse men‘ éden kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [ḥākimdür, -dür]*
4.Birdür éki cihāna **ḥākimdür** / Aña maḥkūm olmayān kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4157). [ḥākimdür, -dür]*

Hakīm: *"Son bulması tasavvur edilemeyen dâimî ve ezelî en yüksek ilme sâhip olan, künhünü kendisinden başkasının tam mânâsıyle bilemeyeceği bir ilimle bilen, gerçek hikmet sâhibi" anlamında esmâ-i Ḥüsnâdan (Allâh'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Çünki gözler iş āḫirini **Ḥakīm** / Olmaz āḫir nedāmet aña nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [ḥakīm,]*

2.Eyledi ḳullarına hem o **Ḥakīm** / Cümle işde teʿennīyi taʿlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [ḥakīm,]*

3. Dédi sırr-ıla sizsünüz sirrīr / Sırrumuzı bilür **Ḥakīm** ü Ḥabīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [ḥakīm,]*

4.Umaram luṭf édüp **Ḥakīm** ü Kadīr / Ṭapuñı āḫir éde Mıṣra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [ḥakīm,]*

5. Çün ecel göndüre **Ḥakīm** ü ʿAlīm / Cānı İslām-ile ḳıluñ teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [ḥakīm,]*

ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ ü ḳalem: *Yeryüzü, gökyüzü ve levh-i mahfuzun hakimi, yaratıcısı (Allah).*

1. **Ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ u ḳalem** / Bendedür aña bunca biñ ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3556). [ḥākim-i ʿarş ü ferş ü levḥ ü ḳalem,]*

hakīr: *iʿtibārsız, değersiz (kimse).*

1. Şimdiden gérü ṭutma anı **ḥaḳīr** / Boynına urma bend-ile zincir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [ḥaḳīr,]*

2.Sekizyüzle ṭoḳsan yédide temām / Temām étdi bu naẓmı Ḥamdi **ḥaḳīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [ḥaḳīr,]*

hakīr kal: *Değersiz, iʿtibārsız olmak; hor görülmek.*

1.Géde ʿizzet **ḳal**asın anda **ḥaḳīr** / Bend-i miḥnetde mübtelā vü esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [ḥaḳīr ḳal, -a, -sın]*

hakīr ol: *Değersiz, iʿtibārsız olmak.*

1.ʿizzet ehli-y-iken **ḥaḳīr ol**man / Çirk-i şirk-ile bed-żamīr olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4152). [ḥaḳīr ol, -ma, -ñ]*

2.Cān véricek **ḥaḳīr olur** ẓālim / Ḥaşr olıcaḳ faḳīr olur ẓālim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1500). [ḥaḳīr ol, -ur]*

Ḥaḳḳ: *Allah; Hak: varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimî olan, bâtıl olmayan" anlamında esmâ-i Ḥüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Ḥaḳḳa ol eyledi ḥaḳīḳī sücūd / Ki ḳomaz kendüde mecāzī vücūd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[ḥaḳḳā, -a]*

2.Her kime kim ʿināyet eyleye **Ḥaḳḳ** / Vére bir ḥarfden hezār sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [ḥaḳḳ,]*

3. Ol Ḫudā **ḥaḳḳı** kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [ḥaḳḳı, -ı]*

4.Seni **Ḥaḳḳ** eyleye emīr-i cünūd / Édevüz saña bende gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [ḥaḳḳ,]*

5. Bāyazīd étdi çün vuṣūli dilek / **Ḥaḳḳ** cevābında dédi daʿ nefsik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1067). [ḥaḳḳ,]*

6. Her ki **Ḥaḳḳ** ḳapusına bende olur / ʿālem ol bendeye figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [ḥaḳḳ,]*

7.**Ḥaḳḳ**-ıla her ki Ḥaḳḳā ṣaciddür / Ḥaḳḳı maʿbūd bildiʿābiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [ḥaḳḳ-ıla, -ıla]*

8.Yüzini göge ṭutdı bā-zārī / K' ide **Ḥaḳḳ-ıla** gizlü bāzārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4427). [ḥaḳḳ-ıla, -ıla]*

9.Ḥaḳḳ-ıla her ki **Ḥaḳḳā** ṣaciddür / Ḥaḳḳı maʿbūd bildiʿābiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [ḥaḳḳā, -a]*

10.Ḥaḳḳ-ıla her ki Ḥaḳḳa sāciddür / **Ḥaḳḳı** maʿbūd bildi ʿābiddür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). *[ḥaḳḳı, -ı]*

11. ʿĀlemi **Ḥaḳḳ** yaratdı ādem içün / Bunca ādem üretdi bir dem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [ḥaḳḳ,]*

12. Bütüni çün şikeste eyledi cüst / **Ḥaḳ** anuñ her şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [ḥaḳḳ,]*

13. Ḳıldı **Ḥaḳḳ** mürde Ḥüsnini zinde / Oldı pejmürde rūyı ferḫunde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [ḥaḳḳ,]*

14. Rāḫ-ı cūdın **Ḥaḳḳ** etdi çün meftūḥ / Oldı Cūdī makarr-ı keştī-yi Nūḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [ḥaḳḳ,]*

15.**Ḥaḳḳ** ṭapuñı eyle ḥāẕıḳ etdi / Kim senden umar şifa-yı Loḳmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [ḥaḳḳ,]*

16.İy ṣāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh / Yoḳ sırruña **Ḥaḳḳ**dan özge āgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 208*). [ḥaḳḳdan, -dan]*

17.Lāmelifden çıḳup elif gibi rāst / Étdi **Ḥaḳḳdan** ḫalāṣını der-hvāst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [ḥaḳḳdan, -dan]*

18. **Ḥaḳḳ** saña mizāc eylemişdür / Luṭf u keremi ḳılup mülemmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 229). [ḥaḳḳ,]*

19.Eyle vérmişdi **Ḥaḳḳ** aña edebi / Ne melek andan utanurdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [ḥaḳḳ,]*

20.Göresin **Ḥaḳḳ** senüñle ḥāżır-ımış / Ẓāhir ü bātınuña nāżır-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 312). [ḥaḳḳ,]*

21. Dilerem Yūsufuñ maḥabbetine / Étmeye **Ḥaḳḳ** cezā-yı ẕilletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 349). [ḥaḳḳ,]*

22. Çünki **Ḥaḳḳ**dan gele resūle ecel / Çāre bulmaz velī nebī mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [ḥaḳḳdan, -dan]*

23.Eyle ḫūb eylemişdi Yūsufı **Ḥaḳḳ** / Nūr-ıdı başdan ayaġa mutlak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 445). [ḥaḳḳ,]*

24.Ol binānuñ ki ʿāmiri **Ḥaḳḳ**dur / Yıkmak isteyen anı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [ḥaḳḳdur, -dur]*

25.Ṣemʿ kim **Ḥaḳḳ** yaḳa nice söyinür / Her ki püf dirse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [ḥaḳḳ,]*

26. Uyanup çünki ḫᵛāb-ımış bildi / **Ḥaḳḳ**a şükr èdti çoḳ senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [Ḥaḳḳa, -a]*

27.Dédi **Ḥaḳḳ**dan ḳaçan ki gelse ḳaẕā / Başarı ādemüñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [ḥaḳḳdan, -dan]*

28. **Ḥaḳḳ** ne ḫōş ṭāli' eylemiş anı / Oldı cān matla'ı gīrībānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [ḥaḳḳ,]*

29.**Ḥaḳḳ** daḥi tā ki eyleye seni yād / Āşnā ola saña olmaya yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807). [ḥaḳḳ,]*

30.Her ki ol **Ḥaḳḳ**a cān éder teslim / Aña ḳurbān olur fidā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [ḥaḳḳa, -a]*

31.Her ki **Ḥaḳḳ**dan ṭaleb ḳılur yāri / Aña berd-i selām éder nārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [ḥaḳḳdan, -dan]*

32. Her ki ol **Ḥaḳḳ**a iʿtimād eyler / Ḥaḳḳ anı ġam deminde şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811). [ḥaḳḳa, -a]*

33. Her ki ol Ḥaḳḳa iʿtimād eyler / **Ḥaḳḳ** anı ġam deminde şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811). [ḥaḳḳ,]*

34.**Ḥaḳḳ**a her kimse kim tevekkül éder / Ḥaḳḳ anuñ ḫıfẓına tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [ḥaḳḳa, -a]*

35.Ḥaḳḳa her kimse kim tevekkül éder / **Ḥaḳḳ** anuñ ḫıfẓına tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [ḥaḳḳ,]*

36.Minnetüm çoḳ ki luṭf irüp **Ḥaḳḳdan** / Fāriġam yüzüñüze baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [ḥaḳḳdan, -dan]*

37.Bunları **Ḥaḳḳ** bahāne étdi hemīn / Vaṣluña irdi ʿāşıḳ-ı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1047). [ḥaḳḳ,]*

38.Eyle dédi vü yüz yére urdı / Cān-ı şīrīni **Ḥaḳḳa** ṭapşurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [ḥaḳḳa, -a]*

39.Vérdi **Ḥaḳḳ** ol ġarībe matlūbı / Yūsufından ayırdı Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [ḥaḳḳ,]*

40. Gördi yoḳ **Ḥaḳḳdan** özge püşt ü penāh / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [ḥaḳḳdan, -dan]*

41.Gözleri saña oldı-y-ısa ġıdā / **Ḥaḳḳdan** irsün başuña ʿaynı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1372). [ḥaḳḳdan, -dan]*

42. Çün irişdi murāda ol ḥayvān / Yüz urup **Ḥaḳḳa** dédi ya Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [ḥaḳḳa, -a]*

43.Şimdi **Ḥaḳḳdan** hidāyet irdi bize / Ol iş-içün nedāmet irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [ḥaḳḳdan, -dan]*

44 Çün bilürsiz ki olıcaḳ ʿaraşāt / ʿadl édüp ẓulmi **Ḥaḳḳ** éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [ḥaḳḳ,]*

45. İy göñül büt-perest-iken Mālik / **Ḥaḳḳ** anı étdi Yūsufa mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [ḥaḳḳ,]*

46.Çünki **Ḥaḳḳ** setr éde kerāmātı / Añlamaz ḫalḳ ḫarḳ-ı ʿādātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [ḥaḳḳ,]*

47.Geldi **Ḥaḳḳdan** aña hemān bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [ḥaḳḳdan, -dan]*

48.**Ḥaḳḳ** yaratmışdur ol ḳadar zībā / Her biri ʿarż-ı ʿārıż étse saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [ḥaḳḳ,]*

49.**Ḥaḳḳ** aña vérmiş -idi bir duḫter / Yüzi ayına müşterī aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [ḥaḳḳ,]*

50.Zenaḫın étdi **Ḥaḳḳ** şekerden sīb / Ḥüsni ʿıydına vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [ḥaḳḳ,]*

51. Ṭūṭi-yi Maġrīb-iken aña ġarīb / Eyledi **Ḥaḳḳ** nebāt-ı Mıṣrı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2868). [ḥaḳḳ,]*

52.**Ḥaḳḳ** saña vérdi tāc-ı sulṭānı / Dilerem başuñ üzre ṭut anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [ḥaḳḳ,]*

53.Saña **Ḥaḳḳ** bir cemāl vérmişdür / Güne andan zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [ḥaḳḳ,]*

54.**Ḥaḳḳ** saña sünbül étdi bir mūyı / Çīn içine düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [ḥaḳḳ,]*

55. Sözde ẕikr olıcaḳ viṣāl-i resūl / Umaram **Ḥaḳḳdan** anı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [ḥaḳḳdan, -dan]*

56. Çün şimāl ü yemīnden oldı yemīn / Dédi bu ʿahde **Ḥaḳḳ** vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [ḥaḳḳ,]*

57. Dāyīmā **Ḥaḳḳadur** münācatum / Ḫalḳa yoḳ ẕerre deñlü ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [Ḥaḳḳadur, -a, -dur]*

58. ʻĀḳibet **Ḥaḳḳ** mükemmel étdi seni / Cümlemüzden mufażżal étdi seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [ḥaḳḳ,]*

59. **Ḥaḳḳa** Yūsuf çün inḳıyād étdi / Anları bu söz-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [Ḥaḳḳa, -a]*

60. **Ḥaḳḳ** déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne varsun ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [ḥaḳḳ,]*

61. **Ḥaḳḳ** süre anı ʿadli-y-ile oda / Bile taḳsīrin o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [ḥaḳḳ,]*

62. Belki **Ḥaḳḳ** vérdi aña nuṭḳ-ı fasīḥ / Étdi Aʿrābī-y-ile baḥṣ-i sarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [ḥaḳḳ,]*

63.**Ḥaḳḳ** seni étdi çün felek-pāye / N'ola ṣalsañ fütādeñe sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [ḥaḳḳ,]*

64.Zeni pehlū-yı çepden eyledi **Ḥaḳḳ** / Egrinüñ ḫāli egridür muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [ḥaḳḳ,]*

65.Lebüñi étdi **Ḥaḳḳ** zülāl-i ḥayāt / Geh geh irsün bu teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [ḥaḳḳ,]*

66. **Ḥaḳḳa** teslīm éden kişi özini / Ġayra ṭutmaḳ nedür ṭaleb yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [ḥaḳḳa, -a]*

67. Bulmadı **Ḥaḳḳdan** özge püşt ü penāh / Yüz aña ṭutdı niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [ḥaḳḳdan, -dan]*

68. **Ḥaḳḳ** anuñ eyle étdi ḫüsnini ḫūb / Oldı evvelkiden daḫi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [ḥaḳḳ,]*

69.**Ḥaḳḳ** ḳabūl eyledi nidāsın anuñ / Müstecāb eyledi duʿā'sın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [ḥaḳḳ,]*

70. Étdi Yūsuf duʿā' çü zindānı / Mübtelā étdi ḥabse **Ḥaḳḳ** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [ḥaḳḳ,]*

71. Dédi **Ḥaḳḳ** size dīn-i güzīn / ʿādet olsun size hemīşe o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [ḥaḳḳ,]*

72. Dédi kim saña imām-ı enām / Eyledi **Ḥaḳḳ** beşāret-ile selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [ḥaḳḳ,]*

hakk: *Hakikatli, hakperest.*

1.**Ḥaḳḳ**-ısān ḫalḳa āşkār olma / Ṣayd édem dér-iken şikār olma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [ḥaḳḳ-ısān, -ısan]*

haḳḳ emānetine emin ol: *Allah'ın insana yüklediği sorumluluğu yerine getirmek (Emanet: Kâlu belâ'da ve elest bezminde Allah'a verilen ahit ve bunun getirdiği*

sorumluluk. İnsanın Allah Teâlâ'nın emirlerini ve nehiylerini Cenab-ı Hakk'ın namına, O'nun vekili olarak tebliğe ve duyurmaya memur kılınması.)

1. Tā olam **Ḥaḳḳ emānetine emin** / Raḥmet olsun aña ki dér āmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 162). [ḥaḳḳ emānetine emin ol, -am]*

hakk güzārı ol: *Haktan, hakikatten uzaklaşmak; haksızlık yapmak.*

1.Rūz ü şeb ger niʿam-şümārı olam / Mümkin olmaz ki **Ḥaḳḳ güẕārı ol**am *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3977). [ḥaḳḳ güẕārı ol, -am]*

hakk kapusı: *Allah'ın nezdi, makamı.*

1. **Ḥaḳḳ ḳapusına** olmayan bende / Ġayri ḳapuya olur efgende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5706). [ḥaḳḳ ḳapusı, -n, -a]*

Hakk Teʻālā: *Yüce Allah (Allah; Hak: varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve dāimî olan, bātıl olmayan" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.).*

1.**Ḥaḳḳ Teʻālā** duʻasın étdi ḳabūl / Ḳıldı Yaʿḳūbı ol diyāra resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 389). [ḥaḳḳ teʻālā,]*

2.**Ḥaḳḳ Teʻālā** seni güzide éde / Sadef-i āleme ferīde ède *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 625). [ḥaḳḳ teʻālā,]*

ḥaḳḳa gét: *Hakk'a gitmek II vefat etmek.*

1.Baña oldı bu demde vaʿde temām / **Géd**erem **Ḥaḳḳa** saña ʿömr ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [ḥaḳḳa gét, -er, -em]*

haḳḳa ışmarla: *Allah'a emanet etmek.*

1. Sürüp éşige çeşm-i şehlāsın / **Ḥaḳḳa ışmarlayup** dil-ārāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5065). [ḥaḳḳa ışmarla, -y, -up]*

ḥaḳḳa minnet: *Allah'a şükür (Verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme bağlamında.).*

1.Bu görinen ḳamerdür iy dāye / **Ḥaḳḳa minnet** ki irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [ḥaḳḳa minnet,]*

2. **Ḥaḳḳa minnet** ki şad oldı göñül / Mısr-ı cānda ʿAzīzi buldı göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [ḥaḳḳa minnet,]*

hakkı: *... hakkı için; ...nın hürmetine.*

1.Ol irādet **hakkı** kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131). [hakkı,]*

2 ʿİlminün **hakkı** kim ana maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132). [hakkı,]*

3.Başaruñ **hakkı** kim görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129). [hakkı,]*

4.Kudretün **hakkı** kim ana yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130). [hakkı,]*

5. Dédi Yūsuf Celīl **ḥaḳḳı-y-ıçun** / Ḫānedān-ı Ḫalīl ḥaḳḳı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5505). [ḥaḳḳı-y-ıçun, -y, -içün]*

6. Ol Ḫudā **ḥaḳḳı** kim yaratdı seni / Seni görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [ḥaḳḳı,]*

7. Dédi Yūsuf Celīl ḥaḳḳı-y-ıçun / Ḫānedān-ı Ḫalīl **ḥaḳḳı**-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5505). [ḥaḳḳı-y-ıçun, -y, -içün]*

ḥaḳḳı ki: *Kutsal şeyleri anlatan kelimelerden sonra getirilerek ant içmek için söylenen bir söz.*

1.Mūy **ḥaḳḳı ki** bu miyānuñdur / Ser-i mū ḥaḳḳı kim dehānuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [ḥaḳḳı ki,]*

hakkı kim: *Kutsal şeyleri anlatan kelimelerden sonra getirilerek ant içmek için söylenen bir söz.*

1.Ol ḳamer **ḥaḳḳı kim** cebīnüñdür / Āyet-i mu'ciz-i mübīnüñdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4440). [ḥaḳḳı kim,]*

2.Mūy ḥaḳḳı ki bu miyānuñdur / Ser-i mū **ḥaḳḳı kim** dehānuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [ḥaḳḳı kim,]*

ḥakk-ı nān u nemek: *Ekmek ve tuz hakkı. II Birinin ekmek yedirip, iyilik ettiği kimse üzerindeki hakkı.*

1. Çekdiler baña terbiyetde emek / Çoḳdur üstümde **ḥaḳḳ-ı nān u nemek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1753). [ḥaḳḳ-ı nān u nemek,]*

ḥakk-perest: *Hakka riayet eden, doğruluktan hiç ayrılmayan, karşısındakinin hakkını tanıyan (kimse), doğrucu.*

1.Var ḳıyas ét ki **Ḥaḳḳ-pereste** Ḫudā / Ṭālib olsa eger ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [ḥaḳḳ-pereste, -e]*

ḥakkuñ ḥakkı: *Allah'ın hakkı, hukuku.*

1.**Ḥaḳḳı**nı **Ḥaḳḳuñ** ol ki żāyiʿ éder / Rişvete ṣanma anı ṭāmiʿ éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [ḥaḳḳuñ ḥaḳḳı,]*

ḥakk-perest ol: *Doğruluktan ayrılmayan, Allah'a iman eden olmak.*

1. Cām-ı faẕluñla her ki mest oldı / Bāṭılı ḳodı **Ḥaḳḳ-perest** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5454). [ḥaḳḳ-perest ol, -dı]*

ḥakk-şināṣ ol: *Hak gözeten, hak bilir olmak.*

1.Gel bugün tā ki **ḥaḳḳ-şināsuñ ol**am / Bülbül-i nağme-i sipāsuñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4362). [ḥaḳḳ-şināṣ ol, -am]*

ḥāl: *Hâl, durum, vaziyet*

1 Eyle olsa varuñ anuñ ḳatına / ʿarż édüñ **ḥālüñüzi** ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449). [ḥālüñüzi, -üñüz, -i]*

2.Görmez oldum senüñ cemālüñi ben / Bilmezem nice oldı **ḥālüñi** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [ḥālüñi, -üñ, -i]*

3.Yatup anda bu **ḥāl**-ile ḳaldı / Kārbān ḥalkı ḥaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [ḥāl-ile, -ile]*

4. Ṣubḥ-gehden olınca ʿālem-i şeb / **Ḥāli**-y-idi bu resme ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [ḥāli-y-idi, -i, -y, -idi]*

5. ʿIşḳı anuñ beni esīr étdi / **Ḥālümi** nāle vü nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [ḥālümi, -üm, -i]*

6.Şimdi söylersin āña lez̲z̲et-ile / **Ḥālüñi** ʿarż édüp şikāyet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [ḥālüñi, -üñ, -i]*

7. **Ḥālini** yād étdi ġurbet-ile / Añdı rıḳḳıyyetin bu rikḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [ḥālini, -i, -n, -i]*

8.Ḥīle **ḥāl**ine vāḳıf oldı çü ʿĪş / Ḳatl-i Yaʿḳūba ġāyet oldı ḥarīş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). *[ḥāline, -i, -n, -e, -]*

9.Ḥālını vāḳıf étdi **ḥāline** / Aldı destur irtiḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 478). [ḥāline, -i, -n, -e, -]*

10. Kemerüm gétdi déyü eyledi āh / Éşiden oldı **hal**ine āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 522). [ḥāline, -i, -n, -e, -]*

11. Géce gündüz bu ṭavr-ıdı **ḥāli** / Āh-ıla géçdi māh-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [ḥāli, -i]*

12.Ġabġabı çāhı āb-ı luṭf-ıla pür / Teşnenüñ ṣuya ḳarşu **ḥāli** nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [ḥāli, -i]*

13.Zeni pehlū-yı çepden eyledi Ḥaḳḳ / Egrinüñ **ḥāli** egridür muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [ḥāli, -i]*

14.Furṣat demi ki ġaflet-ile géçdi yél gibi / **Ḥālüm** ṣu gibi ger ola rikḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [ḥālüm, -üm]*

15.Dédiler **ḥālümüz** ziyān oldı / İşümüz dürlü dürlü ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1154). [ḥālümüz, -ü, -müz]*

16.Enbiyā **ḥālidür** bu ḳıṣṣa iy yār / Ṣaḳın étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [ḥālidür, -i, -dür]*

17. Yūsufı n'etdüñüz beyān eyleñ / **Ḥālüñüz** gizlemeñ ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1519). [ḥālüñüz, -ü, -ñüz]*

18. Umaram kim bulam bu sāl içre / ʿahd-i māżī ire bu **ḥāl** içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [ḥāl,]*

19.Oldı Mālik bu **ḥāle** çün āgāh / Aġlayup dédi yā nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [ḥāle, -e]*

20.Ṣandılar édeler şikār-ıla al / Bilmediler ki āşkār ola **ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1344). [ḥāl,]*

21.Ḳaldum ansuz ben anda bunca zemān / **Ḥālüm** it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [ḥālüm, -üm]*

22.Çün Yehūdāya ẓāhir oldı bu **ḥāl** / Ḥışm édüp dédi iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [ḥāl,]*

23.Cümle Mışr ehli dédiler ki bu **hāl** / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [hāl,]*

24.Dédi Mālik ki **ḥālüñ** étme nihān / Dilerem kimsin eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [ḥālüñ, -üñ]*

25.Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme bu ḳāli kim degül baña **ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [ḥāl,]*

26. Eflaḥ iflāḥa çünki buldı mecāl / Dile geldi dédi ne oldısa **ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [ḥāl,]*

27. Çün beşāret olundı şāha bu **ḥāl** / Étdi erkān-ı devlet istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [ḥāl,]*

28. Ne ʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir degül anda **ḥāli** her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [ḥāli, -i]*

29. Kendü ʻırżın saḳındı ol sulṭān / Dédi étmeñ bu **ḥāli** ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [ḥāli, -i]*

30. Benem ol teşne cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun **ḥāli** her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [ḥāli, -i]*

31.Münkesir ḳalbüñüñ nedür **ḥāli** / N'oldı mecrūḥ cismüñ aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [ḥāli, -i]*

32.Yūsufı gördi sebz-pūş olmış / **Ḥāli** āh ü ġırīv ü cūş olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [ḥāli, -i]*

33.Çün Yehūdā bu **ḥāle** étdi naẓar / Geldi ḳardaşlarına vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [ḥāle, -e]*

34.Dédi kim Yūsufuñ ne ḫōş **ḥāli** / Umaram ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [ḥāli, -i]*

35. Yüzüm urdum ṭapuña yā Ḳayyūm / Cümle **ḥālüm** cenābuña maʻlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [ḥālüm, -üm]*

36.Çünki maʿlūm olundı anlara **ḥāl** / Étdiler cümle ʿazm-i istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2136). [ḥāl,]*

37.ʿāşıḳuñ özge **ḥāli** faḳr u niyāz / Dilberüñ şānı şive ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [ḥāli, -i]*

38.Bir rivāyetde Yūsuf-ı Kenʻān / Mālike çünki **ḥālin** étdi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [ḥālin, -i(n)]*

39. Éki gözlerini öpüp anuñ / **Ḥālin** andan ṣorardı cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [ḥālin, -i(n)]*

40. Ḳalısar ẓulm éden nedāmetde / Vay anuñ **ḥāline** ḳıyāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1502). [ḥāline, -i, -n, -e]*

41. Āferin Māliküñ kemāline / Vāḳıf oldı günāhı **ḥāline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1867). [ḥāline, -i, -n, -e]*

42.Bākdı Mālik çü nāka **ḥāline** / Düşdi göñli düşi ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [ḥāline, -i, -n, -e, -]*

43. Mihri cūş eyleyüp Yehūdānuñ / Göre gelürdi **ḥālin** ol māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [ḥālin, -in]*

44. Çünki Yaʿḳūb gördi ḫālını / Söyledi mācerasını **ḥāl**ini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). [ḥālini, -i, -n, -i]*

45.Ki Zelīḫāya benden eyle selām / Bilürem **ḥālini** ne-y-ise temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [ḥālini, -i, -n, -i]*

46.Işḳ-ıla **ḥāli** ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [ḥāli, -i]*

47. Ḥażreti Ḫıżr gibi ḫadrā-pūş / Ehl-i dem gibi **ḥāl**i vecd ü ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [ḥāli, -i]*

48.Buyur ol ḫūniyi şikār édelüm / Getürüp **ḥāli** āşkār édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [ḥāli, -i]*

49.**Ḥāli** ḥīle maḳāli fitne vü al / Ṭavrı cevr ü ṭarīḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [ḥāli, -i]*

50. Bu zemānda niçe fülāned-din / **Ḥāli** ḫalḳ arasında daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [ḥāli, -i]*

51. Oldı **ḫāli** ḫayāli cānına dāġ / ʿIşḳ ġavġāsı geldi gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [ḫāli, -i]*

52. Derd altında ḳaddi dāl oldı / Derdine cümle **ḫāli** dāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2525). [ḥāli, -i]*

53. Ben dilerdüm ḳılam bu **hāli** nihān / İlla ṣabrum dükendi oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [hāli, -i]*

54. Ẓāhirā **ḫāli** güft ü gūy-ı şinev / Dili dilber ḳatında derde girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [ḫāli, -i]*

55. **Ḥāli** yoḳ bir dem iḫtiyār-ıla / Seyr éder dāyim ıżṭırār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [ḥāli, -i]*

56.Çünki Yūsuf bu **ḫāli** ḳāl étdi / Kendü naḳdin o demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [ḫāli, -i]*

57. Yūsufı n̓étdüñüz beyān eyleñ / Gizlemeñ **ḫālini** ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1198). [ḫālini, -i, -n, -i]*

58.Mālik irişdi Yūsufuñ ḳatına / **Ḥālini** ʿarż ḳıldı ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [ḫālini, -i, -n, -i]*

59.Çün Zelīḫā bu **ḫāli** gördi revān / İrdi āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [ḫāli, -i]*

60. Öldürüñ tā ki ẓāhir olmaya rāz / Tuymaya **ḫāl**üñüzi her ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [ḫālüñüzi, -üñüz, -i]*

61. Ṣaḳlayan bāruñuzda māluñuzı / Söyleyen söze kendü **ḫālüñüzi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5878). [ḫālüñüzi, -üñüz, -i]*

62. Olma ṣūret-perest iy ġafil / Ki olur maʿni **hăline** hăyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [ḫāline, -i, -ñ, -e]*

63. Géce gündüz bu **ḫāl-idi** kārı / Yār-ile olmış-idi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3639). [ḫāl-idi, -idi]*

64. Gördi bu **ḫālini** dédi dāye / İy yüzüñ nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [ḫālini, -i, -n, -i]*

65.Bilmezem kim bugün ne **ḫāl** oldı / Ki işüñ ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [ḫāl,]*

66.Yélerem yél gibi ḳarārum yoḳ/ Bilmezem **ḫālüm** iḫtiyārum yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [ḫālüm, -üm]*

67. Ne-y-içün aġlar bu **hāl-ile** bu gulām / Devlet ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [hāl-ile, -ile]*

68. Çünki geçdi bu **ḫāl-ile** niçe sāl / Gétdi māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [ḫāl-ile, -ile]*

69. Kimsenem yoḳ ki **ḫālüm** añam aña / Derd-i ġurbetde hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [ḫālüm, -üm]*

70. Baḫtulu ol ġarīb kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [ḫālin, -in]*

71.Görmeyelden peder cemālini ben / Bilmezem nice oldu **ḫālini** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [ḫālini, -i, -n, -i]*

72.Cüst ü cūyı bu **ḫāle** oldı revān / Ki kenāra gele o serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [ḫāle, -e]*

73.Derd-ile ḳaʿr-ı dilden eyleyüp āh / Dāyesin étdi **ḫāline** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3919). [ḫāline, -i, -n, -e]*

74.Baña serv-i murād-iken bu nihāl / Sāyesin menʿ éder ne ṭurfa bu **ḫāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [ḫāl,]*

75.Éşidüp dāye pür-melāl oldı / Ki bu serve ne ṭurfa **ḫāl** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [ḫāl,]*

76.Ol midād-ıla **ḫālini** dem dem / Ṣafḥa-i ṛūya yazdı çekdi ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [ḫālini, -i, -n, -i]*

77.ʿayn-ı ʿadl-ile **ḫālüme** naẓar ét / Māh-peyker cemālüme naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4418). [ḫālüme, -üm, -e]*

78.K'iy füsūn oḳıyan fisāne-y-ile / Ḥīle **ḫālin** ṭap ét bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [ḫālin, -in]*

79.Sende bu ḥīle **ḫālini** iy māh / Görmeyeyin daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [ḫālini, -i, -n, -i]*

80.Perde ardında étdüm aña maḳarr / Tā bu dem étmeye bu **ḥāle** naẕar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [ḥāle, -e]*

81.Ẕāt-ı pāküm Ḫalīle maẕhar-iken / Cümle **ḥālüm** Celīle manẓar-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [ḥālüm, -üm]*

82.Kime olsa kerem-i kerāmeti **ḥāl** / Ḳahrı luṭf-ıla eyler istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [ḥāl,]*

83. Çünki ṣavdı ḫumar-ı telvīni / ʿIşḳ **ḥālinde** buldı temkīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4781). [ḥālinde, -i, -n, -de]*

84. Çün éşitdi bu **ḥāli** ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [ḥāli, -i]*

85. Gündüz olup çü geldi başına hūş / **Ḥāl**-ile ḥāli ṭuydı ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [ḥāl-ile, -ile]*

86. Gündüz olup çü geldi başına hūş / Ḥāl-ile **ḥāli** ṭuydı ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [ḥāli, -i]*

87. Gerçi kim ḫaste derd-ile aġlar / Ne bilür ḫaste **hālini** ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [hālini, -i, -n, -i]*

88. Nāzı az eyle **ḥāline** naẕar ét / Cevre döymez cefā éder ḫaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [ḥāline, -i, -n, -e]*

89. Ki ne ola bu géce Yūsufa **ḥāl** / Bilmezem nʻétdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [ḥāl,]*

90. İricek güft ü gūyi fursatına / **Halümi** ʿarż eyle ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5145). [ḥālümi', -üm, -i]*

91. Bilse **ḥālin** eger dil-ārāsı / Ġayr-i ġamdan yoġ-ıdı pervāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [ḥālin, -in]*

92.**Hālini** illa bilmez-idi nigār / Anuñ-ıçun yanardı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [hālini, -i, -n, -i]*

93. Dāyesi yoḳ ki aña ʻarẕ éde **ḥāl** / Māyesi yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [ḥāl,]*

94. Kimse ġavġādan anı étmedi gūş / **Ḫāli** şefḳat gözine olmadı ṭuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [ḫāli, -i]*

95. Düşdi bir **ḥāl** o dem o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [ḥāl,]*

96. Düşdi bir ḥāl o dem o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol **ḥāle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [ḥāle, -e]*

97. Ġuṣṣadan pīr-i bī-fer olmış-ıdı / **Hāli** ġāyet mükedder olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5514). [hāli, -i]*

98. Gördi Yūsuf anuñ bu **ḥālini** çün / ʿIşḳ ḥālinde bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [ḥālini, -i, -n, -i]*

99. Yapdı ol māh-ıçun ʿibādet-gāh / **Ḫāli** olmaġa ḫāl-i ḫalvet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [ḫāli, -i]*

100. Tā ki şıddīḳi daʿvet eyledi şāh / Cūʿı **ḥālin** ḥikāyet eyledi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [ḥālin, -in]*

101. Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu **ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [ḥāl,]*

102. Nefsi **ḥālin** ḳul étmese taġyīr / Luṭfi taġyīr eylemezdi Ḳadīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [ḥālin, -in]*

103. **Ḫāli** ola devām-ı ḥürriyet / Şehri ola maḳām-ı ḥürriyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5721). [ḫāli, -i]*

104. Ṭatludur ḳıṣṣa āḫirinde bu **ḥāl** / Ḫᵛān-ı niʿmet ṣoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [ḥāl,]*

105. Devr ezelden bu **ḥāle** dāyirdür / Cevrini bilmez ol ki cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5886). [ḥāle, -e]*

106. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḫīle vü al / Bu beyān olınan gibi ise **ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [ḥāl,]*

107. Dédi ben étmedüm bu **ḥāle** naẕar / Vérdi ḳardaşlarum bu resme ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [ḥāle, -e]*

108. Dédi Yūsuf muḥaḳḳak-ısa bu **ḥāl** / Anı ḳurd almaġ arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [ḥāl,]*

109. Olmaġ-ıçun dem-i visāle devām / Ḫīle **ḥāline** étdiler iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [ḥāline, -i, -n, -e]*

110. Görmedi şeh velī bu **hāli** muṣīb / Ki ḥabībe bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [hāli, -i]*
111. Ger ṣorarsañ olur bu **ḥāle** güvāh / Bu seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [ḥāle, -e]*
112. Dédiler **ḥālümüz** ḥarab oldı / Ḳaḥṭ elinden ciger kebāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6033). [ḥālümüz, -ümüz]*
113. Göricek ḳaldılar bu **ḥāli** ṭaña / Yoḳsa Yūsuf mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [ḥāli, -i]*
114. Çün Yehūdā bu **ḥāli** gördi ʿiyān / Söze geldi beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [ḥāli, -i]*
115. Görüp ol **ḥāli** cūşa geldi cihān / Ditredi sayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [ḥāli, -i]*
116. **Ḫāli** olınmayınca gey teftīş / Şehre girmezdi bay eger derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [ḥāli, -i]*

hāl: *Ben, vücuttaki siyah noktalar.*

1.Ḫadduñı **ḫāl**-ıla kim eyledi zeyn / Kim odur ehl-i ḥāle ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [ḫāl-ıla, -ıla]*
2.Dāneler oñdı **ḫāli**-y-ile anuñ / Bitdi güller cemāli-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [ḫāli-y-ile, -i, -y, -ile]*
3.Lāle ḫaddinde **ḫāli** ʿanber-veş / Gūyiyā gülistānda ṭıfl-i Ḥabeş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [ḫāli, -i]*
4.Cā-be-cā ruḫlarına **ḫāl** étdi / Yaʿni dildāra ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [ḫāl,]*
5.Görse **ḫālüñ** bu lāle-i bī-dāġ / Dāġ-ı dilden yéle vérürdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [ḫālüñ, -üñ]*
6.Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı hemān / Çeşm ü ebru vü zülf ü **ḫāl** ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [ḫāl,]*

hāl: *Annenin erkek kardeşi, dayı.*

1.Ḫālı defʿ eyledi ġamın anuñ / Ḫayli ḫōş gördi maḳdemin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 418). [ḫālı, -ı]*
2.Çünki Yaʿḳūb gördi **ḫālı**nı / Söyledi mācerasını ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). [ḫālını, -ı, -n, -ı]*
3.Çünki **ḫālı** ḳatında İsrā'īl / Turdı bu ḥālet-ile bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [ḫālı, -ı]*
4.Maṣlaḥat gördi anı çün **ḫālı** / Vérdi esbāb ü niʿmet ü mālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 479). [ḫālı, -ı]*
5.Ḫālını vāḳıf étdi ḥāline / Aldı destur irtiḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 478). [ḫālını, -ı, -n, -ı]*

ḫāl: *Şimdi, içinde bulunulan zaman, an.*

1.Olmaz āḫir nedāmet aña nedīm / Cāhilüñ çün hemān gözetdügi **ḫāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1608). [ḫāl,]*

ḫāl dili: *Herhangi bir şeyi davranışlarıyla gösterme, fiilleriyle anlatmak.*

1.Ger ṭutulsa şu yerde ḳāl dili / Ḫōş faṣīḥ olur anda **ḫāl dili** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [ḫāl dili,]*

halās: *Kurtulma, kurtuluş.*

1.Lāmelifden çıḳup elif gibi rāst / Étdi Ḫaḳḳdan **ḫalāṣını** der-hvāst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [ḫalāṣını, -ı, -n, -ı]*
2. Yār-i bedden **ḫālās** ıçun cānı / İḫtıyār étdi ḳaʿr-ı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4942). [ḫālās,]*
3. Bend-i ġamdan **ḫalās-ıçun** cānı / Diledi bende ṣala cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4876). [ḫalās-ıçun, -ıçun]*
4. Dilerüz kim çıḳaravuz anı / Maʿṣıyetden **ḫalāṣ** içün cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [ḫalāṣ,]*

halās bul: *Kurtulmak.*

1.Ḳaṣaṣuñ aḥsenine rāvi-yi ḫāṣ / Dér ki Yūsuf ḳaçan ki **buldı ḫalāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [ḫalāṣ bul, -dı]*

halās ét: *Kurtarmak.*

1. ʿĀfiyet ecli-y-içün étse duʿā’ / Ḫabs-i ġamdan **ḫalāṣ éderdi** Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4859). [ḫalāṣ ét, -er, -di]*
2. ʿĀḳıbet göndürüp fidā-yı aẕīm / Ol belādan **ḫalāṣ étdi** Kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [ḫalāṣ ét, -di]*
3. Baña çoḳ raḥmet irdi Raḥmāndan / Ki **ḫalāṣ étdi** bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [ḫalāṣ ét, -di]*
4. İzzetüm ḥaḳḳı édem anı ʿAzīz / Bu belādan **ḫalāṣ éd**üp anı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [ḫalāṣ éd, -üp]*
5. Tā varup Yūsufı **ḫalāṣ édeler** / Terk édüp ẓulmı ʿadl-i ḫāṣ édeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [ḫalāṣ ét, -e, -ler]*
6. Ol belādan anı **ḫalāṣ éd**eyin / Meclisümde nedīm-i ḫāṣ édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [ḫalāṣ ét, -e, -y, -in]*
7. Diledi cānı ġamdan **éde ḫalāṣ** / Elini yitdi ṭutdı dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [ḫalāṣ ét, -e]*
8. Ġaraż-ı Yūsuf aña ḫidmetden / Cān **ḫalās ét**meg-idi ṣoḥbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4060). [ḫalās ét, -meg, -idi]*
9. Çünki maẓlūma éde raḥmet-i ḫāṣ / Ẓulm-i ẓālimden **éd**er anı **ḫalāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 414). [ḫalāṣ ét, -er]*
10. Dédi Şemʿun ki öldürüñ anı / Ḥilesinden **ḫalāṣ èd**üñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 648). [ḫalāṣ ét, -ün]*

halāṣ eyle: *Kurtarmak.*

1. Luṭf édüp feṯḥ-i bāb-ı ḫāṣ eyle / Pāsbān ṭuymadın ḫalāṣ eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 112*). [ḫalāṣ eyle,]*

halāṣ ol: *Kurtulmak.*

1. Bu belādan **ol**ınca cānı **ḫalāṣ** / Oldı Rüḥü’l-Emīn hem-dem-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 935). [ḫalāṣ ol, -ınca]*
2. Ki **ḫalāṣ ol**dı keyd-i ʿavratdan / Düşmedi evc-i burc-i ‘ismetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4940). [ḫalāṣ ol, -dı]*
3. Meger göñlüm **ḫalāṣ ol**dı ḥicāb-ı dīn ü dünyīden / Ki oldı gözleri rūşen temāşā-yı tecellīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [ḫalāṣ ol, -dı]*
4. Raḥm édüp gel ḳoluñı boynuma aṣ / Zaḫmdan tā ki boynum **ol**a **ḫalāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [ḫalāṣ ol, -a]l*

halāṣ-ı dil: *Gönlün kurtuluşu.*

1. Anda kim çāh ola hem girdāb / Olur anda **ḫalāṣ-ı dil** nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [ḫalāṣ-ı dil,]*

ḥālāt: *Hâller, durumlar; hakikatler, sırlar.*

1. Dédi bu sünbülāt-ıla baḳarāt / Sāllerden beyān éder **ḥālāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5179). [ḥālāt,]*

ḥālāvet: *Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.*

1. Bu şekkerler lebi **ḥālāvetidür** / Meyveler ġabġabı kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258). [ḥālāvetidür, -i, -dür]*
2. Zenaḫı sīminüñ zekātı cihān / Ġabġabı sīminüñ **ḥālāveti** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [ḥālāveti, -i]*

ḥāl-be-ḥāl: *Hâller, çeşit çeşit ḥâller, vaziyetler.*

1. Oldı bu māżī gibi **ḥāl-be-ḥāl** / Oldı biñ kez hilāl olınca dü sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [ḥāl-be-ḥāl,]*

ḥāle: *Teyze, annenin kız kardeşi.*

1. Ḥażret-i pīri **ḫālesiy’le** Emīr / Daʿvet édüp serīre eyledi yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6139). [ḫālesiy’le, -si, -y, -le]*

ḥāle düş: *Bir hâl, durum içinde bulunmak.*

1. Her kişi bir ḫayāle düşmiş-idi / Bunuñ emṡāli **ḥāle düşmiş**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [ḥāle düş, -miş, -idi]*

ḥāle kal: *Bir hâlde kalmak, bulunmak.*

1. **Kal**ma ol **hāle** k'irtiḥāli ola / Alma ol mālı kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [ḥāle kal, -ma]*

halef-i ḫażret-i resūl-i ḫudā: *Allah'ın peygamberinin saygın halifesi.(Hz. Ebubekir).*

1. Seyyid-i bārgāh-ı ṣıdḳ u ṣafā / **Ḫalef-i ḫażret-i Resūl-i Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 451). [ḫalef-i ḥażret-i resūl-i ḫudā,]*

halel: *Bozukluk, eksiklik, fesat, noksan*

1. Anı bī-ṭāḳat eyledi bu **ḫalel** / Oldı āḫir nişān-ı tīr-i ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5284). [ḫalel,]*

halel iriş: *Ḫālel gelmek; bozulmak, zarara uğramak.*

1. ʿaḳlı bünyādına **irişdi ḫalel** / Oldı dīvāne tā irince ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4778). [ḫalel iriş, -di]*

halel vér: *Bozmak, zarar vermek.*

1. Ḥüsnine nāḫun eyle **vér**di **ḫalel** / Ṣanasın cān gözine düşdi sebel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [ḫalel vér, -di]*

hālet: *İçinde bulunulan durum, hâl, keyfiyet.*

1. Deheni gibi gördi sözleri hīç / Rāstlik **ḫāletini** añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [ḫāletini, -i, -n, -i]*
2. Çün éşitdi anuñ bu **ḫāletini** / Yéle vérdi göñül ferāġatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [ḫāletini, -i, -n, -i]*
3. Dédi ḳatl eylemeñ anı let-ile / Yègdür öldürmeden bu ḫālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 660). [ḫālet-ile, -ile]*
4. Yédi gün geşt édüp bu **ḫālet-ile** / Ḥasret ü iştiyāḳ ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [ḫālet-ile, -ile]*
5. 3. Cümle oğlanları gelüp ḳatına / Aġladılar anuñ bu **ḫāletine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152). [ḫāletine, -i, -n, -e]*
6. Géçdi bu **ḫālet** üzre bir niçe yıl / ʿĀḳir oldı toġurmdı Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [ḫālet,]*
7. Çünki ḫālı ḳatında İsrāʿīl / Turdı bu **ḫālet-ile** bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [ḫālet-ile, -ile]*
8. Geçicek bir‘ ki gün bu **ḫālet**-ile / Ölür anda belā vü şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [ḫālet-ile, -ile]*
9. Söylemeyüp dili bu **ḫālet**-ile / Yūsufı gösterüp işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [ḫālet-ile, -ile]*
10. Yūsufa dédiler bu **ḫālet**-ile / Bu ḳadar ḳadr-ıla kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [ḫālet-ile, -ile]*
11. Geçdi bu **ḫālet**-ile bir niçe dem / Géce zārīde gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [ḫālet-ile, -ile]*

Geçdi bu **ḫālet-ile** bir niçe dem / Dil-ile dīde pür-ġam ü pür-nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [ḫālet-ile, -ile]*

12. Dédi duḫter olalı bu **ḫālet** / Bende ne ġayr ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [ḫālet,]*
13. Bilseñ atamuzuñ kerametini / Ḥasret ü ḥüzn içinde **ḫāletini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5781) [ḫāletini, -i, -n, -i]*

hālet-i ʿışḳ: *Aşkın sebep olduğu hâller.*

1. **Hālet-i ʿışḳ** çünki buldı kemāl / Étdi maʿşūḳı ʿāşıḳa hem-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [hālet-i ʿışḳ,]*

hāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik: *"Aşk durumu bundan değil." manasında Arapça ifade.*

1. ʿIşḳıla zindedir ḳamu ʿālem / **ḫāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 81). [ḫāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik,]*

halhāl: *Kadınların, özellikle Arap kadınlarının ayaklarına taktıkları gümüş veya altın ḫālka, ayak bileziği.*

1. Zere ṭāli' çün eyledi iḳbāl / Bilezük oldı aña hem **ḫalḫāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [ḫalḫāl,]*
2. Ḳalmadı çünki yéle vardı cemāl / Başda ayaḳda efser ü **ḫalḫāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [ḫalḫāl,]*

3. Zülf-i yāruñ çün oldı pā-māli / Mār olursa ʿaceb mi **ḫalḫāli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [ḫalḫāli, -i]*
4. Étmez āvāze heykel ü **ḫalḫāl** / Naʿra urur selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2787). [ḫalḫāl,]*

hālī: *Boş, tenha, ıssız.*

1. Gördi kim **ḫālī** ḳalbi gibi serā / Kendüsi anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [ḫālī,]*
2. Ne ḥarem sāde dil gibi **ḫālī** / Sekiz uçmaḳ şerefde emṡāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [ḫālī,]*
3. Ḫānesin **ḫālī** gördi Yūsufdan / Ṭoldı ḳalbi ġam-ı teʻessüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [ḫālī,]*
4. **Ḫālī** görüp muraṣṣaʿ efserini / Üstine ṣaçdı eşki gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [ḫālī,]*

hāl-i ʿāşıḳ: *Âşığın durumu, hâli.*

1. Ṭaşa baş ḳodı başa ḥayret eli / **Ḥāl-i ʿāşıḳ** budur hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [ḥāl-i ʿāşıḳ,]*
2. **Ḥāl-i ʿāşıḳ** belī ḳarār olmaz / Çünki ʿāşıḳda iḫtiyār olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [ḥāl-i ʿāşıḳ,]*
3. Çün bile **ḥāl-i ʿāşıḳı** dil-dār / Bī-vesīle olur ḳamu bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [ḥāl-i ʿāşıḳ, -ı]*

hālī bul: *Boş, tenha, yalnız bulmak.*

1. **Ḫālī bulup** ḥarāmī ol cāyı / Eylemişdür şehīd ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [ḫālī bul, -up]*

hālī ét: *Boş bırakmak, boşaltmak.*

1. Her ne dérse éşit kelāmın anuñ / Dil gibi **ḫālī ét** maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [ḫālī ét,]*

hāl-i ḥadd: *Yanaktaki ben.*

1. Ey yüzi şuʿle-i çerāġ-ı peder / **Ḫāl-i ḥadd**i fırāḳ-ı dāġ-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 804). [ḫāl-i ḥadd, -i]*

ḫāl-i ḥalvet-gāh: *Ḫālvet yeri; Allah'la baş başa kalma yeri.*

1. Yapdı ol māh-ıçun ʿibādet-gāh / Ḫāli olmaġa **ḫāl-i ḫalvet-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [ḫāl-i ḫalvet-gāh,]*

hālī ḳal: *Boş kalmak.*

1. Vech odur géde aradan bu püser / Tā size **ḫālī ḳal**a vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [ḫālī ḳal, -a]*

hāl-i kıtfīr: *Kıtfir'in hâli, durumu (Kıtfir: Mısır Azizi, Züleyha'nın kocası, Mısır Şahı'nın hazinedarıdır. Zeliha'nın babasından gelen mektup üzerine Zeliha ile evlenir. Hz. Yusuf köle olarak Mısır'a getirildiğinde onu satın alır. Kur'an-ı Kerimde Yûsuf'u satın alan kişiden adı verilmeksizin "Azîz" unvanı ile söz edilmektedir. Tefsirlerde bu kişinin adı Kıtfîr veya Itfîr şeklinde geçmektedir. Tevrat'ta ise Hz. Yûsuf'u satın alan Mısırlı'nın adı Potifar (Potiphar) olarak zikredilmektedir.)*

1. **Hāl-i Ḳıṭfīr** gey zebūn oldı / ʿālem-i ʿizzi sernigūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5283). [hāl-i ḳıṭfīr,]*

hāl-i muḥibb: *Sevenin, sevgi besleyenin hâli.*

1. Ḳanda **ḫāl-i muḥibb** ü ḳanda ḥabīb / Her kişiye ezelden oldı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [ḫāl-i muḥibb,]*

hāl-i müşgīn: *Misk kokulu ben II sevgilinin misk kokulu beni.*

1. Zülf-i pür-çīni reşk-i müşk-i ḫıṭā / **Ḫāl-i müşgīni** ḥabbetü's-sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1991). [ḫāl-i müşgīn, -i]*

hāl-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un hâli, durumu.*

1. Yine Yaʿḳūb gürge étdi naẓar / **Ḫāl-i Yūsuf**dan aña ṣordı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [ḫāl-i Yūsuf, -dan]*

hālik: *Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).*

1. Üns miḫrābı içre ḳāyim o nūr / Ẕikr éder **Ḫāliḳı**nı dāyim o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [ḫāliḳını, -ın, -ı]*
2. Naẓar éden cemāl-i fāyiḳına / Āferin eyler-idi **ḫāliḳına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2178). [ḫāliḳına, -ı, -n, -a]*
3. Dédi iy cānever muvāfıḳ ol / **Ḫāliḳüñ** emri-y-ile nāṭıḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [ḫāliḳüñ, -uñ]*
4. Yūsufı çün o ḫalḳ gördiler / Ḥüsninüñ **ḫāliḳını** ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [ḫāliḳını, -ı, -n, -ı]*
5. Secde ol bī-niyāza lāyıḳdur / Ki ḳamu kāyināta **ḫāliḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [ḫāliḳdur, -dur]*

hālik: *Fânî, gelip geçici, ölümlü.*

1. ʿışḳsız olsa her vücūd ʿadem / ʿışḳsız olsa külli şey hālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). *[hālik,]*

hālik ol: *Helak olmak, mahvolmak.*

1. Vech-i maʿṣūḳa nice vāṣıl olur / ʿışḳ ile **hālik olmasa** sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [hālik ol, -ma, -sa]*

hālik-ı küll-i şey: *Bütün her şeyi, herkesi yaratan; yaratıcı, Allah.*

1. Bir cemādı bu ḥay ṣanup utanur / **Ḫāliḳ-ı küll-i şey** ṣanup utanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [ḫāliḳ-ı küll-i şey,]*

hālik-ı müteʿāl: *Yüce yaratıcı; Allah.*

1. Anmadı bu vaṣiyyeti niçe sāl / Çün unutdurdı **Ḫāliḳ-ı Müteʿāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149). [ḫāliḳ-ı müteʿāl,]*

Ḫalīl: *Sadık, gerçek dost. (Halilullah-Halilü'r-rahman: "Allah'ın dostu" sözünün kısaltılmışı olarak Hz. İbrahim için kullanılır.).*

1. Ol legende yudı ki Cebrā'īl / Aldı cennetden ol zemān ki **Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [ḫalīl,]*
2. Cedd-i ā'ẓam **Ḫalīl** ḥürmetiy'çün / Yüzi ayında nūr şeybetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1169). [ḫalīl,]*
3. Ẕāt-ı pāküm **Ḫalīle** maẓhar-iken / Cümle ḥālüm Celīle manẓar-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [ḫalīle, -e]*
4. Legeni aldı geldi Cebrā'il / Aña aḳıtdı ḫun-ı kebşi **Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [ḫalīl,]*
5. 4. Ol zemān kim **Ḫalīl**e Cebrā'īl / Aldı geldi fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [ḫalīle, -e]*
6. Yaşda sen deñlü-y-iken İsmāʿīl / Anı géydürmiş-idi aña **Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [ḫalīl,]*
7. Şebeh-i Ādem ola ṣūretde / Bedel ola **Ḫalīle** ḫulletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 786). [ḫalīle, -e]*

halīl: *Sadık, gerçek dost; sevgili*

1. Ṣūretüm Kaʿbe-i cemal-iken / İy **ḫalīlüm** saña ḥelāl-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4113). [ḫalīlüm, -üm]*

Halīl İbrāhīm: *Hz. İbrahim (Halil: "Ḥalîlullah-Halîlü'r-rahman" "Allah'ın dostu" sözünün kısaltılmışı olarak Hz. İbrahim için kullanılır.).*

1. Ḳapusı renc ü ġam bucaġıdur / Cedd-i aʿlā **Ḫalīl İbrāhīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7248). [Ḫalīl İbrāhīm,]*
2. Cedd-i aʿlā **Ḫalīl İbrāhīm** / Oldı aña belā-yı nār-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6015). [Ḫalīl İbrāhīm,]*

Halīl-i Raḥmān: *Rahmanın (Allah'ın)dostu; Hz. İbrahim (Halil: "Halîlullah-Halîlü'r-rahman" "Allah'ın dostu" sözünün kısaltılmışı olarak Hz. İbrāhim için kullanılır.).*

1. Ḫulletiy'çün Ḫalīl-i Raḥmānuñ / Dem-i nār içre nūrıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 140*). [ḫalīl-i raḥmān, -uñ]*

Ḫalilullāh: *Allah'ın dostu (Hz. Ebubekir).*

1. Aña ol dem vérildi ʿizzet ü cāh / Dédi aña Nebi **Ḫalilullāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271). [ḫalilullāh,]*

<u>ḥāline āgāh eyle:</u> *Durumundan haberdar etmek; hâlini bildirmek.*

1. Gönli biryān özüledi nāgāh / **Eyle**di ʿĪşı **ḥāline āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 376). [ḥāline āgāh eyle, -di-in, -e]*

<u>ḥālini ʿarż ét:</u> *İçinde bulunduğu durumu belirtmek, ortaya koymak.*

1. Getürüp her biri ʿayālini / Aġlayup ʿ**arż éderdi ḥālini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5746). [ḥālini ʿarż ét, -er, -di]*

<u>ḥālini gör:</u> *(Bir kimsenin) içinde bulunduğu durumu görmek; hâlinden haberdar olmak.*

1.Çemen-i luṭfuñuñ nihālini gör / Bād-ı cevr-ile düşdi **ḥālini gör** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 870). [ḥālini gör,]*

<u>ḥālini şor:</u> *Hâlini, hatırını sormak.*

1. Buldı Aʿrābī çün dem-i furṣat **/ Ḥālini ṣordı** Yūsufa ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3724). [ḥālini ṣor, -dı]*
2. Luṭf u ʿadl-ile **ḥālini şor**ayın / Her ne-y-ise murādını göreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5467). [ḥālini ṣor, -a, -y, -ın]*
3. Geldi tenhā ḳatına şefkāt-ile / **Ṣordı ḥālin** dédi naṣīḥat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [ḥālin sor, -dı]*
4. Bilicek Yūsuf anı aġladı zār / **Ṣordı ḥālin** esirgeyüp tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5485). [ḥālin sor, -dı]*

<u>ḥālini şorış:</u> *Karşılıklı olarak birbirlerinin hâlini, hatırını sormak.*

1.Aġlaşup ṣarmaşup görişdiler / Birbiri **ḥālini şorış**tılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 492). [ḥālini ṣorış, -tı, -lar]*

<u>ḥāliş eyle:</u> *Saf, temiz ḥāle getirmek.*

1.Her ḳalbe kim ire **ḥāliş eyle**r / ʿIşḳuñ ʿacebā ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [ḥāliş eyle, -r]*

<u>ḥāliş it:</u> *Saf, temiz hale getirmek.*

1. Anı ġam pūtede eritmiş-idi / Ḳalbini eyle **ḥāliş itmiş**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [ḥāliş it, -miş, -idi]*

<u>ḫalk:</u> *Ahali, insanlar.*

1.Ḳārbān **ḫalḳı** anda ḳaldılar / Her yana bir'ki bende ṣaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [ḫalḳı, -ı]*
2.Ṭoġsa anuñ gibi hezār ḳamer / Biri étmezdi **ḫalḳuñ** aña naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [ḫalḳuñ, -uñ]*
3. Dédi çün vāḳiʿ ola ol taḳdīr / N'ola **ḫalkuñ** ḥayātına tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [ḫalkuñ, -uñ]*
4.Ki bu şehrüñ de **ḫalḳı** pīr ü cüvān / Göricek ḥüsnümi olur ḥayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [ḫalḳı, -ı]*
5. Şimdi çün Yūsufı ʿiyān édesiz / Kiẓbüñüz **ḫalḳa** dāstān édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [ḫalḳa, -a]*
6.Ḥaḳḳ-ısān **ḫalḳa** āşkār olma / Ṣayd édem dér-iken şikār olma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [ḫalḳa, -a]*
7.Gerçi kim vérdi **ḫalḳa** ol destūr / Olmadılar velīkin anlar dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [ḫalḳa, -a]*
8.Géce gündüz géçerdi ṭāʿat-ıla / **Ḫalḳdan** ʿuzlet ü ferāġat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [ḫalḳdan, -dan]*
9.Kārbān **ḫalḳı** Mālike üşdi / Çü naẓarları Yūsufa düşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628). [ḫalḳı, -ı]*
10. Çün uġrıluk adın éşitdiler / Kārbān **ḫalḳı** nefret étdiler*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [ḫalḳı, -ı]*
11.Kārbān **ḫalḳı** ʿazm-i rāh étdi / Māh-ı Ken'ān cigerden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1748). [ḫalḳı, -ı]*
12. Yatup anda bu ḥāl-ile ḳaldı / Kārbān **ḫalkı** ḫaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [ḫalkı, -ı]*

13. **Ḫalḳdan** çünki eyledi iʿrāż / Ḳtdi iḳbāl raḥmet-i feyyāẕ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5871). [ḫalḳdan, -dan]*

14.Ḥamdī ger Murtażaya Ḳanber ola / Yégdür andan ki **ḫalḳ**a server ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). *[ḫalḳa, -a]*

15. Kendü ʻırżın saḳındı ol sulṭān / Dédi étmeñ bu ḥāli **ḫalḳa** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [ḫalḳa, -a]*

16. ʿayn-i ʿāşıḳ gibi çün aġladı ḳan / Şafaḳuñ oldı mihri **ḫalḳa** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [ḫalḳa, -a]*

17.Yaʿni faż̧l-ıla her ki pür-dildür / **Ḫalḳ** içinde kenāra māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [ḫalḳ,]*

18.Biri baş eğdi nitekim ḫalḳa / Dédi iy luṭf-i ʿām éden **ḫalḳa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [ḫalḳa, -a]*

19.Olur olsa göñül ṭolu tef ü tāb / Teşne **ḫalkına** deşne ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [ḫalkına, --ı, --n, --a]*

20.Müşk anuñçün siyāh éder rūyın / Perdeden **ḫalḳa** ġamz éder būyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [ḫalḳa, -a]*

21.**Ḫalḳ**a bu rāzı açma iy Yūsuf / Yüz ṣuyın yére ṣaçma iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [ḫalḳa, -a]*

22. Ḳaḥṭ-ıla çünki ʿiyş tīre ola / **Ḫalḳa** ol ḫūşeler ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ḫalḳa, -a]*

23. Oldı çün **ḫalḳa** ḫāṣ ü ʿām inʿām / Ẕevḳ u ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [ḫalḳa, -a]*

24. Meger ol secde-i taḥiyyet-idi / Şehler öñinde **ḫalḳa** ʿādet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [ḫalḳa, -a]*

25.And içerken başına **ḫalḳ** anuñ / Nice şaḳḳ étdi anı dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [ḫalḳ,]*

26. Çünki Ḥaḳḳ setr éde kerāmātı / Añlamaz **ḫalḳ** ḫarḳ-ı ʿādātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [ḫalḳ,]*

27. Bu zemānda niçe fülāned-din / Ḥāli **ḫalḳ** arasında daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [ḫalḳ,]*

28.Yūsufı çün o **ḫalḳ** gördiler / Ḥüsninüñ ḫāliḳını ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [ḫalḳ,]*

29.4. Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram arpa arż édüp gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [ḫalkı, -ı]*

30.Her ne ādem ki pür-küdüret olur / Cümle **ḫalḳ**ı küdüret ehli bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [ḫalḳı, -ı]*

31. Ḳurdlar çünki şehre yitdiler / **Ḫalḳı** ḳoyun gibi ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [ḫalḳı, -ı]*

32.Kārbān **ḫalḳı** étdiler ṣādī / Olıcaḳ ol duʿā'nuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1896). [ḫalḳı, -ı]*

33.Kand-ı pend-ile **ḫalḳı** ṭoylar-ıdı / 'İlm ü ḥikmet kelāmı söyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [ḫalḳı, -ı]*

34.**Ḫalḳı** dīvāne étdi silsilesi / Ṭoldı ol şehr içine ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [ḫalḳı, -ı]*

35.Dédi iy **ḫalḳa** ʿadl éden sulṭān / Baña Yaʿḳūb étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [ḫalḳa, -a]*

36.**Ḫalḳ** içinde ṣalāḥ ad eyler / Furṣat el vérse çoḳ fesād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [ḫalḳ,]*

37.**Ḫalḳ** yürürdi pāyesinde anuñ / Ḫōş geçerlerdi sāyesinde anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [ḫalḳ,]*

38.Göricek **ḫalḳ** anuñ bu bālāsın / Ḳodılar Yūsufuñ temāşāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [ḫalḳ,]*

39.Olucaḳ cümle **ḫalḳ** aña meşġūl / Ṣuya girmege cehd eyledi ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2074). [ḫalḳ,]*

40.Çünki **ḫalḳ** istimāʿ eylediler / Bir yére ictimāʿ eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2131). [ḫalḳ,]*

41.**Ḫalḳ** anuñ cümle şevḳına düşdi / Görmeg-içün sarāyına üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [ḫalḳ,]*

42.Toyladuñ **ḫalḳı** ḫᵛān-ı şefkāt-ile / Beni şād èt bugün icāzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [ḫalḳı, -ı]*

43.Nevḥa-i Nūḥ ü ḥikmet-i İdrīs / Cemʿ olup anda **ḫalḳa** ola re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 787). [ḫalḳa, -a]*

44. Dāyīmā Ḥaḳḳadur münācatum / **Ḫalḳa** yoḳ ẕerre deñlü ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [ḫalḳa, -a]*

45. Ki ol ecdāduñuñ İlāhıdur / **Ḫalḳı** ḫalḳ étdi pādşāhıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [ḫalḳı, -ı]*

halk: *Boğaz, boyun.*

1. Gördiler gerdeninde bir erḳam / Ḥalḳa-veş **ḫalḳını** ṣıḳar muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*

halk ét: *Yaratmak, meydana getirmek.*

1. Dédiler cāndan eyledük iḳrār / Aña kim **ḫalḳ éder** bu resme nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [ḫalḳ ét, -er]*
2. Ṣadefi **ḫalḳ éd**eli luṭf-i Laṭīf / Olmadı ẕātı gibi dürr-i şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [ḫalḳ ét, -eli]*
3. Ki ol ecdāduñuñ İlāhıdur / Ḫalḳı **ḫalḳ étdi** pādşāhıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [ḫalḳ ét, -di]*
4.Çünki **ḫalḳ étdi** Ādemi Raḥmān / Étdi ʿaynına nūrını iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 447). [ḫalḳ ét, -di]*

halk içi: *İnsanlar arasında, ḫālk arasında.; yaratılanlar içerisinde*

1. Ḳalmaya heybet ü ṣalābetüñüz / Olmaya **ḫalk içinde** ḥürmetüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1494). [ḫalk içi, -n, -de]*
2. Ne atañuz inana size ne él / Olasız **ḫalḳ içinde** ḫor u ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [ḫalḳ içinde,]*
3. Nāmı var **ḫalḳ içinde** sīmürġun / Ḫaberi yoḳ cihānda ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [ḫalḳ içinde,]*
4.**Ḫalḳ içinde** cemāl-ıla mümtāz / Şemʿ-veş cemʿ içinde ser-efrāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455). *[ḫalḳ içinde, -i, -(n)de]*

hālḳ ol: *Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.*

1. **Ḫalḳ olalı** cihān içinde cemāl / Gelmedi gelmeyiser aña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [ḫālḳ ol, -alı]*
2. **Ḫalḳ olalı** nigār-ḫāne-i ḫāk / Gelmedi naḳşı gibi ṣūret-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2127). [ḫalḳ ol, -alı]*
3. Cemʿ olup tār-ı leyl ü nūr-ı nehār / **Ḫalḳ olınmış** ol esb-i ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5385). [ḫalḳ olın, -mış]*
4.Leyse fīcübbeti sivāh / Ne y-içün **ḫālḳ ol**undu ins ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [ḫālḳ olun, -du]*

halka: *Ḥālka, çember.*

1. Nīze alsa eline ol ḫūnī / **Ḫalḳa** gibi ḳapaydı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [ḫalḳa,]*
2.Biri baş eğdi nitekim **ḫalḳa** / Dédi iy luṭf-i ʿām éden ḫalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [ḫalḳa,]*
3.Luṭf édüp aç yüzüme bāb-ı viṣāl / Beni ḳoma ḳapuda **ḫalḳa** miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [ḫalḳa,]*

halka ol: *Daire şeklinde olmak, kıvrılmak. (Yılanın kıvrılması bağlamında.)*

1. K'iy sitārem işüñ tedennīdür / Felegüñ **ḫalḳa olmış** efʿīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 3437). [ḫalḳa ol, -mış]*

halḳa ol: *Beli bükülmek.*

1. **Ḫalḳa ol**dı egerçi ol mehcūr / Dilberi ḳapusından ammā dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [ḫalḳa ol, -dı]*

halka-be-gūş: *Kulağı halkalı, küpeli (köle).*

1. Büt-i zerrīn-külāh ü dibā-pūş / Ḥüsni öñinde māh **ḫalḳa-be-gūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3707). [ḫalḳa-be-gūş,]*
2.Her kenīzüm ḳatuñda ḫidmet-gūş / Her ġulāmum ḳapuñdan **ḫalḳa-be-gūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [ḫalḳa-be-gūş,]*

halḳa-i lecācet: *İnatçılık halkası II ayak direyenler topluluğu.*

1.Depreden **ḥalḳa-i lecācet**-ile / İrişür feṯḥ-i bāba furṣat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2160). [ḥalḳa-i lecācet, -ile]*

ḥalḳa-i zerrīn: *Altından yapılmış ḥālka (Def kasnağı üzerindeki ḥālkalar bağlamında.)*

1.Düşse gün sebze-gün müşebbekden / Şan ki def üzre **ḥalḳa-i zerrīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [ḥalḳa-i zerrīn,]*

ḥalḳa-veş: *Ḥālka gibi.*

1. Gördiler gerdeninde bir erḳam / **Ḥalḳa-veş** ḫalḳını ṣıḳar muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [ḥalḳa-veş,]*

ḥāll ét: *Çözmek; üstesinden gelmek.*

1. Ḫᵛābdan k'olmış-ıdı ṣad işkāl / Cümle **ḥāll étdi** irdi çün bu ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [ḥāll ét, -di]*

2.Ḥāll édüp ḳand tengini niçe deng / Bişdi ḥālvā vü ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [ḥāll ét, -üp]*

ḥālvā: *Un veya nişasta, şeker ve yağdan yapılan tatlı, helva.*

1.Gülse nūr aḳıdur Süreyyādan / Sözi leẕẕetlü ḳand u **ḥālvādan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [ḥālvādan, -dan]*

2.Ḥāll édüp ḳand tengini niçe deng / Bişdi **ḥālvā** vü ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [ḥālvā,]*

halvet: *Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.*

1.Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Dédi **ḫalvetde** iy velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [ḫalvetde, -de]*

2.Baġlayayın anı ḳatumda müdām / Hem-demüm ola **ḫalvetümde** müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [ḫalvetümde, -üm, -de]*

3.Ki bu şehzādeyi bulup **ḫalvet** / Ḳapduñ étdün bu ḫīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [ḫalvet,]*

4. Çün Zeliḫāya vérdiler ruḫṣat / Girdi Yūsuf sarāyına **ḫalvet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478). [ḫalvet,]*

5. **Girdi** miḥrāba bir géce ḫalvet / Édе Mevlāya tā ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [ḫalvet,]*

6.Çün Yehūdada var-ıdı şefḳat / Dédi ol māha mihr-ile **ḫalvet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [ḫalvet,]*

7. Göçdi **ḫalvet** sarāyına Ḳıṭfīr / Tā nişān-ı murāda irgüre tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [ḫalvet,]*

8. Buldı Aʿrābī çün dem-i furṣat / Ḥālini ṣordı Yūsufa **ḫalvet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3724). [ḫalvet,]*

halvet: *Bir kişinin hususi odası, yeri.*

1.Girdi çün **ḫalvetine** Aʿrābī / Ḳalbine ṭoldı ma'rifet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [ḫalvetine, -i, -n, -e]*

ḫalvet bul: *(Sevgiliyle) baş başa kalmak, tek kalmak.*

1. Rāzın açmaġa bula ḫalvetini / Şerḥ éde derdinüñ ḥikāyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5472). [ḫalvet bul, -a]*

ḫalvet-sarāy: *Halvet yeri, bir hükümdarın hususi dairesi.*

1. Çünki Yūsuf ṭaġıtdı ġavġāyı / Vardı **ḫalvet-sarāya** tenhāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5474). [ḫalvet-sarāya, -a]*

2.ʿĀḳıbet baña mekr-ile uydı / Beni **ḫalvet-sarāyına** ḳoydı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [ḫalvet-sarāyına, -y, -ı, -n, -a]*

3. Gétdi **ḫalvet-serāyına** o nigār / Ṭutdı zindānda bī-ḳarār ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [ḫalvet-serā, -y, -ı, -n, -a]*

ḫalvet-serā-yı şāh: *Padişahın tenha ve gözlerden uzak olarak oturulabilen sarayı. (Beyitte Rü'yetullah bağlamında Allah'ın cennette müminler tarafından görülmesi kastedilmektedir.).*

1.2. Ta ki ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113*). [ḫalvet-serā-yı şāh,]*

halvet-serā-yı şeb: *Gecenin ḫālvet yeri (Geceleyin el ayak çekilmesi, tenha olması bağlamında.).*

1. Çün yine nūr-ı dīde-i gerdūn / Étdi **ḫalvet-serā-yı şeb**de kümün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 747). [ḫalvet-serā-yı şeb, -de]*

ham: *Saçın büklümleri ya da kıvrımları.*

1.Sīm **ḫāmı** ġarīḳ-ı zer étdi / ʿanberi pür-dür ü güher étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [ḫāmı, -ı]*

ham eyle: *(Beli) bükülmek, iki büklüm olmak. (Dert, kederden perişan durumda olmak.).*

1.Dilde endūhı oldı çün enbūh / Serv-i ḳaddin ḫam eyledi endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [ḫam eyle, -di]*

2. Dédi kim püştüñi ne **eyledi ḫam** / Dédi hecrüñ yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [ḫam eyle, -di]*

ḥamām: *Hamam, yıkanılacak yer, yunak.*

1.Ṣabr édüñ tā ki vara **ḥamāma** / Yuna endāmı géye ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [ḥamāma, -a]*

ḥamāme: *Güvercin, kumru*

1. Ṣarḳ ṭāvūsı étmedin cevlān / Ġarba irişdi ol **ḥamame** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [ḥamame,]*
2. ʿāṣıḳuñ dilberine nāmesisin / Müjde peyġāmınuñ **ḥamāmesisin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3220). [ḥamāmesisin, -si, -sin]*
3. Gönli oldı güşāde nāme gibi / Ẕevḳden raḳs éder **ḥamāme** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [ḥamāme,]*
4. Ṭayy édüp rāh-ı Mışrı nāme gibi / Burca ʿazm étdiler **ḥamāme** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [ḥamāme,]*

ḥamāyil: *Boyna asılan muska, tılsım.*

1.Bed naẓardan ṣaḳın şemāyilüñi / Boynuña baġla bu **ḥamāyilüñi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4145). [ḥamāyilüñi, -üñ, -i]*

ḥamd ét: *(Allah'a) şükretmek, hamd etmek.*

1. Rabb-i ʿizzet kelāmını söyler / **Ḥamd édüp** aña nāmını söyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5045). [ḥamd ét, -üp]*

Ḥamdī: *Hamdullah Hamdî (15. yüzyıl divan şairi).*

1. İrmedi **Ḥamdī** müntehāsına // Ẕikr éden bi'l-guduvvi ve'l-asal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 54). [ḥamdī,]*
2. **Ḥamdī** āyineñi mücellā ḳıl / Ḳalbüñi nūr-ı Ḥaḳḳa meclā ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3674). [ḥamdī,]*
3. **Ḥamdī** nā-dā na ʿarż-ı ḥāl étme / Ḳālsüz ḳalbe ḳīl ü ḳal étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4797). [ḥamdī,]*
4.Étdi bu raḫtı cümleten yaġma / Sen de iy **Ḥamdi** ʿāḳil-iseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6096). [ḥamdi,]*
5.Sekizyüzle ṭoḳsan yédide temām / Temām étdi bu naẓmı **Ḥamdi** ḥaḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [ḥamdi,]*
6. Demidür **Ḥamdī** merd-i dānāya / Yūsufı göstere Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3242). [ḥamdī,]*
7.Ḥamdī ehl-i beḳāyı yād eyle / Ḫatıruñ yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 322). [ḥamdī,]*
8.Ḥamdī naḳḳāşla eyle naḳşa naẓar / gerçi nakkāşa naḳşı oldu eser (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 84). *[ḥamdī,]*
9.ʿĀbide dīn ü ʿāṣīye dünyā / Ḥamdīye ẕerre deñlü ʿışḳ-ı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126*). [ḥamdīye, -y, -e]*
10. Meddāḥ-durur ṭapuña Fettāḥ /**Ḥamdī** nedür ola saña meddāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [ḥamdī,]*
11. **Ḥamdī** ger Murtażaya Ḳanber ola / Yégdür andan ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [ḥamdī,]*

ḥamd-i bī-ḥadd: *Sonsuz şükür.*

1.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [ḥamd-i bī-ḥadd,]*

ḥamd-i Ḫudā: *Allah'a şükretmek.*

1.Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan ṣımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[ḥamd-i ḫudā,]*

ḫāme: *Kalem, divit.*

1.Lām-ı zülfüñ ne **ḫāme** ḥarfidür / Ki cemālün kemāl-i ṭarfidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [ḫāme,]*
2.Sürse baş üzre géde **ḫāme** gibi / Durmaya yüz oḳursa nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [ḫāme,]*
3. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo **ḫāme** gibi / Dürmeye tā yüzini nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [ḫāme,]*
4. Yazılurdı kesilse **ḫāmeleri** / Yüzi levḥinde ġuṣṣa nāmeleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [ḫāmeleri, -ler, -i]*

ḫāme: *Kalem; Hz. Muhammed'in nuru. (Başlangıçta "Kalem-i a'lâ (yüce kalem) denilen ve ezeli takdirde kıyamete kadar olacak şeylerin bir projesini yazan ruhânî bir ilk unsur, bir kuvvet yaratılmıştır ki buna birçokları akl-ı evvel (ilk akıl) veya Muhammedî nûr demişlerdir.).*

1. Rāstlıḳ rāḫı üzre ol **ḫāme** / Kemerin muḥkem etdi İslāma (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 171). *[ḫāme,]*

ḥamel: *Koç, kuzu.*

1.Ḥamele hem-dem oldı mihr-āyīn / Gezdi tenhā çün āhū-yı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [ḥamele, -e]*

ḥāmile: *Gebe (Gam, keder sıkıntıya gebe bağlamında.)*

1. Gécesi ʿāṣıḳuñ ki **ḥāmiledür** / Ġam ṭoġurmak işinde kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [ḥāmiledür, -dür]*

ḥāmile ol: *Hamile olmak, gebe kalmak.*

1. Oldı bunlar çü geçdi bir nice yıl / **Ḥāmile ol**dı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [ḥāmile ol, -e]*

ḥamīm: *Sıcak, kaynar su.*

1. İssiden gerçi ʿālem oldı caḥīm / Bir içim yoḳ velī içinde **ḥamīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [ḥamīm,]*

ḥamīr: *Hamur.*

1.Tīşesi étse pīşeye āheng / Ola mūm u **ḥamīr** āhen ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [ḥamīr,]*

ḥamiyyet: *Kişinin namını ve şerefini ayaklar altına alacak şeylerden kendini koruma gayreti.*

1.Müflis ḥimāyet eylemese gence iricek / Faḳr-ıla rence düşse **ḥamiyyet** ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [ḥamiyyet,]*

ḥammām: *Hamam, yıkanılacak yer.*

1.Der dürin dökdi çün o sīm-endām / Hem ʿAden oldı hem ʿAden **ḥammām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [ḥammām,]*
2.Girdi **ḥammāma** çün o bedr-i temām / Eyle germ oldı ḫāne-i ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [ḥammāma, -a]*
3.Ḳalmadı ḥāceti çü **ḥammāma** / Géydi luṭf-ıla gül gibi cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [ḥammāma, -a]*

ḥammām: *Hamam II hamam ocağı(ateş yakılan yer).*

1.Oldı çün yandı ḥasret odı temām / Sīne **ḥammām** ü dīde rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [ḥammām,]*

ḥāmūn: *Geniş ova, sahra.*

1. Her yér olurdı kūh eger **hāmūn** / Nev-bahār olıcaḳ zümürrüd-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [hāmūn,]*
2. Kūh u **hāmūna** eyleseñ güẕeri / Gelse nāgāh öñüñe kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [hāmūna, -a]*

3. Şehrī vü dīhī kişt-kār olsun / Kūh ü **hāmūnı** kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [hāmūnı, -ı]*

hāmūş: *Suskun, sessiz.*

1.Étdi Aʿrābī çün bu verhemi gūş / Ḳaldı ḥayretde vālih ü **ḫāmūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [ḫāmūş,]*

hamūş ét: *(İniltileri, feryatları) susturmak. (Allah'ın dertli olanların dertlerine derman olması, feryatları dindirmesi bağlamında.)*

1. K'iy nidā-yı żamīri gūş édici / Raḥmeti nāleler **ḫamūş édici** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3685). [ḫamūş ét, -ici]*

ḫamūş ét: *Susturmak; sakinleştirmek.*

1. Nāmını Yūsufuñ ferāmūş ét / Cūş-i deryā-yı derdi **ḫāmūş ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5960). [ḫāmūş ét,]*
2. Sūḫte çün bu ṭaʿnı gūş étdi / Ṣabr édüp kendüzin **ḫamūş étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [ḫamūş ét, -di]*

hamūş ol: *Susmak, sessiz kalmak.*

1.Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / Ḫavfdan **oldılar** ḳamusı **ḫamūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [ḫamūş ol, -dı, -lar]*
2. Bu murādın çü Yūsuf eyledi gūş / **Oldı** bir dem murāḳıb u **ḫāmūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [ḫāmūş ol, -dı]*
3. İḫvet-i Yūsuf eyleyüp bunı gūş / Şerm ü ḥayretden **oldılar ḫāmūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5906).* İḫvet-i
4.Gündüz olup çü geldi başına hūş / Ḥāl-ile ḥāli ṭuydı ḳaldı **ḫamūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 5772). [ḫamūş ḳal, -dı]*
5. Bir dem iy baḫr-i luṭf **ḫāmūş ol** / Dāmen-i luṭf-ıla ḫaṭā-pūş ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [ḫāmūş ol,]*

hān: *Padişah, hükümdar.*

1.İy niçe ehl-i cāhı çāha atar / **Ḫān-iken** ḫāne-i siyāha atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [ḫān-iken, -iken]*
2. Cān-ısañ dé nice cihāndansın / **Ḫān**-ısañ nice ḫānedāndansın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [ḫān-ısañ, -ısan]*
3. Ḥüsni meşhūr olup Zelīhānuñ / Maṭlabı olmış-ıdı her **ḫanuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2810). [ḫānuñ, -uñ]*
4. Dédi ben nice varam ol **ḫāna** / Ki yoġ-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [ḫāna, -a]*
5. Yédi **ḫandān** irişdi yédi resūl / Cümlesinüñ murādı ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [ḫandān, -dan]*

hān: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*

1. ʿışḳuñ ol dem ki yıḳdı eyvānum / Ḳıldı yaġma vücūdumı **ḫānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [ḫānum, -(u)m]*

ḫān ol: *Padişah, sultan, hükümdar olmak.*

1.Gül çemen kişverinde ḫān olmış / Sünbül üstine sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [ḫān ol, -muş]*

hançer: *Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.*

1. Murādum alur-ıdum mest ü ḫūnī çeşminden / Ki dem-be-dem yüregüm yarılurdı **ḫançer**-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [ḫançer-ile, -ile]*
2. Der u dīvār-ıla dögüp serini / Cānına çekdi ḫūnī **ḫançerini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [ḫançerini, -i, -n, -i]*

hançer-i tīz: *Keskin hançer.*

1.Cānına irdi çün bu nişter-i tīz / Dili tīġ oldı sözi **ḫançer-i tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [ḫançer-i tīz,]*
2.Oldı ʿāşıḳ niyāzı ḫışm-āmīz / Kendü cānına çekdi **ḫançer-i tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [ḫançer-i tīz,]*

handān: *Gülen, neşeli, mutlu.*

1. Genc-iken genc gibi olma nihān / Gel gülsitāna gül gibi **ḫandān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [ḫandān,]*
2. Sū-yı dergāha ḫurrem ü **ḫandān** / Ḫusrev-āne revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3050). [ḫandān,]*
3. Bezm-i ʿişrette şemʿa döndi hemān / İçini od yaḳar ṭaşı **ḫandān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [ḫandān,]*

handān: *Açılmış gül.*

1. Bir gül-idüm açılmadın **ḫandān** / Serv-i āzād-idüm çemende revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2503). [ḫandān,]*

handān ol: *Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.*

1. Bu ḫaberden o dilber-i ḫūbān / **Oldı** şevḳ-ile şemʿ-veş **ḫandān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [ḫandān ol, -dı]*

handān ol: *(Gül) açılmak, yapraklarını açmak.*

1.**Oldı** ol ġonça gül gibi **ḫandān** / Oldı bülbüllerine çün nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [ḫandān ol, -dı]*

hande: *Gülme, gülüş.*

1.**Ḫande** sensüz bulunmaya bende / Sen daḫi bensüz eyleme ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815). [ḫande,]*
2.Şemʿ kim meclisüñde nūr-ıdı / **Ḫandesi** sīneñe sürūr-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 871). [ḫandesi, -si]*
3.Gül gibi dil-peẕīr **ḫandeñ-içün** / Naʿra-i bülbül-i figendeñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4445). [ḫandeñ-içün, -ñ, -içün]*
4. Ḳanda olursa yār-ı gül **ḫande** / Gülşen olur olursa külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [ḫande,]*
5. Dédi iy nūr-i çeşm-i şādi-yi dil / Ġonçañuñ **ḫandesi** güşādi-yi dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2823). [ḫandesi, -s, -i]*

hande: *Gülme, gülüş II çiçeğin açılması.*

1.Gül-i ḫōd-rūy gülse gülşende / Varlıġın yéle vérür ol **ḫande** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [ḫande,]*
2. Bulut aġlamaz oldı gülmedi gül / Nice gülsün ki **ḫande** vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [ḫande,]*

hande eyle: *Gülümsemek; mutlu olmak, sevinmek.*

1. Ḫande sensüz bulunmaya bende / Sen daḫi bensüz **eyle**me **ḫande** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815). [ḫande eyle, -me]*

hande ḳıl: *Gülümsemek; mutlu olmak, sevinmek.*

1.Dōstdan ayru her ki **ḫande ḳıl**ur / Dōstluk şarṭını o ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [ḫande ḳıl, -ur]*

hane: *Ev, mesken.*

1. Cāriyedür anası anamuza / Ḫiẕmet-içün alındı **ḫānemüze** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1669). [ḫānemüze, -müz, -e]*
2.Şemʿ ile rūşen ola çün **ḫāne** / Ṭolar eṭrāfı cemʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [ḫāne,]*
3. Çünki Mālik bu kesreti gördi / **Ḫānesi** ḳapusına bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [ḫānesi, -si]*
4. **Ḫānesin** ḫālī gördi Yūsufdan / Ṭoldı ḳalbi ġam-ı teʻessüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [ḫānesin, -si, -n]*
5. Ne ʿAzīz-ile **ḫānesi** ābād / Ne ruḫ-i Yūsuf-ıla ḫāṭırı şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [ḫānesi, -si]*
6. Baña yapduñ ṣafā-y-ıçun **ḫāne** / Cennet eyvānı gibi kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [ḫāne,]*
7.Geh girüp **ḫānesinde** āh étdi / Geh çıḳup yollara nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094). [ḫānesinde, -si, -n, -de]*
8.**Ḫānesinden** o dilber-i mestūr / Çıḳmaġa ḳorḳar-ıdı bī-destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2308). [ḫānesinden, -si, -n, -den]*
9. Çün gire ol gümān **ḫānesine** / Eşer eyler girüp nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [ḫānesine, -si, -n, -e]*

10. Ḫūşenüñ çün yetile dāneleri / Pür édüñ anuñ-ıla **ḫāneleri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [ḫāneleri, -ler, -i]*
11. Sebep eyledi vaż‘-ı ḥamli Celīl / Rıḫlet étdi bu **ḫane**den Rāḫīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [ḫaneden, -den]*
12. Yūsufı aldı gétdi **ḫane**sine / Vaṣla irdi kemer bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 528). [ḫanesine, -si, -n, -e]*
13. Ḥāṣılı ḳalmadı o o **ḫānede** cāy / Ki yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [ḫānede, -de]*
14. Ki mürüvvetsüzüñ sezāsı nedür / **Ḫāneñe** ḫāyinüñ cezāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [ḫāneñe, -ñ, -e]*
15. Konsa mihmān **ḫānesine** cihān / Yése olmazdı ḥabbece noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [ḫānesine, -si, -n, -e]*
16. Ma‘bedi oldı anuñ ol **ḫāne** / ‘Işḳ-ıla cān vérince merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [ḫāne,]*
17. Ṭaşra çıḳduḳda **ḫāneden** o temīz / Rāst geldi gürūhı-y-ıla ‘Azīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580). [ḫāneden, -den]*
18. Dédi vü çıḳdı **ḫāneden** o ṣabūr / Oldı ṣulḥı ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [ḫāneden, -den]*
19. Étdi ol ‘ālem-i cemāl ayı / **Ḫāne** saḳfında ol temāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [ḫāne,]*

hānedān: *Köklü, asil ve büyük aile.*

1. Cān-ısañ dé nice cihāndansın / Ḫān-ısañ nice **ḫānedāndansın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [ḫānedāndansın, -dan, -sın]*
2. Umaram nef‘i ire cānumuza / Ya oġul ola **ḫānedānumuza** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [ḫānedānumuza, -umuz, -a]*
3. Siz varuñ **ḫānedānına** pederüñ / Şerḥ édüñ ḳıṣṣasın geçen ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [ḫānedānına, -ı, -(n), -a]* Hānedānuñ ġazālını bu yédi / Bāġ-ı ‘ömrüñ nihālini bu yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [hānedānuñ, -uñ]*
4. **Ḫānedānum** belā ocaġıdur / Ḳapusı renc ü ġam bucaġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6014). [ḫānedānum, -um]*

ḫānedān-ı Ḫalīl: *Hz. İbrahim'in soyundan gelenler; Hz. İbrahim'in nesli.*

1. Ḥüsni bedrin çü ẓāhir étdi Celīl / Nūr-ıla toldı **ḫānedān-ı Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [ḫānedān-ı ḫalīl,]*
2. Dédi Yūsuf Celīl ḥaḳḳı-y-ıçun / **Ḫānedān-ı Ḫalīl** ḥaḳḳı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5505). [ḫānedān-ı ḫalīl,]*

hānedān-ı revzen: *Asil, yüce kimsenin evinin camı, penceresi. (Hz. Yakup'un Beytü'l-Ahzen'deki penceresi bağlamında.).*

1. Şaḳın od urma cānı ḥırmenine / Varıcaḳ **ḫānedān-ı revzen**ine / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3755). [ḫānedān-ı revzen, -i, -n, -e]*

ḫānedān-ı Ya‘ḳūb: *Hz. Yakup'un soyundan gelenler*; *Hz. Yakup'un nesli*

1. Getürüp **ḫānedān-ı Ya‘ḳūb**a / Dédiler éltüp anı Ya‘ḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1351). [ḫānedān-ı Ya‘ḳūb, -a]*

hāne-der-hāne: *Evden eve (dolaşmak) (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi ev bağlamında.).*

1. Étdi bunca füsūn ü efsāne / Gezdürüp yāri **ḫāne-der-ḫāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [ḫāne-der-ḫāne,]*

hāne-i derd: *Dert evi.*

1. Āh kim serv-i nāz-i pür-verdüñ / Oldı üstūnı **ḫāne-i derdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1828). [ḫāne-i derd, -üñ]*

ḫāne-i ġam: *Gam, keder evi; dünya.*

1. Baña sensin velī dü ‘ālemde / Beni ḳoma bu **ḫāne-i ġamda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [ḫāne-i ġam, -da]*

hāne-i ḥabs: *Ev hapsi (Evden dışarı çıkmamak, sürekli evde durmak bağlamında.)*

1. Tā teferrücden ola ḫātırı şād / **Ḫāne-i ḥabs**den ola çün āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [ḫāne-i ḥabs, -den]*

hāne-i ḥammām: *Hamam binası, hamamın içi.*

1.Girdi ḥammāma çün o bedr-i temām / Eyle germ oldı **ḫāne-i ḥammām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [ḫāne-i ḥammām,]*

hāne-i heftüm: *Yedinci ev, köşk. (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedinci ev, köşk.).*

1.Çün temām oldı **ḫāne-i heftüm** / Oldı pür şeş cihāt ü nüh ṭārem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4297). [ḫāne-i heftüm,]*

hāne-i ʿibādet: *İbadethane, mescit.*

1. Varup ol **ḫāne-i ʿibādet**de / ʿÖmrini ḫōş géçürdi ṭāʿatde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5637). [ḫāne-i ʿibādet, -de]*

hāne-i maʿmūr: *Güzel, bakımlı, bayındır ev.*

1. Meges umar-iken düşer zünbūr / Yéle varur o **ḫāne-i maʿmūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [ḫāne-i maʿmūr,]*

hāne-i nāy: *Kamıştan yapılmış ev, baraka. (Züleyha'nın Yusuf'u görmek için onun geçtiği güzergaha yaptırdığı kamıştan ev, baraka bağlamında.)*

1. Āteşīn nāle-y-ile ol miskīn / **Ḫāne-i nāya** girdi zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436). [ḫāne-i nāy, -a]*

hāne-i ney: *Kamıştan yapılmış ev (Züleyha'nın Yusuf'u görmek için onun geçtiği güzergaha yaptırdığı kamıştan ev, baraka bağlamında.).*

1. Çün Zeliḫā şahīli eylese gūş / **Ḫāne-i neyden** eyler-idi ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5395). [ḫāne-i ney, -den]*

hāne-i sālis: *Üçüncü ev; Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı birbiri içinde bulunan yedi evden üçüncüsü.*

1.Sözi bu evde étdiler kūtāh / **Ḫāne-i sālis** oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4394). [ḫāne-i sālis,]*

hāne-i siyāh: *Siyah ev, karanlık ev II kabir, mezar.*

1.İy niçe ehl-i cāhı çāha atar / Ḫān-iken **ḫāne-i siyāh**a atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [ḫāne-i siyāh, -a]*

hāne-i şūret: *Suret, resim evi. (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı, birbiri içinde evler bulunan, her tarafı Hz. Yusuf ve Züleyha'nın resimleri ile dolu ev; köşk.)*

1.Çün temām oldı **ḫāne-i şūret** / Étdiler dürlü zeyn-ile zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4312). [ḫāne-i şūret,]*

hānmān: *Ev, ocak, yurt, yuva. II Âşığın gönlü.*

1. Bende édindi niçe cānları ʿışḳ / Ġāret eyledi **ḫānmānları** ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318). [ḫānmānları, -lar, -ı]*
2. Zālimüñ ḫayfı şanma yérde ḳalur / ʿĀḳıbet bil ki **ḫānmānın** alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). Beyit 6262). [ḫānmānın, -ın]*

Hannān: *Çok acıyan, çok merhamet eden (Allah).*

1.Nāra éltür hevāya yilterler / Bunlaruñ ṣoḥbetinden iy **Ḫannān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5831). [ḫannān,]*

hān-zāde: *Han oğlu, Hükümdar oğlu.*

1.Dédiler **ḫān-zādedür** bu ġulam / Ḳadr-ile oldı bedr-i ḥüsni temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [ḫān-zādedür, -dür]*

ḫār: *Diken, çalı*

1.**Ḫārı** gül ḫāresi güher olmış / Rīgi dür şūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [ḫārı, -ı]*

2. İy gönül hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi **ḫār** ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [ḫār,]*

3. Düşmene **ḫār** u dōst destine gül / Naʿrada raʿd u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [ḫār,]*

4.**Ḫār**dan oldı pāyı ṣad pāre / Laʿlgūn étdi sīm-iken ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 846). [ḫardan, -dan]*

5.Ol ki gül üzre başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler **ḫāra** pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [ḫāra, -a]*

6. Gül gibi tāze ṭutduġuñ bedeni / Sürdiler **ḫāra** ṭaḳdılar reseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [ḫāra, -a]*

7.Nūr-ıla ṭoldı rūşen oldı içi / **Ḫār** ḳalmadı gülşen oldı içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [ḫār,]*

8. Güle tā ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / Ġāfil-iken bu ḳıṣṣadan her **hār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [hār,]*

9. Ne ayaġuma **ḫār** degmiş-idi / Ne tenüme ġubār degmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [ḫār,]*

10. Sīnemi mihrüñ étdi ṣad pāre / Döşegüm **ḫār** yaṣduġum ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [ḫār,]*

11. Nice rāḥat bulam bu **ḫār** üzre / Ola mı dil ḥużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [ḫār,]*

12. İrmesün nāzük ayaġına ġubār / Ki olur ol ġubār çeşmüme **ḫār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [ḫār,]*

13. Meskenüm **ḫār** içinde ten yapraḳ / Mesnedüm ḫāre minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [ḫār,]*

14. Genc umarken naṣībi mār ola / Gül ṣanurken nedīmi **ḫār** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [ḫār,]*

15. Her kişi kim aña tevekkül éder / Zehr-ile **ḫārı** şekker ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [ḫārı, -ı]*

16. Döşegi **ḫār** oldı yasduġı ṭaş / Dōst ġayrin göñülden étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [ḫār,]*

17. Düşse **ḫār** arasına bülbül-i zār / Ḳafesi cāna ḫoş görür ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [ḫār,]*

18.Eyler-iken ayaġı gülden neng / Oldı **ḫār** içre ḫūn-ıla gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [ḫār,]*

hār: *Ateş, hararet.*

1.Olmasun **ḥar** naṣībi sīb eñegüm / Elüme vérmedi çün ol yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 4045). [ḥar,]*

hār: *Kötülük, fenalık; eziyet, sıkıntı*

1.Tār-ü-mār oldı tār ü mārı anuñ / Lāle-zār oldı gétdi **ḫārı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [ḫārı, -ı]*

2.Güldür endāmı **ḫārdan** ṣaḳınuñ / Ḫāṭırını ġubardan ṣaḳınuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [ḫārdan, -dan]*

3. İrmeg-içün eli gül-i yāre / Yārini mübtelā éde **ḫāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4878). [ḫāra, -a]*

har: *Eşek.*

1. Bindürüp bir **ḥar** üzre ʿĪsī-vār / Mışrı gezdürdiler yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [ḥar,]*

hār ol: *Diken (gibi) olmak. (Acı, elem vermek bağlamında.).*

1. Rūz-ı rūşen gözine tār oldı / Soḥbet-i gülşen aña **ḫār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3643). [ḫār ol, -dı]*

2.Gül yüzüñsüz gözüme **ḫār oldı** / Dil firāḳuñda bi-ḳarār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1244). [ḫār ol, -dı]*

hāra düş: *Dikene düşmek II derde, eleme düşmek, sıkıntı içinde olmak.*

1.Ḳan yudarken bu ḫaste-dil-i bülbül / Ḥayfdur **ḫāra düş**e dāmen-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3335). [ḫāra düş, -e]*

2.Ḫāra düşdüm baña meded eyle / Hecre sedd ol vişāle kedd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [ḫāra düş, -dü, -m]*

hāra vér: *Dikene vermek, dikenlenmek II çalı, dikenle dolmak.*

1. **Vérmesün ḫāra** gül gibi etegüm / Olmasun ḫar naṣībi sīb eñegüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [ḫāra vér, -me, -sün]*

harāb: *Harabe, yıkıntı; yıkılmış, virane olmuş yer.*

1.Hem-nişīni anuñ ki ola ġurāb / Menzil olsa yéridür aña **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [ḫarāb,]*
2.Naḳsa taḥsīn éder kemāle ʿitāb / Ḳubḥı tezyīn éder cemāli **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [ḫarāb,]*
3. ʿazm-i seyr eyledi çün ol mehtāb / ʿāmir oldı ʿammārı ḫayme **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [ḫarāb,]*

harāb ét: *Harap duruma getirmek, yıkmak.*

1. Ya ola iẕn-i Ḥaḳḳ ḳıtāl édevüz / Şehr-i Mıṣrı **ḫarāb édüp** gédevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [ḫarāb ét, -evüz]*
2.Olmış-iken kaşı dile miḥrāb / Nice cān-ıla **ét**düñ anı **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [ḫarāb ét, -dü, -ñ]*
3.Ḳızlıḳ **étmişdi** ol diyārı **ḫarāb** / Āteş olup hevāsı ābı türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [ḫarāb ét, -miş, -di]*

harāb ol: *Yıkılmak, harap olmak.*

1.Ṭoldı her gūşe mescid ü miḥrāb / Büt uvandı kenīse **ol**dı **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [ḫarāb ol, -dı]*
2.Ḳadem ehline menzil **ol**sa **ḫarāb** / Meclis-i ẕevḳ olur yā-ḫōd miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [ḫarāb ol, -sa]*
3.Aña göstermişem ḫayāl-ile ḫʷāb / Tā ki bünyād-ı ʿahdi **ola ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [ḫarāb ol, -a]*
4. Laʿline ḳarşu nūş éderdi şarāb / Ġamzeden ʿaḳlı **olmış**-ıdı **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [ḫarāb ol, -mış, -ıdı]*
5.Milk-i ʿālem o dem **ḫarāb ol**dı / Ki anuñ gül yüzi türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [ḫarāb ol, -dı]*
6. Cāmi'-i ḥüsni ol dem **ol**dı **ḫarāb** / Ki imām üzre düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [ḫarāb ol, -dı]*
7. Dédiler ḥālümüz **ḫarab oldı** / Ḳaḥṭ elinden ciger kebāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6033). [ḫarab ol, -dı]*

harāc: *Zor kullanarak para almak; vergi olarak verilen para.*

1. ʿAcemüñ tāc édindi bācını ol / Étdi Rūmuñ kemer **ḫarācını** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [ḫarācını, -ı, -n, -ı]*
2. Çün zebercedden eyledi tācı / Degdi Mıṣruñ **ḫarācı** ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [ḫarācı, -ı]*
3.ʿĀḳıbet bunca tāc ü bāc ü **ḫarāc** / Yūsufuñ ḳıymetine oldı **ḫarāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [ḫarāc,]*
4. Vérdi zerrīn kemer muraṣṣaʿ tāc / Her biri şarḳa bāc ü ġarba **ḫarāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [ḫarāc,]*
5.Çün Zelīḫāda āḫir oldı **ḫarāc** / Yūsufuñ ḳıymetine oldı **ḫarāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3416). [ḫarāc,]*

harāc: *Karşılık, mukabil (kıymet, değer bağlamında).*

1.Her biri ʿizzet-ile devlet ü tāc / Ḳadr-ile ḳıymet-ile Rūma **ḫarāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [ḫarāc,]*

harāc ol: *Pahası, kıymeti olmak II karşılığı olmak.*

1.ʿĀḳıbet bunca tāc ü bāc ü ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine **ol**dı **ḫarāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [ḫarāc ol, -dı]*
2.Çün Zelīḫāda āḫir oldı ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine **ol**dı **ḫarāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3416). [ḫarāc ol, -du]*

harām: *Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.*

1.Kāfir-iken o dem ol ehl-i temīz / Étdi bunca **ḫarāmdan** perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [ḫarāmdan, -dan]*

harām ét: *Uzak tutmak; engellemek.*

1.Cānuma vaṣluñı **ḥarām ét**düñ / Beni rüsvāy-ı ḫāṣ u ʿām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4738). [ḥarām ét, -dü, -ñ]*

2.Beni maḫrūm-ı ẕevḳ-i kām étdüñ / Ḫarem-i vaṣluñı **ḥarām ét**düñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4112). [ḥarām ét, -dü, -ñ]*

harām ol: *Haram ,yasak olmak.*

1.Çün **ḥarām ol**dı bize laḥm-ı nebī / Yémezüz anı gözlerüz edebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [ḥarām ol, -dı]*

2.Ṣabr u ārām işi temām oldı / Şādlıḳ göñline **ḥarām ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [ḥarām ol, -dı]*

ḥarāmī: *Eşkiya, yol kesen, haydut.*

1.Ḫālī bulup **ḥarāmī** ol cāyı / Eylemişdür şehīd ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [ḥarāmī,]*

2.Ki **ḥarāmī** bulup bir oġlanı / Köñlegin ḳoya öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [ḥarāmī,]*

3.Nār-ı ġam gül yüzüñi ṣoldurdı / Biz de dédük **ḥarāmī** öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [ḥarāmī,]*

harb: *Kavga, dövüş.*

1. Darbumuzdan pelengi leng éderüz / **Ḫarb**umuzdan nehengi deng èderüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 715). [ḥarbumuzdan, -umuz, -dan]*

harc ét: *Harcamak, tüketmek; feda etmek.*

1.Rāżıyam illa **ḫarc éd**üp varı / Ben de olam anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [ḥarc ét, -üp]*

2. Tā déyem ben daḫi naṣiḥatümi / **Ḫarc édem** genc-i dürc-i ḥikmetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [ḫarc ét, -em]*

harc eyle: *Harcamak, tüketmek; feda etmek.*

1. ʿÖmri **ḫarc eyle**düm ʿibādetüñe / Yüzüm urdum bu demde ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [ḫarc eyle, -dü, -m]*

harc olun: *Harmanlanmak, karışmak.*

1.Diler-iseñ söyine oduñ eger / **Ḫarc olun**sun ṣu gibi sīmle zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [ḫarc olun, -sun]*

2.Ṣu gibi **ḫarc olun**sa sīm-ile zer / Yüz ṣuyı ḫāṣıl olsa ṭañ mı eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [ḫarc olun, -sa]*

harda: *"Nerde!" olacak gibi görülmeyen bir düşünceyi anlatan ifadenin başına getirilen bir söz.*

1. Ol harīr arasında bu gül-i ter / **Ḫarda** gül ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [ḫarda,]*

hāre: *Sert taş, kaya.*

1.İy gönül hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi **ḫāre** eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 3499). [ḫāre,]*

2.Ḫārı gül **ḫāresi** güher olmış / Rīgi dür ṣūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [ḫāresi, -si]*

3. Sīnemi mihrüñ étdi ṣad pāre / Döşegüm ḫār yaṣduġum **ḫāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [ḫāre,]*

4. Meskenüm ḫār içinde ten yapraḳ / Mesnedüm **ḫāre** minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [ḫāre,]*

5. Görse didār-ı Yūsufı **ḫāre** / Nār-ı şevḳ-ıla ola ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4811). [ḫāre,]*

hāre: *Bir cins dalgalı kumaş.*

1.Ḫardan oldı pāyı ṣad pāre / Laʿlgūn étdi sīm-iken **ḫāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 846). [ḫāre,]*

2. Ol harīr arasında bu gül-i ter / Ḫarda gül ya **ḫāre** içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [ḫāre,]*

harekāt: *Hareketler, davranışlar.*

1. **Ḫarekātında** san ki bād-ıdı / Hey'etinde felek-nihād-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5383). [ḫarekātında, -ı, -n, -da]*

ḫarekāt ét: *Yürüme, gitme, hareket etme.*

1.ʿAhd étdi ki bulduġınca ḫayāt / Yūsufı añup **ét**meye **ḫarekāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1295). [ḫarekāt ét, -me, -y, -e]*
2.Her ādem kim édüp **éde ḫarekāt** / Bula her adımına biñ ḫasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [ḫarekāt ét, -e]*

ḫarekāt eyle: *Yürüme, gitme, hareket etme.*

1.**Ḫarekāt eyleyüp** ḳanat açalar / Üstinde nāfe-i ḫuten ṣaçalar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2287). [ḫarekāt eyle, -y, -üp]*
2.Nāz-ıla servüñ **eyle**se **ḫarekāt** / Her nebāta çemende ire ḫayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [ḫarekāt eyle, -se]*
3. Her ne yaña ki **eyle**se **ḫarekāt** / Ḳarşular yüz fütūḥ ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [ḫarekāt eyle, -se]*

ḫarem: *Konaklarda, büyük evlerde yer alan haremlik kısmı; harem dairesi.*

1.Ne **ḫarem** sāde dil gibi ḫālī / Sekiz uçmaḳ şerefde emṡāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [ḫarem,]*
2.Ger harīm olmaz-ısam ol **ḫareme** / Maḥrem oldum ölince derd u ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [ḫareme, -e]*
3.Ḳoduñ anuñ adını Beyt-i Ḥarām / **Ḫarem-iken** bana irişmedi kām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [ḫarem-iken, -iken]*
4.K'iy gözüm nūrı baṣ gözüme ḳadem / Ḫurrem olsun ḫırāmuñ-ıla **ḫarem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [ḫarem,]*
5.Çün anuñ mürġ-i āb ü dānesiyem / **Ḫareminde** emīn-i ḫānesiyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3983). [ḫareminde, -i, -n, -de]*
6.Ben kimem ḫürmetüñi yéle vérem / **Ḫaremüñe** ḫıyānet-ile girem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4618). [ḫaremüñe, -üñ, -e]*

ḫarem-i baḫt: *Talih, şans haremi.*

1. Étme maḥrūm bunca müştāḳı / **Ḫarem-i baḫtuñ** ola tā bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2056). [ḫarem-i baḫt, -un]*

ḫarem-i vaṣl: *Kavuşma, baş başa kalma yeri.*

1.Beni maḫrūm-ı ẕevḳ-i kām étdüñ / **Ḫarem-i vaṣl**uñı ḫarām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4112). [ḫarem-i vaṣl, -uñ, -ı]*

ḫarf: *Tavır, hareket, eylem.*

1.Yu yaşuñla bu **ḫarfi** nāmeñden / Sil selāmet yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [ḫarfi, -i]*

ḫarf: *Alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri, harf.*

1.Līk bir **ḫarf** éşit kitābından / Déyeyin ẕerre āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [ḫarf,]*
2.Her kime kim ʿināyet eyleye Ḥaḳḳ / Vére bir **ḫarfden** hezār sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [ḫarfden, -den]*
3.Lām-ı zülfüñ ne ḫāme **ḫarfidür** / Ki cemālün kemāl-i ṭarfidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [ḫarfidür, -i, -dür]*
4. İlla ol **ḫarfe** yār baḳmaz-ıdı / Andan eylerdi ʿār baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [ḫarfe, -e]*
5. Anda kim yazılurdı ġam **ḫarfi** / Ṣıġmaz-ıdı cihāna kem ḫarfi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [ḫarfi, -i]*
6. Anda kim yazılurdı ġam ḫarfi / Ṣıġmaz-ıdı cihāna kem **ḫarfi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [ḫarfi,]*

hargūş: *Tavşan.*

1.Ṣayd édelüm geh āhū geh **ḫargūş** / Vahşeti gède ède seyr-i vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 690). [ḫargūş,]*

hār-ı miḥnet: *Eziyet dikeni II cefa ateşi.*

1. Görmedin gül yüzüñi bülbül-i cān / **Ḫār-ı miḥnetden** olmışam nālān *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 80, Beyit 2495). [ḫār-ı miḥnet, -den]

harîf eyle: *Arkadaş, dōst etmek.*

1.Cānuma ʿışḳuñı **ḥarîf eyle** / Boynuma ol yüki ḫafîf eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [ḥarîf eyle,]*

harîk ol: *Yanmak II perişan olmak, büyük zarar görmek.*

1. Āteşîndür meger bu baḥr-i ʻamīḳ / Ki **ḥarîk oldı** her ki oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [ḥarîk ol, -dı]*

harîk-i āteş-i rāz: *Gizli, görünmeyen ateşin yaktığı (kişi) II aşk ateşine yanmak.*

1. Cismi dāyim ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz / Cānı her dem **ḥarīḳ-i āteş-i rāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [ḥarīḳ-i 1.āteş-i rāz,]*

harîm ol: *(Sevgili ile) birlikte bulunmak, birlikte vakit geçirmek; haremine girmek.*

1.Ger **harîm ol**maz-ısam ol ḥareme / Maḥrem oldum ölince derd u ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [harîm ol, -maz, -ısa, -m]*

harîm-i ḥürmet: *Haysiyetli, şerefli harem.*

1.Dil ü cānum **ḥarîm-i ḥürmet**idür / Gil ü ābum anuñ ʿimāretidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [ḥarîm-i ḥürmet, -i, -dür]*

harîr: *İpek, ipekli kumaş.*

1.Döymez-iken **ḥarîre** ol gül-i ten / Mūydan ṭaḳdılar beline resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [ḥarîre, -e]*

2.Ol **harîr** arasında bu gül-i ter / Ḫārda gül ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [harîr,]*

3. Niçe ġonça **ḥarîrden** bālīn / Rengde gül ḳoḫuda nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [ḥarîrden, -den]*

4.Baʿżınuñ mūyı çün siyāh **ḥarîr** / Gören anı benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [ḥarîr,]*

5.Döşedi rū-yı saḥne ḫūr **ḥarîr** / Vérdi her ṣuffeye sürūr serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [ḥarîr,]*

6. Yürüdi ol **ḥarîr** üzre bu şāh / Felek-i aṭlas üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [ḥarîr,]*

harîş ol: *Hırslı olmak, çok istemek, çok arzu etmek.*

1. Ḥīle ḥāline vāḳıf oldı çü ʿĪş / Ḳatl-i Yaʿḳūba ġāyet **ol**dı **ḥarîş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). [ḥarîş ol, -dı]*

hark eyle: *Yırtmak.*

1. ʿışḳ ékilik ḥicābın **eyle**di **ḥarḳ** / Étdi maʿşūḳı ʿāşıḳa hem-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [ḥarḳ eyle, -di]*

harḳ-ı ʿādāt: *Alışılmışın dışında olan, olağanüstü haller; kerametler, mucizeler.*

1. Çünki Ḥaḳḳ setr éde kerāmātı / Añlamaz ḫalḳ **ḥarḳ-ı ʿādātı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [ḥarḳ-ı ʿādāt, -ı]*

harḳ-ı ʿādet: *Alışılmışın dışında olan, olağanüstü hâl; kerâmet, mucize.*

1. Démedi kimse bu kerāmetdür / Añlamadı ki **ḥarḳ-i ʿādetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [ḥarḳ-i ʿādet, -dür]*

Hārūn: *Harun peygamber II Hz. Musa'nın kardeşi.*

1.Muṣṭafāya naẓar bu ehl-i fünūn / Oldı Mūsāya nite kim **Hārūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [hārūn,]*

2.Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [hārūna, -a]*

Hārūt: *Büyü ve sihirde meşhur bir meleğin adı. II İsmi Kur'ân'ı Kerim'de de geçen bu melek daha çok arkadaşı Mârût ile birlikte anılır. İşledikleri günahtan dolayı Allah tarafından Babil'de bir kuyuya asılı olarak bırakıldıklarına inanılır.*

1. Siḥr-ile mār gibi Mārūtı / Çāha ṣalaydı belki **Hārūtı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [hārūtı, -ı]*

har-vār: *Eşek yükü.*

1. Bunlaruñ bārı éki biñ **ḫar-vār** / Sīm sulṭāni Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2987). [ḫar-vār,]*

hās: *Hususi, özel; seçkin*

1. Oldı çün ḫalḳa **ḫāṣ** ü ʿām inʿām / Ẕevḳ u ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [ḫāṣ,]*
2. **Ḫāṣ** ḳadrin ne bile her ʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [ḫāṣ,]*
3. Hem-demi **ḫāṣ** dāye-y-idi hemān / Aña maḫfī degüldi rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [ḫāṣ,]*
4. Luṭfi ʿām étdi ḫāṣıla ʿāma / ʿāmlar ṭoydı **ḫāṣ** inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [ḫāṣ,]*
5. Yalvarup **ḫāṣ** dāye ṣordı aña / K'iy gözüm nūrı yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [ḫāṣ,]*
6. Dédi bir **ḫāṣ** emīnine derḥāl / Ṣāʿdan bunlaruñ ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [ḫāṣ,]*
7. Urup ol ṭāsı çıñlar-ıdı / Ḳulaġ urup o **ḫāṣ** diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [ḫāṣ,]*
8. Diñleyüp evvel anı dédi o **ḫāṣ** / Dér bu ṭās iy şeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [ḫāṣ,]*
9. Ḫaber alduḳça ṭāsdan ol **ḫāṣ** / Zehr içürürdi bunlara ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [ḫāṣ,]*

hāşā: *Asla, katiyen, hiçbir şekilde II "Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.*

1. Dédi Yūsuf ki ḳaçmadum **ḫāṣā** / Vālidem ḳabrini görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [ḫāṣā,]*
2. Olmaz insānda vü perīde bu nūr / Ola **ḫāṣā** ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [ḫāṣā,]*
3. Geh anuñ gibi pādṣā **ḫāṣā** / Ben ṣu olam ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [ḫāṣā,]*
4. Geh dér-idi anuñ gibi ḫōş-rā / Beni maḥrūm eylemez **ḫāṣā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [ḫāṣā,]*
5. Ancılayın belā evi **ḫāṣā** / Sencileyin ḥabībe ola revā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4840). [ḫāṣā,]*
6. Dérdi **ḫāṣā** bu pākden kellā / İş bunı işleyendedür illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [ḫāṣā,]*
7. Gördiler çün cemāl-i bī -hem-tā / Dédiler bu beşer ola **ḫāṣā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [ḫāṣā,]*
8. Her ṭarafdan éden temāṣāyı / Dilde tekrār éderdi **ḫāṣāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4915). [ḫāṣāyı, -y, -ı]*
9. Yönelen aña ıżṭırār-ıla / Ḳala **ḫāṣā** belāda zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158). [ḫāṣā,]*
10. Sergüẕeştüm ḳamu aña maʿlūm / Beni **ḫāṣā** ki eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [ḫāṣā,]*

ḫāṣā li'llāh: *Allah göstermesin, asla, hiçbir zaman.*

1. Dédiler **ḫāṣā li'llāh** iy server / Bizden izā vü cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [ḫaşa li'llāh,]*

hāṣāk: *Ot, çer çöp II âşık.*

1. Yoḳ cihānda benim gibi ġam-nāk / Benden iʿrāż édesin **ḫāṣāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [ḫāṣāk,]*

hāṣāk: *"Allah göstermesin, uzak olsun." manasında bir söz.*

1. Faḫr-i ʿālemsin iy sülāle-i pāk / Bende olmaḳ cenābuña **ḫāṣāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3737). [ḫāṣāk,]*
2. Dilümi tīġ-i ẓulmüñ eyledi çāk / Ḳula ẓulm édesin begüm **ḫāṣāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [ḫāṣāk,]*

hasbiyallah lā ilāhe sivāh: *Her şeye gücü yeten Allah'tan başka ilah yoktur.*

1.Dé bunı gelse bir belā nāgāh / **Hasbiyallah lā ilāhe sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 1106). [hasbiyallah lā ilāhe sivāh,]*

hasbiyallahu la ilah: *Allah bana yeter.*

1.Dér-idi cūşa gelse ġam nāgāh / **Hasbiyallahu La ilah** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1293). [hasbiyallahu la ilah,]*

hased: *Çekememezlik, kıskançlık.*

1. İlla iḫvānı pür-hased oldı / Ne **ḥased** her biri esed oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [ḥased,]*
2. İḫveti çün ḫᵛābı gūş étdi / Esed oldı **ḥased** ḫurūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [ḥased,]*
3.Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / İste ol ḳalbi kim bitürdi **ḥased** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [ḥased,]*
4.Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn / Oldı ḥıkd u **ḥased** dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [ḥased,]*
5.Olmadı ḳalbüñ velī ḥacerden eşed / Baġladı sed ṭarīk-i mihre **ḥased** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 987). [ḥased,]*
6. Çün **ḥased** ḳavsi ata tīr-i naẓar / Yarasına ne cān döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [ḥased,]*
7. Ḫaber-i rāvī-yi fesāne budur / **Ḥased**e bir daḫi bahāne budur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 586). [ḥasede, -e]*

hased ét: *Kıskanmak, çekememek.*

1.Anuñ iḫᵛānı **ét**di ẓulm ü **ḥased** / Bunlaruñ nesli kendülerinden eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [ḥased ét, -di]*
2. Az yaşında çoğaldı ʻirfānı / **Hased ét**diler aña iḫᵛānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [hased ét, -di, -ler]*

hased eyle: *Kıskanmak, çekememek; imrenmek, gıpta etmek.*

1. Ne yére başsa pāy o zibā-ḳad / Rāstī **eylerem** o yére **ḥased** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [ḥased eyle, -r, -em]*
2.**Hased eyle**r kemāle irseñ eger / Feraḥ olur melāle irseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 560). [hased eyle, -r]*

ḥased nazarın dik: *Hasetle bakmak; kıskançlıkla, gözünü ayırmadan bir şeye veya bir kimseye bakmak.*

1.Ol ʿaşāya **dik**üp **ḥased nazarın** / Her biri mekre baġladı kemerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 608). [ḥased nazarın dik, -üp]*

haşem: *Bir kimsenin yanında bulunan adamları, maiyet.*

1.Dédi etbāʿına ki şol ādem / Ṣorar-ısa kimüñ-dürür bu **ḥaşem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [ḥaşem,]*
2. Şuḳḳasın açdı devlet-ile ʿalem / Yürüdi ḥaşmet-ile cümle **ḥaşem** (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [ḥaşem,]*

hasen gör: *Hoş, güzel görmek II doğru görmek, doğru kabul etmek.*

1.Ẓāhir oldur yégirmi-y-idi semen / Ekserī rāvī anı **gör**di **ḥasen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [ḥasen gör, -di]*
2.Bu sözi şāha çünki dédi ʿAzīz / **Gör**di anı **ḥasen** ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [ḥasen gör, -di]*

hasenāt: *İyilikler, iyi hāller, hayırlı işler.*

1. **Ḥasenāt** éde seyyi'ātın anuñ / Nūr-ıla ṭoldura cihatın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [ḥasenāt,]*

hasenāt bul: *İyilik bulmak, sevap kazanmak.*

1.Her ādem kim édüp éde ḥarekāt / **Bul**a her adımına biñ **ḥasenāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [ḥasenāt bul, -a]*

haşhaş: *Açık, aşikâr olma.*

1. İʿtirāf étdi cürme muṭlaḳ ol / Dédi el-ān **ḥaşḥaş** el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [ḥaşḥaş,]*

hāşıl: *Hasılı, velhasıl, doğrusu.*

1. ʿālemüñ ʿömri **ḥāṣılın** ne ki var / Eyler-idi ʿammārı üzre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [ḥāṣılın, -ın]*

<u>ḥāṣıl:</u> *Ürün, mahsul; kâr, kazanç*

1. Bu ulu yola her ki toḫm ekdi / **Ḥāṣıl** umdı velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [ḥāṣıl,]*
2. Ki n'içün sen buña cefā étdüñ / Ki başup **ḥāṣılı**n hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [ḥāṣılın, -ın]*
3. Görenüñ **ḥāṣılı** ḫayāl oldı / Görmeyenüñ işi suʿāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [ḥāṣılı, -ı]*
4. Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme **ḥāṣıl** / Ne géc'oldı ṭapuñ baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [ḥāṣıl,]*
5. **Ḥāṣılum** çün temām olup bitdi / Bu ér anı başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [ḥāṣılum, -um]*
6. Çün ḥaṣıl étdi döge döge hirmenümi derd / Bir demde **ḥāṣılum** yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [ḥāṣılum, -um]*
7. **Ḥāṣılum** yoḳ yérüm ġubār oldı / Dün ü gün işüm intiẓār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115). [ḥāṣılum, -um]*
8. Ḥāṣılum sehvdür sücūdumdan / ʿadem evlā-durur vücūdumdan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 123*). [ḥāṣılum, -um]*
9. Eyle bitüp uzardı her **ḥāṣıl** / Yér ṣanayduñ göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [ḥāṣıl,]*
10. ʿömrümüñ **ḥāṣılın** vérüp bāde / Ḳalmışam mübtelā vü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [ḥāṣılın, -ın]*

<u>ḥaṣıl ét:</u> *Elde etmek, sahip olmak.*

1. **Ḥāṣıl et**mege rāḥat-ı cānı / Eyledi geşt deşt-i Kenʿānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1227). [ḥāṣıl et, -meg, -e]*
2. Tā ki ol ṣūret-ile pinhānī / **Ḥāṣıl éd**eydi vaṣl-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4124). [ḥāṣıl ét, -e, -y, -di]*
3. Benden aña selam vāṣıl édüñ / Niʿmet aluñ murād **ḥāṣıl édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [ḥāṣıl ét, -üñ]*
4. Yūsufı ḳardaşı'yla **ḥāṣıl éd**üñ / Ben ẓa'īfī murāda vāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5995). [ḥāṣıl ét, -üñ]*
5. Pīre pīrāhenümi vāṣıl édüñ / Cānuñuza sevāb **ḥāṣıl édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6075). [ḥāṣıl ét, -üñ]*

<u>ḥaṣıl ét:</u> *Meydana getirmek, oluşturmak, ortaya çıkarmak.*

1. Çün **ḥaṣıl ét**di döge döge hirmenümi derd / Bir demde ḥāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [ḥaṣıl ét, -di]*
2. Meger ol yola bu ekin ekmiş / **Ḥāṣıl étmiş** anı belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [ḥāṣıl ét, -miş]*
3. Beni her kim ki şādi-yi dil éder / Göñlüne derd ü ġuṣṣa **ḥāṣıl éd**er *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [ḥāṣıl ét, -er]*
4. Cānına dāġ édüp temennāñı / **Ḥāṣıl étmiş** göñülde sevdāñı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2825). [ḥāṣıl ét, -miş]*
5. Bir yére zaḥmet-ile toḫm ekdüm / **Ḥāṣıl étdüm** anı taʿab çekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1270). [ḥāṣıl ét, -di, -m]*

<u>ḥāṣıl eyle:</u> *Elde etmek,ortaya çıkarmak II hasat etmek.*

1. **Ḥāṣıl eyledi** kişt eken tenler / Ḥabbeden ḳubbe deñlü ḫırmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [ḥāṣıl eyle, -di]*
2. Çün Zeliḫā édeydi Yūsufı zeyn / **Ḥāṣıl eylerdi** cana ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [ḥāṣıl eyle, -r, -di]*

<u>ḥāṣıl ol:</u> *Elde edilmek, kazanılmak.*

1. Ḥaṣıl-ı ʿömri yéle vérmese dil / Dile cemʿiyyet **ola** mı **ḥāṣıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [ḥāṣıl ol, -a]*
2. Tā ire Yūsufuñ zemānına / Ṣoḫbeti **ḥāṣıl ol**a cānına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1034). [ḥāṣıl ol, -a]*

3. **Ḥāṣıl olmaduġına** ṣohbet-i gül / Bir géce aġlarıdı ol bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [ḥāṣıl ol, -ma, -dug, -ı, -n, -a]*

ḥāṣıl ol: *Meydana gelmek; ortaya çıkmak, peyda olmak.*

1.Her kime kim bu ʿışḳ **ol**a **ḥāṣıl** / Meyl éder aña yār-ı āhen-dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [ḥāṣıl ol, -a]*

2. Şimdi bulmazsın ol murāda vüsūl / **Hāṣıl olmaġa** elli yıl gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [ḥāṣıl ol, -mag, -a]*

3. Nāme oldı ʿazīze çün vāṣıl / **Oldı** baḳduḳca ʿışḳ-ı cān **ḥāṣıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [ḥāṣıl ol, -dı]*

4. Cümle esbāb-ı baḫt u pirāye / **Ḥāṣıl olmış**-ıdı Zelīhāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3171). [ḥāṣıl ol, -mış, -ıdı]*

5.Beni yār eyledi çü bī-gāne / Cāna ne **ḥāṣıl ol**sa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [ḥāṣıl ol, -sa]*

6.Ṣu gibi ḫarc olunsa sīm-ile zer / Yüz ṣuyı **ḥāṣıl ol**sa ṭañ mı eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [ḥāṣıl ol, -sa]*

7. Ḫurrem ol dil ki ʿışḳa menzil olur / Cümle kārı anuñla **ḥāṣıl olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [ḥāṣıl ol, -ur]*

8. Ta güherler toġa bu ʿaḳdüñden / Māyeler **ḥāṣıl ola** naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [ḥāṣıl ol, -a]*

9. Cümle Mıṣr ehli dédiler ki bu hāl / **Ḥāṣıl olmazdı** gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [ḥāṣıl ol, -maz, -dı]*

11. Dédi kim Yūsufuñ ne ḫōş ḥāli / Umaram **ḥāṣıl ola** āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [ḥāṣıl ol, -a]*

12. Çünki Yaʿkūba **ḥāṣıl ol**dı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [ḥāṣıl ol, -dı]*

13. Nitekim baña rahm édüp Yaʿḳūb / **Ḥāṣıl oldı** bu dem ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [ḥāṣıl ol, -dı]*

ḥāṣılı: *Doğrusu, sözün kısası, kısacası.*

1.**Ḥāṣılı** ḳalmadı o o ḫānede cāy / Ki yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [ḥāṣılı,]*

2. Luṭfi ʿām étdi **ḥāṣılı** ʿāma / ʿĀmlar ṭoydı ḫāṣ inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [ḥāṣıla,]*

3. Daḫi yol bulmadum olup nā-çār / **Ḥāṣılı** başdum eylemen inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [ḥāṣılı,]*

4. Gösterür būstān-ı ümmīdi / **Ḥāṣılı** berg ü bār-i nevmīdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3059). [ḥāṣılı, -ı]*

5.Her ki ber yémedi bu birlikden **/ Ḥāṣılı** ġuṣṣa oldı dirlikden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3584). [Ḥāṣılı,]*

ḥaṣıl-ı ʿömr: *Ömrün semeresi, neticesi; ömür sermayesi.*

1. **Ḥaṣıl-ı ʿömr**i yéle vérmese dil / Dile cemʿiyyet ola mı ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [ḥaṣıl-ı ʿömr, -i]*

ḥāşiye yaz: *Haşiye yazmak. II Haşiye: Bir metnin herhangi bir kısmıyla ilgili olarak sayfanın altına veya kenarlarına yazılan açıklama. (Beyitte âşığın kanlı göz yaşlarının yüzünde bıraktığı izler âşığın durumunu açıklayan haşiye olarak değerlendirilmiştir.)*

1.Şerḥa-i sürḫ-ıla cemāline ol / **Ḥāşiye yaz**dı şerḥ-i ḥāline ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4198). [ḥāşiye yaz, -dı]*

haşlet-i merġūb: *Rağbet edilen, istenilen davranış; hoşa giden haslet, davranış.*

1. Gūş édüp anı ḥażret-i Yaʿḳūb / Eydür-idi bu **ḫaşlet-i merġūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5741). [ḫaşlet-i merġūb,]*

hasm: *Düşman.*

1. Çün Süleymān éşitdi bu ḫaberi / Döndi **ḫasmına** eyledi naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [ḫasmına, -ı, -n, -a]*

2.Belki **ḫasm**uñ-durur ḫışım dédigüñ / Zehr içürir saña ġamun yédügüñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559).. *[ḫasmuñ-durur, -uñ, -durur]*

ḥaşmet: *Gösterişlilik, heybet.*

1. Şuḳḳasın açdı devlet-ile ʿalem / Yürüdi **ḥaşmet-**ile cümle ḥaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [ḥaşmet-ile, -ile]*

ḥaşr et: *(Bir şeyi yalnız belli bir şeye) ayırmak, ona tahsis etmek.*

1. Nāra **ḥaşr et**meseydi nūr recīm / Sāye-i Ādeme ḳılurdu sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 61). [ḥaşr et, -me, -se, -y, -di-se, -y, -di]*

ḥaşr ol: *Kıyamet gününde tekrar dirilmek, toplanmak; mahşer günü hesaba çekilmek.*

1. Cān véricek ḥaḳīr olur ẓālim / **Ḥaşr olıcaḳ** faḳīr olur ẓālim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1500). [ḥaşr ol, -ıcak]*

ḥaşre dek: *Kıyamete kadar, çok uzun süre.*

1.İçürem aña mekr-ile bir nūş / **Ḥaşre dek** yata sekr-ile bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [ḥaşre dek,]*

ḥasret: *Özlem, iştiyak.*

1.Firāḳ u **ḥasret** odı eyle yaḳdı cānumı kim / Boyadı gökleri dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [ḥasret,]*

2. Umaram faẓl-i Rabb-i ʿizzetden / Cānumı ḳurtara bu **ḥasretden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5945). [ḥasretden, -den]*

3.Ġuṣṣam oldur hemān ki pīr-i żaʿīf / **Ḥasretümden** ola ziyāde naḫīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [ḥasretümden, -ü, -m, -den]*

4.Ḳarşulayup hezār **ḥasret**-ile / Söyler-idi bu resme riḳkat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [ḥasret-ile, --ile]*

5. Beni vaṣluñdan étdiler maḥrūm / Yaḳdılar **ḥasretüñde** niteki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1143). [ḥasretüñde, -üñ, -de]*

6. Yūsufı nite vérdi iḫvetine / Ne-y içün rāżı oldı **ḥasret**ine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 710). [ḥasretine, -i, -n, -e]*

7.Yédi gün geşt édüp bu ḥālet-ile / **Ḥasret** ü iştiyāḳ ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [ḥasret,]*

8.Ḳalmışam **ḥasret** ü firāḳ-ıla ben / Yanaram nār ü iştiyāḳ-ıla ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [ḥasret,]*

9.**Ḥasret** ü ġurbet ü ṭufūliyyet / Riḳḳat-i ḳalb ü ḳahr-i riḳḳıyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1790). [ḥasret,]*

10. Bilseñ atamuzuñ kerametini / **Ḥasret** ü ḥüzn içinde ḥāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5781). [ḥasret,]*

11. **Hasretüñ** bārını götürmez kūh / Nice çeksün bu pīr-i ṣad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [hasretüñ, -üñ]*

12. Çeşm-i Yaʿḳūb-içün ki aġladı ḳan / Yūsufūñ **ḥasretinde** bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [ḥasretinde, -in, -de]*

13. Ḳurd ala cānumuñ ḳuzucaġını / **Hasret**i yaka sīnem ocağını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 698). [hasreti, -i]*

14. Nūr-ı dīdemden eyledi beni dūr / Ḳalmışam **ḥasret**iy'le ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1079). [ḥasretiy'le, -i, -y, -le]*

15.**Ḥasretiy'le** yürürdi ḫaste vü zār / Arayup anı eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235). [ḥasretiy'le, -i, -y, -le]*

16. Yandururken bu **ḥasret**-ile yürek / Şekl-i ādemde geldi éki melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [ḥasret-ile, --ile]*

17.Yürürem **ḥasretiy'le** āvāre / Yatmazam rāḥat-ıla bir pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [ḥasretiy'le, -i, -y, -le]*

18. Yūsuf ol dem ki ḳaldı çāh içre / Pederi **ḥasretiy'le** āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [ḥasretiy'le, -i, -y, -le]*

19. Eli ayaġı bend-ile beste / **Ḥasret**-ile żaʿīf ü dil-ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787). [ḥasret-ile, --ile]*

20.Ḥayret irişdi **ḥasret**-ile baña / İḫtiyārum ḳomadı düşdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [ḥasret-ile, --ile]*

21. Bu degül ol kiʿaḳlum aldı benüm / Eridi **ḥasretinde** cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [ḥasretinde, -i, -n, -de]*
22. Rūz-iʿömrüñ géçerdi **haṣret-ile** / Şimdi irdüñ ṣafāya vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5635). [haṣret-ile, --ile]*
23. Āh édüp **ḥasret-ile** aġladı ol / Yūsufuñ sīnesini ṭaġladı ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [ḥasret-ile, --ile]*
24. Evvelā āh-ı derd-nāk étdi / Yaḳasın **ḥasret**-ile çāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6235). [ḥasret-ile, --ile]*
25.Yürürem gündüz olsa āvāre / **Ḥasretüñden** za'if ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1251). [ḥasretüñden, -üñ, -den]*
26.Senden ayrı düşeli çoḳ demdür / Gözlerüm **ḥasretüñde** pür-demdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [ḥasretüñde, -üñ, -de]*
27. Gözlerüm **ḥasretüñde** tār oldı / Şeş cihet gözlemekde çār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3207). [ḥasretüñde, -üñ, -de]*
28.Ḫāṭır-ıçun nigāra dūr ola / Miḥnet ü **ḥasrete** ṣabūr ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [ḥasrete, -e]*
29.Pederün kanıʿahd ü peymānı / **Ḥasrete** niçe yaḳaruz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [ḥasrete, -e]*
30. **Ḥasretüz** vaṣluña mekānuña gel / Mürġ-i cennetsin āşiyānuña gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171). [ḥasretüz, -üz]*
31. K'iy peder saña çok beşāretler / Āḫir oldı fīrāḳ u **ḥasretler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [ḥasretler, -ler]*
32. Peder-i pīre Vāṣıl et ḫaberüm / Tāb-ıla **ḥasretinde** derd-i serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3687). [ḥasretinde, -i, -n, -de]*
33. Söyle aña ḳılup nidā-yı laṭīf / K'iy ciger-gūşe **ḥasretinde** za'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [ḥasretinde, -i, -n, -de]*
34. **Hasretüñden** olalı ḳaddi kemān / Āhı oḳ gibi dil deler iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [hasretüñden, -üñ, -den]*
35. Umaruz ḥażretüñe ḥürmet éde / Éşidüp **ḥasretüñi** şefḳat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6009). [ḥasretüñi, -üñ, -i]*

ḥasret: *Ayrı kalınan, özlenen (kimse).*

1. Maẓhar-ı luṭf édici maḳhūrı / **Ḥasrete** irgürici mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6191). [ḥasrete, -e]*

ḥasret çek: *Hasret çekmek, özlem duymak.*

1. Yapdurup tille ḳullesinde mekān / Anda **ḥasret çekerdi** bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [ḥasret çeker, -di]*

ḥasret odı: *Hasret, özlem ateşi; hasretin, özlemin verdiği elem.*

1. Ḥażret-i Yusuf étdi çün bunı gūş / Ḳalbi **ḥasret odından** eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [ḥasret odı, -n, -dan]*
2.Oldı çün yandı **ḥasret odı** temām / Sīne ḥammām ü dīde rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [ḥasret odı,]*
3.Yine **ḥasret odı** yalıñlandı / Ṣādlıḳ şemʿi yine diñlendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1416). [ḥasret odı,]*
4. Benden ol demde vérseñ aña ḫaber / Cānına **ḥasret odı** étmez eṣer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [ḥasret odı,]*

ḥasret odına yan: *Hasret ateşiyle yanmak; hasret çekmek.*

1. Göricek Yūsuf anı aġladı zār / **Yandı ḥasret odına** ṣabr u ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [ḥasret odına yan, -dı]*

ḥasret odında ḳal: *Hasret ateşinde kalmak, hasret ateşiyle yanmak.*

1. Ḳalbi deryā-yı fikre ṭalmış-ıdı / Cānı **ḥasret odında ḳalmış**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1093). [ḥasret odında ḳal, -mış, -ıdı]*

ḥasret odıy'la ṭaġla: *(Kalbi, gönlü)hasret ateşiyle dağlamak, yakmak.*

1.Çünki gördük seni ki aġlarsın / Cānı **ḥasret odıy'la ṭaġla**rsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [ḥasret odıy'la ṭaġla, -r, -sın]*

ḥasret ü fürḳat odına yan: *Özlem ve ayrılık ateşine yanmak.*

1.Ḥasret ü fürḳat odına o **yan**uḳ / Ṣandı ol demde kendüyi uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1301). [ḥasret ü fürḳat odına yan,]*

ḥasretā: *Ey hasret, ey özlem!*

1.**Ḥasretā** miḥnetā ki devr-i felek / Her kimüñ kim vére diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [ḥasretā,]*

ḥasret-i dōst: *Dōsta, sevgiliye duyulan hasret, özlem.*

1. Nedīm-i meclisüm oldı firāḳ u **ḥasret-i dōst** / Şu mürdeyem ki celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [ḥasret-i dōst,]*
2. Fürḳat-ı dōst āfet-i dildür / **Ḥasret-i dōst** zehr-i ḳātildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 801). [ḥasret-i dōst,]*

ḥasret-i faġfūr: *Çin hükümdarlarının hasreti, özlemi II Çin hükümdarlarını kıskandıracak şekilde.*

1. Her birinüñ libāsı ḥulle-i ḫūr / Kemer ü tācı **ḥasret-i faġfūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2968). [ḥasret-i faġfūr,]*

ḥasret-i gül: *Gülün hasreti II Sevgiliye duyulan hasret.*

1. İftah Allah déme teʿallül-ile / Bülbüli yaḳma **ḥasret-i gül**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2055). [ḥasret-i gül, -ile]*

ḥasretine ir: *Hasret olduğu kişiye kavuşmak.*

1. Yūsufuñ yandı nār-ı fürḳatine / Tā kenīzek **irince ḥasretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1082). [ḥasretine ir, -ince]*

ḥasretüñe döy: *Hasretine katlanmak, tahammül etmek.*

1. Oda mı atdılar ola ya ṣuya / Ḳanı yürek ki **ḥasretüñe döye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [ḥasretüñe döy, -e]*

ḥasta: *Dertli, düşkün II tutkun, âşık.*

1. Eyle baġlandı bend-i gīsūya / Ṭaḳdı biñ **ḫasta** cānı bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [ḫasta,]*
2. Hecr-i yār-ıla **ḫasta** vü mehcūr / Gönli vīrān ü ġuṣṣası maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [ḫasta,]*
3. Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün ki o dem / Mürdeye rūḥ oldı **ḫasteye** em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [ḫasteye, -ye]*
4. Ḥasretiy'le yürürdi **ḫaste** vü zār / Arayup anı eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235). [ḫaste,]*
5. ʿAsḳalānīler oldı dem-beste / Cümlesi dil-ṣikeste cānı **ḫaste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2013). [ḫaste,]*
6. Ben çāre bulmaġ ister-idüm **ḫaste** gönlüme / Derdüñle sen beni daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [ḫaste,]*
7. Dilde ebr ü ḫayāli peyveste / Cānı sevda-yı çeşm ile **ḫaste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [ḫaste,]*
8. Ben bu derdümi kime aġlayayın / **Ḫaste** gönlümi kime baġlayayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [ḫaste,]*
9. Bedr umarduñ bu bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü **ḫaste** vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [ḫaste,]*
10. Beni şevḳ-ile étdi dem-beste / Çaġırımadum anda ben **ḫaste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [ḫaste,]*
11. Ḳalmış-iken ırāḳdan āb görür / Saʿy éder aña **ḫaste** cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [ḫaste,]*
12. Benem ol **ḫaste** kim żaʿīf ü ʿalīl / Teni şāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [ḫaste,]*
13. **Ḫaste** cismümden firāḳuñ derd-ile / Olmadın cānum remīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [ḫaste,]*

14.Görmedi çün anuñ sözinde ṣavāb / **Ḫaste** rāyına böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [ḫaste,]*

15.Deri bī-gāne rūyına beste / Seyri ṣevḳinden āṣna **ḫaste** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [ḫaste,]*

16. Teşne oldum ṣuvar ḥiṭābuñ-ıla / **Ḫasteyem** ḳıl şifā cevābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2650). [ḫasteyem, -y, -em]*

17. Żaʿf-ile olmadın bu **ḫaste** yebāb / Buyuruñ ʿarż-ı ḥāle şāfī cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [ḫaste,]*

18. K'iy vaṭandan beni ġarīb ḳılan / Gül-iken **ḫaste** ʿandelīb ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [ḫaste,]*

19.Yūsufa çünki vāṣıl oldı ḥiṭāb / **Ḫastesine** bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [ḫastesine, -si, -n, -e]*

20. Āh eger tāruñ olsa **ḫaste** tenüm / Cān ṣafāsın bulurdı bu bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [ḫaste,]*

21. Gerçi kim **ḫaste** derd-ile aġlar / Ne bilür ḫaste hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [ḫaste,]*

22. Gerçi kim ḫaste derd-ile aġlar / Ne bilür **ḫaste** hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [ḫaste,]*

23. Bunca saʿy-ıla yāre érmiş-iken / **Ḫaste** göñlüme çāre érmiş-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [ḫaste,]*

24. Ne kemer vaṣla-i seʿādet-idi / Her ne **ḫaste** ḳuşansa ṣıḥḥat-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [ḫaste,]*

25.Siḥir urduñ bu **ḫaste** cāna seḥer / Vérdüñ oḳ gibi çünki ṭoġrı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [ḫaste,]*

26.Gül yüzümden yég-ise pāyı ne var / Baḳmaḳ olurdı **ḫastesine** nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [ḫastesine, -si, -n, -e]*

27. Çün géce ola **ḫastenüñ** rūzı / Artar āhı vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [ḫastenüñ, -nüñ]*

ḫaste ét: *Hasta etmek, hasta olmasına neden olmak.*

1. Ne perīden irişdi saña bu rīv / Seni **ḫaste** melek mi **étdi** ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [ḫaste ét, -di]*

2. Ol seḥer çün uyandı nerges-i nāz / **Ḫaste étdi** cevāb-ı dilber-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [ḫaste ét, -di]*

3. Bunlar-ımış o pīri **ḫaste éd**en / Ḥüzn-ile ḫāṭırın şikeste éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5905). [ḫaste ét, -en]*

4. İştiyāḳıyla **ḫaste étdi** beni / Yandurup intiẓāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1 , Beyit 1099). [ḫaste ét, -di]*

ḫaste göñül: *Hasta, yaralı gönül II Âşığın gönlü.*

1.Dédi iy ehl-i ḥāle saḥib-rāz / Olma bu **ḫaste göñl**üme ġam-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3972). [ḫaste göñül, -e]*

ḫaste ol: *Hasta olmak, hastalanmak.*

1. Neden **ol**duñ gözüñ gibi **ḫaste** / Döndi çeşmüñ ġazāl-ı sermeste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [ḫaste ol, -du, -ñ]*

2. Ḫaber-i ḫᵛāb uyardı ḫᵛābından / **Ḫaste oldı** anuñ cevabından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2579). [ḫaste ol, -dı]*

3. **Ḫaste oldum** bu acı dillerden / Defʿ içün bu gümānı illerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [ḫaste ol, -du, -m]*

ḫaste-dil: *Hasta gönül. II Âşığın gönlü.*

1.Cānumı yaḳma āteş olma daḫi / Ger vérürseñ bu **ḫaste-dile** murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5876). [ḫaste-dile, -e]*

ḫaste-dil-i bülbül: *Gönlü yaralı, kederli, üzgün bülbül II âşık.*

1.Ḳan yudarken bu **ḫaste-dil-i bülbül** / Ḥayfdur ḫāra düşe dāmen-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3335). [ḫaste-dil-i bülbül,]*

ḫasūd: *Kıskanan, haset eden.*

1.Sevmemekden **ḫasūd** mahsūdın / Tañ mı meẕmūm ṣansa maḥmudın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 989). [ḫasūd,]*

2. Seni n'étdi **ḥasūd** iḥvānuñ / ʿacebā dökdiler mi ki ḳanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). [ḥasūd,]*

haṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

1.Ḳaddi ḫayrü'l umūr ā'n ī vasaṭ / Ḥaddi üzre yazılmamış daḫi **ḫaṭ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [ḫaṭ,]*

haṭ çek: *Çizgi çizmek, yazı yazmak.*

1. Yādına gelse ṭāliʿi raḳamı / **Ḫaṭ çekerdi** yüzine on ḳalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2749). [ḫaṭ çek, -er, -di]*
2.Māha **ḫaṭ çek**di nīlden çün mīl / Ḥüsni Mıṣrın ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [ḫaṭ çek, -di]*

hatā: *Yanlış, hata, kusur.*

1. Yarlıġa ol **ḫaṭāları** yā Rab / Ḳıl vefā bu cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [ḫaṭāları, -lar, -ı]*
2. Bir **ḫatā-y-ıla** eyledük tedbīr / Tā ki taḳdīri édevüz taġyīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6057). [ḫatā-y-ıla, --y, --ıla]*
3.Cehl-ile olsa ẕillet-ile **ḫaṭā** / ʿavf éder anı ehl-i ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [ḫaṭā,]*
4. Dédi Yūsufda yoḳ **ḫaṭā** vü günāh / ʿIşḳı-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [ḫaṭā,]*

hatā ét: *Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.*

1. Ne **ḫaṭā ét**di devr-i cevr-āyīn / Oldı peyveste ḳaşlaruñ pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2561). [ḫaṭā ét, -di]*
2.Ne **ḫaṭā et**di bu dil-i miskīn / K'oldı peyveste ḳaşları pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [ḫaṭā et, -di]*
3. Étme rüsvāy āl-i Yaʿḳūbı / **Étdilerse ḫaṭā** vü āşūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5913). [ḫaṭā ét, -di, -ler, -se]*
4. Bu rivāyetde gey **ḫaṭā ét**di / Ol ki ṣıddīḳa iftirā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [ḫaṭā ét, -di]*

hatā eyle: *Hata etmek, yanlış yapmak.*

1. Nefsüme çoḳ cefālar eylemişem / Büte ṭapup **ḫatālar eylemişem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5455). [ḫatā eyle, -miş, -em]*

haṭā-pīşe: *Sürekli hata yapan.*

1. Yoḳ benüm gibi bir **ḫatā-pīşe** / Ḳaṣd-ıla ura pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [ḫatā-pīşe,]*

haṭā-pūş ol: *Hataları örtmek, aşikar etmemek.*

1. Bir dem iy baḥr-i luṭf ḫāmūş ol / Dāmen-i luṭf-ıla **ḫaṭā-pūş ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [ḫaṭā-pūş ol,]*

hātem-i hātim-i risālet: *Son peygamberin mührü II Hz. Muhammed'in peygamberlik mührü.*

1. **Ḫātem-i ḫātim-i risālet**-için / Ol ḥabībe olan maḥabbet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 153). [ḫātem-i ḫātim-i risālet,]*

hātem-i mühr-i mihr: *Güneş mührünün yüzüğü II Hz. Süleyman'ın mührü, yüzüğü. (Hz. Süleyman Mührü veya Mühr-i Süleyman, peygamber Hz. Süleyman'a isnat edilen mucizevi bir mühürdür. Hz. Süleyman bu mührü yüzük olarak kullanmıştır.Yüzüğün üzerinde birbirine geçmiş biri ters bir düz iki üçgenden oluşan altı köşeli bir yıldız bulanmaktadır. Mührün orijinal ḫāli tam olarak bilinmese de altı köşeli olan bu sembol günümüzde mührü Süleyman olarak kabul edilmiştir.)*

1. ʿ**İlm** ü ḥilmi-y-içün Süleymānuñ **/ Ḫātem-i mühr-i mihr**iy'çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 149). [ḫātem-i mühr-i mihr, -i, -y, -çün]*

hātem-i Süleymān: *Hz. Süleyman Mührü veya Mühr-i Süleyman, peygamber Hz. Süleyman'a isnat edilen mucizevi bir mühürdür. Hz. Süleyman bu mührü yüzük olarak kullanmıştır.Yüzüğün üzerinde birbirine geçmiş biri ters bir düz iki üçgenden oluşan altı köşeli bir yıldız bulanmaktadır. Mührün orijinal ḫāli tam olarak bilinmese de altı köşeli olan bu sembol günümüzde mührü Süleyman olarak kabul edilmiştir.II Süleyman*

peygamberin insan, cin, hayvan vb. varlıklara hükmetmesini sağlayan yüzüğü.

1. Olmaġ-ıçun nişān-ı sulṭānī / Vérdiler **ḫātem-i Süleymānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2817). [ḫātem-i süleymān,]*
2. Deheni kim ḳul édinür cānı / Sırrıdur **ḫātem-i Süleymānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2434). [ḫātem-i süleymānī,]*

hātif-i ġayb: *Gaybdan haber veren melek II Gaybdan gelen ses.*

1. **Hātif-i ġayb**dan nidā irdi / Ne nidā derdine devā irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1036). [hātif-i ġayb,]*
2. **Hātif-i ġaybdan** irişdi ḫitāb / Dédi iy ṭālib-i netīce-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1569). [hātif-i ġayb, -dan]*
3. Vérmeseydi yaḳīn **hātif-i ġayb** / Ḳalur-ıdum bu şübhede lā-reyb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3204). [hātif-i ġayb,]*
4. **Hātif-i ġayb**dan nidā geldi / Ne nidā derdine devā geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3102). [hātif-i ġayb, -dan]*

hātır: *Gönül, kalp.*

1. Güldür endāmı ḫārdan şaḳınuñ / **Ḫāṭırını** ġubardan şaḳınuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [ḫāṭırını, -ın, -ı]*
2. Vaṣlımuzdan olurdı **ḫāṭırı** şād / Bizüm-ile alur vérürdi murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4698). [ḫāṭırı, -ı]*
3. Çīni pūlād gibi **ḫāṭırı** saḫt / Anı sevmekde yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [ḫāṭırı, -ı]*
4. **Ḫātırı** ġonça gibi teng mi ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [ḫātırı, -ı]*
5. Eyleye luṭf-ıla tecellāyı / **Ḫāṭıruñuz** bula tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2051). [ḫāṭıruñuz, -unuz]*
6. Ne ʿAzīz-ile ḫānesi ābād / Ne ruḫ-i Yūsuf-ıla **ḫāṭırı** şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [ḫāṭırı, -ı]*
7. Niçe bir ire **ḫaṭıruma** şikest / Böyle dédi vü urdı ol büte dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [ḫaṭıruma, -u, -m, -a]*
8. Dédi var ḥācetin revā eyle / Sa'y édüp **ḫāṭırın** ṣafā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [ḫāṭırın, -ın]*
9. **Ḫātırın** Yūsuf-ıla eyledi şād / Dār-ı ġamdan olınca tā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 529). [ḫātırın, -ın]*
10. **Ḫaṭırı** mihrüñ-ile germ olsun / Dil-i sengīni saña nerm olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4821). [ḫaṭırı, -ı]*
11. Étdi her **ḫāṭırı** bu ʿaḳde güşād / Dindi her yandan mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [ḫāṭırı, -ı]*
12. Dédi maḳṣūdumı dér-idüm eger / İrmese yine **ḫāṭıruña** keder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [ḫāṭıruña, -uñ, -a]*
13. Ḥamdī ehl-i beḳāyı yād eyle / **Ḫatıruñ** yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 322). [ḫatıruñ, -uñ]*
14. İncinüp **ḫāṭırum** cefāsından / Ṭurdum irdüm revān ḳafasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [ḫāṭırum, -um]*
15. Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / **Ḫāṭırın** ġayret étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [ḫāṭırın, -ın]*
16. Tā teferrücden ola **ḫātır**ı şād / Ḫāne-i ḥabsden ola çün āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [ḫātırı, -ı]*
17. Her işüñde Ḫudāyı yād eyle / **Ḫāṭır**uñ yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). [ḫāṭıruñ, -uñ]*
18. Nālişini o deñlü germ étdi / Yūsufuñ **ḫāṭırını** nerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4744). [ḫāṭırını, -ı, -n, -ı]*

hātır: *Birine karşı duyulan saygı, sevgi.*

1. Anlaruñ saña kīnesi vāfī / Senüñ anlara **ḫāṭıruñ** ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [ḫāṭıruñ, -uñ]*

hātır: *Durum, vaziyet, hâl.*

1. Zülfinüñ **ḫāṭırı** perişān mı / Nergesi ġuṣṣa-y-ıla giryān mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [ḫāṭırı, -ı]*

hātır-ı perişān: *Perişan gönül. (Âşığın acı, elem içindeki gönlü bağlamında.).*

1. Bī-karār olsa zülf-i cānānı / Ṭaġıla **ḫaṭır-ı perişānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3670). [ḫāṭır-ı perişān, -ı]*

hāṭırı şād ol: *Mutlu olmak, sevinmek, gönlü şenlenmek.*

1. Dédi Yūsuf çün **ol**dı **ḫāṭırı şād** / Cümle Mıṣr ehlin eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [ḫāṭırı şād ol, -dı]*

hāṭır-ı şāh: *Hükümdarın gönlü (Mısır hükümdarı).*

1. **Ḫāṭır-ı şāh** açıldı ġonça-miṣāl / Gül-i Kenʿānı istedi derḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5187). [ḫāṭır-ı şāh,]*

hātır-ı yār: *Sevgilinin gönlü.*

1.Gözedür ehl-i ʿışḳ **ḫāṭır-ı yār** / Çünki menʿ éde gözlemez dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [ḫāṭır-ı yār,]*

hātır-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un gönlü.*

1. Ol ḳadar öġdiler temāşāyı / **Ḫātır-ı Yūsuf** oldı saḥrāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 732). [ḫātır-ı Yūsuf,]*

hātır-ıçun: *(Bir kimsenin veya bir şeyin) hatırı için, hatırına.*

1.**Ḫāṭır-ıçun** nigāra dūr ola / Miḥnet ü ḥasrete ṣabūr ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [ḫāṭır-ıçun,]*

hāṭırın şikeste ét: *Kalbini, gönlünü kırmak; elem içinde bırakmak.*

1. Bunlar-ımış o pīri ḫaste éden / Ḥüzn-ile **ḫāṭırın şikeste éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5905). [ḫāṭırın şikeste ét, -en]*

hatırın şor: *Hâlini hatırını sormak II ilgi gösterip konuşmak.*

1. **Ḫaṭırın şor**dı ḳahr-ı zindāndan / Hem-zebān oldı hem-dil ü cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [ḫaṭırın şor, -dı]*

hatm ol: *Bitmek, sona ermek, tamamlanmak.*

1.**Ḫatm olıcaḳ** binā-yı Ḳubbe-i Şeng / Döşediler bisāt-ı reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2288). [ḫatm ol, -ıcak]*

2. **Ḫatm ol**up bu kelām-ı mihr-engīz / Çün añılmadı nām-ı Mıṣr-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2835). [ḫatm ol, -up]*

hatt: *Çizgi.*

1.Sebzesi ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm / Cüyı ol **ḫaṭṭa** ṣan ki cedvel-i sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [ḫaṭṭa, -a]*

hatt: *Yazı II Yeşillik, çimen bağlamında.*

1.Görse ol **ḫaṭṭ** ü cedveli dānā / Oḳur-ıdı kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [ḫaṭṭ,]*

hatt-ı ʿadem çek: *Yokluk, hiçlik çizgisi çekmek II Varlık aleminden vazgeçmek, masivayı terk etmek.*

1. Ṣoḳdı çeşmi devātı içre ḳalem / **Çekdi** levḥ-i vücūda **ḫaṭṭ-ı ʿadem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6271). [ḫaṭṭ-ı ʿadem çek, -di]*

hatt-ı hāme: *Kalem yazısı, yazı.*

1. Dédi Mālik ki beyʿ-nāme gerek / Ḥüccet olmaġa **ḫaṭṭ-ı ḫāme** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [ḫaṭṭ-ı ḫāme,]*

hatt-ı nām-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un isminin yazısı; Yusuf yazısı.*

1. Gördi baḳup aña te'aṭṭuf-ıla / Ṭonı pür **ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf, -ıla]*

hatt-ı nīl: *(Sevgilinin yüzündeki) mavi, lacivert renkli ayva tüyleri.*

1.Çekdügi **ḫaṭṭ-ı nīl**i ol māha / Tā ki mīl ola çeşm-i bed-ḥˇāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [ḫaṭṭ-ı nīl, -i]*

hatt-ı ṣafḥa-i ta'līm: *Hat sanatında talim yazısı. (Hat sanatına yeni başlayanlar için verilen örnek yazı bağlamında.)*

1.Sebzesi **ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm** / Cūyı ol ḫaṭṭa ṣan ki cedvel-i sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm,]*

ḫaṭṭ-ı teslīm: *Teslim olma çizgisi.*

1. **Ḫaṭṭ-ı teslīme** baş ḳo ḫāme gibi / Dürmeye tā yüzini nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [ḫaṭṭ-ı teslīm, -e]*

ḫatun: *Eş, zevce.*

1. Çünki İsḥāḳ yédi biryānı / Ṣordı **ḫaṭun**ına nedür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). [ḫaṭunına, -ı, -(n)a]*
2.Dédi **ḫatun**ına dé Yaʿḳūba / Uġramamak dilerse āṣūba (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 406). *[ḫatunına, -ı, -(n)a]*

havā: *Hava; iklim, ortam.*

1. Demi semdür **havāsı** bād-i semūm / Eyleye cism ü cānı seng-ise mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4835). [havāsı, -sı]*

havādis-i taḳdīr: *Kaderde yazılan durum, vaziyet.*

1.Gāh olur kim **ḫavādis-i taḳdīr** / Serve āzād-iken urur zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1713). [ḫavādis-i taḳdīr,]*

havāle et: *Göndermek, yönlendirmek.*

1. Cümle yüz ṭutdılar Zelīḫāya / **Édе** ḫabsi **ḫavāle** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [ḫavāle et, -e]*
2. Nāleyi cānına **havāle éd**üp / Nergesi yāsemīne lāle édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5050). [havāle ét, -üp]*
3. Cūʿı nefse **ḫavale ét** geh gāh / Tā vére varın ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [ḫavale ét,]*

havāṣ: *Bir toplumda okumuş yazmış olanlar sınıfı, ileri gelenler, seçkin sınıf.*

1. Şöhreti ṭoldı şehr içinde temām / ʿāṣıḳ oldı **ḫavāṣ** belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [ḫavāṣ,]*
2. Bāri ḳılsun bugün tecellī-yi ḫāṣ / Ki tesellī bula anuñ-ıla **ḫavāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [ḫavāṣ,]*
3. Bāziġa çün bu medḥi étdi temām / Āferīn eyledi **ḫavāṣ** ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [ḫavāṣ,]*

havf: *Korku, endişe.*

1.Çünki Yaʿḳūb aña nigah étdi / **Ḫavfdan** kendüzin tebāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 486) [ḫavfdan, -dan]*
2.Gürgden **ḫavf**ına anuñ ḥikmet / Ḫᵛāb görmişdi korkulu ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [ḫavfına, -ı, -n, -a]*
3.**Ḫavf**-ıla ṭoldı Mālikiñ cānı / Ẓāhir eyledi māh-ı Kenʿānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1655). [ḫavf-ıla, --ıla]*
4. Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / **Ḫavfdan** oldılar ḳamusı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [ḫavfdan, -dan]*
5.**Ḫavfuñuz** yoḳ mı Ḥaḳḳ teʿālādan / Ḳaçma mısız ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [ḫavfuñuz, -uñuz]*
6.**Ḫavf**-ıla lerze étdi cān ü teni / Dédi yā Rabbī sen oñar kārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 1075). [ḫavf-ıla, -ıla]*

ḫavf étdügü başuna gel: *Korktuğu başına gelmek.*

1.**Geldi ḫavf étdügü**m belā **başuma** / Aġu ḳatdum elüm-ile aşuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1140). [ḫavf étdügü başuna gel, -dü, -güm]*

havfa düş: *Korkuya kapılmak, korkmak.*

1.Dédi iy dōst ḳaçma sen benden / **Ḫavfa düş**me üşenme düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [ḫavfa düş, -me]*

havf-i hecr-i nigār: *Sevgiliden ayrılma korkusu.*

1.Ġam verür aña **ḫavf-i hecr-i nigār** / Āh éder ġam-ıla leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3867). [ḫavf-i hecr-i nigār,]*

havli: *Etraf, Çevre.*

1. Günligi gün feżāsı ḫırmen-i māh / **Ḥavlisi** çevresinde ḫayl-i sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [ḥavlisi, -si]*

ḥavż: *Havuz.*

1.Yūsuf-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / Ol iki **ḥavż** arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [ḥavż,]*

ḥavż-ı āb-ı kevser: *Kevser suyunun havuzu; Kevser havuzu.*

1.Ékisi daḫi ṣāfī mermerden / Demleri **ḥavż-ı āb-ı kevs̱er**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4093). [ḥavż-ı āb-ı kevs̱er, -den]*

ḥavż-ı Cinān: *Cennet havuzu, Kevser havuzu.*

1.Teşne-y iken lebine **ḥavż-ı Cinān** / Teşnelikden ḳurudı ḳalmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 863). [ḥavż-ı cinān,]*

ḥavż-ı kebir: *Büyük havuz.*

1.Var-ıdı anda éki **ḥavż-ı kebir** / Vaż'-ıla hey'et-ile ékisi bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [ḥavż-ı kebir,]*
2.Ṭolmış olurdı éki **ḥavż-ı kebīr** / Biri ṣīrīn ṣarāb u birisi ṣīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [ḥavż-ı kebīr,]*

ḥay: *Canlı, diri; hayat sahibi.*

1.Bir cemādı bu **ḥay** ṣanup utanur / Ḫāliḳ-ı küll-i ṣey ṣanup utanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [ḥay,]*
2. Gelmese ol olurdı él vīrān / Cümle **ḥaylarda** ḳalmayup ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [ḥaylarda, -lar, -da]*

ḥay ol: *Diri, hayatta, canlı olmak.*

1. Ten-i bī-'ışḳ lāşe-i lā-şey / Cān ki bī-'ışḳ ola **olmaya ḥay** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2316). [ḥay ol, -ma, -y, -a]*

hāy ü hūy: *Gürültü, şamata; neşe, sevinç naraları.*

1. Ḫil'at-i zer-keş-ile pür-zīnet / **Hāy ü hūy** arasında bā-heybet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5247). [hāy ü hūy,]*

hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ: *Kalabalığın çıkardığı aşırı fazla gürültü, ses.*

1. **Hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ** / Nice Maġrib pür oldı Şām ü 'Irāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2943). [hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ,]*

ḥayā: *Utanma, sıkılma; ar, namus, edep.*

1.Oldı sözden dehanı ġonçası teng / Étdi ruḫsārını **ḥayā** gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [ḥayā,]*

ḥayā ét: *Utanmak, çekinmek.*

1.Neçün **ét**men **ḥayā** ben ol Ḥayydan / Ki yaḳındur baña ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [ḥayā ét, -men]*

ḥayāl: *Aslı olmadığı ḥālde zihinde kurulan şey, düş.*

1. Ayıñ on dördi-y-iken oldı hilāl / Gétdi ḥüsn ü cemāl ḳaldı **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522). [ḫayāl,]*
2. Ne **ḫayāl** eyledi **ḫayāl** seni / Nice bedr eyledi hilāl seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [ḫayāl,]*
3. Gözüñe lāzım oldı bīmārī / Kec **ḫayāl** oldı çün anuñ yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [ḫayāl,]*
4. Dédi duḫter kec olsa ger bu **ḫayāl** / Rāstlar ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [ḫayāl,]*
5. Bi'l-ḥaḳīḳa belī bu sūr-i melāl / Birisi ḫ'ābdur birisi **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [ḫayāl,]*
6. Bu 'alāmet eger degülse **ḫayāl** / Umaram teşne cāna ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [ḫayāl,]*
7. Dilde ebr ü **ḫayāli** peyveste / Cānı sevda-yı çeşm ile ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [ḫayāli, -i]*

8. Ḫᵛābdan k’olmış-ıdı ṣad işkāl / Cümle ḥāll étdi irdi çün bu **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [ḫayāl,]*

9.Düşde ṣayd olalı **ḫayālüñe** ben / Āṣnā olmışam cemālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [ḫayālüñe, -üñ, -e]*

10. Ġālib olup taṣarrufında **ḫayāl** / Levḥa naḳş eylemiş nuḳūş-i muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5170). [ḫayāl,]*

11. Çünki geçdi bu ḥāl-ile niçe sāl / Gétdi māl ü menāl hem-çü **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [ḫayāl,]*

12.Dilde yazup **ḫayālini** levḥa / Eyler-idi bunuñ gibi nevḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [ḫayālini, -i, -n, -i]*

13.Aña göstermişem **ḫayāl**-ile ḫᵛāb / Tā ki bünyād-ı ʿahdi ola ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [ḫayāl-ile, -ile]*

14. Bākdı Mālik çü nāka ḥāline / Düşdi göñli düşi **ḫayāline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

15.Görenüñ ḥāṣılı **ḫayāl** oldı / Görmeyenüñ işi suʿāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [ḫayāl,]*

16. Geh ḳaşın seyr éder **ḫayāl-iken** ol / Ẕevḳ-i bī-misl éder miṣal-iken ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [ḫayāl-iken, -iken]*

17. Bend urup bāb-ı ḥisse her ādem / Seyr éderdi **ḫayāl**-ile ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2412). [ḫayāl-ile, -ile]*

18. Oldı ḥāli **ḫayāli** cānına dāġ / ʿIşḳ ġavġāsı geldi gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [ḫayāli, -i]*

19. Olmasayduñ bu kec **ḫayāl-ile** yār / Olmaz-ıduñ gözüñ gibi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [ḫayāl-ile, -ile]*

20. Ḳılur-iken dehānı hiçe ḫiṭāb / Ṭutdı āhūların **ḫayāl** ile ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [ḫayāl,]*

21. Zaḫm urur cāna geh **ḫayāl-ile** / Gāh merhem düzer viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [ḫayāl-ile, -ile]*

22. Vaṣf olınmaz cemāl-ile gördi / Gerçi çeşmi **ḫayāl**-ile gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2768). [ḫayāl-ile, -ile]*

23. Ṭolmışam şuʿle-i cemālinden / Bir ḫayāl olmışam **ḫayālinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2611). [ḫayālinden, -in, -den]*

24. Mest olur dilberi **ḫayālinden** / Ḳurtılur ʿaḳlınuñ ʿiḳālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2624). [ḫayālinden, -in, -den]*

25.gerçi vehme gelir bu resme **ḫayāl** / heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 50). [ḫayāl]*

26. Bir naẓar seyr éden cemālin anuñ / Baġladı sīnede **ḫayālin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [ḫayālin, -i,-n]*

27. Bi’l-ḥaḳīḳa belī bu sūr-i melāl / Birisi ḫᵛābdur birisi **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [ḫayāl]*

27. Ṣalduñ dilüme zülf-i perīşān **ḫayālini** / Kūy-i ḥużūrdan beni āvāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [ḫayālini, -i, -n, -i]*

28. Gördi çün ḳāmeti **ḫayālini** / Dikdi cānda belā nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [ḫayālini, -i, -n, -i]*

29.Teşneyem laʿlüñüñ zülāline ben / Niçe bir yanayın **ḫayāline** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [ḫayāline, -i, -n, -e]*

30. Ṭıfl-iken bu ġama tufeyli-y-idi / Yāri Yūsuf **ḫayāli** ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [ḫayāli, -i]*

31. Ne dénile lebi zülālinden / Ṣulanurken dehen **ḫayālinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [ḫayālinden, -i, -n, -den]*

32. Eyle olmuş-ıdı baḫr-i şevḳa ġarīḳ / Ki ṣanurdı **ḫayālini** taḫḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [ḫayālini, -i, -n, -i]*

33. Çün **ḫayālüñ** göründi ḫᵛābumda / Baña oldı ḫayāl ḫᵛābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [ḫayālüñ, -üñ]*

34. Beni bir luʿb-ıla şikār étdüñ / Çün **ḫayālüñi** āşkār étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [ḫayālüñi, -üñ, -i]*

35. ʿIşḳdur dil açan **ḫayāli-y-ile** / ʿayn éden ʿiyān miṣāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2743). [ḫayāli-y-ile, -i, -y, -ile]*

36.İy baña ḳayd éden **ḫayāli**-y-ile / İy beni ṣayd éden cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [ḫayāli-y-ile, -i, -y, -ile]*

37.Daḥi görmiş degül **ḫayālin** anuñ / Güş étmiş degül miṣālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [ḫayālin, -in]*

38.Eger olmasa elde naḳd-i viṣāl / ʿışḳdan ḳarż olur melal ü **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [ḫayāl,]*

39.Çün göñülden murādı göze gelür / Ḳor **hayāli** ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [hayāli, -i]*

40.Nakş-ı ḥüsnüñ **ḫayāli** cān tenüme / Tenüm-ise éşigüñe bendeñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [ḫayāli, -i]*

41. Ol **ḫayāl-idi** aña yār-i ḳadīm / Ġam deminde yine ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [ḫayāl-idi, -idi]*

42. Yāri Yūsuf **ḫayali** oldı hemān / Ẕikri anuñ cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [ḫayali, -i]*

43.Yūsufı görmedin Zeliḫāya / ʿışḳdan bir **ḫayāl-idi** vāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [ḫayāl-idi, -idi]*

hayāl ét: *Hayal etmek II Yok etmek, perişan etmek.*

1. Çeşmüñi ʿayn-i mekr ü al étdi / Beni ḳaşuñ gibi **ḫayāl étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [ḫayāl ét, -di]*
2.Ol ala gözleriy'le al étdi / Ḳaşı gibi beni **ḫayāl ét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [ḫayāl ét, -di]*

hayāl eyle: *Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek II benzetmek.*

1. Bunca dürlü **ḫayāl eylediler** / Cemʿ olup ḳīl ü ḳāl eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2536). [ḫayāl eyle, -di, -ler]*
2. Ne **ḫayāl eyle**di ḫayāl seni / Nice bedr eyledi hilāl seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [ḫayāl eyle, -di]*
3. Gerçi siz mekr ü al eyledüñüz / İlla yañlış **ḫayāl eyledüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1477). [ḫayāl eyle, -dü, -nüz]*
4. Ġalibā sizde bir **ḫayāl eyler** / Ki bu vech-ile mekr ü al eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [ḫayāl eyle, -r]*

hayāl gör: *Hayal görmek II Gerçekleşmesi istenen, özlenen şeyi düşünmek.*

1. Yine dāye dédi ki olma hilāl / Ḳaşlaruñ gibi **görüp** egri **ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [ḫayāl gör, -üp]*

hayāl ol: *Görünmez olmak, yok olmak; benliğini kaybetmek.*

1. Çün ḫayālüñ göründi ḫᵛābumda / Baña **oldı ḫayāl** ḫᵛābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [ḫayāl ol, -dı]*
2. Ṭolmışam şuʿle-i cemālinden / Bir **ḫayāl olmışam** ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2611). [ḫayāl ol, -mış, -am]*

hayāl ol: *Gerçekleşmesi olanaksız olmak, gerçekleştirilememek.*

1. Ġālib olsa velī ḫayāl-i nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ **ḫayāl olur** iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [ḫayāl ol, -ur]*
2. Gözümüñ gétdi ḫᵛābı vardı saña / Ḫᵛāb-ı rāḥat **ḫayāl oldı** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [ḫayāl ol, -dı]*

hayāl ol: *Bedenen tükenmek, varlığını yitirmek.*

1. Ḳaşların göreli **ḫayāl ol**dum / Olmadum kec velī hilāl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2615). [ḫayāl ol, -du, -m]*

hayāl ol: *Çok zayıflamak.*

1. Mūya dönmiş-dürür miyānı gibi / Bir **ḫayāl oldı** ebruvānı gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2215). [ḫayāl ol, -dı]*

hayālāt: *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi istenen şeyler II imge, hülya.*

1. Yoġ-iken var éder **ḫayālātı** / Cā-yı mümkinde ḳor muḥālātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3060). [ḫayālātı, -ı]*

hayāle düş: *Hayal kurmak, dış dünyadan uzaklaşarak gerçekleşmesi istenen şeyleri düşünmek.*

1. Her kişi bir **ḫayāle düş**miş-idi / Bunuñ emṣāli ḥāle düşmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [ḫayāle düş, -miş, -idi]*

ḫayālī: *Gerçekte olmayan, gerçekmiş gibi görünen olay, durum.*

1.Cüst ü çābük yerinden eyledi ḫīz / Bu īşāret **ḫayālī** erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [ḫayālī,]*

ḫayāl-i cānān: *Sevgilinin hayali.*

1. Ṣadr-ı dilde **ḫayāl-i cānān**ı / Ṣubḥ olınca olurdı mihmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3196). [ḫayāl-i cānān, -ı]*

ḫayāl-i ḥᵛāb: *Uyku hayali; düş, rüya.*

1. Ḫurrem ol kim **ḫayāl-i ḫᵛāb**ı ḳodı / Pür-hevā oldı ḫāk ü ābı ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [ḫayāl-i ḫᵛāb,]*

ḫayāl-i ḥᵛāb ol: *Uykuda görülen düş, rüya olmak II gerçeklikten uzak, hayal olmak.*

1. Pīrūze ṭāliʿüm benüm **old**ı **ḫayāl-i ḫᵛāb** / Geh geh görünse bāri düşümde bu ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [ḫayāl-i ḫᵛāb ol, -dı]*
2. Ḫᵛāb getdi gözi pür-āb oldu / Rāḥat-ı cān **ḫayāl-i ḫᵛāb oldu** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2463). [ḫayāl-i ḫᵛāb ol, -du]*

ḫayāl-i nigār: *Güzel yüzlü sevgilinin hayali.*

1.Ġālib olsa veli **ḫayāl-i nigār** / Ṣabr-ı ʿāşıḳ ḫayāl olur iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [ḫayāl-i nigār,]*
2. Çün hücūm eyleye **ḫayāl-ı nigār** / Ṣabr-ı ʿāşıḳ nedeñlü ṭuta ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ḫayāl-ı nigār,]*

ḫayāl-i yār: *Sevgilinin hayali.*

1. Ol géce ṣubḥa dek bu zār-ıla / Ṣoḥbet étdi **ḫayāl-i yār**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2511). [ḫayāl-i yār, -ile]*

ḫayāl-i yār ét: *Sevgiliyi anmak, hayal etmek.*

1. Hem zebānın **ḫayāl-i yār étdi** / Dilden aña ṣekker-niṣār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [ḫayāl-i yār ét, -di]*

ḫayāline getür: *Hayaline getirmek, hayal etmek.*

1. Bunı kim düşde göre ḫayra yora / Ṣūretin kim **ḫayāline getüre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [ḫayāline getür, -e]*

ḫayat: *Hayat, yaşam; dirilik, canlılık*

1. Mār-ı pīçīdedür felek yédi kat / Dāyim ola mı ḫayye içre **ḫayāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [ḫayāt,]*
2. Dédi çün vāḳiʿ ola ol taḳdīr / N'ola ḫalkuñ **ḫayātına** tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [ḫayātına, -ı, -n, -a]*
3. Mevtdür baña her **ḫayat** ansuz / Ḫōş kerāmet-durur memāt ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [ḫayat,]*
4. Lebüñi görmesem **ḫayātı** n'édem / Dehenüñ olmasa nebāti n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [ḫayātı, -ı]*
5. İrdi ol gelmeg-ile Mışra **ḫayāt** / Ḳademidür anuñ bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [ḫayāt,]*
6. Nice ḳalsun **hayāt** ḳalmadi mā / Dūda döndi miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [hayāt,]*
7. ʿālemi hayy eden **hayatun** içün / Kelimāt-ı kelām-ı zātun içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 133). [hayatun, -uñ]*

ḫayāt al: *Hayatlarını idame ettirecek yiyecek, içecek vb. şeyler almak.*

1. Her ṭarafdan aña gelürler-idi / Cānlarına **ḫayāt al**urlar ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5694). [ḫayāt al, -ur, -lar, -ıdı]*

ḫayāt bul: *Hayatta olmak, yaşamaya devam etmek.*

1. ʿAhd étdi ki **bul**duġınca **ḫayāt** / Yūsufı añup étmeye ḫarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1295). [ḫayāt bul, -dugınca]*

ḫayāt ir: *Canlanmak, hayat bulmak.*

1.Nāz-ıla servüñ eylese ḥarekāt / Her nebāta çemende **ire ḥayāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [ḥayāt ir, -e]*

ḥayāt-ı ‘aẕm-i remīm: *Çürümüş kemiklerin hayatlanması II ölülerin dirilmesi.*

1.Esmege başlasa seḥerde nesīm / Dér-idi iy **ḥayāt-ı ‘aẕm-i remīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [ḥayāt-ı ‘aẕm-i remīm,]*

ḥayāt-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un hayatı.*

1. Baña bildür **ḥayāt-ı Yūsuf**umı / Tā biraz defʿ édem te'essüfümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5978). [ḥayāt-ı Yūsuf, -um, -ı]*

Ḥaydar: *Arslan; Allah'ın arslanı Hz. Ali.*

1.**Ḥaydar** oldur ki açdı aña nebī / Süfre-i ḫʷān-ı lahmın lahmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 303). [ḥaydar,]*

ḥayf: *Haksızlık, zulüm.*

1. Bir édüp aldamaġa dillerini / Baġlayup ẓulm ü **ḥayf**a bèllerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 676). [ḥayfa, -a]*
2. Zālimüñ **ḥayfı** ṣanma yérde ḳalur / ʿĀḳıbet bil ki ḫānmānın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). [ḥayfı, -ı]*

ḥayf: *"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.*

1. **Ḥayf** kim bunca derd-i ser çekdüm / Saʿy toḫmın ḳuru yére ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [ḥayf,]*
2.Ḳan yudarken bu ḫaste-dil-i bülbül / **Ḥayfdur** ḫāra düşe dāmen-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3335). [ḥayfdur, -dur]*

ḥayf ét: *Haksızlık etmek, zulüm etmek.*

1.Her ne **ḥayf étdüñüzse** ol pisere / And içürüñ ki démeye pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [ḥayf ét, -dü, -ñüz, -se]*

hāygīne: *Yumurta ve un ile yapılan bir yemek, kaygana.(Dolu düşmesiyle kafanın yaralanması bağlamında.)*

1. Her ki ol beyżadan yédiyse bere / Bereden **ḫāygīne** urdı sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [ḫāygīne,]*

ḫāyil: *Perde, engel, mani (olmak).*

1. Olma ṣūret-perest iy ġafil / Ki olur maʿni hāline **hăyil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [ḫāyil,]*
2.Ḥüsnini görmege çü **ḫāyildür** / Naẓar étmek yüzine müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [ḫāyildür, -dür]*

ḫāyil ol: *Engel, mâni olmak.*

1. Dédi ma'şuḳa ʿāşıḳ olsa revān / **Ḫāyil olur** mı perde-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [ḫāyil ol, -ur]*
2.Gétdi andan o daʿvī-yi bātıl / ʿIşḳ ḫāline **olmadı ḫāyil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1324). [ḫāyil ol, -ma, -dı]*
3. Gelse ʿāşıḳ diyārına cānān / **Ḫāyil olmaz** ḥicāb-ı kevn ü mekān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5405). [ḫāyil ol, -maz]*

ḫāyin: *Hıyânet eden, sadakat göstermeyen, güveni kötüye kullanan (kimse).*

1. Her ne yérde ki añıla ensāb / Dénile size **ḫāyin** ü keẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [ḫāyin,]*
2. Daḫi mührin gédermemiş ḫāzin / Ḳuflını açmamış daḫi **ḫāyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5567). [ḫāyin,]*
3.Ki mürüvvetsüzüñ sezāsı nedür / Ḫāneñe **ḫāyinüñ** cezāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [ḫāyinüñ, -üñ]*
4.Eyledüñ çün emīn emānetüñe / Cānumı **ḫāyin** étme ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 109). [ḫāyin,]*
5.Ard etekde bulursañ ol çāki / **Ḫāyin** añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [ḫāyin,]*

hāyin ol: *Hıyanet etmek, nankörlük etmek, ihanet etmek.*

1. Bir münādī yanınca étdi nidā / Ki budur bende **ḫāyin olsa** cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [ḫāyin ol, -sa]*

<u>hayl:</u> *At sürüsü, atlı askerler II topluluk, kalabalık.*

1. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / Sen şeh ol ḫayli ile **ḫaylüñ** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [ḫaylüñ, -ün]*
2. Ṭoldı etrāfa tabl üni gibi **ḫayl** / Oldı āheng ṣūr-nāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [ḫayl,]*
3. Yürise ʿizz ü nāz-ıla ol şāh / Ṣaġ u solda yürürdi **ḫayl** ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [ḫayl,]*

<u>hayli:</u> *"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen sıfat.*

1.Ḫayli toḫm-ı siperġam aldı bile / Tā anı ekmegi bahāne ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4201). [ḫayli,]*

2. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / Sen şeh ol **ḫayli** ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [ḫayli,]*

3.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe **ḫayli** emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [ḫayli,]*

4.Ḫālı defʿ eyledi ġamın anuñ / **Ḫayli** ḫōş gördi maḳdemin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 635). [ḫayli, -in]*

5. Yatup anda bu ḫāl-ile ḳaldı / Kārbān ḫalkı **ḫaylī** yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [ḫaylī,]*

6. Ṭıfl-iken bu ġama tufeyli-y-idi / Yāri Yūsuf ḫayāli **ḫayli**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [ḫayli-y-idi, -y, -idi]*

<u>hayl-i sipāh:</u> *Atlı askerler topluluğu, ordu.*

1. Günligi gün feżāsı ḫırmen-i māh / Ḥavlisi çevresinde **ḫayl-i sipāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [ḫayl-i sipāh,]*

<u>hayme:</u> *Çadır, otağ.*

1. ʿazm-i seyr eyledi çün ol mehtāb / ʿāmir oldı ʿammārı **ḫayme** ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [ḫayme,]*

2. Gördi ġamdan dilinde sūzen var / **Ḫaymeyi** deldi çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [ḫaymeyi, -y, -i]*

<u>hayme ḳur:</u> *Çadır gibi yığılmak; kümbet şeklinde olmak.*

1. **Ḫayme ḳur**dı pilāv ṣaḥrāya / Vérdi ḥaẕẕın faḳīre vü baya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957). [ḫayme ḳur, -dı]*

<u>hayr:</u> *Hayırlı, yararlı.*

1. Bize nʿiçün anı inanmazsın /Aña biz **ḫayr** ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [ḫayr,]*
2. Añlamazduñ bizüm murādumuzı / **Ḫayr-**ıla yād éderdün adumuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [ḫayr, -ıla]*
3.Bunlar ol şerri **ḫayr** añladılar / Rāhib-i ehl-i deyr añladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [ḫayr,]*
4.Dilerem yā Muḥavvile'l-Aḥvāl / Ḫayra eyle bu şerri istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 124). [ḫayra, -a]*
5.Gerçi étdi vatan diyārına seyr / ʿİṣdan ummaz-ıdı ammā **ḫayr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [ḫayr,]*
6.Soñra A'rābiye nidā étdi / **Ḫayr-ıla** yād édüp ṣenā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3808). [ḫayr-ıla, -ıla]*
7. **Ḫayr-ıla** eylesün duʿā'yı kişi / Tā ırağ ola cümle şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [ḫayr-ıla, -ıla]*
8.Étme te'ḫīr **ḫayrı** cānuñ-ıçun / Beni ṭap yaḳ belāya anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [ḫayrı, -ı]*

<u>hayr ét:</u> *İyilik etmek.*

1. **Ḫayr éderken** müdd-ile ḥażret-i şāh / Ṣāʿın almaz anuñ meger gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5863). [ḫayr ét, -er, -ken]*

<u>hayr görme:</u> *Hayra yormamak, iyi bir durumun belirtisi saymamak.*

1.**Görme**di **ḫayr** lerze-i legeni / Ḫavf- ıla lerze étdi cān ü teni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 773). [ḫayr görme, -di]*

<u>ḫayr ol:</u> *Hayırlı olmak; iyi, güzel olmak.*

1. Ḫub ola evvelüñ liḳāsı-y-ıla / **Ḫayr ola** āḫirüñ duʿā'sı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1564). [ḫayr ol, -a]*
2. Şūrı yoḳ sīnede mekr-i ʿışḳuñ / **Ḫayr ol**a şerr-ise eger ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [ḫayr ol, -a]*

<u>ḫayra uġra:</u> *Hayırlı, güzel şeylerle karşılaşmak.*

1. Degülem ben o kimse kim ġayra / Şerr édem **uġra**maġ-içün **ḫayra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [ḫayra uġra, -mag, -için]*

<u>ḫayra yor:</u> *Rüya veya olayı iyi bir durumun belirtisi saymak, bir durumu iyiye yormak, Ḥüsnü zan etmek.*

1. Bunı kim düşde göre **ḫayra yor**a / Ṣūretin kim ḫayāline getüre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [ḫayra yor, -a]*

<u>ḫayrān:</u> *Kendinden geçmiş, şaşırmış.*

1. ʿaḳlumı aldı yār-ı zindānī / Ḳodı bī-ḫōd bu mest ü **ḫayrānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5108). [ḫayrānı, -ı]*
2. Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü **ḫayrān** beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [ḫayrān,]*
3. Biri pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān / Biri destūr emrine **hayran** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 753). [hayrān,]*
4. Ḳısmet étdükce keffin ol **ḫayrān** / Cedvelinden aḳardı seyl-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [ḫayrān,]*
5. Ben daḫi mübtelā-yı hicrānam / Dürd-i derd-ile mest ü **ḫayrānam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6019). [ḫayrānam, -am]*

<u>ḫayrān:</u> *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

1. Yūsuf ol gün ki gétdi seyrāna / Döndi Yaʿḳūb mest ü **ḫayrāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [ḫayrāna, -a]*
2. Düşeli ebr gibi her sulṭān / Gün yüzinüñ hevāsına **ḫayrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [ḫayrān,]*

<u>ḫayrān eyle:</u> *Kendinden geçirmek, aklını başından almak.*

1. Yine devr **eyle**di beni **ḫayrān** / Olmışam çarḫ gibi sergerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [ḫayrān eyle, -di]*

<u>ḫayrān kal:</u> *Ne yapacağını bilemeden şaşkın bir şekilde kalakalmak; kendinden geçmek*

1. Cümle Mışr ehli anda pīr ü cüvān / Üç gün üç géce **ḳaldılar ḫayrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [ḫayrān ḳal, -dı, -lar]*
2. Üç gün üç géce **ḳaldılar ḫayrān** / Kārbān oldı sıḥḥat-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [ḫayrān ḳaldı, -lar]*
3. Ki bugün ben de **ol**mışam **ḫayrān** / Beni bilmen ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [ḫayrān ol, -muş, -am]*
4. Cemʿ olup bunca dürlü derd-i girān / Yūsuf **olmışdı** arada **ḫayrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [ḫayrān ol, -mış, -dı]*
5. Bu **işe** ḫʸāceler olup ḫayran / Dédiler cümle iy cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [ḫayran ol, -up]*

<u>ḫayran ol:</u> *Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.*

1. Géceler vaṣluña olam mihmān / Gündüz **olam** cemālüñe **ḫayrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5522). [ḫayrān ol, -am]*
2. Ki bu şehrüñ de ḫalḳı pīr ü cüvān / Göricek ḥüsnümi **olur ḫayran** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [ḫayran ol, -ur]*
3. **Oldı** bu anları görüp **ḫayrān** / Anlar olmadılar buña nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [ḫayrān ol, -dı]*

4. Ḳanı anuñ o tāze reyḥānı / Sünbül-i cennet **ola ḥayrānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [ḥayrānı ol, -a]*
5. Var mıdur yéryüzinde bir dil ü cān / Ki görüp anı **olmaya ḥayrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [ḥayrān olma, -y, -a]*

hayret: *Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.*

1.Sebebin bilmezem bu ḥayretümüñ / ʿilletin bilmezem bu ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [ḥayretümüñ, -üm, -üñ]*
2. Dönüp andan bu **ḥayret-ile** hemān / Geldiler bār-gāh-ı şāha revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [ḥayret-ile, -ile]*
3.Ol dem ki cihāna ṭola **ḥayret** / Olmaya ʿuṣāta senden eşfa‘ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231). [ḥayret,]*
4.Eyler-iken bu **ḥayret** içre fiġān / Ṭutdı oġlanlaruñ ḳılup bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [ḥayret,]*
5. Saḳfı miḫnet sütūnı renc-i şedīd / Miḫı **ḥayret** ṭınābı fikr-i medīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [ḥayret,]*
6. İḫvet-i Yūsuf eyleyüp bunı gūş / Şerm ü **ḥayretden** oldılar ḥāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5906). [ḥayretden, -den]*
7. Dilleri çün pür oldı **ḥayretden** / Ellerin kesdiler ferāġatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4761). [ḥayretden, -den]*
8.**Ḥayret** irişdi ḥasret-ile baña / İḫtiyārum ḳomadı düşdüm añа *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [ḥayret,]*
9. Ṭaşa baş ḳodı başa **ḥayret** eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [ḥayret,]*

ḥayret ét: *Şaşırmak, hayret etmek II beklemediği bir duruma düşmek.*

1. **Ḥayret éd**üp dil-i Zelīḫāya / ʿaḳlı milkini vérdi yaġmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2836). [ḥayret ét, -üp]*

ḥayretde ḳal: *Şaşırmak, ne yapacağını bilememek.*

1.Étdi Aʿrābī çün bu verhemi gūş / **Ḳal**dı **ḥayretde** vālih ü ḥāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [ḥayretde ḳal, -dı]*

ḥayrete düş: *Çok şaşırmak.*

1.**Ḥayrete düşdi** görüp anı Kelīm / Dédi kimler ola bu cemʿ-i ‘azīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [ḥayrete düş, -di]*

ḥayret-i idrāk: *Aklı, idraki hayrette bırakan (Sevgilinin güzelliği bağlamında.).*

1.Gördi bir rūḥ āb-ı gülden pāk / Ḥüsni evṣāfı **ḥayret-i idrāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [ḥayret-i idrāk,]*

ḥayr-i ḥāfız: *Hıfz edenlerin, koruyanların en hayırlısı (Allah).*

1. **Ḫayr-i ḥāfız** Ḫudā-yı ʿālemdür / Luṭfı bī-ḥad ḳamudan erḥamdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5802). [ḫayr-i ḥāfız,]*

ḫayr-ı ḫalef: *Hayırlı evlat (sevilen, beğenilen, memnun olunan eser bağlamında.)*

1. Ede bu naẓmı cānda **ḫayr-ı ḫalef** / Yād olınam nite ki ḫayr-ı selef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). [ḫayr-ı ḫalef,]*

ḫayr-ı selef: *Hayırla yad edilen önceki kimseler (Önceden yaşamış şairler bağlamında).*

1.Ede bu naẓmı cānda ḫayr-ı ḫalef / Yād olınam nite ki **ḫayr-ı selef** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). [ḫayr-ı selef,]*

ḫayr-i ümmet: *Hayırlı ümmet (Hz. Muhammed'in ümmeti).*

1. Ḳarnı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı latīf / Ümmeti **ḫayr-i ümmet** aṣlı şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179). [ḫayr-i ümmet,]*

ḫayrü'l-ḳurūn: *Asırların en hayırlısı ; asrısaadet (Hz. Muhammed'in yaşadığı zaman, saadet asrı.).*

1. Ḳarnı **ḫayrü'l-ḳurūn** ẕātı latīf / Ümmeti ḫayr-i ümmet aṣlı şerīf (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179). *[ḫayrü'l-ḳurūn,]*

ḫayrü'l-umūr: *Hayru'l umuru evsatuha: İşlerin en hayırlısı orta olanıdır. (Hz. Yusuf'un orta boylu olması bağlamında.).*

1.Ḳaddi **ḫayrü'l umūr** ā'n ī vasaṭ / Ḥaddi üzre yazılmamış daḫi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [ḫayrü'l-umūr,]*

ḫayrü'l-yehūd İbn-i Selām: *Yahudilerin en hayırlısı İbn-i Selam (Abdullah bin Selam (r.a.) Yesrib'de yaşayan Yahudilerin alimlerinden).*

1.Dédi **ḫayrü'l-Yehūd İbn-i Selām** / Çün éşitdi ḳudūm-i ḫayr-i enām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 242*). [ḫayrü'l-yehūd ibn-i selām,]*

ḫayṭ-ı sepīd: *Beyaz iplik, II güneş doğarken ufukta görülen ışık demetleri.*

1. Ṣıdḳ-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ oldı bedīd / Ṭaḳdı anuñ diline **ḫayṭ-ı sepīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [ḫayṭ-ı sepīd,]*

ḫayvān: *Hayvan, canlı*

1.Ẕikr-i Ḥayy-ıla ḫayy éden cānı / Söyledürse ʿaceb mi **ḫayvānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1361). [ḫayvānı, -ı]*

2. Cigerüñ pāresi-y-iken ol cān / Ne yüreg-ile yér anı **ḫayvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [ḫayvān,]*

3.Degme **ḫayvān** ne bilür insanı / Ḥıżra ṣor ḳadr-i āb-ı ḫayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [ḫayvān,]*

4.Çün irişdi murāda ol **ḫayvān** / Yüz urup Ḥaḳḳa dédi ya Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [ḫayvān,]*

5. Gelmese ol olurdı él vīrān / Cümle ḫaylarda ḳalmayup **ḫayvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [ḫayvān,]*

6. Göñline geldi kim bu **ḫayvānı** / Étdi me'mur emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3694). [ḫayvānı, -ı]*

7. Aġlayıcaḳ benümçün ol **ḫayvān** / Ben de olsam ʿaceb degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [ḫayvān,]*

Ḥayy: *"Bütün varlıkların hayat kaynağı, ebedî ve hakiki hayat sahibi" anlamında esma-i Ḥüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1.Aña ḳudret-nümā olur ol **Ḥayy** / Aña ʿibret-nümā olur her şey *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [ḫayy,]*

2.İy Semī' ü Baṣīr u **Ḥayy** ü ʿAlīm / Bende ger var-ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [ḫayy,]*

3.Neçün étmen ḫayā ben ol **Ḥayydan** / Ki yaḳındur baña ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [ḫayydan, -dan]*

ḫayy et: *Yaratmak, hayat vermek.*

1.12. ʿālemi hayy eden hayatun içün / Kelimāt-ı kelām-ı zātun içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 133*). [ḫayy et, -en]*

2.Ẕikr-i Ḥayy-ıla **ḫayy éd**en cānı / Söyledürse ʿaceb mi ḫayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1361). [ḫayy ét, -en]*

ḫayy u ḳayyūm: *Her an diri olan ve her şeyi ayakta tutan Allah.*

1.Ben utanman Ḫudā-yı binādan / **Ḥayy u Ḳayyūm** u Rabb-i dānādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4540). [ḫayy u ḳayyūm,]*

ḫayye: *Yılan.*

1. Mār-ı pīçīdedür felek yédi kat / Dāyim ola mı **ḫayye** içre ḫayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [ḫayye,]*

ḫayyiz-i ḳabūl: *(Dua) kabul edilebilecek durum, mevki.*

1. Bildi ḳaṭʿī ki bu duʿā'-yı resūl / Tiz bulur **ḫayyız-ı ḳabūle** vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [ḫayyiz-i ḳabūl, -e]*

ḫayzūm: *Göğüs tahtası, göğsün üzeri.*

1.Bindi bir bād-pāya zerrīn zīn / Ṣan ki **ḥayzūma** Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [ḥayzūma, -a]*

ḥaz vér: *Haz vermek, lezzet vermek, hoşuna gitmek.*

1. Ḫayme ḳurdı pilāv ṣaḥrāya / **Vérdi ḥaẕẓın** faḳīre vü baya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957). [ḥaẕ vér, -di]*

ḥazer: *Sakınma, çekinme.*

1.Añmayan Rabb-i münṭaḳim **ḥaẕerin** / Yād éder mi vaṣiyyet-i pederin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 990). [ḥaẕerin, -in]*
2. Seni ḳurd aldı dédiler pedere / Düşdiler nār-ı ġayret ü **ḥaẕere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662). [ḥaẕere, -e]*
3.Diledi kim ḳıla vatan seferi / Gerçi var-ıdı ʿĪṣdan **ḥaẕeri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [ḥaẕeri, -i]*

ḥazer ét: *Sakınmak, çekinmek.*

1. ʿĀḳil-iseñ bu ḥikmete naẕar ét / Étme cevri cezāsı var **ḥaẕer ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [ḥaẕer ét,]*
2.Yaşı çoġ olsa ādemüñ **ḥazer ét** / Yaşına baḳma işine naẕar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [ḥazer ét,]*
3.**Ḥaẕer** ét étme bu söze inkār / Müşkil olmaya tā ki āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [ḥaẕer ét,]*
4. Söyle derd-i dilüñi cān-ı peder / Müşfiḳam saña benden **étme ḥaẕer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [ḥaẕer ét, -me]*
5. Bu nidā Yūsufa eser étdi / Heybete düşdi gey **ḥaẕer étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [ḥaẕer ét, -di]*
6. Nāzı az eyle ḥāline naẕar ét / Cevre döymez cefā éder **ḥaẕer** ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [ḥaẕer ét,]*

hazer eyle: *Sakınmak, kaçınmak.*

1.ʿĪṣ mekrinden **eyle**r-ise **ḥazer** / Eylesün Şām cānibine sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 407). [ḥazer eyle, -r, -ise]*

2.**Haẕer eyle** göñül aḳāribden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 556). [haẕer eyle,]*

ḥāzık et: *Usta etmek, ustalaştırmak II ehil ḥāle getirmek.*

1.Ḥaḳḳ ṭapuñı eyle **ḥāẕıḳ etdi** / Kim senden umar ṣifa-yı Loḳmān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236*). [ḥāẕıḳ et, -di]*

ḥāżım ol: *Yemeklerin hazmını kolaylaştırmak; mide şişkinliğine iyi gelmek.*

1.Ki turunç imtilāyı **ḥāżım ol**ur / Yéyenüñ iştihāsı ḳāyim olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [hāżım ol, -ur]*

ḥazīn: *Hüzünlü, kederli, gamlı (kimse)*

1.Benüm aġladuġımı yād édesin / Dād-ıla **ḥazīni** şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1016). [ḥazīni, -i]*
2. Ḳaldı Yūsuf velī **ḥazīn** ansuz / İştiyāḳ-ıla pür-enīn ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [ḥazīn,]*
3. Āteşīn nāle-y-ile ol miskīn / Ḫāne-i nāya girdi zār ü **ḥazīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436). [ḥazīn,]*
4. Dédi Yūsuf birüñüzi o **ḥazīn** / Neçün alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [ḥazīn,]*

ḥāzīn: *Hazine muhafızı, hazinedar (Züleyha'nın kocası Mısır Azizi bağlamında.).*

1. Daḥi mühri gédermemiş **ḥāzin** / Ḳuflını açmamış daḥi ḫāyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5567). [ḫāzin,]*

hazīn ḳal: *Hüzün, elem içerisinde kalmak.*

1.Külbe-i hüzn içinde **ḳaldı ḥazīn** / Hem-demi ġuṣṣa hem-nişīni enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1221). [ḥazīn ḳal, -dı]*

hazīn ol: *Hüzünlü, kederli, gamlı olmak.*

1. Beni ol dem bu üştür-i miskīn / Görmiş-idi anuñ-ıçun **oldı ḥazīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [ḥazīn ol, -du]*

ḫazīne: *Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.*

1. Anda ġarḳ eyleyen sefīnesini / Buldı dürr-i baḳā **ḫazīnesini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2312). [ḫazīnesini, -si, -n, -i]*
2. Dédi ammā **ḫazīnemüñ** varı / Laʿl ü yāḳūt ü sīm ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [ḫazīnemüñ, -m, -üñ]*
3. Bu sarāy içre bir defīnem var / Anda yüz pür-güher **ḫazīnem** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [ḫazīnem, -m]*
4. İyʿilme medīne ḥilme menba' / ʿİrfāna **ḫazīne** luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [ḫazīne,]*

ḫazīne: *Allah'ın bilinmezlik hazinesi (Bir Hadis-i Kutside Allah u Teālā: "Küntü kenzen mahfiyyen fe ahbebtü en u'rafe fe ḫālektül ḫālke li uğrafe bihi." "Ben gizli bir hazine idim bilinmekliğimi sevdim-arzu ettim ve bu ḫālkı, onunla bilinmekliğim için ḫālkettim." buyurmuştur. Beyitte bu Hadis-i Kutsi'ye atıf yapılmıştır.).*

1. Maḫzeni ol **ḫazīnenin** cāndır / Cānuñı bul ki bulasın cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [ḫazīnenin, -nin]*

ḫazīne: *Maddî veya manevi büyük servet değerindeki şeylerin saklandığı yer. (Yürek, kalp bağlamında).*

1. Çekdi ol dürci cānı sīnesine / Cevherin toldurup **ḫazīne**sine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [ḫazīnesine, -si, -n, -e]*
2. Çeke ol nāzenīni sīnesine / Yol vére vuṣlatı **ḫazīnesine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4320). [ḫazīnesine, -si, -n, -e]*
3. Dest-i iʿcāzı ḳodı sīnesine / Ṭoldı dürr-i yaḳīn **ḫazīnesine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5678). [ḫazīnesine, -si, -n, -e]*

ḫazīne: *Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer. (Hz. Yusuf'un hazinedar olması bağlamında.).*

1. Dédi Reyyāna ḥaẕret-i ṣıddīḳ / Oldı şāha **ḫazīne** māla ġarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [ḫazīne,]*

ḫazīne-dār: *Bir hazîneyi korumak ve yönetmekle görevli kimse.*

1. Şāh-ı Mıṣruñ **ḫazīne-dārı**-y-ıdı / Memleket ḥükminüñ şikārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2298). [ḫazīne-dārı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*

ḫazīne-i pinhān: *Gizli hazine (Bir Hadis-i Kutside Allah u Teālā: "Küntü kenzen mahfiyyen fe ahbebtü en u'rafe fe ḫālektül ḫālke li uğrafe bihi." "Ben gizli bir hazine idim bilinmekliğimi sevdim-arzu ettim ve bu ḫālkı, onunla bilinmekliğim için ḫālkettim." buyurmuştur. Beyitte bu Hadis-i Kutsi'ye atıf yapılmıştır.).*

1. Ne-y-içün ḫalḳ olundı ins-ile cān / Bulmaḳ için **ḫazīne-i pinhān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 65). [ḫazīne-i pinhān,]*

ḥāżır: *Hazır, bir yerde bulunan.*

1. Cümle Mıṣr ehli anda **ḥāżır-ıdı** / Ol mehüñ maḳdemine nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [ḥāżır-ıdı, -ıdı]*
2. Bir zen ol cemʿ içinde **ḥāżır-ıdı** / Bu geçen mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [ḥāżır-ıdı, -ıdı]*
3. Hem Zelīḫā o yérde **ḥāżır-ıdı** / Bu geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [ḥāżır-ıdı, -ıdı]*
4. Dédi **ḥāżırlara** nedür bu fiġān / Ṭoldı ġavġā-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [ḥāżırlara, -lar, -a]*
5. Cümle Mıṣr ehli bunda **ḥāżırdur** / Görmege ḳapusına nāẓırdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [ḥāżırdur, -dur]*
6. Vérdi biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle **ḥāżır** silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [ḥāżır,]*
7. Geldi ol ḥācib öpdi pā-yı serīr / Dédi **ḥāżır** ḳapuda ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [ḥāżır,]*
8. Göresin Ḥaḳḳ senüñle **ḥāżır-ımış** / Ẓāhir ü bātınuña nāżır-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 312). [ḥāżır-ımış, -ımış]*

9. Dédi **ḥāżır** mıduñ ol arada / Bu belā olduġında ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [ḥāżır,]*
10. Şehr-i Mıṣr içredür velī aḫaveyn / **Ḥāżır** anlar ıraḳ degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [hażır,]*

<u>hāżır ét:</u> *Hazırlamak, hazır duruma getirmek.*

1. Mıṣra élçi yaraġın étdi revān / Tuḥfeler **ḥāżır étdi** bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [ḥāżır ét, -di]*
2. Lebi nūşında **hāżır ét**di şeker / Sā'idi ṭavḳ étdi sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [hāżır ét, -di]*

<u>hāżır eyle:</u> *Hazırlamak, hazırda bulundurmak.*

1. Yaṣduġından götürse gün gibi ser / **Ḥāżır eylerdi** laʿl-gūn efser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [ḥāżır eyle, -r, -di]*

<u>ḥāżır ol:</u> *Hazırda bulunmak, bir yerde var olmak; bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak.*

1. Bilmek isterseñüz kemālin anuñ / **Ḥāżır ol**sun görün cemālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [ḥāżır ol, -sun]*
2. Sırrına **ḥāẓır ol**dı ʿAẕrā''il / Bilmeyüp ṣordı anı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [ḥāẓır ol, -dı]*
3. Bir perī ṣūret-i Zelīḫāda / Defʿi **ḥāżır olurdı** arada *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3181). [ḥāżır ol, -ur, -dı]*
4. Buyruḳ étdi ṣubānlarına revān / Bir süri ḳuzı **ḥāżır ol**du hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [ḥāżır ol, -du]*

<u>hażret:</u> *Huzur, nezd, kat.*

1. Eflaḥı uş getürmişem ḳatuña / Ḳıldı teslīm özini **ḥażretüñe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [ḥażretüñe, -ü, -ñ, -e]*
2. ʿÖmri ḫarc eyledüm ʿibādetüñe / Yüzüm urdum bu demde **ḥażretüñe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [ḥażretüñe, -ü, -ñ, -e]*
3. Eyler-iken bu fikre bünyādı / Geldiler **ḥażretine** evladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5745). [ḥażretine, -i, -n, -e]*

<u>ḥażret:</u> *Bir büyük zattan bahsedilirken saygı ifadesi olarak kullanılır.*

1. Süriyüp uş getürdiler ḳatuña / Eyledüm vaṣf-ı ḥāli **ḥażretüñe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1388). [ḥażretüñe, -üñ, -e]*
2. Ki Ḫudā-yı ʿAzīz ʿizzetiy'çün / **Ḥażretüñe** olan ʿināyet-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [ḥażretüñe, -üñ, -e]*
3. Eyle olsa varuñ anuñ ḳatına / ʿarż édüñ ḥālüñüzi **ḥażretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
4. Görmedi cihānda **ḥażretüñe** / Gerdūn-i hezār-dīde hem-tā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 218). [ḥażretüñe, -üñ, -e]*
5. Ola anda ʿAzīz-i Mıṣr-ı vücūd / Ten ü cān éde **ḥażretine** sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [ḥażretine, -i, -n, -e]*

<u>ḥażret:</u> *Allah (Hazret: Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilip Farsça isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı ifāde eder.).*

1. Eyledüñ çün emīn emānetüñe / Cānumı ḫāyin étme **ḥażretüñe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 109). [ḥażretüñe, -üñ, -e]*
2. Emr olup Cebra'ile **ḥażretden** / Ki getürmişdi anı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [ḥażretden, -den]*
3. Ol géce Rūḥ-ı Ḳudsa **Ḥażretden** / Emr olup yéri yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [ḥażretden, -den]*
4. Sergüẕeştüm cenābuña maʿlūm / Dilerem **ḥażretüñden** iy Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [ḥażretüñden, -üñ, -den]*
5. Yüz urup **ḥażrete** niyāz étdi / ʿālem-i dilde keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3684). [ḥażrete, -e]*
6. Yüz urup **ḥażrete** nidā étdi / Añdı Yaʿḳūbı beddūʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1077). [ḥażrete, -e]*

7. Mālik irişdi Yūsufuñ ḳatına / Dilek étdi yüz urdı **ḥażretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [ḥażretine, -in, -e]*
8. Görüp anı taʿaccüb étdi Ṣafī / Eyledi **ḥazrete** nidā-yı ḫafī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 461). [ḥazrete, -e]*
9.Raḥmetinden véreli baña vücūd / Éderem **ḥażreti** öñinde sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4534). [ḥażreti, -i]*
10.Dédi kim iy ʿAlīm-i rāz-ı nihān / **Ḥażretüñdür** bilen ġuyūbı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4641). [ḥażretüñdür, -üñ, -dür]*
11. Emr olup Rūh-ı Ḳudse **ḥażretden** / Bir ḫōş alma getürdi cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [ḥażretden, -den]*
12. İricek güft ü gūyi fursatına / Halümi ʿarż eyle **ḥażretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5145). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
13. Yine iẕn-ile girdiler ḳatına / İʿtiẕār eylemege **ḥażretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5883). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
14. Bir gün evlādı cemʿ olup ḳatına / Dédiler şefḳat-ile **ḥażretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
15. Pīr-i Kenʿānī **ḥażretine** o sāl / Yétmişe yitmiş-idi ehl ü ʿıyāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
16. Gelüp ebnāsı ʿĀḳıbet ḳatına / Yüz urup şermsār **ḥażretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
17. Dédi Yaʿḳūb **ḥażretine** Emīr / Ol geçen ḫᵛābuma budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
18. Umaruz **ḥażretüñe** ḥürmet éde / Éşidüp ḥasretüñi şefḳat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6009). [ḥażretüñe, -üñ, -e]*

ḥażret-i Cābir: *Cabir Bin Abdullah (Hz. Muhammed'e küçük yaşta biat eden bir genç sahabe).*

1. 1.Muṣṭafā yāri **ḥażret-i Cābir** / Maḫzen-i ʿilm ü rāvî-yi māhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 260). [ḥażret-i cābir,]*

ḥażret-i Cibrīl: *Cebrail, vahiy meleği.*

1. Dédi ṣıddīka **ḥażret-i Cibrīl** / Atdan éndi senüñçün İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [ḥażret-i cibrīl,]*

ḥażret-i Fettāḥ: *Kullarının kapalı işlerini açan, Allah.*

1.Yūsufa çünki **ḥażret-i Fettāḥ** / Buyruġ étdi ki éde ʿaḳd-i nikāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5532). [ḥażret-i fettāḥ,]*

ḥażret-i Ḫıżr: *Abıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.*

1.**Ḥażret-i Ḫıżr** gibi ḫadrā-pūş / Ehl-i dem gibi ḫālī vecd ü ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [ḥażret-i ḫıżr,]*

ḥazret-i İsḥāk: *Hz. İbrahim'in ikinci oğlu, Hz. Yakup'un babası olan peygamber.*

1.Çün vefāt étdi **ḥaẕret-i İsḥāḳ** / Toldı āh ü fiġān-ıla āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 409). [ḥaẕret-i isḥāḳ,]*
2.Var-iken bende vahye istiḥḳāḳ / Cedd-iken baña **ḥażret-i İsḥāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [ḥażret-i İsḥāḳ,]*

ḥażret-i ḳayyūm: *Ezelî ve ebedî kaim olan Cenabıhak.*

1.Ẕikr olınur ki **ḥażret-i Ḳayyūm** / Çok veled vérdi ʿĪsa birisi Rūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [ḥażret-i ḳayyūm,]*

ḥażret-i kibriyā: *Yüce Allah.*

1. Ol ki kibr ü riyāya éde nigāh / **Ḥażret-i Kibriyāya** bulmaya rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [ḥażret-i kibriyā,]*

ḥażret-i ḳurbet: *Yüce Allah'ın yanı, yakını.*

1.Merkeb-i nefse yoḳdur ol ṭāḳat / Menzili ola ḥażret-i ḳurbet (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 104*). [ḥażret-i ḳurbet,]*

ḥażret-i Muṣṭafā: *Hz. Muhammed.*

1.**Ḥażret-i Muṣṭafā** çün açdı dehen / Ṭoldı Yeşrib diyārı dürr-i ʿAden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [ḥażret-i Muṣṭafā,]*

ḥażret-i ʿÖmer: *Hz. Ömer; ikinci ḫalife*

1.Gördiler yolda **ḥażret-i ʿÖmeri** / ʿÖmer anlara şordı çün ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [ḥażret-i ʿÖmer, -i]*

ḥażret-i pāk: *Temiz, yüce Allah.*

1. Dédi taḥsin o **ḥażret-i pāk**e / Eder üftāde şehleri ḫāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5462). [ḥażret-i pāk, -e]*

ḥażret-i peder: *Muhterem, saygın baba (Hz. Yakup'un babası Hz. İshak).*

1.Güẕer étdükde **ḥażret-i peder**i / Ḳalmış-ıdı aña meger kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 517). [ḥażret-i peder, -i]*

ḥażret-i peder: *Muhterem, saygın baba (Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup).*

1. Bulmaġ-içun devā bu derd-i sere / Geldiler cümle **haẕret-i peder**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 677). [haẕret-i peder, -e]*
2. Göricek **ḥażret-i pederlerini** / Dédiler bu geçen ḫaberlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5798). [ḥażret-i peder, -ler, -i, -n, -i]*

ḥażret-i pīr: *Pir ḥażretleri (Hz. Yakup).*

1.Gūş édüp bu fiġānı **ḥażret-i pīr** / Yaya dönmiş-iken atıldı çü tir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [ḥażret-i pīr,]*
2.Hażır anlar ıraḳ degül mābeyn / Bize himmet éderse **ḥażret-i pīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7240). [ḥażret-i pīr,]*
3. Ḳāniʿ-iken bu būya **hażret-i pīr** / Nāgehān geldi köñleg-ile beşīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [hażret-i pīr,]*
4. **Hażret-i pīri** ḫālesiy'le Emīr / Daʿvet édüp serīre eyledi yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6139). [hażret-i pīr, -i]*

hażret-i pīr: *Pir ḥażretleri. (Akşemseddin).*

1. Ṭıfl-ı ferzend-idüm aña bu faḳīr /Olmış-ıdı żaʿif **ḥażret-i pīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 325). [ḥażret-i pīr,]*
2.Çünki étdi vefāt **ḥażret-i pīr** / Etdiler ne dédiyse bi-taḳṣīr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). *[ḥażret-i pīr,]*

hazret-i Raḥmān: *Bütün varlıkları merhameti sebebiyle koruyan Allah.*

1. Diledi oġlın eyleye ḳurbān / Ḳoç fidā ètdi **ḥazret-i Raḥmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 768). [ḥazret-i raḥmān,]*

hazret-i Resūl-i Hudā: *Allah'ın yüce Peygamberi.*

1.Dédi iy **ḥazret-i Resūl-i Ḫudā** / Bu kişi baña étdi cevr ü cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [ḥazret-i resūl-i ḫudā,]*

ḥażret-i Reyyān: *Mısır hükümdarı, Yusuf peygamberi ülkesindeki bütün hazinelerin başına maliye nâzırı olarak tayin eden ve ona inanan zat.*

1. İlla n'édem ki **ḥażret-i Reyyān** / Bensüz olmaġa yoḳ-durur imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2925). [ḥażret-i reyyān,]*

ḥażret-i şāh: *Yüce padişah, hükümdar (Hz. Yusuf).*

1.Şimdi şāʿ-ı melik uġurladuñuz / Ḫayr éderken müdd-ile **ḥażret-i şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6836). [ḥażret-i şāh,]*
2. Ki bizüm neslümüz ola mı bu māh / Āl-i Yaʿḳūb ola mı **ḥażret-i şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [ḥażret-i şāh,]*

Ḥażret-i Şeyḫ Ekber-i ʿArabī: *Muhyiddîn-i Arabî, İbn-i Arabî (Tasavvuf ve İslâm düşünce tarihinde büyük etkileri bulunan sûfî müellif.)*

1.Dédi kim vāris-i kemāl-i nebī / **Ḥażret-i Şeyḫ Ekber-i ʿarabī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 947). [ḥażret-i şeyḫ ekber-i ʿarabī,]*

ḥażret-i ṣıddīḳ: *Doğru sözlü kimse (Hz. Yusuf).*

1. Dédi Reyyāna **ḥaẕret-i ṣıddīḳ** / Oldı şāha ḫazīne māla ġarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [ḥaẕret-i ṣıddīḳ,]*

2.Ki Zelīḫāya **ḥażret-i şıddīḳ** / Étdi çün ḥidmet emrini taḥḳiḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [ḥażret-i şıddīḳ,]*

ḥażret-i tāb-dār-ı ḥabl-i raḥīm: *Allah ipinin parlak kişisi (Hz. Yusuf).*

1.**Ḥażret-i tāb-dār-ı ḥabl-i raḥīm** / Dédi zenler-dürür ḥibāl recīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4430). [ḥażret-i tāb-dār-ı ḥabl-i raḥīm,]*

ḥażret-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup (Hz. İshak'ın oğlu, Hz. Yusuf'un babasıdır. Yakup peygamberin lakabı İsrail'dir. Edebiyatta daima Hz. Yusuf ile ilgili olarak anılır.).*

1.Bir duʿā' ede **ḥażret-i Yaʿḳūb** / Éki ʿālemde bulasın maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3777). [ḥażret-i Yaʿḳūb,]*
2. Güş édüp anı **ḥażret-i Yaʿḳūb** / Eydür-idi bu ḫaşlet-i merġūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5741). [ḥażret-i Yaʿḳūb,]*

ḥażret-i Yūsuf: *Hz. Yusuf (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf. Kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi, Mısır'a sultan olması ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.)*

1.**Ḥażret-i Yūsuf** aña étdi duʿā' / Ḳalbine ṭoldı tāb-ı nūr-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3472). [ḥażret-i Yūsuf,]*
2. Geldi Mışra çün iḫvet-i Yūsuf / Bilüp anları **ḥażret-i Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [ḥażret-i Yūsuf,]*
3. **Ḥażret-i Yusuf** étdi çün bunı güş / Ḳalbi ḥasret odından eyledi cüş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [ḥażret-i yusuf,]*

hazz: *Hoşa gitme, hoşlanma.*

1. Muṭlaḳā ārzūsı ḳaydından / Cānınuñ **ḥaẓẓıdur** o ṣaydından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [ḥaẓẓıdur, -ı, -dur]*

hazz al: *(Manen) zevk, lezzet almak.*

1. **Haẓẓ al**am tā cemāl-i Yūsufdan / Fāriġ olam ġam u te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [haẓẓ al, -am]*
2. Eyle **ḥaẓẓ al**dılar o gül yüzden / Ki görüp anı ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [ḥaẓẓ al, -dılar, -]*

ḥaẓẓ ét: *Hazzetmek, hoşlanmak.*

1. Eyle **ḥaẓẓ ét**di asl-ı Yūsufdan / Bir géce ḳaçdı vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [ḥaẓẓ ét, -di]*

hazzāf: *Çanak çömlek yapan ve satan esnaf, çömlekçi, testici.*

1.Ne bilür cām-ı cevheri **ḫazzāf** / Anı ya Cem bilür yā-ḫōd ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [ḫazzāf,]*

hazz-ı 'azīm: *Büyük haz, mutluluk.*

1. Çın seḥer çün teneffüs étdi nesim / İrdi andan nüfūse **ḥaẓẓ-ı 'azīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [ḥaẓẓ-ı 'azīm,]*

hebā ét: *Yok etmek, ziyan eylemek.*

1. Ki n'içün sen buña cefā étdüñ / Ki başup ḥāṣılın *hebā étdüñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [hebā ét, -dü, -ñ]*

hebā ol: *Boşa gitmek, zayi olmak, yok olmak.*

1.Aṣlı ol nesnenüñ ki **ola hebā** / Aṣlı yoḳ kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [hebā ol, -a]*

hecr: *Ayrılık, hicran.*

1. Birinüñ seyr-içün gözinde seher / Birinün **hecr**-içün dilinde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [hecr-içün, -içün]*
2.Ḳaldı Yaʿḳūb **hecr-ile** nālān / Cānı ardınca ten gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [hecr-ile, --ile]*
3.Niçe bir derd-ile olam rencūr / Niçe bir **hecr-ile** ḳalam mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4227). [hecr-ile, --ile]*
4.Ḫāra düşdüm baña meded eyle / **Hecre** sedd ol viṣāle kedd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [hecre, -e]*

5. Dédi kim püştüñi ne eyledi ḫam / Dédi **hecrüñ** yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [hecrüñ, -(ü)ñ]*
6. Bir seḥer-geh ki pir-i Kenʿānī / **Hecr** elinden ḳılurdı efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [hecr,]*

hecr-i yār: *Sevgilinin ayrılığı, sevgiliden ayrı kalma.*

1. **Hecr-i yār**-ıla ḫasta vü mehcūr / Göñli vīrān ü ġuṣṣası maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [hecr-i yār, -ıla]*

hecr-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'tan ayrı kalma.*

1.Eẕhebū dédi ġayr-i maḫbūba / **Hecr-i Yūsuf**da tiz édüp ününi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7231). [hecr-i Yūsuf, -da]*

hedef: *Hedef tahtası, nişangah II amaç,gaye, maksat.*

Bilmez anı ki tīr-i çarḫ-i ẓalūm /Ol **hedefden** ḳılur anı maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [hedefden, -den]*

hedef ét: *Hedef, nişangah yapmak.*

1.Tīrine cānını **hedef ét**di / Gevherine tenin ṣadef étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4520). [hedef ét, -di]*

hedef ol: *Hedef olmak. (Sevgilinin okuna kalbini, yüreğini hedef yapmak bağlamında.).*

1. Cān-ı āşıḳ belī şeref bulmaz / Yār tirine çün **hedef olmaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [hedef ol, -maz]*

hedefe ok çek: *Birinin isteklerine karşılık vermek; isteklerini yerine getirmek.*

Yūsuf **oḳ çek**medi velī **hedefe** / Gevher-içün el urmadı ṣadefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4521). [hedefe oḳ çek, -me, -di]*

hediyye vér: *Hediye vermek; gönlün hoşuna gidecek şeyler yapmak.*

1. Ol bahāruñ çiçeklerin dérelüm / Dil ü cāna **hediyyeler vérelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5038). [hediyye vér, -e, -lüm]*

heft: *"Yedi" sayı sıfatı.*

1. Şeşper alsa eline şevket-ile / **Heft** kişver ṭolardı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [heft,]*

heft dūzah: *Yedi cehennem; yedi katmanlı cehennem. (Cehennem ifadesi genel olarak cehennemin bütün katmanları için kullanıldığı gibi özelde cehennemin en üst katmanı için de kullanılmaktadır. Cehennem tabakalarına ait yedili tasnif sisteminde azabı en hafif olan en üst tabakadır. Cehennemin katmanları: cehennem, cahîm, hāviye, hutame, lezā, saîr, sakar.)*

1.İrmedi çün viṣāl-i cānāna / **Heft dūzaḫ** görindi şeş ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4398). [heft dūzaḫ,]*

heft iḳlīm: *Yedi iklim, yeryüzü, bütün âlem.*

1. Meger irmişdi zülf-i yāre nesīm / K'oldı ḫōş-būy anuñla **heft iḳlīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2808). [heft iḳlīm,]*
2.Oldı meşşāta olʿarūsa nesīm / Būy-i mūy-ile ṭoldı **heft iḳlīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [heft iḳlīm,]*

hefte: *Hafta.*

1. Çün ḥisāb étdi rūz u **hefte** vü māh / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [hefte,]*

hel etā: *Geldi mi? İnsan suresinin ilk ayetinin başıdır. İnsan suresi "hel eta" olarak da adlandırılır. Bu sure Ehl-i Beyt'in cennetle müjdelendiği suredir.*

1.Nāme-i medḥi **hel etā**dur anuñ / Kemterīn vaṣfı lā fetādur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [hel etā, -dur]*

helāk: *Mahvolma, perişan olma; ölme.*

1. Yara urup hilāl-ile bedre / Muşt ururdı **helāk**-ıçun ṣadra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6241). [helāk-ıçun, -ıçun]*

helāk et: *Mahvetmek, perişan etmek, öldürmek.*

1. Ḥāṣılum çün temām olup bitdi / Bu ér anı başup **helāk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [helāk ét, -di]*
2. Eylemezseñ bu daʿvīyi taṣdīḳ / Seni bunlar **helāk éder** taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1661). [helāk ét, -er]*
3. Gelüñ anuñ işini bitürelüm / Ya **helāk ed**elüm ya yitürelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 645). [helāk et, -e, -lüm]*
4.Dédi Yūsuf ḥicābı çāk étme / ʿİṣmetüm ṣīṣesin **helāk ét**me *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4454). [helāk ét, -me]*

helāk ol: *Yok olmak; perişan ḥāle gelmek, mahvolmak.*

1. Baña ol bī-nişānumı bulıvér / Ten **helāk oldı** cānumı bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [helāk ol, -dı]*
2. Şevḳden ġonça gibi çāk oluram / Yazuġum boynuña **helāk oluram** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2695). [helāk ol, -ur, -am]*
3.Deheni beñzer ejdehā femine / Düşse ādem **helāk ol**ur demine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 893). [helāk ol, -ur]*

helāl: *Yasaklanmamış olan, izin verilen şey.*

1.Ṣūretüm Kaʿbe-i cemal-iken / İy ḫalīlüm saña **ḫelāl-iken** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4113). [ḫelāl-iken, -iken]*

helāl ol: *(Bir şey bir kimse için) uygun ve yerinde olmak.*

1.İy yüzüm saña pāy-māl olsun / Bunlaruñ ṣoḥbeti **ḫelāl ol**sun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [ḫelāl ol, -sun]*

hem: *"Aynı zamanda, ayrıca, üstelik" anlamlarında bağlaç.*

1.Hem éşitmiş-idüm ulular dan / Sīnesi ʿilm-ile ṭolulardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [hem,]*
2.Urdı dīvār-ı çāha **hem** perin / Tā ki defʿ éde şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [hem,]*
3.Ruḫlarına ḳızılca yerine **hem** / Gözlerinden aḳardı her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [hem,]*
4. Gökler üstindeʿarş-ı aʿẓam-içün / Yérde **hem** Kaʿbe-i Muʿaẓẓam-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 155). [hem,]*
5.Aldı **hem** anı çāha gétdi hemīn / Buldı anı misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [hem,]*
6.Bize hem-şīr oldı **hem** hem-zād / Servdür ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [hem,]*
7.Teng olmışdı ʿiyşı **hem** şekerüñ / Eseri ḳalmamışdı hem semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [hem,]*
8. Teng olmışdı ʿiyşı hem şekerüñ / Eseri ḳalmamışdı **hem** semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [hem,]*
9.Ḳomadı **hem** libāsın ol nūra / Ḳatı kāfirlik itdi kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [hem,]*
10.Ṭaşdı **hem** cū-yı Nīl bir nice mil / İstevi'l ma' ve'l-haşebe dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [hem,]*
11. Oldı cümle simārı şekker anuñ / Şekkeri bitdi **hem** mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [hem,]*
12.**Hem** yanınca hezār üştür-i ner / Yükleri laʿl-i nāb ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [hem,]*
13. Var-iken nergesüñde ḫᵛāb-ı ʿadem / Kim uyarır anı bu nāz-ıla **hem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [hem,]*
14 Ẓāhir oldur bu ḳavl-i ṣādıḳdur / ʿahd-i meẕkūre **hem** muvāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [hem,]*
15.**Hem** risālet duʿā'sın eyledi ʿahd / ʿĪṣ ol dem şikāra eyledi cehd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). *[hem,]*
16. Söyledi ʿĪṣ'a mācerāsını / Étdi **hem** aña bu duʿā'sını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 393). [hem,]*
17. Éki dūşında var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di **hem** aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [hem,]*

18.Géde **hem** ol ḳadar günāhı anuñ / Bāġ-ı ʿAdn ola tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [hem,]*

19.**Hem** éşitmiş-idüm ululardan / Sīnesi ʿilm-ile ṭolulardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [hem,]*

20.Urdı dīvār-ı çāha **hem** perin / Tā ki defʿ éde şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [hem,]*

21.Ruḫlarına ḳızılca yerine **hem** / Gözlerinden aḳardı her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [hem,]*

22.Bize hem-şīr oldı hem **hem**-zād / Servdür ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [hem,]*

28.**Hem** yanınca hezār üştür-i ner / Yükleri laʿl-i nāb ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [hem,]*

29. Var-iken nergesüñde ḫʷāb-ı ʿadem / Kim uyarır anı bu nāz-ıla **hem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [hem,]*

30. Ẓāhir oldur bu ḳavl-i ṣādıḳdur / ʿahd-i meẕkūre **hem** muvāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [hem,]*

31.**Hem** risālet duʿā'sın eyledi ʿahd / ʿĪş ol dem şikāra eyledi cehd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [hem,]*

33. Éki dūşında var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di **hem** aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [hem,]*

34.Géde **hem** ol ḳadar günāhı anuñ / Bāġ-ı ʿAdn ola tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [hem,]*

35. Vérdi **hem** cāmeler dü ṣad mefreş / Cevher-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [hem,]*

36.Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʿennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[hem,]*

37.**Hem** Riyālūn ü Yeşbaḥr ü Lāvī / Biri Rūbīl böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [hem,]*

38.Oldı **hem** Deyne adlu bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [hem,]*

39. Oġlı toġsa resūl-i Kenʿānun / Bir budaġı biterdi **hem** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [hem,]*

40.Düzdi zerden içinde **hem** bir taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [hem,]*

41.Ol binānuñ öñünde **hem** o zemān / Var-ıdı bir ʿaẓīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [hem,]*

42. Anda kim çāh ola **hem** girdāb / Olur anda ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [hem,]*

43. **Hem** zebānın ḫayāl-i yār étdi / Dilden aña şekker-niṣār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [hem,]*

44. Vérdi **hem** niçe biñ kenīz ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [hem,]*

45.Her sütūn ayaġında **hem** zerrīn / Bir ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [hem,]*

46.Bile göndürdi bāġa Yūsuf-ıla / Dédi **hem** Yūsufa telaṭṭuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [hem,]*

47.Arturup ḳıymetin bir ehl-i baṣar / Vérdi **hem** bir o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [hem,]*

48. Kalmadı cān ü serde rāḥat ü hūş / Heme hem-dem belāya **hem** āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [hem,]*

49.Sāḳ-ı billūrı derd-i ḳayd-ıla **hem** / Sāḳ-ı serv-iken oldı şāḫ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [hem,]*

50. Cennetüñ ḫilʿatini öñ géyer ol / **Hem** ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [hem,]*

51.Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [hem,]*

52. Tehniye étdiler aña seferin / **Hem** ḫaber vérdiler nidā ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [hem,]*

53. Dédiler bizden olmadı ammā / Bunda da güş olundı **hem** o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [hem,]*

54. Zere ṭāli’ çün eyledi iḳbāl / Bilezük oldı aña **hem** ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [hem,]*

55.Vérdi bir puḫte dil de anda temām / Bir niçe **hem** o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [hem,]*

56. Baġda ṣabr-ıla biter ḫūşe / Ḫūşe **hem** ṣabr-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [hem,]*

57.Ḳıldı teslīm Mālik anlara **hem** / Semen-i Yūsufı yégirmi direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [hem,]*

58. Dāyenüñ var-ıdı bir oġlanı / Yūsufı emzürürdi **hem** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [hem,]*

59. **Hem** yédi ḫuşk ḫūşeler bitdi / Ol yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [hem,]*

60. Taḫt-ı baḫtın **hem** anda eyledi şāh / Sünbüle burcı oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [hem,]*

61. Alup oġlanları bu nāmeyi cüst / Sefere **hem** édüp yaraġı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [hem,]*

62. Gördi **hem** yédi tāze ter-ḫūşe / Cāna leẕẕet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [hem,]*

63. Ṣanma iy bülbülüm hemān gülüñem / Belki **hem** göñli ḫaste bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [hem,]*

64.Rāvī eydür ki müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı **hem** ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [hem,]*

65.**Hem** vaṣiyyet ḳılup kenīzlere / Dédi ol sözde fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [hem,]*

66.Yazdılar **hem** o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [hem,]*

67. Evde kalan birāderüñüzi **hem** / Getürüñ ta vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [hem,]*

68. **Hem** bile ḳoşdı çoḳ ṭavarını / Cümleten tā getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [hem,]*

69. Dédi **hem** bāb-ı Mışra çün iresiz / Olmasun şehre cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [hem,]*

70. Mervede bulınan ṣafālar-içün **/ Hem** Ṣafāda olan nidālar-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 156). [hem,]*

71. **Hem** suʿāl étdi ḫᵛāb taʿbīrin / Çünki gūş étdi ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [hem,]*

72.**Hem** anuñ aṣfiyā güherleriy’çün / Aṣfiyā çarḫınuñ ḳamerleriy’çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [hem,]*

73. **Hem** Zelīḫā o yérde ḫāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [hem,]*

74. Cümle gérçekleyüp **hem** ol ḫaberi / Rū-yi Şemʿūna étdiler naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [hem,]*

75. Ḫaṭırın ṣordı ḳahr-ı zindāndan / Hem-zebān oldı **hem**-dil ü cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [hem,]*

76. Düzdi **hem** ortasında zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [hem,]*

77. Bize himmet éderse ḫażret-i pīr / Vefḳ-i tedbīr olursa **hem** taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6007). [hem,]*

78. Yazdı **hem** tuḥfe-i duʿā’ şāha / Eyledi ʿarż-ı ḥāl dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [hem,]*

79. Emr-i ẕebḥ-ile atam İsḥāḳı / Mübtelā eyledi **hem** ol Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [hem,]*

80. Cümle etbāʿuñuzla **hem** gelesiz / Bunda deryā-yı niʿmete ṭalasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [hem,]*

81. Vérdi **hem** cāmeler dü ṣad mefreş / Cevher-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [hem,]*

82.Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʾennīyi taʿlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [hem,]*

83.**Hem** Riyālūn ü Yeşbaḥr ü Lāvī / Biri Rūbīl böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [hem,]*

85.Aña neşv ü nemāda **hem**-ser olup / ʿĀḳibet ḳaddine berāber olup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 594). [hem,]*

88. Anda kim çāh ola **hem** girdāb / Olur anda ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [hem,]*

89. **Hem** zebānın ḫayāl-i yār étdi / Dilden aña şekker-niṣār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [hem,]*

90. Vérdi **hem** niçe biñ kenīz ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [hem,]*

91.Her sütūn ayaġında **hem** zerrīn / Bir ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [hem,]*

92.Arturup ḳıymetin bir ehl-i baṣar / Vérdi **hem** bir o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [hem,]*

94.Sāḳ-ı billūrı derd-i ḳayd-ıla **hem** / Sāḳ-ı serv-iken oldı şāḫ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [hem,]*

95**.** Cennetüñ ḫilʿatini öñ géyer ol / **Hem** ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [hem,]*

96.Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [hem,]*

100.Vérdi bir puḫte dil de anda temām / Bir niçe **hem** o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [hem,]*

102.Ḳıldı teslīm Mālik anlara **hem** / Semen-i Yūsufı yégirmi direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [hem,]*

103. Dāyenüñ var-ıdı bir oġlanı / Yūsufı emzürürdi **hem** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [hem,]*

104. **Hem** yédi ḫuşk ḫūşeler bitdi / Ol yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [hem,]*

105. Taḫt-ı baḫtın **hem** anda eyledi şāh / Sünbüle burcı oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [hem,]*

106. Alup oġlanları bu nāmeyi cüst / Sefere **hem** édüp yaraġı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [hem,]*

107. Gördi **hem** yédi tāze ter-ḫūşe / Cāna leẕẕet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [hem,]*

109.Rāvī eydür ki müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı **hem** ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [hem,]*

110.Hem vaṣiyyet ḳılup kenīzlere / Dédi ol sözde fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [hem,]*

111.Yazdılar **hem** o ṣaḫna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [hem,]*

112. Evde kalan birāderüñüzi **hem** / Getürüñ ta vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [hem,]*

113. **Hem** bile ḳoşdı çoḳ ṭavarını / Cümleten tā getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [hem,]*

114. Dédi **hem** bāb-ı Mışra çün iresiz / Olmasun şehre cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [hem,]*

116. **Hem** suʿāl étdi ḫᵛāb taʿbīrin / Çünki gūş étdi ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [hem,]*

117.**Hem** anuñ aṣfiyā güherleriy'çün / Aṣfiyā çarḫınuñ ḳamerleriy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [hem,]*

118. **Hem** Zelīḫā o yérde ḫāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [hem,]*

119. Cümle gérçekleyüp **hem** ol ḫaberi / Rū-yi Şemʿūna étdiler naẕarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [hem,]*

120. Ḫaṭırın ṣordı ḳahr-ı zindāndan / **Hem**-zebān oldı hem-dil ü cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [hem,]*

121. Düzdi **hem** ortasında zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [hem,]*

122. Bize himmet éderse ḫażret-i pīr / Vefḳ-i tedbīr olursa **hem** taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6007). [hem,]*

123. Yazdı **hem** tuḥfe-i duʿā' şāha / Eyledi ʿarż-ı ḥāl dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [hem,]*

124. Emr-i ẕebḥ-ile atam İsḥāḳı / Mübtelā eyledi **hem** ol Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [hem,]*

125. Cümle etbāʿuñuzla **hem** gelesiz / Bunda deryā-yı niʿmete ṭalasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6077). [hem,]*

hem … hem … : *Hem ... hem ... bağlacı.*

1.**Hem** döger ẓulm-ile **hem** aġlama dér / Ḳaṭʿ éder vaṣlı ʿuḳde baġlama dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [hem hem,]*

2.Anda tekbīr éderdi **hem** tehlīl / **Hem** ḳılurdı ṣalāt dīn-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1911). [hem hem, -ur, -dı]*

3.Bitdi **hem** servi sāyesinde çemen / Bī-semen oldı **hem** çemende semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [hem hem,]*

4.Der dürin dökdi çün o sīm-endām / **Hem** ʿAden oldı **hem** ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [hem ... hem,]*

hem-āġūş: *Kucak kucağa, sarmaş dolaş.*

1.Cā-be-cā yazsun anda ehl-i nuḳūş / Ṭapuñı Yūsuf-ıla **hem-āġūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [hem-āġūş,]*

hem-āġūş ol: *Kucak kucağa, sarmaş dolaş olmak.*

1.Dédi bir serv-i nāz ü dībā-pūş / **Ol**sam iy sidre saña **hem-āġūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [hem-āġūş ol, -sa, -m]*

2.Cām-ı la ‘lüm müdām ola nūşuñ / Serv-i ḳaddüm **ol**a **hem-āġūş**uñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4464). [hem-āġūş ol, -a]*

3. Mey lebinden müdām ola nūşuñ / Tāze servi **ola hem-āġūşuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [hem-āġūş ol, -a]*

4. Geh **hem-āġūş ol**am miyānuñ-ıla / Gāh hem-nūş olam dehānuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5520). [hem-āġūş ol, -am]*

hemān: *Hemen, derḥāl; çabucak, birden*

1.Dil uzatdı revān Zelīḫāya / Töhmet étdi **hemān** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4666). [hemān,]*

2.Bildi nūr-i firāset-ile **hemān** / Ki yalandur o pīrehendeki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [hemān,]*

3.Naʿra urup yine yıḳıldı **hemān** / Yatdı dem-beste ṣubḥa dek bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [hemān,]*

4.Bir fütāde ḳarıcuġuñ o zemān / Bir keleb ipligi bulundı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [hemān,]*

5. Nāḳasın çekdi kim yüriye **hemān** / Olmadı nāḳa dögmeg-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [hemān,]*

6.Meyli oldı **hemān** Zelīḫāya / Naẓar étdi revān Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4429). [hemān,]*

7.ʿIşḳa olmaz sebeb **hemān** dīdār / Bitürür anı gāh olur güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [hemān,]*

8.Buyruḳ étdi ṣubānlarına revān / Bir süri ḳuzı ḥāżır oldu **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [hemān,]*

9.Levḥ-i nāḫunda çizse şekl-i cihān / Kār-nāme éderdi anı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [hemān,]*

10. Ol éki ʿāleme emīn ü emān / Bir éki ṭıfla ṭufeyl oldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [hemān,]*

11. Bezm-i ʿişrette şemʿa döndi **hemān** / İçini od yaḳar ṭaşı ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [hemān,]*

12. Reg-i Leylīye nīş irince **hemān** / Ḫūn-ı Mecnūn revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [hemān,]*

13.Ki eger meyl eylese birine / Cān ataydı **hemān** anuñ yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [hemān,]*

14. Ġażab étse o pehlüvān-ı cihān / Gözleri ḳan-ıla ṭolardı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1177). [hemān,]*

15. Bā‘żı rāvī dédi ki bāzirgān / Gelicek çāha cümle nāḳa **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [hemān,]*

16. Erinī dédi çün Kelīm-i Ḫudā / Ṣandı kendüdedür **hemān** bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [hemān,]*

17. Uzayup yuḳaru mināre gibi / Aġzın açdı **hemān** maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [hemān,]*

18. Mālik irişdi taḫt öñine revān / Perdeyi ʿizzet-ile açdı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [hemān,]*

19. Cevherī şandal üzre serv-i revān / Oturup burḳaʿın götürdi **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [hemān,]*

20.Cān dilerse yolına cān véresiz / Her ne kim isteye **hemān** véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [hemān,]*

21.Çün Zelīḫā bu ḥāli gördi revān / İrdi āḫir ḳapuda aña **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [hemān,]*

22. Ol direk şayha-y-ıla étdi fiġān / Yaḳīn oldı dü pāre ola **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264). [hemān,]*

23.Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı **hemān** / Çeşm ü ebru vü zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [hemān,]*

24. Yūsuf anlardan alduġını **hemān** / Yüklerinde ḳodurmış-ıdı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [hemān,]*

25.Belki tīġ-ı bürehne-y-ile **hemān** / Tenden eylerdi cānumı ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4476). [hemān,]*

26. Mürşid oldur ki bir nefesde **hemān** / Éde yüz cānı vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [hemān,]*

27. Bir gürūhı o zenlerüñ o zemān / Kesdi cāndan elin yıḳıldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [hemān,]*

28. Diledüm oynayam anuñla **hemān** / Beni-yandurdı düşdüm uş bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [hemān,]*

29. Bu güvāhı éşitdi çün sulṭan / Vaṣl-ı şıddīḳa ṭālib oldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [hemān,]*

30. Bu belā-y-ıla ḳaldı niçe zemān / Yaşı gözyaşı-y-ıla geçdi **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [hemān,]*

31. İricek ḫʷān-i vaṣla ol mihmān / Nemeke şundı sünnet üzre **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [hemān,]*

32. Eyle yaġardı her yére bārān / Şanasın gök yére énerdi **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [hemān,]*

33. Dönüp andan bu ḥayret-ile **hemān** / Geldiler bār-gāh-ı şāha revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [hemān,]*

34. Niçe ḳurbān demin aḳıtdı revān / Niçe hemyān taṣadduḳ étdi **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993). [hemān,]*

35. İʿtiraf édicek anı Raḥmān / Faẓl-ıla cennetine süre **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6071). [hemān,]*

36. Pīrehen būyın andan aldı revān / Ol beşīrüñ beşīri oldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [hemān,]*

37. Çün Yehūdā bu ḥāli gördi ʿiyān / Söze geldi beşāret-ile **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [hemān,]*

38. Ẓāhir oldı **hemān** o dem Cibrīl / Dédi ya Yūsuf eyleme ta‘cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [hemān,]*

39. Eyleyüp bu duʿā’yı oldı revān / Vardı bir püşte üzre çıḳdı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [hemān,]*

hemān: *Ancak, sadece, yalnızca.*

1.Meyli andan ḥabīb-i cāna olur / Naḳş-ı ṣūret **hemān** bahāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4311). [hemān,]*

2. Seni senden çü saʿy édüp süresin / Anuñ-ıla **hemān** anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [hemān,]*

3. Yāri Yūsuf ḫayali oldı **hemān** / Ẕikri anuñ cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [hemān,]*

4.Ġuṣṣam oldur **hemān** ki pīr-i żaʿīf / Ḥasretümden ola ziyāde naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [hemān,]*

5. Çün ödenmez bu resme olsa ziyān / Çāre ṣabr u taḥammül oldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [hemān,]*

6. Kāşki köñlege olan iḥsān / Köñlek issine ola-y-ıdı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [hemān,]*

7.Géçdi Şemʿūn nite ki devr-i zemān / Ol zemāndan ḥikāye ḳaldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [hemān,]*

8. Mürdedür derd-i ʿışḳa düşmese merd / Āb u gildür **hemān** ten-i bī-derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). [hemān,]*
9. Dédiler çün biz eyledük seyrān / Ḳaldı ol cāmemüz ḳatında **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [hemān,]*
10. Döndi yüz nāz-ıla o serv-i revān / Dédi cürmüm cezāsıdur bu **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [hemān,]*
11. Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḫi milk-i ʿademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[hemān,]*
12. Yāri Yūsuf ḫayali oldı hemān / Ẕikri anuñ cemāli oldı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [hemān,]*

hemān: *Daima, her zaman.*

1. Ḥüsni iʿcāzına anuñ bürhān / Yed-i beyżāsı kāfi-y-idi **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [hemān,]*
2. Hem-demi ḫāṣ dāye-y-idi **hemān** / Aña maḫfī degüldi rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [hemān,]*
3. Eser-i ḥüsnidür bu ṣūret-ı ḫūb / Maʿnide bil **hemān** odur maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [hemān,]*
4. Éki ʿālemde ārzūsı **hemān** / Bir naẓar yāri görmeg-idi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [hemān,]*
5. Dédi kim iy ʿAlīm-i rāz-ı nihān / Ḥażretüñdür bilen ġuyūbı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4641). [hemān,]*
6. Ṣanma ṣemʿam **hemān** otaġuña ben / Belki pervāneyem çerāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [hemān,]*
7. Ṣanma iy bülbülüm **hemān** gülüñem / Belki hem göñli ḫaste bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [hemān,]*

hemān: *Artık.*

1. Aldamañ siz beni yalan söz-ile / Ben inanmam size **hemān** söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [hemān,]*

hemān: *Aynı, tıpkı; adetâ.*

1. Ḳollarını güher ḳuçardı **hemān** / İnce bélin kemer ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [hemān,]*
2. Ḳollarını güher ḳuçardı hemān / İnce bélin kemer ḳuçardı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [hemān,]*
3. Ḳaldum ansuz ben anda bunca zemān / Ḥālüm it dirliğine döndi **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [hemān,]*
4. Ānuñ-içun **hemān** güle beñzer / Kim diye buña güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [hemān,]*
5. Geldi Ḥaḳḳdan aña **hemān** bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [hemān,]*
6. Bir gümiş levḥ-idi o sīne **hemān** / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [hemān,]*

hemān: *Aksine.*

1. Olmaz āḫir nedāmet aña nedīm / Cāhilüñ çün **hemān** gözetdügi ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1608). [hemān,]*
2. Şimdiden-girü étmez-idi fiġān / Gönlini size baġlar-ıdı **hemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1528). [hemān,]*

hem-belā: *Aynı derde sahip, aynı sıkıntıyı çeken.*

1. Anlar olmışlar-ıdı Yūsufa yār / Hem-dem ü **hem-belā** vü hem-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [hem-belā,]*

hem-çü: *Onun gibi, aynı şekilde.*

1. Ol ki eyler-idi **hem-çü** gül-ḫande / Gül döşendi dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [hem-çü,]*
2. ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / Fī'l-meṣel oldı **hem-çü** miḳnāṭīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [hem-çü,]*
3. ʿalem-i şeb olup o ġayret-i ḫūr / Uyusa **hem-çü** nerges-i maḫmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [hem-çü,]*
4. Şefḳat édüp çün anı ḳuçdı Nebī / Aġladı ḳucaġında **hem-çü** ṣabī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265). [hem-çü,]*

5. Eşk-ile şāyet ol éki mecrūḥ / Sizi ġarḳ éde **hem-çü** ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [hem-çü,]*
6. Çünki geçdi bu ḥāl-ile niçe sāl / Gétdi māl ü menāl **hem-çü** ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [hem-çü,]*

hemde ko: *Üzüntü, gam, keder içinde bırakmak.*

1.Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / **Koma hemde** ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [hemde ko, -de-ma]*

hem-dem: *Arkadaş, dōst.*

1.Dāmdan ḳurtar anı **hem dem** vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [hem-dem,]*
2. Külbe-i hüzn içinde ḳaldı ḥazīn / **Hem-demi** ġuṣṣa hem-nişīni enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1221). [hem-demi, -i]*
3. Kalmadı cān ü serde rāḥat ü hūş / Heme **hem-dem** belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [hem-dem,]*
4. **Hem-demi** bir ʿafife dāyesidür / Gécede şemʿi günde sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [hem-demi, -i]*
5.**Hem-dem**i ḫāṣ dāye-y-idi hemān / Aña maḫfī degüldi rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [hem-demi, -i]*
6.**Hem-dem**i her kimüñ ki bülbül olur / Lā-cerem menzili anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [hem-demi, -i]*
7. Manẓarı rāh ümīdi luṭf-i İlāh / Hem-nişīni fiġān u **hem-demi** āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [hem-demi, -i]*
8.**Hem-dem**üñ oldı çün bu zümre-i ḥūr / Nūruñ arturdı gibi şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [hem-demüñ, -üñ]*
9. Anlar olmışlar-ıdı Yūsufa yār / **Hem-dem** ü hem-belā vü hem-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [hem-dem,]*
10. **Hem-demi** ḳalmadı meger ʿameli / Añmaz oldı anı meger eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [hem-demi, -i]*
11. Menzilüm niçe ola ḥücre-i nāy / **Hem-demüm** niçe ola āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). [hem-demüm, -üm]*
12. Ki ḫaber ṣorar-ısa benden şāh / Her demüm miḥnet-ile **hem-dem** āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [hem-demüm, -üm]*
13. ʿāṣıḳuñ mevtidür firāḳ-ı nigār / **Hem-dem**-iken ʿale'l- ḫuṣūṣ aña yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4986). [hem-dem-iken, -iken]*

hem-dem ol: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek; yakın ve samimi olmak.*

1.Baġlayayın anı ḳatumda müdām / **Hem-dem**üm **ola** ḫalvetümde müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [hem-dem ol, -a]*
2. Çün Zelīḫāya irmedi dermān / Derd-ile **hem-dem oldı** niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625). [hem-dem ol, -dı]*
3. Bilmedi çünki ḳadr-i dīdārı / **Oldı** fürḳatde **hem-demi** zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4982). [hem-dem ol, -dı]*
4. **Hem-dem ol**urdı ol ṣabā-y-ıla / Ḳarşu varurdı merḥaba-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5377). [hem-dem ol, -ur, -dı]*
5. **Hem-dem ol**mayan ādem ol mūya / Ṭañını inkār éderse bu būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [hem-*
6.İreli aña ḫurrem olmış-ıdı / Dāyim anuñla **hem-dem olmış**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6165). [hem-dem ol, -mış, -ıdı]*
7.Işḳuña **hem-dem ol**sa peşşe-i ḥaḳīr / Ola ḳuvvetde pīl-i mest ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [hem-dem ol, -sa]*
8.Ḳarārı yoḳ baña çün **hem-dem ol**a zülfi gibi / Enīsüm olmadı çün baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [hem-dem ol, -a]*
9.Hem-dem olsa benüm-ile ol şīr / Nefret eylerdi şerrimüzden şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1396). [hem-dem ol, -sa]*
10.Naẓar ehline **hem-dem ol**sa nigār / Bes degül mi teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [hem-dem ol, -sa]*
11. Reng-i ṭāvūsı n'eylesün bülbül / Cānına çünki **hem-dem olmaya** gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3192). [hem-dem ol, -ma, -y, -a]*

12. **Hem-dem ol**masa sünbüline Mesīḥ / Mürdeyi zinde éde miydi ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 176). [hem-dem ol, -ma, -sa]*
13. Ḫōş-dem anuñ ki **hem-dem ol**dı aña / Ḫurrem oldur ki maḥrem oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [hem-dem ol, -dı]*
14. Baġlasa nergesini perde-i ḫᵛāb / **Hem-dem olurdı** ṣemʿa pür-teb ü tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3637). [hem-dem ol, -ur, -dı]*
15. Çün Zeliḫāya Yūsuf-ı Kenʿān / **Hem-dem oldı** nite ki cism-ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [hem-dem ol, -dı]*
16. Kimsenem yoḳ ki ḥālüm añam aña / Derd-i ġurbetde **hem-dem ola** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [hem-dem ol, -a]*
17. Ḫurrem ol dil ki devlete ola yār / Yār-ile **hem-dem ol**a leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [hem-dem ol, -a]*
18. Ḥamele **hem-dem ol**dı mihr-āyīn / Gezdi tenhā çün āhū-yı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [hem-dem ol, -dı]*
19. ʿışḳuña **hem-dem ol**sa peşşe-i ḥaḳīr / Ola ḳuvvetde pīl-i mest ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [hem-dem olsa, -sa]*

hem-dem-i hāṣ: *Yakın arkadaş, samimi arkadaş.*

1. Bu belādan olınca cānı ḫalāṣ / Oldı Rüḥü'l-Emīn **hem-dem-i ḫāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 935). [hem-dem-i ḫāṣ,]*

hem-dem-i ḥażret-i ḥabīb-i hudā: *Allah'ın habibinin sevgili dostu, arkadaşı. (Ebû'd-Derdâ)*

1. **Hem-dem-i ḥażret-i ḥabīb-i Ḫudā** / Şemʿ-i cemʿ-i hüdā Ebū'd-Derdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1265). [hem-dem-i ḥażret-i ḥabīb-i ḫudā,]*

hem-dem-i hicrān: *Ayrılığın dōstu, arkadaşı (Âşığın içinde bulunduğu durum bağlamında.).*

1. Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān seni ben / Eyledüñ yār-i belā **hem-dem-i hicrān** beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [hem-dem-i hicrān,]*

hem-demi ol: *Sohbet arkadaşı, arkadaş, dōst olmak.*

1. Rūşen olunca şīşe-i aḥmer / **Hem-demi olur**-ıdı bād-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3237). [hem-demi ol, -ur, -dı]*
2. Gürg ü rūbeh-ile ḳarīn olsun / **Hem-demi** āh-ile eñīn **ol**sun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 655). [hem-demi ol, -sun]*

hem-derd ü ġam ol: *Dert ve keder ortağı olmak; derdine ve gamına ortak olmak.*

1. **Ol**dı **hem-derd ü ġam** Zelīḫāya / Hem-nefes oldı āh-ıla vāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4780). [hem-derd ü ġam ol, -dı]*

hem-derd-i ehl-i ḥāl ét: *Hâlini bilen, anlayan dert ortağı yapmak.*

1. ʿūda üstād gūş-māl étdi / Anı **hem-derd-i ehl-i ḥāl étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3035). [hem-derd-i ehl-i ḥāl ét, -di]*

hem-dest ol: *El ele olmak; yakınlaşmak.*

1. Lebleri cāmı-y-ıla ser-mest ol / Furṣat el vérse vaṣla **hem-dest ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3917). [hem-dest ol,]*

heme: *Bütün, hep, cümle.*

1. Kalmadı cān ü serde rāḥat ü hūş / **Heme** hem-dem belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [heme,]*

heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü: *O'nun (Allah'ın) nurunun ışığı bütün alemi kaplamıştır.*

1. Gerçi vehme gelir bu resme ḫayāl / **Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 50). [heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü,]*
2. Ẓıll-i memdūd u żavʾ-ı nā-maḥdūd / **Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [ḫeme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü,]*
3. Āyet-i küllü men aleyhā fān / **Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü,]*

4.**Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü** / Leyse fīcübbeti sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü,]*

5.**Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü** / Leyse fīcübbeti sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 74). [heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü,]*

6.**Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü** / Leyse fīcübbeti sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). [heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü,]*

hem-güftār: *Sözü bir, sözü ortak olan.*

1. Anlar olmışlar-ıdı Yūsufa yār / Hem-dem ü hem-belā vü **hem-güftār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [hem-güftār,]*

hem-ḥāl: *Aynı durumda olan, durumları birbirine benzeyen (kimse).*

1. Gerçi naẓmında ḳāṣır u lālem / Ḳıṣṣasında velīk **hem-ḥālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [hem-ḥālem, -em]*

hem-ḥāl et: *Aynı duruma getirmek, aynı durumda yapmak.*

1. Hālet-i ʿışḳ çünki buldı kemāl / **Étdi** maʿşūḳı ʿāşıḳa **hem-ḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [hem-ḥāl et, -di]*

hem-hāne: *Dost, arkadaş.*

1.Beni yār eyledi çü bī-gāne / Cāna ne ḥāṣıl olsa **hem-ḫāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [hem-ḫāne,]*

hemīn: *Hemen, birden.*

1.Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine Rūḥ-i Emīn / Geldi Yaʿḳūba ol dem içre **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [hemīn,]*

2. Kārbān çünki geldi çāha yaḳın / Cümle üştür aña yöneldi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [hemīn,]*

3.ʿömr-i bāḳī o kimse buldı **hemīn** / Oldı anuñ gibi refīḳa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [hemīn,]*

4. Anı çün gördi ʿāşıḳ-ı miskīn / Pāyına düşdi zülfi gibi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [hemīn,]*

5.Güldi Yūsuf o demde dédi **hemīn** / Ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [hemīn,]*

6.Naẓar éden o ḥüsne dédi **hemīn** / Ki cemāl-āferīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [hemīn,]*

7. Ḥüsnine ol ferişтenüñ taḥsīn / Ki gören ādem étdi secde **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [hemīn,]*

8. Gördi çün bu cemāli ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o çāha **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [hemīn,]*

9. Her kişi kim geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın da **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [hemīn,]*

10.Bindi gül-gūn üzre ol şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni göre gétdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [hemīn,]*

11.Cevherī heykelini ol miskīn / Vérdi pā-müzd dāyesine **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [hemīn,]*

12.Silk-i ṭālibden olmaġa miskīn / Varı ol iplig-idi vérdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [hemīn,]*

13.Ruḫumuñ bir piyādesiy'le **hemīn** / Māt ola yüz anuñ gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [hemīn,]*

14. İricek sāyeñe bu māya **hemīn** / Ney-içün eyledi enīn ü ḥanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [hemīn,]*

15.Ṣordı ol perdeyi nigāra **hemīn** / Dédi kim kimdür anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [hemīn,]*

16. Çün aḳup yére düşdi ḳanı **hemīn** / Nām-ı Yūsufla nakş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [hemīn,]*

17. Teng meskende ḳalsa bir miskīn / Vüsʿati sa'yına düşerdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [hemīn,]*

18. Geldi şeh ḳatına çü Bünyāmīn / Meylin aña ziyade étdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [hemīn,]*

19.Baʿd-ez-ān dédi iy resūl-i emīn / Ne suʿālin var-ısa eyle **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [hemīn,]*

20.Aldı hem anı çāha gétdi **hemīn** / Buldı anı misal-i ḫuld-i berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [hemīn,]*

21. Nesne bulmadı vérmege ol Emin / Beni ṣatuñ dedi olarak **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [hemīn,]*

22. Çünki gevher-fürūşa vardı yaḳīn / Açdı dürc-i suʿālin anda **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245). [hemin,]*

23. Ṣordı anı teġāfül-ile **hemīn** / Āh-ıla girye-y-ile Bünyāmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [hemīn,]*

24. Çün temām oldı bu duʿā' vü enīn / Nāzil oldı **hemīn** Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [hemīn,]*

25. Buyruġ étdi ki serv-i rāst **hemīn** / Éde bustān-sarāyını tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5225). [hemīn,]*

26. Berekātı götürdi ā'ni Emīn / Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [hemīn,]*

27. Yūsufa çün ḳul oldı Bünyāmīn / Bunlar andan recāyı kesdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [hemīn,]*

28. Geldiler çünki şehr-i Mıṣra yaḳın / Ḫaber olundı pādşāha **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [hemīn,]*

29. Ser-keş olup diye o tā'at-bin / Beni cehdümle ḳoy o dāra **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [hemīn,]*

30. Yūsufa ṣundı anı Rūḥ-ı Emīn / Aldı çün ḳoḳdı vérdi cānı **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [hemīn,]*

hemīn: *Ancak, sadece.*

1.Bunları Ḥaḳḳ bahāne étdi **hemīn** / Vaṣluña irdi ʿāṣıḳ-ı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1047). [hemīn,]*

2.Ġarażı Yūsufuñ bu-y-ıdı **hemīn** / Anlara feyż édeydi nūr-ı yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [hemīn,]*

3.Çün ḳodı bizi anı sevdi **hemīn** / Oldı anuñ-işi dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [hemīn,]*

hemīn: *Bütünüyle, tamamen.*

1.3. Anı öldi ṣanup o demde **hemīn** / Étdiler birbirine çok nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [hemīn,]*

2. Ṭoldı çün Bāziġa diline yaḳīn / Cümle varın taṣadduḳ étdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [hemīn,]*

3. Geldi ebnāsı çünki aña yaḳīn / Dédiler vaḳt-i ḫīle oldı **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [hemīn,]*

4.Aġlamā aġlamaḳ baña yaraşur / Gül ki gülmek **hemīn** saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [hemīn,]*

5. Bu kerāmet yeter kerīme **hemīn** / Ki éde ʿöẕri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [hemīn,]*

6. Ki eger gétmez-ise Bünyāmīn / Ḳuvvet ü ḳūtumuz kesildi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [hemīn,]*

hemīn: *Şimdi, şu anda, henüz.*

1. Yūsufa dédi Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / Ṭur ki vaḳt-i ḫalās irişdi **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [hemīn,]*

hemīn: *Her zaman, daima.*

1.Bir niçe gözci ḳomış-idi emīn / Gözedürlerdi ol nigārı **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [hemīn,]*

hemīn: *Aynı zamanda, ayrıca.*

1. Dédiler uġrı-y-ısa Bünyāmīn / Ḳardaşı daḫi uġrı-y-ıdı **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [hemīn,]*

hemīn: *Böylece, bu şekilde.*

1. Çün Zelīḫā bu deñlü oldı yaḳīn / Ḳāniʿ olmadı bu ṣafāya **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [hemīn,]*

hemīn: *Ta ki, ...e kadar.*

1. Beni bu gence eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum anı sen açınca **hemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [hemīn,]*

hemīn ol: *Hemen olmak, gerçekleşmek.*

1.Māhtāba bu resme nūr-ı cebīn / Secde etmekde **oldu** aña **hemīn** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). *[hemīn ol, -du]*

hem-ʿinān ol: *Birlikte, beraber olmak; bir arada bulunmak.*

1. Yār-ile **hem-ʿinān ol**up o nigār / Cāna söylerdi rāzını tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [hem-ʿinān ol, -up]*

hemīşe: *Daima, her vakit, her zaman.*

1. Ḫuṭbeyi āḫir eyleyince Resūl / Olur-ıdı **hemīşe** mesnedi ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 262*). [hemîşe,]*
2. Bi-ḳarāram **hemīşe** sencileyin / Düşmesün derde kimse bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2633). [hemīşe,]*
3. Gül gibi gül **hemīşe** dil-şād ol / Ġuṣṣadan serv gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [hemīşe,]*
4. Ḳısmet olmasa dil bulur mı murād / Rāst esmez **hemīşe** yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [hemīşe,]*
5. Dédi Ḥaḳḳ size dīn-i güzīn / ʿādet olsun size **hemīşe** o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [hemīşe,]*
6. Ṭaşa baş ḳodı başa ḥayret eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur **hemīşe** belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [hemīşe,]*
7. ʿIşḳuñ işi **hemīşe** efsūndur / Niçe Leylī ḳatında Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [hemīşe,]*

hem-meşreb: *Yaratılışı, huyu bir olanlar.*

1. Ḳanı ol şehd-i tāze şīrīn leb / Şimdi Kevşerdür aña **hem-meşreb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [hem-meşreb,]*

hem-nefes ol: *Aynı sesi çıkarmak II yakın arkadaş olmak.*

1. Oldı hem-derd ü ġam Zelīḫāya / **Hem-nefes oldı** āh-ıla vāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4780). [hem-nefes ol, -dı]*

hem-nigerān: *Birlikte bakan, seyreden.*

1. Fuḳarā bir ṭarafda **hem-nigerān** / Ki ḳaçan ṭola sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [hem-nigerān,]*

hem-nişīn: *Can dōstu, yakın arkadaş.*

1.**Hem-nişīn**i anuñ ki ola ġurāb / Menzil olsa yéridür aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [hem-nişīni, -i]*
2. Külbe-i hüzn içinde ḳaldı ḥazīn / Hem-demi ġuṣṣa **hem-nişīni** enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1221). [hem-nişīni, -i]*
3. Yine geldi o **hem-nişīn** ḳızlar / Ṣan ḳamer çevresine yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [hem-nişīn,]*
4. Manẓarı rāh ümīdi luṭf-i İlāh / **Hem-nişīni** fiġān u hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [hem-nişīni, -i]*

hem-nişīn ol: *Birlikte oturup kalkmak; dōst, yakın arkadaş olmak.*

1. Niçe bānū-yı ḥūr-i pīrāye / **Hem-nişīn oldılar** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3184). [hem-nişīn ol, -dı, -lar]*
2. Ṣaḳınuñ ẓālime muʿīn olmañ / Belki anuñla **hem-nişīn olman** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6161). [hem-nişīn ol, -ma, -ñ]*

hem-nūş ol: *Dudak dudağa olmak, öpüşmek.*

1. Geh hem-āġūş olam miyānuñ-ıla / Gāh **hem-nūş olam** dehānuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5520). [hem-nūş ol, -am]*

hem-pister ol: *Aynı yatakta olmak II birbirine yakın olmak.*

1.Ḳanḳısından ṣafāñ olursa eger / **Ol**sun anda ṭapuña **hem-pister** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4110). [hem-pister ol, -sun]*

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

1.Déyesiz bu cemāʿate server / ʿĪsa **hem-rāh**-ımış ezelde meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [hem-rāh-ımış, -ımış]*

hem-rāh ol: *Yoldaş, dōst olmak II yakın olmak, birlikte bulunmak.*

1.ʿışḳuñ **olur**sa cānuma **hem-rāh** / Kuvvetüme nazar çi küh ü çi kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[hem-rāh ol, -ur, -sa]*

2.Cennet olsa n'ola çirāgāhum / Nāḳa-i Sāliḥ **ol**sa **hem-rāh**üm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3779). [hem-rāh ol, -sa]*

3. Ger ṣorarsañ olur bu ḥāle güvāh / Bu seferde bize **olan hem-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [hem-rāh ol, -an]*

4. Bilse ger Kaʿbe-i murādına rāh / **Olur**-ıdı ṣafā-y-ıla **hem-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2580). [hem-rāh ol, -ur, -ıdı]*

hem-rāz ol: *Sırdaş, dōst olmak.*

1. Pīrehen ṣalsa lāleden semene / Dérdi **hem-rāz olup** o pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [hem-rāz ol, -up]*

2. Anı defʿét bizümle dem-sāz ol / Ṣohḥet-ile nihānī **hem-rāz ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [hem-rāz ol,]*

3. Ki Zeliḫā **ol**up saña **hem-rāz** / Eyledi çünki ʿarż-ı ʿacz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [hem-rāz ol, -up]*

4. Nergesine **ol**urdı geh **hem-rāz** / Ġoncasına olurdı geh dem-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3625). [hem-rāz ol, -ur, -dı]*

hem-reh ol: *Yol arkadaşı, yoldaş olmak.*

1. **Hem-reh**üñ **ol**sa kārbān-ı revān / Olsa sālārı server-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3234). [hem-reh ol, -sa]*

2. ʿazm-i rāh édicek beşīr-i ḫaber / **Hem-reh** olup anuñla bād-ı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6091). [hem-reh ol, -up]*

hem-reng et: *Tek bir renk etmek, aynı renge çevirmek.*

1.Reng-i nāḫunda gösterüp nīreng / **Ét**di bedri hilāl-ile **hem-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4337). [hem-reng et, -di]*

hem-reng ol: *Birbirine uymak, benzemek.*

1.Tā bu nīreng-i renge ol büt-i şeng / Meyl édüp **ol**a kendüye **hem-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [hem-reng ol, -a]*

hem-ser: *Benzer, eş, denk II. Arkadaş, dōst.*

1. Cümle ol serv-i nāza **hem-serler** / Nāz-ıla niʿmet ehli serverler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [hem-serler, -ler]*

2. Bir niçe yüz melek melik-zāde / **Hem-ser**-idi o serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [hem-ser-idi, -idi]*

3. Serv-i raʿnāsı sāye-perver-idi / ʿizzet-ile ʿAzīze **hem-ser**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5304). [hem-ser-idi, -idi]*

hem-ser ét: *Dōst etmek; bir tutmak, denk tutmak.*

1. K'iy esīr-i firāḳ-ı farḳ-ı melek / Seni **hem-ser** mi **étdi** baña felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [hem-ser ét, -di]*

hem-ser ol: *Benzer, eş, denk olmak II dōst, arkadaş olmak.*

1.Aña neşv ü nemāda **hem-ser ol**up / ʿĀḳibet ḳaddine berāber olup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 594). [hem-ser ol, -up]*

2. **Hem-ser ol**urdı serv-i nāz-ıla / Göñlin eğlerdi luʿb u bāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3630). [hem-ser ol, -ur, -dı]*

3.**Hem-ser** olduġıy'çun bize bu piser / Piseri gibi sevdi bunı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [hem-ser ol, -dı, -gı, -y, -çun]*

4.Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / Ne serüm var ki aña **hem-ser ol**am *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [hem-ser ol, -am]*

hem-şīr: *Süt kardeş.*

1.Bize **hem-şīr** oldı hem hem-zād / Servdür ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [hem-şīr,]*

hem-ṣohbet: *Sohbet arkadaşı, dost.*

1. ʿıyşum devām-ı ġuṣṣa vü **hem-ṣoḥbetüm** belā / Eşküm ṣarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [hem-ṣoḥbetüm, -üm]*

hem-tā: *Eş, benzer, denk, müsâvî.*

1.Görmedi cihānda ḥażretüñe / Gerdūn-i hezār-dīde **hem-tā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 218). [hem-tā,]*

hem-türbe: *Aynı mezarı paylaşan II mezarları yan yana olan.*

1. Kāşki ben de ölsem anacuġum / Saña hem-türbe olsam **anacuġum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [hem-türbe,]*

hemyān: *Heybe, dağarcık, çanta.*

1. Niçe ḳurbān demin aḳıtdı revān / Niçe **hemyān** taṣadduḳ étdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993). [hemyān,]*

hem-zād: *Aynı anda doğmuş II ikiz.*

1.Bize hem-şīr oldı hem **hem-zād** / Servdür ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [hem-zād,]*

hem-zebān ol: *Birbirlerini anlayacak şekilde aynı dille konuşmak.*

1. Ḫaṭırın ṣordı ḳahr-ı zindāndan / **Hem-zebān oldı** hem-dil ü cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [hem-zebān ol, -dı]*

hendese: *Mühendislik, mimarlık.*

1.**Ḥendese** içre ʿaḳlı bī-miḳdār / Fikr-i maʿmūrı her işe mi'mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [ḥendese,]*

henüz: *Daha, hâlâ, hâlen.*

1.Güft ü gū-y-ıla āḫir oldı bu rūz / Érmedüm vaṣluñ evveline **henüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [henüz,]*

hep: *Daima, her zaman, sürekli.*

1.Ser-i minnet ḳoyup ayaġına **hep** / Cemʿ olup dāmen-i çerāġına **hep** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4170). [hep,]*

2.Ser-i minnet ḳoyup ayaġına **hep** / Cemʿ olup dāmen-i çerāġına **hep** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4170). [hep,]*

3. Ṣaġda vü ṣolda niçe biñ ġılmān / **Hep** mülebbes ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [hep,]*

hep: *Bütünüyle, tamamen.*

1.Édeyin anı **hep** fidā-yı günāh / ʿöẕr-hāh ola ḫışm éderse ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4483). [hep,]*

2. Bitdi çün Mıṣra varup işleri **hep** / Sürdi Kenʿāna nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [hep,]*

her: *"Her, her bir; bütün" belgisiz sıfat.*

1.Her kime kim velā naṣīb éderem / Aña evvel belā naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [her,]*

2.Ḫāṣ ḳadrin ne bile **her** ʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [her,]*

3.Ġaybdan geldi **her** géce bir enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [her,]*

4. Çaġırup eyle étdi āvāzı / Ṭoldı āvāzı-y-ıla **her** yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [her,]*

5.Aġladı anuñ-ıla **her** aḥcār / İñledi derd-ile der ü dīvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 911). [her,]*

6. Öldürüñ tā ki ẓāhir olmaya rāz / Tuymaya ḥālüñüzi **her** ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [her,]*

7.Yüz urup **her** melek dédi yā Rab / İrmesün Yūsufa ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [her,]*

8. Yıḳılup yére kendüden gétdi / **Her** ne étdiyse bir naẓar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [her,]*

9. Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / Ney olup nāle ḳıldı **her** aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [her,]*

10. Şehre varınca gétdi bī-perde / Gördiler ol cemāli **her** yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [her,]*

11. Ḳanda aġyār görse yārı ṣanur / **Her** ne nakṣı göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [her,]*

12. **Her** kişi kim geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [her,]*
13. Menzilüñ ‘aḳreb olalı **her** dem / Gül gibi ḳuçdı ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [her,]*
14. Yoḳ ḳarārı felek gibi **her** dem / Göze ġāyip melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [her,]*
15. Ger deñizden ḳopa bir ebr-i girān / Ola sīrāb anuñla **her** ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [her,]*
16. Urur-iken ṣabā ṣafādan dem / Baña **her** dem oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [her,]*
17. At ṣahīli nefīr āvāzı / Ṭoldı cümle mefāze **her** yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [her,]*
18. **Her** ne yér kim yol oldı ol ṣaneme / Ṭa‘na étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [her,]*
19. Benem ol teşne cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḥāli **her** ṭarafda ṣitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [her,]*
20. Götürür **her** hümāyı bir balaban / A‘nī her dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [her,]*
21. Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı **her** ér / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [her,]*
22. Cümle şehrüñ şehīrini göresin / **Her** diyāruñ emīrini göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [her,]*
23. Arayup **her** diyārı dürişesin / Ḳapu yapılsa bacadan düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3227). [her,]*
24. Güẕer ét cümle bāġa **her** cūya / Naẕar ét bāġ içinde **her** suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [her,]*
25.Medḥini **her** ne dem ki diñler-idi / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [her,]*
26.Gūş édüp bu nidāyı **her** ṭālib / Oldı dīdār görmege rāġıb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [her,]*
27.**Her** ḫırīdār éderdi anı füzūn / Oldı ṣad bedre ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [her,]*
28.Birini günde ḳaʿr-i çāha atar / Biri **her** şeb gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [her,]*
29.Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ belā oldı / **Her** kişi ṣanmasun gevher buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [her,]*
30.**Her** kişi kim sözinde kāẕibdür / Aña ẕillet belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [her,]*
31. Var-iken sīnesinde kibr-ile kin / Ṣanmasun bī-hōd ola **her** ḫōd-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [her,]*
32.**Her** kimüñ üns-i Ḥaḳḳ ola baḫşī / N’ola olsa enīs aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [her,]*
33.**Her** ādem kim édüp éde ḥarekāt / Bula **her** adımına biñ ḥasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [her,]*
34.Ḳarañu oldı gözlerüme cihān / Ḳıluram **her** ṭarafda āh ü fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1413). [her,]*
35. Neʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir degül anda ḥāli **her** beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [her,]*
36.Yūsufa **her** kişi ki étdi nigāh / Ṣandı ki yére éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [her,]*
37. Gün felekden ʿaceb mi étse gile / Ki ṣalar **her** şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [her,]*
38.**Her** ḳaçan gelse bu yoḳuş ya iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [her,]*
39. Çünki Bīsān menzil étdi o māh / Ḳopdı **her** gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [her,]*
40. Ṭapdılar niçe biñ yıl ol ṣaneme / Eylediler ḫilāf **her** ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [her,]*
41. Naẕarı ol ki ḥikmet-ile ḳılur / **Her** işi muḳteżā-yı ẕāt bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [her,]*

42. Açılur bildiler ruḫ-i cānān / Naẓarın aña étdi **her** insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [her,]*

43. Eyle ṭoldı żiyā-y-ıla ʿālem / Ki güneş ṭoġdı ṣandı **her** ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [her,]*

44.Ṭutdı **her** ḫʷāce vü emīr a vezīr / Ol cemāli teferrüc étmege yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [her,]*

45. Bed naẓar irmemege ol aya / Sihr ü efsūn oḳurdı **her** dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [her,]*

46. Nergesi çün uyandı ḫʷābından / Baḳdı **her** gūşeye şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [her,]*

47. Güle tā ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / Ġāfil-iken bu ḳıṣṣadan **her** hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [her,]*

48. Yoḳ ḳarārı felek gibi her dem / Göze ġāyip melek gibi **her** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [her,]*

49. Ḳalmadı şimdi bende ʿaḳl-ıla dil / Nʿola benden ḳaçarsa **her** ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [her,]*

50. Ḥüsni meşhūr olup Zelīhānuñ / Maṭlabı olmış-ıdı **her** ḫanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2810). [her,]*

51. Düşeli ebr gibi **her** sulṭān / Gün yüzinüñ hevāsına ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [her,]*

52. **Her** kenīzek perī-sıfat duḫter / Çeng-ile zühre reng-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [her,]*

53. Götürür her hümāyı bir balaban / Aʿnī **her** dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [her,]*

54. Güẕer ét cümle bāġa **her** cūya / Naẓar ét bāġ içinde **her** suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [her,]*

55. Kārbān üzre yaġdı çün bu ṭolu / Oldı **her** sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [her,]*

56.Tā gelince nigār-ı sīb-ẕeḳan / Kesmek olmaz turuncını **her** ten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [her,]*

57.Āşıḳ oldur ki irse şiddete ol / Yār-içün **her** belāyı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [her,]*

58. Bend urup bāb-ı ḥisse **her** ādem / Seyr éderdi ḫayāl-ile ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2412). [her,]*

59. **Her** kişi bir ḫayāle düşmiş-idi / Bunuñ emṣāli ḥāle düşmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [her,]*

60. Cismi dāyim ġarīḳ-i ʿizzet ü nāz / Cānı **her** dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3191). [her,]*

61.Çün temam-ıdı anda ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / Aġzı **her** nāḳısuñ ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [her,]*

62.Eyledükce naẓāre-i dīdār / Cānına dāġ olurdı **her** dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3449). [her,]*

63.Dilerem senden iy sülāle-i nūr / Ṭutasın **her** ḳuṣūrumı maʿẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [her,]*

64.Hem-demi **her** kimüñ ki bülbül olur / Lā-cerem menzili anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [her,]*

65. Evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿdur **/ Her** livādan livāsı erfaʿdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 180). [her,]*

66.Ger şaḥne-i şerʿüñ olmasaydı / **Her** şehre tolardı ẓulm ü ġavġā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [her,]*

67.Her ḳalbe kim ire ḫāliş eyler / ʿIşḳuñ ʿacebā ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [her,]*

68. Tā ki étdi ẓuhūr nūr-ı vücūd /Oldu anuñla **her** żiyā mevcûd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 59). [her,]*

69.ʿışḳsız olsa **her** vücūd ʿadem / ʿışḳsız olsa külli şey hālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). *[her,]*

70.Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu sikkeye **her** zer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[her,]*

71. Olduġıy'çun o sāye-i Raḥmān / Sāyesinden ḳaçardı **her** şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 287). [her,]*

72.Ẕikr olınur ki **her** nebīye Ḫudā / Luṭf édüp vérdi bir mucāb duʿā’ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). *[her,]*

73.**Her** işüñde Ḫudāyı yād eyle / Ḫāṭıruñ yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). [her,]*

74. Nāz-perverd servüñi **her** yād / Ḳullanur ḳulı gibi ña-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3762). [her,]*

75.Kāruma ʿuḳde eyler ol çīnden / Baġlayup göñlümi **her** ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [her,]*

76.Çünkü **her** lüṭfum aña ṣiḳlet ola / ṣoḥbetümde ne deñlü leẕẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [her,]*

77.Cān-ıla **her** sözini gūş eyleñ / Vérdügi zehr olursa nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [her,]*

78.**Her** deri ‘āc-ıla füsūs-kārī / Levḥ-i zer her cidārınuñ zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [her,]*

79.**Her** deri ‘āc-ıla füsūs-kārī / Levḥ-i zer **her** cidārınuñ zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [her,]*

80.Anuñ-ıla olurdı **her** kārı / Anuñ-ılaydı cümle bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 532). [her,]*

81. Kimde kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher gelür aña **her** ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [her,]*

82.Çeşm-i Yaʿḳūb gibi **her** aḫter / Cevr-i devr-ile oldılar bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 763). [her,]*

83. Ḥikmeti dürcin açdı çün ṣıddīḳ / Ṭoldı **her** gūşe gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [her,]*

84. Cānına revzen ola **her** yara / Naẓar éde o yaradan yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [her,]*

85.**Her** ferişte-ṣıfat ḳuzı çü sabī / Ṭalebi oldı dāyim üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [her,]*

86.Nāz-ıla servüñ eylese ḥarekāt / **Her** nebāta çemende ire ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [her,]*

87.Bir hüner-ver bulundı anda meger / **Her** benānında var hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [her,]*

88.Ferşinüñ **her** memerri mermerden / ʿarşınuñ levḥi la ‘l-i aḥmerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [her,]*

89.K’iy güli serv-i nāz-perverdüñ / Revnaḳīdür çemende **her** verdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [her,]*

90.Ṣanma zānī **her** ehl-i evzānı / Ki zinā-zādeler olur zānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [her,]*

91.Her evüñ reng ü nūrı bir dürlü / **Her** birinüñ sürūrı bir dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [her,]*

92.**Her** sütūn ayaġında hem zerrīn / Bir ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [her,]*

93.Oturur **her** budaḳda bir ṭayyār / Pāyi laʿlīn zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [her,]*

94.**Her** cihātında yazdılar anuñ / Naḳşını Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [her,]*

95.Döşedi rū-yı saḥne ḫūr ḥarīr / Vérdi **her** ṣuffeye sürūr serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [her,]*

96.Ḳuflın urduḳça **her** derü derüñ ol cān / Açdı bir dürlü ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [her,]*

97.Eyledi **her** ṭarafda yüz destān / Buldı ġamdan **her** evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [her,]*

98.Eyledi **her** ṭarafda yüz destān / Buldı ġamdan **her** evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [her,]*

99.Zihī ḫaclet ki çün ḳıyāmet ola / **Her** zinā-kār olan melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [her,]*

100.Cennet āhūsı gibi ṣıçradı tīz / **Her** ḳapudan açıldı rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [her,]*

101.**Her** ḳapuya irişicek o revān / Perr-i ḳuflı olurdı perrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [her,]*

102.**Her** kilide ki soḳdı keffî dilin / Ne kilid buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [her,]*

103.**Her** ḳapuyı ki gördi açıldı / Kendü gül gibi daḥi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [her,]*

104.**Her** kenīzüm ḳatuñda ḫidmet-gūş / **Her** ġulāmum ḳapuñdan ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [her,]*

105.Her kenīzüm ḳatuñda ḫidmet-gūş / **Her** ġulāmum ḳapuñdan ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [her,]*

106.Ṣanma maḳṣūda irgürür **her** emek / Ekdilüge daḥi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [her,]*

107.Baña geh ṣaġdan irdi geh ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı **her** yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [her,]*

108.**Her** perī-rūy eline ġunc-ıla / Bir bıçaḳ vérdi bir turunc-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [her,]*

109.Ṭutup elde turuncı **her** bānū / Muntaẓır oldı tā gele meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [her,]*

110.**Her** ne étdüñse iy dilber / Bunca cevr u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [her,]*

111. Şāh-iken āftāb gerdūna / Fer vérür nūrı-y-ıla **her** dūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [her,]*

112. Cevri yārüñ vefā yérine geçer / **Her** belāsı ṣafā yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [her,]*

113.Beni meşhūr édeli şehre bu ad / Āşinā bildi ʿışḳına **her** yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [her,]*

114. Oldı me'nūs anuñla **her** maḥbūs / Gül gibi güldi cümle vech-i ʻabūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [her,]*

115. **Her** ne dérse éşit kelāmın anuñ / Dil gibi ḫālī ét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [her,]*

116. Her ki devletlü ṭoġdı māderden / Baḫt açılur yüzine **her** derden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [her,]*

117. **Her** esir oldı guṣṣadan āzād / Oldı virān göñülleri ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [her,]*

118. Semirmiş **her** baḳar şu resme eger / Çeker olsañ ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [her,]*

119. Rāstdur **her** hünerde fāyiḳdur / Meclis-i pādşāha lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5122). [her,]*

120. Olmasa süfte dil eger lü'lü' / Yüz vérür miydi aña **her** meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [her,]*

121. Kūh-i enbūh-iken **her** endūhı / Bād-i devlet ṭaġıtdı ol kūhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [her,]*

122. **Her** zebāndan velīk ol ter-gül / Niçe evraḳ oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [her,]*

123. **Her** göñül kim ola ganī bi'llāh / Naẓarında anuñ çi bende çi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [her,]*

124.Ṭuymasun déyu sırrı **her** bī-dil / Perde-dār oldı keyfe medde'ẕ-ẓıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [her,]*

125.Ḥendese içre ʿaḳlı bī-miḳdār / Fikr-i maʿmūrı **her** işe mi'mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [her,]*

126. Sūz öküş **her** güni Zelīḫānuñ / Géçdi derdine ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [her,]*

127. **Her** sipāh oldı bende fermānī / Her zemīn oldı ḥükmi meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [her,]*

128. Her sipāh oldı bende fermānī / **Her** zemīn oldı ḥükmi meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [her,]*

129. Cümle eṭrāf süsʿate irdi / **Her** ra'iyyet ri'āyete irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [her,]*

130. Taḫt-ı zerrīne géçse ol mih-ter / Ser ḳor-ıdı zemīne **her** server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [her,]*

131. **Her** ḳażāya çü dōst ḳāżīdür / ʿāşıḳ andan ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [her,]*

132. Çünki dilberden ola dil na-şād / **Her** ġam ü şādīden olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [her,]*
133. Çün Zeliḫa bu derd-ile ḳaldı / Vérdi **her** varını belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [her,]*
134. Yārdan ayru āh-ıla vāyı / Ayru ayru yaḳardı **her** nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [her,]*
135. Çünki Yūsufsuz uġrayaydı sipāh / Aldamaġ-ıçun anı her güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [her,]*
136. Bir ṣafā istesem eger senden / Çevürür **her** ṣafā yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [her,]*
137. Bütüni çün şikeste eyledi cüst / Ḫaḳ anuñ **her** şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [her,]*
138. Étdi **her** ḫāṭırı bu ʿaḳde güşād / Dindi her yandan mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [her,]*
139. Var-ıdı ṣıdḳı çün Zelīḫānuñ / Géçdi **her** vaḳti ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [her,]*
140. **Her** sütūn üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan artuḳ teninde yoḳ noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [her,]*
141. Anda dāyim Hudāyı ẕikr eyle / Vérdügi **her** ʿaṭāya şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [her,]*
142. **Her** sipāhīsi devlete irişür / Her raʻiyyet riʻāyete irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [her,]*
143. Her sipāhīsi devlete irişür / **Her** raʻiyyet riʻāyete irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [her,]*
144. Oldı her yérde çün bu resme nidā / Dānesin ṣaçdı yére **her** dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [her,]*
145. Eyle bitüp uzardı **her** ḫāṣıl / Yér ṣanayduñ göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [her,]*
146. Çār rükninde çār der ḳodılar / **Her** ḳapuda temām biñ ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [her,]*
147. **Her** érüñ érligi silāḥı dürüst / Beklemekde ḳapuyı çāpük ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [her,]*
148. Ṭoldı ʿālem çü şīt-i şöhret-i şāh / Oldı **her** memleket aña āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [her,]*
149. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun **her** ev / Cevherin vérdi aldı gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [her,]*
150. Sāl-i sālisde ġalleyi **her** dār / Aldı verdi ṭavarını ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [her,]*
151. Sāl-i rābi'de **her** ġanī vü emīr / Ḳomadı vérdi ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [her,]*
152. Ṭoldı **her** gūşe mescid ü miḥrāb / Büt uvandı kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [her,]*
153. Ġālib olsa **her** ādemüñ Cūʿı / ʿazm éderlerdi şāha mecmūʻı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [her,]*
154. **Her** kişi varsa himmet eyler-imiş / Niʿmet-ile żiyāfet eyler-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5749). [her,]*
155. Ki ṭolu **her** ḳapu ḳapucılar / Girmez iẕn olmasa ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [her,]*
156. Buldılar çün açıldı teng ü çuval / **Her** ne vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [her,]*
157. Ger tevekkülden édesiz zādı / Olasız **her** belānuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [her,]*
158. Ḳanda ḥāl-i muḥibb ü ḳanda ḥabīb / **Her** kişiye ezelden oldı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [her,]*
159. Yazdı ʿunvān-ı nāme Bismillah / Ki odur **her** żaʿīfe püşt ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [her,]*
160. Ki ḫaber ṣorar-ısa benden şāh / **Her** demüm miḥnet-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [her,]*
161. Mevtdür baña **her** ḥayat ansuz / Ḫōş kerāmet-durur memāt ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [her,]*

162. Lālesinden ayırdı **her** bağı / Eşeri ḳalmadı meger dağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [her,]*

her: *"Herhangi, hangisi olursa olsun" anlamında belgisiz sıfat.*

1.**Her** kazā kim ola murād-ı nigār / Aña āşıḳ rıżā vèrür nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [her,]*

her an: *Her zaman, daima.*

1.Vācib oldur baña ki her anda / Rām olam aña cümle fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [her an, -da]*

her biri: *Her biri, hepsi, tümü*

1.**Her biri** tünd ü tīz ü ehl-i hüner / Yüz çevürmez deminde yüze deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [her biri,]*

2.**Her biri** düşdi bī-mecāl oldı / Seri vü mālı pāymāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [her biri,]*

3. Pīri māh ü duḫteri ḫurşīd / **Her biri** bir melāḫat içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [her biri,]*

4.**Her biri** bunca dürlü ḳayd étdi / Luʿb-ıla ol ġazāli sayd èdti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [her biri,]*

5.**Her birinüñ** cemāli şems ü ḍuḥā / Anlara göre kendü ḫüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [her biri, -nün]*

6.Her biri ḫūr gibi **pür-zīnet** / Ḥüsni bī-ḥadd ü ḫulḳi bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [her biri,]*

7. Ḥaḳḳ yaratmışdur ol ḳadar zībā / **Her biri** ʿarż-ı ʿārıż étse saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [her biri,]*

8.Götürüp **her biri** yed-i beyżā / Rü'yet-içün ḳılur duʿā' vü nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [her biri,]*

9. Géce gündüz ḳılup ṭavāf-ı sarāy / **Her biri** eyler-idi āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [her biri,]*

10.**Her birinüñ** laṭīf dīdārı / Laʿl-i aḫmerden-idi minḳārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2283). [her biri, -nün]*

11.**Her birin** düzdi bir dıraḫt üzre / Tā gelicek o şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [her biri, -n]*

12.Tā vara **her biri** bir araya / Müşterī olmaġ-içun ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [her biri,]*

13.**Her biri** bir maḳāmı pāk étdi / ʿŪdı bād u 'abīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [her biri,]*

14. **Her biri** bir perī-ṣıfat ḳız-ıdı / Biri biñ cāna ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [her biri,]*

15. **Her biri** bir nihāl-i tāze-y-idi / Hevesi cevre meyli nāza-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [her biri,]*

16. Cümlesi ol çerāġa pervāne / **Her biri** ḫiẓmetinde merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [her biri,]*

17.**Her biri** yére urdı kendüzini / Yırtup aġladı derd-ile yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [her biri,]*

18. Çün anuñ bu sözin éşitdiler / **Her biri** meskenine gétdiler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). *[her biri,]*

19. Bū-yı Yūsufla mest olup cānı / **Her biri** yére urdı pālānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1598). [her biri,]*

20.Oldı iḫʷānı çeşmine mestür / **Her biri**nden bu nūr oldı çü ġayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 2293). [her biri, -n, -den]*

21. Vérdi **her biri** isteyüp duḫter / Māl-i Kārūn ü milk-i İskender *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2816). [her biri,]*

22. **Her biri** bir perī-sıfat dilber / Altun üsküflü ḳur kemerlü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [her biri,]*

23. **Her biri**nüñ libāsı ḫulle-i ḫūr / Kemer ü tācı ḥasret-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2968). [her biri, -nün]*

24. **Her biri** bezm içinde dil-keşler / ʿazm-i rezm étse tīz-āteşler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2971). [her biri,]*

25. **Her biri**nüñ libāsı reng-ā-reng / Gül ü ġonca miṣāli tāze vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [her biri, -nüñ]*

26. **Her biri** ṭurnaya biner balaban / Kimi şāhin ṣavaṣda kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [her biri,]*
27. Niçe biñ māh-rū ġulām ü kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [her biri,]*
28. Nice ġılmān ki **her biri** Rıḍvān / Nice Rıḍvān ki reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [her biri,]*
29. **Her biri** perde içre dil-perdāz / Her birinüñ maḳāmı hevdec-i nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [her biri,]*
30. Her biri perde içre dil-perdāz / **Her birinüñ** maḳāmı hevdec-i nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [her biri, -nüñ]*
31. **Her biri** ġonça gibi teng ḳabā / Ḫurdesi şīve luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [her biri,]*
32. **Her biri**ne selām vérdi ʿazīz / Oldı gevher-feşān ü şekker-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3053). [her biri, -n, -e]*
33. Cümle leşker ḫurūş u cūş-ıla / **Her biri** bir ṣafā vü nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [her biri,]*
34.Ḫūten āhūlarını çün göresin / **Her biri**ne ġazālumı ṣorasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [her biri, -n, -e]*
35.**Her biri** bir ṭarafda ṭutdı ḳarār / Muntaẓırlar ki görine dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [her biri,]*
36.**Her biri** ʿizzet-ile devlet ü tāc / Ḳadr-ile ḳıymet-ile Rūma ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [her biri,]*
37.Bile uydurdı biñ cemīle kenīz / **Her biri** fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [her biri,]*
38.Naḳş-ı ḥüsn-ile ṭurfa ṭurfa nigār / **Her biri** bir ṭarīḳi üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [her biri,]*
39.**Her biri** étdi ānı ḥācet-içün / İlla Aḥmed ḳodı şefā'at-içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). *[her biri, -i]*
40.**Her biri** ḥüsn içinde şems ü ḳamer / Birisi Cād ü birisi Āşer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434). *[her biri,]*
41. Dīn-i Ḥaḳḳ burcına ḳamu**sı** nücūm / **Her biri**nüñ maḳāmı var maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [her biri, -nüñ]*
42. Gördi bir yaña enbiyā ṣaf ṣaf / **Her biri** bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [her biri,]*
43. Bir yana ṣaff-ı evliyāu'llāh / **Her biri**si muḳarreb-i dergāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 451). [her biri, -si]*
44. İlla iḫvānı pür-hased oldı / Ne ḥased **her biri** esed oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [her biri,]*
45. Ol ʿaṣāya diküp ḥased nazarın / **Her biri** mekre baġladı kemerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 608). [her biri,]*
46.**Her biri** bunca dürlü ḳayd étdi / Luʿb-ıla ol ġazāli sayd èt**d**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [her biri,]*
47. Çün yanınca anuñ géderler-idi / **Her biri** gūşmāl éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 855). [her biri,]*
48. Vérdi zerrīn kemer muraṣṣaʿ tāc / **Her biri** ṣarḳa bāc ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [her biri,]*
49.**Her birisi** semīn ü sīmīn-ten / Sünbül otlayıcı ġazāl-i Ḫuten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3846). [her biri, -si]*
50.Baña mensūb ḳanda var-ısa kār / **Her biri**nde hezār ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [her biri, -n, -de]*
51.Nāz-perverd serv ü şimşādı / **Her biri** bir maḳāmuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [her biri,]*
52.**Her biri** büt ṣımış kesüp zünnār / Sübḥa olmış elinde riş**t**e-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [her biri,]*
53.Her evüñ reng ü nūrı bir dürlü / **Her biri**nüñ sürūrı bir dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [her biri,]*
54.**Her biri** ḫōş binā vü zībā-reng / Çün ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [her biri,]*
55.Kimisi ḳalye vü kimi biryān / **Her biri** ḳuvvet-i cism ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [her biri,]*
56.Mīveler tāze tāze ter-nāzük / **Her biri**nde sepet sepet yük yük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4713). [her biri, -n, -de]*

57.Ter ʿineb tāze sīb ṭatlu enār / **Her biri** lezzet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [her biri,]*

58. **Her birümüz** çün éde ʿarż-ı cemāl / Ne Zeliḫā irişe mihre zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [her biri,]*

59. Mihrini eyledükce **her biri** fāş / Oldı ol nūra dūr çün ḫuffāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [her biri,]*

60. Mıṣr ululları bī-ḥisāb ü şümār / **Her birisi** ṭutar elinde nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5243). [her biri, -si]*

61. Taḫt-ı zerrīne géçdi şeh yérine / Sipehüñ buyruġ étdi **her birine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [her biri, -n, -e]*

62. Getürüp **her biri** ʿayālini / Aġlayup ʿarż éderdi ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5746). [her biri,]*

63. Eyledi **her biri**ne zinhārı / Ki bu gülzāruñ olmañ āzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 818).[her biri, -ne]*

her birisi: *Hepsi, tamamı, tümü*

1. Gördi ol bī-nihāye ʿışḳ érini / Yüz urup **her birisi** dér Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [her birisi,]*

2.Çāk édüp **her birisi** cāmesini / Atdı başdan yére ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [her birisi,]*

3. Gül gibi **her birisi** pür-revnaḳ / Ditrer üstine lāle-gūn yapraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [her birisi,]*

4.**Her biri**si ṣafāda ṣan billūr / Aġ u rūşen nite ki maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [her birisi,]*

5.Nāz-ıla **her birisi** söylediler / Yūsufa ʿarż-ı ʿārıż eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4132). [her birisi,]*

6.**Her biri**si bu resme nāz étdi / Vaṣl-içün Yūsufa niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4146). [her birisi,]*

7. Geldi çün ol şeh-i melāḥat-i ġunc / Kesmek istedi **her birisi** turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [her birisi,]*

8. **Her birisi** kül aşdı çöregine / Şu şaçılmaġa odlu yüregine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4850). [her birisi,]*

9.**Her biri**ñüz otırıcaḳ yérine / Boş ḳalup çün benüm yérüm yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [her birüñüz,]*

her dem: *Her zaman, daima.*

1.Gözin pür-dem kılup **her dem** girībānını çāk étsün / Çü ʿāṣıḳ ṣubḥ-dem gibi dem ura ṣıdḳ-ı da ʻvīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [her dem,]*

2.Ḳılur vefāsını **her dem** baña nigār dirīġ / Cefālar étmegi ʿādet édindi yār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [her dem,]*

3.Ṣoḥbet éde anuñla bī-minnet / Bula **her dem** viṣāline furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3370). [her dem,]*

4.Niʿmeti maġz-i üstüḫ͡vānumdur / Ḫūnı **her dem** tenümde ḳanumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3975). [her dem,]*

5.Gül-idi Yūsufa meger dāmān / Ki aña **her dem** eksük olmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [her dem,]*

6. Çıḳa ġam-ḫāneden gül-i ḫurrem / Maḥrem-i pādşāh ola **her dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5226). [her dem,]*

7.Ruḫlarına ḳızılca yerine hem / Gözlerinden aḳardı **her dem** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [her dem,]*

8. Devr cevrinden irmesün saña ġam / **Her dem** olsun yüzüñ güli ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [her dem,]*

her gāh: *Her zaman.*

1.Aġlamaḳ aña yaraşur **her gāh** / Ki bulut gibi yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [her gāh,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

1. **Her gün** ol māha olsa ṣubḥ-ı cedid / Yéni hil'at vérürdi ol hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [her gün,]*

2. **Her gün** āh eyler étmedin o günāh / N'ola yād étse anı ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [her gün,]*

her gūşe: *Her taraf, her yan.*

1.Ṭolsun anuñ fiġānı **her gūşe** / Ki yapışur cefā-y-ıla gūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [her gūşe,]*

her ki: *Her kim ki.*

1. Kimesne cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla yüz şuyını / Hevā-yı ʿārı ḳosun **her ki** bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [her ki,]*
2.Ḥaḳḳ-ıla **her ki** Ḥaḳḳā şaciddür / Ḥaḳḳı maʿbūd bildiʿābiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [her ki,]*
3.**Her k**i yād etdi nām-ı Raḥmānı / Ṭoyladı raḥmet-i Raḥīm anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). *[her ki,]*
4.**Her ki** dünyādan ola dāmen-keş / Pāk olur ḳalbi āb-ı deryā-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). *[her ki,]*
5. **Her ki** ol demde pür-dem olmışdur / Seyyid-i her dūʿālem olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 47). [her ki,]*
6.**Her ki** Ḥaḳḳdan ṭaleb ḳılur yāri / Aña berd-i selām éder nārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [her ki,]*
9.**Her ki** ol Ḥaḳḳa cān éder teslim / Aña ḳurbān olur fidā-yı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [her ki,]*
10.Dōstdan ayru **her ki** ḫande ḳılur / Dōstluk şarṭını o ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [her ki,]*
11.Rence ṣabr eylesün ki gence ire / **Her ki** genc ister-ise rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [her ki,]*
12.**Her ki** maẓlūma fiʿli şefḳat ola / Rūz-ı zaḥmetde aña raḥmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [her ki,]*
13.**Her ki** meydān-ı ġamda bī-serdür / Ġam-güsārı aña musaḫḫardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1022). [her ki,]*
14.**Her ki** nefsinde añlamaya ʿadem / Ẓāhir olmaz aña cemāl-i ḳıdem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1066). [her ki,]*
15.Yūsufuñ **her ki** bir ḳılını keser / Ḳomazam cāndan anda ḳılca eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1170). [her ki,]*
16.**Her ki** andan keserse bir barmaḳ / Serin édem ḳalem gibi iki şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [her ki,]*
17.**Her ki** kesr éde dişleri güherin / Delerem dür gibi anuñ cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [her ki,]*
18.**Her ki** ḳasd éde rū-yi mehveşine / Yaḳaram anı ḫışmum āteşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1175). [her ki,]*
19.Bu ulu yola **her ki** toḫm ekdi / Ḥāṣıl umdı velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [her ki,]*
20.Her ki ol gürg-i nefsi étdi muṭā'/ Ṭañ mı aña muṭī'olursa sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [her ki,]*
21.**Her ki** şükr étmese bulup niʿmet / Mālı mār ola niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [her ki,]*
22.Rāh-ı devletde **her ki** gence ire / Ṣaklamasa hezār rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [her ki,]*
23.**Her ki** ḳadrin bile irer şerefe / Rahimallahu emrien 'arefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1711). [her ki,]*
24.**Her ki** ol beyżadan yédiyse bere / Bereden ḫāygīne urdı sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [her ki,]*
25.**Her ki** gördi ol ḥüsn-i zībāyı / Dīni terk étdi ḳodı dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [her ki,]*
26.Anda görürdi **her ki** étse naẓar / Maġzını şanki rişte-i aḫmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [her ki,]*
27.**Her ki** bir kerre ol nigārı göre / Éki ʿālem saʿādetine ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [her ki,]*
28.**Her ki** baña vérürse bir dīnār / Gösterem aña ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [her ki,]*
29.**Her ki** ḳıymadı başa vü cāna / İrmeyiser viṣāl-i cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [her ki,]*
30.**Her ki** étmez dirīġ varını / Ṭañ mı taḥṣīl éderse yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2227). [her ki,]*

31.**Her ki** aña ḳılurdı bir naẕarı / Evvelā Mālike vérür-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [her ki,]*

32.**Her ki** zer vérdi gördi zār oldı / Zer gibi zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [her ki,]*

33.Bir naẕar **her ki** anı görmiş-idi / Mest olup ʿaḳlını yitürmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [her ki,]*

34. ʿār dan her ki olmadı ʿārī / Bulmadı ẕevḳ-i vaṣl-ı dildārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2861). [her ki,]*

35.**Her ki** ol bendedür Ḫūdāsına / Sīne ṭutar anuñ ḳażāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3282). [her ki,]*

36.**Her ki** göre anuñ cemālini / Ẕikr éder ṣāniʿuñ kemālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [her ki,]*

37. **Her ki** ber yémedi bu birlikden / Ḥāṣılı ġuṣṣa oldı dirlikden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3584). [her ki,]*

38.Dōstuñ **her ki** mübtelāsıdur / Murtażāsı anuñ rıżāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4058). [her ki,]*

39.**Her ki** andan yér-ise bir barmaḳ / Yér ṣafā niʿmetin ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [her ki,]*

40.Eyle naḳş étdi anı ehl-i hüner / Ki aña **her ki** eyleyeydi naẕar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [her ki,]*

41.Her ki ʿaḳlı vü fehmi var anuñ / Éder iḥsān cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [her ki,]*

42. **Her ki** cānında bula cānānı / Ġayra baḳmaġa ḳor mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [her ki,]*

43. **Her ki** telbīsi édinürse sebīl / Sırrını ṣanmasun ki ṭuymaya él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [her ki,]*

44. **Her ki** gördiyse ol zenaḫdānı / Feraḫından unutdı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [her ki,]*

45.**Her ki** devletlü ṭoġdı māderden / Baḫt açılur yüzine her derden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [her ki,]*

46. ʿIşḳ-ıla **her ki** ola bī-ārām / Aña derdi yeter dügün bayram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5298). [her ki,]*

47. Cām-ı faẕluñla **her ki** mest oldı / Bāṭılı ḳodı Ḥaḳḳ-perest oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5454). [her ki,]*

48. **Her ki** senden ḫaber getürse baña / Zer nedür cān ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [her ki,]*

49. **Her ki** senden getürdi mihr sözin / Tāc vérdüm alup ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [her ki,]*

50. **Her ki** Ḥaḳḳ ḳapusına bende olur / ʿālem ol bendeye figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [her ki,]*

51. **Her ki** Mıṣruñ gelürdi ḳapusına / Yūsufuñ ʿarż olurdı ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [her ki,]*

52. **Her ki** ʿālemde bī-birāderdür / Dāyimā sīnesi pür-āẕerdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5844). [her ki,]*

53. **Her ki** şükr eylemekde ʿāciz olur / Şükr içinde kemāle fāyiz olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6072). [her ki,]*

54.**Her ki** maẕlūma éde cevr ü cefā / Ṭañ mı ṭavḳ olsa aña ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [her ki,]*

55. **Her ki** āyīne gibi ṣāfī ola / Yār dīdārını özinde bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [her ki,]*

56.Yaʿni fażl-ıla **her ki** pür-dildür / Ḫalḳ içinde kenāra māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [her ki,]*

57. Āteşīndür meger bu baḥr-i ʻamīḳ / Ki ḥarīk oldı **her ki** oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [her ki,]*

58.**Her ki** éde ʿadāvet-ile nigāh / Ola mı ḥüsn-i Yūsufa āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1690). [her ki,]*

59. Ṣabr u ṭaḳvāya **her ki** baġlaya bil **/** Ecrini ṣanma żayi' éde Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [her ki,]*

60. **Her k**i ol Ḥaḳḳa iʿtimād eyler / Ḥaḳḳ anı ġam deminde ṣād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811).*

her kim: *Her kim, her kimse*

1. ʿaḳlını **her kim**üñ kim ala o māh / Bu cihāndan ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [her kim, -üñ]*
2. **Her kim**e Kaʿbe bī-nişān oldı / Anuñ iḥrāmı terk-i cān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [her kim, -e]*
3. **Her kim** ol dāniş ehli insāndur / Bilür iḥsān cezāsı iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [her kim,]*

her kim ki: *Hangi kimse ki, kim olursa olsun.*

1.Beni **her kim ki** ṣādi-yi dil éder / Göñlüne derd ü ġuṣṣa ḥāṣıl éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [her kim ki,]*
2. Size **her kim ki** éde iḥsānı / Ḳarşulamañ isā'et-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6158). [her kim ki,]*
3.**Her kime kim** ʿināyet eyleye Ḥaḳḳ / Vére bir ḥarfden hezār sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [her kim, -e]*
4.**Her kime kim** bu ʿışḳ ola ḥāṣıl / Meyl éder aña yār-ı āhen-dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [her kim, -e]*
5.**Her kim**üñ **kim** refiḳı nāṣiḥ olur / Ne ḳadar ṭāliḥ-ise ṣaliḥ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [her kim, -üñ]*
6.**Her kim**üñ **kim** ḳarīni olmaya yār / Vatanında ġarīb olur nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [her kim, -üñ]*
7.Ṣıġınup **her kime** ki ḳaçar-ıdı / Yüzine yüz der-i ġam açar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 860). [her kim, -e]*
8.Aġlayup **her kim**üñ ki öpdi dizin / Güld i kahr-ıla yére depdi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 861). [her kim, -üñ]*
9. **Her kim**e kim sirāyet éde bu nūr / Ẓāhir ü bāṭının ḳılur maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [her kim, -e]*
10. Ḥasretā miḥnetā ki devr-i felek / **Her kimüñ** kim vére diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [her kim, -üñ]*

her kime: *Her kimseye; kime olursa olsun.*

1.Her kime meyl éderse sizden o māh / Édesiz evvelā beni āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [her kime,]*

her kimse: *Herkes, her kimse.*

1.Ḥaḳḳa **her kimse** kim tevekkül éder / Ḥaḳḳ anuñ ḫıfẓına tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [her kimse,]*
2. Dédi **her kimse** kişt-kār olsun / Cümle eṭrāf kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [her kimse,]*

her kişi: *Herkes.*

1. Añlamadı anı ki cümle ṣıfāt / **Her kişide** olur tevābiʿ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [her kişi, -de]*
2.Gelüp Aʿrābīyi yalanladılar / **Her kişi**nüñ dilin gümānladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3827). [her kişi, -nüñ]*
3. Ol sebebden ġam-ıla aġlasa zār / Andan olurdı **her kişi** bīzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [her kişi,]*
4.**Her kişi**nüñ cihānda kārı olur / Kārın étmese kārı zārı olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [her kişi, -nüñ]*

her ne: *Her ne, ne olursa olsun, her şey*

1. Muẓlimen oldıy-ısa ger bu ziyān / Çekeyin **her ne** dérseñ aña żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [her ne,]*
2.Dédiler ṭoġrıdur bizüm sözümüz / Söyledük **her ne** gördiyse gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [her ne,]*
3.Cān dilerse yolına cān véresiz / **Her ne** kim isteye hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [her ne,]*
4. Dédiler Yūsuf eyledi taʿbīr / Gördiler **her ne** yazdısa Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [her ne,]*
5. Luṭf u ʿadl-ile ḥālini ṣorayın / **Her ne**-y-ise murādını göreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5467). [her ne, -y, -ise]*
6. **Her ne** cān kim ṭuyar işāretden / Ḫurrem olsun dili beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 2186). [her ne,]*
7.**Her ne** ḫayf étdüñüzse ol pisere / And içürüñ ki démeye pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [her ne,]*

8.**Her ne** kim eyledüñ şehādetde / Ẓāhir olmış miṣāli ġaybetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [her ne,]*

9. Saña ışmarladum ġarāmetini / **Her ne**-y-ise buyur siyāsetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4896). [her ne, -y, -ise]*

her ne: *Hangi, herhangi.*

1.**Her ne** sözde ki ola bū-yi dürūġ / Görmez ehl-i baṣiret anda fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184). [her ne,]*

2. **Her ne** vaṣf-ıla kim görür anı / Ola ol resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [her ne,]*

3.**Her ne** māhī ki gördi ol māhı / Şevḳa düşüp süründi geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [her ne,]*

4.**Her ne** māhī ki yıyladı çün anı / Māh-veş cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [her ne,]*

5.**Her ne** māhīye kim irişdi bu nūr / Oldı Nīl içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [her ne,]*

6.**Her ne** māhī ki buldı ol vaṣlı / Tā ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [her ne,]*

7.**Her ne** ʿāşıḳ ki ḳıymaya zerine / İremez sīm-çihre dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [her ne,]*

8. **Her ne** cān mürġı görse ol bāġı / Ṭaleb étmezdi andan uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [her ne,]*

9. **Her ne** dil ber yédi o dilberden / Dil berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [her ne,]*

10. **Her ne** ādem ki irmedi o deme / Mübtelā oldı ʿ āḳibet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [her ne,]*

11.Ẕikr oluñmasa evvel ismullāh / **Her ne** başlansa āḫir ola tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 1). [her ne,]*

12. Ne kemer vaṣla-i seʿādet-idi / **Her ne** ḫaste ḳuşansa şıḥḥat-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [her ne,]*

13.**Her ne** ādem ki pür-küdūret olur / Cümle ḫalḳı küdūret ehli bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [her ne,]*

14. **Her ne** bārān ki düşdi ol ṣadefe / Oldı ser-tāc efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [her ne,]*

15. **Her ne** ṣūret ki ola maṭlūbuñ / ʿaksidür ol cemāl-i maḥbūbun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [her ne,]*

16.**Her ne** yol kim bu ḳavme olmaya rāh / Gétmezem ben aña maʾāẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [her ne,]*

17.**Her ne** ʿāşıḳ ki yudı andan elin / Āb-ı şevḳ ile yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [her ne,]*

18. **Her ne** ʿāşıḳ ki neng ü nāma baḳa / Yéridür ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [her ne,]*

19. **Her ne** menzilde kim ola o nigār / Ṭolar eṭrāfı bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [her ne,]*

20. **Her ne** yaña ki eylese ḥarekāt / Ḳarşular yüz fütūḥ ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [her ne,]*

21. Dédiler **her ne** yükde bulına ol / Ṣāḥibine ceza budur ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [her ne,]*

22. **Her ne** ādem ki ehl-i ḥırmāndur / Dü cihānda ʿadū-yi Raḥmāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5997). [her ne,]*

her ne: *Her nerede, nerede olursa olsun.*

1.**Her ne** yérde ki añsa evladıñ / Cāndan añardı Yūsufuñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [her ne,]*

her ne kim: *Her ne ki.*

1.**Her ne kim** yāruñ iḫtiyāridür / ʿāşıḳuñ ol daḥi nigāridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 828). [her ne kim,]*

her ne yér: *Her nerede, nerede olursa olsun.*

1.**Her ne yérde** ki olsa bir ʻālim / Anda dāyim ṣalāḥ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [her ne yér, -de]*

2.**Her ne yérde** ki bitse zībā gül / Çoġ olur anda naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [her ne yér, -de]*

3.Bī-ḳadem **her ne yér**e başsa ḳadem / Yıḳılur ger olursa bāġ-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [her ne yér, -e]*

4.**Her ne yérde** ki añıla ensāb / Dénile size ḫāyin ü keẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [her ne yérde,]*

5.**Her ne yérde** ki olsa dīn ehli / Bulınur anda çoḳ yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [her ne yérde,]*

6. **Her ne yérde** éderse yār karār / Anda bulur ḳarārı ‘aşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5067). [her ne yérde,]*

7.**Her ne yérde** ki ceng-sāz olsam / İḫvetüm üzre ser-firāz olsam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 601). [her ne yér, -de]*

8. Baña tefviz édüñ bu tedbiri / Görelüm **her ne**-y-ise taḳdīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5273). [her ne-y-ise,]*

her şey: *Var olanların hepsi, tümü, bütün varlıklar.*

1.Aña ḳudret-nümā olur ol Ḥayy / Aña ʿibret-nümā olur **her şey** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [her şey,]*

2.Naẓar eden cihāna ʿibret ile / Gördi **her şeyʿi** nice hikmet-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). *[her şey, -i]*

her ṭaraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

1.**Her ṭaraf**dan görinse aña bu ẕevḳ / Göñline ṭolar-ıdı tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [her ṭaraf, -dan]*

2. **Her ṭaraf**dan éden temāşāyı / Dilde tekrār éderdi ḥāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4915). [her ṭaraf, -dan]*

3. Ḳılsa pīrāne nāle nite ki çeng / **Her ṭarafdan** éderdi ney āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5379). [her ṭaraf, -dan]*

4. **Her ṭarafdan** aña gelürler-idi / Cānlarına ḥayāt alurlar ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5694). [her ṭaraf, -dan]*

5. **Her taraf**dan aña gelürler-imiş / Arpa buġday ṣatun alurlar-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5750). [her taraf, -dan]*

6.Devḥālar **her ṭaraf**da şāḫ-be-şāḫ / Çekmiş āġūşa birbirin güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4069). [her ṭaraf, -da]*

her yan: *Her taraf, her yön, her yer*

1. Ḳārbān ḫalḳı anda ḳaldılar / **Her yana** bir’ki bende ṣaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [her yan, -a]*

2. Étdi her ḫāṭırı bu ʿaḳde güşād / Dindi **her yandan** mübārek-bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [her yan, -dan]*

her yer: *Her taraf, her yön, her yer*

1.Ẕikri **her yér**de nām-ı Yūsuf-ıdı / Fikri dāyim aña te’essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [her yér, -de]*

2. Eşki yolları lāle-zār étdi / **Her yéri** birke vü bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [her yér, -i]*

3. Ki ḫudūs aña olmayup perde / Gördi vech-i kadīmi **her yérde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [her yér, -de]*

4. Oldı **her yér**de çün bu resme nidā / Dānesin ṣaçdı yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [her yér, -de]*

5. Eyle yaġardı **her yére** bārān / Ṣanasın gök yére énerdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [her yér, -e]*

6. **Her yér** olurdı kūh eger hāmūn / Nev-bahār olıcaḳ zümürrüd-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [her yér,]*

her zemān: *Her zaman; sürekli, daima.*

1. **Her zemān** bī-ġaraẕ vefā yoġ-ımış / İlla derd ü ġam ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [her zemān,]*

2.Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn / **Her zemān** bu ne ṭurfa ḥikmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 6648). [her zemān,]*

3. Deheni anuñ ejdehā demidür / **Her zemānda** ġıdāsı ādemidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4834). [her zemān, -da]*

4. Çün ola beççe **her zemān** ḫūn-ḫʷār / Dāye andan olur mı ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [her zemān,]*

5. Nice vīrān olmasun ol dil / Ki olur **her zemān** işi müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021). [her zemān,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, katiyyen.*

1.Bulmadum **hergiz** cemālüñden eser / İstedüm ins ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [hergiz,]*

2.Merdi zen mekri ḳılmasun ʿāciz / Zen-i mekkāre ḳalmasun **hergiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4672). [hergiz,]*

3. Düşdi bir ḥāl o dem o pā-māle / Düşmesün kimse **hergiz** ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [hergiz,]*

4. Sen beni yād étmedüñ **hergiz** / Göñlümi şād étmedüñ hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [hergiz,]*

5. Sen beni yād étmedüñ hergiz / Göñlümi şād étmedüñ **hergiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [hergiz,]*

herise: *Keşkek yemeği; az kavrulmuş un ve tavuk etiyle yapılan pelte şeklinde bir çeşit yemek.*

1. Bir ṭarafta **heriseler** dögilür / Bir ṭarafda sögilmeler sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [heriseler, -ler]*

herkes: *"Herkes" belgisiz zamir.*

1. Ṣaḳlanur servi çeşm-i nergesden / Ṣaḳlamaz déyu çeşmi **herkesden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [herkesden, -den]*

heşt behişt: *Sekiz cennet.*

1.Yédi ev yapdı cümle zerrīn ḫişt / Birbiri içre ṣan ki **heşt behişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [heşt behişt,]*

2.Rū-yi cānānsuz olsa **heşt behişt** / Olur aṣḥāb-ı ʿışḳa dūzaḫ-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4317). [heşt behişt,]*

3. Mihr-ile meh o ḳubbeden éki ḫişt / Mā-ḥaṣal yéryüzinde **heşt-behişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [heşt-behişt,]*

hevā: *Heves, arzu, istek.*

1.Göñül zülfi **hevāsında** lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [hevāsında, -sı, -n, -da]*

2. Beni zenler zināya yilterler / Nāra éltür **hevāya** yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [hevāya, -y, -a]*

3.Cānda bunca belā göñülde emel / Başda bunca **hevā** ḳafada ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [hevā,]*

4. Düşeli ebr gibi her sulṭān / Gün yüzinüñ **hevāsına** ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [hevāsına, -sı, -n, -a]*

5. Lāle gibi ţutar elinde ayāġ / Başda bunca **hevā** vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [hevā,]*

6. Dédi ʿazm eylese aña bu ẕelīl / Ol ʿAzīzüñ olur **hevāsı** delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [hevāsı, -sı]*

7. Āşkār olalı bu ʿışḳ u **hevā** / Gelmemişdür benüm gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [hevā,]*

8.İrdi maṭlūba çün o devlet-mend / Serv gibi **hevāsı** oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [hevāsı, -sı]*

9. Gözde āb-ı revān sinede nār / Başda bunca **hevā** göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [hevā,]*

10. Ki vérüp varumı bahāña senüñ / Cānı vaḳf étmişem **hevāña** senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [hevāña, -ñ, -a]*

11. Cānum ol dem ki düşde gördi seni / Şevḳa ṣalduñ **hevān** odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [hevān, -ñ]*

12. İy gönül **hevāña** düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [hevāña, -ñ, -a]*

13. İy beni derd-ile belāya ṣalan / ʿIşḳ odına yaḳup **hevāya** ṣalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494). [hevāya, -y, -a]*

14. Eyle ṭoldı **hevā** o serv-i sehī / Ki ḳamu varlıġından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [hevā,]*

15.K'iy **hevāsına** düşene āteş / Pāyına ser vérenlere ser-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [hevāsına, -sı, -n, -a]*

16. İlla bunuñ **hevāsı** ḫāk-i Mışr / Gülmez añılmayınca tā ki Mışr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [hevāsı, -sı]*

17. Bilmen anda bunuñ **hevāsı** nedür / Bunca sa'y etmeden ṣafāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [hevāsı, -sı]*

hevā: *Hava, gök, gökyüzü.*

1. Düşse gülzāra pertev-i ḫurşīd / Ḫōş ḳoḫular olur **hevāda** bedid *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [hevāda, -da]*
2. Bu **hevāda** uçarken ol ṭāvūs / Luṭf-ıla da‘vet eyledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [hevāda, -da]*

hevā: *Hava; iklim.*

1.Pür-küdūret muḥīṭi merkezi dūr / Pür-ufūnet **hevāsı** çeşmesi şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [hevāsı, -(s)ı]*
2. Ḳızlıḳ étmişdi ol diyārı ḫarāb / Āteş olup **hevāsı** ābı türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [hevāsı, -(s)ı]*
3.Nice dem sem **hevāsı** bād-ı semūm / Édе cismi eger pūlād-ısa mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [hevāsı, -s, -ı]*
4.Toldı nūr u żiyā feżası anuñ / İʿtidāliy’ledür **hevāsı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [hevāsı, -s, -ı]*
5.Sāyesinüñ **hevāsı** Āb-ı Ḥayāt / Kāmet-i yār gibi ḫōş- ḫarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 589). [hevāsı, -sı]*

hevā ehli: *Nefis düşkünü; arzu ve istekleri peşinde koşan kimseler.*

1.İy **hevā ehli** ḳanı neng-ile nām / Ḳanda bānū-yı Mıṣr ḳanda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [hevā ehli,]*

heva et: *İstemek, arzu etmek.*

1. Ne **heva etdi** gönlüñ āşüfte / Nergesüñi kim eylemez ḫufte *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [heva et, -di]*

hevā-dār: *Dōst, arkadaş.*

1.Dédi iy vaḳt-i ġuṣṣada yārum / Āteşüme yanan **hevā-dārum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3944). [hevā-dārum, -um]*
2.Dédiler biz aña **hevādāruz** / Ṣoḥbet-i vaṣlına hırīdāruz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 826). [hevādāruz, -uz]*

hevā-dār ol: *Hevesli, gönüllü, âşık olmak.*

1. Ki **hevā-dārı ol**dı Dārālar / ʿāleme ṣaldı ṣavḳı ġavġālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). [hevā-dār ol, -dı]*

hevā-dārī ol: *(Saçlarını) açmak, etrafa saçmak, dağıtmak.*

1.**Ol**a sünbülleri **hevā-dārī** / Yéllere vara müşk-i Tātārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4235). [hevādārī ol, -a]*

hevādār-ı şūret-i Yūsuf: *Hz. Yusuf’un yüzünü görmek isteyen, arzu eden.*

1.K’iy **hevādār-ı şūret-i Yūsuf** / Ārzuñ-ısa ṣoḥbet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1037). [hevādār-ı şūret-i Yūsuf,]*

hevā-engîz: *İstekleri kışkırtan, depreştiren.*

1. Bir ṭarafdan ṣabā **hevā-engîz** / Bir ṭarafdan nevā çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [hevā-engîz,]*

hevā-perest: *Zevkine düşkün olmak.*

1.Miskīn ol dem **hevā-perest**-imiş / Bāde-i şehvet-ile mest-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4599). [hevā-perest-imiş, -imiş]*

hevāsına düş: *Kuvvetle istemek, arzusuna kapılmak.*

1.Benden eyle ḳaçarken ol dil-dār / **Düş**mek anuñ **hevāsına** düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [hevāsına düş, -mek]*

hevāya düşür: *Arzuya, isteğe düşürmek II aşka düşürmek, âşık etmek.*

1. Çün **düşür**düñ **hevāya** serkeşümi / Ābuñ-ıla söyündür āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2508). [hevāya düşür, -dü, -n]*

hevāyī: *Nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olan kimse, uçarı.*

1.Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [hevāyī,]*

2.Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / Dilin **hevāyī** vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [hevāyī,]*

hevā-yı ʿār: *Hayâ, utanç, hicap isteği II utanma duygusu.*

1. Kimesne cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla yüz şuyını / **Hevā-yı ʿārı** ḳosun her ki bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [hevā-yı ʿār, -ı]*

hevā-yı dilber: *Sevgilinin isteği, arzusu.*

1. **Hevā-yı dilber**-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü degül mi o kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [hevā-yı dilber, -ile]*

hevā-yı ʿışḳ: *Aşk hevesi, aşk arzusu.*

1. Çün ḥaṣıl étdi döge döge hirmenümi derd / Bir demde ḥāṣılum yéle vérdi **hevā-yı ʿışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [hevā-yı ʿışḳ,]*
2. Bitdi servi **hevā-yı ʿışḳ**-ıla / Oldı bālā belā-yı ʿışḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5591). [hevā-yı ʿışḳ, -ıla]*
3. Dédi kim saña aġlaram iy yār / Ki başuñda **hevā-yı ʿışḳ**um var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [hevā-yı ʿışḳ, -um]*

hevā-yı küleh: *Külah, başlık hevesi, arzusu; taht, hükümdarlık isteği (Hükümdarlık alameti olan külah bağlamında.).*

Ne **hevā-yı küleh** ne reng-i ḳabā / Ne nemed ġayreti ne reng-i ʻabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [hevā-yı küleh,]*

hevā-yı maḥbūb: *Sevgilinin isteği, arzusu.*

1.Ol cūşa sebeb **hevā-yı maḥbūb** / Maḥbūb cemal-i ẕāt-ı Aḥmed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 186). [hevā-yı maḥbūb,]*

hevā-yı nefs: *Nefsin istekleri, arzusu.*

1. Cānı eyler **hevā-yı nefs** tebāh / Eylemezse göñül yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3243). [hevā-yı nefs,]*

hevā-yı sīne-güşāy: *Gönül açan, gönül açıcı arzu, istek.*

1.Merḥabā iy **hevā-yı sīne-güşāy** / Merḥabā iy nevā-yı rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2741). [hevā-yı sīne-güşāy,]*

hevā-yı vaḥīm: *Dehşetli, korkunç hava; dehşet verici ortam.*

1. Ki **hevā-yı vaḥīm**i ol dāruñ / Güllerin ṣoldurur mı dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [hevā-yı vaḥīm, -i]*

hevā-yı ẓıll-ı ṭūbī: *Tuba ağacının gölgesinin arzusu, isteği II tuba ağacının gölgesinin havası.*

1.Başuma sāye-i vaṣlı eger düşmezse ol servüñ / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı **hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [hevā-yı ẓıll-ı ṭūbī, -den]*

hevā-yı zülf: *Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.*

1.**Hevā-yı zülfi** nesīmi ne kārbāndur kim / Metā'-ı bārı anuñ fitne-i cihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [hevā-yı zülf, -i]*

Kimde olsa **hevā-yı zülf** ü ʿiẕār / Eksük olmaz belāsı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [hevā-yı zülf,]*

hevdec-i nāz: *İşve, cilve yeri (hevdec: Deve veya fil gibi hayvanların sırtına konan ve karşılıklı oturacak yerleri bulunan bir nevi kapalı sepet, mahmel, mahmil.)*

1. Her biri perde içre dil-perdāz / Her birinüñ maḳāmı **hevdec-i nāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [hevdec-i nāz,]*
2. **Hevdec-i nāz** içinde bānūlar / Cümle zühre-cebīn meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3132). [hevdec-i nāz,]*

heves: *Arzu, istek.*

1. Dil ḥücresinde yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / Pervāne göñlümüñ **hevesin** nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [hevesin, -in]*

2. Tercemān oldı baʿżı tercemesi / Naẓma germ oldı tabʿumuñ **hevesi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [hevesi, -i]*
3. Her biri bir nihāl-i tāze-y-idi / **Hevesi** cevre meyli nāza-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [hevesi, -i]*
4.Nefse uyup bed eylemeñ nefesi / Var-ısa sizde pāklik **hevesi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [hevesi, -i]*
5. Baña ansuz semūm olur nefesüm / Dāyimā vaṣlıdur anuñ **hevesüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [hevesüm, -üm]*

heves eyle: *İstemek, heveslenmek.*

1.Eylerem gerçi ḳurbetüñe heves / İlla bāmuñda bī-nihāye ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110). [heves eyle, -r, -em]*

heybet: *Büyüklük, azamet.*

1. Maġribe ḥükm éderdi şevket-ile / ʻĀleme ṭolmış-ıdı **heybe**t-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2327). [heybet-ile, -ile]*
2.Ḳalmaya **heybet** ü ṣalābetüñüz / Olmaya ḫalk içinde ḥürmetüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1494). [heybet,]*
3.Gördi bir **heybet** ü ṣalābet-ile / Ṭurur anda velī melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [heybet,]*
4. Kimi āhen géyimlü cündīler / **Heybeti** hey'eti urundılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5240). [heybeti, -i]*
5. Şeşper alsa eline şevket-ile / Heft kişver ṭolardı **heybet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [heybet-ile, -ile]*
6. Sen bilürsin bizüm şecāʿatümüz / Ḳuvvet ü **heybet** ü ṣalābetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [heybet,]*
7. Taḫt-ı zerrīnde **heybet-ile** ʿAzīz / Pādşāh-āne hey'et-ile ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5766). [heybet-ile, -ile]*
8. Taḫt-ı zerrīnde **heybet**-ile ʿAzīz / Pādşāh-āne hey'et-ile ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5766). [heybet-ile, -ile]*
9. Nazar édüp bulara **heybet-ile** / Dédi Yūsufʿitab ü töhmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [heybet-ile, -ile]*
10. Eyle ṭoldı cihāna **heybet** ü tāb / Beyżasın yére atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859).[heybet]*

heybet al: *Korkmak, dehşete düşmek.*

1. Soñra dīvān-ı şāha geldiler / Göricek anı **heybet aldılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5763). [heybet al, -dı, -lar]*

heybete düş: *Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hâl veya gösteriş.*

1. Bu nidā Yūsufa eser étdi / **Heybete düşdi** gey ḥaẕer étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [heybete düş, -di]*

hey'et: *Şekil, suret; görünüş, hâl, durum.*

1. Kimi āhen géyimlü cündīler / Heybeti **hey'eti** urundılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5240). [hey'eti, -i]*
2.Nüvresi nūrdan nite ki behişt / **Hey'eti** ḥikmet-ile vażʿ olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [hey'eti, -i]*
3. Görüp ol **hey'eti** bu ġayret-ḥūr / Anuñ üstine düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [hey'eti, -i]*
4. Ḫarekātında san ki bād-ıdı / **Hey'etinde** felek-nihād-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5383). [hey'et, -i, -n, -de]*
5.Var-ıdı anda éki ḥavż-ı kebir / Vażʿ-ıla **hey'et-ile** ékisi bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [hey'et-ile, -ile]*

heyhāt: *Eyvah, ne yazık (Elden gitmiş bir şeye karşı duyulan hasret, üzüntü ve esefi bildirir).*

1. Çün ḳafesden bu vaḥşī bula necāt / Anı kim tuta ḥıfẓ ède **heyhat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [heyhāt,]*
2.Gün gibi gāh olur ḳılur bu rücūʿ / İlla **heyhāt** édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [heyhāt,]*

heykel: *Mermer, tunç, taş, pişmiş toprak vb. şeylerden yapılan insan veya hayvan şekli.*

1.Nice **heykel** dür-ile gevher-idi / Kem bahāsı yégirmi biñ zer-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [heykel,]*

2.Cevherī **heykelini** ol miskīn / Vérdi pā-müzd dāyesine hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [heykelini, -i, -ni]*

heykel: *Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska.*

1. Baʿżı rāvī dédi ki İsrā'īl / Ḳoydı bir **heykel**e ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [heykele, -e]*
2. Étmez āvāze **heykel** ü ḫalḫāl / Naʿra urur selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2787). [heykel,]*

heykel: *Heykel II cismani beden.*

1. Pīş dest olalı melāḥate ol / **Heykeli** ṣaldı daḥi boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [heykeli, -i]*
2.Urdı bāzū-yı Yūsufa elini / Köñlegi aldı açdı **heykelini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 922). [heykelini, -i, -n, -i]*

heykel-i muraṣṣaʿ: *Süslü heykelcikler; boyna takılan süsler.*

1.Gevher-i ḥīle éki gūşından / Boynı boş **heykel-i muraṣṣa**ʿdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 6327). [heykel-i muraṣṣaʿ, -dan]*

hezā: *Haza: Arapça "bu" anlamında işaret edatı.*

1. Bu beşāret deminde ol ḫōş-rā / Dédi **hezā** gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [heza,]*

hezār: *Bin II binlerce, pek çok*

1. Vaṣfuñ **ne ḳadar** beyān olunsa /Ẕātuñda ʿiyān hezār çendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 238). [hezār,]*
2.Ḳarşulayup **hezār** ḥasret-ile / Söyler-idi bu resme riḳkat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [hezār,]*
3. Rāh-ı devletde her ki gence ire / **Şaklamasa** hezār rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [hezār,]*
4. Ki senüñ gibi tālib-i dīdār / Cümle cānibde var **hezār** hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058).*
5. Ki senüñ gibi tālib-i dīdār / Cümle cānibde var hezār **hezār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [hezār,]*
6.Niçe sūsen gibi **hezār** zübān / Édemezdi birini biñde ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [hezār,]*
7. Serv-i Maġrib **hezār** nāz étdi / Dehenin açdı keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3586). [hezār,]*
8. Naʿra-i kūs-ile ġırīv-i nefīr / Géder-idi **hezār** fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2944). [hezār,]*
9.Nūh-içün kim hezār sāle yakīn / Eyledi mihnet-ile daʿvet-i dīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139*). [hezār,]*
10. Cānı geldi **hezār** kerre lebe / Rūz-ı miḥnetde irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2476). [hezār,]*
11. Ne güneş bel **hezār** dīde sipihr / Ne anı gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [hezār,]*
12.Hem yanınca **hezār** üştür-i ner / Yükleri laʿl-i nāb ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [hezār,]*
13.Ṭoġsa anuñ gibi **hezār** ḳamer / Biri étmezdi ḫalḳuñ aña naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [hezār,]*
14.Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla geçen bülbül / Olursa mevsim-i gül iricek **hezār** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [hezār,]*
15.Baña mensūb ḳanda var-ısa kār / Her birinde **hezār** ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [hezār,]*
16.Bir hüner-ver bulundı anda meger / Her benānında var **hezār** hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [hezār,]*
17.Buncılayın **hezār** zārı-y-ıla / Girye-i çeşm-i cūybārı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4421). [hezār,]*
18.Her kime kim ʿināyet eyleye Ḥaḳḳ / Vére bir ḥarfden **hezār** sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [hezār,]*

19. Ḳanda açılsa bir gül-i gül-zār / Eksük olmaz aña **hezār** hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [hezār,]*
20. Seyr édelden **hezār** dīde sipihr / Görmedi görmeye anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [hezār,]*
21. Gül-i Kenʿān **hezār** ġunc étdi / Ġonça açdı güli gülünç étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5194). [hezār,]*
22. Ẓāhir oldı **hezār** şevket-ile / Ẕikr ü tesbiḥ Rabb-i ʿizzet'ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6115). [hezār,]*

hezār: *Bülbül.*

1. Ḳanda açılsa bir gül-i gül-zār / Eksük olmaz aña hezār **hezār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [hezār,]*

hezār bār hezār: *Binlerce; pek çok.*

1. Aşl maʿnāya gel ki anda şimăr / Cemʿ olupdur **hezār bār hezār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [hezār bār hezār,]*

hezār dīde-felek: *Binlerce gözü olan gökyüzü, sema.*

1.Ġālibā bu **hezār dīde-felek** / Görmedi baña beñzer ins ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [hezār dīde-felek,]*

hibāl: *İpler, urganlar, halatlar. (Şeytanların ipleri, insanları yoldan çıkaran hâl ve davranışlar bağlamında.)*

1.Ne belādur ne fitnedür bu **ḥibāl** / Bend éderler ricāli olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [ḥibāl,]*

hibāl-recīm: *Şeytanın ipi, şeytanın tuzağı. (Şeytanların ipleri, insanları yoldan çıkaran hâl ve davranışlar bağlamında.)*

1.Ḥażret-i tāb-dār-ı ḥabl-i raḥīm / Dédi zenler-dürür **ḥibāl recīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4430). [ḥibāl-recīm,]*

hīç: *Hiç, asla, hiçbir şekilde.*

1.Ḳanda şordumsa nişānuñdan eser / Bulmadı **hīç** āferīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [hīç,]*
2. Rāstlikten o bende kim ola pīç / Hīçe ṣat ṭutma anı ḳapuda **hīç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [hīç,]*
3.İlla yoḳdur bu kiẕbe **hīç** ṣūret / Ola ṣıddīḳa kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [hīç,]*
4.Söz yüzin Yūsuf andan eyledi pīç / Nüktesine cevāb vérmedi **hīç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [hīç,]*
5.Gördi Mālik ki **hiç** inanmazlar / Egri sözini ṭoġrı ṣanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [hiç,]*
6. Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı ḳılıç / Tīr-iken arḳası ḳıl irmedi **hīç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [hīç,]*
7.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye **hīç** / Niçe tīz var ki yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [hīç,]*
8.Naẓar olunmadı cemāline **hīç** / Baḳmadı kimse bunca mālına **hīç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [hīç,]*
9.Naẓar olunmadı cemāline **hīç** / Baḳmadı kimse bunca mālına **hīç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [hīç,]*
10. Nūr olmasa ẓāhir ola mı **hīç** / Ẕıll-ı memdūd ü żav'-i nā-maḥdūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 64). [hīç,]*

hīç: *Yok fiyata, ucuz, bedava.*

1. Rāstlikten o bende kim ola pīç / **Hīçe** ṣat ṭutma anı ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [hīçe, -e]*

hīç: *Yok, yok gibi II yok denecek kadar küçük.*

1. Deheni gibi gördi sözleri **hīç** / Rāstlik ḥāletini añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [hīç,]*
2. Gāh öper **hīç-iken** dehānın anuñ / Geh ḳuçar bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [hīç-iken, -iken]*

hīç: *Hiç II boş, değersiz.*

1. Ḳılur-iken dehānı **hiçe** ḥiṭāb / Ṭutdı āhūların ḫayāl ile ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [hiçe, -e]*
2. **Hīçdür** gördi rāyinüñ ʿamelin / Ḥabl-i faẕl-ı Ḫudāya ṣundı elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162). [hīçdür, -dür]*

hīç ol: *Hiçbir işe yaramamak, heba olmak.*

1.Bunca saʿyum ḳatında hīç oldı / Zaḥmetüm ḫidmetinde **hīç ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3922). [hīç ol, -dı]*

ḥicāb: *Perde, örtü II engel.*

1. ʿışḳ ékilik **ḥicābın** eyledi ḫarḳ / Ne tefāvüt ḳodı arada ne farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [ḥicābın, -ın]*
2. Saña varlıḳ **ḥicāb-ısa** iy dōst / Oda yansun bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [ḥicāb-ısa, -ısa]*

ḥicāb: *Perde, örtü; edep, hayâ perdesi.*

1.Dédi Yūsufʿ **ḥicābı** çāk étme / ʿİşmetüm şīşesin helāk étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4454). [ḥicābı, -ı]*

ḥicāb et: *Engellemek, mani olmak.*

1.Étmemişdür Müfettiḥü'l-Ebvāb / ʿArşa varınca ol nidāya **ḥicāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1816). [ḥicāb et, -me, -miş, -dür]*

ḫicāb kıl: *Utanmak, sıkılmak, mahcup olmak.*

1.Eṣer eylerdi tāb-ı şevḳum aña / **Ḳıl**maz-ıdı **ḥicāb** u istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4257). [ḥicāb kıl, -maz, -ıdı]*

ḥicāb-ı daʿvā: *Dava perdesi II meṣelenin, durumun üstündeki sır perdesi.*

1.Açmayınca **ḥicāb-ı daʿvā**yı / Görmediler cemāl-i maʿnāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1325). [ḥicāb-ı daʿvā, -y, -ı]*

ḥicāb-ı dīn ü dünyī: *Din ve dünya perdesi, örtüsü.*

1.Meger gönlüm ḫalāṣ oldı **ḥicāb-ı dīn ü dünyī**den / Ki oldı gözleri rūşen temāşā-yı tecellīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [ḥicāb-ı dīn ü dünyī, -den]*

ḥicāb-ı kesret: *Çokluk örtüsü, perdesi. (Dünyaya ait şeylerin Allah'ın birliğini perdelemesi, onu örtmesi, göstermemesi bağlamında.).*

1. Açmasaydı **ḥicāb-ı keṣret**i ol / Kim bulurdı Cenāb-ı Vaḥdete yol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 51). [ḥicāb-ı keṣreti, -i]*

ḥicāb-ı kevn ü mekān: *Varlık âleminin, kâinatın perdesi.*

1. Gelse ʿāşıḳ diyārına cānān / Ḫāyil olmaz **ḥicāb-ı kevn ü mekān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5405). [ḥicāb-ı kevn ü mekān,]*

ḥicāb-ı rūḥ-ı ḥayvañ: *Hayattar ruh perdesi.*

1. Ẕātuñ bilemez beşer meger kim / Olmaya **ḥicāb-ı rūḥ-ı ḥayvañ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 234). [ḥicāb-ı rūḥ-ı ḥayvañ, -ma, -y, -a]*

ḥicāz: *Klasik Türk musikisinde bir makam.*

1.Olam iḥsānda eyle ḳānūn- sāz / Kʿola gūyendesiʿ Irāḳ u **Ḥicāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [ḥicāz,]*

hidāye vér: *Hidayet vermek II Cenab-ı Hakkın insanın kalbinden her sıkıntı ve darlığı çıkarıp, yerine rahatlık, genişlik verip, kendi emir ve yasaklarına uymada tam bir kolaylık ihsan etmesi.*

1. Ḥüsn-i Yūsufda ṣāniʿ-i müteʿāl / Baʿża **vérdi hidāye** baʿża ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1967). [hidāye vér, -di]*

hidāyet ir: *Doğru yola sevk etmek; doğru yolu göstermek.*

1.Şimdi Ḥaḳkdan **hidāyet irdi** bize / Ol iş-içün nedāmet irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [hidāyet ir, -di]*

hidāyet-i īmān: *İmanın hidayeti; Allah'a imanın verdiği saadet, mutluluk.*

1. Kāyil olup bu şarṭa pīr u cüvān / Toldı Mışra **hidāyet-i īmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [hidāyet-i īmān,]*

ḥiddet: *Öfke, kızgınlık.*

1. Geldiler kārbāna şiddet-ile / Dédiler ʿunf u ḥışm u **ḥiddet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [ḥiddet-ile, -ile]*

ḥidmet: *Hizmet, vazife, görev.*

1.Ġaraż-ı Yūsuf aña **ḥidmet**den / Cān ḥalās étmeg-idi ṣoḥbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4060) [ḥidmetden, -den]*

2.Bunca saʿyum ḳatında hīç oldı / Zaḥmetüm **ḥidmetinde** hīç oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3922). [ḥidmetinde, -i, -n, -de]*

3.Ki Zelīḫāya ḥażret-i ṣıddīḳ / Étdi çün **ḥidmet** emrini taḥḳiḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [ḥidmet,]*

4.Mālik irişdi Yūsufuñ ḳatına / Ḥālini ʿarż ḳıldı **ḥidmetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [ḥidmetine, -i, -n, -e]*

5. Gelse ḫādimleri anuñ ḳatına / Bir sözi söylemege **ḥidmetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5105). [ḥidmetine, -i, -n, -e]*

6. Ṣāyed ola ḳatında Yūsuf anuñ / Ḳul ola **ḥidmetinde** Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [ḥidmetinde, -i, -n, -de]*

7. Mālik öñince ḥācib olmış aña / Cümle **ḥidmetde** rāġıb olmış aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [ḥidmetde, -de]*

8.Dili tevḥīd éder Ḫudāvendi / Tāze **ḥidmet** bilinde peyvendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4179). [ḥidmet,]*

9.Anca dārāt-ile bu māh-ı ʿAzīz / Kendüyi étdi **ḥidmetüñe** kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3968). [ḥidmetüñe, -ü, -ñ, -e]*

10. Géceler **ḥidmetüñde** dāye benem / Gündüzin ḳāmetüñe sāye benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [ḥidmetüñde, -üñ, -de]*

11. Başum üstinde **ḥidmet** od yaḳar / Yüzümi görmese başuma ḳaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [ḥidmet,]*

12. Gāh dellāl elinde lāl olmış / Şimdi **ḥidmetdedür** hilāl olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [ḥidmetdedür, -de, -dür]*

13.Ki bu şāh-ı cemāle lāzım oluñ / **Ḫidmeti** farżına mülāzım oluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [ḥidmeti, -i]*

14. Devlet-ile başında efser-i şāh / **Ḫidmedinte** muṭīʿ leşker-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5767) [ḥidmedinte, -i, -n, -de]*

hidmet ét: *(Birine) hizmet etmek, işini görmek.*

1. Kim **éd**er ola **ḥidmet**in bu géce / Kim görür ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [ḥidmet ét, -er]*

hidmet-güş: *Kulağı hizmette, her an hizmette olan kişi.*

1.Her kenīzüm ḳatuñda **ḥidmet-güş** / Her ġulāmum ḳapuñdan ḥalḳa-be-güş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [ḥidmet-güş,]*

hidmet-i ḥażret-i rubūbiyyet: *Yüce Allah'ın hizmetinde, emrinde (olma).*

1. Yūsuf anda görüp ʿubūdiyyet / **Ḫidmet-i ḥażret-i rubūbiyyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5619). [ḥidmet-i ḥażret-i rubūbiyyet,]*

hidmetinde ol: *Birine hizmet etmek, hizmetinde bulunmak.*

1.Dédiler birümüz ḳatında olur / Ünsi anuñla **ḥidmetinde olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5790). [ḥidmetinde ol, -ur]*

hidmet-kār: *Hizmetçi.*

1.Sencileyin olur mı ʿāşıḳ-ı zār / K'ola maʿşūḳ aña **ḥidmet-kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [ḥidmet-kār,]*

hıfz: *Koruma, saklama, muhafaza etme.*

1.Ḥaḳḳa her kimse kim tevekkül éder / Ḥaḳḳ anuñ **ḫıfẓına** tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [ḫıfẓına, -ı, -n, -a]*

2. Uyumayup bular sitāre-şıfat / Sa'y éderlerdi **ḫıfẓına** ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2405). [ḫıfẓına, -ı, -n, -a]*

3. **Ḫıfẓ-içün** ol cemāl-i gencīni / Ṭaḳdılar sīme mār-ı zerrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2720). [ḫıfẓ-içün, -içün]*

ḫıfz ét: *Korumak, koruma altına almak (Allah'ın kulunu koruması bağlamında).*

1.Bende ol dem ki éde ʿazm-i günāh / Anı **ḫıfz ét**se menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [ḫıfz ét, -se]*

2.Yüz ururam aña ilāhumdur / **Ḫıfẓ éd**er püştümi penāhumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4532). [ḫıfẓ ét, -er]*

ḫıfz ét: *Korumak, kollamak, sahip çıkmak.*

1. Çün anı Mışra bile göndüresin / **Ḫıfẓını** nice **éderüz** göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [ḫıfẓ ét, -erüz]*

2. Çün ḳafesden bu vaḥşī bula necāt / Anı kim tuta **ḫıfẓ èd**e heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [ḫıfẓ ét, -e]*

ḫıfz içinde ol: *Koruma altında, güvende olmak.*

1. Gerek ammā ẕaḫīreye bir emīn / **Hıfẓ içinde ola** ferīd-i zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [ḫıfẓ içinde ol, -da]*

ḫıfz olun: *Korunmak, muhafaza olunmak.*

1. **Ḫıfẓ olunsa** dögilmedin ḫūşe / Ḳaḫṭ sālinde eklenür tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [ḫıfẓ olun, -sa]*

hikāye: *Hikaye, anlatı; baştan geçen olay*

1.Géçdi Şemʿūn nite ki devr-i zemān / Ol zemāndan **ḫikāye** ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [ḫikāye,]*

2.Bu cihān bir **ḫikāyedür** iy dil / Eyü ḳılsun ḫikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [ḫikāyedür, -dür]*

ḫikāyet: *Hikaye, anlatı; baştan geçen olay*

1.Çāh-ı Yūsuf **ḫikāyetini** yazan / Dér ki Şeddād-ıdı o çāhı ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [ḫikāyetini, -i, -n, -i]*

2. Bunlaruñ Yūsufa bu töhmetidür / Ẕikr olınan kemer **ḫikāyetidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [ḫikāyetidür, -i, -dür]*

3.Görenüñ ḳıṣṣası **ḫikāyet**-idi / Görmeyenüñ sözi rivāyet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2189). [ḫikāyet-idi, -idi]*

4.Şanma bunı yalan **ḫikāyetdür** / Māliküñ mülki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2048). [ḫikāyetdür, -dür]*

5. Dédi baʿżı bu ʿışḳ eserleridür / Bu **ḫikāyet** anuñ ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [ḫikāyet,]*

6.Dilerem vér bu ḳurda nutḳ-ı faṣih / Déye Yūsuf **ḫikāyetini** ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [ḫikāyetini, -i, -n, -i]*

7. Rāzın açmaġa bula ḫalvetini / Şerḥ éde derdinüñ **ḫikāyetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5472). [ḫikāyetini, -i, -n, -i]*

8. Sebebin ger ṣorarsañ ol şeġabuñ / Diñle imdi **ḫikāyetin** sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [ḫikāyetin, -in]*

9. Ne güni gün ne gécesi gécedür / Diñle anuñ **ḫikayeti** nicedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3739). [ḫikayeti, -i]*

10.Ne ʿacebdür **ḫikāyeti** ḳaderüñ / Bir degül anda ḫāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [ḫikāyeti, -i]*

11.Dédi vü çıḳdı ḫāneden o ṣabūr / Oldı ṣulḥı **ḫikāyeti** meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [ḫikāyeti, -i]*

12.Bu cihān bir ḫikāyedür iy dil / Eyü ḳılsun **ḫikāyetin** ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [ḫikāyetin, -in]*

13.Naẓar eyledi çün **ḫikāyetine** / Görmedin ʿāşıḳ oldı ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1032). [ḫikāyetine, -i, -n, -e]*

14.Gürg çün söyledi **hikāyetini** / Bildi Yaʿḳūb anuñ berā'etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [hikāyetini, -i, -n, -i]*

15. Nergesi ḫᵛāb édince rāḥat-ıla / Söyler-idi şeker **ḥikayet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3636). [ḥikayet-ile, -ile]*

ḥikāyet ét: *Anlatmak, nakletmek.*

1.Ol ki bu ḳıṣṣayı **ḥikāyet éder** / İbn-i ʿAbbāsdan rivāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2239). [ḥikāyet ét, -er]*

2.Luṭfını Yūsufuñ **ḥikāyet éd**en / İbn-i ʻAbbasdan rivāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5687). [ḥikāyet ét, -en]*

3.Tā ki Yaʻkūb ıçun ola bu duʿā' / Mācerayı **ḥikāyet ét**di aña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382*). [ḥikāyet ét, -di]*

4.Ḳıṣṣa-i Yūsufı rivāyet éden / İḫveti cevrini **ḥikāyet éd**en *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 942). [ḥikāyet ét, -en]*

ḥikāyet eyle: *Anlatmak, nakletmek.*

1. Ġażabın vaṣf éden Yehūdānuñ / Eyle **eyler ḥikāyetin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1176). [ḥikāyet eyle, -r]*
2. Geh felekden şikāyet eyler-idi / Devr-cevrin **ḥikāyet eyler**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2631). [ḥikāyet eyle, -r, -idi]*
3. Dil üşürüp şikāyet eylediler / Mācerayı **hikāyet eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4866). [hikāyet eyle, -di, -ler]*
4. Tā ki şıddīḳı daʿvet eyledi şāh / Cūʿı ḥālin **ḥikāyet eyledi** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [ḥikāyet eyle, -di]*
5. Geh zemīnden **ḥikāyet eyle**diler / Geh zemāndan şikāyet eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2797). [ḥikāyet eyle, -di, -ler]*

ḥikāyet kıl: *Hikaye etmek, anlatmak.*

1. Rāvi-yi rāstdan rivāyet ḳıl / Dōṣtlar vaṣlını **ḥikāyet ḳıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5729). [ḥikāyet ḳıl,]*

hikayet-i beyn: *Aralarındaki hikaye, macera.*

1.Biri dér vā fīrāḳ-ı kurrat-i ʿayn / Biri bilmez nedir **ḥikayet-i beyn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [ḥikayet-i beyn,]*

ḥikāyet-i ġam: *Gam, dert, keder hikayesi.*

1. Urur-iken ṣabā ṣafādan dem / Baña her dem oḳur **ḥikāyet-i ġam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [ḥikāyet-i ġam,]*

ḥikāyet-i ḥāl: *İçinde bulunulan durumun, olayın aslı.*

1.Baña maʿlūmdur **ḥikāyet-i ḥāl** / Ṣabr édüp gözlerem ki n'ola me'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [ḥikāyet-i ḥāl,]*

ḥikāyet-i ḥᵛāb et: *Rüyayı anlatmak.*

1. Açdı çün nergesin gül-i sīr-āb / **Ét**di atasına **ḥikāyet-i ḫᵛāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 621). [ḥikāyet-i ḫᵛāb et, -di]*

ḥikāyet-i māẓi: *Geçmiş hikaye; geçmişte yaşanmış olay.*

1. Dédi anlardan édüp iʿrāżı / Yine olmış **ḥikāyet-i māẓi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5942). [ḥikāyet-i māẓi,]*

ḥıḳd: *Gizli düşmanlık, öç alma arzusu, kin.*

1. Bunlaruñ sözlerini şandı vifāḳ / Añlamadı bularda **ḥıḳd** ü nifaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [ḥıḳd,]*

2.Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn / Oldı **ḥıkd** u ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [ḥıkd,]*

ḫikmet: *Allah'ın kulun kalbine eşyânın hakîkati hakkında koyduğu, akılla elde edilemeyen kalbî ilim, eşyânın hakîkatini olduğu gibi bilme; Yaratıcı ile kâinat, insanla âlem arasındaki bağları, âlemle ilgili gerçekleri kavrama ilmi, ledün ilmi.*

1.ʿāḳil-iseñ bu **ḥikmete** naẓar ét / Étme cevri cezāsı var ḥaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [ḥikmete, -e]*

2.**Ḫikmeti** mūcibince eylese kār / Mūcib olmaya fāʿil-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1976). [ḥikmeti, -i]*

3. Muḳteżāsını ẕāta ol 'Allām / Vérse **ḥikmetle** olmaya ẓallām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [ḥikmetle, -le]*

4.1. Ders-i İdrīs hikmetiy’çün anun / Hikmetiy’le nübüvvetiy’çün anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 138*). [hikmetiy’le, -i, -y, -le]*

5.Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn / Her zemān bu ne ṭurfa **ḥikmetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 6648). [ḥikmetdür, -dür]*

6.Naẓar eden cihāna ʿibret ile / Gördi her şeyʿi nice **hikmet**-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). *[hikmet-ile, -ile]*

7.Çün éşitdi bu **ḥikmeti** Şemʿūn / Oldı ḥıkd u ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [ḥikmeti, -i]*

8 Bir ḳamer yüzlü olmış aña nedim / ʿilm ü **ḥikmet** ḳılur aña ta’lim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [ḥikmet,]*

9. Kand-ı pend-ile ḥalḳı ṭoylar-ıdı / ‘İlm ü **ḥikmet** kelāmı söyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [ḥikmet,]*

10.Gūş édicek bu **ḥikmeti** ol ḳavm / Dīde-i dillerinde ḳalmadı nevm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). *[ḥikmeti, -i]*

11. Ġonc-ıla gülse ġonçalar açılur / Söylese **ḥikmet**-ile dür ṣaçılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [ḥikmet-ile, --ile]*

12.Bu meṣeldür ki **ḥikmeti** boldur / Bāġbān ḫābı uġrıya yoldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4590). [ḥikmeti, -i]*

13.1. Ders-i İdrīs hikmetiy’çün anun / Hikmetiy’le nübüvvetiy’çün anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 138*). [hikmetiy’çün, -i, -y, -çün]*

14.ʿilm-i Ḥaḳḳ-ıla ʿālim olmış-ıdı / Ḳaderüñ **ḥikmetini** bilmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 948). [ḥikmetini, --i, --n, --i]*

15. Bu ne **ḥikmet** ki bāġ-bān-ı cihan / Aña zencīr étdi āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [ḥikmet,]*

16.Seni **ḥikmet** budur ki ḥükm-i ḳader / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [ḥikmet,]*

17. Bu suʿāli çü Yūsuf eyledi gūş / **Ḥikmet**-ile aḳıtdı çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [ḥikmet-ile, -ile]*

18.Naẓarı ol ki **ḥikmet**-ile ḳılur / Her işi muḳteżā-yı ẕāt bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [ḥikmet-ile, -ile]*

19.Nüvresi nūrdan nite ki behişt / Hey’eti **ḥikmet-ile** vażʿ olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [ḥikmet-ile, -ile]*

20.**Ḥikmet**i baḥrine ḥabāb sipihr / Ṣunʿi berkına ẕerre tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[ḥikmeti, -i]*

21.Ḳıṣṣası ḥüsni gibi aḥsendür / **Ḥikmet-ile** ḳamu müzeyyendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [ḥikmet-ile, -ile]*

22.Gürgden ḫavfına anuñ **ḥikmet** / Ḫᵛāb görmişdi korkulu ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [ḥikmet,]*

hikmet: *Hak ve hakikate uygun, kısa ve manalı söz (Hikmetli sözler bağlamında.).*

1. **Ḥikmeti** dürcin açdı çün ṣıddīḳ / Ṭoldı her gūşe gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [ḥikmeti, -i]*
2. Eyledi aña çoḳ vaşıyyetler / Söyledi dürlü dürlü **ḥikmetler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6213). [ḥikmetler, -ler]*

hikmet-i İdrīs: *Hz. İdris’in bilgeliği, bilgelik sırrı.*

1.Nevḥa-i Nūḥ ü **ḥikmet-i İdrīs** / Cemʿ olup anda ḫalḳa ola re’īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 787). [ḥikmet-i idrīs,]*

ḫilāf: *Aksi, yalan, yanlış.*

1. Ḳaṭʿ olınsa revā ola o zebān / Ki sözinde ola **ḫilāf** ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [ḫilāf,]*

ḫilāf et: *Karşı gelmek, muḫālefet etmek.*

1.Rāst-ısa ṭapuñda ʿışḳ-ıla lāf / **Étme** iy serv muḳteżāma **ḫilāf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [ḫilāf et, -me]*

ḫilāf eyle: *Karşı çıkmak, muḫālefet etmek.*

1. Ṭapdılar niçe biñ yıl ol ṣaneme / **Eylediler ḫilāf** her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [ḫilāf eyle, -di, -ler]*

hilāfet: *Halifelik; Hz. Muhammed'den sonra onun vekîli, din ve dünya işlerinde bütün müslümanların önderi, aynı zamanda devletin başı olan zâtın görevi ve makâmı.*

1.Çün **ḫilāfetle** oldı ol ẓāhir / Oldı küfr ehlinüñ işi āḫir (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283*). [ḫilāfetle, -le]*

hilāl: *Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.*

1. Yara urup **hilāl-ile** bedre / Muşt ururdı helāk-ıçun ṣadra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6241). [hilāl-ile, -ile]*
2. Alnuñ ayın kim étdi bedr-i cemāl / Bedr içinde kim étdi éki **hilāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [hilāl,]*
3. Çün revān oldı bunca esb ü şütür / Oldı ṣaḥrā **hilāl** ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [hilāl,]*
4. Düşse nūrānī sīneye bu niʿāl / Ḳamer üzre düşerdi ṣan ki **hilal** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [hilal,]*
5. Étdi éki **ḫilāl** ol ayı nizār / Étdi bir dāne ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [ḫilāl,]*

hilāl: *Sevgilinin hilal gibi kavisli kaşları.*

1.ʿanberīn vesme vérdi ṭurfa cemāl / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ ol éki **hilāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [hilāl,]*

hilāl: *Sevgilinin tırnağının uç kısmı.*

1.Reng-i nāḫunda gösterüp nīreng / Étdi bedri **hilāl-ile** hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4337). [hilāl-ile, -ile]*

hilāl eyle: *Hilal gibi etmek, eğmek bükmek II Acı, elemden iki büklüm hâle getirmek.*

1. Ne ḫayāl eyledi ḫayāl seni / Nice bedr **eyledi hilāl** seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [hilāl eyle, -di]*

hilāl ol: *Eğilip bükülmek, iki büklüm olmak (gövdenin hilal gibi eğilmesi) II çok zayıflamak.*

1. Ayıñ on dördi-y-iken **ol**dı **hilāl** / Gétdi ḫüsn ü cemāl ḳaldı ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522). [hilāl ol, -dı]*
2. Yine dāye dédi ki **ol**ma **hilāl** / Ḳaşlaruñ gibi görüp egri ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [hilāl ol, -ma]*
3. Ḳaşların göreli ḫayāl oldum / Olmadum kec velī **hilāl oldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2615). [hilāl ol, -du, -m]*
4.Yédi yaşında çün o bedr-i cemāl / **Ol**dı naḳş-ı ḫayālüm-ile **hilāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [hilāl ol, -dı]*
5.Alnı mihrine vérdüñ-ise zevāl / Ḳaşları gibi cismüñ **ol**a **ḫilāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1370). [ḫilāl ol, -a]*
6. Oldı bu māżī gibi ḥāl-be-ḥāl / **Oldı** biñ kez **hilāl** olınca dü sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [hilāl ol, -ınca]*
7. Gāh dellāl elinde lāl olmış / Şimdi ḫidmetdedür **hilāl** olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [hilāl ol, -mış]*
8.Dāyesi gördi çün Zelīḫāyı / Ki **hilāl ol**dı ol cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [hilāl ol, -dı]*

hilāl-i naḥīf: *Zayıf, cılız hilal; acı, elemden zayıflamış iki büklüm ḥāle gelmiş kimse.*

1. Şandılar bedr-iken **hilāl-i naḫīf** / Gördiler serv-iken nihāl-i żaʿīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1802). [hilāl-i naḫīf,]*

hilāl-i naḫīf eyle: *Zayıf, cılız hilal (gibi) etmek; acı, elemden zayıflatmak, iki büklüm ḥāle getirmek.*

1. Servüñi eyledi nihāl-i zaʾīf / Bedrüni eyledi **hilāl-i naḫīf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2606). [hilāl-i naḫīf eyle, -di]*

hilāl-i nizār: *Zayıf, cılız hilal; acı, elemden zayıflamış iki büklüm ḥāle gelmiş kimse.*

1.Bedr umarduñ bu bir **hilāl-i nizār** / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [hilāl-i nizār,]*

hilʿat: *Yüksek makamdaki zatların beğendiği kimseye ve takdir edilen kişilere giydirdiği kıymetli, süslü elbise; kaftan.*

1.ʿizzet saña **ḫilʿat** olmış-iken / Cismüñe ḳabā niçün ʻabādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [ḫilʿat,]*

2. Ol resūl-i ʿazīzi ʿizzet-ile / Bunca dürlü ʿaṭā vü **ḫilʿat**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [ḫilʿat-ile, -ile]*

3. Āb-ı luṭf-ıla buldı çünki nemā / **Ḫilʿat olmış**-ıdı leṭāfet aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [ḫilʿat,]*

4. Rūşen olmaġa meclis-i ʿışret / Vérdi ol māha nūrdan **ḫilʿat** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [ḫilʿat,]*

5. Her gün ol māha olsa şubḥ-ı cedid / Yéni **hil'at** vérürdi ol hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [hil'at,]*

6. Ḫilʿat olmış cemāl kāmetine / Zīnet olmış kemāl **ḫilʿat**ine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 457). [ḫilʿatine, -i, -n, -e]*

hilʿat et: *Elbise, kaftan giydirmek II makam vermek.*

1.Bu ʿizzeti saña **ḫilʿat etdi** / Anuñ ki ridāsı Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [ḫilʿat etdi, -di]*

hilʿat ol: *Elbise, kaftan (gibi) olmak (Hil'at: Yüksek makamdaki zatların beğendiği kimseye ve takdir edilen kişilere giydirdiği kıymetli, süslü elbise; kaftan)*

1.**Ḫilʿat ol**mış cemāl kāmetine / Zīnet olmış kemāl ḫilʿatine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 457). [ḫilʿat ol, -mış]*

hilʿat-ı ʻād: *Âd ülkesi hanedanına ait kaftan.*

1.Ḳodı başına tāc-ı Şeddādı / Eğnine géydi **ḫilʿat-ı ʻĀd**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3512). [ḫilʿat-ı ʻād, -ı]*

hilʿat-i ḥüsn: *Güzellik kaftanı.*

1.**Ḫilʿat-i ḥüsni** çün temām éde māh / Ḳara çul géydürür aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [ḫilʿat-i ḥüsn, -i]*

hilʿat-i ʿizzet: *Şeref, iʿtibār kaftanı II Değerli kaftan, değerli elbise.*

1. Olduġınca libās-ı ḫalḳ cedīd / **Ḫilʿat-i ʿizzet** ola saña mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2883). [ḫilʿat-i ʿizzet,]*

ḫīle: *Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

1.Cümle tutmışlar-ıdı **ḫīle**ye rū / Tā ki Yaʿkūb olaydı aña adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [ḫīleye, -ye]*

2.Bu ḫaberden ġaraż Zelīḫāya / Sırr-ıla **ḫīle-y-idi** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [ḫīle-y-idi, -y, -idi]*

3.Ḫīlesinden ḫalāṣ édüñ cānı / Öldürüñ tā ki ẓāhir olmaya rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 950). [ḫilesinden, -(s)i, -(n)den]*

4. Çün revān oldı ʿĪş ṣaydına / Anası düşdi **ḫīle** ḳaydına *(Yusufʿu Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281).. [ḫīle,]*

5.**Ḫīle** ḫāline vāḳıf oldı çü ʿĪş / Ḳatl-i Yaʿḳūba ġāyet oldı ḫarīş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). *[ḫīle,]*

6.K'iy füsūn oḳıyan fisāne-y-ile / **Ḫīle** ḫālin ṭap ét bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [ḫīle,]*

7.Sende bu **ḫīle** ḫālini iy māh / Görmeyeyin daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [ḫīle,]*

8. Géceler **ḫīle-y-ile** rind-āne / Dāyesi-y-ile varurdı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5095). [ḫīle-y-ile, --y, --ile]*

9.Kiẕb-ile **ḫile** āşkār oldı / Cümle ebnāsı şerm-sār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1391). [ḫile,]*

10.Ḫāli **ḫīle** maḳāli fitne vü al / Ṭavrı cevr ü ṭariḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [ḫīle,]*

11.Baġladı fikri **ḫīle** vü rāya / Tā ki ġayr el uzatmaya pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [ḫīle,]*

12. Olmaġ-ıçun dem-i visāle devām / **Ḫīle** ḫāline étdiler iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [ḫīle,]*

13. Sizde yoḳ nesl-i enbiyā eseri / Görinür **ḫīle** vü riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [ḫīle,]*

14. Dedi Yūsuf yoġ-ısa **ḥīle** vü al / Bu beyān olınan gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [ḥīle,]*
15. Ki bular kāẕib-imiş evvelden / **Ḥīleye** rāġıb-ımış evvelden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [ḥīleye, -y, -e]*

ḥīle ét: *Hile yapmak; aldatmak, kandırmak maksadıyla karşısındakine oyun etmek.*

1. Ki bu şehzādeyi bulup ḫalvet / Ḳapduñ **étdün** bu **ḥīleyi** ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [ḥīle ét, -dü, -n]*
2. Şāyed ola ki saña **ḥīle éde** / Yol bulıcaḳ metāʿuñ ala géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [ḥīle ét, -e]*

ḥīle tedbīri eyle: *Bir amaca ulaşmak, istenilen bir şeyi elde etmek için hileye başvurmak.*

1. Ḳalbini bu küdūret étdi melal / **Ḥīle tedbīri**n **eyledi** fīʿl-hāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 515). [ḥīle tedbīri eyle, -di-i, -n]*

ḥīle-i pōst: *İşin hilesi, hileli iş.*

1. Étdi Mālik revān bu **ḥīle-i pōst** / Dédi vérdi bu bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [ḥīle-i pōst,]*

hilm: *Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.*

1. ʿilm ü **ḥilmi-y** içün Süleymānuñ / Ḫātem-i mühr-i mihriy'çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 149). [ḥilmi-y, -i, -y]*
2. İy ʿilme medīne **ḥilme** menba' / ʿİrfāna ḫazīne luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [ḥilme, -e]*
3. Ḳahra mihri esās eylediler / Ḫışma **hilm**i libās eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 679). [hilmi, -i]*
4. Ẓıll-ı Raḥmān ṣāḥib-i nūreyn / ʿilm ü **ḥilm**iy'le mecmaʿu'l-baḥreyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 290). [ḥilmiy'le, -i, -y, -le]*

hilʿat-i zer-keş: *Altın işlemeli kaftan, elbise.*

1. **Ḫil**ʿ**at-i zer-keş**-ile pür-zīnet / Hāy ü hūy arasında bā-heybet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5247). [ḫilʿat-i zer-keş, -ile]*

ḥimār-i ʿĪsā: *Hz. İsa'nın eşeği (Hz. İsa'nın Kudüs'e eşek üstünde girmesine işarettir.).*

1. Ol yerde ki sen Buraḳı sürdüñ / Düşmişdi gile **ḥimār-i ʿĪsā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204). [ḥimār-i ʿĪsā,]*

himāyet eyle: *Himaye etmek, korumak, esirgemek, sahip çıkmak.*

1. Müflis **ḥimāyet eyle**mese gence iricek / Faḳr-ıla rence düşse ḥamiyyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [ḥimāyet eyle, -me, -se]*

himāyet-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un himayesi, koruması.*

1. Çün metā' açdı iḫvet-i Yūsuf / Ẓāhir oldı **ḥimāyet-i Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5803). [ḥimāyet-i Yūsuf,]*

himmet: *Lütuf, kerem, yardım.*

1. Çün selāmet getüresiz ḳatuma / İrişesiz duʿā' vü **himmetüme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [himmetüme, -üm, -e]*
2. **Himmetini** o serve ḳıldı fırāz / Vérdi bī-ḥadd ü bī-nihāye cihāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [himmetini, -i, -n, -i]*
3. Éndürem gökden anı nūr-ṣıfat / Eyleyüp ẕikr ü daʿvet ü **himmet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [himmet,]*
4. Yūsufuñ ʿizzetini söylediler / ʿāleme **himmetini** söylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5740). [himmetini, -i, -n, -i]*

himmet: *Çalışma, gayret, emek.*

1. **Himmet**i şaştı çünki oldı dürüst / Érdi tīr duʿā' nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [himmeti, -i]*

himmet ét: *Himmet etmek, lütufta bulunmak, yardımcı olmak.*

1.Hażır anlar ırak̟ degül mābeyn / Bize **himmet éd**erse ḥażret-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7240). [himmet ét, -er, -se]*

2.**Himmet**i eyle **ét**diler ol yevm / Açıla çeşm-i fitne k̟almaya nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [himmet ét, -di, -ler]*

himmet eyle: *Himmet etmek, lütufta bulunmak, yardımcı olmak.*

1. Her kişi varsa **himmet eyle**r-imiş / Niʿmet-ile żiyāfet eyler-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5749). [himmet eyle, -r, -imiş]*

himmet okı at: *İyilik, yardım, ihsan oku atmak II iyilikte, yardımda, ihsanda bulunmak.*

1.Olursa ʿaceb mi Ḳābe k̟avseyn / **Himmet oḳın** atıcaḳ nişānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 198*). [himmet oḳı at, -ı, -n-ıcak]*

hind leşkeri: *Hintli askerler; (Siyah renginden hareketle) sevgilinin saçları.*

1.Ṭarayup sünbül-i muʿanberini / Ṣaldı Rūm üzre **Hind leşkeri**ni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4746). [hind leşkeri, -n, -i]*

hindū: *Hintli, Hintli gibi siyah olan.*

1.Geldi Yūsuf k̟atına ol **Hindū** / Sürdi zülfi gibi ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [hindū,]*

hindū: *Sevgilinin yanağındaki ben. (Sevgilinin yanağındaki benin siyah renginden dolayı Hintlilere benzetilmesi bağlamında.).*

1.Fülfüli var ruḫında olsa ʿiyān / Ola **hindūsı** şāh-ı Hindüstan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [hindūsı, -sı]*

hırām: *Salınarak yürüme, edalı yürüyüş. II Sevgilinin yürüyüşü.*

1.K’iy gözüm nūrı baṣ gözüme k̟adem / Ḫurrem olsun **ḫırām**uñ-ıla ḥarem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [ḫırāmuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

2.Ki ṣafā ṭoldı bezme nāmuñ-ıla / Ḫurrem étsen n’ ola **ḫırām**uñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [ḫırāmuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

hırāmān: *Salına salına, naz ile, eda ile yürüme.*

1.Getür ol serv-i ravża-i cānı / Bezmi seyr eylesün **ḫırāmān**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4727). [ḫırāmānı, -ı]*

hırām-ı kebg-i derī: *Dere kekliğinin salınışı, naz ve eda ile yürüyüşü; sevgilinin salınarak yürüyüşü.*

1.Bunca ṭāvūsī reng-ile o perī / Étdi ḫurrem **ḫırām-ı kebg-i derī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4351). [ḫırām-ı kebg-i derī,]*

hırīdār: *Müşteri, alıcı (Bir kimseye teveccüh etmek, sevgi ve yakınlık göstermek bağlamında.).*

1.Dédiler biz aña hevādāruz / Ṣoḥbet-i vaṣlına **hırīdāruz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 826). [hırīdāruz, -uz]*

2.Ol cihān faḫrinüñ **ḫırīdārı** / Étdi yégirmi k̟oza bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1705). [ḫırīdārı, -ı]*

3.Her **ḫırīdār** éderdi anı füzūn / Oldı ṣad bedre ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [ḫırīdār,]*

4.Eyle germ oldı ḥüsni bāzārı / K’oldı ʿālem anuñ **ḫırīdārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [ḫırīdārı, -ı]*

5.Cevherüñ arta çün **ḫırīdārı** / Germ olur müşterīsi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [ḫırīdārı, -ı]*

hırīdār ol: *Müşteri, alıcı olmak; bir kimseye teveccüh etmek.*

1.Rāżıyam illa ḫarc édüp varı / Ben de **ol**am anuñ **ḫırīdār**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [ḫırīdār ol, -am]*

2.Dür ki sulṭān **ol**a **ḫırīdār**ı / ʿaybdur anda bende bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [ḫırīdārı ol, -a]*

hırka: *Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek.*

1. Efserini serinden aldurdı / Egnine eski **ḫırḳa** ṣaldurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [ḫırḳa,]*

hirmen: *Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işleminin yapıldığı yer, harman II gönül.*

1. Çün ḥaṣıl étdi döge döge **hirmenümi** derd / Bir demde ḥāṣılum yéle vérdi hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [hirmenümi, -üm, -i]*
2. Ḥāṣıl eyledi kişt eken tenler / Ḥabbeden ḳubbe deñlü **ḫırmenler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [ḫırmenler, -ler]*

hirmen: *Harman (Kişinin yaşadığı yer; vatan bağlamında).*

1.Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [ḫirmenümden, -üm, -den]*

hirmen: *Harman, harman yeri; sevgilinin bulunduğu yer.*

1.Mihr-ile gün yüzüme étse nigāh / Ḫūşe-çīn ola **ḫırmenüme** çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [ḫırmenüme, -üm, -e]*

hirmen: *Harman, toplanma yeri; sevgilinin güzellik unsurlarının toplandığı yer.*

1. Dér-idi yāre ṭavḳ-ı gerden-idüñ / Sünbül ü yāsemīne **ḫırmen**-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4970). [ḫırmen-idüñ, -idü, -ñ]*

hırmen ét: *Harman etmek, mahsul almak; mahsul çıkarmak.*

1.Mermere ḫūşe yazsa **ḫırmen éd**er / Senge gül ḳāzsa tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [ḫırmen ét, -er]*

hırmen-i gül: *Gül harmanı.*

1. Döşegin cismi étdi **ḫırmen-i gül** / Yaşduğın zülfi ravża-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [ḫırmen-i gül,]*

hırmen-i māh: *Ayın harmanı.*

1. Günligi gün feżāsı **ḫırmen-i māh** / Ḥavlisi çevresinde ḫayl-i sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3045). [ḫırmen-i māh,]*

hırmen-i müşk: *Misk harmanı; miskin çok bulunduğu yer.*

1.Oldı sīr-āb laʿl-ile zer-i ḫuşk / Tāc-ı devlet maḥālli **ḫırmen-i müşk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4350). [ḫırmen-i müşk,]*

hirmen-i rūz: *Gündüz harmanı.*

1. Eyle cūş étdi āh-ı ṣubḥ-efrūz / Āh odından ṭutuşdı **ḫirmen-i rūz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [ḫirmen-i rūz,]*

hırmenini yéle vér: *Harmanını yele vermek, bütün kazancını heba etmek.*

1. Āh-ıla **ḫırmenini yéle vérür** / Varlığın göz yaşıy'la seyle vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2622). [ḫırmenini yéle vér, -ür]*

hırs kāsesi: *Aç gözlülük, tamah kasesi.*

1. Ṣaçdı dāne pirinc yérine dür / Ol ḳadar k'oldı **ḫırş kāsesi** pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [ḫırş kāsesi,]*

hisāb ét: *Hesap etmek, saymak.*

1. Çün **ḥisāb ét**di rūz u hefte vü māh / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [ḥisāb ét, -di]*

hisābın yitür: *Hesabını yitirmek; hesabını bilememek (Bir şeyin çok fazla olması bağlamında.).*

1.Ki senüñçün o deñlü vérdüm genc / Ki **ḥisābın yitür**di gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [ḥisābın yitür, -di]*

hişār: *Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bazen etrafı hendeklerle çevrili küçük kale,*

kirman. (Hz. Yusuf'un tahılları depolamak için yaptırdığı silolar bağlamında.).

1. Yapdı Yūsuf revān bir ulu **ḥişār** / Eyledi ol ḥişārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [ḥişār,]*
2. Yapdı Yūsuf revān bir ulu ḥişār / Eyledi ol **ḥişārı** pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [ḥişārı, -ı]*
3. Sāl-i evvelde vérdiler naḳdi / Niçe gün ol **ḥişāra** sīm aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [ḥişāra, -a]*

<u>ḫışım:</u> *Hısım, akraba.*

1.Ḫışmı-y-ıdı meger Zelīḫānuñ / Elde bir ṭıflı var-ıdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [ḫışmı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*

2.Belki ḫasmuñ-durur **ḫışım** dédigüñ / Zehr içürir saña ġamun yédügüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559). [ḫışım,]*

<u>ḫışm:</u> *Gazap, öfke.*

1. Bu yana cemʿ olup birāderler / Cümlesi **ḫışm-**ıla pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [ḫışm-ıla, -ıla]*
2. **Ḫışmı** odın yaḳa-y-ıdı ger Ṭaymūs / Pür-key olurdı ḳalb-i Keykāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). [ḫışmı, -ı]*
3. **Ḫışm-**ıla çünki ḳaṣd éde o saña / Aṣṣı étmez bu nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [ḫışm-ıla, -ıla]*
4. Ḳodı ortaya **ḫışm-ıla** ṣanemi / Sākin olmaġ-ıçun göñül elemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [ḫışm-ıla, -ıla]*
5. Dédi var-ımış içüñüzde bir ér / **Ḫışm** vaḳtinde naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [ḫışm,]*
6. Ol daḫi dedi iy biraderler / **Ḫışm-**ıla olmañuz pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [ḫışm-ıla, -ıla]*
7. Geldiler kārbāna şiddet-ile / Dédiler ʿunf u **ḫışm** u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [ḫışm,]*
8. Yoġ-ıdı **ḫışmına** anuñ dermān / Étmeyince o demde bir niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [ḫışmına, -ı, -n, -a]*
9. Ḳahra mihri esās eylediler / **Ḫışm**a hilmi libās eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 679). [ḫışma, -a]*
10. Çün Yehūdā bu rāyı gūş étdi / Çeşmi ḳan oldı **ḫışmı** cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [ḫışmı, -ı]*
11. Çün Yehūdā bu reddi gūş étdi / **Ḫışmı** deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [ḫışmı, -ı]*
12. **Ḫışmı** ḳılları neştere döndi / Çeşmi yāḳūt-ı aḥmere döndi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [ḫışmı, -ı]*

<u>ḫışm āteşine yak:</u> *Hışım ateşine yakmak, hışmına uğratmak.*

1. Her ki ḳasd éde rū-yi mehveşine / **Yaḳ**aram anı **ḫışm**um **āteşine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1175). [ḫışm āteşine yaḳ, -ar, -am]*

<u>ḫışm ét:</u> *Öfkelenmek.*

1. Çün Yehūdāya ẓāhir oldı bu ḥāl / **Ḫışm édüp** dédi iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [ḫışm ét, -üp]*
2. **Ḫışm édüp** Eflaḥ üstine yüridi / Eline yapışup çeküp sürüdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1777). [ḫışm ét, -üp]*
3. Sen bu bend-ile géç yitersin aña / **Ḫışm éder** ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [ḫışm ét, -er]*
4. Édeyin anı hep fidā-yı günāh / ʿöẕr-hāh ola **ḫışm éd**erse ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4483). [ḫışm ét, -er, -se]*

<u>ḫışm odı:</u> *Öfke ateşi.*

1. Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / Dilleri **ḫışm odından** eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [ḫışm odı, -n, -dan]*

<u>ḫışm-āmīz ol:</u> *Öfkeyle karışmak, öfke içermek.*

1.Oldı ʿāşıḳ niyāzı **ḫışm-āmīz** / Kendü cānına çekdi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [ḫışm-āmīz ol, -dı]*

<u>ḫışm-ı hudā:</u> *Allah'ın gazabı.*

1.Ṣordı anları ol nigār aña tīz / Dédi **ḫışm-ı Ḫudā** vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [ḫışm-ı ḫudā,]*

<u>hişt:</u> *Kerpiç, tuğla.*

1. Nūr-ıla oldı ṭıynetine sirişt / Tā nübüvvet bināsına ola **ḫişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 177). [ḫişt,]*
2. Mihr-ile meh o ḳubbeden éki **ḫişt** / Mā-ḥaṣal yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [ḫişt,]*
3.Yédi ev yapdı cümle zerrīn **ḫişt** / Birbiri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [ḫişt,]*
5.Kandi pālūdelerle zerrīn **ḫişt** / Ṣaḥn-ı bezme döşendi ṣan ki behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [ḫişt,]*
6. Yaṣduġı **ḫişt** oldı pisteri ḫāk / Hāke müstaġraḳ oldı ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [ḫişt,]*
7. Ḳaṣr-ı gerdūn gibi zeberced **ḫişt** / ʿarşı vü ferşi luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [ḫişt,]*

<u>Hıṭā:</u> *Çin, Çinli II Çinli güzel.*

1. Kimi āṣnām-ı Rūmī kimi **Ḫıṭā** / Cümlesinüñ cemāli ḳıble-nümā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [ḫıṭā,]*

<u>hitāb ét:</u> *Konuşma, seslenme.*

1.Dönüp ebnāsına **ḫitāb ét**di / Serzenişler ḳılup ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1421). [ḫitāb ét, -di]*
2. Mest olup dilberüñ **ḫitābından** / Ol dem el yudı yüzi ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2667). [ḫitābından, -ı, -n, -dan]*
3.Bu **ḫiṭābı** çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı derd ü firāḳ-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [ḫiṭābı, -ı]*
4. Ḳara baḫtına geh ḳılurdı ʿitab / Tāb-ı dilden ḫurūş édüp **bu** ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [ḫiṭāb,]*
5. Étdiler çünki bu **ḫitābı** simā ʾ / Üşdiler üstine gürūh-ı sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [ḫitābı, -ı]*
6. Teşne oldum ṣuvar **ḫiṭābuñ**-ıla / Ḫasteyem ḳıl şifā cevābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2650). [ḫiṭābuñ-ıla, -un, -ıla]*
7.Yūsufa çünki vāṣıl oldı **ḫiṭāb** / Ḫastesine bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [ḫiṭāb,]*
8.Hātif-i ġaybdan irişdi **ḫitāb** / Dédi iy ṭālib-i netīce-i ḫʷāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1569). [ḫitāb,]*
9. Eyledi gāh aḫterine ʿitab / Ki güneş yüzlü dilberine **ḫiṭāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2752). [ḫiṭāb,]*
10. Ḳılur-iken bu bī-dili pür-tāb / Zār-ıla çarḫ-ı bī-vefāya **ḫitāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3101). [ḫitāb,]*
11. Çün Zelīḫā uyandı ḫʷābından / Güldi dildārınuñ **ḫiṭābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2781). [ḫiṭābından, -ı, -n, -dan]*
12. Şeh görüp anları ḫitāb étdi / Ne **ḫiṭāb** oḳ gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [ḫiṭāb,]*
13.Derd-i dilden **ḫitāb éd**üp yāre / Dédi iy dil ġamuñla ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [ḫitāb ét, -üp]*
14. Döndi Yūsuf olara **ét**di **ḫiṭāb** / Dédiler cümle ol cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [ḫiṭāb ét, -di]*
15. Şeh görüp anları **ḫitāb ét**di / Ne ḫiṭāb oḳ gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [ḫitāb ét, -di]*

<u>hiṭāb kıl:</u> *Hitap etmek, seslenmek.*

1. Terk-i ḳānūn-ı ʿahd édüp çü rübāb / Nāle-y-ile **ḳılurdı** aña **ḫiṭāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3197). [ḫiṭāb ḳıl, -ur, -dı]*
2. Yūsufa ʿizzet-ile **ḳıl**dı **ḫiṭāb** / Dédi iy āftāb-ı ʿālem-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3538). [ḫiṭāb ḳıl, -dı]*
3. **Ḳılur**-iken dehānı hiçe **ḫiṭāb** / Ṭutdı āhūların ḫayāl ile ḫʷāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [ḫiṭāb kıl, -ur, -iken]*

<u>hiṭāb-ı Yaʿḳūb:</u> *Hz. Yakup'un hitabı, konuşması.*

1. Naẓar eyleñ **ḫiṭāb-ı Yaʿḳūba** / Ezhebu dédi ġayr-i maḫbūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

158, Beyit 5998). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5998). [ḫiṭāb-ı Yaʿḳūb, -a]

ḫitām: *Son, nihayet.*

1.Oldı müşk-i ḫuten **ḫitāmı** anuñ / Oldı ḫōş demde iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [ḫitāmı, -ı]*

2. Der u dīvārı pür-nuḳūş u niġār / Ḫāki ʿanber **ḫitāmı** müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [ḫitāmı, -ı]*

ḫıyām: *Çadırlar.*

1. Ṭutdılar anda ṭurfa ṭurfa **ḫıyām** / Bişdi vü yéndi güne güne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [ḫıyām,]*

ḫıyānet: *Hainlik, sadakatsizlik*

1. Pāk-iken dāmenüm **ḫıyānetden** / Çāk olunduġı pes ne ʿilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5202). [ḫıyānetden, -den]*
2. Pāk-iken dāmeni **ḫıyānetden** / Oldı mecrūḥ tiġ-i töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5212). [ḫıyānetden, -den]*
3. Bu ġulāmı **ḫıyānet** adı-y-ıla / Şehri gezdürseler münādi-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [ḫıyānet,]*

4.Ben kimem ḫürmetüñi yéle vérem / Ḥaremüñe **ḫıyānet-ile** girem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4618). [ḫıyānet-ile, -ile]*

ḫıyāz-ı raḫmet: *Rahmet, merhamet havuzları.*

1.Birisin etdi maẓhar-i ezhār / Feyż éder ol **ḫıyāz-ı raḫmet**iñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [ḫıyāz-ı raḫmet, -i, -n, -i]*

hīz ét: *Acele etmek, acele davranmak.*

1.Eyledi bir bahāne yine ʿAzīz / Dédi kim şeh de **ét**miş almaġa **ḫīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [ḫīz ét, -miş]*

2.Çün Zelīḫā **éd**eydi ṣoḥbete **ḫīz** / Yūsuf aşardı perde-i perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3880). [ḫīz ét, -er, -di]*

hīz eyle: *Yerinden sıçramak, kalkmak.*

1.Cüst ü çābük yerinden **eyle**di **ḫīz** / Bu īşāret ḫayālī erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [ḫīz eyle, -di]*

hizmet: *İş görmek, çalışmak; başkalarının işini yapmak.*

1. Cāriyedür anası anamuza / **Ḫiẓmet**-içün alındı ḫānemüze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1669). [ḫiẓmet-içün, -içün]*

2.Yéleyin **ḫiẓmetüñde** yél gibi / Baña da eylük eyle él gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [ḫiẓmetüñde, -üñ, -de]*

3. Bir ḳulı var-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle **ḫiẓmetde** cüst adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [ḫiẓmetde, -de]*

4. Dil-güşā sözler-ile şād étdi / Eski **ḫiẓmetlerini** yād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2545). [ḫiẓmetlerini, -ler, -i, -n, -i]*

5.Dédi var söyle ol cihān-dāra / Minnetét **ḫiẓmetüñle** bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [ḫiẓmetüñle, -üñ, -le]*

6.Çün Zelīḫā bu emri kıldı temām / **Ḫiẓmete** étdi serv gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [ḫiẓmete, -e]*

7. Bir niçe yüz kenīzek ü ḫuddām / **Ḫiẓmetinde** olurlar-ıdı müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2401). [ḫiẓmetinde, -i, -n, -de]*

8. Cümlesi ol çerāġa pervāne / Her biri **ḫiẓmetinde** merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [ḫiẓmetinde, -i, -n, -de]*

9. Çünki ʿarż étdiler neseblerini / **Ḫiẓmete** gelmege sebeblerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5771). [ḫiẓmete, -e]*

10. Biz atamuza ḫādimüz o degül / **Ḫiẓmet**ine mülāzımuz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [ḫizmetine, -i, -n, -e]*

11.Gördi var ṣoḥbetinde fitne vü şūr / **Ḫiẓmet** istedi andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [ḫiẓmet,]*

Çünki ʿarż étdiler neseblerini / **Ḫiẓmete** gelmege sebeblerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5771).*

hizmet ét: : *Hizmet etme, hizmetinde bulunmak.*

1.Minder-i zer-keş üzre bānūlar / Oturup **ḫiẕmet ét**di meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4716). [ḫiẕmet ét, -di]*

ḫiẕmet eyle: *Hizmet etmek, hizmetinde bulunmak.*

1. Zülfe adlu kenīzi var-ıdı / **Ḫiẕmet eyle**rdi aña yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). [ḫiẕmet eyle, -r, -idi]*
2.Ḳul odur **ḫiẕmet eyle**se ola şād / Eylesün ol ḳulı Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [ḫiẕmet eyle, -se]*

ḫizmete ṭur: *Hizmet etmek, hizmete başlamak.*

1. Setr-içün perde aṣdı ḳapusuna / **Ḫiẕmete ṭurdı** kendü ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [ḫiẕmete ṭur, -dı]*

Hıżr: *Abıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.*

1. Degme ḥayvān ne bilür insanı / **Ḫıżra** ṣor ḳadr-i āb-ı ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [ḫıżra, -a]*

ḫod: *Ancak, sadece.*

1.Ḳasdımuz **ḫod** budur anı sürevüz / Bu degüldür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [ḫod,]*

ḫod: *"de, da" bağlacı.*

1.Her kilide ki soḳdı keffi dilin / Ne kilid buldı anda ne **ḫōd** līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [ḫōd,]*

ḫod: *Kendi, bizzat, şahsen.*

1.Size Yaʿḳūb **ḫod** inanmış-ıdı / Yūsufı gürg yédi sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [ḫod,]*
2.Mālike **ḫōd** melāyik-i Raḥman / Şekl-i mürġ-ıla olmış-ıdı ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1587). [ḫōd,]*

ḫod tol: *İyice, tamamen dolmak, sarmak (Bir duygunun insanın içini tamamen sarması bağlamında.*

1.ʿĪş **ḫod tol**mış-ıdı şevḳinden / Diler-idi vişāli ẕevḳinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 483). [ḫod tol, -mış, --ıdı-mış, -ıdı]*

ḫōd-bīn: *Kendini düşünen, bencil II kibirli.*

1. Var-iken sīnesinde kibr-ile kin / Ṣanmasun bī-hōd ola her **ḫōd-bīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [ḫōd-bīn,]*

ḫōd-bīn ol: *Bencil olmak; kendini beğenmek.*

1.Dédi **ḫōd-bīn ol**up o māh-cemāl / Var mıdur ḥüsn içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [ḫōd-bīn ol,]*
2.Olma **ḫōd-bīn** göñül Ḫudā-bīn ol / Gözleme fāniyi baḳā-bīn ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1065). [ḫōd-bīn olma, -ma]*

ḫōd-gām ol: *Kendini beğenmiş, bencil olmak.*

1.**Ol**ma **ḫōd-gām** kāmum eyle revā / Derdüme vaṣluñ-ıla eyle devā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4434). [ḫōd-gām ol, -ma]*

ḫod-nümā: *Gösteriş meraklısı.*

1.**Ḫōd-nümā** kim Ḫudā-nümā olmaz / Bī-ḫōd olmasa bā-Ḫudā olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2017). [ḫōd-nümā,]*

ḫōd-nümā ol: *Gösteriş meraklısı, kendini över, beğenir olmak.*

1. Ṣubḥ-dem çünki rūşen oldı cihān / **Ḫōd-nümā** oldı şāhid-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2020). [ḫōd-nümā ol, -dı]*

ḫōd-nümālık: *Gösteriş meraklısı olma II kendini beğenme.*

1. Tevbe olsun ki görmeyem özümi / **Ḫōd-nümālıḳdan** açamayam yüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [ḫōd-nümālıḳdan, -dan]*

ḫokka: *Kutu, kutucuk (Nar meyvesinin dış kısmı.)*

1.Dāne laʿl-ile **ḥoḳḳasını** enār / Pür édüp ṭutmış ol miyānda kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [ḥoḳḳasını, -sı, -n, -ı]*

ḥoḳḳa-i mercān: *Mercandan yapılmış hokka. II Sevgilinin ağzı.*

1.Dehen-i tengi **ḥoḳḳa-i mercān** / Laʿli anda müferriḥ-i dil ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1992). [ḥoḳḳa-i mercān,]*

ḥōr: *Değersiz, bayağı, hakir.*

1. Ol güher kim éderdi **ḥōr** aña reşk / Oldı çeşmine māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [ḥōr,]*

ḥōr ét: *Hor görmek; önemsiz saymak, küçük görmek, beğenmemek.*

1.Dédi uş varayın ẕekā gibi ben / Anı **ḫōr éd**eyin Sühā gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [ḫōr ét, -e, -y, -in]*

ḫōr u ẕelīl ol: *Aşağılanan, hor görülen, hakir ve düşkün olmak.*

1. Ne atañuz inana size ne él / **Olasız** ḫalḳ içinde **ḫor u ẕelīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [ḫōr u ẕelīl ol, -a, -sız]*

hōrla: *Küçük görmek, değer vermemek.*

1. Ḥürr-iken bir yetīm uġurladılar / Seyyid-iken atası **ḫōrladılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [ḫōrladılar, -dılar]*

hōş: *Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.*

1.Ḫōş dem olur ġam-ı ḫayāl ile / Ḫurrem olınca ta viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [ḫōş,]*

2.Ney-i ḫuşküm tenüm pür-āteşdür / Ben oda yanduġum saña **ḫōşdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [ḫōşdur, -dur]*

3. Ḳıṣṣa kim aḥsen ola **ḫōş**dur aña / Dest-i naẓm ura emlaḥu'ş-şuʿarā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [ḫōşdur, -dur]*

4.**Ḫōş**dur ol penbe kim ḳaçar oddan / Yégdür od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [ḫōşdur, -dur]*

5. **Ḫōş** demiş bunı merd-i ḥikmet-dān / ʿIşḳ olmaz nite ki müşk nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [ḫōş,]*

6.Dédi kim Yūsufuñ ne **ḫōş** ḥāli / Umaram ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [ḫōş,]*

7. Ḫalḳ yürürdi pāyesinde anuñ / **Ḫōş** geçerlerdi sāyesinde anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [ḫōş,]*

8.Ṣulḥ **ḫōşdur** velī yérinde gerek / Ṣabr eyüdür velī yérinde gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [ḫōşdur, -dur]*

9. Raḥmeti kim nefesde **ḫōş** demdür / Müstevā aña ʿarş-ı aʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 12). [ḫōş,]*

10. Bunca ḥüsn-ile anı Rabb-i Ḥakīm / Étdi bir **ḫōş** kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [ḫōş,]*

11. Bu ki bu resme ḫūb ṭalʿatdür / Ḫūyına rūyı **ḫōş** ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [ḫōş,]*

12. **Ḫōş-idi** tīġ-i mihri cān ü teni / Ṭoġrayup ẕerre ẕerre étse beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [ḫōş-idi, -idi]*

13. Būyı ol meyvenüñ nice **ḫōş-ımış** / Ki ʿaceb dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [ḫōş-ımış, -ımış]*

14.Niçe gül var ki **ḫōş** şemāyildür / İlla dil aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [ḫōş,]*

15.Dil ü cān gibi ṭutup anda mekān / Tā ki sāyeñde **ḫōş** geçeydi bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [ḫōş,]*

16.Ṭālib-i Ḥaḳḳa bu işāretdür / Eger añlarsa **ḫōş** beşāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [ḫōş,]*

17. Oldı müşk-i ḫuten ḫitāmı anuñ / Oldı **ḫōş** demde iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [ḫōş,]*

18. Ḥaḳḳ ne **ḫōş** ṭāli' eylemiş anı / Oldı cān matla'ı gīrībānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [ḫōş,]*

19. İrdi ol gelmeg-ile Mışra ḥayāt / Ḳademidür anuñ bu **ḫōş** berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [ḫōş,]*
20. Ol binānuñ öñünde hem o zemān / Var-ıdı bir ʿaẓīm **ḫōş** meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [ḫōş,]*
21. Mālik-idi o ḫᵛācenüñ nāmı / Kesb-ile **ḫōş** géçerdi eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [ḫōş,]*
22. Düşse gülzāra pertev-i ḫurşīd / **Ḫōş** ḳoḫular olur hevāda bedid *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [ḫōş,]*
23. Ṣabr édüñ tā ki vara ḥamāma / Yuna endāmı géye **ḫōş** cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [ḫōş,]*
24. Dédi **ḫōş** demde geldi nāme-i şāh / Şeb-i Ḳadr içre ṣanki vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [ḫōş,]*
25.Ben seni **ḫōş** duʿā'ya irgürdüm / Buncılayın liḳaya irgürdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [ḫōş,]*
26.Her biri **ḫōş** binā vü zībā-reng / Çün ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [ḫōş,]*
27.Ḳaldırup barmaġın işāret éder / Cān-ı Yūsufa **ḫōş** beşāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4552). [ḫōş,]*
28.Ger ṭutulsa şu yerde ḳāl dili / **Ḫōş** faṣīḥ olur anda ḥāl dili *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [ḫōş,]*
29.Gül gibi çünki perde-dār olasın / **Ḫōş** ḳoḫu-y-ıla āşkār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [ḫōş,]*
30.Dédi anı görüp bir ehl-i zebān / Ne güzel bāġbān ne **ḫōş** bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [ḫōş,]*
31.El uzatmış miyān-ı serve çenār / Yaʿni **ḫōşdur** miyān-ı yāri kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [ḫōşdur, -dur]*
32. Mevtdür baña her ḥayat ansuz / **Ḫōş** kerāmet-durur memāt ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [ḫōş,]*
33. Ki bu yā Rab ne gülsitan gülidür / Ġulġuli **ḫōş** ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [ḫōş,]*
34. Çün éşitdi bu fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy ne **ḫōş** tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [ḫōş,]*
35. **Ḫōş** taẓarru'la yüz urup ḫāke / Böyle yalvardı īzid-i pāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5449). [ḫōş,]*
36. ʿāşıḳa ʿışḳ **ḫōş** kerāmetdür / ʿışḳı maʿşūḳına sirāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [ḫōş,]*
37. ʿIşḳ yolında **ḫōş** sülūk étdi / Ḳalmadı yolda menzile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [ḫōş,]*
38. Merd-i ʿibret-şinās u hikmet-dān / **Ḫōş** démişdür "Kemā tedinu tudān" *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5615). [ḫōş,]*
39. Varup ol ḫāne-i ʿibādetde / ʿömrini **ḫōş** géçürdi ṭāʿatde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5637). [ḫōş,]*
40. Ḳondılar cümle bir **ḫōş** ārāya / Bāġ-ı cennet gibi dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [ḫōş,]*
41. **Ḫōş** meşeldür cihān içinde bu söz / Ki göñül ḳatlanur çü görmeye göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [ḫōş,]*
42. Emr olup Rūh-ı Ḳudse ḥażretden / Bir **ḫōş** alma getürdi cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [ḫōş,]*

hōş dem: *Hoş, güzel zaman.*

1.Siper-i ġam olup siperġam aña / Vaṣl-i dilberden irdi **ḫōş dem** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [ḫōş dem,]*

hōş ét: *Hoş etmek, sevindirmek.*

1.Düzdi ṣavtı **ḫōş ét**di elḥānı / Söze geldi faṣīh ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [ḫōş ét, -di]*

hōş gel: *Hoşa gitmek; hoş görünmek, güzel gelmek.*

1.Göñline **ḫōş gel**üp anuñ bu diyār / Niçe müddet bu yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [ḫōş gel, -üp]*

hōş gör: *İyi davranmak, hoşgörü ile karşılamak.*

1.Ḫālı defʿ eyledi ġamın anuñ / Ḫayli **ḫōş gör**di maḳdemin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 635). [ḫōş gör, -di]*

hōş gör: *(Daha) iyi görmek; tercih etmek.*

1. Düşse ḫār arasına bülbül-i zār / Ḳafesi cāna **ḫoş görür** ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [ḫōş gör, -ür]*

hōş harekāt: *Nazik, latif tavırlı, hoş hareketli.*

1.Ṣıçrayup sengden o **ḫōş ḥarekāt** / Girdi delv içre çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [ḫōş ḥarekāt,]*

hōş-nām: *Güzel, lâtif ad; san, şöhret.*

1.Ṭolmış-ıdı cihāna ol **ḫōş-nām** / Cümle server serinde sevdāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 3751). [ḫōş nām,]*

hōş ol: *Güzel, iyi, hoş olmak.*

1.Nuḳlum olmayıcaḳ o mey-gūn leb / **Ḫōş ol**a nūşum olsa nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [ḫōş ol, -a]*

hōş rızā vér: *Rıza göstermek; istekli olmak.*

1. **Ḫōş rıẓā vérdi** olmaġa cānsuz / Rāżı olmadı olmaġa ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 7218). [ḫōş rıẓā vér, -di]*

hōş ṣafā: *Neşeli, huzurlu, mutlu.*

1.Vérdi mihr ü maḥabbet iḫvetüıne / **Ḫōş ṣafā**-y-ıla geldiIer ḳatuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [ḫōş ṣafā, -y, -ıla]*

hōş-āġūş ét: *Kucağına almak, sarmak; sarılmak.*

1. Dér-idi ḳanı o serv-i dībā-pūş / Ki **éderdüñ** sen anı **ḫōş-āġūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [ḫōş-āġūş ét, -er, -dü, -n]*

hōş-āvāz: *Güzel bir ses.*

1.Rāst ḳavl-i nevā-yı ḳıṣṣa-i rāz / Vérdi andan bu resme **ḫōş-āvāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4403). [ḫōş-āvāz,]*

hōş-baḫt: *Talihi, kısmeti hoş olan; talihli.*

1.Yūsuf-ıçun düzetdi ol **ḫōş-baḫt** / Ol iki ḥavż arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [ḫōş-baḫt,]*

hōş-bū: *Güzel, hoş kokulu; güzel kokan.*

1.Nefes oldur çıḳa dil ü cāndan / Ola **ḫōş-bū** nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [ḫōş-bū,]*

hōş-bū ét: *Güzel kokmak, güzel koku yaymak.*

1. Būyı **ḫōş bū édüp** dimāġın anuñ / Sākin eylerdi şevḳ-i dāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [ḫōş-bū ét, -üp]*

hōş-bū ol: *Güzel kokulu olmak, güzel kokmak.*

1. Şecer-i gül gibi büyüklügi ḳo / Tā ki gül gibi **olasın ḫōş-bū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [ḫōş-bū ol, -a, -sın]*

hōş-būy: *Güzel, hoş kokulu; güzel kokan.*

1. Meger irmişdi zülf-i yāre nesīm / K'oldı **ḫōş-būy** anuñla heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2808). [ḫōş-būy,]*

hōş-dem: *Hoş, huzurlu, rahat hâl.*

1.**Ḫōş-dem** anuñ ki hem-dem oldı aña / Ḫurrem oldur ki maḥrem oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [ḫōş-dem,]*

hōş-dem ét: *Güzelce esmek, ferahlandırmak.*

1. Bir seḥer kim nesīm-i ʿĪsī-dem **/ Étdi** eṭrāf-ı ʿālemi **ḫōş-dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6083). [ḫōş-dem ét, -di]*

hōş-dem ol: *Samimi, iyi arkadaş olmak; hoşça vakit geçirmek.*

1. Dil-i ʿāşıḳ o dem olur hurrem / Ki **ola** vaṣl-ı yār-ile **ḫōş-dem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [ḫōş-dem ol, -a]*

hōş-gū: *Tatlı dilli, güzel konuşan*

1. Yandı pervāne-veş bu **ḫōş-gū**yā / Yūsuf andan velīk nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [ḫōş-gūyā, -y, -a]*

hōş-ḥarekāt: *Güzel gidişli, yürüyüşlü (Sevgilinin salınarak yürümesi bağlamında.).*

1. Sāyesinüñ hevāsı Āb-ı Ḥayāt / Kāmet-i yār gibi **ḫōş- ḥarekāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 589). [ḫōş-ḥarekāt,]*

hōş-hʿān: *Güzel okuyan II okuyuşu güzel ve tatlı olan (kimse).*

1. Sen şāhidisin o meclisüñ kim /Dāvūd nebīdür anda **ḫōş-ḫʿān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235). [ḫōş-ḫʿān,]*

hōş-kār: *İyi ve güzel iş gören (kimse).*

1.Böyle dédi vü ṭurdı ol **ḫōş-kār** / Ṣıçradı ḫvab-gehden ol bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [ḫōş-kār,]*

hōş-nām: *Beğenilen, güzel nam ve şan sahibi. (Züleyha).*

1. Yūsufa ʿizzet édüp ol **ḫōş-nām** / Eyle eylerdi ihtimām iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [ḫōş-nām,]*

hōşñud: *Hoşnut, memnun, razı.*

1. Ḥabeşī bendesi var-ıdı çü dūd / Ḳatı **ḫōşñud**-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [ḫōşñud-ıdı, -ıdı]*

hōş-rā: *Güzel düşünceli, iyi huylu.*

1.Bir ḳulı var-ıdı anuñ **ḫōş-rā** / Cümle ḫiẓmetde cüst adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [ḫōş-rā,]*

2. Bu beşāret deminde ol **ḫōş-rā** / Dédi heza gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [ḫōş-rā,]*

3. Geh dér-idi anuñ gibi **ḫōş-rā** / Beni maḥrūm eylemez ḫāşā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [ḫōş-rā,]*

hōş-rāh: *Arkadaş, yol arkadaşı.*

1. Dédi çün söze geldi ol **ḫōş rāh** / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [ḫōş-rāh,]*

hōş-rāy: *Anlayışlı, güzel fikirli (kimse).*

1.ʿişret esbābı düzdi ol **ḫōş-rāy** / K'ide ol bī-ḫaberleri rüsvāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [ḫōş-rāy,]*

hōş-rāy ét: *Hoş, güzel fikirlerle donatmak, hoş sözlerle dolu ḥāle getirmek.*

1. Vérdi pirāhenin Yehūdāya / **Étdi ḫōş-rāy** ṣaldı büşrāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6080). [ḫōş-rāy ét, -di]*

hōş-reftār: *Yürüyüşü güzel olan.*

1. Ġonçañı kim ḳılur şeker-güftār / Servüñi kim yaratdı **ḫōş-reftār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941).. [ḫōş-reftār,]*

hōş-reftār ol: *Hoş yürüyüşlü olmak. (Sevgilinin salınarak yürümesi bağlamında).*

1.**Ol**dı zībā nihāli **ḫōş-reftār** / Oldı şīrīn lebi şeker-güftār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 506). *[ḫōş-reftār ol, -dı]*

hōş-ter: *Daha hoş, daha güzel.*

1.Gül ki bī-ihtiyāc zīverdür / Dürr ü şebnemle olsa **ḫōş-terdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [ḫōş-terdür, -dür]*

2. Süḫan-i dōst gerçi şekkerdür / İlla kendü dilinde **ḫōş-terdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5189). [ḫōş-terdür, -dür]*

3.Eyle **ḫōş-ter** bināsı var-ıdı / Yoġ-iken ābı ābdār-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [ḫōş-ter,]*

hūb: *Güzel, hoş, latif*

1.**Ḫūb**dur ḫʿābuñı 'iyan étme / Ehl-i destāna dāstān ètme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 623). [ḫūbdur, -dur]*

2. **Ḫūb** nergeslerini baġladı ḫᵛāb / Nice ḫᵛāb oldı belki mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [ḫūb,]*

3.Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / **Ḫūb** ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [ḫūb,]*

4. Ḳoç alınlu sığın geyik gözlü / **Ḫūb** ādem gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [ḫūb,]*

5. Eyle **ḫūb-ıdı** ol melek-sīmā / Bir baḳımı degerdi biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [ḫūb-ıdı, -ıdı]*

6. Eyle **ḫūb-ıdı** béli kim anı / Ḳılca ḳalurdı görenüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [ḫūb-ıdı, -ıdı]*

7.Eyle ser-sebz **ḫūb-ıdı** o dıraḫt / Ki gören dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [ḫūb-ıdı, -ıdı]*

8. Cānib-i Şāma vardı çün Mālik / Oldı bir **ḫūb** bendeye mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [ḫūb,]*

9. Dér bu efsāne rāvisi bülbül / Ki o dem eyle **ḫūb**-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [ḫūb-idi, -idi]*

10. **Ḫūb** taʿbīr éder ḳamu ḫᵛābı / Deheni ʿilm ü maʻrifet bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [ḫūb,]*

11. Hem suʿāl étdi ḫᵛāb taʿbīrin / Çünki gūş étdi **ḫūb** taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [ḫūb,]*

12.Göz işi ḫūb-rūya baḳmaḳdur / **Ḫūblar** işi sīne yaḳmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4055). [ḫūblar, -lar]*

13.**Ḫūb**lar gibi sīmden sāḳī / Zer ü pīrūze şāḫ u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [ḫūblar, -lar]*

14.**Ḫūblar** zeyn olındı zīver-ile / Laʿl ü yāḳūt ü dürr ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [ḫūblar, -lar]*

15.Ol gümiş māhī **ḫūb** revnaḳ-ıdı / Ki zer-i sürḫ-ıla muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [ḫūb,]*

hūb ét: *İyi, güzel ḥāle getirmek; güzelleştirmek.*

1. Ḥaḳḳ anuñ eyle **ét**di ḥüsnini **ḫūb** / Oldı evvelkiden daḥi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [ḫūb ét, -di]*

hūb eyle: *Güzel yapmak, güzel yaratmak.*

1.Eyle **ḫūb eyle**mişdi Yūsufı Ḥaḳḳ / Nūr-ıdı başdan ayaġa mutlak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 445). [ḫūb eyle, -miş, -di]*

hūb ol: *Güzel, hoş olmak.*

1.**Ḫub ola** evvelüñ liḳāsı-y-ıla / Ḫayr ola āḫirüñ duʿā'sı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1564). [ḫub ol, -a]*

2.Ḫᵛābını fitne bilmesün Yaʿḳūb / Belki **ol**dı işi bu ḫᵛāb-ıla **ḫūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [ḫūb ol, -dı]*

3. Şeyṭanet eylemez ferişte-sirişt / **Ḫūb olmaz** nite ki ʿādet-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1761). [ḫūb ol, -maz]*

hūb ṭalʿat: *Güzel yüzlü.*

1. Bu ki bu resme **ḫūb ṭalʿat**dür / Ḫūyına rūyı ḫōş ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [ḫūb ṭalʿat, -dür]*

hubāb: *Su üzerindeki kabarcıklar. (Küçüklük bağlamında.).*

1.Cūdınuñ āsmān **ḥubābıdur** / Nūrınuñ āftāb tābıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4458). [ḥubābıdur, -ı, -dur]*

hubb-ı cūy: *Irmak, akarsu sevgisi.*

1.**Ḥubb-ı cūy**-idi çün aña meşreb / Çāh-ı Kenʻānı eyledi matleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1584). [ḥubb-ı cūy, -idi]*

hubb-ı vaṭan: *Vatan sevgisi.*

1. Ḳalur-ımış dilinde **ḥubb-ı vaṭan** / Olsa cennet dāhi aña mesken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3679). [ḥubb-i vaṭan,]*

hūb-ı nigār: *Put, resim gibi güzel kimse.*

1. Vérdi biñ ḳul ḳamusı **ḫūb-i nigār** / Cümle ḥāżır silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [ḫūb-i nigār,]*

hūblık: *Güzellik.*

1.**Ḫūblıḳ** ʿāleminde bedr-i temām / Dil-rübā cān-fezā Zelīḫā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [ḫūblıḳ,]*

2. **Ḫūblıḳ** içre bī-naẕīrüz biz / Burc-ı ḥüsne meh-i münīrüz biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [ḫūblıḳ,]*

hūblık gūşvārı: *Güzellik küpesi (Hz. Yusuf'un güzelliği bağlamında.).*

1. Dil-rübalıḳ ridāsı dūşında / **Ḫūblıḳ gūşvārı** gūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 458). [ḫūblıḳ gūşvārı, -ı]*

hūb-rū: *Güzel yüzlü (kimse).*

1.**Ḫūb-rū**lar içinde ol dilber / Ṣan nücūm arasında şems ü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456). [ḫūb-rūlar, -lar]*

2.Göz işi **ḫūb-rūya** baḳmaḳdur / Ḫūblar işi sīne yaḳmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4055). [ḫūb-rūya, -y, -a]*

ḥüccet: *Delil, kanıt, belge.*

1. Gerçi kim saña töhmetdür / ʿöẕre ammā ʻiẕarı **ḥüccetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [ḥüccetdür, -dür]*

2.Diñlediler çü **ḥüccetin** anuñ / Ṭañladılar firāsetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1199). [ḥüccetin, -in]*

3.El götürdi duʿā'-y-içün ṣıddīḳ / Eyleyüp nāḳa **hüccetin** taṣdīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3781). [hüccetin, -in]*

hüccet ét: *Delil göstermek.*

1. Gelicek āḫir iḫveti ḳatına / **Ḫüccet étdi** anuñla iḫvetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [ḥüccet ét, -di]*

hüccet ol: *Delil olmak, şahit olmak.*

1. Dédi Mālik ki beyʿ-nāme gerek / **Ḫüccet olmaġa** ḫaṭṭ-ı ḫāme gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [ḥüccet ol, -mag, -a]*

hücre: *Küçük ev, küçük oda.*

1. Rāḥat olmaġ-ıçun o rūḥ-ı güzīn / Aña bir **ḥücre** eyledi taʿyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [ḥücre,]*

2.Ṣaklayup **ḥücresinde** ḥüsni ayın / Çıḳdı bām üstine zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [ḥücresinde, -si, -n, -de]*

3. Bir zemāndan ki gelse başına hūş / **Hücresiné** géderdi pür-dem ü cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [hücresiné, -si, -n, -e]*

4. Dil **ḥücresinde** yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / Pervāne göñlümüñ hevesin nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [ḥücresinde, -si, -n, -de]*

hücre-i nāy: *Kamıştan yapılmış ev, baraka.*

1. Menzilüm niçe ola **ḥücre-i nāy** / Hem-demüm niçe ola āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). [ḥücre-i nāy,]*

hücre-i rāz: *Gizli, saklı yer. (Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi ev, köşk.).*

1.Bī-dil ü dil-rübāya **ḥücre-i rāz** / Ḳubbesi pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4412). [ḥücre-i rāz,]*

hucüb-i ġayb: *Gaip perdeleri.*

1. ʿaybdan kim cemāli ʿārīdür / **Ḫucüb-i ġayb** perde-dārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1949). [ḫucüb-i ġayb,]*

hücūm ét: *Hücum etmek, saldırmak.*

1. Cismini fürḳat odı mūm étdi / Yavuz endīşeler **hücūm étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [hücūm ét, -di]*

2. Ṭañ mı şāh-ı ʿAcem ya Ḳayṣar-i Rūm / Galle ḳaṣdına Mışra **étse hücum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [hücum ét, -se]*

3. İrişür defʿaten **hücūm éd**icek / Ṣoñra tedrīcle géder gédicek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [hücūm ét, -icek]*

hücūm ét: *Saldırmak, atağa kalkmak (Göz yaşlarının bir anda dökülmesi bağlamında.).*

1. Ol sebebden-dürür ki eşk-i nücūm / Ḳapladı ṣūretini **étdi hücūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [hücūm ét, -di]*

hücūm eyle: *Saldırmak, hücum etmek.*

1. Çün **hücūm eyleye** ḫayāl-ı nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ nedeñlü ṭuta ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [hücūm eyle, -y, -e]*

Ḫudā: *Allah.*

1.Seni benden ḳażā çün étdi cüdā / Dilerem kim refīḳuñ ola **Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [ḫudā,]*

2.Ḳul odur ḫiẕmet eylese ola şād / Eylesün ol ḳulı **Ḫudā** āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [ḫudā,]*

3.Dédi kim iy **Ḫudā** kenīzānı / ʿaḳl-ile ʿālemüñ ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [ḫudā,]*

4.Çün **Ḫudā** didi müşrikūna neces / Neces olmak yarar mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [ḫudā,]*

5.ʿāleme lā-mekān **Ḫudā** vardur / Dil-i gümrāha reh-nümā vardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4156). [ḫudā,]*

6.Ḳorḳ **Ḫudādan** ḳırmasın andan / Ya **Ḫudādan** utan ya-ḫōd benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [ḫudādan, -dan]*

7.Ḳorḳ **Ḫudādan** ḳırmasın andan / Ya **Ḫudādan** utan ya-ḫōd benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [ḫudādan, -dan]*

8.Çoḳ yemīn eyledi ġılāz u şidād / Pāk nāmın **Ḫudānuñ** eyledi yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [ḫudānuñ, -nun]*

9. Dédiler belki bu ʿaṭāyı **Ḫudā** / Kereminden müyesser étdi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [ḫudā,]*

10. Pīr-i Kenʿān **Ḫudāya** şükr étdi / Nāgehānī ʿaṭāya şükr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6106). [ḫudāya, -y, -a]*

11. ʿĀfiyet ecli-y-içün étse duʿā' / Ḥabs-i ġamdan ḫalāṣ éderdi Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4859). [ḫudā,]*

12.Ẕikr olınur ki her nebīye **Ḫudā** / Luṭf édüp vérdi bir mucāb duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). [ḫudā,]*

13. Gözüme nūr odur dilüme sürūr / Gözümi èтmesün **Ḫudā** bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [ḫudā,]*

14.Dédi kim güzīn-i ehl-i belā / Saña eyler **Ḫudā** selām ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1317). [ḫudā,]*

15.Dilerem defʿ édüp **Ḫudā** anı / Ḳurtara şirretinden insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [ḫudā,]*

16.Var ḳıyas ét ki Ḥaḳḳ-pereste **Ḫudā** / Ṭālib olsa eger ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [Ḫudā,]*

17.Yūsufuñ ḥüsnini velīk **Ḫudā** / Baʿżı insāna étmedi peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [ḫudā,]*

18.Çaġırup dédi Yūsuf iḫʷānı / Beni sizden **Ḫudā** çün étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 2369). [ḫudā,]*

19.Ḳanda gétseñ refīḳūn ola **Ḫudā** / Luṭfunı senden eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [ḫudā,]*

20. Baña anuñçun oldısa bu cezā / Anı ʿafv eyle iy Kerīm **Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [ḫudā,]*

21. Ol **Ḫudā** ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [ḫudā,]*

22.Ḳoñ yalanı **Ḫudā**yı yād eyleñ / Beni ṭoġrı söz-ile şād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [ḫudāyı, -y, -ı]*

23.Étdi ol sehv-içün **Ḫudāya** sücūd / Ṭaleb eyledi ʿafv-i ḥażret-i cūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1313). [ḫudāya, -y, -ā]*

24.Her ki ol bendedür **Ḫūdāsına** / Sīne ṭutar anuñ ḳażāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3282). [ḫūdāsına, -sı, -ñ, -a]*

25.Ol nebīnüñ dem-i ṣafāsıyʾçun / Ki demin dökdiler Ḫudāsıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 141*). [ḫudāsıy'çun, -sı, -y, -çun]*

26.Her işüñde **Ḫudā**yı yād eyle / Ḫāṭıruñ yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). [ḫudāyı, -y, -ı]*

27. Ol **Ḫudā** ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [ḫudā,]*

28. Anda dāyim **Hudāyı** ẕikr eyle / Vérdügi her ʿaṭāya şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [hudāyı, -y, -ı]*

hudā ḥaḳḳı: *"Allah hakkı (için)" yemin sözü olarak kullanılan bir ifade.*

1.Ol **Ḫudā ḥaḳḳı** kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [ḫudā ḥaḳḳı,]*

hudā-bīn ol: *Hakkı ve hakikatı gören.*

1.Olma ḫōd-bīn göñül **Ḫudā-bīn ol** / Gözleme fāniyi baḳā-bīn ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1065). [ḫudā-bīn ol,]*

hudā-nümā: *Hakk'ı gösteren.*

1. Ḫōd-nümā kim **Ḫudā-nümā** olmaz / Bī-ḫōd olmasa bā-Ḫudā olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2017). [ḫudā-nümā,]*

hudāvend: *Efendi, sahip, Mâlik. (Allah)*

1.Dédi Yūsuf ki iy **ḫudāvend**üm / Bendeñem baña yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [ḫudāvendüm, -üm]*
2.Dili tevḥīd éder **Ḫudāvend**i / Tāze ḫidmet bilinde peyvendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4179). [ḫudāvendi, -i]*
3.Nā-pesend olan iş **Ḫudāvend**e / Olsa beddür pesende-i bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4392). [ḫudāvende, -e]*

hudā-yı ʿālem: *Alemin, kâinatın Rabbi (Allah).*

1. Ḫayr-i ḥāfıẓ **Ḫudā-yı ʿālem**dür / Luṭfı bī-ḥad ḳamudan erḥamdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5802). [ḫudā-yı ʿālem, -dür]*

hudā-yı ʿAlīm: *İlmi ebedî ve ezelî olan Allah.*

1.Ḳaʿr-ı çāhı bāna **Ḫudā-yı ʿAlīm** / Eyledi luṭfı-y-ıla dār-ı na'īm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1006). [ḫudā-yı ʿAlīm,]*

hudā-yı ʿAzīz: *Yüce Allah.*

1. Ki **Ḫudā-yı ʿAzīz** ʿizzetiy' çün / Ḥażretüñe olan ʿināyet-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [ḫudā-yı ʿAzīz,]*

hudā-yı binā: *Yaratan, yoktan var eden (Allah).*

1.Ben utanman **Ḫudā-yı binā**dan / Ḥayy u Ḳayyūm u Rabb-i dānādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4540). [ḫudā-yı binā,]*

hudā-yı cihān: *Kâinatın yaratıcısı(Allah).*

1. Dédi kim ṣānīʿüm **Ḫudā-yı cihān** / Ki anuñ ṣunʿıdur zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [ḫudā-yı cihān,]*
2.Dilegüñi ṭutar **Ḫudā-yı cihān** / Sende vardur anuñla rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1886). [ḫudā-yı cihān,]*

hudā-yı pāk: *Pak, temiz Allah*

1. Keremét ol **Ḫudā-yı pāk**-içün / Ki ḳılur cānı bende ḫāk-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2772). [ḫudā-yı pāk, -içün]*

hudā-yı Sübḥān: *Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan Allah.*

1.Şükr ü minnet **Ḫudā-yı Sübḥān**a / Ki bu naẓmı yitürdi pāyāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [ḫudā-yı sübḥān, -a]*

huddām: *Hizmet edenler, hizmetçiler, uşaklar.*

1. Bir niçe yüz kenīzek ü **ḫuddām** / Ḫiẓmetinde olurlar-ıdı müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2401). [ḫuddām,]*
2. Dérdi dördinci gün ögin ṭurdı / Defʿī **ḫuddāma** Yūsufı ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [ḫuddāma, -a]*

hudūs: *Âlem ve içindeki varlıkların sonradan yaratılması, gizlilikten açığa çıkması, görünmezken görünür duruma gelmesi keyfiyeti.*

1. Ki **ḫudūs** aña olmayup perde / Gördi vech-i kadīmi her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [ḫudūs,]*

huffāş: *Yarasa, gece kuşu.*

1. Mihrini eyledükce her biri fāş / Oldı ol nūra dūr çün **ḫuffāş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [ḫuftāş,]*

ḫufte eyle: *Uyumak.*

1. Ne heva etdi göñlüñ āşüfte / Nergesüñi kim **eylemez ḫufte** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [ḫufte eyle, -mez]*

ḥükkām: *Hâkimler, hükmedenler II padişahlar, sultanlar.*

1. Birisi pādşāh-ı kişver-i Rūm / Niçe **ḥükkām** ḥükmine maḥkūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2831). [ḥükkām,]*

ḥükm: *Emir, buyruk; hüküm, karar.*

1. Birisi pādşāh-ı kişver-i Rūm / Niçe ḥükkām **ḥükmine** maḥkūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2831). [ḥükmine, -i, -n, -e]*
2. Şāh-ı Mışruñ ḫazīne-dārı-y-ıdı / Memleket **ḥükminüñ** şikārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2298). [ḥükminüñ, -i, -nüñ]*
3. **Ḥükmi** ḥākimlerüñ müzevver olur / Ẓulmi ẓālimlerüñ muḳarrer olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [ḥükmi,]*
4. ʿālem-i mevsim-i cüvān-ıdı / **Ḥükm**-ile vaḳt-i kām-rān-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5307). [ḫükm-ile, --ile]*
5. Göñlüni ġam deminde şād édesiz / **Ḥükmine** cümle inḳıyād édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [ḥükmine, -i, -n, -e]*
6. Her sipāh oldı bende fermānī / Her zemīn oldı **ḥükmi** meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [ḥükmi, -i]*
7. Bir niçe defʿa vérdi yoluña cān / Saña **ḥükmi** revādur olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [ḥükmi, -i]*
8. Dāye **ḥükmiy'le** dīv-dest üstād / Urdı perri sarāyına bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [ḥükmiy'le, -i, -y, -le]*
9. Dédi **ḥükmüme** inḳıyād étsün / Ceddi yolına ictihād étsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 926). [ḥükmüme, -üme]*
10. Çün bu **ḥükm-ile** Yūsuf-ı Kenʿān / Diledi ola bir'ki gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [ḥükm-ile, --ile]*

ḥükm et: *Hükmetmek; karar vermek II Yönetmek, egemenliği altında bulundurmak.*

1. Maḥkum éde cümle şehr-i yārı / **Ḥükm etse** ġulām-ı ḫānedānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 199*). [ḥükm et, -se]*
2. Maġribe **ḥükm éderdi** şevket-ile / ʻĀleme ṭolmış-ıdı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2327). [ḥükm ét, -er, -di*

ḥükm-i ʿişmet: *Doğruluk, dürüstlük hükmü.*

1. Dürre elmās egerçi ṭāmiʿ-idi / **Ḥükm-i ʿişmet** velīk māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [ḥükm-i ʿişmet,]*

ḥükm-i ḳader: *Kaderin hükmü, fermanı. II Allah'ın insanoğluna ezelden tayin etmiş olduğu kader.*

1. Seni ḥikmet budur ki **ḥükm-i ḳader** / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [ḥükm-i ḳader,]*

ḥükm-i revān: *Hükmü yürüyen II sözü, buyruğu geçen (kimse); Padişah, sultan.*

1. Ṭapuña lāyıḳ iy şeh-i ḫūbān / Ḳaṣr-ı aʿlā-y-ıdı vü **ḥükm-i revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [ḥükm-i revān,]*

ḫükmi tut: *Hükmü tutmak, emri yerine getirmek.*

1. **Ṭut**a-y-ıduḳ o **ḥükmi** biz ḳullar / Gül yüzün medḥ édeydi bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [ḥükmi tut, -a, -y, -ıdu, -k]*
2. **Ṭut**dı **ḥükmin** revān Zelīḫā anuñ / Düzdi esbābın ol temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [ḥükmini tut, -dı]*

ḥuḳūḳ: *Bir kimsenin hakkı, hukuku.*

1. Ḫādimüñdür **ḥuḳūḳını** yād ét / Bir nefes anı ġamdan āzād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [ḥuḳūḳını, -ı, -n, -ı]*

ḥuld-ı berīn et: *Kutsal cennet ḥāline getirmek; cennete çevirmek.*

1. Ancılayın nigāra yüz taḥsīn / **Étdi** zindānı ḥüsni **ḫuld-ı berīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [ḫuld-ı berīn et, -di]*

ḥulḳ: *Huy, tabiat, yaratılış.*

1. Ḥüsn-ile mihr ü māh-ı evc-i cemāl / **Ḫulḳ**-ıla pādşāh-ı fevc-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 454). [ḫūlḳ-ıla, --ıla]*
2. Her biri ḥūr gibi pür-zīnet / Ḥüsni bī-ḥadd ü **ḫulḳi** bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [ḫulḳi, -i]*
3. **Ḫulḳ**-ıla ʿālem-i leṭāfetdür / Ḥüsn-ile reşk-i ḥūr-i cennetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3797). [ḫulḳ-ıla, --ıla]*
4. Ḥüsnüñle müzeyyen ehl-i ṣūret / **Ḫulḳ**uñla müşerref ehl-i maʿnā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 202*). [ḫulḳuñla, -uñ, -la]*
5. Baña sīmāda ol ola mānend / Cemʿ éde niçe **ḫulḳi** ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [ḫulḳi, -i]*
6. Bī-ḫalel ola **ḫulḳ** u sīretde / Bī-bedel ola ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [ḫulḳ,]*
7. Géydi gül yüzlüler gülistānī / Hüsn ü **ḫulḳ**uñ bezendi būstānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 572). [ḫulḳuñ, -(u)ñ]*

ḥulle: *Elbise, giysi.*

1. ʿāri-y-iken günāhdan ol cān / **Ḫulleden** cismin étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [ḫulleden, -den]*
2. Eski peşmīne oldı **ḫulle** vü tāc / Ḳaldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [ḫulle,]*
3. Açdı ol ḥūr **ḫulle** mefreşini / Sebz-pūş étdi serv-i ser-keşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [ḫulle,]*
4. Sünbülin müşk-ile mülemma' édüp / **Ḫullesin** cāme-i müşa'şa' édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2230). [ḫullesin, -sin]*
5. Toldı Kenʿān diyarına şādī / **Ḫulle**-y ile bezendi şimşādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [ḫulle-y, -y]*

ḥulle-i ḥūr: *Hurilerin giydiği elbise, ḥulle.*

1. Her birinüñ libāsı **ḫulle-i ḫūr** / Kemer ü tācı ḥasret-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2968). [ḫulle-i ḫūr,]*

ḥulle-i münakkaş: *Süslü, nakışlı elbise.*

1. Nice cāme ḳabā-yı zer-keş-idi / Ne ḳabā **ḫulle-i münaḳḳaş**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3297). [ḫulle-i münaḳḳaş, -ıdı]*

ḥulle-i nāz: *Naz, işve, cilve elbisesi.*

1. **Ḫulle-i nāz**-ıla o cāriyeler / ʿĀriyetden bahāda ʿāriyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4130). [ḫulle-i nāz, -ıla]*

ḫulle-i zer: *Altından, altın işlemeli elbise.*

1. Géydi sīmīn tenine **ḫulle-i zer** / Bend étdi miyāna Mışrī kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [ḫulle-i zer,]*

ḥullet: *Gerçek dōstluk, arkadaşlık.*

1. **Ḫullet**iy'çün Ḫalīl-i Raḥmānuñ / Dem-i nār içre nūrıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 140*). [ḫulletiy'çün, -i, -y, -çün]*
2. Kemeri şıdḳ u tācı **ḫullet**dür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 272). [ḫulletdür, -dür]*
3. Şebeh-i Ādem ola ṣūretde / Bedel ola Ḫalīle **ḫulletde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 786). [ḫulletde, -de]*

ḥulv: *Tatlı.*

1. Ḥāll édüp ḳand tengini niçe deng / Bişdi ḥālvā vü **ḫulvi** reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [ḫulvi, -i]*

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu. II Sevgili.*

1. Seyr éden ol **hümāyı** ṭāḳından / Bir kebūter ṣanurdı sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [hümāyı, -y, -ı]*
2. Étdi éki ḥilāl ol ayı nizār / Étdi bir dāne ol **hümāy**ı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [hümāyı, -y, -ı]*

3. Götürür her **hümāyı** bir balaban / Aʿnī her dilberi bir esb-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3123). [hümāyı, -y, -ı]*

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu II Kafdağı'nda, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesinin o kişiye mutluluk getireceğine alamet sayılan, hiçbir zaman yeryüzüne inmeyen, çok büyük, yırtıcı, efsanevi kuş.*

1. Dédi baʿżı ki bu **hümāya** meger / Ṣayd-içün siḥrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [hümāya, -y, -a]*
2. Kime ṣalsa **hümā** gibi sāye / Dūn-iken ire ḳadr-i aʿlāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [hümā,]*
3. **Hümā**ya saʿy-ıla dil ʻankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [hümāya, -y, -a]*

humār: *İçkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik.*

1. Mestlik alsa ādemüñ özüni / Ne **ḫumārın** bilür ne kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [ḫumārın, -ın]*

humar-ı telvīn: *(Aşka) boyanma sarhoşluğu.*

1. Çünki ṣavdı **ḫumar-ı telvīn**i / ʿIşḳ ḥālinde buldı temkīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4781). [ḫumar-ı telvīn, -i]*

hümā-yı devlet: *Devlet kuşu; baht, talih, mtululuk.*

1. Ben o ṣayyādam işi miḥnet olur / Ṣaydı nāgeh **hümā-yı devlet** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [hümā-yı devlet,]*

hum-hāne: *Meyhane; şarap mahzeni.*

1. Ṭurfa **ḫum-ḫānedür** belā-yı ḥabīb / Ḳaderince irer kişiye naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4783). [ḫum-ḫāne, -dür]*

hūn: *Kan.*

1. Niʿmeti maġz-i üstüḫᵛānumdur / **Ḫūnı** her dem tenümde ḳanumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3975). [ḫūnı, -ı]*
2. Zülfüñi ḳoḳmayalı ben miskīn / Ṭolmışam **ḫūn-**ıla çü nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247). [ḫūn-ıla, --ıla]*
3. Yana tennūr-i sīne nān-ıçun / **Ḫūnlar** seyli aḳa ḫᵛān-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [ḫūnlar, -lar]*
4. Eyler-iken ayaġı gülden neng / Oldı ḫār içre **ḫūn-ıla** gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [ḫūn-ıla, -ıla]*
5. Dil ki bir ḳaṭre **ḫūn-ıdı** tenden / Gétdi aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [ḫūn-ıdı, -ıdı]*
6. Ġam belāsından uyımazdı gözi / Gözde dil **ḫūnı** dilde ġuṣṣa sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [ḫūnı, -ı]*
7. Yaş yerine revān édüp **ḫūnı** / Ṣordı anlara pīr-i maḥzūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [ḫūnı, -ı]*

hūn eyle: *Kana bulamak.*

1. Bilmezem sāna n'étdüm iy gerdūn / **Eyledüñ** ġonça gibi baġrumı **ḫūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [ḫūn eyle, -dü, -n]*

hūn ol: *Kan dolmak, kan içinde kalmak.*

1. Dem-be-dem kim dökerdi ḫūn-ābı / Nil-i Mışruñ **olurdı ḫūn** ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [ḫūn ol, -ur, -dı]*

hūna alūde ol: *Kana bulanmak.*

1. Aks-i Yūsuf mı düşdi gerdūna / **Ol**dı **alūde** dāmeni **ḫūna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 762). [ḫūna alūde ol, -a-dı]*

hun-āb: *Kanlı su II kanlı gözyaşı (Çok ağlama neticesinde gözden akan yaş bağlamında).*

1. Dem-be-dem kim dökerdi **ḫūn-ābı** / Nil-i Mışruñ olurdı ḫūn ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [ḫūn-ābı, -ı]*
2. Laʿli eyler dehānumı bī-āb / Gözlerüm ābını ḳılur **ḫūn-āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [ḫūn-āb,]*

hüner: *Maharet, marifet, ustalık.*

1. **Hünerin** gördi āferīn étdi / Ḳurbetine daḫi yakīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5261). [hünerin, -in]*
2. Luṭf-ı şeh bī-şümār olurmış o dem / **Hünere** iʿtibār olurmış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [hünere, -e]*
3. Bir hüner-ver bulundı anda meger / Her benānında var hezār **hüner** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [hüner,]*
4. Rāstdur her **hünerde** fāyiḳdur / Meclis-i pādşāha lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5122). [hünerde, -de]*
5. Ne hüner var ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne faẕilet ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [hüner,]*
6. Aña taʻlīm éderdi ʿilm ü **hüner** / Bir dem andan ırmaz-ıdı naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [hüner,]*
7. Var-ıdı Yūsufuñ bir ayġırı cüst / Raḫş-ı Rüstem gibi **hünerde** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [hünerde, -de]*

hüner-ver: *Hünerli, marifetli (kimse).*

1. Bir **hüner-ver** bulundı anda meger / Her benānında var hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [hüner-ver,]*

hūn-ḫᵛār: *Kan içen, kan dökücü, zalim.*

1. Çün ola beççe her zemān **ḫūn-ḫᵛār** / Dāye andan olur mı ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [ḫūn-ḫᵛār,]*
2. Bes nice olmasun Zelīḫā zār / Baġrı ḳanın emerdi ol **ḫūn-ḫᵛār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [ḫūn-ḫᵛār,]*

hūnī: *Kan akıtıcı, kan dökmeye meyilli; zalim, gaddar.*

1. Murādum alur-ıdum mest ü **ḫūnī** çeşminden / Ki dem-be-dem yüregüm yarılurdı ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [ḫūnī,]*
2. Nīze alsa eline ol **ḫūnī** / Ḥalḳa gibi ḳapaydı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [ḫūnī,]*
3. Buyur ol **ḫūniyi** şikār édelüm / Getürüp ḥāli āşkār édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [ḫūniyi, -y, -i]*
4. Der u dīvār-ıla dögüp serini / Cānına çekdi **ḫūnī** ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [ḫūnī,]*

hūn-i ciger: *Ciğer kanı; elem, keder. (Şarap bağlamında.)*

1. Müdām içürdügi bāde yérine baña felek / Müdām **ḫūn-i ciger** oldı cām-ı aḥḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [ḫūn-i ciger,]*

hun-ı kebş: *Koçun kanı (Hz. İbrahim oğlu Hz. İsmail'i kurban edecekken Allah tarafından gönderilen koç bağlamında.)*

1. Legeni aldı geldi Cebrā'il / Aña aḳıtdı **ḫun-ı kebş**i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [ḫun-ı kebş, -i]*

hūn-ı Mecnūn: *Mecnun'un kanı.*

1. Reg-i Leylīye nīş irince hemān / **Ḫūn-ı Mecnūn** revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [ḫūn-ı mecnūn,]*

hūnī şeker: *Kanlı şeker.*

1. Ṭūṭī-yi meclisüñ ṣorarsañ eger / Ḳafes-i Mıṣra düşdi **ḫūnī şeker** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3765). [ḫūnī şeker,]*

hūn-ıla müşerreb: *(Sevgilinin yanakları) kanlı, canlı. (Sevgilinin yanaklarının kırmızılığı bağlamında.).*

1. Aḳ yüzi **ḫūn-ıla müşerreb**dür / Lebi āb-ı ḥayāta meşrebdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3799). [ḫūn-ıla müşerreb, -dür]*

hūr: *Huri, cennet kızı; çok güzel kız veya kadın.*

1. Döşedi rū-yı saḥne **ḫūr** ḥarīr / Vérdi her ṣuffeye sürūr serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [ḫūr,]*
2. Her biri **ḫūr** gibi pür-zīnet / Ḥüsni bī-ḥadd ü ḫulḳi bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [ḫūr,]*
3. Géydi Yūsuf ḳaçan o pīreheni / **Ḫūr**a ta'n étdi ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [ḫūra, -a]*

4.Ṣubḥ olıcaḳ bu ṣuʿle-y-ile o **ḥūr** / Oldılar ṣubḥ-geh gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [ḥūr,]*

5.Yüz döşeyüp ḳaṭīfe yérine **ḥūr** / Muntaẓırlar ḳudūmüñe iy ñūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [ḥūr,]*

6.Açdı ol **ḥūr** ḥulle mefreşini / Sebz-pūş étdi serv-i ser-keşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [ḥūr,]*

7. Sürüp āḫir **ḫūrı** melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr u şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [ḫūrı, -ı]*

hurd-büzürg: *Küçük büyük.*

1.Ḫurde-dān fitne-cūy **ḫurd büzürg** / Ṣūreti ādemī vü sīreti gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [ḫurd-büzürg,]*

hurde: G*ülün ortasındaki siyahlık.*

1. Her biri ġonça gibi teng ḳabā / **Ḫurdesi** şīve luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [ḫurdesi, -si]*

hurde-dān: *Çok dikkatli, dikkat sahibi.*

1.**Ḫurde-dān** fitne-cūy ḫurd büzürg / Ṣūreti ādemī vü sīreti gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [ḫurde-dān,]*

hūri: *Huri, cennet kızı; çok güzel kız veya kadın.*

1.Reşk éderdi cemāline **ḥūri** / Nār olsun yédüñse ol nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [ḥūri,]*

2. ʿizz ü nāz-ıla ol ferişte-sirişt / Géydi **ḥūrī** gibi ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [ḥūrī,]*

3.Bende olmaduġına bu **ḥūrī** / Bize bürhān yiter yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [ḥūrī,]*

4. Ki ḳanı Yūsufuñ yüzi nūrı / Şemʿin andan yaḳar ola **ḥūri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [ḥūri,]*

hurmā: *Hurma ağacının meyvesi.*

1.Ḫūşesinde anuñ biten **ḫurma** / Bir tulum tāze şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [ḫurma,]*

2.Sende **ḫurmā** vü bende şīr iy naḫl / Şīre şīrīndür étse **ḫurmā** daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [ḫurmā,]*

3.Sende **ḫurmā** vü bende şīr iy naḫl / Şīre şīrīndür étse **ḫurmā** daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [ḫurmā,]*

hürmet: *Haysiyet, şeref; saygı.*

1. Ḳalmaya heybet ü ṣalābetüñüz / Olmaya ḫalk içinde **ḥürmetüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1494). [ḥürmetüñüz, -üñüz]*

2.Ben kimem **ḥürmetüñi** yéle vérem / Ḥaremüñe ḫıyānet-ile girem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4618). [ḥürmetüñi, -üñ, -i]*

3.Anlaruñ **ḥürmetine** yā Allāh / Étmediler cihān içinde günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851). [ḥürmetine, -i, -(n)e]*

4.Cedd-i āʾẓam Ḫalīl **ḥürmetiy**'çün / Yüzi ayında nūr şeybetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1169). [ḥürmetiy'çün, -i, -y, -çün]*

5. Yoġ-ımışsa ḳatında **ḥürmetümüz** / Vérmez-idi alup biḍāʿetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5807). [ḥürmetümüz, -ümüz]*

hürmet ét: *Saymak, saygı göstermek.*

1. Saña bir **ḥürmet ét**miş ol server / Ne birader éder anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [ḥürmet ét, -miş]*

2. Umaruz ḥażretüñe **ḥürmet éd**e / Éşidüp ḥasretüñi şefḳat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6009). [ḥürmet ét, -e]*

3. Anı saklardı āl-i İbrāhīm / Aña **ḥürmet éd**erler idi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [ḥürmet ét, -er, -ler, -idi]*

4. Dédiler **ḥürmet étmese** nesebe / Ne sebeb édevüz ʿaceb ṭalebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [ḥürmet ét, -me, -se]*

hürmetiyçün: *... hürmeti için; ...nin hatırı için, ... şerefine.*

1. Kelimāt-ı Kelīm **ḥürmetiy ʿçün** / Ṭūr-ı mīḳāt u Ṭūr-ı ʿizzet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 146). [ḥürmetiyçün,]*

ḥürr: *Köle ve esir olmayan, azat, özgür.*

1. **Ḥürr-iken** bir yetīm uġurladılar / Seyyid-iken atası ḫōrladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [ḥürr-iken, -iken]*

ḫurrem: *Mutlu, sevinçli, mesut (kimse).*

1.**Ḫurrem** oldur ki ḫʷīşi yok anuñ / Ḫʷişden dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [ḫurrem,]*
2. Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / Géce zārīde gündüzin **ḫurrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [ḫurrem,]*
3.Yūsuf oġlancuġ olmaġın ol dem / Seyr éderdi ṣafā-y-ıla **ḫurrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [ḫurrem,]*
4. **Ḫurrem** ol dil ki ʿışḳa menzil olur / Cümle kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [ḫurrem,]*
5. **Ḫurrem** ol kim ḫayāl-i ḫʷābı ḳodı / Pür-hevā oldı ḫāk ü ābı ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [ḫurrem,]*
6. Sū-yı dergāha **ḫurrem** ü ḫandān / Ḫusrev-āne revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3050). [ḫurrem,]*
7.**Ḫurrem** ol dil ki devlete ola yār / Yār-ile hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [ḫurrem,]*
8. Ḫōş-dem anuñ ki hem-dem oldı aña / **Ḫurrem** oldur ki maḥrem oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [ḫurrem,]*

ḫurrem et: *Sevindirmek, mutlu etmek.*

1. Bunca ṭāvūsī reng-ile o perī / **Ét**di **ḫurrem** ḫırām-ı kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4351). [ḫurrem et, -di]*
2. Ki ṣafā ṭoldı bezme nāmuñ-ıla / **Ḫurrem ét**sen n' ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [ḫurrem ét, -se, -n]*
3. **Ḫurrem ét** būstān sarāyını gel / Ḳul édin Mıṣr pādşāhını gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [ḫurrem ét,]*

ḫurrem eyle: *Sevindirmek, mutlu etmek.*

1. Bir' ki gün **eyle**r anı **ḫurrem** ü şād / Niçe virānesin ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [ḫurrem eyle, -r]*

ḫurrem ol: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

1. Her ne cān kim ṭuyar işāretden / **Ḫurrem olsun** dili beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [ḫurrem ol,]*
2. Sen uyan ben uyuyayım bir dem / Şāyed **olam** viṣāl-ile **ḫurrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [ḫurrem ol, -am]*
3. Vaḳtidür gün yüzüñle **ḫurrem ol**am / Gökde istedügümi yérde bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3208). [ḫurrem ol, -am]*
4.ʿāşıḳa bundan özge olmaya dem / Vaṣl-ı dil-dār-ıla **ol**a **ḫurrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [ḫurrem ol, -a]*
5.Dil-i ʿāşıḳ o dem **ol**ur **hurrem** / Ki ola vaṣl-ı yār-ile ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [hurrem ol, -ur]*
6.Ḫōş dem olur ġam-ı ḫayāl ile / **Ḫurrem ol**ınca ta viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [ḫurrem ol, -ınca]*
7.K'iy gözüm nūrı baş gözüme ḳadem / **Ḫurrem ol**sun ḫırāmuñ-ıla ḫarem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [ḫurrem ol, -sun]*
8.K'iy Zelīḫā taḥammül ét bir dem / Diler-iseñ ki **ol**asın **ḫurrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [ḫurrem ol, -a, -sın]*
9. İreli añа **ḫurrem olmış**-ıdı / Dāyim anuñla hem-dem olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6165). [ḫurrem ol, -muş, -ıdı]*
10. **Olmadın** vaṣl-ı yar-ile **ḫurrem** / Ṭoldı bir gün derūnı ateş-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3641). [ḫurrem ol, -ma, -dın]*

ḫurrem ü şād ol: *Sevinçli ve mutlu olmak; neşelenmek.*

1.Gör bu şimşādı **ḫurrem ü şād ol** / Serve irdüñ belādan āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [ḫurrem ü şād ol,]*

ḫurşīd: *Güneş.*

1.**Ḫurşīd**i saña beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları fitne gözleri şehlā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [ḫurşīdi, -i]*

2.Düşdi çāh içre çün o ʿālem-tāb / Ṣanki **ḫurşidüñ** oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [ḫurşidüñ, -ün]*

3. Ġarbdan çünki çıḳdı ol **ḫurşīd** / Rūz-i ḥaşrüñ nişānı oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [ḫurşīd,]*

hurşīd: *Güneş gibi parlayan, aydınlık yüzlü (sevgili).*

1.Çünki bu ḳadre irdi ol **ḫurşīd** / Oldı günden güne cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [ḫurşīd,]*

2.Oldı ʿāşıḳ żamīri pür-ümmīd / Ki ṣala nūrın üstine **ḫurşīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [ḫurşīd,]*

3.Pīri māh ü duḫteri **ḫurşīd** / Her biri bir melāḥat içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [ḫurşīd,]*

4.Girdi çünkim palāsa ol **ḫurşīd** / Egnine ḳara géydi māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [ḫurşīd,]*

5. Ṣatdılar oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurṣa bir güzel **ḫurşīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [ḫurşīd,]*

6. Çekse vesme ḳaşına ol **ḫurşīd** / Ḳavs-i müşgīn olurdı māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [ḫurşīd,]*

7. Vérdi hem niçe biñ kenīz ü ġulām / Kimi **ḫurşīd** kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [ḫurşīd,]*

8.Ḳamere Zühre göndürüp **hūrşīd** / Mihr-ile müşterīlik étdi bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [hūrşīd,]*

9. Fitne-i sāʿat ol dem oldı bedīd / Ṭarf-ı Maġribde ṭoġdı ol **ḫurşīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [ḫurşīd,]*

10. Her gün ol māha olsa şubḥ-ı cedid / Yéni hil'at vérürdi ol **hurşīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [hurşīd,]*

hurūc ét: *Çıkmak, ayrılmak.*

1. Mevc-i ʿasker şu resme **ét**di **ḫurūc** / Yér ġubār olup evce étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [ḫurūc ét, -di]*

2. Nāgehān **ét**di bir zemīne **ḫurūc** / Ne zemīn āsmān-i ẕāt-i burūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [ḫurūc ét, -di]*

hurūc eyle: *Çıkma; dışarı çıkma (Dünyadan çıkıp manevi âlemlere yükselme, girme bağlamında.).*

1. ʿarş-ı cāna göñül ʿurūc eyle / Lā-mekān milkine **ḫurūc eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 351). [ḫurūc eyle,]*

hurūş ét: *Coşmak, dalgalanmak.*

1. Yine deryā-yı ʿışḳ cūş étdi / Oldı pür-mevc **ḫurūş étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2311). [ḫurūş ét, -di]*

hurūş ét: *Coşmak, dalgalanmak II ilham almak, yazmak amacıyla ilhamın gelmesi.*

1. Ḳara baḫtına geh ḳılurdı ʿitab / Tāb-ı dilden **ḫurūş édüp** bu ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [ḫurūş ét, -üp]*

2. İḫveti çün ḫᵛābı gūş étdi / Esed oldı ḥased **ḫurūş èt**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [ḫurūş ét, -di]*

hurūş eyle: *Coşmak, hareketlenmek; bir yerden çıkmak.*

1.Çün Zeliḫā ṣahīli eylese gūş / Ḫāne-i neyden **eyler-idi ḫurūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5395). [ḫurūş eyle, -r, -idi]*

hurūş u cūş: *Coşma ve gürültü.*

1. Cümle leşker **ḫurūş u cūş**-ıla / Her biri bir ṣafā vü nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [ḫurūş u cūş,]*

hūş: *Akıl, fikir; şuur.*

1. Kalmadı cān ü serde rāḥat ü **hūş** / Heme hem-dem belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [hūş,]*

2. Vérdi ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene cān cāna rāḥat ü dile **hūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [hūş,]*

3. Gétdi elden çün iḫtiyār-ıla **hūş** / Ḳaldılar cümle vālih ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [hūş,]*

4. Çün Yehūdayı eyledi āġuş / Gétdi ṣabr u ḳarārı ḳalmadı **ḫūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [ḫūş,]*

hūş başına gel: *Aklı başına gelmek; ayılmak, kendine gelmek.*

1. Gündüz olup çü **geldi başına hūş** / Ḥāl-ile ḥāli ṭuydı ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [hūş başına gel, -di]*
2. Bir zemāndan ki **gelse başına hūş** / Hücresiné géderdi pür-dem ü cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [hūş başına gel, -se]*

hūşe: *Başak; arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.*

1. **Ḫūşenüñ** çün yetile dāneleri / Pür édüñ anuñ-ıla ḫāneleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [ḫūşenüñ, -nüñ]*
2. Mermere **ḫūşe** yazsa ḫırmen éder / Senge gül ḳāzsa tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [ḫūşe,]*
3. Baġda ṣabr-ıla biter **ḫūşe** / Ḫūşe hem ṣabr-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [ḫūşe,]*
4. Baġda ṣabr-ıla biter ḫūşe / **Ḫūşe** hem ṣabr-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [ḫūşe,]*
5. **Ḫūşe**sinde anuñ biten ḫurma / Bir tulum tāze şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [ḫūşesinde, -si, -n, -de]*
6. Hem yédi ḫuşk **ḫūşeler** bitdi / Ol yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [ḫūşeler, -ler]*
7. Ḫıfẓ olunsa dögilmedin **ḫūşe** / Ḳaḫṭ sālinde eklenür tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [ḫūşe,]*
8. Ḳaḫṭ-ıla çünki ʿiyş tīre ola / Ḫalḳa ol **ḫūşeler** ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ḫūşeler, -ler]*

hūşe-çīn: *Harman sonu tarlada kalan kesik, döküntü başakları toplayıcı, toplayan (kimse).*

1. Naḫl kim ḳadd-i ḫūr-i ʻīn-idi / Aña Pervīn **ḫūşe-çīn-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4077). [ḫūşe-çīn-idi, -idi]*
2. Mihr-ile gün yüzüme étse nigāh / **Ḫūşe-çīn** ola ḫırmenüme çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [ḫūşe-çīn,]*

hūşe-i huşk: *Kurumuş başak (Mısır hükümdarının rüyasında gördüğü başaklar bağlamında.).*

1. **Ḫūşe-i ḫuşk** ü gāv-ı lāġar-ten / Ḳaḫṭ sālin ḫaber vérür rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5181). [ḫūşe-i ḫuşk,]*

hūşe-i tāze: *Taze, yeşil başak (Mısır hükümdarının rüyasında gördüğü başaklar bağlamında.).*

1. **Ḫūşe-i tāze**-y-ile gāv-ı semīn / Sāl-i süsʿat misalidür taʻyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5180). [ḫūşe-i tāze,]*

hūşeng: *Şehnâme'de geçen ve Siyam bin Keyûmers'in oğlu olan, zeki ve yiğit İran hükümdarı.*

1. Birisi pādşāh-ı Baḥr-i Fireng / Rezme Rüstem ṣalābete **Hūşeng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2832). [hūşeng,]*

huşk: *Kuru, cansız.*

1. Anı düzmekde cümle varı géder / **Ḫuşk** leb ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [ḫuşk,]*
2. Hem yédi **ḫuşk** ḫūşeler bitdi / Ol yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [ḫuşk,]*

huşk ét: *Kurutmak.*

1. Hem yédi ḫuşk ḫūşeler bitdi / Ol yédiye ṭolaşdı **ḫuşk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [ḫuşk ét, -di]*

huşk ol: *(Dudağı) kurumak.*

1. Lebi **ḫuşk ol**dı tāze āb-iken / Oldı bi-reng laʿl-i nāb-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3892). [ḫuşk ol, -dı]*
2. **Ḫuşk ol**duḳça tāze ʻunnābı / Gözden aña aḳıtmadum ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6262). [ḫuşk oi, -dukça]*

hūş-mend: *Aklı başında.*

1.Yoḳ bināsında pāre vü peyvend / ʿameli **hūş-mend** fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [hūş-mend,]*

<u>ḥüsn:</u> *Güzellik; güzel yüz.*

1.Ne gencdür ʿacebā **ḥüsni** ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [ḥüsni, -i]*

2.**Ḥüsn**i bedrin çü ẓāhir étdi Celīl / Nūr-ıla toldı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [ḥüsni, -i]*

3. Géydi gül yüzlüler gülistānī / **Hüsn** ü ḫulḳuñ bezendi būstānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 572). [Ḥüsn,]*

4.Bunca demdür ki saña müştāḳum / **Ḥüsnüñe** kemterīn-i ʿuşşāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [ḥüsnüñe, -üñ, -e]*

5. Uġrı dérlerse aña ṭoġrı-durur / **Ḥüsni** zīrā ki ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1677). [ḥüsni, -i]*

6.Yūsufuñ **ḥüsnini** velīk Ḫudā / Baʿżı insāna étmedi peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [ḥüsnini, -i, -n, -i]*

7. Cān gibi cismi āb ü gilden pāk / **Ḥüsni** vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [ḥüsni, -i]*

8. Her birinüñ cemāli şems ü ḍuḥā / Anlara göre kendü **ḥüsni** sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [ḥüsni, -i]*

9. Her biri ḥūr gibi pür-zīnet / **Ḥüsni** bī-ḥadd ü ḫulḳi bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [ḥüsni, -i]*

10. Çünki şevḳ-ile geldiler ḳatına / Étdiler secde **ḥüsni** ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [ḥüsni, -i]*

11. K'iy yüzini güzel ṣanan Yūsuf / **Ḥüsnini** bī-bedel ṣanan Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [ḥüsnini, -i, -n, -i]*

12.Naẓar olınsa **ḥüsni** ayına / Yüz görinürdi ṣanki āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [ḥüsni, -i]*

13.**Ḥüsni** bustānı nūr u ruḫleri nūr / Sā'idi ṣanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [ḥüsni, -i]*

14.**Ḥüsni** üzre o şemse-i zībā / Şems üstinde bedr-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [ḥüsni, -i]*

15. Göricek anı düşdiler vecde / **Ḥüsnine** ḳarşu étdiler secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3018). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

16.**Ḥüsnine** ol ferişтenüñ taḥsīn / Ki gören ādem étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

17.Ṣaklayup ḥücresinde **ḥüsni** ayın / Çıḳdı bām üstine zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [ḥüsni, -i]*

18.Gerçi **ḥüsni** beyāna ṣıġmaz-ıdı / Nitekim ʿışḳı cāna ṣıgmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2333). [ḥüsni, -i]*

19. Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ şekerden sīb / **Ḥüsni** ʿıydına vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [ḥüsni, -i]*

20.**Ḥüsni** iʿcāzına anuñ bürhān / Yed-i beyżāsı kāfi-y-idi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [Ḥüsni, -i]*

21. **Ḥüsnin** ol dilberüñ kim éde ʿiyān / Ki benānında ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [ḥüsnin, -i, -n]*

22. Ṣūreti āftāb-ı ʿālem-i nūr / Nāz-perverd **ḥüsni** bāġ-ı sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2427). [ḥüsni, -i]*

23. **Ḥüsnüñüñ** kalesi girān-māye / Bende yoḳ ġamdan özge sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [ḥüsnüñüñ, -ü, -ñüñ]*

24. Ger perī ola kūh-i Ḳāf içre / Bī-bedel ola **ḥüsni** laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [ḥüsni, -i]*

25. Dédi baʿżı yoḳ yüzi gibi yüz / ʿaceb olmaz değerse **ḥüsnine** göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530).*

[ḥüsnine, -i, -n, -e]

26. Gözüni yumdı çün cihāndan o cān / Açdı **ḥüsni** niḳābını cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [ḥüsni, -i]*

27. **Ḥüsni** meşhūr olup Zelīhānuñ / Maṭlabı olmış-ıdı her ḫanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2810). [ḥüsni, -i]*

28. Setr éder **ḥüsni** ġonçasın gülden / Gül yaşınmadı déyu bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [ḥüsni, -i]*

29.Eyle germ oldı **ḥüsni** bāzārı / K'oldı ʿālem anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [ḥüsni, -i]*

30.Ki felek secde étse ol melege / **Ḥüsni** baş eğmez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [ḥüsni, -i]*

31.Gördi bir rūḥ āb-ı gülden pāk / **Ḥüsni** evṣāfı ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [ḥüsni, -i]*

32.Çün vefā bulımadı dilberden / **Ḥüsnini** yudı zeyn ü zīverden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [ḥüsnini, -i, -n, -i]*

33.**Ḥüsn**üñ ayı verā-yı ḥadd-i beşer / Mümkin olmaz peride bu peyker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [ḥüsnüñ, -üñ]*

34.Melegüñ kim maḳāmı çarḫ-ı berīn / **Ḥüsñün** öñinde secdegāhı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [ḥüsñün, -üñ]*

35.Oturur ġonçadan ʿimārda gül / **Ḥüsnine** ḳarşu medḥ oḳur bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

36.Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün mīl / **Ḥüsni** Mıṣrın ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [ḥüsni, -i]]*

37. Eşk-ile nergesi semen oldı / **Ḥüsni** evrāḳı pür-şiken oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [ḥüsni, -i]*

38. **Ḥüsnine** nāḫun eyle vérdi ḫalel / Ṣanasın cān gözine düşdi sebel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

39. Ne vücūd ola ẕerrede bī-nūr / Ki éde **ḥüsni** anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [ḥüsni, -i]*

40.Eyle fer vérdi ḥüsni ayına / Başdan ṣan açıldı āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [ḥüsni, -i]*

41.Ḳalmadı **ḥüsni** yol hevāsı-y-ıla / Luṭfı yoḳdur sefer libāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2149). [ḥüsni, -i]*

42.Naẕar éden o **ḥüsne** dédi hemīn / Ki cemāl-āferīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [ḥüsne, -e]*

43. Bī-ḫalel ola ḫulḳ u sīretde / Bī-bedel ola **ḥüsn** ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [ḥüsn,]*

44. Ayıñ on dördi-y-iken oldı hilāl / Gétdi **ḥüsn** ü cemāl ḳaldı ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522). [ḥüsn,]*

45. Ruḫı olmışdı sā ïd-ile güvāh / Ki ṭuta **ḥüsni** māhīden tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [ḥüsni, -i]*

46. Ancılayın nigāra yüz taḥsīn / Étdi zindānı **ḥüsni** ḫuld-ı berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [ḥüsni, -i]*

47. Kimi zerrīn-kemer ḳamer-çihre / Ne ḳamer **ḥüsni** fer vérür mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [Ḥüsni, -i]*

48. Ki bu şehrüñ de ḫalḳı pīr ü cüvān / Göricek **ḥüsnümi** olur ḫayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [ḥüsnümi, -üm, -i]*

49.Yaḳdı **ḥüsnüñ** gülini gün-tābı / Olsun iy māh menzilüñ ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [ḥüsnüñ, -üñ]*

50. Yūsufı çün o ḫalḳ gördiler / **Ḥüsninüñ** ḫāliḳını ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [ḥüsninüñ, -i, -nüñ]*

51. Māh-ṭalʿat nigār ü Zühre-cebīn / **Ḥüsninüñ** ṣāniʿīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [ḥüsninüñ, -i, -nüñ]*

52. Meger irdi ecel yélinden eser / Oldı **ḥüsni** bināsı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5345). [ḥüsni, -i]*

53. Bi-ḫam oldı nihāl-i bālāsı / Gey revāc oldı **ḥüsni** kālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5513). [ḥüsni, -i]*

54. Ḳıldı Ḥaḳḳ mürde **Ḥüsnini** zinde / Oldı pejmürde rūyı ferḫunde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [Ḥüsnini, -i, -n, -i]*

55. Ḥaḳḳ anuñ eyle étdi **ḥüsnini** ḫūb / Oldı evvelkiden daḫi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [ḥüsnini, -i, -n, -i]*

56.**Ḥüsn**üñden irer bahā cihāna / Maḳṣūd tapun cihān bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [ḥüsnüñden, -üñ, -den]*

57. Dédi ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / Var mıdur **ḥüsn** içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [ḥüsn,]*

58.**Ḥüsn** odur kim göricek ehl-i ḍalāl / Déye subḥāne mubdeʿa muteʿal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1921). [ḥüsn,]*

59.**Ḥüsn**ini görmege çü ḫāyildür / Naẕar étmek yüzine müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [ḥüsnini, -i, -n, -i]*

60.**Ḥüsn**i mihrin bu vech-ile düzdi / Ḳamer üzre sitāreler düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [ḥüsni, -i]*

61. **Ḥüsni** bağında ḳomayup reyḥān / Başladı étmege bu resme fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [ḥüsni, -i]*

62.Gördi Mālik bu **ḥüsn**-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ u ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [ḥüsn-ile, -ile]*

63.Gerçi kim irdi aña bu maʿnī / İlla **ḥüsniy'le** eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [ḥüsniy'le, -i, -y, -le]*

64.İy ayaġuñ ġubārı tāc-ı serüm / **Ḥüsnüñ** ayınsuz olmasun naẓarum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [ḥüsnüñ, -üñ]*

65.Géce n'étdüñ cemālüñ arturmış / **Ḥüsn** içinde kemālüñ arturmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [ḥüsn,]*

66.Ḳamusı gerçi **ḥüsne** ma'den-idi / Yūsuf ammā ḳamudan aḥsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [ḥüsne, -e]*

67.**Ḥüsnüñ** gibi āftāb-ı tābān / Görmedi cihānda ʿaynī maṭlaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 226). [ḥüsnüñ, -üñ]*

68. **Ḥüsnüñle** müzeyyen ehl-i ṣūret / Ḫulḳuñla müşerref ehl-i māʾnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 202). [ḥüsnüñle, -üñ, -le]*

69. Ḳalb-i kāfir ne ṭurfa cāmiddür / Sevmez ol **ḥüsn**i belki cāḥiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267). [ḥüsni, -i]*

70.Ḳıṣṣası **ḥüsni** gibi aḥsendür / Ḥikmet-ile ḳamu müzeyyendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [ḥüsni, -i]*

71.**Ḥüsn**i māt étdi māh-ı çār-dehi / Ḳaddine bende oldı serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [ḥüsni, -i]*

72. Büt-i zerrīn-külāh ü dibā-pūş / **Ḥüsni** öñinde māh ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3707). [Ḥüsni, -i]*

73.**Ḥüsn**i bīrūn ḥadd-i insāndan / Āfitāb-ıdı ʿālem-i cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 547). [Ḥüsni, -i]*

74.Bunca **ḥüsn**-ile anı Rabb-i Ḥakīm / Étdi bir ḫōş kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [ḥüsn-ile, -ile]*

75. Gül ʿārūsını Ḳudret eyledi zeyn / Nergese **ḥüsn**i oldı ḳurret-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 723). [ḥüsni, -i]*

76.Ḫulḳ-ıla ʿālem-i leṭāfetdür / **Ḥüsn-ile** reşk-i ḥūr-i cennetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3797). [ḥüsn-ile, -ile]*

77.Bitürür illa tāze būstānı / Şan ki dūşize **ḥüsn** pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [ḥüsn,]*

78.Bu ḳadar **ḥüsn-ile** zebūn olduñ / Şīr-iken āhūya ḳoyun olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4241). [ḥüsn-ile, -ile]*

79.Geldi bir **ḥüsn-ile** o dilber-i pāk / Ki gören sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [ḥüsn-ile, -ile]*

80. Dédi evvel budur cüvān olayın / **Ḥüsn**-ile gün gibi ʿiyān olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5507). [Ḥüsn-ile, -ile]*

81.Eger ol māh mihr-ile geh gāh / **Ḥüsnüm** ayına eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [ḥüsnüm, -üm]*

82.Maẓhar-ı vaṣfıdur anuñ çi vü çün / **Ḥüsni** meclāsıdur bīrūn u derūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4457). [ḥüsni, -i]*

83. **Ḥüsni** bāġına bāġ-bān oldı / Tāze şeftālü raygān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5562). [ḥüsni, -i]*

84. Gündizin ʿiyş ü nūşa başlasa şāh / **Ḥüsni**-y-idi anuñ temāşā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [ḥüsni-y-idi, -i, -y, -idi]*

ḥüsn ayınuñ çār-dehi ol: *Güzellik ayının on dördü olmak. (Güzellik çağının zirvesinde olmak bağlamında.)*

1. **Ḥüsni ayınuñ ol**dı **çār-dehi** / Ḳul èdindi nücūm ü Mihr ü Mehi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 617). [ḥüsn ayınuñ çār-dehi ol, -dı-i-ı, -nuñ]*

ḥüsn içinde: *Güzellikte, güzellik bakımından.*

1. Biri Rāḥil ü biri Leyyā nām / Ékisi daḥi **ḥüsn içinde** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [ḥüsn içinde, -i, -n, -de]*

2.Her biri **ḥüsn içinde** şems ü ḳamer / Birisi Cād ü birisi Āşer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434). *[ḥüsn içinde, -i, -n, -de]*

ḥüsn-i ādem: *İnsanın güzelliği II Hz. Âdem'in güzelliği.*

1. **Ḥüsn-i ādem** ziyāde oldı aña / Mihr-i ʿālem fütāde oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 796). [ḥüsn-i ādem,]*

Hüsn ayı: *Güzellik ayı; ay gibi güzelliği.*

1. Ṭolmadın daḫi **Ḥüsni ayı** temām / Ṭolmış-ıdı cihāna ol ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811). [Ḥüsni ayı,]*

ḥüsn-i ġarīb: *Alışılmamış, tuhaf, sıradışı güzellik.*

1.Ẓāhir-iken bu resme **ḥüsn-i ġarīb** / Nice déyem saña ġarīb ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [ḥüsn-i ġarīb,]*

ḥüsn-i ḫulḳ: *Güzel yaradılış, huy.*

1. Nāgehān gördi bir cemāl gelür / **Ḥüsn-i ḫulḳi**-y-ile pür-kemāl gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [ḥüsn-i ḫulḳ, -i, -y, -ile]*
2. Saña bu **ḥüsn-i ḫulḳ**i kim vérdi / Bu ṭarāvet saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [ḥüsn-i ḫulḳ, -i]*

Hüsn-i hulk ehli: *Güzel yaradılışlı olanlar, güzel huy sahipleri (Enbiyalar, asfiyalar, sıddıklar).*

1. Çünki yédi yaşı temām oldı / **Ḥüsn-i ḫulḳ ehli**ne imām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [Ḥüsn-i ḫulḳ ehli, -n, -e]*

hüsn-i işrak: *Doğuşunun, parlaklığının güzelliği (Hz. Yusuf'un doğması bağlamında).*

1.Çün ẓuhūr étdi **ḥüsn-i işraḳı** / Pür-şeref étdi burc-i İṣḥāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 440). [ḥüsn-i işraḳ, -ı]*

hüsn-i şüret: *Yüz güzelliği, görünüş güzelliği.*

1. Bir günüm var sipihr-i behcetde / Ṭaʿn éder aya **ḥüsn-i şüretde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [ḥüsn-i şüret, -de]*

hüsn-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un güzelliği.*

1.**Ḥüsn-i Yūsufdaki** ṭarāvet-i nūr / Oldı iḫvānı çeşmine mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1688). [ḥüsn-i Yūsuf, -da, -ki]*

2. Her ki éde ʿadāvet-ile nigāh / Ola mı **ḥüsn-i Yūsufa** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1690). [ḥüsn-i Yūsuf, -a]*
3.**Ḥüsn-i Yūsufda** ṣāniʿ-i müteʿāl / Baʿża vérdi hidāye baʿża ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1967). [ḥüsn-i Yūsuf, -da]*

hüsn-i zībā: *Süslü, gösterişli güzel.*

1. Dédiler iy kemāl-i zībāyī / Kim yaratdı bu **ḥüsn-i zībāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [ḥüsn-i zībā, -y, -ı]*
2.Her ki gördi ol **ḥüsn-i zībāyı** / Dīni terk étdi ḳodı dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [ḥüsn-i zībā, -y, -ı]*
3.Görse Vāmıḳ bu **ḥüsn-i zībā**yı / Añmaz-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'yı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4240). [ḥüsn-i zībā, -y, -ı]*

ḥüsn-ile: *Güzellik bakımından.*

1.**Ḥüsn-ile** mihr ü māh-ı evc-i cemāl / Ḫulḳ-ıla pādşāh-ı fevc-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 454). [ḥüsn-ile,]*
2.**Ḥüsn-ile** genc-idi çün ol zībā / Beklese ṭañ mı genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [ḥüsn-ile,]*

hüsrān: *Zarar, ziyān.*

1.Añlamadı deminde **ḫüsrānı** / Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3462). [ḫüsrānı, -ı]*

husrev: *Hüsrev ü Şirin mesnevisinin erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahı.*

1. Böyle şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / **Ḫusrev** ola ya Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [ḫusrev,]*

husrev: *Hükümdar, padişah.*

1. **Ḫusrev** olursa olup ādem-zād / Leb-i şīrīnüñe ḳılam ferhād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [ḫusrev,]*

husrev-āne: *Hükümdara yakışır biçimde.*

1. Sū-yı dergāha ḫurrem ü ḫandān / **Ḫusrev-āne** revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3050). [ḫusrev-āne,]*

2. Yūsuf oldı çü **ḫusrev-āne** revān / Bād-pāy üzre çün gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [ḫusrev-āne,]*

husrev-i ḫüsn: *Güzelliğin şahı, padişahı.*

1.Bindi gül-gūn üzre ol şīrīn / **Ḫusrev-i ḫüsn**i göre gétdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [ḫusrev-i ḫüsn, -i]*

2.**Ḫusrev-i Ḥüsn**e ḳarşu çün Ferhād / Cān-ı şīrīnden eyledi feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4405). [ḫusrev-i Ḥüsn, -e]*

huşū': *Coşkunluk, Allah huzurunda boyun eğme, nefsini hor ve hakir görme.*

1. Secdesinde **ḫuşū'-ıla** çü ṭurur / Ser-figende benefşe-vār oturur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [ḫuşū'-ıla, -ıla]*

huṭbe: *Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatibin minberde yaptığı dinî konuşma.*

1.**Ḫuṭbe**yi āḫir eyleyince Resūl / Olur-ıdı hemīşe mesnedi ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 262*). [ḫuṭbeyi, -y, -i]*

2. Çünki mescidde yapdılar menber / **Ḫuṭbe**ye çıḳdı aña peyġamber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [ḫuṭbeye, -y, -e]*

hutbe okı: *Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra minberde dinî konuşma yapmak.*

1.Dédi kim **ḫutbe oḳısa** Aḥmed /Bir direk var-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [ḫutbe oḳı, -sa]*

hutbe-i ʿaḳd: *Nikah hutbesi; nikahın duyurulması.*

1 Vérdüm ol ʿācize viṣalüñi naḳd / ʿarşum üzre oḳındı **ḫutbe-i ʿaḳd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [ḫutbe-i ʿaḳd,]*

huten: *Doğu Türkistan'da misk ceylanları ile ünlü bir yer adı.*

2.Ḫuten āhūlarını çün göresin / Her birine ġazālumı ṣorasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [ḫūten,]*

hūtuñ öykeni pāresi: *Balık ciğeri parçası (Bir rivayete göre cennete girenlerin ilk yemeği balık ciğerinden sarkmış olan parçadır. "Peki cennet ehlinin katıklarını sana haber vereyim mi? Öküz ve balıktır. Bunların ciğerlerinin kenarından yetmiş bin kişi yer." (Buhārî, Rikāk 44; Müslim, Münāfikûn 63/ 30))*

1.Cennet ehline evveli ḳūtun / **Öykeni pāresi** ola **ḫūtuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 255). [ḫūtuñ öykeni pāresi, -si-uñ]*

huy: *Huy, mizaç, tabiat.*

1. Éki dūşında var-ıdı yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di hem aña **ḫūy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [ḫūy,]*
2. Bu ki bu resme ḫūb ṭalʿatdür / **Ḫūyına** rūyı ḫōş ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [ḫūyına, -ı, -n, -a]*

huy: *Cinsiyet*

1.Er ṣuyı ġālib olsa zen suyına / Beñzer evlād atası **ḫuyına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256). [ḫuyına, -ı, -n, -a]*

hüzn: *Gam, keder, tasa.*

1. İy firāḳ-ıla sīnesi maḥrūr / Enbiyā içre **ḫüzn**-ile meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [ḫüzn-ile, -ile]*
2. Bunlar-ımış o pīri ḫaste éden / **Ḥüzn**-ile ḫāṭırın şikeste éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5905). [ḫüzn-ile, -ile]*

hüzn içinde: *Hüzün içerisinde, üzüntü içerisinde.*

1. Bilseñ atamuzuñ kerametini / Ḥasret ü **ḫüzn içinde** ḥāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5781) [ḫüzn içinde,]*

hüzn-i ġam: *Dert, keder hüznü.*

1. Dāyimā rū-yi ḫācetüm añadur / **Hüzn-i ġamdan** şikāyetüm añadur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5966). [hüzn-i ġam, -dan]*

huẓūr: *Makam, kat, nezd.*

1.Pīr-i Kenʿān **ḥuźūrına** bu ḫaber / Senden irmeġe saʿy éderseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [ḥuźūrına, -ı, -n, -a]*

2. Bī-ḥużūr oldı eşk şūrından / Ṭurdı nevmīd ata **ḥużūrından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2837). [ḥużūrından, -ı, -n, -dan]*

3.Daʿvet étdi anı **ḥuźūrına** / Sebeb olmaġa dil sürūrına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3809). [ḥuźūrına, -ı, -n, -a]*

ḥużūr: *Huzur, gönül rahatlığı.*

1.Iżṭırāb-ıla ḳaldı gétdi **ḥużūr** / Ḳalmadı sīnesinde bū-yi sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1092). [ḥużūr,]*

2. Seni ṭarḥ eyleyeli iy ḳardaş / Göñlümüzden **ḥużūr** olındı tirāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [ḥużūr,]*

3. Cünbiş étme ṣaḳın bu dem çün kāh / Yéle vérüp **ḥużūrı** olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [ḥużūrı, -ı]*

4. Ol **ḥuzūruñ** şebine bedr-i temām / Ṣatılup Mışra olmış anda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [ḥuzūruñ, -uñ]*

5. Ḳalmadı cānda ṣabr u dilde sürūr / Yéri od oldı yéle vardı **ḥużūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [ḥużūr,]*

ḥużūr-ı ġaflet: *Kendinden geçmiş, dalgın bir şekilde.*

1.Ben bugün bu sarāy-ı ḫalvetde / Ḫᵛāb éderken **ḥużūr-ı ġaflet**de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4588). [ḥużūr-ı ġaflet, -de]*

ḥᵛāb gét: *Uykusu gitmek, uyuyamamak, uykusuz kalmak.*

1. Gözümüñ **gét**di **ḫᵛābı** vardı saña / Ḫᵛāb-ı rāḥat ḫayāl oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [ḫᵛāb gét, -di]*

2. **Ḫᵛāb get**di gözi pür-āb oldu / Rāḥat-ı cān ḫayāl-i ḫᵛāb oldu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2463).* [ḫᵛāb get, -di]

3. Ne-y-içün **gét**di nergesüñ **ḫᵛābı** / / Nice oddur bu sīnenüñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3622). [ḫᵛābı, -ı]*

ḥᵛāb-ı baht: *Talih, şans, kısmet rüyası.*

1. Pīrūze ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh görünse bāri düşümde bu **ḫᵛāb-ı baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [ḫᵛāb-ı baḫt,]*

ḥᵛāb-ı hafīf ét: *Hafif uyumak.*

1. Bu keşf içre ol nigār-ı laṭīf / Luṭf-ile çünki **étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [ḫᵛāb-ı ḫafīf ét, -di]*

ḥᵛāb-i nūş: *Tatlı uyku.*

1. Ol perī-rūy **ḫᵛāb-i nūşında** / Ġarḳ olmış ṣafā-yı dūşunda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2456). [ḫᵛāb-i nūş, -ı, -n, -da]*

ḥᵛāce: *Efendi, hoca II tüccar.*

1. Müdd-iken bulmaz-ıdı ḥabbesini / **Ḫᵛāceler** nāne ṣatdı cübbesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [ḫᵛāceler, -ler]*

2.Ṭutdı her **ḫᵛāce** vü emīr a vezīr / Ol cemāli teferrüc étmege yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [ḫᵛāce,]*

3. Sen bu bend-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder **ḫᵛāce** géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [ḫᵛāce,]*

4. Dédi iy **ḫᵛāce** çün beni ṣatasın / Aṣṣı édüp murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [ḫᵛāce,]*

5.Yüridi **ḫᵛāceler** rikābında / Atdan énince ḳubbe bābında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [ḫᵛāceler, -ler]*

6.Yapışup **ḫᵛāceler** rikābına / Éndi yüridi ḳubbe bābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [ḫᵛāceler, -ler]*

7.Dédi kim cümle Mışruñ aʿyānı / **Ḫᵛācesi** mīri belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [ḫᵛācesi, -s, -i]*

8.Mālik-idi o **ḫᵛācenüñ** nāmı / Kesb-ile ḫōş géçerdi eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [ḫᵛācenüñ, -nüñ]*

9. Seyyid ü ḫādim ü ṣaġīr ü kebīr / **Ḫᵛāce** vü bende vü ġanī vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [ḫᵛāce,]*

10.Dédi Mışr ehli aña iy **ḫᵛāce** / Çünki irdüñ bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [ḫᵛāce,]*

11.Dédiler **ḫᵛāceler** ki iy Mālik / Melege ādem ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [ḫᵛāceler, -ler]*

12.Bu işe **ḫᵛāceler** olup ḥayran / Dédiler cümle iy cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [ḫᵛāceler, -ler]*

1. Ki başan **hᵛācesi** firāşına pā / İrişür başına bu resme belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4890). [ḫācesi, -si]*
2. Ḳaṣd éden **ḫᵛācesi** firāşına / Getürür bu belāyı başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4913). [ḫācesi, -si]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*

1. Vérdi göñlin yéle gözin āba / Ḳomadı cāy tāb-ı dil **ḫᵛāba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [ḫᵛāba, -a]*
2. Dil-i Yaʿkūba geldi çün bu ʿitāb / **Ḫᵛāb** yérine ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [ḫᵛāb,]*
3. Çün ḥayālüñ göründi ḫᵛābumda / Baña oldı ḥayāl **ḫᵛābumda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [ḫᵛābumda, -um, -da]*
4. Gece ʿazm étse **ḫᵛāba** dilber-i ḫūb / Taze gülden döşerdi pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [ḫᵛāb, -a]*
5. Çünki Yūsuf uyandı **ḫᵛābından** / Sīnesi ṭoldı şevḳi ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [ḫᵛābından, -ı, -n, -dan]*
6. ʿışḳ ile belki bī-ḫōd oldı ne **ḫᵛāb** / Etdi cām-ı şebāne mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [ḫᵛāb,]*
7. Nergesi çün uyandı **ḫᵛābından** / Baḳdı her gūşeye şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [ḫᵛābından, -ı, -n, -dan]*
8. Ḫaber-i ḫᵛāb uyardı **ḫᵛābından** / Ḫaste oldı anuñ cevabından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2579). [ḫᵛābından, -ı, -n, -dan]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku, gaflet uykusu.*

1.Oldı saʻy eyleyen sāfaya saʿīd / Aç gözüñ tur yuḳaru **hvābuñdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 1028). [hvābuñdan, -uñ, -dan]*

2. **Ḫᵛābdan** baḫtı oldı çün bīdār **/** Yatdı bī-hūş uyandı dil-i huşyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [ḫᵛābdan, -dan]*

<u>ḫᵛāb:</u> *Rüya, düş.*

1. Ne ʿiyān oldı yine **ḫᵛābuñda** / Bu küdūret nedendür ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [ḫᵛābuñda, -un, -da]*
2. Bendi ol düzde ur ki **ḫᵛābumda** / Mest édüp ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [ḫᵛābumda, -um, -da]*
3. Aña göstermişem ḥayāl-ile **ḫᵛāb** / Tā ki bünyād-ı ʿahdi ola ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [ḫᵛāb,]*
4. Ḫūb nergeslerini baġladı ḫᵛāb / Nice **ḫᵛāb** oldı belki mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [ḫᵛāb,]*
5. Çün ḥayālüñ göründi **ḫᵛābumda** / Baña oldı ḥayāl ḫᵛābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2496). [ḫᵛābumda, -um, -da]*
6. Ehl-i destāna dāsitān étme / Deme iḫᵛāna **ḫᵛābuñı** zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 925). [ḫᵛābuñı, -uñ, -ı]*
7. Ḫᵛābını fitne bilmesün Yaʿḳūb / Belki oldı işi bu ḫᵛāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [ḫᵛābını, -ı, -n, -ı]*
8. Devletinüñ güşādedür bābı / Zannum oldur sahih olur **ḫᵛābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1476) [ḫᵛābı, -ı]*
9. İḫveti çün **ḫᵛābı** güş étdi / Esed oldı ḥased ḫurūş èdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [ḫᵛābı, -ı]*
10. **Ḫᵛāb**da görmüş-idi bir yüce tag / Kullede kendü pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [ḫᵛābda, -da]*
11. Uyanup çünki **ḫᵛāb**-ımış bildi / Ḥaḳḳa şükr èdi çoḳ senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [ḫᵛāb-ımış, -ımış]*
12. İbn-i ʻAbbas dédi İsrā'īl / Bildi çün **ḫᵛāb**ına nedür teʻvīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 709). [ḫᵛābına, -ı, -n, -a]*
13. Gönderürse aña eger beni şāh / **Ḫᵛābı** taʿbīrine olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [hvābı, -ı]*

14. Ḫūb taʿbīr éder ḳamu **ḫᵛābı** / Deheni ʿilm ü maʻrifet bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [ḫᵛābı, -ı]*
15. Hem suʿāl étdi **ḫᵛāb** taʿbīrin / Çünki gūş étdi ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [ḫᵛāb,]*
16. **Ḫᵛāb**ını fitne bilmesün Yaʿḳūb / Belki oldı işi bu **ḫᵛāb-ıla** ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [ḫᵛāb-ıla, -ıla]*
17. Bi'l-ḥaḳīḳa belī bu sūr-i melāl / Birisi **ḫᵛābdur** birisi ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [ḫᵛābdur, -dur]*
18. Çünki Mālik bu **ḫᵛābdan** ṭurdı / Sīne dürcin ṭolu ṣafā gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [ḫᵛābdan, -dan]*

hᵛāb: *Rüya (Hz. Yusuf'un on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiğini gördüğü rüya bağlamında.).*

1. **Ḫᵛāb**dan gördügi ṣafā vü cefā / ʻĀḳibet ḫᵛāb oldı cümle aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [ḫᵛābdan, -dan]*
2. Ḫūbdur **ḫᵛāb**uñı ʻiyan étme / Ehl-i destāna dāstān ètme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 623). [ḫᵛābuñı, -uñ, -ı]*
3. Deme iḫvāna ḫᵛābuñı zinhār / **Ḫᵛab**dan fitne olmasun bīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 624). [ḫᵛābdan, -dan]*
4. Belki ḫᵛāb içre gördi ol **ḫᵛābı** / ʻĀrif olmaz bu ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [ḫᵛābı, -ı]*
5. Dédi Yaʿḳūb ḥażretine Emīr / Ol geçen **ḫᵛābuma** budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [ḫᵛābuma, -um, -a]*

hᵛāb baġla: *Uyku bağlamak, uyku bürümek.*

1. Ḫūb nergeslerini **baġla**dı **ḫᵛāb** / Nice ḫᵛāb oldı belki mest-i ḥarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [ḫᵛāb baġla, -dı]*

hᵛāb ét: *Uyumak, uykuya dalmak.*

1. Nergesi **ḫᵛāb éd**ince rāḥat-ıla / Söyler-idi şeker ḥikayet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3636). [ḫᵛāb ét, -ince]*
2. Ben bugün bu sarāy-ı ḫalvetde / **Ḫᵛāb éd**erken ḥużūr-ı ġafletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4588). [ḫᵛāb ét, -er, -ken]*
3. Şādlıḳdan ḳamusı **ét**medi **ḫᵛāb** / Ḳahr u ẓulme èderler-idi şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [ḫᵛāb ét, -me, -di]*

hᵛāb gel: *Uykusu gelmek.*

1. Bir géce ġam dizini yaṣdandı / **Ḫᵛāb gel**di biraz ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [ḫᵛāb gel, -di]*

hᵛāb gör: *Rüya görmek.*

1. Gürgden ḫavfına anuñ ḥikmet / **Ḫᵛāb gör**mişdi korkulu ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [ḫᵛāb gör, -miş, -di]*

hᵛāb içinde: *Uyku içinde, uykuda II rüyada.*

1. Gösteren **ḫᵛāb içinde** naḳş-i cemāl / Eyleyen Mıṣr içinde ʿahd-i viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3323). [ḫᵛāb içinde,]*
2. Yaturam géce olsa baġrı yanuḳ / Ṭāli'üm **ḫᵛāb içinde** ben uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [ḫᵛāb içinde,]*
3. Gözleri **ḫᵛāb içinde** dil bīdār / ʿaḳlı sermest-i bade-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2448). [ḫᵛāb içinde,]*
4. **Ḫᵛāb içinde** uyandı ġafletten / Şāhid-i maʿni gördi ṣūretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2450). [ḫᵛāb içinde,]*
5. Görmişem **ḫᵛāb içinde** bir ṣuret /ʿilletüme benüm odur ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [ḫᵛāb içinde,]*

hᵛāb içre: *Uyku içinde, uykuda II rüyada.*

1. Belki **ḫᵛāb içre** gördi ol ḫᵛābı / ʻĀrif olmaz bu ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [ḫᵛāb içre,]*

hᵛāb ol: *Hayal olmak, elinden çıkmak.*

1. Ḫᵛābdan gördügi ṣafā vü cefā / ʻĀḳibet **ḫᵛāb ol**dı cümle aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [ḫᵛāb ol, -dı]*

hᵛāb te'vīli: *Rüya yorumu, rüyayı yorumlama.*

1.**Ḫᵛāb te'vīl**in eyleye taʿlīm / Olasın bu kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 626). [ḫᵛāb te'vīli, -n]*

hᵛāb tut: *Uyku tutmak, uykuya dalmak.*

1. Ḳılur-iken dehānı hiçe ḫiṭāb / **Ṭutdı** āhūların ḫayāl ile **ḫᵛāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [ḫᵛāb tut, -dı]*

hᵛābdan uyan: *Uykudan uyanmak.*

1. Çün Zelīḫā uyandı ḫᵛābından / Güldi dildārınuñ ḫiṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2781). [ḫᵛābdan uyan, -dı]*

hᵛab-geh: *Uyunan yer, yatak odası, yatak.*

1.Böyle dédi vü ṭurdı ol ḫōş-kār / Ṣıçradı **ḫvab-gehden** ol bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [ḫvab-gehden, -den]*

hᵛāb-i bī-ġaflet: *Gaflet olmayan uyku; peygamberlerin, velilerin uykusu (Hakk'ın emir ve yasakları karşısında her zaman uyanık, titiz ve duyarlı olmak.)*

1. Çeşmine geldi **ḫᵛāb-i bī-ġaflet** / Étdi seyrān-ı ʿālem-i ġaybet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6167). [ḫᵛāb-i bī-ġaflet,]*

hᵛāb-ı şīrīn ét: *Tatlı uykuya dalmak; tatlı tatlı uyumak.*

1. **Ḫᵛāb-ı şīrīn éd**ince şekker-leb / Pāy-māli kim olur ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5029). [ḫᵛāb-ı şīrīn ét, -ince]*

hᵛāb-ı sulṭān: *Hükümdarın rüyası (Mısır hükümdarının gördüğü; yedi cılız ineğin yedi besili ineği yediği, yedi kuru başağın yedi taze başağı sarıp kuruttuğu rüya.).*

1. Cemʿ olup her mu'abbir anda temām / **Ḫᵛāb-ı sulṭāna** dédiler aḥlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169). [ḫᵛāb-ı sulṭān, -a]*

hᵛāce-i kerīm-nihād: *Cömert yaratılışlı tüccar, tacir.*

1.Dédi iy **ḫᵛāce-i kerīm-nihād** / Baña Yaʿḳūbuñ adın eyleme yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3276). [ḫᵛāce-i kerīm-nihād,]*

hᵛān: *Sofra; yemek, yiyecek.*

1. Yana tennūr-i sīne nān-ıçun / Ḫūnlar seyli aḳa **ḫᵛān-**ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [ḫᵛān-ıçun, -ıçun]*
2. Şām ḥalḳına ṣubḥ ü şām İsḥāḳ / Daʿveti **ḫᵛān**ın eyledi infāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 366). [ḫᵛānın, -ın]*

3.Ṭoldı āfāḳa būyı ol **ḫᵛān**uñ / Ṭuydılar lezzetini īmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). *[ḫᵛānuñ, -uñ]*

4. Çünki el ṣundı **ḫᵛāna** şāh-ı güzīn / Naẓar édüp eline Bünyāmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847). [ḫᵛāna, -a]*
5. Şerbet içse şarāb-ı eşk-āmīz / **Ḫᵛānı** üstine gözleri ḫūn-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3768). [ḫᵛānı, -ı]*
6. Aña gey şefḳat eyledi Yūsuf / **Ḫᵛānına** daʿvet eyledi Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [ḫᵛānına, -ı, -n, -a]*
7. Bu beşāret demine şükrāne / Sen de miskīnleri ṭoyur **ḫᵛāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [ḫᵛāna, -a]*

hᵛān vér: *Sofra, yemek vermek; ağırlamak.*

1. Veledüñ anda ṣāʿ uğurladı déñ / **Ḫᵛān vérenden** metā' uğurladı déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [ḫᵛān vér, -en, -den]*

hᵛān-i baht: *Baht, talih sofrası.*

1. Meskenüm Mıṣr anuñ ʿazīzi benem / **Ḫᵛān-i baḫtuñ** nebāt-rīzi benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [ḫᵛān-i baḫt, -un]*

hᵛān-ı gūn-a-gūn: *Türlü türlü, çeşit çeşit sofralar; yiyecekler.*

1.Yédiler çünki **ḫᵛān-ı gūn-a-gūn** / Eyledi ʿiyş ü nūşı bāde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [ḫᵛān-ı gūn-a-gūn,]*

hᵛān-ı niʿmet: *Nimetler sofrası.*

1. Ṭatludur ḳışşa āḫirinde bu ḥāl / **Ḫᵛān-ı niʿmet** ṣoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [ḫᵛān-ı niʿmet,]*

hᵛān-ı şefkāt: *Şefkat sofrası. (Herkese şefkat etmek bağlamında.)*

1.Toyladuñ ḫalḳı **ḫᵛān-ı şefkāt**-ile / Beni şād èt bugün icāzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [ḫᵛān-ı şefkāt, -ile]*

hᵛān-i vaṣl: *Vuslat, kavuşma sofrası.*

1. İricek **ḫᵛān-i vaṣl**a ol mihmān / Nemeke şundı sünnet üzre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [ḫᵛān-i vaṣl, -a]*

hᵛān-ı vuṣlat: *Kavuşma sofrası.*

1.Ékisi bile geldiler şehre / **Ḫᵛān-ı vuṣlat**dan oldılar behre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 493). [ḫᵛān-ı vuṣlat, -dan]*

hᵛār ét: *Aşağılamak, hakir duruma düşürmek.*

1.Dilerem şimdi şerm-sār étme / Bunca bānūlar içre **ḫᵛār ét**me *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [ḫᵛār ét, -me]*

hᵛār eyle: *Aşağılamak, hakir duruma düşürmek.*

1.Keyd-ile zen ʿAzīzi **ḫᵛār eyle**r / Mekr-ile fikrini figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [ḫᵛār eyle, -r]*

hᵛār ol: *Hakir, hor, zelil, iʿtibārsız olmak.*

1. Nice gürg olsa şīr-i merdüm-ḫᵛār / Cengimüz görse gürbeden **ol**a **ḫᵛār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [ḫᵛār ol, -a]*

hᵛīş: *Akraba, tanıdık.*

1. Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi yok anuñ / **Ḫᵛiş**den dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [ḫvişden, -den]*
2.Ḫurrem oldur ki **ḫᵛīş**i yok anuñ / Ḫᵛişden dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [ḫᵛīşi, -i]*

hᵛāb-ı ʿadem: *Yokluk uykusu.*

1.Var-iken nergesüñde **ḫᵛāb-ı ʿadem** / Kim uyarır anı bu nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [ḫᵛāb-ı ʿadem,]*

I-ı / ʿI-ʿı

ʿıkd-i pervīn: *Ülker yıldızının gerdanlığı; Ülker takım yıldızı.*

1.Felek āyīne ṭutdı ayından / Güş-vār étdi ʿıḳd-i Pervīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4129). [ʿıḳd-i pervīn, -den]*

ımızġan: *Uyuklamak, azıcık uyumak.*

1.Bir géce ġam dizini yaşdandı / Ḫᵛāb geldi biraz **ımızġandı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [ımızġandı, -dı]*

ırak: *Uzak, ayrı.*

1. Gerçi var vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen ammā **ıraḳ** mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [ıraḳ,]*
2. Şehr-i Mıṣr içredür velī aḫaveyn / Ḥāżır anlar **ıraḳ** degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [ıraḳ,]*
3. Ḳalmış-iken **ıraḳdan** āb görür / Sa‘y éder aña ḫaste cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [ıraḳdan, -dan]*
4. Oturup Māh-ı Maġrib andan **ıraḳ** / Belki aña yakīn ü cāndan ırak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [ıraḳ,]*
5. Oturup Māh-ı Maġrib andan ırak / Belki aña yakīn ü cāndan **ıraḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [ıraḳ,]*
6. Ḫaber-i ṣāʿ odur ki ṣaġ-ımış ol / Pederinden velī **ırağ**-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [ırağ-ımış, -ımış]*

ırak ol: *(Kötülükten) uzak olmak.*

1.Ḫayr-ıla eylesün duʿā’yı kişi / Tā **ırağ ola** cümle şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [ırağ ol, -a]*

‘ırżın saḳın: *Namusunu korumak, ırzına sahip çıkmak.*

1. Kendü **‘ırżın saḳındı** ol sulṭān / Dédi étmeñ bu ḫāli ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [‘ırżın saḳın, -dı]*

ʿışḳ: *Aşk, yoğun sevgi; aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.*

1. Āşkār olalı bu ʿ**ışḳ** u hevā / Gelmemişdür benüm gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [ʿışḳ,]*

2. Çünki ʿ**ışḳuñ** nişānı oldı temām / Ne nişān ḳaldı bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [ʿışḳuñ, -un]*

3. Cemʿ olınmaz gönülde ʿ**ışḳ-ıla** ʿār / Nite kim bir çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

4. Bu degül ol ṣanem ki ben gördüm / ʿ**Işḳına** cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [ʿışḳına, -ı, -n, -a]*

5.ʿIşḳsız olsa her vücūd ʿadem / ʿIşḳsız olsa külli şey hālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). *[ʿışḳsız,]*

6.ʿIşḳıla zindedir ḳamu ʿālem / ḥāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 81). [ʿişḳıla, -ıla]*

7. Gerçi ʿ**ışḳa** devā taḥammüldür / Ṣabr-ı ʿāşıḳ velīk müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [ʿışḳa,]*

8.ʿ**Işḳ**-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

9.ʿ**Işḳ** Mışrına olmayan sālik / Yūṣūf-ı ḳalbe olmadı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 76). [ʿışḳ,]*

10.Vech-i maʿṣūḳa nice vāṣıl olur / ʿ**Işḳ** ile hālik olmasa sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [ʿışḳ,]*

11. ʿ**ışḳsız** olsa her vücūd ʿadem / ʿIşḳsız olsa külli şey hālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). *[ʿışḳsız, -sız]*

12.ʿ**Işḳtır** aṣlı cümle eşyānın / küllühā yentehī ilazālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 79). [ʿışḳtır, -tır]*

13. ʿ**Işḳuña** hem-dem olsa peşşe-i ḥaḳīr / Ola ḳuvvetde pīl-i mest ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [ʿışḳuña, -u, -n, -a]*

15.Her ḳalbe kim ire ḫāliş eyler / ʿ**Işḳuñ** ʿacebā ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [ʿışḳuñ, -uñ]*

16. Levḥe yaz ʿ**ışḳ**-ıla belā sebaḳın / Cevher-ile pür eyle cān ṭabaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

17.ʿ**Işḳa** ṭaʿn étme ger mecāzīdür / Ki ḥaḳīḳīye kār-sāzīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). [ʿışḳa, -a]*

18.ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / Fī'l-meṣel oldı hem-çü miḳnāṭīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [ʿışḳ,]*

19.Her kime kim bu ʿ**ışḳ** ola ḫāṣıl / Meyl éder aña yār-ı āhen-dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [ʿışḳ,]*

20.ʿāşıḳuñ çünki ʿışḳı ṣādıḳ ola / Ḳanda isterse dilberini bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [ʿışḳı, -ı]*

21.Bende édindi niçe cānları ʿ**ışḳ** / Ġāret eyledi ḫānmānları ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318). [ʿışḳ,]*

22. Bende édindi niçe cānları ʿışḳ / Ġāret eyledi ḫānmānları ʿ**ışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318). [ʿışḳ,]*

23. İbn-i Edhem ki terk-i Belḫ étdi / Ġayrini aña ʿ**ışḳ** telḫ etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [ʿışḳ,]*

24 Dil-i bī-ʿışḳ sīne dāġıdur / ʿ**Işḳ**-ıla olsa dōst bāġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2315). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

25.Vāmıḳ almasa ʿ**ışḳdan vāye** / Baḳmaz-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'ya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2323). [ʿışḳdan, -dan]*

26.ʿ**Işḳdur** bī-ḳarār éden felegi / Çāh-ı Bābilde bend éden melegi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2314). [ʿışḳdur, -dur]*

27. Gerçi ḫüsni beyāna ṣıġmaz-ıdı / Nitekim ʿ**ışḳı** cāna ṣıgmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2333). [ʿışḳı, -ı]*

28. ʿ**Işḳ** cāndan elini silmekdür / Ma'rifet gördügini bilmekdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2452). [ʿışḳ,]*

29. ʿ**Işḳ** ile belki bī-ḫōd oldı ne ḫʷāb / Etdi cām-ı şebāne mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [ʿışḳ,]*

30. ʿ**Işḳ-ıla** varlıġın véren yāre / Cān daḥi olsa baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

31.Yūsufuñ gördügince dīdārın / Daḥi germ étdi ʿ**ışḳı** bāzārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [ʿışḳı, -ı]*

32.ʿışḳa olmaz sebeb hemān dīdār / Bitürür anı gāh olur güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [ʿışḳa, -a]*

33.Nūş éden ʿ**ışḳı** cümle meşrebden / Gūş éder cān sözini ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [ʿışḳı, -ı]*

34.ʿIşḳ kārında kām-rānı yoḳ / ʿ**Işḳ** nārında zindegānı yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [ʿışḳ,]*

35.ʿIşḳ kārında kām-rānı yoḳ / ʿ**Işḳ** nārında zindegānı yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [ʿışḳ,]*

36.ʿIşḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa diñle kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [ʿışḳa, -a]*

37.Eger olmasa elde naḳd-i viṣāl / ʿ**Işḳdan** ḳarż olur melal ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [ʿışḳdan, -dan]*

38.Yūsufı görmedin Zeliḫāya / ʿ**Işḳdan** bir ḫayāl-idi vāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [ʿışḳdan, -dan]*

39.Çünki ʿ**ışḳuñla** kestiler göbegin / Kesme elden anuñ ümid etegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [ʿışḳuñla, -uñ, -la]*

40.Anuñ-içun revān olur bu yaşum / Ki neler göre ʿ**Işḳ-ıla** bu başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

41.Rāst-ısa ṭapuñda ʿ**ışḳ-ıla** lāf / Étme iy serv muḳteżāma ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

42.Ṣūrı yoḳ sīnede mekr-i ʿ**ışḳuñ** / Ḫayr ola şerr-ise eger ʿ**ışḳuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [ʿışḳuñ, -uñ]*

43.Sīneme ʿ**ışḳuñ** odı eyler kār / Çāre bulmaḳ yiter aña saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [ʿışḳuñ, -uñ]*

44.ʿĀşıḳuñ çünki ʿ**ışḳı** sāde olur / Cevr-i maʿşūḳ-ıla ziyāde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4221). [ʿışḳı, -ı]*

45.Ki baña ʿ**ışḳ** olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ anuñla bu ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [ʿışḳ,]*

46.Teşneyem ben sen Āb-ı Ḥayvānsın / Küşteyem ʿ**ışḳuñ-ıla** sen cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [ʿışḳuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

47. Cām-ı Yūsufdan içdi ṣahbāyı / Bildi keyfiyyet-i Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4782). [ʿışḳ,]*

48.ʿĀşıḳa ta'ne tāziyāne olur / ʿ**Işḳda** süst-iken revāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [ʿışḳda, -da]*

49.Cānına ʿ**ışḳı** eyle kār étmiş / Ki dil ü dīni tār-mār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [ʿışḳı, -ı]*

50. Budur ol baña töhmet étdügüñüz / ʿ**Işḳı**-y-ıla melāmet étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4769). [ʿışḳı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

51. Baʿżı ʿ**ışḳından** oldı sevdāyī / Ser ü pāyı bürehne rüsvāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [ʿışḳından, -ı, -n, -dan]*

52.ʿĀşıḳı şanma kim selāmet olur / ʿ**Işḳuñ** evvel işi melāmet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [ʿışḳuñ, -uñ]*

53. Tāze ʿ**ışḳ** aña çün eşer étdi / Ārzūsın daḫi beter étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [ʿışḳ,]*

54. Dédiler ʿ**ışḳ** cāna ḫākimdür / Milkine gelse men‘ éden kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [ʿışḳ,]*

55. Cān ẕevḳın gözetse ger ʿāşıḳ / ʿ**Işḳ** yolında olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [ʿışḳ,]*

56.Beni meşhūr édeli şehre bu ad / Āşinā bildi ʿ**ışḳına** her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [ʿışḳına, -ı, -n, -a]*

57. Āteş uralı cānuma ʿ**ışḳuñ** / Girdi yüz kerre ḳanuma ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5053). [ʿışḳuñ, -uñ]*

58. Vaṣl-ıla ʿ**ışḳ** olmadı kem aña / Belki oldı etem bu mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [ʿışḳ,]*

59. Ḳālū belada ekdi çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / Bitürdi āb-ı derd-ile ben bī-nevāyı ʿ**ışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [ʿışḳ,]*

60. Gönlümi āşnā édeli derd-i yār-ile / Bīgāne étdi baña ḳamu āşnāyı ʿ**ışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [ʿışḳ,]*

61. Benden selāmı kesdi selāmet çün eyledi / Dest-i melāmet-ile baña merḥabāyı ʿ**ışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [ʿışḳ,]*

62. Kimesne cemʿ édemez ʿ**ışḳ** odı'yla yüz ṣuyını / Hevā-yı ʿārı ḳosun her ki bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [ʿışḳ,]*

63. Anı kim ʿ**ışḳ** oḳı kemān eyler / Yüzü levḥinde yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [ʿışḳ,]*

64. Dédi baʿżı bu ʿ**ışḳ** eserleridür / Bu ḥikāyet anuñ ḫaberleridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2534). [ʿışḳ,]*

65.Ḫurrem ol dil ki ʿ**ışḳa** menzil olur / Cümle kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [ʿışḳa, -a]*

66. Dédi duḫter olalı ʿ**ışḳ** ʿiyān / Gétdi ḳalmadı bende nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [ʿışḳ,]*

67. Buncılayın fisāne eyler-iken / Cānı ʿ**ışḳa** nişāne eyler-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2737). [ʿışḳa, -a]*

68. ʿāşıḳa ʿ**ışḳ** ḫōş kerāmetdür / ʿışḳı maʿşūḳına sirāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [ʿışḳ,]*

69. Daḫi ʿālemde bilmedin çep ü rāst / Oldı cānında cümle ʿ**ışḳ** işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [ʿışḳ,]*

70. ʿĀḳıbet vérdi aña ʿ**ışḳ** sürūr / Kūr-iken étdi nergesin pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5595). [ʿışḳ,]*

71. Çün Zeliḫāyı zinde eyledi ʿ**ışḳ** / Aʿni Mevlāya bende eyledi ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [ʿışḳ,]*

72. Çün Zeliḫāyı zinde eyledi ʿışḳ / Aʿni Mevlāya bende eyledi ʿ**ışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [ʿışḳ,]*

73. Gétdi māl ü cemāli ʿ**ışḳ-ıçun** / Nakṣa irdi kemāli ʿışḳ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [ʿışḳ-ıçun, -ıçun]*

74. Gétdi māl ü cemāli ʿışḳ-ıçun / Nakṣa irdi kemāli ʿ**ışḳ**-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [ʿışḳ-ıçun, -ıçun]*

75. Var-ıdı ṣıdḳı çün Zelīḫānuñ / Géçdi her vaḳti ʿ**ışḳ-ıla** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

76. ʿIşḳ-ıla bitdi ʿ**ışḳ-ıla** yitdi / ʿIşḳ-ıla geldi ʿışḳ-ıla gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

77. ʿIşḳ-ıla bitdi ʿışḳ-ıla yitdi / ʿ**Işḳ-**ıla geldi ʿışḳ-ıla gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

78. Étdi ʿ**ışḳı** ġınası pīr ü faḳīr / Oldı ʿışḳı ġınası-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [ʿışḳı, -ı]*

79. Étdi ʿışḳı ġınası pīr ü faḳīr / Oldı ʿ**ışḳı** ġınası-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [ʿışḳı, -ı]*

80. Ṣıdḳ-ılaydı çü ʿ**ışḳınuñ** varı / Oldı ṣıddīḳ sırrına sārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [ʿışḳınuñ, -ı, -nuñ]*

81. Aña kim cānı ʿ**ışḳa** me'vādur / Ġamdan ölmek eleẕẕ-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [ʿışḳa, -a]*

82. Bende eblaḳ gibi siyeh-baḫtam / Cān-ıla gerçi ʿ**ışḳına** taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [ʿışḳına, -ı, -n, -a]*

83. Oldı ḫāli ḫayāli cānına dāġ / ʿ**Işḳ** ġavġāsı geldi gétdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2446). [ʿışḳ,]*

84. Anı kim ʿ**ışḳ** oḳı kemān eyler / Yüzü levḥinde yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [ʿışḳ,]*

85. ʿ**Işḳ** eşer eyledi Zelīḫāya / ʿaḳlı milkini verdi yağmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2521). [ʿışḳ,]*

86. Niçe maʿşūḳ u ʿāşıḳ olmış-ıdı / ʿ**Işḳ** ṭavrında fāyıḳ olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2543). [ʿışḳ,]*

87.ʿIşḳdur nūr-baḫş-i mihr-i cihān / Günc-i maġribde nice ola nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2517). [ʿışḳdur, -dur]*

88. ʿ**Işḳı** anuñ beni esīr étdi / Ḥālümi nāle vü nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [ʿışḳı, -ı]*

89. Cānuma tīr oldı yarası yoḳ / ʿ**Işḳun** ölmekden özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [ʿışḳun, -u, -n]*

90. ʿ**Işḳdur** dil açan ḫayāli-y-ile / ʿayn éden ʿiyān miṣāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2743). [ʿışḳdur, -dur]*

91. ʿ**Işḳuñ** işi hemīşe efsūndur / Niçe Leylī ḳatında Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [ʿışḳuñ, -u, -n]*

92. Dédi Yūsufda yoḳ ḫaṭā vü günāh / ʿ**Işḳı-**y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 141, Beyit 5218). [ʿışḳı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]

93. ʿ**Işḳ-**ıla her ki ola bī-ārām / Aña derdi yeter dügün bayram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5298). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

94. Kendüsi pīr-i nā-tüvān oldı / ʿ**Işḳı** varduḳca nev-cüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5358). [ʿışḳı, -ı]*

95. ʿ**ışḳuñ** ol dem ki yıḳdı eyvānum / Ḳıldı yaġma vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [ʿışḳuñ, -uñ]*

96. ʿ**ışḳ-ıla** açdı ʿāleme gözini / ʿIşḳ-ıla bildi buldı kendüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5586). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

97. ʿışḳ-ıla açdı ʿāleme gözini / ʿ**Işḳ-ıla** bildi buldı kendüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5586). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

98. ʿ**Işḳ-ıla** étdi terk milk-i peder / ʿIşḳ-ıla étdi şehr-i Mıṣra sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5592). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

99. ʿIşḳ-ıla étdi terk milk-i peder / ʿ**Işḳ-**ıla étdi şehr-i Mıṣra sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5592). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

100. ʿ**Işḳ-ıla** bitdi ʿışḳ-ıla yitdi / ʿIşḳ-ıla geldi ʿışḳ-ıla gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

101. ʿIşḳ-ıla bitdi ʿışḳ-ıla yitdi / ʿIşḳ-ıla geldi ʿ**ışḳ-ıla** gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

102. ʿĀṣıḳa ʿışḳ ḫōş kerāmetdür / ʿ**Işḳı** maʿşūḳına sirāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [ʿışḳı, -ı]*

103. Gör göñül ʿāṣıḳuñ bu cūdını / ʿ**Işḳa** bağışladı vücūdını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [ʿışḳa, -a]*

104. Āteş uralı cānuma ʿışḳuñ / Girdi yüz kerre ḳanuma ʿ**ışḳuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5053). [ʿışḳuñ, -uñ]*

ʿ**ışḳ:** *Aşk ; aşırı sevgi ve bağlılık duygusu (Allah aşkı).*

1.ʿIşḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107). [ʿışḳuñ, -uñ]*

2.ʿ**Işḳuña** hem-dem olsa peşşe-i ḫaḳīr / Ola ḳuvvetde pīl-i mest ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [ʿışḳuña, -uñ, -a]*

3.Cānuma ʿ**ışḳuñı** ḫarīf eyle / Boynuma ol yüki ḫafīf eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [ʿışḳuñı, -uñ, -ı]*

4.Cānuma ʿışḳuñı naṣīb eyle / Verd-i derdüñe ʾandelīb eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 125*). [ʿışḳuñı, -uñ, -ı]*

5. Maʿbedi oldı anuñ ol ḫāne / ʿ**Işḳ-**ıla cān vérince merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

6.ʿ**ışḳı** yolunda nā-murād ola / Dilberine murādı dād ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3831). [ʿışḳı, -ı]*

7.ʿ**ışḳuñ** olursa cānuma hem-rāh / Kuvvetüme nazar çi küh ü çi kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[ʿışḳuñ, -uñ]*

8. Dédi iy ʿ**ışḳuñ-ıla** ʿālem mest / Saña eyler sücūdı seng-perest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [ʿışḳuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

9. ʿ**Işḳ** yolında ḫōş sülūk étdi / Ḳalmadı yolda menzile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [ʿışḳ,]*

10. ʿ**ışḳ** ékilik ḥicābın eyledi ḫarḳ / Ne tefāvüt ḳodı arada ne farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [ʿışḳ,]*

ʿ**ışk ḥāli:** *Âşıklık hâli, âşık olma durumu; aşka düşme.*

1. Gördi Yūsuf anuñ bu ḥālini çün / ʿ**Işḳ ḥālinde** bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [ʿışḳ ḥāli, -n, -de]*

2.Gétdi andan o daʿvī-yi bātıl / ʿ**Işḳ ḥāline** olmadı ḫāyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1324). [ʿışḳ ḥāli, -n, -e]*

ʿ**ışḳ odına yak:** *Aşk ateşine yakmak II Aşk ateşine düşürmek, âşık etmek.*

1. İy beni derd-ile belāya ṣalan / ʿ**Işḳ odına yaḳup** hevāya ṣalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494). [ʿışḳ odına yaḳ, -up]*

ʿ**ışḳ sevdāsı:** *Aşk sevdası.*

1 Çün Zelīḫāya ġālib oldı cünūn / ʿ**ışḳ sevdāsı** étdi anı zebūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2719). [ʿışk sevdāsı,]*

ʿ**ışḳa düşmiş:** *Aşka düşmüş, âşık olmuş. II âşık, âşıklar.*

1.ʿ**ışḳa düşmiş** neng eder namın desen / Ehl-i ışka ayb imiş namıla neng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 2). [işka düşmiş, -miş]*

ʿışḳ cāmı: *Aşk kadehi II Aşk şarabı.*

1.İçdi Ferhād ʿ**ışḳ cāmını** / Vérdi Şīrīne cān-ı şīrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2322). [ʿışḳ cāmı, -n, -ı]*

ʿışḳ dāstān ḥʷānı: *Aşk destanları, hikayeleri anlatıcısı.*

1.Söyle iy ʿ**ışḳ dāstān ḥʷānı** / Gülşen-i derd-i dōst destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3482). [ʿışḳ dāstān ḥʷān, -ı]*

ʿışḳ derdi: *Aşk acısı, gamı.*

1.ʿ**Işḳ derdi** ki merdi ferd eyler / Kendünüñ ġayrın aña derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [ʿışḳ derdi,]*

ʿışḳ éri: *Gerçek âşık. II Gönül sahibi, âşık.*

1.Gördi ol bī-nihāye ʿ**ışḳ érini** / Yüz urup her birisi dér Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [ʿışḳ éri, -n, -i]*

2. Aç metā'ı ki müşterī bulınur / Naḳd-i vaḳt-ile **'ışḳ éri** bulınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). [ʿışḳ éri, -i]*

ʿışḳ odı: *Aşk ateşi.*

1. Māh-ı Maġrib dédi budur o ġulām / Ki beni yaḳdı ʿ**ışḳ odına** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [ʿışḳ odı, -n, -a]*

ʿışḳ odına yandur: *Aşk ateşiyle yakmak.*

2.Yandurup ʿışḳ odına bende beni / Göreyin bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [ʿışḳ odına yandur, -ı, -n, -a]*

ʿışḳ silsilesi: *Aşk zinciri.*

3. Eyle deprendi ʿ**ışḳ silsilesi** / Ṭoldı cāna cünūn ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2569). [ʿışḳ silsilesi,]*

ʿışḳ-bāz: *Aşkla oynayan; âşık olmadığı ḥālde yalan yere âşık görünen (kimse); yalancı âşık.*

4. Eger oynasa ʿ**ışḳ-bāz-ıdı** / Ve ger işlese kār-sāz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [ʿışḳ-bāz-ıdı, -ıdı]*

ʿışḳ-ı cān: *Sevgilinin aşkı.*

5. Ḳodılar farḳına muraṣṣaʿ tāc / Ḳıymeti ʿ**ışḳ-ı cāndan** alduġı bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [ʿışḳ-ı cān, -dan]*

6. Nāme oldı ʿazīze çün vāṣıl / Oldı baḳduḳca ʿ**ışḳ-ı cān** ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [ʿışḳ-ı cān,]*

ʿışḳ-ı hudā: *Allah aşkı, ilahi aşk.*

1.ʿĀbide dīn ü ʿāṣīye dünyā / Ḥamdīye ẕerre deñlü ʿışḳ-ı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126*). [ʿışḳ-ı ḫudā,]*

2. Gūş édicek bu sırrı ol dānā / Ḳalbini rūşen étdi ʿ**ışḳ-ı Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3563). [ʿışḳ-ı ḫudā,]*

ʿışḳ-ı mecāzī: *Mecazî aşk II Allah aşkı yerine insana duyulan aşk; fâni aşk.*

1. Geçdi ʿ**ışḳ-ı mecāzī** kanṭarasın / Açdı yār-i ḥaḳīḳī manẓarasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5606). [ʿışḳ-ı mecāzī,]*

ışmarla: *Emanet etmek, bırakmak.*

1.Çün ʿAzīz oldı mālik ol aya / Anı **ışmarladı** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [ışmarladı, -dı]*

2. Saña **ışmarladum** ġarāmetini / Her ne-y-ise buyur siyāsetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4896). [ışmarladum, -du, -m]*

3. Yūsufuñ gördi şeh çü dānişini / Aña **ışmarladı** ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [ışmarladı, -dı]*

ışmarla: *Buyurmak, tembih etmek; görevlendirmek*

1. Yére urdı ʿAzīz ʿizzetüñi / Baña **ışmarladı** siyāsetüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4904). [ışmarladı, -dı]*

‘ıtr-āmīz: *Güzel koku saçan, güzel kokulu.*

1.Kimisi çāşnīde şekker-rīz / Mā-i verd-ile baʿżı **‘ıtr-āmīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4710). [‘ıtr-āmīz,]*

ʿiyān: *Açık, ortada*

1.Ḳıldı şeş günde şeş cihātı ʿ**iyān** / Tā ola bī-cihetligine nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 24). [ʿiyān kıl, -dı]*

ʿiyān ol: *Açık, aşikâr, zahir olmak.*

1. Ben dilerdüm ḳılam bu hāli nihān / İlla ṣabrum dükendi **oldu** ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [ʿiyān ol, -du]*
2. ʿayn-i ʿāşıḳ gibi çün aġladı ḳan / Şafaḳuñ **oldı** mihri ḫalḳa ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [ʿiyān ol, -dı]*
3. Ne ʿ**iyān oldı** yine ḫ^vābuñda / Bu küdūret nedendür ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [ʿiyān ol, -dı]*
4. Dédi duḫter **olalı** ʿışḳ ʿ**iyān** / Gétdi ḳalmadı bende nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [ʿiyān ol, -alı]*
5. Muṣṭafā nūrı olmasa tābān /ʿAyn-ı tevḥīd **olmaz** idi **‘ıyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 52). [ʿiyān ol, -di-maz, -idi]*
6. ʿāleme luṭf-ı ʿām éden sultan / Yūsuf-ımış bilindi **oldı ‘iyan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6104). [‘iyan ol, -dı]*
7. Pederi **oldı** māderiy’le ʿ**iyān** / Yüzleri gūyiyā meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6168). [ʿiyān ol, -dı]*

ıżṭırār: *Mecburiyet, çaresizlik*

1. Yönelen aña **ıżṭırār-ıla** / Ḳala ḥāşā belāda zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158). [ıżṭırār-ıla, -ıla]*
2. Ḥāli yoḳ bir dem iḫtiyār-ıla / Seyr éder dāyim **ıżṭırār**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [ıżṭırār-ıla, -ıla]*

ıżtırār eyle: *Mecbur bırakmak.*

Olsalar iḫtiyārī ʿAbdullāh / **Iżṭırār eylemezdi** bendeyi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5705).*

ıżtırārī: *Mecbur ve çaresiz olm; çaresizlik, mecburiyet.*

1. Dilde şevḳuñ şu resme ġālibdür / Ki saña **ıżṭırārī** ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [ıżṭırārī,]*

İ-i / ʿİ-ʿi

idi: *"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.*

1. Şemsesi şems-i burc-i ʿizzet-idi / Dügmesi şeb-çerāġ-ı devlet **idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2989). [idi, -di]*
2. Gele-bān eylemişdi Yaʿḳūbı / Māderinüñ ol **idi** maḥbūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). [idi, -di]*
3.Yā Rab ne müsāfir **idüñ** olduñ / Mihman-ı ebītü indé rabbi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 206*). [idüñ, -dü, -ñ]*
4. Belki ʿillet vuṣūle māni‘ **idi** / Ẕevḳ-i būs ü kenāra ḳāniʿ idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [idi,]*
5. Belki ʿillet vüṣūle māni‘ idi / Ẕevḳ-i būs ü kenāra ḳāniʿ **idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [idi,]*

ise: *"i-" ek fiilinin şart eki almış şekli.*

1. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḥīle vü al / Bu beyān olınan gibi **ise** ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [ise, -se]*
2.Cismüñ n’ola ibn-i Ādem **ise** /Ebdür ḳamu cedlere revān’uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [ise,]*
3. Ér **iseñ** ʿavrata inanma aḫī / ʿavrat al étdi enbiyāya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [iseñ, -n]*
4.Nūş-ı cāndır mükerrer eyle bunu / zevḳ-i tevḥīde irdüñ ise eger (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 89). *[ise,]*
5. Ne kadar dögdi **ise** Aʿrābī / Oldı ol nāḳa gétmeden ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [ise,]*
6. Gelmedi vücūda senden evvel / Ger āḫir **ise** n’ola zemanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 194*). [ise,]*

ʿ**ibādāt:** *Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar; ibadetler.*

1. Dédi iy ḳıble-i münācātum / Sañadur dāyimā ʿ**ibādātum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5418). [ʿibādātum, -um]*

ʿ**ibādet:** *Kulun Allah'ın rızasını kazanmak, ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranış.*

1.Var-ıdı ol zemānda bir ʿālim / Ḳāyim-idi ʿ**ibādete** dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [ʿibādete, -e]*

2. ʿÖmri ḫarc eyledüm ʿ**ibādetüñe** / Yüzüm urdum bu demde ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [ʿibādetüñe, -üñ, -e]*

3. Ḳulleler üzre geh ʿ**ibādet-ile** / Çilleler içre geh riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [ʿibādet-ile, -ile]*

ʿ**ibādet eyle:** *İbadet etmek; Allah'ın rızasını kazanmak, ona yakınlaşmak için ibadet etmek.*

1.Ol ḳadar **eyledi** ʿ**ibādetler** / Çekdi çok çille vü riyāżatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1028). [ʿibādet eyle, -di]*

ʿ**ibādet-gāh:** *Mescit, ibadet yeri.*

1. Yapdı ol māh-ıçun ʿ**ibādet-gāh** / Ḥāli olmaġa ḫāl-i ḫalvet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [ʿibādet-gāh,]*
2. Ben de ol luṭfuña ʿivaż iy māh / Saña yapdurdum uş ʿ**ibādet-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [ʿibādet-gāh,]*

ʿ**ibād-ı buṭūn ol:** *Karnının, midesinin kölesi olmak. (Yiyecek bulmak için her şeyi yapmak bağlamında.)*

1. Eyledi Cūʿ-i kelbī şīri zebūn / **Oldı** āzādeler ʿ**ibād-ı buṭūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5683). [ʿibād-ı buṭūn ol, -dı]*

iblīs: *Şeytan.*

1.Seni yoldan çıḳardı çün **İblīs** / Ḳavl-i taḥḳīki añladuñ telbīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [iblīs,]*

2.Dédi **İblīs** ki ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger çıḳarursañuz bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [iblīs,]*

3. Çün yuya āb-ı tevbe telbīsi / Yandurur ġayret odı **İblīsi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). [iblīsi, -i]*

4. Fitne fenninde eylese tedrīs / Sebaḳ alurdı diz çöküp **İblīs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2541). [iblīs,]*

ibnet-i ḥażret-i Melik Ṭābūr: *Hükümdar, şah Melik Tabur'un kızı (Melik Tabur: Ad ülkesinin meşhur hükümdarı Şeddad-ı Ad'ın soyundan gelen, Hz. Yusuf zamanında yaşamış bir hükümdar.)*

1.Nāmı ʿālemde Bāziġa meşhūr / **İbnet-i ḥażret-i Melik Ṭābūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3491). [ibnet-i ḥażret-i melik ṭābūr,]*

ibn-i ʿAbbās: *Abdullah bin Abbâs, Ashâb-ı kiramın meşhûrlarından. Babası Peygamberimizin amcası Ḥażreti Abbâs'tır. Annesi Lübabet-ül-Kübrâ binti Harisi Hilâliyye'dir. Tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabedir.*

1. Ol ki bu ḳıṣṣayı ḫikāyet éder / **İbn-i** ʿ**Abbāsdan** rivāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2239). [ibn-i ʿAbbās, -dan]*
2. Luṭfını Yūsufuñ ḫikāyet éden / **İbn-i ʻAbbasdan** rivāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5687). [ibn-i ʻabbas, -dan]*
3. **İbn-i ʻAbbas** dédi İsrā'īl / Bildi çün ḫᵛābına nedür teʻvīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 709). [ibn-i ʻabbas,]*

ibn-i ādem: *Âdem oğlu, insan.*

1.Cismüñ n'ola **ibn-i Ādem** ise /Ebdür ḳamu cedlere revān'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [ibn-i ādem,]*

İbn-i Edhem: *9. yy. da Belh hükümdarı iken, tahttan vaz geçip dervişlik yolunu seçen İbrahim Edhem.*

1.**İbn-i Edhem** ki terk-i Belḫ étdi / Ġayrini aña ʿışḳ telḫ etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [ibn-i edhem,]*

ibn-i İbrāhīm: *Hz. İbrahim'in oğlu (Hz. İsmail)*

1. Bile getürdi bir ḳamīṣ-i kerīm / Tā géye anı **ibn-i İbrāhīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [ibn-i ibrāhīm,]*

ibn-i sebīl: *Yolcu, seyyah.*

1. Ṣubḥ-dem çün çalındı kūs-i raḥīl / Ṭurdı mehd-i zemīnden **ibn-i sebīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [ibn-i sebīl,]*

ibn-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un oğlu (Hz. Yusuf).*

1. Dédi ben Yūsuf **ibn -i Yaʿḳūbam** / Mübtelā-yı cefā-yı āşūbam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3727). [ibn-i Yaʿḳūb, -am]*

ibni's-selām: *Abdullah ibn-i Selam (Medine'de yaşayan Yahudilerin alimlerinden)*

1.Gördi **İbni's-Selāmı** çün bīmār / Eyledi bu cevāb-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [ibni's-selāmı, -ı]*
2.Çün marażdan cevāb étdi selīm / Oldı **İbnü's-Selām** Ebu't-Teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [ibnü's-selām,]*

İbrāhīm: *Hz. İbrahim: Hz. Muhammed'in dedelerindendir. Genç yaşta peygamberlik verilmiştir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarf etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği ile meşhurdur. Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın "Ḫālil" yani "dōst" olarak buyurduğu, Nemrut'la olan mücadelesi, Kābe'yi inşa etmesi ve bilhassa ateşe atılması yönüyle klasik şiire konu edilen İbrahim peygamber.*

1.Oḳıdı bunı ceddüñ **İbrāhīm** / Gülistan oldı aña nār-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [ibrāhīm,]*
2. Rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm / Dér vefāt eyledi çün **İbrāhīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 364). [ibrāhīm,]*
3.Ol ḳamīṣi ki géydi **İbrāhīm** / Gülşen olduḳda aña nār-ı aẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [ibrāhīm,]*
4.Görme misin ki ceddüm **İbrāhīm** / Ṭıfl-iken ʿālim étdi anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [ibrāhīm,]*

ʿİbrānī: *İbranice II Yahudilerin konuştuğu dil.*

1.Düzdi ṣavtı ḫōş étdi elḥānı / Söze geldi faṣīh ʿ**İbrānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [ʿİbrānī,]*
2.Ḳavli ʿ**İbrānī** fiʿli raḥmānī / Rūyı rūḥāni būyı reyḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [ʿİbrānī,]*

ʿibret: *İbret alma; ders çıkarma.*

1.Naẓar ét ʿ**ibret-ile** bu ḫabere / Ṣad hezār āferīn o cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1904). [ʿibret-ile, -ile]*
2.Aña zindān gerek ya ḍarb-ı elīm / Ki ola ġayra ʿ**ibreti** ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [ʿibreti, -i]*
3.Naẓar eden cihāna ʿ**ibret** ile / Gördi her şeyʿi nice hikmet-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). *[ʿibret,]*

ʿibret al: *Ders almak, ibret almak.*

1.Dürr-i dürriy'le saḳfın etdi nigār / ʿ**İbret almak** için ülü'l-ebṣār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 30). *[ʿibret almak, -maḳ]*

ʿibret ol: *Ders olmak, ibret olmak.*

1.Nazar ehline ʿ**ibret ol**dı cihān / N'ola Yūsuf bizümle olsa revan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [ʿibret ol, -dı]*

ʿibret-nümā ol: *İbret göstermek, ders vermek.*

1.Aña ḳudret-nümā olur ol Ḥayy / Aña ʿ**ibret-nümā olur** her şey *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [ʿibret-nümā ol, -ur]*

ʿibrī: *İbrani (Yahudi).*

1.Sen bu ʿ**ibrī** ġulāmı iy server / Piser édindüñ oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [ʿibrī,]*

ibrik: *Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.*

1.Destine vérdi zer-nigār **ibrīk** / Māh elinde ṣan āftāb-ı berīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4752). [ibrīk,]*

ʿibrī-yi ʿibāret-gūy: *Konuşmaktan, söylemekten ibaret olan İbranî (Hz. Yusuf).*

1.Dédi iy ʿ**ibrī-yi** ʿ**ibāret-gūy** / Moġal-ı bī-emān ü ġāret-cūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4502). [ʿibrī-yi ʿibāret-gūy,]*

iç: *İçmek, yudumlamak.*

1.Tā o ṣemʿ-ile cemʿ olup aṣḥāb / Gāh **içerledi** ṣīr ü gāh ṣarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [içerledi, -er, -ler, -di]*

2. Mest āhūlar erġavānī **içer** / Esb üzre deve ṭabanı içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [içer, -er]*

3. Mest āhūlar erġavānī içer / Esb üzre deve ṭabanı **içer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [içer, -er]*

4.Cām **içüp** ḳodıʿārı ṣerm-ile / Oḳudı yāri bāde germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [içüp, -üp]*

5.**İçdi** Ferhād ʿışḳ cāmını / Vérdi Ṣīrīne cān-ı ṣīrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2322). [içdi, -di]*

6. Gül gibi açılup çiçekler-ile / Laʿl **içerdi** gümiş bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [içerdi, -er, -di]*

7. Cemʿ olup meclisine aṣḥābı / ʿİneb ābın **içerdi** ʿünnābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3239). [içerdi, -er, -di]*

8. Diline vird verd-i Yūsuf-ıdı / **İçdügi** dürd derd-i Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5359). [içdügi, -düg, -i]*

9.Yémeyüp **içmeyüp** yüridi revān / Yūsufa çaġırup ḳılurdı figān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [içmeyüp, -me, -y, -üp]*

10. Cām-ı Yūsufdan **içdi** ṣahbāyı / Bildi keyfiyyet-i Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4782). [içdi, -di]*

11. Yése baġrın kebāb édeydi aña / **İçse** ḳanın ṣarāb édeydi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [içse, -se]*

iç: *Bir şeyin iç kısmı; içerisi*

1.İçine düşse çeşme-i ḥayvān / Ol ʻufūnetden ola āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [içine, -i, -n, -e]*

2.Nūr-ıla ṭoldı rūşen oldı **içi** / Ḫār ḳalmadı gülşen oldı **içi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [içi, -i]*

3.Ferşine çün ṣaçıldı müşk ṣaçı / Döndi ṣaḥrā-yı Çīne anuñ **içi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [içi, -i]*

4.Beni bu tāb **içine** ṣalmaz-ıdun / Yandurup āb **içine** ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [içine,]*

5.Ḥaḳḳ saña sünbül étdi bir mūyı / Çīn **içine** düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [içine, -i, -(n)e]*

6. Servi ser-keş ḳabāsı zer-keş-idi / **İçi** sāde ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [içi, -i]*

7.Gūş kim ola ol ṣadef cevher / Pāk sözden biter **içinde** güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [içinde, -i, -n, -de]*

8.ʿayn-i aġyārdan derūnı tehī / Yoḳ **içinde** meger dü serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [içinde, -i, -n, -de]*

9.Çāh **içinde** olanda dil-ḫaste / Āh içinde bu bunda dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [içinde, -i, -n, -de]*

10. Oldı taḫt-ı revān baḫt-ı revān / Çün oturdı anuñ **içinde** bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [içinde, -i, -n, -de]*

11. Ḫalḳ olalı cihān **içinde** cemāl / Gelmedi gelmeyiser aña miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [içinde, -i, -n, -de]*

12. Oldı ḳalbi anı görüp rūşen / Ṣaldılar çāh **içine** delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [içine, -i, -n, -e]*

13. Ḳaʿr-ı zindāndan anuñ-ıçun o cān / Ḳabr **içinden** nite ki rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [içinden, -i, -n, -den]*

14. Ṭaşı zer-beft **içi** füsūs-kārī / Laʿl ü elmās levḥ-i mismārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [içi, -i]*

15.Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). *[içinde, -i, -n, -de]*

16. Alnuñ ayın kim étdi bedr-i cemāl / Bedr **içinde** kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [içinde, -in, -de]*

17.Nūn **içinde** bu ʿaynı kim yazdı / Māh içinde bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [içinde, -in, -de]*

18. Nūn içinde bu ʿaynı kim yazdı / Māh **içinde** bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [içinde, -in, -de]*

19. Çāha Mālik naẓar ḳılup derḥāl / Gördi aḳar **içinde** ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [içinde, -i, -n, -de]*

20.Şöhreti ṭoldı şehr **içinde** temām / ʿĀşıḳ oldı ḫavāṣ belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [içinde, -i, -n, -de]*

21. Her biri bezm **içinde** dil-keşler / ʿAzm-i rezm étse tīz-āteşler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2971). [içinde, -i, -n, -de]*

22. Güẕer ét cümle bāġa her cūya / Naẓar ét bāġ **içinde** her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [içinde, -i, -n, -de]*

23. Ḫalḳı dīvāne étdi silsilesi / Ṭoldı ol şehr **içine** ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [içine, -i, -n, -e]*

24. Girdi bu naḳş **içine** çün o nigār / Zühre çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [içine, -i, -n, -e]*

25. Naẓar étdiler āsmāna revān / Gördiler ebr **içinde** mihr-i nihañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [içinde, -i, -n, -de]*

26.Var-ıdı Mıṣr **içinde** bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [içinde, -i, -n, -de]*

27. Gelüñ öldürmeñ anı çāha ṣaluñ / Çāh **içinde** fiġān ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Zaman bildiren kelimelerle) belli bir sürede, süresince, zarfında.*

1. İrmeye cāna bundan özge seḫer / Ki gele dün **içinde** ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [içinde, -i, -n, -de]*

2.Yoġ-ıdı ʿaṣr **içinde** mānendi / Mıṣra ṭolmışdı leẕẕet-i ḳandi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3492). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Arasında, içerisinde.*

1.Ḫalḳ **içinde** ṣalāḥ ad eyler / Furṣat el vérse çoḳ fesād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [içinde, -i, -n, -de]*

2.Ortalarında Yūsuf-ı Kenʿān / Çiçek **içinde** ṣan gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3852). [içinde, -i, -n, -de]*

3. Meskenüm ḫār **içinde** ten yapraḳ / Mesnedüm ḫāre minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [içinde, -i, -n, -de]*

4.Ṭop-ı zerrīni-y-ile étdi turunç / Mihri meydān-ı ḥüsn **içinde** gülünç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4073). [içinde, -i, -n, -de]*

5.Yaʿni faẓl-ıla her ki pür-dildür / Ḫalḳ **içinde** kenāra māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [içinde, -i, -n, -de]*

6.Enver olmış cemālüñ ayı bugün / Yoġ anuñ tāb **içinde** tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [içinde, -i, -n, -de]*

7. Dédi Yūsuf gelür bize bu ḫaber / Ki **içüñüzde** var-ımış bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [içüñüzde, -üñüz, -de]*

8. Dédi var-ımış **içüñüzde** bir ér / Ḫışm vaḳtinde naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [içüñüzde, -üñüz, -de]*

9. ʿişret esbābı cümle cemʿ-idi / Kendü ol cemʿ **içinde** şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Bir hâl veya durum) içerisinde*

1. Cān-ıla ṣuretime ʿāşıḳ-ısañ / Daʿvī-yi ʿışḳ **içinde** ṣādıḳ-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2655). [içinde, -i, -n, -de]*

2. Çāh içinde olanda dil-ḫaste / Āh **içinde** bu bunda dem-beste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1155). [içinde, -i, -n, -de]*

3.Géce n'étdüñ cemālüñ arturmış / Ḥüsn **içinde** kemālüñ arturmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, yürek.*

1. Bezm-i ʿişrette şemʿa döndi hemān / **İçini** od yaḳar ṭaşı ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [içini, -i, -n, -i]*

iç ehli: *Gönül ehli, kalp ehli (Kalp gözü açık Allah dōstları bağlamında.)*

1.Seng-i ḫārāyı etdi dürc-i güher / Étmeye ṭaşa tā iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[iç ehli, -i]*

iç ṭonı: *Elbisenin içine giyilen iç çamaşırı.*

1.İç ṭonı bendini o pāk-i cihān / Éki dügerdi bir açup o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [iç ṭonı,]*

iʿcāz: *Mucize; Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş.*

1.Ḥüsni **iʿcāzına** anuñ bürhān / Yed-i beyżāsı kāfi-y-idi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [iʿcāzına, -ı, -n, -a]*

iʿcāz: *Mucize; Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş. (Hz. İsa'nın ölüleri diriltme mucizesi bağlamında).*

1. Āferīn ol deme bu **iʿcāza** / Étdi bir demde ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [iʿcāza, -a]*

icāzet: *İzin, müsaade.*

1. Toyladuñ ḫalḳı ḫᵛān-ı şefkāt-ile / Beni şād èt bugün **icāzet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [icāzet-ile, -ile]*
2. Diledük anamuz **icāzet**-ile / Beyʿ édeydük bunı vekālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1672). [icāzet-ile, -ile]*
3. Ḳaldı ẓulmetde cümle dīde-i kūr / Ne **icāzet** dilersin irmege nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [icāzet,]*

icāzet vér: *İzin vermek, müsaade etmek.*

1. Ol ḳadar lābe eyledi bu nigār / **Vèr**di Yaʿkūb i**cāzet**i nā-çar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [icāzet vér, -di]*

iʿcāz-i nahl-i ḥāviye: *Ateş ağacı mucizesi (Hz. Musa'nın Tur dağında gördüğü ateş.)*

1. Şan yıḳılmış burūc-ı ʿāliyedür / Ya-ḫōd **iʿcāz-i naḫl-i ḫāviyedür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2015). [iʿcāz-i naḫl-i ḫāviye, -dür]*

için: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

1.Dürr-i dürriy'le saḳfın etdi nigār / ʿİbret almak **için** ülü'l-ebṣār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 30). *[için,]*
2. ʿālemi Ḥaḳḳ yaratdı ādem **içün** / Bunca ādem üretdi bir dem **içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [için,]*
3. Ne-y-içün ḫalḳ olundı ins-ile cān / Bulmaḳ **için** ḫazīne-i pinhān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 65). [için,]*
4. Misk būyını ḳoḳmayan miskīn / Étdi dāmān **için** çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [için,]*

içinde: *İçerisinde, içinde.*

1.Çāh-ı Şeddād **içinde** eyle ḳarār / Tā müyesser ola viṣāl-i nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1038). [içinde,]*
2.Vardı ol çāh **içinde** ṭutdı maḳām / Géce gündüz ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [içinde,]*
3. Hevdec-i nāz **içinde** bānūlar / Cümle zühre-cebīn meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3132). [içinde,]*
4. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim yoḏ **içinde** var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [içinde,]*
5. Döndiler menʿ édicek ol güm-rāh / Ḳaldı üç gice çāh **içinde** o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [içinde,]*
6. Teşnelik menzilinde çāh bulur / Mā umarken **içinde** māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [içinde,]*

7. Anlaruñ ḥürmetine yā Allāh / Étmediler cihān **içinde** günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851) [içinde,]*

8.Gösteren ḫᵛāb **içinde** naḳş-i cemāl / Eyleyen Mıṣr **içinde** ʿahd-i viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3323). [içinde,]*

9.Dilerem ḳoma tāb **içinde** beni / Rāḥat ét cāmeḫāb **içinde** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [içinde,]*

10.Cigeri pāresi gibi anı / Ṣaḳladı cān **içinde** pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [içinde,]*

11.Bir zen ol cemʿ **içinde** ḫāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [içinde,]*

12. Ḫalḳ içinde cemāl-ıla mümtāz / Ṣemʿ-veş cemʿ içinde ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455).*

13. Ṣabr-ıla raḥm **içinde** ḳaṭre menī / Ravża-i ḥüsnüñ oldı yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [içinde,]*

14. Işladup eşk **içinde** çihre-i ter / Düzer-idi şarāb-ı nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5329). [içinde,]*

15. Kūy-ı dilberden irse bād-ı sabā / Nāy **içinde** bulurdı ẕevḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [içinde,]*

16. Gözlemez éki demde bir dīdār / Bir dem **içinde** nite kim éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [içinde,]*

17. İssiden gerçi ʿālem oldı caḥīm / Bir içim yoḳ velī **içinde** ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [içinde,]*

18. Mürġ-i vaḥşī olur mı ādeme rām / Ḳafes **içinde** étmese ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [içinde,]*

19. Ḥūb-rūlar **içinde** ol dilber / Ṣan nücūm arasında şems ü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456).*

içinde: *İçinde, arasında.*

1.Naḳd-ıla genc **içinde** étdi ṭarab / ‘ Arż-ıçun müşterīsin étdi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [içinde,]*

2.Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār **içinde** yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [içinde,]*

içinde: *(Zaman bildiren kelimelerle) belli bir sürede, süresince.*

1. Éki deycūr tār-ı zülfeyni / Leyl **içinde** nehār mābeyni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [içinde,]*

2.Ṭoldı bir dem **içinde** altı cihāt / Raʿd u berḳ u ṣavā‘iḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [içinde,]*

içinde: *(Bir hâl ve durum) içerisinde.*

1. Her ki şükr eylemekde ʿāciz olur / Şükr **içinde** kemāle fāyiz olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6072). [içinde,]*

2. Dédi ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / Var mıdur ḥüsn **içinde** baña miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [içinde,]*

içine: *Arasına, içine.*

1.Beni bu tāb **içine** ṣalmaz-ıdun / Yandurup āb **içine** ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [içine,]*

2.Düşdüñ iy genc mār u mūr **içine** / Şekkerüñ ġarḳ oldı şūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [içine,]*

3.Düşdüñ iy genc mār u mūr içine / Şekkerüñ ġarḳ oldı şūr **içine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [içine,]*

4. Dér-idi anlara ki şaşdı bilüm / Vardı zindān **içine** düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [içine,]*

içre: *İçinde, içerisinde; arasında.*

1.Bulalar ol yetīmi çāh **içre** / Ölmedin mihnet-ile āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [içre,]*

2. Bulalar ol yetīmi çāh içre / Ölmedin mihnet-ile āh **içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [içre,]*

3.Eyler-iken bu ḥayret **içre** fiġān / Ṭutdı oġlanlaruñ ḳılup bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [içre,]*

4. Olmaya ʿālem **içre** bundan kem / Ki özine vücūd véreʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [içre,]*

5. Mār-ı pīçīdedür felek yédi kat / Dāyim ola mı ḥayye **içre** ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [içre,]*

6.Ben bu yére ġarīb gelmiş-idüm / Vādi-yi ḥayret **içre** ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [içre,]*

7.Yūsuf ol dem ki ḳaldı çāh **içre** / Pederi ḥasretiy'le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [içre,]*

8.Yūsufa çün deñerdi çāh **içre** / Anı görürdi ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [içre,]*

9. Yūsufuñ rūz-i ḥabsi oldı çehār / Ḳaldı çāh **içre** zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [içre,]*

10.Umaram kim bulam bu sāl **içre** / ʿahd-i māżī ire bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [içre,]*

11. Umaram kim bulam bu sāl **içre** / ʿahd-i māżī ire bu ḥāl **içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [içre,]*

12. Çekdiler delvi Mālik étdi nigāh / Gördi delv **içre** oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [içre,]*

13.Fitne arta déyu ṣavaş **içre** / Gizledi Yūsufı ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [içre,]*

14. Her ne māhīye kim irişdi bu nūr / Oldı Nīl **içre** nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [içre,]*

15. Ger perī ola kūh-i Ḳāf **içre** / Bī-bedel ola ḥüsni laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [içre,]*

16. Ger perī ola kūh-i Ḳāf **içre** / Bī-bedel ola ḥüsni laf **içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [içre,]*

17. Her biri perde **içre** dil-perdāz / Her birinüñ maḳāmı hevdec-i nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [içre,]*

18.Leb-i şīrīni olsa şekker-ḫand / Ẕevḳden şīşe **içre** ḳaynaya ḳand *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [içre,]*

19.Bu sarāy **içre** bir defînem var / Anda yüz pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [içre,]*

20.Üns miḫrābı **içre** ḳāyim o nūr / Ẕikr éder Ḫāliḳını dāyim o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [içre,]*

21. Dédiler mevsim bāhar oldı / Mürġ-zār **içre** mürġ-zār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 722). [içre,]*

22.Görüp āyine **içre** ṣūretüñi / Yoḳ ṣanurduñ cihānda ḳıymetüñi *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [içre,]*

23. Pīri māh ü duḫteri ḫurşīd / Her biri bir melāḫat **içre** ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [içre,]*

24. Bu keşf **içre** ol nigār-ı laṭīf / Luṭf-ile çünki étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [içre,]*

25. Dédi ḫōş demde geldi nāme-i şāh / Şeb-i Ḳadr **içre** ṣanki vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [içre,]*

26.Şāyed ola ki devlete iresin / Mihr-i Mışr **içre** ʿizzete iresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3271). [içre,]*

27.Ḥendese **içre** ʿaḳlı bī-miḳdār / Fikr-i maʿmūrı her işe mi'mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [içre,]*

28. Şehr-i Mışr **içredür** velī aḫaveyn / Ḥāżır anlar ıraḳ degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [içredür, -dür]*

29.Şehr-i Mışr **içre** bir cüvān gördüm / Ne cüvān cisme tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [içre,]*

30. Ḫūblıḳ **içre** bī-naẓīrüz biz / Burc-ı ḥüsne meh-i münīrüz biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [içre,]*

31.Yédi ev yapdı cümle zerrīn ḫişt / Birbiri **içre** ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [içre,]*

32.Dilemez ol ḥabīb-i ʿālem-sāz / Dōstlıḳ **içre** kendüye enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [içre,]*

33. Milk-i Mışr **içre** ser-fırāz étdi / Cümle aḫkāma kār-sāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5275). [içre,]*

34. Dérler-idi recāyı dilden yu / Bu gürūh **içre** yoḳdur ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [içre,]*

35. Ḳulleler üzre geh ʿibādet-ile / Çilleler **içre** geh riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [içre,]*

36. Çünki ser-tā ḳadem ḳadem oldı / Ehl-i Mıṣr **içre** muḥterem oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2268). [içre,]*

37.Dilerem şimdi şerm-sār étme / Bunca bānūlar **içre** ḫᵛār étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [içre,]*

38. Ol harīr arasında bu gül-i ter / Ḫarda gül ya ḫāre **içre** güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [içre,]*

39.Eyler-iken ayaġı gülden neng / Oldı ḫār **içre** ḫūn-ıla gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [içre,]*

40. İy firāḳ-ıla sīnesi maḥrūr / Enbiyā **içre** ḥüzn-ile meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [içre,]*

41.Ṭoldı Mıṣr ehli **içre** şādīler / Eylediler nidā münādīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3308). [içre,]*

42.Gétseler vādi **içre** fevc-be-fevc / Seyl-i ruġan ederdi gūya mevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [içre,]*

43.Maḳṣad oldur cihān bahānesidür / Ḳābe ḳavseyn anuñ nişānesidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49). *[içre,]*

44. Bunca endīşe **içre** derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,]*

45.Düşdi çāh **içre** çün o ʿālem-tāb / Ṣanki ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [içre,]*

46. Ṣıçrayup sengden o ḫōş ḥarekāt / Girdi delv **içre** çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [içre,]*

47. Fitne arta déyu ṣavaş içre / Gizledi Yūsufı ḳumaş **içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [içre,]*

48. Ṣoḳdı çeşmi devātı **içre** ḳalem / Çekdi levḥ-i vücūda ḫaṭṭ-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6271). [içre,]*

49. Yūsufa çün deñerdi çāh içre / Anı görürdi ʿizz ü cāh **içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [içre,]*

50.Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine Rūḥ-i Emīn / Geldi Yaʿḳūba ol dem **içre** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [içre,]*

ictihād ét: *Gücü yettiği kadar çalışma, gayret gösterme.*

1. Dédi ḥükmüme inḳıyād étsün / Ceddi yolına **ictihād ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 926). [ictihād étsün, -sün]*

ictimāʿ eyle: *Bir araya gelmek, toplanmak.*

1. Çünki ḫalḳ istimāʿ eylediler / Bir yére **ictimāʿ eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2131). [ictimāʿ eyle, -di, -ler]*

için: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

1. Ḫaste oldum bu acı dillerden / Defʿ **içün** bu gümānı illerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [ʿiçün,]*
2. Yār-i bedden ḫālās **içün** cānı / İḫtiyār étdi ḳaʿr-ı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4942). [ıçun,]*
3. Dilerüz kim çıḳaravuz anı / Maʿṣıyetden ḫalāṣ **içün** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [içün,]*
4. Dédi bunı benüm **içün** ṣatasın / Dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳatasun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1635). [içün,]*
5. Senden anlar getürdi bīzārī / Senüñ işüñ olar **içün** zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [içün,]*
6. El götürmiş duʿā' **içün** budaġı / Berginüñ zikre deprenür tudaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [içün,]*

için: *"Uğruna, hatırına" anlamlarında kullanılan edat.*

1. Yā ilāhi kemāl-i zātuñ içün / Bunca esmā-y-ile sıfātuñ içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 127*). [içün,]*
2. Semʿun **içün** k'ana nidā-yı cenān / İrişür nitekim sadā-yı zebān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128*). [içün,]*

4.ʿĀlemi hayy eden hayatun **içün** / Kelimāt-ı kelām-ı zātun içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 133*). [içün,]*

5. Çeşm-i Yaʿḳūb **içün** ki aġladı ḳan / Yūsufūñ ḥasretinde bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [içün,]*

6.ʿālemi hayy eden hayatun içün / Kelimāt-ı kelām-ı zātun **içün** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 133*). [içün,]*

7.Ṭūr-ı mīḳāt u Ṭūr-ıʿizzet **içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 4479). [içün,]*

8.Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [içün,]*

9.ʿilm ü ḥilmi-y **içün** Süleymānuñ / Ḥātem-i mühr-i mihriy'çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 149). [içün,]*

10. Eşki-y **içün** dü çeşm-i Yahyā'nın / Ẓulm-ile dökilen ḳanıy'çun anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [içün,]*

11. Rükn-i seng-i maḳām-ı Zemzem-içün / ʿāşıḳuñ gözlerindeki nem **içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 157). [içün,]*

12. ʿĀlemi Ḫaḳḳ yaratdı ādem **içün** / Bunca ādem üretdi bir dem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [içün,]*

içün: *"İçin, hakkında" anlamında edat.*

1.Tā ki Yaʿḳūb **içün** ola bu duʿā' / Mācerayı ḥikāyet étdi aña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382). *[içün,]*

içür: *İçirmek, içmesini sağlamak.*

1. Müdām **içürdügi** bāde yérine baña felek / Müdām ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḥḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [içürdügi, -düg, -i]*

2. Kime kim vére bir piyāle şarāb / Tiz **içür**ürür çanaḳ çanaḳ tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [içürürür, -ür]*

3. Belki ḫasmuñ-durur ḫışım dédigüñ / Zehr **içür**ir saña ġamun yédügüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559). [içürir, -ir]*

4.**İçürem** aña mekr-ile bir nūş / Ḥaşre dek yata sekr-ile bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [içürem, -em]*

5. Ḫaber alduḳça ṭāsdan ol ḫāṣ / Zehr **içürürdi** bunlara ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [içürürdi, -ür, -di]*

6.Bir içim su **içür** revānuñ-ıçun / Ölmedin teşnelikden anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4043). [içür,]*

idbār: *Talihsizlik, bahtsızlık.*

1. Neʿacebdür belānuñ ahvāli / Degül **idbārı** gibi iḳbāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [idbārı, -ı]*

2. Nāgeh irüp debūrı **idbāruñ** / Der u dīvārı ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [idbāruñ, -uñ]*

iḍlāl: *Doğru yoldan çıkarma, saptırma; dalâlete düşürme, azdırma.*

1. Menzili dūzaḫ ü kemāli dalāl / Menberi şer naṣīḥati **idlāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [idlāl,]*

idrāk: *Anlama yeteneği, akıl erdirme, anlayış.*

1. Cān gibi cismi āb ü gilden pāk / Ḥüsni vaṣfına iremez **idrāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [idrāk,]*

2. Āteşüñ şevḳi ḳanda sen ḳanda / Yoḳ mı **idrāk** ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [idrāk,]*

idrāk et: *Anlamak, kavramak.*

1.Bir cevāb-ıla ṣavdı anı o pāk / **Étmedi** kimse sırrını **idrāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [idrāk et, -me, -di]*

idrāki gel: *Kendine gelmek, şuuru yerine gelmek, aklı başına gelmek.*

1.Bir zemāndan ki **geldi idrāki** / Aġlayup ṣaçdı başına ḫāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3437). [idrāki gel, -di]*

iflāh: *Bir tehlikeden, güç bir durumdan veya hastalıktan kurtulma, iyileşme.*

1.Eflaḥ **iflāḥa** çünki buldı mecāl / Dile geldi dédi ne oldısa ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [iflāḥa, -a]*

ifrāṭ-ı ġuṣṣa: *Çok elem, keder; elemin, kederin çok olması.*

1. Pīr-i miskīn édüp bu ḳıṣṣayı gūş / Düşdi **ifrāṭ-ı ġuṣṣadan** bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1132). [ifrāṭ-ı ġuṣṣa, -dan]*

iftah Allah: *Allah açtı (Allah'ım kolaylık ver anlamında kullanılmıştır.)*

1.**İftah Allah** déme teʿallül-ile / Bülbüli yaḳma ḥasret-i gül-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2055). [iftah Allah,]*

iftihār ét: *Övünmek.*

1. Her ne māhī ki buldı ol vaṣlı / Tā ebed **iftiḫār éder** nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [iftiḫār ét, -er]*

iftirā: *Bir suçu suçsuz birinin üzerine atma II kara çalma, kara sürme.*

1. Şeyṭanet eylemez ferişte-ṣıfat / **İftirādur** buña bu bed-töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4917). [iftirādur, -dur]*
2. Cemʿ édüp ṣora mācerālarını / Ben giriftāra **iftirālarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5199). [iftirālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
3. Ṣabr édüp Yūsuf **iftirālarına** / Dil uzatmadı mācerālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5891). [iftirālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

iftirā ét: *Bir suçu suçsuz birinin üzerine atmak II kara çalmak, kara sürmek.*

1.İftirā étme bi-günāha ṣaḳın / İrişür saña bir gün āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [iftirā ét, -me]*

2.Ki n'içün buña **iftirā édesiz** / Bi-günāha n'içün cefā édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [iftirā ét, -e, -siz]*

3.Beni ʿammem édindi kendüye yār / **İftirā étdi** baña āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [iftirā ét, -di]*

4. Bu rivāyetde gey ḫaṭā étdi / Ol ki ṣıddīḳa **iftirā étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [iftirā ét, -di]*

iftirā-yı firāş: *Başkasının yatağında olma iftirası; zina iftirası.*

1. Baña olmaḳdan **iftirā-yı firāş** / Yég-idi cān tenümden olsa tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5203). [iftirā-yı firāş,]*

iftirāk: *Ayrılık, ayrılma, hicran II birinden ayrı düşmek.*

1. Ṭap oḳı **iftirāḳ** nāmelerin / Ṭap uçur ol ḫaber ḫamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [iftirāḳ,]*

iftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl: *Kemāl ehlinin sözünün başlangıcı.*

1.İftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl / Nām-ı aʿlā-yı mübdi'-i müteʿal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 53). [iftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl,]*

iġrak ét: *(Rahmete) batırmak, gark etmek; rahmet etmek*

1. Cānumı raḥmetüñe **iġrak ét** / Zümre-i sāliḥine ilḥāḳ ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6182). [iġrak ét,]*

ihlāṣ: *İçtenlik, samimiyet.*

1.Aña kim luṭfını ʿiyān eyler /
Evvel **iḫlāṣın** imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [iḫlāṣın, -ın]*

ihrām: *Hacıların örtündükleri dikişsiz elbise II Hac veya umre yapan kimseye normal durumlarda helâl olan bazı davranışların haram kılınması.*

1. Her kime Kaʿbe bī-nişān oldı / Anuñ **iḥrāmı** terk-i cān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [iḥrāmı, -ı]*

iḥsān: *Cömertlik, lütuf, bağış; hediye, iyilik.*

1. Biñ biñ **iḥsānlar** eylese aña şāh / Yüz o deñlülere sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [iḥsānlar, -lar]*
2. Her ki ʿaḳlı vü fehmi var anuñ / Éder iḥsān cezāsın **iḥsānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [iḥsānuñ, -uñ]*
3. Olam **iḥsānda** eyle ḳānūn- sāz / Kʿola gūyendesiʿ Irāḳ u Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [iḥsānda, -da]*
4. Kāşki köñlege olan **iḥsān** / Köñlek issine ola-y-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [iḥsān,]*
5. Ol güli kim bitürdi bustānuñ / Yaġup üstine bunca **iḥsānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [iḥsānuñ, -uñ]*
6. Luṭf u **iḥşana** oldı gey ḥadeḳa / Eksük étme maḥalline ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [iḥşana, -a]*
7. Her kim ol dāniş ehli insāndur / Bilür **iḥsān** cezāsı iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [iḥsān,]*
8. Her kim ol dāniş ehli insāndur / Bilür iḥsān cezāsı **iḥsāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [iḥsāndur, -dur]*

ihsān et: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak; bağışlamak.*

1. Size her kim ki **éde iḥsānı** / Ḳarşulamañ isā'et-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6158). [iḥsān ét, -e]*
2. Buña meyl étdi ḳalbi mīzānı / ʿAdl-ile **étmez** oldı **iḥsānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). [iḥsān ét, -mez]*
3. Çünki ḫalḳ étdi Ādemi Raḥmān / **Ét**diʿ aynına nūrını **iḥsān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 447). [iḥsān et, -di]*
4. Her kiʿ aḳlı vü fehmi var anuñ / **Éder iḥsān** cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [iḥsān et, -er]*

ihtimām eyle: *(Birisine) dikkat etmek, özen göstermek.*

1. Yūsufa ʿizzet édüp ol ḫōş-nām / Eyle **eylerdi ihtimām** iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [ihtimām eyle, -r, -di]*

ihtitām: *Hitam bulma, bitme, sona erme.*

1. Oldı müşk-i ḫuten ḫitāmı anuñ / Oldı ḫōş demde **iḫtitāmı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [iḫtitāmı, -ı]*

iḫtiyāc: *İhtiyaç, gereksinim.*

1. Yoġ-ıdı zeyne **ihtiyācı** anuñ / Artdı andan velī revācı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [ihtiyācı, -ı]*
2. Dédi ʿarż eyleñ **iḫtiyācuñuzı** / Açlıḳ şiddetinden acıñuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5756). [iḫtiyācuñuzı, -uñız, -ı]*

ihtiyāc-ı isfidāc: *Üstübeç ihtiyacı (Üstübeç: Boyacılıkta kullanılan, kurşun karbonat ve kurşun hidroksitten ibaret zehirli madde.).*

1. Reng-i rūyın edeli gam tārāc / Ḳalmadı **iḫtiyāc-ı isfidāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3897). [iḫtiyāc-ı isfidāc,]*

ihtiyār: *Kişinin kendi iradesi, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme; karar verme gücü.*

1. Ḥayret irişdi ḥasret-ile baña / **İḫtiyārum** ḳomadı düşdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [iḫtiyārum, -um]*
2. Yüridi bir zemān bu kār-ıla / Ki şubān oldı **iḫtiyār-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [iḫtiyār-ıla, --ıla]*

3. Ḥāli yoḳ bir dem **iḫtiyār-ıla** / Seyr éder dāyim ıżṭırār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [iḫtiyār-ıla, --ıla]*

4. Ḥāl-i ʿāşıḳ belī ḳarār olmaz / Çünki ʿāşıḳda **iḫtiyār** olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [iḫtiyār,]*

5.Yélerem yél gibi ḳarārum yoḳ/ Bilmezem ḥālüm **iḫtiyārum** yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [iḫtiyārum, -um]*

6. Dédi ma'ẕūr tut beni iy yār / Yoġ-ıdı bende **iḫtiyār**-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [iḫtiyār-ile, -ile]*

7.Ṭutup eteğin anı **iḫtiyār** étmiş-idüm / Elümden ol daḫi gétdi çün **iḫtiyār** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [iḫtiyār,]*

8.Sevmez anı göñül ki yār degül / Sevmemek sevmek **iḫtiyār** degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [iḫtiyār,]*

9. Gece rāzuñ çün perde-dārıdur / Cümle ʿuşşāḳun **iḫtiyārıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [iḫtiyārıdur, -ı, -dur]*

10.Her ne kim yāruñ **iḫtiyāridür** / ʿĀşıḳuñ ol daḫi nigāridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 828). [iḫtiyāridür, -i, -dür]*

11. **İḫtiyāruñ** zimāmın āḫir-i kār / Nāḳa boynına ṣaldı ol nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [iḫtiyāruñ, -uñ]*

12.Terk édüp cümle **ihtiyārını** / Gözleye iḫtiyār-ı yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3830). [ihtiyārını, -ı, -n, -ı]*

13. Gétdi elden çün **iḫtiyār-ıla** hūş / Ḳaldılar cümle vālih ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [iḫtiyār-ıla, -ıla]*

ihtiyār ét: *Seçmek, tercih etmek; dilemek, istemek.*

1. Yār-i bedden ḥālās ıçun cānı / **İḫtiyār étdi** ḳaʿr-ı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4942). [iḫtıyār ét, -di]*

2.Ṭutup eteğin anı **iḫtiyār étmiş-idüm** / Elümden ol daḫi gétdi çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [iḫtiyār ét, -miş, -idü, -m]*

3.ʿāşıḳ oldur ki fürḳat istese yār / **İḫtiyār éde** fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [iḫtiyār ét, -e]*

ihtiyār eyle: *Seçmek, tercih etmek; dilemek, istemek.*

1.Cümle ʿahd ü ḳarār eylediler / Bu işi **iḫtiyār eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 970). [iḫtiyār eyle, -di, -ler]*

iḫtiyār ol: *Seçmek, tercih etmek; irade sahibi olmak.*

1. Dédi n'édem ki kār elümde degül / Gétdi ṣabr **iḫtiyār olmada** degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [iḫtiyār ol, -ma, -da]*

ihtiyārī: *Mecburi olmayan, insanın kendi irade ve isteğine bırakılmış olan.*

1.**İḫtiyārī** degül çü kār-ı kulūb / Nice maʿzūr olmaya Yaʿkūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [iḫtiyārī,]*

2. Olsalar **iḫtiyārī** ʿAbdullāh / Iżṭırār eylemezdi bendeyi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5705). [iḫtiyārī,]*

ihtiyār-ı yār: *Sevgilinin iradesi, isteği.*

1.Terk édüp cümle ihtiyārını / Gözleye **iḫtiyār-ı yārını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3830). [iḫtiyār-ı yār, -ı, -n, -ı]*

ihvān: *Kardeşler (Hz. Yusuf'un kardeşleri)*

1.Anuñ **iḫvānı** étdi ẓulm ü ḥased / Bunlaruñ nesli kendülerinden eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [iḫvānı, -ı]*

2.Gétdiler Yūsuf-ıla **iḫvānı** / Bir' ki menzil götürdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [iḫvānı, -ı]*

3.Yūsufı atmaġ-ıçun **iḫvānı** / Göricek gey begendiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 898). [iḫvānı, -ı]*

4.Baʿżı rāvī dédi ki **iḫvānı** / Atdılar ḳaʿr-ı çāha çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [iḫvānı, -ı]*

5.Çünki cevr-ile Yūsuf **iḫvānı** / Getürüp çāha atdılar anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [iḫvānı, -ı]*

6.Seni n'étdi ḥasūd **iḫvānuñ** / ʿacebā dökdiler mi ki ḳanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). [iḫvānuñ, -uñ]*

7.Gerçi kim aldamaġ-ıçun pederi / Yūsuf **iḫvānı** düzdiler ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [iḫvānı, -ı]*

8.Dédi Yaʿḳūb Yūsufum ḳanı / Étdi senden şikāyet **iḫvānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [iḫvānı, -ı]*

9. Yūsufı senden alup **iḫvānı /** Gürg yédi démişler ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [iḫvānı, -ı]*

10. Meger ol dem ki māh-i Kenʿānı / Ẓulm-ile çāha atdı **iḫvānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [iḫvānı, -ı]*

11.Gūş édüp anı Yūsuf **iḫvānı** / Vehm édüp çāha atdılar cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [iḫvānı, -ı]*

12.Géçdiler ol güherden **iḫvānı** / Ṣatdılar géçmez akçaya anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1682). [iḫvānı, -ı]*

13. Ḥüsn-i Yūsufdaki ṭarāvet-i nūr / Oldı **iḫvānı** çeşmine mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1688). [iḫvānı, -ı]*

14.Ṣatdılar Yūsufı çün **iḫvānı** / Mālike bende étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [iḫvānı, -ı]*

15.Mālike dédi Yūsuf **iḫvānı** / Bend édüp gey ṣaḳın bu oġlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [iḫvānı, -ı]*

16.Yatdılar anda Yūsuf **iḫvānı** / Ḳaça déyu gözetdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [iḫvānı, -ı]*

17. Ḳaydı-y-ıla o serv olurdı revān / Olmadılar muḳayyed ol **iḫvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [iḫvān,]*

18. Göricek belki ḳaçdılar anı / Çaġırup dédi Yūsuf **iḫvānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [iḫvānı, -ı]*

19.Tā görinmez olınca **iḫvānı** / Baḳup anlara étdi efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [iḫvānı, -ı]*

20. Az yaşında çoġaldı ʿirfānı / Hased étdiler aña **iḫvānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [iḫvānı, -ı]*

21.İlla **iḫvānı** pür-hased oldı / Ne ḥased her biri esed oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [iḫvānı, -ı]*

22.Deme **iḫvān**a ḫʿābuñı zinhār / Ḫʿabdan fitne olmasun bīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 624). [iḫvāna, -a]*

23.Pedere ḳarşu mihr-ile anı / Birbirinden ḳapışdı **iḫvān**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 831). [iḫvānı, -ı]*

24. Āgeh eyleme ġayri **iḫvānı** / Böyledür bize emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5856). [iḫvānı, -ı]*

<u>ihvet</u>: Kardeş

1.Ḳıṣṣa-i Yūsufı rivāyet éden / **İḫveti** cevrini ḥikāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 942). [iḫveti, -i]*

2.İy peder ṣoḥbetinden ayru yetīm / **İḫveti** ẓulmi-y-ile ṣayru yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [iḫveti, -i]*

3.Yūsufuñ anda gördi ḳıṣṣasını / **İḫveti** cevri-y-ile ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [iḫveti, -i]*

4.**İḫvetüñden** şikāyet étme ṣaḳın / Ḳalbüñi pür-melālet étme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1046). [iḫvetüñden, -üñ, -den]*

5. Ẓilletine bu ẕellet oldı sebeb / **İḫvet**i cevri-y-ile çekdi taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [iḫveti, -i]*

6.Dédi yā **iḫvetā** ne ġāfilsiz / Ne-y-içün ẓulme böyle māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162). [iḫvetā, -a]*

7.Gördi çün **iḫvetin** o serv-i revān / Oldı berg-i ḫazān gibi lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [iḫvetin, -in]*

8.Gelicek āḫir **iḫveti** ḳatına / Ḥüccet étdi anuñla iḫvetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [iḫveti, -i]*

9. Gelicek āḫir iḫveti ḳatına / Ḥüccet étdi anuñla **iḫvetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [iḫvetine, -i, -n, -e]*

10. Ṭurdı Mālikden istedi destūr / Ki vidāʿ éde **iḫvetin** ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [iḫvetin, -in]*

11. Geh gédüp **gözi yaşı** aḳar-ıdı / Geh dönüp **iḫvetine** baḳar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1782). [iḫvetine, -i, -n, -e]*

12. Ki ʿazīz ola şehr-i Mışra ṭapuñ / Secde-gāh ola **iḫvetüñe** ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [iḫvetüñe, -üñ, -e]*
13. Bir niçe defʿa vāḳiʿ olmış-ıdı / **İḫveti** göñli kīne tolmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 568). [iḫveti, -i]*
14. Her ne yérde ki ceng-sāz olsam / **İḫvet**üm üzre ser-firāz olsam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 601). [iḫvetüm, -üm]*
15. **İḫvet**i çün ḫʷābı gūş étdi / Esed oldı ḥased ḫurūş èdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 634). [iḫveti, -i]*
16. Yūsufı nite vérdi **iḫvet**ine / Ne-y içün rāżı oldı ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 710). [iḫvetine, -i, -n, -e]*
17. Merta'ı **iḫvet**ümle geşt edeyin / Oynayup seyr-i kūh ü deşt èdeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 739). [iḫvetümle, -üm, -le]*
18. **İḫvetüm** baña çoḳ cefālar édüp / Ġurbete saldılar belālar édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3728). [iḫvetüm, -üm]*
19. Pederüm oldı çün muḥibb-i ṣarīḥ / **İḫvetümden** beni ḳılup terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [iḫvetümden, -üm, -den]*
20. **İḫvetüñ** kin ekildi cānlarına / Uġradum 'āḳibet ziyānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [iḫvetüñ, -üñ]*
21. Baʿd-ez-ān dédi Yūsuf **iḫvetine** / Ṭoyurup cümlesini niʿmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [iḫvetine, -i, -n, -e]*
22. Vérdi mihr ü maḥabbet **iḫvetüme** / Ḫōş ṣafā-yıla geldiler ḳatuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [iḫvetüme, -üm, -e]*

ihvet-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un kardeşleri.*

1. Çın seher turup **iḫvet-i Yūsuf** / Dilleri pür-ʿadāvet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 673). [iḫvet-i Yūsuf,]*
2. Geldi Mışra çün **iḫvet-i Yūsuf** / Bilüp anları ḥażret-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [iḫvet-i Yūsuf,]*
3. **İḫvet-i Yūsufa** vérildi çün aş / Ṣundı bir çīniye éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [iḫvet-i Yūsuf, -a]*
4. **İḫvet-i Yūsuf** eyleyüp bunı gūş / Şerm ü ḥayretden oldılar ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5906). [iḫvet-i Yūsuf,]*
5. Çün metā' açdı **iḫvet-i Yūsuf** / Ẓāhir oldı ḥimāyet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5803). [iḫvet-i Yūsuf,]*

ʿiḳāb-ı ʿuḳbā: *Ahirette görülecek ceza, eziyet.*

1. Ḫavfuñuz yoḳ mı Ḥaḳḳ teʿālādan / Ḳaçma mısız **ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [ʿiḳāb-ı ʿuḳbā, -dan]*

ʿiḳāl: *Ayak bağı, bağ; engel.*

1. Mest olur dilberi ḫayālinden / Ḳurtılur ʿaḳlınuñ **ʿiḳālinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2624). [ʿiḳālinden,]*

ʿiḳāl ol: *Engel olmak, engellemek.*

1. ʿĀḳile ʿaḳlı çün ʿiḳāl oldı / Seni fehm étmesi muḫāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103). [ʿiḳāl ol, -dı]*

ikāmet eyle: *Bir yerde oturmak, oranın sakini olmak.*

1. Bunca yıl bile şoḥbet eylemişem / Evlerinde **iḳāmet eylemişem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1752). [iḳāmet eyle, -miş, -em]*

ikbāl: *Baht, talih.*

1. Ne ʿacebdür belānuñ ahvāli / Degül idbārı gibi **iḳbāli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [iḳbāli, -i]*

ikbāl ét: *Teveccüh göstermek, kabul etmek.*

1. Ḫalḳdan çünki eyledi iʿrāż / **Ḗtdi iḳbāl** raḥmet-i feyyāẓ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5871). [iḳbāl ét, -di]*

ikbāl eyle: *Baht açıklığı veya iyi bir duruma erişmiş olma.*

1. Zere ṭāli’ çün **eyledi iḳbāl** / Bilezük oldı aña hem ḥalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [iḳbāl eyle, -di]*

iḳbāż ol: *Elde bulundurtma, satın aldırarak elde tutturma.*

1.Çünki **oldı** bu ḳabż-ıla **iḳbāż** / Yoḳdur imkān ki olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [iḳbāż ol, -du]*

iḳdām ét: *Çaba göstermek, çabalamak.*

1. Olmaġ-ıçun dem-i visāle devām / Ḥīle ḥāline **étdiler iḳdām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [iḳdām ét, -di, -ler]*
2. Çün görişmek ṣorışmaġ oldı temām / Yūsuf **étdi** żiyāfete **iḳdām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [iḳdām ét, -di]*

iki: *" İki " sayı sıfatı.*

1.Yūsuf-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / Ol **iki** ḥavż arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [iki,]*

iklīdis: *Yunan asıllı ünlü matematik ve geometri üstadı (Öklid)*

1.Étse teşkīl tarḫ u taḳsīmi / Niçe **İḳlīdis** ala ta’līmi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [iḳlīdis,]*

iklīm: *Ülke, memleket, diyar.*

1.Āḫir iḳlim-i Mışrı terk étdi / Şām **iḳlīmine** géçüp gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1398). [iḳlīmine, -i, -n, -e]*
2.Berakātıy’la ṭoldı ol **iḳlīm** / Mündefīʿ oldı ol belā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [iḳlīm,]*
3. Çün ola şehr-i yār devlet-mend / İrmez **iḳlīmine** belā vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [iḳlīmine, -i, -n, -e]*
4. Biz bu **iḳlīme** zād-ıçun geldük / Sanmañuz kim fesād-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866) [iḳlīme, -e]*

iklīm-i mevt: *Ölüm ülkesi, diyarı II ahiret yurdu.*

1. Göçer **iḳlīm-i mevte** bār-ıla / Āfet üştürleri ḳaṭār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3091). [iḳlīm-i mevt, -e]*

iḳlim-i Mışr: *Mısır ülkesi.*

1.Āḫir **iḳlim-i Mışrı** terk étdi / Şām iḳlīmine géçüp gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1398). [iḳlim-i Mışr, -ı]*

ikrām kıl: *Hürmet göstermek, değer vermek.*

1.Çekdi Yūsuf beni duʿā’sı-y-ıla / **Ḳıldı ikrām** merḥabāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3794). [ikrām kıl, -dı]*

iḳrār eyle: *Kabul etme, tasdik etme.*

1.Dédiler cāndan **eyledük iḳrār** / Aña kim ḫalḳ éder bu resme nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [iḳrār eyle, -dü, -k]*

il: *Ḫalk, ahali; başkaları, herkes.*

1. Ḫaste oldum bu acı dillerden / Defʿ içün bu gümānı **illerden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4888). [illerden, -ler, -den]*

il: *Diyar, iklim; memleket, ülke.*

1.Var-ıdı **ilde** bu meṣel rūşen / Ağlamaz dérler-idi kendü düşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [ilde, -de]*
2. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / Sen şeh ol ḫayli **ile** ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [ile, -e]*
3. Ṭoldı eṭrāfa ẕevḳ u şādīler / Ṣaldı şāh **illere** münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [illere, -ler, -e]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

1.Édeyin anı hep fidā-yı günāh / ʿöẕr-hāh ola ḫışm éderse **ilāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4483). [ilāh,]*
2.Sen dér-idüñ kerīm **ilāhum** var / Ehl-i cürme raḥīm **ilāhum** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [ilāhum, -um]*

3.Sen dér-idüñ kerīm **ilāhum** var / Ehl-i cürme raḥīm **ilāhum** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [ilāhum, -um]*

4. Ki ol ecdāduñuñ **İlāhıdur** / Ḫalḳı ḫalḳ étdi pādşāhıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [ilāhıdur, -ı, -dur]*

5. Olmasa sırr-ı ş̲emme vechu'llāh / Büt-i sengīne kim dér-idi **ilāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5452). [ilāh,]*

6. K'iy ḥacer sen nice **ilāhumsın** / Dōst yolında seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [ilāhumsın, -um, -sın]*

7.Toḫm-ı sidre düşüp yére nāgāh / Müntehā kaddüñi bitürdi **İlāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [ilāh,]*

8.Güli gülmeg-içün yaratdı **İlāh** / Yaraşur bülbül étse nāle vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [ilāh,]*

9.Daḫi ol ṭıfl üç aylıġ-iken **İlāh** / Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa étdi anı güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [ilāh,]*

10.Yüz ururam aña **ilāhumdur** / Ḥıfẓ éder püştümi penāhumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4532). [ilāhumdur, -um, -dur]*

ilāhī: *(Ey) Allah'ım! (Allah'a yakarma sözü.)*

1.Yā **İlāhī** seversen ecdādum / Bu siyeh-rūdan al benüm dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [ilāhī,]*

iʿlām et: *Bildirmek, haber vermek.*

1.Eylemişdüñ benümle ʿahd-i temām / **Étmege** baña kendüñi **iʿlām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3465). [iʿlām etmeg, -e]*

ile: *" birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

1.Ol ki gözlerdi cihānda nam ü neng / Nāmıla sulh eyleyüp neng **ile** ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [ile,]*

2.Şemʿ **ile** rūşen ola çün ḫāne / Ṭolar eṭrāfı cemʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [ile,]*

3. Ḳılur-iken dehānı hiçe ḫiṭāb / Ṭutdı āhūların ḫayāl **ile** ḫʷāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2766). [ile,]*

4.ʿışḳuña hem-dem olsa peşşe-i ḥaḳīr / Ola ḳuvvetde pīl-i mest **ile** bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [ile,]*

5.Bunca māl ü menāl ü niʿmet-ile / Bunca cemʿiyyet ü cemāʿat **ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 480). [ile,]*

6. Naẓar eden bu nūr **ile** gördü / ʿĀlemi ẕerre ẕerreyiʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 72). [ile,]*

7.Vech-i maʿşūḳa nice vāṣıl olur / ʿışḳ **ile** hālik olmasa sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [ile,]*

8. Yūsufūn vaṣfını éşitmiş-idi / Ārzū **ile** işi bitmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2307). [ile,]*

9. ʿışḳ **ile** belki bī-ḫōd oldı ne ḫʷāb / Etdi cām-ı şebāne mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [ile,]*

10. Dilde ebr ü ḫayāli peyveste / Cānı sevda-yı çeşm **ile** ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [ile,]*

11.Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / Éki ḥarf **ile** anca biñ ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[ile,]*

12.Naẓar eden cihāna ʿibret **ile** / Gördi her şeyʿi nice hikmet-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). *[ile,]*

13.Bu ḳadar vüsʿat **ile** ʿarş-ı ʿaẓīm / Ceberutına göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[ile,]*

14.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[ile,]*

15.Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa **ile** mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [ile,]*

16.Bulmadı şemʿi dilde nūr-ı yaḳīn / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). [ile,]*

17.Dédi Īnāsa rıfḳ u līnet **ile** / Beni tap yaḳ fırāk u ḥasret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [ile,]*

18. Toldı Kenʿān diyarına şādī / Ḥulle-y **ile** bezendi şimşādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [ile,]*
19. Turdılar ḳarşu pāy-i ḫizmet-ile / Söz ḳapusın açup belāġat **ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 678). [ile,]*
20. Her ne ʿāṣıḳ ki yudı andan elin / Āb-ı şevḳ **ile** yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [ile,]*
21. Sürüp āḫir ḫūrı melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr u şiddet **ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [ile,]*
22. Ḫōş dem olur ġam-ı ḥayāl **ile** / Ḫurrem olınca ta viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [ile,]*
23. Kimi keffin çü ṣafḥa-i takvīm / Cedvel-i sürḫ **ile** ḳılup taḳsīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [ile,]*

ile: *" ile" bağlacı.*

1. Çünki zeyn étdi Yūsufı Yaʿḳūb / Toldı etrafa reşk-**ile** āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [ile,]*
2. Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / Dil **ile** dīde pür-nem ü pür-ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [ile,]*
3. Leyse fīcübbeti sivāh / ne y-içün ḥālḳ olundu ins **ile** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [ile,]*

ilenc et: *Beddua etmek.*

1. Mār olup gözlerine māl-ile genc / **Étdi** kendüye dürlü dürlü **ilenc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [ilenc et, -di]*

ilenc vér: *Beddua etmek.*

1. Gördi pāyinde çün o mārı bu genc / Ḳara baḫtına sögdi **vérdi ilenc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [ilenc vér, -di]*

ilet: *Ulaştırmak, götürmek.*

1. Yārini lu ḅ-ıla **iletdi** o cān / Ol yédi ḫāne evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [iletdi, -di]*
2. Aḳribā raḥm édüp o bīmāra / **İledürler** o yére tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [iledürler, -ür, -ler]*

ilḫāḳ ét: *(Bir topluluğa) katmak; dâhil etmek.*

1. Cānumı raḥmetüñe iġrak ét / Zümre-i sāliḥīne **ilḫāḳ ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6182). [ilḫāḳ ét,]*

ilkā ét: *Koymak, bırakmak; yerleştirmek.*

1. **Étdi ilḳā** gül üzre yāsemeni / Vech-i Yaʿḳūba aʿni pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [ilḳā ét, -di]*

illa: *"Ancak, sadece, yalnız" anlamında edat.*

1. Her biri étdi ānı ḥācet-içün / **İlla** Aḥmed ḳodı şefā'at-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). [illa,]*
2. Gerçi siz mekr ü al eyledüñüz / **İlla** yañlış ḫayāl eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1477). [illa,]*
3. Ṣūreta gerçi taze bustāndur / Meyvesi **illa** mekr ü destāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [illa,]*
4. **İlla** ol demde var ki anda resūl / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [illa,]*
5. Dérdi ḥāṣā bu pākden kellā / İş bunı işleyendedür **illā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [illā,]*

illa: *Bilhassa, özellikle.*

1. **İlla** yanduḳça cānınuñ dögüni / Depesinden çıḳar-ıdı tütüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [illa,]*
2. Gerçi olmışdı mihr sīnede germ / Daḫi ḳalmışdı **illa** z̲erre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

79, Beyit 2466). [illa,]

illa: *"Ancak, ama, fakat" anlamında bağlaç.*

1.Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu nakşı baña geçmedi **illā** senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [illā,]*

2.Eylerem gerçi ḳurbetüñe heves / **İlla** bāmuñda bī-nihāye ʿases (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110*). [illa,]*

3. Gerçi kim cümlesi mükemmel-idi / **İlla** Yūsuf bulardan ekmel-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [illa,]*

4.**İlla** iḫvānı pür-hased oldı / Ne ḥased her biri esed oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [illa,]*

5. Oḳıdılar bu resme çoḳ destān / **İlla** destūra olmadı imkān*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 720). [illa,]*

6.Gerçi ẓāhirleri ṣadāḳat-idi / **İlla** bāṭınları ṣad āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [illa,]*

7. Gördi gerçi bulaşmış üstine ḳan / **İlla** yoḳ ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [illa,]*

8. Ṣūretā ṭāʿate muvāfıḳdur / **İlla** maʿnide gey münāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [illa,]*

9. Bize hem-şīr oldı hem hem-zād / Servdür ḳaddi **illa** nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [illa,]*

10.**İlla** yoḳdur bu kiẕbe hīç ṣūret / Ola ṣıddīḳa kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [illa,]*

11.**İlla** bu narḫı bilmek ol aya / Oldı Yaʿḳūb-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [illa,]*

12. Gerçi var bu işe nedāmetümüz / **İlla** ḳomaz bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771) [illa,]*

13. **İlla** taḫḳīḳi ẓāhir étmediler / Sözi bir yerde āḫir étmediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [illa,]*

14. Ben dilerdüm ḳılam bu hāli nihān / **İlla** ṣabrum dükendi oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [illa,]*

15. **İlla** bu ḳand-rīz-i Mıṣr oldı / Nām-zād-ı ʿazīz-i Mıṣr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2867). [illa,]*

16. ʿāşıḳuñ gerçi müşkili çoḳdur / **İlla** bu ġamdan özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [illa,]*

17. **İlla** bunuñ hevāsı ḫāk-i Mıṣr / Gülmez añılmayınca tā ki Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [illa,]*

18. **İlla** n'édem ki ḥażret-i Reyyān / Bensüz olmaġa yoḳ-durur imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2925). [illa,]*

19. Gerçi kim sevmiş-idi anı temām / **İlla** bulmuş degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [illa,]*

20. Ṣūreti gerçi dām-i kesretde / **İlla** maʿnāsı ʿayn-i vaḥdetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3189). [illa,]*

21.**İlla** yoḳdur bize mecāl-i viṣāl / Çoḳ belā çekmeyince bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [illa,]*

22.Rāżıyam **illa** ḫarc édüp varı / Ben de olam anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [illa,]*

23.Gün gibi gāh olur ḳılur bu rücūʿ / **İlla** heyhāt édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [illa,]*

24.Gerçi ṭapmaḳda pārsā gibidür / **İlla** ḳapmaḳda kehrübā gibidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [illa,]*

25.Ṣūreta gerçi ṣūret ögersin / **İlla** maʿnīde maʿnī-perversin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [illa,]*

26.Gerçi kim irdi aña bu maʿnī / **İlla** ḥüsniy'le eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [illa,]*

27.Fürḳat-i yār egerçi müşkildür / **İlla** ol vaṣl āfet-i dildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [illa,]*

28.Ḳorḳaram **illa** baʿżı fermānda / Maʿṣıyetden olam füru-mānde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3979). [illa,]*

29.Bitürür **illa** tāze būstānı / Ṣan ki dūşize ḥüsn pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [illa,]*

30.Seni ben gerçi bāġbān étdüm / **İlla** dil bāġına ziyān étdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [illa,]*

31.Bāġuñuñ gerçi tāzedür şemeri / Añmaduñ **illa** bu ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [illa,]*

32.Niçe gül var ki ḫōş şemāyildür / **İlla** dil aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [illa,]*

33. Ṣabra gerçi cemīldür ʿāḳil / Vaṣl-ı Yūsufda **illa** gey müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [illa,]*

34. Ol belādan anı ḫalāṣ édeyin / Meclisümde nedīm-i ḫāṣ édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [illa,]*

35. **İlla** ol ḥarfe yār baḳmaz-ıdı / Andan eylerdi ʿār baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [illa,]*

36. Şehr-i Çin oldı gerçi rūyı anuñ / **İlla** ḳalmadı müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [illa,]*

37. Gerçi éverdi gétmek-içün eve / **İlla** gerden-keş oldı ṭurdı deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [illa,]*

38.**İlla** Yaʿḳūb minnet étdi aña / Cennet-ile beşāret étdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [illa,]*

39.Mihr-i ṣarḳ oldı **illa** farḳı hemān / Çeşm ü ebru vü zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [illa,]*

40.Hālini **illa** bilmez-idi nigār / Anuñ-içun yanardı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [illa,]*

41. **İlla** pertāb olınsa ol seḥerī / Nüh felek ṭutar-ıdı nüh siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [illa,]*

42. Her zemān bī-ġaraẕ vefā yoġ-ımış / **İlla** derd ü ġam ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [illa,]*

43.Gerçi ser ṭutmışam iṭāʿatüñe / **İlla** gerden-keşem bu ṭāʿatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [illa,]*

44. Dédi Ḳıṭfīr egerçi ṭāmiʿ-idi / **İlla** ʿinnet ʿinānı māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [illa,]*

45. Gerçi miḥri baña dürüst-idi / **İlla** mühr açamazdı süst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [illa,]*

illa: *İlla, illa ki; eğer, eğer ki.*

1. **İlla** andan yazılsa bir barmaḳ / Ḳaleme bu ḳadar gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [illa,]*

ʿ**illet:** *Sebep, neden.*

1. Belki ʿ**illet** vuṣūle māniʿ idi / Ẕevḳ-i būs ü kenāra ḳāniʿ idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [ʿillet,]*
2. Sebebin bilmezem bu ḥayretümüñ / ʿ**İlletin** bilmezem bu ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [ʿilletin, -in]*

3 Görmişem ḫʷāb içinde bir ṣuret / ʿİlletüme benüm odur ʿ**illet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [ʿillet,]*

4.Añladılar egerçi ʿilletini / Bilmediler velīk ʿ**illetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2529). [ʿilletini, -i, -n, -i]*

5. Pāk-iken dāmenüm ḫıyānetden / Çāk olunduġı pes ne ʿ**illetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5202). [ʿilletden, -den]*

ʿ**illet:** *Hastalık II sıkıntı, zorluk.*

1. Añladılar egerçi ʿ**illetini** / Bilmediler velīk ʿilletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2529). [ʿilletini, -i, -n, -i]*
2. Görmişem ḫʷāb içinde bir ṣuret /ʿ**illetüme** benüm odur ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [ʿilletüme, -üm, -e]*
3. Sebebin bilmezem bu ḥayretümüñ / ʿilletin bilmezem bu ʿ**illetümüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [ʿilletümüñ, -üm, -üñ]*
4. Dār-ı dünyāda olmasa āfāt / Cāna **ʻillet** yeter benuʻl-ʿallāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [ʻillet,]*

‘illet ol: *Vesile olmak, sebep olmak.*

1. Sebeb ola baḳā-yı devletüñe / **‘İllet ola** devām-ı izzetüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1561). [ʿillet ol, -a]*

ʿilm: *İlim, bilgi (Hz. Süleyman’ın kuşlara, cinlere vb. hükmedebildiği ledün ilmi.)*

1.ʿ**İlm** ü ḥilmi-y içün Süleymānuñ / Ḫātem-i mühr-i mihriy’çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 149). [ʿilm,]*

ʿilm: *Bilim, bilgi, marifet.*

1.İy ʿ**ilme** medīne ḥilme menba’ / ʿİrfāna ḫazīne luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [ʿilme, -e]*
2**.** Ẕıll-ı Raḥmān ṣāḥib-i nūreyn / ʿ**İlm** ü ḥilmiy’le mecmaʿu’l-baḥreyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 290). [ʿilm,]*
3.Hem éşitmiş-idüm ululardan / Sīnesi ʿ**ilm-ile** ṭolulardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [ʿilm-ile, --ile]*
4. Bir ḳamer yüzlü olmış aña nedim / ʿ**İlm** ü ḥikmet ḳılur aña ta’lim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [ʿilm,]*
5. Ḫūb taʿbīr éder ḳamu ḫᵛābı / Deheni ʿ**ilm** ü ma‘rifet bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [ʿilm,]*
6.Vaṣfuñda ‘uḳūl ʿāciz oldı / ʿ**İlmüñde** cehūl ḳalb-i dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 220). [ʿilmüñde, -üñ, -de]*
7. Kand-ı pend-ile ḫalḳı ṭoylar-ıdı / **‘İlm** ü ḥikmet kelāmı söyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [ʿilm,]*
8.Aña ta‘līm éderdi ʿ**ilm** ü hüner / Bir dem andan ırmaz-ıdı naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [ʿilm,]*

ʿilm: *Allah’ın subûtî sıfatlarından biri olup "olmuşu, olacağı, gizliyi saklıyı, kısacası her şeyi bilen" anlamındadır.*

1. ʿilminün hakkı kim ana maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132). [ʿilminün, -i, -nüñ]*

ʿilm raġbeti: *İlim öğrenme isteği, arzusu.*

1.İşleri birbiriy’le ceng ü cedel / Ne ʿ**ilm raġbeti** ne saʿy-i ʿamel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 335). [ʿilm raġbeti, -i]*

ʿilm ü ḥikmet şarābı: *İlim ve hikmet şarabı. (Öğrenilen ilimler ve hakikatler bağlamında.)*

1. Saña pend eylerem anı gūş ét / ʿ**İlm ü ḥikmet şarābı**dur nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 805). [ʿilm ü ḥikmet şarābı, -dur-ı, -dur]*

ʿilm-i ḥaḳḳ: *Allah’ın ilmi, bilgisi.*

1.ʿ**ilm-i Ḥaḳḳ-ıla** ʿālim olmış-ıdı / Ḳaderüñ ḥikmetini bilmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 948). [ʿilm-i ḥaḳḳ, -ıla]*

ʿilm-i taʿbīr: *Rüya tabiri ilmi.(Hz. Yusuf’a verilen rüya tabiri ilmi bağlamında.)*

1. Leşker-i Mışra eyledüñ beni şāh / ʿ**İlm-i taʿbīre** eyledüñ āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6180). [ʿilm-i taʿbīr, -e]*

imām: *İmam, önder, reis.*

1. Dédi iy ṣaff-ı aṣfiyāya **imām** / Dér Selām eyleyüp ṭapuña selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [imām,]*

imām: *Namazda kendisine uyulan kimse II Âşık*

1. Cāmi’-i ḥüsni ol dem oldı ḫarāb / Ki **imām** üzre düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [imām,]*

imām: *İmam, önder, reis. (Hz. Yakup).*

1. Çün bu ġarrā vaṣiyyet oldı temām / ʿazm-i dārü's-selām étdi **imām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [imām,]*

imām ol: *Lider, önder olmak.*

1. Çünki yédi yaşı temām oldı / Ḥüsn-i ḫulḳ ehline **imām ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [imām ol, -dı]*

ʿimāme: *Başlık, başa sarılan sarık.*

1. Çāk édüp her birisi cāmesini / Atdı başdan yére ʿ**imāmesini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [ʿimāmesini, -s, -i, -n, -i]*
2. Géydi şemsi ʿ**imāme** farḳına / Nūr vérdi cemāli şarḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115). [ʿimāme,]*
3. Géydi çün zer-nigār cāmesini / Ḳapdı māhuñ felek ʿ**imāmesini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [ʿimāmesini, -s, -i, -n, -i]*
4. Zīnet ét zer-nigār cāme-y-ile / Ser-bülend eyle ter ʿ**imāme**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4934). [ʿimāme-y-ile, -y, -ile]*

imām-ı enām: *İnsanların imamı; peygamber (Hz. Yakup).*

1. Dédi kim saña **imām-ı enām** / Eyledi Ḥaḳḳ beşāret-ile selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [imām-ı enām,]*

īmān: *Allah'a inanmak. Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmek.*

1. Ṭoldı āfāḳa būyı ol ḫʷānuñ / Ṭuydılar leẕẕetini **īmān**uñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). [īmānuñ, -uñ]*
2. Nefes oldur çıḳa dil ü cāndan / Ola ḫōş-bū nesim **īmāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [īmāndan, -dan]*
3. Farḳı üstinde tācı ḳubbe ḳadar / Bitmez **īmān** dilinde ḥabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [īmān,]*

īmān eyle: *İman etmek, inanmak.*

1. Ben ki Rūbīlem **eylerem īmān** / Ki yalandur sözüñ bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [īmān eyle, -r, -em]*

īmāna gel: *Allah'a iman etmek, inanmak.*

1. Çünki **īmāna geldi** ol server / Cüʿdan ḳalmadı teninde eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [īmāna gel, -di]*
2. Āferīn ol cemāl-i cānāna / Ki **gelür** görse kāfir **īmāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [īmāna gel, -ür]*

ʿimār: *(Goncadan yapılmış) bina, yapı, imaret.*

1. Oturur ġonçadan ʿ**imārda** gül / Ḥüsnine ḳarşu medḥ oḳur bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [ʿimārda, -da]*

ʿimāre: *Ev, mesken.*

1. Eyle déyüp ʿ**imāreye** girdi / Şevḳ-ıla ḳabr-i Yūsufa irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268). [ʿimāreye, -y, -e]*

ʿimāret: *Bina, yapı, mesken.*

1. Ḳademinde o dilberüñ bu diyār / Ṭutısardur ʿ**imāret** üzre ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [ʿimāret,]*
2. Dil ü cānum ḥarīm-i ḥürmetidür / Gil ü ābum anuñ ʿ**imāretidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [ʿimāretidür, -i, -dür]*

ʿimāret ét: *Bir yeri bayındır ḥāle getirmek, yapmak, inşa etmek.*

1. Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün mīl / Ḥüsni Mıṣrın ʿ**imāret étdi** o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [ʿimāret ét, -di]*

ʿ**imāret ét:** *Bir yeri bayındır ḥāle getirmek, yapmak, inşa etmek. (Gönül evini yapmak, imar etmek bağlamında.)*

1.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol nigār kim / Yine ʿ**imāret étmeğe** ḫayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [ʿimāret ét, -meg, -e]*

imdi: *O ḥālde, öyleyse; şimdi, şu an.*

1.Sebebin ger ṣorarsañ ol şeġabuñ / Diñle **imdi** ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [imdi,]*

imkān: *İmkân, olanak.*

1. Çünki oldı bu ḳabż-ıla iḳbāż / Yoḳdur **imkān** ki olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [imkān,]*

imkān ol: *Mümkün olmak, yapılmak.*

1. Oḳıdılar bu resme çoḳ destān / İllā destūra **ol**madı **imkān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 720). [imkān ol, -ma, -dı]*

imkān yok: *İmkansız, mümkün değil.*

1. Pederi dédi **yoḳ** buña **imkān** / Gelmesün göñlüñe bu vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [imkān yoḳ,]*
2. İlla n'édem ki ḥażret-i Reyyān / Bensüz olmaġa **yoḳ**-durur **imkān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2925). [imkān yoḳ, -durur]*

imtidād: *Uzama, uzun sürme, uzayıp gitme.*

1. Geh yanarken ġam izdiyādından / Geh şeb-i fürḳat **imtidādından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2637). [imtidādından, -ı, -n, -dan]*

imtiḥān ét: *İmtihan etmek; denemek, sınamak.*

1.Ṣāʿı bārumda ol nihan étdi / Bilmezem kim ne **imtiḥān étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [imtiḥān ét, -di]*
2.Aña kim luṭfını ʿiyān eyler / Evvel iḫlāṣın imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [imtiḥān eyle, -r]*

imtilā: *Doygunluk, şişkinlik; hazımsızlık.*

1.Ki turunç **imtilāyı** hāżım olur / Yéyenüñ iştihāsı ḳāyim olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [imtilāyı, -y, -ı]*

imtiyaz: *Ayrıcalık, hususiyet.*

1.Neden oldı bu **imtiyāzı** bunuñ / Ḳanda biter bu serv-i nāzı bunun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). *[imtiyāzı, -ı]*

in: *İnmek, bir yerden aşağıya inmek.*

1. Her ḳaçan gelse bu yoḳuş ya iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi **iniş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [iniş, -iş]*

in: *(Rahmet) inmek, gelmek.*

1. Raḥmet **iner** añılsa çün ṣuleḥā / Var ḳıyāṣ ét bu ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [iner, -er]*

inʿām: *Lütuf, kerem; cömertlik, iyilik.*

1. Luṭfi ʿām étdi ḥāṣıla ʿāma / ʿāmlar ṭoydı ḫāṣ **inʿāma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [inʿāma, -a]*

inʿām ol: *İkramda, ihsanda bulunulmak.*

1. **Oldı** çün ḫalḳa ḫāṣ ü ʿām **inʿām** / Ẕevḳ u ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [inʿām ol, -dı]*

inan: *Bir şeyin doğruluğuna inanmak, güvenmek, kabul etmek.*

1. Ṣıdḳumuza eger **inanmaz-**ısañ / Bunda da bizi ṭoġrı ṣanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [inanmaz-ısañ, -maz, -ısan]*
2. Aldamañ siz beni yalan söz-ile / Ben **inanmam** size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [inanmam, -ma, -m]*
3.Ne atañuz **inana** size ne él / Olasız ḫalḳ içinde ḫor u ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [inana, -a]*
4.Ol laʿīne bular **inandılar** / Egri sözini ṭoġrı ṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1536). [inandılar, -dı, -lar]*
5.Gördi Mālik ki hiç **inanmazlar** / Egri sözini ṭoġrı ṣanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [inanmazlar, --maz, --lar]*
6.Rāstdur kec degül **inan** ḫaberüm / Ver ne üşde ḳılıcuñ üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [inan,]*
7.Dédiler bizi rāst ṣanmazsın / Gürg yédi dérüz **inanmazsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [inanmazsın, -maz, -sıñ]*
8. Göricek ẕāhir olur endāmı / **İnanup** bize éder ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1160). [inanup, -up]*
9.Size Yaʿḳūb ḫod **inanmış-**ıdı / Yūsufı gürg yédi sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [inanmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
10. Ér iseñ ʿavrata **inanma** aḫī / ʿavrat al étdi enbiyāya daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 392). [inanma, -ma]*
11. **İnan**up ol devr ü dürūġına / Göñlüni şemʿ èder fürūġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 637). [inanup, -up]*
12.Bize n‘içün anı **inan**mazsın /Aña biz ḫayr ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [inanmazsın, -maz, -sın]*
13. Dédi nice **inanam** anı size / Ḳardaşın vérmedüm mi ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [inanam, -am]*

ʿinān: *Dizgin; engel.*

1. Dédi Ḳıṭfīr egerçi ṭāmiʿ-idi / İlla ʿinnet **ʿinānı** māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [ʿinānı, -ı]*

ʿinānı çek: *Dizginleri çekmek, durmak; arzu ve isteklerden vazgeçmek.*

1. **Çek** ʿ**inānı** ḳamu emellerden / Fāriġ ol ġuṣṣa-i ʿamellerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6210). [ʿinānı çek, -ı]*

Īnās: *Hz. Yakup'un kız kardeşi II Hz. Yusuf'un halası.*

1.Bisledi anı ʿAmmesi **Īnās** / Oldı Yūsuf aña eḥabbü‘n-nās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [īnās,]*
2.Gerçi göndürdi mūnisi **Īnās** / Ol cilā eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [īnās,]*
3.Dédi **Īnās**a rıfḳ u līnet ile / Beni tap yaḳ firāk u ḥasret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [īnāsa, -a]*

ʿināyet: *Lütuf, ihsan, iyilik.*

1. Ki Ḫudā-yı ʿAzīz ʿizzetiy’çün / Ḥażretüñe olan ʿ**ināyet**-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [ʿināyet-için, -için]*
Baġlu ḳapular açıcı oldur / Ehl-i ʿacze **‘inayeti** boldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5157). [ʿināyet, -i]*

ʿināyet ét: *Lütufta, ihsanda bulunmak; yardım etmek.*

1. Ḥaḳḳ teʿālā ʿ**ināyet étdi** bize / Çok ʿaṭā-y-ıla minnet étdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [ʿināyet ét, -di]*

ʿināyet eyle: *Lütufta, ihsanda bulunmak; yardım etmek.*

1.Her kime kim ʿ**ināyet eyleye** Ḥaḳḳ / Vére bir ḥarfden hezār sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [ʿināyet eyle, -y, -e]*

ʿināyet ol: *Lütufta, ihsanda bulunulmak*

1.Baʿżı ẕāta ʿ**ināyet olsa** Muʿīn / Ṭıfl-iken eyler ehl-i ‘lm ü yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [ʿināyet ol, -sa]*

ʿ**ināyet-i ezelī:** *Ezelî yardım II Allah'ın yardımı.*

1. Olmayıcaḳ ʿ**ināyet-i ezelī** / Bendeye aṣṣı eylemez ʿameli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6056). [ʿināyet-i ezelī,]*

ince: *İnce, zarif.*

1. Ḳollarını güher ḳuçardı hemān / **İnce** bélin kemer ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [ince,]*
2. Göreli gözlerin ʿalīl oldum / **İnce** béli gamında ḳıl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [ince,]*

incin: *Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.*

1.**İncinüp** ḫāṭırum cefāsından / Ṭurdum irdüm revān ḳafasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [incinüp, -üp]*
2. Ehli bīzār olur cemālinden / **İncinüp** zaḥmeti melālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3085). [incinüp, -üp]*
3.Ben seni kim gül-ile urmaz-ıdum / **İncine** déyu iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [incine, -e]*
4. And iç **incinmemeg**-içün benden / Déyeyin ḫācetüm nedür senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5503). [incinmemeg-içün, -meg, -içün]*

incit: *Zarar vermek, acıtmak.*

1. **İncidürken** tenin leṭāfet-i gül / Semenine yazuḳ degül midi ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [incidürken, -ür, -ken]*

2.Mür **incitme** māra uġrarsın / Bār yüklenme nāra uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [incitme, -me]*

ʿ**ineb:** *Üzüm.*

1.Ter ʿ**ineb** tāze sīb ṭatlu enār / Her biri leẕẕet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [ʿineb,]*

ʿ**ineb ābı:** *Üzüm suyu, şarap.*

1. Cemʿ olup meclisine aṣḥābı / **'İneb ābın** içerdi ʿünnābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3239). [ʿineb ābı, -n]*

infāk eyle: *(Hak yolunda) malını ve mülkünü vermek.*

1. Ṣām ḫalḳına ṣubḥ ü ṣām İsḥāḳ / Daʿveti ḫᵛānın **eyledi infāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 366). [infāḳ eyle, -di]*

iniş: *Yukarıdan aşağıya gittikçe alçalan eğimli yer.*

1.Her ḳaçan gelse bu yoḳuş ya **iniş** / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [iniş,]*

inkār ét: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

1.Enbiyā ḫālidür bu ḳıṣṣa iy yār / Ṣaḳın **étme** bu ḳıṣṣaya **inkār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [inkār ét, -me]*
2.Ḥaẕer ét **étme** bu söze **inkār** / Müşkil olmaya tā ki āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [inkār ét, -me]*
3. Hem-dem olmayan ādem ol mūya / Ṭañını **inkār éderse** bu būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [inkār ét, -er, -se]*

inkār eyle: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

1. Daḫi yol bulmadum olup nā-çār / Ḥāṣılı başdum **eylemen inkār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [inkār eyle, -me, -n]*

inḳıyād ét: *İtaat etmek, boyun eğmek.*

1.Dédi ḥükmüme **inḳıyād étsün** / Ceddi yolına ictihād étsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 926). [inḳıyād ét, -sün]*
2.Göñlüni ġam deminde şād édesiz / Ḥükmine cümle **inḳıyād édesiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [inḳıyād ét, -e, -siz]*

3. Ḥaḳḳa Yūsuf çün **inḳıyād étdi** / Anları bu söz-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [inḳıyād ét, -di]*

iñle: *Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.*

1. Aġladı anuñ içün ebr-ile yem / **İñledi** anuñ-ıla zīr-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [iñledi, -di]*
2. Çün bu aḥvāli diñledi Ṭaymūs / Sīne ḳaʿırından **iñledi** Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [iñledi, -di]*
3. Aġladı anuñ-ıla her aḥcār / **İñledi** derd-ile der ü dīvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 911). [iñledi,]*

iñle: *(Gökyüzü için) gürlemek, uğultulu ve yankılı seslerle dolmak; çınlamak, yankılanmak.*

İñledi anuñ-ıla çarḫ-ı felek / Aġladı görüp anı cümle melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [iñledi, -di]*

Yér ü gök **iñledi** fiġānuñ-içün / Aġlaşurlar melekler anuñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [iñledi, -di]*

ʿinnet: *İktidarsız, kısır.*

1. Dédi Ḳıṭfīr egerçi ṭāmiʿ-idi / İlla ʿ**innet** ʿinānı māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [ʿinnet,]*

ins: *İnsan, insanoğlu.*

1. Bulmadum hergiz cemālüñden eser / İstedüm **ins** ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [ins,]*
2. Ġālibā bu hezār dīde-felek / Görmedi baña beñzer **ins** ü melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [ins,]*
3. Cān véren **ins** ü cāna bī-minnet / Raḥmet étmege ala mı rişvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [ins,]*
4. Leyse fīcübbeti sivāh / Ne-y-içün ḥālḳ olundu **ins** ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [ins,]*

inşād: *Şiir okuma, şiir söyleme. (Gazel söyleme bağlamında.)*

1. Ḫāk ḳoydı başına ol şimşād / Ḳalbi nā-şād u ḳavli bu **inşād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [inşād,]*

inşāf: *Acıma, merhamet duygusu; acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

1. Mıṣra Yūsuf çü şehr-i yār oldı / ʿadl ü **inṣāfı** āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [inṣāfı, -ı]*

insān: *İnsan, insanoğlu; kişi*

1. Vaṣl-ı maḫlūḳı isteyen **insān** / Oldı bunca kerāmet aña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [insān,]*
2. Aḳlı yār olsa eylemez **insān** / Ẕehebi meẕhebi ẕehābı ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1645). [insān,]*
3. Yūsufuñ ḥüsnini velīk Ḫudā / Baʿżı **insāna** étmedi peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [insāna, -a]*
4. Açılur bildiler ruḫ-i cānān / Naẓarın aña étdi her **insān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [insān,]*
5. Her kim ol dāniş ehli **insāndur** / Bilür iḥsān cezāsı iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [insāndur, -dur]*
6. Degme ḥayvān ne bilür **insanı** / Ḥıżra ṣor ḳadr-i āb-ı ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [insanı, -ı]*
7. Dilerem defʿ édüp Ḫudā anı / Ḳurtara şirretinden **insānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [insānı, -ı]*
8. Dédiler beñzemez bu **insāna** / Beñzer ammā ḳadīmī cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [insāna, -a]*
9. Olmaz **insānda** vü perīde bu nūr / Ola ḥāşā ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [insānda, -da]*
10. Dédi oddur nişāne ʿunvānı / Şarḳdan ġarba süre **insānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 254). [insānı, -ı]*

11. Ser-i gendümde sabit olsa sinān / Etmek oḳına uġramaz **insān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5268). [insān,]*
12. Ḳızlıġuñ ẓāhir oldı ʿunvānı / Ṭaladı Cūʿ-i kelbī **insānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5670). [insānı, -ı]*

intiḳal: *Bir yerden başka bir yere geçme, göçme.*

1.Eylemez ʿāḳil ol sürūra ġurūr / Ki ola anda **intiḳal** ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [intiḳal,]*

intiẓār: *Bekleme, bekleyiş; birinin yolunu gözlemek.*

1.Ḥāṣılum yoḳ yérüm ġubār oldı / Dün ü gün işüm **intiẓār** oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [intiẓār,]*
2. Cān atardı revān ser-i rāha / **İntiẓār**-ıla maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5396). [intiẓār-ıla, --ıla]*
3. İştiyāḳıyla ḫaste étdi beni / Yandurup **intiẓāra** eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1 , Beyit 1099). [intiẓār, -a]*

intiẓār ḳıl: *Beklemek, yoluna bakmak.*

1.Ṣaḥn-ı meydāna él dérildiler / Görmege **intiẓār ḳıldılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3265). [intiẓār ḳıl, -dı, -lar]*

intiẓār-ı şeb: *Geceyi bekleme.*

1.Şevḳden geldi cān kenār-ı lebe / Ṣabr ḳalmadı **intiẓār-ı şebe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4470). [intiẓār-ı şeb, -e]*

ip: *Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte kullanılan ip.*

1. **İp** ḳuşaḳ baġladı kemer yérine / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [ip,]*

iplik: *Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte kullanılan ip.*

1.Bir fütāde ḳarıcuġuñ o zemān / Bir keleb **ipligi** bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [ipligi, -i]*
2.Silk-i ṭālibden olmaġa miskīn / Varı ol **iplig-idi** vérdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [iplig-idi, -idi]*

ir: *Erişmek, ulaşmak; gelmek*

1.Ḥüsnüñden **irer** bahā cihāna / Maḳṣūd tapun cihān bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [irer, -er]*
2.Renc umarken kimisi gence **irer** / Yitürüp kimi genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [irer, -er]*
3. Renc umarken kimisi gence irer / Yitürüp kimi genci rence **irer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [irer, -er]*
4. Aña maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / **İrmez** aña kelāl ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [irmez, -mez]*
5. Ḳo bu ednāyı ʿazm ét aʿlāya / Ḳābe Ḳavseyne **ir** ev ednāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). [ir,]*
6.Bu görinen ḳamerdür iy dāye / Ḥaḳḳa minnet ki **irdüm** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [irdüm, -dü, -m]*
7.Ehl-i Mıṣr aña çünki **irdiler** / ʿizzet-ile selām vérdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2143). [irdiler, -di, -ler]*
8. **İrmeye** cāna bundan özge seḥer / Ki gele dün içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [irmeye, -me, -y, -e]*
9.Gördi Kenʿān diyārına **irmiş** / Yéñine anda bir güneş girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553). [irmiş, -miş]*
10. Meger **irmişdi** zülf-i yāre nesīm / K'oldı ḫōş-būy anuñla heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2808). [irmişdi, -miş, -di]*
11. **İricek** ol kebūterüñ ḫaberi / Ḳahḳaha eyledi o kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [iricek, -icek]*
12. Baña ol dem **irer** dem-i bāḳī / Ki beni bī-ḫōd éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [irer, -er]*
13. **İricek** sāyeñe bu māya hemīn / Ney-içün eyledi enīn ü ḫanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [iricek, -icek]*

14.Ḳader ince **irer** kişiye naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 5759). [irer, -er]*

15. **İrmese** saḳfı ḳadr-i aʿlāya / Güneş üzre ṣalar mıdı sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [irmese, -me, -se]*

16. Cāna **irdükçe** ġuṣṣadan rūzī / Daḫi artardı nāle-i rūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [irdükçe, -dükçe]*

17. Dédi maḳṣūdumı dér-idüm eger / **İrmese** yine ḫāṭıruña keder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [irmese, -me, -se]*

18. ʿizzet-ile o gün resūl-i ʿazīz / Sürdi Ṭaymūsa **irdi** şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [irdi, -di]*

19. Çün bu ʿıyş ü ṣafā vü zīnet-ile / **İrdi** ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [irdi, -di]*

20. **İrdi** luṭfından āteşe çü nesīm / Oldı berd-i selām-ı İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 175). [irdi, -di]*

21. Dédi Mıṣr ehli aña iy ḫᵛāce / Çünki **irdüñ** bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [irdüñ, -dü, -ñ]*

22.Müflis ḥimāyet eylemese gence **iricek** / Faḳr-ıla rence düşse ḥamiyyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [iricek, -icek]*

23.Anuñ ucından **iresin** gence / Māl-i bi-ḥadd ü mülk-i bī-rence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1562). [iresin, -e, -sin]*

24.Ṣabr éderseñ eger belālarına / **İresin** aṣfiyā ṣafālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3303). [iresin, -e, -sin]*

25.Mihr ü māh olduġı-y-içün ehl-i cemāl / Birine naḳs **irer** birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [irer, -er]*

26. Tirüñ **irer** biri nişānına gāh / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [irer, -er]*

27.Döginüp aġlayup dér-idi dırīġ / Kendü destümden **irdi** başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [irdi, -di]*

28.**İreli** Çīne bū-yı gīsūsı / Müşk-efşān olupdur āhūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3495). [ireli, -eli]*

29.**İrmemiş** aña zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / Ṭayınur saṭḥı üzre ḳonsa fırāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [irmemiş, -me, -miş]*

30. Ṭurdı āvāze étdi nāz-ıla / Dāyeler **irdiler** niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2789) [irdiler, -di, -ler]*

31. Çün bular yine Mıṣra **irdiler** / Emr-i Yaʿḳūb üzre girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [irdiler, -di, -ler]*

32. Der-i dergāha çünki **irdiler** / ʿizzet-ile sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6138). [irdiler, -di, -ler]*

33. Kim bilür yüzüñüz görem mi daḫi / Vaṣluñuz ʿıydına **irem** mi dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [irem, -em]*

34.Her ḳalbe kim **ire** ḫāliş eyler / ʿIşḳuñ ʿacebā ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [ire, -e]*

35.Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [irdi, -di]*

36. Her ki ḳıymadı başa vü cāna / **İrmeyiser** viṣāl-i cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [irmeyiser, -me, -y, -iser]*

37.Çün Zelīḫā dökeydi eşk-ile yem / Yūsufuñ **irmez-idi** ḳalbine nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [irmez-idi, -mez, -idi]*

38.Ṭıfl olaldan ṭufeylidür ġamuña / N'ola **irerse** vaṣl-ı ḫürremüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3958). [irerse, -er, -se]*

39.Yūsufa **irdi** çün bu tāb-ı ʿitāb / Tābdan oldı mū gibi pür-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [irdi, -di]*

40.Çünki bu ḳadre **irdi** ol ḫurşīd / Oldı günden güne cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [irdi, -di]*

41. Ġamzesi sīne deldi cāna irdi / Ḫaberi şāh-ı ʿAsḳalāna **irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [irdi, -di]*

42. Çün Zelīḫāya bu nişān **irdi** / Ṣanki ʻaẓm-i remīme cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [irdi, -di]*

43. Çın seḥer çün teneffüs étdi nesim / **İrdi** andan nüfūse ḥaẓẓ-ı ʻazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [irdi, -di]*

44.Çünki Yūsuf bu ferr u şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża **irdi** ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [irdi, -di]*

45.Ol şeker ḳışşa şūr vérdi aña / Gözden evvel ḳulaḳdan **irdi** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [irdi, -di]*

46.Ṣad hezār āferīnler olʿasele / Ki yéyen **irdi** ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [irdi, -di]*

47.Cānına **irdi** çün bu nişter-i tīz / Dili tīġ oldı sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [irdi, -di]*

48. **İrdi** çün ol cüvāna bu taʿbīr / Vardı Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [irdi, -di]*

49. Nev-cüvān oldı bu kerāmet-ile / **İrdi** vaṣl-ı ʿAzīze ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5596). [irdi, -di]*

50. Bu beşāret çün **irdi** Yaʿḳūba / Rāḥat-ı rūh vérdi Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [irdi, -di]*

51. Ṣalmış-ıdum bu niyette ḳurʿa / Cāmīden **irdi** nāgehān cürʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). [irdi, -di]*

52.Saʿd sāʿatde **irdi** çün ferman / Gün gibi toġdı Yūsuf-ı Kenʿān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 436). *[irdi, -di]*

53.Yūsufa **irdi** çün bu ḳuvvet-i dest / Étdi püşt-i ḥasūdı ġuṣṣa şikest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [irdi, -di]*

54.Çünki rūḥānīlerden oldı duʿā' / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla **irdi** Peyk-i Ḫuda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 916). [irdi, -di]*

55.Nūş-ı cān olmadın bu leẕẕetden / Peyk-i vaḥy **irdi** cenb-i ḫāżretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1306). [irdi, -di]*

56. Şimdi Ḥaḳḳdan hidāyet irdi bize / Ol iş-içün nedāmet **irdi** bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [irdi, -di]*

57. Umaram kim bulam bu sāl içre / ʿahd-i māżī **ire** bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [ire, -e]*

58.**İrdi** ol gelmeg-ile Mışra ḥayāt / Ḳademidür anuñ bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [irdi, -di]*

59. Nūş éderken bu şevḳ-ıla cāmı / Nāgehān **irdi** müjde peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [irdi, -di]*

60. Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla rāh / Ki ḳaçan **ire** devlet-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3114). [ire, -e]*

61.Umaram nefʿi **ire** cānumuza / Ya oġul ola ḫānedānumuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [ire, -e]*

62.Gerçi kim **irdi** aña bu maʿnī / İlla ḥüsniy'le eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [irdi, -di]*

63.Çün bu resme nişāne vü peyġām / **İrdi** Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [irdi, -di]*

64.Lebüñi étdi Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / Geh geh **irsün** bu teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [irsün, -sün]*

65.Siper-i ġam olup siperġam aña / Vaṣl-i dilberden **irdi** ḫōş dem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [irdi, -di]*

66.Tār-ı töhmetden **irdi** saña felāḥ / Ṣıdḳuñı rūşen eyledi çü ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [irdi, -di]*

67. Ḳaldı ẓulmetde cümle dīde-i kūr / Ne icāẕet dilersin **irmege** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [irmege, -mek , -e]*

68. Bu ʿalāmet eger degülse ḫayāl / Umaram teşne cāna **ire** zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [ire, -e]*

69. Bū-yı Yūsufdan **irdi** baña şemīm / Sünbülini ṭaġıtdı gibi nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [irdi, -di]*

70.Dédi ʿirfānuña **iren** sālik / Mā-arefnāke hakka maʿrifetik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102). [iren, -en]*

71.Niʿmete **irse** nāz éder bilmez / Şükr éder olsa az éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [irse, -se]*

72. ʿālem-i ʿışḳ ṭurfa ʿālemdür / **İrmeyen** aña ṣanma ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 359). [irmeyen, -me, -y, -en]*

73.Gūş-i gürge **irişdi** çün bu ʿitāb / Rikkat-ile bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [irişdi, -iş, -di]*

74. Bu ḫaber çün **irişdi** gūşına / Āb-ı Kevs̱er ḳatıldı nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [irişdi, -iş, -di]*

75. Bu ḫaberler **irişdi** çün şāha / Zenleri daʿvet étdi dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [irişdi, -iş, -di]*

76. Nāgeh **irüp** debūrı idbāruñ / Der u dīvārı ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [irüp, -üp]*

77. Bu beşāret **irişdi** çün şāha / Eyledi ḥamd ü minnet Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6211). [irişdi, -iş, -di]*

78. **İricek** ḫʷān-i vaṣla ol mihmān / Nemeke ṣundı sünnet üzre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [iricek, -icek]*

79. Tā ḳabūle irince gevher-i şāh / Dest-i ġayr **irmedi** bi-ḥamdi'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5574). [irmedi, -me, -di]*

80.Yūsuf irmiş belāsı ġāyetine / **İrmedüm** ben cefā nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [irmedüm, -me, -dü, -m]*

81. Cān gibi cismi āb ü gilden pāk / Ḥüsni vaṣfına **iremez** idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [iremez, -e, -mez]*

82. Her neʿāṣıḳ ki ḳıymaya zerine / **İremez** sīm-çihre dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [iremez, -e, -mez]*

83. **İrmedi** çün dimāġına bu şemīm / Dédi ol ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [irmedi, -me, -di]*

84. Teşne leb ṣuya **irse** ṣabr éde mi / Tāb-ı ṣabr-ıla cāna cebr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [irse, -se]*

85. Her ne ādem ki **irmedi** o deme / Mübtelā oldıʿ āḳibet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [irmedi, -me, -di]*

86. Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı ḳılıç / Tīr-iken arḳası ḳıl **irmedi** hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [irmedi, -me, -di]*

87. Hāk-i pāyüñ olaydı ger tācum / ʿarş-ı cāna **irerdi** mi'rācum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3610). [irerdi, -er, -di]*

88.2. Ta ki ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113*). [irem, -em]*

89. Eyler ammā bu benden istiġnā / Dilemez vaṣlına **irem** ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [irem, -em]*

90. Sora-y-ıdum deyüp cihāndan anı / İstedi **ir**dügi miyāndan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [irdügi, -düg, -i]*

91.Yūsuf **irmiş** belāsı ġāyetine / İrmedüm ben cefā nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [irmiş, -miş]*

92.Rāh-ı devletde her ki gence **ire** / Ṣaklamasa hezār rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [ire, -e, -]*

93.Naẓarı yāra düşdi kendü yére / N'eylesün cānı ol ki yāra **ire** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [ire, -e, -]*

94. Ben nice ẓerreyem ki mihre **irem** / Daʿvī-yi mihr édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [irem, -em]*

95. Ben nice ẓerreyem ki mihre irem / Daʿvī-yi mihr édem sipihre **irem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [irem, -em]*

96.Ervāḥ-ı mücerred irmemişdür / Ol kūrbe ki irdi ol mücerrred (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 191*). [irmemişdür, -me, -miş, -dür]*

97. Kime ṣalsa hümā gibi sāye / Dūn-iken **ire** ḳadr-i aʿlāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [ire, -e]*

98.Peyk-i vaḥy **ir**di milk-i sermedden / Ki getürdi ʿaṣā zebercedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [irdi, -di]*

99.ʿarṣa daḫi **irerse** ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā vü dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [irerse, -er, -se]*

100. Saña bu ḫüsn-i ḫulḳi kim vérdi / Bu ṭarāvet saña neden **irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [irdi, -di]*

101. Mihr ü meh çün maḳāma **irdiler** / Ṭoġrı ʿişret-sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541). [irdiler, -di, -ler]*

102. Müstecāb oldı ol duʿā'sı anuñ / **İrdi** Yaʿḳūba mācerāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [irdi, -di]*

103. Çünki yol buldı üştür-i serkeş / **İrdi** bāb-ı Azīze çün āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [irdi, -di]*

104.Pīr-i Kenʿān ḥuźūrına bu ḫaber / Senden **irmeġe** saʿy éderseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [irmeġe, -meg, -e]*

105.Gör bu şimşādı ḫurrem ü şād ol / Serve **irdüñ** belādan āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [irdüñ, -dü, -ñ]*

106. Yéne ḳalmaya ġalle-i pīşīn / Nān-ıçun āsmāna **ire** enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [ire, -e]*

107. Kūy-ı dilberden **irse** bād-ı sabā / Nāy içinde bulurdı ẕevḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [irse, -se]*

108. Ṭuysa gül būyını diler ki **ire** / İrişecek güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [ire, -e]*

109. Çün ola şehr-i yār devlet-mend / **İrmez** iḳlīmine belā vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [irmez, -mez]*

110. Eyle déyüp ʿimāreye girdi / Şevḳ-ıla ḳabr-i Yūsufa **irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268). [irdi, -di]*

ir: *Dokunmak, isabet etmek.*

1.Boynı aġına **irdi** ġuldan eser / Gül yérine ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [irdi, -di]*

2.Ġamzesi sīne deldi cāna **irdi** / Ḫaberi şāh-ı ʿAsḳalāna irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [irdi, -di]*

3.Baña anlardan **irdi** bu şiddet / Derd-i ġurbet belā-yı rıḳḳıyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [irdi, -di]*

4. Yūsufuñ tīġ-ı ʿışḳ ı çün **irdi** / Döymedi yarasına cān vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [irdi, -di]*

5. **İrmesün** nāzük ayaġına ġubār / Ki olur ol ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [irmesün, -me, -sün]*

6.Yüz urup her melek dédi yā Rab / **İrmesün** Yūsufa ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [irmesün, -mesün]*

7.Ṭuymaz **irse** başına yüz tomruḳ / Bes-iken ʿārife ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [irse, -se]*

8. Yédi yıl gele ṣoñra gey ḳatı teng / Etmek oḳından **ire** cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [ire, -e]*

9. Reg-i Leylīye nīş **irince** hemān / Ḫūn-ı Mecnūn revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [irince, -ince]*

10.Eyle nāzük bināsınuñ ʿameli / **İrmemiş** ṣan ki aña ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [irmemiş, -me, -miş]*

11.İrmemiş bāmı üzre çün Aṭlas / Naẓar-ı pādşāh ü pā-yi ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [irmemiş, -me, -miş]*

12.Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla geçen bülbül / Olursa mevsim-i gül **iricek** hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [iricek, -icek]*

13. **İricek** sīnesine zaḫm-ı dürüst / Āh kim söykemedi sīneme püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [iricek, -icek]*

14. Ol zemān kim ʿAzīz étdi vefāt / **İrdi** bānū-yı Maġribe āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak; elde etmek.*

1.**İrmedi** çün viṣāl-i cānāna / Heft dūzaḫ görindi şeş ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4398). [irmedi, -me, -di]*

2.Sāye-i naḫl-i ḳametine **ire** / Tā ki düzdīde meyvesini dére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4125). [ire, -e]*

3. **İricek** güft ü gūyi fursatına / Halümi ʿarż eyle ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5145). [iricek, -icek]*

4. **İrmeg-içün** viṣāl-i cānāna / Naẓar étmedi başa vü cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6274). [İrmeg-içün, -meg, -içün]*

5.Ger **irem** dir-iseñ ṣafā-yı deme / Eylesünler binayı bir İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [irem, -em]*

ir: *Erişmek, ulaşmak; kavuşmak, yetişmek.*

1.Merhem ol sīne dāġına bir dem / Ki **irem** vaṣl bāġına bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [irem, -em]*

2. Tā ki bustān-sarāy-ı şāha **ire** / Ḳurbet-i ḫażret-i İlāha ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5229). [ire, -e]*

3. Tā ki bustān-sarāy-ı şāha ire / Ḳurbet-i ḫażret-i İlāha **ire** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5229). [ire, -e]*

4. Cümle eṭrāf vüsʿate irdi / Her ra'iyyet ri'āyete **irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [irdi, -di]*

5. Çün Zelīḫāya aya **irdi** bu ruḫṣat / Ṣandı kim vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [irdi, -di]*

6.Şimdi meydān-ı ʿarża **irmişler** / Baña ādem ṣalup ḳıġırmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3268). [irmişler, -miş, -ler]*

7. Serv olalı cemāl bāġına / Dāmen **irdi** meger ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [irdi, -di]*

8. **İrdiler** çünki burcına şāhuñ / Geldiler ḳapusına dergāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [irdiler, -di, -ler]*

9. Maʿniye gerçi ṣūret oldı ṭarīḳ / Menzile **ir** yolında ḳalma refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). [ir,]*

10.İrmedüñ ol deme bi-ḥamdi'llāh / Menzilüñ çāh oldı olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [irmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

11.Mürġ-i furṣat çün éde pervāzı / **İrmez** aña nedāmet āvāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [irmez, -mez]*

12. Ḫʷābdan k'olmış-ıdı ṣad işkāl / Cümle ḥāll étdi **irdi** çün bu ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [irdi, -di]*

13.Çün ṣarındı ridā-yı İsḥāḳı / **İrdi** farḳına devlet-i bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 793). [irdi, -di]*

14. Cānuma **irmiş-idi** neşter-i merg / Merḳadüm olmış-idi pister-i merg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3594). [irmiş-idi, -miş, -idi]*

15. Nāgehān **irdi** yār-ı ʿĪsī-dem / Gétdi cāndan belā göñülden elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [irdi, -di]*

16. Devr cevrinden **irmesün** saña ġam / Her dem olsun yüzüñ güli ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [irmesün, -me, -sün]*

17.Cismüñi ol ki yég sever cāndan / Cānuña āfet **ire** mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [ire, -e]*

18.Ben aña **İrmeg-içün** cān u ser niṣār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [İrmeg-içün, -meg, -içün]*

19. Baña çoḳ raḥmet **irdi** Raḥmāndan / Ki ḫalāṣ étdi bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [irdi, -di]*

20.Çün Zelīḫā bu ḥāli gördi revān / **İrdi** āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [irdi, -di]*

21. Ki binüp bād-pāya sürdiler / **İrüp** anlara naʿra urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5861). [irüp, -üp]*

22.İncinüp ḫāṭırum cefāsından / Ṭurdum **irdüm** revān ḳafasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [irdüm, -dü, -m]*

23. Sümmi toz ṣaçmasa ḳıçına eger / Nice **ireydi** tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [ireydi, -e, -y, -di]*

24. Dédi hem bāb-ı Mışra çün **iresiz** / Olmasun şehre cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [iresiz, -e, -siz]*

ir: *(Belli bir zaman) gelmek, gelip çatmak.*

1.Géce géçdi çün **ir**di vaḳt-i seḥer / Mısr-ı ḫāver ʿazīzi étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 760). [irdi, -di]*

2.Baña geh ṣağdan **irdi** geh ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak, kavuşmak; bir arada olmak.*

1. Kāşkī ol kerīme **irsem** ben / Derdüm aḫbārın aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [irsem, -se, -m]*

2. **İreli** aña ḫurrem olmış-ıdı / Dāyim anuñla hem-dem olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6165). [ireli, -eli]*

3. N’ola yérden götürseñ ol ḫāki / **İrse** dāmān-ı pāküñe tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [irse, -se]*
4. **İrse** bülbül viṣāl-i verd-i tere / Ḳāniʿ olur mı ṣoḥbet-i naẓara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5414). [irse, -se]*

irādet: *Buyruk, emir (Allah’ın bir şeyi yaratmayı dilediğinde söylediği "Kün" "Ol" emri bağlamında.)).*

1.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [irādet,]*

iradī: *İrade edilerek ve istenilerek yapılan.*

1.Meyli ḳalbüñ belī **iradī** degül / Görklü oldur ki anı sevdi göñül (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 374). *[iradī,]*

ʿ**Irāk:** *Irak ülkesi.*

1. Rāst ḳaddini görmedin ʿuṣṣāḳ / Ṭoldı ʿuṣṣāḳı Isfehān ü ʿ**Irāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [ʿIrāḳ,]*
2. Hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ / Nice Maġrib pür oldı Şām ü ʿ**Irāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2943). [ʿIrāḳ,]*

ʿ**ırāk:** *Irak II Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarından biri.*

1.Olam iḥsānda eyle ḳānūn- sāz / Kʿola gūyendesi ʿ**Irāḳ** u Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [ʿirāḳ,]*

iʿrāż ét: *Yüz çevirme, çekinme; sakınma, uzak durma.*

1.Yoḳ cihānda benim gibi ġam-nāk / Benden **iʿrāż édesin** ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [iʿrāż ét, -e, -sin]*

iʿrāż eyle: *Yüz çevirme, çekinme; sakınma, uzak durma.*

1. Dédi **iʿrāż eyleyüp** Yaʿkūb / Ṭap oḳuñ baña nāme-i āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [iʿrāż eyle, -y, -üp]*
2. Ḫalḳdan çünki **eyledi iʿrāż** / Ėtdi iḳbāl raḥmet-i feyyāẓ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5871). [iʿrāż eyle, -di]*

iʿrāż olın: *Yüz çevrilmek, kaçınılmak.*

1. Çünki oldı bu ḳabż-ıla iḳbāż / Yoḳdur imkān ki **olına iʿrāż** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [iʿrāż ol, -ın, -a]*

irem: *Âd kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilmek üzere Şam veya Yemenʿde yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

1.Bir güzel bāġı var-ıdı nice baġ / Görse Şeddād **İremden** éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [iremden, -den]*

ʿ**irfān:** *Bilme, anlama, kavrama; sezgi, rûhî tecrübe ve manevî yolla edinilen bilgi.*

1.Dédi ʿ**irfānuña** iren sālik / Mā-arefnāke hakka maʿrifetik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102). [ʿirfānuña, -u, -n, -a]*
2.İy ʿilme medīne ḥilme menba’ / ʿ**İrfāna** ḫazīne luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [ʿirfāna, -a]*
3.ʿİrfānda ḳamudan aḳdem olduñ / Tapun n’ola dérse mā ʿarefnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [ʿirfānda, -da]*
4.Az yaşında çoğaldı ʿ**irfānı** / Hased étdiler aña iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [ʿirfānı, -ı]*

ʿ**irfānuña ir:** *(Allah’ı tanıma, bilme) bilgisine, marifetine erişmek.*

1.Dédi ʿirfānuña iren sālik / Mā-arefnāke hakka maʿrifetik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102*). [ʿirfānuña ir, -en]*

irgür: *Eriştirmek, ulaştırmak; kavuşturmak.*

1. Ḳadre **irgür** beni çü ḳādir-isen / Baña ol mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [irgür,]*

2.Dilegüm senden odur iy dāye / Ḫaberüm **irgüresin** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [irgüresin, -e, -sin]*

3. Göçdi ḫalvet sarāyına Ḳıṭfīr / Tā nişān-ı murāda **irgüre** tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [irgüre, -e]*

4.Ben seni ḥōş duʿā'ya **irgürdüm** / Buncılayın liḳaya **irgürdüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [irgürdüm, -dü, -m]*

5.Ben seni ḥōş duʿā'ya **irgürdüm** / Buncılayın liḳaya **irgürdüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [irgürdüm, -dü, -m]*

6.Ṣanma maḳṣūda **irgürür** her emek / Ekdilüge daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [irgürür, -ür]*

7. Maẓhar-ı luṭf édici maḳhūrı / Ḥasrete **irgürici** mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6191). [irgürici, -ici]*

iricek: *Erişince, ulaşınca.*

1.İricek bu beşārāt ol māha / Étdi cāndan tevekkül Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [iricek,]*

iriş: *Erişmek, ulaşmak; gelmek.*

1.Bize ol dem **iriş**di feṭḥ ü ẓafer / Ki seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [irişdi, -di]*

2.Ol maḳāma **irişdi** çünki mürūr / Düşdi māder mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [irişdi, -di]*

3.Nīle **irişdi** çün bu leẕẕetden / Aġlamasun çıḳarsa Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [irişdi, -di]*

4. Pederine **irişdi** çün bu ḫaber / Étdi naʿl-i beşīri laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [irişdi, -di]*

5. Yūsufa dédi Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / Ṭur ki vaḳt-i ḫalās **irişdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [irişdi, -di]*

6. Boynı ġuldan beri-y-iken ol gül / Semenine **irişdi** āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [irişdi, -di]*

7.Ḥayret **irişdi** ḥasret-ile baña / İḫtiyārum ḳomadı düşdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [irişdi, -di]*

8. Ne perīden **irişdi** saña bu rīv / Seni ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [irişdi, -di]*

9.Nükhetüñden **irişmese** dem-i gül / Ġonça-veş ḳan ṭolar dil-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3217). [irişmese, -me, -se]*

10. ʿĀḳıbet gül-şen oldı aña o nār / **İrişüp** luṭf-ı ḫażret-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6016). [irişüp, -üp]*

11. Şarḳ ṭāvūsı étmedin cevlān / Ġarba **irişdi** ol ḫamame revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [irişdi, -di]*

12. Éki yüz ṭabla vérdi pür-nāfe / **İrişür** būyı ḳāfdan ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [irişür, -ür]*

13. **İrişür** defʿaten hücūm édicek / Şoñra tedrīcle géder gédicek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [irişür, -ür]*

14.Ġayet-i sekr odur ki **irişe** ṣaḥv / Evvel-i ʿışḳ maḥv-ender-maḥv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2785). [irişe, -e]*

15. Ṭutdı şām ü seḥer naẓar bu işe / Gül Zelīḫası Mışrına **irişe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [irişe, -e]*

16. Ki ʿaceb ol ṣanem ne vaḳt **irişe** / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [irişe, -e]*

17. Çeker-iken bu resme renc ġarīb / **İrişür** bir ṭarafda derde ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [irişür, -ür]*

18. Āferīn aña **irişen** derde / Kʻoldı aġyār dilbere perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [irişen, -en]*

19. Kesmeñ ümmīdi luṭf-ı Raḥmāndan / Tā size raḥmet **irişe** andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [irişe, -e]*

20. Şiddet olmasa rāḥatın bilmez / Ḳadre **irişse** ḳıymetin bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [irişse, -se]*

21. Ġam sūzından gelürdi cānı lebe / Ḳılca ḳalurdı **irişince** şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5094). [irişince, -ince]*

22.Her ḳapuya **irişicek** o revān / Perr-i ḳuflı olurdı perrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [irişicek, -icek]*

23.Vaʿde vaḳti **irişdi** eyle vefā / Ki vefādur nişan-i ehl-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [irişdi, -di]*

24.Varıcaḳ anda faḳr u fāḳam-ıla / Ceẕbe **irişdi** baña nāḳam-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [irişdi, -di]*

25.Çün **iriş**di saña bu ṭāli'-i bed / Ol yalan düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [irişdi, -di]*

26.Hātif-i ġaybdan **irişdi** ḫıtāb / Dédi iy ṭālib-i netīce-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1569). [irişdi, -di]*

27.Mālik **irişdi** Yūsufuñ ḳatına / Dilek étdi yüz urdı ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [irişdi, -di]*

28.Çünki **irişdi** Yūsufa buʿitāb / Yüz yére ḳodı dédi yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [irişdi, -di]*

29.Her ne māhīye kim **irişdi** bu nūr / Oldı Nīl içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [irişdi, -di]*

30.Mālik **irişdi** taḫt öñine revān / Perdeyi ʿizzet-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [irişdi, -di]*

31. Yédi ḫandān **irişdi** yédi resūl / Cümlesinüñ murādı ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [irişdi, -di]*

32.Mālik **irişdi** Yūsufuñ ḳatına / Ḫālini ʿarż ḳıldı ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [irişdi, -di]*

33.Çün Zelīḫā **irişdi** ol aya / Nāgeh od düşdi ṣanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [irişdi, -di]*

34.Ki ḳaçan **irişe** ecel baḳarı / Yéne ḳalmaya varlıġum eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 116). [irişe, -e]*

35.Semʿun içün k'ana nidā-yı cenān / **İrişür** nitekim sadā-yı zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128). [irişür, -ür]*

36.Nice ḫadde **iriş**di işbu yetīm / Ki atamuz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [irişdi, -di]*

37. Kāmil oldur bu ḳurbete **irişe** /ʿābid oldurʿ ubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [irişe,]*

38. Kāmil oldur bu ḳurbete irişe / ʿĀbid oldur ʿubūdete **irişe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [irişe,]*

40.Ḳoduñ anuñ adını Beyt-i Ḥarām / Ḥarem-iken bana **irişmedi** kām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [irişmedi, --me, -di]*

<u>iriş:</u> *Erişmek, ulaşmak; kavuşmak.*

1. Depreden ḥalḳa-i lecācet-ile / **İrişür** feṯḥ-i bāba furṣat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2160). [irişür, -ür]*

2. Beñzer olʿankebūta kim dürişür / Dām éder yaʿni ṣaydına **irişür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [irişür, -ür]*

3. Her sipāhīsi devlete **irişür** / Her ra'iyyet ri'āyete irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [irişür, -ür]*

4. Her sipāhīsi devlete irişür / Her ra'iyyet ri'āyete **irişür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [irişür, -ür]*

5. Çün Zelīḫā **irişdi** maṭlūba / Geldi nevbet viṣāl-i Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5730). [irişdi, -di]*

6. Gördi deryā yüzinde bir gémi var / Gémiye **irişince** ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [irişince, -ince]*

7.Çün selāmet getüresiz ḳatuma / **İrişesiz** duʿā' vü himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [irişesiz, -e, -siz]*

8.Ékisi daḫi mübtelā-yı fırāḳ / Birbirine revān **irişdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 7069). [irişdiler, -di, -ler]*

9. Cānı geldi hezār kerre lebe / Rūz-ı miḥnetde **irişince** şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2476). [irişince, -ince]*

<u>iriş:</u> *Erişmek, gelip çatmak; isabet etmek.*

1.Zen-i ter-dāmene çü ṣabr éde merd / **İrişür** ġayreti cemāline gerd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [irişür, -ür]*

2.İftirā étme bi-günāha şaḳın / **İrişür** saña bir gün āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [irişür, -ür]*

irişecek: *Erişince, eriştiği zaman, ulaştığında.*

1. Ṭuysa gül būyını diler ki ire / **İrişecek** güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [irişecek,]*

irişi gel: *Ulaşmak, varmak.*

1. Gelmedin kimseden cevāb u kelām / **İrişi geldi** Eflaḥ-i bed-nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [irişi gel, -di]*

irşād eyle: *Doğru yolu, hak yolunu gösterme; mânen aydınlatma, hak yolunu gösterme, gafletten uyandırma, uyarma.*

1. Kūhdan etdi ferşe evtādı / ʿĀrife **eyle**di bu **irşād**ı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[irşād eyle, -di-ı]*

irtiḥāl: *Göçme, bir yerden başka bir yere gitme.*

1.Ḫālını vāḳıf étdi ḥāline / Aldı destur **irtiḥāline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 478). [irtiḥāline, -i, -, -e]*

irtiḥāl: *Dünyadan ahirete göçme, ölme.*

1. Kalma ol ḥāle k'**irtiḥāli** ola / Alma ol mālı kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [irtiḥāli, -i]*

irtiḥāl ét: *Göçmek, bir yerden başka bir yere gitmek.*

1.Yine seyyāra **irtiḥāl étdi** / Nīl-i Mıṣruñ kenārına yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2061). [irtiḥāl ét, -di]*

ʿĪş: *Hz. İshak Peygamber'in ikiz oğullarından ilk olarak dünyaya gelen: Esav.*

1.Çün revān oldı **ʿĪş** ṣaydına / Anası düşdi ḥīle ḳaydına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). [ʿĪş,]*

2.Ḥīle ḥāline vāḳıf oldı çü **ʿĪş** / Ḳatl-i Yaʿḳūba ġāyet oldı ḥarīṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). [ʿĪş,]*

3.ʿĪş ḫod tolmış-ıdı şevḳinden / Diler-idi vişāli ẕevḳinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 483). [ʿĪş,]*

4. Kʿiy semīʿa'n-nidā'i vel-ḫācāt / Dilerem **ʿĪş**a véresin berakat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 394). [ʿĪşa, -a]*

5.Déyesiz bu cemāʿate server / **ʿĪşa** hem-rāh-ımış ezelde meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [ʿĪşa, -a]*

6.Diledi kim ḳıla vatan seferi / Gerçi var-ıdı **ʿĪşdan** ḥaẕeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [ʿĪşdan, -dan]*

7.Gerçi étdi vatan diyārına seyr / **ʿĪşdan** ummaz-ıdı ammā ḫayr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [ʿĪşdan, -dan]*

8.Geldiler çün vatan diyārına / **ʿĪşuñ** uġradılar şikārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 485). [ʿĪşuñ, -uñ]*

9.ʿĪş çün ṣordı bildi bu ḫaberi / Āh edüp toldı yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [ʿĪş,]*

10. Ṭoġdı éki sülāle-i maḥbūb / Evvelā **ʿĪş** u sāniyen Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). [ʿĪş,]*

11. Hem risālet duʿā'sın eyledi ʿahd / **ʿĪş** ol dem şikāra eyledi cehd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [ʿĪş,]*

12.**ʿĪş** yarındası çü geldi revān / Ḳodı İsḥāḳ öñinde bir biryān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). *[ʿĪş,]*

13. Ẕikr olınur ki ḫażret-i Ḳayyūm / Çok veled vérdi **ʿĪş**a birisi Rūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [ʿĪşa, -a]*

14. Oldı Yaʿḳūb rūz u şeb pinhān / **ʿĪş**dan ḳorḳdı kim irişe ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [ʿĪşdan, -dan]*

15. **ʿĪş**ı İsḥāḳ özine yār étdi / Aña ṣayd u şikārı kār étdi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 372). *[ʿĪşı, -ı]*

16. Göñli biryān özüledi nāgāh / Eyledi **ʿĪş**ı ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 376). [ʿĪşı, -ı]*

17. ʿ**Īş** mekrinden eyler-ise ḥazer / Eylesün Şām cānibine sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 407). [ʿĪş,]*

18. Ḳasdın arturdı **‘Īş** Yaʿḳūba / Başladı dürlü dürlü āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [‘iş,]*

<u>iş:</u> *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel.*

1.Ḥendese içre ʿaḳlı bī-miḳdār / Fikr-i maʿmūrı her **işe** mi’mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [işe, -e]*

2. Şimdi Ḥaḳkdan hidāyet irdi bize / Ol **iş**-içün nedāmet irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [iş-içün, --içün]*

3.Yūsufuñ bu **işi** Zelīḫāya / Oldı biñ dürlü ġuṣṣaya māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6183). [işi, -i]*

4.**İşleri** birbiriy’le ceng ü cedel / Ne ʿilm raġbeti ne saʿy-i ʿamel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 335). [işleri, -ler, -i]*

5. Cümle ʿahd ü ḳarār eylediler / Bu **işi** iḫtiyār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 668).*

6. ʿayb gözler ʿadāvet étse kişi / Ẕemm ü ġıybet olur anuñ çün **işi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [işi, -i]*

7. Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim ḳaça ol / Bunca mestūr **işlerin** aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [işlerin, -ler, -in]*

8. Yaş diken sūzen **işin** işleyimez / Çöp-i nerm āhen işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [işin, -iñ]*

9. Yaş diken sūzen işin işleyimez / Çöp-i nerm āhen **işin** işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [işin, -iñ]*

10.Her **iş**üñde Ḫudāyı yād eyle / Ḫāṭıruñ yādı-y-ıla şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). [işüñde, -üñ, -de]*

11.Ne **işe** geldüñ–idi bunda ʿaceb / Ne ḳılurduñ bu memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [işe, -e]*

12.Dédi maʿbūd-ı bī-niyāzumdur / Cümle **işlerde** kār-sāzumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4531). [işlerde, -ler, -de]*

13. Eyle yaḳlaşdı aña şevḳ-ıla şūr / Ki anı cümle **işden** eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [işden, -den]*

14. Ṭutdı şām ü seḥer naẓar bu **işe** / Gül Zelīḫası Mışrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [işe, -e]*

15.İşbu **iş**ler başuña gör n’eyler / Ol yalan düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [işler, -ler]*

16. Düşde tuş olsa bir belāya kişi / Şükr ü minnet olur uyansa **işi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [işi, -i]*

17. Naẓarı ol ki ḥikmet-ile ḳılur / Her **işi** muḳteżā-yı ẕāt bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [işi, -i]*

18. ʿIşḳuñ **işi** hemīşe efsūndur / Niçe Leylī ḳatında Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [işi, -i]*

19. Yaşı çoġ olsa ādemüñ ḥazer ét / Yaşına baḳma **işine** naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [işine, -i, -n, -e]*

20. Göricek anı öldi ṣandılar /**İşlerinden** ḳamu uṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1134). [işlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

21. Nūra ḥacet degüldi gerçi bu **iş** / Yunsa yunmışdı yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [iş,]*

22. Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle **işde** te’ennīyi ta’līm*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [işde, -de]*

23. Ādem oldur ki ehl-i ʿibret ola / Manẓarı cümle **işde** ḥikmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [işde, -de]*

24. Rāyı nedür bu **işde** sulṭānuñ / Ta ki sa‘yinde olayın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [işde, -de]*

25. Dérdi ḥāṣā bu pākden kellā / **İş** bunı işleyendedür illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [iş,]*

26. Bitdi çün Mışra varup **işleri** hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [işleri, -ler, -i]*

27.Yaraşur pāya kim süre toza yüz / Pāy **işin** étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [işin, -in]*

28.Göz **işi** ḫūb-rūya baḳmaḳdur / Ḫūblar **işi** sīne yaḳmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115,*

Beyit 4055). [işi, -i]

<u>iş:</u> *Vaziyet, durum, hâl.*

1. K'iy dirīġā ne müşkil oldı **işüm** / Dīv oldı melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [işüm, -üm]*
2. Çünki sevḳ éde bir **işi** taḳdīr / Anı ʿavḳ èdebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [işi, -i]*
3. Görenüñ ḥāṣılı ḫayāl oldı / Görmeyenüñ **işi** suʿāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [işi, -i]*
4. Bāġ-ı ḳalbüñüñ ol ki yémişidür / Diş bilemek aña kimüñ **işidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [işidür, -i, -dür]*
5. Gerçi var bu **işe** nedāmetümüz / İlla ḳomaz bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [işe, -e]*
6. K'iy sitārem **işüñ** tedennīdür / Felegüñ ḫalḳa olmış efʿīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2723). [işüñ, -üñ]*
7. Ḳardaşına ḳuyu ḳazarsa kişi / Ḳuyuya düşmek ola anuñ **işi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [işi, -i]*
8. Ḫayr-ıla eylesün duʿā'yı kişi / Tā ırağ ola cümle şerden **işi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [işi, -i]*
9. Ḥāṣılum yoḳ yérüm ġubār oldı / Dün ü gün **işüm** intiẓār oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [işüm, -üm]*
10. Rūz-i baḫtum siyāh oldı dirīġ / Dün ü gün **işüm** āh oldı dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [işüm, -üm]*
11. Bu işe ḫᵛāceler **olup ḫayran** / Dédiler cümle iy cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [işe, -e]*
12. Ṭañlamazam bu **işde** ben anı / Vérmiş ol cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [işde, -de]*
13. Diñle pendüm bu **işde** ben pīrem / Gözle rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [işde, -de]*
14. Ben o ṣayyādam **işi** miḥnet olur / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [işi, -i]*
15. Bu **işi** bilmeyince vefḳ-i ḳażā / Ol iş olmaġa eylemezdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [işi, -i]*
16. Dédi anlaruñ **işi** saña cefā / Senüñ işüñ olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [işi, -i]*
17. Dédiler riḳḳat-ile dönüp aña / Olmayaydı bu **iş** n'olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [iş,]*
18. Çün ḫilāfetle oldı ol ẓāhir / Oldı küfr ehlinüñ **işi** āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283). [işi, -i]*
19. Étdi taḳdīr anuñ kilidini mūm / Mūm germ olıcak **işi** maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [işi, -i]*
20. Bu işi bilmeyince vefḳ-i ḳażā / Ol **iş** olmaġa eylemezdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [iş,]*
21. Dédi Rūbīl gör yalan düşüñi / Ki niçe müşkil eyledi **işüñi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [işüñi, -üñ, -i]*
22. Çün ḳodı bizi anı sevdi hemīn / Oldı anuñ-**işi** dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [işi, -i]*
23. Ṣabr u ārām **işi** temām oldı / Ṣādlıḳ göñline ḥarām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [işi, -i]*
24. Ḫᵛābını fitne bilmesün Yaʿḳūb / Belki oldı **işi** bu ḫᵛāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [işi, -i]*
25. Naḥs olanuñ **işi** nuḥūsetdür / Çünki ṣuret delīl-i sīretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1760). [işi, -i]*
26. ʿāṣıḳı ṣanma kim selāmet olur / ʿışḳuñ evvel **işi** melāmet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [işi, -i]*
27. Āferin saña turfā rāy étdüñ / Güc **işi** rāy-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [işi, -i]*
28. Nice vīrān olmasun ol dil / Ki olur her zemān **işi** müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021). [işi, -i]*
29. Dédiler ḥālümüz ziyān oldı / **İşümüz** dürlü dürlü ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1154). [işümüz, -ü, -müz]*

30. Dédi anlaruñ işi saña cefā / Senüñ **işüñ** olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [işüñ, -üñ]*
31. Senden anlar getürdi bīzārī / Senüñ **işüñ** olar içün zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [işüñ, -üñ]*
32. Yatdı bi-ḫūd çü ṣubḥ-gāh oldı / Ṭurıcaḳ evvel **işi** āh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [işi, -i]*
33. Nā-pesend olan **iş** Ḫudāvende / Olsa beddür pesende-i bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4392). [iş,]*
34. Baġlasa dil nigāra bir bī-dil / **İşi** günden güne olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [işi, -i]*
35. Bilmezem kim bugün ne ḥāl oldı / Ki **işüñ** ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [işüñ, -üñ]*
36. Gécesi ʿāṣıḳuñ ki ḫāmiledür / Ġam ṭoġurmak **işinde** kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [işinde, -i, -n, -de]*
37. Bilmezem māniʿüñ nedür bu **işe** / ʿuḳdem artar düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [işe, -e]*
38. Daḫi ʿālemde bilmedin çep ü rāst / Oldı cānında cümle ʿışḳ **işi** rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [işi, -i]*
39. Ẕāhir olup ḳamu ḳıyāmet **işi** / Meclis-i ʿadle varıcaḳ o kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [işi, -i]*
40. Kemer altında buldı genc-i nihān / Bu nihān **iş** edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [iş,]*
41. K'iy dirīġā ne müşkil oldı işüm / Dīv oldı melek umarken **işüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [işüm, -üm]*

iş: *Görev, vazife.*

1. Bu **iş-içün** aransa rū-yi zemīn / Ne bilür var benüm gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [iş-içün, -içün]*
2. Yūsufuñ gördi şeh çü dānişini / Aña ışmarladı ḳamu **işini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [işini, -i, -n, -i]*
3. Dédi bir ḥācibine iy ḥācib / Bugün olsun saña bu **iş** vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [iş,]*

iş āḫirini gözle: *İşin sonuna bakmak, işin sonunu düşünmek II sonunu hesap ederek iş yapmak.*

1. Çünki **gözler iş āḫirini** Ḥakīm / Olmaz āḫir nedāmet aña nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [iş āḫirini gözle, -r]*
2. **Gözlemeyen** kişi **iş āḫirini** / Evvel āḫir od eyledi yérini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1506). [iş āḫirini gözle, -me, -y, -en]*

iş buyur: *(Birine) bir iş yüklemek; görev vermek.*

1. Ben seni kim gül-ile urmaz-ıdum / İncine déyu **iş buyurmaz**-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [iş buyur, -maz, -ıdu, -m]*

iş güç: *Bir maksatla yapılan faaliyet, uğraş.*

1. **İş güç** olsa aña kefīl gerek / Rāh çün ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [iş güç,]*

iş ét: *İş yapmak.*

1. Dédi Rūbīl pendümi éşidüñ / Aṣlıñuz dīnine düşer **iş èd**üñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 650). [iş ét, -üñ]*

ʿĪsā: *Hz. İsa peygamber.*

1. Zülfi şuʿbānı āyet-i Mūsā / Lebleri yādgāridür ʿ**Īsā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2433). [ʿĪsā,]*

ʿişā ol: *Akşam olmak.*

1. Ol ḳadar gétdi kim ʿ**işā ol**dı / ʿālemüñ yüzi bī-żiyā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1111). [ʿişā ol, -dı]*

isā'et ét: *Kötülük, fenalık etmek.*

1. Ben nice ādemüm ki cür'et édem / Ehl-i iḥsānuma **isā'et édem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4487). [isā'et ét, -em]*

isā'et-ile karşula: *Kötülük, fenalık etmek; kötülükle karşılamak.*

1. Size her kim ki éde iḥsānı / **Ḳarşulamañ isā'et-ile** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6158). [isā'et-ile karşula, -ile-ma, -ñ]*

işāret: *İz, alamet, nişan.*

1. Ente minnī aña beşāretdür / Ente minkeʿaceb **işāret**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 307). [işāretdür, -dür]*
2. Her ne cān kim ṭuyar **işāretden** / Ḫurrem olsun dili beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [işāretden, -den]*
3. Cüst ü çābük yerinden eyledi ḫīz / Bu **īşāret** ḫayālī erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [īşāret,]*
4. Ṭālib-i Ḥaḳḳa bu **işāretdür** / Eger añlarsa ḫōş beşāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [işāretdür, -dür]*

işāret ét: *Bir şeyi, bir durumu el, yüz, baş hareketiyle anlatmak, göstermek.*

1. Birisi ġamzeden **işāret éder** / K'iy ġamuñ milk-i cānı ġāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [işāret ét, -er]*
2. Söylemeyüp dili bu ḥālet-ile / Yūsufı gösterüp **işāret**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [işāret-ile, -ile]*
3. Göñül açan kilid-i ḥikmet-ile / Ḳufl açarsa n'ola **işāret-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4548). [işāret-ile, -ile]*
4. Ḳaldırup barmaġın **işāret éder** / Cān-ı Yūsufa ḫōş beşāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4552). [işāret ét, -er]*

işāret eyle: *Bir şeyi, bir durumu el, yüz, baş hareketleriyle anlatmak; göstermek.*

1. Mīr-i zindānı daʿvet eylediler / Aña pinhān **işāret eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5041). [işāret eyle, -di, -ler]*

işāret-i ḫāṣ: *Özel, hususi işaret; özel ilgi.*

1. Çıḳdı şehden olup **işāret-i ḫāṣ** / ʿizzet-içün aña gürūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [işāret-i ḫāṣ,]*

işbāʿol: *Artmak, çoğalmak.*

1. Ser-çeşmesin enbiyāya ṭañ mı / Ger çeşme **ola** elünde **işbāʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [işbāʿol, -a]*

isbāt ét: *Var etme, meydana çıkarma, izhar etme.*

1. Ġayrin **işbāt éder** mi ʿayni olan / Gerçi vehme gelür bu resme ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [işbāt ét, -er, -mi]*

işbu: *"İşte bu, bu" anlamında işaret sıfatı.*

1. **İşbu** işler başuña gör n'eyler / Ol yalan düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [işbu,]*
2. **İşbu** biryān getürene yā Rab / Eylerem ol risāletüñi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). [işbu,]*
3. Nice ḫadde **iriş**di işbu yetīm / Ki atamuz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [işbu,]*

işde: *Bir şey gösterilirken ya da bir şeye işaret edilirken söylenen zarf.*

1. Dédi **işde** ḳılıcuñ **işde** serüm / Ṣanma senden nihān ola ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [işde,]*
2. Ur ṭabanca dilerseñ **işde** yüzüm / Bizi tek ġarḳ-i seyl étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [işde,]*

Isfehān: *İran'da bir şehir.*

1. Rāst ḳaddini görmedin ʿuşşāḳ / Ṭoldı ʿuşşāḳı **Isfehān** ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [isfehān,]*

isfidāc: *Üstübeç; eski usul makyajda kadınların yüzlerine sürdükleri beyaz boya, aklık.*

1. Güle vérdi ḳızılca reng ü revāc / Nūr arturdı nūra **isfīdāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [isfīdāc,]*

İsḥāk: *Hz. İbrahim'in ikinci oğlu; Hz. Yakup'un babası olan peygamber.*

1. Ḳaldı İslāma andan éki delīl / Biri **İsḥāḳ** ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [isḥāḳ,]*
2. Şām ḫalḳına ṣubḥ ü şām **İsḥāḳ** / Daʿveti ḫᵛānın eyledi infāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 366). [isḥāḳ,]*
3. ʿĪṣı **İsḥāḳ** özine yār étdi / Aña ṣayd u şikārı kār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 372). [isḥāḳ,]*
4. Āḫir **İsḥāk** çünki pīr oldı / Ḳuvveti eksilüp darīr oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 375). *[isḥāk,]*
5 Ḳuzı biryānı eyleyüp fī'l-ḥāl / Ḳodı **İsḥāḳ** öñinde eyledi al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). [isḥāḳ,]*
6. Çünki **İsḥāḳ** yédi biryānı / Ṣordı ḫaṭunına nedür anı Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). *[isḥāḳ,]*
7. ʿĪṣ yarındası çü geldi revān / Ḳodı **İsḥāḳ** öñinde bir biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). [isḥāḳ,]*
8. Çünki **İşḥāḳ** gördi bu ḥāli / Bildi kim ʿavrat eylemiş alı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 391). *[isḥāḳ,]*
9. Çünki **İsḥāḳ**a irdi mevt eseri / Lāzım oldı Cenāb-ı Ḥaḳ seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 405). [isḥāḳa, -a]*
10. Kemerin çün ḳuşatdı **İsḥāk**uñ / Ḳalmadı ʿaḳlı kılca ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [isḥākuñ, -uñ]*
11. Emr-i ẕebḥ-ile atam **İsḥāḳı** / Mübtelā eyledi hem ol Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [isḥāḳı, -ı]*

işi bit: *Gücü, dayanacak durumu kalmamak; mahvolmak II ölümcül duruma gelmek.*

1. ʿĀḳıbet yolları daḫi yitdi / Başdan aşdı şu **işleri bitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1864). [işi bit, -di]*
2. Yūsufūn vaṣfını éşitmiş-idi / Ārzū ile **işi bitmiş**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2307). [işi bit, -miş, -idi]*

işlemek: *(Toprağı) işlemek; tohum ekmek.*

1. Kalmadı élde **işlemekden** ekin / Baḳarāt-ı simānda gāv-i semīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5653). [işiemekden, -den]*

işig: *Eşik II Huzur, makam.*

1. Yüzüni **işigüñe** ḫāk étdi / 'Arż-ı aḥvāl-i derd-nāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3763). [işigüñe, -üñ, -e]*

isim: *İsim, ad.*

1. Anı ḳurd aldı yazıda nāgāh / Bu yazu anuñ **ismidür** iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [ismidür, -i, -dür]*

işini bitür: *Canına kastetmek, öldürmek.*

1. Gelüñ anuñ **işini bitüre**lüm / Ya helāk edelüm ya yitürelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 645). [işini bitür, -e, -lüm]*

işit: *Duymak, işitmek.*

1. Dér **işiden** ḳılup o cāna duʿā' / Radıyallahu rabbuna anha*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6276). [işiden, -en]*

işkāl: *Güçleştirme, güç hâle getirme II zorluk, güçlük.*

1. Ḫᵛābdan k'olmış-ıdı şad **işkāl** / Cümle ḫall étdi irdi çün bu ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [işkāl,]*

iskāt et: *Yok etme, silme, varlığını ortadan kaldırma.*

1. **Etmeyince** izāfeti **iskāt** / Sırr-ı tevḥīdi bulmadı ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 75). [iskāt et, -me, -y, -ince]*

islām: *Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.*

1. Rāstlıḳ rāḫı üzre ol ḫāme / Kemerin muḥkem etdi **İslāma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 171). [islāma, -a]*

islām: *Hak din; Allah tarafından farklı zamanlarda,*

farklı peygamberlerle gönderdiği dinlerin genel adı.

1. Çün ecel göndüre Ḥakīm ü ʿAlīm / Cānı **İslām**-ile ḳıluñ teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6157). [islām-ile, -ile]*
2. Ḳaldı **İslām**a andan éki delīl /Biri İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [islāma, -a]*

işle: *Yapmak, etmek, eylemek.*

1. Yaş diken sūzen işin **işleyimez** / Çöp-i nerm āhen işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [işleyimez, -y, -i, -mez]*
2. Yaş diken sūzen işin işleyimez / Çöp-i nerm āhen işin **işleyimez** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [işleyimez, -y, -i, -mez]*
3. Dérdi ḥāşā bu pākden kellā / İş bunı **işleyendedür** illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [işleyendedür, -y, -en, -de, -dür]*
4. Eger oynasa ʿışḳ-bāz-ıdı / Ve ger **işlese** kār-sāz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [işlese, -se]*

işlet: *Çalıştırmak, iş gördürmek.*

1.Ẓulm-ile gūş-māl éderler ola / **İşledüp** bī-mecāl éderler ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3825). [işledüp, -üp]*

ism: *Ad, isim; Allah'ın ismi.*

1. Dökülüp cümle pāyına şāhuñ / Ẕikr édüp pāk **ismin** Allāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [ismin, -in]*

İsmāʿīl: *Hz. İsmail peygamber.*

1. Ḳaldı İslāma andan éki delīl /Biri İsḥāḳ ü biri **İsmāʿīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [İsmāʿīl,]*
2.Yaġladı ol yaġ-ıla kim Cebrā'īl / Getürüp dürtinürdü **İsmāʿīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [İsmāʿīl,]*
3.Yaşda sen deñlü-y-iken **İsmāʿīl** / Anı géydürmiş-idi aña Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [İsmāʿīl,]*

ʿişmet: *Doğruluk, dürüstlük; masumluk, günahsızlık.*

1.Dédi Yūsuf ḥicābı çāk étme / **ʿİşmetüm** şīşesin helāk étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4454). [ʿişmetüm, -üm]*
2. **ʿİşmetüm** perde-dārı lütfuñdur / Cānumuñ ġamda yāri lütfuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [ʿişmetüm, -üm]*
3. Bunca destān ki étdi bī-destān / ʿİşmeti tāzelendi çün būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [ʿişmeti, -i]*

ʿişmet-i enbiyā: *Peygamberlerin doğruluğu, günahsızlığı.*

1. **ʿİşmet-i enbiyāyı** vérme yéle / Girmegil bu günāha évmeg-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4554). [ʿişmet-i enbiyā, -y, -ı]*

ismullāh: *Cenabıhakkın en büyük ismi, Allah.*

1.Ẕikr oluñmasa evvel **ismullāh** / Her ne başlansa āḫir ola tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 1). [ismullāh,]*

İsrā'īl: *Hz. Yakup (İsrail: Hz. Yakup'un lakabı.)*

1.Baġladı beline o bedr-i asīl / Kemeri kim ḳuşandı **İsrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [İsrā'īl,]*
2. Baʿżı rāvī dédi ki **İsrā'īl** / Ḳoydı bir heykele ḳamīş-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [İsrā'īl,]*
3. Yitürelden ṭapuñı **İsrā'īl** / Oldı günden güne żaʿīf ü ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3738). [İsrā'īl,]*
4.Çünki vaḳt-i seḥerde **İsrā'īl** / Başladı eylemege ẕikr-i celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3784). [İsrā'īl,]*
5.Size çünkim pederdür **İsrā'īl** / Nefsüñüz n'içün éde sizi ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [İsrā'īl,]*

6. Sırrına ḥāẕır oldı ʿAẕrā''il / Bilmeyüp şordı anı **İsrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [İsrā'īl,]*
7. Dédi şıddīka ḥażret-i Cibrīl / Atdan éndi senüñçün **İsrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [İsrā'īl,]*
8. Baʿżılar dér ki öldi çün Rāḥīl / Yūsufa dāye aldı **İsrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [İsrā'īl,]*
9. Çünki ḫālı ḳatında **İsrā'īl** / Turdı bu ḥālet-ile bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [isrā'īl,]*
10. Çünki Ken'aña geldi **İsrā'īl** / Yüklü oldı o yıl yine Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [İsrā'īl,]*
11. İbn-i 'Abbas dédi **İsrā'īl** / Bildi çün ḫᵛābına nedür te'vīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 709). [İsrā'īl,]*
12. Nice cān mazhār-ı cemāl-i cemīl / Anuñ-ıçun severdi **İsrā'īl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 548). [İsrā'īl,]*
13. Göricek ceyş-i Mışrı **İsrā'īl** / Bile-y-idi anuñla Cebrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6116). [İsrā'īl,]*

işrāk: *Aydınlık, nur.*

1. Kalmayup dilde Yūsuf eşvāḳı / Ṭoldı şems-i ḥaḳīḳat **işrāḳı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [işrāḳı, -ı]*

ʿ**işret:** *İçki içme, içki II içkili eğlence.*

1. Çün temām étdi ʿ**işret** esbābın / Düzdi Ṭaymūs riḥlet esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [ʿişret,]*

ʿ**işret:** *Yeme içme II zevk u safa.*

1. Gāh ʿazm eyler-idi şaḥraya / Ṣoḥbet ü ʿ**işret** ü temaşaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2393). [ʿişret,]*
2. Oldı çün ḫalḳa ḫāṣ ü ʿām inʿām / Ẕevḳ u ʿ**işret** umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [ʿişret,]*

ʿ**işret esbābı düz:** *İçki, eğlence meclisi hazırlamak.*

1ʿ**İşret esbābı düzdi** ol ḫōş-rāy / K'ide ol bī-ḫaberleri rüsvāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [ʿişret esbābı düz, -di]*

ʿ**işret ét:** *Birlikte bulunmak, eğlenmek II içki içmek.*

1. Teni aṣḥābı-y-ıla ʿ**işret éder** / Cānı olʿiyşdan şikāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [ʿişret ét, -er]*
2. Yūsufı ḳasd étdi daʿvet éde / Anuñ-ıla nihānī **işret éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4318). [işret ét, -e]*

ʿ**işret eyle:** *Birlikte bulunmak, eğlenmek II içki içmek.*

1. Olsa tezyīn ü zīnet emri temām / Yār-ile ʿ**işret eyler**-idi müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [ʿişret eyle, -r, -idi]*

ʿ**işret-i cān-fezā:** *Mutluluk arttıran, cana can katan, iç açan arkadaşlık, yarenlik.*

1. Yine seyr u şafāya başladılar / ʿ**İşret-i cān-fezāya** başladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2796). [işret-i cān-fezā, -y, -a]*

ʿ**işret-sarāy:** *İçki içme, içki içilecek yer; içki, eğlence meclisi.*

1. Çün bu āyīn ü ṭavr-ıla ol ay / Başdı ʿ**işret-sarāyı** pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [ʿişret-sarāyı, -ı]*
2. Mihr ü meh çün maḳāma irdiler / Ṭoġrı ʿ**işret-sarāya** girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541). [ʿişret-sarāya, -a]*

issi: *Sahip, Mālik.*

1. Çekmişem şad hezār miḥnet ü bīm / Genci édince **issine** teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5575). [issine, -n, -e]*
2. Kāşki köñlege olan iḥsān / Köñlek **issine** ola-y-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [issine, -n, -e]*

iste: *Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

1. Ben çāre bulmaġ **ister**-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle sen beni daḫi bī-çāre eyledüñ

(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [ister-idüm, -r, -idü, -m]

2.Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār **ister** / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [ister, -r]*

3. Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / Dilin hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār **ister** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [ister, -r]*

4.ʿāşıḳuñ çünki ʿışḳı şādıḳ ola / Ḳanda **isterse** dilberini bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [isterse, -r, -se]*

5. Vaṣl-ı maḫlūḳi **iste**yen insān / Oldı bunca kerāmet aña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [isteyen, -y, -en]*

6. Niçe şāh **isteyü** ṣalardı resūl / Redd olınurdı niçe ehl-i ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813). [isteyü, -yü]*

7. Geldi çün ol şeh-i melāḥat-i ġunc / Kesmek **istedi** her birisi turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [istedi, -di]*

8. Bir ḳaç oġlancuḳ anı gördiler / Ḳozcuġaz **isteyüp** yüz urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [isteyüp, -y, -üp]*

9. Çün ʿazīz oldı māh-ı Kenʿānī / Aldı Mālikden **isteyüp** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [isteyüp, -y, -üp]*

10. Vérdi her biri **isteyüp** duḫter / Māl-i Kārūn ü milk-i İskender *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2816). [isteyüp, -y, -üp]*

11. Sora-y-ıdum deyüp cihāndan anı / **İste**di irdügi miyāndan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [istedi, -di]*

12.Rence ṣabr eylesün ki gence ire / Her ki genc **ister-ise** rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [ister-ise, -r, --ise]*

13. Yüz urup senden **ister-ise** viṣāl / Gıllı ḳo bendüñ olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [ister-ise, -r, --ise]*

14. Çın seḥer çün uyandı düşden emīr / Her muʿabbirden **istedi** taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [istedi, -di]*

15. Dédi kim bu ṣafā degül mi güzel / Ol vefādan ki **ister**-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [ister-idüñ, -r, --i, -dü, -ñ]*

16. Gördi ḳuşlar ṭavāf éderler anı / Uçmaġ **istedi** aña ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [istedi, -di]*

17.ʿĀşıḳ oldur ki fürḳat **istese** yār / İḫtiyār éde fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [istese, -se]*

18. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā'ubāliler yéridür / Ne iʿtibār aña kim ḳadr ü iʿtibār **ister** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [ister, -r]*

19. Kimesne cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla yüz şuyını / Hevā-yı ʿārı ḳosun her ki bū-yı yār **ister** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [ister, -r]*

20.Gördi var ṣoḥbetinde fitne vü şūr / Ḫiẕmet **istedi** andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [istedi, -di]*

21.Cān dilerse yolına cān véresiz / Her ne kim **isteye** hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [isteye, -y, -e]*

22. Eyle yitür cihānda kendüzüñi / **İsteyüp** bulmayalar özüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [isteyüp, -y, -üp]*

23.Sen de **isterseñ** iy muḥibb-i vedūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 6691). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*

24. **İster-iken** ṭabīb-i dermānı / Ṭūş gelür cān alıcıya cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3089). [ister-iken, -r, -iken]*

25.Bilmek **isterseñüz** kemālin anuñ / Ḥāżır olsun görün cemālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [isterseñüz, -r, -se, -ñüz]*

26. Bulmadum hergiz cemālüñden eser / **İstedüm** ins ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [istedüm, -dü, -m]*

27.Dōst édinmek **istese** ḳulını / Baġlar aña ʿadūlaruñ yolını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4529). [istese, -se]*

28. Ol binānuñ ki ʿāmiri Ḥaḳḳdur / Yıkmak **iste**yen anı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [isteyen, -y, -en]*

29. Ḫāṭır-ı şāh açıldı ġonça-miṣāl / Gül-i Kenʿānı **istedi** derḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5187). [istedi, -di]*

30. Ol daḥi şükr-içün namāz étdi / Maġfiret **istedi** niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [istedi, -di]*
31. Pederi ṭuydı mācerāsın anuñ / **İstedi** bulmadı devāsın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [istedi, -di]*
32. Gétdi ṣabr-ı dili Zelīḫanuñ / Yüzüni görmek **istedi** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [istedi, -di]*
33. Dédiler çekme **isteyüp** anı renc / Ki ḳara toprağa gömüldi o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [isteyüp, -y, -üp]*
34. Gönül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde var **ister** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [ister, -r]*
35. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü degül mi o kim ṣabr umar ḳarār **ister** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [ister, -r]*
36. Şeb-i ġamda seḥer umar cānı / Bulmaḳ **ister** murād-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [ister, -r]*
37. Biri dédi ḥabībi kim **ister** / Bu şeker-leb lebībi kim **ister** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [ister, -r]*
38. Belki dé bu ġarībi kim **ister** / Dil kebāb ü kebībi kim **ister** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [ister, -r]*
39. Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / **İste** ol ḳalbi kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [iste,]*
40. Bir ṣafā **istesem** eger senden / Çevürür her ṣafā yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [istesem, -se, -m]*

istebrak: *İpekten mamul ve sırma ile işlenmiş bir çeşit kumaş; kalın ipek kumaş.*

1. Sündüs **istebraḳ** ét bisāṭın anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [istebrak,]*

istevi'l ma' ve'l-haşebe: *Su odunla beraber yükseldi. (Nil nehrinin sularının yükselmesi bağlamında.)*

1. Ṭaşdı hem cū-yı Nīl bir nice mil / **İstevi'l ma' ve'l-haşebe** dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [istevi'l ma' ve'l-haşebe,]*

istevi'l-ma': *Su yükseldi (Nil nehrinin sularının yükselmesi bağlamında.)*

1. Rāsti geldi çün bu serv-i revān / **İstevi'l-ma'** dilde oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [istevi'l-ma',]*

isteyürek: *İsterken, talep ederken.*

1. ʿāḳıbet Eflaḥ-i siyeh-manẓar / **İsteyürek** o māhı buldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [isteyürek,]*

istibdāl eyle: *Bir şeyi diğer şeyle değiştirmek; şerleri hayra çevirmek.*

1. Dilerem yā Muḥavvile'l-Aḥvāl / Ḫayra eyle bu şerri istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 124). [istibdāl eyle,]*
2. Kime olsa kerem-i kerāmeti ḥāl / Ḳahrı luṭf-ıla **eyler istibdāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [istibdāl eyle, -r]*

istiġfār kıl: *Tövbe etmek, af dilemek; pişmanlığını dile getirmek.*

1. Dédiler **ḳıl** bizümçün **istiġfār** / ʿafv éde tā ki cürmümüz Ġaffār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [istiġfār ḳıl,]*
2. **Ḳıl** Zelīḫā günāha **istiġfār** / Rūy dīvārā eyle şerm-ile var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4677). [istiġfār ḳıl,]*

istiğnā: *Kayıtsızlık, nazlanma; isteksizlik, umursamazlık.*

1. Artar-ıdı dilinde şevḳ u ṣafā / Yūsuf arturduġınca **istiġna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [istiġna,]*
2. Ehl-i ʿışḳuñ kemāli faḳr u fenā / Yāre lāyıḳ beḳā vü **istiġnā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [istiġnā,]*
3. Bunca māl ü cemāl ü **istiġnā** / Eyle vérmişdi aña ʿizz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [istiġnā,]*

istiġnā: *Çekinmek, geri durmak*

1.Eşer eylerdi tāb-ı şevķum aña / Ķılmaz-ıdı ḥicāb u **istiġna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4257). [istiġna,]*

2.Ḫışm-ıla çünki ķaṣd éde o saña / Aşşı étmez bu nāz u **istiġnā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [istiġnā,]*

istiġnā eyle: *Kaçınmak, uzak durmak; tenezzül etmemek.*

1. **Eyler** ammā bu benden **istiġnā** / Dilemez vaṣlına irem ķaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [istiġnā eyle, -r]*

iştihā: *Yemek yeme isteği.*

1.Ki turunç imtilāyı hāżım olur / Yéyenüñ **iştihāsı** ķāyim olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [iştihāsı, -sı]*

istihķāķ: *Hak etmek, hakkı olmak.*

1.Var-iken bende vahye **istiḥķāķ** / Cedd-iken baña ḥażret-i İsḥāķ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [istiḥķāķ,]*

istiķāmet: *Doğruluk, dürüstlük; istikamet üzere olma (Sevgilinin uzun, pürüzsüz, dosdoğru bir ağaca benzeyen boyundan hareketle manen doğruluk, dürüstlük anlamı verilmiştir.)*

1. Dil-rübālar miṣāli ķāmetde / **Evliyā** gibi istiķāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 590). [istiķāmetde, -de]*

istiķbal et: *Karşılamak II gelişini beklemek.*

1. Çün beşāret olundı şāha bu ḥāl / **Étdi** erkān-ı devlet **istiķbāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [istiķbāl et, -di]*
2. Ķaṭʿ éderdi menāzilin fi'l-ḥāl / Vaṣl-ı yārin **éder** ṣan **istiķbāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3016). [istiķbāl ét, -er]*
3. Cāhilüñ çün hemān gözetdügi ḥāl / **Éder** anı te'essüf **istiķbal** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1166). [istiķbal et, -er]*
4. Étdi Reyyān Yūsufa istiķbāl / Ceyş deryāsı cūş édüp derḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [istiķbāl ét, -di]*

istimāʿ eyle: *İşitmek, haberdar olmak.*

1.Çünki ḫalķ **istimāʿ eylediler** / Bir yére ictimāʿ eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2131). [istimāʿ eyle, -di, -ler]*

iştirā-yı ṭaʿām eyle: *Yieyecek, gıda satın almak.*

Ehl-i Mışr izdihām eylediler / **İştirā-yı ṭaʿām eyle**diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5697).[iştirā-yı ṭaʿām eyle, -di, -ler]*

iştiyāķ: *Hasret, özlem.*

1.Yédi gün geşt édüp bu ḥālet-ile / Ḥasret ü **iştiyāķ** ü rikķat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [iştiyāķ,]*

2.Nice ṣabr eyleyem firāķına ben / Nice ķatlanam **iştiyāķına** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [iştiyāķına, -ı, -n, -a]*

3. Kʿiy Zeliḫā firāķa ṣabr eyle / Aġlama **iştiyāķa** ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3103). [iştiyāķa, -a]*

4.Ķalmışam ḥasret ü firāķ-ıla ben / Yanaram nār ü **iştiyāķ-ıla** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [iştiyāķ-ıla, -ıla]*

5.Ķaldı Yūsuf veli ḥazin ansuz / **İştiyāķ**-ıla pür-enīn ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [iştiyāķ-ıla, -ıla]*

6.Çünki Yaʿķūb aña naẓar ķıldı / Vaṣlına **iştiyāķını** bildi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [iştiyāķını, -ı, -n, -ı]*

7. Cümle maḥzūn-ıdı firākuñ-ıçun / Aġlaşurlardı **iştiyāķuñ**-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6119). [iştiyāķuñ-ıçun, -uñ, -ıçun]*

8. **İştiyāķ**ıyla ḫaste étdi beni / Yandurup intiẓāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1 , Beyit 1099). [iştiyāķ, -ıyla]*

it: *Köpek.*

1.Ḳaṣdı oldur ki ṭuta meydānı / **İtlerine** depelede anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1410). [itlerine, -ler, -i, -n, -e]*

2.Ḳaldum ansuz ben anda bunca zemān / Ḥālüm **it** dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [it,]*

it: *İteklemek, itmek.*

1.Öñine ḳatdı ḳaḳıyup **itdi** / Dédi ṭap söyle kārbān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [itdi, -di]*

iṭāʿat: *Söz dinleme, boyun eğme, buyruğa uyma.*

1.Gerçi ser ṭutmışam **iṭāʿatüñe** / İlla gerden-keşem bu ṭāʿatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [iṭāʿat, -üñ, -e]*

2.Ṣūretā gerçi ehl-i ẕilletdür / Ẕilleti maʿnide **iṭāʿatdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 953). [iṭāʿatdür, -dür]*

ʿitab: *Azarlama, tersleme, paylama.*

1. Naẓar édüp bulara heybet-ile / Dédi Yūsuf **ʿitab** ü töhmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [ʿitab,]*

2.Naḳsa taḥsīn éder kemāle **ʿitāb** / Ḳubḥı tezyīn éder cemāli ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [ʿitāb,]*

3.Éşidüp bu **ʾiṭābı** ol meftūn / Dédi el-ḥükmü lillāh iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [ʿiṭābı, -ı]*

4.Dil-i Yaʿḳūba geldi çün bu **ʿitāb** / Ḫʿāb yérine ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [ʿitāb,]*

5.Gūş-i gürge irişdi çün bu **ʿitāb** / Rikkat-ile bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [ʿitāb,]*

6.Çünki irişdi Yūsufa bu **ʿitāb** / Yüz yére ḳodı dédi yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [ʿitāb,]*

ʿitāb ét: *Azarlamak, paylamak, terslemek.*

1.Dönüp ebnāsına ḫitāb étdi / Serzenişler ḳılup **ʿitāb étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1421). [ʿitāb ét, -di]*

2. Şeh görüp anları ḫitāb étdi / Ne ḫiṭāb oḳ gibi **ʿitāb étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [ʿitāb ét, -di]*

ʿitab eyle: *Azarlamak, paylamak, terslemek.*

1. **Eyledi** gāh aḫterine **ʿitab** / Ki güneş yüzlü dilberine ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2752). [ʿitab eyle, -di]*

ʿitāb eyle: *Serzenişte bulunmak*

1. Geh şekkerden ṭuz ekdi yarasına / Geh **ʿitāb eyledi** sitāresine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2627). [ʿitāb eyle, -di]*

ʿitāb kıl: *Paylamak, azarlamak; terslemek.*

1. Çün Süleymān bu resme aldı cevāb / Dönüp ol müdde-iye **ḳıldı ʿitāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [ʿitāb ḳıl, -dı]*

2. Ḳara baḫtına geh **ḳılurdı ʿitab** / Tāb-ı dilden ḫurūş édüp bu ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [ʿitab ḳıl, -ur, -dı]*

ʿitāb-ı hudā: *Allah'ın uyarısı, tekdiri.*

1. Ġaybdan Yūsufa irişdi nidā / Ne nidā bī-cihet **ʿitāb-ı Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [ʿitāb-ı ḫudā,]*

ʿitāb-i nā-mevzūn: *Yakışıksız söz, hakaret II azarlama, paylama.*

1.Leb-i çehden dehān açup Şemʿūn / Étdi birḳaç ʿitāb**-i nā-mevzūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 955). [itāb-i nā-mevzūn,]*

iʿtibār: *Değer, önem; saygı*

1. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā'ubāliler yéridür / Ne **iʿtibār** aña kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [iʿtibār,]*

2. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā'ubāliler yéridür / Ne iʿtibār aña kim ḳadr ü **iʿtibār** ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716).*

3. Tā ḳıyāmet size bu ʿār yiter / Yūsufa faḫr ü **iʿtibār** yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [iʿtibār,]*

iʿtibār ét: *Önem ve kıymet vermek, dikkate almak.*

1. Ümmet-iseñ Muḥammede iy yār / **İ'tibār ét** bu ḳıṣṣaya yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [iʿtibār ét,]*

iʿtibār ol: *iʿtibār edilmek, değer verilmek, saygı gösterilmek.*

1.Tāze gül çünki perde-dār oldı / Başda ṭutarlar **iʿtibār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4659). [iʿtibār ol, -dı]*

2. Luṭf-ı şeh bī-şümār olurmış o dem / Hünere **iʿtibār olurmış** o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [iʿtibār ol, -ur, -mış]*

iʿtibār-ı ʿadem: *Yokluğa değer, önem verme. (Fenâfillah, "Ölmeden önce ölmüş gibi olup" yokluk sırrına ermek, Allah'ın varlığında yok olmak, erimek bağlamında.)*

1.ʿAdem-i iʿtibāre vāḳıf olan / **İʿtibār-ı ʿademden** vurmadı dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 74). [iʿtibār-ı ʿadem, -den]*

iʿtidāl: *Ölçülü, dengeli olma; uygunluk.*

1.Toldı nūr u żiyā feżası anuñ / **İʿtidāliy'ledür** hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [iʿtidāliy'ledür, -i, -y, -le, -dür]*

iʿtimād: *Güvenme, inanma; itimat*

1.Dédi yoġ-ısa **iʿtimāduñ** eger / Bile gönder benümle bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [iʿtimāduñ, -uñ]*

iʿtimād ét: *Güvenmek, inanmak; itimat etmek.*

1.Yine bu dürlü étdiler tedbīr / İ'timād éde tā ki anlara pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [iʿtimād ét, -e]*

iʿtimād eyle: *Güvenmek, inanmak; itimat etmek.*

1. Her ki ol Ḥaḳḳa **iʿtimād eyle**r / Ḥaḳḳ anı ġam deminde şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811). [iʿtimād eyle, -r]*

iʿtirāf ét: *Açıklamak, söylemek, kabul etmek II tövbe etmek.*

1.Fısḳına **iʿtirāf éden** miskīn / Yégdür andan ki ola ṭāʿat-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1327). [iʿtirāf ét, -en]*

2. **İʿtirāf étdi** cürme muṭlaḳ ol / Dédi el-ān ḥaşḥaş el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [iʿtirāf ét, -di]*

3. **İʿtiraf édicek** anı Raḥmān / Faẕl-ıla cennetine süre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6071). [iʿtiraf ét, -icek]*

iʿtiẕār: *Özür dileme, af isteme.*

1. Rāst édüp ḳamu vefā-sāzın / Düzdiler **iʿtiẕār** āvāzın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [iʿtiẕār,]*

iʿtiẕār eyle: *Özür dilemek, af istemek.*

1. Yine iẕn-ile girdiler ḳatına / **İʿtiẕār eylemege** ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5883). [iʿtiẕār eyle, -mek, -e]*

iʿtiẕār ol: *Özür dilemek, af dilemek.*

1. **İʿtiẕār olmaġa** o ẕillet-içün / Anı gönderdi bu beşāret-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6082). [iʿtiẕār ol, -mag, -a]*

ittifāḳ: *Fikir birliği, anlaşma, uyuşma.*

1.**İttifāḳ**-ıla düzdilerdi yalan / Eyledilerdi ḳanı aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1115). [ittifāḳ-ıla, --ıla]*

2.Yevm-i ġaym-idi **ittifāḳ** ol rūz / Ebre girmişdi mihr-i tāb-efrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [ittifāḳ,]*

ʿivaż: *Karşılık, bedel.*

1. Ben de ol luṭfuña **ʿivaż** iy māh / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [ʿivaż,]*

iy: *"Ey" seslenme ünlemi.*

1.Ḳandasın **iy** nūr-i dīde ḳandasın / İy nihāl-i nā-resīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1230). [iy,]*

2. Ḳandasın iy nūr-i dīde ḳandasın / **İy** nihāl-i nā-resīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1230). [iy,]*

3. **İy** gönül hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü mesnedümi ḫāre eledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [iy,]*

4. Cānumda tāb-ı ḥayret ü çeşmümde āb-ı baḫt / Bir dem yüzüme gülmedüñ **iy** āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [iy,]*

5.**İy** dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [iy,]*

6. **İy** kemāl-i ẓuhūr-il pinhān / Sen göñülde göñül seni cüyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 99). [iy,]*

7.İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā / **İy** nihān-ı nihān-ı nā-peydā **İy** nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 250). [iy,]*

9.Cānda sen dilde cān beden dile cā / **İy** nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [iy,]*

10.Dilerem senden **iy** Raḥīm ü Ġafūr / Ki beni Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [iy,]*

11. ʿAyn-i aḥad-idi **Aḥmed** iy cān / Olmasa arada mīm-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [iy,]*

12. **İy** gevheri baḥr-i bī-kerānuñ / Vey cevheri ḳān-ı lā-mekānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 193). [iy,]*

13. **İy** Sidre boyuña sāye Ṭūbā / Ḫāk-i ḳademüñ behişt-i aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [iy,]*

14. **İy** teẕkire-i risāletüñden / Bir ruḳ'a peyām-ı enbiyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 210). [iy,]*

15.**İy** ʿilme medīne ḥilme menba' / ʿİrfāna ḫazīne luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [iy,]*

16. **İy** éki cihāna raḥmet olan / Oldı keremüñ ḳamuya matmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 230). [iy,]*

17. Olsun ṭapuña selām dāyim / **İy** zümre-i enbiyāya ḫātem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 240*). [iy,]*

18. Dédi bir géce atasına nihān / **İy** nişānsuz ḳatında ʿālī-şān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [iy,]*

19.Nakş-i ādem derūnīdür **iy** yār / Ṣūreti levh-i sāde-y-ise ne var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [iy,]*

20.Dédiler olma **iy** peder ġam-nāk / Bizüm-ile olıcak aña çi bāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [iy,]*

21.Dédi **iy** baḥr-i luṭf ü kān-i kerem / Şemʿ-i ḫandān-i ḫanedān-i kerem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 737). [iy,]*

22.Olma **iy** nūr-ı dīde dīdeme dūr / Tā tola sīnemüñ serīri sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [iy,]*

23.Dédi **iy** çeşmüme żiyā Yūsuf / Yüregüm derdine devā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [iy,]*

24. Yüzüni urdı yine gül yüzine / Dédi **iy** nūr olan bu cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [iy,]*

25.Gétdüñ **iy** ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn / Ḳaldum āh ü ġam-ıla ben miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [iy,]*

26.El-vidāʿ **iy** cemāli bustānum / El-vidāʿ **iy** yüzi gülsitānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [iy,]*

27.Dédi ḳandasın **iy** peder ḳanda / Gör ciger-gūşeni gelüp ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [iy,]*

28.Dédi **iy** nūr-i ḫānedān-ı Ḫalīl / Saña étdi selām Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 925). [iy,]*

29.Gūş éderseñ naṣiḥatüm **iy** yār / Sū'-i ẓann étme anlara zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [iy,]*

30.Bu cihān bir ḥikāyedür **iy** dil / Eyü ḳılsun ḥikāyetin ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 957). [iy,]*

31.Dédi el-ḥamdüli'llāh **iy** kāẕib / Ki bizi saña eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [iy,]*

32.Éşidüp bu 'iṭābı ol meftūn / Dédi el-ḥükmü lillāh **iy** Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [iy,]*

33.Dédi Yūsuf aña ki **iy** Lāvī / Olsa ḳalbüñde merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [iy,]*

34.**İy** peder ṣoḥbetinden ayru yetīm / İḫveti ẓulmi-y-ile ṣayru yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [iy,]*

35.Ṣolduñ **iy** ġonça nā-resīde-y-iken / Atdılar nāra nūr-ı dīde-y-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 999). [iy,]*

36.Düşdüñ **iy** genc mār u mūr içine / Şekkerüñ ġarḳ oldı şūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [iy,]*

37.Yoġ-iken sende ẕerre deñlü günāh / **İy** güneş menzilüñ neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [iy,]*

38.Dédi Yūsuf ki **iy** bürāder-i pāk / Benüm ucumdan olma sen ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [iy,]*

39.**İy** bürāder varup peder ḳatına / Cümleñüz cemʿ ola çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [iy,]*

40.Aġlar-ısañ benüm-çün **iy** ḳardaş / Yarın oduñ söyündüre ol yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [iy,]*

41.Dédi **iy** bāġ-ı ʿömrüme ḥāṣıl / Ne géc'oldı ṭapuñ baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [iy,]*

42. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / Ḳalbi deryā olur anuñ **iy** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [iy,]*

43.**İy** fetā görme kendüñi zinḥār / Tā olasın cihānda berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [iy,]*

44.Dédi iy ḫalḳa ʿadl éden sulṭān / Baña Yaʿḳūb étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [iy,]*

45. Āh édüp dédi Yūsufuñ ḳanı / Aġla Yūsufsuz **iy** gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [iy,]*

46. ʿAcebā ḳanda ḳalduñ iy Yūsuf / Beni odlara ṣalduñ **iy** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [iy,]*

47.Dédi Şemʿūn ki **iy** bürāderler / Kāẕib añlar bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [iy,]*

48. Ġālib olsa velī ḫayāl-i nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ ḫayāl olur **iy** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [iy,]*

49.Dér-idi ḳanda gétdüñ **iy** Yūsuf / Beni āvāre étdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [iy,]*

50. Dér-idi ḳanda gétdüñ iy Yūsuf / Beni āvāre étdüñ **iy** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [iy,]*

51.Dédi **iy** ḫazret-i Resūl-i Ḫudā / Bu kişi baña étdi cevr ü cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [iy,]*

52.Dédi **iy** ʿaḳlı nā-temām olan / Zerʿ olınmaz ṭarīḳ-i ʿām olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1280). [iy,]*

53.Dédi **iy** cānuma ṣafā Yūsuf / Dil-i bīmāruma şifā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [iy,]*

54.**İy** boyı serv-i nā-resīdecügüm / Göñlüm ārāmı nūr-ı dīdecügüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1303). [iy,]*

55.Dédi kim **iy** cemāda cān vérici / Bir kuru ṭopraġa zebān vérici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1355). [iy,]*

56.Dédi **iy** cānever muvāfıḳ ol / Ḫāliḳüñ emri-y-ile nāṭıḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [iy,]*

57.Baʿd-ez-ān dédi **iy** resūl-i emīn / Ne suʿālin var-ısa eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [iy,]*

58.Dédi aña yine Resūl-i Emīn / Meskenüñ ḳanda-y-ıdı **iy** miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [iy,]*

59.**İy** nice ādemī var ehl-i namāz / Ġamze gelse ʿaẕābdan ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [iy,]*

60.Dédi Yaʿḳūb olara **iy** gürgān / Bilürem size étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [iy,]*

61.Enbiyā ḥālidür bu ḳıṣṣa **iy** yār / Ṣaḳın étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [iy,]*

62. Çün Yehūdāya ẓāhir oldı bu ḥāl / Ḥışm édüp dédi **iy** gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [iy,]*

63.Ẓulmete düşmeñ **iy** Benī İsḥāḳ / Nūruñuzla ṭolu-y-iken āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1499). [iy,]*

64.Dédi aña muʿabbir **iy** Mālik / Olasın bir ġulāma sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [iy,]*

65. Hātif-i ġaybdan irişdi ḫitāb / Dédi **iy** ṭālib-i netīce-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1569).). [iy,]*

66.Düriş **iy** yār yére ur bārı / Ki senüñ-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [iy,]*

67.**İy** göñül büt-perest-iken Mālik / Ḥaḳḳ anı étdi Yūsufa mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [iy,]*

68.Pāk olan **iy** vücūdı pāk ṣudan / Teşneler oda yandı çıḳ ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [iy,]*

69.Gir bu mīzāna ṭaşra çıḳ **iy** māh / Ḳadrüñe ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [iy,]*

70.Dédi Buşrāya **iy** girān-māye / Sen de zōr eyle bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [iy,]*

71.Dédiler ḫᵛāceler ki **iy** Mālik / Melege ādem ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [iy,]*

72. Bu işe ḫᵛāceler olup ḥayran / Dédiler cümle **iy** cüvān-merdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1664). [iy,]*

73.Ümmet-iseñ Muḥammede **iy** yār / İʿtibār ét bu ḳıṣṣaya yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [iy,]*

74.Seni ṭarḥ eyleyeli **iy** ḳardaş / Göñlümüzden ḥużūr olındı tirāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [iy,]*

75.Mālike dédi Eflaḥ **iy** mihter / Elli yıl eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [iy,]*

76. Niçe kiẕbi kerāmet añlarlar / **İy** niçe ṣıdḳı töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811).. [iy,]*

77.Ayru düşdüm pederden **iy** māder / Baña cevr étdiler bürāderler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [iy,]*

78.Dédi aġlama **iy** gözüm nūrı / Oda yaḳma bu ḫāk-i mensūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [iy,]*

79. Yūsuf ol dem zemīne urdı yüzin / Dédi **iy** gūş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [iy,]*

80.**İy** Semīʾ ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿAlīm / Bende ger var-ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [iy,]*

81. Baña anuñçun oldısa bu cezā / Anı ʿafv eyle **iy** Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [iy,]*

82. Ṭurdı Mālik ayaġı üzre revān / Yūsufa dédi **iy** velī-yi zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [iy,]*

83.Dédiler **iy** kemāl-i zībāyī / Kim yaratdı bu ḫüsn-i zībāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [iy,]*

84.ʾĀşıḳ u dōst arasında **iy** yār / Eksük olmaz bunuñ gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [iy,]*

85.Yūsufa dédi Mālik **iy** ṣıddīḳ / Eser étdi saña ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [iy,]*

86. Yaḳdı ḫüsnüñ gülini gün-tābı / Olsun **iy** māh menzilüñ ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [iy,]*

87.Dédi Mışr ehli aña **iy** ḫᵛāce / Çünki irdüñ bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [iy,]*

88. **İy** beni derd-ile belāya ṣalan / ʿIşḳ odına yaḳup hevāya ṣalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494).[iy,]*

89. Kandadur bilsem **iy** güher kānuñ / ʿazm-i sa'yini eylesem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2498). [iy,]*

90. Dédi **iy** ġonça-i bahār-ı bahā / Ṭalʿatuñ neyyir-i nehār-i bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2546). [iy,]*

91. Dédi **iy** dāye genc-i pinhānum / Gizlüdür dilde nitekim cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [iy,]*
92. Dédi bir gün nihānī ol aya / **İy** gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [iy,]*
93. Yalvarup dédi **iy** dil-ārāmum / Ḳomaduñ dilde ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [iy,]*
94. Ṣanma **iy** bülbülüm hemān gülüñem / Belki hem göñli ḫaste bülbülüñem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 3677). [iy,]*
95. Āh éti görüp anı Ṭaymūs / Dédi **iy** bāġ-ı ʿömrüme ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [iy,]*
96. **İy** peder baña çāre ḳılmazsın / Zaḫmumuñ merhemini bulmazsıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2694). [iy,]*
97. Pā-yi serve muḫāl-iken reftār / Ṣuyı bend étdüñ aña **iy** ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [iy,]*
98.Merḥabā **iy** hevā-yı sīne-güşāy / Merḥabā iy nevā-yı rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2741). [iy,]*
99. Merḥabā iy hevā-yı sīne-güşāy / Merḥabā **iy** nevā-yı rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2741). [iy,]*
100. Yaʿni eglendüñ **iy** murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde ṣabr u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [iy,]*
101.**İy** baña ḳayd éden ḫayāli-y-ile / İy beni ṣayd éden cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [iy,]*
102. İy baña ḳayd éden ḫayāli-y-ile / **İy** beni ṣayd éden cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [iy,]*
103. ʿafv olundı o demde **iy** niçe ḳan / Olmadı dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [iy,]*
104. Dédi **iy** nūr-i çeşm-i ṣādi-yi dil / Ġonçañuñ ḫandesi güşādi-yi dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2823). [iy,]*
105. Bilmezem sāna n'étdüm **iy** gerdūn / Eyledüñ ġonça gibi baġrumı ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [iy,]*
106. Dédi **iy** nūr-ı dīde olma melūl / Mıṣrdan gelmediyse n'ola resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [iy,]*
107. **İy** dirīġā yéle vérüp nāmūs / Ṭopraġa ṣaçdı yüz ṣuyın Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [iy,]*
108. Dér-idüñ baña **iy** dil-ārāmum / Māh-ı Mıṣram ʿAzīzdür nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201). [iy,]*
109. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa **iy** dōst / Oda yansun bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [iy,]*
110.Esmege başlasa seḥerde nesīm / Dér-idi **iy** ḫayāt-ı ʻaẓm-i remīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [iy,]*
111.Söyle **iy** mürġ-i ravża-i melekūt / Cāna ḳuvvet vérür sözüñ dile ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [iy,]*
112.Seni ol dem ki baña **iy** maḥbūb / Ṣatdı ebnā-yı ḫażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [iy,]*
113.Dédi **iy** ḫᵛāce-i kerīm-nihād / Baña Yaʿḳūbuñ adın eyleme yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3276). [iy,]*
114.Dédi **iy** ḫᵛāce çün beni ṣatasın / Aṣṣı édüp murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [iy,]*
115.Bu görinen ḳamerdür **iy** dāye / Ḥaḳḳa minnet ki irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [iy,]*
116.Dilegüm senden odur **iy** dāye / Ḫaberüm irgüresin ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [iy,]*
117.Dédi Yūsuf aña ki **iy** dellāl / Déme bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [iy,]*
118.Dédi Yūsuf aña daḥi **iy** yār / Baña bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [iy,]*
119.N'ola sāyeñde **iy** ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [iy,]*
120.Döndi Mālik ʿAzīze étdi nigāh / Dédi yüz āh ü vāh-ıla **iy** ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [iy,]*

121.Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Dédi ḫalvetde **iy** velī-yi temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [iy,]*

122.Dilerem senden **iy** sülāle-i nūr / Ṭutasın her ḳuṣūrumı maʿẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [iy,]*

123.Söyle **iy** ʿışḳ dāstān ḫᵛānı / Gülşen-i derd-i dōst destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3482). [iy,]*

124. Yūsufa ʿizzet-ile ḳıldı ḫiṭāb / Dédi **iy** āftāb-ı ʿālem-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3538). [iy,]*

125. **İy** ṣanem söyle ṣāniʿüñ kimdür / Ḳandadur nice milke ḫākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [iy,]*

126. Göñlüñi ʿakse vérme **iy** maġrūr / Ki olur ʿaks ʿĀḳıbet bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [iy,]*

127. Olma ṣūret-perest **iy** ġafil / Ki olur maʿni häline hăyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [iy,]*

128. Yūsufa ʿizzet édüp ol ḫōş-nām / Eyle eylerdi ihtimām **iy** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [iy,]*

129. Gördi bu ḫālini dédi dāye / **İy** yüzüñ nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [iy,]*

130. Dil-i ʿāṣıḳ ʿale'l-ḫuṣuṣ **iy** yār / K'ola ṣad pāre derd-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [iy,]*

131. Sergüẕeştüm cenābuña maʿlūm / Dilerem ḫażretüñden **iy** Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [iy,]*

132. Naẓar édüp bu ḳıṣṣaya Ḳıṭfīr / Dédi ṣıddīḳa **iy** veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [iy,]*

133. Dédi Ḳıṭfīr aña ki **iy** mihter / Ṣatun aldum ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [iy,]*

134. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken **iy** yār / Devr elinden cigerde dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [iy,]*

135. Aġlayup dédi **iy** ḫabīb-i resūl / Bilmedüm sini ʿöẕrüm eyle ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3736). [iy,]*

136. Faḫr-i ʿālemsin **iy** sülāle-i pāk / Bende olmaḳ cenābuña ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3737). [iy,]*

137. Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / Āhı oḳ gibi dil deler **iy** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [iy,]*

138. **İy** firāḳ-ıla sīnesi maḥrūr / Enbiyā içre ḫüzn-ile meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [iy,]*

139.Baʿd ez-ān dédi **iy** kişi zinhār / Ẓulm-ile olma nā-tüvān āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [iy,]*

140.Yoḳ mı **iy** ādem oġlı sende kerem / Tā ki ben de duʿā'-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [iy,]*

141.Bir zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup dedi kimsin **iy** gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [iy,]*

142.Āh kim dāma düşdüñ **iy** Yūsuf / Cevr-i eyyāma düşdüñ **iy** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [iy,]*

143.ʿışḳa ġāyet bulınmaz **iy** mihter / Ḳıṣṣa diñle kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [iy,]*

144.ʿāşıḳuñ sürmesi odır **iy** yār / Ḫāke sürmekden ola gözleri tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [iy,]*

145.İy niçe ehl-i cāhı çāha atar / Ḫān-iken ḫāne-i siyāha atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [iy,]*

146.Ki baña ṭaʿn édersin **iy** māder / Bilmedün gibi sırr-ı ḫāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [iy,]*

147.Dédi **iy** vaḳt-i ġuṣṣada yārum / Āteşüme yanan hevā-dārum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3944). [iy,]*

148.Serümi pāyuñ eyle **iy** server / Var dilümden nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [iy,]*

149.ʿizzetüñden ne eksilür **iy** şāh / Étsen eksüksüz ol faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [iy,]*

150.Dédi **iy** ehl-i ḫāle saḥib-rāz / Olma bu ḫaste göñlüme ġam-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3972). [iy,]*

151.**İy** ayaġuñ ġubārı tāc-ı serüm / Ḥüsnüñ ayınsuz olmasun naẕarum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [iy,]*

152.Cānına od düşüp Zelīḫānuñ / Dédi **iy** nūr-ı dīdesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [iy,]*

153.Dédi kim saña aġlaram **iy** yār / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [iy,]*

154.Dédi **iy** çeşm-i cāna nūr-ı çerāġ / Mehden étdüm fürūġuñ-ıla ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [iy,]*

155.Luṭf édüp olsañ **iy** perī rāmum / Rāmum olurdı ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [iy,]*

156.Dédi Yūsuf ki **iy** ḫudāvendüm / Bendeñem baña yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [iy,]*

157.Gūş édüp bu sözin Zelīḫā anuñ / Dédi **iy** nūr-ı didesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [iy,]*

158.Dédi Yūsuf ki ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa murād olup **iy** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [iy,]*

159.Rāst-ısa ṭapuñda ʿışḳ-ıla lāf / Étme **iy** serv muḳteżāma ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [iy,]*

160.İy yüzüm saña pāy-māl olsun / Bunlaruñ ṣoḥbeti ḥelāl olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [iy,]*

161.Ṣūretüm Kaʿbe-i cemal-iken / **İy** ḫalīlüm saña ḥelāl-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4113). [iy,]*

162.Dédi bir müşterī ki **iy** meh-i ḥūr / Gelse n'olaydı nūr üstine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [iy,]*

163.Dédi bir serv-i nāz ü dībā-pūş / Olsam **iy** sidre saña hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [iy,]*

164.Biri baş eğdi nitekim ḫalḳa / Dédi **iy** luṭf-i ʿām éden ḫalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [iy,]*

165.Dédi kim **iy** Ḫudā kenīzānı / ʿaḳl-ile ʿālemüñ ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [iy,]*

166.Yūsufa dédi yüz açup çü seḥer / **İy** dil-āşūb ü dil-rübā dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [iy,]*

167.Yār öñinde ḳodı o toḫmı revān / Dédi **iy** serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [iy,]*

168.Ṭapuña lāyıḳ **iy** şeh-i ḫūbān / Ḳaṣr-ı aʿlā-y-ıdı vü ḥükm-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [iy,]*

169.Dédi aña ki **iy** nevā-baḫşum / Sīnemüñ derdine deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [iy,]*

170.İy şeb-i ġamda şemʿ-i ḫandānum / Éki ʿālemde rāḥat-ı cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4224). [iy,]*

171.Dédi dāye ki **iy** peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [iy,]*

172.Nergesi görse güldügüñ **iy** gül / Gülşenüñde olurdı bu bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [iy,]*

173.Dédi dāye ki **iy** gözüm nūrı / Yaḳma odlara cān-ı mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [iy,]*

174.Yapışup destine dedi **iy** dōst / Saña cān vereler nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [iy,]*

175.İy yüzi āftāb-ı tābende / Ḳanda olur senüñ gibi bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [iy,]*

176.Dédi evvel ki **iy** dil-ārāmum / Rāmum olmaz ṭapuñsuz ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [iy,]*

177.Dédi Yūsuf aña ser-efgende / **İy** benüm gibi ṣad saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [iy,]*

178.Dédi Yūsuf aña ki **iy** server / Olmaz ehl-i günāh fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [iy,]*

179.Derd-i dilden ḫitāb édüp yāre / Dédi **iy** dil ġamuñla ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [iy,]*

180.Sensüz **iy** genc-i gevher-i nā-yāb / Küşte bī-cān ü teşneyem bī-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [iy,]*

181.Sende ḫurmā vü bende şīr **iy** naḫl / Şīre şīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [iy,]*

182.ʿayn-ı ‘işveñdem aḳup āb-ı günāh / Dāmenümi ter étmesün **iy** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [iy,]*

183.Dédi Yūsuf murāduñı **iy** yār / Ḥāṣıl étmege éki māniʿ var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [iy,]*

184.Dédi **iy** dōst ḳaçma sen benden / Ḫavfa düşme üşenme düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [iy,]*

185.Dédi Yūsuf bana ne sūd **iy** cān / Benüm-içün irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [iy,]*

186.Sende bu ḫīle ḥālini **iy** māh / Görmeyeyin daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [iy,]*

187.Dédi **iy** ʿibrī-yi ʿibāret-gūy / Moġal-ı bī-emān ü ġāret-cūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4502). [iy,]*

188.Yüzüme gülmez-iseñ **iy** cānum / Boynuñ aġına laʿl-gūn ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [iy,]*

189.Bu senüñdür sen anuñ **iy** cānum / Ṭur yerüñden ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [iy,]*

190.Sen bu ʿibrī ġulāmı **iy** server / Piser édindüñ oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [iy,]*

191.Seni ferzend édindüm **iy** bed-ḫāh / Dédüm ehlüme ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [iy,]*

192.Saña fiʿlüm vefā-y-iken bī-ḥad / Nedür **iy** bī-ḫıred bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [iy,]*

193.Dédi kim **iy** ʿAzīz ṣabr eyle / Āteşüñ étme tīz ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613). [iy,]*

194.Egriyi ṭoġrı bilürseñ **iy** yār / Ṭoġrılık umma eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [iy,]*

195.Bī-güvāh olsa ḳavl-i daʿvā-dār / Aña sevgend olur güvāh **iy** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [iy,]*

196.Dédi kim **iy** ʿAlīm-i rāz-ı nihān / Ḥażretüñdür bilen ġuyūbı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4641). [iy,]*

197.İy beni ġarḳ éden fürūġ-ıla / Töhmet étdürme bu dürūġ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [iy,]*

198.Étdi ol dem figan ki **iy** Ḳıṭfīr / Bī-günāhuñ ʿaẕābın ét te’ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [iy,]*

199.Sözin anuñ ta’accüb étdi ʿAzīz / Dédi **iy** şehd-i nuṭḳ u şīr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655). [iy,]*

200.İy hevā ehli ḳanı neng-ile nām / Ḳanda bānū-yı Mıṣr ḳanda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [iy,]*

201.Cān ḫalāṣ étmeg-içün **iy** cāni / Nisbet étdüñ cināyete anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4670). [iy,]*

202.Ḫalḳa bu rāzı açma **iy** Yūsuf / Yüz ṣuyın yére ṣaçma iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [iy,]*

203.Ḫalḳa bu rāzı açma iy Yūsuf / Yüz ṣuyın yére ṣaçma **iy** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [iy,]*

204.Dédi **iy** Mıṣr-ı ḫüsne bānūlar / Meclis-i ʿizz ü nāza meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4722). [iy,]*

205.Yüz döşeyüp ḳaṭīfe yérine ḫūr / Muntaẓırlar ḳudūmüñe **iy** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [iy,]*

206.Dédi **iy** cānumuñ temenñāsı / Dil-i ġam-dīdemüñ dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4736). [iy,]*

207.Her ne étdüñse **iy** dilber / Bunca cevr u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [iy,]*

208. Çün éşitdi bu ḥāli ol ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña **iy** cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [iy,]*

209. Dédi anlara **iy** gürūh-ı belā / Size de düşdi çün bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [iy,]*

210.Nāra éltür hevāya yilterler / Bunlaruñ ṣoḥbetinden **iy** Ḫannān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5831). [iy,]*

211. Yūsufa dédi **iy** dil-ārāmum / Ḳalmadı şevḳa ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [iy,]*
212. Dédi iy bī-hayā utanma mısın / Yüzüme baḳmasını ṣanma mısın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [iy,]*
213. Dédi yalvarup aña **iy** ana / Gédelüm gel bu géce zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [iy,]*
214. **İy** ḳamer-çihresi ḥabīblerüñ / Göñli eglencesi ġarīblerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5052). [iy,]*
215. Étdi bu raḫtı cümleten yaġma / Sen de **iy** Ḥamdi ʿāḳil-iseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6096). [iy,]*
216. Dédi **iy** serv-i ravża-i ḥikmet / Sāyene tālib oldı şeh ġayet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5192). [iy,]*
217. Niçe zindānda ola Yūsuf-ı dil / Çıḳar anı demidür **iy** ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [iy,]*
218. Dédi **iy** ḳible-i münācātum / Sañadur dāyimā ʿibādātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5418). [iy,]*
219. Yoḳdur **iy** ḳible-i münācātum / Vaṣl-ı Yūsufdan özge ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5421). [iy,]*
220. Niçe dögem ġam-ıla ṭaşlara baş / Demidür kim seni dögem **iy** ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [iy,]*
221. Dédi iy ʿışḳuñ-ıla ʿālem mest / Saña eyler sücūdı seng-perest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [iy,]*
223. Kāfirüñ küfri oldur **iy** maʿbūd / Muṭlaḳı ḳor éder ḳuyūda sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [iy,]*
224. Dédi bir ḥācibine **iy** ḥācib / Bugün olsun saña bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [iy,]*
225. Luṭf-ıla dédi Yūsuf **iy** server / Dé daḫi var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [iy,]*
226. Dédi **iy** ṣaff-ı aṣfiyāya imām / Dér selām eyleyüp ṭapuña selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [iy,]*
227. Yūsuf açup bu genc ḳuflını cüst / Dedi **iy** miḥri gibi müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [iy,]*
228. Dédi ma'ẕūr tut beni **iy** yār / Yoġ-ıdı bende iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [iy,]*
229. Ben de ol luṭfuña ʿivaż **iy** māh / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [iy,]*
230. Sen de isterseñ **iy** muḥibb-i vedūd / Dār-ı İslām ola bu Mışr-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [iy,]*
231. Söyle **iy** mürġ-i būstān-ı viṣāl / Bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5728). [iy,]*
232. Dédiler zārī eyleyüp **iy** şāh / Bize bu töhmet-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [iy,]*
233. **İy** ʿazīz étme Rabb-i ʿizzet-içün / Bize ḥabs ü belā bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780). [iy,]*
234. Dédiler ḥaşa li'llāh **iy** server / Bizden izā vü cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [iy,]*
235. Anı ḳurd aldı yazıda nāgāh / Bu yazu anuñ ismidür **iy** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [iy,]*
236. Dédi yine nedür bu girye vü āh / Dédi gördüm çü destüñi **iy** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [iy,]*
237. Dédiler ṭaʿn oḳın atup ṭoġrı / Aña **iyi** uġrı ḳardaşı uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [iy,]*
238. Ḳademüñüzde **iy** ḳademsüzler / Olmaduk ʿömrümüzde ġamsuzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5876). [iy,]*
239. Ol daḫi dedi **iy** biraderler / Ḫışm-ıla olmañuz pür-āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [iy,]*
240. Bize uġrı-y-ıçun étme egri nigāh / Ḳınama ʿAmrı Zeyd-içün **iy** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [iy,]*
241. Diñleyüp evvel anı dédi o ḫāṣ / Dér bu ṭās **iy** şeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [iy,]*

242. Diñleyüp dédi ol emīn **iy** şāh / Bunlaruñ ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [iy,]*
243. Bir dem **iy** baḥr-i luṭf ḫāmūş ol / Dāmen-i luṭf-ıla ḫaṭā-pūş ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5912). [iy,]*
244. Dédi Şemʿūn ki **iy** biraderler / Bizi görüp yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [iy,]*
245. Sen de atdan nüzūl ḳıl **iy** şāh / Tā nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [iy,]*
246. Dédiler Yūsufa ki **iy** ferzend / Can hümāsına ten niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [iy,]*
247. Dédi **iy** derde luṭfını em éden / Sīneler yarasına merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [iy,]*
248. **İy** murādı ḳamu murādlaruñ / Fātiḥ-i ʿuḳdesi güşādlaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6189). [iy,]*
249. **İy** dürüst édici şikesteleri / Açıcı luṭf-y-ıla besteleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6190). [iy,]*
250. **İy** niçe sünbüli ṭaġıtdı o bād / İy niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [iy,]*
251. İy niçe sünbüli ṭaġıtdı o bād / **İy** niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [iy,]*
252. **İy** niçe gül yüzini gerd étdi / Bülbüli pür-belā vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [iy,]*
253. Dédiler derdini véren Allāh / Vére dermānın daḥi **iy** şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [iy,]*

iy gönül: *Ey gönül! (Şairin kendisine seslenmesi.)*

1. **İy gönül** erlik öğren ol zenden / Ér-iseñ zenligi géder senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [iy gönül,]*

iy şāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh: *Ey Allah ile birliktelik vaktinin sahibi. (Hz. Muhammed'in miraçta Allah ile görüşmesine atıf yapılmıştır.)*

1.**İy şāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh** / Yoḳ sırruña Ḥaḳḳdan özge āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 208). [iy şāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh,]*

iy şāhid-i bezm-i leyl-i işrā: *Ey mirac gecesi meclisinin şahidi (Hz. Muhammed'in miraçta Allah ve diğer Peygamberler ile görüşmesine atıf yapılmıştır.).*

1.**İy şāhid-i bezm-i Leyl-i İşrā** / Naʿlinüñe ferş ʿarş-ı aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 217). [iy şāhid-i bezm-i leyl-i işrā,]*

ʿiyān: *Belli, açık, ortada.*

1. Vaṣfuñ **ne ḳadar** beyān olunsa /Ẕātuñda ʿiyān hezār çendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 238). [ʿiyān,]*
2.Éki ʿālemde ārzūsı hemān / Bir naẓar yāri görmeg-idi ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [ʿiyān,]*
3.Ġabġabuñ ṭopını göreydi ʿ**iyān** / Egilürdi ṭapuña çün çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [ʿiyān,]*
4. Naẓar étse cihāna cān görinür / Cān nedür cān véren ʿ**iyān** görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [ʿiyān,]*
5.Bildi kim aynī olısar ya **ʻiyān**/Ya miṣāli olısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [ʻiyān,]*
6. Dédi zindānda bir cüvān gördüm / ʿālem-i ġayb aña ʿ**iyān** gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [ʿiyān,]*
7. Çün Yehūdā bu ḥāli gördi ʿ**iyān** / Söze geldi beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [ʿiyān,]*

ʿiyān ét: *Ayan etmek, açıklamak, ortaya çıkarmak.*

1. Niçe sūsen gibi hezār zübān / **Édemezdi** birini biñde ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [ʿiyān et, -e, -mez, -di]*
2.Bir rivāyetde Yūsuf-ı Kenʿān / Mālike çünki ḥālin **étdi** ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [ʿiyān ét, -di]*
3.Şimdi çün Yūsufı ʿ**iyān édesiz** / Kiẕbüñüz ḫalḳa dāstān édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [ʿiyān ét, -e, -siz]*

4. Kerem ét sırrımuz ʿ**iyān étme** / Gizlü destānı dāstān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5911). [ʿiyān ét, -me]*
5. Ḥüsnin ol dilberüñ kim **éde** ʿ**iyān** / Ki benānında ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [ʿiyān ét, -e]*
6. Kendü ʻırżın saḳındı ol sulṭān / Dédi **étmeñ** bu ḥāli ḫalḳa ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [ʿiyān ét, -me, -n]*
7. ʿIşḳdur dil açan ḫayāli-y-ile / ʿayn **éden** ʿ**iyān** miṣāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2743). [ʿiyān ét, -en]*
8. Aña ol gördügin beyān étdi / Sinesi şevḳini ʿ**iyān étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [ʿiyān ét, -di]*
9. Ol odı kim ṭutardı dilde nihān / **Étdi** ol çākden cihāna ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [ʿiyān ét, -di]*
10. Ḫūbdur ḫ̬ābuñı **ʻiyan ét**me / Ehl-i destāna dāstān ètme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 623). [ʿiyān ét,]*
11. Anı kim aña étdüñüz pinhān / Umaram **éde** müste'ān ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [ʿiyān ét,-e]*

ʿ**iyān eyle:** *Ayan etmek, açıklamak, ortaya çıkarmak.*

1.Aña kim luṭfını ʿ**iyān eyler** / Evvel iḫlāṣın imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [ʿiyān eyle, -r]*
2. Yūsufı n̓ étdüñüz beyān eyleñ / Gizlemeñ ḥālini ʿ**iyān eyleñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1198). [ʿiyān eyle, -ñ]*
3. Yūsufı n'etdüñüz beyān eyleñ / Ḥālüñüz gizlemeñ ʿ**iyān eyleñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1519). [ʿiyān eyle, -ñ]*
4.Dédi Mālik ki ḥālüñ étme nihān / Dilerem kimsin **eyle** baña ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [ʿiyān eyle,]*
5. Ṭāsdan tasa dutdı cānlarını / Çün ʿ**iyān eyledi** nihānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5907). [ʿiyān eyle, -di]*
6. Bir éki laḥẓa gözden olma nihān / Nāmuñı söyle şehrüñ **eyle ʻiyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [ʻiyān eyle,]*

Aḳlı yār olsa **eylemez** insān / Ẕehebi meẕhebi ẕehābı **ʻiyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1645).*

ʿ**iyān ol:** *Açık, aşikâr, zahir olmak; ortaya çıkmak.*

1. Vaṣl-ı maḫlūḳi isteyen insān / **Ol**dı bunca kerāmet aña ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [ʿiyān ol, -dı]*
2.Fülfüli var ruḫında **olsa** ʿ**iyān** / Ola hindūsı şāh-ı Hindüstan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [ʿiyān ol, -sa]*
3.Éşidüp Yūsuf anı güldi nihān / Bildi kim **olmamış** cemāli **ʻiyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [ʻiyān ol, -ma, -mış]*
4. Mālike ḫōd melāyik-i Raḥman / Şekl-i mürġ-ıla **olmış-ıdı ʻiyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1587). [ʻiyān ol, -mış, -ıdı]*
5.Za'ferān rengi çünki **oldı** ʿ**iyān** / Sīnesi köynügine oldı nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4194). [ʿiyān ol, -dı]*
6. Kemer altında buldı genc-i nihān / Bu nihān iş edebdür **olsa** ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [ʿiyān ol, -sa]*

ʿ**iyān ol:** *Ortaya çıkmak, aşikâr olmak. (Allah'ın yaratmasıyla eşyanın ademden, yokluktan varlık alemine çıkması bağlamında).*

1.Vasf-ı tekvîn-içün k'anunla cihan / Zulümat-ı ʿademden oldı ʻiyan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 134*). [ʻiyan ol, -dı]*

ʿ**iyān ol:** *(Sır) açığa çıkmak, aşikar olmak.*

1.Gül-i Mıṣruñ çün oldı rāzı ʿiyān / Oldı él dāstānına destān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [ʿiyān ol, -dı]*

ʿ**ıyd:** *Bayram II mutluluk, saadet.*

1. Kim bilür yüzüñüz görem mi daḫi / Vaṣluñuz ʿ**ıydına** irem mi dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [ʿıydına, -ı, -n, -a]*
2. Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ şekerden sīb / Ḥüsni ʿ**ıydına** vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [ʿıydına, -ı, -n, -a]*

ʿ**iyş:** *Hayatın zevkini çıkarma; yiyip içme, zevk u safa.*

1.Teng olmışdı ʿ**iyşı** hem şekerüñ / Eseri ḳalmamışdı hem semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [ʿiyşı, -ı]*

2. Teni aṣḥābı-y-ıla ʿişret éder / Cānı ol ʿ**iyşdan** şikāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [ʿiyşdan, -dan]*

3. Ṣubḥ-gehden olınca ʿālem-i şeb / Ḥāli-y-idi bu resme ʿ**iyş** ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [ʿiyş,]*

4.ʿ**İyşumı** telḫ éder anuñ adı / Beni nā-şād éder anuñ yādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [ʿiyşumı, -um, -ı]*

5.Yédiler çünki ḫʷān-ı gün-a-gün / Eyledi ʿ**iyş** ü nūşı bāde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [ʿiyş,]*

6. ʿ**İyşına** āferin o sulṭanuñ / Yāri Yūsuf gibi ola anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [ʿiyşına, -ı, -n, -a]*

7. Ḳaḥṭ-ıla çünki ʿ**iyş** tīre ola / Ḫalḳa ol ḫūşeler ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ʿiyş,]*

8. ʿāşıḳa bundan özge olmaya ʿ**iyş** / Ki aña yārī ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [ʿiyş,]*

9. ʿ**İyşum** devām-ı ġuṣṣa vü hem-ṣoḥbetüm belā / Eşküm şarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [ʿıyşum, -um]*

10. Biri budur ki rūz-i ʻiyd oldı / Feraḥ u ʿ**ıyş**-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [ʿıyş-ıla, -ıla]*

11. Seni luʿb-ıla utmadın bu cihān / ʿ**ıyş**-ıla luʿbet-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [ʿıyş-ıla, -ıla]*

12. Bundan özge cihānda olmaya ʿ**ıyş** / Ki ire gence añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [ʿiyş,]*

13. Seyr éderken viṣāl şevḳı-y-ile / Ṭarab ü **ʻiyş** ü nūş ẕevḳı-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040). [ʿıyş,]*

14. Çün bu **ʻiyş** ü ṣafā vü zīnet-ile / İrdi ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [ʿıyş,]*

ʿ**iyş ét:** *Yemek, içmek; eğlenmek, zevk sürmek.*

1.Ḳanı o dem ki göñül ʿ**iyş éderdi** dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi laʿl-gün sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [ʿiyş ét, -er, -di]*

2. Yār-ile ʿ**iyş éderdi** tenhāyī / Nūş édüp aña ḳarşu ṣahbāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [ʿiyş ét, -er, -di]*

ʿ**iyş ü nūş:** *Yiyip içme, eğlenme; zevk u safa.*

1. Gündizin ʿ**iyş ü nūşa** başlasa şāh / Ḥüsni-y-idi anuñ temāşā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [ʿiyş ü nūş, -a]*

ʿ**ıyş ü ṭarab et:** *Yiyip içip eğlenmek, zevk u safa etmek; birlikte güzel vakit geçirmek.*

1. Ol zemān kim ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab / **Étdi** dergāh öñine ʿ**ıyş ü ṭarab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [ʿıyş ü ṭarab et, -di]*

2. Anberīn perde aşdı ʿāleme şeb / Tā **éde** ehl-i perde ʿ**iyş ü ṭarab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [ʿiyş ü ṭarab ét, -e]*

ʿ**iyş ü ṭarab eyle:** *Yiyip içip eğlenmek, zevk u safa etmek; birlikte güzel vakit geçirmek.*

1. **Eyler**-idi anuñla ʿ**iyş ü ṭarab** / Dāyimā rū-be-rū vü leb-ber-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5602). [ʿiyş ü ṭarab eyle, -r, -idi]*

ʿ**iyş-i vaṣl:** *Kavuşma neşesi, mutluluğu.*

1.Yaraşur dénse ol kişiye ġarīb / Olmaya ʿ**iyş-i vaṣluñ** aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [ʿiyş-i vaṣl, -uñ]*

iz: *İşaret, belirti II Ayak izi.*

1. Üştür **izi** çemende pür-cevher / Ṣan ki pīrūzeden ṭabaḳda güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [izi, -i]*

2. Böyle déyüp düşerdi bī-dil ü cān / Yār **izinde** yaturdı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [izinde, -i, -n, -de]*

izā: *Eziyet, eza, cefa*

1. Dédiler ḥaşa li'llāh iy server / Bizden **iẕā** vü cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [īzā,]*

<u>iżāfet:</u> *Bir şeyle diğer bir şeyi ortak bir bağ yoluyla bağlama, nispet etme. (Allah ile başka varlıkları nispet etme, Allah'a şirk koşma bağlamında.).*

1.Etmeyince **iżāfeti** iskāt / Sırr-ı tevḥīdi bulmadı ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 75). [iżāfeti, -i]*

<u>izār:</u> *Bele bağlanıp bedenin aşağı tarafını örten şey; erkekler için iki parçadan oluşan ihramın alt kısmı, peştemal.*

1. Sebḥ-içün geldi mevc mekfūfa / Zer **izār** étdi nūr-ı mekşūfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [izār,]*

<u>ʿizār:</u> *Yanak, yüz. (Sevgilinin yanağı.)*

1. Ṭuṭuşup odlara **ʿizārından** / Ḳalmadı ẕerre deñlü varından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2442). [ʿizārından, -ı, -n, -dan]*
2. Ḫāk-i ʿöẕre sürüp **'izārını** / Dédi étmen dirīġ varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2866). ['izārını, -ı, -n, -ı]*
3. Ḳondurup Mālik anı dārına / Burḳaʿ aşdı ḳamer **ʿizārına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [ʿizārına, -ı, -n, -a]*
4. Size ʿarż eylese **ʿizārın** o nūr / Ben ġarībi ṭutarduñuz ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [ʿizārın, -ın]*
5 Gerçi kim saña töhmetdür / ʿöẕre ammā **'izarı** ḥüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). ['izarı, -ı]*
6. Kimde olsa hevā-yı zülf ü **ʿizār** / Eksük olmaz belāsı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [ʿizār,]*

<u>ʿizār-ı ʿafv:</u> *Af, affetme yüzü.*

1.ʿöẕre ḳarşu **ʿizār-ı ʿafvı** açar / Kīne ṭutmaz geçenden ol da geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [ʿizār-ı ʿafv, -ı]*

<u>ʿizār-ı ʿAẕrā':</u> *Azra'nın yüzü (Azra: Vamık ve Azra hikayesindeki kadın kahraman)*

1. Vāmıḳ almasa ʿışḳdan vāye / Baḳmaz-ıdı **ʿizār-ı ʿAẕrā'ya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2323). [ʿizār-ı ʿAẕrā', -y, -a]*
2.Görse Vāmıḳ bu ḥüsn-i zībāyı / Añmaz-ıdı **ʿizār-ı ʿAẕrā'yı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4240). [ʿizār-ı ʿAẕrā', -y, -ı]*

<u>ʿizār-ı dilber:</u> *Sevgilinin yüzü, yanağı.*

1.Olduġuñ dem **ʿizār-ı dilbere** dūr / Oda yansañ olur-ıduñ maġdūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3910). [ʿizār-ı dilber, -e]*

<u>izdihām:</u> *Aşırı kalabalık dolayısıyla meydana gelen yığılma.*

1.Ḳaçup anlaruñ **izdihāmından** / Anlara söyler-idi bāmından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2212). [izdihāmından, -ı, -n, -dan]*

<u>izdihām eyle:</u> *Aşırı kalabalık olacak şekilde toplanmak, yığılmak.*

1. Ehl-i Mışr **izdihām eylediler** / İştirā-yı ṭaʿām eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5697). [izdihām eyle, -di, -ler]*

<u>īzid-i pāk:</u> *Aziz olan Allah.*

1. Ḫōş taẓarru'la yüz urup ḫāke / Böyle yalvardı **īzid-i pāke** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5449). [īzid-i pāk, -e]*

<u>izn:</u> *Bir şeyi yapmak için verilen müsaade, ruhsat, destur.*

1. **İẕn-ile** çün ḳatına girdi bular / ʿizzet-ile selam verdi bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [iẕn-ile, -ile]*
2. Yine **iẕn**-ile girdiler ḳatına / İʿtiẕār eylemege ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5883). [iẕn-ile, -ile]*

3. Ḳalurın ben bu yerde tā ki peder / **İẕn**-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [iẕn-ile, -ile]*

iẕn ol: *Bir şeyi yapmak için müsaade, ruhsat, destur vermek.*

1. Ki ṭolu her ḳapu ḳapucılar / Girmez **iẕn olmasa** ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [iẕn ol, -ma, -sa]*

iẕn-i ḥaḳḳ: *Allah'ın izni.*

1. Ya ola **iẕn-i Ḥaḳḳ** ḳıtāl édevüz / Şehr-i Mışrı ḫarāb édüp gédevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [iẕn-i ḥaḳḳ,]*

ʿizz: *Yücelik, ululuk; değer, kıymet.*

1. Çünki bu ʿ**izz** ü nāz ü şevket-ile / Şehre geldi resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [ʿizz,]*
2. Yürise ʿ**izz** ü nāz-ıla ol şāh / Ṣaġ u solda yürürdi ḫayl ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [ʿizz,]*
3. Çün żiyāfetden aldılar behre / Göçdiler ʿ**izz** ü nāz-ıla şehre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6137). [ʿizz,]*
4. Oturur ʿ**izz** ü nāz ü nūr-ıla / Bir serīr üzre gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [ʿizz,]*
5. ʿ**İẕẕ** ü nāz-ıla ol ferişte-sirişt / Géydi ḥūrī gibi ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [ʿizz,]*
6. Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿ**İẕẕ** ü devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [ʿizz,]*
7. Ki bu dil-bend olursa ferzendüñ / ʿ**İẕẕ-ile** göge ire dülbendüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [ʿizz-ile, -ile]*
8. Bunca māl ü cemāl ü istiġnā / Eyle vérmişdi aña ʿ**izz** ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [ʿizz,]*

ʿizz ü cāh: *Saygınlık ve makam.*

1. Yūsufa çün deñerdi çāh içre / Anı görürdi ʿ**izz ü cāh** içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [ʿizz ü cāh,]*

ʿizzet: *Kıymet, iʿtibār; büyüklük, yücelik.*

1. Çıḳdı şehden olup işāret-i ḫāṣ / ʿ**İẕẕet**-içün aña gürūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [ʿizzet-içün, -içün]*
2. Şimdi kim gétdi ʿ**izzet-ile** ʿAzīz / Devlet esbābı gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [ʿizzet-ile, -ile]*
3. Baḫt ü taḫtını pāy-dār eyler / ʿ**İẕẕeti** burcın üstüvār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6147). [ʿizzeti, -i]*
4. Cānda selāmet olmasa niʿmet ne menfāʿat / Çün başda devlet olmaya ʿ**izzet** ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [ʿizzet,]*
5. Géde ʿ**izzet** ḳalasın anda ḫaḳīr / Bend-i miḥnetde mübtelā vü esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [ʿizzet,]*
6. Döşedi ʿ**izzet-ile** pāyına per / Ḳaʿr-ı çāha énince ol gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [ʿizzet-ile, -ile]*
7. ʿ**İẕẕetüm** ḫaḳḳı édem anı ʿAzīz / Bu belādan ḫalāṣ édüp anı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [ʿizzetüm, -üm]*
8. Bunca ʿizzet ʿAzīz ʿ**izzetine** / Oldı varınca ḳaṣr-ı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151). [ʿizzetine, -i, -n, -e]*
9. Bunca dārāt ü ʿ**izzet**-ile ʿAzīz / Āstānında ḳul ḳatında kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [ʿizzet-ile, -ile]*
10. Çünki Yūsuf bu ferr u şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿ**izzet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [ʿizzet-ile, -ile]*
11. Her biri ʿ**izzet-ile** devlet ü tāc / Ḳadr-ile ḳıymet-ile Rūma ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [ʿizzet-ile, -ile]*
12. Efser ursa serine ʿ**izzet-ile** / Farḳın öpüp dér-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [ʿizzet-ile, -ile]*
13. ʿ**İẕẕetüñden** ne eksilür iy şāh / Étsen eksüksüz ol faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [ʿizzetüñden, -üñ, -den]*
14. Ṣoñra and içdi şāh devletine / Şeh ḳatında ʿAzīz ʿ**izzetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [ʿizzetine, -i, -n, -e]*
15. Nev-cüvān oldı bu kerāmet-ile / İrdi vaṣl-ı ʿAzīze ʿ**izzet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5596). [ʿizzet-ile, -ile]*

16. Yūsufuñ ʿ**izzetini** söylediler / ʿāleme himmetini söylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5740). [ʿizzetini, -i, -n, -i]*
17. Ki Ḫudā-yı ʿAzīz ʿ**izzetiy'** çün / Ḥażretüñe olan ʿināyet-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [ʿizzetiy', -i, -y, -çün]*
18 Ehl-i Mışr aña çünki irdiler / ʿ**izzet-ile** selām vérdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2143). [ʿizzet-ile, -ile]*
19. Mālik irişdi taḫt öñine revān / Perdeyi ʿ**izzet**-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [ʿizzet-ile, -ile]*
20. Yūsufa ʿ**izzet-ile** ḳıldı ḫiṭāb / Dédi iy āftāb-ı ʿālem-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3538). [ʿizzet-ile, -ile]*
21. Ne-y-içün aġlar bu hāl-ile bu gulām / Devlet ü ʿ**izzet** olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [ʿizzet,]*
22. Bunca zeyn ü libās u ʿ**izzet-ile** / Neden aġlarsın āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [ʿizzet-ile, -ile]*
23. İẕn-ile çün ḳatına girdi bular / ʿ**İẕẕet**-ile selam verdi bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [ʿizzet-ile, -ile]*
24. Yūsufuñ miḥnetiy'le ʿ**izzetiy çün** / Rūz-ı şehvetde rāz-ı ʿişmetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 143). [ʿizzet,]*
25. Yūsufa düşden oldı bunca taʿab / ʿ**İẕẕet**ine daḫi düş oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [ʿizzetine, -i, -n, -e]*
26. Ḳadrüme oldı rāfi-ü'd-derecāt / ʿ**İẕẕetüm** manṣıbına oldı berāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [ʿizzetüm, -üm]*
27. Başı ʿ**izzet** ṭaʿāmınuñ güveci / Ayaġı devlet ehli bazlamacı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [ʿizzet,]*
28. Ḳulle ʿ**izzet** sütünı baḫt-ı cihān / Mīḫı nuṣret ṭınābı rişte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [ʿizzet,]*
29. Bunca ʿ**izzet** ʿAzīz ʿizzetine / Oldı varınca ḳaṣr-ı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151). [ʿizzet,]*
30. Ol resūl-i ʿazīzi ʿ**izzet-ile** / Bunca dürlü ʿaṭā vü ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [ʿizzet-ile, -ile]*
31. ʿ**İẕẕet-ile** o gün resūl-i ʿazīz / Sürdi Ṭaymūsa irdi şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [ʿizzet-ile, -ile]*
32.Bu ʿ**izzeti** saña ḫilʿat etdi / Anuñ ki ridāsı Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [ʿizzeti, -i]*
33.ʿ**İẕẕet** saña ḫilʿat olmış-iken / Cismüñe ḳabā niçün 'abādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [ʿizzet,]*
34. Der-i dergāha çünki irdiler / ʿ**İẕẕet**-ile sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6138). [izzet-ile, -ile]*
35. Serv-i raʿnāsı sāye-perver-idi / ʿ**İẕẕet-ile** ʿAzīze hem-ser-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5304). [izzet-ile, -ile]*

ʿizzet ehli: *İzzetli, saygın kimse.*

1.ʿ**İẕẕet ehli**-y-iken ḥaḳīr olman / Çirk-i şirk-ile bed-żamīr olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4152). [ʿizzet ehli, -y, -iken]*

ʿizzet ét: *Saygı göstermek, hürmet etmek.*

1. ʿ**İẕẕet édüp** ayaġına düpdüz / Döşediler ḳaṭīfe yérine yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [ʿizzet ét, -üp]*
2.Tāze gül gibi ṭutdı ol ʿāşıḳ / ʿ**İẕẕet** étdi kemāline lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [ʿizzet ét, -di]*
3. Yūsufa ʿ**izzet** édüp ol ḫōş-nām / Eyle eylerdi ihtimām iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [ʿizzet ét, -üp]*

ʿizzet ét: *Büyüklük göstermek; lütufta bulunmak.*

1. Umaruz kim ʿAzīz ʿ**izzet éde** / Niʿmeti çoḳ vérüp ri'āyet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [ʿizzet ét, -e]*

ʿizzet ol: *Değer, kıymet verilmek; iʿtibār edilmek.*

1.Ādeme seng-ile **olur** ʿ**izzet** / Merd-i bī-senge olmaya ḳıymet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 277). [ʿizzet ol, -ur]*

ʿ**izzet ü cāh:** *Şeref, yücelik ve makam.*

1.Aña ol dem vérildi ʿ**izzet ü cāh** /Dédi aña Nebi Ḫalilullāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271). *[ʿizzet ü cāh,]*

ʿ**izzete ir:** *Saygınlık kazanmak.*

1.Şāyed ola ki devlete iresin / Mihr-i Mışr içre ʿ**izzete iresin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3271). [ʿizzete ir, -e, -sin]*

ʿ**izzet-i tām ol:** *Tam, mükemmel saygı gösterilmek; kusursuz saygı, hürmet görmek.*

1.Çünki **oldı** aña bu ʿ**izzet-i tām** / Peyk-i ḥażret semādan étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [ʿizzet-i tām ol, -dı]*

ʿ**izzetüñi yére ur:** *İzzetini, şerefini ayaklar altına almak; onurunu yok saymak.*

1. **Yére urdı** ʿAzīz ʿ**izzetüñi** / Baña ışmarladı siyāsetüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4904). [izzetüñi yére ur, -dı]*

ʿ**izz-i dāyim:** *Daimi izzet, yücelik.*

1. Düzdi hem ortasında zerrīn taḫt / ʿ**izz-i dāyim** sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [ʿizz-i dāyim,]*

iʿ**rāż ét:** *Yüz çevirmek; kaçınmak.*

1. Dédi anlardan **édüp i**ʿ**rāżı** / Yine olmış ḥikāyet-i māżi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5942). [iʿrāż ét, -üp]*

J-j

jāle: *Çiy tanesi.*

1.Düzdi al vāleden tutuḳ lāle/ Dizdi zīver aġ incüden **jāle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 1026). [jāle]*

jeng-i ʿ**ışḳ:** *Aşkın pası, kiri.*

1.Jeng-i ʿışḳa cilā melāmet ider/ Ceng-i ʿışḳa salā melāmet ider *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4686). [jeng-i ʿışḳ -a]*

K-k / Ḳ-ḳ

k': *"ki" bağlacı. ("ki" bağlacındaki "i" sesi vezin gereği düşürülmüştür.)*

1. Dem-be-dem **k'**üstine direm yaġdı / Aña bārān-ı derd ü ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [k',]*
2.Sende ne ḥad ola ya niçe vücūd / **K'**ay ü gün yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [k',]*
3. Kalma ol ḥāle **k'**irtiḫāli ola / Alma ol mālı kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [k',]*

ḳabā: *Kaftan; elbise, giysi.*

1. Serv-i sīmīnine o meh-sīmā / Géydi zerrīn **ḳabā** ne resme ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [ḳabā,]*
2. Serv-i sīmīnine o meh-sīmā / Géydi zerrīn ḳabā ne resme **ḳabā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [ḳabā,]*
3. Servi ser-keş **ḳabāsı** zer-keş-idi / İçi sāde ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [ḳabāsı, -sı]*
4. Çünki zer-keş **ḳabasın** açar-ıdı / Gevher-i eşki ṣaçu ṣaçar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4976). [ḳabasın, -sın]*
5. Her biri ġonça gibi teng **ḳabā** / Ḫurdesi şīve luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [ḳabā,]*
6.Nice cāme ḳabā-yı zer-keş-idi / Ne **ḳabā** ḥulle-i münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3297). [ḳabā,]*
7. ʿizzet saña ḫilʿat olmış-iken / Cismüñe **ḳabā** niçün 'abādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [ḳabā,]*
8. Véricek ḳaddine **ḳabāsını** / Eydür-idi öpüp yaḳasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3613). [ḳabāsını, -sı, -n, -ı]*
9. Eyler-idi **ḳabā**yı gül gibi çāk / Tā ki ḫāke düşerdi ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 858). [ḳabā,]*

kabā-yı zer-keş: *Altın işlemeli kaftan, elbise.*

1.Nice cāme **ḳabā-yı zer-keş**-idi / Ne ḳabā ḥulle-i münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3297). [ḳabā-yı zer-keş, -idi]*

Kaʿbe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyāret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah. (Sevgili'nin Kaʿbe gibi kutsal sayılan ve çok değer verilen kapı eşiği veya dergâhının girişi bağlamında.)*

1. Her kime **Kaʿbe** bī-nişān oldı / Anuñ iḥrāmı terk-i cān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [Kaʿbe,]*
2. **Kaʿbe** ḳapuñı bilmezem ki revān / Ḥacc édüp anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [Kaʿbe,]*
3. Ne temettuʿ ṣafādan ol ʿömre / Eylemeye o **Kaʿbede** ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [Kaʿbede, -de]*
4. Gelüp ol dāra yüz sürerler-idi / **Kaʿbe** gibi ṭavāf éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [Kaʿbe,]*
5. Yüzini görmesevüz n'ola ḳāniʿuz aña kim / Ḳapusı **Kaʿbesi** ʿāṣıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [Kaʿbesi, -si]*

Kābe kavseyn: *İki yay aralığı kadar yakınlık. (Kur'ânda Hz. Muhammed'in Mirac gecesi Allah'a yaklaşması tarif edilirken kullanılmıştır: "Araları iki yay ucu kadar veya daha az kaldı", Necm 53/9)*

1.Maḳṣad oldur cihān bahānesdür / **Ḳābe ḳavseyn** anuñ nişānesidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49). *[Ḳābe ḳavseyn,]*
2.Olursa ʿaceb mi **Ḳābe ḳavseyn** / Himmet oḳın atıcaḳ nişānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 198*). [Ḳābe ḳavseyn,]*
3. Ḳo bu ednāyı ʿazm ét aʿlāya / **Ḳābe Ḳavseyn**e ir ev ednāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). [ḳābe ḳavseyn, -e]*

Kaʿbe-i cemal: *Güzellik Kabe'si; bütün âşıkların yöneldiği yer, sevgili.*

1.Ṣūretüm **Kaʿbe-i cemal**-iken / İy ḫalīlüm saña ḥelāl-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4113). [Kaʿbe-i cemal, -iken]*

Kaʿbe-i Muʿaẓẓam: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.*

1. Gökler üstinde ʿarş-ı aʿẓam-içün / Yérde hem **Kaʿbe-i Muʿaẓẓam-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 155). [Kaʿbe-i Muʿaẓẓam, -içün]*

Kaʿbe-i murād: *Murat, istek Kabesi.*

1. Bilse ger **Kaʿbe-i murādına** rāh / Olur-ıdı ṣafā-y-ıla hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2580). [Kaʿbe-i murād, -ı, -n, -a]*

kābil-i ḳabūl-i Celīl: *Yüce Allah'ın kabulüne uygun.*

1. Fiʿli anuñ kim ola nā-ḳābil / Ola mı **ḳābil-i ḳabūl-i Celīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [ḳābil-i ḳabūl-i Celīl,]*

kābil-i timār olma: *İyileşmesi mümkün olmamak.*

1. Étme nāzük mizācuñı bī-mār / Şāyed **olmaya ḳābil-i timār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5961). [ḳābil-i timār olma, -y, -a]*

kabir: *Kabir, mezar.*

1. Dédi Yūsuf ki ḳaçmadum ḫāṣā / Vālidem **ḳabrini** görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [ḳabrini, -i, -n, -i]*
2. Ḳaʿr-ı zindāndan anuñ-içun o cān / **Ḳabr** içinden nite ki rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [ḳabr,]*

kabr-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un kabri.*

1. Eyle déyüp ʿimāreye girdi / Şevḳ-ıla **ḳabr-i Yūsufa** irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268). [ḳabr-i Yūsuf, -a]*

kabūl: *Kabul etme, uygun görme, rāżıolma.*

1. Yédisinden de geldi şimdi resūl / Cümlesinüñ daḫi murādı **ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [ḳabūl,]*

ḳabūl ét: *Kabul etmek, uygun görmek, rāżıolmak.*

1.Ol ki bildi ḳażayı **étdi ḳabūl** / Vāṣıl oldı kemāl-i ṭāʿate ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [ḳabūl ét, -di]*

2. Dédi bu söz daḫi degül maʿḳūl / ʿāḳil olan bunı **éder** mi **ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [ḳabūl ét, -er, -mi]*

3.**Étmedi** Mālik ol bahāyı **ḳabūl** / Belki dédi ʿAzīze redd édüp ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [ḳabūl et, -me, -di]*

4.ʿāṣıḳ oldur ki irse şiddete ol / Yār-içün her belāyı **éde ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [ḳabūl ét, -e]*

5. Sözde ẕikr olıcaḳ viṣāl-i resūl / Umaram Ḥaḳḳdan anı **éde ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [ḳabūl ét, -e]*

6. **Étmedi** anlaruñ sözini **ḳabūl** / Dédi kim bu mıdur ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [ḳabūl étme, -di]*

ḳabūl ét: *(Duayı) kabul etmek, yerine getirmek.*

1.Ḥaḳḳ Teʿālā duʿasın **étdi ḳabūl** / Ḳıldı Yaʿḳūbı ol diyāra resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 389). [ḳabūl ét, -di]*

ḳabūl eyle: *Kabul etmek, uygun görmek, rāżıolmak.*

1.Ḥaḳḳ **ḳabūl eyledi** nidāsın anuñ / Müstecāb eyledi duʿā'sın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [ḳabūl eyle, -di]*

2. Sözleri çün görindi nā-maʿḳūl / Anı Yaʿḳūb **eylemedi ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1203). [ḳabūl eyle, -me, -di]*

ḳabūle ir: *Kabul edilmek; sahibine teslim edilmek.*

1. Tā **ḳabūle irince** gevher-i şāh / Dest-i ġayr irmedi bi-ḥamdi'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5574). [ḳabūle ir, -ince]*

ḳabūli ol: *(Biri tarafından) kabul edilmek.*

1.Ḫaberinüñ resūli olduñ anuñ / Kereminüñ **ḳabūli olduñ** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [ḳabūli ol, -du, -n]*

ḳabż: *Zorluk, sıkıntı hâli.*

1.Çünki oldı bu **ḳabż-ıla** iḳbāż / Yoḳdur imkān ki olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [ḳabż-ıla, -ıla]*

ḳaç: *Ayrılmak, çıkmak*

Sünbüli sāye étdi lālesine / Şāne urdı **ḳaç**an külālesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 574). [ḳaçan, -an]*

ḳaç: *(Birinden veya bir şeyden) kurtulmak için süratle uzaklaşmak, kaçmak.*

1.Bunda rāvi rivāyet étdi diger / Yūsufuñ **ḳaçmasına** anda meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [ḳaçmasına, -ma, -sı, -n, -a]*

2.Vaṣluma ṭālib oldı saʿy étdi / **Ḳaçdum** andan ḳapuda çün yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [ḳaçdum, -du, -m]*

3.Seyr éderken ayaġı küpe geçer / Ḳuyu ṣanup anı yabana **ḳaçar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [ḳaçar, -ar]*

4.**Ḳaçdı** bizden bu bende serkeşdür / Yüz ṣuyın yéle vérür āteşdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [ḳaçdı, -dı]*

5. Ki bizüm bir ġulāmumuz yitdi / Üç gün üç gécedür **ḳaçup** gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [ḳaçup, -up]*

6. Ḳaçaġanlıḳ daḫi degül yalan / Ki **ḳaçardı** cihāndan ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [ḳaçardı, -ar, -dı]*

7.Dédi Yūsuf ki **ḳaçmadum** ḥāṣā / Vālidem ḳabrini görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [ḳaçmadum, -ma, -du, -m]*

8.**Ḳaçup** anlaruñ izdihāmından / Anlara söyler-idi bāmından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2212). [ḳaçup, -up]*

9. Mālike çaġırup ḳodı ṣabrı / Dédi **ḳaçmış** o bende-i ʿİbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [ḳaçmış, -mış]*
10. Gördiler çün sibāʿ leşkerini / **Ḳaçdılar** dāra baġlayup derini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [ḳaçdılar, -dı, -lar]*
11.Göricek belki **ḳaçdılar** anı / Çaġırup dédi Yūsuf iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [ḳaçdılar, -dı, -lar]*
12. Yatdılar anda Yūsuf iḫvānı / **Ḳaça** déyu gözetdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [ḳaça, -a]*
13.Üştürüñden düşüp neçün **kaçduñ** / Perde-i ʿaybuñı neçün açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916). [kaçduñ, -du, -n]*
14. Ḳalmadı şimdi bende ʿaḳl-ıla dil / N'ola benden **ḳaçarsa** her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [ḳaçarsa, -ar, -sa]*
15.**Ḳaç**sa birine ṭutsa dāmānın / Cevr eliyle ṭutup girībānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 857). [ḳaçsa, -sa]*
16.Dāma düşürdüm anı dāmenden / **Ḳaçdı** dāmānı çāk olup benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4595). [ḳaçdı, -dı]*
17. Geh dér-idi nigār naḳş geçer / Aldayup ben ġarībi yine **ḳaçar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [ḳaçar, -ar]*
18. Dédi var-ımış arañuzda dilīr / **Ḳaçsa** öñinde ol dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [ḳaçsa, -sa]*
19. Eyle ḥaẕẕ étdi asl-ı Yūsufdan / Bir géce **ḳaçdı** vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [ḳaçdı, -dı]*
20.**Ḳaçdı** ḳurtardı ġayret-i dīnden / Şemʿ-i kāfūrı kāz-i sīmīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4543). [ḳaçdı, -dı]*
21.Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim **ḳaça** ol / Bunca mestūr işlerin aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [ḳaça,]*

kaç: *Çekinmek, kaçınmak; uzak durmak.*

1.Dédi iy dōst **ḳaçma** sen benden / Ḫavfa düşme üşenme düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [ḳaçma, -ma]*
2. Ḫavfuñuz yoḳ mı Ḥaḳḳ teʿālādan / **Ḳaçma** mısız ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [ḳaçma, -ma]*
3.Çün Zeliḫā uraydı cānına dāġ / Yūsuf andan **ḳaçup** bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [ḳaçup, -up]*
4.Benden eyle **ḳaçarken** ol dil-dār / Düşmek anuñ hevāsına düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [ḳaçarken, -ar, -ken]*
5.Ḫōşdur ol penbe kim **ḳaçar** oddan / Yégdür od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [ḳaçar, -ar]*
6.Ki Zelīḫā sözinde kāẕibdür / **Ḳaçaram** ben o baña ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [ḳaçaram, -ar, -am]*

kaç: *(Birine doğru) koşmak. (Yardım isteme, imdat dileme bağlamında.)*

1.Ṣıġınup her kime ki **ḳaç**ar-ıdı / Yüzine yüz der-i ġam açar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 860). [ḳaçar-ıdı, -ar, -ıdı]*

kaçaġan: *Kaçak, kaçmaya meyilli.*

1.**Ḳaçaġandur** yalancıdur uġrı / Ṣataruz ʿaybını déyüp ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1675). [ḳaçaġandur, -dur]*

kaçaġanlık: *Kaçaklık, kaçak olma durumu.*

1.**Ḳaçaġanlıḳ** daḫi degül yalan / Ki ḳaçardı cihāndan ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [ḳaçaġanlıḳ,]*

kaçan: *...dığı zaman, ne zaman, ne zaman ki.*

1.Her **ḳaçan** gelse bu yoḳuş ya iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [ḳaçan,]*
2.Géydi Yūsuf **ḳaçan** o pīreheni / Ḥūra ta'n étdi ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [ḳaçan,]*
3.Ṣubḥ-i kāẕib **ḳaçan** ki étdi zuhūr / Dil uzatdı ki éde ḳıṣṣayı zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [ḳaçan,]*
4.Gözedüp çeşm-i intiẕār-ıla rāh / Ki **ḳaçan** ire devlet-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3114). [ḳaçan,]*

5.Ki **ḳaçan** irişe ecel baḳarı / Yéne ḳalmaya varlıġum eseri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 116*). [ḳaçan,]*

6.Ḳaṣaṣuñ aḥsenine rāvi-yi ḫāṣ / Dér ki Yūsuf **ḳaçan** ki buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [ḳaçan,]*

8.Géçdi ʿāşıḳ **kaçan** ġam-ı şebden / Nice ġam belki mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [kaçan,]*

9. Ki **kaçan** şehri yāra yār olasın / Taḫtı baḫt üzre ber-ḳarār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [kaçan,]*

10.Dédi Ḥaḳḳdan **ḳaçan** ki gelse ḳażā / Başarı ādemüñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [ḳaçan,]*

kaçan: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

1. Ḳaldı göñlüm-ile gözüm sende / Seni bilmen **ḳaçan** bulam bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [ḳaçan,]*
2. Ṭapuña ḳarşulayu çıḳdı cān **ḳaçan** gelesin / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [ḳaçan,]*
3. Ṭapuña ḳarşulayu çıḳdı cān ḳaçan gelesin / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan **ḳaçan** gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [ḳaçan,]*
4. Cemālüñ ayına cānā neẓāre étmeyeli / Karañu oldı gözüme cihān **ḳaçan** gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [ḳaçan,]*
5. Firāḳ u ḥasret odı eyle yaḳdı cānumı kim / Boyadı gökleri dūd-i duḫān **ḳaçan** gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [ḳaçan,]*
6. Ṭapuñ sefer édeli dil yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān **ḳaçan** gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [ḳaçan,]*
7. Beni muṣībet-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿaceb beşāret-ile nāgehān **ḳaçan** gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [ḳaçan,]*
8.Ya **ḳaçan** göresin ki bir miskīn / Cevr-i ẓālimden ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [ḳaçan,]*
9.Cān-ı āşıḳ **ḳaçan** bulur miḳdār / Meger ola seg-i maḥālle-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3856). [ḳaçan,]*
10. ʿaḳlını her kimüñ kim ala o māh / Bu cihāndan **ḳaçan** olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [ḳaçan,]*
11. Fuḳarā bir ṭarafda hem-nigerān / Ki **ḳaçan** ṭola sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [ḳaçan,]*

kadar: *"Derecesinde, ölçüsünde, gibi" anlamlarına gelen edat.*

1.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe **ḳadar** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [ḳadar,]*

2.Farḳı üstinde tācı ḳubbe **ḳadar** / Bitmez īmān dilinde ḥabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [ḳadar,]*

3. Farḳı üstinde tācı ḳubbe ḳadar / Bitmez īmān dilinde ḥabbe **ḳadar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [ḳadar,]*

kadar: *"Aşağı yukarı, yaklaşık" anlamında bir niceliğin miktarını tahmini olarak bildiren edat.*

1.On **ḳadar** ḳurd aña yapışdılar / Ṣanasın loḳmadur ḳapışdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [ḳadar,]*

kadar: *Ölçüde, derecede (Miktar bildirmek için kullanılır.)*

1.Bu **ḳadar** vüsʿat ile ʿarş-ı ʿaẓīm / Ceberutına göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[ḳadar,]*

kadd: *Boy, endam II sevgilinin boyu.*

1. Bize hem-şīr oldı hem hem-zād / Servdür **ḳaddi** illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [ḳaddi, -i]*
2. **Ḳaddüñi** étdi naḫl-i meyve-i cān / Lebüñi āb-ı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2645). [ḳaddüñi, -üñ, -i]*
3.Toḫm-ı sidre düşüp yére nāgāh / Müntehā **kaddüñi** bitürdi İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [kaddüñi, -ü(ñ), -i]*

4. Derd altında **ḳaddi** dāl oldı / Derdine cümle ḥāli dāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2525). [ḳaddi, -i]*
5. Véricek **ḳaddine** ḳabāsını / Eydür-idi öpüp yaḳasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3613). [ḳaddine, -i, -n, -e]*
6. Cevr oḳına beni nişān étdüñ / Ḳahr-ıla **ḳaddümi** kemān étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2634). [ḳaddümi, -üm, -i]*
7. Rāst **ḳaddini** görmedin ʿuşşāḳ / Ṭoldı ʿuşşāḳı Isfehān ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [ḳaddini, -i, -n, -i]*
8. Ḥüsni māt étdi māh-ı çār-dehi / **Ḳadd**ine bende oldı serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [ḳaddine, -i, -n, -e]*
9. Aña neşv ü nemāda hem-ser olup / ʿĀḳibet **ḳadd**ine berāber olup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 594). [ḳaddine, -i, -n, -e]*
10. **Ḳaddi** ḫayrü'l umūr ā'n ī vasaṭ / Ḫaddi üzre yazılmamış daḫi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [ḳaddi, -i]*
11. Egilür gāh **ḳaddi** çün meh-i nev / Secde-gāha ruḫı ṣalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [ḳaddi, -i]*
12. Ḳanda bir serve baksa bu miskīn / **Ḳaddini** görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [ḳaddini, -i, -ñ, -i]*

kadd ü ḳāmet: *Boy pos, endam.*

1. **Ḳadd ü ḳāmetde** ḳamusı aʿlā / Kimisi sidre vü kimi Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [ḳadd ü ḳāmet, -de]*

kadd-i ʿāşık: *Âşığın boyu, bedeni.*

1. Olsa maʿşūḳ-ı dil belī çoban / **Ḳadd-i ʿāşıḳ** gerek aña çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [ḳadd-i ʿāşıḳ,]*

kadd-i ḥūr-i 'īn: *Cennet hurilerinin boyu (gibi); uzun boylu.*

1. Naḫl kim **ḳadd-i ḥūr-i 'īn**-idi / Aña Pervīn ḫūşe-çīn-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4077). [ḳadd-i ḥūr-i 'īn, -idi]*

kaddi kemān ol: *(Dert ve kederden) boyu keman gibi iki büklüm olmak.*

1. Hasretüñden **olalı ḳaddi kemān** / Āhı oḳ gibi dil deler iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [ḳaddi kemān ol, -alı]*

kadd-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un boyu.*

1. **Ḳadd-i Yūsuf** miṡāli zibā ṣāḥ / Bildü bitirmez olmadı güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 597). [ḳadd-i Yūsuf,]*
2. Ben nice yanmayam ġazālum-ıçun / **Ḳadd-i Yūsuf** gibi nihālüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [ḳadd-i Yūsuf,]*

kadem: *Huzur, kat, nezd.*

1. **Ḳademinde** düzüldi seng-ile çāh / Biri miḥrāb u biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [ḳademinde, -i, -n, -de]*

kadem: *Adım; uğur.*

1. İrdi ol gelmeg-ile Mıṣra ḥayāt / **Ḳademidür** anuñ bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [ḳademidür, -i, -dür]*
2. **Ḳadem** ehline menzil olsa ḫarāb / Meclis-i ẕevḳ olur yā-ḫōd miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [ḳadem,]*
3. Yüzi üzre ḳosañ kerem ḳademin / **Ḳademün** zāyil eyler-idi ġamın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3966). [ḳademün, -ün]*

kadem: *Ayak; adım*

1. Baṣsa Yūsuf rikābına **ḳademi** / Çıḳsa ol kūha bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [ḳademi, -i]*
2. Bī-ḳadem her ne yére baṣsa **ḳadem** / Yıḳılur ger olursa bāġ-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [ḳadem,]*
3. Ā'ni merdümlig-ile ét keremüñ / Gözümüñ nūrı üzre baṣ **ḳademüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4136). [ḳademüñ, -üñ]*
4. Ecelüñ yoḳ emānı kim bir dem / Ḳoyasın bu rikāba éki **ḳadem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [ḳadem,]*

5.**Ḳademinde** o dilberüñ bu diyār / Ṭutısardur ʿimāret üzre ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [ḳademinde, -i, -n, -de]*

6.**Ḳademinde** açıldı çün güller / Medḥ-ḫᵛān oldı aña bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [ḳademinde, -i, -n, -de]*

kadem: *(Dünyaya) gelme, ayak basma.*

1. **Ḳademüñüzde** iy ḳademsüzler / Olmaduk ʿömrümüzde ġamsuzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5876). [ḳademüñüzde, -üñüz, -de]*

kadem baş: *Ayak basmak; bir yere, bir şeye ulaşmak, erişmek.*

1.Dāmen-i deşte **başdılar** çü **ḳadem** / Cevr elini uzatdılar muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 840). [ḳadem baş, -dı, -lar]*

2. K'iy gözüm nūrı **baş** gözüme **ḳadem** / Ḫurrem olsun ḫırāmuñ-ıla ḥarem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [ḳadem baş,]*

3. Şeyb **başdı ḳadem** şebāb üzre / Yaġdı kāfūr müşk-i nāb üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [ḳadem baş, -dı]*

4. Āb u gilden düzülmedin ādem / **Başdı** ʿarş-ı nübüvvet üzre **ḳadem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 172). [ḳadem baş, -dı]*

5. Köprüsinden geçüp mecāzuñ o dem / **Başdı** rāh-ı Ḥaḳīḳat üzre **ḳadem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564).*

kadem ol: *Uğurlu olmak.*

1.Çünki ser-tā ḳadem **ḳadem oldı** / Ehl-i Mışr içre muḥterem oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2268). [ḳadem ol, -dı]*

kademeyn: *İki ayak, ayaklar.*

1. **Ḳademeynüñ** ecel rikābına baş / Oḳ atıldı emel kemānını yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6209). [ḳademeynüñ, -üñ]*

kademi iriş: *(Bir yere) ayak basmak, gelmek.*

1.Çünki **irişdi** Yūsufuñ **ḳademi** / Gétdi Mışr ehlinüñ belā vü ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [ḳademi iriş, -di-i]*

kademsüz: *Uğursuz.*

1. **Ḳademüñüzde** iy ḳademsüzler / Olmaduk ʿömrümüzde ġamsuzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5876). [ḳademsüzler, -ler]*

kader: *Allah tarafından ezelde tayin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü, alın yazısı; kısmet.*

1.ʿİlm-i Ḥaḳḳ-ıla ʿālim olmış-ıdı / **Ḳaderüñ** ḥikmetini bilmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 948). [ḳaderüñ, -üñ]*

2. Ne ʿacebdür ḥikāyeti **ḳaderüñ** / Bir degül anda ḥāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [ḳaderüñ, -üñ]*

3.**Ḳaderüñ** sırrın añlayān 'ulemā / Dédiler Levn-i ma' levn-i ena *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 2576). [ḳaderüñ, -üñ]*

4.Vişāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / Éder **ḳader** yéli ol cemʿi tār-mār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [ḳader,]*

5.Ṭutdı püştin o püştede **ḳadere** / Ṣabra yüz ṭutdı gétmedi sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [ḳadere, -e]*

6.Ṭurfa ḫum-ḫānedür belā-yı ḥabīb **/ Ḳaderince** irer kişiye naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4783). [ḳader, -ince]*

kader tīri: *Kader oku II alın yazısı, Allah'ın takdiri.*

1.Çün **ḳader tīrin** ata ḳavs-i ḳaża / Çāre olmaz aña meger ki rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [ḳader tīri, -n]*

kadīd ol: *Zayıflamak, bir deri bir kemik kalmak.*

1. Serv-i raʿnāsı berg-i bīd oldı / Müntehā ḳadd-iken **ḳadīd oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5355). [ḳadīd ol, -dı]*

kadīm: *Sürekli, daimi.*

1.Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde **ḳadīm**i hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [ḳadīmi, -i]*

kadīmden: *Eski zamandan beri, ezelden beri.*

1. Bī-vefādur **ḳadīmden** bu felek / Bī-dil eyler kime ki vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [ḳadīmden,]*

kadīmī: *Başlangıcı olmayacak kadar eski II eskiden beri, oldum olası.*

1. Dédiler beñzemez bu insāna / Beñzer ammā **ḳadīmī** cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1962). [ḳadīmī,]*

kadīmī hāne: *Başlangıcı olmayacak kadar eski hane, ev II İnsanların ilk ve asıl vatanı, cennet.*

1. Kāşki ṭoġmayaydum anamdan / Gelmeyeydüm **ḳadīmī ḫānemden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2840). [ḳadīmī ḫāne, -m, -den]*

Ḳādir: *Her şeye gücü yeten, kudret ve kuvvet sahibi. (Allah).*

1.Dédi kim şāniʿüm o **Ḳādir**dür / Ki ḳamu ṣanʿatında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [ḳādirdür, -dür]*
2. Ḳadre irgür beni çü **ḳādir-isen** / Baña ol mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [ḳādir-isen, -ise, -n]*
3.Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü **Kadīr** / Ṭapuñı āḫir éde Mışra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [kadīr,]*
4. Nefsi ḥālin ḳul étmese taġyīr / Luṭfi taġyīr eylemezdi **Ḳadīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [ḳadīr,]*

kādir ol: *Gücü yetmek, muktedir olmak.*

1. Perde-i rāzı açsa sırrı-ı ḳader / Ne ḳadar **ḳādir ol**a setre beşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 632). [ḳādir ol, -a]*
2.Kāmil oldur ki mevte **ḳādir olur** / Ancılayın kimesne nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [ḳādir ol, -ur]*

kadr: *Değer, kıymet, iʿtibār.*

1. Anuñ aṣḥābı-y-ıçun āli-y-içün / Yüce **ḳadri** büyük kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [ḳadri, -i]*
2. Gir bu mīzāna ṭaşra çıḳ iy māh / **Ḳadrüñe** ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [ḳadrüñe, -üñ, -e]*
3. Dédiler ḫān-zādedür bu ġulam / **Ḳadr**-ile oldı bedr-i ḥüsni temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [ḳadr-ile, -+-ile]*
4. Yūsufa dédiler bu ḥālet-ile / Bu ḳadar **ḳadr**-ıla kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [ḳadr-ıla, -ıla]*
5.Çünki bu **ḳadre** irdi ol ḫurşīd / Oldı günden güne cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [ḳadre, -e]*
6.Şimdi bildüm refiʿmiş **ḳadrüñ** / Ṣuffa-i aṣfīyā-y-ımış ṣadruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1898). [ḳadrüñ, -üñ]*
7. **Ḳadrüme** oldı rāfi-ü'd-derecāt / ʿizzetüm manṣıbına oldı berāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [ḳadrüme, -üm, -e]*
8.Her biri ʿizzet-ile devlet ü tāc / **Ḳadr-ile** ḳıymet-ile Rūma ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [ḳadr-ile, -+-ile]*
9. Şiddet olmasa rāḥatın bilmez / **Ḳadre** irişse ḳıymetin bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [ḳadre, -e]*
10. **Ḳadre** irgür beni çü ḳādir-isen / Baña ol mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [ḳadre, -e]*
11.Ḫāṣ **ḳadrin** ne bile herʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [ḳadrin, -i(n)]*
12. Yūsufuñ **ḳadri** çü bülend oldı / Encümenlerde ercümend oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [ḳadri, -i]*
13. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā'ubāliler yéridür / Ne iʿtibār aña kim **ḳadr** ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716).*

kadre ér: *Değerlenmek; değer, iʿtibār görmek.*

1. Ne ḳadar **ḳadre ére** mūr-i zemīn / Ki Süleymāna ola yār u ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2919). [ḳadre ér, -e]*

ḳadr-i āb-ı ḥayvān: *Hayat suyunun kıymeti, değeri.*

1. Degme ḥayvān ne bilür insanı / Ḫıżra ṣor **ḳadr-i āb-ı ḥayvānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [ḳadr-i āb-ı ḥayvān, -ı]*

ḳadr-i aʿlā: *Yüksek iʿtibār, kıymet.*

1. İrmese saḳfı **ḳadr-i aʿlāya** / Güneş üzre ṣalar mıdı sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [ḳadr-i aʿlā, -y, -a]*
2. Kime ṣalsa hümā gibi sāye / Dūn-iken ire **ḳadr-i aʿlāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [ḳadr-i aʿlā, -y, -a]*

ḳadr-i dīdār: *Sevgilinin yüzünün kadri, kıymeti.*

1. Bilmedi çünki **ḳadr-i dīdārı** / Oldı fürḳatde hem-demi zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4982). [ḳadr-i dīdār, -ı]*

ḳadr-i ʿirfān: *Bilginin yüceliği; (Allah'ı) bilmenin yüceliği, kıymeti.*

1.Ḳadr-i ʿirfānı yine ehli bilür / Müjde-i yāre anı müjde ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [ḳadr-i ʿirfān, -ı]*

ḳadr-i nūr: *Nurun, ışığın kıymeti.*

1.Ne bilür **ḳadr-i nūrı** merdüm-i kūr / Çün görünmez gözine şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [ḳadr-i nūrı, -ı]*

ḳadrin bil: *Kadrini bilmek, hak ettiği değeri vermek, değerini bilmek.*

1.Her ki **ḳadrin bile** irer şerefe / Rahimallahu emrien ‘arefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1711). [ḳadrin bil, -e]*
2.Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / **Bildi ḳadrin** çü gétdi ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [ḳadrin bil, -di]*

ḳādür: *Kâdir, her şeye gücü yeten (Allah).*

1. Ḳādür iken yaratmaġa bir dem / Éki ḥarf ile anca biñ ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[ḳādür,]*

ḳāf: *Anka kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsanevi dağ.*

1. Éki yüz ṭabla vérdi pür-nāfe / İrişür būyı ḳāfdan **ḳāfa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [ḳāfa, -a]*
2. Éki yüz ṭabla vérdi pür-nāfe / İrişür būyı **ḳāfdan** ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [ḳāfdan, -dan]*

ḳafa: *Kafa, baş II kişinin üzeri.*

1.Cānda bunca belā göñülde emel / Başda bunca hevā **ḳafada** ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 93). [ḳafada, -da]*
2. 1. Géçse anlaruñ ol **ḳafa**sına / Ṭoḳınur-ıdı pençe-i kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 853). [ḳafasına, -sı, -n, -a]*
3.İncinüp ḫāṭırum cefāsından / Ṭurdum irdüm revān **ḳafasından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [ḳafasından, -sı, -n, -dan]*
4.Bulsun ol ādemüñ **ḳafa**sı şikest / Ki ḳafaya cefā-y-ıla ura dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [ḳafası, -s, -ı]*
5. Bulsun ol ādemüñ ḳafası şikest / Ki **ḳafa**ya cefā-y-ıla ura dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [ḳafaya, -y, -a]*

ḳafa: *Zihin, düşünce*

1.Çün göñülden murādı göze gelür / Ḳor hayāli **ḳafada** yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [ḳafada, -da]*

ḳafes: *Kaçmalarını önlemek için hayvanların içine kapatıldığı, aralıklı olarak yapılmış mahfaza II zindan*

1. Düşse ḫār arasına bülbül-i zār / **Ḳafesi** cāna ḫoş görür ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [ḳafesi, -i]*

2.Mürġ-i vaḥşī olur mı ādeme rām / **Ḳafes** içinde étmese ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [ḳafes,]*

kafes: *Kaçmalarını önlemek için hayvanların içine kapatıldığı, aralıklı olarak yapılmış mahfaza II gönül, yürek*

1. Dil **kafes** rāz mürġ-i vaḥşīdür / Mürġ-i vaḥşī kafesde yaḫşīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [kafes,]*
2. Dil kafes rāz mürġ-i vaḥşīdür / Mürġ-i vaḥşī **kafesde** yaḫşīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [kafes,-de]*
3. Çün **ḳafes**den bu vaḥşī bula necāt / Anı kim tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [kafesde, -den]*

kafesden necāt bul: *Kafesten kurtulmak, çıkmak. (Sırrın gönülden çıkması, ifşa olması bağlamında.)*

1.Çün **ḳafesden** bu vaḥşī **bula necāt** / Anı kim tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [ḳafesden necāt bul, -a]*

kafes-i Mışr: *Mısır kafesi, zindanı (Hz. Yusuf'un Mısır'da köle olması bağlamında.)*

1. Ṭūṭī-yi meclisüñ ṣorarsañ eger / **Ḳafes-i Mışra** düşdi ḫūnī şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3765). [ḳafes-i Mışr, -a]*

kāfi: *Yeterli, yeter.*

1. Ḥüsni iʿcāzına anuñ bürhān / Yed-i beyżāsı **kāfi**-y-idi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [kāfi-y-idi, -y, -idi]*

kāfile: *Katar, kervan.*

1. Düşdi Rāḥīl üzre rāhileden / Ayrılup ḳaldı anda **ḳāfileden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [ḳāfileden, -den]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, inanmayan kişi.*

1. **Kāfirüñ** küfri oldur iy maʿbūd / Muṭlaḳı ḳor éder ḳuyūda sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [kāfirüñ, -üñ]*
2. **Kāfir-iken** o dem ol ehl-i temīz / Étdi bunca ḥarāmdan perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [kāfir-iken, --iken]*
3. Āferīn ol cemāl-i cānāna / Ki gelür görse **kāfir** īmāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [kāfir,]*

kāfir: *Siyah II sevgilinin saçları.*

1. Boynı olmışdı zülf-ile mestūr / Birisi **kāfir** ü biri kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [kāfir,]*

kāfirlik et: *Kâfir gibi davranmak II zulüm, eziyet etmek.*

1. Ḳomadı hem libāsın ol nūra / Ḳatı **kāfirlik etdi** kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [kāfirlik et, -di]*

kāfūr: *Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam güzel kokulu bir madde.*

1. Étdi **kāfura** pīrehen gülden / Müşke bend étdi tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [kāfura, -a]*
2. Dügmesin bend édüp o sīmīn-ber / Dizdi **kāfūra** dāne-i ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [kāfūra, -a]*
3. Çemeni verd ü ṣuveri sürūr / Tozı müşgīn ü ṭopraġı **kāfur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [kāfur,]*
4. Boynı olmışdı zülf-ile mestūr / Birisi kāfir ü biri **kāfur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [kāfūr,]*
5. Dédi müşküñ ne eyledi **kāfūr** / Dédi vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [kāfūr,]*
6. Ḳomadı hem libāsın ol nūra / Ḳatı kāfirlik etdi **kāfūra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [kāfūra, -a]*
7. Müşki **kāfūrdan** kim açar ola / Perde-i nūrdan kim açar ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [kāfūrdan, -dan]*

8. Taradı vü yudı gül-āb-ıla / Urdı **kāfūr**ı müşk-nāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [kāfūrı, -ı]*
9. Şeyb başdı ḳadem şebāb üzre / Yaġdı **kāfūr** müşk-i nāb üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [kāfūr,]*
10. Müşk-i Tātār oldı **kāfūrı** / Buldı nergesleri yine nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [kāfūrı, -ı]*

kāfūr eyle: *Kafur (gibi beyaz, berrak) yapmak. (Sevgilinin boynunun beyazlığı bağlamında.)*

1. Boynuñ aġın kim **eyledi kāfūr** / Müşk-ile anı kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [kāfūr eyle, -y, -en]*

kāfūr-ı sīne: *(Sevgilinin) göğsünün beyazlığı, kokusu*

1. Şāyed oña dilümde yāre-i ġam / Eyle **kāfūr-ı sīneñi** merhem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5521). [kāfūr-ı sīne, -ñ, -i]*

kāh: *Saman, saman çöpü.*

1.Nice **kāh**em ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [kāhem, -em]*
2. Cünbiş étme ṣaḳın bu dem çün **kāh** / Yéle vérüp ḥużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [kāh,]*
3. Gördi yédi aruḳ sıġır daḥi şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi çü **kāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [kāh,]*
4. **Kāha** ṣaymaz melāmeti kūhın / Dilde ḳomaz selāmet endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [kāha, -a]*
5. ʿışḳuñ olursa cānuma hem-rāh / Kuvvetüme nazar çi küh ü çi **kāh** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[kāh,]*
6.Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḥirmenümden ayırdı yél nāgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114*). [kāh,]*

kāh eyle: *Saman gibi savurmak II saman çöpü gibi atmak.*

1.Kūha gürz ursa **kāh eyler**-idi / ʿömr-i ḥaşmı tebāh eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1996). [kāh eyle, -r, -idi]*

kahkaha eyle: *Kahkaha atmak, gülmek II neşelenmek.*

1. İricek ol kebūterüñ ḥaberi / **Ḳahḳaha eyledi** o kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [ḳahḳaha eyle, -di]*

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

1. ʿazm-i rezm eylese ger ol çālāk / Ḳanlar aġlardı **ḳahr**-ıla Ḍaḫḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [ḳahr-ıla, -ıla]*
2. Cevr oḳına beni nişān étdüñ / **Ḳahr**-ıla ḳaddümi kemān étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2634). [ḳahr-ıla, -ıla]*
3. Ṣaldılar ḥabse **ḳahr**-ıla anı / Zinde-dil étdi luṭfı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4922). [ḳahr-ıla, -ıla]*
4. Ḳaldı Yūsuf bu vaʿdeden me'yūs / Ḳaʿr-ı zindānda **ḳahr**-ıla maḥbūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [ḳahr-ıla, -ıla]*
5. Dédi ben Yūsufam bu ḳardaşum / Çok belā gördi **ḳahr**-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [ḳahr-ıla, -ıla]*

kahr: *Eziyet, zorluk; öfke*

1.**Ḳahr**a mihri esās eylediler / Ḫışma hilmi libās eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 679). [ḳahra, -a]*
2. Aġlayup her kimüñ ki öpdi dizin / Güld i **kahr**-ıla yére depdi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 861). [kahr-ıla, -ıla]*
3.**Ḳahr**-ıla ḳaʿr-ı çāha atdılar / ʿāḳıbet bende déyü ṣatdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827). [ḳahr-ıla, -ıla]*
4. Sürüp āḫir ḫūrı melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse **ḳahr** u şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [ḳahr,]*
5. Birisi pādşāh-ı milk-i Ḥabeş / Luṭf-ıla **ḳahr** u āb-ıla āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [ḳahr,]*
6. Göricek **ḳahrumı** benüm él aña / Ṭaʿn olunmazdı mihri-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [ḳahrumı, -um, -ı]*
7.Kime olsa kerem-i kerāmeti ḥāl / **Ḳahrı** luṭf-ıla eyler istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [ḳahrı, -ı]*

8. Şādlıḳdan ḳamusı étmedi ḫʿāb / **Ḳahr** u ẓulme èderler-idi şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [ḳahr,]*

kahr: *Üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma. (Allah'ın kahrı bağlamında.)*

1. Ġayra meyl étse gūş-māl eyler / **Ḳahrınuñ** bir demini sāl eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [ḳahrınuñ, -ı, -nuñ]*

kahr deryāsı: *Öfke, zulüm denizi (Çok öfkeli olmak bağlamında.)*

1. Çün Zeliḫā cevābın eyledi gūş / **Ḳahr deryāsı**-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4907). [ḳahr deryāsı,]*

kahr ét: *Acınacak hâle getirmek, perişan etmek, mahvetmek.*

1. K'iy felek mihrüñ oldı ḳahr baña / **Ḳahr édersin** devām-ı dehr baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [ḳahr ét, -er, -sin]*
1. Yāre **kahr étdüñ** uyduñ aġyāra / Kim éder anı k'eyledüñ yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [kahr ét, -dü, -ñ]*

kahr eyle: *Acınacak hâle getirmek, perişan etmek, mahvetmek.*

1.Süriyüp anı **ḳahr eylediler** / Döndiler ʿazm-i şehr eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1350). [ḳahr eyle, -di, -ler]*
2. Ġaybet étmeñ daḫi bu ma'ẕūrı / Siz de **ḳahr eylemeñ** bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [ḳahr eyle, -me, -ñ]*

kahr ol: *Üzüntü, dert, keder olmak.*

1. K'iy felek mihrüñ **oldı ḳahr** baña / Ḳahr édersin devām-ı dehr baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [ḳahr ol, -dı]*

kahra ir: *Öfke, kızgınlık ve gazabına maruz kalıp maddî, manevi zarar görmek.*

1.Ḳahra ire ʿale'l-ḫuṣūṣ ʿAzīz / Luṭf éderken baña ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [ḳahra ir, -e]*

kahr-ı ʿAzīz: *Mısır Azizi'nin kahrı, korkusu. (Mısır Azizi, Züleyha'nın kocası. Mısır Şahı'nın hazinedarıdır. Zeliha'nın babasından gelen mektup üzerine Zeliha ile evlenir. Hz. Yusuf köle olarak Mısır'a getirildiğinde onu satın alır. Kur'an-ı Kerimde Yûsuf'u satın alan kişiden adı verilmeksizin "Azîz" unvanı ile söz edilmektedir. Tefsirlerde bu kişinin adı Kıtfîr veya Itfîr şeklinde geçmektedir. Tevrat'ta ise Hz. Yûsuf'u satın alan Mısırlı'nın adı Potifar (Potiphar) olarak zikredilmektedir.)*

1.Ṣordı anları ol nigār aña tīz / Dédi ḫışm-ı Ḫudā vü **ḳahr-ı ʿAzīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [ḳahr-ı ʿAzīz,]*

kahr-ı ʿitab-ı baḫt: *Talihin, şansın siteminin yok edilmesi; kötü talihin ortadan kaldırılması.*

1. Tennūr-ı dilde cān gibi yaḳardum odlara / Ger mümkin olsa ādeme **ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt,]*

kahr-i rikkıyet: *Köleliğin kahrı, acısı.*

1. Ḥasret ü ġurbet ü ṭufūliyyet / Riḳḳat-i ḳalb ü **ḳahr-i riḳḳıyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1790) [ḳahr-i riḳḳıyet,]*

kahr-ı zindān: *Zindanın verdiği eziyet, sıkıntı.*

1. Ḫaṭırın ṣordı **ḳahr-ı zindāndan** / Hem-zebān oldı hem-dil ü cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5257). [ḳahr-ı zindān, -dan]*

kaht: *Kıtlık, kuraklık.*

1. **Ḳaḥṭ-ıla** çünki ʿiyş tīre ola / Ḫalḳa ol ḫūşeler ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ḳaḥṭ-ıla, -ıla]*
2. Ḫūşe-i ḫuşk ü gāv-ı lāġar-ten / **Ḳaḥṭ** sālin ḫaber vérür rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5181). [ḳaḥṭ,]*
3. Ḫıfẓ olunsa dögilmedin ḫūşe / **Ḳaḥṭ** sālinde eklenür tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [ḳaḥṭ,]*
4. Dédiler ḥālümüz ḫarab oldı / **Ḳaḥṭ** elinden ciger kebāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6033). [ḳaḥṭ,]*

kaḥṭ-ı ġam: *Gam, keder kıtlığı, musibeti.*

1.Ṣīr ḫurmāyı ḳūt-ı cān édelüm / Ḳaḥṭ-ı ġamdan dile emān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4453). [ḳaḥṭ-ı ġam, -dan]*

kaḥṭ-ı hecr: *Ayrılık kıtlığı, musibeti.*

1.Ḳaḥṭ-ı hecrüñ gederdi ṭāḳatümi / Ḳūt-ı vaṣluñdan eyle ḳuvvetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4451). [ḳaḥṭ-ı hecr, -üñ]*

kaḥṭ-ı mezīd: *Artmış, çoğalmış kıtlık.*

1.Ṣatdılar oldı çün bu **ḳaḥṭ-ı mezīd** / Bir ḳuru ḳurṣa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [ḳaḥṭ-ı mezīd,]*

kaḳı: *Kızmak, öfkelenmek.*

1.Öñine ḳatdı **ḳaḳıyup** itdi / Dédi ṭap söyle kārbān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [ḳaḳıyup, -y, -up]*
2. Éki dūşında var-ıdı yédi mūy / **Ḳaḳısa** eyle-y-di hem aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [ḳaḳısa, -sa]*

kāḳum: *Kuzey bölgelerde yaşayan, sansara benzer, siyah kuyruklu, derisi çok makbul bir hayvan; bu hayvanın postundan yapılan kürk.*

1.Dār-ı heftüm çü dāyir-i heftüm / Oldı bī-nakş u reng çün **ḳāḳum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [ḳāḳum,]*

kal: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

1.**Ḳaldum** ansuz ben anda bunca zemān / Ḥālüm it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [ḳaldum, -du, -m]*
2. Ruḫumuz beydaḳına étse nigāh / Māt olup **ḳala** yüz anuñ gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [ḳala, -a]*
3. Yönelen aña ıżṭırār-ıla / **Ḳala** ḥāşā belāda zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158). [ḳala, -a]*
4. Gétdi elden çün iḫtiyār-ıla hūş / **Ḳaldılar** cümle vālih ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [ḳaldılar, -dı, -lar]*
5. Göricek **ḳaldılar** bu ḥāli ṭaña / Yoḳsa Yūsuf mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [ḳaldılar, -dı, -lar]*
6.**Ḳalmışam** ḥasret ü fırāḳ-ıla ben / Yanaram nār ü iştiyāḳ-ıla ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [ḳalmışam, -mış, -am]*
7. Geldiler gerçi ḳan bulaşduruban / **Ḳaldılar** soñra dil ṭolaşduruban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1201). [ḳaldılar, -dı, -lar]*
8.**Ḳaldı** Yaʿḳūb hecr-ile nālān / Cānı ardınca ten gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [ḳaldı, -dı]*
9. Eski peşmīne oldı ḥulle vü tāc / **Ḳaldı** bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [ḳaldı, -dı]*
10. **Ḳaldı** ehl ü ʿıyāli din üzre / Oldılar ṣābit ol yaḳīn üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [ḳaldı, -dı]*
11. Çün görünmedi ol ruḫ-i gülreng / Ġonça-veş **ḳaldı** bir zemān dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [ḳaldı, -dı]*
12.Çün Zeliḫa bu derd-ile **ḳaldı** / Vérdi her varını belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [ḳaldı, -dı]*
13.Teşne leb **ḳalmış**-ıdı çāh ü ḳoġa / Ṣu bulımazdı ḳurbaġa buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [ḳalmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
14.Merdi zen mekri ḳılmasun ʿāciz / Zen-i mekkāre **ḳalmasun** hergiz *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 131, Beyit 4672). [ḳalmasun, -ma, -sun]

15. Bu belā-y-ıla **ḳaldı** niçe zemān / Yaşı gözyaşı-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [ḳaldı, -dı]*
16. ʿömrümüñ ḫāṣılın vérüp bāde / **Ḳalmışam** mübtelā vü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [ḳalmışam, -mış, -am]*
17. ʿAcebā ḳanda **ḳalduñ** iy Yūsuf / Beni odlara ṣalduñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [ḳalduñ, -du, -ñ]*

kal: *Mevcut olmak, bulunmak.*

1. Nice **ḳalsun** hayāt ḳalmadi mā / Dūda döndi miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [ḳalsun, -sun]*
2. Gerçi olmışdı mihr sīnede germ / Daḫi **ḳalmışdı** illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [ḳalmışdı, -mış, -dı]*
3. Teng meskende **ḳalsa** bir miskīn / Vüsʿati sa‘yına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [ḳalsa, -sa]*
4. Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne nişān **ḳaldı** bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [ḳaldı, -dı]*
5. Ẓāhirinde ne būy **ḳaldı** ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ḳaldı, -dı]*
6. Ẓāhirinde ne būy **ḳaldı** ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ḳaldı, -dı]*
7. Ne safā ola ol gülistānda / Ki géde gül diken **ḳala** anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [ḳala, -a]*
8. **Ḳal**dı İslāma andan éki delīl /Biri İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 582). [ḳaldı, -dı]*
9. Bir nefes **ḳaldı** ol da āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [ḳaldı, -dı]*

kal: *(Bir yerde) olmak, bulunmak.*

1. Yūsufuñ rūz-i ḥabsi oldı çehār / **Ḳaldı** çāh içre zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [ḳaldı, -dı]*
2. Döndiler menʿ édicek ol güm-rāh / **Ḳaldı** üç gice çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [ḳaldı, -dı]*
3. Çünki Mālik murādını aldı / Ẕevḳden anda ol géce **ḳaldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [ḳaldı, -dı]*
4. Gerçi olmışdı mihr sīnede germ / Daḫi **ḳalmışdı** illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [ḳalmışdı, -mış, -dı]*
5. Teng meskende **ḳalsa** bir miskīn / Vüsʿati sa‘yına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [ḳalsa, -sa]*
6. Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne nişān **ḳaldı** bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [ḳaldı, -dı]*
7. Ẓāhirinde ne būy **ḳaldı** ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ḳaldı, -dı]*
8. Ẓāhirinde ne būy ḳaldı ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ **ḳaldı** ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ḳaldı, -dı]*
9. Ne safā ola ol gülistānda / Ki géde gül diken **ḳala** anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [ḳala, -a]*
10. **Ḳal**dı İslāma andan éki delīl /Biri İsḥāḳ ü biri İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 365). [ḳaldı, -dı]*
11. Bir nefes **ḳaldı** ol da āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [ḳaldı, -dı]*
12. Yūsuf ol dem ki **ḳaldı** çāh içre / Pederi ḥasretiy’le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [ḳaldı, -dı]*
13. Evde **kalan** birāderüñüzi hem / Getürüñ ta vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [kalan, -an]*
14. **Ḳalurın** ben bu yerde tā ki peder / İẕn-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [ḳalurın, -ur, -ın]*
15. Birüñüz bunda gétmesün **ḳalsun** / Gédicek cümleñüz yine gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [ḳalsun, -sun]*
16. Tayısı ḳatına varup **ḳal**sun / Ḳızlarınuñ birisini alsun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 408). *[ḳalsun, -sun]*

17. Éledüñ anı bir maġaraya dūr / **Ḳal**sun ol yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [ḳalsun, -sun]*

kal: *(Bir süre bir yerde) durmak, beklemek.*

1. Dédiler çün biz eyledük seyrān / **Ḳaldı** ol cāmemüz ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [ḳaldı, -dı]*
2. Düşdi Rāḥīl üzre rāhileden / Ayrılup **ḳaldı** anda ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [ḳaldı, -dı]*
3. Yatup anda bu ḥāl-ile **ḳaldı** / Kārbān ḥalkı ḥaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [ḳaldı, -dı]*

kal: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*

1. Ḳārbān ḥalḳı anda **ḳaldılar** / Her yana bir'ki bende ṣaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [ḳaldılar, -dı, -lar]*

kal: *(Geriye) kalmak.*

1. Géçdi Şemʿūn nite ki devr-i zemān / Ol zemāndan ḥikāye **ḳaldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [ḳaldı, -dı]*
2. Ayıñ on dördi-y-iken oldı hilāl / Gétdi ḥüsn ü cemāl **ḳaldı** ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2522). [ḳaldı, -dı]*
3. Nice ẓālim ki bilmez-idi emān / Gétdi bed-nāmı **ḳaldı** dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [ḳaldı, -dı]*

kal: *(Bir sebepten dolayı) yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememe;, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

1. Maʿniye gerçi ṣūret oldı ṭarīḳ / Menzile ir yolında **ḳal**ma refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). [ḳalma, -ma]*

kal: *(Geride) kalmak, durmak.*

1. Ḳorkaram ġaflet-ile bāzīde / Gèdesiz siz o **ḳal**a yazıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697).. [ḳala, -a]*

kal: *Geriye kalmak, var olmak.*

1. Nīl ırmaġı gey azalmış-ıdı / Şöyle kim yüzde biri **ḳalmış-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2245). [ḳalmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
2. Anı düzmekde cümle varı géder / Ḫuşk leb **ḳalur** aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [ḳalur, -ur]*

kal: *...gibi olmak, ...ḥāline gelmek.*

1. Ḳılca **ḳaldı** beli gibi cānı / Ki ḳuçaydı miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [ḳaldı, -dı]*

kal: *Miras kalmak, miras olarak geçmek.*

1. Güẓer étdükde ḥażret-i pederi / **Ḳal**mış-ıdı aña meger kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 517). [ḳalmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
2. Ol **ḳal**an enbiyādan āsārın / Zīnet éderdüñ üstüñe varın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [ḳalan, -an]*

kal: *(Elinde) kalmak.*

1. Çıḳdı çün cān gibi o tāze beden / **Ḳaldı** destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [ḳaldı, -dı]*

kāl: *Söz, kelam; konuşma.*

1. Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme bu **ḳāli** kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [ḳāli, -i]*

kāl dili: *Konuşma; konuşarak kendini ifade etme.*

1. Ger ṭutulsa şu yerde **ḳāl dili** / Ḫōş faṣīḥ olur anda ḥāl dili *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [ḳāl dili,]*

kāl ét: *Fark etmek, farkına varmak.*

1.Çünki Yūsuf bu ḥāli **ḳāl étdi** / Kendü naḳdin o demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [ḳāl ét, -di]*

ḳālʿ ét: *Koparmak, parçalamak; ortadan kaldırmak.*

1.Çünki Yūsuf bu ḥāli ḳāl étdi / Kendü naḳdin o demde **ḳālʿ étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [ḳālʿ ét, -di]*

kālā: *Kumaş; elbise.*

1. Bi-ḫam oldı nihāl-i bālāsı / Gey revāc oldı ḥüsni **kālāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5513). [kālāsı, -sı]*

ḳalb: *Gönül, yürek, kalp; insanın bütün duygularının kaynağı ve mânevî varlığının merkezi*

1.Ḥażret-i Yūsuf aña étdi duʿā' / **Ḳalbine** ṭoldı tāb-ı nūr-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3472). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

2.Münkesir **ḳalbüñüñ** nedür ḥāli / N'oldı mecrūḥ cismüñ aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [ḳalbüñüñ, -üñ, -üñ]*

3.İḫvetüñden şikāyet étme ṣaḳın / **Ḳalbüñi** pür-melālet étme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1046). [ḳalbüñi, -üñ, -i]*

4.Buña meyl étdi **ḳalbi** mīzānı / ʿAdl–ile étmez oldı iḥsānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). [ḳalbi, -i]*

5.Vāsiʿ eyledi bir niçe ferseng / Yūsufuñ **ḳalbi** tā ki olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [ḳalbi, -i]*

6.**Ḳalbi** deryā-yı fikre ṭalmış-ıdı / Cānı ḥasret odında ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1093). [ḳalbi, -i]*

7.**Ḳalbi**ni bu küdüret étdi melal / Ḥīle tedbīrin eyledi fīʿl-hāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 515). [ḳalbini, -in, -i]*

8.Dédi Yūsuf aña ki iy Lāvī /
Olsa **ḳalbüñde** merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [ḳalbüñde, -üñ, -de]*

9.Her **ḳalbe** kim ire ḫāliş eyler / ʿIşḳuñ ʿacebā ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [ḳalbe, -e]*

10. Gördi kim ḫālī **ḳalbi** gibi serā / Kendüsi anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [ḳalbi, -i]*

11. Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / **Ḳalbin** endīşe étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818). [ḳalbin, --in]*

12. **Ḳalbe** taḫt-ı ʿizzet üzre o cān / Şevḳ-ıla oldı sū-yi Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [ḳalbe, -e]*

13. Günden alur çü feri nīlüfer / **Ḳalbin** étmez güşāde nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [ḳalbin, --in]*

14.Gözleri rūşen ola nūrı-y-ıla / **Ḳalbi** gülşen ola sürūrı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3311). [ḳalbi, -i]*

15. Ḥażret-i Yusuf étdi çün bunı gūş / **Ḳalbi** ḥasret odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3748). [ḳalbi, -i]*

16.Ḫāk ḳoydı başına ol şimşād / **Ḳalbi** nā-şād u ḳavli bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [ḳalbi, -i]*

17.**Ḳalbüñi** étme bir nefes ġafil / Ġāfil olmaḳ ḫaṭā-durur ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 808). [ḳalbüñi, -üñ, -i]*

18.Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / İste ol **ḳalbi** kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [ḳalbi, -i]*

19. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / **Ḳalb**i deryā olur anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [ḳalbi, -i]*

20.Oldı **ḳalbi** anı görüp rūşen / Ṣaldılar çāh içine delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [ḳalbi, -i]*

21. **Ḳalbi** ṭutduñ kemendi gözlersin / Baġladuñ cānı bendi gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [ḳalbi, -i]*

22. Gūş édicek bu sırrı ol dānā / **Ḳalbini** rūşen étdi ʿışḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3563). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

23. **Ḳalbi** deryā vü ʿayni pür-dür-idi / Dile geldükce mevc eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [ḳalbi, -i]*

24. Ḥamdī nā-dāna ʿarż-ı ḥāl étme / Ḳālsüz **ḳalbe** ḳīl ü ḳal étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4797). [ḳalbe, -e]*

25. **Ḳalbüm** olmışdı baḥr-i fikre ġarīḳ / Bilmez-idüm nedür bu defʿa ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [ḳalbüm, -üm]*

26. Andan artuḳ yoġ-ıdı evlādı / Andan irerdi **ḳalbine** şādī *(Yusufʿu Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

27. Uzanur Mışra **ḳalbi** yapraġı / Ya ṣuyıdur çeken ya ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [ḳalbi, -i]*

28.Her ki dünyādan ola dāmen-keş / Pāk olur **ḳalbi** āb-ı deryā-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). *[ḳalbi, -i]*

29. Dédi şāyed ki bu ʿazāmet anuñ / Ṭura **ḳalbinde** tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

30. Ḥamdī āyineñi mücellā ḳıl / **Ḳalbüñi** nūr-ı Ḥaḳḳa meclā ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3674). [ḳalbüñi, -üñ, -i]*

31. Yūsufı çünki bildi Aʿrābī / Ṭoldı **ḳalbine** merḥamet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

32.Girdi çün ḫalvetine Aʿrābī / **Ḳalbine** ṭoldı ma'rifet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

33.Çün Zelīḫā dökeydi eşk-ile yem / Yūsufuñ irmez-idi **ḳalbine** nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

34. Anı ġam pūtede eritmiş-idi / **Ḳalbini** eyle ḫāliş itmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

35. Gūş édüp bu naṣīḥatin anuñ / **Kalbi** pür-nūr olup Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [kalbi, -i]*

36. Uġrı dérlerse aña ṭoġrı-durur / Ḥüsni zīrā ki **ḳalbe** uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1677). [ḳalbe, -e]*

37.Olmadı **ḳalbüñ** velī ḥacerden eşed / Baġladı sed ṭarīk-i mihre ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 987). [ḳalbüñ, -üñ]*

38. Seyr éder servi ṣaḥn-ı ṣaḥrada / Ġuṣṣadan **ḳalbi** ḳaʿr-ı deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2469). [ḳalbi, -i]*

39. Ṭoldı **ḳalbi** ṣafā dıraḫşından / Éndi yüz raġbet-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [ḳalbi, -i]*

40.Çün Zelīḫāya dāye vérdi ḫaber / Ġuṣṣadan **ḳalbi** oldı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [ḳalbi, -i]*

41. Ḫānesin ḫālī gördi Yūsufdan / Ṭoldı **ḳalbi** ġam-ı te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [ḳalbi, -i]*

42. **Ḳalbi** naḳş-i nigārdan sāde / Cānı cānān ġamından āzāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [ḳalbi, -i]*

kalb-i dānā: *Âlim, bilgin kimselerin kalbi.*

1.Vaṣfuñda ʻuḳūl ʿāciz oldı / ʿilmüñde cehūl **ḳalb-i dānā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 220). [ḳalb-i dānā,]*

kalb-i kāfir: *Kafirin kalbi, gönlü.*

1.**Ḳalb-i kāfir** ne ṭurfa cāmiddür / Sevmez ol ḥüsni belki cāḥiddür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267*). [ḳalb-i kāfir,]*

kalb-i ḳalb: *Kalbin ortası.*

1.Ā'ni cismüñden ayrılup nāgāh / Olasın **ḳalb-i ḳalbüñe** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 311). [ḳalb-i ḳalb, -üñ, -e]*

kalb-i Keykāvūs: *Keykavus'un kalbi (Keykavus: Key'lerin ikinci padişahı. Keyaniyan'ın padişahı olup Keykubat'ın torunu ve halefidir.)*

1. Ḫışmı odın yaḳa-y-ıdı ger Ṭaymūs / Pür-key olurdı **ḳalb-i Keykāvūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). [ḳalb-i keykāvūs,]*

kalb-i nā-bedīd: *Görünmeyen kalp, gönül.*

1.Rūz-i ġamda dem-i şedīdüm-içün / Derd-ile **ḳalb-i nā-bedīdüm**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4447). [ḳalb-i nā-bedīd, -üm, -içün]*

kalb-i şad pāre: *Parça parça olmuş kalp II paramparça olmuş kalp.*

1. Yaram üzre urup yine yara / Yaralandı bu **ḳalb-i şad pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [ḳalb-i şad pāre,]*
2. Çünki Yaʿḳūb irmedi yāre / Kaldı bīçāre **ḳalb-i sad-pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1289). [ḳalb-i sad-pāre,]*

kalb-i şāh: *Padişahın kalbi, gönlü.*

1. Eser eyledi **ḳalb-i şāha** bu tāb / Açdı nāzüklig-ile ṭarf-ı niḳāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [ḳalb-i şāh, -a]*

kalbüñ ġuṣṣası: *Gönlün gamı, kederi; gönül derdi.*

1. Yūsufuñ ḳıṣṣasın bahāne getür / **Ḳalbüñ**üñ **ġuṣṣası**n beyāna getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 362). [ḳalbüñ ġuṣṣası, -n]*

kalbüñ meyli: *Bir kimse veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme; temâyül.*

1.**Meyli ḳalbüñ** belī iradī degül / Görklü oldur ki anı sevdi göñül (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 374). *[ḳalbüñ meyli, -üñ]*

kale: *Düşmana karşı koymak ve güvenliği sağlamak için savunulması gereken önemli noktalara yapılan yüksek, kalın duvarlı ve sağlam yapı II sevgilinin güzellik kalesi*

1. Ḥüsnüñüñ **kales**i girān-māye / Bende yoḳ ġamdan özge sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [kalesi, -s, -i]*

kale inni le yahzününi en tezhebu bihi ve ehafü ey ye'külehüz zi'bü: *Babaları, "Doğrusu onu götürmeniz beni endişelendiriyor; farkında olmadığınız bir sırada onu kurt yer diye korkuyorum" dedi. (Yusuf 12/13).*

1.Dédi ebnāsına leyeḥzününī / **Kale inni le yahzününi en tezhebu bihi ve ehafü ey ye'külehüz zi'bü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7232). [kale inni le yahzününi en tezhebu bihi ve ehafü ey ye'külehüz zi'bü,]*

kālellahu teʿālā innema yuveffas sabirune ecrehum bi gayri hisab: *Yüce Allah buyurdu (ki): Allah sabredenlere karşılığını fazlasıyla (sınırsız) verir. (Zümer 39/10)*

1.**Kālellahu teʿālā innema yuveffas sabirune ecrehum bi gayri hisab.** / Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 1489). [kālellahu teʿālā innemā yūfi's-sābirūne ecruhüm bağīr,]*

ḳalem: *Yazı aracı, kalem.*

1. Ki anuñ barmaġın gören ādem / Oldı dīvāne refʿ olundı **ḳalem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [ḳalem,]*
2. Barmaġın baʿżı ḳatʿ édüp çü **ḳalem** / Dōst naḳşın göñülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [ḳalem,]*
3.Ṣoḳdı çeşmi devātı içre **ḳalem** / Çekdi levḥ-i vücūda ḫaṭṭ-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 7213). [ḳalem,]*

kalem: *Hz. Muhammed'in nuru. (Başlangıçta "Kalem-i aʿlā (yüce kalem) denilen ve ezeli takdirde kıyamete kadar olacak şeylerin bir projesini yazan ruhānî bir ilk unsur, bir kuvvet yaratılmıştır ki buna birçokları akl-ı evvel (ilk akıl) veya Muhammedî nûr demişlerdir.)*

1.Naḳş-ı ekvāna andan oldı raḳam / Anuñ içün denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 333). [ḳalem,]*

kalem: *Yazı aracı, kalem; parmak.*

1. Vaṣl-ı Yūsufdan eyle buldı ṣafā / **Ḳalemin** kesdi ṭuymadı ḳatʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [ḳalemin, -in]*
2.Yādına gelse ṭāliʿi raḳamı / Ḫaṭ çekerdi yüzine on **ḳalemi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2749). [ḳalemi, -i]*

kalem çek: *Kalemle çizmek, yazmak.*

1.Ol midād-ıla ḥālini dem dem / Ṣafḥa-i ṛūya yazdı **çekdi ḳalem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [ḳalem çek, -di]*

kalem gibi iki şak ét: *Kalem gibi iki parça etmek, iki parçaya ayırmak.*

1. Her ki andan keserse bir barmaḳ / Serin **édem ḳalem gibi iki şaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [ḳalem gibi iki şaḳ ét, -em]*

kaleme gel: *Yazılmak.*

1. İlla andan yazılsa bir barmaḳ / **Ḳaleme** bu ḳadar **gelür** ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [ḳaleme gel, -ür]*

kālıb: *Kalıp, suret, şekil II beden, vücut.*

1.Nūş éden ʿışḳı cümle meşrebden / Gūş éder cān sözini **ḳālıbdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [ḳālıbdan, -dan]*

2. Beşere beñzemez ferişte gibi / **Ḳalıbı** nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [ḳalıbı, -ı]*

3.Rāz gencini eyleyen pinhān / Ṣūreti **ḳālıb** étdi maʿnīyi cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [ḳālıb,]*

kālıb-ı lutf: *Lütuf, inayet, ihsan kalıbı (Allah'ın inayet ve yardımı bina yaparken kullanılan kalıba benzetilmiştir.)*

1.**Ḳālıb-ı luṭf-**ıla anı ʿAllām /Düzüp eyledi ol bināyı temām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178*). [ḳālıb-ı lutf, -ıla]*çm

kalma: *Bitmek, tükenmek, yok olmak.*

1. Gūş édicek bu ḥikmeti ol ḳavm / Dīde-i dillerinde **ḳalmadı** nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). [ḳalmadı, -dı]*

2.**Ḳalmadı** anda çün enāniyyet / Gétdi faḳr-ıla faḫr-i eniyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2046). [ḳalmadı, -dı]*

3. Béline fūṭa tutıcaḳ o nigār / **Ḳalmadı** kārbānda ḳılca ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [ḳalmadı, -dı]*

4.Ḳalmadı cümlesinüñ ārāmı / Görmege geldiler gül-endāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2067). [ḳalmadı, -dı]*

5.**Ḳalmadı** ḥüsni yol hevāsı-y-ıla / Luṭfı yoḳdur sefer libāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2149). [ḳalmadı, -dı]*

6. Gelmese ol olurdı él vīrān / Cümle ḥaylarda **ḳalmayup** ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [ḳalmayup, -y, -up]*

7. **Ḳalmadı** ol sebebden anda ḳarār / Görmege anı gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [ḳalmadı, -dı]*

8. Ḳaldı arada ol cihān-ārāy / Gétdi tedbīr dilde **ḳalmadı** rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [ḳalmadı, -dı]*

9. Çünki Yūsufda **ḳalmadı** tedbīr / Ḳodı tedbīri gözledi taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [ḳalmadı, -dı]*

10. **Kalmayup** dilde Yūsuf eşvāḳı / Ṭoldı şems-i ḥaḳīḳat işrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [kalmayup, -y, -up]*

9.Çün Zelīḫāya kāmil oldı bu kār / Eksügi **ḳalmadı** meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [ḳalmadı, -dı]*

10. Şimdi kim gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet esbābı gétdi **ḳalmadı** çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [ḳalmadı, -dı]*

11. N'ola **ḳalmasa** gūşınuñ güheri / Bes-idi aña dilberi ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [ḳalmasa, -sa]*

12. Yūsufa dédi iy dil-ārāmum / **Ḳalmadı** şevḳa ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [ḳalmadı, -dı]*

13. Almaġ-ıçun bu ḳuvvet ü ḳūtı / **Ḳalmadı** dürr ü laʿl ü yaḳūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [ḳalmadı, -dı]*

14. Ṣafaḳuñ çün söyündi tennūrı / **Ḳalmadı** cān ṣafāsı ten nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [ḳalmadı, -dı]*

15. Çün Yehūdayı eyledi āġuş / Gétdi ṣabr u ḳarārı **ḳalmadı** ḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [ḳalmadı, -dı]*

16. Dédi duḫter olalı ʿışḳ ʿiyān / Gétdi **ḳalmadı** bende nām ü nişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [ḳalmadı, -dı]*

17. Eyle ṭoldı cihān yüzi şādī / **Ḳalmadı** ġuṣṣanuñ meger adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [ḳalmadı, -dı]*
18. Bir seḥer kim esüp nesīm-i ḫazān / **Ḳalmadı** reng-i ravża vü bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [ḳalmadı, -dı]*
19. **Ḳalmadı** cānda ṣabr u dilde sürūr / Yéri od oldı yéle vardı ḥuzūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [ḳalmadı, -dı]*
20. Reng-i rūyın edeli gam tārāc / **Ḳalmadı** iḫtiyāc-ı isfidāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3897). [ḳalmadı, -dı]*
21. Eyle ṭoldurdı anı mihr-i nigār / **Ḳalmadı** anda ẕerrece aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [ḳalmadı, -dı]*
22. Yéne **ḳalmaya** ġalle-i pīşīn / Nān-ıçun āsmāna ire enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [ḳalmaya, -y, -a]*
23. **Ḳalmadı** çünki yéle vardı cemāl / Başda ayaḳda efser ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [ḳalmadı, -dı]*
24. Gétdi **ḳalmadı** bunca kenz ü kenīz / Ḳatına gelmez oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [ḳalmadı, -dı]*
25. Hem-demi **ḳalmadı** meger ʿameli / Añmaz oldı anı meger eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [ḳalmadı, -dı]*
26. Dédi **ḳalmadı** bundan özge murād / Ḳılasın vaṣluñ-ıla göñlümi şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [ḳalmadı, -dı]*
27. Baṭn-ı ʿālemde **ḳalmadı** ādem / Ḳarnı acıḳmış olmaya ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [ḳalmadı, -dı]*
28. **Kalmadı** yér yüzinde oldı tebāh / Galle cinsi meger ki ġalle-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [kalmadı, -dı]*
29. Nice ḳalsun hayāt **ḳalmadı** mā / Dūda döndi miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [ḳalmadi, -dı]*
30. **Ḳalmadı** ḳūtumuz meger bu kebāb / Bulmazuz gözyaşından özge şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [ḳalmadı, -dı]*
31. Nāgeh irüp debūrı idbāruñ / Der u dīvārı **ḳalmaz** ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [ḳalmaz, -z]*
32. Nergesüñ pür-ḫumār-iken ʿaynı / **Ḳalmadı** ne nişānı ne ʿaynı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [ḳalmadı, -dı]*
33. Iżṭırāb-ıla ḳaldı gétdi ḥużūr / **Ḳalmadı** sīnesinde bū-yi sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1092). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
34. **Ḳalmadı** ṣabrı bī-ḳarār oldı / Bed ʿalāmetler āşiḳār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1104). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
35. Dédi duḫter olalı bu ḥālet / Bende ne ġayr **ḳaldı** ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [ḳaldı, -dı]*
36. **Kalmadı** cān ü serde rāḥat ü hūş / Heme hem-dem belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [kalmadı, -ma, -dı]*
37. **Ḳalmadı** şimdi bende ʿaḳl-ıla dil / Nʿola benden ḳaçarsa her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
38. Çün ʿAzīzüñ söze yoġ-ıdı yüzi / **Ḳalmadı** arada bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
39. Ḥāṣılı **ḳalmadı** o o ḫānede cāy / Ki yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
40. Nūr-ıla ṭoldı rūşen oldı içi / Ḫār **ḳalmadı** gülşen oldı içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
41. Şehr-i Çin oldı gerçi rūyı anuñ / İlla **ḳalmadı** müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
42. Dér ki oġlı ölüp Süleymānuñ /Ṣabr u ārāmı **ḳalmadı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
43. **Ḳalmaya** heybet ü ṣalābetüñüz / Olmaya ḫalk içinde ḥürmetüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1494). [ḳalmaya, -ma, -ya]*
44. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü bī-nūr / **Ḳalmadı** tende zevḳ u dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
45. Ṭuṭuşup odlara ʿiẕārından / **Ḳalmadı** ẕerre deñlü varından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2442). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

46. Yaʿni eglendüñ iy murād-ı nihān / **Ḳalmadı** dilde ṣabr u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
47. Himmeti eyle étdiler ol yevm / Açıla çeşm-i fitne **ḳalma**ya nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

kalmış: *Düşkün, âciz.*

1. **Ḳalmış-iken** ıraḳdan āb görür / Saʿy éder aña ḫaste cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [ḳalmış-iken, -iken]*

kalp: *Ayarı bozuk, sahte. (Ayarı bozuk, sahte altın, mücevher.)*

1. Kimde kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher gelür aña her **ḳalp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [ḳalp,]*

kālsüz: *Sözden yoksun olan; sözden anlamayan.*

1. Ḥamdī nā-dāna ʿarż-ı ḥāl étme / **Ḳālsüz** ḳalbe ḳīl ü ḳal étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4797). [ḳālsüz,]*

kālū bela: *İnsanın Allah'a inandığı, birliğini ve yüceliğini kabul ettiği, zamanın başlangıcı II bezm-i elest; elest meclisi.*

1.**Ḳālū belada** ekdi çü toḫm-ı bela-yı ʿışḳ / Bitürdi āb-ı derd-ile ben bī-nevāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [ḳālū bela, -da]*

kalye: *Patlıcan, kabak gibi sebzeleri yağda kavurarak pişirilen yemek.*

1.Kimisi **ḳalye** vü kimi biryān / Her biri ḳuvvet-i cism ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [ḳalye,]*

kām: *Dilek, istek, arzu, emel.*

1. Eki ʿālemde yār-ıdı **kāmı** / Bir dil-ārām-ıdı dil ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [kāmı, -ı]*
2.Olma ḫōd-gām **kāmum** eyle revā / Derdüme vaṣluñ-ıla eyle devā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4434). [kāmum, -um]*

kām: *Mutluluk, neşe, zevk.*

1.Ḳoduñ anuñ adını Beyt-i Ḥarām / Ḥarem-iken bana irişmedi **kām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4114). [kām,]*

kām sür: *Zevk, safa sürmek; güzel ve hoş vakit geçirmek.*

1.Ṣoḥbet ét mevsim-i cüvānīdür / **Kām sür** vaḳt-i kām-rānīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4111). [kām sür,]*

kamçıla: *Kamçılamak, kamçı vurmak; gayrete getirmek.*

1.Süst édicek dilin nedāmet anuñ / Merkebin **ḳamçılar** melāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [ḳamçılar, -r]*

kamer: *Ay II sevgilinin ay gibi parlak ve güzel yüzü.*

1.**Ḳameri** n'eylerem yüzüñi görek / Şekeri almazam sözüñi görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [ḳameri, -i]*
2. Düşse nūrānī sīneye bu niʿāl / **Ḳamer** üzre düşerdi şan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [ḳamer,]*
3. Ḳondurup Mālik anı dārına / Burḳaʿ aşdı **ḳamer** ʿiẕārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [ḳamer,]*
4.Bedr olup ṣadr-ı ḫüsne geçse **ḳamer** / Anı naḳş-ı ḫusūf éder bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [ḳamer,]*
5.Ol **ḳamer** ḥaḳḳı kim cebīnüñdür / Āyet-i mu'ciz-i mübīnüñdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4440). [ḳamer,]*
6. Kimi zerrīn-kemer ḳamer-çihre / Ne **ḳamer** ḫüsni fer vérür mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [ḳamer,]*
7. Seyr éderlerdi bile duḫterler / **Ḳamer**-ile nite ki aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2407). [ḳamer-ile, -ile]*

8. Her biri bir perī-sıfat dilber / Altun üsküflü ḳur kemerlü **ḳamer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [ḳamer,]*
9. Ḥüsni mihrin bu vech-ile düzdi / **Ḳamer** üzre sitāreler düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [ḳamer,]*
10. Gün gibi ṭoġdı çün o sīmīn-ber / Bildi eksüklügün ḳul oldı **ḳamer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [ḳamer,]*
11. Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / Anuñ üstine düşdi çün bu **ḳamer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [ḳamer,]*
12. Ṣu ṣaçup ebr-ile **ḳamer** üzre / Ḳomadı gerdi verd-i ter üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [ḳamer,]*
13. Müşterī olur-ısa ger aġyār / Olmasun rāżī ol **ḳamer** zinhar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [ḳamer,]*
14. Bu görinen **ḳamerdür** iy dāye / Ḥaḳḳa minnet ki irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [ḳamerdür, -dür]*
15. **Ḳamere** Zühre göndürüp hūrşīd / Mihr-ile müşterīlik étdi bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [ḳamere, -e]*
16. Ṭoġsa anuñ gibi hezār **ḳamer** / Biri étmezdi ḫalḳuñ aña naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [ḳamer,]*

kamer: *Ay (Hz. Yusuf'a rüyasında secde eden ay, Hz. Yusuf'un annesi.)*

1. Anuñ-içün düşinde ol server / Gördi onbir nücūm ü Şems ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [kamer,]*

kamer: *Ay gibi geceyi aydınlatan zatlar; evliyalar, asfiyalar.*

1. Hem anuñ aṣfiyā güherleriy'çün / Aṣfiyā çarḫınuñ **ḳamerleriy'çün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4460). [ḳamerleriy'çün, -ler, -i, -y, -çün]*

ḳamer çevresi: *Ayın etrafı, çevresi.*

1. Yine geldi o hem-nişīn ḳızlar / Ṣan **ḳamer çevresine** yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [ḳamer çevresi, -n, -e]*

kamer yüzlü: *Ay yüzlü ll yüzü ay gibi parlak sevgili*

1. Bir **ḳamer yüzlü** olmış aña nedim / ʿilm ü ḥikmet ḳılur aña ta'lim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [ḳamer yüzlü,]*

kamer-çihre: *Ay yüzlü ll yüzü ay gibi parlak sevgili*

1. İy **ḳamer-çihresi** ḥabīblerüñ / Göñli eglencesi ġarīblerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5052). [ḳamer-çihresi, -si]*
1. Kimi zerrīn-kemer **ḳamer-çihre** / Ne ḳamer ḫüsni fer vérür mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [ḳamer-çihre,]*

kamer-sīne: *Ay gibi parlak, beyaz vücut.*

1. Yaraşur mıydı ol **ḳamer-sīne** / Ki géyeydi bir eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [ḳamer-sīne,]*

kāmet: *Boy, endam II sevgilinin boyu.*

1. **Ḳāmeti** naḫl-i ravża-i melekūt / Mīvesi luṭf-ı Ḥażret-i Lāhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2429). [ḳāmeti, -i]*
2. Gördi çün **ḳāmeti** ḫayālini / Dikdi cānda belā nihālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [ḳāmeti, -i]*
3. **Ḳāmeti** serv-i ser-firāz olmuş / Meyvesi şīve bergi nāz olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [ḳāmeti, -i]*
4. Géceler ḫidmetüñde dāye benem / Gündüzin **ḳāmetüñe** sāye benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [ḳāmetüñe, -üñ, -e]*
5. **Ḳāmeti** serv-i bāġ-ı raḥmet-idi / Berg ü bārı ṣafā vü lezẕet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2335). [ḳāmeti, -i]*
6. Dédi duḫter kec olsa ger bu ḫayāl / Rāstlar **ḳāmetin** ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [ḳāmetin, -in]*

7.Daḫi bitürmedi bu gülşen-i nāz / **Ḳāmetüñ** gibi serv-i ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [ḳāmetüñ, -(ü)ñ]*

8. **Ḳāmeti** şemʿi geh ḳıyāma gelür / Lebi ṭūṭī gibi kelāma gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [ḳāmeti, -i]*

9.Ḫilʿat olmış cemāl **kāmet**ine / Zīnet olmış kemāl ḫilʿatine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 457). [kāmetine, -i, -n, -e]*

10.Dil-rübālar miṣāli **ḳāmet**de / Evliyā gibi istiḳāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 590). [ḳāmetde, -de]*

11. **Ḳāmeti** ḳāyim olsa çün aʿrʿar / Cānın eylerdi dermiyān çi kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [ḳāmeti, -i]*

kāmet: *Boy; âşığın boyu.*

1.Ger rıża vere-y-idi cānānı / **Ḳametinden** düzerdi çevgānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3843). [ḳametinden, -i, -n, -den]*

2.Āhı oḳ **ḳāmeti** kemān oldı / Reng-i sīmāsı za'ferān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4193). [ḳāmeti, -i]*

kāmet-i ʿacūz-i kebīr: *Çok yaşlı kadının boyu (gibi eğilmek) (Büyük incir ağaçlarının boyunun eğri olması bağlamında.)*

1.Ṣūretā gerçi devḥa-i encīr / Oldı çün **ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4079). [ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr,]*

kāmet-i yār: *Sevgilinin boyu, endamı (Sevgilinin uzun boylu olması ve salınarak yürümesi bağlamında.)*

1. Sāyesinüñ hevāsı Āb-ı Ḥayāt / **Kāmet-i yār** gibi ḫōş- ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 589). [kāmet-i yār,]*

kametü kemān ol: *Boyu, vücudu yay gibi eğilmek; ihtiyarlamak, zayıf düşmek.*

1. Āhum ok **kametüm kemān oldı** / Göñlüm ümmidi bi-nişan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5985). [kametü kemān ol, -dı]*

kāmil: *İlim, fazîlet ve hüner sahibi; mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

1.**Kāmil** oldur ki mevte ḳādir olur / Ancılayın kimesne nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [kāmil,]*

2. **Kāmil** oldur bu ḳurbete irişe / ʿābid oldurʿ ubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [kāmil,]*

kāmil ol: *Noksansız, tam, mükemmel olmak.*

1.Çün Zelīḫāya **kāmil oldı** bu kār / Eksügi ḳalmadı meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [kāmil ol, -dı]*

2.Ṭıfl-iken ʿaḳl ü fikri **kāmil** ola / Cümle-i ʿilm ü faẓla şāmil ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [kāmil,]*

kāmile: *Mükemmel; maharetli, usta.*

1. Gécesi ʿāşıḳuñ ki ḥāmiledür / Ġam ṭoġurmak işinde **kāmiledür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [kāmiledür, -dür]*

kāmin: *Saklı, gizli.*

1.ʿilm-i ġaybında kāmin-idi cihān / Oldı feyż-i muḳaddesiyle ʿiyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 8). *[kāmin-idi, -idi]*

kamīş: *Gömlek (Hz. İbrahim ateşe atıldığında Cebrail tarafından üzerine giydirilen, daha sonra Hz. İshak ve Hz. Yakub'a geçen gömlek; bir nevi peygamberlik gömleği.)*

1.Ol **ḳamīş**i ki géydi İbrāhīm / Gülşen olduḳda aña nār-ı aẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [ḳamīşi, -i]*

ḳamīş-i behişt: *Cennet gömleği II cennet elbisesi.*

1. ʿizz ü nāz-ıla ol ferişte-sirişt / Géydi ḥūrī gibi **ḳamīş-i behişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [ḳamīş-i behişt,]*

kamīş-i ḫalīl: *Hz. İbrahim'in gömleği. (Hz. İbrahim*

ateşe atıldığında Cebrail tarafından üzerine giydirilen, daha sonra Hz. İshak ve Hz. Yakub'a geçen gömlek; bir nevi peygamberlik gömleği.)

1. Baʿżı rāvī dédi ki İsrā'īl / Ḳoydı bir heykele **ḳamīş-i Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [ḳamīṣ-i ḫalīl,]*

kamīş-i kerīm: *Kutsal gömlek. (Hz. İbrahim ateşe atıldığında Cebrail tarafından üzerine giydirilen, daha sonra Hz. İshak ve Hz. Yakub'a geçen gömlek; bir nevi peygamberlik gömleği.)*

1. Bile getürdi bir **ḳamīş-i kerīm** / Tā géye anı ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [ḳamīṣ-i kerīm,]*

kām-kār ol: *Muradına ermiş, isteğine ulaşmış olmak.*

1. Az zemānda ḳatuñda yārüñ olam / Ẕevḳ-i vaṣluñla **kām-kārüñ olam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4463). [kām-kār ol, -am]*

kām-rān: *Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.*

1. ʿışḳ kārında **kām-rānı** yoḳ / ʿışḳ nārında zindegānı yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [kām-rānı, -ı]*

kamu: *"Tüm, bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

1. Nitekim baña rahm édüp Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı bu dem **ḳamu** maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [ḳamu,]*
2. Göñlümi āṣnā édeli derd-i yār-ile / Bīgāne étdi baña **ḳamu** āṣnāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2489). [ḳamu,]*
3. Dédi kim ṣāniʿüm o Ḳādirdür / Ki **ḳamu** ṣanʿatında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [ḳamu,]*
4. Ol ki vérdi **ḳamu** belāya ferec / Dédi Leyse alel mariz ḫarec *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [ḳamu,]*
5. Sevse dil dilberüñ şemāyilini / Sever anuñ **ḳamu** vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [ḳamu,]*
6. Çün bile ḥāl-i ʿāṣıḳı dil-dār / Bī-vesīle olur **ḳamu** bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3348). [ḳamu,]*
7. ʿİlminün hakkı kim ana maʿlūm / **Kamu** mevcūd ü cümle-i maʿdūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132*). [kamu,]*
8. Ceberūtun **kamu** sıfatıy'çun / Melekūtun mücerredatıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 135*). [kamu,]*
9. Cismüñ n'ola ibn-i Ādem ise /Ebdür **ḳamu** cedlere revān'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [ḳamu,]*
10. Dīnüñ **ḳamu** dīne ġālib oldı / Çün nuṣret-i Ḥaḳḳ saña livādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [ḳamu,]*
11. Secde ol bī-niyāza lāyıḳdur / Ki **ḳamu** kāyināta ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [ḳamu,]*
12. Ṣubḥ-veş gülmek aña lāyıḳdur / Ki **ḳamu** daʿvasında ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [ḳamu,]*
13. Rāst édüp **ḳamu** vefā-sāzın / Düzdiler iʿtiẕār āvāzın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [ḳamu,]*
14. Eyle ṭoldı hevā o serv-i sehī / Ki **ḳamu** varlığından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [ḳamu,]*
15. Ḫūb taʿbīr éder **ḳamu** ḫʷābı / Deheni ʿilm ü maʿrifet bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [ḳamu,]*
16. ʿIşḳıla zindedir **ḳamu** ʿālem / ḫāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 81). [ḳamu,]*
17. Ḳıṣṣası ḥüsni gibi aḥsendür / Ḥikmet-ile **ḳamu** müzeyyendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [ḳamu,]*
18. Yūsufuñ gördi şeh çü dānişini / Aña ışmarladı **ḳamu** işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [ḳamu,]*
19. Olsa esḥār eder **ḳamu** aḫyār / Ġayrdan ʿayna tevbe istiġfār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3751). [ḳamu,]*
20. Ẓāhir olup **ḳamu** ḳıyāmet işi / Meclis-i ʿadle varıcaḳ o kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [ḳamu,]*
21. İy murādı **ḳamu** murādlaruñ / Fātiḥ-i ʿuḳdesi güşādlaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6189). [ḳamu,]*

22. Ėtdi ʿüryān **ḳamu** dıraḫtı o bād / Tar-mar étdi niçe raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [ḳamu,]*

23. Çek ʿinānı **ḳamu** emellerden / Fāriġ ol ġuṣṣa-i ʿamellerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6210). [ḳamu,]*

kamu: *Tüm, bütün (Peygamberler topluluğu bağlamında)*

1.Dīn-i Ḥaḳḳ burcına **ḳamus**ı nücūm / Her birinüñ maḳāmı var maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [ḳamusı, -sı]*

kamu: *"Bütün, herkes, hepsi, tümü" anlamında belgisiz zamir.*

1. Cennetüñ ḫilʿatini öñ géyer ol / Hem **ḳamudan** ṣırāṭı öñ géçer ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [ḳamudan, -dan]*
2. Göricek anı öldi ṣandılar / İşlerinden **ḳamu** uṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1134). [ḳamu,]*
3. Ḳamusı gerçi ḥüsne ma'den-idi / Yūsuf ammā **ḳamu**dan aḥsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [ḳamudan, -dan]*
4. Ḫayr-i ḥāfıẓ Ḫudā-yı ʿālemdür / Luṭfı bī-ḥad **ḳamudan** erḥamdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5802). [ḳamudan, -dan]*
5. K'iy **ḳamuya** murād ḥāsıl éden / Vaṭanına ġarībi vāsıl éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6179). [ḳamuya, -y, -a]*
6. **Ḳamus**ı gerçi ḥüsne ma'den-idi / Yūsuf ammā ḳamudan aḥsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [ḳamusı, -sı]*
7. Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / Ḫavfdan oldılar **ḳamusı** ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [ḳamusı, -sı]*
8. Eyle déyüp **ḳamusı** aġlaşdı / Yūsuf anlar-ıla esenleşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [ḳamusı, -sı]*
9. Ḳadd ü ḳāmetde **ḳamusı** aʿlā / Kimisi sidre vü kimi Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [ḳamusı, -sı]*
10. Vérdi biñ ḳul **ḳamusı** ḫūb-i nigār / Cümle ḥāžır silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [ḳamusı, -s, -ı]*
11. Ṭaʿn éden zenleri żiyāfet éde / Ne żiyāfet **ḳamu** feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [ḳamu,]*
12. Şādlıḳdan **ḳamus**ı étmedi ḫᵛāb / Ḳahr u ẓulme èderler-idi şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [ḳamusı,]*
13. **Ḳamusı** oldılar kemendine ṣayd / Ḳayddan oldı dilleri bī-ḳayd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4927). [ḳamusı,]*
14. Mülzem olup **ḳamusı** étdi sükūt / Ser-nigūn ü muḥayyer ü mebhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5839). [ḳamusı,]*

kamu: *Herkes, ḥālk (Yaratılmışların hepsi, tümü bağlamında.)*

1. ʿİrfānda **ḳamudan** aḳdem olduñ / tapun n'ola dérse mā ʿarefnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 223). [ḳamudan, -dan]*
2. İy éki cihāna raḥmet olan / Oldı keremüñ **ḳamuya** matmaʿ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 230*). [ḳamuya, -y, -a]*

kamu: *Tamamen, bütünüyle.*

1. Sergüẕeştüm **ḳamu** aña maʿlūm / Beni ḥāṣā ki eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [ḳamu,]*

kamu şeyden yakın: *Her şeyden, herkesten yakın (Allah) (Allah'ın herkese şah damarından daha yakın olması hakikati bağlamında.)*

1. Neçün étmen ḥayā ben ol Ḥayydan / Ki yaḳındur baña ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [ḳamu şeyden yaḳın, -dur]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yumdu ġonça gibi dehānı revan / Ḳaynadıġınca baġrı **ḳanı** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [ḳanı, -ı]*
2. Şoyıcaḳ Yūsufuñ meger bedenin / Boyamışlar-ıdı **ḳana** pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [ḳana, -a]*
3. Başına ḳasd édende cān ḳomazam / Laʿline ḳasd édende **ḳan** ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [ḳan,]*

4. Peder öñinde bu yalan-ıla / Ḳodılar köñlegini **ḳan**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [ḳan-ıla, -ıla]*

5. İttifāḳ-ıla düzdilerdi yalan / Eyledilerdi **ḳanı** aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1115). [ḳanı, -ı]*

6.Āh édüp dédi Yūsufuñ **ḳanı** / Aġla Yūsufsuz iy gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [ḳanı, -ı]*

7. Bildi nūr-i firāset-ile hemān / Ki yalandur o pīrehendeki **ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [ḳan,]*

8.Ḳanı anuñ ol āb-ı ḥayvānı / **Ḳanlar** olsun yédüñ-ise anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [ḳanlar, -lar]*

9.Tā ki bī-berg édince devḥasını / **Ḳan-ıla** naḳş édince levḥasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4637). [ḳan-ıla, -ıla]*

10. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine **ḳan** oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [ḳan,]*

11.Gördi gerçi bulaşmış üstine **ḳan** / İlla yoḳ ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [ḳan,]*

12.Surḫ-rū eylemedi **ḳan** buları / Ḫacil eyledi çün yalan buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [ḳan,]*

13. Niʿmeti maġz-i üstüḫᵛānumdur / Ḫūnı her dem tenümde **ḳanumdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3975). [ḳanumdur, -um, -dur]*

14.Ṭañlamazam bu işde ben anı / Vérmiş ol cān-ıçun biraz **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [ḳanı, -ı]*

15. Boyayup köñlegi meger **ḳana** / Ol getürmişdi pīr-i Kenʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [ḳana, -a]*

16. Dédi anlara pīrehen ḳanı / Göreyin **ḳanını** vérüñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [ḳanını, -ı, -n, -ı]*

17.Ṭoldı ḳan-ıla çeşmi **ḳanı** görüp / Geldi cānı dehāna anı görüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1150). [ḳanı, -ı]*

18. Kesdi tīġ-ı şafaḳ o dem anı / Görme misin yüzindeki **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [ḳanı, -ı]*

19. Çın seḥer ṭurdı pīr-i Kenʿānı / Sildi ṣabr-ıla dīdeden **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [ḳanı, -ı]*

20. Yése baġrın kebāb édeydi aña / İçse **ḳanın** şarāb édeydi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [ḳanın, -ın]*

21. Göreli köñlegüñi **ḳan-ıla** ol / Ḳalmadı ḳanı ḳaldı cān-ıla ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [ḳan-ıla, -ıla]*

22.Yüzüme gülmez-iseñ iy cānum / Boynuñ aġına laʿl-gün **ḳanum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [ḳanum, -um]*

23.Gül gibi ol nigār-ı Kenʿānī / Eksük olmazdı dāmeni **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [ḳanı, -ı]*

24. Çün aḳup yére düşdi **ḳanı** hemīn / Nām-ı Yūsufla naḳş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan; dert, keder, elem.*

1.Gül-idi Yūsufa meger dāmān / Ki aña her dem eksük olmadı **ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [ḳan,]*

2.Dédi ḳandasın iy peder ḳanda / Gör ciger-gūşeni gelüp **ḳanda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [ḳanda, -da]*

3. Tāli'üm uyḫudan uyandı mı ki / **Kanuma** çarḫ-i ḫūnī ḳandı mı ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [kanuma, -um, -a]*

4. Dāye olup o beççeye cānlar / Şīr yérine emzürür **ḳanlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [ḳanlar, -lar]*

5. Bes nice olmasun Zelīḫā zār / Baġrı **ḳanın** emerdi ol ḫūn-ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [ḳanın, -ın]*

6. Güher-i çeşmini ʿaḳīḳ étdi / Çün ciger **ḳanına** ṭarīk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6245). [ḳanına, -ı, -n, -a]*

kan: *Kan, gözden akan kan II kanlı göz yaşı.*

1.Yaʿni eglendüñ iy murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde ṣabr u dīdede **ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [ḳan,]*

2.Bulmadı çün bularda rıfḳ u emān / Nergesinden revān eyledi **ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [ḳan,]*

3. Taḫta-i sīnem üzre ben anı / Yumadum gözden aḳıdup **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [ḳanı, -ı]*

kan: *Ölüm mahkumu.*

1. ʿafv olundı o demde iy niçe **ḳan** / Olmadı dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [ḳan,]*

kan: *Doymak, yeterli görmek.*

1. Tāli'üm uyḫudan uyandı mı ki / Kanuma çarḫ-i ḫūnī **ḳandı** mı ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [ḳandı, -dı]*

kān: *Bir şeyin çok bol bulunduğu yer; değerli taşların çıktığı maden ocağı.*

1. Kandadur bilsem iy güher **kānuñ** / ʿazm-i sa'yini eylesem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2498). [kānuñ, -uñ]*
2.Çıḳdı **kāndan** saʿādetüm güheri / Sere irgürdi bunca derd-i seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1623). [kāndan, -dan]*
3. Laʿl ḳan yutmasa eger **kānda** / Ḳanda olurdı bu ṣafā anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [kānda, -da]*
4. Ṣabr éder dür ṣadefde bārānı / Ṣabr éder gevher-ile pür **kānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5003). [kānı, -ı]*
5.Dürre deryā-y-ıdı cevāhire **kān** / Malı bī-ḥad cemāli bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [kān,]*

kān: *Bir şeyin çok bol bulunduğu yer; kaynak, memba (Beyitte Allah'ın muhabbetinin bulunduğu yer olan gönül bağlamında kullanılmıştır.)*

1.Bī-nīşānsın bu şān nişānundur / Lā-mekānsın bu **kān** mekānundur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 101). [kān,]*

kān: *Bir şeyin çok bol bulunduğu yer; nesep, soy.*

1.Gevher-i pāküme olar **kāndur** / Aḫterüm anlaruñla raḫşāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4461). [kāndur, -dur]*

kan aġla: *Kanlı gözyaşı dökmek; büyük bir sıkıntı ve keder içinde olmak, çok üzülmek.*

1. Çeşm-i Yaʿḳūb içün ki **aġladı ḳan** / Yūsufūñ ḥasretinde bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [ḳan aġla, -dı]*
2. Derd-ile ol kenīzek étdi fiġān / Ol ciger-gūşesiy'çün **aġladı ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [ḳan aġla, -dı]*
3. ʿayn-i ʿāşıḳ gibi çün **aġladı ḳan** / Şafaḳuñ oldı mihri ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [ḳan aġla, -dı]*
4. Dédi bāġuñda nergesüñ ḳanı / Dédi sensüz çoġ **aġladı ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492). [ḳan aġla, -dı]*

kan aḳıt: *Kan akıtmak, öldürmek.*

1. Yüz ṣuyın yéle vérmeyüp anlar / Ṣu yérine **aḳıtdılar ḳanlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1663). [ḳan aḳıt, -dı, -lar]*
2.Birimüzden **aḳıt**salar **ḳanı** / Cümlemüzüñ zaʿīf olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 719). [ḳan aḳıt, -ı-sa, -lar]*

kan al: *Kal almak; damardan bir miktar kan çekmek veya akıtmak (Eski tıpta sıhhat için başvurulan uygulamalardan biri olan kan alma işlemi, hacamat.)*

1. Şöyle kim bir gün ol żaʿīf mizāc / Oldı **ḳan almaġa** meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [ḳan al, -mag, -a]*
2.Alsa regden ḳan alıcı ḳanum / Dem yerine ġamuñ çıḳar cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [ḳan al, -sa]*

kan alıcı: *Tedavi için ya da başka maksatla kan alan kimse.*

1.Alsa regden **ḳan alıcı** ḳanum / Dem yerine ġamuñ çıḳar cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [ḳan alıcı,]*

kan bulaşdur: *Kan bulaştırmak, kan sürmek.*

1.Geldiler gerçi **ḳan bulaşduruban** / Ḳaldılar soñra dil ṭolaşduruban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1201). [ḳan bulaşdur, -u, -ban]*

kan dök: *Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.*

1. Siz nihān étdüñüz bulup anı / **Ḳan dökilmedin** anı déñ ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [ḳan dök, -il, -me, -din]*
2. Seni n'étdi ḥasūd iḫvānuñ / ʿacebā **dök**diler mi ki **ḳanuñ** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). *[ḳan dök, -di, --ler]*
3. Ṣalsa Maġribde tīġ-i bürrānın / Zaḫmı **dökeydi** Maşrıḳuñ **ḳanın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2330). [ḳan dök, -e, -y, -di]*

kan etme: *Öldürmek, eziyet etmek, acı çektirmek.*

1. Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ dermān / **Étmeyince** o demde bir niçe **ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [ḳan etme, -y, -ince]*

kana ġark et: Kanlar içinde bırakmak; işkence, eza etmek.

1. Ḳanı mestūr ṭutduġuñ ġonça / Ḳana ġarḳ étdi ḍarb-ı işkence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 869). [ḳana ġarḳ et, -di]*

kan gét: *Kanı çekilmek II bitkin bir duruma girmek.*

1. Lebine cānı geldi **ḳan gétdi** / Dīdeden revnaḳ-ı cihān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2602). [ḳan gét, -di]*

kan ḳalma: *Kanı çekilmek; yüzünde kan kalmamak, sararıp solmak.*

1.Teşne-y iken lebine Ḥavż-ı Cinān / Teşnelikden ḳurudı **ḳalmadı ḳan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 863). [ḳan ḳalma, -dı]*

kan ol: *Kan çıkmak, kan dökülmek, cinayet işlemek.*

1. Dédiler ḥālümüz ziyān oldı / İşümüz dürlü dürlü **ḳan oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1154). [ḳan ol, -dı]*

kan ṭol: *Kanla dolmak, kıpkırmızı olmak.*

1.Nükhetüñden irişmese dem-i gül / Ġonça-veş **ḳan ṭolar** dil-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3217). [ḳan ṭol, -ar]*

kan ṭol: *(Gözlerine) kan dolmak (Çok ağlamaktan gözleri kızarmak bağlamında.)*

1.Çün bu vech-ile söyledi dāye / **Ṭoldı ḳan** dīde-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3918). [ḳan tol, -dı]*

kan yut: *Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek ve bunlara tahammül etmek, dayanmak, katlanmak.*

1. Laʿl **ḳan yutmasa** eger kānda / Ḳanda olurdı bu ṣafā anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [ḳan yut, -ma, -sa]*
2. **Ḳan yudarken** bu ḫaste-dil-i bülbül / Ḫayfdur ḫāra düşe dāmen-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3335). [ḳan yut, -ar, -ken]*
3. Ṣanma **ḳan yutmaġ** ola evvel-i derd / Vérmese cānı derd almaz merd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [ḳan yut, -mag]*

k'ana: *"Ki ona" vezne uydurmak için "ki" bağlacındaki sesli harfin düşürülerek "ona" işaret zamiri ile birleştirilmiş hâli.*

1.Semʿun içün k'ana nidā-yı cenān / İrişür nitekim sadā-yı zebān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128*). [k'ana,]*

kana ġark ol: *Kan içinde kalmak II kana boyanmak.*

1. Loḳma mı oldı gürge tāze tenüñ / Böyle **ġarḳ oldı ḳana** pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [ḳana ġarḳ ol, -dı]*

2. Bunı déyüp ḳılurdı nāleleri / **Ḳana ġarḳ olmış**-ıdı lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2679). [ḳana ġarḳ ol, -mış, -ıdı]*

3.Aġlamaḳdan çıḳar-ımış gözi de / Niçe göz **ḳana ġarḳ olup** yüzi de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [ḳana ġarḳ ol, -up]*

ḳana ġark ol: *Kan içinde kalmak; kana boyanmak (Kanlı göz yaşı bağlamında.).*

1.Yaraşur pāya kim süre toza yüz / Pāy işin étse **ḳana ġarḳ ola** göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [ḳana ġarḳ ol,]*

ḳanat: *Kanat,uçma organı.*

1. Düşicek gündüzin o bī-cāna / Geldi bir ṣaġ **ḳanatlu** pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [ḳanatlu, -lu]*

ḳanat aç: *Uçmak, uçarak gezinmek.*

1.Ḥarekāt eyleyüp **ḳanat açalar** / Üstinde nāfe-i ḫuten ṣaçalar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2287). [ḳanat aç, -a, -lar]*

Ḳanber: *Hz. Ali'nin azatlı kölesi; Hz. Ali'nin sohbet arkadaşı.*

1. Ḥamdī ger Murtażaya **Ḳanber** ola / Yégdür andan ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [ḳanber,]*

ḳand: *Kaynatılmış şeker kamışının özü, şeker; tatlı, hoş*

1.Leb-i şīrīni olsa şekker-ḫand / Ẕevḳden şīşe içre ḳaynaya **ḳand** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [ḳand,]*

2. Ola mı benden özge şīrīn-kār / Eyledüm **ḳandi** seng-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [ḳandi, -i]*

3. Zehr-i ḳātildür aña sensüz **ḳand** / Olmadı senden ayru şīrīn-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [ḳand,]*

4.Gülse nūr aḳıdur Süreyyādan / Sözi leẕẕetlü **ḳand** u ḫālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [ḳand,]*

5.Ḥāll édüp **ḳand** tengini niçe deng / Bişdi ḫālvā vü ḫulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [ḳand,]*

ḳand sözlü: *Tatlı sözlü, hoş sohbet; tatlı dilli.*

1.Yüz güzel yüzlü fitne gözlü kenīz / Cümle dūşīze **ḳand sözlü** kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [ḳand sözlü,]*

ḳanda: *"Nerede, nereye" anlamında soru zamiri.*

1.**Ḳandasın** iy nūr-i dīde ḳandasın / İy nihāl-i nāresīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1230). [ḳandasın, -sın]*

2. Mekr ü alı şiddetinden ẓālimüñ / Uġrayan ẓulm-i şedīde **ḳandasın** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1231). [ḳandasın, -sın]*

3. Ḫaste cismümden firāḳuñ derd-ile / Olmadın cānum remīde **ḳandasın** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [ḳandasın, -sın]*

4. Bulmadum hergiz cemālüñden eser / İstedüm ins ü perīde **ḳandasın** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [ḳandasın, -sın]*

5. Ḳanda ṣordumsa nişānuñdan eser / Bulmadı hīç āferīde **ḳandasın** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [ḳandasın, -sın]*

6.Dédi ḳandasın iy peder **ḳanda** / Gör ciger-gūşeni gelüp **ḳanda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [ḳanda,]*

7.Dédi **ḳandasın** iy peder ḳanda / Gör ciger-gūşeni gelüp ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [ḳandasın, -sın]*

8.ʿāṣıḳuñ çünki ʿışḳı ṣādıḳ ola / **Ḳanda** isterse dilberini bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [ḳanda,]*

9.**Ḳanda**-y-ısañ saña selām olsun / Ṣaġ-ısan ṣaġlıġuñ müdām olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1148). [ḳanda-y-ısañ, -y, -ısan]*

10.Dér-idi **ḳanda** gétdüñ iy Yūsuf / Beni āvāre étdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [ḳanda,]*

11.Dédi aña yine Resūl-i Emīn / Meskenüñ **ḳanda-y-ıdı** iy miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [ḳanda-y-ıdı, -y, -ıdı]*

12. Dédiler kim bu nūr-ı māh-cebin / ʿaceba **ḳanda** oldı saña ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [ḳanda,]*
13. **Kandadur** bilsem iy güher kānuñ / ʿazm-i sa'yini eylesem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2498). [kandadur, -dur]*
14.**Ḳanda** ṣordumsa nişānuñdan eser / Bulmadı hīç āferīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [ḳanda,]*
15.ʿAcebā **ḳanda** ḳalduñ iy Yūsuf / Beni odlara ṣalduñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [ḳanda,]*
16.Dōstdan ayru her ki ḫande ḳılur / Dōstluk şarṭını o **ḳanda** bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [ḳanda,]*
17.**Ḳanda** gétseñ refiḳūn ola Ḫudā / Luṭfunı senden eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [ḳanda,]*
18. Neden oldı bu imtiyāzı bunuñ / **Ḳanda** biter bu serv-i nāzı bunun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). [ḳanda,]*
19. **Ḳanda** aġyār görse yārı ṣanur / Her ne nakşı göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [ḳanda,]*
20.**Ḳanda** éşitse bir dil-ārāmı / Görmese olmaz-ıdı ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3256). [ḳanda,]*
21. Āteşüñ şevḳi **ḳanda** sen **ḳanda** / Yoḳ mı idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [ḳanda,]*
22. **Ḳanda** açılsa bir gül-i gül-zār / Eksük olmaz aña hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4801). [ḳanda,]*
23. **Ḳanda** olursa yār-ı gül ḫande / Gülşen olur olursa külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [ḳanda,]*
24. Niçe ser pā vü niçe pā ser olur / **Ḳanda** bī-server-ise server olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645). [ḳanda,]*
25.İy yüzi āftāb-ı tābende / **Ḳanda** olur senüñ gibi bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [ḳanda,]*
26. Āteşüñ şevḳi **ḳanda** sen **ḳanda** / Yoḳ mı idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [ḳanda,]*
27. İy ṣanem söyle ṣāniʿüñ kimdür / **Ḳandadur** nice milke ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [ḳandadur, -dur]*
28. Daḫi ʿālemde zindedür Yūsuf / Démen ammā ki **ḳandadur** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [ḳandadur, -dur]*

kanda: *"Nerede, her nerede" anlamında soru zamiri.*

1.**Ḳanda** kim ṭoġru sözler ola kesād / Egri sözlere urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [ḳanda,]*
2. Atañuz size serzenişler éde / **Ḳanda** seyr étse Yūsuf-ıla géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [ḳanda,]*
3.Baña mensūb **ḳanda** var-ısa kār / Her birinde hezār ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [ḳanda,]*
4. **Ḳanda** kim ola yār-ı ḥūr-sirişt / Dūzaḫ olursa daḫi ola behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [ḳanda,]*
5. Laʿl ḳan yutmasa eger kānda / **Ḳanda** olurdı bu ṣafā anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [ḳanda,]*
6. **Ḳanda** bir serve baksa bu miskīn / Ḳaddini görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [ḳanda,]*

kanda: *"Hani, nerede " anlamında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.)*

1. Eblaḳ olsun ṣahīl yérine zār / **Ḳanda** bulur anuñ miṣāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [ḳanda,]*
2. **Ḳandadur** ol ġazāl-i Kenʿānī / Cennet āhūsına ṣoruñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6254). [ḳandadur,]*

kanda... kanda...: *"Nerede... nerede..." (İki şeyi kıyaslayarak birbiriyle ilişkilerinin imkansızlığını ifade etmek için kullanılan ifade.)*

1. **Ḳanda** ḥāl-i muḥibb ü **ḳanda** ḥabīb / Her kişiye ezelden oldı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [ḳanda... ḳanda...,]*
2.İy hevā ehli ḳanı neng-ile nām / **Ḳanda** bānū-yı Mıṣr **ḳanda** ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [ḳanda ... ḳanda...,]*

kandī ḥālvā: *Şekerli helva II şeker kamışının suyundan yapılan helva.*

1. Şīr ḫurmalar ü muḥāllebiler / **Ḳandī ḥalvā** nebātī leblebiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2956). [ḳandī ḥālvā,]*

kandī pālūde: *Şekerli pelteler, şekerli tatlılar. (Pelte: nişasta, şeker ve su karışımının pişirilerek soğutulmasıyla yapılan bir tatlı türü.).*

1.Kandī pālūdelerle zerrīn ḥişt / Ṣaḥn-ı bezme döşendi ṣan ki behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [kandi pālūde, -ler, -le]*

kand-ı pend: *Nasihat şekeri; tatlı nasihat sözleri*

1.**Kand-ı pend**-ile ḫalḳı ṭoylar-ıdı / ʻİlm ü ḥikmet kelāmı söyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [kand-ı pend, -ile]*

kandī senbūse: *Senbûse tatlısı II şeker ve ince yufka ile yapılan bir tür tatlı.*

1. Ṣaḥn-ı meydāna zerde zer ṣaçdı / **Ḳandī senbūseler** dehen açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2959). [ḳandi senbūse, -ler]*

kandīl: *Çerağ, kandil, meşale.*

1.Üzerinde aşıldı bir **ḳandīl** / Yoġ-iken yandı rūġan-ıla fetīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1041). [ḳandīl,]*

2.Buña geldiyse nūrdan **ḳandīl** / Olur ol rāh-ı Ḥaḳḳa nūr delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [ḳandīl,]*

kand-rīz-i Mışr: *Mısırın şeker saçan kişisi II Mısırın tatlı, güzel konuşan kişisi.*

1. İlla bu **ḳand-rīz-i Mışr** oldı / Nām-zād-ı ʻazīz-i Mışr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2867). [ḳand-rīz-i Mışr,]*

kandur: *(Suya) kandırmak, doyurmak; susuzluğunu gidermek. (İstek ve arzularına kavuşturmak bağlamında.)*

1.Beni ṭap yaḳ belā-yı fürḳat-ile / Teşneyem **ḳandur** āb-ı vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [ḳandur,]*

kanı: *"Hani, nerede" anlamında soru zamiri.*

1. Çün irişdi saña bu ṭāli'-i bed / Ol yalan düş **ḳanı** ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [ḳanı,]*
2.Dédi Yaʻḳūb Yūsufum **ḳanı** / Étdi senden şikāyet iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [ḳanı,]*
3.Dédi İblīs ki ʻaḳlıñuz **ḳanı** / Ger çıḳarursañuz bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [ḳanı,]*
4.**Ḳanı** ehl-i baṣīret anı göre / Āftāb-ı cihān-ı cānı bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3400). [ḳanı,]*
5.Dédi kim **ḳanı** bunca ʻahd ü ḳarār / Étmeyeydüñ göñül ġamın iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1307). [ḳanı,]*
6.**Ḳanı** anuñ ol āb-ı ḥayvānı / Ḳanlar olsun yédüñ-ise anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [ḳanı,]*
7.Benüm ol serv-i ḳāmetüm **ḳanı** / Toġrı söyleñ ki n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [ḳanı,]*
8. Oda mı atdılar ola ya ṣuya / **Ḳanı** yürek ki ḥasretüñe döye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [ḳanı,]*
9.Dédi anlara pīrehen **ḳanı** / Göreyin ḳanını vérüñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [ḳanı,]*
10.**Ḳanı** o dem ki göñül ʻiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi laʻl-gün sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [ḳanı,]*
11. Siz nihān étdüñüz bulup anı / Ḳan dökilmedin anı déñ **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [ḳanı,]*
12. Tīr atarsın dile kemān **ḳanı** / Yaḳdı mihr anı mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [ḳanı,]*
13. Tīr atarsın dile kemān ḳanı / Yaḳdı mihr anı mihr-bān **ḳanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [ḳanı,]*

14.İyhevā ehli **ḳanı** neng-ile nām / Ḳanda bānū-yı Mıṣr ḳanda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [ḳanı,]*

15. Geh yiñine yüzin sürüp miskīn / Dér-idi **ḳanı** sāʿid-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4971). [ḳanı,]*

16. Dér-idi dāmenin öpüp ey vāy / **Ḳanı** yüz sürdügüñ mübārek pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [ḳanı,]*

17. Dér-idi **ḳanı** o serv-i dībā-pūş / Ki éderdüñ sen anı ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [ḳanı,]*

18. **Ḳanı** ol dem ki yār enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa dek celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [ḳanı,]*

19. Dédi **ḳanı** şebāb u şevḳ-ı cemāl / Dédi gétdi nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [ḳanı,]*

20. Dédi bāġuñda nergesüñ **ḳanı** / Dédi sensüz çoġ aġladı ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492). [ḳanı,]*

21. Pederün **kanı** ʿahd ü peymānı / Ḥasrete niçe yaḳaruz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [kanı,]*

22. Ṣordı aña ki Yūsufum **ḳanı** / Dédi üstinde ebr-i nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [ḳanı,]*

kanı: *"Hani, nerede " anlamlarında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.)*

1.Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli / Kim okur aña medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [ḳanı,]*

2.**Ḳanı** Firdevs-i Ṭūsī gibi faṣīḥ / Bülbül-i naẓm-ı dāstān-ı melīḥ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 343). *[ḳanı,]*

3.**Ḳanı** mānend-i ḥażret-i Cāmi / Dü cihānda refīʿ ola nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 344). [ḳanı,]*

4. Ki **ḳanı** Yūsufuñ yüzi nūrı / Şemʿin andan yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [ḳanı,]*

5. **Ḳanı** anuñ o tāze reyḥānı / Sünbül-i cennet ola ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [ḳanı,]*

6. **Ḳanı** ol çeşm-i mest-i mestāne / Dār-ı cennetdür aña meyḫane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6251). [ḳanı,]*

7. **Ḳanı** anuñ o tāze lāleleri / Lāle-i cennet ola lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [ḳanı,]*

8. **Ḳanı** ol şehd-i tāze şīrīn leb / Şimdi Kevs̱erdür aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [ḳanı,]*

9. Dédi nice inanam anı size / Ḳardaşın vérmedüm mi **ḳanı** size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [ḳanı,]*

10. **Ḳanı** ol serv-i nāz ü ḫōş-bālā / Sāye oldı ola aña Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [ḳanı,]*

11. **Ḳanı** mestūr ṭutduġuñ ġonça / Ḳana ġarḳ étdi ḍarb-ı işkence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 869). [ḳanı,]*

kāniʿ: *İkna olmuş, inanmış, kanmış (kimse).*

1. **Ḳānіʿ-iken** bu būya hażret-i pīr / Nāgehān geldi köñleg-ile beşīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [ḳānіʿ-iken, -iken]*

kāniʿ: *Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.*

1. Yüzini görmesevüz n'ola **ḳānіʿuz** aña kim / Ḳapusı Kaʿbesi ʿāṣıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [ḳānіʿuz, -üz]*

2. Belki ʿillet vüṣūle mānіʿ idi / Ẕevḳ-i būs ü kenāra **ḳānіʿ** idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [ḳānіʿ,]*

kanı bulaş: *(Bir kimseyi) öldürmek, katletmek.*

1.Tīġımuza **bulaş**madan **ḳanı** / Keser olur tīġ-ı mekr ü destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 658). [ḳanı bulaş, -ı-ma, -dan]*

kanı dökil: *Öldürülmek, katledilmek.*

1. Eşki-y-içün dü çeşm-i Yahyā'nın / Ẓulm-ile **dökilen ḳanıy** çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [ḳanı dökil, -en-ı, -y]*

kanı ḳalma: *Kanı kalmamak, kanı çekilmek; zayıf, bitkin bir hâle gelmek.*

1. Göreli köñlegüñi ḳan-ıla ol / **Ḳalmadı ḳanı** ḳaldı cān-ıla ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [ḳanı ḳalma, -dı]*

kān-i kerem: *Lütuf, iyilik, merhametin madeni, kaynağı. (Hz. Yakup).*

1.Dédi iy baḥr-i luṭf ü **kān-i kerem** / Ṣemʿ-i ḫandān-i ḫanedān-i kerem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 737). [kān-i kerem,]*

kān-ı lā-mekānuñ cevheri: *Yeri belli olmayan cevher madeninin elması (Hz. Muhammed bağlamında.)*

1. İy gevheri baḥr-i bī-kerānuñ / Vey **cevheri ḳān-ı lā-mekānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 193). [ḳān-ı lā-mekānuñ cevheri, -i-un]*

ḳāniʿ ol: *Kanaat etmek, yeterli bulmak, yetinmek.*

1. İrse bülbül viṣāl-i verd-i tere / **Ḳāniʿ olur** mı ṣoḥbet-i naẓara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5414). [ḳāniʿ ol, -ur]*
2. Çün Zelīḫā bu deñlü oldı yaḳīn / **Ḳāniʿ olmadı** bu ṣafāya hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [ḳāniʿ ol, -ma, -dı]*
3. Ṭālib-i dōst ṣanma ḳāniʿ olur / Ḳurba irdükce daḥi ṭāmiʿ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5412). [ḳāniʿ ol, -ur]*
4. Şāh-iken efser-i muraṣṣaʿ-ıla / **Oldı ḳāniʿ** bir eski mıḳnaʿ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3571). [ḳāniʿ ol, -dı]*
5. Dāyimā vaṣl-içün ḳılan mūya / **Ḳāniʿ olmaz** mı bir nefes būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [ḳāniʿ ol, -maz, -mı]*
6. **Ḳāniʿ olmaz** cemāli şevḳine ol / Cür'et eyler viṣāl ẕevḳine ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3878). [ḳāniʿ ol, -maz]*

kanını kurut: *Kanını kurutmak; dert, keder, elem içerisinde bırakmak.*

1.Bu senüñdür sen anuñ iy cānum / Ṭur yerüñden **ḳurutmaġıl ḳanum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [ḳanını ḳurut, -ma, -gıl]*

kanına gir: *Kanını dökmek, öldürmek; acı, elem içinde bırakmak.*

Āteş uralı cānumaʿ ışḳuñ / Girdi yüz kerre ḳanumaʿ ışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5053). [ḳanına gir]*

kanḳı: *"Hangi" anlamında soru sıfatı.*

1. Ne yérüñ şehriyarısın şeh-iseñ / Menzilüñ **ḳanḳı** gökdedür meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [ḳanḳı,]*
2. Dédi kim **ḳanḳı** érdedür bu kemer / Āh kim gétdi yādgār-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 523). [ḳanḳı,]*
3. Bilmen ammā bugün nice ola kār / **Ḳanḳı** dil dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [ḳanḳı,]*
4. Nice ḳaṣruñ emīri ola ʿaceb / **Ḳanḳı** burcuñ münīri ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [ḳanḳı,]*
5. ʿAcebā **ḳanḳımuz** günāh étdi / Ki bu dem bize bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [ḳanḳımuz, -muz]*
6. **Ḳanḳı** ṭoprağa gömdiler bedenüñ / Nice yapraġı étdiler kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [ḳanḳı,]*
7. Seni **ḳanḳı** ḳuyuda gizlediler / Ya ne yérde başup boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [ḳanḳı,]*
8. Nice şemşīr-ile kesildi serüñ / **Ḳanḳı** tīr-ile deldiler cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [ḳanḳı,]*
9. **Ḳanḳı** serve baḳam çü boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [ḳanḳı,]*
10. Ḳanḳı serve baḳam çü boyuñ añam / **Ḳanḳı** müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [ḳanḳı,]*
11. Dédi Mālik ki bu belāya sebeb / **Ḳanḳı** şer ehli oldı ola 'aceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [ḳanḳı,]*

kanḳısı: *"Hangisi" anlamında soru zamiri.*

1.Ḳanḳısından ṣafāñ olursa eger / Olsun anda ṭapuña hem-pister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4110). [ḳanḳısından, -sı, -n, -dan]*

kanlar aġla: *Bir yıkım, sıkıntı veya zulüm altında kalmaktan dolayı büyük bir üzüntü içinde olmak.*

1. ʿazm-i rezm eylese ger ol çālāk / **Ḳanlar ağlardı** ḳahr-ıla Ḍaḥḥāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [ḳanlar ağla, -r, -dı]*

kanṭara: *Köprü. (İlahî aşka götüren mecazî aşk köprüsü.)*

1. Geçdi ʿışḳ-ı mecāzī **kanṭarasın** / Açdı yār-i ḥaḳīḳī manẓarasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5606). [kanṭarasın, -sın]*

kānūn: *Yasa, emir, hüküm II Geçerli olan kural.*

1.Mālik ol gün édüp **ḳānūnı** / Ḳodı bī-ḥabbe niçe Ḳārūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236). [ḳānūnı, -ı]*

ḳānūn-sāz: *Kanun çalan kimse.*

1.Olam iḥsānda eyle **ḳānūn-sāz** / Kʿola güyendesi ʿIrāḳ u Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [ḳānūn-sāz,]*

ḳap: *Almak, yakalayıp tutmak, ele geçirmek.*

1. Ki bu şehzādeyi bulup ḫalvet / **Ḳapduñ** étdün bu ḥīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [ḳapduñ, -du, -ñ]*
2.Géydi çün zer-nigār cāmesini / **Ḳapdı** māhuñ felek ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [ḳapdı, -dı]*
3.Uyḳuda çün beni ġamuñ **ḳapdı** / Gözlerüm uyḳuya ḳapu yapdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4371). [ḳapdı, -dı]*
4.Tā ki çevgān-ı luʿb-ıla anuñ / **Ḳapa** ṭopını māh-ı tābānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3521). [ḳapa, -a]*
5. Nīze alsa eline ol ḫūnī / Ḥalḳa gibi **ḳapaydı** gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [ḳapaydı, -a, -y, -dı]*
6.Gerçi ṭapmaḳda pārsā gibidür / İlla **ḳapmaḳda** kehrübā gibidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [ḳapmaḳda, -maḳ, -da]*

kapış: *Üzerine üşüşüp almak, kapıp tüketmek.*

1. On ḳadar ḳurd aña yapışdılar / Ṣanasın loḳmadur **ḳapış**dılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [ḳapışdılar, -dı, -lar]*

kapla: *Çepeçevre sarmak, kuşatmak; kaplamak.*

1. Çün bu on bir sülāle étdi ẓuhūr / On sekiz biñ cihānı **ḳapla**dı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [ḳapladı, -dı]*
2.Eyle oldum ġamuñ muḥītına ġarḳ / **Ḳapladı** pāydan beni tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [ḳapladı, -dı]*
3. Ol sebebden-dürür ki eşk-i nücūm / **Ḳapladı** ṣūretini étdi hücūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [ḳapladı, -dı]*

kapu: *Kapı II makam, huzur.*

1.Eyledi **ḳapuyı** Semerḳandī / Tā büt-i Çīnüñ ola pā-bendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4366). [ḳapuyı, -y, -ı]*
2.Ḳapuyı baġlayup zebān açdı / Ne zebān ṣan zebāne od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [ḳapuyı, -y, -ı]*
3.Çün Zelīḫā bu ḥāli gördi revān / İrdi āḫir **ḳapuda** aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [ḳapuda, -da]*
4.Her **ḳapuyı** ki gördi açıldı / Kendü gül gibi daḫi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [ḳapuyı, -y, -ı]*
5.Vaṣluma ṭālib oldı saʿy étdi / Ḳaçdum andan **ḳapuda** çün yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [ḳapuda, -da]*
6. Ki ṭolu her **ḳapu** ḳapucılar / Girmez iẕn olmasa ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [ḳapu,]*
7. Her ki Mıṣruñ gelürdi **ḳapusına** / Yūsufuñ ʿarż olurdı ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [ḳapusına, -s, -ı, -n, -a]*
8. İrdiler çünki burcına şāhuñ / Geldiler **ḳapusına** dergāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [ḳapusına, -s, -ı, -n, -a]*
9. Geldi ol ḫācib öpdi pā-yı serīr / Dédi ḫāżır **ḳapuda** ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [ḳapuda, -da]*

10.Setr-içün perde aṣdı **ḳapusuna** / Ḥiẕmete ṭurdı kendü ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [ḳapusuna, -su, -n, -a]*

11.Bir **ḳapuya** daḫi tutar yüzini / İrgürince murāda kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4402). [ḳapuya, -y, -a]*

12.Her **ḳapuya** irişicek o revān / Perr-i ḳuflı olurdı perrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [ḳapuya, -y, -a]*

13. Élçi yaġmur gibi yaġar **ḳapuma** / Günde biñ ṭālibi gelür ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [ḳapuma, -m, -a]*

14. Ḥaḳḳ ḳapusına olmayan bende / Ġayri **ḳapuya** olur efgende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5706). [ḳapuya, -(y)a]*

15. Otururken bu fikr-ile ol māh / Perde açıldı **kapudan** nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [kapudan, -dan]*

16. Ḥalḳa oldı egerçi ol mehcūr / Dilberi **ḳapusından** ammā dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [ḳapusından, -(s)ı, -(n)dan]*

17. Yüzini görmesevüz n'ola ḳāniʿuz aña kim / **Ḳapusı** Kaʿbesi ʿāşıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [ḳapusı, -sı]*

18.Déyem ol demde ben kimem ṭapuña / Ne belā-y-ile düşmişem **ḳapuña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [ḳapuña, -(ñ)a]*

19. Dedi Aʿrābī kāşkī ben de / Olay-ıdum bu **ḳapuya** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [ḳapuya, -y, -a]*

20.Her kenīzüm ḳatuñda ḫidmet-gūş / Her ġulāmum **ḳapuñdan** ḫalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]*

21. Zār-ıdı sīm ü zer **ḳapusında** / Ḫādim-idi güher ṭapusında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2369). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]*

22. Tende cānum ki yaraya tapuña / Dilden anı fidā ḳılam **ḳapu**ña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [ḳapuña, -(ñ)a]*

23.Ola muḥtāç niçe ṣāḥib-i tāc / Gele düşmenleri **ḳapusına** ac *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [ḳapusına, -sı, -n, -a]*

24. Her ki Ḥaḳḳ **ḳapusına** bende olur / ʿālem ol bendeye figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [ḳapusına, -sı, -n, -a]*

25. Ki ʿazīz ola şehr-i Mıṣra ṭapuñ / Secde-gāh ola iḫvetüñe **ḳapuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [ḳapuñ, -ñ]*

26.Ben umardum ki şāh olaydı ṭapuñ / ʿāleme secde-gāh olaydı **ḳapuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [ḳapuñ, -ñ]*

27. Kaʿbe **ḳapuñı** bilmezem ki revān / Ḥacc édüp anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [ḳapuñı, -ñ, -ı]*

28.Cennet āhūsı gibi ṣıçradı tīz / Her **ḳapudan** açıldı rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [ḳapudan, -dan]*

29.Ehl-i Mıṣr olup ol **ḳapuda** ẕelīl / Gözlerinden aḳardı şevḳ-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [ḳapuda, -da]*

30. Çār rükninde çār der ḳodılar / Her **ḳapuda** temām biñ ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [ḳapuda, -da]*

31.Pādşāhā yüzüm urup **ḳapuña** / ʿasesüñden ṣığınmışam ṭapuña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 111*). [ḳapuña, -ñ, -a]*

32.Luṭf édüp aç yüzüme bāb-ı viṣāl / Beni ḳoma **ḳapuda** ḫalḳa miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [ḳapuda, -da]*

33.Ṣaḥnı ḳārūre-i mümerredden / **Ḳapusı** ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4282). [ḳapusı, -sı]*

34.Yüzine yüz **ḳapu** yapılsa eger / Yüze yüz yüz çevirmez ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [ḳapu,]*

35. Sāl-i rābi'de her ġanī vü emīr / Ḳomadı vérdi **ḳapusında** esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [ḳapusında, -sı, -n, -da]*

36. Ḫānedānum belā ocaġıdur / **Ḳapusı** renc ü ġam bucaġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6014). [ḳapusı, -sı]*

37. Çünki Mālik bu kesreti gördi / Ḫānesi **ḳapusına** bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [ḳapusı, -sı, -na]*

38. Cümle Mıṣr ehli bunda ḫāżırdur / Görmege **ḳapusına** nāẓırdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [ḳapusına, -sı, -n, -a]*

kapu: *Kapı; kısmet, nasip.*

1. Bağlu **ḳapular** açıcı oldur / Ehl-i ʿacze ʻinayeti boldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5157). [ḳapular, -lar]*

kapu yapılsa bacadan düş: *Kapı kapansa bacadan düşmek II kapı kapalıysa bacadan girmek. (Asla vaz geçmemek bağlamında.)*

1. Arayup her diyārı dürişesin / **Ḳapu yapılsa bacadan düşesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3227). [ḳapu yapılsa bacadan düş, -e, -sin]*

kapucı: *Kapıcı, bekçi.*

1. Ki ṭolu her ḳapu **ḳapucılar** / Girmez iẕn olmasa ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [ḳapucılar, -lar]*

kapuda ṭut: *Evde tutmak, evde bulundurmak.*

1. Rāstlikten o bende kim ola pīç / Hīçe ṣat **ṭutma** anı **ḳapuda** hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [ḳapuda ṭut, -ma]*

kapuyı beklemek: *Güvenlik maksadıyla bir yerin kapısında beklemek; nöbet tutmak.*

1. Her érüñ érligi silāḥı dürüst / **Beklemekde ḳapuyı** çāpük ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [ḳapuyı beklemek,]*

kaʿr: *Derinlik, dip.*

1.Düşeli **ḳaʿrına** o nūr-ı ilāh / Beyt-i Maʿmūr olmış-ıdı o çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [ḳaʿrına, -ı, -n, -a]*

kār: *İş, fiil, amel.*

1.Dédi yā Rabbī sen oñar **kār**ı / Benden ayırma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [kārı, -ı]*

2. Dédi evvel bu dīv kārıdur / Dīve uyma ki rīv **kārıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [kārıdur, -ı, -dur]*

3. Beni ol sidre mübtelā étdi / **Kārumı** cümle müntehā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [kārumi, -um, -i]*

4.Baña mensūb ḳanda var-ısa **kār** / Her birinde hezār ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [kār,]*

5.Her kişinüñ cihānda **kārı** olur / Kārın étmese **kārı** zārı olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [kārı, -ı]*

6.Çün Zelīḫāya kāmil oldı bu **kār** / Eksügi ḳalmadı meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [kār,]*

7. Rūzgāruñ bu **kāri**dür ezeli / Bī-ser eyler kime ṣunarsa eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [kāridür, -i, -dür]*

8.Her kişinüñ cihānda kārı olur / **Kārın** étmese kārı zārı olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [kārın, -ı, -n]*

9.Kāruma ʿuḳde eyler ol çīnden / Bağlayup göñlümi her ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [kāruma, -um, -a]*

10.Gil-i Ādem çün ola pāk sirişt / Pāk olur anda cümle **kār-ile** kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [kār-ile, -ile]*

11.Yüridi bir zemān bu **kār-ıla** / Ki şubān oldı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [kār-ıla, -ıla]*

12.Sīneme ʿışḳuñ odı eyler **kār** / Çāre bulmaḳ yiter aña saña **kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [kār,]*

13.Baña ol **kāra** eyle fermānı / Ki édem pāk saʿy-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [kāra, -a]*

14.Bilmen ammā bugün nice ola **kār** / Ḳanḳı dil dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [kār,]*

15.Anuñ-ıla olurdı her **kārı** / Anuñ-ılaydı cümle bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 532). [kārı, -ı]*

16. Nām édüp dérdi işlese éki **kār** / Birine ʿāşıḳ u birine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [kār,]*

17.ʿışḳ **kārında** kām-rānı yoḳ / ʿışḳ nārında zindegānı yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [kārında, -ı, -n, -da]*

18.Her kişinüñ cihānda **kārı** olur / Kārın étmese **kārı** zārı olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [kārı, -ı]*

kār: *Durum, vaziyet, hâl*

1.Geldi göñlüme bir mübārek **kār** / Umaram bulasın anuñla ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [kār,]*

2. Dédi n'édem ki **kār** elümde degül / Gétdi ṣabr iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [kār,]*

3. Dédi ma'ẕūr tut beni iy yār / Yoġ-ıdı bende iḫtiyār-ile **kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [kār,]*

4.Kāra pergār bulmasa muştı / Bes-idi aña éki engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [kāra, -a]*

5. Belki āḫir kemāle irse bu **kār** / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [kār,]*

6. Ḫurrem ol dil ki ʿışḳa menzil olur / Cümle **kārı** anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [kārı, -ı]*

7. Géce gündüz bu ḫāl-idi **kārı** / Yār-ile olmış-idi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3639). [kārı, -ı]*

kār ét: *İşlemek, tesir etmek; etkisi altına lamak.*

1.Çünki Yaʿḳūba ġuṣṣa **kār étdi** / Fikr-i Yūsuf dilin figār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [kār ét, -di]*

2. **Étdi** tesbīḥi nūrı cānuma **kār** / Sīnesinde ʿaceb ne āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [kār et, -di]*

3. Derd-i Yūsuf çün aña **kār étdi** / Anı bī-kār ü bī-ḳarār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5097). [kār ét, -di]*

4.Sīneme ʿışḳuñ odı **eder kār** / Çāre bulmaḳ yiter aña saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [kār eyle, -r]*

5.Cānına ʿışḳı eyle **kār étmiş** / Ki dil ü dīni tār-mār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [kār ét, -miş]*

kār ét: *(İş) öğretmek, öğrenmesini sağlamak.*

1. ʿĪşı İsḥāḳ özine yār étdi / Aña ṣayd u şikārı **kār ét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 372). [kār ét, -di]*

kār eyle: *İşlemek, çalışmak.*

1.Ḥikmeti mūcibince **eylese kār** / Mūcib olmaya fāʿil-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1976). [kār eyle, -se]*

kara: *Kara, siyah.*

1. Ḫilʿat-i ḥüsni çün temām éde māh / **Ḳara** çul géydürür aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [ḳara,]*

2. Gün felekden ʿaceb mi étse gile / Ki şalar her şeb anı **ḳara** gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [ḳara,]*

kara: *Kara, siyah II kötü, değersiz.*

1. Girdi çünkim palāsa ol ḫurşīd / Eğnine **ḳara** géydi māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [ḳara,]*

kara: *Yer, toprak parçası.*

1. **Ḳarada** ḳarlaġuç gibi uçucı / Ṭurna gibi şuda deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [ḳarada, -da]*

kara: *Siyah; kötü, acımasız.*

1. Ṭaḳdılar refʿ édüp dü şeb-gīri / Boynı aġına **ḳara** zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4910). [ḳara,]*

2. Ḳoşdı Mālik melek yanınca gulām / Dīv sūretlü **ḳara** Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [ḳara,]*

kara baht: *Talihsizlik, kötü talih II kara yazı.*

1. Gördi pāyinde çün o mārı bu genc / **Ḳara baḫtına** sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [ḳara baḫt, -ı, -n, -a]*

2. **Ḳara baḫtına** geh ḳılurdı ʿitab / Tāb-ı dilden ḫurūş édüp bu ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [ḳara baḫt, -ı, -n, -a]*

3.Aʿni āh-ı cihān-sūzum-ıçun / **Ḳara baḫtum** şebinde rūzum-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4446). [ḳara baḫt, -um]*

kara géy: *Kara giymek, karalara bürünmek. (Âşığın dert, keder, elem içinde olması bağlamında.)*

1.Ṭoġmadı çün yüzine mihr-i nigār / Ġuṣṣadan **ḳara géydi** çün şeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [ḳara gév, -di]*

kara haber gel: *Olumsuz, istenmeyen haberin ulaşması.*

1. İrmeye cāna bundan özge seḥer / Ki **gele** dün içinde **ḳara ḫaber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [ḳara ḫaber gel, -e]*

kara taşda karanuda kara mūr: *Kara taşta karanlıkta kara karınca. (Hz. Muhammed'in şirkin ne kadar gizli olabileceğini tarif etmek için kullandığı bir tabirdir. "Şirk, ümmetimin içinde zifiri karanlık bir gecede siyah bir taşın üzerinde yürüyen karıncanın ayak seslerinden daha gizlidir" (Hadis-i Şerif)(İbn-i Mace : 2-1406). Gazzâlî de bu tabiri Allah'ın ilmini tarif ederken kullanmıştır. "Allah mālumatın hepsini bilir. Yerde ve gökte meydana gelen her şeyi bilir, onun ilmi her şeyi kuşatmıştır. Kâinatta zerre kadar bir şey dahi onun ilminden gizli değildir. O, karanlık gecede, kara taşın üzerinde, kara karıncanın kımıldamasını da bilir, ondan haberi vardır.(Gazzâlî, İhya, 1, 124).*

1.Başaruñ hakkı kim görür ol nūr / **Kara taşda karanuda kara mūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129). [kara taşda karanuda kara mūr,]*

kara toprağ: *Kara toprak II mezar.*

1. Dédiler çekme isteyüp anı renc / Ki **ḳara toprağa** gömüldi o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [ḳara toprağ, -a]*

kara yazu: *Kara yazı II kötü yazıldığına inanılan alın yazısı, kara talih, kara baht.*

1. **Yazusı ḳaradur** déyup başa / Ḳara ṭopraḳ ṣaçup döküp ṭaşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2750). [ḳara yazu, -sı]*

kara yér: *Toprak, zemin.*

1. Geh **ḳara yére** püşt urur geh rūy / Seyr éder bi-ḳarār sūy-be sūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [ḳara yér, -e]*

kara yére sal: *(Birini) yere çalmak, yere atmak. (Öfkeyle, hışımla yere atmak bağlamında.)*

1.Götürürken ol ayı dāye gibi / **Ṣaldılar ḳara yére** sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [ḳara yére sal, -dı, -lar-e]*

kara yüzlü: *Siyahi, zenci II gaddar, zalim; korkunç yüzlü.*

1.Gök demür géyici **ḳara yüzlü** / Raʿd āvāzlu yıldırım gözlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2004). [ḳara yüzlü,]*

karañu ol: *Karanlık olmak, kararmak.*

1. Cemālüñ ayına cānā neẓāre étmeyeli / **Karañu oldı** gözüme cihān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [karañu ol, -dı]*

2.Ḳarañu oldı gözlerüme cihān / Ḳıluram her ṭarafda āh ü fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1413). [ḳarañu ol, -dı]*

karār: *Karar vermek.*

1.Dédi kim ḳanı bunca ʿahd ü **ḳarār** / Étmeyeydüñ göñül ġamın iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1307). [ḳarār,]*

karār: *Rahat, huzur; dinlenme, sakinlik.*

1. Çün tutuḳ oldı aña al vāle / Yéle vérdi **ḳarārını** lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [ḳarārını, -ı, -n, -ı]*
2. Göricek Yūsuf anı aġladı zār / Yandı ḥasret odına ṣabr u **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [ḳarār,]*
3. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü degül mi o kim ṣabr umar **ḳarār** ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [ḳarār,]*
4. Béline fūṭa tutıcaḳ o nigār / Ḳalmadı kārbānda ḳılca **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [ḳarār,]*

5. Mümkin olsa teferrüc-i dīdār / Mümteni‘ olur ehl-i şevḳa **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3063). [ḳarār,]*
6. Yélerem yél gibi **ḳarārum** yoḳ / Bilmezem ḥālüm iḫtiyārum yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [ḳarārum, -um]*
7. Sen ki bunca édersin aña naẓar / Ṭañ mıdur olsa **ḳarārun** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [ḳarārun, -un]*
8. Ḳalmadı ol sebebden anda **ḳarār** / Görmege anı gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [ḳarār,]*

karār: *Karar, tahammül.*

1.Ṭutdı ṣabr u **ḳarār** üzre **ḳarār** / Gözledi kim ne ola āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [ḳarār,]*

ḳarār bul: *Rahat, huzur bulmak II durmak, durulup yatışmak.*

1. Oldum āvāre-i kemān-ı gümān / Yél gibi **bulmazam ḳarār** u nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3200). [ḳarār bul, -maz, -am]*
2.Geldi göñlüme bir mübārek kār / Umaram **bulasın** anuñla **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [ḳarār bul, -a, -sın]*
3. Her ne yérde éderse yār karār / Anda **bulur ḳarārı** ‘aşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5067). [ḳarār bul, -ur]*

karār ét: *Yerleşmek, bir yeri ikamet olarak kabul etmek, benimsemek.*

1. Her ne yérde **éderse** yār **karār** / Anda bulur ḳarārı ‘aşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5067). [karār ét, -er, -se]*

karār ét: *Durmak, beklemek.*

1. Bu sözi baña démeñüz zinhār / Daḫi **étmeñ** benüm yanumda **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [ḳarār ét, -me, -ñ]*
2.Ger bizümle olaydı ol dil-dār / Bizsüz **étmezdi** bir ṭarafda **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [ḳarār ét, -mez, -di]*

karār eyle: *Durmak, beklemek; konaklamak.*

1.Çāh-ı Şeddād içinde **eyle ḳarār** / Tā müyesser ola viṣāl-i nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1038). [ḳarār eyle,]*
2. Ḥasretiy’le yürürdi ḫaste vü zār / Arayup anı **eylemezdi ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235). [ḳarār eyle, -mez, -di]*

karār eyle: *Karar vermek, kararlaştırmak.*

1.Çün bu ʿahde **ḳarār eylediler** / Cümle ʿazm-i şikār eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1342). [ḳarār eyle, -di, -ler]*

karār ol: *Devamlı aynı olmak, aynı kararda devam etmek II huzurlu olmak.*

1. Ḥāl-i ʿāşıḳ belī **ḳarār olmaz** / Çünki ʿāşıḳda iḫtiyār olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [ḳarār ol, -maz]*

ḳarār ṭut: *Sürekli bulunmak, kalmak. II huzura erişmek.*

1. Ol cüvāna çün oldı devlet yār / Taḫt-ı baḫt üzre **ṭutdı** yine **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [ḳarār ṭut, -dı]*
2. Çün hücūm eyleye ḫayāl-ı nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ nedeñlü **ṭuta ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ḳarār ṭut, -a]*
3.**Ṭutdı** ṣabr u ḳarār üzre **ḳarār** / Gözledi kim ne ola āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [ḳarār tut, -du]*

karār ṭut: *Durma, kalma, yerleşme.*

1.K’olsa ṣaḥrā-yı dilde kūh-i vaḳār / Āb üzre olursa **ṭuta ḳarār** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[ḳarār ṭut, -a]*
2.Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet bu yérde **ṭutdı ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [ḳarār ṭut, -dı]*
3. Ḳademinde o dilberüñ bu diyār / **Ṭutısardur** ʿimāret üzre **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [ḳarār ṭut, -ısar, -dur]*

4.Her biri bir ṭarafda **ṭutdı ḳarār** / Muntaẓırlar ki görine dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [ḳarār ṭut, -dı]*

5.Varup ol manẓar üzre **ṭutdı ḳarār** / Muntaẓır oldı görmege dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [ḳarār ṭut, -dı]*

6. Bu dögün bende eyle **ṭutdı ḳarār** / Ṭopraġumdan çıḳa meger ki buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [ḳarār tut, -dı]*

7. Gétdi ḫalvet-serāyına o nigār / **Ṭutdı** zindānda bī-ḳarār **ḳarār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [ḳarār tut, -dı]*

karāra tur: *Kararında durmak.*

1. Tiz gelem déyu vaʿde etmiş-idi / **Ṭurma**dı ol **ḳarāra** eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [ḳarāra tur, -ma, -dı]*

karārı yoḳ: *Kararsız olmak, bir yerde duramamak, huzuru olmamak II kararsız, sebat Étmeyen.*

1. **Yoḳ ḳarārı** felek gibi her dem / Göze ġāyip melek gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [ḳarārı yoḳ,]*

2.**Ḳarārı yoḳ** baña çün hem-dem ola zülfi gibi / Enīsüm olmadı çün baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [ḳarārı yoḳ,]*

kārbān: *Kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

1.Hevā-yı zülfi nesīmi ne **kārbāndur** kim / Metāʿ-ı bārı anuñ fitne-i cihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [kārbāndur, -dur]*

2.**Kārbān** ḫalḳı Mālike üşdi / Çü naẓarları Yūsufa düşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628). [kārbān,]*

3. Çün uġrıluk adın éşitdiler / **Kārbān** ḫalḳı nefret étdiler*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [kārbān,]*

4. Dil murādını çünki buldılar / **Kārbāna** revāne oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1626). [kārbāna, -a]*

5.Geldiler **kārbāna** şiddet-ile / Dédiler ʿunf u ḥışm u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [kārbāna, -a]*

6.**Kārbān** ḫalḳı ʿazm-i rāh étdi / Māh-ı Kenʿān cigerden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1748). [kārbān,]*

7. Öñine ḳatdı ḳaḳıyup itdi / Dédi ṭap söyle **kārbān** gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [kārbān,]*

8.**Kārbān** yola çün revān oldı / Yūsufuñ nergesine ḳan ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1817). [kārbān,]*

9. Yatup anda bu ḥāl-ile ḳaldı / **Kārbān** ḫalkı ḫaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [kārbān,]*

10.**Ḳārbān** ḫalḳı anda ḳaldılar / Her yana bir'ki bende ṣaldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [ḳārbān,]*

11.**Kārbān** üzre yaġdı çün bu ṭolu / Oldı her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [kārbān,]*

12.**Kārbān** ḫalḳı étdiler şādī / Olıcaḳ ol duʿā'nuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1896). [kārbān,]*

13. Géydürüp eğnine libās-ı nefīs / Eyledi **kārbāna** anı re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [kārbāna, -a]*

14. Diñşürüp **kārbānı** Kenʿāndan / Cānib-i Mıṣra göçdiler andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6110). [kārbānı, -ı]*

15.**Kārbān** çünki geldi çāha yaḳın / Cümle üştür aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [kārbān,]*

16.**Kārbān** Yūsuf üzre üşdiler / Yalvarup ayaġına düşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1883). [kārbān,]*

17. Béline fūṭa tutıcaḳ o nigār / Ḳalmadı kārbānda ḳılca ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [kārbānda, -da]*

18. Üç gün üç géce ḳaldılar ḫayrān / **Kārbān** oldı sıḥḥat-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [kārbān,]*

19.Medyenüñ **kārbānı** Mıṣra meger / Raḫt ü baḫt-ıla eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [kārbānı, -ı]*

20.Tā varup **kārbānı** ġāret éde / Ṣūret-i Yūsuf-ıla ṣoḥbet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2005). [kārbānı, -ı]*

21.**Kārbāndan** belāyı çün ṣavdı / Anı cān-ıla cümlesi sevdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [kārbāndan, -dan]*

22. **Kārbān** çünki yine oldı revan / Menzili oldı anlaruñ Bīsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957). [kārbān,]*

23. Girdi taḫt-ı revāne baḫt-ı revān / Yüridi **kārbān** öñünce revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121). [kārbān,]*

24. Bır'ki fersaḫ ki ḳarşu gétdiler / **Kārbān** evveline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [kārbān,]*

25. Aġlar-iken ġam ü te'essüfden / **Kārbān** geldi Mıṣr-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5739). [kārbān,]*

kārbān-ı dımışk: *Şam kervanı, Şamdan gelen kervan.*

1. Ṣāyed ola każa ile ser-i çāh / **Kārbān-ı Dımışk**a menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 663). [kārbān-ı dımışk, -a]*

kārbān-ı revān: *Giden, hareket eden kervan.*

1. Hem-rehüñ olsa **kārbān-ı revān** / Olsa sālārı server-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3234). [kārbān-ı revān,]*

kārdān: *İşin ehli, iş bilen.*

1. Ol ki sālār-i kārbān-ıdı / Ehl-i tedbīr ü **kārdān**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1550). [kārdān-ıdı, -ıdı]*

kardaş: *Kardeş II arkadaş, dōst.*

1.Saña bu ṭaş bağırlu **ḳardaşlar** / Urdılar dest-i cevr-ile ṭaşlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [ḳardaşlar, -lar]*

2.Aġlar-ısañ benüm-çün iy **ḳardaş** / Yarın oduñ söyündüre ol yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [ḳardaş,]*

3.Seni ṭarḥ eyleyeli iy **ḳardaş** / Gönlümüzden ḫużūr olındı tirāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [ḳardaş,]*

4.Niçe ṣūfī ki büyüdür başın / Bulsa ṣatar yér-idi **ḳardaşın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [ḳardaşın, -ın]*

Dédi nice inanam anı size / **Ḳardaşın** vérmedüm mi ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [ḳardaşın, -ın]*

5. Dédi ṭap dök ġam-ı firāḳ-ıla yaş / Ki benem ol yitürdügüñ **ḳardaş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [ḳardaş,]*

6. Dédiler ṭaʿn oḳın atup ṭoġrı / Añа iyi uġrı **ḳardaşı** uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [ḳardaşı, -ı]*

7. Dédiler uġrı-y-ısa Bünyāmīn / **Ḳardaşı** daḫi uġrı-y-ıdı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [ḳardaşı, -ı]*

8. Cevherī ṣāʿın ol şeh-i ḫūban / **Ḳardaşınuñ** yükinde ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [ḳardaşınuñ, -ı, -nuñ]*

9. Ki benüm daḫi olsa **ḳardaşum** / Tek mi ḳalurdı bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [ḳardaşum, -um]*

10. Ṣandum anı ki **ḳardaşum** elidür / Neler añar dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [ḳardaşum, -um]*

11.**Ḳardaşına** ḳuyu ḳazarsa kişi / Ḳuyuya düşmek ola anuñ işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [ḳardaşına, --ı, --n, --a]*

12. Çün Yehūdā bu ḫāle étdi naẓar / Geldi **ḳardaşlarına** vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [ḳardaşlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

13.Buldurup **ḳardaşını** eyledi dād / Ḳıldı miḫnetden anları āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1438). [ḳardaşını, -ı, -n, -ı]*

14.Seyr éden **ḳardaşı** ziyāretine / İrişür cānı Tañrı raḥmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1404). [ḳardaşı, -ı]*

15.Dédi ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı vaṭanum / Anda bir **ḳardaşum** var-ıdı benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [ḳardaşum, -um]*

16.Bu nice oldı **kardaşı**y'la aceb / Oldılar atamuza bizden eḫab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [kardaşıy'la, -ı, -y, -la]*

17. Dédi bir **ḳardaşum** var-ıdı ezel / Aña benzer bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [ḳardaşum, -um]*
18. Dédi ben étmedüm bu ḥāle naẓar / Vérdi **ḳardaşlarum** bu resme ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [ḳardaşlarum, -lar, -um]*
19. İḫvet-i Yūsufa vérildi çün aş / Ṣundı bir çīniye éki **ḳardaş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [ḳardaş,]*
20. Yūsufı **ḳardaşı'yla** ḥāṣıl édüñ / Ben ẓa'īfī murāda vāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5995). [ḳardaşı'yla, -ı, -y, -la]*
21. Ḳalmadı dilde ṣabrı ʿār-ıla / Dédi **ḳardaşlarına** zār-ı la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [ḳardaşlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
22. ʿAceb añma mısız dérüp ögüñüz / Yūsufā **ḳardaşıy'la** étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [ḳardaş, -ı, -y, -la]*
23. Dédi ben Yūsufam bu **ḳardaşum** / Çok belā gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [ḳardaşum, -um]*

kaʿr-i bahr-i nedāmet: *Pişmanlık denizinin dibi.*

1.Ẓālim olduñsa ẓulmete düşesin / **Ḳaʿr-i baḥr-i nedāmete** düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 314). [ḳaʿr-i baḥr-i nedāmet, -e]*

kaʿr-ı çāh: *Kuyunun dibi.*

1.Birini günde **ḳaʿr-ı çāha** atar / Biri her şeb gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [ḳaʿr-i çāh, -a]*
2.Ṣaldılar **ḳaʿr-ı çāha** çün anı / Bir cefākār kesdi urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [ḳaʿr-ı çāh, -a]*
3.Döşedi ʿizzet-ile pāyına per / **Ḳaʿr-ı çāha** énince ol gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [ḳaʿr-ı çāh, -a]*
4.Dédi baʿżı ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / **Ḳaʿr-ı çāha** atıldı çün ol māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [ḳaʿr-ı çāh, -a]*
5.**Ḳaʿr-ı çāhı** bāna Ḫudā-yı ʿAlīm / Eyledi luṭfı-y-ıla dār-ı na'īm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1006). [ḳaʿr-ı çāh, -ı]*
6.Ḳahr-ıla **ḳaʿr-ı çāha** atdılar / ʿāḳıbet bende déyü ṣatdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827). [ḳaʿr-ı çāh, -a]*
7.Baʿżı rāvī dédi ki iḫvānı / Atdılar **ḳaʿr-ı çāha** çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [ḳaʿr-ı çāha, -a]*

kaʿr-ı deryā: *Denizin dibi, derinliği.*

1. Seyr éder servi ṣaḥn-ı ṣaḥrada / Ġuṣṣadan ḳalbi **ḳaʿr-ı deryāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2469). [ḳaʿr-ı deryā, -da]*

kaʿr-ı dil: *İç, gönlün derinlikleri.*

1.Derd-ile **ḳaʿr-ı dilden** eyleyüp āh / Dāyesin étdi ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3919). [ḳaʿr-ı dil, -den]*
2. Düşdi deryā-yı fikre oldu ġarīḳ / Cūş édüp **ḳaʿr-ı dilden** āh-ı ḥarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3682). [ḳaʿr-ı dil, -den]*
3.Çün Zelīḫā bu vaʿdi eyledi gūş / **Ḳaʿr-ı dilden** bu resme eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [ḳaʿr-ı dil, -den]*
4. Yaluñuz ḳaldı çünki Bünyāmīn / Eyledi **ḳaʿr-ı dilden** āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5842). [ḳaʿr-ı dil, -den]*
5.Çün Zelīḫā aña nigāh étdi / Yıḳılup **ḳaʿr-ı dilden** āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [ḳaʿr-ı dil, -den]*

kaʿr-ı günāh: *Günah çukuru, kuyusu.*

1. Dédiler anı çāha atmış-ıduḳ / Cānı **ḳaʿr-ı günāha** atmış-ıduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1522). [ḳaʿr-ı günāh, -a]*

kār-ı kulūb: *Kalbin, gönlün işi ; yürekten gelen fıtri sevgi bağlamında.*

1.İḫtiyārī degül çü **kār-ı kulūb** / Nice maʿzūr olmaya Yaʿkūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [kār-ı kulūb,]*

kār-ı taḥammül: *Tahammül, sabır işi.*

1. Dāmen-i ṣabra çekdi pāyini cüst / Étdi **kār-ı taḥammülini** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5006). [kār-ı taḥammül, -i, -n, -i]*

kaʿr-ı vādī: *Vadinin dibi.*

1.Yūsufı gördi **ḳaʿr-ı vādī**de / Oynar-iken ṣafa vü ṣādīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [ḳaʿr-ı vādī, -de]*

kaʿr-ı yem: *Denizin dibi.*

1. Kimi pür-laʿl cām-ı Cem gibi / Pür-güher baʿżı **ḳaʿr-ı yem** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [ḳaʿr-ı yem,]*

kaʿr-ı zindān: *Zindan çukuru; zindanın dibi.*

1. Ḳaldı Yūsuf bu vaʿdeden me'yūs / **Ḳaʿr-ı zindānda** ḳahr-ıla maḥbūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [ḳaʿr-ı zindān, -da]*
2. **Ḳaʿr-ı zindāndan** anuñ-ıçun o cān / Ḳabr içinden nite ki rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [ḳaʿr-ı zindān, -dan]*
3. Beni étmezse kendüye vāṣıl / **Ḳaʿr-ı zindān** olur buña menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4772). [ḳaʿr-ı zindān,]*
4. Ḳasd éden ol fırāṣa rind-āne / Sürilür böyle **ḳaʿr-ı zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [ḳaʿr-ı zindān, -a]*
5. Yār-i bedden ḥālās ıçun cānı / İḥtiyār étdi **ḳaʿr-ı zindānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4942). [ḳaʿr-ı zindān, -ı]*
6. Göndürüp yāri **ḳaʿr-ı zindāna** / Teni zindān düzetmişem cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [ḳaʿr-ı zindān, -a]*
7. Yārsuz baña baġ zjndāndur / **Ḳaʿr-ı zindān** anuñla būstāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5039). [ḳaʿr-ı zindān,]*

karīb ol: *Yakın olmak, yakınlaşmak.*

1.Anda **ola** ʿale'l-ḫusūs **ḳarīb** / Görmege géder ola anı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 474). [ḳarīb ol, -a]*

karıcuġ: *Kadın, hanım.*

1.Bir fütāde **ḳarıcuġuñ** o zemān / Bir keleb ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [ḳarıcuġuñ, -un]*

karīn ol: *Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.*

1. Dédiler kim bu nūr-ı māh-cebin / ʿaceba ḳanda **oldı** saña **ḳarīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [ḳarīn ol, -dı]*
2. ʿömr-i bāḳī o kimse buldı hemīn / **Oldı** anuñ gibi refīḳa **ḳarīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [ḳarīn ol, -dı]*
3. Bir seḥer kim ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn / **Oldı** bu Maġribī ʿārūsa **ḳarīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [ḳarīn ol, -dı]*
4. Nüh felek-kadr-idi bu yār-ı güzīn / **Ol**dı şemseyn-i ezhereyne **ḳarīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 296). [ḳarīn ol, -dı]*

karīn ol: *Yakın olmak, birlikte, beraber bulunmak.*

1.Gürg ü rūbeh-ile **ḳarīn ol**sun / Hem-demi āh-ile eñīn olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 655). [ḳarīn ol, -sun]*
2.**Olmış** olalı ol nigāra **ḳarīn** / Daḥi gül-ñar-ı Mıṣr-iken nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [ḳarīn ol, -alı]*
3. Dédi Yūsuf birüñüzi o ḥazīn / Neçün alıḳomaz ki **ola ḳarīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [ḳarīn ol, -a]*
4.Her kimüñ kim **ḳarīni ol**maya yār / Vatanında ġarīb olur nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [ḳarīni ol, -ma, -y, -a]*

karındaş: *Kardeş.*

1. Dédi ben olayım **ḳarındaşuñ** / Yéme göz yaşı-y-ıla tek aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [ḳarındaşuñ, -uñ]*

karış: *Birbirine girmek, karışmak.*

1.Otlamaġa ṭaġılsalar çemene / **Ḳarışurdı** benefşe yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3851). [ḳarışurdı, -ur, -dı]*

karlaġuç: *Kırlangıç.*

1. Ḳarada **ḳarlaġuç** gibi uçucı / Ṭurna gibi ṣuda deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [ḳarlaġuç,]*

karn: *Yüz yıllık zaman, asır II vakit, zaman.*

1. **Ḳarn**ı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı latīf / Ümmeti ḫayr-i ümmet aṣlı ṣerīf (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179). *[ḳarnı, -ı]*

kār-nāme: *İnşaat planı, imar planı; bir inşaatın ölçülü ve fiyatlı keşifnamesine, yönetim programına, kullanılacak malzemeye, resim ve plan taslağına verilen isim.*

1.Levḥ-i nāḫunda çizse şekl-i cihān / **Kār-nāme** éderdi anı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [kār-nāme,]*

karnı acık: *Acıkmak, açlık hissetmek.*

1. Baṭn-ı ʿālemde ḳalmadı ādem / **Ḳarnı acıḳmış** olmaya ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [ḳarnı acıḳ, -mış]*

kār-sāz: *İş yapan, becerikli.*

1. Eger oynasa ʿışḳ-bāz-ıdı / Ve ger işlese **kār-sāz**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [kār-sāz-ıdı, -ıdı]*

kār-sāz: *İş yapan, becerikli; yaratan (Allah).*

1.Dédi maʿbūd-ı bī-niyāzumdur / Cümle işlerde **kār-sāzumdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4531). [kār-sāzumdur, -um, -dur]*

kār-sāz ét: *İşlerin başına getirmek; idareci, amir yapmak.*

1. Milk-i Mıṣr içre ser-firāz étdi / Cümle aḫkāma **kār-sāz étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5275). [kār-sāz ét, -di]*

kār-sāzī: *Ulaştıran, eriştiren.*

1. ʿIşḳa ṭaʿn étme ger mecāzīdür / Ki ḥaḳīḳīye **kār-sāzī**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). [kār-sāzīdür, -dür]*

karşu: *Karşı, ön; karşısında, önünde.*

1.Ay olup **ḳarşusına** ṭoġsam eger / Aylar géçe eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [ḳarşusına, -s, -ı, -n, -a]*

2.**Ḳarşudan** ẓāhir oldı taḫt-ı revān / Andadur bildiler o baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2139). [ḳarşudan, -dan]*

3.Turdılar **ḳarşu** pāy-i ḫizmet-ile / Söz ḳapusın açup belāġat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 678). [ḳarşu,]*

4.Pedere **ḳarşu** mihr-ile anı / Birbirinden ḳapışdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 831). [ḳarşu,]*

karşu: *"-e karşı, -e doğru" anlamında edat.*

1.Ġabġabı çāhı āb-ı luṭf-ıla pür / Teşnenüñ ṣuya **ḳarşu** ḥāli nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [ḳarşu,]*

2.Ḫusrev-i Ḥüsne **ḳarşu** çün Ferhād / Cān-ı şīrīnden eyledi feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4405). [ḳarşu,]*

3.ʿöẕre **ḳarşu** ʿiẕār-ı ʿafvı açar / Kīne ṭutmaz geçenden ol da geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [ḳarşu,]*

4. Yār-ile ʿiyş éderdi tenhāyī / Nūş édüp aña **ḳarşu** ṣahbāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [ḳarşu,]*

5. Göricek anı düşdiler vecde / Ḥüsnine **ḳarşu** étdiler secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3018). [ḳarşu,]*

6.Açsa bir dara **ḳarşu** dīdārın / Ṣuʿle-dār eyler-idi dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104). [ḳarşu,]*

7. Laʿline **ḳarşu** nūş éderdi şarāb / Ġamzeden ʿaḳlı olmış-ıdı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [ḳarşu,]*

8.Aġlar-iken bu Maġribüñ güzeli / Yāre **ḳarşu** oḳurdı bu ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [ḳarşu,]*

9.Oturur ġonçadan ʿimārda gül / Ḥüsnine **ḳarşu** medḥ oḳur bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [ḳarşu,]*

10. Yūsufa **ḳarşu** ṭurdılar ṣaf ṣaf / Ṭoldı ṣafṣāf serv-i bāġ-ı şeref *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4131). [ḳarşu,]*
11. Rū-yı aġyāra baġlayup derini / Feṭḥ édüp yāre **ḳarşu** manẓarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5081). [ḳarşu,]*

karşu çık: *Gelenleri karşılamaya gitmek; karşılamak.*

1. Bunca ferr u ṣafā-y-ıla Ḳıṭfîr / **Ḳarşu çıḳdı** bir éki fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [ḳarşu çıḳ, -dı]*

karşu gel: *Karşılamak, yoldan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak.*

1. Maḳdeminden çün oldı şāh āgāh / **Ḳarşu geldi** çü devleṭ-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [ḳarşu gel, -di]*

karşu gét: *Karşılayıcı olarak çıkmak, kabul için geleceği yere varmak, istikbal etmek.*

1. Bir'ki fersaḫ ki **ḳarşu gétdiler** / Kārbān evveline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [ḳarşu gét, -di, -ler]*

karşu ṭut: *Karşı koyup dayanmak, karşısında durmak.*

1. Tīr alsa eline ol bī-mihr / Siperin **ḳarşu ṭutmaz**-ıdı sipihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [ḳarşu ṭut, -maz, -ıdı]*

karşu var: *Karşısına geçmek, karşısında durmak, beklemek.*

1. Āh édüp **ḳarşu vardı** ayına / Göz yaşın dökdi pāk pāyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2769). [ḳarşu var, -dı]*

karşu var: *Karşılamak, hürmet göstermek.*

1. Hem-dem olurdı ol ṣabā-y-ıla / **Ḳarşu varurdı** merḥaba-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5377). [ḳarşu var, -ur, -dı]*
2. Dōstdan gelse tāze tāze belā / ʿāşıḳ oldur ki **ḳarşu varup** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [ḳarşu var, -up]*
3. Hem-dem olurdı ol ṣabā-y-ıla / **Ḳarşu varurdı** merḥaba-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5377). [ḳarşu var, -ur, -dı]*

karşula: *Karşılayıcı olarak çıkmak, kabul için geleceği yere varmak, istikbal etmek.*

1. Baḫt ü devlet çün ola tācire yār / **Ḳarşular** anı aṣṣılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [ḳarşular, -r]*
2. Ṭapuña **ḳarşulayu** çıḳdı cān ḳaçan gelesin / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [ḳarşulayu, -yu]*
3. **Ḳarşulayup** hezār ḥasret-ile / Söyler-idi bu resme riḳkat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [ḳarşulayup, -y, -up]*
4. **Ḳarşulayup** ekābir-i dergāh / Dédiler yarıcun ola Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3051). [ḳarşulayup, -y, -up]*
5. Her ne yaña ki eylese ḥarekāt / **Ḳarşular** yüz fütūḥ ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [ḳarşular, -r]*

kārūn: *Çok zengin kimse(ler) II Karun; Kur'ân'da adı Firavun ve Hâmân'la birlikte anılan, Mûsa Peygamber zamanında yaşamış,malının ve servetinin çokluğuyla ün salmış sonra da malı ile birlikte helak olmuş kişi.*

1. Mālik ol gün édüp ḳānūnı / Ḳodı bī-ḥabbe niçe **Ḳārūnı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236). [ḳārūnı, -ı]*
2. Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi **Ḳārūna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147). [ḳārūna, -a]*

kārūre-i mümerred: *Cam tavan; camdan yapılmış tavan.*

1. Ṣaḥnı **ḳārūre-i mümerredden** / Ḳapusı ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4282). [ḳārūre-i mümerred, -den]*

karż ol: *Ödünç olmak, ödünç alınmak.*

1. Eger olmasa elde naḳd-i viṣāl / ʿışḳdan **ḳarż olur** melal ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [ḳarż ol, -ur]*

kaş: *Kaş; sevgilinin hilale, mihraba, yaya benzeyen kaşları.*

1. Çekse vesme **ḳaşına** ol ḫurşīd / Ḳavs-i müşgīn olurdı māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*
2. Geh **ḳaşın** seyr éder ḫayāl-iken ol / Ẕevḳ-i bī-misl éder miṣal-iken ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [ḳaşın, -ın]*
3. **Ḳaşı** miḥrābı ḳıble-i cāndur / Çeşm-i mesti belā-yı insāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1990). [ḳaşı, -ı]*
4. Olmış-iken **kaşı** dile miḥrāb / Nice cān-ıla étdüñ anı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [kaşı, -ı]*
5. Alnı mihrine vérdüñ-ise zevāl / **Ḳaşları** gibi cismüñ ola ḫilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1370). [ḳaşları, -lar, -ı]*
6. Ne ḫaṭā étdi devr-i cevr-āyīn / Oldı peyveste **ḳaşlaruñ** pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2561). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*
7. Rāstem n'ola güccüg-ise yaşum / Ṭoġrıyam n'ola egri-y-ise **ḳaşum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [ḳaşum, -um]*
8. Çeşmüñi ʿayn-i mekr ü al étdi / Beni **ḳaşuñ** gibi ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2648). [ḳaşuñ, -uñ]*
9. Yine dāye dédi ki olma hilāl / **Ḳaşlaruñ** gibi görüp egri ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [ḳaşlaruñ, -lar, -uñ]*
10. Alnı nūrı sürūr-ı ġam-nākān / **Ḳaşı** miḥrabı ḳıble-i pākān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2431). [ḳaşı, -ı]*
11. Ne ḫaṭā etdi bu dil-i miskīn / K'oldı peyveste **ḳaşları** pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [ḳaşları, -lar, -ı]*
12. **Ḳaşların** göreli ḫayāl oldum / Olmadum kec velī hilāl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2615). [ḳaşların, -lar, -ıñ]*
13. Ḳıl **ḳaşuñdan** kemān müjeñden tīr / Eyle ol vaḥşī āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [ḳaşuñdan, -uñ, -dan]*
14. **Ḳaşı** ol ṣafḥa-i sürūr üzre / Nūndur ṣan yazıldı nūr üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [ḳaşı, -ı]*
15. Ol ala gözleriy'le al étdi / **Ḳaşı** gibi beni ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [ḳaşı, -ı]*
16. Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı ger / **Ḳaşları** fitne gözleri şehlā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [ḳaşları, -lar, -ı]*
17. **Ḳaşı** mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā / Gözi aṣhāb-ı ʿışka ʿayn-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 543). [ḳaşı, -ı]*

kāşāne: *Köşk, saray.*

1. Baña yapduñ ṣafā-y-ıçun ḫāne / Cennet eyvānı gibi **kāşane** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [kāşane,]*

kāşānī: *Kâşânî çinisi(Kâşânî: Çinileriyle meşhur, İran'da bir şehir.)*

1 Bir sarāya életdiler anı / ʿarşı faġfūrī ferşi **kāşānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [kāşānī,]*

2. Kimi dībā géyer gülistānī / Kimisi yazdı kimi **kāşānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [kāşānī,]*

kaşas: *Kıssa; hikâye (Yusuf u Züleyha kıssası bağlamında.)*

1. **Ḳaşaşuñ** aḥsenine rāvi-yi ḫāṣ / Dér ki Yūsuf ḳaçan ki buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [ḳaşaşuñ, -uñ]*

ḳasāvet: *Katı yüreklilik, acımasızlık, merhametsizlik.*

1. Bu **ḳasāvetle** size ṭañ mı eger / Lūt ḳavmi gibi yaġarsa ḫacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [ḳasāvetle, -le]*

kaşd: *Saldırma, saldırış.*

1. **Ḳasd**ın arturdı 'Īş Yaʿḳūba / Başladı dürlü dürlü āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [ḳasdın, -ın]*

kaşd: *Amaç, niyet.*

1. **Ḳasd**ımuz ḫod budur anı sürevüz / Bu degüldür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [kasdımuz, -ımuz]*

2.**Ḳaṣdı** oldur ki ṭuta meydānı / İtlerine depelede anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1410). [ḳaṣdı, -ı]*

3. Ẕikr olınur ki bir seḥer Leylī / Oldı çün faṣda **ḳaṣdı** vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [ḳaṣdi, -i]*

4. Yūsuf uġrayıcaḳ ol araya / Aldamaḳ **ḳaṣdına** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*

5. Ṭañ mı şāh-ı ʿAcem ya Ḳayṣar-i Rūm / Galle **ḳaṣdına** Mışra étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [ḳaṣdına, -ı, -na, -]*

kaṣd ét: *Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek.*

1. Bulmayup çāre cāna ḳaṣd étdi / Aṣṣı yoḳ çün ziyāna **ḳaṣd étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [ḳaṣd ét, -di]*

2.**Ḳaṣd édüp** anı ṣayd eylediler / Ṭutdılar anı ḳayd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1348). [ḳaṣd ét, -üp]*

3.**Ḳaṣd édersiz** cefāya vāy size / Neler éde daḫi bu rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [ḳaṣd ét, -er, -siz]*

4.Yūsufı **ḳasd étdi** daʿvet éde / Anuñ-ıla nihānī işret éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4318). [ḳasd ét, -di]*

5.Fī'l-meṣel görse şemʿi pervāne / **Ḳaṣd éder** vaṣl-ı yāre merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [ḳaṣd ét, -er]*

6.**Ḳaṣd éd**er kendü ol araya gele / Yūṣufı anlaruñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [ḳaṣd ét, -er]*

kaṣd ét: *Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek; zarar vermek maksadıyla harekete geçmek.*

1. Pāresin pāreler mi ʿāḳil olan / **Ḳaṣd éder** kendüzine cāhil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [ḳaṣd ét, -er]*

2.Başına **ḳasd édende** cān ḳomazam / Laʿline ḳasd édende ḳan ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [ḳasd ét, -ende]*

3.Her ki **ḳasd éde** rū-yi mehveşine / Yaḳaram anı ḫışmum āteşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1175). [ḳasd ét,]*

4. Başına ḳasd édende cān ḳomazam / Laʿline **ḳasd édende** ḳan ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [ḳasd ét, -ende]*

5. **Ḳaṣd éden** ḫācesi firāşına / Getürür bu belāyı başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4913). [ḳaṣd ét, -en]*

6. **Ḳasd éden** ol firāşa rind-āne / Sürilür böyle ḳaʿr-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [ḳasd ét, -en]*

7. **Ḳaṣd éd**erler anı söyündüreler / Eridüp yaġını köyündüreler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 872). [ḳasd ét, -er, -ler]*

kaṣd ét: *(Canına) kast etmek; öldürmeye yeltenmek, öldürmek.*

1.Küşte bulsa beni ḳatuñda ʿAzīz / Ḳaṭlüñe **ḳasd éder** çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [ḳasd ét, -er]*

2.Ḫışm-ıla çünki **ḳaṣd éde** o saña / Aṣṣı étmez bu nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [ḳaṣd ét, -e]*

3. Ġālib olsa göñülde şiddet-i ġam / Kendü cānına **ḳasd éder** ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [ḳasd ét, -er]*

kaṣd eyle: *Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyla harekete geçmek.*

1.Yine **ḳaṣd eylediler** ol māha / Ki varup ṭaş bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [ḳaṣd eyle, -di, -ler]*

kasd-ı āṣūb: *Kavga niyeti, kargaşa çıkarma isteği.*

1.Ārzū eyler-idi Yaʿḳūbı / Terk étmiş-idi **ḳasd-ı āṣūbı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 484). [ḳasd-ı āṣūb, -ı]*

kaṣd-ı cān ét: *Canına kast etmek; kendini öldürmeye çalışmak.*

1. Derd-ile sīnesine sengi dögüp / **Ḳaṣd-ı cān étdi** ṭabl-ı cengi dögüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [ḳaṣd-ı cān ét, -di]*

kasd-ı fāsid: *Kötü niyet.*

1.Mekr-ile ṣaldı baña ḳāṣidini / Bilmedüm ben bu **ḳasd-ı fāsidini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [ḳasd-ı fāsid, -i, -n, -i]*

kasd-ı fitne vü āşūb et: *Kargaşa ve fesatlık çıkarmaya niyet etmek, uğraşmak.*

1. Gördiler anı yég sever Yaʿḳūb / **Ét**diler **ḳasd-ı fitne vü āşūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 552). [ḳasd-ı fitne vü āşūb et, -di, -ler]*

kaṣd-ıla: *Kasten, bile bile.*

1. Yoḳ benüm gibi bir ḫatā-pīşe / **Ḳaṣd-ıla** ura pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [ḳaṣd-ıla,]*

kāse: *Kase; yayvan kap, tas.*

1.Kāseler niʿmet-ile leb-ber-leb / Kāşīlerde leb-ā-leb āb-ı ʿineb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4708). [kāseler, -ler]*

kāse: *Hayvanların ayaklarının kâseye benzeyen alt kısmı.*

1. Tarlalara bu resme girdiler / Ayaġın **kāse** cümle ḳırdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661). [kāse,]*

kāse-i dehr: *Zamanın kâsesi.*

1.Ol şeker leẕẕetine **kāse-i dehr** / Günde biñ kerre verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [kāse-i dehr,]*

kāse-i ser: *Baş kâsesi; kafatası.*

1.Ṣınsa peymāne gibi **kāse-i ser** / Ṣıma peymānı ṣādıḳ-ısañ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [kāse-i ser,]*

kāşī: *Çini kadeh; içki kabı.*

1.Kāseler niʿmet-ile leb-ber-leb / **Kāşīlerde** leb-ā-leb āb-ı ʿineb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4708). [kāşīlerde, -ler, -de]*

kāṣid: *Postacı, haberci, ulak.*

1.Mekr-ile ṣaldı baña **ḳāṣidini** / Bilmedüm ben bu ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [ḳāṣidini, -i, -n, -i]*

kāsid: *Rağbet edilmeyen, aranmayan (münasebet, ilişki).*

1.Ol güler gül gibi bu aġlasa zār / Vay ne **kāsid** bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [kāsid,]*

kāṣıd-ı ʿazīz: *Azizin (Hz. Yusuf) kastı, Azizi kastetme.*

1. Maḳṣadı **ḳāṣıd-ı ʿazīz**-idi / Ġayrdan aña ol ʿazīz-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2820). [ḳāṣıd-ı ʿazīz,]*

kāṣır: *Kusurlu, âciz*

1.Gerçi naẓmında **ḳāṣır** u lālem / Ḳıṣṣasında velīk hem-ḥālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [ḳāṣır,]*

kāşki: *Keşke; dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.*

1. Dedi Aʿrābī **kāşkī** ben de / Olay-ıdum bu ḳapuya bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3713). [kāşkī,]*
2. **Kāşkī** ol kerīme irsem ben / Derdüm aḫbārın aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [kāşkī,]*
3. **Kāşki** ben de ölsem anacuġum / Saña hem-türbe olsam anacuġum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [kāşki,]*
4. **Kāşkī** ben de ol güni görsem / Yāruñ aḳ boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [kāşkī,]*
5. Dér-idi şevḳ-ıla sürüp aña rūy / **Kāşki** ben ola-y-ıdım saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [kāşki,]*

6. **Kāşki** ṭoġmayaydum anamdan / Gelmeyeydüm ḳadīmī ḫānemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2840). [kāşki,]*
7. **Kāşki** köñlege olan iḥsān / Köñlek issine ola-yıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [kāşki,]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. Cüst ü cū ʿazm-i ṭāḳ-ı Aṭlas éde / Zuḥālüñ **ḳasrını** muḳarnes éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [ḳasrını, -ı, -n, -ı]*
2. Nice **ḳaşruñ** emīri ola ʿaceb / Ḳanḳı burcuñ münīri ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [ḳaşruñ, -uñ]*
3. Çün Zeliḫaya ḥāşıl oldı murād / Yūsufı aldı gétdi **kaşrına** şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [kaşrına, -ı, -n, -a]*

kaşr-ı aʿlā: *Büyük, güzel köşk, saray (Züleyha'nın köşkü, sarayı.)*

1. Ṭapuña lāyıḳ iy şeh-i ḫūbān / **Ḳaşr-ı aʿlā-y-ıdı** vü ḥükm-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [ḳaşr-ı aʿlā, -y, -ıdı]*

2. Geh şubān oldı kūh u şaḥrāda / Gāh emīr-idi **ḳasr-ı aʿlāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [ḳasr-ı aʿlā, -da]*

kaşr-ı devlet: *Mutluluk, saadet sarayı.*

1. Bunca ʿizzet ʿAzīz ʿizzetine / Oldı varınca **ḳaşr-ı devletine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151). [ḳaşr-ı devlet, -i, -n, -e]*

kaşr-ı gerdūn: *Gökyüzü sarayı.*

1. **Ḳaşr-ı gerdūn** gibi zeberced ḫişt / ʿarşı vü ferşi luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [ḳaşr-ı gerdūn,]*

kasr-ı şāh-ı fireng: *Frenk, Batı şahının sarayı.*

1. Étdi aña şadā-y-ile āheng / Ṭāḳ-ı Kisrā vü **ḳasr-ı şāh-ı Fireng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2900). [ḳasr-ı şāh-ı fireng,]*

kaşr-ı şeh: *Padişahın sarayı.*

1. **Ḳaşr-ı şehden** varınca zindāna / Ṭurdı ṣaf ṣaf dérildi meydāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [ḳaşr-ı şeh, -den]*

kaṭʿā: *Asla, hiç.*

1. Eyler ammā bu benden istiġnā / Dilemez vaṣlına irem **ḳaṭʿā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [ḳaṭʿā, -a]*

kat: *Karıştırmak, dahil etmek.*

1. Nice bir kendüñi ögüp ṣatasın / Belki āḫir çürük ḳoza **ḳatasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [ḳatasın, -a, -sın]*

kat: *Huzur, makam; nezd, yan.*

1. Tayısı **ḳat**ına varup ḳalsun / Ḳızlarınuñ birisini alsun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 408). *[ḳatına, -ı, -(n)a]*
2. Ṭapuña ʿarż-ı ḥāl eyleyeler / Ṣad **ḳatuñ** suʿāl eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1835). [ḳatuñ, -uñ]*
3. Lāyıḳ oldur kemāl-i devletüñe / Bula maḳṣūdunı gelen **ḳatuña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2153). [ḳatuña, -uñ, -a]*
4. ʿIşḳuñ işi hemīşe efsūndur / Niçe Leylī **ḳatında** Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
5. Ẓāhirā ḥāli güft ü gūy-ı şinev / Dili dilber **ḳatında** derde girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
6. Añma **ḳatumda** anuñ ebnāsın / Göñlüme tāze ḳılma ġam pāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [ḳatumda, -um, -da]*
7. Bunca saʿyum **ḳatında** hīç oldı / Zaḥmetüm ḫidmetinde hīç oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3922). [ḳatında, -ın, -da]*
8. Ṣıdḳuñuz çün bula **ḳatumda** sübūt / Size lāyıḳ vérem zaḫīre vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [ḳatumda, -um, -da]*
9. Vardılar yine Yūsufuñ **ḳatına** / Yine ġarḳ oldılar ziyāfetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [ḳatına, -ı, -(n)a]*

10. Geldi şeh **ḳatına** çü Bünyāmīn / Meylin aña ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [ḳatına, -ı, -(n)a]*

11. Bir gün evlādı cemʿ olup **ḳatına** / Dédiler şefḳat-ile ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [ḳatına, -ı, -(n)a]*

12.Çarḫ-i gerdūn ki dūn-perverdür / Niçe bī-ser **ḳatında** serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [ḳatında, -ı, -(n)da]*

13.İy bürāder varup peder **ḳatına** / Cümleñüz cemʿ ola çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [ḳatına, -ı, -(n)a]*

14.Baġlayayın anı **ḳatumda** müdām / Hem-demüm ola ḫalvetümde müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [ḳatumda, -um, -da]*

15.Dilkülenür-iken **ḳatumda** peleng / Dilküler étdi ḳatlüme āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1401). [ḳatumda, -um, -da]*

16.Süriyüp uş getürdiler **ḳatuña** / Eyledüm vaṣf-ı ḫāli ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1388). [ḳatuña, -uñ, -a]*

17.Eflaḥı uş getürmişem **ḳatuña** / Ḳıldı teslīm özini ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [ḳatuña, -uñ, -a]*

18. Bencileyin olur mı bī-ḫāṣıl / Ki ne dildār var **ḳatumda** ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [ḳatumda, -um, -da]*

19.Az zemānda **ḳatuñda** yārüñ olam / Ẕevḳ-i vaṣluñla kām-kārüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4463). [ḳatuñda, -uñ, -da]*

20.Küşte bulsa beni **ḳatuñda** ʿAzīz / Ḳaṭlüñe ḳasd éder çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [ḳatuñda, -uñ, -da]*

21. Vérdi mihr ü maḥabbet iḫvetüme / Ḫōş ṣafā-y-ıla geldiler **ḳatuma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [ḳatuma, -um, -a]*

22.Gelicek āḫir iḫveti **ḳatına** / Ḥüccet étdi anuñla iḫvetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1727). [ḳatına, --ı, --n, --a]*

23.Mālik irişdi Yūsufuñ **ḳatına** / Dilek étdi yüz urdı ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [ḳatına, --ı, --n, --a]*

24.Geldi Yūsuf **ḳatına** ol Hindū / Sürdi zülfi gibi ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [ḳatına, --ı, --n, --a]*

25. Bunca dārāt ü ʿizzet-ile ʿAzīz / Āstānında ḳul **ḳatında** kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

26.Yadı dem-beste ṣubḥa dek bī-cān / Cümle oġlanları gelüp **ḳatına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1594). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

27. Baʿżı aʿża'sını anuñ alalum / Pederüñ yine **ḳatına** gelelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

28.Eyle olsa varuñ anuñ **ḳatına** / ʿarż édüñ ḫālüñüzi ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

29.Geldi tenhā **ḳatına** şefkāt-ile / Ṣordı ḫālin dédi naṣīḥat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

30.Çünki şevḳ-ile geldiler **ḳatına** / Étdiler secde ḥüsni ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

31.Mālik irişdi Yūsufuñ **ḳatına** / Ḥālini ʿarż ḳıldı ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

32.Geldi şevḳ-ıla Yūsufuñ **ḳatına** / Medḥ oḳudı cemāli ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

33.Ele alup elin ʿAzīz anuñ / **Ḳatına** girdiler Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4583). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

34. Gelse ḫādimleri anuñ **ḳatına** / Bir sözi söylemege ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5105). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

35. Ol ki Reyyān **ḳatına** oldı revān / Yūsuf aña vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

36. Gelmez oldı ḫaberciler **ḳatına** / Baḳmaz oldı kimesne ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5371). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

37. İẕn-ile çün **ḳatına** girdi bular / ʿizzet-ile selam verdi bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

38. Yine iẕn-ile girdiler **ḳatına** / İʿtiẕār eylemege ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5873). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

39. Yine destūr-ıla girüp **ḳatına** / Eylediler duʿā'yı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6032). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

40. Gelüp ebnāsı ʿĀḳıbet **ḳatına** / Yüz urup şerm-sār ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

41. Yaḳmadın daḥi ʿömr bünyādın / Daʿvet étdi **ḳatına** evlādın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6152). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

42. Dédiler çün biz eyledük seyrān / Ḳaldı ol cāmemüz **ḳatında** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

43.Vardı revzen **ḳatına** vérdi selām / Dédi Yūsuf ḫaberlerini temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [ḳatına, --ı, --n, --a]*

44. Birisi pādşāh-ı milk-i Yemen / Baḥr-i ʿummān **ḳatında** dürr-i ʿaden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2827). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

45.Gelüñ eyleñ **ḳatumda** ʿahd ü yemīn / Ki olasız emānetüme emin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 1115). [ḳatumda, -um, -da]*

46.Çünki ḫālı **ḳatında** İsrā'īl / Turdı bu ḥālet-ile bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

47. Nice ḥadde irişdi işbu yetīm / Ki atamuz **ḳat**ında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

48. Dédi bir géce atasına nihān / İy nişānsuz **ḳat**ında ʿālī-şān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

49.Şoñra and içdi şāh devletine / Şeh **ḳatında** ʿAzīz ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

50.Ne birader éder anı ne püser / Yoġ-ımışsa **ḳatında** ḥürmetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6780). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

51.Çün selāmet getüresiz **ḳatuma** / İrişesiz duʿā' vü himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [ḳatuma, -um, -a]*

52. ʿaksi n'eylersin aṣla eyle şitāb / Aṣlı bulan **ḳatında** ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

53. Nīl **ḳatında** yapdı bir miḥrāb / Étdi varlıḳ bināsın anda ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3569). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

54. Gétdi ḳalmadı bunca kenz ü kenīz / **Ḳatına** gelmez oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

55. Şāyed ola **ḳatında** Yūsuf anuñ / Ḳul ola ḫidmetinde Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

56. Dédiler birümüz **ḳatında** olur / Ünsi anuñla ḫidmetinde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5790). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

57. Çıḳdı miḥrabdan o serv-i revān / Tā Zelīḫā **ḳatına** geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [ḳatına, -ı, -n, -a]*

<u>ḳatʿ ét:</u> *Geçmek, ilerlemek, yol almak.*

1. **Ḳaṭʿ éderdi** menāzilin fi'l-ḥāl / Vaṣl-ı yārin éder ṣan istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3016). [Ḳaṭʿ ét, -er, -di]*

<u>ḳatʿ ét:</u> *Kesmek, yaralamak.*

1. Barmaġın baʿżı **ḳaṭʿ édüp** çü ḳalem / Dōst naḳşın göñülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [ḳaṭʿ ét, -üp]*

<u>ḳatʿ ét:</u> *Kesmek; sona erdirmek, bitirmek.*

1. Ḳorḳaram size bed-duʿā' éde ol / Neslüñüz **ḳaṭʿ éde** duʿā'-yı resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1448). [ḳaṭʿ ét, -e]*

2. Hem döger ẓulm-ile hem aġlama dér / **Ḳaṭʿ éd**er vaṣlı ʿuḳde baġlama dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [ḳaṭʿ ét, -er]*

<u>kat ḳat:</u> *Üst üste.*

Ġonça-veş ol ṣanevber-i mevzūn / Géydi **ḳat ḳat** libāsı gūn-a-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [ḳat ḳat,]*

<u>ḳatʿā:</u> *Asla, hiç.*

1. Vaṣl-ı Yūsufdan eyle buldı ṣafā / Ḳalemin kesdi ṭuymadı **ḳaṭʿā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [ḳaṭʿā,]*

<u>kaṭār:</u> *Bir arada göç eden hayvan dizisi II kervan.*

1. Bindürüp Mālik anı bār üzre / Eflaḥı ḳodı ol **ḳaṭār** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [ḳaṭār,]*
2. Göçer iḳlīm-i mevte bār-ıla / Āfet üştürleri **ḳaṭār**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3091). [ḳaṭār-ıla, -ıla]*

<u>kaṭarāt:</u> *Damlalar II sevgilinin ağzından dökülen sözcükler.*

1.Lebüñi étdi Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / Geh geh irsün bu teşneñe **ḳaṭarāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [ḳaṭarāt,]*

<u>katı:</u> *Çok, aşırı derecede; şiddetli, zor.*

1. Ḥabeşī bendesi var-ıdı çü dūd / **Ḳatı** ḫōşñud-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [ḳatı,]*
2. Ḳomadı hem libāsın ol nūra / **Ḳatı** kāfirlik etdi kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [ḳatı,]*
3. Yédi yıl gele ṣoñra gey **ḳatı** teng / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [ḳatı,]*
4. Ki bu ḳızlıḳ ḳomadı ḳuvvetümüz / Teng olupdur **ḳatı** maʿīşetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Sert, haşin; sağlam, güçlü.*

1.**Ḳatı** gürbüz dilīr-idi ol emīr / Niçe nām ehlin eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [ḳatı,]*

<u>katı:</u> *Katı, sert; acımasız, merhametsiz. (Sevgilinin acımasız kalbi bağlamında.)*

1.İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ **ḳatı** göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [ḳatı,]*

<u>kaṭʿī:</u> *Kesinlikle, kesin bir şekilde.*

1. Bildi **ḳaṭʿī** ki bu duʿā'-yı resūl / Tiz bulur ḥayyız-ı ḳabūle vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [ḳaṭʿī,]*

<u>katı yüzlü:</u> *Sert yüzlü, sert görünümlü.*

1. Boynına ṣalınurdı dürr ü güher / Ol **ḳatı yüzlü** yüz bulurdı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [ḳatı yüzlü,]*

<u>kaṭīfe:</u> *Kadife, bir kumaş türü.*

1. ʿİzzet édüp ayaġına düpdüz / Döşediler **ḳaṭīfe** yérine yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [ḳaṭīfe,]*
2.Yüz döşeyüp **ḳaṭīfe** yérine ḥūr / Muntaẓırlar ḳudūmüñe iy ñūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [ḳaṭīfe,]*

<u>katıl:</u> *Karışmak, karıştırılmak.*

1. Bu ḫaber çün irişdi gūşına / Āb-ı Kevşer **ḳatıldı** nūşına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [ḳatıldı, -dı]*

<u>kāṭı'u'l-ḥüccet:</u> *Hüccet kılıcı (Hüccet: İnsanların doğru yolu bulmaları için Allah'ın ortaya koyduğu delil.)*

1.Ṣāniʿ-i ṣāniʿ ola mı maṣnū' / **Ḳāṭı'u'l-ḥüccet** ola mı maḳṭū' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4166). [ḳāṭı'u'l-ḥüccet,]*

<u>katl:</u> *Katletmek, öldürmek.*

1.Dilkülenür-iken ḳatumda peleng / Dilküler étdi **ḳatlüme** āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1401). [ḳatlüme, -üm, -e]*
2.Küşte bulsa beni ḳatuñda ʿAzīz / **Ḳaṭlüñe** ḳasd éder çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [ḳaṭlüñe, -üñ, -e]*
3. Cānib-i Şāma gétdi pinhānī / **Ḳatl**den tā ḫalāṣ ola cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 412). [ḳatlden, -den]*

katl eyle: *Katletmek, öldürmek.*

1.Dédi **ḳatl eyle**meñ anı let-ile / Yègdür öldürmeden bu ḥālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 660). [ḳatl eyle, -me, -n]*

2. Yārı anuñ ki Ẕü'l-Celāl olur / Anı **ḳatl eyleme** muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [ḳatl eyleme,]*

katl ét: *Katletmek, öldürmek.*

1. Ne kadar fitne-y ise oġlandur / Nice **katl èd**esiz müslümandur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 651). [katl ét, -e, -siz]*

2.Anı **ḳatl étme**ge yemin étdi / Ol duʿā'-y-ıçun aña kīn étdi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 401). *[ḳatl étmeg, -e]*

katlan: *Tahammül etmek, dayanmak, sabretmek.*

1.Ki döyer mi bu teşne-i pür-tāb / Yarına **ḳatlana** bu gün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [ḳatlana, -a]*

2.Nice ṣabr eyleyem firāḳına ben / Nice **ḳatlanam** iştiyāḳına ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [ḳatlanam, -am]*

3. Beni sizden Ḫudā çün étdi cüdā / Bir nefes **ḳatlanuñ** be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [ḳatlanuñ, -uñ]*

4.Nice **ḳatlana** oda penbe-i ḫuşk / Döye mi bād-ı saḫta nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [ḳatlana, -a]*

katl-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakub'un katli, öldürülmesi (isteği).*

1. Ḫīle ḥāline vāḳıf oldı çü ʿĪṣ / **Ḳatl-i Yaʿḳūb**a ġāyet oldı ḫarīṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). [ḳatl-i Yaʿḳūb, -a].*

katre: *Damla II çok az miktar.*

1. Naḳşuñ anlardaġı nigāra göre / **Ḳatre** gibi ola biḥāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [ḳatre,]*

2.Dil ki bir **ḳaṭre** ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [ḳaṭre,]*

3. Ṣabr-ıla raḥm içinde **ḳaṭre** menī / Ravża-i ḥüsnüñ oldı yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [ḳaṭre,]*

4.Dü cihān **ḳatre** bahr-i cūdından / Cümle mevcūd anuñ vücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [ḳatre,]*

kaṭre nisār ét: *Damla saçmak, dağıtmak II yağmur yağdırmak.*

1. Ben o ḫākem ki nāgeh ebr-i bahār / Baña luṭfından **étdi ḳaṭre niṣār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [ḳaṭre niṣār ét, -di]*

kaṭrece: *Bir damlacık, damla kadar.*

1. **Ḳaṭrece** dāmenine nem gelmez / Zerrece sīnesine ġam gelmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [ḳaṭrece,]*

katre-i āb: *Su damlası.*

1.Olur olsa göñül ṭolu tef ü tāb / Teşne ḫalkına deşne **ḳatre-i āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [ḳatre-i āb,]*

kaṭʿ ol: *Kesilmek.*

1.**Ḳaṭʿ olınsa** revā ola o zebān / Ki sözinde ola ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [ḳaṭʿ ol, -ın, -sa]*

kavim: *Kavim, kabile. (Hz. Yusuf'un peygamberlerden oluşan kavmi bağlamında.)*

1.Her ne yol kim bu **ḳavme** olmaya rāh / Gétmezem ben aña ma'āẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [ḳavme, -e]*

kavl: *Söz, kelâm; konuşma.*

1.Yaz göñül levḥine bu **ḳavli** temām / Rāst olmaz muḫālif olsa kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [ḳavli, -i]*

2.**Ḳavli** ʿİbrānī fiʿli raḥmānī / Rūyı rūḥāni būyı reyḥānī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). *[ḳavli, -i]*

3. Gāh bu **ḳavli** dér ṣadālar-ıla / Ney gibi perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [ḳavli, -i]*

4. Bir yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir yaña söz ü sāz u **ḳavl** ü sema‘ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [ḳavl,]*

5.Çün Zelīḫā bu **ḳavle** étdi nigāh / Perde-i dilden étdi derd-ile āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [ḳavle, -e]*

6.Ḫāk ḳoydı başına ol şimşād / Ḳalbi nā-şād u **ḳavli** bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [ḳavli, -i]*

7.Çün Zelīḫā bu **ḳavli** eyledi güş / Kiẕb deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [ḳavli, -i]*

8.Çün Yeḫūdā bu **ḳavli** güş étdi / Şefḳati baḫri dilde cūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [ḳavli, -i]*

kavl-i daʿvā-dār: *Davacının sözü, iddiası.*

1.Bī-güvāh olsa **ḳavl-i daʿvā-dār** / Aña sevgend olur güvāh iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [ḳavl-i daʿvā-dār,]*

kavl-i nevā-yı kışşa-i rāz: *Hikâyenin, kıssanın sırlı nağmelerinin sözü (Yusuf u Züleyha kıssası bağlamında.)*

1.Rāst **ḳavl-i nevā-yı ḳışşa-i rāz** / Vérdi andan bu resme ḫōş-āvāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4403). [ḳavl-i nevā-yı ḳışşa-i rāz,]*

kavl-i pāk: *Pak, temiz söz; doğru söz.*

1.Kec gelürse bu **ḳavl-i pāk** saña / Rāst söyler dehān-ı çāk saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [ḳavl-i pāk,]*

kavl-i ṣādık: *Doğru söz.*

1. Ẓāhir oldur bu **ḳavl-i ṣādıḳdur** / ʿahd-i meẕkūre hem muvāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [ḳavl-i ṣādıḳ, -dur]*

kavl-i taḥḳīk: *Doğru söz II doğruluğu kesin olan söz.*

1.Seni yoldan çıḳardı çün İblīs / **Ḳavl-i taḥḳīki** añladuñ telbīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [ḳavl-i taḥḳīk, -i]*

kavm: *Kavim, millet; topluluk, cemaat.*

1.Biz ki bir **ḳavm**üz aṣlımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [ḳavmüz, -üz]*

2.Gūş édicek bu ḥikmeti ol **ḳavm** / Dīde-i dillerinde ḳalmadı nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). [ḳavm,]*

ḳavm-i Bisānī: *Bisan kavmi, halkı.(Bisan şehri: Filistin dolaylarında bulunan bir yerleşim yeri.)*

1. Bu cemāl-i bedīʿle anı / Mübdi‘ añladı **ḳavm-i Bisānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1961). [ḳavm-i bisānī,]*

kavm-i ṣāliḥ ol: *Salih, iyi işler yapan kimselerden olmak.*

1. Sa‘y édüp bu fesādı ṭāriḥ oluñ / Gètsün ol soñra **ḳavm-i ṣāliḥ ol**un *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [ḳavm-i ṣāliḥ ol, -uñ]*

kavs: *Yay; çekememezlik, kıskançlık yayı.*

1. Çün ḥased **ḳavsi** ata tīr-i naẕar / Yarasına ne cān döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [ḳavsi, -i]*

kavs-i ḳaża: *Kaza yayı II baht, talih, kader.*

1.Çün ḳader tīrin ata **ḳavs-i ḳaża** / Çāre olmaz aña meger ki rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [ḳavs-i ḳaża,]*

ḳavs-i ḳuzaḥ: *Gökkuşağı.*

1. Boynı **ḳavs-i ḳuzaḥ** omuzı ḳılıç / Tīr-iken arḳası ḳıl irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [ḳavs-i ḳuzaḥ,]*
2 Ḳubbesi çarḫ ü ṭāḳı **ḳavs-i ḳuzaḥ** / Ṣuffesi pür-ṣafā vü dārı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [ḳavs-i ḳuzaḥ,]*
3. Tāḳ-ı rengīni ṣan ki **ḳavs-i ḳuzaḥ** / Sāḥati rāḥat ü feżāsı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [ḳavs-i ḳuzaḥ,]*

ḳavs-i ḳuzaḥ: *Gökkuşağı (Sevgilinin kaşları bağlamında.)*

1.ʿanberīn vesme vérdi ṭurfa cemāl / Oldı **ḳavs-ı ḳuzaḥ** ol éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [ḳavs-ı ḳuzaḥ,]*

ḳavs-i müşgīn: *Siyah yay (Sevgilinin kaşları bağlamında.)*

1. Çekse vesme ḳaşına ol ḫurşīd / **Ḳavs-i müşgīn** olurdı māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [ḳavs-i müşgīn,]*

ḳayd: *Bağ, zincir; alıkoyma.*

1.**Ḳaydı**-y-ıla o serv olurdı revān / Olmadılar muḳayyed ol iḫvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [ḳaydı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
2.Dédi bildüm ki keydi sen étdüñ / Serv-i āzāda **ḳaydı** sen étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [ḳaydı, -ı]*

ḳayd: *Kaygı, endişe, tasa.*

1. Muṭlaḳā ārzūsı **ḳaydından** / Cānınuñ ḥaẕẕıdur o ṣaydından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [ḳaydından, -ı, -n, -dan]*
2. Çün revān oldı ʿĪṣ ṣaydına / Anası düşdi ḥīle **ḳayd**ına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). [ḳaydına, -ı, -n, -a]*

ḳayd: *(Gönül) bağı, zinciri.*

1.Dillere **ḳaydıñuz** delīm sizüñ / Éllere keydiñüz ʿaẕīm sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [ḳaydıñuz, -ı, -ñuz]*

ḳayd: *Bağ, zincir;engel (Hakikati görmeye engel olan manevi zincirler bağlamında.)*

1. Ḳamusı oldılar kemendine ṣayd / **Ḳayddan** oldı dilleri bī-ḳayd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4927). [ḳayddan, -dan]*

ḳayd ét: *Bağlamak; esir etmek.*

1.Dédiler pādşāh ṣayd étdi / Ṣayd édüp ol ġarībi **ḳayd étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [ḳayd ét, -di]*

ḳayd ét: *Bağlamak II etki, tesir altına almak.*

1.İy baña **ḳayd éden** ḫayāli-y-ile / İy beni ṣayd éden cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [ḳayd ét, -en]*

ḳayd eyle: *Bağlamak, esir etmek.*

1.Ḳaṣd édüp anı ṣayd eylediler / Ṭutdılar anı **ḳayd eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1348). [ḳayd eyle, -di, -ler]*

ḳayd ét: *Üzerinde durup hatırda tutmak.*

1.Her biri bunca dürlü **ḳayd ét**di / Luʿb-ıla ol ġazāli sayd ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [ḳayd ét, -di]*

kāyil ol: *Rıza göstermek, kabul etmek.*

1. **Kāyil olup** bu şarṭa pīr u cüvān / Toldı Mışra hidāyet-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [kāyil ol, -up]*

kāyim: *Devam eden, sürüp giden, var olan.*

1. Her ne yérde ki olsa bir ʻālim / Anda dāyim ṣalāḥ olur **ḳāyim** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [ḳāyim,]*
2. Var-ıdı ol zemānda bir ʿālim / **Ḳāyim-idi** ʿibādete dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [ḳāyim-idi, -idi]*

kāyim: *Kıyamda bulunan, ibadet eden (kimse) (Hz. Yusuf).*

1. Üns miḫrābı içre **ḳāyim** o nūr / Ẕikr éder Ḫāliḳını dāyim o nūr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). *[ḳāyim,]*

kāyim ol: *Ayağa kalkmak, ayakta durmak.*

1. Ḳāmeti **ḳāyim olsa** çün aʿrʿar / Cānın eylerdi dermiyān çi kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [ḳāyim ol, -sa]*
2. Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / Ki gören dér ki **ḳāyim olmış** baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [ḳāyim ol, -mış]*

kāyim ol: *Yerinde olmak.*

1. Ki turunç imtilāyı hāżım olur / Yéyenüñ iştihāsı **ḳāyim olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [ḳāyim ol, -ur]*

kāyināt: *Yaratılmış şeylerin hepsi; yer, gök bütün varlıklar, âlem, evren.*

1. Secde ol bī-niyāza lāyıḳdur / Ki ḳamu **kāyināta** ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [kāyināta, -a]*

kayna: *Artmak, çoğalmak; coşmak.*

1. Yumdu ġonça gibi dehānı revan / **Ḳaynadığınca** baġrı ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [ḳaynadığınca, -dığınca]*
2. Leb-i şīrīni olsa şekker-ḫand / Ẕevḳden şīşe içre **ḳaynaya** ḳand *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [ḳaynaya, -y, -a]*

kaynaş: *Hareketli olmak, hareket etmek.*

1. Bīde bād érse ṣuda geh gāhi / Sāyeden **ḳaynaşurdı** çoḳ māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [ḳaynaşurdı, -ur, -dı]*

kays: *Leyla ile Mecnun hikâyesinin erkek kahramanı olan Mecnûn-i Âmiri' nin asıl adı.*

1. **Ḳaysı** Mecnūn éden bu sevdādur / Ara yérde bahāne Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [ḳaysı, -ı]*

kayşar-i Rūm: *Rum (Bizans) hükümdarı.*

1. Ṭañ mı şāh-ı ʿAcem ya **Ḳayşar-i Rūm** / Galle ḳaṣdına Mışra étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [ḳayşar-i rūm,]*

kayyūm: *"Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu ḥālde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında esmâ-i Ḥüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Sergüẕeştüm cenābuña maʿlūm / Dilerem ḥażretüñden iy **Ḳayyūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [ḳayyūm,]*
2. Faḫr-i ʿālem buyurdı kim maẕlūm / Çün duʿā' éde aña dér **Ḳayyūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [ḳayyūm,]*
3. Yüzüm urdum ṭapuña yā **Ḳayyūm** / Cümle ḥālüm cenābuña ma'lūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [ḳayyūm,]*

kaz: *Kazmak, eşmek; herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.*

1. Nūn içinde bu ʿaynı kim yazdı / Māh içinde bu çāhı kim **kazdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [kazdı, -dı]*
2. **Ḳazup** ol çāhı étdi çün bünyād / Étdi Ürdün diyārını ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [ḳazup, -up]*

kaz: İşlemek, nakş etmek.

1.Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen éder / Senge gül **ḳazsa** tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [ḳazsa, -sa]*

kāz: *Makas.*

1. Çünki ola zebān-ı şemʿ dırāz / Tār olur meclis anı kesmese **kāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [kāz,]*

kaz çevürme: *Kaz etinin ateş üzerinde çevrilerek pişirilmesi.*

1. Kuzı biryānı **ḳaz çevürmeleri** / Ḳuş kebābı tavuḳ ḳavurmaları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2955). [ḳaz çevürme, -ler, -i]*

kažā: *Kaderin Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi.*

1.Seni benden **ḳažā** çün étdi cüdā / Dilerem kim refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [ḳažā,]*

2.Ṣabr éderse eger belālaruma / Gösterürse rıżā **ḳažālaruma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 929). [ḳažālaruma, -lar, -um, -a]*

3.Ol ki bildi **ḳažayı** étdi ḳabūl / Vāṣıl oldı kemāl-i ṭāʿate ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [ḳažayı, -y, -ı]*

4.Ol ki ṭutdı **ḳažāya** rū-yı rıżā / Āb-ı rū olur aña nār-ı ḳažā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 995). [ḳažāya, -ya]*

5.Her ki ol bendedür Ḫūdāsına / Sīne ṭutar anuñ **ḳažāsına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3282). [ḳažāsına, -sı, -n, -]*

6. Dédi Ḥaḳḳdan ḳaçan **ki** gelse ḳaẓā / Başarı ādemüñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [ḳaẓā,]*

7. Her **ḳažāya** çü dōst ḳāżīdür / ʿāşıḳ andan ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [ḳažāya, -y, -a]*

kažā: *Bela, musibet.*

1.Étdi cemʿiyyet-i belāya ṣalā / Her **kažā** kim ola murād-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 1046). [kazā,]*

kaža ile: *Farkında olmadan, bilmeyerek.*

1. Şāyed ola **kaža ile** ser-i çāh / Kārbān-ı Dımışka menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 663). [kaža ile,]*

kažā levḥi: *Kaza levhası, olmuş ve olacak şeylerin Allah'ın ilmindeki varlıkları II Allah tarafından olacak bütün olayların belirlendiği ve yazıldığı kaza ve kader levhası.*

1.Çün **ḳažā levḥine** çekildi raḳam / Bunda yazıldı niçe mīr-i ʿalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712). [ḳažā levḥi, -n, -e]*

kazan: *Kazma işini yapan.*

1.Çāh-ı Yūsuf ḥikāyetini yazan / Dér ki Şeddād-ıdı o çāhı **ḳazan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [ḳazan,]*

kaža-yı Ḥaḳḳ: *Kaderin Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi.*

1. Çarḫ n'olur **ḳaža-yı Ḥaḳḳ** ḥaḳdur / Rāżı olmayan aña aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5291). [ḳaža-yı ḥaḳḳ,]*

kāžī: *Yapan, yerine getiren.*

1. Her ḳažāya çü dōst **ḳāżīdür** / ʿāşıḳ andan ne gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [ḳāżīdür, -dür]*

kāz-i sīmīn: *Gümüş makas.*

1.Ḳaçdı ḳurtardı ġayret-i dīnden / Şemʿ-i kāfūrı **kāz-i sīmīnden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4543). [kāz-i sīmīn, -den]*

kāẕib: *Yalancı.*

1.Dédi el-ḥamdüli'llāh iy **kāẕib** / Ki bizi saña eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [kāẕib,]*

2.Her kişi kim sözinde **kāẕibdür** / Aña ẕillet belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [kāẕibdür, -dür]*

3. Dédi Şemʿūn ki iy bürāderler / **Kāẕib** añlar bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [kāẕib,]*

4.Ki Zelīḫā sözinde **kāẕibdür** / Ḳaçaram ben o baña ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [kāẕibdür, -dür]*

5.Yūsuf ol daʿvasında **kāẕibdür** / Ki Zelīḫāya kendü ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [kāẕibdür, -dür]*

6. Ki bular **kāẕib-imiş** evvelden / Ḥīleye rāġıb-ımış evvelden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [kāẕib-imiş, -imiş]*

kebāb: *Acı, elem içinde gönül, yürek.*

1. Ḳalmadı ḳūtumuz meger bu **kebāb** / Bulmazuz gözyaşından özge şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [kebāb,]*

kebāb ét: *(Ciğerini sevgili için) pişirmek, kebap yapmak.*

1. Yése baġrın **kebāb édeydi** aña / İçse ḳanın şarāb édeydi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [kebāb ét, -e, -y, -di]*

kebāb ü kebīb dil: *Yanmış ve yaralı gönül.*

1.Belki dé bu ġarībi kim ister / **Dil kebāb ü kebībi** kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [kebāb ü kebīb dil,]*

kebāb-ı baḫt: *Baht, talih kebabı.*

1. ʿıyşum devām-ı ġuṣṣa vü hem-ṣoḥbetüm belā / Eşküm şarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum **kebāb-ı baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [kebāb-ı baḫt,]*

kebg-i derī: *İri ve güzel sesli keklik II saray kekliği.*

1. İricek ol kebūterüñ ḫaberi / Ḳahḳaha eyledi o **kebg-i derī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [kebg-i derī,]*

2. Kūh u hāmūna eyleseñ güẕeri / Gelse nāgāh öñüñe **kebg-i derī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [kebg-i derī,]*

kebg-i ferbih: *Besili, semiz keklik.*

1.**Kebg-i ferbih** ki dāma géç düşer / Yégdür ol serçeden ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [kebg-i ferbih,]*

kebg-i melīḥ: *Güzel, latif, sevimli keklik.*

1.Dédi kim kim alur cemāl-i şarīḥ / ʿAndelīb-i faṣīḥ ü **kebg-i melīḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [kebg-i melīḥ,]*

kebīb: *(Gönlü) yaralı, yanmış II dertli hüzünlü.*

1.Ẓāhir-iken bu resme ḥüsn-i ġarīb / Nice déyem saña ġarīb ü **kebīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [kebīb,]*

kebīr: *Büyük.*

1.Seyyid ü ḫādim ü ṣaġīr ü **kebīr** / Ḫᵛāce vü bende vü ġanī vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [kebīr,]*

kebūd: *Mor-mavi arası sünbül rengi.*

1. Döginür yār-ile geçen dem-içün / Tā **kebūd** ola reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [kebūd,]*

kebūter: *Güvercin.*

1. Urdılar mühr mihr-i dilber-ile / Ṣaldılar Maġribe **kebūter**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2930). [kebūter-ile, -ile]*
2. İricek ol **kebūterüñ** ḫaberi / Ḳahḳaha eyledi o kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [kebūterüñ, -üñ]*
3. Seyr éden ol hümāyı ṭāḳından / Bir **kebūter** ṣanurdı sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [kebüter,]*

kec: *Hile, yanıltma, aldatma; yalan söz, eğri söz*

1. ʿAvratın rāst ṣandı **kec** sözden / Gözi görmezdi gibi boynuzdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [kec,]*

kec: *Doğru olmayan, yalan.*

1. Gözüñe lāzım oldı bīmārī / **Kec** ḫayāl oldı çün anuñ yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [kec,]*
2. Olmasayduñ bu **kec** ḫayāl-ile yār / Olmaz-ıduñ gözüñ gibi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [kec,]*
3. **Kec** gelürse bu ḳavl-i pāk saña / Rāst söyler dehān-ı çāk saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [kec,]*
4. Rāstdur **kec** degül inan ḫaberüm / Ver ne üşde ḳılıcuñ üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [kec,]*
5. Rāst olsa ġamı Zelīḫānuñ / Gelmez-idi bu **kec** sözi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [kec,]*

kec ol: *Yanlış, hatalı olmak; doğru olmamak.*

1. Dédi duḫter **kec olsa** ger bu ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [kec ol, -sa]*
2. Ḳaşların göreli ḫayāl oldum / **Olmadum kec** velī hilāl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2615). [kec ol, -ma, -du, -m]*

kec-gümān ét: *Kötü zan beslemek II suizanda bulunmak.*

1. Ṣūret-i rāzuñı nihān étme / Ṭoġruñam baña **kec-gümān étme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2558). [kec-gümān ét, -me]*

kedd ét: *Uğraşmak, çabalamak; ısrar etmek.*

1. Dāye daʿvetde gerçi **kedd étdi** / Uymadı Yūsuf anı redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [kedd ét, -di]*
2. Ḫāra düşdüm baña meded eyle / Hecre sedd ol viṣāle **kedd eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [kedd eyle,]*

keder: *Acı, üzüntü, dert.*

1. Dédi maḳṣūdumı dér-idüm eger / İrmese yine ḫātıruña **keder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [keder,]*

k'édin: *"Ki edinmek"; sahip olmak, elde etmek (Vezin gereği "ki" bağlacı ile "edin-" fiilinin birleşmiş hâli)*

1. Diler-idüm **k'édineydüm** feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [k'édineydüm, -e, -y, -dü, -m]*

kef aç: *El açmak, avuç açmak (Dua etmek bağlamında)*

1. Gördi bir yaña enbiyā ṣaf ṣaf / Her biri bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [kef aç, -mış]*

kefa billah: *(Şahitlik için) Allah yeter.*

1. Yazdılar āḫirinde niçe güvāh / Dédiler ʿāḳıbet **Kefa billah** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723). [kefa billah,]*

kefen: *Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez, kefen bezi.*

1. Derd-ile rişte olmış-ıdı bu ten / Bunuñ-ıla dikerdüm aña **kefen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [kefen,]*
2. Ḳanḳı ṭopraġa gömdiler bedenüñ / Nice yapraġı étdiler **kefenüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [kefenüñ, -ün]*

keff: *Avuç, elin iç tarafı; el*

1. Geh urur ruḫlarını **keff** gibi / Geh döger sīnesini def gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [kef,]*
2. **Keffi** ʿuṣṣāḳa rāḥatü'l-ervāḥ / Barmaġı dil kilidine miftāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [kefi, -i]*

3.Deryālara göre **keff** gibidür / Keffüñe göre bu cümle deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [kef,]*

4.Deryālara göre kef gibidür / **Keffüñe** göre bu cümle deryā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 221). [keffüñe, -üñ, -e]*

5.**Keffi** levḥine étdi naḳş-ı nigār / Tā bu naḳş-ıla el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [keffi, -i]*

6.Her kilide ki soḳdı **keffi** dilin / Ne kilid buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [keffi, -i]*

7. Kimi **keffin** çü ṣafḥa-i takvīm / Cedvel-i sürḫ ile ḳılup taḳsīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [keffin, -in]*

8. Ḳısmet étdükce **keffin** ol ḥayrān / Cedvelinden aḳardı seyl-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [keffin, -in]*

keff-i üştür: *Devenin ağzındaki çok koşmaktan oluşan köpük.*

1. Yére zaḫm urduġınca naʿl-ile raḫş / **Keff-i üştür** olurdı merhem-baḫş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3125). [keff-i üştür,]*

kef-i biḥār: *Deniz köpüğü.*

1. Yer yaratdı **kef-i biḥārından** / Gökler étdi anuñ buḫārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [kef-i biḥār, -ı, -n, -dan]*

kefīl: *Bir kimsenin borcunu ödememesi durumunda ödemeyi taahhüt eden kimse II Bir kimsenin iyi hâli ve iyi ahlâkı husûsunda garanti veren kimse.*

1. İş güç olsa aña **kefīl** gerek / Rāh çün ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [kefīl,]*
2. Niçe bīçārenüñ vekīli-y-idi / Niçe medyūnlaruñ **kefīli**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 3135). [kefīl, -i, -y, -idi]*

kehrübā: *Kehribar taşı; bir yere hızlıca sürüldüğü zaman, hafif şeyleri kendine çeken bergâmi taş.*

1.Gerçi ṭapmaḳda pārsā gibidür / İlla ḳapmaḳda **kehrübā** gibidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [kehrübā,]*

kelāl: *Yorgunluk, bitkinlik, fütûr.*

1. Aña maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / İrmez aña **kelāl** ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [kelāl,]*

kelāl ol: *Yorgun, bitkin düşmek.*

1. Ṣad zebānum biterse sebze miṣāl / Luṭfı şükrinden **ola** külli **kelāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [kelāl ol, -a]*

kelām: *Söz, kelam; konuşma.*

1. Kand-ı pend-ile ḫalḳı ṭoylar-ıdı / ‘İlm ü ḥikmet **kelāmı** söyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [kelāmı, -+ı]*
2.Bir **kelāmına** biñ güher véreyin / Ne güher belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [kelāmına, -ı, -n, -a]*
3. Yaz göñül levḥine bu ḳavli temām / Rāst olmaz muḫālif olsa **kelām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [kelām,]*
4.Gelmedin kimseden cevāb u **kelām** / İrişi geldi Eflaḥ-i bed-nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [kelām,]*
5. Pür-ġam oldı dili Zeliḫanuñ / Bu **kelāmın** éşitdi çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [kelāmın, -ı(n)]*
6.Yūsuf anuñ **kelāmın** étmedi gūş / Ṭurdı derd ü ġam-ıla ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [kelāmın, -ın]*
7. Her ne dérse éşit **kelāmın** anuñ / Dil gibi ḫālīét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [kelāmın, -ın]*
8.Eser eyledi Mālike bu **kelām** / Rāzi oldı k’ide tecellī-yi ʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2059). [kelām,]*

kelām: *Söz, kelam; Allah kelamı.*

1. Rabb-i ʿizzet **kelāmını** söyler / Ḥamd édüp aña nāmını söyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5045). [kelāmını, -ı, -n, -ı]*
2. Gūşı-y-ıla **kelām**ını gūş ét / Cāmı-y-ıla şarābını nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 354). [kelāmını, -ı, -n, -ı]*

kelām ét: *Konuşmak, sohbet etmek.*

1. Diledi kim daḥi **édeydi kelām** / Aḳribāsına göndüreydi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1776). [kelām ét, -e, -y, -di]*
2. Çün bu pend ü naṣīḥat oldı temām / Döndi oġlanlarına **ét**di **kelām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [kelām ét, -di]*

kelām eyle: *Konuşmak, sohbet etmek.*

1. **Eyler-idi** nihān anuñla **kelām** / Getürürdi aña şarāb-ü ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [kelām eyle, -r, -idi]*

kelāma gel: *Konuşmak, bir şeyler söylemek.*

1. Ḳāmeti şemʿi geh ḳıyāma gelür / Lebi ṭūṭī gibi **kelāma gelür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [kelāma gel, -ür]*

kelām-ı Hudā: *Allah'ın kelamı II ilahî kelam, söz.*

1. Geldi cān Semʿine nidā ne nidā / Bī-ḥurūf u ṣadā **kelām-ı Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [kelām-ı Ḫudā,]*

kelām-ı mihr-engīz: *Sevgi uyandıran sözler, kelimeler II sevgi, muhabbet sözcükleri.*

1. Ḫatm olup bu **kelām-ı mihr-engīz** / Çün añılmadı nām-ı Mışr-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2835). [kelām-ı mihr-engīz,]*

keleb: *Büyük iplik yumağı.*

1. Bir fütāde ḳarıcuġuñ o zemān / Bir **keleb** ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [keleb,]*

kelīm: *Kendisine söz söylenen, hitap edilen kimse (Kelimullah: Tur dağında Cenabıhakk'ın kendisine hitap etmiş olması sebebiyle Hz. Mûsâ'ya lakap olmuştur.)*

1. Çünki didāra ṭālib oldı **Kelīm** / Len terānī dédi Ḫabīb-i Kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6000). [kelīm,]*
2. Ḥayrete düşdi görüp anı **Kelīm** / Dédi kimler ola bu cemʿ-i ʻazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [kelīm,]*

kelimāt-ı kelām-ı zāt: *(Yüce) zatının konuşmalarının kelimeleri (Yüce Allah'a ait sözler, Kur'ân ayetleri bağlamında.)*

1. ʿĀlemi hayy eden hayatun içün / Kelimāt-ı kelām-ı zātun içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 133*). [kelimāt-ı kelām-ı zāt, -uñ]*

kelimāt-ı kelīm: *Hz. Musa'nın sözleri (Hz. Mûsâ'ya Tur dağında Cenabıhakk'ın hitap etmiş olması bağlamında.)*

1. **Kelimāt-ı Kelīm** ḥürmetiy çün/ Ṭūr-ı mīḳāt u Ṭūr-ı ʿizzet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 146). [kelimāt-ı kelīm,]*

Kelīm-i hudā: *Allah'ın kendisiyle konuştuğu kimse; Hz. Musa (Kelimullah: Tur dağında Cenabıhakk'ın kendisine hitap etmiş olması sebebiyle Hz. Mûsâ'ya lakap olmuştur.)*

1. Erinī dédi çün **Kelīm-i Ḫudā /** Ṣandı kendüdedür hemān bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [kelīm-i ḫudā,]*

kellā: *Asla, hiçbir zaman; kesinlikle (Bir şeyi reddetme, kabullenmeme durumunda söylenen söz.)*

1. Dérdi ḥāṣā bu pākden **kellā** / İş bunı işleyendedür illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [kellā,]*

kem: *Kötü, fena; değersiz.*

1. Olmaya ʿālem içre bundan **kem** / Ki özine vücūd véreʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [kem,]*
2. Anda kim yazılurdı ġam ḥarfi / Ṣıġmaz-ıdı cihāna **kem** ḥarfi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335).. [kem,]*

kem bahā: *En az, asgari fiyat, değer.*

1.Nice heykel dür-ile gevher-idi / **Kem bahāsı** yégirmi biñ zer-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [kem bahā, -sı]*
2.Ṣatdılar ola **kem** bahālar-ıla / Aġladurlar ola cefālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [kem,]*

kem ol: *(Aşk) azalmak, eksilmek.*

1. Vaṣl-ıla ʿışḳ **olmadı kem** aña / Belki oldı etem bu mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [kem ol, -ma, -dı]*

kemā tedinu tedān: *"Nasıl davranırsanız öyle muamele görürsünüz."Hadis-i şerif (Muhammed (Abdu'r-Rauf El-Münâvî), Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Câmi'ü's-Sagîr, C. V, bs. I, (Mısır: Matbaatu Mustafa Muhammed, 1356/1938), s. 38, Hadis No. 6411*

1.Merd-i ʿibret-şināsu hikmet-dān / Ḫōş démişdür **kemā tedinu tedān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5615). [kemā tedinu tedān,]*

kemāl: *Mükemmellik, olgunluk II kusursuzluk.*

1. Gördi Yūsuf anuñ bu ḥālini çün / ʿIşḳ ḥālinde bu **kemālini** çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [kemālini, -i, -n, -i]*
2.Ehl-i ʿışḳuñ **kemāli** faḳr u fenā / Yāre lāyıḳ beḳā vü istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [kemāli, -i]*
3. Her ki şükr eylemekde ʿāciz olur / Şükr içinde **kemāle** fāyiz olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6072). [kemāle, -e]*
4.Aña maḫṣūṣdur **kemāl** ü cemāl / İrmez aña kelāl ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [kemāl,]*
5. Gétdi māl ü cemāli ʿışḳ-ıçun / Nakṣa irdi **kemāli** ʿışḳ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [kemāli, -i]*
6.Menzili dūzaḫ ü **kemāli** dalāl / Menberi şer naṣīḥati idlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [kemāli, -i]*
7.Naḳsa taḥsīn éder **kemāle** ʿitāb / Ḳubḥı tezyīn éder cemāli ḥarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [kemāle, -e]*
8.Tāze gül gibi ṭutdı ol ʿāşıḳ / ʿizzet étdi **kemāline** lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [kemāline, -i, -n, -e]*
9.Āferin Māliküñ **kemāline** / Vāḳıf oldı günāhı ḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1867). [kemāline, -i, -n, -e]*
10.Her ki göre anuñ cemālini / Ẕikr éder ṣāniʿuñ **kemālini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [kemālini, -i, -n, -i]*
11. Anuñ aṣḥābı-y-içun āli-y-içün / Yüce ḳadri büyük **kemāli-y-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [kemāli-y-içün, -i, -y, -içün]*
12. Ḫilʿat olmış cemāl kāmetine / Zīnet olmış **kemāl** ḫilʿatine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 457). [kemāl,]*
13. Niçe ʿāşıḳ ola cemāline / Reşk éde niçeler **kemāl**ine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [kemāline, -i, -n, -e]*
14. Eşer ola yüzi cemālünden / Baḫşiş eyle bu dem **kemāl**üñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [kemālüñden, -üñ, -den]*
15.Dédi vérdüm **kemāl**ümi ben aña / Sülüsānı cemālümi ben aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [kemālüm, -üm]*
16. Düzdi āyīneler cemāline / Maẓhar olmaġ-ıçun **kemāline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3558). [kemāline, -i, -n, -e]*
17.Bilmek isterseñüz **kemālin** anuñ / Ḥāżır olsun görün cemālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4725). [kemālin, -in]*
18. Büt ü büt-ḫāne pür cemālüñ-ile / Cümle ʿālem ṭolu **kemālün**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [kemālün-ile, -üñ, -ile]*

kemāl bul: *Kemāle ermek, olgunlaşmak; bir kimsenin manevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazilet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.*

1. Hālet-i ʿışḳ çünki **buldı kemāl** / Étdi maʿşūḳı ʿāşıḳa hem-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [kemāl bul, -dı]*

kemāle ir: *Kemāle ermek, olgunlaşmak; bir kimsenin manevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazilet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.*

1.Ṣabr édüñ tā **ire kemāline** / Terbiyetler ḳılam cemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2217). [kemāle ir, -e]*

2. Belki āḫir **kemāle irse** bu kār / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [kemāle ir, -se]*

3.Hased eyler **kemāle ir**señ eger / Feraḥ olur melāle irseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 560). [kemāle ir, -se, -ñ]*

kemāl-i devlet: *Yüce saygınlık, makam.*

1.Lāyıḳ oldur **kemāl-i devletüñe** / Bula maḳṣūdını gelen ḳatuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2153). [kemāl-i devlet, -ün, -e]*

kemāl-i ehl-i maʿnī: *Mana ehlinin kemali, mükemmelliği.*

1.Tecellī benligüm benden alalı bī-ḫaber oldum / Cemāl-i ehl-i ṣūretden **kemāl-i ehl-i maʿnīden** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3363). [kemāl-i ehl-i maʿnī, -den]*

kemāl-i ʿışḳ: *Aşkın mükemmelliği, olgunluğu.*

1. ʿāşıḳ étse **kemāl-i ʿışḳ-**ıla bed / Anı maʿşūḳ luṭfı étmeye red *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5581). [kemāl-i ʿışḳ, -ıla]*

kemāl-i ʿizzet: *Üstün dereceli şeref ve haysiyet.*

1.Saña lāyıḳ **kemāl-i ʿizzetdür** / Bize lāyıḳ seni riʿāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [kemāl-i ʿizzet, -dür]*

kemāl-i raḥmet: *Yüce Allah'ın rahmetinin mükemmelliği, bolluğu.*

1.Bilürem ben **kemāl-i raḥmetini** / Görürem ben o baḥr vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [kemāl-i raḥmet, -i, -n, -i]*

kemāl-i ṣunʿ: *Sanatın mükemmelliği II Allah'ın yaratıcılığının mükemmelliği.*

1. Dédiler kim zihī cemāl-i cemīl / Ki olupdur **kemāl-i ṣunʿa** delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [kemāl-i ṣunʿ, -a]*

kemāl-i ṣunʿ-i ḫudā: *Allah'ın sanatlarının mükemmelliği.*

1.Görse ol ḫaṭṭ ü cedveli dānā / Oḳur-ıdı **kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [kemāl-i ṣunʿ-i ḫudā,]*

kemāl-i ṭāʿat: *İbadetin, teslimiyetin en yüce mertebesi.*

1.Ol ki bildi ḳażayı étdi ḳabūl / Vāṣıl oldı **kemāl-i ṭāʿate ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [kemāl-i ṭāʿat, -e]*

kemāl-i ṭarf: *Bakmanın, bakışın kemali II bakışın son noktası.*

1. Lām-ı zülfüñ ne ḫāme ḥarfidür / Ki cemālün **kemāl-i ṭarfidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [kemāl-i ṭarf, -i, -dür]*

kemāl-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un yüce değeri, kıymeti; Hz. Yakup'un yüce makamı.*

1.Görmişem ben cemāl-i Yaʿḳūbı / İşüdürem **kemāl-i Yaʿḳūbı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3469). [kemāl-i Yaʿḳūb, -ı]*

kemāl-i zāt: *Allah'ın yüce zatı, varlığı.*

1.Yā ilāhi kemāl-i zātuñ içün / Bunca esmā-y-ile sıfātuñ içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 127*). [kemāl-i zāt, -uñ]*

kemāl-i zībāyī: *Güzelliğin nihayeti, son noktası.*

1.Dédiler iy **kemāl-i zībāyī** / Kim yaratdı bu ḥüsn-i zībāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [kemāl-i zībāyī,]*

kemāl-i zuhūr-ıla pinhān: *Çok görünmekten gizlenmiş. (Allah) (Gün ortasında çıplak gözle güneşe bakmaya çalışsak gözümüz buna dayanamaz. Onun nurunun şiddeti, görülmesine engel olur. Allah'ın varlığı o derece açık ve bedihidir. Fakat bu açıklık ve bedihi oluş onun görülmesine perde olmuştur.).*

1.İy **kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān** / Sen göñülde göñül seni cūyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 99). [kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān,]*

kemān: *Yay II ok atmakta kullanılan iki ucu arasına kiriş gerilerek eğriltilmiş ağaç ya da metal silah; ok fırlatma aracı.*

1. Tīr atarsın dile **kemān** ḳanı / Yaḳdı mihr anı mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [kemān,]*
2. Cāna tīr urdılar **kemānı** nihān / Yoḳ kemāne gümān ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [kemānı, -ı]*
3. Cāna tīr urdılar kemānı nihān / Yoḳ **kemāne** gümān ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [kemāne, -e]*
4.Ḳıl ḳaşuñdan **kemān** müjeñden tīr / Eyle ol vaḥşī āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [kemān,]*

kemān ét: *Belini bükmek, iki büklüm etmek; dert, keder içinde bırakmak.*

1. Cevr oḳına beni nişān étdüñ / Ḳahr-ıla ḳaddümi **kemān étdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2634). [kemān ét, -dü, -n]*

kemān eyle: *Belini bükmek, iki büklüm etmek; dert, keder içinde bırakmak.*

1. Anı kim ʿışḳ oḳı **kemān eyler** / Yüzü levḥinde yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [kemān eyle, -r]*

kemān ol: *(Âşığın boyunun) yay gibi eğilmesi, iki büklüm olması; dert, keder içinde olmak.*

1.Āhı oḳ ḳāmeti **kemān oldı** / Reng-i sīmāsı za'ferān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4193). [kemān ol, -dı]*

keman-i gümān: *Şüphe yayı II sevgilinin yaya benzeyen kaşlarının kuşkusu.*

1. Tīr-i vehmi atup **keman-i gümān** / Ḳılur ol bī-nişān ġazālı nişan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [keman-i gümān,]*

kemend: *Kement, ucu ilmekli uzun ip II sevgilinin kıvrımlı saçı. (Sevgilinin āşığını kendine bağlayan hāl ve özellikleri bağlamında.)*

1. Ḳalbi ṭutduñ **kemendi** gözlersin / Baġladuñ cānı bendi gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [kemendi, -i]*

2.Tāb vér sünbülüñ **kemendine** / Tā ol āvāre düşe bendine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [kemendine, -i, -n, -e]*

3.Āferin ol **kemende** kim ola bend / Buncılayın cemāl-i bī-mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3940). [kemende, -e]*

4. Ḳamusı oldılar **kemendine** ṣayd / Ḳayddan oldı dilleri bī-ḳayd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4927). [kemendine, -i, -n, -e]*

kemend ét: *(Âşığı)tutsak etmek, bağlamak. (Sevgilinin saçları bağlamında.)*

1.Sünbüli müşke būy-bend étdi / Siḥr-ile dillere **kemend étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4327). [kemend ét, -di]*

kemend-i Ṭāhā: *Tâhâ'nın kıvrımı, kemendi. II Tâhâ suresinin başındaki " Tâhâ " ifadesindeki "tı" ve "he" harflerindeki kıvrımlar. (Hz. Ömer'in Müslüman olmasına vesile olan Sure: Tâhâ.)*

1.Ol ki saçı **kemend-i Ṭāhādur** / Seyyid-i bārgāh-ı aʿlādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 280). [kemend-i ṭāhādur, -dur]*

kemer: *Bel bağı, kayış.*

1.Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı **kemer** / Ney olup nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [kemer,]*

2. ʿAcemüñ tāc édindi bācını ol / Étdi Rūmuñ **kemer** ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [kemer,]*

3. Her birinüñ libāsı ḥulle-i ḫūr / **Kemer** ü tācı ḥasret-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2968). [kemer,]*

4.**Kemeri** mekr ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş sinesine ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [kemeri, -i]*

5. Her biri bir perī-sıfat dilber / Altun üsküflü ḳur **kemerlü** ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [kemerlü, -lü]*

6.**Kemeri** ṣıdḳ u tācı ḫulletdür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 272*). [kemeri, -i]*

7.Baġladı beline o bedr-i asīl / **Kemeri** kim ḳuşandı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [kemeri, -i]*

8.Ne **kemer** vaṣla-i seʿādet-idi / Her ne ḫaste ḳuşansa ṣıḥḥat-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [kemer,]*

9. Ḳollarını güher ḳuçardı hemān / İnce bélin **kemer** ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [kemer,]*

10. Kimi laʿlīn külāh lāle gibi / Kimi zerrīn **kemer** piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [kemer,]*

11.Çünki ḳuşandı cevherī **kemerin** / Der-miyān étdi cānınuñ güherin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [kemerin, -in]*

12. İp ḳuşaḳ baġladı **kemer** yérine / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [kemer,]*

13. Géydi sīmīn tenine ḥulle-i zer / Bend étdi miyāna Mıṣrī **kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [kemer,]*

14. **Kemer** altında buldı genc-i nihān / Bu nihān iş edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [kemer,]*

15. Vérdi zerrīn **kemer** muraṣṣaʿ tāc / Her biri ṣarḳa bāc ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [kemer,]*

16. Ḳāmeti ḳāyim olsa çün aʿrʿar / Cānın eylerdi dermiyān çi **kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3604). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe II kayış, bel bağı.*

1. Kemerinden ṭutaydı kūhi eger / Pāydār olmayaydı kūh u **kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [kemer,]*

2.**Kemerinden** ṭutaydı kūhi eger / Pāydār olmayaydı kūh u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [kemerinden, -i, -n, -den]*

kemer: *Bel bağı, kayış (Hz. İshak'tan çocuklarına kalan, mucizevi özellikler gösteren kemer.).*

1. Güẕer étdükde ḫażret-i pederi / Ḳalmış-ıdı aña meger **kemer**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 517). [kemeri, -i]*

2. Yoġ-iken ḳılca fitne cānında / **Kemeri** buldılar miyānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 526). [kemeri, -i]*

3. Getürürdi miyāna geh **kemerin** / Yād éderdi miyān-ı sīm-beriñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4975). [kemerin, -in]*

4. Yoġ-iken Yūsufuñ meger ḫaberi / Mekr eliyle ḳuşatdı ol **kemer**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [kemeri, -i]*

5. Çünki girdi miyān-ı ḫānesine / Tutdı bélin **kemer** bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 521). [kemer,]*

6.Dédi kim ḳanḳı érdedür bu **kemer** / Āh kim gétdi yādgār-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 523). [kemer,]*

7.**Kemer**in çün ḳuşatdı İsḥākuñ / Ḳalmadı ʿaḳlı kılca ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [kemerin, -in]*

8. Bunlaruñ Yūsufa bu töhmetidür / Ẕikr olınan **kemer** ḥikāyetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [kemer,]*

9.**Kemer**üm gétdi déyü eyledi āh / Éşiden oldı haline āgah (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 522). *[kemerüm, -üm]*

10. Yūsufı aldı gétdi ḫanesine / Vaṣla irdi **kemer** bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 528). [kemer,]*

kemer: *Bel bağı, kayış (Zenginlik ve soyluluk göstergesi olan altından yapılmış ya da değerli taşlarla süslenmiş kemer bağlamında.).*

1. Dédi n'oldı ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u **kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [kemer,]*

kemer bağla: *Bir işe girişmek, hazırlık yapmak.*

1.Ol ʿaṣāya diküp ḥased nazarın / Her biri mekre **bağladı kemerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 608). [kemer bağla, -dı-in]*

kemer ol: *(Âşığın kolları) kemer gibi olmak. (Âşığın kollarının kemer gibi sevgilinin belini sarması bağlamında.)*

1. Ki n'olaydı miyān-ı yāre eger / Sīm sā'idlerüm **olaydı kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3616). [kemer ol, -a, -y, -dı]*
2. Lebi nūşında hāżır étdi şeker / Sā'idi ṭavḳ étdi sāḳı **kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [kemer,]*

kemer-bend: *Kemer bağı, bele bağlanan kuşak.*

1. Bir **kemer-bendi** ney gibi o nigār / Bağlamazdı miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [kemer-bendi, -i]*
2. Çün **kemer-bendi** bağlasa beline / Gelür-idi bu ārzū diline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3615). [kemer-bendi, -i]*

kemerin muḥkem et: *Bir şeye sıkı sıkı sarılmak; işini sağlama almak.*

1. Rāstlıḳ rāḫı üzre ol ḫāme / **Kemerin muḥkem etdi** İslāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 171). [kemerin muḥkem et, -di]*
2. Kuşadup anı vérdi Yaʿḳūba / **Kemerin muḫkem ét**di āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 520). [kemerin muḥkem ét, -di]*

kemīne: *Âciz, zavallı.*

1.Ṣanma bu kem-terīn **kemīne** kenīz / Ola ṣevḳüñde saña ṣūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [kemīne,]*

kemter: *Küçük; az, değersiz.*

1.Étme ẓulmi nedeñlü **kemter**-ise / Cān-ı ẓālim egerçi mermer-ise *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1085). [kemter-ise, -ise]*

kemterīn: *Küçük, en küçük.*

1.Nāme-i medḥi hel etādur anuñ / **Kemterīn** vaṣfı lā fetādur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [kemterīn,]*

kemterīn: *Aciz, zavallı*

1.Démezem ben saña ʿAzīz oldum / Belki bir **kemterīn** kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [kem-terīn,]*
2.Ṣanma bu **kem-terīn** kemīne kenīz / Ola ṣevḳüñde saña ṣūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [kem-terīn,]*

kemterīn-i ʿuṣṣāḳ: *Âciz, hakir âşık.*

1.Bunca demdür ki saña müştāḳum / Ḥüsnüñe **kemterīn-i ʿuṣṣāḳum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [kemterīn-i ʿuṣṣāḳ,]*

Kenʿān: *Kenan ülkesi, diyarı (Kenan diyarı Hz. Yakup ve çocuklarının yaşadığı, günümüzde Filistin olarak bilenen bölgedir.)*

1.Dédi Aʿrābīm yérüm **Kenʿān** / Ṭaraf-ı Mısra eyledüm seyrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3792). [Kenʿān,]*
2. Ki bir Aʿrābī ol zemānda meger / Mısra **Kenʿāndan** eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [Kenʿāndan, -dan]*
3. Bitdi çün Mıṣra varup işleri hep / Sürdi **Kenʿāna** nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [Kenʿāna, -a]*
4.Nāḳaya çünki vāṣıl oldı murād / Gétdi **Kenʿāna** yél gibi nī-zād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [Kenʿāna, -a]*

5.Çünki Aʿrābī vardı **Kenʿāna** / Dünle ʿazm étdi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [Kenʿāna, -a]*

6.Naʿrasın çün éşitdi ebnāsı / Ṭoldı **Kenʿāna** fitne ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [Kenʿāna, -a]*

7. Diñşürüp kārbānı **Kenʿāndan** / Cānib-i Mıṣra göçdiler andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6110). [Kenʿāndan, -an]*

8. Çünki andan yine rücūʿ étdi / Geldi **Kenʿāna** vü yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [kenʿāna, -a]*

9. Çünki **Kenʿañ**a geldi İsrā'īl / Yüklü oldı o yıl yine Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [kenʿaña, -a]*

Kenʿān diyarı: *Kenan ülkesi, diyarı (Kenan diyarı Hz. Yakup ve çocuklarının yaşadığı, günümüzde Filistin olarak bilenen bölgedir.)*

1.Toldı **Kenʿān diyarı**na şādī / Ḥulle-y ile bezendi şimşādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [Kenʿān diyarı, -n, -a]*

2.Gördi **Kenʿān diyārına** irmiş / Yéñine anda bir güneş girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553). [Kenʿān diyārı, -n, -a]*

kenār: *Kıyı, sahil.*

1. Yine seyyāra irtiḥāl étdi / Nīl-i Mıṣruñ **kenārına** yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2061). [kenārına, -ı, -n, -a]*

kenār: *Kıyı, kenar II yan, etraf*

1.Ufuḳ eyle **kenārını** çāhuñ / Ṣalsun āfāḳa nūrını māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [kenārını, -ı, -n, -ı]*

2. Ġuṣṣa-i bī-kerānda ġarḳ oldum / Gelmedi çün **kenāra** eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1100). [kenāra, -a]*

3.Yaʿni fażl-ıla her ki pür-dildür / Ḫalḳ içinde **kenāra** māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [kenāra, -a]*

4.Geldi çün Yūsufı **kenārına** / Ṣu ṣaçıldı yüregi nārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1300). [kenārına, -ı, -n, -a]*

kenār: *Kucak, kucaklama; sarılma*

1.Gelse āḫir miyāna būs ü **kenār** / Bulmaz eşkāl-i kāra yine **kenār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [kenār,]*

2.El uzatmış miyān-ı serve çenār / Yaʿni ḫōşdur miyān-ı yāri **kenār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [kenār,]*

3.Çün bu resme münaḳḳaş oldı o dār / Der ü dīvāra ṭoldı būse **kenār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [kenār,]*

4. Çünki gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / Geldi evvel miyāna būs u **kenār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [kenār,]*

kenār ét: *Kucaklamak, sarılmak.*

1. Yūsufı luṭf-ıla **kenār étdi** / Resm-i ikrām-ı bī-şümār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5255). [kenār ét, -di]*

kenār eyle: *Kucaklamak, sarılmak.*

1.Anı bir yérde bu **kenār eyler** / Ol buña buseler niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [kenār eyle, -r]*

kenar ṭut: *Mesken edinmek; bir yere yerleşmek.*

1.Dāne laʿl-ile ḥoḳḳasını enār / Pür **édüp** ṭutmış ol miyānda **kenar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [kenar ṭut, -mış]*

kenāra gel: *Yakınına gelmek; kucağa gelmek (Yakın olmak bağlamında.)*

1.Cüst ü cūyı bu ḥāle oldı revān / Ki **kenāra gele** o serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [kenāra gel, -e]*

kenāra gét: *Kenara çekilmek, gitmek; bitmek, sonlanmak.*

1. Çünki **gétdi kenāra** ṣabr u ḳarār / Geldi evvel miyāna būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [kenāra gét, -di]*

kenāre: *Kucak.*

1.Çün Zelīḫā dilerdi çāresini / Ḳordı Yūsuf anuñ **kenāresini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [kenāresini, -si, -n, -i]*

kendü: *"Kişinin öz varlığı, zâtı, kendisi" anlamında dönüşlülük zamiri.*

1. Erinī dédi çün Kelīm-i Ḫudā / Ṣandı **kendüdedür** hemān bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [kendüdedür, -de, -dür]*
2.Her biri yére urdı **kendüzini** / Yırtup aġladı derd-ile yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [kendüzini, -zi, -n, -i]*
3. Gördi kim ḫālī ḳalbi gibi serā / **Kendüsi** anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [kendüsi, -si]*
4.İy fetā görme **kendüñi** zinḥār / Tā olasın cihānda berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [kendüñi, -ñ, -i]*
5.Ḥaḳḳa ol eyledi ḥaḳīḳī sücūd / Ki ḳomaz **kendü**de mecāzī vücūd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[kendüde, -de]*
6.4. Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram arpa arż édüp gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [kendüm, -m]*
7.**Kendünüñ** olmadı çün oġlanı / Vérdi Yaʿkūba nesl-içün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). [kendünüñ, -nüñ]*
8.Ḥasret ü fürḳat odına o yanuḳ / Ṣandı ol demde **kendüyi** uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1301). [kendüyi, -yi]*
9.Nice bir **kendüñi** ögüp ṣatasın / Beliki āḫir çürük ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [kendüñi, -ñi]*
10. Setr-içün perde aṣdı ḳapusuna / Ḫiẕmete ṭurdı **kendü** ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [kendü,]*
11. ʿIşḳ derdi ki merdi ferd eyler / **Kendünüñ** ġayrın aña derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [kendünüñ, -nüñ]*
12. Göndürüp **kendüsi** de ṣaldı resūl / Tā vesīle ola murādına ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [kendüsi, -s, -i]*
13.Degülem ben ġulām-ı ḫalḳ ammā / Bilürem **kendümi** ġulām-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3281). [kendümi, -m, -i]*
14.Mār olup gözlerine māl-ile genc / Étdi **kendüye** dürlü dürlü ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [kendüye, -y, -e]*
15.Eylemişdüñ benümle ʿahd-i temām / Étmege baña **kendüñi** iʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3465). [kendüñi, -ñi]*
16.Çün Zelīḫā ġamın gédermedi yār / Dāyesin gördi **kendüye** ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [kendüye, -y, -e]*
17.Tā bu nīreng-i renge ol büt-i şeng / Meyl édüp ola **kendüye** hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [kendüye, -y, -e]*
18.Ṣandı **kendüyi** bā-murād eyler / Dil-i ġam-dīdesini şād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4517). [kendüyi, -yi]*
19. Beni étmezse **kendüye** vāṣıl / Ḳaʿrı zindān olur buña menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4772). [kendüye, -y, -e]*
20. Dédi var Yūsufı getür göreyin / Düş cevābını **kendüden** sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [kendüden, -den]*
21. **Kendüsi** pīr-i nā-tüvān oldı / ʿIşḳı varduḳca nev-cüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5358). [kendüsi, -s, -i]*
22. Olur-ımış éden o naʿrayı gūş / Zehresi çāk ü **kendüsi** bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5836). [kendüsi, -s, -i]*
23.Naẓarı Yūsufumdan ırmayasız / **Kendüñüzden** anı ayırmayasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 820). [kendüñüzden, -nüz, -den]*
24. Siz niçe nesl-i enbiyā olasız / **Kendü** cüzüñüze cefā ḳılasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1163). [kendü,]*
25. **Kendü** 'ırżın saḳındı ol sulṭān / Dédi étmeñ bu ḫāli ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [kendü,]*
26. K'eyleyüp bunca gūşiş ol miskīn / **Kendü** zuʿmında vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [kendü,]*
27. Dā'imā güft ü gūy(ı) oldı ʿAzīz / Gétdi **kendü** yerine ṭoldı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). [kendü,]*

28.Naẕarı yāra düşdi **kendü** yére / N'eylesün cānı ol ki yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [kendü,]*

29.Döginüp aġlayup dér-idi dırīġ / **Kendü** destümden irdi başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [kendü,]*

30.Sengden saḫt odur ki senge ṭapar / **Kendü** naḳḳāş naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [kendü,]*

31.Éledüp pāye-i serīrine / Géçdi **kendü** oturdı yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4416). [kendü,]*

32.Oldı ʿāşıḳ niyāzı ḫışm-āmīz / **Kendü** cānına çekdi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [kendü,]*

33.Çünki Yūsuf bu ḥāli ḳāl étdi / **Kendü** naḳdin o demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [kendü,]*

34.Çün göründi gözine bu emṣāl / **Kendü** daḫi ḳılurdı anı miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [kendü,]*

35.Her ḳapuyı ki gördi açıldı / **Kendü** gül gibi daḫi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [kendü,]*

36.Köñlegüm dāmenini çāk étdi / **Kendü** adımı şimdi pāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4623). [kendü,]*

37.Yūsuf ol daʿvasında kāẕibdür / Ki Zelīḫāya **kendü** ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [kendü,]*

38.Cānına od düşüp Zelīḫānūn / **Kendü** vardı cenābına anūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4735). [kendü,]*

39. Ġālib olsa göñülde şiddet-i ġam / **Kendü** cānına ḳasd éder ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [kendü,]*

40. **Kendü** destümle kör édüp gözümi / Rāhdan çāha şalmışam özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [kendü,]*

41. Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü pōst / **Kendü** boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [kendü,]*

42. Süḫan-i dōst gerçi şekkerdür / İlla **kendü** dilinde ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5189). [kendü,]*

43. ʿişret esbābı cümle cemʿ-idi / **Kendü** ol cemʿ içinde şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [kendü,]*

44. Ṣaḳlayan bāruñuzda māluñuzı / Söyleyen söze **kendü** ḥālüñüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5878). [kendü,]*

45. Çün beşāret ümidi geldi dile / Aldı Buşrayı **kendü**-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [kendü-y-ile, -y, -ile]*

46. Dest-i ġayret velīk menʿ etti / **Kendüyü** ġayret-ile cemʿ etti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [kendüyü, -y, -ü]*

47.Beni ʿammem édindi **kendüye** yār / İftirā étdi baña āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [kendüye, -(y)e]*

48.Mestlik alsa ādemüñ özüni / Ne ḫumārın bilür ne **kendüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [kendüzüni, -(ö)z, -ün, -i]*

49. Görüp ol nurı yitürüp özüni / Sāye-veş yére ṣaldı **kendüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6121). [kendüzüni, -(ö)z, -ün, -i]*

50.Anuñ iḫvānı étdi ẓulm ü ḥased / Bunlaruñ nesli **kendülerinden** eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [kendülerinden, -ler, -i, -n, -den]*

51.Çünki Yaʿḳūb aña nigah étdi / Ḫavfdan **kendüzin** tebāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 486) [kendüzin, -zin]*

52. Sūḫte çün bu ṭaʿnı gūş étdi / Ṣabr édüp **kendüzin** ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [kendüzin, -zin]*

53.Bir ḳapuya daḫi tutar yüzini / İrgürince murāda **kendüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4402). [kendüzüni, -zü, -n, -i]*

54. Eyle yitür cihānda **kendüzüñi** / İsteyüp bulmayalar özüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [kendüzüñi, -zü, -n, -i]*

55. Şöyle kim görmeyen güher yüzini / Pür-güher oldı ṣandı **kendüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5249). [kendüzüni, -zü, -n, -i]*

56.Dédi Lāvī yalan düşüñe sebeb / **Kendü** zu'muñda neydi ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [kendü,]*

57. Her birinüñ cemāli şems ü ḍuḥā / Anlara göre **kendü** ḥüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [kendü,]*
58. Buldı ʿadl étmege bir ehl-i temīz / **Kendü** yérine anı étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [kendü,]*
59. Ḳaṣd éder **kendü** ol araya gele / Yūṣufı anlaruñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [kendü,]*
60. **Kendü** ṭurdı namāza étdi şürūʿ / Fāriġ olup niyāza étdi şürūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1354). [kendü,]*
61. Ḫᵛābda görmüş-idi bir yüce tag / Kullede **kendü** pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [kendü,]*
62. Üştür üstinde bir güneş gördi / **Kendüsin** anda ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [kendüsin,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri (Allah).*

1. Dilemez ol ḥabīb-i ʿālem-sāz / Dōstlıḳ içre **kendüye** enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [kendüye, -y, -e]*

kendü düşen ağlamaz: *"Kendi zararına kendisi neden olanın yakınmaya hakkı olmaz" anlamında kullanılan bir söz.*

1. Var-ıdı ilde bu meṣel rūşen / **Ağlamaz** dérler-idi **kendü düşen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [kendü düşen ağla, -maz]*
2. Ma'rifetden olar ki ber yédiler / **Kendüsi düşen ağlamaz** dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4997). [kendüsi düşen ağlamaz,]*

kendü ḥāline ḳoy: *(Birini veya bir şeyi) kendi hâline bırakmak, ilgilenmemek, karışmamak.*

1. Döyemez bu muṣībete cānı / **Kendü ḥāline ḳoyalum** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6216). [kendü ḥāline ḳoy, -alu, -m]*

kendüden gét: *Kendinden geçmek, şuurunu kaybetmek.*

1. Yıḳılup yére **kendüden gétdi** / Her ne étdiyse bir naẓar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [kendüden gét, -di]*
2. Çün Zelīḫāya ol ḫaber yitdi / Bī-ḫaber oldı **kendüden gétdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [kendüden gét, -di]*
3. Buni Yaʿḳūb o dem ki gūş étdi / Āh édüp düşdi **kendüden gétdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [kendüden gét, -di]*

kendüni öldür: *Kendisini öldürmek; intihar etmek.*

1. Redd elin urma uricaḳ yüzümi / **Öldürerem** elüñde **kendüzümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4503). [kendüni öldür, -e]*

kendüsin yitür: *Kendini yitirmek, kendinden geçmek.*

1. **Yitüren kendüsin** maḥabbetden / Keşreti farḳ éder mi vaḥdetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3190). [kendüsin yitür, -en]*

kendüyi kenīz ét: *Âşığın kendini sevgiliye kul, köle yapması; birine kul köle olmak.*

1. Anca dārāt-ile bu māh-ı ʿAzīz / **Kendüyi étdi** ḫidmetüñe **kenīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3968). [kendüyi kenīz ét, -di]*

kendüyi yavu ḳıl: *Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.*

1. Çün muṣībet ṣadāsıdur bildi / Āh édüp kendüyi yavu ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1119). [kendüyi yavu ḳıl, -dı]*

kendüzi: *"Kişinin öz varlığı, zâtı, kendisi" anlamında dönüşlülük zamiri.*

1. Étdi dergāh-ı Ḥaḳḳa dürlü niyāz / Diledi **kendüzine** ʿömr-i dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1033). [kendüzine, -n, -e]*
2. Aṣlı ol nesnenüñ ki ola hebā / Aṣlı yoḳ **kendüzine** görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [kendüzine, -i, -n, -e]*
3. Zīnet étmek deminde **kendüzine** / Gözgü yérine ḳordı yüz dizine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [kendüzine, -i, -n, -e]*

4.Ġālib olsa belā-yı ġam özine / Pend éderdi bu resme **kendüzine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [kendüzine, -i, -n, -e]*

5.Baḳdı ʿāşıḳ çü dōstuñ sözine / Mihrbān gördi anı **kendüzine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [kendüzine, -i, -n, -e]*

6. Pāresin pāreler mi ʿāḳil olan / Ḳaṣd éder **kendüzine** cāhil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [kendüzine, -i, -n, -e]*

kendüzine getür: *Kendisine getirmek; ayıltmak.*

1. Ḳolını yaṣduġ eyleyüp yüzine / Būyı-y-ıla **getürdi kendüzine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5558). [kendüzine getür, -di]*

kendüzini bil: *Kendisinin ne olduğunu idrak etmek, hakikatine erişmek.*

1. ʿışḳ-ıla açdı ʿāleme gözini / ʿIşḳ-ıla bildi buldı **kendüzini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5586). [kendüzini bil, -di]*

kendüzüni öldür: *Kendisini öldürmek; intihar etmek.*

1. Bir naẓar görmese eger yüzüni / Ġuṣṣadan **öldürürdi kendüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3174). [kendüzüni öldür, -ür, -di]*

kendüzüni yitür: *Kendisini yitirmek; kendinden geçmek.*

1. Geh dizini dögerdi geh yüzüni / Geh düşüp **yitürürdi kendüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4955). [kendüzüni yitür, -ür, -di]*

kenīse: *Kilise.*

1.Ṭoldı her gūşe mescid ü miḥrāb / Büt uvandı **kenīse** oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [kenīse,]*

kenīz: *Cariye, ḥālayık; genç kadın köle*

1. Vérdi hem niçe biñ **kenīz** ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [kenīz,]*

2. Kenz-i bī-ḥadd ü bī-nihāye **kenīz** / Cümlesi māh-rū-yı mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2964). [kenīz,]*

3. A'nī bir niçe yüz **kenīz** ü ġulām / Cümlesi serv-i nāz ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [kenīz,]*

4.Bile uydurdı biñ cemīle **kenīz** / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [kenīz,]*

5. Aġlayaldan bu āb-rīzlerüm / Benden el yudılar **kenīzlerüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2764). [kenīzlerüm, -ler, -üm]*

6. ʿālem-i ḥüsn aña musaḫḫar-ıdı / Mihr-ile meh **kenīz** ü çāker-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [kenīz,]*

7. Niçe biñ māh-rū ġulām ü **kenīz** / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [kenīz,]*

8. Bunca dārāt ü ʿizzet-ile ʿAzīz / Āstānında ḳul ḳatında **kenīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [kenīz,]*

9.Zülfe adlu **kenīzi** var-ıdı / Ḫiẓmet eylerdi aña yār-idi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). *[kenīzi, -i]*

10.Vérdi Leyyā da Bülhe adlu **kenīz** / Toġdı andan bes éki ehl-i temīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). *[kenīz,]*

11. Bunca bānū-y-iken ol ehl-i temiz / Eline şu ḳoyardı şan ki **kenīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [kenīz,]*

12.Yüz güzel yüzlü fitne gözlü **kenīz** / Cümle dūşīze ḳand sözlü **kenīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [kenīz,]*

13.Yüz güzel yüzlü fitne gözlü **kenīz** / Cümle dūşīze ḳand sözlü **kenīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [kenīz,]*

14.Hem vaṣiyyet ḳılup **kenīzlere** / Dédi ol sözde fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [kenīzlere, -ler, -e]*

15. Gétdi ḳalmadı bunca kenz ü **kenīz** / Ḳatına gelmez oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [kenīz,]*

16.Démezem ben saña ʿAzīz oldum / Belki bir kem-terīn **kenīz** oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [kenīz,]*

17.Ṣanma bu kem-terīn kemīne **kenīz** / Ola şevḳüñde saña şūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [kenīz,]*

18.Her **kenīzüm** ḳatuñda ḫidmet-gūş / Her ġulāmum ḳapuñdan ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4607). [kenīzüm, -üm]*

kenīzān: *Cariyeler, ḥālayıklar; genç kadın köleler*

1.Dédi kim iy Ḫudā **kenīzānı** / ʿaḳl-ile ʿālemüñ ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [kenīzānı, -ı]*

kenīzek: *Küçük cariye, ḥālayık.*

1.Derd-ile ol **kenīzek** étdi fiġān / Ol ciger-gūşesiy'çün aġladı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [kenīzek,]*

2. Yūsufuñ yandı nār-ı fürḳatine / Tā **kenīzek** irince ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1082). [kenīzek,]*

3. Bir niçe yüz **kenīzek** ü ḫuddām / Ḫiẕmetinde olurlar-ıdı müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2401). [kenīzek,]*

4. Her **kenīzek** perī-sıfat duḫter / Çeng-ile zühre reng-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [kenīzek,]*

kenīz-i meh-revnaḳ: *Parlak, ışıltılı ay (yüzlü) cariye, ḥālayık.*

1.ʿAḳabince **kenīz-i meh-revnaḳ** / Ṭaşt-ı sīmīn elinde çün zanbaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4753). [kenīz-i meh-revnaḳ,]*

kenz: *Hazine.*

1. Gétdi ḳalmadı bunca **kenz** ü kenīz / Ḳatına gelmez oldı ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [kenz,]*

kenz-i bī-ḥadd: *Sınırsız, sonsuz hazine.*

1. **Kenz-i bī-ḥadd** ü bī-nihāye kenīz / Cümlesi māh-rū-yı mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2964). [kenz-i bī-ḥadd,]*

ker eyle: *Sağır etmek II kaplamak, yayılmak.*

1. Ol seḥer at ṣahili ér üni / **Eyledi ker** ṣımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3886). [ker eyle, -di]*

kerāmāt: *Allah'ın sâlih, takvâ sahibi, velî kullarından zuhur eden olağan üstü hâller.*

1.Çünki Ḥaḳḳ setr éde **kerāmātı** / Añlamaz ḫalḳ ḫarḳ-ı ʿādātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [kerāmātı, -ı]*

2. Aldı tesbīḥini eline çenar / Tā **kerāmātin** anuñ éde şümār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [kerāmātin, -in]*

kerāmet: *Cömertlik, lütuf, iyilik.*

1. ʿĀṣıḳa ʿışḳ ḫōş **kerāmetdür** / ʿışḳı maʿşūḳına sirāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [kerāmetdür, -dür]*

2. Dilerüz senden ol **kerāmet-içün** / Bizi redd étme bu biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [kerāmet-içün, -içün]*

3. Bize faḳr ü fenā biḍā'atdür / Saña luṭf u vefā **kerāmetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [kerāmetdür, -dür]*

4. Mevtdür baña her ḥayat ansuz / Ḫōş **kerāmet**-durur memāt ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [kerāmet-durur, -durur]*

5. Bu **kerāmet** yeter kerīme hemīn / Ki éde ʿöẕri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [kerāmet,]*

kerāmet: *Allah'ın sâlih, takvâ sahibi, velî kullarından zuhur eden olağan üstü hâl.*

1.Müstecāb oldı daʿveti anuñ / Ẓāhir oldı **kerāmeti** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1029). [kerāmeti, -i]*

2. Ġālibā enbiyā ʿalāmetidür / Bu kerem evliya **kerāmetidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5742). [kerāmetidür, -i, -dür]*

3. Bilseñ atamuzuñ **kerametini** / Ḥasret ü ḥüzn içinde ḥāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5781). [kerametini, -i, -n, -i]*

4.Yūsufa söyledi **kerāmet-ile** / Gönlini açdı çoḳ beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 924). [kerāmet-ile, -ile]*

5.Ṣıġadı arḳasını şefḳat-ile / Géderüp vaḥşetin **kerāmet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1358). [kerāmet-ile, -ile]*

6. Yūsufa dédiler bu ḥālet-ile / Bu ḳadar ḳadr-ıla **kerāmet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [kerāmet-ile, -ile]*

7.Bu **kerāmet** çün anı étdi Kerīm / Yüz sürer ayaġına bahr-i ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [kerāmet,]*

8. Bu şekkerler lebi ḥālāvetidür / Meyveler ġabġabı **kerāmetidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258) [kerāmetidür, -i, -dür]*

9. Vaṣl-ı maḫlūḳi isteyen insān / Oldı bunca **kerāmet** aña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [kerāmet,]*

10.Démedi kimse bu **kerāmetdür** / Añlamadı ki ḫarḳ-i ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [kerāmetdür, -dür]*

11. Çeşm-i mesti ki ʿayn-i raḥmetdür / Nerges olmaḳ aña **kerāmetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [kerāmetdür, -dür]*

12.Niçe kiẕbi **kerāmet** añlarlar / İy niçe ṣıdḳı töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811). [kerāmet,]*

13.Ebrūlaruñuñ **kerāmet**idür / Olduğı şikeste Ṭāḳ-ı Kisrā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 207*). [kerāmetidür, -i, -dür]*

14. Bunca ḥüsn-ile anı Rabb-i Ḥakīm / Étdi bir ḫōş **kerāmet**-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [kerāmet-ile, -ile]*

15. Ḫʸāb te'vīlin eyleye ta'līm / Olasın bu **kerāmet**-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 626). [kerāmet-ile, -ile]*

16. Nev-cüvān oldı bu **kerāmet-ile** / İrdi vaṣl-ı ʿAzīze ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5596). [kerāmet-ile, -ile]*

kerem: *Cömertlik, lütuf, iyilik.*

1.İy éki cihāna raḥmet olan / Oldı **keremüñ** ḳamuya matmaʿ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 230*). [keremüñ, -üñ]*

2.Ḫaberinüñ resūli olduñ anuñ / **Kereminüñ** ḳabūli olduñ anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [kereminüñ, -i, -nüñ]*

3.Yüzi üzre ḳosañ **kerem** ḳademin / Ḳademün zāyil eyler-idi ġamın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3966). [kerem,]*

4. El ṣunar mı életdügüñ niʿama / Meyli var mı vefā-yıla **kereme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [kereme, -e]*

5. Ol zemān kim ṭapuña çāker-idüm / **Keremüñ** dīdesine manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [keremüñ, -üñ]*

6. Dédiler belki bu ʿaṭāyı Ḫudā / **Kereminden** müyesser étdi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [kereminden, -i, -n, -den]*

7. Ġālibā enbiyā ʿalāmetidür / Bu **kerem** evliya kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5742). [kerem,]*

8.Az görinür gözine çok keremüñ / Çoḳ belā olur aña az elemüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 563). [keremüñ, -üñ]*

9.Yoḳ mı iy ādem oġlı sende **kerem** / Tā ki ben de duʿā'-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [kerem,]*

10.Sen ṣıduñ kāseyi yéyüp niʿamum / Baña cevr eyledüñ görüp **keremüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4610). [keremüm, -üm]*

11.**Kerem**üñden coġ eyle evladıñ / Yıkma sāʿat gelince bünyadıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 395). [keremüñden, -ün, -den]*

12. Yūsufuñ cām-ı ḳalbi ṣāfī-y-idi / **Kerem**i vü vefāsı vāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [keremi, -i]*

kerem ét: *Lütuf, merhamet, ihsan etmek; yardım etmek*

1. **Kerem ét** ol Ḫudā-yı pāk-içün / Ki ḳılur cānı bende ḫāk-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2772). [kerem ét,]*

2.Ā'ni merdümlig-ile **ét keremüñ** / Gözümüñ nūrı üzre baṣ ḳademüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4136). [kerem ét,]*

3. **Kerem ét** sırrımuz ʿiyān étme / Gizlü destānı dāstān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5911). [kerem ét,]*

kerem eyle: *Lütuf, merhamet, ihsan etmek; yardım etmek*

1. **Kerem eyle** esirge ol pīri / Étme luṭfuñdan aña taḳṣīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [kerem eyle,]*

kerem kıl: *Lütuf, merhamet, ihsan etmek; yardım etmek.*

1.Dé Zelīḫāya benden olsun dūr / Beni ṭutsun **kerem ḳılup** ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3992). [kerem ḳıl, -up]*

kerem-i kerāmet: *İkramlara, nimetlere kavuşmak.*

1.Kime olsa **kerem-i kerāmeti** ḥāl / Ḳahrı luṭf-ıla eyler istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [kerem-i kerāmet, -i]*

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu (kimse)*

1. Bu kerāmet yeter **kerīme** hemīn / Ki éde ʿöẕri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [kerīme, -e]*
2. Kāşkī ol **kerīme** irsem ben / Derdüm aḫbārın aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [kerīme, -e]*

kerīm: *"Vâdini yerine getiren, çok verici, lutuf ve ihsânı bol, kendisine sığınanı geri çevirmeyen" anlamında esmâ-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Baña anuñçun oldısa bu cezā / Anı ʿafv eyle iy **Kerīm** Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [kerīm,]*
2.Sen dér-idüñ **kerīm** ilāhum var / Ehl-i cürme raḥīm ilāhum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [kerīm,]*
3.Bu kerāmet çün anı étdi **Kerīm** / Yüz sürer ayaġına bahr-i ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2083). [kerīm,]*
4. ʿĀḳıbet göndürüp fidā-yı aẓīm / Ol belādan ḫalāṣ étdi **Kerīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [kerīm,]*

kerīm et: *İkram etmek, ihsan etmek (Allah'ın ikram etmesi, vermesi bağlamında.)*

1. Bunca ḥüsn-ile anı Rabb-i Ḥakīm / Étdi bir ḫōş kerāmet-ile **kerīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [kerīm et, -di]*

kerīm ol: *Ulu, şerefli, aziz (kimse) olmak.*

1. Nice ḥadde irişdi işbu yetīm / Ki atamuz ḳatında **ol**dı **kerīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [kerīm ol, -dı]*
2. Ḫʸāb te'vīlin eyleye taʿlīm / **Ol**asın bu kerāmet-ile **kerīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 626). [kerīm ol, -a, -sın]*

kerr: *Güç, kuvvet*

1.Ferr ü **kerr** ü saʿādet-ile o māh / Tāblus şehrin étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [kerr,]*

kerr ü ferr: *Güç, kuvvet II ihtişam, heybet, görkem.*

1. Kimi pür-şeb-çerāġ şan ki felek / Geldi çün **kerr ü ferr-ile** o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [kerr ü ferr, -ile]*

kerre: *Defa, kere, kez.*

1. Cānı geldi hezār **kerre** lebe / Rūz-ı miḥnetde irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2476). [kerre,]*
2.Ol şeker leẕẕetine kāse-i dehr / Günde biñ **kerre** verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [kerre,]*

kerrūbī: *Meleklerin büyüğü II Allah'a en yakın olan dört büyük melek. (Cebrail, Mikail, Azrail, İsrafil.)*

1.Kürbete irdi cümle **kerrūbī** / Niçe olur bu nālüñ āşūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [kerrūbī,]*

kes: *Bırakmak, vaz geçmek.*

1. Ṣaġ-ısa yél gibi yolunda esem / Ölmiş-ise recā elini **kesem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [kesem, -em]*

kes: *Kesmek, koparmak; parçalamak*

1.Her ki andan **keserse** bir barmaḳ / Serin édem ḳalem gibi iki şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [keserse, -er, -se]*

2.**Kesdi** tīġ-ı şafaḳ o dem anı / Görme misin yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [kesdi, -di]*

3. Ḳılıcından ki ḳan ṭamardı anuñ / Ṭamarın **kesmiş**-idi aʻdānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2001). [kesmiş-idi, -miş, -idi]*

4.Her biri büt şımış **kesüp** zünnār / Sübḥa olmış elinde rişte-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [kesüp, -üp]*

5. Yazılurdı **kesilse** ḫāmeleri / Yüzi levḥinde ġuṣṣa nāmeleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [kesilse, -il, -se]*

6.Ṣaldılar ḳaʿr-ı çāha çün anı / Bir cefākār **kesdi** urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [kesdi, -di]*

7.**Kesdi** biryānı yédi bir yanın / Açdı ol dem duʿā'sı enbānın (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). *[kesdi, -di]*

8. Çünki ola zebān-ı şemʿ dırāz / Tār olur meclis anı **kes**mese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [kesmese, -me, -se]*

kes: *Bitirmek, sona erdirmek.*

1. Tīġımuza bulaşmadan ḳanı / **Kes**er olur tīġ-ı mekr ü destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 658). [keser, -er]*

2. Yūsufa çün ḳul oldı Bünyāmīn / Bunlar andan recāyı **kesdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [kesdi, -di]*

kes: *(Meyve) kesmek, doğramak.*

1.Tā gelince nigār-ı sīb-ẕeḳan / **Kesmek** olmaz turuncını her ten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [kesmek, -mek]*

2. Geldi çün ol şeh-i melāḥat-i ġunc / **Kesmek** istedi her birisi turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [kesmek, -mek]*

kes: *(Elini) kesmek, yaralamak.*

1. Vaṣl-ı Yūsufdan eyle buldı ṣafā / Ḳalemin **kesdi** ṭuymadı ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [kesdi, -di]*

kes: *(Ümidini) kesmek.*

1. Dōst vaṣlından anlar āḫir-i kār / Dest-i ümmīdi **kesdile**r nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [kesdiler, -di, -ler]*

kes: *(İlgiyi, alakayı) kesmek.*

1. Ṭutdı miḥrāb-ı tāʻate yüzini / **Kesdi** cümle ʿalāḳadan özini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4941). [kesdi, -di]*

2. Gördi būy-ıla çün beḳa bāġın / **Kesdi** cāndan revān fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [kesdi, -di]*

kes: *Ayırmak, uzaklaştırmak*

1.Çünki ʿışḳuñla kestiler göbegin / **Kesme** elden anuñ ümid etegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [kesme, -me]*

kesād ol: *Değersiz olmak.*

1.Ḳanda kim ṭoġru sözler **ola kesād** / Egri sözlere urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [kesād ol, -a]*

kesb: *Çalışarak kazanma.*

1. Mālik-idi o ḫᵛācenüñ nāmı / **Kesb**-ile ḫōş géçerdi eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [kesb-ile, -ile]*

keşf: *Keşif II açmak, açığa çıkarmak.*

1. Bu **keşf** içre ol nigār-ı laṭīf / Luṭf-ile çünki étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [keşf,]*
2. Dehenüñ būseden muḳaffal ola / Bu éki ḳufla **keşfüm** evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [keşfüm, -üm]*

keşf ét: *Açmak, açığa çıkarmak, meydana çıkarmak.*

1. **Keşf éder** ʿālimü'l-Ġuyūb anı / Ṭuyar éşitmedin ḳulūb anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [keşf ét, -er]*

keşf-i rāz ét: *Sırrı, gizlenen şeyi ortaya çıkarmak; sırrını açmak.*

1. Serv-i Maġrib hezār nāz étdi / Dehenin açdı **keşf-i rāz étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3586). [keşf-i rāz ét, -di]*
2 Yüz urup ḫażrete niyāz étdi / ʿālem-i dilde **keşf-i rāz étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3684). [keşf-i rāz ét, -di]*

kesil: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

1.Nice şemşīr-ile **kesildi** serüñ / Ḳanḳı tīr-ile deldiler cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [kesildi, -di]*

2. Ya size ġalib ola düşmenüñüz / **Kesile** başuñuz düşe tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [kesile, -e]*

kesil: *Bitmek, tükenmek.*

1. Ki eger gétmez-ise Bünyāmīn / Ḳuvvet ü ḳūtumuz **kesildi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [kesildi, -di]*

kesr: *Kırma, kırılma, paralanma.*

1. Pederi dédi derde ṣabr eyle / Cebr édüp **kesri** cāna cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [kesri, -i]*

kesr ét: *Kırmak, parçalamak*

1.Her ki **kesr éde** dişleri güherin / Delerem dür gibi anuñ cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1174). [kesr ét, -e]*

kesret: *Çokluk, kalabalık.*

1.Çünki Mālik bu **kesreti** gördi / Ḫānesi ḳapusına bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [kesreti, -i]*

kesret: *Kesret, çokluk II tas. Masiva olarak tanımlanan Allah'ın dışındaki her şey.*

1. Yitüren kendüsin maḥabbetden / **Keşreti** farḳ éder mi vaḥdetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3190). [kesreti, -i]*

kesr-i ṣad-pāre: *Paramparça kırık II paramparça gönül.*

1. Dédi duḫter ki ṣabra yoḳ çāre / Cebr olınmaz bu **kesr-i ṣad-pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [kesr-i ṣad-pāre,]*

ketm ét: *Saklamak, gizlemek.*

1. Seyyi'e görseñüz bir ādemden / **Ketm édüñ** anı cümle ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [ketm ét, -üñ]*

kevākib-i ezhār: *Çiçek (gibi) yıldızlar II yıldız çiçekleri.*

1. Yéri zeyn eyledi bahā-yı bahār / Bitdi gökde **kevākib-i ezhār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 682). [kevākib-i ezhār,]*

kevākib-i gerdūn: *Feleğin, gökyüzünün yıldızları.*

1. Nīle vü seng-rīzesine o gün / Günü étdi **kevākib-i gerdūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [kevākib-i gerdūn,]*

kevser: *Cennette bir nehir veya havuz.*

1. Ḳanı ol şehd-i tāze şīrīn leb / Şimdi **Kevserdür** aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [kevserdür, -dür]*

kevser-i ʿilm ü faẕl: *İlim ve fazilet havuzu, nehri (Hz. Ali).*

1. **Kevser-i ʿilm ü faẕl**a sāḳīdür / Eser-i ʿışḳ anuñla bāḳīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 305). [kevser-i ʿilm ü faẕl, -a]*

kevser-miṣāl: *Kevser gibi, kevsere benzer.*

1.Ġaybdan geldi her géce bir enār / Çıḳdı **Kevser-miṣāl** öñinde bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [kevser-miṣāl,]*

keyd: *Hile, oyun; dalavere, dolap.*

1.Keyd-ile zen ʿAzīzi ḫᵛār eyler / Mekr-ile fikrini figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [keyd-ile, -ile]*

2.Dédi bildüm ki **keydi** sen étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı sen étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [keydi, -i]*

3.Dillere ḳaydıñuz delīm sizüñ / Éllere **keydiñüz** ʿaẓīm sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [keydiñüz, -iñüz]*

keyd-i ʿavrat: *(Mısırlı) kadınların hileleri, oyunları.*

1. Ki ḫalāṣ oldı **keyd-i ʿavratdan** / Düşmedi evc-i burc-i ‘ismetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4940). [keyd-i ʿavrat, -dan]*

keyfe medde’ẕ-ẓıl: *Gölgeyi nasıl uzattı. (Furkan 25/45)*

1.Ṭuymasun déyu sırrı her bī-dil / Perde-dār oldı **keyfe medde’ẕ-ẓıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [keyfe medde’ẕ-ẓıl,]*

keyfiyyet-i zelīḫā: *Zeliha’nın (Züleyha) içinde bulunduğu durum, vaziyet.*

1.Cām-ı Yūsufdan içdi ṣahbāyı / Bildi **keyfiyyet-i Zelīḫāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 5758). [keyfiyyet-i zelīḫā, -y, -ı]*

k’eyle: *Ki eylemek. (Vezin gereği “ki” bağlacındaki “i” sesi düşürülmüştür.)*

1. **K’eyleyüp** bunca gūşiş ol miskīn / Kendü zuʿmında vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [k’eyleyüp, -y, -üp]*
2. Yāre kahr étdüñ uyduñ aġyāra / Kim éder anı **k‘eyledüñ** yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [k’eyledüñ, -dü, -ñ]*

keyvān: *Zuhal yıldızı; Satürn gezegeni (Yedinci kat gökte aleme nezaret ettiği için bekçi olarak nitelendirilmiştir.)*

1. Ser-i meydāna gétse eyvāndan / Çāvuş üni géçerdi **Keyvāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [keyvāndan, -dan]*

kezzāb: *Pek yalancı; yalan söyleyen (kimse)*

1. Her ne yérde ki añıla ensāb / Dénile size ḫāyin ü **keẕẕāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [keẕẕāb,]*

ki: *“ki” bağlacı.*

1.Çarḫ-i gerdūn **ki** dūn-perverdür / Niçe bī-ser ḳatında serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [ki,]*

2.Ol **ki** gözlerdi cihānda nam ü neng / Nāmıla sulh eyleyüp neng ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [ki,]*

3.Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan ṣımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[ki,]*

4.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Ṣükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [ki,]*

5.Fikri oldu figār anuñ ki ḳılar / Eserinden müʾessirine naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). *[ki,]*

6. Ol nebiy’çün **ki** oldı loḳma-i ḫūt / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o dem aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [ki,]*

7.Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [ki,]*

8. Çeşm-i Yaʿḳūb içün **ki** aġladı ḳan / Yūsufūñ ḥasretinde bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [ki,]*

9.Çarḫuñ o **ki** ʿömri ḥāṣılıdur / Anuñ içün etdi devr-i mümted (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 188*). [ki,]*

10. Ol yerde **ki** sen Buraḳı sürdüñ / Düşmişdi gile ḥimār-i ʿĪsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204*). [ki,]*

11.Bu ʿizzeti saña ḫilʿat etdi / Anuñ **ki** ridāsı Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [ki,]*

12.Meger ol gün **ki** girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [ki,]*

13.Kāmil oldur **ki** mevte ḳādir olur / Ancılayın kimesne nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [ki,]*

14. ʿIşḳa ṭaʿn étme ger mecāzīdür / **Ki** ḥaḳīḳīye kār-sāzīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). [ki,]*

15.Ẕikr olınur **ki** her nebīye Ḫudā / Luṭf édüp vérdi bir mucāb duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). [ki,]*

16.Dédi biryān-durur **ki** öziledüñ / Vardı oġluñ getürdi çün diledüñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). *[ki,]*

17. Dédi yā Rabbi vaʿde eyler-idüñ / **Ki** bir oġluñ resūl édem dér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 387). [ki,]*

18.Ẕikr olınur **ki** ḥażret-i Ḳayyūm / Çok veled vérdi ʿĪsa birisi Rūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). *[ki,]*

19.Tende cānum **ki** yaraya tapuña / Dilden anı fidā ḳılam ḳapuña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). *[ki,]*

20.**Ki** bu yā Rab ne gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [ki,]*

21.Dédi etbāʿına **ki** şol ādem / Ṣorar-ısa kimüñ-dürür bu ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [ki,]*

22.Göñlin anuñ **ki** bir dem eyleye şād / Yüz yıl etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [ki,]*

23.Her ne yérde **ki** añsa evladıñ / Cāndan añardı Yūsufuñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [ki,]*

24. Peyk-i vaḥy irdi milk-i sermedden / **Ki** getürdi ʿaṣā zebercedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [ki,]*

25.Açma rāzı **ki** zār olmayasın / Mihnet ü derde yār olmayasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 609). [ki,]*

26.Niçe ser var **ki** ger zebāna gele / Niçe cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613). [ki,]*

27.Dédi Yāʿḳūb aña **ki** cān-ı peder / Şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 622). [ki,]*

28.Dédi Şemʿun **ki** öldürüñ anı / Ḥilesinden ḫalāṣ èdüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 648). [ki,]*

29.Biz **ki** bir ḳavmüz aşlımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [ki,]*

30.Ol **ki** yoḳdan cihānı var étdi / Dehenini şeker-nisār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 546). [ki,]*

31. Cümle tutmışlar-ıdı ḥīleye rū / Tā **ki** Yaʿḳūb olaydı aña adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553).*

32.Ol ḳamīṣi **ki** géydi İbrāhīm / Gülşen olduḳda aña nār-ı aẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [ki,]*

33. Emr olup Cebra’ile ḥażretden / **Ki** getürmişdi anı Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 578). [ki,]*

34. Nice ḥadde irişdi işbu yetīm / **Ki** atamuz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [ki,]*

35. Démiş-idi baña bir oġluñ ola / **Ki** cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [ki,]*

36. Sürüsün cevr eliy’le anı zemān / **Ki** sürer bī-günahı vérmez amān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 852). [ki,]*

37.Aġlayup her kimüñ **ki** öpdi dizin / Güld i kahr-ıla yére depdi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 861). [ki,]*

38.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [ki,]*

39. Her ne ādem **ki** irmedi o deme / Mübtelā oldıʿ āḳibet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [ki,]*

40. Dili yoḳluḳ kilidi varlıḳdur /Aç kilidi **ki** ola gene ʿayān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [ki,]*

41.Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [ki,]*

42.Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün **ki** o dem / Mürdeye rūḥ oldı ḫasteye em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [ki,]*

43.Dilerem senden iy Raḥīm ü Ġafūr / **Ki** beni Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [ki,]*

44.Rūḫ-ı Aḥmed **ki** ruḫ-ı aʿẓamdur / Rūḫlar ceyşine muḳaddemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 163). [ki,]*

45. Ervāḥ-ı mücerred irmemişdür /Ol kurbe **ki** irdi ol mücerred *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 191). [ki,]*

46.Ol dem **ki** cihāna ṭola ḫayret / Olmaya ʿuṣāta senden eşfaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231). [ki,]*

47. Ol **ki** saçı kemend-i Ṭāhādur / Seyyid-i bārgāh-ı aʿlādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 280). [ki,]*

48.Ḥamdī ger Murtażaya Ḳanber ola / Yégdür andan **ki** ḫalḳa server ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). *[ki,]*

49.Aç metā'ı **ki** müşterī bulınur / Naḳd-i vaḳt-ile ʻışḳ éri bulınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). [ki,]*

50. Ġam degül ʿömrüñ evvelinde belā / Müşkil oldur **ki** āḫirinde ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). [ki,]*

51.Vaḥy olundı **ki** nūr-ı dīdeñdür / Ṣadef-i ṣulbüñe ferīdendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 464). [ki,]*

52.Ḫurrem oldur **ki** ḫᵛīşi yok anuñ / Ḫᵛişden dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [ki,]*

53. Bülbül-i bāġ-ı kışṣa-i Yūsuf / Dèr **ki** esbāb-ı guṣṣa-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 567). [ki,]*

54.Biri budur **ki** rūz-i ʿıyd oldı / Feraḥ u ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [ki,]*

55.Her ne yérde **ki** ceng-sāz olsam / İḫvetüm üzre ser-firāz olsam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 601). [ki,]*

56.Ṣaḳla sırrı **ki** ser selāmet ola / Sırrı izhār eden melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 610). [ki,]*

57.Her ne ādem **ki** pür-küdüret olur / Cümle ḫalḳı küdüret ehli bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [ki,]*

58.Dédi Ḥaḳḳdan ḳaçan **ki** gelse ḳaẓā / Başarı ādemüñ olur aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 711). [ki,]*

59.Dédi Yaʿkub aña **ki** cān-ı peder / Ġuṣṣada sādī-yi cenān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 740). [ki,]*

60. Biri eydür **ki** şeb dirāz oldı / Biri dèr ʿömr gibi az oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [ki,]*

61.Ol legende yudı **ki** Cebrāʿīl / Aldı cennetden ol zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [ki,]*

62. Ol legende yudı ki Cebrāʿīl / Aldı cennetden ol zemān **ki** Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [ki,]*

63. Baʿżı rāvī dédi **ki** İsrā'īl / Ḳoydı bir heykele ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [ki,]*

64.Eyledi her birine zinhārı / **Ki** bu gülzāruñ olmañ āzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 818). [ki,]*

65.Ol **ki** gül üzre başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler ḫāra pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [ki,]*

66. Ṭolsun anuñ fiġānı her gūşe / **Ki** yapışur cefā-y-ıla gūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [ki,]*

67. Milk-i ʿālem o dem ḫarāb oldı / **Ki** anuñ gül yüzi türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [ki,]*

68. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / **Ki** gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [ki,]*

69.Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / **Ki** gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 3043). [ki,]*

70.Ḳalmadı gözde ḫāb eşeri ṭoldı āb-ıla / Bilmen **ki** ʿĀḳıbet n'édiser mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [ki,]*

71.Göñül **ki** şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [ki,]*

72. Kimesne cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla yüz şuyını / Hevā-yı ʿārı ḳosun her **ki** bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [ki,]*

73. Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh **ki** pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [ki,]*

74.Meger göñlüm ḫalāṣ oldı ḥicāb-ı dīn ü dünyīden / **Ki** oldı gözleri rūşen temāşā-yı tecellīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [ki,]*

75.Furṣat demi **ki** ġaflet-ile géçdi yél gibi / Ḥālüm ṣu gibi ger ola riḳḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [ki,]*

76.Gerçi **ki** çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [ki,]*

77.İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi **ki** şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [ki,]*

78.Diler-idüm **ki** édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḫayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [ki,]*

79.Diler-idüm **ki** édem vaṣluma mihmān seni ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [ki,]*

80.Diler-idüm **ki** ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [ki,]*

81.Ol nebīnüñ dem-i ṣafāsıy'çun / Ki demin dökdiler Ḫudāsıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 141*). [ki,]*

82. Tā olam Ḥaḳḳ emānetine emin / Raḥmet olsun aña **ki** dér āmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 162). [ki,]*

83. Ol nebiy'çün **ki** ṣabrı germ oldı / Kirm-i miḥnet çü kermine ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [ki,]*

84. Ol nebiy çün **ki** dédi yekdür Ḥaḳḳ / Anı minşār édince tā dū şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [ki,]*

85.Ḥaydar oldur **ki** açdı aña nebī / Süfre-i ḫᵛān-ı lahmın lahmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 303). [ki,]*

86.Ol **ki** ser-çeşme-i vilāyetdür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 306). *[ki,]*

87.Cümlesi ta'n édüp dédi **ki** peder / Eylemez oldı farḳ-ı nefʿ u ẓarar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 635). [ki,]*

88. Seni n'étdi ḥasūd iḫvānuñ / ʿacebā dökdiler mi **ki** ḳanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). *[ki,]*

89. Gün felekden ʿaceb mi étse gile / **Ki** şalar her şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [ki,]*

90.Dédi Mālik **ki** beyʿ-nāme gerek / Ḥüccet olmaġa ḫaṭṭ-ı ḫāme gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [ki,]*

91. Çünki oldı bu ḳabż-ıla iḳbāż / Yoḳdur imkān **ki** olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [ki,]*

92. Yaraşur mıydı ol ḳamer-sīne / **Ki** géyeydi bir eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [ki,]*

93. Ṭurdı Mālikden istedi destūr / **Ki** vidāʿ éde iḫvetin ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [ki,]*

94.Añlamadı anı **ki** cümle ṣıfāt / Her kişide olur tevābiʿ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [ki,]*

95. Ẕikr olınur **ki** Şeyh Ebū 'Osmān / Diledi bir gün ola Mışra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [ki,]*

96.Dédi Mālik **ki** ol cüvān-merdān / Olmamışlar bu sözlerinde yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [ki,]*

97.Dédi Mālik **ki** bu belāya sebeb / Ḳanḳı şer ehli oldı ola 'aceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [ki,]*

98. ‘Acebā ḳanḳımuz günāh étdi/ Ki bu dem bize bu belā yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [ki,]*

99. Anı añlatdı kim bize bu belā / Ol dem oldı **ki** eyledi bu duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [ki,]*

100. Her ne yérde **ki** olsa bir ‘ālim / Anda dāyim ṣalāḥ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [ki,]*

101. Her ne yérde **ki** olsa dīn ehli / Bulınur anda çoḳ yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [ki,]*

102. Dédi Yūsuf **ki** ḳaçmadum ḥāṣā / Vālidem ḳabrini görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [ki,]*

103. Āferīn ol cemāl-i cānāna / **Ki** gelür görse kāfir īmāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [ki,]*

104. Gün yüzi eyle tāb-dār oldı / **Ki** gören dīde āb-dār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [ki,]*

105. Naẓar éden o ḥüsne dédi hemīn / **Ki** cemāl-āferīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [ki,]*

106. Neden oldı bu ġonça-i zanbaḳ / **Ki** gülistāna ol vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [ki,]*

107. Lām-ı zülfüñ ne ḫāme ḥarfidür / **Ki** cemālün kemāl-i ṭarfidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [ki,]*

108. Dédi kim ṣāniʿüm o Ḳādirdür / **Ki** ḳamu ṣanʿatında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [ki,]*

109. Olmaz insānda vü perīde bu nūr / Ola ḥāṣā **ki** āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [ki,]*

110. Naẓarı ol **ki** ḥikmet-ile ḳılur / Her işi muḳteżā-yı ẕāt bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [ki,]*

111. Oldı ol meh ṣu resme nūrānī / **Ki** görenler ṣanurdı nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [ki,]*

112. Ḳılıcından **ki** ḳan ṭamardı anuñ / Ṭamarın kesmiş-idi a‘dānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2001). [ki,]*

113. **Ki** bu şehrüñ de ḫalḳı pīr ü cüvān / Göricek ḥüsnümi olur ḥayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [ki,]*

114. Ne vücūd ola ẕerrede bī-nūr / Ki éde **ḥüsni** anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [ki,]*

115. Tevbe olsun **ki** görmeyem özümi / Ḫōd-nümālıḳdan açamayam yüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [ki,]*

116. Dédiler kim zihī cemāl-i cemīl / **Ki** olupdur kemāl-i ṣunʿa delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [ki,]*

117. **Ki** senüñ gibi tālib-i dīdār / Cümle cānibde var hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [ki,]*

118. **Ki** n’olaydı ben olaydum ol Nīl / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [ki,]*

119. Her ne māhī **ki** gördi ol māhı / Şevḳa düşüp süründi geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [ki,]*

120. Her ne māhī **ki** yıyladı çün anı / Māh-veş cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [ki,]*

121. Her ne māhī **ki** buldı ol vaṣlı / Tā ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [ki,]*

122. Dér bu efsāne rāvisi bülbül / **Ki** o dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [ki,]*

123. Rāviler dér **ki** bir münādi meger / Girdi mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [ki,]*

124. Dédi yā ehl-i Mıṣr oluñ āgāh / **Ki** size raḥmet eyledi Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [ki,]*

125. Eyle ṣāḥib-cemāldür o ġulām / **Ki** ġulām oldı aña bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [ki,]*

126. Bir’ki fersaḫ **ki** ḳarşu gétdiler / Kārbān evveline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [ki,]*

127. Baʿd-ez-ān dédiler **ki** perdeyi aç / Görelüm ol cemāli biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [ki,]*

128. Dédi Mālik **ki** bende fermānam / Luṭfuñuz niʿmetine mihmānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [ki,]*
129. Bāri ḳılsun bugün tecellī-yi ḫāṣ / **Ki** tesellī bula anuñ-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [ki,]*
130. Eyle ṭoldı żiyā-y-ıla ʿālem / **Ki** güneş ṭoġdı ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [ki,]*
131. Ḥüsnine ol feriştenüñ taḥsīn / **Ki** gören ādem étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [ki,]*
132. Her ne yérde **ki** bitse zībā gül / Çoġ olur anda naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [ki,]*
133. Her ne ʿāşıḳ **ki** ḳıymaya zerine / İremez sīm-çihre dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [ki,]*
134. **Ki** o dem kim ṣaʿādet-ile o māh / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [ki,]*
135. Cümle Mıṣr ehli dédiler **ki** bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [ki,]*
136. Çeşm-i mesti **ki** ʿayn-i raḥmetdür / Nerges olmaḳ aña kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [ki,]*
137. Āteşīndür meger bu baḥr-i ʿamīḳ / **Ki** ḥarīk oldı her ki oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [ki,]*
138. Ten-i bī-ʿışḳ lāşe-i lā-şey / Cān **ki** bī-ʿışḳ ola olmaya ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2316). [ki,]*
139. ʿIşḳ derdi **ki** merdi ferd eyler / Kendünüñ ġayrın aña derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [ki,]*
140. İbn-i Edhem **ki** terk-i Belḫ étdi / Ġayrini aña ʿışḳ telḫ etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [ki,]*
141. Ġabġabı kim mu'allaḳ āb-ıdı / Ṣan **ki** ter şişede gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [ki,]*
142. Ḥüsnin ol dilberüñ kim éde ʿiyān / **Ki** benānında ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [ki,]*
143. **Ki** anuñ barmaġın gören ādem / Oldı dīvāne refʿ olundı ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3303). [ki,]*
144. Düşse nūrānī sīneye bu niʿāl / Ḳamer üzre düşerdi ṣan **ki** hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [ki,]*
145. Baġrı anuñ **ki** dür gibi delinür / ʿĀḳıbet yār boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [ki,]*
146. Çāh oldur **ki** çāh-ı Yūsuf ola / Var ḳıyās ét anuñ zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [ki,]*
147. Eyle olmuş-ıdı baḥr-i şevḳa ġarīḳ / **Ki** ṣanurdı ḫayālini taḫḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [ki,]*
148. Ol **ki** leyli libas-ı rāz etdi / Anı çoḳ derde çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [ki,]*
149. Bu meşeldür **ki** dün ġarībüñdür / Yaʿni bīçāre ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [ki,]*
150. Nāmuñı bilmezem **ki** yād ḳılam / Gönlümi ẕikrüñ-ile şād ḳılam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2499). [ki,]*
151. Bencileyin olur mı bī-ḫāṣıl / **Ki** ne dildār var ḳatumda ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [ki,]*
153. Dédi baʿżı **ki** bu hümāya meger / Ṣayd-içün siḥrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [ki,]*
154. Dilde gördüm o genci gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam **ki** yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [ki,]*
155. Dédi evvel bu dīv kārıdur / Dīve uyma **ki** rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [ki,]*
156. Māh-i Maġrib dédi **ki** étme gümān / Ki anuñ gibi cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [ki,]*
157. Māh-i Maġrib dédi ki étme gümān / **Ki** anuñ gibi cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [ki,]*
158. Dīv olur mı reşk-i ḥūr-i behişt / Ṣanma nārı **ki** ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [ki,]*
159. Dédi dāye muḥāli étme ṭaleb / **Ki** olur ol ṭaleb zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [ki,]*

160. Dédi n’édem **ki** kār elümde degül / Gétdi ṣabr iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [ki,]*
161. Ḫurrem ol dil **ki** ʿışḳa menzil olur / Cümle kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [ki,]*
162. Sünbülüñden yaratdı bir zencīr / **Ki** ḳılur ʿālemüñ emīrin esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [ki,]*
163. Varlıġı ṭonın ol **ki** çāk eyler / Ġayri çāk étmeden ne bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [ki,]*
164. Étdi āḫir revān bu tedbīri / **Ki** ura pā-yı serve zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [ki,]*
165. Dédi duḫter **ki** ṣabra yoḳ çāre / Cebr olınmaz bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [ki,]*
166. Pederi dédi n’ola dermānuñ / Dé **ki** sa‘yında olalum anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [ki,]*
167. Bu ne ḥikmet **ki** bāġ-bān-ı cihan / Aña zencīr étdi āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [ki,]*
168. Bendi ol düzde ur **ki** ḫᵛābumda / Mest édüp ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [ki,]*
169. İrmesün nāzük ayaġına ġubār / **Ki** olur ol ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [ki,]*
170. Eyledi gāh aḫterine ʿitab / **Ki** güneş yüzlü dilberine ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2752). [ki,]*
171. Bilmen aduñ **ki** ola evrādum / Aduñ-ıla şeref bula yādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [ki,]*
172. Kaʿbe ḳapuñı bilmezem **ki** revān / Ḥacc édüp anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [ki,]*
173. Kerem ét ol Ḫudā-yı pāk-içün / **Ki** ḳılur cānı bende ḫāk-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2772). [ki,]*
174. Cinnetin gétdi ṣandı ol mecnūn / Añlamadı **ki** ḥadden aşdı cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [ki,]*
175. Ġayet-i sekr odur **ki** irişe ṣaḥv / Evvel-i ʿışḳ maḥv-ender-maḥv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2785). [ki,]*
176. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu **ki** Mıṣrūñ da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,] [ki,]*
177. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da var mı **ki** ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,] [ki,]*
178. **Ki** baña zehr-i mārı feyż eyler / Mihr ü şefḳat deminde ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [ki,]*
179. Élçileri aġırladı Ṭaymūs / Vérdi anı **ki** götürür nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [ki,]*
180. Bir güneşdür **ki** görmez anı güneş / Mihri-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [ki,]*
181. **Ki** hevā-dārı oldı Dārālar / ʿāleme ṣaldı ṣavḳı ġavġālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). [ki,]*
182. Bundan özge cihānda olmaya ʿıyş / **Ki** ire gence añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [ki,]*
183. Ben nice ẓerreyem **ki** mihre irem / Daʿvī-yi mihr édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [ki,]*
184. Ne ḳadar ḳadre ére mūr-i zemīn / **Ki** Süleymāna ola yār u ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2919). [ki,]*
185. Ben o ḫākem **ki** nāgeh ebr-i bahār / Baña luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [ki,]*
186. Farż-ı ʿayn oldı şimdi ben cuya / **Ki** varam yüzüm üzre ol ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [ki,]*
187. İlla n’édem **ki** ḥażret-i Reyyān / Bensüz olmaġa yoḳ-durur imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2925). [ki,]*
188. Ol **ki** vérdi ḳamu belāya ferec / Dédi Leyse alel mariz ḫarec *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [ki,]*
189. Māl-i ṣāmit o deñlü vérdi bile / Nuṭḳa gelmez **ki** nāṭıḳ ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [ki,]*

190. Nice édem segirdimini beyān / **Ki** aña yétmez-idi fikr-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [ki,]*

191. Ḳılca ḳaldı beli gibi cānı / **Ki** ḳuçaydı miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [ki,]*

192. Ġāfil andan **ki** ol şeb-i yeldā / Niçe yıl olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [ki,]*

193. **Ki** ʿaceb ol ṣanem ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ki,]*

194. Nice ġılmān **ki** her biri Rıḍvān / Nice Rıḍvān ki reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [ki,]*

195. Nice ġılmān ki her biri Rıḍvān / Nice Rıḍvān **ki** reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [ki,]*

196. Mużṭarib gördi dāye çün anı / Derde düşdi **ki** bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [ki,]*

197. Bu degül ol ṣanem **ki** ben gördüm / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [ki,]*

198. Bu degül ol **ki** ʿaḳlum aldı benüm / Eridi ḥasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [ki,]*

199. Bu degül ol **ki** bildürüp özini / ʿaḳlumuñ rūşen étdi yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [ki,]*

200. Benem ol nā-tüvān **ki** seyle géder / Nāgehān berg-i ʿömri yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [ki,]*

201. El ṣunup aña yapışur defʿī / Görür anı **ki** bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [ki,]*

202. Yoḳ kilidinde anca ḳuvvet ü fer / **Ki** bula feṯḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [ki,]*

203. Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla rāh / **Ki** ḳaçan ire devlet-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3114). [ki,]*

204. Bilmez anı **ki** tīr-i çarḫ-i ẓalūm /Ol hedefden ḳılur anı maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [ki,]*

205. Kimi pür-şeb-çerāġ şan **ki** felek / Geldi çün kerr ü ferr-ile o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [ki,]*

206. Çeşmi anuñ **ki** ola gevher-bār / Görinür mi ʿaceb gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [ki,]*

207. Dil **ki** nūş éde şerbet-i yāri / Şekker olursa almaz aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [ki,]*

208. Ol zemāndan **ki** vaṣlına irdi / Aña yüz cān-ıla göñül vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [ki,]*

209. Bir rivāyet budur **ki** çün Ḳıṭfīr / Vaṣlına anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [ki,]*

210. Mışra anuñ-ıçun ġarīb oldum / Ne ġarīb ol **ki** bī-naṣīb oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [ki,]*

211. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [ki,]*

212. Olmaya yér yüzinde menzil-gāh / **Ki** yoluñ aña uġramaz geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [ki,]*

213. Yūsufuñ ʿarż eyle bāzāra / **Ki** baḳa müşterisi dīdāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [ki,]*

214. Her biri bir ṭarafda ṭutdı ḳarār / Muntaẓırlar **ki** görine dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [ki,]*

215. Medḥini her ne dem **ki** diñler-idi / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [ki,]*

216. Seni ol dem **ki** baña iy maḥbūb / Ṣatdı ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [ki,]*

217. Dédi Mālik **ki** ḥālüñ étme nihān / Dilerem kimsin eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [ki,]*

218. Naẓarı yāra düşdi kendü yére / N'eylesün cānı ol **ki** yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [ki,]*

219. Bu görinen ḳamerdür iy dāye / Ḥaḳḳa minnet **ki** irdüm ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [ki,]*

220.Ḫāk-i pāyin gözüme éde sebīl / **Ki** ġamı giryesinden oldı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [ki,]*

221.Vaʾdeler eyledi **ki** varup aña / Getürürseñ anuñ sözini baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [ki,]*

222.**Ki** Zelīḫāya benden eyle selām / Bilürem ḥālini ne-y-ise temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [ki,]*

223.Ẕevḳ olur mı bu ẕevḳden fāyıḳ / **Ki** ola maʿṣūḳ ṣāḥibi ʿāṣıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [ki,]*

224.Dédi Yūsuf aña **ki** iy dellāl / Déme bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [ki,]*

225.Dédi Yūsuf **ki** gözleme ṭaşum / Görme misin gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [ki,]*

226.Dür **ki** sulṭān ola ḫırīdārı / ʿaybdur anda bende bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [ki,]*

227.Dé **ki** yoḳdur cihānda dil-bendüm / Gelmemişdür vücūda ferzendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [ki,]*

228.**Ki** bu dil-bend olursa ferzendüñ / ʿizz-ile göge ire dülbendüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3425). [ki,]*

229.Dédi yüz luṭf-ıla **ki** bu māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [ki,]*

230.Bir zemāndan **ki** geldi idrāki / Aġlayup ṣaçdı başına ḫāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3437). [ki,]*

231.Vaʿde vaḳti irişdi eyle vefā / **Ki** vefādur nişan-i ehl-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [ki,]*

232.Hem-demi her kimüñ **ki** bülbül olur / Lā-cerem menzili anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [ki,]*

233.Hem-nişīni anuñ **ki** ola ġurāb / Menzil olsa yéridür aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [ki,]*

234.Niçe ṣūfī **ki** büyüdür başın / Bulsa ṣatar yér-idi ḳardaşın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [ki,]*

235.Rāvī eydür **ki** müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [ki,]*

236.Ol **ki** Şeddād-ı ʻĀd-idi ceddi / Oldı bāġ-ı İrem gibi ḫaddi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3489). [ki,]*

237.Yūsuf ol gün **ki** étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy'le ṭoldı ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [ki,]*

238. Serv-i ḳaddüñ kim eyledi mevzūn / **Ki** olur anı seyr éden meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [ki,]*

239. Her ne bārān **ki** düşdi ol ṣadefe / Oldı ser-tāc efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [ki,]*

234. Dédi kim ṣāniʿüm Ḫudā-yı cihān / **Ki** anuñ ṣunʿıdur zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [ki,]*

235. Lā-mekāndur **ki** yoḳ mekān ansuz / Bī-zemāndur ki olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [ki,]*

236. Lā-mekāndur ki yoḳ mekān ansuz / Bī-zemāndur **ki** olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [ki,]*

237. Her ne ṣūret **ki** ola maṭlūbuñ / ʿaksidür ol cemāl-i maḥbūbun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [ki,]*

238. Göñlüñi ʿakse vérme iy maġrūr / **Ki** olur ʿaks ʻāḳibet bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [ki,]*

239. Nefes ehli odur **ki** étse nefes / Ẕıll-ı devlet hümāsı ola meges *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3565). [ki,]*

240. Mürşid oldur **ki** bir nefesde hemān / Éde yüz cānı vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [ki,]*

241. Olma ṣūret-perest iy ġafil / **Ki** olur maʿni hāline hāyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [ki,]*

242. Aṣl maʿnāya gel **ki** anda ṣimār / Cemʿ olupdur hezār bār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [ki,]*

243. Dil-i ʿāşıḳ o dem olur hurrem / **Ki** ola vaṣl-ı yār-ile ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [ki,]*

244. **Ki** ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [ki,]*
245. **Ki** ʿaceb āşkāre mi **ki** bu dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [ki,]*
246. Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş mi **ki** bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [ki,]*
247. Tāli'üm uyḫudan uyandı mı ki / Kanuma çarḫ-i ḫūnī ḳandı mı **ki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [ki,]*
248. Ḥaḳḳa minnet **ki** şad oldı göñül / Mısr-ı cānda ʿAzīzi buldı göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [ki,]*
249. Yoḳ cihānda benüm gibi bülbül / **Ki** anı ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [ki,]*
250. Gevher oldur **ki** tende cānı ola / Cān odur dilber-i nihānī ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [ki,]*
251. **Ki** n'olaydı miyān-ı yāre eger / Sīm sā'idlerüm olaydı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3616). [ki,]*
252. Bilmezem kim bugün ne ḥāl oldı / **Ki** işüñ ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [ki,]*
253. Ki bugün ben de olmışam ḥayrān / Beni bilmen ne étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [ki,]*
254. Dédi ol gün **ki** irdi baña melāl / İrmiş ol dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [ki,]*
255. Ṭañ mı ol māh olsa ger āgāh / **Ki** göñülden göñüle vardur rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3665). [ki,]*
256. Ẕikr olınur **ki** bir seḥer Leylī / Oldı çün faṣda ḳaṣdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [ki,]*
257. **Ki** bir Aʿrābī ol zemānda meger / Mısra Kenʿāndan eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [ki,]*
258. Ādem oldur **ki** ehl-i ʿibret ola / Manẓarı cümle işde ḥikmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [ki,]*
259. Dédi Yūsuf **ki** ol zemān **ki** peder / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [ki,]*
260. Dédi Yūsuf **ki** ol zemān **ki** peder / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [ki,]*
261. Dédi Ḳıṭfīr aña **ki** iy mihter / Şatun aldum ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [ki,]*
262. Kimsenem yoḳ **ki** ḥālüm añam aña / Derd-i ġurbetde hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [ki,]*
263. Buni Yaʿḳūb o dem **ki** gūş étdi / Āh édüp düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [ki,]*
264. Bir zemāndan **ki** ʿaḳlı geldi aña / Çağırup dedi kimsin iy gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [ki,]*
265. Beni bu dem ne ḫōş **ki** yād étdüñ / Ḫaber-i Yūsuf-ıla şād étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [ki,]*
266. Ne kişisin ne yérlüsin **ki** ʿaceb / Yūsufı görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [ki,]*
267. Naʿra urup dédi **ki** vā esefā / Vā fırāḳā vü ḥasretā ḥüznā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3813). [ki,]*
268. Ben umardum **ki** şāh olaydı ṭapuñ / ʿāleme secde-gāh olaydı ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [ki,]*
269. Seni ḥikmet budur **ki** ḥükm-i ḳader / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [ki,]*
270. Ḫurrem ol dil **ki** devlete ola yār / Yār-ile hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [ki,]*
271. Yüridi bir zemān bu kār-ıla / **Ki** şubān oldı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [ki,]*
272. Eylemez ʿāḳil ol sürūra ġurūr / **Ki** ola anda intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [ki,]*
273. Cüst ü cūyı bu ḥāle oldı revān / **Ki** kenāra gele o serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [ki,]*

274.Dāyesi gördi çün Zelīḫāyı / **Ki** hilāl oldı ol cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [ki,]*

275.**Ki** baña ṭaʿn édersin iy māder / Bilmedün gibi sırr-ı ḥāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [ki,]*

276.Aġla ol teşneye ḳılup şefḳat / **Ki** ire suya bulmaya furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [ki,]*

277.Éşidüp dāye pür-melāl oldı / **Ki** bu serve ne ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [ki,]*

278.Luṭf-ıla yap dilin Zelīḫānuñ / **Ki** olupdur ezelden eyvānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [ki,]*

279.Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / Ne serüm var **ki** aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [ki,]*

280.Vācib oldur baña **ki** her anda / Rām olam aña cümle fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [ki,]*

281.Ṣanma zānī her ehl-i evzānı / **Ki** zinā-zādeler olur zānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [ki,]*

282.Dil **ki** bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [ki,]*

283.Aġlamā aġlamaḳ baña yaraşur / Gül **ki** gülmek hemīn saña yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [ki,]*

284.Dédi kim saña aġlaram iy yār / **Ki** başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [ki,]*

285.Anuñ-ıçun revān olur bu yaşum / **Ki** neler göre ʿışḳ-ıla bu başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [ki,]*

286.Cismüñi ol **ki** yég sever cāndan / Cānuña āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [ki,]*

287.Dédi Yūsuf **ki** iy ḫudāvendüm / Bendeñem baña yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [ki,]*

288.Baña ol kāra eyle fermānı / **Ki** édem pāk saʿy-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [ki,]*

289.ʿāşıḳ oldur **ki** fürḳat istese yār / İḫtiyār éde fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [ki,]*

290.**Ki** Zelīḫāya ḥażret-i şıddīḳ / Étdi çün ḫidmet emrini taḫḳiḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [ki,]*

291.**Ki** bu şāh-ı cemāle lāzım oluñ / Ḫidmeti farżına mülāzım oluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [ki,]*

292.**Ki** eger meyl eylese birine / Cān ataydı hemān anuñ yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [ki,]*

293.Dédi bir müşterī **ki** iy meh-i ḫūr / Gelse n'olaydı nūr üstine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [ki,]*

294.Secde ol bī-niyāza lāyıḳdur / **Ki** ḳamu kāyināta ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [ki,]*

295.Secde aña édüñ **ki** ser vérdi / Ṣunʿına baḳmaġa naẓar vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [ki,]*

296.Ne-y-içün ser koya aña dānā / **Ki** vücūdında bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [ki,]*

297.Sengden saḫt odur **ki** senge ṭapar / Kendü naḳḳāş naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [ki,]*

298.Ṣad hezār āferīnler olʿasele / **Ki** yéyen irdi ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [ki,]*

299.Bāġ-ı dilden olar **ki** ber yédiler / Meyveden meyve reng alur dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [ki,]*

300.Dér **ki** Yūsuf çü bāġbān oldı / Dil-i Zelīḫā da nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [ki,]*

301.Eyle oldı oʿāşıḳ-ı mehcūr / **Ki** ṣanurdı gören anı rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [ki,]*

302.Semer oldur **ki** teşneler yéyeler / Bāġbāna duʿā'lar eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4206). [ki,]*

303.**Ki** çıḳayduñ bu taḫt-ı sīmīne / Sīne-i pür-ṣafā vü bī-kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4213). [ki,]*

304.Dédi aña **ki** iy nevā-baḫşum / Sīnemüñ derdine deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [ki,]*

305.Dédi dāye **ki** iy peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [ki,]*

306.Dédi dāye **ki** iy gözüm nūrı / Yaḳma odlara cān-ı mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [ki,]*

307.Vérdi dest-i taṣarrufına revān / Dédi demdür **ki** édesin dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [ki,]*

308.Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / **Ki** gören dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [ki,]*

309.Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı o dıraḫt / **Ki** gören dér **ki** ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [ki,]*

310.Ḥāşılı ḳalmadı o o ḫānede cāy / **Ki** yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [ki,]*

311.Eyle nakş étdi anı ehl-i hüner / **Ki** aña her ki eyleyeydi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [ki,]*

312.Gül **ki** bī-ihtiyāc zīverdür / Dürr ü şebnemle olsa ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [ki,]*

313.**Ki** baña ʿışḳ olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ anuñla bu ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [ki,]*

314.Ol gümiş māhī ḫūb revnaḳ-ıdı / **Ki** zer-i sürḫ-ıla muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [ki,]*

315.Ruḥı olmışdı sā ʾid-ile güvāh / **Ki** ṭuta ḥüsni māhīden tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [ki,]*

316.Geldi bir ḥüsn-ile o dilber-i pāk / **Ki** gören sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [ki,]*

317.Ṣoḥbetüñ bana nāz ü niʿmetdür / Eyle niʿmet **ki** bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [ki,]*

318.Dédi evvel **ki** iy dil-ārāmum / Rāmum olmaz ṭapuñsuz ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [ki,]*

319.Serv gibi ne ān **ki** baş çekesin / Cānuma cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [ki,]*

320.Dédi Yūsuf aña **ki** iy server / Olmaz ehl-i günāh fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [ki,]*

321.**Ki** Zelīḫā çü şevḳ-i vuṣlat-ıla / Girdi yedinci dāra nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [ki,]*

323.**Ki** Zeliḫā belā-y-ıla ser-mest / Urdı şevḳ-ıla dōst destine dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [ki,]*

324.Oldı ʿāşıḳ żamīri pür-ümmīd / **Ki** ṣala nūrın üstine ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [ki,]*

325.**Ki** murādun müyesser ét dilümüñ / ʿuḳdesini geder bu müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [ki,]*

326.Merhem ol sīne dāġına bir dem / **Ki** irem vaṣl bāġına bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [ki,]*

327.Ol yüce ẕāt-ıçun **ki** bī-çündür / Ne derūn-ı cihān ne bī-rūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4456). [ki,]*

328.**Ki** bugün çünki benden el çekesin / Mezra'-ı ḳalbe toḫm-ı ṣabr ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [ki,]*

329.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe tīz var **ki** yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [ki,]*

330.Kebg-i ferbih **ki** dāma géç düşer / Yégdür ol serçeden **ki** defʾī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [ki,]*

331.**Ki** döyer mi bu teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana bu gün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [ki,]*

332.Zihī ḫaclet **ki** çün ḳıyāmet ola / Her zinā-kār olan melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [ki,]*

333.Ben nice ādemüm **ki** cür'et édem / Ehl-i iḥsānuma isā'et édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4487). [ki,]*

334.Ḥaḳḳını Ḥaḳḳuñ ol **ki** żāyiʿ éder / Rişvete ṣanma anı ṭāmiʿ éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [ki,]*

335.Dédi vü ḳasd étdi cān ü tene / **Ki** ura berg-i bīdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4511). [ki,]*

336.K'iy Zelīḫā taḥammül ét bir dem / Diler-iseñ **ki** olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [ki,]*

337.Bende ol dem **ki** éde ʿazm-i günāh / Anı ḥıfz étse menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [ki,]*

338.Cūşa geldi o ḳulzüm-i bī-reng / **Ki** zerüm bu nuhāsa olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [ki,]*

339.Neçün étmen ḥayā ben ol Ḥayydan / **Ki** yaḳındur baña ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [ki,]*

340.Her kilide **ki** soḳdı keffī dilin / Ne kilid buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [ki,]*

341.Her ḳapuyı **ki** gördi açıldı / Kendü gül gibi daḫi açıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4561). [ki,]*

Gül-idi Yūsufa meger dāmān / **Ki** aña her dem eksük olmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [ki,]*

342.Ḳaṣaṣuñ aḥsenine rāvi-yi ḫāṣ / Dér **ki** Yūsuf ḳaçan **ki** buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [ki,]*

343.**Ki** mürüvvetsüzüñ sezāsı nedür / Ḫāneñe ḫāyinüñ cezāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [ki,]*

344.Bu meṣeldür **ki** ḥikmeti boldur / Bāġbān ḫābı uġrıya yoldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4590). [ki,]*

345.Aña zindān gerek ya ḍarb-ı elīm / **Ki** ola ġayra ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [ki,]*

346.ʿāşıḳ oldur **ki** irse şiddete ol / Yār-içün her belāyı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [ki,]*

347.Ki senüñçün o deñlü vérdüm genc / **Ki** ḥisābın yitürdi gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [ki,]*

348.Ki senüñçün o deñlü vérdüm genc / **Ki** ḥisābın yitürdi gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [ki,]*

349.Erisün ṭuz gibi anuñ cānı / **Ki** yéyüp ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [ki,]*

350.**Ki** Zelīḫā sözinde kāẕibdür / Ḳaçaram ben o baña ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [ki,]*

351.And içüp gözyaşını étdi revān / **Ki** baña Yūsuf eyledi bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [ki,]*

352.Étdi ol dem figan **ki** iy Ḳıṭfīr / Bī-günāhuñ ʿaẕābın ét te'ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [ki,]*

353.Aġlamaḳ aña yaraşur her gāh / **Ki** bulut gibi yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [ki,]*

354.Yūsuf ol daʿvasında kāẕibdür / **Ki** Zelīḫāya kendü ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [ki,]*

355.Dédi bildüm **ki** keydi sen étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı sen étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [ki,]*

356.Ġaybet étdi zenān-ı Mışr anı / **Ki** sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [ki,]*

357.Cānına ʿışḳı eyle kār étmiş / **Ki** dil ü dīni tār-mār étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [ki,]*

358.Bu aña bunca kim muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ budur **ki** nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [ki,]*

359.Niçe gül var **ki** ḫōş şemāyildür / İlla dil aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [ki,]*

360.Nice gül var **ki** cāna aşlarlar / Mihri odına yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [ki,]*

361.Sevmez anı göñül **ki** yār degül / Sevmemek sevmek iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [ki,]*

362.**Ki** turunç imtilāyı hāżım olur / Yéyenüñ iştihāsı ḳāyim olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [ki,]*

363.Ẕemm édersiz bu bī-dil ü cānı / **Ki** sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [ki,]*

364.**Ki** ṣafā ṭoldı bezme nāmuñ-ıla / Ḫurrem étsen n’ ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [ki,]*

365.Her ne ʿāşıḳ **ki** yudı andan elin / Āb-ı şevḳ ile yudı cāndan elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4754). [ki,]*

366.Ol naẓardan şular **ki** ber yédiler / Cemʿu’ş-şems u vel ḳamer dediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4757). [ki,]*

367. Eyle yañıldı şevḳden ʿamelin / **Ki** turuncını ṣandı kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [ki,]*

368. Māh-ı Maġrib dédi budur o ġulām / **Ki** beni yaḳdı ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [ki,]*

369. **Ki** görüp nūr-ı şemʿi sevdi gözüm / Bī- ḳarār oldı şevḳı-y-ıla özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [ki,]*

370. Var mıdur yéryüzinde bir dil ü cān / **Ki** görüp anı olmaya ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [ki,]*

371. Sen **ki** bunca édersin aña naẓar / Ṭañ mıdur olsa ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [ki,]*

372. **Ki** Zelīḫā yoluñda ḫāk oldı / Dāmenüñ gibi baġrı çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [ki,]*

373. Eyle zindān **ki** teng ü tīre çü kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [ki,]*

374. Bunca destān **ki** étdi bī-destān / ʿİşmeti tāzelendi çün bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [ki,]*

375. **Ki** çeker adumı temām-ı Mıṣr / Oldı rüsvāy-ı ḫāṣ ü ʿām-ı Mıṣr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4885). [ki,]*

376. Cümle bu nüktede muvāfıḳdur / **Ki** Zelīḫā ḳulına ʿāşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [ki,]*

377. **Ki** başan ḫācesi fırāşına pā / İrişür başına bu resme belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4890). [ki,]*

378. Bir münādī yanınca étdi nidā / **Ki** budur bende ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [ki,]*

379. Bu **ki** bu resme ḫūb ṭalʿatdür / Ḫūyına rūyı ḫōş ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [ki,]*

380. Her ki telbīsi édinürse sebīl / Sırrını ṣanmasun **ki** ṭuymaya él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [ki,]*

381. Dér-idi ḳanı o serv-i dībā-pūş / **Ki** éderdüñ sen anı ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [ki,]*

382. Nice şīrīn démiş bunı dānā / **Ki** olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000). [ki,]*

383. Nice vīrān olmasun ol dil / **Ki** olur her zemān işi müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021). [ki,]*

384. **Ki** ne ola bu géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem n‘étdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [ki,]*

385. **Ki** gözüm görmez oldı dīdārın / Göreyin bāri dār ü dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5083). [ki,]*

386. Eyle ulaşdı aña derd ü belā / **Ki** anı cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [ki,]*

387. Eyle yaḳlaşdı aña şevḳ-ıla şūr / **Ki** anı cümle işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [ki,]*

388 Ol **ki** Reyyān ḳatına oldı revān / Yūsuf aña vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [ki,]*

389. **Ki** kaçan şehri yāra yār olasın / Taḫtı baḫt üzre ber-ḳarār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [ki,]*

390. Dé **ki** zindānda bir esīr ü ġarīb / Aña étmişler anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [ki,]*

391. Dédi ben nice varam ol ḫāna / **Ki** yoġ-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [ki,]*

392. K’ol zenānı **ki** kesdi cümlesi dest / Beni görüp çün oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [ki,]*

393. **Ki** ne cürm étdi ol şeh-i ḫūbān / Étdüñüz aña bend-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [ki,]*

394. Zālimüñ ḥayfı ṣanma yérde ḳalur / ʿĀḳıbet bil **ki** ḫānmānın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). [ki,]*

395. Yūsufa çünki ḥażret-i Fettāḥ / Buyruġ étdi **ki** éde ʿaḳd-i nikāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5532). [ki,]*

396. Kalmadı yér yüzinde oldı tebāh / Galle cinsi meger **ki** ġalle-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [ki,]*

397. **Ki** eger gétmez-ise Bünyāmīn / Ḳuvvet ü ḳūtumuz kesildi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [ki,]*

398. Ġalibā sizde bir ḫayāl eyler / **Ki** bu vech-ile mekr ü al eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [ki,]*

399. Bu kerāmet yeter kerīme hemīn / **Ki** éde ʿöẕri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [ki,]*

400.Ol **ki** eyler-idi hem-çü gül-ḫande / Gül döşendi dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [ki,]*

401.Baʿżı rāvī dédi **ki** iḫvānı / Atdılar ḳaʿr-ı çāha çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [ki,]*

402.Rence ṣabr eylesün **ki** gence ire / Her **ki** genc ister-ise rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [ki,]*

403.Ol ḳadar çoḳ taʿaddī nisbet éder / **Ki** éşiden kimesne nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [ki,]*

404.Ol **ki** bildi ḳażayı étdi ḳabūl / Vāṣıl oldı kemāl-i ṭāʿate ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [ki,]*

405. Dédi el-ḥamdüli'llāh iy kāẕib / **Ki** bizi saña eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [ki,]*

406. Bize ol dem irişdi feth ü ẓafer / **Ki** seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [ki,]*

407. Çün irişdi saña bu ṭāli'-i bed / Ol yalan düş ḳanı **ki** ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [ki,]*

408.Minnetüm çoḳ **ki** luṭf irüp Ḥaḳḳdan / Fāriġam yüzüñüze baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [ki,]*

409.Nāmı anuñ **ki** evliyādan olur / Dāyimā baḫşişi belādan olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [ki,]*

410.Dédi Rūbīl gör yalan düşüñi / **Ki** niçe müşkil eyledi işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [ki,]*

411.Ben **ki** Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [ki,]*

412.Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / **Ki** yalandur sözüñ bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [ki,]*

413.Dédi Yūsuf **ki** ṭınmamaḳ ḥaḳdur / Ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 976). [ki,]*

414.Sen **ki** olduñ cihānda ṣūret-bīn / Añlamaduñ bu maʿniden miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [ki,]*

415.Görme misin **ki** ceddüm İbrāhīm / Ṭıfl-iken ʿālim étdi anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [ki,]*

416.Dédi Yūsuf aña **ki** iy Lāvī / Olsa ḳalbüñde merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [ki,]*

417.Ol **ki** ṭutdı ḳażāya rū-yı rıżā / Āb-ı rū olur aña nār-ı ḳażā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 995). [ki,]*

418.Dédi Yūsuf **ki** iy bürāder-i pāk / Benüm ucumdan olma sen ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [ki,]*

419.Ġuṣṣam oldur hemān **ki** pīr-i żaʿīf / Ḥasretümden ola ziyāde naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [ki,]*

420.Ya ḳaçan göresin **ki** bir miskīn / Cevr-i ẓālimden ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [ki,]*

421.Çāh-ı Yūsuf ḥikāyetini yazan / Dér **ki** Şeddād-ıdı o çāhı ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [ki,]*

422.Bunca demdür **ki** saña müştāḳum / Ḥüsnüñe kemterīn-i ʿuşşāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [ki,]*

423.Var ḳıyāsét **ki** ṭālib-i Ḥāliḳ / Ṣādıḳ olsa neye olur lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [ki,]*

424.Varlıġ anuñ **ki** varı terk étdi / Dōst mihrin göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [ki,]*

425. Baʿżılar dér **ki** öldi çün Rāḥīl / Yūsufa dāye aldı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [ki,]*

426. Eseri eglenürse étme ġurūr / **Ki** olur vaḳti-y-ile cümle umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [ki,]*

427. İrmeye cāna bundan özge seḥer / **Ki** gele dün içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [ki,]*

428. ʿādetiy'di oġullarına müdām / **Ki** gelürlerdi olmadın aḫşām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1101). [ki,]*

429. ʿAceb olmaya aġlasa maẓlūm / Bu acebdür **ki** girye éde ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [ki,]*

430. Oda mı atdılar ola ya ṣuya / Ḳanı yürek **ki** ḥasretüñe döye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [ki,]*

431.Dédi Şemʿūn **ki** iy bürāderler / Kāẕib añlar bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [ki,]*

432.Yārı anuñ **ki** Ẕü'l-Celāl olur / Anı ḳatl eyleme muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [ki,]*

433. **Ki** o ḳıllar olurdı nāvek-i tīz / Deler-idi çuḳalı niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [ki,]*

434.Her ne sözde **ki** ola bū-yi dürūġ / Görmez ehl-i baṣiret anda fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184). [ki,]*

435.Ṣubḥ-i kāẕib ḳaçan **ki** étdi zuhūr / Dil uzatdı ki éde ḳıṣṣayı zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [ki,]*

436. Ṣubḥ-i kāẕib ḳaçan ki étdi zuhūr / Dil uzatdı **ki** éde ḳıṣṣayı zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [ki,]*

437. Ḳaṭʿ olınsa revā ola o zebān / **Ki** sözinde ola ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [ki,]*

438. Bildi nūr-i fırāset-ile hemān / **Ki** yalandur o pīrehendeki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [ki,]*

439.Söylediler yine bu resme dürūġ / Bilmediler **ki** yoḳ dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [ki,]*

440.**Ki** ḥarāmī bulup bir oġlanı / Köñlegin ḳoya öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [ki,]*

441. Nefs-i emmāre mār-i pür-semdür / Emrini ṭutmaz ol **ki** ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1213). [ki,]*

442.Derdüme var-ısa benüm dermān / Anı eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [ki,]*

443.Dér **ki** oġlı ölüp Süleymānuñ / Ṣabr u ārāmı ḳalmadı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [ki,]*

444.**Ki** n'içün sen buña cefā étdüñ / Ki başup ḫāṣılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [ki,]*

445. Ki n'içün sen buña cefā étdüñ / **Ki** başup ḫāṣılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [ki,]*

446. Olmış-ıdum bir ulu yola revān / **Ki** géderdi o yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [ki,]*

447.Anı bilmez misin **ki** bu dünyā / Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [ki,]*

448.ʿIşḳ yolında ol **ki** ṣādıḳdur / Daʿvī-yi ṣabr aña ne lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ki,]*

449.ʿAhd étdi **ki** buldugınca ḫayāt / Yūsufı añup étmeye ḫarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1295). [ki,]*

450.Çünki gördük seni **ki** aġlarsın / Cānı ḥasret odıy'la ṭaġlarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [ki,]*

451.Ṣandılar édeler şikār-ıla al / Bilmediler **ki** āşkār ola ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1344). [ki,]*

452.Bilmediler **ki** nefs-i merdüm-gīr / Étdi anları ṣayd-ıla naḫcīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1345). [ki,]*

453.Anda bir ḳurdı gördiler **ki** ulur / Göge dikmiş yüzini nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [ki,]*

454.Dédi Yaʿḳūb ḳoñ biraz anı / Bendin aluñ **ki** dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [ki,]*

455.And içerem **ki** yémedüm anı / Uyma ebnāna étme bühtānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [ki,]*

456.Ḳaṣdı oldur **ki** ṭuta meydānı / İtlerine depelede anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1410). [ki,]*

457.Yédi gündür **ki** yatup uyımadum / Ġuṣṣasından anuñ yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [ki,]*

458.Naʿra urup dédi **ki** vāveylā / Ayruluḳ miḥneti ne ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [ki,]*

459.**Ki** n'içün buña iftirā édesiz / Bi-günāha n'içün cefā édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [ki,]*

460.Benüm ol serv-i ḳāmetüm ḳanı / Toġrı söyleñ **ki** n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [ki,]*

461. Anlara uyup étme bize duʿā' / **Ki** yalandur olar be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [ki,]*

462.Bāġ-ı ḳalbüñüñ ol **ki** yémişidür / Diş bilemek aña kimüñ işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [ki,]*

463. Baña maʿlūmdur ḥikāyet-i ḥāl / Ṣabr édüp gözlerem **ki** n'ola me'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [ki,]*

464.Yūsuf ol dem **ki** ḳaldı çāh içre / Pederi ḥasretiy'le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [ki,]*

465. Her ne ḥayf étdüñüzse ol pisere / And içürüñ **ki** démeye pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [ki,]*

466. Yine ḳaṣd eylediler ol māha / **Ki** varup ṭaş bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [ki,]*

467.Çün bilürsiz **ki** olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿadl édüp ẓulmi Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [ki,]*

468.Dédi İblīs **ki** ʿaḳlıñuz ḳanı / Ger çıḳarursañuz bu dem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1526). [ki,]*

469.Her ne yérde **ki** añıla ensāb / Dénile size ḫāyin ü keẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [ki,]*

470.Ol **ki** sālār-i kārbān-ıdı / Ehl-i tedbīr ü kārdān-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1550). [ki,]*

471.Rāviler dér **ki** ṭıfl-iken bu giyā / Bir géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [ki,]*

472.Meger ol dem **ki** māh-i Kenʿānı / Ẓulm-ile çāha atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [ki,]*

473.Bāʿżı rāvī dédi **ki** bāzirgān / Gelicek çāha cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [ki,]*

474. Düriş iy yār yére ur bārı / **Ki** senüñ-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [ki,]*

475.Var ḳıyas ét **ki** Ḥaḳḳ-pereste Ḫudā / Ṭālib olsa eger ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [ki,]*

476. Yūsufa dédi Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / Ṭur **ki** vaḳt-i ḫalās irişdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [ki,]*

477.Aṣlı ol nesnenüñ **ki** ola hebā / Aṣlı yoḳ kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [ki,]*

478. Olmaya ʿālem içre bundan kem / **Ki** özine vücūd vére ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [ki,]*

479.Yūsufa her kişi **ki** étdi nigāh / Ṣandı ki yére éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [ki,]*

480. Yūsufa her kişi ki étdi nigāh / Ṣandı **ki** yére éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [ki,]*

481. Çāhda bulduñ-ısa ṭutma gümān / **Ki** perī yéri olmış ol virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [ki,]*

482.Dédiler ḫᵛāceler **ki** iy Mālik / Melege ādem ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [ki,]*

483.**Ki** bu şehzādeyi bulup ḫalvet / Ḳapduñ étdün bu ḫīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [ki,]*

484.Gördi Mālik **ki** hiç inanmazlar / Egri sözini ṭoġrı şanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [ki,]*

485.**Ki** bizüm bir ġulāmumuz yitdi / Üç gün üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [ki,]*

486.**Ki** dédük bunlara seni bende / Ger şorarlarsa eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [ki,]*

487. Uġrı dérlerse aña ṭoġrı-durur / Ḥüsni zīrā **ki** ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1677). [ki,]*

488. Ḳaçaġanlıḳ daḫi degül yalan / **Ki** ḳaçardı cihāndan ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [ki,]*

489. Démedi kimse bu kerāmetdür / Añlamadı **ki** ḫarḳ-i ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [ki,]*

490.Rāvīler dér **ki** ol zemān bu mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [ki,]*

491.**Ki** ʿazīz ola şehr-i Mıṣra ṭapuñ / Secde-gāh ola iḫvetüñe ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [ki,]*

492.**Ki** felek secde étse ol melege / Ḥüsni baş eğmez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [ki,]*

493. Maḫzeni ol ḫazīnenüñ cāndur / Cānıñı bil **ki** bulasın cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [ki,]*

494.**Ki** ḳaçan irişe ecel baḳarı / Yéne ḳalmaya varlıġum eseri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 116*). [ki,]*

495. Saña itmām éde niʿmetini / **Ki** müyesser ḳıla risāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 627). [ki,]*

496. Beñzer ammā **ki** olasız cāsūs / Édesiz şehr-i Mıṣra mekr ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [ki,]*

497. Siz ya cāsūs u ya-ḫōd uġrısız / Sezemen ben sizi **ki** ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [ki,]*

498.Devr ezelden bu ḥāle dāyirdür / Cevrini bilmez ol **ki** cābirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5787). [ki,]*

499. Dédi Yūsuf birüñüzi o ḥazīn / Neçün alıḳomaz **ki** ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [ki,]*

500. **Ki** getüresiz anı baña yine / Étmeyesiz ziyānı baña yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [ki,]*

501. Dédi Yūsuf gelür bize bu ḫaber / **Ki** içüñüzde var-ımış bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [ki,]*

502. **Ki** benüm daḫi olsa ḳardaşum / Tek mi ḳalurdı bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [ki,]*

503. Şandum anı **ki** ḳardaşum elidür / Neler añar dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [ki,]*

504**.** Dédi ṭap dök ġam-ı firāḳ-ıla yaş / **Ki** benem ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [ki,]*

505. Göricek bildi anı Bünyāmīn / Dédi Yūsuf aña **ki** sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [ki,]*

506. **Ki** véricek bulara ġalle vü zād / Ol ḳadar müd ki oldı dilleri şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [ki,]*

507. Ki véricek bulara ġalle vü zād / Ol ḳadar müdd **ki** oldı dilleri şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [ki,]*

508. **Ki** binüp bād-pāya sürdiler / İrüp anlara naʿra urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5861). [ki,]*

509. **Ki** bizi aduñuzla aldaduñuz / Şimdi ṣāʿ-ı melik uġurladuñuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [ki,]*

510. Dédiler cümleten maʿāẕallāh / **Ki** ola bizde ṣāʿ-ı ḫażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [ki,]*

511. Bir ulu ṭās-ıdı meger **ki** o ṣāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [ki,]*

512. Sözüm éşit benüm **ki** ṭoġrıdur / Bu kişiler ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [ki,]*

513. **Ki** bular kāẕib-imiş evvelden / Ḥīleye rāġıb-ımış evvelden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [ki,]*

514. Ol birāderleri **ki** bunlar aña / Ḳurd alup yédi dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [ki,]*
515. Ḫaber-i şāʿ odur **ki** ṣaġ-ımış ol / Pederinden velī ırağ-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [ki,]*
516. **Ki** Ḫudā-yı ʿAzīz ʿizzetiy'çün / Ḥażretüñe olan ʿināyet-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [ki,]*
517. Étme anı daḫi beter rencūr / **Ki** ciger-gūşesinden eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5915). [ki,]*
518. Görmedi şeh velī bu hāli muṣīb / **Ki** ḥabībe bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [ki,]*
519. Bildi Yūsuf **ki** çoḳ fesād olısar / Mışra āvāz-ı naʿrası ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [ki,]*
520. **Ki** bizüm neslümüz ola mı bu māh / Āl-i Yaʿḳūb ola mı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [ki,]*
521. Dédi Şemʿūn **ki** iy biraderler / Bizi görüp yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [ki,]*
522. Sergüẕeştüm ḳamu aña maʿlūm / Beni ḥāṣā **ki** eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [ki,]*
523. Dōstdan gelse tāze tāze belā / ʿāṣıḳ oldur **ki** ḳarşu varup aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [ki,]*
524. Bir rivāyetde añlanur **ki** aʿmā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6931). [ki,]*
525. Bilüp anı dédi **ki** çoḳ demdür / Vaṣluñ ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [ki,]*
526. Melekü'l-Mevt dédi anuñ-içun / **Ki** esirger seni fiġānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [ki,]*
527. Daḫi ʿālemde zindedür Yūsuf / Démen ammā **ki** ḳandadur Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [ki,]*
528. Her ne ādem **ki** ehl-i ḥırmāndur / Dü cihānda ʿadū-yi Raḥmāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5997). [ki,]*
529. Dédi ebnāsı Yūsuf ölmişdür / Ölmişi kim ola **ki** bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [ki,]*
530. Yazdı ʿunvān-ı nāme Bismillah / **Ki** odur her żaʿīfe püşt ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [ki,]*
531. **Ki** ḫaber ṣorar-ısa benden şāh / Her demüm miḥnet-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [ki,]*
532. Ḳtme ẓulmi **ki** olıcaḳ ʿaraṣāt / Saña ol ẓulmüñ olısar ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6027). [ki,]*
533. **Ki** sizi ben melāmet eylemezem / Cevr ü ẓulm-ile töhmet eylemezem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6060). [ki,]*
534. Dilerem belki Rabb-i ʿizzetden / **Ki** geçe luṭf düp bu ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [ki,]*
535. Ẕikr olınur **ki** devr-i aḳdemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 7004). [ki,]*
536. Étdi beş yüz yıl eyle cidd ü ʿamel / **Ki** sücūdında irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [ki,]*
537. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne varsun **ki** ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [ki,]*
538. Esen olsun **ki** ṭaġıdup anı / Geldi cemʿ étdi ben perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [ki,]*
539. Ṣordı aña **ki** Yūsufum ḳanı / Dédi üstinde ebr-i nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [ki,]*
540. Bu rivāyetde gey ḫaṭā étdi / Ol **ki** ṣıddīḳa iftirā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [ki,]*
541. Baña çoḳ raḥmet irdi Raḥmāndan / **Ki** ḫalāṣ étdi bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [ki,]*
542. Ḥasretā miḥnetā **ki** devr-i felek / Her kimüñ kim vére diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [ki,]*
543. **Ki** ol ecdāduñuñ İlāhıdur / Ḫalḳı ḫalḳ étdi pādşāhıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [ki,]*
544. Dédiler Yūsufa **ki** iy ferzend / Can hümāsına ten niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [ki,]*
545. Bildi ḳaṭʿī **ki** bu duʿā'-yı resūl / Tiz bulur ḫayyız-ı ḳabūle vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [ki,]*

546. Dédi şāyed **ki** bu ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [ki,]*

547. Ḫōş meşeldür cihān içinde bu söz / **Ki** göñül ḳatlanur çü görmeye göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [ki,]*

548. Āferīnler yaradana anı / **Ki** ḳoḳan vérdi būyına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [ki,]*

549. Būyı ol meyvenüñ nice ḫōş-ımış / **Ki** ʿaceb dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [ki,]*

550. Dédiler çekme isteyüp anı renc / **Ki** ḳara topraġa gömüldi o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [ki,]*

551. **Ki** ḳanı Yūsufuñ yüzi nūrı / Şemʿin andan yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [ki,]*

552. Zīni vü zeyni yére ursun ol at / **Ki** yére urdı şāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [ki,]*

553.Şükr ü minnet Ḫudā-yı Sübḥāna / **Ki** bu naẓmı yitürdi pāyāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [ki,]*

554.Ḳanı o dem **ki** göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [ki,]*

555. Murādum alur-ıdum mest ü ḫūnī çeşminden / **Ki** dem-be-dem yüregüm yarılurdı ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [ki,]*

556. Nedīm-i meclisüm oldı firāḳ u ḥasret-i dōst / Şu mürdeyem **ki** celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [ki,]*

557. İlla ol demde var **ki** anda resūl / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [ki,]*

558.Rūz ü şeb ger niʿam-şümārı olam / Mümkin olmaz **ki** Ḥaḳḳ güẕārı olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3977). [ki,]*

559.Dédi Yūsuf **ki** ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa murād olup iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [ki,]*

560.Ṣubḥ-veş gülmek aña lāyıḳdur / **Ki** ḳamu daʿvasında ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [ki,]*

561.Düzdi bir bezm-i ḫüsrev-āne revān / **Ki** vérür revnaḳı revāne revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [ki,]*

562. Ne safā ola ol gülistānda / **Ki** géde gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [ki,]*

563. **Ki** n'éder cānı dil-rübāsuz dil / Āh kim benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [ki,]*

564. Diñle pendüm bu işde ben pīrem / Gözle rāyum **ki** ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [ki,]*

565. Çün saña senden oldı bu takṣīr / Ṣabra sa'y ét **ki** yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [ki,]*

567. Ol sebebden-dürür **ki** eşk-i nücūm / Ḳapladı ṣūretini étdi hücūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [ki,]*

568. Gécesi ʿāṣıḳuñ **ki** ḫāmiledür / Ġam ṭoġurmak işinde kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [ki,]*

569. Kim uyarur ʿaceb çerāġın anuñ / Kim teferrüc éder **ki** bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [ki,]*

570. Ḫātırı ġonça gibi teng mi ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi **ki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [ki,]*

571 Çünki zindān makām-ı yār oldı / Ẓāhir oldur **ki** nev-bahār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5037). [ki,]*

572. Çāresi yoḳ **ki** vara zindāna / Ṣabrı yoḳ döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [ki,]*

573. **Ki** hevā-yı vaḫīmi ol dāruñ / Güllerin ṣoldurur mı dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [ki,]*

574. Her ne ʿāṣıḳ **ki** neng ü nāma baḳa / Yéridür ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [ki,]*

575. **Ki** anı ḫāk-i pāyi ʿanber éder / Bū-yi zülfi pāyi muʿanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [ki,]*

576. Eyle ṭoldı hevā o serv-i sehī / **Ki** ḳamu varlığından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [ki,]*

577. Dér-idi anlara **ki** şaşdı bilüm / Vardı zindān içine düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [ki,]*
578. Ḥaḳḳ teʿālā anı **ki** éde güzīn / Dōstlıḳ meclisinde ṣadr-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [ki,]*
579. Āferīn ol emīr-i ḫōş-dāda / **Ki** elin ṣunsa aña üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [ki,]*
580. Buyruġ étdi **ki** serv-i rāst hemīn / Éde bustān-sarāyını tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5225). [ki,]*
581. Meṡel-i rāstdur dér ehl-i makāl / **Ki** cihānda belāsuz olmaz bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5231). [ki,]*
582. Fuḳarā bir ṭarafda hem-nigerān / **Ki** ḳaçan ṭola sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [ki,]*
583. Nice ẓālim **ki** biImez-idi emān / Gétdi bed-nāmı ḳaldı dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [ki,]*
584. Bī-vefādur ḳadīmden bu felek / Bī-dil eyler kime **ki** vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [ki,]*
585. Ḳanı ol dem **ki** yār enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa dek celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [ki,]*
586. Géçdi ol dem **ki** baḫt-yār-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile ẕevḳi var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [ki,]*
587. Cāmi'-i ḥüsni ol dem oldı ḫarāb / **Ki** imām üzre düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [ki,]*
588. Dāyesi yoḳ **ki** aña ‘arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [ki,]*
589. Dāyesi yoḳ ki aña ‘arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ **ki** andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [ki,]*
590. Cūş-ıla eyle kişner-idi ol at / **Ki** ṣuheyli ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [ki,]*
591. Dérler-idi **ki** Yūsuf uġradı uş / Dér-idi ṭutmayup Zeliḫā gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [ki,]*
592. İrmedüm vaṣl-ı yāre ben mehcūr / Baña yégdür **ki** benden olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [ki,]*
593. Bir zemāndan **ki** gelse başına hūş / Hücresiné géderdi pür-dem ü cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [ki,]*
594. Ṭuysa gül būyını diler **ki** ire / İrişecek güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [ki,]*
595. Ṭuysa gül būyını diler ki ire / İrişecek güle diler **ki** dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [ki,]*
596. **Ki** gözüm gevherine fer véresin / Yūsufı görmege naẓar véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [ki,]*
597. Ḳadre irgür beni çü ḳādir-isen / Baña ol mihri vér **ki** māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [ki,]*
598. Beni şimdi **ki** ḥaḳ yola ṣalduñ / Vér o nūrı ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [ki,]*
599. Beni şimdi ki ḥaḳ yola ṣalduñ / Vér o nūrı **ki** dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [ki,]*
600. **Ki** bu tesbiḥ-ḫᵛānı baña getür / Cümle maḳṣūdını yérine yitür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [ki,]*
601. Ṣad-hezār āferinler ol şāha / **Ki** éşitse nigāh éder āha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [ki,]*
602. ʿāşıḳa bundan özge olmaya ʿiyş / **Ki** aña yāri ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [ki,]*
603. **Ki** vérüp varumı bahāña senüñ / Cānı vaḳf étmişem hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [ki,]*
604. ʿışḳuñ ol dem **ki** yıḳdı eyvānum / Ḳıldı yaġma vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [ki,]*
605. **Ki** bugün ḥācetüñ revā éderem / Gizleme derdüñi devā éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [ki,]*
606. **Ki** Zeliḫā olup saña hem-rāz / Eyledi çünki ʿarż-ı ʿacz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [ki,]*

607. Dilde endīşesi bu kim yā Rab / Düş mi **ki** āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [ki,]*
608. Cānum ol dem **ki** düşde gördi seni / Şevḳa ṣalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [ki,]*
609. Dédi kim bu ṣafā degül mi güzel / Ol vefādan **ki** ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [ki,]*
700. Dilde ṣevḳuñ şu resme ġālibdür / **Ki** saña ıżṭırārī ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [ki,]*
701. Bu maḳām ehline budur maṭlūb / **Ki** olalar muḥibb-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [ki,]*
702. Yūsufı mihri eyle eyledi germ / **Ki** bu germiyyetinden eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [ki,]*
703. **Ki** ḥudūs aña olmayup perde / Gördi vech-i kadīmi her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [ki,]*
704. **Ki** ġanī eyledi faḳīr-iken / Nev-cüvān étdi köhne pīr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5633). [ki,]*
705. Her ne yaña **ki** eylese ḥarekāt / Ḳarşular yüz fütūḥ ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [ki,]*
706. Eyle dérler **ki** ol géce Reyyān / Açlıġı acısından étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [ki,]*
707. Dér **ki** ol yıllar eyle teng oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [ki,]*
708. Bulut aġlamaz oldı gülmedi gül / Nice gülsün **ki** ḫande vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [ki,]*
709. Ol **ki** luṭfın muḳadder étdi baña / Ehl-i Mısrı musaḫḫar étdi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [ki,]*
710. Eyle ḥaẕẕ aldılar o gül yüzden / **Ki** görüp anı ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [ki,]*
711. Āferīn ol güle **ki** bir naẕarı / Cāna gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [ki,]*
712. Bir seḥer-geh **ki** pir-i Kenʿānī / Hecr elinden ḳılurdı efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [ki,]*
713. **Ki** bu ḳızlıḳ ḳomadı ḳuvvetümüz / Teng olupdur ḳatı ma'īşetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [ki,]*
714. **Ki** ṭolu her ḳapu ḳapucılar / Girmez iẕn olmasa ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [ki,]*
715. **Ki** ḫalāṣ oldı keyd-i ʿavratdan / Düşmedi evc-i burc-i 'ismetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4940). [ki,]*
716. Ḫātırı ġonça gibi teng mi **ki** / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [ki,]*

kıble: *Müslümanların namazda yöneldiği cihet, Mekke şehrinin ve Kâbe'nin bulunduğu yön.*

1. **Ḳıblem** olalı ṣūret-i saḫtuñ / Yüzüme saḫti açılur baḫtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [ḳıblem, -m]*

kıble-i cān: *Can kıblesi; âşıkların yöneldikleri yer. (Sevgilinin mihrabı andıran kaşları bağlamında.)*

1.Ḳaşı miḥrābı **ḳıble-i cāndur** / Çeşm-i mesti belā-yı insāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1990). [ḳıble-i cān, -dur]*
2.**Ḳıble-i cān** mukavves ebrūsı / Sübḥa-i Rūḥ-ı Ḳuds gīsūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3801). [ḳıble-i cān,]*

kıble-i münācāt: *İbadet, dua maksadıyla yönelinen kutsal yön.*

1. Dédi iy **ḳıble-i münācātum** / Sañadur dāyimā ʿibādātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5418). [ḳıble-i münācāt, -um]*
2. Yoḳdur iy **ḳıble-i münācātum** / Vaṣl-ı Yūsufdan özge ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5421). [ḳıble-i münācāt, -um]*

ḳıble-i pākān: *Temiz, arınmış kişilerin kıblesi II ermişlerin, velilerin kıblesi.*

1. Alnı nūrı sürūr-ı ġam-nākān / Ḳaşı miḥrabı **ḳıble-i pākān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2431). [ḳıble-i pākān,]*

kıble-nümā: *Kıbleyi gösteren alet, pusula.*

1. Kimi āṣnām-ı Rūmī kimi Ḫıṭā / Cümlesinüñ cemāli **ḳıble-nümā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [ḳıble-nümā,]*

kıblesi ol: *Kıblesi olmak; daima oraya yönelmek.*

1.Oldı efsūn aña fesāne-i dōst / **Ḳıblesi oldı** āstāne-i dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3502). [ḳıblesi ol, -dı]*

kibr: *Gurur, benlik, büyüklenme.*

1.Ol ki **kibr** ü riyāya éde nigāh / Ḥażret-i Kibriyāya bulmaya rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [kibr,]*

2.Var-iken sīnesinde **kibr**-ile kin / Ṣanmasun bī-hōd ola her ḫōd-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [kibr-ile, --ile]*

kibr ü kīn: *Kibir ve kin; büyüklük taslama ve kin gütme*

1.Gāh olur seng yāsemen bitürür / Ancaḳ ol sīne **kibr ü kīn** bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [kibr ü kīn,]*

kibriyā: *Büyüklük, ululuk, azamet.(Allah)*

1.El uran **Kibriyā** ridāsına / Girmek olmaz fena pelāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1071). [kibriyā,]*

2.Bu ʿizzeti saña ḫilʿat etdi / Anuñ ki ridāsı **Kibriyādur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [kibriyādur, -dur]*

kıç: *Arka, arka taraf.*

1. Sümmi toz ṣaçmasa **ḳıçına** eger / Nice ireydi tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [ḳıçına, -ı, -n, -a]*

kıġır: *Çağırmak, seslenmek.*

1.Şimdi meydān-ı ʿarża irmişler / Baña ādem ṣalup **ḳıġırmışlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3268). [ḳıġırmışlar, -mış, -lar]*

kıl: *Saç teli.*

1. Kimi bir dāne-y-ile cān avlar / Bir **ḳıl**-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [ḳıl-ıla, -ıla]*

1. Güneşi setr édem dedi gil-ile / Baġlayam ṣandı tūseni **ḳıl**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [ḳıl-ıla, -ıla]*

kıl: *Kıl, tüy.*

1. Ḫışmı **ḳılları** neştere döndi / Çeşmi yāḳūt-ı aḥmere döndi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [ḳılları, -lar, -ı]*

2.Arasañ gevdesinde **ḳıl**dan eser / Mūya beñzer miyān olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [ḳıldan, -dan]*

3. Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı ḳılıç / Tīr-iken arḳası **ḳıl** irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [ḳıl,]*

4.Ki o **ḳıllar** olurdı nāvek-i tīz / Deler-idi çuḳalı niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [ḳıllar, -lar]*

5.Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [ḳıl,]*

6. Semirmiş her baḳar şu resme eger / Çeker olsañ **ḳılını** yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [ḳılını, -ı, -n, -ı]*

kıl: *Etmek, eylemek, yapmak.*

1. Vérür evvelde baʿżısı bendeye renc / **Ḳıl**ur āḫirde anı ṣaḥib-i genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [ḳılur, --ur]*

2.**Ḳıldı** ẓerrāt-ı ʿālemi mir'āt / Oldı mücellā-yı ḥüsn ol ẓerrāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1950). [ḳıldı, -dı]*

3. Götürüp her biri yed-i beyżā / Rü'yet-içün **ḳılur** duʿā' vü nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [ḳılur, --ur]*

4. Ḫusrev olursa olup ādem-zād / Leb-i şīrīnüñe **ḳılam** ferhād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [ḳılam, -am]*

5.Laʿli eyler dehānumı bī-āb / Gözlerüm ābını **ḳılur** ḥūn-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [ḳılur, --ur]*

6. Dāyimā vaṣl-içün **ḳılan** mūya / Ḳāniʿ olmaz mı bir nefes būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [ḳılan, -an]*

7. K'iy vaṭandan beni ġarīb ḳılan / Gül-iken ḫaste ʿandelīb **ḳılan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [ḳılan, -an]*

8.**Ḳıl** ḳaşuñdan kemān müjeñden tīr / Eyle ol vaḥşī āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [ḳıl,]*

9.Vardı ol çāh içinde ṭutdı maḳām / Géce gündüz **ḳılup** ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [ḳılup, -up]*

10. Sen daḫi eyle aña ʿaḳd-i nikāh / Meclis-i ṣohbetüñde **ḳıl** miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [ḳıl,]*

11.Ahdi ṣınmaġa çün dilek **ḳıldum** / Şekl-i Yūsufda bir melek **ḳıldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [ḳıldum, -du, -m]*

12.Bāri **ḳılsun** bugün tecellī-yi ḫāṣ / Ki tesellī bula anuñ-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [ḳılsun, -sun]*

13.Ġonçañı kim **ḳılur** şeker-güftār / Servüñi kim yaratdı ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941). [ḳılur, -ur]*

14.Géce gündüz **ḳılup** ṭavāf-ı sarāy / Her biri eyler-idi āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [ḳılup, -up]*

kıl: *Kıl, tüy II çalgı aletlerinde tel yerine kullanılan çeşitli hayvanlara ait kıl.*

1. Ġonça dil-teng-iken açıldı dili / Zühre çengine yéñi ṭaḳdı **ḳılı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [ḳılı, -ı]*

kīl: *Söz, kelam.*

1. Cümle gerçekleşdiler ol **ḳīlı** / Gösterüp pādşāha Rūbīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [ḳīlı, -ı]*

kıl kadar: *Hiç denecek kadar az, çok az.*

1.Ḳomazam tende **ḳıl ḳadar** cānı / Ḳuçmadum çün miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4508). [ḳıl ḳadar,]*

kıl ol: *Kıl gibi ince olmak, çok zayıflamak.*

1. Göreli gözlerin ʿalīl oldum / İnce béli gamında **ḳıl oldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2613). [ḳıl ol, -du, -m]*

kīl ü ḳal ét: *Çokça konuşmak; dedikodu yapmak.*

1. Ḥamdī nā-dāna ʿarż-ı ḥāl étme / Ḳālsüz ḳalbe **ḳīl ü ḳal étme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4797). [ḳīl ü ḳal ét, -me]*

kīl ü kāl eyle: *Çokça konuşmak; dedikodu yapmak.*

1. Bunca dürlü ḫayāl eylediler / Cemʿ olup **ḳīl ü ḳāl eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2536). [ḳīl ü ḳāl eyle, -di, -ler]*

kıl yar: *Saçları tarakla ayırmak, düzeltmek. (Kılı kırk yarmak, titiz ve ayrıntılı bir biçimde incelemek, önemle üstünde durmak bağlamında.)*

1.Anca **ḳıl yardı** şāne saʿy-ile cüst / Farḳ-ı nāzük ḳodı miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [ḳıl yar, -dı]*

kılca: *Kıl kadar II en ufak, azıcık.*

1.Yoġ-iken **ḳılca** fitne cānında / Kemeri buldılar miyānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevı 20, Beyit 526). [ḳılca,]*

2. Kemerin çün ḳuşatdı İsḥākuñ / Ḳalmadı ʿaḳlı **kılca** ʿuşşāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [kılca,]*

3.Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [ḳılca,]*

4. Béline fūṭa tutıcaḳ o nigār / Ḳalmadı kārbānda **ḳılca** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [ḳılca,]*

kılca eser koma: *(Birinden ya da bir şeyden) zerre eser bırakmamak, yok etmek.*

1.Yūsufuñ her ki bir ḳılını keser / **Ḳomazam** cāndan anda **ḳılca eser** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 48, Beyit 1170). [ḳılca eser ḳoma, -z, -am]

kılca kal: *Kıl (kadar) kalmak II çok zayıflamak; dertten, kederden perişan olmak.*

1. Ġam sūzından gelürdi cānı lebe / **Ḳılca ḳalurdı** irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5094). [ḳılca ḳal, -ur, -dı]*
2. Eyle ḫūb-ıdı béli kim anı / **Ḳılca ḳalurdı** görenüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [ḳılca kal, -ur, -dı]*

kılıç: *Kılıç; savaş aleti.*

1. Dédi işde **ḳılıcuñ** işde serüm / Ṣanma senden nihān ola ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [ḳılıcuñ, -uñ]*
2. Rāstdur kec degül inan ḫaberüm / Ver ne üşde **ḳılıcuñ** üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [ḳılıcuñ, -uñ]*
3. Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı **ḳılıç** / Tīr-iken arḳası ḳıl irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [ḳılıç,]*

kılıcından ḳan ṭam: *Kılıcından kan damlamak II çok kan dökmek.*

1. **Ḳılıcından** ki **ḳan ṭamardı** anuñ / Ṭamarın kesmiş-idi a‘dānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2001). [ḳılıcından ḳan ṭam, -ar, -dı]*

kılıçları ʿüryān (ol): *Elinde kılıç olduğu hâlde, kılıçlı olarak; kılıçları kınından çekilmiş, yalın kılıç olmak.*

1. Ṣaġda vü ṣolda niçe biñ ġılmān / Hep mülebbes **ḳılıçları ʿüryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [ḳılıçları ʿüryān (ol),]*

kilit: *Anahtar.*

1. Āh kim yoḳ **kilidi** ol gencüñ / Bi-nişāndur devāsı bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [kilidi, -i]*
2. Ne **kilid-idi** yā Rab engüşti / Ḳufl açardı açılmadın müşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [kilid-idi, -idi]*

kilit: *Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti*

1. Keffi ʿuşşāḳa rāḥatü’l-ervāḥ / Barmaġı dil **kilidine** miftāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [kilidine, -i, -n, -e]*
2. Dili yoḳluḳ **kilidi** varlıḳtır / Aç kilidi ki ola genc ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [kilidi, -i]*
3. Her kilide ki soḳdı keffi dilin / Ne **kilid** buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [kilid,]*
4. Yoḳ **kilidinde** anca ḳuvvet ü fer / Ki bula feṭḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [kilidinde, -i, -n, -de]*
5. Mühr-i ʿahd urdı ḳufl-i gencüme yār / Mār étme **kilidini** zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3100). [kilidini, -i, -n, -i]*
6. Étdi taḳdīr anuñ **kilidini** mūm / Mūm germ olıcak işi ma‘lūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [kilidini, -i, -n, -i]*
7. Her **kilide** ki soḳdı keffi dilin / Ne kilid buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [kilide, -e]*

kilidi aç: *Sırrı çözmek, ortaya çıkarmak.*

1. Dili yoḳluḳ kilidi varlıḳdur **/ Aç kilidi** ki ola gene ʿayān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [kilidi aç,]*

kilid-i bāb-ı vişāl: *Kavuşma kapısının anahtarı.*

1. Bu degül gerçi ol ʿazīz-i cemāl / Budur ammā **kilid-i bāb-ı vişāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [kilid-i bāb-ı vişāl,]*

kilid-i ḥikmet: *Hikmet anahtarı. (Allah’ın kullarının gönüllerini açması, sıkıntılarını gidermesi, onları huzura kavuşturması bağlamında.)*

1. Göñül açan **kilid-i ḥikmet-ile** / Ḳufl açarsa n’ola işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4548). [kilid-i ḥikmet, -ile]*

kilitle: *(Kapıyı) kilitlemek, kapatmak.*

1.Anı da çün **kilitledi** muḥkem / Yūsufuñ göñlüni kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [kilitledi, -di]*

kilitle: *(Gönlünü) kuşatmak, sarmak.*

1.Anı da çün kilitledi muḥkem / Yūsufuñ göñlüni **kilitledi** ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [kilitledi, -di]*

kim: *"Kim, Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

1. Ānuñ-ıçun hemān güle beñzer / **Kim** diye buña güm ḳula beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [kim,]*
2. Pederi dédi ʿazm édicek aña / **Kim** olur reh-nümā bu yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [kim,]*
3. Bunı **kim** düşde göre ḫayra yora / Ṣūretin kim ḫayāline getüre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [kim,]*
4. Bunı kim düşde göre ḫayra yora / Ṣūretin **kim** ḫayāline getüre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [kim,]*
5.Biri dédi ḥabībi **kim** ister / Bu şeker-leb lebībi **kim** ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [kim,]*
6.Kim vérür bu bahā bahāsını / **Kim** alur cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [kim,]*
7.Dédi **kim** kim alur cemāl-i ṣarīḥ / ʿandelīb-i faṣīḥ ü kebg-i melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [kim,]*
8. Gül yüzüñ reng ü ābı kimden alur / Sünbülüñ pīç ü tābı **kimden** alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [kim,]*
9. Dédiler ʿışḳ cāna ḥākimdür / Milkine gelse men‘ éden **kimdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [kimdür, -dür]*
10.**Kim** bulurdu cenāb-ı vaḥdete yol / Muṣṭafā nūru olmasa tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [kim,]*
11. Çün ḳafesden bu vaḥşī bula necāt / Anı **kim** tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [kim,]*
12.Birdür éki cihāna ḥākimdür / Aña maḥkūm olmayān **kimdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4157). [kimdür, -dür]*
13. **Kime** ṣalsa hümā gibi sāye / Dūn-iken ire ḳadr-i aʿlāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [kime, -e]*
14. Cümle tedbīrini dürüst eyler / **Kime** düşmen olursa süst eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [kime, -e]*
15. Dédi ebnāsı Yūsuf ölmişdür / Ölmişi **kim** ola ki bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [kim,]*
16.Her **kimüñ** üns-i Ḥaḳḳ ola baḫşī / N’ola olsa enīs aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [kimüñ, -üñ]*
17.Bilmediler münādiyi **kimdür** / Ṣandılar kim resūl-i ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2132). [kimdür, -dür]*
18.Déyem ol demde ben **kimem** ṭapuña / Ne belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [kimem, -em]*
19. **Kim** éder ola ḫidmetin bu géce / Kim görür ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [kim,]*
20.Ben bu derdümi **kime** aġlayayın / Ḫaste göñlümi kime baġlayayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1240). [kime, -e]*
21. Bī-vefādur ḳadīmden bu felek / Bī-dil eyler **kime** ki vérse dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [kime, -e]*
22.Ṣordı ol perdeyi nigāra hemīn / Dédi kim **kimdür** anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [kimdür, -dür]*
23. Ol odı **kim** ṭutardı dilde nihān / Ḗtdi ol çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [kim,]*

kim: *"Ki" bağlacı.*

1 Bilmediler münādiyi kimdür / Ṣandılar **kim** resūl-i ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2132). [kim,]*
2.ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa diñle **kim** nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [kim,]*
3.Firāḳ u ḫasret odı eyle yaḳdı cānumı **kim** / Boyadı gökleri dūd-i duḫān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1108). [kim,]*

4. Yüzini görmesevüz n’ola ḳāniʿuz aña **kim** / Ḳapusı Kaʿbesi ʿāṣıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [kim,]*

5.Hevā-yı zülfi nesīmi ne kārbāndur **kim** / Metā‘-ı bārı anuñ fitne-i cihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [kim,]*

6. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu **kim** yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [kim,]*

7. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāṣıḳdan / Delü degül mi o **kim** ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [kim,]*

8. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā’ubāliler yéridür / Ne iʿtibār aña **kim** ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [kim,]*

9.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol nigār **kim** / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [kim,]*

10. Var odur **kim** vücūdu ẕātīdür / Dü cihān mazhar-ı ṣıfātıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). [kim,]*

11. Raḥmeti **kim** nefesde ḫōş demdür / Müstevā aña ʿarş-ı aʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 12). [kim,]*

12.Anı **kim** çekmedi ru’ūs-i cibāl / Boynuma almışam żaʿīfü’l-ḥāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 94). *[kim,]*

13.Baṣaruñ hakkı **kim** görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129*). [kim,]*

14. Baṣaruñ hakkı **kim** görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 317). [kim,]*

15.Ol irādet hakkı **kim** oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [kim,]*

16.ʿilminün hakkı **kim** ana maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132*). [kim]*

17.Nūh-içün **kim** hezār sāle yakīn / Eyledi mihnet-ile daʿvet-i dīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139*). [kim,]*

18.Merkeb saña ol Burāḳdur **kim** /Bir naʾli mehidür asmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [kim,]*

19.Her ḳalbe **kim** ire ḫāliṣ eyler / ʿIşḳuñ ʿacebā ne kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [kim,]*

20.Sen şāhidisin o meclisüñ **kim** /Dāvūd nebīdür anda ḫōş-ḫᵛān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235*). [kim,]*

21. Ḥaḳḳ ṭapuñı eyle ḫāẕıḳ etdi / **Kim** senden umar şifa-yı Loḳmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [kim,]*

22.Bir baḥr-durur feżāyilüñ **kim** / Ne ḥad bulınur aña ne pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [kim,]*

23. Dédi **kim** saña üç suʿāl éderem / Ger bilürseñ tarīḳuña géderem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246*). [kim,]*

24.Dédi **kim** geldi şimdi peyk-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı vaḥy Cebrā’il *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [kim,]*

25.Dédi **kim** ḫutbe oḳısa Aḥmed /Bir direk var-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [kim,]*

26.Her ne **kim** eyledüñ şehādetde / Ẓāhir olmış miṣāli ġaybetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [kim,]*

27. Ḳıṣṣa **kim** aḥsen ola ḫōşdur aña / Dest-i naẓm ura emlaḥu’ş-şuʿarā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [kim,]*

28.Çünki İṣḥāḳ gördi bu ḥāli / Bildi **kim** ʿavrat eylemiş ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 608). [kim,]*

29. Oldı Ya‘kūb rūz u şeb pinhān / ʿİṣdan ḳorḳdı **kim** irişe ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [kim,]*

30..Diledi **kim** ḳıla vatan seferi / Gerçi var-ıdı ʿİṣdan ḥaẕeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [kim,]*

31.Kime **kim** vére bir piyāle şarāb / Tiz içürürür çanaḳ çanaḳ tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [kim,]*

32.Dédi **kim** ḳanḳı érdedür bu kemer / Āh kim gétdi yādgār-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 523). [kim,]*

33.Gerçi **kim** cümlesi mükemmel-idi / İlla Yūsuf bulardan ekmel-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [kim,]*

34.Şemʿ **kim** Ḥaḳḳ yaḳa nice söyinür / Her ki püf dirse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [kim,]*

35.Her kimüñ **kim** ḳarīni olmaya yār / Vatanında ġarīb olur nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [kim,]*

36.Zuʿm éder **kim** refiʿ-i ḳadr ola ol / Āsmān-ı kemāle bedr ola ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 638). [kim,]*

37. Kimde **kim** ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher gelür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [kim,]*

38.Bildi **kim** aynī olısar ya ʿiyān/Ya miṣāli olısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [kim,]*

39.Seyr ét ey serv **kim** revān olduñ / Köhne ʿālemde nev-cüvān oldun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [kim,]*

40.Her kazā **kim** ola murād-ı nigār / Aña āşıḳ rıżā vèrür nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [kim,]*

41. Yaġladı ol yaġ-ıla **kim** Cebrā'īl / Getürüp dürtinürdü İsmāʿīl / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [kim,]*

42.Ol zemān **kim** Ḫalīle Cebrā'īl / Aldı geldi fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [kim,]*

43.Baġladı beline o bedr-i asīl / Kemeri **kim** ḳuşandı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [kim,]*

44.Seni benden ḳażā çün étdi cüdā / Dilerem **kim** refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [kim,]*

45.Yürümege çü ḳalmadı çāre / Diledi **kim** otura bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [kim,]*

46.Ol güli **kim** bitürdi bustānuñ / Yaġup üstine bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [kim,]*

47.Şemʿ **kim** meclisüñde nūr-ıdı / Ḫandesi sīneñe sürūr-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 871). [kim,]*

48.Dédiler **kim** bilür misin anı / Düzer-idüñ yalan düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [kim,]*

49.Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / İste ol ḳalbi **kim** bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [kim,]*

50.Her kime **kim** velā naṣīb éderem / Aña evvel belā naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [kim,]*

51.Ḥaḳḳa her kimse **kim** tevekkül éder / Ḥaḳḳ anuñ ḫıfẓına tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [kim,]*

52.Aña **kim** bu belā müverresdür / Ṣabra yüz ṭutmasa muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [kim,]*

53.Sevdügine o **kim** ʿaẕāb vérür / Ṣābire ecri bī-ḥisāb vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [kim,]*

54.Her kişi **kim** sözinde kāẕibdür / Aña ẕillet belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [kim,]*

55.ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / Fī'l-meṣel oldı hem-çü miḳnāṭīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [kim,]*

56.Her kime **kim** bu ʿışḳ ola ḥāṣıl / Meyl éder aña yār-ı āhen-dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [kim,]*

57.Ol ḳadar gétdi **kim** ʿişā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1553). [kim,]*

58.Anı **kim** aña étdüñüz pinhān / Umaram éde müste'ān ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [kim,]*

59. Çünki ṣabr-ı cemīl eyleye merd / Gile étmez nedeñlü **kim** gele derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [kim,]*

60.Ṭutdı ṣabr u ḳarār üzre ḳarār / Gözledi **kim** ne ola āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [kim,]*

61.Aña **kim** luṭfını ʿiyān eyler / Evvel iḫlāṣın imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [kim,]*

62.Dédi **kim** güzīn-i ehl-i belā / Saña eyler Ḫudā selām ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1317). [kim,]*

63.Gerçi **kim** aldamaġ-ıçun pederi / Yūsuf iḫvānı düzdiler ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [kim,]*

64.Ḳanda **kim** ṭoġru sözler ola kesād / Egri sözlere urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [kim,]*

65.Dédi **kim** iy cemāda cān vérici / Bir kuru ṭoprag̱a zebān vérici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1355). [kim,]*

66.Eyleyüp ṣūret-i resūle nigāh / Dédi **kim** La ilahe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1365). [kim,]*

67.Her ādem **kim** édüp éde ḥarekāt / Bula her adımına biñ ḥasenāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1405). [kim,]*

68.Dédi onlara **kim** Nebiyyu'llāh / Yūsufını güm eylemiş nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [kim,]*

69. Her kimüñ **kim** refiḳı nāṣiḥ olur / Ne ḳadar ṭāliḥ-ise ṣaliḥ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [kim,]*

70.Dédi **kim** Yūsufuñ ne ḫōş ḥāli / Umaram ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [kim,]*

71.Fiʿli anuñ **kim** ola nā-ḳābil / Ola mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [kim,]*

72.Dilerüz **kim** çıḳaravuz anı / Maʿṣıyetden ḫalāṣ içün cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [kim,]*

73.Baʿd-ez-ān gördi **kim** bir ebr-i sepīd / Ġaybdan oldı başı üzre bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [kim,]*

74.Dédi aña **kim** elli yitmişdür / Anı kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [kim,]*

75. Dédi aña kim elli yitmişdür / Anı **kim** Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [kim,]*

76.Umaram **kim** bulam bu sāl içre / ʿahd-i māżī ire bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [kim,]*

77. Her ne cān **kim** ṭuyar işāretden / Ḫurrem olsun dili beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [kim,]*

78. Merkebin çāha sürdi ol āgāh / Bildi **kim** andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [kim,]*

79.Müjde **kim** ṭoġdı ṭāliʿüm ayı / Çıḳdı gilden saʿādetüm pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [kim,]*

80.Müjde **kim** āḫir ola vaʿde-i sāl / Ṣūrdan ẓāhir oldı āb-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1622). [kim,]*

81.Dédiler **kim** bu nūr-ı māh-cebin / Aceba ḳanda oldı saña ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [kim,]*

82.Āb u gilden o **kim** yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [kim,]*

83.Rāstlikten o bende **kim** ola pīç / Hīçe ṣat ṭutma anı ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [kim,]*

84.Gāh olur **kim** ḥavādis-i taḳdīr / Serve āzād-iken urur zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1713). [kim,]*

85.Yazdılar bunı **kim** Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar bir ḳulı be-külliʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [kim,]*

86.Ḳorḳuları bu-y-ıdı **kim** ḳaça ol / Bunca mestūr işlerin aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [kim,]*

87.Diledi **kim** daḫi édeydi kelām / Aḳribāsına göndüreydi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1776). [kim,]*

88.Éşidüp Yūsuf anı güldi nihān / Bildi **kim** olmamış cemāli ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [kim,]*

89. Faḫr-i ʿālem buyurdı **kim** maẓlūm / Çün duʿā' éde aña dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [kim,]*

90.Āh **kim** serv-i nāz-i pür-verdüñ / Oldı üstūnı ḫāne-i derdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1828). [kim,]*

91.Anı añlatdı **kim** bize bu belā / Ol dem oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [kim,]*

92.Ḫüsn odur **kim** göricek ehl-i ḍalāl / Déye subḥāne mubdeʻa muteʻal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1921). [kim,]*

93. Servüñi nice bāġ-bān besler / **Kim** o servüñ yemişini cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [kim,]*

94. Ḫadduñı ḫāl-ıla kim eyledi zeyn / **Kim** odur ehl-i ḥāle ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [kim,]*

95.Dédi **kim** ṣāniʿüm o Ḳādirdür / Ki ḳamu ṣanʿatında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [kim,]*

96.ʿaybdan **kim** cemāliʿārīdür / Ḥucüb-i ġayb perde-dārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1949). [kim,]*

97.Anda **kim** ẕerre denlü ola baṣar / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [kim,]*

98. Dédiler cāndan eyledük iḳrār / Aña **kim** ḫalḳ éder bu resme nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [kim,]*

99.Dédiler **kim** zihī cemāl-i cemīl / Ki olupdur kemāl-i ṣunʿa delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [kim,]*

100.Yaʿni **kim** baş açuḳ güzeldür o yüz / Baş açuḳ biz de anuñ ʿāṣıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [kim,]*

101.Her ne māhīye **kim** irişdi bu nūr / Oldı Nīl içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [kim,]*

102.Gerçi **kim** vérdi ḫalḳa ol destūr / Olmadılar velīkin anlar dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [kim,]*

103.Saʿy éderlerdi **kim** o māh-likā / Görinüp cānları bulaydı ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [kim,]*

104.Ki o dem **kim** ṣaʿādet-ile o māh / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [kim,]*

105.Bir seḥer **kim** bu ṭāḳ-ı mīnā-rū / Nūr-ıla oldı ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [kim,]*

106.Ġabġabı **kim** mu'allaḳ āb-ıdı / Ṣan ki ter şişede gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [kim,]*

107. Ḥüsnin ol dilberüñ **kim** éde ʿiyān / Ki benānında ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [kim,]*

108. Eyle ḫūb-ıdı béli **kim** anı / Ḳılca ḳalurdı görenüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2365). [kim,]*

109. Her biri bir perī-ṣıfat ḳız-ıdı / Biri biñ cāna ṣanma **kim** ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [kim,]*

110. Bir géce **kim** bu naḳş-bend-i ḫayāl / Levḥ-i dilde yazardı naḳş-i miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [kim,]*

111. Deheni **kim** ḳul édinür cānı / Sırrıdur ḫātem-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2434). [kim,]*

112. Anda **kim** çāh ola hem girdāb / Olur anda ḫalāṣ-ı dil nā-yāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [kim,]*

113. Māh-ı Maġrib diledi **kim** der-ḫāl / Şevḳden yaḳa yırta şarḳ miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [kim,]*

114. Anı **kim** ʿışḳ oḳı kemān eyler / Yüzü levḥinde yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [kim,]*

115. Ne heva etdi göñlüñ āşüfte / Nergesüñi **kim** eylemez ḫufte *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [kim,]*

116. Ol Ḫudā ḥaḳḳı **kim** yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [kim,]*

117. Her kişi **kim** geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [kim,]*

118. Gördi **kim** ḫālī ḳalbi gibi serā / Kendüsi anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [kim,]*

119. Dédi **kim** muştılañ beni şāha / Şükr édüp minnet étsün Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [kim,]*

120.Bir seher **kim** resūl-i bād-i şimāl / ʻAşıḳa éltür-idi bū-yı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2803). [kim,]*

121. Ol zemān **kim** açıldı tār-ı cünūn / Rūşen oldı yine bu nūr-ı ʻuyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [kim,]*

122. Āh **kim** vaṣla olmadı çāre / Bilmezem n'eyleyem ben āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [kim,]*

123. Beñzer ol ʿankebūta **kim** dürişür / Dām éder yaʿni ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [kim,]*

124. / Ḫurrem ol **kim** ḫayāl-i ḫᵛābı ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3894). [kim,]*

125. Her ne yér **kim** yol oldı ol ṣaneme / Ṭaʻna étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [kim,]*

126. Ṭurfa ṭurfa ṭārifī tāzīler / Ol ḳadar **kim** pür oldı yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [kim,]*

127. Ol zemān **kim** ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / Étdi dergāh öñine ʻiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [kim,]*

128. Ḥayf **kim** bunca derd-i ser çekdüm / Sa'y toḫmın ḳuru yére ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [kim,]*

129. Benem ol ḫaste **kim** ża'īf ü ʿalīl / Teni ṣāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [kim,]*

130. Bir seḥer **kim** ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn / Oldı bu Maġribī ʿārūsa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [kim,]*

131. Ol güher **kim** éderdi ḫōr aña reşk / Oldı çeşmine māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [kim,]*

132. Gerçi **kim** sevmiş-idi anı temām / İlla bulmuş degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [kim,]*

133. Dédi **kim** cümle Mıṣruñ aʿyānı / Ḫᵛācesi mīri belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [kim,]*

134. Ol yiter baña **kim** Benī-Yaʿḳūb / Étdiler bunca ẓulm-ile āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [kim,]*

135. Mıṣra āḫir ʿAzīz olur bu melek / Umaram **kim** bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [kim,]*

136. Déyesin **kim** ʿAzīz-i Mıṣr zeni / Diler alup oġul édine seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [kim,]*

137. Āh édüp eyle düşdi ol cānān / Ṣanasın **kim** teninde ḳalmadı cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [kim,]*

138. Dédi Yūsuf aña ki iy dellāl / Déme bu ḳāli **kim** degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [kim,]*

139. Dédi **kim** kim alur cemāl-i ṣarīḥ / ʿandelīb-i faṣīḥ ü kebg-i melīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3385). [kim,]*

140. Kim vérür bu cemāle māl ü menāl / **Kim** olur ṣādi-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [kim,]*

141. Vech odur **kim** ala bu dil-bendi / Éde ferzend ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [kim,]*

142. Eyledi bir bahāne yine ʿAzīz / Dédi **kim** şeh de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [kim,]*

143. Gūş **kim** ola ol ṣadef cevher / Pāk sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [kim,]*

144. Serv-i ḳaddüñ **kim** eyledi mevzūn / Ki olur anı seyr éden meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [kim,]*

145. Dédi **kim** ṣāniʿüm Ḫudā-yı cihān / Ki anuñ ṣunʿıdur zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [kim,]*

146. Kalma ol ḥāle k'irtiḫāli ola / Alma ol mālı **kim** melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [kim,]*

147. Bilmezem **kim** bugün ne ḥāl oldı / Ki işüñ ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [kim,]*

148. Döndüñ ol yapraġa **kim** anı nesīm / Ḳomaz olmaġa bir ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [kim,]*

149. Her ne vaṣf-ıla **kim** görür anı / Ola ol resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [kim,]*

150. Her kime **kim** sirāyet éde bu nūr / Ẓāhir ü bāṭının ḳılur maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [kim,]*

151. Göñline geldi **kim** bu ḫayvānı / Étdi me'mur emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3694). [kim,]*

152. Baḫtulu ol ġarīb **kim** geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [kim,]*

153. Āh **kim** dāma düşdüñ iy Yūsuf / Cevr-i eyyāma düşdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [kim,]*

154. Ben seni **kim** cihāna vérmez-idüm / Ne cihān belki cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [kim,]*

155. Ben seni **kim** gül-ile urmaz-ıdum / İncine déyu iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [kim,]*

156.Dem-be-dem **kim** ṭaş atsa ol māhum / Çatlaġucuñ olaydı bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [kim,]*

157.Ãferin ol kemende **kim** ola bend / Buncılayın cemāl-i bī-mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3940). [kim,]*

158.Melegüñ **kim** maḳāmı çarḫ-ı berīn / Ḥüsñün öñinde secdegāhı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [kim,]*

159.Her ne yol **kim** bu ḳavme olmaya rāh / Gétmezem ben aña ma'āẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [kim,]*

160.Dédi **kim** saña aġlaram iy yār / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [kim,]*

161.Ben kimem **kim** olam saña demsāz / Bir ṭaʿāma ʿAzīz-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [kim,]*

162.Yaraşur pāya **kim** süre toza yüz / Pāy işin étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [kim,]*

163.Ḫōşdur ol penbe **kim** ḳaçar oddan / Yégdür od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [kim,]*

164.Cān dilerse yolına cān véresiz / Her ne **kim** isteye hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [kim,]*

165.Dédi **kim** iy Ḫudā kenīzānı / ʿaḳl-ile ʿālemüñ ʿAzīzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4151). [kim,]*

166.Şimdi **kim** vaşluñ-ıla şādem ben / Ne-y-içün böyle nā-murādem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [kim,]*

167.Ol Ḫudā ḥaḳḳı **kim** yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [kim,]*

168.Degülem ben o kimse **kim** ġayra / Şerr édem uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [kim,]*

169.Her kime **kim** ʿināyet eyleye Ḥaḳḳ / Vére bir ḥarfden hezār sebaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [kim,]*

170.Şordı ol perdeyi nigāra hemīn / Dédi **kim** kimdür anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [kim,]*

171.Dédi **kim** iy ʿAzīz ṣabr eyle / Āteşüñ étme tīz ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613). [kim,]*

172.Dédi **kim** iy ʿAlīm-i rāz-ı nihān / Ḥażretüñdür bilen ġuyūbı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4641). [kim,]*

173.ʿāşıḳı şanma **kim** selāmet olur / ʿışḳuñ evvel işi melāmet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [kim,]*

174.Bu aña bunca **kim** muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [kim,]*

175. Gerçi **kim** saña töhmetdür / ʿöẕre ammā 'iẕarı ḫüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [kim,]*

176. Çün Zelīḫāya aya irdi bu ruḫṣat / Ṣandı **kim** vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [kim,]*

177. Ḳanda **kim** ola yār-ı ḫūr-sirişt / Dūzaḫ olursa daḫi ola behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [kim,]*

178. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz dil / Āh **kim** benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [kim,]*

179. Dédi **kim** rām ola dil-ārāmuñ / Laʿli leb-ber-leb eyleye cāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4991). [kim,]*

180. Her kişi **kim** aña tevekkül éder / Zehr-ile ḫārı şekker ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [kim,]*

181. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü yıl / Buyuruñ **kim** ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [kim,]*

182. Anı **kim** besler-idi dāye gibi / ʿĀḳıbet yére ṣaldı sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [kim,]*

183. Anda **kim** yazılurdı ġam ḥarfi / Ṣıġmaz-ıdı cihāna kem ḥarfi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [kim,]*

184. Dilde endīşesi bu **kim** yā Rab / Düş mi ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [kim,]*

185. Dédi **kim** bu ṣafā degül mi güzel / Ol vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [kim,]*

186. Umaruz **kim** ʿAzīz ʿizzet éde / Niʿmeti çoḳ vérüp ri’āyet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [kim,]*

187.Ṣāʿı bārumda ol nihan étdi / Bilmezem **kim** ne imtiḥān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [kim,]*

188. Yūsuf anı çün āṣnā gördi / **Kimsin** aduñ nedür déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [kimsin, -sin]*

189. Yāre kahr étdüñ uyduñ aġyāra / **Kim** éder anı k‘eyledüñ yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [kim,]*

190. Bāġ-ı ḳalbüñüñ ol ki yémişidür / Diş bilemek aña **kimüñ** işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [kimüñ, -üñ]*

191. Dédiler iy kemāl-i zībāyī / **Kim** yaratdı bu ḥüsn-i zībāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [kim,]*

192.Alnuñ ayın **kim** étdi bedr-i cemāl / Bedr içinde kim étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [kim,]*

193. Alnuñ ayın kim étdi bedr-i cemāl / Bedr içinde **kim** étdi éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1934). [kim,]*

194. Nūn içinde bu ʿaynı kim yazdı / Māh içinde bu çāhı **kim** kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [kim,]*

195.Bend-i zülfüñ bu tābı **kimden** alur / Gül-i seyr-ābuñ ābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [kimden, -den]*

196. Bend-i zülfüñ bu tābı kimden alur / Gül-i seyr-ābuñ ābı **kimden** alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [kimden, -den]*

197.**Kim** düzetdi bu dürc-i mercānı / Dürr-ile kim pür eyledi anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [kim,]*

198. Kim düzetdi bu dürc-i mercānı / Dürr-ile **kim** pür eyledi anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [kim,]*

199. Ġonçañı kim ḳılur şeker-güftār / Servüñi **kim** yaratdı ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941). [kim,]*

200.Ḫadduñı ḫāl-ıla **kim** eyledi zeyn / Kim odur ehl-i ḥāle ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [kim,]*

201. Ḥayrete düşdi görüp anı Kelīm / Dédi **kimler** ola bu cemʿ-i ‘azīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [kimler, -ler]*

202.Kim vérür bu bahā bahāsını / **Kim** alur cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [kim,]*

203.Işk yolında **kim** olur nevmīd / Gāh olur ṭāliʿi siyāh ü sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [kim,]*

204. Olmasa sırr-ı ṣemme vechu'llāh / Büt-i sengīne **kim** dér-idi ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5452). [kim,]*

205. Rūzgāruñ bu kāridür ezeli / Bī-ser eyler **kim**e ṣunarsa eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [kime, -e]*

206.Dédi Mālik ki ḥālüñ étme nihān / Dilerem **kimsin** eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [kimsin, -sin]*

207.Belki dé bu ġarībi **kim** ister / Dil kebāb ü kebībi **kim** ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3377). [kim,]*

208.Kim vérür bu cemāle māl ü menāl / **Kim** olur ṣādi-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [kim,]*

209.Belki dé **kim** alur ṭarīḥ ü cerīḥ / Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [kim,]*

210.Hem-demi her **kimüñ** ki bülbül olur / Lā-cerem menzili anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [kimüñ, -üñ]*

211.Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli / **Kim** okur aña medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [kim,]*

212.Dédi etbāʿına ki ṣol ādem / Ṣorar-ısa **kimüñ-dürür** bu ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [kimüñ-dürür, -üñ, -dürür]*

213. Dédi **kimsin** ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi atañ anañ anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [kimsin, -sin]*

214. Dédi kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / **Kim-idi** atañ anañ anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [kim-idi, -idi]*

215.Bir zemāndan ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup dedi **kimsin** iy gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [kimsin, -sin]*

216.Perde-i ʿizzetümi **kim** yaḳdı / Mekr odın rūşen eyle **kim** çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [kim,]*

217.Kime olsa kerem-i kerāmeti ḥāl / Ḳahrı luṭf-ıla eyler istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [kime, -e]*

218. Āb u gilden teni sirişte degül / Buña **kim** dér ʿaceb ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [kim,]*

219. **Kime** görindi-y-ise o güller / Ṭavḳ -ı ẕevḳ oldı boynına ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [kime, -e]*

220. Kim éder ola ḫidmetin bu géce / **Kim** görür ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [kim,]*

221. **Kim** döşer ola pisterin bu géce / Kim alup ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [kim,]*

222. Yaṣduġın **kim** düzer ola bu géce / Kuşaġın kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [kim,]*

223. Yaṣduġın kim düzer ola bu géce / Kuşaġın **kim** çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [kim,]*

224. Müşki kāfūrdan kim açar ola / Perde-i nūrdan **kim** açar ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [kim,]*

225. Kim uyarur ʿaceb çerāġın anuñ / **Kim** teferrüc éder ki bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [kim,]*

226. Ḫᵛāb-ı şīrīn édince şekker-leb / Pāy-māli **kim** olur ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5029). [kim,]*

227. **Kimden** éşitse Yūsufuñ ḫaberin / Müjde vérürdi aña sīm ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [kimden, -den]*

228. **Kimde** kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher gelür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [kimde, -de]*

229. **Kimde** olsa hevā-yı zülf ü ʿiẕār / Eksük olmaz belāsı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [kimde, -de]*

230. Saña bu ḫüsn-i ḫulḳı **kim** vérdi / Bu ṭarāvet saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [kim,]*

231. Gül yüzüñ reng ü ābı **kimden** alur / Sünbülüñ pīç ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [kimden, -den]*

232. Gül yüzüñ reng ü ābı kimden alur / Sünbülüñ pīç ü tābı **kimden** alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [kimden, -den]*

233. Dehenüñ kim yaratdı dürc-i güher / Leblerüñi **kim** étdi şehd ü şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3544). [kim,]*

234. Neden oldı bu nergesüñ bīnā / Ġonçañı **kimdür** eyleyen gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [kimdür, -dür]*

235. Dehenüñ yoġ-iken **kim** eyledi var / Laʿlüñi kimdür eyleyen dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [kim,]*

236. Dehenüñ yoġ-iken kim eyledi var / Laʿlüñi **kimdür** eyleyen dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [kimdür, -dür]*

237. Ġabġabuñ **kimdür** āb-ı meşreb éden / Āb-ı Ḥayvān-ıla leb-ā-leb éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3547). [kimdür, -dür]*

238. Boynuñ aġın **kim** eyledi kāfūr / Müşk-ile anı kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [kim,]*

239. Boynuñ aġın kim eyledi kāfūr / Müşk-ile anı **kim** éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [kim,]*

240. Nāḳasın çekdi **kim** yüriye hemān / Olmadı nāḳa dögmeg-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [kim,]*

241. ʿaḳlını her kimüñ **kim** ala o māh / Bu cihāndan ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [kim,]*

242. ʿAbd odur **kim** ne étse mevlāsı / Gelmeye sīnesine ġam pası *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5293). [kim,]*

243. Ol zemān **kim** ʿAzīz étdi vefāt / İrdi bānū-yı Maġribe āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [kim,]*

244. Şimdi **kim** gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet esbābı gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [kim,]*

245. Dem-be-dem **kim** dökerdi ḫūn-ābı / Nil-i Mıṣruñ olurdı ḫūn ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [kim,]*

246. Géçdi ol **kim** gelürdi peyk-i ḫaber / Bir söz-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [kim,]*
247. Her ne menzilde **kim** ola o nigār / Ṭolar eṭrāfı bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [kim,]*
248. Niçe dögem ġam-ıla ṭaşlara baş / Demidür **kim** seni dögem iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [kim,]*
249. Dédi **kim** püştüñi ne eyledi ḫam / Dédi hecrüñ yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [kim,]*
250. Dizdi ʿaḳdin f'elek Süreyyānuñ / Yaʿni **kim** gūşvārıdur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [kim,]*
251. Sende **kim** var bu şekl-i zībāyī / Baña mümkin midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [kim,]*
252. Ol zemān **kim** ṭapuña çāker-idüm / Keremüñ dīdesine manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [kim,]*
253. Bir géce **kim** bu ḳurṣ-ı nūrānī / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla oldı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [kim,]*
254. Āferīn ol cemāle **kim** anı / Görenüñ pür-ṣafā olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [kim,]*
255. Daʿvet étdi anı serīr üzre / Ḳomadı **kim** otura yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [kim,]*
256. Biz bu iḳlīme zād-içun geldük / Sanmañuz **kim** fesād-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866) [kim,]*
257. Étmedi anlaruñ sözini ḳabūl / Dédi **kim** bu mıdur ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [kim,]*
258. Her göñül **kim** ola ganī bi'llāh / Naẓarında anuñ çi bende çi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [kim,]*
259. Aña **kim** cānı ʿışḳa me'vādur / Ġamdan ölmek eleẓẓ-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [kim,]*
260. Ol Ḫudā ḥaḳḳı **kim** yaratdı seni / Seni görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [kim,]*
261. Dédi **kim** saña imām-ı enām / Eyledi Ḥaḳḳ beşāret-ile selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [kim,]*
262. Bir seḥer **kim** nesīm-i ʿĪsī-dem / Étdi eṭrāf-ı ʿālemi ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6083). [kim,]*
263. Ḥasretā miḥnetā ki devr-i felek / Her kimüñ **kim** vére diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [kim,]*
264. Neye ṭaparsız ola bilsem ben / Dédiler aña **kim** ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [kim,]*
265. Bir seḥer **kim** esüp nesīm-i ḫazān / Ḳalmadı reng-i ravża vü bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [kim,]*
266. Ecelüñ yoḳ emānı **kim** bir dem / Ḳoyasın bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [kim,]*
267. Gerçi **kim** étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı ola ol oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [kim,]*
268. Gerçi **kim** ḫaste derd-ile aġlar / Ne bilür ḫaste hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [kim,]*

kim bilür: *"Belli değil, bilinmez" anlamlarında belirsizlik, bilinmezlik bildiren bir söz.*

1. Belki nefse iṭāʿat eyledüñüz / **Kim bilür** ne şenā'at eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1212). [kim bilür,]*
2. **Kim bilür** bir daḫi viṣāl ola mı / Yüzlerin görmege mecāl ola mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [kim bilür,]*
3. **Kim bilür** yüzüñüz görem mi daḫi / Vaṣluñuz ʿıydına irem mi dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [kim bilür,]*

kimesne: *"Kimse; hiçbiri, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.*

1. **Kimesne** cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla yüz şuyını / Hevā-yı ʿārı ḳosun her ki bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [kimesne,]*

2.Ol ḳadar çoḳ taʿaddī nisbet éder / Ki éşiden **kimesne** nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [kimesne,]*

3.Kāmil oldur ki mevte ḳādir olur / Ancılayın **kimesne** nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [kimesne,]*

4.Mālike bir **kimesne** ṣaldı ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [kimesne,]*

5. Gelmez oldı ḫaberciler ḳatına / Baḳmaz oldı **kimesne** ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5371). [kimesne,]*

kimi: *"Bazısı, kimi; kimisi, bazısı" anlamında belgisiz zamir.*

1.Seyle vérdi **kimi** ḳumāşını / Kimisi yéle vérdi başını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1863). [kimi,]*

2. Renc umarken kimisi gence irer / Yitürüp **kimi** genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [kimi,]*

3.Vérdi hem niçe biñ kenīz ü ġulām / **Kimi** ḫurşīd **kimi** bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 3881). [kimi,]*

4. **Kimi** keffin çü ṣafḥa-i takvīm / Cedvel-i sürḫ ile ḳılup taḳsīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [kimi,]*

5. Ḳadd ü ḳāmetde ḳamusı aʿlā / Kimisi sidre vü **kimi** Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [kimi,]*

6.Renc umarken **kimisi** gence irer / Yitürüp kimi genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [kimisi, -si]*

7. **Kimi** bir dāne-y-ile cān avlar / Bir ḳıl-ıla kimi cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [kimi,]*

8. Kimi bir dāne-y-ile cān avlar / Bir ḳıl-ıla **kimi** cihan avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2397). [kimi,]*

9. **Kimi** pür-laʿl cām-ı Cem gibi / Pür-güher baʿżı ḳaʿr-ı yem gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [kimi,]*

10. **Kimi** bir dilber-ile ẕevḳ eyler / Boynına sünbülini ṭavḳ eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [kimi,]*

11. **Kimi** āṣnām-ı Rūmī kimi Ḫıṭā / Cümlesinüñ cemāli ḳıble-nümā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [kimi,]*

12. Kimi āṣnām-ı Rūmī **kimi** Ḫıṭā / Cümlesinüñ cemāli ḳıble-nümā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2966). [kimi,]*

13. Kimi laʿlīn külāh lāle gibi / **Kimi** zerrīn kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [kimi,]*

14. Vérdi biñ esb-i tāzī zerrīn zīn / **Kimi** gül-gūn kimi daḫi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [kimi,]*

15. Vérdi biñ esb-i tāzī zerrīn zīn / Kimi gül-gūn **kimi** daḫi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [kimi,]*

16. Her biri ṭurnaya biner balaban / **Kimi** şāhin ṣavaşda kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [kimi,]*

17. Her biri ṭurnaya biner balaban / Kimi şāhin ṣavaşda **kimi** ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [kimi,]*

18. **Kimi** pür-şeb-çerāġ şan ki felek / Geldi çün kerr ü ferr-ile o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [kimi,]*

19.Kimi dībā géyer gülistānī / Kimisi yazdı kimi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [kimi,]*

20. **Kimi** ṣaḥrāları şikār eyler / Ġayb āhūsın āşkār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2416). [kimi,]*

21. **Kimi** laʿlin külāh lāle gibi / Kimi zerrīn kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [kimi,]*

22. Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ gül gibi **kimi** pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [kimi,]*

23. **Kimi** pür-lü'lü'-y-idi ṣan lāle / Oldı vaḳt-i seḥerde pür-jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3139). [kimi,]*

24.Kimi dībā géyer gülistānī / Kimisi yazdı **kimi** kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [kimi,]*

25.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [kimi,]*

26.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [kimi,]*

27.**Kimisi** terceme kimisi naẕīr / Umaram āḫir eyleye taḳdir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348). [kimisi, -si]*

28.Kimi mesken ḳılur aña dūşı / **Kimi** öper kimi eyler āġūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [kimi,]*

29.**Kimi** mesken ḳılur aña dūşı / Kimi öper kimi eyler āġūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [kimi,]*

30.Kimi mesken ḳılur aña dūşı / Kimi öper **kimi** eyler āġūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [kimi,]*

31.Kimisi ḳalye vü **kimi** biryān / Her biri ḳuvvet-i cism ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [kimi,]*

32. **Kimi** zerrīn-kemer ḳamer-çihre / Ne ḳamer ḫüsni fer vérür mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [kimi,]*

33. **Kimi** āhen géyimlü cündīler / Heybeti hey'eti urundılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5240). [kimi,]*

34.Seyyid-iken **kimini** çāker éder / Bī-ser-iken kimini server éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). [kimini,]*

35. Seyyid-iken kimini çāker éder / Bī-ser-iken **kimini** server éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). [kimini,]*

36. Ḳadd ü ḳāmetde ḳamusı aʿlā / **Kimisi** sidre vü kimi Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [kimisi,]*

37. Seyle vérdi kimi ḳumāşını / **Kimisi** yéle vérdi başını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1863). [kimisi,]*

38. **Kimisi** sözde pür-melāḥat-ıdı / Kimisi gözde ʿayn-i āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2396). [kimisi,]*

39. Kimisi sözde pür-melāḥat-ıdı / **Kimisi** gözde ʿayn-i āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2396). [kimisi,]*

40.Kimi dībā géyer gülistānī / **Kimisi** yazdı kimi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [kimisi,]*

41.**Kimisi** ḳalye vü kimi biryān / Her biri ḳuvvet-i cism ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [kimisi, -si]*

42. **Kimisinüñ** feżāsı ṭolu direm / Gūyiyā pür-şükūfe ṣaḥn-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [kimisinüñ, -nün]*

43. **Kimisinüñ** ṭabaḳ ṭabaḳ gevher / Ṭabla ṭabla kimisinüñ ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5244). [kimisinüñ, -nün]*

44. Kimisinüñ ṭabaḳ ṭabaḳ gevher / Ṭabla ṭabla **kimisinüñ** ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5244). [kimisinüñ, -nün]*

45.Kimisi terceme **kimisi** naẕīr / Umaram āḫir eyleye taḳdir (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348). *[kimisi,]*

46.**Kimisi** çāşnīde şekker-rīz / Mā-i verd-ile baʿżı ʻıtr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4710). [kimisi,]*

kimse: *Kişi, kimse, şahıs.*

1.Degülem ben o **kimse** kim ġayra / Şerr édem uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [kimse,]*

2.ʿömr-i bāḳī o **kimse** buldı hemīn / Oldı anuñ gibi refīḳa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [kimse,]*

3. Fahr éden **kimse** zeyn u ziverden / ʿadd olunmasa tañ degül erden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3577). [kimse,]*

kimse: *"Kimse, hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

1.**Kimseden** sormaya anuñ ḫaberin / **Kimseye** söylemeye derd-i serin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [kimseden, -den]*

2.Gelmedin **kimseden** cevāb u kelām / İrişi geldi Eflaḥ-i bed-nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [kimseden, -den]*

3. Olmasun **kimse** zār bencileyin / Yél gibi bī-ḳarār bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [kimse,]*

4.Kimseden sormaya anuñ ḫaberin / **Kimseye** söylemeye derd-i serin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [kimseye, -y, -e]*

5.**Kimseye** étmediler āşūbı / Tā görince cemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1453). [kimseye, -y, -e]*

6.Démedi **kimse** bu kerāmetdür / Añlamadı ki ḫarḳ-i ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1809). [kimse,]*

7. Vaḥye **kimse** cevāb eyliyemez / Ger éderse ṣavāb eyliyemez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2917). [kimse,]*

8. Söylenür āşiyānı ʿanḳānuñ / **Kimse** bilmez mekānını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [kimse,]*

9. Bi-ḳarāram hemīşe sencileyin / Düşmesün derde **kimse** bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2633). [kimse,]*

10.Naẓar olunmadı cemāline hīç / Baḳmadı **kimse** bunca mālına hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [kimse,]*

11. **Kimse** ġavġādan anı étmedi gūş / Ḥāli şefḳat gözine olmadı ṭuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [kimse,]*

12. Düşdi bir ḥāl o dem o pā-māle / Düşmesün **kimse** hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [kimse,]*

13.Sen bedr-i temāmı **kimse** görmez / Gözlerde egerçi var bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [kimse,]*

14.Bir cevāb-ıla ṣavdı anı o pāk / Étmedi **kimse** sırrını idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [kimse,]*

kimse: *"Herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

1. Uġrasa **kimse** ṭarf-ı yārinden / Nūr alurdı göze ġubārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5381). [kimse,]*

kimsene: *"Hiç kimse, kimse" anlamında belgisiz zamir.*

1. **Kimsenem** yoḳ ki ḥālüm añam aña / Derd-i ġurbetde hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [kimsenem, -m]*

kimyā: *İksir (Beyitte insanların gönüllerini İslamiyet'e ısındıran, Hz. Muhammed'e olan aşk, sevgi bağlamında kullanılmıştır.)*

1.Her ḳalbe kim ire ḫāliş eyler / ʿışḳuñ ʿacebā ne **kimyādur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [kīmyādur, -dur]*

kin: *Gizli düşmanlık, garaz.*

1.Var-iken sīnesinde kibr-ile **kin** / Ṣanmasun bī-hōd ola her ḫōd-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [kin,]*

2.İḫvetüñ **kin** ekildi cānlarına / Uġradum ʿĀḳıbet ziyānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [kin,]*

3. Bir niçe defʿa vāḳiʿ olmış-ıdı / İḫveti göñli **kīn**e tolmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 568). [kīne, -e]*

kin ṭut: *Düşmanlık hissi uyanmak, düşmanlık yapmak II birine karşı öç alma duygusunu sürdürmek.*

1.ʿÖẕre ḳarşu ʿiẕār-ı ʿafvı açar / **Kin ṭutmaz** geçenden ol da geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [kīn ṭut, -maz]*

kin ét: *Kin duymak, kin beslemek.*

1. Anı ḳatl étmege yemin étdi / Ol duʿā'-y-ıçun aña **kin étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 401). [kīn ét, -di]*

kına: *Kınamak; ayıplamak.*

1. Bize uġrı-y-ıçun étme egri nigāh / **Ḳınama** ʿAmrı Zeyd-içün iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [ḳınama, -ma]*

kīne: *Kin, birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.*

1.Anlaruñ saña **kīnesi** vāfī / Senüñ anlara ḫāṭıruñ ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [kīnesi, -s, -i]*

kır: *Kırmak, parçalamak.*

1.Ḳorḳ Ḫudādan **ḳırmasın** andan / Ya Ḫudādan utan ya-ḫōd benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [ḳırmasın, -ma, -sın]*

1. Tarlalara bu resme girdiler / Ayaġın kāse cümle **ḳırdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661). [ḳırdılar, -dı, -lar]*

kırḳ: *"Kırk" sayı sıfatı.*

1.Dikdi **ḳırḳ** altun üstūn anda çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [ḳırḳ,]*

kırk: *Kırk yaş.*

1. Oldı **ḳırḳında** pīr-iken bī-fer / Onsekiz yaşda tāze ter duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [ḳırḳında, -ı, -n, -da]*

kirm-i miḫnet: *Keder, gam, ıstırap kurdu (Hz. Eyüp'ün vücudundaki yaralardan ortaya çıkan kurtlar.).*

1. Ol nebiy'çün ki ṣabrı germ oldı **/ Kirm-i miḫnet** çü cirmine ṭoldı*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [kirm-i miḫnet,]*

kişi: *Adam, insan, kimse.*

1.Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ belā oldı / Her **kişi** ṣanmasun gevher buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [kişi,]*

2.Her **kişi** kim sözinde kāẕibdür / Aña ẕillet belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [kişi,]*

3. Dédi iy ḥazret-i Resūl-i Ḫudā / Bu **kişi** baña étdi cevr ü cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1269). [kişi,]*

4.Gözlemeyen **kişi** iş āḫirini / Evvel āḫir od eyledi yérini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1506). [kişi,]*

5.Yūsufa her **kişi** ki étdi nigāh / Ṣandı ki yére éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [kişi,]*

6.ʿayb gözler ʿadāvet étse **kişi** / Ẕemm ü ġıybet olur anuñ çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [kişi,]*

7. Her **kişi** bir ḥayāle düşmiş-idi / Bunuñ emṯāli ḥāle düşmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2418). [kişi,]*

9.Yaraşur dénse ol **kişiye** ġarīb / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [kişiye, -y, -e]*

10.Düşde tuş olsa bir belāya **kişi** / Ṣükr ü minnet olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [kişi,]*

11.Ḳardaşına ḳuyu ḳazarsa **kişi** / Ḳuyuya düşmek ola anuñ işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [kişi,]*

12.Ne **kişisin** ne yérlüsin ki ʿaceb / Yūsufı görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [kişisin, -sin]*

13. Ṭurfa ḫum-ḫānedür belā-yı ḥabīb / Ḳaderince irer **kişiye** naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4783). [kişiye, -y, -e]*

14. Ḥaḳḳa teslīm éden **kişi** özini / Ġayra ṭutmaḳ nedür ṭaleb yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [kişi,]*

15. Her **kişi** kim aña tevekkül éder / Zehr-ile ḫārı şekker ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [kişi,]*

16. Ḳaldı andan daʿākıbet maḥrūm / Neler eyler **kişiye** ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [kişiye, -y, -e]*

17. Sözüm éşit benüm ki ṭoġrıdur / Bu **kişiler** ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [kişiler, -ler]*

18. Dédi bir oġlına oġul zinhār / Şol **kişiye** elüñ degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [kişiye, -y, -e]*

19. Ḳanda ḥāl-i muḥibb ü ḳanda ḥabīb / Her **kişiye** ezelden oldı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [kişiye, -y, -e]*

20. Ẕikr olınur ki devr-i aḳdemde **/** Bir **kişi** ḳopdı nesl-i Ādemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6062). [kişi,]*

21. Ẓāhir olup ḳamu ḳıyāmet işi / Meclis-i ʿadle varıcaḳ o **kişi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [kişi,]*

22. Her **kişi** kim geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [kişi,]*

23. Her **kişi** varsa himmet eyler-imiş / Niʿmet-ile ẕiyāfet eyler-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5749). [kişi,]*

24.Ġayba varan **kişi** şehādetden / Gelse olur o demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [kişi,]*

25.ʿışḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu derde cüft olan **kişi** ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [kişi,]*

26. **Kişi** bī-devlete olınca emīr / Devlet ehlince yégdür olsa esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3714). [kişi,]*

27.Baʿd ez-ān dédi iy **kişi** zinhār / Ẓulm-ile olma nā-tüvān āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [kişi,]*

28. Ḫayr-ıla eylesün duʿā'yı **kişi** / Tā ırağ ola cümle şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [kişi,]*

kişi bilmedügine düşmendür: *Kişi bilmediğine düşmandır. (İnsan bilgi sahibi olmadığı şeylere karşı olumsuz duygular besler. Onlara düşmanlık eder.).*

1.Ehl-i ʿilme bu nükte rūşendür / **Kişi bilmedügine düşmendür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4799). [kişi bilmedügine düşmendür,]*

kısm: *Bölüm, kısım, sınıf.*

1.Nūr-i ʿilmiy'le zeyn éden cānı / Éki **ḳısm** étdi ehl-i ʿişyānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 951). [ḳısm,]*

kısmet ét: *Bölmek, parçalamak.*

1. **Ḳısmet étdükce** keffīn ol ḥayrān / Cedvelinden aḳardı seyl-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [ḳısmet ét, -dükce]*

kısmet ol: *Kısmet, nasip olmak II takdir, nasip edilmek.*

1. **Ḳısmet olmasa** dil bulur mı murād / Rāst esmez hemīşe yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [ḳısmet ol, -ma, -sa]*

kişne: *Kişnemek, atın kişnemesi.*

1. Cūş-ıla eyle **kişner-idi** ol at / Ki ṣuheyli ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [kişner-idi, -r, -idi]*

kıṣṣa: *Kısa hikâye, ibretli hikâye; olay, macera.*

1.Cümle ʿālem éşitdi **ḳıṣṣañuzı** / Gerçek añladılardı ġuṣṣañuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1529). [ḳıṣṣañuzı, -ñuz, -ı]*

2. Ṣordı Yaʿḳūb olara ġuṣṣaların / Söylediler dürūġ **ḳıṣṣaların** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [ḳıṣṣaların, -lar, -ı, -n]*

3. Güle tā ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / Ġāfil-iken bu **ḳıṣṣadan** her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [ḳıṣṣadan, -dan]*

4.Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Degülem ben bu **kıṣṣadan** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [kıṣṣadan, -dan]*

5.Ol şeker **ḳıṣṣa** şūr vérdi aña / Gözden evvel ḳulaḳdan irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [ḳıṣṣa,]*

6. Ola kim vākıf ola **ḳıṣṣaya** şāh / Bile n'oldı sebeb bu ġuṣṣaya şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [ḳıṣṣaya, -ya]*

7.ʿĀḳıbet eyledüm bu **ḳıṣṣayı** cüst / Bulmadum Türkī dilde anı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [ḳıṣṣayı,]*

8. Ṣubḥ-i kāẕib ḳaçan ki étdi zuhūr / Dil uzatdı ki éde **ḳıṣṣayı** zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [ḳıṣṣayı,]*

9.Pīr-i miskīn édüp bu **ḳıṣṣayı** gūş / Düşdi ifrāṭ-ı ġuṣṣadan bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1132). [ḳıṣṣayı, -y, -ı]*

10. Ṭatludur **ḳıṣṣa** āḫirinde bu ḥāl / Ḫvān-ı niʿmet ṣoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [ḳıṣṣa,]*

11. **Ḳıṣṣa** kim aḥsen ola ḫōşdur aña / Dest-i naẓm ura emlaḥu'ş-şuʿarā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 342). [ḳıṣṣa,]*

12.Enbiyā ḥālidür bu **ḳıṣṣa** iy yār / Ṣaḳın étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [ḳıṣṣa,]*

13. Enbiyā ḥālidür bu ḳıṣṣa iy yār / Ṣaḳın étme bu **ḳıṣṣaya** inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [ḳıṣṣaya, -y, -a]*

14. Ümmet-iseñ Muḥammede iy yār / İ'tibār ét bu **ḳıṣṣaya** yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [ḳıṣṣaya, -y, -a]*

15. ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / **Ḳıṣṣa** diñle kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [ḳıṣṣa,]*

16. Dér bu bünyādı **ḳıṣṣa** üstadı / Diledi dāye çün o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [ḳıṣṣa,]*

17. Yūsufuñ anda gördi **ḳıṣṣasını** / İḫveti cevri-y-ile ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [ḳıṣṣasını, -s, -ı, -n, -ı]*

18. Ol ki bu **ḳıṣṣayı** ḫikāyet éder / İbn-i ʿAbbāsdan rivāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2239). [ḳıṣṣayı, -y, -ı]*

19. Yūsufuñ çekdügümce ġuṣṣasını / Naẓmum oḳurdı baña **ḳıṣṣasını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 337). [ḳıṣṣasını, -sı, -n, -ı]*

20. Çün Zeliḫā éşitdi **ḳıṣṣasını** / Añdı ol bī-bahāne ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [ḳıṣṣasını, -sı, -n, -ı]*

21. **Ḳıṣṣası** ḫüsni gibi aḥsendür / Ḥikmet-ile ḳamu müzeyyendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [ḳıṣṣası, -sı]*

22. Gerçi naẓmında ḳāṣır u lālem / **Ḳıṣṣa**sında velīk hem-ḫālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [ḳıṣṣasında, -sı, -n, -da]*

23. Münkir-iseñ eger bu ġuṣṣaya sen / Nazar eyle göñül bu **ḳıṣṣa**ya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [ḳıṣṣaya, -y, -a]*

24. Belki ḫᵛāb içre gördi ol ḫᵛābı / ʿĀrif olmaz bu **ḳıṣṣadan** ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [ḳıṣṣadan, -dan]*

25. Ẕikr éden **ḳıṣṣasın** Zeliḫanun / Bir ʻacep ġuṣṣasın démiş anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [ḳıṣṣasın, -sı, -n]*

26. Naẓar édüp bu **ḳıṣṣaya** Ḳıṭfīr / Dédi ṣıddīḳa iy veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [ḳıṣṣaya, -y, -a]*

27. Siz varuñ ḫānedānına pederüñ / Şerḥ édüñ **ḳıṣṣasın** geçen ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [ḳıṣṣasın, -sın]*

28. Görenüñ **ḳıṣṣası** ḫikāyet-idi / Görmeyenüñ sözi rivāyet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2189). [ḫıṣṣası, -sı]*

kıssa-i çāh: *Kuyu kıssası, hikâyesi (Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılması hikayesi.)*

1. Ẕikr olındı bu şevḳ-ıla nāgāh / Şerḥ-i aḥvāl-i rāh ü **ḳıṣṣa-i çāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3660). [ḳıṣṣa-i çāh,]*

kıssa-i çāh-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un kuyu kıssası, hikayesi. (Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılması kıssası.)*

1. Beni éden esīr-i miḥnet ü ġam / **Ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf-ımış** o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3663). [ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf,]*

kıssa-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un kıssası, hikayesi. (Tevrat, İncil ve Kur'an'da yer alan, Hz. Yusuf peygamberin doğumundan ölümüne kadar başından geçen olayları; Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılması, köle olarak Mısır azizine satılması, Mısır azizinin karısı Züleyha tarafından iftiraya uğrayarak zindana atılması, Mısır kralının rüyasını yorumlaması, Mısır'a aziz olması, Züleyha ile evlenmesi ve kardeşleriyle babasına kavuşması maceralarını ele alan kıssa.)*

1. **Ḳıṣṣa-i Yūsufı** rivāyet éden / İḫveti cevrini ḥikāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 942). [ḳıṣṣa-i Yūsuf, -ı]*
2. **Ḳıṣṣa-i Yūsufa** uran bünyād / Vaṣl-ı Yaʿḳūbı n'içün étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5732). [ḳıṣṣa-i Yūsuf, -a]*

kıssa-i Zelīhā: *Zeliha'nın hikayesi, kıssası (Zeliha: Yusuf peygamber kıssasının kadın kahramanı. Kelimenin Züleyha şeklinde okunması daha yaygındır. Zeliha (Züleyha) Hz. Yusuf'a âşık olmuş, karşılık bulamadığı için ona iftira ederek onu zindana attırmıştır. Hz. Yusuf Mısır'a aziz olduğunda Zeliha(Züleyha) Allah tarafından gençliğine tekrar kavuşturulmuş ve Hz. Yusuf ile evlenmiştir.).*

1. Münkir-iseñ eger bu ġavġāya / Naẓarét **ḳıṣṣa-i Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2324). [ḳıṣṣa-i zelīḫā, -y, -a]*

kişt: *İş görenler, hizmet edenler.*

1. Gil-i Ādem çün ola pāk sirişt / Pāk olur anda cümle kār-ile **kişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [kişt,]*

kişt eken: *Ekin eken (kimse); çiftçi*

1.Ḥāṣıl eyledi **kişt eken** tenler / Ḥabbeden ḳubbe deñlü ḫırmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [kişt eken,]*

kişt-kār: *Çiftçi, rençper.*

1. Şehrī vü dīhī **kişt-kār** olsun / Kūh ü hāmūnı kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [kişt-kār,]*
2. Dédi her kimse **kişt-kār** olsun / Cümle eṭrāf kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [kişt-kār,]*

kişt-zār: *Ekinlik, tarla.*

1. Şehrī vü dīhī kişt-kār olsun / Kūh ü hāmūnı **kişt-zār** olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [kişt-zār,]*
2. Dédi her kimse kişt-kār olsun / Cümle eṭrāf **kişt-zār** olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [kişt-zār,]*

kişver: *İklim; vilāyet, memleket, ülke.*

1. Şeşper alsa eline şevket-ile / Heft **kişver** ṭolardı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [kişver,]*
2.Gül çemen **kişverinde** ḫān olmış / Sünbül üstine sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [kişverinde, -i, -n, -de]*
3.Cümle **kişverde** ber-güzīde benem / Ṣādef-i ʿāleme ferīde benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [kişverde, -de]*

kişver: *Memleket, ülke II gönül ülkesi.*

1. K’iy baña cevrini nihāyet éden / Göñlümüñ **kişverini** ġāret éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [kişverini, -i, -n, -i]*

kişver-i Mışr: *Mısır ülkesi.*

1. Ṭoldı āvāze **kişver-i Mışra** / Ḫaber olındı leşker-i Mışra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3025). [kişver-i Mışr, -a]*

kişver-i vücūd: *Vücut şehri, memleketi II insanın maddi,manevi varlığı, benliği.*

1. Ādemüñ nefsi ol dem ola nefis / Olmaya **kişver-i vücūda** re’is *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [kişver-i vücūd, -a]*

k’it: *"Ki etmek" vezin gereği "ki" bağlacı ile "etmek" yardımcı fiili birleşik yazılmıştır.*

1.ʿişret esbābı düzdi ol ḫōş-rāy / **K’ide** ol bī-ḫaberleri rüsvāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [k’ide, -e]*
2.Yüzini göge ṭutdı bā-zārī / **K’ide** Ḥaḳḳ-ıla gizlü bāzārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4427). [k’it, -e]*

kitāb: *Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

1.Līk bir ḥarf éşit **kitābından** / Déyeyin ẕerre āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [kitābından, -ı, -n, -dan]*

kitāb-ı şunʿ: *(Allah’ın) sanat kitabı; Allah’ın yarattığı her şey.*

1.Noḳtayam ben **kitāb-ı şunʿından** / Ẕerreyem āftāb-ı ṣunʿından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1946). [kitāb-ı ṣunʿ, -ı, -n, -dan]*

ḳıtāl ét: *Savaşmak, vuruşmak.*

1. Ya ola iẕn-i Ḥaḳḳ **ḳıtāl édevüz** / Şehr-i Mışrı ḫarāb édüp gédevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [ḳıtāl ét, -evüz]*

kitfeyn: *İki omuz küreği, sırt.*

1.Saldı **kitfeyn**ine müselsel édüp / Nergesin nāz-ıla mükaḥḥal èdüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 576). [kitfeynine, -i, -n, -e]*

Kıtfîr: *Mısır Azizi, Züleyha’nın kocası. (Mısır Şahı’nın hazinedarıdır. Zeliha’nın babasından gelen mektup üzerine Zeliha ile evlenir. Hz. Yusuf köle olarak Mısır’a getirildiğinde onu satın alır. Kur’an-ı Kerimde Yûsuf’u*

satın alan kişiden adı verilmeksizin "Azîz" unvanı ile söz edilmektedir. Tefsirlerde bu kişinin adı Kıtfîr veya Itfîr şeklinde geçmektedir. Tevrat'ta ise Hz. Yûsuf'u satın alan Mısırlı'nın adı Potifar (Potiphar) olarak zikredilmektedir.).

1. Naẓar édüp bu ḳıṣṣaya **Ḳıṭfîr** / Dédi ṣıddīḳa iy veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [ḳıtfîr,]*
2. Dédi **Ḳıṭfîr** aña ki iy mihter / Ṣatun aldum ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [ḳıtfîr,]*
3. Çün cemālinde gördiler tağyīr / Sebebin ṣordı luṭf-ile **Ḳıṭfîr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [ḳıtfîr,]*
4. Étdi ol dem figan ki iy **Ḳıṭfîr** / Bī-günāhuñ ʿaẕābın ét te'ḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [ḳıtfîr,]*
5. Çün éşitdi bu fitneyi **Ḳıṭfîr** / Begenüp dédi vāy ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [ḳıtfîr,]*
6. Dédi **Ḳıṭfîr** egerçi ṭāmiʿ-idi / İlla ʿinnet ʿinānı māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [ḳıtfîr,]*
7. Var-ıdı anda bir emīr-i kebīr / Şehr-i Mışra ʿAzīz-idi **Ḳıṭfîr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297). [ḳıtfîr,]*
8. Bunca ferr u ṣafā-y-ıla **Ḳıṭfîr** / Ḳarşu çıḳdı bir éki fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [ḳıtfîr,]*
9. Göçdi ḫalvet sarāyına **Ḳıṭfîr** / Tā nişān-ı murāda irgüre tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [ḳıtfîr,]*
10. Bir rivāyet budur ki çün **Ḳıṭfîr** / Vaşlına anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [ḳıtfîr,]*

kitmān: *Sır saklama.*

1. Şarṭ édüp Yūsuf aña **kitmānı** / Āşkār étdi rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3467). [kitmānı, -ı]*

kıy: *Acımadan vermek, gözden çıkarmak, esirgememek*

1. Ṣādıḳ-ı ʿışḳ olan **ḳıyar** serine / Ḳıymaz āfet deminde dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [ḳıyar, -ar]*
2. Her ne ʿāşıḳ ki **ḳıymaya** zerine / İremez sīm-çihre dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [ḳıymaya, -ma, -ya]*
3. Her ki **ḳıymadı** başa vü cāna / İrmeyiser viṣāl-i cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [ḳıymadı, -ma, -dı]*

kıy: *Merhametsizce davranmak, zarar vermek.*

1. Ṣādıḳ-ı ʿışḳ olan ḳıyar serine / **Ḳıymaz** āfet deminde dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [ḳıymaz, -maz]*

k'iy: *"Ki" bağlacı ile "Ey" seslenme ünleminin vezin gereği birleşmiş hâli.*

1. **K'iy** hevādār-ı şūret-i Yūsuf / Ārzuñ-ısa şoḥbet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1037). [k'iy,]*
2. **K'iy** sibāʿ-i maġara-i Kenʿān / Gürg ü bebr ü peleng ü şir-i jiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1444). [k'iy,]*
3. **K'iy** felek rifʿat ü melek-āyīn / Rāmdur emrüñe zemān u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [k'iy,]*
4. **K'iy** dirīġā ne müşkil oldı işüm / Dīv oldı melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [k'iy,]*
5. **K'iy** vaṭandan beni ġarīb ḳılan / Gül-iken ḫaste ʿandelīb ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [k'iy,]*
6. Yalvarup ḫāṣ dāye ṣordı aña / **K'iy** gözüm nūrı yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [k'iy,]*
7. **K'iy** nidā-yı żamīri gūş édici / Raḥmeti nāleler ḫamūş édici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3685). [k'iy,]*
8. Söyle aña ḳılup nidā-yı laṭīf / **K'iy** ciger-gūşe ḫasretinde za'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [k'iy,]*
9. **K'iy** gülin yitüren gülistāndan / Servüñ eksildi miydi bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [k'iy,]*
10. **K'iy** güli serv-i nāz-perverdüñ / Revnaḳīdür çemende her verdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [k'iy,]*

11.Birisi ġamzeden işāret éder / **K'iy** ġamuñ milk-i cānı ġāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [k'iy,]*

12.**K'iy** ġamumda şefiḳ māderden / Meyl gelmez baña o dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [k'iy,]*

13.**K'iy** gözüm nūrı baş gözüme ḳadem / Ḫurrem olsun ḫırāmuñ-ıla ḥarem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4406). [k'iy,]*

14.Bülbül-i mest gibi étdi fiġān / **K'iy** gül-i luṭf ü gülşen-i iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4433). [k'iy,]*

15.**K'iy** Zelīḫā taḥammülét bir dem / Diler-iseñ ki olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [k'iy,]*

16. **K'iy** sitārem neçün aġarmazsın / Gāh geh burc-ı sa'de varmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [k'iy,]*

17. **K'iy** felek mihrüñ oldı ḳahr baña / Ḳahr édersin devām-ı dehr baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [k'iy,]*

18. **K'iy** Zelīḫā ben ādemī-zādem / Aṣlı ṭopraḳ nihāl-i āzādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [k'iy,]*

19. **K'iy** sitārem işüñ tedennīdür / Felegüñ ḥalḳa olmış efʿīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2723). [k'iy,]*

20. **K'iy** baña cevrini nihāyet éden / Göñlümüñ kişverini ġāret éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [k'iy,]*

21.K'iy hevāsına düşene āteş / Pāyına ser vérenlere ser-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [k'iy,]*

22.K'iy füsūn oḳıyan fisāne-y-ile / Ḫīle ḥālin ṭap ét bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [k'iy,]*

23. **K'iy** ḥacer sen nice ilāhumsın / Dōst yolında seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [k'iy,]*

24. **K'iy** peder saña çok beşāretler / Āḫir oldı fīrāḳ u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [k'iy,]*

25. **K'iy** ḳamuya murād ḥāsıl éden / Vaṭanına ġarībi vāsıl éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6179). [k'iy,]*

26. **Ki'y** Zelīḫā ne ḥāle irmişsin / Güneş-idüñ zevāle irmişsin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5486). [ki'y,]*

27.**K'iy** yüzini güzel ṣanan Yūsuf / Ḫüsnini bī-bedel ṣanan Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [k'iy,]*

28. **K'iy** şeref gülistānına gül-i pāk / Nām u nengi dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [k'iy,]*

29. **K'iy** ḳabül eyleyici ḥācatı / Güş édüp nāle-i münācātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4853). [k'iy,]*

30. **K'iy** belālarda lāl olan maẕlūm / Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl olan maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [k'iy,]*

31. **K'iy** esīr-i firāḳ-ı farḳ-ı melek / Seni hem-ser mi étdi baña felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [k'iy,]*

kıyām: *İbadet maksadıyla ayakta durmak II namazda ayakta durmak.*

1.Vardı ol çāh içinde ṭutdı maḳām / Géce gündüz ḳılup **ḳıyām** ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [ḳıyām,]*

kıyām ét: *Bir işe kalkışmak; bir iş için ayağa kalkmak.*

1.Çün Zelīḫā bu emri kıldı temām / Ḫiẕmete **étdi** serv gibi **ḳıyām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [ḳıyām ét, -di]*

kıyāma gel: *Ayağa kalkmak.*

1. Ḳāmeti şemʿi geh **ḳıyāma gelür** / Lebi ṭūṭī gibi kelāma gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [ḳıyāma gel, -ür]*

kıyāmet: *Âlemin sona ermesi, ölülerin dirilmesi, ahiret hayatının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.*

1. Ẓāhir olup ḳamu **ḳıyāmet** işi / Meclis-i ʿadle varıcaḳ o kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [ḳıyāmet,]*
2. Ḳalısar ẓulm éden nedāmetde / Vay anuñ ḥāline **ḳıyāmetde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1502). [ḳıyāmetde, -de]*

3. Dédi şāyed ki bu ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde tā **ḳıyāmet** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [ḳıyāmet,]*
4. Tā **ḳıyāmet** yiter bu ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẓar o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet ol: *Kıyamet günü gelmek; kıyamet kopmak.*

1.Zihī ḫaclet ki çün **ḳıyāmet ola** / Her zinā-kār olan melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [ḳıyāmet ol, -a]*

kıyās ét: *Karşılaştırmak, mukayese etmek.*

1.Var **ḳıyas ét** ki Ḥaḳḳ-pereste Ḫudā / Ṭālib olsa eger ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [ḳıyas ét,]*

2. Çāh oldur ki çāh-ı Yūsuf ola / Var **ḳıyās ét** anuñ zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [ḳıyās ét,]*
3. Raḥmet iner añılsa çün ṣuleḥā / Var **ḳıyāṣ ét** bu ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [ḳıyāṣ ét,]*
4.Var **ḳıyās ét** ki ṭālib-i Ḫāliḳ / Ṣādıḳ olsa neye olur lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [ḳıyās ét,]*

kıymet: *Değer, kıymet;bedel, paha.*

1. Gir bu mīzāna ṭaşra çıḳ iy māh / Ḳadrüñe **ḳıymetüñe** eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [ḳıymetüñe, -üñ, -e]*
2. Görüp āyine içre ṣūretüñi / Yoḳ ṣanurduñ cihānda **ḳıymetüñi** *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [ḳıymetüñi, -ün, -i]*
3. Ḳodılar farḳına muraṣṣaʿ tāc / **Ḳıymeti** ʿışḳ-ı cāndan alduġı bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [ḳıymeti, -i]*
4.Her biri ʿizzet-ile devlet ü tāc / Ḳadr-ile **ḳıymet-ile** Rūma ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [ḳıymet-ile, -ile]*
5.ʿĀḳıbet bunca tāc ü bāc ü ḫarāc / Yūsufuñ **ḳıymetine** oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [ḳıymetine, -i, -n, -e]*
6.Çün Zelīḫāda āḫir oldı ḫarāc / Yūsufuñ **ḳıymetine** oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3416). [ḳıymetine, -i, -n, -e]*
7.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḫabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [ḳıymetüm, -üm]*
8.Arturup **ḳıymetin** bir ehl-i baṣar / Vérdi hem bir o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [ḳıymetin, -in]*
9. Ne bilür māhī **ḳıymetin** mānuñ / Düşmese sāḥiline deryānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [ḳıymetin, -in]*
10.Ḳul olup **ḳıymete** ṣatılsam ben / Semenüme bulunmayaydı semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1060). [ḳıymete, -e]*
11.Ḳıymet-ile ṣatılsa bu naʿmā / Bulımazdı bahā ne şeh ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [ḳıymet-ile, -ile]*

kıymet bilme: *Değerini, kıymetini bilmemek; kıymetini idrak edememek.*

1. Şiddet olmasa rāḥatın bilmez / Ḳadre irişse **ḳıymetin bilmez** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [ḳıymet bilme, -z]*

kıymet ol: *Değer, kıymet verilmek; iʿtibār edilmek.*

1. Ādeme seng-ile olur ʿizzet / Merd-i bī-senge **olmaya ḳıymet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 277). [ḳıymet ol, -ma, -y, -a]*

kız: *Kız, kız çocuğu.*

1. Ṭāliʿüm saʿd éderse yılduzumı / Seni āzād édüp vérem **ḳızumı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [ḳızumı, -um, -ı]*
2. Tayısı ḳatına varup ḳalsun / **Ḳız**larınuñ birisini alsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 408). [ḳızlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*
3. Yine geldi o hem-nişīn **ḳızlar** / Ṣan ḳamer çevresine yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [ḳızlar, -lar]*
4. Her biri bir perī-ṣıfat ḳız-ıdı / Biri biñ cāna ṣanma kim **ḳız-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [ḳız-ıdı,]*
5. Her biri bir perī-ṣıfat **ḳız-ıdı** / Biri biñ cāna ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [ḳız-ıdı, -ıdı]*

kızar: *(Utancından, mahcubiyetinden) kızarmak.*

1.Geldi ol mihr egerçi germinden / Gördi māhı **ḳızardı** şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [ḳızardı, -dı]*

kizb: *Yalan, yalan söyleme.*

1. Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu ḫaberi / Ḳalmadı **kiẕbe** şübhesi eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1207). [kiẕbe, -e]*
2.İlla yoḳdur bu kiẕbe hīç ṣūret / Ola ṣıddīḳa **kiẕb**-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [kiẕbe, -e]*
3. Gelmedi peyk-i bū-yı yār baña / Söylemeñ **kiẕbi** āşkār baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5399). [kiẕbi, -i]*
4.**Kiẕb**-ile ḥile āşkār oldı / Cümle ebnāsı şerm-sār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1391). [kiẕb-ile, -ile]*
5. İlla yoḳdur bu kiẕbe hīç ṣūret / Ola ṣıddīḳa **kiẕb**-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [kiẕb-ile, -ile]*
6.Niçe **kiẕbi** kerāmet añlarlar / İy niçe ṣıdḳı töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811). [kiẕbi, -i]*
7.**Kiẕbden** ṣıdḳı farḳ éden sensin / Ṣādıḳı nura ġarḳ éden sensin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [kiẕbden, -den]*
8. Şimdi çün Yūsufı ʿiyān édesiz / **Kiẕbüñüz** ḫalḳa dāstān édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [kiẕbüñüz, -üñüz]*
9.**Kiẕbdür** daʿvası Zelīḫanuñ / Bildi vāḳiʿ nedür ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [kiẕbdür, -dür]*

kizb deryāsı: *Yalan denizi; çokça yalan söyleme.*

1.Çün Zelīḫā bu ḳavli eyledi gūş / **Kiẕb** deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [kiẕb deryāsı, -y, -ıla]*

kızılca: *Kızıl; al, kırmızı.*

1.Güle vérdi **ḳızılca** reng ü revāc / Nūr arturdı nūra isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [ḳızılca,]*

kızılca: *Kızıllık, allık.*

1.Ruḫlarına **ḳızılca** yerine hem / Gözlerinden aḳardı her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [ḳızılca,]*

kızını vér: *Kızıyla evlendirmek.*

1.Görüp anuñ şerefde yulduzını / **Vér**di āḫir aña éki **ḳızını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 423). [ḳızını vér, -di-ı, -n, -ı]*

kızlık: *Kıtlık; kuraklık vb. sebeplerle ürün yetişmemesinden ve yiyecek maddelerinin azlığından ileri gelen sıkıntı ve açlık.*

1. Géçdi çün **ḳızlıġ-ıla** bir niçe yıl / Yédi cümle yemek ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [ḳızlıġ-ıla, -ıla]*
2. Her zemān bu ne ṭurfa ḥikmetdür / Ṭoymamaḳ **ḳızlıġa** ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5674). [ḳızlıġa, -a]*
3. **Ḳızlıġuñ** zahir oldı ʿunvānı / Ṭaladı Cūʿ-i kelbī insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5670). [ḳızlıġuñ,]*
4. Berekātı götürdi ā'ni Emīn / Cūʿ ü **ḳızlıḳ** getürdi yére hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [ḳızlıḳ,]*
5. Ki bu **ḳızlıḳ** ḳomadı ḳuvvetümüz / Teng olupdur ḳatı ma'īşetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [ḳızlıḳ,]*
6.**Ḳızlıḳ** étmişdi ol diyārı ḫarāb / Āteş olup hevāsı ābı türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [ḳızlıḳ,]*

ko: *Bırakmak, terketmek; vazgeçmek.*

1.Çün Zelīḫā dilerdi çāresini / **Ḳordı** Yūsufʿ anuñ kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [ḳordı, -r, -dı]*
2. Her ki gördi ol ḥüsn-i zībāyı / Dīni terk étdi **ḳodı** dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [ḳodı, -dı]*
3.Cām içüp **ḳodı** ʿārı şerm-ile / Oḳudı yāri bāde germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [ḳodı, -dı]*
4. Çünki Yūsufda ḳalmadı tedbīr / **Ḳodı** tedbīri gözledi taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [ḳodı, -dı]*

5. Cām-ı faẕluñla her ki mest oldı / Bāṭılı **ḳodı** Ḥaḳḳ-perest oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5454). [ḳodı, -dı]*

6. Yalvarup dédi iy dil-ārāmum / **Ḳomaduñ** dilde ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [ḳomaduñ, -ma, -du, -ñ]*

7. Ėtmedüm ḥaḳ ṭarīḳa çünki naẕar / **Ḳomaduñ** gözlerümde nūr-ı baṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5457). [ḳomaduñ, -ma, -du, -ñ]*

8. Vaṣla meyl étmedi dikiş ṭutmaz / Cevri **ḳomaz** cefāyı unutmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [ḳomaz, -maz]*

9. Yüz urup senden ister-ise viṣāl / Gıllı **ḳo** bendüñ olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [ḳo,]*

10.**Ḳoñ** yalanı Ḫudāyı yād eyleñ / Beni ṭoġrı söz-ile şād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [ḳoñ, -ñ]*

11. Ḫurrem ol kim ḫayāl-i ḫᵛābı ḳodı / Pür-hevā oldı ḫāk ü ābı **ḳodı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [ḳodı, -dı]*

12. Cevher-i ḫᵛānı vérdi nān-ı ceve / **Ḳodı** eyvānı girdi yandan eve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572). [ḳodı, -dı]*

13.Mālike çaġırup **ḳodı** ṣabrı / Dédi ḳaçmış o bende-i ʿİbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [ḳodı, -dı]*

14. Ḫurrem ol kim ḫayāl-i ḫᵛābı **ḳodı** / Pür-hevā oldı ḫāk ü ābı ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [ḳodı, -dı]*

15. Kimesne cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla yüz şuyını / Hevā-yı ʿārı **ḳosun** her ki bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [ḳosun, -sun]*

16.Luṭf édüp aç yüzüme bāb-ı viṣāl / Beni **ḳoma** ḳapuda ḫalḳa miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [ḳoma, -ma]*

17.Ṣanemi **koñ** o bī-niyāza ṭapuñ / Ḫayy u dānā-yı cümle rāza ṭapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [koñ, -ñ]*

18.Şecer-i gül gibi büyüklügi **ḳo** / Tā ki gül gibi olasın ḫōş-bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [ḳo,]*

19.**Ḳodı** āh ü fiġānı ṣabr étdi / Cāna riḳḳat-deminde cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1292). [ḳodı, -dı]*

20. Göricek ḫalḳ anuñ bu bālāsın / **Ḳodılar** Yūsufuñ temāşāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [ḳodılar, -dı, -lar]*

21.**Ḳo** bu ednāyı ʿazm ét aʿlāya / Ḳābe Ḳavseyne ir ev ednāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 332). [ḳo,]*

22.Çün **ḳo**dı bu cihān taṣarrufını / Buldı Yaʿkūb yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [ḳodı, -dı]*

23.Çün **ḳo**dı bizi anı sevdi hemīn / Oldı anuñ-işi dālāl-i mübīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). [ḳodı, -dı]*

24.Uyucaġında gördi atasını / Şıçradı **ḳodı** anda yatasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4550). [ḳodı, -dı]*

25.Çün göñülden murādı göze gelür / **Ḳor** hayāli ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [ḳor, -r]*

26.Gel vefā ḳıl **ḳo** bu cüzāfātı / Étme te'ḫīr yoḳ cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [ḳo,]*

27. Kāfirüñ küfri oldur iy maʿbūd / Muṭlaḳı **ḳor** éder ḳuyūda sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [ḳor, -r]*

ko: *Bırakmak, koymak; yerleştirmek.*

1. Peder öñinde bu yalan-ıla / **Ḳodılar** köñlegini ḳan-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [ḳodılar, -dı, -lar]*

2. ʿışḳ ékilik ḥicābın eyledi ḫarḳ / Ne tefāvüt **ḳodı** arada ne farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [ḳodı, -dı]*

3. Ḫüsni baġında **ḳomayup** reyḥān / Başladı étmege bu resme fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [ḳomayup, -ma, -(y)up]*

4. Ḳuzı biryānı eyleyüp fīʿl-ḫāl / **Ḳo**dı İsḥāḳ öñinde eyledi al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). [ḳodı, -dı]*

5.**Ḳo**dı Yaʿkūb yére çün legeni / Tā yuna anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [ḳodı, -dı]*

6.Farḳına **ḳodı** tāc-ı sulṭānī / Bendesi ola tā gören anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4749). [ḳodı, -dı]*

7. Cevherī ṣāʿın ol şeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ yükinde **ḳodı** nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [ḳodı, -dı]*

8.Başına ḳasd édende cān **ḳomazam** / Laʿline ḳasd édende ḳan ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [ḳomazam, -maz, -a, -m]*

9. Başına ḳasd édende cān ḳomazam / Laʿline ḳasd édende ḳan **ḳomazam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [ḳomazam, -maz, -a, -m]*

10.**Ḳomazam** tende ḳıl ḳadar cānı / Ḳuçmadum çün miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4508). [ḳomazam, -maz, -a, -m]*

11.Tāze étdükce sīne yarasını / Yarası üzre **ḳordı** pāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4566). [ḳordı, -r, -dı]*

12. Anca ḳıl yardı şāne saʿy-ile cüst / Farḳ-ı nāzük **ḳodı** miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [ḳodı, -dı]*

13.Pāyına vérdi cevherī na'līn / **Ḳodı** na'līni pāyına laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [ḳodı, -dı]*

14. **Ḳodı** ortaya ḫışm-ıla şanemi / Sākin olmaġ-ıçun göñül elemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [ḳodı, -dı]*

15. Baʿżı rāvī dédi ki İsrā'īl / **Ḳoydı** bir heykele ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [ḳoydı, -y, -dı]*

16. Ki ḥarāmī bulup bir oġlanı / Köñlegin **ḳoya** öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [ḳoya, -y, -a]*

17. Şu şaçup ebr-ile ḳamer üzre / **Ḳomadı** gerdi verd-i ter üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [ḳomadı, -ma, -dı]*

18. Gören ol sünbül-i cihān-gīri / **Ḳomadı** dilde renc-i zinciri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4926). [ḳomadı, -ma, -dı]*

19. Ėtdi āḫir ecel debūrı ʿubūr / Ne ṣafā **ḳodı** yaḳmaduḳ ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [ḳodı, -dı]*

20. Yoġ-iken var éder ḫayālātı / Cā-yı mümkinde **ḳor** muḥālātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3060). [ḳor, -r]*

21. Bindürüp Mālik anı bār üzre / Eflaḥı **ḳodı** ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [ḳodı, -dı]*

22. **Ḳodılar** farḳına muraṣṣaʿ tāc / Ḳıymeti ʿışḳ-ı cāndan alduġı bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [ḳodılar, -dı, -lar]*

23.**Ḳodı** başına tāc-ı Şeddādı / Eğnine géydi ḫilʿat-ı ʻĀdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3512). [ḳodı, -dı]*

24.Dilerem **ḳoma** tāb içinde beni / Rāḥatét cāme-ḫāb içinde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [ḳoma, -ma]*

25.ʿĀḳıbet baña mekr-ile uydı / Beni ḫalvet-sarāyına **ḳoydı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [ḳoydı, -y, -dı]*

26. Gāh na'līnine sürüp gözüni / Pāyı yérine **ḳordı** gül yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979).[ḳo,-r,-dı]*

ko: *Bırakmak, izin vermek.*

1. Her ki cānında bula cānānı / Ġayra baḳmaġa **ḳor** mı cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [ḳor, -r]*

2. Kāha ṣaymaz melāmeti kūhın / Dilde **ḳomaz** selāmet endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [ḳomaz, -maz]*

3. Döndüñ ol yapraġa kim anı nesīm / **Ḳomaz** olmaġa bir ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [ḳomaz, -maz]*

4.**Ḳomadı** hem libāsın ol nūra / Ḳatı kāfirlik itdi kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [ḳomadı, -ma, -dı]*

5. Vérdi göñlin yéle gözin āba / **Ḳomadı** cāy tāb-ı dil ḫᵛāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [ḳomadı, -ma, -dı]*

6. Gerçi var bu işe nedāmetümüz / İlla **ḳomaz** bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [ḳomaz, -maz]*

7. Ḥayret irişdi ḥasret-ile baña / İḫtiyārum **ḳomadı** düşdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1918). [ḳomadı, -ma, -dı]*

8. Āferīn oI fenāsına anuñ / **Ḳomadı** ġayrin anda cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5111). [ḳomadı, -ma, -dı]*

9.Dédi Yaʿḳūb **ḳoñ** biraz anı / Bendin aluñ ki dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [ḳoñ, -n]*

10. Pederi dédi **ḳo** bu tedbīri / Éderem saña bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [ḳo,]*

11. Güci yitdükce nefsümüñ nefese / **Ḳomazam** üstine yavuz yél ese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [ḳomazam, -maz, -am]*

12. Göñül açmaġ-ıçun açıldı çiçek / **Ḳo** bu nevrūzı görsün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [ḳo,]*

13. Daʿvet étdi anı serīr üzre / **Ḳomadı** kim otura yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [ḳomadı, -ma, -dı]*

ko: *(Ortaya) koymak.*

1.Yār öñinde **ḳodı** o toḫmı revān / Dédi iy serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [ḳodı, -dı]*

ko: *Koymak; bir hâl üzere bırakmak.*

1. ʿaḳlumı aldı yār-ı zindānī / **Ḳodı** bī-ḫōd bu mest ü ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5108). [ḳodı, -dı]*

ko: *Bırakmak, barındırmak.*

1.Ḥaḳḳa ol eyledi ḥaḳīḳī sücūd / Ki **ḳo**maz kendüde mecāzī vücūd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[ḳomaz, -maz]*

Sāl-i rābi'de her ġanī vü emīr / **Ḳomadı** vérdi ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [ḳomadı, -dı]*

ko: *Elinde bulundurmak.*

1.Alsa ādem bahāsına nānı / Ne bunu **ḳordı** vermedük ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [ḳordı, -r, -dı]*

ko: *(Sonraya)bırakmak, ertelemek.*

1. Her biri étdi ānı ḥācet-içün / İlla Aḥmed **ḳo**dı şefā'at-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). [ḳodı, -dı]*

ko: *Görevlendirmek, vazifelendirmek.*

1.Bir niçe gözci **ḳomış-idi** emīn / Gözedürlerdi ol nigārı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [ḳomış-idi, -mış, -idi]*

koç: *Damızlık erkek koyun.*

1. **Ḳoç** alınlu sığın geyik gözlü / Ḫūb ādem gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [ḳoç,]*

koç: *Damızlık erkek koyun (Hz. İbrahim'e Hz. İsmail yerine kesmesi için Allah tarafından gönderilen erkek koyun.)*

1. Diledi oġlın eyleye ḳurbān / **Ḳoç** fidā ètdi ḥazret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 768). [ḳoç,]*

köçeg: *Deve yavrusu.*

1. Deñeyüp aġlar-ıdı ol aya / **Köçegin** buldı ṣan ki ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [köçegin, -in]*

kodur: *Koydurmak, yerleştirmek.*

1. Yūsuf anlardan aldugını hemān / Yüklerinde **ḳodurmış**-ıdı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [ḳodurmış-ıdı, -mış, -ıdı]*

koġa: *Kova.*

1.Teşne leb ḳalmış-ıdı çāh ü **ḳoġa** / Ṣu bulımazdı ḳurbaġa buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [ḳoġa,]*

köhne: *Eski, yıpranmış, değersiz.*

1. Ki ġanī eyledi faḳīr-iken / Nev-cüvān étdi **köhne** pīr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5633). [köhne,]*

köhne ʿālem: *Eskimiş, yıpranmış, değersiz dünya.*

1. Seyr ét ey serv kim revān olduñ / **Köhne ʿālem**de nev-cüvān oldun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [köhne ʿālem, -de]*

kohu: *Koku.*

1. Düşse gülzāra pertev-i ḫurşīd / Ḫōş **ḳoḫular** olur hevāda bedid *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [ḳoḫular, -lar]*
2. Niçe ġonça ḥarīrden bālīn / Rengde gül **ḳoḫuda** nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [ḳoḫuda, -da]*

koḫu: *Koku; gül kokusu.*

1.Gül gibi çünki perde-dār olasın / Ḫōş **ḳoḫu-y-ıla** āşkār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [ḳoḫu-y-ıla, -y, -ıla]*

kok: *Koklamak, kokusunu içine çekmek.*

1.**Ḳoḳup** andan ġazālımun būyın / Göreyin dem-be dem anuñ rūyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [ḳoḳup, -up]*
2. Her ne de bulsa bū-yı dil-dārı / **Ḳoḳup** eylerdi āh-ıla zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4966). [ḳoḳup, -up]*
3.Diler-idüm ki **ḳoḳam** çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [ḳoḳam, -am]*
4. Bād-i āfet yitürmedin cānı / **Koḳayın** bulıvér o reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [koḳayın, -ayın]*
5. Āferīnler yaradana anı / Ki **ḳoḳan** vérdi būyına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [ḳoḳan, -an]*
6. Ḳanḳı serve baḳam çü boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi **koḳam** çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [koḳam, -am]*
7.Zülfüñi **ḳoḳmayalı** ben miskīn / Ṭolmışam ḫūn-ıla çü nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247). [ḳoḳmayalı, -ma, -y, -alı]*
8.**Ḳoḳmayalı** ruḫ-ı bināgūşuñ / Öpmeyeli leb-i şeker-nūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1248). [ḳoḳmayalı, -ma, -y, -alı]*
9. Boynı aġına irdi ġuldan eser / Gül yérine **ḳoḳarken** anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [ḳoḳarken, -ar, -ken]*
10. **Ḳoḳmadı** sünbülin meger ʿanber / Öpmedi leblerin meger sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [ḳoḳmadı, -ma, -dı]*
11. Güli üzre ṣalup külālesini / Ḳoḳdı bir dem güliy'le **lāle**sini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 778). [ḳoḳdı, -dı]*
12.Dérmedüm çün gül-i gülistānuñ / **Ḳoḳayın** bāri tāze reyḥānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [ḳoḳayın, -a, -y, -ın]*
13. Misk būyını **ḳoḳmayan** miskīn / Étdi dāmān için çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [ḳoḳmayan, -ma, -y, -an]*
14. Pir-i Kenʿānī **ḳoḳdı** çün anı / Dédi ol dem ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [ḳoḳdı, -dı]*
15. Yūsufa ṣundı anı Rūḥ-ı Emīn / Aldı çün **ḳoḳdı** vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [ḳoḳdı, -dı]*
16.Nāz-perverde verdüñem çü senüñ / Şekkerümde **ḳoḳar** daḥi lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [ḳoḳar, -ar]*

köklü: *Toprağa kök salmış.*

1. Çekse **köklü** dıraḫtı eylese zūr / Ḳoparur-ımış anı çün ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [köklü,]*

k'ol: *Ki olmak; vezin gereği "ki bağlacı" ile "olmak" yardımcı fiilinin birleşimi.*

1.Pes degül mi bu baḫt-ı ferḫunde / **K-oldı** şāhuñ bu dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [k-oldı, -dı]*
2. Bu ḳadar çekdi çün belā Yūsuf / **K'oldı** zindāna mübtelā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [k'oldı, -dı]*
3. Der-i devlet açıldı ol dāra / **K'oldı** dīvārı mesned ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [k'oldı, -dı]*
4. Eyle bilişdi derd-i cānāne / **K'oldı** cān ü cihāna bī-gāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5099). [k'oldı, -dı]*
5. Āferīn aña irişen derde / **K'oldı** aġyār dilbere perde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [k'oldı, -dı]*

6.**K'olsa** ṣaḥrā-yı dilde kūh-i vaḳār / Āb üzre olursa ṭuta ḳarār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[k'olsa, -sa]*

7. Ṣaçdı dāne pirinc yérine dür / Ol ḳadar **k'oldı** ḥırṣ kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [k'oldı, -dı]*

8.Bir ṭanuḳ vér benüm bu daʿvama sen / **K'ola** ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [k'ola, -a]*

9. Ḫʿābdan **k'olmış-ıdı** ṣad işkāl / Cümle ḥall étdi irdi çün bu ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [k'olmış-ıdı, -mış, -ıdı]*

10.Eyle germ oldı ḥüsni bāzārı / **K'oldı** ʿālem anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3372). [k'oldı, -dı]*

11. Dil-i ʿāşıḳ ʿale'l-ḫuṣuṣ iy yār / **K'ola** ṣad pāre derd-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [k'ola, -a]*

12.Sencileyin olur mı ʿāşıḳ-ı zār / **K'ola** maʿşūḳ aña ḫidmet-kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [k'ola, -a]*

13. Ne şehüñdür bu nāme-i menşūr / **K'oldı** ʿunvānı ol ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [k'oldı, -dı]*

14.Ne ḫaṭā etdi bu dil-i miskīn / **K'oldı** peyveste ḳaşları pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [k'oldı, -dı]*

15. Nice cānuñ berātıdur bu cemāl / K'olmış anuñ nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [k'olmış, -mış]*

kol: *Kol, insan uzvu.*

1. Aġalar ṣaġ ü ṣolda şevket-ile / Ḳulları **ḳollarında** ḳuvvet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3006). [ḳollarında, -lar, -ı, -n, -da]*

2. Pīş dest olalı melāḥate ol / Heykeli ṣaldı daḫi boynına **ḳol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [ḳol,]*

3. **Ḳollarını** güher ḳuçardı hemān / İnce bélin kemer ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [ḳollarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

4.Ḳollaruñ ola-y-ıdı **ḳollarum** āh / Dōst destini ḳuçmaġa geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [ḳollarum, -lar, -um]*

5. Géce ḳoynına girse nāz-ıla ol / Döşegi sīne-y-idi yaṣduġı **kol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [kol,]*

kolay: *Kolay, kolaylıkla.*

1.Servi olsa revān **ḳolay**ınca / Seyr èdelüm şu gibi payınca (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 689). *[ḳolayınca, -ınca]*

kolay ét: *Kolaylaştırmak.*

1. Āferin saña turfā rāy étdüñ / Güc işi rāy-ıla **kolay étdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [kolay ét, -dü, -ñ]*

kolın kemer ét: *Kolunu beline dolamak, sarılmak.*

1. Çün nemek şūr ü şevḳın étdi dürüst / **Kemer étdi ḳolın** miyānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [ḳolın kemer ét, -di]*

kolını yaṣduġ eyle: *Kolunu yastık (gibi) yapmak; kolunu birinin başının altına koymak (İlgi, yakınlık göstermek bağlamında.).*

1. **Ḳolını yaṣduġ eyleyüp** yüzine / Būyı-y-ıla getürdi kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5558). [ḳolını yaṣduġ eyle, -y, -üp]*

koluñı boynuna aş: *Sarılmak, sarmalamak.*

1.Raḥm édüp gel **ḳoluñı boynuma aş** / Zaḫmdan tā ki boynum ola ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [ḳoluñı boynuna aş,]*

kolunı yaṣduk ét: *(Sevgiliye) kolunu yastık etmek; koyun koyuna yatmak.*

1. **Ḳolumı yaṣduḳ étmedüm** serine / Döşemedüm yüzümi pisterine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6261). [ḳolunı yaṣduḳ ét, -me, -dü, -m]*

kon: *Konulmak, yerleştirilmek.*

1.Der u dīvār u ferşi yik-pāre / **Ḳonmamış** gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [ḳonmamış, --ma, --mış]*

kon: *Bir yere konmak, yerleşmek; bir yerde kalmak.*

1.Çün ol arada **ḳondı** bāzirgān / Çāha Mālik ṣu gibi oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [ḳondı, -dı]*

2. **Konsa** mihmān ḫānesine cihān / Yése olmazdı ḥabbece noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [konsa, -sa]*

3. **Ḳondılar** cümle bir ḫōş ārāya / Bāġ-ı cennet gibi dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6135). [ḳondılar, -dı, -lar]*

kon: *Konulmak, yerleştirilmak.*

1.İrmemiş aña zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / Ṭayınur saṭḥı üzre **ḳonsa** firāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [ḳonsa, -sa]*

kon: *(Toz, toprak) konmak, bulaşmak.*

1. Yār ḫaddine **ḳonsa** ẓulm-ile gerd / Düşe ʿāşıḳ diline āteş-i derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [ḳonsa, -sa]*

kondur: *(Bir yere)yerleştirmek.*

1.**Ḳondurup** Mālik anı dārına / Burḳaʿ aşdı ḳamer ʿiẕārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [ḳondurup, -up]*

köñleg: *Gömlek, giysi.*

1. Peder öñinde bu yalan-ıla / Ḳodılar **köñlegini** ḳan-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [köñlegini, -i, -n, -i]*

2.Kāşki **köñlege** olan iḥsān / Köñlek issine ola-y-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [köñlege, -e]*

3.**Köñlegi** gördi yine āh étdi / Diḳḳat-ile aña nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [köñlegi, -i]*

4. Ki ḥarāmī bulup bir oġlanı / **Köñlegin** ḳoya öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [köñlegin, -in]*

5.Urdı bāzū-yı Yūsufa elini / **Köñlegi** aldı açdı heykelini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 922). [köñlegi, -i]*

köñleg: *Gömlek, giysi (Hz. Yusuf'un kardeşleri onu kuyuya attıktan sonra Hz. Yusuf'u kurt yediğine inandırmak için bir hayvanın kanını sürerek babaları Hz. Yakup'a Yusuf'un gömleği diye getirdikleri gömlek.)*

1. Göreli **köñlegüñi** ḳan-ıla ol / Ḳalmadı ḳanı ḳaldı cān-ıla ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [köñlegüñi, -üñ, -i]*

2. Boyayup **köñlegi** meger ḳana / Ol getürmişdi pīr-i Kenʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [köñlegi, -i]*

3. Kāşki köñlege olan iḥsān / **Köñlek** issine ola-y-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [köñlek,]*

köñleg: *Gömlek, giysi (Hz. Yusuf'un Züleyha tarafından yırtılan gömleği.)*

1.Köñlegüm dāmenini çāk étdi / Kendü adımı şimdi pāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4623). [köñlegüm, -üm]*

köñleg: *Gömlek, giysi (Hz. Yusuf'un babasına gönderdiği gömlek bağlamında.)*

1. Ḳāniʿ-iken bu būya hażret-i pīr / Nāgehān geldi **köñleg**-ile beşīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [köñleg-ile, -ile]*

konşı: *Komşu, konu komşu.*

1. Ġam yaġar nāle-i ḥazīninden / Uyımaz **ḳoñşılar** enīninden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3086). [ḳoñşılar, -lar]*

kop: *Meydana gelmek; ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

1. Ger deñizden **ḳopa** bir ebr-i girān / Ola sīrāb anuñla herʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [ḳopa, -a]*

2 Ẕikr olınur ki devr-i aḳdemde / Bir kişi **ḳopdı** nesl-i Ādemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6062). [ḳopdı, -dı]*

3.Dilde çün şevḳi **ḳop**dı mihri-y-ile / Alnı ayını öpdi mihri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). [ḳopdı, -dı]*

4.Oldı yérde bu resme çün bī-dād / **Ḳopdı** göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [ḳopdı, -dı]*

5. Çünki Bīsān menzil étdi o māh / **Ḳopdı** her gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [ḳopdı, -dı]*

kopar: *Bulunduğu yerden çıkarmak, koparmak; sökmek.*

1. Çekse köklü dıraḫtı eylese zūr / **Ḳoparur**-ımış anı çün ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [ḳoparur-ımış, -ur, -ımış]*

köprü: *(Mecaz ile hakikat arasındaki) köprü. (Mecazdan hakikate geçmekte vasıta olan şeyler bağlamında.)*

1. **Köprüsinden** geçüp mecāzuñ o dem / Başdı rāh-ı Ḥaḳīḳat üzre ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [köprüsinden, -si, -n, -den]*

kör ét: *(Gözünü) kör etmek, göremez hâle getirmek.*

1. Kendü destümle **kör édüp** gözümi / Rāhdan çāha şalmışam özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [kör ét, -üp]*

kork: *Korkmak, çekinmek; kaygılanmak, endişelenmek.*

1. Şimdi bizden daḥi eger ola dūr / **Ḳorḳaruz** canı tenden ola nüfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [ḳorḳaruz, -ar, -uz]*
2. Ḫānesinden o dilber-i mestūr / Çıḳmaġa **ḳorḳar**-ıdı bī-destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2308). [ḳorḳar-ıdı, -ar, -ıdı]*
3.**Ḳork**aram ġaflet-ile bāzīde / Gèdesiz siz o ḳala yazıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697). [ḳorkaram, -ar, -am]*
4.**Ḳorḳaram** illa baʿżı fermānda / Maʿṣıyetden olam füru-mānde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3979). [ḳorḳaram, -ar, -am]*
5.Oldı Yaʿkūb rūz u şeb pinhān / ʿĪşdan **ḳorḳdı** kim irişe ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [ḳorḳdı, -dı]*
6. **Ḳorḳaruz** ġuṣṣadan bu ṣūret-i pāk / Ola bī-reng édüp ġubār-ı helāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5962). [ḳorḳaruz, -ar, -uz]*
7.**Ḳorḳaram** size bed-duʿā' éde ol / Neslüñüz ḳaṭʿ éde duʿā'-yı resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1448). [ḳorḳaram, -ar, -am]*

kork: *Korkmak, çekinmek. (Allahtan korkmak bağlamında.).*

1.Ḳorḳ Ḫudādan ḳırmasın andan / Ya Ḫudādan utan ya-ḫōd benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [ḳorḳ,]*

korku: *Korku, endişe, kaygı.*

1.**Ḳorḳuları** bu-y-ıdı kim ḳaça ol / Bunca mestūr işlerin açа ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [ḳorḳuları, -lar, -ı]*

korkulu: *Korkunç II korku dolu.*

1. Gürgden ḫavfına anuñ ḥikmet / Ḫʷāb görmişdi **korkulu** ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 700). [korkulu,]*
2.**Ḳorḳulu** düşlerüm ṭūş oldı saña / Vuṣlatuñ ʿālemī düş oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [ḳorḳulu,]*

körlük ét: *Görmezden gelmek.*

1.Bize **körlük éd**üp özüñi dū tā / Atamuzdan diledügüñ ya ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 879). [körlük éd,]*

koş: *Yanına eklemek, vermek.*

1. Hem bile **ḳoşdı** çoḳ ṭavarını / Cümleten tā getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [ḳoşdı, -dı]*

koş: *Arkadaş olarak vermek, yanına birini katmak.*

1.**Ḳoşdı** Mālik melek yanınca gulām / Dīv sūretlü ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [ḳoşdı, -dı]*

koşa gét: *İki kişi gitmek, birlikte gitmek.*

1.Ava **ḳoşa géderdüm** anuñ-ıla /
Zindegānī éderdüm anuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1395). [ḳoşa gét, -er, -dü, -m]*

köşk: *Saray, köşk II cennet köşkü.*

1.Aġlayın ben ġarībüñ eşkiy'çün / Cū-yı Kevser aḳıda **köşkiy'çün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1020). [köşkiy'çün, -i, -y, -'çün]*

koy: *Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.*

1.Vére varın nigārın almaġ-ıçun / **Ḳoya** ġayrī anuñla ḳalmaġ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3368). [ḳoya, -a]*

koy: *Koymak, doldurmak.*

1.Ditredi cismi nitekim yapraḳ / **Ḳoydı** aġzına bir avuç toprak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [ḳoydı, -dı]*

koy: *(Bir yere) bırakmak, yerleştirmek.*

1. Ser-keş olup diye o tā'at-bin / Beni cehdümle **ḳoy** o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [ḳoy,]*

koy: *(Öğüt) vermek.*

1. Dāye pendi **ḳoyup** Zelīḫāya / Cānına étdi ṣabrı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [ḳoyup, -up]*
2. Çünki nāṣiḥ **ḳoya** naṣiḥatini / Yiñiler ʿāṣıḳ eski miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [ḳoya, -a]*

koy: *(Ayağını) koymak, basmak.*

1. Ecelüñ yoḳ emānı kim bir dem / **Ḳoyasın** bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [ḳoyasın, -a, -sın]*

koyıl: *Dizilmek, sıralanmak.*

1. **Koyılup** eyle urdılar oraġı / Ṣanasın yaġıya koyuldı yaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [koyılup, -up]*

köyin: *Yanmak.*

1.Şemʿ kim Ḥaḳḳ yaḳa nice söyinür / Her ki püf dirse sebleti **köyinür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [köyinür, -ür]*

koynına gir: *Koynuna girip yakınlaşmak; birlikte yatmak.*

1. Géce **ḳoynına girse** nāz-ıla ol / Döşegi sīne-y-idi yaṣduġı kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [ḳoynına gir, -se]*

köynük: *(Yürek) yanığı; acı, ıstırap (Âşığın yüreğinin yanması bağlamında.)*

1.Za'ferān rengi çünki oldı ʿiyān /
Sīnesi **köynügine** oldı nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4194). [köynügine, -i, -n, -e]*

koyul: *(İşe) koyulmak, girişmek.*

1. Koyılup eyle urdılar oraġı / Ṣanasın yaġıya **koyuldı** yaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [koyuldı, -dı]*

koyun: *Koyun; küçükbaş hayvan.*

1. Ḳurdlar çünki şehre yitdiler / Ḫalḳı **ḳoyun** gibi ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [ḳoyun,]*
2. Ḳurdı **ḳoyunlara** çoban eyler / Uġrıyı burca pāsbān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [ḳoyunlara, -lar, -a]*

koyun güt: *Koyunları kırda, arazide otlatmak, onlara çobanlık etmek.*

1. Göndür érte anuñ-ıla gidelüm / Ḳi **ḳoyun güd**elüm oyun èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 687). [ḳoyun güt, -e, -lüm]*

koyun ol: *Koyun (gibi) olmak (Sevgilinin peşinden koyun gibi gitmek; peşinden ayrılamamak bağlamında.)*

1.Bu ḳadar ḥüsn-ile zebūn olduñ / Ṣīr-iken āhūya **ḳoyun olduñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4241). [ḳoyun ol, -du, -ñ]*

köyündür: *(Gönlünü) yakmak; elem vermek.*

1. Gözlerüm nūrını söyündürdüñ / Baġrumı derd-ile **köyündürdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6957). [köyündürdüñ, -dü, -ñ]*
2. Geh odın yaḳdı geh söyündürdi / Dile ṣu ṣaçdı geh **köyündürdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [köyündürdi, -di]*
3. Ḳaṣd éderler anı söyündüreler / Eridüp yaġını **köyündür**eler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 872). [köyündüreler, -e, -ler]*

koyup gét: *Bırakıp gitmek II terk etmek.*

1.Beni muṣībet-ile añsuzın **ḳoyup gétdüñ** / ʿaceb beşāret-ile nāgehān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [ḳoyup gét, -dü, -ñ]*

koz: *Ceviz.*

1.**Ḳoz** aġacı gibi büyütme serüñ / Tā ki ḳoz gibi bitmeye semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [ḳoz,]*
2. Bir ḳaç oġlancuḳ anı gördiler / **Ḳozcuġaz** isteyüp yüz urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [ḳozcuġaz, -cugaz]*
3. Dédiler ṣataruz resūli size / **Ḳozcuġaz** vérüñ oynamaġa bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [ḳozcuġaz, -cugaz]*
4. Ol cihān faḫrinüñ ḫırīdārı / Étdi yégirmi **ḳoza** bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1705). [ḳoza, -a]*
5. Nice bir kendüñi ögüp ṣatasın / Belki āḫir çürük **ḳoza** ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [ḳoza, -a]*
6. Ḳoz aġacı gibi büyütme serüñ / Tā ki **ḳoz** gibi bitmeye semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707).*

kubbe: *Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam.*

1. Ferşi Bāġ-i İrem gibi gülşen / **Ḳubbesi** cām-ı Cem gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [ḳubbesi, -si]*
2. Mihr-ile meh o **ḳubbeden** éki ḫişt / Mā-ḥaṣal yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [ḳubbeden, -den]*
3. **Ḳubbesi** çarḫ ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / Ṣuffesi pür-ṣafā vü dārı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [ḳubbesi, -si]*
4.Ferşi ṭaʿn étdi ʿarş-ı aʿlāya / **Ḳubbesi** cāmı mihr-ile aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [ḳubbesi, -si]*
5.Ṣuffesi ṣuffe-i ṣafā-yı İrem / **Ḳubbesi** ḳubbe-i feżā-yı kerem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4280). [ḳubbesi, -si]*
6.Bī-dil ü dil-rübāya ḫücre-i rāz / **Ḳubbesi** pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4412). [ḳubbesi, -si]*
7.Yüridi ḫᵛāceler rikābında / Atdan énince **ḳubbe** bābında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [ḳubbe,]*
8.Yapışup ḫᵛāceler rikābına / Éndi yüridi **ḳubbe** bābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [ḳubbe,]*
9.Çünkü girdi o **ḳubbeye** bu melek / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [ḳubbeye, -ye]*
10.Farḳı üstinde tācı **ḳubbe** ḳadar / Bitmez īmān dilinde ḥabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [ḳubbe,]*
11. Ḥāṣıl eyledi kişt eken tenler / Ḥabbeden **ḳubbe** deñlü ḫırmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [ḳubbe,]*
12.**Ḳubbe** yapdı zücāc-ı aḫḍardan / Çār rükn üzre ṣāfī mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [ḳubbe,]*
13. Eyledi ṭāḳını zebercedden / **Ḳubbesin** ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2278). [ḳubbesin, -sin]*
14. Gördi ol mürġ-zār-i bāġ-i cemāl / Nūrdan **ḳubbe-y-ile** māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 94, Beyit 3042). [ḳubbe-y-ile, -y, -ile]

kubbe-i ʿārş: *Yüce arş'ın kubbesi. (İslâm inancına göre göğün en yüksek katı.)*

1. Çünki maẓlūm éde nihānī nidā / **Ḳubbe-i ʿārş** ṭola ṣavṭ u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [ḳubbe-i ʿārş,]*

kubbe-i ʿarż: *Arz kubbesi II bir şeyi satmak için sunumun, takdimin olduğu yer.*

1.Çünki Yūsuf bu ferr u şevket-ile **/ Ḳubbe-i ʿarża** irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [ḳubbe-i ʿarż, -a]*

ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl: *Güzellik hanesi çadırının kubbesi.*

1. Bu nücūm arasında māh miṯāl / **Ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3044). [ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl,]*

kubbe-i feleg: *Feleğin kubbesi, gökyüzü kubbesi.*

1.Anı beñzetdi **ḳubbe-i felege** / ʿarż-gāh olduġıy'çun ol melege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [ḳubbe-i feleg, -e]*

ḳubbe-i feżā-yı kerem: *Cömertlik göğünün kubbesi.*

1.Ṣuffesi ṣuffe-i ṣafā-yı İrem / Ḳubbesi **ḳubbe-i feżā-yı kerem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4280). [ḳubbe-i feżā-yı kerem,]*

kubbe-i gerdūn: *Feleğin kubbesi, gök kubbe; gökyüzü.*

1.ʿarşı oldı çü **ḳubbe-i gerdūn** / Ferşi oldı çü naḳş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [ḳubbe-i gerdūn,]*

kubbe-i ḥammām: *Hamam kubbesi, tavanı.*

1.Cüssede başı **ḳubbe-i ḥammām** / Gözleri anda gūyiyā éki cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2072). [ḳubbe-i ḥammām,]*

kubbe-i lāciverdī: *Lacivert renkli kubbe, gökyüzü.*

1.**Ḳubbe-i lāciverdīden** dīdār / ʿarż édüp ṣaldı ʿāleme envār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3251). [ḳubbe-i lāciverdī, -den]*

kubh: *Çirkinlik, kötülük.*

1.Naḳsa taḥsīn éder kemāle ʿitāb / **Ḳubḥı** tezyīn éder cemāli ḥarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [ḳubḥı, -ı]*

ḳuç: *Sarmak, kucaklamak.*

1. Ḳollarını güher **ḳuçardı** hemān / İnce bélin kemer ḳuçardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [ḳuçardı, -ar, -dı]*
2. Ḳollarını güher ḳuçardı hemān / İnce bélin kemer **ḳuçardı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2364). [ḳuçardı, -ar, -dı]*
3. Menzilüñ 'aḳreb olalı her dem / Gül gibi **ḳuçdı** ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [ḳuçdı, -dı]*
4. Ḳollaruñ ola-y-ıdı ḳollarum āh / Dōst destini **ḳuçmaġa** geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [ḳuçmaġa, -maġ, -a]*
5. Biraz aġladı **ḳuç**dı Yūsufını / Eyledi zīneti tekellüfini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 765). [ḳuçdı, -dı]*
6. Ol mezārı **ḳuçup** ḳılup zārī / Dédi yüz derd-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [ḳuçup, -up]*
7. Serv-i raʻnā çemende olmış emīr / Ayaġın gül **ḳuçar** nedür zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [ḳuçar, -ar]*
8. Ḳılca ḳaldı beli gibi cānı / Ki **ḳuçaydı** miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [ḳuçaydı, -a, -y, -dı]*
9. Gāh öper hīç-iken dehānın anuñ / Geh **ḳuçar** bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [ḳuçar, -ar]*

10. Mār-ı zerrīn **ḳuçar** gümiş sāḳın / Yél ṭaġıtmış cemāli evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [ḳuçar, -ar]*
11. Şefḳat édüp çün anı **ḳuç**dı Nebī / Aġladı ḳucaġında hem-çü ṣabī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265*). [ḳuçdı, -dı]*
12. Yine Yaʿḳūb **ḳuç**dı ol māhı / Sīne ḳaʿrından eyledi āhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [ḳuçdı, -dı]*
13. Dédi bir serv **ḳuç** bu şimşādı / Tā ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [ḳuç,]*
14. Ḳomazam tende ḳıl ḳadar cānı / **Ḳuçmadum** çün miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4508). [ḳuçmadum, -ma, -du, -m]*

kucaġ: *Kucak; açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, aguş.*

1. Şefḳat édüp çün anı ḳuçdı Nebī / Aġladı **ḳucaġı**nda hem-çü ṣabī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265). [ḳucaġında, -ın, -da]*

küçek: *Küçük çocuk, yavru.*

1. Göñül açmaġ-ıçun açıldı çiçek / Ḳo bu nevrūzı görsün ol **küçek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [küçek,]*
2. Rāst ḳavlem nedeñlü **küçek-isem** / Utanasın dem ola gerçek-isem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 980). [küçek-isem,]*

kuçmak: *Kucaklamak, sarmak.*

1. Fāriġu'l-bāl mürġı uçmaḳdan / Perri pür-müşk ü nāfe **ḳuçmaḳdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [ḳuçmaḳdan, -dan]*

kuçuş: *Kucaklaşmak; kucak kucağa olmak.*

1. **Kuçuşurlar** ṣafā vü ẕevk-ıla / Nerm ü nāzük döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [kuçuşurlar, -ur, -lar]*

kūdek: *Çocuk, bebek.*

1. Dédi **kūdek** ben olmazam ġammāz / Āşkār étmezem nic' oldısa rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4657). [kūdek,]*

kudret: *Allah'ın her şeye kadir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecellî eden sıfatı, kâinatta zâhir olan gücü.*

1. Düzdü bir çetr-i bī-sütūn u ṭınāb / Tā bile ḳudretiñ ülü'l-elbāb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 28). *[ḳudretiñ, -iñ]*
2. **Kudretün** hakkı kim ana yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla bir cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130*). [kudretün, -üñ]*
3. Gül ʿārūsını **Ḳudret** eyledi zeyn / Nergese ḥüsni oldı ḳurret-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 723). [ḳudret,]*
4. Āferīn aña **ḳudreti** boldur / Bu ḳadar ṣūret-āferīn oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [ḳudreti, -i]*

kudret-nümā ol: *Güç, takat, kudret göstermek.*

1. Aña **ḳudret-nümā olur** ol Ḥayy / Aña ʿibret-nümā olur her şey *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [ḳudret-nümā ol, -ur]*

kudūm: *Bir yere ayak basma, gelme; sevgilinin bir yere gelmesi.*

1. Yüz döşeyüp ḳaṭīfe yérine ḥūr / Muntaẓırlar **ḳudūmüñe** iy ñūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [ḳudūmüñe, -üñ, -e]*

kudūm-i ḫayr-i enām: *İnsanların en hayırlısının gelmesi. (Hz. Muhammed'in Medine'ye hicret etmesi bağlamında.)*

1. Dédi ḫayrü'l-Yehūd İbn-i Selām / Çün éşitdi **ḳudūm-i ḫayr-i enām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 242). [ḳudūm-i ḫayr-i enām,]*

küdüret: *Bulanıklık II gam, tasa, kaygı.*

1. Ne ʿiyān oldı yine ḫᵛābuñda / Bu **küdüret** nedendür ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [küdüret,]*

2.Ḳalbini bu **küdüret** étdi melal / Ḥīle tedbīrin eyledi fī'l-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 515). [küdüret,]*

küdüret ehli: *Gam ve keder sahipleri.*

1.Her ne ādem ki pür-küdüret olur / Cümle ḫalḳı **küdüret ehli** bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [küdüret ehli,]*

ḳufl: *Kilit.*

1.Géde çün **ḳufl** bāb-ı Cennetden / Evvel ol gire sāyir ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [ḳufl,]*

2. Dehenüñ būseden muḳaffal ola / Bu éki **ḳufla** keşfüm evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [ḳufla, -a]*

3.Der-i zerrīnden étdi çün güẕeri / Āhenīn **ḳufl-ıla** bekitdi deri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4365). [ḳufl-ıla, -ıla]*

4.Niçeme **ḳufl** olursa bī-miftāḥ / Dilese anı feṭḥ éder Fettāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [ḳufl,]*

kufl aç: *Kilidi açmak II sırlarını söylemek.*

1. Dilde gördüm o genci gétdi dilüm / Saña ne **ḳufl açam** ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [ḳufl aç, -am]*

kufl aç: *Kilit açmak.*

1.Ne kilid-idi yā Rab engüşti / **Ḳufl açardı** açılmadın müşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [ḳufl aç, -ar, -dı]*

2.Göñül açan kilid-i ḥikmet-ile / **Ḳufl açarsa** n'ola işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4548). [ḳufl,]*

ḳufl ur: *Kilit vurmak, kapatmak.*

1.Ḳuflın urduḳça her derü derüñ ol cān / Açdı bir dürlü ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [ḳufl ur, -dukça]*

kufl-i genc: *Hazine kilidi; sevgilinin güzellik hazinesinin kilidi.*

1.Mühr-i ʿahd urdı **ḳufl-i gencüme** yār / Mār étme kilidini zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 4046). [ḳufl-i genc, -üm, -e]*

kufl-ı rāz-ı nihān: *Gizli sırların kilidi.*

1.Ḳuflın urduḳça her derü derüñ ol cān / Açdı bir dürlü **ḳufl-ı rāz-ı nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [ḳufl-ı rāz-ı nihān,]*

kuflını aç: *Kilidini açmak; bekaretini bozmak.*

1. Daḥi mühr-in gédermemiş ḫāzin / **Ḳuflını açmamış** daḥi ḫāyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5567). [ḳuflını aç, -ma, -mış]*

küfr: *Allah'a inanmama, inkâr etme; dinsizlik, küfür.*

1. Nūr-ı īmān gibi çün étdi ẓuhūr / **Küfr** deycürın eyledi mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [küfr,]*

2. Kāfirüñ **küfri** oldur iy maʿbūd / Muṭlaḳı ḳor éder ḳuyūda sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [küfri, -i]*

küfr ehli: *Küfür ehli; Allah'ın varlığını, birliğini kabul Étmeyen, dinin esaslarına inanmayan (kimseler); kafirler.*

1. Çün ḫilāfetle oldı ol ẓāhir / Oldı **küfr ehli**nüñ işi āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283). [küfr ehli, -nüñ]*

kūh: *Dağ; yüksekçe yer.*

1.Geşt édüp **kūh** ü deşt-i Kenʿānı / Seyr éderken bular beyābānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1346). [kūh,]*

2. Kemerinden ṭutaydı kūhi eger / Pāydār olmayaydı **kūh** u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [kūh,]*

3.**Kūha** gürz ursa kāh eyler-idi / ʿömr-i ḫaşmı tebāh eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1996). [kūha, -a]*

4.Kemerinden ṭutaydı **kūhi** eger / Pāydār olmayaydı kūh u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [kūhi, -i]*

5.Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [kūh,]*

6. **Kūh** u hāmūna eyleseñ güẕeri / Gelse nāgāh öñüñe kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [kūh,]*

7. Hasretüñ bārını götürmez **kūh** / Nice çeksün bu pīr-i şad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [kūh,]*

8.Geh şubān oldı **kūh** u şaḥrāda / Gāh emīr-idi ḳasr-ı aʿlāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [kūh,]*

9. Çünki cūş étdi şarşar-ı endūh / Dāmene çek ayaġı nite ki **kūh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4998). [kūh,]*

10. Şehrī vü dīhī kişt-kār olsun / **Kūh** ü hāmūnı kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [kūh,]*

11. Kāha şaymaz melāmeti **kūhın** / Dilde ḳomaz selāmet endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [kūhın, -ı, -n]*

12.**Kūh**dan etdi ferşe evtādı / ʿĀrife eyledi bu irşādı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 32). *[kūhdan, -dan]*

13.ʿışḳuñ olursa cānuma hem-rāh / Kuvvetüme nazar çi **kuh** ü çi kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[küh,]*

14. Başsa Yūsuf rikābına ḳademi / Çıḳsa ol **kūha** bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [kūha, -a]*

kūh: *Dağ; gam, keder dağı.*

1. Kūh-i enbūh-iken her endūhı / Bād-i devlet ṭaġıtdı ol **kūhı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [kūhı, -ı]*

kūh: *Dağ (gibi).*

1. ʿĀleme ṭolsa ḳulzum-i endūh / Olsa emvāc-ı ġuṣṣa nite ki **kūh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5295). [kūh,]*

2. Çün demedler yıġıldı küşte gibi / Ṭoldı şaḥrāya **kūh** ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [kūh,]*

kūh ol: *Dağ (gibi yüksek) olmak.*

1. Her yér **olurdı kūh** eger hāmūn / Nev-bahār olıcaḳ zümürrüd-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [kūh ol, -ur, -dı]*

kūh-ı belā: *Bela dağı (Aşk belası bağlamında.)*

1. Dédi anlara iy gürūh-ı belā / Size de düşdi çün bu **kūh-ı belā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [kūh-ı belā,]*

kūh-i enbūh: *Kalabalık dağ (gibi fazla).*

1. **Kūh-i enbūh**-iken her endūhı / Bād-i devlet ṭaġıtdı ol kūhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [kūh-i enbūh, -iken]*

kūh-i girān: *Ağır, koca dağ.*

1. Yélse yél yürise şu gibi revān / Ṭursa ṣābit nite ki **kūh-i girān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [kūh-i girān,]*

kūh-i kāf: *Kaf Dağı: Dünyanın etrafını çevrelediğine, aşılmasının imkansızlığına inanılan ve anka kuşunun yaşadığı yer olarak kabul edilen efsanevî bir dağdır.*

1. Ger perī ola **kūh-i Ḳāf** içre / Bī-bedel ola ḥüsni laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [kūh-i ḳāf,]*

kūh-i kemer: *Dağın kemeri, dağın üst kısmı, tepesi.*

1.Līkin ol efser-i girān gevher/ Oldı farḳında şan ki **kūh-i kemer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [kūh-i kemer,]*

kūh-i vaḳār: *Ağırbaşlılık, tevazu dağı.*

1.K'olsa şaḥrā-yı dilde **kūh-i vaḳār** / Āb üzre olursa ṭuta ḳarār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[kūh-i vaḳār,]*

kuḥl-i ʿayyār: *Hilekar, aklı başdan alan sürme;*

sevgilinin gözlerine çektiği sürme.

1.Nergese çekdi **kuḥl-i ʿayyārı** / Étdi merdümlere siyeh-kārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4328). [kuḥl-i ʿayyār, -ı]*

kuḥl-i raḥmet: *Rahmet sürmesi (Göz ilacı bağlamında.)*

1. Yārdan ayru düşse ehl-i belā / **Kuḥl-i raḥmet** olur gözine ‘amā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5956). [kuḥl-i raḥmet,]*

ḳul: *Kul, köle; esir, tutsak.*

1.Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde **ḳulam** / Ne serüm var ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [ḳulam, --am]*

2.**Ḳul** démek serv-i nāz-perverde / Rāst olmaz sizüñ gibi merde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [ḳul,]*

3. Yazdılar bunı kim Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar bir **ḳulı** be-külli ʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [ḳulı, -ı]*

4.Urdı bir ḳaç tabanca aña bu **ḳul** / Melege ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [ḳul,]*

5.Ya oġul édineler anı ya **ḳul** / Biz ṣafā ile ḳalavuz gède ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [ḳul,]*

6. Vérdi anlara pāk dāmānı / Yétdiler **ḳul** gibi o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [ḳul,]*

7. Aġalar ṣaġ ü ṣolda şevket-ile / **Ḳulları** ḳollarında ḳuvvet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3006). [ḳulları, -+lar, -+ı]*

8. Defden egler bu **ḳulı** ʿārif-i dōst / Dilde yek dōst sīnede yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [ḳulı, -ı]*

9.Ḳul odur ḫiẓmet eylese ola ṣād / Eylesün ol ḳulı Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [ḳul,]*

10.Ḳul odur ḫiẓmet eylese ola ṣād / Eylesün ol **ḳulı** Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [ḳulı, -ı]*

11. Dédi **ḳullar** yalan-ısa sözüñüz / Ne cezāya muṭīʿ olur özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [ḳullar, -lar]*

12. Yük ṭutup çün bular yöneldi yola / Yūsuf emr étdi bir’ ki cüst **ḳula** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [ḳula, -a]*

13.Bir **ḳulı** var-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle ḫiẓmetde cüst adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [ḳulı, -ı]*

14. Cümle bu nüktede muvāfıḳdur / Ki Zelīḫā **ḳulına** ʿāşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [ḳulına, -ı, -n, -a]*

15.Ṭuta-y-ıduḳ o ḥükmi biz **ḳullar** / Gül yüzün medḥ édeydi bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [ḳullar, -lar]*

16. Vérdi biñ **ḳul** ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḥāżır silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [ḳul,]*

17. Bunca dārāt ü ʿizzet-ile ʿAzīz / Āstānında **ḳul** ḳatında kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3172). [ḳul,]*

18. Ṣāyed ola ḳatında Yūsuf anuñ / **Ḳul** ola ḥidmetinde Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [ḳul,]*

19.Ḫādim étdüm saña Zelīḫāyı / **Ḳul-iken** ḥüsnine cihān ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4606). [ḳul-iken, -iken]*

20. **Ḳul-iken** niçe ʿāciz ü muḥtāc / Éder anı ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [ḳul-iken, -iken]*

ḳul: *Allah tarafından yaratılmış olan, abd.*

1.Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʾennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[ḳullarına, -lar, -ı, -na]*

2. Ya melekdür bu ya melik-zāde / **Ḳul** démek ṭurfa serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [ḳul,]*

3. Ānuñ-içun hemān güle beñzer / Kim diye buña güm **ḳula** beñzer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1632). [ḳula, -a]*

4. Pāk **ḳulında** bu muḳarrerdür / Rabb-i ʿizzet mucīb-i mużṭardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5159). [ḳulında, -ı, -n, -da]*

5.Sen egerçi buña dédüñ **ḳuldur** / Bizüm ammā gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [ḳuldur, -dur]*

6.Dōst édinmek istese **ḳulını** / Baġlar aña ʿadūlaruñ yolını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4529). [ḳulını, -ı, -n, -ı]*

7. Dilümi tīġ-i ẓulmüñ eyledi çāk / **Ḳula** ẓulm édesin begüm ḥāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [ḳula, -a]*

8. Nefsi ḥālin **ḳul** étmese taġyīr / Luṭfi taġyīr eylemezdi Ḳadīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [ḳul,]*

9. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu **ḳulum** / ʿAdne varsun ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [ḳulum, -um]*

kul édin: *Kul, köle edinmek II hükmü, emri altına almak.*

1. Deheni kim **ḳul édinür** cānı / Sırrıdur ḫātem-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2434). [ḳul édin, -ür]*
2. Ḫurrem ét būstān sarāyını gel / **Ḳul édin** Mışr pādşāhını gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [ḳul édin,]*
3. Ḥüsni ayınuñ oldı çār-dehi / **Ḳul èdin**di nücūm ü Mihr ü Mehi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 617). [ḳul édin, -di]*

kul ét: *Kul, köle etmek II hükmü, emri altına almak.*

1. Sırr-ıla ṣatdılar ol oġlanı / Seyyid-iken **ḳul étdiler** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [ḳul ét, -di, -ler]*

kul ol: *Köle, esir olmak II hükmüne girmek, bağlanmak.*

1.Gün gibi ṭoġdı çün o sīmīn-ber / Bildi eksüklügün **ḳul oldı** ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [ḳul ol, -dı]*

2.**Ḳul ol**up ḳıymete ṣatılsam ben / Semenüme bulunmayaydı semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1060). [ḳul ol, -up]*

3. Ol zemān eyle-y-idi şerʿ-i Resūl / Düzd **ol**urdı metāʿ issine **ḳul** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [ḳul ol, -ur, -dı]*

4. Dédiler her ne yükde bulına ol / Ṣāḥibine ceza budur **ola ḳul** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [ḳul ol, -a]*

5. Ol zemānda bu-y-ıdı şer'-i resūl / Uġrı **olurdı** māl issine **ḳul** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [ḳul ol, -ur, -dı]*

6. Yūsufa çün **ḳul oldı** Bünyāmīn / Bunlar andan recāyı kesdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [ḳul ol, -dı]*

kulaġ ur: *Kulak vermek, dinlemek.*

1. Urup ol ṭāsı çıñlar-ıdı / **Ḳulaġ urup** o ḫāṣ diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [ḳulaġ ur, -up]*

külāh: *Başa takılan şapka veya taç.*

1.Çün çıḳardı **külāhını** ol şāh / Baş açup düşdi şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [külāhını, -ı, -n, -ı]*

2. Kimi laʿlin **külāh** lāle gibi / Kimi zerrīn kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [külāh,]*

külāh: *Başa takılan şapka veya taç II nergis çiçeğinin başı.*

1.Mest-i ʿizzet ʿazīz-i nerges-i bāġ / Başda zerrīn **külāh** ü elde ayaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [külāh,]*

külāh-ı fark: *Başa takılan taç, külah.*

1.Tāc-ı ʿizzet **külāh-ı farḳ** olmış / Başdan ayaġa nūra ġarḳ olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 459). [külāh-ı farḳ,]*

külahı göge at: *Külahını havaya atmak II pek çok sevinmek.*

1. Çünki gördi bu bār-gāhı ʿazīz / **Göge atdı** revān **külahı** ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [külahı göge at, -dı]*

kulak: *Kulak, işitme organı.*

1.Ol şeker ḳışşa şūr vérdi aña / Gözden evvel **ḳulaḳdan** irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [ḳulaḳdan, -dan]*

2.Yél gibi çıḳdı şu gibi aḳdı / Gevheri şeh **ḳulaġına** ṭaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3344). [ḳulaġına, -ı, -n, -a]*

külāle: *Kıvırcık saç, saç lülesi.*

1. Taze-reng étdi ġāze lālelerin / Ġāliye-müşk édüp **külālelerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5542). [küıālelerin, -ler, -in]*
2. Baġlamış ʿanberīn **külāleleri** / Yéle vérmiş gül-ile lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2969). [külāleleri, -ler, -i]*
3. Sünbüli sāye étdi lālesine / Şāne urdı ḳaçan **külāle**sine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 574). [külālesine, -si, -n, -e]*
4. Güli üzre şalup külālesini / Ḳoḳdı bir dem güliy'le lālesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 778).*

kulan: *Tay; at yavrusu (gibi) (Küçüklük ve sevimlilik bağlamında.)*

1.Servi seyr eyleye **ḳulanca** / Bile aḳuñ şu gibi yanınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 825). [ḳulanca, -ca]*

külbe-i hüzn: *Sıkıntı kulübesi, hüzün evi (Hz. Yakup peygamberin en sevdiği oğlu Yusuf'u kaybetmesi üzerine sığındığı, kapandığı kulübedir.)*

1.**Külbe-i hüzn** içinde ḳaldı ḥazīn / Hem-demi ġuṣṣa hem-nişīni enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1221). [külbe-i hüzn,]*

külhan: *Hamamlarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer, hamam ocağı; azap, keder veren yer.*

1.Ol ki eyler-idi hem-çü gül-ḫande / Gül döşendi dem oldı **külḫanda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [külḫanda, -da]*
2. Ḳanda olursa yār-ı gül ḫande / Gülşen olur olursa **külḫanda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [külḫanda, -da]*
3. **Külḫan-ısa** maḳāmı gül-şen olur / Ẓulmeti nūrı-y-ıla rūşen olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [külḫan-ısa, -ısa]*

kulı gibi kullan: *Köle olarak kullanmak; köle yapmak.*

1. Nāz-perverd servüñi her yad / **Ḳullanur ḳulı gibi** ña-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3762). [ḳulı gibi kullan, -ur]*

kulle: *Dağ tepesi, doruk.*

1.Ḫᵛābda görmüş-idi bir yüce tag / **Kullede** kendü pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [kullede, -de]*
2. Yapdurup tille **ḳullesinde** mekān / Anda ḥasret çekerdi bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [ḳullesinde, -si, -n, -de]*

kulle: *Kule; kubbe.*

1. Çıḳdı bu taḫt üstüne ol şāh / **Ḳulleden** ṣan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [ḳulleden, -den]*
2. **Ḳulle** ʿizzet sütūnı baḫt-ı cihān / Mīḫı nuṣret ṭınābı rişte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [ḳulle,]*
3. **Ḳulleler** üzre geh ʿibādet-ile / Cilleler içre geh riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [ḳulleler, -ler]*

külli: *"Tüm, bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

1. Ṣad zebānum biterse sebze miṣāl / Luṭfı şükrinden ola **külli** kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [külli,]*

külli fīhi ḳulle meḳāl: *O konuda bütün sözler âciz kaldı. (Allah'ın eşi ve benzerinin olamayacağını ifade eden bir söz.)*

1.Zatı leyse kemislihi şey Ṣıfāṭı **külli fīhi ḳulle meḳāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 48). [külli fīhi ḳulle meḳāl,]*

külli şey: *Her şey, yaratılmış olan her şey.*

1.ʿışḳsız olsa her vücūd ʿadem / ʿışḳsız olsa külli şey hālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). *[külli şey,]*

küllühā yentehī ilazālik: *"Her şey bununla bitiyor." manasında dua ifadesi.*

1.ʿışḳtır aṣlı cümle eşyānın / **Küllühā yentehī ilazālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 79). [küllühā yentehī ilazālik,]*

kulūb: *Kalpler.*

1. Keşf éder ʿālimü'l-Ġuyūb anı / Ṭuyar éşitmedin **ḳulūb** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [ḳulūb,]*

kulzüm-i bī-reng: *Durgun, sakin deniz.*

1.Cūşa geldi o **ḳulzüm-i bī-reng** / Ki zerüm bu nuhāsa olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [ḳulzüm-i bī-reng,]*

kulzum-i endūh: *Gam, keder denizi (Gam, kederin çokluğu bağlamında)*

1. ʿĀleme ṭolsa **ḳulzum-i endūh** / Olsa emvāc-ı ġuṣṣa nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5295). [ḳulzum-i endūh,]*

kulzüm-i gevher ol: *İnci, mücevher denizi olmak II inci, mücevherlerle dolmak.*

1. Eyle ṣaçdı cevāhirin añа él / Ḳulzüm-i gevher oldı sāḥil-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [ḳulzüm-i gevher ol, -dı]*

kulzüm-i zer: *Altın denizi II sarı deniz. (Altın renkli zırhlar giyinmiş ordu, asker bağlamında.)*

1. Ol ḳadar cündi çıḳdı pür-zīver / Sāḥil-i Nīli ṭutdı **ḳulzüm-i zer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [ḳulzüm-i zer,]*

kumāş: *İpek, yün, pamuk vb. malzemeden makine veya tezgâhlarda dokunmuş her türlü dokuma.*

1.Seyle vérdi kimi **ḳumāşını** / Kimisi yéle vérdi başını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1863). [ḳumāşını, -ı, -n, -ı]*

kumāş: *Elbise, giysi*

1. Fitne arta déyu ṣavaş içre / Gizledi Yūsufı **ḳumaş** içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [ḳumaş,]*

2.Düzd olan ādemūñ **ḳumāşın** alur / Ceng édüp vérmez-ise başın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [ḳumāşın, -ın]*

kümün et: *Gizlenmek, görünmemek.*

1. Çün yine nūr-ı dīde-i gerdūn / **Ét**di ḫalvet-serā-yı ṣebde **kümün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 747). [kümün et, -di]*

künc-i halvet: *Ḫālvet köşesi; gözlerden ırak yer.*

1.Gördi nāgeh çün irdi ʿavn-i muʿīn / **Künc-i ḫalvetde** perde-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4525). [künc-i ḫalvet, -de]*

küp: *Geniş karınlı, dibi dar toprak kap.*

1.Seyr éderken ayaġı **küpe** geçer / Ḳuyu ṣanup anı yabana ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [küpe, -ü]*

kur: *Süslü, işlemeli kemer veya kuşak.*

1. Her biri bir perī-sıfat dilber / Altun üsküflü **ḳur** kemerlü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [ḳur,]*

kur: *Tertip etmek, bir araya getirmek; hazırlamak, inşa etmek.*

1.**Ḳurdılar** çetr-i bār-gāhlarını / Édeler māha tā nigāhlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2296). [ḳurdılar, -dı, -lar]*

kūr: *Kör, gözleri görmeyen, âmâ.*

1. Eyle zindān ki teng ü tīre çü **kūr** / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [kūr,]*

2. ʿĀḳıbet vérdi añа ʿışḳ sürūr / **Kūr**-iken étdi nergesin pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

149, Beyit 5595). [kūr-iken, -iken]

kūr et: *Kör etmek.*

1.Çün şehādet getüre bir maġfūr / **Éde** biñ dīvi bir benān-ıla **kūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [kūr et, -e]*

kurʿa sal: *Kura çekmek (Seçim yapılması gereken yerlerde başvurulan yöntem.)*

1.**Şal**mış-ıdum bu niyette **ḳurʿa** / Cāmīden irdi nāgehān cürʿa (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). *[ḳurʿa sal, -mış, -ıdum]*

kurba ir: *(Allah'a) yaklaşmak, yakın olmak.*

1. Gāh éder nūra sāye gibi sücūd / **Ḳurba irer** éder çü ṭarḥ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [ḳurba ir, -er]*

ḳurba ir: *(Sevgiliye) yaklaşmak, yakın olmak.*

1. Ṭālib-i dōst şanma ḳāniʿ olur / **Ḳurba irdükce** daḥi ṭāmiʿ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5412). [ḳurba ir, -dükce]*

kurbaġa: *Kurbağa.*

1. Teşne leb ḳalmış-ıdı çāh ü ḳoġa / Şu bulımazdı **ḳurbaġa** buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [ḳurbaġa,]*

kurbān: *Allah rızası için büyük ve küçükbaş hayvan kesmek, kurban etmek.*

1. Niçe **ḳurbān** demin aḳıtdı revān / Niçe hemyān taṣadduḳ étdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993). [ḳurbān,]*

kurbān eyle: *Kurban etmek; Allah yolunda kurban etmek. (Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'i Allah'a kurban etmesi bağlamında.)*

1.Diledi oġlın **eyle**ye **ḳurbān** / Ḳoç fidā ètdi ḥazret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 768). [ḳurbān eyle, -y, -e]*

kurbān ol: *(Yoluna) feda olmak.*

1. Her ki ol Ḥaḳḳa cān éder teslim / Aña **ḳurbān ol**ur fidā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813).. [ḳurbān ol, -ur]*

kurbe ir: *Yakın olmak, yaklaşmak II kulla Allah'ın arasında araçların bulunmaması veya az olması.*

1. Ervāḥ-ı mücerred irmemişdür /Ol **kurbe** ki **irdi** ol mücerred *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 191). [kurbe ir, -di]*

kurbet: *Yakınlık; ilgi, alaka.*

1. Hünerin gördi āferīn étdi / **Ḳurbetine** daḥi yakīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5261). [ḳurbetine, -i, -n, -e]*
2. Eylerem gerçi ḳurbetüñe heves / İlla bāmuñda bī-nihāye ʿases (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 110*). [ḳurbetüñe, -üñ, -e]*
3. Eger anı bile getürmeyesiz / Niʿmet ü **ḳurbetümi** görmeyesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [ḳurbetümi, -üm, -i]*

kurbet: *Yakınlık (Kulla Allah'ın arasında araçların bulunmaması veya az olması bağlamında.)*

1. Kāmil oldur bu **ḳurbete** irişe / ʿābid oldurʿ ubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [ḳurbete, -e]*

kurbete ir: *Allah'a yaklaşmak; Allahla birlikte olmak. (Allah'a yakın olma bağlamında)*

1.**Kurbete irdi** cümle kerrūbī / Niçe olur bu nālüñ āşūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [kürbete ir, -di]*

ḳurbet-i dil: *Gönül yakınlığı; gönüllerin birbirine yakın olması.*

1.Olmayıcaḳ arada **ḳurbet-i dil** / Aşşı étmez viṣāl-i ʿālem-i gil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4230). [ḳurbet-i dil,]*

kurbet-i ḥażret-i ilāh: *Yüce Allah'ın yanı, yakını (Allah'a yakın olma bağlamında)*

1. Tā ki bustān-sarāy-ı şāha ire / **Ḳurbet-i ḥażret-i İlāha** ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5229). [ḳurbet-i ḥażret-i ilāh, -a]*

kurd: *Kurt, yırtıcı hayvan.*

1.On ḳadar **ḳurd** aña yapışdılar / Şanasın loḳmadur ḳapışdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [ḳurd,]*
2.Añdı anlara sözde çün **ḳurd**ı / Şanasın uġrıya taş añdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [ḳurdı, -ı]*
3. Bizi pertāb eyleyüp çün tīr / **Ḳurda** yédürdi Yūsufı Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [ḳurda, -a]*
4.**Ḳurd** éşidüp bu buyrıġı ṭurdı / Ḳuyruġ üstine geldi oturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [ḳurd,]*
5.Deşt-i Kenʿānda yırtıcı çoḳdur / Yédi **ḳurd** anı şübhemüz yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [ḳurd,]*
6.Dilerem vér bu **ḳurda** nutḳ-ı faṣih / Déye Yūsuf ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [ḳurda, -a]*
7.Eyle dédi vü **ḳurda** étdi naẓar / Emr-i Ḥaḳk-ıla şordı aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [ḳurda, -a]*
8.Anda bir **ḳurdı** gördiler ki ulur / Göge dikmiş yüzini nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [ḳurdı, -ı]*
9.**Ḳurdlar** çünki şehre yitdiler / Ḫalḳı ḳoyun gibi ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [ḳurdlar, -lar]*
10. **Ḳurdı** ḳoyunlara çoban eyler / Uġrıyı burca pāsbān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [ḳurdı, -ı]*

kurd al: *Kurt yemek; kurt saldırmak*

1.Seni **ḳurd aldı** dédiler pedere / Düşdiler nār-ı ġayret ü ḥaẓere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662). [ḳurd al, -dı]*
2.**Ḳurd al**a cānumuñ ḳuzucaġını / Hasreti yaka sīnem ocaġını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 698). [ḳurd al, -a]*
3. Dédi Yūsuf muḥaḳḳak-ısa bu ḥāl / Anı **ḳurd almaġ** arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [ḳurd al, -mag]*
4. Ol birāderleri ki bunlar aña / **Ḳurd alup** yédi dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [ḳurd al, -up]*
5. Anı **ḳurd aldı** yazıda nāgāh / Bu yazu anuñ ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [ḳurd al, -dı]*

kurd yé: *Kurt yemek, kurt saldırmak; kurt tarafından yenilmek, parçalanmak.*

Biz ki bir ḳavmüz aşlımuz yeksān / **Yè**rse **ḳurd** anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [ḳurd yé, -r, -se]*

kurduñ adı yavuz dilkü baş keser: *Kurdun adı yaman (çıkmış), tilki (vardır) baş keser. (Kendisinden umulmadık bir kötülük görülen kişiler hakkında söylenir.)*

1.Meṣel-i rāstdur cihānda bu söz / **Baş keser dilkü ḳurduñ adı yavuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1329). [ḳurduñ adı yavuz dilkü baş keser,]*

kurı: *Kurumak II suyu çekilip cansız duruma gelmek.*

1.**Ḳurıyup** cümle bāġıla bustān / Bī-fer olmışdı bāġ-ı meyve-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2248). [ḳurıyup, -y, -up]*

kurrat-iʿayn: *Göz aydınlığı, göz nuru. (Çok sevgili kimse bağlamında.)*

1. Çün Zeliḫā édeydi Yūsufı zeyn / Ḥāṣıl eylerdi cana **ḳurrat-iʿayn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [ḳurrat-iʿayn,]*
2.Evvelā eyledi cemalini zeyn / Oldı çeşm-i cihāna **ḳurrat-ıʿayn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4321). [ḳurrat-ıʿayn,]*
3. Ḫadduñı ḫāl-ıla kim eyledi zeyn / Kim odur ehl-i ḥāle **ḳurrat-iʿayn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [ḳurrat-iʿayn,]*

ḳurratü'l-ʿayn: *Göz aydınlığı, göz nuru. (Çok sevgili kimse bağlamında.)*

1.**Ḳurratü'l-ʿayn**-iken ṭapuña o nūr / Nār-ı haẕm-ıla ola mı mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [ḳurratü'l-ʿayn-iken, -iken]*

kurret-i ʿayn ol: *Göz aydınlığı, göz nuru olmak; sevinç ve neşe kaynağı olmak.*

1. Gül ʿārūsını Ḳudret eyledi zeyn / Nergese ḥüsni **ol**dı **ḳurret-i ʿayn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 723). [ḳurret-i ʿayn ol, -du]*

kurs: *Gök cisimlerinin yerden görünen daire şeklindeki yüzeyi.*

1. Ṣatdılar oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru **ḳurṣa** bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [ḳurṣa, -a]*

kurş-ı felek: *Feleğin sofrası (Belaya, musibete giriftar olma bağlamında.)*

1. Olmasun ġamdan özge aña yémek / Bulmasun nān meger ki **ḳurs-ı felek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [ḳurş-ı felek,]*

kurş-ı nūrānī: *Parlak, ışıltılı yıldız.*

1. Bir géce kim bu **ḳurş-ı nūrānī** / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla oldı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [ḳurş-ı nūrānī,]*

kurtar: *İçinde bulunduğu güç durumu, derdi üzerinden kaldırmak, o ḥālden arındırmak.*

1.Ḳaçdı **ḳurtardı** ġayret-i dīnden / Şemʿ-i kāfūrı kāz-i sīmīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4543). [ḳurtardı, -dı]*
2. ʿadem evlā-durur bu varlıḳdan / Beni **ḳurtar** bu resme ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [ḳurtar,]*
3. Umaram faẕl-i Rabb-i ʿizzetden / Cānumı **ḳurtara** bu ḥasretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5945). [ḳurtara, -a]*
4. Dilerem defʿ édüp Ḫudā anı / **Ḳurtara** şirretinden insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [ḳurtara, -a]*
5. Cānı **ḳurtarmaduñ** bu tābından / Vérmedüñ aña vaṣluñ ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [ḳurtarmaduñ, -ma, -du, -ñ]*
6.Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [ḳurtar,]*

kurtıl: *Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak; kurtulmak.*

1. Mest olur dilberi ḫayālinden / **Ḳurtılur** ʿaḳlınuñ ʿiḳālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2624). [ḳurtılur, -ur]*

kuru: *Boş, faydasız; gereksiz, değersiz.*

1. Ṣatdılar oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir **ḳuru** ḳurṣa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [ḳuru,]*

kuru baş: *Yalnız, tek olan kimse; zavallı kimse.*

1. Ki benüm daḫi olsa ḳardaşum / Tek mi ḳalurdı bu **ḳuru başum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [ḳuru baş, -um]*

kuru ṭoprāġa zebān vérici: *Kuru(cansız) toprağa dil veren, dile getiren (Allah); kuru toprağa canlılık veren (Allah)*

1.Dédi kim iy cemāda cān vérici / Bir **kuru ṭoprāġa zebān vérici** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1355). [kuru ṭoprāġa zebān vérici, -a]*

kuru yér: *Kuru, verimsiz, çorak toprak.*

1. Ḥayf kim bunca derd-i ser çekdüm / Saʿy toḫmın **ḳuru yére** ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [ḳuru yér, -e]*

kuş: *Kanatlı uçucu hayvan; kuş.*

1.Gördi **ḳuşlar** ṭavāf éderler anı / Uçmaġ istedi aña ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [ḳuşlar, -lar]*

kus: *Davul, kös.*

1. Bir ṭarafda eẕān ü bir yaña **kūs** / Bir ṭarafda ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [kūs,]*

kūs dög: *Kös döğmek, davul çalmak.*

1. Sinc çalardı Zencī çākerler / **Kūs dögerdi** Rūsī mihterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [kūs dög, -er, -di]*

kuş kebābı: *Etlerin küçük dilimlere ayrılması ile yapılan et yemeği.*

1. Kuzı biryānı ḳaz çevürmeleri / **Ḳuş kebābı** tavuḳ ḳavurmaları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2955). [ḳuş kebābı,]*

kuş südinden berüsini ihzār eyle: *Kuş sütünden başka her şeyi hazırlamak; sadece kuş sütü eksik olmak.*

1.Eyler-idi dileye déyü nigār / **Ḳuş südinden berüsini iḥẓār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3629). [ḳuş südinden berüsini iḥẓār eyle, -r, -idi]*

küşādī-yi dil: *Gönlün açılması, gönlün şenlenmesi.*

1. Dédi iy nūr-i çeşm-i şādi-yi dil / Ġonçañuñ ḫandesi **güşādi-yi dil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2823). [küşādī-yi dil,]*

kuşak: *Kuşak, kemer.*

1.Degşürüp rāhat ü ṣafā döşegin / Béline baġladı ṭaleb **ḳuşaġın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [ḳuşaġın, -ı, -n]*

2. Yaṣduġın kim düzer ola bu géce / **Kuşaġın** kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [kuşaġın, -ı, -n]*

3. İp **ḳuşaḳ** baġladı kemer yérine / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [ḳuşaḳ,]*

kuşan: *Giyinmek, kuşanmak.*

1.Géydi başına vü **ḳuşandı** o nūr / Tavḳ-ı ḫaḳan ü efser-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [ḳuşandı, -dı]*

kuşan: *(Kılıç, kemer, kuşak vb. şeyleri) beline bağlamak.*

1.Baġladı beline o bedr-i asīl / Kemeri kim **ḳuşandı** İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [ḳuşandı, -dı]*

2.Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / Ney olup nāle ḳıldı her aʿrʿar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). *[ḳuşandı, -dı]*

3.Çünki **ḳuşandı** cevherī kemerin / Der-miyān étdi cānınuñ güherin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4748). [ḳuşandı, -dı]*

4. Ne kemer vaṣla-i seʿādet-idi / Her ne ḫaste **ḳuşan**sa ṣıḥḥat-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [ḳuşansa, -sa]*

5. Çünki aʿrʿar gibi **ḳuşandı** kemer / Ney olup nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117).[kuşan, -dı]*

kuşat: *Bir şeyleri bele sarıp bağlamak.*

1.Kemerin çün **ḳuşat**dı İsḥākuñ / Ḳalmadı ʿaḳlı kılca ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [ḳuşatdı, -dı]*

2.**Kuşad**up anı vérdi Yaʿḳūba / Kemerin muḫkem étdi āṣūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 520). [kuşadup, -(u)p]*

kuşat: *(Kılıç, kemer, kuşak vb. şeyleri) beline bağlamak.*

1. Yoġ-iken Yūsufuñ meger ḫaberi / Mekr eliyle **ḳuşat**dı ol kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [ḳuşatdı, -dı]*

kuşça: *Kuş gibi.*

1. Gördi ḳuşlar ṭavāf éderler anı / Uçmaġ istedi aña **ḳuşça** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [ḳuşça,]*

2. **Ḳuşca** cānum esīr-i dām oldı / Seyyid iken adum ġulām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730). [ḳuşca,]*

kūşe-i çāh: *Kuyu köşesi II kuyunun içi.*

1.Menzil oldıysa buña **kūşe-i çāh** / Anuñ olur maḳām-ı ünsullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1054). [kūşe-i çāh,]*

kūs-i raḥīl: *Yolculuk davulu, kösü II kervanlarda yola*

çıkmayı haber vermek için çalınan davul, kös.

1.Ṣubḥ-dem çün çalındı **kūs-i raḥīl** / Ṭurdı mehd-i zemīnden ibn-i sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [kūs-i raḥīl,]*

kūs-ı sulṭān: *Padişahın davulu; sarayda çalınan davullar.*

1. **Kūs-ı sulṭān** seḥerden étdi fiġān / Din mü'ezzinleri oḳudı ezān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [kūs-ı sulṭān,]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

1.Sensüz iy genc-i gevher-i nā-yāb / **Küşte** bī-cān ü teşneyem bī-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [küşte,]*

2.Teşneyem ben sen Āb-ı Ḥayvānsın / **Küşteyem** ʿışḳuñ-ıla sen cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [küşteyem, -y, -em]*

3.**Küşte** bulsa beni ḳatuñda ʿAzīz / Ḳatlüñe ḳasd éder çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4509). [küşte,]*

4. Çün demedler yıġıldı **küşte** gibi / Ṭoldı ṣaḥrāya küh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [küşte,]*

küştī tut: *Güreş tutmak, güreşmek.*

1.Dīv **tut**sa bizümle ger **küştī** / Muştumuzdan dü tā olur püşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [küştī tut, -sa]*

kuṣūr: *Kusur, eksik, noksan.*

1.Cemʿ olunsa eger **ḳuṣūrum-ıla** / Alıman ben anı **ḳuṣūrum-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [ḳuṣūrum-ıla, -um, -ıla]*

kuṣūr: *Ayıp, özür, hata.*

1.Dilerem senden iy sülāle-i nūr / Ṭutasın her **ḳuṣūrumı** ma'zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [ḳuṣūrumı, -um, -ı]*

kuṣūr: *Köşkler, saraylar.*

1.Cemʿ olunsa eger **ḳuṣūrum-ıla** / Alıman ben anı **ḳuṣūrum-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3412). [ḳuṣūrum-ıla, -um, -ıla]*

kūt: *Azık, yiyecek; gıda*

1. Almaġ-ıçun bu ḳuvvet ü **ḳūtı** / Ḳalmadı dürr ü laʿl ü yaḳūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [ḳūtı, -ı]*
2. Sāl-i sānīde **ḳūt-ıçun** her ev / Cevherin vérdi aldı gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [ḳūt-ıçun, -ıçun]*
3. Ṣıdḳuñuz çün bula ḳatumda sübūt / Size lāyıḳ vérem zaḫīre vü **ḳūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [ḳūt,]*
4. Ki eger gétmez-ise Bünyāmīn / Ḳuvvet ü **ḳūtumuz** kesildi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [ḳūtumuz, -umuz]*
5. Ḳalmadı **ḳūtumuz** meger bu kebāb / Bulmazuz gözyaşından özge şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [ḳūtumuz, -umuz]*

kūt: *Manevi gıda II mutluluk, saadet, bahtiyarlık.*

1. Ne müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü cān andan aldı ḳuvvet ü **kūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [kūt,]*

ḳūt: *Servet, bereket; uğur, mutluluk.*

1.Söyle iy mürġ-i ravża-i melekūt / Cāna ḳuvvet vérür sözüñ dile **ḳūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [ḳūt,]*

kūt: *Yiyecek, rızık; nimet (Cennet nimetleri, yiyecekleri bağlamında).*

1.Cennet ehline evveli **ḳūtun** / Öykeni pāresi ola ḥūtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 255). [ḳūtun, -un]*

kut édin: *Yiyecek, gıda etmek II yemek.*

1.Nice cür'et ḳılup yédüñ anı / Cismüñe **ḳut édindüñ** ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [ḳut édin, -dü, -ñ]*

ḳūt ol: *Mutluluk, saadet (vesilesi) olmak.*

1. Ol nebiy'çün ki oldı loḳma-i ḥūt **/ Oldı** tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o dem aña **ḳūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [ḳūt ol,]*

kūtāh: *Kısa.*

1. Derd ü rence mücāviri dem-sāz / Demi **kūtāh** enin ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [kūtāh,]*

kūtāh ét: *(Konuşmayı) kısa kesmek, sonlandırmak.*

1.Sözi bu evde **étdiler kūtāh** / Ḫāne-i sālis oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4394). [kūtāh ét, -di, -ler]*

ḳuṭb-ı irşād: *Doğru yolu, hak yolu gösterenlerin öncüsü, lideri (Akşemseddin)*

1. Ā'ni nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı dīn / **Ḳuṭb-ı irşād** şeyḫ Şemsʿüd-din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 324). [ḳuṭb-ı irşād,]*

ḳuṭb-ı yūnān: *Sadreddin Konevî (Felsefe ve Metafizikle çok meşgul olduğu için bu ünvanla anılır.)*

1.Şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn / **Ḳuṭb-i Yūnān** Şeyḫ Ṣadrü'd-dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 946). [ḳuṭb-i yūnān,]*

kūt-ı cān: *Can gıdası, azığı (Sevgilinin dudakları bağlamında.)*

1.Deheni dür-feşān tekellümde / Lebleri **ḳūt-ı cān** tebessümde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3802). [ḳūt-ı cān,]*

kūt-ı cān ét: *Can gıdası, azığı yapmak.*

1.Şīr ḫurmāyı **ḳūt-ı cān édelüm** / Ḳaḥṭ-ı ġamdan dile emān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4453). [ḳūt-ı cān ét, -e, -lüm]*

ḳūt-ı vaṣl: *Sevgiliye kavuşma gıdası.*

1.Ḳaḥṭ-ı hecrüñ gederdi ṭāḳatümi / **Ḳūt-ı vaṣluñdan** eyle ḳuvvetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4451). [ḳūt-ı vaṣl, -uñ, -dan]*

kuʿūd ét: *Oturmak.*

1.Çünki ol baḫt-i ḳāyim **étdi ḳuʿūd** / Ḳuvvet étdi çekemedi ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [ḳuʿūd ét, -di]*

kuʿūd eyle: *Oturmak.*

1. Çünki bunlar **ḳuʿūd eylediler** / Şāh öñinde sücūd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6140). [ḳuʿūd eyle, -di, -ler]*

ḳuvvet: *Güç, kudret, takat.*

1. Aġalar ṣaġ ü ṣolda şevket-ile / Ḳulları ḳollarında **ḳuvvet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3006). [ḳuvvet-ile, -ile]*
2. Ḳaḥṭ-ı hecrüñ gederdi ṭāḳatümi / Ḳūt-ı vaṣluñdan eyle **ḳuvvetümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4451). [ḳuvvetümi, -üm, -i]*
3. Sen bilürsin bizüm şecāʿatümüz / **Ḳuvvet** ü heybet ü ṣalābetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [ḳuvvet,]*
4. Būse-i laʿl-i yār ola **ḳuvveti** / Nūşı ola şarāb-ı yāḳūtī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3876). [ḳuvveti,]*
5. Dédiler bizde mala **ḳuvvet** yoḳ / Aña lāyıḳ olur biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [ḳuvvet,]*
7. Ne müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü cān andan aldı **ḳuvvet** ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [ḳuvvet,]*
8. Yoḳ kilidinde anca **ḳuvvet** ü fer / Ki bula feṭḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [ḳuvvet,]*

9. Ki eger gétmez-ise Bünyāmīn / **Ḳuvvet** ü ḳūtumuz kesildi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5799). [ḳuvvet,]*
10. Almaġ-ıçun bu **ḳuvvet** ü ḳūtı / Ḳalmadı dürr ü laʿl ü yaḳūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [ḳuvvet,]*
11. ʿışḳuñ olursa cānuma hem-rāh / **Kuvvetüme** nazar çi küh ü çi kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[kuvvetüme, -üm, -e]*
12. ʿışḳuña hem-dem olsa peşşe-i ḥaḳīr / Ola **ḳuvvetde** pīl-i mest ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [ḳuvvetde, -de]*
13. Ki bu ḳızlıḳ ḳomadı **ḳuvvetümüz** / Teng olupdur ḳatı maʻīşetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [ḳuvvetümüz, -ü, -müz]*

kuvvet ét: *Kuvvet uygulamak, zorlamak.*

1. Çünki ol baḫt-i ḳāyim étdi ḳuʿūd / **Ḳuvvet étdi** çekemedi ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [ḳuvvet ét, -di]*

kuvvet vér: *Güçlendirmek, iyi gelmek.*

1.Söyle iy mürġ-i ravża-i melekūt / Cāna **ḳuvvet vérür** sözüñ dile ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [ḳuvvet vér, -ür]*

kuvvet-i cān: *Canın, ruhun kuvveti; cana, ruha kuvvet veren (yiyecek, içecek)*

1Kimisi ḳalye vü kimi biryān / Her biri ḳuvvet-i cism ü **ḳuvvet-i cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [ḳuvvet-i cān,]*

kuvvet-i cism: *Bedenin kuvveti; bedene kuvvet veren (yiyecek, içecek)*

1.Kimisi ḳalye vü kimi biryān / Her biri **ḳuvvet-i cism** ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [ḳuvvet-i cism,]*

kuvvet-i dest: *El kuvveti, el dayanağı.*

1.Yūsufa irdi çün bu **ḳuvvet-i dest** / Étdi püşt-i ḥasūdı ġuṣṣa şikest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [ḳuvvet-i dest,]*

kuvveti eksil: *Güçten kuvvetten düşmek (yaşlanmak bağlamında)*

1. Āḫir İsḥāḳ çünki pīr oldı / **Ḳuvveti eksil**üp darīr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 375). [ḳuvveti eksil, -üp]*

kūy-ı dilber: *Sevgilinin köyü, maḥāllesi.*

1. **Kūy-ı dilberden** irse bād-ı sabā / Nāy içinde bulurdı ẕevḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [kūy-ı dilber, -den]*

kūy-i ḫużūr: *Huzur köyü, huzurlu yer II huzur içinde olma durumu.*

1. Ṣalduñ dilüme zülf-i perīşān ḫayālini / **Kūy-i ḫużūrdan** beni āvāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [kūy-i ḫużūr, -dan]*

kuyruġ üstine otur: *Kuyruk üstüne oturmak (kurt, köpek vb. hayvanların oturma şekli.)*

1.Ḳurd éşidüp bu buyrıġı ṭurdı / **Ḳuyruġ üstine** geldi **oturdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [ḳuyruġ üstine otur, -dı]*

kuyruk: *Küçük baş hayvanların vücutlarının arka kısmında bulunan içi yağla dolu organ; kuzu, koyun kuyruğu.*

1.Semirmekden şu resme ṭolmışlar / Başdan ayaġa **ḳuyruḳ** olmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3849). [ḳuyruḳ,]*

kuyu: *Kuyu, su kuyusu.*

1. Ḳardaşına ḳuyu ḳazarsa kişi / **Ḳuyuya** düşmek ola anuñ işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [ḳuyuya, -y, -a]*
2. Seni ḳanḳı **ḳuyuda** gizlediler / Ya ne yérde başup boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [ḳuyuda, -da]*
3. Delve gir māh ü āftāb gibi / Çıḳ **ḳuyudan** zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [ḳuyudan, -dan]*
4. Pāk olan iy vücūdı pāk ṣudan / Teşneler oda yandı çıḳ **ḳuyudan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [ḳuyudan, -dan]*
5. Yūsufa étdiler nihānī nidā / Bulmadılar **ḳuyuda** ġayr-i ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1649). [ḳuyuda, -da]*
6. Seyr éderken ayaġı küpe geçer / **Ḳuyu** ṣanup anı yabana ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [ḳuyu,]*
7. Gördiler çünki ḳuş üşer **ḳuyuya** / Dédiler bu nişāndur anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [ḳuyuya, -y, -a]*

kuyu ḳaz: *Birinin kötü duruma düşmesi, felakete uğraması, zarar görmesini sağlamak için zemin hazırlamak, tuzak kurmak.*

1. Ḳardaşına **ḳuyu ḳazarsa** kişi / Ḳuyuya düşmek ola anuñ işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [ḳuyu ḳaz, -ar, -sa]*

kuyūd: *Kayıtlı, bağlı, sınırlı olanlar; başkasına muhtaç olanlar (Putlar bağlamında.)*

1. Kāfirüñ küfri oldur iy maʿbūd / Muṭlaḳı ḳor éder **ḳuyūda** sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [ḳuyūda, -a]*

kuzı: *Kuzu, koyun yavrusu.*

1. **Ḳuzısın** yéye gürg-i ḫūni-y-ile / Aġlaya ṣoñra anasıy'la bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124). [ḳuzısın, -sın]*
2. Buyruḳ étdi ṣubānlarına revān / Bir süri **ḳuzı** ḥāżır oldu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [ḳuzı,]*
3. Her ferişte-ṣıfat **ḳuzı** çü sabī / Ṭalebi oldı dāyim üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [ḳuzı,]*

kuzı biryānı: *Kuzu etinden yapılan, tandırda susuz pişirilen kebap II büryan kebabı.*

1. **Kuzı biryānı** ḳaz çevürmeleri / Ḳuş kebābı tavuḳ ḳavurmaları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2955). [kuzı biryānı,]*
2. **Ḳuzı biryānı** eyleyüp fī'l-ḥāl / Ḳodı İsḥāḳ öñinde eyledi al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). [ḳuzı biryānı, -ı]*

kuzucag: *Küçük sevimli çocuk anlamına gelen sevgi sözü.*

1. Ḳurd ala cānumuñ **ḳuzucaġı**nı / Hasreti yaka sīnem ocağını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 698). [ḳuzucaġını, -ı, -n, -ı]*

L-l

lā fetā: *Yiğit yok; Hz. Muhammed'in Hz. Ali için söylediği "Lâ fetâ illâ 'Alî, lâ seyfe illâ zülfikâr" (Ali'den başka yiğit yok, zülfikardan başka kılıç yok.) sözünün kısaltılmış şekli.*

1. Nāme-i medḥi hel etādur anuñ / Kemterīn vaṣfı **lā fetādur** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [lā fetā, -dur]*

lā ilahe illallah: *Allah'tan başka ilah yoktur; Kelime-i tevhid.*

1. Eyleyüp ṣūret-i resūle nigāh / Dédi kim **Lā ilahe illallah** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1365). [lā ilahe illallah,]*
2. Sırr-ı tevḥīde buldılar çün rāh / Dédiler **Lā ilahe illallah** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4175). [lā ilahe illāllah,]*
3. Dīn-i ḥaḳdan çün oldılar āgāh / Dédiler **Lā ilāhe illallah** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1953). [lā ilahe illallah,]*
4. Dédi çün söze geldi **ol** ḫōş rāh / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [lā ilahe illallah,]*

lābe: *Yaltaklanma, yalvarma; yaltaklanma amacıyla söylenen söz.*

1.Yūsufa **lābesini** germ étdi / Ol daḫi ferşe bakdı şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [lābesini, -si, -n, -i]*

lābe eyle: *Yalvarmak, yakarmak; bir isteği için dil dökmek.*

1.Ol ḳadar **lābe eyle**di bu nigār / Vèrdi Yaʿkūb icāzeti nā-çar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [lābe eyle,]*

lā-büd: *Mutlaka, elbette.*

1.Yaram dilümde tāzelenür söylemese yār / Zaḫmuñ hevāsın almaġa **lā-büd** nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [lā-büd,]*

lā-cerem: *Kuşkusuz, hiç şüphesiz; daima, sürekli.*

1.Hem-demi her kimüñ ki bülbül olur / **Lā-cerem** menzili anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [lā-cerem,]*

lāf: *Laf, söz, kelam*

1.Bī-bedel ola ḥüsni **lāf** içre / Daʿvet-ile müsaḫḫar édem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3584). [laf,]*

2. Açıcaḳ ġonça-veş liḫāfını / Gül-i teri-y-ile vérdi **lāfını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2459). [lāfını, -ı, -n, -ı]*

3.Rāst-ısa ṭapuñda ʿışḳ-ıla **lāf** / Étme iy serv muḳteżāma ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [lāf,]*

lāf eyle: *Laf etmek, konuşmak, söylemek.*

1.Eyler-iken cemāl-ile lāfı / Yūsufuñ yād olundı evṣāfı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3500). [lāf eyle, -r, -iken]*

laḥm-ı nebī: *Peygamber eti.*

1.Çün ḥarām oldı bize **laḥm-ı nebī** / Yémezüz anı gözlerüz edebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [laḥm-ı nebī,]*

laḥm-ı ṭayr: *Kuş eti.*

1. Sündüs istebraḳ ét bisāṭın anuñ / **Laḥm-ı ṭayr-**ıla düz simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [laḥm-ı ṭayr, -ıla]*

laḥẓa: *An, dem.*

1. Bir éki **laḥẓa** gözden olma nihān / Nāmuñı söyle şehrüñ eyle ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [laḥẓa,]*

laʿīn: *Lanetlenmiş, kovulmuş, melun; Allahın rahmetinden mahrum.*

1.Ol **laʿīne** bular inandılar / Egri sözini ṭoġrı şandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1536). [laʿīne, -+e]*

laʿl: *Yakut cinsinden kırmızı, değerli bir taş II Sevgilinin dudağı.*

1.Çeşm-ile aña fitne-i cān ol / **Laʿl** ü mercān-ıla dürr-efşān ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [laʿl,]*

2.Şu resme düşdi anuñ **laʿli** şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [laʿli, -i]*

3. Dehen-i tengi ḥoḳḳa-i mercān / **Laʿli** anda müferriḥ-i dil ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1992). [laʿli, -i]*

4. Ṭarayup anı müşk ü ʿanber-ile / Urdı yākūt **laʿl** ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [laʿl,]*

5. Ḫūblar zeyn olındı zīver-ile / **Laʿl** ü yāḳūt ü dürr ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [laʿl,]*

6.Gördi Yūsuf yoġ anda ṣabr u ḳarār / Oldı **laʿli** gözi gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [laʿli, -i]*

7. Dédi kim rām ola dil-ārāmuñ / **Laʿli** leb-ber-leb eyleye cāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4991). [laʿli, -i]*

8.Teşneyem **laʿlüñüñ** zülāline ben / Niçe bir yanayın ḫayāline ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [laʿlüñüñ, -üñ, -üñ]*

9.Görse şekker dehānuñı Ferhād / Daḫi Şīrīn **laʿlin** étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [laʿlin, -in]*

10.Oldı fınduḳ bu siḥr-ile ‘unnāb / Oldı billūr **laʿl** aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [laʿl,]*

11. Yādına geldügince naḳş-ı nigār / **Laʿli** bu dürleri ḳılurdı niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2493). [laʿli, -i]*

12.Oldı sīr-āb **la‘l**-ile zer-i ḫuşk / Tāc-ı devlet maḥālli ḫırmen-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4350). [laʿl, -ile]*

13. Dédi vérdüm yéle cihān güherin / Andan alduḳça **laʿlüñüñ** ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [laʿlüñüñ, -ü, -nüñ]*

14. Dehenüñ yoġ-iken kim eyledi var / **Laʿlüñi** kimdür eyleyen dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [laʿlüñi, -üñ, -i*

15. **Laʿline** ḳarşu nūş éderdi şarāb / Ġamzeden ʿaḳlı olmış-ıdı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [laʿline, -i, -n, -e]*

16.**Laʿl**i eyler dehānumı bī-āb / Gözlerüm ābını ḳılur ḫūn-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3934). [laʿli, -i]*

laʿl: *Yakut cinsinden kırmızı, değerli bir taş (Narın taneleri bağlamında.).*

1.Dāne **laʿl-ile** ḥoḳḳasını enār / Pür édüp ṭutmış ol miyānda kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [laʿl-ile, -ile]*

laʿl: *Kan II şarap.*

1. Gül gibi açılup çiçekler-ile / **Laʿl** içerdi gümiş bilekler-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2515). [laʿl,]*

laʿl: *Yakut cinsinden kırmızı, değerli bir taş*

1. **Laʿl** ḳan yutmasa eger kānda / Ḳanda olurdı bu şafā anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [laʿl,]*

2. Almaġ-ıçun bu ḳuvvet ü ḳūtı / Ḳalmadı dürr ü **laʿl** ü yaḳūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [laʿl,]*

3. Dédi n’oldı ya bunca **laʿl** ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [laʿl,]*

4.Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / Başları üzre **laʿl** ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [laʿl,]*

5. Pederine irişdi çün bu ḫaber / Étdi naʿl-i beşīri **laʿl** ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [laʿl,]*

6. Éki yüz dürc vérdi cümlesi pür / **Laʿl** ü yākūt-ı sürḫ ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [laʿl,]*

7. Ṭaşı zer-beft içi füsūs-kārī / **Laʿl** ü elmās levḥ-i mismārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [laʿl,]*

8. Zārı zer perde-dārı **laʿl** ü güher / Pāyesi māye-i seʿādet-i ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [laʿl,]*

9.Arturup ḳıymetin bir ehl-i baṣar / Vérdi hem bir o deñlü **laʿl** ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [laʿl,]*

10.Dem-be-dem Yūsufa éderdi naẕar / Gözlerinden çıḳardı **laʿl** ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [laʿl,]*

11.Dédi ammā ḫazīnemüñ varı / **Laʿl** ü yāḳūt ü sīm ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [laʿl,]*

12. N’ola getdiyse **laʿl-ile** güherüm / Elüme girdi yār-i sim-berüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3597). [laʿl-ile, -ile]*

lāl: *Dilsiz, konuşamayan (Söz söyleyememek bağlamında).*

1.Gerçi naẕmında ḳāṣır u **lāl**em / Ḳıṣṣasında velīk hem-ḫālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). *[lālem, -em]*

lāl ol: *Dili tutulmak, konuşamamak, konuşamaz ḥāle gelmek.*

1. Gāh dellāl elinde **lāl olmış** / Şimdi ḫidmetdedür hilāl olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [lāl ol, -muş]*

2. K’iy belālarda **lāl ol**an maẕlūm / Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl olan maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [lāl ol, -an]*

lālā: *Bakıcı; öğretmen.*

1. **Lālası** lāle-y-idi dāyesi gül / Dersi elḥān mu'allimi bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [lālası, -sı]*
2. Servi gibi yüceldi bālāsı / Boyını göremez oldı **lālāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [lālāsı, -sı]*

lāle: *Lale çiçeği.*

1. Seng-ile dögdiler zebūn oldum / **Lāle** gibi ġarīḳ-i ḫūn oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1826). [lāle,]*
2. Lālası **lāle-y-idi** dāyesi gül / Dersi elḥān mu'allimi bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [lāle-y-idi, -y, -idi]*
3. **Lālesinden** ayırdı her bağı / Eşeri ḳalmadı meger dağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [lālesinden, -si, -n, -den]*
4. Bildiler sīnesinde dāġın anuñ / **Lāleden** étdiler ṭuvaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [lāleden, -den]*
5. Baġlamış ʿanberīn külāleleri / Yéle vérmiş gül-ile **lāleleri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2969). [lāleleri, -ler, -i]*
6. Pīrehen ṣalsa **lāleden** semene / Dérdi hem-rāz olup o pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [lāleden, -den]*
7. Kimi laʿlin külāh **lāle** gibi / Kimi zerrīn kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [lāle,]*
8. Çün tutuḳ oldı aña al vāle / Yéle vérdi ḳarārını **lāle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [lāle,]*
9. Kimi pür-lü'lü'-y-idi ṣan **lāle** / Oldı vaḳt-i seḥerde pür-jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3139). [lāle,]*
10. Düzdi al vāleden tutuḳ **lāle** / Dizdi ziver aġ incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [lāle,]*
11. **Lāle** laʿlīn- ḳabā-y-iken iy yār / Devr elinden cigerde dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [lāle,]*

lāle: *Lale çiçeği II sevgilinin yanağı.*

1. **Lāle** ḫaddinde ḫāli ʿanber-veş / Gūyiyā gülistānda ṭıfl-i Ḥabeş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [lāle,]*
2. Bunı déyüp ḳılurdı nāleleri / Ḳana ġarḳ olmış-ıdı **lāleleri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2679). [lāleleri, -ler, -i]*
3. Sünbüli sāye étdi **lāle**sine / Şāne urdı ḳaçan külālesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 574). [lālesine, -si, -n, -e]*
4. Güli üzre ṣalup külālesini / Ḳoḳdı bir dem güliy'le **lāle**sini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 778). [lālesini, -si, -n, -i]*
5. Ḳanı anuñ o tāze **lāleleri** / Lāle-i cennet ola lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [lāleleri, -ler, -i]*
6. Ḳanı anuñ o tāze lāleleri / Lāle-i cennet ola **lāleleri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [lāleleri, -ler, -i]*
7. Taze-reng étdi ġāze **lālelerin** / Ġāliye-müşk édüp külālelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5542). [lālelerin, -ler, -in]*

lāle: *Lale çiçeği II şarap kadehi.*

1. **Lāle** gibi ṭutar elinde ayāġ / Başda bunca hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [lāle,]*

lāle: *Lale çiçeği (kırmızı renk bağlamında).*

1. Gül yüzi üzre **lāle** gibi duvaḳ / Elde peymāne dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [lāle,]*

lāle ét: *Lale (gibi) yapmak; yüzünü kana boyamak (Âşığın aşk derdiyle kan ağlaması bağlamında. Lale kırmızı renginden dolayı âşığın kanlı göz yaşlarıyla ilişkilendirilmiştir.).*

1. Nāleyi cānına havāle édüp / Nergesi yāsemīne **lāle édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5050). [lāle ét, -üp]*

lāle ḫadd: *Lale (gibi kırmızı) yanak; sevgilinin yanakları.*

1. **Lāle ḫadd**i ġarīk-i ḫūn oldı / Ṭāḳati ḳalmadı zebūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 862). [lāle ḫadd, -i]*

lāle-gūn: *Lale renkli, kırmızı.*

1. Gül gibi her birisi pür-revnaḳ / Ditrer üstine **lāle-gūn** yapraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [lāle-gūn,]*

lāle-gūn ol: *Lale renkli olmak II kırmızı, kan kırmızısı olmak.*

1. **Lāle-gūn oldı** çeşme-i ḫāver / ʿāşıḳuñ çeşmi ʿaksi düşdi meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [lāle-gūn ol, -dı]*

lāle-i aḥmer: *Kırmızı lale.*

1. Ḍarb-ıla sünbül-i siyeh-peyker / Semeni étdi **lāle-i aḥmer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1846). [lāle-i aḥmer,]*

lāle-i bī-dāġ: *Yarasız lale. (Lalenin ortasında yanığı andıran siyahlık aşk yarası olarak kabul edilmektedir. Bu yönüyle lale ile āşık arasında benzerlik kurulur. Burada bu duruma göndermede bulunulmuştur.).*

1.Görse ḫālüñ bu **lāle-i bī-dāġ** / Dāġ-ı dilden yéle vérürdi ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [lāle-i bī-dāġ,]*

lāle-i cennet: *Cennet lalesi, cennet çiçeği.*

1. Ḳanı anuñ o tāze lāleleri / **Lāle-i cennet** ola lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [lāle-i cennet,]*

lāle-i irem: *İrem bahçesinin lalesi II sevgili.*

1.Gördügünce o **lāle-i İrem**i / Verem olurdı baġrına diremi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3448). [lāle-i irem, -i]*

lāle-veş: *Lale gibi (bağrı yanık) (Ortasında yanığı andıran siyahlık olan lale çiçeği gibi.).*

1.**Lāle-veş** bunlaruñ dili pür-dāġ / Dil-i Yūsuf velīk bāġ-ı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [lāle-veş,]*

lāle-zār: *Lale bahçesi.*

1.Tār-ü-mār oldı tār ü mārı anuñ / **Lāle-zār** oldı gétdi ḫārı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *Lale bahçesi. II Kan gölü.*

1.Eşki yolları **lāle-zār** étdi / Her yéri birke vü bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [lāle-zār,]*

laʿl: *Kan (Kırmızı renginden dolayı laʿle benzetilmiştir.)*

Başına ḳasd édende cān ḳomazam / **Laʿline** ḳasd édende ḳan ḳomazam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1172). [laʿl-i, -ne]*

laʿl-gūn: *Kırmızı renkli, al.*

1. Yaṣduġından götürse gün gibi ser / Ḥāżır eylerdi **laʿl-gūn** efser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [laʿl-gūn,]*
2. Yüzüme gülmez-iseñ iy cānum / Boynuñ aġına **laʿl-gūn** ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [laʿl-gūn,]*
3. Ḳanı o dem ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi **laʿl-gūn** sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [laʿl-gūn,]*

laʿlgūn ét: *Yaraların kanından vücudu kırmızıya boyanmak, kırmızı olmak; kana bulanmak.*

1.Ḫardan oldı pāyı ṣad pāre / **Laʿlgūn étdi** sīm-iken ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 846). [laʿlgūn ét, -di]*
2. Gül-i ruḫsārı ġark-ı ḫūn étdi / Sīmi ḍarbıla **laʿl-gūn ét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4954). [laʿl-gūn ét, -di]*

laʿl-i aḥmer: *Kırmızı renkli değerli taş.*

1.Ferşinüñ her memerri mermerden / ʿarşınuñ levḥi **laʿl-i aḥmer**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [laʿl-i aḥmer, -den]*
2. Her birinüñ laṭīf dīdārı / **Laʿl-i aḥmerden**-idi minḳārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2283). [laʿl-i aḥmer, -den, -idi]*

laʿl-i dür-bār: *İnci saçan dudak; sevgilinin dudağı*

1.Yūsuf éşitdi çün bu güftārı / Luṭf-ile açdı **laʿl-i dür-bārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [laʿl-i dür-bār, -ı]*

laʿl-i ḫandān: *Gülümseyen dudak; sevgilinin dudağı*

1.Gülse luṭf-ıla **laʿl-i ḫandānı** / ʿuḳde-i dil açardı dendānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2349). [laʿl-i ḫandān, -ı]*

2. Dürr-i dendānı **laʿl-i ḫandāndan** / Görinür nūr-ı Ḥaḳḳ gibi candan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2436). [laʿl-i ḫandān, -dan]*

laʿl-i nāb: *Saf dudak, kıpkırmızı dudak; sevgilinin dudağı*

1. **Laʿl-i nāb**ından oldı mest-i ḫarāb / Ġarḳ-ı ḫūn oldı nerges-i pür-ḫʷāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2447). [laʿl-i nāb, -ı, -n, -dan]*

2.Hem yanınca hezār üştür-i ner / Yükleri **laʿl-i nāb** ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [laʿl-i nāb,]*

laʿl-i nāb: *Kırmızı dudak (Esenlik, sağlık göstergesi olarak dudakların kırmızı olması bağlamında.)*

1.Lebi ḫuşk oldı tāze āb-iken / Oldı bi-reng **laʿl-i nāb**-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3892). [laʿl-i nāb, -iken]*

laʿl-i naʿl: *Kırmızı nal.*

1. **Laʿl-i naʿl** oldı seng-ile āhen / Raḫşlar ayaġı dıraḫşān-efgen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [laʿl-i naʿl,]*

laʿlīn: *Kırmızı renkli.*

1.Pāyına vérdi cevherī na'līn / Ḳodı na'līni pāyına **laʿlīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [laʿlīn,]*

2. Kimi **laʿlīn** külāh lāle gibi / Kimi zerrīn kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [laʿlin,]*

3. Elde **laʿlīn** ṭabaḳ ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [laʿlīn,]*

laʿlīn: *Laʿlden yapılmış, laʿlden olan.*

1.Oturur her budaḳda bir ṭayyār / Pāyi **laʿlīn** zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [laʿlīn,]*

laʿlin çeyne: *Dudağını çiğnemek; dudağını ısırmak (Acı, kederden gelen acıyı hafifletmek için dudaklarını ısırmak bağlamında.).*

1. **Çeyneyüp laʿlin** ağlar-ıdı ʿaceb / Tā ki deryā-yı eşk ola bī-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 3337). [laʿlin çeyne, -y, -üp]*

laʿlīn reng: *Kırmızı renk, kırmızı renkli.*

1. Tutuḳı ʿaksi-y-ile rūy-i zemīn / **Oldı** pīrūze reng-iken **laʿlīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [laʿlīn reng, -iken]*

laʿlīn-ḳabā: *Kırmızı kaftan, kırmızı elbise. (Lalenin kırmızı yaprakları bağlamında.).*

1. Lāle **laʿlīn- ḳabā**-y-iken iy yār / Devr elinden cigerde dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [laʿlīn-ḳabā, -y, -iken]*

lām: *"Lam" harfi. II Sevgilinin yüzüne lam harfi gibi kıvrımlı dökülen zülfü.*

1.Pāy-i taḫt-ı cemāl-idi **lāmı** / Birbirinden yeg-idi endamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 541). [lām-ı]*

lā-mekān: *Mekânsız, yersiz, yurtsuz (kimse) (Zuhurdan önceki, zaman ve mekânın bulunmadığı âlem bağlamında.).*

1.Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[lā-mekānlar, -lar]*

lā-mekān: *Belli bir yeri olmayan, mekânla kayıtlı olmayan. (Mekândan münezzeh olan Allah.).*

1. **Lā-mekāndur** ki yoḳ mekān ansuz / Bī-zemāndur ki olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [lā-mekāndur, -dur]*

2.Bī-nīşānsın bu şān nişānundur / **Lā-mekānsın** bu kān mekānundur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 101). [lā-mekānsın, -sın]*

3.ʿāleme **lā-mekān** Ḫudā vardur / Dil-i gümrāha reh-nümā vardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4156). [lā-mekān,]*

lā-mekān milki: *Allah'ın zâtının bulunduğu ve asla mahiyeti bilinemeyen âlem.*

1. ʿarş-ı cāna göñül ʿurūc eyle / **Lā-mekān milki**ne ḫurūc eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 351). [lā-mekān milki, -i, -(n)e-n, -e]*

lāmelifden çık: *Zor bir durumdan alnının akıyla çıkmak, kurtulmak. (Lam şekli iʿtibāri ile eğriliği, bağlam açısından Züleyha'yı, elif şekli iʿtibāri ile doğruluğu, bağlam açısından Hz. Yusuf'u, anlatmaktadır.)*

1.**Lāmelifden çıḳup** elif gibi rāst / Étdi Ḥaḳḳdan ḫalāṣını der-hᵛāst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [lāmelifden çık, -up]*

lāmiʿ ol: *Parlayan olmak, parlamak.*

1. Ki n'olaydı ben olaydum ol Nīl / Bende **lāmiʿ olaydı** nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [lāmiʿ ol, -a, -y, -dı]*

lām-ı zülf: *(Sevgilinin yüzüne sarkan) lam şeklinde saç, zülüf.*

1.**Lām-ı zülfüñ** ne ḫāme ḥarfidür / Ki cemālün kemāl-i ṭarfidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [lām-ı zülf, -üñ]*

laʿnet oḳın: *Lanet okunmak, lanetlenmek.*

1. Āḫir olınca ʿālem-i dünyā / Size **laʿnet oḳına** aña duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1505). [laʿnet oḳın, -a]*

lā-reyb: *Şüphesiz.*

1. Vérmeseydi yaḳīn hātif-i ġayb / Ḳalur-ıdum bu şübhede **lā-reyb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3204). [lā-reyb,]*

lāşe-i lā-şey: *Değersiz, önemsiz leş.*

1.Ten-i bī-ʿışḳ **lāşe-i lā-şey** / Cān ki bī-ʿışḳ ola olmaya ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2316). [lāşe-i lā-şey,]*

laṭīf: *Zevk ve ruh okşayıcı ince bir güzelliğe sāhip olan, hoş, nazik.*

1.Ol ten üzre bu pīrehen timsāl / Aḳ gül üzre **laṭīf** pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [laṭīf,]*

2.Her birinüñ **laṭīf** dīdārı / Laʿl-i aḥmerden-idi minḳārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2283). [laṭīf,]*

3.Düzüp eyledi ol bināyı temām / Karnı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı **latīf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 341). [latīf,]*

laṭīf ol: *Güzel olmak; hoşa gitmek.*

1. Yüz çevürme belālu bülbülden / Luṭf-ı ḫoşdur **laṭīf olan** gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [laṭīf ol, -an]*

latīf-vücūd: *Güzel yaradılışlı, endamı güzel (kimse) (Hz. Yusuf).*

1. Bende gibi éderler aña sücūd / Göricek anı ol **latīf-vücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [latīf-vücūd,]*

lā'ubāli: *Kayıtsız, umursamaz.*

1. Cihānda ṣadr-ı ṣafā **lā'ubāliler** yéridür / Ne iʿtibār aña kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [lā'ubāliler, -ler]*

Lāvī: *Yakub peygamberin oğullarından birinin adı.*

1.Hem Riyālūn ü Yeşbaḥr ü **Lāvī** / Biri Rūbīl böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [lāvī,]*

2.Dédi **Lāvī** yalan düşüñe sebeb / Ḳendü zu'muña neydi ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [lāvī,]*

3.Dédi Yūsuf aña ki iy **Lāvī** / Olsa ḳalbüñde merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [lāvī,]*

lāyıḳ: *Layık, uygun, yakışır.*

1. Her ki ol cevher-i mücerred ola / Aña **lāyık** mıydı muḳayyed ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [lāyık,]*
2.Saña **lāyıḳ** kemāl-i ʿizzetdür / Bize lāyıḳ seni riʿāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [lāyıḳ,]*
3. Saña lāyıḳ kemāl-i ʿizzetdür / Bize **lāyıḳ** seni riʿāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [lāyıḳ,]*
4.Getürüp anı dédi ol ʿāṣıḳ / Gerçi varum degül aña **lāyıḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [lāyıḳ,]*
5. Rāstdur her hünerde fāyiḳdur / Meclis-i pādşāha **lāyıḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5122). [lāyıḳdur, -dur]*
6.Ṭapuña **lāyıḳ** iy şeh-i ḫūbān / Ḳaṣr-ı aʿlā-y-ıdı vü ḥükm-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [lāyıḳ,]*
7. ʿIşḳ yolında ol ki ṣādıḳdur / Daʿvī-yi ṣabr aña ne **lāyıḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [lāyıḳdur, -dur]*
8. Ṣıdḳuñuz çün bula ḳatumda sübūt / Size **lāyıḳ** vérem zaḫīre vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [lāyıḳ,]*
9.Secde ol bī-niyāza **lāyıḳdur** / Ki ḳamu kāyināta ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [lāyıḳdur, -dur]*
10.Ṣubḥ-veş gülmek aña **lāyıḳdur** / Ki ḳamu daʿvasında ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [lāyıḳdur, -dur]*
11.Ṣuʿarā ger irerse şi'rāya / Medḥ **lāyıḳ** dénilmez ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [lāyıḳ,]*
12.Tāze gül gibi ṭutdı ol ʿāṣıḳ / ʿizzet étdi kemāline **lāyıḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [lāyıḳ,]*
13.**Lāyıḳ** oldur kemāl-i devletüñe / Bula maḳṣūdunı gelen ḳatuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2153). [lāyıḳ,]*
14.Ehl-i ʿışḳuñ kemāli faḳr u fenā / Yāre **lāyıḳ** beḳā vü istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [lāyıḳ,]*
15.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[lāyıḳ,]*

lāyık ét: *Layık görmek; yakıştırmak, uygun görmek.*

1. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni görmege **lāyıḳ étdi** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [lāyıḳ ét, -di]*

lāyıḳ eyle: *Layık görmek; yakıştırmak, uygun görmek.*

1. Bizi de vāṣıl eyle raḥmetüñe / **Lāyıḳ eyle** cinān-ı ḳurbetüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6125). [lāyıḳ eyle,]*

lāyıḳ ol: *Uygun olmak, yakışmak.*

1. Var ḳıyās ét ki ṭālib-i Ḫāliḳ / Ṣādıḳ olsa neye **ol**ur **lāyıḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [lāyıḳ ol, -ur]*
2.Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her zer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[lāyıḳ ol, -maz]*
3.Gāh olur baḫt-i bende fāyiḳ olur / Şāhlıḳ manṣıbına **lāyıḳ olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [lāyıḳ ol, -ur]*
4. Dédiler bizde mala ḳuvvet yoḳ / Aña **lāyıḳ olur** biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [lāyıḳ ol, -ur]*

lāzım ol: *Gerekmek, gerekli olmak, ihtiyaç duyulmak.*

1. Çünki İsḥāḳa irdi mevt eseri / **Lāzım ol**dı Cenāb-ı Ḥaḳ seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 405). [lāzım ol, -dı]*
2. Gözüñe **lāzım oldı** bīmārī / Kec ḫayāl oldı çün anuñ yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [lāzım ol, -dı]*
3. Benden ayırdı ol cemīli Celīl / Göñlüme **lāzım oldı** ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [lāzım ol, -dı]*
4. Ehl-i ʿizzet olup vücudı anuñ / Bize **lāzım ol**a sücūdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [lāzım ol, -a]*
5.Ki bu şāh-ı cemāle **lāzım oluñ** / Ḫidmeti farżına mülāzım oluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [lāzım ol, -un]*

leb: *Dudak; sevgilinin dudağı.*

1. **Lebi** üzre dili çerāġ gibi / Yanar odlara cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [lebi, -i]*

2. Ḳoḳmadı sünbülin meger ʿanber / Öpmedi **leblerin** meger sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [leblerin, -ler, -in]*

3.Bu anuñ bir yaña öper **lebini** / Bunuñ oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [lebini, -i, -n, -i]*

4.**Lebler**i cāmı-y-ıla ser-mest ol / Furṣat el vérse vaṣla hem-dest ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3917). [lebleri, -ler, -i]*

5.Cān-fezā **leblerinden** ola murād / Dil-i ġam-dīdesini eyleye ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4319). [leblerinden, -ler, -in, -den]*

6.**Lebi** nūşında hāżır étdi şeker / Sā'idi ṭavḳ étdi sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [lebi, -i]*

7. Ḳanı ol şehd-i tāze şīrīn **leb** / Şimdi Kevşerdür aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [leb,]*

8. Oldı zībā nihāli ḫōş-reftār / Oldı şīrīn **lebi** şeker-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 506). [lebi, -i]*

9.**Lebüñi** görmesem ḥayātı n'édem / Dehenüñ olmasa nebāti n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [lebüñi, -ü, -ñ, -i]*

10. Şehd-i şīrīn **lebüñe** vérmege şīr / Tā seḥer-gāh olur-ıdum şeb-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2553). [lebüñe, -üñ, -e]*

11.Bu şekkerler **lebi** ḥālāvetidür / Meyveler ġabġabı kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258). [lebi, -i]*

12. Dédi baʿżı **lebi** deger yüz cān / Tañ degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [lebi, -i]*

13.Ne dénile **lebi** zülālinden / Ṣulanurken dehen ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [lebi, -i]*

14. Ḳaddüñi étdi naḫl-i meyve-i cān / **Lebüñi** āb-ı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2645). [lebüñi, -üñ, -i]*

15. Anı düzmekde cümle varı géder / Ḫuşk **leb** ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [leb,]*

16. Teşne **leb** ṣuya irse ṣabr éde mi / Tāb-ı ṣabr-ıla cāna cebr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [leb,]*

17. Étdi Yūsuf bu ḫācet üzre duʿā / **Leblerinden** aḳıtdı āb-ı beḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [leblerinden, -ler, -i, -n, -den, -]*

18. Mey **lebinden** müdām ola nūşuñ / Tāze servi ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [lebinden, -in, -den]*

19. Zülfi ṣuʿbānı āyet-i Mūsā / **Lebleri** yādgāridür ʿĪsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2433). [lebleri, -ler, -i]*

20.Aḳ yüzi ḫūn-ıla müşerrebdür / **Lebi** āb-ı ḥayāta meşrebdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3799). [lebi, -i]*

21.Deheni dür-feşān tekellümde / **Lebleri** ḳūt-ı cān tebessümde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3802). [lebleri, -ler, -i]*

22.Göñül zülfi hevāsında **lebi** şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [lebi, -i]*

23.**Lebi** ḫuşk oldı tāze āb-iken / Oldı bi-reng laʿl-i nāb-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3892). [lebi, -i]*

24. Dehenüñ kim yaratdı dürc-i güher / **Leblerüñi** kim étdi şehd ü şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3544). [leblerüñi, -ler, -üñ, -i]*

25.Étdi tevḥīdi anlara telḳīn / Eyledi şīr **leblerin** şīrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4171). [leblerin, -ler, -in]*

26.Teşne-y iken **lebine** Ḥavż-ı Cinān / Teşnelikden ḳurudı ḳalmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 863). [lebine, -i, -n, -e]*

27.**Leb**üñi étdi Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / Geh geh irsün bu teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [lebüñi, -üñ, -i]*

28. Ḳanı o dem ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde **lebi** laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [lebi, -i]*

29. Ḳāmeti şemʿi geh ḳıyāma gelür / **Lebi** ṭūṭī gibi kelāma gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [lebi, -i]*

leb-ā-leb: *Ağzına kadar dolu.*

1.Kāseler niʿmet-ile leb-ber-leb / Kāşīlerde **leb-ā-leb** āb-ı ʿineb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4708). [leb-ā-leb,]*

leb-ā-leb ét: *Ağzına kadar doldurmak; tamamen doldurmak.*

1. Ġabġabuñ kimdür āb-ı meşreb éden / Āb-ı Ḥayvān-ıla **leb-ā-leb éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3547). [leb-ā-leb ét, -en]*

leb-ber-leb: *Dudak dudağa; çok yakın bir şekilde.*

1. Eyler-idi anuñla ʿiyş ü ṭarab / Dāyimā rū-be-rū vü **leb-ber-leb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5602). [leb-ber-leb,]*

leb-ber-leb: *Ağzına kadar, tamamen dolu.*

1.Kāseler niʿmet-ile **leb-ber-leb** / Kāşīlerde leb-ā-leb āb-ı ʿineb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4708). [leb-ber-leb,]*

leb-ber-leb eyle: *Ağzına kadar doldurmak; dudak dudağa olmak.*

1. Dédi kim rām ola dil-ārāmuñ / Laʿli **leb-ber-leb eyleye** cāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4991). [leb-ber-leb eyle, -y, -e]*

leben: *Süt.*

1.Nāz-perverde verdüñem çü senüñ / Şekkerümde ḳoḳar daḫi **lebenüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [lebenüñ, -üñ]*

leb-i çāh: *Kuyunun ağzı. (Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından atıldığı kuyu bağlamında.).*

1. Sürüp ol māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā **leb-i çāh**a geldiler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [leb-i çāh, -a]*
2.**Leb-i çehden** dehān açup Şemʿūn / Étdi birḳaç itāb-i nā-mevzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 955). [leb-i çeh, -den]*

leb-i luṭf: *Lütuf dudağı; şefkat ve muhabbet*

1. Çünki Ṭaymūs anuñ éşitdi sözin / **Leb-i luṭf-ıla** öpdi éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [leb-i luṭf, -ıla]*

leb-i Nīl: *Nil nehrinin kıyısı, sahili.*

1.Çün **leb-i Nīle** geldi ol şimşād / Eyledi çarḫ-i nīlgūn feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [leb-i nīl, -e]*
2. **Leb-i Nīli** géçince ol dilber / Ṣaçdı deryā-yı adem aña güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [leb-i nīl, -i]*

leb-i şeker-ḫā: *Tatlı söyleyen, tatlı sözlü dudak; sevgilinin ağzı.*

1. Açsavuz biz **leb-i şeker- ḫāyı** / Éde dem-beste yüz Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4849). [leb-i şeker-ḫā, -y, -ı]*

leb-i şeker-nūş: *Şeker yudumlayan dudak, şeker dudak.*

1. Ḳoḳmayalı ruḫ-ı bināgūşuñ / Öpmeyeli **leb-i şeker-nūşuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1248). [leb-i şeker-nūş, -uñ]*

leb-i Şīrīn: *Şirin'in dudağı II tatlı dudak.*

1. Leẕẕet-i ʿışḳ bulmasa Pervīz / **Leb-i Şīrīn**den eyler-idi gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2321). [leb-i şīrīn, -den]*

leb-i şīrīn: *Tatlı dudak II sevgilinin dudağı.*

1. Ḫusrev olursa olup ādem-zād / **Leb-i şīrīnüñe** ḳılam ferhād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [leb-i şīrīn, -ün, -e]*
2.**Leb-i şīrīni** olsa şekker-ḫand / Ẕevḳden şīşe içre ḳaynaya ḳand *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [leb-i şīrīn, -i]*
3. **Leb-i şīrīni** olsa şekker-rīz / Aña Ferhād ola niçe Pervīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [leb-i şīrīn, -i]*

leb-i yār: *Sevgilinin dudağı.*

1.Ter ʿineb tāze sīb ṭatlu enār / Her biri leẕẕet-ile çün **leb-i yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [leb-i yār,]*

lebīb: *Akıllı, zeki, fatin.*

1.Biri dédi ḥabībi kim ister / Bu şeker-leb **lebībi** kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [lebībi, -i]*

legen: *Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap, leğen.*

1.**Legen**i aldı geldi Cebrā'il / Aña aḳıtdı ḫun-ı kebşi Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 769). [legeni, -i]*
2.Ḳodı Yaʿkūb yére çün **legen**i / Tā yuna anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [legeni, -i]*
3.Ol **legen**de yudı ki Cebrā'īl / Aldı cennetden ol zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [legende, -de]*
4.Lerze eyledi ol **legen** nāgāh / Anı Ya'ḳūp görüp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [legen,]*

lehv: *Faydasız iş, eğlence, oyun.*

1. Dilleri **lehv** ü luʿbete māyil / Luʿb-i devr-i zemāneden ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2408). [lehv,]*

len terānī: *Beni göremezsin "(Musa dedi ki:) Yā Rab bana kendini göster de sana bakayım. (Allah) Beni göremezsin. (Araf/143).*

1.Çünki didāra ṭālib oldı Kelīm / **Len terānī** dédi Ḫabīb-i Kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6000). [len terānī,]*

leng ét: *Topal, aksak etmek; topal bırakmak.*

1.Darbumuzdan pelengi **leng éd**erüz / Ḫarbumuzdan nehengi deng èderüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 715). [leng ét, -e, -rüz-erüz]*

lerzān ol: *Titremek II korku, sinir vb. sebeplerle heyecanlanmak, paniklemek.*

1. Gördi çün iḫvetin o serv-i revān / **Oldı** berg-i ḫazān gibi **lerzān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [lerzān ol, -dı]*

lerze ét: *(Korku ve endişeden) titremek.*

1. Görmedi ḫayr lerze-i legeni / Ḫavf- ıla **lerze ét**di cān ü teni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 773). [lerze ét, -di]*

lerze eyle: *Titretmek, sallanmak.*

1.**Lerze eyle**di ol legen nāgāh / Anı Ya'ḳūp görüp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [lerze eyle,]*

lerze-i legen: *Leğenin titremesi. (Hz. Yakup Hz. Yusuf'u yıkarken leğenin titremesi bağlamında.).*

1.Görmedi ḫayr **lerze-i legen**i / Ḫavf- ıla lerze étdi cān ü teni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 773). [lerze-i legen,]*

leşker: *Asker, ordu.*

1.Düşmene ḳasd éderse **leşker**iyüz / Dōstlar arasında mefḫariyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 643). [leşkeriyüz, -i, -y, -üz]*
2. Cümle **leşker** ḫurūş u cūş-ıla / Her biri bir ṣafā vü nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [leşker,]*
3. Önce öküzleri revānlar-ıdı / Ṣan ki **leşkerde** pehlevānlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [leşkerde, -de]*
4.Gördiler çün sibāʿ **leşkerini** / Ḳaçdılar dāra bağlayup derini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [leşkerini, -i, -n, -i]*

leşker: *Asker; Hint askeri II (Siyah renginden hareketle) sevgilinin saçları.*

1.Düşdi Rūma ʿacebdür ol **leşker** / Ġaret étdi cihānı ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [leşker,]*

leşker-i Mışr: *Mısır askeri, ordusu.*

1. Ṭoldı āvāze kişver-i Mışra / Ḫaber olındı **leşker-i Mışra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3025). [leşker-i Mışr,]*
2. **Leşker-i Mışra** eyledüñ beni şāh / ʿilm-i taʿbīre eyledüñ āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6180). [leşker-i Mışr, -a]*

leşker-i şāh: *Padişahın askeri.*

1. Devlet-ile başında efser-i şāh / Ḫidmedinte muṭīʿ **leşker-i şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5767) [leşker-i şāh,]*

let: *Dayak, dayak atma, dövme.*

1.Dédi ḳatl eylemeñ anı **let**-ile / Yègdür öldürmeden bu ḥālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 660). [let-ile, -ile]*

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk, incelik.*

1. Āb-ı luṭf-ıla buldı çünki nemā / Ḫilʿat olmış-ıdı **leṭāfet** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [leṭāfet,]*

leṭāfet-i gül: *Gülün zarifliği.*

1. İncidürken tenin **leṭāfet-i gül** / Semenine yazuḳ degül midi ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [leṭāfet-i gül,]*

leṭāyif-i ervāḥ: *Ruhların latifeleri; ilâhî hakîkatleri idrak ve müşâhede eden kalp, ruh, sır, hafî, ahfâ vb. mânevî melekeleri.*

1. Ẓıll-i enfüs ṭavāyif-i eşbāḥ / Feyż-i esmā **leṭāyif-i ervāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 11). [leṭāyif-i ervāḥ,]*

levḥ: *Levha, sayfa II Üzerine yazı yazılan düz nesne.*

1.Dilde yazup ḫayālini **levḥa** / Eyler-idi bunuñ gibi nevḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [levḥa, -a]*

2. Anı kim ʿışḳ oḳı kemān eyler / Yüzü **levḥinde** yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [levḥinde, -i, -n, -de]*

3. Bir gümiş **levḥ-idi** o sīne hemān / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [levḥ-idi, -idi]*

4.Ferşinüñ her memerri mermerden / ʿarşınuñ **levḥi** la ʻl-i aḥmerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [levḥi, -i]*

5. Yazılurdı kesilse ḫāmeleri / Yüzi **levḥinde** ġuṣṣa nameleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [levḥinde, -i, -n, -de]*

levḥ: *Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgiyi kapsayan kitab-ı mübin, levhimahfuz.*

1. **Levḥ**e yaz ʿışḳ-ıla belā sebaḳın / Cevher-ile pür eyle cān ṭabaḳın (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). *[levḥe, -e]*

levḥ: *Levha, sayfa (Avuç içi bağlamında.).*

1.Keffi **levḥine** étdi naḳş-ı nigār / Tā bu naḳş-ıla el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [levḥine, -i, -n, -e]*

levḥa: *Levha, sayfa; üzerine yazı yazılan düz nesne II Alın, yüz.*

1. Bir gümiş levḥ-idi o sīne hemān / Ol gümiş **levḥa** naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [levḥa,]*

2.Tā ki bī-berg édince devḥasını / Ḳan-ıla naḳş édince **levḥasını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4637). [levḥasını, -sı, -n, -ı]*

3. Ġālib olup taṣarrufında ḫayāl / **Levḥa** naḳş eylemiş nuḳūş-i muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5170). [levḥa,]*

levḥ-i cān: *Can, gönül sayfası.*

1.Dédi dāye ki iy peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [levḥ-i cān, -a]*

levḥ-i dil: *Gönül levhası, gönül sayfası.*

1. Bir géce kim bu naḳş-bend-i ḫayāl / **Levḥ-i dilde** yazardı naḳş-i miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [levḥ-i dil, -de]*

levḥ-i mismārī: *Levhanın çivileri.*

1. Ṭaşı zer-beft içi füsūs-kārī / Laʿl ü elmās **levḥ-i mismārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [levḥ-i mismārī,]*

levḥ-i nāḫun: *Tırnak sayfası; tırnak üzeri.*

1.**Levḥ-i nāḫunda** çizse şekl-i cihān / Kār-nāme éderdi anı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [levḥ-i nāḫun, -da]*

levḥ-i nūr ét: *Nur levhası (gibi) etmek II nur levhası ḥāline getirmek.*

1.Alnını **levḥ-i nūr édüp** Allāh / Sebaḳ-ı ḥüsn alurdı andan māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2340). [levḥ-i nūr ét, -üp]*

levh-i sāde: *Düz, sade zemin; sıradan, basit.*

1. Nakş-i ādem derūnīdür iy yār / Ṣūreti **levh-i sāde**-y-ise ne var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [levh-i sāde, -y, -ise]*

levḥ-i vücūd: *Vücut levhası, sayfası.*

1. Ṣoḳdı çeşmi devātı içre ḳalem / Çekdi **levḥ-i vücūda** ḫaṭṭ-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6271). [levḥ-i vücūd, -a]*

levh-i zer: *Altın levha.*

1.Her deri ʻāc-ıla füsūs-kārī / **Levḥ-i zer** her cidārınuñ zārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [levḥ-i zer,]*

levn-i ma' levn-i enā: *"Suyun rengi içinde bulunduğu kabın rengindedir." anlamında bir söz.*

1. Ḳaderüñ sırrın añlayān ʻulemā / Dédiler **Levn-i ma' levn-i ena** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 2576). [levn-i ma' levn-i enā,]*

leyeḥzününī: *Bu (olanlar) beni üzüyor. (Yusuf/87).*

1. Hecr-i Yūsufda tiz édüp ününi / Dédi ebnāsına **leyeḥzününī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5999). [leyeḥzününī,]*

leyl: *Gece.*

1. Ol ki **leyli** libas-ı rāz etdi / Anı çoḳ derde çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [leyli, -i]*
2. Éki deycūr tār-ı zülfeyni / **Leyl** içinde nehār mābeyni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [leyl,]*

leyl ü nehār: *Gece ve gündüz, sürekli.*

1. Yūsufuñ rūz-i ḥabsi oldı çehār / Ḳaldı çāh içre zār **leyl ü nehār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [leyl ü nehār,]*
2. Ḫurrem ol dil ki devlete ola yār / Yār-ile hem-dem ola **leyl ü nehār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [leyl ü nehār,]*
3. Ġam verür aña ḫavf-i hecr-i nigār / Āh éder ġam-ıla **leyl ü nehār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3867). [leyl ü nehār,]*
4. Kimde olsa hevā-yı zülf ü ʿiẕār / Eksük olmaz belāsı **leyl ü nehār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [leyl ü nehār,]*
5. Hālini illa bilmez-idi nigār / Anuñ-ıçun yanardı **leyl ü nehār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [leyl ü nehār,]*

Leylā: *Leyla ile Mecnun mesnevisinin kadın kahramanı.*

1. Ḳaysı Mecnūn éden bu sevdādur / Ara yérde bahāne **Leylādur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [leylādur, -dur]*

Leylā-yı ḥüsn: *Güzelliğin Leylası, Leyla gibi güzel.*

1. Ne duʿā' çāre eyledi ne füsūn / Oldı **Leylā-yı ḥüsn**-iken Mecnūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [leylā-yı ḥüsn, -iken]*

Leylī: *Leyla ile Mecnun mesnevisinin kadın kahramanı, Leyla. II Sevgili.*

1. ʿIşḳuñ işi hemīşe efsūndur / Niçe **Leylī** ḳatında Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [leylī,]*
2. Ẕikr olınur ki bir seḥer **Leylī** / Oldı çün faṣda ḳaṣdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [leylī,]*
3. Ṭıfl olaldan saña ṭufeylīyem / Saña Mecnūn cihāna **Leylīyem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [leylīyem, -y, -em]*

leyse alel marizi harec: *Hastaya zorlama yoktur. (Fetih/17).*

1. Ol ki vérdi ḳamu belāya ferec / Dédi **Leyse alel mariz ḫarec** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [leyse alel marizi ḫarec,]*

leyse fī cübbeti sivāh: *Varlık içinde Allah'tan başka*

hiçbir şey yok; onun nûruyla aydınlanmayan hiçbir şey yok.

1. Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü /**Leyse fī cübbeti sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 51). [leyse fī cübbeti sivāh,]*
2. Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü / **Leyse fīcübbeti sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 64). [leyse fīcübbeti sivāh,]*
3. Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü/ **Leyse fīcübbeti sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 70). [leyse fīcübbeti sivāh,]*
4. heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü /**Leyse fīcübbeti sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 76). [leyse fīcübbeti sivāh,]*
5. heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü / **Leyse fīcübbeti sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 83). [leyse fīcübbeti sivāh,]*
6. heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü / **Leyse fīcübbeti sivāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 89). [leyse fīcübbeti sivāh,]*

leyse kemislihi şeyʿi: *O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. (Şûrā/11).*

1. Ẕikr eden bilgüduvvi ve'l-āṣāl / Ẕātı **leyse kemiṣlihi şeyʿi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 47). [leyse kemiṣlihi şeyʿi,]*

Leyyā: *Hz. Yakub'un eşi.*

1. Biri Rāḥil ü biri **Leyyā** nām / Ékisi daḫi ḥüsn içinde temām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). *[leyyā,]*
2. Vérdi **Leyyā** da Bülhe adlu kenīz / Toġdı andan bes éki ehl-i temīz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). *[leyyā,]*
3. Oldı **Leyyā**dan altı oġlı temām / Biri Şemʿūn biri Yehūdā nām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). *[leyyādan, -dan]*

lezzet: *Herhangi bir şeyden alınan maddi manevi zevk, haz.*

1. Şimdi söylersin aña **lezzet-ile** / Ḥālüñi ʿarż édüp şikāyet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [lezzet-ile, --ile]*
2. Ḳāmeti serv-i bāġ-ı raḥmet-idi / Berg ü bārı ṣafā vü **lezzet**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2335). [lezzet-idi, -idi]*
3. Çün olundı mükerrer ol şekker / Duḫtere étdi **lezzet-ile** eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [lezzet-ile, -ile]*
4. Nīle irişdi çün bu **lezzetden** / Aġlamasun çıḳarsa Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [lezzetden, -den]*
5. Ter ʿineb tāze sīb ṭatlu enār / Her biri **lezzet-ile** çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [lezzet-ile, -ile]*
6. Çünkü her lütfum aña ṣiḳlet ola / ṣoḥbetümde ne deñlü **lezzet** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [lezzet,]*
7. İçdi çün şerbet-i ḥaḳīḳatden / Géçdi cümle mecazī **lezzetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5608). [lezzetden, -den]*
8. Nūş-ı cān olmadın bu **lezzetden** / Peyk-i vaḥy irdi cenb-i ḥāżretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1306). [lezzetden, -den]*
9. Ehlinüñ dirliginde **lezzet** yoḳ / Nāz u niʿmetden aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [lezzet,]*
10. Ṭoldı āfāḳa būyı ol ḫʷānuñ / Ṭuydılar **lezzet**ini īmānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). [lezzetini, -i, -n, -i]*
11. Ol şeker **lezzetine** kāse-i dehr / Günde biñ kerre verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [lezzetine, -i, -n, -e]*

lezzet vér: *Zevk, haz vermek; ferahlık vermek.*

1. Gördi hem yédi tāze ter-ḫūşe / Cāna **lezzet vérür** dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [lezzet vér, -ür]*

lezzet-i cān: *Gönül lezzeti.*

1. Bundan özge ola mı **lezzet-i cān** / Ola bī-perde ṭalʿat-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [lezzet-i cān,]*

lezzet-i ḫiṭāb-ı ḫabīb: Sevgilinin konuşmasının lezzeti.

1. Cānını **lezzet-i ḫiṭāb-ı ḫabīb** / ʿaḳl u dil ʿāleminden étdi ġarib *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 147, Beyit 5488). [lezzet-i ḫiṭāb-ı ḥabīb,]

lezzet-i ʿışḳ: *Aşk lezzeti.*

1.**Lezzet-i ʿışḳ** bulmasa Pervīz / Leb-i Şīrīnden eyler-idi gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2321). [lezzet-i ʿışḳ,]*

lezzet-i ḳandi: *Şekerin tadı, lezzeti II (Sevgilinin) şekere benzeyen dudağının lezzeti.*

1.Yoġ-ıdı ʿaṣr içinde mānendi / Mıṣra ṭolmışdı **lezzet-i ḳandi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3492). [lezzet-i ḳandi,]*

lezzetlü: *Tatlı, güzel, lezzetli (Sevgilinin konuşması bağlamında.).*

1.Gülse nūr aḳıdur Süreyyādan / Sözi **lezzetlü** ḳand u ḥālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [lezzetlü,]*

libās: *Elbise, giysi.*

1.Ṣabrum **libāsını** yine ṣad pāre eyledüñ / Tīr-i ġamuñla baġrumı pür-yara eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2674). [libāsını, -ı, -n, -ı]*

2.Ḳomadı hem **libāsın** ol nūra / Ḳatı kāfirlik itdi kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [libāsın, -ın]*

3. Her birinüñ **libāsı** ḥulle-i ḫūr / Kemer ü tācı ḥasret-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2968). [libāsı, -ı]*

4. Her birinüñ **libāsı** reng-ā-reng / Gül ü ġonca miṣāli tāze vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [libāsı, -ı]*

5. Nʿola géyse nemed o zībā ḫad / Olur āyīnenüñ **libāsı** nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [libāsı, -ı]*

6.Géydi Yūsuf çün ol **libāsı** temām / Oldı ṭāvūs-ı cennet aña ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [libāsı, -ı]*

7.Ġonça-veş ol ṣanevber-i mevzūn / Géydi ḳat ḳat **libāsı** gūn-a-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [libāsı, -ı]*

8. Bunca zeyn ü **libās** u ʿizzet-ile / Neden aġlarsın āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [libās,]*

libās eyle: *Kılıf yapmak (Bir şeyi, bir durumu gizlemek için başka şeyleri kılıf yapmak.).*

1. Ḳahra mihri esās eylediler / Ḫışma hilmi **libās eyle**diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 679). [libās eyle, -di, -ler]*

libās-ı ḥalk: *Yaradılış elbisesi.*

1. Olduġınca **libās-ı ḫalḳ** cedīd / Ḫilʿat-i ʿizzet ola saña mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2883). [libās-ı ḫalḳ,]*

libās-ı nefīs: *Güzel, yeni elbise.*

1. Géydürüp eğnine **libās-ı nefīs** / Eyledi kārbāna anı re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [libās-ı nefīs,]*

libas-ı rāz et: *Sır elbisesi yapmak.*

1. Ol ki leyli libas-ı rāz etdi / Anı çoḳ derde çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [libas-ı rāz et, -di]*

liḥāf: *Örtü II kabuk.*

1. Açıcaḳ ġonça-veş **liḥāfını** / Gül-i teri-y-ile vérdi lāfını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2459). [liḥāfını, -ı, -n, -ı]*

līk: *Ama, fakat, lakin.*

1.**Līk** bir ḥarf éşit kitābından / Déyeyin zerre āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [līk,]*

likā: *Yüz, çehre.*

1.Ḫub ola evvelüñ **liḳāsı**-y-ıla / Ḫayr ola āḫirüñ duʿā'sı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1564). [liḳāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

2.Ben seni ḫōş duʿā'ya irgürdüm / Buncılayın **liḳaya** irgürdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [liḳaya, -y, -a]*

līkin: *Ama, ancak, fakat.*

1. **Līkin** ol efser-i girān gevher / Oldı farḳında ṣan ki kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [līkin,]*

lisān-ı kiẕb ü dürūġ: *Yalan dolan lisanı, dili.*

1.Ṭaylesānı **lisān-ı kiẕb ü dürūġ** / Yoḳ derūnında ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1513). [lisān-ı kiẕb ü dürūġ,]*

livā: *Sancak, bayrak.*

1.Şāh-ı ḫāver édüp felekde **livā** / Çün yine cūşa geldi ceyş-i ṣabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [livā,]*
2. Evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿdur / Her **livādan** livāsı erfaʿdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 180). [livādan, -dan]*

livā: *İki alaydan meydana gelen askerî birlik. (Beyitte savaşlarda Hz. Muhammed'e yardım etmek için gönderilen melekler ordusuna atıf yapılmıştır.).*

1.Dīnüñ ḳamu dīne ġālib oldı / Çün nuṣret-i Ḥaḳḳ saña **livā**dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [livādur, -dur]*

livā: *Sancak, bayrak (Livâü'l-hamd: Kıyamet günü Hz. Muhammed ümmetinin altında toplanacağı bayrak).*

1. Evvel-i şāfiʿ-i müşeffaʿdur / Her livādan **livāsı** erfaʿdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 180). [livāsı, -sı]*

liva'-i ḥamd: *Kıyamet günü Hz. Muhammed ümmetinin altında toplanacağı bayrak.*

1.Çünki ala **liva'-i ḥamdi** ele / Muḳtedā ola cümle-i rüsüle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 182*). [liva'-i ḥamd, -i]*

livā'ü'l-hamd: *Kıyamet günü Hz. Muhammed ümmetinin altında toplanacağı bayrak.*

1.eline ala çün **livā'ü'l-hamd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 347). [livā'ü'l-hamd,]*

lokma: *Yiyecek parçası, yiyecek.*

1. On ḳadar ḳurd aña yapışdılar / Ṣanasın **loḳma**dur ḳapışdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [loḳmadur, -dur]*

loḳma ol: *Yiyecek olmak II yemek olmak.*

1.**Loḳma** mı **oldı** gürge tāze tenüñ / Böyle ġarḳ oldı ḳana pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [loḳma ol, -dı]*

loḳma-i ḥūt ol: *Balığa yem olmak (Hz. Yunus'u balığın yutması bağlamında).*

1. Ol nebiy'çün ki **oldı loḳma-i ḥūt** / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o dem aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [loḳma-i ḥūt ol, -dı]*

Loḳmān: *Hikmetli sözleri ve hikâyeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim. II Lokman hekim.*

1. Ḥaḳḳ ṭapuñı eyle ḥāẕıḳ etdi / Kim senden umar şifa-yı **Loḳmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [loḳmān,]*

luʿb: *Oyun, hile.*

1. Beni bir **luʿb-ıla** şikār étdüñ / Çün ḫayālüñi āşkār étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [luʿb-ıla, -ıla]*
2.Yārini **luʿb**-ıla iletdi o cān / Ol yédi ḫāne evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [luʿb, -ıla]*
3. ʿāḳil oldur bu **luʿba** aldanmaz / Bī-vefa çarḫı bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [luʿba, -a]*
4.Seni **luʿb**-ıla utmadın bu cihān / ʿıyş-ıla luʿbet-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [luʿb-ıla, -ıla]*
5. Her biri bunca dürlü ḳayd étdi / **Luʿb**-ıla ol ġazāli sayd ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [luʿb-ıla, -ıla]*

luʿb: *Eğlence, oyun.*

1. Hem-ser olurdı serv-i nāz-ıla / Gönlin eğlerdi **luʿb** u bāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3630). [luʿb,]*

2. Çeşm-i kūdek nedeñlü görse ʿaceb / Göñlin açmaz nite ki **luʿb** ü tarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [luʿb,]*
3. ʿazm-i saḥrā-yı nīlgūn étdi / **Luʿbı** günden güne füzūn èтdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 761).. [luʿbı, -ı]*
4. Her biri ġonça gibi teng ḳabā / Ḫurdesi şīve **luʿbı** rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [luʿbı, -ı]*

luʿbet: *Oyun oynanan şey, oyuncak. (Oyun oynamak bağlamında.).*

1. Seni luʿb-ıla utmadın bu cihān / ʿIyş-ıla **luʿbet**-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [luʿbet-ile,]*
2. Dilleri lehv ü **luʿbete** māyil / Luʿb-i devr-i zemāneden ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2408). [luʿbete, -e]*

luʿb-i devr-i zemāne: *Kaderin, talihin oyunları.*

1. Dilleri lehv ü luʿbete māyil / **Luʿb-i devr-i zemāneden** ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2408). [luʿb-i devr-i zemāne, -den]*

lücce: *Engin deniz, umman. (Gam, dert denizi bağlamında.).*

1.Tā ġamuñ **lüccesine** ġarḳ oldum / Başdan ayaġa derd-ile ṭoldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [lüccesine, -si, -n, -e]*

lü'lü': *İnci.*

1. Olmasa süfte dil eger **lü'lü'** / Yüz vérür miydi aña her meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [lü'lü',]*

lü'lü'-yi ḫōş-āb: *Parlak inci.*

1.Ṭarayup sünbülin gül-āb-ıla / Urdılar **lü'lü'-yi ḫōş-āb**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3294). [lü'lü'-yi ḫōş-āb, -ıla]*

Lūṭ: *Hz. Lut peygamber. (Hz. Lut Sodom kabilesine Allah tarafından yollanmış bir peygamberdir. Hz. İbrahim'in kardeşi Harran'ın oğludur. Hz. Lut, Hz. İbrahim'e ilk iman eden kişiler arasındadır.).*

1.Eyledi **Lūṭ** duḫterine nikāḥ / Ṭoġdı andan ékiz éki miṣbāḥ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). *[lūṭ,]*

Lūt ḳavmi: *İslam inancına göre MÖ 1428 yıllarına kadar varlığını sürdürmüş, sonrasında ise Allah'ın emri ile helak edilmiş memleket, topluluk.*

1. Bu ḳasāvetle size ṭañ mı eger / **Lūt ḳavmi** gibi yaġarsa ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [lūt ḳavmi,]*

lutf: *Bağış, kerem, cömertlik; ihsan, yardım*

1. Ṣad zebānum biterse sebze miṣāl / **Luṭfı** şükrinden ola külli kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [lutfı, -ı]*
2. Dédi Mālik ki bende fermānam / **Luṭfuñuz** niʿmetine mihmānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [lutfuñuz, -uñuz]*
3 İy dürüst édici şikesteleri / Açıcı **luṭf**-y-ıla besteleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6190). [lutf-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
4. Niʿmeti ʿām ü **luṭfı** muṭlaḳdur / Niʿmetinüñ ehemmi elyaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [lütfı, -+ı]*
5.Aña kim **luṭfını** ʿiyān eyler / Evvel iḫlāṣın imtiḥān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1315). [lutfını, -ı, -n, -ı]*
6. Ḳanda gétseñ refiḳūn ola Ḫudā / **Luṭfunı** senden eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [lutfunı, -u, -ñ, -ı]*
7.İy ʿilme medīne ḥilme menba' / ʿİrfāna ḫazīne **luṭfa** mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [lutfa, -a]*
8.Çünkü her **lüṭfum** aña ṣiḳlet ola / ṣoḥbetümde ne deñlü leẕẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [lütfum, -um]*
9. Ṣaldılar ḥabse ḳahr-ıla anı / Zinde-dil étdi **luṭfı** zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4922). [lutfi, -i]*
10.Dédi yüz **luṭf-ıla** ki bu māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [luṭf-ıla, --ıla]*
11.Kime olsa kerem-i kerāmeti ḥāl / Ḳahrı **luṭf-ıla** eyler istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [lutf-ıla, --ıla]*

12. Ol ki **luṭfın** muḳadder étdi baña / Ehl-i Mısrı musaḫḫar étdi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [luṭfın, -ın]*
13. Dédi iy derde **luṭfını** em éden / Sīneler yarasına merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [luṭfını, -ı, -n, -ı]*
14. Dil-i ġam-gīnüm eyle **luṭf-ıla** şād / ʿömr ü devlet hemīşe dāyim bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6028). [luṭf-ıla, --ıla]*
15.**Luṭfını** Yūsufuñ ḥikāyet éden / İbn-i ʻAbbasdan rivāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5687). [luṭfını, -ı, -n, -ı]*
16.Ḳaʿr-ı çāhı bāna Ḫudā-yı ʿAlīm / Eyledi **luṭfı-y-ıla** dār-ı na'īm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1006). [luṭfı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
17. Bu keşf içre ol nigār-ı laṭīf / **Luṭf**-ile çünki étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [luṭf-ile, -ile]*
18. Ben o ḫākem ki nāgeh ebr-i bahār / Baña **luṭfından** étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [luṭfından, -ı, -n, -dan]*
19. **Luṭfi** ʿām étdi ḥāṣıla ʿāma / ʿāmlar ṭoydı ḫāṣ inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [luṭfi, -i]*
20. Bize faḳr ü fenā biḍā'atdür / Saña **luṭf** u vefā kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [luṭf,]*
21. **Luṭf** u iḥsana oldı gey ḥadeḳa / Eksük étme maḥalline ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [luṭf,]*
22. Ben de ol **luṭfuña** ʿivaż iy māh / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [luṭfuña, -uñ, -a]*
23. ʿāṣıḳ étse kemāl-i ʿışḳ-ıla bed / Anı maʿşūḳ **luṭfı** étmeye red *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5581). [luṭfı, -ı]*
24.Éki cādū-yı dil-firībüñ-içün / Ruḫ-i zībāda **luṭf** u zībüñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4442). [luṭf,]*
25. ʿİşmetüm perde-dārı **lütfuñdur** / Cānumuñ ġamda yāri lütfuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [lütfuñdur, -uñ, -dur]*
26. ʿİşmetüm perde-dārı lütfuñdur / Cānumuñ ġamda yāri **lütfuñdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [lütfuñdur, -uñ, -dur]*
27. Nefsi ḥālin ḳul étmese taġyīr / **Luṭfi** taġyīr eylemezdi Ḳadīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [luṭfi, -ı]*
28. Ḫayr-i ḥāfıẓ Ḫudā-yı ʿālemdür / **Luṭfı** bī-ḥad ḳamudan erḥamdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5802). [luṭfı, -ı]*
29.Kerem eyle esirge ol pīri / Étme **luṭfuñdan** aña taḳṣīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [luṭfuñdan, -un, -dan]*
30. İrdi **luṭfından** Ādem ş̲emere / Oldı maġfūr ẕillet-i şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 173). [luṭfından, -ı, -n, -dan]*
31. İrdi **luṭfından** āteşe çü nesīm / Oldı berd-i selām-ı İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 175). [luṭfından, -ı, -n, -dan]*

luṭf: *Hoşluk, güzellik; zarafet, incelik.*

1.Eyleye **luṭf-ıla** tecellāyı / Ḫāṭıruñuz bula tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2051). [luṭf-ıla, --ıla]*
2. **Luṭf-ıla** gül nevā-y-ıla bülbül / Naġmesinden zemāna pür-ġulġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [luṭf-ıla, --ıla]*
3.Gele yüz nāz-ıla muḳābeleye / Başlaya **luṭf-ıla** muʿāmeleye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [luṭf-ıla, --ıla]*
4.Ḳalmadı ḥāceti çü ḥammāma / Géydi **luṭf-ıla** gül gibi cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3296). [luṭf-ıla, -ıla]*
5. Ḳalmadı ḥüsni yol hevāsı-y-ıla / **Luṭfı** yoḳdur sefer libāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2149). [luṭfı, -ı]*
6.Gülse **luṭf-ıla** laʿl-i ḫandānı / ʿuḳde-i dil açardı dendānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2349). [luṭf-ıla, -ıla]*
7. Bu hevāda uçarken ol ṭāvūs / **Luṭf-**ıla da'vet eyledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [luṭf-ıla, -ıla]*
8. Birisi pādşāh-ı milk-i Ḥabeş / **Luṭf-**ıla ḳahr u āb-ıla āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [luṭf-ıla, -ıla]*
9.Luṭf-ıla yap dilin Zelīḫānuñ / Ki olupdur ezelden eyvānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [luṭf-ıla, -ıla]*

10. Yūsufı **luṭf-ıla** kenār étdi / Resm-i ikrām-ı bī-şümār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5255). [lutf-ıla, -ıla]*
11.Güldi **luṭf**-ıla şemʿ-i ḫandāni / Gördi Yaʿkūb tañladı anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [lutf-ıla, -ıla]*
12.Yūsuf éşitdi çün bu güftārı / **Luṭf-ile** açdı laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [lutf-ile, -ile]*
13.Çün cemālinde gördiler tağyīr / Sebebin şordı **luṭf-ile** Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [lutf-ile, -ile]*
14. Yapdı mihrāb çün Zeliḫāya / **Luṭf**-ile dédi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [lutf-ile, -ile]*
15. Olsa bir mübtelā eger bīmār / Aña eylerdi **luṭf**-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [lutf-ıla, -ıla]*
16. **Luṭf** u ʿadl-ile ḫālini şorayın / Her ne-y-ise murādını göreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5467). [lutf,]*
17. **Luṭf-ıla** dédi Yūsuf iy server / Dé daḫi var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [lutf-ıla, -ıla]*
18. Ḳaṣr-ı gerdūn gibi zeberced ḫişt / ʿarşı vü ferşi **luṭf-ıla** ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [lutf-ıla, -ıla]*

luṭf ét: *Bağışlamak, ihsan etmek; yardım etmek*

1.Ḳahra ire ʿale'l-ḫuşūş ʿAzīz / **Luṭf éderken** baña ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [lutf ét, -er, -ken]*
2. **Luṭf édüp** ḫācetin revā étsen / Derd-ile ölmedin deva étsen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4828). [lutf ét, -üñ]*
3.Dédiler **luṭf édüp** duʿā' eyle / Bu belādan bizi rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [lutf ét, -üp]*
4.**Luṭf édüp** aç yüzüme bāb-ı viṣāl / Beni ḳoma ḳapuda ḥalḳa miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [lutf ét, -üp]*
5. Dilerem belki Rabb-i ʿizzetden / Ki geçe **luṭf édüp** bu ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [lutf et, -üp]*
6. Dilerem ol nigārı cüst édesin / **Luṭf édüp** saʿyuñı dürüst édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [lutf ét, -üp]*
7.**Luṭf édüp** olsañ iy perī rāmum / Rāmum olurdı ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [lutf ét, -üp]*
8. **Luṭf édüp** çünki cūdı ʿummānı / Gevherin baña étdi erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [lutf ét, -üp]*
9. Getüre baña yine gétmişümi / **Luṭf édüp** bulıvére yitmişümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [lutf ét, -üp]*
10. Ol daḫi gétdi ḳaldum āvāre / Beni **luṭf ét** esirge bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [lutf ét,]*
11.Umaram **luṭf édüp** Ḥakīm ü Kadīr / Ṭapuñı āḫir éde Mışra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [lutf ét, -üp]*
12.**Luṭf édüp** feṯḥ-i bāb-ı ḫāṣ eyle / Pāsbān ṭuymadın ḫalāṣ eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 112). *[lutf ét, -üp]*
13. Ẕikr olınur ki her nebīye Ḫudā / **Luṭf édüp** vérdi bir mucāb duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). [lutf ét, -üp]*

lutf eyle: *Bağışlamak, ihsan etmek; yardım etmek*

1.Seyyide seyyid olımaz bende / Beni **luṭf eyle** étme şermende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4045). [luṭf eyle,]*

luṭf ir: *Bağış, ihsan, yardım erişmek*, gelmek

1.Minnetüm çoḳ ki **luṭf irüp** Ḥaḳḳdan / Fāriġam yüzüñüze baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [lutf ir, -üp]*

lutf u kerem: *Bağış, ihsan, yardım ve cömertlik.*

1. Ḥaḳḳ saña mizāc eylemişdür / **Luṭf u keremi** ḳılup mülemmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 229). [lutf u kerem, -i]*

lutf ét: *Yardım et, isteğimi yerine getir. (Birisinden bir şey istenildiği zaman kullanılan söz.).*

1. Serv-i bālāña eyle sāye beni / Gètme **luṭf èt** ḳoma belāya beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 741). [lutf ét,]*

luṭf-ıʿām ét: *Herkese iyilikte bulunmak.*

1. ʿāleme **luṭf-ı ʿām éden** sultan / Yūsuf-ımış bilindi oldı ʻiyan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6104). [luṭf-ı ʿām ét, -en]*
2. Biri baş eğdi nitekim ḥalḳa / Dédi iy **luṭf-ı ʿām éden** ḥalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [luṭf-i ʿām ét, -en]*

luṭf-ı ḥażret-i cebbār: *Ulu, azamet, izzet sahibi Allah'ın yardımı.*

1. ʿĀḳıbet gül-şen oldı aña o nār / İrişüp **luṭf-ı ḥażret-i Cebbār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6016). [luṭf-ı ḥażret-i cebbār,]*

luṭf-ı ḥażret-i lāhūt: *Cenab-ı Hakk'ın lütfu.*

1. Ḳāmeti naḫl-i ravża-i melekūt / Mīvesi **luṭf-ı Ḥażret-i Lāhūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2429). [luṭf-ı ḥażret-i lāhūt,]*

luṭf-ı ḫōş: *Güzel, hoş lütuf, iyilik.*

1. Yüz çevürme belālu bülbülden / **Luṭf-ı ḫoşdur** laṭīf olan gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [luṭf-ı ḫōş, -dur]*

luṭf-i ḥudā: *Allah'ın ihsanı, yardımı.*

1.Dédi luṭf-i Ḥudāyı gördüñ mi / Mübtelāya cezāyı gördüñ mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [luṭf-i ḥudā, -y, -ı]*

luṭf-i ilāh: *Allah'ın ihsanı, yardımı.*

1. Manẓarı rāh ümīdi **luṭf-i İlāh** / Hem-nişīni fiġān u hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [luṭf-i ilāh,]*

luṭf-i ilāh: *Allah'ın lütfu (Hz. Yusuf).*

1. Gördi seccāde üzre **luṭf-ı ilāh** / Nūra müstaġraḳ oturur çün māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [luṭf-ı ilāh,]*

luṭf-i laṭīf: *Allah'ın ihsanı, yardımı.*

1. Ṣadefī ḥalḳ édeli **luṭf-i Laṭīf** / Olmadı ẕātı gibi dürr-i şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [luṭf-i laṭīf,]*

luṭf-ı müstevfā eyle: *Kâfi derecede, yeteri kadar ihsanda, iyilikte bulunmak.*

1. Umaruz cūş édüp bu baḥr-i vefā / **Eyleyegil luṭf-ı müstevfā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6038). [luṭf-ı müstevfā eyle, -gil]*

luṭf-ı rabb-i ʿizzet: *Yüce Allah'ın lütfu, keremi.*

1.Umaram **luṭf-ı Rabb-i ʿizzetden** / Beni ırmaya rāh-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3993). [luṭf-ı rabb-i ʿizzet, -den]*

luṭf-ı raḥmān: *Çok merhametli olan Allah'ın ihsanı, yardımı.*

1. Kesmeñ ümmīdi **luṭf-ı Raḥmāndan** / Tā size raḥmet irişe andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [luṭf-ı raḥmān, -dan]*

luṭf-ı şeh: *Hükümdarın, padişahın ihsanı, yardımı.*

1. **Luṭf-ı şeh** bī-şümār olurmış o dem / Hünere iʿtibār olurmış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [luṭf-ı şeh,]*

M-m

mā: *Su.*

1. Dédi Buşrāya iy girān-māye / Sen de zōr eyle bu giren **māye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [māye, -y, -e]*
2. Teşnelik menzilinde çāh bulur / **Mā** umarken içinde māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [mā,]*
3. Ne bilür māhī ḳıymetin **mānuñ** / Düşmese sāḥiline deryānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [mānuñ, -nuñ]*
4. Nice ḳalsun hayāt ḳalmadi **mā** / Dūda döndi miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [mā,]*

mā: *Su, erkek suyu; meni.*

1.Mā-y-ile ġālib olsa zen érine / Māyil olur şebehde māderine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [mā-y-ile, -y, -ile]*

mā: *Su II su gibi pak, temiz yüzlü sevgili.*

1.Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / Bildi ḳadrin çü gétdi ol **māya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [māya, -y, -a]*

mā ʿarefnā: *Mâ arafnâke hakka marifetike Yâ Ma'rûf (Ey bütün mahlukat tarafından bilinen Rabb'im, seni bilinmesi gereken ölçüde bilip tanıyamadık. Hadis-i Şerif)*

1.ʿİrfānda ḳamudan aḳdem olduñ / Tapun n'ola dérse **mā ʿarefnā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 223). [mā ʿarefnā,]*

mā-arefnāke hakka maʿrifetik: *"Mâ arafnâke hakka marifetike Yâ Ma'rûf (Ey bütün mahlukat tarafından bilinen Rabb'im, seni bilinmesi gereken ölçüde bilip tanıyamadık. Hadis-i Şerif)*

1.Dédi ʿirfānuña iren sālik / **Mā-arefnāke hakka maʿrifetik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102). [mā-arefnāke hakka maʿrifetik,]*

maʿāẕallāh: *"Allah saklasın, Allah esirgesin, Allah göstermesin!" anlamlarında bir ünlem ifadesi.*

1.Sende bu ḥīle ḥālini iy māh / Görmeyeyin daḥi **maʿāẕallāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [maʿāẕallāh,]*
2.Her ne yol kim bu ḳavme olmaya rāh / Gétmezem ben aña **maʿāẕallāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [ma'āẕa allāh,]*
3. Dédiler cümleten **maʿāẕallāh** / Ki ola bizde ṣāʿ-ı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [ma'āẕ-allāh,]*

maʿbed ol: *İbadet yeri, ibadethane olmak.*

1. **Maʿbedi oldı** anuñ ol ḫāne / ʿIşḳ-ıla cān vérince merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [maʿbed ol, -dı]*

mābeyn: *İki şeyin arası; ara, orta*

1. Éki deycūr tār-ı zülfeyni / Leyl içinde nehār **mābeyni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [mābeyni, -i]*
2.Birbirine yaḳīn çün ʿayneyn / Farḳ-ı nāzük bi-ʿaynihi **mābeyn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [mābeyn,]*
3. Şehr-i Mıṣr içredür velī aḫaveyn / Ḥāżır anlar ırak degül **mābeyn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [mābeyn,]*

maʿbūd: *Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye layık olan, kendisine ibadet olunan varlık, ilâh, Allah.*

1. Kāfirüñ küfri oldur iy **maʿbūd** / Muṭlaḳı ḳor éder ḳuyūda sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [maʿbūd,]*

maʿbūd bil: *İbadet edilen ve ibadete layık olan (Allah) olarak kabul etmek.*

1.Ḥaḳḳ-ıla her ki Ḥaḳḳa sāciddür / Ḥaḳḳı **maʿbūd bildi** ʿābiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [maʿbūd bil, -di]*

maʿbūd-ı bī-niyāz: *Hiçbir şeye ihtiyaç duymayan tanrı, yaratıcı.*

1.Dédi **maʿbūd-ı bī-niyāzumdur** / Cümle işlerde kār-sāzumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4531). [maʿbūd-ı bī-niyāz, -um, -dur]*

mācera: *Başṭan geçmiş olay, serüven.*

1. Çünki Yaʿḳūb gördi ḫālını / Söyledi **mācera**sını ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). [mācerasını, -sını]*
2. Cemʿ édüp şora **mācerālarını** / Ben giriftāra iftirālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5199). [mācerālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
3. Ṣabr édüp Yūsuf iftirālarına / Dil uzatmadı **mācerālarına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5891). [mācerālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

4. Pederi ṭuydı **mācerāsın** anuñ / İstedi bulmadı devāsın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [mācerāsın, -sın]*

5.Bir zen ol cemʿ içinde ḫāżır-ıdı / Bu geçen **mācerāya** nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [mācerāya, -y, -a]*

6. Hem Zelīḫā o yérde ḫāżır-ıdı / Bu geçen **mācerāya** nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [mācerāya, -y, -a]*

7.Tā ki Yaʿkūb ıçun ola bu duʿā' / **Mācerayı** ḥikāyet étdi aña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382*). [mācerayı, -y, -ı]*

8. Dil üşürüp şikāyet eylediler / **Mācerayı** hikāyet eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4866). [mācerayı, -y, -ı]*

9. Gördiler çün cemālini pederüñ / Dédiler **mācerāsın** ol ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [mācerāsın, -sın]*

10.Söyledi ʿĪṣ'a **mācerāsını** / Étdi hem aña bu duʿā'sını (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 393). *[mācerāsını, -sı, -n, -ı]*

11. Müstecāb oldı ol duʿā'sı anuñ / İrdi Yaʿḳūba **mācerāsı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [mācerāsı, -sı]*

mācerā-yı ʿışk: *Aşk macerası.*

1. Ḳalmadı gözde ḫāb eşeri ṭoldı āb-ıla / Bilmen ki ʿĀḳıbet n'édiser **mācerā-yı ʿışḳ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [mācerā-yı ʿışḳ,]*

ma'den: *Maden, kaynak (Güzellik madeni, kaynağı bağlamında.)*

1.Ḳamusı gerçi ḥüsne **ma'den**-idi / Yūsuf ammā ḳamudan aḥsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [ma'den-idi, -idi]*

ma'den-i dāniş: *Bilgi, ilim, irfanın madeni, kaynağı.*

1. Ebr-i bī-raʿd u baḥr-i bī-cünbiş / Menba'-i ʿilm ü **ma'den-i dāniş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 275). [ma'den-i dāniş,]*

māder: *Anne, valide*

1. Gele-bān eylemişdi Yaʿḳūbı / **Māder**inüñ ol idi maḥbūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). [māderinüñ, -i, -nüñ]*

2.Biz neyüz belki **māder**-ile peder / Ḳoyalar pāye-i serīrine ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 640). [māder-ile, -ile]*

3. Bir éki merḥāle çü gétdiler / **Māderi** türbesine yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [māderi, -i]*

4. Ṭoġalı ġam géçürürem serden / Ṭoġmayaydum n'olaydı **māderden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5057). [māderden, -den]*

5.Her ki devletlü ṭoġdı **māderden** / Baḫt açılur yüzine her derden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [māderden, -den]*

6. Ol maḳāma irişdi çünki mürūr / Düşdi **māder** mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [māder,]*

7.Ayru düşdüm pederden iy **māder** / Baña cevr étdiler bürāderler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [māder,]*

8.Mā-y-ile ġālib olsa zen érine / Māyil olur şebehde **māderine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [māderine, -i, -n, -e]*

9.K'iy ġamumda şefiḳ **māderden** / Meyl gelmez baña o dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [māderden, -den]*

10. Pederi oldı **māderiy'le** ʿiyān / Yüzleri gūyiyā meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6168). [māderiy'le, -i, -y, -le]*

11.Ki baña ṭaʿn édersin iy **māder** / Bilmedün gibi sırr-ı ḫāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [māder,]*

maderden düş: *Anne karnından düşmek; doğmak.*

1.**Düş**di çünkim zemīne **maderden** / Āsmān yüz çevürdi aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 437). [maderden düş, -den-di]*

maġāra: *Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.*

1. Uzayup yuḳaru mināre gibi / Aġzın açdı hemān **maġāra** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [maġāra,]*

2.Éledüñ anı bir **maġara**ya dūr / Ḳalsun ol yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [maġaraya, -y, -a]*

maġdūr ol: *Mağdur olmak, haksızlığa uğramak.*

1.Olduġuñ dem ʿiẕār-ı dilbere dūr / Oda yansañ **olur**-ıduñ **maġdūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3910). [maġdūr ol, -ur, -ıdu, -ñ]*

maġfiret: *Allah'ın lütuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi.*

1. Ol daḥi şükr-içün namāz étdi / **Maġfiret** istedi niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [maġfiret,]*

maġfūr: *Allah tarafından günahları affedilmiş, af ve mağfiret olunmuş (kimse).*

1.Çün şehādet getüre bir **maġfūr** / Éde biñ dīvi bir benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [maġfūr,]*

maġfūr ol: *Bağışlanmak, affolunmak.*

1. İrdi luṭfından ādem ṣemere **/ Oldı maġfūr** ẕillet-i şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 173). [maġfūr ol, -dı]*

maġrib: *Mağrip ülkesi II Batı diyarı, ülkesi. (Mağrip, Batı diyarı, ülkesi: Afrika'nın kuzeyinde, Mısır'ın batısında yer alan yerler, ülkeler bağlamında.)*

1.**Maġribe** ḥükm éderdi şevket-ile / ʻĀleme ṭolmış-ıdı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2327). [maġribe, -e]*

2. **Maġribüñ** mihr-i ʿalem-ārāsı / Māh-peykerlerüñ Zelīḫāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2419). [maġribüñ, -ün]*

3. Urdılar mühr mihr-i dilber-ile / Ṣaldılar **Maġribe** kebūter-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2930). [maġribe, -e]*

4. Hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ / Nice **Maġrib** pür oldı Şām ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2943). [maġrib,]*

5.Dédi ol baġruma uran yara / Beni **Maġribden** éden āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [maġribden, -den]*

6.Ṣalsa **Maġribde** tīġ-i bürrānın / Zaḫmı dökeydi Maşrıḳuñ ḳanın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2330). [maġribde, -de]*

maġrib güzeli: *Mağrip ülkesinin, diyarının güzeli; Züleyha. (Mağrip, Batı diyarı, ülkesi: Afrika'nın kuzeyinde, Mısır'ın batısında yer alan yerler, ülkeler bağlamında.)*

1.Aġlar-iken bu **Maġribüñ güzeli** / Yāre ḳarşu oḳurdı bu ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [maġrib güzeli,]*

maġribī: *Mağrip'e mensup, Mağrip Arapları. (Afrika'nın kuzeyinde, Mısır'ın batısında yer alan yerler, ülkelerde yaşayan kimseler.)*

1. Bir seḥer kim ʿazīz-i Mıṣr-ı berīn / Oldı bu Maġribī ʿārūsa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [maġribī,]*

maġribī dīnār: *Mağrip diyarının, ülkesinin altın parası; sarı, soluk renk. (Mağrip, Batı diyarı, ülkesi: Afrika'nın kuzeyinde, Mısır'ın batısında yer alan yerler, ülkeler.)*

1. Mihr-i Maġrib yanardı bir géce zār / Yüzi olmışdı **Maġribī dīnār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [maġribī dīnār,]*

2. Bunlaruñ bārı éki biñ ḫar-vār / Sīm sulṭāni **Maġribī dīnār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2987). [maġribī dīnār,]*

3. Güne ʿarż eylese o gün didār / Günde véreydi **Maġribī dīnār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [maġribī dīnār,]*

maġrūr: *Kendini beğenen, böbürlenen, kibirli, gururlu (kimse).*

1. Göñlüñi ʿakse vérme iy **maġrūr** / Ki olur ʿaks ʻāḳibet bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3561). [maġrūr,]*

maġz: *İlik, kemik iliği II damar.*

1. Anda görürdi her ki étse naẓar / **Maġzını** ṣanki rişte-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [maġzını, -ı, -n, -ı]*

maġz: *Öz, iç (Bir şeyin özü, esası bağlamında).*

1.Göñline toldı ārzū-yı vatan / Cānı **maġzın** pür étdi bū-yı vatan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 476). [maġzın, -ın]*

maġz-i üstüḫān: *Kemiklerin özü, esası.*

1.Niʿmeti **maġz-i üstüḫānumdur** / Ḫūnı her dem tenümde ḳanumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3974). [maġz-i üstüḫān, -um, -dur]*

māh: *Ay, kamer.*

1. Ṣayd-ı ʿālemçün ol bahā şāhı / **Māhdan** dām düzdi tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [māhdan, -dan]*
2. Odı ṣu-y-ıla cemʿ éde dilese / **Māhdan** mihri men' éde dilese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [māhdan, -dan]*
3. Böyle déyüp éderdi çün āhı / Dūda boyardı mihr-ile **māhı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [māh,]*
4. Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Yandı āhuñ odına mihr-ile **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [māh,]*
5. Delve gir **māh** ü āftāb gibi / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [māh,]*
6. Ufuḳ eyle kenārını çāhuñ / Ṣalsun āfāḳa nūrını **māhuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [māhuñ, -uñ]*
7. Yūsufa her kişi ki étdi nigāh / Ṣandı ki yére éndi gökdeki **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [māh,]*
8. Ḫilʿat-i ḥüsni çün temām éde **māh** / Ḳara çul géydürür aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [māh,]*
9. Çıḳdı bu taḫt üstüne ol şāh / Ḳulleden ṣan ẓuhūr eyledi **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [māh,]*
10. Nūn içinde bu ʿaynı kim yazdı / **Māh** içinde bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [māh,]*
11. Alnını levḥ-i nūr édüp Allāh / Sebaḳ-ı ḥüsn alurdı andan **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2340). [māh,]*
12. Mihr ü **māh** olduġı-y-içün ehl-i cemāl / Birine naḳs irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [māh,]*
13. Çün çıḳardı külāhını ol şāh / Baş açup düşdi şavḳı yolına **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [māh,]*
14. Géydi çün zer-nigār cāmesini / Ḳapdı **māhuñ** felek ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [māhuñ, -uñ]*
15. Büt-i zerrīn-külāh ü dibā-pūş / Ḥüsni öñinde **māh** ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3707). [māh,]*
16. Bende-y-iken yüzüme mihr-ile **māh** / Yañılup bir dem étmez aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [māh,]*
17. Mihr-ile gün yüzüme étse nigāh / Ḫūşe-çīn ola ḫırmenüme çi **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [māh,]*
18. **Māha** Pervīn gūşvār étdi / Nūr-ıla mihri şerm-sār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2379). [māha, -a]*

māh: *Ay II ay gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili.*

1. Döndiler menʿédicek ol güm-rāh / Ḳaldı üç gice çāh içinde o **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [māh,]*
2. Teşnelik menzilinde çāh bulur / Mā umarken içinde **māh** bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [māh,]*

3. Çekdiler delvi Mālik étdi nigāh / Gördi delv içre oturur bir **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [māh,]*

4.Çünki Bīsān menzil étdi o **māh** / Ḳopdı her gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [māh,]*

5.Geldi şehr-i ʿArīşe çünki o **māh** / Vesvese düşdi göñline nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [māh,]*

6. Ruḫ-ıla māt édüben ol şāhı / Mihr-ile oda yaḳdılar **māhı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [māhı, -ı]*

7. Yaḳdı ḥüsnüñ gülini gün-tābı / Olsun iy **māh** menzilüñ ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [māh,]*

8. Sünbülin şāne-y-ile farḳ étdi / **Māha** geh ġarb u gāh şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [māha, -a]*

9.Her ne māhī ki gördi ol **māhı** / Şevḳa düşüp süründi geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [māhı, -ı]*

10.Bu cemāl-ile ẓāhir oldı o **māh** / Görenüñ ʿaḳlı fikri oldı tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [māh,]*

11. Ḳurdılar çetr-i bār-gāhlarını / Édeler **māha** tā nigāhlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2296). [māha, -a]*

12. Ol daḫi yapdı anda manẓar-gāh / Tā éde ehli anda **māha** nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [māha, -a]*

13. Anuñ-ıçun yédi élüñ şāhı / Élçi ṣalup diledi ol **māhı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [māhı, -ı]*

14. Bu nücūm arasında **māh** miṣāl / Ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3044). [māh,]*

15. Çün bu ʻiyş ü ṣafā vü zīnet-ile / İrdi ol **māh** sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [māh,]*

16. Géce gündüz bu ṭavr-ıdı ḥāli / Āh-ıla géçdi **māh**-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [māh-iken, -iken]*

17.Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki o **māh** / Perde gétdi bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [māh,]*

18.Dédi yüz luṭf-ıla ki bu **māh** / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [māh,]*

19.ʿayn-ı ʻişveñdem aḳup āb-ı günāh / Dāmenümi ter étmesün iy **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [māh,]*

20. Otururken bu fikr-ile ol **māh** / Perde açıldı kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [māh,]*

21. Yapdı ol **māh-ıçun** ʿibādet-gāh / Ḥāli olmaġa ḫāl-i ḫalvet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [māh-ıçun, -içun]*

22. ʿafv édüp Yūsuf ol günāhını / Göge ṭutdı cemāli **māhını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [māhını, -ı, -n, -ı]*

23. Mihri cūş eyleyüp Yehūdānuñ / Göre gelürdi ḥālin ol **māhuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [māhuñ, -uñ]*

24. ʿāḳıbet Eflaḥ-i siyeh-manẓar / İsteyürek o **māhı** buldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [māhı, -ı]*

25.Pīri **māh** ü duḫteri ḫurşīd / Her biri bir melāḫat içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [māh,]*

26.Dédi baʿżı ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / Ḳaʿr-ı çāha atıldı çün ol **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [māh,]*

27.Gir bu mīzāna ṭaşra çıḳ iy **māh** / Ḳadrüñe ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [māh,]*

28.Ḫākden yüz götürmedin ol **māh** / Ẓāhir oldı semāda ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [māh,]*

29.Ferr ü kerr ü saʿādet-ile o **māh** / Tāblus şehrin étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [māh,]*

30.Ki o dem kim ṣaʿādet-ile o **māh** / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [māh,]*

31.İricek bu beşārāt ol **māha** / Étdi cāndan tevekkül Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [māha, -a]*

32.Çün Yehūdada var-ıdı şefḳat / Dédi ol **māha** mihr-ile ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [māha, -a]*

33.Yine ḳaṣd eylediler ol **māha** / Ki varup ṭaş bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [māha, -a]*

34.Yine Yaʿḳūb ḳuçdı ol **māhı** / Sīne ḳaʿrından eyledi āhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [māhı, -ı]*

35.Cemʿ édüp devletüñ sitāresini / Dizdi ol **māh** gūşvāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4339). [māh,]*

36. Dédi zenler duʿā' édüp şāha / Ẓulm-idi töhmet étmek ol **māha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [māha, -a]*

37.Tā ṭolunınca dīdeden ol **māh** / Āh-ıla nāle-y-ile étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [māh,]*

38.Her kime meyl éderse sizden o **māh** / Édesiz evvelā beni āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [māh,]*

39.Eger ol **māh** mihr-ile geh gāh / Ḥüsnüm ayına eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [māh,]*

40. ʿaḳlını her kimüñ kim ala o **māh** / Bu cihāndan ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [māh,]*

41. Biñ biñ iḥsānlar eylese aña şāh / Yüz o deñlülere sezādur o **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [māh,]*

42. Yürüdi ol ḥarīr üzre bu şāh / Felek-i aṭlas üzre nite ki **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [māh,]*

43. Ki bizüm neslümüz ola mı bu **māh** / Āl-i Yaʿḳūb ola mı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [māh,]*

44.Sürüp ol **māhı** bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā leb-i çāha geldiler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [māhı, -ı]*

45.Başına ḳodı efser-i şāhī / Farḳ éde tā güneşden ol **māhı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [māhı, -ı]*

46.Geldi ol mihr egerçi germinden / Gördi **māhı** ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [māhı, -ı]*

47. Rūşen olmaġa meclis-i ʿişret / Vérdi ol **māha** nūrdan ḫilʿat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [māha, -a]*

48. Her gün ol **māha** olsa şubḥ-ı cedid / Yéni hil'at vérürdi ol hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [māha, -a]*

49. Ṭañ mı ol **māh** olsa ger āgāh / Ki göñülden göñüle vardur rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3665). [māh,]*

50.Sende bu ḫīle ḫālini iy **māh** / Görmeyeyin daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [māh,]*

51Dem-be-dem kim ṭaş atsa ol **māhum** / Çatlaġucuñ olaydı bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [māhum, -um]*

52.Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün mīl / Ḥüsni Mıṣrın ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [māha, -a]*

53.Çekdügi ḫaṭṭ-ı nīli ol **māha** / Tā ki mīl ola çeşm-i bed-hˇāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [māha, -a]*

54.Ruḫı olmışdı sā ̈id-ile güvāh / Ki ṭuta ḫüsni māhīden tā **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [māh,]*

55.Destine vérdi zer-nigār ibrīk / **Māh** elinde şan āftāb-ı berīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4752). [māh,]*

56. Gördi seccāde üzre luṭf-ı ilāh / Nūra müstaġraḳ oturur çün **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [māh,]*

57. Ben de ol luṭfuña ʿivaż iy **māh** / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [māh,]*

māh: *Ay, zaman dilimi; yılın on iki bölümünden biri.*

1. Çün ḥisāb étdi rūz u hefte vü **māh** / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [māh,]*
2. Bulmadı Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Yüz aña ṭutdı niçe sāl-ile **māh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [māh,]*

maḥabbet: *Muhabbet; aşk, sevgi.*

1. Göbegüñ ḳaṭʿ édeli şefḳat-ile / Saña dil baġladum **maḥabbet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2549). [maḥabbet-ile, -ile]*

2. Yitüren kendüsin **maḥabbetden** / Keşreti farḳ éder mi vaḥdetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3190). [maḥabbetden, -den]*

3.Anuñ aṣḥābı-y-ıçun āli-y-içün / Yüce ḳadri büyük kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [maḥabbet-içün, -içün]*

4.Dilerem Yūsufuñ **maḥabbet**ine / Etmeye Ḥaḳḳ cezā-yı ẕilletine (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 349). *[maḥabbetine, -i, -n, -e]*

5. Vérdi mihr ü **maḥabbet** iḫvetüme / Ḫōş ṣafā-y-ıla geldiler ḳatuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [maḥabbet,]*

maḥabbet: *Muhabbet; aşk, sevgi (İlahî aşk bağlamında.)*

1.Ma'rifet nuḳl ü mey **maḥabbet** ola / Ṣāhid-i meclisüm **ḥaḳiḳat** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [maḥabbet,]*

maḥāll: *Yer, mekân, mevki.*

1.Oldı sīr-āb laʿl-ile zer-i ḫuşk / Tāc-ı devlet **maḥālli** ḫırmen-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4350). [maḥālli, -i]*

2.Bilmeyen bu **maḥālde** taḫḳīḳi / Atdan énmedi dédi ṣıddīḳi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [maḥālde, -de]*

3. Luṭf u iḥṣana oldı gey ḥadeḳa / Eksük étme **maḥālline** ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [maḥālline, -i, -n, -e]*

mā-ḥaṣal: *Kısacası, doğrusu, sözün kısası.*

1. Mihr-ile meh o ḳubbeden éki ḫişt / **Mā-ḥaṣal** yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [mā-ḥaṣal,]*

mā-ḥażar: *Hâlihazırda mevcut olan, bulunan.*

1. **Mā-ḥażar** eyleyüp ciger-ḫūnın / Pür édüp cām-ı çeşmi gül-gūnın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3195). [mā-ḥażar,]*

maḥbes-i teng: *Sıkıntılı, eziyetli hapis, zindan.*

1. Böyle déyüp buyurdı serhenge / Élte bunları **maḥbes-i tenge** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [maḥbes-i teng, -e]*

maḥbūb: *Muhabbet duyulan; sevgili, sevilen.*

1.Maḥbūb ṭaş bağırlu olup şiddet eylese / Cevrin çeken muḥibbe demürden yürek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [maḥbūb,]*

2. Bu maḳām ehline budur maṭlūb / Ki olalar muḥibb-iken **maḥbūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [maḥbūb,]*

3.Nice **maḥbūb**-ıdı ʿaceb ol cān / Fürḳatinden cemād éderdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266*). [maḥbūb-ıdı, --ıdı]*

4. Ol cūşa sebeb hevā-yı maḥbūb / **Maḥbūb** cemal-i ẕāt-ı Aḥmed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 186). [maḥbūb,]*

5.Seni ol dem ki baña iy **maḥbūb** / Ṣatdı ebnā-yı ḫażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [maḥbūb,]*

6.Sizi mebġūż éde anı **maḥbūb** / Sizi merdūd éde anı maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [maḥbūb,]*

7. Gele-bān eylemişdi Yaʿḳūbı / Māderinüñ ol idi **maḥbūb**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). [maḥbūbı, -ı]*

8. Verdi eğnine Yūsufuñ Yaʿḳūb / Gèydi Rıdvāna döndi ol **maḥbūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [maḥbūb,]*

9. Şalsa çevgānı nāz-ıla **maḥbûb** / Ser éderdi aña niyāz-ıla ṭop *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [maḥbûb,]*

10. Ḥaḳḳ anuñ eyle étdi ḥüsnini ḫūb / Oldı evvelkiden daḫi **maḥbūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [maḥbūb,]*

maḥbūb: *Muhabbet duyulan; sevgili, sevilen. (Allah)*

1. Eser-i ḥüsnidür bu ṣūret-ı ḫūb / Maʿnide bil hemān odur **maḥbūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [maḥbūb,]*

maḥbūb-ı rāz-ı pinhānī: *Gizli, bilinmeyen sevgili.*

1. Dédi **maḥbūb-ı rāz-ı pinhānī** / Āʿnī serv-i riyāż-ı Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2774). [maḥbūb-ı rāz-ı pinhānī,]*

maḥbūs: *Hapsedilmiş, mahkum.*

1. Oldı me'nūs anuñla her **maḥbūs** / Gül gibi güldi cümle vech-i ʻabūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [maḥbūs,]*
2. Şeh muḳarreblerinden éki cüvān / Anda **maḥbūs**-ıdı meger o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [maḥbūs-ıdı, -ıdı]*
3. Ḳaldı Yūsuf bu vaʿdeden me'yūs / Ḳaʿr-ı zindānda ḳahr-ıla **maḥbūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [maḥbūs,]*

maḥbūs eyle: *Hapse, zindana atmak; hapsetmek.*

1. Bunca yıllardur **eyledi maḥbūs** / Tā ki ʿadlinden olmışam me'yūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5196). [maḥbūs eyle, -di]*

māh-cemāl: *Ay yüzlü; ay gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili.*

1.Dédi ḫōd-bīn olup o **māh-cemāl** / Var mıdur ḥüsn içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [māh-cemāl,]*

mahfī: *Gizlenmiş, gizli, saklı.*

1.Hem-demi ḫāṣ dāye-y-idi hemān / Aña **maḫfī** degüldi rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [maḫfī,]*

māhī: *Balık.*

1. Ṣayd-ı ʿālemçün ol bahā şāhı / Māhdan dām düzdi tā **māhī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [māhī,]*
2.Her ne **māhī** ki yıyladı çün anı / Māh-veş cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [māhī,]*
3.Her ne **māhī** ki buldı ol vaşlı / Tā ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [māhī,]*
4. Ol ḳadar düşdi Nīle sīm-ile zer / Pūlını aḳça étdi **māhīler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [māhīler, -ler]*
5.Her ne **māhīye** kim irişdi bu nūr / Oldı Nīl içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [māhīye, -y, -e]*
6. Gāh āhūlar-ıla ṣaḥrāda / Gāh **māhīler**-ile deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6065). [māhīler-ile, -ler, -ile]*
7. Yüzi bir pūla degmeyen **māhī** / Aşdı gūşına gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [māhī,]*
8.Bīde bād érse ṣuda geh gāhi / Sāyeden ḳaynaşurdı çoḳ **māhī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [māhī,]*
9. Ne bilür **māhī** ḳıymetin mānuñ / Düşmese sāḥiline deryānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [māhī,]*

māhī: *Balık. (Sevgilinin kolları bağlamında.)*

1.Ancılayın zülāle yüz taḥsīn / Oldı **māhīsi** sā'id-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [māhīsi, -si]*
2.Ol gümiş **māhī** ḫūb revnaḳ-ıdı / Ki zer-i sürḫ-ıla muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [māhī,]*
3.Ruḫı olmışdı sā'id-ile güvāh / Ki ṭuta ḥüsni **māhīden** tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [māhīden, -den]*

māh-ı ʿAzīz: *Mısır Azizi'nin ay gibi güzel eşi; Züleyha.*

1.Anca dārāt-ile bu **māh-ı ʿAzīz** / Kendüyi étdi ḫidmetüñe kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3968). [māh-ı ʿAzīz,]*

māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā: *Saflık ve doğruluk burcunun ayı. (Hz. Yusuf).*

1. Bir gün ol **māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā** / Yūsuf-ı Mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 109, Beyit 3680). [māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā,]

māh-ı çār-deh: *Ayın on dördü, dolunay (Güzellik ve parlaklık bağlamında.)*

1.Ḥüsni māt étdi **māh-ı çār-deh**i / Ḳaddine bende oldı serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [māh-ı çār-deh, -i]*

māh-ı cedīd: *Yeni ay II yeni ay gibi parlayan, aydınlık yüzlü sevgili.*

1. Girdi çünkim palāsa ol ḫurşīd / Eğnine ḳara géydi **māh-ı cedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [māh-ı cedīd,]*

māh-ı cedīd: *Yeni ay II hilal.*

1. Çekse vesme ḳaşına ol ḫurşīd / Ḳavs-i müşgīn olurdı **māh-ı cedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [māh-ı cedīd,]*

māh-ı ḥüsn: *Güzellik ayı II sevgilinin aya benzeyen güzelliği.*

1. **Māh-ı ḥüsnüñ** ṭoġalı mihr gibi / Bislerem sīnede sipihr gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [māh-ı ḥüsn, -ün]*

māh-ı Kenʿān: *Kenan diyarının ayı II Kenan diyarının ay gibi parlak yüzlü güzeli. (Hz. Yusuf)*

1.**Māh-ı Kenʿān** çün ol nasīḥātden / Zāyil olmadı burc-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4861). [māh-ı Kenʿān,]*
2.Meger ol dem ki **māh-ı Ken‘ānı** / Ẓulm-ile çāha atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [māh-i ken‘ān, -ı]*
3. Kārbān ḫalḳı ʿazm-i rāh étdi / **Māh-ı Ken‘ān** cigerden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1748). [māh-ı ken‘ān,]*
4.**Māh-ı Ken‘ān** çün étdi ʿarż-ı bahā / Cümle Mıṣr ehli ṭālib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [māh-ı ken‘ān,]*
5. Ḫavf-ıla ṭoldı Māliküñ cānı / Ẓāhir eyledi **māh-ı Ken‘ānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1655). [māh-ı ken‘ān, -ı]*

māh-ı Ken‘ānī: *Kenan diyarının ayı II Kenan diyarının ay gibi parlak yüzlü güzeli. (Hz. Yusuf)*

1.Çün ʿazīz oldı **māh-ı Ken‘ānī** / Aldı Mālikden isteyüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [māh-ı ken‘ānī,]*

māh-ı maġrib: *Mağrip diyarının ayı II Mağrip diyarının güzeli; Züleyha. (Mağrip, Batı diyarı, ülkesi: Afrika'nın kuzeyinde, Mısır'ın batısında yer alan yerler, ülkeler bağlamında.)*

1. **Māh-ı Maġrib** dédi budur o ġulām / Ki beni yaḳdı ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [māh-ı maġrib,]*
2. Oturup **Māh-ı Maġrib** andan ıraḳ / Belki aña yakīn ü cāndan ıraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [māh-ı maġrib,]*
3. **Māh-ı Maġrib** diledi kim der-ḥāl / Şevḳden yaḳa yırta şarḳ miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [māh-ı maġrib,]*
4. **Māh-i Maġrib** dédi ki étme gümān / Ki anuñ gibi cān göstere cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2585). [māh-i maġrib,]*

māh-ı mıṣr: *Mısır'ın ayı, ay yüzlü güzeli. (Hz. Yusuf).*

1. Dér-idüñ baña iy dil-ārāmum / **Māh-ı Mıṣram** ʿAzīzdür nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201). [māh-ı mıṣr, -am]*

māh-ı tābān: *Parlak ay, dolunay (Hz. Yusuf'un ışık saçan güzel yüzü bağlamında.)*

1.Tā ki çevgān-ı luʿb-ıla anuñ / Ḳapa ṭopını māh-ı tābānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3521). [māh-ı tābān, -uñ]*

māh-ıla mihr: *Ay ile güneş (Hz. Yusuf'un rüyasında kendisine secde ederken gördüğü ay ve güneş, annesi ile babası bağlamında.)*

1. Görüp ol nūrı vecde düşdi sipihr / Tañ mı étdiyse secde **māh-ıla mihr** *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [māh-ıla mihr,]

māhir: *Mahir, hünerli, becerikli.*

1. Ḳadre irgür beni çü ḳādir-isen / Baña ol mihri vér ki **māhir**-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [māhir-isen, -ise, -n]*
2. Dédi kim ṣāniʿüm o Ḳādirdür / Ki ḳamu ṣanʿatında **māhirdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [māhirdür, -dür]*
3. Ṭās-bāz-ı felek ne sāḥirdür / Ādemi aldamaḳda **māhirdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3058). [māhirdür, -dür]*

maḥkūm: *Birinin hükmü altında bulunan, tâbi.*

1. Birisi pādşāh-ı kişver-i Rūm / Niçe ḥükkām ḥükmine **maḥkūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2831). [maḥkūm,]*

maḥkum ét: *Mahkum etmek; mecbur etmek.*

1.Maḥkum éde cümle şehr-i yārı / Ḥükm etse ġulām-ı ḫānedānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 199*). [maḥkum ét, -e]*

maḥkūm ol: *İtaat etmek, fermanına tabi olmak. II hüküm altına girmek, tâbi olmak. (Allah'ın hükmü altına girmek bağlamında.)*

1.Birdür éki cihāna ḥākimdür / Aña **maḥkūm olmayān** kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4157). [maḥkūm ol, -ma, -y, -an]*

māh-likā: *Ay yüzlü; ay gibi parlak yüzlü II Sevgili.*

1.Saʿy éderlerdi kim o **māh-likā** / Görinüp cānları bulaydı ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [māh-likā,]*

maḥmil: *İki kişinin oturması için devenin sırtına konulan bir tür kafesli oturak.*

1. Görmez olınca anları gétdi / Biñ belā-y-ıla **maḥmile** yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [maḥmile, -e]*
2.Göçdi seyyāre baġlayup **maḥmil** / Oldı şehr-i ʿArīş o gün menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [maḥmil,]*

maḥmud: *Övülmüş methedilmiş, methe ve övgüye değer.*

1.Sevmemekden ḥasūd mahsūdın / Tañ mı meẕmūm ṣansa **maḥmudın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 989). [maḥmudın, -ın]*

māh-peyker: *Ay yüzlü; ay gibi parlak yüzlü II Sevgili.*

1.ʿayn-ı ʿadl-ile ḥālüme naẕar ét / **Māh-peyker** cemālüme naẕar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4418). [māh-peyker,]*
2. Maġribüñ mihr-i ʿālem-ārāsı / **Māh-peykerlerüñ** Zelīḫāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2419). [māh-peykerlerüñ, -ler, -ün]*

maḥrem ol: *Yakın olmak, içli dışlı olmak, samimi olmak.*

1.Ger harīm olmaz-ısam ol ḥareme / **Maḥrem oldum** ölince derd u ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [maḥrem ol, -du, -m]*
2. Ḫōş-dem anuñ ki hem-dem oldı aña / Ḫurrem oldur ki **maḥrem ol**dı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 268). [maḥrem ol, -dı]*

maḥrem-i pādşāh ol: *Padişahın en yakını olmak, yakınında bulunmak.*

1. Çıḳa ġam-ḫāneden gül-i ḥurrem / **Maḥrem-i pādşāh ola** her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5226). [maḥrem-i pādşāh ol, -a]*

māh-rū: *Ay yüzlü; ay gibi parlak yüzlü II Sevgili.*

1. Niçe biñ **māh-rū** ġulām ü kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [māh-rū,]*
2.Māh-rū dilber-idi Zühre-cebīn / Şöhreti ṭolmış-ıdı rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

104, Beyit 3490). [māh-rū,]

maḥrūm: *İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz; yoksun.*

1. Ẕulm édüp bī-dırīġ maẓlūma / Raḥmı étdüñ dırīġ **maḥrūma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5056).. [maḥrūma, -a]*
2. K'iy belālarda lāl olan maẓlūm / Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl olan **maḥrūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [maḥrūm,]*
3. Gözi pür-yaş baġrı baş maẓlūm / Mülkden yād vārisden **maḥrūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 331). [maḥrūm,]*

maḥrūm ét: *Mahrum etmek, yoksun bırakmak.*

1. Beni vaṣluñdan **étdiler maḥrūm** / Yaḳdılar ḥasretüñde niteki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1143). [maḥrūm ét, -di, -ler]*
2. **Étme maḥrūm** bunca müştāḳı / Ḥarem-i baḫtuñ ola tā bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2056). [maḥrūm et, -me]*

maḥrūm eyle: *Birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak, yoksun bırakmak. (Sevgiliye kavuşmaktan mahrum etmek.)*

1. Geh dér-idi anuñ gibi ḫōş-rā / Beni **maḥrūm eylemez** ḥāṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5551). [maḥrūm eyle, -mez]*
2. Sergüẕeştüm ḳamu aña maʿlūm / Beni ḥāṣā ki **eyleye maḥrūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [maḥrūm eyle, -y, -e]*

maḥrūm ḳal: *Bir şeyden nasibini alamamak, istediğini elde edememek, yoksun kalmak.*

1. **Ḳaldı** andan daʿākıbet **maḥrūm** / Neler eyler kişiye ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [maḥrūm ḳal, -dı]*

maḥrūm ḳıl: *Birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak, yoksun bırakmak.*

1. Bilmez anı ki tīr-i çarḫ-i ẓalūm /Ol hedefden **ḳılur** anı **maḥrūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [maḥrūm ḳıl, -ur]*

maḥrūm-ı zevḳ-i kām ét: *Mutluluk, neşe zevkinden mahrum bırakmak.*

1. Beni **maḫrūm-ı ẕevḳ-i kām étdüñ** / Ḫarem-i vaṣluñı ḥarām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4112). [maḫrūm-ı ẕevḳ-i kām ét,]*

māh-rū-yı mihr-engīz: *Güneş gibi parlak yüzlü güzel; sevgili*

1. Kenz-i bī-ḥadd ü bī-nihāye kenīz / Cümlesi **māh-rū-yı mihr-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2964). [māh-rū-yı mihr-engīz,]*

mahsūd: *Kıskanılan kimse, şey.*

1. Sevmemekden ḥasūd **mahsūdın** / Tañ mı meẕmūm ṣansa maḥmudın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 989). [mahsūdın, -ın]*

maḥṣūṣ: *(Birine) ait, özgü.*

1. Aña **maḫṣūṣdur** kemāl ü cemāl / İrmez aña kelāl ü naḳs u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [maḫṣūṣdur, -dur]*

māh-tāb: *Ay ışığı, ayın parlaklığı.*

1. **Māh-tāba** bu resme nūr-ı cebīn / Secde etmekde oldu aña hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). [māhtāba, -a]*

māh-tāb-ı cihān: *Cihanın ay ışığı.*

1. Revzeni cāmı **māh-tāb-ı cihān** / Şemsesi ʿaksi şems-i tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [māh-tāb-ı cihān,]*

māh-ṭalʿat: *Ay yüzlü II sevgili.*

1.**Māh-ṭalʿat** nigār ü Zühre-cebīn / Ḥüsninüñ ṣāniʿīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [māh-ṭalʿat,]*

maḥv-ender-maḥv: *Yokluk içinde yokluk.*

1. Ġayet-i sekr odur ki irişe ṣaḥv / Evvel-i ʿışḳ **maḥv-ender-maḥv** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2785). [maḥv-ender-maḥv,]*

māh-veş: *Ay gibi; aya benzer.*

1. Her ne māhī ki yıyladı çün anı / **Māh-veş** cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [māh-veş,]*

maḥżā: *"Yalnız, ancak, sadece" anlamlarında edat.*

1.Āfitāb-ı semāya bu simā / Eseridür vücūdıñun **maḥżā** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 40). *[maḥżā,]*

mahzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer.*

1. **Maḫzeni** ol ḫazīnenin cāndır / Cānuñı bul ki bulasın cānān / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 66). [maḫzeni, -i]*

mahzen-i ʿilm: *İlim kaynağı, hazinesi (Cabir Bin Abdullah).*

1. 1.Muṣṭafā yāri ḫażret-i Cābir / **Maḫzen-i ʿilm** ü rāvî-yi māhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 260). [maḫzen-i ʿilm,]*

mahzūn: *Hüzünlü, kederli; gamlı.*

1. Cümle **maḥzūn-ıdı** firākuñ-ıçun / Ağlaşurlardı iştiyākuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6119). [maḥzūn-ıdı, -ıdı]*
2. Dédi **maḥzūn** neçündür ehl-i ṣafā / Meger eylersiz ola aña cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [maḥzūn,]*

mā-i ṭahūr: *Temiz, berrak su.*

1.Aşmalarında şīre-dār engūr / Sāyesinde revān **mā-i ṭahūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4081). [mā-i ṭahūr,]*

mā-i verd: *Gül suyu.*

1.Sünbülin yudı **mā-i verd**-ile / Öpdi aġladı anı derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [mā-i verd, -ile]*
2.Kimisi çāşnīde şekker-rīz / **Mā-i verd**-ile baʿżı ʻıtr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4710). [mā-i verd, -ile]*
3.ʿaḳlı geldi çü **mā'-i verd**-ile / Başladı aġlamaġa derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3320). [mā'-i verd, -ile]*

ma'īşet: *Yaşamak için gerekli olan şeyler, geçim, dirlik.*

1. Ki bu ḳızlıḳ ḳomadı ḳuvvetümüz / Teng olupdur ḳatı **ma'īşetümüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [ma'īşetümüz, -ü, -müz]*

maḳāl: *Söz, kelam; konuşma*

1.Ḥāli ḥīle **maḳāli** fitne vü al / Ṭavrı cevr ü ṭariḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [maḳāli, -i]*

maḳām: *Mekan, yer, mesken*

1.Ol **maḳāma** irişdi çünki mürūr / Düşdi māder mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [maḳāma, -a]*
2.Her biri bir **maḳāmı** pāk étdi / ʿŪdı bād u 'abīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [maḳāmı, -ı]*

3. Külḫan-ısa **maḳāmı** gül-şen olur / Ẓulmeti nūrı-y-ıla rūşen olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [maḳāmı, -ı]*

4.Melegüñ kim **maḳāmı** çarḫ-ı berīn / Ḥüsñün öñinde secdegāhı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [maḳāmı, -ı]*

5. Her ne dérse éşit kelāmın anuñ / Dil gibi ḫālīét **maḳāmın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935).). [maḳāmın, -ı, -n]*

6.Nāz-perverd serv ü şimşādı / Her biri bir **maḳāmuñ** āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [maḳāmuñ, -uñ]*

7. Size müştāḳ-iken riyāż-i cinān / N'içün ola **maḳāmuñuz** nirān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503) [maḳāmuñuz, -uñuz]*

8. Her biri perde içre dil-perdāz / Her birinüñ **maḳāmı** hevdec-i nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [maḳāmı, -ı]*

9. Mihr ü meh çün **maḳāma** irdiler / Ṭoġrı ʿişret-sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541). [maḳāma, -a]*

maḳām: *Derece, mertebe, makam; manevi makam (Peygamberlik makamı bağlamında.)*

1.Dāyimā üns-i bī-vesīle bula / Çün **maḳāmı** anuñ vesīle ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184*). [maḳāmı, -ı]*

2. Dīn-i Ḥaḳḳ burcına ḳamu**sı** nücūm / Her birinüñ **maḳāmı** var maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [maḳāmı, -ı]*

maḳām ehli: *(Manevi) makam sahibi kimseler.*

1. Bu **maḳām ehline** budur maṭlūb / Ki olalar muḥibb-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [maḳām ehli, -n, -e]*

maḳām ṭut: *Yerleşmek, durmak.*

1.Vardı ol çāh içinde **ṭutdı maḳām** / Géce gündüz ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [maḳām ṭut, -dı]*

2. Çünki oldı bu zīnet emri temām / Ol géce **ṭutdılar** o yérde **maḳām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [maḳām ṭut, -dı, -lar]*

maḳāmāt: *(Müzikteki) makamlar; ezgilerin işleniş biçimi.*

1.Ol **maḳāmāt** uṣūli üzre revān / Naġamāt-ı ʻanādil-i būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4084). [maḳāmāt,]*

maḳām-ı evliyā: *Velilik, evliyalık makamı.*

1.Vey memleket-i vilāyetüñden / Bir buḳʿa **maḳām-ı evliyā**dur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 211*). [maḳām-ı evliyā, -dur]*

maḳām-ı ḥürriyet: *Hürriyet, özgürlük makamı; hürriyetin, özgürlüğün merkezi.*

1.Ḥāli ola devām-ı ḥürriyet / Şehri ola **maḳām-ı ḥürriyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 6696). [maḳām-ı ḥürriyet,]*

maḳām-ı maḥmūd: *Övgüye layık yer, yüksek dereceli mânevi makam II kıyamet günü sorgulama öncesinde uzun bekleyiş sebebiyle bütün insanların sıkıntıda bulunduğu bir sırada Resûl-i Ekrem'e ilâhî rahmetin tecelli etmesi yolunda niyazda bulunması izin ve yetkisini ifade etmektedir.*

1.Müştāḳ-durur **maḳām-ı Maḥmūd**/Gerçi aña Yeŝrib oldı merḳad (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 189*). [maḳām-ı maḥmūd,]*

maḳām-ı na'līn: *(Sevgilinin) ayakkabısının bastığı yer.*

1.Yüzüm olsun **maḳām-ı na'līnüñ** / Sīnem olsun serīr-i sīmīnüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4138). [maḳām-ı na'līn, -üñ]*

maḳām-ı ünsullāh: *Allah'a yakın makam.*

1. Menzil oldıysa buña kūşe-i çāh / Anuñ olur **maḳām-ı ünsullāh** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 41, Beyit 1054). [maḳām-ı ünsullāh,]

makām-ı yār ol: *Sevgilinin bulunduğu yer olmak.*

1. Çünki zindān **makām-ı yār oldı** / Ẓāhir oldur ki nev-bahār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5037). [makām-ı yār ol, -dı]*

maḳarr ét: *Yer, mesken yapmak.*

1.Perde ardında étdüm aña maḳarr / Tā bu dem étmeye bu ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [maḳarr ét, -dü, -m]*

makarr-ı keştī-yi nūḥ: *Hz. Nuh'un gemisinin meskeni; Hz. Nuh'un gemisinin karaya oturduğu yer. (Cudi dağı.)*

1. Rāḥı cūdın Ḥaḳ etdi çün meftūḥ / Oldı Cūdī **makarr-ı keştī-yi Nūḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [makarr-ı keştī-yi nūḥ,]*

maḳbūl-i şehriyār: *Hükümdarın, kralın değer verdiği kişi.*

1. Biri maḳtūl-i ḳahr-ı dār oldı / Biri **maḳbūl-i şehriyār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5142). [maḳbūl-i şehriyār,]*

makdem: *Ayak basma, gelme, geliş.*

1.Ḥālı def‘ eyledi ġamın anuñ / Ḥayli ḫōş gördi **maḳdem**in anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 635). [maḳdemin, -iñ]*
2. Cümle Mıṣr ehli anda ḥāżır-ıdı / Ol mehüñ **maḳdemine** nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [maḳdemine, -i, -n, -e]*
3. **Maḳdeminden** çün oldı şāh āgāh / Ḳarşu geldi çü devleṭi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [maḳdeminden, -in, -den]*

makdem-i şāh: *Padişahın (sevgilinin) gelişi.*

1. Cān atardı revān ser-i rāha / İntiẓār-ıla **maḳdem-i şāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5396). [maḳdem-i şāh, -a]*
2. Gileciler gibi ṭurup rāha / Muntaẓır oldı **maḳdem-i şāha** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5429). [maḳdem-i şāh, -a]*

makhūr: *Kahrolmuş, hezimete uğramış.*

1. Ġaybet étmeñ daḥi bu ma'ẕūrı / Siz de ḳahr eylemeñ bu **maḳhūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [maḳhūrı, -ı]*
2. Maẓhar-ı luṭf édici **maḳhūrı** / Ḥasrete irgürici mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6191). [maḳhūrı, -ı]*

makṣad: *Gaye, amaç; niyet, istek.*

1. **Maḳṣadı** ḳāṣıd-ı ʿazīz-idi / Ġayrdan aña ol ʿazīz-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2820). [maḳṣadı, -ı]*
2. Naẓaruñdan bu ṣaḫṣı eyleme red / **Maḳṣad** olur vesīle-i maḳṣad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [maḳṣad,]*
3. **Maḳṣad** oldur cihān bahānesidür / Ḳābe Ḳavseyn anuñ nişānesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49). [maḳṣad,]*

maksūd: *İstenilen şey; amaç, gaye, maksat.*

1.Ṣanma **maḳṣūda** irgürür her emek / Ekdilüge daḥi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [maḳṣūda, -a]*
2. Dédi **maḳṣūdumı** dér-idüm eger / İrmese yine ḫātıruña keder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [maḳṣūdumı, -um, -ı]*
3.Vér zülālüñden aña **maḳṣudın** / Ṣāyed ola söyündüre odın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3965). [maḳṣudın, -ı, -n]*
4.Ḥüsnüñden irer bahā cihāna / **Maḳṣūd** tapun cihān bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [maḳṣūd,]*

maḳṣūdını yérine yitür: *Arzularını, isteklerini yerine getirmek.*

1. Ki bu tesbiḥ-ḫᵛānı baña getür / Cümle **maḳṣūdını yérine yitür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [maḳṣūdını yérine yitür,]*

maḳsūdunı bul: *Amacına ulaşmak, isteğine kavuşmak.*

1. Lāyıḳ oldur kemāl-i devletüñe / **Bula maḳṣūdunı** gelen ḳatuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2153). [maḳṣūdunı bul, -a]*

maḳṭū' ol: *Kesilmek, kesilmiş olmak; şekillendirilmek. (Taşın kesilerek, şekillendirilerek put yapılması bağlamında.)*

1.Ṣāniʿ-i ṣāniʿ ola mı maṣnū' / Ḳāṭı'u'l-ḥüccet **ola** mı **maḳṭū'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4166). [maḳṭū' ol, -a]*

maḳtūl-i ḳahr-ı dār: *Darağacının hışmına uğrayan ölü; darağacında asılarak ölen kimse.*

1. Biri **maḳtūl-i ḳahr-ı dār** oldı / Biri maḳbūl-i şehriyār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5142). [maḳtūl-i ḳahr-ı dār,]*

māl: *Bir kimsenin sahip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

1.Çünki meydāna geldi şevket-ile / Bunca **māl** ü cemāl ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [māl,]*

2. Vérdüm anlara cümle **mālların** / Şarṭum olur velī ḍalāllerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5713). [mālların, -lar, -ı, -n]*

3.Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [malını, -ını]*

4. Her biri düşdi bī-mecāl oldı / Seri vü **mālı** pāymāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [mālı, -ı]*

5.Misli-i Māliküñ şu ġāfildür / Dāyimā mülk ü **māla** māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [māla, -a]*

6.Dürre deryā-y-ıdı cevāhire kān / **Malı** bī-ḥad cemāli bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3496). [malı, -ı]*

7. Kalma ol ḥāle k'irtiḥāli ola / Alma ol **mālı** kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [mālı, -ı]*

8. Her ki şükr étmese bulup niʿmet / **Mālı** mār ola niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [mālı, -ı]*

9.Mār olup gözlerine **māl-ile** genc / Étdi kendüye dürlü dürlü ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [māl-ile, -ile]*

10. Dédiler bizde **mala** ḳuvvet yoḳ / Aña lāyıḳ olur biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [mala, -a]*

11.Baña evvel görünse ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben nice **māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [māl,]*

12.Eyler-iken o **māl** ü gence nigāh / Naẕarı düşdi Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [māl,]*

13.Bunca **māl** ü cemāl ü istiġnā / Eyle vérmişdi aña ʿizz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [māl,]*

14. Dāyesi yoḳ ki aña 'arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan artura **māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [māl,]*

15. Gétdi **māl** ü cemāli ʿışḳ-ıçun / Nakṣa irdi kemāli ʿışḳ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [māl,]*

16. Dédi Reyyāna ḥaẕret-i ṣıddīḳ / Oldı şāha ḫazīne **māla** ġarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [māla, -a]*

17.Naẕar olunmadı cemāline hīç / Baḳmadı kimse bunca **mālına** hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [mālına, -ı, -n, -a]*

18. Buldılar çün açıldı teng ü çuval / Her ne vérdiler-ise buġdaya **māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [māl,]*

19. Ṣaḳlayan bāruñuzda **māluñuzı** / Söyleyen söze kendü ḥālüñüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5878). [māluñuzı, -uñuz, -ı]*

māl ehli: *Varlıklı, zengin II mal mülk sahibi.*

1. Ehli anuñ cemāl ehli-y-idi / Bay-ıdı anca **māl ehli**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2303). [māl ehli, -y, -idi]*

māl issi: *Mal sahibi.*

1. Ol zemānda bu-y-ıdı şer'-i resūl / Uġrı olurdı **māl issine** ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [māl issi, -n, -e]*

māl ü menāl: *Bir kimsenin sahip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

1.Bunca **māl ü menāl** ü niʿmet-ile / Bunca cemʿiyyet ü cemāʿat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 480). [māl ü menāl,]*
2. Birinün çeşmine irişdi zevāl / Birisi yéle vérdi **māl ü menāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1687). [māl ü menāl,]*
3.Kim vérür bu cemāle **māl ü menāl** / Kim olur şādi-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [māl ü menāl,]*
4. Çünki geçdi bu ḥāl-ile niçe sāl / Gétdi **māl ü menāl** hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [māl ü menāl,]*

māl-ā-māl: *Çok dolu, dopdolu.*

1. Gördi Yūsufʿ Arīşiʿ arş-i cemāl / Mülki-y-ile derūnı **māl-ā-māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [māl-ā-māl,]*
2. Gördi ol mürġ-zār-i bāġ-i cemāl / Nūrdan ḳubbe-y-ile **māl-ā-māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3042). [māl-ā-māl,]*

māl-ā-māl ol: *Dolu olmak, dolmak,.*

1.Ṣubḥ-gehden o ʿarż-gāh-ı cemāl / Ehl-i şevḳ-ıla **oldı māl-ā-māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3252). [māl-ā-māl ol, -dı]*
2.Kim vérür bu cemāle māl ü menāl / Kim **olur** şādi-y-ile **māl-ā-māl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [māl-ā-māl ol, -ur]*

māl-i bi-ḥadd: *Pek çok, sayısızca mal, servet.*

1. Anuñ ucından iresin gence / **Māl-i bi-ḥadd** ü mülk-i bī-rence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1562). [māl-i bi-ḥadd,]*

māl-i kārūn: *Karun'un serveti, Karun'un sahip olduğu varlık.*

1. Vérdi her biri isteyüp duḫter / **Māl-i Kārūn** ü milk-i İskender *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2816). [māl-i kārūn,]*

māl-i şāmit: *Sesi çıkmayanın malı.*

1. **Māl-i şāmit** o deñlü vérdi bile / Nuṭḳa gelmez ki nāṭıḳ ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [māl-i ṣāmit,]*

Mālik: *Hz. Yusuf'u kardeşlerinin attığı kuyudan çıkaran ve kardeşlerinden satın alıp Mısır'da köle olarak satan kumaş tüccarı.*

1.Çünki **Mālik** bu ḫʷābdan ṭurdı / Sīne dürcin ṭolu ṣafā gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [mālik,]*
2.Dédi aña muʿabbir iy **Mālik** / Olasın bir ġulāma sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [mālik,]*
3.**Mālik** éşitdi çün bu te'vīli / Sefer-i Şāma étdi taʿcīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [mālik,]*
4.Bu nidāyı éşitdi çün **Mālik** / Elli yıl oldı ol yola sālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). *[mālik,]*
5.**Mālik** étmişdi ʿazm-i cānib-i Şām / Elli yıl ol dem olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [mālik,]*
6.Bākdı **Mālik** çü nāka ḥāline / Düşdi göñli düşi ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [mālik,]*
7. Çün yaḳīn oldı anlara ser-i çāh / Ser-i çāh üzre **Mālik** étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [mālik,]*
8. Çün ol arada ḳondı bāzirgān / Çāha **Mālik** ṣu gibi oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [mālik,]*
9.**Mālik**-idi o ḫʷācenüñ nāmı / Kesb-ile ḫōş géçerdi eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [mālik-idi, -idi]*
10.**Mālike** ḫōd melāyik-i Raḥman / Şekl-i mürġ-ıla olmış-ıdı ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1587). [mālike, -e]*
11.İy göñül büt-perest-iken **Mālik** / Ḥaḳḳ anı étdi Yūsufa mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [Mālik,]*

12.Çāha **Mālik** naẓar ḳılup derḥāl / Gördi aḳar içinde ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [mālik,]*

13.Çekdiler delvi **Mālik** étdi nigāh / Gördi delv içre oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [mālik,]*

14.Étdi **Mālik** revān bu ḥīle-i pōst / Dédi vérdi bu bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [mālik,]*

15. Dédiler ḫᵛāceler ki iy **Mālik** / Melege ādem ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [mālik,]*

16.Gördi **Mālik** ki hiç inanmazlar / Egri sözini ṭoġrı şanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [mālik,]*

17. Ṣovıyup ġayrı oldı çün bīzār / Germ olup **Mālik** eyledi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [mālik,]*

18.Kārbān ḫalḳı **Mālike** üşdi / Çü naẓarları Yūsufa düşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628). [mālike, -e]*

19.Ḫavf-ıla ṭoldı **Mālikü̇ñ** cānı / Ẓāhir eyledi māh-ı Kenʿānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1655). [mālikü̇ñ, -ün]*

20.Dédi **Mālik** ki beyʿ-nāme gerek / Ḥüccet olmaġa ḫaṭṭ-ı ḫāme gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1717). [mālik,]*

21.Ḳıldı teslīm **Mālik** anlara hem / Semen-i Yūsufı yégirmi direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [mālik,]*

22.**Mālik** anlara āferīn étdi / Yūsufuñ bendin āhenin étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1731). [mālik,]*

23.Çünki **Mālik** murādını aldı / Ẕevḳden anda ol géce ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [mālik,]*

24. Çün ʿazīz oldı māh-ı Kenʿānī / Aldı **Mālikden** isteyüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1726). [mālikden, -den]*

25**.** Ṣatdılar Yūsufı çün iḫvānı / **Mālike** bende étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [mālike, -e]*

26.**Mālike** cümle bāyiʿ-i meẕkūr / Étdi teslīm bende-i mezbūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1720). [mālike, -e]*

27.Çün bu mektūb **Mālike** yitdi / Dürc-i ḫāṣında anı derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [mālike, -e]*

28.**Mālike** dédi Yūsuf iḫvānı / Bend édüp gey ṣaḳın bu oġlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [mālike, -e]*

29.Diñleyüp anı ṭañladı **Mālik** / Anda gey şefḳat añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [mālik,]*

30. Diñleyüp anı ṭañladı Mālik / Anda gey şefḳat añladı **Mālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [mālik,]*

31.Ḳoşdı **Mālik** melek yanınca gulām / Dīv sūretlü ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [mālik,]*

32.Bindürüp **Mālik** anı bār üzre / Eflaḥı ḳodı ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [mālik,]*

33.Ṭurdı **Mālikden** istedi destūr / Ki vidāʿ éde iḫvetin ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [mālikden, -den]*

34.**Mālike** dédi Eflaḥ iy mihter / Elli yıl eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [mālike, -e]*

35.Dédi **Mālik** ki ol cüvān-merdān / Olmamışlar bu sözlerinde yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [mālik,]*

36.Dédi **Mālik** ki bu belāya sebeb / Ḳanḳı şer ehli oldı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [mālik,]*

37.**Mālik** irişdi Yūsufuñ ḳatına / Dilek étdi yüz urdı ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [mālik,]*

38.Geldi **Mālik** daḥi yüz urdı aña / Dédi ẓannum bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [mālik,]*

39.Ṭurdı **Mālik** ayaġı üzre revān / Yūsufa dédi iy velī-yi zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [mālik,]*

40.**Mālike** çaġırup ḳodı ṣabrı / Dédi ḳaçmış o bende-i ʿİbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [mālike, -e]*

41.Āferin **Mālikü̇ñ** kemāline / Vāḳıf oldı günāhı ḫāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1867). [mālikü̇ñ, -ün]*

42.Yūsufa dédi **Mālik** iy şıddīḳ / Eser étdi saña ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [mālik,]*

43.Gördi **Mālik** bu ḥüsn-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ u şafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [mālik,]*

44.Cānib-i Şāma vardı çün **Mālik** / Oldı bir ḫūb bendeye mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [mālik,]*

45.**Mālik** öñince ḫācib olmış aña / Cümle ḫidmetde rāġıb olmış aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [mālik,]*

46.Dédi **Mālik** ki bende fermānam / Luṭfuñuz niʿmetine mihmānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [mālik,]*

47.Vérdi **Mālik** riżāyı çün nā-çār / Geldi cümle ekābir-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [mālik,]*

48.**Mālik** irişdi taḫt öñine revān / Perdeyi ʿizzet-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [mālik,]*

49.Ḳondurup **Mālik** anı dārına / Burḳaʿ aşdı ḳamer ʿiẕārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2181). [mālik,]*

50.Eser eyledi **Mālike** bu kelām / Rāzı oldı k'ide tecellī-yi ʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2059). [mālike, -e]*

51.Çünki **Mālik** bu kesreti gördi / Ḫānesi ḳapusına bend urdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2211). [mālik,]*

52. Naẓar-ıçun çün ol-durur taʿyīn / Yūsufı **Mālik** eyledi tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2229). [mālik,]*

53.**Mālik** ol gün édüp ḳānūnı / Ḳodı bī-ḥabbe niçe Ḳārūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236). [mālik,]*

54.Dem-be-dem **Mālike** gelürler-idi / Görsevüz déyü yalvarurlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2208). [mālike, -e]*

55. Her ki aña ḳılurdı bir naẓarı / Evvelā **Mālike** vérür-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [mālike, -e]*

56.Şevḳ-ıla **Mālik** ol seḥer ṭurdı / Yūsufa ʿarż-gāh yapdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [mālik,]*

57.**Mālik** irişdi Yūsufuñ ḳatına / Ḥālini ʿarż ḳıldı ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [mālik,]*

58.Dédi **Mālik** ki ḥālüñ étme nihān / Dilerem kimsin eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [mālik,]*

59.**Mālike** bir kimesne şaldı ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [mālike, -e]*

60.Ṣatdı **Mālik** ʿAzīze Yūsufı çün / Ẓāhir oldı aña öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [mālik,]*

61.Döndi **Mālik** ʿAzīze étdi nigāh / Dédi yüz āh ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [mālik,]*

62.Oldı **Mālik** bu ḥāle çün āgāh / Aġlayup dédi yā nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [mālik,]*

63.Étmedi **Mālik** ol bahāyı ḳabūl / Belki dédi ʿAzīze redd édüp ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [mālik,]*

64.Bir rivāyetde Yūsuf-ı Kenʿān / **Mālike** çünki ḥālin étdi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [mālike, -e]*

mālik: *Bütün âlemlerin ve kâinatın sahibi, mutlak iktidarın, mutlak gücün sahibi, mülkün tek ve mutlak hükümdarı (Allah)*

1. Şanma bunı yalan ḥikāyetdür / **Māliküñ** mülki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2048). [māliküñ, -üñ]*

mālik ét: *Sahip etmek.*

1. İy göñül büt-perest-iken Mālik / Ḥaḳḳ anı **étdi** Yūsufa **mālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [mālik ét, -di]*

mālik ol: *Sahip olmak.*

1.ʿışḳ Mışrına olmayan sālik / Yūsūf-ı ḳalbe **olmadı mālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 76). [mālik ol, -ma, -dı]*

2. Dédi aña muʿabbir iy Mālik / **Olasın** bir ġulāma sen **mālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [mālik ol, -a, -sın]*
3. Dédiler ḫᵛāceler ki iy Mālik / Melege ādem **ola** mı **mālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [mālik ol, -a]*
4. Cānib-i Şāma vardı çün Mālik / **Oldı** bir ḫūb bendeye **mālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [mālik ol, -dı]*
5.Çün ʿAzīz oldı **mālik ol** aya / Anı ışmarladı Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [mālik ol, -dı]*

Mālik-i har: *Akılsız Malik. (Malik: Hz. Yusuf'u kardeşlerinin attığı kuyudan çıkaran ve kardeşlerinden satın alıp Mısır'da köle olarak satan kumaş tüccarı.)*

1.Dilkü şanup ġazālı **Mālik-i ḫar** / Aña gürg-āne eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1736). [mālik-i ḫar,]*

mālik-i hazā'ī: *Hazai kabilesinden Malik. (Malik: Hz. Yusuf'u kardeşlerinin attığı kuyudan çıkaran ve on sekiz mangıra kardeşlerinden satın alıp Mısır'da köle olarak satan kumaş tüccarı.)*

1. Nāmı Yūsuf ġulām-ı ʿİbrīdür / Müşteri Mālik-i Ḫazā'īdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1719). [mālik-i ḫazā'ī, -dür]*

ma'lūm: *Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan (şey).*

1. Yüzüm urdum ṭapuña yā Ḳayyūm / Cümle ḥālüm cenābuña **ma'lūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [ma'lūm,]*
2. Étdi taḳdīr anuñ kilidini mūm / Mūm germ olıcak işi **ma'lūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [ma'lūm,]*
3. Sergüẕeştüm ḳamu aña **maʿlūm** / Beni ḫāşā ki eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [maʿlūm,]*
4.Baña **maʿlūmdur** ḥikāyet-i ḥāl / Şabr édüp gözlerem ki n'ola me'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [maʿlūmdur, -dur]*
5. Dīn-i Ḥaḳḳ burcına ḳamusı nücūm / Her birinüñ maḳāmı var **maʿlūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [maʿlūm,]*

maʿlūm: *Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan (şey) (Allah'ın her şeyi bilmesi bağlamında.)*

1. Sergüẕeştüm cenābuña **maʿlūm** / Dilerem ḥażretüñden iy Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [maʿlūm,]*
2.3. ʿilminün hakkı kim ana maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132*). [maʿlūm,]*

maʿlūm ol: *Bilinmek, anlaşılmak; öğrenilmek.*

1.Çünki **maʿlūm olundı** anlara ḥāl / Étdiler cümle ʿazm-i istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2136). [maʿlūm ol, -dı]*

maʿmūr: *Bayındır; imar edilmiş, yapılmış.*

1. Hecr-i yār-ıla ḫasta vü mehcūr / Göñli vīrān ü ġuṣṣası **maʿmūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [maʿmūr,]*
2. Eyle zindān ki teng ü tīre çü kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile **maʿmūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [maʿmūr,]*

maʿmūr et: *Geliştirip güzelleştirmek, bayındır duruma getirmek; şenlikli hâle getirmek.*

1. Oldı ʿālemde dād-ıla meşhūr / **Étdi** etrafı ʿadl-ile **maʿmūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5647). [maʿmūr et, -di]*

maʿmūr ḳıl: *(Madden ve manen) sevindirmek, şenlendirmek.*

1. Her kime kim sirāyet éde bu nūr / Ẓāhir ü bāṭının **ḳılur maʿmūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [maʿmūr ḳıl, -ur]*

ma'na: *Söz, kelam; kelime.*

1. Cümle gérçekleyüp bu **ma'nayı** / Şaha gösterdiler Yehūdayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [ma'nayı, -y, -ı]*

maʿnā: *Anlam; gerçek, hakikat.*

1. Aşl **maʿnāya** gel ki anda s̲imăr / Cemʿ olupdur hezār bār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [maʿnāya, -y, -a]*
2. Ṣūreti gerçi dām-i kesretde / İlla **maʿnāsı** ʿayn-i vaḥdetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3189). [maʿnāsı, -sı]*

mānend: *Benzer, eş, denk.*

1.Yoġ-ıdı ʿaṣr içinde **mānendi** / Mıṣra ṭolmışdı leẕẕet-i ḳandi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3492). [mānendi, -i]*
2. Emr-i Ḥaḳḳ-ıla ol dıraht-i bülend / Vèrmedi şāḫ Yūsufa **mānend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 596). [mānend,]*

mānend ol: *Benzemek, eş olmak.*

1.Baña sīmāda ol **ola mānend** / Cemʿ éde niçe ḫulḳi ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [mānend ol, -a]*

mānend-i ḥażret-i Cāmi: *Ḥażreti Cami'nin benzeri. (Câmî: Molla Câmî veya tam adıyla Nureddin Abdurrahman Câmî, İranlı İslam âlimi ve şair. 15. yüzyılın en iyi Fars şairlerinden ve en son önemli Sûfî şairlerinden biri.)*

1.Ḳanı **mānend-i ḥażret-i Cāmi** / Dü cihānda ref iʿola nāmı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 344). *[mānend-i ḥażret-i cāmi,]*

maʿni: *Ma'nâ yönünden, hakikatde.*

1.Ṣūretā gerçi ehl-i ẕilletdür / Ẕilleti **maʿnide** iṭāʿatdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 953). [maʿnide, -de]*
2. Ẕerre nūr-ıla n'içün ola faḫūr / **Maʿnide** mihruñ olıcaḳ ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039) [maʿnide, -de]*
3. Olma ṣūret-perest iy ġafil / Ki olur **maʿni** hăline hăyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [maʿni]*

Mānī: *Meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında İran'a gelip Zerdüşt ve İsa dinleri ḥālitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng (Erjeng) adlı eseri meşhurdur.*

1.Ehl-i naḳş evveli-y-iken **Mānī** / Yazamaz naḳş-ı Ḥüsnüñe ş̲ānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4233). [mānī,]*

maʿnī: *Mana, anlam.*

1. Bu sözüñ **maʿnīsine** şāhiddir / Āyet-i Külli men ʻaleyhā fān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 69). [maʿnīsine, -si, -n, -e]*
2.Gerçi kim irdi aña bu **maʿnī** / İlla ḥüsniy'le eyledi daʿvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3507). [maʿnī,]*
3.Sen ki olduñ cihānda ṣūret-bīn / Añlamaduñ bu **maʿniden** miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [maʿniden, -den]*

maʿnī: *Asıl, gerçek, hakikat.*

1.Rāz gencini eyleyen pinhān / Ṣūreti ḳālıb étdi **maʿnīyi** cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [maʿnīyi, -y, -i]*
2. Ṣūret ü **maʿniyi** çü bir göresin / Ölmiş-iken dilüñi dirgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [maʿniyi, -y, -i]*
3.**Maʿni**ye gerçi ṣūret oldı ṭarīḳ / Menzile ir yolında ḳalma refīḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). *[maʿniye, -y, -e]*

māni': *Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel.*

1. Belki ʿillet vuṣūle **māni'** idi / Ẕevḳ-i būs ü kenāra ḳāniʿ idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [māni',]*
2.Bilmezem **māniʿüñ** nedür bu işe / ʿuḳdem artar düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [māniʿüñ, -üñ]*
3.Dédi Yūsuf murāduñı iy yār / Ḥāṣıl étmege éki **māniʿ** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [māniʿ,]*
4.Dürre elmās egerçi ṭāmiʿ-idi / Ḥükm-i ʿişmet velīk **māniʿ-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [māniʿ-idi, -idi]*

5. Dédi Ḳıṭfîr egerçi ṭāmiʿ-idi / İlla ʿinnet ʿinānı **māni**ʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [māniʿ-idi, -idi]*

maʿnide: *Özünde, aslında, gerçekte.*

1. Dédi sultan senüñdür ol tedbīr / **Maʿnide** milk-i Mıṣra sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [maʿnide,]*
2. Ẕerre **maʿnīde** nūrdur ammā / Ṣūretā farḳ etti ẓıll-i ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [maʿnīde, -de]*
3. Var dédügüñ çü **maʿnīde** yoktur / Nengdürʿ ārife bu nām ü nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [maʿnīde, -de]*
4. Ṣūretā ṭāʿate muvāfıḳdur / İlla **maʿnide** gey münāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [maʿnide, -de]*
5. Ṣūreta gerçi ṣūret ögersin / İlla **maʿnīde** maʿnī-perversin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [maʿnīde, -de]*
6. Eser-i ḥüsnidür bu ṣūret-ı ḫūb / **Maʻnide** bil hemān odur maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [maʻnide, -de]*
7. Belki āzādeliḳ yüzinde o cān / Ne emīr-idi **maʿnide** ne ṣubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [maʿnide, -de]*
8. Çünki ʿāşıḳdan ola yār nüfūr / Ṣūreta aḳreb-ise **maʿnide** dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [maʿnide, -de]*
9. Ṣūretā gerçi şāh-ıdı Reyyān / Ol-dı **maʿnide** velī sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [maʿnide,]*

maʿnī-perver: *Mana, hakikat sever (kimse).*

1. Ṣūreta gerçi ṣūret ögersin / İlla maʿnīde **maʿnī-perversin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [maʿnī-perversin, -sin]*

manṣıb: *Makam, rütbe, derece.*

1. Gāh olur baḫt-i bende fāyiḳ olur / Şāhlıḳ **manşıbına** lāyıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [manşıbına, -ı, -n, -a]*
2. Ḳadrüme oldı rāfi-ü'd-derecāt / ʿizzetüm **manşıbına** oldı berāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [manşıbına, -ı, -n, -a]*
3. Zene uydı çün étdi Yūsufa cevr / **Manşıbın** aldı vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [manşıbın, -ıñ]*

manẓar: *Seyir yeri; pencere.*

1. Varup ol **manẓar** üzre ṭutdı ḳarār / Muntaẓır oldı görmege dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [manẓar,]*

manẓar: *Cihet, yön; bakılan, görülen yer.*

1. **Manẓarı** rāh ümīdi luṭf-i İlāh / Hem-nişīni fiġān u hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [manẓarı, -ı]*
2. Ẕāt-ı pāküm Ḫalīle maẓhar-iken / Cümle ḥālüm Celīle **manẓar-iken** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [manẓar-iken, -iken]*
3. Ol zemān kim ṭapuña çāker-idüm / Keremüñ dīdesine **manẓar**-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [manẓar-idüm, -idü, -m]*

manẓar: *Yüz, çehre; yön.*

1. Rū-yı aġyāra baġlayup derini / Feṭḥ édüp yāre ḳarşu **manẓarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5081). [manẓarını, -ı, -n, -ı]*

manzara: *Seyir yeri, bakılıp seyredilen yer. (Allah'ın esma tecellilerinin seyri bağlamında.)*

1. Geçdi ʿışḳ-ı mecāzī kanṭarasın / Açdı yār-i ḥaḳīḳī **manẓarasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5606). [manẓarasın, -sın]*

manẓar-gāh: *Temaşa yeri, izleme yeri II konaklama yeri.*

1. Ol daḫi yapdı anda **manẓar-gāh** / Tā éde ehli anda māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [manẓar-gāh,]*

manẓarı ḥikmet ol: *(Her şeye) hikmet nazarıyla bakmak; her şeyden bir ders çıkarmak.*

1. Ādem oldur ki ehl-i ʿibret ola / **Manẓarı** cümle işde **ḥikmet ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [manẓarı ḥikmet ol, -a]*

manẓūr ol: *Bakılan, gösterilen olmak.*

1. Cāna maẕmūnı **oldı** çün **manẓūr** / Ṭoldı dilde sürūr dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [manẓūr ol, -dı]*

mār: *Yılan.*

1. Mühr-i ʿahd urdı ḳufl-i gencüme yār / **Mār** étme kilidini zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3100). [mār,]*
2. Tār-ü-mār oldı tār ü **mārı** anuñ / Lāle-zār oldı gétdi ḫārı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [mārı, -ı]*
3. Mūr incitme **māra** uġrarsın / Bār yüklenme nāra uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [māra, -a]*
4. Her ki şükr étmese bulup niʿmet / Mālı **mār** ola niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [mār,]*
5. Tāc u dibāya girmeyince nigār / Ġāyib olmadı zülfi gibi o **mār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [mār,]*
6. Siḥr-ile **mār** gibi Mārūtı / Çāha ṣalaydı belki Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [mār,]*
7. Zülf-i yāruñ çün oldı pā-māli / **Mār** olursa ʿaceb mi ḫalḫāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [mār,]*
8. Gördi pāyinde çün o **mārı** bu genc / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [mārı, -ı]*
9. Genc umarken naṣībi **mār** ola / Gül ṣanurken nedīmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [mār,]*
10. Ṣadefe düşse dürr olur nīsān / **Māra** düşerse olur āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). [māra, -a]*
11. Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / **Mār** içinde yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [mār,]*

mār ét: *Yılan (gibi) etmek II yerle bir etmek, dağıtmak. (Yılanın yerde sürünmesi bağlamında.)*

1. Ol dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [mār ét, -di]*

mār ol: *Yılan olmak, yılan gibi görünmek II ürkütücü, korkutucu olmak.*

1. **Mār olup** gözlerine māl-ile genc / Étdi kendüye dürlü dürlü ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3447). [mār ol, -up]*

mār ol: *Yılan olmak (Düşman olmak, düşmanlık etmek bağlamında).*

1. Ġam vérür saña gam-güsar olana / Sem vérür gülşenüñde **mār ol**ana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 562). [mār ol, -a-an, -a]*

mār u mūr: *Yılanlar ve karıncalar.*

1. Düşdüñ iy genc **mār u mūr** içine / Şekkerüñ ġarḳ oldı şūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [mār u mūr,]*

maraż: *Hastalık; manevi hastalık.*

1. Çün **marażdan** cevāb étdi selīm / Oldı İbnü's-Selām Ebu't-Teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [marażdan, -dan]*

mār-ı pīçīde: *Kıvrılmış yılan. (Felek, gökyüzü bağlamında.)*

1. **Mār-ı pīçīde**dür felek yédi kat / Dāyim ola mı ḥayye içre ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [mār-ı pīçīde, -dür]*

mār-i pür-sem: *Çok zehirli yılan.*

1.Nefs-i emmāre **mār-i pür-semdür** / Emrini ṭutmaz ol ki ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1213). [mār-i pür-sem, -dür]*

mār-ı zerrīn: *Altından yapılmış yılan II yılan figürlü altın takı.*

1. Ḥıfẓ-içün ol cemāl-i gencīni / Ṭaḳdılar sīme **mār-ı zerrīni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2720). [mār-ı zerrīn, -i]*
2. **Mār-ı zerrīn** ḳuçar gümiş sāḳın / Yél ṭaġıtmış cemāli evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [mār-ı zerrīn,]*
3. **Mār-ı zerrīni** gencden açdı / Mūr yérine yére zer ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [mār-ı zerrīn, -i]*

ma'rifet: *Varlıkların hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme;bilgi, irfan, hüner. (Marifetullah, Allah'ı bilme, bağlamında.)*

1.Girdi çün ḫalvetine Aʿrābī / Ḳalbine ṭoldı **ma'rifet** tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [ma'rifet,]*

ma'rifet: *Varlıkların hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme;bilgi, irfan, hüner.*

1.ʿışḳ cāndan elini silmekdür / **çün şaf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 3393). [ma'rifet,]*

2.Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her zer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[maʿrifet,]*

3.Ne hüner var ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne faẕilet ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [ma'rifet,]*

4. **Ma'rifetden** olar ki ber yédiler / Kendüsi düşen aġlamaz dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4997). [ma''rifetden, -den]*
5. Ḫūb taʿbīr éder ḳamu ḫᵛābı / Deheni ʿilm ü **ma'rifet** bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [ma'rifet,]*

ma'rifet: *Allah'a erişme yolundaki dört makamdan (şeriat, tarikat, hakikat, marifet), ancak Allah'ın "ehassü hâssi'l-havâs" denen has kullarının eriştiği dördüncü makam. Bu, kulun Hak'la aynîleştiği, Hak'la Hak olduğu makamdır.*

1.Ma'rifet nuḳl ü mey maḥabbet ola / Şāhd-i meclisüm ḥaḳiḳat ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [ma'rifet,]*

ma'rifet bāġınuñ teẕervi: *Bilgi, ilim bahçesinin sülün kuşu. (Hz. Yusuf)*

1. Aṣfiyā būstānı servi-y-idi / **Ma'rifet bāġınuñ teẕervi**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 544). [ma'rifet bāġınuñ teẕervi, -i, -y, -idi-ı, -nuñ-y, -idi]*

mārūt: *Büyü ve sihirde meşhur bir meleğin adı. (İsmi Kur'ān-ı Kerim'de de geçen bu melek daha çok arkadaşı Hārût ile birlikte anılır. İşledikleri günahtan dolayı Allah tarafından Babil'de bir kuyuya asılı olarak bırakıldıklarına inanılır.)*

1. Siḥr-ile mār gibi **Mārūtı** / Çāha ṣalaydı belki Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [mārūtı, -ı]*

māşıta: *Kadınların saçlarını tarayan ve onları süslendiren kadın.*

1.Ya görüp çeşmin oldı **māşıta** mest / Sürme mīlin düşürdi ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [māşıta,]*

maʿṣıyet: *İtaatsizlik; isyan, günah.*

1.Ḳorḳaram illa baʿżı fermānda / **Maʿṣıyetden** olam füru-mānde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3979). [maʿṣıyetden, -den]*

2. Dilerüz kim çıḳaravuz anı / **Maʿṣıyetden** ḫalāṣ içün cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1525). [maʿṣıyetden, -den]*

maʿṣıyet yolı: *Günah yolu; günaha götüren şey.*

1.Ṣadr-ı sīnemden sırr-ı İsrā'īl / Veré mi **maʿṣıyet** yolına sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3988). [maʿṣıyet yolı, -n, -a]*

maşlaḥat gör: *İyi olduğuna ve iyiliğe yol açacağına inanmak, kanaat getirmek.*

1.Maşlaḥat gördi anı çün ḫālı / Vérdi esbāb ü niʿmet ü mālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 479). [maşlaḥat gör, -di]*

maşnū' ol: *Yaratılmış olmak; yaratılmış, mahluk.*

1.Ṣāniʿ-i ṣāniʿ **ola** mı **maşnū'** / Ḳāṭı'u'l-ḥüccet ola mı maḳṭū' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4166). [maşnū' ol, -a]*

maşrıḳ: *Maşrık ili, diyarı II Doğu, güneşin doğduğu yer.*

1. Ṣalsa Maġribde tīġ-i bürrānın / Zaḫmı dökeydi **Maşrıḳuñ** ḳanın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2330). [maşrıḳuñ, -uñ]*

maʿşūḳ: *Sevgili, sevilen.*

1.Sencileyin olur mı ʿāşıḳ-ı zār / K'ola **maʿşūḳ** aña ḫidmet-kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [maʿşūḳ,]*

2.Ẕevḳ olur mı bu ẕevḳden fāyıḳ / Ki ola **ma'şūḳ** ṣāḥibi ʿāşıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [ma'şūḳ,]*

3. Dédi **ma'şuḳa** ʿāşıḳ olsa revān / Ḥāyil olur mı perde-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [ma'şuḳa, -a]*

4. Hālet-i ʿışḳ çünki buldı kemāl / Étdi **maʿşūḳı** ʿāşıḳa hem-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5617). [maʿşūḳı, -ı]*

5.ʿāşıḳa ʿışḳ ḫōş kerāmetdür / ʿışḳı **maʿşūḳına** sirāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [maʿşūḳına, -ı, -n, -a]*

6.ʿāşıḳ étse kemāl-i ʿışḳ-ıla bed / Anı **maʿşūḳ** luṭfı étmeye red *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5581). [maʿşūḳ,]*

7. Ṣıdḳ-ı iḫlās olursa ʿāşıḳa yār / Nāmı **maʿşūḳ** olısar āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5582). [maʿşūḳ,]*

maʿşūḳ u ʿāşıḳ: *Sevilen ve seven II sevgili ve âşık.*

1. Niçe **maʿşūḳ u ʿāşıḳ** olmış-ıdı / ʿIşḳ ṭavrında fāyıḳ olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2543). [maʿşūḳ u ʿāşıḳ,]*

maʿşūḳ-ı dil: *Gönlün sevgilisi.*

1.Olsa **maʿşūḳ-ı dil** belī çoban / Ḳadd-i ʿāşıḳ gerek aña çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3844). [maʿşūḳ-ı dil,]*

māt ét: *Yenmek, mağlup etmek, alt etmek.*

1.Ruḫ-ıla **māt édüben** ol şāhı / Mihr-ile oda yaḳdılar māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [māt ét, -üben]*

2.Ḥüsni **māt ét**di māh-ı çār-dehi / Ḳaddine bende oldı serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [māt ét, -di]*

māt ol: *Yenilmek, muhatabına cevap veremez hâle gelip yenik duruma düşmek.*

1.Ruḫumuñ bir piyādesiy'le hemīn / **Māt ola** yüz anuñ gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [māt ol, -a]*

māt ol: *Hayran, şaşkın olmak.*

1. Ruḫumuz beydaḳına étse nigāh / **Māt olup** ḳala yüz anuñ gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [māt ol, -up]*

maṭbah-ı şāh: *Padişahın, hükümdarın mutfağı.*

1. Ṭoymayup eyle yérler-idi sipāh / Niçe defʿa boşaldı **maṭbaḫ-ı şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [maṭbaḫ-ı şāh,]*

mātem: *Keder, üzüntü II yas.*

1. **Mātem-içün** bu dūd-ıla ol māh / Üstine ṭutmış-ıdı çetr-i siyah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5322). [mātem-içün, -içün]*
2. Ġam meyin içmedünse yé ġamunı / Mătem ét görmedüñse **mătemüñi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3578). [mătemüñi, -üñ, -i]*
3. Vaṣl-ıla ʿışḳ olmadı kem aña / Belki oldı etem bu **mātem** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [mātem,]*

mātem ét: *Üzüntü, keder içinde olmak; acı çekmek.*

1. Ġam meyin içmedünse yé ġamunı / **Mătem ét** görmedüñse mătemüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3578). [mătem ét,]*
2. Yārin añup bu resme ol pür-ġam / **Étdi** her nesnesine yüz **mātem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [mātem et, -di]*

mātem-i şeb: *Hüzün, keder gecesi.*

1. Géçdi ʿāşıḳ kaçan ġam-ı şebden / Nice ġam belki **mātem-i şebden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [mātem-i şeb, -den]*

maṭlaʿ: *Doğuş yeri.*

1.Ḥüsnüñ gibi āftāb-ı tābān / Görmedi cihānda ʿaynī **maṭlaʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 226). [maṭlaʿ,]*

maṭlabı ol: *Arzusu, isteği olmak.*

1. Ḥüsni meşhūr olup Zelīhānuñ / **Maṭlabı olmış-ıdı** her ḫanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2810). [maṭlabı ol, -mış, -ıdı]*

maṭlaʿ-i envār et: *Nurların, ışıkların doğduğu yer (kaynağı) ḥāline getirmek. (Allah'ın gökyüzünü nurların, ışıkların doğduğu yer (kaynağı) ḥāline getirmesi bağlamında.)*

1. Birisin **étdi maṭlaʿ-i envār** / Birisin étdi mazhar-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 16). [maṭlaʿ-i envār et, -di]*

maṭlaʿ-ı nūr: *Nurun kaynağı, doğuş yeri.*

1.Her birisi ṣafāda ṣan billūr / Aġ u rūşen nite ki **maṭlaʿ-ı nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [maṭlaʿ-ı nūr,]*

matleb eyle: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

1. Ḥubb-ı cūy-idi çün aña meşreb / Çāh-ı Kenʿānı **eyledi matleb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1584). [matleb eyle, -di]*

maṭlūb: *Talep edilen, istenen.*

1.Vérdi Ḥaḳḳ ol ġarībe **matlūbı** / Yūsufından ayırdı Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [matlūbı, -ı]*
1. Nitekim baña rahm édüp Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı bu dem ḳamu **maṭlūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [maṭlūb,]*
3. Çün Zelīḫā irişdi **maṭlūba** / Geldi nevbet viṣāl-i Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5730). [maṭlūba, -a]*
4. Bu maḳām ehline budur **maṭlūb** / Ki olalar muḥibb-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [maṭlūb,]*
5. Sizi mebġūż éde anı maḥbūb / Sizi merdūd éde anı **maṭlūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [maṭlūb,]*

maṭlūb ol: *İstenmek, talep edilmek; sevilmek.*

1. Her ne ṣūret ki **ola maṭlūbuñ** / ʿaksidür ol cemāl-i maḥbūbun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [maṭlūb ol, -a]*

maṭlūba ir: *Talebine, isteğine kavuşmak, arzusuna ulaşmak.*

1.İrdi maṭlūba çün o devlet-mend / Serv gibi hevāsı oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874)[maṭlūba ir, -di]*

maṭlūb(unı) bul: *İsteklerine, arzularına kavuşmak.*

1.Bir duʿā’ ede ḥażret-i Yaʿḳūb / Éki ʿālemde **bulasın maṭlūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3777). [maṭlūb(unı) bul, -a, -sın]*

matmaʿ ol: *İstenilmek, arzu edilmek.*

1.İy éki cihāna raḥmet olan / **Ol**dı keremüñ ḳamuya **matmaʿ** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 230*). [matmaʿ ol, -dı]*

maṭrūd-ı ḳaʿr-i esfel-i ferş ol: *Yerin dibine kovulmak, atılmak.*

1.ʿucb-ıla vaʿż-gū-yi menber-i ʿarş / **Oldı maṭrūd-ı ḳaʿr-i esfel-i ferş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1326). [maṭrūd-ı ḳaʿr-i esfel-i ferş ol, -dı]*

māya: *Dişi deve.*

1. Deñeyüp aġlar-ıdı ol aya / Köçegin buldı ṣan ki ol **māya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [māya,]*
2. İricek sāyeñe bu **māya** hemīn / Ney-içün eyledi enīn ü ḥanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [māya,]*

māya ol: *(Derde, kedere) kaynak olmak, kaynaklık etmek.*

1. Yūsufuñ bu işi Zelīḫāya / **Oldı** biñ dürlü ġuṣṣaya **māya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6183). [māya ol, -dı]*

māye: *Sermaye, servet.*

1. Dédi bir gün nihānī ol aya / İy gözüm nūrı ʿömrüme **māye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [māye,]*
2.Çün bu efsūnı oḳudı dāye / Sīm ü zerden ne var-ısa **māye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [māye,]*
3. Dāyesi yoḳ ki aña ‘arẕ éde ḥāl / **Māyesi** yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [māyesi, -si]*

māye: *Maya, öz, asıl; cevher.*

1.Ta güherler toġa bu ʿaḳdüñden / **Māyeler** ḥāṣıl ola naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [māyeler, -ler]*

māye: *Öz, kaynak.*

1.Bes Zelīḫā buyurdı dāyesine / Vara yalvara ʿömri **māyesine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [māyesine, -si, -n, -e]*

māye-i dürr-i eşk: *Gözyaşı incisi cevheri.*

1. Ol güher kim éderdi ḥōr aña reşk / Oldı çeşmine **māye-i dürr-i eşk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [māye-i dürr-i eşk,]*

māye-i saʿādet-i ser: *Mutluluk, saadet cevherinin başı, başlangıcı.*

1. Zārı zer perde-dārı laʿl ü güher / Pāyesi **māye-i saʿādet-i ser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [māye-i seʿādet-i ser,]*

māyil: *İstekli, hevesli, arzulu.*

1.Misli-i Māliküñ şu ġāfildür / Dāyimā mülk ü māla **māyildür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [māyildür, -dür]*
2.Yaʿni faż-ıla her ki pür-dildür / Ḫalḳ içinde kenāra **māyildür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [māyildür, -dür]*
3. Dédi yā iḫvetā ne ġāfilsiz / Ne-y-içün ẓulme böyle **māyilsiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162) [māyilsiz, -siz]*
4. Dilleri lehv ü luʿbete **māyil** / Luʿb-i devr-i zemāneden ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2408). [māyil,]*

māyil ol: *Meyletmek; eğilimli olmak (Anne ya da babanın cinsiyetine benzemek bağlamında.)*

1.Mā-y-ile ġālib olsa zen érine / **Māyil olur** şebehde māderine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [māyil ol, -ur]*

maẓhar: *Mazhar olma, erişme, nail olma.*

1.Ẕāt-ı pāküm Ḫalīle **maẓhar-iken** / Cümle ḥālüm Celīle manẓar-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [maẓhar-iken, -iken]*

maẓhar ol: *Erişmek, ulaşmak, nail olmak. (Allah'ın maddi manevi nimetlerine nail olmak bağlamında.)*

1. Düzdi āyīneler cemāline / **Maẓhar olmaġ**-ıçun kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3558). [maẓhar ol, -maġ, -ıçun]*

maẓhar-i berekāt et: *Bollukların, bereketin görüldüğü yer ḥāline getirmek. (Allah'ın yeryüzünü sonsuz nimetlerinin görüldüğü yer ḥāline getirmesi bağlamında.)*

1.Birisin étdi maẓhar-i ḥarekāt / Birisin **étdi maẓhar-i berekāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 15). [maẓhar-i berekāt ḳıl,]*

mazhār-ı cemāl-i cemīl: *Güzel yüze, güzelliğe nail olmuş, ulaşmış (Hz. Yusuf).*

1.Nice cān **mazhār-ı cemāl-i cemīl** / Anuñ-içun severdi İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 548). [mazhār-ı cemāl-i cemīl,]*

maẓhar-i ezhār et: *Güzelliklerine mazhar etmek, kavuşturmak.*

1.Birisin **etdi maẓhar-i ezhār** / Feyż éder ol ḥıyāz-ı raḥmetiñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [maẓhar-i ezhār et, -di]*

maẓhar-i ḥarekāt et: *Hareket, yaşam kaynağı ḥāline getirmek. II Yaşanılacak yer ḥāline getirmek (Allah'ın dünyayı, yeryüzünü yaşanılacak yer ḥāline getirmesi bağlamında.).*

1.Birisin étdi maẓhar-i ḥarekāt / Birisin **étdi maẓhar-i berekāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 15). [maẓhar-i ḥarekāt et,]*

maẓhar-i ḫüsn-i şāniʿ-i müteʻāl: *Yüce sanatkarın, yaratıcının güzelliğine mazhar (kimse).*

1.Dédiler geldi ol emīr-i cemāl / **Maẓhar-i ḫüsn-i şāniʿ-i müteʻāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3309). [maẓhar-i ḫüsn-i şāniʿ-i müteʻāl,]*

maẓhar-ı luṭf ét: *Lütfuna, ihsanına mazhar etmek.*

1. **Maẓhar-ı luṭf édici** maḳhūrı / Ḥasrete irgürici mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6191). [maẓhar-ı luṭf ét, -ici]*

maẓhar-ı şıfāt: *Sıfatların göründüğü yer (Allah'ın sıfatlarının tecelli ettiği, göründüğü dünya ve ahiret bağlamında kullanılmıştır.)*

1.Var odur ki vücūdı ẕātıdur / Dü cihān **maẓhar-ı şıfāt**ıdur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). *[maẓhar-ı şıfāt,]*

maẓhar-ı vaṣf: *(İlahî) vasıfların ortaya çıkması, tecelli etmesi. (Allah'ın vasıflarının kāinatta tecelli etmesi bağlamında.)*

1.Maẓhar-ı vaṣfıdur anuñ çi vü çün / Ḥüsni meclāsıdur bīrūn u derūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4457). [maẓhar-ı vaṣf,]*

māżī: *Geçmiş, geride kalmış, yaşanıp bitmiş.*

1. Oldı bu **māżī** gibi ḥāl-be-ḥāl / Oldı biñ kez hilāl olınca dü sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [māżī,]*

mazlūm: *Haksızlığa uğramış, zulüm görmüş (kimse)*

1.Gözi pür-yaş baġrı baş **maẓlūm** / Mülkden yād vārisden maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 331). [maẓlūm,]*

2.Derd-ile çünki āh éde **maẓlūm** / Eridür āḫir anı nite ki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [maẓlūm,]*

3.ʿAceb olmaya aġlasa **maẓlūm** / Bu acebdür ki girye éde ẓalūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [maẓlūm,]*

4.Çünki **maẓlūm** éde nihānī nidā / Ḳubbe-i ʿārş ṭola ṣavṭ u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [maẓlūm,]*

5.Çünki **maẓlūm**a éde raḥmet-i ḫāṣ / Ẓulm-i ẓālimden éder anı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 414). [maẓlūma, -+a]*

6.Elüñüzde olursa ol **maẓlūm** / Düşüp ayaġa olasız meẕmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1504). [maẓlūm,]*

7.Her ki **maẓlūma fi**ʿ**li** şefḳat ola / Rūz-ı zaḥmetde aña raḥmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [maẓlūma, -a]*

8. Faḫr-i ʿālem buyurdı kim **maẓlūm** / Çün duʿā' éde aña dér Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1813). [maẓlūm,]*

9.Her ki **maẓlūma** éde cevr ü cefā / Ṭañ mı ṭavḳ olsa aña ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [maẓlūma, -a]*

10.Tīz ṭaʿn urma cān-ı ma'ṣūma / Sen daḥi ẓālim olma **maẓlūma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [maẓlūma, -a]*

11. K'iy belālarda lāl olan **maẓlūm** / Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl olan maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [maẓlūm,]*

12. Ẓulm édüp bī-dırīġ **maẓlūma** / Raḥmı étdüñ dırīġ maḥrūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5056). [maẓlūma, -a]*

mażmūn: *Kastedilen asıl anlam, kavram II değer, kıymet.*

1. Cāna **mażmūnı** oldı çün manẓūr / Ṭoldı dilde sürūr dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [mażmūnı, -ı]*

ma'zūr: *Özrü, bahanesi bulunan; mazereti olan.*

1. Bu belā-y-ıla çünki rencūram / Farż edā étmemekde **ma'ẕūram** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [ma'ẕūram, -am]*

2. Ġaybet étmeñ daḥi bu **ma'ẕūrı** / Siz de ḳahr eylemeñ bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [ma'ẕūrı, -ı]*

ma'zūr ol: *Mazeretli sayılmak; kusuruna bakılmamak.*

1. İḫtiyārī degül çü kār-ı kulūb / Nice **ma'zūr ol**maya Ya'kūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [ma'zūr ol, -ma, -y, -a]*

ma'ẕūr tut: *Hoş görmek, kusuruna bakmamak; mazur görmek, özrünü kabul etmek.*

1.Dilerem senden iy sülāle-i nūr / **Ṭutasın** her ḳuṣūrumı **ma'ẕūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [ma'ẕūr tut, -a, -sın]*

2. Dédi **ma'ẕūr tut** beni iy yār / Yoġ-ıdı bende iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [ma'ẕūr tut,]*

3.Dé Zelīḫāya benden olsun dūr / Beni **ṭutsun** kerem ḳılup **ma'ẕūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3992). [ma'ẕūr ṭut, -sun]*

4.Size ʿarż eylese ʿiẕārın o nūr / Ben ġarībi **ṭutarduñuz ma'ẕūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [ma'ẕūr ṭut, -ar, -du, -ñuz]*

ma'ḳūl: *Akla uygun gelen; mantıklı.*

1.Dédi bu söz daḥi degül **ma'ḳūl** / ʿāḳil olan bunı éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [ma'ḳūl,]*

me'āl: *Netice, sonuç.*

1. Baña maʿlūmdur ḥikāyet-i ḥāl / Ṣabr édüp gözlerem ki n'ola **me'āl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [me'āl,]*

mebġūż ét: *Hoşlanmamak, nefret etmek.*

1.Sizi **mebġūż éde** anı maḥbūb / Sizi merdūd éde anı maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [mebġūż ét, -e]*

mebhūt: *Korkup şaşırmış, korku ve şaşkınlık içinde ne*

yaptığını, nasıl hareket edeceğini bilemez duruma gelmiş (kimse)

1. Mülzem olup ḳamusı étdi sükūt / Ser-nigūn ü muḥayyer ü **mebhūt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5839). [mebhūt,]*

mecāl: *Güç, kuvvet, takat.*

1. Bedr umarduñ bu bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü **mecāl** ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [mecāl,]*
2. Size tuḥfem-durur cemāli bunuñ / Şimdi yoḳdur velī **mecāli** bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [mecāli, -i]*

mecāl bul: *Güç, kuvvet, takat bulmak; iyileşmek.*

1.Eflaḥ iflāḥa çünki **buldı mecāl** / Dile geldi dédi ne oldısa ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [mecāl bul, -dı]*

mecāl ḳalma: *Güç, kuvvet, takat kalmamak.*

1. Baʿżı dér çünki oldı āḥir-i sāl / **Ḳalmadı** ġalle gétdi aña **mecāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [mecāl ḳalma, -dı]*

mecāl ol: *Takati, gücü olmak II imkanı, fırsatı olmak.*

1. Kim bilür bir daḥi viṣāl ola mı / Yüzlerin görmege **mecāl ola** mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [mecāl ol, -a]*

mecāl-i viṣāl: *Kavuşma takati, dermanı.*

1.İlla yoḳdur bize **mecāl-i viṣāl** / Çoḳ belā çekmeyince bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [mecāl-i viṣāl,]*

mecāz: *Gerçek olmayan, hakikat dışı eşya, yaratılmış olan her şey. (Yaratılmış olan her şeyin Allah'ın hakikati yanında mecaz olması bağlamında.)*

1. Köprüsinden geçüp **mecāzuñ** o dem / Başdı rāh-ı Ḥaḳīḳat üzre ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [mecāzuñ, -uñ]*

mecāzī: *Gerçek olmayan, hakikat dışı. (Mecazi aşk bağlamında).*

1.ʿIşḳa ṭaʿn étme ger **mecāzī**dür / Ki ḥaḳīḳīye kār-sāzīdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). *[mecāzīdür, -dür]*

mecāzī: *Gerçek olmayan; dünyevi.*

1. İçdi çün şerbet-i ḥaḳīḳatden / Géçdi cümle **mecazī** leẕẕetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5608). [mecazī,]*

mecāzī vücūd: *Hakikat olmayan, fani vücut, varlık. (İnsanın dünyadaki fani, geçici vücudu bağlamında.)*

1.Ḥaḳḳa ol eyledi ḥaḳīḳī sücūd / Ki ḳomaz kendüde **mecāzī vücūd** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[mecāzī vücūd,]*

meclā: *Ayna II Allah'ın güzelliklerini yansıtan ayna; yaratılmış olan her şey.*

1.Maẓhar-ı vaṣfıdur anuñ çi vü çün / Ḥüsni **meclāsıdur** bīrūn u derūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4457). [meclāsıdur, -sı, -dur]*

meclā ḳıl: *Tecelli yeri, tecelligah yapmak. (Gönlü Allah'ın isim ve sıfatlarının tecelli ettiği, göründüğü yer konumuna getirmek bağlamında.)*

1. Ḥamdī āyineñi mücellā ḳıl / Ḳalbüñi nūr-ı Ḥaḳḳa **meclā ḳıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3674). [meclā ḳıl,]*

meclā-yı nūr-ı zāt-ı aḥad ol: *Bir olan Allah'ın nurunun aynası olmak. (Yapılan her işte, her davranışta Allah'ın görülmesi bağlamında.)*

1. **Oldı meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad** / Géydi āyīne gibi eski nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3570). [meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad ol, -dı]*

meclis: *Eğlence meclisi, zevk ve safa toplantısı.*

1. Cemʿ olup **meclisine** aṣḥābı / ʻİneb ābın içerdi ʿünnābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3239). [meclisine, -i, -n, -e]*

meclis: *Toplanma yeri; meclis (Peygamberler meclisi bağlamında).*

1.Sen şāhidisin o **meclisüñ** kim /Dāvūd nebīdür anda ḫōş-ḫʷān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235*). [meclisüñ, -üñ]*

meclis: *Bir amaç için toplanılan yer.*

1. Çünki ola zebān-ı şemʿ dırāz / Tār olur **meclis** anı kesmese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [meclis,]*

meclis: *Huzur, makam. (Hz. Yakup'un huzuru.).*

1.Şemʿ kim **meclisüñde** nūr-ıdı / Ḫandesi sīneñe sürūr-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 871). [meclisüñde, -üñ, -de]*

meclis: *Hükümdarın meclisi, yakınında bulunan kimseler.*

1. Ol belādan anı ḫalāṣ édeyin / **Meclisümde** nedīm-i ḫāṣ édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [meclisümde, -üm, -de]*

meclis-i ʿadl: *Adalet meclisi; kıyametten sonra kurulacak mizan.*

1. Ẓāhir olup ḳamu ḳıyāmet işi / **Meclis-i ʿadle** varıcaḳ o kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [meclis-i ʿadl, -e]*

meclis-i ʿişret: *İşret, içki meclisi.*

1. Rūşen olmaġa **meclis-i ʿişret** / Vérdī ol māha nūrdan ḫilʿat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [meclis-i ʿişret,]*

meclis-i ʿizz ü nāz: *Kıymetli, değerli ve edalı, işveli güzeller meclisi, topluluğu.*

1.Dédi iy Mışr-ı ḥüsne bānūlar / **Meclis-i ʿizz ü nāza** meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4722). [meclis-i ʿizz ü nāz, -a]*

meclis-i pādşāh: *Padişah meclisi (Padişahın yakınında bulunma bağlamında)*

1. Rāstdur her hünerde fāyiḳdur / **Meclis-i pādşāha** lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5122). [meclis-i pādşāh, -a]*

meclis-i şohbet: *Sohbet meclisi; sevgilinin bulunduğu meclis.*

1. Sen daḫi eyle aña ʿaḳd-i nikāh / **Meclis-i şohbetüñde** ḳıl miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [meclis-i şohbet, -üñ, -de]*

meclis-i zevk: *Zevk meclisi II manevi zevklerin, lezzetlerin bulunduğu meclis.*

1.Ḳadem ehline menzil olsa ḫarāb / **Meclis-i ẕevḳ** olur yā-ḫōd miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [meclis-i ẕevḳ,]*

mecmaʿ: *Bir şeyin top ḥāline gelmesi, bir bütün oluşturması.*

1.Baʿżınuñ mūyı çün siyāh ḫarīr / Gören anı benefşe **mecmaʿıdır** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [mecmaʿı, -ı]*

mecmaʿ: *Toplanma yeri; güzel hasletlerin bir arada bulunduğu yer*

1.İy ʿilme medīne ḥilme menba' / ʿİrfāna ḫazīne luṭfa **mecmaʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [mecmaʿ,]*

mecmaʿ-i faẓl: *Cömertlik, iyilik, lütuf, keremin*

toplandığı yer. (Hz. Osman)

1.**Mecmaʿ-i faẕl** ü cāmi'-i Ḳurʿān / Şehsüvār-ı vilāyet-i 'irfān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 291*). [mecmaʿ-i faẕl,]*

mecmaʿu'l-baḥreyn: *İki denizin birleştiği yer (Hz. Osman) (Hz. Osman'ın ilim ve güzel ahlakı birlikte barındırması bağlamında.).*

1. Ẕıll-ı Raḥmān ṣāḥib-i nūreyn / ʿilm ü ḥilmiy'le **mecmaʿu'l-baḥreyn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 290). [mecmaʿu'l-baḥreyn,]*

mecmūʿa-i faẕl-ı āl-i ādem: *Hz. Âdem soyunun fazilet mecmuası.(Hz. Muhammed)*

1.Āyine-i vech-i Rabb-i ʿālem / **Mecmūʿa-i faẕl-ı āl-i Ādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 224). [mecmūʿa-i faẕl-ı āl-i ādem,]*

mecmū'ı: *Tümü, hepsi.*

1. Ġālib olsa her ādemüñ Cūʿı / ʿazm éderlerdi şāha **mecmū'ı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [mecmū'ı,]*

mecnūn: *Deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse.*

1. Cinnetin gétdi ṣandı ol **mecnūn** / Añlamadı ki ḥadden aşdı cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [mecnūn,]*

mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

1. ʿIşḳuñ işi hemīşe efsūndur / Niçe Leylī ḳatında **Mecnūndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742). [mecnūndur, -dur]*
2.Ḳaysı **Mecnūn** éden bu sevdādur / Ara yérde bahāne Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [mecnūn,]*
3.Ṭıfl olaldan saña ṭufeylīyem / Saña **Mecnūn** cihāna Leylīyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [mecnūn,]*
4. Ne duʿā' çāre eyledi ne füsūn / Oldı Leylā-yı ḥüsn-iken **Mecnūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [mecnūn,]*

mecrūḥ: *Yaralanmış, yaralı II kırgın, incinmiş.*

1.Münkesir ḳalbüñüñ nedür ḥāli / N'oldı **mecrūḥ** cismüñ aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [mecrūḥ,]*
2.Eşk-ile şāyet ol éki **mecrūḥ** / Sizi ġarḳ éde hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [mecrūḥ,]*

mecrūh ol: *Yaralanmak, incinmek.*

1. Pāk-iken dāmeni ḥıyānetden / **Oldı mecrūḥ** tiġ-i töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5212). [mecrūḥ ol, -dı]*

medār-ı devr: *Yörünge II bir şeyin devredeceği, üzerinde hareket edeceği yer.*

1.Noḳṭa-i ġam **medār-ı devri** anuñ / Dūr endīşe gibi ġavri anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 895). [medār-ı devr, -i]*

meddāḥ: *Öven, çok medh edici.*

1.**Meddāḥ-durur** ṭapuña Fettāḥ / Ḥamdī nedür ola saña meddāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [meddāḥ-durur, --durur]*

meddāh ol: *Öven, medh eden olmak.*

1. Meddāḥ-durur ṭapuña Fettāḥ /Ḥamdī nedür **ol**a saña **meddāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [meddāḥ ol, -a]*

meded: *Yardım, imdat.*

1. Çün Zelīḫa fīraḳa bulmadı ḥad / Bend ü zindāndan umdı vaṣla **meded** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [meded,]*

meded eyle: *Yardım etmek, imdadına yetişmek.*

1.Eyle olsa bize **meded eyle** / Üstümüzden belāyı redd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [meded eyle,]*
2.Ḫāra düşdüm baña **meded eyle** / Hecre sedd ol viṣāle kedd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [meded eyle,]*
3. Yār oluñ baña saʿy édüñ yāra / **Meded eyleñ** bu bī-meded-kāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [meded eyle, -ñ]*

meded ir: *Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.*

1. Şeb-i fürḳat ṣaçuñ gibi bī-ḥad / Ṣubḥ-ı vaṣluñdan **irmez**-ise **meded** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2497). [meded ir, -mez, -ise]*
2. Çün meded irmeye baña senden / Bilürem çare yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [meded ir, -me, -y, -e]*

meded ḳıl: *Yardım etmek, çare olmak.*

1. Çün irişdi saña bu ṭāli'-i bed / Ol yalan düş ḳanı ki **ḳıl**a **meded** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [meded ḳıl, -a]*

medḥ: *Övgü, övme.*

1.Bāziġa çün bu **medḥi** étdi temām / Āferīn eyledi ḫavāṣ ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [medḥi, -i]*
2.Şuʿarā ger irerse şi'rāya / **Medḥ** lāyıḳ dénilmez ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [medḥ,]*
3.Medḥini her ne dem ki diñler-idi / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [medḥini, -i, -n, -i]*

medḥ: *Övme, övgü; kaside.*

1.Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli / Kim okur aña **medḥ** ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [medḥ,]*

medḥ ét: *Methetmek, övmek, yüceltmek.*

1. Bunı baña muʿabbir-i remmāl / **Medḥ édüp** démiş-idi ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1797). [medḥ ét, -üp]*
2. Geh döner ʿöẕr éderdi bu sözden / Yārini **medḥ éderdi** bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [medḥ ét, -er, -di]*
34. Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Ṣataram arpa arż édüp gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [medḥ ét,]*
3.Ṭuta-y-ıduḳ o ḫükmi biz ḳullar / Gül yüzün **medḥ édeydi** bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [medḥ ét, -e, -y, -di]*

medḥ oḳu: *Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.*

1.Bir münādi daḫi nidā ḳıldı / Ol da **medḥ oḳudı** senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [medḥ oḳı, -dı]*
2. **Medḥ oḳı**yup aña senā étdi / Dehen-i cān-ile duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 472). [medḥ oḳı, -y, -up]*
3. Dāyeler yüz sürüp ayaġına / **Medḥ oḳuyup** cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2458). [medḥ oḳu, -y, -up]*
4.Geldi şevḳ-ıla Yūsufuñ ḳatına / **Medḥ oḳudı** cemāli ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [medḥ oḳu, -dı]*
5.Oturur ġonçadan ʿimārda gül / Ḥusnine ḳarşu **medḥ oḳur** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [medḥ oḳu, -r]*
6. Cemʿ olup cümlesi rikābına / **Medḥ oḳurlardı** āftābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5392). [medḥ oḳu, -r, -lar, -dı]*

medḥ olın: *Övülmek, methedilmek; anlatılmak.*

1. **Medḥ olınsa** cemāl-i ḫōş-rengi / Birbirinüñ olurlar āhengi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4802). [medḥ olın, -sa]*

medḥ ü senā eyle: *Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söylemek; övmek, yüceltmek.*

1.Éki cānibde éki ehl-i nidā / Çağırup **eyler-idi medḥ ü senā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3373). [medḥ ü senā eyle, -r, -idi]*

medḥ ü senā et: *Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söylemek; övmek, yüceltmek.*

1. Yazdı ʻunvān-ı nāme nām-ı ʿazīz / **Étdi medḥ ü ṣenā** duʿā'-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2881). [medḥ ü ṣenā et, -di]*

medḥ-hʸān: *Metheden, öven.*

Ḳademinde açıldı çün güller / **Medḥ-ḫʸān** oldı aña bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [medḥ-ḫwān,]*

medhūş: *Şaşkına dönmüş, kendinden geçmiş.*

1. Gétdi elden çün iḫtiyār-ıla hūş / Ḳaldılar cümle vālih ü **medhūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [medhūş,]*
2.Yūsuf anuñ kelāmın étmedi gūş / Ṭurdı derd ü ġam-ıla ol **medhūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [medhūş,]*

medhūş ét: *Şaşkına çevirmek, kendinden geçirmek.*

1.Şevḳi **étmişdi** ʿālemi **medhūş** / Yūsufa-y-ıdı cümle dīde vü gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [medhūş ét, -miş, -di]*

medīne: *Şehir, kasaba, belde (Bütün ilim ve irfanı şahsında bulunduran kimse bağlamında.)*

1.İy ʿilme **medīne** ḥilme menba' / ʿİrfāna ḫazīne luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [medīne,]*

medyen: *Bugünki Suriye'nin güneyi ile Ürdün ve Hicaz'ın kuzeyine denk gelen alan.*

1.**Medyenüñ** kārbānı Mıṣra meger / Raḫt ü baḫt-ıla eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [medyenüñ, -üñ]*

medyūn: *Borçlu, verecekli.*

1. Niçe bīçārenüñ vekīli-y-idi / Niçe **medyūnlaruñ** kefīli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 3135). [medyūnlaruñ, -lar, -uñ]*

mefāze: *Çöl, sahra.*

1. At ṣahīli nefīr āvāzı / Ṭoldı cümle **mefāze** her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [mefāze,]*

mefḫar: *Kendisiyle övünülen, övünme sebebi, iftihar vesilesi olan kimse.*

1. Düşmene ḳasd éderse leşkeriyüz / Dōstlar arasında **mefḫar**iyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 643). [mefḫariyüz, -i, -y, -üz]*

mefḫar-i cümle ḳāyināt: *Kāinatın kendisiyle övündüğü kimse (Hz. Muhammed.)*

1.Mefḫar-i cümle ḳāyināt oldur / Muṣṭafādur güzīde-i rüsüle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 327). [mefḫar-i cümle ḳāyināt,]*

mefreş: *İçi eşya, elbise dolu çadır bezi veya meşinden yapılmış büyük çuval.*

1.Açdı ol ḥūr ḥulle **mefreşini** / Sebz-pūş étdi serv-i ser-keşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [mefreşini, -i, -n, -i]*
2. Vérdi hem cāmeler dü ṣad **mefreş** / Cevher-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [mefreş,]*

meftūh et: *Açmak; ulaşılır, erişilir hâle getirmek.*

1. Rāḫ-ı cūdın Ḥaḳḳ **etdi** çün **meftūḥ** / Oldı Cūdī makarr-ı keştī-yi Nūḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [meftūḥ et, -di]*

meftūn: *Tutuklu; esir*

1.Éşidüp bu ʻiṭābı ol **meftūn** / Dédi el-ḥükmü lillāh iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [meftūn,]*

meftūn ét: *Kendine bağlamak.*

1. Ṣūret-i ādemīde ol mel'ūn / Diledi **éde** anları **meftūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1511). [meftūn ét, -e]*

meftūn ol: *Gönül vermek, tutulmak; vurulmak, hayran olmak.*

1. Serv-i ḳaddüñ kim eyledi mevzūn / Ki **olur** anı seyr éden **meftūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [meftūn ol, -ur]*

meftūnı ol: *Tutkunu olmak, âşığı olmak; hayranı olmak.*

1.Oḳı efsāne-y-ile efsūnı / Gūş éden tā ki ola meftūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3245). [meftūnı ol, -a]*

meger: *Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, megerse, oysa, oysaki.*

1.**Meger** ol yola bu ekin ekmiş / Ḥāṣıl étmiş anı belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [meger,]*

2. **Meger** ol Mıṣr olan cenān-ımış / Mıṣr-ı dilde ʿAzīz cān-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [meger,]*

3.Gül-idi Yūsufa **meger** dāmān / Ki aña her dem eksük olmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [meger,]*

4.Ṣoyıcaḳ Yūsufuñ **meger** bedenin / Boyamışlar-ıdı ḳana pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [meger,]*

5. Çıḳdı çāhdan çü Yūsuf-ı ḫāver / Menzili burc-i delv oldı **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [meger,]*

6.Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı **meger** / Anuñ üstine düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [meger,]*

7. Güẕer étdükde ḥażret-i pederi / Ḳalmış-ıdı aña **meger** kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 517). [meger,]*

8.Yoġ-iken Yūsufuñ **meger** ḫaberi / Mekr eliyle ḳuşatdı ol kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [meger,]*

9.Ḫışmı-y-ıdı **meger** Zelīḫānuñ / Elde bir ṭıflı var-ıdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [meger,]*

10. Şeh muḳarreblerinden éki cüvān / Anda maḥbūs-ıdı **meger** o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [meger,]*

11.Medyenüñ kārbānı Mıṣra **meger** / Raḫt ü baḫt-ıla eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [meger,]*

12.**Meger** ol dem ki māh-i Kenʻānı / Ẓulm-ile çāha atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [meger,]*

13. Sengden oldı delv sengīn-ter / Sīm girdi **meger** ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [meger,]*

14. Āb u gilden o kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [meger,]*

15.Rāviler dér ki bir münādi **meger** / Girdi mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [meger,]*

16. Boynına ṣalınurdı dürr ü güher / Ol ḳatı yüzlü yüz bulurdı **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [meger,]*

17. Bülbül olmışdı mest ġulġulden / Būy életmiş **meger** ṣabā gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [meger,]*

meger: *Meger, aslında.*

1.Bu naẓarda **meger** Ṣafiyyu'llah / Gördi Yūsuf cemālini nāgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). *[meger,]*

2. Rūz-i nevrūz-idi **meger** o zemān / Pür-ṣafā olmış-ıdı Mışr-ı cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3017). [meger,]*

3.**Meger** ol gün ki girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [meger,]*

4. Ṣorsañ āyīneye cemālinden / Ḫaberi yoḳ **meger** miṣālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [meger,]*

5. Dédi maḥzūn neçündür ehl-i ṣafā / **Meger** eylersiz ola aña cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [meger,]*

6.Āteşīndür **meger** bu baḥr-i ʻamīḳ / Ki ḥarīk oldı her ki oldı ġariḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2313). [meger,]*

7. Ol şerīʻatde cāyiz-idi **meger** / Cemʻ-i uhteyn eyleyeydi bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 424). [meger,]*

8. Dédi baʿżı ki bu hümāya **meger** / Ṣayd-içün siḥrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [meger,]*

9. Bilmezem ṭāliʿ üm ne aḫterdür / **Meger** ol çeşm-i mār-ı deh-serdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [meger,]*

10. **Meger** irdi ecel yélinden eser / Oldı ḥüsni bināsı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5345). [meger,]*

11. Boyayup köñlegi **meger** ḳana / Ol getürmişdi pīr-i Kenʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [meger,]*

12.Ṭuymaz andan **meger** dürūġ-ı ṣarīh / Bizden anı neçün èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [meger,]*

13.İrdi Yaʿḳūba mācerāsı anuñ / Ki bir Aʿrābī ol zemānda **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 7275). [meger,]*

14.Bunda rāvi rivāyet étdi diger / Yūsufuñ ḳaçmasına anda **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [meger,]*

15. **Meger** ol secde-i taḥiyyet-idi / Şehler öñinde ḫalḳa ʿādet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [meger,]*

16. Bir ulu ṭās-ıdı **meger** ki o ṣāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [meger,]*

meger: *Aslında, gerçi.*

1.Déyesiz bu cemāʿate server / ʿĪṣa hem-rāh-ımış ezelde **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [meger,]*

meger: *Ancak, meger.*

1. Ḍarb-i dendān urup o tāze tene / Şefḳat étmiş **meger** bu pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [meger,]*

meger: *Ancak, sadece.*

1. Ger aransa aña naẓīr-i cemāl / **Meger** āyīnesinde ola miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [meger,]*

2.ʿayn-i aġyārdan derūnı tehī / Yoḳ içinde **meger** dü serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [meger,]*

3. Yéllér esmekden ayaġın kesdi / Esdi-y-ise **meger** semūm esdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5692). [meger,]*

4.Lālesinden ayırdı her baġı / Eṣeri ḳalmadı **meger** daġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6203). [meger,]*

5. Arasañ gevdesinde ḳıldan eser / Mūya beñzer miyān olaydı **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [meger,]*

meger: *Anlaşılan; herḥālde, demekki*

1. **Meger** irmişdi zülf-i yāre nesīm / K'oldı ḫōş-būy anuñla heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2808). [meger,]*

2. Lāle-gūn oldı çeşme-i ḫāver / ʿāşıḳuñ çeşmi ʿaksi düşdi **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2664). [meger,]*

3. ʿafv olundı o demde iy niçe ḳan / Olmadı dem **meger** dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [meger,]*

4. Ḳoḳmadı sünbülin **meger** ʿanber / Öpmedi leblerin meger sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [meger,]*

5. Ḳoḳmadı sünbülin meger ʿanber / Öpmedi leblerin **meger** sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [meger,]*

6. ʿāḳıbet Eflaḥ-i siyeh-manẓar / İsteyürek o māhı buldı **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [meger,]*

7.Ki baña ṭaʿn édersin iy māder / Bilmedün gibi sırr-ı ḫāli **meger** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [meger,]*

8. Şöyle kim bir gün ol żaʿīf mizāc / Oldı ḳan almaġa **meger** muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [meger,]*

meger: *Bu vesileyle, böylece.*

1.Meger gönlüm ḫalāṣ oldı ḥicāb-ı dīn ü dünyīden / Ki oldı gözleri rūşen temāşā-yı tecellīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [meger,]*

2.Bir hüner-ver bulundı anda **meger** / Her benānında var hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [meger,]*

meger: *Eğer, şayet.*

1.Cān-ı āşıḳ ḳaçan bulur miḳdār / **Meger** ola seg-i maḥālle-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3856). [meger,]*

2. Kalmadı yér yüzinde oldı tebāh / Galle cinsi **meger** ki ġalle-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [meger,]*

3. Ḫayr éderken müdd-ile ḥażret-i şāh / Ṣāʿın almaz anuñ **meger** gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5863). [meger,]*

4. Çāre ḳalmadı éde cānı ʿalīl / **Meger** eyleye yine sabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5944). [meger,]*

meger: *Sanki, adeta.*

1. Serv olalı cemāl bāġına / Dāmen irdi **meger** ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [meger,]*

meger: *O sırada; ondan sonra.*

1. **Meger** āyīne deñerdi bir ér / Görüp anı dédi bir ehl-i naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1062). [meger,]*

2. Eyle ṭoldı cihān yüzi şādī / Ḳalmadı ġuṣṣanuñ **meger** adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [meger,]*

meger: *...dığı zaman*

1.Bir géce şehr-i yār-i Mıṣr **meger** / Gördi nāgeh düşinde yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 6138). [meger,]*

meger: *...den başka; yalnız, sadece.*

1. Hem-demi ḳalmadı **meger** ʿameli / Añmaz oldı anı meger eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [meger,]*

2. Hem-demi ḳalmadı meger ʿameli / Añmaz oldı anı **meger** eceli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5373). [meger,]*

3. Ḳalmadı ḳūtumuz **meger** bu kebāb / Bulmazuz gözyaşından özge şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [meger,]*

meger ki: *Meger ki, oysa ki.*

1. Çün ḳader tīrin ata ḳavs-i ḳaża / Çāre olmaz aña **meger ki** rıżā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [meger ki,]*

meger ki: *...den başka; yalnız, sadece.*

1. Olmasun ġamdan özge aña yémek / Bulmasun nān **meger ki** ḳurs-ı felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [meger ki,]*

2.Çün Zelīḫāya kāmil oldı bu kār / Eksügi ḳalmadı **meger ki** nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [meger ki,]*

meger ki: *Sadece, bir tek.*

1.Zāhirā eylerüz şehādet-i ġayb / Sırrı bilmez **meger ki** ʿālim-i ġayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6910). [meger ki,]*

2. Gördi mestūr olup o gevher-i pāk / Yoḳ nişānı **meger ki** püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [meger ki,]*

meger ki: *Eğer, şayet.*

1. Dédi gétmez sizüñle Bünyāmīn / Eyleyesiz **meger ki** ʿahd ü yemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5810). [meger ki,]*

meger ki: *Ola ki, belki.*

1. Bu dögün bende eyle ṭutdı ḳarār / Ṭopraġumdan çıḳa **meger ki** buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [meger ki,]*

meger kim: *Meger ki, oysa ki.*

1.Ẕātuñ bilemez beşer **meger ki**m / Olmaya ḥicāb-ı ruḫ-ı ḥayvañ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 234*). [meger kim,]*

meges: *Sinek.*

1. **Meges** umar-iken düşer zünbūr / Yéle varur o ḫāne-i maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [meges,]*
2. Nefes ehli odur ki étse nefes / Ẓıll-ı devlet hümāsı ola **meges** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3565). [meges,]*

meh: *Ay, kamer.*

1. Mihr ü **meh** sāye-y-iken ol aya / Ne ‘aceb ṣalmaġ ebr aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [meh,]*
2. Dédi iy çeşm-i cāna nūr-ı çerāġ / **Mehden** étdüm fürūġuñ-ıla ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [mehden, -den]*
3. Ne yérüñ şehriyarısın şeh-iseñ / Menzilüñ ḳanḳı gökdedür **meh**-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [meh-iseñ, -isen]*
4. ʿālem-i ḥüsn aña musaḫḫar-ıdı / Mihr-ile **meh** kenīz ü çāker-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [meh,]*
5. Mihr ü **mehden** yaḳan çerāġın anuñ / Dil-i ʿāşıḳdan oldı yaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [mehden, -den]*
6. Mihr-ile **meh** o ḳubbeden éki ḫişt / Mā-ḥaṣal yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [meh,]*

meh: *Ay II ay gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili.*

1.Seyr édüp ol **meh**-ile seyyāre / Niçe bī-dil yanınca āvāŕe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [meh-ile, -ile]*

2.Oldı ol **meh** şu resme nūrānī / Ki görenler ṣanurdı nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [meh,*

3. Cümle Mışr ehli anda ḥāżır-ıdı / Ol **mehüñ** maḳdemine nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [mehüñ, -ün]*

meh: *Ay, zaman dilimi; yılın on iki bölümünden biri.*

1. Merkeb saña ol Burāḳdur kim /Bir naʾli **meh**idür asmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [mehidür, -i, -dür]*

meh: *Ay; Hz. Yusuf’a rüyasında secde eden ay, Hz. Yusuf’un annesi.*

1. Ḥüsni ayınuñ oldı çār-dehi / Ḳul èdindi nücūm ü Mihr ü **Meh**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 617). [mehi, -i]*

meh-cemāl: *Ay yüzlü; ay gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili.*

1. Mihri cūş eyledi Yehūdānuñ / Gördi çün **meh-cemālini** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [meh-cemālini, -i, -n, -i]*

mehcūr: *Bırakılmış; terk edilmiş (kimse)*

1. Éledüñ anı bir maġaraya dūr / Ḳalsun ol yerde bī-kes ü **mehcūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [mehcūr,]*

mehcūr: *(Sevdiğinden) ayrı düşmüş, garip kalmış kimse; âşık.*

1. Ben unutman seni gözüm nūrı / Sen daḥi dāyim añ bu **mehcūr**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [mehcūrı, -ı]*
2. İrmedüm vaṣl-ı yāre ben **mehcūr** / Baña yégdür ki benden olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [mehcūr,]*

mehcūr: *(Memleketinden) uzaklaşmış, uzakta kalmış,*

ayrı düşmüş.

1.Milk-i Kenʿāndan étdiler beni dūr / Düşdüm uş ḫāk-i Mıṣra ben **mehcūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [mehcūr,]*

2. Hecr-i yār-ıla ḫasta vü **mehcūr** / Göñli vīrān ü ġuṣṣası maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [mehcūr,]*

3. Ḥalḳa oldı egerçi ol **mehcūr** / Dilberi ḳapusından ammā dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [mehcūr,]*

4. Maẓhar-ı luṭf édici maḳhūrı / Ḥasrete irgürici **mehcūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6191). [mehcūrı, -ı]*

mehcūr ḳal: *Ayrı kalmak, uzak olmak.*

Nūr-ı dīdemden eyledi beni dūr / **Ḳalmışam** ḫasretiy'le ben **mehcūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1079). [mehcūr kal, -mış, -am]*

2.Niçe bir derd-ile olam rencūr / Niçe bir hecr-ile **ḳalam mehcūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4227). [mehcūr ḳal, -am]*

mehd-i zemīn: *Zemin, toprak beşiği II yeryüzü beşiği.*

1. Ṣubḥ-dem çün çalındı kūs-i raḥīl / Ṭurdı **mehd-i zemīnden** ibn-i sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [mehd-i zemīn, -den]*

meh-i ḥūr: *Hurilerin ay gibi güzel olanı. (Hz. Yusuf).*

1.Dédi bir müşterī ki iy **meh-i ḥūr** / Gelse n'olaydı nūr üstine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [meh-i ḥūr,]*

meh-i münīr: *Parlak ay II sevgili.*

1. Ḫūblıḳ içre bī-naẓīrüz biz / Burc-ı ḥüsne **meh-i münīrüz** biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4846). [meh-i münīr, -üz]*

meh-i nev: *Yeni ay, hilal; âşık (Âşık zayıflık ve belinin eğriliği ile hilale benzetilmiştir.)*

1. Egilür gāh ḳaddi çün **meh-i nev** / Secde-gāha ruḫı ṣalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [meh-i nev,]*

meh-i ṣaʿādet: *Saadet, mutluluk ayı II sevgili.*

1.**Meh-i ṣaʿādetümüz** gün gibi ʿiyān oldı / Çün aldı göñlümüzi cān gibi nihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [meh-i ṣaʿādet, -ümüz]*

meh-i tābān: *Parlak ay; ay gibi parlak, güzel yüz.*

1. Pederi oldı māderiy'le ʿiyān / Yüzleri gūyiyā **meh-i tābān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6168). [meh-i tābān,]*

meh-i tābān: *Parlak ay; ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili (Hz. Yusuf).*

1. Çıḳmadın seyre āfṭāb-ı cihān / Çıḳdı seyrāna ol **meh-i tābān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6205). [meh-i tābān,]*

meh-rū: *Ay gibi güzel parlak yüz; ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.*

1. Hevdec-i nāz içinde bānūlar / Cümle zühre-cebīn **meh-rūlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3132). [meh-rūlar, -lar]*

2.Dédi iy Mıṣr-ı ḥüsne bānūlar / Meclis-i ʿizz ü nāza **meh-rūlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4722). [meh-rūlar, -lar]*

3. ʿarż-i ḥüsn eyledi çün ol **meh-rū** / Ṭoldı āfāḳa naʿra-i yāhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [meh-rū,]*

4. Olmasa süfte dil eger lü'lü' / Yüz vérür miydi aña her **meh-rū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [meh-rū,]*

5.Çün nihān oldı gözden ol **meh-rū** / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [meh-rū,]*

6.Minder-i zer-keş üzre bānūlar / Oturup ḫiẕmet étdi **meh-rūlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4716). [meh-rūlar, -lar]*

7.Ṭutup elde turuncı her bānū / Muntaẓır oldı tā gele **meh-rū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [meh-rū,]*

8. Dérler-idi recāyı dilden yu / Bu gürūh içre yoḳdur ol **meh-rū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [meh-rū,]*

meh-sīmā: *Ay gibi güzel parlak yüz; ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili*

1.Serv-i sīmīnine o **meh-sīmā** / Géydi zerrīn ḳabā ne resme ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [meh-sīmā,]*

mehtāb: *Ay ışığı.*

1. ʿazm-i seyr eyledi çün ol **mehtāb** / ʿāmir oldı ʿammārı ḫayme ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [mehtāb,]*

mekān: *Yer, mesken, maḥāl.*

1. Söylenür āşiyānı ʿanḳānuñ / Kimse bilmez **mekānını** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [mekānını, -ı, -n, -ı]*
2. Pederi dédi étseñ anı ṭaleb / Ne **mekānda** bulursın ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [mekānda, -da]*
3. Lā-mekāndur ki yoḳ **mekān** ansuz / Bī-zemāndur ki olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [mekān,]*
4. Yapdurup tille ḳullesinde **mekān** / Anda ḥasret çekerdi bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [mekān,]*
5.Bī-nīşānsın bu şān nişānundur / Lā-mekānsın bu kān **mekānundur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 101). [mekānundur, -un, -dur]*

mekān: *Yer, mesken, maḥāl; ahiret yurdu.*

1. Ḥasretüz vaṣluña **mekānuña** gel / Mürġ-i cennetsin āşiyānuña gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171). [mekānuña, -uñ, -a]*

mekān ol: *Mekan, yer, maḥāl olma.*

1. Yüzini görmesevüz n'ola ḳānıʿuz aña kim / Ḳapusı Kaʿbesi ʿāşıḳlara **mekān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [mekān ol, -dı]*

mekān ṭut: *Yerleşmek, yer edinmek.*

1.Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[mekān ṭut, -a]*

2.Dil ü cān gibi **ṭutup** anda **mekān** / Tā ki sāyeñde ḫōş geçeydi bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [mekān ṭut, -up]*

mekfūfa gel: *Durgunlaşmak, sakinleşmek.*

1.Sebḥ-içün **geldi** mevc **mekfūfa** / Zer izār étdi nūr-ı mekşūfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [mekfūfa gel, -di]*

mekkāre: *Hileci, düzenbaz.*

1. Zīnet eyleyüp emrin emmāre / Size mekr eylemiş o **mekkāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [mekkāre,]*

mekr: *Hile, düzen, aldatma.*

1.**Mekr** ü alı şiddetinden ẓālimüñ / Uġrayan ẓulm-i şedīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1231). [mekr,]*

2.ʿĪş **mekr**inden eyler-ise ḥazer / Eylesün Şām cānibine sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 407). [mekrinden, -i, -(n)den]*

3.Ol ʿaşāya diküp ḥased nazarın / Her biri **mekr**e baġladı kemerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 608). [mekre, -e]*

4.Kemeri **mekr** ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş sinesine ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [mekr,]*

5. Ṣūreta gerçi taze bustāndur / Meyvesi illa **mekr** ü destāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [mekr,]*

6. Görinür ādeme cemāl-ile / Ṣayd éder anı **mekr** ü al-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [mekr,]*

7.Yéler ol fikr ü **mekr** ü miḥnetde / Dilberi ʿālem-i ferāġatda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [mekr,]*

8.İçürem aña **mekr-ile** bir nūş / Ḥaşre dek yata sekr-ile bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [mekr-ile, -ile]*

9.Baña geh ṣaġdan irdi geh ṣoldan / **Mekr** ü efsun oḳudı her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [mekr,]*

10.Mekr-ile ṣaldı baña ḳāṣidini / Bilmedüm ben bu ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [mekr-ile, -ile]*

11.ʿĀḳıbet baña **mekr-ile** uydı / Beni ḫalvet-sarāyına ḳoydı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [mekr-ile, -ile]*

12.Perde-i ʿizzetümi kim yaḳdı / **Mekr** odın rūşen eyle kim çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [mekr,]*

13.Keyd-ile zen ʿAzīzi ḫᵛār eyler / **Mekr-ile** fikrini figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [mekr-ile, -ile]*

14.Merdi zen **mekri** ḳılmasun ʿāciz / Zen-i mekkāre ḳalmasun hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4672). [mekri, -i]*

mekr eli: *Hile eli; hile, aldatmaca.*

1. Yoġ-iken Yūsufuñ meger ḫaberi / **Mekr eli**yle ḳuşatdı ol kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [mekr eli, -i, -y, -le-y, -le]*

mekr et: *Kötülük etmek; hile yapmak, aldatmak.*

1. Beñzer ammā ki olasız cāsūs / **Édesiz** şehr-i Mıṣra **mekr** ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [mekr et, -e, -siz]*

mekr eyle: *Kötülük etmek; hile yapmak, aldatmak.*

1. Zīnet eyleyüp emrin emmāre / Size **mekr eylemiş** o mekkāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [mekr eyle, -miş]*

mekr ü al eyle: *Hile ve tuzakla aldatmak.*

1.Gerçi siz **mekr ü al eyledüñüz** / İlla yañlış ḫayāl eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1477). [mekr ü al eyle, -dü, -nüz]*

2. Ġalibā sizde bir ḫayāl eyler / Ki bu vech-ile **mekr ü al eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [mekr ü al eyle, -r]*

mekr ü destan: *Hile, düzen ve yalan söz.*

1.Bunlaruñ fikri **mekr ü destanlar** / Yüzde büt dīnde büt-perestānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [mekr ü destan, -lar]*

mekr-i hudā: *Allah'ın hilesi, aldatmacası.*

1.Size **mekr-i Ḫudā** naṣīb oldı / Baña şükr-i belā naṣib oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 991). [mekr-i ḫudā,]*

mekr-i ʿışḳ: *Aşk hilesi, düzeni.*

1.Şūrı yoḳ sīnede **mekr-i ʿışḳuñ** / Ḫayr ola şerr-ise eger ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [mekr-i ʿışḳ, -uñ]*

mektūb: *Yazılı belge, mektup.*

1.Ṭayy édüp mihr gibi **mektūbı** / Urdılar aña mühr-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [mektūbı, -ı]*

2.Çün bu **mektūb** Mālike yitdi / Dürc-i ḫāṣında anı derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [mektūb,]*

mektūb yaz: *Mektup yazmak.*

1. ʿarż-ı ḥāl eylemeg-içün Yaʿḳūb / Derd-ile **yazdı** şāha bir **mektūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [mektūb yaz, -dı]*

melāhat: *Güzellik; yüz güzelliği.*

1. Pīş dest olalı **melāḥate** ol / Heykeli ṣaldı daḥi boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [melāḥate, -e]*
2. Pīri māh ü duḫteri ḫurşīd / Her biri bir **melāḥat** içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [melāḥat,]*

melāl: *Hüzün, gam, keder.*

1. Fukarānun **melāli** gétmeg-içün / Aġniyāyı nüvaḫt étmeg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2961). [melāli, -i]*
2. Bilmezem kim bugün ne ḥāl oldı / Ki işüñ ġuṣṣa vü **melāl** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [melāl,]*
3. Eger olmasa elde naḳd-i viṣāl / ʿışḳdan ḳarż olur **melal** ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [melal,]*
4. Ehli bīzār olur cemālinden / İncinüp zaḥmeti **melālinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3085). [melālinden, -i, -n, -den]*
5. Kalma ol ḥāle k'irtiḥāli ola / Alma ol mālı kim **melāli** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [melāli, -i]*

melāl ir: *Sıkıntı, dert gelmek.*

1. Dédi ol gün ki **irdi** baña **melāl** / İrmiş ol dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [melāl ir, -di]*

melal ét: *Hüzün, keder içerisinde bırakmak.*

1. Ḳalbini bu küdüret **étdi melal** / Ḥīle tedbīrin eyledi fī'l-hāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 515). [melal ét, -di]*

melāle ir: *Derde düşmek, sıkıntıya uğramak.*

1. Hased eyler kemāle irseñ eger / Feraḥ olur **melāle ir**señ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 560). [melāle ir, -se, -ñ]*

melālet: *Hüzün, gam, keder.*

1. Gördi bir heybet ü ṣalābet-ile / Ṭurur anda velī **melālet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [melālet-ile, -ile]*

melāmet: *Azarlama, serzeniş; kınama, ayıplama.*

1. Sürüp āḫir ḫūrı **melāmet-ile** / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr u şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [melāmet-ile, -ile]*
2. Kāha ṣaymaz **melāmeti** kūhın / Dilde ḳomaz selāmet endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [melāmeti, -i]*
3. ʿāṣıḳı ṣanma kim selāmet olur / ʿışḳuñ evvel işi **melāmet** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [melāmet,]*
4. Süst édicek dilin nedāmet anuñ / Merkebin ḳamçılar **melāmet** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [melāmet,]*
5. Bu belāda saña **melāmet** yoḳ / Dil-i bī-iḫtiyāra töhmet yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [melāmet,]*

melāmet ét: *Ayıplamak, kınamak II rezil rüsva etmek.*

1. Beni ʿālemlere **melāmet éden** / ʿāleminde özi ferāġat éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2754). [melāmet ét, -en]*

melāmet ét: *Azarlamak; ayıplamak, kınamak.*

1. Göricek böyle ehl-i riḳḳat anı / Ne-y-içün **etmedüñ melāmet** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [melāmet et, -me, -dü, -n]*
2. Jeng-i ʿışḳa cilā melāmet éder / Ceng-i ʿışḳa ṣalā **melāmet éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4686). [melāmet ét, -er]*
3. Jeng-i ʿışḳa cilā **melāmet éder** / Ceng-i ʿışḳa ṣalā melāmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4686). [melāmet ét, -er]*
4. Budur ol baña töhmet étdügüñüz / ʿIşḳı-y-ıla **melāmet étdügüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4769). [melāmet ét, -dügünüz]*

melāmet eyle: *Azarlamak; ayıplamak, kınamak.*

1. Ki sizi ben **melāmet eylemezem** / Cevr ü ẓulm-ile töhmet eylemezem *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 160, Beyit 6060). [melāmet eyle, -mez, -em]

melāmet ol: *Ayıplanmak, kınanmak ; rezil rüsva olmak.*

1. Ṣaḳla sırrı ki ser selāmet ola / Sırrı izhār eden **melāmet ol**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 610). [melāmet ol, -a]*
2. Zihī ḫaclet ki çün ḳıyāmet ola / Her zinā-kār olan **melāmet ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [melāmet ol, -a]*

melāyik-i raḥman: *Rahmanın melekleri, Allah'ın melekleri.*

1. Mālike ḫōd **melāyik-i Raḥman** / Şekl-i mürġ-ıla olmış-ıdı 'iyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1587). [melāyik-i raḥman,]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri. II Melek görünüşlü (sevgili)*

1. Dédiler ḫᵛāceler ki iy Mālik / **Melege** ādem ola mı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [melege, -e]*
2. Dīv olıcaḳ müvekkil ol **melege** / Melegüñ ṭoldı nālesi felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [melege, -e]*
3. Anı beñzetdi ḳubbe-i felege / ʿarż-gāh oldıġıy'çun ol **melege** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [melege, -e]*
4. Dīv olıcaḳ müvekkil ol melege / **Melegüñ** ṭoldı nālesi felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [melegüñ, -üñ]*
5. ʿIşḳdur bī-ḳarār éden felegi / Çāh-ı Bābilde bend éden **melegi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2314). [melegi, -i]*
6. **Melegüñ** kim maḳāmı çarḫ-ı berīn / Ḥüsñün öñinde secdegāhı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [melegüñ, -üñ]*
7. Urdı bir ḳaç tabanca aña bu ḳul / **Melege** ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [melege, -e]*
8. Ki felek secde étse ol **melege** / Ḥüsni baş eğmez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [melege, -e]*
9. Ḳoşdı Mālik **melek** yanınca gulām / Dīv sūretlü ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [melek,]*
10. K'iy dirīġā ne müşkil oldı işüm / Dīv oldı **melek** umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [melek,]*
11. Ol **melek** dīve rām olup nā-çār / Ḳıldı āh ü fiġān-ıla reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [melek,]*
12. Muşt-i dīv-ile çün dögüldi **melek** / Dögdi muşt-ıla sīnesini felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [melek,]*
13. Ya **melekdür** bu ya melik-zāde / Ḳul démek ṭurfa serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [melekdür, -dür]*
14. Yér ü gök iñledi fiġānuñ-içün / Aġlaşurlar **melekler** anuñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [melekler, -ler]*
15. Çünkü girdi o ḳubbeye bu **melek** / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [melek,]*
16. Mışra āḫir ʿAzīz olur bu **melek** / Umaram kim bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [melek,]*
17. Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ aña edebi / Ne **melek** andan utanurdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [melek,]*
18. Yüz urup her **melek** dédi yā Rab / İrmesün Yūsufa ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [melek,]*
19. İñledi anuñ-ıla çarḫ-ı felek / Aġladı görüp anı cümle **melek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1256). [melek,]*
20. Yandururken bu ḥasret-ile yürek / Şekl-i ādemde geldi éki **melek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [melek,]*
21. Ol **melek** dédi yā Nebiyy'Allāh / Pes nedür sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [melek,]*
22. Ahdi şınmaġa çün dilek ḳıldum / Şekl-i Yūsufda bir **melek** ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [melek,]*
23. Eger olsa **melek** daḫi ġammaz / Édemez evc-i raḥmete pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1430). [melek,]*

24. Ġālibā bu hezār dīde-felek / Görmedi baña beñzer ins ü **melek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2025). [melek,]*
25. ʿĀḳıbet bildiler firāset-ile / Geldi gökden **melek** beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2135). [melek,]*
26. Bir niçe yüz **melek** melik-zāde / Hem-ser-idi o serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [melek,]*
27. Yoḳ ḳarārı felek gibi her dem / Göze ġāyip **melek** gibi her dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2729). [melek,]*
28. Bu **melek** ṣanup ol perīyi azīz / Olurıdı anuñla ẕevḳ-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3182). [melek,]*
29. Yürüsem omuzumdasın çü **melek** / Götürürem sen ayı ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [melek,]*
30. Ne perīden irişdi saña bu rīv / Seni ḫaste **melek** mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [melek,]*
31. Yér ü gök arası **melek** ṭoldı / Cümlesi bu viṣāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [melek,]*
32. Kimi pür-şeb-çerāġ şan ki felek / Geldi çün kerr ü ferr-ile o **melek** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [melek,]*
33. Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā senüñ gibi / Olmaz **melekde** ṣūret-i zībā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [melekde, -de]*
34. Buncılayın melik ṣıfatlu **melek** / Bendeñ oldı saña daḫi ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [melek,]*

melek-āyīn: *Melek yüzlü, melek yaradılışlı (sevgili)*

1. K'iy felek rifʿat ü **melek-āyīn** / Rāmdur emrüñe zemān u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [melek-āyīn,]*

melek-sīmā: *Melek yüzlü (sevgili)*

1. Eyle ḫūb-ıdı ol **melek-sīmā** / Bir baḳımı degerdi biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [melek-sīmā,]*

melekü'l-mevt: *Ölüm meleği; Azrail.*

1. **Melekü'l-Mevt** dédi anuñ-içun / Ki esirger seni fiġānuñ-içun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [melekü'l-mevt,]*

melekūt: *Melekler âlemi; zaman ve mekanla sınırlı olmayan, beş duyu ile idrak edilemeyen ruhlar, ilâhî kuvvetler ve mücerret varlıklar âlemi.*

1.2. Ceberūtun kamu sıfatıy'çun / Melekūtun mücerredatıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 135*). [melekūtun, -un]*

melīh-i şekker-rīz: *Tatlı tatlı konuşan, güzel söz söyleyen (kimse).*

1.Evvelā bir **melīḥ-i şekker-rīz** / Dédi olsañ bu şīre şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [melīḥ-i şekker-rīz,]*

melik: *Hükümdar, padişah.*

1.Buncılayın **melik** ṣıfatlu melek / Bendeñ oldı saña daḫi ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [melik,]*

melik-zāde: *Hükümdar oğlu.*

1.Ya melekdür bu ya **melik-zāde** / Ḳul démek ṭurfa serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [melik-zāde,]*
2. Beñzemez bu ġulāma sīmāda / Beñzer ammā ola **melik-zāde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [melik-zāde,]*
3. Bir niçe yüz melek **melik-zāde** / Hem-ser-idi o serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [melik-zāde,]*

melūl ol: *Boynu bükük olmak, üzgün olmak, kederlenmek.*

1. Dédi iy nūr-ı dīde **olma melūl** / Mışrdan gelmediyse n'ola resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [melūl ol, -ma]*

mel'ūn: *Allah'ın lanetine uğramış, rahmetinden mahrum kalmış; lanetlenmiş, lanetli (şeytan).*

1.Ṣūret-i ādemīde ol **mel'ūn** / Diledi éde anları meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1511). [mel'ūn,]*

memāt: *Ölüm.*

1. Mevtdür baña her ḥayat ansuz / Ḫōş kerāmet-durur **memāt** ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [memāt,]*

memer: *Geçilecek yol.*

1.Ferşinüñ her **memerri** mermerden / ʿarşınuñ levḥi la 'l-i aḥmerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [memerri, -i]*

memleket: *Memleket, ülke; diyar*

1.Ne işe geldüñ–idi bunda ʿaceb / Ne ḳılurduñ bu **memleketde** ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [memleketde, -de]*
2. Şāh-ı Mışruñ ḫazīne-dārı-y-ıdı / **Memleket** ḥükminüñ şikārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2298). [memleket,]*
3. Ṭoldı ʿālem çü ṣīt-i şöhret-i şāh / Oldı her **memleket** aña āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [memleket,]*

memleket-i vilāyet: *Velilik memleketi II velilerin bulunduğu yer.*

1.Vey **memleket-i vilāyet**üñden / Bir buḳʿa maḳām-ı evliyādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 211*). [memleket-i vilāyet, -üñ, -den]*

me'mur et: *Bir işle görevlendirmek, vazifelendirmek.*

1. Göñline geldi kim bu ḥayvānı / **Étdi me'mur** emr-i Sübḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3694). [me'mur et, -di]*

menʿ: *Engelleme, önleme.*

1.Ger cihān ḫalḳı **men**ʿa cemʿ olına / Mümkin olmaz naṣib menʿ olına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). [menʿa, -a]*

menʿ ét: *Engellemek, engel olmak.*

1. Dest-i ġayret velīk **men**ʿ **etti** / Kendüyü ġayret-ile cemʿ etti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [menʿ et, -ti]*
2. Dédiler ʿışḳ cāna ḥākimdür / Milkine gelse **men' éden** kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [menʿ ét, -en]*
3.Döndiler **men**ʿ **édicek** ol güm-rāh / Ḳaldı üç gice çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [menʿ ét, -icek]*
4.Gözedür ehl-i ʿışḳ ḫāṭır-ı yār / Çünki **men**ʿ **éde** gözlemez dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3932). [menʿ ét, -e]*
5.Baña serv-i murād-iken bu nihāl / Sāyesin **men**ʿ **éder** ne ṭurfa bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [menʿ ét, -er]*
6.Bende ol dem ki éde ʿazm-i günāh / Anı ḥıfz étse **men**ʿ **éder** Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [menʿ ét, -er]*
7. Odı ṣu-y-ıla cemʿ éde dilese / Māhdan mihri **men' éde** dilese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [menʿ ét, -e]*

menʿ olın: *Önüne geçilmek, engellenmek.*

1. Ger cihān ḫalḳı menʿa cemʿ olına / Mümkin olmaz naṣib **men**ʿ **olın**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). [menʿ olın, -a]*

menākıb: *Menkıbeler; din büyükleri, kahramanlar, tarihî şahsiyetler gibi kimselerin hayatlarıyla ilgili hikâyeler.*

1.Enbiyānuñ **menāḳıbın** söyle / Mübtelālar merātibin söyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 363). [menāḳıbın, -ın]*

menāzil: *Konaklama yerleri, menziller.*

1. Ḳaṭʿ éderdi **menāzilin** fi'l-ḥāl / Vaṣl-ı yārin éder ṣan istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3016). [menāzilin, -in]*

menba': *Kaynak.*

1.İyʿilme medīne ḥilme **menba'** / ʿİrfāna ḫazīne luṭfa mecmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 225). [menba',]*

menba'-iʿilm: *İlmin kaynağı (Hz. Ebubekir).*

1. Ebr-i bī-raʿd u baḥr-i bī-cünbiş / **Menba'-iʿilm** ü ma'den-i dāniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 275). [menba'-iʿilm,]*

menber: *Minber, camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.*

1.Çünki mescidde yapdılar **menber** / Ḫuṭbeye çıḳdı aña peyġamber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [menber,]*
2. Menzili dūzaḫ ü kemāli dalāl / **Menberi** şer naṣīḥati idlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [menberi, -i]*

menfā'at: *Fayda, yarar.*

1.Cānda selāmet olmasa niʿmet ne **menfā'at** / Çün başda devlet olmaya ʿizzet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [menfā'at,]*

menfaʿat al: *Yararlanmak, istifade etmek.*

1. **Menfaʿat aldıġıy'çun** andan él / Berekāt-i Ḫalīl vérdi Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5696). [menfaʿat al, -dug, -ı, -y, -çun]*

menfaʿat-engīz ol: *Fayda sağlamak, yararlı olmak.*

1.Beni aldı ʿale'l-ḫuṣuṣ ʿAzīz / Tā **olam** aña **menfaʿat-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981). [menfaʿat-engīz ol, -am]*

menī: *Bel suyu, döl suyu, meni.*

1. Ṣabr-ıla raḥm içinde ḳaṭre **menī** / Ravża-i ḥüsnüñ oldı yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [menī,]*

mensūb: *Mensup, bir yere veya bir kimseye bağlı.*

1.Baña **mensūb** ḳanda var-ısa kār / Her birinde hezār ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [mensūb,]*

me'nūs ol: *Alışmak, yakınlık duymak.*

1. **Oldı me'nūs** anuñla her maḥbūs / Gül gibi güldi cümle vech-i 'abūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [me'nūs ol, -dı]*
2. Aña ġayet muḥibb-idi Ṭaymūs / **Olmış**-ıdı viṣāline **me'nūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2598). [me'nūs ol, -mış, -ıdı]*

menzil: *Makam, maḥāl; yer, mekan.*

1.Ḳadem ehline **menzil** olsa ḫarāb / Meclis-i ẕevḳ olur yā-ḫōd miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [menzil,]*
2.**Menzili** dūzaḫ ü kemāli dalāl / Menberi şer naṣīḥati idlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [menzili, -i]*
3**.** Çıḳdı çāhdan çü Yūsuf-ı ḫāver / **Menzili** burc-i delv oldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [menzili, -i]*
4.Hem-demi her kimüñ ki bülbül olur / Lā-cerem **menzili** anuñ gül olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [menzili, -i]*
5.Yoġ-iken sende ẕerre deñlü günāh / İy güneş **menzilüñ** neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [menzilüñ, -üñ]*

6.Teşnelik **menzilinde** çāh bulur / Mā umarken içinde māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [menzilinde, -i, -n, -de]*

7.İrmedüñ ol deme bi-ḥamdi'llāh / **Menzilüñ** çāh oldı olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [menzilüñ, -üñ]*

8. Her ne **menzilde** kim ola o nigār / Ṭolar eṭrāfı bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [menzilde, -de]*

9. Kārbān çünki yine oldı revan / **Menzili** oldı anlaruñ Bīsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957). [menzili, -i]*

10. Maʿniye gerçi ṣūret oldı ṭarīḳ / **Menzile** ir yolında ḳalma refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). [menzile, -e]*

11. Yaḳdı ḥüsnüñ gülini gün-tābı / Olsun iy māh **menzilüñ** ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [menzilüñ, -ün]*

12. Ne yérüñ şehriyarısın şeh-iseñ / **Menzilüñ** ḳanḳı gökdedür meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [menzilüñ, -ün]*

13. **Menzilüñ** 'aḳreb olalı her dem / Gül gibi ḳuçdı ayaġum arḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2724). [menzilüñ, -ün]*

14.Züḥālüñ **menzilini** bām eyler / Emrine niçe sa'dı rām eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [menzilini, -i, -n, -i]*

15. Cān gibi **menzilin** münevver ḳıl / ʿŪd ü ʿanber tütüz muʻaṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [menzilin, -in]*

16.Dédi Yaʿḳūb anı varuñ getürüñ / Esb-i daʿvāyı **menzile** yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [menzile, -e]*

17 Feraḥ u şādi-y-ile gétdiler / ʿAsḳalān **menziline** yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [menziline, -i, -n, -e]*

18.Gétdiler Yūsuf-ıla iḫvānı / Bir' ki **menzil** götürdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [menzil,]*

19.Sīneme ġurbet odı dāġ-iken / **Menzilüm** gūşe-i ferāġ-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4619). [menzilüm, -üm]*

20. **Menzilüm** niçe ola ḥücre-i nāy / Hem-demüm niçe ola āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). [menzilüm, -üm]*

menzil: *Makam, maḥāl; yer, mekan. (Ahiret yurdu bağlamında.)*

1.ʿadl-ile geçdüñ-ise dünyāda / **Menzilüñ** rūşen ola ʿuḳbāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 316). [menzilüñ, -üñ]*

menzil: *Hedef, varılacak yer; Allah'ın rızası.*

1.ʿışḳ yolında ḫōş sülūk étdi / Ḳalmadı yolda **menzile** yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [menzile, -e]*

menzil ét: *Yer tutmak, mesken etmek II konaklamak.*

1.Çünki Bīsān **menzil étdi** o māh / Ḳopdı her gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [menzil ét, -di]*

menzil ol: *Konak yeri olmak; yurt, mesken ḥāline gelmek.*

1. Göçdi seyyāre baġlayup maḥmil / **Oldı** şehr-i ʿArīş o gün **menzil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [menzil ol, -dı]*

2. Çün Zelīḫāya **menzil oldı** bu taḫt / Eylediler duʿā'-yı devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [menzil ol, -dı]*

3.**Menzil ol**dıysa buña kūşe-i çāh / Anuñ olur maḳām-ı ünsullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1054). [menzil ol, -dı, -y, -sa]*

4.Ḫurrem ol dil ki ʿışḳa **menzil olur** / Cümle kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [menzil ol, -ur]*

5.Hem-nişīni anuñ ki ola ġurāb / **Menzil olsa** yéridür aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [menzil ol, -sa]*

6. Beni étmezse kendüye vāṣıl / Ḳaʿr-ı zindān **olur** buña **menzil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4772). [menzil ol, -ur]*

menzilet: *Derece, rütbe.*

1.Ne hüner var ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne faẓilet ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [menzilet,]*

menzil-gāh: *Menzil, konaklama yeri.*

1.Olmaya yér yüzinde **menzil-gāh** / Ki yoluñ aña uġramaz geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [menzil-gāh,]*
2. Ḫaber-i yāri bilmege geh gāh / Yapdı neyden yolında **menzil-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [menzil-gāh,]*
3. Taḫt-ı baḫtın hem anda eyledi şāh / Sünbüle burcı oldı **menzil-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [menzil-gāh,]*

menzil-gāh ét: *Konaklamak, yerleşmek.*

1. Ferr ü kerr ü saʿādet-ile o māh / Tāblus şehrin **étdi menzil-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [menzil-gāh ét, -di]*

menzil-gāh eyle: *Konaklamak, yerleşmek.*

1. Ki o dem kim ṣaʿādet-ile o māh / **Eyledi** şehr-i Mıṣrı **menzil-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [menzil-gāh eyle, -di]*

menzil-gāh ol: *Menzil, konaklama yeri olmak.*

1.Ṣāyed **ola** każa ile ser-i çāh / Kārbān-ı Dımışka **menzil-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 663). [menzil-gāh ol, -a]*
2.Sözi bu evde étdiler kūtāh / Ḫāne-i sālis **oldı menzil-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4394). [menzil-gāh ol, -dı]*

menzilgāh tut: *Konaklama yeri edinmek, konaklamak, sığınmak.*

1. Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / **Ṭutdı** bir püşte üzre **menzilgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [menzilgāh tut,]*

menzil-i ġam: *Gam, keder yurdu; dünya.*

1. Dédi ben gédicek bu ʿālemden / Rāhat éline **menzil-i ġamdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6153). [menzil-i ġam, -dan]*

menzil-i pervīn: *Ülker takım yıldızının, pervinin menzili (Âşığın gözyaşları Pervin'e benzetilmiştir.)*

1. Bu nuḫūsetden ol Züḥāl-āyīn / Eyledi Ayı **menzil-i Pervīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [menzil-i pervīn,]*

merātib: *Rütbeler, dereceler.*

1.Enbiyānuñ menāḳıbın söyle / Mübtelālar **merātibin** söyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 363). [merātibin, -in]*

mercān: *Denizden çıkan kırmızı cevher.*

1. Éki yüz dürc vérdi cümlesi pür / Laʿl ü yākūt-ı sürḫ ü **mercāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [mercāndur, -dur]*

mercān: *Denizden çıkan kırmızı cevher II sevgilinin dudağı. (Kırmızı renk bağlamında.)*

1.Çeşm-ile aña fitne-i cān ol / Laʿl ü **mercān-ıla** dürr-efşān ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [mercān-ıla, -ıla]*

merd: *Kişi, insan.*

1.Mürdedür derd-i ʿışḳa düşmese **merd** / Āb u gildür hemān ten-i bī-derd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). *[merd,]*
2.Ṣanma ḳan yutmaġ ola evvel-i derd / Vérmese cānı derd almaz **merd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [merd,]*

merd: *Cesur, yiğit.*

1.Çünki ṣabr-ı cemīl eyleye **merd** / Gile étmez nedeñlü kim gele derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [merd,]*
2. Ḳul démek serv-i nāz-perverde / Rāst olmaz sizüñ gibi **merde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [merde, -e]*
3.Merdi zen mekri ḳılmasun ʿāciz / Zen-i mekkāre ḳalmasun hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4672). [merdi, -i]*

4.Zen-i ter-dāmene çü ṣabr éde **merd** / İrişür ġayreti cemāline gerd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [merd,]*

5.ʿIşḳ derdi ki **merdi** ferd eyler / Kendünüñ ġayrın aña derd eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2317). [merdi, -i]*

merdāne: *İnsana yakışır surette; mertçe, yiğitçe.*

1. Gerçi ġam ney gibi delerdi dilin / Ṣabra **merdāne** bağlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [merdāne,]*
2. Cümlesi ol çerāġa pervāne / Her biri ḫiẕmetinde **merdāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [merdāne,]*
3. Maʿbedi oldı anuñ ol ḫāne / ʿIşḳ-ıla cān vérince **merdāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [merdāne,]*
4. Fī'l-meṣel görse ṣemʿi pervāne / Ḳaṣd éder vaṣl-ı yāre **merdāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [merdāne,]*
5. Bir géce bir ża'īf pervāne / Gördi bir ṣemʿi düşdi **merdāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [merdāne,]*
6. Ṣabra **merdāne** bağladı bélini / Şükr-i Yezdāna ġarḳ édüp dilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4939). [merdāne,]*

merd-i ʿāḳil: *Akıllı kişi, kimse.*

1.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe tīz var ki yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [merd-i ʿāḳil,]*

merd-i bela: *Bela, dert adamı; derde düşmüş kişi, kimse.*

1. Ṣandı olmayan anda derd ü belā / Yoḳ yere çağırur bu **merd-i bela** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [merd-i bela,]*

merd-i bī-idrāk: *Anlayışsız, basiretsiz kişi, kimse.*

1.Tā görüp anı **merd-i bī-idrāk** / Eylemeye nezāre-i nā-pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1695). [merd-i bī-idrāk,]*

merd-i bī-seng: *Laubali, ciddiyetsiz kişi, kimse.*

1. Ādeme seng-ile olur ʿizzet / **Merd-i bī-senge** olmaya ḳıymet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 277). [merd-i bī-seng, -e]*

merd-i dānā: *Âlim, bilgin kişi, kimse.*

1. Demidür Ḥamdī **merd-i dānāya** / Yūsufı göstere Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3242). [merd-i dānā, -y, -a]*
2. Dāmen-efşān ki etdi deryāyı / Āgeh eyledi **merd-i dānāyı** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 34). *[merd-i dānā, -y, -ı]*

merd-i din: *Dinin yiğidi, dinine bağlı kişi, kimse.*

1. Biz anı ṣādıḳ ü emīn bilürüz / Ehl-i taḳvā vü **merd-i din** bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 6189). [merd-i din,]*

merd-i hikmet-dān: *Hikmet ehli, hikmet bilen; her şeye hikmet nazarıyla bakan kişi, kimse.*

1. Ḫōş demiş bunı **merd-i ḥikmet-dān** / ʿIşḳ olmaz nite ki müşk nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [merd-i ḥikmet-dān,]*
2. **Merd-i** ʿibret-şinās u **hikmet-dān** / Ḫōş démişdür "Kemā tedinu tudān" *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5615). [hikmet-dān,]*

merd-i hüner: *Hünerli adam II bilge kişi, kimse.*

1.Bir gün ol ehl-i ʿilm ü **merd-i hüner** / Şīt ṣuḥufına eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [merd-i hüner,]*

merd-i ʿibret-şinās: *Kötü bir durumdan ders çıkarabilen kimse; her şeye ibret nazarıyla bakan kişi,*

kimse.

1.Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān / **Merd-i ʿibret-şināş** u hikmet-dān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6590). [merd-i ʿibret-şināş,]*

merdūd ét: *Reddetmek, geri çevirmek.*

1. Sizi mebġūż éde anı maḥbūb / Sizi **merdūd éde** anı maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [merdūd ét, -e]*

merdüm: *Göz bebeği.*

1.Nergese çekdi kuḥl-i ʿayyārı / Étdi **merdümlere** siyeh-kārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4328). [merdümlere, -ler, -e]*

merdüm-i ḥīle: *Hile yapan, hilekar.*

1.Rāst olan bahāne-sāz olmaz / **Merdüm-i ḥīle** rāst-bāz olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4492). [merdüm-i ḥīle,]*

merdüm-i kūr: *Kör, âmâ kimse.*

1.Ne bilür ḳadr-i nūrı **merdüm-i kūr** / Çün görünmez gözine şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [merdüm-i kūr,]*

merdümlik: *İnsanca davranış, insanlık.*

1.Ā'ni **merdümlig-ile** ét keremüñ / Gözümüñ nūrı üzre baş ḳademüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4136). [merdümlig-ile, -ile]*

merḥabā: *Selam hitabı II görmek, hatır sormak.*

1. Benden selāmı kesdi selāmet çün eyledi / Dest-i melāmet-ile baña **merḥabāyı** ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [merḥabāyı, -yı]*
2.Eserüñ ʿāşıḳun şafāsıdur / Ḫaberüñ dōst **merḥabāsıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3219). [merḥabāsıdur, -sı, -dur]*
3. Hem-dem olurdı ol ṣabā-y-ıla / Ḳarşu varurdı **merḥaba**-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5377). [merḥaba-y-ıla, -y, -ıla]*
4.Çekdi Yūsuf beni duʿā'sı-y-ıla / Ḳıldı ikrām **merḥabāsı-y-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3794). [merḥabāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

merḥabā: *"Hoş geldiniz" nazımda övülen kimseye hitaben söylenen bir söz.*

1.**Merḥabā** iy hevā-yı sīne-güşāy / Merḥabā iy nevā-yı rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2741).*
2. Merḥabā iy hevā-yı sīne-güşāy / **Merḥabā** iy nevā-yı rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2741). [merḥabā,]*

merḥāle: *Aşama; menzil, yer.*

1.Bir éki **merḥāle** çü gétdiler / Māderi türbesine yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [merḥāle,]*

merḥamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

1.Dédi Yūsuf aña ki iy Lāvī / Olsa ḳalbüñde **merḥamet** tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [merḥamet,]*
2. Gūş édicek anuñ bu sözlerini / **Merḥamet** odı yaḳdı özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [merḥamet,]*
3. Yūsufı çünki bildi Aʿrābī / Ṭoldı ḳalbine **merḥamet** tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [merḥamet,]*

merḥem: *Merhem, ilaç II çare.*

1. İy peder baña çāre ḳılmazsın / Zaḫmumuñ **merhemini** bulmazsıñ *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 84, Beyit 2694). [merhemini, -i, -n, -i]

merhem düz: *Merhem olmak, çare olmak.*

1. Zaḫm urur cāna geh ḫayāl-ile / Gāh **merhem düzer** viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [merhem düz, -er]*

merhem ét: *Derman, çare yapmak.*

1. Dédi iy derde luṭfını em éden / Sīneler yarasına **merhem éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [merhem ét, -en]*

merhem eyle: *Tedavi etmek, iyileştirmek.*

1. Ṣāyed oña dilümde yāre-i ġam / **Eyle** kāfūr-ı sīneñi **merhem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5521). [merhem eyle,]*

merhem ol: *Merhem, ilaç olmak II bir derde çare olmak.*

1.**Merhem ol** sīne dāġına bir dem / Ki irem vaṣl bāġına bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [merhem ol,]*

merhem ur: *Merhem sürmek; çare bulmak.*

1.Çün Zelīḫā geleydi bāġına / **Merhem urmaġa** ġuṣṣa dāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [merhem ur, -mag, -a]*

merhem-baḫş ol: *Deva, derman olmak.*

1. Yére zaḫm urduġınca naʿl-ile raḫş / Keff-i üştür **olurdı merhem-baḫş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3125). [merhem-baḫş ol, -ur, -dı]*

merīd: *Baş kaldırmada direnen, serkeşlikte inat eden.*

1.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi **merīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131). [merīd,]*

merkad: *Mezar, kabir.*

1.Diri ṣanursın anı ölmişdür / Cānına cismi **merḳad** olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 320). [merḳad,]*

merkad ol: *Mezar, kabir olmak; ravza olmak.*

1.Müştāḳ-durur maḳām-ı Maḥmūd / Gerçi aña Yesrib **oldı merḳad** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 189*). [merḳad ol, -dı]*
2. Cānuma irmiş-idi neşter-i merg / **Merḳadüm olmış**-idi pister-i merg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3594). [merḳad ol, -mış, -idi]*

merkeb: *Binilecek şey, binek.*

1.**Merkeb** saña ol Burāḳdur kim /Bir naʾli mehidür asmānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197). [merkeb,]*
2.**Merkebin** çāha sürdi ol āgāh / Bildi kim andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [merkebin, -in]*
3.Süst édicek dilin nedāmet anuñ / **Merkebin** ḳamçılar melāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [merkebin, -in]*

merkeb-i nefs: *Nefis bineği (Nefse binmek; nefsin tedbir ve dizginini ele alıp, onu hayır ve ibadette sevk ve idare etmek.)*

1.Merkeb-i nefse yoḳdur ol ṭāḳat / Menzili ola ḥażret-i ḳurbet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 104). [merkeb-i nefse, -e]*

merkez: *Belli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, merkez.*

1.Pür-küdūret muḥīṭı **merkezi** dūr / Pür-ufūnet hevāsı çeşmesi şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [merkezi, -i]*

mermer: *Mermer taşı.*

1. Ḳubbe yapdı zücāc-ı aḫḍardan / Çār rükn üzre ṣāfī **mermerden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [mermerden, -den]*
2.Ékisi daḫi ṣāfī **mermerden** / Demleri ḥavż-ı āb-ı kevs̱erden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4093). [mermerden, -den]*
3.Ferşinüñ her memerri **mermerden** / ʿarşınuñ levḥi laʿl-i aḫmerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4281). [mermerden, -den]*
4. Yār naḳşı ṣaḥife-i berde / Ṣābit oldı nite ki **mermerde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [mermerde, -de]*
5.Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen éder / Senge gül ḳāzsa tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [mermere, -e]*
6. Esme yél gibi olma od gibi germ / Gétmez ol nakş **mermer** olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [mermer,]*

mermer: *Mermer taşı II mermer gibi sert, katı.*

1. Étme ẓulmi nedeñlü kemter-ise / Cān-ı ẓālim egerçi **mermer**-ise *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1085). [mermer-ise, -ise]*

mermer direk: *Mermer sütun. (Sevgilinin mermer gibi sert, katı yüreği bağlamında.)*

1.İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına **mermer direk** gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [mermer direk,]*

mermer sütūn: *Mermer sütun (Uzun, kusursuz ve pürüzsüz olması, bununla birlikte dayanıklı, sağlam olması bağlamında.)*

1. Bedeni burc-i ḳaṣr-ı Dārāyī / Ṣan ki **mermer sütūn**-durur pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2984). [mermer sütūn, -durur]*

merta‘: *Otlak, çayır, mera.*

1.**Merta‘**ı iḫvetümle geşt edeyin / Oynayup seyr-i kūh ü deşt èdeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 739). [merta‘ı, -ı]*

merta’: *Otlak, çayır, mera; âşığın gönlü (Âşığın gönlünün ahu gibi olan sevgiliye otlak, çayır, mera olması bağlamında.)*

1. Éki āhūsına olınca seḥer / **Merta‘**-ıdı teferrüc-i dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3638). [merta’,]*

Merve: *Safa tepesinin tam karşısında ve Harem-i Şerif'in kuzeybatısında Kuaykıân Dağı'nın eteğinde yer alan tepe. (Hac ve umre sırasında aralarında saʿy yapılan iki tepeden biri.)*

1. **Mervede** bulınan ṣafālar-içün / Hem Ṣafāda olan nidālar-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 156). [mervede, -de]*

mescid: *İbadet edilecek ve secdeye varılacak yer, cami.*

1.Çünki **mescid**de yapdılar menber / Ḫuṭbeye çıḳdı aña peyġamber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [mescidde, -de]*
2. Ṭoldı her gūşe **mescid** ü miḥrāb / Büt uvandı kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [mescid,]*

mesel: *Atasözü, darbımeş̱el.*

1. Bu **meş̱eldür** ki dün ġarībüñdür / Yaʿni bīçāre ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [meş̱eldür, -dür]*
2.Var-ıdı ilde bu **meş̱el** rūşen / Ağlamaz dérler-idi kendü düşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [meş̱el,]*
3.Bu **meş̱eldür** ki ḥikmeti boldur / Bāġbān ḫābı uġrıya yoldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4590). [meş̱eldür, -dür]*
4. Ḫōş **meş̱eldür** cihān içinde bu söz / Ki göñül ḳatlanur çü görmeye göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [meş̱eldür, -dür]*

mesel-i rāst: *Doğru söz II atasözü.*

1.**Meṣel-i rāstdur** cihānda bu söz / Baş keser dilkü ḳurduñ adı yavuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1329). [meṣel-i rāst, -dur]*

2. **Meṣel-i rāstdur** dér ehl-i makāl / Ki cihānda belāsuz olmaz bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5231). [meṣel-i rāst,]*

meşġūl ol: *Uğraşmak, meşgul olmak.*

1.**Olucaḳ** cümle ḫalḳ aña **meşġūl** / Ṣuya girmege cehd eyledi ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2074). [meşġūl ol, -ucak]*

2. İlla ol demde var ki anda resūl / **Ola** ṭāʿat-i ḥażrete **meşgūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [meşgūl ol, -a]*

meşhur: *Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış; ünlü, şöhretli.*

1.Nāmı ʿālemde Bāziġa **meşhūr** / İbnet-i ḥażret-i Melik Ṭābūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3491). [meşhūr,]*

2. İy firāḳ-ıla sīnesi maḥrūr / Enbiyā içre ḥüzn-ile **meşhūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [meşhūr,]*

meşhūr ét: *Herkesçe tanınır, bilinir etmek; dillere düşürmek.*

1. Beni **meşhūr édeli** şehre bu ad / Āşnā bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [meşhūr ét, -eli]*

meşhūr ol: *Ün kazanmak, tanınmak; ünlenmek, şöhret sahibi olmak.*

1. Her ne māhīye kim irişdi bu nūr / **Oldı** Nīl içre nūr-ıla **meşhūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [meşhūr ol, -dı]*

2. Ḥüsni **meşhūr olup** Zelīhānuñ / Maṭlabı olmış-ıdı her ḫanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2810). [meşhūr ol, -up]*

3. **Oldı** ʿālemde dād-ıla **meşhūr** / Étdi etrafı ʿadl-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5647). [meşhūr ol, -dı]*

4.Dédi vü çıḳdı ḫāneden o ṣabūr / Oldı ṣulḥı ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [meşhūr ol, -dı]*

mesīh: *Hz. İsa.*

1. Hem-dem olmasa sünbüline **Mesīḥ** / Mürdeyi zinde éde miydi ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 176). [mesīḥ,]*

mesken: *Yer, yurt, bulunulan yer; ev, konut.*

1. **Meskenüm** Mıṣr anuñ ʿazīzi benem / Ḫᵛān-i baḫtuñ nebāt-rīzi benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [meskenüm, -üm]*

2.Dédi aña yine Resūl-i Emīn / **Meskenüñ** ḳanda-y-ıdı iy miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [meskenüñ, -üñ]*

3. Çün anuñ bu sözin éşitdiler / Her biri **meskenine** gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [meskenine, -i, -n, -e]*

4. Teng **meskende** ḳalsa bir miskīn / Vüsʿati saʿyına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [meskende, -de]*

5.Senden evvel umardum ümīdi / **Meskenüm** oldı şimdi nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [meskenüm, -üm]*

6. **Meskenüm** ḫār içinde ten yapraḳ / Mesnedüm ḫāre minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [meskenüm, -üm]*

7. Géce meʿvāsı-y-ıdı āġūşı / Gündüzin **meskeni**-y-idi dūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 508). [meskeni-y-idi, -i, -y, -idi]*

Yurt olmak, mekân olmak.

mesken ol:

1. Ḳalur-ımış dilinde ḫubb-ı vaṭan / **Olsa** cennet dāhi aña **mesken** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3679). [mesken ol, -sa]*

meskenet ét: *Alçakgönüllü olmak II alçakgönüllülük yapmak.*

1. Ādeme düşdi **meskenet étdi** / Faḳrını bildi raḥmete yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1972). [meskenet ét, -di]*

mesned: *Dayanılan, güç ve destek alınan şey; dayanak.*

1. Meskenüm ḫār içinde ten yapraḳ / **Mesnedüm** ḫāre minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [mesnedüm, -üm]*
2. Ol zemān **mesnedüm**-idi béşigüñ / Secde-gāhum-durur bu dem éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [mesnedüm-idi, -üm, -idi]*
3. Dédi kim ḫutbe oḳısa Aḥmed /Bir direk var-ıdı aña **mesned** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [mesned,]*

mesned: *Makam, rütbe, paye.*

1.İy gönül hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / Yérümi ḫār ü **mesnedümi** ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [mesnedümi, -üm, -i]*

mesned ol: *Dayanak, destek olmak.*

1. Der-i devlet açıldı ol dāra / K‘**oldı** dīvārı **mesned** ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [mesned,]*

mesned-i muraṣṣaʿ ét: *Kıymetli taşlarla süslemek, değerli taşlarla bezenmiş hâle getirmek.*

1. Müşkini cevhere mülemma’ édüp / Ṣadrını **mesned-i muraṣṣaʿ édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3620). [mesned-i muraṣṣaʿ ét, -üp]*

mesnedi ol: *Dayanılan, yaslanılan yer olmak.*

1. Ḫuṭbeyi āḫir eyleyince Resūl / Olur-ıdı hemīşe **mesnedi ol** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 262*). [mesnedi ol, -ur, -ıdı]*

mesned-nişīn-i ʿizzet: *Yücelik makamı II yücelik makamında oturan (kimse)*

1. Gāh **mesned-nişīn-i ʿizzet**-idi / Dil ü cān gibi ṣadra zīnet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [mesned-nişīn-i ʿizzet, -idi]*

meşreb: *Yaratılış, huy, tabiat.*

1.Nūş éden ʿışḳı cümle **meşrebden** / Güş éder cān sözini ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [meşrebden,]*
2.Ḥubb-ı cūy-idi çün aña **meşreb** / Çāh-ı Ken‘ānı eyledi matleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1584). [meşreb,]*

meşreb: *Yaratılışta, tabiatta benzerlik; aynı, gibi olma.*

1.Aḳ yüzi ḫūn-ıla müşerrebdür / Lebi āb-ı ḥayāta **meşrebdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3799). [meşrebdür, -dür]*

meşşāṭa: *Eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın II muhabbet tellalı.*

1. Geldi **meşşāṭalar** Zelīḫāya / Müşkden toz étdiler yāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [meşşāṭalar, -lar]*
2.Oldı **meşşāta** olʿarūsa nesīm / Būy-i mūy-ile ṭoldı heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [meşşāta,]*

meşşāta-i cemāl ol: *(Sevgilinin) güzel yüzünü süsleyen (kimse) olmak. (Yakınında olmak bağlamında.)*

1. Gāh **meşşāta-i cemāli ola** / Gāh bāzīde pāy-māli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3586). [meşşāta-i cemāl ol, -a]*

meşşāṭa-i lā nebiyyi bādī: *Benden sonra nebi yoktur süsü (“Benden sonra nebi yoktur.” Hadis-i Şerif)*

1.Zeyn etdi risāletüñ cemālin / Meşşāṭa-i lā nebiyyi Baʿdi (Yusufʿu Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 203*). [meşşāṭa-i lā nebiyyi bādī,]*

mest: *Aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş; sarhoş.*

1. Murādum alur-ıdum **mest** ü ḫūnī çeşminden / Ki dem-be-dem yüregüm yarılurdı ḫançer-ile

(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [mest,]

2.Miskīn ol dem hevā-perest-imiş / Bāde-i şehvet-ile **mest-imiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4599). [mest-imiş, -imiş]*

3. Dédi iy ʿışḳuñ-ıla ʿālem **mest** / Saña eyler sücūdı seng-perest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [mest,]*

4. Yūsuf ol gün ki gétdi seyrāna / Döndi Yaʿḳūb **mest** ü ḥayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [mest,]*

5.Ḳdı bī-ḫōd bu **mest** ü ḥayrānı / ʿaḳlını her kimüñ kim ala o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6084). [mest,]*

6. **Mest** āhūlar erġavānī içer / Esb üzre deve ṭabanı içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [mest,]*

7. Şāhlar **mest** cām-ı Cemlerden / Ṭoldı yér ʿālemi ʿalemlerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [mest,]*

8. Ben daḥi mübtelā-yı hicrānam / Dürd-i derd-ile **mest** ü ḥayrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6019). [mest,]*

mest ét: *Kendinden geçirmek; sarhoş etmek.*

1. Nergesin cām-ı ḫᵛāb **mest étmiş** / Sünbülin ġonça pür-şikest étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2420). [mest ét, -miş]*

2. Bendi ol düzde ur ki ḫᵛābumda / **Mest édüp** ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [mest ét, -üp]*

mest ol: *Kendinden geçmek; sarhoş olmak.*

1. **Mest olup** dilberüñ ḥitābından / Ol dem el yudı yüzi ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2667). [mest ol, -up]*

2. **Mest olur** dilberi ḫayālinden / Ḳurtılur ʿaḳlınuñ ʿiḳālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2624). [mest ol, -ur]*

3. Cām-ı faẓluñla her ki **mest oldı** / Bāṭılı ḳodı Ḥaḳḳ-perest oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5454). [mest ol, -dı]*

4. Bülbül **olmışdı mest** ġulġulden / Būy életmiş meger ṣabā gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [mest ol, -mış, -dı]*

5. Bir naẓar her ki anı görmiş-idi / **Mest olup** ʿaḳlını yitürmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [mest ol, -up]*

6.Ya görüp çeşmin **oldı** māşıta **mest** / Sürme mīlin düşürdi ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [mest ol, -dı]*

7.Bū-yı Yūsufla **mest olup** cānı / Her biri yére urdı pālānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1598). [mest ol, -up]*

mest ü harāb: *Sarhoş, kendinden geçmiş; perişan.*

1.Dāyesi ṣaçdı gül yüzine gül-āb / Ṭurdı yérden nite ki **mest ü ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [mest ü ḫarāb,]*

mest-i harāb et: *Aşkıyla kendinden geçirmek, aşk sarhoşu yapmak.*

1. ʿIşḳ ile belki bī-ḫōd oldı ne ḫᵛāb / **Etdi** cām-ı şebāne **mest-i ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [mest-i ḫarāb et, -di]*

mest-i harāb ol: *Sarhoş olup kendinden geçmek II Aşkla kendinden geçmek, aşk sarhoşu olmak.*

1. Laʿl-i nābından **oldı mest-i ḫarāb** / Ġarḳ-ı ḫūn oldı nerges-i pür-ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2447). [mest-i ḫarāb ol, -dı]*

2. Ḫūb nergeslerini baġladı ḫᵛāb / Nice ḫᵛāb **oldı** belki **mest-i ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [mest-i ḫarāb ol, -dı]*

mest-i ʿizzet: *Büyüklük, yücelik mesti II yücelik, ululukla kendinden geçme.*

1. **Mest-i ʿizzet** ʿazīz-i nerges-i bāġ / Başda zerrīn külāh ü elde ayaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [mest-i ʿizzet,]*

mestlik: *Sarhoşluk, kendinden geçme.*

1. **Mestlik** alsa ādemüñ özüni / Ne ḫumārın bilür ne kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [mestlik,]*

mestūr: *Gizli, saklı; gizlice*

1. Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim ḳaça ol / Bunca **mestūr** işlerin aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [mestūr,]*
2. Ger ṭapuñdan olur-ısa destūr / Déyeyin aña bir'ki söz **mestūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [mestūr,]*
3. Dédi ḥācib murādı var **mestūr** / Şāha söyler olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [mestūr,]*
4. Yüz urup şehden aldılar destūr / Milk-i Kenʿāna gétdiler **mestūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [mestūr,]*

mestūr ét: *Örtmek, gizlemek.*

1. Boynuñ aġın kim eyledi kāfūr / Müşk-ile anı kim **éder mestūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [mestūr ét, -er]*

mestūr eyle: *Örtmek, gizlemek.*

1. Nūr-ı īmān gibi çün étdi ẓuhūr / Küfr deycūrın **eyledi mestūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [mestūr eyle, -di]*

mestūr ol: *Örtülmek, gizlenmek.*

1. Ḳurratü'l-ʿayn-iken ṭapuña o nūr / Nār-ı haẕm-ıla **ola** mı **mestūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [mestūr ol, -a]*
2. Ḥüsn-i Yūsufdaki ṭarāvet-i nūr / **Oldı** iḫvānı çeşmine **mestūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1688). [mestūr ol, -dı]*
3. Boynı **olmışdı** zülf-ile **mestūr** / Birisi kāfir ü biri kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [mestūr ol, -mış, -ıdı]*
4. **Oldı mestur** ġonça-i ter-iken / Gün yüzin görmez oldı çaker-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2374). [mestur ol, -dı]*
5. Gördi **mestūr olup** o gevher-i pāk / Yoḳ nişānı meger ki püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [mestūr ol, -up]*

mestūr ol: *(İçine)kapanmak; (başkalarından) gizlenmek.*

1. Niçe bir **ol**a ġonca-veş **mestūr** / Gül gibi gülsün aña vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [mestūr ol, -a]*

mestūr tut: *Saklamak, gizlemek; korumak, kollamak.*

1. Ḳanı mestūr ṭutduġuñ ġonça / Ḳana ġarḳ étdi ḍarb-ı işkence *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 869). [mestūr tut, -du,-gun]*

mestūre: *Saklı, örtülmüş II örtünen ve yabancı erkeklerden kaçan kadın.*

1. Böyle **mestūre-y-iken** ol ġonça / Ṭoldı āfāḳa şöhreti günce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [mestūre-y-iken, -y, -iken]*

mesvāh: *Ev, mesken, konut.*

1. Dédi yüz luṭf-ıla ki bu māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi **mesvāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [mesvāh,]*

meta': *Servet, varlık; mal, eşya.*

1. Veledüñ anda ṣāʿ uğurladı déñ / Ḫʷān vérenden **metā'** uğurladı déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [metā',*
2. Bir ulu ṭās-ıdı meger ki o ṣāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı **metā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [metā',]*
3. Çün **metā'** açdı iḫvet-i Yūsuf / Ẓāhir oldı ḥimāyet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5803). [metā',]*
4. Şāyed ola ki saña ḥīle éde / Yol bulıcaḳ **metāʿuñ** ala géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [metāʿuñ, -uñ]*

metā': *Servet, varlık; mal, eşya. (İnsanın sahip olduğu manevi özellikleri bağlamında.)*

1. Aç **metā'**ı ki müşterī bulınur / Naḳd-i vaḳt-ile 'ışḳ éri bulınur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). *[metā'ı, -ı]*

metāʿ issi: *Mal sahibi.*

1. Ol zemān eyle-y-idi şerʿ-i Resūl / Düzd olurdı **metāʿ issi**ne ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [metāʿ issi, -n, -e]*

metā'-ı bār: *Yüklenilen sermaye, malvarlığı.*

1.Hevā-yı zülfi nesīmi ne kārbāndur kim / **Metā'-ı bārı** anuñ fitne-i cihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [metā'-ı bār, -ı]*

me'vā: *Sığınacak yer, yurt.*

1. Aña kim cānı ʿışḳa **me'vādur** / Ġamdan ölmek elezz-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970). [me'vādur, -dur]*

me'vā: *Sığınacak yer (Bir kimsenin kucağı bağlamında.)*

1.Géce **me'vā**sı-y-ıdı āġūşı / Gündüzin meskeni-y-idi dūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 508). [me'vāsı-y-ıdı, -sı, -y, -ıdı]*

me'vā tut: *Mesken tutmak, yer edinmek.*

1. **Ṭutdı** bir püşte püştini **me'vā** / Fikri Yūsufda żikri vā-esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [me'vā tut, -dı]*

mevc: *Dalga.*

1.Sebḥ-içün geldi **mevc** mekfūfa / Zer izār étdi nūr-ı mekşūfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [mevc,]*
2. Ḳalbi deryā vü ʿayni pür-dür-idi / Dile geldükce **mevc** eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [mevc,]*

mevc et: *Dalgalanmak, coşmak; artmak, çoğalmak.*

Gétseler vādi içre fevc-be-fevc / Seyl-i ruġan **ederdi** gūya **mevc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [mevc et, -er, -di]*

mevc ur: *Dalgalanmak II kâinatın, dünyanın yaratılması; yaratılanların vücuda gelmesi.*

1. **Mevc uraldan** bu baḥr-i bī-sāḥil / Gelmedi ādemī gibi ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4343). [mevc ur, -al, -dan]*

mevc ur: *Dalgalanmak; artmak, çoğalmak.*

1. Zer-nigār olur-ıdı çün ola yay / **Mevc ururdı** deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [mevc ur, -ur, -dı]*

mevc-ender-mevc: *Dalga dalga II dalgalar hâlinde.*

1. Ādemī baḥri **mevc-ender-mevc** / Ṭutdı eṭrāfı fevc-ender-fevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3122). [mevc-ender-mevc,]*

mevc-i ʿasker: *Asker dalgası II askerler topluluğu.*

1. **Mevc-i ʿasker** şu resme étdi ḫurūc / Yér ġubār olup evce étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [mevc-i ʿasker,]*

mevc-i bī-hūş: *Kendinden geçmiş, aklını kaybetmiş dalga; âşığın gönül denizinin dalgaları*

1. Yād éttükce ṣoḥbet-i düşi / Cūş eyler-idi **mevc-i bī-hūşı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2683). [mevc-i bī-hūş, -ı]*

mevc-i deryā: *Deniz dalgası.*

1. Süñi āḫir çuvala ṣıġmadı / **Mevc-i deryā** sifāla ṣıġmadı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [mevc-i deryā,]*

mevcūd: *Var olan şeyler, mahlukat, yaratılmışlar.*

1. Dü cihān ḳatre bahr-i cūdından / Cümle **mevcūd** anuñ vücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [mevcūd,]*
2.3. ʿilminün hakkı kim ana maʿlūm / Kamu mevcūd ü cümle-i maʿdūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 132*). [mevcūd,]*

mevcûd ol: *Yaratılmak, meydana gelmek, var olmak.*

1. Tā ki étdi żuhūr nūr-ı vücūd / **Oldu** anuñla her żiyā **mevcûd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 59). [mevcûd ol, -du]*

mevlā: *Efendi, sahip, Mālik; Allah.*

1. ʿAbd odur kim ne étse **mevlāsı** / Gelmeye sīnesine ġam pası *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5293). [mevlāsı, -sı]*
2. Cān u göñli velī Zelīḫanuñ / ʿāşıḳı olmış-ıdı **Mevlānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605). [mevlānuñ, -nuñ]*
3. Girdi miḥrāba bir géce ḫalvet / Éde **Mevlāya** tā ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [mevlāya, -y, -a]*
4. Çün Zeliḫāyı zinde eyledi ʿışḳ / Aʿni **Mevlāya** bende eyledi ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [mevlāya, -y, -a]*

mevrid-i vāridāt-ı sübḥāni: *İlahî manaların, feyizlerin varacağı son nokta. (Hz. Ali)*

1. Bāb-ı şehr-i ʿulūm-i Rabbānī **/ Mevrid-i vāridāt-ı Sübḥāni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 300)). [mevrid-i vāridāt-ı sübḥāni,]*

mevsim: *Senenin dört kısmından biri II vakit, zaman.*

1. **Mevsim**-idi ṣafā-yı nevrūza / Çemen olmışdı ṣaḫn-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2805). [mevsim-idi, -idi]*
2. Dédiler **mevsim** bāhar oldı / Mürġ-zār içre mürġ-zār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 722). [mevsim,]*

mevsim-i cüvānī: *Gençlik çağı.*

1. Ṣoḥbet ét **mevsim-i cüvānīdür** / Kām sür vaḳt-i kām-rānīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4111). [mevsim-i cüvānī, -dür]*

mevsim-i gül: *Gül mevsimi, bahar mevsimi.*

1. Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla geçen bülbül / Olursa **mevsim-i gül** iricek hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [mevsim-i gül,]*

mevt: *Ölüm, vefat.*

1. Kāmil oldur ki **mevte** ḳādir olur / Ancılayın kimesne nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [mevte,]*
2. Cān nice nefret étmeye tenden / Dōst **mevtin** éşitse düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [mevtin, -i, -n]*
3. Mevtin isterse dilber-i çālāk / Öpe ḫāki vü cānı ṭapşura pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [mevtin, -i, -n]*
4. ʿāşıḳuñ **mevtidür** fırāḳ-ı nigār / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4986). [mevtidür, -i, -dür]*
5. **Mevtdür** baña her ḥayat ansuz / Ḫōş kerāmet-durur memāt ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6196). [mevtdür, -dür]*

mevt cāmın şun: *Ölüm şarabını sunmak (Azrail'in ruhları kabzetmesi bağlamında.)*

1. Seni étdi musallaṭ ervāḥa / **Mevt cāmın ṣunarsın** eşbāḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5977). [mevt cāmın ṣun, -ar, -sın]*

mevt eseri ir: *Ölüm belirtileri görülmek.*

1. Çünki İsḥāḳa **irdi mevt eseri** / Lāzım oldı Cenāb-ı Ḥaḳ seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 405). [mevt eseri ir, -di-i]*

mevzūn eyle: *Biçimlendirmek, uygun hâle getirmek; görünümü güzel hâle getirmek*

1. Serv-i ḳaddüñ kim **eyledi mevzūn** / Ki olur anı seyr éden meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [mevzūn eyle, -di]*

mey: *Şarap, bade, içki.*

1. Ma'rifet nuḳl ü **mey** maḥabbet ola / Şāhd-i meclisüm ḥaḳiḳat ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [mey,]*
2. **Mey** lebinden müdām ola nūşuñ / Tāze servi ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [mey,]*
3. Çün ʿAzīz eyledi bu fitneyi gūş / Oldı ġayret **meyin** çeküp bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4601). [meyin, -in]*

meydān: *Alan, açık ve geniş yer, mekan.*

1. Ḳaṣr-ı şehden varınca zindāna / Ṭurdı ṣaf ṣaf dérildi **meydāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [meydāna, -a]*
2. Ol binānuñ öñünde hem o zemān / Var-ıdı bir ʿaẕīm ḫōş **meydān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [meydān,]*
3. Ḫākden pāk édüp o **meydānı** / Sulardılar gülāb-ıla anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [meydānı, -ı]*
4. Çünki **meydāna** geldi şevket-ile / Bunca māl ü cemāl ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [meydāna, -a]*
5. Her sipāh oldı bende fermānī / Her zemīn oldı ḥükmi **meydānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [meydānī, -ı]*

meydān-ı ʿarż: *Sunma, gösterme meydanı II takdim yeri. (Satılacak şeylerin teşhir edildiği yer.)*

1. Şimdi **meydān-ı ʿarża** irmişler / Baña ādem ṣalup ḳıġırmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3268). [meydān-ı ʿarż, -a]*

meydān-ı ġam: *Gam, keder meydanı.*

1. Her ki **meydān-ı ġamda** bī-serdür / Ġam-güsārı aña musaḫḫardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1022). [meydān-ı ġam,]*

meydān-ı ḥüsn: *Güzellik meydanı.*

1. Ṭop-ı zerrīni-y-ile étdi turunç / Mihri **meydān-ı ḥüsn** içinde gülünç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4073). [meydān-ı ḥüsn,]*

meydānı ṭut: *Meydanı kaplamak, doldurmak.*

1. Ḳaṣdı oldur ki **ṭuta meydānı** / İtlerine depelede anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1410). [meydānı ṭut, -a]*

mey-gūn leb: *(Sevgilinin) şarap renginde kırmızı dudağı.*

1. Nuḳlum olmayıcaḳ o **mey-gūn leb** / Ḫōş ola nūşum olsa nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [mey-gūn leb,]*

meyhane: *Tekke, dergah.*

1. Ḳanı ol çeşm-i mest-i mestāne / Dār-ı cennetdür aña **meyḫane** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6251). [meyḫane,]*

meyl: *İstek, arzu; eğilim, ilgi, alaka.*

1. Her biri bir nihāl-i tāze-y-idi / Hevesi cevre **meyli** nāza-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [meyli, -i]*
2. Sākin oldı odı Zelīḫānuñ / Çünki gördi bu **meylini** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [meylini, -i, -n, -i]*
3. Gerçi ol **meyl** umardı Yūsufda / Ḳaldı Yūsuf velī tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [meyl,]*
4. Geldi şeh ḳatına çü Bünyāmīn / **Meylin** aña ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [meylin, -iñ]*
5. El ṣunar mı életdügüñ niʿama / **Meyli** var mı vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [meyli, -i]*

meyl ét: *Meyl etmek, yönelmek; sevgi, ilgi, alāka göstermek*

1. Her kime kim bu ʿışḳ ola ḥāṣıl / **Meyl éder** aña yār-ı āhen-dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [meyl ét, -er]*
2. Bend éder aña bāb-ı esbābı / Ġayra **meyl étmek** olmaz aḥbābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [meyl ét, -mek]*
3. Ġayra **meyl étse** gūş-māl eyler / Ḳahrınuñ bir demini sāl eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5153). [meyl ét, -se]*
4. Her kime **meyl éderse** sizden o māh / Édesiz evvelā beni āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [meyl ét, -er, -se]*
5. Tā bu nīreng-i renge ol büt-i şeng / **Meyl édüp** ola kendüye hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [meyl ét, -üp]*
6. Buña **meyl étdi** ḳalbi mīzānı / ʿAdl–ile étmez oldı iḥsānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). [meyl ét, -di]*
7. Vaṣla **meyl étmedi** dikiş ṭutmaz / Cevri ḳomaz cefāyı unutmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [meyl ét, -me, -di]*

meyl eyle: *Meyl etmek, yönelmek; sevgi, ilgi, alâka göstermek*

1.Ki eger **meyl eylese** birine / Cān ataydı hemān anuñ yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [meyl eyle, -se]*

meyl gel: *Yönelmek, istek ve arzu duymak; sevgi, ilgi, alaka göstermek.*

1.K'iy ġamumda şefiḳ māderden / **Meyl gelmez** baña o dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [meyl gel, -mez]*

meyl ol: *Meyletmek, yönelmek; sevgi, ilgi, alaka göstermek.*

1. Taleb étdüm viṣālini cāndan / Çünki **meyl olmadı** baña andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [meyl ol, -ma, -dı]*

meyli ol: *Meyilli, istekli olmak; beğenmek, sevmek, hoşuna gitmek.*

1. ʿāşıḳuñ **meyli olur** tāca / Çün vérüpdür serini tārāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3164). [meyli ol, -ur]*
2. **Meyli oldı** hemān Zelīḫāya / Naẓar étdi revān Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4429). [meyli ol, -dı]*
3. **Meyli** andan ḥabīb-i cāna **olur** / Naḳş-ı ṣūret hemān bahāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4311). [meyli ol, -ur]*
4. Ẕikr olınur ki bir seḥer Leylī / **Oldı** çün faṣda ḳaṣdi vü **meylī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [meylī ol, -dı]*
5. Bunlaruñ çün birine **meylüñ ola** / Sen şeh ol ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [meylü ol, -a]*

meyl-i zīver ü zīnet eyle: *Süslenmeye ve ziynetler takmaya meyletmek II süslenip püslenmeyi istemek.*

1. Yoġ-iken zeyn ü zīvere ḥācet / **Eyledi meyl-i zīver ü zīnet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2375). [meyl-i zīver ü zīnet eyle, -di]*

meyṣūm: *Uğursuz (kimse).*

1.Bu şemer saʿyin étmeyen **meyṣūm** / Yer cehennemde meyve-i zaḳḳūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4160). [meyṣūm,]*

me'yūs kal: *Ye'se düşmek, ümidini kaybetmek; üzgün olmak.*

1. **Ḳaldı** Yūsuf bu vaʿdeden **me'yūs** / Ḳaʿr-ı zindānda ḳahr-ıla maḥbūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [me'yūs kal, -dı]*

me'yūs ol: *Ye'se düşmek, ümidini kaybetmek; üzgün olmak.*

1. Bunca yıllardur eyledi maḥbūs / Tā ki ʿadlinden **olmışam me'yūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5196). [me'yūs ol, -mış, -am]*

meyve: *Meyve, yemiş; sonuç, mahsul.*

1. Ṣūreta gerçi taze bustāndur / **Meyvesi** illa mekr ü destāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [meyvesi, -si]*
2. Ḳāmeti serv-i ser-firāz olmuş / **Meyvesi** şīve bergi nāz olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [meyvesi, -si]*
3. Bu şekkerler lebi ḥālāvetidür / **Meyveler** ġabġabı kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258) [meyveler, -ler]*

meyve: *Meyve II gönüldeki istekler, hayaller.*

1.Sāye-i naḫl-i ḳametine ire / Tā ki düzdīde **meyvesini** dére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4125). [meyvesini, -si, -n, -i]*

meyve: *Meyve, yemiş (Allah'ın emriyle Cebrail'in cennetten Hz. Yusuf'a getirdiği elma bağlamında.).*

1. Būyı ol **meyvenüñ** nice ḫōş-ımış / Ki ʿaceb dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [meyvenüñ, -nüñ]*

meyve meyveden reng alur: *Meyve meyveden renk alır. "Bir arada bulunan ve arkadaşlık eden kişiler birbirlerinni huylarını kapar." anlamında atasözü.*

1.Bāġ-ı dilden olar ki ber yédiler / **Meyveden meyve reng alur** dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [meyve meyveden reng alur,]*

meyve-çin: *Meyve toplayan (kimse).*

1. Meger ol gün ki girdi şehre Resūl / **Meyve-çin**-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [meyve-çin-idi, -idi]*

meyve-i cān: *Can meyvesi.*

1.Ṭaşda ot bitdi otda **meyve-i cān** / Ṣuları oldı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [meyve-i cān,]*

meyve-i īmān: *İman meyvesi; Allah'a imanı netice verme.*

1.Tā bite anda devḥa-i īmān / Vére ol devḥa **meyve-i īmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [meyve-i īmān,]*

meyve-i ümmīd: *Ümit meyvesi; istenilen şeylerin gerçekleşmesi ümidi.*

1. Ṣabr-ıIa bitdi **meyve-i ümmīd** / Ṣabr-ıla bitdi devlet-i cāvīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5001). [meyve-i ümmīd,]*

meyve-i zakkūm: *Zakkum ağacının meyvesi (Zakkum: Meyvesi acı bir cins ağaç, ağu ağacı. Cehennemde bitip acı meyvesi cehennemliklere yedirilecek ağaç. Kur'ân-ı Kerîm'in dört süresinde toplam 15 ayette (el-İsra, 17/60; es-Saffat, 37/62-67; ed-Duhan, 44/3405; el-Vâkıa, 56/51-55) zakkum kelimesi geçmektedir. "Şüphesiz zakkum ağacı günahkarların cehennemdeki yiyecekleridir. Zakkum ağacı erimiş maden gibidir. İnsanların karnında tıpkı sıcak suyun kaynaması gibi kaynar" (Ed-Duhan, 44/43-46))*

1.Bu şemer saʿyin étmeyen meyşūm / Yer cehennemde **meyve-i zaḳḳūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4160). [meyve-i zaḳḳūm,]*

mezād ol: *Açık artırma ile satılmak.*

1.Çün Zelīḫā da āḫir **oldı mezād** / Étdi anı mużāʿaf oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [mezād ol, -dı]*

mezār: *Mezar, kabir.*

1. Ol maḳāma irişdi çünki mürūr / Düşdi māder **mezārı** üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [mezārı, -ı]*
2.Ol **mezārı** ḳuçup ḳılup zārī / Dédi yüz derd-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [mezārı, -ı]*
3.Rāvīler dér ki ol zemān bu **mezār** / Zārī ḳıldı nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [mezār,]*

mezheb: *Gidilen, benimsenen yol; usul, tarz.*

1. Aḳlı yār olsa eylemez insān / Ẕehebi **meẕhebi** ẕehābı ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1645). [meẕhebi, -i]*

mezīd ol: *Artmak, çoğalmak.*

1. Olduġınca libās-ı ḫalḳ cedīd / Ḫilʿat-i ʿizzet **ola** saña **mezīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2883). [mezīd ol, -a]*
2. Çünki bu ḳadre irdi ol ḫurşīd / **Oldı** günden güne cemāli **mezīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [mezīd ol, -dı]*
3.Mihr-i Maġribdeki żiyā-yı bedīd / **Oldı** dībā şuʿ āʿ ı-y-ıla **mezīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4348). [mezīd ol, -dı]*

mezmūm: *iʿtibārı olmayan, saygınlığı bulunmayan;*

aşağılanmış.

1.Sevmemekden ḥasūd mahsūdın / Tañ mı **meẕmūm** ṣansa maḥmudın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 989). [meẕmūm,]*

mezmum ol: *Aşağılanmak, yerilmek, hor görülmek.*

1. Elüñüzde olursa ol maẕlūm / Düşüp ayaġa **olasız meẕmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1504). [meẕmum ol, -a, -sız, -]*

mezra'-ı ḳalb: *Kalp, gönül tarlası.*

1.Ki bugün çünki benden el çekesin / **Mezra'-ı ḳalbe** toḫm-ı ṣabr ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [mezra'-ı ḳalb, -e]*

mı, mi: *"mı, mi" soru edatı.*

1.Dédi Rūbīl aña sözüñ yoḳ **mı** / Yüz çevürdüñ söze yüzüñ yoḳ **mı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [mı,]*

2.Nice ṭaşa ṭoḳundı başcuġazuñ / Gözlerüñden aḳar **mı** yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [mı,]*

3.Oda **mı** atdılar ola ya ṣuya / Ḳanı yürek ki ḥasretüñe döye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [mı,]*

4.Loḳma **mı** oldı gürge tāze tenüñ / Böyle ġarḳ oldı ḳana pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [mı,]*

5. Ḳurratü'l-ʿayn-iken ṭapuña o nūr / Nār-ı hażm-ıla ola **mı** mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [mı,]*

6.Ḫavfuñuz yoḳ **mı** Ḥaḳḳ teʿālādan / Ḳaçma mısız ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [mı,]*

7. Fiʿli anuñ kim ola nā-ḳābil / Ola **mı** ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [mı,]*

8.Kim bilür bir daḫi viṣāl ola **mı** / Yüzlerin görmege mecāl ola mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [mı,]*

9. Kim bilür bir daḫi viṣāl ola mı / Yüzlerin görmege mecāl ola **mı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [mı,]*

10. Bencileyin olur **mı** bī-ḥāṣıl / Ki ne dildār var ḳatumda ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [mı,]*

11. Nice rāḥat bulam bu ḫār üzre / Ola **mı** dil ḥużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [mı,]*

12. Dīv olur **mı** reşk-i ḥūr-i behişt / Ṣanma nārı ki ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [mı,]*

13. Dédi ma'şuḳa ʿāşıḳ olsa revān / Ḥāyil olur **mı** perde-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [mı,]*

14. Dāyimā vaṣl-içün ḳılan mūya / Ḳāniʿ olmaz **mı** bir nefes būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [mı,]*

15. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da var **mı** ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,]*
[mı,]

16. Ḳısmet olmasa dil bulur **mı** murād / Rāst esmez hemīşe yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [mı,]*

17. Gerçi var vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen ammā ırak **mıdur** ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [mıdur, -dur]*

18.Ẕevḳ olur **mı** bu ẕevḳden fāyıḳ / Ki ola ma'şūḳ ṣāḥibi ʿāşıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [mı,]*

19.Dédi dellāl anı nice déyeyim / Āşkāre yalan **mı** söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [mı,]*

20. Tāli'üm uyḫudan uyandı **mı** ki / Kanuma çarḫ-i ḫuni ḳandı mı ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [mı,]*

21. Tāli'üm uyḫudan uyandı mı ki / Kanuma çarḫ-i ḫūnī ḳandı **mı** ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [mı,]*

22. Ola **mı** benden özge şīrīn-kār / Eyledüm ḳandi seng-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [mı,]*

23. Ḥaṣıl-ı ʿömri yéle vérmese dil / Dile cemʿiyyet ola **mı** ḫāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [mı,]*

24. Āteşüñ şevḳi ḳanda sen ḳanda / Yoḳ **mı** idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [mı,]*

25. Dédi iy bī-hayā utanma **mısın** / Yüzüme baḳmasını ṣanma mısın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [mısın, -sın]*

26. Dédi iy bī-hayā utanma mısın / Yüzüme baḳmasını ṣanma **mısın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [mısın, -sın]*

27. Ki hevā-yı vaḥīmi ol dāruñ / Güllerin ṣoldurur **mı** dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [mı,]*

28. Zülfinüñ ḫāṭırı perişān **mı** / Nergesi ġuṣṣa-y-ıla giryān mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [mı,]*

29. Zülfinüñ ḫāṭırı perişān mı / Nergesi ġuṣṣa-y-ıla giryān **mı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [mı,]*

30. El ṣunar **mı** életdügüñ niʿama / Meyli var mı vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [mı,]*

31. El ṣunar mı életdügüñ niʿama / Meyli var **mı** vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [mı,]*

32. İrmese saḳfı ḳadr-i aʿlāya / Güneş üzre ṣalar **mıdı** sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [mıdı, -dı]*

33. Her ki ol cevher-i mücerred ola / Aña lāyık **mıydı** muḳayyed ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [mıydı, -y, -dı]*

34.Yaraşur **mıydı** ol ḳamer-sīne / Ki géyeydi bir eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [mıydı, -y, -dı]*

35. Dédi duḫter kec olsa ger bu ḫayāl / Rāstlar ḳāmetin ḳılur **mıdı** dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [mıdı, -dı]*

36.Cān véren ins ü cāna bī-minnet / Raḥmet étmege ala **mı** rişvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [mı,]*

37. Dilde rāhat **mı** bula ʿāşıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı görse bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [mı,]*

38. Ki bizüm neslümüz ola mı bu māh / Āl-i Yaʿḳūb ola **mı** ḫażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [mı,]*

39. Şeb-i fürḳat ger olmasa āḫir / Ṣubḥ-ı vuṣlat olur **mıdı** ẓahir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3591). [mıdı, -dı]*

40. Nedür anuñ bu nālesine sebeb / Ṭapuña āşnā **mı** ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [mı,]*

41.Sencileyin olur **mı** ʿāşıḳ-ı zār / K'ola maʿşūḳ aña ḫidmet-kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [mı,]*

42.Çün Ḫudā didi müşrikūna neces / Neces olmak yarar **mı** pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [mı,]*

43. Mürġ-i vaḥşī olur **mı** ādeme rām / Ḳafes içinde étmese ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [mı,]*

44. Yād éder mi beni vefāsından / Yoḳsa unutdı **mı** cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [mı,]*

45. Ki bizüm neslümüz ola **mı** bu māh / Āl-i Yaʿḳūb ola mı ḫażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [mı,]*

46. Göricek ḳaldılar bu ḥāli ṭaña / Yoḳsa Yūsuf **mısın** dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [mısın, -sın]*

47. Dédi ḥāżır **mıduñ** ol arada / Bu belā olduġında ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [mıduñ, -du, -ñ]*

48. Étmedi anlaruñ sözini ḳabūl / Dédi kim bu **mıdur** ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [mıdur, -dur]*

49. Ḫavfuñuz yoḳ mı Ḥaḳḳ teʿālādan / Ḳaçma **mısız** ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [mısız, -sız]*

50. Hem-dem olmasa sünbüline Mesīḥ / Mürdeyi zinde éde **miydi** ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 176). [miydi, -y, -di]*

51. K'iy gülin yitüren gülistāndan / Servüñ eksildi **miydi** bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [miydi, -y, -di]*

52. Olmasa süfte dil eger lü'lü' / Yüz vérür **miydi** aña her meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [miydi, -y, -di]*

53.Anı bilmez **misin** ki bu dünyā / Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [misin, -sin]*

54.Dédi bilsem de açman ol rāzı / Bilme **misin** günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [misin, -sin]

55. Dédi ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / Var **mıdur** ḥüsn içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [mıdur, -dur]*

56. ʿAceb añma **mısız** dérüp ögüñüz / Yūsufā ḳardaşıy'la étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [mısız, -sız]*

57.Bilmezem bir daḫi görem **mi** yüzüñ / Bir daḫi gūş édem **mi** ṭatlu sözüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [mi,]*

58.Bilmezem bir daḫi görem **mi** yüzüñ / Bir daḫi gūş édem **mi** ṭatlu sözüñ Géydi Yūsuf ḳaçan o pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [mi,]*

59. Kesdi tīġ-ı şafaḳ o dem anı / Görme **misin** yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [misin, -sin]*

60.Dédi Yūsuf ki gözleme ṭaşum / Görme **misin** gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [misin, -sin]*

61.Aks-i Yūsuf **mı** düşdi gerdūna / Oldı alūde dāmeni ḫūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 762). [mı,]*

62.Görme **misiz** nice figān eyler / Gözi yaşın nice revān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1482). [misiz, -siz]*

63. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül **mi** bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [mi,]*

64. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü degül **mi** o kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [mi,]*

65. Seni n'étdi ḥasūd iḫvānuñ / ʿacebā dökdiler **mi** ki ḳanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). [mi,]*

66.Pāresin pāreler **mi** ʿāḳil olan / Ḳaṣd éder kendüzine cāhil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [mi,]*

67. Dédi bu söz daḫi degül maʿḳūl / ʿāḳil olan bunı éder **mi** ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [mi,]*

68.Kim bilür yüzüñüz görem **mi** daḫi / Vaṣluñuz ʿıydına irem mi dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [mi,]*

69. Kim bilür yüzüñüz görem mi daḫi / Vaṣluñuz ʿıydına irem **mi** dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [mi,]*

70. Naẓar ehline hem-dem olsa nigār / Bes degül **mi** teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [mi,]*

71.Gören anı daḫi görem **mi** dédi / Görmeyen görmege érem mi dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [mi,]*

72. Gören anı daḫi görem mi dédi / Görmeyen görmege érem **mi** dédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2191). [mi,]*

73.Serini vére **mi** zerin ṣaḳınan / Bulmadı serverin serin ṣaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [mi,]*

74. Ne perīden irişdi saña bu rīv / Seni ḫaste melek **mi** étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [mi,]*

75. Teşne leb ṣuya irse ṣabr éde **mi** / Tāb-ı ṣabr-ıla cāna cebr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [mi,]*

76. Teşne leb ṣuya irse ṣabr éde mi / Tāb-ı ṣabr-ıla cāna cebr éde **mi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [mi,]*

77.Görinür **mi** ʿaceb gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 4109). [mi,]*

78. Yitüren kendüsin maḥabbetden / Keşreti farḳ éder **mi** vaḥdetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3190). [mi,]*

79.Dédi luṭf-i Ḫudāyı gördüñ **mi** / Mübtelāya cezāyı gördüñ **mi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [mi,]*

80.Dédi luṭf-i Ḫudāyı gördüñ **mi** / Mübtelāya cezāyı gördüñ **mi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [mi,]*

81.Dédi yüz luṭf-ıla ki bu māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri **mi** mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [mi,]*

82. Ki ʿaceb āşkāre **mi** ki bu dem / Yohsa düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [mi,]*

83. Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / Yohsa düş **mi** ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [mi,]*

84.Cismüñi ol ki yég sever cāndan / Cānuña āfet ire **mi** andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [mi,]*

85.Nice ḳatlana oda penbe-i ḫuşk / Döye **mi** bād-ı saḫta nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [mi,]*

86.Eylesem bu günāhı ṭuysa o şāh / Déye **mi** bana ekri mī meş̲vāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [mi,]*

87. Ḫātırı ġonça gibi teng **mi** ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [mi,]*

88. Yād éder **mi** beni vefāsından / Yoḳsa unutdı mı cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [mi,]*

89. Dilde endīşesi bu kim yā Rab / Düş **mi** ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [mi,]*

90. Dédi nice inanam anı size / Ḳardaşın vérmedüm **mi** ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [mi,]*

91. Dédi açup dehan-ı töhmeti cüst / Gördüñüz **mi** firāsetümi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5885). [mi,]*

92.Dédiler kim bilür **misin** anı / Düzer-idüñ yalan düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [misin, -sin]*

93.Añmayan Rabb-i münṭaḳim ḥaz̲erin / Yād éder **mi** vaṣiyyet-i pederin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 990). [mi,]*

94. Ki benüm daḫi olsa ḳardaşum / Tek **mi** ḳalurdı bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [mi,]*

95. İncidürken tenin leṭāfet-i gül / Semenine yazuḳ degül **midi** ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [midi, -di]*

96. Yüce servinde yoġ-iken taḳsīr / Ayaġına düşer **midi** zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [midi, -di]*

97. Olmasa anda derd-i dāmen-gīr / Sözi böyle éder **midi** te'sīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [midi, -di]*

98.Pes degül **mi** bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ bu dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [mi,]*

99. K'iy esīr-i fırāḳ-ı farḳ-ı melek / Seni hem-ser **mi** étdi baña felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [mi,]*

100. Ḫātırı ġonça gibi teng mi ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng **mi** ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [mi,]*

101. Dilde endīşesi bu kim yā Rab / Düş mi ki āşkāre **mi** ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [mi,]*

mı, mi: *"mı, mi" soru edatı (Eklendiği olumlu yapıdaki fiili olumsuz yapan ek.)*

1.Ẓulm-ıla olsa pāymāl yetīm / Bula **mı** elde pāy-i māl yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [mı,]*

2. Mār-ı pīçīdedür felek yédi kat / Dāyim ola **mı** ḥayye içre ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 499). [mı,]*

3. Baña ansuz ne cān gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat olur **mı** olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [mı,]*

4. Bār iken nefs üştürine vücūd / Bula **mı** üns Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [mı,]*

5. Dédiler ḫᵛāceler ki iy Mālik / Melege ādem ola **mı** mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1636). [mı,]*

6. Her ki éde ʿadāvet-ile nigāh / Ola **mı** ḥüsn-i Yūsufa āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1690). [mı,]*

7.Bundan özge ola **mı** leẕẕet-i cān / Ola bī-perde ṭalʿat-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [mı,]*

8.Ṣāniʿ-i ṣāniʿ ola **mı** maṣnū' / Ḳāṭı'u'l-ḥüccet ola **mı** maḳṭū' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4166). [mı,]*

9.Ṣāniʿ-i ṣāniʿ ola **mı** maṣnū' / Ḳāṭı'u'l-ḥüccet ola **mı** maḳṭū' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4166). [mı,]*

10.Nergesüñi ter eylemez dūdı / Baña bu oduñ ola **mı** sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [mı,]*

11.Bāġbānı uyur bulan uġrı / Mive almaḳda ola **mı** ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [mı,]*

12. Çün ola beççe her zemān ḫūn-ḫᵛār / Dāye andan olur **mı** ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [mı,]*

13. Ġayrin iṣbāt éder **mi** ʿayni olan / Gerçi vehme gelür bu resme ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [mi,]*
14. Sende kim var bu şekl-i zībāyī / Baña mümkin **midür** şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [midür, -dür]*
15. Çünki ansuz vücūdı yoḳ şey'üñ / Ola **mı** aña żıdd u nidd miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [mı,]*
16. Her ki cānında bula cānānı / Ġayra baḳmaġa ḳor **mı** cān anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4882). [mı,]*
17. Çāre ṣabr oldı vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola **mı** anuñ gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [mı,]*
18. Nūr olmasa ẓāhir ola **mı** hīç / Ẕıll-ı memdūd ü żav'-i nā-maḥdūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 64). [mı,]*

19.1. Dām-iken cān hümāsına nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105*). [mı,]*

20. Yaraşur **mı** cemal-i şems-i ḍuḥā / Ġāyib olmak nite ki necm-i Sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4216). [mı,]*
21. İrse bülbül viṣāl-i verd-i tere / Ḳāniʿ olur **mı** ṣoḥbet-i naẓara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5414). [mı,]*

22. Hümāya saʿy-ıla dil 'ankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe **mi** anuñ gibi şikār dirīġ (Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit *4575). [mi,]*
23. Çünki sevḳ éde bir işi taḳdīr / Anı ʿavḳ èdebile **mi** tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [mi,]*
24. Teşne cānuñ ṣafāsı şerbet ü āb / Tābını defʿ éder **mi** şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [mi,]*
25. Ṣadr-ı sīnemden sırr-ı İsrā'īl / Veré **mi** ma'ṣiyet yolına sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3988). [mi,]*
26. Ki döyer **mi** bu teşne-i pür-tāb / Yarına ḳatlana bu gün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [mi,]*

micmer-i ḫūr: *Huri gibi güzellerin buhurdanı.*

1. Aṣdılar zülfi gibi **micmer-i ḫūr** / Étdiler ʿŪd ü ʿanber-ile buḫūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [micmer-i ḫūr,]*

midād: *Mürekkep; âşığın göz yaşları (Âşığın göz yaşları mürekkep olup âşığın içinde bulunduğu durumu yüz sahifesinde yazması bağlamında.)*

1. Ol **midād-ıla** ḫālini dem dem / Ṣafḥa-i ṛūya yazdı çekdi ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [midād-ıla, -ıla]*

midād ol: *Mürekkep olmak; mürekkep yerine geçmek (Âşığın göz yaşları mürekkep olup âşığın içinde bulunduğu durumu yüz sahifesinde yazması bağlamında.).*

1. Derdi günden güne ziyād oldı / Muḳlesinde yaşı **midād oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4196). [midād ol, -dı]*

miftāḥ: *Anahtar.*

1. Keffi ʿuṣṣāḳa rāḥatü'l-ervāḥ / Barmaġı dil kilidine **miftāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [miftāḥ,]*

miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet: *Cennet kilidinin anahtarı (Hz. Muhammed)*

1. Eli miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet ola / Dili miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 183*). [miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet,]*

miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl: *Olgunluk hazinesinin kilidinin anahtarı.*

1. Yüzi miṣbāḥ-ı żav'-i bezm-i cemāl / Sözi **miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1930). [miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl,]*

mīḫ: *Mıh, çivi.*

1. Ḳulle ʿizzet sütūnı baḫt-ı cihān / **Mīḫı** nuṣret ṭınābı riṣte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [mīḫı, -ı]*
2. **Mīḫı** ḥayret ṭınābı fikr-i medīd / Nice çetr āhı oḳına anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 6299). [miḫı, -ı]*

mihen: *Mihnetler, eziyetler, sıkıntılar.*

1. Gül umardum naşībüm oldı diken / Toḫm-ı mihr ekdüm-idi bitdi **miḥen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [miḥen,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

1. Dédi Mālik ki bende fermānam / Luṭfuñuz niʿmetine **mihmānam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [mihmānam, -am]*
2. Konsa **mihmān** ḫānesine cihān / Yése olmazdı ḥabbece noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [mihmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir (Âşık)*

1. İricek ḫʷān-i vaṣla ol **mihmān** / Nemeke ṣundı sünnet üzre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [mihmān,]*

mihmān ét: *Misafir etmek, ağırlamak.*

1.Diler-idüm ki **édem** vaṣluma **mihmān** seni ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [mihmān ét, -em]*

mihmān ol: *Misafir, konuk olmak; bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.*

1. Ṣadr-ı dilde ḫayāl-i cānānı / Ṣubḥ olınca **olurdı mihmānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3196). [mihmān ol, -ur, -dı]*
2. Géceler vaṣluña **olam mihmān** / Gündüz olam cemālüñe ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5522). [mihmān ol, -am]*

mihman-ı ebītü indé rabbi ol: *Rabbimin indinde gecelerim (diyen) misafir olmak. (Hz. Muhammed'in "Ben Rabbimin indinde gecelerim, bana yedirir ve içirir." mealindeki hadis-i şerifine atıf yapılmıştır.).*

1.Yā Rab ne müsāfir idüñ olduñ / **Mihman-ı ebītü indé rabbi** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 206*). [mihman-ı ebītü indé rabbi ol, -du, -ñ]*

miḥnet: *Gam, keder, elem.*

1.Naʿra urup dédi ki vāveylā / Ayruluḳ **miḥneti** ne ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [miḥneti, -i]*
2. Buldurup ḳardaşını eyledi dād / Ḳıldı **miḥnetden** anları āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1438). [miḥnetden, -den]*
3.Ḫāṭır-ıçun nigāra dūr ola / **Miḥnet** ü ḥasrete ṣabūr ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [miḥnet,]*
4. **Miḥnete** nām-zād olan miskīn / Yārdan nā-murād olan miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4868). [miḥnete, -e]*
5.Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ **miḥnet-ile** bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [miḥnet-ile, -+-ile]*
6.Nūh-içün kim hezār sāle yakīn / Eyledi mihnet-ile daʿvet-i dīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139*). [mihnet-ile, -+-ile]*
7. Bulalar ol yetīmi çāh içre / Ölmedin **mihnet-ile** āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [mihnet-ile, -+-ile]*
8. Ki ḫaber ṣorar-ısa benden şāh / Her demüm **miḥnet**-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [miḥnet-ile, -+-ile]*
9.Yéler ol fikr ü mekr ü **miḥnetde** / Dilberi ʿālem-i ferāġatda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [miḥnetde, -de]*
10.Ben o ṣayyādam işi **miḥnet** olur / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [miḥnet,]*
11. Yūsufuñ **miḥnetiy'le** ʿizzetiy çün / Rūz-ı şehvetde rāz-ı ʿişmetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 143). [miḥnetiy'le, -i, -y, -le]*
12.Ḳalmadı ṣabrı gétdi ārāmı / Géçdi **miḥnetde** niçe eyyamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [miḥnetde, -de]*
13. Çünki nāṣiḥ ḳoya naṣiḥatini / Yiñiler ʿāṣıḳ eski **miḥnetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [miḥnetini, -i, -n, -i]*

14. Saḳfı **miḫnet** sütūnı renc-i şedīd / Miḫı ḥayret ṭınābı fikr-i medīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [miḫnet,]*

miḫnet çek: *Zorluk ve zahmete maruz kalmak, sıkıntılı günler geçirmek.*

1. **Çekmişem** ṣad-hezār **miḫnet** ü bīm / Genci édince issine teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5575). [miḫnet çek, -miş, -em]*

mihnet demi: *Sıkıntı, zorluk zamanı; meşakkat anı.*

1.Baña **mihnet demi**nde yār olsa / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 600). [mihnet demi, -i, -n, -de-n, -de]*

miḫnet odı: *Acı, keder, elem ateşi.*

1.Göricek bir yetīmüñ aġladuġın / Cigerin **miḫnet odı** ṭaġladuġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [miḫnet odı,]*

mihnet ü derde yār ol: *Sıkıntı, zorluk, eziyet ile arkadaş olmak. (Sıkıntıya düşmek, eziyet çekmek bağlamında.)*

1. Açma rāzı ki zār olmayasın / **Mihnet ü derde yār ol**mayasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 609). [mihnet ü derde yār ol, -e-ma, -y, -a, -sın-y, -a, -sın]*

miḫnetā: *Ey zahmet, eziyet, keder.*

1.Ḥasretā **miḫnetā** ki devr-i felek / Her kimüñ kim vére diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [miḫnetā,]*

miḫnet-i cilā-yı vaṭan: *Vatan parıltısının sıkıntısı.*

1.Bir yaña **miḫnet-i cilā-yı vaṭan** / Bir yaña şiddet-i belā-yı resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1788). [miḫnet-i cilā-yı vaṭan,]*

miḫnet-i melāl-i sefer: *Yolculuk hüznünün sıkıntısı.*

1. Bir yaña fürḳat-i cemāl-i peder / Bir yaña **miḫnet-i melāl-i sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1789). [miḫnet-i melāl-i sefer,]*

mihnet-serā: *Sıkıntı ve eziyet yeri (Zindan)*

1. Oldı **miḫnet-serā** -y-iken pür-şevḳ / Ṭoldı şādi vü ẕevḳ taḥt-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [miḫnet-serā, -y, -iken]*

mihr: *Güneş; ışık.*

1.Çün şafaḳ **mihrin** āşikār etti / ʿālemi şavḳ bī-ḳarār itdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [mihrin, -in]*

2. Her birümüz çün éde ʿarż-ı cemāl / Ne Zeliḫā irişe **mihre** zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [mihre, -e]*

3. Kimi zerrīn-kemer ḳamer-çihre / Ne ḳamer ḥüsni fer vérür **mihre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [mihre, -e]*

4.Mihr ü māh olduġı-y-içün ehl-i cemāl / Birine naḳs irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [mihr,]*

5.Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Yandı āhuñ odına **mihr**-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [mihr-ile, --ile]*

6. Ẕerre nūr-ıla n'içün ola faḫūr / Maʿnide **mihruñ** olıcaḳ ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039) [mihruñ, -üñ]*

7. ʿālem-i ḥüsn aña musaḫḫar-ıdı / **Mihr**-ile meh kenīz ü çāker-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [mihr-ile, --ile]*

8. Māha Pervīn güşvār étdi / Nūr-ıla **mihri** şerm-sār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2379). [mihri, -i]*

9. Māh-ı ḥüsnüñ ṭoġalı **mihr** gibi / Bislerem sīnede sipihr gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [mihr,]*

10. Odı şu-y-ıla cemʿ éde dilese / Māhdan **mihri** men' éde dilese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [mihri, -i]*

11. ʿayn-i ʿāşıḳ gibi çün aġladı ḳan / Şafaḳuñ oldı **mihri** ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [mihri, -i]*

12. Gizleyüp **mihri** ebri arturma / Ṣabr éden cāna cebri arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [mihri, -i]*
13. **Mihr-ile** meh o ḳubbeden éki ḫişt / Mā-ḥaṣal yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [mihr-ile, --ile]*
14.Ferşi ṭa'n étdi ʿarş-ı aʿlāya / Ḳubbesi cāmı **mihr-ile** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [mihr-ile, --ile]*
15.Bende-y-iken yüzüme **mihr-ile** māh / Yañılup bir dem étmez aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [mihr-ile, --ile]*
16. Böyle déyüp éderdi çün āhı / Dūda boyardı **mihr**-ile māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5321). [mihr-ile, --ile]*
17.Ṭayy édüp **mihr** gibi mektūbı / Urdılar aña mühr-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [mihr,]*
18. **Mihr** ü meh sāye-y-iken ol aya / Ne 'aceb ṣalmaġ ebr aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [mihr,]*
19.Mihr ü mehden yaḳan çerāġın anuñ / Dil-i ʿāşıḳdan oldı yaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [mihr,]*

mihr: *Sevgi, muhabbet, aşk; dōstluk.*

1. Peder andan kese çü peyvendi / **Mihr**-ile aña ġayri ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [mihr-ile,]*
2.Çün Yehūdada var-ıdı şefḳat / Dédi ol māha **mihr-ile** ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [mihr-ile,]*
3. Gencüñe **mihrüm-ile** mühr urasın / Ḥaḳ gözetmekde ér gibi ṭurasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2656). [mihrüm-ile, -üm, -ile]*
4.Ṭop-ı zerrīni-y-ile étdi turunç / **Mihri** meydān-ı ḥüsn içinde gülünç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4073). [mihri, -i]*
5.Nice gül var ki cāna aşlarlar / **Mihri** odına yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [mihri, -i]*
6. Ḫāṭırı **mihrüñ**-ile germ olsun / Dil-i sengīni saña nerm olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4821). [mihrüñ-ile, -üñ, -ile]*
7. Göricek ḳahrumı benüm él aña / Ṭaʿn olunmazdı **mihri**-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [mihri-y-ile, -i, -y, -ile]*
8. **Mihrini** eyledükce her biri fāş / Oldı ol nūra dūr çün ḫuffāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [mihrini, -i, -n, -i]*
9. Ki baña zehr-i mārı feyż eyler / **Mihr** ü şefḳat deminde ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [mihr,]*
10. Vérdi **mihr** ü maḥabbet iḫvetüme / Ḫōş ṣafā-y-ıla geldiler ḳatuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [mihr,]*
11. Varlıġ anuñ ki varı terk étdi / Dōst **mihrin** göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [mihrin, -in]*
12. Yūsufı **mihri** eyle eyledi germ / Ki bu germiyyetinden eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [mihri, -i]*
13.Ḳahra **mihr**i esās eylediler / Ḫışma hilmi libās eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 679). [mihri, -i]*
14. Sīnemi **mihrüñ** étdi ṣad pāre / Döşegüm ḫār yaṣduġum ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [mihrüñ, -üñ]*
15. Tīr atarsın dile kemān ḳanı / Yaḳdı **mihr** anı mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [mihr,]*
16.Ol nigāra bu naḳşı geçseñ eger / Cānına **mihrüñ** eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [mihrüñ, -üñ]*
17. Ser-i rāha varup şitāb-ıla / Muntaẓır oldı **mihr** ü tāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5428). [mihr,]*
18.**Mihri** cūş eyleyüp Yehūdānuñ / Göre gelürdi ḫālin ol māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [mihri, -i]*
19.**Mihri** cūş eyledi Yehūdānuñ / Gördi çün meh-cemālini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [mihri, -i]*
20. Bir güneşdür ki görmez anı güneş / **Mihri**-y-ile gezüp cihānı güneş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2885). [mihri-y-ile, -i, -(y)le]*

21. Ruḫ-ıla māt édüben ol şāhı / **Mihr**-ile oda yaḳdılar māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [mihr-ile, -ile]*

22.**Mihr**-ile açdı mühr-i mefreşini / Cāmenüñ vérdi aña zerkeşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [mihr-ile, -ile]*

23.Ḳamere Zühre göndürüp hūrşīd / **Mihr-ile** müşterīlik étdi bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [mihr-ile, -ile]*

24. K'iy felek **mihrüñ** oldı ḳahr baña / Ḳahr édersin devām-ı dehr baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2632). [mihrüñ, -üñ]*

25. Gerçi çekdi ʿAzīz **mihr-ile** renc / Mühr-ile kaldı ʿĀḳıbet ol genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [mihr-ile, -ile]*

26.Dilde çün şevḳi ḳopdı **mihr**i-y-ile / Alnı ayını öpdi mihri-y-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). *[mihri-y-ile, -i, -y, -ile]*

27. Dilde çün şevḳi ḳopdı **mihri**-y-ile / Alnı ayını öpdi mihri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). [mihri-y-ile, -i, -y, -ile]*

28.**Mihri** varduḳça ġalib oldı aña / Gece gündüz muṣāḥib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [mihri, -i]*

29.Çün senüñ **mihrüñ** aña ġālibdür / Biz daḥi sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [mihrüñ, -üñ]*

30.Pedere ḳarşu **mihr**-ile anı / Birbirinden ḳapışdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 831). [mihr-ile, -ile]*

31.Eger ol māh **mihr-ile** geh gāh / Ḥüsnüm ayına eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [mihr-ile, -ile]*

32.**Mihr-ile** gün yüzüme étse nigāh / Ḫūşe-çīn ola ḫırmenüme çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [mihr-ile, -ile]*

33. Her ki senden getürdi **mihr** sözin / Tāc vérdüm alup ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [mihr,]*

34. Yūsuf açup bu genc ḳuflını cüst / Dedi iy **miḫri** gibi müḫri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [miḫri, -i]*

35. Gerçi **miḫri** baña dürüst-idi / İlla mühr açamazdı süst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [miḫri, -i]*

36. Güş édüp Yūsuf anı şād oldı / **Mihri** mihr üstine ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [mihri, -i]*

37. Güş édüp Yūsuf anı şād oldı / Mihri **mihr** üstine ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [mihr,]*

mihr: *Güneş II sevgili, sevgilinin güneş gibi parlak yüzü.*

1. N'ola görsem o **mihri** ben ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [mihri, -i]*

2.Ḥüsni **mihrin** bu vech-ile düzdi / Ḳamer üzre sitāreler düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [mihrin, -in]*

3.Çün ezel **mihri** āşkār oldı / Niçe ẕerrāt tābdār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038). [mihri, -i]*

4. Gerçi olmışdı **mihr** sīnede germ / Daḥi ḳalmışdı illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [mihr,]*

5. Ne güneş bel hezār dīde sipihr / Ne anı gördi ne anuñ gibi **mihr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [mihr,]*

6.Alnı **mihrine** vérdüñ-ise zevāl / Ḳaşları gibi cismüñ ola ḫilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1370). [mihrine, -i, -n, -e]*

7.Geldi ol **mihr** egerçi germinden / Gördi māhı ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [mihr,]*

8. Dédi ol gün ki irdi baña melāl / İrmiş ol dem bu **mihre** bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [mihre, -e]*

9. Seyr édelden hezār dīde sipihr / Görmedi görmeye anuñ gibi **mihr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [mihr,]*

10. Ḳadre irgür beni çü ḳādir-isen / Baña ol **mihri** vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [mihri, -i*

mihr: *Güneş II Allah.*

1. Ben nice ẕerreyem ki **mihre** irem / Daʿvī-yi mihr édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [mihre, -e]*

mihr: *Güneş (Hz. Yusuf'a rüyasında secde eden güneş, Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup.)*

1. Ḥüsni ayınuñ oldı çār-dehi / Ḳul èdindi nücūm ü **Mihr** ü Mehi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 617). [mihr,]*

mihr ét: *Sevgi göstermek, dōstluk etmek.*

1. Güneyik gibi boynum egsem aña / Ṣāyed ol yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [mihr ét, -e, -y, -di]*

mihr göster: *Sevgi, muhabbet göstermek.*

1. Sildi eşkin felek Zelīḫāsı / **Mihr gösterdi** çün dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [mihr göster, -di]*

mihr ü māh-ı evc-i cemāl: *Güzellik semasının güneşi ve ayı (Hz. Yusuf).*

1.Ḥüsn-ile **mihr ü māh-ı evc-i cemāl** / Ḫulḳ-ıla pādşāh-ı fevc-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 454). [mihr ü māh-ı evc-i cemāl,]*

mihr ü meh: *Ay ve güneş. (Hz. Yusuf ve Züleyha)*

1. **Mihr ü meh** çün maḳāma irdiler / Ṭoġrı ʿişret-sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541). [mihr ü meh,]*

mihr ü vefā: *Sevgi ve dōstluk.*

1. Dédi anlaruñ işi saña cefā / Senüñ işüñ olara **mihr ü vefā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [mihr ü vefā,]*

mihrāb: *Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.*

1.Ḳademinde düzüldi seng-ile çāh / Biri **miḥrāb** u biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [miḥrāb,]*

2.Ḳadem ehline menzil olsa ḫarāb / Meclis-i ẕevḳ olur yā-ḫōd **miḥrāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [miḥrāb,]*

3. Cāmi'-i ḥüsni ol dem oldı ḫarāb / Ki imām üzre düşdi ol **miḥrāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [miḥrāb,]*

4.Olmış-iken kaşı dile **miḥrāb** / Nice cān-ıla étdüñ anı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [miḥrāb,]*

5. Yapdı **mihrāb** çün Zeliḫāya / Luṭf-ile dédi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [mihrāb,]*

mihrāb: *Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II sevgilinin kaşları.*

1. Alnı nūrı sürūr-ı ġam-nākān / Ḳaşı **miḥrabı** ḳıble-i pākān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2431). [miḥrabı, -ı]*

2.Ḳaşı **miḥrābı** ḳıble-i cāndur / Çeşm-i mesti belā-yı insāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1990). [miḥrābı, -ı]*

mihrāb: *Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama, ibadet etme yeri, uzlet hane.*

1. Ṭoldı her gūşe mescid ü **miḥrāb** / Büt uvandı kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [miḥrāb,]*

2. Girdi **miḥrāba** bir géce ḫalvet / Édе Mevlāya tā ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [miḥrāba, -a]*

3. Çıḳdı **miḥrabdan** o serv-i revān / Tā Zelīḫā ḳatına geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [miḥrabdan, -dan]*

4. Nīl ḳatında yapdı bir **miḥrāb** / Étdi varlıḳ bināsın anda ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3569). [miḥrāb,]*

mihrāb-ı tā'at: *Allah'a ibadet edilen yer.*

1. Ṭutdı **miḥrāb -ı tā'ate** yüzini / Kesdi cümle ʿalāḳadan özini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4941). [miḥrāb -ı tā'at, -e]*

mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā: *Gönül huzuruna erenlerin safının mihrabı(yöneldiği yer) (Sevgilinin mihraba benzeyen kaşları bağlamında.).*

1.Ḳaşı **mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā** / Gözi aṣhāb-ı ʿışka ʿayn-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 543). [mihrāb-ı ṣaff-ı ehl-i ṣafā,]*

mihr-āyīn: *Güneş gibi.*

1.Ḥamele hem-dem oldı **mihr-āyīn** / Gezdi tenhā çün āhū-yı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [mihr-āyīn,]*

mihr-bān: *Şefkatli, vefalı, merhametli; dōst.*

1. Tīr atarsın dile kemān ḳanı / Yaḳdı mihr anı **mihr-bān** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [mihr-bān,]*
2.Baḳdı ʿāşıḳ çü dōstuñ sözine / **Mihrbān** gördi anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [mihrbān,]*

mihr-engīz: *Güneş gibi parlayan, parlak yüzlü (sevgili)*

1. Niçe biñ māh-rū ġulām ü kenīz / Her biri fitne-sāz ü **mihr-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028). [mihr-engīz,]*
2.Bile uydurdı biñ cemīle kenīz / Her biri fitne-sāz ü **mihr-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [mihr-engīz,]*
3.Nāmın anduḳca Yūsufuñ o ʿAzīz / Yād olurdı dilde **mihr-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [mihr-engīz,]*

mihr-i ʿālem: *Cihan güneşi, dünyayı aydınlatan güneş*

1.Ḥüsn-i ādem ziyāde oldı aña / **Mihr-i ʿālem** fütāde oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 796). [mihr-i ʿālem,]*

mihr-i ʿālem: *Cihan güneşi, dünyayı aydınlatan güneş (Hz. Yusuf)*

1.Mihr-i ʿālem ḳılalı ʿarż-ı cemal / Eksük olmaz başına bunca zeval *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4031). [mihr-i ʿālem,]*

mihr-i ʿālem-ārā: *Dünyayı süsleyen güneş II sevgili.*

1. Maġribüñ **mihr-i ʿālem**-ārāsı / Māh-peykerlerüñ Zelīḫāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2419). [mihr-i ʿalem-ārā, -sı]*

mihr-i ʿālem-efrūz: *Dünyayı aydınlatan güneş II sevgilinin güzel yüzü.*

1.Ṭañ mı şeb ṣansa şeb-pere rūzı / Göremez **mihr-i ʿālem-efrūzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1805). [mihr-i ʿālem-efrūz, -ı]*

mihr-i cemāl: *Güzellik güneşi II sevgilinin güzel yüzü.*

1.Altı evden géçüp o **mihr-i cemāl** / Umdı bula yedinci evde vişāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [mihr-i cemāl,]*

mihr-i dilber: *Güzel güneş, güneşe benzeyen güzel.*

1. Urdılar mühr **mihr-i dilber**-ile / Ṣaldılar Maġribe kebūter-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2930). [mihr-i dilber, -ile]*

mihr-i maġrib: *Mağrip diyarının, ülkesinin güneşi II Yusuf u Züleyha mesnevisinde Mağrip ülkesi padişahı Taymus'un kızı Zeliha (Züleyha); Hz. Yusuf kıssasının kadın kahramanı.*

1. **Mihr-i Maġrib** nihān edip özüñü / Urdı dīvāra zār olup yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [mihr-i maġrib,]*
2. **Mihr-i Maġrib** yanardı bir géce zār / Yüzi olmışdı Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [mihr-i maġrib,]*
3.**Mihr-i Maġribdeki** żiyā-yı bedīd / Oldı dībā şuʿā ʿı-y-ıla mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4348). [mihr-i maġrib, -de, -ki]*
4. **Mihr-i Maġrib** firāḳ-ı Yūsufdan / Nāle vü girye vü teʿessüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [mihr-i maġrib,]*

mihr-i Mışr: *Mısır'ın güneşi; Mısır ülkesi.*

1.Şāyed ola ki devlete iresin / **Mihr-i Mışr** içre ʿizzete iresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3271). [mihr-i Mışr,]*

mihr-i nigār: *Resim gibi güzel sevgilinin güneşi.*

1.Ṭoġmadı çün yüzine **mihr-i nigār** / Ġuṣṣadan ḳara géydi çün şeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [mihr-i nigār,]*

mihr-i nigār: *Sevgilinin aşkı, muhabbeti.*

1. Eyle ṭoldurdı anı **mihr-i nigār** / Ḳalmadı anda ẕerrece aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [mihr-i nigār,]*

mihr-i nihañ: *Gizli, gizlenmiş güneş.*

1. Naẓar étdiler āsmāna revān / Gördiler ebr içinde **mihr-i nihañ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [mihr-i nihañ,]*

mihr-i şark: *Doğunun güneşi.*

1.Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı hemān / Çeşm ü ebru vü zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [mihr-i şarḳ,]*

mihr-i tāb-efrūz: *Işığı aydınlatan güneş II yüzü güneş gibi parlak olan sevgili.*

1. Yevm-i ġaym-idi ittifāḳ ol rūz / Ebre girmişdi **mihr-i tāb-efrūz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [mihr-i tāb-efrūz,]*

mihter: *Çalgı aleti çalma işiyle görevli kimseler, mehter.*

1. Sinc çalardı Zencī çākerler / Kūs dögerdi Rūsī **mihterler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [mihterler, -ler]*

mihter: *Daha büyük, daha ulu; önder.*

1. Üçyüz on üç resūle **mihterdür** / On sekiz biñ cihāna serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 166). [mihterdür, -dür]*
2. Dédi Ḳıṭfīr aña ki iy **mihter** / Ṣatun aldum ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [mihter,]*
3. ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy **mihter** / Ḳıṣṣa diñle kim nice oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [mihter,]*
4. Taḫt-ı zerrīne géçse ol **mihter** / Ser ḳor-ıdı zemīne her server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [mih-ter,]*
5. Mālike dédi Eflaḥ iy **mihter** / Elli yıl eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [mihter,]*

miḳdār bul: *Değer, kıymet bulmak.*

1. Cān-ı āşıḳ ḳaçan **bulur miḳdār** / Meger ola seg-i maḥālle-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3856). [miḳdār bul, -ur]*

mıḳnaʿ: *Kadınların saçlarını örtmek için başlarına bağladıkları örtü, eşarp.*

1. Şāh-iken efser-i muraṣṣaʿ-ıla / Oldı ḳāniʿ bir eski **mıḳnaʿ**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3571). [mıḳnaʿ-ıla, -ıla]*

miḳnāṭīs ol: *Mıknatıs (gibi) olmak.*

1. ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / Fī'l-meṣel **oldı** hem-çü **miḳnāṭīs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [miḳnāṭīs ol, -dı]*

mīl: *Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.*

1. Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün **mīl** / Ḥüsni Mışrın ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [mīl,]*
2. Çekdügi ḫaṭṭ-ı nīli ol māha / Tā ki **mīl** ola çeşm-i bed-hˇāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [mīl,]*
3. Ya görüp çeşmin oldı māşıta mest / Sürme **mīlin** düşürdi ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [mīlin, -in]*

mīl: *Mil; uzunluk, uzaklık ölçüsü birimi.*

1. Ṭaşdı hem cū-yı Nīl bir nice **mil** / İstevi'l ma' ve'l-haşebe dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [mil,]*

milk: *Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idaresi*

altında bulunan toprakların tamamı; memleket, ülke.

1. İy ṣanem söyle ṣāniʿüñ kimdür / Ḳandadur nice **milke** ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [milke, -e]*
2. Milk-i Maġribde var-ıdı bir şāh / Rām-ıdı buyruġına **milk** ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [milk,]*

milk: *Servet, mülk; akıl mülkü.*

1 ʿIşḳ eşer eyledi Zelīḫāya / ʿaḳlı **milkini** verdi yağmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2521). [milkini, -i, -n, -i]*

milk: *(Gönül) mülkü; âşığın gönlü.*

1. Dédiler ʿışḳ cāna ḥākimdür / **Milkine** gelse men‘ éden kimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4810). [milkine, -i, -n, -e]*

milk-i ʿālem: *Dünya mülkü, dünya.*

1.**Milk-i ʿālem** o dem ḫarāb oldı / Ki anuñ gül yüzi türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [milk-i ʿālem,]*

milk-i cān: *Can mülkü, ülkesi.*

1.Birisi ġamzeden işāret éder / K’iy ġamuñ **milk-i cānı** ġāret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4137). [milk-i cān, -ı]*

milk-i dünyā: *Dünya mülkü.*

1.**Milk-i dünyāda** bulasın berekāt / Dār-ı ‘uḳbāda bulasın derecāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1563). [milk-i dünyā, -da]*

milk-i iskender: *İskender’in mülkü, ülkesi.*

1. Vérdi her biri isteyüp duḫter / Māl-i Kārūn ü **milk-i İskender** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2816). [milk-i iskender,]*

milk-i Kenʿān: *Ken’ân ülkesi, diyarı. (Hz. Yakup’un yaşadığı yer.)*

1. Sen de nāḳan gibi enīn édesin / **Milk-i Kenʿāna** aġlayu gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [milk-i Kenʿān, -a]*
2. **Milk-i Kenʿāndan** oldum āvāre / Mıṣra düşdüm ġarīb ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [milk-i Kenʿān, -dan]*
3. Yüz urup şehden aldılar destūr / **Milk-i Kenʿāna** gétdiler mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [milk-i Kenʿān, -a]*
4. **Milk-i Ken‘āna** çünki buldı vüṣūl / Ṭurdı bir dem gözetdi ṣaġ-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [milk-i ken‘ān, -a]*
5. **Milk-i Kenʿāndan** étdiler beni dūr / Düşdüm uş ḫāk-i Mıṣra ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [milk-i Kenʿān, -dan]*

milk-i maġrib: *Batı mülkü, ülkesi. (Mağrip, Batı diyarı, ülkesi: Afrika’nın kuzeyinde, Mısır’ın batısında yer alan yerler, ülkeler bağlamında.)*

1.**Milk-i Maġribde** var-ıdı bir şāh / Rām-ıdı buyruġına milk ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [milk-i maġrib, -de]*
2.Çün bunun şevḳi bana yār oldı / **Milk-i Maġrib** gözüme ṭar oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [milk-i maġrib,]*

milk-i Mıṣr: *Mısır ülkesi.*

1. **Milk-i Mıṣr** içre ser-firāz étdi / Cümle aḫkāma kār-sāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5275). [milk-i Mıṣr,]*
2. Dédi sultan senüñdür ol tedbīr / Maʿnide **milk-i Mıṣra** sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [milk-i Mıṣr, -a]*

milk-i peder: *Babanın yaşadığı yer; vatan.*

1. ʿışḳ-ıla étdi terk **milk-i peder** / ʿIşḳ-ıla étdi şehr-i Mıṣra sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5592). [milk-i peder,]*

milk-i sermed: *Sonsuzluk âlemi, ebediyet diyarı (Arş-ı âlâ bağlamında.)*

1.Peyk-i vaḥy irdi **milk-i sermed**den / Ki getürdi ʿaṣā zebercedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [milk-i sermed, -den]*

milk-i ʿadem: *Yokluk ülkesi, yurdu (Kâinatın yaratılmadan önce içinde bulunduğu durum; adem, yokluk.)*

1.Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḥi milk-i ʿademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[milk-i ʿadem, -de, -dür]*

mi'mār: *İmar eden, yapan; mimar.*

1.Ḥendese içre ʿaḳlı bī-miḳdār / Fikr-i maʿmūrı her işe **mi'mār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4272). [mi'mār,]*

mīm-i imkān: *Ahmed ve Muhammed isminin Ehad'dan farklı olmasına olanak sağlayan mim harfi.*

1. ʿAyn-i aḥad-idi Aḥmed iy cān / Olmasa arada **mīm-i imkān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [mīm-i imkān,]*

mināre: *Camilerde müezzinin ezan okuduğu, sela verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.*

1.Uzayup yuḳaru **mināre** gibi / Aġzın açdı hemān maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [mināre,]*

minder: *İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte.*

1. Meskenüm ḫār içinde ten yapraḳ / Mesnedüm ḫāre **minderüm** ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [minderüm, -üm]*

minder-i zer-keş: *Altın işlemeli minder.*

1.Minder-i zer-keş üzre bānūlar / Oturup ḫiẕmet étdi meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4716). [minder-i zer-keş,]*

minḳār: *Gaga, kuş gagası.*

1. Her birinüñ laṭīf dīdārı / Laʿl-i aḫmerden-idi **minḳārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2283). [minḳārı, -ı]*
2.Oturur her budaḳda bir ṭayyār / Pāyi laʿlīn zümürrüdīn **minḳār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [minḳār,]*

minnet: *Şükür, hamd.*

1.**Minnetüm** çoḳ ki luṭf irüp Ḥaḳḳdan / Fāriġam yüzüñüze baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [minnetüm, -üm]*
2. Düşde tuş olsa bir belāya kişi / Şükr ü **minnet** olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [minnet,]*
3.Şükr ü **minnet** Ḫudā-yı Sübḥāna / Ki bu naẓmı yitürdi pāyāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [minnet,]*

minnet ét: *Borcu ve yükü altında kalacağını bile bile bir kimseden kendisi için iyilikte bulunmasını istemek, boyun eğip yalvarmak.*

1.Dédi var söyle ol cihān-dāra / **Minnet ét** ḫiẕmetüñle bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [minnet ét,]*

minnet ét: *Boyun eğmek II iyiliğe karşı şükran duymak, teşekkür etmek.*

1. Dédi kim muştılañ beni şāha / Şükr édüp **minnet étsün** Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [minnet ét, -sün]*

2.İlla Yaʿḳūb **minnet étdi** aña / Cennet-ile beşāret étdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [minnet ét, -di]*

3. Ḥaḳḳ teʿālā ʿināyet étdi bize / Çok ʿaṭā-y-ıla **minnet** étdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6052). [minnet ét, -di]*

minşār: *Testere, bıçkı.*

1. Ol nebiy' çün ki dédi yekdür Ḥaḳ /
Anı **minşār** édince tā dü şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [minşār,]*

mīr: *Bey, efendi; emir, reis, ileri gelen*

1.Dédi kim cümle Mıṣruñ aʿyānı /
Ḫʷācesi **mīri** belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [mīri, -i]*

mīr-i ʿalem: *Hükümdarın bayrağını taşımakla görevli kumandan; yüksek rütbeli kimse.*

Çün ḳażā levḥine çekildi raḳam / Bunda yazıldı niçe **mīr-i ʿalem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712).*

mi'rāc: *Yükseliş, yücelme. (Âşığın sevgilinin makamına, huzuruna varması bağlamında.)*

1. Hāk-i pāyüñ olaydı ger tācum / ʿarş-ı cāna irerdi **mi'rācum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3610). [mi'rācum, -um]*

mir'āt: *Ayna.*

1.Ḳıldı ẓerrāt-ı ʿālemi **mir'āt** / Oldı mücellā-yı ḥüsn ol ẓerrāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1950). [mir'āt,]*

mīr-i ʿAsḳalān: *Askalan şehrinin emiri, reisi.*

1.Görmedin **mīr-i ʿAsḳalān** anı / Dermiyān étdi yolına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1994). [mīr-i ʿAsḳalān,]*

mīr-i zindān: *Zindan sorumlusu, yöneticisi.*

1. **Mīr-i zindānı** daʿvet eylediler / Aña pinhān işāret eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5041). [mīr-i zindān, -ı]*

misāl: *Gibi, benzer; eş denk.*

1. Dédi ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / Var mıdur ḥüsn içinde baña **miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [miṣāl,]*

2.Daḥi görmiş degül ḫayālin anuñ / Güş étmiş degül **miṣālin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3528). [miṣālin, -in]*

3.Her ne kim eyledüñ şehādetde / Ẓāhir olmış **miṣāli** ġaybetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [miṣāli, -i]*

4. Bildi kim aynī olısar ya ʿiyān / Ya **miṣāli** olısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [miṣāli, -i]*

5. Her birinüñ libāsı reng-ā-reng / Gül ü ġonca **miṣāli** tāze vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [miṣāli, -i]*

6. Ḫalḳ olalı cihān içinde cemāl / Gelmedi gelmeyiser aña **miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2126). [miṣāl,]*

7.Nūnı altında ʿayni ṣad miṣāl / Ékisinden göründi naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [miṣāl,]*

8. Māh-ı Maġrib diledi kim der-ḥāl / Şevḳden yaḳa yırta şarḳ **miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [miṣāl,]*

9. Āteşe ṣalsa na'li zülfi **miṣāl** / Ṭoldururdı cihāna fitne vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [miṣāl,]*

10. Ṣad zebānum biterse sebze **miṣāl** / Luṭfı şükrinden ola külli kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [miṣāl,]*

11. Bu nücūm arasında māh **miṣāl** / Ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3044). [miṣāl,]*

12.Luṭf édüp aç yüzüme bāb-ı viṣāl / Beni ḳoma ḳapuda ḫalḳa **miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [miṣāl,]*

misāl kıl: *Örnek kabul etmek, örnek tutmak.*

1.Çün göründi gözine bu emṣāl / Kendü daḥi **ḳılurdı** anı **miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4558). [miṣāl ḳıl, -ur, -dı]*

misāl ol: *Benzeri, dengi olmak.*

1. Çünki ansuz vücūdı yoḳ şey'üñ / **Ola** mı aña żıdd u nidd **miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 49). [miṣāl ol, -a]*

misāli: *"Benzer, gibi" anlamında edat.*

1.Dil-rübālar **miṣāli** ḳāmetde / Evliyā gibi istiḳāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 590). [miṣāli,]*
2.Ḳadd-i Yūsuf **miṣāli** zibā şāḫ / Bildü bitirmez olmadı güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 597). [miṣāli,]*
3. Eblaḳ olsun şahīl yérine zār / Ḳanda bulur anuñ **miṣāli** süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [miṣāli,]*
4. Ḫūşe-i tāze-y-ile gāv-ı semīn / Sāl-i vüsʿat **miṣalidür** ta'yin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5180). [misalidür, -dür]*

misal-i huld-i berīn: *Cennetin yüksek katı gibi, cennete benzer şekilde.*

1. Aldı hem anı çāha gétdi hemīn / Buldı anı **misal-i ḫuld-i berīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1594). [misal-i ḫuld-i berīn,]*

miṣbāḥ: *Kandil, çerağ.*

1. Sen daḫi eyle aña ʿaḳd-i nikāh / Meclis-i ṣohbetüñde ḳıl **miṣbāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [miṣbāḥ,]*

miṣbāḥ: *Kandil, çerağ (İnsanları manen aydınlatan Hz. İshak'ın çocukları bağlamında.)*

1. Eyledi Lūṭ duḫterin**e** nikāḥ / Ṭoġdı andan ékiz éki **miṣbāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). [miṣbāḥ,]*

miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat: *Şefkat nurunun kandili (Hz. Muhammed).*

1.Eli miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet ola / Dili miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 183*). [miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat,]*

miṣbāḥ-ı żav'-i bezm-i cemāl: *Güzellik meclisinin parlak kandili, çerağı (Hz. Yusuf)*

1.Yüzi **miṣbāḥ-ı żav'-i bezm-i cemāl** / Sözi miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1930). [miṣbāḥ-ı żav'-i bezm-i cemāl,]*

misk: *Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde, misk.*

1. **Misk** būyını ḳoḳmayan miskīn / Étdi dāmān için çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [misk,]*

miskīn: *Aciz, zavallı; garip, kimsesiz II âşık*

1.Ya ḳaçan göresin ki bir **miskīn** / Cevr-i ẓālimden ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [miskīn,]*
2.Zülfüñi ḳoḳmayalı ben **miskīn** / Ṭolmışam ḫūn-ıla çü nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247). [miskīn, -in]*
3.Fısḳına iʿtirāf éden **miskīn** / Yégdür andan ki ola ṭāʿat-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1327). [miskīn,]*
4.Gétdüñ iy ġam-güsār-ı ḳalb-i ḥazīn / Ḳaldum āh ü ġam-ıla ben **miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 836). [miskīn,]*
5.Miskīn ol dem hevā-perest-imiş / Bāde-i şehvet-ile mest-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4599). [miskīn,]*
6. Miḥnete nām-zād olan miskīn / Yārdan nā-murād olan **miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4868). [miskīn,]*
7.Sünbül ü yāsemīne ḫırmen-idüñ / Geh yiñine yüzin sürüp **miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 5946). [miskīn,]*
8. Teng meskende ḳalsa bir **miskīn** / Vüsʿati sa'yına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [miskīn,]*

9. Misk būyını ḳoḳmayan **miskīn** / Étdi dāmān için çü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [miskīn,]*
10. Ėşidüp bu ṣadāyı ol **miskīn** / Nāydan çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [miskīn,]*
11. Āteşīn nāle-y-ile ol **miskīn** / Ḫāne-i nāya girdi zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436). [miskīn,]*
12. K'eyleyüp bunca gūşiş ol **miskīn** / Kendü zuʿmında vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [miskīn,]*
13.Sen ki olduñ cihānda ṣūret-bīn / Añlamaduñ bu maʿniden **miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [miskīn,]*
14.Dédi aña yine Resūl-i Emīn / Meskenüñ ḳanda-y-ıdı iy **miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [miskīn,]*
15. Sürçe düşe olur çün aña yaḳīn / Görür anı serāb-ımış **miskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [miskīn,]*
16. Gördi çün bu cemāli ol **miskīn** / Düşdi yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [miskīn,]*
17.Cevherī heykelini ol **miskīn** / Vérdi pā-müzd dāyesine hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [miskīn,]*
18. Miḥnete nām-zād olan **miskīn** / Yārdan nā-murād olan miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4868). [miskīn,]*
19. Şefḳati germ olup bu **miskīne** / Götürüp anı taḫt-ı zerrīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [miskīne, -e]*
20. Ḳanda bir serve baksa bu **miskīn** / Ḳaddini görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [miskīn,]*
21. Bu beşāret demine şükrāne / Sen de **miskīnleri** ṭoyur ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [miskīnleri, -ler, -i]*

miskīn ol: *Aciz, zavallı olmak.*

1.Silk-i ṭālibden **olmaġa miskīn** / Varı ol iplig-idi vérdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [miskīn ol, -mag, -a]*

miskin pīr: *Aciz, zavallı ihtiyar (Hz. Yakup)*

1.Oldı ṭıfla tufeylī **miskin pīr** / Aldadı anı zīver-i tezvīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 636). [miskin pīr,]*

misli-i mālik: *Mâlik'in benzeri, dengi.*

1.Misli-i Māliküñ şu ġāfildür / Dāyimā mülk ü māla māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [misli-i mālik, -üñ]*

Mışr: *Mısır ülkesi, diyarı*

1.ʿIşḳ **Mışrına** olmayan sālik / Yūşūf-ı ḳalbe olmadı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 76). [Mışrına, -ı, -n, -a]*
2.**Mışr** egerçi cemāl bāġı-y-ıdı / Cennet āhūları ṭurāġı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2203). [Mışr,]*
3.Zer vérüp **Mışruñ** āftābları / Aldılar cāna şevḳ u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [Mışruñ, -uñ]*
4. Çün zebercedden eyledi tācı / Degdi **Mışruñ** ḫarācı ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [Mışruñ, -uñ]*
5. Meskenüm **Mışr** anuñ ʿazīzi benem / Ḫᵛān-i baḫtuñ nebāt-rīzi benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [Mışr,]*
6. Ne yér añılsa döndürürdi yüzi / **Mışr** añılsa şeker ṣaçardı sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [Mışr,]*
7. Cānın añana ebter ét dér-idi / **Mışr** añana mükerrer ét dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [Mışr,]*
8. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu ki **Mışrūñ** da var mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,]*
[Mışrūñ, -uñ]
9. İlla bunuñ hevāsı ḫāk-i Mışr / Gülmez añılmayınca tā ki **Mışr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [Mışr,]*
10. Uzanur **Mışra** ḳalbi yapraġı / Ya ṣuyıdur çeken ya ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [Mışra, -a]*
11. Ṭutdı şām ü seḥer naẓar bu işe / Gül Zelīḫası **Mışrına** irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [Mışrına, -ı, -n, -a]*

12. Meger ol **Mışr** olan cenān-ımış / Mışr-ı dilde ʿAzīz cān-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [Mışr,]*

13.Gösteren ḫᵛāb içinde naḳş-i cemāl / Eyleyen **Mışr** içinde ʿahd-i viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3323). [Mışr,]*

14.Dédi kim cümle **Mışruñ** aʿyānı / Ḫᵛācesi mīri belki sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [Mışruñ, -uñ]*

15.Var-ıdı **Mışr** içinde bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [Mışr,]*

16.Yoġ-ıdı ʿaṣr içinde mānendi / **Mışra** ṭolmışdı leẕẕet-i ḳandi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3492). [Mışra, -a]*

17. Ki bir Aʿrābī ol zemānda meger / **Mısra** Kenʿāndan eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [mısra, -a]*

18. Bitdi çün **Mışra** varup işleri hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [Mışra, -a]*

19. Milk-i Kenʿāndan oldum āvāre / **Mışra** düşdüm ġarīb ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3729). [Mışra, -a]*

20. Bindürüp bir ḫar üzre ʿĪsī-vār / **Mışrı** gezdürdiler yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [Mışrı, -ı]*

21. Ḫurrem ét būstān sarāyını gel / Ḳul édin **Mışr** pādşāhını gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [Mışr,]*

22. **Mışr** ululları bī-ḥisāb ü şümār / Her birisi ṭutar elinde nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5243). [Mışr,]*

23. **Mışra** āsār-ı ʿizzeti ṭoldı / Nām-ı Yūsuf ʿAzīz-i Mışr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5279). [Mışra, -a]*

24. Dédi Yūsuf çün oldı ḫāṭırı şād / Cümle **Mışr** ehlin eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [Mışr,]*

25. Kāyil olup bu şarṭa pīr u cüvān / Toldı **Mışra** hidāyet-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [Mışra, -a]*

26. Sāl-i sābi ‘de **Mışruñ** aḥrārı / Nān-ıçun bende oldılar varı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5704). [Mışruñ, -uñ]*

27. Dédi Yaʿḳūb irişdi baña ḫaber / Şimdi **Mışra** ʿAzīz olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [Mışra, -a]*

28. Geldi **Mışra** çün iḫvet-i Yūsuf / Bilüp anları ḥażret-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5761). [Mışra, -a]*

29. Ṭañ mı şāh-ı ʿAcem ya Ḳayṣar-i Rūm / Galle ḳaṣdına **Mışra** étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [Mışra, -a]*

30. Her ki **Mışruñ** gelürdi ḳapusına / Yūsufuñ ʿarż olurdı ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [Mışruñ, -uñ]*

31. Çün bular yine **Mışra** irdiler / Emr-i Yaʿḳūb üzre girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [Mışra, -a]*

32. Dédi oġlanlarına **Mışra** gédüñ / Anda sa'y eyleyüp taḥassüs édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [Mışra, -a]*

33. Rāviler dér ki bir münādi meger / Girdi **Mışra** nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [Mışra, -a]*

34.Medyenüñ kārbānı **Mışra** meger / Raḫt ü baḫt-ıla eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [Mışra, --a]*

35. Ẕikr olınur ki Şeyh Ebū ‘Oṩmān / Diledi bir gün ola **Mışra** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [Mışra, --a]*

36.İrdi ol gelmeg-ile **Mışra** ḥayāt / Ḳademidür anuñ bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [Mışra, --a]*

37. Dédi iy nūr-ı dīde olma melūl / **Mışrdan** gelmediyse n’ola resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [Mışrdan, -dan]*

38. Cānib-i Mışra cānın étdi sebīl / **Mışr**-ıçun oldı eşk-i dīdesi Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [Mışr-ıçun, -ıçun]*

39. **Mışra** élçi yaraġın étdi revān / Tuḥfeler ḥāżır étdi bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [Mışra, --a]*

40. **Mışra** anuñ-ıçun ġarīb oldum / Ne ġarīb ol ki bī-naṣīb oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [Mışra, --a]*

41.**Mışra** āḫir ʿAzīz olur bu melek / Umaram kim bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [Mışra, --a]*

42.Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü Kadīr / Ṭapuñı āḫir éde **Mışra** emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [Mışra, --a]*

43.Şekker-i vaṣl-içün bu bī-çāre / **Mışra** düşdüm ġarīb ü āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [Mışra, --a]*

44. Çün anı **Mışra** bile göndüresin / Ḥıfẓını nice éderüz göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [Mışra, --a]*

45. Bildi Yūsuf ki çoḳ fesād olısar / **Mışra** āvāz-ı naʿrası ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [Mışra, --a]*

46. Varsun emr eyle **Mışra** mu'temedüñ / Görsün anda ne étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [Mışra, --a]*

47. Berdaʿī ester esb-i tāzīler / Ṭoldı ol günde **Mışr** ü yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [Mışr,]*

48. Ol ḥuzūruñ şebine bedr-i temām / Ṣatılup **Mışra** olmış anda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [Mışra, -a]*

49.Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün mīl / Ḥüsni **Mışrın** ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [Mışrın, -ın]*

50. **Mışra** Yūsuf çü şehr-i yār oldı / ʿadl ü inṣāfı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [Mışra, -a]*

Mışr ehli: *Mısırlılar, Mısır halkı.*

1.Dédi **Mışr ehli** aña iy ḫᵛāce / Çünki irdüñ bu devlet ü tāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [Mışr ehli,]*

2.Cümle **Mışr ehli** bunda ḫāżırdur / Görmege ḳapusına nāẓırdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [Mışr ehli,]*

3.Cümle **Mışr ehli** anda pīr ü cüvān / Üç gün üç géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [Mışr ehli,]*

4. Çünki irişdi Yūsufuñ ḳademi / Gétdi **Mışr ehlinüñ** belā vü ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [Mışr ehli, -nün]*

5.Cümle **Mışr ehli** dédiler ki bu hāl / Ḥāṣıl olmazdı gelmese bu cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2256). [Mışr ehli,]*

6. Cümle **Mışr ehli** anda ḫāżır-ıdı / Ol mehüñ maḳdemine nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [Mışr ehli,]*

7.Ṭoldı **Mışr ehli** içre şādīler / Eylediler nidā münādīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3308). [Mışr ehli,]*

8.Māh-ı Kenʿān çün étdi ʿarż-ı bahā / Cümle **Mışr ehli** ṭālib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [Mışr ehli,]*

9. Yoḫsa **Mışr ehline** żarar irişür / Cāna ol naʿradan seḥer irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [Mışr ehli, -n, -e]*

Mışrī: *Mısırlılara özgü, Mısırlılara ait.*

1. Géydi sīmīn tenine ḥulle-i zer / Bend étdi miyāna **Mışrī** kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [Mışrī,]*

mısr-ı cān: *Can Mısır'ı II Can ülkesi.*

1. Ḥaḳḳa minnet ki şad oldı göñül / **Mısr-ı cānda** ʿAzīzi buldı göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [mısr-ı cān, -da]*

Mışr-ı cihān: *Cihanın Mısır'ı II Mısır ülkesi.*

1. Şāh-ı seyyāra çünki étdi ẓuhūr / Ṭoldı **Mışr-ı cihāna** şevḳ u sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [Mışr-ı cihān, -a]*

2. Rūz-i nevrūz-idi meger o zemān / Pür-ṣafā olmış-ıdı **Mışr-ı cihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3017). [Mışr-ı cihān,]*

3.Çün yine Yūsuf-ı cihān-ārā / Étdi **Mışr-ı cihāna** ʿarż-ı bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3248). [Mışr-ı cihān, -a]*

Mışr-ı dil: *Mısır dili II Mısırda konuşulan dil.*

1. Meger ol Mışr olan cenān-ımış / **Mışr-ı dilde** ʿAzīz cān-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [Mışr-ı dil, -de]*

mısr-ı hāver ʿazīzī: *Doğu Mısır'ın Azizi (Hz. Yusuf).*

1. Géce géçdi çün irdi vaḳt-i seḥer / **Mısr-ı ḫāver ʿazīzi** étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 760). [mısr-ı ḫāver ʿazīzī,]*

Mışr-ı ḥikmete ʿAzīz ol: *Hikmet, bilgelik şehrine vezir olmak II Hikmet Mısr'ına Aziz (Yusuf) olmak.(Hz. Osman)*

1.Çün ʿ**Azīz oldı Mışr-ı ḥikmete** ol / Yūsuf-ı sānī dédi aña Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292). [Mışr-ı ḥikmete ʿAzīz ol, -e]*

Mışr-ı ḥüsn: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

1.Dédi iy **Mışr-ı ḥüsne** bānūlar / Meclis-i ʿizz ü nāza meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4722). [Mışr-ı ḥüsn, -e]*

Mışrī şekker: *Mısır şekeri II kristalleri büyük olan Mısri şekeri.*

1.Reng-der-reng zeyn ü zīverler / Teng-ber-teng **Mışrī şekkerler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3057). [Mışrī şekker, -ler]*

Mışr-ı vücūd: *Vücut, varlık şehri, ülkesi.*

1. Sen de isterseñ iy muḥibb-i vedūd / Dār-ı İslām ola bu **Mışr-ı vücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [Mışr-ı vücūd,]*

Mışr-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un Mısır'ı. (Hz. Yusuf'un Mısır'da yaşaması bağlamında.)*

1. Aġlar-iken ġam ü te'essüfden / Kārbān geldi **Mışr-ı Yūsufdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5739). [Mışr-ı Yūsuf, -dan]*

misal: *Örnek, misal.*

1. Geh ḳaşın seyr éder ḫayāl-iken ol / Ẕevḳ-i bī-misl éder **miṣal-iken** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [miṣal-iken, -iken]*

misal: *Benzer, gibi.*

1 ʿIşḳdur dil açan ḫayāli-y-ile / ʿayn éden ʿiyān **miṣāli**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2743). [miṣāli-y-ile, -i, -y, -ile]*

misal: *Tasvir, resim.*

1. Ṣorsañ āyīneye cemālinden / Ḫaberi yoḳ meger **miṣālinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [miṣālinden, -i, -n, -den]*

misāl ol: *Eş, benzer, denk olmak.*

1. Ger aransa aña naẓīr-i cemāl / Meger āyīnesinde **ola miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [miṣāl ol, -a]*

mīve: *Meyve, yemiş.*

1.Bāġbānı uyur bulan uġrı / **Mive** almaḳda ola mı ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [mive,]*

2. Ḳāmeti naḫl-i ravża-i melekūt / **Mīvesi** luṭf-ı Ḫażret-i Lāhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2429). [mīvesi, -si]*

3.**Mīveler** tāze tāze ter-nāzük / Her birinde sepet sepet yük yük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4713). [mīveler, -ler]*

miyān: *Ara, orta*

1.Dāne laʿl-ile ḥoḳḳasını enār / Pür édüp ṭutmış ol **miyānda** kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [miyānda, -da]*

2. Anca ḳıl yardı şāne saʿy-ile cüst / Farḳ-ı nāzük ḳodı **miyāna** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [miyāna, -a]*

miyān: *Kemer bağlanacak yer, bel II sevgilinin ince beli.*

1.Mūya dönmiş-dürür **miyānı** gibi / Bir ḫayāl oldı ebruvānı gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2215). [miyānı, --ı]*

2. Gāh öper hīç-iken dehānın anuñ / Geh ḳuçar bī-nişān **miyānın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [miyānın, -ı, -n]*

3. Cismümi mūy éden **miyānuñ-ıçun** / Beni dil-teng éden dehānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2649). [miyānuñ-ıçun, -uñ, -içün]*

4. Geh hem-āġūş olam **miyānuñ**-ıla / Gāh hem-nūş olam dehānuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 147, Beyit 5520). [miyānuñ-ıla, -uñ, -ıla]

5. Yoġ-iken ḳılca fitne cānında / Kemeri buldılar **miyān**ında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 526). [miyānında, -ı, -n, -da]*
6. Arasañ gevdesinde ḳıldan eser / Mūya beñzer **miyān** olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [miyān,]*
7. Bir kemer-bendi ney gibi o nigār / Baġlamazdı **miyānına** tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [miyānına, -ı, -n, -a]*
8. Mūy ḥaḳḳı ki bu **miyānuñdur** / Ser-i mū ḥaḳḳı kim dehānuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [miyānuñdur, -uñ, -dur]*
9. Çün nemek şūr ü şevḳın étdi dürüst / Kemer étdi ḳolın **miyānına** cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [miyānına, -ı, -n, -a]*

miyān: *Orta yer, meydan.*

1. Anca teftīş ü bunca diḳḳat-ile / Geldi Yūsuf **miyān**a nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525) [miyāna, -a]*
2. Getürürdi **miyāna** geh kemerin / Yād éderdi miyān-ı sīm-beriñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4975). [miyāna, -a]*
3. Sora-y-ıdum deyüp cihāndan anı / İstedi irdügi **miyān**dan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [miyāndan, -dan]*
4. Gelse āḫir **miyāna** būs ü kenār / Bulmaz eşkāl-i kāra yine kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [miyāna, -a]*
5. Çünki gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / Geldi evvel **miyāna** būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [miyāna, -a]*
6. Bir dıraḫt étdiler **miyānında** / Sidreden müntehā zemānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4292). [miyānında, -ı, -n, -da]*

miyān-ı arż u semā: *Yer ve göğün ortası; yer yüzü, dünya.*

1. Nice ḳalsun hayāt ḳalmadi mā / Dūda döndi **miyān-ı arż u semā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [miyān-ı arż u semā,]*

miyān-ı cānān: *Sevgilinin beli.*

1. Ḳılca ḳaldı beli gibi cānı / Ki ḳuçaydı **miyān-ı cānānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3010). [miyān-ı cānān, -ı]*
2. Ḳomazam tende ḳıl ḳadar cānı / Ḳuçmadum çün **miyān-ı cānān**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4508). [miyān-ı cānān, -ı]*

miyān-ı ḫāne: *Evin ortası, avlu.*

1. Çünki girdi **miyān-ı ḫāne**sine / Tutdı bélin kemer bahanesine (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 521). *[miyān-ı ḫāne, -si, -n, -e]*

miyān-ı laṭīf: *Güzel, nazik bel.*

1. Ṭaʿamuñ oldı-y-ısa ol **miyān-ı laṭīf** / Olasın mūy-veş nizār u naḥif *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1378). [miyān-ı laṭīf,]*

miyān-ı serv: *Servi ağacının ortası, beli.*

1. El uzatmış **miyān-ı serve** çenār / Yaʿni ḫōşdur miyān-ı yāri kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [miyān-ı serv, -e]*

miyān-ı sīm-ber: *Gümüş, beyaz renkli göğsün ortası, bel; sevgilinin beli.*

1. Getürürdi miyāna geh kemerin / Yād éderdi **miyān-ı sīm-beriñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4975). [miyān-ı sīm-ber, -in]*

miyān-ı yār: *Sevgilinin beli.*

1. El uzatmış miyān-ı serve çenār / Yaʿni ḫōşdur **miyān-ı yāri** kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [miyān-ı yār, -i]*
2. Ki n'olaydı **miyān-ı yāre** eger / Sīm sā'idlerüm olaydı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3616). [miyān-ı yār, -e]*

mizāc: *Yaradılış, fıtrat; huy, tabiat.*

1. Şöyle kim bir gün ol żaʿīf **mizāc** / Oldı ḳan almaġa meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [mizāc,]*

2. Étme nāzük **mizācuñı** bī-mār / Şāyed olmaya ḳābil-i timār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5961). [mizācuñı, -uñ, -ı]*

mizāc eyle: *Huy, tabiat yapmak II huyu, mizacı ḥāline getirmek.*

1. Ḥaḳḳ saña **mizāc eylemişdür** / Luṭf u keremi ḳılup mülemmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 229). [mizāc eyle, -miş, -dür-miş, -dür, -]*

mīzān: *Adalet; eşitlik duygusu.*

1.Buña meyl étdi ḳalbi mīzānı / ʿAdl–ile étmez oldı iḥsānı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). *[mīzānı, -ı]*

mīzāna gir: *Ölçülmek, tartılmak; değeri, kıymeti tespit edilmek.*

1.**Gir** bu **mīzāna** ṭaşra çıḳ iy māh / Ḳadrüñe ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [mīzāna gir,]*

mīzāna urıl: *Mizana vurulmak; hesaba çekilmek (Mahşer günü kulun dünyada yapıp ettiklerinden hesaba çekilmesi bağlamında.).*

1. ʿameli çün **urıla mīzāna** / Olmaya bir gözine şükrāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [mīzāna urıl, -a]*

moġal-ı bī-emān ü ġāret-cūy: *Acımasız ve yağmacı, talan edici Moğol. (Birine kızgınlık anında sarf edilen söz.)*

1.Dédi iy ʿibrī-yi ʿibāret-gūy / **Moġal-ı bī-emān ü ġāret-cūy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4502). [moġal-ı bī-emān ü ġāret-cūy,]*

mū: *Kıl, saç teli.*

1. Eyle bağlandı bend-i gīsūya / Ṭaḳdı biñ ḫasta cānı bir **mūya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [mūya, -y, -a]*

mū gibi pür-tāb ol: *Kıl kadar kalmak, ufacık kalmak. (Kötü bir durum karşısında ezilip bükülmek; mahcup olmak.)*

1.Yūsufa irdi çün bu tāb-ı ʿitāb / Tābdan **oldı mū gibi pür-tāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [mū gibi pür-tāb ol, -dı]*

mu‘abbir: *Rüya tabir eden, rüya yorumcusu.*

1.Dédi aña **mu‘abbir** iy Mālik / Olasın bir ġulāma sen mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [mu‘abbir,]*

2.Ṭurdı ol dem **mu‘abbire** gétdi / Düşde ol gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [mu‘abbire, -e]*

3. Cemʿ olup her **mu’abbir** anda temām / Ḫᵛāb-ı sulṭāna dédiler aḥlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169). [mu’abbir,]*

4. Çın seḥer çün uyandı düşden emīr / Her **mu‘abbirden** istedi taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [mu’abbirden, -den]*

mu‘abbir-i remmāl: *Remil falı bakan rüya yorumcusu II falcı.*

1.Bunı baña **mu‘abbir-i remmāl** / Medḥ édüp démiş-idi ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1797). [mu‘abbir-i remmāl,]*

mu’allaḳ: *Asılmış, asılı kalmış.*

1.Ġabġabı kim **mu’allaḳ** āb-ıdı / Ṣan ki ter şişede gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [mu’allaḳ,]*

mu’allim: *Öğretmen, hoca.*

1. Lālası lāle-y-idi dāyesi gül / Dersi elḥān **mu'allimi** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2368). [mu’allimi, -i]*

muʿāmele: *Alış veriş, anlaşma.*

1.Gele yüz nāz-ıla muḳābeleye / Başlaya luṭf-ıla **muʿāmeleye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [muʿāmeleye, -y, -e]*

muʿanber: *Güzel kokulu, güzel kokan.*

1. Seḥer münevver olur dem-i ruḥ müşa'şa'ıla / Gece mu'aṭṭar olurdum ṣaçı **muʿanber**-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [muʿanber-ile, -ile]*
2. Ki anı ḫāk-i pāyi ʿanber éder / Bū-yi zülfi pāyi **muʿanber** éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [muʿanber,]*

mu'aṭṭar ḳıl: *Güzel kokutmak, ıtırlı hâle getirmek.*

1. Cān gibi menzilin münevver ḳıl / ʿŪd ü ʿanber tütüz **mu'aṭṭar ḳıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [mu'aṭṭar ḳıl,]*

mu'aṭṭar ol: *Güzel kokulu olmak II sevinmek, mutlu olmak.*

1. Seḥer münevver olur dem-i ruḥ müşa'şa'ıla / Gece **mu'aṭṭar olurdum** ṣaçı muʿanber-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [mu'aṭṭar ol, -ur, -du, -m]*

mübārek: *Hayırlı, uğurlu;mukaddes.*

1. Dér-idi dāmenin öpüp ey vāy / Ḳanı yüz sürdügüñ **mübārek** pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [mübārek,]*
2. Geldi göñlüme bir **mübārek** kār / Umaram bulasın anuñla ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [mübārek,]*

mübārek-bād: *"Kutlu olsun, mübarek olsun" anlamında dua ifadesi.*

1. Étdi her ḫāṭırı bu ʿaḳde güşād / Dindi her yandan **mübārek-bād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5536). [mübārek-bād,]*

mübdi': *Eşi ve benzeri olmayan şeyler yaratan, yaratıcı (Allah).*

1. Bu cemāl-i bedīʿle anı / **Mübdi'** añladı ḳavm-i Bisānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1961). [mübdi',]*

müberrā: *Arınmış, saf, temiz.*

1. Reng-i meşşāṭadan **müberrā** yüz / Çīnī āyineden mücellā yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [müberrā,]*

mübtelā: *Bağımlı, tutkun, düşkün; âşık*

1.Dōstuñ her ki **mübtelāsıdur** / Murtażāsı anuñ rıżāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4058). [mübtelāsıdur, -sı, -dur]*
2. Bu ḳadar çekdi çün belā Yūsuf / K'oldı zindāna **mübtelā** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [mübtelā,]*
3.Géde ʿizzet ḳalasın anda ḫaḳīr / Bend-i miḥnetde **mübtelā** vü esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [mübtelā,]*
4. Olsa bir **mübtelā** eger bīmār / Aña eylerdi luṭf-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [mübtelā,]*
5.Dédi luṭf-i Ḫudāyı gördüñ mi / **Mübtelāya** cezāyı gördüñ mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3302). [mübtelāya, -y, -a]*
6. Enbiyānuñ menāḳıbın söyle / **Mübtelālar** merātibin söyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 363). [mübtelālar, -lar]*
7.Çün Zelīḫāya eylemedi nigāh / Étdi ol **mübtelā** ciġerden āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [mübtelā,]*
8. ʿömrümüñ ḫāṣılın vérüp bāde / Ḳalmışam **mübtelā** vü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [mübtelā,]*

mübtelā ét: *Bir şeye düşkün etmek, alıştırmak; bağımlı hâle getirmek.*

1. Beni ol sidre **mübtelā étdi** / Kārumı cümle müntehā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [mübtelā ét, -di]*

2. ʿākıbet vaṣluña çü bulmaya yol / Seni zindāna **mübtelā éder** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [mübtelā ét, -er]*
3. Étdi Yūsuf duʿā' çü zindānı / **Mübtelā étdi** ḥabse Ḥaḳḳ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [mübtelā ét, -di]*
4. İrmeg-içün eli gül-i yāre / Yārini **mübtelā éde** ḫāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4878). [mübtelā ét, -e]*

mübtelā eyle: *Âşık, tutkun eylemek.*

1.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[mübtelā eyle, -r]*

mübtelā eyle: *Giriftâr eylemek, tutkun eylemek.*

1. Emr-i ẕebḥ-ile atam İsḥāḳı / **Mübtelā eyledi** hem ol Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [mübtelā eyle, -di]*

mübtelā ol: *Yakalanmak, maruz kalmak.*

1. Pederi dédi olma divāne / **Mübtelā olma** ḥabs ü zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2702). [mübtelā ol, -ma]*
1. Her ne ādem ki irmedi o deme / **Mübtelā oldu** ʿāḳıbet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [mübtelā oldu, -du]*

mübtelā ol: *Düşkün olmak, tutulmak.*

1.Cümle ʿuṣṣāḳ **mübtelā oldı** / Dilde elḥānı bu nevā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [mübtelā ol, -dı]*

mübtelā-yı belā: *Zorluklara maruz kalmış (kimse)*

1.Benem ol bī-baṣar esīr ü ʻamā / Müflis ü ac ü **mübtelā-yı belā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [mübtelā-yı belā,]*

mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ: *Açık, aşikar ẓulmün belasına, musibetine maruz kalan (kimse)*

1.Belki dé kim alur ṭarīḥ ü cerīḥ / **Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ,]*

mübtelā-yı cefā-yı āşūb: *Eziyetlere, musibetlere, kargaşalara maruz kalan (kimse)*

1. Dédi ben Yūsuf ibn -i Yaʿḳūbam / **Mübtelā-yı cefā-yı āşūbam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3727). [mübtelā-yı cefā-yı āşūb, -am]*

mübtelā-yı firāḳ: *Ayrılığa maruz kalmış, ayrılığa düşmüş (kimse)*

1. Ėki cānibden ol éki müştāk / Ékisi daḫi **mübtelā-yı firāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [mübtelā-yı firāḳ,]*

mübtelā-yı hicrān: *Ayrılığa maruzkalmış, ayrılık derdine düşmüş olan (kimse)*

1. Ben daḫi **mübtelā-yı hicrānam** / Dürd-i derd-ile mest ü ḫayrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6019). [mübtelā-yı hicrān, -am]*

mübtelā-yı Yūsuf: *Hz. Yusuf'a âşık, tutkun.*

1. Sīnesi pür-hevā-yı Yūsuf-ıdı / Cān-ıla **mübtelā-yı Yūsuf**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5308). [mübtelā-yı Yūsuf, -ıdı]*

mucāb duʿā': *Kabul edilmesi kesin olan, kabul edilmiş dua.*

1. Ẕikr olınur ki her nebīye Ḫudā / Luṭf édüp vérdi bir **mucāb duʿā'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). [mucāb duʿā',]*

mücāvirī: *Komşu, komşu gibi; çok yakın.*

1. Derd ü rence **mücāvirī** dem-sāz / Demi kūtāh enin ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [mücāvirī,]*

mücellā: *Parlak, cilalı.*

1. Reng-i meşşāṭadan müberrā yüz / Çīnī āyineden **mücellā** yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [mücellā,]*

mücellā ḳıl: *(Gönül aynasını) parlatmak, cilalamak. (Gönlü saf ve temiz tutmak bağlamında.)*

1. Ḥamdī āyineñi **mücellā ḳıl** / Ḳalbüñi nūr-ı Ḥaḳḳa meclā ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3674). [mücellā ḳıl,]*

mücellā-yı ḥüsn: *Parlak, göz alıcı güzellik.*

1. Ḳıldı ẓerrāt-ı ʿālemi mir'āt / Oldı **mücellā-yı ḥüsn** ol ẓerrāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1950). [mücellā-yı ḥüsn,]*

mücellā-yı ṣūret-i hūban: *Güzellerin yüzünün parlaklığı.*

1. Ṣūretin çünki eyledi pinhān / Oldı **mücellā-yı ṣūret-i ḫūban** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2019). [mücellā-yı ṣūret-i ḫūban,]*

mücerred: *Yalnız, tek, tek başına.*

1. Ervāḥ-ı mücerred irmemişdür /Ol kurbe **ki** irdi ol mücerred *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 191). [mücerred,]*

mücerredat: *Mücerret varlıklar, madde ve beden gömleğinden soyunmuş ruhlar; melekler.*

1.2. Ceberūtun kamu sıfatıy'çun / Melekūtun mücerredatıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 135*). [mücerredatıy'çun, -ı, -y, -çun]*

mūcib olma: *Gerekmek, gerekli olmak.*

1.Ḥikmeti mūcibince eylese kār **/ Mūcib olmaya** fāʿil-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1976). [mūcib olma, -y, -a]*

mucīb-i muẓṭar: *Zavallı, düşkün kimselerin isteklerine cevap veren (Allah)*

1. Pāk ḳulında bu muḳarrerdür / Rabb-i ʿizzet **mucīb-i muẓṭardur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5159). [mucīb-i muẓṭar, -dur]*

mūcibince: *Gereğince.*

1.Ḥikmeti **mūcibince** eylese kār / Mūcib olmaya fāʿil-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1976). [mūcibince,]*

mu'ciz-i cemāl: *Mucizevi güzellik; sevgilinin âşığı aciz bırakan güzelliği.*

1.Ṭañ degül **mu'ciz-i cemālüñden** / Od ura cānuma zülālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4017). [mu'ciz-i cemāl, -üñ, -den]*

müdām: *Daima, sürekli, her zaman.*

1.Cām-ı la 'lüm **müdām** ola nūşuñ / Serv-i ḳaddüm ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4464). [müdām,]*

2. **Müdām** içürdügi bāde yérine baña felek / Müdām ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḫḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [müdām,]*

3. Ser elümde elüm serümde **müdām** / Yél gibi pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [müdām,]*

4.ʿādetiy'di oġullarına **müdām** / Ki gelürlerdi olmadın aḫşām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1101). [müdām,]*

5.Baġlayayın anı ḳatumda **müdām** / Hem-demüm ola ḫalvetümde **müdām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [müdām,]*

6.Baġlayayın anı ḳatumda **müdām** / Hem-demüm ola ḫalvetümde **müdām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1339). [müdām,]*

7. Olsa tezyīn ü zīnet emri temām / Yār-ile ʿişret eyler-idi **müdām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [müdām,]*

müdām: *Şarap.*

1. Müdām içürdügi bāde yérine baña felek / **Müdām** ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḫḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [müdām,]*

müdām ol: *Daim olmak, sürekli olmak.*

1. Ḳanda-y-ısañ saña selām olsun / Ṣaġ-ısan ṣaġlıġuñ **müdām olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1148). [müdām ol, -sun]*

2. Mey lebinden **müdām ola** nūşuñ / Tāze servi ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [müdām ol, -a]*
3. Bir niçe yüz kenīzek ü ḫuddām / Ḫiẕmetinde **olurlar-ıdı müdām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2401). [müdām ol, -ur, -lar, -ıdı]*

müdd: *Değeri kullanıldığı yere göre değişen eski bir tahıl ölçeği ve bu ölçek miktarı tahıl.*

1. **Müdd**-iken bulmaz-ıdı ḥabbesini / Ḫᵛāceler nāne ṣatdı cübbesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [müdd-iken, -iken]*
2. Ki véricek bulara ġalle vü zād / Ol ḳadar **müdd** ki oldı dilleri ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [müdd,]*
3. Şimdi ṣāʿ-ı melik uġurladuñuz / Ḫayr éderken **müdd-ile** ḥażret-i ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6836). [müdd-ile, -ile]*

müddeī: *İddia edici, iddia eden; davacı.*

1. Çün Süleymān bu resme aldı cevāb / Dönüp ol **müddeīy**e ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [müddeīye, -y, -e]*

müdde'ī ol: *İddiacı olmak, iddia etmek.*

1. **Müdde'ī oldı** biri geldi dile / Birisinden bu resme ḳıldı gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1268). [müdde'ī ol, -dı]*

müddet: *Süre, zaman, vakit.*

1. Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe **müddet** bu yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [müddet,]*

mü'essir: *Eser sahibi, fail. (Allah).*

1. Fikri oldu figār anuñ ki ḳılar / eserinden müʾessirine naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). *[müʾessirine, -i, -n, -e]*

mü'ezzin: *Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse.*

1. Kūs-ı sulṭān seḥerden étdi fiġān / Din **mü'ezzinleri** oḳudı ezān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [mü'ezzinleri, -ler, -i]*

mufażżal ét: *Başkalarına üstün tutmak.*

1. ʿĀḳıbet Ḥaḳḳ mükemmel étdi seni / Cümlemüzden **mufażżal étdi** seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [mufażżal ét, -di]*

müferriḥ: *Ferahlık veren, iç açıcı.*

1. Ne **müferriḥ** müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü cān andan aldı ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [müferriḥ,]*

müferriḥ-i dil ü cān: *Cana ve gönüle ferahlık veren II canı ve gönlü rahatlatan.*

1. Dehen-i tengi ḥoḳḳa-i mercān / Laʿli anda **müferriḥ-i dil ü cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1992). [müferriḥ-i dil ü cān,]*

müferriḥ-i yāḳūt: *Ferahlatıcı, iç açan yakut; sevgili. (Hayatın idamesini sağlayan kan bağlamında.)*

1. Ne müferriḥ **müferriḥ-i yāḳūt** / Dil ü cān andan aldı ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [müferriḥ-i yāḳūt,]*

müfettiḥü'l-ebvāb: *Kapıları açan, Allah.*

1. Étmemişdür **Müfettiḥü'l-Ebvāb** / ʿArşa varınca ol nidāya ḥicāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1816). [müfettiḥü'l-ebvāb,]*

müflis: *İflas eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

1. **Müflis** ḥimāyet eylemese gence iricek / Faḳr-ıla rence düşse ḥamiyyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [müflis,]*

müflis: *Beğenilmeyen, hor görülen kişi.*

1. Benem ol bī-baṣar esīr ü 'amā / **Müflis** ü ac ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [müflis,]*

muḥabbet ét: *Âşık olmak, gönül vermek, sevmek.*

1.Bu aña bunca kim **muḥabbet éder** / Bundan ol ṭañ budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [muḥabbet ét, -er]*

muḥaḳḳak: *Gerçek, doğru.*

1. Dédi Yūsuf **muḥaḳḳak-ısa** bu ḥāl / Anı ḳurd almaġ arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [muḥaḳḳak-ısa, -ısa]*

muḥāl: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkansız.*

1. Pā-yi serve **muḥāl**-iken reftār / Ṣuyı bend étdüñ aña iy ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [muḥāl-iken, -iken]*
2. Dédi dāye **muḥāli** étme ṭaleb / Ki olur ol ṭaleb zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [muḥāli, -i]*
3. Dédi Yūsuf muḥaḳḳak-ısa bu ḥāl / Anı ḳurd almaġ arañuzda **muḥāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [muḥāl,]*

muḥāl ol: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmamak; imkansız olmak.*

1. ʿāḳile ʿaḳlı çün ʿiḳāl oldı / Seni fehm étmesi **muḥāl oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103). [muḥāl ol, -dı]*
2. Yārı anuñ ki Ẕü'l-Celāl olur / Anı ḳatl eyleme **muḥāl olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [muḥāl ol, -ur]*
3. ʿāṣıḳ ammā çü bī-mecāl olur / Ṣabr-ı dāyim aña **muḥāl olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5007). [muḥāl ol, -ur]*

muḥālāt: *Olmayacak şeyler, gerçekleşmesi mümkün olmayan şeyler.*

1. Yoġ-iken var éder ḫayālātı / Cā-yı mümkinde ḳor **muḥālātı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3060). [muḥālātı, -ı]*

muḥālefet peydā eyle: *Muḫālefete, ihtilafa düşmek, bir karara varamamak II farklı görüş bildirmek.*

1. ʿAdedinde ol aḳçanuñ ʿulemā / **Eylediler muḫālefet peydā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1696). [muḫālefet peydā eyle, -di, -ler]*

muḥālī: *İmkansızlıkla ilgili olan; imkansız.*

1. Çün bu düş ṣūret-i ḫayālīdür / Nice te'vīl ola **muḫālīdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5171). [muḫālīdür, -dür]*

muḫālif ol: *Karşı olmak, aykırı olmak.*

1. Yaz göñül levḥine bu ḳavli temām / Rāst olmaz **muḫālif olsa** kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [muḫālif ol, -sa]*

muḥāllebi: *Süt, toz şeker, buğday nişastası ile yapılan tatlı.*

1. Şīr ḫurmalar ü **muḥāllebiler** / Ḳandī ḥalvā nebātī leblebiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2956). [muḥāllebiler, -ler]*

Muḥammed: *Hz. Muhammed; peygamberlerin sonuncusu ve en büyüğü olan İslam peygamberi.*

1.Ümmet-iseñ **Muḥammede** iy yār / İ'tibār ét bu ḳıṣṣaya yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [muḥammede, -e]*
2. ʿālem eşigi gedası-y-iken / Faḫr eyledi faḳr-ıla **Muḥammed** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 190*). [muḥammed,]*

muhannes: *Kalleş, korkak, alçak, namert (kimse)*

1.Aña kim bu belā müverresdür / Ṣabra yüz ṭutmasa **muḫannesdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [muḫannesdür, -dür]*

muḥayyer: *Şaşkınlık içinde, hayrette kalmış (kimse).*

1. Mülzem olup ḳamusı étdi sükūt / Ser-nigūn ü **muḥayyer** ü mebhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5839). [muḥayyer,]*

muhbir-i nefīr-i memāt: *Ölüm çığlıklarının habercisi.*

1. Birinüñ gördügi beşīr-i necāt / Birinüñ **muḫbir-i nefīr-i memāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5140). [muḫbir-i nefīr-i memāt,]*

muḥibb: *Seven, sevgi besleyen; âşık*

1. Aña ġayet **muḥibb-idi** Ṭaymūs / Olmış-ıdı viṣāline me'nūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2598). [muḥibb-idi, -idi]*
2.Maḥbūb ṭaş bağırlu olup şiddet eylese / Cevrin çeken **muḥibbe** demürden yürek gerek *(Yusuf*

u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [muḥibbe, -e]

3. Bu maḳām ehline budur maṭlūb / Ki olalar **muḥibb**-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [muḥibb-iken, -iken]*

muḥibb-i ṣarīḥ: *Açık, aşikarane seven, sevgi besleyen; âşık*

1.Pederüm oldı çün **muḥibb-i ṣarīḥ** / İḫvetümden beni ḳılup terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [muḥibb-i ṣarīḥ,]*

muḥibb-i vedūd: *Allah'ın sevgili kulu.*

1.Sen de isterseñ iy **muḥibb-i vedūd** / Dār-ı İslām ola bu Mışr-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [muḥibb-i vedūd,]*

muḫīṭ: *Çevre, kenar; yer*

1.Pür-küdüret **muḫīṭi** merkezi dūr / Pür-ufūnet hevāsı çeşmesi şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [muḫīṭi, -i]*

2.Eyle oldum ġamuñ **muḫīṭına** ġarḳ / Ḳapladı pāydan beni tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [muḫītına, -ı, -n, -a]*

muḥkem: *Sağlam, kuvvetli; iyice*

1. Sırra vāḳıf degüldüñüz çün o dem / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz **muḥkem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [muḥkem,]*

2.Anı da çün kilitledi **muḥkem** / Yūsufuñ göñlüni kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [muḥkem,]*

3. Gördiler gerdeninde bir erḳam / Ḥalḳa-veş ḫalḳını ṣıḳar **muḫkem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [muḫkem,]*

4. Bilüp anı dédi ki çoḳ demdür / Vaṣluñ ümmīdi dilde **muḥkemdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [muḥkemdür, -dür]*

5.Dāmen-i deşte başdılar çü ḳadem / Cevr elini uzatdılar **muḫkem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 840). [muḫkem,]*

6. Dédi kim püştüñi ne eyledi ḫam / Dédi hecrüñ yükin çeker **muḥkem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [muḥkem,]*

mühr: *Mühür; bekaret.*

1. Yūsuf açup bu genc ḳuflını cüst / Dedi iy miḥri gibi **mühri** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [mühri, -i]*

mühr aç: *Biriyle birlikte olmak; bekaretini bozmak.*

1. Gerçi miḥri baña dürüst-idi / İlla **mühr açamazdı** süst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [mühr aç, -a, -maz, -dı]*

mühr ur: *Mühür vurmak, kilitlemek.*

1. **Urdılar mühr** mihr-i dilber-ile / Ṣaldılar Maġribe kebūter-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2930). [mühr ur, -dı, -lar]*

mühr ur: *Mühür vurmak, kilitlemek, kapatmak II konuşmasını men etmek.*

1. Gencüñe mihrüm-ile **mühr urasın** / Ḥaḳ gözetmekde ér gibi ṭurasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2656). [mühr ur, -a, -sın]*

mühr-i ʿahd ur: *Yemin söz mührü vurmak II yemin etmek, söz vermek.*

1. **Mühr-i ʿahd urdı** ḳufl-i gencüme yār / Mār étme kilidini zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3100). [mühr-i ʿahd ur, -dı]*

mühr-i mefreş: *İçi eşya, elbise dolu çuvalın kilidi, bağı.*

1.Mihr-ile açdı **mühr-i mefreşini** / Cāmenüñ vérdi aña zerkeşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [mühr-i mefreş, -i-i, -n, -i]*

mühr-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un imza yerine geçen mührü; Hz. Yakup'un isminin yazılı olduğu mühür.*

1. Ṭayy édüp mihr gibi mektūbı / Urdılar aña **mühr-i Yaʿḳūbı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [mühr-i Yaʿḳūb, -ı]*

mühr-ile kal: *Mühürlü kalmak II kilitli, kapalı kalmak.*

1. Gerçi çekdi ʿAzīz mihr-ile renc / **Mühr**-ile kaldı ʿĀḳıbet ol genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [mühr-ile kal, -dı]*

mührin géder: *Bekaretini bozmak.*

1. Daḫi **mührin gédermemiş** ḫāzin / Ḳuflını açmamış daḫi ḫāyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5567). [mührin géder, -me, -miş]*

muḥtāc: *Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan; yoksul.*

1. Olısar ḫāk-i pāyuñ anlara tāc / Geliserler cenābuña **muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [muḥtāc,]*
2. Baʿd-ez-ān dédiler ki perdeyi aç / Görelüm ol cemāli biz **muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [muḥtāc,]*
3. Eski peşmīne oldı ḥulle vü tāc / Ḳaldı bir pāre etmege **muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [muḥtāc,]*
4. Ḳul-iken niçe ʿāciz ü **muḥtāc** / Éder anı ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [muḥtāc,]*

muḥtāç ol: *Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olmak, ihtiyaç duymak.*

1. **Ola muḥtāc** niçe ṣāḥib-i tāc / Gele düşmenleri ḳapusına ac *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [muḥtāç ol, -a]*
2. Eyle étdürdi varlıġın tārāc / **Oldı** bir pāre etmege **muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [muḥtāc ol, -dı]*
3. Ṣöyle kim bir gün ol żaʿīf mizāc / **Oldı** ḳan almaġa meger **muḥtāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [muḥtāc ol, -dı]*

muḥterem ol: *Saygı görmek; kıymet ve hürmete sahip olmak.*

1. Çünki ser-tā ḳadem ḳadem oldı / Ehl-i Mıṣr içre **muḥterem oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2268). [muḥterem ol, -dı]*

muḥtār: *Seçilmiş, seçkin.*

1. Gördi deryā yüzinde bir gémi var / Gémiye irişince ol **muḫtār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [muḫtār,]*

muʿīn: *Herkesin yardımcısı, herkese yardım eden; Allah*

1.Baʿżı ẕāta ʿināyet olsa **Muʿīn** / Ṭıfl-iken eyler ehl-i ‘lm ü yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [muʿīn,]*

muʿīn ol: *Yardım etmek, yardımcı olmak.*

1. Ṣaḳınuñ ẕālime **muʿīn olmañ** / Belki anuñla hem-nişīn olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6161). [muʿīn ol, -ma, -ñ]*

müjde: *Sevinçli, güzel haber.*

1. Nūş éderken bu şevḳ-ıla cāmı / Nāgehān irdi **müjde** peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [müjde,]*
2. ʿāşıḳuñ dilberine nāmesisin / **Müjde** peyġāmınuñ ḥamāmesisin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3220). [müjde,]*

müjde: *“Müjde! Müjdeler olsun! Şükür, şükürler olsun!” anlamında sevinç bildiren söz.*

1.**Müjde** kim ṭoġdı ṭāliʿüm ayı / Çıḳdı gilden saʿādetüm pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [müjde,]*
2.**Müjde** kim āḫir ola vaʿde-i sāl / Şūrdan ẕāhir oldı āb-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1622). [müjde,]*

müjde kıl: *Sevinilecek haber vermek, müjdelemek.*

1.Ḳadr-i ʿirfānı yine ehli bilür / Müjde-i yāre anı **müjde ḳılur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [müjde ḳıl, -ur]*

müjde vér: *Beklenilen ve gerçekleşmesi istenilen bir durum için haber getirene hediye sunmak.*

1. Kimden éşitse Yūsufuñ ḫaberin / **Müjde vérürdi** aña sīm ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [müjde vér, -ür, -di]*

müjde-i yār: *Sevgilinin müjdesi, sevinçli haberi.*

1.Ḳadr-i ʿirfānı yine ehli bilür / Müjde-i yāre anı müjde ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [müjde-i yār, -e]*

müje: *Kirpik; sevgilinin kirpiği.*

1.Ḳıl ḳaşuñdan kemān **müjeñden** tīr / Eyle ol vaḥşī āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [müjeñden, -ñ, -den]*

muḳābele: *Karşılık verme, karşılama, karşılık.*

1.Gele yüz nāz-ıla **muḳābeleye** / Başlaya luṭf-ıla muʿāmeleye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [muḳābeleye, -y, -e]*

muḳābil: *Karşı; karşısında.*

1.Gördi çünʿaksini **muḳābil** o nūr / Buldı naḳde ʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [muḳābil,]*

muḳābil ol: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

1. ʿAceb āteş-durur bu tāb-ı cemal / Döymez añа **muḳābil olsa** cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1977). [muḳābil ol, -sa]*

muḳaddem: *Zaman bakımından daha eski olan, evvel; önceki.*

1. Rūḥ-ı Aḥmed ki rūḥ-ı aʿẓamdur / Rūḥlar ceyşine **muḳaddemdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 163). [muḳaddemdür, -dür]*

muḳadder ét: *Takdir etmek; yapmak, yerine getirmek.*

1. Ol ki luṭfın **muḳadder étdi** baña / Ehl-i Mısrı musaḫḫar étdi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [muḳadder ét, -di]*

mukaffal: *Kilitli, kilitlenmiş.*

1.Der **muḳaffal** güşāde dār-ı sürūr / Der u dīvārı nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [muḳaffal,]*

muḳaffal ét: *Kilitlemek, kapatmak.*

1.Ṣavmaʿa bābını **muḳaffal édüp** / Sefer esbābını mükemmel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1226). [muḳaffal ét, -üp]*

mukaffal ol: *Kilitli olmak, kilitlenmek.*

1. Dehenüñ büseden **muḳaffal ola** / Bu éki ḳufla keşfüm evvel ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2657). [muḳaffal ol, -a]*

mükaḫḫāl ét: *(Göze) sürme sürmek, sürme çekmek.*

1. Nergesini **mükaḫḫāl ét**di anuñ / Zīnetini mükemmel étdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 777). [mükaḫḫāl ét, -di]*

2. Saldı kitfeynine müselsel édüp / Nergesin nāz-ıla **mükaḫḫal èd**üp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 576). [mükaḫḫāl ét, -üp]*

muḳarnes: *Duvar veya sütunların üst kısmından başlayıp merdiven biçiminde basamak basamak yükselen (kubbe, tavan vb.)*

1.Cüst ü cū ʿazm-i ṭāḳ-ı Aṭlas éde / Zuḥālüñ ḳasrını **muḳarnes** éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [muḳarnes,]*

mukarreb: *Yakın, yakınında bulan.*

1. Şeh **muḳarreblerinden** éki cüvān / Anda maḥbūs-ıdı meger o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [muḳarreblerinden, -ler, -i, -n, -den]*

mukarreb-i dergāh: *Makama, dergaha yakın (kimse) (Allah'ın makamına yakın olan peygamberler bağlamında).*

1. Bir yana ṣaff-ı evliyāu'llāh / Her birisi **muḳarreb-i dergāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 451). [muḳarreb-i dergāh,]*

muḳarrer: *Kararlaştırılmış, karar verilmiş. II kesin, şüphesiz.*

1. Pāk ḳulında bu **muḳarrerdür** / Rabb-i ʿizzet mucīb-i mużṭardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5159). [muḳarrerdür, -dür]*
2. Ḥükmi ḥākimlerüñ müzevver olur / Ẓulmi ẓālimlerüñ **muḳarrer** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [muḳarrer,]*

mukavves: *Yay şeklinde olan, kavisli, eğri. (Sevgilinin mihraba benzeyen kavisli kaşları bağlamında.)*

1.Ḳıble-i cān **mukavves** ebrūsı / Sübḥa-i Rūḥ-ı Ḳuds gīsūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3801). [mukavves,]*

muḳayyed ol: *Dikkat ve alaka ile gözetmek, önem verip üstüne düşmek.*

1. Ḳaydı-y-ıla o serv olurdı revān / **Olmadılar muḳayyed** ol iḫvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [muḳayyed ol, -ma, -dı, -lar]*

mukayyed ol: *Bağlanmak, kayıtlı olmak.*

1. Her ki ol cevher-i mücerred ola / Aña lāyık mıydı **muḳayyed ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [muḳayyed ol, -a]*

mükedder ol: *Kederli, üzüntülü olmak.*

1. Ġuṣṣadan pīr-i bī-fer olmış-ıdı / Hāli ġāyet **mükedder olmış**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5514). [mükedder ol, -mış, -ıdı]*

mükeḫḫāl ét: *Sürme çekmek, sürmelemek.*

1. Nergesin nāz-ıla **mükeḫḫāl édüp** / Sünbülin siḥr-ile müselsel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2391). [mükeḫḫāl ét, -üp]*

mükeḫḫāl-i nāz: *Naz sürmesi çekilmiş; naz ile sürmeli (göz) (Sevgilinin gözleri.)*

1.Éki nergesleri **mükeḫḫāl-i nāz** / S īneye ġamze-y-ile tīr- endāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3804). [mükeḫḫāl-i nāz,]*

mükemmel: *Olabileceği en üstün, en kusursuz şekilde olan, eksiksiz, kusursuz, tam.*

1.Gerçi kim cümlesi **mükemmel**-idi / İlla Yūsuf bulardan ekmel-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [mükemmel-idi, -idi]*

mükemmel ét: *Tamamlamak, kusursuz, eksiksiz yapmak.*

1.Ṣavmaʿa bābını muḳaffal édüp / Sefer esbābını **mükemmel édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1226). [mükemmel ét, -üp]*

2.Nergesini mükaḫḫāl étdi anuñ / Zīnetini **mükemmel étdi** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 777). [mükemmel ét, -di]*

3. ʿĀḳıbet Ḥaḳḳ **mükemmel étdi** seni / Cümlemüzden mufażżal étdi seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [mükemmel ét, -di]*

mükerrem: *Saygıdeğer, hürmete layık, yüce.*

1. ʿālem içre **mükerrem** ādemdür / Ādem içinde ol mükerremdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 167). [mükerrem,]*

2. ʿālem içre **mükerrem** ādemdür / Ādem içinde ol **mükerremdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 167). [mükerremdür, -dür]*

mükerrer: *Tekrar tekrar, sürekli.*

1. Oldı cümle simārı şekker anuñ / Şekkeri bitdi hem **mükerrer** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [mükerrer,]*

mükerrer ét: *Tekrar etme, tekrarlama; yineleme.*

1. Cānın añana ebter ét dér-idi / Mıṣr añana **mükerrer ét** dér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2799). [mükerrer ét,]*

mükerrer eyle: *Tekrar etme, tekrarlama; yineleme.*

1.Nūş-ı cāndır **mükerrer eyle**-bunu / Ẕevḳ-i tevḥīde irdüñ ise eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 89). [mükerrer eyle,]*

mükerrer olun: *Tekrar edilmek; daimi, sürekli olmak.*

1.Çün **olundı mükerrer** ol şekker / Duḫtere étdi leẕẕet-ile eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [mükerrer olun, -dı]*

muḳīm ol: *(Bir yerde) sabit olmak, yerleşmek. (Huzur, sükûn içinde olmak bağlamında.)*

1. Döndüñ ol yapraġa kim anı nesīm / Ḳomaz **olmaġa** bir ṭarafda **muḳīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [muḳīm ol, -mag, -a]*

mukle: *Gözbebeği.*

1.Derdi günden güne ziyād oldı / **Muḳlesinde** yaşı midād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4196). [muḳlesinde, -si, -n, -de]*

muktedā ol: *Kendisine uyulan kimse, önder, reis olmak.*

1.Çünki ala liva'-i ḥamdi ele / Muḳtedā ola cümle-i rüsüle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 182*). [muḳtedā ol, -a]*

muḳtedā-yı rüsül: *Peygamberlerin reisi (Hz. Muhammed).*

1.Elinde ala çün livā ü'l-ḥamd / **Muḳtedā-yı rüsül** ola Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 181*). [muḳtedā-yı rüsül,]*

mukteżā: *Bir şeyin gereği olan, gereken, lazım gelen şey.*

1.**Muḳteżāsını** ẕāta ol ‘Allām / Vérse ḥikmetle olmaya ẓallām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [muḳteżāsını, -sı, -n, -ı]*

2.Rāst-ısa ṭapuñda ʿışḳ-ıla lāf / Étme iy serv **muḳteżāma** ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [muḳteżāma, -m, -a]*

mukteżā-yı zāt: *Zatının gereği; Allah'ın zatının gereği.*

1. Naẕarı ol ki ḥikmet-ile ḳılur / Her işi **muḳteżā-yı ẕāt** bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [muḳteżā-yı ẕāt,]*

mülāzım: *(Bir kimseye) bağlılık gösteren kimse, hizmetkar.*

1. Biz atamuza ḫādimüz o degül / Ḫizmetine **mülāzım**uz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [mülāzımuz, -üz]*

mülāzım ol: *Bir kimseye bağlılık göstermek.*

1.Ki bu şāh-ı cemāle lāzım oluñ / Ḫidmeti farżına **mülāzım oluñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [mülāzım ol, -uñ]*

mülebbes: *Giyimli, giyinip kuşanmış.*

1. Ṣaġda vü ṣolda niçe biñ ġılmān / Hep **mülebbes** ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [mülebbes,]*

mülemma' ét: *(Koku) sürmek, sürülmek.*

1. Müşkini cevhere mülemma' édüp / Ṣadrını mesned-i muraṣṣaʿ édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3620). [mülemma' ét, -üp]*

2.Sünbülin müşk-ile **mülemma' édüp** / Ḥullesin cāme-i müşa‘şa‘ édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2230). [mülemma' ét, -üp]*

mülemma' kıl: *Parlatmak, parlak hâle getirmek.*

1. Ḥaḳḳ saña mizāc eylemişdür / Luṭf u keremi **ḳılup mülemma'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 229). [mülemmaʿ ḳıl, -up]*

mülk: *Servet, varlık, mal.*

1. Gördi Yūsuf ʿArīşi ʿarş-i cemāl / **Mülki**-y-ile derūnı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [mülki-y-ile, -i, -y, -ile]*

2. Şanma bunı yalan ḥikāyetdür / Māliküñ **mülki** bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2048). [mülki, -i]*

3.Misli-i Māliküñ şu ġāfildür / Dāyimā **mülk** ü māla māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [mülk,]*

4.Gözi pür-yaş baġrı baş maẕlūm / **Mülkden** yād vārisden maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 331). [mülkden, -den]*

mülk édin: *Sahip olmak, elde etmek, himayesine almak.*

1.Sa‘y édüp **mülk édine** yārini / Süre anuñla rūzgārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3369). [mülk édin, -e]*

mülk-i bī-renc: *Eziyetsiz, sıkıntısız mülk, varlık, zenginlik.*

1. Anuñ ucından iresin gence / Māl-i bi-ḥadd ü **mülk-i bī-rence** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1562). [mülk-i bī-renc, -e]*

mülk-i cihān: *Dünya mülkü; dünyadaki her şey. (Dünyanın bütün serveti bağlamında.)*

1.Anı **mülk-i cihāna** vérmez-idi / Ne cihān belki cāna vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [mülk-i cihān, -a]*

mülk-i Kenʿān: *Kenan ülkesi, diyarı (Kenan diyarı Hz. Yakup ve çocuklarının yaşadığı, günümüzde Filistin olarak bilenen bölge.)*

1. Göçdi terk étdi **mülk-i Kenʿānı** / Yapdı yoluñda Beytü'l Aḥzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3742). [mülk-i Kenʿān, -ı]*

2.**Mülk-i Ken‘āna** édesin çü sefer / Bulasın bu murāda anda ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [mülk-i ken‘ān, -a]*

3.Göçdi Yaʿḳūb **mülk-i Ken‘aña** / Tā vére dil muradını cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 481). [mülk-i ken‘añ,]*

mülk-i Mışr: *Mısır ülkesi.*

1.Mülk-i Mışrı aña musaḫḫar édem / Niçe sādātı aña çāker édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 931). [mülk-i Mışr, -ı]*

mülūk-i sābıḳa: *Bahsi geçen padişahlar, hükümdarlar; melikler.*

1.Pederi şāh-ıdı ʿAmāliḳaya / Eser-idi **mülūk-i sābıḳaya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3488). [mülūk-i sābıḳa, -y, -a]*

mülzem ol: *İlzam olmak; bir konu üzerindeki görüşme ve tartışmada söyleyecek sözü kalmayıp susmak zorunda kalmak.*

1. **Mülzem olup** ḳamusı étdi sükūt / Ser-nigūn ü muḥayyer ü mebhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5839). [mülzem ol, -up]*

mūm: *Baldan çıkan yumuşak madde, bal mumu.*

1. Étdi taḳdīr anuñ kilidini mūm / **Mūm** germ olıcak işi maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [mūm,]*

mūm ét: *Mum(gibi)etmek II yumuşatmak.*

1.Nice dem sem hevāsı bād-ı semūm / **Éde** cismi eger pūlād-ısa **mūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [mūm éd, -e]*

2. **Étdi** taḳdīr anuñ kilidini **mūm** / Mūm germ olıcak işi maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [mūm,]*

mūm ét: *Mum gibi eritmek; kendinden geçirmek.*

1.Cismini fürḳat odı **mūm étdi** / Yavuz endīşeler hücūm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [mūm ét, -di]*

mūm eyle: *Mum gibi yumuşatmak; eritmek.*

1. Demi semdür havāsı bād-i semūm / **Eyleye** cism ü cānı seng-ise **mūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5711). [mūm eyle, -y, -e]*

mūm ol: *Ateşle erimek; yok olmak, mahvolmak.*

1. Sünbüli zāġ gūnı būm oldı / Semeni sīm ü rengi **mūm oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341). [mūm ol, -dı]*

mūm ol: *Mum (gibi) olmak; yumuşamak, erimek.*

1.Tīşesi étse pīşeye āheng / **Ola mūm** u ḫamīr āhen ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [mūm ol, -a]*

mümkin: *Sonradan var olan, var olması için başka bir varlığa muhtaç olan.*

1.Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümteniʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4)**.** *[mümkine, -e]*

mümkin: *İmkan dahilinde, olası, mümkün.*

1. Sende kim var bu şekl-i zībāyī / Baña **mümkin** midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [mümkin,]*

mümkin ol: *Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.*

1. Ger cihān ḫalḳı menʿa cemʿ olına / **Mümkin ol**maz naṣib menʿ olına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). [mümkin ol, -maz]*

2.**Mümkin olmasa** vuṣlat-ı dilber / ʿĀṣıḳa çāre sabr olur ya sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1218). [mümkin ol, -ma, -sa]*

3. **Mümkin olsa** teferrüc-i dīdār / Mümteniʿ olur ehl-i şevḳa ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3063). [mümkin ol, -sa]*

4. Tennūr-ı dilde cān gibi yaḳardum odlara / Ger **mümkin olsa** ādeme ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [mümkin ol, -sa]*

5.Ḥüsnüñ ayı verā-yı ḥadd-i beşer / **Mümkin olmaz** peride bu peyker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [mümkin ol, -maz]*

mümkin olma: *İmkan dâhilinde olmamak, gerçekleşememek.*

1.Rūz ü şeb ger niʿam-şümārı olam / **Mümkin olmaz** ki Ḥaḳḳ güẕārı olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3977). [mümkin olma, -mak]*

mümtāz: *Seçilmiş, seçkin.*

1.Ḫalḳ içinde cemāl-ıla **mümtāz** / Şemʿ-veş cemʿ içinde ser-efrāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455). *[mümtāz,]*

mümteniʿ: *Mümkün olmayan, imkansız.*

1.Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümteniʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4). *[mümteniʿdür, -dür]*

mümteni‘ ol: *İmkansız olmak, mümkün olmamak.*

1. Mümkin olsa teferrüc-i dīdār / **Mümteni‘ olur** ehl-i şevḳa ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3063). [mümteni‘ ol, -ur]*

münācāt: *Allah'a yakarmak.*

1. Dāyimā Ḥaḳḳadur **münācatum** / Ḫalḳa yoḳ ẕerre deñlü ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [münācatum, -um]*

münādī: *Bir haberi yüksek sesle duyuran, ilan eden kimse, tellal.*

1.Rāviler dér ki bir **münādi** meger / Girdi Mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [münādi,]*

2.Bir **münādi** daḫi nidā ḳıldı / Ol da medḥ oḳıdı senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [münādi,]*

3. Bir **münādī** yanınca étdi nidā / Ki budur bende ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [münādī,]*

4. Ṭoldı eṭrāfa ẕevḳ u şādīler / Ṣaldı şāh illere **münādiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [münādiler, -ler]*

5.Ṭoldı Mıṣr ehli içre şādīler / Eylediler nidā **münādīler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3308). [münādīler, -ler]*

6.Bilmediler **münādiyi** kimdür / Ṣandılar kim resūl-i ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2132). [münādiyi, -y, -i]*

münādī: *Bir haberi yüksek sesle duyuran, ilan eden kimse, tellal (Suçlu kimseleri sokak sokak dolaştırarak suçunu herkese ilan eden kimse bağlamında.)*

1. Bu ġulāmı ḫıyānet adı-y-ıla / Şehri gezdürseler **münādi**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [münādi, -y, -ile]*

münāfık: *Müslüman olmadığı ḥālde Müslüman olmuş gibi görünen kimse. II ikiyüzlülük eden, ara bozan kimse; nifak yaratan.*

1. Şūretā ṭāʿate muvāfıḳdur / İlla maʿnide gey **münāfıḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [münāfıḳdur, -dur]*

münakkaş: *Nakışlı, işlemeli, süslü.*

1. Servi ser-keş ḳabāsı zer-keş-idi / İçi sāde ṭaşı **münaḳḳaş**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [münaḳḳaş-ıdı, -ıdı]*
2. Vérdi hem cāmeler dü şad mefreş / Cevher-ile **münaḳḳaş** ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [münaḳḳaş,]*

münakkaş ol: *Süslenmek, nakışlanmak.*

1.Çün bu resme **münaḳḳaş oldı** o dār / Der ü dīvāra ṭoldı būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [münaḳḳaş ol, -dı]*

münāsebet: *Yakınlık, ilgi, alaka (Birisine yakınlık göstermek, yakın davranmak bağlamında.)*

1.Sözi sevḳ étdiler **münāsebet**e / ʿārz-ı şevk èdtiler muṣaḥabete *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 680). [münāsebete, -e]*

mündefī' ol: *Defedilmek, savuşturulmak, atlatılmak.*

1. Berakātıy'la ṭoldı ol iḳlīm / **Mündefī‘ oldı** ol belā-yı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [mündefī' ol, -dı]*

münevver kıl: *Nurlandırmak.*

1. Cān gibi menzilin **münevver ḳıl** / ʿŪd ü ʿanber tütüz mu‘aṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [münevver ḳıl,]*

münevver ol: *Aydınlanmak; sevinmek, mesut olmak.*

1. Seḥer **münevver olur** dum ruḫ-ı müşa'şa'ıla / Gece mu'aṭṭar olurdum ṣaçı muʿanber-ile

(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [münevver ol, -ur, -du, -m]

münīr: *Işık veren, ışıklandıran, aydınlatan; parlak, ışıltılı.*

1.Nice ḳaṣruñ emīri ola ʿaceb / Ḳanḳı burcuñ **münīri** ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [münīri, -i]*

mūnis: *Dōst, can yoldaşı.*

1.Gerçi göndürdi **mūnis**i Īnās / Ol cilā eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [mūnisi, -i]*

mūnis-i efġān: *Feryat, figanın arkadaşı, dōstu; âşık (Âşığın içinde bulunduğu durum bağlamında.)*

1.Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile **mūnis-i efġān** beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [mūnis-i efġān,]*

münker: *İnsanı ölümünden sonra sorguya çeken iki melekten biri.*

1.Nedīm-i meclisüm oldı firāḳ u ḥasret-i dōst / Şu mürdeyem ki celīsüm nekīr ü **münker-ile** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [münker-ile, -ile]*

münkeşif oldu: *Görünür, bilinir duruma gelmek.*

1. Tā ki étdi ṭulūʿnūr-ı ḳıdem **/ Münkeşif oldu** bu ẓalām-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 71). [münkeşif oldu, -du]*

münkesir: *Kırılmış, gücenmiş, kırgın.*

1.Münkesir ḳalbüñüñ nedür ḥāli / N'oldı mecrūḥ cismüñ aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [münkesir,]*

münkir: *İnkâr eden, kabul Étmeyen.*

1.**Münkir**-iseñ eger bu ġavġāya / Naẓar ét ḳıṣṣa-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2324). [münkir-iseñ, --iseñ]*

2.**Münkir**-iseñ eger bu ġuṣṣaya sen / Nazar eyle göñül bu kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [münkir-iseñ, -ise, -ñ]*

muntaẓır: *Bekleyen, gözleyen.*

1.Yüz döşeyüp ḳaṭīfe yérine ḫūr / **Muntaẓırlar** ḳudūmüñe iy ñūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [muntaẓırlar, -lar]*

2.Her biri bir ṭarafda ṭutdı ḳarār / **Muntaẓırlar** ki görine dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [muntaẓırlar, -lar]*

3.Bunlar ol yérde **muntaẓırlar**-ıdı / Āḫir-i kār nʿola dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [muntaẓırlar-ıdı, -lar, -ıdı]*

4.Cümle dīdāra **muntaẓırlar**-ıdı / Bir daḫi ẓāhir olsa dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2273). [muntaẓırlar-ıdı, -lar, -ıdı]*

muntaẓır ol: *Beklemek, gözlemek.*

1.Varup ol manẓar üzre ṭutdı ḳarār / **Muntaẓır oldı** görmege dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [muntaẓır ol, -dı]*

2.Ṭutup elde turuncı her bānū / **Muntaẓır oldı** tā gele meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [muntaẓır ol, -dı]*

3. Ser-i rāha varup şitāb-ıla / **Muntaẓır oldı** mihr ü tāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5428). [muntaẓır ol, -dı]*

4. Gileciler gibi ṭurup rāha / **Muntaẓır oldı** maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5429). [muntaẓır ol, -dı]*

müntehā: *Bir şeyin varabileceği son nokta, son, nihayet.*

1.ʿarşa daḫi irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya **müntehā** vü dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [müntehā,]*

2.Bir dıraḫt étdiler miyānında /
Sidreden **müntehā** zemānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4292). [müntehā,]*

müntehā: *Bir şeyin varabileceği son nokta. (Sevgilinin uzun boyu bağlamında.)*

1.Toḫm-ı sidre düşüp yére nāgāh
/ **Müntehā** kadduñi bitürdi İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [müntehā,]*

müntehā ét: *Sonlandırmak; bitirmek.*

1. Beni ol sidre mübtelā étdi / Kārumı cümle **müntehā étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [müntehā ét, -di]*
2.Çün bu esbābı **müntehā étdi** / Ṭaʿn éden zenlere ṣalā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [müntehā ét, -di]*

müntehā kadd: *Sevgilinin uzun boyu. (Sidretü'l-Müntehâ ağacıyla sevgilinin boyu arasında ilgi kurulmuştur.)*

1. Serv-i raʿnāsı berg-i bīd oldı / **Müntehā ḳadd**-iken ḳadīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5355). [müntehā ḳadd, -iken]*

müntehāsına ir: *Sonuna ermek, ulaşmak.*

1. **İrmedi** Ḥamdī **müntehāsına** / Ẕikr éden bi'l-guduvvi ve'l-asal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 54). [müntehāsına ir, -sı, -na]*

mūr: *Karınca.*

1.Ger bula ẕerre deñlü **mūr** anı / Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [mūr,]*
2.**Mūr** incitme māra uġrarsın / Bār yüklenme nāra uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [mūr,]*
3. Mār-ı zerrīni gencden açdı / **Mūr** yérine yére zer ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [mūr,]*

murād: *İstek, dilek; maksat, niyet.*

1. Añlamazduñ bizüm **murādumuzı** / Ḫayr-ıla yād éderdün adumuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [murādumuzı, -umuz, -ı]*
2.Şimdi bulmazsın ol **murāda** vüsūl / Hāṣıl olmaġa elli yıl gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [murāda, -a]*
3. Merkebin çāha sürdi ol āgāh / Bildi kim andadur **murādına** rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [murādına, -ı, -n, -a]*
4. Göndürüp kendüsi de ṣaldı resūl / Tā vesīle ola **murādına** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [murādına, -ı, -n, -a]*
5. Mülk-i Kenʿāna édesin çü sefer / Bulasın bu **murāda** anda ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [murāda, -a]*
6. Dédi ḳalmadı bundan özge **murād** / Ḳılasın vaṣluñ-ıla göñlümi şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [murād,]*
7. Benden aña selam vāṣıl édüñ / Niʿmet aluñ **murād** ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [murād,]*
8.Étme taḥṣīl-i emr-içün ta' cīl / Ḳılma şeyṭān **murādını** taḥsīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4465). [murādını, -ı, -n, -ı]*
9. Bu **murādın** çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı bir dem murāḳıb u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [murādın, -ıñ]*
10. Yédi ḫandān irişdi yédi resūl / Cümlesinüñ **murādı** ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [murādı, -ı]*
11. Yédisinden de geldi şimdi resūl / Cümlesinüñ daḫi **murādı** ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [murādı, -ı]*
12. Ṭāliʿin gördi çün **murād** üzre / Bindi esb-i murāda dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [murād,]*
13.Ki **murādun** müyesser ét dilümüñ / ʿuḳdesini geder bu müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [murādun, -uñ]*
14. Luṭf-ıla dédi Yūsuf iy server / Dé daḫi var-ısa **murāduñ** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [murāduñ, -uñ]*

15.Dédi Yūsuf ki ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa **murād** olup iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [murād,]*

16.Çün göñülden **murādı** göze gelür / Ḳor hayāli ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [murādı, -ı]*

17. Dédi ḥācib **murādı** var mestūr / Şāha söyler olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [murādı, -ı]*

18. İy **murādı** ḳamu murādlaruñ / Fātiḥ-i ʿuḳdesi güşādlaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6189). [murādı, -ı]*

19.Merd-i ʿāḳil **murāda** évmeye hīç / Niçe tīz var ki yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [murāda, -a]*

20. İy murādı ḳamu **murādlaruñ** / Fātiḥ-i ʿuḳdesi güşādlaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6189). [murādlaruñ, -lar, -uñ]*

murād al: *İsteğine, arzusuna, dileğine kavuşmak.*

1. **Murādum alur**-ıdum mest ü ḫūnī çeşminden / Ki dem-be-dem yüregüm yarılurdı ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [murād al, -ur, -ıdu, -m]*

2.Vaṣlımuzdan olurdı ḫāṭırı şād / Bizüm-ile **alur** vérürdi **murād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4698). [murād al, -ur, -]*

murād bul: *İsteğine, arzusuna, dileğine kavuşmak.*

1. Ḳısmet olmasa dil **bulur** mı **murād** / Rāst esmez hemīşe yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [murād bul, -ur, -mı]*

murād ḥāsıl ét: *İstekleri, dilekleri yerine getirmek.*

1. K'iy ḳamuya **murād ḥāsıl éden** / Vaṭanına ġarībi vāsıl éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6179). [murād ḥāsıl ét, -en]*

murād ḥāşıl ol: *Arzusu, isteği gerçekleşmek; isteği yerine gelmek.*

1. Çün Zeliḫaya **ḥāşıl oldı murād** / Yūsufı aldı gétdi kaşrına şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [murād ḥāşıl ol, -dı]*

murād ol: *İsteğine kavuşmak, amacına ulaşmak.*

1.Çün Zelīḫā da āḫir oldı mezād / Étdi anı mużā'af **oldı murād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [murād ol, -dı]*

2.Cān-fezā leblerinden **ola murād** / Dil-i ġam-dīdesini eyleye şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4319). [murād ol, -a]*

murād vāṣıl ol: *Muradına, arzusuna kavuşmak.*

1.Nāḳaya çünki **vāṣıl oldı murād** / Gétdi Kenʿāna yél gibi nī-zād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [murād vāṣıl ol, -dı]*

murād vér: *İsteğini gerçekleştirmek.*

1.Cānumı yaḳma āteş olma daḫi / Ger **vérürseñ** bu ḫaste-dile **murād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5876). [murād vér, -ür, -se, -n]*

murāda irgür: *Murada eriştirmek; çok istediği şeye kavuşturmak.*

1. Dilerem Yūsufın aña véresin / Anı da ol **murāda irgüresin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441). [murāda irgür, -e, -sin]*

2.Bir ḳapuya daḫi tutar yüzini / **İrgürince murāda** kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4402). [murāda irgür, -ince]*

murāda iriş: *Murada ermek, isteğine kavuşmak; dileği gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.*

1.Çün **irişdi murāda** ol ḥayvān / Yüz urup Ḥaḳḳa dédi ya Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [murāda iriş, -di]*

murāda vāṣıl ét: *İsteğine kavuşturmak; isteğini yerine getirmek.*

1. Yūsufı ḳardaşı'yla ḥāṣıl édüñ / Ben ẓa'īfī **murāda vāṣıl édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5995). [murāda vāṣıl ét, -üñ]*

murādı dād ol: *İsteği, arzusu gerçekleşmek.*

1.ʿışḳı yolunda nā-murād ola / Dilberine **murādı dād ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3831). [murādı dād ol, -a]*

murādı hāṣıl ét: *İsteğini yerine getirmek, muradına erdirmek.*

1. Peder-i pīre anı vāṣıl édüñ / Ol ża'īfe **murādı ḥāṣıl édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1481). [murādı ḥāṣıl ét, -ün]*

murād-ı nigār ol: *Sevgilinin isteği, sevgilinin arzusu olmak.*

1.Her kazā kim **ol**a **murād-ı nigār** / Aña āşıḳ rıżā vèrür nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [murād-ı nigār ol, -a]*

murād-ı nihān: *Gizli istek, arzu.*

1. Ya'ni eglendüñ iy **murād-ı nihān** / Ḳalmadı dilde ṣabr u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [murād-ı nihān,]*

murādı ol: *Arzusu, isteği, dileği olmak.*

1.Dilberüñ çün **murādı ol**a fırāk / Fürkatiy'le ṣafā sürer 'uşşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). [murādı ol, -a]*

murād-ı pinhān: *Gizli, gizlenmiş istek, dilek II gizli, gizlenmiş gaye, amaç.*

1. Şeb-i ġamda seḥer umar cānı / Bulmaḳ ister **murād-ı pinhānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [murād-ı pinhān, -ı]*

murādını al: *Muradına ermek, istediğini elde etmek, arzusuna kavuşmak.*

1.Çünki Mālik **murādını aldı** / Ẕevḳden anda ol géce ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [murādını al, -dı]*

murādını gör: *Arzusunu, isteğini yerine getirmek.*

1. Luṭf u 'adl-ile ḥālini ṣorayın / Her ne-y-ise **murādını göreyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5467). [murādını gör, -e, -y, -in]*

murāduña yit: *Muradına ermek; arzusuna, isteğine kavuşmak.*

1.Dédi iy ḫ^{v}āce çün beni ṣatasın / Aşşı édüp **murāduña yitesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [murāduña yit, -e, -sin]*

murāduñı hāṣıl ét: *Arzusunu, isteğini yerine getirmek, gerçekleştirmek.*

1.Dédi Yūsuf **murāduñı** iy yār / **Ḥāṣıl étmege** éki mānı' var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [murāduñı hāṣıl ét, -meg, -e]*

murāḳıb ol: *Kendi iç âlemine dalıp kendinden geçmek; vecd hâline geçmek.*

1. Bu murādın çü Yūsuf eyledi gūş / **Oldı** bir dem **murāḳıb** u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [murāḳıb,]*

muraṣṣa': *Süslü, güzel; sanatlı.*

1. Eṭvāruñ-ıla cihān müşerref / Envāruñ-ıla cihān **muraṣṣa'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 228). [muraṣṣa',]*

murassa': *Değerli taşlarla süslenmiş; süslü, işlemeli.*

1. Şekl-i Yūsufda ol cemā'at-i ḍāl / Bir **murassa'** ṣanem düzüp fī'l-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965).. [murassa',]*
2. Ḫālī görüp **muraṣṣa'** efserini / Üstine ṣaçdı eşki gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [muraṣṣa',]*
3. Vérdi zerrīn kemer **muraṣṣa'** tāc / Her biri ṣarḳa bāc ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [muraṣṣa',]*
4. Ḳodılar farḳına **muraṣṣa'** tāc / Ḳıymeti 'ışḳ-ı cāndan aldugı bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [muraṣṣa',]*

mürde: *Ölü, ölmüş.*

1. Nefesi baġlanup gögerdi yüzi / **Mürde** gibi göge dikildi gözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1133). [mürde,]*
2. Nedīm-i meclisüm oldı fırāḳ u ḥasret-i dōst / Şu **mürdeyem** ki celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [mürdeyem, -y, -em]*
3. Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün ki o dem / **Mürdeye** rūḥ oldı ḫasteye em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [mürdeye, -y, -e]*
4. **Mürde**dür derd-i 'ışḳa düşmese merd / Āb u gildür hemān ten-i bī-derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). [mürdedür, -dür]*
5. Yatdı bī-hūş olup füsürde gibi / Ḳalmadı tende cānı **mürde** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [mürde,]*

6. Ḳıldı Ḥaḳḳ **mürde** Ḥüsnini zinde / Oldı pejmürde rūyı ferḫunde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [mürde,]*

mürde-reng: *Ölü rengi, ölü renkli (Kuraklık, kıtlık neticesinde yeryüzünün aldığı renk bağlamında.)*

1. Dér ki ol yıllar eyle teng oldı / ʿālemüñ yüzi **mürde-reng** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [mürde-reng,]*

mürdeyi zinde ét: *Ölüyü diriltmek, canlandırmak. (Hz. İsa'nın nefesiyle ölüleri diriltme mucizesi bağlamında.)*

1. Hem-dem olmasa sünbüline Mesīḥ **/ Mürdeyi zinde éde** miydi ṣarīḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 339). [mürdeyi zinde ét, -e]*

mürg: *Kuş.*

1. Nāmı var ḫalḳ içinde sīmürġun / Ḫaberi yoḳ cihānda ol **mürġun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [mürġun, -uñ]*

2.Fāriġu'l-bāl **mürġı** uçmaḳdan / Perri pür-müşk ü nāfe ḳuçmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [mürġı, -ı]*

mürġ-i āb ü dāne: *Su ve yemle beslenen kuş. (Birisinin evinde kalan, çok iyi bakılan kimse bağlamında.)*

1.Çün anuñ **mürġ-i āb ü dānesiyem** / Ḫareminde emīn-i ḫānesiyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3983). [mürġ-i āb ü dāne, -si, -y, -em]*

mürġ-i būstān-ı viṣāl: *Kavuşma bahçesinin kuşu.*

1.Söyle iy **mürġ-i būstān-ı viṣāl** / Bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5728). [mürġ-i būstān-ı viṣāl,]*

mürġ-i cennet: *Cennet kuşu; cennet ehli.*

1. Ḫasretüz vaṣluña mekānuña gel / **Mürġ-i cennetsin** āṣiyānuña gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171). [mürġ-i cennet, -sin]*

mürġ-i furṣat: *Fırsat kuşu II uygun durum, zaman veya şart.*

1.Mürġ-i furṣat çün éde pervāzı / İrmez aña nedāmet āvāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [mürġ-i furṣat,]*

mürġ-i hōş-elḥān: *Hoş ötüşlü, hoş sesli kuş.*

1. Her sütūn üzre **mürġ-i ḫōş-elḥān** / Cāndan artuḳ teninde yoḳ noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [mürġ-i ḫōş-elḥān,]*

mürġ-i ravża-i melekūt: *Melekler bağının, bahçesinin kuşu; sevgili*

1.Söyle iy **mürġ-i ravża-i melekūt** / Cāna ḳuvvet vérür sözüñ dile ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [mürġ-i ravża-i melekūt,]*

mürġ-i vaḥşī: *Vahşi, yabani kuş (İnsanın sahip olduğu sırlar bağlamında.)*

1.Dil kafes rāz **mürġ-i vaḥşī**dür / Mürġ-i vaḥşī kafesde yaḥşīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [mürġ-i vaḥşī,]*

2. Dil kafes rāz mürġ-i vaḥşīdür / **Mürġ-i vaḥşī** kafesde yaḥşīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [mürġ-i vaḥşī,]*

mürġ-i vaḥşī: *Vahşi, yabani kuş; sevgili.*

1. **Mürġ-i vaḥşī** olur mı ādeme rām / Ḳafes içinde étmese ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [mürġ-i vaḥşī,]*

mürġ-zār: *Kuş bahçesi, kuş yatağı.*

1. Dédiler mevsim bāhar oldı / **Mürġ-zār** içre mürġ-zār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 722). [mürġ-zār,]*

mürġ-zār ol: *Kuş bahçesi, kuş yatağı olmak (Her tarafın yeşermesi, kuş cıvıltılarıyla dolması bağlamında.)*

1. Dédiler mevsim bāhar oldı / Mürġ-zār içre **mürġ-zār ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 722). [mürġ-zār ol, -dı]*

mürġ-zār-i bāġ-i cemāl: *Güzellik bağının kuş bahçesi II güzellerin, güzel kuşların olduğu bahçe.*

1. Gördi ol **mürġ-zār-i bāġ-i cemāl** / Nūrdan ḳubbe-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3042). [mürġ-zār-i bāġ-i cemāl,]*

mūr-i zemīn: *Yerdeki karınca II önemsiz, kıymetsiz kimse.*

1. Ne ḳadar ḳadre ére **mūr-i zemīn** / Ki Süleymāna ola yār u ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2919). [mūr-i zemīn,]*

mürīd: *Dileyen, isteyen, irade sahibi (kimse)*

1.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler **mürīd** ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [mürīd,]*

mürsel: *Peygamber, nebi, resul.*

1. Çünki Ḥaḳḳdan gele resūle ecel / Çāre bulmaz velī nebī **mürsel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [mürsel,]*

mürşid: *Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz.*

1. **Mürşid** oldur ki bir nefesde hemān / Éde yüz cānı vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [mürşid,]*

Murtaża: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve rāżıolunmuş kimse (Dördüncü ḫālife Hz. Ali'nin lakaplarından biri.)*

1. Ḥamdī ger **Murtaża**ya Ḳanber ola / Yégdür andan ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [murtażaya, -y, -a]*

2.Dōstuñ her ki mübtelāsıdur / **Murtażāsı** anuñ rıżāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4058). [murtażāsı, -sı]*

mürūr: *Geçme, sona erme, geçip gitme.*

1.Ol maḳāma irişdi çünki **mürūr** / Düşdi māder mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [mürūr,]*

2.Eylemez ʿāḳil ol sürūra ġurūr / Ki ola anda intiḳal ü **mürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [mürūr,]*

mürüvvet-i ʿirfān: *Bilgeliğin cömertliği.*

1.Edeb-ile **mürüvvet-i ʿirfān** / Cemʿ olup aña dediler 'Osmān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 298*). [mürüvvet-i ʿirfān,]*

mürüvvetsüz: *İnsanlığı olmayan, insaniyetsiz.*

1.Ki **mürüvvetsüzüñ** sezāsı nedür / Ḫāneñe ḫāyinüñ cezāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [mürüvvetsüzüñ, -üñ]*

mūsā: *Hz. Musa peygamber.*

1. Geldi Ḥaḳḳdan aña hemān bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā **Mūsā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [mūsā,]*

2.Muṣṭafāya naẓar bu ehl-i fünūn / Oldı **Mūsāya** nite kim Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [mūsāya, -y, -a]*

müsāfir: *Misafir, konuk.*

1.Yā Rab ne **müsāfir** idüñ olduñ / Mihman-ı ebītü indé rabbi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 206*). [müsāfir,]*

muṣāḥabet: *Sohbet etme, konuşma, görüşme; yârenlik etme.*

1. Sözi sevḳ étdiler münāsebete / ʿārz-ı şevk èdtdiler **muṣaḥabet**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 680). [muṣaḥabete, -e]*

musahhar: *Boyun eğmiş, emrine âmâde.*

1.Her ki meydān-ı ġamda bī-serdür / Ġam-güsārı aña **musaḫḫardur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1022). [musaḫḫardur, -dur]*

2. ʿālem-i ḥüsn aña **musaḫḫar**-ıdı / Mihr-ile meh kenīz ü çāker-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2367). [musaḫḫar-ıdı, -ıdı]*

musahhar ét: *Emri altına almak, hükmüne boyun eğdirmek.*

1.Mülk-i Mışrı aña **musaḫḫar édem** / Niçe sādātı aña çāker édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 931). [musaḫḫar éd, -em]*

musahhar ét: *Etkilemek, etkisi altına almak.*

1. Daʿvet-ile **musaḫḫar édem** anı / Āstānuñda çāker édem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2566). [müsaḫḫar ét, -em]*

musahhar ét: *Emrine vermek, kendisine bağlamak.*

1. Ol ki luṭfın muḳadder étdi baña / Ehl-i Mısrı **musaḫḫar étdi** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [musaḫḫar ét, -di]*

musahhar ol: *Emri altına girmek; itaat etmek.*

1. Serkeş-i nefs çāker oldı aña / Cümle ʿālem **musaḫḫar oldı** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2047). [müseḫḫar ol, -dı]*

muṣāḥib: *Samimi arkadaş, sohbet arkadaşı.*

1.Müşkil olur **muṣāḥib** ayrulıġı / Ayrulıḳ oldı rūḥ ṣayrulıġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1754). [muṣāḥib,]*

muṣāḥib ol: *Sohbet arkadaşı olmak, dōst olmak.*

1. Mihri varduḳça ġalib oldı aña / Gece gündüz **muṣāḥib ol**dı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [muṣāḥib ol, -dı]*

musallaṭ ét: *Birini bir kimsenin başına sarmak; vazifelendirmek.*

1. Seni **étdi musallaṭ** ervāḥa / Mevt cāmın ṣunarsın eşbāḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5977). [musallaṭ ét, -di]*

müşebbek: *Ağ veya kafes gibi örülmüş (yaprak); ağacın yapraklarının kafes gibi görüntüsü.*

1.Düşse gün sebze-gün **müşebbekden** / Ṣan ki def üzre ḥalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [müşebbekden, -den]*

müselsel ét: *Zincir gibi birbirine bağlamak II (saçları) örgü yapmak, örmek.*

1. Nergesin nāz-ıla mükeḥḥāl édüp / Sünbülin siḥr-ile **müselsel édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2391). [müselsel ét, -üp]*

2.Saldı kitfeynine **müselsel éd**üp / Nergesin nāz-ıla mükaḥḥal èdüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 576). [müselsel ét, -üp]*

müşerref: *Şeref kazanmış, şereflenmiş, şerefli.*

1.Ḥüsnüñle müzeyyen ehl-i ṣūret / Ḫulḳuñla **müşerref** ehl-i maʿnā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 202*). [müşerref,]*

2.Eṭvāruñ-ıla cihān **müşerref** / Envāruñ-ıla cihān muraṣṣaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 228). [müşerref,]*

müşerref ol: *Onurlanmak, onur kazanmak, şereflenmek.*

1. Çünki buldı nihāli neşv ü nemā / **Ol**dı andan **müşerref** arż u sema *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 505). [müşerref ol, -dı]*

müşfiḳ: *Şefkatli, şefkat gösteren.*

1. Söyle derd-i dilüñi cān-ı peder / **Müşfiḳam** saña benden étme ḥaẕer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [müşfiḳam, -am]*

müşg: *Misk, güzel koku.*

1. Ḳanḳı serve baḳam çü boyuñ añam / Ḳanḳı **müşgi** koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [müşgi, -i]*

müşgīn: *Misk kokulu.*

1.Çemeni verd ü ṣuveri sürūr / Tozı **müşgīn** ü ṭopraġı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [müşgīn,]*

muṣīb görme: *Uygun görmemek; doğru bulmamak.*

1. **Görmedi** şeh velī bu hāli **muṣīb** / Ki ḥabībe bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [muṣīb görme, -di]*

muṣībet: *Musibet, bela; kötülük, sıkıntı.*

1.Beni **muṣībet**-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿaceb beşāret-ile nāgehān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [muṣībet-ile, -ile]*

2.Çün **muṣībet** ṣadāsıdur bildi / Āh édüp kendüyi yavu ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1119). [muṣībet,]*

3. Döyemez bu **muṣībete** cānı / Kendü ḥāline ḳoyalum anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6216). [muṣibete, -e]*

4. Yūsuf ol būya vérdi çün cānı / Ṭoldı ʿālem **muṣībet** efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [muṣībet,]*

müşk: *Misk, misk kokusu; Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan*

kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

1.Sünbülin **müşk**-ile mülemma' édüp / Ḥullesin câme-i müşa'şa' édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2230). [müşk-ile, --ile]*

2. Ḫōş demiş bunı merd-i ḥikmet-dān / ʿIşḳ olmaz nite ki **müşk** nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [müşk,]*

3.Ṭarayup anı **müşk** ü ʿanber-ile / Urdı yākūt laʿl ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [müşk,]*

4. **Müşki** kāfūrdan kim açar ola / Perde-i nūrdan kim açar ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [müşki, -i]*

5. Étdi kāfura pīrehen gülden / **Müşke** bend étdi tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [müşke, -e]*

6. Dām-i ʿaḳl-ıdı farḳınuñ mūyı / Farḳ olmazdı **müşkden** būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2337). [müşkden, -den]*

7.Müşk anuñçün siyāh éder rūyın / Perdeden ḫalḳa ġamz éder būyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [müşk,]*

8. Ṣaçdı üstine cümle ṣaḥib-i köşk / Ṭabla ṭabla ṭabaḳ ṭabaḳ zer ü **müşk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [müşk,]*

9.Sünbüli **müşke** būy-bend étdi / Siḥr-ile dillere kemend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4327). [müşke, -e]*

10.Cismi zer çeşmi ṣāfī gevherdür / Sīnesi ṭolu **müşk** ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [müşk,]*

11. Boynuñ aġın kim eyledi kāfūr / **Müşk**-ile anı kim éder mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3548). [müşk-ile, -ile]*

12. **Müşkini** cevhere mülemma' édüp / Ṣadrını mesned-i muraṣṣaʿ édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3620). [müşkini, -i, -n, -i]*

13. Dédi **müşküñ** ne eyledi kāfūr / Dédi vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [müşküñ, -üñ]*

14. Geldi meşşāṭalar Zelīḫāya / **Müşkden** toz étdiler yāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [müşkden, -den]*

müşk: *(Miskin siyah renginden hareketle) siyah, kara gece.*

1. Çün şeb aṣaydı perde-i müşgīn / **Müşk** gibi olurdı perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [müşk,]*

müşk: *(Miskin siyah renginden hareketle) sevgilinin siyah saçı.*

1.Ferşine çün şaçıldı **müşk** şaçı / Döndi şaḥrā-yı Çīne anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [müşk,]*

müşk-āgīn eyle: *Miskle doldurmak. (Her tarafı misk kokusu kaplamak bağlamında.)*

1. Ġonçayı **eyler-idi müşk-āġīn** / Olmaġ-ıçun o dilbere bālīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3635). [müşk-āġīn eyle, -r, -idi]*

2. Niçe ṭāvūs düzdürüp zerrīn / Cümlesin **eylemişdi müşk-āgīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2282). [müşk-āgīn eyle, -miş, -di]*

müşk-bū: *Misk kokusu, güzel koku.*

1. Şehr-i Çin oldı gerçi rūyı anuñ / İlla ḳalmadı **müşk-būyı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [müşk-būyı, -y, -ı]*

müşk-efşān ol: *Misk kokusu saçmak (Misk kokusu yayan saç bağlamında.)*

1.İreli Çīne bū-yı gīsūsı / **Müşk-efşān olupdur** āhūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3495). [müşk-efşān ol, -up, -dur]*

müşk-i huten: *Hoten ülkesine özgü olan misk.*

1.Oldı **müşk-i ḫuten** ḥitāmı anuñ / Oldı ḫōş demde iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [müşk-i ḫuten,]*

müşk-i nāb: *Saf, halis misk; misk kokusu.*

1. Şeyb başdı ḳadem şebāb üzre / Yaġdı kāfūr **müşk-i nāb** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [müşk-i nāb,]*

müşk-i tātār: *Tatar miski, tatar miskinin kokusu; sevgilinin kokusu.*

1. **Müşk-i Tātār** oldı kāfūrı / Buldı nergesleri yine nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [müşk-i tātār,]*
2. Der u dīvārı pür-nuḳūş u niġār / Ḫāki ʿanber ḫıtāmi **müşk-i Tatār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [müşk-i tatār,]*

müşk-i tātārī: *Tatar miski, tatar miskinin kokusu; sevgilinin kokusu.*

1.Ola sünbülleri hevādārī / Yéllere vara **müşk-i Tātārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4235). [müşk-i tātārī,]*

müşkil: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

1.Ki murādun müyesser ét dilümüñ / ʿuḳdesini geder bu **müşkilümüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [müşkilümüñ, -üm, -üñ]*
2. Pā-yi aʿrʿar girifte-i gil-iken / Şive-i cünbiş aña **müşkil**-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2726). [müşkil-iken, -iken]*
3. Ġam degül ʿömrüñ evvelinde belā / **Müşkil** oldur ki āḫirinde ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). [müşkil,]*
4.ʿāşıḳuñ gerçi **müşkili** çoḳdur / İlla bu ġamdan özgesi yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [müşkili, -i]*
5. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz dil / Āh kim benden oldı bu **müşkil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [müşkil,]*
6.Fürḳat-i yār egerçi **müşkildür** / İlla ol vaṣl āfet-i dildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [müşkildür, -dür]*
7.Ḥüsnini görmege çü ḫāyildür / Naẓar étmek yüzine **müşkildür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [müşkildür, -dür]*
8. Gerçi ʿışḳa devā taḥammüldür / Ṣabr-ı ʿāşıḳ velīk **müşkildür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [müşkildür, -dür]*
9.Ṣabra gerçi cemīldür ʿāḳil / Vaṣl-i Yūsufda illa gey **müşkil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [müşkil,]*
10.Olmaya bundan özge **müşkil** dem / Anda yārinden ayrıla ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [müşkil,]*

müşkil eyle: *Zorlaştırmak; içinden çıkılmaz duruma getirmek.*

1.Dédi Rūbīl gör yalan düşüñi / Ki niçe **müşkil eyledi** işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [müşkil eyle, -di]*

müşkil ol: *Zor, çetin olmak; zorlaşmak.*

1. Nice vīrān olmasun ol dil / Ki **olur** her zemān işi **müşkil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021). [müşkil ol, -ur]*
2. Ḥaẓer ét étme bu söze inkār / **Müşkil olmaya** tā ki āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [müşkil ol, -ma, -y, -a]*
3.**Müşkil olur** muṣāḥib ayrulıġı / Ayrulıḳ oldı rūḥ ṣayrulıġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1754). [müşkil ol, -ur]*
4. K'iy dirīġā ne müşkil oldı işüm / Dīv oldı melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [müşkil ol, -dı]*
5.Baġlasa dil nigāra bir bī-dil / İşi günden güne olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [müşkil ol, -ur]*

müşk-nāb: *Saf, hâlis misk.*

1. Taradı vü yudı gül-āb-ıla / Urdı kāfūrı **müşk-nāb**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [müşk-nāb-ıla, -ıla]*

müslim: *Müslüman; Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, iman etmiş kimse.*

1.Rāvī eydür ki **müslim-idi** ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [müslim-idi, -idi]*

müslüman: *Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, iman etmiş kimse.*

1. Ne kadar fitne-y ise oġlandur / Nice katl èdesiz **müslüman**dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 651).müslümandur, -dur]*

müşrikūn: *Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen (kimseler).*

1.Çün Ḫudā didi **müşrikūna** neces / Neces olmak yarar mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [müşrikūna, -a]*

muşt: *Yumruk, tokat.*

1.Urdılar gül yüzine penç engüşt / Nice engüşt gürze beñzer **muşt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [muşt,]*

2.Kāra pergār bulmasa **muştı** / Bes-idi aña éki engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [muştı, -ı]*

3. Muşt-i dīv-ile çün dögüldi melek / Dögdi **muşt**-ıla sīnesini felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [muşt-ıla, -ıla]*

4. Dīv tutsa bizümle ger küştī / **Muşt**umuzdan dü tā olur püşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [muştumuzdan, -umuz, -dan]*

muşt: *Avuç; el.*

1.Ne kilid-idi yā Rab engüşti / Ḳufl açardı açılmadın **muşti** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [müşti, -i]*

muṣṭafā: *Hz. Muhammedin "arınmış, arındırılmış; seçilmiş, güzide" anlamlarına gelen ismi.*

1.Kim bulurdu cenāb-ı vaḥdete yol / **Muṣṭafā** nūru olmasa tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [muṣṭafā,]*

2.Dilerem senden iy Raḥīm ü Ġafūr / Ki beni **Muṣṭafādan** eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [muṣṭafādan, -dan]*

3. **Muṣṭafādur** güzīde-i rüsüle / Nüsḫa oldur çerīde-i rüsüle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 165). [muṣṭafādur, -dur]*

4. ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes / **Muṣṭafānuñ** enīsi aʿnī Enes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 241). [muṣṭafānuñ, -nuñ]*

5.**Muṣṭafāya** naẓar bu ehl-i fünūn / Oldı Mūsāya nite kim Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [muṣṭafāya, -y, -a]*

6. **Muṣṭafā** nūrı olmasa tābān /ʿAyn-ı tevḥīd **olmaz** idi ʿ**iyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 52). [Muṣṭafā]*

muṣṭafā yāri: *Hz. Muhammed'in yakın arkadaşı, dōstu; Hz. Cabir. (Câbir bin Abdullah, en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.)*

1.**Muṣṭafā yāri** ḥażret-i Cābir / Maḫzen-i ʿilm ü rāvî-yi māhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 260). [muṣṭafā yāri, -i]*

müstaġrak ol: *Batmak, gark olmak.*

1. Yaṣduġı ḫişt oldı pisteri ḫāk / Hāke **müstaġraḳ oldı** ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [müstaġraḳ ol, -dı]*

müstaḥikk-ı bükā: *Ağlamayı, üzülmeyi hak eden (kimse)*

1.Bu cezāya sezā degül Yūsuf / **Müstaḥiḳḳ-ı bükā** degül Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [müstaḥiḳḳ-ı bükā,]*

müstaḥikk-i niṣāb-ı ġufrān: *Affedilme nasibini hak etmiş, affa layık (kimse).*

1.ʿamelüm yoḳ ġarīḳ-i ʿışyānam / **Müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrānam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 92). [müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrān, -am]*

müstaḥikk-ı viṣāl: *Kavuşmaya layık; kavuşmayı hak eden.*

1. K'iy belālarda lāl olan maẓlūm / **Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl** olan maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [müstaḥiḳḳ-ı viṣāl,]*

müştāk: *Şiddetle arzu eden, gönülden isteyen; özleyen, hasretini çeken.*

1.Müştāḳ-durur maḳām-ı Maḥmūd/Gerçi aña Yeŝrib oldı merḳad (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 189*). [müştāḳ-durur, -durur]*

2.Étme maḥrūm bunca **müştāḳı** / Ḥarem-i baḫtuñ ola tā bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2056). [müştāḳı, -ı]*

3.Dédiler cümle aña **müştāḳuz** / Görmedin gül yüzini ʿuşşāḳuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4726). [müştāḳuz, -uz]*

4. Dédi **müştaḳ**-ıdum cemālüñe ben / İrdüm ummaz-iken viṣālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 419). [müştaḳ, -ıdu, -m]*

5.Bunca demdür ki saña **müştāḳum** / Ḥüsnüñe kemterīn-i ʿuşşāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [müştāḳum, -um]*

6.Size **müştāḳ**-iken riyāż-i cinān / N'içün ola maḳāmuñuz nirān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503). [müştāḳ-iken, -iken]*

7. Ėki cānibden ol éki **müştāk** / Ékisi daḫi mübtelā-yı fırāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [müştāk,]*

müste'ān: *Kendisinden yardım istenen, yardımı dilenen (Allah).*

1. Anı kim aña étdüñüz pinhān / Umaram éde **müste'ān** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [müste'ān,]*

müstecāb eyle: *İstek veya duayı kabul etmek; Allah'ın kullarının duasını kabul etmesi.*

1.Ḥaḳḳ ḳabūl eyledi nidāsın anuñ / Müstecāb eyledi duʿā'sın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [müstecāb eyle, -di]*

müstecāb ol: *İcabet edilmek; kabul olunmak.*

1.**Müstecāb oldı** daʿveti anuñ / Ẓāhir oldı kerāmeti anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1029). [müstecāb ol, -dı]*

2. **Müstecāb oldı** ol duʿā'sı anuñ / İrdi Yaʿḳūba mācerāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [müstecāb ol, -dı]*

müstedām ol: *Daim, sürekli olmak; kalıcı olmak.*

1.Āl ü aṣḥābına selām olsun / Dīni dünyāda **müstedām olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 269). [müstedām ol, -sun]*

müstemir: *Devamlı, sürekli.*

1. Dayim olmaz belā-yı darbet-i nīş / **Müstemir**dür velī ʿadāvet-i ḫᵛīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 557). [müstemirdür, -dür]*

müşterī: *Satın alan II alıcı, almaya talipli kimse.*

1.Ger ṣatarsañ ol ayı **müşteriyüz** / Aña biñ cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [müşteriyüz, -y, -üz]*

2. Ger ṣatarsañ ol ayı müşteriyüz / Aña biñ cān vérici **müşteriyüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [müşteriyüz, -y, -üz]*

3. Nāmı Yūsuf ġulām-ı 'İbrīdür / **Müşteri** Mālik-i Ḫazā'īdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1719). [müşteri,]*

4. ʿarż olıcaḳ bu naḳş-ıla o nigār / **Müşterī** tā ki germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [müşterī,]*

5. Ḥaḳḳ aña vérmiş -idi bir duḫter / Yüzi ayına **müşterī** aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [müşterī,]*

6.**Müşterīnüñ** birisi ol bedre / Vérdi zer sürḫ-i ṣāfī bir bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [müşterīnüñ, -nüñ]*

7. Cevherüñ arta çün ḫırīdārı / Germ olur **müşterīsi** bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4800). [müşterīsi, -si]*

8.Yūsufuñ ʿarż eyle bāzāra / Ki baḳa **müşterisi** dīdāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [müşterisi, -s, -i]*

9.Aç metā'ı ki **müşteri** bulınur / Naḳd-i vaḳt-ile 'ışḳ éri bulınur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). *[müşterī,]*

10.Naḳd-ıla genc içinde étdi ṭarab / ' Arż-ıçun **müşterīsin** étdi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [müşterīsin, -sin]*

müşterī: *Müşteri yıldızı (gibi güzel) II istekli, talip.*

1.Dédi bir **müşterī** ki iy meh-i ḥūr / Gelse n'olaydı nūr üstine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [müşterī,]*

müşterī: *Jüpiter gezegeni, Müşteri yıldızı.*

1.Ṣubḥ-dem eyle fer vérildi aña / **Müşterī** görüp anı ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [müşterī,]*

müşterī ol: *Alıcı, talip olmak; istekli olmak.*

1.Şöhreti toldı çün zemin ü zemān / **Müşterī oldı** aña cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [müşterī ol, -dı]*

2.**Müşterī olur**-ısa ger aġyār / Olmasun rāżī ol ḳamer zinhar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [müşterī ol, -ur, -ısa]*

3. Tā vara her biri bir araya / **Müşterī olmaġ**-içun ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [müşterī olmaġ, -içun]*

müşterīlik ét: *Müşteri olmak, alıcı olmak.*

1.Ḳamere Zühre göndürüp hürşīd / Mihr-ile **müşterīlik étdi** bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [müşterīlik ét, -di]*

müstevā: *Makam, saltanat makamı (Allah'ın kudret ve saltanatının tecellî ettiği, tahtının bulunduğu en yüksek gök katı, ʿarş-ı a'zam bağlamında.).*

1.Raḥmeti kim nefesde ḫōş demdür / **Müstevā** aña ʿarş-ı aʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 12). [müstevā,]*

muşt-i dīv: *Devin tokatı, yumruğu; dev gibi heybetli kimsenin tokadı.*

1.**Muşt-i dīv**-ile çün dögüldi melek / Dögdi muşt-ıla sīnesini felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [muşt-i dīv, -ile]*

muştıla: *Müjdelemek; iyi haberler vermek.*

1. Dédi kim **muştılañ** beni şāha / Şükr édüp minnet étsün Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [muştılañ, -ñ]*
2. Yine zindāna ʿazm édüp o cüvān / Yūsufa anı **muştıladı** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [muştıladı, -dı]*

muṭā' ét: *İtaat etmek, boyun eğmek.*

1.Her ki ol gürg-i nefsi **étdi muṭā'**/ Ṭañ mı aña muṭī'olursa sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [muṭā' ét, -di]*

muṭavvak: *Boynuna gerdanlık, kolye vb. takınmış olan.*

1.Ol gümiş māhī ḫūb revnaḳ-ıdı / Ki zer-i sürḫ-ıla **muṭavvaḳ-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [muṭavvaḳ-ıdı, -ıdı]*

müteferriḳ: *Ayrı ayrı.*

1. **Müteferriḳ** girüñ niçe derden / Tā emīn olasız naẓarlardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814). [müteferriḳ,]*

mu'temed: *İnanılır, güvenilir (kimse).*

1. Varsun emr eyle Mışra **mu'temedüñ** / Görsün anda ne étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [mu'temedüñ, -üñ]*

muṭīʿ: *İtaat eden, itaatkâr.*

1. Devlet-ile başında efser-i şāh / Ḫidmedinte **muṭīʿ** leşker-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5767) [muṭīʿ,]*
2. Eger olmasa baḫt u devlet-i şāh / Ne ra'iyyet **muṭīʿ** olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [muṭīʿ,]*

muṭīʿ ol: *Uymak; itaat etmek, boyun eğmek.*

1.Her ki ol gürg-i nefsi étdi muṭā'/ Ṭañ mı aña **muṭī 'olursa** sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [muṭīʿ ol, -ur, -sa]*
2. Dédi ḳullar yalan-ısa sözüñüz / Ne cezāya **muṭīʿ olur** özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [muṭīʿ ol, -ur]*

mutlak: *Kesin olarak, kesin, şüphesiz.*

1.Eyle ḫūb eylemişdi Yūsufı Ḥaḳ / Nūr-ıdı başdan ayaġa **mutlak** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 445). [mutlak,]*
2.Zeni pehlū-yı çepden eyledi Ḥaḳḳ / Egrinüñ ḫāli egridür **muṭlaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [muṭlaḳ,]*
3. Niʿmeti ʿām ü lütfı **muṭlaḳdur** / Niʿmetinüñ ehemmi elyaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [muṭlaḳdur, -dur]*
4. İʿtirāf étdi cürme **muṭlaḳ** ol / Dédi el-ān ḫaṣḫaṣ el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [muṭlaḳ,]*

mutlak: *Kayıtsız, herhangi bir vasıf ile kayıtlı olmayan; hiçbir şeye muhtaç olmayan, mutlak irade sahibi (Allah).*

1. Kāfirüñ küfri oldur iy maʿbūd / **Muṭlaḳı** ḳor éder ḳuyūda sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [muṭlaḳı, -ı]*

mutlakā: *Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.*

1. **Muṭlaḳā** ārzūsı ḳaydından / Cānınuñ ḫaẓẓıdur o ṣaydından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [muṭlaḳā,]*

muvāfık: *Münasip, uygun II layık, yaraşır.*

1.Ṣūretā ṭāʿate **muvāfıḳdur** / İlla maʿnide gey münāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [muvāfıḳdur, -dur]*

2. Ẓāhir oldur bu ḳavl-i ṣādıḳdur / ʿahd-i meẕkūre hem **muvāfıḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [muvāfıḳdur, -dur]*

3.Resm-i maʿṣūḳ u ʿāṣıḳ añlar-ıdı / Birbirine **muvāfıḳ** añlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4301). [muvāfıḳ,]*

muvāfık: *Aynı görüşte; hemfikir.*

1. Cümle bu nüktede **muvāfıḳdur** / Ki Zelīḫā ḳulına ʻ āşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [muvāfıḳdur, -dur]*

muvāfık ol: *Uygun, elverişli olmak.*

1.Dédi iy cānever **muvāfıḳ ol** / Ḫāliḳüñ emri-y-ile nāṭıḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [muvāfıḳ ol,]*

müvekkil ol: *Vekalet etmek, yanında bulunmak.*

1.Dīv olıcaḳ **müvekkil ol** melege / Melegüñ ṭoldı nālesi felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [müvekkil ol, -ıcak]*

müverres: *Köle, kölelik.*

1.Aña kim bu belā **müverresdür** / Ṣabra yüz ṭutmasa muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [müverresdür, -dür]*

müy: *Kıl; saç teli.*

1.Döymez-iken ḥarīre ol gül-i ten / **Müydan** ṭaḳdılar beline resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [müydan, -dan]*

2.Dām-i ʿaḳl-ıdı farḳınuñ **müyı** / Farḳ olmazdı müşkden büyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2337). [müyı, -ı]*

3. Dāyimā vaṣl-içün ḳılan **müya** / Ḳānīʿ olmaz mı bir nefes büya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [müya, -a]*

4. Hem-dem olmayan ādem ol **müya** / Ṭañını inkār éderse bu büya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [müya, -a]*

5.Ḥaḳḳ saña sünbül étdi bir **müyı** / Çīn içine düşerse ger büyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [müyı, -ı]*

6.Éki düşında var-ıdı yédi **müy** / Ḳaḳısa eyle-y-di hem aña ḫüy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [müy,]*

7.**Müy** ḥaḳḳı ki bu miyānuñdur / Ser-i mū ḥaḳḳı kim dehānuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [müy,]*

8.Dér-idi şevḳ-ıla sürüp aña rüy / Kāşki ben ola-y-ıdım saña **müy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [müy,]*

müy: *Kıl, kıl gibi ince (Sevgilinin ince beli bağlamında).*

1. Arasañ gevdesinde ḳıldan eser / **Müy**a beñzer miyān olaydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [müya, -a]*

müy: *Kıl, tüy; koyun yünü.*

1.Baʿżınuñ **müyı** çün siyāh ḥarīr / Gören anı benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [müyı, -ı]*

müy ét: *Kıl gibi etmek II zayıf düşürmek.*

1. Cismümi **müy éden** miyānuñ-içun / Beni dil-teng éden dehānuñ-içun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2649). [müy ét, -en]*

müya dön: *Aşırı derecede zayıflamak, kilo vermek. II Aşk acısı çekmekten güçsüz, zayıf duruma düşmek.*

1.Şimdi döndi cefāñ-ıla müya / Naẓar étmezseñ āh ol āhüya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [müya dön, -di]*

2.**Müya dönmiş**-dürür miyānı gibi / Bir ḫayāl oldı ebruvānı gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2215). [müya dön, -miş, -dürür]*

müyesser ét: *Kolaylaştırmak, kolay ḥāle getirmek; nasip etmek.*

1.Ki murādun **müyesser ét** dilümüñ / ʿuḳdesini geder bu müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [müyesser ét,]*

2. Dédiler belki bu ʿaṭāyı Ḫudā / Kereminden **müyesser étdi** saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [müyesser ét, -di]*

müyesser kıl: *Kolaylaştırmak, kolay ḥāle getirmek; nasip etmek.*

1. Saña itmām éde niʿmetini / Ki **müyesser ḳıl**a risāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 627). [müyesser ḳıl, -a]*

müyesser ol: *Nasip olmak; kavuşmak.*

1.Çāh-ı Şeddād içinde eyle ḳarār / Tā **müyesser ola** viṣāl-i nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1038). [müyesser ol, -a]*

mū-yı ḥabeş: *Habeş kılı, yünü (Siyah renkli olması bağlamında.)*

1.Ca'd-ıla ṣan zirih çü **mū-yı Ḥabeş** / Çīndür çīn-i zülfi dilber-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [mū-yı ḥabeş,]*

mū-yı hōş-bū: *Güzel kokulu saç; sevgilinin saçı.*

1.Şāne yérine **mū-yı ḫōş-būya** / Pençe urup yolardı bā-mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3894). [mū-yı ḫōş-bū, -y, -a]*

mū-yi miyān: *İnce bel II sevgilinin kıl gibi ince beli.*

1. Yüz belā-y-ıla çarḫ-ı bed-ḥarekāt / Étdi **mū-yi miyānını** éki ḳat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5354). [mū-yi miyān, -ı, -n, -ı]*

mūy-veş: *Kıl gibi; aşırı derecede zayıf, ince*

1.Ṭaʿamuñ oldı-y-ısa ol miyān-ı laṭīf / Olasın **mūy-veş** nizār u naḥif *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1378). [mūy-veş,]*

mużā'af et: *İki kat etmek, iki kat artırmak.*

1.Çün Zelīḫā da āḫir oldı mezād / **Étdi** anı **mużā'af** oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [mużā'af et, -di]*

müze: *Çizme, ayakkabı.*

1.Çekdiler **müzesini** pāyinden / Aldılar burḳaʿını ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 843). [müzesini, -si, -n, -i]*

müzevver: *Uydurulmuş, düzme, sahte.*

1. Ḥükmi ḥākimlerüñ **müzevver** olur / Ẓulmi ẓālimlerüñ muḳarrer olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [müzevver,]*

müzeyyen: *Bezenmiş, süslenmiş, ziynetli.*

1.Ḳıṣṣası ḥüsni gibi aḥsendür / Ḥikmet-ile ḳamu **müzeyyendür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 341). [müzeyyendür, -dür]*

2. Ḥüsnüñle **müzeyyen** ehl-i ṣūret / Ḫulḳuñla müşerref ehl-i māʾnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 202). [müzeyyen,]*

muẓlimen: *Ẓulmederek; kötülük yapmak için*

1.**Muẓlimen ol**dıy-ısa ger bu ziyān / Çekeyin her ne dérseñ aña żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [muẓlimen ol, -dı, -y, -ısa]*

mużṭarib: *Izdırap içinde, dertli, sıkıntılı.*

1. **Mużṭarib** gördi dāye çün anı / Derde düşdi ki bula dermānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3065). [mużṭarib,]*

N-n

nā-āzād: *Hür, serbest olmayan; köle ,esir.*

1. Nāz-perverd servüñi her yad / Ḳullanur ḳulı gibi **na-āzād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3762). [ña-āzād,]*

2. Bize hem-şīr oldı hem hem-zād / Servdür ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [nā-āzād,]*

nāb: *Ḫālis, saf, katışıksız II berrak, temiz.*

1. Sākin étmege sīne tābını / Bādenüñ nūş éderdi **nābını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3240). [nābını, -ı, -n, -ı]*

nā-bedīd ol: *Görünmez olmak, yok olmak, kaybolmak.*

1. Gözlerüm nūrı **nā-bedīd oldı** / Aġlamaḳdan gözüm sepīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6021). [nā-bedīd ol, -dı]*

nā-çār: *Çaresiz, mecburen; ister istemez*

1.Vérdi Mālik riżāyı çün **nā-çār** / Geldi cümle ekābir-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [nā-çār,]*

2.Étdi ol cennete anı Rıḍvān / Étdi **nā-çār** emrine rıḍvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [nā-çār,]*

3.ʿāşıḳ oldur ki fürḳat istese yār / İḫtiyār éde fürḳati **nā-çār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [nā-çār,]*

4. Ol ḳadar lābe eyledi bu nigār / Vèrdi Yaʻkūb icāzeti **nā-çar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [nā-çar,]*

5. Her kazā kim ola murād-ı nigār / Aña āşıḳ rıżā vèrür **nā-çār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [nā-çār,]*

6. Ol melek dīve rām olup **nā-çār** / Ḳıldı āh ü fiġān-ıla reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [nā-çār,]*

7. Dōst vaşlından anlar āḫir-i kār / Dest-i ümmīdi kesdiler **nā-çār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [nā-çār,]*

8. Her kimüñ kim ḳarīni olmaya yār / Vatanında ġarīb olur **nā-çār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [nā-çār,]*

9. İḫtiyāruñ zimāmın āḫir-i kār / Nāḳa boynına şaldı ol **nā-çār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [nā-çār,]*

nā-çār ol: *Çaresiz kalmak, çıkar yol bulamamak.*

1. Érmedi çünki Yūsufa çāre / **Oldı nā-çār** géydi nā-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1740). [nā-çār ol, -dı]*

2.Daḫi yol bulmadum **olup nā-çār** / Ḥāşılı başdum eylemen inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [nā-çār ol, -up]*

nā-çāre: *Çaresiz.*

1. Érmedi çünki Yūsufa çāre / Oldı nā-çār géydi **nā-çāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1740). [nā-çāre,]*

nā-dān: *Cahil, akılsız, kendini bilmez kimse.*

1. Ḥamdī **nā-dāna** ʿarż-ı ḥāl étme / Ḳālsüz ḳalbe ḳīl ü ḳal étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4797). [nā-dān, -a]*

nādir ol: *Az bulunmak, az görülmek, ender olmak.*

1.Kāmil oldur ki mevte ḳādir olur / Ancılayın kimesne **nādir olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [nādir ol, -ur]*

nāf: *Göbek (Nāfe: Misk ahusu denen bir ceylān türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese.)*

1.Her sütūn ayaġında hem zerrīn / Bir ġazāl étdi **nāfı** nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [nāfı, -ı]*

nāfe: *Misk ahusu denen bir ceylān türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese.*

1.Fāriġu'l-bāl mürġı uçmaḳdan / Perri pür-müşk ü **nāfe** ḳuçmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [nāfe,]*

nāfe-i çīn: *Çin'de yaşayan bir ceylān türünün göbeğindeki misk denilen güzel koku ile dolu kesenin kokusu; Çin miski.*

1.Her sütūn ayaġında hem zerrīn / Bir ġazāl étdi nāfı **nāfe-i Çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [nāfe-i çīn,]*

2. Misk būyını ḳoḳmayan miskīn / Étdi dāmān için çü **nāfe-i Çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5250). [nāfe-i çīn,]*

(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 0). [nāfe-i çīn,]

3. Niçe ġonça ḥarīrden bālīn / Rengde gül ḳoḫuda **nāfe-i çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [nāfe-i çīn,]*

4.Ol güher-ḳıymetin bir ehl-i yaḳīn / Étdi bir vezni deñlü **nāfe-i Çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [nāfe-i çīn,]*

5. Zülfüñi ḳoḳmayalı ben miskīn / Ṭolmışam ḫūn-ıla çü **nāfe-i Çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247).*

nāfe-i huten: *Hoten ahusunun göbeğinde bulunan ve içi misk denilen güzel koku ile dolu kesenin kokusu II Hoten miski.*

1. Ḥarekāt eyleyüp ḳanat açalar / Üstinde **nāfe-i ḫuten** şaçalar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2287). [nāfe-i ḫuten,]*

nāfını kes: *(Yeni doğmuş bebeğin) göbeğini kesmek.*

1. Tīġ-i mihr-ile **nāfını** dāye / **Kes**di vü dedi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441).*

nāfı kesil: *(Yeni doğmuş bebeğin) göbeği kesilmek.*

1.Bu ġazāluñ **kesil**di çün **nāfı** / Bū-yı müşgīn pür étdi etrafı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [nāfı kesil, -di]*

nāgāh: *Ansızın, birdenbire; zamansız.*

1.Ā'ni cismüñden ayrılup **nāgāh** / Olasın ḳalb-i ḳalbüñe āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 311). [nāgāh,]*

2. Bu naẓarda meger Ṣafiyyu'llah / Gördi Yūsuf cemālini **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). [nāgāh,]*

3.Lerze eyledi ol legen **nāgāh** / Anı Ya'ḳūp görüp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [nāgāh,]*

4. Ol seḥerde bular olup güm-rāh / Geldiler çāh-ı Yūsufa **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [nāgāh,]*

5.Biñ belā gelse başına **nāgāh** / Bir dem añup günāhın eylemez āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1869). [nāgāh,]*

6.Eyler-iken o māl ü gence nigāh / Naẓarı düşdi Yūsufa **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [nāgāh,]*

7. Ẕikr olundı bu şevḳ-ıla **nāgāh** / Ṣerḫ-i aḥvāl-i rāh ü ḳıṣṣa-i çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3660). [nāgāh,]*

8. Otururken ʿAzīz-ile ol şāh / Étdi **nāgāh** ġurbetine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681). [nāgāh,]*

9.El uzatmış dilemiş ol bed-ḫāh / Vaṣlumuñ gencin almaġa **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [nāgāh,]*

10. Anı ḳurd aldı yazıda **nāgāh** / Bu yazu anuñ ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [nāgāh,]*

11. Ṭañladı ceyşi gördi çün **nāgāh** / Dédi Cibrīl göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [nāgāh,]*

12. Dédi onlara kim Nebiyy'allāh / Yūsufını güm eylemiş **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [nāgāh,]*

13.Göñli biryān özüledi **nāgāh** / Eyledi ʿĪşı ḥāline āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 376). [nāgāh,]*

14. Bundan özge cihānda olmaya dem / Göre **nāgāh** sevdügin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [nāgāh,]*

15.Dé bunı gelse bir belā **nāgāh** / Hasbiyallah lā ilāhe sivāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 809). [nāgāh,]*

16.Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [nāgāh,]*

17.Dér-idi cūşa gelse ġam **nāgāh** / Hasbiyallahu La ilah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1293). [nāgāh,]*

18. Geldi şehr-i ʿArīşe çünki o māh / Vesvese düşdi göñline **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [nāgāh,]*

19. Tāb-ı ḥüsnüñ ṭulūʿ éde **nāgāh** / Varlıġum ẕerresini éde tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3209). [nāgāh,]*

20. Kūh u hāmūna eyleseñ güẕeri / Gelse **nāgāh** öñüñe kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [nāgāh,]*

21.Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki o māh / Perde gétdi bulut gibi **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [nāgāh,]*

22.Toḫm-ı sidre düşüp yére **nāgāh** / Müntehā kaddüñi bitürdi İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [nāgāh,]*

23. Ḳodı bir ayaġın rikābına şāh / Tā süvār ola eblaḳa **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [nāgāh,]*

24. Çın seḥer çün şuheyl-i ablaḳ-ı şāh / Ṭoldı eṭrāf-ı ʿāleme **nāgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5426). [nāgāh,]*

25. Otururken bu fikr-ile ol māh / Perde açıldı kapudan **nā-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [nā-gāh,]*

naġamāt-ı 'anādil-i būstān: *Bağdaki bülbüllerin nağmeleri, sesleri.*

1.Ol maḳāmāt uṣūli üzre revān / **Naġamāt-ı 'anādil-i būstān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4084). [naġamāt-ı 'anādil-i būstān,]*

nāgeh: *Ansızın, birdenbire.*

1.Benem ol bī-nevā vü bī-idrāk / **Nāgeh** olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [nāgeh,]*

2.Gördi **nāgeh** çün irdi ʿavn-i muʿīn / Künc-i ḫalvetde perde-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4525). [nāgeh,]*

3. Bir géce şehri yār-ı Mıṣr meger / Gördi **nāgeh** düşinde yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [nāgeh,]*

4. **Nāgeh** irüp debūrı idbāruñ / Der u dīvārı ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [nāgeh,]*

5.Üştüre **nāgeh** Eflaḥ étdi nigāh / Yūsufı görmeyicek eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [nāgeh,]*

6. Ben o ḫākem ki **nāgeh** ebr-i bahār / Baña luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [nāgeh,]*

7.Ben o ṣayyādam işi miḥnet olur / Ṣaydı **nāgeh** hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [nāgeh,]*

8.Çün Zelīḫā irişdi ol aya / **Nāgeh** od düşdi ṣanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [nāgeh,]*

9.**Nāgehān** gördi bir cemāl gelür / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile pür-kemāl gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [nāgehān,]*

10. Ṣalmış-ıdum bu niyette ḳurʿa / Cāmīden irdi **nāgehān** cürʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). [nāgehān,]*

11. Beni muṣībet-ile añsuzın ḳoyup gétdüñ / ʿaceb beşāret-ile **nāgehān** ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1110). [nāgehān,]*

12. **Nāgehān** étdi bir zemīne ḫurūc / Ne zemīn āsmān-i ẕāt-i burūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [nāgehān,]*

13. Nūş éderken bu şevḳ-ıla cāmı / **Nāgehān** irdi müjde peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [nāgehān,]*

14. Benem ol nā-tüvān ki seyle géder / **Nāgehān** berg-i ʿömri yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [nāgehān,]*

15. **Nāgehān** irdi yār-ı ʿĪsī-dem / Gétdi cāndan belā göñülden elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [nāgehān,]*

16. Ḳāniʿ-iken bu būya hażret-i pīr / **Nāgehān** geldi köñleg-ile beşīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6099). [nāgehān,]*

nāgehānī: *Ansızın, birdenbire.*

1. Pīr-i Kenʿān Ḫudāya şükr étdi / **Nāgehānī** ʿaṭāya şükr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6106). [nāgehānī,]*

naġme: *Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi, nağme.*

1. Düşmene ḫār u dōst destine gül / Naʿrada raʿd u **naġmede** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [naġmede, -de]*
2. Luṭf-ıla gül nevā-y-ıla bülbül / **Naġmesinden** zemāna pür-ġulġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [naġmesinden, -den, -si]*
3. **Naġmeden** ehl-i derde derd gelür / Gerçi bī-derd olana serd gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [naġmeden, -den]*
4. **Naġmeler** eyledükce bülbüller / Çāk ederler yaḳaların güller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2455). [naġmeler, -ler]*
5. Rūyı dīvāra étdi püşti ġama / Āhı āheng édindi bu **naġme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [naġme,]*

naġme-i bülbül: *Bülbül sesi II bülbülün inlemesi.*

1. Her ne yérde ki bitse zībā gül / Çoġ olur anda **naġme-i bülbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [naġme-i bülbül,]*

nahcīr et: *Av etmek, av ḥāline getirmek.*

1.Bilmediler ki nefs-i merdüm-gīr / **Étdi** anları ṣayd-ıla **naḫcīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1345). [naḫcīr et, -di]*

nahçīr eyle: *Avlamak; ele geçirmek.*

1.Ḳıl ḳaşuñdan kemān müjeñden tīr / **Eyle** ol vaḥşī āhūyı **naḫçīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [naḫçīr eyle,]*

naḫīf: *Çelimsiz, zayıf.*

1.Umduġuñ bu fikri ben daḫi éderem/Bilmezem bu **naḫīf**i ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [naḫīfi, -i]*

nahīf ol: *Zayıflamak, güçsüz düşmek.*

1.Ġuṣṣam oldur hemān ki pīr-i żaʿīf / Ḥasretümden **ola** ziyāde **naḥīf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [naḥīf ola, -a]*

nahl: *Hurma ağacı (Divan şiirinde sevgilinin güzellik unsurlarından boyuyla ilişkilendirilir.)*

1.Sende ḫurmā vü bende şīr iy **naḫl** / Şīre şīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [naḫl,]*

2.Naḫl kim ḳadd-i ḫūr-i ʻīn-idi / Aña Pervīn ḫūşe-çīn-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4077). [naḫl,]*

naḫl-i kadd: *Hurma ağacı (gibi uzun) boylu sevgili; sevgilinin boyu.*

1.Naḫl-i kaddüñ ruṭablarından eger / N'ola ber yése geh geh ol dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [naḫl-i kadd,]*

nahl-i meyve-i cān: *Can meyvesinin ağacı, fidānı.*

1. Ḳaddüñi étdi **naḫl-i meyve-i cān** / Lebüñi āb-ı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2645). [naḫl-i meyve-i cān,]*

naḫl-i ravża-i melekūt: *Melekler bahçesinin fidānı.*

1. Ḳāmeti **naḫl-i ravża-i melekūt** / Mīvesi luṭf-ı Ḥażret-i Lāhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2429). [naḫl-i ravża-i melekūt,]*

nahlistān: *Fidānlık.*

1.Sāye-i ḳaddidür bu **naḫlistān** / Eser-i ḫaddidür biten bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2259). [naḫlistān,]*

naḫs ol: *Uğursuz olmak.*

1.**Naḫs olanuñ** işi nuḥūsetdür / Çünki ṣuret delīl-i sīretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1760). [naḫs ol, -an, -un]*

nāhun: *Tırnak.*

1. Ḥüsnine **nāḫun** eyle vérdi ḫalel / Ṣanasın cān gözine düşdi sebel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [nāḫun,]*

nāka: *Dişi deve (Hz. Yusuf'un mucizesi olarak onunla konuşan deve bağlamında.)*

1.Bākdı Mālik çü **nāka** ḫāline / Düşdi göñli düşi ḫayāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1581). [nāka,]*

2. Bāʻżı rāvī dédi ki bāzirgān / Gelicek çāha cümle **nāḳa** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [nāḳa,]*

3. Sen de **nāḳan** gibi enīn édesin / Milk-i Kenʿāna aġlayu gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [nāḳan, -n]*

4. Bitdi çün Mıṣra varup işleri hep / Sürdi Kenʿāna **nāḳasın** oʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [nāḳasın, -sın]*

5. **Nāḳasın** çekdi kim yüriye hemān / Olmadı nāḳa dögmeg-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [nāḳasın, -sın]*

6. Ne kadar dögdi ise Aʿrābī / Oldı ol **nāḳa** gétmeden ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [nāḳa,]*

7. İḫtiyāruñ zimāmın āḫir-i kār / **Nāḳa** boynına ṣaldı ol nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [nāḳa,]*

8. Nāḳasın çekdi kim yüriye hemān / Olmadı **nāḳa** dögmeg-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [nāḳa,]*

9.El götürdi duʿā'-y-içün ṣıddīḳ / Eyleyüp **nāḳa** hüccetin taṣdīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3781). [nāḳa,]*

10.Varıcaḳ anda faḳr u fāḳam-ıla / Ceẕbe irişdi baña **nāḳam-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [nāḳam-ıla, -m, -ıla]*

11.Nāḳaya çünki vāṣıl oldı murād / Gétdi Kenʿāna yél gibi nī-zād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [nāḳaya, -y, -a]*

nāka-i Sālih: *Hz. Salih'in dişi devesi. (Hz. Salih kendisine inanmayan Semud kavmine mucize göstermek için taştan çıkarttığı deve.)*

1.Cennet olsa n'ola çirāgāhum / **Nāḳa-i Sāliḥ** olsa hem-rāhüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3779). [nāḳa-i sāliḥ,]*

nā-kābil: *Mümkün değil, imkansız.*

1.Fiʿli anuñ kim ola **nā-ḳābil** / Ola mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [nā-ḳābil,]*

nakd: *Para, akçe; varlık.*

1. Sāl-i evvelde vérdiler **naḳdi** / Niçe gün ol ḥişāra sīm aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [naḳdi, -i]*

nakd: *Kıymet, değer.*

1.Naḳd-ıla genc içinde étdi ṭarab / ‘ Arż-ıçun müşterīsin étdi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [naḳd-ıla, --ıla]*

nakd: *Nakit, sermaye.*

1.Gördi çünˁaksini muḳābil o nūr /
Buldı **naḳde** ˁayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [naḳde, -e]*

nakd: *(Manevi) varlık, servet.*

1.Çünki Yūsuf bu ḥāli ḳāl étdi / Kendü **naḳdin** o demde ḳālˁ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [naḳdin, -in]*

2. Ta güherler toġa buˁaḳdüñden / Māyeler ḥāṣıl ola **naḳdüñden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [naḳdüñden, -üñ, -den]*

naḳd vér: *Bedel, karşılık vermek.*

1. **Vérdüm** olˁācize viṣalüñi **naḳd** / ˁarşum üzre oḳındı ḫutbe-iˁaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [naḳd vér, -dü, -m]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi, can varlığı.*

1.Naḳd-i cān olmadın daḥi güm aña / Demidür édeseñ teraḥḥüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i vaḳt: *Zaman sermayesi.*

1. Aç metā’ı ki müşterī bulınur / **Naḳd-i vaḳt**-ile ‘ışḳ éri bulınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 357). [naḳd-i vaḳt, -ile]*

naḳd-i viṣāl: *Kavuşma akçesi, sermayesi.*

1.Eger olmasa elde **naḳd-i viṣāl** / ˁışḳdan ḳarż olur melal ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [naḳd-i viṣāl,]*

nāḳıs: *Kusuru olan, kusurlu, hatalı kimse.*

1.Çün temam-ıdı anda ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / Aġzı her **nāḳısuñ** ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [nāḳısuñ, -uñ]*

nakkāş: *Nakış işleyen, nakşeden II yaratıcı.*

1.Naḳşı **naḳḳāş** ṣandılar anlar / Dīnlerinden uṣandılar anlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1964). [naḳḳāş,]*

2.Ḥamdī **naḳḳāşla** eyle naḳṣa naẓar / Gerçi **nakkāşa** naḳşı oldu eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 82). [naḳḳāşla, -la]*

3.Sengden saḫt odur ki senge ṭapar /
Kendü **naḳḳāş** naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [naḳḳāş,]*

naḳmet ol: *Eziyet olmak II şiddetli azap olmak.*

1. Etmege aş yérerdi ˁavratlar / **Naḳmet olmışdı** cümle niˁmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243). [naḳmet ol, -mış, -dı]*

nakṣ: *Kusur; eksiklik, nıksanlık.*

1.Naḳsa taḥsīn éder kemāle ˁitāb / Ḳubḥı tezyīn éder cemāli ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [naḳsa, -a]*

2.Mihr ü māh oldugı-y-içün ehl-i cemāl /
Birine **naḳs** irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [naḳs,]*

3. Aña maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / İrmez aña kelāl ü **naḳs** u zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [naḳs,]*

naḳs: *Görüntü, suret, resim*

1.**Naḳşuñ** anlardaġı nigāra göre / Ḳatre gibi ola biḫāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [naḳşuñ, -uñ]*

2.Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm /
Bu **naḳşı** baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [naḳşı, -ı]*

3. Ḫalḳ olalı nigār-ḫāne-i ḫāk / Gelmedi naḳşı **gibi** ṣūret-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2127). [naḳşı, -ı]*

4. Ṣūreti **naḳşı** oldı sikke-i yār / Oldı sīmāsı Yūsufī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [naḳşı, -ı]*

5.Sengden saḫt odur ki senge ṭapar / Kendü naḳḳāş **naḳş** u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [naḳş,]*

6.Ol nigāra bu **naḳşı** geçseñ eger / Cānına mihrüñ eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [naḳşı, -ı]*

7. Barmaġın baʿżı ḳaṭʿ édüp çü ḳalem / Dōst **naḳşın** göñülde étdi raḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [naḳşın, -ın]*

8.**Naḳşı** naḳḳāş ṣandılar anlar / Dīnlerinden uṣandılar anlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1964). [naḳşı, -ı]*

9. Ḳanda aġyār görse yārı ṣanur / Her ne **naḳşı** göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [naḳşı, -ı]*

10. Yār **naḳşı** ṣaḥife-i berde / Ṣābit oldı nite ki mermerde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [naḳşı, -ı]*

11. Esme yél gibi olma od gibi germ / Gétmez ol **naḳş** mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [naḳş,]*

12. Ġam vérüp ġam-güsārum olmazsın / **Naḳş** géçdük nigārum olmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2755). [naḳş,]*

13.Her cihātında yazdılar anuñ / **Naḳşını** Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [naḳşını, -ı, -n, -ı]*

14.Keffi levḥine étdi naḳş-ı nigār / Tā bu **naḳş-ıla** el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [naḳş-ıla, -ıla]*

15. Geh dér-idi nigār **naḳş** geçer / Aldayup ben ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [naḳş,]*

16.Dédi dāye ki iy peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ **naḳşı** levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [naḳşı,]*

naks: *Nakış, süs II güzellik.*

1. Eyler eylemege görenleri deng / **Naḳş**-ıla naḳş reng-ile nīreng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [naḳş-ıla, -ıla]*

2.ʿarż olıcaḳ bu **naḳş**-ıla o nigār / Müşterī tā ki germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [naḳş-ıla, -ıla]*

3. Eyler eylemege görenleri deng / Naḳş-ıla **naḳş** reng-ile nīreng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [naḳş,]*

4. Girdi bu **naḳş** içine çün o nigār / Zühre çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [naḳş,]*

naḳş: *Allah'ın yarattığı her şey, mevcudat.*

1.Ḥamdī naḳḳāşla eyle- **naḳşa** naẓar / Gerçi nakkāşa naḳşı oldu eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 82). [naḳşa, -a]*

2.Ḥamdī naḳḳāşla eyle naḳşa naẓar / gerçi nakkāşa naḳşı oldu eser (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 84). *[naḳşı, -ı]*

naḳş ét: *İşlemek, çizmek; resmini yapmak.*

1.Eyle **naḳş étdi** anı ehl-i hüner / Ki aña her ki eyleyeydi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [naḳş ét, -di]*

naḳş ét: *Nakşetmek, süslemek.*

1.Tā ki bī-berg édince devḥasını / Ḳan-ıla **naḳş édince** levḥasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4637). [naḳş ét, -ince]*

naḳş eyle: *Süslemek, bezemek, nakışla işlemek.*

1.Éki **naḳş eylemiş** turunca gibi / Bir gül üstinde éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [naḳş eyle, -miş]*

naḳş eyle: *Resmetmek, çizmek.*

1. Ġālib olup taṣarrufında ḫayāl / Levḥa **naḳş eylemiş** nuḳūş-i muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5170). [naḳş eyle, -miş]*

naḳş olın: *Nakşolunmak, işlenmek.*

1. Çün aḳup yére düşdi ḳanı hemīn / Nām-ı Yūsufla **naḳş olındı** zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [naḳş olın, -dı]*

naḳṣa ir: *Eksilmek, noksanlaşmak.*

1. Gétdi māl ü cemāli ʿışḳ-ıçun / **Naḳṣa irdi** kemāli ʿışḳ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5593). [naḳṣa ir, -di]*

naḳş-bend-i cihān: *Cihanın nakkaşı II dünyanın nakışlarını yapan.*

1. Bir gümiş levḥ-idi o sīne hemān / Ol gümiş levḥa **naḳş-bend-i cihān** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 77, Beyit 2356). [naḳş-bend-i cihān,]

naḳş-bend-i ḫayāl: *Hayali nakşeden, hayali süsleyen.*

1. Bir géce kim bu **naḳş-bend-i ḫayāl** / Levḥ-i dilde yazardı naḳş-i miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [naḳş-bend-i ḫayāl,]*

naḳş-i ādem: *İnsan güzelliği.*

1.**Naḳş-i ādem** derūnīdür iy yār / Ṣūreti levh-i sāde-y-ise ne var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [naḳş-i ādem,]*

naḳş-i būḳalemūn: *Rengarenk nakışlar II rengarenk süsler.*

1. ʿarşı oldı çü ḳubbe-i gerdūn / Ferşi oldı çü **naḳş-i būḳalemūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [naḳş-i būḳalemūn,]*

naḳş-ı būḳalemūn et: *Rengarenk nakışlarla bezemek, süslemek.*

1.Etdi ferşinde **naḳş-ı būḳalemūn** / Tā ki ṣunʿın teferrüc éde ʿuyūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 31). *[naḳş-ı būḳalemūn et, -di]*

naḳş-i cemāl: *Güzel yüzün sureti.*

1.Gösteren ḫᵛāb içinde **naḳş-i cemāl** / Eyleyen Mıṣr içinde ʿahd-i viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3323). [naḳş-i cemāl,]*

naḳş-ı dildār: *Sevgilinin resmi, sureti.*

1.Naẓar étdükce **naḳş-ı dildāra** / Şevḳden yüz sürerdi dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4308). [naḳş-ı dildār, -a]*

naḳş-ı ekvān: *Ālemlerin, kâinatın nakşı, süsü. (Kâinatın süslü ve sanatlı yaratılması bağlamında.)*

1. **Naḳş-ı ekvāna** andan oldı raḳam / Anuñ içün denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 170). [naḳş-ı ekvān, -a]*

naḳş-ı ḫayāl: *Hayalin süsü, güzelliği.*

1.Yédi yaşında çün o bedr-i cemāl / Oldı **naḳş-ı ḫayālüm**-ile hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [naḳş-ı ḫayāl, -üm, -ile]*

naḳş-ı ḥüsn: *Güzelliğin nakşı; sevgilinin güzel yüzünün nakşı, resmi.*

1.Ehl-i naḳş evveli-y-iken Mānī / Yazamaz **naḳş-ı Ḥüsnüñe** s̱ānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4233). [naḳş-ı Ḥüsn, -üñ, -e]*

2.Naḳş-ı ḥüsnüñ ḫayāli cān tenüme / Tenüm-ise éşigüñe bendeñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [naḳş-ı ḥüsn, -üñ]*

3.Naḳş-ı ḥüsn-ile ṭurfa ṭurfa nigār / Her biri bir ṭarīḳi üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [naḳş-ı ḥüsn, -ile]*

naḳş-ı husūf: *Ayın ışığının sönük kalması, azalması.*

1.Bedr olup ṣadr-ı ḥüsne geçse ḳamer / Anı **naḳş-ı ḫusūf** éder bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [naḳş-ı ḫusūf,]*

naḳş-ı mānī: *Mānî'nin yaptığı resimler, suretler. (Mānî: Meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şāpūr zamanında İran'a gelip Zerdüşt ve İsa dinleri ḥālitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng" ve "Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.)*

1. Nice yüz pertev-i cemāl-i berīn / **Naḳş-ı Mānī** nedür ya ṣūret-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5560). [naḳş-ı mānī,]*

naḳş-ı maʿşūḳ: *Sevgilinin resmi, sureti.*

1.Naḳş-ı maʿşūḳı görse ʿāşıḳ-ı zār / Eyler andan nigār-ıla bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4309). [naḳş-ı maʿşūḳ, -ı]*

naḳş-i misāl: *Örnek, benzer nakış.*

1. Bir géce kim bu naḳş-bend-i ḫayāl / Levḥ-i dilde yazardı **naḳş-i miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [naḳş-i miṣāl,]*

naḳş-i nigār: *Sevgilinin sureti, resmi.*

1. Ḳalbi **naḳş-i nigārdan** sāde / Cānı cānān ġamından āzāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [naḳş-i nigār, -dan]*
2. Yādına geldügince **naḳş-ı nigār** / Laʿli bu dürleri ḳılurdı niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2493). [naḳş-ı nigār,]*
3. Keffi levḥine étdi **naḳş-ı nigār** / Tā bu naḳş-ıla el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [naḳş-ı nigār,]*

naḳş-i nigār: *Dilberin güzelliğinin ezgisi (Nakş: Müzikte semailerin dört yerine iki hanelilerine verilen ad.)*

1. Girdi bu naḳş içine çün o nigār / Zühre çenginde çaldı **naḳş-ı nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [naḳş-ı nigār,]*

nakş-ı şüret: *Dış görünüşün resmi. (Sevgilinin resmi, sureti bağlamında.)*

1.Meyli andan ḥabīb-i cāna olur / **Naḳş-ı şüret** hemān bahāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4311). [nakş-ı şüret,]*

nāl: *İnleyici, ah ve enîn edici.*

1.Kürbete irdi cümle kerrūbī / Niçe olur bu **nālüñ** āşūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [nālüñ, -uñ]*

nā'l: *Nal; at, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası.*

1. El urup baḫt-ı genc-i laʿline / Dizdiler devlet atı **naʿline** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2380). [naʿline, -i, -n, -e]*
2. Āteşe şalsa **na'li** zülfi miṣāl / Ṭoldururdı cihāna fitne vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [na'li, -i]*
3. Yére zaḫm urduġınca **naʿl-ile** raḫş / Keff-i üştür olurdı merhem-baḫş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3125). [naʿl-ile, -ile]*

nā'l: *Adım, iki ayak arasındaki mesafe (Hz. Muhammed'in miraçta bindiği ve bir adımda gözünün görebildiği en uzak mesafeyi kat edebildiği rivayet edilen Burak'ın adımı bağlamında.)*

1. Merkeb saña ol **Burāḳ**dur kim /Bir na'li mehidür asmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [nā'li, -i]*

nālān: *Ağlayan, inleyen (kimse).*

1.Ḳaldı Yaʿḳūb hecr-ile **nālān** / Cānı ardınca ten gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [nālān,]*

nālān ol: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

1. Görmedin gül yüzüñi bülbül-i cān / Ḫār-ı miḥnetden **olmışam nālān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2495). [nālān ol, -mış, -am]*

nāle: *İnilti, inleme, feryat.*

1. Nedür anuñ bu **nālesine** sebeb / Ṭapuña āşnā mı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [nālesine, -si, -n, -e]*
2. Terk-i ḳānūn-ı ʿahd édüp çü rübāb / **Nāle**-y-ile ḳılurdı aña ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3197). [nāle-y-ile, -y, -ile]*
3. Yudı ʿahd ābı-y-ıla ol demden / Dehenin **nāleden** gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [nāleden, -den]*
4. **Nāleyi** cānına havāle édüp / Nergesi yāsemīne lāle édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5050). [nāleyi, -y, -i]*
5. Mihr-i Maġrib firāḳ-ı Yūsufdan / **Nāle** vü girye vü te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [nāle,]*
6. Tiz étdükce **nāle** āhengin / Daḫi saḫt étdi dilleri sengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [nāle,]*
7. Oldı yérde bu resme çün bī-dād / Ḳopdı göklerde **nāle** vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [nāle,]*
8. Dīv olıcaḳ müvekkil ol melege / Melegüñ ṭoldı **nālesi** felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [nālesi, -s, -i]*
9. ʿIşḳı anuñ beni esīr étdi / Ḥālümi **nāle** vü nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [nāle,]*
10. Anı yüz **nāle** vü nefīr-ile / Bunca güftār-ı dil-peẕīri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [nāle,]*
11. Güli gülmeg-içün yaratdı İlāh / Yaraşur bülbül étse **nāle** vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [nāle,]*
12. Tā ṭolunınca dīdeden ol māh / Āh-ıla **nāle-y-ile** étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [nāle-y-ile, -y, -ile]*
13. K'iy nidā-yı żamīri gūş édici / Raḥmeti **nāleler** ḫamūş édici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3685). [nāleler, -ler]*
14. Āteşīn **nāle-y-ile** ol miskīn / Ḫāne-i nāya girdi zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436). [nāle-y-ile, -y, -ile]*

nāle et: *İnlemek, feryat etmek.*

1. Nāylar arasında çeng-miṣāl / **Étdi** feryād ü **nāle** bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [nāle,]*
2. Bir nefes ḳaldı ol da āh-ıla vāy / **Nāle étmege** neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [nāle étmeg, -de]*

nāle kıl: *İnlemek, feryat etmek.*

1.Bunı déyüp **ḳılurdı naleleri** / Ḳana ġarḳ olmış-ıdı lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 3459). [nāle ḳıl, -ur, -dı]*
2. Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / Ney olup **nāle ḳıldı** her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [nāle ḳıl, -dı]*
3. **Ḳılsa** pīrāne **nāle** nite ki çeng / Her ṭarafdan éderdi ney āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5379). [nāle kıl, -sa]*
4. Bunı déyüp **ḳılurdı nāleleri** / Ḳana ġarḳ olmış-ıdı lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2679).*

nāle kıl: *İnlemek, feryat etmek II (Kurt, köpek vs. için) ulumak.*

1.Anda bir ḳurdı gördiler ki ulur / Göge dikmiş yüzini **nāle ḳılur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [nāle ḳıl, -ur]*

nāle-i ḥazīn: *Hüzünlü, kederli sesler II inilti, feryat.*

1. Ġam yaġar **nāle-i ḥazīninden** / Uyımaz ḳoñşılar enīninden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3086). [nāle-i ḥazīn, -i, -n, -den]*

nāle-i münācāt: *Dua, yakarış sesleri.*

1. K'iy ḳabül eyleyici ḥācatı / Güş édüp **nāle-i münācātı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4853). [nāle-i münācāt, -ı]*

nāle-i rūz: *Günlük ağlama, inleme (Devamlı ağlama, inleme bağlamında.)*

1. Cāna irdükçe ġuṣṣadan rūzī / Daḥi artardı **nāle-i rūzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [nāle-i rūz, -ı]*

nāle-i sīne-sūz: *Yürek yakan, yürek yakıcı ses; feryat, figan*

1. Başına üşdi rūz ġavġāsı / **Nāle-i sīne-sūz** ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5069). [nāle-i sīne-sūz,]*

naʿl-i beşīr: *Müjdecinin, müjdeleyenin ayakkabıları II müjdecinin bastığı yer.*

1. Pederine irişdi çün bu ḫaber / Étdi **naʿl-i beşīri** laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [naʿl-i beşīr, -i]*

na'līn: *Ayakkabı, pabuç.*

1.Pāyına vérdi cevherī **na'līn** / Ḳodı na'līni pāyına laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [na'līn,]*
2.Pāyına vérdi cevherī na'līn / Ḳodı **na'līni** pāyına laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [na'līni, -i]*
3.İy şāhid-i bezm-i Leyl-i İṣrā / **Na'līnüñe** ferş ʿarş-ı aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 217). [naʿlinüñe, -üñ, -e]*
4. Gāh **na'līnine** sürüp gözüni / Pāyı yérine ḳordı gül yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979). [na'līnine, -i, -n, -e]*

nāliş: *Feryat, inleme.*

1.Nālişini o deñlü germ étdi / Yūsufuñ ḫāṭırını nerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4744). [nālişini, -i, -n, -i]*

nām: *Ad, san II şan, şöhret.*

1.Ol ki gözlerdi cihānda nam ü neng / **Nāmıla** sulh eyleyüp neng ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [nāmıla, -ıla, -]*
2.Işka düşmiş neng eder **namın** desen / Ehl-i ışka ayb imiş namıla neng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 2). [namın, -ı+n]*
3.Mālik-idi o ḫᵛācenüñ **nāmı** / Kesb-ile ḫōş géçerdi eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [nāmı, -ı]*
4. Böyle şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / Ḫusrev ola ya Cem ola **nāmuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [nāmuñ, -uñ]*

5. Her ne ʿāşıḳ ki neng ü **nāma** baḳa / Yéridür ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [nāma, -a]*

6. **Nāmuñı** bilmezem ki yād ḳılam / Göñlümi ẕikrüñ-ile şād ḳılam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2499). [nāmuñı, -u, -ñ, -ı]*

7. Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne nişān ḳaldı bende şimdi ne **nām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [nām,]*

8. Bir éki laḥẓa gözden olma nihān / **Nāmuñı** söyle şehrüñ eyle ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [nāmuñı, -u, -ñ, -ı]*

9. K'iy şeref gülistānına gül-i pāk / **Nām** u nengi dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [nām,]*

10.Yūsufuñ **nāmın** añmayam dér-idüñ / Ġamına düşdügüñe ġam yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [nāmın, -ı, -n]*

11.Étmesün terk Yusūfuñ **nāmın** / Miḥnet-ile géçürsün eyyāmın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1319). [nāmın, -ı, -n]*

12.Aña gösterdüm anı düşinde / Yūsufuñ **nāmın** añdı cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [nāmın, -ı, -n]*

13.Biri Rāḥil ü biri Leyyā **nām** / Ékisi daḫi ḥüsn içinde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [nām,]*

14. Oldı Leyyādan altı oġlı temām / Biri Şemʿūn biri Yehūdā **nām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [nām,]*

15. Ḳoşdı Mālik melek yanınca gulām / Dīv sūretlü ḳara Eflah **nām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [nām,]*

16. Ḫūblıḳ ʿāleminde bedr-i temām / Dil-rübā cān-fezā Zelīḫā **nām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [nām,]*

17. Dér-idüñ baña iy dil-ārāmum / Māh-ı Mışram ʿAzīzdür **nāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3201). [nāmum, -um]*

18. Ḳanı mānend-i ḥażret-i Cāmi / Dü cihānda refiʻ ola **nāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 344). [nāmı, -ı]*

19.Nāmı anuñ ki evliyādan olur / Dāyimā baḫşişi belādan olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [nāmı, -ı]*

20. **Nāmı** var ḫalḳ içinde sīmürġun / Ḫaberi yoḳ cihānda ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [nāmı, -ı]*

21. Pederi dédi gey şaḳın **nāmı** / Görelüm nice olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [nāmı, -ı]*

22.**Nāmı** Yūsuf ġulām-ı ʻİbrīdür / Müşteri Mālik-i Ḫazāʻīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1719). [nāmı, -ı]*

23. Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt ü tāc ü ʿalem / **Nāmı** Ṭaymūs ṭarımı ʿalḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [nāmı, -ı]*

24.Nāmı ʿālemde Bāziġa meşhūr / İbnet-i ḥażret-i Melik Ṭābūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3491). [nāmı, -ı]*

25. Ṣıdḳ-ı iḫlās olursa ʿāşıḳa yār / **Nāmı** maʿşūḳ olısar āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5582). [nāmı, -ı]*

26.Ki ṣafā ṭoldı bezme **nāmuñ-ıla** / Ḫurrem étsen n' ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [nāmuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

27.Ḫāṣ ḳadrin ne bile her ʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü gözler ol **nāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [nāmı, -ı]*

28. **Nāmını** Yūsufuñ ferāmūşét / Cūş-i deryā-yı derdi ḫāmūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5960). [nāmını, -ı, -n, -ı]*

29.Nāmeler çün oḳuna ser-tā-ser / Ola **nāmum** olara ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [nāmum, -um]*

30.Çoḳ yemīn eyledi ġılāz u şidād / Pāk **nāmın** Ḫudānuñ eyledi yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [nāmın, -ın]*

31.İy hevā ehli ḳanı neng-ile **nām** / Ḳanda bānū-yı Mışr ḳanda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [nām,]*

32. Rabb-i ʿizzet kelāmını söyler / Ḥamd édüp aña **nāmını** söyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5045). [nāmını, -ı, -n, -ı]*

nām ehli: *Şöhret olmuş, meşhur, ünlü kişiler.*

1. Ḳatı gürbüz dilīr-idi ol emīr / Niçe **nām ehlin** eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [nām ehli, -n]*

nām ét: *İsimlendirmek, adlandırmak.*

1. **Nām édüp** dérdi işlese éki kār / Birine ʿāşıḳ u birine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [nām ét, -üp]*

nam ü neng: *Şan ve şöhret.*

1.Ol ki gözlerdi cihānda **nam ü neng** / Nāmıla sulh eyleyüp neng ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [nam ü neng,]*

nām u nişān: *Eser ve iz.*

1. Dédi duḫter olalı ʿışḳ ʿiyān / Gétdi ḳalmadı bende **nām ü nişānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2699). [nām ü nişān,]*

nām u nişān: *Şöhret ve rütbe.*

1. Var dédügüñ çü maʿnīde yoḳdur / Nengdür ʿārife bu **nām u nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 61). [nām u nişān,]*

naʿmā: *Nimetler (Allah'ın kullarına ihsan ettiği nimetler bağlamında.)*

1.Ḳıymet-ile ṣatılsa bu **naʿmā** / Bulımazdı bahā ne şeh ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [naʿmā,]*

namāz ét: *Namaz kılmak, ibadet etmek*

1. Ol daḫi şükr-içün **namāz étdi** / Maġfiret istedi niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [namāz ét, -di]*

namāz ḳıl: *Namaz kılmak, ibadet etmek*

1.Anda Ṣıddīḳ tā **namāz ḳıl**a / Bī-niyāzı añup niyāz ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [namāz ḳıl, -a]*

namāza ṭur: *Namaza durmak, namaz kılmak.*

1.Kendü **ṭurdı namāza** étdi şürūʿ / Fāriġ olup niyāza étdi şürūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1354). [namāza ṭur, -dı]*

nā-maʿkūl görin: *Akla uygun görünmemek, akla yatmamak.*

1.Sözleri çün **görindi nā-maʿkūl** / Anı Yaʿḳūb eylemedi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1203). [nā-maʿkūl görin, -di]*

nāme: *Mektup.*

1. **Nāme** oldı ʿazīze çün vāṣıl / Oldı baḳduḳca ʿışḳ-ı cān ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [nāme,]*
2. Gönli oldı güşāde **nāme** gibi / Ẕevḳden raḳs éder ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [nāme,]*
3.Sürse baş üzre géde ḫāme gibi / Durmaya yüz oḳursa **nāme** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [nāme,]*
4. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo ḫāme gibi / Dürmeye tā yüzini **nāme** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [nāme,]*
5. Yazılurdı kesilse ḫāmeleri / Yüzi levḥinde ġuṣṣa **nāmeleri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [nameleri, -ler, -i]*
6. Ṭayy édüp rāh-ı Mıṣrı **nāme** gibi / Burca ʿazm étdiler ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [nāme,]*
7. Cigerin **nāme** odı ṭaġladı / Zār zār āşkāre ağladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6046). [nāme,]*
8.Alup oġlanları bu **nāmeyi** cüst / Sefere hem édüp yaraġı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [nāmeyi, -y, -i]*
9. **Nāmeyi** şundılar bu sevḳ-ıla / Aldı açdı oḳudı şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [nāmeyi, -y, -i]*
10. ʿāşıḳuñ dilberine **nāmesisin** / Müjde peyġāmınuñ ḥamāmesisin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3220). [nāmesisin, -si, -sin]*
11. Étdi teşrīf ṭavḳ u cāme-y-ile / Élçi ṣaldı ʿazīze **nāme**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [nāme-y-ile, -y-ile]*

nāme: *Amel defteri.*

1.Yu yaşuñla bu ḥarfi **nāmeñden** / Sil selāmet yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [nāmeñden, -ñ, -den]*
2.Nāmeler çün oḳuna ser-tā-ser / Ola nāmum olara ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [nāmeler, -ler]*

nāme: *Mektup; haber.*

1. Ṭap oḳı iftirāḳ **nāmelerin** / Ṭap uçur ol ḫaber ḥamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [nāmelerin, -ler, -in]*

nāme-i āşūb: *Fitne, karışıklık mektubu.*

1. Dédi iʿrāż eyleyüp Yaʿkūb / Ṭap oḳuñ baña **nāme-i āşūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [nāme-i āşūb,]*

nāme-i dür-bār: *İnci gibi güzel, kıymetli sözler saçan mektup.*

1. Çün yazıldı bu **nāme-i dür-bār** / Zülf-i dilber gibi ḳılup ṭomar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [nāme-i dür-bār,]*

nāme-i medḥ: *Meşhur, bilinen isim, nam.*

1.Nāme-i medḥi hel etādur anuñ / Kemterīn vaṣfı lā fetādur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [nāme-i medḥ, -i]*

nāme-i menşūr: *Bir kimseye vezirlik, müşirlik, beylerbeyilik vb. bir rütbenin verildiğini gösteren padişah fermanı. (Sevgilinin güzellik fermanı bağlamında.)*

1. Ne şehüñdür bu **nāme-i menşūr** / K'oldı ʿunvānı ol ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [nāme-i menşūr,]*

nāme-i şāh: *Padişah mektubu, fermanı*

1. Dédi ḫōş demde geldi **nāme-i şāh** / Şeb-i Ḳadr içre ṣanki vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [nāme-i şāh,]*

nām-ı aʿlā-yı mübdiʿ-i müte'al: *Yüce yaratıcının yüce namı. II Yüce Allah'ın ismi.*

1. İftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl / **Nam-ı aʿlā-yı mübdiʿ-i müte'al** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 53). [nām-ı aʿlā-yı mübdiʿ-i müte'al,]*

nām-ı ʿazīz: *Aziz, saygın kişinin (Hz. Yusuf) adı, sanı.*

1.Olmış-ıdı esīr-i dām-ı ʿazīz / Géce gündüz dilinde **nām-ı ʿazīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2801). [nām-ı ʿazīz,]*

2. Yazdı 'unvān-ı nāme **nām-ı ʿazīz** / Étdi medḥ ü ṣenā duʿā'-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2881). [nām-ı ʿazīz,]*

nām-ı Mışr-ı ʿazīz: *Mısır Azizinin (Hz. Yusuf) adı, namı.*

1. Ḫatm olup bu kelām-ı mihr-engīz / Çün añılmadı **nām-ı Mışr-ı ʿazīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2835). [nām-ı Mışr-ı ʿazīz,]*

nām-ı raḥmān: *Dünyada, inanan ve inanmayan ayrımı yapmaksızın bütün insanlara, zararlı ve yararlı ayırımı yapmaksızın bütün canlılara rızıklarını, nimetlerini bol bol veren anlamında Allah'ın adı.*

1.Her ki yād etdi nām-ı Raḥmānı / Ṭoyladı raḥmet-i Raḥīm anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). *[nām-ı raḥmān, -ı]*

nām-ı ṭaymūs: *Taymus'un adı II Hz. Yusuf kıssasında Zeliha'nın babasının adı.*

1. Yazdı ser-nāme **nām-ı Ṭaymūsı** / ʿarż-ı şükr ü sipās ü pā-būsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2913). [nām-ı ṭaymūs, -ı]*

nām-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un adı, namı*

1.Ẕikri her yérde **nām-ı Yūsuf**-ıdı / Fikri dāyim aña te'essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [nām-ı Yūsuf, -ıdı]*

2. Çün aḳup yére düşdi ḳanı hemīn / **Nām-ı Yūsufla** naḳş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [nām-ı Yūsuf, -la]*

3. Mışra āsār-ı ʿizzeti ṭoldı / **Nām-ı Yūsuf** ʿAzīz-i Mışr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5279). [nām-ı Yūsuf,]*

namıla neng: *Şan, şöhret.*

1.Işka düşmiş neng eder namın desen / Ehl-i ışka ayb imiş **namıla neng** *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 2). [namıla neng,]*

nāmın an: *Adını anmak, ismini zikretmek.*

1.Nāmın anduḳca Yūsufuñ o ʿAzīz / Yād olurdı dilde mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [nāmın an, -duḳ, -ça-dukça]*

nāmu nāmuyla cüft ol: *İsmi ismiyle birlikte anılmak; birinin ismi söylendiğinde diğerinin ismi de akla gelmek.*

1. Éledürseñ atama peyġāmum / Sözde **nāmuñla cüft ola nāmum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3750). [nāmu nāmuyla cüft ol, -a]*

nā-murād: *İsteğine kavuşamayan, muradına erememiş (kimse).*

1.Şimdi kim vaṣluñ-ıla şādem ben / Ne-y-içün böyle **nā-murādem** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [nā-murādem, -em]*

nā-murād ol: *Arzusuna, isteğine kavuşamamak.*

1.ʿışḳı yolunda **nā-murād ola** / Dilberine murādı dād ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3831). [nā-murād ol, -a]*

2. Miḥnete nām-zād olan miskīn / Yārdan **nā-murād olan** miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4868). [nā-murād ol, -an]*

nāmūs: *Ar, edep, haya.*

1. Élçileri aġırladı Ṭaymūs / Vérdi anı ki götürür **nāmūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [nāmūs,]*

2. İy dirīġā yéle vérüp **nāmūs** / Ṭopraġa ṣaçdı yüz ṣuyın Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [nāmūs,]*

nām-zād ol: *Talip olmak, istemek.*

1. Miḥnete **nām-zād olan** miskīn / Yārdan nā-murād olan miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4868). [nām-zād ol, -an]*

nām-zād-ı ʿazīz-i Mışr: *Mısır Azizinin nişanlısı.*

1. İlla bu ḳand-rīz-i Mışr oldı / **Nām-zād-ı ʿazīz-i Mışr** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2867). [nām-zād-ı ʿazīz-i Mışr,]*

nān: *Ekmek; yemek, yiyecek.*

1.Alsa ādem bahāsına **nānı** / Ne bunu ḳordı vermedük ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [nānı, -ı]*

2. Müdd-iken bulmaz-ıdı ḥabbesini / Ḫᵛāceler **nāne** ṣatdı cübbesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [nāne, -e]*

3. Olmasun ġamdan özge aña yémek / Bulmasun **nān** meger ki ḳurs-ı felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [nān,]*

4. Yéne ḳalmaya ġalle-i pīşīn / **Nān**-ıçun āsmāna ire enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [nān-ıçun, -ıçun]*

5. Yana tennūr-i sīne **nān-ıçun** / Ḫūnlar seyli aḳa ḫᵛān-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [nān-ıçun, -ıçun]*

6. Sāl-i sābi'de Mışruñ aḥrārı / **Nān**-ıçun bende oldılar varı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5704). [nān-ıçun, -ıçun]*

nān-ı cev: *Arpa ekmeği (Yokluk, yoksulluk bağlamında.)*

1. Cevher-i ḫᵛānı vérdi **nān-ı ceve** / Ḳodı eyvānı girdi yandan eve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572). [nān-ı cev, -e]*

nā-pervā: *Umursamaz bir şekilde, aldırış etmeden.*

1. Yandı pervāne-veş bu ḫōş-gūyā / Yūsuf andan velīk **nā-pervā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [nā-pervā,]*

nā-pesend ol: *Beğenilmemek, uygun görülmemek.*

1.Nā-pesend olan iş Ḫudāvende / Olsa beddür pesende-i bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4392). [nā-pesend ol, -an]*

nār: *Ateş, od.*

1. Dīv olur mı reşk-i ḥūr-i behişt / Ṣanma **nārı** ki ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [nārı, -ı]*

2.**Nāra** ḥaṣr etmeseydi nūr recīm / Sāye-i Ādeme ḳılurdu sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 61). [nāra, -a]*

3.Reşk éderdi cemāline ḥūri / **Nār** olsun yédüñse ol nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [nār,]*

4. Nice rāḥat bulam bu ḫār üzre / Ola mı dil ḥużūrı **nār** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [nār,]*

5. Cemʿ olınmaz gönülde ʿışḳ-ıla ʿār / Nite kim bir çanaḳda āb-ıla **nār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [nār,]*

nār: *Ateş II aşk ateşi, yürek yangını.*

1. Gözde āb-ı revān sinede **nār** / Başda bunca hevā göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [nār,]*

2.Ḳalmışam ḥasret ü firāḳ-ıla ben / Yanaram **nār** ü iştiyāḳ-ıla ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [nār,]*

3.ʿışḳ kārında kām-rānı yoḳ / ʿışḳ **nārında** zindegānı yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [nārında, -ı, -n, -da]*

4.Éşidüp bunı Yūsuf aġladı zār / ʿāşıḳuñ sīnesini ṭaġladı **nār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [nār,]*

nār: *Ateş II cevr, sıkıntı eziyet.*

1.Nāruñuz oldı baña āb-ı ḥayaṭ / Toldı nūr-ıla buḳʿa-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 994). [nāruñuz, -uñuz]*

2.Ṣolduñ iy ġonça nā-resīde-y-iken / Atdılar **nāra** nūr-ı dīde-y-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 999). [nāra, -a]*

3. Mūr incitme māra uġrarsın / Bār yüklenme **nāra** uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [nāra, -a]*

nār: *Ateş II cehennem.*

1.Çünki ʿarż étdi ʿārıżın o nigār / Oldı cümle ṣanemlerüñ yéri **nār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [nār,]*

2. Beni zenler zināya yilterler / **Nāra** éltür hevāya yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [nāra, -a]*

nār: *Ateş (Hz. İbrahim'i içine atmak için Nemrut tarafından yaktırılan ateş bağlamında.)*

1. Her ki Ḥaḳḳdan ṭaleb ḳılur yāri / Aña berd-i selām éder **nārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [nārı, -ı]*

2. ʿĀḳıbet gülşen oldı aña o **nār** / İrişüp luṭf-ı ḥażret-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6016). [nār,]*

naʿra: *Yüksek sesle bağırma; feryat, figan.*

1. Düşmene ḫār u dōst destine gül / **Naʿrada** raʿd u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [naʿrada, -da]*

2. Çünki Bīsān menzil étdi o māh / Ḳopdı her gūşesinde **naʿra** vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [naʿra,]*

3. Yoḫsa Mıṣr ehline żarar irişür / Cāna ol **naʿradan** seḥer irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [naʿradan, -dan]*

4. Olur-ımış éden o **naʿrayı** gūş / Zehresi çāk ü kendüsi bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5836). [naʿrayı, -y, -ı]*

5.Naʿrasın çün éşitdi ebnāsı / Ṭoldı Kenʿāna fitne ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [naʿrasın, -sın]*

naʿra ur: *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak; feryat, figan etmek.*

1. Étmez āvāze heykel ü ḫalḫāl / **Naʿra** urur selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2787). [naʿra ur, -ur]*

2.Çün görindi aña o bedr-i temām / **Naʿra urup** yıḳıldı bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [naʿra ur, -up]*

3. Çün ʿazīz añılaydı şevk-ıla / **Naʿra urup** düşerdi şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [naʿra ur, -up]*

4.**Naʿra urup** yine yıḳıldı hemān / Yatdı dem-beste ṣubḥa dek bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [naʿra ur, -up]*

5. Ki binüp bād-pāya sürdiler / İrüp anlara **naʿra urdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5861). [naʿra ur, -dı, -lar]*

6. Dédi var-ımış içüñüzde bir ér / Ḫışm vaḳtinde **naʿra ursa** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [naʿra ur, -sa]*

7.Naʿra urup dédi ki vāveylā / Ayruluḳ miḥneti ne ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [naʿra ur, -up]*

8.Naʿra urup dédi ki vā esefā / Vā firāḳā vü ḥasretā ḥüznā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3813). [naʿra ur, -up]*

nāra yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yūsufuñ nūrına çü baḳdılar / Cümle aşnāmı **nāra yaḳdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1955). [nāra yaḳ, -dı, -lar]*

nāra yan: *Ateşe yanmak; tutuşmak.*

1.Tā seḥer şemʿ-veş **yanup nāra** / Od ṣaçardı zebān-ıla yāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [nāra yan, -up]*

naʿra-i bülbül-i figende: *Yıkılmış, düşkün bülbülün narası, inlemesi.*

1.Gül gibi dil-peẕīr ḫandeñ-içün / **Naʿra-i bülbül-i figendeñ**-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4445). [naʿra-i bülbül-i figende, -ñ, -için]*

naʿra-i çavūş: *Çavuşların, komutanların narası, sesi.*

1. Ceyşi deryāsı şāhuñ eylese cūş / Göge çıḳardı **naʿra-i çavūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5394). [naʿra-i çavūş,]*
2. Şeh gelüp baḥr-i ceyş eyledi cūş / Ṭoldı eṭrāfa **naʿra-ı çāvuş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [naʿra-i çāvuş,]*

naʿra-i kūs: *Davulun sesi.*

1. **Naʿra-i kūs**-ile ġırīv-i nefīr / Géder-idi hezār fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2944). [naʿra-i kūs, -ile]*

naʿra-i tekbīr: *Tekbir (Allahuekber) sesleri.*

1. Ṭutdı yér ʿālemin ġırīv-i nefīr / Ṭoldı gök yüzi **naʿra-i tekbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [naʿra-i tekbīr,]*

naʿra-i yāhū: *Yā Hû narası, Yā Hûu diye bağırma II Yā Hû zikri (Yā Hû: Sûfîlere göre zikrin en faziletlisi Allah'ı bir şey isteme anlamı taşımayan bir ifadeyle anmaktır. Bundan dolayı talep mānası taşımayan ve Allah'ın zātî ismi olan hû en faziletli zikir telakki edilmiştir.).*

1.ʿarż-i ḫüsn eyledi çün ol meh-rū / Ṭoldı āfāḳa **naʿra-i yāhū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [naʿra-i yāhū,]*
2. Āh édüp ā'nī düşer ol āhū / Ṭolar eṭrāfa **naʿra-i yā hū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [naʿra-i yā hū,]*
3. Çün nihān oldı gözden ol meh-rū / Ṭoldı eṭrāfa **naʿra-i yā hū** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [naʿra-i yā hū,]*

nāre eyle: *Ateşe atmak, yakmak.*

1. Dil ḫücresinde yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / Pervāne göñlümüñ hevesin **nāre eyledüñ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [nāre eyle, -dü, -ñ]*

nā-resīde: *Yeni yetişmiş II küçük, körpe.*

1.Ṣolduñ iy ġonça **nā-resīde-y-iken** / Atdılar nāra nūr-ı dīde-y-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 999). [nā-resīde-y-iken, -y, -iken]*
2.Ṣaḳınuñ **nā-resīde** Yūsufumı / Gözedüñ nūr-ı dīde Yūsufumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 822). [nā-resīde,]*

narh: *Bedel; değer, kıymet.*

1.İlla bu **narḫı** bilmek ol aya / Oldı Yaʿḳūb-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [narḫı, -ı]*

nār-ı aẕīm: *Büyük ateş (Hz. İbrahim'i içine atmak için Nemrut tarafından yaktırılan ateş bağlamında.)*

1. Ol ḳamīṣı ki géydi İbrāhīm / Gülşen olduḳda aña **nār-ı aẕīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [nār-ı aẕīm,]*
2.Oḳıdı bunı ceddüñ İbrāhīm /Gülistan oldı aña **nār-ı ʿaẕīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [nār-ı ʿaẕīm,]*

nār-ı cevr: *Eziyet ateşi.*

1.Ḳomadı **nār-ı cevr** ü tāb-ı ʿitāb / Ṣūretinde anuñ ne reng ü ne āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 868). [nār-ı cevr,]*

nār-ı edep: *Edep, haya ateşi.*

1.Yaḳdı çünkim dilini **nār-ı edep** / Şem-i cennet démek aña ne ʿaceb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286*). [nār-ı edep,]*

nār-ı fürḳat: *Ayrılık ateşi.*

1.Yūsufuñ yandı **nār-ı fürḳatine** / Tā kenīzek irince ḫasretine*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1082). [nār-ı fürḳat, -i, -n, -e]*

nār-ı ġam: *Gam, elem ateşi.*

1.Nār-ı ġam gül yüzüñi ṣoldurdı / Biz de dédük ḥarāmī öldürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [nār-ı ġam,]*

nār-ı ġayret: *Kıskançlık ateşi.*

1. Seni ḳurd aldı dédiler pedere / Düşdiler **nār-ı ġayret** ü ḥaẕere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662). [nār-ı ġayret,]*

nār-ı hażm: *Ateş yemek, ateş yutmak.*

1. Ḳurratü'l-ʿayn-iken ṭapuña o nūr / **Nār-ı hażm**-ıla ola mı mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [nār-ı haẕm, -ıla]*

nār-ı hicrān: *Ayrılık ateşi.*

1. Çāresi yoḳ ki vara zindāna / Ṣabrı yoḳ döye **nār-ı hicrāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [nār-ı hicrān, -a]*

nār-ı ḳażā: *Kaza ateşi, kaderin acı şekilde vuku bulması.*

1.Ol ki ṭutdı ḳażāya rū-yı rıżā / Āb-ı rū olur aña **nār-ı ḳażā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 995). [nār-ı ḳażā,]*

nār-ı nedāmet: *Pişmanlık ateşi.*

1. Yandı **nār-ı nedāmete** cānı / Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmāni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4983). [nār-ı nedāmet, -e]*

nār-ı şevk: *Arzu, istek ateşi; aşk ateşi.*

1. Görse didār-ı Yūsufı ḫāre / **Nār-ı şevḳ-ıla** ola ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4811). [nār-ı şevḳ, -ıla]*

nār-ı zaḳḳūm: *Cehennem ağacının ateşi, cehennem ateşi.*

1.Başuma sāye-i vaṣlı eger düşmezse ol servüñ / Seçemen **nār-ı zaḳḳūmı** hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [nār-ı zaḳḳūm, -ı]*

nārınlıġ: *Narinlik; ince, zarif, küçük, dar olma durumu.*

1.Gör bu **nārınlıġını** ñarvenüñ / Çetri olmış çemende yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [nārınlıġını, -ı, -n, -ı]*

nārven: *Yüksek boyuyla bilinen karaağaç.*

1.Gör bu nārınlıġını **ñarvenüñ** / Çetri olmış çemende yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [ñarvenüñ, -üñ]*

nā-şād: *Hüzünlü, gamlı, kederli.*

1.Ḫāk ḳoydı başına ol şimşād / Ḳalbi **nā-şād** u ḳavli bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [nā-şād,]*

nā-şād ét: *Neşesiz, hüzünlü, gamlı, kederli etmek.*

1.ʿiyşumı telḫ éder anuñ adı / Beni **nā-şād éder** anuñ yādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [nā-şād ét, -er]*

na-şād ol: *Gamlanmak, kederlenmek.*

1.Çünki dilberden **ola** dil **na-şād** / Her ġam ü şādīden olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [na-şād ol, -a]*

naṣīb: *Pay, hisse; birinin elde edebildiği şey II Allah'ın kısmet ettiği şey.*

1.Ṭurfa ḫum-ḫānedür belā-yı ḥabīb / Ḳaderince irer kişiye **naṣīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4783). [naṣīb,]*

2. Genc umarken **naṣībi** mār ola / Gül ṣanurken nedīmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [naṣībi, -i]*

3. Saʿy-ile yéyemez ādemī semere / Ger **naṣīb**in bitürmese şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). [naṣībin, -in]*

4. Ger cihān ḫalḳı menʿa cemʿ olına / Mümkin olmaz **naṣib** menʿ olına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 399). [naṣib,]*

naṣīb ét: *(Birini iyiliğe, güzelliğe) eriştirmek, kavuşturmak; birinin iyiliğe, güzelliğe erişmesine fırsat vermek.*

1.Çün **naṣīb étmedüñ** baña anı / Bāġa ek bārī toḫm-ı reyḥānı *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 124, Beyit 4207). [naṣīb ét, -me, -dü, -ñ]

2.Her kime kim velā **naṣīb éderem** / Aña evvel belā naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [naṣīb éd, -er, -em]*

3.Her kime kim velā naṣīb éderem / Aña evvel belā **naṣīb éderem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [naṣīb éd, -er, -em]*

naṣīb eyle: *(Birini iyiliğe, güzelliğe) eriştirmek, kavuşturmak; birinin iyiliğe, güzelliğe erişmesine fırsat vermek.*

1. Ṭūṭi-yi Maġrīb-iken aña ġarīb / **Eyledi** Ḥaḳḳ nebāt-ı Mıṣrı **naṣīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2868). [naṣīb eyle, -di]*

2.Cānuma ʿışḳuñı naṣīb eyle / Verd-i derdüñe ʾandelīb eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 125*). [naṣīb eyle,]*

naṣīb ol: *Kısmet olmak, kısmetine düşmek; uygun görülmek, verilmek.*

1.Size mekr-i Ḫudā **naṣīb oldı** / Baña şükr-i belā naṣib oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 991). [naṣīb ol, -dı]*

2.Size mekr-i Ḫudā naṣīb oldı / Baña şükr-i belā **naṣib oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 991). [naṣib ol,]*

3.Size fikr-i ḥased **nasīb oldı** / Bāna ẕikr-i aḥad naṣīb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 992). [nasīb ol, -dı]*

4.Size fikr-i ḥased nasīb oldı / Bāna ẕikr-i aḥad **naṣīb oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 992). [naṣīb ol, -dı]*

5.Yaraşur dénse ol kişiye ġarīb / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [naṣīb ol, -ma, -y, -a]*

6. Ḳanda ḥāl-i muḥibb ü ḳanda ḥabīb / Her kişiye ezelden **oldı naṣīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6003). [naṣīb ol, -dı]*

7. Genc-içün çekdüm anca renc ü belā / Āḫir **oldı naṣībüm** ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [naṣīb ol, -dı]*

8. Gül umardum naṣībüm oldı diken / Toḫm-ı mihr ekdüm-idi bitdi miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [naṣīb ol, -dı]*

9. Vérmesün ḫāra gül gibi etegüm / **Olmasun** ḫar **naṣībi** sīb eñegüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [naṣībi ol, -ma, -sun]*

10.Benem ol bī-nevā vü bī-idrāk / Nāgeh olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [naṣībi ol, -ur]*

nāṣiḥ: *Nasihat eden, öğüt veren kişi.*

1. Çünki **nāṣiḥ** ḳoya naṣiḥatini / Yiñiler ʿāṣıḳ eski miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [nāṣiḥ,]*

nāṣiḥ ol: *Nasihat eden, öğüt veren olmak.*

1. Her kimüñ kim refiḳı **nāṣiḥ olur** / Ne ḳadar ṭāliḥ-ise ṣaliḥ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [nāṣiḥ ol, -ur]*

naṣīḥat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Çün bu pend ü **naṣīḥat** oldı temām / Döndi oġlanlarına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [naṣīḥat,]*

2.Güş éderseñ **naṣiḥatüm** iy yār / Sū'-i ẓann étme anlara zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [naṣiḥatüm, -üm]*

3.Tā déyem ben daḥi **naṣiḥatümi** / Ḫarc édem genc-i dürc-i ḥikmetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [naṣiḥatümi, -üm, -i]*

4.Māh-ı Kenʿān çün ol **nasīḥātden** / Zāyil olmadı burc-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4861). [nasīḥātden, -den]*

5. Güş édüp bu **naṣīḥatin** anuñ / Kalbi pür-nūr olup Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [naṣīḥatin, -in]*

6. Menzili dūzaḫ ü kemāli dalāl / Menberi şer **naṣīḥati** idlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1517). [naṣīḥati, --i]*

7. Geldi tenhā ḳatına şefkāt-ile / Ṣordı ḥālin dédi **naṣīḥat**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [naṣīḥat-ile, -ile]*

8. Çünki nāṣiḥ ḳoya **naṣiḥatini** / Yiñiler ʿāṣıḳ eski miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [naṣiḥatini, -i, -n, -i]*

nasīhat ét: *Nasihat etmek, öğüt vermek.*

1. Yūsufa dil üşürdi ʿavratlar / Bir aġızdan **édüp naṣīḥatlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4822). [naṣīḥat ét, -üp]*

naṣṣ-ı cemāl: *Yüzün açıklığı II güzelliğin açıklığı, parlaklığı.*

1. Nūnı altında ʿayni ṣad miṣāl / Ékisinden göründi **naṣṣ-ı cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [naṣṣ-ı cemāl,]*

nāsūt: *Görünen ālem, kesret ālemi olan dünya.*

1.1. Dām-iken cān hümāsına nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105*). [nāsūt,]*

nāṭık: *Konuşan, söz söyleyen.*

1. Māl-i ṣāmit o deñlü vérdi bile / Nuṭka gelmez ki **nāṭıḳ** ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [nāṭıḳ,]*

nātık ol: *Söz söyleyen, konuşan (kimse) olmak.*

1.Dédi iy cānever muvāfıḳ ol / Ḫāliḳüñ emri-y-ile **nāṭıḳ ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1362). [nāṭıḳ ol,]*

nā-tüvān: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

1.Baʿd ez-ān dédi iy kişi zinhār / Ẓulm-ile olma **nā-tüvān** āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [nā-tüvān,]*

2. Benem ol **nā-tüvān** ki seyle géder / Nāgehān berg-i ʿömri yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [nā-tüvān,]*

nā-tüvān ol: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf olmak.*

1.Dér ki Yūsuf çü bāġbān oldı / Dil-i Zelīḫā da **nā-tüvān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [nā-tüvān ol, -dı]*

nāvek-i tīz: *Keskin ok, sivri ok.*

1.Ki o ḳıllar olurdı **nāvek-i tīz** / Deler-idi çuḳalı niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [nāvek-i tīz,]*

nāy: *Kamış; ney.*

1. Kūy-ı dilberden irse bād-ı sabā / **Nāy** içinde bulurdı ẕevḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [nāy,]*

2.Çün Zelīḫā irişdi ol aya / Nāgeh od düşdi ṣanasın **nāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [nāya, -a]*

3. **Nāylar** arasında çeng-miṣāl / Étdi feryād ü nāle bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [nāylar, -lar]*

4. Yārdan ayru āh-ıla vāyı / Ayru ayru yaḳardı her **nāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [nāyı, -ı]*

nāy: *Kamış; kamıştan yapılmış hane, baraka.*

1. Ėşidüp bu ṣadāyı ol miskīn / **Nāydan** çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [nāydan, -dan]*

nā-yāb ol: *Bulunmamak, ortada olmamak.*

1. Anda kim çāh ola hem girdāb / **Olur** anda ḫalāṣ-ı dil **nā-yāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2438). [nā-yāb ol, -ur]*

nāz: *Naz, işve, cilve; nezaket, letafet.*

1. Her biri bir nihāl-i tāze-y-idi / Hevesi cevre meyli **nāza-y-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [nāza-y-ıdı, -a, -y, -ıdı]*

2.Nāz-ıla servüñ eylese ḫarekāt / Her nebāta çemende ire ḫayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [nāz-ıla, -ıla, -]*

3. Var-iken nergesüñde ḫᵛāb-ı ʿadem / **Kim** uyarır anı bu nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [nāz-ıla, --ıla]*

4.Gele yüz **nāz-ıla** muḳābeleye / Başlaya luṭf-ıla muʿāmeleye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [nāz-ıla, --ıla]*

5. Ṣalsa çevgānı **nāz**-ıla maḥbûb / Ser éderdi aña niyāz-ıla ṭop *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [nāz-ıla, --ıla]*

6.Nāz-ıla her birisi söylediler / Yūsufa ʿarż-ı ʿārıż eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4132). [nāz-ıla, --ıla]*

7. Yürise ʿizz ü **nāz-ıla** ol şāh / Ṣaġ u solda yürürdi ḫayl ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [nāz-ıla, --ıla]*

8. Géce ḳoynına girse **nāz-ıla** ol / Döşegi sīne-y-idi yaṣduġı kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [nāz-ıla, --ıla]*

9. Döndi yüz **nāz-ıla** o serv-i revān / Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [nāz-ıla, --ıla]*

10. Çün żiyāfetden aldılar behre / Göçdiler ʿizz ü **nāz**-ıla şehre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6137). [nāz-ıla, --ıla]*
11. Ḳāmeti serv-i ser-firāz olmuş / Meyvesi şīve bergi **nāz** olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [nāz,]*
12. Ṭurdı āvāze étdi **nāz-ıla** / Dāyeler irdiler niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2789). [nāz-ıla, --ıla]*
13. Çünki bu ʿizz ü **nāz** ü şevket-ile / Şehre geldi resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [nāz,]*
14. ʿāşıḳuñ özge ḥāli faḳr u niyāz / Dilberüñ şānı şive ʿādeti **nāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [nāz,]*
15. **Nāz-ıla** besler-idi dāye anı / Niçe gün görmez-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [nāz-ıla, -ıla]*
16. Nergesin **nāz-ıla** mükeḥḥāl édüp / Sünbülin siḥr-ile müselsel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2391). [nāz-ıla, -ıla]*
17. Cümle ol serv-i nāza hem-serler / **Nāz**-ıla niʿmet ehli serverler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [nāz-ıla, -ıla]*
18. Çün yine **nāz-ılā** ʿarūs-i Ḥabeş / Ṣaçlarını ṭaġıtdı sünbül-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [nāz-ılā, -ıla]*
19. Nāz-ıla bir çenār boylu ṣanem / Sıġayup sā'idin dédi ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [nāz-ıla, -ıla]*
20. Ṣoḥbetüñ bana **nāz** ü niʿmetdür / Eyle niʿmet ki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [nāz,]*
21. Saldı kitfeynine müselsel édüp / Nergesin **nāz**-ıla mükaḥḥal èdüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 576). [nāz-ıla, --ıla]*
22. Oturur ʿizz ü **nāz** ü nūr-ıla / Bir serīr üzre gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [nāz,]*
23. ʿizz ü **nāz**-ıla ol ferişte-sirişt / Géydi ḥūrī gibi ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [nāz-ıla, --ıla]*
24. Ṭurdı serv-i ḫırāmı **nāz-ıla** / Vardı yāre dedi niyaz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [nāz-ıla, --ıla]*

nāz: *(Birisini) nazlama, şımartma. (Bolluk, bereket ve refahtan ileri gelen şımarıklık bağlamında.).*

1. Dest-i luṭfıy'la yédürürdi ṭaʿām / **Nāz** ü niʿmetde yārine o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [nāz,]*
2. Ehlinüñ dirliginde leẕẕet yoḳ / **Nāz** u niʿmetden aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [nāz,]*

nāz: *Naz yapma, nazlanma; kayıtsız, ilgisiz davranma.*

1. Ḫışm-ıla çünki ḳaṣd éde o saña / Aṣṣı étmez bu **nāz** u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [nāz,]*
2. **Nāzı** az eyle ḥāline naẕar ét / Cevre döymez cefā éder ḥaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [nāzı, -ı]*

nāz ét: *İşve, cilve, naz yapmak; kayıtsız, ilgisiz davranmak.*

1. Serv-i Maġrib hezār **nāz étdi** / Dehenin açdı keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3586). [nāz ét, -di]*
2. Her birisi bu resme **nāz étdi** / Vaṣl-içün Yūsufa niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4146). [nāz ét, -di]*
3. Niʿmete irse **nāz éder** bilmez / Şükr éder olsa az éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [nāz ét, -er]*
4. Sünbüli tāze gülleri ter-idi / ʿāşıḳa **nāz édici** dilber-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [nāz ét, -ici]*

nāz eyle: *İşve, cilve, naz yapmak; kayıtsız, ilgisiz davranmak.*

1. Bir ṭarafda bu aña **nāz eyler** / Ol buña yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [nāz eyle, -r]*

nazar: *Bakma, bakış; dikkat.*

1. Ḥabbe deñlü **naẕarları** yoġ-ıdı / Dédiler arpa deñlü zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [naẕarları, -lar, -ı]*

nazar: *Bakış, bakma; göz.*

1. Yıḳılup yére kendüden gétdi / Her ne étdiyse bir **naẓar** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [naẓar,]*

2.Bir **naẓar** her ki anı görmiş-idi / Mest olup ʿaḳlını yitürmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2269). [naẓar,]*

3.Ol güli görse nergesüñ **naẓarı** / Sır daḥi olsa vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [naẓarı, -ı]*

4. **Naẓaruñdan** bu şaḫṣı eyleme red / Maḳṣad olur vesīle-i maḳṣad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [naẓaruñdan, -uñ, -dan]*

5.Ol **naẓardan** şular ki ber yédiler / Cemʿu'ş-şems u vel ḳamer dediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4757). [naẓardan, -dan]*

6. Āferīn ol güle ki bir **naẓarı** / Cāna gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [naẓarı, -ı]*

7. Tīr oldı cigerlerine ʿaṣā / Diken oldı **nazār**larına ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 607). [nazārlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

8.İy ayaġuñ ġubārı tāc-ı serüm / Ḥüsnüñ ayınsuz olmasun **naẓarum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [naẓarum, -um]*

9.Secde aña édüñ ki ser vérdi / Ṣunʿına baḳmaġa **naẓar** vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [naẓar,]*

10. Ki gözüm gevherine fer véresin / Yūsufı görmege **naẓar** véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [naẓar,]*

11.Bir **naẓar** seyr éden cemālin anuñ / Baġladı sīnede ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [naẓar,]*

12.**Naẓar**-ıçun çün ol-durur taʿyīn / Yūsufı Mālik eyledi tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2229). [naẓar-ıçun, -ıçun]*

13.Naẓarı yāra düşdi kendü yére / N'eylesün cānı ol ki yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [naẓarı, -ı]*

14.Bu **naẓar**da meger Ṣafiyyu'llah / Gördi Yūsuf cemālini nāgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). *[naẓarda, -da]*

15. Zāhir aḥvālini gözetme erüñ / Bātının gözle var-ısa **nazar**uñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [naẓaruñ, -uñ]*

16. Müteferriḳ girüñ niçe derden / Tā emīn olasız **naẓarlardan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814). [naẓarlardan, -lar, -dan]*

nazar: *(O kimsenin) düşüncesine göre, değer ölçüsüne göre, gözünde.*

1. Her göñül kim ola ganī bi'llāh / **Naẓarında** anuñ çi bende çi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [naẓarında, -ın, -da]*

nazar: *An, lahza II bakma, bakış.*

1. Dédiler zer ne ola ser vérelüm / Bir **naẓar** tek cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [naẓar,]*

nazar: *Karşılaştırılacak olursa, nispetle, kıyasla.*

1.Muṣṭafāya **naẓar** bu ehl-i fünūn / Oldı Mūsāya nite kim Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [naẓar,]*

2.ʿışḳuñ olursa cānuma hem-rāh / Kuvvetüme **nazar** çi küh ü çi kāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 96). *[nazar,]*

nazar ehli: *Nazar ehli, bakmayı bilen kimseler. (İlahi sırlara vakıf olan kimseler bağlamında.).*

1.**Nazar ehli**ne ʿibret oldı cihān / N'ola Yūsuf bizümle olsa revan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [nazar ehli, -n, -e]*

2.**Naẓar ehline** hem-dem olsa nigār / Bes degül mi teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [naẓar ehli, -n, -e]*

nazar et: *Bakmak, seyretmek; dikkat etmek, ilgilenmek.*

1. Aldı bir gün eline āyīne / **Nāẓar ét**di cemāli ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1058). [nāẓar ét,]*

2.**Étmeyeli** gözüm dişüñé **naẓar** / Çıḳdı andan ṣafā-yı dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1246). [naẓar et, -me, -y, -eli]*

3.Eyle dédi vü ḳurda **étdi naẓar** / Emr-i Ḥaḳk-ıla ṣordı aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [naẓar ét, -di]*

4. Geldi Ḥaḳḳdan aña hemān bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [naẓar ét,]*

5.Anda görürdi her ki **étse naẓar** / Maġzını ṣanki rişte-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [naẓar ét, -se]*

6. Açılur bildiler ruḫ-i cānān / **Naẓarın** aña **étdi** her insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [naẓar ét, -di]*

7.**Naẓar étdiler** āsmāna revān / Gördiler ebr içinde mihr-i nihañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [naẓar ét, -di, -ler]*

8.**Naẓar éden** cemāl-i fāyiḳına / Āferin eyler-idi ḫāliḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2178). [naẓar ét, -en]*

9. Güẕer ét cümle bāġa her cūya / **Naẓar ét** bāġ içinde her suya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3228). [naẓar ét,]*

10.Naẓar étdükce naḳş-ı dildāra / Ṣevḳden yüz sürerdi dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4308). [naẓar ét, -dükce]*

11. Naẓar édüp bulara heybet-ile / Dédi Yūsuf ʿitab ü töhmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [nazar ét, -üp]*

12. Cümle gérçekleyüp hem ol ḫaberi / Rū-yi Şemʿūna **étdiler naẓarı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [naẓar ét, -di, -ler]*

13. Çünki el ṣundı ḫʷāna şāh-ı güzīn / **Naẓar édüp** eline Bünyāmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847). [naẓar ét, -üp]*

14.ʿāḳil-iseñ bu ḥikmete **naẓar ét** / Étme cevri cezāsı var ḫaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [naẓar ét,]*

15. Yaşı çoġ olsa ādemüñ ḫazer ét / Yaşına baḳma işine **naẓar ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [naẓar ét,]*

16.**Naẓar ét** ʿibret-ile bu ḫabere / Ṣad hezār āferīn o cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [naẓar ét,]*

17. Anda kim ẕerre denlü ola başar / Ẕerreden ol cemāle **étdi naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [naẓar ét, -di]*

18.Çün Yehūdā bu ḫāle **étdi naẓar** / Geldi ḳardaşlarına vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [naẓar ét, -di]*

19.**Naẓar éden** o ḥüsne dédi hemīn / Ki cemāl-āferīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [naẓar ét, -en]*

20.Seng-i ḫārāyı etdi dürc-i güher / Étmeye ṭaşa tā iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[naẓar et, -me, -y, -e]*

21. Yine gelsün gözüme nūr-ıla fer / Tā cemālüñ günine **éde naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [naẓar ét, -e]*

22. Ġayba ol nūr-ıla çün açdı başar / **Ét**di ervāḥ-ı nesli üzre **nazar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [naẓar et, -di]*

23.Gerçi ki çoḳ nigāra **naẓar étdi** gözlerüm / Bu naḳşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [naẓar ét, -di]*

24. Cānına revzen ola her yara / **Naẓar éde** o yaradan yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [naẓar ét, -e]*

25. **Naẓar édüp** bu ḳıṣṣaya Ḳıṭfīr / Dédi ṣıddīḳa iy veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [naẓar ét, -icek]*

26.Çün Zelīḫā **éde** ol aya **naẓar** / Yūsuf eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [naẓar ét, -e]*

27.Ḥüsnini görmege çü ḫāyildür / **Naẓar étmek** yüzine müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [naẓar ét, -mek]*

28.Dizi üstine var çün āyine / **Naẓar étsün** cemālün ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [naẓar ét,]*

29.Naẓar étse bu şemʿ-i tābāna / Düşe pervāya ola pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4258). [naẓar ét, -se]*

30. Sen ki bunca **édersin** aña **naẓar** / Ṭañ mıdur olsa ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [naẓar ét, -er, -sin]*

31.Şimdi döndi cefāñ-ıla mūya / **Naẓar étmezseñ** āh ol āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [naẓar ét, -mez, -se, -n]*

32.Meyli oldı hemān Zelīḫāya / **Naẓar étdi** revān Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4429). [naẓar ét, -di]*

33.Perde ardında étdüm aña maḳarr / Tā bu dem **étmeye** bu ḫāle **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [naẓar ét, -me, -y, -e]*

34. **Naẓar étse** cihāna cān görinür / Cān nedür cān véren ʿiyān görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [naẓar ét, -se]*

35. Söze gelse sözinde yār-idi / **Naẓar étse** gözinde yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5115). [naẓar ét, -se]*

36. Dédi ben **étmedüm** bu ḥāle **naẓar** / Vérdi ḳardaşlarum bu resme ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5827). [naẓar ét, -me, -dü, -m]*

37.Ne yüz-ile **éderüz** aña **naẓar** / Ne dil-ile vérürüz aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5930). [naẓar ét, -er, -üz]*

38. Çeşm-i sīmīnüñi güher édiser / Ol güher Yūsufa **naẓar édiser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [naẓar ét, -iser]*

39.Yine Yaʿḳūb gürge **étdi naẓar** / Ḥāl-i Yūsufdan aña ṣordı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [naẓar étdi, -di]*

40.Dem-be-dem Yūsufa **éderdi naẓar** / Gözlerinden çıḳardı laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [naẓar ét, -er, -di]*

41. **Ėtmedüm** ḥaḳ ṭarīḳa çünki **naẓar** / Ḳomaduñ gözlerümde nūr-ı baṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5457). [naẓar etme, -dü, -m]*

42. İrmeg-içün viṣāl-i cānāna / **Naẓar étmedi** başa vü cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6274). [naẓar étme, -di]*

43.Ṭoġsa anuñ gibi hezār ḳamer / Biri **étmezdi** ḫalḳuñ aña **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [naẓar ét, -mez, -di]*

naẓar et: *Bak! Dikkat et!.*

1.Münkir-iseñ eger bu ġavġāya / **Naẓar ét** ḳıṣṣa-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2324). [naẓar ét,]*

2.ʿayn-ı ʿadl-ile ḥālüme **naẓar ét** / Māh-peyker cemālüme **naẓar ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4418). [naẓar ét,]*

3.ʿayn-ı ʿadl-ile ḥālüme **naẓar ét** / Māh-peyker cemālüme **naẓar ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4418). [naẓar ét,]*

4. Nāzı az eyle ḥāline **naẓar ét** / Cevre döymez cefā éder ḫaẓer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4830). [naẓar ét,]*

5. **Naẓar ét** yā İlāhī şeybetüme / Raḥmet eyle benüm bu riḳḳatüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [naẓar ét,]*

naẓar et: *Düşünerek bakmak, dikkatle üzerinde durmak.*

1.**Naẓar eden** cihāna ʿibret ile / Gördi her şeyʿi nice hikmet-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). *[naẓar et, -en]*

2. **Naẓar éden bu nūr ile gördü** / **ʿālemi ẕerre ẕerreyi ʿālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 72). [naẓar et, -en]*

naẓar eyle: *Bakmak, seyretmek; dikkat etmek, ilgilenmek*

1. Dilkü ṣanup ġazālı Mālik-i ḫar / Aña gürg-āne **eyler**-idi **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1736). [naẓar eyle, -r, -idi]*

2.Ser götürmedi serv-i bālāya / **Naẓar eylerdi** nergesi pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4187). [naẓar eyle, -r, -di]*

3. Sīm ṭartar öñinde ehl-i ḥisāb / **Naẓar eyler** aña yüzinde niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [naẓar eyle, -r]*

4.Eyleyicek anuñ yüzine **naẓar** / Eksile şāyed ola derd-i ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [naẓar eyle, -y, -icek]*

5.**Naẓar eyle**se anlara geh gāh / Cān göziy'le éderdi aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 534). [naẓar eyle, -se]*

6.Çün Zelīḫā éde ol aya naẓar / Yūsuf eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [naẓar eyle, -r, -di]*

7. Çün Süleymān éşitdi bu ḫaberi / Döndi ḫasmına **eyledi naẓarı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [naẓarı eyle, -di]*

8.Bir gün ol ehl-i ʿilm ü merd-i hüner / Şīt ṣuḥufına **eyler**-idi **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [naẓar eyle, -r, -idi]*

9.Naẓar eyledi çün ḥikāyetine / Görmedin ʿāşıḳ oldı ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1032). [naẓar eyle, -di]*

10.Nūr-ı dīde olursam aña eger / **Eylemez** ʿāleme benümle **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [naẓar eyle, -mez]*

11. Dédi Yūsuf ki ol zemān ki peder / Baña **eylerdi** şefḳat-ile **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [naẓar eyle, -r, -di]*

12.Ay olup ḳarşusına ṭoġsam eger / Aylar géçe **eylemeye naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [naẓar eyle, -mez]*

14. Cānib-i Mışra **eyledükce naẓar** / Uçmaġ-ıla géderdi bulsa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3009). [naẓar eyle, -dükce]*

15. Gāh giryān çıḳardı eyvāna / **Naẓar eylerdi** bām-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5080). [naẓar eyle, -r, -di]*

16. Şeh **naẓar eyledi** çün ol cemʿa / Āteşīn dil uzatdı çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [naẓar eyle, -di]*

17.Eyle naḳş étdi anı ehl-i hüner / Ki aña her ki **eyleyeydi naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4300). [naẓar eyle, -y, -e, -y, -di]*

18.Yūsufuñ dāmenine **eyle naẓar** / Tā ki dāmānı çāki vére ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [naẓar eyle,]*

19.**Naẓar eyle** göñül bu kıṣṣaya sen / Bülbül-i bāġ-ı kıṣṣa-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 869). [nazar eyle,]*

20. Şübhe düşdi dil-i Yehūdāya / **Naẓar eyledi** bir'ki ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5925). [naẓar eyle, -di]*

21.**Naẓar eyleñ** ḫiṭāb-ı Yaʿḳūba / Ezhebu dédi ġayr-i maḫbūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 5998). [naẓar eyle, -ñ]*

22.Ḥamdī naḳḳāşla **eyle** naḳa **naẓar** / Gerçi nakkāşa naḳşı oldu eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 82). [naẓar eyle,]*

naẓar ir: *Nazar değmek, göz değmek.*

1. Bed **naẓar irmemege** ol aya / Sihr ü efsūn oḳurdı her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [naẓar ir, -me, -meg, -e]*

nazar ırma: *Sürekli gözetlemek; gözünün önünden ayırmamak.*

1. Aña ta'līm éderdi ʿilm ü hüner / Bir dem andan **ırma**z-ıdı **naẓar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [naẓar ır, -maz, -ıdı]*

2.Naẓarı Yūsufumdan **ırmayasız** / Kendüñüzden anı ayırmayasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 820). [naẓarı ırma, -y, -a, -sız]*

nazar kıl: *Bakmak; dikkat etmek.*

1.Çāha Mālik **naẓar ḳılup** derḫāl / Gördi aḳar içinde ab-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1604). [naẓar ḳıl, -up]*

2.Her ki aña **ḳılurdı** bir **naẓarı** / Evvelā Mālike vérür-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [naẓar ḳıl, -ur, -dı]*

3.Fikri oldu figār anuñ ki ḳılar / eserinden müʾessirine naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 85). *[naẓar ḳıl, -ar]*

4.Çünki Yaʿḳūb aña **naẓar ḳıldı** / Vaṣlına iştiyāḳını bildi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [naẓar ḳıl, -dı]*

5.**Naẓarı** ol ki ḥikmet-ile **ḳılur** / Her işi muḳteżā-yı ẕāt bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [naẓarı ḳıl, -ur]*

nazar ol: *Bakmak, göz atmak.*

1.Şöyle kim **olsa** ol nuḳūşa **naẓar** / Şulanurdı dehen çü ġonça-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [naẓar ol, -sa]*

naẓar olın: *Bakılmak, ilgilenilmek.*

1. **Naẓar olınsa** ḥüsni ayına / Yüz görinürdi şanki āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [naẓar olın, -sa]*

2.**Naẓar olunmadı** cemāline hīç / Baḳmadı kimse bunca mālına hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3523). [naẓar olun, -ma, -dı]*

naẓar tut: *Nazar etmek, bakmak; gözetlemek.*

1. **Ṭutdı** şām ü seḥer **naẓar** bu işe / Gül Zelīḫası Mışrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [naẓar tut, -dı]*

naẓāre-i dīdār eyle: *Yüzüne bakmak; yüzünü, güzelliğini görmek.*

1.Eyledükce naẕāre-i dīdār / Cānına dāġ olurdı her dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3449). [naẕāre-i dīdār eyle, -dükce]*

naẕarı düş: *Gözü ilişmek, gözüne çarpmak.*

1.Eyler-iken o māl ü gence nigāh / Naẕarı düşdi Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [naẕarı düş, -di]*

2. Kārbān ḫalḳı Mālike üşdi / Çü **naẕarları** Yūsufa **düşdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628). [naẕarı düş, -di]*

3. **Naẕarı düşdi** çün Zelīḫānuñ / Nūrı tābına döymedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [naẕarı düş, -di]*

nazarı olma: *Nazara almamak; ilgilenmemek.*

1.Söyledi gerçi bunca nükteleri / Yūsufuñ olmadı velī naẕarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [naẕarı olma, -dı]*

nazar-ı pādşāh: *Padişahın bakışı (Dokuz felekten dördüncüsü olan ve padişah olarak simgelenen Şems (Güneş) bağlamında.).*

1.İrmemiş bāmı üzre çün Aṭlas / **Naẕar-ı pādşāh** ü pā-yi ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [naẕar-ı pādşāh,]*

naẕarın ır: *Gözünü ayırmak, kaçırmak; bakmamak.*

1.Naẕarın Yūsuf andan **ırdı** revān / Oldı bir cānibe daḫi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [naẕarın ır, -dı]*

naẕarın kes: *Bakmamak, ilgilenmemek.*

1. **Naẕarın kesdi** dār-ı miḥnetden / Ṭoldı şevḳ-i sarāy-ı ḳurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6177). [naẕarın kes, -di]*

nāzenīn: *İşveli, cilveli, nazlı.*

1.Çeke ol **nāzenīni** sīnesine / Yol vére vuṣlatı ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4320). [nāzenīni, -i]*

nāzil ol: *İnmek, gelmek.*

1. Çün temām oldı bu duʿā' vü enīn / **Nāzil oldı** hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [nāzil ol, -dı]*

nāẓır: *Nazar eden, bakan; gözeten.*

1. Cümle Mışr ehli bunda ḥāẓırdur / Görmege ḳapusına **nāẓırdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2154). [nāẓırdur, -dur]*

2. Cümle Mışr ehli anda ḥāẓır-ıdı / Ol mehüñ maḳdemine **nāẓır**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [nāẓır-ıdı, -ıdı]*

nāẓır: *Gözeten, gözetleyen (Allah).*

1.Göresin Ḥaḳḳ senüñle ḥāẓır-ımış / Ẓāhir ü bātınuña **nāẓır-ımış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 312). [nāẓır-ımış, --ımış]*

nāẓır: *(Bir olayı) gören; bir olaya tanık olan.*

1.Bir zen ol cemʿ içinde ḥāẓır-ıdı / Bu geçen mācerāya **nāẓır-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [nāẓır-ıdı, -ıdı]*

2. Hem Zelīḫā o yérde ḥāẓır-ıdı / Bu geçen mācerāya **nāzır**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [nāzır-ıdı, -ıdı]*

nāẓīr: *Benzer, eş; aynı.*

1.Kimisi terceme kimisi naẓīr / Umaram āḫir eyleye taḳdir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348). [naẓīr,]*

naẓīr-i cemāl: *Güzellikte benzer, eş.*

1. Ger aransa aña **naẓīr-i cemāl** / Meger āyīnesinde ola miṯāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2889). [naẓīr-i cemāl,]*

nazm: *Şiir, nazım.*

1. Tercemān oldı baʿżı tercemesi / **Naẓm**a germ oldı tabʿumuñ hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [naẓma, -a]*

2.Gerçi **naẓm**ında ḳāṣır u lālem / Ḳıṣṣasında velīk hem-ḥālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [naẓmında, -ı, -n, -da]*

3.Yūsufuñ çekdügümce ġuṣṣasını / **Naẓmum** oḳurdı baña ḳıṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 337). [naẓmum, -um]*

nazm: *Şiir, nazım (Hamdullah Hamdî'nin Yusuf u Züleyha mesnevisi).*

1. Ede bu **naẓmı** cānda ḫayr-ı ḫalef / Yād olınam nite ki ḫayr-ı selef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). [naẓmı, -ı]*
2. Şükr ü minnet Ḫudā-yı Sübḥāna / Ki bu **naẓmı** yitürdi pāyāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [naẓmı, -ı]*
3. Sekizyüzle ṭoḳsan yédide temām / Temām étdi bu **naẓmı** Ḥamdi ḥaḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [naẓmı, -ı]*

nāz-perverd: *Nazlanmış, nazlı büyümüş.*

1. Ṣūreti āftāb-ı ʿālem-i nūr / **Nāz-perverd** ḥüsni bāġ-ı sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2427). [nāz-perverd,]*
2. **Nāz-perverd** servüñi her yād / Ḳullanur ḳulı gibi ña-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3762). [nāz-perverd,]*
3. **Nāz-perverd** serv ü şimşādı / Her biri bir maḳāmuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [nāz-perverd,]*

nāz-perverde: *Nazlanmış, nazlı büyümüş.*

1. **Nāz-perverde** verdüñem çü senüñ / Şekkerümde ḳoḳar daḫi lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [nāz-perverde,]*

nāzük: *Güzel, zarif*

1. Eyle **nāzük** bināsınuñ ʿameli / İrmemiş şan ki aña ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [nāzük,]*
2. İrmesün **nāzük** ayaġına ġubār / Ki olur ol ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [nāzük,]*

nāzük: *Rahat, konforlu.*

1. Kuçuşurlar ṣafā vü ẕevk-ıla / Nerm ü **nāzük** döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [nāzük,]*

nāzük *Narin, hassas.*

1. Étme **nāzük** mizācuñı bī-mār / Ṣāyed olmaya ḳābil-i timār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5961). [nāzük,]*

nāzüklig: *Hassaslık, narinlik.*

1. Aça **nāzüklig-ile** zindānı / Göstere āftāb-ı Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5042). [nāzüklig-ile, -ile]*
2. Eser eyledi ḳalb-i şāha bu tāb / Açdı **nāzüklig-**ile ṭarf-ı niḳāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [nāzüklig-ile, -ile]*

ne: *"Ne, hangi şey" anlamında soru zamiri.*

1. Nedür eşrāt-ı sāʿate evvel / **Ne** gelür ehl-i cennete evvel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 248). [nedür, -dür]*
2. Çünki İsḥāḳ yédi biryānı / Ṣordı ḫaṭunına **ne**dür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). [nedür, -dür]*
3. Bilmen anda bunuñ hevāsı **nedür** / Bunca saʻy etmeden ṣafāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [nedür, -dür]*
4. Biri dér vā fīrāḳ-ı kurrat-i ʿayn / Biri bilmez **nedir** ḥikayet-i beyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [nedir, -dir]*
5. **Neye** ṭaparsız ola bilsem ben / Dédiler aña kim ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [neye, -y, -e]*
6. **Ne** ʿiyān oldı yine ḫᵛābuñda / Bu küdūret nedendür ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [ne,]*
7. Beni yār eyledi çü bī-gāne / Cāna **ne** ḥāṣıl olsa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [ne,]*
8. Ki bugün ben de olmışam ḫayrān / 'Beni bilmen **ne** étdi ser-gerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [ne,]*
9. Ne kişisin **ne** yérlüsin ki ʿaceb / Yūsufı görmeġe **ne** oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [ne,]*
10. Buncılayın melik ṣıfatlu melek / Bendeñ oldı saña daḫi **ne** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [ne,]*
11. Ne bilürsin benüm dilümde **ne** var / Ne bilürsin benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [ne,]*

12.Ne ḫaṭā etdi bu dil-i miskīn / K'oldı peyveste ḳaşları pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [ne,]*

13.Deheni gibi sözde teng oldı / Bilmezem arada **ne** ceng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [ne,]*

14.ʿizzetüñden **ne** eksilür iy şāh / Étsen eksüksüz ol faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [ne,]*

15.Çün bu efsūnı oḳudı dāye / Sīm ü zerden **ne** var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [ne,]*

16.Dédi Yūsuf bana **ne** sūd iy cān / Benüm-içün irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [ne,]*

17. Ṣora benden **ne** gördiler o zenān / Ṣaldılar dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [ne,]*

18. Ki **ne** cürm étdi ol şeh-i ḫūbān / Étdüñüz aña bend-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [ne,]*

19. Dédi kim püştüñi **ne** eyledi ḫam / Dédi hecrüñ yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [ne,]*

20. Dédi müşküñ **ne** eyledi kāfūr / Dédi vardı aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [ne,]*

21. Dédiler ḥürmet étmese nesebe / **Ne** sebeb édevüz ʿaceb ṭalebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [ne,]*

22. Buldılar çün açıldı teng ü çuval / Her **ne** vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [ne,]*

23. Dédi şāh ol emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi **ne** dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [ne,]*

24.Ne yüz-ile éderüz aña naẓar / **Ne** dil-ile vérürüz aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5930). [ne,]*

25. Her **ne** de bulsa bū-yı dil-dārı / Ḳoḳup eylerdi āh-ıla zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4966). [ne, -de]*

26. Bilmen anda bunuñ hevāsı nedür / Bunca saʻy etmeden ṣafāsı **nedür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [nedür, -dür]*

27. **Nedür** anuñ bu nālesine sebeb / Ṭapuña āşnā mı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [nedür, -dür]*

28.Ġabġabı çāhı āb-ı luṭf-ıla pür / Teşnenüñ ṣuya ḳarşu ḫāli **nedür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [nedür, -dür]*

29.Bilmezem māniʿüñ **nedür** bu işe / ʿuḳdem artar düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [nedür, -dür]*

30.Ki mürüvvetsüzüñ sezāsı **nedür** / Ḫāneñe ḫāyinüñ cezāsı **nedür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [nedür, -dür]*

31.Ki mürüvvetsüzüñ sezāsı **nedür** / Ḫāneñe ḫāyinüñ cezāsı **nedür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [nedür, -dür]*

32.Saña fiʿlüm vefā-y-iken bī-ḥad / **Nedür** iy bī-ḫıred bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [nedür, -dür]*

33.Kiẕbdür daʿvası Zelīḫanuñ / Bildi vāḳiʿ **nedür** ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [nedür, -dür]*

34. Ḳalbüm olmışdı baḫr-i fikre ġarīḳ / Bilmez-idüm **nedür** bu defʿa ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [nedür, -dür]*

35. Dédi Yūsuf **nedür** bu dem ṭalebüñ / Nice şevk-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [nedür, -dür]*

36. And iç incinmemeg-içün benden / Déyeyin ḫācetüm **nedür** senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5503). [nedür, -dür]*

37. Rāyı **nedür** bu işde sulṭānuñ / Ta ki saʻyinde olayın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [nedür, -dür]*

38.Déyem ol demde ben kimem ṭapuña / **Ne** belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [ne,]*

39.Nedür eşrāt-ı sāʿate evvel / **Ne** gelür ehl-i cennete evvel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 248). [ne,]*

40.Ne işe geldüñ–idi bunda ʿaceb / **Ne** ḳılurduñ bu memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [ne,]*

41. Var ḳıyasét ki Ḫaḳḳ-pereste Ḫudā / Ṭālib olsa eger **ne** éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [ne,]*

42. Eflaḥ iflāḥa çünki buldı mecāl / Dile geldi dédi **ne** oldısa ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [ne,]*

43. Ṣandum anı ki ḳardaşum elidür / **Neler** añar dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [neler, -ler]*

44. Var ḳıyāsét ki ṭālib-i Ḫāliḳ / Ṣādıḳ olsa **ne**ye olur lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [neye, -y, -e]*

45. Varlıġum seyl-i ḥayret almışdur / **Neye** ṣunsam elüme gelmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3096). [neye, -y, -e]*

46.**Neden** oldı bu ġonça-i zanbaḳ / Ki gülistāna ol vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [neden, -den]*

47. Yıḳılup yére kendüden gétdi / Her **ne** étdiyse bir naẓar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [ne,]*

48.**Ne** dénile lebi zülālinden / Ṣulanurken dehen ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [ne,]*

49. **Ne** heva etdi göñlüñ āşüfte / Nergesüñi kim eylemez ḫufte *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [ne,]*

50. **Ne** ḫaṭā étdi devr-i cevr-āyīn / Oldı peyveste ḳaşlaruñ pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2561). [ne,]*

51. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu cān **nedür** ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [nedür, -dür]*

52.Dilde artardı şevḳ-ıla şeġabı / Bilmez-idi velī **nedür** sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [nedür, -dür]*

53. Yūsuf anı çün āşnā gördi / Kimsin aduñ **nedür** déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [nedür, -dür]*

54.Her **ne** étdüñse iy dilber / Bunca cevr u cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [ne,]*

55. Her **ne** dérse éşit kelāmın anuñ / Dil gibi ḫālīét maḳāmın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4935). [ne,]*

56. Ki **ne** ola bu géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem n'étdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [ne,]*

57. Dédi ḥāżırlara **nedür** bu fiġān / Ṭoldı ġavġā-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [nedür, -dür]*

58.Ḳaṣd édersiz cefāya vāy size / **Neler** éde daḫi bu rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [neler, -ler]*

59. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā'ubāliler yéridür / **Ne** iʿtibār aña kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [ne,]*

60.Dédi Lāvī yalan düşüñe sebeb / Kendü zu'muñda **neydi** ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [neydi, -y, -di]*

61. **Neden** oldı bu nergesüñ bīnā / Ġonçañı kimdür eyleyen gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [neden, -den]*

ne: *Ne kadar II ne çok.*

1.Dédi yā iḫvetā **ne** ġāfilsiz / Ne-y-içün ẓulme böyle māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162). [ne,]*

ne: *Ne II nasıl bir?.*

1. Belki nefse iṭāʿat eyledüñüz / Kim bilür **ne** şenā'at eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1212). [ne,]*

ne: *Bir şey, herhangi bir şey.*

1.Dérler-idi **nemüz** alursañ al / Tek görinsün yine o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [nemüz, -müz]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

1. Dilde gördüm o genci gétdi dilüm / Saña **ne** ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [ne,]*

2.Ne bilürsin benüm dilümde ne var / **Ne** bilürsin benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [ne,]*

3.Bilmezem kim bugün **ne** ḥāl oldı / Ki işüñ ġuṣṣa vü melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [ne,]*

4.Münkesir ḳalbüñüñ **nedür** ḥāli / N'oldı mecrūḥ cismüñ aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [nedür, -dür]*

ne: *"Bu değil, daha kötüsü olmalı" anlamında hiddet ve öfke anında kullanılan bir ifadedir.*

1. İlla iḫvānı pür-hased oldı / **Ne** ḥased her biri esed oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [ne,]*
2. Ṣōfī ṣāf olmasa vücūdından / **Ne** teḳarrüb bula sücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1069). [ne,]*
3. **Ne** yılan belki ejdehā-yı ʿaẕīm / Ṣıḳup eyler aña ʿaẕāb-ı elīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [ne,]*
4. Mıṣra anuñ-ıçun ġarīb oldum / **Ne** ġarīb ol ki bī-naṣīb oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3202). [ne,]*
5. Ṭaʿn éden zenleri żiyāfet éde / **Ne** żiyāfet ḳamu feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [ne,]*
6. Tīġ-ı mihrüñle dil dü nīm oldı / Vaḳt-i vuṣlat **ne** vaḳt-i bīm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [ne,]*

ne: *"Bu değil, daha iyisi olmalı" anlamında beğeni durumunda söylenen bir sözdür.*

1. **Ne** kemer vaṣla-i seʿādet-idi / Her ne ḫaste ḳuşansa ṣıḥḥat-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [ne,]*
2. Dédiler şehre bi ṣanem geldi / **Ne** ṣanem rūh-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [ne,]*
3. **Ne** müferriḥ müferriḥ-i yāḳūt / Dil ü cān andan aldı ḳuvvet ü kūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1993). [ne,]*
4. **Ne** güneş bel hezār dīde sipihr / Ne anı gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [ne,]*
5. Hātif-i ġaybdan nidā geldi / **Ne** nidā derdine devā geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3102). [ne,]*
6. Ġaybdan Yūsufa irişdi nidā / **Ne** nidā bī-cihet ʿitāb-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [ne,]*
7. Nāgehān étdi bir zemīne ḫurūc / **Ne** zemīn āsmān-i ẕāt-i burūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [ne,]*
8. Tā gelem gāh geh siperġam-ıçun / **Ne** siperġam bu cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [ne,]*
9. Nice cāme ḳabā-yı zer-keş-idi / **Ne** ḳabā ḫulle-i münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3297). [ne,]*
10. **Ne** ḫarem sāde dil gibi ḫālī / Sekiz uçmaḳ şerefde emṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [ne,]*
11. Anı mülk-i cihāna vérmez-idi / **Ne** cihān belki cāna vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [ne,]*
12. Hātif-i ġaybdan nidā irdi / **Ne** nidā derdine devā irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1036). [ne,]*
13. Bir kelāmına biñ güher véreyin / **Ne** güher belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [ne,]*
14. Şehr-i Mıṣr içre bir cüvān gördüm / **Ne** cüvān cisme tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [ne,]*
15. Ḳapuyı baġlayup zebān açdı / **Ne** zebān ṣan zebāne od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [ne,]*
16. Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ aña edebi / **Ne** melek andan utanurdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [ne,]*
17. ʿIşḳ ile belki bī-ḫōd oldı **ne** ḫᵛāb / Etdi cām-ı şebāne mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2457). [ne,]*
18. Ben seni kim cihāna vérmez-idüm / **Ne** cihān belki cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [ne,]*

ne: *"Nasıl, ne biçim" anlamında beğeni ifade eden sözde soru sözcüğü.*

1. Ḫāk-i ḳademüñ **ne** tūtiyādur / Cān gözi anuñla rūşenādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 209*). [ne,]*
2. Yā Rab **ne** müsāfir idüñ olduñ / Mihman-ı ebītü indé rabbi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 206*). [ne,]*

3.Dédi kim Yūsufuñ **ne** ḫōş ḥāli / Umaram ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [ne,]*

4.Ṭās-bāz-ı felek **ne** sāḥirdür / Ādemi aldamaḳda māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3058). [ne,]*

5.Dédi anı görüp bir ehl-i zebān / **Ne** güzel bāġbān **ne** ḫōş bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4105). [ne,]*

6. Çün éşitdi bu fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy **ne** ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [ne,]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru sıfatı.*

1. Bu **ne** ḥikmet ki bāġ-bān-ı cihan / Aña zencīr étdi āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [ne,]*
2. Bilmezem ṭāliʿ üm **ne** aḫterdür / Meger ol çeşm-i mār-ı deh-serdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [ne,]*
3.Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / **Ne** serüm var ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [ne,]*

ne: *"Ne kadar" anlamında soru sıfatı.*

1. **Ne** ʿaceb rāḥat-ıçun ol aya / Gün-iken günligi vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [ne,]*

ne: *"Değildir" anlamında olumsuzluk eki.*

1.Cānda selāmet olmasa niʿmet **ne** menfāʿat / Çün başda devlet olmaya ʿizzet **ne** fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [ne,]*

2.**Ne** vücūd ola ẕerrede bī-nūr / Ki éde ḥüsni anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [ne,]*

3. ʿIşḳ yolında ol ki ṣādıḳdur / Daʿvī-yi ṣabr aña **ne** lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ne,]*

4. **Ne** temettuʿ ṣafādan ol ʿömre / Eylemeye o Kaʿbede ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [ne,]*

ne: *"Hangi" anlamında soru sıfatı.*

1.Ki bu yā Rab **ne** gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [ne,]*

2. Ki bu yā Rab ne gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş **ne** bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [ne,]*

3. **Ne** yérüñ şehriyarısın şeh-iseñ / Menzilüñ ḳanḳı gökdedür meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [ne,]*

4. **Ne** ḫayāl eyledi ḫayāl seni / Nice bedr eyledi hilāl seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [ne,]*

5. **Ne** perīden irişdi saña bu rīv / Seni ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [ne,]*

6. Pederi dédi étseñ anı ṭaleb / **Ne** mekānda bulursın ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [ne,]*

7. **Ne** yér añılsa döndürürdi yüzi / Mışr añılsa şeker ṣaçardı sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [ne,]*

8. Her **ne** yér kim yol oldı ol ṣaneme / Ṭaʿna étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [ne,]*

9. **Ne** şehüñdür bu nāme-i menşūr / K'oldı ʿunvānı ol ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [ne,]*

10.Serv gibi **ne** ān ki baş çekesin / Cānuma cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [ne,]*

11.Lām-ı zülfüñ **ne** ḫāme ḥarfidür / Ki cemālün kemāl-i ṭarfidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1938). [ne,]*

12. Ḳanda aġyār görse yārı ṣanur / Her **ne** naḳşı göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [ne,]*

13.**Ne** kişisin **ne** yérlüsin ki ʿaceb / Yūsufı görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [ne,]*

14.Ne kişisin **ne** yérlüsin ki ʿaceb / Yūsufı görmeġe **ne** oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [ne,]*

15. Ki ʿaceb ol ṣanem **ne** vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ne,]*

16. Ki ʿaceb ol ṣanem ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup **ne** demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ne,]*
17. Medḥini her **ne** dem ki diñler-idi / Segriyüp çeşmi gūşı çıñlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3258). [ne,]*
18. **Ne** işe geldüñ–idi bunda ʿaceb / **Ne** ḳılurduñ bu memleketde ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [ne,]*
19. **Ne** safā ola ol gülistānda / Ki géde gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [ne,]*
20. Ḳaldı ẓulmetde cümle dīde-i kūr / **Ne** icāẕet dilersin irmege nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [ne,]*
21. Pāk-iken dāmenüm ḫıyānetden / Çāk olunduġı pes **ne** ʿilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5202). [ne,]*
22. Étdi tesbīḥi nūrı cānuma kār / Sīnesinde ʿaceb **ne** āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [ne,]*
23. Dédi ḳullar yalan-ısa sözüñüz / **Ne** cezāya muṭīʿ olur özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [ne,]*
24. Nice ṭaşa ṭokındı başcuġazuñ / **Ne** çemende gül oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [ne,]*
25. Seni ḳanḳı ḳuyuda gizlediler / Ya **ne** yérde başup boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [ne,]*
26. Baʿd-ez-ān dédi iy resūl-i emīn / **Ne** suʿālin var-ısa eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [ne,]*
27. Cigerüñ pāresi-y-iken ol cān / **Ne** yüreg-ile yér anı ḫayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [ne,]*

ne: *"Nasıl" anlamında şaşma, şaşkınlık bildiren soru sıfatı.*

1. **Ne** gencdür ʿacebā ḫüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [ne,]*
2. Her ḳalbe kim ire ḫāliş eyler / ʿIşḳuñ ʿacebā **ne** kīmyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 215). [ne,]*
3. Hevā-yı zülfi nesīmi **ne** kārbāndur kim / Metā‘-ı bārı anuñ fitne-i cihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [ne,]*
4. **Ne** kilid-idi yā Rab engüşti / Ḳufl açardı açılmadın müşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [ne,]*
5. Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn / Her zemān bu **ne** ṭurfa ḥikmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 6648). [ne,]*
6. Naʿra urup dédi ki vāveylā / Ayruluḳ miḥneti **ne** ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [ne,]*
7. Geldi cān Semʿine nidā **ne** nidā / Bī-ḥurūf u ṣadā kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [ne,]*
8. Baña serv-i murād-iken bu nihāl / Sāyesin menʿ éder **ne** ṭurfa bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [ne,]*
9. Éşidüp dāye pür-melāl oldı / Ki bu serve **ne** ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [ne,]*
10. Ḳalb-i kāfir **ne** ṭurfa cāmiddür / Sevmez ol ḫüsni belki cāḥiddür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267*). [ne,]*
11. Ol güler gül gibi bu aġlasa zār / Vay **ne** kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [ne,]*

ne: *"Ne kadar çok, çok fazla" anlamlarında zarf.*

1. K’iy dirīġā **ne** müşkil oldı işüm / Dīv oldı melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [ne,]*
2. **Ne** ʿacebdür ḥikāyeti ḳaderüñ / Bir degül anda ḥāli her beşerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1540). [ne,]*
3. Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ḥāṣıl / **Ne** géc’oldı ṭapuñ baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [ne,]*
4. Ḥaḳḳ **ne** ḫōş ṭāli’ eylemiş anı / Oldı cān matla’ı gīrībānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [ne,]*

ne: *"Niçin" soru zarfı.*

1. Varlıġı ṭonın ol ki çāk eyler / Ġayri çāk étmeden **ne** bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [ne,]*

ne: *"Ne, her ne" anlamında belgisiz zamir.*

1.Ki Zelīḫāya benden eyle selām / Bilürem ḥālini **ne-y-ise** temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [ne-y-ise, -y, -ise]*

2. Çünki étdi vefāt ḥażret-i pīr / Etdiler **ne** dédiyse bī-taḳṣīr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). *[ne,]*

3. Her ḳażāya çü dōst ḳāżīdür / ʿāṣıḳ andan **ne** gelse rāżidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [ne,]*

4. Varsun emr eyle Mıṣra mu'temedüñ / Görsün anda **ne** étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [ne,]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru zarfı. (Olumsuz anlam katmak için kullanılır.)*

1.Ne bilürsin benüm dilümde ne var / **Ne** bilürsin benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [ne,]*

ne: *"Ne ki" anlamında küçümseme bildiren söz.*

1. Her birümüz çün éde ʿarż-ı cemāl / **Ne** Zeliḫā irişe mihre zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [ne,]*

ne: *"Herhangi" anlamında belgisiz sıfat.*

1. **Ne** yére baṣsa pāy o zibā-ḳad / Rāstī eylerem o yére ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [ne,]*

ne: *Bir varlığın niteliğini ortaya koymak ve "öyle bir" anlamında abartmak ve pekiştirmekle yükümlü sıfat göreviyle kullanılan bir söz.*

1. Kimi zerrīn-kemer ḳamer-çihre / **Ne** ḳamer ḥüsni fer vérür mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [ne,]*

2. Ẓāhir oldı ol āftāb-ı cemāl / **Ne** güneş āsmān-ı burc-ı kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5553). [ne,]*

3. Şeh görüp anları ḫitāb étdi / **Ne** ḫiṭāb oḳ gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [ne,]*

4.**Ne** belādur **ne** fitnedür bu ḥibāl / Bend éderler ricāli olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [ne,]*

5. **Ne** yaḳasına sīni eyledi çāk / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 5928). [ne,]*

ne ʿaceb: *Şaşılır mı? Şaşılmaz.*

1. Yaḳdı çünkim dilini nār-ı edep / Şem-i cennet démek aña **ne** ʿ**aceb** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286*). [ne ʿaceb,]*

2. Mihr ü meh sāye-y-iken ol aya / **Ne 'aceb** ṣalmaġ ebr aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [ne ʿaceb,]*

ne ʿaceb: *Ne garip, ne tuhaf.*

1. **Ne** ʿ**acebdür** belānuñ ahvāli / Degül idbārı gibi iḳbāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6097). [ne ʿaceb, -dür]*

ne bile: *Ne bilsin, nasıl bilebilir; bilmez*

1.Ḫāṣ ḳadrin **ne bile** her ʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [ne bile,]*

ne bilür: *Ne bilir, nereden bilsin! Bilmez!*

1.Degme ḥayvān **ne bilür** insanı / Ḫıżra ṣor ḳadr-i āb-ı ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [ne bilür, -ü, -r]*

2.**Ne bilür** cām-ı cevheri ḫazzāf / Anı ya Cem bilür yā-ḫōd ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [ne bilür,]*

3.**Ne bilür** derd-i zaḫmı bī-yāre / Bilse daḫi olaydı bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1780). [ne bilür,]*

4.**Ne bilür** ḳadr-i nūrı merdüm-i kūr / Çün görünmez gözine şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [ne bilür,]*

5. Gerçi kim ḫaste derd-ile aġlar / **Ne bilür** ḫaste hālini ṣaġlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [ne bilür,]*

6. **Ne bilür** māhī ḳıymetin mānuñ / Düşmese sāḥiline deryānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [ne bilür,]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir? anlamında teslimiyet bildiren bir söz.*

1.Çāre ne çünki eyledi taḳdīr / Beni derde seni ʿAzīze esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [ne çāre,]*

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

1.Çünkü her lüṭfum aña ṣiḳlet ola / ṣoḥbetümde **ne deñlü** leẕẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [ne deñlü,]*

ne derūn-ı cihān ne bī-rūn: *"Allah ne cihanın, kâinatın içindedir ne de dışındadır." anlamında bir dua ifadesi.*

1.Ol yüce ẕāt-ıçun ki bī-çündür / **Ne derūn-ı cihān ne bī-rūndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4456). [ne derūn-ı cihān ne bī-rūn, -dur]*

ne eyle: *Ne eylemek, ne yapmak. (Kişinin başına gelenler bağlamında.)*

1. İşbu işler başuña gör n'eyler / Ol yalan düş saña **ne**ler **eyle**r *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [ne eyle, -r]*

ne fāyide: *Ne fayda; elden ne gelir.*

1.Vérdüm nedīmi yéle nedāmet **ne fāyide** / Aldum belāyı cāna şikāyet **ne fāyide** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [ne fāyide,]*

2.Vérdüm nedīmi yéle nedāmet **ne fāyide** / Aldum belāyı cāna şikāyet **ne fāyide** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [ne fāyide,]*

3.Furṣat demi ki ġaflet-ile géçdi yél gibi / Ḥālüm ṣu gibi ger ola riḳḳat **ne fāyide** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [ne fāyide,]*

4.Cānda selāmet olmasa niʿmet ne menfāʿat / Çün başda devlet olmaya ʿizzet **ne fāyide** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [ne fāyide,]*

5.Düş gibi geçdi ġaflet-ile vuṣlat-ı nigār / Fürḳat deminde gétdi bu ġaflet **ne fāyide** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [ne fāyide,]*

6.Müflis ḥimāyet eylemese gence iricek / Faḳr-ıla rence düşse ḥamiyyet **ne fāyide** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [ne fāyide,]*

ne güni gün ne gécesi géce (ol): *Gecesi gündüzü olmamak. (Sıkıntı, elem içinde olmak bağlamında.)*

1. **Ne güni gün ne gécesi gécedür** / Diñle anuñ ḥikayeti nicedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3739). [ne güni gün ne gécesi géce (ol),]*

ne had ola: *Ne hadle, II haddine mi düşmüş.*

1.Sende **ne ḥad ola** ya niçe vücūd / K' ay ü gün yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [ne ḥad ola, -a]*

ne hāle ir: *Ne hale gelmek (İyi bir durumdan kötü bir duruma gelmek bağlamında.)*

1. Ki'y Zelīḫā **ne ḥāle irmişsin** / Güneş-idüñ zevāle irmişsin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5486). [ne ḥāle ir, -miş, -sin]*

ne hōş: *Ne hoş, ne güzel.*

1.Beni bu dem **ne ḫōş** ki yād étdüñ / Ḫaber-i Yūsuf-ıla şād étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [ne ḫōş,]*

ne kadar: *Her ne kadar; …ise de.*

1.Viṣāl-içün **ne ḳadar** cemʿ olursa tedbīrüm / Éder ḳader yéli ol cemʿi tār-mār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [ne ḳadar,]*

2.**Ne kadar** fitne-y ise oġlandur / Nice katl èdesiz müslümandur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 651). [ne kadar,]*

3.**Ne ḳadar** olsa ehl-i cāh ġarīb / Vaṭanın añsa eyler āh ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [ne ḳadar,]*

4. **Ne kadar** dögdi ise Aʿrābī / Oldı ol nāḳa gétmeden ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [ne kadar,]*

ne ḳadar: *Her ne kadar, ne ölçüde.*

1.**Ne ḳadar** ṣuʿle-dār olursa dürūġ / Vérmez ehline ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 961). [ne ḳadar,]*

2. Perde-i rāzı açsa sırrı-ı ḳader / **Ne ḳadar** ḳādir ola setre beşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 632). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar: *Ne kadar çok, çok fazla.*

1. Her kimüñ kim refiḳı nāṣiḥ olur / **Ne ḳadar** ṭāliḥ-ise ṣaliḥ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [ne ḳadar,]*

2. **Ne ḳadar** ḳadre ére mūr-i zemīn / Ki Süleymāna ola yār u ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2919). [ne ḳadar,]*

3.Vaṣfuñ **ne ḳadar** beyān olunsa /Ẕātuñda ʿiyān hezār çendān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 238*). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar: *Ne kadar olursa olsun.*

1.Çünki ġayret deminde ṣabr éde bu / **Ne ḳadar** ṣīr-ise olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [ne ḳadar,]*

ne ki: *"Her ne" belgisiz zamir.*

1. Ẕāhir oldı ʿurūk-ı pey **ne ki** var / Oldı ol çenge nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [ne ki,]*
2. ʿālemüñ ʿömri ḥāṣılın **ne ki** var / Eyler-idi ʿammārı üzre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [ne ki,]*
3. Sāl-i sālisde ġalleyi her dār / Aldı verdi ṭavarını **ne ki** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [ne ki,]*

ne kıl: *Ne yapmak ne etmek? şaşkınlık, çaresizlik bildiren ifade.*

1. Beni bu ẕevḳ u ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb **ne ḳılam** ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [ne ḳıı, -am]*
2. Çün yazılmışdı alnuma bu raḳam / **Ne ḳılam** çünki oldı ceff-i ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284). [ne ḳıl, -am]*

ne.. ne...: *Ne.. Ne... bağlacı (Birden fazla özne, tümleç veya fiile olumsuzluk anlamı katmak için bunlardan önce yer alan kelimelerin başlarına getirilen tekrarlamalı bağlaç.)*

1. Alsa ādem bahāsına nānı / **Ne** bunu ḳordı vermedük **ne** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [ne ... ne ...,]*
2. Ḳıymet-ile ṣatılsa bu naʿmā / Bulımazdı bahā **ne** şeh **ne** gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [ne ... ne ...,]*
3. İşleri birbiriy'le ceng ü cedel / **Ne** ʿilm raġbeti **ne** saʿy-i ʿamel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 335). [ne ... ne ...,]*
4. Yére gökden nüzūl eylese dā / **Ne** devā defʿ éder anı **ne** duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). [ne ... ne ...,]*
5. Baña ansuz **ne** cān gerek **ne** cihān /Tende ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [ne ... ne ...,]*
6. **Ne** atañuz inana size **ne** él / Olasız ḫalḳ içinde ḫor u ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [ne ... ne ...,]*
7. **Ne** nişānuñı bulmışam **ne** seni / Bī-nişān édiser bu ġuṣṣa beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [ne ... ne ...,]*
8. Bencileyin olur mı bī-ḥāṣıl / Ki **ne** dildār var ḳatumda **ne** dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [ne ... ne ...,]*
9. **Ne** ayaġuma ḫār degmiş-idi / **Ne** tenüme ġubār degmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [ne ... ne ...,]*
10. **Ne** duʿā' çāre eyledi **ne** füsūn / Oldı Leylā-yı ḥüsn-iken Mecnūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [ne ... ne ...,]*
11. Dédi duḫter olalı bu ḥālet / Bende **ne** ġayr ḳaldı **ne** ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [ne ... ne ...,]*
12. Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / **Ne** nişān ḳaldı bende şimdi **ne** nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [ne ... ne ...,]*
13. Mestlik alsa ādemüñ özüni / **Ne** ḫumārın bilür **ne** kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [ne ... ne ...,]*
14. Ne güneş bel hezār dīde sipihr / **Ne** anı gördi **ne** anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [ne ... ne ...,]*
15. Belki āzādeliḳ yüzinde o cān / **Ne** emīr-idi maʿnide **ne** şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [ne ... ne ...,]*
16. **Ne** sarāyında buldı göñli güşād / **Ne** çemen seyri étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [ne ... ne ...,]*
17. **Ne** ʿAzīz-ile ḫānesi ābād / **Ne** ruḫ-i Yūsuf-ıla ḫāṭırı şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [ne… ne...,]*
18. Her kilide ki soḳdı keffi dilin / **Ne** kilid buldı anda **ne** ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [ne ... ne,]*
19. Çün ḥased ḳavsi ata tīr-i naẓar / Yarasına **ne** cān döyer **ne** ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [ne... ne...,]*
20. Ravża-i vaṣla çün girür güstāḫ / Anda ṣābit ḳomaz **ne** bīḫ ü **ne** ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [ne... ne...,]*
21. Ėtdi āḫir ecel debūrı ʿubūr / **Ne** ṣafā ḳodı yaḳmaduḳ **ne** sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [ne... ne...,]*

22. Eger olmasa baḫt u devlet-i şāh / **Ne** ra'iyyet muṭīʿ olur **ne** sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [ne... ne...,]*

23. Ẓāhirinde **ne** būy ḳaldı **ne** reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ne... ne...,]*

24. Ẓāhirinde ne būy ḳaldı ne reng / Bāṭınında **ne** ṣulḥ ḳaldı **ne** ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ne... ne...,]*

25. **Ne** hevā –yı küleh **ne** reng-i ḳabā / Ne nemed ġayreti ne reng-i ʻabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [ne... ne...,]*

26. Ne hevā-yı küleh ne reng-i ḳabā / **Ne** nemed ġayreti **ne** reng-i ʻabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [ne... ne...,]*

27. Ne recā-yı kerem ne şevḳ-i vefā / **Ne** belā-yı elem **ne** ẕevḳ-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [ne... ne...,]*

28. Ne ġam-ı salṭanat ne şevket-i baḫt / **Ne** ʿuluvv-i şeref **ne** devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5118). [ne... ne...,]*

29. Ne vifāḳ-ı zemān ne yāri-yi devr / **Ne** neşāṭ-ı vefā **ne** ġuṣṣa-ı cevr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5119). [ne... ne...,]*

30. Bu iş-içün aransa rū-yi zemīn / **Ne** bilür var benüm gibi **ne** emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [ne... ne...,]*

31. ʿışḳ ékilik ḥicābın eyledi ḫarḳ / **Ne** tefāvüt ḳodı arada **ne** farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [ne... ne...,]*

32. Saña bir ḥürmet étmiş ol server / **Ne** birader éder anı **ne** püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [ne... ne...,]*

34.Ṣabr-ı ṣavma **ne** ḳaldı tāḳatümüz / **Ne** bulınur yarar biḍā'atümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6035). [ne... ne...,]*

35.Yaḳdı bir niçe gün bu resme dögün / **Ne** gécesi géceydi **ne** güni gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6198). [ne... ne...,]*

36. Nergesüñ pür-ḫumār-iken ʿaynı / Ḳalmadı **ne** nişānı **ne** ʿaynı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [ne... ne...,]*

37. Çoḳ aradı o cān ü dil-i ḳūtın / Bulmadı **ne** tenin **ne** tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [ne... ne...,]*

38. Görmemiş zaḫm-ı tīşe darb-ı teber / **Ne** şecerdür **ne** āhen **ne** ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604). [ne ne ne,]*

39.Ne riyāżat ne çille vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [ne,]*

40.Bir baḫr-durur feżāyilüñ kim / **Ne** ḥad bulınur aña **ne** pāyān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [ne,]*

41.**Ne** hüner var **ne** ma'rifet ne ʿulūm **/ Ne** fażilet **ne** menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [ne,]*

42.**Ne** riyāżat **ne** çille vü **ne** niyāz **/ Ne** diyānet **ne** rūze vü **ne** nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [ne,]*

43.**Ne** bedende ṣafā **ne** cānda vefā / **Ne** göñülde senā **ne** dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [ne,]*

ne ola: *Ne olacak?.*

1.Ṭutdı ṣabr u ḳarār üzre ḳarār / Gözledi kim **ne ola** āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [ne ola,]*

ne ola: *Nedir, nedir ki.*

1.Dédiler zer **ne ola** ser vérelüm / Bir naẓar tek cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [ne ola,]*

ne reng ü ne āb koma: *(Yüzünde) renk ve su bırakmamak. (Sararıp soldurmak, canlılık emaresi bırakmamak.)*

1.Ḳomadı nār-ı cevr ü tāb-ı ʿitāb / Ṣūretinde anuñ **ne reng ü ne āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 868). [ne reng ü ne āb koma, -dı]*

ne resme: *Hem de ne, hem de nasıl. (Çok beğenmek bağlamında.)*

1. Serv-i sīmīnine o meh-sīmā / Géydi zerrīn ḳabā **ne resme** ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [ne resme,]*

ne var: *Şaşılır mı, tuhaf mı; şaılmaz.*

1. Nakş-i ādem derūnīdür iy yār / Ṣūreti levh-i sāde-y-ise **ne var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [ne var,]*

ne var: *Ne olur? Ne olur ki... manalarında hayıflanma ifadesi.*

1.Gül yüzümden yég-ise pāyı **ne var** / Baḳmaḳ olurdı ḫastesine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [ne var,]*

ne yérde: *"Nerede" soru zamiri.*

1. Dédi kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi atañ anañ anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [ne yérde, -dür]*
2. Anı alan başın belāya ṭaḳar / Ṭamudan od alup **ne yérde** yaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [ne yérde,]*

ne yüz-ile: *Hiç utanmadan, sıkılmadan.*

1.**Ne yüz-ile** éderüz aña naẓar / Ne dil-ile vérürüz aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5930). [ne yüz-ile,]*

nebāt: *Şeker II tatlı.*

1. Lebüñi görmesem ḥayātı n'édem / Dehenüñ olmasa **nebāti** n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [nebāti, -ı]*

nebāt: *Otlar, bitkiler; ağaçlar.*

1.Nāz-ıla servüñ eylese ḥarekāt / Her **nebāta** çemende ire ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [nebāta, -a]*

nebātī leblebiler: *Şekerli leblebi II nöbet şekerinin içine leblebi konularak yapılan şekerleme türü.*

1. Şīr ḫurmalar ü muḥāllebiler / Ḳandī ḥalvā **nebātī leblebiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2956). [nebātī leblebiler, -ler]*

nebāt-ı Mışr: *Mısır şekeri.*

1. Ṭūṭi-yi Maġrīb-iken aña ġarīb / Eyledi Ḥaḳḳ **nebāt-ı Mışrı** naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2868). [nebāt-ı Mışr, -ı]*

nebāt-rīz: *Nöbet şekeri II nöbet şekerinden yapılan şerbet.*

1. Meskenüm Mışr anuñ ʿazīzi benem / Ḫᵛān-i baḫtuñ **nebāt-rīzi** benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2775). [nebāt-rīzi, -i]*

nebī: *Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.*

1.Ol nebīnüñ dem-i ṣafāsıyʿçun / Ki demin dökdiler Ḥudāsıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 141*). [nebīnüñ, -nüñ]*
2. Ol **nebiy** çün ki dédi yekdür Ḥaḳḳ / Anı minşār édince tā dū şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [nebiy, -y]*
3. Ol **nebiy'çün** ki ṣabrı germ oldı / Kirm-i miḥnet çü kermine ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [nebiy'çün, -y, -çün]*
4. Ol **nebiy'çün** ki oldı loḳma-i ḥūt / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o dem aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [nebiy'çün, -y, -çün]*
5.Ẕikr olınur ki her **nebī**ye Ḫudā / Luṭf édüp vérdi bir mucāb duʿā' (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). *[nebīye, -ye]*
6. Çünki Ḥaḳḳdan gele resūle ecel / Çāre bulmaz velī **nebī** mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [nebī,]*
7.Çün veliye biline sırr-ı ḳader / Bilse anı **nebī** ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [nebī,]*
8.Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [nebiy, -y]*

nebī: *Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. (Hz. Muhammed).*

1.Şefḳat édüp çün anı ḳuçdı **Nebī** / Aġladı ḳucaġında hem-çü ṣabī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265). [nebī,]*
2. Aña ol dem vérildi ʿizzet ü cāh /Dédi aña **Nebi** Ḫalilullāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271*). [nebi,]*
3. Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ aña edebi / Ne melek andan utanurdı **nebi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [nebi,]*
4.Ḥaydar oldur ki açdı aña **nebī** / Süfre-i ḫᵛān-ı lahmın lahmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 303). [nebī,]*

nebi-yi hudā: *Allah'ın peygamberi. (Hz. Yusuf).*

1.Teng-dil oldı ol **nebi-yi Ḫudā** / Yüzüni göge ṭutdı étdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4640). [nebi-yi ḫudā,]*

yā nebiyy'allāh: *Ey Allah'ın peygamberi.*

1.Dédi Yaʿḳūba yā **Nebiyy'Allāh** / Yandı āhuñ odına mihr-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [nebiyy'allāh,]*

nebiyy'allāh: *Allah'ın Peygamberi.*

1.Ol melek dédi yā **Nebiyy'Allāh** / Pes nedür sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [nebiyy'allāh,]*

2.Dédi Yaʿḳūba yā **Nebiyy'Allāh** / Degülem ben bu kıṣṣadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [nebiyy'allāh,]*

3. Pir-i Kenʿāna étdiler çü nigāh / Dédiler aña yā **Nebiyy'Allāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [nebiyy'allāh,]*

4.Oldı Mālik bu ḥāle çün āgāh / Aġlayup dédi yā **nebiyy'Allāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [nebiyy'allāh,]*

5. Dédi onlara kim **Nebiyy'allāh** / Yūsufını güm eylemiş nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [nebiyyu'llāh,]*

neces: *Pislik, murdarlık.*

1.Çün Ḫudā didi müşrikūna **neces** / Neces olmak yarar mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [neces,]*

neces ol: *Pis, murdar olmak.*

1.Çün Ḫudā didi müşrikūna neces / **Neces olmak** yarar mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [neces ol, -mak]*

necm-i sühā: *Süha yıldızı. (Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız. Eskiden gözün keskinliği bu yıldızla denenirdi.)*

1.Yaraşur mı cemal-i şems-i ḍuḥā / Ġāyib olmak nite ki **necm-i Sühā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4216). [necm-i sühā,]*

neçün: *"Niçin, neden?" anlamında soru zarfı.*

1. Ṭuymaz andan meger dürūġ-ı ṣarīḥ / Bizden anı **neçün** èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [neçün,]*

2.Üştürüñden düşüp **neçün** kaçduñ / Perde-i ʿaybuñı neçün açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916). [neçün,]*

3. Üştürüñden düşüp neçün kaçduñ / Perde-i ʿaybuñı **neçün** açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916). [neçün,]*

4. K'iy sitārem **neçün** aġarmazsın / Gāh geh burc-ı sa'de varmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [neçün,]*

5.**Neçün** étmen ḥayā ben ol Ḥayydan / Ki yaḳındur baña ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [neçün,]*

6.Ol benümçün dér ekri mī meṣvāh / Ben anuñçun **neçün** olam bed-ḫᵛāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3984). [neçün,]*

7. Dédi maḥzūn **neçündür** ehl-i ṣafā / Meger eylersiz ola aña cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [neçündür, -dür]*

8. Dédi Yūsuf birūñüzi o ḥazīn / **Neçün** alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [neçün,]*

nedāmet: *Pişmanlık.*

1. Çünki gözler iş āḫirini Ḥakīm / Olmaz āḫir **nedāmet** aña nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [nedāmet,]*

2. Şimdi Ḥaḳkdan hidāyet irdi bize / Ol iş-içün **nedāmet** irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [nedāmet,]*

3.Gerçi var bu işe **nedāmetümüz** / İlla ḳomaz bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [nedāmetümüz, -ümüz]*

4.Mürġ-i furṣat çün éde pervāzı / İrmez aña **nedāmet** āvāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [nedāmet,]*

5.Vérdüm nedīmi yéle **nedāmet** ne fāyide / Aldum belāyı cāna şikāyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [nedāmet,]*

6.Süst édicek dilin **nedāmet** anuñ / Merkebin ḳamçılar melāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [nedāmet,]*

nedāmetde kal: *Pişmanlık içinde kalmak, pişman olmak.*

1.**Ḳalısar** ẓulm éden **nedāmetde** / Vay anuñ ḥāline ḳıyāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1502). [nedāmetde kal, -ısar]*

nedem: *Yanlış bir şey yapmış olmaktan dolayı sonradan duyulan pişmanlık.*

1. Her ne ādem ki irmedi o deme / Mübtelā oldu ʿāḳıbet **nedeme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [nedeme, -e]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.*

1. Ne ʿiyān oldı yine ḫᵛābuñda / Bu küdūret **nedendür** ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [nedendür, -dür]*
2. Yoġ-iken sende ẕerre deñlü günāh / İy güneş menzilüñ **neden** ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [neden,]*
3. **Neden** olduñ gözüñ gibi ḫaste / Döndi çeşmüñ ġazāl-ı sermeste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2559). [neden,]*
4. Dédi ey çeşm-i cāna nūr-ı sürūr / **Neden** olduñ ʿaceb yine rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [neden,]*
5. **Neden** oldı bu imtiyāzı bunuñ / Ḳanda biter bu serv-i nāzı bunun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). *[neden,]*
6. Bunca zeyn ü libās u ʿizzet-ile / **Neden** aġlarsın āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [neden,]*

neden: *"Nereden" soru zamiri.*

1. Saña bu ḥüsn-i ḫulḳi kim vérdi / Bu ṭarāvet saña **neden** irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [neden,]*

neden ol: *(Bir duruma) neden olan, sebep olan (şey).*

1. **Neden oldı** bu ġurbete düşdüñ / Riḳḳ olup bunca riḳḳate düşdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3726). [neden ol, -dı]*

nedeñlü: *Ne kadar.*

1.Çeşm-i kūdek **nedeñlü** görse ʿaceb / Gönlin açmaz nite luʿb ü tarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [nedeñlü,]*
2. Rāst ḳavlem **nedeñlü** küçek-isem / Utanasın dem ola gerçek-isem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 980). [nedeñlü,]*
3. Étme ẓulmi **nedeñlü** kemter-ise / Cān-ı ẓālim egerçi mermer-ise *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1085). [nedeñlü,]*
4. Çünki ṣabr-ı cemīl eyleye merd / Gile étmez **nedeñlü** kim gele derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [nedeñlü,]*
5. Çün hücūm eyleye ḫayāl-ı nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ **nedeñlü** ṭuta ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [nedeñlü,]*

nedīm: *Arkadaş, dōst.*

1.Vérdüm **nedīmi** yéle nedāmet ne fāyide / Aldum belāyı cāna şikāyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [nedīmi, -i]*
2. Genc umarken naşībi mār ola / Gül ṣanurken **nedīmi** ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [nedīmi, -i]*

nedīm ol: *Arkadaş, dōst olmak.*

Çünki gözler iş āḫirini Ḥakīm / **Olmaz** āḫir nedāmet aña **nedīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1165). [nedīm ol, -maz]*

2. Ol ḫayāl-idi aña yār-i ḳadīm / Ġam deminde yine ol **oldı nedīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [nedīm ol, -dı]*
3. Bir ḳamer yüzlü **olmış** aña **nedim** / ʿilm ü ḥikmet ḳılur aña ta'lim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [nedim ol, -mış]*

nedīm-i ḫāṣ ét: *Has, gözde sohbet arkadaşı etmek; yakın arakadaş edinmek.*

1. Ol belādan anı ḫalāṣ édeyin / Meclisümde **nedīm-i ḫāṣ édeyin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [nedīm-i ḫāṣ ét, -e, -y, -in]*

nedīm-i meclis: *Meclis, sohbet arkadaşı.*

1. **Nedīm-i meclisüm** oldı firāḳ u ḫasret-i dōst / Şu mürdeyem ki celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [nedīm-i meclis, -üm]*

n'édiser: *Ne edecek, ne yapacak?*

1. Ḳalmadı gözde ḫāb eşeri ṭoldı āb-ıla / Bilmen ki ʿĀḳıbet **n'édiser** mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [n'édiser,]*

nedür: *Neden, niçin?*

1. Ol melek dédi yā Nebiyy'Allāh / Pes **nedür** sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [nedür,]*

nedür: *Nedir, nedir ki II kıyas edilen şey kadar değerli olmayan, önemsiz.*

1.Dilberüñ tercemānına teslīm / Ser ü cān édeler **nedür** zer ü sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [nedür,]*
2. Serv-i raʿnā çemende olmış emīr / Ayaġın gül ḳuçar **nedür** zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [nedür,]*
3. Meddāḥ-durur ṭapuña Fettāḥ /Ḥamdī **nedür** ola saña meddāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [nedür,]*
4.Ṣalsa bu od cihāna bir dem dem / Yaḳa deryāları **nedür** ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2582). [nedür,]*
5.Yapışup destine dedi iy dōst / Saña cān vereler **nedür** ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [nedür,]*
6. Naẓar étse cihāna cān görinür / Cān **nedür** cān véren ʿiyān görinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4883). [nedür,]*
7. Her ki senden ḫaber getürse baña / Zer **nedür** cān ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [nedür,]*
8. Nice yüz pertev-i cemāl-i berīn / Naḳş-ı Mānī **nedür** ya ṣūret-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5560). [nedür,]*

nedür: *"Nedir" soru zamiri.*

1. İbn-i ʿAbbas dédi İsrā'īl / Bildi çün ḫʷābına **nedür** teʿvīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 709). [nedür,]*
2. Dédi yine **nedür** bu girye vü āh / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [nedür,]*

nedür: *"Nedir" soru zamiri. (Soru yoluyla olumsuzluk bildiren söz.)*

1. Ḥaḳḳa teslīm éden kişi özini / Ġayra ṭutmaḳ **nedür** ṭaleb yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [nedür,]*

nefʿ: *Yarar, fayda, kazanç.*

1.Umaram **nefʿi** ire cānumuza / Ya oġul ola ḫānedānumuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [nefʿi, -i]*

nefehāt: *Etrafa yaılan hoş, güzel koku; sevgilinin kokusu.*

Bū-yi luṭfuñ çemende ġonça-güşāy / Nefeḫātuñ bedende rūḥ-efzāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3218).[*nefeḫāt, -uñ]

nefes: *Nefes, soluk.*

1.**Nefes** oldur çıḳa dil ü cāndan / Ola ḫōş-bū nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [nefes,]*
2.Güci yitdükce nefsümüñ **nefese** / Ḳomazam üstine yavuz yél ese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [nefese, -e]*
3. Raḥmeti kim **nefesde** ḫōş demdür / Müstevā aña ʿarş-ı a ʿẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 12). [nefesde, -de]*
4. Baña ansuz semūm olur **nefesüm** / Dāyimā vaṣlıdur anuñ hevesüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [nefesüm, -üm]*
5. Ger ele girmese nefes bī-sīm / Anı bulmazdı her faḳīr ü yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 19). [nefes,]*

nefes: *Ruh, can; kişinin kendi zatı, özü.*

1.Çün Ḫudā didi müşrikūna neces / Neces olmak yarar mı pāk **nefes** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [nefes,]*
2.Nefse uyup bed eylemeñ **nefesi** / Var-ısa sizde pāklik hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [nefesi, -i]*
3. Bir **nefes** ḳaldı ol da āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [nefes,]*

nefes ehli: *Her nefeste, her solukta ve her anda, nefsin biricikliğinin tam bilincinde olarak yaşayan sufiler.*

1. **Nefes ehli** odur ki étse nefes / Ẓıll-ı devlet hümāsı ola meges *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3565). [nefes ehli,]*

nefes ét: *Belli bir işin olması için gönülden dua etmek.*

1. Nefes ehli odur ki **étse nefes** / Ẓıll-ı devlet hümāsı ola meges *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3565). [nefes ét, -se]*

nefesi bağlan: *Soluğu kesilmek, nefes alamaz olmak, gücü tükenmek.*

1.**Nefesi bağlanup** gögerdi yüzi / Mürde gibi göge dikildi gözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1133). [nefesi bağlan, -up]*

nefha-i müşk: *Misk kokusu.*

1.Nice ḳatlana oda penbe-i ḫuşk / Döye mi bād-ı saḫta **nefḫa-i müşk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [nefḫa-i müşk,]*

nefīr: *Bağırtı, figan, nale, vaveyla.*

1. ʿIşḳı anuñ beni esīr étdi / Ḥālümi nāle vü **nefīr** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [nefīr,]*
2.Anı yüz nāle vü **nefīr-ile** / Bunca güftār-ı dil-peẕīri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [nefīr-ile, -ile]*

nefīr: *Boynuz boru, yuf borusu*

1. At ṣahīli **nefīr** āvāzı / Ṭoldı cümle mefāze her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [nefīr,]*

nefis ol: *Nefis, lezzetli olmak.*

1.Ādemüñ nefsi ol dem **ola nefis** / Olmaya kişver-i vücūda re'is *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [nefis ol, -a]*

nefret ét: *Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak; iğrenmek, tiksinmek.*

1.Ol ḳadar çoḳ taʿaddī nisbet éder / Ki éşiden kimesne **nefret éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [nefret ét, -er]*

2.Cān nice **nefret étmeye** tenden / Dōst mevtin éşitse düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [nefret ét, -me, -y, -e]*
3. Çün uġrıluk adın éşitdiler / Kārbān ḫalḳı **nefret étdiler***(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [nefret ét, -di, -ler]*
4.Bu aña bunca kim muḥabbet éder / Bundan ol ṭañ budur ki **nefret éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [nefret ét, -er]*

nefret eyle: *Kaçmak, uzaklaşmak.*

1.Hem-dem olsa benüm-ile ol şīr / **Nefret eylerdi** şerrimüzden şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1396). [nefret eyle, -r, -idi]*

nefrīn et: *Lanet okumak, ilenmek, beddua etmek.*

1. Anı öldi ṣanup o demde hemīn / **Étdiler** birbirine çok **nefrīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [nefrīn et, -diler]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1.Her ki **nefs**inde añlamaya ʿadem / Ẓāhir olmaz aña cemāl-i ḳıdem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1066). [nefsinde, -i, -n, -de]*
2. Varuñ anı o çāhdan çıḳaruñ / **Nefsi** çāh-i günāhdan çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [nefsi, -i]*
3.Bār iken **nefs** üştürine vücūd / Bula mı üns Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [nefs,]*
4.**Nefsi** suʿbānını ʿaṣā étmiş / Ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbete yitmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2055). [nefsi, -i]*
5.Güci yitdükce **nefsümüñ** nefese / Ḳomazam üstine yavuz yél ese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [nefsümüñ, -üm, -üñ]*
6. Uyan ey **nefs** ġafletüñden uyan / Yād ét ol vaḳti kʻolasın ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [nefs,]*
7. **Nefsüme** çoḳ cefālar eylemişem / Büte ṭapup ḫatālar eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5455). [nefsüme, -üm, -e]*
8. **Nefsi** ḥālin ḳul étmese taġyīr / Luṭfi taġyīr eylemezdi Ḳadīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [nefsi, -i]*

nefs: *Şehvet, ihtiras, hevâ ve heves gibi zaafların merkezi II nefis.*

1.Ādemüñ **nefsi** ol dem ola nefis / Olmaya kişver-i vücūda re'is *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [nefsi, -i]*

2. Cüʿı **nefse** ḥavale ét geh gāh / Tā vére varın ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [nefse, -e]*

3. Size çünkim pederdür İsrā'īl / **Nefsüñüz** n'içün éde sizi ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [nefsüñüz, -üñüz]*

nefse iṭāʿat eyle: *Nefse itaat etmek, nefsine uymak; arzu ve ihtiraslarına uyarak yapmaması gerekeni yapmak, zaaflarına esir olmak.*

1.Belki **nefse iṭāʿat eyledüñüz** / Kim bilür ne şenā'at eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1212). [nefse iṭāʿat eyle, -dü, -nüz]*

nefse uy: *Nefse itaat etmek, nefsine uymak; arzu ve ihtiraslarına uyarak yapmaması gerekeni yapmak, zaaflarına esir olmak.*

1.**Nefse uyup** bed eylemeñ nefesi / Var-ısa sizde pāklik hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [nefse uy, -up]*

nefs-i emmāre: *İnsanı kötülüğe sürükleyen nefis.*

1.**Nefs-i emmāre** mār-i pür-semdür / Emrini ṭutmaz ol ki ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1213). [nefs-i emmāre,]*

nefs-i emr: *Hakikat, gerçek.*

1.Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḥi milk-i ʿademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[nefs-i emr, -de]*

nefs-i merdüm-gīr: *İnsan avlayan nefis, insanı alt eden nefis.*

1.Bilmediler ki **nefs-i merdüm-gīr** / Étdi anları ṣayd-ıla naḫcīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1345). [nefs-i merdüm-gīr,]*

nehār: *Gün, gündüz.*

1. Éki deycūr tār-ı zülfeyni / Leyl içinde **nehār** mābeyni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [nehār,]*

neheng: *Timsah.*

1. Darbumuzdan pelengi leng éderüz / Ḥarbumuzdan **nehengi** deng èderüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 715). [nehengi, -i]*

2.Nīl-i ʿışḳuñ ṣaçı **nehengi-y-idi** / Ġamzesi fitneler ḥadengi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3494). [nehengi-y-idi, -y, -idi]*

nekīr: *İnsanları ölümden sonra sorguya çeken iki melekten biri.*

1.Nedīm-i meclisüm oldı firāḳ u ḥasret-i dōst / Şu mürdeyem ki celīsüm **nekīr** ü münker-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [nekīr,]*

neler: *"Birçok şey" anlamına gelen belgisiz zamir.*

1.Anuñ-ıçun revān olur bu yaşum / Ki **neler** göre ʿışḳ-ıla bu başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [neler,]*

2.Ḳaldı andan da ʿākıbet maḥrūm / **Neler** eyler kişiye ṭāli'-i şūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [neler,]*

nem: *Gözyaşı.*

1. Rükn-i seng-i maḳām-ı Zemzem-içün / ʿāşıḳuñ gözlerindeki **nem** içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 157). [nem,]*

2. Görenüñ ʿaḳlı gétdi dem geldi / Gözine **nem** yérine dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [nem,]*

3. Yudı ʿahd ābı-y-ıla ol demden / Dehenin nāleden gözin **nemden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [nemden, -den]*

nem: *Hafif ıslaklık, nem.*

1. Ḳaṭrece dāmenine **nem** gelmez / Zerrece sīnesine ġam gelmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [nem,]*

nem: *Hafif ıslaklık, nem. (Āşığın deniz gibi göz yaşları karşısında sevgilinin buna karşılık olarak bir şey hissetmemesi bağlamında.)*

1.Çün Zelīḫā dökeydi eşk-ile yem / Yūsufuñ irmez-idi ḳalbine **nem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [nem,]*

nemā bul: *Gelişmek, büyümek; artmak, çoğalmak.*

1.Āb-ı luṭf-ıla **buldı** çünki **nemā** / Ḫilʿat olmış-ıdı leṭāfet añа *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [nemā bul, -dı]*

nemāz: *Namaz, İslam'ın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet.*

1.Ne riyāżat ne çille vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [nemāz,]*

nemed: *Keçe II dervişlerin gösterişten ve süsten kaçınmalarının ifadesi olarak giydikleri, kolsuz, keçeden yapılmış üst elbisesi.*

1. Ne hevā-yı küleh ne reng-i ḳabā / Ne **nemed** ġayreti ne reng-i ʻabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [nemed,]*

2.Nʻola géyse **nemed** o zībā ḫad / Olur āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [nemed,]*

3. Nʻola géyse nemed o zībā ḫad / Olur āyīnenüñ libāsı **nemed** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [nemed,]*

4. Oldı meclā-yı nūr-ı ẕāt-ı aḥad / Géydi āyīne gibi eski **nemed** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3570). [nemed,]*

nemek: *Tuz.*

1. İricek ḫʷān-i vaṣla ol mihmān / **Nemeke** ṣundı sünnet üzre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [nemek,]*

2. Çün **nemek** ṣūr ü ṣevḳın étdi dürüst / Kemer étdi ḳolın miyānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [nemeke, -e]*

3.Yaram dilümde tāzelenür söylemese yār / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd **nemek** gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [nemek,]*

nemek-dān: *Tuzluk.*

1.Olsun ol bende bī-ser ü bī-müşt / Şeh **nemek-dānına** ṣoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [nemek-dānına, -ı, -n, -a]*

nemek-dān: *Tuzluk (Birinin nimetlere mazhar olduğu yer bağlamında.).*

1.Erisün ṭuz gibi anuñ cānı / Ki yéyüp ṭuzı sır **nemek-dānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [nemek-dānı, -ı]*

neng: *Şan, şöhret, ün.*

1. K'iy şeref gülistānına gül-i pāk / Nām u **nengi** dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [nengi, -i]*

2. Her ne ʿāṣıḳ ki **neng** ü nāma baḳa / Yéridür ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [neng,]*

3.Ol ki gözlerdi cihānda nam ü **neng** / Nāmıla sulh eyleyüp **neng** ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [neng,]*

4.İy hevā ehli ḳanı **neng-ile** nām / Ḳanda bānū-yı Mıṣr ḳanda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4668). [neng-ile, -ile]*

neng et: *Utanmak, sıkılmak.*

1.Işka düşmiş **neng eder** namın desen / Ehl-i ışka ayb imiş namıla neng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 2). [neng eder, -er]*

neng ét: *Ayıp saymak, ayıplamak.*

1. Dest-gīr ola añа **étmeye neng** / Zalim-ile anuñçün eyleye ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5210). [neng ét, -me, -y, -e]*

neng eyle: *Sakınmak, çekinmek.*

1.Eyler-iken ayaġı gülden **neng** / Oldı ḫār içre ḫūn-ıla gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 845). [neng eyle, -r, -iken]*

nerges: *Nergis çiçeği; sevgilinin gözleri.*

1.Var-iken **nergesüñde** ḫʷāb-ı ʿadem / Kim uyarır anı bu nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [nergesüñde, -ün, -de]*

2. Ne heva etdi göñlüñ āşüfte / **Nergesüñi** kim eylemez ḫufte *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2560). [nergesüñi, -ün, -i]*

3. **Nergesüñ** pür-ḫumār-iken ʿaynı / Ḳalmadı ne nişānı ne ʿaynı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [nergesüñ, -üñ]*

4.Ol güli görse **nergesüñ** naẓarı / Sır daḥi olsa vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [nergesüñ, -ün]*

5.Güle **nergesden** olma āb-efşān / Ābuñ āteşdür olma tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [nergesden, -den]*

6.Bulmadı çün bularda rıfḳ u emān / **Nergesinden** revān eyledi ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [nergesinden, -i, -n, -den]*

7. Neden oldı bu **nergesüñ** bīnā / Ġonçañı kimdür eyleyen gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3545). [nergesüñ, -üñ]*

8.**Nergesüñ** fitne-y-ile cān avlar / Sünbülüñ siḥr-ile cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [nergesüñ, -üñ]*

9. Dédi bāġuñda **nergesüñ** ḳanı / Dédi sensüz çoġ aġladı ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5492). [nergesüñ, -üñ]*

10. **Nergesine** olurdı geh hem-rāz / Ġoncasına olurdı geh dem-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3625). [nergesine, -i, -n, -e]*

11. Çekdiler **nergesine** sürme-i nāz / Zāġ-ı düm oldı ṣanasın şehbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [nergesine, -i, -n, -e]*

12. Çeşm-i mesti ki ʿayn-i raḥmetdür / **Nerges** olmaḳ aña kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [nerges,]*

13. **Nergesin** nāz-ıla mükeḥḥāl édüp / Sünbülin siḥr-ile müselsel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2391). [nergesin, -in]*

14. **Nergesin** cām-ı ḫᵛāb mest étmiş / Sünbülin ġonça pür-şikest étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2420). [nergesin, -in]*

15. **Nergesi** çün uyandı ḫᵛābından / Baḳdı her gūşeye şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [nergesi, -i]*

16. Ne-y-içün gétdi **nergesüñ** ḫᵛābı / Nice oddur bu sīnenüñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [nergesüñ, -ün]*

17. Ḫūb **nergeslerini** baġladı ḫᵛāb / Nice ḫᵛāb oldı belki mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [nergeslerini, -ler, -i, -n, -i]*

18.Éki **nergesleri** mükeḥḥāl-i nāz / Sīneye ġamze-y-ile tīr- endāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3804). [nergesleri, -ler, -i]*

19.ʿāṣıḳ olmaz bu devlete yüze yüz / Yāri **nerges** gibi göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [nerges,]*

20. Saldı kitfeynine müselsel édüp / **Nerges**in nāz-ıla mükaḥḥal èdüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 576). [nergesin, -in]*

21. ʿĀḳıbet vérdi aña ʿışḳ sürür / Kūr-iken étdi **nergesin** pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5595). [nergesin, -in]*

22. Gül ʿārūsını Ḳudret eyledi zeyn / **Nerges**e ḥüsni oldı ḳurret-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 723). [nergese, -e]*

23. **Nerges**ini mükaḥḥāl étdi anuñ / Zīnetini mükemmel étdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 777). [nergesini, -i, -n, -i]*

24. **Nergesi** ḫᵛ āb édince rāḥat-ıla / Söyler-idi şeker ḥikayet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3636). [nergesi, -i]*

25.Ser götürmedi serv-i bālāya / Naẓar eylerdi **nergesi** pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4187). [nergesi, -i]*

26.**Nergesi** görse güldügüñ iy gül / Gülşenüñde olurdı bu bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4248). [nergesi, -i]*

27.**Nergese** çekdi kuḥl-i ʿayyārı / Étdi merdümlere siyeh-kārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4328). [nergese, -e]*

28.**Nergesüñi** ter eylemez dūdı / Baña bu oduñ ola mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [nergesüñi, -üñ, -i]*

29. Nāleyi cānına havāle édüp / **Nergesi** yāsemīne lāle édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5050). [nergesi, -i]*

30. Zülfinüñ ḫātırı perişān mı / **Nergesi** ġuṣṣa-y-ıla giryān mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [nergesi, -i]*

31. Eşk-ile **nergesi** semen oldı / Ḥüsni evrāḳı pür-şiken oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [nergesi, -i]*

32. Müşk-i Tātār oldı kāfūrı / Buldı **nergesleri** yine nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [nergesleri, -ler, -i]*

nerges: *Nergis çiçeği; iri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.*

1. Görse gül destesini desti ṣanur / **Nergesi** görse çeşm-i mesti ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5852). [nergesi, -i]*
2. Aç gözüñ tur yuḳaru hᵛābuñdan / **Nerges** açılmadın türābuñdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 727). [nerges,]*
3. Baġa fer vérdi **nergesin** açdı / Ṣaḥnına çünki tāze gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [nergesin, -in]*

nerges: *Göz; Hz. Yakup'un gözleri.*

1. Ol semen **nergesine** fer vérdi / Sīm-rengin alup güher verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [nergesine, -i, -n, -e]*

nerges-i maḫmūr: *Mahmur göz II uykulu göz.*

1. ʿalem-i şeb olup o ġayret-i ḥūr / Uyusa hem-çü **nerges-i maḫmūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [nerges-i maḫmūr,]*

nerges-i mest: *Baygın, mahmur bakan göz.*

1. **Nerges-i mesti** erġuvān ṣaçdı / Yine sūsen gibi zebān açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [nerges-i mest, -i]*

nerges-i nāz: *Nazlı göz, edalı işveli gözler.*

1. Ol seḥer çün uyandı **nerges-i nāz** / Ḫaste étdi cevāb-ı dilber-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [nerges-i nāz,]*

nerges-i pür-hᵛāb: *Uykulu göz.*

1. Laʿl-i nābından oldı mest-i ḫarāb / Ġarḳ-ı ḫūn oldı **nerges-i pür-ḫᵛāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2447). [nerges-i pür-ḫᵛāb,]*

nergesin aç: *Gözünü açmak, (uykudan) uyanmak.*

1.**Açdı** çün **nergesin** gül-i sīr-āb / Étdi atasına ḥikāyet-i ḫᵛāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 621). [nergesin aç, -dı-in]*

nergesine ḳan ṭol: *Gözlerine kan dolmak (Çok ağlamaktan gözleri kızarmak bağlamında.)*

1. Kārbān yola çün revān oldı / Yūsufuñ **nergesine ḳan ṭoldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1817). [nergesine ḳan ṭol, -dı]*

nergesini perde-i hᵛāb baġla: *Gözünü uyku bürümek; uykuya dalmak.*

1. **Baġlasa nergesini perde-i ḫᵛāb** / Hem-dem olurdı şemʿa pür-teb ü tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3637). [nergesini perde-i ḫᵛāb baġla, -sa]*

nerm: *Yumuşak, rahat.*

1.Kuçuşurlar ṣafā vü ẕevk-ıla / **Nerm** ü nāzük döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [nerm,]*

nerm ét: *Yumuşatmak; kalbini yumuşatmak, insafa getirmek.*

1. Göre ḳıl āhenine zindānı / Tā ki bir pāre **nerm éde** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [nerm ét, -e]*
2. Yoḳ vefāsı ṣafāsını ögme / Anı **nerm ét** ṣovuḳ demür dögme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [nerm ét,]*
3. Ṣaldum anı belā-yı zindāna / Tā dilin **nerm éde** o ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [nerm ét, -e]*
4.Nālişini o deñlü germ étdi / Yūsufuñ ḫāṭırını **nerm étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4744). [nerm ét, -di]*

nerm ol: *Yumuşamak; öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek, merhametli olmak.*

1. Dil-i sengīni anda çün **ola nerm** / Ṣāyed ola vefāsı ʿāṣıḳa germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [nerm ol, -a]*
1. Aġ tütün gibi od gibi germ ol / Ṣiddet eyleme ṣu gibi **nerm ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [nerm ol,]*
2. Ḫāṭırı mihrüñ-ile germ olsun / Dil-i sengīni saña **nerm olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4821). [nerm ol, -sun]*

nerm ol: *(Demir, çelik vs.) yumuşamak; işlenir hāle gelmek.*

1. Āteş-ile çü **nerm ola** pūlād / Elvérür nesne düzmege üstād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [nerm ol, -a]*

2. Esme yél gibi olma od gibi germ / Gétmez ol naḳş mermer **olmaz nerm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [nerm ol, -maz]*

neşāt-ı vefā: *Dōstluk sevinci, mutluluğu.*

1. Ne vifāḳ-ı zemān ne yāri-yi devr / Ne **neşāṭ-ı vefā** ne ġuṣṣa-ı cevr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5119). [neşāṭ-ı vefā,]*

neseb: *Soy, nesil, sülale.*

1. Dédiler ḥürmet étmese **nesebe** / Ne sebeb édevüz ʿaceb ṭalebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [nesebe, -e]*
2. Dédi ʿarż-ı ḥaseb neseb eyleñ / **Nesebi** niʿmete sebeb eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 6729). [nesebi, -i]*
3. Çünki ʿarż étdiler **neseblerini** / Ḫiẕmete gelmege sebeblerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5771). [neseblerini, -ler, -i, -n, -i]*

nesil: *Bir kimsenin zürriyeti, evlat ve torunları, soy, sülale.*

1.Anuñ iḫvānı étdi ẓulm ü ḥased / Bunlaruñ **nesli** kendülerinden eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [nesli, -i]*
2.Üredi Rūmda anuñ **nesl**i / Cümle Rūmīlerün odur aṣlı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). *[nesli, -i]*
3. Her ne māhī ki buldı ol vaṣlı / Tā ebed iftiḫār éder **nesli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [nesli,]*

nesīm: *Yumuşak ve hafif esen rüzgar; meltem.*

1.Çın seḥer çün teneffüs étdi **nesim /** İrdi andan nüfūse ḥazẓ-ı ʿazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [nesīm,]*
2. Bū-yı Yūsufdan irdi baña şemīm / Sünbülini ṭaġıtdı gibi **nesīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [nesīm,]*
3.Oldı meşşāta olʿarūsa **nesīm** / Būy-i mūy-ile ṭoldı heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [nesīm,]*
4.Esmege başlasa seḥerde **nesīm** / Dér-idi iy ḥayāt-ı ʿaẓm-i remīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [nesīm,]*

nesīm: *Hafif esen rüzgar II iyilik, ihsan, cömertlik.*

1.Hevā-yı zülfi **nesīmi** ne kārbāndur kim / Metāʿ-ı bārı anuñ fitne-i cihān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [nesīmi, -i]*

nesīm-i ġonça-güşāy: *Goncaları açtıran rüzgar II saba rüzgarı.*

1.Ṣubḥ-dem çün **nesīm-i ġonça-güşāy /** Oldı ġam-gīnlere ferāḥ-baḫşāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2938). [nesīm-i ġonça-güşāy,]*

nesīm-i ḥazān: *Hazan rüzgarı, sonbahar rüzgarı.*

1.Bir seḥer kim esüp **nesīm-i ḥazān** / Ḳalmadı reng-i ravża vü bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [nesīm-i ḥazān,]*

nesīm-i ʿĪsī-dem: *Hz. İsa'nın nefesi (gibi) rüzgar; canlılık, tazelik veren rüzgar.*

1.Bir seḥer kim esīm-i **ʿĪsī-dem /** Étdi eṭrāf-ı ʿālemi ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6083). [nesīm-i ʿĪsī-dem,]*

nesīm-i seher: *Seher esintisi, seher yeli (Bir kişinin bekareti bağlamında.)*

1. Ne-y-içün süfte olmamış bu güher / Açmamış ġonça **nesīm-i seḥer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5569). [nesīm-i seḥer,]*

nesl-i ādem: *Hz. Adem'in soyu; insanoğlu.*

1. Ẕikr olınur ki devr-i aḳdemde **/** Bir kişi ḳopdı **nesl-i Ādemde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6062). [nesl-i ādem, -de]*

nesl-i enbiyā: *Peygamber nesli.*

1. Sizde yoḳ **nesl-i enbiyā** eseri / Görinür ḥīle vü riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [nesl-i enbiyā,]*

nesl-i enbiyā ol: *Peygamber neslinden olmak.*

1.Siz niçe **nesl-i enbiyā ol**asız / Kendü cüzüñüze cefā ḳılasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1163). [nesl-i enbiyā ol, -a, -sız]*

nesl-içün: *Neslin, soyun devamı için.*

1. Kendünüñ olmadı çün oġlanı / Vérdi Yaʿkūba **nesl-içün** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). [nesl-içün,]*

nesne: *Canlı veya cansız tüm mahlukat.*

1.Aṣlı ol **nesnenüñ** ki ola hebā / Aṣlı yoḳ kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [nesnenüñ, -nüñ]*

nesne: *Bir şey, herhangi bir şey.*

1.**Nesne** bulmadı vérmege ol Emin / Beni ṣatuñ dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [nesne,]*

2. Yārin añup bu resme ol pür-ġam / Étdi her **nesnesine** yüz mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [nesnesine, -si, -n, -e]*

nesne düz: *Eşyalar yapmak; bir şeyler imal etmek.*

1. Āteş-ile çü nerm ola pūlād / Elvérür **nesne düzmege** üstāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [nesne düz, -meg, -e]*

nesrīn: *Hoş kokulu, yaban gülü olarak da bilinen bir cins gül.*

1.Ruḫ-ı ʻuṣṣāka beñzemiş **nesrīn** / Zülf-i maʿṣūḳa sünbül-i pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4088). [nesrīn,]*

2.Yalvarup eyledi o gül zāri / Döndi **nesrīne** tāze gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [nesrīne, -e]*

nesrīn: *Bir tür yaban gülü; basit, sıradan kadın.*

1.Olmış olalı ol nigāra ḳarīn / Daḫi gül-ñar-ı Mışr-iken **nesrīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [nesrīn,]*

nesrīn ol: *Yaban gülü (gibi) olmak; cılız, soluk renkli olmak.*

1.Āfet-i ġamdan ol gül-i rengīn / Reng-i rū-y-ıla **oldı** çün **nesrīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3890). [nesrīn ol, -dı]*

neşter: *Çok keskin ufak bıçak, hekim bıçağı.*

1. Ḫışmı ḳılları **neştere** döndi / Çeşmi yāḳūt-ı aḥmere döndi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [neştere, -e]*

neşter-i merg: *Ölüm neşteri.*

1. Cānuma irmiş-idi **neşter-i merg** / Merḳadüm olmış-idi pister-i merg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3594). [neşter-i merg,]*

neşv ü nemā: *Gelişme, büyüme, gelişim. (Çocuğun büyüyüp gelişmesi bağlamında.)*

1.Aña **neşv ü nemā**da hem-ser olup / ʻĀḳibet ḳaddine berāber olup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 594). [neşv ü nemā, -da]*

neşv ü nemā bul: *Gelişmek, büyümek. (İnsanın gelişip büyümesi bağlamında.)*

1.Çünki **bul**dı nihāli **neşv ü nemā** / Oldı andan müşerref arż u sema *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 505). [neşv ü nemā bul, -dı]*

n'ét: *Ne etmek, ne yapmak.*

1. Dédi **n'édem** ki kār elümde degül / Gétdi ṣabr iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [n'édem, -em]*

2. Ki **n'éder** cānı dil-rübāsuz dil / Āh kim benden oldı bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [n'éder, -er]*

3. Ki ne ola bu géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem **n'étdi** aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [n'ét, -di]*

4.Seni n'étdi ḥasūd iḫvānuñ / ʿacebā dökdiler mi ki ḳanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). [n'étdi, -di]*

5. Yūsufı **n'etdüñüz** beyān eyleñ / Ḥālüñüz gizlemeñ ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1519). [n'etdüñüz, -dü, -ñüz]*

6. Bilmezem sāna **n'étdüm** iy gerdūn / Eyledüñ ġonça gibi baġrumı ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [n'étdüm, -dü, -m]*

7. İlla n'édem ki ḥażret-i Reyyān / Bensüz olmaġa yoḳ-durur imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2925). [n'édem, -em]*

8.Benüm ol serv-i ḳāmetüm ḳanı / Toġrı söyleñ ki **n'étdüñüz** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [n'étdüñüz, -dü, -nüz]*

9.Géce **n'étdüñ** cemālüñ arturmış / Ḥüsn içinde kemālüñ arturmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4182). [n'étdüñ, -dü, -ñ]*

10.Umduġuñ bu fikri ben daḫi éderem/Bilmezem bu naḥīfi ben **n'éderem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [n'éderem, -er, -em]*

11.Buña ben vérmişem yégirmi direm / Anı vér baña ġayrısın **n'éderem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [n'éderem, -er, -em]*

12.Lebüñi görmesem ḥayātı **n'édem** / Dehenüñ olmasa nebāti n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [n'édem,]*

13. Lebüñi görmesem ḥayātı n'édem / Dehenüñ olmasa nebāti **n'édem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [n'édem,]*

nevā: *Nağme; ezgi, ses II ağlama, inleme, feryat.*

1. Ney **nevāsı** nevīd ʿuṣṣāḳa / Feraḥ āvāzı ṭoldı āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [nevāsı, -sı]*
2. Cümle ʿuṣṣāḳ mübtelā oldı / Dilde elḥānı bu **nevā** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [nevā,]*
3. Luṭf-ıla gül **nevā**-y-ıla bülbül / Naġmesinden zemāna pür-ġulġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [nevā-y-ıla, -y, -ıla]*
4. Bir ṭarafdan ṣabā hevā-engīz / Bir ṭarafdan **nevā** çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [nevā,]*
5. Gāh bu ḳavli dér ṣadālar-ıla / Ney gibi perdede **nevālar**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [nevālar-ıla, -lar, -ıla]*

nevā ét: *Şarkı söylemek.*

1. Perde-i neyde tā **nevālar éde** / Yāre ol perdeden nidālar éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [nevā ét, -e]*

nevā-bahş: *Ses, seda, ahenk bahşeden (kimse).*

1.Dédi aña ki iy **nevā-baḫşum** / Sīnemüñ derdine deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [nevā-baḫşum, -um]*

nevā-yı nühüft: *Gizli, saklı ses, ahenk II Türk mûsikisinde nühüft makamı. (Âşığın gizli ağlamaları, inlemeleri bağlamında.)*

1. Göñlinüñ ġonçası çün étdi şüküft / Yaḳdı cān perdesin **nevā-yı nühüft** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [nevā-yı nühüft,]*

nevā-yı rūh-efzāy: *Ruh artıran, ruha canlılık veren, cana can katan ses, seda.*

1. Merḥabā iy hevā-yı sīne-güşāy / Merḥabā iy **nevā-yı rūḥ-efzāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2741). [nevā-yı rūḥ-efzāy,]*

nevā-yı şüküft: *Çiçeklerin açılma nağmesi, sesi.*

1. Perde açup şükūfehā-yı nühüft / Ṭolmış-ıdı cihān **nevā-yı şüküft** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2806). [nevā-yı şüküft,]*

nev-bahār: *İlk bahar.*

1. Her yér olurdı kūh eger hāmūn / **Nev-bahār** olıcaḳ zümürrüd-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [nev-bahār,]*

nev-bahār ol: *İlkbahar olmak; bahar gelmek (Sevgilinin bulunduğu yere baharı getirmesi bağlamında.)*

1. Çünki zindān makām-ı yār oldı / Ẓāhir oldur ki **nev-bahār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5037). [nev-bahār ol, -dı]*

nevbet: *Sıra, birbiri ardınca veya yan yana düz ve doğru bir şekilde dizilmiş kimselerin veya şeylerin tamamı.*

1. Anca teftīş ü bunca diḳḳat-ile / Geldi Yūsuf miyāna **nevbet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [nevbet-ile, -ile]*
2.Ki Zelīḫā çü şevḳ-i vuṣlat-ıla / Girdi yedinci dāra **nevbet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [nevbet-ile, -ile]*

nevbet gel: *Sırası gelmek, zamanı gelmek.*

1. Çün Zelīḫā irişdi maṭlūba / **Geldi nevbet** viṣāl-i Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5730). [nevbet gel, -di]*

nev-cüvān: *Delikanlı, genç; taze.*

1. Kendüsi pīr-i nā-tüvān oldı / ʿIşḳı varduḳca **nev-cüvān** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5358). [nev-cüvān, -ıdı]*

nev-cüvān ét: *Gençleştirmek (Züleyha'nın yaşlı iken gençleşmesi bağlamında.).*

1. Ki ġanī eyledi faḳīr-iken / **Nev-cüvān étdi** köhne pīr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5633). [nev-cüvān ét, -di]*

nev-cüvān ol: *Delikanlı olmak (Mevsim bağlamında ilkbahar olmak.)*

1. Seyr ét ey serv kim revān olduñ / Köhne ʿālemde **nev-cüvān ol**dun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [nev-cüvān ol, -du, -ñ]*

nev-cüvān ol: *Gençleşmek. (Züleyha'nın yaşlı iken gençleşmesi bağlamında.)*

1. **Nev-cüvān oldı** bu kerāmet-ile / İrdi vaṣl-ı ʿAzīze ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5596). [nev-cüvān ol, -dı]*

nevḥa ét: *Ağlamak, inlemek; ağıt yakmak.*

1. **Nevḥa édüp** bunuñ gibi dil-sūz / Şeb-i endūh oldı cānına rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [nevḥa ét, -üp]*

nevḥa eyle: *Matemle feryat etmek; ağlamak, inlemek.*

1.Dilde yazup ḫayālini levḥa / **Eyler**-idi bunuñ gibi **nevḥa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [nevḥa eyle, -r, -idi]*

nevḥa-i nūḥ: *Hz. Nuh'un ağıtı.*

1.Nevḥa-i Nūḥ ü ḥikmet-i İdrīs / Cemʿ olup anda ḫalḳa ola re'īs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 787). [nevḥa-i nūḥ,]*

nevʿ-i insan: *İnsan cinsi, insan sınıfı; insanoğlu.*

1. Dil rübāsı 'ale'l-ḫusūṣ anuñ / Aḥseni-y-idi **nevʿ-i insan**uñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 536). [nevʿ-i insan, -uñ]*

nevīd: *Müjde, sevinçli haber.*

1. Ney nevāsı **nevīd** ʿuṣṣāḳa / Feraḥ āvāzı ṭoldı āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [nevīd,]*

nevm: *Uyku.*

1. Himmeti eyle étdiler ol yevm / Açıla çeşm-i fitne ḳalmaya **nevm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [nevm,]*
2. Güş édicek bu ḥikmeti ol ḳavm / Dīde-i dillerinde ḳalmadı **nevm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1952). [nevm,]*

nevmīd: *Ümitsiz olma durumu, ümitsizlik.*

1. Bī-ḫużūr oldı eşk şūrından / Ṭurdı **nevmīd** ata ḫużūrından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2837). [nevmīd,]*

nevmīd kal: *Ümitsiz kalmak II ümidini kesmek.*

1.ʿĀḳıbet **ḳaldı** derd-ile **nevmīd** / Olmadı Yūsufuñ nişānı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1254). [nevmīd ḳal, -dı]*

nevmīd ol: *Karamsar olmak, ümitsizliğe düşmek.*

1.İşk yolında kim **olur nevmīd** / Gāh olur ṭāliʿi siyāh ü sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [nevmīd ol, -ur]*
2. **Oldı nevmīd** vaṣl-ı yārinden / Gelmez oldı ḫaber diyārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5368). [nevmīd ol, -dı]*
3. **Oldı nevmīd** ḳaldı āvāre / Dīde giryān ü sīne ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5435). [nevmīd ol, -dı]*

nevmīdī: *Ümitsiz olma durumu, ümitsizlik.*

1.Senden evvel umardum ümīdi / Meskenüm oldı şimdi **nevmīdī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [nevmīdī,]*

nevr: *Işıklı olma durumu; parlaklık.*

1. Güldi güller çiçekler açıldı / Nevr yérine nūr ṣaçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [nevr,]*

nevrūz: *İlkbahar başlangıcı; baharın ilk günü.*

1. Göñül açmaġ-ıçun açıldı çiçek / Ḳo bu **nevrūzı** görsün ol küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [nevrūzı, -ı]*

ney: *Kamıştan yapılan üflemeli çalgı aleti.*

1. Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / **Ney** olup nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [ney,]*
2. Gāh bu ḳavli dér ṣadālar-ıla / **Ney** gibi perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [ney,]*
3. Gerçi ġam **ney** gibi delerdi dilin / Ṣabra merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [ney,]*
4. **Ney** nevāsı nevīd ʿuṣṣāḳa / Feraḥ āvāzı ṭoldı āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [ney,]*
5. Bir kemer-bendi **ney** gibi o nigār / Baġlamazdı miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [ney,]*
6. Ḳılsa pīrāne nāle nite ki çeng / Her ṭarafdan éderdi **ney** āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5379). [ney,]*

ney: *Kamış; kamıştan yapılmış hane, baraka.*

1. Bir nefes ḳaldı ol da āh-ıla vāy / Nāle étmege **neyde** ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [neyde, -de]*
2. Ḫaber-i yāri bilmege geh gāh / Yapdı **neyden** yolında menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [neyden, -den]*

ney-i ḫuşk: *Kurumuş, kurutulmuş ney II Aşk derdiyle elem keder içerisinde olan āşık.*

1.Ney-i ḫuşküm tenüm pür-āteşdür / Ben oda yanduġum saña ḫōşdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [ney-i ḫuşk, -üm]*

ney-içün: *Niçin, neden, hangi sebeple? anlamlarında soru zarfı.*

1.Zerʿ olınmaz ṭarīḳ-i ʿām olan / **Ney-içün** ʿām yola toḫm ekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1753). [ney-içün,]*
2. İricek sāyeñe bu māya hemīn / **Ney-içün** eyledi enīn ü ḥanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [ney-içün,]*
3. Buncılayın emīr-iken pederüñ / **Ney-içün** ola ġuṣṣa derd-i serüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [ney-içün,]*
4. Yūsufı nite vérdi iḫvetine / **Ne-y içün** rāżı oldı ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 710). [ne-y içün,]*
5. **Ne-y-içün** ṣoldı yine tāze gülüñ / Niçe pür-ḫūn olur bu ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [ne-y-içün,]*
6.**Ne-y-içün** yédüñ anı ġam yémedüñ / Peder-i pīri aġlaya démedüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [ne-y-içün,]*
7. **Ne-y-içün** gétdi nergesüñ ḫᵛābı / Nice oddur bu sīnenüñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [ne-y-içün,]*
8. **Ne-y-içün** aġlar bu hāl-ile bu gulām / Devlet ü ʿizzet olmış aña temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [ne-y-içün,]*
9. Dedi Yūsuf beni görüp bu şütür / Gözleri **ne-y-içün** oldı yaş-ıla pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [ne-y-içün,]*
10. Göricek böyle ehl-i riḳḳat anı / **Ne-y-içün** etmedüñ melāmet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3717). [ne-y-içün,]*
11.**Ne-y-içün** ser koya aña dānā / Ki vücūdında bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [ne-y-içün,]*
12.Şimdi kim vaṣluñ-ıla şādem ben / **Ne-y-içün** böyle nā-murādem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [ne-y-içün,]*
13.Leyse fīcübbeti sivāh / **Ne y-içün** ḥālḳ olundu ins ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [ne-y-içün,]*
14.Vermez aña cevāb ġayr-i Resūl / **Ne-y-içün** étmeyem Resūli ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 247). [ne-y-içün,]*
15. **Ne-y-içün** süfte olmamış bu güher / Açmamış ġonça nesīm-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5569). [ne-y-içün,]*
16.Emrüñe rām-iken dil- ārāmuñ / **Ne-y-içün** yele vardı ārāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3909). [ne-y-içün,]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

1.Ḳameri **n'eylerem** yüzüñi görek / Şekeri almazam sözüñi görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [n'eylerem, -r, -e, -m]*
2.Ne bilürsin benüm dilümde ne var / Ne bilürsin benümle **n'eyledi** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [n'eyledi, -di]*
3. ʿAksi **n'eylersin** aṣla eyle şitāb / Aṣlı bulan ḳatında ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [n'eylersin, -r, -sin]*
4. Bir bucaġında oturup pinhān / Görelüm **n'eyler** ol şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [n'eyler, -r]*

n'eyle: *"Ne yapmak, ne etmek?" anlamında kullanılan çaresizlik belirten ifade.*

1. Āh kim vaṣla olmadı çāre / Bilmezem **n'eyleyem** ben āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*
2.Naẓarı yāra düşdi kendü yére / **N'eylesün** cānı ol ki yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [n'eylesün,]*

n'eyle: *"Ne yapsın, işine yaramaz, ihtiyacı olmaz ki?" anlamında bir söz.*

1.Cānı her dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz / Reng-i ṭāvūsı **n'eylesün** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 4135). [n'eylesün, -sün]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak? (Kişinin başına gelenler bağlamında.)*

1.İşbu işler başuña gör **n'eyle**r / Ol yalan düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [n'eyler, -r]*

ney-şeker: *Şeker kamışı.*

1. Başa ururdı çün şanevber muşt / Çeyneyüp **ney-şeker** gibi engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [ney-şeker,]*

neyyir-i aʿlā: *Parlak, nurlu güneş. (Hz. Yusuf).*

1.Ṭoġmaz felekde **neyyir-i aʿlā** senüñ gibi / Olmaz melekde ṣūret-i zībā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [neyyir-i aʿlā,]*

neyyir-i nehār-i bahā: *Kıymetli, güzel günün nuru, aydınlığı.*

1. Dédi iy ġonça-i bahār-ı bahā / Ṭalʿatuñ **neyyir-i nehār-i bahā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2546). [neyyir-i nehār-i bahā,]*

neẓāre: *Seyretmek, bakmak, bakış.*

1.Açlıḳ acısının bu çāresidür / Bedeli Yūsufuñ **neẓāre**sidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). *[neẓāresidür, -si, -dür]*

neẓāre ét: *Seyretmek, bakmak.*

1.Cemālüñ ayına cānā **neẓāre étmeyeli** / Karañu oldı gözüme cihān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1107). [neẓāre ét, -me, -y, -eli]*

nezāre-i nā-pāk eyle: *Kem gözle bakmak II kötü, kirli bakışlarla bakmak.*

1. Tā görüp anı merd-i bī-idrāk / **Eylemeye nezāre-i nā-pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1695). [nezāre-i nā-pāk eyle, -me, -y, -e]*

niʿāl: *Nallar; at, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası.*

1. Düşse nūrānī sīneye bu **niʿāl** / Ḳamer üzre düşerdi şan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [niʿāl,]*

niʿam: *Nimet, yemek; ihsan, iyilik, kerem.*

1. Evde kalan birāderüñüzi hem / Getürüñ ta vérem aña da **niʿam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [niʿam,]*
2. El ṣunar mı életdügüñ **niʿama** / Meyli var mı vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [niʿama, -a]*

niʿam-şümārı ol: *Nimetlerin sayıcısı, verilen ihsanları sayan kişi olmak; nimetlerin kıymetini bilmek.*

1.Rūz ü şeb ger **niʿam-şümārı olam** / Mümkin olmaz ki Ḥaḳḳ güẕārı olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3977). [niʿam-şümārı ol, -am]*

niʿamu yéyüp kāseyi şı: *Yemek yediği kaseyi kırmak; vefasızlık göstermek.*

1.Sen **şıduñ kāseyi yéyüp niʿamum** / Baña cevr eyledüñ görüp keremüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4610). [niʿamu yéyüp kāseyi şı, -du, -ñ]*

nice: *"Nasıl?" soru zarfı.*

1.Cān **nice** nefret étmeye tenden / Dōst mevtin éşitse düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [nice,]*

2.Siz **niçe** nesl-i enbiyā olasız / Kendü cüzüñüze cefā ḳılasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1163). [niçe,]*

3.**Nice** cür'et ḳılup yédüñ anı / Cismüñe ḳut édindüñ ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [nice,]*

4.And içerken başına ḫalḳ anuñ / **Nice** şaḳḳ étdi anı dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [nice,]*

5.Ben **nice** yanmayam ġazālum-ıçun / Ḳadd-i Yūsuf gibi nihālüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [nice,]*

6.Nice ṣabr eyleyem firāḳına ben / **Nice** ḳatlanam iştiyāḳına ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [nice,]*

7.Nice ṣabr eyleyem firāḳına ben / **Nice** ḳatlanam iştiyāḳına ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [nice,]*

8.Dédi Yaʿḳūb ya Resūl-i Emīn / **Nice** étmeyeyin fiġān ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1261). [nice,]*

9. Pederi dédi gey ṣaḳın nāmı / Görelüm **nice** olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [nice,]*

10.Görmeyelden peder cemālini ben / Bilmezem **nice** oldu ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [nice,]*

11.Vech-i maʿṣūḳa **nice** vāṣıl olur / ʿışḳ ile hālik olmasa sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [nice,]*

12. İẖtiyārī degül çü kār-ı kulūb / **Nice** maʿzūr olmaya Yaʿkūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [nice,]*

13.Bu **nice** oldı kardaşıʏʿla aceb / Oldılar atamuza bizden eḥab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [nice,]*

14. Ne kadar fitne-y ise oġlandur / **Nice** katl èdesiz müslümandur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 651). [nice,]*

15. **Nice** rāḥat bulam bu ḫār üzre / Ola mı dil ḥużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [nice,]*

16. ʿIşḳdur nūr-baḫş-i mihr-i cihān / Günc-i maġribde **nice** ola nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2517). [nice,]*

17. **Nice** édem segirdimini beyān / Ki aña yétmez-idi fikr-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [nice,]*

18.Dédi dellāl anı **nice** déyeyim / Āşkāre yalan mı söyleyeyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [nice,]*

19.Ẓāhir-iken bu resme ḥüsn-i ġarīb / **Nice** déyem saña ġarīb ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [nice,]*

20. Hasretüñ bārını götürmez kūh / **Nice** çeksün bu pīr-i ṣad-endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [nice,]*

21. Ne güni gün ne gécesi gécedür / Diñle anuñ ḥikayeti **nicedür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3739). [nicedür, -dür]*

22.**Nice** ḳatlana oda penbe-i ḫuşk / Döye mi bād-ı saḫta nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [nice,]*

23.**Nice** étsün gönül çün elde degül / Görklü oldur ki anı sevdi gönül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4699). [nice,]*

24. Ne ḫayāl eyledi ḫayāl seni / **Nice** bedr eyledi hilāl seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [nice,]*

25. Ne-y-içün gétdi nergesüñ ḫᵛābı / **Nice** oddur bu sīnenüñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [nice,]*

26.Nigerān olmaz ol nigār baña / **Nice** ʿarż eyleyem nigārum aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [nice,]*

27. Buña çün çāre eylemez tedbīr / Görelüm **nice** gösterür taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [nice,]*

28.Sende ne ḥad ola ya **niçe** vücūd / K’ ay ü gün yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [niçe,]*

29.**Nice** şemşīr-ile kesildi serüñ / Ḳanḳı tīr-ile deldiler cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [nice,]*

30.ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa diñle kim **nice** oldı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [nice,]*

31. Leb-i şīrīni olsa şekker-rīz / Aña Ferhād ola **niçe** Pervīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [niçe,]*

32. Bes **nice** olmasun Zelīḫā zār / Baġrı ḳanın emerdi ol ḫūn-ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [nice,]*

33. **Nice** vīrān olmasun ol dil / Ki olur her zemān işi müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021) [nice,]*

34. Dédi ben **nice** varam ol ḫāna / Ki yoġ-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [nice,]*

35. Sümmi toz ṣaçmasa ḳıçına eger / **Nice** ireydi tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [nice,]*

36. Āh édüp dérdi **niçe** dūr olayın / Niçe bir fürḳate ṣabūr olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5407). [niçe,]*

37. K’iy ḥacer sen **nice** ilāhumsın / Dōst yolında seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [nice,]*

38. Dédi Yūsuf nedür bu dem ṭalebüñ / **Nice** şevk-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [nice,]*

39. **Nice** ḳalsun hayāt ḳalmadi mā / Dūda döndi miyān-ı arż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5689). [nice,]*

40. Bulut aġlamaz oldı gülmedi gül / **Nice** gülsün ki ḫande vaḳti degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [nice,]*

41. Çün anı Mıṣra bile göndüresin / Ḥıfẓını **nice** éderüz göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5800). [nice,]*

42.Pederün kanı ʿahd ü peymānı / Ḥasrete **niçe** yaḳaruz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [niçe,]*

43. Evvelā sögmege aġız açdı / **Nice** sögmek dilinden od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5438). [nice,]*

nice: *“Birçok, hayli” anlamında belgisiz sıfat.*

1.Ṭapdılar **niçe** biñ yıl ol ṣaneme / Eylediler ḫilāf her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [niçe,]*

2.**Niçe** sūsen gibi hezār zübān / Édemezdi birini biñde ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [niçe,]*

3.Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / **Niçe** müddet bu yérde ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [niçe,]*

4.Dédi Rūbīl gör yalan düşüñi / Ki **niçe** müşkil eyledi işüñi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [niçe,]

5.Ṭaşdı hem cū-yı Nīl bir **nice** mil / İstevi’l ma’ ve’l-haşebe dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252).* [nice,]

6.Naẓar eden cihāna ʿibret ile / Gördi her şeyʿi **nice** hikmet-ile (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 37). [nice,]

7. Gūşına irdi çün anuñ bu güher / Güher almaġa gétdi **niçe** semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 244*). [niçe,]

8. Oldı hem Deyne adlu bir duḫter / **Nice** duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428).* [niçe,]

9.**Nice** ḥadde irişdi işbu yetīm / Ki atamuz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583).* [nice,]

10.Baña sīmāda ol ola mānend / Cemʿ éde **niçe** ḫulḳi ol ferzend (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [niçe,]

11. ʿIşḳuñ işi hemīşe efsūndur / **Niçe** Leylī ḳatında Mecnūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2742).* [niçe,]

12.Çarḫ-i gerdūn ki dūn-perverdür / **Niçe** bī-ser ḳatında serverdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [niçe,]

13.İy **niçe** ehl-i cāhı çāha atar / Ḫān-iken ḫāne-i siyāha atar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 890). [niçe,]

14.**Niçe** zībā ġazāla al étdi / Gürg-i ḫūn-ḫ āra pāy-mal étdi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 891). [niçe,]

15.**Nice** dem sem hevāsı bād-ı semūm / Éde cismi eger pūlād-ısa mūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [nice,]

16.Mülk-i Mıṣrı aña musaḫḫar édem / **Niçe** sādātı aña çāker édem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 931). [niçe,]

17.Ola muḥtāç **niçe** ṣāḥib-i tāc / Gele düşmenleri ḳapusına ac (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [niçe,]

18.Görme misiz **nice** figān eyler / Gözi yaşın nice revān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1482).* [nice,]

19. Görme misiz nice figān eyler / Gözi yaşın **nice** revān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1482).* [nice,]

20. Çün ḳażā levḥine çekildi raḳam / Bunda yazıldı **niçe** mīr-i ʿalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712).* [niçe,]

21.**Niçe** kiẕbi kerāmet añlarlar / İy niçe ṣıdḳı töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811).* [niçe,]

22. Ḳatı gürbüz dilīr-idi ol emīr / **Niçe** nām ehlin eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995).* [niçe,]

23. Zülfi bir demde **niçe** cān avlar / Gözi bir laḥẓada cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432).* [niçe,]

24.**Niçe** ṣūfī ki büyüdür başın / Bulsa ṣatar yér-idi ḳardaşın (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [niçe,]

25. **Niçe** bānū-yı ḥūr-i pīrāye / Hem-nişīn oldılar Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3184).* [niçe,]

26.Vāsiʿ eyledi bir **niçe** ferseng / Yūsufuñ ḳalbi tā ki olmaya teng (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [niçe,]

27. Çün Zelīḫāya irmedi dermān / Derd-ile hem-dem oldı **niçe** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625).* [niçe,]

28. ʿafv olundı o demde iy **niçe** ḳan / Olmadı dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794).* [niçe,]

29. **Niçe** şāh isteyü ṣalardı resūl / Redd olınurdı niçe ehl-i ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813).* [niçe,]

30. Niçe şāh isteyü ṣalardı resūl / Redd olınurdı **niçe** ehl-i ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813).* [niçe,]

31. Benem ol ḫaste kim żaʿīf ü ʿalīl / Teni ṣāḥib-firāş bir **niçe** yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084).* [niçe,]

32.Balı yaġa ḳatup ṣafā sürelüm / Devr elinden **niçe** cefā görelüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4134). [niçe,]

33.Züḥālüñ menzilini bām eyler / Emrine **niçe** sa'dı rām eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [niçe,]

34.Ṣad hezār āferīn o cānevere / İy **nice** ādemī var ehl-i namāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1905). [nice,]

35.Yazdılar āḫirinde **niçe** güvāh / Dédiler ʿāḳıbet Kefa billah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723).* [niçe,]

36.Yéyicek anı **niçe** ṭāyir-i cān / Āşiyānından uçdı gétdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861).* [niçe,]

37.Bu zemānda **niçe** fülāned-din / Ḥāli ḫalḳ arasında daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868).* [niçe,]

38. Seyr édüp ol meh-ile seyyāre / **Niçe** bī-dil yanınca āvāŕe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980).* [niçe,]

39. Çün ezel mihri āşkār oldı / **Niçe** ẕerrāt tābdār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038).* [niçe,]

40. Mālik ol gün édüp ḳānūnı / Ḳodı bī-ḥabbe **niçe** Ḳārūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236).* [niçe,]

41.Dār-ı dīvārına anuñ **niçe** zār / Eylemişdi yüzini zerrīn zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2271).* [niçe,]

42.Bende édindi **niçe** cānları ʿışḳ / Ġāret eyledi ḫānmānları ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2318).* [niçe,]

43.**Niçe** dil cān vérürdi ol sībe / Düşer-idi o çāh-ı āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352).* [niçe,]

45. Nāz-ıla besler-idi dāye anı / **Niçe** gün görmez-idi sāye anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370).* [niçe,]

46. **Niçe** ferhengi deng éder bu ḫadeng / Siper-i rayı terk éder ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410).* [niçe,]

47.**Niçe** ṭāvūs düzdürüp zerrīn / Cümlesin eylemişdi müşk-āgīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2282).* [niçe,]

48 Ġāfil andan ki ol şeb-i yeldā / **Niçe** yıl olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012).* [niçe,]

49. Niçe kiẕbi kerāmet añlarlar / İy **niçe** ṣıdḳı töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811).* [niçe,]

50. Birisi pādşāh-ı kişver-i Rūm / **Niçe** ḥükkām ḥükmine maḥkūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2831).* [niçe,]

51. Vérdi hem **niçe** biñ kenīz ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937).* [niçe,]

52. Niçe biñ māh-rū ġulām ü kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3028).* [niçe,]

53. Būyı ol meyvenüñ **nice** ḫōş-ımış / Ki ʿaceb dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223).* [nice,]

54. **Niçe** maʿşūḳ u ʿāşıḳ olmış-ıdı / ʿIşḳ ṭavrında fāyıḳ olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2543).* [niçe,]

55.**Niçe** şehler anuñ esīri-y-idi / Ol cemāl ehlinüñ emiri-y-idi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3497). [niçe,]

56.Ḳalmadı ṣabrı gétdi ārāmı / Géçdi miḥnetde **niçe** eyyamı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [niçe,]

57.Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret **niçe** ṭuyūr u vuḥūş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [niçe,]

58.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / **Niçe** tīz var ki yégdür andan géç (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [niçe,]

59.**Niçe** gül var ki ḫōş şemāyildür / İlla dil aña ġayr-i māyildür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [niçe,]

60. **Niçe** sāʿat geçince ol şebden / Ṣaçdı bu dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033).* [niçe,]

61. Anmadı bu vaṣiyyeti **niçe** sāl / Çün unutdurdı Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149).* [niçe,]

62. Her zebāndan velīk ol ter-gül / **Niçe** evraḳ oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260).* [niçe,]

63. Ṭoymayup eyle yérler-idi sipāh / **Niçe** defʿa boşaldı maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676).* [niçe,]

64. **Niçe** ʿāşıḳ ola cemāline / Reşk éde niçeler kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465).* [niçe,]

65.**Niçe** ditrersin üstine çün bīd / Būstānumda yaraşur bu ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512).* [niçe,]

66.**Niçe** ser var ki ger zebāna gele / Niçe cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613).* [niçe,]

67. Niçe ser var ki ger zebāna gele / **Niçe** cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613).* [niçe,]

68. Cām-ı gītī-nümā olur cānı / Fehm éder **niçe** rāz-ı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3677).* [niçe,]

69.**Nice** gül var ki cāna aşlarlar / Mihri odına yana başlarlar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [nice,]

70. Bulmadı Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Yüz aña ṭutdı **niçe** sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161).* [niçe,]

71. **Nice** ẓālim ki bilmez-idi emān / Gétdi bed-nāmı ḳaldı dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287).* [nice,]

72. **Nice** çetr āhı oḳına anuñ / Siperi-y-idi çarḫ-ı devrānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324).* [nice,]

73. Bu belā-y-ıla ḳaldı **niçe** zemān / Yaşı gözyaşı-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339).* [niçe,]

74. Çünki geçdi bu ḥāl-ile **niçe** sāl / Gétdi māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361).* [niçe,]

75. Ḳul-iken **niçe** ʿāciz ü muḥtāc / Éder anı ʿAzīz ü ṣaḥib-i tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463).* [niçe,]

76.Étse teşkīl tarḫ u taḳsīmi / **Niçe** İḳlīdis ala ta'līmi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [niçe,]

77. **Nice** şīrīn démiş bunı dānā / Ki olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000).* [nice,]

78. **Niçe** bīçārenüñ vekīli-y-idi / Niçe medyūnlaruñ kefīli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 3135).* [niçe,]

79. Niçe bīçārenüñ vekīli-y-idi / **Niçe** medyūnlaruñ kefīli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 3135).* [niçe,]

80. Yügrüşüp **niçe** serv-i zibālar / Döşediler zemīne dībālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5252).* [niçe,]

81. Böyle déyüp düşerdi bī-dil ü cān / Yār izinde yaturdı **niçe** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409).* [niçe,]

82. **Niçe** ser pā vü niçe pā ser olur / Ḳanda bī-server-ise server olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645*). [niçe,]

83. Niçe ser pā vü **niçe** pā ser olur / Ḳanda bī-server-ise server olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645*). [niçe,]

84. **Niçe** sulṭān-ı taḫt ü ṣāḥib-i tāc / Oldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5684).* [niçe,]

85. Sāl-i evvelde vérdiler naḳdi / **Niçe** gün ol ḥiṣāra sīm aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698).* [niçe,]

86. Ṣaġda vü ṣolda **niçe** biñ ġılmān / Hep mülebbes ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768).* [niçe,]

87. Girüp araya bu **niçe** serheng / Yük aramaġa étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870).* [niçe,]

88. **Niçe** ḳurbān demin aḳıtdı revān / Niçe hemyān taṣadduḳ étdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993).* [niçe,]

89 Niçe ḳurbān demin aḳıtdı revān / **Niçe** hemyān taṣadduḳ étdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993).* [niçe,]

90. Bir' ki gün eyler anı ḫurrem ü şād / **Niçe** virānesin ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146).* [niçe,]

91.iz bulur ḫayyiz-i ḳabūle vüṣūl / **Niçe** defʿa ṣınayup ol tīri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 7127). [niçe,]

92. İy **niçe** sünbüli ṭaġıtdı o bād / İy niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201).* [niçe,]

93. Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı o bād / Tar-mar étdi **niçe** raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200).* [niçe,]

94. İy niçe sünbüli ṭaġıtdı o bād / İy **niçe** bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201).* [niçe,]

95. İy **niçe** gül yüzini gerd étdi / Bülbüli pür-belā vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202).* [niçe,]

96. Müteferriḳ girüñ **niçe** derden / Tā emīn olasız naẓarlardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814).* [niçe,]

97. Çünki Yaʿkūba ḫāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla **niçe** sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150).* [niçe,]

nice: *"Hangi" soru sıfatı.*

1.**Nice** ṭaşa ṭokındı başcuġazuñ / Ne çemende gül oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [nice,]*

2. Ḳanḳı ṭopraġa gömdiler bedenüñ / **Nice** yapraġı étdiler kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [nice,]*

3.**Nice** ṭaşa ṭoḳundı başcuġazuñ / Gözlerüñden aḳar mı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [nice,]*

4.Olmış-iken kaşı dile miḥrāb / **Nice** cān-ıla étdüñ anı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [nice,]*

nice: *Ne kadar çok.*

1.**Nice** maḫbūb-ıdı ʿaceb ol cān / Fürḳatinden cemād éderdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266*). [nice,]*

nice: *"Nasıl?"anlamında "imkansızlığı" ifade eden soru ifadesi.*

1.Ṣemʿ kim Ḥaḳḳ yaḳa **nice** söyinür / Her ki püf dirse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [nice,]*

nice: *"Nasıl, öyle bir"anlamında hayret ifade eden bir söz.*

1.Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [nice,]*

2.Bir güzel bāġı var-ıdı **nice** baġ / Görse Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [nice,]*

3. Sürüp ol māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā leb-i çāha geldiler **niçe** çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [niçe,]*

4.Ḥāll édüp ḳand tengini **niçe** deng / Bişdi ḥālvā vü ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [niçe,]*

nice: *"Hangi" soru sıfatı.*

1.Servüñi **nice** bāġ-bān besler / Kim o servüñ yemişini cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [nice,]*

2.**Nice** ḳaṣruñ emīri ola ʿaceb / Ḳanḳı burcuñ münīri ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [nice,]*

3. Cān-ısañ dé **nice** cihāndansın / Ḫān-ısañ nice ḫānedāndansın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [nice,]*

4. **Nice** cānuñ berātıdur bu cemāl / K'olmış anuñ nişānı resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [nice,]*

5. İy ṣanem söyle ṣāniʿüñ kimdür / Ḳandadur **nice** milke ḫākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [nice,]*
6. Cān-ısañ dé nice cihāndansın / Ḫān-ısañ **nice** ḫānedāndansın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2651). [nice,]*

nice: *"Neden? Nasıl?" anlamında soru zarfı.*

1. Ne-y-içün ṣoldı yine tāze gülüñ / **Niçe** pür-ḫūn olur bu ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [niçe,]*

nice: *"Ne, ne kadar" küçültme, küçük görme, yok sayma anlamlarında kullanılmıştır.*

1. Ben **nice** ẓerreyem ki mihre irem / Daʿvī-yi mihr édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [nice,]*

nice: *"Ne, ne ki" "Bundan daha iyisi, daha fazlası" anlamında bir ismin önünde bir varlığın niteliğini abartmakla yükümlü sıfat göreviyle kullanılan bir söz.*

1. Hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ / **Nice** Maġrib pür oldı Ṣām ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2943). [nice,]*
2. Düzdiler ol nigāra taḫt-ı revān / **Nice** taḫt-ı revān baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [nice,]*
3. **Nice** ġılmān ki her biri Rıḍvān / Nice Rıḍvān ki reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [nice,]*
4. Nice ġılmān ki her biri Rıḍvān / **Nice** Rıḍvān ki reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [nice,]*
5. **Nice** heykel dür-ile gevher-idi / Kem bahāsı yégirmi biñ zer-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [nice,]*
7. **Niçe** ġonça ḥarīrden bālīn / Rengde gül ḳoḫuda nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [niçe,]*
8. Var-ıdı Mıṣr içinde bir duḫter / **Nice** duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [nice,]*
9. **Nice** māh āftāb-ı ʿālem-sūz / Ẓāhir oldı çü ṭāliʿ-i pīrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1619). [nice,]*
10. Bir göñül ṣayd édici cān gördi / **Nice** cān bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [nice,]*
11. Ḫūb nergeslerini baġladı ḫʷāb / **Nice** ḫʷāb oldı belki mest-i ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2638). [nice,]*
12. **Nice** cāme ḳabā-yı zer-keş-idi / Ne ḳabā ḥulle-i münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3297). [nice,]*
13. Urdılar gül yüzine penç engüşt / **Nice** engüşt gürze beñzer muşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [nice,]*
14. Aġlamaḳdan çıḳar-ımış gözi de / **Niçe** göz ḳana ġarḳ olup yüzi de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [niçe,]*
15. Baña evvel görünse ger bu cemāl / Cāna vérmezdüm anı ben **nice** māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3458). [nice,]*
16. **Nice** cān mazhār-ı cemāl-i cemīl / Anuñ-ıçun severdi İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 548). [nice,]*
17. **Nice** gürg olsa şīr-i merdüm-ḫʷār / Cengimüz görse gürbeden ola ḫʷār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [nice,]*
18. Géçdi ʿāşıḳ kaçan ġam-ı şebden / **Nice** ġam belki mātem-i şebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5068). [nice,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar?*

1. **Niçe bir** derd-ile şikeste ḳalam / Himmet it tā ki şol ġulāmı alam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [niçe bir,]*
2. **Niçe bir** örtilür bu pāre-i lāḫ / Devḥa-i ṣūret üzre ṣāḫ-be-ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [niçe bir,]*
3. Teşneyem laʿlüñüñ zülāline ben / **Niçe bir** yanayın ḫayāline ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [niçe bir,]*
4. **Niçe bir** derd-ile olam rencūr / Niçe bir hecr-ile ḳalam mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4227). [niçe bir,]*
5. Niçe bir derd-ile olam rencūr / **Niçe bir** hecr-ile ḳalam mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4227). [niçe bir,]*
6. Āh édüp dérdi niçe dūr olayın / **Niçe bir** fürḳate ṣabūr olayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5407). [niçe bir,]*

7. **Niçe bir** ire ḫaṭıruma şikest / Böyle dédi vü urdı ol büte dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [niçe bir,]*
8. **Niçe bir** ṣanayın serābı ṣarāb / Demidür eyle teşneni sīr-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5523). [niçe bir,]*
9. **Niçe bir** ola ġonca-veş mestūr / Gül gibi gülsün aña vèr destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 685). [niçe bir,]*
10. **Nice bir** kendüñi ögüp ṣatasın / Belki āḫir çürük ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [nice bir,]*

niçe kez: *Çok kere, pekçok defa.*

1. Göñül zülfi hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / **Niçe kez** öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [niçe kez,]*

niçe ol: *Nasıl olmak; ne ḥāle gelmek.*

1. Kürbete irdi cümle kerrūbī / **Niçe olur** bu nālüñ āṣūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1260). [niçe ol, -ur]*
2. Bilmen ammā bugün **nice ola** kār / Ḳanḳı dil dārına vara dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [nice ol, -a]*
3. Görmez oldum senüñ cemālüñi ben / Bilmezem **nice oldı** ḥālüñi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [nice ol, -dı]*

niçeler: *"Birçokları, nice kimseler" anlamında belgisiz zamir.*

1. Niçe ʿāşıḳ ola cemāline / Reşk éde **niçeler** kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [niçeler,]*
2. **Niceler** āstānı ṭaşına / Yüz urup yaṣduġ étdi başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [niceler,]*

niçeme: *Her ne kadar.*

1. **Niçeme** ḳufl olursa bī-miftāḥ / Dilese anı feṭḥ éder Fettāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [niçeme,]*

nic'ol: *Nice olmak, nasıl olmak? (Bir olayın, durumun aslı, esası.)*

1. Dédi kūdek ben olmazam ġammāz / Āşkār étmezem **nic' oldısa** rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4657). [nic'ol, -dı]*

n'içün: *"Neden, niçin, hangi sebeble" anlamında soru zarfı.*

1. Ki **n'içün** sen buña cefā étdüñ / Ki başup ḫāṣılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [n'içün,]*
2. Ki **n'içün** buña iftirā édesiz / Bi-günāha n'içün cefā édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [n'içün,]*
3. Ki n'içün buña iftirā édesiz / Bi-günāha **n'içün** cefā édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1422). [n'içün,]*
4. Size çünkim pederdür İsrā'īl / Nefsüñüz **n'içün** éde sizi ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [n'içün,]*
5. Size müştāḳ-iken riyāż-i cinān / **N'içün** ola maḳāmuñuz nirān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503) [n'içün,]*
6. Ẕerre nūr-ıla **n'içün** ola faḫūr / Maʿnide mihruñ olıcaḳ ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039). [n'içün,]*
7. Ḳıṣṣa-i Yūsufa uran bünyād / Vaṣl-ı Yaʿḳūbı **n'içün** étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5732). [n'içün,]*
8. Bunda ekdüñ çü toḫm-ı ḥāṣıl-cān / **N'içün** aġlarsın irdi-y-ise ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [n'içün,]*
9. ʿizzet saña ḫilʿat olmış-iken / Cismüñe ḳabā **n'içün** 'abādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [niçün,]*
10. Bize **n'içün** anı inanmazsın /Aña biz ḫayr ṣana ṣanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [n'içün,]*

nidā: *Ses, seda; çağrı, seslenme.*

1. Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan ṣımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[nidā,]*
2. Hātif-i ġaybdan **nidā** irdi / Ne **nidā** derdine devā irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1036). [nidā,]*
3. Ġaybdan Yūsufa irişdi nidā / Ne **nidā** bī-cihet ʿitāb-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [nidā,]*

4.Gūş édüp bu **nidāyı** her ṭālib / Oldı dīdār görmege rāġıb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [nidāyı, -(y)ı]*

5. Bu **nidā** Yūsufa eser étdi / Heybete düşdi gey ḥaẕer étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [nidā,]*

6.Ḥaḳḳ ḳabūl eyledi **nidāsın** anuñ / Müstecāb eyledi duʿā'sın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1035). [nidāsın, -s, -ın]*

7. Étmemişdür Müfettiḥü'l-Ebvāb / ʿArşa varınca ol **nidāya** ḥicāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1816). [nidāya, -y, -a]*

8.Bu **nidāyı** éşitdi çün Mālik / Elli yıl oldı ol yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [nidāyı, -y, -ı]*

9.Geldi Ḥaḳḳdan aña hemān bu **nidā** / Naẕar ét ṣaġa ṣola yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [nidā,]*

10.Geldi cān Semʿine nidā ne **nidā** / Bī-ḥurūf u ṣadā kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [nidā,]*

11. Hātif-i ġaybdan nidā geldi / Ne **nidā** derdine devā geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3102). [nidā,]*

12. Götürüp her biri yed-i beyżā / Rü'yet-içün ḳılur duʿā' vü **nidā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [nidā,]*

13. Rāviler dér ki bir münādi meger / Girdi Mışra **nidā**-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [nidā-y-ıla, -y, -ıla]*

14. Dédiler bizden olmadı ammā / Bunda da gūş olundı hem o **nidā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [nidā,]*

15. Tehniye étdiler aña seferin / Hem ḫaber vérdiler nidā ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [nidā,]*

16. Tiz āvāz-ıla nidā étdi / Ol **nidā** derdine devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5461). [nidā,]*

17. Oldı her yérde çün bu resme **nidā** / Dānesin ṣaçdı yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [nidā,]*

nidā: *Yakarma, dua.*

1. Mervede bulınan ṣafālar-içün / Hem Ṣafāda olan **nidālar-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 156). [nidālar-içün, -lar, -içün]*

2.Pür-ṭarab dil-rübā ṣadāsı-y-ıla / Pür-şeġab bī-dilüñ **nidāsı-y-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4413). [nidāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

nidā ét: *Seslenmek, çağırmak.*

1.Yūsufa **étdiler** nihānī **nidā** / Bulmadılar ḳuyuda ġayr-i ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1649). [nidā ét, -di, -ler]*

2.Soñra A'rābiye **nidā étdi** / Ḫayr-ıla yād édüp ṣenā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3808). [nidā ét, -di]*

3. Bir münādī yanınca **étdi nidā** / Ki budur bende ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [nidā ét, -di]*

4. Perde-i neyde tā nevālar éde / Yāre ol perdeden **nidālar éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [nidā ét, -e]*

5. Tiz āvāz-ıla **nidā étdi** / Ol nidā derdine devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5461). [nidā ét, -di]*

6.Gel gör evvel göñül belālarını / Var aña göre **ét nidālarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3382). [nidā ét,]*

nidā ét: *Dua etmek, yakarmak.*

1.Yüz urup Ḥażrete **nidā étdi** / Añdı Yaʿḳūbı beddu'ā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1077). [nidā ét, -di]*

2.Çünki maẕlūm **éde** nihānī **nidā** / Ḳubbe-i ʿārş ṭola ṣavṭ u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [nidā ét, -e]*

nidā eyle: *Seslenmek, çağırmak.*

1.Ṭoldı Mışr ehli içre şādīler / **Eylediler nidā** münādīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3308). [nidā eyle, -di, -ler]*

nidā gel: *Ses duymak, ses gelmek.*

1.**Geldi** cān Semʿine **nidā** ne nidā / Bī-ḥurūf u ṣadā kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [nidā gel, -di]*

2. Hātif-i ġaybdan **nidā geldi** / Ne nidā derdine devā geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3102). [nidā gel, -di]*

nidā ir: *Ses, seda erişmek II ses gelmek.*

1.Hātif-i ġaybdan **nidā irdi** / Ne nidā derdine devā irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1036). [nidā ir, -di]*

2.Ġaybdan Yūsufa **irişdi nidā** / Ne nidā bī-cihet ʿitāb-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [nidā iriş, -di]*

nidā ḳıl: *Seslenmek, bağırmak.*

1.Bir münādi daḫi **nidā ḳıldı** / Ol da medḥ oḳıdı senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [nidā ḳıl, -dı]*

nidā-yı cenān: *Kalbin, yüreğin seslenmesi (Kalpten edilen dualar, yakarmalar bağlamında.)*

1.Semʿun içün k'ana nidā-yı cenān / İrişür nitekim sadā-yı zebān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128*). [nidā-yı cenān,]*

nidā-yı ḫafī eyle: *Gizlice seslenmek, çağırmak; gizlice dua etmek.*

1. Görüp anı taʿaccüb étdi Ṣafī / **Eyle**di ḥazrete **nidā-yı ḫafī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 461). [nidā-yı ḫafī eyle, -di]*

nidā-yı laṭīf ḳıl: *Güzel, hoş bir şekilde seslenmek; güzel konuşmak.*

1.Söyle aña **ḳılup nidā-yı laṭīf** / K'iy ciger-gūşe ḥasretinde za'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [nidā-yı laṭīf ḳıl, -up]*

nidā-yı żamīr: *Kalpten, gönülden seslenme; dua etme. (Allah'a yakarma bağlamında.)*

1. K'iy **nidā-yı żamīri** gūş édici / Raḥmeti nāleler ḫamūş édici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3685). [nidā-yı żamīr, -i]*

nifak: *İki yüzlülük, münafıklık.*

1. Bunlaruñ sözlerini ṣandı vifāḳ / Añlamadı bularda ḥıḳd ü **nifaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [nifaḳ,]*

nigāh: *Bakış, nazar.*

1. Ḳurdılar çetr-i bār-gāhlarını / Édeler māha tā **nigāhlarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2296). [nigāhlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

nigāh ét: *Üzerinde durmak, önem vermek; ilgi, alaka göstermek.*

1.Ol ki kibr ü riyāya **éde nigāh** / Ḥażret-i Kibriyāya bulmaya rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [nigāh ét, -e]*

2.Çün Zelīḫā bu ḳavle **étdi nigāh** / Perde-i dilden étdi derd-ile āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [nigāh ét, -di]*

3. Diñleyüp dédi ol emīn iy şāh / Bunlaruñ ẓāhirine **étme nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [nigāh ét, -me]*

4.ʿizzetüñden ne eksilür iy şāh / **Étsen** eksüksüz ol faḳīre **nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [nigāh et, -se, -n]*

5.Ṣad-hezār āferinler ol şāha / Ki éşitse **nigāh éder** āha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [nigāh ét, -er]*

6.Dédiler zārī eyleyüp iy şāh / Bize bu töhmet-ile **étme nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [nigāh ét, -me]*

nigāh ét: *Bakmak, görmek; seyretmek.*

1.Tā ṭolunınca dīdeden ol māh / Āh-ıla nāle-y-ile **étdi nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [nigāh ét,]*

2. Geh girüp ḫānesinde āh étdi / Geh çıḳup yollara **nigāh étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094). [nigāh ét, -di]*

3.Çekdiler delvi Mālik **étdi nigāh** / Gördi delv içre oturur bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [nigāh ét, -di]*

4.Yūsufa her kişi ki **étdi nigāh** / Ṣandı ki yére éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [nigāh ét, -di]*

5.Her ki **éde** ʿadāvet-ile **nigāh** / Ola mı ḥüsn-i Yūsufa āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1690). [nigāh ét, -e]*

6. Köñlegi gördi yine āh étdi / Diḳḳat-ile aña **nigāh étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [nigāh ét, -di]*

7. Pir-i Kenʿāna **étdiler** çü **nigāh /** Dédiler aña yā Nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [nigāh ét, -di, -ler]*

8. Çün yaḳīn oldı anlara ser-i çāh / Ser-i çāh üzre Mālik **étdi nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [nigāh ét, -di]*

9.Üştüre nāgeh Eflaḥ **étdi nigāh** / Yūsufı görmeyicek eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [nigāh ét, -di]*

10. Çün Zelīḫā ʿazīze **étdi nigāh** / Dil-i ġam-dīdesinden eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3068). [nigāh ét, -di]*

11.Döndi Mālik ʿAzīze **étdi nigāh** / Dédi yüz āh ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [nigāh ét, -di]*

12.Bende-y-iken yüzüme mihr-ile māh / Yañılup bir dem **étmez** aña **nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [nigāh ét, -mez]*

13.Mihr-ile gün yüzüme **étse nigāh** / Ḫūşe-çīn ola ḫırmenüme çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [nigāh ét, -se]*

14. Ol daḫi yapdı anda manẓar-gāh / Tā **éde** ehli anda māha **nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [nigāh ét, -e]*

15.Çün Zelīḫā aña **nigāh étdi** / Yıḳılup ḳaʿr-ı dilden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [nigāh ét, -di]*

16. Otururken ʿAzīz-ile ol şāh / **Étdi** nāgāh ġurbetine **nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681). [nigāh et, -di]*

17. Ruḫumuz beydaḳına **étse nigāh** / Māt olup ḳala yüz anuñ gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [nigāh ét, -se]*

nigāh eyle: *Bakmak, görmek; seyretmek.*

1. Gir bu mīzāna ṭaşra çıḳ iy māh / Ḳadrüñe ḳıymetüñe **eyle nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [nigāh eyle,]*

2.Cānı eyler hevā-yı nefs tebāh / **Eylemezse** göñül yüzine **nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3243). [nigāh eyle, -mez, -se]*

3. Ol daḫi dédi yā Resūl'Allāh / Baña da ʿadlüñ-ile **eyle nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [nigāh eyle,]*

4. Ṭañladı ceyşi gördi çün nāgāh / Dédi Cibrīl göge **eyle nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [nigāh eyle,]*

5.**Eyle**yüp ṣūret-i resūle **nigāh** / Dédi kim La ilahe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1365). [nigāh eyle, -y, -üp]*

6.**Eyle**r-iken o māl ü gence **nigāh** / Naẓarı düşdi Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [nigāh eyle, -r, -iken]*

7. Subḫ-gāha biri **nigāh eyle**r / Birisi fürkat-içün āh eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 756).*

nigāh eyle: *Bakmak, görmek (Keşif ve müşahede yoluyla Allah'ın yarattıklarına bakmak bağlamında.)*

1. ʿazm-i ḫalvet-serā-yı şāh eyle / ʿaynı-y-ıla aña **nigāh eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 353).. [nigāh eyle,]*

nigāh eyle: *Bakmak, ilgi göstermek.*

1.Çün Zelīḫāya **eylemedi nigāh** / Étdi ol mübtelā ciġerden āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [nigāh eyle, -me, -di]*

2.Eger ol māh mihr-ile geh gāh / Ḥüsnüm ayına **eyleyeydi nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [nigāh eyle, -y, -e, -y, -di]*

nigār: *(Resim gibi) güzel, dilber; sevgili*

1. Girdi bu naḳş içine çün o **nigār** / Zühre çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [nigār,]*

2. Ol **nigār** üzre çün ṭutıldı tutuḳ / Ṣan tutuḳ oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [nigār,]*

3. Düzdiler ol **nigāra** taḫt-ı revān / Nice taḫt-ı revān baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [nigāra, -a]*

4.Māh-ṭalʿat **nigār** ü Zühre-cebīn / Ḥüsninüñ ṣānīʿīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [nigār,]*

5.Béline fūṭa tutıcaḳ o **nigār** / Ḳalmadı kārbānda ḳılca ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [nigār,]*

6.Naẓar ehline hem-dem olsa **nigār** / Bes degül mi teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [nigār,]*

7.Tāc u dibāya girmeyince **nigār** / Ġāyib olmadı zülfi gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [nigār,]*

8.Her ki bir kerre ol **nigārı** göre / Éki ʿālem saʿādetine ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [nigārı, -ı]*

9.ʿarż olıcaḳ bu naḳş-ıla o **nigār** / Müşterī tā ki germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [nigār,]*

10.Vére varın **nigārın** almaġ-ıçun / Ḳoya ġayrī anuñla ḳalmaġ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3368). [nigārın, -ın]*

11.Naḳş-ı ḫüsn-ile ṭurfa ṭurfa **nigār** / Her biri bir ṭarīḳi üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [nigār,]*

12.Ṣordı anları ol **nigār** aña tīz / Dédi ḫışm-ı Ḫudā vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [nigār,]*

13. Ancılayın **nigāra** yüz taḥsīn / Étdi zindānı ḥüsni ḫuld-ı berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [nigāra, -a]*

14.Çün bu fikr-ile şehre girdi **nigār** / Nigerān olmadı aña deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [nigār,]*

15. Ḳanda aġyār görse yārı ṣanur / Her ne naḳşı göre **nigārı** ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [nigārı, -ı]*

16.Serümi pāyuñ eyle iy server / Var dilümden **nigāra** söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [nigāra, -a]*

17.Ol **nigāra** bu naḳşı geçseñ eger / Cānına mihrüñ eyler-idi eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4265). [nigāra, -a]*

18. Olsa ʿāşıḳ **nigār** vaṣlına ġarḳ / Vaṣlı fürḳatden ol dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [nigār,]*

19.Hālini illa bilmez-idi **nigār** / Anuñ-ıçun yanardı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [nigār,]*

20.Her ne kim yāruñ iḫtiyāridür / ʿāşıḳuñ ol daḥi **nigāridür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 828). [nigāridür, -i, -dür]*

21.Olmış olalı ol **nigāra** ḳarīn / Daḥi gül-ñar-ı Mıṣr-iken nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [nigāra, -a]*

22.Dilerem ol **nigārı** cüst édesin / Luṭf édüp saʻyuñı dürüst édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [nigārı, -ı]*

23.Yoluñ olsa nigār-ḫāne-i Çīn / Ṣormadın ol **nigārı** geçme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [nigārı, -ı]*

24.Ṭurdı şevḳ-ıla ṣubḥ-dem o **nigār** / Étdi ʿazm-i teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3260). [nigār,]*

25.Yalvarup ol **nigār** aġlar-ıdı / Üşüp anlar elini baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 904). [nigār,]*

26.Çünki ʿarż étdi ʻarıżın o **nigār** / Oldı cümle ṣanemlerüñ yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [nigār,]*

27.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol **nigār** kim / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [nigār,]*

28.Baġlasa dil **nigāra** bir bī-dil / İşi günden güne olur müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3861). [nigāra, -a]*

29. **Nigār** zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / Dilin hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [nigār,]*

30. Dédiler cāndan eyledük iḳrār / Aña kim ḫalḳ éder bu resme **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1954). [nigār,]*

31.Naḳşuñ anlardaġı **nigāra** göre / Ḳatre gibi ola biḥāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [nigāra, -a]*

32. Ġam vérüp ġam-güsārum olmazsın / Naḳş géçdük **nigārum** olmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2755). [nigārum, -um]*

33.Ol ḳadar lābe eyledi bu **nigār** / Vèrdi Yaʻkūb icāzeti nā-çar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [nigār,]*

34.Gerçi ki çoḳ **nigāra** naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı baña geçmedi illā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [nigāra, -a]*

35.Ḫātır-ıçun **nigāra** dūr ola / Miḥnet ü ḥasrete ṣabūr ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [nigāra, -a]*

36. Yār-ile hem- ʿinān olup o **nigār** / Cāna söylerdi rāzını tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [nigār,]*

37.Dest-i luṭfiy'la yédürürdi ṭaʿām / Nāz ü niʿmetde yārine o **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [nigār,]*

38. Eyler-idi dileye déyü **nigār** / Ḳuş südinden berüsini iḫẓār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3629). [nigār,]*

39. Ḫār batsa **nigār** pāyına / Ola ol pāya rūyı āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3669). [nigār,]*

40.Gördi bā-hem çü bunları o **nigār** / Eyledi ṣandı sırrını iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [nigār,]*

41. Gétdi ḫalvet- serāyına o **nigār** / Ṭutdı zindānda bī-ḳarār ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [nigār,]*

42. Bir kemer-bendi ney gibi o **nigār** / Baġlamazdı miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [nigār,]*

43.Bir niçe gözci ḳomış-idi emīn / Gözedürlerdi ol **nigārı** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [nigārı, -ı]*

44.Ḳılur vefāsını her dem baña **nigār** dirīġ / Cefālar étmegi ʿādet édindi yār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [nigār,]*

45.Gül yüzümden yég-ise pāyı ne var / Baḳmaḳ olurdı ḫastesine **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [nigār,]*

46.Nigerān olmaz ol **nigār** baña / Nice ʿarż eyleyem nigārum aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [nigār,]*

47.Çün Zelīḫāya kāmil oldı bu kār / Eksügi ḳalmadı meger ki **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [nigār,]*

48.Keffi levḥine étdi naḳş-ı **nigār** / Tā bu naḳş-ıla el vére o **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [nigār,]*

49. Her ne menzilde kim ola o **nigār** / Ṭolar eṭrāfı bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [nigār,]*

50.Ṣordı ol perdeyi **nigāra** hemīn / Dédi kim kimdür anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [nigāra, -a]*

51. Geh dér-idi **nigār** naḳş geçer / Aldayup ben ġarībi yine ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [nigār,]*

52. Nām édüp dérdi işlese éki kār / Birine ʿāşıḳ u birine **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5590). [nigār,]*

nigār: *Nakış, resim.*

1.Dédi dāye ki iy peri-ruḫsār / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna **nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [nigār,]*

2.Gördi çün bu **nigārını** anuñ / Oldı şevḳi füzūn Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [nigārını, -ı, -n, -ı]*

3.Naḳş-ı maʿşūḳı görse ʿāşıḳ-ı zār / Eyler andan **nigār-ıla** bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4309). [nigār-ıla, -ıla]*

4. Der u dīvārı pür-nuḳūş u **niġār** / Ḫākiʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [niġār,]*

nigār: *Suret, yüz; resim (gibi güzel yüz)*

1.Nigerān olmaz ol nigār baña / Nice ʿarż eyleyem **nigārum** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [nigārum, -um]*

nigār et: *Resmetmek, nakşetmek.*

1.Dürr-i dürriy'le saḳfın etdi nigār / ʿİbret almak için ülü'l-ebṣār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 30). *[nigār et, -di]*

nigār-hāne-i çīn: *Çin puthanesi, resim atölyesi II Çin resimlerinin toplandığı yer.*

1.Yoluñ olsa **nigār-ḫāne-i Çīn** / Ṣormadın ol nigārı geçme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [nigār-ḫāne-i çīn,]*

nigār-hāne-i hāk: *Put hane toprağı II putların yapıldığı yer.*

1. Ḫalḳ olalı **nigār-ḫāne-i ḫāk** / Gelmedi naḳşı gibi ṣūret-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2127). [nigār-ḫāne-i ḫāk,]*

nigār-ı Kenʿānī: *Kenan diyarının, ülkesinin güzeli. (Hz. Yusuf).*

1.Gül gibi ol **nigār-ı Kenʿānī** / Eksük olmazdı dāmeni ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [nigār-ı Kenʿānī,]*

nigār-ı laṭīf: *Latif sevgili, zarif sevgili.*

1. Bu keşf içre ol **nigār-ı laṭīf** / Luṭf-ile çünki étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [nigār-ı laṭīf,]*

nigār-ı sīb-zeḳan: *Çenesi elma gibi olan sevgili; elma çeneli sevgili.*

1.Tā gelince **nigār-ı sīb-ẕeḳan** / Kesmek olmaz turuncını her ten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [nigār-ı sīb-ẕeḳan,]*

nigerān: *Bakan, seyreden (kimse).*

1.Ḳaldı Yaʿḳūb hecr-ile nālān / Cānı ardınca ten gibi **nigerān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [nigerān,]*

nigerān ol: *Gözetlemek, beklemek, seyretmek II bakmak; bakakalmak.*

1. Çün bu fikr-ile şehre girdi nigār / **Nigerān olmadı** aña deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [nigerān ol, -ma, -dı]*
2. Oldı bu anları görüp ḥayrān / Anlar **olmadılar** buña **nigerān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2033). [nigerān ol, -ma, -dı, -lar]*
3. Oldı ol ġonça gül gibi ḫandān / **Oldı** bülbüllerine çün **nigerān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [nigerān ol, -dı]*
4. Naẓarın Yūsuf andan ırdı revān / **Oldı** bir cānibe daḥi **nigerān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [nigerān ol, -dı]*
5. Nigerān olmaz ol nigār baña / Nice ʿarż eyleyem nigārum aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [nigerān ol, -maz]*

nihāl: *Ağaç, fidān.*

1. Gördi çün ḳāmeti ḫayālini / Dikdi cānda belā **nihālini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2441). [nihālini, -i, -n, -i]*

nihāl: *Fidān; fidān boylu sevgili.*

1. Baña serv-i murād-iken bu **nihāl** / Sāyesin menʿ éder ne ṭurfa bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [nihāl,]*
2. Ben nice yanmayam ġazālum-ıçun / Ḳadd-i Yūsuf gibi **nihālüm-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [nihālüm-içün, -üm, -içün]*
3. Çünki buldı **nihāl**i neşv ü nemā / Oldı andan müşerref arż u sema *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 505). [nihāli, -i]*
4. Oldı zībā **nihāl**i ḫōş-reftār / Oldı şīrīn lebi şeker-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 506). [nihāli, -i]*
5. Çemen-i luṭfuñuñ **nihālini** gör / Bād-ı cevr-ile düşdi ḥālini gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 870). [nihālini, -i, -n, -i]*
6. Hānedānuñ ġazālını bu yédi / Bāġ-ı ʿömrüñ **nihālini** bu yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [nihālini, -i, -n, -i]*

nihāl: *Fidān (Çocuk, evlat bağlamında).*

1. Çün bu ḥāl üzre géçdi bir niçe sāl / Serv-i ḳadd oldılar ol éki **nihāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [nihāl,]*
2. Bitdi ol ravżadan da éki **nihāl** / Birisi Dān ü birisi Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [nihāl,]*

nihāl-i āzād: *Güzelliği, zarafetiyle ön plana çıkan sevgili.*

1. K'iy Zelīḫā ben ādemī-zādem / Aṣlı ṭopraḳ **nihāl-i āzādem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [nihāl-i āzād,]*

nihāl-i bālā: *Uzun, fidān boy; sevgilinin boyu*

1. Bi-ḫam oldı **nihāl-i bālāsı** / Gey revāc oldı ḥüsni kālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5513). [nihāl-i bālā, -sı]*

nihāl-i cemāl: *Güzel, körpe fidān (Hz. Yusuf).*

1. Çünki serv oldı ol **nihāl-i cemāl** / ʿÖmri eyyāmı oldı on èki sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [nihāl-i cemāl,]*

nihāl-i dil-cūy: *Gönül celbeden fidān, gönül alan fidān II sevgili.*

1. Şāyed eylerken ol tek ü pūyı / Bulasın ol **nihāl-i dil-cūyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [nihāl-i dil-cūy, -y, -ı]*

nihāl-i ḳadd: *Fidān boy, fidān gibi zarif boy; sevgilinin boyu.*

1. Felek étdi **nihāl-i ḳaddini** çeng / Ṭutmaġ-ıçun enīnine āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5347). [nihāl-i ḳadd, -i, -n, -i]*

nihāl-i nā-resīde: *Taze, körpe fidān; sevgili*

1. Ḳandasın iy nūr-i dīde ḳandasın / İy **nihāl-i nā-resīde** ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1230). [nihāl-i nā-resīde,]*

nihāl-i tāze: *Taze, körpe fidān; sevgili.*

1. Her biri bir **nihāl-i tāze**-y-idi / Hevesi cevre meyli nāza-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2398). [nihāl-i tāze, -y, -idi]*

nihāl-i ża'īf: *Zayıf, güçsüz fidān; çelimsiz, zayıf kimse. (Çelimsiz, çirkin bağlamında.)*

1. Şandılar bedr-iken hilāl-i naḥīf / Gördiler serv-iken **nihāl-i ża'īf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1802). [nihāl-i ża'īf,]*

nihāl-i za'īf eyle: *Zayıf fidān haline getirmek; zayıf, güçsüz düşürmek.*

1. Servüñi **eyledi nihāl-i za'īf** / Bedrüni eyledi hilāl-i naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2606). [nihāl-i za'īf eyle, -di]*

nihān: *Gizli, gizlice.*

1.Yūsuf anlardan aldugını hemān / Yüklerinde ḳodurmış-ıdı **nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [nihān,]*

2.Cevherī ṣāʿın ol şeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ yükinde ḳodı **nihan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [nihan,]*

3.Kemer altında buldı genc-i nihān / Bu **nihān** iş edebdür olsa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5566). [nihān,]*

4.Eyler-idi **nihān** anuñla kelām / Getürürdi aña şarāb-ü ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [nihān,]*

5.Cāna tīr urdılar kemānı **nihān** / Yoḳ kemāne gümān ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [nihān,]*

6.Dédi bir géce atasına **nihān** / İy nişānsuz ḳatında ʿālī-şān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [nihān,]*

7.Éşidüp Yūsuf anı güldi **nihān** / Bildi kim olmamış cemāli ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [nihān,]*

nihān: *Sır, giz.*

1.Ṭāsdan tasa dutdı cānlarını / Çün ʿiyān eyledi **nihānlarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5907). [nihānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

nihān ét: *Gizlemek, saklamak.*

1.Siz **nihān étdüñüz** bulup anı / Ḳan dökilmedin anı déñ ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [nihān ét, -dü, -nüz]*

2.Mihr-i Maġrib **nihān edip** özüñü / Urdı dīvāra zār olup yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [nihān et, -ip]*

3.Ṣūret-i rāzuñı **nihān étme** / Ṭoġruñam baña kec-gümān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2558). [nihān ét,]*

4.Dédi Mālik ki ḥālüñ **étme nihān** / Dilerem kimsin eyle baña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3285). [nihān ét, -me]*

5.Ṣāʿı bārumda ol **nihan étdi** / Bilmezem kim ne imtiḥān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [nihan ét, -di]*

nihān ḳıl: *Gizlemek, saklamak.*

1.Ben dilerdüm **ḳılam** bu hāli **nihān** / İlla ṣabrum dükendi oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [nihān ḳıl, -am]*

nihān ol: *Gizlenmek, saklanmak; görünmez olmak.*

1.Meh-i ṣaʿādetümüz gün gibi ʿiyān oldı / Çün aldı göñlümüzi cān gibi **nihān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2198). [nihān ol, -dı]*

2.Dédi işde ḳılıcuñ işde serüm / Ṣanma senden **nihān ola** ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [nihān ol, -a]*

3.Genc-iken genc gibi **ol**ma **nihān** / Gel gülsitāna gül gibi ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 728). [nihān ol, -ma]*

4.Sen gelüp bundá bāġbān olduñ / Dil gibi dīdeden **nihān olduñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [nihān ol, -du, -ñ]*

5.ʿIşḳdur nūr-baḫş-i mihr-i cihān / Günc-i maġribde nice **ola nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2517). [nihān ol, -a]*

6.Ḫōş demiş bunı merd-i ḥikmet-dān / ʿIşḳ **olmaz** nite ki müşk **nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [nihān ol, -maz]*

7.Ṭutdı aġzında şamt-ı sengīni / Tā **nihan ola** rāz-ı sengīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 276). [nihan ol, -a]*

8.Fetḥ olunmadı çün der-i dermān / Yèr yarıldı vü Yūsuf **ol**du **nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [nihān ol, -du]*

nihān ṭut: *Gizlemek, saklı tutmak.*

1.Ol odı kim **ṭutardı** dilde **nihān** / Ėtdi ol çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [nihān ṭut, -ar, -dı]*

nihānī: *Gizlice.*

1. Anı defʿét bizümle dem-sāz ol / Ṣohḥet-ile **nihānī** hem-rāz ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [nihānī,]*

2. Yūsufa étdiler **nihānī** nidā / Bulmadılar ḳuyuda ġayr-i ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1649). [nihānī,]*

3. Çünki maẕlūm éde **nihānī** nidā / Ḳubbe-i ʿārş ṭola ṣavṭ u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [nihānī,]*

4. Yūsufı ḳasd étdi daʿvet éde / Anuñ-ıla **nihānī** işret éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4318). [nihānī,]*

nihānī: *Gizli, saklı.*

1.Dédi bir gün **nihānī** ol aya / İy gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [nihānī,]*

nihān-ı nihān-ı nā-peydā: *Görünmeyen sırrın sırrı (Allah) (Kulun beşerî sıfat ve varlığının Hakk'ın tecellilerini ve gaybı temaşaya engel olması durumu.)*

1.Cānda sen dilde cān beden dile cā / İy **nihān-ı nihān-ı nā-peydā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [nihān-ı nihān-ı nā-peydā,]*

nihāyet: *Uç, son ; en uç nokta, sınır.*

1. Yūsuf irmiş belāsı ġāyetine / İrmedüm ben cefā **nihāyetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [nihāyetine, -i, -n, -e]*

nihāyet ét: *En üst mertebede yapmak (aşırılık ve çokluk bildirir)*

1. K'iy baña cevrini **nihāyet éden** / Göñlümüñ kişverini ġāret éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2753). [nihāyet ét, -en]*

niḳāb: *Yüz örtüsü, peçe.*

1. Sīm ṭartar öñinde ehl-i ḥisāb / Naẓar eyler aña yüzinde **niḳab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [niḳab,]*

2. Çün ʿarūs-i ḳamer **niḳāb** açdı / Üstine cümle dürrī dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [niḳāb,]*

niḳābını aç: *Örtüsünü kaldırmak II görünür hâle getirmek.*

1. Gözüni yumdı çün cihāndan o cān / **Açdı** ḥüsni **niḳābını** cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [niḳābını aç, -dı]*

nikāh eyle: *Nikah kıymak, evlenmek.*

1. **Eyle**di Lūṭ duḫterine **nikāḥ** / Ṭoġdı andan ékiz éki mişbāḥ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). *[nikāḥ eyle, -di]*

nikāḥ ol: *Nikah kıyılmak, evlenilmek.*

1. **Oldı** dīn-i Ḫalīl üzre **nikāḥ** / Şeb-i hecr āḫir oldı ṭoġdı ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5535). [nikāḥ ol, -dı]*

nīk-endīş ol: *Birisinin iyiliğini istemek, birisi hakkında güzel şeyler düşünmek.*

1. ʿĀşıḳa bundan özge olmaya ʿiyş / Ki aña yāri **ola nīk-endīş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [nīk-endīş ol, -a]*

nīk-hūlıs: *İyi kalpli, iyi niyetli.*

1. Devlet erkānınuñ bir ulusını / Rāst tedbīr ü **nīk-ḫūlısını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2879). [nīk-ḫūlısını, -ı, -n, -ı]*

nikmet: *Azab, ceza.*

1. Her ki şükr étmese bulup niʿmet / Mālı mār ola niʿmeti **niḳmet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [niḳmet,]*

Nīl: *Mısır ülkesindeki büyük nehir; Afrika kıtasının onda birini kaplayan, dünyanın en uzun nehri.*

1. Her ne māhīye kim irişdi bu nūr / Oldı **Nīl** içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [nīl,]*

2. Çıḳdı Yūsuf çü **Nīl** ābından / Rūşen étdi cihānı tābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096). [nīl,]*

3. **Nīle** fer vérdi girdi ol dilber / Şan şuya ṭaldı tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [nīle, -e]*

4. **Nīle** irişdi çün bu leẕẕetden / Aġlamasun çıḳarsa Cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2082). [nīle, -e]*

5. **Nīle** vü seng-rīzesine o gün / Günü étdi kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [nīle, -e]*

6. Gün gözinden çıḳardı eşmesini / Bulsa **Nīle** dökeydi çeşmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2085). [nīle, -e]*

7. Ehl-i Mışr olup ol ḳapuda ẕelīl / Gözlerinden aḳardı şevḳ-ile **Nīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [nīl,]*

8. Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün mīl / Ḥüsni Mışrın ʿimāret étdi o **Nīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [nīl,]*

9. Ki n'olaydı ben olaydum ol **Nīl** / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [nīl,]*

10. Şeb-çerāġ oldı cümle çeşm-i neheng / Pür-güher oldı **Nīl** reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [nīl,]*
11. Ol ḳadar düşdi **Nīle** sīm-ile zer / Pūlını aḳça étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [nīle, -e]*
12. **Nīl** ḳatında yapdı bir miḥrāb / Étdi varlıḳ bināsın anda ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3569). [nīl,]*

nīl: *Nil nehri II çok, fazla.*

1. Cānib-i Mıṣra cānın étdi sebīl / Mıṣr-ıçun oldı eşk-i dīdesi **Nīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [nīl,]*

nīl: *Nil nehri; çivit (Çivit rengi, parlak mavi bağlamında.)*

1. Māha ḫaṭ çekdi **nīlden** çün mīl / Ḥüsni Mıṣrın ʿimāret étdi o Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [nīlden, -den]*

nīl ırmaġı: *Mısır ülkesindeki büyük nehir; Afrika kıtasının onda birini kaplayan, dünyanın en uzun nehri.*

1. **Nīl ırmaġı** gey azalmış-ıdı / Şöyle kim yüzde biri ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2245). [nīl ırmaġı,]*

nīl-i dīvāne: *Divane Nil nehri.*

1. Semeni étdi sünbüle şāne / Düşdi zencīre **Nīl-i dīvāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2090). [nīl-i dīvāne,]*

nīl-i ʿışḳ: *Aşk Nili; aşk denizi.*

1. **Nīl-i ʿışḳuñ** ṣaçı nehengi-y-idi / Ġamzesi fitneler ḫadengi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3494). [nīl-i ʿışḳ, -un]*

nil-i kebūd: *Nil mavisi (Āşığın yüzünün rengi bağlamında.).*

1. Ėtdi nilüferini **Nil-i kebūd** / Nūr-iken vérdi aña ẓulmet-i dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6244). [nil-i kebūd,]*

nīl-i Mıṣr: *Mısır ülkesindeki büyük nehir; Afrika kıtasının onda birini kaplayan, dünyanın en uzun nehri.*

1.Yine seyyāra irtiḥāl étdi / **Nīl-i Mışruñ** kenārına yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2061). [nīl-i Mışr, -uñ]*

2.Dem-be-dem kim dökerdi ḫūn-ābı / **Nil-i Mışruñ** olurdı ḫūn ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5326). [nil-i Mışr, -uñ]*

nīlüfer: *Su bitkilerine verilen genel ad; nilüfer çiçeği, göl sūseni, su zambağı.*

1.Günden alur çü feri **nīlüfer** / Ḳalbin étmez güşāde nūr-i ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [nīlüfer,]*
2.Nīle fer vérdi girdi ol dilber / Şan şuya ṭaldı tāze **nīlüfer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [nīlüfer,]*

nilüfer: *Sevgilinin beyaz, berrak yüzü.*

1.Ėtdi **nilüferini** Nil-i kebūd / Nūr-iken vérdi aña ẓulmet-i dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6244). [nilüferini, -i, -n, -i]*

niʿmet: *İnsana bahşedilmiş her türlü şey; servet, refah, dirlik düzenlik, sağlık vb.*

1.Ehlinüñ dirliginde leẕẕet yoḳ / Nāz u **niʿmetden** aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [niʿmetden, -den]*
2.Etmege aş yérerdi ʿavratlar / Naḳmet olmışdı cümle **niʿmetler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243). [niʿmetler, -ler]*
3.Her ki andan yér-ise bir barmaḳ / Yér şafā **niʿmetin** ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [niʿmetin, --in]*
4.**Niʿmete** irse nāz éder bilmez / Şükr éder olsa az éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [niʿmete, -e]*
5.Yédi yıl gey ucuzluḳ oldı cihān / **Niʿmet**-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [niʿmet-ile, -ile]*
6.Maṣlaḥat gördi anı çün ḫālı / Vérdi esbāb ü **niʿmet** ü mālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 479). [niʿmet,]*
7.Şükre şükr eylemek çü **niʿmetdür** / Şākirüñ ʿaczi bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [niʿmetdür, -dür]*
8.Baʿd-ez-ān dédi Yūsuf iḫvetine / Ṭoyurup cümlesini **niʿmetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [niʿmetine, -i, -n, -e]*

9.Her ki şükr étmese bulup **niʿmet** / Mālı mār ola niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [niʿmet,]*

10.Ben bulardan umar-iken **niʿmet** / Çekdiler dişlerümi bī-ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [niʿmet,]*

11.Her ki şükr étmese bulup niʿmet / Mālı mār ola **niʿmeti** niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [niʿmeti, -i]*

12.Dest-i luṭfıy'la yédürürdi ṭaʿām / Nāz ü **niʿmetde** yārine o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [niʿmetde, -de]*

13.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [niʿmeti, -i]*

14.**Niʿmeti** ʿām ü lütfı muṭlaḳdur / Niʿmetinüñ ehemmi elyaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [niʿmeti, -i]*

15.Niʿmetinin ehemmi elyaḳdur / **Niʿmetinüñ** ehemmi elyaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 18). [niʿmetinin, -i, -nün]*

16.Benden aña selam vāṣıl édüñ / **Niʿmet** aluñ murād ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [niʿmet,]*

17.Dédi Mālik ki bende fermānam / Luṭfuñuz **niʿmetine** mihmānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2147). [niʿmetine, -i, -n, -e]*

18.Bişürüp **niʿmet** āteş-i ġam-ıla / Anı bir rāz-dār-ı maḥrem-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5073). [niʿmet,]*

19.Her kişi varsa himmet eyler-imiş / **Niʿmet**-ile ziyāfet eyler-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5749). [niʿmet, -ile]*

20.Dédi ʿarż-ı ḥaseb neseb eyleñ / Nesebi **niʿmete** sebeb eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5754). [niʿmet, -e]*

21.Eger anı bile getürmeyesiz / **Niʿmet** ü ḳurbetümi görmeyesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5795). [niʿmet,]*

22.Cānda selāmet olmasa **niʿmet** ne menfāʿat / Çün başda devlet olmaya ʿizzet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [niʿmet,]*

23.Ṣoḥbetüñ bana nāz ü **niʿmetdür** / Eyle niʿmet ki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [niʿmet, -dür]*

24.Ṣoḥbetüñ bana nāz ü **niʿmetdür** / Eyle niʿmet ki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [niʿmet, -ki]*

25.Étdi üç gün eyü żiyāfetler / Yédürüp güne güne **niʿmetler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [niʿmetler, -ler]*

26.Geliser evvelā yédi yıllar / **Niʿmete** anda ġarḳ ola éller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [niʿmet, -e]*

27.Ṣāyed ola esirgeyüp sizi ol / Zād u **niʿmet** taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [niʿmet,]*

28.Bende yoġ añlasa biḍāʿatini / Çoġ alur pādşah **niʿmetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [niʿmetini, -i, -n, -i]*

29.**Niʿmeti** maġz-i üstüḫ^{v}ānumdur / Ḫūnı her dem tenümde ḳanumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3975). [niʿmeti, -i]*

30.Kāseler **niʿmet-ile** leb-ber-leb / Kāşīlerde leb-ā-leb āb-ı ʿineb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4708). [niʿmet-ile, -ile]*

31.Umaruz kim ʿAzīz ʿizzet éde / **Niʿmeti** çoḳ vérüp ri'āyet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [niʿmeti, -i]*

niʿmet ehli: *Nimetlere layık kimse II nimetlere mazhar olmuş kimse.*

1.Cümle ol serv-i nāza hem-serler / Nāz-ıla **niʿmet ehli** serverler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [niʿmet ehli,]*

niʿmetini itmām ét: *Nimetini tamamlamak (Allah'ın insanlara maddi ve manevi nimetler vermesi; beyitteki bağlama göre Hz. Yusuf'a peygamberlik verilmesi.)*

1.Saña **itmām éde niʿmetini** / Ki müyesser ḳıla risāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 627). [niʿmetini itmām ét, -e-i, -n, -i]*

nīrān: *Ateş, cehennem.*

1.Size müştāḳ-iken riyāż-i cinān / N'içün ola maḳāmuñuz **nirān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503) [nirān,]*

nīreng: *Tılsım, büyü, sihir; büyüleyici güzellik.*

1.Reng-i nāḫunda gösterüp **nīreng** / Étdi bedri hilāl-ile hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4337). [nīreng,]*

2.Eyler eylemege görenleri deng / Naḳş-ıla naḳş reng-ile **nīreng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [nīreng,]*

nīreng-i reng: *Büyüleyici renk.*

1.Tā bu **nīreng-i renge** ol büt-i şeng / Meyl édüp ola kendüye hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [nīreng-i reng, -e]*

nisān: *Nisan ayı II nisan yağmuru.*

1.Ṣadefe düşse dürr olur **nīsān** / Māra düşerse olur āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). [nīsān,]*

nīş: *İğne; kan almak için kullanılan iğne.*

1.Reg-i Leylīye **nīş** irince hemān / Ḫūn-ı Mecnūn revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [nīş,]*

nīş: *Ağu, zehir.*

1.Nīşi ṭarḥ étdi ʿazm-i nūş étdi / Şevḳ deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4518). [nīşi, -i]*

nişān: *İz, işaret, belirti.*

1.Ḳanda ṣordumsa **nişānuñdan** eser / Bulmadı hīç āferīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1234). [nişānuñdan, -un, -dan]*

2.Ne **nişānuñı** bulmışam ne seni / Bī-nişān édiser bu ġuṣṣa beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [nişānuñı, -un, -ı]*

3.Bize ol bī-nişān **nişān**ı getür / ʿālem-i vaḥdet armaġanı getür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). *[nişānı, -ı]*

4.Gerçek étdüñ benüm gümānlarumı / Ẓāhir étdüñ yavuz **nişānlarumı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1138). [nişānlarumı, -lar, -um, -ı]*

5.Bī-nīşānsın bu şān **nişānundur** / Lā-mekānsın bu kān mekānundur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 101). [nişānundur, -un, -dur]*

6.Gördiler çünki ḳuş üşer ḳuyuya / Dédiler bu **nişāndur** anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [nişāndur, -dur]*

7.Anı gördüñse de **nişānlarını** / Ḳomayam tā göñül gümānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [nişānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

8.ʿĀḳıbet ḳaldı derd-ile nevmīd / Olmadı Yūsufuñ **nişānı** bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1254). [nişānı, -ı]*

9.Ġarbdan çünki çıḳdı ol ḫurşīd / Rūz-i ḥaşrüñ **nişānı** oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [nişānı, -ı]*

10.Çün Zelīḫāya bu **nişān** irdi / Ṣanki ʿaẓm-i remīme cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [nişān,]*

11.Çünki ʿışḳuñ **nişānı** oldı temām / Ne nişān ḳaldı bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [nişānı, -ı]*

12.Oldum āvāre-i kemān-ı gümān / Yél gibi bulmazam ḳarār u **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3200). [nişān,]*

13.Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne **nişān** ḳaldı bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [nişān,]*

14.Cāna tīr urdılar kemānı nihān / Yoḳ kemāne gümān ü tire **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [nişān,]*

15.Çāh-vār ġabġabında āfet-i cān / Yūsufa çāh bes degül mi **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [nişān,]*

16.Ādemüñ daʿvası çün ola yalan / Çoḳ yemīn eylemektedür aña **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [nişān,]*

17.Nergesüñ pür-ḫumār-iken ʿaynı / Ḳalmadı ne **nişānı** ne ʿaynı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [nişānı, -ı]*

18.Gördi mestūr olup o gevher-i pāk / Yoḳ **nişānı** meger ki püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [nişānı, -ı]*

19.Ger ṣorarsañ ol āftāba **nişān** / Déyeyim ẕerre deñlü ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [nişān,]*

nişān: *Şan, şöhret, nam.*

1.Dédi bir géce atasına nihān / İy **nişān**suz ḳatında ʿālī-şān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 598). [nişānsuz, -suz]*

nişān: *Hedef, nişangah.*

1.Oḳ çekerse dili **nişāna** gele / Cān dilerse revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [nişāna, -a]*

2.Himmeti şaştı çünki oldı dürüst / Érdi tīr duʿā' **nişānına** cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [nişānına, -ı, -n, -a]*

3.Tirüñ irer biri **nişānına** gāh / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [nişānına, -ı, -n, -a]*

nişān: *Hedef, nişangah (Beyitte Hz. Muhammed'in himmet okuna Kabe-kavseyn'in hedef tahtası olmasından bahsetmektedir.)*

1.Olursa ʿaceb mi Ḳābe ḳavseyn / Himmet oḳın atıcaḳ **nişānuñ** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 198*). [nişānuñ, -uñ]*

nişān: *Berat ve fermanlarda, onu veren kişiyi gösteren iz, alamet; tuğra.*

1.Nice cānuñ berātıdur bu cemāl / K'olmış anuñ **nişānı** resm-i hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [nişānı, -ı]*

nişān al: *İz taşımak, bir şeyin varlığından emare taşımak II haber almak.*

1.Dilbere şeş cihetde şeş geldüm / Bī-nişān dōstdan **nişān aldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2791). [nişān al, -du, -m]*

nişān ét: : *Hedef tahtası yapmak, nişan etmek.*

1.Cevr oḳına beni **nişān étdüñ** / Ḳahr-ıla ḳaddümi kemān étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2634). [nişān ét, -dü, -n]*

2.Alsa Yūsuf eline tīr ü kemān / Bulsa cānın **édeydi** aña **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [nişān ét, -e, -y, -di]*

nişān eyle: *İz bırakmak, işaret bırakmak.*

1.İttifāḳ-ıla düzdilerdi yalan / **Eyledilerdi** ḳanı aña **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1115). [nişān eyle, -di, -ler, -di]*

nişān eyle: *Hedef tahtası yapmak, nişan etmek.*

1.Anı kim ʿışḳ oḳı kemān eyler / Yüzü levḥinde yüz **nişān eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [nişān eyle, -r]*

nişan kıl: *Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.*

1.Tīr-i vehmi atup keman-i gümān / **Ḳılur** ol bī-nişān ġazālı **nişan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [nişan kıl, -ur]*

nişān ol: *İşaret, belirti, alamet olmak.*

1.Ḳıldı şeş günde şeş cihātı ʿiyān / Tā **ola** bī-cihetligine **nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 24). [nişān ol, -a]*

2.Za'ferān rengi çünki oldı ʿiyān / Sīnesi köynügine **oldı nişān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4194). [nişān ol, -dı]*

nişāne: *Belirti, işaret, alamet.*

1.Maḳṣad oldur cihān bahānesidür / Ḳābe ḳavseyn anuñ **nişāne**sidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49). *[nişānesidür, -si, -dür]*

2.Bī-nişānlıḳ-durur **nişāne** aña / Burc-i ʿanḳādur āşiyāne aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2573). [nişāne,]*

3.Çün bu resme **nişāne** vü peyġām / İrdi Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [nişāne,]*

nişāne: *Hedef II hedef tahtası.*

1.Çün gire ol gümān ḫānesine / Eşer eyler girüp **nişanesine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [nişanesine, -si, -n, -e]*

nişāne eyle: *Hedef hāline getirmek, belirlemek.*

1.Buncılayın fisāne eyler-iken / Cānı ʿışḳa **nişāne eyler**-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2737). [nişāne eyle, -r, -iken]*

nişāne ʿunvānı: *İşaret, alamet adı (Kıyamet alametleri bağlamında.)*

1.Dédi oddur **nişāne ʿunvānı** / Şarḳdan ġarba süre insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 254). [nişāne ʿunvānı, -ı]*

nişāne-i nāyāb: *Bulunmaz, erişilmez nişan, iz.*

1.Beni oḳ gibi eyleyen pertāb / Ẓāhir édüp **nişāne-i nāyāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3199). [nişāne-i nāyāb,]*

nişan-i ehl-i şafā: *Temiz kalplilerin nişanı, göstergesi.*

1.Vaʿde vaḳti irişdi eyle vefā / Ki vefādur **nişan-i ehl-i şafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [nişan-i ehl-i şafā,]*

nişān-ı murād: *Arzu, dilek, istek nişangahı.*

1.Göçdi ḫalvet sarāyına Ḳıṭfîr / Tā **nişān-ı murāda** irgüre tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [nişān-ı murād, -a]*

nişān-ı sulṭānī: *Sultanın nişanı, göstergesi.*

1.Olmaġ-içun **nişān-ı sulṭānī** / Vérdiler ḫātem-i Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2817). [nişān-ı sulṭānī,]*

nişān-ı tīr-i ecel ol: *Ecel okunun hedefi olmak; ölmek.*

1.Anı bī-ṭāḳat eyledi bu ḫalel / **Oldı** āḫir **nişān-ı tīr-i ecel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5284). [nişān-ı tīr-i ecel ol, -dı]*

nisār: *Saçma, dağıtma; feda etme.*

1.Çeşmi anuñ ki ola gevher-bār / Görinür mi ʿaceb gözine **nis̲ār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [nisār,]*

nisār: *Saçı, düğünde veya şenliklerde saçılan para vb. şeyler.*

1.Mıṣr uluları bī-ḥisāb ü şümār / Her birisi ṭutar elinde **nisār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5243). [nis̲ār,]*

nisār ét: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

1.Anuñ üstine zer yérine o zār / Tāze tāze recālar **éde nis̲ār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [nişār ét, -e]*

2.Ben aña İrmeg-içün cān u ser **nis̲ār éderüm** / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [nis̲ār ét, -er, -üm]*

nisār eyle: *Saçmak, dağıtmak, serpmek.*

1.ʿĀlemüñ ʿömri ḥāṣılın ne ki var / **Eyler**-idi ʿamārı üzre **nis̲ār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [nis̲ār eyle, -r, -idi]*

2.Anı bir yérde bu kenār **eyler** / Ol buña buseler nis̲ār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [nis̲ār eyle, -r]*

nisār ḳıl: *Saçmak, dağıtmak.*

1.Yādına geldügince naḳş-ı nigār / Laʿli bu dürleri **ḳılurdı nis̲ār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2493). [nis̲ār ḳıl, -ur, -dı]*

nisbet ét: *İlgi kurmak, ilişkilendirmek; kıyaslamak.*

1.Ol ḳadar çoḳ taʿaddī nisbet éder / Ki éşiden kimesne nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [nisbet ét, -er]*

2.Cān ḫalāṣ étmeg-içün iy cāni / Nisbet étdüñ cināyete anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4670). [nisbet ét, -dü, -ñ]*

nişe: *"Niçin, neden" anlamında soru zarfı.*

1.Tīşe-y-ile tirāş édüp ṭaşı / **Nişe** ḳorsız ayaġına başı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4165). [nişe,]*

nīş-i ġażab: *Öfke, gazap zehri.*

Nuḳlum olmayıcaḳ o mey-gūn leb / Ḫōş ola nūşum olsa **nīş-i ġażab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [nīş-i ġażab,]*

nīş-i ʿitāb: *Azarlama, paylama iğnesi (Birisini azarlayıcı sözler sarf etme bağlamında.)*

1.Tīz édüp Yūsuf aña **nīş-i ʿitāb** / Bildügüñ gibi vérdi acı cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [nīş-i ʿitāb,]*

nişter-i tīz: *Keskin neşter.*

1.Cānına irdi çün bu **nişter-i tīz** / Dili tīġ oldı sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [nişter-i tīz,]*

nite: *"Nasıl, niçin" anlamında soru zarfı.*

1.**Nite** beñzer ataya baʿżı veled /Baʿzısı anasına yā Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249*). [nite,]*

2.Yūsufı **nite** vérdi iḫvetine / Ne-y içün rāzı oldı ḫasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 710). [nite,]*

nite ki: *Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.*

1.Ḫōş demiş bunı merd-i ḥikmet-dān / ʿIşḳ olmaz **nite ki** müşk nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2518). [nite ki,]*

2.Ben daḫi anı görmiş-idüm o dem / Ol benümdür **nite ki** ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [nite ki,]*

3.Çün Zeliḫāya Yūsuf-ı Kenʿān / Hem-dem oldı **nite ki** cism-ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [nite ki,]*

4.Ḳılsa pīrāne nāle **nite ki** çeng / Her ṭarafdan éderdi ney āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5379). [nite ki,]*

5.Géçdi Şemʿūn **nite ki** devr-i zemān / Ol zemāndan ḥikāye ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [nite ki,]*

6.Şeyṭanet eylemez ferişte-sirişt / Ḫūb olmaz **nite ki** ʿādet-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1761). [nite ki,]*

7.Bile olaydı tā teniy'le tenüm / Cānum anuñladur **nite ki** benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [nite ki,]*

nite ki: *"Sanki, ...gibi" anlamında edat.*

1.Her birisi ṣafāda ṣan billūr / Aġ u rūşen **nite ki** maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [nite ki,]*

2.Yaraşur mı cemal-i şems-i ḍuḥā / Ġāyib olmak **nite ki** necm-i Sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4216). [nite ki,]*

3.Gördi gül-zārı gülsüz ol bülbül / Yaḳasın çāk étdi **nite ki** gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [nite ki,]*

4.Çünki cūş étdi ṣarṣar-ı endūh / Dāmene çek ayaġı **nite ki** kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4998). [nite ki,]*

5.Yürüdi ol ḥarīr üzre bu şāh / Felek-i aṭlas üzre **nite ki** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [nite ki,]*

6.ʿĀleme ṭolsa ḳulzum-i endūh / Olsa emvāc-ı ġuṣṣa **nite ki** kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5295). [nite ki,]*

7.Dédi ḳanı şebāb u şevḳ-ı cemāl / Dédi gétdi **nite ki** ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [nite ki,]*

8.Nüvresi nūrdan **nite ki** behişt / Hey'eti ḥikmet-ile vażʿ olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [nite ki,]*

9.Ṭatludur ḳışṣa āḫirinde bu ḥāl / Ḫᵛān-ı niʿmet ṣoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [nite ki,]*

10.Görüp ol hey'eti bu ġayret-ḥūr / Anuñ üstine düşdi **nite ki** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [nite ki,]*

11.On éki biñ dilīr-ile derḥāl / Sürdi raḫşın **nite ki** Rüstem-i Zāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2002). [nite ki,]*

12.Dāyesi ṣaçdı gül yüzine gül-āb / Ṭurdı yérden **nite ki** mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [nite ki,]*

13.Seyr éderlerdi bile duḫterler / Ḳamer-ile **nite ki** aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2407). [nite ki,]*

14.Rāvīler dér ki ol zemān bu mezār / Zārī ḳıldı **nite ki** ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [nite ki,]*

15.Ḳaʿr-ı zindāndan anuñ-içun o cān / Ḳabr içinden **nite ki** rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [nite ki,]*

16.Yār naḳşı ṣaḥife-i berde / Ṯābit oldı **nite ki** mermerde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [nite ki,]*

17.Nūrı-y-ıla velī bu şems-i żuḥā / Eyledi anları **nite ki** sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [nite ki,]*

18.Yélse yél yürise ṣu gibi revān / Ṭursa ṯābit **nite ki** kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [nite ki,]*

19.Ede bu naẓmı cānda ḫayr-ı ḫalef / Yād olınam **nite ki** ḫayr-ı selef (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). *[nite ki,]*

20.Çeşm-i kūdek nedeñlü görse ʿaceb / Göñlin açmaz **nite ki** luʿb ü tarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [nite ki,]*

nite ki mūm erit: *Mum gibi eritmek; dert, elem içinde bırakmak.*

1.Derd-ile çünki āh éde maẓlūm / **Eridür** āḫir anı **nite ki mūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1086). [nite ki mūm erit,]*

nite kim: *Nasıl ki, ...gibi, tıpkı.*

1.Cemʿ olınmaz gönülde ʿışḳ-ıla ʿār / **Nite kim** bir çanaḳda āb-ıla nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2862). [nite kim,]*

2.Muṣṭafāya naẓar bu ehl-i fünūn / Oldı Mūsāya **nite kim** Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [nite kim,]*

3.Gözlemez éki demde bir dīdār / Bir dem içinde **nite kim** éki yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [nite kim,]*

4.Deler-idi çuḳalı **nite kim** biz / Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1622). [niteki,]*

5.**Nite kim** baña rahm édüp Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı bu dem ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [nitekim,]*

6.Gerçi ḥüsni beyāna ṣıġmaz-ıdı / **Nitekim** ʿışḳı cāna ṣıgmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2333). [nitekim,]*

7.Bu şerefden temām ola zeynüñ / **Nitekim** eyle-y-idi ceddeynüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [nitekim,]*

8.Destini ṣoḳdı zīr-i pīrehene / **Nitekim** deste-i güle semene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2078). [nitekim,]*

9.Semʿun içün k'ana nidā-yı cenān / İrişür nitekim sadā-yı zebān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128*). [nitekim,]*

10.Ditredi cismi **nitekim** yapraḳ / Ḳoydı aġzına bir avuç topraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [nitekim,]*

11.Ol sebebden serī'-idi gāmı / **Nitekim** rüzgāruñ eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [nitekim,]*

12.Def i ṣūret degişdi ol dāye / Perde altında **nitekim** saye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [nitekim,]*

13.Biri baş eğdi **nitekim** ḥalḳa / Dédi iy luṭf-i ʿām éden ḫalḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4142). [nitekim,]*

14.Ẓāhir oldı ʿurūk-ı pey ne ki var / Oldı ol çenge **nitekim** evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [nitekim,]*

nitekim: *Gerçekten, hakikaten.*

1.Dédi iy dāye genc-i pinhānum / Gizlüdür dilde **nitekim** cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2569). [nitekim,]*

niteki mūm yak: *Mum gibi yakmak; dert, elem içinde bırakmak.*

1.Beni vaṣluñdan étdiler maḥrūm / **Yaḳdılar** ḥasretüñde **niteki mūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1143). [niteki mūm yaḳ,]*

niyāz: *Saygı, hürmet.*

1.Ṭurdı āvāze étdi nāz-ıla / Dāyeler irdiler **niyāz**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2789) [niyāz-ıla, -ıla]*

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica.*

1.Ṣalsa çevgānı nāz-ıla maḥbûb / Ser éderdi aña **niyāz**-ıla ṭop *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [niyāz-ıla, -ıla]*

2.Aġladı zār zār rāz-ıla / Dedi Aʿrābī **niyāz-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3749). [niyāz-ıla, -ıla]*

3.Ṭurdı serv-i ḫırāmı nāz-ıla / Vardı yāre dedi **niyaz-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [niyaz-ıla, -ıla]*

4.Oldı ʿāşıḳ **niyāzı** ḫışm-āmīz / Kendü cānına çekdi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4501). [niyāzı, -ı]*

5.Yine yiñileyüp **niyāzların** / Yāre "arż étdi eski rāzların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4384). [niyāzların, -lar, -ın]*

6.Zārīler eyler-idi rāz-ıla / Dér-idi aġlayup **niyāz-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5051). [niyāz-ıla, -ıla]*

7.Çünki şeh bu **niyāzı** eyledi gūş / Oldı deryā-yı şefḳati pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [niyāzı, -ı]*

niyāz: *Dua etme, yalvarma.*

1.Gūş-ı luṭfum **niyāzın** eyledi gūş / Oldı deryā-yı raḥmetüm pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5528). [niyāzın, -ın]*

2.Ne riyāżat ne çille vü ne **niyāz** / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121). [niyāz,]*

3.Gördi bir yaña enbiyā ṣaf ṣaf / Her biri bir **niyāza** açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [niyāza, -a]*

niyāz ét: *Dilemek, istemek; yalvarıp yakarmak II dua etmek.*

1.**Étdi** dergāh-ı Ḥaḳḳa dürlü **niyāz** / Diledi kendüzine ʿömr-i dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1033). [niyāz ét, -di]*

2.Her birisi bu resme nāz étdi / Vaṣl-içün Yūsufa **niyāz étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4146). [niyāz ét, -di]*

3.Çün Zelīḫā bu resme **étdi niyāz** / Oldı Yūsuf yine ta'allül-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [niyāz ét, -di]*

4.Yüz çevürdi olardan ol gül-i nāz / Bī-niyāza bu resme **étdi niyāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [niyāz ét, -di]*

5.Ol daḥi şükr-içün namāz étdi / Maġfiret istedi **niyāz étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [niyāz ét, -di]*

6.Yüz urup ḥażrete **niyāz étdi** / ʿĀlem-i dilde keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3684). [niyāz ét, -di]*

niyāz eyle: *Dilemek, istemek; yalvarıp yakarmak II dua etmek.*

1.Bir ṭarafda bu aña nāz eyler / Ol buña yalvarup **niyāz eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [niyāz eyle, -r]*

2.Ki Zeliḫā olup saña hem-rāz / **Eyledi** çünki ʿarż-ı ʿacz ü **niyāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [niyāz eyle, -di]*

3.Gūş-ı luṭfum **niyāzın eyledi** gūş / Oldı deryā-yı raḥmetüm pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5528).[niyāz eyle, -di]*

niyāz ḳıl: *Dilemek, istemek; yalvarıp yakarmak II dua etmek.*

1.Anda Ṣıddīḳ tā namāz ḳıla / Bī-niyāzı añup **niyāz ḳıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [niyāz ḳıl, -a]*

niyāza şürūʿ ét: *Duaya başlamak, dua etmek.*

1.Kendü ṭurdı namāza étdi şürūʿ / Fāriġ olup **niyāza étdi şürūʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1354). [niyāza şürūʿ ét, -di]*

niyet: *Niyet, maksat.*

1.Gezmege oynamaġa ṭoymaz-ıdı / Bunlaruñ **niyetini** ṭuymaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 848). [niyetini, -i, -n, -i]*

2.Ṣalmış-ıdum bu **niyet**te ḳurʿa / Cāmīden irdi nāgehān cürʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 346). [niyette, -te]*

3.Başladı dürlü dürlü āşūba / Bildi Yaʿḳūb anuñ çü **niyetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 627). [niyyetini, -i, -n, -i]*

nī-zād: *Yiyeceksiz, azıksız (hızlı bir şekilde bir yere gitmek.)*

1.Nāḳaya çünki vāṣıl oldı murād / Gétdi Kenʿāna yél gibi **nī-zād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [nī-zād,]*

nizār: *Zayıf, aciz, düşkün.*

1.Étdi éki ḥilāl ol ayı **nizār** / Étdi bir dāne ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [nizār,]*

nizār ol: *Zayıflamak II güçsüzleşmek.*

1.Her ki zer vérdi gördi zār oldı / Zer gibi zerd olup **nizār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [nizār ol, -dı]*

nizār u naḥif ol: *Zayıf, düşkün olmak II zayıflıktan bitkin olmak.*

1.Ṭaʿamuñ oldı-y-ısa ol miyān-ı laṭīf / **Olasın** mūy-veş **nizār u naḥif** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1378). [nizār u naḥif ol, -a, -sın]*

nīze: *Mızrak,süngü, kargı.*

1.**Nīze** alsa eline ol ḥūnī / Ḥalḳa gibi ḳapaydı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [nīze,]*

nīze-i melāmet: *Kınanma, ayıplanma mızrağı.*

1.Yūsufa söyledi ʿazāmet-ile / Ṭaʿn édüp **nīze-i melāmet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4603). [nīze-i melāmet, -ile]*

noḳṣān: *Eksiklik, kusur; hata.*

1.Çün teraḳḳi éde bu **noḳṣāndan** / Cāna baḳmaz ṣafā-yı cānāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [noḳṣāndan, -dan]*

2.Her sütūn üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan artuḳ teninde yoḳ **noḳṣān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [noḳṣān,]*

noḳṣān olma: *Eksilmemek, azalmamak.*

1.Konsa mihmān ḫānesine cihān / Yése **olmazdı** ḥabbece **noḳṣān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [noḳṣān olma, -z, -dı]*

noḳta: *Nokta; zerre gibi küçük.*

1. **Noḳtayam** ben kitāb-ı ṣunʿından / Ẕerreyem āftāb-ı ṣunʿından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1946). [noḳtayam, -y, -am]*

nokṭa-i cīm: *Cim harfinin noktası (Beyitte ceberut kelimesindéki cim harfinin noktası kastedilerek "kâinatın Allah'ın büyüklüğü karşısında nokta kadar olduğu" anlamında kullanılmıştır.).*

1.Bu ḳadar vüsʿat ile ʿarş-ı ʿaẕīm / Ceberutına göre **noḳṭa-i cīm** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[noḳṭa-i cīm,]*

nokṭa-i ġam: *Keder noktası.*

1.**Noḳṭa-i ġam** medār-ı devri anuñ / Dūr endīşe gibi ġavri anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 895). [noḳṭa-i ġam,]*

nokta-i ṣafḥa-i cemāl: *Güzel yüz sayfasının noktası; sevgilinin yüzündeki ben.*

1.Elif-i kāmet-i nihālüñ-içün / **Noḳta-i ṣafḥa-i cemālüñ**-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4443). [noḳta-i ṣafḥa-i cemāl, -üñ, -içün]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar?*

1.Gelmedi vücūda senden evvel / Ger āḫir **ise** n'ola zemanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 194*). [n'ola, -a]*

2.Cismüñ **n'ola** ibn-i Ādem ise /Ebdür ḳamu cedlere revān'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [n'ola, -a]*

3.Ki ṣafā ṭoldı bezme nāmuñ-ıla / Ḫurrem étsen n' ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [n'ol, -a]*

4.Her kimüñ üns-i Ḥaḳḳ ola baḫşī / **N'ola** olsa enīs aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [n'ola,]*

5.**N'ola** görsem o mihri ben ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [n'ola,]*

6.Evc-i maʿnāya étmeyen pervāz / Sözüñi **n'ola** ṣansa ṣūret-bāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3484). [n'ola,]*

7.Yüzini görmesevüz **n'ola** ḳāniʿuz aña kim / Ḳapusı Kaʿbesi ʿāṣıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [n'ola,]*

8.ʿİrfānda ḳamudan aḳdem olduñ / Tapun **n'ola** dérse mā ʿarefnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 223). [n'ola,]*

9.Dédi iy nūr-ı dīde olma melūl / Mışrdan gelmediyse **n'ola** resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [n'ola,]*

10.**N'ola** sāyeñde iy ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [n'ola,]*

11.**N'ola** getdiyse laʿl-ile güherüm / Elüme girdi yār-i sim-berüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3597). [n'ola,]*

12.Cennet olsa **n'ola** çirāgāhum / Nāḳa-i Sāliḥ olsa hem-rāhüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3779). [n'ola,]*

13.Göñül açan kilid-i ḥikmet-ile / Ḳufl açarsa **n'ola** işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4548). [n'ola,]*

14.Yoġ-iken var-éden ten ü cānı / **N'ola** söyletse ṭıfl-iken anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [n'ola,]*

15.Rāstem **n'ola** güccüg-ise yaşum / Ṭoġrıyam n'ola egri-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [n'ola,]*

16.Rāstem n'ola güccüg-ise yaşum / Ṭoġrıyam **n'ola** egri-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [n'ola,]*

17.**N'ola** ḳalmasa gūşınuñ güheri / Bes-idi aña dilberi ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5365). [n'ola,]*

18.Görürem cān gözi-y-ile dīdārı / Ten gözi **n'ola** görmese yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [n'ola,]*

19.Ṭoġalı ġam géçürürem serden / Ṭoġmayaydum **n'olaydı** māderden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5057). [n'ola, -y, -dı]*

20.Dileseñ **n'ola** Rabb-i ʿizzetden / Bir ʿaṣā vèrse bāġ-ı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 599). [n'ola,]*

21.Nazar ehline ʿibret oldı cihān / **N'ola** Yūsuf bizümle olsa revan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [n'ola,]*

22.Bunlar ol yérde muntaẓırlar-ıdı / Āḫir-i kār **n'ola** dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [n'ola,]*

23.**N'ola** géyse nemed o zībā ḫad / Olur āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [n'ola,]*

24.Ḳalmadı şimdi bende ʿaḳl-ıla dil / **N'ola** benden ḳaçarsa her ʿāḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [n'ola,]*

25.Dédi bir müşterī ki iy meh-i ḫūr / Gelse **n'olaydı** nūr üstine nūr *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [n'olaydı, -a, -y, -dı]

n'olaydı: *Ne olur, keşke.*

1.Ki **n'olaydı** ben olaydum ol Nīl / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). *[n'olaydı, -a, -y, -dı]*

2.Ki **n'olaydı** miyān-ı yāre eger / Sīm sā'idlerüm olaydı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3616). [n'olaydı, -a, -y, -dı]*

Dédiler riḳḳat-ile dönüp aña / Olmayaydı bu iş **n'olaydı** saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [n'olaydı,]*

n'ola: *"Çok mu ,ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.*

1.Ḥaḳḳ seni étdi çün felek-pāye / **N'ola** ṣalsañ fütādeñe sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [n'ola, -a]*

2.Ṭıfl olaldan ṭufeylidür ġamuña / **N'ola** irerse vaṣl-ı ḫürremüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3958). [n'ola, -a]*

3.Naḥl-i kaddüñ ruṭablarından eger / **N'ola** ber yése geh geh ol dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [n'ola, -a]*

n'ol: *Ne olmak, nereye gitmek.*

1.Dédi **n'oldı** ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [n'oldı, -dı]*

n'ola: *Ne olur, nasıl olur?*

1.Baña maʿlūmdur ḥikāyet-i ḥāl / Ṣabr édüp gözlerem ki **n'ola** me'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [n'ola,]*

n'ola: *"Nedir" soru zamiri.*

1.Çāh oldur ki çāh-ı Yūsuf ola / Var ḳıyās ét anuñ zülāli **n'ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [n'ola,]*

2.Pederi dédi **n'ola** dermānuñ / Dé ki sa'yında olalum anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [n'ola,]*

3.Dédi çün vāḳiʿ ola ol taḳdīr / **N'ola** ḫalkuñ ḥayātına tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [n'ola,]*

4.Raḥmet iner añılsa çün ṣuleḥā / Var ḳıyāṣ ét bu ẕikre **n'ola** cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [n'ola,]*

n'ola: *"Ne olur?" anlamında istek, temenni sözü.*

1. **N'ola** yérden götürseñ ol ḫāki / İrse dāmān-ı pāküñe tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [n'ola,]*
2. Her gün āh eyler étmedin o günāh / **N'ol**a yād étse anı ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [n'ola,]*

n'oldı: *Ne oldu, ne ḥāle geldi?*

1. Münkesir ḳalbüñüñ nedür ḫāli / **N'oldı** mecrūḥ cismüñ aḥvāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 998). [n'oldı,]*
2. Yalvarup ḫāṣ dāye ṣordı aña / K'iy gözüm nūrı yine **n'oldı** saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [n'oldı,]*

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik.*

1. Ders-i İdrīs hikmetiy'çün anun / Hikmetiy'le **nübüvvet**iy'çün anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 138*). [nübüvvetiy'çün, -i, -y, -çün]*
2. Baʿžısı eyleyüp o daʿvetini / Diledi oġlına **nübüvveti**ni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). [nübüvvetini, -i, -n, -i]*

nübüvvet bināsı: *Peygamberlik binası II peygamberlik mesleği.*

1. Nūr-ıla oldı ṭıynetine sirişt / Tā **nübüvvet bināsına** ola ḫişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 177). [nübüvvet bināsı, -n, -a]*

nübüvvet sipihrinüñ māhı: *Peygamberlik göğünün ayı (Hz. Muhammed) (Peygamberlik, gökyüzüne; Hz. Muhammed de o gökyüzündeki aya benzetilmiştir.)*

1. Ol **nübüvvet sipihrinüñ māhı** / Ol velāyet vilāyeti şahı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 168). [nübüvvet sipihrinüñ māhı, -i, -nüñ-ı]*

nücūm: *Yıldızlar.*

1. Bu **nücūm** arasında māh miṣāl / Ḳubbe-i çetr-i bār-gāh-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3044). [nücūm,]*

2. Gök çemen üzre aḳ çadır gūyā / Yére éndi **nücūmı**-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [nücūmı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

3. Ḥūb-rūlar içinde ol dilber / Ṣan **nücūm** arasında şems ü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456). [nücūm,]*

nücūm: *Yıldızlar (Peygamberler topluluğu bağlamında)*

1. Dīn-i Ḥaḳḳ burcına ḳamusı **nücūm** / Her birinüñ maḳāmı var maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [nücūm,]*

nücūm: *Yıldızlar (Hz. Yusuf'a rüyasında secde eden on bir yıldız, Hz. Yusuf'un on bir kardeşi)*

1. Ḥüsni ayınuñ oldı çār-dehi / Ḳul èdindi **nücūm** ü Mihr ü Mehi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 617). [nücūm,]*

nüfūr ol: *Ürküp kaçmak.*

1. Çünki ʿāşıḳdan **ola** yār **nüfūr** / Ṣūreta aḳreb-ise maʿnide dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [nüfūr ol, -a]*

nüfūs: *Nefisler, ruhlar II İnsanlar.*

1.Çın seḥer çün teneffüs étdi nesim / İrdi andan **nüfūse** ḥaẕẕ-ı ʿazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [nüfūse, -e]*

nūh: *Hz. Nuh.*

1.Nūh-içün kim hezār sāle yakīn / Eyledi mihnet-ile daʿvet-i dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139). [nūh-içün, -içün]*

nüh: *Dokuz, sayı sıfatı.*

1. İlla pertāb olınsa ol seḥerī / Nüh felek ṭutar-ıdı **nüh** siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [nüh,]*

nüh felek: *Dokuz felek, göğün dokuz katı II bütün gökyüzü.*

1.İlla pertāb olınsa ol seḥerī / **Nüh felek** ṭutar-ıdı nüh siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [nüh felek,]*

nüh felek-kadr: *Dokuz kat gökte sevilen (Hz. Osman).*

1. **Nüh felek-kadr**-idi bu yār-ı güzīn / Oldı şemseyn-i ezhereyne ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 296). [nüh felek-kadr,]*

nüh ṭārem: *Dokuz kubbe, dokuz kat gök II tüm dünya.*

1.Çün temām oldı ḫāne-i heftüm / Oldı pür şeş cihāt ü **nüh ṭārem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4297). [nüh ṭārem,]*

nuhās: *Bakır (Altına göre bakırın kıymetsiz olması bağlamından hareketle bir olan Allah'a göre kıymetsiz olan putlar.)*

1.Cūşa geldi o ḳulzüm-i bī-reng / Ki zerüm bu **nuhāsa** olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [nuhāsa, -a]*

nühüft: *Gizli, saklı.*

1.Dilemen rāstı celīsüñ olam / Perde içre **nühüft** enīsüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4379). [nühüft,]*

nühüft ét: *Gizlemek, saklamak.*

1.Çünki étdi gül-i murādı şüküft / Diledi **éde** cānı gibi **nühüft** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [nühüft ét, -e]*

nuhūset: *Uğursuzluk.*

1.Naḥs olanuñ işi **nuḥūsetdür** / Çünki ṣuret delīl-i sīretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1760). [nuḥūsetdür, -dür]*

2.Bu **nuḥūsetden** ol Züḥāl-āyīn / Eyledi Ayı menzil-i Pervīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [nuḥūsetden, -den]*

nükhet: *Güzel koku.*

1.Nükhetüñden irişmese dem-i gül / Ġonça-veş ḳan ṭolar dil-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3217). [nükhetüñden, -üñ, -den]*

nükhet-i gül: *Gül kokusu; sevgilinin kokusu.*

1.Derd-ile ġulġul étdi ol bülbül / Vāṣıl olup aña bu **nükhet-i gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [nükhet-i gül,]*

nükhet-i sünbül: *Güzel kokulu sünbül.*

1.Būy-ı gülden urur demi bülbül / Dāmdur aña **nükhet-i sünbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3168). [nükhet-i sünbül,]*

nuḳl: *Meze, çerez.*

1. Nuḳlum olmayıcaḳ o mey-gūn leb / Ḫōş ola nūşum olsa nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [nuḳlum, -um]*

nukl: *Meze, çerez (Muhabbet şarabının mezesi marifet, Allah'ı bilme bağlamında.)*

1.Ma'rifet **nuḳl** ü mey maḥabbet ola / Şāhd-i meclisüm ḥaḳiḳat ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [nuḳl,]*

nükte: *Herkesin anlayamadığı ince mana, söz*

1.Gétdi ṣabrum aña irişme-y-ile / **Nükteler** söyledi girişme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2693). [nükteler, -ler]*

2.Ehl-i ʿilme bu **nükte** rūşendür / Kişi bilmedügine düşmendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4799). [nükte,]*

3.Cümle bu **nüktede** muvāfıḳdur / Ki Zelīḫā ḳulına ʿāşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [nüktede, -de]*

4.Söz yüzin Yūsuf andan eyledi pīç / **Nüktesine** cevāb vérmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [nüktesine, -s, -i, -n, -e]*

5.Söyledi gerçi bunca **nükteleri** / Yūsufuñ olmadı velī naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [nükteleri, -ler, -i]*

nukūş: *Nakışlar, resimler.*

1.Şöyle kim olsa ol **nuḳūşa** naẓar / Ṣulanurdı dehen çü ġonça-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [nuḳūşa, -a]*

nukūş-i muḫāl: *İmkansız resimler, suretler (Gerçek olması imkansız hayaller, düşler bağlamında.)*

1.Ġālib olup taṣarrufında ḫayāl / Levḥa naḳş eylemiş **nuḳūş-i muḫāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5170). [nuḳūş-i muḫāl,]*

nümūne: *Örnek, misal.*

1.ʿĀrıżı cennete **nümūne**-y-idi / Gülleri anda güne güne-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2346). [nümūne-y-idi, -y, -idi]*

nūn: *"Nun" harfi II sevgilinin kaşları.*

1.**Nūn** içinde bu ʿaynı kim yazdı / Māh içinde bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [nūn,]*

2.Ḳaşı ol ṣafḥa-i sürūr üzre / **Nūndur** ṣan yazıldı nūr üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [nūndur, -dur]*

3.**Nūnı** altında ʿayni ṣad miṣāl / Ékisinden göründi naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [nūnı, -ı]*

nūr: *Işık, ziya; aydınlık, nur.*

1.Ṭoldı ʿālem duʿā'sı-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi geldi yérine **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [nūr,]*

2.Ḥüsni bustānı **nūr** u ruḫleri nūr / Sā'idi ṣanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [nūr,]*

3.**Nūrı**-y-ıla velī bu şems-i żuḥā / Eyledi anları nite ki sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [nūrı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

4.Dil-i ʿāşıḳda zāhir oldı o **nūr** / Étdi evvelki ṣūret-ile ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [nūr,]*

5.Gözleri rūşen ola **nūrı-y-ıla** / Ḳalbi gülşen ola sürūrı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3311). [nūrı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

6.Şāh-iken āftāb gerdūna / Fer vérür **nūrı**-y-ıla her dūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [nūrı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

7.Külḫan-ısa maḳāmı gül-şen olur / Ẓulmeti **nūrı**-y-ıla rūşen olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [nūrı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

8.Alnı **nūrı** sürūr-ı ġam-nākān / Ḳaşı miḥrabı ḳıble-i pākān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2431). [nūrı, -ı]*

9.Kim bulurdu cenāb-ı vaḥdete yol / Muṣṭafā **nūru** olmasa tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [nūru, -u]*

10.**Nūr-ıla** ṭoldı rūşen oldı içi / Ḫār ḳalmadı gülşen oldı içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [nūr-ıla, --ıla]*

11.Ẕerre nūr-ıla n'içün ola faḫūr / Maʿnide mihruñ olıcaḳ ol **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039) [nūr,]*

12.Ḥüsni bustānı nūr u ruḫleri **nūr** / Sā'idi ṣanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [nūr,]*

13.Ehl-i şevḳa sürūr arturdı / Nūr üstine **nūr** arturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [nūr,]*

14.Her evüñ reng ü **nūrı** bir dürlü / Her birinüñ sürūrı bir dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [nūrı, -ı]*

15.Güle vérdi ḳızılca reng ü revāc / **Nūr** arturdı nūra isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [nūr,]*

16.Güle vérdi ḳızılca reng ü revāc / Nūr arturdı **nūra** isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [nūra, -a]*

17.Görüp ol hey'eti bu ġayret-ḥūr / Anuñ üstine düşdi nite ki **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [nūr,]*

18.Ẓulmete düşmeñ iy Benī İsḥāḳ / **Nūruñuzla** ṭolu-y-iken āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1499). [nūruñuzla, -uñuz, -la]*

19.Oldı ol meh şu resme nūrānī / Ki görenler ṣanurdı **nūr** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [nūr,]*

20.Ḥasenāt éde seyyi'ātın anuñ / **Nūr-**ıla ṭoldura cihatın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [nūr-ıla, --ıla]*

21.Ḥüsni bedrin çü ẓāhir étdi Celīl / **Nūr-**ıla toldı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [nūr-ıla, --ıla]*

22.Nāruñuz oldı baña āb-ı ḥayaṭ / Toldı **nūr-ıla** buḳʿa-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 994). [nūr-ıla, --ıla]*

23.Oturur ʿizz ü nāz ü **nūr-**ıla / Bir serīr üzre gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [nūr-ıla, --ıla]*

24.Olmış eṭrāfı **nūr-ıla** rūşen / Olmış ol buḳʿa Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [nūr-ıla, --ıla]*

25.Ufuḳ eyle kenārını çāhuñ / Ṣalsun āfāḳa **nūrını** māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [nūrını, -ı, -n, -ı]*

26.Her birinden bu **nūr** oldı çü ġayb / Ġıybet édüp atasın eyledi ʿayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1689). [nūr,]*

27.Beşere beñzemez ferişte gibi / Ḳalıbı **nūr-**ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [nūr-ıla, --ıla]*

28.Ẕerre **nūr-**ıla n'içün ola faḫūr / Maʿnide mihruñ olıcaḳ ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039). [nūr-ıla, --ıla]*

29.Her ne māhīye kim irişdi bu nūr / Oldı Nīl içre **nūr-**ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [nūr-ıla, --ıla]*

30.Bir seḥer kim bu ṭāḳ-ı mīnā-rū / **Nūr-**ıla oldı ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [nūr-ıla, --ıla]*

31.Māha Pervīn gūşvār étdi / **Nūr-**ıla mihri şerm-sār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2379). [nūr-ıla, --ıla]*

32.Gördi ol mürġ-zār-i bāġ-i cemāl / **Nūrdan** ḳubbe-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3042). [nūrdan, -dan]*

33.Dédi ger şeh vérürse destūrı / Géderem tā bulınca ol **nūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [nūrı, -ı]*

34.Cāna mażmūnı oldı çün manẓūr / Ṭoldı dilde sürūr dīdede **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [nūr,]*

35.Toldı **nūr** u żiyā feżası anuñ / İʿtidāliy'ledür hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [nūr,]*

36.Her ne māhīye kim irişdi bu nūr / Oldı Nīl içre nūr-ıla meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2094). [nūr,]*

37.Bende olmaduġına bu ḥūrī / Bize bürhān yiter yüzi **nūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [nūrı, -ı]*

38.Şemʿ kim meclisüñde **nūr-ıdı** / Ḫandesi sīneñe sürūr-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 871). [nūr-ıdı, --ı, --dı]*

39.Şafaḳuñ çün söyündi tennūrı / Ḳalmadı cān ṣafāsı ten **nūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [nūrı, -ı]*

40.Çün bu on bir sülāle étdi ẓuhūr / On sekiz biñ cihānı ḳapladı **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [nūr,]*

41.Çün yéñinden éder cihāna ẓuhūr / Ādemī şekl olur öñünde bu **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [nūr,]*

42.Ehl-i şevḳa sürūr arturdı / **Nūr** üstine nūr arturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [nūr,]*

43.Ḳaşı ol ṣafḥa-i sürūr üzre / Nūndur ṣan yazıldı **nūr** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [nūr,]*

44.Üns miḫrābı içre ḳāyim o **nūr** / Ẕikr éder Ḥāliḳını dāyim o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [nūr,]*

nūr: *Işık, nur, aydınlık II yüzü nur gibi parlak sevgili*

1.Reşk éderdi cemāline ḥūri / Nār olsun yédüñse ol **nūri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [nūri, -i]*

2.Ḳurratü'l-ʿayn-iken ṭapuña o **nūr** / Nār-ı haẕm-ıla ola mı mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [nūr,]*

3.Ol maḳāma irişdi çünki mürūr / Düşdi māder mezārı üzre bu **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [nūr,]*

4.Ḳomadı hem libāsın ol **nūra** / Ḳatı kāfirlik itdi kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [nūra, -a]*

5.Ṭurdı Mālikden istedi destūr / Ki vidāʿ éde iḫvetin ol **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [nūr,]*

6.Olmaz insānda vü perīde bu **nūr** / Ola ḥāşā ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [nūr,]*

7.Olmaz insānda vü perīde bu nūr / Ola ḥāşā ki āferīde bu **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [nūr,]*

8.Görüp ol **nūrı** vecde düşdi sipihr / Tañ mı étdiyse secde māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [nūrı, -ı]*

9.Ki ḳanı Yūsufuñ yüzi **nūrı** / Şemʿin andan yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [nūrı, -ı]*

10.Üns miḫrābı içre ḳāyim o **nūr** / Ẕikr éder Ḥāliḳını dāyim o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [nūr,]*

11.**Nūra** ḥacet degüldi gerçi bu iş / Yunsa yunmışdı yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [nūra, -a]*

12.Gördi bu ḥālini dédi dāye / İy yüzüñ **nūrına** güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [nūrına, -ı, -n, -a]*

13.Hem-demüñ oldı çün bu zümre-i ḥūr / **Nūruñ** arturdı gibi şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [nūruñ, -uñ]*

14.Gördi çünʿaksini muḳābil o **nūr** / Buldı naḳdeʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [nūr,]*

15.Gördi çünʿaksini muḳābil o nūr / Buldı naḳdeʿayār-ı kāmil o **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [nūr,]*

16.Oldı ʿāşıḳ żamīri pür-ümmīd / Ki ṣala **nūrın** üstine ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [nūrın, -ın]*

17.Sizeʿarż eyleseʿiẕārın o **nūr** / Ben ġarībi ṭutarduñuz ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [nūr,]*

18.Yüz döşeyüp ḳaṭīfe yérine ḥūr / Muntaẓırlar ḳudūmüñe iy **ñūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [ñūr,]*

19.Mihrini eyledükce her biri fāş / Oldı ol **nūra** dūr çün ḫuffāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [nūra, -a]*

20.Nūr-ā-nūr oldı reng-i isfīdāc / Sāye ṣaldı o **nūra** zerrīn tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [nūra, -a]*

21.Naẓarı düşdi çün Zelīḫānuñ / **Nūrı** tābına döymedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [nūrı, -ı]*

22.Görüp ol **nurı** yitürüp özüni / Sāye-veş yére ṣaldı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6121). [nurı, -ı]*

23.Ėtdi nilüferini Nil-i kebūd / **Nūr**-iken vérdi aña ẓulmet-i dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6244). [nūr-iken, -iken]*

24.Géydi başına vü ḳuşandı o **nūr** / Tavḳ-ı ḫaḳan ü efser-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [nūr,]*

nūr: *Allah'ın tecellisi, nuru.*

1.Étdi tesbīḥi **nūrı** cānuma kār / Sīnesinde ʿaceb ne āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [nūrı, -ı]*

2.Gelmese ʿālem-i vücūda żiyā /Nūr olmazdı şāhid-i meşḥûd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 60). [nūr,]*

3.**Nūr** olmasa ẓāhir ola mı hīç / Ẕıll-ı memdūd ü żav'-i nā-maḥdūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 64). [nūr,]*

4.Naẕar éden bu **nūr** ile gördü / ʿālemi ẕerre ẕerreyi ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 72). [nūr,]*

5.Başaruñ hakkı kim görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129*). [nūr,]*

6.Sāyede **nūra** secde eyler idi / Olsa ʿaynında ẕerre deñlü şühūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [nūra, -a]*

7.Ẕerre maʿnīde **nūrdur** ammā / Ṣūretā farḳ etti ẓıll-i ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [nūrdur, -dur]*

8.Çünki ḫalḳ étdi Ādemi Raḥmān / Étdi ʿaynına **nūrını** iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 447). [nūrını, -ı, -n, -ı]*

9.Ġayba ol **nūr**-ıla çün açdı başar / Étdi ervāḥ-ı nesli üzre nazar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [nūr-ıla, -ıla]*

10.Gāh éder **nūra** sāye gibi sücūd / Ḳurba irer éder çü ṭarḥ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [nūra, -a]*

11.Tā ki aḫlāḳı sende ẓāhir ola / **Nūrı** cānuñ yüzinde bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [nūrı, -ı]*

12.Her kime kim sirāyet éde bu **nūr** / Ẓāhir ü bāṭının ḳılur maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [nūr,]*

13.Cūdınuñ āsmān ḫubābıdur / **Nūrınuñ** āftāb tābıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4458). [nūrınuñ, -ı, -nuñ]*

nūr: *Aydınlık, nur. (Peygamberlik nuru bağlamında.)*

1.Ḫulletiy'çün Ḫalīl-i Raḥmānuñ / Dem-i nār içre nūrıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 140*). [nūr,]*

nūr: *Aydınlık, ışık, ziya; ilim, marifet nuru.*

1.Ḳaldı ẓulmetde cümle dīde-i kūr / Ne icāẕet dilersin irmege **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [nūr,]*

nūr: *(Göz) nuru II gözün görme duyusu.*

1.Beni şimdi ki ḥaḳ yola şalduñ / Vér o **nūrı** ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [nūrı, -ı]*

2.Müşk-i Tātār oldı kāfūrı / Buldı nergesleri yine **nūrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [nūrı, -ı]*

3.Gözlerüm **nūrı** nā-bedīd oldı / Aġlamaḳdan gözüm sepīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6021). [nūrı, -ı]*

4.Gözüme **nūr** odur dilüme sürūr / Gözümi ètmesün Ḫudā bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [nūr,]*

5.Dédi müşküñ ne eyledi kāfūr / Dédi vardı aña gözümdeki **nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [nūr,*

6.Yine gelsün gözüme **nūr-ıla** fer / Tā cemālüñ günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [nūr-ıla, -ıla]*

7.Ėledüp anı örtesiz yüzine / Tā yine **nūr** u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [nūr,]*

8.Ḫaber-i vaṣl életdi ʿuṣṣāḳa / **Nūr** u fer vérdi çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [nūr,]*

nūr akıt: *(Her yeri) nurlandırmak, parlatmak. (Sevgilinin gülmesi bağlamında.)*

1.Gülse **nūr aḳıdur** Süreyyādan / Sözi leẕẕetlü ḳand u ḥālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [nūr aḳıt, -ur]*

nūr al: *Nurlanmak, aydınlanmak.*

1.Uġrasa kimse ṭarf-ı yārinden / Nūr alurdı göze ġubārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5381). [nūr al, -ur, -dı]*

nūr içinde nūr: *Nurlar, aydınlıklar içinde (Huzurlu, saadetli).*

1.Cesedüñ étdün-ise nūrānī / Bulasın **nūr içinde nūr** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 317). [nūr içinde nūr,]*

nūr ol: *Nurlanmak, aydınlanmak, parlamak.*

1.Çün dāmenüñi ḳomadı elden / **Nūr olsa** ʿaceb mi dest-i Mūsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 205*). [nūr ol, -sa]*

2.ʿĀḳıbet **nūr olur** bu şevḳ-ıla / Cān-ı şīrīn vérüp bu ẕevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [nūr ol, -ur]*

nūr ol: *Nurlandırmak, aydınlatmak. (Çok sevilen olmak bağlamında.)*

1.Yüzüni urdı yine gül yüzine / Dédi iy **nūr ol**an bu cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [nūr ol, -an]*

nūr şaçıl: *Her tarafın ışıklanıp aydınlanması, her yerin parlaması.*

1.Güldi güller çiçekler açıldı / Nevr yérine **nūr şaçıldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [nūr şaçıl, -dı]*

2.Şevk-ıla beste diller açıldı / Cümle etrāfa **nūr saçıldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2939). [nūr saçıl, -dı]*

nūr şeybet: *(Ak saç, sakal anlamında) nurlu saç, sakal.*

1.Cedd-i ā'ẕam Ḫalīl ḥürmetiy'çün / Yüzi ayında **nūr şeybet**iy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1169). [nūr şeybet, -i, -y, -çün]*

nūr üstine nūr: *Ayın ve müşteri yıldızının ışığı II güzellik güzellik üstüne; güzeller bir arada (olmak).*

1.Dédi bir müşterī ki iy meh-i ḥūr / Gelse n'olaydı **nūr üstine nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4135). [nūr üstine nūr,]*

nūr vér: *Nur vermek, aydınlatmak.*

1.Géydi şemsi ʿimāme farḳına / **Nūr vérdi** cemāli şarḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115). [nūr vér, -di]*

2.**Nūr vérsem** bahā çerāġına / Aña baḳmaz deñer ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3925). [nūr vér, -se, -m]*

nura ġark ét: *Çokça nimetler vermek; nurlar içinde bırakmak.*

1.Kiẕbden ṣıdḳı farḳ éden sensin / Ṣādıḳı **nura ġarḳ éden** sensin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [nura ġarḳ ét, -en]*

nūra ġark ol: *Nur ile dolmak.*

1.Tāc-ı ʿizzet külāh-ı farḳ olmış / Başdan ayaġa **nūra ġarḳ ol**mış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 459). [nūra ġarḳ ol, -mış]*

nūra müstaġrak (ol): *Nurlanmak, nur içinde olmak.*

1.Gördi seccāde üzre luṭf-ı ilāh / **Nūra müstaġraḳ** oturur çün māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [nūra müstaġraḳ (ol), -ur]*

nūrānī: *Işıklı, nurlu, parlak.*

1.Düşse **nūrānī** sīneye bu niʿāl / Ḳamer üzre düşerdi ṣan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [nūrānī,]*

2.Nūra **nūrānī** géydi pīreheni / Pīrehen étdi aḳ güle semeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [nūrānī,]*

nūrānī ol: *Nurlu olmak, parlamak.*

1.Her ne māhī ki yıyladı çün anı / Māh-veş cismi **oldı nūrānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [nūrānī ol, -dı]*

2.**Oldı** ol meh şu resme **nūrānī** / Ki görenler ṣanurdı nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [nūrānī ol, -dı]*

nūr-ā-nūr ol: *Nurlarla, güzelliklerle dolu olmak.*

1.**Nūr-ā-nūr oldı** reng-i isfīdāc / Sāye ṣaldı o nūra zerrīn tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [nūr-ā-nūr ol, -du]*

nūr-baḫş-i mihr-i cihān: *Cihanın nur saçan güneşi.*

1.ʿIşḳdur **nūr-baḫş-i mihr-i cihan /** Günc-i maġribde nice ola nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2517). [nūr-baḫş-i mihr-i cihān,]*

nūrdan: *Işıklı, parlak; nurlu.*

1.Rūşen olmaġa meclis-i ʿişret / Vérdi ol māha **nūrdan** ḫilʿat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [nūrdan,]*

2.Buña geldiyse **nūrdan** ḳandīl / Olur ol rāh-ı Ḥaḳḳa nūr delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [nūrdan,]*

3.Nüvresi **nūrdan** nite ki behişt / Hey'eti ḥikmet-ile vażʿ olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [nūrdan,]*

nūr-ender-nūr: *Nur üstüne nur. (Hz. Yusuf'la Züleyha'nın bir arada bulunmaları bağlamında.)*

1.Der muḳaffal güşāde dār-ı sürūr / Der u dīvārı **nūr-ender-nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [nūr-ender-nūr,]*

nūr-ı başar: *Göz nuru II gözün görme duyusu.*

1.Ėtmedüm ḥaḳ ṭarīḳa çünki naẓar / Ḳomaduñ gözlerümde **nūr-ı başar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5457). [nūr-ı başar,]*

nūr-ı beyāż-ı maşrık-ı dīn: *Dinin doğduğu yerin beyaz ışığı. (Akşemseddin).*

1.Ā'ni **nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı dīn** / Ḳuṭb-ı irşād şeyḫ Şemsʿüd-din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 324). [nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı dīn,]*

nūr-ı cebīn: *Alnın aydınlığı, alın parlaklığı.*

1.Māhtāba bu resme **nūr-ı cebīn** / Secde etmekde oldu aña hemīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). *[nūr-ı cebīn,]*

nūr-ı cedīd: *Yeni, taze nur II taze ışık, aydınlık.*

1.Çın seḥer çünki şāhid-i ḫurşīd / ʿāleme ʿarża ḳıldı **nūr-ı cedīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1922). [nūr-ı cedīd,]*

nūr-ı cemāl: *Güzel yüzün nuru; sevgilinin nurlu yüzü*

1.Çün göründi aña bu **nūr-ı cemāl** / Āh édüp yére düşdi sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [nūr-ı cemāl,]*

1.Dérler-idi nemüz alursañ al / Tek görinsün yine o **nūr-ı cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [nūr-ı cemāl,]*

2.Çın seḥer çünki āftāb-miṣāl / ʿarż édeydi cihāna **nūr-i cemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2406). [nūr-i cemāl,]*

nūr-ı çerāġ: *Mum, kandil nuru, ışığı. (Göz nuru, ışığı bağlamında.)*

1.Dédi iy çeşm-i cāna **nūr-ı çerāġ** / Mehden étdüm fürūġuñ-ıla ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4034). [nūr-ı çerāġ,]*

nūr-i çeşm-i şādi-yi dil: *Mutlu, sevinçli gönül gözünün nuru.*

1.Dédi iy **nūr-i çeşm-i şādi-yi dil** / Ġonçañuñ ḫandesi güşādi-yi dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2823). [nūr-i çeşm-i şādi-yi dil,]*

nūr-i çeşm: *Göz nuru, ışığı; sevgi anlatan bir seslenme sözü, gözümün nuru II sevgili.*

1.Dédi yüz luṭf-ıla ki bu māh / **Nūr-i çeşmüñdür** ekrimi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [nūr-i çeşmüñ, -üñ, -dür]*

nūr-i dīde: *Göz nuru, ışığı; sevgi anlatan bir seslenme sözü, gözümün nuru II sevgili.*

1.Dédi iy **nūr-ı dīde** olma melūl / Mışrdan gelmediyse n'ola resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [nūr-ı dīde,]*

2.Ṣolduñ iy ġonça nā-resīde-y-iken / Atdılar nāra **nūr-ı dīde-y-iken** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 999). [nūr-ı dīde, -y, -iken]*

3.Cānına od düşüp Zelīḫānuñ / Dédi iy **nūr-ı dīdesi** cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [nūr-ı dīde, -si]*

4.Ḳandasın iy **nūr-i dīde** ḳandasın / İy nihāl-i nā-resīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1230). [nūr-i dīde,]*

5.**Nūr-ı dīde**mden eyledi beni dūr / Ḳalmışam ḥasretiy'le ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1079). [nūr-ı dīde, -m, -den]*

6.İy boyı serv-i nā-resīdecügüm / Göñlüm ārāmı **nūr-ı dīdecügüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1303). [nūr-ı dīde, -cügüm]*

7.Vaḥy olundı ki **nūr-ı dīde**ñdür / Ṣadef-i ṣulbüñe ferīdendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 464). [nūr-ı dīde, -ñ, -dür]*

8.Olma iy **nūr-ı dīde** dīdeme dūr / Tā tola sīnemüñ serīri sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [nūr-ı dīde,]*

9.Ṣaḳınuñ nā-resīde Yūsufumı / Gözedüñ **nūr-ı dīde** Yūsufumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 822). [nūr-ı dīde,]*

10.Güş édüp bu sözin Zelīḫā anuñ / Dédi iy **nūr-ı didesi** cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [nūr-ı dide, -si]*

nūr-i dīde: *Göz nuru, ışığı; gözün görmesini sağlayan ışık.*

1.**Nūr-ı dīde** olursam aña eger / Eylemez ʿāleme benümle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [nūr-ı dīde,]*

nūr-ı dīde-i gerdūn: *Dünyanın gözünün nuru, göz aydınlığı (Hz. Yusuf).*

1.Çün yine **nūr-ı dīde-i gerdūn** / Étdi ḫalvet-serā-yı şebde kümūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 747). [nūr-ı dīde-i gerdūn,]*

nūr-i firāset: *Feraset nuru II anlama, idrak etme kabiliyetinin nuru.*

1.Bildi **nūr-i firāset**-ile hemān / Ki yalandur o pīrehendeki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [nūr-i firāset, -ile]*

nūr-ı ḥakk: *Allah'ın nuru. (Cenabıhakk'ın bütün mahlukatı yokluk ẓulmetinden çıkarıp idrak edilebilecek, hissedilebilecek, görülebilecek duruma getiren ilâhî tecellisi bağlamında.).*

1.Dürr-i dendānı laʿl-i ḫandāndan / Görinür **nūr-ı Ḥaḳḳ** gibi candan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2436). [nūr-ı ḥaḳḳ,]*

2.Ḥamdī āyineñi mücellā ḳıl / Ḳalbüñi **nūr-ı Ḥaḳḳa** meclā ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3674). [nūr-ı ḥaḳḳ, -a]*

nūr-ı Ḫalīl: *Dōstun nuru II Hz. İbrahim'in nuru.*

1.Ki n'olaydı ben olaydum ol Nīl / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [nūr-ı ḫalīl,]*

nūr-i ḫānedān-ı ḫalīl: *Hz. İbrahim'in neslinin nuru (Hz. İbrahim'in nesli Hz. Yakup ve ailesi bağlamında.).*

1.Bir ṭarafdan gürūh-i İsrā'īl / Seyl olup **nūr-ı ḫānedān-ı Ḫalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6114). [nūr-ı ḫānedān-ı ḫalīl,]*

2.Dédi iy **nūr-i ḫānedān-ı Ḫalīl** / Saña étdi selām Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 925). [nūr-i ḫānedān-ı ḫalīl,]*

nūr-i ḫudā: *Allah'ın nuru.*

1.Ger buña oldısa enār ġıdā / Anuñ olur ġıdāsı **nūr-i Ḫudā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [nūr-i ḫudā,]*

nūr-i ḥüsn: *Güzellik nuru.*

1.Yūsuf ol gün ki étdi ʿarż-ı bahā / **Nūr-i ḥüsniy'le** ṭoldı ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [nūr-i ḥüsn, -i, -y, -le]*

nūr-ı ilāh: *Allah'ın nuru; Allah'ın sevdiği kişi (Hz. Yusuf).*

1.Düşeli ḳaʿrına o **nūr-ı ilāh** / Beyt-i Maʿmūr olmış-ıdı o çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [nūr-ı ilāh,]*

nūr-i ʿilm: *İlmin nuru, parıltısı.*

1.Nūr-i ʿilmiy'le zeyn éden cānı / Éki ḳısm étdi ehl-i ʿişyānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 951). [nūr-i ʿilm, -i, -y, -le]*

nūr-ı īmān: *İman nuru.*

1.**Nūr-ı īmān** gibi çün étdi ẓuhūr / Küfr deycūrın eyledi mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [nūr-ı īmān,]*

nūr-ı kamer: *Ayın nuru, ayın ışığı.*

1.Günden alur çü feri nīlüfer / Ḳalbin étmez güşāde **nūr-ı ḳamer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3169). [nūr-ı ḳamer,]*

nūr-ı ḳıdem: *Allah'ın ezeli nuru, varlığı (Allah'ın varlığının başlangıcı bulunmaması ve başkasına ihtiyaç duymaksızın mevcut olması bağlamında.)*

1.Tā ki etti ṭulūʿ **nūr-ı Ḳıdem** / Münkeşif oldı bu ẓalām-ıʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 63). [nūr-ı ḳıdem,]*

nūr-ı māh-cebin: *Ay yüzlünün nuru II ay alınlının nuru.*

1.Dédiler kim bu **nūr-ı māh-cebin** / Aceba ḳanda oldı saña ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [nūr-ı māh-cebin,]*

nūr-ı mekşūf: *Açık, açığa çıkmış nur.*

1.Sebḥ-içün geldi mevc mekfūfa / Zer izār étdi **nūr-ı mekşūfa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [nūr-ı mekşūf, -a-di]*

nūr-ı nehār: *Gündüzün aydınlığı (Beyaz renk bağlamında.)*

1.Cemʿ olup tār-ı leyl ü **nūr-ı nehār** / Ḫalḳ olınmış ol esb-i ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5385). [nūr-ı nehār,]*

nūr-ı şemʿ: *Mumun ışığı, parlaklığı.*

1.Ki görüp **nūr-ı şemʿi** sevdi gözüm / Bī- ḳarār oldı şevḳı-y-ıla özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [nūr-ı şemʿ, -i]*

2.Géce çün gördi nūr-ı şemʿi o ṣaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [nūr-ı şemʿ, -i]*

nūr-ı sirişt: *Nur yaratılışlı, nur mizaçlı II nurla yoğrulmuş.*

1.Dīv olur mı reşk-i ḥūr-i behişt / Ṣanma nārı ki ola **nūr-ı sirişt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [nūr-ı sirişt,]*

nūr-ı sürūr: *Sevinç nuru; pek sevgili kimse.*

1.Dédi ey çeşm-i cāna **nūr-ı sürūr** / Neden olduñ ʿaceb yine rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [nūr-ı sürūr,]*

nūr-ı 'uyūn: *Gözlerin nuru.*

1.Ol zemān kim açıldı tār-ı cünūn / Rūşen oldı yine bu **nūr-ı ‘uyūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [nūr-ı ‘uyūn,]*

nūr-ı vücūd: *Varlık, var olma nuru (Allah’ın ezeli ve ebedi varlığının nuru)*

1.Tā ki etti ẓuhūr **nūr-ı vücūd** / Oldı anuñla her żıyā mevcūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 59). [nūr-ı vücūd,]*

nūr-ı yaḳīn: *Marifet, bilgelik nuru.*

1.Bulmadı şemʿi dilde **nūr-ı yaḳīn** / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). *[nūr-ı yaḳīn,]*

nūr-ı yaḳīn: *Mutlak nur; marifet, bilgelik nuru (Hz. Yusuf).*

1.Ġarażı Yūsufuñ bu-y-ıdı hemīn / Anlara feyż édeydi **nūr-ı yaḳīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [nūr-ı yaḳīn,]*

nūr-ıla sirişte: *Nurla yoğurulmuş, nurla harmanlanmış.*

1.Pāk dāmenleri ferişte gibi / Tenleri **nūr-ıla sirişte** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [nūr-ıla sirişte,]*

nūr-ṣıfat: *Nur gibi.*

Éndürem gökden anı **nūr-ṣıfat** / Eyleyüp ẕikr ü daʿvet ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [nūr-ṣıfat,]*

nūş: *İçme, içiş.*

1.Lebi **nūşında** hāżır étdi şeker / Sā’idi ṭavḳ étdi sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [nūşında, -ı, -n, -da]*

2.Mey lebinden müdām ola **nūşuñ** / Tāze servi ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [nūşuñ, -uñ]*

3.Cām-ı la ‘lüm müdām ola **nūşuñ** / Serv-i ḳaddüm ola hem-āġūşuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4464). [nūşuñ, -uñ]

4.Cümle leşker ḫurūş u cūş-ıla / Her biri bir ṣafā vü **nūş**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [nūş-ıla, -ıla]*

5.Seyr éderken viṣāl şevḳı-y-ile / Ṭarab ü ʿıyş ü **nūş** ẕevḳı-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040).* [nūş,]

nūş: *İçecek şey; içki, şarap*

1.Būse-i laʿl-i yār ola ḳuvveti / **Nūşı** ola şarāb-ı yāḳūtī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3876). [nūşı, -ı]*

2.Bu ḫaber çün irişdi gūşına / Āb-ı Kevṯer ḳatıldı **nūşına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3023). [nūşına, -ı, -n, -a]*

3.İçürem aña mekr-ile bir **nūş** / Ḥaşre dek yata sekr-ile bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [nūş,]*

4.Nuḳlum olmayıcaḳ o mey-gūn leb / Ḫōş ola **nūşum** olsa nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [nūşum, -um]*

5.Yédiler çünki ḫʷān-ı gūn-a-gūn / Eyledi ʿiyş ü **nūşı** bāde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [nūşı, -ı]*

nūş ét: *İçmek, yudumlamak.*

1.**Nūş éderken** bu şevḳ-ıla cāmı / Nāgehān irdi müjde peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [nūş ét, -er, -ken]*

2.Sākin étmege sīne tābını / Bādenüñ **nūş éderdi** nābını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3240). [nūş ét, -er, -di]*

3.Laʿline ḳarşu **nūş éderdi** şarāb / Ġamzeden ʿaḳlı olmış-ıdı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [nūş ét, -er, -di]*

4.Yār-ile ʿiyş éderdi tenhāyī / **Nūş édüp** aña ḳarşu ṣahbāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [nūş ét, -üp]*

nūş ét: *Manevî olarak zevk ve safâya ermek.*

1.**Nūş éden** ʿışḳı cümle meşrebden / Güş éder cān sözini ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [nūş ét, -en]*

2.Dil ki **nūş éde** şerbet-i yāri / Şekker olursa almaz aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [nūş ét, -e]*

3.Gūşı-y-ıla kelāmını gūş ét / Cāmı-y-ıla şarābını **nūş ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 354). [nūş ét,]*

nūş ét: *İlim ve hakikatleri öğrenmek.*

1.Saña pend eylerem anı gūş ét / ʿilm ü ḥikmet şarābıdur **nūş ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 805). [nūş ét,]*

nūş eyle: *İçmek, yudumlamak.*

1.Cān-ıla her sözini gūş eyleñ / Vérdügi zehr olursa **nūş eyleñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [nūş eyle, -ñ]*

nüsha: *Eş, denk; benzer*

1.Muṣṭafādur güzīde-i rüsüle / **Nüsḫa** oldur cerīde-i rüsüle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 165). [nüsḫa,]*

nūş-ı cān: *Canları hoş eden, ruha afiyet veren.*

1.**Nūş-ı cāndır** mükerrer eyle bunu / zevḳ-i tevḥīde irdüñ ise eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 89). [nūş-ı cān, -dır]*

nūş-ı cān ol: *Afiyet olmak, cana can katmak.*

1.**Nūş-ı cān olmadın** bu leẕẕetden / Peyk-i vaḥy irdi cenb-i ḫāżretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1306). [nūş-ı cān ol, -ma, -dı, -n]*

nuṣret: *Yardım, lütuf, ihsan II üstünlük, başarma.*

1.Ḳulleʿizzet sütūnı baḫt-ı cihān / Mīḫı **nuṣret** ṭınābı rişte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [nuṣret,]*

nuṣret-i ḥakk: *Allah'ın yardımı.*

1.Dīnüñ ḳamu dīne ġālib oldı / Çün **nuṣret-i Ḥaḳḳ** saña livādur (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [nuṣret-i ḥaḳḳ,]*

nūş-revān ol: *Yayılmak, her yeri kaplamak (Hz. Ömer'in adaletinin her yere yayılması bağlamında.)*

1.Çün anuñʿadli **oldı nūş-revān** / Unuduldı zemān-ı Nūşirevān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 284*). [nūş-revān ol, -dı]*

nutka gel: *Dile gelmek, konuşmak, konuşmaya başlamak.*

1.Māl-i ṣāmit o deñlü vérdi bile / **Nuṭka gelmez** ki nāṭıḳ ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [nuṭka gel, -mez]*

nutk-ı faṣih: *Güzel ve düzgün konuşma.*

1.Dilerem vér bu ḳurda **nutḳ-ı faṣih** / Déye Yūsuf ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [nutḳ-ı faṣih,]*

nutk-ı faṣih: *Güzel ve düzgün konuşma. (Mucizevi olarak devenin konuşması bağlamında.).*

1.Belki Ḥaḳḳ vérdi aña **nuṭḳ-ı fasīḥ** / Étdi Aʿrābī-y-ile baḥṣ-i sarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [nuṭḳ-ı fasīḥ,]*

nüvaht étmeg: *Okşamak, gönlünü hoş tutmak, memnun etmek.*

1.Fukarānun melāli gétmeg-içün / Aġniyāyı **nüvaḫt étmeg**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2961). [nüvaḫt étmeg, -içün]*

nüvre: *Kireçten yapılan sıva.*

1.**Nüvresi** nūrdan nite ki behişt / Hey'eti ḥikmet-ile vażʿ olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [nüvresi, -si]*

nüzūl ét: *(Allah'ın rahmeti) inmek, gelmek.*

1.Sen de atdan nüzūl ḳıl iy şāh / Tā **nüzūl éde** raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [nüzūl ét, -e]*

nüzūl eyle: *İnmek, ulaşmak, erişmek (Allah tarafından gönderilmek bağlamında.)*

1.Yére gökden **nüzūl eyle**se dā / Ne devā defʿ éder anı ne duʿā' (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 404). *[nüzūl eyle, -se]*

nüzūl kıl: *(Attan) inmek.*

1.Sen de atdan **nüzūl ḳıl** iy şāh / Tā nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [nüzūl ḳıl,]*

O-o

o: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

1. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü degül mi **o** kim ṣabr umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [o,]*
2. Dōstdan ayru her ki ḫande ḳılur / Dōstluk şartını **o** ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [o,]*
3. Ḳul **odur** ḫiẕmet eylese ola şād / Eylesün ol ḳulı Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [odur, -dur]*
4. Sengden saḫt **odur** ki senge ṭapar / Kendü naḳḳāş naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [odur, -dur]*

o: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Yusuf)*

1.Her ḳapuya irişicek **o** revān / Perr-i ḳuflı olurdı perrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [o,]*

2.Biz atamuza ḫādimüz **o** degül / Ḫizmetine mülāzımuz o degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [o,]*

3.Biz atamuza ḫādimüz o degül / Ḫizmetine mülāzımuz **o** degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 641). [o,]*

4.Ḳorkaram ġaflet-ile bāzīde / Gèdesiz siz **o** ḳala yazıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697). [o,]*

5.Nʿola géyse nemed **o** zībā ḫad / Olur āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [o,]*

6.Gözüme nūr **o**dur dilüme sürūr / Gözümi èmesün Ḫudā bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [odur, -dur]*

o: *"O" işaret zamiri (Allah).*

1.Var odur belki nefs-i emrde hemān / Daḫi milk-i ʾademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[odur, -dur]*

2.Var **odur** kim vücūdu ẕātīdür / Dü cihān mazhar-ı şıfātıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). [odur, -dur]*

3.Eser-i ḥüsnidür bu şūret-ı ḫūb / Maʿnide bil hemān **odur** maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [odur, -dur]*

4.Sevdügine **o** kim ʿaẕāb vérür / Ṣābire ecri bī-ḥisāb vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [o,]*

5.Āb u gilden **o** kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [o,]*

o: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. İshak Peygamber'in ikiz oğullarından ilk olarak dünyaya gelen: Esav)*

1.Üredi Rūmda anuñ nesli / Cümle Rūmīlerün odur aṣlı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). [odur, -dur]*

o: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yakup).*

1.Ḥasret ü fürḳat odına **o** yanuḳ / Ṣandı ol demde kendüyi uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1301). [o,]*

o: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Mısır Azizi, Yusuf u Züleyha kıssasında Züleyha'nın kocası.).*

1.Ḫışm-ıla çünki ḳaṣd éde **o** saña / Aṣṣı étmez bu nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [o,]*

o: *"O" işaret sıfatı.*

1.Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʾennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[o,]*

2.Her ne ādem ki irmedi **o** deme / Mübtelā oldıʿ āḳibet nedeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 46). [o,]*

3.Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün ki **o** dem / Mürdeye rūḥ oldı ḫasteye em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [o,]*

4.Sen şāhidisin **o** meclisüñ kim /Dāvūd nebīdür anda ḫōş-ḫʿān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235). [o,]*

5.Ġayba varan kişi şehādetden / Gelse olur **o** demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [o,]*

6.Nāmın anduḳca Yūsufuñ **o** ʿAzīz / Yād olurdı dilde mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [o,]*

7.Baʿżısı eyleyüp **o** daʿvetini / Diledi oġlına nübüvvetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). [o,]*

8.Üns miḫrābı içre ḳāyim **o** nūr / Ẕikr éder Ḫāliḳını dāyim o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [o,]*

9.Üns miḫrābı içre ḳāyim o nūr / Ẕikr éder Ḫāliḳını dāyim **o** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [o,]*

10.Çünki Kenʿaña geldi İsrāʾīl / Yüklü oldı **o** yıl yine Rāḫil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [o,]*

11.Başşa oġlan bulūġata ayaġı / Alur-ıdı **o** sebze-gūn tabağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 595). [o,]*

12.Yatdı Yaʿḳūb **o** géce Yūsuf-ıla / Étdügi vaʿdeye teʿessüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 749). [o,]*

13.Dilerem sen de géy **o** pīreheni / Göreyin bir dem anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [o,]*

14.Géydi Yūsuf ḳaçan **o** pīreheni / Ḥūra ta'n étdi ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [o,]*

15.Baġladı beline **o** bedr-i asīl / Kemeri kim ḳuşandı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 794). [o,]*

16.Milk-i ʿālem **o** dem ḫarāb oldı / Ki anuñ gül yüzi türāb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [o,]*

17.Yalvarup eyledi **o** gül zāri / Döndi nesrīne tāze gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [o,]*

18.Düşdi çāh içre çün **o** ʿālem-tāb / Ṣanki ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [o,]*

19. bend édüp **o** sīmīn-ber / Dizdi kāfūra dāne-i ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [o,]*

20.Serv-i sīmīnine **o** meh-sīmā / Géydi zerrīn ḳabā ne resme ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [o,]*

21.Eyle ṣāḥib-cemāldür **o** ġulām / Ki ġulām oldı aña bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [o,]*

22.Saʿy éderlerdi kim **o** māh-likā / Görinüp cānları bulaydı ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [o,]*

23.Bir gümiş levḥ-idi **o** sīne hemān / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [o,]*

24.Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki **o** māh / Perde gétdi bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [o,]*

25.Gördügünce **o** lāle-i İremi / Verem olurdı baġrına diremi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3448). [o,]*

26.Ol nebiy'çün ki oldı loḳma-i ḫūt / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ **o** dem aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [o,]*

27.Anı géydürdi çün **o** pāk tene / Güli pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [o,]*

28.Çāh-ı Yūsuf ḥikāyetini yazan / Dér ki Şeddād-ıdı **o** çāhı ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [o,]*

29.Dédi ḫōd-bīn olup **o** māh-cemāl / Var mıdur ḥüsn içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [o,]*

30.Gelmediler bu ʿādet üzre **o** gün / Cān-ı Yaʿḳūba ġuṣṣa urdı dögün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1102). [o,]*

31.Anı öldi ṣanup **o** demde hemīn / Étdiler birbirine çok nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [o,]*

32.Ġażab étse **o** pehlüvān-ı cihān / Gözleri ḳan-ıla ṭolardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1177). [o,]*

33.Ki **o** ḳıllar olurdı nāvek-i tīz / Deler-idi çuḳalı niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [o,]*

34.Yoġ-ıdı ḫışmına anuñ dermān / Étmeyince **o** demde bir niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [o,]*

35.Āl-i Yaʿḳūbdan ya bir ādem / Elini aña süre-y-idi **o** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [o,]*

36.Kesdi tīġ-ı şafaḳ **o** dem anı / Görme misin yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [o,]*

37.Ḳaṭʿ olınsa revā ola **o** zebān / Ki sözinde ola ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [o,]*

38.Bildi nūr-i firāset-ile hemān / Ki yalandur **o** pīrehendeki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [o,]*

39.Ḍarb-i dendān urup **o** tāze tene / Şefḳat étmiş meger bu pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [o,]*

40.Olmış-ıdum bir ulu yola revān / Ki géderdi **o** yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [o,]*

41.Ṭutdı püştin **o** püştede ḳadere / Ṣabra yüz ṭutdı gétmedi sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [o,]*

42.Gétdi andan **o** daʿvī-yi bātıl / ʿIşḳ ḥāline olmadı ḫāyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1324). [o,]*

43.Naẓar ét ʿibret-ile bu ḫabere / Ṣad hezār āferīn **o** cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [o,]*

44.Ḳurratü'l-ʿayn-iken ṭapuña **o** nūr / Nār-ı hażm-ıla ola mı mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [o,]*

45.Ġāfil olmaz **o** demde ʿāḳil olan / Bāde vérür ol ābı ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [o,]*

46.Varuñ anı **o** çāhdan çıḳaruñ / Nefsi çāh-i günāhdan çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [o,]*

47.Ṣāyed ola ki aġlamaḳdan **o** pīr / Żarar édüp gözine ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [o,]*

48.Yandı sizden bu pīr-ile **o** yetīm / Ṭañ mı gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [o,]*

49.Döndiler menʿ édicek ol güm-rāh / Ḳaldı üç gice çāh içinde **o** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [o,]*

50.Mālik-idi **o** ḫᵛācenüñ nāmı / Kesb-ile ḫōş géçerdi eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1551). [o,]*

51.Düşeli ḳaʿrına **o** nūr-ı ilāh / Beyt-i Maʿmūr olmış-ıdı o çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [o,]*

52.Düşeli ḳaʿrına o nūr-ı ilāh / Beyt-i Maʿmūr olmış-ıdı **o** çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [o,]*

53.Anuñ-ıçun **o** Beyt-i Maʿmūrı / Ṭolanurdı ferişte cumhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1589). [o,]*

54.Ṣıçrayup sengden **o** ḫōş ḥarekāt / Girdi delv içre çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [o,]*

55.Gördi çün iḫvetin **o** serv-i revān / Oldı berg-i ḫazān gibi lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [o,]*

56.Rāstlikten **o** bende kim ola pīç / Hīçe ṣat ṭutma anı ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [o,]*

57.Vérdi anlara pāk dāmānı / Yétdiler ḳul gibi **o** sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [o,]*

58.Ḳaydı-y-ıla **o** serv olurdı revān / Olmadılar muḳayyed ol iḫvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [o,]*

59.Mālike çaġırup ḳodı ṣabrı / Dédi ḳaçmış **o** bende-i 'İbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [o,]*

60.ʿĀḳıbet Eflaḥ-i siyeh-manẓar / İsteyürek **o** māhı buldı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1842). [o,]*

61.Ferr ü kerr ü saʿādet-ile **o** māh / Tāblus şehrin étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [o,]*

62.Naẓar éden **o** ḥüsne dédi hemīn / Ki cemāl-āferīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [o,]*

63.Yūsufı çün **o** ḫalḳ gördiler / Ḥüsninüñ ḫāliḳını ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [o,]*

64.Servüñi nice bāġ-bān besler / Kim **o** servüñ yemişini cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [o,]*

65.Dédi kim ṣāniʿüm **o** Ḳādirdür / Ki ḳamu ṣan'atında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [o,]*

66.Çünki Bīsān menzil étdi **o** māh / Ḳopdı her gūşesinde naʿra vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [o,]*

67.ʿÖmr-i bāḳī **o** kimse buldı hemīn / Oldı anuñ gibi refīḳa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [o,]*

68.Göçdi seyyāre baġlayup maḥmil / Oldı şehr-i ʿArīş **o** gün menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [o,]*

69.Geldi şehr-i ʿArīşe çünki **o** māh / Vesvese düşdi göñline nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [o,]*

70.Béline fūṭa tutıcaḳ **o** nigār / Ḳalmadı kārbānda ḳılca ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2066). [o,]*

71.Dédi Yūsuf **o** demde yā Settār / Beni setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [o,]*

72.Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür **o** yüz / Baş açuḳ biz de anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [o,]*

73.Nīle vü seng-rīzesine **o** gün / Günü étdi kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [o,]*

74.Bulsa ger cū-yı selsebīl-i sebīl / Eyler-idi **o** gün ziyāret-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [o,]*

75.Tāc u dibāya girmeyince nigār / Ġāyib olmadı zülfi gibi **o** mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [o,]*

76.Dér bu efsāne rāvisi bülbül / Ki **o** dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [o,]*

77.Ḥüsni üzre **o** şemse-i zībā / Şems üstinde bedr-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [o,]*

78.Çünki oldı bu zīnet emri temām / Ol géce ṭutdılar **o** yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [o,]*

79.Rāviler dér ki bir münādi meger / Girdi Mıṣra nidā-y-ıla **o** seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [o,]*

80.Ḳademinde **o** dilberüñ bu diyār / Ṭutısardur ʿimāret üzre ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [o,]*

81.Dédiler bizden olmadı ammā / Bunda da güş olundı hem **o** nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [o,]*

82.Perde gédüp göründi çün **o** cemāl / Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [o,]*

83.Rāḥat olmaġ-ıçun **o** rūḥ-ı güzīn / Aña bir ḥücre eyledi taʿyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [o,]*

84.Dérler-idi nemüz alursañ al / Tek görinsün yine **o** nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [o,]*

85.Bu cemāl-ile ẓāhir oldı **o** māh / Görenüñ ʿaḳlı fikri oldı tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [o,]*

86.Güne ʿarż eylese **o** gün didār / Günde véreydi Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [o,]*

87.Ki **o** dem kim ṣaʿādet-ile o māh / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [o,]*

88.Ki o dem kim ṣaʿādet-ile **o** māh / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [o,]*

89.Çār-gūşe düzilmiş-idi **o** taḫt / Zerden olmış-ıdı gūşelerde dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [o,]*

90.Her birin düzdi bir dıraḫt üzre / Tā gelicek **o** şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [o,]*

91.ʿArż olıcaḳ bu naḳş-ıla **o** nigār / Müşterī tā ki germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [o,]*

92.Ol binānuñ öñünde hem **o** zemān / Var-ıdı bir ʿaẓīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [o,]*

93.Ḫākden pāk édüp **o** meydānı / Sulardılar gülāb-ıla anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [o,]*

94.Bu ḫaberden **o** dilber-i ḫūbān / Oldı şevḳ-ile şemʿ-veş ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [o,]*

95.Ḫānesinden **o** dilber-i mestūr / Çıḳmaġa ḳorḳar-ıdı bī-destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2308). [o,]*

96.Niçe dil cān vérürdi ol sībe / Düşer-idi **o** çāh-ı āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352). [o,]*

97.Gün gibi ṭoġdı çün **o** sīmīn-ber / Bildi eksüklügün ḳul oldı ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [o,]*

98.Ṭaḳdılar anı rişte-i cāna / Boġmaġ olmaġ-ıçun **o** cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2381). [o,]*

99.Bir niçe yüz melek melik-zāde / Hem-ser-idi **o** serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [o,]*

100.Bunlaruñla **o** serv yazıda / Seyr éderdi ṣafā vü bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [o,]*

101.ʿAlem-i şeb olup **o** ġayret-i ḥūr / Uyusa hem-çü nerges-i maḫmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [o,]*

102.Her ne dil ber yédi **o** dilberden / Dil berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [o,]*

103.Gördi çün bu cemāli ol miskīn / Düşdi yüz cān-ıla **o** çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [o,]*

104.Dilde gördüm **o** genci gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [o,]*

105.Gözüni yumdı çün cihāndan **o** cān / Açdı ḥüsni niḳābını cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2639). [o,]*

106.Dil-i ʿāşıḳda zāhir oldı **o** nūr / Étdi evvelki ṣūret-ile ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [o,]*

107.Dédi duḫter **o** zülf-i ʿālem-gīr / Beni zencīre çoḳdan étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [o,]*

108.Dédi çün arayam **o** sulṭānı / Taḫt-ı dilde bulam dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [o,]*

109.Gördi pāyinde çün **o** mārı bu genc / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [o,]*

110.Ne temettuʿ ṣafādan ol ʿömre / Eylemeye **o** Kaʿbede ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [o,]*

111.ʿAfv olundı **o** demde iy niçe ḳan / Olmadı dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [o,]*

112.Yine geldi **o** hem-nişīn ḳızlar / Ṣan ḳamer çevresine yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [o,]*

113.Gelse ben teşne üstine **o** sehāb / Āb yerine yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [o,]*

114.N'ola görsem o mihri ben ġam-nāk / Gül gibi çāk olsa bu dil-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2850). [o,]*

115.Muṭlaḳā ārzūsı ḳaydından / Cānınuñ ḥaẕẕıdur **o** ṣaydından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [o,]*

116.Meges umar-iken düşer zünbūr / Yéle varur **o** ḫāne-i maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [o,]*

117.Ben **o** ḫākem ki nāgeh ebr-i bahār / Baña luṭfından étdi ḳaṭre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2921). [o,]*

118.İricek ol kebūterüñ ḫaberi / Ḳahḳaha eyledi **o** kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [o,]*

119.ʿİẕẕet-ile **o** gün resūl-i ʿazīz / Sürdi Ṭaymūsa irdi şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [o,]*

120.Himmetini **o** serve ḳıldı firāz / Vérdi bī-ḥadd ü bī-nihāye cihāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [o,]*

121.Girdi bu naḳş içine çün **o** nigār / Zühre çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [o,]*

122.Ḳalbe taḫt-ı ʿizzet üzre **o** cān / Şevḳ-ıla oldı sū-yi Mışra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [o,]*

123.Rūz-i nevrūz-idi meger **o** zemān / Pür-ṣafā olmış-ıdı Mışr-ı cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3017). [o,]*

124.Aḳribā raḥm édüp **o** bīmāra / İledürler o yére tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [o,]*

125.Aḳribā raḥm édüp o bīmāra / İledürler **o** yére tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [o,]*

126.Kimi pür-şeb-çerāġ şan ki felek / Geldi çün kerr ü ferr-ile **o** melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [o,]*

127.Mihr-ile meh **o** ḳubbeden éki ḫişt / Mā-ḥaṣal yéryüzinde heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [o,]*

128.Ṣubḥ-gehden **o** ʿarż-gāh-ı cemāl / Ehl-i şevḳ-ıla oldı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3252). [o,]*

129.Ṭurdı şevḳ-ıla ṣubḥ-dem **o** nigār / Étdi ʿazm-i teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3260). [o,]*

130.Girdi ḥammāma çün **o** bedr-i temām / Eyle germ oldı ḫāne-i ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3289). [o,]*

131.Çünkü girdi **o** ḳubbeye bu melek / Ṭoldı ġayret ḥarāretiy'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [o,]*

132.Der dürin dökdi çün **o** sīm-endām / Hem ʿAden oldı hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [o,]*

133.Géydi başına vü ḳuşandı **o** nūr / Tavḳ-ı ḫaḳan ü efser-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [o,]*

134.Güldi Yūsuf **o** demde dédi hemīn / Ṣadaḳallahu ve’r-rasul-i emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [o,]*

135.Mışra āḫir ʿAzīz olur bu melek / Umaram kim bulam **o** demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [o,]*

136.Yédi yaşında çün **o** bedr-i cemāl / Oldı naḳş-ı ḫayālüm-ile hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [o,]*

137.Ben daḫi anı görmiş-idüm **o** dem / Ol benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [o,]*

138.Bir fütāde ḳarıcuġuñ **o** zemān / Bir keleb ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [o,]*

139.Ṣatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı çün / Ẓāhir oldı aña öñinde **o** gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [o,]*

140.Eyler-iken **o** māl ü gence nigāh / Naẓarı düşdi Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [o,]*

141.Çün görindi aña **o** bedr-i temām / Naʿra urup yıḳıldı bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [o,]*

142.Ben **o** ṣayyādam işi miḥnet olur / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [o,]*

143.Serçe ṣanup anı **o** bī-devlet / Uçurur elden eylemez raġbet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3444). [o,]*

144.Kāfir-iken **o** dem ol ehl-i temīz / Étdi bunca ḥarāmdan perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [o,]*

145.Bunca ferr-ile Bāziġa **o** zemān / Eyledi ʿazm-i cānib-i meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3520). [o,]*

146.Çünki ʿarż étdi ‘arıżın **o** nigār / Oldı cümle ṣanemlerüñ yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [o,]*

147.Köprüsinden geçüp mecāzuñ **o** dem / Başdı rāh-ı Ḥaḳīḳat üzre ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [o,]*

148.Dil-i ʿāşıḳ **o** dem olur hurrem / Ki ola vaṣl-ı yār-ile ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [o,]*

149.Yār-ile hem-ʿınān olup **o** nigār / Cāna söylerdi rāzını tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [o,]*

150.Olmaz-ıdı **o** talʿat-i lāmiʿ / Bir giribāndan éki gün ṭāliʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [o,]*

151.Eylemezdi **o** serv-i gülşen-i nūr / Eki defʿa bir efser-ile zuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [o,]*

152.Bir kemer-bendi ney gibi **o** nigār / Baġlamazdı miyānına tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [o,]*

153.Pīrehen ṣalsa lāleden semene / Dérdi hem-rāz olup **o** pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [o,]*

154.Dest-i luṭfıy’la yédürürdi ṭaʿām / Nāz ü niʿmetde yārine **o** nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [o,]*

155.Ġonçayı eyler-idi müşk-āġīn / Olmaġ-ıçun **o** dilbere bālīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3635). [o,]*

156.Beni éden esīr-i miḥnet ü ġam / Ḳıṣṣa-i çāh-ı Yūsuf-ımış **o** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3663). [o,]*

157.Cānına revzen ola her yara / Naẓar éde **o** yaradan yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [o,]*

158.Bitdi çün Mışra varup işleri hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın **o** ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [o,]*

159.Beni ferzend édüp **o** ferzāne / Baña vérdi emānet-i ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3982). [o,]*

160.Tā **o** şemʿ-ile cemʿ olup aṣḥāb / Gāh içerledi şīr ü gāh şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [o,]*

161.Māha ḫaṭ çekdi nīlden çün mīl / Ḥüsni Mışrın ʿimāret étdi **o** Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4331). [o,]*

162.Keffi levḥine étdi naḳş-ı nigār / Tā bu naḳş-ıla el vére **o** nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [o,]*

163.Tā bu cemʿiyyeti görüp **o** perī / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [o,]*

164.Bunca ṭāvūsī reng-ile **o** perī / Étdi ḫurrem ḫırām-ı kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4351). [o,]*

165.Gördi çünʿaksini muḳābil **o** nūr / Buldı naḳde ʿayār-ı kāmil o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [o,]*

166.Gördi çünʿaksini muḳābil o nūr / Buldı naḳde ʿayār-ı kāmil **o** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4353). [o,]*

167.Geldi bir ḫüsn-ile **o** dilber-i pāk / Ki gören sīnesini eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [o,]*

168.Yārini luʾb-ıla iletdi **o** cān / Ol yédi ḫāne evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [o,]*

169.Altı evden géçüp **o** mihr-i cemāl / Umdı bula yedinci evde viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [o,]*

170.Eylesem bu günāhı ṭuysa **o** şāh / Déye mi bana ekri mī meş̲vāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [o,]*

171.Degülem ben **o** kimse kim ġayra / Şerr édem uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [o,]*

172.Nuḳlum olmayıcaḳ **o** mey-gün leb / Ḫōş ola nūşum olsa nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [o,]*

173.Ṭutdı Yūsuf **o** demde ṣıçradı cüst / Yār destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [o,]*

174.İç ṭonı bendini **o** pāk-i cihān / Éki dügerdi bir açup **o** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [o,]*

175.İç ṭonı bendini **o** pāk-i cihān / Éki dügerdi bir açup **o** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [o,]*

176.Cūşa geldi **o** ḳulzüm-i bī-reng / Ki zerüm bu nuhāsa olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [o,]*

177.Çünki Yūsuf bu ḥāli ḳāl étdi / Kendü naḳdin **o** demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [o,]*

178.Çıḳdı çün cān gibi **o** tāze beden / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [o,]*

179.Çāk olundı déyü **o** dāmen-i pāk / Āh édüp eyledi yaḳasını çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4565). [o,]*

180.Ṭaşra çıḳduḳda ḫāneden **o** temīz / Rāst geldi gürūhı-y-ıla ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580). [o,]*

181.Bir cevāb-ıla ṣavdı anı **o** pāk / Étmedi kimse sırrını idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [o,]*

182.Gördi bā-hem çü bunları **o** nigār / Eyledi ṣandı sırrını iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [o,]*

183.Çünki oldum **o** demde ben bīdār / Ḳalmadı ferri benden étdi firār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4593). [o,]*

184.Ki Zelīḫā sözinde kāẕibdür / Ḳaçaram ben **o** baña ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [o,]*

185.Dédi vü çıḳdı ḫāneden **o** ṣabūr / Oldı ṣulḥı ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [o,]*

186.Buni Yaʿḳūb **o** dem ki gūş étdi / Āh édüp düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [o,]*

187.Cānı ʿaḳlı dili Zelīḫānuñ / Segleri oldılar **o** çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [o,]*

188.Belki āzādeliḳ yüzinde **o** cān / Ne emīr-idi maʿnide ne şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [o,]*

189.İrdi maṭlūba çün **o** devlet-mend / Serv gibi hevāsı oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [o,]*

190.Cüst ü cūyı bu ḥāle oldı revān / Ki kenāra gele **o** serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [o,]*

191.Her kime meyl éderse sizden **o** māh / Édesiz evvelā beni āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [o,]*

192.Ḥulle-i nāz-ıla **o** cāriyeler / ʿāriyetden bahāda ʿāriyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4130). [o,]*

193.Ṣanemi koñ **o** bī-niyāza ṭapuñ / Ḥayy u dānā-yı cümle rāza ṭapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [o,]*

194.Ṣubḥ olıcaḳ bu ṣuʿle-y-ile **o** ḥūr / Oldılar ṣubḥ-geh gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [o,]*

195.Eyle oldı **o** ʿāṣıḳ-ı mehcūr / Ki ṣanurdı gören anı rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [o,]*

196.Yüzin alup eline bir gün **o** cān / Şevk-ıla oldı bāġbāna revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [o,]*

197.Yār öñinde ḳodı **o** toḫmı revān / Dédi iy serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [o,]*

198.Ṭuta-y-ıduḳ **o** ḥükmi biz ḳullar / Gül yüzün medḥ édeydi bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4212). [o,]*

199.K'iy ġamumda şefiḳ māderden / Meyl gelmez baña **o** dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [o,]*

200.Dér bu bünyādı ḳıṣṣa üstadı / Diledi dāye çün **o** bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [o,]*

201.Yazdılar hem **o** ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [o,]*

202.Eyle ser-sebz ḫūb-ıdı **o** dıraḫt / Ki gören dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [o,]*

203.Ḥāṣılı ḳalmadı **o** o ḫānede cāy / Ki yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [o,]*

204.Ḥāṣılı ḳalmadı **o** o ḫānede cāy / Ki yazılmaya anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [o,]*

205.Bu anuñ bir yaña öper lebini / Bunuñ oynar **o** sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [o,]*

206.Çün bu resme münaḳḳaş oldı **o** dār / Der ü dīvāra ṭoldı būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [o,]*

207.Size ʿarż eylese ʿiẕārın **o** nūr / Ben ġarībi ṭutarduñuz ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [o,]*

208.Māh-ı Maġrib dédi budur **o** ġulām / Ki beni yaḳdı ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [o,]*

209.Bir gürūhı **o** zenlerüñ o zemān / Kesdi cāndan elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [o,]*

210.Bir gürūhı o zenlerüñ **o** zemān / Kesdi cāndan elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [o,]*

211.Düşicek gündüzin **o** bī-cāna / Geldi bir ṣaġ ḳanatlu pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [o,]*

212.Géce çün gördi nūr-ı şemʿi **o** ṣaġ / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [o,]*

213.Yaḳmayınca perin **o** pervāne / Añlayımadı şevḳ-ı pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4795). [o,]*

214.Bu belāyı **o** şāh-ı ḫūbāna / Étdiler tā varınca zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [o,]*

215.Kime görindi-y-ise **o** güller / Ṭavḳ-ı ẕevḳ oldı boynına ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [o,]*

216.Dér-idi ḳanı **o** serv-i dībā-pūş / Ki éderdüñ sen anı ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [o,]*

217.Dāye olup **o** beççeye cānlar / Şīr yérine emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [o,]*

218.ʿĀkıbet göñli étmeyüp ārām / Dāyesine varup **o** serv-i ḫırām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [o,]*

219.Dāyesi-y-ile **o** server-i rindān / Étdiler ʿazm-i cānib-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5040). [o,]*

220.Gétdi ḫalvet-serāyına **o** nigār / Ṭutdı zindānda bī-ḳarār ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [o,]*

221.Ne yére baṣsa pāy **o** zibā-ḳad / Rāstī eylerem o yére ḫased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [o,]*

222.Ne yére baṣsa pāy o zibā-ḳad / Rāstī eylerem **o** yére ḫased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [o,]*

223.Eyle ṭoldı hevā **o** serv-i sehī / Ki ḳamu varlıġından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [o,]*

224.ʿAḳlını her kimüñ kim ala **o** māh / Bu cihāndan ḳaçan olur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5109). [o,]*

225.Şeh muḳarreblerinden éki cüvān / Anda maḥbūs-ıdı meger **o** zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [o,]*

226.Her gün āh eyler étmedin **o** günāh / N'ola yād étse anı ʿadl-ile şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [o,]*

227.Yūsufa ʿahd éden cüvān **o** zemān / Yād édüp anı söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [o,]*

228.Déf'ī zindāna cān atup **o** cüvān / Yūsufa şeh düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [o,]*

229.Yine zindāna ʿazm édüp **o** cüvān / Yūsufa anı muştıladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [o,]*

230.Şora benden ne gördiler **o** zenān / Şaldılar dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [o,]*

231.Hem Zelīḫā **o** yérde ḫāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [o,]*

232.Şaldum anı belā-yı zindāna / Tā dilin nerm éde **o** ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [o,]*

233.Biñ biñ iḥsānlar eylese aña şāh / Yüz o deñlülere sezādur **o** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [o,]*

234.ʿİyşına āferin **o** sulṭanuñ / Yāri Yūsuf gibi ola anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [o,]*

235.Ḳaʿr-ı zindāndan anuñ-içun **o** cān / Ḳabr içinden nite ki rūh-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [o,]*

236.Şan ki rūz-ı ḳıyāmet-idi **o** rūz / Yéle vérdi édüp ayaḳ yéri toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [o,]*

237.Luṭf-ı şeh bī-şümār olurmış **o** dem / Hünere iʿtibār olurmış o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [o,]*

238.Luṭf-ı şeh bī-şümār olurmış o dem / Hünere iʿtibār olurmış **o** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5259). [o,]*

239.Ḳanı **o** dem ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Şunardı bāde lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [o,]*

240.Her ne menzilde kim ola **o** nigār / Ṭolar eṭrāfı bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [o,]*

241.Düşdi bir ḥāl **o** dem o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [o,]*

242.Düşdi bir ḥāl o dem **o** pā-māle / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [o,]*

243.Beni şimdi ki ḥaḳ yola şalduñ / Vér **o** nūrı ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [o,]*

244.Dédi taḥsin **o** ḥażret-i pāke / Eder üftāde şehleri ḫāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5462). [o,]*

245.Nūr-ā-nūr oldı reng-i isfīdāc / Sāye şaldı **o** nūra zerrīn tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [o,]*

246.Döndi yüz nāz-ıla **o** serv-i revān / Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [o,]*

247.Eyle ḥaẓẓ aldılar **o** gül yüzden / Ki görüp anı ṭoydılar gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [o,]*

248.Dédi Yūsuf birüñüzi **o** ḥazīn / Neçün alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [o,]*

249.Yitüp aña **o** pehlevān-ı ʿaẓīm / Çeñesin ayırur-ımış bī-bīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5833). [o,]*

250.Olur-ımış éden **o** naʿrayı gūş / Zehresi çāk ü kendüsi bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5836). [o,]*

251.Bir ulu ṭās-ıdı meger ki **o** şāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [o,]*

252.Urup ol ṭāsı çıñlar-ıdı / Ḳulaġ urup **o** ḫāṣ diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [o,]*

253.Diñleyüp evvel anı dédi **o** ḫāṣ / Dér bu ṭās iy şeh-i gurūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [o,]*

254.Bunlar-ımış **o** pīri ḫaste éden / Ḥüzn-ile ḫātırın şikeste éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5905). [o,]*

255.Zīnet eyleyüp emrin emmāre / Size mekr eylemiş **o** mekkāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [o,]*

256.Anuñ üstine zer yérine **o** zār / Tāze tāze recālar éde nişār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [o,]*

257.Anuñ ıçun **o** dem ol ehl-i ṣafā / Yūsufıñ andı dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [o,]*

258.Bilürem ben kemāl-i raḥmetini / Görürem ben **o** baḥr vüsʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [o,]*

259.Bād-i āfet yitürmedin cānı / Koḳayın bulıvér **o** reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [o,]*

260.ʿĀḳıbet gül-şen oldı aña **o** nār / İrişüp luṭf-ı ḫażret-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6016). [o,]*

261.Sırra vāḳıf degüldüñüz çün **o** dem / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [o,]*

262.Ẓāhir olup ḳamu ḳıyāmet işi / Meclis-i ʿadle varıcaḳ **o** kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [o,]*

263.Ser-keş olup diye **o** tā'at-bin / Beni cehdümle ḳoy o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [o,]*

264.Ser-keş olup diye o tā'at-bin / Beni cehdümle ḳoy **o** dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [o,]*

265.Pīr-i Kenʿānī ḫażretine **o** sāl / Yétmişe yitmiş-idi ehl ü ʿıyāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [o,]*

266.İʿtiẕār olmaġa **o** ẕillet-içün / Anı gönderdi bu beşāret-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6082). [o,]*

267.Dédi Ḥaḳḳ size dīn-i güzīn / ʿādet olsun size hemīşe **o** din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [o,]*

268.Çıḳdı miḥrabdan **o** serv-i revān / Tā Zelīḫā ḳatına geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [o,]*

269.Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı **o** bād / Tar-mar étdi niçe raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [o,]*

270.Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı o bād / Tar-mar étdi niçe raḫtı **o** bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [o,]*

271.İy niçe sünbüli ṭaġıtdı **o** bād / İy niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [o,]*

272.İy niçe sünbüli ṭaġıtdı o bād / İy niçe bergi ḫāk étdi **o** bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [o,]*

273.Ẓāhir oldı hemān **o** dem Cibrīl / Dédi ya Yūsuf eyleme ta'cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [o,]*

274.Çoḳ aradı **o** cān ü dil-i ḳūtın / Bulmadı **ne** tenin **ne** tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [o,]*

275.Dédiler çekme isteyüp anı renc / Ki ḳara topraġa gömüldi **o** genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [o,]*

276.Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi **o** ʿāṣıḳ-ı pāk / Devr elinden yaḳasın eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [o,]*

277.Geh yaḳup ʿālemi **o** tābıy'la / Gāh ġarḳ étdi eşki ābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [o,]*

278.Ḳanı anuñ **o** tāze reyḥānı / Sünbül-i cennet ola ḫayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [o,]*

279.Ḳanı anuñ **o** tāze lāleleri / Lāle-i cennet ola lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [o,]*

280.Tā ḳıyāmet yiter bu ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẓar **o** demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [o,]*

281.Gétdi gül-zārına **o** bülbül-i rāz / Édeyin aña ben daḫi pervaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [o,]*

282.Gördi mestūr olup **o** gevher-i pāk / Yoḳ nişānı meger ki püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [o,]*

283.Dér işiden ḳılup **o** cāna duʿā' / Radıyallahu rabbuna anha*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6276). [o,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

1.**Ol** ki bildi ḳażayı étdi ḳabūl / Vāṣıl oldı kemāl-i ṭāʿate **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [ol,]*

2.Nefs-i emmāre mār-i pür-semdür / Emrini ṭutmaz **ol** ki ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1213). [ol,]*

3.ʿIşḳ yolında **ol** ki ṣādıḳdur / Daʿvī-yi ṣabr aña ne lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ol,]*

4.Her ki **ol** cevher-i mücerred ola / Aña lāyık mıydı muḳayyed ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [ol,]*

5.ʿAcemüñ tāc édindi bācını **ol** / Étdi Rūmuñ kemer ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [ol,]*

6.ʿAcemüñ tāc édindi bācını ol / Étdi Rūmuñ kemer ḫarācını **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [ol,]*

7. **Ol** ki leyli libas-ı rāz etdi / Anı çoḳ derde çāre-sāz etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2478). [ol,]*

8.Geh anuñ gibi pādşā ḥāşā / Ben şu olam **ol** ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [ol,]*

9.Pīş dest olalı melāḥate **ol** / Heykeli şaldı daḫi boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [ol,]*

10.Bu degül **ol** ki ʿaḳlum aldı benüm / Eridi ḥasretinde cān ü tenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [ol,]*

11.Seni **ol** dögdi-y-ise sen daḫi dög / Saña ol sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [ol,]*

12.Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi dög / Saña **ol** sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [ol,]*

13.Naẓarı **ol** ki ḥikmet-ile ḳılur / Her işi muḳteżā-yı ẕāt bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1974). [ol,]*

14.Gerçi kim vérdi ḫalḳa **ol** destūr / Olmadılar velīkin anlar dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [ol,]*

15.Ṣūretā gerçi şāh-ıdı Reyyān / **Ol**-dı maʿnide velī sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [ol-dı, -dı]*

16.Pederi dédi étseñ anı ṭaleb / Ne mekānda bulursın **ola** ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [ola, -a]*

17.Bu degül **ol** ki bildürüp özini / ʿaḳlumuñ rūşen étdi yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [ol,]*

18.**Ol** ala gözleriy'le al étdi / Ḳaşı gibi beni ḫayāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3325). [ol,]*

19.Ḥaḳḳa **ol** eyledi ḥaḳīḳī sücūd / Ki ḳomaz kendüde mecāzī vücūd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[ol,]*

20.Kāmil **oldur** bu ḳurbete irişe / ʿābid oldur' ubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [oldur, -dur]*

21.**Ol** ki bildi ḳażayı étdi ḳabūl / Vāṣıl oldı kemāl-i ṭāʿate ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [ol,]*

22.Kāmil **oldur** ki mevte ḳādir olur / Ancılayın kimesne nādir olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 319). [oldur, -dur]*

23.Ḫurrem **ol**dur ki ḫᵛīşi yok anuñ / Ḫᵛişden dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [oldur, -dur]*

24.Kāmil oldur bu ḳurbete irişe / ʿĀbid **oldur** ʿubūdete irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [oldur, -dur]*

25.Mürşid **oldur** ki bir nefesde hemān / Éde yüz cānı vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [oldur, -dur]*

26.ʿĀşıḳ **oldur** ki irse şiddete ol / Yār-içün her belāyı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [oldur, -dur]*

27.ʿĀḳil **oldur** bu luʿba aldanmaz / Bī-vefa çarḫı bā-vefā sanmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [oldur, -dur]*

28.**Ol** daḫi dédi yā Resūl'Allāh / Baña da ʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [ol,]*

29.İḫtiyāruñ zimāmın āḫir-i kār / Nāḳa boynına şaldı **ol** nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [ol,]*

30.Ādem **oldur** ki ehl-i ʿibret ola / Manẓarı cümle işde ḥikmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3695). [oldur, -dur]*

31.Cismüñi **ol** ki yég sever cāndan / Cānuña āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [ol,]*

32.ʿĀşıḳ **oldur** ki fürḳat istese yār / İḫtiyār éde fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [oldur, -dur]*

33.ʿÖẕre ḳarşu ʿiẕār-ı ʿafvı açar / Kīne ṭutmaz geçenden **ol** da geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [ol,]*

34.Cān ẕevḳın gözetse ger ʿāşıḳ / ʿIşḳ yolında olmaz **ol** ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [ol,]*

35.**Ol** ki Reyyān ḳatına oldı revān / Yūsuf aña vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [ol,]*

36.Géçdi **ol** kim gelürdi peyk-i ḫaber / Bir söz-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [ol,]*

37.**Ol** bunuñ derdinüñ ṭabībi ola / Bu anuñ bāġı ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [ol,]*

38.Ṣāʿı bārumda **ol** nihan étdi / Bilmezem kim ne imtiḥān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Osman).*

1.Faẓl-ıla ol dem oldı bī-bedel **ol** / Bedel oldı eline dest-i Resūl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294*). [ol,]*

2.Çün ʿAzīz oldı Mıṣr-ı ḥikmete **ol** / Yūsuf-ı sānī dédi aña Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Muhammed).*

1.Açmasaydı ḥicāb-ı keşreti **ol** / Kim bulurdı Cenāb-ı Vaḥdete yol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 51). [ol,]*

2.Maḳṣad **ol**dur cihān bahānesdür / Ḳābe ḳavseyn anuñ nişānesidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 49). *[oldur, -dur]*

3.Aṣfiyā içre Muṣṭafā oldur / Ol deme yine reh-nümā **oldur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 50). [oldur, -dur]*

4.ʿĀlem içre mükerrem ādemdür / Ādem içinde ol mükerremdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 167). [ol,]*

5.**Ol** nübüvvet sipihrinüñ māhı/ Ol velāyet vilāyeti şahı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 168). [ol,]*

6.Ol nübüvvet sipihrinüñ māhı/ **Ol** velāyet vilāyeti şahı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 168). [ol,]*

7.Şeh-süvār-ı mücerredāt **oldur** / Mefḫar-i cümle ḳāyināt oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 164). [oldur, -dur]*

8.Şeh-süvār-ı mücerredāt oldur / Mefḫar-i cümle ḳāyināt **oldur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 164). [oldur, -dur*

9.Muṣṭafādur güzīde-i rüsüle / Nüsḫa **oldur** cerīde-i rüsüle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 165). [oldur, -dur]*

10.**Ol** éki ʿāleme emīn ü emān / Bir éki ṭıfla ṭufeyl oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Musa).*

1.Gördi **ol** bī-nihāye ʿışḳ érini / Yüz urup her birisi dér Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Ebu Bekir).*

1.Géde çün ḳufl bāb-ı Cennetden / Evvel **ol** gire sāyir ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Ömer).*

1.Çün ḫilāfetle oldı **ol** ẓāhir / Oldı küfr ehlinüñ işi āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283). [ol,]*

2.Cennetüñ ḫilʿatini öñ géyer **ol** / Hem ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [ol,]*

3.**Ol** ki saçı kemend-i Ṭāhādur / Seyyid-i bārgāh-ı aʿlādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 280). [ol,]*

4.Cennetüñ ḫilʿatini öñ géyer ol / Hem ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [ol,]*

5.Olduġıy'çun **o** sāye-i Raḥmān / Sāyesinden ḳaçardı her şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 287). [o,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Ali).*

1.Ḥaydar **oldur** ki açdı aña nebī / Süfre-i ḫᵛān-ı lahmın lahmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 303). [oldur, -dur]*

2.**Ol** ki ser-çeşme-i vilāyetdür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 306). *[ol,]*

ol: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Hz. Yakup).*

1.Gele-bān eylemişdi Yaʿḳūbı / Māderinüñ **ol** idi maḥbūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). [ol,]*

2.Aña ṣabr eyle dédi çün Cibrīl / **Ol** daḫi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [ol,]*

3.Ḳorḳaram size bed-duʿā' éde **ol** / Neslüñüz ḳaṭʿ éde duʿā'-yı resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1448). [ol,]*

4.Göreli köñlegüñi ḳan-ıla ol / Ḳalmadı ḳanı ḳaldı cān-ıla **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [ol,]*

5.**Ol** daḫi şükr-içün namāz étdi / Maġfiret istedi niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [ol,]*

6.Göreli köñlegüñi ḳan-ıla **ol** / Ḳalmadı ḳanı ḳaldı cān-ıla ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3745). [ol,]*

7.Ḫaberi aldı çün resūl-i resūl / Diledi ʿazm-i ḫiẓmet eyleye **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3769). [ol,]*

8.Geldi çün ʿālem-i şehādete **ol** / Yalvarup dédi Rabb-i ʿizzete ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [ol,]*

9.Geldi çün ʿālem-i şehādete **ol** / Yalvarup dédi Rabb-i ʿizzete **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6956). [ol,]*

ol: *O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Abdullah İbn-i Selam).*

Meger ol gün ki girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada **ol** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Akşemseddin).*

Gétdi **ol** ġamda ben muḳīm oldum / Cevrden süfte-dil yetīm oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). [ol,]*

ol: *... gibi olmak.*

1.Muṣṭafāya naẓar bu ehl-i fünūn / **Oldı** Mūsāya nite kim Hārūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 304). [oldı, -dı]*

2.Çünki vérmez şehe ṣanevber ber / Yégdür **olsa** eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [olsa, -sa]*

3.Çāh oldur ki çāh-ı Yūsuf **ola** / Var ḳıyās ét anuñ zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [ola, -a]*

4.Ḥamdī ger Murtażaya Ḳanber **ola** / Yégdür andan ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [ola, -a]*

ol: *.... gibi olmak, ...e benzemek.*

1.Dīv **olur** mı reşk-i ḫūr-i behişt / Ṣanma nārı ki ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [olur, -ur]*

2.Mihr-i Maġrib yanardı bir géce zār / Yüzi **olmışdı** Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [olmışdı, -mış, -dı]*

3.Cānı **olmışdı** dürd-i derd-āşām / Eşki gül-gūn şarāb ü gözleri cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2748). [olmışdı, -mış, -dı]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

1.Ġam degül ʿömrüñ evvelinde belā / Müşkil **ol**dur ki āḫirinde ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). [oldur, -dur]*

2.Oḳıdı bunı ceddüñ İbrāhīm /Gülistan **ol**dı aña nār-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 810). [ol,]*

3.Nefes **oldur** çıḳa dil ü cāndan / Ola ḫōş-bū nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [oldur, -dur]*

4.Her ki **ol** demde pür-dem olmışdur / Seyyid-i her dū ʿālem olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 47). [ol,]*

5.Aṣfiyā içre Muṣṭafā oldur **/ Ol** deme yine reh-nümā oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 50). [ol,]*

6.Cānuma ʿışḳuñı ḫarīf eyle / Boynuma **ol** yüki ḫafīf eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [ol,]*

7.Merkeb-i nefse yoḳdur ol ṭāḳat / Menzili ola ḫażret-i ḳurbet (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 104*). [ol,]*

8.Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [ol,]*

9.Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [ol,]*

10.Baṣaruñ hakkı kim görür ol nūr / Kara taşda karanuda kara mūr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 129*). [ol,]*

11.Ol irādet hakkı kim oldı bedīd / Kimi eyler mürīd ü kimi merīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 131*). [ol,]*

12.Ol nebīnüñ dem-i ṣafāsıy'çun / Ki demin dökdiler Ḫudāsıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 141*). [ol,]*

13.**Ol** nebiy'çün ki ṣabrı germ oldı / Kirm-i miḥnet çü kermine ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [ol,]*

14.**Ol** nebiy'çün ki oldı loḳma-i ḥūt / Oldı tesbiḥ-i Ḥaḳḳ o dem aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [ol,]*

15.**Ol** dem içün ki irdi Hārūna / Malını mār étdi Ḳārūna (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 147*). [ol,]*

16.**Ol** nebiy 'içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [ol,]*

17.**Ol** nebiy çün ki dédi yekdür Ḥaḳḳ / Anı minşār édince tā dū şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [ol,]*

18.Ḳālıb-ı luṭf-ıla anı 'Allām / Düzüp eyledi **ol** bināyı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178). [ol,]*

19.**Ol** cūşa sebeb hevā-yı maḥbūb / Maḥbūb cemal-i ẕāt-ı Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 186*). [ol,]*

20.**Ol** kurbe ki irdi ol mücerred / 'Ayn-i aḥad-idi Aḥmed iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [ol,]*

21.Ol kurbe ki irdi **ol** mücerred / 'Ayn-i aḥad-idi Aḥmed iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [ol,]*

22.Merkeb saña **ol** Burāḳdur kim /Bir na'li mehidür asmānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197*). [ol,]*

23.**Ol** yerde ki sen Buraḳı sürdüñ / Düşmişdi gile ḥimār-i 'Īsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204). [ol,]*

24.**Ol** dem ki cihāna ṭola ḥayret / Olmaya 'uṣāta senden eşfa' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231). [ol,]*

25.Meger **ol** gün ki girdi şehre Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243). [ol,]*

25.Ḫuṭbeyi āḫir eyleyince Resūl / Olur-ıdı hemīşe mesnedi **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 262). [ol,]*

26.**Ol** direk ṣayha-y-ıla étdi fiġān / Yaḳīn oldı dü pāre ola hemān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264*). [ol,]*

27.Nice maḥbūb-ıdı 'aceb **ol** cān / Fürḳatinden cemād éderdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 266). [ol,]*

28.Ḳalb-i kāfir ne ṭurfa cāmiddür / Sevmez **ol** ḥüsni belki cāḥiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267). [ol,]*

29.Aña **ol** dem vérildi 'izzet ü cāh /Dédi aña Nebi Ḫalilullāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271*). [ol,]*

30.Faẓl-ıla **ol** dem oldı bī-bedel ol / Bedel oldı eline dest-i Resūl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 294*). [ol,]*

31.Uyan ey nefs ġafletüñden uyan / Yād ét **ol** vaḳti k'olasın 'uryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [ol,]*

32.Şu'arā ger irerse şi'rāya / Medḥ lāyıḳ dénilmez **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [ol,]*

33.Bize **ol** bī-nişān nişānı getür / 'ālem-i vaḥdet armaġanı getür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 355). *[ol,]*

34.Ṭoldı āfāḳa būyı **ol** ḫ'ānuñ / Ṭuydılar leẕẕetini īmānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). [ol,]*

35.Çün bu ḥāl üzre géçdi bir niçe sāl / Serv-i ḳadd oldılar **ol** éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [ol,]*

36.Hem risālet du'ā'sın eyledi 'ahd / 'Īş **ol** dem şikāra eyledi cehd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [ol,]*

37.Kesdi biryānı yédi bir yanın / Açdı **ol** dem duʿā'sı enbānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). [ol,]*

38.İşbu biryān getürene yā Rab / Eylerem **ol** risāletüñi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). [ol,]*

39.Ḥaḳḳ Teʻālā duʻasın étdi ḳabūl / Ḳıldı Yaʿḳūbı **ol** diyāra resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 389). [ol,]*

40.Anı ḳatl étmege yemin étdi / **Ol** duʿā'-y-ıçun aña kīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 401). [ol,]*

41.**Ol** şerīʻatde cāyiz-idi meger / Cemʻ-i uhteyn eyleyeydi bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 424). [ol,]*

42.Bitdi **ol** ravżadan da éki nihāl / Birisi Dān ü birisi Yaġşāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [ol,]*

43.Görüp **ol** nūrı vecde düşdi sipihr / Tañ mı étdiyse secde māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [ol,]*

44.Tīġ-i mihr-ile nāfını dāye / Kesdi vü dedi Yūsuf **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [ol,]*

45.Ġayba **ol** nūr-ıla çün açdı baṣar / Étdi ervāḥ-ı nesli üzre nazar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [ol,]*

46.Ḥūb-rūlar içinde **ol** dilber / Ṣan nücūm arasında şems ü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456). [ol,]*

47.Budur **ol** şemʿ-i ḫanedan-ı Ḫalīl / Budur ol ġam-güsār-ı İsrāʻīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [ol,]*

48.Budur ol şemʿ-i ḫanedan-ı Ḫalīl / Budur **ol** ġam–güsār-ı İsrāʻīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [ol,]*

49.Çekdi **ol** dürci cānı sīnesine / Cevherin toldurup ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [ol,]*

50.Çün barışdılar **ol** birāderler / Toldı cān-ı ḫasūda āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 494). [ol,]*

51.Gerçi göndürdi mūnisi Īnās / **Ol** cilā eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [ol,]*

52.Yoġ-iken Yūsufuñ meger ḫaberi / Mekr eliyle ḳuşatdı **ol** kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [ol,]*

53.**Ol** zemān eyle-y-idi şerʿ-i Resūl / Düzd olurdı metāʿ issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [ol,]*

54.**Ol** binānuñ ki ʿāmiri Ḫaḳḳdur / Yıkmak isteyen anı aḫmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [ol,]*

55.**Ol** ḳamīṣi ki géydi İbrāhīm / Gülşen olduḳda aña nār-ı aẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 577). [ol,]*

56.Verdi eğnine Yūsufuñ Yaʿḳūb / Gèydi Rıdvāna döndi **ol** maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [ol,]*

57.Emr-i Ḫaḳḳ-ıla **ol** dıraht-i bülend / Vèrmedi şāḫ Yūsufa mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 596). [ol,]*

58.Ol ʿaṣāya diküp ḫased nazarın / Her biri mekre baġladı kemerin (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 608). *[ol,]*

59.Çünki serv oldı ol nihāl-i cemāl / ʿömri eyyāmı oldı on èki sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [ol,]*

60.Anuñ-içün düşinde **ol** server / Gördi onbir nücūm ü Şems ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [ol,]*

61.Bende gibi éderler aña sücūd / Göricek anı **ol** latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [ol,]*

62.Belki ḫᵛāb içre gördi **ol** ḫᵛābı / ʻĀrif olmaz bu ḳıṣṣadan ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 631). [ol,]*

63.İnanup **ol** devr ü dürūġına / Göñlüni şemʿ èder fürūġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 637). [ol,]*

64.Éledüñ anı bir maġaraya dūr / Ḳalsun **ol** yerde bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [ol,]*

65.Bulalar **ol** yetīmi çāh içre / Ölmedin mihnet-ile āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [ol,]*

66.Himmeti eyle étdiler **ol** yevm / Açıla çeşm-i fitne ḳalmaya nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [ol,]*

67.Göñül açmaġ-ıçun açıldı çiçek / Ḳo bu nevrūzı görsün **ol** küçek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 684). [ol,]*

68.Ḳaṣd éder kendü **ol** araya gele / Yūṣufı anlaruñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [ol,]*

69.Her biri bunca dürlü ḳayd étdi / Luʿb-ıla **ol** ġazāli sayd ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [ol,]*

70.Cilve eyledi turdı **ol** tāvūs / Vardı Yaʻkūba eyledi pā-būs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [ol,]*

71.**Ol** legende yudı ki Cebrāʻīl / Aldı cennetden ol zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [ol,]*

72.Ol legende yudı ki Cebrāʻīl / Aldı cennetden **ol** zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [ol,]*

73.Lerze eyledi **ol** legen nāgāh / Anı Ya'ḳūp görüp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [ol,]*

74.**Ol** zemān kim Ḫalīle Cebrā'īl / Aldı geldi fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [ol,]*

75.Aḥseni olısardur **ol** beşerüñ / Adını Yūsuf eyleñ ol püserüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [ol,]*

76.Géydi Yūsuf çün **ol** libāsı temām / Oldı ṭāvūs-ı cennet aña ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [ol,]*

77.Her ki **ol** Ḥaḳḳa cān éder teslim / Aña ḳurbān olur fidā-yı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [ol,]*

78.Tā ṭolunınca dīdeden **ol** māh / Āh-ıla nāle-y-ile étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [ol,]*

79.Götürürken **ol** ayı dāye gibi / Ṣaldılar ḳara yére sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [ol,]*

80.Yūsuf oġlancuġ olmaġın **ol** dem / Seyr éderdi ṣafā-y-ıla ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [ol,]*

81.Bulsun **ol** ādemüñ ḳafası şikest / Ki ḳafaya cefā-y-ıla ura dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [ol,]*

82.Ol güli kim bitürdi bustānuñ / Yaġup üstine bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [ol,]*

83.Bu cefā-y-ıla **ol** yürekleri seng / Gétdiler Yūsuf-ıla üç ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [ol,]*

84.**Ol** ḳalan enbiyādan āsārın / Zīnet éderdüñ üstüñe varın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [ol,]*

85.İşbu işler başuña gör n'eyler / **Ol** yalan düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [ol,]*

86.Sürüp **ol** māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā leb-i çāha geldiler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [ol,]*

87.**Ol** melek dīve rām olup nā-çār / Ḳıldı āh ü fiġān-ıla reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [ol,]*

88.Ben daḫi anı görmiş-idüm o dem / **Ol** benümdür nite ki ben anuñam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3350). [ol,]*

89.Yaġladı **ol** yaġ-ıla kim Cebrā'īl / Getürüp dürtinürdü İsmāʿīl / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [ol,]*

90.Geldi **ol** mihr egerçi germinden / Gördi māhı ḳızardı şerminden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [ol,]*

91.Ne şehüñdür bu nāme-i menşūr / K'oldı ʿunvānı **ol** ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [ol,]*

92.Her ne bārān ki düşdi **ol** ṣadefe / Oldı ser-tāc efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [ol,]*

93.Her ne ṣūret ki ola maṭlūbuñ / ʿaksidür **ol** cemāl-i maḥbūbun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [ol,]*

94.Aṣla saʻyét ṣafā dilerseñ eger / Aṣla vaṣl **ol** beḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [ol,]*

95.Maʿbedi oldı anuñ **ol** ḫāne / ʿIşḳ-ıla cān vérince merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3574). [ol,]*

96.İy göñül erlik öğren **ol** zenden / Ér-iseñ zenligi géder senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [ol,]*

97.Kalma ol ḥāle k’irtiḥāli ola / Alma ol mālı kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [ol,]*

98.Kalma ol ḥāle k’irtiḥāli ola / Alma **ol** mālı kim melāli ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3580). [ol,]*

99.Rūşen olmaġa meclis-i ʿişret / Vérdi **ol** māha nūrdan ḫilʿat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [ol,]*

100.Her gün **ol** māha olsa şubḥ-ı cedid / Yéni hil’at vérürdi ol hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [ol,]*

101.Her gün ol māha olsa şubḥ-ı cedid / Yéni hil’at vérürdi **ol** hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [ol,]*

102.Kāşkī ben de **ol** güni görsem / Yāruñ aḳ boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [ol,]*

103.Bunca bānū-y-iken **ol** ehl-i temiz / Eline şu ḳoyardı şan ki kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [ol,]*

104.Yūsufa ʿizzet édüp **ol** ḫōş-nām / Eyle eylerdi ihtimām iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [ol,]*

105.Döndüñ **ol** yapraġa kim anı nesīm / Ḳomaz olmaġa bir ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [ol,]*

106.Ol resme yıkdı göñlüm evin **ol** nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [ol,]*

107.Viṣāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / Éder ḳader yéli **ol** cemʿi tār-mār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [ol,]*

108.Bir géce şevḳ irişüp **ol** aya / Sergüẕeştin dédi Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [ol,]*

109.Dili pür-dem dilerse çekmeye ġam / Göz yolından revān éde **ol** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [ol,]*

110.Ṭutdı ḫükmin revān Zelīḫā anuñ / Düzdi esbābın **ol** temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [ol,]*

111.Dem-be-dem kim ṭaş atsa **ol** māhum / Çatlaġucuñ olaydı bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [ol,]*

112.Dāyesi gördi çün Zelīḫāyı / Ki hilāl oldı **ol** cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [ol,]*

113.Benden eyle ḳaçarken **ol** dil-dār / Düşmek anuñ hevāsına düşvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3930). [ol,]*

114.Aġla **ol** teşneye ḳılup şefḳat / Ki ire suya bulmaya furşat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [ol,]*

115.Yañılup el uzatsam **ol** sībe / Uġraram bī-sebeb ṣad āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [ol,]*

116.Ãferin **ol** kemende kim ola bend / Buncılayın cemāl-i bī-mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3940). [ol,]*

117.Fürḳat-i yār egerçi müşkildür / İlla **ol** vaṣl āfet-i dildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [ol,]*

118.Şimdi döndi cefāñ-ıla mūya / Naẕar étmezseñ āh **ol** āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [ol,]*

119.Naḥl-i kaddüñ ruṭablarından eger / N’ola ber yése geh geh **ol** dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [ol,]*

120.ʿİẕẕetüñden ne eksilür iy şāh / Étsen eksüksüz **ol** faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [ol,]*

121.Dilemez **ol** ḥabīb-i ʿālem-sāz / Dōstlıḳ içre kendüye enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4028). [ol,]*

122.Gül-i ḫōd-rūy gülse gülşende / Varlıġın yéle vérür **ol** ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [ol,]*

123.Dédi Yūsuf ki iy ḫudāvendüm / Bendeñem baña yiter **ol** bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [ol,]*

124.Olsun **ol** bende bī-ser ü bī-müşt / Şeh nemek-dānına şoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [ol,]*

125.Baña **ol** kāra eyle fermānı / Ki édem pāk saʿy-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [ol,]*

126.Ḳul odur ḫiẕmet eylese ola şād / Eylesün **ol** ḳulı Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [ol,]*

127.Ḫōşdur **ol** penbe kim ḳaçar oddan / Yégdür od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [ol,]*

128.Dāne laʿl-ile ḥoḳḳasını enār / Pür édüp ṭutmış **ol** miyānda kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [ol,]*

129.Ol maḳāmāt uṣūli üzre revān / Naġamāt-ı ʻanādil-i būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4084). [ol,]*

130.Sebzesi ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm / Cūyı **ol** ḫaṭṭa ṣan ki cedvel-i sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [ol,]*

131.Görse **ol** ḫaṭṭ ü cedveli dānā / Oḳur-ıdı kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [ol,]*

132.Yūsuf-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / **Ol** iki ḥavż arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [ol,]*

133.Étdi **ol** cennete anı Rıḍvān / Étdi nā-çār emrine rıḍvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [ol,]*

134.Ger harīm olmaz-ısam **ol** ḥareme / Maḥrem oldum ölince derd u ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [ol,]*

135.Hem vaṣiyyet ḳılup kenīzlere / Dédi **ol** sözde fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [ol,]*

136.Bu ḫaberden ġaraż Zelīḫāya / Sırr-ıla ḫīle-y-idi **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [ol,]*

137.Tā ki **ol** ṣūret-ile pinhānī / Ḥāṣıl édeydi vaṣl-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4124). [ol,]*

138.Yéler **ol** fikr ü mekr ü miḥnetde / Dilberi ʿālem-i ferāġatda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [ol,]*

139.Oldı meşşāta **ol** ʿarūsa nesīm / Būy-i mūy-ile ṭoldı heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [ol,]*

140.Nāz-ıla bir çenār boylu ṣanem / Sıġayup sā'idin dédi **ol** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [ol,]*

141.Tā bite anda devḥa-i īmān / Vére **ol** devḥa meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [ol,]*

142.Secde **ol** bī-niyāza lāyıḳdur / Ki ḳamu kāyināta ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [ol,]*

143.Od düşüp çın seḥer Zelīḫāya / Gün-ile bile ṭoġdı **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [ol,]*

144.Çün Zelīḫāya eylemedi nigāh / Étdi **ol** mübtelā ciġerden āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [ol,]*

145.Ol midād-ıla ḫālini dem dem / Ṣafḥa-i ṛūya yazdı çekdi ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [ol,]*

146.Yūsuf anuñ kelāmın étmedi gūş / Ṭurdı derd ü ġam-ıla **ol** medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [ol,]*

147.Nigerān olmaz **ol** nigār baña / Nice ʿarż eyleyem nigārum aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4251). [ol,]*

148.Eger **ol** māh mihr-ile geh gāh / Ḥüsnüm ayına eyleyeydi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4256). [ol,]*

149.Ḥāṣılı ḳalmadı o o ḫānede cāy / Ki yazılmaya anda **ol** éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [ol,]*

150.Şöyle kim olsa **ol** nuḳūşa naẓar / Ṣulanurdı dehen çü ġonça-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [ol,]*

151.Çeke **ol** nāzenīni sīnesine / Yol vére vuṣlatı ḥazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4320). [ol,]*

152.ʿAnberīn vesme vérdi ṭurfa cemāl / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ **ol** éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [ol,]*

153.Çekdügi ḫaṭṭ-ı nīli **ol** māha / Tā ki mīl ola çeşm-i bed-hˇāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [ol,]*

153.Étdi siḥr-i ḫiżāb-ıla **ol** cān / Pāre-i sīmi pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4334). [ol,]*

154.Tā bu nīreng-i renge **ol** büt-i şeng / Meyl édüp ola kendüye hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [ol,]*

155.Cemʿ édüp devletüñ sitāresini / Dizdi **ol** māh gūşvāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4339). [ol,]*

156.**Ol** ten üzre bu pīrehen timsāl / Aḳ gül üzre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [ol,]*

157.**Ol** gümiş māhī ḫūb revnaḳ-ıdı / Ki zer-i sürḫ-ıla muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [ol,]*

158.Ġonça-veş **ol** ṣanevber-i mevzūn / Géydi ḳat ḳat libāsı gūn-a-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [ol,]*

159.Çün Zelīḫā irişdi **ol** aya / Nāgeh od düşdi ṣanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [ol,]*

160.Yārini lu'b-ıla iletdi o cān / **Ol** yédi ḫāne evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [ol,]*

161.Ol şeker leẕẕetine kāse-i dehr / Günde biñ kerre verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [ol,]*

162.Ḳuflın urduḳça her derü derüñ **ol** cān / Açdı bir dürlü ḳufl-ı rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4396). [ol,]*

163.Der ü dīvārı gördi **ol** dāruñ / Yéri olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [ol,]*

164.Étdi **ol** ʿālem-i cemāl ayı / Ḫāne saḳfında **ol** temāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [ol,]*

165.Étdi **ol** ʿālem-i cemāl ayı / Ḫāne saḳfında **ol** temāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [ol,]*

166.**Ol** Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [ol,]*

167.**Ol** ḳamer ḥaḳḳı kim cebīnüñdür / Āyet-i mu'ciz-i mübīnüñdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4440). [ol,]*

168.**Ol** yüce ẕāt-ıçun ki bī-çündür / Ne derūn-ı cihān ne bī-rūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4456). [ol,]*

169.Kebg-i ferbih ki dāma géç düşer / Yégdür **ol** serçeden ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [ol,]*

170.Ṣordı anları **ol** nigār aña tīz / Dédi ḥışm-ı Ḫudā vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [ol,]*

171.Ḳahra ire ʿale'l-ḫuṣūṣ ʿAzīz / Luṭf éderken baña **ol** ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4486). [ol,]*

172.Ḥaḳḳını Ḥaḳḳuñ **ol** ki żāyiʿ éder / Rişvete ṣanma anı ṭāmiʿ éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [ol,]*

173.Bende **ol** dem ki éde ʿazm-i günāh / Anı ḥıfz étse menʿ éder Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4527). [ol,]*

174.Aña ḳudret-nümā olur **ol** Ḥayy / Aña ʿibret-nümā olur her şey *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4528). [ol,]*

175.Ṣordı **ol** perdeyi nigāra hemīn / Dédi kim kimdür anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [ol,]*

176.Neçün étmen ḥayā ben **ol** Ḥayydan / Ki yaḳındur baña ḳamu şeyden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4541). [ol,]*

177.Böyle dédi vü ṭurdı **ol** ḫōş-kār / Ṣıçradı ḫʷab-gehden **ol** bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [ol,]*

178.Gül gibi **ol** nigār-ı Kenʿānī / Eksük olmazdı dāmeni ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4569). [ol,]*

179.Ḫāk ḳoydı başına **ol** şimşād / Ḳalbi nā-şād u ḳavli bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [ol,]*

180.El uzatmış dilemiş **ol** bed-ḫāh / Vaṣlumuñ gencin almaġa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [ol,]*

181.Miskīn **ol** dem hevā-perest-imiş / Bāde-i şehvet-ile mest-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4599). [ol,]*

182.Vérse bu rūġan **ol** çerāġına dem / Yaḳa bir demde bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [ol,]*

183.Ġażab étdi buyurdı cellāda / Ḥadd-i bī-ḥadd ura **ol** āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4636). [ol,]*

184.Yūsufa çün yapışdı **ol** cellād / Éde emr-i ʿAzīz-ile bīdād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [ol,]*

185.Teng-dil oldı **ol** nebi-yi Ḫudā / Yüzüni göge ṭutdı étdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4640). [ol,]*

186.Bir zen **ol** cemʿ içinde ḥāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [ol,]*

187.Daḫi **ol** ṭıfl üç aylıġ-iken İlāh / Ṣıdḳ-ı şıddīḳa étdi anı güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [ol,]*

188.Étdi **ol** dem figan ki iy Ḳıṭfīr / Bī-günāhuñ ʿaẕābın ét teʾḫīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [ol,]*

189.Yūsuf **ol** daʿvasında kāẕibdür / Ki Zelīḫāya kendü ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [ol,]*

190.Ard etekde bulursañ **ol** çāki / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [ol,]*

191.Kiẕbdür daʿvası Zelīḫanuñ / Bildi vāḳiʿ nedür **ol** ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [ol,]*

192.Ödi ṣıdsun **ol** ādemüñ ṣad bār / Bir seg-içün geyik ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [ol,]*

193.Olmış olalı **ol** nigāra ḳarīn / Daḫi gül-ñar-ı Mıṣr-iken nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [ol,]*

194.Dīn ü dānişden olsa ger āgāh / Bendesin sevmez-idi **ol güm-rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [ol,]*

195.Ger bizümle olaydı **ol** dil-dār / Bizsüz étmezdi bir ṭarafda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [ol,]*

196.ʿİşret esbābı düzdi **ol** ḫōş-rāy / K'ide **ol** bī-ḫaberleri rüsvāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [ol,]*

197.ʿİşret esbābı düzdi **ol** ḫōş-rāy / K'ide **ol** bī-ḫaberleri rüsvāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [ol,]*

198.Getür **ol** serv-i ravża-i cānı / Bezmi seyr eylesün ḫırāmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4727). [ol,]*

199.Açdı **ol** ḫūr ḫulle mefreşini / Sebz-pūş étdi serv-i ser-keşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [ol,]*

200.Düşdi Rūma ʿacebdür **ol** leşker / Ġaret étdi cihānı ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [ol,]*

201.Başına ḳodı efser-i şāhī / Farḳ éde tā güneşden **ol** māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [ol,]*

202.Çün bu āyīn ü ṭavr-ıla **ol** ay / Başdı ʿişret-sarāyı pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [ol,]*

203.**Ol** naẓardan şular ki ber yédiler / Cemʿu'ş-şems u vel ḳamer dediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4757). [ol,]*

204.Geldi çün **ol** şeh-i melāḥat-i ġunc / Kesmek istedi her birisi turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [ol,]*

205.Ḳısmet étdükce keffin **ol** ḥayrān / Cedvelinden aḳardı seyl-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [ol,]*

206.Sūzişinden aña suʿāl étdi / **Ol** daḫi yandı ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [ol,]*

207.Çün éşitdi bu ḥāli **ol** ġafil / Ṭaʿn édüp dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [ol,]*

208.Ḳalmadı **ol** sebebden anda ḳarār / Görmege anı gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [ol,]*

209.N'ola yérden götürseñ **ol** ḫāki / İrse dāmān-ı pāküñe tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [ol,]*

210.Yüz çevürdi olardan **ol** gül-i nāz / Bī-niyāza bu resme étdi niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [ol,]*

211.Māh-ı Kenʿān çün **ol** nasīḥātden / Zāyil olmadı burc-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4861). [ol,]*

212.Mihrini eyledükce her biri fāş / Oldı **ol** nūra dūr çün ḫuffāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4863). [ol,]*

213.Cümle yüz ṭutdılar Zelīḫāya / Éde ḥabsi ḥavāle **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [ol,]*

214.Çün Zelīḫāya bu bende baġladı rāy / Aġladı bir géce ʿAzīze **ol** ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [ol,]*

215.Ḳasd éden **ol** firāşa rind-āne / Sürilür böyle ḳaʿr-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [ol,]*

216.Gören **ol** sünbül-i cihān-gīri / Ḳomadı dilde renc-i zinciri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4926). [ol,]*

217.Her ki gördiyse **ol** zenaḫdānı / Feraḥından unutdı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [ol,]*

218.Olsa ʿāşıḳ nigār vaṣlına ġarḳ / Vaṣlı fürḳatden **ol** dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [ol,]*

219.Ne safā ola **ol** gülistānda / Ki géde gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [ol,]*

220.Yārin añup bu resme **ol** pür-ġam / Étdi her nesnesine yüz mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981).. [ol,]*

221.**Ol** sebebden-dürür ki eşk-i nücūm / Ḳapladı ṣūretini étdi hücūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [ol,]*

222.Bes nice olmasun Zelīḫā zār / Baġrı ḳanın emerdi **ol** ḫūn-ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [ol,]*

223.Nice vīrān olmasun **ol** dil / Ki olur her zemān işi müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021) [ol,]*

224.Niçe sāʿat geçince **ol** şebden / Ṣaçdı bu dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [ol,]*

225.Bir bucaġında oturup pinhān / Görelüm nʻeyler **ol** şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [ol,]*

225.**Ol** bahāruñ çiçeklerin dérelüm / Dil ü cāna hediyyeler vérelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5038). [ol,]*

226.**Ol** sebebdendür olsa vaḳt-i sürūr / *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [ol,]*

227.Ḳaldı arada **ol** cihān-ārāy / Gétdi tedbīr dilde ḳalmadı rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [ol,]*

228.Ki hevā-yı vaḥīmi **ol** dāruñ / Güllerin ṣoldurur mı dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [ol,]*

229.Der-i devlet açıldı **ol** dāra / Kʻoldı dīvārı mesned ol yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [ol,]*

230.Der-i devlet açıldı ol dāra / Kʻoldı dīvārı mesned **ol** yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [ol,]*

231.Tā girüp revzeninden **ol** dāruñ / Düşem öñine ṣevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [ol,]*

232.Sūz öküş her güni Zelīḫānuñ / Géçdi derdine **ol** dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [ol,]*

233.Şöyle kim bir gün **ol** żaʿīf mizāc / Oldı ḳan almaġa meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [ol,]*

234.Ehl-i zindāna çünki **ol** zindān / Vaṣl-ı Yūsufdan oldı bāġ-ı cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5130). [ol,]*

235.**Ol** cüvāna çün oldı devlet yār / Taḫt-ı baḫt üzre ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [ol,]*

236.Gördi yédi aruḳ sıġır daḥi şāh / **Ol** yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [ol,]*

237.Hem yédi ḫuşk ḫūşeler bitdi / **Ol** yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [ol,]*

238.İrdi çün **ol** cüvāna bu taʿbīr / Vardı Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [ol,]*

239.**Ol** belādan anı ḫalāṣ édeyin / Meclisümde nedīm-i ḫāṣ édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5190). [ol,]*

240.Dédi ben nice varam **ol** ḫāna / Ki yoġ-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [ol,]*

241.Şeh naẓar eyledi çün **ol** cemʿa / Āteşīn dil uzatdı çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [ol,]*

242.Ki ne cürm étdi **ol** şeh-i ḫūbān / Étdüñüz aña bend-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [ol,]*

243.Āferīn **ol** emīr-i ḫōş-dāda / Ki elin ṣunsa aña üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [ol,]*

244.Dédi zenler duʿā’ édüp şāha / Ẓulm-idi töhmet étmek **ol** māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [ol,]*

245.Kūh-i enbūh-iken her endūhı / Bād-i devlet ṭaġıtdı **ol** kūhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [ol,]*

246.Yürüdi **ol** ḥarīr üzre bu şāh / Felek-i aṭlas üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [ol,]*

247.Her zebāndan velīk **ol** ter-gül / Niçe evraḳ oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [ol,]*

248.Dédi çün vāḳiʿ ola **ol** taḳdīr / N'ola ḥalkuñ ḥayātına tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [ol,]*

249.Ḳaḥṭ-ıla çünki ʿiyş tīre ola / Ḫalḳa **ol** ḫūşeler ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ol,]*

250.Taḫt-ı zerrīne géçse **ol** mih-ter / Ser ḳor-ıdı zemīne her server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [ol,]*

251.**Ol** zemān kim ʿAzīz étdi vefāt / İrdi bānū-yı Maġribe āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [ol,]*

252.Ḳanı **ol** dem ki yār enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa dek celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [ol,]*

253.Géçdi **ol** dem ki baḫt-yār-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile ẕevḳi var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [ol,]*

254.ʿİşret esbābı cümle cemʿ-idi / Kendü **ol** cemʿ içinde şemʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [ol,]*

255.**Ol** ḫayāl-idi aña yār-i ḳadīm / Ġam deminde yine ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [ol,]*

256.Mātem-içün bu dūd-ıla **ol** māh / Üstine ṭutmış-ıdı çetr-i siyah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5322). [ol,]*

257.İlla pertāb olınsa **ol** seḥerī / Nüh felek ṭutar-ıdı nüh siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [ol,]*

258.**Ol** sebebden ġam-ıla aġlasa zār / Andan olurdı her kişi bīzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [ol,]*

259.Ḍarb-ı nāḫundan **ol** ruḫ-i gül-gūn / Çeşmi gibi olurdı çeşme-i ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5332). [ol,]*

260.İlla **ol** ḥarfe yār baḳmaz-ıdı / Andan eylerdi ʿār baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [ol,]*

261.Cāmi'-i ḥüsni **ol** dem oldı ḫarāb / Ki imām üzre düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [ol,]*

262.Cāmi'-i ḥüsni ol dem oldı ḫarāb / Ki imām üzre düşdi **ol** miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [ol,]*

263.Ẓāhir oldı ʿurūk-ı pey ne ki var / Oldı **ol** çenge nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [ol,]*

264.Ḥalḳa oldı egerçi **ol** mehcūr / Dilberi ḳapusından ammā dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5349). [ol,]*

265.Yaṣduġı ḫişt oldı pisteri ḫāk / Hāke müstaġraḳ oldı **ol** gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [ol,]*

266.Perde-i neyde tā nevālar éde / Yāre **ol** perdeden nidālar éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [ol,]*

267.Şevḳı cūş eyledükce geh gāhī / Yüzin urup öperdi **ol** rāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [ol,]*

268.Cemʿ olup tār-ı leyl ü nūr-ı nehār / Ḫalḳ olınmış **ol** esb-i ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5385). [ol,]*

269.**Ol** sebebden serī'-idi gāmı / Nitekim rüzgāruñ eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [ol,]*

270.Baṣsa Yūsuf rikābına ḳademi / Çıḳsa **ol** kūha bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [ol,]*

271.Cūş-ıla eyle kişner-idi **ol** at / Ki ṣuheyli ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [ol,]*

272.Yürise ʿizz ü nāz-ıla **ol** şāh / Ṣaġ u solda yürürdi ḫayl ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [ol,]*

273.Yūsuf uġrayıcaḳ **ol** araya / Aldamaḳ ḳaṣdına Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [ol,]*

274.Dérler-idi recāyı dilden yu / Bu gürūh içre yoḳdur **ol** meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [ol,]*

275.Ḳadre irgür beni çü ḳādir-isen / Baña **ol** mihri vér ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [ol,]*

276.Ḳışidüp bu ṣadāyı **ol** miskīn / Nāydan çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [ol,]*

277.Başladı **ol** żāʿīfe feryāda / ʿarż-ı hāl eyledi bu esnāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5432). [ol,]*

278.Düşdi bir ḥāl o dem o pā-māle / Düşmesün kimse hergiz **ol** ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [ol,]*

279.Āteşīn nāle-y-ile **ol** miskīn / Ḫāne-i nāya girdi zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436). [ol,]*

280.Niçe bir ire ḫaṭıruma şikest / Böyle dédi vü urdı **ol** büte dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [ol,]*

281.Eyledi pāre pāre **ol** ṣanemi / Dilde bir pāre sākin oldı ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [ol,]*

282.Yarlıġa **ol** ḫaṭāları yā Rab / Ḳıl vefā bu cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [ol,]*

283.Tiz āvāz-ıla nidā étdi / **Ol** nidā derdine devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5461). [ol,]*

284.Ṣad-hezār āferinler **ol** şāha / Ki éşitse nigāh éder āha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [ol,]*

285.Geldi **ol** ḥācib öpdi pā-yı serīr / Dédi ḥāżır ḳapuda ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [ol,]*

286.Geldi ol ḥācib öpdi pā-yı serīr / Dédi ḥāżır ḳapuda **ol** zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [ol,]*

287.Aġlayup dédi **ol** giriftāram / Bī-dil ü bī-ḳarār ü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5481). [ol,]*

288.ʿIşḳuñ **ol** dem ki yıḳdı eyvānum / Ḳıldı yaġma vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [ol,]*

289.Bir nefes ḳaldı **ol** da āh-ıla vāy / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [ol,]*

290.Vérdüm **ol** ʿācize viṣalüñi naḳd / ʿarşum üzre oḳındı ḫutbe-i ʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [ol,]*

291.Otururken bu fikr-ile **ol** māh / Perde açıldı kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [ol,]*

292.Ẓāhir oldı **ol** āftāb-ı cemāl / Ne güneş āsmān-ı burc-ı kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5553). [ol,]*

293.İricek ḫʷān-i vaṣla **ol** mihmān / Nemeke şundı sünnet üzre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [ol,]*

294.Cānum **ol** dem ki düşde gördi seni / Şevḳa ṣalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [ol,]*

295.Dédi kim bu ṣafā degül mi güzel / **Ol** vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [ol,]*

296.Yapdı mihrāb çün Zeliḫāya / Luṭf-ile dédi Yūsuf **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [ol,]*

297.**Ol** zemān kim ṭapuña çāker-idüm / Keremüñ dīdesine manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [ol,]*

298.Ben de **ol** luṭfuña ʿivaż iy māh / Saña yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [ol,]*

299.Varup **ol** ḫāne-i ʿibādetde / ʿömrini ḫōş géçürdi ṭāʿatde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5637). [ol,]*

300.Yapdı Yūsuf revān bir ulu ḥişār / Eyledi **ol** ḥişārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [ol,]*

301.Baṭn-ı ʿālemde ḳalmadı ādem / Ḳarnı acıḳmış olmaya **ol** dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [ol,]*

302.**Ol** géce Rūḥ-ı Ḳudsa Ḥażretden / Emr olup yéri yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [ol,]*

303.Eyle dérler ki **ol** géce Reyyān / Açlıġı acısından étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [ol,]*

304.Çünki īmāna geldi **ol** server / Cūʿdan ḳalmadı teninde eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [ol,]*

305.Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / **Ol** ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [ol,]*

306.Dér ki **ol** yıllar eyle teng oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [ol,]*

307.Sāl-i evvelde vérdiler naḳdi / Niçe gün **ol** ḥişāra sīm aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [ol,]*

308.Her ki Ḥaḳḳ ḳapusına bende olur / ʿālem **ol** bendeye figende olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5707). [ol,]*

309.Dédi sultan senüñdür **ol** tedbīr / Maʿnide milk-i Mışra sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [ol,]*

310.ʿArż éderdi cemālin **ol** dilber / Cūʿdan tende ḳalmaz-ıdı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [ol,]*

311.Āferīn **ol** güle ki bir naẓarı / Cāna gözden yédürdi gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [ol,]*

312.Āferīn **ol** cemāle kim anı / Görenüñ pür-ṣafā olur cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [ol,]*

313.Ṭap oḳı iftirāḳ nāmelerin / Ṭap uçur **ol** ḫaber ḥamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [ol,]*

314.Kāşkī **ol** kerīme irsem ben / Derdüm aḫbārın aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [ol,]*

315.Sa'y édüp siz de cemʿ-i māl eyleñ / Varuñ **ol** şaha ʿarż-ı ḥāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [ol,]*

316.Saña bir ḥürmet étmiş **ol** server / Ne birader éder anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [ol,]*

317.Döndi Yūsuf olara étdi ḫiṭāb / Dédiler cümle **ol** cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [ol,]*

318.Cümle gerçeklediler **ol** ḳīlı / Gösterüp pādşāha Rūbīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [ol,]*

319.Dédi var-ımış arañuzda dilīr / Ḳaçsa öñinde **ol** dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [ol,]*

320.Cümle gérçekleyüp hem **ol** ḫaberi / Rū-yi Şemʿūna étdiler naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [ol,]*

321.Dédi ṭap dök ġam-ı firāḳ-ıla yaş / Ki benem **ol** yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [ol,]*

322.Cevherī şāʿın **ol** şeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ yükinde ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [ol,]*

323.**Ol** zemānda bu-y-ıdı şer'-i resūl / Uġrı olurdı māl issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [ol,]*

324.Sırr-ıla ṣatdılar **ol** oġlanı / Seyyid-iken ḳul étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [ol,]*

325.Dédi şāh **ol** emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [ol,]*

326.Diñleyüp dédi **ol** emīn iy şāh / Bunlaruñ ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [ol,]*

327.**Ol** birāderleri ki bunlar aña / Ḳurd alup yédi dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [ol,]*

328.Ḫaber-i ṣāʿ odur ki ṣaġ-ımış ol / Pederinden velī ıraġ-ımış **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [ol,]*

329.Ḫaber alduḳça ṭāsdan **ol** ḫāṣ / Zehr içürürdi bunlara ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [ol,]*

330.Kerem eyle esirge **ol** pīri / Étme luṭfuñdan aña taḳṣīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [ol,]*

331.**Ol** ġulāma birümüzi bedel ét / Aduñı dāduñ-ıla bī-ḫalel ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5916). [ol,]*

332.Yoḫsa Mışr ehline żarar irişür / Cāna **ol** naʿradan seḥer irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [ol,]*

333.Çün Zeliḫā éşitdi ḳıṣṣasını / Añdı **ol** bī-bahāne ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [ol,]*

334.Dédi **ol** gün ki irdi baña melāl / İrmiş ol dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [ol,]*

335.Dédi ol gün ki irdi baña melāl / İrmiş **ol** dem bu mihre bunca zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [ol,]*

336.Ṭañ mı **ol** māh olsa ger āgāh / Ki göñülden göñüle vardur rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3665). [ol,]*

337.Her ne vaṣf-ıla kim görür anı / Ola **ol** resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [ol,]*

338.Bī-karār olsa zülf-i cānānı / Ṭaġıla ḫaṭır-ı perişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3670). [ol,]*

339.Bir gün **ol** māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā / Yūsuf-ı Mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3680). [ol,]*

340.Otururken ʿAzīz-ile **ol** şāh / Étdi nāgāh ġurbetine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681). [ol,]*

341.Müstecāb oldı **ol** duʿā'sı anuñ / İrdi Yaʿḳūba mācerāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [ol,]*

342.Ki bir Aʿrābī **ol** zemānda meger / Mısra Kenʿāndan eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [ol,]*

343.Ne kadar dögdi ise Aʿrābī / Oldı **ol** nāḳa gétmeden ābī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3692). [ol,]*

344.Deñeyüp aġlar-ıdı **ol** aya / Köçegin buldı ṣan ki ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [ol,]*

345.Deñeyüp aġlar-ıdı ol aya / Köçegin buldı ṣan ki **ol** māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [ol,]*

346.Dédi Yūsuf ki **ol** zemān ki peder / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [ol,]*

347.Beni **ol** dem bu üştür-i miskīn / Görmiş-idi anuñ-ıçun oldı ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [ol,]*

348.Aġlayıcaḳ benümçün ol ḥayvān / Ben de olsam ʿaceb degül giryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3718). [ol,]*

349.Baḫtulu **ol** ġarīb kim geh gāh / Ḥālin aġlamaġa bulur āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3732). [ol,]*

350.İlla **ol** demde var ki anda resūl / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [ol,]*

351.Benden **ol** demde vérseñ aña ḫaber / Cānına ḥasret odı étmez eşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3754). [ol,]*

352.**Ol** ḥuzūruñ şebine bedr-i temām / Ṣatılup Mışra olmış anda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [ol,]*

353.Dédi çün söze geldi **ol** ḫōş rāh / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [ol,]*

354.Ger ṣorarsañ **ol** āftāba nişān / Déyeyim ẕerre deñlü ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [ol,]*

355.Ḫurrem **ol** dil ki devlete ola yār / Yār-ile hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [ol,]*

356.Bir niçe gözci ḳomış-idi emīn / Gözedürlerdi **ol** nigārı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3857). [ol,]*

357.Eylemez ʿāḳil **ol** sürūra ġurūr / Ki ola anda intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [ol,]*

358.Çün Zelīḫā éde **ol** aya naẓar / Yūsuf eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [ol,]*

359.Āfet-i ġamdan **ol** gül-i rengīn / Reng-i rū-y-ıla oldı çün nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3890). [ol,]*

360.İy dil ṭayanma **ol** ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [ol,]*

361.Ol resme yıkdı göñlüm evin ol nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe ḫayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [ol,]*

362.Kāruma ʿuḳde eyler **ol** çīnden / Baġlayup göñlümi her ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [ol,]*

363.Yūsuf-ıçun düzetdi **ol** ḫōş-baḫt / Ol iki ḥavż arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [ol,]*

364.Ṣad hezār āferīnler **ol** ʿasele / Ki yéyen irdi ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [ol,]*

365.Ḳıl ḳaşuñdan kemān müjeñden tīr / Eyle **ol** vaḥşī āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [ol,]*

366.Tāb vér sünbülüñ kemendine / Tā **ol** āvāre düşe bendine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [ol,]*

367.Gördi gül-zārı gülsüz **ol** bülbül / Yaḳasın çāk étdi nite ki gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [ol,]*

368.Ger cihān ṭolsa şādī bayramı / Eylemez **ol** ġamınsuz ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [ol,]*

369.Yapdı **ol** māh-ıçun ʿibādet-gāh / Ḥāli olmaġa ḫāl-i ḫalvet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [ol,]*

370.Dédi ḥāżır mıduñ **ol** arada / Bu belā olduġında şaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [ol,]*

371.Urup **ol** ṭāsı çıñlar-ıdı / Ḳulaġ urup o ḫāṣ diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [ol,]*

372.Degdi çün aña **ol** ciger-gūşe / İrdi teskīn cigerdeki cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [ol,]*

373.Şübhe düşdi dil-i Yehūdāya / Naẓar eyledi bir'ki **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5925). [ol,]*

374.Gördiler çün cemālini pederüñ / Dédiler mācerāsın **ol** ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [ol,]*

375.Anuñ ıçun o dem **ol** ehl-i ṣafā / Yūsufıñ andı dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [ol,]*

376.Bir gün **ol** pādşāh-ı ehl-i ḳulūb / ʿālem-i dilde seyr éderdi ġuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [ol,]*

377.**Ol** Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [ol,]*

378.Baña **ol** bī-nişānumı bulıvér / Ten helāk oldı cānumı bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [ol,]*

379.Çeşm-i sīmīnüñi güher édiser / **Ol** güher Yūsufa naẓar édiser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [ol,]*

380.Emr-i ẕebḥ-ile atam İsḥāḳı / Mübtelā eyledi hem **ol** Bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6017). [ol,]*

381.ʿĀḳıbet göndürüp fidā-yı aẓīm / **Ol** belādan ḫalāṣ étdi Kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6018). [ol,]*

382.Ėtme ẓulmi ki olıcaḳ ʿaraṣāt / Saña **ol** ẓulmüñ olısar ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6027). [ol,]*

383.Dilerüz senden **ol** kerāmet-içün / Bizi redd étme bu biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [ol,]*

384.Āferīn **ol** deme bu iʿcāza / Étdi bir demde ʿālemi tāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [ol,]*

385.Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı çün anı / Dédi **ol** dem ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [ol,]*

386.Hem-dem olmayan ādem **ol** mūya / Ṭañını inkār éderse bu būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [ol,]*

387.Pīrehen būyın andan aldı revān / **Ol** beşīrüñ beşīri oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [ol,]*

388.Derd-ile ġulġul étdi **ol** bülbül / Vāṣıl olup aña bu nükhet-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [ol,]*

389.İrmedi çün dimāġına bu şemīm / Dédi **ol** ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [ol,]*

390.**Ol** semen nergesine fer vérdi / Sīm-rengin alup güher verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [ol,]*

391.Ṭapuñı **ol** diyāra daʿvet éder / Bizi anda ġarīḳ-i niʿmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [ol,]*

392.Görüp **ol** nurı yitürüp özüni / Sāye-veş yére ṣaldı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6121). [ol,]*

393.Yüz urup yā İlāhi raḥmet-içün / Dilerüz **ol** vüṣūli sāʿat-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [ol,]*

394.Ėki cānibden **ol** éki müştāk / Ékisi daḥi mübtelā-yı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6126). [ol,]*

395.Görüp **ol** ḫāli cūşa geldi cihān / Ditredi sayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [ol,]*

396.Yér ü gök eyle oldı **ol** demde / Rūz-i ḥaşr oldı şan ki ʿālemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6131). [ol,]*

397.Meger **ol** secde-i taḥiyyet-idi / Şehler öñinde ḫalḳa ʿādet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [ol,]*

398.Dédi Yaʿḳūb ḥażretine Emīr / **Ol** geçen ḫ͟ʷābuma budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [ol,]*

399.Nāgeh irüp debūrı idbāruñ / Der u dīvārı ḳalmaz **ol** dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [ol,]*

400.Her kim **ol** dāniş ehli insāndur / Bilür iḥsān cezāsı iḥsāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6159). [ol,]*

401.Ḳaldı ehl ü ʿıyāli din üzre / Oldılar ṣābit **ol** yaḳīn üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [ol,]*

402.Aña **ol** gördügin beyān étdi / Sinesi şevḳını ʿiyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [ol,]*

403.Niçe defʿa ṣınayup **ol** tīri / Tīz olur bilmiş-idi te'sīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [ol,]*

404.Çıḳmadın seyre āfṭāb-ı cihān / Çıḳdı seyrāna **ol** meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6205). [ol,]*

405.Daʿvet eyleñ dédi Zelīḫāyı / Tā vidāʿ eyleyeydi **ol** ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [ol,]*

406.Būyı **ol** meyvenüñ nice ḫ͟ōş-ımış / Ki ʿaceb dil-rübā vü cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [ol,]*

407.Yūsuf **ol** būya vérdi çün cānı / Ṭoldı ʿālem muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [ol,]*

408.**Ol** odı kim ṭutardı dilde nihān / Ėtdi ol çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [ol,]*

409.Ol odı kim ṭutardı dilde nihān / Ėtdi **ol** çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [ol,]*

410.Gerçi kim étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı ola **ol** oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [ol,]*

411.Ḳanı **ol** serv-i nāz ü ḫ͟ōş-bālā / Sāye oldı ola aña Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [ol,]*

412.Ḳanı ol çeşm-i mest-i mestāne / Dār-ı cennetdür aña meyḫane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6251). [ol,]*

413.Ḳanı **ol** şehd-i tāze şīrīn leb / Şimdi Kevs̱erdür aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [ol,]*

414.Ḳandadur **ol** ġazāl-i Kenʿānī / Cennet āhūsına ṣoruñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6254). [ol,]*

415.Zīni vü zeyni yére ursun **ol** at / Ki yére urdı ṣāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [ol,]*

416.Görüp **ol** hey'eti bu ġayret-ḫūr / Anuñ üstine düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [ol,]*

417.Tiz gelem déyu vaʿde etmiş-idi / Ṭurmadı **ol** ḳarāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [ol,]*

418.Ne gencdür ʿacebā ḫ͟üsni **ol** perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [ol,]*

419.Başuma sāye-i vaṣlı eger düşmezse **ol** servüñ / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [ol,]*

420.Göñül zülfi hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez **ol** temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [ol,]*

421.Birisin etdi maẓhar-i ezhār / Feyż éder **ol** ḥıyāz-ı raḥmetiñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [ol,]*

422.Baña sīmāda **ol** ola mānend / Cemʿ éde niçe ḫ͟ulḳi ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [ol,]*

423.Yine Yaʿḳūb ḳuçdı **ol** māhı / Sīne ḳaʿrından eyledi āhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [ol,]*

424.İçine düşse çeşme-i ḥayvān / **Ol** 'ufūnetden ola āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [ol,]*

425.Ger dilerseñ cihānda ṭaşdan eşed / İste **ol** ḳalbi kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [ol,]*

426.Gāh olur seng yāsemen bitürür / Ancaḳ **ol** sīne kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [ol,]*

427.Yalvarup **ol** nigār aġlar-ıdı / Üşüp anlar elini baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 904). [ol,]*

428.ʿĀri-y-iken günāhdan **ol** cān / Ḥulleden cismin étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [ol,]*

429.Döymez-iken ḥarīre **ol** gül-i ten / Mūydan ṭaḳdılar beline resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [ol,]*

430.Baḫt-ı sengīnini gör **ol** ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [ol,]*

431.Döşedi ʿizzet-ile pāyına per / Ḳaʿr-ı çāha énince **ol** gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [ol,]*

432.İricek bu beşārāt **ol** māha / Étdi cāndan tevekkül Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [ol,]*

433.Ḫāṣ ḳadrin ne bile her ʿāmī / Ẕāta baḳmaz çü gözler **ol** nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [ol,]*

434.Bu işi bilmeyince vefḳ-i ḳażā / **Ol** iş olmaġa eylemezdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [ol,]*

435.Dédi baʿżı ruvāt-i ḳıṣṣa-i çāh / Ḳaʿr-ı çāha atıldı çün **ol** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [ol,]*

436.Géçdi Şemʿūn nite ki devr-i zemān / **Ol** zemāndan ḥikāye ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [ol,]*

437.Bize **ol** dem irişdi fetḥ ü ẓafer / Ki seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [ol,]*

438.Çün irişdi saña bu ṭāli'-i bed / **Ol** yalan düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [ol,]*

439.Éşidüp bu 'iṭābı **ol** meftūn / Dédi el-ḥükmü lillāh iy Şemʿūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [ol,]*

440.İrmedüñ **ol** deme bi-ḥamdi'llāh / Menzilüñ çāh oldı olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [ol,]*

441.Çün Yehūdada var-ıdı şefḳat / Dédi **ol** māha mihr-ile ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [ol,]*

442.Göricek aġlayasın **ol** cāyı / Añasın ben ġarīb ü tenhāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [ol,]*

443.Aġlar-ısañ benüm-çün iy ḳardaş / Yarın oduñ söyündüre **ol** yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [ol,]*

444.Ḳazup **ol** çāhı étdi çün bünyād / Étdi Ürdün diyārını ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [ol,]*

445.Var-ıdı **ol** zemānda bir ʿālim / Ḳāyim-idi ʿibādete dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [ol,]*

446.Bir gün **ol** ehl-i ʿilm ü merd-i hüner / Şīt ṣuḥufına eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [ol,]*

447.Vardı **ol** çāh içinde ṭutdı maḳām / Géce gündüz ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [ol,]*

447.Tāze gül gibi ṭutdı **ol** ʿāṣıḳ / ʿizzet étdi kemāline lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [ol,]*

448.Buña geldiyse nūrdan ḳandīl / Olur **ol** rāh-ı Ḥaḳḳa nūr delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [ol,]*

449.Ṣatdı Ya'ḳub ayırdı **ol** veledi / Yūsufa süd çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [ol,]*

450.Derd-ile **ol** kenīzek étdi fiġān / Ol ciger-gūşesiy'çün aġladı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [ol,]*

451.Derd-ile ol kenīzek étdi fiġān / **Ol** ciger-gūşesiy'çün aġladı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1076). [ol,]*

452.Vérdi Ḥaḳḳ **ol** ġarībe matlūbı / Yūsufından ayırdı Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [ol,]*

453.Geldi Yaʿḳūba **ol** piser āḫir / Étdi Yūsuf beşāretin ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [ol,]*

454.Yūsuf **ol** gün ki gétdi seyrāna / Döndi Yaʿḳūb mest ü ḫayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [ol,]*

455.Dédiler çünki eyledük seyrān / Tā ki ṣād ola **ol** gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [ol,]*

456.Dédiler çün biz eyledük seyrān / Ḳaldı **ol** cāmemüz ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [ol,]*

457.Ḫālī bulup ḥarāmī ol cāyı / Eylemişdür şehīd **ol** ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [ol,]*

458.Ādemüñ nefsi **ol** dem ola nefis / Olmaya kişver-i vücūda re'is *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [ol,]*

459.Benden ayırdı **ol** cemīli Celīl / Göñlüme lāzım oldı ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [ol,]*

460.Meger **ol** yola bu ekin ekmiş / Ḥāṣıl étmiş anı belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [ol,]*

461.Çün Süleymān bu resme aldı cevāb / Dönüp **ol** müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [ol,]*

462.Ol melek dédi yā Nebiyy'Allāh / Pes nedür sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [ol,]*

463.Ḥasret ü fürḳat odına o yanuḳ / Ṣandı **ol** demde kendüyi uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1301). [ol,]*

464.Étdi **ol** sehv-içün Ḫudāya sücūd / Ṭaleb eyledi ʿafv-i ḥażret-i cūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1313). [ol,]*

465.Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine Rūḥ-i Emīn / Geldi Yaʿḳūba **ol** dem içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [ol,]*

466.Buyur **ol** ḫūniyi şikār édelüm / Getürüp ḥāli āşkār édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [ol,]*

467.Bend-ile **ol** żaʿīfi beste ḳılup / Cümle dendānunı şikeste ḳılup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [ol,]*

468.Her ki **ol** gürg-i nefsi étdi muṭā'/ Ṭañ mı aña muṭī'olursa sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [ol,]*

469.Nice cür'et ḳılup yédüñ anı / Cismüñe ḳut édindüñ **ol** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [ol,]*

470.Reşk éderdi cemāline ḥūri / Nār olsun yédüñse **ol** nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [ol,]*

471.Ḳanı anuñ **ol** āb-ı ḥayvānı / Ḳanlar olsun yédüñ-ise anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [ol,]*

472.Ṭaʿamuñ oldı-y-ısa **ol** miyān-ı laṭīf / Olasın mūy-veş nizār u naḥif *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1378). [ol,]*

473.Hem-dem olsa benüm-ile **ol** şīr / Nefret eylerdi şerrimüzden şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1396). [ol,]*

474.Dédiler pādşāh ṣayd étdi / Ṣayd édüp **ol** ġarībi ḳayd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [ol,]*

475.Yémemiş **ol** ġazālümi bu ġarīb / Eyledüñüz buña belā-yı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [ol,]*

476.Benüm **ol** serv-i ḳāmetüm ḳanı / Toġrı söyleñ ki n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [ol,]*

477.Dédi bilsem de açman **ol** rāzı / Bilme misin günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [ol,]*

478.Çün irişdi murāda **ol** ḥayvān / Yüz urup Ḥaḳḳa dédi ya Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [ol,]*

479.Dilerem Yūsufın aña véresin / Anı da **ol** murāda irgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441). [ol,]*

480.Yūsufı senden alup iḫvānı / Gürg yédi démişler **ol** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [ol,]*

481.Cigerüñ pāresi-y-iken **ol** cān / Ne yüreg-ile yér anı ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [ol,]*

482.Ġāfil olmaz o demde ʿāḳil olan / Bāde vérür **ol** ābı ġāfil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1467). [ol,]*

483.Yūsuf **ol** dem ki ḳaldı çāh içre / Pederi ḥasretiy'le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [ol,]*

484.Mihri cūş eyleyüp Yehūdānuñ / Göre gelürdi ḥālin **ol** māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [ol,]*

485.Her ne ḫayf étdüñüzse **ol** pisere / And içürüñ ki démeye pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [ol,]*

486.Peder-i pīre anı vāṣıl édüñ / **Ol** żaʿīfe murādı ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1481). [ol,]*

487.Yine ḳaṣd eylediler **ol** māha / Ki varup ṭaş bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [ol,]*

488.Eşk-ile şāyet **ol** éki mecrūḥ / Sizi ġarḳ éde hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [ol,]*

489.Elüñüzde olursa **ol** maẓlūm / Düşüp ayaġa olasız meẕmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1504). [ol,]*

490.Ṣūret-i ādemīde **ol** mel'ūn / Diledi éde anları meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1511). [ol,]*

491.Bunlar **ol** şerri ḫayr añladılar / Rāhib-i ehl-i deyr añladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [ol,]*

492.Gürg yédi dédük anı pedere / Düşdi **ol** pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [ol,]*

493.Şimdi Ḥaḳkdan hidāyet irdi bize / **Ol** iş-içün nedāmet irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [ol,]*

494.**Ol** laʿīne bular inandılar / Egri sözini ṭoġrı ṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1536). [ol,]*

495.Döndiler menʿ édicek **ol** güm-rāh / Ḳaldı üç gice çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [ol,]*

496.**Ol** seḥerde bular olup gümrāh / Geldiler çāh-ı Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [ol,]*

497.Ṭurdı **ol** dem muʻabbire gétdi / Düşde ol gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [ol,]*

498.Ṭurdı ol dem muʻabbire gétdi / Düşde **ol** gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [ol,]*

499.Şimdi bulmazsın **ol** murāda vüsūl / Hāṣıl olmaġa elli yıl gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [ol,]*

500.Bu nidāyı éşitdi çün Mālik / Elli yıl oldı **ol** yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [ol,]*

501.Çün **ol** elli yılı temām étdi / Yine ʿazm-i diyār-ı Şam étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [ol,]*

502.Meger **ol** dem ki māh-i Kenʻānı / Ẓulm-ile çāha atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [ol,]*

503.Mālik étmişdi ʿazm-i cānib-i Şām / Elli yıl **ol** dem olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [ol,]*

504.Merkebin çāha sürdi **ol** āgāh / Bildi kim andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [ol,]*

505.Çün **ol** arada ḳondı bāzirgān / Çāha Mālik ṣu gibi oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [ol,]*

506.Olmış eṭrāfı nūr-ıla rūşen / Olmış **ol** buḳʿa Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [ol,]*

507.Aṣlı **ol** nesnenüñ ki ola hebā / Aṣlı yoḳ kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [ol,]*

508.Çünki **ol** baḫt-i ḳāyim étdi ḳuʿūd / Ḳuvvet étdi çekemedi ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [ol,]*

509.Bu beşāret deminde **ol** ḫōş-rā / Dédi heza gulam ya Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [ol,]*

510.Çāhda bulduñ-ısa ṭutma gümān / Ki perī yéri olmış **ol** virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [ol,]*

511.**Ol** harīr arasında bu gül-i ter / Ḫarda gül ya ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [ol,]*

512.Oldı çün ol arada bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [ol,]*

513.Bunlar **ol** yérde muntaẓırlar-ıdı / Āḫir-i kār nʻola dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [ol,]*

514.Ḳaçaġanlıḳ daḫi degül yalan / Ki ḳaçardı cihāndan **ol** cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [ol,]*

515.Géçdiler **ol** güherden iḫvānı / Ṣatdılar géçmez akçaya anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1682). [ol,]*

516.Eyle ḫūb-ıdı **ol** melek-sīmā / Bir baḳımı degerdi biñ dünya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1685). [ol,]*

517.İlla bu narḫı bilmek **ol** aya / Oldı Yaʿḳūb-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [ol,]*

518.ʿAdedinde **ol** akçanuñ ʿulemā / Eylediler muḫālefet peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1696). [ol,]*

519.Nesne bulmadı vérmege **ol** Emin / Beni ṣatuñ dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [ol,]*

520.**Ol** cihān faḫrinüñ ḫırīdārı / Étdi yégirmi ḳoza bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1705). [ol,]*

521.Boynı ġuldan beri-y-iken **ol** gül / Semenine irişdi āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [ol,]*

522.Ḳomadı hem libāsın **ol** nūra / Ḳatı kāfirlik etdi kāfūra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1737). [ol,]*

523.Yaraşur mıydı **ol** ḳamer-sīne / Ki géyeydi bir eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [ol,]*

524.Girdi çünkim palāsa **ol** ḫurşīd / Egnine ḳara géydi māh-ı cedīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). *[ol,]*

525.Çünki Mālik murādını aldı / Ẕevḳden anda **ol** géce ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [ol,]*

526.Ṭurdı Mālikden istedi destūr / Ki vidāʿ éde iḫvetin **ol** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [ol,]*

527.Ḳaydı-y-ıla o serv olurdı revān / Olmadılar muḳayyed **ol** iḫvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [ol,]*

528.Bindürüp Mālik anı bār üzre / Eflaḫı ḳodı **ol** ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [ol,]*

529.Dīv olıcaḳ müvekkil **ol** melege / Melegüñ ṭoldı nālesi felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [ol,]*

530.Gördi deryā yüzinde bir gémi var / Gémiye irişince **ol** muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [ol,]*

531.**Ol** maḳāma irişdi çünki mürūr / Düşdi māder mezārı üzre bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [ol,]*

532.**Ol** mezārı ḳuçup ḳılup zārī / Dédi yüz derd-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [ol,]*

533.Rāvīler dér ki **ol** zemān bu mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [ol,]*

534.Dédi Mālik ki **ol** cüvān-merdān / Olmamışlar bu sözlerinde yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [ol,]*

535.Ḫadd-i Yūsufda **ol** siyeh-engüşt / Tāze gül üzre ṣanki penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [ol,]*

536.Bu nuḫūsetden **ol** Züḥāl-āyīn / Eyledi Ayı menzil-i Pervīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [ol,]*

537.Yūsuf **ol** dem zemīne urdı yüzin / Dédi iy güş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [ol,]*

538.Ḫākden yüz götürmedin **ol** māh / Ẓāhir oldı semāda ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [ol,]*

539.Ṭoldı **ol** demde ẓulmet-ile cihān / Ditredi ṣayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [ol,]*

540.Her ki **ol** beyżadan yédiyse bere / Bereden ḫāygīne urdı sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [ol,]*

541.Anı añlatdı kim bize bu belā / **Ol** dem oldı ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [ol,]*

542.Geldi Yūsuf ḳatına **ol** Hindū / Sürdi zülfi gibi ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [ol,]*

543.ʿAfv édüp Yūsuf **ol** günāhını / Göge ṭutdı cemāli māhını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [ol,]*

544.Kārbān ḫalḳı étdiler şādī / Olıcaḳ **ol** duʿā'nuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1896). [ol,]*

545.Çıḳdı bu taḫt üstüne **ol** şāh / Ḳulleden ṣan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [ol,]*

546.Çünki bu ḳadre irdi **ol** ḫurşīd / Oldı günden güne cemāli mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1906). [ol,]*

547.Mihr ü meh sāye-y-iken **ol** aya / Ne ʻaceb ṣalmaġ ebr aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [ol,]*

548.Āferīn **ol** cemāl-i cānāna / Ki gelür görse kāfir īmāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1920). [ol,]*

549.Neden oldı bu ġonça-i zanbaḳ / Ki gülistāna **ol** vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [ol,]*

550.Ḳıldı ẓerrāt-ı ʿālemi mir'āt / Oldı mücellā-yı ḥüsn **ol** ẓerrāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1950). [ol,]*

551.Anda kim ẕerre denlü ola baṣar / Ẕerreden **ol** cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [ol,]*

552.Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar / Gūş édicek bu ḥikmeti **ol** ḳavm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 2591). [ol,]*

553.Her ki gördi **ol** ḥüsn-i zībāyı / Dīni terk étdi ḳodı dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [ol,]*

554.Şekl-i Yūsufda **ol** cemāʿat-i ḍāl / Bir murassaʻ ṣanem düzüp fī'l-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [ol,]*

555.Ṭapdılar niçe biñ yıl **ol** ṣaneme / Eylediler ḫilāf her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [ol,]*

556.Muḳteżāsını ẕāta **ol** ʻAllām / Vérse ḥikmetle olmaya ẓallām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [ol,]*

557.Seyr édüp **ol** meh-ile seyyāre / Niçe bī-dil yanınca āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [ol,]*

558.Oldı **ol** meh şu resme nūrānī / Ki görenler ṣanurdı nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [ol,]*

559.Ḫalḳı dīvāne étdi silsilesi / Ṭoldı **ol** şehr içine ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [ol,]*

560.Ḳatı gürbüz dilīr-idi **ol** emīr / Niçe nām ehlin eylemişdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1995). [ol,]*

561.Tir alsa eline **ol** bī-mihr / Siperin ḳarşu ṭutmaz-ıdı sipihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [ol,]*

562.Nīze alsa eline **ol** ḥūnī / Ḫalḳa gibi ḳapaydı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2000). [ol,]*

563.Ruḫ-ıla māt édüben **ol** şāhı / Mihr-ile oda yaḳdılar māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [ol,]*

564.Ẕerre nūr-ıla n'içün ola faḫūr / Maʿnide mihruñ olıcaḳ **ol** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039) [ol,]*

565.Çün leb-i Nīle geldi **ol** şimşād / Eyledi çarḫ-i nīlgūn feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [ol,]*

566.Ki n'olaydı ben olaydum **ol** Nīl / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [ol,]*

567.Çün çıḳardı külāhını **ol** şāh / Baş açup düşdi şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [ol,]*

568.Nīle fer vérdi girdi **ol** dilber / Ṣan ṣuya ṭaldı tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [ol,]*

569.Ṣayd-ı ʿālemçün **ol** bahā şāhı / Māhdan dām düzdi tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [ol,]*

570.Her ne māhī ki gördi **ol** māhı / Şevḳa düşüp süründi geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [ol,]*

571.Her ne māhī ki buldı **ol** vaṣlı / Tā ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [ol,]*

572.Girdi dībāsına çün **ol** zībā / Ġayib oldı görinen ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [ol,]*

573.Ḥüsn-ile genc-idi çün **ol** zībā / Beklese ṭañ mı genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [ol,]*

574.Dér bu efsāne rāvisi bülbül / Ki o dem eyle ḫūb-idi **ol** gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [ol,]*

575.ʿİzz ü nāz-ıla **ol** ferişte-sirişt / Géydi ḥūrī gibi ḳamīṣ-i behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2111). [ol,]*

576.Çünki oldı bu zīnet emri temām / **Ol** géce ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [ol,]*

577.Her ki bir kerre **ol** nigārı göre / Éki ʿālem saʿādetine ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [ol,]*

578.Baʿd-ez-ān dédiler ki perdeyi aç / Görelüm **ol** cemāli biz muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [ol,]*

579.Yevm-i ġaym-idi ittifāḳ **ol** rūz / Ebre girmişdi mihr-i tāb-efrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [ol,]*

580.Çün bulut gibi gétdi **ol** sātir / Oldı dīdārı gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [ol,]*

581.Oldı **ol** ġonça gül gibi ḫandān / Oldı bülbüllerine çün nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2170). [ol,]*

582.Ḥüsnine **ol** ferişтenüñ taḥsīn / Ki gören ādem étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [ol,]*

583.Şehre varınca gétdi bī-perde / Gördiler **ol** cemāli her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [ol,]*

584.Gelüp **ol** dāra yüz sürerler-idi / Kaʿbe gibi ṭavāf éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [ol,]*

585.Çün nihān oldı gözden **ol** meh-rū / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [ol,]*

586.Ehl-i Mıṣr olup **ol** ḳapuda ẕelīl / Gözlerinden aḳardı şevḳ-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [ol,]*

587.Eyle güller vérürdi **ol** gülzār / Şemmesin bulmaz-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [ol,]*

588.Ger ṣatarsañ **ol** ayı müşteriyüz / Aña biñ cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [ol,]*

589.Görmediler çün üç gün **ol** ayı / Eylediler yine taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [ol,]*

590.**Ol** güli görse nergesüñ naẓarı / Sır daḥi olsa vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [ol,]*

591.Mālik **ol** gün édüp ḳānūnı / Ḳodı bī-ḥabbe niçe Ḳārūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2236). [ol,]*

592.Ḳızlıḳ étmişdi **ol** diyārı ḫarāb / Āteş olup hevāsı ābı türāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [ol,]*

593.Berakātıy'la ṭoldı **ol** iḳlīm / Mündefī' oldı ol belā-yı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [ol,]*

594.Berakātıy'la ṭoldı ol iḳlīm / Mündefī' oldı **ol** belā-yı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [ol,]*

595.Şevḳ-ıla Mālik **ol** seḥer ṭurdı / Yūsufa ʿarż-gāh yapdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [ol,]*

596.Anı beñzetdi ḳubbe-i felege / ʿarż-gāh olduġıy'çun **ol** melege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [ol,]*

597.**Ol** binānuñ öñünde hem o zemān / Var-ıdı bir ʿaẓīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [ol,]*

598.Ṭutdı her ḫᵛāce vü emīr a vezīr / **Ol** cemāli teferrüc étmege yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [ol,]*

599.Tā vara her biri bir araya / Müşterī olmaġ-içun **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [ol,]*

600.Getüren ʿavratın **ol** araya / Düşe āḫir ʿaceb mi ġavġāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2301). [ol,]*

601.Sebebin ger ṣorarsañ **ol** şeġabuñ / Diñle imdi ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [ol,]*

602.ʿAzm-i rezm eylese ger **ol** çālāk / Ḳanlar aġlardı ḳahr-ıla Ḍaḫḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2328). [ol,]*

603.Fitne-i sāʿat **ol** dem oldı bedīd / Ṭarf-ı Maġribde ṭoġdı ol ḥurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [ol,]*

604.Fitne-i sāʿat ol dem oldı bedīd / Ṭarf-ı Maġribde ṭoġdı **ol** ḥurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [ol,]*

605.Ḳaşı **ol** ṣafḥa-i sürūr üzre / Nūndur ṣan yazıldı nūr üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [ol,]*

606.Deheni ṣıġmadı anuñ süḫana / Bir süḫan ṣıġmaz-iken **ol** dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [ol,]*

607.Niçe dil cān vérürdi **ol** sībe / Düşer-idi o çāh-ı āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352). [ol,]*

608.Bir gümiş levḥ-idi o sīne hemān / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [ol,]*

609.Ḥüsnin **ol** dilberüñ kim éde ʿiyān / Ki benānında ʿāciz-idi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2361). [ol,]*

610.Seyr éden **ol** hümāyı ṭāḳından / Bir kebūter ṣanurdı sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [ol,]*

611.Boynına ṣalınurdı dürr ü güher / **Ol** ḳatı yüzlü yüz bulurdı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [ol,]*

612.Sāde dil yatur-iken āyīne / Baḳdı çün **ol** cemāl ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [ol,]*

613.Geldi diz üstine ṣafā-y-ıla / Rū-be-rū olmaġa **ol** ay-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [ol,]*

614.Çekse vesme ḳaşına **ol** ḫurşīd / Ḳavs-i müşgīn olurdı māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [ol,]*

615.Cümlesi **ol** çerāġa pervāne / Her biri ḫiẓmetinde merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [ol,]*

616Bed naẓar irmemege **ol** aya / Sihr ü efsūn oḳurdı her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [ol,]*

617.Tīr-i vehmi atup keman-i gümān / Ḳılur **ol** bī-nişān ġazālı nişan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [ol,]*

618.Bu keşf içre **ol** nigār-ı laṭīf / Luṭf-ile çünki étdi ḫᵛāb-ı ḫafīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2423). [ol,]*

619.Her ne cān mürġı görse **ol** bāġı / Ṭaleb étmezdi andan uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [ol,]*

620.Gördi çün bu cemāli **ol** miskīn / Düşdi yüz cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [ol,]*

621.Étdi éki ḥilāl **ol** ayı nizār / Étdi bir dāne ol hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [ol,]*

622.Étdi éki ḥilāl ol ayı nizār / Étdi bir dāne **ol** hümāyı şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [ol,]*

623.Étdi ġamzey'le çeşm-i mekkāre / **Ol** ṣanevber dilini ṣad pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [ol,]*

624.Gördügin bilse olmasa ġāfil / **Ol** dem olurdı ʿārif-i vasıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2451). [ol,]*

625.**Ol** perī-rūy ḫᵛāb-i nūşında / Ġarḳ olmış ṣafā-yı dūşunda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2456). [ol,]*

626.Çün görünmedi **ol** ruḫ-i gülreng / Ġonça-veş ḳaldı bir zemān dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [ol,]*

627.Teni aṣḥābı-y-ıla ʿişret éder / Cānı **ol** ʿiyşdan şikāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [ol,]*

628.Çün meded irmeye baña senden/Bilürem çare yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 3529). [ol,]*

629.Çün gire **ol** gümān ḫānesine / Eşer eyler girüp nişanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2520). [ol,]*

630.Bir gün **ol** dāyesi Zelīḫāyı / Götürürken felek gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [ol,]*

631.**Ol** zemān mesnedüm-idi béşigüñ / Secde-gāhum-durur bu dem éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [ol,]*

632.Āh kim yoḳ kilidi **ol** gencüñ / Bi-nişāndur devāsı bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [ol,]*

633.Nāmı var ḫalḳ içinde sīmürġun / Ḫaberi yoḳ cihānda **ol** mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [ol,]*

634.Dédi dāye muḥāli étme ṭaleb / Ki olur **ol** ṭaleb zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [ol,]*

635.Esme yél gibi olma od gibi germ / Gétmez **ol** naḳş mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [ol,]*

636.Dédi bir gün nihānī **ol** aya / İy gözüm nūrı ʿömrüme māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [ol,]*

637.Ġonc-ıla açdı ġonçasın **ol** gül / Dāstānın oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2608). [ol,]*

638.Beni **ol** sidre mübtelā étdi / Kārumı cümle müntehā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [ol,]*

639.Kendü ʻırżın saḳındı **ol** sulṭān / Dédi étmeñ bu ḥāli ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [ol,]*

640.Ḫurrem **ol** dil ki ʿışḳa menzil olur / Cümle kārı anuñla ḥāṣıl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2621). [ol,]*

641.Ḥāṣıl olmadıġına ṣohbet-i gül / Bir géce aġlar-ıdı **ol** bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [ol,]*

642.**Ol** Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [ol,]*

643.Cigerüñdeki bunca dāġum var / Ṣanma **ol** dāġdan ferāġum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [ol,]*

644.**Ol** seḥer çün uyandı nerges-i nāz / Ḫaste étdi cevāb-ı dilber-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [ol,]*

645.Mest olup dilberüñ ḫitābından / **Ol** dem el yudı yüzi ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2667). [ol,]*

646.Varlıġı ṭonın **ol** ki çāk eyler / Ġayri çāk étmeden ne bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [ol,]*

647.Dédi ger şeh vérürse destūrı / Géderem tā bulınca **ol** nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [ol,]*

648.Dédi ʿazm eylese aña bu ẕelīl / **Ol** ʿAzīzüñ olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [ol,]*

649.Ḥıfẓ-içün **ol** cemāl-i gencīni / Ṭaḳdılar sīme mār-ı zerrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2720). [ol,]*

650.Bendi **ol** düzde ur ki ḫᵛābumda / Mest édüp ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [ol,]*

651.İrmesün nāzük ayaġına ġubār / Ki olur **ol** ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [ol,]*

652.Āh édüp āʼnī düşer **ol** āhū / Ṭolar eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [ol,]*

653.temettuʻ ṣafādan **ol** ʿömre / Eylemeye o Kaʿbede ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [ol,]*

654.Vérdi **ol** güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene cān cāna rāḥat ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [ol,]*

655.Cinnetin gétdi ṣandı **ol** mecnūn / Añlamadı ki ḥadden aşdı cünūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2783). [ol,]*

656.Anuñ-ıçun yédi élüñ şāhı / Élçi ṣalup diledi **ol** māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [ol,]*

657.Ṭolmadın daḥi Ḥüsni ayı temām / Ṭolmış-ıdı cihāna **ol** ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811). [ol,]*

658. **Ol** zemān kim açıldı tār-ı cünūn / Rūşen oldı yine bu nūr-ı ʻuyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [ol,]*

659.Bu hevāda uçarken **ol** ṭāvūs / Luṭf-ıla daʻvet eyledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [ol,]*

660.Bilmezem ṭāliʿ üm ne aḫterdür / Meger **ol** çeşm-i mār-ı deh-serdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [ol,]*

661.Güneyik gibi boynum egsem aña / Şāyed **ol** yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [ol,]*

662.Dönüp élçiler **ol** temennādan / Dilleri fāriġ oldı ġavġādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869). [ol,]*

663.K'eyleyüp bunca gūşiş **ol** miskīn / Kendü zuʿmında vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [ol,]*

664.Beñzer **ol** ʿankebūta kim dürişür / Dām éder yaʿni ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [ol,]*

665.Böyle mestūre-y-iken **ol** ġonça / Ṭoldı āfāḳa şöhreti günce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [ol,]*

666.Şevḳ-ıla çünki ṭoldı cān-ı ʿazīz / Yazdı **ol** dem cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [ol,]*

667.Farż-ı ʿayn oldı şimdi ben cuya / Ki varam yüzüm üzre **ol** ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [ol,]*

668.Şarḳ ṭāvūsı étmedin cevlān / Ġarba irişdi **ol** ḥamame revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [ol,]*

669.İricek **ol** kebūterüñ ḫaberi / Ḳahḳaha eyledi o kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2932). [ol,]*

670.**Ol** resūl-i ʿazīzi ʿizzet-ile / Bunca dürlü ʿaṭā vü ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [ol,]*

671.Berdaʿī ester esb-i tāzīler / Ṭoldı **ol** günde mışr ü yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [ol,]*

672.**Ol** seḥer at ṣahili ér üni / Eyledi ker ṣımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [ol,]*

673.Düzdiler **ol** nigāra taḫt-ı revān / Nice taḫt-ı revān baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [ol,]*

674.**Ol** nigār üzre çün ṭutıldı tutuḳ / Ṣan tutuḳ oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [ol,]*

675.Ġarbdan çünki çıḳdı **ol** ḫurşīd / Rūz-i ḥaşrüñ nişānı oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [ol,]*

676.Her ne yér kim yol oldı **ol** ṣaneme / Ṭaʿna étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [ol,]*

677.Ġāfil andan ki **ol** şeb-i yeldā / Niçe yıl olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [ol,]*

678.Ki ʿaceb **ol** ṣanem ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ol,]*

679.Gördi **ol** mürġ-zār-i bāġ-i cemāl / Nūrdan ḳubbe-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3042). [ol,]*

680.Ne ʿaceb rāḥat-ıçun **ol** aya / Gün-iken günligi vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [ol,]*

681. **Ol** zemān kim ʿazīz-i Mışr-ı ʿArab / Étdi dergāh öñine ʻiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [ol,]*

682.Fürceye geldi **ol** şeh-i ḫūbān / Eyleye tā teferrüc-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3067). [ol,]*

683.Bu degül **ol** ṣanem ki ben gördüm / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [ol,]*

684.Benem **ol** teşne cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḥāli her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [ol,]*

685.Benem **ol** ḫaste kim żaʻīf ü ʿalīl / Teni ṣāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [ol,]*

686.Benem **ol** nā-tüvān ki seyle géder / Nāgehān berg-i ʿömri yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [ol,]*

687.ʿAḳlını almış-iken **ol** āfāt / Görür āsān ṭarafda bīḫ-i necāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [ol,]*

688.Elüme vérmedi çün **ol** yāri / Elüm aġyāra vérmesün Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [ol,]*

689.Bu degül gerçi **ol** ʿazīz-i cemāl / Budur ammā kilid-i bāb-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3104). [ol,]*

690.Ḳonmadı gen demürde **ol** cevher / Dele elmās tīz olup gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [ol,]*

691.Yudı ʿahd ābı-y-ıla **ol** demden / Dehenin nāleden gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [ol,]*

692.Bilmez anı ki tīr-i çarḫ-i ẓalūm /**Ol** hedefden ḳılur anı maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [ol,]*

693.ʿAzm-i seyr eyledi çün **ol** mehtāb / ʿāmir oldı ʿammārı ḫayme ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3119). [ol,]*

694.Çün revān oldı şād-ı şimşādı / Ḳoydı ṭopraḳ başına **ol** vādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3120). [ol,]*

695.Çün bu ‘iyş ü ṣafā vü zīnet-ile / İrdi **ol** māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [ol,]*

696.Cümle Mışr ehli anda ḥāżır-ıdı / **Ol** mehüñ maḳdemine nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3137). [ol,]*

697.Leb-i Nīli géçince **ol** dilber / Ṣaçdı deryā-yı adem aña güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [ol,]*

698.Gerçi çıḳdı zer üzre **ol** gevher / Āteş-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [ol,]*

699.Gerçi çıḳdı zer üzre ol gevher / Āteş-idi velī aña **ol** zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [ol,]*

700.Līkin **ol** efser-i girān gevher / Oldı farḳında ṣan ki kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [ol,]*

701.**Ol** güher kim éderdi ḥōr aña reşk / Oldı çeşmine māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [ol,]*

702.**Ol** zemāndan ki vaṣlına irdi / Aña yüz cān-ıla göñül vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [ol,]*

703.Gerçi çekdi ʿAzīz mihr-ile renc / Mühr-ile kaldı ʿĀḳıbet **ol** genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [ol,]*

704.Bu melek ṣanup **ol** perīyi azīz / Olurıdı anuñla ẕevḳ-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3182). [ol,]*

705.Cümle **ol** serv-i nāza hem-serler / Nāz-ıla niʿmet ehli serverler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [ol,]*

706.Baña **ol** dem irer dem-i bāḳī / Ki beni bī-ḫōd éde ol sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [ol,]*

707.Baña ol dem irer dem-i bāḳī / Ki beni bī-ḫōd éde **ol** sāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [ol,]*

708.Dilerem **ol** nigārı cüst édesin / Luṭf édüp saʻyuñı dürüst édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [ol,]*

709.Şāyed eylerken **ol** tek ü pūyı / Bulasın **ol** nihāl-i dil-cūyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [ol,]*

710.Şāyed eylerken **ol** tek ü pūyı / Bulasın **ol** nihāl-i dil-cūyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [ol,]*

711.Yoluñ olsa nigār-ḫāne-i Çīn / Ṣormadın **ol** nigārı geçme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [ol,]*

712.Aña **ol** şāh-bāzı yād édesin / Göñlümi şāyed ola şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [ol,]*

713.Getür **ol** dilberi bu araya / Baḳayım ol ruḫ-i dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235). [ol,]*

714.Getür ol dilberi bu araya / Baḳayım **ol** ruḫ-i dil-ārāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235). [ol,]*

715.Bindi gül-gūn üzre **ol** şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni göre gétdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [ol,]*

716.Varup **ol** manẓar üzre ṭutdı ḳarār / Muntaẓır oldı görmege dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [ol,]*

717.Mālike bir kimesne ṣaldı ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün **ol** ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [ol,]*

718.Seni **ol** dem ki baña iy maḥbūb / Ṣatdı ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [ol,]*

719.Déyem **ol** demde ben kimem ṭapuña / Ne belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [ol,]*

720.Dédiler geldi **ol** emīr-i cemāl / Maẓhar-i ḥüsn-i ṣānīʿ-i müteʻāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3309). [ol,]*

721.ʿArż-i ḥüsn eyledi çün **ol** meh-rū / Ṭoldı āfāḳa naʿra-i yāhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [ol,]*

722.Dédi **ol** baġruma uran yara / Beni Maġribden éden āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [ol,]*

723.Bu görinen ḳamerdür iy dāye / Ḫaḳḳa minnet ki irdüm **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3324). [ol,]*

724.Dilegüm senden odur iy dāye / Ḫaberüm irgüresin **ol** aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [ol,]*

725.Müşterī olur-ısa ger aġyār / Olmasun rāżī **ol** ḳamer zinhar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [ol,]*

726.Cevherī heykelini **ol** miskīn / Vérdi pā-müzd dāyesine hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [ol,]*

727.Defʿi ṣūret degişdi **ol** dāye / Perde altında nitekim saye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [ol,]*

728.Çün Zelīḫāya **ol** ḫaber yitdi / Bī-ḫaber oldı kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [ol,]*

729.Āh édüp eyle düşdi **ol** cānān / Ṣanasın kim teninde ḳalmadı cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [ol,]*

730.Geh ta‘accüb éderdi **ol** ḫaberi / Seng-i ṣabr-ıla geh dögerdi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3358). [ol,]*

731.Yaraşur dénse **ol** kişiye ġarīb / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [ol,]*

732.Getürüp anı dédi **ol** ʿāşıḳ / Gerçi varum degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [ol,]*

733.Silk-i ṭālibden olmaġa miskīn / Varı **ol** iplig-idi vérdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [ol,]*

734.Müşterīnüñ birisi **ol** bedre / Vérdi zer sürḫ-i ṣāfī bir bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [ol,]*

735.Ol güher-ḳıymetin bir ehl-i yaḳīn / Étdi bir vezni deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [ol,]*

736.Ṭañlamazam bu işde ben anı / Vérmiş **ol** cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [ol,]*

737.Eylemen bunı da şüküft-ile yād / Vérmiş **ol** cān-ıçun bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [ol,]*

738.Dédi vér bunları da étme gezend / Tā ki bizümle olsun **ol** ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [ol,]*

739.Dédi var söyle **ol** cihān-dāra / Minnet ét ḫiẕmetüñle bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [ol,]*

740.Bu sözi şāha çünki dédi ʿAzīz / Gördi anı ḥasen **ol** ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [ol,]*

741.Çün ʿAzīz oldı mālik **ol** aya / Anı ışmarladı Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [ol,]*

742.Benem **ol** bī-nevā vü bī-idrāk / Nāgeh olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [ol,]*

743.Benem **ol** bī-baṣar esīr ü ‘amā / Müflis ü ac ü mübtelā-yı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3445). [ol,]*

744.Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / Bildi ḳadrin çü gétdi **ol** māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [ol,]*

745.Étmedi Mālik **ol** bahāyı ḳabūl / Belki dédi ʿAzīze redd édüp **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [ol,]*

746.Kāfir-iken o dem **ol** ehl-i temīz / Étdi bunca ḥarāmdan perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [ol,]*

747.Ki felek secde étse **ol** melege / Ḥüsni baş eğmez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [ol,]*

748.Çün olundı mükerrer **ol** şekker / Duḫtere étdi leẕẕet-ile eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [ol,]*

749.Ol şeker ḳışşa şūr vérdi aña / Gözden evvel ḳulaḳdan irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [ol,]*

750.Gūş kim ola **ol** ṣadef cevher / Pāk sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [ol,]*

751.Yūsuf **ol** gün ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy’le ṭoldı ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Yusuf)*

1.Ṭutup eteğin anı iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden **ol** daḫi gétdi çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [ol,]*

2.Zuʿm éder kim refi‘-i ḳadr ola **ol** / Āsmān-ı kemāle bedr ola ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 638). [ol,]*

3.Zuʿm éder kim refiʿ-i ḳadr ola ol / Āsmān-ı kemāle bedr ola **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 638). [ol,]*

4.Saʿy édüp bu fesādı ṭāriḥ oluñ / Gètsün **ol** soñra ḳavm-i ṣāliḥ olun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [ol,]*

5.Ya oġul édineler anı ya ḳul / Biz ṣafā ile ḳalavuz gède **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [ol,]*

6.Ḫālī bulup ḥarāmī **ol** cāyı / Eylemişdür şehīd ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [ol,]*

7.Bāġ-ı ḳalbüñüñ **ol** ki yémişidür / Diş bilemek aña kimüñ işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [ol,]*

8.**Ol** ki sālār-i kārbān-ıdı / Ehl-i tedbīr ü kārdān-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1550). [ol,]*

9.Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim ḳaça **ol** / Bunca mestūr işlerin aça ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [ol,]*

10.Ḳorḳuları bu-y-ıdı kim ḳaça ol / Bunca mestūr işlerin aça **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1730). [ol,]*

11.Gelmese **ol** olurdı él vīrān / Cümle ḥaylarda ḳalmayup ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [ol,]*

12.Dil ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı tenden / Gétdi aġladuġum dem **ol** benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [ol,]*

13.Yūsufa lābesini germ étdi / **Ol** daḫi ferşe bakdı şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [ol,]*

14.Böyle dédi vü ṭurdı **ol** ḫōş-kār / Ṣıçradı ḫʷab-gehden **ol** bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [ol,]*

15.Ol ki eyler-idi hem-çü gül-ḫande / Gül döşendi dem oldı külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 889). [ol,]*

16.Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṯār éderüm / Cihān gibi degül **ol** baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [ol,]*

17.Baña sīmāda ol ola mānend / Cemʿ éde niçe ḫulḳi **ol** ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [ol,]*

18.Aḥseni olısardur ol beşerüñ / Adını Yūsuf eyleñ **ol** püserüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [ol,]*

19.**Ol** ki gül üzre başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler ḫāra pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [ol,]*

20.Géçse anlaruñ **ol** ḳafasına / Ṭoḳınur-ıdı pençe-i kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 853). [ol,]*

21.İrdi **ol** gelmeg-ile Mıṣra ḥayāt / Ḳademidür anuñ bu ḫōş berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2257). [ol,]*

22.Bu aña bunca kim muḥabbet éder / Bundan **ol** ṭañ budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [ol,]*

23.Bu anuñçun ḳılur fiġān-ıla āh / **Ol** bunun eylemez yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4695). [ol,]*

24.Ol güler gül gibi bu aġlasa zār / Vay ne kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [ol,]*

25.Budur **ol** baña töhmet étdügüñüz / ʿIşḳı-y-ıla melāmet étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4769). [ol,]*

26.İʿtirāf étdi cürme muṭlaḳ ol / Dédi el-ān ḥaṣḥaṣ el-ḫaḳḳ **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [ol,]*

27.Ol ḫayāl-idi aña yār-i ḳadīm / Ġam deminde yine **ol** oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [ol,]*

28.Ṣāyed ola esirgeyüp sizi **ol** / Zād u niʿmet taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [ol,]*

29.Ḫaber-i ṣāʿ odur ki ṣaġ-ımış **ol** / Pederinden velī ıraġ-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [ol,]*

30.Ṭolınurken **ol** āftāb gibi / Ayaġın öpmedüm rikāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Züleyha).*

1.Baña **ol** terbiyetler étmişdür / Etüm etmeġi-y-ile bitmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3976). [ol,]*

2.Anı bir yérde bu kenār eyler / **Ol** buña buseler niṯār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [ol,]*

3.Bir ṭarafda bu aña nāz eyler / **Ol** buña yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [ol,]*

4.Gerçi **ol** meyl umardı Yūsufda / Ḳaldı Yūsuf velī tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [ol,]*

5.ʿĀkıbet vaṣluña çü bulmaya yol / Seni zindāna mübtelā éder **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [ol,]*

6.İʿtirāf étdi cürme muṭlaḳ **ol** / Dédi el-ān ḥaṣḥaṣ el-ḫaḳḳ ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5217). [ol,]*

7.Hem-dem olurdı **ol** ṣabā-y-ıla / Ḳarşu varurdı merḥaba-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5377). [ol,]*

8.Géce ḳoynına girse nāz-ıla **ol** / Döşegi sīne-y-idi yaṣduġı kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [ol,]*

9.Dédiler **ol** zebūn olmışdur / Ġuṣṣadan baġrı ḫūn olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6215). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Yusuf'un aynı anneden olan kardeşi Bünyamin)*

1.Āh édüp ḥasret-ile aġladı **ol** / Yūsufuñ sīnesini ṭaġladı ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [ol,]*

2.Āh édüp ḥasret-ile aġladı ol / Yūsufuñ sīnesini ṭaġladı **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [ol,]*

3.**Ol** daḫi dedi iy biraderler / Ḫışm-ıla olmañuz pür-āẕerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [ol,]*

4.**Ol** daḫi gétdi ḳaldum āvāre / Beni luṭf ét esirge bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6025). [ol,]*

ol: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.(Yehuda).*

1.Boyayup köñlegi meger ḳana / **Ol** getürmişdi pīr-i Kenʿāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [ol,]*

olar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

1.Dédi Yaʿḳūb **olara** iy gürgān / Bilürem size étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [olara, -lar, -a]*

ol: *"O" işaret zamiri (Allah).*

1. **Ol** ki vérdi ḳamu belāya ferec / Dédi Leyse alel mariz ḥarec *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2928). [ol,]*

2.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[ol,]*

3.**Ol** ki yoḳdan cihānı var étdi / Dehenini şeker-nisār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 546). [ol,]*

4.Āferīn aña ḳudreti boldur / Bu ḳadar ṣūret-āferīn **oldur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [oldur, -dur]*

5.**Ol** ki luṭfın muḳadder étdi baña / Ehl-i Mısrı musaḫḫar étdi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5709). [ol,]*

6.Baġlu ḳapular açıcı **oldur** / Ehl-i ʿacze ʻinayeti boldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5157). [oldur, -dur]*

7.Ki **ol** ecdāduñuñ İlāhıdur / Ḫalḳı ḫalḳ étdi pādşāhıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [ol,]*

o deñlü: *O ölçüde, o kadar; çok fazla.*

1.Vérdi bir puḫte dil de anda temām / Bir niçe hem **o deñlü** ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [o deñlü,]*

2.Māl-i şāmit **o deñlü** vérdi bile / Nuṭka gelmez ki nāṭıḳ ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [o deñlü,]*

3.Nālişini **o deñlü** germ étdi / Yūsufuñ ḫāṭırını nerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4744). [o deñlü,]*

4.Biñ biñ iḥsānlar eylese aña şāh / Yüz **o deñlülere** sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [o deñlü, -ler, -e]*

5.Ki senüñçün **o deñlü** vérdüm genc / Ki ḥisābın yitürdi gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [o deñlü,]*

o ḳadar: *Onun kadar, onun gibi.*

1.Ben daḫi yaşda olıcaḳ **o ḳadar** / Anı géydürmiş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [o ḳadar,]*

od: *Ateş, alev.*

1.Lebi üzre dili çerāġ gibi / Yanar **odlara** cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [odlara, -lar, -a]*

2.Anı alan başın belāya ṭaḳar / Ṭamudan **od** alup ne yérde yaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [od,]*

3.Gūş édicek anuñ bu sözlerini / Merḥamet **odı** yaḳdı özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [odı, -ı]*

4.Ṣalsa bu **od** cihāna bir dem dem / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [od,]*

5.**Odı** ṣu-y-ıla cemʿ éde dilese / Māhdan mihri men' éde dilese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2542). [odı, -ı]*

6.Nice ḳatlana **oda** penbe-i ḫuşk / Döye mi bād-ı saḫta nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [oda, -a]*

7.Ḫışmı **odın** yaḳa-y-ıdı ger Ṭaymūs / Pür-key olurdı ḳalb-i Keykāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). [odın, -ın]*

8.Geh **odın** yaḳdı geh söyündürdi / Dile ṣu ṣaçdı geh köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [odın, -ın]*

9.Esme yéI gibi olma **od** gibi germ / Gétmez ol naḳş mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [od,]*

10.Ḫōşdur ol penbe kim ḳaçar oddan / Yégdür **od** ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [od,]*

11.Ḫōşdur ol penbe kim ḳaçar **oddan** / Yégdür od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [oddan, -dan]*

od: *Ateş II cehennem ateşi.*

1.Ḥaḳḳ süre anı ʿadli-y-ile **oda** / Bile taḳṣīrin o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [oda, -a]*

2.Ḫāk süre anı ʿadli-y-ile oda / Bile taḳṣīrin o da düşe **oda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [oda, -a]*

od: *Ateş II iç yangını, sıkıntı, elem.*

1.Aġlar-ısañ benüm-çün iy ḳardaş / Yarın **oduñ** söyündüre ol yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [oduñ, -uñ]*

od: *Ateş II aşk ateşi, aşk tutkusu.*

1.Bezm-i ʿışrette şemʿa döndi hemān / İçini **od** yaḳar ṭaşı ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [od,]*

2.Sīneme ʿışḳuñ **odı** eyler kār / Çāre bulmaḳ yiter aña saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [odı, -ı]*

3.Diler-iseñ söyine **oduñ** eger / Ḫarc olunsun ṣu gibi sīmle zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [oduñ, -uñ]*

4.Nergesüñi ter eylemez dūdı / Baña bu **oduñ** ola mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [oduñ, -uñ]*

5.Dūd étdüm vücūdı tābuñ-ıla / Ger söyünmezse **odum** ābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [odum, -um]*

6.Nice gül var ki cāna aşlarlar / Mihri **odına** yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [odına, -ı, -n, -a]*

7.Cānum ol dem ki düşde gördi seni / Şevḳa ṣalduñ hevān **odıy'la** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [odıy'la, -ı, -y, -la]*

od: *Ateş, hararet.*

1.Sākin oldı **odı** Zelīḫānuñ / Çünki gördi bu meylini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [odı, -ı]*

od: *Hz. Muhammed'in bildirdiği kıyamet alametlerinden olan Hicaz bölgesinde ortaya çıkacak bir ateş. (Hicaz bölgesinden bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmaz. Bu ateş Busraʿdaki develerin boyunlarını aydınlatacaktır." [Buharî, Fiten 24; Müslim, Fiten 42, (2902).]).*

1.Dédi **oddur** nişāne ʿunvānı / Şarḳdan ġarba süre insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 254). [oddur, -dur]*

od: *Ateş (Yumuşaklık, nahiflik bağlamında.)*

1.Aġ tütün gibi **od** gibi germ ol / Şiddet eyleme ṣu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [od,]*

od: *Ateş; ayrılık, özlem ateşi.*

1.Yine Aʿrābī söyledi ḫaberin / Yaḳdı Yaʿḳūbuñ **odlara** cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [odlara, -lar, -a]*

2.Eyle cūş étdi āh-ı ṣubḥ-efrūz / Āh **odından** ṭutuşdı ḫirmen-i rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [odından, -ı, -n, -dan]*

3.Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / Yandı āhuñ **odına** mihr-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [odına, - ı, -n, -a]*

4.Cismini fürḳat **odı** mūm étdi / Yavuz endīşeler hücūm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [odı, -ı]*

5.Anı yād eylesem dilüm köyinür / Buña baḳsam **odum** biraz söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [odum, -um]*

6.Cigerin nāme **odı** ṭaġladı / Zār zār āşkāre ağladı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6046). [odı, -ı]*

7.Ol **odı** kim ṭutardı dilde nihān / Étdi ol çākden cihāna ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6237). [odı, -ı]*

8.Gerçi kim étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı ola ol **oda** bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [oda, -a]*

od: *(Hile) ateşi.*

1.Perde-i ʿizzetümi kim yaḳdı / Mekr **odın** rūşen eyle kim çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [odın, -ın]*

od düş: *(Gönlüne) ateş düşmek II büyük bir acı ve üzüntünün etkisi altına girmek.*

1.Cānına **od düşüp** Zelīḫānuñ / Dédi iy nūr-ı dīdesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [od düş, -üp]*

2.Çün Zelīḫā irişdi ol aya / Nāgeh **od düşdi** şanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [od düş, -di]*

3.**Od düşüp** çın seḥer Zelīḫāya / Gün-ile bile ṭoġdı ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [od düş, -üp]*

od saç: *Ateş saçmak II ateş püskürtmek.*

1.Dür döker dişlerin göreli gözüm / **Od şaçar** ruḫların göreli gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [od şaç, -ar]*

2.Tā seḥer şemʿ-veş yanup nāra / **Od şaçardı** zebān-ıla yāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [od şaç, -ar, -dı]*

3.Ḳapuyı baġlayup zebān açdı / Ne zebān şan zebāne **od şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [od şaç, -dı]*

od ur: *Ateş salmak, yakmak II acı ve eziyet çektirmek, üzüntü vermek, kederlendirmek.*

1.Ṭañ degül mu'ciz-i cemālüñden / **Od ura** cānuma zülālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4017). [od ur, -a]*

oda at: *Ateşe atmak II acı ve eziyet çektirmek, üzüntü vermek, kederlendirmek.*

1.**Oda** mı **atdılar** ola ya şuya / Ḳanı yürek ki ḫasretüñe döye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [oda at, -dı, -lar]*

oda yaḳ: *Ateşe vermek, yakmak II acı ve eziyet çektirmek, üzüntü vermek, kederlendirmek.*

1.Dédi aġlama iy gözüm nūrı / **Oda yaḳma** bu ḫāk-i mensūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1831). [oda yaḳ, -ma]*

2.Ruḫ-ıla māt édüben ol şāhı / Mihr-ile **oda yaḳdılar** māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [oda yaḳ, -dı, -lar]*

3.Dédi dāye ki iy gözüm nūrı / **Yaḳma odlara** cān-ı mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4259). [oda yaḳ, -ma]*

oda yan: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak II acı ve eziyet çekmek, üzülmek, kederlenmek.*

1.Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / **Oda yansun** bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [oda yan, -sun]*

2.Pāk olan iy vücūdı pāk şudan / Teşneler **oda yandı** çıḳ ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [oda yan, -dı]*

3.Olduġuñ dem ʿiẕār-ı dilbere dūr / **Oda yansañ** olur-ıduñ maġdūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3910). [oda yan, -sañ]*

4.Ney-i ḫuşküm tenüm pür-āteşdür / Ben **oda yanduġum** saña ḫōşdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [oda yan, -dug, -um]*

odın söyündür: *(Aşk) ateşini söndürmek; āşığın elem, kederini dindirmek.*

1.Vér zülālüñden aña maḳṣudın / Ṣāyed ola **söyündüre odın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3965). [odın söyündür, -e]*

odlara şal: *Ateşlere salmak, ateşe atmak II acı ve eziyet çektirmek, üzüntü vermek, kederlendirmek.*

1.ʿAcebā ḳanda ḳalduñ iy Yūsuf / Beni **odlara şalduñ** iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [odlara ṣal, -du, -ñ]*

odlara ṭuṭuş: *Ateşte yanmak II acı ve eziyet çektirmek, üzüntü vermek, kederlendirmek.*

1.**Ṭuṭuşup odlara** ʿiẕārından / Ḳalmadı ẕerre deñlü varından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2442). [odlara ṭuṭuş, -up]*

odlu yüreg: *Yanan yürek; acı, elem içindeki gönül.*

1.Her birisi kül aşdı çöregine / Ṣu ṣaçılmaġa **odlu yüregine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4850). [odlu yüreg, -i, -n, -e]*

oġlan: *Erkek çocuk, oğul.*

1.Başṣa oġlan bulūġata ayaġı / Alur-ıdı o sebze-gūn tabağı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 595). [oġlan,]*

2.Cümle **oġlanları** gelüp ḳatına / Aġladılar anuñ bu ḥāletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1152). [oġlanları, -lar, -ı]*

3.Kendünüñ olmadı çün **oġlanı** / Vérdi Yaʿkūba nesl-içün anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). *[oġlanı, -ı]*

4.Dāyenüñ var-ıdı bir **oġlanı** / Yūsufı emzürürdi hem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [oġlanı, -ı]*

5.Ki ḥarāmī bulup bir **oġlanı** / Köñlegin ḳoya öldürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [oġlanı, -ı]*

6.Mālike dédi Yūsuf iḫvānı / Bend édüp gey ṣaḳın bu **oġlanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [oġlanı, -ı]*

7.Dédi **oġlanlarına** Mışra gédüñ / Anda sa'y eyleyüp taḥassüs édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [oġlanlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

8.Eyler-iken bu ḥayret içre fiġān / Ṭutdı **oġlanlaruñ** ḳılup bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [oġlanlaruñ, -lar, -uñ]*

9.Dāyesin göndürüp ʿAzīze revān / Dédi çün bizden olmadı **oğlan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [oğlan,]*

10.Sırr-ıla ṣatdılar ol **oġlanı** / Seyyid-iken ḳul étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [oġlanı, -ı]*

11.Ne kadar fitne-y ise **oġlan**dur / Nice katl èdesiz müslümandur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 651). [oġlandur, -dur]*

12.Çün bu pend ü naṣīḥat oldı temām / Döndi **oġlan**larına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [oġlanlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

13.Alup **oġlanları** bu nāmeyi cüst / Sefere hem édüp yaraġı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [oġlanları, -lar, -ı]*

oġlancuġ ol: *Küçük çocuk olmak, yaşı küçük olmak.*

1.Yūsuf **oġlancuġ olmaġın** ol dem / Seyr éderdi ṣafā-y-ıla ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [oġlancuġ ol, -mag, -ın]*

oğlancuk: *Küçük çocuk.*

1.Bir ḳaç **oğlancuḳ** anı gördiler / Ḳozcuġaz isteyüp yüz urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [oğlancuḳ,]*

oğul: *Oğul; erkek çocuk, çocuklar.*

1.Dédi bir oğlına **oğul** zinhar / Ṣol kişiye elüñ degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [oğul,]*

2.ʿĀdetiy'di **oğullarına** müdām / Ki gelürlerdi olmadın aḫşām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1101). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1543). [oğullarına, -lar, -ı, -n, -a]*

3.Baʿżısı eyleyüp o daʿvetini / Diledi **oğlına** nübüvvetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 379). [oğlına, -ı, -n, -a]*

4.Dédi bir **oğlına** oğul zinhar / Ṣol kişiye elüñ degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [oğlına, -ı, -n, -a]*

5.Eylemesün **oğul** bahānesini / Bilürem ben anuñ fisānesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3347). [oğul,]*

6.Dér ki **oġlı** ölüp Süleymānuñ / Ṣabr u ārāmı ḳalmadı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [oġlı, -ı]*

7.Baña eylerdi şefḳat-ile naẕar / Dér-idi olmasa bu **oġlum** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 326). [oġlum, -um]*

8.Dédi biryān-durur ki özileduñ / Vardı oġluñ getürdi çün dileduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). [oġluñ, -un]*

9.Dédi yā Rabbi vaʿde eyler-idüñ / Ki bir **oġluñ** resūl édem dér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 387). [oġluñ, -uñ]*

10.Oldı Leyyādan altı **oġlı** temām / Biri Şemʿūn biri Yehūdā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [oġlı, -ı]*

11.**Oġlı** toġsa resūl-i Kenʿānun / Bir budaġı biterdi hem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [oġlı, -ı]*

12.Diledi **oġlı**n eyleye ḳurbān / Ḳoç fidā ètdi ḥazret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 768). [oġlın, -ın]*

13.Démiş-idi baña bir **oġluñ** ola / Ki cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [oġluñ, -uñ]*

14.Ṭaḳdı bāzū-yı Yūsufa anı / Görmedin ġayri **oġlı** pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). [oġlı, -ı]*

oğul ol: *Oğul, evlat olmak.*

1.Umaram nefʿi ire cānumuza / Ya **oğul ola** ḫānedānumuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [oğul ol, -a]*

oğul édin: *Evlat edinmek, evlatlık almak.*

1.Ya **oğul édin**eler anı ya ḳul / Biz ṣafā ile ḳalavuz gède ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [oğul édin, -e, -ler]*

2.Déyesin kim ʿAzīz-i Mıṣr zeni / Diler alup **oğul édine** seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [oğul édin, -e]*

ok: *Ok, savaş aleti.*

1.Anı kim ʿışḳ **oḳı** kemān eyler / Yüzü levḥinde yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [oḳı, -ı]*

2.Beni **oḳ** gibi eyleyen pertāb / Ẓāhir édüp nişāne-i nāyāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3199). [oḳ,]*

3.Şeh görüp anları ḫitāb étdi / Ne ḫiṭāb **oḳ** gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [oḳ,]*

ok: *Ok (gibi feryat, figan) (Âşığın keder ve hüznünün neticesinde ettiği feryat ve figanın kalbe ok gibi saplanması bağlamında.).*

1.Hasretüñden olalı ḳaddi kemān / Āhı **oḳ** gibi dil deler iy cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3741). [oḳ,]*

2.Āhı **oḳ** ḳāmeti kemān oldı / Reng-i sīmāsı zaʾferān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4193). [oḳ,]*

3.Nice çetr āhı **oḳına** anuñ / Siperi-y-idi çarḫ-ı devrānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324). [oḳına, -ı, -n, -a]*

oḳ: *Ok (gibi) doğru, dik.*

1.Āhum **ok** kametüm kemān oldı / Göñlüm ümīdi bi-nişan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5985). [ok,]*

ok atıl: *Ok yaydan çıkmak; artık geri dönüşü olmamak.*

1.Ḳademeynüñ ecel rikābına baṣ / **Oḳ atıldı** emel kemānını yaṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6209). [oḳ atıl, -dı]*

ok çek: *Ok atmak, okla vurmak için harekete geçmek.*

1.**Oḳ çekerse** dili nişāna gele / Cān dilerse revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [oḳ çek, -er, -se]*

ok gibi ṭoġrı: *Doğru, gerçek (haber, bilgi).*

1.Siḥir urduñ bu ḫaste cāna seḥer / Vérdüñ **oḳ gibi** çünki **ṭoġrı** ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [oḳ gibi ṭoġrı,]*

ok gibi ṭoḳın: *Ok gibi işlemek; çok tesir etmek.*

1.Egriden geldi çün bu ṭoġrı ḫaber / Yūsufa **oḳ gibi ṭoḳındı** eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [oḳ gibi ṭoḳın, -dı]*

ok yarışdur: *Ok yarıştırmak, ok atma yarışı yapmak.*

1.Birbirümüzle cān ḳarışdurduḳ / Oynaduḳ yaʿni **oḳ yarışdurduḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1128). [oḳ yarışdur, -duk]*

okı: *Okumak; bir yazıdaki manayı öğrenmek.*

1.Ṭap **oḳu** iftirāḳ nāmelerin / Ṭap uçur ol ḫaber ḫamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [oḳı,]*

2.**Oḳu** efsāne-y-ile efsūnı / Güş éden tā ki ola meftūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3245). [oḳı,]*

3.Cām içüp ḳodıʿārı şerm-ile / **Oḳudı** yāri bāde germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [oḳudı, -dı]*

4.Dédi iʿrāż eyleyüp Yaʿḳūb / Ṭap **oḳuñ** baña nāme-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [oḳuñ, -ñ]*

5.Nāmeyi şundılar bu sevḳ-ıla / Aldı açdı **oḳudı** şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [oḳudı, -dı]*

6.Urur-iken ṣabā ṣafādan dem / Baña her dem **oḳur** ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [oḳur, -r]*

7.Bed naẓar irmemege ol aya / Sihr ü efsūn **oḳurdı** her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [oḳurdı, -r, -dı]*

8.Her zebāndan velīk ol ter-gül / Niçe evraḳ **oḳudı** çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [oḳudı, -dı]*

oku: *(Gazel, kaside, dua vb.) okumak*

1.Hasbiyallah lā ilāhe sivāh / **Oḳudı** bunı ceddüñ İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 1106). [oḳıdı, -dı]*

2.Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli /
Kim **okur** aña medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [okur, -r]*

oku: *Söylemek.*

1.Çün bu efsūnı **oḳudı** dāye / Sīm ü zerden ne var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [oḳudı, -dı]*

oku: *Okumak; görmek, müşahede etmek. (Allah'ın sanatlarını okumak bağlamında.).*

1.Görse ol ḫaṭṭ ü cedveli dānā / **Oḳur-ıdı** kemāl-i ṣunʿ-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4087). [oḳur-ıdı, -r, -ıdı]*

oḳun: *(Amel defteri) okunmak; açılmak.*

1.Nāmeler çün **oḳuna** ser-tā-ser / Ola nāmum olara ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [oḳuna, -a]*

okun: *(Nikah duası) okunmak.*

1.Vérdüm olʿācize viṣalüñi naḳd / ʿArşum üzre **oḳındı** ḫutbe-iʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [oḳındı, -dı]*

ol: *... ḥālinde bulunmak, ... ḥāline gelmek; bir ḥāli, bir vasfı kazanmak.*

1. Tīġımuza bulaşmadan ḳanı / Keser **ol**ur tīġ-ı mekr ü destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 658). [olur, -ur]*

2. Pīrehen **olduġına** bī-yāre / Étdiler dillerini ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1200). [olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*
3. İrmedüñ ol deme bi-ḥamdi'llāh / Menzilüñ çāh oldı **olmadı** cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [olmadı, -madı]*
4. Yoġ-iken sende ẕerre deñlü günāh / İy güneş menzilüñ neden **ola** çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [ola, -a]*
5. El uran Kibriyā ridāsına / Girmek **olmaz** fena pelāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1071). [olmaz, -maz]*
6. Her kimüñ üns-i Ḥaḳḳ **ola** baḫşī / N'ola olsa enīs aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [ola, -a]*
7. Her birine selām vérdi ʿazīz / **Oldı** gevher-feşān ü şekker-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3053). [oldı, -dı]*
8. Evvel aṣḥāb-ı ẕillet-idi bular / Ṣoñra ehl-i nübüvvet **oldı** bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 945). [oldı, -dı]*
9. Vāsiʿ eyledi bir niçe ferseng / Yūsufuñ ḳalbi tā ki **olmaya** teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [olmaya, -ma, -y, -a]*
10. Bende **olmaduġına** bu ḥūrī / Bize bürhān yiter yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [olmaduġına, -ma, -duġ, -ı, -n, -a]*
11. Yūsufı gördi sebz-pūş **olmış** / Ḥāli āh ü ġırīv ü cūş **olmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [olmış, -mış]*
12. Nice gürg **ol**sa şīr-i merdüm-ḫʷār / Cengimüz görse gürbeden ola ḫʷār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [olsa, -sa]*
13. Tutuḳı ʿaksi-y-ile rūy-i zemīn / **Oldı** pīrūze reng-iken laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [oldı, -dı]*

14. Eline ʿāṣīlıḳ ʿaṣā **olmuş** / Boynı üzre ridā riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [olmuş, -muş]*
15. Eline ʿāṣīlik ʿaṣā olmuş / Boynı üzre ridā riyā **olmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [olmış, -mış]*
16. Çāhda bulduñ-ısa ṭutma gümān / Ki perī yéri **olmış** ol virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [olmış, -mış]*
17. Rū-yi çirk üzre ṣalsa pertev bū / Āṣkār **olur** anda çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [olur, -ur]*
18. Ṣadefe düşse dürr olur nīsān / Māra düşerse **olur** āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). [olur, -ur]*
19. Eyledüñ-ise zülfini pāmāl / Bendüñ **olsun** selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1373). [olsun, -sun]*
20. Gevher-i genc-i Ḥaḳḳ belā **oldı** / Her kişi ṣanmasun gevher buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 966). [oldı, -dı]*
21. Arasañ gevdesinde ḳıldan eser / Mūya beñzer miyān **ol**aydı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 542). [olaydı, -a, -y, -dı]*
22. Düşeli ḳaʿrına o nūr-ı ilāh / Beyt-i Maʿmūr **olmış-ıdı** o çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1588). [olmış-ıdı, -muş, -ıdı]*
23. Niçe maʿṣūḳ u ʿāṣıḳ **olmış**-ıdı / ʿIşḳ ṭavrında fāyıḳ olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2543). [olmış-ıdı, -muş, -ıdı]*
24. Düşde tuş olsa bir belāya kişi / Şükr ü minnet **ol**ur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [olur, -ur]*
25. Çünki aʿrʿar gibi ḳuşandı kemer / Ney **olup** nāle ḳıldı her aʿrʿar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2117). [olup, -up]*
26. Çeşm-i mesti ki ʿayn-i raḥmetdür / Nerges **olmaḳ** aña kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2263). [olmaḳ, -mak]*
27. Anı beñzetdi ḳubbe-i felege / ʿarż-gāh **olduġıy'çun** ol melege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2277). [olduġıy'çun, -du, -gıy, -çun]*
28. Diri ṣanursın anı ölmişdür / Cānına cismi merḳad **olmışdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 320). [olmışdur, -mış, -dur]*
29. Olmış-iken kaşı dile miḥrāb / Nice cān-ıla étdüñ anı ḥarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1371). [olmış-iken, -mış, --iken]*
30. Reşk éderdi cemāline ḥūri / Nār **olsun** yédüñse ol nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [olsun, -sun]*
31. Ḳanı anuñ ol āb-ı ḥayvānı / Ḳanlar **olsun** yédüñ-ise anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [olsun, -sun]*
32. Géde hem ol ḳadar günāhı anuñ / Bāġ-ı ʿAdn **ola** tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [ola, -a]*
33. Size müştāḳ-iken riyāż-i cinān / N'içün **ola** maḳāmuñuz nirān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503) [ola, -a]*
34. Mihr ü māh **olduġı-y-içün** ehl-i cemāl / Birine naḳs irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [olduġı-y-içün, -dug, -ı, --y, --içün]*
35. Çār-gūşe düzilmiş-idi o taḫt / Zerden **olmış-**ıdı gūşelerde dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [olmış-ıdı, -mış, --ıdı]*
36. **Olmış-ıdı** esīr-i dām-ı ʿazīz / Géce gündüz dilinde nām-ı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2801). [olmış-ıdı, -mış, --ıdı]*
37. Oldı ġammāz zāġ-i vādi-yi nār / **Oldı** ġammāz düşmen-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1431). [oldı, -dı]*
38. Sengden **oldı** delv sengīn-ter / Sīm girdi meger ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [oldı, -dı]*
39. Şiddet-i bend-i sā'id-ile benān / Sīm-iken **oldı** pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1743). [oldı, -dı]*
40. Sāḳ-ı billūrı derd-i ḳayd-ıla hem / Sāḳ-ı serv-iken **oldı** ṣāḫ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [oldı, -dı]*
41. Berḳ-i ẓulmet-ile cevf-i çarḫ-i kebūd / Gāh pür-āteş **oldı** geh pür-dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1857) [oldı, -dı]*
42. ʿarşı oldı çü ḳubbe-i gerdūn / Ferşi **oldı** çü naḳş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [oldı, -dı]*

43. Her kime Kaʿbe bī-nişān oldı / Anuñ iḥrāmı terk-i cān **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [oldı, -dı]*
44. Cānuma tīr **oldı** yarası yoḳ / ʿIşḳun ölmekden özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [oldı, -dı]*
45. Şeb-çerāġ **oldı** cümle çeşm-i neheng / Pür-güher oldı Nīl reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [oldı, -dı]*
46. Oldı ġammāz zāġ-i vādi-yi nār / **Oldı** ġammāz düşmen-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1431). [oldı, -dı]*
47. Ḳāmeti serv-i ser-firāz **olmuş** / Meyvesi şīve bergi nāz olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [olmuş, -muş]*
48. Naḳşuñ anlardaġı nigāra göre / Ḳatre gibi **ola** biḥāra göre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2037). [ola, -a]*
49. Tāc-ı ʿizzet külāh-ı farḳ **ol**mış / Başdan ayaġa nūra ġarḳ olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 459). [olmış, -mış]*
50. Ger bu-y-ise ʿazīz-i taḫt **olasın** / Burc-i şevketde ehl-i baḫt **olasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [olasın, -a, -sın]*
51. Ger bu-y-ise ʿazīz-i taḫt **olasın** / Burc-i şevketde ehl-i baḫt **olasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 982). [olasın, -a, -sın]*
52. Cānı bī-ṣabr u iḫtiyār **oldı** / Perdeden çıḳdı āşḳār **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [oldı, -dı]*
53. Ol ḳadar öġdiler temāşāyı / Ḫātır-ı Yūsuf **ol**dı saḥrāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 732). [oldı, -dı]*
54. Nūr-ıla ṭoldı rūşen **oldı** içi / Ḫār ḳalmadı gülşen **oldı** içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [oldı, -dı]*
55. Ḳorḳulu düşlerüm ṭūş oldı saña / Vuṣlatuñ ʿālemī düş **oldı** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [oldı, -dı]*
56. **Oldı** cümle simārı şekker anuñ / Şekkeri bitdi hem mükerrer anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). *[oldı, -dı]*
57. Elf-i bīni vü ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl / Cemʿ olup bir-iken on **oldı** cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [oldı, -dı]*
58. İrmedüñ ol deme bi-ḥamdi'llāh / Menzilüñ çāh **oldı** olmadı cāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 984). [oldı, -dı]*
59. Dā'imā güft ü gūy(ı) **oldı** ʿAzīz / Gétdi kendü yerine ṭoldı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). [oldı, -dı]*
60. Ḥaḳḳ-ısān ḫalḳa āşkār olma / Ṣayd édem dér-iken şikār **olma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [olma, -ma]*
    1. Dām-iken cān hümāsına nāsūt / Danesi ola mı dem-i lāhūt (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 105*). [ola, -a]*
61. İçine düşse çeşme-i ḥayvān / Ol ʻufūnetden **ola** āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [ola, -a]*
62. Çeşmi anuñ ki **ola** gevher-bār / Görinür mi ʿaceb gözine nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3165). [ola, -a]*
63. Ṭavrum anuñ şerīʿati **olsun** / Yolum anuñ ṭarīḳati **olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [olsun, -sun]*
64. Cesed ü cism ü rūh-ı vuṣlat-bīn / **Olur** ehl-i beḳāya ṣūret-i ʻīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 321). [olur, -ur]*
65. Bu belādan olınca cānı ḫalāṣ / **Oldı** Rüḥü'l-Emīn hem-dem-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 935). [oldı, -dı]*
66. Ger buña oldısa enār ġıdā / Anuñ **ol**ur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [olur, -ur]*
67. Menzil oldıysa buña kūşe-i çāh / Anuñ **ol**ur maḳām-ı ünsullāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1054). [olur, -ur]*
68. Dédiler ḫān-zādedür bu ġulam / Ḳadr-ile **oldı** bedr-i ḥüsni temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [oldı, -dı]*
69. Buña meyl étdi ḳalbi mīzānı / ʿAdl–ile étmez **oldı** iḥsānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1671). [oldı, -dı]*
70. Āh kim serv-i nāz-i pür-verdüñ / **Oldı** üstūnı ḫāne-i derdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1828). [oldı, -dı]*
71. Gelmese ol **olurdı** él vīrān / Cümle ḫaylarda ḳalmayup ḫayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2129). [olurdı, -ur, -dı]*

72. Çekse vesme ḳaşına ol ḫurşīd / Ḳavs-i müşgīn **olurdı** māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [olurdı, -ur, -dı]*
73. Ki o ḳıllar **olurdı** nāvek-i tīz / Deler-idi çuḳalı niteki biz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1179). [olurdı, -ur, -dı]*
74. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [oldı, -dı]*
75. Rāḫı cūdın Ḥaḳ etdi çün meftūḥ / **Oldı** Cūdī makarr-ı keştī-yi Nūḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [oldı, -dı]*
76. Müşkil olur muṣāḥib ayrulığı / Ayrulıḳ **oldı** rūḥ ṣayrulığı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1754). [oldı, -dı]*
77. Eriyüp ġamdan **oldum** āb-ı zülāl / Ah eger ẓāhir olsa serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [oldum, -du, -m]*
78. Ol güher kim éderdi ḫōr aña reşk / **Oldı** çeşmine māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [oldı, -dı]*
79. Ṭavrum anuñ şerīʿati **olsun** / Yolum anuñ ṭarīḳati **olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [olsun, -sun]*
80. Maʾrifet nuḳl ü mey maḥabbet **ola** / Ṣāhid-i meclisüm ḥaḳiḳat **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [ola, -a]*
81. Maʿrifet nuḳl ü mey maḥabbet ola / Ṣāhid-i meclisüm ḥaḳiḳat **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [ola, -a]*
82. Çün marażdan cevāb étdi selīm / **Oldı** İbnü's-Selām Ebu't-Teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [oldı, -dı]*
83. Her ki şükr étmese bulup niʿmet / Mālı mār **ola** niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [ola, -a]*
84. Olmış eṭrāfı nūr-ıla rūşen / **Olmış** ol buḳʿa Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [olmış, -mış]*
85. Ḫārı gül ḫāresi güher **olmış** / Rīgi dür ṣūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [olmış, -mış]*
86. Ḫārı gül ḫāresi güher olmış / Rīgi dür ṣūresi şekker **olmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [olmış, -mış]*
87. Nʿola géyse nemed o zībā ḫad / **Olur** āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [olur,]*
88. Ḳadem ehline menzil olsa ḫarāb / Meclis-i ẕevḳ **olur** yā-ḫōd miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [olur, -ur]*
89. Ol ki ṭutdı ḳażāya rū-yı rıżā / Āb-ı rū **olur** aña nār-ı ḳażā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 995). [olur, -ur]*
90. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / Ḳalbi deryā **olur** anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [olur, -ur]*
91. Berk-ı raḫşān gibi çün éde ẓuhūr / Gözlerüm ebr **olur** yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [olur, -ur]*
92. İrmesün nāzük ayaġına ġubār / Ki **olur** ol ġubār çeşmüme ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2736). [olur, -ur]*
93. Düşdi çāh içre çün o ʿālem-tāb / Ṣanki ḫurşidüñ **oldı** menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [oldı, -dı]*
94. Baḫt-ı sengīnini gör ol ḥacerüñ / Ḳānı oldı anuñ gibi güherüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 912). [oldı, -dı]*
95. Étdi şūr-ābını şarāb-ı şeker / Gili gül **oldı** toprağı ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [oldı, -dı]*
96. Nūr-ıla ṭoldı rūşen **oldı** içi / Ḫār ḳalmadı gülşen **oldı** içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [oldı, -dı]*
97. Tār-ü-mār **oldı** tār ü mārı anuñ / Lāle-zār **oldı** gétdi ḫārı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [oldı, -dı]*
98. Nice ṭaşa ṭokındı başcuġazuñ / Ne çemende gül **oldı** yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [oldı, -dı]*
99. Farḳdan çünki çıḳdı pīrāhen / Ġarb u şarḳ **oldı** ceyb-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [oldı, -dı]*
100. Görenüñ vérdi **oldı** vaṣf-ı cemāl / Görmeyenlere düşdi şevḳ-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188). [oldı, -dı]*
101. Ṭaşda ot bitdi otda meyve-i cān / Ṣuları **oldı** çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [oldı, -dı]*

102. ʿarşı **oldı** çü ḳubbe-i gerdūn / Ferşi oldı çü naḳş-i būḳalemūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2289). [oldı, -dı]*
103. Sükkeri sīb-iken zenaḫdānı / Çāh-ı āsīb **oldı** zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2351) [oldı, -dı]*
104. Yédi yaşın çün temām sürdi / Yüzi ayınuñ **oldı** on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [oldı, -dı]*
105. Sine deffāf **oldı** cān raḳḳās / Dilde dildār-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [oldı, -dı]*
106. Ṣūreti naḳşı **oldı** sikke-i yār / Oldı sīmāsı Yūsufī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [oldı, -dı]*
107. Ṣūreti naḳşı oldı sikke-i yār / **Oldı** sīmāsı Yūsufī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [oldı, -dı]*
108. Ne duʿā’ çāre eyledi ne füsūn / **Oldı** Leylā-yı ḫüsn-iken Mecnūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2685). [oldı, -dı]*
109. Dédi duḫter anuñ zenaḫdānı / Göñlümüñ çoḳdan **oldı** zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [oldı, -dı]*
110. Cānib-i Mışra cānın étdi sebīl / Mışr-ıçun **oldı** eşk-i dīdesi Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [oldı, -dı]*
111. **Oldı** taḫt-ı revān baḫt-ı revān / Çün oturdı anuñ içinde bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [oldı, -dı]*
112. Laʿl-i naʿl **oldı** seng-ile āhen / Raḫşlar ayaġı dıraḫşān-efgen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [oldı, -dı]*
113. Līkin ol efser-i girān gevher / **Oldı** farḳında ṣan ki kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [oldı, -dı]*
114. Der dürin dökdi çün o sīm-endām / Hem ʿAden **oldı** hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [oldı, -dı]*
115. ʿanberīn vesme vérdi ṭurfa cemāl / **Oldı** ḳavs-ı ḳuzaḥ ol éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [oldı, -dı]*

ol: *"Ol-"yardımcı fiil.*

1. Eyle **olsa** bize meded eyle / Üstümüzden belāyı redd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [olsa, --sa, -, -]*
116. Yoluñ **olsa** nigār-ḫāne-i Çīn / Ṣormadın ol nigārı geçme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [olsa, --sa, -, -]*
117. Cehl-ile **olsa** ẕillet-ile ḫaṭā / ʿavf éder anı ehl-i ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [olsa, -sa,]*
118. Fiʿli anuñ kim ola nā-ḳābil / **Ola** mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [ola, -a]*
119. Beñzemez bu ġulāma sīmāda / Beñzer ammā **ola** melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [ola, -a]*
120. Her ki ol cevher-i mücerred **ola** / Aña lāyık mıydı muḳayyed ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1735). [ola, -a]*
121. Bundan özge ola mı lezẕet-i cān / **Ola** bī-perde ṭalʿat-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [ola, -a]*
122. Düşdi zer ayağına bu dilege / Bilezük **ola** tā gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [ola, -a]*
123. Böyle şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / Ḫusrev **ola** ya Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [ola, -a]*
124. Nice ḳaṣruñ emīri **ola** ʿaceb / Ḳanḳı burcuñ münīri **ola** ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [ola, -a]*
125. Gūş kim **ola** ol ṣadef cevher / Pāk sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [ola, -a]*
126. Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [olmışam, -mış, -am]*
127. Ben şeh-süvār **olam** dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [olam, -am]*
128. Çıḳdı çāhdan çü Yūsuf-ı ḫāver / Menzili burc-i delv **oldı** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [oldı, -dı]*
129. İlla bu narḫı bilmek ol aya / **Oldı** Yaʿḳūb-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [oldı, -dı]*

130. Kāşki ben de ölsem anacuġum / Saña hem-türbe **olsam** anacuġum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [olsam, -sa, -m]*
131. Servi sālār-ı kārbān **olmış** / Aḳ bulut añа sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [olmış, -mış]*
132. Servi sālār-ı kārbān olmış / Aḳ bulut añа sāyebān **olmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [olmış, -mış]*
133. Ḫaberinüñ resūli **olduñ** anuñ / Kereminüñ ḳabūli **olduñ** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [olduñ, -du, -ñ]*
134. Ġāfil andan ki ol şeb-i yeldā / Niçe yıl **olısar** dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [olısar, -ısar]*
135. Zülf-i dilber gibi dirāz olısar / Cevri ekşer vefāsı az **olısar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [olısar, -ısar]*
136. Bunca fażlıy'la ẓulm olundı añа / ʿĀḳıbet **ol**dı efżalü'ş-şühedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299). [oldı, -dı]*
137. Ġayba varan kişi şehādetden / Gelse **olur** o demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [olur, -ur]*
138. Ḳuşca cānum esīr-i dām oldı / Seyyid iken adum ġulām **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730). [oldı, -dı]*
139. Cān daḫi tende bir ramaḳ **oldı** / Şevḳden gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [oldı, -dı]*
140. Yatdı bi-ḫūd çü ṣubḥ-gāh **oldı** / Ṭurıcaḳ evvel işi āh **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [oldı, -dı]*
141. Yüzüm **olsun** maḳām-ı na'līnüñ / Sīnem **olsun** serīr-i sīmīnüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4138). [olsun, -sun]*
142. Şehrī vü dīhī kişt-kār **olsun** / Kūh ü hāmūnı kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [olsun, -sun]*
143. Şehrī vü dīhī kişt-kār olsun / Kūh ü hāmūnı kişt-zār **olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [olsun, -sun]*
144. Buncılayın emīr-iken pederüñ / Ney-içün **ola** ġuṣṣa derd-i serüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [ola, -a]*
145. Yér **ola** yādlar ṭabancasını / Çeker ola belā şikencesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3821). [ola, -a]*
146. Yér ola yādlar ṭabancasını / Çeker **ola** belā şikencesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3821). [ola, -a]*
147. Ṣatdılar **ola** kem bahālar-ıla / Aġladurlar ola cefālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [ola, -a]*
148. Ṣatdılar ola kem bahālar-ıla / Aġladurlar **ola** cefālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [ola, -a]*
149. Ẓulm-ile gūş-māl éderler **ola** / İşledüp bī-mecāl éderler ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3825). [ola, -a]*
150. Ẓulm-ile gūş-māl éderler ola / İşledüp bī-mecāl éderler **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3825). [ola, -a]*
151. Nuḳlum **olmayıcaḳ** o mey-gün leb / Ḫōş ola nūşum olsa nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [olmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcaḳ]*
152. Ḳardaşına ḳuyu ḳazarsa kişi / Ḳuyuya düşmek **ola** anuñ işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1496). [ola, -a]*
153. Seyyid-iken ġulām **ola** adı / Gey yüce yérden ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [ola, -a]*
154. Seyyid-iken ġulām ola adı / Gey yüce yérden **ola** bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [ola, -a]*
155. Belā-yı ḥasret ü efġan-ıla geçen bülbül / **Olursa** mevsim-i gül iricek hezār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4576). [olursa, -ur, -sa]*
156. Müdām içürdügi bāde yérine baña felek / Müdām ḫūn-i ciger **oldı** cām-ı aḫḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [oldı, -dı]*
157. Nedīm-i meclisüm **oldı** fırāḳ u ḥasret-i dōst / Şu mürdeyem ki celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [oldı, -dı]*
158. Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117). [oldı, -dı]*

159. Ki ʿazīz **ola** şehr-i Mıṣra ṭapuñ / Secde-gāh ola iḫvetüñe ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [ola, -a]*
160. Ki ʿazīz ola şehr-i Mıṣra ṭapuñ / Secde-gāh **ola** iḫvetüñe ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [ola, -a]*
161. **Olısar** ḫāk-i pāyuñ anlara tāc / Geliserler cenābuña muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [olısar, -ısar]*
162. Āb-ı luṭf-ıla buldı çünki nemā / Ḫilʿat **olmış**-ıdı leṭāfet aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2336). [olmış-ıdı, -mış, --ıdı]*
163. Cān-ı āşıḳ ḳaçan bulur miḳdār / Meger **ola** seg-i maḥālle-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3856). [ola, -a]*
164. Cānı ʿaḳlı dili Zelīḫānuñ / Segleri **oldılar** o çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [oldılar, -dı, -lar]*
165. şanma ḳan yutmaġ **ola** evvel-i derd / Vérmese cānı derd almaz merd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [ola, -a]*
166. Būse-i laʿl-i yār **ola** ḳuvveti / Nūşı **ola** şarāb-ı yāḳūtī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3876). [ola, -a]*
167. Būse-i laʿl-i yār **ola** ḳuvveti / Nūşı **ola** şarāb-ı yāḳūtī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3876). [ola, -a]*
168. ʿışḳa ġāyet bulınmaz iy mihter / Ḳıṣṣa diñle kim nice **oldı** ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3871). [oldı, -dı]*
169. İrdi maṭlūba çün o devlet-mend / Serv gibi hevāsı **oldı** bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [oldı, -dı]*
170. Cüst ü cūyı bu ḫāle **oldı** revān / Ki kenāra gele o serv-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [oldı, -dı]*
171. Ḫōş dem **olur** ġam-ı ḫayāl ile / Ḫurrem olınca ta vişāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [olur, -ur]*
172. Oldı vaslı saña bu dem rūzī / Aşlı yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [oldı, -dı]*
173. Deheni gibi sözde teng **oldı** / Bilmezem arada ne ceng **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [oldı, -dı]*
174. Éşidüp dāye pür-melāl **oldı** / Ki bu serve ne ṭurfa ḥāl **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [oldı, -dı]*
175. Oldı vaslı saña bu dem rūzī / Aşlı yoḳ **olsa** sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [olsa, -sa]*
176. Luṭf-ıla yap dilin Zelīḫānuñ / Ki **olupdur** ezelden eyvānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [olupdur, -up, -dur]*
177. Ṣanma zānī her ehl-i evzānı / Ki zinā-zādeler **olur** zānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [olur, -ur]*
178. Oldı bī-ṣabr u bī-dil ü ārām / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [oldı, -dı]*
179. Ṣanma bu kem-terīn kemīne kenīz / **Ola** şevḳüñde saña şūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [ola, -a]*
180. Ṣādıḳ-ı ʿışḳ **olan** ḳıyar serine / Ḳıymaz āfet deminde dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [olan, -an]*
181. Pederüm **oldı** çün muḥibb-i ṣarīḥ / İḫvetümden beni ḳılup terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [oldı, -dı]*
182. Tīġ-ı mihrüñle dil dü nīm **oldı** / Vaḳt-i vuṣlat ne vaḳt-i bīm **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [oldı, -dı]*
183. Güle nergesden **olma** āb-efşān / Ābuñ āteşdür **olma** tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [olma, -ma]*
184. Güle nergesden **olma** āb-efşān / Ābuñ āteşdür **olma** tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [olma, -ma]*
185. Olsun ol bende bī-ser ü bī-müşt / Şeh nemek-dānına şoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [olsun, -sun]*
186. Dédi Yūsuf ki ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa murād **olup** iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [olup, -up]*
187. Her kişinüñ cihānda kārı **olur** / Kārın étmese kārı zārı **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [olur, -ur]*
188. Ḫāṭır-ıçun nigāra dūr **ola** / Miḫnet ü ḥasrete ṣabūr **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [ola, -a]*

189. Şebeh-i bāġ çün behişte **ola** / Bāġbānı gerek ferişte **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [ola, -a]*
190. Şebeh-i bāġ çün behişte **ola** / Bāġbānı gerek ferişte **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [ola, -a]*
191. Ṣūretā gerçi devḥa-i encīr / **Oldı** çün ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4079). [oldı, -dı]*
192. Gör bu nārınlıġını ñarvenüñ / Çetri **olmış** çemende yāsemenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [olmış, -mış]*
193. Ḳanḳısından ṣafāñ **olursa** eger / Olsun anda ṭapuña hem-pister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4110). [olursa, -ur, -sa]*
194. Cān-ıla her sözini gūş eyleñ / Vérdügi zehr **olursa** nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [olursa, -ur, -sa]*
195. Oldı meşşāta ol ʿarūsa nesīm / Būy-i mūy-ile ṭoldı heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [oldı, -dı]*
196. Evvelā bir melīḥ-i şekker-rīz / Dédi **olsañ** bu şīre şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [olsañ, -sa, -ñ]*
197. Yüzüm **olsun** maḳām-ı na'līnüñ / Sīnem **olsun** serīr-i sīmīnüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4138). [olsun, -sun]*
198. Nefes oldur çıḳa dil ü cāndan / **Ola** ḫōş-bū nesim īmāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4155). [ola, -a]*
199. Hem-demüñ **oldı** çün bu zümre-i ḥūr / Nūruñ arturdı gibi şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [oldı, -dı]*
200. Ṣubḥ **olıcaḳ** bu şuʿle-y-ile o ḥūr / Oldılar ṣubḥ-geh gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*
201. Her biri büt ṣımış kesüp zünnār / Sübḥa **olmış** elinde rişte-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [olmış, -mış]*
202. Eyle **oldı** o ʿāşıḳ-ı mehcūr / Ki ṣanurdı gören anı rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [oldı, -dı]*
203. Siper-i ġam **olup** siperġam aña / Vaṣl-i dilberden irdi ḫōş dem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [olup, -up]*
204. Cümle āhūları şikāruñ **ola** / Yéle yél gibi bī-ḳarāruñ **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [ola, -a]*
205. Cümle āhūları şikāruñ **ola** / Yéle yél gibi bī-ḳarāruñ **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [ola, -a]*
206. Tūtiyā **olsa** ger tenüm ḫāki / Açmaya baña dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [olsa, -sa]*
207. Gün **olup** ger düşem ayaġına / Perde aṣar cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [olup, -up]*
208. Ay **olup** ḳarşusına ṭoġsam eger / Aylar géçe eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [olup, -up]*
209. Dār-ı heftüm çü dāyir-i heftüm / **Oldı** bī-naḳş u reng çün ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [oldı, -dı]*
210. Çekdügi ḫaṭṭ-ı nīli ol māha / Tā ki mīl **ola** çeşm-i bed-hˇāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [ola, -a]*
211. Tā ki şevḳüñde sevḳ édem dem-i ẕevḳ / Bend-i fermānum **ola** boynuna ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [ola, -a]*
212. Gel bugün tā ki ḫaḳḳ-şināsuñ **olam** / Bülbül-i nağme-i sipāsuñ **olam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4362). [olam, -am]*
213. Olam iḥsānda eyle ḳānūn- sāz / Kˇola gūyendesi ʿIrāḳ u Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [olam, -am]*
214. Evvelā eyledi cemalini zeyn / **Oldı** çeşm-i cihāna ḳurrat-ı ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4321). [oldı, -dı]*
215. Oldı fınduḳ bu siḥr-ile 'unnāb / **Oldı** billūr laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [oldı, -dı]*
216. Oldı fınduḳ bu siḥr-ile 'unnāb / **Oldı** billūr laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [oldı, -dı]*
217. Pīrehen çünki yāsemīn **oldı** / Ġonça ceyb ü gül āsitīn **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [oldı, -dı]*

218. Pīrehen çünki yāsemīn **oldı** / Ġonça ceyb ü gül āsitīn **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [oldı, -dı]*
219. Ancılayın zülāle yüz taḥsīn / **Oldı** māhīsi sā ʾid-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [oldı, -dı]*
220. Mihr-i şarḳ **oldı** illa farḳı hemān / Çeşm ü ebru vü zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [oldı, -dı]*
221. Rū-yi cānānsuz **olsa** heşt behişt / Olur aṣḥāb-ı ʿışḳa dūzaḫ-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4317). [olsa, -sa]*
222. Nā-pesend olan iş Ḫudāvende / **Olsa** beddür pesende-i bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4392). [olsa, -sa]*
223. Rū-yi cānānsuz olsa heşt behişt / **Olur** aṣḥāb-ı ʿışḳa dūzaḫ-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4317). [olur, -ur]*
224. Ῑşk yolında kim **olur** nevmīd / Gāh **olur** ṭāliʿi siyāh ü sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [olur, -ur]*
225. Cām-ı la ‘lüm müdām **ola** nūşuñ / Serv-i ḳaddüm **ola** hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4464). [ola, -a]*
226. Nāmeler çün oḳuna ser-tā-ser / **Ola** nāmum olara ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [ola, -a]*
227. Az zemānda ḳatuñda yārüñ **olam** / Ẕevḳ-i vaṣluñla kām-kārüñ **olam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4463). [olam, -am]*
228. Der ü dīvārı gördi ol dāruñ / Yéri **olmış** bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [olmış, -mış]*
229. Nuḳlum olmayıcaḳ o mey-gūn leb / Ḫōş ola nūşum **olsa** nīş-i ġażab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4506). [olsa, -sa]*
230. Bāġbānı uyur bulan uġrı / Mive almaḳda **ola** mı ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [ola, -a]*
231. Zen çerāġ-ı dürūġa verse fürūġ / Rūġanı **olur** anuñ eşk-i dürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [olur, -ur]*
232. Çünki ġayret deminde ṣabr éde bu / Ne ḳadar şīr-ise **olur** āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [olur, -ur]*
233. Gördiler çün cemāl-i bī -hem-tā / Dédiler bu beşer **ola** ḥāṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4766). [ola, -a]*
234. Senden evvel umardum ümīdi / Meskenüm **oldı** şimdi nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [oldı, -dı]*
235. Olmış olalı ol nigāra ḳarīn / Daḫi gül-ñar-ı Mışr-iken nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4691). [olmış, -mış]*
236. Kime **olsa** kerem-i kerāmeti ḥāl / Ḳahrı luṭf-ıla eyler istibdāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4741). [olsa, -sa]*
237. ʿāşıḳı ṣanma kim selāmet **olur** / ʿışḳuñ evvel işi melāmet **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [olur, -ur]*
238. ʿāşıḳı ṣanma kim selāmet **olur** / ʿışḳuñ evvel işi melāmet **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [olur, -ur]*
239. ʿāşıḳa ta’ne tāziyāne **olur** / ʿışḳda süst-iken revāne **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [olur, -ur]*
240. ʿāşıḳa ta’ne tāziyāne **olur** / ʿışḳda süst-iken revāne **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [olur, -ur]*
241. Gündüz **olup** çü geldi başına hūş / Ḥāl-ile ḥāli ṭuydı ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [olup, -up]*
242. Leb-i şīrīni olsa şekker-rīz / Aña Ferhād **ola** niçe Pervīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [ola, -a]*
243. Yüz urup senden ister-ise viṣāl / GıIlı ḳo bendüñ **olmasun** aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [olmasun, -ma, -sun]*
244. Sen ki bunca édersin aña naẓar / Ṭañ mıdur **olsa** ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [olsa, -sa]*
245. Ḳanda kim ola yār-ı ḥūr-sirişt / Dūzaḫ olursa daḫi **ola** behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [ola, -a]*
246. K’iy belālarda lāl olan maẓlūm / Müstaḥiḳḳ-ı viṣāl **olan** maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4867). [olan, -an]*
247. Gerçi pend eylemekde Yūsufa biz / Dilümüz sözde **oldı** sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [oldı, -dı]*

248. Kime görindi-y-ise o güller / Ṭavḳ-ı ẕevḳ **oldı** boynına ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [oldı, -dı]*
249. Rām ol emrüme ser-keş olma daḫi / Cānumı yaḳma āteş **olma** daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [olma, -ma]*
250. ʿāşıḳuñ çün vücūdı ebter olur / Gördügi cümle ʿayn-ı dilber **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [olur, -ur]*
251. Ḳanda **olursa** yār-ı gül ḫande / Gülşen olur olursa külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [olursa, -ur, -sa]*
252. Ḳanda olursa yār-ı gül ḫande / Gülşen olur **olursa** külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [olursa, -ur, -sa]*
253.
254. Ḳanda kim ola yār-ı ḥūr-sirişt / Dūzaḫ **olursa** daḫi ola behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [olursa, -ur, -sa]*
255. Döginür yār-ile geçen dem-içün / Tā kebūd **ola** reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [ola, -a]*
256. Ki n'éder cānı dil-rübāsuz dil / Āh kim benden **oldı** bu müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4958). [oldı, -dı]*
257. Çāre ṣabr **oldı** vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola mı anuñ gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [oldı, -dı]*
258. Niʿmete irse nāz éder bilmez / Şükr éder **olsa** az éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [olsa, -sa]*
259. Çün saña senden **oldı** bu takṣīr / Ṣabra sa'y ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [oldı, -dı]*
260. Ṣabr-ıla raḥm içinde ḳaṭre menī / Ravża-i ḥüsnüñ **oldı** yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [oldı, -dı]*
261. Baġda ṣabr-ıla biter ḫūşe / Ḫūşe hem ṣabr-ıla **olur** tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [olur, -ur]*
262. Çün géce **ola** ḫastenüñ rūzı / Artar āhı vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [ola, -a]*
263. Çün **ola** beççe her zemān ḫūn-ḫʷār / Dāye andan olur mı ber-ḫūr-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5018). [ola, -a]*
264. Ki ne **ola** bu géce Yūsufa ḥāl / Bilmezem n'étdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [ola, -a]*
265. Kim éder **ola** ḫidmetin bu géce / Kim görür ola ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [ola, -a]*
266. Kim éder ola ḫidmetin bu géce / Kim görür **ola** ṣoḥbetin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [ola, -a]*
267. Kim döşer **ola** pisterin bu géce / Kim alup ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [ola, -a]*
268. Yaṣduġın kim düzer **ola** bu géce / Kuṣaġın kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [ola, -a]*
269. Yaṣduġın kim düzer ola bu géce / Kuṣaġın kim çözer **ola** bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [ola, -a]*
270. Müşki kāfūrdan kim açar ola / Perde-i nūrdan kim açar **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [ola, -a]*
271. Ḫʷāb-ı şīrīn édince şekker-leb / Pāy-māli kim olur **ola** ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5029). [ola, -a]*
272. Bād-ı ġam sünbülin ṭaġıtdı **ola** / Gülleri göz yaşına batdı ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [ola, -a]*
273. Bād-ı ġam sünbülin ṭaġıtdı ola / Gülleri göz yaşına batdı **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [ola, -a]*
274. Ol sebebdendür **olsa** vaḳt-i sürūr / Eksük olmaz başuma şerr-ile şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [olsa, -sa]*
275. Yār-ile toldı bātın ü zāhir / Belki yār **oldı** evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [oldı, -dı]*
276. Ger güẕer-gāhı **ola** deşt-i geşt / Āb-ı luṭfından ola tāze behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [ola, -a]*
277. Biri maḳtūl-i ḳahr-ı dār **oldı** / Biri maḳbūl-i şehriyār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5142). [oldı, -dı]*
278. Biri maḳtūl-i ḳahr-ı dār oldı / Biri maḳbūl-i şehriyār **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5142). [oldı, -dı]*

279. Bend éder aña bāb-ı esbābı / Ġayra meyl étmek **olmaz** aḥbābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5152). [olmaz, -maz]*
280. Külḫan-ısa maḳāmı gül-şen **olur** / Ẕulmeti nūrı-y-ıla rūşen olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [olur, -ur]*
281. ʿiyşına āferin o sulṭanuñ / Yāri Yūsuf gibi **ola** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [ola, -a]*
282. Ben de terk étmezem bu zindānı / **Olmayınca** şehüñ bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
283. Semirmiş her baḳar şu resme eger / Çeker **olsañ** ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [olsañ, -sa, -ñ]*
284. Niçeme ḳufl olursa bī-miftāh / Dilese anı feṭḥ éder Fettāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5156). [olursa, -ur, -sa]*
285. **Ola** anda ʿAzīz-i Mışr-ı vücūd / Ten ü cān éde ḫażretine sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [ola, -a]*
286. Daʿvet eyledi taḫtı üstine / Tā ki baḫt **ola** baḫtı üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [ola, -a]*
287. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ **ola** çü yıl / Buyuruñ kim ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [ola, -a]*
288. Ḳaḥṭ-ıla çünki ʿiyş tīre ola / Ḫalḳa ol ḫūşeler ẕaḫīre **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ola, -a]*
289. Her sipāh oldı bende fermānī / Her zemīn **oldı** ḥükmi meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [oldı, -dı]*
290. Mışra āsār-ı ʿizzeti ṭoldı / Nām-ı Yūsuf ʿAzīz-i Mışr **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5279). [oldı, -dı]*
291. Yūsufuñ ḳadri çü bülend oldı / Encümenlerde ercümend **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [oldı, -dı]*
292. İş güç **olsa** aña kefīl gerek / Rāh çün ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [olsa, -sa]*
293. Çıḳdı şehden **olup** işāret-i ḫāṣ / ʿizzet-içün aña gürūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [olup, -up]*
294. Yāri Yūsuf ḫayali **oldı** hemān / Ẕikri anuñ cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [oldı, -dı]*
295. Yāri Yūsuf ḫayali oldı hemān / Ẕikri anuñ cemāli **oldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [oldı, -dı]*
296. ʿāleme ṭolsa ḳulzum-i endūh / **Olsa** emvāc-ı ġuṣṣa nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5295). [olsa, -sa]*
297. Döşegi ḫār **oldı** yasduġı ṭaş / Dōst ġayrin göñülden étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [oldı, -dı]*
298. Sünbüli zāġ gūnı būm **oldı** / Semeni sīm ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341) [oldı, -dı]*
299. Şehr-i Çin **oldı** gerçi rūyı anuñ / İlla ḳalmadı müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [oldı, -dı]*
300. Ẕāhir oldı ʿurūk-ı pey ne ki var / **Oldı** ol çenge nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [oldı, -dı]*
301. Yaṣduġı ḫişt **oldı** pisteri ḫāk / Hāke müstaġraḳ oldı ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [oldı, -dı]*
302. Kendüsi pīr-i nā-tüvān **oldı** / ʿIşḳı varduḳca nev-cüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5358). [oldı, -dı]*
303. Eski peşmīne **oldı** ḥulle vü tāc / Ḳaldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [oldı, -dı]*
304. Gétdi ḳalmadı bunca kenz ü kenīz / Ḳatına gelmez **oldı** ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5363). [oldı, -dı]*
305. Oldı nevmīd vaṣl-ı yārinden / Gelmez **oldı** ḫaber diyārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5368). [oldı, -dı]*
306. Menzilüm niçe **ola** ḥücre-i nāy / Hem-demüm niçe ola āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). [ola, -a]*
307. Menzilüm niçe ola ḥücre-i nāy / Hem-demüm niçe **ola** āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). [ola, -a]*
308. Ḳıblem **olalı** ṣūret-i saḫtuñ / Yüzüme saḫti açılur baḫtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [olalı, -alı]*

309. Ol bunuñ derdinüñ ṭabībi ola / Bu anuñ bāġı ʿandelībi **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [ola, -a]*
310. Tā Zelīḫā yine cüvān oldı / Ruḫları tāze gül-sitān **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [oldı, -dı]*
311. Müşk-i Tātār **oldı** kāfūrı / Buldı nergesleri yine nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [oldı, -dı]*
312. Ḥaḳḳ anuñ eyle étdi ḥüsnini ḫūb / **Oldı** evvelkiden daḫi maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [oldı, -dı]*
313. Ġuṣṣadan pīr-i bī-fer **olmış-ıdı** / Hāli ġāyet mükedder olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5514). [olmış-ıdı, -mış, --ıdı]*
314. Çekdiler nergesine sürme-i nāz / Zāġ-ı düm **oldı** ṣanasın şehbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [oldı, -dı]*
315. Bu maḳām ehline budur maṭlūb / Ki **olalar** muḥibb-iken maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5584). [olalar, -a, -lar]*
316. Bitdi servi hevā-yı ʿışḳ-ıla / **Oldı** bālā belā-yı ʿışḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5591). [oldı, -dı]*
317. Ṣıdḳ-ı iḫlās olursa ʿāṣıḳa yār / Nāmı maʿşūḳ **olısar** āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5582). [olısar, -ısar]*
318. Yapdı ol māh-ıçun ʿibādet-gāh / Ḥāli **olmaġa** ḫāl-i ḫalvet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [olmaġa, -maġ, -a]*
319. Çün **ola** şehr-i yār devlet-mend / İrmez iḳlīmine belā vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [ola, -a]*
320. Zer-nigār olur-ıdı çün **ola** yay / Mevc ururdı deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [ola, -a]*
321. Mıṣra Yūsuf çü şehr-i yār **oldı** / ʿadl ü inṣāfı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [oldı, -dı]*
322. Yédi yıl gey ucuzluḳ **oldı** cihān / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [oldı, -dı]*
323. **Oldı** her yérde çün bu resme nidā / Dānesin ṣaçdı yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [oldı, -dı]*
324. Taḫt-ı baḫtın hem anda eyledi şāh / Sünbüle burcı **oldı** menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [oldı, -dı]*
325. Dédi Yūsuf cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı **oldı** bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [oldı, -dı]*
326. Dédi her kimse kişt-kār **olsun** / Cümle eṭrāf kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [olsun, -sun]*
327. Dédi her kimse kişt-kār olsun / Cümle eṭrāf kişt-zār **olsun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5650). [olsun, -sun]*
328. Eger olmasa baḫt u devlet-i şāh / Ne ra'iyyet muṭīʿ **olur** ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [olur, -ur]*
329. Ḥükmi ḥākimlerüñ müzevver **olur** / Ẓulmi ẓālimlerüñ muḳarrer olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [olur, -ur]*
330. Ḥükmi ḥākimlerüñ müzevver olur / Ẓulmi ẓālimlerüñ muḳarrer **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [olur, -ur]*
331. Niçe ser pā vü niçe pā ser olur / Ḳanda bī-server-ise server **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645). [olur, -ur]*
332. Zer-nigār **olur-ıdı** çün ola yay / Mevc ururdı deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [olur-ıdı, -ur, --ıdı]*
333. Dér ki ol yıllar eyle teng **oldı** / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [oldı, -dı]*
334. Dér ki ol yıllar eyle teng oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [oldı, -dı]*
335. Sen de isterseñ iy muḥibb-i vedūd / Dār-ı İslām **ola** bu Mıṣr-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5717). [ola, -a]*
336. Cūʿı nefse ḥavale ét geh gāh / Tā vére varın **ola** bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [ola, -a]*
337. Ḥāli **ola** devām-ı ḥürriyet / Şehri ola maḳām-ı ḥürriyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5721). [ola, -a]*
338. Ḥāli ola devām-ı ḥürriyet / Şehri **ola** maḳām-ı ḥürriyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5721). [ola, -a]*

339. Baʿżı dér çünki **oldı** āḥir-i sāl / Ḳalmadı ġalle gétdi aña mecāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5722). [oldı, -dı]*
340. Şāyed ola ḳatında Yūsuf anuñ / Ḳul **ola** ḫidmetinde Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [ola, -a]*
341. Dédi maḥzūn neçündür ehl-i ṣafā / Meger eylersiz **ola** aña cefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [ola, -a]*
342. Dédi Yaʿḳūb irişdi baña ḫaber / Şimdi Mışra ʿAzīz **olan** server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [olan, -an]*
343. Ki bizüm neslümüz **ola** mı bu māh / Āl-i Yaʿḳūb ola mı ḫażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926). [ola, -a]*
344. Ki bizüm neslümüz ola mı bu māh / Āl-i Yaʿḳūb **ola** mı ḫażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5926).). [ola, -a]*
345. Ya **ola** iẕn-i Ḫaḳḳ ḳıtāl édevüz / Şehr-i Mışrı ḫarāb édüp gédevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [ola, -a]*
346. Ki Ḫudā-yı ʿAzīz ʿizzetiy'çün / Ḫażretüñe **olan** ʿināyet-için *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5910). [olan, -an]*
347. Müteferriḳ girüñ niçe derden / Tā emīn olasız naẓarlardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814). [olmasun, -ma, -sun]*
348. Ger ṣorarsañ **olur** bu ḥāle güvāh / Bu seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [olur, -ur]*
349. Dédi ebnāsı Yūsuf ölmişdür / Ölmişi kim **ola** ki bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [ola, -a]*
350. Cedd-i aʿlā Ḫalīl İbrāhīm / **Oldı** aña belā-yı nār-ı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6015). [oldı, -dı]*
351. Pīrehen būyın andan aldı revān / Ol beşīrüñ beşīri **oldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [oldı, -dı]*
352. Neye ṭaparsız **ola** bilsem ben / Dédiler aña kim ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [ola, -a]*
353. Baña ansuz semūm **olur** nefesüm / Dāyimā vaşlıdur anuñ hevesüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [olur, -ur]*
354. Gerçi kim étdi çāk sine-i pāk / Ta buharı **ola** ol oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [ola, -a]*
355. Ki ḳanı Yūsufuñ yüzi nūrı / Şemʿin andan yaḳar **ola** ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [ola, -a]*
356. Ḳanı ol serv-i nāz ü ḫōş-bālā / Sāye oldı **ola** aña Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [ola, -a]*
357. Ḳanı anuñ o tāze lāleleri / Lāle-i cennet **ola** lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [ola, -a]*
358. Ṣadefi ḫalḳ édeli luṭf-i Laṭīf / **Olmadı** ẕātı gibi dürr-i şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [olmadı, -ma, -dı]*
359. Ḳademüñüzde iy ḳademsüzler / **Olmaduk** ʿömrümüzde ġamsuzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5876). [olmadūk, -ma, -duk]*
360. Ṭolmış **olurdı** éki ḥavż-ı kebīr / Biri şīrīn şarāb u birisi şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [olurdı, -ur, -dı]*
361. Hevā-yı zülfi nesīmi ne kārbāndur kim / Metā'-ı bārı anuñ fitne-i cihān **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2203). [oldı, -dı]*
362. Ḥāṣılum yoḳ yérüm ġubār oldı / Dün ü gün işüm intiẓār oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [oldı, -dı]*
363. Ḥāṣılum yoḳ yérüm ġubār oldı / Dün ü gün işüm intiẓār oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [oldı, -dı]*
364. Çetrüñ dü cihāna **şıġmaziken** / Ebr olduġı ṭurfa sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [olduġı, -duġ, -ı]*
365. Kārbān üzre yaġdı çün bu ṭolu / **Oldı** her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [oldı, -dı]*
366. Geldi Mālik daḥi yüz urdı aña / Dédi ẓannum bu resme **oldı** saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [oldı, -dı]*
367. Çünki salār-ı kārbān **oldı** / Öñlerine düşüp revān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1905). [oldı, -dı]*
368. Ḳıldı ẕerrāt-ı ʿālemi mir'āt / **Oldı** mücellā-yı ḥüsn ol ẕerrāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1950). [oldı, -dı]*

369. Çünki ʿarż étdi ʻarıżın o nigār / **Oldı** cümle ṣanemlerüñ yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [oldı, -dı]*
370. Kārbān çünki yine oldı revan / Menzili **oldı** anlaruñ Bīsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957). [oldı, -dı]*
371. Ṣūretin çünki eyledi pinhān / **Oldı** mücellā-yı ṣūret-i ḫūban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2019). [oldı, -dı]*
372. Ḫōd-nümā kim Ḫudā-nümā **olmaz** / Bī-ḫōd olmasa bā-Ḫudā olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2017). [olmaz, -maz]*
373. Görenüñ ḥāṣılı ḫayāl **oldı** / Görmeyenüñ işi suʿāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [oldı, -dı]*
374. Görenüñ ḥāṣılı ḫayāl oldı / Görmeyenüñ işi suʿāl **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [oldı, -dı]*
375. Cümle ʿuṣṣāḳ mübtelā oldı / Dilde elḥānı bu nevā **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [oldı, -dı]*
376. Ḳademinde açıldı çün güller / Medḥ-ḫᵛān **oldı** aña bülbüller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2265). [oldı, -dı]*
377. Bir seḥer kim bu ṭāḳ-ı mīnā-rū / Nūr-ıla **oldı** ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [oldı, -dı]*
378. **Oldı** müşk-i ḫuten ḫitāmı anuñ / Oldı ḫōş demde iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [oldı, -dı]*
379. Oldı müşk-i ḫuten ḫitāmı anuñ / **Oldı** ḫōş demde iḫtitāmı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2279). [oldı, -dı]*
380. Servi gibi yüceldi bālāsı / Boyını göremez **oldı** lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [oldı, -dı]*
381. Zere ṭāli' çün eyledi iḳbāl / Bilezük **oldı** aña hem ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [oldı, -dı]*
382. **Oldı** bu māżī gibi ḫāl-be-ḥāl / Oldı biñ kez hilāl olınca dü sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [oldı, -dı]*
383. İlla bu ḳand-rīz-i Mıṣr **oldı** / Nām-zād-ı ʿazīz-i Mıṣr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2867). [oldı, -dı]*
384. İlla bu ḳand-rīz-i Mıṣr oldı / Nām-zād-ı ʿazīz-i Mıṣr **oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2867). [oldı, -dı]*
385. Ḳadrüme **oldı** rāfi-ü'd-derecāt / ʿizzetüm manṣıbına oldı berāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [oldı, -dı]*
386. Ḳadrüme oldı rāfi-ü'd-derecāt / ʿizzetüm manṣıbına **oldı** berāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [oldı, -dı]*
387. Çün tutuḳ **oldı** aña al vāle / Yéle vérdi ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [oldı, -dı]*
388. Ol nigār üzre çün ṭutıldı tutuḳ / Ṣan tutuḳ **oldı** āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [oldı, -dı]*
389. K'iy dirīġā ne müşkil oldı işüm / Dīv **oldı** melek umarken işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [oldı, -dı]*
390. Rūz-i baḫtum siyāh oldı dirīġ / Dün ü gün işüm āh **oldı** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [oldı, -dı]*
391. Bunca ʿizzet ʿAzīz ʿizzetine / **Oldı** varınca ḳaṣr-ı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151). [oldı, -dı]*
392. Çün şeb aṣaydı perde-i müşgīn / Müşk gibi **olurdı** perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [olurdı, -ur, -dı]*
393. Her ḫırīdār éderdi anı fūzūn / **Oldı** ṣad bedre ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [oldı, -dı]*
394. Serv **olalı** cemāl bāġına / Dāmen irdi meger ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [olalı, -alı]*
395. Yūsufuñ rūz-i ḥabsi **oldı** çehār / Ḳaldı çāh içre zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [oldı, -dı]*
396. Ḫusrev **olursa** olup ādem-zād / Leb-i şīrīnüñe ḳılam ferhād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [olursa, -ur, -sa]*
397. Zülf-i yāruñ çün oldı pā-māli / Mār **olursa** ʿaceb mi ḫalḫāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [olursa, -ur, -sa]*
398. Dil ki nūş éde şerbet-i yāri / Şekker **olursa** almaz aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [olursa, -ur, -sa]*

399. Şemʿa yaḳar perini pervāne / Uçmaz **olursa** şems-i tābānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3167). [olursa, -ur, -sa]*
400. Her ne vaṣf-ıla kim görür anı / **Ola** ol resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [ola, -a]*
401. Ḳāmeti serv-i ser-firāz olmuş / Meyvesi şīve bergi nāz **olmuş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [olmuş, -muş]*
402. Ġam vérüp ġam-güsārum olmazsın / Naḳş géçdük nigārum **olmazsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2755). [olmazsın, -maz, -sın]*
403. Geldi diz üstine ṣafā-y-ıla / Rū-be-rū **olmaġa** ol ay-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [olmaġa, -mag, -a]*
404. ʿafv olundı o demde iy niçe ḳan / **Olmadı** dem meger dem-i ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2794). [olmadı, -ma, -dı]*
405. Görmeyelden peder cemālini ben / Bilmezem nice **oldu** ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [oldu, -du]*
406. **Olmaġ-**ıçun nişān-ı sulṭānī / Vérdiler ḫātem-i Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2817). [olmaġ-ıçun, -mag, -ıçun]*
407. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / Sen şeh **ol** ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [ol,]*
408. ʿizzet saña ḫilʿat **olmış-iken** / Cismüñe ḳabā niçün ʻabādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [olmış-iken, -mış, -iken]*
409. Nūr-ıla **oldı** ṭıynetine sirişt / Tā nübüvvet bināsına ola ḫişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 177). [ola, -a]*
410. Cām-ı gītī-nümā **olur** cānı / Fehm éder niçe rāz-ı pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3677). [olur, -ur]*
411. Dér-idi şevḳ-ıla sürüp aña rūy / Kāşki ben **ola-y-ıdım** saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [ola-y-ıdım, -a, -y, -ıdı, -m]*
412. Ḳollaruñ **ola-y-ıdı** ḳollarum āh / Dōst destini ḳuçmaġa geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3841). [ola-y-ıdı, -a, -y, -ıdı]*
413. Dem-be-dem kim ṭaş atsa ol māhum / Çatlaġucuñ **olaydı** bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [olaydı, -a, -y, -dı]*
414. Semirmekden şu resme ṭolmışlar / Başdan ayaġa ḳuyruḳ **olmışlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3849). [olmışlar, -mış, -lar]*
415. Cümle cismümde yoḳ ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [oldum, -du, -m]*
416. Démezem ben saña ʿAzīz **oldum** / Belki bir kem-terīn kenīz **oldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [oldum, -du, -m]*
417. Démezem ben saña ʿAzīz **oldum** / Belki bir kem-terīn kenīz **oldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [oldum, -du, -m]*
418. Ḫōşdur ol penbe kim ḳaçar oddan / Yégdür od ādem **olana** uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [olana, -an, -a]*
419. Çeşm-ile aña fitne-i cān **ol** / Laʿl ü mercān-ıla dürr-efşān **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [ol,]*
420. Çeşm-ile aña fitne-i cān **ol** / Laʿl ü mercān-ıla dürr-efşān **ol** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4245). [ol,]*
421. Nūr-ı dīde **olursam** aña eger / Eylemez ʿāleme benümle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4252). [olursam, -ur, -sa, -m]*
422. Mihr-ile gün yüzüme étse nigāh / Ḫūşe-çīn **ola** ḫırmenüme çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [ola, -a]*
423. Göreli anı bī-mecāl olduḳ / Derdüñi bildük ehl-i ḥāl **olduḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4819). [olduḳ, -du, -k]*
424. Dāye **olup** o beççeye cānlar / Şīr yérine emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [olup, -up]*
425. Baña olmaḳdan iftirā-yı firāş / Yég-idi cān tenümden olsa tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5203). [olmaḳdan, -mak, -dan]*
426. Gūş olınup şahīl-i Ablaḳ-ı şāh / Şeh-süvār **olduġın** bilürdi sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5391). [olduġın, -dug, -ın]*

427. Baṭn-ı ʿālemde ḳalmadı ādem / Ḳarnı acıḳmış **olmaya** ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5671). [olmaya, -ma, -y, -a]*
428. Beñzer ammā ki **olasız** cāsūs / Édesiz şehr-i Mıṣra mekr ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [olasız, -a, -sız]*
429. Dédi ben **olayım** ḳarındaşuñ / Yéme göz yaşı-y-ıla tek aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [olayım, -a, -y, -ım]*
430. ʿameli çün urıla mīzāna / **Olmaya** bir gözine şükrāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [olmaya, -ma, -y, -a]*
431. Bile **olaydı** tā teniy'le tenüm / Cānum anuñladur nite ki benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [olaydı, -a, -y, -dı]*
432. Her ki maẓlūma éde cevr ü cefā / Ṭañ mı ṭavḳ **olsa** aña ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [olsa, -sa]*
433. Ol güli görse nergesüñ naẓarı / Sır daḥi **olsa** vérür-idi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [olsa, -sa]*
434. ʿIşḳ-ıla varlıġın véren yāre / Cān daḥi **olsa** baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [olsa, -sa]*
435. Hem-rehüñ olsa kārbān-ı revān / **Olsa** sālārı server-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3234). [olsa, -sa]*
436. Tā görinmez **olınca** iḫvānı / Baḳup anlara étdi efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [olınca, -ınca]*
437. Görmez **olınca** anları gétdi / Biñ belā-y-ıla maḥmile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [olınca, -ınca]*
438. ʿayb gözler ʿadāvet étse kişi / Ẕemm ü ġıybet **olur** anuñ çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [olur, -ur]*
439. Pederi dédi gey ṣaḳın nāmı / Görelüm nice **olur** eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [olur, -ur]*
440. Naẓaruñdan bu ṣaḫṣı eyleme red / Maḳṣad **olur** vesīle-i maḳṣad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [olur, -ur]*
441. Ben o ṣayyādam işi miḥnet **olur** / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [olur, -ur]*
442. Ben o ṣayyādam işi miḥnet **olur** / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [olur, -ur]*
443. Hem-demi her kimüñ ki bülbül **olur** / Lā-cerem menzili anuñ gül **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [olur, -ur]*
444. Hem-demi her kimüñ ki bülbül **olur** / Lā-cerem menzili anuñ gül **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3473). [olur, -ur]*
445. Elinde ala çün livā ü'l-hamd / Muḳtedā-yı rüsül **ola** Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 181*). [ola, -a]*
446. Eli miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet ola / Dili miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 183*). [ola, -a]*
447. Eli miftāḥ-ı ḳufl-ı cennet ola / Dili miṣbāḥ-ı nūr-ı şefḳat ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 183*). [ola, -a]*
448. Ḳanda gétseñ refiḳūn **ola** Ḫudā / Luṭfunı senden eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [ola, -a]*
449. Bī-ḫalel **ola** ḫulḳ u sīretde / Bī-bedel ola ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [ola, -a]*
450. Bī-ḫalel ola ḫulḳ u sīretde / Bī-bedel **ola** ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [ola, -a]*
451. Ṭıfl-iken ʿaḳl ü fikri kāmil **ola** / Cümle-i ʿilm ü faẓla şāmil ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [ola, -a]*
452. Ṭıfl-iken ʿaḳl ü fikri kāmil ola / Cümle-i ʿilm ü faẓla şāmil **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [ola, -a]*
453. Ḥayrete düşdi görüp anı Kelīm / Dédi kimler **ola** bu cemʿ-i 'azīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2056). [ola, -a]*
454. Ger perī **ola** kūh-i Ḳāf içre / Bī-bedel ola ḥüsni laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [ola, -a]*
455. Dīv olur mı reşk-i ḥūr-i behişt / Ṣanma nārı ki **ola** nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [ola, -a]*
456. Böyle şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / Ḫusrev ola ya Cem **ola** nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [ola, -a]*

457. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / Sen şeh ol ḫayli ile ḫaylüñ **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [ola, -a]*

458. Genc umarken naṣîbi mār **ola** / Gül ṣanurken nedîmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [ola, -a]*

459. Genc umarken naṣîbi mār ola / Gül ṣanurken nedîmi ḫār **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [ola, -a]*

460. Ḳarşulayup ekābir-i dergāh / Dédiler **yarıcun** ola Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3051). [ola, -a]*

461. Nice ḳaṣruñ emīri **ola** ʿaceb / Ḳanḳı burcuñ münīri **ola** ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3331). [ola, -a]*

462. Hem-nişīni anuñ ki **ola** ġurāb / Menzil olsa yéridür aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [ola, -a]*

463. Fülfüli var ruḫında olsa ʿiyān / **Ola** hindūsı şāh-ı Hindüstan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [ola, -a]*

464. ʿalem-i şeb **olup** o ġayret-i ḥūr / Uyusa hem-çü nerges-i maḫmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [olup, -up]*

465. Ḫusrev olursa **olup** ādem-zād / Leb-i şīrīnüñe ḳılam ferhād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2567). [olup, -up]*

466. Meger ol Mıṣr **olan** cenān-ımış / Mıṣr-ı dilde ʿAzīz cān-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3203). [olan, -an]*

ol: *Bulunmak, mevcut olmak.*

1.Pīrehen **olduġına** bī-yāre / Étdiler dillerini ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1200). [olduġına, -duġ, -ı, -n,a]* Dédi Yūsuf aña ki iy Lāvī / **Olsa** ḳalbüñde merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [olsa, -sa]*

2.Anda kim ẕerre denlü **ola** başar / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [ola, -a]*

3.Bundan özge **ola** mı leẕẕet-i cān / Ola bī-perde ṭalʿat-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [ola, -a]*

4.Ḥāl-i ʿāşıḳ belī ḳarār olmaz / Çünki ʿāşıḳda iḫtiyār **olmaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2513). [olmaz, -maz]*

5.**Olmaz** insānda vü perīde bu nūr / Ola ḥāşā ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [olmaz, -maz]*

6.Dil-i bī-ʿışḳ sīne dāġıdur / ʿışḳ-ıla **olsa** dōst bāġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2315). [olsa, -sa]*

7.**Olmaya** ʿālem içre bundan kem / Ki özine vücūd véreʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [olmaya, -ma, -ya]*

8.Nice rāḥat bulam bu ḫār üzre / **Ola** mı dil ḥużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [ola, -a]*

9.Dédi vér bunları da étme gezend / Tā ki bizümle **olsun** ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [olsun, -sun]*

10.Ẕātuñ bilemez beşer meger kim / **Ol**maya ḥicāb-ı rūḫ-ı ḥayvañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 234). [olmaya, -ma, -y, -a]*

11.Bundan özge cihānda **olmaya** ʿıyş / Ki ire gence añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [olmaya, -ma, -y, -a]*

12.Olmaya yér yüzinde menzil-gāh / Ki yoluñ aña uġramaz geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [olmaya, -ma, -y, -a]*

13.ʿĀşıḳa bundan özge **olmaya** dem / Vaṣl-ı dil-dār-ıla ola ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [olmaya, -ma, -y, -a]*

14.ʿĀşıḳa bundan özge **olmaya** ʿiyş / Ki aña yārī ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [olmaya, -ma, -y, -a]*

15.Şebeh-i Ādem **ola** ṣūretde / Bedel **ola** Ḫalīle ḫulletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 786). [ola, -a]*

16.Fiʿli anuñ kim **ola** nā-ḳābil / Ola mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [ola, -a]*

17.Fiʿli anuñ kim ola nā-ḳābil / **Ola** mı ḳābil-i ḳabūl-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1497). [ola, -a]*

18.Ki n'olaydı ben **olaydum** ol Nīl / Bende lāmiʿ olaydı nūr-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2065). [olaydum, -a, -y, -du, -m]*

19.Ne vücūd **ola** ẕerrede bī-nūr / Ki éde ḫüsni anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [ola, -a]*

20.Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan ṣımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[olmaya, -ma, -y, -a]*

21.Bundan özge cihānda **ol**maya dem / Göre nāgāh sevdügin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [olmaya, -ma, -y, -a]*

22.K'olsa ṣaḥrā-yı dilde kūh-i vaḳār / Āb üzre **ol**ursa ṭuta ḳarār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[olursa, -ur, -sa]*

23.Ġayrin iṣbāt éder mi ʿayni **olan** / Gerçi vehme gelür bu resme ḥayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 57). [olan, -an]*

24.Nūr **olmasa** ẓāhir ola mı hīç / Ẓıll-ı memdūd ü żav'-i nā-maḥdūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 64). [olsa, -sa]*

25.Bunlar öldükde dédi peyġamber / **Ol**sa vérür-idüm daḥi duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). [olsa, -sa]*

26.Olur **olsa** göñül ṭolu tef ü tāb / Teşne ḥalkına deşne ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [olsa, -sa]*

27.Niçe ʿāṣıḳ **ol**a cemāline / Reşk éde niçeler kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [ola, -a]*

28.Eylemez ʿāḳil ol sürūra ġurūr / Ki **ola** anda intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [ola, -a]*

29.Nergesüñi ter eylemez dūdı / Baña bu oduñ **ola** mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [ola, -a]*

30.Baña ansuz ne cān gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat **ol**ur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [olur, -ur, -mı]*

31.Baña ansuz ne cān gerek ne cihān /Tende ṣıḥḥat **ol**ur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [olmazsa, -maz, -sa]*

32.Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā senüñ gibi / **Olmaz** melekde ṣūret-i zībā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [olmaz, -maz]*

33.**Ola** mı benden özge şīrīn-kār / Eyledüm ḳandi seng-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [ola, -a]*

34.Gevher oldur ki tende cānı **ola** / Cān odur dilber-i nihānī ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [ola, -a]*

35.Çünkü her lüṭfum aña ṣiḳlet **ola** / ṣoḥbetümde ne deñlü leẕẕet **ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [ola, -a]*

36.Her kişinüñ cihānda kārı **olur** / Kārın étmese kārı zārı **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [olur, -ur]*

37.Olmayıcaḳ arada ḳurbet-i dil / Aṣṣı étmez viṣāl-i ʿālem-i gil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4230). [olmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcak]*

38.Ne safā **ola** ol gülistānda / Ki géde gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [ola, -a]*

39.Kimde **olsa** hevā-yı zülf ü ʿiẕār / Eksük olmaz belāsı leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5070). [olsa, -sa]*

40.**Olmaġ-ıçun** göñülde rāḥatlar / Ṭoldı yér sīnesi cerāḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [olmaġ-ıçun, -mag, -ıçun]*

41.Ki benüm daḥi **olsa** ḳardaşum / Tek mi ḳalurdı bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [olsa, -sa]*

42.Dédiler cümleten maʿāẕallāh / Ki **ola** bizde ṣāʿ-ı ḥażret-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [ola, -a]*

43.Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar / Dér-idi **ol**masa bu oġlum eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 326). [olmasa, -ma, -sa]*

44.Ne bilür derd-i zaḫmı bī-yāre /Bilse daḥi **olaydı** bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [olaydı, -a, -y, -dı]*

45.Her ne yérde ki **olsa** bir ʿālim / Anda dāyim ṣalāḥ olur ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [olsa, -sa]*

46.Her ne yérde ki **olsa** dīn ehli / Bulınur anda çoḳ yaḳīn ehli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [olsa, -sa]*

47.ʿAyn-i aḥad-idi Aḥmed iy cān / **Olmasa** arada mīm-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 192). [olmasa, -ma, -sa]*

48.Dār-ı dünyāda **ol**masa āfāt / Cāna ʿillet yeter benuʿl-ʿallāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [olmasa, -ma, -sa]*

49.Añlamadı anı ki cümle ṣıfāt / Her kişide **olur** tevābiʿ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [olur, -ur]*

50.Ẕevḳ **olur** mı bu ẕevḳden fāyıḳ / Ki ola maʿşūḳ ṣāḥibi ʿāşıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [olur, -ur]*

51.Lā-mekāndur ki yoḳ mekān ansuz / Bī-zemāndur ki **olmaz** ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [olmaz, -maz]*

52.Eger **olmasa** elde naḳd-i viṣāl / ʿışḳdan ḳarż olur melal ü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3862). [olmasa, -ma, -sa]*

53.Göz görürken göñülde ṣabr olmaz / **Olmasa** ṣabr cāna cebr olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4266). [olmasa, -ma, -sa]*

54.İy yüzi āftāb-ı tābende / Ḳanda **olur** senüñ gibi bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [olur, -ur]*

55.Şiddet olmasa rāḥatın bilmez / Ḳadre irişse ḳıymetin bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [olmasa, -ma, -sa]*

56.**Olmasa** sırr-ı ş̲emme vechu'llāh / Büt-i sengīne kim dér-idi ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5452). [olmasa, -ma, -sa]*

57. **Olmasa** anda derd-i dāmen-gīr / Sözi böyle éder midi te'sīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [olmasa, -ma, -sa]*

58.Eger **olmasa** baḫt u devlet-i şāh / Ne ra'iyyet muṭīʿ olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [olmasa, -ma, -sa]*

59.Ḳaṭʿ olınsa revā ola o zebān / Ki sözinde **ola** ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [ola, -a]*

60.Lebüñi görmesem ḥayātı n'édem / Dehenüñ **olmasa** nebāti n'édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1242). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Gerçekleşmek, meydana gelmek; ortaya çıkmak*

1.**Ol**ursa ʿaceb mi Ḳābe ḳavseyn / Himmet oḳın atıcaḳ nişānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 198*). [olursa, -u, -r, -sa]*

2.Ḫaste cismümden firāḳuñ derd-ile / **Olmadın** cānum remīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [olmadın, -ma, -dın]*

3.Oldı yérde bu resme çün bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [oldı, -dı]*

4.Anı añlatdı kim bize bu belā / Ol dem **oldı** ki eyledi bu duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1877). [oldı, -dı]*

5.Çün bilürsiz ki **olıcaḳ** ʿaraṣāt / ʿadl édüp ẓulmi Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [olıcaḳ, -ıcak]*

6.**Olmayıcaḳ** ʿināyet-i ezelī / Bendeye aṣṣı eylemez ʿameli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6056). [olmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcaḳ]*

7.Ġam degül ʿömrüñ evvelinde belā / Müşkil oldur ki āḫirinde **ol**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). [ola, -a]*

8.**Oldı** bunlar çü geçdi bir nice yıl / Ḥāmile oldı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [oldı, -dı]*

9.Neden **ol**dı bu imtiyāzı bunuñ / Ḳanda biter bu serv-i nāzı bunun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). [oldı, -dı]*

10.İrdi luṭfından āteşe çü nesīm / Oldı berd-i selām-ı İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 175). [oldı, -dı]*

11.Ṣatdılar **oldı** çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurṣa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [oldı, -dı]*

12.Dédiler riḳḳat-ile dönüp aña / **Olmayaydı** bu iş n'olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [olmayaydı, -ma, -y, -a, -y, -dı]*

13.Neden **oldı** bu ġonça-i zanbaḳ / Ki gülistāna ol vérür revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [oldı, -dı]*

14.Mihr ü mehden yaḳan çerāġın anuñ / Dil-i ʿāşıḳdan **oldı** yaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [oldı, -dı]*

15.Dédi duḫter **olalı** bu ḥālet / Bende ne ġayr ḳaldı ne ġayret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2701). [olalı, -alı]*

16.Baña anuñçun **oldısa** bu cezā / Anı ʿafv eyle iy Kerīm Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1850). [oldısa, -dı, -sa]*

17.Eflaḥ iflāḥa çünki buldı mecāl / Dile geldi dédi ne **oldısa** ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1882). [oldısa, -dı, -sa]*

18.Bu nice **ol**dı kardaşıy'la aceb / Oldılar atamuza bizden eḥab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 584). [oldı, -dı]*

19.Bildi kim aynī **ol**ısar ya ‘iyān/Ya miṣāli olısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [olısar, -ısar]*

20.Bildi kim aynī **ol**ısar ya ‘iyān **/** Ya miṣāli **ol**ısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [olısar, -ısar]*

21.Dédi ḥāżır mıduñ ol arada / Bu belā **olduġında** ṣaḥrāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [olduġında, -dugında]*

22.Bir rivāyetde añlanur ki aʿmā / Bundan evvelde **olmış-ıdı** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6932). [olmış-ıdı, -mış, -ıdı]*

23.Dédi anlardan édüp iʿrāżı / Yine **olmış** ḥikāyet-i māẓi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5942). [olmış, -mış]*

24.Dédiler bizden **olmadı** ammā / Bunda da gūş olundı hem o nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2134). [olmadı, -ma, -dı]*

25.Gāh **olur** seng yāsemen bitürür / Ancaḳ ol sīne kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [olur,]*

26.Eseri eglenürse étme ġurūr / Ki **olur** vaḳti-y-ile cümle umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [olur,]*

27.Zülf-i dilber gibi dirāz **olısar** / Cevri ekṣer vefāsı az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [olısar, -ısar]*

ol: *... olarak bulunmak.*

1.N’ola sāyeñde iy ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ **olsa** ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [olsa, -sa]*

ol: *(Çocuğu) olmak, II doğmak.*

1.**Ol**dı Leyyādan altı oġlı temām / Biri Şemʿūn biri Yehūdā nām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). *[oldı, -dı]*

2.**Ol**dı hem Deyne adlu bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 428). [oldı, -dı]*

3.Kendünüñ **ol**madı çün oġlanı / Vérdi Yaʻkūba nesl-içün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). [olmadı, -ma, -dı]*

4.Dāyesin göndürüp ʿAzīze revān / Dédi çün bizden **olmadı** oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [olmadı, -ma, -dı]*

5.Démiş-idi baña bir oġluñ **ol**a / Ki cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [ola, -a]*

ol: *Zamanı, vakti gelmek.*

1.Biri budur ki rūz-i ‘iyd **ol**dı / Feraḥ u ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [oldı, -dı]*

2.Gāh **olur** baḫt-i bende fāyiḳ **olur** / Şāhlıḳ manṣıbına lāyıḳ **olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [olur, -ur]*

ol ḳadar: *O kadar, o denli, öyle.*

1.**Ol ḳadar** düşdi Nīle sīm-ile zer / Pūlını aḳça étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [ol ḳadar,]*

2.Ṣaçdı dāne pirinc yérine dür / **Ol ḳadar** k’oldı ḥırş kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [ol ḳadar,]*

3.**Ol ḳadar** çoḳ taʿaddī nisbet éder / Ki éşiden kimesne nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [ol ḳadar,]*

4.Géde hem **ol ḳadar** günāhı anuñ / Bāġ-ı ʿAdn ola tekye-gāhı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [ol ḳadar,]*

5.**Ol ḳadar** öġdiler temāşāyı / Ḫātır-ı Yūsuf oldı saḥrāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 732). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O kadar, çok fazla.*

1.Ol ḳadar eyledi ʿibādetler / Çekdi çok çille vü riyāżatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1028). [ol ḳadar,]*

2.**Ol ḳadar** gétdi kim ʿişā oldı / ʿālemüñ yüzi bī-żiyā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1111). [ol ḳadar,]*

3.**Ol ḳadar** cündi çıḳdı pür-zīver / Sāḥil-i Nīli ṭutdı ḳulzüm-i zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [ol ḳadar,]*

4.Ṭurfa ṭurfa ṭārifī tāzīler / **Ol ḳadar** kim pür oldı yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [ol ḳadar,]*

5.Ḥaḳḳ yaratmışdur **ol ḳadar** zībā / Her biri ʿarż-ı ʿārıż étse saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [ol ḳadar,]*

6.**Ol ḳadar** lābe eyledi bu nigār / Vèrdi Ya‘kūb icāzeti nā-çar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [ol ḳadar,]*

7.Cevherī şāʿın ol şeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ yükinde ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [ol ḳadar,]*

8.**Ol ḳadar** girye eyledi başarı / Tā ki sīm oldı çeşminüñ güheri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [ol ḳadar,]*

ol ki: *O ki II o kimse ki.*

1.**Ol ki** bu ḳıṣṣayı ḫikāyet éder / İbn-i ʿAbbāsdan rivāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2239). [ol ki,]*

2.**Ol ki** kibr ü riyāya éde nigāh / Ḥażret-i Kibriyāya bulmaya rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [ol ki,]*

ola: *"Olsun, bari." anlamında bir söz.*

1.Eyleyicek anuñ yüzine naẓar / Eksile şāyed **ola** derd-i ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [ola,]*

ola ki: *Ola ki, belki.*

1.Şāyed **ola ki** aġlamaḳdan o pīr / Żarar édüp gözine ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [ola ki,]*

2.Şāyed **ola ki** saña ḫīle éde / Yol bulıcaḳ metāʿuñ ala géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [ola ki,]*

3.Dilerem bu ġamuña vāḳıf olam / Şāyed **ola ki** aña çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [ola ki,]*

ola kim: *Ola ki, olur da.*

1.**Ola kim** vākıf ola ḳıṣṣaya şāh / Bile n’oldı sebeb bu ġuṣṣaya şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [ola kim,]*

olar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

1.Şordı Yaʿḳūb **olara** ġuṣṣaların / Söylediler dürūġ ḳıṣṣaların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [olara, -a]*

2.Anlara uyup étme bize duʿā’ / Ki yalandur **olar** be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [olar,]*

3.Bāġ-ı dilden **olar** ki ber yédiler / Meyveden meyve reng alur dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [olar,]*

4.Nāmeler çün oḳuna ser-tā-ser / Ola nāmum **olara** ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [olara, -a]*

5.Ma’rifetden **olar** ki ber yédiler / Kendüsi düşen aġlamaz dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4997). [olar,]*

olar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri. (Hz. Yusuf’un kardeşleri.)*

1.Çünki Yaʿḳūb **olar**a vermedi yüz / Yūsufa tutdılar yüzi düpdüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [olara, -a]*

2.Dédi anlaruñ işi saña cefā / Senüñ işüñ **olara** mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [olara, -a]*

3.Senden anlar getürdi bīzārī / Senüñ işüñ **olar** içün zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [olar,]*

4.Döndi Yūsuf **olara** étdi ḫiṭāb / Dédiler cümle ol cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [olara, -a]*

olar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri. (Hz. Yusuf’un ceddi olan peygamberler, asfiyalar.).*

1.Gevher-i pāküme **olar** kāndur / Aḫterüm anlaruñla raḫşāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4461). [olar,]*

olar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri (Mısırlı kadınlar.).*

1.Yüz çevürdi **olardan** ol gül-i nāz / Bī-niyāza bu resme étdi niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [olardan, -dan]*

olar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri. (Mesnevi okurları).*

1.Ḳodı ehl-i derde bunı yādgār / Ümīdi **olardan** duʿā’-yı münīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6280). [olardan, -dan]*

ola-y-ıdı: *Olsaydı.*

1.Kāşki köñlege olan iḥsān / Köñlek issine **ola-y-ıdı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1196). [ola-y-ıdı,]*

oldısa: *Olduysa.*

1.Ger buña **old**ısa enār ġıdā / Anuñ olur ġıdāsı nūr-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1053). [oldısa,]*

olduġıy'çun: *Olduğu için.*

1.Serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ / **Olduġıy'çun** dénildi aña ʿAtīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 274). [olduġıy'çun,]*

2.**Olduġıy'çun** o sāye-i Raḥmān / Sāyesinden ḳaçardı her şeyṭān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 287*). [olduġıy'çun,]*

olıcak: *Olduğu zaman, olunca.*

1.Ben daḥi yaşda **olıcaḳ** o ḳadar / Anı géydürmiş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [olıcaḳ,]*

2.Her yér olurdı kūh eger hāmūn / Nev-bahār **olıcaḳ** zümürrüd-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [olıcaḳ,]*

omuz: *Vücutta boynun iki yanında kalan, kolların gövdeye bağlandığı kısım, omuz.*

1.Yürüsem **omuzumdasın** çü melek / Götürürem sen ayı ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [omuzumdasın, -um, -da, -sın]*

2.Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ **omuzı** ḳılıç / Tīr-iken arḳası ḳıl irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [omuzı, -ı]*

oñ: *İyileşmek, gelişmek; düzelmek, iyi olmak.*

1.Dāneler **oñdı** ḫāli-y-ile anuñ / Bitdi güller cemāli-y-ile anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2261). [oñ, -dı]*

2.Ṣāyed **oña** dilümde yāre-i ġam / Eyle kāfūr-ı sīneñi merhem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 4544). [oñ, -a]*

on bir sülāle: *Hz. Yakup'un çocukları; Hz. Yakup'un soyundan gelenler.*

1.Çün bu **on bir sülāle** étdi ẓuhūr / On sekiz biñ cihānı ḳapladı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [on bir sülāle,]*

on éki biñ: *On iki bin (sayı sıfatı).*

1.**On éki biñ** dilīr-ile derḥāl / Sürdi raḫşın nite ki Rüstem-i Zāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2002). [on éki biñ,]*

on sekiz biñ cihān: *On sekiz bin ālem. (Rabbü'l-ālemin "Ālemlerin Rabbi" tabirinde bir kısım ulema "ālemler" tabirini "on sekiz bin ālem" olarak ifade etmişlerdir. Arapçada kullanılan bu tarz rakamlar genellikle kesret (çokluk) ifade etmek içindir. On sekiz bin ālem çokluk arz eden her durum için kullanılan bir mefhumdur. Evrenin yaratılışı, genişliği, evrende var olan her şey on sekiz bin ālem mefhumu içinde ele alınır. Tasavvufî olarak insan kalbinin evrendeki ālemleri algılama yeteneğini izah etmek için kullanılır.).*

1.Çün bu on bir sülāle étdi ẓuhūr / **On sekiz biñ cihān**ı ḳapladı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [on sekiz biñ cihān, -ı]*

2.Kudretün hakkı kim ana yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla bir cān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130*). [onsekiz bin cihan,]*

3.Üçyüz on uç resūle mihterdür / **Onsekiz biñ cihāna** serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 166). [onsekiz biñ cihān, -a]*

on éki: *"On iki" sayı sıfatı.*

1.Çünki serv oldı ol nihāl-i cemāl / ʿömri eyyāmı oldı **on èki** sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [on éki,]*

oñar: *Düzeltmek.*

1.Dédi yā Rabbī sen **oñar** kārı / Benden ayırma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [oñar,]*

onbir nücūm: *On bir yıldız (Hz. Yusuf'a rüyasında secde eden on bir yıldız, Hz. Yusuf'un on bir kardeşi.)*

1.Anuñ-içün düşinde ol server / Gördi **onbir nücūm** ü Şems ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [onbir nücūm,]*

onlar: *"Onlar" işaret zamiri.*

1.Dédi **onlara** kim Nebiyyu'llāh / Yūsufını güm eylemiş nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [onlara, -a]*

onsekiz yaşda: *On sekiz yaşında; genç.*

1.Oldı ḳırḳında pīr-iken bī-fer / Onsekiz yaşda **tāze ter** duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [onsekiz yaşda,]*

orag̱ çek: *Orak çekmek; orakla ekin biçmek (Orak: Bir sapın ucuna geçirilmiş yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin bir bıçaktan ibaret ekin biçme āleti.).*

1.Çekmemege belā-yı ḳaḥṭ cihān / **Çeker**-idi **orag̱ı** pīr ü cüvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5658). [orag̱ çek, -er, -idi]*

orag̱ ur: *Orak vurmak; orakla ekin biçmek (Orak: Bir sapın ucuna geçirilmiş yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin bir bıçaktan ibaret ekin biçme āleti.).*

1.Koyılup eyle **urdılar orag̱ı** / Ṣanasın yag̱ıya koyuldı yag̱ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [orag̱ ur, -dı, -lar]*

orta: *Meydan, orta, ara.*

1.Ḳodı **ortaya** ḫışm-ıla ṣanemi / Sākin olmag̱-ıçun göñül elemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [ortaya, -y, -a]*

2.**Ortalarında** Yūsuf-ı Kenʿān / Çiçek içinde ṣan gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3852). [ortalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

3.Düzdi hem **ortasında** zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [ortasında, -sı, -n, -da]*

ortaya al: *Etrafını çevirmek, kuşatmak.*

1.**Ortaya aldılar** Zelīḫāyı / Ṣan ki seyyāre-i felek ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3133). [ortaya al, -dı, -lar]*

ʻOsmān: *Hz. Osman; ilk Müslümanlardan ve Hz. Peygamberin üçüncü ḫālifesi.*

1.Edeb-ile mürüvvet-i ʿirfān / Cemʿ olup aña dediler **ʻOs̲mān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 298). [ʻOs̲mān,]*

ot: *Ot, bitki.*

1.Ṭaşda **ot** bitdi otda meyve-i cān / Ṣuları oldı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [ot,]*

2.Ṭaşda ot bitdi **otda** meyve-i cān / Ṣuları oldı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [otda, -da]*

otag̱: *Oda, çadır.*

1.Ṣanma şemʿam hemān **otag̱uña** ben / Belki pervāneyem çerāg̱uña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [otag̱uña, -uñ, -a]*

otla: *(Hayvan) dolaşarak yerden ot yemek.*

1.Otlamag̱a ṭag̱ılsalar çemene / Ḳarışurdı benefşe yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3851). [otlamag̱a, -mag, -a]*

2.Her birisi semīn ü sīmīn-ten / Sünbül **otlayıcı** g̱azāl-i Ḫuten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3846). [otlayıcı, -y, -ıcı]*

otur: *Oturmak; durmak, beklemek.*

1.Éledüp pāye-i serīrine / Géçdi kendü **oturdı** yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4416). [oturdı, -dı]*

2.Bir bucag̱ında **oturup** pinhān / Görelüm n‘eyler ol şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [oturup, -up]*

3. **Oturup** Māh-ı Maġrib andan ırak̡ / Belki aña yakīn ü cāndan ırak̡ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [oturup, -up]*

4.**Otururs̲am** dizümdesin yine / Deñerem saña ṣanki āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [otururs̲am, -ur, -sa, -m]*

5.Cevherī ṣandal üzre serv-i revān / **Oturup** burḳaʿın götürdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [oturup, -up]*

6.**Otururken** bu fikr-ile ol māh / Perde açıldı kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [otururken, -ur, -ken]*

7.**Oturur** ʿizz ü nāz ü nūr-ıla / Bir serīr üzre gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [oturur, -ur]*

8.Çekdiler delvi Mālik étdi nigāh / Gördi delv içre **oturur** bir māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1618). [oturur, -ur]*

9.Yürümege çü ḳalmadı çāre / Diledi kim **otura** bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [otura, -a]*

10.**Otururken** ʿAzīz-ile ol şāh / Étdi nāgāh g̱urbetine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681). [otururken, -ur, -ken]*

11.Minder-i zer-keş üzre bānūlar / **Oturup** ḫiẕmet étdi meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4716). [oturup, -up]*

12.Perdede bir'ki rāz-dārıy'la / **Oturup** ārzū-yı yāriy'le *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5545). [oturup, -up]*

13.Daʿvet étdi anı serīr üzre / Ḳomadı kim **otura** yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [otura, -a]*

14.Secdesinde ḫuşū'-ıla çü ṭurur / Ser-figende benefşe-vār **oturur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [oturur, -ur]*

15.Ṭursa **otursa** ẕikri Yūsufdur / Fikri dāyim aña te'essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [otursa, -sa]*

otur: *Binmek, oturmak.*

1.Oldı taḫt-ı revān baḫt-ı revān / Çün **oturdı** anuñ içinde bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak, ikamet etmek.*

1.Oturur ġonçadan ʿimārda gül / Ḥüsnine ḳarşu medḥ oḳur bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4071). [oturur, -ur]*

otur: *Bulunmak, yer almak.*

1.**Oturur** her budaḳda bir ṭayyār / Pāyi laʿlīn zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [oturur, -ur]*

2.Gördi seccāde üzre luṭf-ı ilāh / Nūra müstaġraḳ **oturur** çün māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [oturur, -ur]*

oyna: *Bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak.*

1.Bu anuñ bir yaña öper lebini / Bunuñ **oynar** o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [oynar, -r]*

oyna: *Oyun oynamak II eğlenmek.*

1.Dédiler ṣataruz resūli size / Ḳozcuġaz vérüñ **oynamaġa** bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [oynamaġa, -maġ, -a]*

2.Diledüm **oynayam** anuñla hemān / Beni yandurdı düşdüm uş bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [oynayam, -y, -am]*

3.Birbirümüzle cān ḳarışdurduḳ / Oynaduḳ yaʿni oḳ yarışdurduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1128). [oynaduḳ, -du, -k]*

4.Yūsufı gördi ḳaʿr-ı vādīde / **Oyna**r-iken ṣafa vü ṣādīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [oynar-iken, -r, -iken]*

5.Merta'ı iḫvetümle geşt edeyin / **Oyna**yup seyr-i kūh ü deşt èdeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 739). [oynayup, -y, -up]*

6.Gezmege **oynamaġa** ṭoymaz-ıdı / Bunlaruñ niyetini ṭuymaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 848). [oynamaġa, -mag, -a]*

7.Eger **oynasa** ʿışḳ-bāz-ıdı / Ve ger işlese kār-sāz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [oynasa, -sa]*

oynaş: *Oyun oynamak; birlikte vakit geçirmek.*

1.Seyr eylerdük **oynaşı** ṭalaşı / Dirilürdük bile ağız yalaşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1397). [oynaşı, -ı]*

oyun ét: *Oyun oynamak, eğlenmek.*

1.Göndür érte anuñ-ıla gidelüm / Ḳi ḳoyun güdelüm **oyun èd**elüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 687). [oyun ét, -e, -lüm]*

Ö-ö / ʿÖ-ʿö

öden: *Karşılanmak, tazmin edilmek.*

1.Çün **ödenmez** bu resme olsa ziyān / Çāre ṣabr u taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [ödenmez, -mez]*

ödi şıd: *Ani bir olay sebebiyle çok korkmak, ödü patlamak.*

1.Ödi ṣıdsun ol ādemüñ ṣad bār / Bir seg-içün geyik ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [ödi ṣıd, -sun]*

öğ: *Övmek, yüceltmek.*

1.Nice bir kendüñi **ögüp** ṣatasın / Belki āḫir çürük ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [ögüp, -üp]*

2.Ṣūreta gerçi ṣūret **ögersin** / İlla maʿnīde maʿnī-perversin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [ögersin, -er, -sin]*

3.Yoḳ vefāsı ṣafāsını **ögme** / Anı nerm ét ṣovuḳ demür dögme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [ögme, -me]*

4.Ol ḳadar **öġ**diler temāşāyı / Ḥātır-ı Yūsuf oldı saḥrāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 732). [öġdiler, -di, -ler]*

öğ dér: *Kendine gelmek, aklını başına toplamak, iyice düşünmek.*

1.**Dérdi** dördinci gün **ögin** ṭurdı / Defʿī ḫuddāma Yūsufı ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [ög dér, -di]*

2.ʿAceb añma mısız dérüp **ögüñüz** / Yūsufā ḳardaşıy'la étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [ögüñü dér, -üñüz-üp]*

öküş: *Çok fazla, pek çok.*

1.Sūz **öküş** her güni Zelīḫānuñ / Géçdi derdine ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [öküş,]*

öküz: *Çift sürmekte, kağnı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır.*

1.Önce **öküzleri** revānlar-ıdı / Ṣan ki leşkerde pehlevānlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [öküzleri, -ler-i]*

di]

öl: *Can vermek, hayatı sona ermek.*

1.Cānuma tīr oldı yarası yoḳ / ʿIşḳun **ölmekden** özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [ölmekden, -den]*

2.Ṣūret ü maʿniyi çü bir göresin / **Ölmiş**-iken dilüñi dirgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [öl,- miş]*

3.Luṭf édüp ḥācetin revā étsen / Derd-ile **ölmedin** deva étsen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4828).[öl,-me-di-n]*

4.Aña kim cānı ʿışḳa me'vādur / Ġamdan **ölmek** eleẕẕ-i eşyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5970).[öl, -mek]*

5.Ṣaġ-ısa yél gibi yolunda esem / **Ölmiş**-ise recā elini kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [öl, -miş, ise]*

ölç: *Bir niceliğin miktarını kendine mahsus bir ölçü ile belirlemek, tayin etmek.*

1.Bir ulu ṭās-ıdı meger ki o ṣāʿ / **Ölçüp** anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [ölçüp, -üp]*

öldi şan: *Öldü sanmak, zannetmek II öldüğünü düşünmek.*

1. Anı **öldi şanup** o demde hemīn / Étdiler birbirine çok nefrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1153). [öldi ṣan, -up]*

2.Göricek anı **öldi şandılar** /İşlerinden ḳamu uṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1134). [öldi ṣandılar, -dı, -lar]*

öldür: *Öldürmek,* yaşamına *son vermek.*

1.Dédi Şemʿun ki **öldür**üñ anı / Ḥilesinden ḫalāṣ èdüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 648). [öldürüñ, -üñ]*

2.**Öldür**üñ tā ki ẓāhir olmaya rāz / Tuymaya ḥālüñüzi her ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [öldürüñ, -üñ]*

3.Ki ḥarāmī bulup bir oġlanı / Köñlegin ḳoya **öldürüp** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1209). [öldürüp, -üp]*

4.Ḳasdımuz ḫod budur anı sürevüz / Bu degüldür dögevüz **öldür**evüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [öldürevüz, -evüz]*

5.Dédi ḳatl eylemeñ anı let-ile / Yèğdür **öldür**meden bu ḥālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 660). [öldürmeden, -me, -den]*

6.Gelüñ **öldür**meñ anı çāha ṣaluñ / Çāh içinde fiġān ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [öldürmeñ, -meñ]*

7.Nār-ı ġam gül yüzüñi ṣoldurdı / Biz de dédük ḥarāmī **öldürdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1335). [öldürdi, -di]*

ölicek: *Öldüğünde, öldüğü zaman.*

1.Çünki varlıḳdan ölmedin öldi / **Ölicek** ʿömr-i cāvidān buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3575). [ölicek,]*

ölmedin öl: *Ölmeden önce ölmek (Dünya hayatından el ayak çekmek bağlamında hadis-i kudiye telmihte bulunulmuştur.)*

1.Çünki varlıḳdan ölmedin öldi / Ölicek ʿömr-i cāvidān buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3575). [ölmedin öl, -*

ölmiş: *Ölmüş, hayatını kaybetmiş kimse.*

1.Dédi ebnāsı Yūsuf ölmişdür / **Ölmişi** kim ola ki bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [ölmişi, -i]*

ʿ**Ömer:** *Hz. Ömer.*

1.Gördiler yolda ḥażret-i ʿÖmeri / ʿ**Ömer** anlara ṣordı çün ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [ʿÖmer,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1.Baña oldı bu demde vaʿde temām / Géderem Ḥaḳḳa saña ʿ**ömr** ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [ʿömr,]*

2.Bes Zelīḫā buyurdı dāyesine / Vara yalvara ʿ**ömri** māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [ʿömri, -i]*

3.Ḳademüñüzde iy ḳademsüzler / Olmaduk ʿ**ömrümüzde** ġamsuzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5876). [ʿömrümüzde, -ümüz, -de]*

4.ʿ**Ömri** ḫarc eyledüm ʿibādetüñe / Yüzüm urdum bu demde ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [ʿÖmri, -i]*

5.ʿĀlemüñ ʿ**ömri** ḥāṣılın ne ki var / Eyler-idi ʿammārı üzre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [ʿömri, -i]*

6.Ne temettuʿ ṣafādan ol ʿ**ömre** / Eylemeye o Kaʿbede ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [ʿömre, -e]*

ʿ**ömr bünyādı:** *Ömür binası; ömür.*

1.Yaḳmadın daḫi ʿ**ömr bünyādın** / Daʿvet étdi ḳatına evlādın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6152). [ʿömr bünyādı, -n]*

ʿ**ömr gibi az ol:** *(Zaman) ömür gibi az olmak, çabucak geçmek.*

1.Biri eydür ki şeb dirāz oldı / Biri dèr ʿ**ömr gibi az ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [ʿömr gibi az ol, -dı]*

ʿ**ömr ol:** *Ömür, yaşam süresi olmak.*

1.ʿArş-ı āb üzre eyledi bünyād / Veled-i ḫāke tā ki ʿömr ola bād (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13*). [ʿömr ol, -a]*

ʿ**ömr ü devlet hemīşe dāyim bād:** *Ömrün ve mutluluğun, saadetin daim olsun. (Temenni, dua sözü)*

1.Dil-i ġam-gīnüm eyle luṭf-ıla şād / ʿ**ömr ü devlet hemīşe dāyim bād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6028). [ʿömr ü devlet hemīşe dāyim bād,]*

ʿ**ömr-i ʿAzīz:** *Kıymetli ömür.*

1.Ṣatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / Bildi ḳadrin çü gétdi ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [ʿömr-i ʿAzīz, -i]*

ʿ**ömr-i bāḳī bul:** *Ebedî ömür bulmak, ölümsüz hayata kavuşmak.*

1.ʿ**Ömr-i bāḳī** o kimse **buldı** hemīn / Oldı anuñ gibi refīḳa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [ʿömr-i bāḳī bul, -dı]*

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Sonsuz ömür, ebedî hayat, ölümsüzlük.*

1.Çünki varlıḳdan ölmedin öldi / Ölicek ʿ**ömr-i cāvidān** buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3575). [ʿömr-i cāvidān,]*

ʿ**ömr-i dirāz:** *Uzun ömür.*

1.Étdi dergāh-ı Ḥaḳḳa dürlü niyāz / Diledi kendüzine ʿ**ömr-i dirāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1033). [ʿömr-i dirāz,]*

ʿ**ömür eyyāmı:** *Yaş, doğuştan iʿtibāren geçen zaman.*

1.Çünki serv oldı ol nihāl-i cemāl / ʿ**Ömri eyyāmı** oldı on èki sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [ʿömri eyyāmı, -ı]*

ʿ**ömri geç:** *Hayatını harcamak, ömrünü tüketmek.*

1.Seni üç defʿa gördi ḫᵛāb içre / Geçdi ʿömri teb-ile tāb içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3959). [ʿömri geç, -di]*

ʿ**ömr-i haşm:** *Düşmanın ömrü.*

1.Kūha gürz ursa kāh eyler-idi / ʿ**ömr-i ḫaşmı** tebāh eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1996). [ʿömr-i ḫaşm, -ı]*

ʿ**ömrini géçür:** *Yaşamak, ömür sürmek.*

1.Varup ol ḫāne-i ʿibādetde / ʿ**ömrini** ḫōş **géçürdi** ṭāʿatde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5637). [ʿömrini géçür, -di]*

ʿ**ömrüñ evveli:** *İnsan ömrünün ilk zamanları; gençlik yılları.*

1.Ġam degül ʿ**ömrüñ evveli**nde belā / Müşkil oldur ki āḫirinde ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 416). *[ʿömrüñ evveli, -n, -de]*

‘ömür: *Ömür, hayat, yaşam.*

1.Dédi bir gün nihānī ol aya / İy gözüm nūrı ʿ**ömrüme** māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3621). [ʿömrüme, -üm, -e]*

2.ʿ**Ömrümüñ** ḥāṣılın vérüp bāde / Ḳalmışam mübtelā vü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [ʿömrümüñ, -üm, -üñ]*

3.Beni Yūsufsuz eyleme zinde / ʿ**ömrümi** ansuz étme pāyende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6195). [ʿömrümi, -üm, -i]*

4.Açdı yüzine açmaduġı gözi / Gördi ʿ**ömrinde** görmedügi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*

ʿömür sür: *Ömür sürmek: Yaşamak, hayat sürmek.*

1.**Süresin** ʿ**ömri** ẕevk u şādı-y-ıla / Añıla ṣoñra aduñ adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [ʿömür sür, -e, -sin]*

öñ: *Ön, huzur; nezd, makam*

1.Peder **öñinde** bu yalan-ıla / Ḳodılar köñlegini ḳan-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [öñinde, -i, -n, -de]*

2.Büt-i zerrīn-külāh ü dibā-pūş / Ḥüsni **öñinde** māh ḥalḳa-be-gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3707). [öñinde, -i, -n, -de]*

3.Çünki bunlar ḳuʿūd eylediIer / Şāh **öñinde** sücūd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6140). [öñinde, -i, -n, -de]*

4.Meger ol secde-i taḥiyyet-idi / Şehler **öñinde** ḫalḳa ʿādet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [öñinde, -i, -n, -de]*

5.Ġaybdan geldi her géce bir enār / Çıḳdı Kevser-miṣāl **öñinde** bıñar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1040). [öñinde, -i, -n, -de]*

6.Aḳdı-y-ısa bunuñ **öñinde** bıñar / Ḳalbi deryā olur anuñ iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [öñinde, -i, -n, -de]*

7.Atdan énüp fütāde oldılar / Şāh **öñinde** piyāde oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2062). [öñinde, -i, -n, -de]*

8.Mālik irişdi taḫt **öñine** revān / Perdeyi ʿizzet-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [öñine, -i, -n, -e]*

9.Ol zemān kim ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / Étdi dergāh **öñine** ʿıyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [öñine, -i, -n, -e]*

10.Çün yéñinden éder cihāna ẓuhūr / Ādemī şekl olur **öñünde** bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [öñünde, -ü, -n, -de]*

11.Ol binānuñ **öñünde** hem o zemān / Var-ıdı bir ʿazīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [öñünde, -ü, -n, -de]*

12.Tā girüp revzeninden ol dāruñ / Düşem **öñine** şevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [öñine, -i, -n, -e]*

13.Melegüñ kim maḳāmı çarḫ-ı berīn / Ḥüsnüñ **öñinde** secdegāhı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [öñinde, -i, -n, -de]*

14.Raḥmetinden véreli baña vücūd / Éderem ḥażreti **öñinde** sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4534). [öñinde, -i, -n, -de]*

15.Sīm ṭartar **öñinde** ehl-i ḥisāb / Naẓar eyler aña yüzinde niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [öñinde, -i, -n, -de]*

16.Kūh u hāmūna eyleseñ güẕeri / Gelse nāgāh **öñüñe** kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [öñüñe, -üñ, -e]*

17.Ṣatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı çün / Ẓāhir oldı aña **öñinde** o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [öñinde, -i, -ñ, -de]*

18.Ḳuzı biryānı eyleyüp fī‘l-ḥāl / Ḳodı İsḥāḳ **öñinde** eyledi al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 383). [öñinde, -i, -n, -de]*

19.ʿĪş yarındası çü geldi revān / Ḳodı İsḥāḳ **öñinde** bir biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). [öñinde, -i, -n, -de]*

20.Çākin **önde** bulur-ısañ anuñ / Pākdür dāmeni Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4662). [önde, -de]*

21.Şevḳden bir géce gelüp vecde / Büti **öñinde** eyledi secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [öñinde, -i, -n, -de]*

22.Dédi var-ımış arañuzda dilīr / Ḳaçsa **öñinde** ol dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [öñinde, -i, -n, -de]*

23.Yār **öñinde** ḳodı o toḫmı revān / Dédi iy serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [öñinde, -i, -n, -de]*

öñ: *Önce, ilk; ilk olarak.*

1.Cennetüñ ḫilʿatini **öñ** géyer ol / Hem ḳamudan ṣırāṭı öñ géçer ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [öñ,]*

öñ: *Önce, ilk; ilk olarak.*

1.Cennetüñ ḫilʿatini **öñ** géyer ol / Hem ḳamudan ṣırāṭı **öñ** géçer ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [öñ,]*

önce: *İlk olarak, evvela.*

1.**Önce** öküzleri revānlar-ıdı / Ṣan ki leşkerde pehlevānlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [önce,]*

öñince: *Huzurunda, önünde, önü sıra.*

1.Mālik **öñince** ḫācib olmış aña / Cümle ḫidmetde rāġıb olmış aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [öñince,]*

öñine düş: *Önden yürümek. II Kılavuzluk etmek, yol göstermek.*

1.Çünki salār-ı kārbān oldı / **Öñlerine düşüp** revān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1905). [öñine düş, -üp]*

öñine ḳat: *Önden ilerlemesini sağlamak.*

1.**Öñine ḳatdı** ḳaḳıyup itdi / Dédi ṭap söyle kārbān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [öñine ḳat, -dı]*

öñünce: *Önünden, önü sıra.*

1.Girdi taḫt-ı revāne baḫt-ı revān / Yüridi kārbān **öñünce** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121). [öñünce,]*

öp: *Öpmek.*

1.Kimi mesken ḳılur aña dūşı / Kimi **öper** kimi eyler āġūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 832). [öper, -er]*

2.Éki gözlerini **öpüp** anuñ / Ḥālin andan ṣorardı cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [öpüp, -üp]*

3.Sünbülin yudı mā-i verd-ile / **Öp**di aġladı anı derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [öpdi, -di]*

4.Ḳoḳmayalı ruḫ-ı bināgūşuñ / **Öpmeyeli** leb-i şeker-nūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1248). [öpmeyeli, -me, -y, -eli]*

5.Çünki Ṭaymūs anuñ éşitdi sözin / Leb-i luṭf-ıla **öpdi** éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [öpdi, -di]*

6.Efser ursa serine ʿizzet-ile / Farḳın **öpüp** dér-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [öpüp, -üp]*

7.Véricek ḳaddine ḳabāsını / Eydür-idi **öpüp** yaḳasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3613). [öpüp, -üp]*

8.Gāh **öper** hīç-iken dehānın anuñ / Geh ḳuçar bī-nişān miyānın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [öper, -er]*

9.Bu anuñ bir yaña **öper** lebini / Bunuñ oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [öper, -er]*

10.Ḳoḳmadı sünbülin meger ʿanber / **Öpmedi** leblerin meger sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [öpmedi, -me, -di]*

11.Dilde çün şevḳi ḳopdı mihri-y-ile / Alnı ayını **öp**di mihri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). [öpdi, -di]*

öp: *(Toprağı) öpmek (Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıyla yere eğilip toprağı öpmek bağlamında).*

1.Şevḳı cūş eyledükce geh gāhī / Yüzin urup **öperdi** ol rāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [öperdi, -er, -di]*

örtː *Örtmek, kapatmak; gizlemek, saklamak*

1.Ḳledüp anı **örtesiz** yüzine / Tā yine nūr u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [örtesiz, -e, -siz]*

2.Açdılar **örtmeg**-içün alların / Evvelā ġayrılar çuvalların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5871). [örtmeg-içün, -içün]*

örtil: *Gizlenilmek, saklanılmak.*

1.Niçe bir **örtilür** bu pāre-i lāḫ / Devḥa-i ṣūret üzre ṣāḫ-be-ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [örtilür, -ür]*

öz: *Kendi, şahsı, zatı; bir insanın maddi, manevi varlığı*

1.Gördi Yūsuf çü gözgüde **özini** / Cümle yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [özini, -i, -n, -i]*

2.Eflaḥı uş getürmişem ḳatuña / Ḳıldı teslīm **özini** ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [özini, -in, -i]*

3.Ben daḥi uşda ṭutmuşam yüzümi / Saña teslīm étmişem **özümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [özümi, -üm, -i]*

4.Eger āyine göstereydi **özin** / Ehl-i ḥüsn anda görmez-idi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [özin, -in]*

5.Tevbe olsun ki görmeyem **özümi** / Ḥōd-nümālıḳdan açamayam yüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [özümi, -üm, -i]*

6.Ḥaḳḳa teslīm éden kişi **özini** / Ġayra ṭutmaḳ nedür ṭaleb yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [özini, -i, -n, -i]*

7.Her ki āyīne gibi ṣāfī ola / Yār dīdārını **özinde** bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [özinde, -i, -n, -de]*

8.Ki görüp nūr-ı şemʿi sevdi gözüm / Bī- ḳarār oldı şevḳı-y-ıla **özüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [özüm, -üm]*

9.Eyle yitür cihānda kendüzüñi / İsteyüp bulmayalar **özüñi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [özüñi, -ü, -n, -i]*

10.Olmaya ʿālem içre bundan kem / Ki **özine** vücūd véreʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [özine, -i, -n, -e]*

11.Ġālib olsa belā-yı ġam **özine** / Pend éderdi bu resme kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [özine, -i, -n, -e]*

12.Mihr-i Maġrib nihān edip **özüñü** / Urdı dīvāra zār olup yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [özüñü, -ü, -ñ, -ü]*

13.Bu degül ol ki bildürüp **özini** / ʿaḳlumuñ rūşen étdi yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [özini, -i, -n, -i]*

14.Kendü destümle kör édüp gözümi / Rāhdan çāha şalmışam **özümü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [özümü, -üm, -ü]*

15.Sünbülini ṭaġıtsa şāne-y-ile / Cemʿ éderdi **özin** bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3617). [özin, -i, -n]*

16.Ṭutdı miḥrāb-ı tāʻate yüzini / Kesdi cümle ʿalāḳadan **özini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4941). [özini, -i, -n, -i]*

17.Dédi ḳullar yalan-ısa sözüñüz / Ne cezāya muṭīʿ olur **özüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [özüñüz, -üñüz]*

öz: *İç, derun II kalp, yürek*

1.Gūş édicek anuñ bu sözlerini / Merḥamet odı yaḳdı **özlerini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [özlerini, -ler, -i, -n, -i]*

2.ʿĀşıḳuñ gerçi müşkili çoḳdur / İlla bu ġamdan **özgesi** yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [özgesi, -si]*

özge: *"Başka, diğer; ...den başka*

1.Olmaya bundan **özge** müşkil dem / Anda yārinden ayrıla ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [özge,]*

2.Bulmadı Ḥaḳḳdan **özge** püşt ü penāh / Yüz aña ṭutdı niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [özge,]*

3.Yoḳdur iy ḳıble-i münācātum / Vaṣl-ı Yūsufdan **özge** ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5421). [özge,]*

4.ʿĀşıḳa bundan **özge** olmaya ʿiyş / Ki aña yārī ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [özge,]*

5.Dédi ḳalmadı bundan **özge** murād / Ḳılasın vaṣluñ-ıla göñlümi şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [özge,]*

6.Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan **özge** püşt ü penāh / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [özge,]*

7.Ḥüsnüñüñ kalesi girān-māye / Bende yoḳ ġamdan **özge** sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [özge,]*

8.Cānuma tīr oldı yarası yoḳ / ʿIşḳun ölmekden **özge** çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [özge,]*

9.İy ṣāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh / Yoḳ sırruña Ḥaḳḳdan **özge** āgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 208*). [özge,]*

10.Olmasun şebden ayru sāye aña / Olmasun tebden özge vāye aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [özge,]*

11.Olmasun ġamdan **özge** aña yémek / Bulmasun nān meger ki ḳurs-ı felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 656). [özge,]*

12.Ola mı benden **özge** şīrīn-kār / Eyledüm ḳandi seng-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [özge,]*

13.Ḳalmadı ḳūtumuz meger bu kebāb / Bulmazuz gözyaşından **özge** şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [özge,]*

14.ʿĀşıḳuñ **özge** ḥāli faḳr u niyāz / Dilberüñ şānı şive ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [özge,]*

15.Bundan **özge** ola mı leẕẕet-i cān / Ola bī-perde ṭalʿat-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [özge,]*

16.Bundan **özge** cihānda olmaya ʿıyş / Ki ire gence añsuzın dervīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2911). [özge,]*

17.ʿĀşıḳa bundan **özge** olmaya dem / Vaṣl-ı dil-dār-ıla ola ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [özge,]*

18.İrmeye cāna bundan **özge** seḥer / Ki gele dün içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [özge,]*

özi ferāġat ét: *Kendinden vazgeçmek.*

1.Beni ʿālemlere melāmet éden / ʿāleminde **özi ferāġat éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2754). [özi ferāġat ét, -en]*

özi köyün: *İçi yanmak II yüreği yanmak, sızlamak.*

1.Çünki Yaʿḳūb diñledi bu sözi / Gürgüñ aḥvāline **köyündi özi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [özi köyün, -di]*

özile: *Özlemek; istemek.*

1.Dédi biryān-durur ki **özile**düñ / Vardı oġluñ getürdi çün diledüñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). *[öziledüñ, -dü, -n]*

özin yitür: *Kendini kaybetmek, aşırı duygulanma dolayısıyla çevrede olup bitenin farkına varamamak.*

1.ʿĀşıḳ-āne **yitürdi** evvel **özin** / Ṣoñra cānāna dikdi cānı gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [özin yitür, -di]*

özine yār ét: *Kendisine dōst, can yoldaşı etmek.*

1.ʿĪşı İsḥāḳ **özine yār ét**di / Aña ṣayd u şikārı kār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 372). [özine yār ét, -di]*

ʿözr: *Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.*

1.Bu kerāmet yeter kerīme hemīn / Ki éde ʿ**özri** ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [ʿözri, -i]*

2.Gerçi kim saña töhmetdür / ʿ**özre** ammā ʻiẕarı ḥüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [ʿözre, -e]*

ʿözr: *Kusur, hata, eksiklik.*

1.ʿÖẕre ḳarşu ʿiẕār-ı ʿafvı açar / Kīne ṭutmaz geçenden ol da geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4742). [ʿözre, -e]*

ʿözr ét: *Özrünü beyan etmek, özür dilemek.*

1.Dédi anlara ʿ**özr édüp** bu ġulām / Daḥi olmadı bedr gibi temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [ʿözr ét, -üp]*

2.Geh döner ʿözr éderdi bu sözden / Yārini medḥ éderdi bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [ʿözr ét, -er, -di]*

ʿözr ol: *Özür, mazeret olmak (Bir durumdan mesul olmama bağlamında.).*

1.Sırra vāḳıf degüldüñüz çün o dem / Size ʿ**özr oldı** cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [ʿözr ol, -dı]*

ʿözr-hāh ol: *Özür bildirerek af isteyen olmak.*

1.Édeyin anı hep fidā-yı günāh / ʿözr-hāh ola ḫışm éderse ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4483). [ʿözr-hāh ol, -a]*

ʿözrü ḳabūl eyle: *Özrü kabul etmek; kusura bakmamak.*

1.Aġlayup dédi iy ḥabīb-i resūl / Bilmedüm sini ʿ**özrüm eyle ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3736). [ʿözrü ḳabūl eyle,]*

özüni al: *Kendinden geçirmek II benliğini ele geçirmek.*

1.Mestlik **alsa** ādemüñ **özüni** / Ne ḫumārın bilür ne kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2784). [özüni al, -sa]*

özüni yitür: *Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.*

1.Görüp ol nurı **yitürüp özüni** / Sāye-veş yére ṣaldı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6121). [özüni yitür, -üp]*

P-p

pā: *Ayak.*

1.Bendi géderdi pā vü destinden / Sildi yaşını çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [pā,]*

2.Ṭutmuş iken belā yaḳasını / Dāmeni ṣabra ṣardı **pāsını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2467). [pāsını, -sı, -n, -ı]*

3.Ne-y-içün ser koya aña dānā / Ki vücūdında bir ola ser ü **pā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [pā,]*

4.Ḫār batsa nigār pāyına / Ola ol pāya rūyı āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3669). [pāya, -y, -a]*

pā best: *Ayağı bağlı.*

1.Cümle rıṭl-ı girān keş ü ser-mest / Dest vérmez birine ṣad **pā best** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2983). [pā best,]*

pā-bend ol: *Ayak bağı olmak, bir şeyin yapılmasına engel olmak.*

1.Eyledi ḳapuyı Semerḳandī / Tā büt-i Çīnüñ **ola pā-bendi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4366). [pā-bend ol, -a]*

pā-bürehne: *Yalın ayak.*

1.Ol ki gül üzre başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler ḫāra **pa-bürehne** yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [pa-bürehne,]*

pā-būs: *Ayak öpme II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağına kapanma.*

1.Yazdı ser-nāme nām-ı Ṭaymūsı / ʿarż-ı şükr ü sipās ü **pā-būsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2913). [pā-būsı, -ı]*

pā-būs eyle: *Ayak öpme II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağına kapanma.*

1.Cilve eyledi turdı ol tāvūs / Vardı Yaʿkūba **eyle**di **pā-būs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [pā-būs eyle, -di]*

pādṣā: *Padişah, hükümdar II Sevgili.*

1.Geh anuñ gibi pādṣā ḫāṣā / Ben ṣu olam ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [pādṣā,]*

pādṣāh: *Padişah, hükümdar.*

1.Dédiler **pādṣāh** ṣayd étdi / Ṣayd édüp ol ġarībi ḳayd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [pādṣāh,]*

2.Bende yoġ añlasa biḍāʿatini / Çoġ alur **pādṣah** niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [pādṣah,]*

pādṣāh: *Padişah, hükümdar (Mısır hükümdarı).*

1.Ḫurrem ét būstān sarāyını gel / Ḳul édin Mıṣr **pādṣāhını** gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [pādṣāhını, -ı, -n, -ı]*

pādṣāh: *Padişah, hükümdar. (Hz. Yusuf).*

1.Cümle gerçekleldiler ol ḳīlı / Gösterüp **pādṣāha** Rūbīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [pādṣāha, -a]*

2.Geldiler çünki şehr-i Mıṣra yaḳın / Ḫaber olundı **pādṣāha** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [pādṣāha, -a]*

pādṣāh: *Padişah, hükümdar; hükmeden (Allah).*

1.Ki ol ecdāduñuñ İlāhıdur / Ḫalḳı ḫalḳ étdi **pādṣāhıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6155). [pādṣāhıdur, -ı, -dur]*

pādṣāhā: *Ey padişah, hükümdar. (Allah).*

1.**Pādṣāhā** yüzüm urup ḳapuña / ʿAsesüñden ṣıġınmışam ṭapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 111). [pādṣāhā,]*

pādṣāh-āne: *Padişah gibi, padişaha yaraşır şekilde.*

1.Dügün eyledi **pādṣāh-āne** / Geldi sādāt-ı Mıṣr eyvāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5533). [pādṣāh-āne,]*

2.Taḫt-ı zerrīnde heybet-ile ʿAzīz / **Pādṣāh-āne** hey'et-ile ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5766). [pādṣāh-āne,]*

pādṣāh-ı bahr-i fireng: *Frenk (Avrupa) denizinin Padişahı.*

1.Niçe ḥükkām ḥükmine maḥkūm / Birisi **pādṣāh-ı Baḥr-i Fireng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 3771). [pādṣāh-ı baḥr-i fireng,]*

pādṣāh-ı ehl-i kulūb: *Gönül ehli olanların padişahı.*

1.Bir gün ol **pādṣāh-ı ehl-i ḳulūb** / ʿālem-i dilde seyr éderdi ġuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [pādṣāh-ı ehl-i ḳulūb,]*

pādṣāh-ı fevc-i kemāl: *Kemale erenler topluluğunun padişahı (Hz. Yusuf).*

1.Ḥüsn-ile mihr ü māh-ı evc-i cemāl / Ḫulḳ-ıla **pādṣāh-ı fevc-i kemāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 454). [pādṣāh-ı fevc-i kemāl,]*

pādşāh-ı kişver-i rūm: *Rum ülkesinin (Anadolu) Padişahı.*

1.Birisi **pādşāh-ı kişver-i Rūm** / Niçe ḥükkām ḥükmine maḥkūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2831). [pādşāh-ı kişver-i rūm,]*

pādşāh-ı kişver-i şām: *Şam ülkesinin Padişahı.*

1.Birisi **pādşāh-ı kişver-i Şām** / Cami'ü'l-ceyş ü rāfi'ü'l-aʿlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2830). [pādşāh-ı kişver-i şām,]*

pādşāh-ı milk-i habeş: *Habeş ülkesinin Padişahı.*

1.Birisi **pādşāh-ı milk-i Ḥabeş** / Luṭf-ıla ḳahr u āb-ıla āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [pādşāh-ı milk-i ḥabeş,]*

pādşāh-ı milk-i ʿIrāk: *Irak ülkesinin Padişahı.*

1.Birisi **pādşāh-ı milk-i ʿIrāḳ** / Ṣāḥib-i taḫt u baḫt u ṭāḳ u revāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2829). [pādşāh-ı milk-i ʿIrāḳ,]*

pādşāh-ı milk-i yemen: *Yemen ülkesinin Padişahı.*

1.Birisi **pādşāh-ı milk-i Yemen** / Baḥr-i ʿummān ḳatında dürr-i ʿaden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2827). [pādşāh-ı milk-i yemen,]*

pādşāh-ı tūbet: *Tibet Padişahı.*

1.Birisi **pādşāh-ı Tūbetdür** / Ṣāḥib-i taḫt u baḫt u devletdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2833). [pādşāh-ı tūbet, -dür]*

pāk: *Güzel, mübarek, kutlu.*

1.Çoḳ yemīn eyledi ġılāz u şidād / **Pāk** nāmın Ḫudānuñ eyledi yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [pāk,]*

pāk: *Temiz, pak, saf*

1.Dökülüp cümle pāyına şāhuñ / Ẕikr édüp **pāk** ismin Allāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [pāk,]*

2.Vérdi anlara **pāk** dāmānı / Yétdiler ḳul gibi o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [pāk,]*

3.Ol ten üzre bu pīrehen timsāl / Aḳ gül üzre laṭīf **pāk** zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [pāk,]*

4.Cān gibi cismi āb ü gilden **pāk** / Ḥüsni vaṣfına iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [pāk,]*

5.**Pāk** destüm olurdı dāmen-gīr / Ben olurdum ayaġına zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2732). [pāk,]*

6.Āh édüp ḳarşu vardı ayına / Göz yaşın dökdi **pāk** pāyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2769). [pāk,]*

7.**Pāk** dāmenleri ferişte gibi / Tenleri nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [pāk,]*

8.Gūş kim ola ol ṣadef cevher / **Pāk** sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [pāk,]*

9.**Pāk** ḳulında bu muḳarrerdür / Rabb-i ʿizzet mucīb-i mużṭardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5159). [pāk,]*

10.Ṣāfi zer gibi **pāk** cevherdür / Ġıll u ġışş yoḳdur ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [pāk,]*

11.Pāk olan iy vücūdı **pāk** ṣudan / Teşneler oda yandı çıḳ ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [pāk,]*

12.Et ü dırnaḳ arasına girme / **Pāḳ** ẕātūna bū-yı bed vérme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 495). [pāḳ,]*

13.Anı géydürdi çün o **pāk** tene / Güli pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [pāk,]*

14.Gül gibi çāk édüp girībānın / Ġarḳ-ı ḫūn étdi **pāk** dāmānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2680). [pāk,]*

15.**Pāk** dāmānına sürüp yüzüni / Vech-i Yūsufdan ırmadı gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3699). [pāk,]*

pāk: *Temiz, pak, saf. (Sevgilinin yüzü bağlamında.).*

1.Gördi bir rūḥ āb-ı gülden **pāk** / Ḥüsni evṣāfı ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [pāk,]*

pāk: *Temiz, pak, saf (ruh, can)*

1.Mevtin isterse dilber-i çālāk / Öpe ḫāki vü cānı ṭapşura **pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [pāk,]*

2.Çün Ḫudā didi müşrikūna neces / Neces olmak yarar mı **pāk** nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [pāk,]*

3.Nefse uyup bed eylemeñ nefesi / Var-ısa sizde **pāklik** hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [pāklik, -lik]*

pāk: *Temiz, pak yaradılışlı (Hz. Yusuf).*

1.Bir cevāb-ıla ṣavdı anı o **pāk** / Étmedi kimse sırrını idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [pāk,]*

2.Dérdi ḥāṣā bu **pākden** kellā / İş bunı işleyendedür illā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4916). [pākden, -den]*

pāk ét: *Arındırmak, temizlemek.*

1.Ḫākden **pāk édüp** o meydānı / Sulardılar gülāb-ıla anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [pāk ét, -üp]*

2.Her biri bir maḳāmı **pāk étdi** / ʿŪdı bād u ʻabīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [pāk ét, -di]*

3.Baña ol kāra eyle fermānı / Ki **édem pāk** saʿy-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [pāk ét, -em]*

pāk ol: *Temiz olmak.*

1.**Pāk olan** iy vücūdı pāk ṣudan / Teşneler oda yandı çıḳ ḳuyudan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). *[pāk ol, -an]*

2.Her ki dünyādan ola dāmen-keş / **Pāk olur** ḳalbi āb-ı deryā-veş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 35). *[pāk ol, -ur]*

pāk ol: *Arınmak, temizlenmek (Gönlün kederden elemden arınması bağlamında).*

1.Tā ala Yūsufı atasından / **Pāk ol**a göñli ġuṣṣa pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [pāk ol, -a]*

pāk ol: *Doğru, dürüst olmak.*

1.Gil-i Ādem çün ola pāk sirişt / **Pāk olur** anda cümle kār-ile kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [pāk ol, -ur]*

pāk-i cihān: *Cihanın temizi. (Hz. Yusuf).*

1.İç ṭonı bendini o **pāk-i cihān** / Éki dügerdi bir açup o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [pāk-i cihān,]*

pāk-sirişt ol: *Temiz, pak bir yaradılışa sahip olmak; temiz yaradılışlı olmak.*

1.Gil-i Ādem çün **ola pāk sirişt** / Pāk olur anda cümle kār-ile kişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3985). [pāk-sirişt ol, -a]*

pālānı yére ur: *Yere çökmek, düşmek II ayakta duramamak.*

1.Bū-yı Yūsufla mest olup cānı / Her biri **yére urdı pālānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1598). [pālānı yére ur, -dı]*

palās: *Keçi kılından dokunmuş bir çeşit kaba kilim, çuval.*

1.Girdi çünkim **palāsa** ol ḫurşīd / Eğnine ḳara géydi māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1741). [palāsa, -a]*

pā-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş; düşkün (kimse).*

1.Düşdi bir ḥāl o dem o **pā-māle** / Düşmesün kimse hergiz ol ḥāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5434). [pā-māle, -e]*

pā-māl eyle: *Ayaklar altına almak, çiğnemek. II perişan etmek.*

1.**Eyledüñ-ise** zülfini **pāmāl** / Bendüñ olsun selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1373). [pāmāl eyle, -dü, -n, -ise]*

pā-māli ol: *Ayağının altında çiğnenmek.*

1.Zülf-i yāruñ çün **oldı pā-māli** / Mār olursa ʿaceb mi ḫalḫāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [pā-māli ol, -dı]*

pā-müzd vér: *Bahşiş vermek.*

1.Cevherī heykelini ol miskīn / **Vérdi pā-müzd** dāyesine hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3337). [pā-müzd vér, -di]*

pāre: *Parça, azıcık.*

1.Yürürem ḥasretiy'le āvāre / Yatmazam rāḥat-ıla bir **pare** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [pare,]*

2.Ne bilür derd-i zaḫmı bī-yāre /Bilse daḫi olaydı bir **pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 2385). [pāre,]*

3.Yoḳ bināsında **pāre** vü peyvend / ʿameli hūş-mend fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [pāre,]*

4.Tāze étdükce sīne yarasını / Yarası üzre ḳordı **pāresini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4566). [pāresini, -si, -n , -i]*

Görmeg-ile yüzini bir **pāre** / Şāyed olaydı derdüme çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [pāre,]*

pāre: *Parça. (Ailenin bir ferdi, parçası bağlamında.)*

1.**Pāre**sin pāreler mi ʿāḳil olan / Ḳaṣd éder kendüzine cāhil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [pāresin, -si, -n]*

pāre pāre ét: *Parça parça etmek, parçalara ayırmak, parçalamak.*

1.Bes gelüñ çāh-ı Yūsufa gédelüm / Çıḳarup anı **pāre pāre édelüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1158). [pāre pāre ét, -e, -lüm]*

pāre pāre eyle: *Parça parça etmek, parçalara ayırmak, parçalamak.*

1.Derd-ile bagrumı ciger-gūşem / **Eyledi pāre pāre** eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1098). [pāre pāre eyle, -di]*

2.**Eyledi pāre pāre** ol ṣanemi / Dilde bir pāre sākin oldı ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [pāre pāre eyle, -di]*

pāre-i billūr: *Billur parçası II kristal, parlak cam parçası.*

1.Ḥüsni bustānı nūr u ruḫleri nūr / Sā'idi ṣanki **pāre-i billūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [pāre-i billūr,]*

pāre-i dāmen: *Etek, elbise parçası. (Hz. Yusuf'un Züleyha tarafından yırtılan gömleğinin parçası bağlamında.).*

1.Çıḳdı çün cān gibi o tāze beden / Ḳaldı destinde **pāre-i dāmen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [pāre-i dāmen,]*

pāre-i lāh: *Yüz bin parça; paramparça.*

1.Niçe bir örtilür bu **pāre-i lāḫ** / Devḥa-i ṣūret üzre ṣāḫ-be-ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [pāre-i lāḫ,]*

pāre-i sīm: *Gümüş parçası (sevgilinin teni, vücudu bağlamında.)*

1.Étdi siḥr-i ḫiżāb-ıla ol cān / **Pāre-i sīmi** pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4334). [pāre-i sīm, -i]*

pārele: *Parçalamak, yaralamak.*

1.Pāresin **pāreler** mi ʿāḳil olan / Ḳaṣd éder kendüzine cāhil olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1164). [pāreler, -r]*

pārsā: *Dinine çok bağlı, zahit; takva sahibi kimse.*

1.Gerçi ṭapmaḳda **pārsā** gibidür / İlla ḳapmaḳda kehrübā gibidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [pārsā,]*

pas: *Pas, kir (Gönül aynasının paslanması anlamından hareketle dert, elem, tasa bağlamında).*

1.Tā ala Yūsufı atasından / Pāk ola göñli ġuṣṣa **pas**ından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [pasından, -ı, -n, -dan]*

2.ʿAbd odur kim ne étse mevlāsı / Gelmeye sīnesine ġam **pası** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5293). [pası, -ı]*

pās eyle: *Paslandırmak (Gönül aynasının paslanması, bulanıklaşması anlamından hareketle gönlünü kasavet kaplaması bağlamında.).*

1.Gerçi göndürdi mūnisi Īnās / Ol celā eyledi cilāsını pās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 514). [pās eyle, -di]*

pāsbān: *Bekçi, gece bekçisi; gözcü*

1.Gündüzin yazıda şubānı bizüz / Gèce dārında **pāsbān**ı bizüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [pāsbānı, -ı]*

2.Ḳurdı ḳoyunlara çoban eyler / Uġrıyı burca **pāsbān** eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [pāsbān,]*

pāsbān: *Bekçi, gece bekçisi; gözcü (Beyitte melekler bağlamında kullanılmıştır.).*

1.Luṭf édüp feṭḥ-i bāb-ı ḫāṣ eyle / Pāsbān ṭuymadın ḫalāṣ eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 112*). [pāsbān,]*

pāsbān ol: *Nöbetçilik yapmak, bekçilik etmek.*

1.Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol perī-rūyuñ / Ki gören ādem anı aña **pāsbān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [pāsbān ol, -dı]*

pāy: *Ayak.*

1.Çekdiler mūzesini **pāyinden** / Aldılar burḳaʿını ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 843). [pāyinden, -i, -n, -den]*

2.Gördi **pāyinde** çün o mārı bu genc / Ḳara baḫtına sögdi vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [pāyinde, -i, -n, -de]*

3.Eyle oldum ġamuñ muḥītına ġarḳ / Ḳapladı **pāydan** beni tā farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [pāydan, -dan]*

4.Yaraşur pāya kim süre toza yüz / **Pāy** işin étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [pāy,]*

5.Yaraşur **pāya** kim süre toza yüz / Pāy işin étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [pāya, -a]*

6.Ser götürmedi serv-i bālāya / Naẓar eylerdi nergesi **pāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4187). [pāya, -a]*

7.Oturur her budaḳda bir ṭayyār / **Pāyi** laʿlīn zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [pāyi, -i]*

8.Çün bu āyīn ü ṭavr-ıla ol ay / Başdı ʿişret-sarāyı pāyına **pāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [pāy,]*

9.Dér-idi dāmenin öpüp ey vāy / Ḳanı yüz sürdügüñ mübārek **pāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [pāy,]*

10.Ki anı ḫāk-i pāyi ʿanber éder / Bū-yi zülfi **pāyi** muʿanber éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5090). [pāyi, -i]*

11.Bedeni burc-i ḳaṣr-ı Dārāyī / Ṣan ki mermer sütūn-durur **pāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2984). [pāyı, -ı]*

12.Baʿżı ʿışḳından oldı sevdāyī / Ser ü **pāyı** bürehne rüsvāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [pāyı, -ı]*

13.Serümi **pāyuñ** eyle iy server / Var dilümden nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [pāyuñ, -üñ]*

14.Yoḳ benüm gibi bir ḫatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla ura **pāyına** tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [pāyına, -ı, -ñ, -a]*

15.Ḫardan oldı **pāyı** ṣad pāre / Laʿlgūn étdi sīm-iken ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 846). [pāyı, -ı]*

pāy: *Hisse, nasip.*

1.Baġladı fikri ḥīle vü rāya / Tā ki ġayr el uzatmaya **pāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [pāya, -a]*

2.Müjde kim ṭoġdı ṭāliʿüm ayı / Çıḳdı gilden saʿādetüm **pāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [pāyı, -ı]*

pāy: *Huzur, makam.*

1.Döşedi ʿizzet-ile **pāyına** per / Ḳaʿr-ı çāha énince ol gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [pāyına, -ı, -n, -a]*

2.Āh édüp ḳarşu vardı ayına / Göz yaşın dökdi pāk **pāyına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2769). [pāyına, -ı, -n, -a]*

3.K'iy hevāsına düşene āteş / **Pāyına** ser vérenlere ser-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [pāyına, -ı, -n, -a]*

4.Çün bu āyīn ü ṭavr-ıla ol ay / Başdı ʿişret-sarāyı **pāyına** pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [pāyına, -ı, -n, -a]*

pāy: *Ayak II Sevgilinin ayağı.*

1.**Pāyına** vérdi cevherī na'līn / Ḳodı na'līni pāyına laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [pāyına, -ı, -n, -a]*

2.Pāyına vérdi cevherī na'līn / Ḳodı na'līni **pāyına** laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [pāyına, -ı, -n, -a]*

3.Gül yüzümden yég-ise **pāyı** ne var / Baḳmaḳ olurdı ḫastesine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [pāyı, -ı]*

4.Gāh na'līnine sürüp gözüni / **Pāyı** yérine ḳordı gül yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979). [pāyı, -ı]*

pāy: *Ağacın dibi, kökü.*

1.Servi olsa revān ḳolayınca / Seyr èdelüm su gibi **pāy**ınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 689). [pāyınca, -ınca]*

pāy baş: *Ayak basmak; girmek, dāhil olmak.*

1.Ne yére başsa pāy o zibā- ḳad / Rāstī eylerem o yére ḫased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [pāy baş, -sa]*

pāyān: *Nihayet, son, uç.*

1.Bir baḥr-durur feżāyilüñ kim / Ne ḥad bulınur aña ne **pāyān** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 239*). [pāyān,]*

pāyāna ir: *Sona ermek, bitmek.*

1.Daḥi **pāyāna irmedin** bu duʿā' / Oldı peydā ṣudan bir ejderhā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). *[pāyāna ir, -me, -din]*

pāyāna yitür: *Sona ulaştırmak, sonuna getirmek.*

1.Şükr ü minnet Ḫudā-yı Sübḥāna / Ki bu naẓmı **yitürdi pāyāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [pāyāna yitür, -di]*

pāy-dār: *Kalıcı, sürekli.*

1.Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki **pāy-dār** degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [pāy-dār,]*

2.Ben aña İrmeg-içün cān u ser niṣār éderüm / Cihān gibi degül ol baña **pāy-dār** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [pāy-dār,]*

pāy-dār eyle: *Kalıcı kılmak; sürekli kılmak.*

1.Baḫt ü taḫtını **pāy-dār eyler** / ʿizzeti burcın üstüvār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6147). [pāy-dār eyle, -r]*

pāydār ol: *Kalıcı olmak, sürekli olmak.*

1.Devleti **pāydār olısar** ānuñ / Daʿvīsi āşkār olısar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1478). [pāydār ol, -ısar]*

2.Kemerinden ṭutaydı kūhi eger / **Pāydār olmayaydı** kūh u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [pāydār ol, -ma, -y, -a, -y, -dı]*

pāye: *Derece, mertebe.*

1.Ḫalḳ yürürdi **pāyesinde** anuñ / Ḫōş geçerlerdi sāyesinde anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [pāyesine, -si, -n, -e]*

pāye: *Basamak, merdiven basamağı.*

1.Zārı zer perde-dārı laʿl ü güher / **Pāyesi** māye-i seʿādet-i ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [pāyesi, -si]*

2.Tābdan bī-ḫōd oldı sāye gibi / Düşdi pā-yı nigāra **pāye** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [pāye,]*

pāye-i serīr: *Yüce taht, makam.*

1.Éledüp **pāye-i serīrine** / Géçdi kendü oturdı yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4416). [pāye-i serīr, -i, -n, -e]*

pāye-i serīrine ser koy: *(Yüce bir kimsenin)tahtı, makamı önünde eğilmek (Bir kimsenin önünde onu yüceltmek ve hükmü altına girdiğini göstermek maksadıyla yere kapanma bağlamında.)*

1.Biz neyüz belki māder-ile peder / **Ḳoy**alar **pāye-i serīrine ser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 640). [pāye-i serīrine ser koy, -a, -lar-i, -n, -e]*

pāyende ét: *Sürekli, daim hâle getirmek; devam ettirmek.*

1.Beni Yūsufsuz eyleme zinde / ʿömrümi ansuz **étme pāyende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6195). [pāyende ét, -me]*

pā-yi aʿrʿar: *Dağ servisinin, ardıç ağacının ayağı*

1.**Pā-yi aʿrʿar** girifte-i gil-iken / Şive-i cünbiş aña müşkil-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2726). [pā-yi aʿrʿar,]*

pā-yi ʿases: *Bekçinin ayağı. (Dokuz felekten yedincisi olan ve bekçi olarak simgelenen Zuḥāl feleği bağlamında.)*

1.İrmemiş bāmı üzre çün Aṭlas / Naẓar-ı pādşāh ü **pā-yi ʿases** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [pā-yi ʿases,]*

pāy-i hayāl: *Hayalin ayağı.*

Bād **pāy-i ḫayāle** oldı süvār / Ġayb şaḥrālarını étdi şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2424). [pāy-i ḫayāl, -e]*

pāy-i hizmet: *Hizmet ayağı; hizmete hazır (olmak).*

1.Turdılar ḳarşu **pāy-i ḫizmet**-ile / Söz ḳapusın açup belāġat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 678). [pāy-i ḫizmet, -ile]*

pāy-i māl: *Maldan, mülkten kişinin payına düşen hisse; miras payı.*

1.Ẓulm-ıla olsa pāymāl yetīm / Bula mı elde **pāy-i māl** yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [pāy-i māl,]*

pā-yı nigār: *Sevgilinin ayağı.*

1.Tābdan bī-ḫōd oldı sāye gibi / Düşdi **pā-yı nigāra** pāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [pā-yı nigār, -a]*

pā-yı serīri öp: *(Hürmet, saygı göstergesi olarak) hükümdarın tahtının ayağını öpmek, önünde eğilmek.*

1.Geldi ol ḥācib **öpdi pā-yı serīr** / Dédi ḥāżır ḳapuda ol zen-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [pā-yı serīri öp, -di]*

pā-yı serv: *Servi boylu sevgilinin ayağı.*

1.Étdi āḫir revān bu tedbīri / Ki ura **pā-yı serve** zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [pā-yı serv, -e]*

2.**Pā-yi serve** muḫāl-iken reftār / Ṣuyı bend étdüñ aña iy ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [pā-yi serv, -e]*

pāy-i taht-ı cemāl: *Güzelliğin başkenti, merkezi (Hz. Yusuf).*

1.**Pāy-i taḫt-ı cemāl**-idi lāmı / Birbirinden yeg-idi endamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 541). [pāy-i taḫt-ı cemāl, -idi-ı]*

pāyına dökül: *Ayağına kapanmak. (Bir kimsenin önünde onu yüceltmek ve hükmü altına girdiğini göstermek maksadıyla yere kapanma bağlamında.)*

1.**Dökülüp** cümle **pāyına** şāhuñ / Ẕikr édüp pāk ismin Allāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [pāyına dökül, -üp]*

pāyına düş: *Ayağına düşmek, ayağına kapanmak II yalvarmak. (Bir kimsenin önünde onu yüceltmek ve hükmü altına girdiğini göstermek maksadıyla yere kapanma bağlamında.)*

1.Anı çün gördi ʿāşıḳ-ı miskīn / **Pāyına düşdi** zülfi gibi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [pāyına düş, -di]*

pāyına hār bat: *Ayağına diken batmak (Sıkıntı çekmek, zarar görmek bağlamında.)*

1.**Ḫār batsa** nigār **pāyına** / Ola ol pāya rūyı āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3669). [pāyına ḫār bat, -sa]*

pāyini dāmen-i ṣabra çek: *Ayağını sabır eteğine çekmek; olduğu yerde kalmak, çok fazla etrafta dolaşmamak.*

1.**Dāmen-i ṣabra çekdi pāyini** cüst / Étdi kār-ı taḥammülini dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5006). [pāyini dāmen-i ṣabra çek, -di]*

pāy-mal ét: *Ayaklar altına almak, çiğnemek II Hakir düşürmek, perişan etmek.*

1.Niçe zībā ġazāla al étdi / Gürg-i ḫūn-ḫ āra **pāy-mal étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 891). [pāy-mal ét, -di]*

pāy-māl ol: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

1.İy yüzüm saña **pāy-māl olsun** / Bunlaruñ ṣoḥbeti ḥelāl olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [pāy-māl ol, -sun]*

1.Ḫᵛāb-ı şīrīn édince şekker-leb / **Pāy-māli** kim **olur** ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5029). [pāy-māl ol, -ur]*

2.Her biri düşdi bī-mecāl oldı / Seri vü mālı **pāymāl oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [pāymāl ol, -dı]*

3.Ẓulm-ıla **olsa pāymāl** yetīm / Bula mı elde pāy-i māl yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [pāymāl ol, -sa]*

pāy-māl ol: *(Sevgilinin) ayakları altında kalmak, çiğnenmek. (Āşığın kendi benliğini sevgilide fani etmesi bağlamında.).*

1.Gāh meşşāta-i cemāli ola / Gāh bāzīde **pāy-māli ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3586). [pāy-māl ol, -a]*

peder: *Baba. (Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup)*

1.ʿAmmesinün egerçi yāri-yidi / **Peder**inüñ de ġam-güsārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 509). [pederinüñ, -i, -nüñ]*

2.İy bürāder varup **peder** ḳatına / Cümleñüz cemʿ ola çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [peder,]*

3.**Peder** öñinde bu yalan-ıla / Ḳodılar köñlegini ḳan-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [peder,]*

4.Dédi Şemʿūn ki iy bürāderler / Kāẕib añlar bizi bu sözde **peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [peder,]*

5.Baʿżı aʿża'sını anuñ alalum / **Pederüñ** yine ḳatına gelelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [pederüñ, -üñ]*

6.Ṭavşan uyḳusı vérmege **pedere** / Gürg ṣaydına gétdiler sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1343). [pedere, -e]*

7.Gerçi kim aldamaġ-ıçun **pederi** / Yūsuf iḫvānı düzdiler ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [pederi, -i]*

8.Her ne ḫayf étdüñüzse ol pisere / And içürüñ ki démeye **pedere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [pedere,-e]*

9.Gürg yédi dédük anı **pedere** / Düşdi ol pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [pedere, -e]*

10.Yūsuf ol dem ki ḳaldı çāh içre / **Pederi** ḫasretiy'le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [pederi, -i]*

11.Hem-ser olduġıy'çun bize bu piser / Piseri gibi sevdi bunı **peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [peder,]*

12.Seni ḳurd aldı dédiler **pedere** / Düşdiler nār-ı ġayret ü ḥaẕere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662). [pedere, -e]*

13.Ayru düşdüm **pederden** iy māder / Baña cevr étdiler bürāderler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1823). [pederden, -den]*

14.ʿĀḳıbet vāḳıf étdiler **pederin** / Dédiler aña derdinüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [pederin, -in]*

15.İy **peder** baña çāre ḳılmazsın / Zaḫmumuñ merhemini bulmazsıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2694). [peder,]*

16. **Pederi** ṭuydı mācerāsın anuñ / İstedi bulmadı devāsın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [pederi, -i]*

17. **Pederi** dédi derde ṣabr eyle / Cebr édüp kesri cāna cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [pederi, -i]*

18. **Pederi** dédi gey ṣaḳın nāmı / Görelüm nice olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [pederi, -i]*

19. **Pederi** dédi olma rüsvāyi / ʿaḳluñı dér ṭaġıt bu sevdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [pederi, -i]*

20 **Pederi** dédi olma divāne / Mübtelā olma ḥabs ü zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2702). [pederi, -i]*

21.**Pederi** dédi ḳo bu tedbīri / Éderem saña bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [pederi, -i]*

22. **Pederi** dédi n'ola dermānuñ / Dé ki saʻyında olalum anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [pederi, -i]*

23. **Pederi** dédi yoḳ buña imkān / Gelmesün göñlüñe bu vehm ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [pederi, -i]*

24. **Pederi** dédi ʿazm édicek aña / Kim olur reh-nümā bu yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [pederi, -i]*

25. **Pederi** dédi étseñ anı ṭaleb / Ne mekānda bulursın ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [pederi, -i]*

26. **Pederi** raḥm édüp Zelīḫāya / Ṭurdı ʿahdine başladı rāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [pederi, -i]*

27. **Pederi** çünki gördi anı feraḥ / Göñli açıldı oldı cānı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2952). [pederi, -i]*

28.**Peder**i şāh-ıdı ʿAmāliḳaya / Eser-idi mülūk-i sābıḳaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3488). [pederi, -i]*

29.Buncılayın emīr-iken **pederüñ** / Ney-içün ola ġuṣṣa derd-i serüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3710). [pederüñ, -üñ]*

30.Size çünkim **pederdür** İsrā'īl / Nefsüñüz n'içün éde sizi ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [pederdür, -dür].*

31.**Pederi** görmedin fiġān édelüm / Göricek göz yaşın revān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1113). [pederi, -i]*

32.Boynı aġına irdi ġuldan eser / Gül yérine ḳoḳarken anı **peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [peder,]*

33.Fāş olaldan cihāna derd-i serüm / Peder olmaġa ʿār éder **pederüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [pederüm, -üm]*

34. **Pederine** irişdi çün bu ḫaber / Étdi naʿl-i beşīri laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2792). [pederine, -i, -(n)e]*

35.Ḫaber-i ṣāʿ odur ki ṣaġ-ımış ol / **Pederinden** velī ıraġ-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [pederinden, -i, -n, -den]*

36.İy **peder** ṣoḥbetinden ayru yetīm / İḫveti ẓulmi-y-ile ṣayru yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [peder,]*

37.Cümlesi ta‘n édüp dédi ki **peder** / Eylemez oldı farḳ-ı nef ʿ u ẓarar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 635). [peder,]*

38.**Peder** andan kese çü peyvendi / Mihr-ile aña ġayri ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [peder,]*

39.Dédiler olma iy **peder** ġam-nāk / Bizüm-ile olıcak aña çi bāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 713). [peder,]*

40.Dédi ḳandasın iy **peder** ḳanda / Gör ciger-gūşeni gelüp ḳanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 866). [peder,]*

41.Dédi Yūsuf ki ol zemān ki **peder** / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [peder,]*

42.Görmeyelden **peder** cemālini ben / Bilmezem nice oldu ḥālini ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3733). [peder,]*

43.Dédiler ḥaşa li’llāh iy server / Bizden izā vü cevr göre **peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [peder,]*

44.Dédi Şemʿūn ki iy biraderler / Bizi görüp yine ne déye **peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [peder,]*

45.Ḳalurın ben bu yerde tā ki **peder** / İẕn-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [peder,]*

46.K’iy **peder** saña çok beşāretler / Āḫir oldı fīrāḳ u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [peder,]*

47.Biz neyüz belki māder-ile **peder** / Ḳoyalar pāye-i serīrine ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 640). [peder,]*

48.**Peder**e ḳarşu mihr-ile anı / Birbirinden ḳapışdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 831). [pedere, -e]*

49.Şād olup bu ġanīmet-i sefere / Yüz urup cümle dédiler **pedere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [pedere, -e]*

50.Cān gibi besler iken anı **peder** / Cānına diş biledi tīġ ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [peder,]*

51.Yitürelden berü beni **pederüm** / Ġalib éşitmedi daḫi ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [pederüm, -üm]*

52.**Pederüm** oldı çün muḥibb-i ṣarīḥ / İḫvetümden beni ḳılup terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [pederüm, -üm]*

53.**Pederün** kanı ʿahd ü peymānı / Ḥasrete niçe yaḳaruz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [pederün, -ün]*

54.Siz varuñ ḫānedānına **pederüñ** / Şerḥ édüñ ḳıṣṣasın geçen ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [pederüñ, -ün]*

55.Gördiler çün cemālini **pederüñ** / Dédiler mācerāsın ol ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5941). [pederüñ, -ün]*

56.**Pederi** oldı māderiy’le ʿiyān / Yüzleri gūyiyā meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6168). [pederi, -i]*

peder: *Baba (Hz. Yakup’un babası Hz. İshak.).*

1.Ben daḫi yaşda olıcaḳ o ḳadar / Anı géydürmiş-idi baña **peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [peder,]*

peder ol: *Baba olmak.*

1.Fāş olaldan cihāna derd-i serüm / **Peder olmaġa** ʿār éder pederüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [peder ol, -mag, -a]*

peder-i pīr: *Yaşlı baba. (Hz. Yusuf’un babası Hz. Yakup)*

1.Ne-y-içün yédüñ anı ġam yémedüñ / **Peder-i pīri** aġlaya démedüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [peder-i pīr, -i]*

2.**Peder-i pīre** anı vāṣıl édüñ / Ol żaʿīfe murādı ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1481). [peder-i pīr, -e]*

3.**Peder-i pīre** Vāṣıl et ḫaberüm / Tāb-ıla ḥasretinde derd-i serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3687). [peder-i pīr, -e]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1.Önce öküzleri revānlar-ıdı / Şan ki leşkerde **pehlevānlar**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [pehlevānlar-ıdı, -lar, -ıdı]*

pehlevān-ı ʿazīm: *Büyük, yiğit pehlivan; güçlü kuvvetli kimse.*

1.Yitüp aña o **pehlevān-ı ʿaẕīm** / Çeñesin ayırur-ımış bī-bīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5833). [pehlevān-ı ʿaẕīm,]*

pehlüvān-ı cihān: *Cihan pehlivanı, yiğit.*

1.Ġażab étse o **pehlüvān-ı cihān** / Gözleri ḳan-ıla ṭolardı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1177). [pehlüvān-ı cihān,]*

pehlū-yı çep: *Vücudun iki yanından biri olan sol taraf; sol kaburga.(Kadının kaburga kemiğinden yaratılması bağlamında.).*

1.Zeni **pehlū-yı çepden** eyledi Ḥaḳḳ / Egrinüñ ḥāli egridür muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [pehlū-yı çep, -den]*

pejmürde: *Solmuş, soluk, canlılığı ve tazeliği kalmamış. II Dağınık, perişan.*

1.Ḳıldı Ḥaḳḳ mürde Ḥüsnini zinde / Oldı **pejmürde** rūyı ferḫunde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [pejmürde,]*

pek: *Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok; çok fazla.*

1.ʿIşḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı **pek** gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [pek,]*

pelās: *Çul, aba.II eski püskü giysi.*

1.El uran Kibriyā ridāsına / Girmek olmaz fena **pelāsına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1071). [pelāsına, -ı, -n, -a]*

peleng: *Kaplan.*

1.Dilkülenür-iken ḳatumda **peleng** / Dilküler étdi ḳatlüme āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1401). [peleng,]*

2.Darbumuzdan **peleng**i leng éderüz / Ḥarbumuzdan nehengi deng èderüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 715). [pelengi, -i]*

3.K'iy sibāʿ-i maġara-i Kenʿān / Gürg ü bebr ü **peleng** ü şir-i jiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1444). [peleng,]*

peleng-i ablaḳ: *Alaca renkli kaplan.*

1.Şīr-sīne **peleng-i ablaḳ** reng / Tek ü pūyına ṣaḥn-ı ʿālem teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [peleng-i ablaḳ,]*

penāh: *Sığınacak yer, sığınak; koruyan, koruyucu, hāmi.*

1.Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge püşt ü **penāh** / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [penāh,].*

2.Yüz ururam aña ilāhumdur / Ḥıfẓ éder püştümi **penāhumdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4532). [penāhumdur, -um, -dur]*

3.Bulmadı Ḥaḳḳdan özge püşt ü **penāh** / Yüz aña ṭutdı niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [penāh,]*

4.Yazdı ʿunvān-ı nāme Bismillah / Ki odur her żaʿīfe püşt ü **penāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [penāh,]*

penāh ol: *Sığınacak yer, sığınak olmak.*

1.Şāyed ola ġulām-ı şāh olasın / Buñ deminde baña **penāh olasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3270). [penāh ol, -a, -sın]*

penbe: *Pamuk.*

1.Ḫōşdur ol **penbe** kim ḳaçar oddan / Yégdür od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [penbe,]*

penbe-i ḫuşk: *Kuru pamuk.*

1.Nice ḳatlana oda **penbe-i ḫuşk** / Döye mi bād-ı saḫta nefḫa-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4380). [penbe-i ḫuşk,]*

penc engüşt: *Beş parmak; tokat*

1.Ḫadd-i Yūsufda ol siyeh-engüşt / Tāze gül üzre ṣanki **penc engüşt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [penc engüşt,]*

penç engüşt ur: *Tokat vurmak, şamar atmak.*

1.**Ur**dılar gül yüzine **penç engüşt** / Nice engüşt gürze beñzer muşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 850). [penç engüşt ur, -dı, -lar]*

pençe ur: *(Eli) hiddetli, şiddetli bir şekilde vurmak. (Saçlarını yolmak bağlamında.)*

1.Şāne yérine mū-yı ḫōş-būya / **Pençe urup** yolardı bā-mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3894). [pençe ur, -up]*

pençe-i gürge düş: *Kurt pençesine düşmek, yakalanmak. (Acımasız kimselerin eline düşmek bağlamında.).*

1.Yūsufı aldılar çün eyleyüp al / **Pençe-i gürge düşdi** ṣanki ġazāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 830). [pençe-i gürge düş, -di]*

pençe-i kīn: *Düşmanlık pençesi, yumruğu.*

1.Géçse anlaruñ ol ḳafasına / Ṭoḳınur-ıdı **pençe-i kīn**e *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 853). [pençe-i kīn,]*

pençe-i mercān: *Kırmızı, kızarmış; gözlere sürülen kırmızı boya. (Pençe-i mercan: Bir el şeklini andıran girintili çıkıntılı kırmızı deniz hayvanı.).*

1.Étdi siḥr-i ḥiżāb-ıla ol cān / Pāre-i sīmi **pençe-i mercān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4334). [pençe-i mercān,]*

2.Şiddet-i bend-i sā'id-ile benān / Sīm-iken oldı **pençe-i mercān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1743). [pençe-i mercān,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1.Dédi Rūbīl **pend**ümi éşidüñ / Aşlıñuz dīnine düşer iş èdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 650). [pendümi, -üm, -i]*

2.Çün bu **pend** ü naṣīḥat oldı temām / Döndi oġlanlarına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [pend,]*

3.Çün Yehūdā bu resme pend étdi / **Pend**-ile dillerini bend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [pend-ile, --ile]*

4.Uḳde ḥāll étmedi çü bendinden / Bir ḳaç efsūn oḳudı **pendinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2582). [pendinden, -i, -n, -den]*

5.Varalum cümle aña pend édelüm / **Pend**-ile tevsenini bend édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [pend-ile, --ile]*

6.Tañrıñ-ıçun éşit bu pendi ṣaḳın / Dūr olup **pende** olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [pende, -e]*

7.Dest ü pāyin öpüp duʿā' étdi / Derdine **pend**-ile devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4990). [pend-ile, --ile]*

8.Bunca **pend** ü füsūn-ıla dāye / Çāre bulmadı çün Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [pend,]*

9.Tañruñ-ıçun éşit bu **pendi** ṣaḳın / Dūr olup pende olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [pendi, -i]*

10.Dāye **pendi** ḳoyup Zelīḫāya / Cānına étdi ṣabrı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [pendi, -i]*

11.Diñle **pendüm** bu işde ben pīrem / Gözle rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [pendüm, --üm, -]*

pend ét: *Nasihat etmek, öğüt vermek.*

1.Çün Yehūdā bu resme **pend étdi** / Pend-ile dillerini bend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [pend ét, -di]*

2.Ġālib olsa belā-yı ġam özine / **Pend éderdi** bu resme kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3901). [pend ét, -er, -di]*

3.Varalum cümle aña **pend édelüm** / Pend-ile tevsenini bend édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [pend ét, -e, -lüm]*

pend eyle: *Nasihat etmek, öğüt vermek.*

1.Saña **pend eyle**rem anı gūş ét / ʿilm ü ḥikmet şarābıdur nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 805). [pend eyle, -r, -em]*

2.Gerçi **pend eylemekde** Yūsufa biz / Dilümüz sözde oldı sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [pend eyle, -mek, -de]*

pend-i bürīde: *Tutulmaması gereken öğüt; olumsuz şeyler içeren öğüt.*

1.Yūsuf éşitdi çün bu destānı / Aʿni **pend-i bürīde** destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [pend-i bürīde,]*

per: *Kanat.*

1.Döşedi ʿizzet-ile pāyına **per** / Ḳaʿr-ı çāha énince ol gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 917). [per,]*

2.Urdı dīvār-ı çāha hem **perin** / Tā ki defʿ éde şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [perin, -in]*

3.Şemʿa yaḳar **perini** pervāne / Uçmaz olursa şems-i tābānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3167). [perini, -i, -n, -i]*

4.Yaḳmayınca **perin** o pervāne / Añlayımadı şevḳ-ı pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4795). [perin, -in]*

perde: *Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi.*

1.Gāh bu ḳavli dér ṣadālar-ıla / Ney gibi **perdede** nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [perdede, -de]*

perde: *Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü.*

1.Her biri **perde** içre dil-perdāz / Her birinüñ maḳāmı hevdec-i nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3032). [perde,]*

2.Otururken bu fikr-ile ol māh / **Perde** açıldı kapudan nā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5552). [perde,]*

3.Taḫt-ı zerrīne geçdi çünki o māh / **Perde** gétdi bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [perde,]*

4.Baʿd-ez-ān dédiler ki **perdeyi** aç / Görelüm ol cemāli biz muḫtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2145). [perdeyi, -y, -i]*

5.Mālik irişdi taḫt öñine revān / **Perdeyi** ʿizzet-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [perdeyi, -y, -i]*

6.**Perde** gédüp göründi çün o cemāl / Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [perde,]*

7.Setr-içün **perde** aşdı ḳapusuna / Ḫizmete ṭurdı kendü ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [perde,]*

8.Göñlinüñ ġonçası çün étdi şüküft / Yaḳdı cān **perdesin** nevā-yı nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [perdesin, -sin]*

9.Gün olup ger düşem ayaġına / **Perde** aşar cemāli bāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4254). [perde,]*

10.Ṣordı ol **perdeyi** nigāra hemīn / Dédi kim kimdür anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [perdeyi, -y, -i]*

11.**Perde** ardında étdüm aña maḳarr / Tā bu dem étmeye bu ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [perde,]*

12.Müşk anuñçün siyāh éder rūyın / **Perdeden** ḫalḳa ġamz éder būyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [perdeden, -den]*

13.Perde-i neyde tā nevālar éde / Yāre ol **perdeden** nidālar éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [perdeden, -den]*

perde: *Perde, örtü. (Gece karanlığı bağlamında.).*

1.ʿAnberīn **perde** aşdı ʿāleme şeb / Tā éde ehl-i perde ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [perde,]*

perde: *Etrafı perdeyle örtülü yer, kulübe, çardak.*

1.**Perdede** bir'ki rāz-dārıy'la / Oturup ārzū-yı yāriy'le *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5545). [perdede, -de]*

perde aç: *Perdeyi kaldırmak, görünür olmak.*

1.**Perde açup** şükūfehā-yı nühüft / Ṭolmış-ıdı cihān nevā-yı şüküft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2806). [perde aç, -up]*

perde altında: *Gizlice, kendisini gizleyerek.*

1.Defʿi ṣūret degişdi ol dāye / **Perde altında** nitekim saye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [perde altında,]*

perde içre: *Gizli saklı; tenha yerlerde.*

1.Dilemen rāstı celīsüñ olam / **Perde içre** nühüft enīsüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4379). [perde içre,]*

perde ol: *Perde, örtü olmak II örtmek, kapatmak.*

1.Üstine zer-nigār zār aşmış / **Perde olmaġa** perde-dār aşmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [perde ol, -mag, -a]*

2.Āferīn aña irişen derde / Kʿoldı aġyār dilbere **perde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5110). [perde,]*

perde ol: *Bir şeyin doğrudan doğruya görülmesini, duyulmasını önlemek, engel olmak || Hakikati görmeye engel olmak.*

1.Ki ḥudūs aña **olmayup perde** / Gördi vech-i kadīmi her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [perde ol, -ma, -y, -up]*

perde-dār: *Eskiden büyük bir kimsenin kapısında bekleyen ve içeri gireceklere kapı perdesini açan kimse, perdeci II Kapıcı, hizmetçi.*

1.Zārı zer **perde-dārı** laʿl ü güher / Pāyesi māye-i seʿādet-i ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [perde-dārı, -ı]*

2.Üstine zer-nigār zār aşmış / Perde olmaġa **perde-dār** aşmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [perde-dār,]*

3.ʿİşmetüm **perde-dārı** lütfuñdur / Cānumuñ ġamda yāri lütfuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [perde-dārı, -ı]*

perde-dār: *Bir şeyin görünmesine ve bilinmesine mâni ve perde olan.*

1.ʿAybdan kim cemāli ʿārīdür / Ḥucūb-i ġayb **perde-dārıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1949). [perde-dārıdur, -ı, -dur]*

2.Gece rāzuñ çün **perde-dārıdur** / Cümle ʿuşşāḳun iḫtiyārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [perde-dārıdur, -ı, -dur]*

perde-dār ol: *Örten, örtücü olmak; gizlemek.*

1.Tāze gül çünki **perde-dār oldı** / Başda ṭutarlar iʿtibār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4659). [perde-dār ol, -dı]*

perde-dār ol: *(Sırları) örten, örtücü olmak; sırları gizlemek.*

1.Gül gibi çünki **perde-dār olasın** / Ḫōş ḳoḫu-y-ıla āşkār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4675). [perde-dār ol, -asın]*

2.Ṭuymasun déyu sırrı her bī-dil / **Perde-dār oldı** keyfe medde'ẕ-ẕıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [perde-dār ol, -dı]*

perdeden çık: *Gizlendiği yerden çıkmak; görünmek.*

1.Cānı bī-ṣabr u iḫtiyār oldı / **Perdeden çıḳdı** āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [perdeden çık, -dı]*

perde-i ʿayb: *Ayıp, kusur perdesi.*

1.Üştürüñden düşüp neçün kaçduñ / **Perde-i ʿaybuñı** neçün açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916). [perde-i ʿayb, -uñ, -ı]*

perde-i dil: *(Āşığın) gönül perdesi; gönlün derinlikleri.*

1.Çün Zelīḫā bu ḳavle étdi nigāh / **Perde-i dilden** étdi derd-ile āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [perde-i dil, -den]*

perde-i imkān: *İmkan perdesi, olabilirlik perdesi.*

1.Dédi ma'şuḳa ʿāşıḳ olsa revān / Ḥāyil olur mı **perde-i imkān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [perde-i imkān,]*

perde-i ʿizzet: *İzzet, haysiyet perdesi; kişinin onuru, haysiyeti.*

1.**Perde-i ʿizzetümi** kim yaḳdı / Mekr odın rūşen eyle kim çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [perde-i ʿizzet, -üm, -i]*

perde-i müşgīn: *Siyah, kara perde II Misk kokulu örtü.*

1.Çün şeb aşaydı **perde-i müşgīn** / Müşk gibi olurdı perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [perde-i müşgīn,]*

perde-i ney: *Kamış perdesi, örtüsü. (Kamışlarla kapatılmış kulübe, baraka bağlamında.)*

1.**Perde-i neyde** tā nevālar éde / Yāre ol perdeden nidālar éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [perde-i ney, -de]*

perde-i nūr: *Nur, aydınlık perdesi.*

1.Müşki kāfūrdan kim açar ola / **Perde-i nūrdan** kim açar ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5027). [perde-i nūr, -dan]*

perde-i perhīz aş: *Kaçmak, uzak durmak; bir araya gelmekten kaçınmak.*

1.Çün Zelīḫā édeydi ṣoḥbete ḥīz / Yūsuf **aş**ardı **perde-i perhīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3880). [perde-i perhīz aş, -ar, -dı]*

perde-i rāzı aç: *Sır perdesini açmak (Allah'ın insanın ve kâinatın yaratılışındaki sırları izhar etmesi, göstermesi bağlamında.).*

1.**Perde-i rāzı açsa** sırrı-ı ḳader / Ne ḳadar ḳādir ola setre beşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 632). [perde-i rāzı aç, -sa]*

perde-i sīne: *Gönül perdesi.*

1.Cānı pür-intiẓār ṣoḥbet-i ḫāṣ / **Perde-i sīnede** dili raḳḳāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5546). [perde-i sīne, -de]*

perde-i zerrīn: *Altın renkli, altın işlemeli perde.*

1.Gördi nāgeh çün irdi ʿavn-i muʿīn / Künc-i ḫalvetde **perde-i zerrīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4525). [perde-i zerrīn,]*

perde-nişīn: *Kendisini gizlemek, perdelemek.*

1.Çün şeb aşaydı perde-i müşgīn / Müşk gibi olurdı **perde-nişīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [perde-nişīn,]*

2.Şordı ol perdeyi nigāra hemīn / Dédi kim kimdür anda **perde-nişīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [perde-nişīn,]*

pergār: *Yay, daire çizmekte kullanılan araç; pergel adlı aletin eski metinlerde kullanılan şekli.*

1.Kāra **pergār** bulmasa muştı / Bes-idi aña éki engüşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4274). [pergār,]*

perhīz et: *Sakınmak, korunmak II Haramdan sakınmak.*

1.Kāfir-iken o dem ol ehl-i temīz / **Étdi** bunca ḥarāmdan **perhīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3478). [perhīz et, -di]*

perī: *Peri gibi çok güzel ve alımlı olan sevgili.*

1.Tā bu cemʿiyyeti görüp o **perī** / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [perī,]*

2.Luṭf édüp olsañ iy **perī** rāmum / Rāmum olurdı ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [perī,]*

3.Bunca ṭāvūsī reng-ile o **perī** / Étdi ḫurrem ḫırām-ı kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4351). [perī,]*

perī: *Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.*

1.Ne **perīden** irişdi saña bu rīv / Seni ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [perīden, -den]*

2.Ḥüsnüñ ayı verā-yı ḥadd-i beşer / Mümkin olmaz **peride** bu peyker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [peride, -de]*

3.Bulmadum hergiz cemālüñden eser / İstedüm ins ü **perīde** ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [perīde, -de]*

4.Olmaz insānda vü **perīde** bu nūr / Ola ḥāşā ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [perīde, -de]*

5.Dédi baʿżı **perī** cemāline dīv /ʿāşıḳ olup 'acep mi eylese rīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [perī,]*

6.Bir **perī** ṣūret-i Zelīḫāda / Defʿi ḥāżır olurdı arada *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3181). [perī,]*

7.Bu melek ṣanup ol **perīyi** azīz / Olurıdı anuñla ẕevḳ-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3182). [perīyi, -y, -i]*

8.Çāhda bulduñ-ısa ṭutma gümān / Ki **perī** yéri olmış ol virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [perī,]*

9.Ger **perī** ola kūh-i Ḳāf içre / Bī-bedel ola ḥüsni laf içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2565). [perī,]*

perī-ruhsār: *Peri yüzlü (güzellik bağlamında peri gibi güzel yüzlü sevgili).*

1.Dédi dāye ki iy **perī-ruḫsār** / Ruḫlaruñ naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [peri-ruḫsār,]*

perī-rūy: *Peri yüzlü, güzel yüzlü, çok güzel (kimse).*

1.Ne gencdür ʿacebā ḥüsni ol **perī-rūyuñ** / Ki gören ādem anı aña pāsbān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2200). [perī-rūyuñ, -un]*

2.Ol **perī-rūy** ḫʷāb-i nūşında / Ġarḳ olmış ṣafā-yı dūşunda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2456). [perī-rūy,]*

3.Her **perī-rūy** eline ġunc-ıla / Bir bıçaḳ vérdi bir turunc-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [perī-rūy,]*

perişān: *Acınacak hālde, zavallı.*

1.Esen olsun ki ṭaġıdup anı / Geldi cemʿ étdi ben **perīşānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [perīşānı, -ı]*

perişān: *Dağınık, düzensiz, karmakarışık (saç); acınacak durumda, zavallı, kederli.*

1.Zülfinüñ ḫāṭırı **perişān** mı / Nergesi ġuṣṣa-y-ıla giryān mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [perişān,]*

perī-şıfat: *Peri vasıflı, peri gibi güzel.*

1.Her biri bir **perī-şıfat** ḳız-ıdı / Biri biñ cāna ṣanma kim ḳız-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2395). [perī-şıfat,]*

2.Her biri bir **perī-sıfat** dilber / Altun üsküflü ḳur kemerlü ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2967). [perī-sıfat,]*

3.Her kenīzek **perī-sıfat** duḫter / Çeng-ile zühre reng-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [perī-sıfat,]*

perr: *Kanat.*

1.Ṣaḥnı ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla pür / **Perri** vü bāli pür-cevāhir ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [perri, -i]*

2.Dāye ḥükmiy'le dīv-dest üstād / Urdı **perri** sarāyına bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [perri, -i]*

3.Fāriġu'l-bāl mürġı uçmaḳdan / **Perri** pür-müşk ü nāfe ḳuçmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [perri, -i]*

perrān ol: *(Kilitli kapı) savrulmak; açılmak.*

1.Her ḳapuya irişicek o revān / Perr-i ḳuflı **olurdı perrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [perrān ol, -ur, -dı]*

perr-i ḳufl: *Kapının kanatlarının kilidi; kilitli kapılar.*

1.Her ḳapuya irişicek o revān / **Perr-i ḳuflı** olurdı perrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [perr-i ḳufl, -ı]*

pertāb: *Sıçrama, kendini atma, atlama.*

1.Ṣoyınup başladuḳ çü **pertāba** / Yūsufı bekçi ḳoduḳ esbāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [pertāba, -a]*

pertāb eyle: *Atlamak, bırakmak.*

1.Bizi **pertāb eyleyüp** çün tīr / Ḳurda yédürdi Yūsufı Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [pertāb eyle, -y, -üp].*

2.Beni oḳ gibi **eyleyen pertāb** / Ẓāhir édüp nişāne-i nāyāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3199). [pertāb eyle, -y, -en]*

pertāb olın: *Atılmak, uçmak.*

1.İlla **pertāb olınsa** ol seḥerī / Nüh felek ṭutar-ıdı nüh siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [pertāb olın, -sa]*

pertev: *Işık, nur, parıltı.*

1.Rū-yi çirk üzre ṣalsa **pertev** bū / Āşkār olur anda çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [pertev,]*

2.Egilür gāh ḳaddi çün meh-i nev / Secde-gāha ruḫı ṣalar **pertev** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [pertev,]*

pertev-i cemāl-i berīn: *En yüce güzelliğin ışığı, parıltısı; sevgilinin yüzü (Züleyha'nın yüzü).*

1.Nice yüz **pertev-i cemāl-i berīn** / Naḳş-ı Mānī nedür ya ṣūret-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5560). [pertev-i cemāl-i berīn,]*

pertev-i ḫurşīd: *Güneşin parlaklığı, aydınlığı.*

1.Düşse gülzāra **pertev-i ḫurşīd** / Ḫōş ḳoḫular olur hevāda bedid *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1968). [pertev-i ḫurşīd,]*

pervā: *Korku, endişe, çekinme.*

1.Bilse ḥālin eger dil-ārāsı / Ġayr-i ġamdan yoġ-ıdı **pervāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [pervāsı, -s, -ı]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek; âşık.*

1.Şemʿ ile rūşen ola çün ḫāne / Ṭolar eṭrāfı cemʿ **pervāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [pervāne,]*

2.Géce **pervāneyem** çerāġuña ben / Bekçiyem gündüz olsa bāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2554). [pervāneyem, -y, -em]*

3.Ṣanma şemʿam hemān otaġuña ben / Belki **pervāneyem** çerāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [pervāneyem, -y, -em]*

4.Dil ḥücresinde yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / **Pervāne** göñlümüñ hevesin nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [pervāne,]*

5.Cümlesi ol çerāġa **pervāne** / Her biri ḫiẓmetinde merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2402). [pervāne,]*

6.Şemʿa yaḳar perini **pervāne** / Uçmaz olursa şems-i tābānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3167). [pervāne,]*

7.Fī'l-meṣel görse şemʿi **pervāne** / Ḳaṣd éder vaṣl-ı yāre merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [pervāne,]*

8.Düşicek gündüzin o bī-cāna / Geldi bir ṣaġ ḳanatlu **pervāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [pervāne,]*

9.Bir géce bir ża'īf **pervāne** / Gördi bir şem'i düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [pervāne,]*

10.Yaḳmayınca perin o **pervāne** / Añlayımadı şevḳ-ı pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4795). [pervāne,]*

pervāne ol: *Büyük bir bağlılıkla yanından hiç ayrılmamak, her isteğini yapmaya hazır olmak.*

1.Naẓar étse bu şem'-i tābāna / Düşe pervāya **ola pervāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4258). [pervāne ol, -a]*

pervāne ol: *Işığın etrafında dönen kelebek olmak II âşık olmak II Büyük bir bağlılıkla yanından hiç ayrılmamak, her isteğini yapmaya hazır olmak.*

1.Yüzüñi eyledi çerāġ-ı cemāl / **Oldı pervāne** aña ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2646). [pervāne ol, -dı]*

pervāne-veş: *Pervane gibi II Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek gibi.(Pervanenin mum ışığının etrafında dönmesi ve sonunda kendini ateşe bırakarak yakması bağlamında.).*

1.Yandı **pervāne-veş** bu ḫōş-gūyā / Yūsuf andan velīk nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [pervāne-veş,]*

pervāya düş: *İlgi, alaka göstermek; âşık olmak*

1.Naẓar étse bu şem'-i tābāna / **Düşe pervāya** ola pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4258). [pervāya düş, -e]*

pervāz et: *Uçmak, kanat açmak.*

1.Eger olsa melek daḥi ġammaz / **Édemez** evc-i raḥmete **pervāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1430). [pervāz et, -e, -mez]*

2.Evc-i ma'nāya **étmeyen pervāz** / Sözüñi n'ola şansa şūret-bāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3484). [pervāz ét, -me, -y, -en*

3.Mürġ-i furṣat çün **éde pervāzı** / İrmez aña nedāmet āvāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3432). [pervāz ét, -e]*

4.Gétdi gül-zārına o bülbül-i rāz / **Édeyin** aña ben daḥi **pervaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6267). [pervaz ét, -e, -y, -in]*

pervāz eyle: *Uçmak, kanat açmak.*

1.Ġaybdan ẓāhir oldı bir şehbāz / Aldı dil mürġın **eyledi pervāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [pervāz eyle, -di]*

pervīn: *Süreyya takımyıldızı, Ülker, Peren.*

1.Māha **Pervīn** gūşvār étdi / Nūr-ıla mihri şermsār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2379). [pervīn,]*

2.Naḫl kim ḳadd-i ḥūr-i 'īn-idi / Aña **Pervīn** ḫūşeçīn-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4077). [pervīn,]*

Pervīz: *Hürmüz'ün oğlu İran hükümdarının Husrev'in lakabı II İkbal ve izzet sahibi, galip.*

1.Leb-i şīrīni olsa şekker-rīz / Aña Ferhād ola niçe **Pervīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [pervīz,]*

2.Leẕẕet-i 'ışḳ bulmasa **Pervīz** / Leb-i Şīrīnden eyler-idi gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2321). [pervīz,]*

pes: *Bu yüzden, bundan dolayı.*

1.Enbiyā rā'iyān-ı ümmetdür / **Pes** şubānlıḳ bulara 'ādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3836). [pes,]*

pes: *Bu şekilde, böylece.*

1.Ol melek dédi yā Nebiyy'Allāh / **Pes** nedür sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [pes,]*

pes: *"O halde, öyleyse, şimdi" anlamlarına gelen edat.*

1.Pāk-iken dāmenüm ḫıyānetden / Çāk olunduġı **pes** ne 'illetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5202). [pes,]*

2.**Pes** degül mi bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ bu dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [pes,]*

pesende-i bende: *Beğenilmiş, seçilmiş, rağbet edilen köle.*

1.Nā-pesend olan iş Ḫudāvende / Olsa beddür **pesende-i bende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4392). [pesende-i bende,]*

peşmīne: *Sade, süssüz kıyafet II Hırka, aba.*

1.Yaraşur mıydı ol ḳamer-sīne / Ki géyeydi bir eski **peşmīne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [peşmīne,]*

2.Eski **peşmīne** oldı ḥulle vü tāc / Ḳaldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [peşmīne,]*

peşşe-i ḥaḳīr: *Değersiz sinek, II değer verilmeyecek kadar küçük.*

1.ʿIşḳuña hem-dem olsa **peşşe-i ḥaḳīr** / Ola ḳuvvetde pīl-i mest ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [peşşe-i ḥaḳīr,]*

peyām-ı enbiyā: *Peygamberlerin haberi II geçmiş peygamberlerin safahatından haber vermek.*

1.İy teẕkire-i risāletüñden / Bir ruḳ'a **peyām-ı enbiyā**dur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 210*). [peyām-ı enbiyā, -dur]*

peydā ét: *Açığa çıkarmak, görünür kılmak.*

1.Yūsufuñ ḥüsnini velīk Ḫudā / Baʿżı insāna **étmedi peydā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [peydā ét, -me, -di]*

peydā ol: *Görünmek, ortaya çıkmak.*

1.Daḫi pāyāna irmedin bu duʿā' / **Oldı peydā** ṣudan bir ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [peydā ol, -dı]*

peyġām: *Haber, bilgi.*

1.Nūş éderken bu şevḳ-ıla cāmı / Nāgehān irdi müjde **peyġāmı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [peyġāmı, -ı]*

2.ʿĀşıḳuñ dilberine nāmesisin / Müjde **peyġāmınuñ** ḥamāmesisin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3220). [peyġāmınuñ, -ı, -nuñ]*

3.Çün bu resme nişāne vü **peyġām** / İrdi Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [peyġām,]*

4.Éledürseñ atama **peyġāmum** / Sözde nāmuñla cüft ola nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3750). [peyġāmum, -um]*

peyġamber: *Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, Allah'ın elçisi (Hz. Muhammed).*

1.Çünki mescidde yapdılar menber / Ḫuṭbeye çıḳdı aña **peyġamber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [peyġamber,]*

2.Oldı çün şemʿ gibi rāst-zebān / Dédi **peyġamber** aña şemʿ-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 285). [peyġamber,]*

3.Bunlar öldükde dédi **peyġamber** / Olsa vérür-idüm daḫi duḫter (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). *[peyġamber,]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1.Ḥüsnüñ ayı verā-yı ḥadd-i beşer / Mümkin olmaz peride bu **peyker** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [peyker,]*

peyk-i bū-yı yār: *Sevgilinin kokusunun haberi.*

1.Gelmedi **peyk-i bū-yı yār** baña / Söylemeñ kiẕbi āşkār baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5399). [peyk-i bū-yı yār,]*

peyk-i celīl: *Ulu, yüce haberci; Cebrail*

1.Dédi kim geldi şimdi **peyk-i Celīl** / Bülbül-i bāġ-ı vaḥy Cebrā'il *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [peyk-i celīl,]*

peyk-i ḫaber: *Haber götüren, ulak.*

1.Géçdi ol kim gelürdi **peyk-i ḫaber** / Bir söz-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [peyk-i ḫaber,]*

peyk-i ḥażret: *Allah'ın habercisi; Cebrail*

1.Çünki oldı aña bu ʿizzet-i tām / **Peyk-i ḥażret** semādan étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [peyk-i ḥażret,]*

peyk-i ḥażret-i raḥmān: *Yüce Allah'ın habercisi; Cebrail*

1.Cānib-i ġayba ṭutdı dīde-i cān / Geldi tā **peyk-i ḥażret-i Raḥmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5525). [peyk-i ḥażret-i raḥmān,]*

peyk-i huda: *Allah'ın habercisi; Cebrail*

1.Çünki rūḥānīlerden oldı duʿā' / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla irdi **Peyk-i Ḫuda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 916). [peyk-i ḫuda,]*

peyk-i vaḥy: *Vahiy habercisi, Cebrail*

1.Nūş-ı cān olmadın bu lezzetden / **Peyk-i vaḥy** irdi cenb-i ḥāżretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1306). [peyk-i vaḥy,]*

2.**Peyk-i vaḥy** irdi milk-i sermedden / Ki getürdi ʿaṣā zebercedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [peyk-i vaḥy,]*

peymāne: *Kadeh, içki kadehi*

1.Ṣınsa **peymāne** gibi kāse-i ser / Ṣıma peymānı ṣādıḳ-ısañ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [peymāne,]*

2.Gül yüzi üzre lāle gibi duvaḳ / Elde **peymāne** dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [peymāne,]*

peymānı şı: *Yeminini bozmak, verdiği sözden caymak, sözünde durmamak.*

1.Ṣınsa peymāne gibi kāse-i ser / **Şıma peymānı** ṣādıḳ-ısañ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [peymānı şı, -ma]*

peyvend: *Bağ, birleşme yeri. (Birbirinden ayrı parçaları birleştirmek için kullanılan ip, bağ.)*

1.Yoḳ bināsında pāre vü **peyvend** / ʿameli hūş-mend fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [peyvend,]*

2.Dili tevḥīd éder Ḫudāvendi / Tāze ḫidmet bilinde **peyvendi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4179). [peyvendi, -i]*

peyvendi kes: *İlgiyi, alakayı kesmek (Bir kimseyi unutmak bağlamında.)*

1.Peder andan **kese** çü **peyvendi** / Mihr-ile aña ġayri ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 667). [peyvendi kes, -e-i]*

peyveste: *Düz, düzgün; bitişik, birbirine ulaşmış.*

1.Dilde ebr ü ḫayāli **peyveste** / Cānı sevda-yı çeşm ile ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [peyveste,]*

2.Ne ḫaṭā étdi devr-i cevr-āyīn / Oldı **peyveste** ḳaşlaruñ pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2561). [peyveste,]*

1.Ne ḫaṭā etdi bu dil-i miskīn / K'oldı **peyveste** ḳaşları pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [peyveste,]*

pīç: *(Sevgilinin saçının) kıvrımı, büklümü.*

1.Gül yüzüñ reng ü ābı kimden alur / Sünbülüñ **pīç** ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [pīç,]*

pīç: *Dolaşık, karışık, karmakarışık.*

1.Deheni gibi gördi sözleri hīç / Rāstlik ḥāletini añladı **pīç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [pīç,]*

pīç eyle: *(Yüz) çevirmek II bakmamak.*

1.Söz yüzin Yūsuf andan **eyledi pīç** / Nüktesine cevāb vérmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [pīç eyle,]*

pīç ol: *Terbiyesiz, arsız olmak.*

1.Rāstlikten o bende kim **ola pīç** / Hīçe ṣat ṭutma anı ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [pīç ol, -a]*

pilāv: *Pilav II pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek.*

1.Ḫayme ḳurdı **pilāv** ṣaḥrāya / Vérdi ḥaẕẕın faḳīre vü baya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957) [pilāv,]*

pīl-beden: *Fil bedenli II heybetli, gösterişli.*

1.Biñ şütür vérdi cümle **pīl-beden** / Şīr-dīdār u ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [pīl-beden,]*

pīl-i mest: *Çıldırmış, kızgın fil (Beyitte, kızgın filin önüne çıkan her şeyi altüst edecek güce sahip olması bağlamında kullanılmıştır.)*

1.ʿIşḳuña hem-dem olsa peşşe-i ḥaḳīr / Ola ḳuvvetde **pīl-i mest** ile bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 97). [pīl-i mest,]*

pinhān: *Gizli, gizlice.*

1.Bir bucaġında oturup **pinhān** / Görelüm n'eyler ol şeh-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [pinhān,]*

2.Mīr-i zindānı daʿvet eylediler / Aña **pinhān** işāret eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5041). [pinhān,]*

pinhān ét: *Saklamak, gizlemek*

1.Anı kim aña étdüñüz pinhān / Umaram éde müste'ān ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [pinhān ét, -dü, -nüz]*

pinhān eyle: *Saklamak, gizlemek.*

1.Ṣūretin çünki **eyledi pinhān** / Oldı mücellā-yı ṣūret-i ḫūban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2019). [pinhān eyle, -di]*

2.Rāz gencini **eyleyen pinhān** / Ṣūreti ḳālıb étdi maʿnīyi cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [pinhān eyle, -y, -en]*

pinhān ol: *Kaybolmak, gizlenmek, saklanmak.*

1.**Ol**dı Ya‘kūb rūz u şeb **pinhān** / ‘Īşdan ḳorḳdı kim irişe ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [pinhān ol, -dı]*

pinhānī: *Gizli, gizlice.*

1.Cānib-i Şāma gétdi **pinhānī** / Ḳatlden tā ḫalāṣ ola cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 412). [pinhāni,]*

2.Ṭaḳdı bāzū-yı Yūsufa anı / Görmedin ġayri oġlı **pinhānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). [pinhānī,]*

3.Cigeri pāresi gibi anı / Şaḳladı cān içinde **pinhānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [pinhānī,]*

4.Tā ki ol ṣūret-ile **pinhānī** / Ḥāṣıl édeydi vaṣl-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4124). [pinhānī,]*

pinhānī ol: *Gizlenmek, görünmez olmak; ortadan kaybolmak.*

1.Bir géce kim bu ḳurṣ-ı nūrānī / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla **oldı pinhānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5668). [pinhānī ol, -dı]*

pīr: *İhtiyar, yaşlı.*

1.Yine bu dürlü étdiler tedbīr / İ’timād éde tā ki anlara **pīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [pīr,]*

2.Ṣāyed ola ki aġlamaḳdan o **pīr** / Żarar édüp gözine ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [pīr,]*

3.Gürg yédi dédük anı pedere / Düşdi ol **pīr** bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [pīr,]*

4.Yandı sizden bu **pīr**-ile o yetīm / Ṭañ mı gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [pīr-ile, -ile]*

5.Ki bu şehrüñ de ḫalḳı **pīr** ü cüvān / Göricek ḫüsnümi olur ḥayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [pīr,]*

6.**Pīri** māh ü duḫteri ḫurşīd / Her biri bir melāḫat içre ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2028). [pīri, -i]*

7.Cümle Mıṣr ehli anda **pīr** ü cüvān / Üç gün üç géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [pīr,]*

8.Oldı ḳırḳında **pīr-iken** bī-fer / Onsekiz yaşda tāze ter duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [pīr-iken, -iken]*

9.Ki ġanī eyledi faḳīr-iken / Nev-cüvān étdi köhne **pīr-iken** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5633). [pir-iken, -iken]*

10.Çekmemege belā-yı ḳaḥṭ cihān / Çeker-idi oraġı **pīr** ü cüvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5658). [pīr,]*

11.Vérdi derdüñ yigitligüm bāda / Étdi **pīr** ü ḍarīr ü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [pīr,]*

12.Étdi ʿışḳı ġınası **pīr** ü faḳīr / Oldı ʿışḳı ġınası-y-ıla ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5594). [pīr,]*

pīr: *Herhangi bir konuda, bir meslekte deneyim kazanmış, eskimiş kimse.*

1.Diñle pendüm bu işde ben **pīrem** / Gözle rāyum ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [pīrem, -em]*

pīr: *İhtiyar, yaşlı. (Hz. Yakup).*

1.Bunlar-ımış o **pīri** ḫaste éden / Ḥüzn-ile ḫātırın şikeste éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5905). [pīri, -i]*

2.Kerem eyle esirge ol **pīri** / Étme luṭfuñdan aña taḳṣīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [pīri, -i]*

3.**Pīre** pīrāhenümi vāṣıl édüñ / Cānuñuza sevāb ḫāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6075). [pīre, -e]*

pīr ol: *Yaşlanmak.*

1.Āḫir İsḥāḳ çünki **pīr ol**dı / Ḳuvveti eksilüp darīr oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 375). *[pīr ol, -dı]*

pīr u cüvān: *Yaşlı ve genç, herkes.*

1.Kāyil olup bu şarṭa **pīr u cüvān** / Toldı Mışra hidāyet-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [pīr u cüvān,]*

pīrāhen: *Gömlek.*

1.Anı géydürdi çün o pāk tene / Güli **pīrāhen** étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [pīrāhen,]*

2.Farḳdan çünki çıḳdı **pīrāhen** / Ġarb u şarḳ oldı ceyb-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [pīrāhen,]*

pīrāhen: *Hz. Yusuf’un gömleği (Züleyha’nın yırttığı gömlek.).*

1.Ṭutdı **pīrāhenini** çün gül-i pāk / Ard etegini anuñ eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [pīrāhenini, -i, -n, -i]*

pīrāhen: *Gömlek (Hz. Yusuf'un babasına gönderdiği gömlek bağlamında.).*

1.Pīre **pīrāhenümi** vāṣıl édüñ / Cānuñuza sevāb ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6075). [pīrāhenümi, -üm, -i]*

2.Vérdi **pirāhenin** Yehūdāya / Étdi ḫōş-rāy ṣaldı büşrāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6080). [pirāhenin, -in]*

3.**Pīrehen** būyın andan aldı revān / Ol beşīrüñ beşīri oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [pīrehen,]*

4.Ėtdi ilḳā gül üzre yāsemeni / Vech-i Yaʿḳūba aʿni **pīreheni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [pīreheni, -i]*

pīrāne: *Yaşlılara yakışır tarzda.*

1.Ḳılsa **pīrāne** nāle nite ki çeng / Her ṭarafdan éderdi ney āheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5379). [pīrāne,]*

pīrehen: *Gömlek.*

1.Dédi anlara **pīrehen** ḳanı / Göreyin ḳanını vérüñ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [pīrehen,]*

2.Ṣoyıcaḳ Yūsufuñ meger bedenin / Boyamışlarıdı ḳana **pīrehenin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [pīrehenin, -in]*

3.**Pīrehen** olduġına bī-yāre / Étdiler dillerini ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1200). [pīrehen,]*

4.Gürg eger yése Yūsufuñ bedenin / Evvelā yırtarıdı **pīrehenin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [pīrehenin, -in]*

5.Étdi kāfura **pīrehen** gülden / Müşke bend étdi tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [pīrehen,]*

6.Bildi nūr-i fırāset-ile hemān / Ki yalandur o **pīrehen**deki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [pīrehendeki, -de, -ki]*

7.Ḍarb-i dendān urup o tāze tene / Şefḳat étmiş meger bu **pīrehene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [pīrehene, -e]*

8.Loḳma mı oldı gürge tāze tenüñ / Böyle ġarḳ oldı ḳana **pirehenüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [pirehenüñ, -üñ]*

9.Nūra nūrānī géydi pīreheni / **Pīrehen** étdi aḳ güle semeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [pīrehen,]*

10.Pīrehen çünki yāsemīn oldı / Ġonça ceyb ü gül āsitīn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [pīrehen,]*

11.Ol ten üzre bu **pīrehen** timsāl / Aḳ gül üzre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [pīrehen,]*

12.Nūra nūrānī géydi **pīreheni** / Pīrehen étdi aḳ güle semeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [pīreheni, -i]*

13.Yād étdükçe Yūsufuñ bedenin / Ele alurdı tāze **pīrehenin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4967). [pīrehenin, -in]*

pīrehen: *Gömlek. (Cebrail tarafından Hz. İbrahim'e getirilen ve ondan da miras olarak torunlarına kalan gömlek.).*

1.Dilerem sen de géy o **pīreheni** / Göreyin bir dem anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [pīreheni, -i]*

2.Géydi Yūsuf ḳaçan o **pīrehen**i / Ḥūra ta'n étdi ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [pīreheni, -i]*

pīrehen: *Gömlek, iç gömleği (Yasemin çiçeğinin beyaz rengi dolayısıyla gömleğini çıkarmış olarak tasavvur edilmesi bağlamında.)*

1.**Pīrehen** ṣalsa lāleden semene / Dérdi hem-rāz olup o pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [pīrehen,]*

2.Pīrehen ṣalsa lāleden semene / Dérdi hem-rāz olup o **pīrehene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [pīrehene, -e]*

pīr-i bī-fer: *Güçsüz, düşkün yaşlı (kimse).*

1.Ġuṣṣadan **pīr-i bī-fer** olmış-ıdı / Hāli ġāyet mükedder olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5514). [pīr-i bī-fer,]*

pīr-i Kenʿān: *Kenanlı İhtiyar (Hz. Yakup).*

1.Boyayup köñlegi meger ḳana / Ol getürmişdi **pīr-i Kenʿāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6081). [pīr-i Kenʿān, -a]*

2. **Pīr-i Kenʿān** Ḫudāya şükr étdi / Nāgehānī ʿaṭāya şükr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6106). [pīr-i Kenʿān,]*

3.**Pir-i Kenʿāna** étdiler çü nigāh / Dédiler aña yā Nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [pir-i Kenʿān, -a]*

4.**Pīr-i Kenʿān** ḥuźūrına bu ḫaber / Senden irmeġe saʿy éderseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [pīr-i Kenʿān,]*

5.Çın seḥer ṭurdı **pīr-i Kenʿānı** / Sildi ṣabr-ıla dīdeden ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [pīr-i Kenʿānı,]*

pir-i Kenʿānī: *Kenanlı İhtiyar (Hz. Yakup; Hz.Yusuf'un babası)*

1.Bir seḥer-geh ki **pir-i Kenʿānī** / Hecr elinden ḳılurdı efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [pir-i Kenʿānī,]*

2.**Pīr-i Kenʿānī** ḥażretine o sāl / Yétmişe yitmiş-idi ehl ü ʿıyāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [pīr-i Kenʿānī,]*

3.**Pir-i Kenʿānī** ḳoḳdı çün anı / Dédi ol dem ṣafā bulup cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [pir-i Kenʿānī,]*

pīr-i maḥzūn: *Üzgün ihtiyar. (Hz. Yakup*

1.Yaş yerine revān édüp ḫūnı / Ṣordı anlara **pīr-i maḥzūnı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [pīr-i maḥzūn, -ı]*

pīr-i miskīn: *Düşkün, aciz yaşlı. (Hz. Yakup)*

1.**Pīr-i miskīn** édüp bu ḳıṣṣayı gūş / Düşdi ifrāṭ-ı ġuṣṣadan bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1132). [pīr-i miskīn,]*

pīr-i nā-tüvān: *Güçsüz, düşkün ihtiyar.*

1.Kendüsi **pīr-i nā-tüvān** oldı / ʿIşḳı varduḳca nev-cüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5358). [pīr-i nā-tüvān,]*

pīr-i şad-endūh: *Pek çok gamlı, kederli yaşlı; pek çok gama, kedere giriftar olmuş yaşlı (kimse) (Hz. Yakup).*

1.Hasretüñ bārını götürmez kūh / Nice çeksün bu **pīr-i şad-endūh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3744). [pīr-i ṣad-endūh,]*

pīr-i żaʿīf: *Kuvvetsiz ihtiyar.*

1.Ġuṣṣam oldur hemān ki **pīr-i żaʿīf** / Ḥasretümden ola ziyāde naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [pīr-i żaʿīf,]*

pirinc: *Pirinç II Buğdaygillerden, kökleri bol su içinde yetişen bir bitki. Bu bitkinin besin olarak kullanılan taneleri.*

1.Ṣaçdı dāne **pirinc** yérine dür / Ol ḳadar k'oldı ḥırṣ kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [pirinc,]*

pīrūze: *Firuze adlı mavi renkte bir taş.*

1.Üştür izi çemende pür-cevher / Ṣan ki **pīrūzeden** ṭabaḳda güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [pīrūzeden, -den]*

2.**Pīrūze** ṭāliʿüm benüm oldı ḫayāl-i ḫᵛāb / Geh geh görünse bāri düşümde bu ḫᵛāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [pīrūze,]*

3.Eyledi gözlerini **pīrūze** / Tā ki fer vére baḫt-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [pīrūze,]*

4.Ḫūblar gibi sīmden sāḳī / Zer ü **pīrūze** şāḫ u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [pīrūze,]*

5.Tutuḳı ʿaksi-y-ile rūy-i zemīn / Oldı **pīrūze** reng-iken laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [pīrūze,]*

pīş: *Evvel, önce.*

1.**Pīş** dest olalı melāḥate ol / Heykeli ṣaldı daḫi boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [pīş,]*

pīş: *Ön, huzur.*

1.Yüz sürüp dāmenine **pīşine** / Vaṣla eylerdi sīne-rīşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4978). [pīşine, -i, -n, -e]*

pīşe: *Sanat, meslek; hüner, iş.*

1.Tīşesi étse **pīşeye** āheng / Ola mūm u ḫamīr āhen ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [pīşeye, -y, -e]*

piser: *Erkek çocuk, oğul.*

1.Geldi Yaʿḳūba ol **piser** āḫir / Étdi Yūsuf beşāretin ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [piser,]*

2.Her ne ḥayf étdüñüzse ol **pisere** / And içürüñ ki démeye pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1480). [pisere, -e]*

3.Hem-ser olduġıy'çun bize bu **piser** / Piseri gibi sevdi bunı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [piser,]*

4.Dédi Ḳıṭfîr aña ki iy mihter / Ṣatun aldum ġulāmdur bu **piser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [piser,]*

piser édin: *Evlat edinmek.*

1.Sen bu ʿibrī ġulāmı iy server / **Piser édindüñ** oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [piser édin, -dü, -ñ]*

piseri gibi sev: *Çocuğu, evladı gibi sevmek.*

1.Hem-ser olduġıy'çun bize bu piser / **Piseri gibi sevdi** bunı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1670). [piseri gibi sev, -di]*

pīşkeş: *Hediye, armağan, peşkeş.*

1.ʿArż eyledi **pīşkeşlerini** / Āsmān-ı bahā güneşlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3054). [pīşkeşlerini, -ler, -i, -n, -i]*

2.Bize ʿarż eyle baḫtumuz güneşin / Vérelüm cāndur aña **pīşkeşin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [pīşkeşin, -in]*

pistān: *Göğüs, meme.*

1.Cümle **pistānı** ġonc ü ġonça-dehān / Sib pistān ü serv-i Türkistān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2965). [pistānı, -ı]*

2.Bitürür illa tāze būstānı / Ṣan ki dūşize ḫüsn **pistānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [pistānı, -ı]*

pister: *Yatak, döşek.*

1.Kim döşer ola **pisterin** bu géce / Kim alup ṣaḳlar efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [pisterin, -in]*

2.Yaṣduġı ḫişt oldı **pisteri** ḫāk / Hāke müstaġraḳ oldı ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [pisteri, -i]*

3.Ḳolumı yaṣduḳ étmedüm serine / Döşemedüm yüzümi **pisterine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6261). [pisterine, -i, -n, -e]*

pister-i hūb: *Güzel, hoş yatak. (Sevgiliye gülden yatak sermek bağlamında.).*

1.Gece ʿazm étse ḫʷāba dilber-i ḫūb / Taze gülden döşerdi **pister-i ḫūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [pister-i ḫūb,]*

pisteri kül yaṣduġı hāre ol: *Yatağı, döşeği kül, yastığı ateş olmak. (Rahat yüzü görmemek, zor şartlar içinde olmak bağlamında.).*

1.Cān vérürken bisāṭı olmaġa gül / **Yaṣduġı ḫāre oldı pisteri gül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3573). [pisteri kül (ol),]*

pister-i merg: *Ölüm döşeği.*

1.Cānuma irmiş-idi neşter-i merg / Merḳadüm olmış-idi **pister-i merg** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3594). [pister-i merg,]*

pisterini düş ét: *(Birlikte) yatmak, uzanmak.*

1.Şekerin gāh şīr nūş édelüm / Gāh geh **pisterini düş èd**elüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 688). [pisterini düş ét, -e, -lüm]*

pişvā-yı ṭavāyif-i şakāleyn: *İnsanlar ve cinler güruhunun efendisi (Hz.Muhammed)*

1.**Pīşvā-yı ṭavāyif-i şakāleyn** / Ṣāḥibü'ş-şerʿi Seyyidü'l-Ḥaremeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 48). [pīşvā-yı ṭavāyif-i sakāleyn,]*

piyāde: *Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf II piyon (satranç taşlarından).*

1.Ruḫumuñ bir **piyādesiy'le** hemīn / Māt ola yüz anuñ gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [piyādesiy'le, -si, -y, -le]*

piyāde ol: *Yaya kalmak, yürüyerek gitmek.*

1.Atdan énüp fütāde oldılar / Şāh öñinde **piyāde oldılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2062). [piyāde ol, -dı, -lar]*

piyāle: *İçki kadehi, şarap kadehi.*

1.Kime kim vére bir **piyāle** şarāb / Tiz içürürür çanaḳ çanaḳ tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [piyāle,]*

2.Kimi laʿlīn külāh lāle gibi / Kimi zerrīn kemer **piyāle** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974). [piyāle,]*

pōst: *Deri II beden.*

1.Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu cān nedür ten ü **pōst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [pōst,]*

2.Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü **pōst** / Kendü boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [pōst,]*

pōst: *Şeyh, pir.*

1.Defden egler bu ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde yek dōst sīnede yek **pōst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [pōst,]*

pōst: *Mevki, makam.*

1.Yapışup destine dedi iy dōst / Saña cān vereler nedür ten ü **pōst** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [pōst,]*

pū: *Koşma.*

1.Şīr-sīne peleng-i ablaḳ reng / Tek ü **pūyına** ṣaḥn-ı ʿālem teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [pūyına, -y, -ı, -n, -a]*

püf di: *Püf demek; üflemek, söndürmeye çalışmak.*

1.Şemʿ kim Ḥaḳḳ yaḳa nice söyinür / Her ki **püf di**rse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [püf di, -r, -se]*

puhte: *Pişmiş II olgun, kāmil.*

1.Vérdi bir **puḫte** dil de anda temām / Bir niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [puḫte,]*

pūl: *Balığın bedenini kaplayan pullar.*

1.Ol ḳadar düşdi Nīle sīm-ile zer / **Pūlını** aḳça étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [pūlını, -ı, -n, -ı]*

pūl: *Eskiden kullanılan değeri düşük, küçük madeni para.*

1.Yüzi bir **pūla** degmeyen māhī / Aṣdı gūşına gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [pūla, -a]*

pūlād: *Çelik.*

1.Āteş-ile çü nerm ola **pūlād** / Elvérür nesne düzmege üstāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [pūlād,]*

2.Nice dem sem hevāsı bād-ı semūm / Éde cismi eger **pūlād-ısa** mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [pūlād-ısa, --ısa]*

3.Çīni **pūlād** gibi ḫāṭırı saḫt / Anı sevmekde yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [pūlād,]*

pür: *Çok, dolu, pek çok.*

1.Ṣaçdı dāne pirinc yérine dür / Ol ḳadar k'oldı ḥırṣ kāsesi **pür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [pür,]*

2.Éki yüz dürc vérdi cümlesi **pür** / Laʿl ü yākūt-ı sürḫ ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [pür,]*

3.Ṣabr éder dür ṣadefde bārānı / Ṣabr éder gevher-ile **pür** kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5003). [pür,]*

4.Ġabġabı çāhı āb-ı luṭf-ıla **pür** / Teşnenüñ ṣuya ḳarşu ḥāli nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [pür,]*

5.Büt ü büt-ḫāne **pür** cemālüñ-ile / Cümle ʿālem ṭolu kemālün-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [pür,]*

6.Ṣaḥnı ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla **pür** / Perri vü bāli pür-cevāhir ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [pür,]*

7.Gördi baḳup aña te'aṭṭuf-ıla / Ṭonı **pür** ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [pür,]*

pür ét: *Doldurmak.*

1.Mā-ḥażar eyleyüp ciger-ḫūnın / **Pür édüp** cām-ı çeşmi gül-gūnın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3195). [pür ét, -üp]*

2.Dāne laʿl-ile ḥoḳḳasını enār / **Pür édüp** ṭutmış ol miyānda kenar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4075). [pür ét, -üp]*

3.Ḫūşenüñ çün yetile dāneleri / **Pür édüñ** anuñ-ıla ḫāneleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [pür ét, -üñ]*

pür eyle: *Doldurmak.*

1.Kim düzetdi bu dürc-i mercānı / Dürr-ile kim **pür eyledi** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1940). [pür eyle, -di]*

2.Levḥe yaz ʿışḳ-ıla belā sebaḳın / Cevher-ile **pür eyle** cān ṭabaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). [pür eyle,]*

pür ol: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1.Hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ / Nice Maġrib **pür oldı** Şām ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2943). [pür ol, -dı]*

2.Ṭurfa ṭurfa ṭārifī tāzīler / Ol ḳadar kim **pür oldı** yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [pür ol, -dı]*

3.Çün revān oldı bunca esb ü şütür / **Oldı** ṣaḥrā hilāl ü bedr-ile **pür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [pür ol, -dı]*

4.Çün temām oldı ḫāne-i heftüm / **Oldı pür** şeş cihāt ü nüh ṭārem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4297). [pür ol, -dı]*

5.Dilleri çün **pür oldı** ḥayretden / Ellerin kesdiler ferāġatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4761). [pür ol, -dı]*

pür ét: *Sarmak, kaplamak; her yere yayılmak (Koku bağlamında).*

1.Bu ġazāluñ kesildi çün nāfı / Bū-yı müşgīn **pür ét**di etrafı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 442). [pür ét, -di]*

2.Göñline toldı ārzū-yı vatan / Cānı maġzın **pür étdi** bū-yı vatan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 476). [pür ét, -di]*

pür-āb ol: *Su ile dolmak. II Gözyaşı ile dolmak, gözyaşı dökmek.*

1.Ḫᵛāb getdi gözi **pür-āb oldu** / Rāḥat-ı cān ḥayāl-i ḫᵛāb oldu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2463). [pür-āb ol, -du]*

pür-ʿadāvet: *Düşmanlıkla, kinle dolu*

1.Çın seher turup iḫvet-i Yūsuf / Dilleri **pür-ʿadāvet**-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 673). [pür-ʿadāvet-i Yūsuf,]*

pür-anbār: *Ambarlarla dolu (Ambar: Tahıl saklamaya mahsus bina, depo.)*

1.Yapdı Yūsuf revān bir ulu ḥişār / Eyledi ol ḥişārı **pür-anbār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [pür-anbār,]*

pür-āteş: *Ataşlenmiş, ateş dolu.*

1.Berḳ-i ẓulmet-ile cevf-i çarḫ-i kebūd / Gāh **pür-āteş** oldı geh pür-dūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1857) [pür-āteş,]*

2.Ney-i ḫuşküm tenüm **pür-āteşdür** / Ben oda yanduġum saña ḫōşdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [pür-āteşdür, -dür]*

pür-āzer: *Ateş dolu, ateş saçan (Öfkeli olmak bağlamında.).*

1.Bu yana cemʿ olup birāderler / Cümlesi ḫışm-ıla **pür-āzer**ler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [pür-āzerler, -ler]*

2.Her ki ʿālemde bī-birāderdür / Dāyimā sīnesi **pür-āẕerdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5844). [pür-āẕerdür, -dür]*

pür-āzer ol: *Ateş dolu, ateş saçan olmak (Öfkeli olmak bağlamında.).*

1.Ol daḫi dedi iy biraderler / Ḫışm-ıla **olmañuz pür-āẕerler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5877). [pür-āẕer ol, -ma, -ñuz]*

pür-belā: *Çok belalı; bela dolu.*

1.Eyle zindān ki teng ü tīre çü kūr / Derd-ile **pür-belā**-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [pür-belā-y-ile, -y, -ile]*

2.İy niçe gül yüzini gerd étdi / Bülbüli **pür-belā** vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [pür-belā,]*

pür-cevāhir: *Mücevher dolu.*

1.Şaḥnı ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla pür / Perri vü bāli **pür-cevāhir** ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [pür-cevāhir,]*

pür-cevher: *Cevher dolu, mücevherle bezenmiş.*

1.Üştür izi çemende **pür-cevher** / Şan ki pīrūzeden ṭabaḳda güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [pür-cevher,]*

pür-çīn: *Kırışık, buruşuk, buruş buruş.*

1.Ne ḫaṭā etdi bu dil-i miskīn / K'oldı peyveste ḳaşları **pür-çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3927). [pür-çīn,]*

pür-çīn ol: *Kıvrım kıvrım olmak.*

1.Ne ḫaṭā étdi devr-i cevr-āyīn / **Oldı** peyveste ḳaşlaruñ **pür-çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2561). [pür-çīn ol, -dı]*

pür-cūş: *Fazlasıyla coşma, taşma.*

1.Sende ḫabs olalı ciger-gūşem / Tāze derd ü ġam-ıla **pür-cūşem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [pür-cūşem, -em]*

pür-cūş ol: *Artmak, çoğalmak; coşmak, taşmak.*

1.Gūş-ı luṭfum niyāzın eyledi gūş / **Oldı** deryā-yı raḥmetüm **pür-cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5528). [pür-cūş ol, -dı]*

2.Çünki şeh bu niyāzı eyledi gūş / **Oldı** deryā-yı şefḳati **pür-cūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [pür-cūş ol, -dı]*

pür-dāġ: *(Gönlü) yaralı, yarayla dolu (olmak).*

1.Lāle-veş bunlaruñ dili **pür-dāġ** / Dil-i Yūsuf velīk bāġ-ı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [pür-dāġ,]*

pür-dāġ ol: *Yaralarla dolu olmak II çok üzüntü, acı duymak.*

1.Ki baña ʿışḳ olalı tāb-efşān / **Oldı pür-dāġ** anuñla bu ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [pür-dāġ ol, -dı]*

pür-dem: *Kanlı, kan dolu; acı, ıstırap içinde (Çok ağlamaktan gözlerin kanla dolması, kızarması bağlamında.).*

1.Aġlamaġ-ıla **pür-dem** ü bī-nūr / Ḳalmadı tende zevḳ u dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [pür-dem,]*

2.Bir zemāndan ki gelse başına hūş / Hücresiné géderdi **pür-dem** ü cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5410). [pür-dem,]*

3.Senden ayrı düşeli çoḳ demdür / Gözlerüm ḥasretüñde **pür-demdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [pür-demdür, -dür]*

4.Gül gibi anlar-ıla gülşende / Dili **pür-dem** dehānı pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [pür-dem,]*

5.Dili **pür-dem** dilerse çekmeye ġam / Göz yolından revān éde ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [pür-dem,]*

6.Ṣubḥ-dem çün teneffüs étdi ṣabā **/ Pür-dem** oldı deminden ehl-i hevā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [pür-dem ol, -dı]*

pür-dem ol: *Hakk'ın sır feyizleriyle dolu olmak.*

1.Her ki **ol** demde **pür-dem** olmışdur / Seyyid-i her dü ʿālem olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 47). [pür-dem ol, -mış, -dur]*

pür-dil: *Yürekli, cesur.*

1.Yaʿni faẓl-ıla her ki **pür-dildür** / Ḫalḳ içinde kenāra māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [pür-dildür, -dür]*

pür-dūd ol: *Dumanla doldurmak.*

1.Berḳ-i ẓulmet-ile cevf-i çarḫ-i kebūd / Gāh pür-āteş oldı geh **pür-dūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1857) [pür-dūd,]*

pür-dür: *İnci dolu.*

1.Sīm ḫāmı ġarīḳ-ı zer étdi / ʿanberi **pür-dür** ü güher étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [pür-dür,]*

pür-dür: *Göz yaşıyla dolu.*

1.Ḳalbi deryā vü ʿayni **pür-dür-idi** / Dile geldükce mevc eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [pür-dür-idi, -idi]*

pür-enīn: *İnilti dolu, iniltili bir şekilde.*

1.Ėşidüp bu ṣadāyı ol miskīn / Nāydan çıḳdı yél gibi **pür-enīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [pür-enīn,]*

2.Ḳaldı Yūsuf veli ḥazin ansuz / İştiyāḳ-ıla **pür-enīn** ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [pür-enīn,]*

pür-fürūġ: *Çok parlak, ışıklı.*

1.Ḫᵛābda görmüş-idi bir yüce tag / Kullede kendü **pür-fürūg** ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [pür-fürūg,]*

pür-ġam: *Çok dertli.*

1.Ṣubḥ-dem bir ġarīb gülşende / Cānı **pür-ġam** cemāli pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [pür-ġam,]*

2.Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem /Dil ile dīde pür-nem ü **pür-ġam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [pür-ġam,]*

3.Yārin añup bu resme ol **pür-ġam** / Étdi her nesnesine yüz mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [pür-ġam,]*

pür-ġām ol: *Gam dolu olmak; çok üzüntülü, kederli olmak.*

1.Anı gürg aldı démiş ebnāsı / **Pür-ġām olmış** dil-i muṣaffāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1447). [pür-ġām ol, -mış]*

2.**Pür-ġam oldı** demi Zelīḫānuñ / Ḥadden aşdı ġamı Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4219). [pür-ġam ol, -dı]*

3.**Pür-ġam oldı** dili Zeliḫanuñ / Bu kelāmın éşitdi çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [pür-ġam ol, -dı]*

pür-gevher: *İnci, mücevher dolu.*

1.Defʿi bir dürc açdı **pür-gevher** / Dürci ṣan burc-i gevher-i aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3414). [pür-gevher,]*

pür-güher: *İnci, mücevher dolu.*

1.Kimi pür-laʿl cām-ı Cem gibi / **Pür-güher** baʿżı ḳaʿr-ı yem gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [pür-güher,]*

2.Bu sarāy içre bir defīnem var / Anda yüz **pür-güher** ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [pür-güher,]*

pür-güher ol: *İnci ile dolu olmak.*

1.Şöyle kim görmeyen güher yüzini / **Pür-güher oldı** ṣandı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5249). [pür-güher ol, -dı]*

2.Şeb-çerāġ oldı cümle çeşm-i neheng / **Pür-güher oldı** Nīl reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [pür-güher ol, -dı]*

pür-ġulġul: *Gürültüyle dolu.*

1.Luṭf-ıla gül nevā-y-ıla bülbül / Naġmesinden zemāna **pür-ġulġul** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [pür-ġulġul,]*

pür-hande: *Sevinçli, neşeli.*

1.Ṣubḥ-dem bir ġarīb gülşende / Cānı pür-ġam cemāli **pür-ḫande** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [pür-ḫande,].*

2.Gül gibi anlar-ıla gülşende / Dili pür-dem dehānı **pür-ḫande** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3187). [pür-ḫande,]*

pür-hased ol: *Kıskançlıktan gözü dönmek, kıskançlıkla dolmak.*

1.İlla iḫvānı **pür-hased ol**dı / Ne ḥased her biri esed oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 581). [pür-hased ol, -dı]*

pür-hevā: *Kendinden geçmiş, mest.*

1.Ser elümde elüm serümde müdām / Yél gibi **pür-hevā** vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [pür-hevā,]*

pür-hevā ol: *Kendinden geçmiş olmak, mest olmak II heves ile dolu olmak.*

1.Ḫurrem ol kim ḫayāl-i ḫʿābı ḳodı / **Pür-hevā oldı** ḫāk ü ābı ḳodı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2951). [pür-hevā ol, -dı]*

pür-hevā-yı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un aşkıyla, arzusuyla dolu.*

1.Sīnesi **pür-hevā-yı Yūsuf-ıdı** / Cān-ıla mübtelā-yı Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5308). [pür-hevā-yı Yūsuf, -ıdı]*

pür-humār: *Mahmurluk dolu, süzgün, baygın.*

1.Nergesüñ **pür-ḫumār-iken** ʿaynı / Ḳalmadı ne nişānı ne ʿaynı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6204). [pür-ḫumār-iken, -iken]*

pür-hūn eyle: *Kanla doldurmak, kanlı hāle getirmek. (Şafak vakti gökyüzünün kızıllığı bağlamında.).*

1.Şafaḳuñ baġrın **eyledi pür-ḫūn** / Boyanup dūdına ruḫ-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5012). [pür-ḫūn eyle, -di]*

pür-hūn ol: *Kan içinde kalmak, kanla dolu olmak; acı, elem içinde olmak.*

1.Ne-y-içün ṣoldı yine tāze gülüñ / Niçe **pür-ḫūn olur** bu ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [pür-ḫūn ol, -ur]*

pür-hünāb: *Kanlı gözyaşı ile dolu.*

1.Sīne pür-tāb dīde **pür-ḫünāb** / Dédi Tebna ileyk ya tevvab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1314). [pür-ḫünāb,]*

pür-intiẓār: *Sürekli bekleyiş içinde olan.*

1.Cānı **pür-intiẓār** ṣoḥbet-i ḫāṣ / Perde-i sīnede dili raḳḳāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5546). [pür-intiẓār,]*

pür-jāle ol: *Su damlacıkları, çiğ ile dolu olmak.*

1.Kimi pür-lü'lü'-y-idi ṣan lāle / **Oldı** vaḳt-i seḥerde **pür-jāle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3139). [pür-jāle ol, -dı]*

pür-kemāl: *Çok güzel.*

1.Nāgehān gördi bir cemāl gelür / Ḥüsn-i ḫulḳi-y-ile **pür-kemāl** gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2006). [pür-kemāl,]*

pür-key ol: *Heyecanlanmak II kalbi hızlı atmak.*

1.Ḫışmı odın yaḳa-y-ıdı ger Ṭaymūs / **Pür-key olurdı** ḳalb-i Keykāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). [pür-key ol, -ur, -dı]*

pür-küdüret: *Üzüntü, kaygı ile dolu.*

1.**Pür-küdüret** muḥīṭi merkezi dür / Pür-ufūnet hevāsı çeşmesi şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [pür-küdüret,]*

pür-küdüret ol: *Tasa, gam, kaygı ile dolu olmak.*

1.Her ne ādem ki **pür-küdüret ol**ur / Cümle ḫalḳı küdüret ehli bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 670). [pür-küdüret ol, -ur]*

pür-laʿl: *Laʿl taşı dolu; çok kırmızı.*

1.Kimi **pür-laʿl** cām-ı Cem gibi / Pür-güher baʿżı ḳaʿr-ı yem gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3141). [pür-laʿl,]*

pür-lü'lü': *İnci dolu.*

1.Kimi **pür-lü'lü'-y-idi** ṣan lāle / Oldı vaḳt-i seḥerde pür-jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3139). [pür-lü'lü'-y-idi, -y, -idi]*

pür-melāhat: *Çok güzel, güzellikle dolu.*

1.Kimisi sözde **pür-melāḥat-ıdı** Kimisi gözde ʿayn-i āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2396). [pür-melāḥat-ıdı, -ıdı]*

pür-melāl ol: *Gam ve kederle dolmak.*

1.Éşidüp dāye **pür-melāl oldı** / Ki bu serve ne ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [pür-melāl ol, -dı]*

pür-melālet ét: *Gamla, kederle doldurmak.*

1.İḫvetüñden şikāyet étme ṣaḳın / Ḳalbüñi **pür-melālet étme** ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1046). [pür-melālet ét,]*

pür-mevc ol: *Dalgalarla dolu olmak, çok dalgalı olmak.*

1.Yine deryā-yı ʿışḳ cūş étdi / **Oldı pür-mevc** ḫurūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2311). [pür-mevc ol, -dı]*

pür-miḥnet ol: *Çok meşakkatli, sıkıntılı olmak.*

1.Çünki **pür-miḥnet ola** vuṣlat-ı yār / Yégdür andan firāḳ odı ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3941). [pür-miḥnet ol, -a]*

pür-müşk: *Misk kokusu ile dolu.*

1.Fāriġu'l-bāl mürġı uçmaḳdan / Perri **pür-müşk** ü nāfe ḳuçmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [pür-müşk,]*

pür-nāfe: *Güzel kokularla dolu.*

1.Éki yüz ṭabla vérdi **pür-nāfe** / İrişür būyı ḳāfdan ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [pür-nāfe,]*

pür-nem: *Nemli, yaş dolu.*

1.Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / Dil ile dīde **pür-nem** ü pür-ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2802). [pür-nem,]*

pür-nuḳūş: *Nakışlarla dolu.*

1.Der u dīvārı **pür-nuḳūş** u niġār / Ḫāki ʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [pür-nuḳūş,]*

pür-nūr ét: *(Gözlerini) nurlandırmak; görüyor ḥāle getirmek.*

1.ʿĀḳıbet vérdi añа ʿışḳ sürūr / Kūr-iken **étdi** nergesin **pür-nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5595). [pür-nūr ét, -di]*

pür-nūr ol: *Nurla dolmak, nurlanmak (İmanın nuru bağlamında.).*

1.Ṣubḥ olıcaḳ bu şuʿle-y-ile o ḥūr / **Oldılar** ṣubḥ-geh gibi **pür-nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [pür-nūr ol, -dı, -lar]*

2.Güş édüp bu naṣīḥatin anuñ / Kalbi **pür-nūr olup** Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [pür-nūr ol, -up]*

pür-revnak: *Çok parlak, göz alıcı güzellikte parlak.*

1.Gül gibi her birisi **pür-revnaḳ** / Ditrer üstine lāle-gūn yapraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [pür-revnaḳ,]*

pür-ṣadā ét: *Sesle doldurmak.*

1.Bād-pālar ṣuheyli vü ér üni / **Pür-ṣadā étdi** cevf-i gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [pür-ṣadā ét, -di]*

pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz: *Yalvarma ve işve, cilve sesleriyle dolu.*

1.Bī-dil ü dil-rübāya ḥücre-i rāz / Ḳubbesi **pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4412). [pür-ṣadā-yı nāz ü niyāz,]*

pür-ṣafā: *Çok parlak; çok temiz, saf.*

1.Ḳubbesi çarḫ ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / Ṣuffesi **pür-ṣafā** vü dārı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [pür-ṣafā,]*

pür-ṣafā: *Mutluluk, neşe dolu.*

1.Varsa zindāna dār-ı ḫurrem éder / Ehlini **pür-ṣafā** vü bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [pür-ṣafā,]*

pür-ṣafā ol: *Huzur ve neşe dolu olmak.*

1.Rūz-i nevrūz-idi meger o zemān / **Pür-ṣafā olmış**-ıdı Mıṣr-ı cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3017). [pür-ṣafā ol, -mış, -ıdı]*

2.Āferīn ol cemāle kim anı / Görenüñ **pür-ṣafā olur** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5728). [pür-ṣafā ol, -ur]*

pür-şeb-çerāġ: *Değerli taşla dolu, mücevherle dolu.*

1.Kimi **pür-şeb-çerāġ** şan ki felek / Geldi çün kerr ü ferr-ile o melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3142). [pür-şeb-çerāġ,]*

pür-şeġab: *Fitne dolu.*

1.Pür-ṭarab dil-rübā ṣadāsı-y-ıla / **Pür-şeġab** bī-dilüñ nidāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4413). [pür-şeġab,]*

pür-şeref ét: *Şereflendirmek; manevi yücelik, ululukla doldurmak.*

1.Çün ẓuhūr étdi ḥüsn-i işraḳı / **Pür-şeref étdi** burc-i İṣḥāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 440). [pür-şeref ét, -di]*

pür-şevk ol: *Mutlulukla dolmak.*

1.**Oldı** miḥnet-serā -y-iken **pür-şevḳ** / Ṭoldı şādi vü ẕevḳ taḥt-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [pür-şevḳ ol, -dı]*

pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān: *Gezip dolaşma ve oyun oynamanın sevinci ile dolu.*

1.Biri **pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān** / Biri destūr emrine hayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 753). [pür-şevḳ-i luʿbet ü seyrān,]*

pür-şiken ol: *Kıvrım kıvrım olmak.*

1.Eşk-ile nergesi semen oldı / Ḥüsni evrāḳı **pür-şiken oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [pür-şiken ol, -dı]*

pür-şikest ét: *Kırmak, paramparça etmek.*

1.Nergesin cām-ı ḫᵛāb mest étmiş / Sünbülin ġonça **pür-şikest étmiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2420). [pür-şikest ét, -miş]*

2.Cānumı niçe büt-perest éderem / Seni dil gibi **pür-şikest éderem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [pür-şikest ét, -er, -em]*

pür-şukūfe: *Çiçek dolu.*

1.Kimisinüñ feżāsı ṭolu direm / Gūyiyā **pür-şükūfe** ṣaḥn-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [pür-şükūfe,]*

pür-tāb: *Ateşli, hararetli.*

1.Sīne **pür-tāb** dīde pür-ḫūnāb / Dédi Tebna ileyk ya tevvab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1314). [pür-tāb,]*

pür-tāb: *Eziyetli, sıkıntılı; eziyet ve keder dolu.*

1.Bunca yıldur ġamuñla **pür-tābam** / Şevḳden bī-ḥużūr ü bī-ḫābam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [pür-tābam, -am]*

pür-tāb kıl: *Ateşli, hararetli kılmak II aşk ateşiyle yakmak.*

1.**Ḳılur-iken** bu bī-dili **pür-tāb** / Zār-ıla çarḫ-ı bī-vefāya ḫitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3101). [pür-tāb kıl, -ur, -iken]*

pür-tarab: *Eğlence dolu,neşeli.*

1.**Pür-ṭarab** dil-rübā ṣadāsı-y-ıla / Pür-şeġab bī-dilüñ nidāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4413). [pür-ṭarab,]*

pür-teb: *Hararetli, ateşli.*

1.Benem ol teşne cānı **pür-teb** ü tāb / Āb-ıçun ḫāli her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [pür-teb,]*

2.Bağlasa nergesini perde-i ḫᵛāb / Hem-dem olurdı şemʿa **pür-teb** ü tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3637). [pür-teb,]*

pür-tebb ü tāb: *Sıcaklık ve hararetle dolu II ateşi çıkmış, yüksek ateşli.*

1.Gelüp üstine dāye **pür-tebb ü tāb** / Şīşe-i dīdeden ṣaçardı gül-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3319). [pür-tebb ü tāb,]*

pür-ufūnet: *Ağır kokulu II kokuşmuş.*

1.Pür-küdüret muḥîṭi merkezi dür / **Pür-ufūnet** hevāsı çeşmesi şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 896). [pür-ufūnet,]*

pür-ümmīd ol: *Ümitlenmek, umut etmek.*

1.**Oldı** ʿāşıḳ żamīri **pür-ümmīd** / Ki ṣala nūrın üstine ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [pür-ümmīd ol, -dı]*

pür-yara eyle: *Yaralamak II bir çok 'aşk yarası, ayrılık yarası açmak.*

1.Ṣabrum libāsını yine ṣad pāre eyledüñ / Tīr-i ġamuñla baġrumı **pür-yara eyledüñ** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2674). [pür-yara eyle, -dü, -ñ]*

pür-zer: *Altınla dolu (gülün ortasındaki sarı tohumlar, gonca kesesindeki altın olarak düşünülmüştür.)*

1.Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi **pür-zer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [pür-zer,]*

pür-zeyn: *Oldukça süslü, güzel bir şekilde (giyinip kuşanmış).*

1.Gördi Aʿrābī Yūsufı **pür-zeyn** / Aḥsenü'l vech-i ekḥalü'l-ʿayneyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3706). [pür-zeyn,]*

pür-zīnet: *Çok süslü II Zīnetlerle dolu.*

1.Her biri ḥūr gibi **pür-zīnet** / Ḥüsni bī-ḥadd ü ḫulḳi bī-ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2031). [pür-zīnet,]*

2.Ḫilʿat-i zer-keş-ile **pür-zīnet** / Hāy ü hūy arasında bā-heybet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5247). [pür-zīnet,]*

pür-zīver: *Süs dolu.*

1.Ol ḳadar cündi çıḳdı **pür-zīver** / Sāḥil-i Nīli ṭutdı ḳulzüm-i zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [pür-zīver,]*

püser: *Erkek evlāt, oğul (Hz. Yusuf).*

1.Vech odur géde aradan bu **püser** / Tā size ḫālī ḳala vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [püser,]*

püser: *Erkek evlat, oğul.*

1.Aḥseni olısardur ol beşerüñ / Adını Yūsuf eyleñ ol **püserüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [püserüñ, -üñ]*

2.Saña bir ḥürmet étmiş ol server / Ne birader éder anı ne **püser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [püser,]*

püşt: *Arka, sırt; bel*

1.Dīv tutsa bizümle ger küştī / Muştumuzdan dü tā olur **püşt**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 716). [püşti, -i]*

2.Ṭañ mı etse düşen ġam-ı yāra / **Püşti** aġyāra rūyı dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [püşti, -i]*

3.Rūyı dīvāra étdi **püşti** ġama / Ahı āheng édindi bu naġme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5314). [püşti, -i]*

4.İricek sīnesine zaḫm-ı dürüst / Āh kim söykemedi sīneme püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [püşt,]*

5.Dédi kim **püştüñi** ne eyledi ḫam / Dédi hecrüñ yükin çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [püştüñi, -üñ, -i]*

6.Yār aña çünki püştini vérdi / Felegüñ **püştine** şikest irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [püştine, -in, -e]*

püşt: *Dayanak, yardımcı.*

1.Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge **püşt** ü penāh / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [püşt,]*

2.Bulmadı Ḥaḳḳdan özge **püşt** ü penāh / Yüz aña ṭutdı niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [püşt,]*

3.Yazdı ʿunvān-ı nāme Bismillah / Ki odur her żaʿīfe **püşt** ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [püşt,]*

püşt tut: *Sırtını yaslamak, dayamak.*

1.**Ṭutdı püşt**in o püştede ḳadere / Ṣabra yüz ṭutdı gétmedi sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [püşt tut, -dı]*

püşt ur: *Sırtını (yere) vurmak; altüst etmek. (Karmaşa, kargaşa ḥālinde olmak bağlamında.).*

1.Geh ḳara yére **püşt urur** geh rūy / Seyr éder bi-ḳarār sūy-be sūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [püşt ur, -ur]*

püşte: *Yığın, tepe.*

1.Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Ṭutdı bir **püşte** üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [püşte,]*

2.Ṭutdı püştin o **püştede** ḳadere / Ṣabra yüz ṭutdı gétmedi sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [püştede, -de]*

3.Eyleyüp bu duʿā'yı oldı revān / Vardı bir **püşte** üzre çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [püşte,]*

4.Ṭutdı bir **püşte** püştini me'vā / Fikri Yūsufda ẕikri vā-esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [püşte,]*

5.Çün demedler yıġıldı küşte gibi / Ṭoldı ṣaḥrāya kūh ü **püşte** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [püşte,]*

püşte-i ḫāk: *Toprak yığını; mezarın üstündeki toprak yığını.*

1.Gördi mestūr olup o gevher-i pāk / Yoḳ nişānı meger ki **püşte-i ḫāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [püşte-i ḫāk,]*

püşt-i ḥasūdı şikest et: *Haset edenlerin, kıskançların belini kırmak. (Haset edenleri çaresiz bırakmak bağlamında.)*

1.Yūsufa irdi çün bu ḳuvvet-i dest / **Étdi püşt-i ḥasūdı** ġuṣṣa **şikest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [püşt-i ḥasūdı şikest et, -di-ı]*

püşt-i pā: *Ayak tabanı.*

1.Çün Zelīḫā éde ol aya naẓar / Yūsuf eylerdi **püşt-i pāya** naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [püşt-i pā, -y, -a]*

püştini vér: *Sırtını vermek, yaslanmak; dayanmak, güç kuvvet almak.*

1.Yār aña çünki **püştini vérdi** / Felegüñ püştine şikest irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [püştini vér, -di]*

pūte: *İçinde maden eritilen kap, pota.*

1.Anı ġam **pūtede** eritmiş-idi / Ḳalbini eyle ḫāliş itmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5609). [pūtede, -de]*

pūyān: *Koşma, hızlı hızlı yürüme.*

1.ʿAzm édüp çāha cümlesi **pūyān** / Sürdiler yüzlerini ḫāke revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1599). [pūyān,]*

R-r

rab: *Allah.*

1.Yarlıġa ol ḫaṭāları yā **Rab** / Ḳıl vefā bu cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [rab,]*

2.Yarlıġa ol ḫaṭāları yā Rab / Ḳıl vefā bu cefāları yā **Rab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [rab,]*

rabb-i celīl: *Şan ve şerefi yüce olan terbiye edici Allah.*

1.Dédi iy nūr-i ḫānedān-ı Ḫalīl / Saña étdi selām **Rabb-i Celīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 925). [rabb-i celīl,]*

rabb-i dānā: *Her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan Allah.*

1.Ben utanman Ḫudā-yı binādan / Ḥayy u Ḳayyūm u **Rabb-i dānā**dan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4540). [rabb-i dānā, -dan]*

Rabb-i Ḥakīm: *Gereğince hikmet sahibi olan Allah.*

1.Bunca ḫüsn-ile anı **Rabb-i Ḥakīm** / Étdi bir ḫōş kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 592). [rabb-i ḥakīm,]*

rabb-i ʿizzet: *Şanı yüce Allah.*

1.Pāk ḳulında bu muḳarrerdür / **Rabb-i ʿizzet** mucīb-i mużṭardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5159). [rabb-i ʿizzet,]*

2.Geldi çün ʿālem-i şehādete ol / Yalvarup dédi **Rabb-i ʿizzete** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [rabb-i ʿizzet, -e]*

3.Dilerem belki **Rabb-i ʿizzetden** / Ki geçe luṭf édüp bu ẕilletden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [rabb-i ʿizzet, -den]*

4.Ẓāhir oldı hezār şevket-ile / Ẕikr ü tesbiḥ **Rabb-i ʿizzet'ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6115). [rabb-i ʿizzet, -ile]*

5.Dileseñ nʿola **Rabb-i ʿizzet**den / Bir ʿaṣā vèrse bāġ-ı cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 599). [rabb-i ʿizzet, -den]*

6.İy ʿazīz étme **Rabb-i ʿizzet**-içün / Bize ḥabs ü belā bu töhmet-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780). [rabb-i ʿizzet, -içün]*

7.**Rabb-i ʿizzet** kelāmını söyler / Ḥamd édüp aña nāmını söyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5045). [rabb-i ʿizzet,]*

rabb-i münṭaḳim: *Suçluları hak ettikleriyle cezalandıran, intikam alan Allah.*

1.Añmayan **Rabb-i münṭaḳim** ḥaẕerin / Yād éder mi vaṣiyyet-i pederin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 990). [rabb-i münṭaḳim,]*

raʿd: *Gök gürültüsü.*

1.Ṭoldı bir dem içinde altı cihāt / **Raʿd** u berḳ u ṣavāʿiḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [raʿd,]*

2.Düşmene ḫār u dōst destine gül / Naʿrada **raʿd** u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [raʿd,]*

3.Gök demür géyici ḳara yüzlü / **Raʿd** āvāzlu yıldırım gözlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2004). [raʿd,]*

rāfi-ü'd-derecāt: *Dereceleri yükselten II Allah.*

1.Ḳadrüme oldı **rāfi-ü'd-derecāt** / ʿizzetüm manṣıbına oldı berāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2915). [rāfi-ü'd-derecāt,]*

rāfiʿü'l-aʿlām: *Bayrakları, sancakları yükselten.*

1.Birisi pādşāh-ı kişver-i Şām / Camiʿü'l-ceyş ü **rāfiʿü'l-aʿlām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2830). [rāfiʿü'l-aʿlām,]*

raġbet: *İstek, arzu.*

1.Ṭoldı ḳalbi ṣafā dıraḫşından / Éndi yüz **raġbet**-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [raġbet-ile, -ile]*

2.Efser ursa serine ʿizzet-ile / Farḳın öpüp dér-idi **raġbet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [raġbet-ile, -ile]*

raġbet eyle: *İstemek, beğenmek, istekle karşılamak.*

1.Serçe ṣanup anı o bī-devlet / Uçurur elden **eylemez raġbet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3444). [raġbet eyle, -mez]*

rāġıb: *Rağbet eden, beğenen, istekli.*

1.Görmeyen görmesine ṭālib-idi / Bir nefes ṣoḥbetine **rāġıb**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2270). [rāġıb-ıdı, -ıdı]*

2.Dédi çün aña böyle ṭālibsiz / Görmesine bu deñlü **rāġıbsız** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221) [rāġıbsız, -sız]*

3.Ki bular kāẕib-imiş evvelden / Ḥīleye **rāġıb**-ımış evvelden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5902). [rāġıb-ımış, -ımış]*

rāġıb ol: *Rağbet etmek II istekli olmak, istemek.*

1.Mālik öñince ḥācib olmış aña / Cümle ḫidmetde **rāġıb olmış** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2141). [rāġıb ol, -mış]*

2.Gūş édüp bu nidāyı her ṭālib / **Oldı** dīdār görmege **rāġıb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [rāġıb ol, -dı]*

rāh: *Yol; güzergah.*

1.Bilse ger Kaʿbe-i murādına **rāh** / Olur-ıdı ṣafā-y-ıla hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2580). [rāh,]*

2.Ol ki kibr ü riyāya éde nigāh / Ḥażret-i Kibriyāya bulmaya **rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [rāh,]*

3.Merkebin çāha sürdi ol āgāh / Bildi kim andadur murādına **rāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [rāh,]*

4.Kendü destümle kör édüp gözümi / **Rāhdan** çāha ṣalmışam özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [rāhdan, -dan]*

5.Manẕarı **rāh** ümīdi luṭf-i İlāh / Hem-nişīni fiġān u hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [rāh,]*

6.Şevḳı cūş eyledükce geh gāhī / Yüzin urup öperdi ol **rāhı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [rāhı, -ı]*

7.Gileciler gibi ṭurup **rāha** / Muntaẕır oldı maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5429). [rāha, -a]*

rāh: *Yol; usul, tarz.*

1.İş güç olsa aña kefīl gerek / **Rāh** çün ṣa'b ola delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [rāh,]*

rāh bul: *Yol bulmak, ulaşmak.*

1.Sırr-ı tevḥīde **buldılar** çün **rāh** / Dédiler Lā ilahe illāllah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4175). [rāh bul, -dı, -lar]*

rāh gözed: *Yol gözlemek II beklenen birinin yolunu gözlemek.*

1.**Gözedüp** çeşm-i intiẓār-ıla **rāh** / Ki ḳaçan ire devlet-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3114). [rāh gözed, -üp]*

rāh ol: *Yol olmak; bir amaca, bir gayeye götürmek.*

1.Her ne yol kim bu ḳavme **olmaya rāh** / Gétmezem ben aña ma'āẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [rāh ol, -ma, -y, -a]*

rāḥat: *Huzur, mutluluk; gönül huzuru.*

1. Şiddet olmasa **rāḥatın** bilmez / Ḳadre irişse ḳıymetin bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [rāḥatın, -ın]*
2. Olmaġ-ıçun göñülde **rāḥatlar** / Ṭoldı yér sīnesi cerāḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [rāḥatlar, -lar]*
3.Degşürüp **rāhat** ü şafā döşegin / Béline baġladı ṭaleb ḳuşaġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [rāhat,]*
4. Ġam-güsārım senüñ cemālüñ-idi / Cānumuñ **rāḥatı** viṣālüñ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1141). [rāḥatı, -ı]*
5. Cānınuñ sıḥḥati cemāli-y-idi / Göñlinüñ **rāḥatı** viṣāli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2600). [rāḥatı, -ı]*
6. Kalmadı cān ü serde **rāḥat** ü hūş / Heme hem-dem belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [rāḥat,]*
7. Vérdi ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene cān cāna **rāḥat** ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [rāḥat,]*
8. Dilde rāhat mı bula ʿāşıḳ-ı zār / Dār-ı dil-dārı görse bī-dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4950). [rāhat,]*
9. Ne ʿaceb **rāḥat-ıçun** ol aya / Gün-iken günligi vérür sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [rāḥat-ıçun, -ıçun]*

rāḥat: *Rahat, huzurlu.*

1.Yürürem ḥasretiy'le āvāre / Yatmazam **rāḥat-ıla** bir pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [rāḥat-ıla, -ıla]*
2. Nergesi ḫᵛāb édince **rāḥat**-ıla / Söyler-idi şeker ḥikayet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3636). [rāḥat-ıla, -ıla]*

rāḥat-ı dey: Kışın rahatı, huzuru

1.Āteşi gör ki oldı rāḥat-ı dey / Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 20). [rāḥat-ı dey,]*

rāḥat: *Geniş.*

1.Tāḳ-ı rengīni ṣan ki ḳavs-i ḳuzaḥ / Sāḥati **rāḥat** ü feżāsı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [rāḥat,]*

rāḥat bul: *Rahata kavuşmak, sıkıntılarından kurtulmak, huzura ermek, rahatlamak.*

1.Nice **rāḥat bulam** bu ḫār üzre / Ola mı dil ḥużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [rāḥat bul, -am]*

rāhat éli: *Rahatlık yurdu; ahiret yurdu.*

1.Dédi ben gédicek bu ʿālemden / **Rāhat éline** menzil-i ġamdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6153). [rāhat éli, -n, -e]*

rāhat ét: *Rahatlatmak; rahat etmesini sağlamak.*

1.Dilerem ḳoma tāb içinde beni / **Rāḥat ét** cāme-ḫāb içinde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [rāḥat ét,]*

rāhat olma: *Rahat olmamak; huzursuz olmak.*

1.Eyle sevdi anı dil ü cānı / **Rāḥat olmazdı** görmese anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [rāḥat olma, -z, -dı]*

rāhat ol: *Rahat olmak; huzur bulmak.*

1.**Rāḥat olmaġ**-içun o rūḥ-ı güzīn / Aña bir ḥücre eyledi taʿyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [rāḥat olmaġ, -ıçun]*

rāḥat vér: *Huzur vermek, rahat vermek.*

1.Cāna **rāḥat vérici** ber yér-idüñ / Ġabġabumdan eger şemer yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [rāḥat vér, -ici]*

rāḥat-ı cān: *Gönül huzuru; manevi huzur.*

1.Ḥāṣıl etmege **rāḥat-ı cānı** / Eyledi geşt deşt-i Kenʿānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1227). [rāḥat-ı cān, -ı]*

1.İy şeb-i ġamda şemʿ-i ḫandānum / Éki ʿālemde **rāḥat-ı cānum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4224). [rāḥat-ı cān, -um]*

1.Ḫᵛāb getdi gözi pür-āb oldu / **Rāḥat-ı cān** ḫayāl-i ḫᵛāb oldu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2463). [rāḥat-ı cān,]*

rāḥat-ı rūḥ vér: *Ruhunu rahatlatmak; rahata kavuşmak.*

1.Bu beşāret çün irdi Yaʿḳūba / **Rāḥat-ı rūh vérdi** Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [rāḥat-ı rūh vér, -di]*

rāḥat-nümā: *Gönülleri rahat ettiren.*

1.Āḫir ola zemīn-i Mışra ʿazīz / Ola **rāḥat-nümā** vü dad-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 467). [rāḥat-nümā,]*

rāḥatü'l-ervāḥ: *Ruhları rahatlatan.*

1.Keffi ʿuşşāḳa **rāḥatü'l-ervāḥ** / Barmaġı dil kilidine miftāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [rāḥatü'l-ervāḥ,]*

rāh-ı cūd: *Kurtuluş, selamet yolu.*

1.**Rāḫ-ı cūdın** Ḥaḳḳ etdi çün meftūḥ / Oldı Cūdī makarr-ı keştī-yi Nūḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 174). [rāḫ-ı cūd, -ın]*

rāh-ı ḍalāl: *Sapıklık, dalalet yolu.*

1.Ḥāli ḥīle maḳāli fitne vü al / Ṭavrı cevr ü ṭarīḳı **rāh-ı ḍalāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [rāh-ı ḍalāl,]*

rāh-ı devlet: *Saadet, mutluluk yolu.*

1.**Rāh-ı devletde** her ki gence ire / Ṣaklamasa hezār rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [rāh-ı devlet, -de]*

rāh-ı dīn: *Din yolu; Hak yol.*

1.Sözi anlara **rāh-ı dīnden**-idi / Fekk-i şekk étmege yaḳīnden-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4150). [rāh-ı dīn, -den, -idi]*

rāh-ı gürīz: *Kaçış yolu.*

1.Cennet āhūsı gibi şıçradı tīz / Her ḳapudan açıldı **rāh-ı gürīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [rāh-ı gürīz,]*

rāh-ı ḥakīkat: *Hakikat yolu; Allah'ın yolu.*

1.Köprüsinden geçüp mecāzuñ o dem / Başdı **rāh-ı Ḥaḳīḳat** üzre ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [rāh-ı ḥaḳīḳat,]*

rāh-ı Ḥakk: *Allah'ın yolu; sırat-ı müstakim.*

1.Buña geldiyse nūrdan ḳandīl / Olur ol **rāh-ı Ḥaḳḳa** nūr delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1056). [rāh-ı ḥaḳḳ, -a]*

rāh-ı ḥükm-i cānān: *Sevgilinin istek, arzu yolu; sevgilinin istekleri, arzusu.*

1.Ṣapmadı **rāh-ı ḥükm-i cānāndan** / Ṣapan étdürdi rişte-i cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3839). [rāh-ı ḥükm-i cānān, -dan]*

rāh-ı ʿişmetden ırma: *Doğru yoldan ayırmamak.*

1.Umaram luṭf-ı Rabb-i ʿizzetden / Beni **ırmaya rāh-ı ʿişmetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3993). [rāh-ı ʿişmetden ırma, -y, -a]*

rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā ol: *Ahiret menzilinin yolu olmak, ahiret yurdunun yolu olmak.*

1.Anı bilmez misin ki bu dünyā / **Oldı rāh-ı menāzil-i ʿuḳbā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1283). [rāh-ı menāzil-i ʾuḳbā ol, -dı]*

rāh-ı Mışr: *Mısır ülkesinin yolu.*

1.Ṭayy édüp **rāh-ı Mışrı** nāme gibi / Burca ʿazm étdiler ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [rāh-ı Mışr, -ı]*

rāh-ı rāḥat: *Rahat, huzur veren yol.*

1.Ṣāġar-ı sümmi rākibine revān / **Rāḫ-ı rāḥat** vérürdi olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5387). [rāḫ-ı rāḥat,]*

rāhib-i ehl-i deyr: *Kilisede kalan rahip.*

1.Bunlar ol şerri ḫayr añladılar / **Rāhib-i ehl-i deyr** añladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [rāhib-i ehl-i deyr,]*

rāḥil: *Hz. Yakub'un eşi (Hz. Yusuf'un annesi)*

1.Biri **Rāḥil** ü biri Leyyā nām / Ékisi daḫi ḥüsn içinde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [rāḥil,]*

2.Géçdi bu ḥālet üzre bir niçe yıl / ʿĀḳir o**l**dı toġurmadı **Rāhīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [rāhīl,]*

3.Çünki Kenʿaña geldi İsrā'īl / Yüklü oldı o yıl yine **Rāḥil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [rāḥil,]*

4.Sebep eyledi vaẓʿ-ı ḥamli Celīl / Rıḫlet étdi bu ḫaneden **Rāḫīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [rāḫīl,]*

5.Baʿżılar dér ki öldi çün **Rāḫīl** / Yūsufa dāye aldı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [rāḫīl,]*

6.Düşdi **Rāḫīl** üzre rāhileden / Ayrılup ḳaldı anda ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [rāḫīl,]*

7.Oldı bunlar çü geçdi bir nice yıl / Ḥāmile oldı Yūsufa **Rāhīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [rāhīl,]*

rāhile: *Deve, yük devesi, yük hayvanı.*

1.Düşdi Rāḫīl üzre **rāhileden** / Ayrılup ḳaldı anda ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [rāhileden, -den]*

raḫīm: *"Ahirette mümin kullarına acıyan, merhamet eden" anlamında esma-i Ḥüsnadandır.*

1.Sen dér-idüñ kerīm ilāhum var / Ehl-i cürme **raḫīm** ilāhum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [raḫīm,]*

2.Dilerem senden iy **Raḫīm** ü Ġafūr / Ki beni Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [raḫīm,]*

rahimallah emrien 'arfih: *Allah tanıdığı kişiye merhamet eder.*

1.**Rahimallah emrien 'arfih** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 2316). [rahimallah emrien 'arfih,]*

rahm: *Ana rahmi; anne karnı.*

1.Ṣabr-ıla **raḫm** içinde ḳaṭre menī / Ravża-i ḥüsnüñ oldı yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [raḫm,]*

rahm ét: *Merhamet etmek, acımak.*

1.Pederi **raḫm édüp** Zelīḫāya / Ṭurdı ʿahdine başladı rāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [raḫm ét, -üp]*

2.**Raḫm édüp** gel ḳoluñı boynuma aṣ / Zaḫmdan tā ki boynum ola ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [raḫm ét, -üp]*

rahm ét: *Merhamet etmek; acımak, şefkat göstermek.*

1.Nitekim baña **rahm édüp** Yaʿḳūb / Ḥāṣıl oldı bu dem ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [rahm ét, -üp]*

2.Aḳribā **raḫm édüp** o bīmāra / İledürler o yére tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [raḫm ét, -üp]*

3.Ẓulm édüp bī-dırīġ maẓlūma / **Raḫmı étdüñ** dırīġ maḥrūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5056). [raḫm ét, -dü, -ñ]*

raḫmān: *"Kāfir-mümin ayırmadan yarattığı bütün varlıklara merhamet eden, nîmet veren." anlamında esmā-i Ḥüsnādandır.*

1.Çünki ḫalḳ étdi Ādemi **Raḫmān** / Étdi ʿaynına nūrını iḥsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 447). [raḫmān,]*

2.Çün irişdi murāda ol ḥayvān / Yüz urup Ḥaḳḳa dédi ya **Raḫmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [raḫmān,]*

3.İʿtiraf édicek anı **Raḫmān** / Faẕl-ıla cennetine süre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6071). [raḫmān,]*

4.Baña çoḳ raḥmet irdi **Raḫmāndan** / Ki ḫalāṣ étdi bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [raḫmāndan, -dan]*

raḫmāni: *Rahman'a ait; Allah'tan gelen, her hususta hayırlı olan.*

1.Ḳavli ʿİbrānī fiʿli raḫ**mānī** / Rūyı rūḥāni būyı reyḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [raḫmānī,]*

raḫmet: *Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi; bağışlayıcılığı.*

1.**Raḫmeti** kim nefesde ḫōş demdür / Müstevā añaʿarş-ı aʾẓamdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 12). [raḫmeti, -i]*

2.**Raḥmetinden** véreli baña vücūd / Éderem ḥażreti öñinde sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4534). [raḥmetinden, -i, -n, -den]*

3.Cānumı **raḥmetüñe** iġrak ét / Zümre-i sāliḥīne ilḥāḳ ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6182). [raḥmetüñe, -+üñ, -+e]*

4.Kesmeñ ümmīdi luṭf-ı Raḥmāndan / Tā size **raḥmet** irişe andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [raḥmet,]*

5.Ol géce Rūḥ-ı Ḳudsa Ḥażretden / Emr olup **yéri** yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [raḥmetden, -den]*

6.K'iy nidā-yı żamīri gūş édici / **Raḥmeti** nāleler ḫamūş édici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3685). [raḥmeti, -i]*

7.**Raḥmet** iner añılsa çün ṣuleḥā / Var ḳıyāṣ ét bu ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [raḥmet,]*

raḥmet: *Merhamet; lütuf, ihsan.*

1.Ḥaḳḳ déye **raḥmetümle** bu ḳulum / ʿAdne varsun ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [raḥmetümle, -üm, -le]*

2.Baña çoḳ **raḥmet** irdi Raḥmāndan / Ki ḫalāṣ étdi bend ü zindāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [raḥmet,]*

3.Yüz urup yā İlāhi **raḥmet-içün** / Dilerüz ol vüṣūli sāʿat-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [raḥmet-içün, -içün]*

4.Bizi de vāṣıl eyle **raḥmetüñe** / Lāyıḳ eyle cinān-ı ḳurbetüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6125). [raḥmetüñe, -üñ, -e]*

raḥmet ét: *Rahmet etmek, bağışlamak, merhamet etmek.*

1.Cān véren ins ü cāna bī-minnet / **Raḥmet étmege** ala mı rişvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [raḥmet ét, -meg, -e]*

raḥmet eyle: *(Allah) Rahmet etmek, bağışlamak, merhamet etmek.*

1.Dédi yā ehl-i Mıṣr oluñ āgāh / Ki size **raḥmet eyledi** Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [raḥmet eyle, -di]*

2.Naẓar ét yā İlāhī şeybetüme / **Raḥmet eyle** benüm bu riḳḳatüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [raḥmet eyle,]*

raḥmet ol: *Merhamet edilmek II bolluk, bereket bulmak.*

1.Her ki maẓlūma fıʿli şefḳat ola / Rūz-ı zaḥmetde aña **raḥmet ola** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [raḥmet ol,]*

raḥmet ol: *Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.*

1.İy éki cihāna **raḥmet olan** / Oldı keremüñ ḳamuya matmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 389). [raḥmet ol, -an]*

raḥmet ol: *(Bir kimseye merhamet etmesi ve bağışlaması için) Allah'a duā etmek, Allah'ın rahmetini temenni etmek.*

1.Tā olam Ḥaḳḳ emānetine emin **/ Raḥmet olsun** aña ki dér āmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 162). [raḥmet ol, -sun]*

raḥmete gét: *Rahmete gitmek; vefat etmek, ölmek.*

1.Dédiler **gétdi raḥmete** Yūsuf / Göçdi ṣaḥrā-yı Cennete Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6228). [raḥmete gét, -di]*

raḥmete yit: *Rahmete erişmek, kavuşmak.*

1.Ādeme düşdi meskenet étdi / Faḳrını bildi **raḥmete yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1972). [raḥmete yit, -di]*

raḥmet-i Allāh: *Allah'ın rahmeti, merhameti.*

1.Sen de atdan nüzūl ḳıl iy şāh / Tā nüzūl éde **raḥmet-i Allāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [raḥmet-i allāh,]*

raḥmet-i feyyāẕ: *Feyiz, bereket ve bolluk veren Allah'ın rahmeti.*

1.Ḫalḳdan çünki eyledi iʿrāż / Ėtdi iḳbāl **raḥmet-i feyyāẕ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5871). [raḥmet-i feyyāẕ,]*

raḥmet-i hāṣ ét: *(Allah) hususi rahmetiyle muamele etmek.*

1.Çünki maẓlūma **éde raḥmet-i ḫāṣ** / Ẓulm-i ẓālimden éder anı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 414). [raḥmet-i ḫāṣ ét, -e]*

raḥmet-i raḥīm: *Rahim olan Allah'ın rahmeti, merhameti.*

1.Her ki yād etdi nām-ı Raḥmānı / Ṭoyladı raḥmet-i Raḥīm anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). *[raḥmet-i raḥīm,]*

rahş: *Gösterişli, güzel at.*

1.Ṭoldı ḳalbi ṣafā dıraḫşından / Éndi yüz raġbet-ile **raḫşından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [raḫşından, -ı, -n, -dan]*

2.Yére zaḫm urduġınca naʿl-ile **raḫş** / Keff-i üştür olurdı merhem-baḫş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3125). [raḫş,]*

3.Laʿl-i naʿl oldı seng-ile āhen / **Raḫşlar** ayaġı dıraḫşān-efgen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [raḫşlar, --lar]*

rahş sür: *At sürmek II yola çıkmak.*

1.On éki biñ dilīr-ile derḥāl / **Sürdi raḫşın** nite ki Rüstem-i Zāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2002). [raḫş sür, -di]*

rahşān: *Parlayan, parlak.*

1.Gevher-i pāküme olar kāndur / Aḫterüm anlaruñla **raḫşāndur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4461). [raḫşāndur, -dur]*

rahşān ét: *(Marifet güneşini) parlatmak, aydınlık hâle getirmek; bilinmeyenleri ortaya çıkarmak.*

1.Dédi şeh aña derde dermān ét / Āftāb-ı yaḳīni **raḫşān ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5176). [raḫşān ét,]*

rahş-ı rüstem: *Rüstem'in atı (Rüstem: Şark edebiyatında kuvvet ve cesaretin timsali olarak bilinen ve Zaloğlu Rüstem diye veya "Rüstem-i Sistanī" namıyla meşhur İranlı bir kahramandır.).*

1.Var-ıdı Yūsufuñ bir ayġırı cüst / **Raḫş-ı Rüstem** gibi hünerde dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [raḫş-ı rüstem,]*

rahş-i tāzī: *Hızlı koşan güzel at.*

1.Oldı bir **raḫş-i tāzī** üzre süvār / Bād-i ṣubḥ üzre verd-i sürī-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [raḫş-i tāzī,]*

raht: *Her türlü eşya, malzeme; mal, mülk.*

1.Ne ġam-ı ẕemm ne ārzū-yi senā / Étdi bu **raḫti** cümleten yaġma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5120). [raḫtı, -ı]*

2.Medyenüñ kārbānı Mışra meger / **Raḫt** ü baḫt-ıla eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [raḫt,]*

3.Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı o bād / Tar-mar étdi niçe **raḫtı** o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [raḫtı, -ı]*

raḫt: *At takımı, eyer takımı.*

1.Üştür-i baḫt üzre taḫt étdi / Devlet ü baḫtı aña **raḫt** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [raḫt,]*

rāʿiyān-ı ümmet: *Ümmetin çobanları; Peygamberler (Koruyan, gözeten, himaye eden bağlamında mecazen çoban olmak.)*

1.Enbiyā **rāʿiyān-ı ümmetdür** / Pes şubānlıḳ bulara ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3836). [rāʿiyān-ı ümmet,]*

ra'iyyet: *Bir hükümdar idaresinde olanlar, birinin idaresine bağlı olanlar; devletin idaresindeki umum insanlar, ḥālk.*

1.Cümle eṭrāf vüsʿate irdi / Her **ra'iyyet** ri'āyete irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [ra'iyyet,]*

2.Eger olmasa baḫt u devlet-i şāh / Ne **ra'iyyet** muṭīʿ olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [ra'iyyet,]*

3.Her sipāhīsi devlete irişür / Her **ra'iyyet** ri'āyete irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [ra'iyyet,]*

rakam: *Yazı; harfleri, sayıları gösteren işaret.*

1.Yādına gelse ṭāliʿi **raḳamı** / Ḫaṭ çekerdi yüzine on ḳalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2749). [raḳamı, -ı]*

raḳam: *Yazı; alın yazısı.*

1.Çün yazılmışdı alnuma bu **raḳam** / Ne ḳılam çünki oldı ceff-i ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3284). [raḳam,]*

raḳam çekil: *Yazı yazılmak II yazılmak.*

1.Çün ḳażā levḥine **çekildi raḳam** / Bunda yazıldı niçe mīr-i ʿalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712). [raḳam çekil, -di]*

raḳam ét: *Yazmak; çizmek, resmetmek.*

1.Barmaġın baʿżı ḳaṭʿ édüp çü ḳalem / Dōst naḳşın göñülde **étdi raḳam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4762). [raḳam ét, -di]*

rakam ol: *Yazılmak, çizilmek (Allah'ın kudret eliyle bütün kâinatı adeta kalemle yazmış, çizmiş gibi sanatlı yaratması bağlamında.)*

1.Naḳş-ı ekvāna andan **oldı raḳam** / Anuñ içün denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 170). [raḳam ol, -dı]*

rakīb: *Başkaları; yabancı.*

1.Görmedi şeh velī bu hāli muṣīb / Ki ḥabībe bedel olına **raḳīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [raḳīb,]*

rākib: *Binici, binen; at binicisi.*

1.Ṣāġar-ı sümmi **rākibine** revān / Rāḥ-ı rāḥat vérürdi olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5387). [rākibine, -i, -n, -e]*

rakḳās: *Oynayan, dans eden.*

1.Sine deffāf oldı cān **raḳḳās** / Dilde dildār-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [raḳḳās,]*

2.Cānı pür-intiẓār ṣoḥbet-i ḫāṣ / Perde-i sīnede dili **raḳḳāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5546). [raḳḳāṣ,]*

raḳs ét: *Dans etmek; dönmek, oynamak.*

1.Göñli oldı güşāde nāme gibi / Ẕevḳden **raḳs éder** ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [raḳs ét, -er]*

raksa gir: *Dans etmek, coşku ve heyecan ile çeşitli hareketlerde bulunmak.*

1.Çenge çeng urdı Rūmī çengīler / **Raḳsa girdi** büt-i Firengiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3033). [raḳsa gir, -di]*

rām: *İtaat eden, boyun eğen.*

1.Milk-i Maġribde var-ıdı bir şāh / **Rām**-ıdı buyruġına milk ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [rām-ıdı, -ıdı]*

2.K'iy felek rifʿat ü melek-āyīn / **Rāmdur** emrüñe zemān u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [rāmdur, -dur]*

rām eyle: *İtaat ettirmek, boyun eğdirmek.*

1.Züḥālüñ menzilini bām eyler / Emrine niçe sa'dı **rām eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [rām eyle, -r]*

rām ol: *Uymak, boyun eğmek; emrine itaat etmek*

1.Ol melek dīve **rām olup** nā-çār / Ḳıldı āh ü fiġān-ıla reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [rām ol, -up]*

2.Vācib oldur baña ki her anda / **Rām olam** aña cümle fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [rām ol, -am]*

3.Luṭf édüp olsañ iy perī rāmum / **Rāmum olurdı** ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [rām ol, -sa, -n]*

4.Dédi evvel ki iy dil-ārāmum / **Rāmum olmaz** ṭapuñsuz ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [rām ol, -maz]*

5.Mürġ-i vaḥşī **olur** mı ādeme **rām** / Ḳafes içinde étmese ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4774). [rām ol, -ur]*

6.Çün Zeliḫāya bu ġazāl-i ḫalīl / **Olmadı rām** oldı cānı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [rām ol, -ma, -dı]*

7.Luṭf édüp **olsañ** iy perī **rāmum** / **Rāmum olurdı** ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [rām ol, -ur, -dı]*

8.Dédi kim **rām ola** dil-ārāmuñ / Laʿli leb-ber-leb eyleye cāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4991). [rām ol, -a]*

ramaḳ: *Hayat kalıntısı, vücutta sadece nefes alacak kadar kalan hayat.*

1.Cān daḫi tende bir **ramaḳ** oldı / Şevḳden gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [ramaḳ,]*

raʿnā ol: *Güzel, hoş, latif olmak.*

1.Serv **raʿnā olup** çü ser-keş olur / Tīşe ḍarbın yér āḫir āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [raʿnā ol, -up]*

rāst: *Doğru, düzgün.*

1. **Rāstem** n'ola güccüg-ise yaşum / Ṭoġrıyam n'ola egri-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [rāstem, -em]*

2.Dédi duḫter kec olsa ger bu ḫayāl / **Rāstlar** ḳāmetin ḳılur mıdı dāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2590). [rāstlar, -lar]*

3.Dédiler bizi **rāst** ṣanmazsın / Gürg yédi dérüz inanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [rāst,]*

4.Devlet erkānınuñ bir ulusını / **Rāst** tedbīr ü nīk-ḫūlısını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2879). [rāst,]*

5.Ḳısmet olmasa dil bulur mı murād / **Rāst** esmez hemīşe yilkene bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [rāst,]*

6.Lāmelifden çıḳup elif gibi **rāst** / Étdi Ḥaḳḳdan ḫalāṣını der-ḥᵛāst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4544). [rāst,]*

7.Tāze sūsen gibi çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı **rāst** bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [rāst,]*

8.ʿAvratın **rāst** ṣandı kec sözden / Gözi görmezdi gibi boynuzdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [rāst,]*

9.Daḫi ʿālemde bilmedin çep ü **rāst** / Oldı cānında cümle ʿışḳ işi rast *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [rāst,]*

10.**Rāsti** geldi çün bu serv-i revān / İstevi'l-ma' dilde oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [rāsti, -i]*

11. **Rāst** ḳaddini görmedin ʿuṣṣāḳ / Ṭoldı ʿuṣṣāḳı Isfehān ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [rāst,]*

12.Rāst-ısa ṭapuñda ʿışḳ-ıla lāf / Étme iy serv muḳteżāma ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [rāst-ısa, -ısa]*

rāst: *Doğru, gerçek, hakiki.*

1. **Rāstdur** her hünerde fāyiḳdur / Meclis-i pādşāha lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5122). [rāstdur, -dur]*

rāst: *Doğrusu, gerçekten.*

1.Dilemen **rāstı** celīsüñ olam / Perde içre nühüft enīsüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4379). [rāstı, -ı]*

rāst: *Doğru; sözün doğrusu, hakikati.*

1.**Rāst** ḳavl-i nevā-yı ḳıṣṣa-i rāz / Vérdi andan bu resme ḫōş-āvāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4403). [rāst,]*

2.**Rāstdur** kec degül inan ḫaberüm / Ver ne üşde ḳılıcuñ üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [rāstdur, -dur]*

rāst ét: *Doğru ve düzgün ḥāle getirmek, düzeltmek.*

1.**Rāst édüp** ḳamu vefā-sāzın / Düzdiler iʿtiẕār āvāzın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [rāst ét, -üp]*

rāst gel: *Tesadüf etmek; karşılaşmak, rastlamak.*

1.Ṭaşra çıḳduḳda ḫāneden o temīz / **Rāst geldi** gürūhı-y-ıla ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580). [rāst gel, -di]*

rāst ḳavl: *Doğru söz, II doğru sözlü, dürüst.*

1.**Rāst ḳavlem** nedeñlü küçek-isem / Utanasın dem ola gerçek-isem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 980). [rāst ḳavl, -em]*

rāst ol: *Uygun düşmek, doğru olmak.*

1.Yaz göñül levḥine bu ḳavli temām / **Rāst olmaz** muḫālif olsa kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [rāst ol, -maz]*

2.Ḳul démek serv-i nāz-perverde / **Rāst olmaz** sizüñ gibi merde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [rāst ol, -maz]*

rāst ol: *Doğru, dürüst (kimse) olmak.*

1.**Rāst olan** bahāne-sāz olmaz / Merdüm-i ḥīle rāst-bāz olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4492). [rāst ol, -an]*

rāst ol: *Doğru, gerçek olmak.*

1.**Rāst olsa** ġamı Zelīḫānuñ / Gelmez-idi bu kec sözi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [rāst ol, -sa]*

rāst ol: *Doğru, dürüst olmak; iyi, güzel olmak.*

1.Daḫi ʿālemde bilmedin çep ü rāst / **Oldı** cānında cümle ʿışḳ işi **rast** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5587). [rast ol, -dı]*

rāst söyle: *Doğru söylemek.*

1.Kec gelürse bu ḳavl-i pāk saña / Rāst söyler dehān-ı çāk saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [rāst söyle, -r]*

rāst-bāz ol: *Doğru ve düzgün davranmak.*

1.Rāst olan bahāne-sāz olmaz / Merdüm-i ḥīle **rāst-bāz olmaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4492). [rāst-bāz ol, -maz]*

rāst-gū-yi hikāyet-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un hikayesini doğru şekilde anlatan (kimse), ravi.*

1.**Rāst- gū-yi hikāyet-i Yūsuf** / Bülbül-i şerḥ-i ʿişmet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

124, Beyit 4190). [rāst-gū-yi hikāyet-i Yūsuf,]

rāstī: *Doğrusu, gerçekten.*

1.Ne yére baṣsa pāy o zibā-ḳad / **Rāstī** eylerem o yére ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [rāstī,]*

rāstlik: *Doğruluk.*

1.**Rāstlikten** o bende kim ola pīç / Hīçe ṣat ṭutma anı ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [rāstlikten, -ten]*

2.Deheni gibi gördi sözleri hīç / **Rāstlik** ḥāletini añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [rāstlik,]*

rāstlıḳ rāhı: *Doğruluk yolu; apaçık, dosdoğru ve hak yol.*

1.**Rāstlıḳ rāḫı** üzre ol ḫāme / Kemerin muḥkem etdi İslāma (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 171). [rāstlıḳ rāḫı, ı]

rāvi: *Hikāye anlatıcısı, rivayet eden; bilgi veren.*

1.Hem Riyālūn ü Yeşbaḥr ü Lāvī / Biri Rūbīl böyle dér **rāvī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [rāvī,]*

2.Yūsufa olduġına bunca taʿab / Baʿżı **rāvī** bu resme dédi sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [rāvī,]*

3.**Rāviler** dér ki ṭıfl-iken bu giyā / Bir géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [rāviler, -ler]*

4.Bāʿżı **rāvī** dédi ki bāzirgān / Gelicek çāha cümle nāḳa hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1597). [rāvī,]*

5.Ẓāhir oldur yégirmi-y-idi semen / Ekserī **rāvī** anı gördi ḥasen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [rāvī,]*

6.**Rāvīler** dér ki ol zemān bu mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿāṣıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [rāvīler, -ler]*

7.Dér bu efsāne **rāvisi** bülbül / Ki o dem eyle ḫūb-idi ol gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2102). [rāvisi, -si]*

8.**Rāvī** eydür ki müslim-idi ʿAzīz / Ehl-i taḳvā-y-ıdı hem ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3481). [rāvī,]*

9.Baʿżı **rāvī** dédi ki iḫvānı / Atdılar ḳaʿr-ı çāha çün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 913). [rāvī,]*

10.**Rāviler** dér ki bir münādi meger / Girdi mıṣra nidā-y-ıla o seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [rāviler, -ler]*

11.Baʿżı **rāvī** dédi ki İsrā'īl / Ḳoydı bir heykele ḳamīṣ-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 797). [rāvī,]*

12.Bunda **rāvi** rivāyet étdi diger / Yūsufuñ ḳaçmasına anda meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [rāvi,]*

rāvī-yi dāstān-ı devr-i kadīm: *Eski devirlerin destanlarını, hikayelerini nakledenler.*

1.**Rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm** / Dér vefāt eyledi çün İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 364). [rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm,]*

rāvi-yi hāṣ: *(Bir kıssaya) özel rivayetçi, anlatıcı.*

1.Ḳaṣaṣuñ aḥsenine **rāvi-yi ḫāṣ** / Dér ki Yūsuf ḳaçan ki buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [rāvi-yi ḫāṣ,]*

rāvî-yi māhir: *Hadis rivayet eden ehil, maharetli kimse. (Cabir Bin Abdullah)*

1.Muṣṭafā yāri ḥażret-i Cābir / Maḫzen-i ʿilm ü **rāvî-yi māhir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 260). [rāvî-yi māhir,]*

rāvi-yi rāst: *Doğru sözlü hikāye nakledicileri.*

1.**Rāvi-yi rāstdan** rivāyet ḳıl / Dōṣtlar vaṣlını ḥikāyet ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5729). [rāvi-yi rāst, -dan]*

ravża: *Bahçe (Hz. Yakup'un Zülfe adlı eşi bağlamında)*

1.Bitdi ol **ravża**dan da éki nihāl / Birisi Dān ü birisi Yaġṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [ravżadan, -dan]*

ravża-i dāniş: *İlim, irfan bahçesi (İnsanın kalbi, gönlü bağlamında.)*

1.Yoġurup āb-ı luṭf-ıla gilümüz / **Ravża-i dāniş** eyledi dilümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4158). [ravża-i dāniş,]*

ravża-i ḫusn: *Güzellik bahçesi; güzellerin bulunduğu yer.*

1.Ṣabr-ıla raḥm içinde ḳaṭre menī / **Ravża-i ḥüsnüñ** oldı yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [ravża-i ḥüsn, -üñ]*

ravża-i ışṭıfā: *Seçkin, temiz bahçe II cennet bahçesi.*

1.Ravża-i ışṭıfāya serv-i ḫirām / Ṭābede seyr éder-idi bir bayrām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1698). [ravża-i ışṭıfā, -y, -a]*

ravża-i sünbül: *Sümbül bahçesi (Sevgilinin saçları bağlamında.)*

1.Döşegin cismi étdi ḫırmen-i gül / Yaşduġın zülfi **ravża-i sünbül** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [ravża-i sünbül,]*

ravża-i vaṣl: *Kavuşma bahçesi.*

1.**Ravża-i vaṣla** çün girür güstāḫ / Anda ṣābit ḳomaz ne bīḫ ü ne ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [ravża-i vaṣl, -a]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1.Çün Yehūdā bu **rāyı** gūş étdi / Çeşmi ḳan oldı ḫışmı cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [rāyı, -ı]*

1.Diñle pendüm bu işde ben pīrem / Gözle **rāyum** ki ehl-i tedbīrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4994). [rāyum, -um]*

2.Ḳaldı arada ol cihān-ārāy / Gétdi tedbīr dilde ḳalmadı **rāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [rāy,]*

3.Hīçdür gördi **rāyinüñ** ʿamelin / Ḫabl-i faẕl-ı Ḫudāya ṣundı elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162). [rāyinüñ, -i, -nüñ]*

4.Ḳaṣd édersiz cefāya vāy size / Neler éde daḫi bu **rāy** size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [rāy,]*

5.Baġladı fikri ḫīle vü **rāya** / Tā ki ġayr el uzatmaya pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [rāya, -a]*

6.Pederi raḥm édüp Zelīḫāya / Ṭurdı ʿahdine başladı **rāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [rāya, -a]*

7.Görmedi çün anuñ sözinde ṣavāb / Ḫaste **rāyına** böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [rāyına, -ı, -n, -a]*

8.Āferin saña turfā rāy étdüñ / Güc işi **rāy**-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [rāy-ıla, -ıla]*

9. **Rāyı** nedür bu işde sulṭānuñ / Ta ki saʻyinde olayın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [rāyı, -ı]*

10.Çünki bu **rāyını** éşitdiler / Cemʿ olup taraf-ı Mışra gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [rāyını, -ı, -n, -ı]*

rāy baġla: *Tüm dikkatiyle bir konuya, bir fikre odaklanmak; bir düşünceye kapılmak.*

1.Çün Zelīḫāya bu bende **baġladı rāy** / Aġladı bir géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [rāy baġla, -dı]*

rāy ét: *Fikir ileri sürmek, düşünmek.*

1.Āferin saña turfā **rāy étdüñ** / Güc işi rāy-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [rāy ét, -dü, -ñ]*

rāyet-i burc-i ḳal'a-i īmān: *İman kalesinin burçlarının sancağı (Hz. Ali)*

1.Āfet-i bāb-ı Ḫayber-i tuġyān / **Rāyet-i burc-i ḳal'a-i īmān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 301). [rāyet-i burc-i ḳal'a-i īmān,]*

raygān ol: *Bedava olmak, çok olmak; kolay ulaşılır olmak.*

1.Ḥüsni bāġına bāġ-bān oldı / Tāze şeftālü **raygān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5562). [raygān ol, -dı]*

rāz: *Sır; gizli olan, bilinmeyen.*

1.Dédi kūdek ben olmazam ġammāz / Āşkār étmezem nic' oldısa **rāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4657). [rāz,]*

2.Ḫalḳa bu **rāzı** açma iy Yūsuf / Yüz şuyın yére şaçma iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [rāzı, -ı]*

3.Dil kafes **rāz** mürġ-i vaḥşīdür / Mürġ-i vaḥşī kafesde yaḫşīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [rāz,]*

4.Dédi bilsem de açman ol **rāzı** / Bilme misin günāh-ı ġammāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1429). [rāzı, -ı]*

5.Rāz gencini eyleyen pinhān / Ṣūreti ḳālıb étdi maʿnīyi cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [rāz,]*

6.Gül-i Mışruñ çün oldı **rāzı** ʿiyān / Oldı él dāstānına destān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4689). [rāzı, -ı]*

7.Gece **rāzuñ** çün perde-dārıdur / Cümle ʿuşşāḳun iḫtiyārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [rāzuñ, -uñ]*

8.Yine yiñileyüp niyāzların / Yāre "arż étdi eski **rāzların** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4384). [rāzların, -lar, -ın]*

rāz: *Sır; gizli olan, bilinmeyen. (Hz. Yusuf'un rüyasında on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiğini görmesi.)*

1.Öldürüñ tā ki ẓāhir olmaya **rāz** / Tuymaya ḥālüñüzi her ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [rāz,]*

rāz: *Sır; gizli olan, bilinmeyen. (Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup'un durumundan haberdar olması bağlamında.).*

1.Aġladı zār zār **rāz-ıla** / Dedi Aʿrābī niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3749). [rāz-ıla, -ıla]*

rāz: *Gizlice, kimseye hissettirmeden.*

1.Zārīler eyler-idi **rāz-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5051). [rāz-ıla, -ıla]*

rāz-dār: *Sır sahibi, sır tutan II sırdaş.*

1.Gecedür sāz-kārı ʿuşşāḳuñ / Gecedür **rāz-dārı** ʿuşşāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2477). [rāz-dārı, -ı]*

1.Perdede bir'ki **rāz-dārıy'la** / Oturup ārzū-yı yāriy'le *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5545). [rāz-dārıy'la, -ı, -y, -la]*

rāz-dār-ı maḥrem: *Kimsenin bilmediği, sır tutan kimse.*

1.Bişürüp niʿmet āteş-i ġam-ıla / Anı bir **rāz-dār-ı maḥrem**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5073). [rāz-dār-ı maḥrem, -ile]*

rāżı: *Rıza gösteren, kabul eden; hoşnut*

1.**Rāżıyam** illa ḫarc édüp varı / Ben de olam anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [rāżıyam, -y, -am]*

2.Her ḳażāya çü dōst ḳāżīdür / ʿāşıḳ andan ne gelse **rāżidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5292). [rāżīdür, -dür]*

rāzı aç: *Sırrı açmak, bir sırrı başkasına söylemek.*

1.**Açma rāzı** ki zār olmayasın / Mihnet ü derde yār olmayasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 609). [rāzı aç, -ma]*

rāz-ı ʿişmet: *Doğruluk, dürüstlük sırrı. II günahsızlık sırrı (Peygamberlerin ismet sıfatı bağlamında)*

1.Yūsufuñ miḥnetiy'le ʿizzetiy çün / Rūz-ı şehvetde **rāz-ı ʿişmet**iy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 143). [rāz-ı ʿişmet, -i, -y, -çün]*

rāz-ı nihān: *Gizli tutulan sır.*

1.Dilegüñi ṭutar Ḫudā-yı cihān / Sende vardur anuñla **rāz-ı nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1886). [rāz-ı nihān,]*

2.Hem-demi ḫāṣ dāye-y-idi hemān / Aña maḫfī degüldi **rāz-ı nihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3263). [rāz-ı nihān,]*

rāżı ol: *Kabul etmek, rāżıolmak.*

1.**Rāżı oldı** k'ide tecellī-yi ʿām / Depreden ḫalḳa-i lecācet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3002). [rāzi ol, -du]*

2.Müşterī olur-ısa ger aġyār / Olmasun **rāżı ol** ḳamer zinhar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [rāżī ol, -ma, -sun]*

3.Yūsufı nite vérdi iḫvetine / Ne-y içün **rāżı ol**dı ḫasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 710). [rāżı ol, -dı]*

4.Çarḫ n'olur ḳaża-yı Ḥaḳḳ ḥaḳdur / **Rāżı olmayan** aña aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5291). [rāżı ol, -ma, -y, -an]*

5.Eser eyledi Mālike bu kelām / **Rāżı ol**dı k'ide tecellī-yi ʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2059). [rāżı ol, -dı]*

rāżı olma: *Kabul etmemek, uygun bulmamak.*

1.Ḫōş rıżā vérdi olmaġa cānsuz / **Rāżı olmadı** olmaġa ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 7218). [rāżı olma, -dı]*

rāz-ı pinhān: *Gizli tutulan sır.*

1.Şarṭ édüp Yūsuf aña kitmānı / Āşkār étdi **rāz-ı pinhānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3467). [rāz-ı pinhān, -ı]*

2.Şoñra zindāna ḥabs éde anı / Ẓāhir olınca **rāz-ı pinhānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4638). [rāz-ı pinhān, -ı]*

3.**Rāz-ı pinhānı** étmezem saña ġamz / Fehm éderseñ velī bes ola bu remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [rāz-ı pinhān, -ı]*

rāz-ı pinhānī: *Gizli sırlar. (Allah'ın kāinata gizlediği sırlar bağlamında.)*

1.Cām-ı gītī-nümā olur cānı / Fehm éder niçe **rāz-ı pinhānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3677). [rāz-ı pinhānī,]*

rāz-ı sengīn: *Değerin, kıymetin sırrı.*

1.Ṭutdı aġzında şamt-ı sengīni / Tā nihan ola **rāz-ı sengīni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 276). [rāz-ı sengīn,]*

rāzı söyle: *Sırrı söylemek, açık etmek.*

1. Yār-ile hem-ʿinān olup o nigār / Cāna **söylerdi rāzını** tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [rāzı söyle, -r, -di]*

rāzın açmaġ: *Sırrını açmak, söylemek.*

1.**Rāzın açmaġa** bula ḫalvetini / Şerḥ éde derdinüñ ḥikāyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5472). [rāzın açmaġ, -a]*

recā: *Dilek, istek; ümit.*

1.Anuñ üstine zer yérine o zār / Tāze tāze **recālar** éde nişār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [recālar, -lar]*

2.Dérler-idi **recāyı** dilden yu / Bu gürūh içre yoḳdur ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [recāyı, -y, -ı]*

3.Yūsufa çün ḳul oldı Bünyāmīn / Bunlar andan **recāyı** kesdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [recāyı, -y, -ı]*

recā eli: *Dilek, yalvarma hāli; dua hāli.*

1.Ṣaġ-ısa yél gibi yolunda esem / Ölmiş-ise **recā elini** kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [recā eli,]*

recā-yı kerem: *İyilik, lütuf ümidi.*

1.Ne **recā-yı kerem** ne şevḳ-i vefā / Ne belā-yı elem ne ẕevḳ-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [recā-yı kerem,]*

recīm: *Kovulmuş (Şeytan)*

1.Nāra ḥaşr etmeseydi nūr **recīm /** Sāye-i Ādeme ḳılurdu sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 61). [recīm,]*

red ét: *Reddetmek; kabul etmemek.*

1.ʿĀşıḳ étse kemāl-i ʿışḳ-ıla bed / Anı maʿşūḳ luṭfı **étmeye red** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5581). [red étme, -y, -e]*

red eyle: *Reddetmek; kabul etmemek.*

1.Naẓaruñdan bu şaḫṣı **eyleme red** / Maḳṣad olur vesīle-i maḳṣad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [red eyle, -me]*

red: *Kabul etmeme, geri çevirme.*

1.Çün Yehūdā bu **reddi** gūş étdi / Ḫışmı deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [reddi, -i]*

redd elin ur: *Elinin tersiyle itmek; kabul etmemek, geri çevirmek.*

1.**Redd elin urma** urıcaḳ yüzümi / Öldürerem elüñde kendüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4503). [redd elin ur, -ma]*

redd ét: *Reddetmek; kabul etmemek, geri çevirmek.*

1.Étmedi Mālik ol bahāyı ḳabūl / Belki dédi ʿAzīze **redd édüp** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3476). [redd ét, -üp]*

2.Dāye daʿvetde gerçi kedd étdi / Uymadı Yūsuf anı **redd étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [redd ét, -di]*

3.Dilerüz senden ol kerāmet-içün / Bizi **redd étme** bu biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [reddét, -me]*

redd eyle: *Geri çevirme, itip öteye atma, defetme.*

1.Eyle olsa bize meded eyle / Üstümüzden belāyı **redd eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [redd eyle,]*

redd olın: *Geri çevrilmek, kabul edilmemek.*

1.Niçe şāh isteyü şalardı resūl / **Redd olınurdı** niçe ehl-i ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813). [redd olın, -ur, -dı]*

refʿ ét: *Kaldırmak, uzaklaştırmak.*

1.Ṭaḳdılar **refʿ édüp** dü şeb-gīri / Boynı aġına ḳara zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4910). [refʿ ét, -üp]*

2.**Refʿ édüp** töhmet-ile āvāzı / Bī-niḳāb étdi ṣūret-i rāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4585). [refʿ ét, -üp]*

refʿ ét: *Yukarıya kaldırma, yükseltme.*

1.Şeh velī **refʿ éderse** ben ḫāki / Taḫt édinsem yéridür eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [refʿ ét, -er, -se]*

refʿ olun: *Kaldırılmak, giderilmek; unutulmak.*

1.Ki anuñ barmaġın gören ādem / Oldı dīvāne **refʿ olundı** ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2363). [refʿ olun, -dı]*

refi‘: *Yüksek, yüce.*

1.Şimdi bildüm **refi‘miş** ḳadrüñ / Ṣuffa-i aṣfiyā-y-ımış ṣadruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1898). [refi‘miş, -miş]*

refi’ ol: *Yüksek olmak, yüce olmak.*

1.Ḳanı mānend-i ḥażret-i Cāmi / Dü cihānda **refi‘ ol**a nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 344). [refi’ ol, -a]*

refi‘-i ḳadr ol: *Yüce bir kimse olmak.*

1.Zuʿm éder kim **refi‘-i ḳadr ol**a ol / Āsmān-ı kemāle bedr ola ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 638). [refi‘-i ḳadr ol, -a]*

refīḳ: *Arkadaş, yoldaş; yol arkadaşı*

1. ʿÖmr-i bāḳī o kimse buldı hemīn / Oldı anuñ gibi **refīḳa** ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1981). [refīḳa, -ā]*

2. Maʿniye gerçi ṣūret oldı ṭarīḳ / Menzile ir yolında ḳalma **refīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). [refīḳ,]*

3. Ġam degüldür eger yitürse ṭarīḳ / Çünki Yūsuf gibi bulına **refīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [refīḳ,]*

4. Ḳanda gétseñ **refiḳūn** ola Ḫudā / Luṭfunı senden eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [refiḳūn, -üñ]*

5. Her kimüñ kim **refiḳı** nāṣiḥ olur / Ne ḳadar ṭāliḥ-ise ṣaliḥ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [refiḳı, -ı]*

refīḳ ol: *Dōst, arkadaş olmak.*

1.Seni benden ḳażā çün étdi cüdā / Dilerem kim **refīḳuñ ola** Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [refīḳ ol, -a]*

reftār: *Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

1.Pā-yi serve muḥāl-iken **reftār** / Ṣuyı bend étdüñ aña iy ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [reftār,]*

reftār kıl: *Salınarak yürümek.*

1.Ol melek dīve rām olup nā-çār / **Ḳıldı** āh ü fiġān-ıla **reftār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1781). [reftār kıl, -dı]*

reg: *Damar.*

1.Alsa **regden** ḳan alıcı ḳanum / Dem yerine ġamuñ çıḳar cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [regden, -den]*

2.Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla **reg** ü pōst / Kendü boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [reg,]*

reg-i leylī: *Leyla’nın damarı.*

1.**Reg-i Leylīye** nīş irince hemān / Ḫūn-ı Mecnūn revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [reg-i leylī, -y, -e]*

rehā et: *Gevşetmek, rahatlatmak; sıkıntıdan kurtarmak.*

1.Eflaḥı ejdeḥa **rehā étdi** / Çünki Ṣıddīḳ aña duʿā’ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). [rehā ét, -di]*

rehā eyle: *Kurtarmak.*

1.Dédiler luṭf édüp duʿā’ eyle / Bu belādan bizi **rehā eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [rehā eyle,]*

reh-nümā: *Yol gösteren, rehber, kılavuz.*

1.ʿĀleme lā-mekān Ḫudā vardur / Dil-i gümrāha **reh-nümā** vardur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4156). [reh-nümā,]*

reh-nümā: *Yol gösteren, rehber, kılavuz.(Hz. Muhammed).*

1.Aṣfīyā içre Muṣṭafā oldur / Ol deme yine **reh-nümā** oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 50). [reh-nümā,]*

reh-nümā ol: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Pederi dédi ʿazm édicek aña / Kim **olur reh-nümā** bu yolda saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [reh-nümā ol, -ur]*

re'īs: *Reis, amir, başkan.*

1.Géydürüp eğnine libās-ı nefīs / Eyledi kārbāna anı **re'īs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1901). [re'īs,]*

re'īs ol: *Reis, amir olmak; idare etmek.*

1.Ādemüñ nefsi ol dem ola nefis / **Olmaya** kişver-i vücūda **re'is** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1214). [re'is ol, -ma, -y, -a]*

2.Nevḥa-i Nūḥ ü ḥikmet-i İdrīs / Cemʿ olup anda ḫalḳa **ola re'īs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 787). [re'īs ol, -a]*

remīde: *Ürkmüş, korkmuş.*

1.Ḫaste cismümden firāḳuñ derd-ile / Olmadın cānum **remīde** ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1232). [remīde,]*

remz: *Gizli işaret, ima, belirti.*

1.Rāz-ı pinhānı étmezem saña ġamz / Fehm éderseñ velī bes ola bu **remz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [remz,]*

renc: *Eziyet, sıkıntı; zorluk.*

1.Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu **renc** / Mār içinde yata senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [renc,]*

2. **Renc** umarken kimisi gence irer / Yitürüp kimi genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [renc,]*
3. Genc-içün çekdüm anca **renc** ü belā / Āḫir oldı naṣībüm ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3078). [renc,]*
4. Ḫānedānum belā ocaġıdur / Ḳapusı **renc** ü ġam bucaġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6014). [renc,]*
5. Renc umarken kimisi gence irer / Yitürüp kimi genci **rence** irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [rence, -e]*
6. Derd ü **rence** mücāvirī dem-sāz / Demi kūtāh enin ü āhı dirāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4836). [rence, -e]*
7. Āh kim yoḳ kilidi ol gencüñ / Bi-nişāndur devāsı bu **rencüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [rencüñ, -üñ]*
8. **Rence** ṣabr eylesün ki gence ire / Her ki genc ister-ise rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [rence,]*
9. Rence ṣabr eylesün ki gence ire / Her ki genc ister-ise **rence** ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [rence,]*

renc çek: *Sıkıntı, ıstırap, eziyet çekmek.*

1.**Çeker**-iken bu resme **renc** ġarīb / İrişür bir ṭarafda derde ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [renc çek, -er, -iken]*

2.Gerçi **çekdi** ʿAzīz mihr-ile renc / Mühr-ile kaldı ʻāḳibet ol genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3177). [renc çek, -di]*

3.Gencler vérmişem bahāñ-ıçun / Rencler çekmişem belāñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4386). [renc çek, -miş, -em]*

4.Dédiler **çekme** isteyüp anı renc / Ki ḳara toprağa gömüldi o genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6234). [renc çek, -me]*

renc vér: *Zahmet, eziyet, ıztırap vermek.*

1.**Vér**ür evvelde baʿżısı bendeye **renc** / Ḳılur āḫirde anı ṣaḥib-i genc (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). *[renc vér, -ür]*

rence düş: *Cefa çekmek, derde düşmek.*

1.Müflis ḥimāyet eylemese gence iricek / Faḳr-ıla **rence düşse** ḥamiyyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3456). [rence düş, -se]*

rence ir: *Sıkıntıya, eziyete düşmek.*

1.Rāh-ı devletde her ki gence ire / Ṣaklamasa hezār **rence ire** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [rence ir, -e]*

renc-i şedīd: *Şiddetli eziyet, sıkıntı.*

1.Saḳfı miḫnet sütūnı **renc-i şedīd** / Miḥı ḥayret ṭınābı fikr-i medīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [renc-i şedīd,]*

renc-i zincir: *Eziyet, sıkıntı zinciri , bağı (Gönlü hakikate ulaştırmaya engel olan manevi zincir, bağ bağlamında.)*

1.Gören ol sünbül-i cihān-gīri / Ḳomadı dilde **renc-i zinciri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4926). [renc-i zincir, -i]*

rencūr: *Sıkıntılı, hasta, dertli.*

1.Bu belā-y-ıla çünki **rencūram** / Farż edā étmemekde maʿẕūram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [rencūram, -am]*

2.Eyle oldı o ʿāşıḳ-ı mehcūr / Ki ṣanurdı gören anı **rencūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4195). [rencūr,]*

rencūr ét: *İncitmek, kedere düşürmek, dertlere salmak.*

Étme anı daḫi beter **rencūr** / Ki ciger-gūşesinden eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5915). [rencūr ét, -me]*

rencūr ol: *Dertli, sıkıntılı olmak.*

1.Niçe bir derd-ile **olam rencūr** / Niçe bir hecr-ile ḳalam mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4227). [rencūr ol, -am]*

2.Dédi ey çeşm-i cāna nūr-ı sürūr / Neden **olduñ** ʿaceb yine **rencūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [rencūr ol, -du, -ñ]*

reng: *Renk.*

1.Eyler eylemege görenleri deng / Naḳş-ıla naḳş **reng**-ile nīreng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2114). [reng-ile, -ile]*

2.Her kenīzek perī-sıfat duḫter / Çeng-ile zühre **reng**-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [reng-ile, -ile]*

2.Sünbüli zāġ gūnı būm oldı / Semeni sīm ü **rengi** mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341). [rengi, -i]*

reng: *Görünüş, tarz, şekil, suret.*

1.Her evüñ **reng** ü nūrı bir dürlü / Her birinüñ sürūrı bir dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [reng,]*

2.Sevmez-iseñ cemal-i rūyın anuñ / Göñlüñ almazsa **reng** ü būyın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [reng,]*

3.Niçe ġonça ḥarīrden bālīn / **Rengde** gül ḳoḫuda nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2421). [rengde, -de]*

4.Güle vérdi ḳızılca **reng** ü revāc / Nūr arturdı nūra isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [reng,]*

5.Sengden saḫt odur ki senge ṭapar / Kendü naḳḳāş naḳş u **renge** ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [renge, -e]*

reng ver: *Rengini vermek, benzemek.*

1.Teng-dil olma aç şeker tengin / Sāde-dillere **vér** ṣafā **rengin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [rengin, -in]*

reng: *Renk, güzellik.*

1.Ẓāhirinde ne būy ḳaldı ne **reng** / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [reng,]*

2.Gül yüzüñ **reng** ü ābı kimden alur / Sünbülüñ pīç ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [reng,]*

3.Tutuḳı ʿaksi-y-ile rūy-i zemīn / Oldı pīrūze **reng**-iken laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [reng,]*

reng: *Beniz.*

1.Şīr-sīne peleng-i ablaḳ **reng** / Tek ü pūyına ṣaḥn-ı ʿālem teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [reng,]*

reng-ā-reng: *Rengarenk, renkli renkli.*

1.Her birinüñ libāsı **reng-ā-reng** / Gül ü ġonca miṣāli tāze vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [reng-ā-reng,]*

2.Şeb-çerāġ oldı cümle çeşm-i neheng / Pür-güher oldı Nīl **reng-ā-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [reng-ā-reng,]*

reng-ā-reng: *Türlü türlü; çeşit çeşit*

1.Ḥāll édüp ḳand tengini niçe deng / Bişdi ḥālvā vü ḥulvi **reng-ā-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [reng-ā-reng,]*

reng-der-reng: *Rengarenk, renk renk.*

1.**Reng-der-reng** zeyn ü zīverler / Teng-ber-teng Mışrī şekkerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3057). [reng-der-reng,]*

reng-i ʻabā: *Elbisenin rengi, görünüşü.*

1.Ne hevā-yı küleh ne reng-i ḳabā / Ne nemed ġayreti ne **reng-i ʻabā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [reng-i ʻabā,]*

reng-i isfīdāc: *Soluk renk; soluk ten rengi.*

1.Nūr-ā-nūr oldı **reng-i isfīdāc** / Sāye ṣaldı o nūra zerrīn tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [reng-i isfīdāc,]*

reng-i ḳabā: *Elbisenin rengi, görünüşü.*

1.Ne hevā-yı küleh ne **reng-i ḳabā** / Ne nemed ġayreti ne reng-i ʻabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [reng-i ḳabā,]*

reng-i mātem: *Matem, hüzün rengi.*

1.Döginür yār-ile geçen dem-içün / Tā kebūd ola **reng-i mātem**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [reng-i mātem, -içün]*

reng-i meşşāṭa: *Gelini süslemek için kullanılan boya, allık, rastık vs.*

1.**Reng-i meşşāṭadan** müberrā yüz / Çīnī āyinden mücellā yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [reng-i meşşāṭa, -dan]*

reng-i nāhun: *Tırnak rengi.*

1.**Reng-i nāḫunda** gösterüp nīreng / Étdi bedri hilāl-ile hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4337). [reng-i nāḫun, -da]*

reng-i ravża vü bustān: *Bağ ve bahçenin rengi; dünyanın rengi.*

1.Bir seḥer kim esüp nesīm-i ḫazān / Ḳalmadı **reng-i ravża vü bustān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [reng-i ravża vü bustān,]*

reng-i rū: *Yüz rengi.*

1.Āfet-i ġamdan ol gül-i rengīn / **Reng-i rū**-y-ıla oldı çün nesrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3890). [reng-i rū, -y, -ıla]*

reng-i rūy: *Yüzün rengi.*

1.**Reng-i rūyın** edeli gam tārāc / Ḳalmadı iḫtiyāc-ı isfidāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3897). [reng-i rūy, -ın]*

reng-i sīmā: *Yüz rengi; beniz.*

1.Āhı oḳ ḳāmeti kemān oldı / **Reng-i sīmāsı** za'ferān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4193). [reng-i sīmā, -sı]*

reng-i ṭāvūs: *Tavus kuşunun rengi, güzelliği.*

1.Cānı her dem ḥarīḳ-i āteş-i rāz / **Reng-i ṭāvūsı** n'eylesün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 4135). [reng-i ṭāvūs, -ı]*

rengīn: *Renkli II hoş, güzel.*

1.Oldı çün yandı ḥasret odı temām / Sīne ḥammām ü dīde **rengīn** cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [rengīn,]*

resen: *İp, urgan, halat.*

1.Döymez-iken ḥarīre ol gül-i ten / Mūydan ṭaḳdılar beline **resen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [resen,]*

2.Gül gibi tāze ṭutduġuñ bedeni / Sürdiler ḫāra ṭaḳdılar **reseni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [reseni, -i]*

reşk: *Kıskanma, haset.*

Çünki zeyn étdi Yūsufı Yaʿḳūb / Toldı etrafa **reşk**-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [reşk,]*

reşk ét: *Gıpta etmek, kıskanmak.*

1.**Reşk éderdi** cemāline ḥūri / Nār olsun yédüñse ol nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [reşk ét, -er, -di]*

2.Boynına **reşk éderdi** berg-i semen / Yédüñ-ise sen anı olma esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [reşk ét, -er, -di]*

3.Ol güher kim **éderdi** ḥōr aña **reşk** / Oldı çeşmine māye-i dürr-i eşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3162). [reşk ét, -er, -di]*

reşk ét: *Kıskanmak, haset etmek.*

1.Niçe ʿāşıḳ ola cemāline / **Reşk éd**e niçeler kemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [reşk ét, -e]*

reşke düş: *Kıskançlığa düşmek II kıskanmak.*

1.**Düşdi** bu **reşke** çeşme-i ḥayvān / Ẓulümāt oldı gözlerine cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2086). [reşke düş, -di]*

reşk-i ḥūr-i cinān: *Cennet hurilerini kıskandıran II cennet hurilerinin kıskandığı. (Hz. Yusuf)*

1.Nice ġılmān ki her biri Rıḍvān / Nice Rıḍvān ki **reşk-i ḥūr-i cinān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [reşk-i ḥūr-i cinān,]*

reşk-i hūr-i behişt: *Cennet hurilerini kıskandıran II cennet hurilerinin kıskandığı. (Hz. Yusuf)*

1.Dīv olur mı **reşk-i ḥūr-i behişt** / Ṣanma nārı ki ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586). [reşk-i ḥūr-i behişt,]*

reşk-i hūr-i cennet: *Cennet hurilerinin kıskandığı kimse. (Hz. Yusuf)*

1.Ḫulḳ-ıla ʿālem-i leṭāfetdür / Ḥüsn-ile **reşk-i ḥūr-i cennet**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3797). [reşk-i ḥūr-i cennet, -dür]*

reşk-i müşk-i ḥıṭā: *Hita miskinin kıskandığı II hita miskini kıskandıran. (Hz. Yusuf)*

1.Zülf-i pür-çīni **reşk-i müşk-i ḥıṭā** / Ḫāl-i müşgīni ḥabbetü's-sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1991). [reşk-i müşk-i ḥıṭā,]*

resm: *Şekil, tarz, suret.*

1.Ol **resme** yıkdı göñlüm evin ol nigār kim / Yine ʿimāret étmeğe ḥayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [resme,]*

2.Her ne vaṣf-ıla kim görür anı / Ola ol **resme** cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [resme,]*

resm: *Durum, hāl.*

1.Semirmekden şu **resme** ṭolmışlar / Başdan ayaġa ḳuyruḳ olmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3849). [resme, -e]*

resm-i hilāl: *Hilal resmi; sevgilinin kaşları. (Sevgilinin güzellik beratının nişanı, tuğrası hükmünde olan kaşları bağlamında.)*

1.Nice cānuñ berātıdur bu cemāl / K'olmış anuñ nişānı **resm-i hilāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3540). [resm-i hilāl,]*

resm-i ikrām-ı bī-şümār et: *Sayısız, sınırsız ikramlar tertip etmek, düzenlemek.*

1.Yūsufı luṭf-ıla kenār étdi / **Resm-i ikrām-ı bī-şümār étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5255). [resm-i ikrām-ı bī-şümār,]*

resm-i maʿşūḳ u ʿāşıḳ: *Āşık ve sevgilinin resmi, sureti; sevgililerin resmi.*

1.**Resm-i maʿşūḳ u ʿāşıḳ** añlar-ıdı / Birbirine muvāfıḳ añlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4301). [resm-i maʿşūḳ u ʿāşıḳ,]*

resūl: *Elçi, haberci.*

1. Yédi ḫandān irişdi yédi **resūl** / Cümlesinüñ murādı ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [resūl,]*
2. Yédisinden de geldi şimdi **resūl** / Cümlesinüñ daḫi murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [resūl,]*
3. Dédi iy nūr-ı dīde olma melūl / Mışrdan gelmediyse n'ola **resūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2859). [resūl,]*
4. Çünki bu ʿizz ü nāz ü şevket-ile / Şehre geldi **resūl** şöhret-ile *(Yusuf*

u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [resūl,]

5. Ḫaberinüñ **resūli** olduñ anuñ / Kereminüñ ḳabūli olduñ anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3775). [resūli, -i]*

resūl: *Peygamber (Hz. Muhammed)*

1.Dédiler ṣataruz **resūli** size / Ḳozcuġaz vérüñ oynamaġa bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [resūli, -i]*

2.Meger ol gün ki girdi şehre **Resūl** / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [resūl,]*

3.Ḫuṭbeyi āḫir eyleyince **Resūl** / Olur-ıdı hemīşe mesnedi ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 262*). [resūl,]*

4.Çün ʿAzīz oldı Mıṣr-ı ḥikmete ol / Yūsuf-ı sānī dédi aña **Resūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292). [resūl,]*

resūl: *Peygamber (Hz. İshak).*

1.Çünki Ḥaḳḳdan gele **resūl**e ecel / Çāre bulmaz velī nebī mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [resūle, -e]*

resūl: *Peygamber (Hz. Yakup)*

1.İlla ol demde var ki anda **resūl** / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [resūl,]*

resūl göndür: *Elçi, haberci göndermek.*

1.Ben ʿazīze **resūl göndüreyin** / Senüñ aḥvālüni ḫaber véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2860). [resūl göndür, -e, -y, -in]*

resūl kıl: *Peygamber yapmak, peygamberlikle görevlendirmek.*

1.Ḥaḳḳ Teʿālā duʿasın étdi ḳabūl / **Ḳıl**dı Yaʿḳūbı ol diyāra **resūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 389). [resūl kıl, -dı]*

resūl şal: *Elçi, haberci göndermek.*

1.Niçe şāh isteyü **şalardı resūl** / Redd olınurdı niçe ehl-i ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813). [resūl şal, -ar, -dı]*

2.Göndürüp kendüsi de **şaldı resūl** / Tā vesīle ola murādına ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [resūl şal, -dı]*

resūl ét: *Peygamber yapmak, peygamberlikle görevlendirmek.*

1.Dédi yā Rabbi vaʿde eyler-idüñ / Ki bir oġluñ **resūl édem** dér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 387). [resūl ét, -em]*

resūl'allāh: *Allah'ın Resulü; peygamber.*

1.Ol daḥi dédi yā **Resūl'Allāh** / Baña daʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [resūl'allāh,]*

resūl-i ʿazīz: *Azizin elçisi, habercisi II Mısır Azizinin elçisi.*

1.Ol **resūl-i ʿazīzi** ʿizzet-ile / Bunca dürlü ʿaṭā vü ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [resūl-i ʿazīz, -i]*

2.ʿİzzet-ile o gün **resūl-i ʿazīz** / Sürdi Ṭaymūsa irdi şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [resūl-i ʿazīz,]*

resūl-i bād-i şimāl: *Kuzey rüzgarı elçisi, habercisi.*

1.Bir seher kim **resūl-i bād-i şimāl** / 'Aşıḳa éltür-idi bū-yı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2803). [resūl-i bād-i şimāl,]*

resūl-i emīn: *Güvenilir haberci (Cebrail)*

1.Dédi Yaʿḳūb ya **Resūl-i Emīn** / Nice étmeyeyin fiġān ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1261). [resūl-i emīn,]*

resūl-i emīn: *Güvenilir peygamber (Hz. Yakup).*

1.Baʿd-ez-ān dédi iy **resūl-i emīn** / Ne suʿālin var-ısa eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [resūl-i emīn,]*

2.Dédi aña yine **Resūl-i Emīn** / Meskenüñ ḳanda-y-ıdı iy miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [resūl-i emīn,]*

resūl-i ḥākim: *Hâkimin, hükümdarın elçisi, habercisi.*

1.Bilmediler münādiyi kimdür / Ṣandılar kim **resūl-i ḥākimdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2132). [resūl-i ḥākim, -dür]*

resūli ḳabūl ét: *Peygamberliğini kabul etmek, ona ve getirdiklerine iman etmek.*

1.Vermez aña cevāb ġayr-i Resūl / Ne-y-içün **étmeyem Resūli ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 7, Beyit 247). [resūli ḳabūl ét, -i-me, -y, -em]

resūl-i Kenʿān: *Ken'an yurdunun peygamberi (Hz. Yakup).*

1.Oġlı toġsa **resūl-i Kenʿān**un / Bir budaġı biterdi hem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [resūl-i Kenʿān, -un]*

resūl-i rabb-i celīl: *Yüce Allah'ın habercisi (Cebrail).*

1.Geldi āḫir **resūl-i Rabb-i Celīl** / Bülbül-i bāġ-ı Ḳuds Cebra'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1257). [resūl-i rabb-i celīl,]*

resūl-i resūl: *Peygamberin habercisi (Hz. Yusuf'tan babası Hz. Yakup'a haber götüren Arabî.)*

1.Ḫaberi aldı çün **resūl-i resūl** / Diledi ʿazm-i ḫiẓmet eyleye ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3769). [resūl-i resūl,]*

revā: *Layık, uygun, münasip.*

1.Bir niçe defʿa vérdi yoluña cān / Saña ḥükmi **revādur** olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [revādur, -dur]*

revā ét: *Bir davranışı, bir olayı birisi için uygun bulmak, yerinde görmek; yerine getirmek.*

1.Luṭf édüp ḥācetin **revā étsen** / Derd-ile ölmedin deva étsen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4828). [revā ét, -sen]*

2.Ki bugün ḥācetüñ **revā éderem** / Gizleme derdüñi devā éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5506). [revā ét, -er, -em]*

3.Dilegin Yūsuf anun **etdi revā** / Yüzüni göge tutup étdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1880). [revā ét, -di]*

revā eyle: *Bir davranışı, bir olayı birisi için uygun bulmak, yerinde görmek; yerine getirmek.*

1.Olma ḫōd-gām kāmum **eyle revā** / Derdüme vaṣluñ-ıla eyle devā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4434). [revā eyle,]*

2.Dédi var ḥācetin **revā eyle** / Sa'y édüp ḫāṭırın ṣafā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [revā eyle,]*

revā ol: *Layık, uygun, münasip olmak.*

1.Ancılayın belā evi ḥāṣā / Sencileyin ḥabībe **ola revā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4840). [revā ol, -a]*

2.Ḳaṭʿ olınsa **revā ola** o zebān / Ki sözinde ol ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [revā ol, -a]*

revāc: *iʿtibār, değer, kıymet.*

1.Güle vérdi ḳızılca reng ü **revāc** / Nūr arturdı nūra isfīdāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4324). [revāc,]*

2.Yoġ-ıdı zeyne ihtiyācı anuñ / Artdı andan velī **revācı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [revācı, -ı]*

revāc ol: *Kıymeti, değeri artmak; iʿtibār görmek.*

1.Bi-ḫam oldı nihāl-i bālāsı / Gey **revāc oldı** ḫüsni kālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5513). [revāc ol, -dı]*

revān: *Hemen, o anda.*

1. Meyli oldı hemān Zelīḫāya / Naẓar étdi **revān** Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4429). [revān,]*
2. Oḳ çekerse dili nişāna gele / Cān dilerse **revān** dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3833). [revān,]*
3. Buyruḳ étdi şubānlarına **revān** / Bir süri ḳuzı ḥāżır oldu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [revān,]*
4. Cüst ü cūyı bu ḫāle oldı **revān** / Ki kenāra gele o serv-i **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [revān,]*
5. Dil uzatdı **revān** Zelīḫāya / Töhmet étdi hemān Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4666). [revān,]*
6. Yumdu ġonça gibi dehānı **revan** / Ḳaynadıġınca baġrı ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [revan,]*
7. ʿĪṣ yarındası çü geldi **revān** / Ḳodı İsḥāḳ öñinde bir biryān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). *[revān,]*

8. Ṭurdı Mālik ayaġı üzre **revān** / Yūsufa dédi iy velī-yi zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [revān,]*
9. Çünki gördi bu bār-gāhı ʿazīz / Göge atdı **revān** külahı ʿazīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3048). [revān,]*
10. Sū-yı dergāha ḫurrem ü ḫandān / Ḫusrev-āne revāne oldı **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3050). [revān,]*
11. Vérdi dest-i taṣarrufına **revān** / Dédi demdür ki édesin dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [revān,]*
12. Her ḳapuya irişicek o **revān** / Perr-i ḳuflı olurdı perrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4546). [revān,]*
13. Çün Zelīḫā bu ḥāli gördi **revān** / İrdi āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [revān,]*
14. Kaʿbe ḳapuñı bilmezem ki **revān** / Ḥacc édüp anda cān édem ḳurbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2757). [revān,]*
15. Şarḳ ṭāvūsı étmedin cevlān / Ġarba irişdi ol ḥamame **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [revān,]*
16. Dāyesin göndürüp ʿAzīze **revān** / Dédi çün bizden olmadı oğlan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3405). [revān,]*
17. Ṭutdı ḥükmin **revān** Zelīḫā anuñ / Düzdi esbābın ol temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [revān,]*
18. Yār öñinde ḳodı o toḫmı **revān** / Dédi iy serv-i nāz ü toḫm-ı **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [revān,]*
19. ʿazm édüp çāha cümlesi pūyān / Sürdiler yüzlerini ḫāke **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1599). [revān,]*
20. Naẓar étdiler āsmāna revān / Gördiler ebr içinde mihr-i nihañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2168). [revān,]*
21. Naẓarın Yūsuf andan ırdı **revān** / Oldı bir cānibe daḥi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [revān,]*
22. İncinüp ḫāṭırum cefāsından / Ṭurdum irdüm **revān** ḳafasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [revān,]*
23. Düzdi bir bezm-i ḫüsrev-āne **revān** / Ki vérür revnaḳı revāne **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [revān,]*
24. Bir'ki ḫādimlere buyurdı **revān** / Sīmini zerden étdiler ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [revān,]*
25. Ol ki Reyyān ḳatına oldı revān / Yūsuf aña vaṣıyyet étdi **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [revān,]*
26. Yūsufa ʿahd éden cüvān o zemān / Yād édüp anı söze geldi **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [revān,]*
27. Yine zindāna ʿazm édüp o cüvān / Yūsufa anı muştıladı **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [revān,]*
28. Cān atardı **revān** ser-i rāha / İntiẓār-ıla maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5396). [revān,]*
29. Yapdı Yūsuf **revān** bir ulu ḥişār / Eyledi ol ḥişārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [revān,]*
30. Dönüp andan bu ḫayret-ile hemān / Geldiler bār-gāh-ı şāha **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5882). [revān,]*
31. Niçe ḳurbān demin aḳıtdı **revān** / Niçe hemyān taṣadduḳ étdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993). [revān,]*
32. Pīrehen būyın andan aldı **revān** / Ol beşīrüñ beşīri oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6092). [revān,]*
33. Bile üçyüz biñ atlu çıḳdı **revān** / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [revān,]*
34. Birbirine **revān** irişdiler / Aġlaşup ṣarmaşup görüşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6127). [revān,]*
35. Çıḳdı miḥrabdan o serv-i revān / Tā Zelīḫā ḳatına geldi **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [revān,]*
36. Gördi būy-ıla çün beḳa bāġın / Kesdi cāndan **revān** fenā bāġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6224). [revān,]*
37. Ṣāġar-ı sümmi rākibine **revān** / Rāḥ-ı rāḥat vérürdi olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5387). [revān,]*

revān: *Akan, giden; yürüyen.*

1.Yémeyüp içmeyüp yüridi **revān** / Yūsufa çağırup ḳılurdı figān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [revān,]*

2.Bir gül-idüm açılmadın ḫandān / Serv-i āzād-idüm çemende **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2503). [revān,]*

3.Yélse yél yürise ṣu gibi **revān** / Ṭursa ṣābit nite ki kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [revān,]*

4.Yumdu ġonça gibi dehānı revan / Ḳaynadığınca baġrı ḳanı **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [revān,]*

5.Yéyicek anı niçe ṭāyir-i cān / Āşiyānından uçdı gétdi **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861). [revān,]*

6.Girdi taḫt-ı revāne baḫt-ı revān / Yüridi kārbān öñünce **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121). [revān,]*

7.Mālik irişdi taḫt öñine **revān** / Perdeyi ʿizzet-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [revān,]*

8.Aşmalarında şīre-dār engūr / Sāyesinde **revān** mā-i ṭahūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4081). [revān,]*

revān: *Doğruca.*

1.Yārini luʿb-ıla iletdi o cān / Ol yédi ḫāne evveline **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [revān,]*

revān: *Ruh, can.*

1.Bir içim su içür **revānuñ-ıçun** / Ölmedin teşnelikden anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4043). [revānuñ-ıçun, -uñ, -ıçun]*

2.Cismüñ n'ola ibn-i Ādem ise /Ebdür ḳamu cedlere **revān**'uñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 195*). [revānuñ, -(u)ñ]*

revān: *Hareket.*

1.Ol maḳāmāt uṣūli üzre **revān** / Naġamāt-ı ʻanādil-i būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4084). [revān,]*

2.Servi olsa **revān** ḳolayınca / Seyr èdelüm şu gibi payınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 689). [revān,]*

revānla: *(Öküzleri) sürmek, ilerletmek.*

1.Önce öküzleri **revānlar**-ıdı / Ṣan ki leşkerde pehlevānlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [revānlar-ıdı, -lar, -ıdı]*

revān et: *Yol almak, ilerletmek, yürütmek.*

1.Mışra élçi yaraġın **étdi revān** / Tuḥfeler ḥāżır étdi bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [revān ét, -di]*

revān et: *Yönelmek II başvurmak.*

1.**Étdi** Mālik **revān** bu ḥīle-i pōst / Dédi vérdi bu bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [revān et, -di]*

2.**Étdi** āḫir **revān** bu tedbīri / Ki ura pā-yı serve zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [revān et, -di]*

revān et: *(Göz yaşı) akmak, akıtmak.*

1.Dili pür-dem dilerse çekmeye ġam / Göz yolından **revān éde** ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [revān ét, -e]*

2.And içüp gözyaşını **étdi revān** / Ki baña Yūsuf eyledi bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [revān ét, -di]*

3.Yaş yerine **revān édüp** ḫūnı / Ṣordı anlara pīr-i maḥzūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [revān ét, -üp]*

revān eyle: *(Göz yaşı) akmak, akıtmak.*

1.Görme misiz nice figān eyler / Gözi yaşın nice **revān eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1482). [revān eyle, -r]*

3.Bulmadı çün bularda rıfḳ u emān / Nergesinden **revān eyledi** ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [revān eyle, -di]*

revān ol: *Akıp gitmek; oradan oraya dolaşmak.*

1.Rāsti geldi çün bu serv-i revān / İstevi'l-ma' dilde **oldı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [revān ol, -dı]*

2.Çün bu baḥr-i güher **revān oldı** / Ṣaḥn-ı ṣaḥrāya sāye-bān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2992). [revān ol, -dı]*

3.Seyr ét ey serv kim **revān ol**duñ / Köhne ʿālemde nev-cüvān oldun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [revān ol, -du, -ñ]*

revān ol: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1.Çün bular ṭarf-ı çāha **oldı revān** / Geldi yolları üstine Şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [revān ol, -dı]*

2.Yūsuf **oldı** çü ḫusrev-āne **revān** / Bād-pāy üzre çün gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [revān ol, -dı]*

3.Kārbān yola çün **revān oldı** / Yūsufuñ nergesine ḳan ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1817). [revān ol, -dı]*

4.Kārbān çünki yine **oldı revan** / Menzili oldı anlaruñ Bīsān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1957). [revān ol, -dı]*

5.Üç gün üç géce ḳaldılar ḥayrān / Kārbān **oldı** sıḥḥat-ile **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [revān ol, -dı]*

6.Ḳalbe taḫt-ı ʿizzet üzre o cān / Şevḳ-ıla **oldı** sū-yi Mıṣra **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [revān ol, -dı]*

7.Çün **revān oldı** şād-ı şimşādı / Ḳoydı ṭopraḳ başına ol vādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3120). [revān ol, -dı]*

8.Eyleyüp bu duʿā'yı **oldı revān** / Vardı bir püşte üzre çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [revān ol, -dı]*

10.Ḳaydı-y-ıla o serv **olurdı revān** / Olmadılar muḳayyed ol iḫvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [revān ol, -ur, -dı]*

11.Yüzin alup eline bir gün o cān / Şevk-ıla **oldı** bāġbāna **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [revān ol, -dı]*

12.**Olmış**-ıdum bir ulu yola **revān** / Ki géderdi o yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [revān ol, -mış, -ıdum]*

13.Ẕikr olınur ki Şeyh Ebū ʻOs̲mān / Diledi bir gün **ola** Mıṣra **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [revān ol, -a]*

14.Çünki salār-ı kārbān oldı / Öñlerine düşüp **revān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1905). [revān ol, -dı]*

15.Göçdi seyyare-i şeh-i ḫūbān / Cānib-i şehr-i Mıṣra **oldı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2120). [revān ol, -dı]*

16.Dédi ma'şuḳa ʿāşıḳ **olsa revān** / Ḥāyil olur mı perde-i imkān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2709). [revān ol, -sa]*

17.Çün **revān oldı** bunca esb ü şütür / Oldı ṣaḥrā hilāl ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [revān ol, -dı]*

18.Çün **revān ol**dı ʿĪş ṣaydına / Anası düşdi ḥīle ḳaydına (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). *[revān ol, -dı]*

19.Nazar ehline ʿibret oldı cihān / N'ola Yūsuf bizümle **ol**sa **revan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [revān ol, -sa]*

20.Nāḳasın çekdi kim yüriye hemān / **Olmadı** nāḳa dögmeg-ile **revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [revān ol, -ma, -dı]*

21.Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne **oldı revān** / Dīde giryān ü dil ciger biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [revān ol, -dı]*

22.Ol ki Reyyān ḳatına **oldı revān** / Yūsuf aña vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [revān ol, -dı]*

23.Ṣāġar-ı sümmi rākibine revān / Rāḥ-ı rāḥat vérürdi **olsa revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5387). [revān ol, -sa]*

revān ol: *(Kan) akmak, akıp gitmek.*

1.Reg-i Leylīye nīş irince hemān / Ḫūn-ı Mecnūn revāne **oldı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [revān ol, -dı]*

revān ol: *Hemen, derḥāl yapılmak.*

1.Bir niçe def'a vérdi yoluña cān / Saña ḥükmi revādur **olsa revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [revān ol, -sa]*

revāne: *Hemen, hemencecik.*

1.Reg-i Leylīye nīş irince hemān / Ḫūn-ı Mecnūn **revāne** oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3673). [revāne,]*

revāne: *Atik, çevik.*

1.ʿĀşıḳa ta'ne tāziyāne olur / ʿışḳda süst-iken **revāne** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [revāne,]*

revāne ol: *Yola koyulmak, gitmek.*

1.Dil murādını çünki buldılar / Kārbāna **revāne oldılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1626). [revāne ol, -dı, -lar]*

2.Sū-yı dergāha ḫurrem ü ḫandān / Ḫusrev-āne **revāne oldı** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3050). [revāne ol, -dı]*

revāne revān vér: *Cana can vermek; cana can katmak. (Çok beğenme anlamında.)*

1.Düzdi bir bezm-i ḫüsrev-āne revān / Ki **vérür** revnaḳı **revāne revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [revāne revān vér, -ür]*

revnāḳ: *Güzellik, çekicilik; letafet.*

1.Neden oldı bu ġonça-i zanbaḳ / Ki gülistāna ol vérür **revnaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [revnaḳ,]*

2.Ol gümiş māhī ḫūb **revnaḳ-ıdı** / Ki zer-i sürḫ-ıla muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [revnaḳ-ıdı, -ıdı]*

3.Düzdi bir bezm-i ḫüsrev-āne revān / Ki vérür **revnaḳı** revāne revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4707). [revnaḳı, -ı]*

revnakī: *Parlak ve taze olan.*

1.K'iy güli serv-i nāz-perverdüñ / **Revnaḳīdür** çemende her verdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [revnaḳīdür, -dür]*

revnak-ı cihān: *Dünyanın renkleri, çekiciliği, güzelliği.*

1.Lebine cānı geldi ḳan gétdi / Dīdeden **revnaḳ-ı cihān** gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2602). [revnaḳ-ı cihān,]*

revzen: *Pencere II delik.*

1.**Revzeni** cāmı māh-tāb-ı cihān / Şemsesi ʿaksi şems-i tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [revzeni, -i]*

2.Tā girüp **revzeninden** ol dāruñ / Düşem öñine şevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [revzeninden, -in, -den]*

3.Vardı **revzen** ḳatına vérdi selām / Dédi Yūsuf ḫaberlerini temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [revzen,]*

reyḥān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki II Sevgilinin ayva tüyleri.*

1.Zülfinüñ būyıdur bu **reyḥānlar** / Eser-i rūyıdur gülistānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2262). [reyḥānlar, -lar]*

2.Dérmedüm çün gül-i gülistānuñ / Ḳoḳayın bāri tāze **reyḥānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [reyḥānuñ, -uñ]*

3.Ḥüsni baġında ḳomayup **reyḥān** / Başladı étmege bu resme fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6247). [reyḥān,]*

4.Ḳanı anuñ o tāze **reyḥānı** / Sünbül-i cennet ola ḫayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [reyḥānı, -ı]*

5.Bād-i āfet yitürmedin cānı / Koḳayın bulıvér o **reyḥānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [reyḥānı, -ı]*

reyḥānī: *Fesleğene özgü, fesleğen gibi.*

1.Ḳavli ʿİbrānī fiʿli raḥmānī / Rūyı rūḥāni būyı **reyḥānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [reyḥānī,]*

Reyyān: *Mısır hükümdarı, Yusuf peygamberi ülkesindeki bütün hazinelerin başına maliye nāzırı olarak tayin eden ve ona inanan zat.*

1.Ṣūretā gerçi şāh-ıdı **Reyyān** / Ol-dı maʿnide velī sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [reyyān,]*

2.Ol ki **Reyyān** ḳatına oldı revān / Yūsuf aña vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [reyyān,]*

3.İrdi çün ol cüvāna bu taʿbīr / Vardı **Reyyāna** eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [reyyāna, -a]*

4.Şāh **Reyyān** egerçi sūsen-vār / Aña ʿarż eyledi zebān-ı hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [reyyān,]*

5.Eyle dérler ki ol géce **Reyyān** / Açlıġı acısından étdi fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5675). [reyyān,]*

6.Dédi **Reyyāna** ḥaẕret-i ṣıddīḳ / Oldı şāha ḥazīne māla ġarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [reyyāna, -a]*

7.Ėtdi **Reyyān** Yūsufa istiḳbāl / Ceyş deryāsı cūş édüp derḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [reyyān,]*

rezm: *Savaş, cenk, muharebe.*

1.Birisi pādşāh-ı Baḥr-i Fireng / **Rezme** Rüstem ṣalābete Hūşeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2832). [rezme, -e]*

ri'āyet: *iʿtibār, saygı, hürmet.*

1.Cümle eṭrāf vüsʿate irdi / Her ra'iyyet **ri'āyete** irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [ri'āyete, -e*

2.Saña lāyıḳ kemāl-i ʿizzetdür / Bize lāyıḳ seni **ri'āyetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [ri'āyetdür, -dür]*

3.Éndürüp anı dūş-ı şefḳatden / El çeküp cümlesi **ri'āyetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 842). [ri'āyetden, -den]*

4.Her sipāhīsi devlete irişür / Her ra'iyyet **ri'āyete** irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [ri'āyete, -e]*

ri'āyet ét: *Gözetmek, ağırlamak; saygı ve hürmetle karşılamak.*

1.Umaruz kim ʿAzīz ʿizzet éde / Niʿmeti çoḳ vérüp **ri'āyet éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [ri'āyet ét, -e]*

ricāl: *Erkekler.*

1.Ne belādur ne fitnedür bu ḥibāl / Bend éderler **ricāli** olsa cibāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4431). [ricāli, -i]*

ridā: *Örtü, şal; elbise üzerine giyilen hırka, cüppe, setre ve pardesü gibi giyecek.*

1.Bu ʿizzeti saña ḫilʿat etdi / Anuñ ki **ridāsı** Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [ridāsı, -sı]*

2.Eline ʿāṣīlik ʿaṣā olmuş / Boynı üzre **ridā** riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [ridā,]*

ridā: *Örtü, şal (Allah'ın rahmeti, merhameti bağlamında)*

1.El uran Kibriyā **ridāsına** / Girmek olmaz fena pelāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1071). [ridāsına, -s, -ı, -n, -a]*

ridā-yı isḥāḳ: *Hz. İshak'ın elbisesi, örtüsü. (Hz. İshak'tan oğlu Hz. Yakup'a kalan ve Hz. Yakup tarafından Hz. Yusuf'a giydirilen giysi.)*

1.Çün ṣarındı **ridā-yı İsḥāḳ**ı / İrdi farḳına devlet-i bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 793). [ridā-yı isḥāḳ, -ı]*

rıdvān: *Cennet kapılarında bekçilik yapan, cenete girecek müminleri selamla karşılayan ve cennette müminlere hizmet eden meleklerin başkanının adı.*

1.Nice ġılmān ki her biri **Rıḍvān** / Nice Rıḍvān ki reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [rıḍvān,]*

2.Nice ġılmān ki her biri Rıḍvān / Nice **Rıḍvān** ki reşk-i ḫūr-i cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3029). [rıḍvān,]*

3.Étdi ol cennete anı **Rıḍvān** / Étdi nā-çār emrine **rıḍvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [rıḍvān,]*

4.Verdi eğnine Yūsufuñ Yaʿḳūb / Gèydi **Rıdvān**a döndi ol maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [rıdvāna, -a]*

rıḍvān et: *Rāżıetmek.*

1.**Étdi** ol cennete anı **Rıḍvān** / **Étdi** nā-çār emrine **rıḍvān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4104). [rıḍvān et, -di]*

rif'at: *Yücelik.*

1.K'iy felek **rif'at** ü melek-āyīn / Rāmdur emrüñe zemān u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [rif'at,]*

rıfk u emān: *Huyda ve hareketlerde yumuşaklık, naziklik. (Şefkatli, merhametli davranma bağlamında.)*

1.Bulmadı çün bularda **rıfḳ u emān** / Nergesinden revān eyledi ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [rıfḳ,]*

rıfk u līnet: *Huyda ve hareketlerde yumuşaklık, nezaketle davranmak.*

1.Dédi Īnāsa **rıfḳ u līnet** ile / Beni tap yaḳ fırāk u ḥasret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [rıfḳ u līnet,]*

rīg: *Toz, kum.*

1.Ḫārı gül ḫāresi güher olmış / **Rīg**i dür şūresi şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [rīgi, -i]*

rihlet: *Göç, göçme.*

1.Çün temām étdi ʿişret esbābın / Düzdi Ṭaymūs **riḥlet** esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [riḥlet,]*

rıhlet ét: *Göçmek II dünyadan ahirete göçmek; ölmek.*

1.Sebep eyledi vaż'-ı ḥamli Celīl / **Rıḥlet ét**di bu ḫaneden Rāḫīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [rıḥlet ét, -di]*

rikāb: *Üzengi, eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir ḥālka.*

1.Yüridi ḫᵛāceler **rikābında** / Atdan énince ḳubbe bābında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [rikābında, -ı, -n, -da]*

2.Ṭolınurken ol āftāb gibi / Ayaġın öpmedüm **rikāb** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [rikāb,]*

3.Baṣsa Yūsuf **rikābına** ḳademi / Çıḳsa ol kūha bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [rikābına, -ı, -n, -a]*

4.Yapışup ḫᵛāceler **rikābına** / Éndi yüridi ḳubbe bābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [rikābına, -ı, -n, -a]*

5.Ecelüñ yoḳ emānı kim bir dem / Ḳoyasın bu **rikāba** éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [rikāba, -a]*

6.Ḳodı bir ayaġın **rikābına** şāh / Tā süvār ola eblaḳa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [rikābına, -ı, -n, -a]*

rikāb: *Büyük bir kimsenin katı, huzuru, önü.*

1.Cemʿ olup cümlesi **rikābına** / Medḥ oḳurlardı āftābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5392). [rikābına, -ı, -n, -a]*

rikāb-ı baḫt: *Bahtın, talihin makamı.*

1.Ben şeh-süvār olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār degül bu **rikāb-ı baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [rikāb-ı baḫt,]*

rıkk ol: *Esir düşmek, köle olmak.*

1.Neden oldı bu ġurbete düşdüñ / **Rıḳḳ olup** bunca riḳḳate düşdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3726). [rıḳḳ ol, -up]*

rikkat: *Acıma, şefkat, merhamet.*

1.Yine cūş étdi **riḳḳati** anuñ / Tāzelendi cirāḥati anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1415). [riḳḳati, -i]*

2.Naẓar ét yā İlāhī şeybetüme / Raḥmet eyle benüm bu **riḳḳatüme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [riḳḳatüme, -üm, -e]*

3.Ḳarşulayup hezār ḥasret-ile / Söyler-idi bu resme **riḳḳat**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [riḳḳat-ile, -ile]*

4.Yédi gün geşt édüp bu ḥālet-ile / Ḥasret ü iştiyāḳ ü **riḳḳat-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [riḳḳat-ile, -ile]*

5.Gūş-i gürge irişdi çün bu ʿitāb / **Rikkat-ile** bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1380). [rikkat-ile, -ile]*

6.Furṣat demi ki ġaflet-ile géçdi yél gibi / Ḥālüm ṣu gibi ger ola **riḳḳat** ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [riḳḳat,]*

7.Dédiler **riḳḳat**-ile dönüp aña / Olmayaydı bu iş n'olaydı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [riḳḳat-ile, -ile]*

rikkat: *Acı, elem, hüzün.*

1.Ḥālini yād étdi ġurbet-ile / Añdı rıḳḳıyyetin bu **riḳḳat**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [riḳḳat-ile, -ile]*

2.Bunca zeyn ü libās u ʿizzet-ile / Neden aġlarsın āh ü **riḳḳat**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [riḳḳat-ile, -ile]*

3.Geldi çün ʿaḳlı bir'ki sāʿatden / Başladı aġlamaġa **riḳḳat**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1135). [riḳḳatden, -den]*

rikkat eyle: *Üzülmek II duygulanmak.*

1.Ṣarmaşup aña **riḳḳat eyledi** çok / Elin öpdi vaṣiyyet eyledi çok *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [riḳḳat eyle, -di]*

rikkat-demi: *Acıma, şefkat zamanı II acıma, şefkat duygularının yoğunlaştığı an.*

1.Ḳodı āh ü fiġānı ṣabr étdi / Cāna **riḳḳat-deminde** cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1292). [riḳḳat-deminde, -n, -de]*

riḳḳate düş: *Acı, elem, keder içerisinde olmak.*

Neden oldı bu ġurbete düşdüñ / Rıḳḳ olup bunca **riḳḳate düşdüñ** *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3726). [riḳḳate düş, -dü, -ñ]

rikkat-i kalb: *Kalbin hüznü, elemi.*

1.Ḥasret ü ġurbet ü ṭufūliyyet / **Riḳḳat-i ḳalb** ü ḳahr-i riḳḳıyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1790) [riḳḳat-i ḳalb,]*

rıkkıyyet: *Kulluk, kölelik, esirlik.*

1.Ḥālini yād étdi ġurbet-ile / Añdı **rıḳḳıyyetin** bu riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [rıḳḳıyyetin, -in]*

rindāne: *Zevk ve safa içinde yaşayana yakışır bir şekilde; aldırışsız, umursamadan.*

1.Ya ṣafā sür benümle **rind-āne** / Ya düşersin cefā-yı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4903). [rindāne,]*

2.Ḳasd éden ol firāşa **rind-āne** / Sürilür böyle ḳaʿr-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [rind-āne,]*

3.Ṣaldı ʿāşıḳ çü yāri zindāna / Dédi zindāncısına **rind-āne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [rind-āne,]*

4.Géceler ḫīle-y-ile **rind-āne** / Dāyesi-y-ile varurdı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5095). [rind-āne,]*

rīş: *Yara (Gönül yarası, derdi bağlamında)*

1.Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi yok anuñ / Ḫᵛişden dilde **rīş**i yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [rīşi, -i]*

risālet: *İnsanları dine dāvet etme işi, peygamberlik.*

1.İşbu biryān getürene yā Rab / Eylerem ol **risāletüñi** ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). [risāletüñi, -üñi]*

2.Zeyn etdi **risāletüñ** cemālin / Meşşāṭa-i lā nebiyyi Baʿdi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 203*). [risāletüñ, -üñ]*

3.Saña itmām éde niʿmetini / Ki müyesser ḳıla **risālet**ini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 627). [risāletini, -i, -n, -i]*

risālet duʿā'sı: *Peygamberlik duası (Bazı peygamberlerin kendi yakınlarından birilerinin peygamber olması için ettikleri dua.)*

1.Hem **risālet duʿā'sı**n eyledi ʿahd / ʿĪṣ ol dem ṣikāra eyledi cehd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). *[risālet duʿā'sı, -n-sın]*

rīş-i dil: *Gönül, kalp yarası. (Yaranın kırmızı rengi bağlamında.)*

1.Rişte-i cān édüp düvālin anuñ / **Rīş-i dilden** éderdi alın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4980). [rīş-i dil, -den]*

rişte ol: *İplik (gibi) olmak, çok zayıflamak.*

1.Derd-ile **rişte ol**mış-ıdı bu ten / Bunuñ-ıla dikerdüm añа kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [rişte ol, -mış, -ıdı]*

rişte-i aḥmer: *Kırmızı ip, iplik.*

1.Anda görürdi her ki étse naẓar / Maġzını ṣanki **rişte-i aḥmer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [rişte-i aḥmer,]*

rişte-i cān: *Can ipliği; āşığın canı, gönlü.*

1.Ṭaḳdılar anı **rişte-i cāna** / Boġmaġ olmaġ-ıçun o cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2381). [rişte-i cān, -a]*

2.Ṣapmadı rāh-ı ḥükm-i cānāndan / ṣapan étdürdi **rişte-i cānd**an *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3839). [rişte-i cān, -dan]*

3.Ḳulle ʿizzet sütūnı baḫt-ı cihān / Mīḫı nuṣret ṭınābı **rişte-i cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [rişte-i cān,]*

rişte-i cān ét: *Can ipliği yapmak.*

1.**Rişte-i cān édüp** düvālin anuñ / Rīş-i dilden éderdi alın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4980). [rişte-i cān ét, -üp]*

rişte-i kār: *İş, kazanç ipi.*

1.Her biri büt ṣımış kesüp zünnār / Sübḥa olmış elinde **rişte-i kār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [rişte-i kār,]*

rişvet: *Rüşvet: Yaptırılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık ve çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar.*

1.Ḥaḳḳını Ḥaḳḳuñ ol ki żāyiʿ éder / **Rişvete** ṣanma anı ṭāmiʿ éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [rişvete, -e]*

rişvet al: *Rüşvet almak.*

1.Cān véren ins ü cāna bī-minnet / Raḥmet étmege **al**a mı **rişvet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4489). [rişvet al, -a, -mı]*

rıṭl-ı girān: *Ağır ve dolu kadeh II ağzına kadar dolu büyük kadeh.*

1.Cümle **rıṭl-ı girān** keş ü ser-mest / Dest vérmez birine ṣad pā best *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2983). [rıṭl-ı girān,]*

rīv: *Hile.*

1.Dédi evvel bu dīv kārıdur / Dīve uyma ki **rīv** kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [rīv,]*

2.Ne perīden irişdi saña bu **rīv** / Seni ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [rīv,]*

rīv eyle: *Hile yapmak.*

1.Dédi baʿżı perī cemāline dīv /ʿāṣıḳ olup 'acep mi **eylese rīv** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2532). [rīv eyle, -se]*

rivāyet: *Doğruluğu kesin olmayan, söylenti; bir olay, bir haber veya sözü nakletme*

1.Bir **rivāyetde** añlanur ki aʿmā / Bundan evvelde olmış-ıdı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5958). [rivāyetde, -de]*

2.Bu **rivāyetde** gey ḫaṭā étdi / Ol ki ṣıddīḳa iftirā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [rivāyetde, -de]*

3.Bir **rivāyet** budur ki çün Ḳıṭfīr / Vaşlına anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [rivāyet,]*

4.Görenüñ ḳıṣṣası ḥikāyet-idi / Görmeyenüñ sözi **rivāyet**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2189). [rivāyet-idi, -idi]*

5.Bir **rivāyetde** Yūsuf-ı Kenʿān / Mālike çünki ḫālin étdi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [rivāyetde, -de]*

6.Dāstān būstān destānı / Bu **rivāyetden** étdi elḫānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4065). [rivāyetden, -den]*

rivāyet ét: *Nakletmek, bildirmek; haber vermek.*

1.Ḳıṣṣa-i Yūsufı **rivāyet éd**en / İḫveti cevrini ḥikāyet éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 942). [rivāyet éd, -en]*

2.Ol ki bu ḳıṣṣayı ḥikāyet éder / İbn-i ʿAbbāsdan **rivāyet éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2239). [rivāyet ét, -er]*

3.Bunda rāvi **rivāyet ét**di diger / Yūsufuñ ḳaçmasına anda meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [rivāyet ét, -di]*

4.Luṭfını Yūsufuñ ḥikāyet éden / İbn-i ʻAbbasdan **rivāyet éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5687). [rivāyet ét, -en]*

rivāyet ḳıl: *(Kıssa, hikaye) nakletmek, anlatmak.*

1.Rāvi-yi rāstdan **rivāyet ḳıl** / Dōṣtlar vaşlını ḥikāyet ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5729). [rivāyet ḳıl,]*

riyā: *Gösteriş, iki yüzlülük.*

1.Eline ʿāṣīlik ʿaṣā olmuş / Boynı üzre ridā **riyā** olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [riyā,]*

2.Sizde yoḳ nesl-i enbiyā eseri / Görinür ḥīle vü **riyā** eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [riyā,]*

3.Ol ki kibr ü **riyāya** éde nigāh / Ḥażret-i Kibriyāya bulmaya rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1072). [riyāya, -y, -a]*

Riyālūn: *Yakub peygamberin oğullarından birinin adı.*

1.Hem **Riyālūn** ü Yeşbaḥr ü Lāvī / Biri Rūbīl böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [riyālūn,]*

riyāżat: *Züht ve takva amacıyla dünya zevklerinden, dünya işlerinden el etek çekme; nefsini kırma.*

1.Ne riyāżat ne çille vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [riyāżat,]*

2.Ḳulleler üzre geh ʿibādet-ile / Çilleler içre geh **riyāżat**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [riyāżat-ıla, -ıla]*

riyāż-i cinān: *Cennet bahçeleri.*

1.Size müştāḳ-iken **riyāż-i cinān** / N'içün ola maḳāmuñuz nirān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503). [riyāż-i cinān,]*

riyāż-ı niʿmet: *Rızık, nimet bahçeleri (Nimetlerin bolluğu bağlamında).*

1.Feyż éder ol ḥıyāz-ı raḥmetini / Bitürür bu **riyāż-ı niʿmetīni***(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 17). [riyāż-ı niʿmet, -i, -n, -i]*

riyāż-ı pinhān: *Gizli bahçeler.*

1.Seyr éderken **riyāż-ı pinhānı** / Ẓāhir oldı ġazāl-i Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2425). [riyāż-ı pinhān, -ı]*

rıżā: *Rıza gösterme, boyun eğme, kabul etme.*

1.Çün ḳader tīrin ata ḳavs-i ḳaża / Çāre olmaz aña meger ki **rıżā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2409). [rıżā,]*

2.Dōstuñ her ki mübtelāsıdur / Murtażāsı anuñ **rıżāsıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4058). [rıżāsıdur, -sı, -dur]*

rıżā göster: *Uygun bulup kabul etmek, rāzı olmak.*

1.Ṣabr éderse eger belālaruma / **Göster**ürse **rıżā** ḳażālaruma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 929). [rıżā göster, -ür, -se]*

rıża ver: *Rıza göstermek, rāżıolmak, izin vermek.*

1.Ger **rıża ver**e-y-idi cānānı / Ḳametinden düzerdi çevgānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3843). [rıża ver, -e, -y, -idi]*

2.Yūsufuñ seyrine çü **vér**di **rıżā** / Étdi cem'iyyet-i belāya ṣalā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 744). [rıżā vér, -di]*

3.Her kazā kim ola murād-ı nigār / Aña āşıḳ **rıżā vèr**ür nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 745). [rıżā vér, -ür]*

4.**Vérdi** Mālik **riżāyı** çün nā-çār / Geldi cümle ekābir-i muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2061). [riżāyı vér, -di]*

rū: *Yüz, sima, çehre.*

1.Baḳmadı rū-yı fitne **rūyına** / Düşmedi dām-ı fitne cūyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3885). [rūyına, -y, -ı, -n, -a]*

rū tut: *Yönelmek, yüz tutmak.*

1.Cümle **tut**mışlar-ıdı ḫīleye **rū** / Tā ki Yaʿkūb olaydı aña adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [rū tut, -mış, -lar, -ıdı]*

rübāb: *Üzerine deri geçirilmiş ve Hindistan cevizinden yapılmış yuvarlak gövdeli yanık sesli yaylı saz.*

1.Terk-i ḳānūn-ı ʿahd édüp çü **rübāb** / Nāle-y-ile ḳılurdı aña ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3197). [rübāb,]*

rūbeh: *Tilki.*

1.Gürg ü **rūbeh**-ile ḳarīn olsun / Hem-demi āh-ile eñīn olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 655). [rūbeh-ile, -ile]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1.Geldi diz üstine ṣafā-y-ıla / **Rū-be-rū** olmaġa ol ay-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [rū-be-rū,]*

2.Eyler-idi anuñla ʿiyş ü ṭarab / Dāyimā **rū-be-rū** vü leb-ber-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5602). [rū-be-rū,]*

rūbīl: *Hz. Yusuf'un kardeşlerince öldürülmesine engel olarak sonra gelip çıkarmak niyetiyle kuyuya atılmasını teklif eden kardeşi.*

1.Cümle gerçeklediler ol ḳīlı / Gösterüp pādşāha **Rūbīli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5831). [rūbīli, -i]*

2.Hem Riyālūn ü Yeşbaḥr ü Lāvī / Biri **Rūbīl** böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [rūbīl,]*

3.Dédi **Rūbīl** gör yalan düşüñi / Ki niçe müşkil eyledi işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [rūbīl,]*

4.Dédi **Rūbīl** aña sözüñ yoḳ mı / Yüz çevürdüñ söze yüzüñ yoḳ mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [rūbīl,]*

5.Ben ki **Rūbīlem** eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [rūbīlem, -em]*

6.Dédi **Rūbīl** pendümi éşidüñ / Aṣlıñuz dīnine düşer iş èdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 650). [rūbīl,]*

rücūʿ ét: *Dönmek, geri dönmek.*

1.Çünki andan yine **rücūʿ étdi** / Geldi Kenʿāna vü yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [rücūʿ ét, -di]*

rücūʿ ḳıl: *Dönmek, geri dönmek.*

1.Gün gibi gāh olur **ḳılur** bu **rücū‘** / İlla heyhāt édince yine ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [rücū‘ ḳıl, -ur]*

rūġan: *Yağ; kandil yağı (Kelimenin doğru yazımı "revġān" şeklindedir.).*

1.Zen çerāġ-ı dürūġa verse fürūġ / **Rūġanı** olur anuñ eşk-i dürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [rūġanı, -ı]*

2.Üzerinde aşıldı bir ḳandīl / Yoġ-iken yandı **rūġan-ıla** fetīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1041). [rūġan-ıla, -ıla]*

3.Vérse bu **rūġan** ol çerāġına dem / Yaḳa bir demde bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [rūġan,]*

ruh: *Yanak, yüz; sevgilinin yanağı, yüzü.*

1.Ḥüsni bustānı nūr u **ruḫleri** nūr / Sā‘idi şanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [ruḫleri, -ler, -i]*

2.Dédi dāye ki iy peri-ruḫsār / **Ruḫlaruñ** naḳşı levḥ-i cāna nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4231). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

3.Dür döker dişlerin göreli gözüm / Od ṣaçar **ruḫların** göreli gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2616). [ruḫların, -lar, -ı, -n]*

4.Fülfüli var **ruḫında** olsa ʿiyān / Ola hindūsı şāh-ı Hindüstan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [ruḫında, -ı, -n, -da]*

5.Geh urur **ruḫlarını** kef gibi / Geh döger sīnesini def gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [ruḫlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

6.Tā Zelīḫā yine cüvān oldı / **Ruḫları** tāze gül-sitān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [ruḫları, -lar, -ı]*

7.Egilür gāh ḳaddi çün meh-i nev / Secde-gāha **ruḫı** ṣalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [ruḫı, -ı]*

8.**Ruḫ**larına ḳızılca yerine hem / Gözlerinden aḳardı her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [ruḫlarına, -lar, -ı, -ñ, -a]*

9.Cā-be-cā **ruḫlarına** ḫāl étdi / Yaʿni dildāra ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [ruḫlarına, -lar, -ı, -ñ, -a]*

10.**Ruḫı** olmışdı sā ïd-ile güvāh / Ki ṭuta ḥüsni māhīden tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [ruḫı, -ı]*

11.**Ruḫumuz** beydaḳına étse nigāh / Māt olup ḳala yüz anuñ gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [ruḫumuz, -u, -muz]*

ruh: *Yüz, yanak; satranç oyununda önemli taşlardan olan "kale". (Güzel yüz bağlamında.)*

1.**Ruḫ**-ıla māt édüben ol şāhı / Mihr-ile oda yaḳdılar māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [ruḥ-ıla, -ıla]*

2.**Ruḫumuñ** bir piyādesiy’le hemīn / Māt ola yüz anuñ gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [ruḫumuñ,]*

rūḥ: *Can, ruh.*

1.Gördi bir **rūḥ** āb-ı gülden pāk / Ḥüsni evṣāfı ḥayret-i idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3527). [rūḥ,]*

rūḥ ol: *Can olmak, hayat vermek, canlandırmak.*

1.Dem-i rūḥ-i Ḫudā-y-içün ki o dem / Mürdeye **rūḥ oldı** ḫasteye em *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 152). [rūḥ ol, -dı]*

rūḥ ṣayrulıġı: *Ruh hastalığı, psikolojik rahatsızlık.*

1.Müşkil olur muṣāḥib ayrulıġı / Ayrulıḳ oldı **rūḥ ṣayrulıġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1754). [rūḥ ṣayrulıġı,]*

rūḥānī: *Maddesi olmayan ruhtan ibāret varlıklar, melekler.*

1.Çünki **rūḥānīlerden** oldı duʿā’ / Emr-i Ḥaḳḳ-ıla irdi Peyk-i Ḫuda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 916). [rūḥānīlerden, -ler, -den]*

1.Ḳavli ʿİbrānī fiʿli raḥmānī / Rūyı **rūḥāni** būyı reyḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [rūḥāni,]*

rūḥ-efzā: *Ruha tazelik veren, cana can katan.*

1.Her biri ġonça gibi teng ḳabā / Ḫurdesi şīve luʿbı **rūḥ-efzā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [rūḥ-efzā,]*

1.Bū-yi luṭfuñ çemende ġonça-güşāy / Nefeḫātuñ bedende **rūḥ-efzāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3218).*

rūḥ-ı aḥmed: *Hz. Muhammed’in ruhu.*

1.**Rūḫ-ı Aḥmed** ki rūḫ-ı aʿẓamdur / Rūḫlar ceyşine muḳaddemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 163). [rūḫ-ı aḥmed,]*

ruḫ-ı ʿālem: *Gökyüzü (Ālem, her taraf bağlamında.)*

1.Görmez-isem cemālini bir dem / Tar olur çeşmüme **ruḫ-ı ʿālem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 694). [ruḫ-i ʿālem,]*

rūḥ-ı aʿẓam: *En büyük ruh (Hz. Muhammed'in ruhu.)*

1.**Rūḫ-ı** Aḥmed ki **rūḫ-ı aʿẓamdur** / Rūḫlar ceyşine muḳaddemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 163). [ruḫ-ı aʿẓam, -dur]*

ruh-ı bināgūş: *Boyun, insan boynu.*

1.Ḳoḳmayalı **ruḫ-ı bināgūşuñ** / Öpmeyeli leb-i şeker-nūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1248). [ruḫ-ı bināgūşuñ, -uñ]*

ruḫ-i cānān: *Sevgilinin yanağı, yüzü.*

1.Açılur bildiler **ruḫ-i cānān** / Naẓarın aña étdi her insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2063). [ruḫ-i cānān,]*

ruh-i dil-ārā: *Gönül süsleyen, gönle hoş gelen çehre, yüz; sevgilinin yüzü.*

1.Getür ol dilberi bu araya / Baḳayım ol **ruḫ-i dil-ārāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3235). [ruḫ-i dil-ārā, -y, -a]*

rūḥ-i emīn: *Güvenilir ruh. Cebrail (İlahi buyrukları tahrif etmeden Hz. Peygamber'e ulaştırdığı için "emin" denilmiştir.)*

1.Çün temām oldı bu duʿā' vü enīn / Nāzil oldı hemīn **Rūḫ-ı Emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [rūḥ-ı emīn,]*

2.Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine **Rūḫ-i Emīn** / Geldi Yaʿḳūba ol dem içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [rūḥ-i emīn,]*

3.Yūsufa ṣundı anı **Rūḫ-ı Emīn** / Aldı çün ḳoḳdı vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [rūḥ-ı emīn,]*

ruh-i gerdūn: *Dünya yüzü, yeryüzü.*

1.Ṣafaḳuñ baġrın eyledi pür-ḫūn / Boyanup dūdına **ruḫ-i gerdūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5012). [ruḫ-i gerdūn,]*

ruḫ-i gül-gūn: *(Sevgilinin) gül renkli yanağı, yüzü.*

1.Ḍarb-ı nāḫundan ol **ruḫ-i gül-gūn** / Çeşmi gibi olurdı çeşme-i ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5332). [ruḫ-i gül-gūn,]*

ruh-i gülreng: *Gül renkli yanak II sevgilinin gül yüzü.*

1.Çün görünmedi ol **ruḫ-i gülreng** / Ġonça-veş ḳaldı bir zemān dil-teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2462). [ruḫ-i gülreng,]*

rūḥ-ı güzīn: *Seçilmiş, seçkin ruh II seçkin, güzide kişi.*

1.Rāḥat olmaġ-ıçun o **rūḫ-ı güzīn** / Aña bir ḥücre eyledi taʿyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [rūḥ-ı güzīn,]*

rūḥ-ı kuds: *Kutsal ruh II Cebrail, vahiy meleği.*

1.Ol géce **Rūḫ-ı Ḳudsa** Ḥażretden / Emr olup yéri yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [rūḥ-ı ḳuds, -a]*

2.Emr olup **Rūh-ı Ḳudse** ḥażretden / Bir ḫōş alma getürdi cennetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6220). [rūh-ı ḳuds, -e]*

rūḥ-i ḳuds-i emin: *Cebrail, vahiy meleği.*

1.Yūsufa dédi **Rūḥ-i Ḳuds-i Emin** / Ṭur ki vaḳt-i ḫalās irişdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [rūḥ-i ḳuds-i emin,]*

2.Bindi bir bād-pāya zerrīn zīn / Ṣan ki ḥayzūma **Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [rūḥ-ı ḳuds-i emīn,]*

rūh-ı muḥterem: *Saygın, yüce ruh.*

1.Dédiler şehre bi ṣanem geldi / Ne ṣanem **rūh-ı muḥterem** geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [rūh-ı muḥterem,]*

ruḥ-ı müṣa'ṣa': *Parlak, parıldayan yüz; sevgilinin yüzü.*

1.Seḥer münevver olur dum **ruḫ-ı müṣa'ṣa'ıla** / Gece mu'aṭṭar olurdum ṣaçı muʿanber-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [ruḫ-ı müṣa'ṣa',]*

rūh-ı revān: *Hayat, yaşam kaynağı; sevgili.*

1.Ḳaʿr-ı zindāndan anuñ-ıçun o cān / Ḳabr içinden nite ki **rūh-ı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5236). [rūh-ı revān,]*

ruḫ-ı siyāh: *Kara yüz, günahkar kimsenin yüzü.*

1.Vāḳıf olmaya tā günāhuma ol / Baḳmaya bu **ruḫ-ı siyāh**uma ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4536). [ruḫ-ı siyāh, -um, -a]*

ruh-ı ‘uşşāk: *Āşıkların yanağı, yüzü.*

1.**Ruḫ-ı ‘uşşāka** beñzemiş nesrīn / Zülf-i maʿşūḳa sünbül-i pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4088). [ruḫ-ı ‘uşşāk, -a]*

rūh-ı vuṣlat-bīn: *Kavuşmayı gören ruh (Ruhun Allah’a kavuşması bağlamında.)*

1.Cesed ü cism ü **rūh-ı vuṣlat-bīn** / Olur ehl-i beḳāya ṣūret-i ‘īn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 321). [rūh-ı vuṣlat-bīn,]*

ruh-i Yūsuf: *Hz. Yusuf’un yüzü.*

1.Ne ʿAzīz-ile ḫānesi ābād / Ne **ruḫ-i Yūsuf**-ıla ḫāṭırı şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [ruḫ-i Yūsuf, -ıla]*

ruḫ-i zībā: *Güzel yanak, güzel yüz; sevgilinin yanakları, yüzü.*

1.Éki cādū-yı dil-firībüñ-içün / **Ruḫ-i zībāda** luṭf u zībüñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4442). [ruḫ-i zībā, -da]*

rūḫlar ceyşi: *Ruhlar ordusu; ruhlar topluluğu.*

1.Rūḫ-ı Aḥmed ki ruḫ-ı aʿẓamdur **/ Rūḫlar ceyşine** muḳaddemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 16). [rūḫlar ceyşi, -i, -ne-n, -e]*

ruhsār: *Yanak, yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

1.Oldı sözden dehanı ġonçası teng / Étdi **ruḫsārını** ḥayā gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [ruḫsārını, -ı, -n, -ı]*

ruhṣat: *İzin, icazet, müsaade.*

1.Çün Zelīḫāya aya irdi bu **ruḫṣat** / Ṣandı kim vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [ruḫṣat,]*

ruhṣat vér: *İzin vermek, müsaade etmek.*

1.Çün Zeliḫāya **vér**diler **ruḫṣat** / Girdi Yūsuf sarāyına ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478). [ruḫṣat vér, -di, -ler]*

rūḥü’l-emīn: *Cebrail, vahiy meleği.*

1.Bu belādan olınca cānı ḫalāṣ / Oldı **Rūḥü’l-Emīn** hem-dem-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 935). [rūḥü’l-emīn,]*

ruk’a: *Bir haberi bildirmeye yarayan kısa yazı, tezkere.*

1.İy teẕkire-i risāletüñden / Bir **ruḳ’a** peyām-ı enbiyādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 210*). [ruḳ’a,]*

rükn: *Direk, sütun.*

1.Ḳubbe yapdı zücāc-ı aḥḍardan / Çār **rükn** üzre ṣāfī mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [rükn,]*

rükn-i seng-i maḳām-ı zemzem: *Kabe’nin zemzem kuyusuna bakan köşesi. (Haceriesved’in bulunduğu köşe.)*

1.**Rükn-i seng-i maḳām-ı Zemzem**-içün / ʿāşıḳuñ gözlerindeki nem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 157). [rükn-i seng-i maḳām-ı zemzem,]*

Rūm: *Anadolu, Anadolu toprakları.*

1.Ẕikr olınur ki ḥażret-i Ḳayyūm / Çok veled vérdi ʿĪsa birisi **Rūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [rūm,]*

2.ʿAcemüñ tāc édindi bācını ol / Étdi **Rūmuñ** kemer ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [rūmuñ, -uñ]*

3.Her biri ʿizzet-ile devlet ü tāc / Ḳadr-ile ḳıymet-ile **Rūma** ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [rūma, -a]*

4.Üredi **Rūm**da anuñ nesli / Cümle Rūmīlerün odur aṣlı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). *[rūmda, -da]*

rūm: *(Anadolu bölgesi ḫālkının beyaz tenli olmasından hareketle) Sevgilinin yüzü, yanakları.*

1.Ṭarayup sünbül-i muʿanberini / Ṣaldı **Rūm** üzre Hind leşkerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4746). [rūm,]*

2.Düşdi **Rūma** ʿacebdür ol leşker / Ġaret étdi cihānı ser-tā-ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [rūma, -a]*

Rūmī: *Anadolulu, Anadolu’da yaşayanlar.*

1.Üredi Rūmda anuñ nesli / Cümle **Rūmī**lerün odur aṣlı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). [rūmīlerün, -ler, -ün]*

2.Çenge çeng urdı **Rūmī** çengīler / Raḳsa girdi büt-i Firengiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3033). [rūmī,]*

rūşen: *Aydınlık, parlak.*

1.Ferşi Bāġ-i İrem gibi gülşen / Ḳubbesi cām-ı Cem gibi **rūşen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2995). [rūşen,]*

2.Her birisi ṣafāda ṣan billūr / Aġ u **rūşen** nite ki maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [rūşen,]*

rūşen: *Açık, anlaşılır bir şekilde.*

1.Ḫūşe-i ḫuşk ü gāv-ı lāġar-ten / Ḳaḫṭ sālin ḫaber vérür **rūşen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5181). [rūşen,]*

2.Ehl-i ʿilme bu nükte **rūşendür** / Kişi bilmedügine düşmendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4799). [rūşendür, -dür]*

rūşen: *Açık, belli, aşikār II bilinen.*

1.Var-ıdı ilde bu meṣel **rūşen** / Ağlamaz dérler-idi kendü düşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [rūşen,]*

rūşen ét: *Aydınlatmak.*

1.Çıḳdı Yūsuf çü Nīl ābından / **Rūşen étdi** cihānı tābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096) [rūşen ét, -di]*

2.**Rūşen étmege** bezmi tāb'ıyla / Bile ṭoġardı āftābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3238). [rūşen ét, -meg, -e]*

rūşen ét: *Kendine getirmek; uyandırmak.*

1.Bu degül ol ki bildürüp özini / ʿaḳlumuñ **rūşen étdi** yılduzını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [rūşen ét, -di]*

rūşen ét: *(Gönlünü) aydınlığa kavuşturmak. (İlahi hakikatlerin insanın gönlünü aydınlatması bağlamında.)*

1.Gūş édicek bu sırrı ol dānā / Ḳalbini **rūşen étdi** ʿışḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3563). [rūşen ét, -di]*

rūşen eyle: *Aydınlatmak; aşikar etmek, göstermek.*

1.Perde-i ʿizzetümi kim yaḳdı / Mekr odın **rūşen eyle** kim çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [rūşen eyle,]*

2.Tār-ı töhmetden irdi saña felāḥ / Ṣıdḳuñı **rūşen eyledi** çü ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [rūşen eyle, -di]*

3.Perde-i ʿizzetümi kim yaḳdı / Mekr odın **rūşen eyle** kim çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [rūşen eyle,]*

rūşen ol: *Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.*

1.**Olmış** eṭrāfı nūr-ıla **rūşen** / Olmış ol buḳʿa Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [rūşen ol, -mış]*

2. **Rūşen olunca** şīşe-i aḥmer / Hem-demi olur-ıdı bād-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3237). [rūşen ol, -unca]*
3. Nūr-ıla ṭoldı **rūşen** oldı içi / Ḫār ḳalmadı gülşen oldı içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [rūşen,]*
4. ʿAdl-ile geçdüñ-ise dünyāda / Menzilüñ **rūşen ola** ʿuḳbāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 316). [rūşen ol, -a]*
5. **Oldı** ḳalbi anı görüp **rūşen** / Ṣaldılar çāh içine delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [rūşen ol, -dı]*
6. Ṣubḥ-dem çünki **rūşen oldı** cihān / Ḫōd-nümā oldı şāhid-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2020). [rūşen ol, -dı]*
7. Gözleri **rūşen ola** nūrı-y-ıla / Ḳalbi gülşen ola sürūrı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3311). [rūşen ol, -a]*
8. Külḫan-ısa maḳāmı gül-şen olur / Ẓulmeti nūrı-y-ıla **rūşen olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [rūşen ol, -ur]*
9. Şemʿ ile **rūşen ola** çün ḫāne / Ṭolar eṭrāfı cemʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [rūşen ol, -a]*

10. Ol zemān kim açıldı tār-ı cünūn / **Rūşen oldı** yine bu nūr-ı ʿuyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [rūşen ol, -dı]*
11. **Rūşen olmaġa** meclis-i ʿışret / Vérdi ol māha nūrdan ḫilʿat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [rūşen ol, -mag, -a]*

rūşenā: *Parlak, ışıklı, aydınlık.*

1. Ḫāk-i ḳademüñ ne tūtiyādur / Cān gözi anuñla **rūşenā**dur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 209*). [rūşenādur, -dur]*

rūsī: *Rus, Rus ırkından.*

1.Sinc çalardı Zencī çākerler / Kūs dögerdi **Rūsī** mihterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [rūsī,]*

rüstem: *Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'ın oğlu.*

1.Birisi pādşāh-ı Baḥr-i Fireng / Rezme **Rüstem** ṣalābete Hūşeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2832). [rüstem,]*

rüstem-i zāl: *Zaloğlu Rüstem. Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'ın oğlu.*

1.On éki biñ dilīr-ile derḥāl / Sürdi raḫşın nite ki **Rüstem-i Zāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2002). [rüstem-i zāl,]*

rüsūm: *Usul, metot, kural.*

1.Ne hüner var ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne faẓilet ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [rüsūm,]*

rüsvā: *Rezil, iʿtibārsız, haysiyetsiz.*

1.Āşkār olalı bu ʿışḳ u hevā / Gelmemişdür benüm gibi **rüsvā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [rüsvā,]*

2.Tāzeler derd-i ʿışḳ **rüsvāyı** / Ġayret ehli n'ider bu ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4685). [rüsvāyı, -y, -ı]*

rüsvāy ét: *Rezil, kepaze, maskara etmek.*

1.**Étme rüsvāy** āl-i Yaʿḳūbı / Étdilerse ḫaṭā vü āşūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5913). [rüsvāy ét, -me]*

2.ʿİşret esbābı düzdi ol ḫōş-rāy / K'ide ol bī-ḫaberleri **rüsvāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4705). [rüsvāy,]*

rüsvāyī: *Rezil, perişan.*

1.Baʿżı ʿışḳından oldı sevdāyī / Ser ü pāyı bürehne **rüsvāyī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [rüsvāyī,]*

rüsvāy-ı hāş u ʿām ét: *Avama ve havassa rezil etmek; herkese rezil etmek.*

1.Cānuma vaṣluñı ḥarām étdüñ / Beni **rüsvāy-ı ḫāş u ʿām ét**düñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4738). [rüsvāy-ı ḫāş u ʿām ét, -dü, -ñ]*

rüsvāy-ı hāş ü ʿām-ı Mışr ol: *Mısır'ın avamına ve havassına rezil olmak; bütün Mısır'a rezil olmak.*

1.Ki çeker adumı temām-ı Mışr / **Oldı rüsvāy-ı ḫāş ü ʿām-ı Mışr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4885). [rüsvāy-ı ḫāş ü ʿām-ı Mışr ol, -dı]*

rüsvāyi ol: *Ayıplanacak, utanacak bir durumda olmak, rezil olmak.*

1.Pederi dédi **olma rüsvāyi** / ʿaḳluñı dér ṭaġıt bu sevdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [rüsvāyi ol, -ma]*

ruṭab: *Taze hurma.*

1.Naḫl-i kaddüñ **ruṭablarından** eger / N'ola ber yése geh geh ol dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3964). [ruṭablarından, -lar, -, -n, -dan]*

ru'ūs-i cibāl: *Dağların başları, zirveleri.*

1.Anı kim çekmedi ru'ūs-i cibāl / Boynuma almışam żaʿīfü'l-ḥāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 94). *[ru'ūs-i cibāl,]*

ruvāt-i kışşa-i çāh: *Kuyu kıssasının ravileri II Hz. Yusuf kıssasını rivayet edenler.*

1.Dédi baʿżı **ruvāt-i ḳışşa-i çāh** / Ḳaʿr-ı çāha atıldı çün ol māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 954). [ruvāt-i ḳışşa-i çāh,]*

rūy: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

1. Deri bī-gāne **rüyına** beste / Seyri şevḳinden āşna ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [rüyına, -ı, -n, -a]*

2. Ḳavli ʿİbrānī fiʿli raḥmānī / **Rūyı** rūḥāni būyı reyḥānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1987). [rūyı, -ı]*
3. Ṭañ mı etse düşen ġam-ı yāra / Püşti aġyāra **rūyı** dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [rūyı, -ı]*
4. Ḳoḳup andan ġazālımun būyın / Göreyin dem-be dem anuñ **rūyın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1340). [rūyın, -ın]*
5. Bu ki bu resme ḫūb ṭalʿatdür / Ḫūyına **rūyı** ḫōş ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4918). [rūyı, -ı]*
6. Şehr-i Çin oldı gerçi **rūyı** anuñ / İlla ḳalmadı müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [rūyı, -ı]*
7. Ḳıldı Ḥaḳḳ mürde Ḥüsnini zinde / Oldı pejmürde **rūyı** ferḫunde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [rūyı, -ı]*
8. Ḫār batsa nigār pāyına / Ola ol pāya **rūyı** āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3669). [rūyı, -ı]*

rūy sür: *Yüz sürmek. (Sevgi ve bağlılık göstergesi bağlamında.)*

1.Dér-idi şevḳ-ıla **sürüp** aña **rūy** / Kāşki ben ola-y-ıdım saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [rūy sür, -üp]*

rūy ur: *Yüzünü (yere) vurmak. (Gam, keder içinde olmak bağlamında.)*

1.Geh ḳara yére püşt **urur** geh **rūy** / Seyr éder bī-ḳarār sūy-be sūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [rūy,]*

rüyā gör: *Rüya görmek.*

1.Rāviler dér ki ṭıfl-iken bu giyā / Bir géce **gördi** bir ʿaceb **rüyā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [rüyā gör, -di]*

rü'yet: *İlâhî tecellîleri bu dünyada veya ruh âleminde kalp gözü ile temâşâ etme.*

1.Götürüp her biri yed-i beyżā / **Rü'yet**-içün ḳılur duʿā' vü nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [rü'yet-içün, -içün]*

rū-yı aġyār: *Rakiplerin yüzü; başkasının yüzü.*

1.**Rū-yı aġyāra** bağlayup derini / Fetḥ édüp yāre ḳarşu manẓarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5081). [rū-yı aġyār, -a]*

rū-yi cānān: *Sevgilinin yüzü.*

1.**Rū-yi cānānsuz** olsa heşt behişt / Olur aṣḥāb-ı ʿışḳa dūzaḫ-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4317). [rū-yi cānān, -suz]*

rū-yi çirk: *Kirli yüz, çirkin yüz.*

1.**Rū-yi çirk** üzre ṣalsa pertev bū / Āşkār olur anda çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [rū-yi çirk,]*

rū-yı fitne: *Kışkırtıcı, fitneci yüz. (Sevgilinin yüzü.)*

1.Baḳmadı **rū-yı fitne** rūyına / Düşmedi dām-ı fitne cūyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3885). [rū-yı fitne,]*

rū-yi ḥācet: *Dilek, arzu yüzü; bir şey istemek için yönelme.*

1.Dāyimā **rū-yi ḥācetüm** añadur / Hüzn-i ġamdan şikāyetüm añadur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5966). [rū-yi ḥācet, -üm]*

rūy-ı mehtāb: *Ayın, kamerin yüzü II sevgilinin ay gibi parlak yüzü.*

1.Tāb vérmege **rūy-ı mehtāba** / Étdiler ʿazm-i sū-yi germābe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3288). [rūy-ı mehtāb, -a]*

rū-yi mehveş: *Ay gibi parlak yüz II sevgilinin ay gibi parlak yüzü.*

1.Her ki ḳasd éde **rū-yi mehveşine** / Yaḳaram anı ḫışmum āteşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1175). [rū-yi mehveş, -i, -n, -e]*

rū-yı rıżā ṭut: *Rıza yüzünü tutmak II rıza ile bakmak, rāżıolmak.*

1.Ol ki **ṭutdı** ḳażāya **rū-yı rıżā** / Āb-ı rū olur aña nār-ı ḳażā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 995). [rū-yı rıżā ṭut,]*

rū-yı saḥn: *Avlunun, meydanın yüzeyi.*

1.Döşedi **rū-yı saḫne** ḫūr ḥarīr / Vérdi her şuffeye sürūr serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [rū-yı saḥn, -a]*

rū-yi şemʿūn: *Şemʿun'un yüzü (Şemʿun: Hz. Yusuf'un öldürülmesini teklif eden ve onu sevmeyen kardeşi.)*

1.Cümle gérçekleyüp hem ol ḫaberi / **Rū-yi Şemʿūna** étdiler naẕarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5834). [rū-yi şemʿūn, -a]*

rū-yı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un yüzü.*

1.Andan alurdı bū-yı Yūsufı dil / Anda görürdi **rū-yı Yūsufı** dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6024). [rū-yı Yūsuf, -ı]*

rū-yı zemīn: *Yeryüzü, dünya.*

1.Māh-rū dilber-idi Zühre-cebīn / Şöhreti ṭolmış-ıdı **rū-yı zemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3490). [rū-yı zemīn,]*

2.Bu iş-içün aransa **rū-yi zemīn** / Ne bilür var benüm gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [rū-yi zemīn,]*

3.Geldi çün bār-gāh-i şāha yaḳın / Éndi atdan bezendi **rū-yı zemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [rū-yı zemīn,]*

4.Çün Zelīḫā anuñ éşitdi sözin / Urdı **rūy-ı zemīne** şükr yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [rūy-ı zemīn, -e]*

5.Tutuḳı ʿaksi-y-ile **rūy-i zemīn** / Oldı pīrūze reng-iken laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [rūy-i zemīn,]*

rūyın siyāh ét: *Yüzünü karartmak, göstermemek.*

1.Müşk anuñçün **siyāh éder rūyın** / Perdeden ḫalḳa ġamz éder būyın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4658). [rūyın siyāh ét, -er]*

rūz: *Gün, gündüz.*

1.Ṭañ mı şeb ṣansa şeb-pere **rūzı** / Göremez mihr-i ʿālem-efrūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1805). [rūzı, -ı]*

2.Yevm-i ġaym-idi ittifāḳ ol **rūz** / Ebre girmişdi mihr-i tāb-efrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [rūz,]*

3.Nevḫa édüp bunuñ gibi dil-sūz / Şeb-i endūh oldı cānına **rūz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [rūz,]*

4.Başına üşdi **rūz** ġavġāsı / Nāle-i sīne-sūz ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5069). [rūz,]*

5.Çün géce ola ḫastenüñ **rūzı** / Artar āhı vü derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [rūzı, -ı]*

6.Çün ḥisāb étdi **rūz** u hefte vü māh / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [rūz,]*

rūz: *Gün; zaman, an.*

1.Güft ü gū-y-ıla āḫir oldı bu **rūz** / Érmedüm vaṣluñ evveline henüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [rūz,]*

2.Şan ki **rūz**-ı ḳıyāmet-idi o **rūz** / Yéle vérdi édüp ayaḳ yéri toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [rūz,]*

rūz: *Gündüz II aydınlık. (Bahtlı, talihli olmak bağlamında.)*

3.Aʿni āh-ı cihān-sūzum-ıçun / Ḳara baḫtum şebinde **rūzum-ıçun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4446). [rūzum-ıçun, -um, -ıçun]*

rūz u şeb: *Gündüz ve gece II sürekli, her zaman.*

1.**Rūz ü şeb** ger niʿam-şümārı olam / Mümkin olmaz ki Ḥaḳḳ güẕārı olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3977). [rūz ü şeb,]*

2.Oldı Yaʿkūb **rūz u şeb** pinhān / 'Īşdan ḳorḳdı kim irişe ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [rūz u şeb,]*

rūze: *Oruç, oruç tutmak.*

1.Ne riyāżat ne çille vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121*). [rūze,]*

rūzgār: *Devir, zaman.*

1.**Rūzgār**uñ bu kāridür ezeli / Bī-ser eyler kime ṣunarsa eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [rūzgāruñ, -uñ]*

2.Ol sebebden serī'-idi gāmı / Nitekim **rūzgāruñ** eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [rūzgāruñ, -uñ]*

rūzgārını sür: *Zamanını geçirmek, ömür sürmek.*

1.Saʿy édüp mülk édine yārini / **Süre** anuñla **rūzgārını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3369). [rūzgārını sür, -e-ı, -n, -ı]*

rūzī: *Bir gün (Bir günlük zaman dilimi.).*

1.Oldı vaslı saña bu dem **rūzī** / Aşlı yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [rūzī,]*

2.ʿĀşıḳa **rūzī** olsa vaṣl-ı nigār / Ara yérde sebeb olur aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1048). [rūzī,]*

rūzī: *Nasip, kısmet.*

1.Cāna irdükçe ġuṣṣadan **rūzī** / Daḥi artardı nāle-i rūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5013). [rūzī,]*

rūz-i ʿāşık-ı zār: *Ağlayan, inleyen āşığın günleri.*

1.Āh-ıla geçse **rūz-i ʿāşıḳ-ı zār** / Olur aḫşamı tār-ender-tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5015). [rūz-i ʿāşık-ı zār,]*

rūz-i baht: *Bahtın, talihin günü.*

1.**Rūz-i baḫtum** siyāh oldı dirīġ / Dün ü gün işüm āh oldı dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [rūz-i baḫt, -um]*

rūz-i ġam: *Gam, keder günü.*

1.**Rūz-i ġamda** dem-i şedīdüm-içün / Derd-ile ḳalb-i nā-bedīdüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4447). [rūz-i ġam, -da]*

rūz-i ḥabs: *Hapis günü, hapis kaldığı gün.*

1.Yūsufuñ **rūz-i ḥabsi** oldı çehār / Ḳaldı çāh içre zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [rūz-i ḥabs, -i]*

rūz-i ḥaşr: *Mahşer günü.*

1.Ġarbdan çünki çıḳdı ol ḫurşīd / **Rūz-i ḥaşrüñ** nişānı oldı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3002). [rūz-i ḥaşr, -ün]*

rūz-i ḥaşr ol: *Kıyamet günü (gibi) olmak (Çok kalabalık olması bağlamında.)*

1.Yér ü gök eyle oldı ol demde / **Rūz-i ḥaşr oldı** ṣan ki ʿālemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6131). [rūz-i ḥaşr ol, -dı]*

rūz-i ʿıyd: *Bayram günü.*

1.Biri budur ki **rūz-i ʿıyd** oldı / Feraḥ u ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [rūz-i ʿıyd,]*

rūz-ı kıyāmet: *Kıyamet günü (gibi) (Çok kalabalık olması bağlamında.)*

1.Ṣan ki **rūz-ı ḳıyāmet**-idi o rūz / Yéle vérdi édüp ayaḳ yéri toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [rūz-ı ḳıyāmet, -idi]*

rūz-ı miḥnet: *Izdırap, sıkıntı günü.*

1.Cānı geldi hezār kerre lebe / **Rūz-ı miḥnetde** irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2476). [rūz-ı miḥnet, -de]*

rūz-i nevrūz: *Nevruz günü, bayram günü II baharın ilk günü.*

1.**Rūz-i nevrūz**-idi meger o zemān / Pür-ṣafā olmış-ıdı Mıṣr-ı cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3017). [rūz-i nevrūz, -idi]*

rūz-i ʿömr: *Ömrün günleri, hayat.*

1.**Rūz-i ʿömrüñ** géçerdi haşret-ile / Şimdi irdüñ ṣafāya vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5635). [rūz-i ʿömr, -üñ]*

rūz-ı rūşen: *Aydınlık gün; yeni gün.*

1. **Rūz-ı rūşen** gözine tār oldı / Soḥbet-i gülşen aña ḫār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3643). [rūz-ı rūşen,]*

rūz-ı şehvet: *İstek, arzu günü (Züleyha'nın Hz. Yusuf'un gömleğini arkadan yırttığı gün.)*

1.Yūsufuñ miḥnetiy'le ʿizzetiy çün **/ Rūz-ı şehvetde** rāz-ı ʿişmetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 143). [rūz-ı şehvet, -de]*

rūz-ı zaḫmet: *Zahmet, sıkıntı, elem günü II mahşer günü.*

1.Her ki maẓlūma fiʿli şefḳat ola / **Rūz-ı zaḫmetde** aña raḥmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [rūz-ı zaḫmet,]*

S-s / Ṣ-ṣ / S̱-s̱

şāʿ: *Ağırlığı bulunduğu yere göre değişen bir hububat ölçeği (Hz. Yusuf tarafından kardeşi Bünyamin'i yanında alıkoymak için kardeşlerinin eşyaları arasına koydurduğu mücevherlerle süslü tahıl ölçeği.).*

1.Veledüñ anda **şāʿ** uğurladı déñ / Ḫʷān vérenden metā' uğurladı déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [şāʿ,]*

2. Biz anuñ cümle ṣaġ u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi **şāʿı** uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [şāʿı, -ı]*

3. **Ṣāʿı** bārumda ol nihan étdi / Bilmezem kim ne imtiḥān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5879). [şāʿı, -ı]*

4. Cevherī **ṣāʿın** ol şeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ yükinde ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [ṣāʿın, -ın]*
5. Ḫayr éderken müdd-ile ḥażret-i şāh / **Ṣāʿın** almaz anuñ meger gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5863). [ṣāʿın, -ın]*
6. Aranup şoñra bār-i Bünyāmīn / **Ṣāʿı** anuñ yükinde buldı emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [ṣāʿı, -ı]*
7. **Ṣāʿdan** almayınca şaġ ḫaber / Size yoḳdur selāmet-ile sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [ṣāʿdan, -dan]*
8. Dédi bir ḫāṣ emīnine derḥāl / **Ṣāʿdan** bunlaruñ ḫaberlerin al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5893). [ṣāʿdan, -dan]*
9. Bir ulu ṭās-ıdı meger ki o **ṣāʿ** / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [ṣāʿ,]*

saʿādet: *Saadet, mutluluk; bahtiyarlık.*

1.Her ki bir kerre ol nigārı göre / Éki ʿālem **saʿādetine** ére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2130). [saʿādetine, -i, -*
2.Ki o dem kim **ṣaʿādet**-ile o māh / Eyledi şehr-i Mıṣrı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [ṣaʿādet-ile, -ile, -]*
3.Ferr ü kerr ü **saʿādet**-ile o māh / Tāblus şehrin étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [saʿādet-ile, -ile]*
4.Müjde kim ṭoġdı ṭāliʿüm ayı / Çıḳdı gilden **saʿādetüm** pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [saʿādetüm, -üm]*
5.Çıḳdı kāndan **saʿādetüm** güheri / Sere irgürdi bunca derd-i seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1623). [saʿādetüm, -üm]*

sā'at: *Saat; vakit, zaman.*

1.Yüz urup yā İlāhi raḥmet-içün / Dilerüz ol vüṣūli **sāʿat**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [sāʿat-içün, -içün]*
2.Geldi çün ʿaḳlı bir'ki **sāʿatden** / Başladı aġlamaġa riḳḳatden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1135). [sāʿatden, -den]*
3.Niçe **sāʿat** geçince ol şebden / Ṣaçdı bu dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [sāʿat,]*

sāʿat gel: *Vakit, zaman gelmek (Ömrün sonunun gelmesi bağlamında.)*

1.Keremüñden coġ eyle evladıñ / Yıkma **sāʿat gel**ince bünyadıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 395). [sāʿat gel, -ince]*

ṣa'b ol: *Zorlaşmak, güç bir hâl almak.*

1.İş güç olsa aña kefīl gerek / Rāh çün **ṣa'b ola** delīl gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5271). [ṣa'b ol, -a]*

sabā: *Doğu yönünden esen hafif ve latif rüzgār. (Klasik şiirde sevgilinin kokusunu taşıması ve yayması ile bilinir.)*

1.Urur-iken **ṣabā** ṣafādan dem / Baña her dem oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [ṣabā,]*
2.Hem-dem olurdı ol **ṣabā**-y-ıla / Ḳarşu varurdı merḥaba-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5377). [ṣabā-y-ıla, --y, --ıla]*
3.Ṣubḥ-dem çün teneffüs étdi **ṣabā** / Pür-dem oldı deminden ehl-i hevā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [ṣabā,]*
4.Bir ṭarafdan **ṣabā** hevā-engîz / Bir ṭarafdan nevā çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [ṣabā,]*
5.Bülbül olmışdı mest ġulġulden / Būy életmiş meger **ṣabā** gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2807). [ṣabā,]*

sabah: *Sabah vakti.*

1.Tār-ı töhmetden irdi saña felāḥ / Ṣıdḳuñı rūşen eyledi çü **ṣabāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [ṣabāḥ,]*

sabāh ṭoġ: *Sabahın doğması; günün aydınlanması (Kötü günlerin bitip güzel günlerin başlaması bağlamında.)*

1.Oldı dīn-i Ḫalīl üzre nikāḥ / Şeb-i hecr āḫir oldı **ṭoġdı ṣabāḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5535). [ṣabāḥ ṭoġ, -dı]*

sabī: *Küçük çocuk.*

1.Her ferişte-ṣıfat ḳuzı çü **ṣabī** / Ṭalebi oldı dāyim üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [sabī,]*

2.Şefḳat édüp çün anı ḳuçdı Nebī / Aġladı ḳucaġında hem-çü **ṣabī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265). [ṣabī,]*

sābir: *Sabreden, sabırlı (kimse).*

1.Sevdügine o kim ʿaẕāb vérür / **Ṣābire** ecri bī-ḥisāb vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [ṣābire, -e]*

sābit koma: *Yerinde koymamak, yerinde bırakmamak.*

1.Ravżа-i vaṣla çün girür güstāḫ / Anda **ṣābit ḳomaz** ne bīḫ ü ne ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [ṣābit ḳoma, -z]*

sabit ol: *Yerinde durmak, sabit kalmak.*

1.Ser-i gendümde **sabit olsa** sinān / Etmek oḳına uġramaz insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5268). [sabit ol, -sa]*

2.Yār naḳşı ṣaḥife-i berde / **Ṣābit oldı** nite ki mermerde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [sabit ol, -dı]*

sabit ol: *Devamlı olmak, sebat etmek.*

1.Ḳaldı ehl ü ʿıyāli din üzre / **Oldılar ṣābit** ol yaḳīn üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [ṣābit ol, -dı, -lar]*

sabit tur: *Yerinde durmak, sabit kalmak.*

1.Yélse yél yürise ṣu gibi revān / **Ṭursa ṣābit** nite ki kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [ṭur, -sa]*

ṣabr: *Sabır, dayanma, katlanma; tahammül gösterme.*

1.Çün ödenmez bu resme olsa ziyān / Çāre **ṣabr** u taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [ṣabr,]*

2. **Ṣabra** merdāne baġladı bélini / Şükr-i Yezdāna ġarḳ édüp dilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4939). [ṣabra, -a]*

3. Ṣulḥ ḫōşdur velī yérinde gerek / **Ṣabr** eyüdür velī yérinde gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [ṣabr,]*

4. Ol nebiy'çün ki **ṣabrı** germ oldı / Kirm-i miḥnet çü kermine ṭoldı t çü kermine ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [ṣabrı, -ı]*

5. Gétdi **ṣabrum** aña irişme-y-ile / Nükteler söyledi girişme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2693). [ṣabrum, -um]*

6. Luṭf édüp olsañ iy perī rāmum / Rāmum olurdı **ṣabr** u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [ṣabr,]*

7. Çın seḥer ṭurdı pīr-i Kenʿānı / Sildi **ṣabr**-ıla dīdeden ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [ṣabr-ıla, -ile]*

8. Dédi duḫter ki **ṣabra** yoḳ çāre / Cebr olınmaz bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [ṣabra, -a]*

9. Géce çün gördi nūr-ı ṣemʿi o ṣaġ / Ḳalmadı elde **ṣabr** u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [ṣabr,]*

10. Ṭutdı püştin o püştede ḳadere / **Ṣabra** yüz ṭutdı gétmedi sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [ṣabra, -a]*

11. **Ṣabr** u ārām işi temām oldı / Ṣādlıḳ göñline ḥarām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [ṣabr,]*

12. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāşıḳdan / Delü degül mi o kim **ṣabr** umar ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [ṣabr,]*

13. ʿışḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ **ṣabrı** pek gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [ṣabrı, -ı]*

14. Mümkin olmasa vuṣlat-ı dilber / ʿĀşıḳa çāre **sabr** olur ya sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1218). [sabr,]*

15. Ṭutmuş iken belā yaḳasını / Dāmeni **ṣabra** ṣardı pāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2467). [ṣabra, -a]*

16. Gerçi ġam ney gibi delerdi dilin / **Ṣabra** merdāne baġlamışdı bilin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3113). [ṣabra, -a]*

17. Gördi bu girye vü yemīni ʿAzīz / Terk édüp **ṣabrı** oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [ṣabrı, -ı]*

18. Ḳalmadı **ṣabrı** bī-ḳarār oldı / Bed ʿalāmetler āşḳār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1104). [ṣabrı, -ı]*

19. Mālike çaġırup ḳodı **ṣabrı** / Dédi ḳaçmış o bende-i ʿİbrī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1839). [ṣabrı, -ı]*

20. Aña kim bu belā müverresdür / **Ṣabra** yüz ṭutmasa muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [ṣabra, -a]*
21. Ḳalmadı cānda **ṣabr** u dilde sürūr / Yéri od oldı yéle vardı ḥuzūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [ṣabr,]*
22. Göricek Yūsuf anı aġladı zār / Yandı ḥasret odına **ṣabr** u ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [ṣabr,]*
23. Çāre **ṣabr** oldı vaṣl-ı cānāndan / Ṣabr ola mı anuñ gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [ṣabr,]*
24. **Ṣabra** gerçi cemīldür ʿāḳil / Vaṣl-ı Yūsufda illa gey müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [ṣabra, -a]*
25. ʿaḳluñı dér te'emmülét bir dem / **Ṣabra** yüz ṭut taḥammülét bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [ṣabra, -a]*
26. Çün saña senden oldı bu takṣīr / **Ṣabra** sa'y ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [ṣabra, -a]*
27. **Ṣabr** u ṭaḳvāya her ki baġlaya bil / Ecrini ṣanma żayi' éde Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [ṣabr,]*
28. Ṭutdı **ṣabr** u ḳarār üzre ḳarār / Gözledi kim ne ola āḫır-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [ṣabr,]*
29. Yaʿni eglendüñ iy murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde **ṣabr** u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [ṣabr,]*
30. Yūsufa dédi iy dil-ārāmum / Ḳalmadı şevḳa **ṣabr** u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [ṣabr,]*
31. Göz görürken göñülde **ṣabr** olmaz / Olmasa **ṣabr** cāna cebr olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4266). [ṣabr,]*
32. **Ṣabrum** libāsını yine ṣad pāre eyledüñ / Tīr-i ġamuñla baġrumı pür-yara eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2674). [ṣabrum, -um]*
33. Dédi n'édem ki kār elümde degül / Gétdi **ṣabr** iḫtiyār olmada degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [ṣabr,]*
34. Yalvarup dédi iy dil-ārāmum / Ḳomaduñ dilde **ṣabr** u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [ṣabr,]*
35. **Ṣabr**-ıla bitdi meyve-i ümmīd / Ṣabr-ıla bitdi devlet-i cāvīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5001). [ṣabr-ıia, -ıla]*
36. Ṣabr-ıla bitdi meyve-i ümmīd / **Ṣabr**-ıla bitdi devlet-i cāvīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5001). [ṣabr-ıla, -ıla]*
37. Baġda **ṣabr**-ıla biter ḫūşe / Ḫūşe hem ṣabr-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [ṣabr-ıla, -ıla]*
38. Baġda ṣabr-ıla biter ḫūşe / Ḫūşe hem **ṣabr**-ıla olur tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [ṣabr-ıla, -ıla]*
39. **Ṣabr**-ıla raḥm içinde ḳaṭre menī / Ravża-i ḫüsnüñ oldı yāsemeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [ṣabr-ıla, -ıla]*
40. Dāye pendi ḳoyup Zelīḫāya / Cānına étdi **ṣabrı** sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [ṣabrı, -ı]*
41. Çāresi yoḳ ki vara zindāna / **Ṣabrı** yoḳ döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [ṣabrı, -ı]*
42. **Ṣabr** éder dür ṣadefde bārānı / Ṣabr éder gevher-ile pür kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5979). [ṣabr]*
43. Ṣabr éder dür ṣadefde bārānı / **Ṣabr** éder gevher-ile pür kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5979). [ṣabr]*

<u>ṣabr ét:</u> *Sabretmek, dayanmak; beklemek.*

1. Baña maʿlūmdur ḥikāyet-i ḥāl / **Ṣabr édüp** gözlerem ki n'ola me'āl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1462). [ṣabr ét, -üp]*
2. **Ṣabr édüñ** tā ire kemāline / Terbiyetler ḳılam cemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2217). [ṣabr ét, -ün]*
3. **Ṣabr éderse** eger belālaruma / Gösterürse rıżā ḳażālaruma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 929). [ṣabr éd, -er, -se]*
4. Ḳodı āh ü fiġānı **ṣabr étdi** / Cāna riḳḳat-deminde cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1292). [ṣabr ét, -di]*
5. **Ṣabr édüñ** tā ki vara ḥamāma / Yuna endāmı géye ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [ṣabr ét, -ün]*

6. Gizleyüp mihri ebri arturma / **Ṣabr éden** cāna cebri arturma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2849). [ṣabr ét, -en]*
7. Teşne leb ṣuya irse **ṣabr éde** mi / Tāb-ı ṣabr-ıla cāna cebr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [ṣabr ét, -e]*
8. **Ṣabr éderseñ** eger belālarına / İresin aṣfıyā ṣafālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3303). [ṣabr ét, -er, -se, -ñ]*
9. Sūḫte çün bu ṭaʿnı gūş étdi / **Ṣabr édüp** kendüzin ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [ṣabr ét, -üp]*
10. Zen-i ter-dāmene çü **ṣabr éde** merd / İrişür ġayreti cemāline gerd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [ṣabr ét, -e]*
11. Çünki ġayret deminde **ṣabr éde** bu / Ne ḳadar şīr-ise olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [ṣabr ét, -e]*
12. **Ṣabr édüp** Yūsuf iftirālarına / Dil uzatmadı mācerālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5891). [ṣabr ét, -üp]*

ṣabr eyle: *Sabretmek, dayanmak; tahammül etmek.*

1. Rence ṣabr eylesün ki gence ire / Her ki genc ister-ise rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 927). [ṣabr eyle, -sün]*
2. Aña **ṣabr eyle** dédi çün Cibrīl / Ol daḫi étdi ʿazm-i ṣabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1264). [ṣabr eyle,]*
3. Nice ṣabr eyleyem firāḳına ben / Nice ḳatlanam iştiyāḳına ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1420). [ṣabr eyle, -y, -em]*
4. Kʿiy Zeliḫā firāḳa **ṣabr eyle** / Aġlama iştiyāḳa ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3103). [ṣabr eyle,]*
5. Kʿiy Zeliḫā firāḳa ṣabr eyle / Aġlama iştiyāḳa **ṣabr eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3103). [ṣabr eyle,]*
6. Pederi dédi derde **ṣabr eyle** / Cebr édüp kesri cāna cebr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2696). [ṣabr eyle,]*
7. Dédi kim iy ʿAzīz **ṣabr eyle** / Āteşüñ étme tīz ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613). [ṣabr eyle,]*
8. Dédi kim iy ʿAzīz ṣabr eyle / Āteşüñ étme tīz **ṣabr eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613). [ṣabr eyle,]*

ṣabr ḳalma: *Sabrı tükenmek. Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek.*

1.Şevḳden geldi cān kenār-ı lebe / **Ṣabr ḳalmadı** intiẓār-ı şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4470). [ṣabr ḳalma, -dı]*

ṣabr ol: *Sabretmek, tahammül göstermek.*

1.Çāre ṣabr oldı vaṣl-ı cānāndan / **Ṣabr ola** mı anuñ gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [ṣabr ol, -a]*

ṣabr u ārām: *Sabır ve huzur II sakinlik ve rahatlık.*

1.Dér ki oġlı ölüp Süleymānuñ /**Ṣabr u ārāmı** ḳalmadı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [ṣabr u ārām, -ı]*

ṣabr u ḳarār: *Sabır ve tahammül.*

1.Çünki gétdi kenāra **ṣabr u ḳarār** / Geldi evvel miyāna būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [ṣabr u ḳarār,]*
2.Çün Yehūdayı eyledi āġuş / Gétdi **ṣabr u ḳarārı** ḳalmadı ḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [ṣabr u ḳarār, -ı]*
3.Gördi Yūsuf yoġ anda **ṣabr u ḳarār** / Oldı laʿli gözi gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [ṣabr u ḳarār,]*

ṣabr-ı ʿāşık: *Āşığın sabrı.*

1.Çün hücūm eyleye ḫayāl-ı nigār / **Ṣabr-ı ʿāşıḳ** nedeñlü ṭuta ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ṣabr-ı ʿāşıḳ,]*
2.Gerçi ʿışḳa devā taḥammüldür / **Ṣabr-ı ʿāşıḳ** velīk müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [ṣabr-ı ʿāşıḳ,]*
3.Ġālib olsa velī ḫayāl-i nigār / **Ṣabr-ı ʿāşıḳ** ḫayāl olur iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [ṣabr-ı ʿāşıḳ,]*

ṣabr-ı cemīl: *Güzel sabır II Allah'tan gelen bir acıya dayanma.*

1.Benden ayırdı ol cemīli Celīl / Göñlüme lāzım oldı **ṣabr-ı cemīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1215). [ṣabr-ı cemīl,]*

ṣabr-ı cemīl eyle: *Güzel sabır eylemek II Allah'tan gelen bir acıya dayanmak, sabretmek.*

1.Çünki **ṣabr-ı cemīl eyleye** merd / Gile étmez nedeñlü kim gele derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1217). [ṣabr-ı cemīl eyle, -y, -e]*

2.Çāre ḳalmadı éde cānı ʿalīl / Meger **eyleye** yine **sabr-ı cemīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5944). [sabr-ı cemīl eyle, -y, -e]*

ṣabr-ı dāyim: *Devamlı sabretme, tahammül gösterme.*

1.ʿĀṣıḳ ammā çü bī-mecāl olur / **Ṣabr-ı dāyim** aña muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5007). [ṣabr-ı dāyim,]*

ṣabr-ı dil: *Gönlün sabrı, tahammülü.*

1.Gétdi **ṣabr-ı dili** Zelīḫanuñ / Yüzüni görmek istedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [ṣabr-ı dil, -i]*

ṣabrı kalma: *Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek, dayanamamak.*

1.**Ḳalmadı ṣabrı** gétdi ārāmı / Géçdi miḥnetde niçe eyyamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4192). [ṣabrı kalma, -dı]*

2.**Ḳalmadı** dilde **ṣabrı** ʿār-ıla / Dédi ḳardaşlarına zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6047). [ṣabrı ḳalma, -dı]*

ṣabr-ı ṣavm: *Oruç sabrı; bir şeyler yememeye tahammül etme.*

1.**Ṣabr-ı ṣavma** ne ḳaldı tāḳatümüz / Ne bulınur yarar biḍā'atümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6035). [ṣabr-ı ṣavm, -a]*

ṣabr-ıla koruk ḥālvā olur: *Sabretmesini bilen kişi olmayacak gibi görünen işlerde bile başarı kazanır.*

1.Nice şīrīn démiş bunı dānā / Ki **olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000). [ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥālvā olur,]*

ṣabru düken: *Sabrı tükenmek, sabrı kalmamak: artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek.*

1.Ben dilerdüm ḳılam bu hāli nihān / İlla **ṣabrum dükendi** oldu ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2617). [ṣabru düken, -di]*

ṣabūr: *Çok sabır gösteren, pek sabırlı.*

1.Ḫāṭır-ıçun nigāra dūr ola / Miḥnet ü ḥasrete **ṣabūr** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4064). [ṣabūr,]*

2.Dédi vü çıḳdı ḫāneden o **ṣabūr** / Oldı ṣulḥı ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [ṣabūr,]*

ṣabūr ol: *Çok sabreden olmak, çok sabretmek.*

1.Āh édüp dérdi niçe dūr olayın / Niçe bir fürḳate **ṣabūr olayın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5407). [ṣabūr ol, -a, -y, -ın]*

saç: *Saç; sevgilinin saçları*

1.Ol ki **saçı** kemend-i Ṭāhādur / Seyyid-i bārgāh-ı a'lādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 280). [saçı, -ı]*

2.Çün yine nāz-ılā ʿarūs-i Ḥabeş / **Ṣaçlarını** ṭaġıtdı sünbül-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [ṣaçlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

3.Olmış-iken cihān **ṣaçına** esīr / Urdı boynına ẓulm-ile zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1733). [ṣaçına, -ı, -n, -a]*

4.Şeb-i fürḳat **ṣaçuñ** gibi bī-ḥad / Ṣubḥ-ı vaṣluñdan irmez-ise meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2497). [ṣaçuñ, -uñ]*

5.Nīl-i ʿışḳuñ **ṣaçı** nehengi-y-idi / Ġamzesi fitneler ḫadengi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3494). [ṣaçı, -ı]*

6.Ferşine çün ṣaçıldı müşk **ṣaçı** / Döndi ṣaḥrā-yı Çīne anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [ṣaçı, -ı]*

7.Ṣaçları arasında şevḳ-ıla dür / Ṣan seḥāb arasında dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [ṣaçları, -lar, -ı]*

8.Seḥer münevver olur dem-i ruḫ müşa'şa'ıla / Gece mu'aṭṭar olurdum **ṣaçı** muʿanber-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [ṣaçı, -ı]*

saç: *Dağıtmak, saçmak; dökmek*

1. **Ṣaçar** üstine dürr-i sulṭānī / Derc éder dürce degşürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [ṣaçar, -ar]*

2. Kāşkī ol kerîme irsem ben / Derdüm **aḫbārın** aña vérsem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5743). [aḫbārın, -ın]*
3. Ben bunı aldum arpa deñlü zere / **Şaçdum** ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [şaçdum, -du, -m]*
4. Şāhid-i ġayb çün dehen açdı / Dürcden dürr-i bī şemen **saçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2653). [saçdı, -dı]*
5. **Şaçdı** dāne pirinc yérine dür / Ol ḳadar k'oldı ḫırş kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [şaçdı, -dı]*
6. Ṣaḥn-ı meydāna zerde zer **şaçdı** / Ḳandī senbūseler dehen açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2959). [şaçdı, -dı]*
7. Oldı bī-ṣabr u bī-dil ü ārām / **Şaçdı** ʿünnāb-i ter siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [şaçdı, -dı]*
8. Çün ʿarūs-i ḳamer niḳāb açdı / Üstine cümle dürrī dür **şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [şaçdı, -dı]*
9. Çünki dürc-i dehānını açdı / Dür yérine cihāna cān **şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [şaçdı, -dı]*
10. Ḥarekāt eyleyüp ḳanat açalar / Üstinde nāfe-i ḫuten **şaçalar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2287). [şaçalar, -a, -lar]*
11. Mār-ı zerrīni gencden açdı / Mūr yérine yére zer **şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [şaçdı, -dı]*
12. Nerges-i mesti erġuvān **şaçdı** / Yine sūsen gibi zebān açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [şaçdı, -dı]*
13. İy dirīġā yéle vérüp nāmūs / Ṭopraġa **şaçdı** yüz ṣuyın Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [şaçdı, -dı]*
14. Eyle **şaçdı** cevāhirin aña él / Ḳulzüm-i gevher oldı sāḥil-i Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [şaçdı, -dı]*
15. Leb-i Nīli géçince ol dilber / **Şaçdı** deryā-yı adem aña güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3147). [şaçdı, -dı]*
16. **Şaçdı** üstine cümle ṣaḥib-i köşk / Ṭabla ṭabla ṭabaḳ ṭabaḳ zer ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [şaçdı, -dı]*
17. Ḫālī görüp muraṣṣaʿ efserini / Üstine **şaçdı** eşki gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [şaçdı, -dı]*
18. Niçe sāʿat geçince ol şebden / **Şaçdı** bu dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [şaçdı, -dı]*
19. Sümmi toz **şaçmasa** ḳıçına eger / Nice ireydi tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [şaçmasa, -ma, -sa]*
20. Oldı her yérde çün bu resme nidā / Dānesin **şaçdı** yére her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [şaçdı, -dı]*
21. Baġa fer vérdi nergesin açdı / Ṣaḥnına çünki tāze gül **şaçdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [şaçdı, -dı]*
22. Gelüp üstine dāye pür-tebb ü tāb / Şīşe-i dīdeden **şaçardı** gül-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3319). [şaçardı, -ar, -dı]*
23. Dāyesi **şaçdı** gül yüzine gül-āb / Ṭurdı yérden nite ki mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [şaçdı, -dı]*

sācid: *Secde eden; ibadet eden.*

1.Ḥaḳḳ-ıla her ki Ḥaḳḳā **şaciddür** / Ḥaḳḳı maʿbūd bildiʿābiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [şaciddür, -dür]*

saçıl: *Dağılmak, yayılmak; dökülmek.*

1.Ġonc-ıla gülse ġonçalar açılur / Söylese ḥikmet-ile dür **şaçılur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [şaçılur, -ur]*

2.Ferşine çün **şaçıldı** müşk şaçı / Döndi ṣaḥrā-yı Çīne anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [şaçıldı, -dı]*

saçu saç: *Düğün ve şenliklerde madeni para, inci, şeker, hububat gibi şeyleri saçmak.; bol bol dağıtmak (Āşıġın göz yaşları bağlamında.)*

1.Çünki zer-keş ḳabasın açar-ıdı / Gevher-i eşki **şaçu şaçar-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4976). [şaçu şaç, -ar, -ıdı]*

sa'd sa'at: *Kutlu vakit.*

1.**Sa'd sā'at**de irdi çün ferman / Gün gibi toġdı Yūsuf-ı Ken'ān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 436). [sa'd,]*

şad: *"Sad" harfi II sevgilinin gözü.*

1.Nūnı altında ʿayni **şad miṣāl** / Ékisinden göründi naṣṣ-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2342). [ṣād,]*

şad: *"Yüz" sayı sıfatı II yüzlerce, pek çok.*

1. **Ṣad** zebānum biterse sebze miṣāl / Lutfı şükrinden ola külli kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [ṣad,]*
2. Ḫᵛābdan k'olmış-ıdı ṣad işkāl / Cümle ḥall étdi irdi çün bu ḥayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2949). [ṣad,]*
3. Cümle rıṭl-ı girān keş ü ser-mest / Dest vérmez birine **ṣad** pā best *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2983). [ṣad,]*
4. Her ḫırīdār éderdi anı füzūn / Oldı **ṣad** bedre ʿākıbet altun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3395). [ṣad,]*
5. Gerçi ẓāhirleri ṣadāḳat-idi / İlla bāṭınları **ṣad** āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [ṣad,]*
6. Dédi Yūsuf aña ser-efgende / İy benüm gibi **ṣad** saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [ṣad,]*
7. Ödi ṣıdsun ol ādemüñ **ṣad** bār / Bir seg-içün geyik ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [ṣad,]*
8. Yañılup el uzatsam ol sībe / Uġraram bī-sebeb **ṣad** āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [ṣad,]*

ṣad bār: *Yüz defa, yüzlerce kez.*

1.Ehl-i ʿışḳa seg-i maḥālle-i yār / Dil ü cāndan ʿazīz olur **ṣad bār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2821). [ṣad bār,]*

2.Düşse ḫār arasına bülbül-i zār / Ḳafesi cāna ḫoş görür **ṣad bār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4857). [ṣad bār,]*

3.Dil-i ʿāşıḳ ʿale'l-ḫuṣuṣ iy yār / K'ola ṣad pāre derd-ile **ṣad bār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [ṣad bār,]*

sa'd ét: *Mutlu etmek, sevindirmek.*

1.Ṭāliʿüm **sa'd éderse** yılduzumı / Seni āzād édüp vérem ḳızumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [sa'd ét, -er, -se]*

sad hezār: *Yüz bin, yüz binlerce; pek çok.*

1.Naẓar ét ʿibret-ile bu ḫabere / **Ṣad hezār** āferīn o cānevere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1432). [ṣad hezār,]*

2.**Ṣad hezār** āferīnler olʿasele / Ki yéyen irdi ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [ṣad hezār,]*

3.Çekmişem **ṣad hezār** miḥnet ü bīm / Genci édince issine teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5575). [ṣad hezār,]*

sad pāre: *Yüz parça, paramparça. (Āşığın gönlü bağlamında.).*

1.Derd-i dilden ḫitāb édüp yāre / Dédi iy dil ġamuñla **ṣad pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [ṣad pāre,]*

sad pare et: *Yüz parça etmek II paramparça etmek.*

1.**Étdi** ġamzey'le çeşm-i mekkāre / Ol ṣanevber dilini **ṣad pare** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [ṣad pare et, -di]*

2.Sīnemi mihrüñ étdi ṣad pāre / Döşegüm ḫār yaṣduġum ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [ṣad pāre ét, -di]*

3.Pīrehen olduġına bī-yāre / **Étdiler** dillerini **ṣad pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1200). [ṣad pāre ét, -di, -ler]*

sad pāre eyle: *Yüz parçaya bölmek, paramparça etmek.*

1.Ṣabrum libāsını yine **ṣad pāre eyledüñ** / Tīr-i ġamuñla baġrumı pür-yara eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2674). [ṣad pāre eyle, -dü, -ñ]*

sad pāre ol: *Yüz parça olmak, paramparça olmak.*

1.Ḫardan **oldı** pāyı **ṣad pāre** / Laʿlgūn étdi sīm-iken ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 846). [ṣad pāre ol, -dı]*

2.Dil-i ʿāşıḳ ʿale'l-ḫuṣuṣ iy yār / **K'ola ṣad pāre** derd-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [ṣad pāre ol, -a]*

3.Görse didār-ı Yūsufı ḫāre / Nār-ı şevḳ-ıla **ola ṣad pāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4811). [ṣad pāre ol, -a]*

sadā: *Ses, avaz; yankı.*

1.Geldi cān Semʿine nidā ne nidā / Bī-ḥurūf u **ṣadā** kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [ṣadā,]*

2.Étdi aña **ṣadā**-y-ile āheng / Ṭāḳ-ı Kisrā vü ḳasr-ı şāh-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2900). [ṣadā-y-ile, -y, -ile]*

3.Çün muṣībet **ṣadāsıdur** bildi / Āh édüp kendüyi yavu ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1119). [ṣadāsıdur, -s, -ı, -dur]*

4.Oldı çün ol arada bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u **ṣadā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [ṣadā,]*

5.Gāh bu ḳavli dér **ṣadālar-ıla** / Ney gibi perdede nevālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2672). [ṣadālar-ıla, -lar, -ıla]*

6.Ėşidüp bu **ṣadāyı** ol miskīn / Nāydan çıḳdı yél gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [ṣadāyı, -y, -ı]*

7.Pür-ṭarab dil-rübā **ṣadāsı-y-ıla** / Pür-şeġab bī-dilüñ nidāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4413). [ṣadāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

8. Erinī dédi çün Kelīm-i Ḫudā / Ṣandı kendüdedür hemān bu **ṣadā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [ṣadā,]*

sadaka: *Karşılık beklenmeden sadece Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb.*

1.Luṭf u iḥṣana oldı gey ḥadeḳa / Eksük étme maḥālline **ṣadaḳa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [ṣadaḳa,]*

sadakallahu ve'r-rasul-i emīn: *Allah ve (O'nun) emin, güvenilir habercisi (Cebrail) doğru söyledi.*

1.Güldi Yūsuf o demde dédi hemīn / **Ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn,]*

sadākat: *Dōstluğu ve bağlılığı içten, yürekten (olan kimse), sadakatli.*

1.Gerçi ẓāhirleri **ṣadāḳat-idi** / İlla bāṭınları ṣad āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [ṣadāḳat-idi, -idi]*

sādāt: *Ḥālkın ileri gelenleri.*

Mülk-i Mıṣrı aña musaḫḫar édem / Niçe **sādātı** aña çāker édem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 931). [sādātı, -ı]*

sādāt-ı Mışr: *Mısır'ın soyluları, ileri gelenleri.*

1.Dügün eyledi pādşāh-āne / Geldi **sādāt-ı Mışr** eyvāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5533). [sādāt-ı Mışr,]*

sadā-yı celle celāl: *"Onun (Allah'ın) yüceliği, şanı artsın" sesleri, sözleri.*

1.Perde gédüp göründi çün o cemāl / Ṭoldı ʿālem **ṣadā-yı celle celāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [ṣadā-yı celle celāl,]*

sadā-yı ġulġule: *Gürültü, şamata sesleri.*

1.Ṭoldı ʿālem **ṣadā-yı ġulġule**den / Tā ṭolınca burūc-ı sünbüleden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5664). [ṣadā-yı ġulġule, -den]*

sadā-yı vāveylāh: *Feryat, figan sesleri.*

1.Yérleri deldi cūş-i naʿra-i āh / Göge irdi **ṣadā-yı vāveylāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1117). [ṣadā-yı vāveylāh,]*

sadā-yı zebān: *Dillerin sesi (Dualar, yakarmalar bağlamında.)*

1.Semʿun içün k'ana nidā-yı cenān / İrişür nitekim sadā-yı zebān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128*). [sadā-yı zebān,]*

sadā-yı zikr-i ḫōrūs: *Horozun zikir sesleri; horozun ötüşmeleri.*

1.Bir ṭarafda eẕān ü bir yaña kūs / Bir ṭarafda **ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [ṣadā-yı ẕikr-i ḫōrūs,]*

sāde: *Basit, gösterişten süsten arınmış.*

1.Ḳalbi naḳş-i nigārdan **sāde** / Cānı cānān ġamından āzāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2400). [sāde,]*

2. Servi ser-keş ḳabāsı zer-keş-idi / İçi **sāde** ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [sāde,]*

3.Ne ḥarem **sāde** dil gibi ḫālī / Sekiz uçmaḳ şerefde emṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [sāde,]*

sāde dil: *Temiz kalpli, saf.*

1.**Sāde dil** yatur-iken āyīne / Baḳdı çün ol cemāl ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [sāde dil,]*

2.Teng-dil olma aç şeker tengin / **Sāde-dillere** vér ṣafā rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [sāde-dillere, -ler, -e]*

sāde ol: *Saf, temiz olmak.*

1.ʿĀşıḳuñ çünki ʿışḳı **sāde olur** / Cevr-i maʿşūḳ-ıla ziyāde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4221). [sāde ol, -ur]*

ṣadef: *Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı, sedef; sevgili*

1. **Ṣadefi** ḫalḳ édeli luṭf-i Laṭīf / Olmadı ẕātı gibi dürr-i şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [ṣadefi, -i]*
2. **Ṣadefe** düşse dürr olur nīsān / Māra düşerse olur āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1970). [ṣadefe, -e]*
3. Cismi ṣāfi **ṣadefde** gevherden / Ẕātı eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [ṣadefde, -de]*
4. Ṣabr éder dür **ṣadefde** bārānı / Ṣabr éder gevher-ile pür-kānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5003). [ṣadefde, -de]*
5. Yūsuf oḳ çekmedi velī hedefe / Gevher-içün el urmadı **ṣadefe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4521). [ṣadefe, -e]*
6. Gūş kim ola ol **ṣadef** cevher / Pāk sözden biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [ṣadef,]*

ṣadef: *(Midye, istiridye gibi) kulaklar. (Kulakların yağmur tanesi gibi yağan hikmetli sözleri alması bağlamında.)*

1. Her ne bārān ki düşdi ol **ṣadefe** / Oldı ser-tāc efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [ṣadefe, -e]*
2. Çün **ṣadef** gibi ṭutdı Bāziġa gūş / Ebr-i nīsān-ı raḥmet eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3552). [ṣadef,]*

ṣadef ét: *Mücevher kutusu (gibi) yapmak. (Āşığın inci gibi olan sevgilisini sinesine sarması bağlamında.)*

1. Tīrine cānını hedef étdi / Gevherine tenin **ṣadef étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4520). [ṣadef ét, -di]*

ṣādef-i ʿālem: *Alemin incisi; sevgili*

1. Cümle kişverde ber-güzīde benem / **Ṣādef-i ʿāleme** ferīde benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2024). [ṣādef-i ʿālem, -e]*
2. Ḥaḳḳ Teʿālā seni güzide éde / **Sadef-i ālem**e ferīde ède *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 625). [sadef-i ālem, -e]*

ṣadef-i ṣulb: *Soyun, neslin incisi. (Hz. Ādem'in soyunun incisi Hz. Yusuf)*

1. Vaḥy olundı ki nūr-ı dīdeñdür / **Ṣadef-i ṣulb**üñe ferīdendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 464). [ṣadef-i ṣulb, -üñ, -e]*

sa'd-i sā'at: *Mutlu, saadetli zaman II saadet zamanı.*

1. Gétdi çün cān belāsı dil dögüni / **Sa'd-i sā'atde** başladı dügüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2953). [sa'd-i sā'at, -de]*

ṣādıḳ: *Doğru, hakikatli, sadakatli, dürüst.*

1. ʿIşḳ yolında ol ki **ṣādıḳ**dur / Daʿvī-yi ṣabr aña ne lāyıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1287). [ṣādıḳdur, -dur]*
2. Ṣubḥ-veş gülmek aña lāyıḳdur / Ki ḳamu daʿvasında **ṣādıḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [ṣādıḳdur, -dur]*
3. Biz anı **ṣādıḳ** ü emīn bilürüz / Ehl-i taḳvā vü merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5213). [ṣādıḳ,]*
4. Ṣınsa peymāne gibi kāse-i ser / Ṣıma peymānı **ṣādıḳ-ısañ** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [ṣādıḳ-ısañ, -ısa, -ñ]*
5. Cān-ıla ṣuretime ʿāşıḳ-ısañ / Daʿvī-yi ʿışḳ içinde **ṣādıḳ**-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2655). [ṣādıḳ-ısañ, -ısan]*
6. Kiẕbden ṣıdḳı farḳ éden sensin / **Ṣādıḳı** nura ġarḳ éden sensin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [ṣādıḳı, -ı]*

ṣādık ol: *Sadakatli, dürüst olmak.*

1.Var ḳıyās ét ki ṭālib-i Ḫāliḳ / **Ṣādıḳ ol**sa neye olur lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [ṣādıḳ ol, -sa]*

2.Derd-i ʿāşıḳ belī çü **ṣādıḳ olur** / Cān-ı maʿşūḳ aña ʿāşıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2661). [ṣādıḳ ol, -ur]*

3.Cān ẕevḳın gözetse ger ʿāşıḳ / ʿIşḳ yolında **olmaz** ol **ṣādıḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [ṣādıḳ ol, -maz]*

4.ʿĀşıḳuñ çünki ʿışḳı ṣādıḳ ola / Ḳanda isterse dilberini bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1021). [ṣādıḳ ol, -a]*

sādık-ı ʿışk: *Aşkına sadık; gerçek āşık, aşkında sabır ve sadakati elden bırakmayan āşık.*

1.**Ṣādıḳ-ı ʿışḳ** olan ḳıyar serine / Ḳıymaz āfet deminde dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [ṣādıḳ-ı ʿışḳ,]*

sādlık şemʿi: *Mutluluk, saadet mumu.*

1.Yine ḥasret odı yalıñlandı / **Ṣādlıḳ şemʿi** yine diñlendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1416). [ṣādlıḳ şemʿi,]*

sadr: *Makam, rütbe.*

1.Şimdi bildüm refi‘miş ḳadrüñ / Ṣuffa-i aṣfıyā-yımış **ṣadruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1898). [ṣadruñ, -un]*

sadr: *Göğüs, sine; kalp, yürek.*

1.Müşkini cevhere mülemma’ édüp / **Ṣadrını** mesned-i muraṣṣaʿ édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3620). [ṣadrını, -ı, -n, -ı*

2.Gāh mesned-nişīn-i ʿizzet-idi / Dil ü cān gibi **ṣadra** zīnet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [ṣadra, -a]*

sadra muşt ur: *Bağrını, sinesini yumruklamak; dövünmek.*

1.Yara urup hilāl-ile bedre / **Muşt ururdı** helāk-ıçun **ṣadra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6241). [ṣadra muşt ur, -ur, -dı]*

ṣadr-ı dil: *Gönül tahtı, gönül sultanı.*

1.**Ṣadr-ı dilde** ḫayāl-i cānānı / Ṣubḥ olınca olurdı mihmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3196). [ṣadr-ı dil, -de]*

sadr-ı hüsn: *Güzellik tahtı, makamı.*

1.Bedr olup **ṣadr-ı ḥüsne** geçse ḳamer / Anı naḳş-ı ḫusūf éder bī-fer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4032). [ṣadr-ı ḥüsn, -e]*

sadr-ı ḳabūl: *Reisin, efendinin kabulü II huzura kabul.*

1.Yédi ḫandān irişdi yédi resūl / Cümlesinüñ murādı **ṣadr-ı ḳabūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [ṣadr-ı ḳabūl,]*

sadr-ı şafā: *Gönül huzuru, saadeti II gönle ferahlık veren.*

1.Cihānda **ṣadr-ı ṣafā** lā’ubāliler yéridür / Ne iʿtibār aña kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [ṣadr-ı ṣafā,]*

sadr-ı sīne: *Gönül tahtı; gönlün baş köşesi.*

1.**Ṣadr-ı sīnemden** sırr-ı İsrā’īl / Veré mi maʿṣıyet yolına sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3988). [ṣadr-ı sīne, -m, -den]*

ṣadr-nişīn: *Baş köşede oturan (kimse).*

1.Ḥaḳḳ teʿālā anı ki éde güzīn / Dōstlıḳ meclisinde **ṣadr-nişīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5151). [ṣadr-nişīn,]*

sāf ol: *Temizlenmek, arınmak.*

1.Ṣōfī **ṣāf olmasa** vücūdından / Ne teḳarrüb bula sücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1069). [ṣāf ol, -ma, -sa]*

saf saf: *Yan yana, sıra sıra.*

1.Gördi bir yaña enbiyā **ṣaf ṣaf** / Her biri bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [ṣaf ṣaf,]*

2.Ḳaṣr-ı şehden varınca zindāna / Ṭurdı **ṣaf ṣaf** dérildi meydāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [ṣaf ṣaf,]*

3.Ṣaḥn-ı dīvāndan cündiler **ṣaf ṣaf** / Ṭurfa ṭurfa ṣafā ṭaraf-be-ṭaraf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5765). [ṣaf ṣaf,]*

saf ṣaf tur: *Yan yana dizilmek.*

1.Yūsufa ḳarşu **ṭurdılar ṣaf ṣaf** / Ṭoldı ṣafṣāf serv-i bāġ-ı şeref *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4131). [ṣaf ṣaf ṭur, -dı, -lar]*

saf tut: *Sıraya girmek, sıraya dizilmek.*

1.Bedevī atlar üzre cümle süvār / Ṭurdılar **ṣaf ṭutup** yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [ṣaf ṭut, -up]*

safā: *Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.*

1.Yūsuf oġlancuġ olmaġın ol dem / Seyr éderdi **ṣafā-y-ıla** ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [ṣafā-y-ıla, -y, -ıla]*

<u>ṣafā:</u> *Gönül şenliği, rahat; huzur, mutluluk.*

1. Ṣabr éderseñ eger belālarına / İresin aṣfiyā **ṣafālarına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3303). [ṣafālarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. Ḳanḳısından **ṣafāñ** olursa eger / Olsun anda ṭapuña hem-pister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4110). [ṣafāñ, -n]*
3. Yoḳ vefāsı **ṣafāsını** ögme / Anı nerm ét ṣovuḳ demür dögme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [ṣafāsını, -sı, -n, -ı]*
4. Baña yapduñ **ṣafā-y-ıçun** ḫāne / Cennet eyvānı gibi kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [ṣafā-y-ıçun, -y, -ıçun]*
5. Yémedi ġam fenā **ṣafāsı**-y-ıçun / El götürdi baḳā duʿā'sı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6178). [ṣafāsı-y-ıçun, -sı, -y, -ıçun]*
6. Dédi iy cānuma **ṣafā** Yūsuf / Dil-i bīmāruma şifā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [ṣafā,]*
7. Bunlaruñla o serv yazıda / Seyr éderdi **ṣafā** vü bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [ṣafā,]*
8. Degşürüp rāhat ü **ṣafā** döşegin / Béline baġladı ṭaleb ḳuşaġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [ṣafā,]*
9. Çünki Mālik bu ḫʷābdan ṭurdı / Sīne dürcin ṭolu **ṣafā** gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [ṣafā,]*
10. Ḳāmeti serv-i bāġ-ı raḥmet-idi / Berg ü bārı **ṣafā** vü lezzet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2335). [ṣafā,]*
11. Aṣla saʿy ét **ṣafā** dilerseñ eger / Aṣla vaṣl ol baḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [ṣafā,]*
12. Teng-dil olma aç şeker tengin / Sāde-dillere vér **ṣafā** rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [ṣafā,]*
13. Ne **safā** ola ol gülistānda / Ki géde gül diken ḳala anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4951). [safā,]*
14. Dédi kim bu **ṣafā** degül mi güzel / Ol vefādan ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [ṣafā,]*
15. Ėtdi āḫir ecel debūrı ʿubūr / Ne **ṣafā** ḳodı yaḳmaduḳ ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [ṣafā,]*
16. Gördi Mālik bu ḫüsn-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ u **ṣafā**-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [ṣafā-y-ıla, -y, -ıla, -]*
17. Geldi diz üstine **ṣafā**-y-ıla / Rū-be-rū olmaġa ol ay-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2388). [ṣafā-y-ıla, -y, -ıla, -]*
18. Bilse ger Kaʿbe-i murādına rāh / Olur-ıdı **ṣafā**-y-ıla hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2580). [ṣafā-y-ıla, -y, -ıla, -]*
19. Bunca ferr u **ṣafā-y-ıla** Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı bir éki fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [ṣafā-y-ıla, -y, -ıla, -]*
20. Kemeri mekr ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş sinesine ṣıdḳ u **ṣafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [ṣafā,]*
21. Urur-iken ṣabā **ṣafādan** dem / Baña her dem oḳur ḥikāyet-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2845). [ṣafādan, -dan]*
22. Bilmen anda bunuñ hevāsı nedür / Bunca saʿy etmeden **ṣafāsı** nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [ṣafāsı, -sı]*
23. Teşne cānuñ **ṣafāsı** şerbet ü āb / Tābını defʿ éder mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [ṣafāsı, -sı]*
24. Ṭoldı ḳalbi **ṣafā** dıraḫşından / Éndi yüz raġbet-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [ṣafā,]*
25. Cümle leşker ḫurūş u cūş-ıla / Her biri bir **ṣafā** vü nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [ṣafā,]*
26. Çün bu ʿiyş ü **ṣafā** vü zīnet-ile / İrdi ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [ṣafā,]*
27. Kuçuşurlar **ṣafā** vü ẕevk-ıla / Nerm ü nāzük döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [ṣafā,]*
28. Her birisi **ṣafāda** ṣan billūr / Aġ u rūşen nite ki maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [ṣafāda, -da]*

29. Artar-ıdı dilinde şevḳ u **şafā** / Yūsuf arturdugınca istigna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [şafā,]*
30. Cümle server serinde sevdāsı / Cümle bezmüñ **şafāsı** gavgāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [şafāsı, -sı]*
31. Ki **şafā** ṭoldı bezme nāmuñ-ıla / Ḫurrem étsen n' ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [şafā,]*
32. Eserüñ ʿāşıḳun **şafāsıdur** / Ḫaberüñ dōst merḥabāsıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3219). [şafāsıdur, -sı, -dur]*
33. Ne bedende **şafā** ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [şafā,]*
34. Mervede bulınan **şafālar-içün** / Hem Ṣafāda olan nidālar-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 156). [şafālar-içün, -lar, -içün]*
35. Ḫᵛābdan gördügi **şafā** vü cefā / ʻĀḳibet ḫᵛāb oldı cümle aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [şafā,]*
36. Her ki andan yér-ise bir barmaḳ / Yér **şafā** niʿmetin ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [şafā,]*
37. Cevri yārüñ vefā yérine geçer / Her belāsı **şafā** yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [şafā,]*
38. Bir **şafā** istesem eger senden / Çevürür her ṣafā yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [şafā,]*
39. Bir ṣafā istesem eger senden / Çevürür her **şafā** yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [şafā,]*
40. Yūsufı gördi ḳaʿr-ı vādīde / Oynar-iken **şafa** vü ṣādīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [şafā,]*
41. Çün cemāl-i saʿīde döndi saʿīd / Oldı saʻy eyleyen **safa**ya saʿīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726). [sāfaya, -y, -a]*
42. Laʿl ḳan yutmasa eger kānda / Ḳanda olurdı bu **şafā** anda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5232). [şafā,]*
43. Beni bu ẕevḳ u **şafādan** sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [şafādan, -dan]*
44. Çün Zelīḫā bu deñlü oldı yaḳīn / Ḳāniʿ olmadı bu **şafāya** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [şafāya, -y, -a]*
45. Ṣaḥn-ı dīvāndan cündiler ṣaf ṣaf / Ṭurfa ṭurfa **şafā** ṭaraf-be-ṭaraf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5765). [şafā,]*

safā: *Safā, Mescid-i Harām'ın kuzeydoğusunda Ebûkubeys dağının eteğinde Merve'den biraz daha yüksek olan tepedir. (Hac ve umre sırasında aralarında saʿy yapılan iki tepeden biri.).*

1.Mervede bulınan ṣafālar-içün / Hem **Ṣafāda** olan nidālar-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 156). [şafāda, -da]*

2.Ne temettuʻ **şafādan** olʿömre / Eylemeye o Kaʿbede ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [şafādan, -dan]*

safā bul: *Mutlu olmak, sevinmek; rahat ve huzur bulmak*

1.Vaṣl-ı Yūsufdan eyle **buldı şafā** / Ḳalemin kesdi ṭuymadı ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [şafā bul, -dı]*

2.Saʿy éderlerdi kim o māh-likā / Görinüp cānları **bulaydı şafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [şafā bul, -a, -y, -dı]*

3.Pir-i Kenʿānī ḳoḳdı çün anı / Dédi ol dem **şafā bulup** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6087). [şafā bul, -up]*

safā eyle: *Neşelendirmek, gönlünü hoş etmek.*

1.Dédi var ḥācetin revā eyle / Sa'y édüp ḫāṭırın **şafā eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [şafā eyle,]*

safā ile kal: *Gönül huzuru, saadet içinde olmak.*

1.Ya oġul édineler anı ya ḳul / Biz **şafā ile ḳal**avuz gède ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [şafā ile ḳal, -a, -vuz-avuz]*

safā sür: *Neşe, mutluluk içinde olmak; eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*

1.Anca çekdüñ ġamı belālarını / Demidür **süresin şafālarını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3916). [şafā sür, -e, -sin]*

2.Balı yaġa ḳatup **şafā sürelüm** / Devr elinden niçe cefā görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4134). [şafā sür, -e, -lüm]*

3.Dilberüñ çün murādı ola firāk / Fürkatiy'le **şafā sürer** 'uşşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). [şafā sür, -er]*

4.Ya **şafā sür** benümle rindāne / Ya düşersin cefā-yı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4903). [şafā sür,]*

şafāya ir: *Huzura kavuşmak; huzur bulmak, mutlu olmak.*

1.Rūz-i ʿömrüñ géçerdi haşret-ile / Şimdi **irdüñ şafāya** vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5635). [şafāya ir, -dü, -ñ]*

2.ʿĀşıḳ evvel belī fenāya irer / Ṣoñra dīdār-ıla **şafāya irer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530). [şafāya ir, -er]*

şafā-yı cānān: *Sevgilinin neşesi, zevki; sevgiliyle bir arada olmanın huzuru.*

1.Çün teraḳḳi éde bu noḳṣāndan / Cāna baḳmaz **şafā-yı cānāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [şafā-yı cānān, -dan]*

safā-yı dem: *Mutluluk, huzur zamanları.*

1.Ger irem dir-iseñ **şafā-yı deme** / Eylesünler binayı bir İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4262). [şafā-yı dem, -e]*

safā-yı dürr ü güher: *İnci ve cevher mutluluğu, saadeti. (Sevgiliyle birlikte olmanın mutluluğu bağlamında.)*

Étmeyeli gözüm dişüñé naẓar / Çıḳdı andan **şafā-yı dürr ü güher** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1246). [şafā-yı dürr ü güher,]*

safā-yı dūş: *Rüyanın, hayalin mutluluğu II rüyanın verdiği mutluluk.*

1.Ol perī-rūy ḫʷāb-i nūşında / Ġarḳ olmış **şafā-yı dūşunda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2456). [şafā-yı dūş, -u, -n, -da]*

safā-yı nevrūz: *Baharın mutluluğu.*

1.Mevsim-idi **şafā-yı nevrūza** / Çemen olmışdı ṣaḫn-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2805). [şafā-yı nevrūz, -a]*

safā-yı ünsu'llāh: *Allaha yakın olmanın mutluluğu, saadeti II Allah'ın dōstluğunun neşesi.*

1.Ṣanduñuz siz baña belā ola çāh / Buldum anda **şafā-yı ünsu'llāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [şafā-yı ünsu'llāh,]*

saff-ı aṣfiyā: *Saf ve temiz, hālis, her türlü kötülükten arınmış kimseler, ermişler topluluğu.*

1.Dédi iy **şaff-ı aṣfiyāya** imām / Dér selām eyleyüp ṭapuña selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [şaff-ı aṣfiyā, -y, -a]*

şaff-ı evliyāu'llāh: *Evliyalar, Allah dōstları topluluğu.*

1.Bir yana **şaff-ı evliyāu'llāh** / Her birisi muḳarreb-i dergāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 451). [şaff-ı evliyāu'llāh,]*

safha-i rūy: *(Sevgilinin) yüz, çehre sayfası; sevgilinin yüzü.*

1.Ol midād-ıla ḥālini dem dem / **Ṣafḥa-i ṛūya** yazdı çekdi ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [şafḥa-i ṛūy, -a]*

safha-i sürūr: *Mutluluk, neşe sayfası II sevgilinin yüzü.*

1.Ḳaşı ol **şafḥa-i sürūr** üzre / Nūndur ṣan yazıldı nūr üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [şafḥa-i sürūr,]*

safha-i takvīm: *Takvim, defter yaprağı.*

1.Kimi keffin çü **şafḥa-i takvīm** / Cedvel-i sürḫ ile ḳılup taḳsīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [şafḥa-i takvīm,]*

sāfī: *Saf, ḫālis; katışıksız, gerçek.*

1. Ékisi daḫi **şāfī** mermerden / Demleri ḥavż-ı āb-ı kevṯerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4093). [ṣāfī,]*
2. Cismi **şāfi** ṣadefde gevherden / Ẕātı eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [ṣāfî,]*
3. Cismi zer çeşmi **şāfi** gevherdür / Sīnesi ṭolu müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [ṣāfî,]*
4. Ḳubbe yapdı zücāc-ı aḥḍardan / Çār rükn üzre **şāfī** mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [ṣāfī,]*

5. Anlaruñ saña kīnesi vāfī / Senüñ anlara ḫāṭıruñ **ṣāfī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [ṣāfī,]*
6. Kimde kim ola ṣāfī gevher-i ḳalb / **Ṣāfī** gevher gelür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [ṣāfī,]*
7. **Ṣāfi** zer gibi pāk cevherdür / Ġıll u ġışş yoḳdur ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [ṣāfi,]*
8. Kimde kim ola **ṣāfī** gevher-i ḳalb / Ṣāfī gevher gelür aña her ḳalp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 669). [ṣāfī,]*

safī: *Safiyyullah: Hz. Ādem (İlk insan, ilk peygamber).*

1.Görüp anı ta'accüb étdi **Ṣafī** / Eyledi ḫazrete nidā-yı ḫafī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 461). [ṣafī,]*

safī: *Saf, temiz, berrak.*

1.Yüzi āyīne gibi **ṣafī**-y-idi / Sözi cān ḫastesine ṣāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 539). [ṣafī-y-idi, -y, -idi]*

2.Yūsufuñ cām-ı ḳalbi **ṣāfī**-y-idi / Keremi vü vefāsı vāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [ṣāfī-y-idi, -y, -idi]*

sāfī ol: *Duru, temiz olmak.*

1.Her ki āyīne gibi **ṣāfī ola** / Yār dīdārını özinde bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [ṣāfī ol, -a]*

safiyy-i rahmān: *Hz. Ādem (Safiyyullah: İslām geleneğinde seçkin dōst anlamında Hz. Ādem için kullanılan bir tabir.)*

1.Safvetiy'çün **Safiyy-i Rahmānun** / Daʿvet-i müstecabıy'çun anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 137). [safiyy-i rahmān, -un]*

safiyyu'llah: *Hz. Ādem (Safiyyullah: İslām geleneğinde "seçkin dōst" anlamında Hz. Ādem için kullanılan bir tabir.)*

1.Bu naẓarda meger **Ṣafiyyu'llah** / Gördi Yūsuf cemālini nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). [ṣafiyyu'llah,]*

safṣāf: *Söğüt ağacı.*

1.Yūsufa ḳarşu ṭurdılar ṣaf ṣaf / Ṭoldı **ṣafṣāf** serv-i bāġ-ı şeref *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4131). [ṣafṣāf,]*

safvet: *Saflık, arılık.*

1.Safvetiy'çün Safiyy-i Rahmānun / Daʿvet-i müstecabıy'çun anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 137*). [safvetiy'çün, -i, -y, -çun]*

saġ: *Sağ, diri, hayatta.*

1.Ḳanda-y-ısañ saña selām olsun / **Ṣaġ**-ısan ṣaġlıġuñ müdām olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1148). [ṣaġ-ısan, -ısan]*

2.Ḫaber-i ṣāʿ odur ki **ṣaġ**-ımış ol / Pederinden velī ıraġ-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [ṣaġ-ımış, -ımış]*

3. **Ṣaġ-ısa** yél gibi yolunda esem / Ölmiş-ise recā elini kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [Ṣaġ-ısa, -ısa]*

4.Düşicek gündüzin o bī-cāna / Geldi bir **ṣaġ** ḳanatlu pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4786). [ṣaġ,]*

5.Géce çün gördi nūr-ı şemʿi o **ṣaġ** / Ḳalmadı elde ṣabr u dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [ṣaġ,]*

6.Ṭāli'üm ḳara oldı gözlerüm aġ / Umaram ʿaks ola bulam anı **ṣaġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [ṣaġ,]*

saġ: *Doğru, gerçek, sahih.*

1.Ṣāʿdan almayınca **ṣaġ** ḫaber / Size yoḳdur selāmet-ile sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [ṣaġ,]*

saġ: *Sağ, sağ taraf.*

1.Aġalar **ṣaġ** ü ṣolda ṣevket-ile / Ḳulları ḳollarında ḳuvvet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3006). [ṣaġ,]*

2.Yügrişüp **ṣaġda** solda ḫācibler / Göge çıḳdı duʿā'-yı ṭālibler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3307). [ṣaġda, -da]*

3.Baña geh **ṣaġdan** irdi geh ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı her yoldan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [ṣaġdan, -dan]*

4.Milk-i Kenʿāna çünki buldı vüṣūl / Ṭurdı bir dem gözetdi **ṣaġ**-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [ṣaġ-ıla, -ıla]*

5.Yürise ʿizz ü nāz-ıla ol şāh / **Ṣaġ** u solda yürürdi ḫayl ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [ṣaġ,]*

6. **Ṣaġda** vü ṣolda niçe biñ ġılmān / Hep mülebbes ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [ṣaġda, -da]*

saġ ṣol: *Çevre, etraf; her yer.*

1.Geldi Ḥaḳḳdan aña hemān bu nidā / Naẓar ét **ṣaġa ṣola** yā Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [ṣaġa ṣola]*

saġ: *Sağlıklı, sağlam; dertsiz II âşık olmayan.*

1.Gerçi kim ḫaste derd-ile aġlar / Ne bilür ḫaste hālini **ṣaġl**ar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4798). [ṣaġlar, -lar]*

saġ: *Temiz, saf; dürüst.*

1.Biz anuñ cümle **ṣaġ** u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [ṣaġ,]*

saġ ü esen ol: *Sağlıklı ve zinde olmak II selamette olmak.*

1.Ṣatmaġ-ıçun getürmişem bunı ben / Ṣataram çünki **ola ṣaġ ü esen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [ṣaġ ü esen ol, -a]*

sāġar: *İçki bardağı, kadeh.*

1.Ḳoḳmadı sünbülin meger ʿanber / Öpmedi leblerin meger **sāġar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [sāġar,]*

1.Ḳanı o dem ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / Ṣunardı bāde lebi laʿl-gūn **sāġar-**ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [sāġar-ıla, -ıla]*

sāġar-ı sümm: *At toynağı kadehi.*

1.**Ṣāġar-ı sümmi** rākibine revān / Rāḥ-ı rāḥat vérürdi olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5387). [ṣāġar-ı sümm, -i]*

saġīr: *Küçük, ufak.*

1.Seyyid ü ḫādim ü **ṣaġīr** ü kebīr / Ḥᵛāce vü bende vü ġanī vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [ṣaġīr,]*

saġlık: *Sağlık, sıhhat; iyi olma durumu.*

1.Ḳanda-y-ısañ saña selām olsun / Ṣaġ-ısan **ṣaġlıġuñ** müdām olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1148). [ṣaġlıġuñ, -uñ]*

sāḥat: *Meydanlar, alanlar.*

1.Tāḳ-ı rengīni ṣan ki ḳavs-i ḳuzaḥ / **Sāḥati** rāḥat ü feżāsı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [sāḥati, -i]*

sahbā: *Şarap, bade.*

1.Cām-ı Yūsufdan içdi **ṣahbāyı** / Bildi keyfiyyet-i Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4782). [ṣahbāyı, -y, -ı]*

2.Yār-ile ʿiyş éderdi tenhāyī / Nūş édüp aña ḳarşu **ṣahbāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [ṣahbāyı, -y, -ı]*

ṣāḥib: *Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālik.*

1.Dédiler her ne yükde bulına ol / **Ṣāḥibine** ceza budur ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [ṣāḥibine, -i, -n, -e]*

ṣāḥib ol: *Mālik olmak, sahip olmak.*

1.Ẕevḳ olur mı bu ẕevḳden fāyıḳ / Ki **ola** maʿşūḳ **ṣāḥibi** ʿāşıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [ṣāḥib ol, -a]*

ṣāḥib-cemāl: *Güzel yüzlü.*

1.Eyle **ṣāḥib-cemāldür** o ġulām / Ki ġulām oldı aña bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2125). [ṣāḥib-cemāldür, -dür]*

ṣāḥib-firāş: *Yatağa düşmüş, yatalak hasta.*

1.Benem ol ḫaste kim żaʿīf ü ʿalīl / Teni **ṣāḥib-firāş** bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [ṣāḥib-firāş,]*

ṣaḥib-i genc: *Hazine sahibi (Nimetlere, mutluluğa ermiş kişi bağlamında)*

1.Vérür evvelde baʿżısı bendeye renc / Ḳılur āḫirde anı **ṣaḥib-i genc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 415). [ṣaḥib-i genc,]*

ṣahib-i köşk: *Köşk sahipleri; zenginler, ileri gelenler.*

1.Ṣaçdı üstine cümle **ṣaḥib-i köşk** / Ṭabla ṭabla ṭabaḳ ṭabaḳ zer ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [ṣaḥib-i köşk,]*

ṣāḥib-i nūreyn: *İki nur sahibi; Hz. Osman (Hz. Muhammed'in iki kızı ile evlendiği için iki nur sahibi "Zinnureyn" lakabı verilmiştir.)*

1.Ẓıll-ı Raḥmān **ṣāḥib-i nūreyn** / ʿilm ü ḥilmiy'le mecmaʿu'l-baḥreyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 290). [ṣāḥib-i nūreyn,]*

sāḥib-i tāc: *Mevki, makam sahibi; kuvvetli, kudretli kimse.*

1.Ḳul-iken niçe ʿāciz ü muḥtāc / Éder anı ʿAzīz ü **ṣaḥib-i tāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5463). [ṣaḥib-i tāc,]*

2.Ola muḥtāç niçe **ṣāḥib-i tāc** / Gele düşmenleri ḳapusına ac *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 932). [ṣāḥib-i tāc,]*

3.Niçe sulṭān-ı taḫt ü **ṣāḥib-i tāc** / Oldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5684). [ṣāḥib-i tāc,]*

sāḥib-i taht ü baht: *Taht ve baht, talih sahibi II mevki, makam sahibi; kuvvetli, kudretli kimse.*

1.**Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt** ü tāc ü ʿalem / Nāmı Ṭaymūs ṭarımı ʿalḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [ṣāḥib-i taḫt ü baḫt,]*

2.Birisi pādşāh-ı milk-i ʿIrāḳ / **Ṣāḥib-i taḫt u baḫt** u ṭāḳ u revāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2829). [ṣāḥib-i taḫt u baḫt,]*

sāḥib-i taht u baht u devlet: *Taht ve baht ve devlet sahibi II mevki, makam sahibi; kuvvetli, kudretli kimse.*

1.Birisi pādşāh-ı Tūbetdür / **Ṣāḥib-i taḫt u baḫt u devletdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2833). [ṣāḥib-i taḫt u baḫt u devlet,]*

sahib-rāz: *Sır sahibi, sır tutan (kimse).*

1.Dédi iy ehl-i ḥāle **saḥib-rāz** / Olma bu ḥaste göñlüme ġam-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3972). [saḥib-rāz,]*

sāḥibü'ş-şer'i: *Şeriatın sahibi (Hz. Muhammed).*

1.Pīşvā-yı ṭavāyif-i saḳaleyn / **Ṣāḥibü'ş-şer'i** Seyyidü'l-Ḥaremeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 48). [ṣāḥibü'ş-şer'i,]*

saḥife-i ber: *Sine, göğüs, bağır sahifesi II gönül.*

1.Yār naḳşı ṣaḥife-i berde / Ṣābit oldı nite ki mermerde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [ṣaḥife-i ber, -de]*

sahīfe-i nūr: *Nur sayfası, nurlu sayfa. (Sevgilinin nurlu yüzü bağlamında.).*

1.Ne şehüñdür bu nāme-i menşūr / K'oldı ʿunvānı ol **ṣaḥīfe-i nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [ṣaḥīfe-i nūr,]*

saḥīḥ: *Gerçek, doğru.*

1.Dilerem vér bu ḳurda nutḳ-ı faṣih / Déye Yūsuf ḥikāyetini **ṣaḥiḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [ṣaḥiḥ,]*

sahih ol: *Doğru, gerçek olmak.*

1.Devletinüñ güşādedür bābı / Zannum oldur **sahih olur** ḫʷābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1476) [sahih ol, -ur]*

sahīl: *Kişneme, at sesleri.*

1.Ṭoldı etrāfa tabl üni gibi ḥayl / Oldı āheng ṣūr-nāya **ṣahīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [ṣahīl,]*

2.Ol seḥer at **ṣahīli** ér üni / Eyledi ker ṣımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [ṣahili, -i]*

3.Çün Zeliḫā **ṣahīli** eylese gūş / Ḫāne-i neyden eyler-idi ḫurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5395). [ṣahīli, -i]*

4.Eblaḳ olsun **ṣahīl** yérine zār / Ḳanda bulur anuñ miṣāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [ṣahīl,]*

5.At **ṣahīli** nefīr āvāzı / Ṭoldı cümle mefāze her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [ṣahīli, -i]*

sāḥil: *Deniz kenarı.*

1.Ne bilür māhī ḳıymetin mānuñ / Düşmese **sāḥiline** deryānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4947). [sāḥiline, -i, -n, -e]*

sahīl-i eblaḳ-ı şāh: *Şahın alaca renkli atının kişnemesi.*

1.Gūş olınup **ṣahīl-i eblaḳ-ı şāh** / Şeh-süvār olduġın bilürdi sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5391). [ṣahīl-i eblaḳ-ı şāh,]*

sāḥil-i Nīl: *Nil Nehri'nin kenarı, Nil sahili.*

1.Ol ḳadar cündi çıḳdı pür-zīver / **Sāḥil-i Nīli** ṭutdı ḳulzüm-i zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [sāḥil-i nīl, -i]*

2.Eyle ṣaçdı cevāhirin aña él / Ḳulzüm-i gevher oldı **sāḥil-i Nīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3144). [sāḥil-i nīl,]*

3.Çün bu ʻiyş ü ṣafā vü zīnet-ile / İrdi ol māh **sāḥil-i Nīle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [sāḥil-i nīle, -e]*

sāḥil-i nīl-i çarḫ: *Feleğin Nil'inin sahili.*

1.Ṣubḥ-dem çünki Yūsuf-i ḫāver / **Sāḥil-i Nīl-i çarḫa** étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2059). [sāḥil-i nīl-i çarḫ, -a]*

sāḥir: *Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.*

1.Ṭās-bāz-ı felek ne **sāḥirdür** / Ādemi aldamaḳda māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3058). [sāḥirdür, -dür]*

ṣaḥn: *Avlu; mekanın ortası, orta yer.*

1.**Ṣaḥnı** ḳārūre-i mümerredden / Ḳapusı ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4282). [ṣaḥnı, -ı]*

2.**Ṣaḥnı** ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla pür / Perri vü bāli pür-cevāhir ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [ṣaḥnı, -ı]*

3.Baġa fer vérdi nergesin açdı / **Ṣaḥnına** çünki tāze gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [ṣaḥnına, -ı, -n, -a]*

4.Yazdılar hem o **ṣaḥna** ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [ṣaḥna, -a]*

ṣaḥn-ı ʿālem: *Dünya, yer yüzü.*

1.Ṣīr-sīne peleng-i ablaḳ reng / Tek ü pūyına **ṣaḥn-ı ʿālem** teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [ṣaḥn-ı ʿālem,]*

ṣaḥn-ı bezm: *Eğlence meclisinin orta yeri.*

1.Kandi pālūdelerle zerrīn ḥişt / **Ṣaḥn-ı bezme** döşendi ṣan ki behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [ṣaḥn-ı bezm, -e]*

ṣaḥn-ı dīvān: *Meclisin ortası II birinin huzuru, makamı.*

1.**Ṣaḥn-ı dīvāndan** cündiler ṣaf ṣaf / Ṭurfa ṭurfa ṣafā ṭaraf-be-ṭaraf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5765). [ṣaḥn-ı dīvān, -dan]*

ṣaḥn-ı irem: *İrem bahçesinin ortası (İrem: Şeddad tarafından cennete benzetilerek meydana getirilen asma bahçe; sahte cennet.).*

1.Kimisinüñ feżāsı ṭolu direm / Gūyiyā pür-şükūfe **ṣaḥn-ı İrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [ṣaḥn-ı irem,]*

ṣaḥn-ı meydān: *Meydanın ortası.*

1.**Ṣaḥn-ı meydāna** zerde zer ṣaçdı / Ḳandī senbūseler dehen açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2959). [ṣaḥn-ı meydān, -a]*

2.**Ṣaḥn-ı meydāna** él dérildiler / Görmege intiẓār ḳıldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3265). [ṣaḥn-ı meydān, -a]*

ṣaḥn-ı pīrūze: *Gülü çevreleyen yeşil kısım, gülün etrafındaki yeşil yapraklar.*

1.Mevsim-idi ṣafā-yı nevrūza / Çemen olmışdı **ṣaḥn-ı pīrūze** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2805). [ṣaḥn-ı pīrūze,]*

ṣaḥn-ı ṣaḥrā: *Kır, ova meydanı; kırlar, ovalar.*

1.Dédiler vaḳt-i seyr-i ṣahrādur / **Ṣaḥn-ı ṣaḥrā** tolu temāşādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 681). [ṣaḥn-ı ṣaḥrā,]*

2.Seyr éder servi **ṣaḥn-ı ṣaḥrada** / Ġuṣṣadan ḳalbi ḳaʿr-ı deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2469). [ṣaḥn-ı ṣaḥra, -da]*

3.Çün bu baḥr-i güher revān oldı / **Ṣaḥn-ı ṣaḥrāya** sāye-bān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2992). [ṣaḥn-ı ṣaḥrā, -y, -a]*

ṣaḥrā: *Çöl; kır, ova.*

1. Kimi **ṣaḥrāları** ṣikār eyler / Ġayb āhūsın āşkār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2416). [ṣaḥrāları, -lar, -ı]*

2. Bād pāy-i ḫayāle oldı süvār / Ġayb **ṣaḥrālarını** étdi ṣikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2424). [ṣaḥrālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

3. Geh ṣubān oldı kūh u **ṣaḥrāda** / Gāh emīr-idi ḳasr-ı aʿlāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [ṣaḥrāda, -da]*

4. Çün demedler yıġıldı küşte gibi / Ṭoldı **ṣaḥrāya** kūh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [ṣaḥrāya, -y, -a]*

5. Dédi ḫāżır mıduñ ol arada / Bu belā olduġında **ṣaḥrāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5826). [ṣaḥrāda, -da]*

6. Gāh āhūlar-ıla **ṣaḥrāda** / Gāh māhīler-ile deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6065). [ṣaḥrāda, -da]*
7. Gāh ʿazm eyler-idi **ṣaḥraya** / Ṣoḥbet ü ʿişret ü temaşaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2393). [ṣaḥraya, -y, -a]*
8. Çün revān oldı bunca esb ü şütür / Oldı **ṣaḥrā** hilāl ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [ṣaḥrā,]*

sahrā: *Büyük, geniş tepsi.*

1.Ḫayme ḳurdı pilāv **ṣaḥrāya** / Vérdi ḥaẕẕın faḳīre vü baya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957). [ṣaḥrāya, -ya]*

saḥrāyī: *Çöle ait.*

1.Ol ḳadar öġdiler temāşāyı / Ḫātır-ı Yūsuf oldı **saḥrāyī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 732). [saḥrāyī,]*

ṣaḥrā-yı çarḫ: *Dünya yurdu; dünya.*

1.Ṣubḥ-dem çün ʿazīz-i Mıṣr-ı burūc / Étdi **ṣaḥrā-yı çarḫa** ṣevḳ-ıla güc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3015). [ṣaḥrā-yı çarḫ, -a]*

ṣahrā-yı cennet: *Cennet yurdu; cennet.*

1.Dédiler gétdi raḥmete Yūsuf / Göçdi **ṣaḥrā-yı Cennete** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6228). [ṣaḥrā-yı cennet, -e]*

ṣahrā-yı çīn: *Çin çölü, ovası; Çin ülkesi.*

1.Ferşine çün ṣaçıldı müşk ṣaçı / Döndi **ṣaḥrā-yı Çīne** anuñ içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3293). [ṣaḥrā-yı çīn, -e]*

ṣaḥrā-yı dil: *Gönül ovası; gönül yurdu.*

1.K'olsa **ṣaḥrā-yı dilde** kūh-i vaḳār / Āb üzre olursa ṭuta ḳarār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[ṣaḥrā-yı dil, -de]*

sahrā-yı Mıṣr: *Mısır çölü, bozkırı.*

1.Dédi ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı vaṭanum / Anda bir ḳardaşum var-ıdı benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [ṣaḥrā-yı Mıṣr, -ıdı]*

sahrāyī (ol): *Kıra, ovaya gezintiye çıkmak istemek.*

1.Birinüñ ʿaḳlı fikri **ṣahrāyī** / Biri gözden aḳıtdı deryayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 751). [ṣahrāyī,]*

saht: *Katı, sert.*

1.Çīni pūlād gibi ḫāṭırı **saḫt** / Anı sevmekde yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [saḫt,]*

saht: *Katı, sert (Aklı, şuuru olmayan; taş gibi camit, cansız bağlamında.).*

1.Sengden **saḫt** odur ki senge ṭapar / Kendü naḳḳāş naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [saḫt,]*

saht: *Güçlük, zorluk, zahmet.*

1.Ḳıblem olalı ṣūret-i saḫtuñ / Yüzüme **saḫti** açılur baḫtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [saḫti, -i]*

saht ét: *Katılaştırmak, taşlaştırmak.*

1.Tiz étdükce nāle āhengin / Daḥi saḫt étdi dilleri sengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [saḫt ét, -di]*

saḫv: *Ayılma, kendine gelme.*

1.Ġayet-i sekr odur ki irişe **ṣaḥv** / Evvel-i ʿışḳ maḥv-ender-maḥv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2785). [ṣaḥv,]*

ṣāʿ-ı ḥażret-i ṣāh: *Yüce hükümdarın tahıl ölçeği (Hz. Yusuf tarafından kardeşi Bünyamin'i yanında alıkoymak için kardeşlerinin eşyaları arasına koydurduğu mücevherlerle süslü tahıl ölçeği.).*

1.Dédiler cümleten maʿāẕallāh / Ki ola bizde **ṣāʿ-ı ḥażret-i ṣāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5864). [ṣāʿ-ı ḥażret-i ṣāh,]*

ṣāʿ-ı melik: *Hükümdara ait tahıl ölçeği (Hz. Yusuf tarafından kardeşi Bünyamin'i yanında alıkoymak için kardeşlerinin eşyaları arasına koydurduğu mücevherlerle süslü tahıl ölçeği.)*

1.Ki bizi aduñuzla aldaduñuz / Şimdi **ṣāʿ-ı melik** uġurladuñuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [ṣāʿ-ı melik,]*

sā'id: *Yukarıya, yükseğe doğru çıkan, yükselen.*

Çün cemāl-i saʿīde döndi saʿīd / Oldı sa'y eyleyen sāfaya saʿīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726). [saʿīd,]*

sā'id: *Kol, kolun dirsekle bilek arasındaki kısmı*

1.Lebi nūşında hāżır étdi şeker / **Sā'idi** ṭavḳ étdi sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [sā'idi, -i]*

2.Ruḫı olmışdı sā'id-ile güvāh / Ki ṭuta ḥüsni māhīden tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [sā'id, -ile]*

3.Ḥüsni bustānı nūr u ruḫleri nūr / **Sā'idi** şanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [sā'idi, -i]*

4.Nāz-ıla bir çenār boylu şanem / Sıġayup **sā'idin** dédi ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [sā'idin, -in]*

5.Éki **sā'id** éki sebīke-i sīm / Umar andan zekāt dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [sā'id,]*

saʿīd ol: *Mutlu, huzurlu olmak.*

1.Çün cemāl-i saʿīde döndi saʿīd / **Ol**dı sa'y eyleyen sāfaya **saʿīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726).. [saʿīd ol, -dı]*

sā'id-i sīmīn: *Beyaz kol; sevgilinin gümüş gibi beyaz kolları.*

1.Geh yiñine yüzin sürüp miskīn / Dér-idi ḳanı **sā'id-i sīmīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4971). [sā'id-i sīmīn,]*

2.Ancılayın zülāle yüz taḥsīn / Oldı māhīsi **sā'id-i sīmīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [sā'id-i sīmīn,]*

sāḳ: *Bacağın diz ile ayak arasında kalan bölümü, baldır, incik. II Ayak.*

1.Mār-ı zerrīn ḳuçar gümiş **sāḳın** / Yél ṭaġıtmış cemāli evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [sāḳın, -ın]*

2.Seyr éden ol hümāyı ṭāḳından / Bir kebūter şanurdı **sāḳından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [sāḳından, -ı, -n, -dan]*

3.Lebi nūşında hāżır étdi şeker / Sā'idi ṭavḳ étdi **sāḳı** kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [sāḳı, -ı]*

saḳf: *Tavan, çatı; dam, kubbe.*

1.İrmese **saḳfı** ḳadr-i aʿlāya / Güneş üzre şalar mıdı sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [saḳfı, -ı]*

2.Étdi ol ʿālem-i cemāl ayı / Ḫāne **saḳfında** ol temāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [saḳfında, -ı, -n, -da]*

3. **Saḳfı** miḫnet sütünı renc-i şedīd / Miḫı ḥayret ṭınābı fikr-i medīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [saḳfı, -ı]*

sakf: *Dam, çatı (Gökyüzü, gök kubbe bağlamında.).*

1.Dürr-i dürriy'le saḳfın etdi nigār / ʿİbret almak için ülü'l-ebṣār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 30). *[saḳfın, -ın]*

sākī: *İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

1.Ḫūblar gibi sīmden **sāḳī** / Zer ü pīrūze şāḫ u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [sāḳī,]*

2.Baña ol dem irer dem-i bāḳī / Ki beni bī-ḫōd éde ol **sāḳī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3212). [sāḳī,]*

sākī: *Cennetteki Kevser ırmağının sākîsi, Hz. Ali.*

1.Kevser-i ʿilm ü faẓla **sāḳī**dür / Eser-i ʿışḳ anuñla bāḳīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 305). [sāḳīdür, -dür]*

sāk-ı billūr: *Billur, beyaz baldır; sevgilinin baldırı.*

1.**Sāḳ-ı billūrı** derd-i ḳayd-ıla hem / Sāḳ-ı serv-iken oldı şāḫ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [sāḳ-ı billūr, -ı]*

sāk-ı serv: *Servi boylu sevgilinin baldırı.*

1.Sāḳ-ı billūrı derd-i ḳayd-ıla hem / **Sāḳ-ı serv**-iken oldı şāḫ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [sāḳ-ı serv, -iken]*

saḳın: *"Dikkat et! Tedbirli ol!" anlamında uyarı sözü.*

1. İftirā étme bi-günāha şaḳın / İrişür saña bir gün āhı **saḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [saḳın,]*

2. Pederi dédi gey **şaḳın** nāmı / Görelüm nice olur eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2698). [şaḳın,]*

3. Mālike dédi Yūsuf iḫvānı / Bend édüp gey **ṣaḳın** bu oğlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [ṣaḳın,]*
4. Yoluñ olsa nigār-ḫāne-i Çīn / Ṣormadın ol nigārı geçme **ṣaḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [ṣaḳın,]*
5. **Ṣaḳın** od urma cānı ḫırmenine / Varıcaḳ ḫānedānı revzenine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3755). [ṣaḳın,]*
6. Tañruñ-ıçun éşit bu pendi **ṣaḳın** / Dūr olup pende olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [ṣaḳın,]*
7. Cünbiş étme **ṣaḳın** bu dem çün kāh / Yéle vérüp ḫużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [ṣaḳın,]*
8. Haẕer eyle göñül **a**ḳāribden / Ġāfil olma **saḳın** ‘aḳāribden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 556). [saḳın,]*

sakın: *Korumak, esirgemek, gözetmek.*

1.Sāyebān olmış ebr-i nūrānī / **Ṣaḳınur** gökdeki güneşden anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2009). [ṣaḳınur, -ur]*

sakın: *Asla, kesinlikle, katiyyen.*

1.İḫvetüñden şikāyet étme **ṣaḳın** / Ḳalbüñi pür-melālet étme **ṣaḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1046). [ṣaḳın,]*
2.İftirā étme bi-günāha **ṣaḳın** / İrişür saña bir gün āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [ṣaḳın,]*
3.Enbiyā ḫālidür bu ḳıṣṣa iy yār / **Ṣaḳın** étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [ṣaḳın,]*
4.İḫvetüñden şikāyet étme **ṣaḳın** / Ḳalbüñi pür-melālet étme **ṣaḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1046). [ṣaḳın,]*

sakın: *Gözetmek, korumak, sakınmak.*

1.Bed naẕardan **ṣaḳın** şemāyilüñi / Boynuña baġla bu ḥamāyilüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4145). [ṣaḳın,]*
2.**Ṣaḳın**uñ nā-resīde Yūsufumı / Gözedüñ nūr-ı dīde Yūsufumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 822). [ṣaḳınuñ, -uñ]*
3.Güldür endāmı ḫārdan **ṣaḳınuñ** / Ḫāṭırını ġubardan ṣaḳınuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [ṣaḳınuñ, -uñ]*
4.Güldür endāmı ḫārdan ṣaḳınuñ / Ḫāṭırını ġubardan **ṣaḳınuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 823). [ṣaḳınuñ,]*

sakın: *İmtina etme, uzak durma, kaçınma.*

1. **Ṣaḳınuñ** ẓālime muʿīn olmañ / Belki anuñla hem-nişīn olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6161). [ṣaḳınuñ, -uñ]*
2.Serini vére mi zerin **ṣaḳınan** / Bulmadı serverin serin ṣaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [ṣaḳınan, -an]*
3.Serini vére mi zerin ṣaḳınan / Bulmadı serverin serin **ṣaḳınan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [ṣaḳınan, -an]*

sākin ét: *Sakinleştirmek, yatıştırmak.*

1.**Sākin étmege** sīne tābını / Bādenüñ nūş éderdi nābını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3240). [sākin ét, -meg, -e]*

sākin eyle: *Sakinleştirmek, yatıştırmak.*

1.Būyı ḫōş bū édüp dimāġın anuñ / **Sākin eylerdi** şevḳ-i dāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [sākin eyle, -r, -di]*

sākin ol: *Yatışmak, sakinleşmek; rahat olmak.*

1.**Sākin** oldı odı Zelīḫānuñ / Çünki gördi bu meylini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [sākin ol, -dı]*
2.Ḳodı ortaya ḫışm-ıla şanemi / **Sākin olmaġ**-ıçun göñül elemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [sākin ol, -mag, -içün]*
3.Eyledi pāre pāre ol ṣanemi / Dilde bir pāre **sākin oldı** ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [sākin ol, -dı]*

saḳla: *Korumak, muhafaza etmek.*

1. Rāh-ı devletde her ki gence ire / **Ṣaklamasa** hezār rence ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1644). [ṣaklamasa, -ma, -sa]*
2. Ṣaḳlanur servi çeşm-i nergesden / **Ṣaḳlamaz** déyu çeşmi herkesden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [ṣaḳlamaz, -maz]*

3. Cigeri pāresi gibi anı / **Ṣaḳladı** cān içinde pinhānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4567). [ṣaḳladı, -dı]*
4. **Ṣaklayup** ḥücresinde ḥüsni ayın / Çıḳdı bām üstine zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [ṣaklayup, -y, -up]*
5. Kim döşer ola pisterin bu géce / Kim alup **ṣaḳlar** efserin bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5025). [ṣaḳlar, -r]*
6. Bile gétsün bizümle Bünyāmīn / Olalum anı **ṣaḳlamaḳda** emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5808). [ṣaḳlamaḳda, -mak, -da]*
7. Beni bu gence eylemişdüñ emīn / **Ṣaḳladum** anı sen açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [ṣaḳladum, --du, --m]*

sakla: *Değer verip elden çıkarmamak, elinde bulundurmaya devam etmek.*

1.Anı **sakla**rdı āl-i İbrāhīm / Aña ḥürmet éderler idi ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 770). [saklardı, -r, -dı]*

sakla: *Gizlemek.*

1. **Ṣaḳlayan** bāruñuzda māluñuzı / Söyleyen söze kendü ḥālüñüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5878). [ṣaḳlayan, -y, -an]*

saklan: *Gizlenmek, saklanmak.*

1. **Ṣaḳlanur** servi çeşm-i nergesden / Ṣaḳlamaz déyu çeşmi herkesden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [ṣaḳlanur, -ur]*

sal: *Atmak, bırakmak; göndermek*

1. **Ṣaldılar** ḳaʿr-ı çāha çün anı / Bir cefākār kesdi urġanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [ṣaldılar, -dı, -lar]*
2. Oldı ḳalbi anı görüp rūşen / **Ṣaldılar** çāh içine delv-i resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1605). [ṣaldılar, -dı, -lar]*
3. Ufuḳ eyle kenārını çāhuñ / **Ṣalsun** āfāḳa nūrını māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [ṣalsun, -sun]*
4. Egilür gāh ḳaddi çün meh-i nev / Secde-gāha ruḥı **ṣalar** pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [ṣalar, -ar]*
5. Urdılar mühr mihr-i dilber-ile / **Ṣaldılar** Maġribe kebūter-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2930). [ṣaldılar, -dı, -lar]*
6. Beni bu tāb içine **ṣalmaz-ıdun** / Yandurup āb içine ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [ṣalmaz-ıdun, -maz, -ıdun]*
7. Beni bu tāb içine ṣalmaz-ıdun / Yandurup āb içine **ṣalmaz-ıduñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [ṣalmaz-ıduñ, -maz, -ıdun]*
8. Siḥr-ile mār gibi Mārūtı / Çāha **ṣalaydı** belki Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [ṣalaydı, -a, -y, -dı]*
9. Kendü destümle kör édüp gözümi / Rāhdan çāha **ṣalmışam** özümü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4960). [ṣalmışam, -mış, -am]*
10. **Ṣalduñ** dilüme zülf-i perīşān ḫayālini / Kūy-i ḥużūrdan beni āvāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [ṣalduñ, -duñ]*
11. Rū-yi çirk üzre **ṣalsa** pertev bū / Āşkār olur anda çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [ṣalsa, -sa]*
12. **Ṣalsa** bu od cihāna bir dem dem / Yaḳa deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [ṣalsa, -sa]*
13. **Ṣaldı** ʿāşıḳ çü yāri zindāna / Dédi zindāncısına rind-āne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [ṣaldı, -dı]*
14. **Ṣaldum** anı belā-yı zindāna / Tā dilin nerm éde o ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [ṣaldum, -du, -m]*
15. Ḳārbān ḫalḳı anda ḳaldılar / Her yana bir'ki bende **ṣaldılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1841). [ṣaldılar, -dı, -lar]*
16. **Ṣaldı** zincir-i ḥükmi çün taḳdīr / Boynumı ṭutdum oldum aña esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [ṣaldı, -dı]*
17. Pīrehen **ṣalsa** lāleden semene / Dérdi hem-rāz olup o pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [ṣalsa, -sa]*

sal: *Dolamak, sarmak.*

1.Gün felekden ʿaceb mi étse gile / Ki **ṣalar** her şeb anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [ṣalar, -ar]*

sal: *Bırakmak II yaymak.*

1.Ki hevā-dārı oldı Dārālar / ʿāleme **şaldı** şavḳı ġavġālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). [şaldı, -dı]*

2.İrmese saḳfı ḳadr-i aʿlāya / Güneş üzre **şalar** mıdı sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [şalar, -ar]*

3.Ḳubbe-i lāciverdīden dīdār / ʿarż édüp **şaldı** ʿāleme envār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3251). [şaldı, -dı]*

4.Oldı ʿāşıḳ żamīri pür-ümmīd / Ki **şala** nūrın üstine ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [şala, -a]*

sal: *Bırakmak, düşürmek.*

1.İy beni derd-ile belāya şalan / ʿIşḳ odına yaḳup hevāya **şalan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2494). [şalan, -an]*

sal: *Bırakmak, atmak.*

1.Pīş dest olalı melāḥate ol / Heykeli **şaldı** daḥi boynına ḳol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2891). [şaldı, -dı]*

2.Ṣalsa Maġribde tīġ-i bürrānın / Zaḫmı dökeydi Maşrıḳuñ ḳanın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2330). [ṣalsa, -sa]*

sal: *(Saçları omuzlarına) salmak, bırakmak.*

1.**Sal**dı kitfeynine müselsel édüp / Nergesin nāz-ıla mükaḥḥal èdüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 576). [saldı, -dı]*

2.Ṭarayup sünbül-i muʿanberini / **Şaldı** Rūm üzre Hind leşkerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4746). [şaldı, -dı]*

sal: *(Bir hāl üzere) bırakmak.*

1.Gelüñ öldürmeñ anı çāha **şal**uñ / Çāh içinde fiġān ü āha sāluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 662). [sāluñ, -uñ]*

sal: *Yöneltmek, yönlendirmek.*

1.Mekr-ile **şaldı** baña ḳāṣidini / Bilmedüm ben bu ḳasd-ı fāsidini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4620). [şaldı, -dı]*

sal: *(Zindana) atmak, koymak.*

1.Çün felek Yūsufun Zelīḫā -vār / **Şaldı** zindān-ı ġarba aġladı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [şaldı, -dı]*

2.Ṣora benden ne gördiler o zenān / **Şaldılar** dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [şaldılar, -dı, -lar]*

sal: *(Haber) salmak, göndermek.*

1.Vérdi pirāhenin Yehūdāya / Étdi ḫōş-rāy **şaldı** büşrāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6080). [şaldı, -dı]*

2.Ṭoldı eṭrāfa ẕevḳ u şādīler / **Şaldı** şāh illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [şaldı, -dı]*

3.Mālike bir kimesne **şaldı** ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün ol ġulāmını tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [şaldı, -dı]*

sāl: *Sene, yıl.*

1. Nūh-içün kim hezār sāle yakīn / Eyledi mihnet-ile daʿvet-i dīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139*). [sāle, -e]*

2.Çün bu ḥāl üzre géçdi bir niçe **sāl** / Serv-i ḳadd oldılar ol éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [sāl,]*

3.Oldı bu māżī gibi ḥāl-be-ḥāl / Oldı biñ kez hilāl olınca dü **sāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2740). [sāl,]*

4.Umaram kim bulam bu **sāl** içre / ʿahd-i māżī ire bu ḥāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [sāl,]*

5.İlla yoḳdur bize mecāl-i viṣāl / Çoḳ belā çekmeyince bir niçe **sāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [sāl,]*

6.Anmadı bu vaṣiyyeti niçe **sāl** / Çün unutdurdı Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149). [sāl,]*

7.Bulmadı Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Yüz aña ṭutdı niçe **sāl**-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [sāl-ile, -ile]*

8.Dédi bu sünbülāt-ıla baḳarāt / **Sāllerden** beyān éder ḥālāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5179). [sāllerden, -ler, -den]*

9.Ḫūşe-i ḫuşk ü gāv-ı lāġar-ten / Ḳaḫṭ **sālin** ḫaber vérür rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5181). [sālin, -in]*

10.Ḥıfẓ olunsa dögilmedin ḫūşe / Ḳaḫṭ **sālinde** eklenür tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [sālinde, -i, -n, -de]*

11.Çünki geçdi bu ḥāl-ile niçe **sāl** / Gétdi māl ü menāl hem-çü ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5361). [sāl,]*

12.Nāylar arasında çeng-miṣāl / Étdi feryād ü nāle bir niçe **sāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5411). [sāl,]*

13.Pīr-i Kenʿānī ḥażretine o **sāl** / Yétmişe yitmiş-idi ehl ü ʿıyāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [sāl,]*

14.Çünki Yaʿkūba ḥāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla niçe **sāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [sāl,]*

15.Ġayra meyl étse gūş-māl eyler / Ḳahrınuñ bir demini **sāl** eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5153). [sāl,]*

sāl: *Sene, yıl II ömür.*

1.Géce gündüz bu ṭavr-ıdı ḥāli / Āh-ıla géçdi māh-iken **ṣāli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [ṣāli, -i]*

sāl: *Yıl, sene olmak.*

1.Çünki serv oldı ol nihāl-i cemāl / ʿömri eyyāmı oldı on èki **sāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [sāl]*

salā: *Çağırma, meydan okurcasına çağırma.*

1.Jeng-i ʿışḳa cilā melāmet éder / Ceng-i ʿışḳa **ṣalā** melāmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4686). [ṣalā,]*

salā et: *Çağırmak, seslenmek; davet etmek.*

1.Yūsufuñ seyrine çü vérdi rıżā / **Ét**di cemʿiyyet-i belāya **ṣalā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 744). [ṣalā et, -di]*

2.Çün bu esbābı müntehā étdi / Ṭaʿn éden zenlere **ṣalā étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [ṣalā ét, -di]*

salābet: *Güç, kuvvet, sağlamlık.*

1.Sen bilürsin bizüm şecāʿatümüz / Ḳuvvet ü heybet ü **ṣalābet**ümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [ṣalābetümüz, -ümüz, -]*

2.Birisi pādşāh-ı Baḥr-i Fireng / Rezme Rüstem **ṣalābete** Hūşeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2832). [ṣalābete, -e]*

3.Gördi bir heybet ü **ṣalābet-ile** / Ṭurur anda velī melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [ṣalābet-ile, -ile]*

4.Ḳalmaya heybet ü **ṣalābetüñüz** / Olmaya ḫalk içinde ḥürmetüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1494). [ṣalābetüñüz, -üñüz]*

ṣalāḥ: *Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dinin yasakladığı şeylerden kaçınma.*

1.Ḫalḳ içinde **ṣalāḥ** ad eyler / Furṣat el vérse çoḳ fesād eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1435). [ṣalāḥ,]*

ṣalāḥ ol: *İyi olma, rahatlık içinde olma.*

1.Her ne yérde ki olsa bir ʿālim / Anda dāyim **ṣalāḥ olur** ḳāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1913). [ṣalāḥ ol, -ur]*

sālār: *Baş, başkan, reis, kumandan.*

1.Hem-rehüñ olsa kārbān-ı revān / Olsa **sālārı** server-i ḫūbān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3234). [sālārı, -ı]*

sālār-ı güruh-ı ehl-i tecrīd: *Ârifler topluluğunun reisi (Hz. Muhammed)*

1.Sulṭān-ı serā-yı sırr-ı tevḥīd / Sālār-ı güruh-ı ehl-i tecrīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 200). *[sālār-ı güruh-ı ehl-i tecrīd,]*

sālār-i kārbān: *Kervan başı, reisi.*

1.Ol ki **sālār-i kārbān-ıdı** / Ehl-i tedbīr ü kārdān-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1550). [sālār-i kārbān, -ıdı]*

2.Çünki **salār-ı kārbān** oldı / Öñlerine düşüp revān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1905). [salār-ı kārbān,]*

3.Servi **sālār-ı kārbān** olmış / Aḳ bulut aña sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [sālār-ı kārbān,]*

salāt kıl: *Namaz kılmak.*

1.Anda tekbīr éderdi hem tehlīl / Hem **ḳılurdı ṣalāt** dīn-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1911). [ṣalāt ḳıl, -ur, -dı]*

saldur: *Birinin üzerine bir şey giydirmek.*

1.Efserini serinden aldurdı / Egnine eski ḫırḳa **ṣaldurdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [ṣaldurdı, -dı]*

sāl-i evvel: *İlk sene, yıl. (Mısırdaki kıtlık yıllarının ilki.)*

1.**Sāl-i evvelde** vérdiler naḳdi / Niçe gün ol ḥiṣāra sīm aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [sāl-i evvel, -de]*

sāl-i hāmis: *Beşinci yıl. (Mısırdaki kıtlık yıllarının beşincisi.)*

1.**Sāl-i hāmisde** cümle emlaki / Verdiler ġalle alalar tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [sāl-i hāmis, -de]*

sāl-i rābi': *Dördüncü yıl. (Mısırdaki kıtlık yıllarının dördüncüsü.)*

1.**Sāl-i rābi'de** her ġanī vü emīr / Ḳomadı vérdi ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [sāl-i rābi', -de]*

sāl-i sābi': *Yedinci yıl. (Mısırdaki kıtlık yıllarının yedincisi.)*

1.**Sāl-i sābi'de** Mışruñ aḥrārı / Nān-ıçun bende oldılar varı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5704). [sāl-i sābi', -de]*

sāl-i sādis: *Altıncı yıl. (Mısırdaki kıtlık yıllarının altıncısı.)*

1.**Sāl-i sādisde** vérdiler evlād / Zād alup ġamdan oldılar āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [sāl-i sādis, -de]*

sāl-i sālis: *Üçüncü yıl. (Mısırdaki kıtlık yıllarının üçüncüsü.)*

1.**Sāl-i sālis**de ġalleyi her dār / Aldı verdi ṭavarını ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [sāl-i sālis, -de]*

sāl-i sānī: *İkinci yıl, sene. (Mısırdaki kıtlık yıllarının ikincisi.)*

1.**Sāl-i sānīde** ḳūt-ıçun her ev / Cevherin vérdi aldı gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [sāl-i sānī, -de]*

sāl-i vüsʿat: *Bolluk, bereket yılı.*

1.Ḫūşe-i tāze-y-ile gāv-ı semīn / **Sāl-i vüsʿat** misalidür ta'yin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5180). [sāl-i vüsʿat,]*

sālih ol: *Dini emirlere uymak II iyi işler yapan kul olmak.*

1.Her kimüñ kim refiḳı nāṣiḥ olur / Ne ḳadar ṭāliḥ-ise **ṣaliḥ olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [ṣaliḥ ol, -ur]*

sālik: *Bir yola girmiş olan, bir yol tutup onu takip eden kimse.*

1.Vech-i maʿṣūḳa nice vāṣıl olur / ʿışḳ ile hālik olmasa **sālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [sālik,]*

2.Dédi ʿirfānuña iren sālik / Mā-arefnāke hakka maʿrifetik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 102*). [sālik,]*

sālik ol: *Bir yola girmek, bir yol tutup onu takip etmek.*

1.Bu nidāyı éşitdi çün Mālik / Elli yıl **oldı** ol yola **sālik** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [sālik ol, -dı]*

2.ʿIşḳ Mışrına **olmayan sālik** / Yūṣūf-ı ḳalbe olmadı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 76). [sālik ol, -ma, -y, -an]*

şalın: *Salınmak, sallanmak.*

1.Baġrı anuñ ki dür gibi delinür / ʿĀḳıbet yār boynına **şalınur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [şalınur, -ur]*

2.Boynına **şalınurdı** dürr ü güher / Ol ḳatı yüzlü yüz bulurdı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [şalınurdı, -ur, -dı]*

samt-ı sengīn: *Suskunluk taşı. (Hz. Peygamber'in: "Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi mutlaka ya hayır söylesin ya da sussun." hadisini işitttikten sonra Hz. Ebu Bekir yerli yersiz konuşmamak için ağzına küçük bir taş alırdı. Bir söz söyleyeceği zaman iyice düşünür, ölçer, tartar, ondan sonra taşı ağzından çıkarır ve sözünü söylerdi. Sonra taşı tekrar ağzına alıp tespih ve zikir ile meşgul olurdu.)*

1.Ṭutdı aġzında **şamt-ı sengīni** / Tā nihan ola rāz-ı sengīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 276). [şamt-ı sengīn, -i-in, -i]*

şan: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

1.Zaġı ben sāye-i hümā **şandum** / Dāġı dil derdine devā ṣandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [şandum, -du, -m]*

2.Zağı ben sāye-i hümā ṣandum / Dāğı dil derdine devā **ṣandum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [ṣandum, -du, -m]*

3.**Ṣandum** anı ki ḳardaşum elidür / Neler añar dilüm ʿaceb delidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5850). [ṣandum, -du, -m]*

4.ʿĀḳil oldur bu luʿba aldanmaz / Bī-vefa çarḫı bā-vefā **sanmaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5290). [sanmaz, -maz]*

5.Görüp āyine içre ṣūretüñi / Yoḳ **ṣanurduñ** cihānda ḳıymetüñi *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [sanurdun, -ur, -du, -n]*

6.**Ṣandılar** bedr-iken hilāl-i naḥīf / Gördiler serv-iken nihāl-i ża'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1802). [san, -dı, -lar]*

7.Oldı ol meh şu resme nūrānī / Ki görenler **ṣanurdı** nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [sanurdı, -ur, -dı]*

8.K'iy yüzini güzel ṣanan Yūsuf / Ḥüsnini bī-bedel **ṣanan** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [ṣan, -an]*

9.Erinī dédi çün Kelīm-i Ḫudā / **Ṣandı** kendüdedür hemān bu ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2050). [san, -dı]*

10.Bilmediler münādiyi kimdür / **Ṣandılar** kim resūl-i ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2132). [san, -dı, -lar]*

11.Seyr éden ol hümāyı ṭāḳından / Bir kebūter **ṣanurdı** sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [san, -ur, -dı]*

12.Eyle olmuş-ıdı baḥr-i şevḳa ġarīḳ / Ki **ṣanurdı** ḫayālini taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [san, -ur, -dı]*

13.Ḳanda aġyār görse yārı ṣanur / Her ne nakşı göre nigārı **ṣanur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [san, -ur]*

14.Güneşi setr édem dedi gil-ile / Bağlayam **ṣandı** tūseni ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [san, -dı]*

15.Dīv olur mı reşk-i ḥūr-i behişt / **Ṣanma** nārı ki ola nūr-ı sirişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2586).[san, -ma]*

16.Dédi işde ḳılıcuñ işde serüm / **Ṣanma** senden nihān ola ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [san, -ma]*

17.Genc umarken naṣībi mār ola / Gül **ṣanurken** nedīmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872).[san, -ur, -ken]*

18.Eyle yañıldı şevḳden ʿamelin / Ki turuncını **ṣandı** kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [san, -dı]*

19.Çün Zelīḫāya aya irdi bu ruḫṣat / **Ṣandı** kim vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [san, -dı]*

<u>ṣan:</u> *"Sanki, ...mış gibi; adeta, güya" anlamında edat.*

1.Kimi pür-lü'lü'-y-idi **ṣan** lāle / Oldı vaḳt-i seḥerde pür-jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3139). [ṣan,]*

2.Ṣaçları arasında şevḳ-ıla dür / **Ṣan** seḥāb arasında dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [ṣan,]*

3.Ca'd-ıla **ṣan** zirih çü mū-yı Ḥabeş / Çīndür çīn-i zülfi dilber-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [ṣan,]*

4.Aṭf-ı dāmenden étdi cismi ẓuhūr / **Ṣan** ufuḳdan göründi şu-'le-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [ṣan,]*

5.Nīle fer vérdi girdi ol dilber / **Ṣan** şuya ṭaldı tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [ṣan,]*

6.Eyle fer vérdi ḥüsni ayına / Başdan **ṣan** açıldı āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2098). [ṣan,]*

7.Yine geldi o hem-nişīn ḳızlar / Ṣan ḳamer çevresine yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [ṣan,]*

8.Ḳaṭʿ éderdi menāzilin fi'l-ḥāl / Vaṣl-ı yārin éder ṣan istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3016). [ṣan,]*

<u>ṣan ki:</u> *"Sanki, ...mış gibi; adeta, güya" anlamında edat.*

1.Bedeni burc-i ḳaṣr-ı Dārāyī / **Ṣan ki** mermer sütūn-durur pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2984). [ṣan ki,]*

2.Ortaya aldılar Zelīḫāyı / **Ṣan ki** seyyāre-i felek ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3133). [ṣan ki,]*

3.Üştür izi çemende pür-cevher / **Şan ki** pīrūzeden ṭabaḳda güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [şan ki,]*

4.Līkin ol efser-i girān gevher / Oldı farḳında **şan ki** kūh-i kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3160). [şan ki,]*

5.Kandi pālūdelerle zerrīn ḥişt / Ṣaḥn-ı bezme döşendi **şan ki** behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [şan ki,]*

6.Yér ü gök eyle oldı ol demde / Rūz-i ḥaşr oldı **şan ki** ʿālemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6131). [şan ki,]*

7.Bindi bir bād-pāya zerrīn zīn / **Şan ki** ḥayzūma Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [şan ki,]*

8.Bitürür illa tāze būstānı / **Şan ki** dūşize ḥüsn pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [şan ki,]*

9.Sebzesi ḥaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm / Cūyı ol ḥaṭṭa **şan ki** cedvel-i sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [şan ki,]*

10**. Şan ki** rūz-ı ḳıyāmet-idi o rūz / Yéle vérdi édüp ayaḳ yéri toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [şan ki,].*

11.Düşse gün sebze-gūn müşebbekden / **Şan ki** def üzre ḥalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [şan ki,]*

12.Eyle nāzük bināsınuñ ʿameli / İrmemiş **şan ki** aña ādem eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4095). [şan ki,]*

13.Tāḳ-ı rengīni **şan ki** ḳavs-i ḳuzaḥ / Sāḥati rāḥat ü feżāsı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [şan ki,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Yusuf).*

1.Dédi iy nūr-i ḫānedān-ı Ḫalīl / **Saña** étdi selām Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 925). [saña,]*

2.Dédi el-ḥamdüli'llāh iy kāẕib / Ki bizi **saña** eyledi ġālib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 958). [saña,]*

3.Çün irişdi **saña** bu ṭāli'-i bed / Ol yalan düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [saña,]*

4.Seni Ḥaḳḳ eyleye emīr-i cünūd / Édevüz **saña** bende gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [saña,]*

5.Saña bu ṭaş bağırlu ḳardaşlar / Urdılar dest-i cevr-ile ṭaşlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [saña,]*

6.Bunca demdür ki **saña** müştāḳum / Ḫüsnüñe kemterīn-i ʿuşşāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1045). [saña,]*

7.Baña oldı bu demde vaʿde temām / Géderem Ḥaḳḳa **saña** ʿömr ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [saña,]*

9.Ḳorḳulu düşlerüm ṭūş oldı **saña** / Vuṣlatuñ ʿālemī düş oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [saña,]*

10.Dédi anlaruñ işi saña cefā / Senüñ işüñ olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [saña,]*

11.Dédiler rikḳat-ile dönüp aña / Olmayaydı bu iş n'olaydı **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1769). [saña,]*

12.Aġlamā aġlamaḳ baña yaraşur / Gül ki gülmek hemīn **saña** yaraşur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [saña,]*

13.Ḳanda-y-ısañ **saña** selām olsun / Ṣaġ-ısan ṣaġlıġuñ müdām olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1148). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

1.Ṣāyed ola ki **saña** ḫīle éde / Yol bulıcaḳ metāʿuñ ala géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [saña,]*

sanasın: *"Sanırsın ki, sanki, güya." anlamında edat.*

1.Çekdiler nergesine sürme-i nāz / Zāġ-ı düm oldı **şanasın** şehbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [şanasın,]*

2.Koyılup eyle urdılar oraġı / **Şanasın** yaġıya koyuldı yaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [şanasın,]*

3.Añdı anlara sözde çün ḳurdı / Şanasın uġrıya taş añdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [şanasın,]*

4.Çün Zelīḫā irişdi ol aya / Nāgeh od düşdi **şanasın** nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [şanasın,]*

5.Eyle yaġardı her yére bārān / **Ṣanasın** gök yére énerdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [ṣanasın,]*

6.Ḥüsnine nāḫun eyle vérdi ḫalel **/ Ṣanasın** cān gözine düşdi sebel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6243). [ṣanasın,]*

On ḳadar ḳurd aña yapışdılar / **Ṣanasın** loḳmadur ḳapışdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [ṣanasın,]*

ṣan'at: *Sanat, ustalık, marifet, hüner.*

1.Dédi kim ṣāniʿüm o Ḳādirdür / Ki ḳamu **ṣan'atında** māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [ṣan'atında, -ı, -n, -da]*

sanayduñ: *"Sanırsın ki, sanki." anlamında edat.*

1.Eyle bitüp uzardı her ḫāṣıl / Yér **ṣanayduñ** göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [ṣanayduñ,]*

sandal: *Güneydoğu Asya'da yetişen, çiçekleri seyrek salkım biçiminde, bodur, asalak, kerestesi sert bir ağaç II Bu ağacın hoş kokulu ve sert odunu.*

1.Cevherī **ṣandal** üzre serv-i revān / Oturup burḳaʿın götürdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [ṣandal,]*

sanem: *Put ; put gibi güzel sevgili.*

1.Kiʿaceb ol **ṣanem** ne vaḳt irişe / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [ṣanem,]*

2.Bu degül ol **ṣanem** ki ben gördüm / ʿışḳına cān-ıla göñül vérdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3070). [ṣanem,]*

3.Dédiler şehre bi **ṣanem** geldi / Ne ṣanem rūh-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [ṣanem,]*

4.Dédiler şehre bi ṣanem geldi / Ne **ṣanem** rūh-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [ṣanem,]*

5.Nāz-ıla bir çenār boylu **ṣanem** / Sıġayup sā'idin dédi ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [ṣanem,]*

6.İy dil ṭayanma ol **ṣanemüñ** ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [ṣanemüñ, -üñ]*

7.Her ne yér kim yol oldı ol **ṣaneme** / Ṭa'na étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [ṣaneme, -e]*

8.İy **ṣanem** söyle ṣāniʿüñ kimdür / Ḳandadur nice milke ḫākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [ṣanem,]*

sanem: *Put; eski dinlerde, kendisine tapınılan bir ilāhı veya ilāhların bāzı niteliklerini temsil etmek üzere yapılmış resim ve heykel.*

1.Ṣanemi koñ o bī-niyāza ṭapuñ / Ḥayy u dānā-yı cümle rāza ṭapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [ṣanemi, -i]*

2.Ḳodı ortaya ḫışm-ıla **ṣanemi** / Sākin olmaġ-ıçun göñül elemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5437). [ṣanemi, -i]*

3.Eyledi pāre pāre ol **ṣanemi** / Dilde bir pāre sākin oldı ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5446). [ṣanemi, -i]*

4.Çünki ʿarż étdi 'arıżın o nigār / Oldı cümle **ṣanemlerüñ** yéri nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [ṣanemlerüñ, -ler, -üñ]*

5.Ṣekl-i Yūsufda ol cemāʿat-i ḍāl / Bir murassa' **ṣanem** düzüp fī'l-ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [ṣanem,]*

6.Ṭapdılar niçe biñ yıl ol **ṣaneme** / Eylediler ḫilāf her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [ṣaneme, -e]*

ṣanem-hāne-i diyar-ı fireng: *Frenk diyarının put hanesi, kilisesi. (Kiliselerde pek çok resim bulunması bağlamında.)*

1.Her biri ḫōş binā vü zībā-reng / Çün **ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [ṣanem-ḫāne-i diyar-ı fireng,]*

sanevber: *Çam fıstığı ağacına benzeyen sevgilinin boyu, endamı.*

1.Étdi ġamzey'le çeşm-i mekkāre / Ol **ṣanevber** dilini ṣad pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2445). [ṣanevber,]*

2.Çünki vérmez şehe **şanevber** ber / Yégdür olsa eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [şanevber,]*

3.N'ola sāyeñde iy **şanevber** baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [şanevber,]*

şanevber muşt: *Çam fıstığı ağacının kozalağı gibi olan yumruk.*

1.Başa ururdı çün **şanevber muşt** / Çeyneyüp ney-şeker gibi engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [şanevber muşt,]*

şanevber-i mevzūn: *Düzgün, biçimli boy; sevgilinin boyu.*

1.Ġonça-veş ol **şanevber-i mevzūn** / Géydi ḳat ḳat libāsı gūn-a-gūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4347). [şanevber-i mevzūn,]*

sāniyen: *İkinci; ikinci olarak.*

1.Ṭoġdı éki sülāle-i maḥbūb / Evvelā ʿĪş u **sāniyen** Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). [sāniyen,]*

sāni: *İkinci II Eşi, benzeri.*

1.Ehl-i naḳş evveli-y-iken Mānī / Yazamaz naḳş-ı Ḥüsnüñe **ṣānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4233). [ṣānī,]*

sāniʿ: *Yaratan, halk eden (Allah).*

1.Dédi kim **ṣāniʿüm** o Ḳādirdür / Ki ḳamu ṣanʿatında māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1945). [ṣāniʿüm, -üm]*

2.Her ki göre anuñ cemālini / Ẕikr éder **ṣāniʿuñ** kemālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [ṣāniʿuñ, -uñ]*

3.İy ṣanem söyle **ṣāniʿüñ** kimdür / Ḳandadur nice milke ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [ṣāniʿüñ, -üñ]*

4.Dédi kim **ṣāniʿüm** Ḫudā-yı cihān / Ki anuñ ṣunʿıdur zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [ṣāniʿüm, -üm]*

5.Māh-ṭalʿat nigār ü Zühre-cebīn / Ḥüsninüñ **ṣāniʿīne** yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [ṣāniʿīne, -i, -n, -e]*

ṣāniʿ-i müteʿāl: *Yüce sanatkar, yaratıcı (Allah).*

1.Ḥüsn-i Yūsufda **ṣāniʿ-i müteʿāl** / Baʿża vérdi hidāye baʿża ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1967). [ṣāniʿ-i müteʿāl,]*

ṣāniʿ-i ṣāniʿ: *Sanatkarca yapanların yaratıcısı (Allah).*

1. **Ṣāniʿ-i ṣāniʿ** ola mı maṣnū' / Ḳāṭı'u'l-ḥüccet ola mı maḳṭū' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4166). [ṣāniʿ-i ṣāniʿ,]*

şanki: *"Adeta; gibi, tıpkı" anlamında edat.*

1.Yūsufı aldılar çün eyleyüp al / Pençe-i gürge düşdi **şanki** ġazāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 830). [şanki,]*

2.Ḫadd-i Yūsufda ol siyeh-engüşt / Tāze gül üzre **şanki** penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [şanki,]*

3.Ḥüsni bustānı nūr u ruḫleri nūr / Sā'idi **şanki** pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [şanki,]*

4.Anda görürdi her ki étse naẓar / Maġzını **şanki** riṣte-i aḫmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2106). [şanki,]*

5.Yürüsem omuzumdasın çü melek / Götürürem sen ayı **şanki** felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [şanki,]*

6.Otururbut dizümdesin yine / Deñerem saña **şanki** āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [şanki,]*

7.Bunca bānū-y-iken ol ehl-i temiz / Eline ṣu ḳoyardı **şan ki** kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [şanki,]*

8.Naẓar olınsa ḥüsni ayına / Yüz görinürdi **şanki** āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [şanki,]*

9.Düşdi çāh içre çün o ʿālem-tāb / **Şanki** ḫurşidüñ oldı menzili āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 909). [şanki,]*

10.Çün Zelīḫāya bu nişān irdi / **Şanki** ʿaẓm-i remīme cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [şanki,]*

11.Dédi ḫōş demde geldi nāme-i şāh / Şeb-i Ḳadr içre **şanki** vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [şanki,]*

12.Deñeyüp aġlar-ıdı ol aya / Köçegin buldı **şanki** ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3698). [şanki,]*

13.Yédi ev yapdı cümle zerrīn ḫişt / Birbiri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [ṣanki,]*

14.Önce öküzleri revānlar-ıdı / **Ṣan ki** leşkerde pehlevānlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [ṣanki,]*

15.Ḫarekātında **san ki** bād-ıdı / Hey'etinde felek-nihād-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5383). [sanki,]*

sap: *(Yoldan) sapmak, ayrılmak.*

1.**Ṣapmadı** rāh-ı ḥükm-i cānāndan / Ṣapan étdürdi rişte-i cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3839). [ṣapmadı, -ma, -dı]*

sapan: *İki ucu ip, ortası örme veya meşin olan bir taş atma aracı.*

1.Ṣapmadı rāh-ı ḥükm-i cānāndan / **Ṣapan** étdürdi rişte-i cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3839). [ṣapan,]*

sar: *Çepeçevre çevirmek, dolamak, sarmak.*

1.Ṭutmuş iken belā yaḳasını / Dāmeni ṣabra **ṣardı** pāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2467). [ṣardı, --dı]*

sarāy: *Hükümdar ve ailesinin yaşadığı görkemli mekan; görkemli ve gösterişli yapı*

1.Ḫurrem ét būstān **sarāyını** gel / Ḳul édin Mışr pādşāhını gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5193). [sarāyını, -ı, -(n)ı]*

2.Ne **sarāyında** buldı göñli güşād / Ne çemen seyri étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [sarāyında, -ı, -n, -da]*

3.İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh **sarāyına** mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [sarāyına, -ı, -n, -a]*

4.Seyrden çün **sarāya** döndi ʿAzīz / Yolına cān atup Zelīḫā tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [sarāya, -a]*

5.Der-i dergāha çünki irdiler / ʿizzet-ile **sarāya** girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6138). [sarāya, -a]*

6.Ḫalḳ anuñ cümle ṣevḳına düşdi / Görmeg-içün **sarāyına** üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [sarāyine, -i, -n, -e]*

7.Göçdi ḫalvet **sarāyına** Ḳıtfīr / Tā nişān-ı murāda irgüre tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [sarāyına, -ı, -n, -a]*

8.Bu **sarāy** içre bir defīnem var / Anda yüz pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [sarāy,]*

9.Bir **sarāya** életdiler anı / ʿarşı faġfūrī ferşi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3152). [sarāya, -a]*

10.Dāye ḥükmiy'le dīv-dest üstād / Urdı perri **sarāyına** bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [sarāyına, -ı, -n, -a]*

11.Çün Zeliḫāya vérdiler ruḫṣat / Girdi Yūsuf **sarāyına** ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478). [sarāyına, -ı, -n, -a]*

sarāy: *Saray, köşk; dünya.*

1.Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[sarāyı, -ı]*

sarāy-ı ḫalvet: *Ḫālvet sarayı; gözlerden ırak, tenha saray.*

1.Ben bugün bu **sarāy-ı ḫalvetde** / Ḫʷāb éderken ḥużūr-ı ġafletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4588). [sarāy-ı ḫalvet, -de]*

sārī ol: *Erişmek, ulaşmak.*

1.Ṣıdḳ-ılaydı çü ʿışḳınuñ varı / **Oldı** ṣıddīḳ sırrına **sārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [sārī ol, -dı]*

sarīḥ: *Açık, aşikar.*

1.Çün temam-ıdı anda ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / Aġzı her nāḳısuñ ṭutuldı **ṣarīḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [ṣarīḥ,]*

2.Hem-dem olmasa sünbüline Mesīḥ / Mürdeyi zinde éde miydi **ṣarīḥ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 176). [ṣarīḥ,]*

sarın: *(Giysiyi) üzerine dolamak, üzerine sarmak.*

1.Çün **ṣarındı** ridā-yı İsḥāḳı / İrdi farḳına devlet-i bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 793). [ṣarındı, -dı]*

sarmaş: *Birbirine sarılmak, sarmaş dolaş olmak, kucaklaşmak.*

1.Birbirine revān irişdiler / Aġlaşup **şarmaşup** görüşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6127). [şarmaşup, -up]*

2.Aġlaşup **şarmaşup** görişdiler / Birbiri ḥālini şorıştılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 492). [şarmaşup, -up]*

3.**Şarmaşup** aña rikḳat eyledi çok / Elin öpdi vaşiyyet eyledi çok *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [şarmaşup, -up]*

sarrāf: *Kuyumcu II bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.*

1.Ne bilür cām-ı cevheri ḫazzāf / Anı ya Cem bilür yā-ḫōd **şarrāf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [şarrāf,]*

sarşar: *Şiddetli, gürültülü rüzgar.*

1.Sümmi toz şaçmasa ḳıçına eger / Nice ireydi tozına **şarşar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [şarşar,]*

sarşar-ı endūh: *Gam, keder rüzgarı.*

1.Çünki cūş étdi **şarşar-ı endūh** / Dāmene çek ayaġı nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4998). [şarşar-ı endūh,]*

sat: *Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.*

1.Müdd-iken bulmaz-ıdı ḥabbesini / Ḫᵛāceler nāne **şatdı** cübbesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2242). [şatdı, -dı]*

2.Şatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı çün / Ẓāhir oldı aña öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [şatdı, -dı]*

3.Şatdı ʿömr-i ʿAzīzi dünyāya / Bildi ḳadrin çü gétdi ol māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3461). [şatdı, -dı]*

4.Aldaram ḫalkı medḥ édüp kendüm / Şataram arpa arż édüp gendüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 119*). [şataram, -ar, -am]*

5.Dédi bunı benüm içün **şatasın** / Dōstluḳ üzre dōstluḳ ḳatasun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1635). [şatasın, -a, -sın]*

6.Şatmaġ-ıçun getürmişem bunı ben / **Şataram** çünki ola şaġ ü esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [şataram, -am]*

7.Ger **şatarsañ** ol ayı müşteriyüz / Aña biñ cān vérici müşteriyüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2210). [şatarsañ, -ar, -sa, -n]*

8.**Şatdılar** oldı çün bu ḳaḥṭ-ı mezīd / Bir ḳuru ḳurşa bir güzel ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2244). [şatdılar, -dı, -lar]*

9.Dédi iy ḫᵛāce çün beni **şatasın** / Aşşı édüp murāduña yitesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3286). [şatasın, -a, -sın]*

10.Nesne bulmadı vérmege ol Emin / Beni **şatuñ** dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [şatuñ, -uñ]*

11.**Şatdı** Ya'ḳub ayırdı ol veledi / Yūsufa süd çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [şatdı, -dı]*

12.Rāstlikten o bende kim ola pīç / Hīçe **şat** ṭutma anı ḳapuda hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1676). [şat,]*

13.Ḳaçaġandur yalancıdur uġrı / **Şataruz** ʿaybını déyüp ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1675). [şataruz, -ar, -uz]*

14.Géçdiler ol güherden iḫvānı / **Şatdılar** géçmez aḳçaya anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1682). [şatdılar, -dı, -lar]*

15.Dédiler **şataruz** resūli size / Ḳozcuġaz vérüñ oynamaġa bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [şataruz, -ar, -uz]*

16.**Şatdılar** Yūsufı çün iḫvānı / Mālike bende étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [şatdılar, -dı, -lar]*

17.Yazdılar bunı kim Benī-Yaʿḳūb / **Şatdılar** bir ḳulı be-külli ʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [şatdılar, -dı, -lar]*

18.Ḳahr-ıla ḳaʿr-ı çāha atdılar / ʿāḳıbet bende déyü **şatdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1827). [şatdılar, -dı, -lar]*

19.Seni ol dem ki baña iy maḥbūb / **Şatdı** ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [şatdı, -dı]*

20.Niçe ṣūfī ki büyüdür başın / Bulsa **şatar** yér-idi ḳardaşın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [şatar, -ar]*

21.Şatdılar ola kem bahālar-ıla / Aġladurlar ola cefālar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3823). [şatdılar, -dı, -lar]*

22.Sırr-ıla **ṣatdılar** ol oġlanı / Seyyid-iken ḳul étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [ṣatdılar, -dı, -lar]*

23.**Ṣatmaġ**-ıçun getürmişem bunı ben / Ṣataram çünki ola ṣaġ ü esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2218). [ṣatmaġ-ıçun, -mag, -ıçun]*

sat: *Kendisinde olmayan bir niteliği varmış gibi göstermek, taslamak, gösteriş yapmak.*

1.Nice bir kendüñi ögüp **ṣatasın** / Belki āḫir çürük ḳoza ḳatasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1709). [ṣatasın, -a, -sın]*

satıh: *Yüzey.*

1.İrmemiş aña zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / Ṭayınur **saṭḥı** üzre ḳonsa fırāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [saṭḥı, -ı]*

satıl: *Bir malın veya mülkün para karşılığı elden çıkarılması.*

1.Ḳıymet-ile **ṣatılsa** bu naʿmā / Bulımazdı bahā ne şeh ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [ṣatılsa, -sa]*

2.Bir ulu ṭās-ıdı meger ki o ṣāʿ / Ölçüp anuñla **ṣatılurdı** metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [ṣatılurdı, -ur, -dı]*

3.Ḳul olup ḳıymete **ṣatıl**sam ben / Semenüme bulunmayaydı semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1060). [ṣatılsam, -sa, -m]*

4.Ol ḥuzūruñ şebine bedr-i temām / **Ṣatılup** Mıṣra olmış anda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [ṣatılup, -up]*

sātir: *Örtücü, örten, kapayan, gizleyen.*

1.Çün bulut gibi gétdi ol sātir / Oldı dīdārı gün gibi ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [sātir,]*

sātirü'l-aybi gāfirü'l-eznāb: *Ayıpları, kusurları örten; günahları bağışlayan. (Allah)*

1.Ālimü'l-gaybi fātihü'l-ebvāb / **Sātirü'l-aybi gāfirü'l-eznāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 91). [sātirü'l-aybi gāfirü'l-eznāb,]*

satun al: *Satın almak; karşılığında bir bedel, değer vererek elde etmek.*

1.Her tarafdan aña gelürler-imiş / Arpa buġday **ṣatun alurlar**-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5750). [ṣatun al, -ur, -lar, -ımış]*

2.Dédi Ḳıṭfīr aña ki iy mihter / **Ṣatun aldum** ġulāmdur bu piser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3712). [ṣatun al, -du, -m]*

3.Başuma yoḳ belā ṣatun aldum / Yaʿni derde devā **ṣatun aldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4961). [ṣatun al, -du, -m]*

sav: *Savuşturmak, geçiştirmek.*

1.Bir cevāb-ıla **ṣavdı** anı o pāk / Étmedi kimse sırrını idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [ṣavdı, -dı]*

2.Çünki **ṣavdı** ḫumar-ı telvīni / ʿIşḳ ḥālinde buldı temkīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4781). [ṣavdı, -dı]*

savāb: *Doğruluk, dürüstlük.*

1.Görmedi çün anuñ sözinde **ṣavāb** / Ḫaste rāyına böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [ṣavāb,]*

ṣavāb: *Doğru, gerçek.*

1.Döndi Yūsuf olara étdi ḫiṭāb / Dédiler cümle ol cevāba **ṣavāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [ṣavāb,]*

savāb eyle: *Doğru etmek II yanlışa, harama bakmamak.*

1.Vaḥye kimse cevāb eyliyemez / Ger éderse **ṣavāb eyliyemez** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2917). [ṣavāb eyle, -y, -e, -mez]*

savā'iḳ-i ẓulumāt: *Karanlığın yıldırımları.*

1.Ṭoldı bir dem içinde altı cihāt / Raʿd u berḳ u **ṣavā'iḳ-i ẓulumāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [ṣavā'iḳ-i ẓulumāt,]*

savaş: *Savaş, cenk; , mücadele, uğraş.*

1.Her biri ṭurnaya biner balaban / Kimi şāhin **ṣavaşda** kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [ṣavaşda, -da]*

2.Fitne arta déyu **ṣavaş** içre / Gizledi Yūsufı ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [ṣavaş,]*

savmaʿa: *Tekke gibi ibadet yeri; özel tapınak.*

1.**Ṣavmaʿa** bābını muḳaffal édüp / Sefer esbābını mükemmel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1226). [ṣavmaʿa,]*

savt: *Bağırma, haykırma, çığlık.*

1.Oldı çün ol arada bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte **ṣavt** u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [ṣavt,]*

ṣavt: *Ses, seda II söz.*

1.Düzdi **ṣavtı** ḫōş étdi elḥānı / Söze geldi faṣīḥ ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [ṣavtı, -ı]*

ṣavt u ṣadā: *Ses ve seda.*

1.Çünki maẓlūm éde nihānī nidā / Ḳubbe-i ʿārş ṭola **ṣavṭ u ṣadā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [ṣavṭ u ṣadā,]*

ṣavt-ı beşīr: *Müjde sesleri.*

1.Dér-idi geldi bū-yı çāvūşı / Ṭoldı **ṣavt-ı beşīr** cān-gūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5404). [ṣavt-ı beşīr,]*

ṣay: *Hesaba katmak, dikkate almak; kabul etmek.*

1.Kāha **ṣaymaz** melāmeti kūhın / Dilde ḳomaz selāmet endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [ṣaymaz, -maz]*

saʿy: *Çalışma, çabalama; gayret.*

1.**Saʿy**-ile yéyemez ādemī semere / Ger naṣībin bitürmese şecere (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). *[saʿy-ile, -ile]*

2.Hümāya **saʿy-ıla** dil ‘ankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ gibi şikār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [saʿy-ıla, -ıla]*

3.Bunca **saʿyum** ḳatında hīç oldı / Zaḥmetüm ḫidmetinde hīç oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3922). [saʿyum, -um]*

4.Ḥayf kim bunca derd-i ser çekdüm / **Sa‘y** toḫmın ḳuru yére ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [sa‘y,]*

5.Dilerem ol nigārı cüst édesin / Luṭf édüp **sa‘yuñı** dürüst édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3224). [sa‘yuñı, -uñ, -ı]*

6.Anca ḳıl yardı şāne **saʿy-ile** cüst / Farḳ-ı nāzük ḳodı miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [saʿy-ile, -ile]*

7.Baña ol kāra eyle fermānı / Ki édem pāk **saʿy-ile** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4048). [saʿy-ile, -ile]*

8.Bunca **saʿy-ıla** yāre érmiş-iken / Ḫaste göñlüme çāre érmiş-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [saʿy-ıla, -ıla]*

9.Teng meskende ḳalsa bir miskīn / Vüsʿati **sa‘yına** düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [saʿyına, -ı, -n, -a]*

saʿy ét: *Uğraşmak, çabalamak; gayret etmek.*

1.Pīr-i Kenʿān ḥuźūrına bu ḫaber / Senden irmeġe **saʿy éderseñ** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [saʿy ét, -er, -se, -n]*

2.Vaṣluma ṭālib oldı **saʿy étdi** / Ḳaçdum andan ḳapuda çün yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [saʿy ét, -di]*

3.Uyumayup bular sitāre-ṣıfat / **Sa'y éderlerdi** ḥıfẓına ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2405). [saʿy ét, -er, -ler, -di]*

4.Dédi var ḫācetin revā eyle / **Sa'y édüp** ḫāṭırın ṣafā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [saʿy ét, -üp]*

5.**Saʿy édüp** yine varuruz şāha / Düşerüz āstān-ı dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6008). [saʿy ét, -üp]*

6.Bilmen anda bunuñ hevāsı nedür / Bunca **sa‘y etmeden** ṣafāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2905). [sa‘y et, -me, -den]*

7.Ḳalmış-iken ıraḳdan āb görür / **Sa‘y éder** aña ḫaste cānı sürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [sa‘y ét, -er]*

8.**Sa‘y édüp** mülk édine yārini / Süre anuñla rūzgārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3369). [sa‘y ét, -üp]*

9.Aṣla **sa‘y ét** ṣafā dilerseñ eger / Aṣla vaṣl ol baḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [sa‘y ét,]*

10.**Saʿy éderlerdi** kim o māh-likā / Görinüp cānları bulaydı ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2187). [saʿy ét, -er, -ler, -idi]*

11.Bu şemer **saʿyin étmeyen** meyşūm / Yer cehennemde meyve-i zaḳḳūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4160). [saʿy ét, -me, -y, -en]*

12.Yār oluñ baña **saʿy édüñ** yāra / Meded eyleñ bu bī-meded-kāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [saʿy ét, -üñ]*

13.Seni senden çü **saʿy édüp** süresin / Anuñ-ıla hemān anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [saʿy ét, -üp]*

14.**Saʿy édüp** siz de cemʿ-i māl eyleñ / Varuñ ol şahaʿ arż-ı ḥāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [saʿy ét, -üp]*

15.Çün saña senden oldı bu takṣīr / Ṣabra **sa'y ét** ki yoḳ daḥi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [saʿy ét,]*

16.**Sa'y éd**üp bu fesādı ṭāriḥ oluñ / Gètsün ol soñra ḳavm-i ṣāliḥ olun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [sa'y ét, -üp]*

saʿy eyle: *Uğraşmak, çabalamak; gayret etmek.*

1.Dédi oğlanlarına Mıṣra gédüñ / Anda **sa'y eyleyüp** taḥassüs édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [saʿy eyle, -y, -üp]*

2.Çün cemāl-i saʿīde döndi saʿīd / Oldı **sa'y eyle**yen sāfaya saʿīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 726). [sa'y eyle, -y, -en]*

sayd: *Av; avlama, avlanma.*

1.Çün revān oldı ʿĪṣ **ṣaydı**na / Anası düşdi ḥīle ḳaydına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 281). [ṣaydına, -ı, -n, -a]*

2.Ṭavşan uyḳusı vérmege pedere / Gürg **ṣaydına** gétdiler sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1343). [ṣaydına, -ı, -n, -a]*

3.Ben o ṣayyādam işi miḥnet olur / **Ṣaydı** nāgeh hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [ṣaydı, -ı]*

4.Beñzer olʿ ankebūta kim dürişür / Dām éder yaʿni **ṣaydına** irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [ṣaydına, -ı, -n, -a]*

5.Dédi baʿżı ki bu hümāya meger / **Ṣayd-içün** siḥrile uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [ṣayd-içün, -içün]*

6.Muṭlaḳā ārzūsı ḳaydından / Cānınuñ ḥażżıdur o **ṣaydından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2875). [ṣaydından, -ı, -n, -dan]*

7.Bilmediler ki nefs-i merdüm-gīr / Étdi anları **ṣayd-ıla** naḥcīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1345). [ṣayd-ıla, -ıla]*

sayd ét: *Avlamak, ele geçirmek.*

1.Dédiler pādşāh ṣayd étdi / **Ṣayd édüp** ol ġarībi ḳayd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [ṣayd ét, -di]*

2.Dédiler pādşāh **ṣayd étdi** / Ṣayd édüp ol ġarībi ḳayd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1409). [ṣayd ét, -üp]*

3.Ḥaḳḳ-ısān ḥalḳa āşkār olma / **Ṣayd édem** dér-iken şikār olma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [ṣayd ét, -em]*

4.Bir göñül **ṣayd édici** cān gördi / Nice cān bir güzel cüvān gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2426). [ṣayd ét, -ici]*

5.Görinür ādeme cemāl-ile / **Ṣayd éder** anı mekr ü al-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2584). [ṣayd ét, -er]*

6.İy baña ḳayd éden ḥayāli-y-ile / İy beni **ṣayd éden** cemāli-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2771). [ṣayd ét, -en]*

7.Ḳaṣd édüp anı **ṣayd eyle**diler / Ṭutdılar anı ḳayd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1348). [ṣayd eyle, -di, -ler]*

8.**Ṣayd éd**elüm geh āhū geh ḥargūş / Vahşeti gède ède seyr-i vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 690). [ṣayd ét, -e, -lüm]*

sayd ét: *Avlamak (Sözleriyle kandırıp bir şeye inandırmak bağlamında.)*

1.Her biri bunca dürlü ḳayd étdi / Luʿb-ıla ol ġazāli **sayd èt**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 733). [sayd ét, -di]*

sayd ol: *Avlanmak, yakalanmak; āşık olmak, tutulmak.*

1.Düşde **ṣayd olalı** ḥayālüñe ben / Āşnā olmışam cemālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4369). [ṣayd ol, -alı]*

sayd ol: *Av olmak (Birine karşı koyamamak, onun isteklerine boyun eğmek bağlamında.)*

1.Ḳamusı **oldılar** kemendine **ṣayd** / Ḳayddan oldı dilleri bī-ḳayd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4927). [ṣayd ol, -dı, -lar]*

sayd u şikār: *Avlanma, avcılık.*

1.ʿĪşı İsḥāḳ özine yār étdi / Aña **şayd u şikār**ı kār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 372). [şayd u şikār, -ı]*

şayd-ı ʿālem: *Alemi, dünyayı avlamak.*

1.**Şayd-ı ʿālemçün** ol bahā şāhı / Māhdan dām düzdi tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [şayd-ı ʿālem, -çün]*

şayd-ı ser-ḥalḳa-i kemend ol: *Sevgilinin kıvrımlı saçlarının ucundaki halkaların avı olmak; sevgiliye yakın olmak.*

1.Sāye-i serv-i ser-bülendüñ olam / **Şayd-ı ser-ḥalḳa-i kemendüñ ol**am *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5519). [şayd-ı ser-ḥalḳa-i kemend ol, -am]*

sāye: *Gölge.*

1.**Sāyede** nūra secde eyler idi / Olsa ʿaynında ẕerre deñlü şühūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [sāyede, -de]*

2.Sāyesinrüñ hevāsı Āb-ı Ḥayāt / Kāmet-i yār gibi ḫōş- ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 589). [sāyesinüñ, -si, -nüñ]*

3. Mihr ü meh **sāye**-y-iken ol aya / Ne ʻaceb ṣalmaġ ebr aña sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [sāye-y-iken, -y, -iken]*

4.Tābdan bī-ḫōd oldı **sāye** gibi / Düşdi pā-yı nigāra pāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [sāye,]*

5.Götürürken ol ayı dāye gibi / Ṣaldılar ḳara yére **sāye** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 841). [sāye,]*

6.Nāz-ıla besler-idi dāye anı / Niçe gün görmez-idi **sāye** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2370). [sāye,]*

7.Géceler ḫidmetüñde dāye benem / Gündüzin ḳāmetüñe **sāye** benem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2555). [sāye,]*

8.Defʿi ṣūret degişdi ol dāye / Perde altında nitekim **saye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [saye,]*

9.Baña serv-i murād-iken bu nihāl / **Sāyesin** menʿ éder ne ṭurfa bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [sāyesin, -si, -n]*

10.Aşmalarında şīre-dār engūr / **Sāyesinde** revān mā-i ṭahūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4081). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

11.Gāh éder nūra **sāye** gibi sücūd / Ḳurba irer éder çü ṭarḥ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [sāye,]*

12.İrmese saḳfı ḳadr-i aʿlāya / Güneş üzre ṣalar mıdı **sāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [sāye,]*

13.Anı kim besler-idi dāye gibi / ʿĀḳıbet yére ṣaldı **sāye** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [sāye,]*

14.Bīde bād érse ṣuda geh gāhi / **Sāyeden** ḳaynaşurdı çoḳ māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4085). [sāyeden, -den]*

15.İy Sidre boyuña **sāye** Ṭūbā / Ḫāk-i ḳademüñ behişt-i aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [sāye,]*

sāye: *Himaye, gözetme.*

1.Bitdi hem servi **sāyesinde** çemen / Bī-semen oldı hem çemende semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

2. **Sāyenem** dér-iken baña dāye / Ṣalmaz üstüme ʿār éder sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [sāyenem, -n, -em]*

3.Hem-demi bir ʿafife dāyesidür / Gécede şemʿi günde **sāyesidür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895). [sāyesidür, -si, -dür]*

sāye: *Aracılığıyla, yardımıyla; gölgesinde, himayesinde.*

1.Ḫalḳ yürürdi pāyesinde anuñ / Ḫōş geçerlerdi **sāyesinde** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

sāye: *Gölge, gölgede kalma. (Sevgilinin güzelliği karşısında güneşin gölgede kalması bağlamında.)*

1.Gördi bu ḫālini dédi dāye / İy yüzüñ nūrına güneş **sāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [sāye,]*

sāye: *Kat, huzur, nezd.*

1.İricek **sāyeñe** bu māya hemīn / Ney-içün eyledi enīn ü ḥanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3702). [sāyeñe, -ñ, -e]*

2.Dédi iy serv-i ravża-i ḥikmet / **Sāyene** tālib oldı şeh ġayet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5192). [sāyene, -ñ, -e]*

sāye et: *Gölge(si) etmek.*

1.Sünbüli **sāye ét**di lālesine / Şāne urdı ḳaçan külālesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 574). [sāye ét, -di]*

sāye eyle: *Gölge(si) etmek. (Her zaman yanında bulundurmak bağlamında.)*

1.Serv-i bālāña **eyle sāye** beni / Gètme luṭf èt ḳoma belāya beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 741). [sāye eyle,]*

sāye ol: *Himaye etmek, sahip çıkmak.*

1.**Ol**masun şebden ayru **sāye** aña / Olmasun tebden özge vāye aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [sāye ol, -ma, -sun]*

sāye ol: *Gölge olmak; gölgelik etmek, korumak.*

1.Ḳanı ol serv-i nāz ü ḫōş-bālā / **Sāye oldı** ola aña Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [sāye ol, -dı]*

sāye sal: *Gölgede bırakmak; ...'dan daha üstün olmak.*

1.Nūr-ā-nūr oldı reng-i isfīdāc / **Sāye ṣaldı** o nūra zerrīn tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [sāye ṣal, -dı]*

sāye sal: *Gölge yapmak II ilgilenmek, alaka göstermek.*

1.Sāyenem dér-iken baña dāye / **Şalmaz** üstüme ʿār éder **sāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [sāye sal, -maz]*

2.Ḥaḳḳ seni étdi çün felek-pāye / N'ola **ṣalsañ** fütādeñe **sāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [sāye ṣal, -sa, -ñ]*

sāye sal: *Gölgelemek; korumak, himaye etmek.*

1.Kime **ṣalsa** hümā gibi **sāye** / Dūn-iken ire ḳadr-i aʿlāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5127). [sāye ṣal, -sa]*

2.Mihr ü meh sāye-y-iken ol aya / Ne ʿaceb **ṣalmaġ** ebr aña **sāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1908). [sāye ṣalmaġ,]*

sāye vér: *Gölge etmek, gölgelik yapmak.*

1.Ne ʿaceb rāḥat-ıçun ol aya / Gün-iken günligi **vérür sāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3046). [sāye vér, -ür]*

sāyebān: *Gölgelik, korunaklı yer.*

1.Çetrüñ dü cihāna **ṣıġmaziken** / Ebr olduġı ṭurfa sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [sāyebānuñ, -uñ]*

sāye-bān ol: *Gölgelik olmak, gölgelik yapmak.*

1.Çün bu baḥr-i güher revān oldı / Ṣaḥn-ı ṣaḥrāya **sāye-bān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2992). [sāye-bān ol, -dı]*

2.**Sāyebān oldı** ebr-i nūrānī / Eyledi anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1907). [sāyebān ol, -dı]*

3.**Sāyebān olmış** ebr-i nūrānī / Ṣaḳınur gökdeki güneşden anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2009). [sāyebān ol, -mış]*

4.Servi sālār-ı kārbān olmış / Aḳ bulut aña **sāyebān olmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [sāyebān ol, -mış]*

5.Gül çemen kişverinde ḫān olmış / Sünbül üstine **sāyebān olmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [sāyebān ol, -mış]*

sāye-i ādem: *Hz. Ādem'in gölgesi.*

1.Nāra ḥaşr étmeseydi nūr recīm / **Sāye-i Ādeme** ḳılardı sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 61). [sāye-i ādem, -e]*

sāye-i hümā: *Hüma, devlet kuşunun gölgesi.*

1.Zaġı ben **sāye-i hümā** ṣandum / Dāġı dil derdine devā ṣandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [sāye-i hümā,]*

sāye-i kadd: *(Sevgilinin)boyunun gölgesi.*

1.**Sāye-i ḳaddidür** bu naḫlistān / Eser-i ḫaddidür biten bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2259). [sāye-i ḳadd, -i, -dür]*

sāye-i nahl-i kamet: *(Sevgilinin) fidān boyunun gölgesi.*

1.**Sāye-i naḫl-i ḳametine** ire / Tā ki düzdīde meyvesini dére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4125). [sāye-i naḫl-i ḳamet, -i, -n, -e]*

sāye-i rahmān: *Rahman'ın gölgesi. (Hz. Ömer) (Halifelik bağlamında.)*

1.Olduġıy'çun o **sāye-i Raḥmān** / Sāyesinden ḳaçardı her şeyṭān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 287*). [sāye-i raḥmān,]*

sāye-i serv-i ser-bülendi ol: *(Sevgilinin) servi gibi uzun boyunun gölgesi olmak; sevgiliyle bir arada olmak.*

1.**Sāye-i serv-i ser-bülendüñ olam** / Ṣayd-ı ser-ḥalḳa-i kemendüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5519). [sāye-i serv-i ser-büiendüñ ol, -am]*

sāye-i vaṣl: *Kavuşma gölgesi (Gölge; himaye etme, koruma bağlamında kullanılmıştır.)*

1.Başuma sāye-i vaṣlı eger düşmezse ol servüñ / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [sāye-i vaṣl, -ı]*

sāye-miṣāl: *Gölge gibi.*

1.Çün göründi aña bu nūr-ı cemāl / Āh édüp yére düşdi **sāye-miṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [sāye-miṣāl,]*

sāyende: *(Biri veya bir şey) Sebebiyle, yardımıyla, desteğiyle.*

1.N'ola **sāyeñde** iy ṣanevber baḫt / Serv-i eyvānuñ olsa ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [sāyeñde,]*

1.Dil ü cān gibi ṭutup anda mekān / Tā ki **sāyeñde** ḫōş geçeydi bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [sāyeñde,]*

sāye-perver: *Gölgelendiren, gölge veren; koruyan.*

1.Serv-i raʿnāsı **sāye-perver-idi** / ʿizzet-ile ʿAzīze hem-ser-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5304). [sāye-perver-idi, -idi]*

sāyesinden ḳaç: *Gölgesinden (korkup) kaçmak. (Bir rivayete göre Hz. Muhammed şeytanın Hz. Ömer'den korktuğunu, onun bulunduğu sokağa dahi girmediğini söylemiştir.)*

1.Olduġıy'çun **o** sāye-i Raḥmān / **Sāyesinden ḳaç**ardı her şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 287). [sāyesinden ḳaç, -ar, -dı]*

sāye-veş: *Gölge gibi.*

1.Servini **sāye-veş** sürürler-idi / Çün girü ḳalduġın görürler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 851). [sāye-veş,]*

2.Servi ṭurduḳca **sāye-veş** düşdi / Dāyeler cümle üstine üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2684). [sāye-veş,]*

3.Görüp ol nurı yitürüp özüni / **Sāye-veş** yére ṣaldı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6121). [sāye-veş,]*

ṣayha: *Bağırma, nara atma, haykırma, çığlık.*

1.Ṭoldı ol demde ẓulmet-ile cihān / Ditredi **ṣayḥadan** zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [ṣayḥadan, -dan]*

2.Görüp ol ḥāli cūşa geldi cihān / Ditredi **sayḥadan** zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [sayḥadan, -dan]*

3.Ol direk **ṣayha**-y-ıla étdi fiġān / Yaḳīn oldı dü pāre ola hemān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264*). [ṣayha-y-ıla, -y, -ıla]*

saʿy-i ʿamel: *Çalışma gayreti.*

1.İşleri birbiriy'le ceng ü cedel / Neʿilm raġbeti ne **saʿy-i ʿamel** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 335). [saʿy-i ʿamel,]*

saʿyında ol: *Çalışmak, gayret etmek.*

1.Pederi dédi n'ola dermānuñ / Dé ki **sa'yında olalum** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2706). [saʿyında ol, -a, -lum]*

saʿyinde ol: *Çalışmak, gayret etmek.*

1.Rāyı nedür bu işde sulṭānuñ / Ta ki **sa'yinde olayın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [saʿyinde ol, -a, -y, -ın]*

sāyir: *Başka, öteki, diğer.*

1.Géde çün ḳufl bāb-ı Cennetden / Evvel ol gire **sāyir** ümmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [sāyir,]*

sayru: *Hasta.*

1.İy peder ṣoḥbetinden ayru yetīm / İḫveti ẓulmi-y-ile **ṣayru** yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [ṣayru,]*

sayyād: *Avcı.*

1.Ben o **ṣayyādam** işi miḥnet olur / Ṣaydı nāgeh hümā-yı devlet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3443). [ṣayyādam, -am]*

sāz-kār: *Uygun, yerinde, muvafık.*

1.Gecedür **sāz-kārı** ʿuşşāḳuñ / Gecedür rāz-dārı ʿuşşāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2477). [sāz-kārı, -ı]*

sebak al: *Ders almak, talim etmek.*

1.Fitne fenninde eylese tedrīs / **Sebaḳ alurdı** diz çöküp İblīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2541). [sebaḳ al, -ur, -]*

sebaḳ vér: *Ders vermek.*

1.Her kime kim ʿināyet eyleye Ḥaḳḳ / **Vére** bir ḥarfden **hezār sebaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4526). [sebaḳ vér, -e]*

sebaḳ-ı ḥüsn al: *Güzellik dersi almak, güzellik talim etmek.*

1.Alnını levḥ-i nūr édüp Allāh / **Sebaḳ-ı ḥüsn alurdı** andan māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2340). [sebaḳ-ı ḥüsn al, -ur, -dı]*

sebeb: *Neden, gerekçe; maksat.*

1.Sebebin ger ṣorarsañ ol şeġabuñ / Diñle imdi ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [sebebin, -in]*

2.Sebebin ger ṣorarsañ ol şeġabuñ / Diñle imdi ḥikāyetin **sebebüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [sebebüñ, -üñ]*

3. **Sebebin** bilmezem bu ḫayretümüñ / ʿilletin bilmezem bu ʿilletümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3655). [sebebin, -in]*
4. Ol **sebebden**-dürür ki eşk-i nücūm / Ḳapladı ṣūretini étdi hücūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [sebebden-dürür, -den, -dürür]*
5. Ol **sebebdendür** olsa vaḳt-i sürūr / Eksük olmaz başuma şerr-ile ṣūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [sebebdendür, -den, -dür]*
6. Çünki ʿarż étdiler neseblerini / Ḫiẕmete gelmege **sebeblerini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5771). [sebeblerini, -ler, -i, -n, -i]*
7. Dilde artardı şevḳ-ıla şeġabı / Bilmez-idi velī nedür **sebebi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [sebebi, -i]*
8. Ol **sebebden** serī'-idi gāmı / Nitekim rüzgāruñ eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [sebebden, -den]*
9. Yūsufa olduġına bunca taʿab / Baʿżı rāvī bu resme dédi **sebeb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [sebeb,]*
10. Dédi Lāvī yalan düşüñe **sebeb** / Kendü zu'muñda neydi ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [sebeb,]*
11. Ol cūşa **sebeb** hevā-yı maḥbūb / Maḥbūb cemal-i ẕāt-ı Aḥmed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 186). [sebeb,]*
12. Ola kim vākıf ola ḳışşaya şāh / Bile n'oldı **sebeb** bu ġuṣṣaya şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [sebeb,]*
13. Ol **sebebden** ġam-ıla aġlasa zār / Andan olurdı her kişi bīzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [sebebden, -den]*
14. Bu **sebebden** ṭurup sefer ḳıldum / Anı görmege derd-i ser ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [sebebden, -den]*
15. Nedür anuñ bu nālesine **sebeb** / Ṭapuña āşnā mı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [sebeb,]*
16. Çün cemālinde gördiler tağyīr / **Sebebin** ṣordı luṭf-ile Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [sebebin, -in]*
17. Ḳalmadı ol **sebebden** anda ḳarār / Görmege anı gerçi biñ gözi var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [sebebden, -den]*

sebeb ét: *Neden, gerekçe göstermek.*

1.Dédiler ḫürmet étmese nesebe / Ne **sebeb édevüz** ʿaceb ṭalebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [sebeb ét, -evüz]*

sebeb eyle: *Vesile kılmak; aracı etmek.*

1.Dédi ʿarż-ı ḥaseb neseb eyleñ / Nesebi niʿmete **sebeb eyleñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5754). [sebeb eyle, -ñ]*

sebeb ol: *Neden olmak, yol açmak.*

1. Dédi dāye muḥāli étme ṭaleb / Ki **olur** ol ṭaleb zevāle **sebeb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [sebeb ol, -ur]*
2. ʿIşḳa olmaz sebeb hemān dīdār / Bitürür anı gāh olur güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3505). [sebeb ol, -maz]*
3. Ẕilletine bu ẕellet **ol**dı **sebeb** / İḫveti cevri-y-ile çekdi taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [sebeb ol, -dı]*

4. **Sebeb ola** baḳā-yı devletüñe / ʻİllet ola devām-ı izzetüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1561). [sebeb ol, -a]*
5. Daʿvet étdi anı ḥuźūrına / **Sebeb ol**maġa dil sürūrına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3809). [sebeb ol, -mag, -a]*
6. ʿĀşıḳa rūzī olsa vaṣl-ı nigār / Ara yérde **sebeb ol**ur aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1048). [sebeb ol, -ur]*
7. Yusufa düşden oldı bunca teʿab / ʿİẕẕetine daḫi düş **ol**dı **sebeb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [sebeb ol, -dı]*
8. Ne kişisin ne yérlüsin kiʿaceb / Yūsufı görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [sebeb ol, -dı]*
9. Dédi Mālik ki bu belāya **sebeb** / Ḳanḳı şer ehli **oldı** ola ʻaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [sebeb ol, -dı]*

sebeb-i ḥāl: *İçinde bulunduğu hālin, durumun sebebi.*

1.Çün bu derd-ile anı gördiler / **Sebeb-i ḥālin** aña ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [sebeb-i ḥāl, -in]*

sebep eyle: *Bir şeyin olmasına veya belli bir hālde bulunmasına sebep eylemek, gerekçe yapmak.*

1.**Sebep eyle**di vażʿ-ı ḥamli Celīl / Rıḥlet étdi bu ḫaneden Rāḫīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [sebep eyle, -di]*

sebḥ: *Yüzme.*

1.**Sebḫ**-içün geldi mevc mekfūfa / Zer izār étdi nūr-ı mekşūfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [sebḫ-içün, -içün]*

sebīke-i sīm: *Eritilmiş gümüş.*

1.Éki sā'id éki **sebīke-i sīm** / Umar andan zekāt dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [sebīke-i sīm,]*

sebīl: *Yol, tarik.*

1.Her ki telbīsi édinürse **sebīl** / Sırrını ṣanmasun ki ṭuymaya él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [sebīl,]*

sebīl: *Hayrat olarak, parasız dağıtılan su.*

1.Ṣadr-ı sīnemden sırr-ı İsrā'īl / Veré mi maʿṣıyet yolına **sebīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3988). [sebīl,]*

sebīl ét: *Bol bol harcamak, bol bol dağıtmak.*

1.Cānib-i Mıṣra cānın **étdi sebīl** / Mıṣr-ıçun oldı eşk-i dīdesi Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2904). [sebīl ét, -di]*

2.Ḫāk-i pāyin **gözüme éde sebīl** / Ki ġamı giryesinden oldı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3336). [sebīl ét, -e]*

seblet: *Bıyık.*

1.Şemʿ kim Ḥaḳḳ yaḳa nice söyinür / Her ki püf dirse **sebleti** köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 858). [sebleti, -i]*

sebze: *Çimen, yeşillik.*

1.Ṣad zebānum biterse **sebze** miṣāl / Luṭfı şükrinden ola külli kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [sebze,]*

2.**Sebzesi** ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ta'līm / Cūyı ol ḫaṭṭa ṣan ki cedvel-i sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4086). [sebzesi, -si]*

sebze-gūn: *Yeşil renkli.*

1.Düşse gün **sebze-gūn** müşebbekden / Ṣan ki def üzre ḫalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [sebze-gūn,]*

sebze-gūn tabaġ al: *Yaprak açmak, yeşillenmek.*

1.Başşa oğlan bulūġata ayaġı / **Al**ur-ıdı o **sebze-gūn tabaġ**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 595). [sebze-gūn tabaġ al, -ı-ur, -ıdı]*

sebz-pūş ét: *Yeşil renkle örtmek, bürümek; yeşil elbise giymek.*

1.Açdı ol ḫūr ḫulle mefreşini / **Sebz-pūş étdi** serv-i ser-keşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [sebz-pūş ét, -di]*

sebz-pūş ol: *Yeşil giyinmek II yeşillere bürünmek.*

1.Yūsufı gördi **sebz-pūş olmış** / Ḥāli āh ü ġırīv ü cūş olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [sebz-pūş ol, -mış]*

seç: *Ayırt etmek, seçmek.*

1.Başuma sāye-i vaṣlı eger düşmezse ol servüñ / **Seçemen** nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [seçemen, -e, -me, -n]*

seccāde: *Bir kişinin üzerinde namaz kılabileceği büyüklükte, ḥālı, kilim, post veya kumaştan yaygı, namazlık.*

1.Gördi **seccāde** üzre luṭf-ı ilāh / Nūra müstaġraḳ oturur çün māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [seccāde,]*

secde: *Secde etme; ibadet manasıyla Allah'ın huzurunda eğilme.*

1.**Secdesinde** ḫuşū'-ıla çü ṭurur / Ser-figende benefşe-vār oturur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [secdesinde, -si, -n, -de]*

2.**Secde** ol bī-niyāza lāyıḳdur / Ki ḳamu kāyināta ḫāliḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4161). [secde,]*

secde et: *Secde etmek; ibadet manasıyla Allah'ın huzurunda eğilmek II saygı göstermek, yere kapanmak.*

1.Çünki şevḳ-ile geldiler ḳatına / **Étdiler secde** ḥüsni ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [secde et, -di, -ler]*

2.Göricek anı düşdiler vecde / Ḥüsnine ḳarşu **étdiler secde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3018). [secde ét, -di, -ler]*

3.Ḥüsnine ol ferişтenüñ taḥsīn / Ki gören ādem **étdi secde** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [secde ét, -di]*

4.Ki felek **secde étse** ol melege / Ḥüsni baş eğmez-idi bir felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3499). [secde ét, -se]*

5.Māhtāba bu resme nūr-ı cebīn / Secde etmekde oldu aña hemīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 41). *[secde et, -mek, -de-mekde]*

6.**Secde** aña **édüñ** ki ser vérdi / Ṣunʿına baḳmaġa naẓar vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [secde ét, -üñ]*

7.Görüp ol nūrı vecde düşdi sipihr / Tañ mı **étdiyse secde** māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [secde ét, -di, -y, -se]*

secde eyle: *Secde etmek; ibadet manasıyla Allah'ın huzurunda eğilmek II saygı göstermek, yere kapanmak.*

1.Sāyede nūra **secde eyler** idi / Olsa ʿaynında ẕerre deñlü şühūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [secde eyle, -di-r-r, -idi]*

2.Şevḳden bir géce gelüp vecde / Büti öñinde **eyledi secde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [secde eyle, -di]*

secde-gāh: *Secde edilecek, ibadet edilecek yer. (Saygı, hürmet gösterilen yer, makam bağlamında.)*

1.Ol zemān mesnedüm-idi béşigüñ / **Secde-gāhum**-durur bu dem éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [secde-gāhum-durur, -um, -durur]*

2.Egilür gāh ḳaddi çün meh-i nev / **Secde-gāha** ruḫı ṣalar pertev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5046). [secde-gāha, -a]*

3.Melegüñ kim maḳāmı çarḫ-ı berīn / Ḥüsnüñ öñinde **secdegāhı** zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [secdegāhı, -ı]*

secde-gāh ol: *Secde edilecek yer olmak. (Saygı, hürmet gösterilen yer, makam bağlamında.)*

1.Ben umardum ki şāh olaydı ṭapuñ / ʿāleme **secde-gāh olaydı** ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [secde-gāh ol, -a, -y, -dı]*

2.Ki ʿazīz ola şehr-i Mıṣra ṭapuñ / **Secde-gāh** ola iḫvetüñe ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [secde-gāh,]*

secde-i taḥiyyet: *Selamlama secdesi (Yüksek makamlardaki kişilere saygı ve selamlama göstergesi olarak önünde eğilmek bağlamında.)*

1.Meger ol **secde-i taḥiyyet**-idi / Şehler öñinde ḫalḳa ʿādet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [secde-i taḥiyyet, -idi]*

sed bağla: *Set çekmek II engel olmak.*

1.Olmadı ḳalbüñ velī ḥacerden eşed / **Bağladı sed** ṭarīk-i mihre ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 987). [sed bağla, -dı]*

sedd ol: *Engel olmak, önlemek.*

1.Ḫāra düşdüm baña meded eyle / Hecre **sedd ol** viṣāle kedd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [sedd ol,]*

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

1.Tehniye étdiler aña **seferin** / Hem ḫaber vérdiler nidā ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [seferin, -iñ]*

2.Ger ṣorarsañ olur bu ḥāle güvāh / Bu **seferde** bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [seferde, -de]*

3.Ṭayy édüp rāh-ı Mıṣrı nāme gibi / Burca ʿazm étdiler ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [sefere, -e]*

4.Mümkin olmasa vuṣlat-ı dilber / ʿĀṣıḳa çāre sabr olur ya **sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1218). [sefer,]*

5.Çeşmi gibi ʿalīl étdi **sefer** / Verd-i nesrīne döndi bu gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [sefer,]*

6.Ṣāʿdan almayınca ṣaġ ḫaber / Size yoḳdur selāmet-ile **sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [sefer,]*

sefer esbābı: *Yolculuk giysileri.*

1.Ṣavmaʿa bābını muḳaffal édüp / **Sefer esbābını** mükemmel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1226). [sefer esbābı, -n, -ı]*

sefer ét: *Yolculuğa çıkmak, yola çıkmak; gitmek.*

1.Mülk-i Kenʿāna **édesin** çü **sefer** / Bulasın bu murāda anda ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [sefer ét, -e, -sin]*

2.Ṭapuñ **sefer édeli** dil yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [sefer ét, -eli]*

3.Ṣubḥ-dem çünki Yūsuf-i ḫāver / Sāḥil-i Nīl-i çarḫa **étdi sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2059). [sefer ét, -di]*

5.ʿIşḳ-ıla étdi terk milk-i peder / ʿIşḳ-ıla **étdi** şehr-i Mıṣra **sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5592). [sefer ét, -di]*

6.Géce géçdi çün irdi vaḳt-i seḥer / Mısr-ı ḫāver ʿazīzi **ét**di **sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 760). [sefer ét, -di]*

sefer eyle: *Yolculuğa çıkmak, yola çıkmak; gitmek.*

1.Tā bu cemʿiyyeti görüp o perī / Farḳdan cemʿa **eyleye seferi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [sefer eyle, -y, -e]*

2.Medyenüñ kārbānı Mıṣra meger / Raḫt ü baḫt-ıla **eylemişdi sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1547). [sefer eyle, -miş, -di]*

3.Mālike dédi Eflaḥ iy mihter / Elli yıl **eyledüñ** Dımışḳa **sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [sefer eyle, -dü, -n]*

4.ʿĪş mekrinden eyler-ise ḥazer / **Eyle**sün Şām cānibine **sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 407). [sefer eyle, -sün]*

5.Ki bir Aʿrābī ol zemānda meger / Mısra Kenʿāndan **eylemişdi sefer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [sefer eyle, -miş, -di]*

sefer kıl: *Yolculuğa çıkmak, yola çıkmak; gitmek.*

1.Bu sebebden ṭurup **sefer ḳıldum** / Anı görmege derd-i ser ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [sefer ḳıl, -du, -m]*

sefer libāsı: *Yolculuk elbisesi.*

1.Ḳalmadı ḥüsni yol hevāsı-y-ıla / Luṭfı yoḳdur **sefer libāsı**-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2149). [sefer libāsı, -y, -ıla]*

sefer tozı: *Yolculuk tozu, kiri.*

1.Çün géderdi **sefer tozını** zülāl / Gün yüzinde ziyāde oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [sefer tozı, -n, -ı]*

sefere gét: *Yolculuğa çıkmak, yola çıkmak; gitmek.*

1.Ṭutdı püştin o püştede ḳadere / Ṣabra yüz ṭutdı **gétmedi sefere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [sefere gét, -me, -di]*

2.Ṭavşan uyḳusı vérmege pedere / Gürg ṣaydına **gétdiler sefere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1343). [sefere gét, -di, -ler]*

sefer-i şām: *Şam seferi.*

1.Mālik éşitdi çün bu te'vīli / **Sefer-i Şāma** étdi ta'cīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [sefer-i şām, -a]*

sefine: *Gemi.*

1.Anda ġarḳ eyleyen **sefinesini** / Buldı dürr-i baḳā ḫazīnesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2312). [sefinesini, -si, -n, -i]*

seg: *Köpek.*

1.Ṭoġmamışdur zemān-ı aḳdemden / Ādemī segden ve **seg** ādemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [seg,]*

2.Ṭoġmamışdur zemān-ı aḳdemden / Ādemī **segden** ve seg ādemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [segden, -den]*

3.Ödi ṣıdsun ol ādemüñ ṣad bār / Bir **seg-içün** geyik ola bī-ʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4683). [seg-içün, -içün]*

4.Cānı ʿaḳlı dili Zelīḫānuñ / **Segleri** oldılar o çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [segleri, -ler, -i]*

seg-i maḥālle-i yār: *Sevgilinin maḥāllesinin köpeği (Āşık).*

1.Cān-ı āşıḳ ḳaçan bulur miḳdār / Meger ola **seg-i maḥālle-i yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3856). [seg-i maḥālle-i yār,]*

2.Ehl-i ʿışḳa **seg-i maḥālle-i yār** / Dil ü cāndan ʿazīz olur ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2821). [seg-i maḥālle-i yār,]*

segirdim: *Koşma, koşu.*

1.Nice édem **segirdimini** beyān / Ki aña yétmez-idi fikr-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [segirdimini, -i, -n, -i]*

sehāb: *Bulut.*

1.Gelse ben teşne üstine o **sehāb** / Āb yerine yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [sehāb,]*

2.Ṣaçları arasında şevḳ-ıla dür / Ṣan **seḥāb** arasında dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [seḥāb,]*

seher: *Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit; sabahın erken vakti.*

1.Şeb-i ġamda **seḥer** umar cānı / Bulmaḳ ister murād-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [seḥer,]*

2. **Seḥer** münevver olur dum ruḫ-ı müşa'şa'ıla / Gece mu'aṭṭar olurdum ṣaçı muʿanber-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5316). [seḥer,]*

3.Kūs-ı sulṭān **seḥerden** étdi fiġān / Din mü'ezzinleri oḳudı ezān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5063). [seḥerden, -den]*

4.Bir **seḥer** kim nesīm-i ʿĪsī-dem / Étdi eṭrāf-ı ʿālemi ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6083). [seḥer,]*

5.Bir **seḥer** kim esüp nesīm-i ḫazān / Ḳalmadı reng-i ravża vü bustān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6199). [seḥer,]*

6.İrmeye cāna bundan özge **seḥer** / Ki gele dün içinde ḳara ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1089). [seḥer,]*

7.Bir **seḥer** kim bu ṭāḳ-ı mīnā-rū / Nūr-ıla oldı ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [seḥer,]*

8.Şevḳ-ıla Mālik ol **seḥer** ṭurdı / Yūsufa ʿarż-gāh yapturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 3117). [seḥer,]*

9.Dédi baʿżı ki bu hümāya meger / Ṣayd-içün siḥrile uruldı **seḥer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [seḥer,]*

10.Ol **seḥer** çün uyandı nerges-i nāz / Ḫaste étdi cevāb-ı dilber-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [seḥer,]*

11.Bir **seher** kim resūl-i bād-i şimāl / 'Aşıḳa éltür-idi bū-yı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2803). [seher,]*

12.Ol **seḥer** at ṣahili ér üni / Eyledi ker ṣımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [seḥer,]*

13.Ṭutdı şām ü **seḥer** naẓar bu işe / Gül Zelīḫası Mışrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [seḥer,]*

14.Bir **seḥer** kim ʿazīz-i Mışr-ı berīn / Oldı bu Maġribī ʿārūsa ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3115). [seḥer,]*

15.Tā **seḥer** şemʿ-veş yanup nāra / Od ṣaçardı zebān-ıla yāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [seḥer,]*

16.Ol **seḥerde** bular olup gümrāh / Geldiler çāh-ı Yūsufa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1548). [seḥerde, -de]*

17.Rāviler dér ki bir münādi meger / Girdi Mışra nidā-y-ıla o **seḥer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2122). [seḥer,]*

18.Yūsufa dédi yüz açup çü **seḥer** / İy dil-āşūb ü dil-rübā dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [seḥer,]*

19.Esmege başlasa **seḥerde** nesīm / Dér-idi iy ḥayāt-ı ʻaẓm-i remīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3216). [seḥerde, -de]*

20.Birinüñ seyr-içün gözinde seher / Birinün hecr-içün dilinde **seḥer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [seḥer,]*

21.Ẕikr olınur ki bir **seḥer** Leylī / Oldı çün faşda ḳaşdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [seḥer,]*

22.Siḥir urduñ bu ḫaste cāna **seḥer** / Vérdüñ oḳ gibi çünki ṭoġrı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [seḥer,]*

seher: *Uykusuzluk, gece uyuyamama hastalığı.*

1.Birinüñ seyr-içün gözinde **seher** / Birinün hecr-içün dilinde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [seher,]*

seher iriş: *Büyülenmek, etkilenmek.*

1.Yoḫsa Mışr ehline żarar irişür / Cāna ol naʿradan **seḥer irişür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [seḥer iriş, -ür]*

seher ol: *Seher vakti olmak, sabah olmak.*

1.Éki āhūsına **olınca seḥer** / Merta‘-ıdı teferrüc-i dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3638). [seḥer ol, -ınca]*

seher ur: *Büyülemek, sihir yapmak.*

1.**Siḥir urduñ** bu ḫaste cāna seḥer / Vérdüñ oḳ gibi çünki ṭoġrı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3788). [seḥer ur, -du, -ñ]*

seher-gāh: *Seher vakti, tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit; sabahın erken vakti.*

1.Şehd-i şīrīn lebüñe vérmege şīr / Tā **seḥer-gāh** olur-ıdum şeb-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2553). [seḥer-gāh,]*

seher-geh: *Seher vakti, tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit; sabahın erken vakti.*

1.Bir **seḥer-geh** ki pir-i Kenʿānī / Hecr elinden ḳılurdı efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5737). [seḥer-geh,]*

seherī: *Seher vakti, tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit; sabahın erken vakti.*

1.İlla pertāb olınsa ol **seḥerī** / Nüh felek ṭutar-ıdı nüh siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [seḥerī,]*

sehv: *Yanılma; yanlış, hata.*

1.Étdi ol **sehv-içün** Ḫudāya sücūd / Ṭaleb eyledi ʿafv-i ḫażret-i cūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1313). [sehv-içün, -içün]*

2.Ḫāṣılum sehvdür sücūdumdan / ʿadem evlā-durur vücūdumdan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 123*). [sehvdür, -dür]*

sekiz uçmak: *Sekiz cennet (Sekiz cennetten maksat, cennetin sekiz mertebe ve tabakadan oluşmasıdır. Bu tabakalar: Adn, Firdevs, Naîm, Me'vā, Huld, Dāru'l-mukāme, Dāru's-selām, İlliyyûn.)*

1.Ne ḫarem sāde dil gibi ḫālī / **Sekiz uçmaḳ** şerefde emṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [sekiz uçmaḳ,]*

sekizyüz ṭoḳsan yédi: *Hicri 897; Miladi 1491/1492 (Hamdullah Hamdî'nin Yusuf u Züleyha mesnevisini tamamladığı tarih.)*

1.**Sekizyüzle ṭoḳsan yédide** temām / Temām étdi bu naẓmı Ḥamdi ḥaḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [sekizyüz ṭoḳsan yédi,]*

sekr: *Sarhoş; yarı ölü, baygın durumda.*

1.İçürem aña mekr-ile bir nūş / Ḥaşre dek yata **sekr-ile** bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [sekr-ile, -ile]*

selām: *Esenlik dileme sözü, selam olsun.*

1.Baña oldı bu demde vaʿde temām / Géderem Ḥaḳḳa saña ʿömr ü **selām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [selām,]*

selām: *Allah (Selam: "Her türlü ayıp ve noksandan uzak bulunan, kullarını huzur ve selāmete eriştiren" anlamlarında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.).*

1.Dédi iy ṣaff-ı aṣfiyāya imām / Dér **Selām** eyleyüp ṭapuña selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [selām,]*

selām ét: *Selamını sunmak, selam göndermek.*

1.Dédi iy nūr-i ḫānedān-ı Ḫalīl / Saña **étdi selām** Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 925). [selām ét, -di]*

2.Çünki oldı aña bu ʿizzet-i tām / Peyk-i ḫażret semādan étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [selām ét, -di]*

selām eyle: *Selamını sunmak, selam götürmek.*

1.Ki Zelīḫāya benden **eyle selām** / Bilürem ḥālini ne-y-ise temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [selām eyle,]*

2.Dédi iy ṣaff-ı aṣfiyāya imām / Dér Selām **eyleyüp** ṭapuña **selām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [selām eyle, -y, -üp]*

3.Dédi kim saña imām-ı enām / **Eyledi** Ḥaḳḳ beşāret-ile **selām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [selām eyle, -di]*

selām göndür: *Selam göndermek.*

1.Diledi kim daḫi édeydi kelām / Aḳribāsına **göndüreydi selām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1776) [selām göndür, -e, -y, -di]*

selām olsun: *"Saygım, esenlik dileklerim ona ulaşsın" anlamında bir iyi dilek sözü.*

1. **Olsun** ṭapuña **selām** dāyim / İy zümre-i enbiyāya ḫātem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 240*). [selām olsun,]*

2.Āl ü aṣḥābına **selām olsun** / Dīni dünyāda müstedām olsun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 269*). [selām olsun,]*

3.Ḳanda-y-ısañ saña **selām olsun** / Ṣaġ-ısan ṣaġlıġuñ müdām olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1148). [selām olsun,]*

selām ü senā eyle: *Selam etmek ve övmek.*

1.Dédi kim güzīn-i ehl-i belā / Saña **eyler** Ḫudā **selām ü senā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1317). [selām ü senā eyle, -r]*

selam vāṣıl ét: *Selam götürmek; selam söylemek.*

1.Benden aña **selam vāṣıl édüñ** / Niʿmet aluñ murād ḫāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5752). [selam vāṣıl ét, -üñ]*

selām vér: *Selam vermek, selamlamak.*

1.Ehl-i Mışr aña çünki irdiler / ʿizzet-ile **selām vérdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2143). [selām vér, -di, -ler]*

2.Her birine **selām vérdi** ʿazīz / Oldı gevher-feşān ü şekker-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3053). [selām vér, -di]*

3.Vardı revzen ḳatına **vérdi selām** / Dédi Yūsuf ḫaberlerini temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [selām vér,]*

4.İẕn-ile çün ḳatına girdi bular / ʿizzet-ile **selam verdi** bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5770). [selam ver, -di]*

selāmet: *Sālimlik, eminlik; korku ve endişeden uzak olma. II selāmete çıkma, kurtulma.*

1.Kāha ṣaymaz melāmeti kūhın / Dilde ḳomaz **selāmet** endūhın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2623). [selāmet,]*

2.Benden selāmı kesdi **selāmet** çün eyledi / Dest-i melāmet-ile baña merḥabāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [selāmet,]*

3.Ṣāʿdan almayınca ṣaġ ḫaber / Size yoḳdur **selāmet**-ile sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [selāmet-ile, -ile]*

4.Yu yaşuñla bu ḥarfi nāmeñden / Sil **selāmet** yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [selāmet,]*

5.ʿĀṣıḳı ṣanma kim **selāmet** olur / ʿışḳuñ evvel işi melāmet olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4684). [selāmet,]*

selāmet: *Sağ salim bir şekilde.*

1.Çün **selāmet** getüresiz ḳatuma / İrişesiz duʿā’ vü himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [selāmet,]*

selāmet ol: *Kötülüklerden ve fenalıklardan uzak olmak, fenalıklardan uzak olduğu için gönül rahatlığı taşımak II esenliğe kavuşmak, kurtulmak.*

1.Cānda **selāmet olmasa** niʿmet ne menfaʿat / Çün başda devlet olmaya ʿizzet ne fāyide *(Yusuf u*

Züleyha, Gazel 10, Beyit 3454). [selāmet ol, -ma, -sa]

<u>selāmı kes:</u> *(Biriyle) her türlü ilişkiye son vermek, alākayı koparmak.*

1.Benden **selāmı kesdi** selāmet çün eyledi / Dest-i melāmet-ile baña merḥabāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2490). [selāmı kes, -di]*

<u>selāsil:</u> *Zincirler.*

1.Étmez āvāze heykel ü ḫalḫāl / Naʿra urur **selāsil** ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2787). [selāsil,]*

2.Eyledüñ-ise zülfini pāmāl / Bendüñ olsun **selāsil** ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1373). [selāsil,]*

<u>selīm:</u> *Maddi ve manevi kusuru, noksanı olmayan, sağlam, doğru. (Hz. Muhammed).*

1.Çün marażdan cevāb étdi **selīm** / Oldı İbnü's-Selām Ebu't-Teslīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 259). [selīm,]*

<u>sem:</u> *Zehir, ağu.*

1.Demi **semdür** havāsı bād-i semūm / Eyleye cism ü cānı seng-ise mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4835). [semdür, -dür]*

2.Nice dem **sem** hevāsı bād-ı semūm / Éde cismi eger pūlād-ısa mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 894). [sem,]*

3.Ġam vérür saña gam-güsar olana / **Sem** vérür gülşenüñde mār olana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 562). [sem,]*

<u>Semʿ:</u> *İşitmek II Allah'ın subuti sıfatlarından Semi' (Allahu Teala'nın hiçbir şeyin aracılığı olmaksızın bütün şeyleri işitmesi).*

1.Semʿun için k'ana nidā-yı cenān / İrişür nitekim sadā-yı zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 128). [Semʿun, -un]*

<u>semā:</u> *Gök, gökyüzü.*

1.Ḫākden yüz götürmedin ol māh / Ẓāhir oldı **semāda** ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [semāda, -da]*

2.Gök çemen üzre aḳ çadır gūyā / Yére éndi nücūmı-y-ıla **semā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [semā,]*

3.Çünki oldı aña bu ʿizzet-i tām / Peyk-i ḥażret **semādan** étdi selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3301). [semādan, -dan]*

4.Yūsuf ol gün ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy'le ṭoldı ʿarż u **semā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [semā,]*

<u>sema':</u> *Kula gelen ilahi varidat neticesinde, kulun kendinde olmayarak ellerini iki yana salıp yaptığı raks II Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.*

1.Bir yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir yaña söz ü sāz u ḳavl ü **sema'** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [sema',]*

<u>semen:</u> *Yasemin II sevgilinin yanağı. (Rengi, kokusu ve yaprağı dolayısıyla sevgilinin yanağı, boynu ve göğsü ile ilişkilendirilir.)*

1.Ḍarb-ıla sünbül-i siyeh-peyker / **Semeni** étdi lāle-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1846). [semeni, -i]*

2.Sünbüli zāġ gūnı būm oldı / **Semeni** sīm ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341). [semeni, -i]*

<u>semen:</u> *Baha, kıymet, değer, tutar.*

1.Ḳul olup ḳıymete ṣatılsam ben / **<u>S</u>emen**üme bulunmayaydı semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1060). [semen,]*

2.Ẓāhir oldur yégirmi-y-idi **<u>s</u>emen** / Ekserī rāvī anı gördi ḥasen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [semen,]*

3.Almış-ıdum ticāret étmeg-içün / **<u>S</u>emenüñi** biżāʿat étmeg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3274). [semenüñi, -üñ, -i]*

<u>semen:</u> *Yüz, güzel yüz II güzellik. (Rengi, kokusu ve yaprağı dolayısıyla sevgilinin yanağı, boynu ve göğsü ile ilişkilendirilir.)*

1.Ḳul olup ḳıymete ṣatılsam ben / <u>S</u>emenüme bulunmayaydı **semen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1060). [semenüme, -üm, -e]*

<u>semen:</u> *Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği.*

1.Destini ṣoḳdı zīr-i pīrehene / Nitekim deste-i güle **semene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2078). [semene, -e]*

2.Pīrehen ṣalsa lāleden **semene** / Dérdi hem-rāz olup o pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3611). [semene, -e]*

3.**Semeni** étdi sünbüle şāne / Düşdi zencīre Nīl-i dīvāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2090). [semeni, -i]*

4.Bitdi hem servi sāyesinde çemen / Bī-semen oldı hem çemende **semen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [semen,]*

5.Nūra nūrānī géydi pīreheni / Pīrehen étdi aḳ güle **semeni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4341). [semeni, -i]*

semen: *Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği. (Hz. Yusuf'un babasına gönderdiği gömlek bağlamında.)*

1.Ol **semen** nergesine fer vérdi / Sīm-rengin alup güher verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [semen,]*

semen: *Yasemin; sevgilinin boynu (Rengi, kokusu ve yaprağı dolayısıyla sevgilinin yanağı, boynu ve göğsü ile ilişkilendirilir.)*

1.**Semenini** yu tāze āb-ıla / Ṭara sünbüllerin gül-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [semenini, -i, -n, -i]*

2.Boynı ġuldan beri-y-iken ol gül / **Semenine** irişdi āfet-i ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1734). [semenine, -i,n, -e]*

3.İncidürken tenin leṭāfet-i gül / **Semenine** yazuḳ degül midi ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [semenine, -i, -n, -e]*

semen ol: *(Gözleri) şişmek.*

1.Eşk-ile nergesi **semen oldı** / Ḥüsni evrāḳı pür-şiken oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [semen ol, -dı]*

semen-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un bedeli, fiyatı.*

1.Ḳıldı teslīm Mālik anlara hem / **Semen-i Yūsufı** yégirmi direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [semen-i Yūsuf, -ı]*

semer: *Meyve, mahsul.*

1.Ḳoz aġacı gibi büyütme serüñ / Tā ki ḳoz gibi bitmeye **semerüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [semerüñ, -üñ]*

2.Cāna rāḥat vérici ber yér-idüñ / Ġabġabumdan eger **semer** yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [semer,]*

3.**Semer** oldur ki teşneler yéyeler / Bāġbāna duʿā'lar eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4206). [semer,]*

4.Teng olmışdı ʿiyşı hem şekerüñ / Eseri ḳalmamışdı hem **semerüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [semerüñ, -ün]*

5.Bāġuñuñ gerçi tāzedür **semeri** / Añmaduñ illa bu ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [semeri, -i]*

semere: *Meyve, yemiş.*

1.Saʿy-ile yéyemez ādemī **semere** / Ger naṣībin bitürmese şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). [semere,]*

semere ir: *(Maddi manevi) nimete kavuşmak, ulaşmak.*

1.**İrdi** luṭfından Ādem **semere** / Oldı maġfūr zilleti şecere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 173). [semere ir, -di]*

semerḳandī: *Semerkandlı.*

1.Eyledi ḳapuyı **Semerḳandī** / Tā büt-i Çīnüñ ola pā-bendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4366). [semerḳandī,]*

Semi': *"Her sözü duyan, her sesi işiten" anlamında esmā-i Ḥüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1.İy **Semī'** ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿAlīm / Bende ger var-ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [semī',]*

semī'a'n-nidā'i vel-hācāt: *Yakarışları, dua ve istekleri, dilekleri işiten (Allah).*

1.Kʿiy **semī'a'n-nidā'i vel-ḫācāt** / Dilerem 'Īṣa véresin berakat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 394). [semī'a'n-nidā'i vel-ḫācāt,]*

semīn: *Cüsseli, iri.*

1.Her birisi **semīn** ü sīmīn-ten / Sünbül otlayıcı ġazāl-i Ḫuten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3846). [semīn,]*

semir: *Tavlanmak, şişmanlamak; besili, yağlı bir duruma gelmek.*

1. **Semirmiş** her baḳar şu resme eger / Çeker olsañ ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [semirmiş, -miş]*
2. **Semirmekden** şu resme ṭolmışlar / Başdan ayaġa ḳuyruḳ olmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3849). [semirmekden, -mek, -den]*

semūm: *Sam yeli, çölden esen çok etkili, sıcak ve kuru rüzgār.*

1. Yéllér esmekden ayaġın kesdi / Esdi-y-ise meger **semūm** esdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5692). [semūm,]*
2. Baña ansuz **semūm** olur nefesüm / Dāyimā vaṣlıdur anuñ hevesüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [semūm,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

1. Dédi iy ḳıble-i münācātum / **Sañadur** dāyimā ʿibādātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5418). [sañadur, -a, -dur]*
2. Düriş iy yār yére ur bārı / Ki **senüñ**-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [senüñ-ile, -üñ, --ile]*
3. Ben çāre bulmaġ ister-idüm ḫaste göñlüme / Derdüñle **sen** beni daḫi bī-çāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2676). [sen,]*
4. **Sen** ki olduñ cihānda ṣūret-bīn / Añlamaduñ bu maʿniden miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [sen,]*
5. Dédi Yūsuf ki iy bürāder-i pāk / Benüm ucumdan olma **sen** ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [sen,]*
6. Ki n'içün **sen** buña cefā étdüñ / Ki başup ḫāṣılın hebā étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1273). [sen,]*
7. Ne y-içün ʿām yola toḫm ekdüñ / Başdılar anı **sen** ziyān çekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [sen,]*
8. Boynına reşk éderdi berg-i semen / Yédüñ-ise **sen** anı olma esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [sen,]*
9. Dédi aña muʿabbir iy Mālik / Olasın bir ġulāma **sen** mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1559). [sen,]*
10. Dédi Buşrāya iy girān-māye / **Sen** de zōr eyle bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [sen,]*
11. **Sen** egerçi buña dédüñ ḳuldur / Bizüm ammā gümānumuz oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1639). [sen,]*
12. Yürüsem omuzumdasın çü melek / Götürürem **sen** ayı ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [sen,]*
13. **Sen** uyan ben uyuyayım bir dem / Ṣāyed olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [sen,]*
14. **Seni** yoldan çıḳardı çün İblīs / Ḳavl-i taḥḳīki añladuñ telbīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [seni, -i]*
15. Ṭāliʿüm saʿd éderse yılduzumı / **Seni** āzād édüp vérem ḳızumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [seni, -i]*
16. Çün meded irmeye baña **senden** / Bilürem çare yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [senden, --den, -]*
17. Ne nişānuñı bulmışam ne **seni** / Bī-nişān édiser bu ġuṣṣa beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2500). [seni, -i]*
18. Dédi işde ḳılıcuñ işde serüm / Ṣanma **senden** nihān ola ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [senden, --den, -]*
19. **Seni** cān riştesine baġlar-ıdum / Yüregüm yaġı-y-ıla yağlar-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2552). [seni, -i]*
20. Ne ḫayāl eyledi ḫayāl **seni** / Nice bedr eyledi hilāl seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [seni, -i]*
21. Ne perīden irişdi saña bu rīv / **Seni** ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [seni, -i]*
22. Olduġınca libās-ı ḫalḳ cedīd / Ḫilʿat-i ʿizzet ola **saña** mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2883). [saña, -a]*
23. **Saña** varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [saña, -a]*

24. Ḳaldı göñlüm-ile gözüm **sende** / Seni bilmen ḳaçan bulam bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [sende, -de]*
25. Dilegüm **senden** odur iy dāye / Ḫaberüm irgüresin ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3332). [senden, --den, -]*
26. Dilerem **senden** iy sülāle-i nūr / Ṭutasın her ḳuşūrumı maʿẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [senden, --den, -]*
27. Böyle ṣīrīn-dürür **senüñ** cāmuñ / Ḫusrev ola ya Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [senüñ, -üñ]*
28. Ben ʿazīze resūl göndüreyin / **Senüñ** aḥvālüni ḫaber véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2860). [senüñ, -üñ]*
29. Dilerem ʿarż édem bahāñı **senüñ** / Ṣāyed ola bulam bahāñı **senüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [senüñ, -üñ]*
30. Dilerem ʿarż édem bahāñı **senüñ** / Ṣāyed ola bulam bahāñı **senüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [senüñ, -üñ]*
31. Bende olmaz **senüñ** gibi bende / Yaraşur saña bende olam ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [senüñ, -üñ]*
32. Nāz-perverde verdüñem çü **senüñ** / Şekkerümde ḳoḳar daḫi lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [senüñ, -üñ]*
33. İftirā étme bi-günāha ṣaḳın / İrişür **saña** bir gün āhı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1328). [saña, -a]*
34. Gözleri **saña** oldı-y-ısa ġıdā / Ḥaḳḳdan irsün başuña ʿaynı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1372). [saña, -a]*
35. Dédiler kim bu nūr-ı māh-cebin / Aceba ḳanda oldı **saña** ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1629). [saña, -a]*
36. Ger bu ẓālimden almayam dādı / **Saña** ben eylerem bu bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [saña, -a]*
37. Göbegüñ ḳaṭʿ édeli şefḳat-ile / **Saña** dil baġladum maḥabbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2549). [saña, -a]*
38. **Saña** cānum anañdan eşfaḳ-ıdı / Cigerüm pāresi baġırdaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2551). [saña, -a]*
39. Otururşam dizümdesin yine / Deñerem **saña** ṣanki āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [saña, -a]*
40. Dilde gördüm o genci gétdi dilüm / **Saña** ne ḳufl açam ki yétdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [saña, -a]*
41. Ne perīden irişdi **saña** bu rīv / Seni ḫaste melek mi étdi ya dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [saña, -a]*
42. Söyle derd-i dilüñi cān-ı peder / Müşfiḳam **saña** benden étme ḥaẕer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [saña, -a]*
43. Gözümüñ gétdi ḫᵛābı vardı **saña** / Ḫᵛāb-ı rāḥat ḫayāl oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [saña, -a]*
44. Pederi dédi ʿazm édicek aña / Kim olur reh-nümā bu yolda **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [saña, -a]*
45. Bilmezem **sāna** n'étdüm iy gerdūn / Eyledüñ ġonça gibi baġrumı ḫūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2846). [sāna, -a]*
46. Bende olmaz senüñ gibi bende / Yaraşur **saña** bende olam ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [saña, -a]*
47. Yalvarup ḫāṣ dāye ṣordı aña / K'iy gözüm nūrı yine n'oldı **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [saña, -a]*
48. Ẓāhir-iken bu resme ḫüsn-i ġarīb / Nice déyem **saña** ġarīb ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [saña, -a]*
49. Ḥaḳḳ **saña** vérdi tāc-ı sulṭānı / Dilerem başuñ üzre ṭut anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [saña, -a]*
50. Dédi Yaʿḳūb Yūsufum ḳanı / Étdi **senden** şikāyet iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [senden, -den]*
51. Kāşki ben de ölsem anacuġum / **Saña** hem-türbe olsam anacuġum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1829). [saña, -a]*
52. Ne ḫayāl eyledi ḫayāl seni / Nice bedr eyledi hilāl **seni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2562). [seni, -i]*
53. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı **seni** / **Seni** gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [seni, -i]*

54. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [seni, -i]*
55. Ḳaldı göñlüm-ile gözüm sende / **Seni** bilmen ḳaçan bulam bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3214). [seni, -i]*
56. **Seni** ol dem ki baña iy maḥbūb / Ṣatdı ebnā-yı ḥażret-i Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3273). [seni, -i]*
57. Déyesin kim ʿAzīz-i Mıṣr zeni / Diler alup oġul édine **seni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [seni, -i]*
58. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül **saña** bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [saña, -a]*
59. Pederi dédi ḳo bu tedbīri / Éderem **saña** bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [saña, -a]*
60. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / **Sen** şeh ol ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [sen,]*
61. Belki ḫasmuñ-durur ḫışım dédigüñ / Zehr içürir **saña** ġamun yédügüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559). [saña, -a]*
62. Münkir-iseñ eger bu ġuṣṣaya **sen** / Nazar eyle göñül bu kıṣṣaya sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [sen,]*
63. Münkir-iseñ eger bu ġuṣṣaya sen / Nazar eyle göñül bu kıṣṣaya **sen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 566). [sen,]*
64. Derd-ile şerḥa şerḥa oldı ciger / **Saña** bir şerḥa şerḥin étsem eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [sen,]*
65. Āteşüñ şevḳi ḳanda **sen** ḳanda / Yoḳ mı idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [sen,]*
66. K'iy ḫacer **sen** nice ilāhumsın / Dōst yolında seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [sen,]*
67. **Senden** oldum cihānda çün dil-teng / Senden ursam yarar bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [senden, -den]*
68. Senden oldum cihānda çün dil-teng / **Senden** ursam yarar bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [senden, -den]*
69. Bir ṣafā istesem eger **senden** / Çevürür her ṣafā yüzin benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [senden, -den]*
70. Niçe dögem ġam-ıla ṭaşlara baş / Demidür kim **seni** dögem iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [seni, -i]*
71. Cānumı niçe büt-perest éderem / **Seni** dil gibi pür-şikest éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5444). [seni, -i]*
72. **Sen** de nāḳan gibi enīn édesin / Milk-i Kenʿāna aġlayu gedésin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3723). [saña, -a]*
73. Ben **seni** ḥōş duʿā'ya irgürdüm / Buncılayın liḳaya irgürdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3774). [seni, -i]*
74. Pīr-i Kenʿān ḥuźūrına bu ḫaber / **Senden** irmeġe saʿy éderseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3776). [senden, -den]*
75. Āteşüñ şevḳi ḳanda sen ḳanda / Yoḳ mı idrāk ẕerrece **sende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [sende, -de]*
76. Dédi bir ḥācibine iy ḥācib / Bugün olsun **saña** bu iş vācib *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [saña, -a]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah)*

1. İy kemāl-i ẓuhūr-ıla pinhān / **Sen** göñülde göñül seni cüyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 99). [sen,]*
2. Cānda **sen** dilde cān beden dile cā / İy nihān-ı nihān-ı nā-peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 100). [sen,]*
3. Dédi yā Rabbī **sen** oñar kārı / Benden ayırma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [sen,]*
4. ʿāḳile ʿaḳlı çün ʿiḳāl oldı / **Sen**i fehm étmesi muḥāl oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 103*). [seni, -i]*
5. Yandurup ʿışḳ odına bende beni / Göreyin bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [seni, -i]*
6. Yandurup ʿışḳ odına bende beni / Göreyin bileyin senüñle seni (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 108*). [senüñle, -üñ, -le]*

7. Dilerem **senden** iy Raḥīm ü Ġafūr / Ki beni Muṣṭafādan eyleme dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 159). [senden, -den]*
8. Kiẕbden ṣıdḳı farḳ éden **sensin** / Ṣādıḳı nura ġarḳ éden **sensin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [sensin, -sin]*
9. Baña **sensin** velī dü ʿālemde / Beni ḳoma bu ḫāne-i ġamda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [sensin, -sin]*
10. Kiẕbden ṣıdḳı farḳ éden **sensin** / Ṣādıḳı nura ġarḳ éden **sensin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [sensin, -sin]*
11. Bir ṭanuḳ vér benüm bu daʿvama **sen** / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [sen,]*
12. Dédi iy ʿışḳuñ-ıla ʿālem mest / **Saña** eyler sücūdı seng-perest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [saña, -a]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed)*

1.Gelmedi vücūda **senden** evvel / Ger āḫir ise n'ola zemanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 194*). [senden, -den]*

2. Ḥaḳḳ ṭapuñı eyle ḥāẕıḳ etdi / Kim **sen**den umar şifa-yı Loḳmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [senden, -den]*

3. Ḥaḳḳ **saña** mizāc eylemişdür / Luṭf u keremi ḳılup mülemmaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 229). [saña, -a]*
4. Meddāḥ-durur ṭapuña Fettāḥ /Ḥamdī nedür ola **saña** meddāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [saña, -a]*
5. Merkeb **saña** ol Burāḳdur kim /Bir naʾli mehidür asmānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 197). [saña, -a]*
6. Dīnüñ ḳamu dīne ġālib oldı / Çün nuṣret-i Ḥaḳḳ **saña** livādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 212). [saña, -a]*
7. Bu ʿizzeti **saña** ḫilʿat etdi / Anuñ ki ridāsı Kibriyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 213). [saña, -a]*
8. ʿizzet **saña** ḫilʿat olmış-iken / Cismüñe ḳabā niçün 'abādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 214). [saña, -a]*
9. Ol yerde ki **sen** Buraḳı sürdüñ / Düşmişdi gile ḥimār-i ʿĪsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204*). [sen,]*
10. Sen bedr-i temāmı kimse görmez / Gözlerde egerçi var bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [sen,]*
11. Dédi kim **saña** üç suʿāl éderem / Ger bilürseñ tarīḳuña géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246). [saña, -a]*
12. **Sen** şāhidisin o meclisüñ kim /Dāvūd nebīdür anda ḫōş-ḫᵛān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 235). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(Hz. Yusuf).*

1. Ki dédük bunlara seni bende / Ger ṣorarlarsa eyle dé **sen** de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [sen,]*

2. **Sen** bu bend-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [sen,]*

3. Seni ol dögdi-y-ise **sen** daḥi dög / Saña ol sögdi-y-ise sen daḥi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [sen,]*
4. **Seni** benden ḳażā çün étdi cüdā / Dilerem kim refīḳuñ ola Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 835). [seni, -i]*
5. Dédi sultan senüñdür ol tedbīr / Maʿnide milk-i Mışra **sensin** emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [sensin, -sin]*
6. Ol birāderleri ki bunlar aña / Ḳurd alup yédi dérler-idi **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [saña, -a]*
7. **Sen** de atdan nüzūl ḳıl iy şāh / Tā nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [sen,]*
8. Ḥaḳḳ Te'ālā **sen**i güzide éde / Sadef-i āleme ferīde ède *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 625). [seni, -i]*
9. **Saña** itmām éde niʿmetini / Ki müyesser ḳıla risāletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 627). [saña, -a]*
10. Bir niçe defʿa vérdi yoluña cān / **Saña** ḥükmi revādur olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [saña, -a]*

11. **Saña** fiʿlüm vefā-y-iken bī-ḥad / Nedür iy bī-ḫıred bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [saña, -a]*
12. Dédi kimsin ne yérdedür vaṭanuñ / Kim-idi atañ anañ anda **senüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [senüñ, -üñ]*
13. Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān **seni** ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [seni, -i]*
14. Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān **seni** ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [seni, -i]*
15. Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān **seni** ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [seni, -i]*
16. Ḥaḳḳ **seni** étdi çün felek-pāye / N'ola ṣalsañ fütādeñe sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3954). [seni, -i]*
17. **Seni** üç defʿa gördi ḫʷāb içre / Geçdi ʿömri teb-ile tāb içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3959). [seni, -i]*
18. **Seni** ben gerçi bāġbān étdüm / İlla dil bāġına ziyān étdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [seni, -i]*
19. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı **seni** / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [seni, -i]*
20. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / **Seni** gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [seni, -i]*
21. **Seni** ferzend édindüm iy bed-ḫāh / Dédüm ehlüme ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4605). [seni, -i]*
22. Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān **seni** ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [sen,]*
23. Diler-idüm k'édineydüm feraḥ-ı cān seni ben / Eyledüñ ġuṣṣa ile mūnis-i efġān beni **sen** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4011). [sen,]*
24. **Sende** bu ḫīle ḥālini iy māh / Görmeyeyin daḫi maʿāẕallāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4493). [sende, -de]*
25. **Sende** ḥabs olalı ciger-gūşem / Tāze derd ü ġam-ıla pür-cūşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [sende, -de]*
26. Bu **senüñdür** sen anuñ iy cānum / Ṭur yerüñden ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [senüñdür, -üñ, -dür]*
27. Dédi sultan **senüñdür** ol tedbīr / Maʿnide milk-i Mıṣra sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [senüñdür, -üñ, -dür]*
28. Dédi bildüm ki keydi **sen** étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı **sen** étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [sen,]*
29. 'Ākibet vaṣluña çü bulmaya yol / **Seni** zindāna mübtelā éder ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [seni, -i]*
30. Ger vérürseñ bu ḫaste-dile murād / Evc-i rifʿatde eyleyem **seni** şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4901). [seni, -i]*
31. Verne yutmaġ-ıçu'n **seni** el-ān / Aġzın açup ṭurur der-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [seni, -i]*
32. K'iy esīr-i fırāḳ-ı farḳ-ı melek / **Seni** hem-ser mi étdi baña felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4974). [seni, -i]*
33. Ki vérüp varumı bahāña **senüñ** / Cānı vaḳf étmişem hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [senüñ, -üñ]*
34. Ki vérüp varumı bahāña senüñ / Cānı vaḳf étmişem hevāña **senüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [senüñ, -üñ]*
35. **Sen** beni yād étmedüñ hergiz / Gönlümi şād étmedüñ hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [sen,]*
36. Her ki **senden** ḫaber getürse baña / Zer nedür cān ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [senden, -den]*
37. Her ki **senden** getürdi mihr sözin / Tāc vérdüm alup ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [senden, -den]*
38. And iç incinmemeg-içün benden / Déyeyin ḫācetüm nedür **senden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5503). [senden, -den]*
39. Ki Zeliḫā olup **saña** hem-rāz / Eyledi çünki ʿarż-ı ʿacz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [saña, -a]*

40. Dilde ṣevḳuñ ṣu resme ġālibdür / Ki **saña** ıżṭırārī ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [saña, -a]*
41. Ėtme ẓulmi ki olıcaḳ ʿaraṣāt / **Saña** ol ẓulmüñ olısar ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6027). [saña, -a]*
42. Bize faḳr ü fenā biḍā'atdür / **Saña** luṭf u vefā kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [saña, -a]*
43. Dédiler belki bu ʿaṭāyı Ḫudā / Kereminden müyesser étdi **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6055). [saña, -a]*
44. **Sen** daḫi eyle aña ʿaḳd-i nikāh / Meclis-i ṣohbetüñde ḳıl miṣbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5530). [sen,]*
45. Cānum ol dem ki düşde gördi **seni** / Ṣevḳa ṣalduñ hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [seni, -i]*
46. ʿĀḳıbet Ḥaḳḳ mükemmel étdi **seni** / Cümlemüzden mufażżal étdi seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [seni, -i]*
47. ʿĀḳıbet Ḥaḳḳ mükemmel étdi seni / Cümlemüzden mufażżal étdi **seni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6058). [seni, -i]*
48. Beni bu gence eylemişdüñ emīn / Ṣaḳladum anı **sen** açınca hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5573). [sen,]*
49. **Sende** kim var bu şekl-i zībāyī / Baña mümkin midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [sende, -de]*
50. **Seni** luʿb-ıla utmadın bu cihān / ʿıyş-ıla luʿbet-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [seni, -i]*
51. Yaşda **sen** deñlü-y-iken İsmāʿīl / Anı géydürmiş-idi aña Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [sen,]*
52. Dilerem **sen** de géy o pīreheni / Göreyin bir dem anuñ-ıla seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [sen,]*
53. Dilerem sen de géy o pīreheni / Göreyin bir dem anuñ-ıla **seni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 789). [seni, -i]*
54. **Saña** pend eylerem anı gūş ét / ʿilm ü ḥikmet ṣarābıdur nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 805). [saña, -a]*
55. Dér-idi ṣevḳ-ıla sürüp aña rūy / Kāşki ben ola-y-ıdım **saña** mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [saña, -a]*
56. Oldı vaslı **saña** bu dem rūzī / Aṣlı yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [saña, -a]*
57. Ṭoġuraldan veled ʿarūs-ı cihān / **Saña** beñzer ṭogurmadı bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [saña, -a]*
58. Démezem ben **saña** ʿAzīz oldum / Belki bir kem-terīn kenīz oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4035). [saña, -a]*
59. Ṣanma bu kem-terīn kemīne kenīz / Ola ṣevḳüñde **saña** ṣūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [saña, -a]*
60. Sīneme ʿışḳuñ odı eyler kār / Çāre bulmaḳ yiter aña **saña** kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [saña, -a]*
61. İy yüzüm **saña** pāy-māl olsun / Bunlaruñ ṣoḥbeti ḥelāl olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [saña, -a]*
62. Dédi bir serv-i nāz ü dībā-pūş / Olsam iy sidre **saña** hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [saña, -a]*
63. Yapışup destine dedi iy dōst / **Saña** cān vereler nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [saña, -a]*
64. Ṭıfl olaldan **saña** ṭufeylīyem / Saña Mecnūn cihāna Leylīyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [saña, -a]*
65. Ṭıfl olaldan saña ṭufeylīyem / **Saña** Mecnūn cihāna Leylīyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [saña, -a]*
66. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni gül **saña** bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [saña, -a]*
67. Ney-i ḫuşküm tenüm pür-āteşdür / Ben oda yanduġum **saña** ḫōşdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [saña, -a]*
68. Ḫışm-ıla çünki ḳaṣd éde o **saña** / Aṣṣı étmez bu nāz u istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [saña, -a]*
69. Ḫādim étdüm **saña** Zelīḫāyı / Ḳul-iken ḥüsnine cihān ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4606). [saña, -a]*

70. Tār-ı töhmetden irdi **saña** felāḥ / Ṣıdḳuñı rūşen eyledi çü ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [saña, -a]*
71. Ḥaḳḳ daḫi tā ki eyleye **seni** yād / Āşnā ola saña olmaya yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807). [seni, -i]*
72. Ben unutman **sen**i gözüm nūrı / Sen daḫi dāyim añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [seni, -i]*
73. Ben unutman seni gözüm nūrı / **Sen** daḫi dāyim añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [sen,]*
74. Ḫande **sen**süz bulunmaya bende / Sen daḫi bensüz eyleme ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815). [sensüz, -süz]*
75. **Sensüz** iy genc-i gevher-i nā-yāb / Küşte bī-cān ü teşneyem bī-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [sensüz, -süz]*
76. Ḫande sensüz bulunmaya bende / **Sen** daḫi bensüz eyleme ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 815).. [sen,]*
77. Diler-idüm ki édem derdüme dermān **seni** ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḫayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [seni, -i]*
78. **Seni** ḥikmet budur ki ḥükm-i ḳader / Çāker-i şāha eylemiş çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3816). [seni, -i]*
79. Çāre ne çünki eyledi taḳdīr / Beni derde **seni** ʿAzīze esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [seni, -i]*
80. Ben **seni** kim cihāna vérmez-idüm / Ne cihān belki cāna vérmez-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [seni, -i]*
81. Ben **seni** kim gül-ile urmaz-ıdum / İncine déyu iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [seni, -i]*
82. İşbu işler başuña gör n'eyler / Ol yalan düş **saña** neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [saña, -a]*
83. Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā **senüñ** gibi / Olmaz melekde ṣūret-i zībā **senüñ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [senüñ, -üñ]*
84. Ḫurşīdi **saña** beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları fitne gözleri şehlā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [saña, -a]*
85. **Saña** bu ḥüsn-i ḫulḳi kim vérdi / Bu ṭarāvet saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [saña, -a]*
86. Saña bu ḥüsn-i ḫulḳi kim vérdi / Bu ṭarāvet **saña** neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [saña, -a]*
87. **Sende** ne ḥad ola ya niçe vücūd / K' ay ü gün yılduz éde **saña** sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [saña, -a]*
88. Bize ol dem irişdi feth ü ẓafer / Ki **seni** görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [seni, -i]*
89. **Seni** Ḥaḳḳ eyleye emīr-i cünūd / Édevüz saña bende gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [seni, -i]*
90. **Seni** benden ayırdı düşmenler / Dil müradına irdi düşmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1142). [seni, -i]*
91. **Seni** n'étdi ḥasūd iḫvānuñ / ʿacebā dökdiler mi ki ḳanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1144). [seni, -i]*
92. **Seni** ḳanḳı ḳuyuda gizlediler / Ya ne yérde başup boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [seni, -i]*
93. Ki dédük bunlara **seni** bende / Ger ṣorarlarsa eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [seni, -i]*
94. Eylemezseñ bu daʿvīyi taṣdīḳ / **Seni** bunlar helāk éder taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1661). [seni, -i]*
95. **Seni** ḳurd aldı dédiler pedere / Düşdiler nār-ı ġayret ü ḥaẕere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1662). [seni, -i]*
96. **Seni** ṭarḥ eyleyeli iy ḳardaş / Gönlümüzden ḥużūr olındı tirāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [seni, -i]*
97. **Seni** ol dögdi-y-ise sen daḫi dög / Saña ol sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [seni, -i]*
98. **Sende** ne ḥad ola ya niçe vücūd / K' ay ü gün yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [sende, -de]*
99. Yoġ-iken **sende** ẕerre deñlü günāh / İy güneş menzilüñ neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [sende, -de]*

100. Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār içinde yata **senüñ** gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [senüñ, -üñ]*
101. Ġam-güsārım **senüñ** cemālüñ-idi / Cānumuñ rāḥatı viṣālüñ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1141). [senüñ, -üñ]*
102. Dédi anlaruñ işi saña cefā / **Senüñ işüñ** olara mihr ü vefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1756). [senüñ, -üñ]*
103. İy yüzi āftāb-ı tābende / Ḳanda olur **senüñ** gibi bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4360). [senüñ, -üñ]*
104. **Senden** ayrı düşeli çoḳ demdür / Gözlerüm ḥasretüñde pür-demdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1304). [senden, -den]*
105. **Senden** evvel umardum ümīdi / Meskenüm oldı şimdi nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [senden, -den]*
106. Dilerüz **senden** ol kerāmet-içün / Bizi redd étme bu biḍā'at-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6037). [senden, -den]*
107. Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā **senüñ** gibi / Olmaz melekde ṣūret-i zībā **senüñ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [senüñ, -üñ]*
108. Ṭāvūs-i ḳuds bülbül-i elḥān olaydı ger / Gülşende bitse verd-i muṭarrā **senüñ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [senüñ, -üñ]*
109. ʿarşa daḫi irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā vü dil-ārā **senüñ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [senüñ, -üñ]*
110. Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları fitne gözleri şehlā **senüñ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [senüñ, -üñ]*
111. Gerçi ki çoḳ nigāra naẓar étdi gözlerüm / Bu naḳşı baña geçmedi illā **senüñ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3536). [senüñ, -üñ]*
112. Görmez oldum **senüñ** cemālüñi ben / Bilmezem nice oldı ḥālüñi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1305). [senüñ, -üñ]*
113. Ki **senüñçün** o deñlü vérdüm genc / Ki ḥisābın yitürdi gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [senüñçün, -üñ, -çün]*
114. Dédi ṣıddīka ḥażret-i Cibrīl / Atdan éndi **senüñçün** İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [senüñçün, -üñ, -çün]*
115. **Senden** anlar getürdi bīzārī / Senüñ işüñ olar içün zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [senden, -den]*
116. Senden anlar getürdi bīzārī / **Senüñ** işüñ olar içün zārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [senüñ, -üñ]*
117. Anlaruñ **saña** kīnesi vāfī / Senüñ anlara ḫāṭıruñ ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [saña, -a]*
118. Benden olsun **saña** beşāretler / Geliserdür başuña devletler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1832). [saña, -a]*
119. Geldi Mālik daḫi yüz urdı aña / Dédi ẓannum bu resme oldı **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [saña, -a]*
120. Anlaruñ saña kīnesi vāfī / **Senüñ** anlara ḫāṭıruñ ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [senüñ, -üñ]*
121. Ḳanda gétseñ refiḳūn ola Ḫudā / Luṭfunı **senden** eylemeye cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1772). [senden, -den]*
122. Dédi ẓulm étdise bu bende **saña** / Dilerem ṣuçunı baġışla baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [saña, -a]*
123. Dilegüñi ṭutar Ḫudā-yı cihān / **Sende** vardur anuñla rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1886). [sende, -de]*
124. **Sende** ḫurmā vü bende ṣīr iy naḫl / Ṣīre ṣīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [sende, -de]*
125. Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi dög / **Saña** ol sögdi-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [saña, -a]*
126. Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de vü ḥayrān beni **sen** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [sen,]*
127. Diler-idüm ki ḳoḳam çün gül-i reyḥān seni ben / Eyledüñ miḥnet-ile bī-dil ü bī-cān beni **sen** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4010). [sen,]*
128. Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi dög / Saña ol sögdi-y-ise **sen** daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [sen,]*

129. **Sen** gelüp bundá bāġbān olduñ / Dil gibi dīdeden nihān olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4215). [sen,]*
130. **Sen** beni şād étmedüñ bir dem / Sīneme ṭoldı sīm yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [sen,]*
131. Teşneyem ben **sen** Āb-ı Ḥayvānsın / Küşteyem ʿışḳuñ-ıla **sen** cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [sen,]*
132. Dédi iy dōst ḳaçma **sen** benden / Ḫavfa düşme üşenme düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [sen,]*
133. **Sen** dér-idüñ kerīm ilāhum var / Ehl-i cürme raḥīm ilāhum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [sen,]*
134. Bu senüñdür **sen** anuñ iy cānum / Ṭur yerüñden ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [sen,]*
135. **Sen** ṣıduñ kāseyi yéyüp niʿamum / Baña cevr eyledüñ görüp keremüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4610). [sen,]*
136. Dédi bildüm ki keydi **sen** étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı **sen** étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [sen,]*
137. Ben daḫi uşda ṭutmuşam yüzümi / **Saña** teslīm étmişem özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [saña, -a]*
138. **Saña** lāyıḳ kemāl-i ʿizzetdür / Bize lāyıḳ seni riʿāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [saña, -a]*
139. Saña lāyıḳ kemāl-i ʿizzetdür / Bize lāyıḳ **seni** riʿāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1899). [seni, -i]*
140. Ḥaḳḳ yaratmışdur ol ḳadar zībā / Her biri ʿarż-ı ʿārıż étse **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [saña, -a]*
141. Yūsufa dédi Mālik iy ṣıddīḳ / Eser étdi **saña** ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [saña, -a]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(Hz. Musa).*

1.Ki **senüñ** gibi tālib-i dīdār / Cümle cānibde var hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [senüñ, -üñ]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Süleyman)*

1.Ol melek dédi yā Nebiyy'Allāh / Pes nedür **sende** bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [sende, -de]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Yakup).*

1.Dédi kim güzīn-i ehl-i belā / **Saña** eyler Ḫudā selām ü senā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1317). [saña, -a]*
2.Ḫaberüm var **saña** ġarībünden / Yiten āvāre ʿandelībünden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [saña, -a]*
3. Zehr-i ḳātildür aña **sensüz** ḳand / Olmadı senden ayru şīrīn-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [sensüz, -süz]*
4. Ḫᵛābı **sensüz** ḥarām édüp gözine / Açmadı dilde şādlıḳ yüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3767). [sensüz, -süz]*
5. Çünki gördük **seni** ki aġlarsın / Cānı ḥasret odıy'la ṭaġlarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1334). [seni, -i]*
6. Yūsufı **senden** alup iḫvānı / Gürg yédi démişler ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [senden, -den]*
7. Zehr-i ḳātildür aña sensüz ḳand / Olmadı **senden** ayru şīrīn-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [senden, -den]*
8. **Saña** bir Ḥürmet étmiş ol server / Ne birader éder anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [saña, -a]*
9. Dédi kim **saña** imām-ı enām / Eyledi Ḥaḳḳ beşāret-ile selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5989). [saña, -a]*
10. K'iy peder **saña** çok beşāretler / Āḫir oldı fīrāḳ u ḥasretler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6103). [saña, -a]*
11. Melekü'l-Mevt dédi anuñ-ıçun / Ki esirger **seni** fiġānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5980). [seni, -i]*
12. Bu beşāret demine şükrāne / **Sen** de miskīnleri ṭoyur Ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [sen,]*
13. Neye ṭaparsız ola bilsem ben / Dédiler aña kim ṭaparduñ **sen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [sen,]*

14. Ger édem baş u cānı **saña** dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [saña, -a]*
15. Bize n‘içün anı inanmazsın /Aña biz ḫayr **şana** şanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 686). [şana, -a]*
16. **Sen** bilürsin bizüm şecā‘atümüz / Ḳuvvet ü heybet ü şalābetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [sen,]*
17. Çün **senüñ** mihrüñ aña ġālibdür / Biz daḫi sevmek anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [senüñ, -üñ]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Züleyha).*

1.Devr cevrinden irmesün **saña** ġam / Her dem olsun yüzüñ güli ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [saña, -a]*
2.Pes degül mi bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı şāhuñ bu dem **saña** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [saña, -a]*

3. Buncılayın melik ṣıfatlu melek / Bendeñ oldı **saña** daḫi ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [saña, -a]*

4. Dédi kim **saña** aġlaram iy yār / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [saña, -a]*
5. Ben kimem kim olam **saña** demsāz / Bir ṭaʿāma ʿAzīz-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [saña, -a]*
6. Ṣūretüm Kaʿbe-i cemal-iken / İy ḫalīlüm **saña** ḥelāl-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4113). [saña, -a]*
7. Ḥaḳḳ **saña** sünbül étdi bir mūyı / Çīn içine düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [saña, -a]*
8. Dédi Yūsuf aña ser-efgende / İy benüm gibi ṣad **saña** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [saña, -a]*
9. Teşneyem ben **sen** Āb-ı Ḥayvānsın / Küşteyem ʿışḳuñ-ıla **sen** cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [sen,]*
10. **Sen** ki bunca édersin aña naẓar / Ṭañ mıdur olsa ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [sen,]*
11. **Saña** Ḥaḳḳ bir cemāl vérmişdür / Güne andan zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [saña, -a]*
12. Bu belāda **saña** melāmet yoḳ / Dil-i bī-iḫtiyāra töhmet yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [saña, -a]*
13. Gerçi kim **saña** töhmetdür / ʿöẕre ammā ‘iẕarı ḫüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [saña, -a]*
14. Āferin **saña** turfā rāy étdüñ / Güc işi rāy-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [saña, -a]*
15. **Saña** ışmarladum ġarāmetini / Her ne-y-ise buyur siyāsetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4896). [saña, -a]*
16. Çün **saña** senden oldı bu taḳṣīr / Ṣabra sa‘y ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [saña, -a]*
17. Ben de ol luṭfuña ʿivaż iy māh / **Saña** yapdurdum uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [saña, -a]*
18. Ḫāṭırı mihrüñ-ile germ olsun / Dil-i sengīni **saña** nerm olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4821). [saña, -a]*
19. Dér-idi ḳanı o serv-i dībā-pūş / Ki éderdüñ **sen** anı ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [sen,]*
20. Çün saña **senden** oldı bu taḳṣīr / Ṣabra sa‘y ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [senden, -den]*
21. Yüz urup **senden** ister-ise viṣāl / Gıllı ḳo bendüñ olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [senden, -den]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (İnsanoğlu).*

1.Yoḳ mı iy ādem oġlı **sende** kerem / Tā ki ben de duʿā’-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [sende, -de]*

sen: *Sen " ikinci tekil şahıs zamiri. (Mısır Azizi, Züleyha’nın kocası.).*

1.Sen bu ʿibrī ġulāmı iy server / Piser édindüñ oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [sen,]*

2.Kec gelürse bu ḳavl-i pāk **saña** / Rāst söyler dehān-ı çāk **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [saña, -a]*

3.Rāz-ı pinhānı étmezem **saña** ġamz / Fehm éderseñ velī bes ola bu remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [saña, -a]*

4.Kec gelürse bu ḳavl-i pāk **saña** / Rāst söyler dehān-ı çāk **saña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4596). [saña, -a]*

5.Tīz ṭaʿn urma cān-ı ma'ṣūma / **Sen** daḫi ẓālim olma maẓlūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [sen,]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hamdullah Hamdî; 15. yüzyıl divan şairi)*

1.Étdi bu raḫtı cümleten yaġma / **Sen** de iy Ḥamdī ʿāḳil-iseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 6096). [sen,]*

2.İy göñül erlik öğren ol zenden / Ér-iseñ zenligi géder **senden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [senden, -den]*

3.Eyle **senden** seni tehī yüri var / Tā gele taḫtına şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [senden, -den]*

4.Eyle senden **seni** tehī yüri var / Tā gele taḫtına şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [seni, -i]*

5.Seni **senden** çü saʿy édüp süresin / Anuñ-ıla hemān anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [senden, -den]*

6.Tā ki aḫlākı **sende** ẓāhir ola / Nūrı cānuñ yüzinde bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [sende, -de]*

7. **Seni** senden çü saʿy édüp süresin / Anuñ-ıla hemān anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [seni, -i]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri. (Azrail).*

1.Diler-idüm **seni** göreydüm ben / Yūsufuñ ṣıḥḥatin ṣoraydum ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [seni, -i]*

2.Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı **seni** / Seni görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [seni, -i]*

3.Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / **Seni** görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [seni, -i]*

4. **Seni** étdi musallaṭ ervāḥa / Mevt cāmın ṣunarsın eşbāḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5977). [seni, -i]*

senā: *Övme, övgü; methetme.*

1.Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümtenīʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4). *[senā,]*

2.Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [senā,]*

senā: *Aydınlık, parıltı. (Gönül aydınlığı bağlamında)*

1.Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [senā,]*

senā ét: *Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltmek, övmek, methetmek.*

1.Medḥ oḳıyup aña **senā ét**di / Dehen-i cān-ile duʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 472). [senā ét, -di]*

2.Soñra A'rābiye nidā étdi / Ḫayr-ıla yād édüp **senā étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3808). [ṣenā ét, -di]*

senā eyle: *Övmek, methetmek.*

1.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol **senā eyler** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[senā eyle, -r]*

senā ḳıl: *Allah'a (dua edip) övgüde bulunmak.*

1.Uyanup çünki ḫᵛāb-ımış bildi / Ḥaḳḳa şükr èdti çoḳ **senā ḳıl**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [senā ḳıl, -dı]*

senā ḳıl: *Övmek, methetmek.*

1.Bir münādi daḫi nidā ḳıldı / Ol da medḥ oḳıdı **senā ḳıldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3384). [senā ḳıl, -dı]*

sencileyin: *Senin gibi.*

1.Bi-ḳarāram hemīşe **sencileyin** / Düşmesün derde kimse bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2633). [sencileyin,]*

2.**Sencileyin** olur mı ʿāşıḳ-ı zār / K'ola maʿşūḳ aña ḫidmet-kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3912). [sencileyin,]*

3.Ancılayın belā evi ḥāşā / **Sencileyin** ḥabībe ola revā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4840). [sencileyin,]*

seng: *Taş, kaya, sert nesne.*

1.Sengden saḫt odur ki senge ṭapar / Kendü naḳḳāş naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [sengden, -den]*

2.Gāh olur **seng** yāsemen bitürür / Ancaḳ ol sīne kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [seng,]*

3.Ḳademinde düzüldi **seng-ile** çāh / Biri miḥrāb u biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [seng-ile, --ile]*

4.Ṣıçrayup **sengden** o ḫōş ḥarekāt / Girdi delv içre çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [sengden, -den]*

5.**Sengden** oldı delv sengīn-ter / Sīm girdi meger ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [sengden, -den]*

6.**Seng**-ile dögdiler zebūn oldum / Lāle gibi ġarīḳ-i ḫūn oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1826). [seng-ile, --ile]*

7.Laʿl-i naʿl oldı **seng**-ile āhen / Raḫşlar ayaġı dıraḫşān-efgen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3145). [seng-ile, --ile]*

8.Ola mı benden özge şīrīn-kār / Eyledüm ḳandi **seng**-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [seng-ile, --ile]*

9.Tīşesi étse pīşeye āheng / Ola mūm u ḫamīr āhen ü **seng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [seng,]*

10.Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen éder / **Senge** gül ḳāzsa tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [senge, -e]*

11.Derd-ile sīnesine **sengi** dögüp / Ḳaṣd-ı cān étdi ṭabl-ı cengi dögüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [sengi, -i]*

12.Senden oldum cihānda çün dil-teng / Senden ursam yarar bu sīneme **seng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [seng,]*

seng: *Katı, sert.*

1.Demi semdür havāsı bād-i semūm / Eyleye cism ü cānı **seng-ise** mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5711). [seng-ise, -ise]*

seng: *Ağırbaşlılık; haysiyetli ve şerefli olma.*

1.Ādeme **seng**-ile olur ʿizzet / Merd-i bī-senge olmaya ḳıymet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 277). [seng-ile, -ile]*

seng: *Taş (Taş kalpli, acımasız bağlamında.)*

1.Bu cefā-y-ıla ol yürekleri **seng** / Gétdiler Yūsuf-ıla üç ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [seng,]*

senge ṭap: *Taşa tapmak; puta tapmak.*

1.Sengden saḫt odur ki **senge ṭapar** / Kendü naḳḳāş naḳş u renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [senge ṭap, -ar]*

seng-i hārā: *Mermer taşı; çok sert, kara taş (Katılaşmış, acımasız kalp, gönül bağlamında.)*

1.**Seng-i ḫārāyı** etdi dürc-i güher / Étmeye ṭaşa tā iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[seng-i ḫārā, -y, -ı]*

seng-i rāh: *Yoldaki taş II engel.*

1.K'iy ḥacer sen nice ilāhumsın / Dōst yolında **seng-i rāhumsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [seng-i rāh, -um, -sın]*

seng-i ṣabr: *Sabır taşı.*

1.Geh taʿaccüb éderdi ol ḫaberi / **Seng-i ṣabr**-ıla geh dögerdi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3358). [seng-i ṣabr, -ıla]*

sengīn: *Taştan yapılmış II katı, sert; acımasız.*

1.Tiz étdükce nāle āhengin / Daḥi saḫt étdi dilleri **sengin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [sengin,]*

sengīn-ter: *Çok katı, çok ağır, taş gibi.*

1.Sengden oldı delv **sengīn-ter** / Sīm girdi meger ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [sengīn-ter,]*

seng-perest: *Putperest, puta tapan (kimse).*

1.Dédi iy ʿışḳuñ-ıla ʿālem mest / Saña eyler sücūdı **seng-perest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [seng-perest,]*

seng-rīze: *Küçük taş, çakıl.*

1.Nīle vü **seng-rīzesine** o gün / Günü étdi kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [seng-rīzesine, -si, -n, -e]*

senlig: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Allah) (Allah'tan gelecek lütuf, ihsan bağlamında.)*

1.ʿIşḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [senligüñ, -üñ]*

sepet sepet: *Sepet sepet; çok fazla (yiyecek).*

1.Mīveler tāze tāze ter-nāzük / Her birinde **sepet sepet** yük yük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4713). [sepet sepet,]*

sepīd: *Beyaz II iyi, talihli.*

ʿIşḳ yolında kim olur nevmīd / Gāh olur ṭāliʿi siyāh ü **sepīd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [sepīd,]*

ser: *Baş, kafa.*

1. Ḳoz aġacı gibi büyütme **serüñ** / Tā ki ḳoz gibi bitmeye semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [serüñ, -üñ]*
2. Nice şemşīr-ile kesildi **serüñ** / Ḳanḳı tīr-ile deldiler cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [serüñ, -üñ]*
3. Her ki ol beyżadan yédiyse bere / Bereden ḫāygīne urdı **sere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [sere, -e]*
4. **Ser** elümde elüm serümde müdām / Yél gibi pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [ser,]*
5. Ser elümde elüm **serümde** müdām / Yél gibi pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [serümde, -üm, -de]*
6. Yaṣduġından götürse gün gibi **ser** / Ḥāżır eylerdi laʿl-gün efser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [ser,]*
7. Serümi pāyuñ eyle iy server / Var dilümden nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [serümi, -üm, -i]*
8. Ne-y-içün **ser** koya aña dānā / Ki vücūdında bir ola **ser** ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [ser,]*
9. Efserini **serinden** aldurdı / Egnine eski ḫırḳa ṣaldurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4909). [serinden, --i, --n, --den]*
10. Efser ursa **serine** ʿizzet-ile / Farḳın öpüp dér-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [serine, -i, -n, -e]*
11. Her ki andan keserse bir barmaḳ / **Serin** édem ḳalem gibi iki şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1173). [serin, -i, -n]*
12. Dédi işde ḳılıcuñ işde **serüm** / Ṣanma senden nihān ola ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2609). [serüm, -üm]*
13. Baʿżı ʿışḳından oldı sevdāyī / **Ser** ü pāyı bürehne rüsvāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [ser,]*

ser: *Baş II düşünce, fikir.*

1. Cümle server **serinde** sevdāsı / Cümle bezmüñ ṣafāsı ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [serinde, -i, -n, -de]*

1. Kalmadı cān ü **serde** rāḥat ü hūş / Heme hem-dem belāya hem āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2747). [serde, -de]*

Secde aña édüñ ki **ser** vérdi / Ṣunʿına baḳmaġa naẓar vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [ser,]*

ser: *Baş II can.*

1.Her biri düşdi bī-mecāl oldı / **Seri** vü mālı pāymāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [seri, -i]*

2.Serini vére mi zerin ṣaḳınan / Bulmadı serverin **serin** ṣaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [serin, -in]*

3.Her ki senden ḫaber getürse baña / Zer nedür cān ü **ser** vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [ser,]*

ser: *Baş, kafa II kişinin kendisi, şahsı, varlığı.*

1.Her ne dil ber yédi o dilberden / Dil berī étdi cān-ıla **serden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [serden, -den]*

2.Ben aña İrmeg-içün cān u **ser** nis̲ār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [ser,]*

3.Niçe **ser** var ki ger zebāna gele / Niçe cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613). [ser,]*

4.Ṣādıḳ-ı ʿışḳ olan ḳıyar **serine** / Ḳıymaz āfet deminde dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4039). [serine, -i, -n, -e]*

5.Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / Ne **serüm** var ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [serüm, -üm]*

6.Rāstdur kec degül inan ḫaberüm / Ver ne üşde ḳılıcuñ üşde **serüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [serüm, -üm]*

ser: *Baş, kafa (Çevgan oyununda top bağlamında.).*

1.Ṣalsa çevgānı nāz-ıla maḥbûb / **Ser** éderdi aña niyāz-ıla ṭop *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [ser,]*

ser götürme: *Başını kaldırmamak; başını kaldırıp bakmamak (Edepli, hayālı olmak.)*

1.**Ser götürmedi** serv-i bālāya / Naẓar eylerdi nergesi pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4187). [ser götürme, -di]*

ser koy: *Baş koymak, başını eğmek; secde etmek.*

1.Ne-y-içün **ser koya** aña dānā / Ki vücūdında bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [ser koy, -a]*

ser pā vü pā ser ol: *Başlar ayak ve ayaklar baş olmak. (Mevki makam sahibi kimselerin makamlarını kaybedip düşkün duruma gelmesi, miskin adamların da mevki makam sahibi olması bağlamında.).*

1.Niçe **ser pā vü** niçe **pā ser olur** / Ḳanda bī-server-ise server olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645). [ser pā vü pā ser ol, -ur]*

ser selāmet ol: *Başı selamette olmak; tehlikeden uzak olmak, güvende olmak.*

1.Ṣaḳla sırrı ki **ser selāmet ol**a / Sırrı izhār eden melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 610). [ser selāmet ol, -a]*

ser ṭut: *Cesaret etmek, korkulması gereken bir işe korkmadan girişmek, göze almak.*

1.Her ne étdüñse iy dilber / Bunca cevr u cefāña **ṭutdum ser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [ser ṭut, -du, -m]*

ser ṭut: *Kafa tutmak, karşı gelmek, direnmek; boyun eğmemek.*

1.Gerçi **ser ṭutmışam** iṭāʿatüñe / İlla gerden-keşem bu ṭāʿatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [ser ṭut, -mış, -am]*

ser ü cān: *Baş ve can II tüm benlik, her şey.*

1.Dilberüñ tercemānına teslīm / **Ser ü cān** édeler nedür zer ü sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [ser ü cān,]*

ser ü sālār-ı ehl-i cūd u sehā: *Lütuf ve cömertlik ehlinin başı ve reisi. (Hz. Osman)*

1.Seyyid-i bārgāh-ı ḥilm ü ḥayā / **Ser ü sālār-ı ehl-i cūd u seḫā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 293). [ser ü sālār-ı ehl-i cūd u seḫā,]*

ser vér: *Başını vermek, canını kurban etmek; kendini feda etmek.*

1.Dédiler zer ne ola **ser vérelüm** / Bir naẓar tek cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [ser vér, -e, -lüm]*

2.Ol güli görse nergesüñ naẓarı / Sır daḥi olsa **vérür**-idi **seri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2234). [ser vér, -ür, -idi]*

3.K'iy hevāsına düşene āteş / Pāyına ser vérenlere ser-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [ser vér, -en, -ler, -e]*

serā: *Saray, konak, hāne.*

1.Gördi kim ḫālī ḳalbi gibi **serā** / Kendüsi anda cān gibi tenhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [serā,]*

serāb: *Çölde güneşin ışığın parlamasıyla su gibi görünen hayal.*

1.Sürçe düşe olur çün aña yaḳīn / Görür anı **serāb**-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [serāb-ımış, -ımış]*

serāb: *Peşinden koşulan, fakat gerçekleşmesi mümkün olmayan şey, hayal, hülya.*

1.Niçe bir ṣanayın **serābı** ṣarāb / Demidür eyle teşneni sīr-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5523). [serābı, -ı]*

ser-bend-i sünbül-i şeb-reng: *(Sevgilinin) siyah saçlarının bağı; saçlara, başa bağlanan bir tür başlık.*

1.Vardı bir gūşeye dili gibi teng / Çözdi **ser-bend-i sünbül-i şeb-reng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [ser-bend-i sünbül-i şeb-reng,]*

ser-bülend eyle: *Başını yükseltmek; yüceltmek.*

1.Zīnet ét zer-nigār câme-y-ile / **Ser-bülend eyle** ter ʿimâme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4934). [ser-bülend eyle,]*

serçe: *Serçe kuşu.*

1.Kebg-i ferbih ki dāma géç düşer / Yégdür ol **serçeden** ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [serçeden, -den]*

2.Bilmeyen ʿandelībi **serçe** şanur / Türk billūrı görse şırça sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [serçe,]*

3.**Serçe** şanup anı o bī-devlet / Uçurur elden eylemez raġbet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3444). [serçe,]*

ser-çeşme: *Kaynak, pınar II önder, lider. (Hz. Muhammed'in Peygamberlerin başı, önderi olması bağlamında.)*

1.**Ser-çeşme**sin enbiyāya ṭañ mı / Ger çeşme ola elünde işbāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [ser-çeşmesin, -sin]*

ser-çeşme-i vilāyet: *Velayetin, veliliğin kaynağı, önderi. (Hz. Ali)*

1.Ol ki **ser-çeşme-i vilāyet**dür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 306). [ser-çeşme-i vilāyet, -dür]*

serd: *Haşin, çirkin, hoyrat.*

1.Naġmeden ehl-i derde derd gelür / Gerçi bī-derd olana **serd** gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6096). [serd,]*

ser-defter: *Defterin en başına yazılan (kimse) (Amel defteri bağlamında.)*

1.Nāmeler çün oḳuna ser-tā-ser / Ola nāmum olara **ser-defter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [ser-defter,]*

serden ġam géçür: *Başından gam, keder, dert eksik olmamak.*

1.Ṭoġalı **ġam géçürürem serden** / Ṭoġmayaydum nʿolaydı māderden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5057). [serden ġam géçür, -ür, -em]*

sere irgür: *Sona erdirmek, sonlandırmak.*

1.Çıḳdı kāndan saʿādetüm güheri / **Sere irgürdi** bunca derd-i seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1623). [sere irgür, -di]*

ser-efgende: *Başı önde, mahçup.*

1.Dédi Yūsuf aña **ser-efgende** / İy benüm gibi şad saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [ser-efgende,]*

ser-efrāz: *Benzerlerinden üstün olan (kimse); seçkin, mümtaz. (Hz. Yusuf)*

1.Ḫalḳ içinde cemāl-ıla mümtāz / Şemʿ-veş cemʿ içinde **ser-efrāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455). [ser-efrāz,]*

ser-figende: *Başı önde, mahçup.*

1.Secdesinde ḫuşū'-ıla çü ṭurur / **Ser-figende** benefşe-vār oturur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [ser-figende,]*

ser-firāz ét: *Diğerlerinden üstün kılmak; mevki ve makam olarak yükseltmek, makam sahibi yapmak.*

1.Milk-i Mışr içre **ser-firāz étdi** / Cümle aḫkāma kār-sāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5275). [ser-firāz ét, -di]*

ser-firāz ol: *Benzerlerinden üstün (kimse) olmak ; seçkin, mümtaz (kimse) olmak.*

1.Her ne yérde ki ceng-sāz olsam / İḫvetüm üzre **ser-firāz ol**sam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 601). [ser-firāz ol, -sa, -m]*

ser-gerdān ét: *Başı döndürmek; sersemletmek, perişan etmek.*

1.Ki bugün ben de olmışam ḫayrān / 'Beni bilmen ne **étdi ser-gerdān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3654). [ser-gerdān ét, -di]*

sergerdān ol: *Perişan, sersem ḥāle gelmek.*

1.Yine devr eyledi beni ḫayrān / **Olmışam** çarḫ gibi **sergerdān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [sergerdān ol, -mış, -am]*

sergüzeşt: *Başa gelen, baştan geçen olay, macera.*

1.Bir géce şevḳ irişüp ol aya / **Sergüẕeştin** dédi Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [sergüẕeştin, -i, -n]*

2. **Sergüẕeştüm** cenābuña maʿlūm / Dilerem ḥażretüñden iy Ḳayyūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3686). [sergüẕeştüm, -üm]*

3. **Sergüẕeştüm** ḳamu aña maʿlūm / Beni ḥāṣā ki eyleye maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5947). [sergüẕeştüm, -üm]*

serheng: *Bekçi, muhafız; çavuş II yasakçı.*

1. Girüp araya bu niçe **serheng** / Yük aramaġa étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [serheng,]*

2. Böyle déyüp buyurdı **serhenge** / Élte bunları maḥbes-i tenge *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5777). [serhenge, -e]*

serī': *Çabuk, hızlı.*

Ol sebebden **serī'**-idi gāmı / Nitekim rüzgāruñ eyyāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5386). [serī'-idi, -idi]*

ser-i çāh: *Kuyunun başı, kuyunun etrafı.*

1.Çün yaḳīn oldı anlara **ser-i çāh** / Ser-i çāh üzre Mālik étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [ser-i çāh,]*

2.Çün yaḳīn oldı anlara ser-i çāh / **Ser-i çāh** üzre Mālik étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [ser-i çāh,]*

3.Ṣāyed ola każa ile **ser-i çāh** / Kārbān-ı Dımışka menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 663). [ser-i çāh,]*

seri dög: *Başını dövmek, başına vurmak II kendine kızmak.*

1.Geh taʿaccüb éderdi ol ḫaberi / Seng-i ṣabr-ıla geh **dögerdi seri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3358). [seri dög, -er, -di]*

ser-i gendüm: *Başak; arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.*

1.**Ser-i gendümde** sabit olsa sinān / Etmek oḳına uġramaz insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5268). [ser-i gendüm, -de]*

ser-i meydān: *Meydanın başı II bir topluluğun en üst konumu.*

1.**Ser-i meydāna** gétse eyvāndan / Çāvuş üni géçerdi Keyvāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [ser-i meydān, -a]*

ser-i mū: *Kıl ucu, saç kılı (Çok küçük olması bağlamında.)*

1.Mūy ḥaḳḳı ki bu miyānuñdur / **Ser-i mū** ḥaḳḳı kim dehānuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4444). [ser-i mū,]*

ser-i mūr: *Karınca kafası (Küçüklük ve kolaylık bağlamında.)*

1.Çekse köklü dıraḫtı eylese zūr / Ḳoparur-ımış anı çün **ser-i mūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [ser-i mūr,]*

ser-i rāh: *Yol üstü.*

1.Cān atardı revān **ser-i rāha** / İntiẓār-ıla maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5396). [ser-i rāh, -a]*

Ser-i rāha varup şitāb-ıla / Muntaẓır oldı mihr ü tāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5428). [ser-i rāh, -a]*

ser-i sancaġı 'ayyūk(a) ir: *Sancağının ucu ayyuka ulaşmak. (Ayyuk: Kuzey yarım küresinde bulunan Aurigae burcunun en parlak yıldızı; göğün en yüksek noktası. Beyitte Hz. Ömer'in hilafeti zamanında fetihlerin çoğalması, İslam devleti sancağının pek çok yere ulaşması bağlamında kullanılmıştır.)*

1.Bāṭılı ḥaḳdan oldı çün Fārūḳ / **Ser-i sancaġı irdi tā 'ayyūḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 282). [ser-i sancaġı 'ayyūḳ(a) ir, -di]*

ser-i serv: *Servi ağacının başı.*

1.ʿArşa daḫi irerse **ser-i serv** sidre-veş / Olmaya müntehā vü dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [ser-i serv,]*

serini dög: *Kafasını vurmak; aşk eleminden kafasını duvarlara vurmak.*

1.Der u dīvār-ıla **dögüp serini** / Cānına çekdi ḫūni ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [serini dög, -üp]*

serini vér: *Başını vermek II canını feda etmek.*

1.**Serini vére** mi zerin şaḳınan / Bulmadı serverin serin şaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [serini vér, -e]*

1.ʿĀşıḳuñ meyli olur tāca / Çün **vérüpdür serini** tārāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3164). [serini vér, -üp, -dür]*

serīr: *Taht, oturulacak yüksekçe yer.*

1.Oturur ʿizz ü nāz ü nūr-ıla / Bir **serīr** üzre gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [serīr,]*

2.Daʿvet étdi anı **serīr** üzre / Ḳomadı kim otura yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [serīr,]*

3.Haẕret-i pīri ḫālesiy'le Emīr / Daʿvet édüp **serīre** eyledi yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6139). [serīre, -e]*

4.Döşedi rū-yı saḥne ḫūr ḥarīr / Vérdi her ṣuffeye sürūr **serīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [serīr,]*

serīr-i sīmīn: *Gümüş taht (Beyaz tenli göğüs, sine bağlamında.)*

1.Yüzüm olsun maḳām-ı na'līnüñ / Sīnem olsun **serīr-i sīmīnüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4138). [serīr-i sīmīn, -üñ]*

serkeş: *Dik başlı, itaatsiz, isyankar; inatçı.*

1.Ḳaçdı bizden bu bende **serkeşdür** / Yüz ṣuyın yéle vérür āteşdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [serkeşdür, -dür]*

2.Çün düşürdüñ hevāya **serkeşümi** / Ābuñ-ıla söyündür āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2508). [serkeşümi, -üm, -i]*

3.Servi **ser-keş** ḳabāsı zer-keş-idi / İçi sāde ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [ser-keş,]*

4.K'iy hevāsına düşene āteş / Pāyına ser vérenlere **ser-keş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4385). [ser-keş,]*

ser-keş ol: *Dik başlı, itaatsiz, isyankar; inatçı olmak.*

1.Serv raʿnā olup çü **ser-keş olur** / Tīşe ḍarbın yér āḫir āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [ser-keş ol, -ur]*

2.Rām ol emrüme **ser-keş olma** daḫi / Cānumı yaḳma āteş olma daḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4900). [ser-keş ol, -ma]*

3.**Ser-keş olup** diye o tā'at-bin / Beni cehdümle ḳoy o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [ser-keş ol, -up]*

serkeş-i nefs: *Dik kafalı, itaatsiz, baş kaldıran nefis.*

1.**Serkeş-i nefs** çāker oldı aña / Cümle ʿālem musaḫḫar oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2047). [serkeş-i nefs,]*

sermāye: *Varlık, servet.*

1.Ḥüsnüñüñ kalesi girān-māye / Bende yoḳ ġamdan özge **sermāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [sermāye,]*

2.Dāye pendi ḳoyup Zelīḫāya / Cānına étdi ṣabrı **sermāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [sermāye,]*

sermāye kazan: *Bilgi sahibi olmak, bilgi edinmek.*

1.Bu ḫaberden éşitdi çün dāye / Ġuṣṣalarda **ḳazandı sermāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2578). [sermāye ḳazan, -dı]*

ser-mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş; āşık, tutkun.*

1.Cümle rıṭl-ı girān keş ü **ser-mest** / Dest vérmez birine ṣad pā best *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2983). [ser-mest,]*

2.Ki Zeliḫā belā-y-ıla **ser-mest** / Urdı şevḳ-ıla dōst destine dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [ser-mest,]*

3.Sīm ü zerden bu dem tehī-destem / Ġam degül çün ġamuñla **ser-mestem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [ser-mestem, -em]*

ser-mest ol: *Sarhoş olmak, kendinden geçmek; āşık, tutkun olmak.*

1.Lebleri cāmı-y-ıla **ser-mest ol** / Furṣat el vérse vaṣla hem-dest ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3917). [ser-mest ol,]*

2.K'ol zenānı ki kesdi cümlesi dest / Beni görüp çün **oldılar ser-mest** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [ser-mest ol, -dı, -lar]*

sermest-i bade-i dīdār: *Yüz kadehinin sarhoşu II sevgilinin yüzünün badesinin sarhoşu.*

1.Gözleri ḫᵛāb içinde dil bīdār / ʿaḳlı **sermest-i bade-i dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2448). [sermest-i bade-i dīdār,]*

ser-nāme: *Mektupların başına yazılan yazı II başlık.*

1.Yazdı **ser-nāme** nām-ı Ṭaymūsı / ʿarż-ı şükr ü sipās ü pā-būsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2913). [ser-nāme,]*

ser-nigūn: *Tepetaklak, baş aşağı (olmak.) (Beklenmedik bir anda zor bir durumun içinde olmak bağlamında.)*

1.Mülzem olup ḳamusı étdi sükūt / **Ser-nigūn** ü muḥayyer ü mebhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5839). [ser-nigūn,]*

ser-nigūn ol: *Tepetaklak, baş aşağı olmak II talihi ters, kötü olmak.*

1.Hāl-i Ḳıṭfīr gey zebūn oldı / ʿālem-i ʿizzi **ser-nigūn oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5283). [ser-nigūn ol, -dı]*

ser-nigūn ol: *Tepetaklak, baş aşağı olmak (Beklenmedik bir anda zor bir durumun içinde olmak bağlamında.)*

1.Yüzleri ḳalmadı ḫacāletden / **Ser-nigūn oldılar** bu töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5873). [ser-nigūn ol, -dı, -lar]*

ser-sebz: *Yemyeşil.*

1.Eyle **ser-sebz** ḫūb-ıdı o dıraḫt / Ki gören dér ki ḳāyim olmış baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4295). [ser-sebz,]*

ser-tāc ol: *Baş tacı olmak; değer verilmek, çok üstün tutulmak.*

1.Her ne bārān ki düşdi ol ṣadefe / **Oldı ser-tāc** efser-i şerefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3553). [ser-tāc ol, -dı]*

ser-tā-kadem: *Baştan ayağa, baştan aşağı, tamamen.*

1.Çünki **ser-tā ḳadem** ḳadem oldı / Ehl-i Mışr içre muḥterem oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2268). [ser-tā-ḳadem,]*

ser-tā-ser: *Baştan başa, bütünüyle, tamamen.*

1.Nāmeler çün oḳuna **ser-tā-ser** / Ola nāmum olara ser-defter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4478). [ser-tā-ser,]*

2.Düşdi Rūma ʿacebdür ol leşker / Ġaret étdi cihānı **ser-tā-ser** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4747). [ser-tā-ser,]*

serv: *Servi II sevgilinin uzun boyu.*

1. **Servüñi** eyledi nihāl-i zaʾīf / Bedrüni eyledi hilāl-i naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2606). [servüñi, -ün, -i]*
2. Bize hem-şīr oldı hem hem-zād / **Servdür** ḳaddi illa nā-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1668). [servdür, -dür]*
3. **Servi** ser-keş ḳabāsı zer-keş-idi / İçi sāde ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [servi, -i]*
4. Yüce **servinde** yoġ-iken taḳsīr / Ayaġına düşer midi zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [servinde, -i, -n, -de]*
5. Bitdi **servi** hevā-yı ʿışḳ-ıla / Oldı bālā belā-yı ʿışḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5591). [servi, -i]*
6. Himmetini o **serve** ḳıldı firāz / Vérdi bī-ḥadd ü bī-nihāye cihāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [serve, -e]*
7. Ṣandılar bedr-iken hilāl-i naḥīf / Gördiler **serv**-iken nihāl-i żaʿīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1802). [serv-iken, -iken]*
8. Tāze **servi** biter de ol bāġuñ / Şāh-ı Ṭūbīsi gibi Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [servi, -i]*
9. Gül gibi gül hemīşe dil-şād ol / Ġuṣṣadan **serv** gibi āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2547). [serv,]*
10. Bunlaruñla o **serv** yazıda / Seyr éderdi ṣafā vü bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [serv,]*
11. Ḳanḳı **serve** baḳam çü boyuñ añam / Ḳanḳı müşgi koḳam çü būyuñ añam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1241). [serve, -e]*
12. İrdi maṭlūba çün o devlet-mend / **Serv** gibi hevāsı oldı bülend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3874). [serv,]*
13. Serv gibi ne ān ki baş çekesin / Cānuma cevr toḫmını ekesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4388). [serv,]*

14. Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü **serv** / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [serv,]*
15. Serv raʿnā olup çü ser-keş olur / Tīşe ḍarbın yér āḫir āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [serv,]*
16. Rāst-ısa ṭapuñda ʿışḳ-ıla lāf / Étme iy **serv** muḳteżāma ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [serv,]*
17. Nāz-perverd **serv** ü şimşādı / Her biri bir maḳāmuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [serv,]*
18. Ḳaydı-y-ıla o **serv** olurdı revān / Olmadılar muḳayyed ol iḫvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1763). [serv,]*
19. Dédi bir **serv** ḳuç bu şimşādı / Tā ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [serv,]*
20. **Serv** olalı cemāl bāġına / Dāmen irdi meger ayaġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2892). [serv,]*
21. Çün Zelīḫā bu emri kıldı temām / Ḫiẕmete étdi **serv** gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [serv,]*
22. Gāh olur kim ḥavādis-i taḳdīr / **Serve** āzād-iken urur zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1713). [serve, -e]*
23. Ġonçañı kim ḳılur şeker-güftār / **Servüñi** kim yaratdı ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941). [servüñi, -ün, -i]*
24. **Servüñi** nice bāġ-bān besler / Kim o servüñ yemişini cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [servüñi, -ün, -i]*
25. Servüñi nice bāġ-bān besler / Kim o servüñ **yemişini** cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [servüñ, -ün]*
26. Başuma sāye-i vaṣlı eger düşmezse ol **servüñ** / Seçemen nār-ı zaḳḳūmı hevā-yı ẓıll-ı Ṭūbīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3364). [servüñ, -üñ]*
27. Seyr ét ey **serv** kim revān olduñ / Köhne ʿālemde nev-cüvān oldun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [serv,]*
28. **Servini** sāye-veş sürürler-idi / Çün girü ḳalduġın görürler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 851). [servini, -i, -n, -i]*
29. K'iy gülin yitüren gülistāndan / **Servüñ** eksildi miydi bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [servüñ, -ün]*
30. Nāz-perverd **servüñi** her yād / Ḳullanur ḳulı gibi ña-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3762). [servüñi, -üñ, -i]*
31. Gör bu şimşādı ḫurrem ü şād ol / **Serve** irdüñ belādan āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [serve, -e]*
32. Éşidüp dāye pür-melāl oldı / Ki bu **serve** ne ṭurfa ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [serve, -e]*
33. Nāz-ıla **servüñ** eylese ḥarekāt / Her nebāta çemende ire ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4237). [servüñ, -ün]*
34. Mey lebinden müdām ola nūşuñ / Tāze **servi** ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [servi, -i]*
35. Ṣaldı **servüm** cihāna çün sāye / Ṣūr-ıla vérdi şīrümi dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5058). [servüm, -üm]*
36. Ḳanda bir **serve** baksa bu miskīn / Ḳaddini görüp eyler āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5851). [serve, -e]*

serv ol: *Servi (gibi) olmak. (Çocuğun büyümesi, olgunlaşması bağlamında.)*

1. Çünki **serv ol**dı ol nihāl-i cemāl / ʿömri eyyāmı oldı on èki sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 616). [serv ol, -dı]*

server: *Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis II Hükümdar, padişah.*

1. Cümle **server** serinde sevdāsı / Cümle bezmüñ ṣafāsı ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [server,]*
2. Cümle ol serv-i nāza hem-serler / Nāz-ıla niʿmet ehli **serverler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [serverler, -ler]*
3. Seyyid-iken kimini çāker éder / Bī-ser-iken kimini **server** éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). [server,]*
4. Çarḫ-i gerdūn ki dūn-perverdür / Niçe bī-ser ḳatında **serverdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 884). [serverdür, -dür]*

5. Dédi Yaʿḳūb irişdi baña ḫaber / Şimdi Mıṣra ʿAzīz olan **server** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [server,]*
6. Serini vére mi zerin ṣaḳınan / Bulmadı **serverin** serin ṣaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [serverin, -in]*
7. Déyesiz bu cemāʿate **server** / ʿĪṣa hem-rāh-ımış ezelde meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 488). [server,]*
8. Niçe ser pā vü niçe pā ser olur / Ḳanda bī-server-ise **server** olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5645). [server,]*
9. Anuñ-içün düşinde ol **server** / Gördi onbir nücūm ü Şems ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [server,]*
10. Serümi pāyuñ eyle iy **server** / Var dilümden nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [server,]*
11. Dédi Yūsuf aña ki iy **server** / Olmaz ehl-i günāh fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [server,]*
12. Sen bu ʿibrī ġulāmı iy **server** / Piser édindüñ oldı ehlüñe ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4587). [server,]*
13. Luṭf-ıla dédi Yūsuf iy **server** / Dé daḫi var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [server,]*
14. Taḫt-ı zerrīne géçse ol mih-ter / Ser ḳor-ıdı zemīne her **server** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [server,]*
15. Çünki īmāna geldi ol **server** / Cūʿdan ḳalmadı teninde eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [server,]*
16. Dédiler ḫaşa li'llāh iy **server** / Bizden izā vü cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [server,]*
17. Saña bir ḥürmet étmiş ol **server** / Ne birader éder anı ne püser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5806). [server,]*

server: *Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis (Peygamberlerin önderi, ulusu, Hz. Muhammed bağlamında.)*

1.Üçyüz on uç resūle mihterdür / Onsekiz biñ cihāna **serverdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 166). [serverdür, -dür]*

server ol: *Başkan, reis, hükümdar olmak.*

1.Ḥamdī ger Murtażaya Ḳanber ola / Yégdür andan ki ḫalḳa **server ol**a (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). *[server ol, -a]*

server-i hūbān: *Güzeller şahı II sevgili.*

1.Hem-rehüñ olsa kārbān-ı revān / Olsa sālārı **server-i ḫūbān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3234). [server-i ḫūbān,]*

server-i rindān: *Güzellerin reisi, şahı. (Züleyha).*

1.Dāyesi-y-ile o **server-i rindān** / Étdiler ʿazm-i cānib-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5040). [server-i rindān,]*

server-i zümre-i ḫilāfet: *Ḫālifeler zümresinin reisi. (Hz. Ali)*

1.Ol ki ser-çeşme-i vilāyetdür / **Server-i zümre-i ḫilāfet**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 306). [server-i zümre-i ḫilāfet, -dür]*

server-i zümre-i ḫilāfet: *Ḫālifeler topluluğunun öncüsü, ilki. (Hz. Ebubekir).*

1.Kemeri ṣıdḳ u tācı ḫulletdür / **Server-i zümre-i ḫilāfet**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 272). [server-i zümre-i ḫilāfet, -dür]*

servi: *Servi ağacı; servi gibi uzun boylu sevgili.*

1. **Servi** gibi yüceldi bālāsı / Boyını göremez oldı lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373). [servi,]*
2. Seyr éder **servi** ṣaḥn-ı ṣaḥrada / Ġuṣṣadan ḳalbi ḳaʿr-ı deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2469). [servi,]*
3. Ṣaḳlanur **servi** çeşm-i nergesden / Ṣaḳlamaz déyu çeşmi herkesden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2894). [servi,]*
4. Yüzi nūrı ḫaḳāyıḳ-ı ceberūt / Boyı **servi** ḫadāyıḳ-ı melekūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2007). [servi,]*
5. **Servi** sālār-ı kārbān olmış / Aḳ bulut aña sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2140). [servi,]*
6. Bitdi hem **servi** sāyesinde çemen / Bī-semen oldı hem çemende semen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2264). [servi,]*
7. **Servi** ṭurduḳca sāye-veş düşdi / Dāyeler cümle üstine üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2684). [servi,]*

8. Diledi çünki **servi** seyrānı / Tāze ṭutuñ gelince tā anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [servi,]*
9. **Serv**i seyr eyleye ḳulanca / Bile aḳuñ ṣu gibi yanınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 825). [servi,]*

serv-i āzād: *Uzun boylu servi; servi gibi uzun boylu sevgili.*

1.Ya melekdür bu ya melik-zāde / Ḳul démek ṭurfa **serv-i āzāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [serv-i āzād, -a]*
2.Bir gül-idüm açılmadın ḫandān / **Serv-i āzād**-idüm çemende revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2503). [serv-i āzād, -idü, -m]*
3.Bir niçe yüz melek melik-zāde / Hem-ser-idi o **serv-i āzāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [serv-i āzād, -a]*
4.Dédi bildüm ki keydi sen étdüñ / Serv-i āzāda ḳaydı sen étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4667). [serv-i āzād, -a]*

serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ: *Hakikat bahçesinin azat edilmiş servisi. (Hz. Ebubekir)*

1.**Serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ** / Olduġıy'çun dénildi aña ʿAtīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 274). [serv-i āzād-i ravża-i taḥḳīḳ,]*

serv-i bāġ-ı raḥmet: *Rahmet bağının servisi. (Hz. Yusuf)*

1.Ḳāmeti **serv-i bāġ-ı raḥmet-idi** / Berg ü bārı ṣafā vü leẕẕet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2335). [serv-i bāġ-ı raḥmet, -idi]*

serv-i bāġ-ı şeref: *Yücelik bahçesinin servisi; sevgili.*

1.Yūsufa ḳarşu ṭurdılar ṣaf ṣaf / Ṭoldı ṣafṣāf **serv-i bāġ-ı şeref** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4131). [serv-i bāġ-ı şeref,]*

serv-i bālā: *Servi (gibi) uzun boy II sevgilinin boyu.*

1.**Serv-i bālā**ña eyle sāye beni / Gètme luṭf èt ḳoma belāya beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 741). [serv-i bālā, -ñ, -a]*
2.Ser götürmedi **serv-i bālāya** / Naẓar eylerdi nergesi pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4187). [serv-i bālā, -y, -a]*

serv-i dībā-pūş: *Süslü elbiseler giymiş servi boylu sevgili.*

1.Dér-idi ḳanı o **serv-i dībā-pūş** / Ki éderdüñ sen anı ḫōş-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4977). [serv-i dībā-pūş,]*

serv-i eyvān: *Sarayın, köşkün servisi II saraydaki servi boylu sevgili.*

1.N'ola sāyeñde iy ṣanevber baḫt / **Serv-i eyvānuñ** olsa ger bu dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3409). [serv-i eyvān, -un]*

serv-i gülşen-i nūr: *Nur bahçesinin servisi. (Hz. Yusuf)*

1.Eylemezdi o **serv-i gülşen-i nūr** / Eki defʿa bir efser-ile zuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [serv-i gülşen-i nūr,]*

serv-i hayāl: *Servi boylu sevgilinin hayali.*

1.Eriyüp ġamdan oldum āb-ı zülāl / Ah eger ẓāhir olsa **serv-i ḫayāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [serv-i ḫayāl,]*

serv-i ḫirām: *Salınarak yürüyen servi. II servi gibi salınarak yürüyen sevgili.*

1.Ravża-i ışṭıfāya **serv-i ḫirām** / Ṭābede seyr éder-idi bir bayrām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1698). [serv-i ḫirām,]*
2.Ṭurdı **serv-i ḫırāmı** nāz-ıla / Vardı yāre dedi niyaz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [serv-i ḫırām, -ı]*
3.ʿĀkıbet göñli étmeyüp ārām / Dāyesine varup o **serv-i ḫırām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [serv-i ḫırām,]*

serv-i hōş-bālā: *Güzel boylu servi II sevgili.*

1.Ḳanı ol serv-i nāz ü **ḫōş-bālā** / Sāye oldı ola aña Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [ḫōş-bālā,]*

serv-i kad: *Servi boylu; servi gibi uzun boylu sevgili.*

1.**Serv-i ḳaddüñ** kim eyledi mevzūn / Ki olur anı seyr éden meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [serv-i ḳad, -ün]*
2.Cām-ı la 'lüm müdām ola nūşuñ / **Serv-i ḳaddüm** ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4464). [serv-i ḳadd, -üm]*

3.Dilde endūhı oldı çün enbūh / **Serv-i ḳaddin** ḫam eyledi endūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3891). [serv-i ḳadd, -in]*

serv-i ḳadd ol: *Servi boylu, uzun boylu olmak (Büyümek, olgunlaşmak bağlamında.)*

1.Çün bu ḥāl üzre géçdi bir niçe sāl / **Serv-i ḳadd ol**dılar ol éki nihāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 371). [serv-i ḳadd ol, -dı, -lar]*

serv-i ḳāmet: *Servi boylu; servi gibi uzun boylu sevgili.*

1.Benüm ol **serv-i ḳāmetüm** ḳanı / Toġrı söyleñ ki n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [serv-i ḳāmet, -üm]*

serv-i Kenʿān: *Kenan diyarının servisi. (Hz. Yusuf).*

1.Tāze sūsen gibi çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [serv-i Kenʿān, -ı]*

serv-i maġrib: *Mağrib diyarının servisi. (Zeliha)*

1. **Serv-i Maġrib** hezār nāz étdi / Dehenin açdı keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3586). [serv-i maġrib,]*

serv-i murād: *Arzu, istek servisi; arzu edilen, istenen sevgili.*

1.Baña **serv-i murād**-iken bu nihāl / Sāyesin menʿ éder ne ṭurfa bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [serv-i murād, -iken]*

serv-i nā-resīde: *Küçük, körpe servi, körpe fidān; sevgili.*

1.İy boyı **serv-i nā-resīde**cügüm / Gönlüm ārāmı nūr-ı dīdecügüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1303). [serv-i nā-resīde, -cügüm]*

serv-i nāz: *Naz servisi; nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili.*

1.Dédi bir **serv-i nāz** ü dībā-pūş / Olsam iy sidre saña hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [serv-i nāz,]*

2.Yār öñinde ḳodı o toḫmı revān / Dédi iy **serv-i nāz** ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [serv-i nāz,]*

3.Ḳanı ol **serv-i nāz** ü ḫōş-bālā / Sāye oldı ola aña Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [serv-i nāz,]*

4.Cümle ol **serv-i nāza** hem-serler / Nāz-ıla niʿmet ehli serverler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3185). [serv-i nāz, -a]*

5.Aʿnī bir niçe yüz kenīz ü ġulām / Cümlesi **serv-i nāz** ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [serv-i nāz,]*

6.Neden oldı bu imtiyāzı bunuñ / Ḳanda biter bu **serv-i nāz**ı bunun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 463). [serv-i nāz, -ı]*

7.Hem-ser olurdı **serv-i nāz**-ıla / Gönlin eğlerdi luʿb u bāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3630). [serv-i nāz, -ıla]*

serv-i nāz-perverd: *Naz ile beslenmiş ve büyütülmüş, servi boylu sevgili.*

1.K'iy güli **serv-i nāz-perverd**üñ / Revnaḳīdür çemende her verdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [serv-i nāz-perverd, -üñ]*

2.Āh kim **serv-i nāz-i pür-verdüñ** / Oldı üstūnı ḫāne-i derdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1828). [serv-i nāz-i pür-verd, -ün]*

3.Ḳul démek **serv-i nāz-perverde** / Rāst olmaz sizüñ gibi merde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [serv-i nāz-perverde,]*

servi ol: *Servi (gibi) olmak; uzun boylu olmak.*

1.**Servi ol**sa revān ḳolayınca / Seyr èdelüm su gibi pāyınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 689). [servi ol, -sa]*

serv-i raʻnā: *Güzel, hoş servi II servi boylu sevgili.*

1. **Serv-i raʻnā** çemende olmış emīr / Ayaġın gül ḳuçar nedür zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [serv-i raʻnā,]*

2. **Serv-i raʿnāsı** sāye-perver-idi / ʿizzet-ile ʿAzīze hem-ser-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5304). [serv-i raʿnā, -sı]*

3. **Serv-i raʿnāsı** berg-i bīd oldı / Müntehā ḳadd-iken ḳadīd oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5355). [serv-i raʿnā, -sı]*

serv-i rāst: *Düzgün servi; servi boylu sevgili.*

1.Buyruġ étdi ki **serv-i rāst** hemīn / Éde bustān-sarāyını tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5225). [serv-i rāst,]*

serv-i ravża-i cān: *Gönül bahçesinin servisi; servi boylu sevgili.*

1.Getür ol **serv-i ravża-i cān**ı / Bezmi seyr eylesün ḫırāmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4727). [serv-i ravża-i cān, -ı]*

serv-i ravża-i ḫikmet: *Bilgelik, marifet bahçesinin servisi. (Hz. Yusuf).*

1.Dédi iy **serv-i ravża-i ḫikmet** / Sāyene tālib oldı şeh ġayet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5192). [serv-i ravża-i ḫikmet,]*

serv-i revān: *Salınan servi II nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili.*

1.Gördi çün iḫvetin o **serv-i revān** / Oldı berg-i ḫazān gibi lerzān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1656). [serv-i revān,]*

2.Rāsti geldi çün bu **serv-i revān** / İstevi'l-ma' dilde oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2260). [serv-i revān,]*

3.Cüst ü cūyı bu ḥāle oldı revān / Ki kenāra gele o **serv-i revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3875). [serv-i revān,]*

4.Döndi yüz nāz-ıla o **serv-i revān** / Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [serv-i revān,]*

5.Çıḳdı miḥrabdan o **serv-i revān** / Tā Zelīḫā ḳatına geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [serv-i revān,]*

6.Cevherī şandal üzre **serv-i revān** / Oturup burḳaʿın götürdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231). [serv-i revān,]*

serv-i riyāż-ı ken'ānī: *Kenan bağının, bahçesinin servisi. (Hz. Yusuf)*

1.Dédi maḫbūb-ı rāz-ı pinhānī / Ā'nī **serv-i riyāż-ı Ken'ānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2774). [serv-i riyāż-ı ken'ānī,]*

serv-i sehī: *Uzun boylu servi ağacı II servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili*

1.ʿAyn-i aġyārdan derūnı tehī / Yoḳ içinde meger dü **serv-i sehī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [serv-i sehī,]*

2.Eyle ṭoldı hevā o **serv-i sehī** / Ki ḳamu varlıġından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [serv-i sehī,]*

3.Ḥüsni māt étdi māh-ı çār-dehi / Ḳaddine bende oldı **serv-i sehī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [serv-i sehī,]*

serv-i ser-efrāz: *Benzerlerinden üstün olan servi II sevgili.*

1.Daḥi bitürmedi bu gülşen-i nāz / Ḳāmetüñ gibi **serv-i ser-efrāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3948). [serv-i ser-efrāz,]*

serv-i ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan servi II sevgili.*

1.Ḳāmeti **serv-i ser-firāz** olmuş / Meyvesi şīve bergi nāz olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [serv-i ser-firāz,]*

serv-i ser-keş: *Dik başlı servi II servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili*

1.Açdı ol ḫūr ḫulle mefreşini / Sebz-pūş étdi **serv-i ser-keşini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4745). [serv-i ser-keş, -i, -n, -i]*

serv-i sīmīn: *Gümüş renkli servi II gümüş tenli, uzun boylu sevgili.*

1.**Serv-i sīmīnine** o meh-sīmā / Géydi zerrīn ḳabā ne resme ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [serv-i sīmīn, -i, -n, -e]*

serv-i türkistān: *Türkistan servisi, sadece Türkistanda yetişen bir ağaç türü, akçam. II servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili*

1.Cümle pistānı ġonc ü ġonça-dehān / Sib pistān ü **serv-i Türkistān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2965). [serv-i türkistān,]*

serv-i zibā: *Süslü servi II servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili*

1.Yügrüşüp niçe **serv-i zibā**lar / Döşediler zemīne dībālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5252). [serv-i zibā, -lar]*

serzeniş ét: *(Bir şeyi) başa kakma, sitem etme.*

1.Atañuz size **serzenişler éde** / Ḳanda seyr étse Yūsuf-ıla géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [serzeniş ét, -e]*

serzeniş ḳıl: *Serzeniş etmek, sitem etmek.*

1.Dönüp ebnāsına ḫiṭāb étdi / **Serzenişler ḳılup** ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1421). [serzeniş ḳıl, -up]*

setr: *Örtme, kapama; gizleme.*

1.**Setr-**için perde aṣdı ḳapusuna / Ḫiẕmete ṭurdı kendü ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [setr-için, -için]*

2.Perde-i rāzı açsa sırrı-ı ḳader / Ne ḳadar ḳādir ola **setre** beşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 632). [setre, -e]*

setr ét: *Örtmek, gizlemek; saklamak.*

1.Çünki Ḥaḳḳ **setr éde** kerāmātı / Añlamaz ḫalḳ ḫarḳ-ı ʿādātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1810). [setr ét, -e]*

2.Güneşi **setr édem** dedi gil-ile / Baġlayam ṣandı tūseni ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [setr ét, -em]*

3.**Setr éder** ḫüsni ġonçasın gülden / Gül yaşınmadı déyu bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [setr ét, -er]*

setr eyle: *Örtmek, gizlemek; saklamak.*

1.Dédi Yūsuf o demde yā Settār / Beni **setr eyle** görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [setr eyle,]*

settār: *"Kullarının hatā, kusur, ayıp ve günahlarını örten, bağışlayan" anlamında Allah'ın güzel isimlerindir.*

1.Dédi Yūsuf o demde yā **Settār** / Beni setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [settār,]*

sev: *Bir kimseye karşı aşk, sevgi, muhabbet beslemek.*

1.Yā İlāhī **seversen** ecdādum / Bu siyeh-rūdan al benüm dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [seversen, -(e)r, -se, -n]*

2.Kārbāndan belāyı çün ṣavdı / Anı cān-ıla cümlesi **sevdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1904). [sevdi, -di]*

3.Çün senüñ mihrüñ aña ġālibdür / Biz daḫi **sevmek** anı vācibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [sevmek, -mek]*

4. **Sevmemekden** ḫasūd mahsūdın / Tañ mı meẕmūm ṣansa maḥmudın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 989). [sevmemekden, -me, -mek, -den]*
5. Sevse dil dilberüñ şemāyilini / **Sever** anuñ ḳamu vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [sever, -er]*
6. **Sevse** dil dilberüñ şemāyilini / Sever anuñ ḳamu vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [sevse, -+se]*
7. Cismüñi ol ki yég **sever** cāndan / Cānuña āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [sever, -er]*
8. Ġaybet étdi zenān-ı Mıṣr anı / Ki **sever** bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [sever, -er]*
9. Ki görüp nūr-ı şemʿi **sevdi** gözüm / Bī- ḳarār oldı şevḳı-y-ıla özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [sevdi, -di]*
10. Ẕemm édersiz bu bī-dil ü cānı / Ki **sever** bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [sever, -er]*
11. Sevmez anı göñül ki yār degül / Sevmemek **sevmek** iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703).*
12. Eyle **sevdi** anı dil ü cānı / Rāḥat olmazdı görmese anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5601). [sevdi, -di]*
13. Gerçi kim **sevmiş-idi** anı temām / İlla bulmuş degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [sevmiş-idi, -miş, -idi]*
14. Ḳalb-i kāfir ne ṭurfa cāmiddür / **Sevmez** ol ḫüsni belki cāḥiddür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267). [sevmez, -mez]*
15. ʿAmmesi anı eyle **sev**di temām / Ansuz étmez-idi bir nefes aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [sevdi, -di]*
16. Nice cān mazhār-ı cemāl-i cemīl / Anuñ-ıçun **sev**erdi İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 548). [severdi, -er, -di]*
17. Gördiler anı yég **sev**er Yaʿḳūb / Étdiler ḳasd-ı fitne vü āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 552). [sever, -er]*
18. Çün ḳodı bizi anı **sevdi** hemīn / Oldı anuñ-işi dālāl-i mübīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 585). *[sevdi, -di]*

19. Dīn ü dānişden olsa ger āgāh / Bendesin **sevmez-idi** ol güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4693). [sevmez-idi, -mez, -idi]*
20. Çīni pūlād gibi ḫāṭırı saḳt / Anı **sevmekde** yoḳ sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [sevmekde, -mek, -de]*

sevāb: *Allah tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.*

1.Pīre pīrāhenümi vāṣıl édüñ / Cānuñuza **sevāb** ḫāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6075). [sevāb,]*

sevād-ı mektūb: *Mektubun siyahlığı II mektubun siyah yazıları.*

Baḳduġınca **sevād-ı mektūba** / Ṭoldı sevdāya düşdi āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2909). [sevād-ı mektūb, -a]*

sevdā: *Aşırı istek, sevgi; aşk.*

1.Pederi dédi olma rüsvāyi / ʿaḳluñı dér ṭaġıt bu **sevdāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [sevdāyı, -y, -ı]*
2.Cānına dāġ édüp temennāñı / Ḥāṣıl étmiş göñülde **sevdāñı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2825). [sevdāñı, -ñı]*
3.Cümle server serinde **sevdāsı** / Cümle bezmüñ ṣafāsı ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2812). [sevdāsı, -sı]*
4.Gécenüñ çünki geçdi **sevdāsı** / Ṭoldı ṣubḥuñ cihāna ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [sevdāsı, -sı]*
5.Beni dīvāne étdi **sevdāsı** / Ṭurmaz artar başumda ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [sevdāsı, -sı]*
6.Ḳaysı Mecnūn éden bu **sevdādur** / Ara yérde bahāne Leylādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2320). [sevdādur, -dur]*

sevdā: *Kara, siyah (Gözdeki siyah kısım)*

1.Sen bedr-i temāmı kimse görmez / Gözlerde egerçi var bu **sevdā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [sevdā,]*

sevdāya tol: *Sevdayla, aşkla dolmak II âşık olmak.*

1.Baḳduġınca sevād-ı mektūba / **Ṭoldı sevdāya** düşdi āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2909). [sevdāya tol, -dı]*

sevda-yı çeşm: *Gözün sevdası II sevgilinin güzel gözlerinin sevdası.*

1.Dilde ebr ü ḫayāli peyveste / Cānı **sevda-yı çeşm** ile ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2475). [sevda-yı çeşm,]*

sevdāyī ol: *Aşka düşmek; sevdadan dolayı kendinden geçmek.*

1.Baʿżı ʿışḳından **oldı sevdāyī** / Ser ü pāyı bürehne rüsvāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4777). [sevdāyī ol, -dı]*

sevdügi: *Sevilen kişi, maşuk; sevgili*

1.Bundan özge cihānda olmaya dem / Göre nāgāh **sevdügi**n ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 420). [sevdügin, -n]*
2.Ḳıl anı daḫi **sevdüginden** dūr / Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1080). [sevdüginden, -n, -den]*
3.Sevdügine o kim ʿazāb vérür / Ṣābire ecri bī-ḥisāb vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [sevdügine, -n, -e]*

sevgend: *Yemin, ant.*

1.Bī-güvāh olsa ḳavl-i daʿvā-dār / Aña **sevgend** olur güvāh iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [sevgend,]*

sevgülü: *Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen; sevgili*

1.Dédi yā Rabbī sen oñar kārı / Benden ayırma **sevgülü** yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [sevgülü,]*

sevḳ ét: *Yöneltmek, yönlendirmek.*

1.Tā ki şevḳüñde **sevḳ éd**em dem-i żevḳ / Bend-i fermānum ola boynuna ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [sevḳ ét, -em]*
2.Çünki **sevḳ éd**e bir işi taḳdīr / Anı ʿavḳ èdebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [sevḳ éde, -e]*

3.Sözi **sevḳ ét**diler münāsebete / ʿārz-ı şevk ètdiler muṣaḥabete *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 680). [sevḳ ét, -di, -ler]*

sevme: *Sevememek, muhabbet duymamak, gönül vermemek.*

1.Sevmez anı göñül ki yār degül / **Sevmemek** sevmek iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [sevmemek, -mek]*

2.Sevmez anı göñül ki yār degül / Sevmemek sevmek iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [sevmez, -z]*

3.**Sevmez**-iseñ cemal-i rūyın anuñ / Göñlüñ almazsa reng ü būyın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4844). [sevmez-iseñ, -z, -ise, -n]*

seyl: *Sel; kan seli.*

1.Yana tennūr-i sīne nān-ıçun / Ḫūnlar **seyli** aḳa ḫᵛān-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [seyli, -i]*

seyl ol: *Sel (gibi) olmak; coşmak.*

1.Bir ṭarafdan gürūh-i İsrā'īl / **Seyl olup** nūr-ı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6114). [seyl ol, -up]*

seyl olup çaġla: *Sel gibi akmak, coşmak.*

1.**Seyl olup** gözi yaşı **çaġlar**-ıdı / Derd-i dilden bu resme aġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2486). [seyl olup çaġla, -r, -ıdı]*

seyle gét: *Sele gitmek, sele kapılmak II boşa gitmek, harcanmak.*

1.Benem ol nā-tüvān ki **seyle géder** / Nāgehān berg-i ʿömri yéle géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [seyle gét, -er]*

seyle vér: *Sele vermek; elinden çıkmak, ziyan olmak*

1.**Seyle vérdi** kimi ḳumāşını / Kimisi yéle vérdi başını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1863). [seyle vér, -di]*

2.Āh-ıla ḫırmenini yéle vérür / Varlıġın göz yaşıy'la **seyle vérür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2622). [seyle vér, -ür]*

seyl-i ḥayret: *Hayret, şaşırma seli.*

1.Varlıġum **seyl-i ḥayret** almışdur / Neye şunsam elüme gelmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3096). [seyl-i ḥayret,]*

seyl-i revān: *Akan sel (Sel gibi akan kan bağlamında.)*

1.Ḳısmet étdükce keffin ol ḥayrān / Cedvelinden aḳardı **seyl-i revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4765). [seyl-i revān,]*

seyl-i ruġan: *Yağ seli. (Semirmiş, yağlı hayvanların çokluğu bağlamında.)*

1.Gétseler vādi içre fevc-be-fevc / **Seyl-i ruġan** ederdi gūya mevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [seyl-i ruġan,]*

seyr: *Bakma, seyretme, temaşa.*

1.Ne sarāyında buldı göñli güşād / Ne çemen **seyri** étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [seyri, -i]*

2.Deri bī-gāne rūyına beste / **Seyri** şevḳinden āşna ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [seyri, -i]*

seyr: *Gezip dolaşma; gezme, eğlenme maksadıyla bir yere gitme.*

1.Yūsufuñ **seyr**ine çü vérdi rıżā / Étdi cem'iyyet-i belāya ṣalā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 744). [seyrine, -i, -n, -e]*

2.Birinüñ **seyr**-içün gözinde seher / Birinün hecr-içün dilinde seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 752). [seyr-içün, -içün].*

3.**Seyrden** çün sarāya döndi ʿAzīz / Yolına cān atup Zelīḫā tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [seyrden, -den]*

seyr ét: *Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.*

1. Bir naẓar **seyr éden** cemālin anuñ / Baġladı sīnede ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [seyr ét, -en]*

2. **Seyr éden** ol hümāyı ṭāḳından / Bir kebūter ṣanurdı sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [seyr ét, -en]*

3. **Seyr éderlerdi** bile duḫterler / Ḳamer-ile nite ki aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2407). [seyr ét, -er, -ler, -di]*

4. Bend urup bāb-ı ḥisse her ādem / **Seyr éderdi** ḫayāl-ile ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2412). [seyr ét, -er, -di]*
5. Geh ḳaşın **seyr éder** ḫayāl-iken ol / Ẕevḳ-i bī-misl éder miṣal-iken ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [seyr ét, -er]*
6. Serv-i ḳaddüñ kim eyledi mevzūn / Ki olur anı **seyr éden** meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3542). [seyr ét, -en]*
7. Ay gibi elinde āyine / **Seyr éderken** denerdi ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4352). [seyr ét, -er, -ken]*
8. Ravża-i ışṭıfāya serv-i ḥirām / Ṭābede **seyr éder**-idi bir bayrām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1698). [seyr ét, -er, -idi]*
9. **Seyr éder** servi ṣaḥn-ı ṣaḥrada / Ġuṣṣadan ḳalbi ḳaʿr-ı deryāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2469). [seyr ét, -er]*
10. **Seyr éderken** ayaġı küpe geçer / Ḳuyu ṣanup anı yabana ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [seyr ét, -er, -ken]*
11. **Seyr édüp** ol meh-ile seyyāre / Niçe bī-dil yanınca āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [seyr ét, -üp]*
12. Daʿvet étdi ʿAzīz-i Mışr anı / Tā ki eyvāndan **éde seyr** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [seyr ét, -e]*
13. **Seyr éderken** viṣāl şevḳı-y-ile / Ṭarab ü ʿıyş ü nūş ẕevḳı-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040). [seyr ét, -er, -ken]*
14. Bir gün ol pādşāh-ı ehl-i ḳulūb / ʿālem-i dilde **seyr éderdi** ġuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5972). [seyr ét, -er, -di]*
15. **Seyr ét** ey serv kim revān olduñ / Köhne ʿālemde nev-cüvān oldun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 729). [seyr ét,]*

seyr ét: *Gezip dolaşmak; gezme, eğlenme maksadıyla bir yere gitmek.*

1. Geşt édüp kūh ü deşt-i Kenʿānı / **Seyr éderken** bular beyābānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1346). [seyr ét, -er, -ken]*
2. Bunlaruñla o serv yazıda / **Seyr éderdi** ṣafā vü bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [seyr ét, -er, -di]*
3. **Seyr éderken** riyāż-ı pinhānı / Ẓāhir oldı ġazāl-i Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2425). [seyr ét, -er, -ken]*
4. **Seyr édelden** hezār dīde sipihr / Görmedi görmeye anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [seyr ét, -el, -den]*
5. Atañuz size serzenişler éde / Ḳanda **seyr étse** Yūsuf-ıla géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [seyr ét,]*
6. Yūsuf oġlancuġ olmaġın ol dem / **Seyr éderdi** ṣafā-y-ıla ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [seyr ét, -er, -di]*
7. Ḥāli yoḳ bir dem iḫtiyār-ıla / **Seyr éder** dāyim ıżṭırār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [seyr ét, -er]*

seyr éyle: *Gezip dolaşmak; gezme, eğlenme maksadıyla bir yere gitmek.*

1.**Seyr eylerdük** oynaşı ṭalaşı / Dirilürdük bile ağız yalaşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1397). [seyr eyle, -r, -dük]*
2.Servi **seyr eyleye** ḳulanca / Bile aḳuñ ṣu gibi yanınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 825). [seyr eyle, -y, -e]*
3.Getür ol serv-i ravża-i cānı / Bezmi **seyr eylesün** ḫırāmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4727). [seyr eyle, -sün]*

seyr ét: *Yolculuğa çıkmak, sefere çıkmak.*

1.**Seyr éden** ḳardaşı ziyāretine / İrişür cānı Tañrı raḥmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1404). [seyr ét, -en]*
2.Gerçi **étdi** vatan diyārına **seyr** / ʿĪşdan ummaz-ıdı ammā ḫayr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [seyr ét, -di]*

seyr ét: *Peşinden gitmek, takip etmek.*

1.Servi olsa revān ḳolayınca / **Seyr èd**elüm su gibi pāyınca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 689). [seyr ét, -e, -lüm]*

seyr ét: *Gezmek, dolaşmak. (Rüzgarda savrulmak bağlamında.)*

1.Geh ḳara yére püşt urur geh rūy / **Seyr éder** bī-ḳarār sūy-be sūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [seyr ét, -er]*

2.Çekdi seyyāre-i felek anı / Tā **éde** anuñ-ıla **seyrānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1545). [seyrān ét, -e]*

seyr u şafā: *Gezme ve eğlenme.*

1.Yine seyr u ṣafāya başladılar / İşret-i cān-fezāya başladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2796). [seyr u ṣafā, -y, -a]*

seyrān: *Gezip dolaşma, gezme.*

1.Diledi çünki servi **seyrānı** / Tāze ṭutuñ gelince tā anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [seyrānı, -ı]*

seyrān eyle: *Gezmek, dolaşmak; temaşa etmek.*

1.Dédiler çünki **eyledük seyrān** / Tā ki ṣād ola ol gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [seyrān eyle, -dük]*
2.Sāyebān oldı ebr-i nūrānī / **Eyledi** anuñ-ıla **seyrānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1907). [seyrān eyle, -di]*
3.Dédiler çün biz **eyledük seyrān** / Ḳaldı ol cāmemüz ḳatında hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1205). [seyrān eyle, -dük]*
4.Düşdi şevḳine buldı çün anı / **Eyledi** anuñ-ıla **seyrānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3116). [seyrān eyle, -di]*
5.Dédi Aʿrābīm yérüm Kenʿān / Ṭaraf-ı Mısra **eyledüm seyrān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3792). [seyrān eyle, -dü, -m]*

seyrāna çık: *Gezip dolaşmaya gitmek; seyre, temaşaya çıkmak.*

1.Çıḳmadın seyre āfṭāb-ı cihān / **Çıḳdı seyrāna** ol meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6205). [seyrāna çık, -dı]*

seyrāna gét: *Gezip dolaşmaya gitmek; seyre, temaşaya çıkmak.*

1.Yūsuf ol gün ki **gétdi seyrāna** / Döndi Yaʿḳūb mest ü ḫayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [seyrāna gét, -di]*

seyrān-ı ʿālem-i ġaybet ét: *Gayb alemini seyretmek; henüz gerçekleşmemiş olan hadisatı görmek.*

1.Çeşmine geldi ḫᵛāb-i bī-ġaflet / **Étdi seyrān-ı ʿālem-i ġaybet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6167). [seyrān-ı ʿālem-i ġaybet ét, -di]*

seyre çık: *Bir yere doğru hareket etmek (Güneşin doğması bağlamında.)*

1.**Çıḳmadın seyre** āfṭāb-ı cihān / Çıḳdı seyrāna ol meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6205). [seyre çık, -ma, -dın]*

seyre tur: *Seyretmek, bakmak; temaşa etmek.*

1.Bulup anı beşāret eyleyeler / **Tur**mayup **seyre** sürʿat eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 665). [seyre tur, -e-ma, -y, -up]*

seyr-i kūh ü deşt ét: *Dağları ve ovaları seyretmek, gezip dolaşmak.*

1.Mertaʿı iḫvetümle geşt edeyin / Oynayup **seyr-i kūh ü deşt èd**eyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 739). [seyr-i kūh ü deşt ét,]*

seyr-i vuḥūş ét: *Yabani hayvanları seyretmek (Yabani hayvanların bulunduğu yerlerde gezintiye çıkmak.)*

1.Ṣayd édelüm geh āhū geh ḫargūş / Vahşeti gède **ède seyr-i vuḥūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 690). [seyr-i vuḥūş ét, -e]*

seyyāra: *Yürüyerek, yayan.*

1.Yine **seyyāra** irtiḥāl étdi / Nīl-i Mıṣruñ kenārına yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2061). [seyyāra,]*

seyyāre: *Hareket eden, sabit olmayan yıldız.*

1.Seyr édüp ol meh-ile **seyyāre** / Niçe bī-dil yanınca āvāŕe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [seyyāre,]*

seyyāre: *Yürüyen, sabit olmayan II kervan.*

1.Göçdi **seyyāre** baġlayup maḥmil / Oldı şehr-i ʿArīş o gün menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [seyyāre,]*

seyyāre-i felek: *Felek gezegeni, felek burcu II gökyüzünün gezegenleri.*

1.Çekdi **seyyāre-i felek** anı / Tā éde anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1545). [seyyāre-i felek,]*
2.Ortaya aldılar Zelīḫāyı / Ṣan ki **seyyāre-i felek** ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3133). [seyyāre-i felek,]*

seyyare-i şeh-i hūbān: *Güzeller şahının yıldızı.*

1.Göçdi **seyyare-i şeh-i ḫūbān** / Cānib-i şehr-i Mıṣra oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2120). [seyyare-i şeh-i ḫūbān,]*

seyyi'āt: *Fenalıklar, kötülükler, günahlar.*

1.Ḥasenāt éde **seyyi'ātın** anuñ / Nūr-ıla ṭoldura cihatın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [seyyi'ātın, -ın]*

seyyid: *Efendi; ileri gelen, baş.*

1.**Seyyid**-iken kimini çāker éder / Bī-ser-iken kimini server éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1542). [seyyid-iken, -iken]*

2.**Seyyid**-iken ġulām ola adı / Gey yüce yérden ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [seyyid-iken, -iken]*

3.**Seyyid** ü ḫādim ü ṣaġīr ü kebīr / Ḫʷāce vü bende vü ġanī vü faḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2137). [seyyid,]*

4.Ḥürr-iken bir yetīm uġurladılar / **Seyyid**-iken atası ḫōrladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [seyyid-iken, -iken]*

5.Sırr-ıla ṣatdılar ol oġlanı / **Seyyid**-iken ḳul étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [seyyid-iken, -iken]*

6.Ḳuşca cānum esīr-i dām oldı / **Seyyid** iken adum ġulām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3730). [seyyid, -iken]*

7.**Seyyide** seyyid olımaz bende / Beni luṭf eyle étme şermende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4045). [seyyide, -e]*

seyyid ol: *Efendi, sahip, Mālik olmak; efendilik yapmak.*

1.Seyyide **seyyid olımaz** bende / Beni luṭf eyle étme şermende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4045). [seyyid ol, -ımaz]*

seyyid-i bārgāh-ı aʿlā: *Yüceler meclisinin reisi. (Hz. Ömer)*

1.Ol ki saçı kemend-i Ṭāhādur **/ Seyyid-i bārgāh-ı aʿlā**dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 280). [seyyid-i bārgāh-ı aʿlā, -dur]*

seyyid-i bārgāh-ı ḥilm ü ḥayā: *Edep ve güzel huy makamının efendisi. (Hz. Osman)*

1.**Seyyid-i bārgāh-ı ḥilm ü ḥayā** / Ser ü sālār-ı ehl-i cūd u seḫā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 293). [seyyid-i bārgāh-ı ḥilm ü ḥayā,]*

seyyid-i bārgāh-ı ṣıdk u ṣafā: *Doğruluk ve saflık makamının sahibi, reisi. (Hz. Ebubekir)*

1.Seyyid-i bārgāh-ı ṣıdḳ u ṣafā / Ḫalef-i ḥażret-i Resūl-i Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 451). [seyyid-i bārgāh-ı ṣıdḳ u ṣafā,]*

seyyid-i her dü ʿālem ol: *Her iki alemin(dünya-ahiret) efendisi olmak (Hz. Muhammed'in dünyada ve ahirette tüm mahlukatın seyyidi, efendisi olması bağlamında.)*

1.Her ki ol demde pür-dem olmışdur **/ Seyyid-i her dü ʿālem olmuşdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 47). [seyyid-i her dü ʿālem ol, -muş, -dur]*

seyyid-i mesned-i uhuvvet: *Kardeşlik makamının reisi, efendisi. (Hz. Ali).*

1.**Seyyid-i mesned-i uḫuvvet**dür / Vāżi'-i süfre-i fütüvvetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 308). [seyyid-i mesned-i uḫuvvet, -dür]*

seyyidü'l-ḥaremeyn: *Mekke ve Medine'nin efendisi (Hz. Muhammed)*

1.Pīşvā-yı ṭavāyif-i saḳaleyn / Ṣāḥibü'ş-şer'i **Seyyidü'l-Ḥaremeyn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 48). [seyyidü'l-ḥaremeyn,]*

seyyi'e: *Kötülük.*

1. **Seyyi'e** görseñüz bir ādemden / Ketm édüñ anı cümle ʿālemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6160). [seyyi'e,]*

sez: *Sezmek, anlamak.*

1.Siz ya cāsūs u ya-ḫōd uġrısız / **Sezemen** ben sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [sezemen, -e , -men]*

sezā: *Münasip, uygun, yaraşır; layık.*

1.Biñ biñ iḥsānlar eylese aña şāh / Yüz o deñlülere **sezādur** o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [sezādur, -dur]*

2.Ki mürüvvetsüzüñ **sezāsı** nedür / Ḫāneñe ḫāyinüñ cezāsı nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4586). [sezāsı, -sı]*

3.Bu cezāya **sezā** degül Yūsuf / Müstaḥiḳḳ-ı bükā degül Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [sezā,]*

sezā-yı hudā: *Allaha layık II Allaha yakışır.*

1.Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümteniʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4). *[sezā-yı ḫudā,]*

sı: *Kırmak.*

1.Her biri büt **şımış** kesüp zünnār / Sübḥa olmış elinde rişte-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [şımış, -mış]*

2.Erisün ṭuz gibi anuñ cānı / Ki yéyüp ṭuzı **sır** nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [sır, -r]*

sīb: *Elma II sevgilinin elmayı andıran çenesi.*

1.Cānına eyleyüp bu āsībi / Dédi ʿāşıḳlaruñ budur **sībi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6272). [sībi, -i]*

2.Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ şekerden **sīb** / Ḥüsni ʿıydına vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [sīb,]*

3.Sükkeri **sīb**-iken zenaḫdānı / Çāh-ı āsīb oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2351). [sīb-iken, -iken]*

4.Vérmesün ḫāra gül gibi etegüm / Olmasun ḫar naşībi **sīb** eñegüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3098). [sīb,]*

5.Niçe dil cān vérürdi ol **sībe** / Düşer-idi o çāh-ı āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2352). [sībe, -e]*

6.Bu anuñ bir yaña öper lebini / Bunuñ oynar o **sīb** ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [sīb,]*

7.Yañılup el uzatsam ol **sībe** / Uġraram bī-sebeb ṣad āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [sībe, -e]*

8.Terʿineb tāze **sīb** ṭatlu enār / Her biri leẕẕet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [sīb,]*

sib pistān: *Göğüslerin elma gibi olması (kızların yaşının küçük olması bağlamında.)*

1.Cümle pistānı ġonc ü ġonça-dehān / **Sib pistān** ü serv-i Türkistān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2965). [sib pistān,]*

sibāʿ: *Yırtıcı hayvanlar.*

1.Her ki ol gürg-i nefsi étdi muṭāʾ / Ṭañ mı aña muṭīʾolursa **sibāʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [sibāʿ,]*

2.Gördiler çün **sibāʿ** leşkerini / Ḳaçdılar dāra baġlayup derini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1452). [sibāʿ,]*

sibāʿ-i maġara-i Kenʿān: *Kenan mağarasının (yöresinin) yırtıcı hayvanları.*

1.Kʾiy **sibāʿ-i maġara-i Kenʿān** / Gürg ü bebr ü peleng ü şir-i jiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1444). [sibāʿ-i maġara-i Kenʿān,]*

sīb-i sulṭānī: *Sultana ait elma, sultan elması.*

1.Bīde aşlansa **sīb-i sulṭānī** / Bitürür bīd ʿĀḳıbet anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3408). [sīb-i sulṭānī,]*

sıçra: *Ayaklarını hızla yere vurarak ileriye veya yukarıya doğru atılmak; hızla harekete geçmek.*

1.**Şıçrayup** sengden o ḫōş ḥarekāt / Girdi delv içre çün zülāl-i ḥayāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [şıçrayup, -y, -up]*

2.Ṭutdı Yūsuf o demde **şıçradı** cüst / Yār destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [şıçradı, -dı]*

sıçra: *Kaçmak, kaçıp uzaklaşmak.*

1.Böyle dédi vü ṭurdı ol ḫōş-kār / **Şıçradı** ḫʷab-gehden ol bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [şıçradı, -dı]*

2.Cennet āhūsı gibi **şıçradı** tīz / Her ḳapudan açıldı rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [şıçradı, -dı]*

3.Uyucağında gördi atasını / **Şıçradı** ḳodı anda yatasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4550). [şıçradı, -dı]*

sıddīk: *Özü sözü doğru olan, asla yalan söylemeyen, sözünün eri.(Hz. Ebubekir)*

1.İlla yoḳdur bu kiẕbe hīç ṣūret / Ola **ṣıddīḳa** kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [ṣıddīḳa, -a]*

2.Anda **Ṣıddīḳ** tā namāz ḳıla / Bī-niyāzı añup niyāz ḳıla *(Yusufᵘ Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [ṣıddīḳ,]*

ṣıddīk: *Özü sözü doğru olan, asla yalan söylemeyen, sözünün eri (Hz. Yusuf).*

1.Eflaḥı ejdeḥa rehā étdi / Çünki **Ṣıddīḳ** aña duʿā' étdi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1881). *[ṣıddīḳ,]*

2.Yūsufa dédi Mālik iy **ṣıddīḳ** / Eser étdi saña ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [ṣıddīḳ,]*

3.El götürdi duʿā'-y-içün **ṣıddīḳ** / Eyleyüp nāḳa hüccetin taṣdīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3781). [ṣıddīḳ,]*

4.Ṣāmdan ṣubḥ-gāha dek **ṣıddīḳ** / Eyledi vaʿż u söyledi taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [ṣıddīḳ,]*

5.Tā ki **ṣıddīḳi** daʿvet eyledi ṣāh / Cüʿı ḥālin ḥikāyet eyledi ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [ṣıddīḳi, -i]*

6.Bilmeyen bu maḥālde taḥḳīḳi / Atdan énmedi dédi **ṣıddīki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [ṣıddīki, -i]*

7.Ḥikmeti dürcin açdı çün **ṣıddīḳ** / Ṭoldı her gūşe gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [ṣıddīḳ,]*

8.Naẕar édüp bu ḳıṣṣaya Ḳıṭfīr / Dédi **ṣıddīḳa** iy veli-yi kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [ṣıddīḳa, -a]*

9.Dédi **ṣıddīka** ḥażret-i Cibrīl / Atdan éndi senüñçün İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6122). [ṣıddīka, -a]*

10.Bu rivāyetde gey ḫaṭā étdi / Ol ki **ṣıddīḳa** iftirā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6133). [ṣıddīḳa, -a]*

11.Ṣıdḳ-ılaydı çü ʿışḳınuñ varı / Oldı **ṣıddīḳ** sırrına sārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [ṣıddīḳ,]*

ṣıdḳ: *Doğruluk, dürüstlük; sadakat.*

1.Kemeri mekr ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş sinesine **ṣıdḳ** u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [ṣıdḳ,]*

2.Tār-ı töhmetden irdi saña felāḥ / **Ṣıdḳuñı** rūşen eyledi çü ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [ṣıdḳuñı, -uñ, -ı]*

3.Var-ıdı **ṣıdḳı** çün Zelīḫānuñ / Géçdi her vaḳti ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [ṣıdḳı, -ı]*

4. **Ṣıdḳuñuz** çün bula ḳatumda sübūt / Size lāyıḳ vérem zaḫīre vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [ṣıdḳuñuz, -uñuz]*

5.**Ṣıdḳumuza** eger inanmaz-ısañ / Bunda da bizi ṭoġrı ṣanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [ṣıdḳumuza, -umuz, -a]*

ṣıdk: *Sadakat, samimiyet, içten bağlılık.*

1. **Ṣıdḳ-ılaydı** çü ʿışḳınuñ varı / Oldı ṣıddīḳ sırrına sārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [ṣıdḳ-ılaydı, -ıla, -y, -dı]*

2.**Ṣıdḳ**-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ oldı bedīd / Ṭaḳdı anuñ diline ḫayṭ-ı sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [ṣıdḳ-ıla, -ıla]*

ṣıdk: *Doğruluk, gerçeklik.*

1.Niçe kiẕbi kerāmet añlarlar / İy niçe **ṣıdḳı** töhmet añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811). [ṣıdḳı, -ı]*

2.Kiẕbden **ṣıdḳı** farḳ éden sensin / Ṣādıḳı nura ġarḳ éden sensin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4642). [ṣıdḳı, -ı]*

3.Kemeri **ṣıdḳ** u tācı ḫulletdür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 272). [ṣıdḳ,]*

4.Bir ṭanuḳ vér benüm bu daʿvama sen / K'ola **ṣıdḳum** güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [ṣıdḳum, -um]*

ṣıdk-ı daʿvī: *Doğruluk, dürüstlük davası, iddiası.*

1.Gözin pür-dem kılup her dem girībānını çāk étsün / Çü ʿāṣıḳ ṣubḥ-dem gibi dem ura **ṣıdḳ-ı daʿvīden** *(Yusufᵘ Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [ṣıdḳ-ı daʿvī, -den]*

ṣıdḳ-ı iḫlās: *Samimi, içten doğruluk, dürüstlük.*

1.**Ṣıdḳ-ı iḫlās** olursa ʿāṣıḳa yār / Nāmı maʿşūḳ olısar āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi*

*149, Beyit 5582). [ṣıdḳ-ı iḫlās,]***ṣıdk-ı ṣıddīk:** *Hz. Yusuf'un sadakati, doğruluğu.*

2.Daḫi ol ṭıfl üç aylıġ-iken İlāh / **Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa** étdi anı güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [ṣıdḳ-ı ṣıddīḳ, -a]*

sidre: *"Arabistan kirazı" demek olup tefsirlerde bu ağacın "Arşın sağ yanındaki İlahi bir ağaç" olduğu bildirilir. Hadislere göre ise altıncı kat göktedir. Gökyüzüne yükselenlerin ancak buraya kadar çıkabileceği bildirilir. Sidre'nin ötesi Allah'ın Zat ālemidir. Sidre, beşer bilgisi ve amellerinin son hudududur. Sidre, kelimesi daha çok "münteha" kelimesi ile birlikte kullanılır. "Sidretü'l-münteha (Son uçtaki kiraz ağacı)" anlamındadır. Ulaşılabilecek en yüksek yer olduğu için sevgilinin uzun boyunu anlatmak için kullanılır.*

1.Ḳadd ü ḳāmetde ḳamusı aʿlā / Kimisi **sidre** vü kimi Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [sidre,]*

2.Beni ol **sidre** mübtelā étdi / Kārumı cümle müntehā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 3632). [sidre,]*

3.Bir dıraḫt étdiler miyānında / **Sidreden** müntehā zemānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4292). [sidreden, -den]*

4.İy **Sidre** boyuña sāye Ṭūbā / Ḫāk-i ḳademüñ behişt-i aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [sidre,]*

5.Dédi bir serv-i nāz ü dībā-pūş / Olsam iy **sidre** saña hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4139). [sidre,]*

6.ʿArşa daḫi irerse ser-i serv **sidre-veş** / Olmaya müntehā vü dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [sidre-veş,]*

sifāl: *Çanak, çömlek, testi vb. toprak kap.*

1.Süñi āḫir çuvala ṣıġmadı / Mevc-i deryā **sifāla** ṣıġmadı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [sifāla, -a]*

sıfāt: *Sıfat, vasıf, nitelik.*

1.Añlamadı anı ki cümle **ṣıfāt** / Her kişide olur tevābiʿ-i ẕāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [ṣıfāt,]*

2.Buncılayın melik **ṣıfatlu** melek / Bendeñ oldı saña daḫi ne gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3914). [ṣıfatlu, -lu]*

sıfāt: *Sıfat, vasıf, nitelik (Allah'ın insanlarca tanınabilmesi için zatına nispet edilen zati ve subuti sıfatları bağlamında.).*

1.Yā ilāhi kemāl-i zātuñ içün / Bunca esmā-y-ile sıfātuñ içün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 127*). [sıfātuñ, -uñ]*

2.Zatı leyse kemislihi şey / Ṣıfāṭı külli fīhi ḳulle meḳāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 55). [ṣıfāṭı, -ı]*

3.Ceberūtun kamu sıfatıy'çun / Melekūtun mücerredatıy'çun (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 135*). [sıfatıy'çun, -ı, -y, -çun]*

ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl: *Yüzdeki benin noktasının sıfırı (Yüzdeki nokta gibi beni arapça rakamlardan sıfırı temsil eden noktaya benzetmek bağlamında.)*

1.Elf-i bīni vü **ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl** / Cemʿ olup bir-iken on oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl,]*

sıġ: *Sığmak, yerleşmek II Bir kabın ya da bir yerin içine bütünüyle girmek.*

1.Çetrüñ dü cihāna **ṣıġmaziken** / Ebr oldıġı ṭurfa sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [ṣıġmaziken, -maz, -iken]*

2.Süñi āḫir çuvala **ṣıġmadı** / Mevc-i deryā sifāla ṣıġmadı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [ṣıġmadı, --ma, --dı]*

3.Süñi āḫir çuvala ṣıġmadı / Mevc-i deryā sifāla **ṣıġmadı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [ṣıġmadı, --ma, --dı]*

4.Deheni ṣıġmadı anuñ süḫana / Bir süḫan **ṣıġmaz**-iken ol dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [ṣıġmaz, -maz]*

sıġa: *(Kolları) sıvamak, elbisenin kollarını yukarı çekmek.*

1.Nāz-ıla bir çenār boylu ṣanem / **Sıġayup** sā'idin dédi ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4144). [sıġayup, -y, -up]*

sıġın: *Maral, dişi geyik.*

1.Ḳoç alınlu **sıġın** geyik gözlü / Ḫūb ādem gibi güzel yüzlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [sıġın,]*

sıġın: *Tehlikeden korunmak için emin ve güvenilir bir yere sığınmak. (Allah'a sığınmak bağlamında)*

1.Pādşāhā yüzüm urup ḳapuña / ʿasesüñden ṣıġınmışam ṭapuña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 111*). [ṣıġınmışam, -mış, -am]*

sıġın: *(Birine) sığınmak. (Yardım isteme, imdat dileme bağlamında.).*

1.**Ṣıġın**up her kime ki ḳaçar-ıdı / Yüzine yüz der-i ġam açar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 860). [ṣıġınup, -up]*

sıġır: *Büyükbaş hayvan; inek.*

1.Gördi yédi aruḳ **sıġır** daḥi şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [sıġır,]*

ṣıḥḥat: *Sağlık, afiyet; esenlik, sağlamlık.*

1.Aġlamaḳdan gözinde ḳalmaya nūr / Ġuṣṣadan ire **ṣıḥḥatine** fütūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1010). [ṣıḥḥatine, -i, -, -e]*

2.Üç gün üç géce ḳaldılar ḥayrān / Kārbān oldı **sıḥḥat**-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [sıḥḥat-ile, -ile]*

3.Ne kemer vaṣla-i seʿādet-idi / Her ne ḫaste ḳuşansa **ṣıḥḥat**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [ṣıḥḥat-idi, --idi]*

4.Cānınuñ **sıḥḥati** cemāli-y-idi / Göñlinüñ rāḥatı viṣāli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2600). [siḥḥati, -i]*

5.Baña ansuz ne cān gerek ne cihān /Tende **ṣıḥḥat** olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [ṣıḥḥat,]*

6.Diler-idüm seni göreydüm ben / Yūsufuñ **ṣıḥḥatin** ṣoraydum ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [ṣıḥḥatin, -i, -n]*

sihr: *Büyü, efsun, sihir.*

1.Bed naẓar irmemege ol aya / **Sihr** ü efsūn oḳurdı her dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 3343). [sihr,]*

2. **Siḥr**-ile mār gibi Mārūtı / Çāha ṣalaydı belki Hārūtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2539). [siḥr-ile, -ile]*

3.Dédi baʿżı ki bu hümāya meger / Ṣayd-içün **siḥrile** uruldı seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [siḥrile, -ile]*

4.Oldı fınduḳ bu **siḥr-ile** 'unnāb / Oldı billūr laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [siḥr-ile, -ile]*

5.Düzüben **siḥr**-ile füsūn destān / Söyler-idüñ babamıza yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 875). [siḥr-ile, --ile]*

sihr: *Büyü, efsun II karşı durulamaz güçlü etki, çekicilik.*

1.Nergesin nāz-ıla mükeḥḥāl édüp / Sünbülin **siḥr**-ile müselsel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2391). [siḥr-ile, -ile]*

2.Nergesüñ fitne-y-ile cān avlar / Sünbülüñ **siḥr-ile** cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [siḥr-ile, -ile]*

3.Sünbüli müşke būy-bend étdi / **Siḥr-ile** dillere kemend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4327). [siḥr-ile, -ile]*

siḥr ét: *Büyü yapmak, büyülemek, sihirlemek.*

1.Dāyelerde var-ıdı bir dāye / **Siḥr éderdi** füsūn-ıla aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [siḥr ét, -er, -di]*

sihr-i ḥiżāb: *Sihir boyası, kınası.*

1.Étdi **siḥr-i ḥiżāb**-ıla ol cān / Pāre-i sīmi pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4334). [siḥr-i ḥiżāb, -ıla]*

sık: *Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak; sıkıntı vermek.*

1.Ne yılan belki ejdehā-yı ʿaẕīm / **Ṣıḳup** eyler aña ʿaẕāb-ı elīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [ṣıḳup, -up]*

2.Gördiler gerdeninde bir erḳam / Ḥalḳa-veş ḫalḳını **ṣıḳar** muḫkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1872). [ṣıḳar, -ar]*

sikke: *Akçe vb. madenî paralar üzerine vurulan resmî damga II hükümdarlık alameti.*

1.Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu **sikkeye** her zer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[sikkeye, -y, -e]*

sikke-i mübārek: *Kutlu, mukaddes damgası.*

1.Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her zer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[sikke-i mübārek, -tir]*

sikke-i yār: *Sevgilinin izi, işareti, alameti.*

1.Ṣūreti naḳşı oldı **sikke-i yār** / Oldı sīmāsı Yūsufī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [sikke-i yār,]*

şiḳlet ol: *Ağır gelmek; rahatsız etmek.*

1.Çünkü her lütfum aña şiḳlet ola / Ṣoḥbetümde ne deñlü leẕẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [şiḳlet ol, -a]*

sil: *Silmek, temizlemek; arındırmak, gidermek.*

1.Yu yaşuñla bu ḥarfi nāmeñden / **Sil** selāmet yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [sil,]*

2.Çın seḥer ṭurdı pīr-i Kenʿānı / **Sildi** ṣabr-ıla dīdeden ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [sildi, -di]*

3.Dér götürsün sücūddan başını / Aġlasun **silmesün** gözi yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [silmesün, -me, -sün]*

4.Bendi géderdi pā vü destinden / **Sildi** yaşını çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [sildi, -di]*

5. **Sildi** eşkin felek Zelīḫāsı / Mihr gösterdi çün dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [sildi, -di]*

silāḥ: *Silah, savaş aleti.*

1.Vérdi biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḥāżır **silāḥ** u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [silāḥ,]*

2.Her érüñ érligi **silāḥı** dürüst / Beklemekde ḳapuyı çāpük ü cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5667). [silāḥı, -ı]*

silk-i ṭālib: *İsteyen, arzu eden, isteklilerin yolu, tariki.*

1.**Silk-i ṭālibden** olmaġa miskīn / Varı ol iplig-idi vérdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [silk-i ṭālib, -den]*

silsile: *Zincir (saç örgüsü bağlamında)*

1.Yédi iḳlimi ṭutdı ġulġulesi / ʿālemi bende étdi **silsilesi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2372). [silsilesi, -si]*

silsile: *Zincir II âşıklar, divaneler dizisi.*

1.Ḫalḳı dīvāne étdi **silsilesi** / Ṭoldı ol şehr içine ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [silsilesi, -si]*

sīm: *Gümüş.*

1.Ol ḳadar düşdi Nīle **sīm-ile** zer / Pūlını aḳça étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [sīm-ile, -ile]*

2.Ṣu gibi ḫarc olunsa **sīm-ile** zer / Yüz ṣuyı ḫāṣıl olsa ṭañ mı eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [sīm-ile, -ile]*

3.Diler-iseñ söyine oduñ eger / Ḫarc olunsun ṣu gibi **sīmle** zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [sīmle, -le]*

4.Sengden oldı delv sengīn-ter / **Sīm** girdi meger ya sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [sīm,]*

5.Zār-ıdı **sīm** ü zer ḳapusında / Ḫādim-idi güher ṭapusında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2369). [sīm,]*

6.Dilberüñ tercemānına teslīm / Ser ü cān édeler nedür zer ü **sīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [sīm,]*

7.Dédi ammā ḫazīnemüñ varı / Laʿl ü yāḳūt ü **sīm** ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [sīm,]*

8.Çün bu efsūnı oḳudı dāye / **Sīm** ü zerden ne var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [sīm,]*

9.Fuḳarā bir ṭarafda hem-nigerān / Ki ḳaçan ṭola **sīm** ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [sīm,]*

10.Kimden éşitse Yūsufuñ ḫaberin / Müjde vérürdi aña **sīm** ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [sīm,]*

11.Sāl-i evvelde vérdiler naḳdi / Niçe gün ol ḥişāra **sīm** aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [sīm,]*

12. **Sīm** ṭartar öñinde ehl-i ḥisāb / Naẓar eyler aña yüzinde niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [sīm,]*

sīm: *Gümüş; beyaz renk.*

1.Sāḳ-ı billūrı derd-i ḳayd-ıla hem / Sāḳ-ı serv-iken oldı ṣāḥ-ı baḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [sīm-iken, -iken]*

2.Sīm ḫāmı ġarīḳ-ı zer étdi / ʿanberi pür-dür ü güher étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3511). [sīm,]*

3.Ḫardan oldı pāyı ṣad pāre / Laʿlgūn étdi **sīm-iken** ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 846). [sīm-iken, -iken]*

4.Sünbüli zāġ gūnı būm oldı / Semeni **sīm** ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341). [sīm,]*

sīm: *Gümüş rengi, beyaz; sevgilinin beyaz teni.*

1.Anuñ-ıçun boşaldı gencīne / **Sīm** sīneñle tā ṭola sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [sīm,]*

2.Sen beni şād étmedüñ bir dem / Sīneme ṭoldı **sīm** yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [sīm,]*

3.Bir'ki ḫādimlere buyurdı revān / **Sīmini** zerden étdiler ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [sīmini, -i, -n, -i]*

4.Gül-i ruḫsārı ġark-ı ḫūn étdi / **Sīmi** ḍarbıla laʿl-gūn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4954). [sīmi, -i]*

5.Ḥıfẓ-içün ol cemāl-i gencīni / Ṭaḳdılar **sīme** mār-ı zerrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2720). [sīme, -e]*

sīm ol: *Beyaz olmak; göze ak düşmek, kör olmak. (Çok ağlamaktan gözlerin kör olması bağlamında.)*

1.Ol ḳadar girye eyledi başarı / Tā ki **sīm oldı** çeşminüñ güheri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [sīm ol, -dı]*

sīm sā'id: *Gümüş gibi, beyaz kol.*

1.Ki n'olaydı miyān-ı yāre eger / **Sīm sā'idlerüm** olaydı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3616). [sīm sā'id, -ler, -üm]*

sīm sulṭāni: *Sultan gümüşü II gümüş para, akçe.*

1.Bunlaruñ bārı éki biñ ḫar-vār / **Sīm sulṭāni** Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2987). [sīm sulṭāni,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın; varlık, servet.*

1.**Sīm ü zerden** bu dem tehī-destem / Ġam degül çün ġamuñla ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [sīm ü zer, -den]*

simā: *Yüz, çehre, beniz.*

1.Baña **sīmāda** ol ola mānend / Cemʿ éde niçe ḫulḳı ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 785). [sīmāda, -da]*

2.Beñzemez bu ġulāma **sīmāda** / Beñzer ammā ola melik-zāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1665). [sīmāda, -da]*

3. Ṣūreti naḳşı oldı sikke-i yār / Oldı **sīmāsı** Yūsufī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [sīmāsı, -sı]*

4.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [sīmāda, -da]*

simā: *Yüz, çehre (Güneşin parlak yüzü bağlamında).*

1.Āfitāb-ı semāya bu **simā** / Eseridür vücūdıñun maḥżā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 40). *[simā,]*

simā' et: *Duymak, işitmek.*

1.**Étdiler** çünki bu ḫitābı **simā '**/ Üşdiler üstine gürūh-ı sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [simā' et, -di, -ler]*

sımāh-ı cān: *Can kulağı.*

1.Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan ṣımāḫ-ı cānā nidā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[ṣımāḫ-ı cān, -a]*

sımāh-i gerdūn: *Dünyanın, gökyüzünün kulağı.*

1.Ol seḥer at ṣahili ér üni / Eyledi ker **ṣımāḫ-ı gerdūnı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [ṣımāḫ-i gerdūn, -i]*

simār: *Meyveler*

1.Oldı cümle **simārı** şekker anuñ / Şekkeri bitdi hem mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [simārı, -ı]*

2.Aşl maʿnāya gel ki anda **simăr** / Cemʿ olupdur hezār bār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3582). [simăr,]*

simāt: *Sofra; yemek, ziyafet.*

1.Şöleni çıḳdı ʿĀḳıbet şāhuñ / Baḫş olındı **simātı** dergahuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [simātı, -ı]*

2.Sündüs istebraḳ ét bisāṭın anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz **simāṭın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [simāṭın, -ın]*

sīm-çihre: *Gümüş yüzlü II gümüş gibi beyaz tenli.*

1.Her ne ʿāşıḳ ki ḳıymaya zerine / İremez **sīm-çihre** dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [sīm-çihre,]*

sīmden: *Gümüşten yapılmış; gümüş, beyaz renkli.*

1.Ḫūblar gibi **sīmden** sāḳī / Zer ü pīrūze şāḥ u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [sīmden,]*

sīm-endām: *Gümüş beden II sevgilinin gümüş gibi parlak ve bembeyaz olan bedeni.*

1.Der dürin dökdi çün o **sīm-endām** / Hem ʿAden oldı hem ʿAden ḥammām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3292). [sīm-endām,]*

sīmīn: *Gümüş gibi beyaz ten, beden.*

1.Eyledi zülfi gibi bī-dīni / Āhenīn bende çekdi **sīmīni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1732). [sīmīni, -i]*

2.Géydi **sīmīn** tenine ḥulle-i zer / Bend étdi miyāna Mıṣrī kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [sīmīn,]*

sīmīn: *Gümüş, gümüş renkli II gümüş gibi parlak renkli.*

1.Zenaḫı **sīminüñ** zekātı cihān / Ġabġabı sīminüñ ḥālāveti cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [sīminüñ, -ün]*

2.Zenaḫı sīminüñ zekātı cihān / Ġabġabı **sīminüñ** ḥālāveti cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [sīminüñ, -ün]*

sīmīn-ber: *Gümüş gibi beyaz göğüslü sevgili.*

1.Sengden oldı delv sengīn-ter / Sīm girdi meger ya **sīmīn-ber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [sīmīn-ber,]*

2.Dügmesin bend édüp o **sīmīn-ber** / Dizdi kāfūra dāne-i ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2112). [sīmīn-ber,]*

3.Gün gibi ṭoġdı çün o **sīmīn-ber** / Bildi eksüklügün ḳul oldı ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2355). [sīmīn-ber,]*

sīmīn-ten: *Beyaz tenli, renkli.*

1.Her birisi semīn ü **sīmīn-ten** / Sünbül otlayıcı ġazāl-i Ḫuten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3846). [sīmīn-ten,]*

sīm-reng: *Beyaz renk; göze düşen ak.*

1.Ol semen nergesine fer vérdi / **Sīm-rengin** alup güher verdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6101). [sīm-rengin, -in]*

sīmurġ: *Kaf dağında yaşadığına inanılan efsanevî kuş.*

1.Nāmı var ḫalḳ içinde **sīmürġun** / Ḫaberi yoḳ cihānda ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [sīmürġun, -uñ]*

sın: *Kırılmak.*

1.**Şınsa** peymāne gibi kāse-i ser / Şıma peymānı ṣādıḳ-ısañ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1310). [şınsa, -sa]*

sīn: *Diş.*

1.Ne yaḳasına **sīni** eyledi çāk / Sünbülin yoldı ḳoydı yérine ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [sīni, -i]*

sına: *Denemek, tecrübe etmek.*

1.Niçe def'a **şınayup** ol tīri / Tīz olur bilmiş-idi te'sīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [şınayup, -y, -up]*

sinān: *Arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin sap kısmı.*

1.Ser-i gendümde sabit olsa **sinān** / Etmek oḳına uġramaz insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5268). [sinān,]*

sinc: *Bağlama, cura, tar gibi telli çalgılar II çalgı takımı.*

1.**Sinc** çalardı Zencī çākerler / Kūs dögerdi Rūsī mihterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [sinc,]*

sīne: *Göğüs, bağır II gönül, yürek.*

1. Bildiler **sīnesinde** dāġın anuñ / Lāleden étdiler ṭuvaġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [sīnesinde, -(s)i, -(n)de]*

2. Muşt-i dīv-ile çün dögüldi melek / Dögdi muşt-ıla **sīnesini** felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1845). [sīnesini, -si, -n, -i]*

3. **Sīnemi** mihrüñ étdi ṣad pāre / Döşegüm ḫār yaṣduġum ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [sīnemi, -m, -i]*

4. Oldı çün yandı ḥasret odı temām / **Sīne** ḥammām ü dīde rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [sīne,]*
5. Kārbān üzre yaġdı çün bu ṭolu / Oldı her **sīne** dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [sīne,]*
6. Düşse nūrānī **sīneye** bu niʿāl / Ḳamer üzre düşerdi ṣan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [sīneye, -ye]*
7. **Sīne** pür-tāb dīde pür-ḫūnāb / Dédi Tebna ileyk ya tevvab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1314). [sīne,]*
8. ir naẓar seyr éden cemālin anuñ / Baġladı **sīnede** ḫayālin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1959). [sīnede, -de]*
9. Cismi zer çeşmi ṣāfi gevherdür / **Sīnesi** ṭolu müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [sīnesi, -si]*
10. Dédi iy derde luṭfını em éden / **Sīneler** yarasına merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [sīneler, -ler]*
11. Dil-i bīʿışḳ **sīne** dāġıdur / ʿışḳ-ıla olsa dōst bāġıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2315). [sīne,]*
12. Bir gümiş levḥ-idi o **sīne** hemān / Ol gümiş levḥa naḳş-bend-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2356). [sīne,]*
13. Gerçi olmışdı mihr **sīnede** germ / Daḥi ḳalmışdı illa ẕerre-i şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [sīnede, -de]*
14. Gāh olur seng yāsemen bitürür / Ancaḳ ol **sīne** kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [sīne,]*
15. Ġamzesi **sīne** deldi cāna irdi / Ḫaberi şāh-ı ʿAsḳalāna irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [sīne,]*
16. **Sine** deffāf oldı cān raḳḳās / Dilde dildār-ıla étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [sine,]*
17. Gözde āb-ı revān **sinede** nār / Başda bunca hevā göñülde ġubār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2523). [sinede, -de]*
18. Māh-ı ḥüsnüñ ṭoġalı mihr gibi / Bislerem **sīnede** sipihr gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [sīnede, -de]*
19. Defden egler bu ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde yek dōst **sīnede** yek pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [sīnede, -de]*
20. Sākin étmege **sīne** tābını / Bādenüñ nūş éderdi nābını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3240). [sīne,]*
21. Gün yüzüñ gözlerüme nūr-iken / Ġuṣṣada **sīneme** sürūr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3820). [sīneme, -m, -e]*
22. Bī-dil oldum dilüm yoluñda yéler / **Sīnesi** yarasına çāre diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [sīnesi, -si]*
23. Göz işi ḫūb-rūya baḳmaḳdur / Ḫūblar işi **sīne** yaḳmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4055). [sīne,]*
24. Ṣūrı yoḳ **sīnede** mekr-i ʿışḳuñ / Ḫayr ola şerr-ise eger ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [sīnede, -de]*
25. **Sīneme** ʿışḳuñ odı eyler kār / Çāre bulmaḳ yiter aña saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [sīneme, -m, -e]*
26. Za'ferān rengi çünki oldı ʿiyān / **Sīnesi** köynügine oldı nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4194). [sīnesi, -si]*
27. Oldı nevmīd ḳaldı āvāre / Dīde giryān ü **sīne** ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5435). [sīne,]*
28. Senden oldum cihānda çün dil-teng / Senden ursam yarar bu **sīneme** seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [sīneme, -m, -e]*
29. Étdi tesbīḥi nūrı cānuma kār / **Sīnesinde** ʿaceb ne āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [sīnesinde, -si, -n, -de]*
30. Her ki ʿālemde bī-birāderdür / Dāyimā **sīnesi** pür-āẕerdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5844). [sīnesi, -si]*
31. Kemeri mekr ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş **sinesine** ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [sinesine, -s, -i, -n, -e]*
32. Hem éşitmiş-idüm ululardan / **Sīnesi** ʿilm-ile ṭolulardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [sīnesi, -si]*

33. İricek **sīnesine** zaḫm-ı dürüst / Āh kim söykemedi sīneme püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [sīnesine, -s, -i, -n, -e]*
34. Çekdi ol dürci cānı **sīne**sine / Cevherin toldurup ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [sīnesine, -(s)i, -(n)e]*
35. Çünki Yūsuf uyandı ḫʸābından / **Sīnesi** ṭoldı şevḳi ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [sīnesi, -si]*
36. Aña ol gördügin beyān étdi / **Sinesi** şevḳini ʿiyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [sinesi, -si]*
37. Éşidüp bunı Yūsuf aġladı zār / ʿāşıḳuñ **sīnesini** ṭaġladı nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [sīnesini, -s, -i, -n, -i]*
38. Iżṭırāb-ıla ḳaldı gétdi ḥużūr / Ḳalmadı **sīnesinde** bū-yi sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1092). [sīnesinde, -s, -i, -n, -de]*
39. Şemʿ kim meclisüñde nūr-ıdı / Ḫandesi **sīneñe** sürūr-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 871). [sīneñe, -ñ, -e]*
40. Ne-y-içün gétdi nergesüñ ḫʸābı / Nice oddur bu **sīnenüñ** tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [sīnenüñ, -nüñ]*
41. Dédi aña ki iy nevā-baḫşum / **Sīnemüñ** derdine deva-bāḫşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4223). [sīnemüñ, -m, -üñ]*
42. Lāle gibi ṭutar elinde ayāġ / Başda bunca hevā vü **sīnede** dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [sīnede, -de]*
43. Sen beni şād étmedüñ bir dem / **Sīneme** ṭoldı sīm yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [sīneme, -m, -e]*
44. İricek sīnesine zaḫm-ı dürüst / Āh kim söykemedi **sīneme** püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [sīneme, -m, -e]*
45. Var-iken **sīnesinde** kibr-ile kin / Ṣanmasun bī-hōd ola her ḫōd-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [sīnesinde, -s, -in, -de]*
46. Éki nergesleri mükeḥḥāl-i nāz / **Sīneye** ġamze-y-ile tīr- endāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3804). [sīne, -y, -e]*
47. Oldı vaslı saña bu dem rūzī / Aṣlı yoḳ olsa **sīnenüñ** sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [sīnenüñ, -nüñ]*
48. Anuñ-ıçun boşaldı gencīne / Sīm **sīneñle** tā ṭola sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [sīneñle, -ñ, -le]*
49. Anuñ-ıçun boşaldı gencīne / Sīm **sīneñle** tā ṭola **sīne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [sīne,]*
50. **Sīneme** ġurbet odı dāġ-iken / Menzilüm gūşe-i ferāġ-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4619). [sīneme, -m, -e]*
51. Derd-ile **sīnesine** sengi dögüp / Ḳaṣd-ı cān étdi ṭabl-ı cengi dögüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [sīnesine, -si, -n, -e]*
52. Dest-i iʿcāzı ḳodı **sīnesine** / Ṭoldı dürr-i yaḳīn ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5678). [sīnesine, -si, -n, -e]*
53. Ḳaṭrece dāmenine nem gelmez / Zerrece **sīnesine** ġam gelmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [sīnesine, -si, -n, -e]*
54. **Sīnesi** pür-hevā-yı Yūsuf-ıdı / Cān-ıla mübtelā-yı Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5308). [sīnesi, -si]*
55. Géce ḳoynına girse nāz-ıla ol / Döşegi **sīne**-y-idi yaṣduġı kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [sīne-y-idi, -y, -idi]*

sīne: *(Toprağın, tarlanın) bağrı; tarlanın yüzeyi.*

1.Olmaġ-ıçun göñülde rāḥatlar / Ṭoldı yér **sīnesi** cerāḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [sīnesi, -si]*

sīne dāġı: *Gönül yarası; aşk acısı, elemi.*

1.Merhem ol **sīne dāġına** bir dem / Ki irem vaṣl bāġına bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [sīne dāġı, -n, -a]*

sīne dürci: *Bağır, gönül, kalp kutusu (Bağrın içine mücevher konan kutuya benzetilmesi bağlamında).*

1.Çünki Mālik bu ḫᵛābdan ṭurdı / **Sīne dürcin** ṭolu ṣafā gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [sīne dürci, -n]*

sīne ḳaʿrı: *Gönlün derinliği. (Gönülden, yürekten bağlamında.)*

1.Yine Yaʿḳūb ḳuçdı ol māhı / **Sīne ḳaʿrı**ndan eyledi āhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [sīne ḳaʿrı, -ı, -n, -dan-n, -dan]*

2.Çün bu aḥvāli diñledi Ṭaymūs / **Sīne ḳaʿrından** iñledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [sīne ḳaʿrı, -n, -dan]*

sīne ocağını yak: *Gönlünü acı, elem içerisinde bırakmak.*

1.Ḳurd ala cānumuñ ḳuzucağını / Hasreti **yak**a **sīnem ocağını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 698). [sīne ocağını yak, -a-ı, -n, -ı]*

sīne serīri: *Gönül tahtı. (Gönül, yürek)*

1.Olma iy nūr-ı dīde dīdeme dūr / Tā tola **sīne**müñ **serīri** sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [sīne serīri,]*

sīne ṭut: *Göğüs germek, dayanmak.*

1.Her ki ol bendedür Ḫūdāsına / **Sīne ṭutar** anuñ ḳażāsına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3282). [sīne ṭut, -ar]*

sīne yarası: *Gönül yarası; gönül derdi.*

1.Tāze étdükce **sīne yarasını** / Yarası üzre ḳordı pāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4566). [sīne yarası, -n, -ı]*

sine-i pāk: *Temiz bağır, gönül; sevgilinin bağrı, gönlü.*

1.Gerçi kim étdi çāk **sine-i pāk** / Ta buharı ola ol oda bu çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6239). [sine-i pāk,]*

sīne-i pür-ṣafā: *Mutluluk, neşe ile dolu bağır, sine.*

1.Ki çıḳayduñ bu taḫt-ı sīmīne / **Sīne-i pür-ṣafā** vü bī-kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4213). [sīne-i pür-ṣafā,]*

sīne-rīş: *Yaralı gönül.*

1.Yüz sürüp dāmenine pīşine / Vaṣla eylerdi **sīne-rīşine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4978). [sīne-rīşine, -i, -n, -e]*

sīnesi maḥrūr: *Gönlü, yüreği ateşler içinde. (Acı, elem, keder içinde olmak bağlamında.)*

1.İy firāḳ-ıla **sīnesi maḥrūr** / Enbiyā içre ḥüzn-ile meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3758). [sīnesi maḥrūr,]*

sīnesine çek: *Göğsüne çekmek, kucaklamak (Sarmaş dolaş olmak.)*

1.**Çeke** ol nāzenīni **sīnesine** / Yol vére vuṣlatı ḥazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4320). [sīnesine çek, -e]*

sīnesini çāk eyle: *Yakasını yırtmak, parçalamak (Kendinden geçmek bağlamında.)*

1.Geldi bir ḥüsn-ile o dilber-i pāk / Ki gören **sīnesini eyledi çāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4356). [sīnesini çāk eyle, -di]*

sīnesini dög: *Göğsünü, bağrını döğmek. Göğsüne arka arkaya vurmak (Üzüntü, acı, kıskançlık vb. duygular bağlamında.)*

1.Geh urur ruḫlarını kef gibi / Geh **döger sīnesini** def gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [sīnesini dög, -er]*

sīnesini ṭaġla: *Yüreği dağlanmak; büyük bir acı ve üzüntü hissi ile içi yanmak.*

1.Āh édüp ḥasret-ile aġladı ol / Yūsufuñ **sīnesini ṭaġladı** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [sīnesini ṭaġla, -dı]*

sipāh: *Asker, ordu.*

1.Milk-i Maġribde var-ıdı bir şāh / Rām-ıdı buyruġına milk ü **sipāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [sipāh,]*

2.Her **sipāh** oldı bende fermānī / Her zemīn oldı ḥükmi meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [sipāh,]*

3.Gūş olınup şahīl-i Ablaḳ-ı şāh / Şeh-süvār olduġın bilürdi **sipāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5391). [sipāh,]*

4.Yürise ʿizz ü nāz-ıla ol şāh / Ṣaġ u solda yürürdi ḫayl ü **sipāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [sipāh,]*

5.Eger olmasa baḫt u devlet-i şāh / Ne ra'iyyet muṭīʿ olur ne **sipāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [sipāh,]*

6.Ṭoymayup eyle yérler-idi **sipāh** / Niçe defʿa boşaldı maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [sipāh,]*

7.Çünki Yūsufsuz uġrayaydı **sipāh** / Aldamaġ-ıçun anı her güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [sipāh,]*

sipāhī: *Asker, atlı asker.*

1.Her **sipāhīsi** devlete irişür / Her raʿiyyet riʿāyete irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5640). [sipāhīsi, -si]*

sipās: *Şükretmek, teşekkür etmek.*

1.Yazdı ser-nāme nām-ı Ṭaymūsı / ʿarż-ı şükr ü **sipās** ü pā-būsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2913). [sipās,]*

sipeh: *Asker, ordu.*

1.Taḫt-ı zerrīne géçdi şeh yérine / **Sipehüñ** buyruġ étdi her birine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [sipehüñ, -üñ]*

siper: *Kalkan, ardına gizlenecek, ardına sığınılacak şey.*

1.Nice çetr āhı oḳına anuñ / **Siperi**-y-idi çarḫ-ı devrānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5324). [siperi-y-idi, -i, -y, -idi]*

2.Tīr alsa eline ol bī-mihr / **Siperin** ḳarşu ṭutmaz-ıdı sipihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [siperin, -in]*

3.İlla pertāb olınsa ol seḥerī / Nüh felek ṭutar-ıdı nüh **siperi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [siperi, -i]*

siperġam: *Fesleğen: Ballıbabagillerden, saksılarda süs bitkisi olarak yetiştirilen, keskin kokulu, ufak yeşil yaprakları kekik gibi bahar ve koku verici olarak kullanılan, küçük beyaz çiçekli bitki.*

1.Siper-i ġam olup **siperġam** aña / Vaṣl-i dilberden irdi ḫōş dem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [siperġam,]*

2.Tā gelem gāh geh siperġam-ıçun / Ne **siperġam** bu cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [siperġam,]*

3.Tā gelem gāh geh **siperġam-ıçun** / Ne siperġam bu cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [siperġam-ıçun, -içün]*

siper-i ġam: *Gam, keder kalkanı. (Āşığın gamını, kederini dağıtmak için sevgiliyi görmeye gitmeye gösterdiği bahane.).*

1.**Siper-i ġam** olup siperġam aña / Vaṣl-i dilberden irdi ḫōş dem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [siper-i ġam,]*

siper-i ra: *Fikir ve düşünce kalkanı.*

1.Niçe ferhengi deng éder bu ḫadeng / **Siper-i rayı** terk éder ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [siper-i ra, -y, -ı]*

sipihr: *Gökyüzü, sema II felek.*

1.Ben nice ẕerreyem ki mihre irem / Daʿvī-yi mihr édem **sipihre** irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [sipihre, -e]*

2.Ḥikmeti baḥrine ḫabāb **sipihr** / Ṣunʿi berkına ẕerre tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[sipihr,]*

3.Māh-ı ḫüsnüñ ṭoġalı mihr gibi / Bislerem sīnede **sipihr** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [sipihr,]*

4.Ne güneş bel hezār dīde **sipihr** / Ne anı gördi ne anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2886). [sipihr,]*

5.Görüp ol nūrı vecde düşdi **sipihr** / Tañ mı étdiyse secde māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [sipihr,]*

6.Seyr édelden hezār dīde **sipihr** / Görmedi görmeye anuñ gibi mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4815). [sipihr,]*

7.Tīr alsa eline ol bī-mihr / Siperin ḳarşu ṭutmaz-ıdı **sipihr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [sipihr,]*

sipihr-i behcet: *Güzellik göğü, güzellik feleği.*

1.Bir günüm var **sipihr-i behcetde** / Ṭaʿn éder aya ḫüsn-i ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [sipihr-i behcet, -de]*

sīr-āb eyle: *Suya kandırmak; sevindirmek, mutlu etmek.*

1.Niçe bir ṣanayın serābı ṣarāb / Demidür **eyle** teşneni **sīr-āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5523). [sīr-āb eyle,]*

sīr-āb ol: *Susuzluğunu gidermek, suya kanmak.*

1.Ger deñizden ḳopa bir ebr-i girān / **Ola sīrāb** anuñla her ʿaṭşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2843). [sīrāb ol, -a]*

2.**Oldı sīr-ābla**ʿl-ile zer-i ḫuşk / Tāc-ı devlet maḥālli ḫırmen-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4350). [sīr-āb ol, -dı]*

sırātı géç: *Sırat köprüsünü geçmek; cennete girmek.*

1.Cennetüñ ḫilʿatini öñ géyer ol / Hem ḳamudan **ṣırāṭı** öñ **géç**er ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 288). [ṣırāṭı géç, -er]*

sirāyet: *Yayılmak, bulaşmak, geçmek; tesir etmek.*

1.ʿĀṣıḳa ʿışḳ ḫōş kerāmetdür / ʿışḳı maʿşūḳına **sirāyetdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5583). [sirāyetdür, -dür]*

sirāyet ét: *(Nur) yayılmak, bulaşmak, geçmek; tesir etmek.*

1.Her kime kim **sirāyet éde** bu nūr / Ẓāhir ü bāṭının ḳılur maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [sirāyet ét, -e]*

sırça: *Sırça, cam; camdan yapılmış.*

1.Bilmeyen ʿandelībi serçe ṣanur / Türk billūrı görse **ṣırça** sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [ṣırça,]*

2.**Ṣırça** ṣanup anı gümāna batar / ʿĀḳıbet bilmeyüp yabana atar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3442). [ṣırça,]*

sīret: *İç, öz; bir şeyin aslı, asıl mahiyeti.*

1.Ḫurde-dān fitne-cūy ḫurd büzürg / Ṣūreti ādemī vü **sīreti** gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [sīreti, -i]*

2.Bī-ḫalel ola ḫulḳ u **sīretde** / Bī-bedel ola ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [sīretde, -de]*

sirişte: *Yoğrulmuş, karıştırılmış.*

1.Beşere beñzemez ferişte gibi / Ḳalıbı nūr-ıla **sirişte** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1630). [sirişte,]*

2.Göñlüñ alan eger ferişte ola / Ẕātı envār-ıla **sirişte** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2563). [sirişte,]*

3.Āb u gilden teni **sirişte** degül / Buña kim dér ʿaceb ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [sirişte,]*

sırr: *Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

1.Kerem ét **sırrımuz** ʿiyān étme / Gizlü destānı dāstān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5911). [sırrımuz, -ımuz]*

2.Deheni kim ḳul édinür cānı / **Sırrıdur** ḫātem-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2434). [sırrıdur, -ı, -dur]*

3.Zāhirā eylerüz şehādet-i ġayb / **Sırrı** bilmez meger ki ʿālim-i ġayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5936). [sırrı, -ı]*

4.Her ki telbīsi édinürse sebīl / **Sırrını** ṣanmasun ki ṭuymaya él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

sırr: *Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem; Allah'ın akıl ermeyen hikmeti.*

1.Ṭuymasun déyu **sırrı** her bī-dil / Perde-dār oldı keyfe medde'ẕ-ẓıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [sırrı, -ı]*

2.Sübḥāneke derdi **sırrı** anuñ / Ādem daḫı olmamışdı eb ced *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 187). [sırrı, -ı]*

3.Ḳaderüñ **sırrın** añlayān 'ulemā / Dédiler Levn-i ma' levn-i ena *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 2576). [sırrın, -ın]*

4.İy ṣāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh / Yoḳ **sırruña** Ḥaḳḳdan özge āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 208). [sırruña, -uñ, -a]*

5.Bir cevāb-ıla ṣavdı anı o pāk / Étmedi kimse **sırrını** idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4582). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

6.Gördi bā-hem çü bunları o nigār / Eyledi ṣandı **sırrını** iẓhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4584). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

7.Ṣıdḳ-ılaydı çü ʿışḳınuñ varı / Oldı şıddīḳ **sırrına** sārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [sırrına, -ı, -n, -a]*

8.Dédi sırr-ıla sizsünüz sirrīr / **Sırrumuzı** bilür Ḥakīm ü Ḥabīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [sırrumuzı, -umuz, -ı]*

9. **Sırrına** ḫāẓır oldı ʿAzrā''il / Bilmeyüp ṣord anı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [sırrına, -ı, -n, -a]*

10. **Sırra** vāḳıf degüldüñüz çün o dem / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [sırra, -a]*

sırra āgāh ol: *Sırra vakıf olmak, sırrı anlamak.*

1.Çün ḥisāb étdi rūz u hefte vü māh / **Oldı** bu **sırra** şübhesüz **āgāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [sırra āgāh ol, -dı]*

sırr-ı hāl: *(İçinde bulunulan) hālin, durumun sırrı, gerekçesi.*

1.Ki baña ṭaʿn édersin iy māder / Bilmedün gibi **sırr-ı ḥāli** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [sırr-ı ḥāl, -i]*

sırr-ı İsrā'īl: *Hz. Yakup'un sırrı. (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf'a öğütleri, telkinleri bağlamında.) (İsrail: Hz. Yakup'un lakabı.).*

1.Ṣadr-ı sīnemden **sırr-ı İsrā'īl** / Veré mi maʿṣıyet yolına sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3988). [sırr-ı İsrā'īl,]*

sırrı izhār et: *Sırrı açmak, açık etmek ; bir sırrı başkasına söylemek.*

1.Ṣaḳla sırrı ki ser selāmet ola / **Sırrı izhār ed**en melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 610). [sırrı izhār et, -en]*

sırrı saḳın: *Sırrı saklamak, başkalarına söylememek.*

1.Göricek bildi anı Bünyāmīn / Dédi Yūsuf aña ki **sırrı saḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [sırrı saḳın,]*

sırrı ṣakla: *Sırrı saklamak, başkalarına söylememek.*

1.**Ṣaḳla sırrı** ki ser selāmet ola / Sırrı izhār eden melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 610). [sırrı ṣaḳla, -ı]*

sırr-ı semme vechu'llāh: *Nereye yönelirseniz yönelin, Allah'ın yönü orasıdır sırrı (Bakara/115) (Ayetin tam metni: Ve lillahil meşriku vel magribu fe eynema tuvellu fe semme vechullah innallahe vasiun alim. Ayetin meali: "Doğu da Allah'ındır, batı da. Nereye yönelirseniz yönelin, Allah'ın yönü orasıdır. Kuşkusuz, Allah, Yardımı Çok Kapsamlı Olan'dır, Her Şeyi Bilen'dir.").*

1.Olmasa **sırr-ı semme vechu'llāh** / Büt-i sengīne kim dér-idi ilāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5452). [sırr-ı semme vechu'llāh,]*

sırr-ı tevḥīd: *Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme sırrı, hakikati.*

1.Etmeyince iżāfeti iskāt / **Sırr-ı tevḥīdi** bulmadı ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 75). [sırr-ı tevḥīd, -i]*

2.Sırr-ı tevḥīde buldılar çün rāh / Dédiler Lā ilahe illāllah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4175). [sırr-ı tevḥīd, -e]*

sırrı-ı ḳader: *Kaderin sırrı (İnsanın başına ne geleceğinin bilinememesi bağlamında).*

1.Perde-i rāzı açsa **sırrı-ı ḳader** / Ne ḳadar ḳādir ola setre beşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 632). [sırrı-ı ḳader,]*

2.Çün veliye biline **sırr-ı ḳader** / Bilse anı nebī ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [sırr-ı ḳader,]*

sırr-ıla: *Gizlice.*

1.Bu ḫaberden ġaraż Zelīḫāya / **Sırr-ıla** ḫīle-y-idi ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [sırr-ıla,]*

2.Dédi **sırr-ıla** sizsünüz sirrīr / Sırrumuzı bilür Ḥakīm ü Ḫabīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [sırr-ıla,]*

3. **Sırr**-ıla ṣatdılar ol oğlanı / Seyyid-iken ḳul étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5899). [sırr-ıla,]*

sitāre: *Yıldız II talih, baht.*

1.K'iy **sitārem** neçün aġarmazsın / Gāh geh burc-ı sa'de varmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [sitārem, -em]*

2.Geh şekkerden ṭuz ekdi yarasına / Geh ʿitāb eyledi **sitāresine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2627). [sitāresine, -si, -n, -e]*

3.Gerçi çekdüm yolında bunca emek / Ekdülige daḫi **sitāre** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [sitāre,]*

4.Cemʿ édüp devletüñ **sitāresini** / Dizdi ol māh gūşvāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4339). [sitāresini, -si, -n, -i]*

5.Ṣanma maḳṣūda irgürür her emek / Ekdilüge daḫi **sitāre** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4700). [sitāre,]*

6.Ḥüsni mihrin bu vech-ile düzdi / Ḳamer üzre **sitāreler** düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [sitāreler, -ler]*

7.K’iy **sitārem** işüñ tedennīdür / Felegüñ ḥalḳa olmış efʿīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2723). [sitārem, -m].*

8.Beni bu ẕevḳ u ṣafādan **sitārem** eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [sitārem, -m]*

sitāre-i baht: *Talih yıldızı.*

1.Çīni pūlād gibi ḫāṭırı saḫt / Anı sevmekde yoḳ **sitāre-i baḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [sitāre-i baḫt,]*

sitāre-sıfat: *Yıldız yüzlü II yıldız görünümlü.*

1.Uyumayup bular **sitāre-şıfat** / Sa'y éderlerdi ḥıfẓına ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2405). [sitāre-şıfat,]*

şīt-i şöhret-i şāh: *Hükümdarın (Hz. Yusuf) şöhretinin sesleri.*

1.Ṭoldı ʿālem çü **şīt-i şöhret-i şāh** / Oldı her memleket aña āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [şīt-i şöhret-i şāh,]*

siyāh: *Siyah, kara.*

1.Baʿżınuñ mūyı çün **siyāh** ḥarīr / Gören anı benefşe mecmaʿı dir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3847). [siyāh,]*

siyāh: *Kara II kötü, uğursuz.*

1.Arż-ı Ürdünde var-ıdı bir çāh / Dil-i ẓālim gibi derūnı **siyāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [siyāh,]*

siyāh: *Kara II kötü, talihsiz.*

1. ʿIşk yolında kim olur nevmīd / Gāh olur ṭāliʿi **siyāh** ü sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [siyāh,]*

siyāh ol: *Kararmak, siyahlaşmak II kötü ḥāle gelmek, sıkıntılı ḥāl almak.*

1.Rūz-i baḫtum **siyāh oldı** dirīġ / Dün ü gün işüm āh oldı dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3076). [siyāh ol, -dı]*

sıyām: *Oruç, oruç ibadeti.*

1.Vardı ol çāh içinde ṭutdı maḳām / Géce gündüz ḳılup ḳıyām ü **şıyām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [şıyām,]*

siyāset: *Ceza, idam cezası II amacına ulaşacak tarzda davranma; hile, oyun.*

1.Yére urdı ʿAzīz ʿizzetüñi / Baña ışmarladı **siyāsetüñi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4904). [siyāsetüñi, -ü, -ñ, -i]*

siyāset: *Amacına ulaşmak için şartların gerektirdiği gibi davranma; bir işi ḥālletmek için izlenen yol, usul.*

1. Saña ışmarladum ġarāmetini / Her ne-y-ise buyur **siyāsetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4896). [siyāsetini, -i, -n, -i]*

siyeh: *Siyah, kara.*

1.Oldı bī-ṣabr u bī-dil ü ārām / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter **siyeh** bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [siyeh,]*

siyeh-baht: *Kara bahtlı, kötü talihli (kimse).*

1.Bende eblaḳ gibi **siyeh-baḫtam** / Cān-ıla gerçi ʿışḳına taḫtam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [siyeh-baḫtam, -am]*

siyeh-engüşt: *Siyah parmak.*

1.Ḫadd-i Yūsufda ol **siyeh-engüşt** / Tāze gül üzre ṣanki penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [siyeh-engüşt,]*

siyeh-kārī et: *(Gözlere kalem çekerek) siyah bir görünüm vermek.*

1.Nergese çekdi kuḥl-i ʿayyārı / **Étdi** merdümlere **siyeh-kārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4328). [siyeh-kārī et, -di]*

siyeh-rū: *Siyah yüzlü, siyahi II yüzü kara, günahkar, suçlu.*

1.Yā İlāhī seversen ecdādum / Bu **siyeh-rūdan** al benüm dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [siyeh-rūdan, -dan]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.*

1.Nefse uyup bed eylemeñ nefesi / Var-ısa **sizde** pāklik hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [sizde, -de]*

2.Aldamañ siz beni yalan söz-ile / Ben inanmam **size** hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [size, -e]*

3.Ḳorḳaram **size** bed-duʿā’ éde ol / Neslüñüz ḳaṭʿ éde duʿā’-yı resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1448). [size, -e]*

4.Dédi Yaʿḳūb olara iy gürgān / Bilürem **size** étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [size, -e]*

5.Aldamañ **siz** beni yalan söz-ile / Ben inanmam size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [siz,]*

6.**Siz** nihān étdüñüz bulup anı / Ḳan dökilmedin anı déñ ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1652). [siz,]*

7.Dédi yā ehl-i Mıṣr oluñ āgāh / Ki **size** raḥmet eyledi Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [size, -e]*

8.**Size** tuḥfem-durur cemāli bunuñ / Şimdi yoḳdur velī mecāli bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [size, -e]*

9.Dillere ḳaydıñuz delīm **sizüñ** / Éllere keydiñüz ʿaẕīm sizüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [sizüñ, -üñ]*

10.Dillere ḳaydıñuz delīm sizüñ / Éllere keydiñüz ʿaẕīm **sizüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4673). [sizüñ, -üñ]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri (Hz. Yusuf'un kardeşleri).*

1.Ki **sizi** ben melāmet eylemezem / Cevr ü ẓulm-ile töhmet eylemezem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6060). [sizi,]*

2.Ḳul démek serv-i nāz-perverde / Rāst olmaz **sizüñ** gibi merde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1666). [sizüñ,]*

3.Yandı **sizden** bu pīr-ile o yetīm / Ṭañ mı gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [sizden, -den]*

4. Beni **sizden** Ḫudā çün étdi cüdā / Bir nefes ḳatlanuñ be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1765). [sizden, -den]*

5. **Sizde** yoḳ nesl-i enbiyā eseri / Görinür ḫīle vü riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [sizde, -de]*

6. **Size** mekr-i Ḫudā naṣīb oldı / Baña şükr-i belā naṣib oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 991). [size, -e]*

7. **Size** fikr-i ḥased nasīb oldı / Bāna ẕikr-i aḥad naṣīb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 992). [size, -e]*

8. Ḳaṣd édersiz cefāya vāy **size** / Neler éde daḫi bu rāy **size** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [size, -e]*

9. Ḳaṣd édersiz cefāya vāy **size** / Neler éde daḫi bu rāy **size** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [size, -e]*

10. Yandı sizden bu pīr-ile o yetīm / Ṭañ mı gelse **size** ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [size, -e]*

11. Bu ḳasāvetle **size** ṭañ mı eger / Lūt ḳavmi gibi yaġarsa ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [size, -e]*

12. Ya **size** ġalib ola düşmenüñüz / Kesile başuñuz düşe tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [size, -e]*

13. **Size** çünkim pederdür İsrā'īl / Nefsüñüz n'içün éde sizi ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [size, -e]*

14. **Size** müştāḳ-iken riyāż-i cinān / N'içün ola maḳāmuñuz nirān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1503). [size, -e]*

15. Āḫir olınca ʿālem-i dünyā / **Size** laʿnet oḳına aña duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1505). [size, -e]*

16. **Size** Yaʿḳūb ḫod inanmış-ıdı / Yūsufı gürg yédi sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [size, -e]*

17. Şimdiden-girü étmez-idi fiġān / Göñlini **size** baġlar-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1528). [size, -e]*

18. Ne atañuz inana **size** ne él / Olasız ḫalḳ içinde ḫor u ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1531). [size, -e]*

19. Her ne yérde ki añıla ensāb / Dénile **size** ḫāyin ü keẕẕāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1532). [size, -e]*

20. Tā ḳıyāmet **size** bu ʿār yiter / Yūsufa faḫr ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [size, -e]*

21. Atañuz **size** serzenişler éde / Ḳanda seyr étse Yūsuf-ıla géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [size, -e]*

22. Żararum yoḳ **size** vidāʿ éderin / Göreyin sizi ġurbete géderin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [size, -e]*

23. Ṣanduñuz **siz** baña belā ola çāh / Buldum anda ṣafā-yı ünsu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 993). [siz,]*
24. **Siz** niçe nesl-i enbiyā olasız / Kendü cüzüñüze cefā ḳılasız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1163). [siz,]*
25. Gerçi **siz** mekr ü al eyledüñüz / İlla yañlış ḫayāl eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1477). [siz,]*
26. Eşk-ile şāyet ol éki mecrūḥ / **Sizi** ġarḳ éde hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [sizi, -i]*
27. Āh édüp ya bu éki üftāde / ʿĀd gibi **sizi** vére bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [sizi, -i]*
28. Size çünkim pederdür İsrā'īl / Nefsüñüz n'içün éde **sizi** ẕelīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [sizi, -i]*
29. **Sizi** mebġūż éde anı maḥbūb / Sizi merdūd éde anı maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [sizi, -i]*
30. Sizi mebġūż éde anı maḥbūb / **Sizi** merdūd éde anı maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1535). [sizi, -i]*
31. Żararum yoḳ size vidāʿ éderin / Göreyin **sizi** ġurbete géderin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [sizi, -i]*
32. Vech odur géde aradan bu püser / Tā **siz**e ḫālī ḳala vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [size, -e]*
33. Ṣıdḳuñuz çün bula ḳatumda sübūt / **Size** lāyıḳ vérem zaḫīre vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [size, -e]*
34. Ṣāʿdan almayınca ṣaġ ḫaber / **Size** yoḳdur selāmet-ile sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [size, -e]*
35. Zīnet eyleyüp emrin emmāre / **Size** mekr eylemiş o mekkāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [size, -e]*
36. Kesmeñ ümmīdi luṭf-ı Raḥmāndan / Tā **size** raḥmet irişe andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [size, -e]*
37. Sa'y édüp **siz** de cemʿ-i māl eyleñ / Varuñ ol şaha ʿarż-ı ḥāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [siz,]*
38. Ḳorkaram ġaflet-ile bāzīde / Gèdesiz **siz** o ḳala yazıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697). [siz,]*
39. Dédi gétmez **sizüñle** Bünyāmīn / Eyleyesiz meger ki ʿahd ü yemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5810). [sizüñle, -üñ, -le]*
40. **Siz** de benden varuñ ferāġat édüñ / Gelmeyüp ṣoḥbetüme ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [siz,]*
41. **Siz** varuñ ḫānedānına pederüñ / Şerḥ édüñ ḳıṣṣasın geçen ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [siz,]*
42. Şāyed ola esirgeyüp **sizi** ol / Zād u niʿmet taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [sizi, -i]*
43. Sırra vāḳıf degüldüñüz çün o dem / **Size** ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [size, -e]*
44. **Siz** ya cāsūs u ya-ḫōd uġrısız / Sezemen ben sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [siz,]*
45. Siz ya cāsūs u ya-ḫōd uġrısız / Sezemen ben **sizi** ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [sizi, -i]*
46. **Sizi** ben göricek dédüm uġrı / Āḫir oldı benüm sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [sizi, -i]*
47. Dédi nice inanam anı **size** / Ḳardaşın vérmedüm mi ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [size, -e]*
48. Dédi nice inanam anı size / Ḳardaşın vérmedüm mi ḳanı **size** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [size, -e]*
49. Ġalibā **sizde** bir ḫayāl eyler / Ki bu vech-ile mekr ü al eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5880). [sizde, -de]*
50. Dédi sırr-ıla **sizsünüz** sirrīr / Sırrumuzı bilür Ḥakīm ü Ḫabīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5892). [sizsünüz, -sünüz]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri (saygı bildirir.)*

1.Dédiler ṣataruz resūli **size** / Ḳozcuġaz vérüñ oynamaġa bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [size, -e]*

2.Bu biḍā'at yarar degülse **size** / Fuḳarāyuz taṣadduḳ eyle bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [size, -e]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. (Cariyeler).*

1.Her kime meyl éderse **sizden** o māh / Édesiz evvelā beni āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4121). [sizden, -den]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. (Mısırlı kadınlar.).*

1.**Size** ʿarż eylese ʿiẕārın o nūr / Ben ġarībi ṭutarduñuz ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4724). [size, -e]*

2.Dédi anlara iy gürūh-ı belā / **Size** de düşdi çün bu kūh-ı belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4806). [size, -e]*

3.Ġaybet étmeñ daḫi bu ma'ẕūrı / **Siz** de ḳahr eylemeñ bu maḳhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4807). [siz,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri (Hz. Yakup'un aile efradı.).*

1.Dédi Ḥaḳḳ **size** dīn-i güzīn / ʿādet olsun size hemīşe o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [size, -e]*

2.Dédi Ḥaḳḳ size dīn-i güzīn / ʿādet olsun **size** hemīşe o din *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6156). [size, -e]*

3. **Size** her kim ki éde iḥsānı / Ḳarşulamañ isā'et-ile anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6158). [size, -e]*

sōfī: *Dinin buyruk ve yasaklarına bütünüyle uyan (kimse), sofu II ehli tasavvuf.*

1.**Ṣōfī** ṣāf olmasa vücūdından / Ne teḳarrüb bula sücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1069). [ṣōfī,]*

sög: *Sövmek; kötü söz söylemek.*

1.Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi döğ / Saña ol sögdi-y-ise sen daḫi **sög** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [sög,]*

2.Gördi pāyinde çün o mārı bu genc / Ḳara baḫtına **sögdi** vérdi ilenc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2722). [sögdi, -di]*

3.Seni ol dögdi-y-ise sen daḫi döğ / Saña ol **sögdi**-y-ise sen daḫi sög *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1889). [sögdi-y-ise, -i, -y, -ise]*

4.Evvelā **sögmege** aġız açdı / Nice sögmek dilinden od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5438). [sögmege, -e]*

5.Evvelā sögmege aġız açdı / Nice **sögmek** dilinden od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5438). [sögmek,]*

sögil: *Parçalanmak, doğranmak.*

1.Bir ṭarafta heriseler dögilür / Bir ṭarafda sögilmeler **sögilir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [sögilir, -ir]*

sögilme: *Kebap yapmak için bütün olarak fırına atılan patlıcan, biber vb. sebzeler II söğürme kebabı malzemeleri.*

1.Bir ṭarafta heriseler dögilür / Bir ṭarafda **sögilmeler** sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [sögilmeler, -ler]*

sohbet: *Dōstça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yarenlik, hasbihal.*

1.Ġaraż-ı Yūsuf aña ḫidmetden / Cān ḫalās étmegidi **ṣoḥbetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4060). [ṣoḥbetden, -den]*

2.Gördi var **ṣoḥbetinde** fitne vü şūr / Ḫiẕmet istedi andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [ṣoḥbetinde, -i, -n, -de]*

3.Siz de benden varuñ ferāġat édüñ / Gelmeyüp **ṣoḥbetüme** ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [ṣoḥbet, -i, -me]*

sohbet: *Sohbet, muhabbet, görüşüp konuşma; arkadaşlık.*

1.Çünkü her lüṭfum aña ṣiḳlet ola / **ṣoḥbetümde** ne deñlü leẕẕet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3929). [ṣoḥbetümde, -üm, -de]*

2.Tā ire Yūsufuñ zemānına / **Ṣoḥbeti** ḥāṣıl ola cānına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1034). [ṣoḥbeti, -i]*

3.İy peder **ṣoḥbetinden** ayru yetīm / İḥveti ẓulmi-y-ile ṣayru yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [ṣoḥbetinden, -i, -n, -den]*

4.İy bürāder varup peder ḳatına / Cümleñüz cemʿ ola çü **ṣoḥbetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [ṣoḥbetine, -i, -n, -e]*

5.Gāh ʿazm eyler-idi ṣaḥraya / **Ṣoḥbet** ü ʿışret ü temaşaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2393).. [ṣoḥbet,]*

6.**Ṣoḥbetüñ** bana nāz ü niʿmetdür / Eyle niʿmet ki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4361). [ṣoḥbetüñ, -üñ]*

7.Nāra éltür hevāya yilterler / Bunlaruñ **ṣoḥbetinden** iy Ḥannān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5831). [ṣoḥbetinden, -in, -den]*

8.Görmeyen görmesine ṭālib-idi / Bir nefes **ṣoḥbetine** rāġıb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2270). [ṣoḥbetine, -i, -n, -e]*

9.Kim éder ola ḫidmetin bu géce / Kim görür ola **ṣoḥbetin** bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5024). [ṣoḥbetin, -in]*

10.İy yüzüm saña pāy-māl olsun / Bunlaruñ **ṣoḥbeti** ḥelāl olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [ṣoḥbeti, -i]*

11.Çün Zelīḫā édeydi **ṣoḥbete** ḫīz / Yūsuf aṣardı perde-i perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3880). [ṣoḥbete, -e]*

12.Anı defʿét bizümle dem-sāz ol / **Ṣohḥet**-ile nihānī hem-rāz ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4845). [ṣoḥbet-ile, -ile]*

<u>soḥbet ét:</u> *Karşılıklı olarak dōstça, arkadaşça konuşmak; söyleşmek, hasbihāl etmek.*

1.Ol géce ṣubḥa dek bu zār-ıla / **Ṣoḥbet étdi** ḫayāl-i yār-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2511). [ṣoḥbet ét, -di]*

2.Tā varup kārbānı ġāret éde / Ṣūret-i Yūsuf-ıla **ṣoḥbet éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2005). [ṣoḥbet ét, -e]*

3.**Ṣoḥbet éde** anuñla bī-minnet / Bula her dem viṣāline furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3370). [ṣoḥbet ét, -e]*

4.**Ṣoḥbet ét** mevsim-i cüvānīdür / Kām sür vaḳt-i kām-rānīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4111). [ṣoḥbet ét,]*

<u>sohbet eyle:</u> *Karşılıklı olarak dōstça, arkadaşça konuşmak; söyleşmek, hasbihāl etmek.*

1.Bunca yıl bile **ṣoḥbet eylemişem** / Evlerinde iḳāmet eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1752). [ṣoḥbet eyle, -miş, -em]*

<u>sohbet-i cennet:</u> *Cennet hakkında söyleşme, sohbet etme.*

1.**Ṣoḥbet-i cennetüñ** ṣorañ ḫaberin / Étsün aḥbāb-ıla vatan seferin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 473). [ṣoḥbet-i cennet, -üñ]*

<u>sohbet-i düş:</u> *Hayalindeki, rüyasındaki sohbet.*

1.Yād éttükce **ṣoḥbet-i düşi** / Cūş eyler-idi mevc-i bī-hūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2683). [ṣoḥbet-i düşi, -i]*

<u>sohbet-i gül:</u> *Gülün sohbeti II sevgili ile sohbet.*

1.Ḥāṣıl olmaduġına **ṣohbet-i gül** / Bir géce aġlar-ıdı ol bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2626). [ṣohbet-i gül,]*

<u>soḥbet-i gülşen:</u> *Gül bahçesi sohbeti (Gül bahçesinde sevgili ile sohbet etmek bağlamında.)*

1.Rūz-ı rūşen gözine tār oldı / **Soḥbet-i gülşen** aña ḫār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3643). [soḥbet-i gülşen,]*

<u>soḥbet-i hāṣ:</u> *Başbaşa sohbet.*

1.Cānı pür-intiẓār **ṣoḥbet-i ḫāṣ** / Perde-i sīnede dili raḳḳāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5546). [ṣoḥbet-i ḫāṣ,]*

<u>soḥbet-i hāṣ ét:</u> *Başbaşa sohbet etmek, özel görüşmek.*

1.Sine deffāf oldı cān raḳḳās / Dilde dildār-ıla **étdi ṣoḥbet-i ḫāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2449). [ṣoḥbet-i ḫāṣ ét, -di]*

<u>soḥbet-i nazar:</u> *Bakışmak, bakışlarla anlaşmak.*

1.İrse bülbül viṣāl-i verd-i tere / Ḳāniʿ olur mı **ṣoḥbet-i naẓara** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5414). [ṣoḥbet-i naẓar,]*

<u>sohbet-i vasl:</u> *Kavuşma sohbeti; sohbetine kavuşmak (Birlikte vakit geçirmek bağlamında.)*

1.Dédiler biz aña hevādāruz / **Ṣoḥbet-i vaṣlına** hırīdāruz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 826). [ṣoḥbet-i vaṣl, -ı, -n, -a]*

<u>sohbet-i Yūsuf:</u> *Hz.Yusuf'la sohbet.*

1.K’iy hevādār-ı ṣūret-i Yūsuf / Ārzuñ-ısa **ṣoḥbet-i Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1037). [ṣoḥbet-i Yūsuf,]*

sok: *Sokmak; içine veya arasına girmesini sağlamak.*

1.Her kilide ki **soḳdı** keffi dilin / Ne kilid buldı anda ne ḫōd līn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4560). [soḳdı,]*

2.Destini **ṣoḳdı** zīr-i pīrehene / Nitekim deste-i güle semene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2078). [ṣoḳdı, -dı]*

3.Olsun ol bende bī-ser ü bī-müşt / Ṣeh nemek-dānına **ṣoḳar** engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [ṣoḳar, -ar]*

sol: *Sararmak; tazeliğini, diriliğini yitirmek.*

1.Gerçi **ṣoldı** cemāli verdi anuñ / Tāzelendi velīk derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [ṣoldı, -dı]*

soldur: *Solmasına sebep olmak, solgun duruma getirmek; (insan için) zayıflatıp cildin sarı-beyaz arası bir renk almasına neden olmak.*

1.Ki hevā-yı vaḥīmi ol dāruñ / Güllerin **ṣoldurur** mı dil-dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5076). [ṣoldurur, -ur]*

soñ: *Son, bitiş.*

1.Ṭatludur ḳışṣa āḫirinde bu ḥāl / Ḫᵛān-ı niʿmet **ṣoñında** nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [ṣoñında, -ı, -n, -da]*

soñ peşīmān aṣṣı etme: *Son pişmanlık fayda etmemek.*

1.Añlamadı deminde ḫüsrānı / **Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3462). [ṣoñ peşīmān aṣṣı etme, -di]*

2.Yandı nār-ı nedāmete cānı / **Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmāni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4983). [ṣoñ peşīmāni aṣṣı etme, -di]*

sonra: *Sonra, daha sonra; ... nin ardından, ... arkasından.*

1.Geldiler gerçi ḳan bulaşduruban / Ḳaldılar **soñra** dil ṭolaşduruban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1201). [soñra,]*

2.Soñra A’rābiye nidā étdi / Ḫayr-ıla yād édüp ṣenā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3808). [soñra,]*

3. ʿĀṣıḳ-āne yitürdi evvel özin / **Ṣoñra** cānāna dikdi cānı gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3529). [ṣoñra,]*
4. ʿĀṣıḳ evvel belī fenāya irer / **Ṣoñra** dīdār-ıla ṣafāya irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3530). [ṣoñra,]*
5. **Soñra** dīvān-ı şāha geldiler / Göricek anı heybet aldıIar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5763). [soñra,]*
6. Ḳuzısın yéye gürg-i ḫūnī-y-ile / Aġlaya **ṣoñra** anasıy’la bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124). [ṣoñra,]*
7. Saʿy édüp bu fesādı ṭāriḥ oluñ / Gètsün ol **soñra** ḳavm-i ṣāliḥ olun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [soñra,]*
8. Ṣoñra and içdi ṣāh devletine / Ṣeh ḳatında ʿAzīz ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [ṣoñra,].*
9. Evvel aṣḥāb-ı ẕillet-idi bular / **Ṣoñra** ehl-i nübüvvet oldı bular *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 945). [ṣoñra,]*
10. Süresin ʿömri ẕevk u şādı-y-ıla / Añıla **ṣoñra** aduñ adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [ṣoñra,]*
11. Gül gibi evvelā götürdiler / Gil gibi **ṣoñra** yére urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [ṣoñra,]*
12. Ṣoñra zindāna ḥabs éde anı / Ẓāhir olınca rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4638). [ṣoñra,]*
13. İrişür defʿaten hücūm édicek / **Ṣoñra** tedrīcle géder gédicek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [ṣoñra,]*
14. Yédi yıl gele **ṣoñra** gey ḳatı teng / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [ṣoñra,]*
15. ʿışḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [soñra,]*
16. Aranup **ṣoñra** bār-i Bünyāmīn / Ṣāʿı anuñ yükinde buldı emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [ṣoñra,]*

sor: *Sormak, sual etmek; soru yönelterek bilgi istemek.*

1. **Ṣordı** Yaʿḳūb olara ġuṣṣaların / Söylediler dürūġ ḳışṣaların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [ṣordı, -dı]*

2.Gördiler yolda ḥażret-i ʿÖmeri / ʿÖmer anlara **şordı** çün ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [şordı, -dı]*

3.Yalvarup ḫāṣ dāye **şordı** aña / K'iy gözüm nūrı yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [şordı, -dı]*

4. Çünki İsḥāḳ yédi biryānı / **Şor**dı ḫaṭunına nedür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 384). [şordı, -dı]*

5. Diler-idüm seni göreydüm ben / Yūsufuñ ṣıḥḥatin **şoraydum** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [şoraydum, -a, -y, -du, -m]*

6. Dédi var Yūsufı getür göreyin / Düş cevābını kendüden **sorayın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [sorayın, -ayın]*

7. Dédi şāh ol emīne bir daḫi **şor** / Bunlar-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [şor,]*

8. **Sor**a-y-ıdum deyüp cihāndan anı / İstedi irdügi miyāndan anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 524). [sora-y-ıdum, -a, -y, -ıdum]*

9. Kimseden **sormaya** anuñ ḫaberin / Kimseye söylemeye derd-i serin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [sormaya, -ma, -y, -a]*

10. Ger **şorarsañ** ol āftāba nişān / Déyeyim ẕerre deñlü ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [şorarsañ, -ar, -sa, -n]*

11. Bulmadum hergiz cemālüñden eser / İstedüm ins ü perīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1233). [şordumsa, -du, -m, -sa]*

12. Ki dédük bunlara seni bende / Ger **şorarlarsa** eyle dé sen de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1659). [şorarlarsa, -ar, -lar, -sa]*

13. Degme ḫayvān ne bilür insanı / Ḫıżra **şor** ḳadr-i āb-ı ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1683). [şor,]*

14. Yūsufı çün o ḫalḳ gördiler / Ḥüsninüñ ḫāliḳını **şordılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [şordılar, -dı, -lar]*

15. Çün bu derd-ile anı gördiler / Sebeb-i ḥālin aña **şordılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1875). [şordılar, -dı, -lar]*

16. Éki gözlerini öpüp anuñ / Ḥālin andan **şorardı** cānānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5075). [şorardı, -ar, -dı]*

17. Ṣoḥbet-i cennetüñ **şorañ** ḫaberin / Étsün aḥbāb-ıla vatan seferin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 473). [şorañ, -an]*

18. **Şorsañ** āyīneye cemālinden / Ḫaberi yoḳ meger miṣālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [şorsañ, -sa, -n]*

19. Sebebin ger **şorarsañ** ol şeġabuñ / Diñle imdi ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [şorarsañ, -ar, -sa, -ñ]*

20. Cemʿ édüp **şora** mācerālarını / Ben giriftāra iftirālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5199). [şora, -a]*

21. **Şora** benden ne gördiler o zenān / Ṣaldılar dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [şora, -a]*

22. Yūsuf anı çün āşnā gördi / Kimsin aduñ nedür déyüp **şordı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [şordı, -dı]*

23. **Şordı** anı teġāfül-ile hemīn / Āh-ıla girye-y-ile Bünyāmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [şordı, -dı]*

24. Yaş yerine revān édüp ḫūnı / **Şordı** anlara pīr-i maḥzūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [şordı, -dı]*

25. **Şordı** aña ki Yūsufum ḳanı / Dédi üstinde ebr-i nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [şordı, -dı]*

26. Dérdi dördinci gün ögin ṭurdı / Defʿī ḫuddāma Yūsufı **şordı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [şordı, -dı]*

27. Ḳandadur ol ġazāl-i Kenʿānī / Cennet āhūsına **şoruñ** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6254). [şoruñ, -uñ]*

28. Ṭūṭī-yi meclisüñ **şorarsañ** eger / Ḳafes-i Mışra düşdi ḫūnī şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3765). [şorarsañ, -ar, -sa, -ñ]*

29. Vardılar āstān-ı Reyyāna / **Şordılar** anı ehl-i divāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2133). [şordılar, -dı, -lar]*

30. Yoluñ olsa nigār-ḫāne-i Çīn / **Şormadın** ol nigārı geçme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [şormadın, -ma, -dı, -n]*

31. Ḫūten āhūlarını çün göresin / Her birine ġazālumı **ṣorasın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3230). [ṣorasın, -a, -sın]*
32. Dédi etbāʿına ki ṣol ādem / **Ṣorar-ısa** kimüñ-dürür bu ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [ṣorar-ısa, -ar, -ısa]*
33. ʿĪş çün **ṣordı** bildi bu ḫaberi / Āh edüp toldı yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [ṣordı, -dı]*
34. **Ṣordı** anları ol nigār añа tīz / Dédi ḫışm-ı Ḫudā vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [ṣordı, -dı]*
35. **Ṣordı** ol perdeyi nigāra hemīn / Dédi kim kimdür anda perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4530). [ṣordı, -dı]*
36. Çün cemālinde gördiler tağyīr / Sebebin **ṣordı** luṭf-ile Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [ṣordı, -dı]*
37. Sırrına ḥāẕır oldı ʿAẕrā''il / Bilmeyüp ṣordı anı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5973). [ṣordı, -dı]*
38. Ger **ṣorarsañ** olur bu ḥāle güvāh / Bu seferde bize olan hem-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5939). [ṣorarsañ, -ar, -sa, -ñ]*

sorış: *Karşılıklı olarak birbirlerinin hālini, hatırını sormak.*

1.Çün görişmek **ṣorışmaġ** oldı temām / Yūsuf étdi ẓiyāfete iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [ṣorışmaġ, -mag]*

sovı: *Soğumak II ilgi ve isteğin azalması.*

1.**Ṣovıyup** ġayrı oldı çün bīzār / Germ olup Mālik eyledi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1681). [ṣovıyup, -y, -up]*

sovuk demür dög: *Soğuk demir döğmek; boşuna uğraşmak, boş yere çaba sarf etmek.*

1.Yoḳ vefāsı ṣafāsını ögme / Anı nerm ét **ṣovuḳ demür dögme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [ṣovuḳ demür dög, -me]*

soyıcak: *Soyduğunda, soyduğu zaman II giysilerini çıkardığında.*

1.**Ṣoyıcaḳ** Yūsufuñ meger bedenin / Boyamışlar-ıdı ḳana pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [ṣoyıcaḳ,]*

soyın: *Soyunmak; üzerindeki elbise ve giyeceklerin bir kısmını veya tamāmını çıkarmak.*

1.**Ṣoyınup** başladuḳ çü pertāba / Yūsufı bekçi ḳoduḳ esbāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [ṣoyınup, -up]*

söyin: *Sönmek II bitmek.*

1.Diler-iseñ **söyine** oduñ eger / Ḫarc olunsun ṣu gibi sīmle zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [söyine, -e]*
2.Şemʿ kim Ḥaḳḳ yaḳa nice **söyin**ür / Her ki püf dirse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [söyinür, -ür]*

söyin: *(Yürek ateşi) sönmek; teselli bulmak.*

1.Anı yād eylesem dilüm köyinür / Buña baḳsam odum biraz **söyinür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [söyinür, -ür]*

söyündür: *Söndürmek; yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1.Ḳaṣd éderler anı söyündüreler / Eridüp yaġını köyündüreler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 872). [söyindür, -e, -ler]*

söyke: *Dayanmak, yaslanmak.*

1.İricek sīnesine zaḫm-ı dürüst / Āh kim **söykemedi** sīneme püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [söykemedi, -me, -di]*

söyle: *Demek, söylemek.*

1.Dédi Yaʿḳūb **söyle**meñ bu sözi / Dilemen dūr ola gözüme yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [söylemeñ, -meñ]*
2.Yūsufa **söyledi** kerāmet-ile / Göñlini açdı çoḳ beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 924). [söyledi, -di]*
3. Ḳarşulayup hezār ḥasret-ile / **Söyle**r-idi bu resme riḳkat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1105). [söyler-idi, -r, -idi]*
4. Ṣordı Yaʿḳūb olara ġuṣṣaların / **Söylediler** dürūġ ḳıṣṣaların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [söylediler, -di, -ler]*
5. **Söylediler** yine bu resme dürūġ / Bilmediler ki yoḳ dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 49, Beyit 1204). [söylediler, -di, -ler]

6. Kimseden sormaya anuñ ḫaberin / Kimseye **söylemeye** derd-i serin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1296). [söylemeye, -me, -y, -e]*
7. **Söylemeyüp** dili bu ḥālet-ile / Yūsufı gösterüp işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [söylemeyüp, -me, -y, -üp]*
8. Kand-ı pend-ile ḫalḳı ṭoylar-ıdı / ʻİlm ü ḥikmet kelāmı **söyler**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [söyler-idi, -r, -idi]*
9. Ḳaçup anlaruñ izdihāmından / Anlara **söyler**-idi bāmından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2212). [söyler-idi, -r, -idi]*
10. Eyler-iken teferrüc-i dīdār / **Söyler-idi** bunuñ gibi eşʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3361). [söyler-idi, -r, -idi]*
11. Nāz-ıla her birisi **söylediler** / Yūsufa ʿarż-ı ʿārıż eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4132). [söylediler, -di, -ler]*
12. **Söyledi** gerçi bunca nükteleri / Yūsufuñ olmadı velī naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [söyledi, -di]*
13. Ġālib olduḳca şevḳ-i dil cāna / Deñeyüp **söyler**-idi zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5082). [söyler-idi, -r, -idi]*
14. Gelmedi peyk-i bū-yı yār baña / **Söylemeñ** kiẕbi āşkār baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5399). [söylemeñ, -meñ]*
15. **Söyle** iy mürġ-i ravża-i melekūt / Cāna ḳuvvet vérür sözüñ dile ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [söyle,]*
16. Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla / **Söyler**-idi bu resme zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1539). [söyler-idi, -r, --idi]*
17. Yūsufuñ ʿizzetini **söylediler** / ʿāleme himmetini söylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5740). [söylediler, -di, -ler]*
18. Ġonc-ıla gülse ġonçalar açılur / **Söylese** ḥikmet-ile dür ṣaçılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2435). [söylese, --se]*
19. Çün bu vech-ile **söyledi** dāye / Ṭoldı ḳan dīde-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3918). [söyledi, -di]*
20. Söyle efsāne-i tecellīden / Eyle ʿāşıḳlara tesellīden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3246). [söyle,]*
21. Gürg çün **söyledi** hikāyetini / Bildi Yaʿḳūb anuñ berā'etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [söyledi, -di]*
22. Yūsufa **söyledi** ʿazāmet-ile / Ṭaʿn édüp nīze-i melāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4603). [söyledi, -di]*
23. Şimdi **söylersin** āña lezzet-ile / Ḥālüñi ʿarż édüp şikāyet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [söylersin, -r, -sin]*
24. Benüm ol serv-i ḳāmetüm ḳanı / Toġrı **söyleñ** ki n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [söyleñ, -n]*
25. Dédi ḥācib murādı var mestūr / Şāha **söyler** olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [söyler, -r]*
26. Söyle iy ʿışḳ dāstān ḫʷānı / Gülşen-i derd-i dōst destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3482). [söyle,]*
27. İy ṣanem **söyle** ṣānīʿüñ kimdür / Ḳandadur nice milke ḥākimdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3549). [söyle,]*
28. Yaram dilümde tāzelenür **söylemese** yār / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [söylemese, -me, -se]*
29. Şāmdan ṣubḥ-gāha dek ṣıddīḳ / Eyledi vaʿż u **söyledi** taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [söyledi, -di]*
30. Rabb-i ʿizzet kelāmını **söyler** / Ḥamd édüp aña nāmını söyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5045). [söyler, -r]*
31. Rabb-i ʿizzet kelāmını söyler / Ḥamd édüp aña nāmını **söyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5045). [söyler, -r]*
32. Gelse ḫādimleri anuñ ḳatına / Bir sözi **söylemege** ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5105). [söylemege, -meg, -e]*
33. Böyle dédi vü sürdi yére yüzin / Ṣubḥa dek söyledi **duʿā'sı** sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [söyledi, -di]*
34. Yūsufuñ ʿizzetini söylediler / ʿāleme himmetini **söylediler** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 154, Beyit 5740). [söylediler, -di, -ler]

35. Ṣaḳlayan bāruñuzda māluñuzı / **Söyleyen** söze kendü ḥālüñüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5878). [söyleyen, -y, -en]*
36. Dédiler ṭoġrıdur bizüm sözümüz / **Söyledük** her ne gördiyse gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [söyledük, -dük]*
37. Dédi var **söyle** ol cihān-dāra / Minnet ét ḫiẕmetüñle bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3420). [söyle,]*
38. Çünki Yaʿḳūb gördi ḫālını / **Söyle**di mācerasını ḥālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). [söyledi, -di]*
39. Yine Aʿrābī **söyledi** ḫaberin / Yaḳdı Yaʿḳūbuñ odlara cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [söyledi, -di]*
40. Gétdi ṣabrum aña irişme-y-ile / Nükteler **söyledi** girişme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2693). [söyledi, -di]*
41. **Söyle** derd-i dilüñi cān-ı peder / Müşfiḳam saña benden étme ḫaẕer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2607). [söyle,]*
42. Eyledi aña çoḳ vaṣıyyetler / **Söyledi** dürlü dürlü ḥikmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6213). [söyledi, -di]*

söyle: *Bildirmek, haber vermek.*

1.**Söyle** aña ḳılup nidā-yı laṭīf / K'iy ciger-gūşe ḫasretinde za'īf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [söyle,]*

2.Bir éki laḥẓa gözden olma nihān / Nāmuñı **söyle** şehrüñ eyle 'iyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [söyle,]*

3.**Söyle**di ʿĪş'a mācerāsını / Étdi hem aña bu duʿā'sını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 393). [söyledi, -di]*

söyle: *Söylemek, anlatmak (Yazmak, kaleme almak bağlamında).*

1.Enbiyānuñ menāḳıbın **söyle** / Mübtelālar merātibin söyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 363). [söyle,]*

2.Enbiyānuñ menāḳıbın söyle / Mübtelālar merātibin **söyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 363).*

söyle: *"Konuş, anlat!" anlamlarına gelen bir emir veya istek ifadesi.*

1.**Söyle** iy mürġ-i būstān-ı viṣāl / Bülbül-i bāġ-ı dāstān-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5728). [söyle,]*

söylet: *Konuşturmak, söyletmek.*

1.Ẕikr-i Ḥayy-ıla ḥayy éden cānı / **Söyledürse** ʿaceb mi ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1361). [söyledürse, -ür, -se]*

2.Yoġ-iken var-éden ten ü cānı / N'ola **söyletse** ṭıfl-iken anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [söyletse, -se]*

söylen: *Söylenmek, dile getirilmek II bilinmek.*

1.**Söylenür** āşiyānı ʿanḳānuñ / Kimse bilmez mekānını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2575). [söylenür, -ür]*

söyün: *Sönmek, parlaklığı gitmek.*

1.Şafaḳuñ çün **söyündi** tennūrı / Ḳalmadı cān şafāsı ten nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [söyündi, -di]*

söyün: *(Aşk ateşi) sönmek, bitmek.*

1.Dūd étdüm vücūdı tābuñ-ıla / Ger **söyünmezse** odum ābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [söyünmezse, -mez, -se]*

söyündür: *Söndürmek II yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1.Çün düşürdüñ hevāya serkeşümi / Ābuñ-ıla **söyündür** āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2508). [söyündür,]*

2.Geh odın yaḳdı geh **söyündürdi** / Dile şu şaçdı geh köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [söyündürdi, -di]*

3.Aġlar-ısañ benüm-çün iy ḳardaş / Yarın oduñ **söyündüre** ol yaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [söyündüre, -e]*

söz: *Konuşma; söz, laf.*

1. ʿAvratın rāst ṣandı kec **sözden** / Gözi görmezdi gibi boynuzdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4897). [sözden, -den]*
2. Çünki anuñ **sözin** éşitdiler / Cümlesi ṭarf-ı şehre gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [sözin, -in]*
3. Çün anuñ bu **sözin** éşitdiler / Her biri meskenine gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1463). [sözin, -in]*
4. Yūsuf ol dem zemīne urdı yüzin / Dédi iy gūş éden ġarīb **sözin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [sözin, -in]*
5. Çün anuñ bu **sözin** éşitdiler / Üç güne dek taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [sözin, -in]*
6. **Söz** yüzin Yūsuf andan eyledi pīç / Nüktesine cevāb vérmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [söz,]*
7. Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur **sözüñ** bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [sözüñ, -üñ]*
8. Dédi Rūbīl aña **sözüñ** yoḳ mı / Yüz çevürdüñ **söze** yüzüñ yoḳ mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [sözüñ, -üñ]*
9. Dédi Şemʿūn ki iy bürāderler / Kāẕib añlar bizi bu **sözde** peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [sözde, -de]*
10. Dédi bu **söz** daḥi degül maʿḳūl / ʿāḳil olan bunı éder mi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1208). [söz,]*
11. Ḳaṭʿ olınsa revā ola o zebān / Ki **sözinde** ola ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [sözinde, -i, -n, -de]*
12. **Sözleri** çün görindi nā-maʿḳūl / Anı Yaʿḳūb eylemedi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1203). [sözleri, -ler, -i]*
13. Dédi Mālik ki ol cüvān-merdān / Olmamışlar bu **sözlerinde** yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [sözlerinde, -ler, -i, -n, -de]*
14. Yüzi miṣbāḥ-ı ẕav'-i bezm-i cemāl / **Sözi** miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1930). [sözi, -i]*
15. Görenüñ ḳıṣṣası ḥikāyet-idi / Görmeyenüñ **sözi** rivāyet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2189). [sözi, -i]*
16. Çünki Ṭaymūs anuñ éşitdi **sözin** / Leb-i luṭf-ıla öpdi éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [sözin, -i, -n]*
17. Va'deler eyledi ki varup aña / Getürürseñ anuñ **sözini** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [sözini, -i, -n, -i]*
18. Söyle iy mürġ-i ravża-i melekūt / Cāna ḳuvvet vérür **sözüñ** dile ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3244). [sözüñ, -üñ]*
19. Nūş éden ʿışḳı cümle meşrebden / Gūş éder cān **sözini** ḳālıbdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3486). [sözini, -i, -n, -i]*
20. **Sözi** dellālenüñ olur dil-keş / ʿāşıḳa gūşdan ṣalar āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3506). [sözi, -i]*
21. Dédi Rūbīl aña sözüñ yoḳ mı / Yüz çevürdüñ **söze** yüzüñ yoḳ mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [söze, -e]*
22. Gördi Mālik ki hiç inanmazlar / Egri **sözini** ṭoġrı ṣanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [sözini, -in, -i]*
23. **Sözi** anlara rāh-ı dīnden-idi / Fekk-i şekk étmege yaḳīnden-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4150). [sözi, -i]*
24. Gerçi pend eylemekde Yūsufa biz / Dilümüz **sözde** oldı sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [sözde, -de]*
25. Söze gelse **sözinde** yār-idi / Naẓar étse gözinde yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5115). [sözinde, -i, -n, -de]*
26. Çün Zelīḫā anuñ éşitdi **sözin** / Urdı rūy-ı zemīne şükr yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [sözin, -in]*
27. Evc-i maʿnāya étmeyen pervāz / **Sözüñi** n'ola ṣansa ṣūret-bāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3484). [sözüñi, -üñ, -i]*
28. Ḳoñ yalanı Ḫudāyı yād eyleñ / Beni ṭoġrı **söz**-ile şād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [söz-ile, --ile]*
29. Aldamañ siz beni yalan **söz**-ile / Ben inanmam size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [söz-ile, --ile]*
30. Aldamañ siz beni yalan söz-ile / Ben inanmam size hemān **söz**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [söz-ile, --ile]*

31. Güş édicek anuñ bu **sözlerini** / Merḥamet odı yaḳdı özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [sözlerini, -ler, -i, -n, -i]*
32. Dil-güşā **sözler**-ile şād étdi / Eski ḫiẕmetlerini yād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2545). [sözler-ile, -ler, -ile]*
33. Her kişi kim **sözinde** kāẕibdür / Aña ẕillet belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [sözinde, -in, -de]*
34. Ḥaẕer ét étme bu **söze** inkār / Müşkil olmaya tā ki āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [söze, -e]*
35. Ḳameri n'eylerem yüzüñi görek / Şekeri almazam **sözüñi** görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [sözüñi, -ü, -n, -i]*
36. Söz ki olmaya anda ḥamd-i Ḫudā / Ermez andan ṣımāḫ-ı cānā nidā **(**Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 2). *[söz,]*
37. Her ne **sözde** ki ola bū-yi dürūġ / Görmez ehl-i baṣiret anda fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1184). [sözde, -de]*
38. Deheni gibi gördi **sözleri** hīç / Rāstlik ḥāletini añladı pīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2581). [sözleri, -ler, -i]*
39. Çün ʿAzīzüñ **söze** yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı arada bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [söze, -e]*
40. Ger ṭapuñdan olur-ısa destūr / Déyeyin aña bir'ki **söz** mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [söz,]*
41. Hem vaṣiyyet ḳılup kenīzlere / Dédi ol **sözde** fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [sözde, -de]*
42. Turşı vérdi vü ṭatlu étdi **sözin** / Gül-i ter gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [sözin, -in]*
43. Deheni gibi **sözde** teng oldı / Bilmezem arada ne ceng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [sözde, -de]*
44. İlla taḫḳīḳi ẓāhir étmediler / **Sözi** bir yerde āḫir étmediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [sözi, -i]*
45. Rāst olsa ġamı Zelīḫānuñ / Gelmez-idi bu kec **sözi** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [sözi, -i]*
46. Cānına irdi çün bu nişter-i tīz / Dili tīġ oldı **sözi** ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [sözi, -i*
47. Bu **sözi** şāha çünki dédi ʿAzīz / Gördi anı ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [sözi, -i]*
48. **Sözde** ẓikr olıcaḳ viṣāl-i resūl / Umaram Ḥaḳḳdan anı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [sözde, -de]*
49. Çünki Yaʿḳūb diñledi bu **sözi** / Gürgüñ aḥvāline köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [sözi, -i]*
50. Meṣel-i rāstdur cihānda bu **söz** / Baş keser dilkü ḳurduñ adı yavuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1329). [söz,]*
51. Dédiler ṭoġrıdur bizüm **sözümüz** / Söyledük her ne gördiyse gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [sözümüz, -ü, -müz]*
52. Geh döner ʿöẕr éderdi bu **sözden** / Yārini medḥ éderdi bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [sözden, -den]*
53. Güş kim ola ol ṣadef cevher /
Pāk **sözden** biter içinde güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3504). [sözden, -den]*
54. Oldı **sözden** dehanı ġonçası teng / Étdi ruḫsārını ḥayā gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [sözden, -den]*
55. Ḳanda kim ṭoġru **sözler** ola kesād / Egri sözlere urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [sözler, -ler]*
56. Ḳanda kim ṭoġru sözler ola kesād /
Egri **sözlere** urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [sözlere, -ler, -e]*
57. Yūsuf éşitdi çün anuñ **sözini** / Eşk-i ḥasret pür eyledi gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [sözini, -i, -n, -i]*
58. Cān-ıla her **sözini** güş eyleñ / Vérdügi zehr olursa nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [sözini, -i, -n, -i]*
59. Étmedi anlaruñ **sözini** ḳabūl / Dédi kim bu mıdur ṭarīḳ-i resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [sözini, -i, -n, -i]*
60. Baḳdı ʿāṣıḳ çü dōstuñ **sözine** / Mihrbān gördi anı kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4516). [sözine, -i, -n, -e]*

61. Çün ʿAzīzüñ söze yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı arada bahāne **sözi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [sözi, -i]*
62. Görmedi çün anuñ **sözinde** ṣavāb / Ḫaste rāyına böyle vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3971). [sözinde, -i, -n, -de]*
63. Bu **sözüñ** maʿnīsine şāhiddir / Āyet-i Külli men ʻaleyhā fān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 69). [sözüñ, -ün]*
64. Ki Zelīḫā **sözinde** kāẕibdür / Ḳaçaram ben o baña ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [sözinde, -i, -n, -de]*
65. Yüzi āyīne gibi ṣafī-y-idi / **Söz**i cān ḫastesine şāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 539). [sözi, -i]*
66. **Söz**i sevḳ étdiler münāsebete / ʿārz-ı şevk èdtiler muṣaḥabete *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 680). [sözi, -i]*
67. Dédi Yaʿḳūb söylemeñ bu **söz**i / Dilemen dūr ola gözüme yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [sözi, -i]*
68. Añdı anlara **söz**de çün ḳurdı / Ṣanasın uġrıya taş añdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [sözde, -de]*
69. Bunlaruñ **sözl**erini ṣandı vifāḳ / Añlamadı bularda ḥıḳd ü nifaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [sözlerini, -ler, -i, -n, -i]*
70. Éledürseñ atama peyġāmum / **Sözde** nāmuñla cüft ola nāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3750). [sözde, -de]*
71. Gülse nūr aḳıdur Süreyyādan / **Sözi** leẕẕetlü ḳand u ḥālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [sözi, -i]*
72. **Sözi** bu evde étdiler kūtāh / Ḫāne-i sālis oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4394). [sözi, -i]*
73. Çeşm-i bed açmadum daḥi yüzine / Gūş ṭutma anuñ yalan **sözine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [sözine, -i, -n, -e]*
74. Ġam belāsından uyımazdı gözi / Gözde dil ḫūnı dilde ġuṣṣa **sözi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5022). [sözi, -i]*
75. Gelse ḫādimleri anuñ ḳatına / Bir **sözi** söylemege ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5105). [sözi, -i]*
76. Géçdi ol kim gelürdi peyk-i ḫaber / Bir **söz**-içün alurdı biñ gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5369). [söz-içün, -içün]*
77. Böyle dédi vü sürdi yére yüzin / Ṣubḥa dek söyledi duʿā'sı **sözin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [sözin, -in]*
78. Olmasa anda derd-i dāmen-gīr / **Sözi** böyle éder midi te'sīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [sözi, -i]*
79. Her ki senden getürdi mihr **sözin** / Tāc vérdüm alup ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [sözin, -in]*
80. Dédi ḳullar yalan-ısa **sözüñüz** / Ne cezāya muṭīʿ olur özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [sözüñüz, -üñüz]*
81. Sizi ben göricek dédüm uġrı / Āḫir oldı benüm **sözüm** ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [sözüm, -üm]*
82. **Sözüm** éşit benüm ki ṭoġrıdur / Bu kişiler ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [sözüm, -üm]*
83. Ḥubbı çün Aḥmed-i muṭahharadur / Anuñ-ıla **sözi** elem tera dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6001). [sözi, -i]*
84. Bu **sözi** baña démeñüz zinhār / Daḥi étmeñ benüm yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [sözi, -i]*
85. Ḥaḳḳa Yūsuf çün inḳıyād étdi / Anları bu **söz**-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [söz-ile, -ile]*
86. Ḫōş meṣeldür cihān içinde bu **söz** / Ki göñül ḳatlanur çü görmeye göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6219). [söz,]*

söz ḳapusın aç: *Söze, konuşmaya başlamak.*

1.Turdılar ḳarşu pāy-i ḫizmet-ile / **Söz ḳapusın aç**up belāġat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 678). [söz ḳapusın aç, -up]*

söz ü sāz: *Şarkı söyleyip saz çalma.*

1.Bir yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir yaña **söz ü sāz** u ḳavl ü semaʻ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [söz ü sāz,]*

sözde: *Lafta, sözde; güya.*

1.Kimisi **sözde** pür-melāḥat-ıdı / Kimisi gözde ʿayn-i āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2396). [sözde,]*

söze gel: *Konuşmak, söylemek; konuşmaya başlamak, dile gelmek.*

1.Dédi çün **söze geldi** ol ḫōş rāh / Evvelā Lā ilāhe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3772). [söze gel, -di]*

2.**Söze gelse** sözinde yār-idi / Naẓar étse gözinde yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5115). [söze gel, -se]*

3.Düzdi ṣavtı ḫōş étdi elḥānı / **Söze geldi** faṣīh ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1364). [söze gel, -di]*

4.Yūsufa ʿahd éden cüvān o zemān / Yād édüp anı **söze geldi** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [söze gel, -di]*

5.Çün Yehūdā bu ḥāli gördi ʿiyān / **Söze geldi** beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [söze gel, -di]*

sözi şeker saç: *Tatlı, hoş, latif konuşmak II ağzından bal damlamak.*

1.Ne yér añılsa döndürürdi yüzi / Mıṣr añılsa **şeker şaçardı sözi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [sözi şeker şaç, -ar, -dı]*

sözini tut: *(Birinin) söylediklerine, anlattıklarına kulak vermek; sözünü dinlemek.*

1.**Ṭutdı** Yaʿḳūb Yūsufuñ **sözini** / Ḥaḳḳa tutdı taẓarruʿı yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 602). [sözini ṭut, -dı]*

şu: *Temel içecek, su; akar su, nehir.*

1. Gördiler çünki ḳuş üşer ḳuyuya / Dédiler bu nişāndur anda **şuya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [şu, - ya]*

2. Pāk olan iy vücūdı pāk **şudan** / Teşneler oda yandı çıḳ ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [şu, -dan]*

3. Daḫi pāyāna irmedin bu duʿā' / Oldı peydā **şudan** bir ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2070). [şu, -dan]*

4. Yol tozın yudı cism-i pākinden / **Şuya** yüz ṣuyı vérdi ḫākinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [şu, -ya]*

5. Teşne leb ḳalmış-ıdı çāh ü ḳoġa / **Şu** bulımazdı ḳurbaġa buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [şu]*

6. Ṭaşda ot bitdi otda meyve-i cān / **Şuları** oldı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [şu,-lar,-ı]*

7. Pā-yi serve muḫāl-iken reftār / Ṣuyı bend étdüñ aña iy ġaddār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2725). [şu]*

8. Uzanur Mıṣra ḳalbi yapraġı / Ya ṣuyıdur çeken ya ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [şu]*

9. Farż-ı ʿayn oldı şimdi ben cuya / Ki varam yüzüm üzre ol **şuya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [şu]*

10. Ḳarada ḳarlaġuç gibi uçucı / Ṭurna gibi **şuda** deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [şu, -da]*

şu gibi: *Hızlı bir şekilde.*

1.Furṣat demi ki ġaflet-ile géçdi yél gibi / Ḥālüm **şu gibi** ger ola riḳḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [şu gibi,]*

şu gibi ak: *Su gibi gitmek II çok hızlı hareket etmek.*

1.Yél gibi çıḳdı **şu gibi aḳdı** / Gevheri şeh ḳulaġına ṭaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3344). [şu gibi ak, -dı]*

şu gibi revān ol: *Su gibi akmak II çok hızlı hareket etmek.*

1.Çün ol arada ḳondı bāzirgān / Çāha Mālik **şu gibi oldı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1591). [şu gibi revān ol, -dı]*

şu koy: *Su koyma, su dökme.*

1.Bunca bānū-y-iken ol ehl-i temiz / Eline **şu ḳoyardı** ṣan ki kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3621). [şu ḳoy, -ar, -dı]*

şu ol: *Su olmak, suya dönüşmek.*

1.Geh anuñ gibi pādşā ḫāṣā / Ben **şu olam** ol ola bende baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2735). [şu ol, -am]*

şu saç: *Su saçmak, su serpmek, dökmek; rahatlatmaya çalışmak.*

1.**Şu şaçup** ebr-ile ḳamer üzre / Ḳomadı gerdi verd-i ter üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [şu şaç, -up]*

2.Geh odın yaḳdı geh söyündürdi / Dile **şu şaçdı** geh köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [şu şaç, -dı]*

<u>şu şaçıl:</u> *Ferahlamak, rahatlamak; huzura kavuşmak.*

1.Her birisi kül aşdı çöregine / **Şu şaçılmaġa** odlu yüregine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4850). [şu şaçıl, -mag, -a]*

2.**Şu şaçıldı** dem-i Zeliḫāya / Ṭoġdı gün ʿālem-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2946). [şu şaçıl, -dı]*

<u>su yüzi:</u> *Su yüzeyi.*

1.Yürüdi **şu yüzinde** çün deştī / Gördi anı cemāʿat-i keştī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [şu yüzi, -n, -de]*

<u>suʿāl:</u> *Soru, soru sorma.*

1.Görenüñ ḫāṣılı ḫayāl oldı / Görmeyenüñ işi **suʿāl** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2190). [suʿāl,]*

2.Bu **suʿāli** çü Yūsuf eyledi gūş / Ḥikmet-ile aḳıtdı çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [suʿāli, -i]*

3.Baʿd-ez-ān dédi iy resūl-i emīn / Ne **suʿālin** var-ısa eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [suʿālin, -iñ]*

<u>suʿāl ét:</u> *Soru sormak.*

1.Dédi kim saña üç **suʿāl éd**erem / Ger bilürseñ tarīḳuña géderem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246*). [suʿāl ét, -er, -em]*

2.Sūzişinden aña **suʿāl étdi** / Ol daḫi yandı ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [suʿāl ét, -di]*

3.Hem **suʿāl étdi** ḫᵛāb taʿbīrin / Çünki gūş étdi ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [suʿāl ét, -di]*

<u>suʿāl eyle:</u> *Soru sormak.*

1.Ṭapuña ʿarż-ı ḥāl eyleyeler / Ṣad ḳatuñ **suʿāl eyleyeler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1835). [suʿāl eyle, -y, -e, -ler]*

<u>suʿbān:</u> *Büyük yılan, ejderha.*

Zülfi **<u>suʿbānı</u>** āyet-i Mūsā / Lebleri yādgāridür ʿĪsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2433). [şuʿbānı, -ı]*

Nefsi **<u>suʿbānını</u>** ʿaṣā étmiş / Ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbete yitmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2055). [şuʿbānını, -ı, -n, -ı]*

<u>subḥ:</u> *Sabah vakti, sabah.*

1.Çün meded irmeye baña senden/Bilürem çare yoḳ baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 3529). [şubḥa, -a]*

2.**Şubḥ** olıcaḳ bu şuʿle-y-ile o ḥūr / Oldılar şubḥ-geh gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [şubḥ,]*

3.Cismi yandı vü acıdı cānı / **Şubḥa** dek eyledi ṭavāf anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [şubḥa, -a]*

4.Ḳanı ol dem ki yār enīsi-y-idi / Géceler şubḥa **dek** celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [şubḥa, -a]*

5.Böyle dédi vü sürdi yére yüzin / **Şubḥa** dek söyledi duʿā'sı sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [şubḥa, -a]*

6.Gécenüñ çünki geçdi sevdāsı / Ṭoldı **şubḥuñ** cihāna ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [şubḥuñ, -uñ]*

<u>subḥ ol:</u> *Sabah olmak, gün aydınlanmak.*

1.Ṣadr-ı dilde ḫayāl-i cānānı / **Şubḥ olınca** olurdı mihmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3196). [şubḥ ol, -ınca]*

<u>subḥ ü şām:</u> *Sabah ve akşam; sürekli, devamlı.*

1.Şām ḫalḳına **şubḥ ü şām** İsḥāḳ / Daʿveti ḫᵛānın eyledi infāḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 366). *[şubḥ ü şām,]*

<u>sübḥa:</u> *Tespih.*

1.Her biri büt şımış kesüp zünnār / **Sübḥa** olmış elinde rişte-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [sübḥa,]*

<u>subḥa dek:</u> *Sabaha kadar.*

1.Naʿra urup yine yıḳıldı hemān / Yatdı dem-beste **şubḥa dek** bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [şubḥa dek,]*

<u>sübḥa-i rūḥ-ı ḳuds:</u> *Cebrail'in tespihi. (Sevgilinin saçları bağlamında.)*

1.Ḳıble-i cān mukavves ebrūsı / **Sübḥa-i Rūḥ-ı Ḳuds** gīsūsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3801). [sübḥa-i rūḥ-ı ḳuds,]*

subhane mubdea muteal: *"Allah subhandır, eşsiz bir şekilde yaratan ve yüce olandır." anlamında dua ifadesi.*

1.Ḥüsn odur kim göricek ehl-i ḍalāl /
Déye **subḥāne mubde'a mute'al** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1921). [subḥane mubdea muteal,]*

sübḥāneke: *"Seni tenzih ederim" anlamında dua ifadesi.*

1.**Sübḥāneke** derdi sırrı anuñ / Ādem daḫı olmamışdı eb ced *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 187). [sübḥāneke,]*

ṣubḥ-dem: *Sabahleyin, sabah vakti.*

1.**Ṣubḥ-dem** çün çalındı kūs-i raḥīl / Ṭurdı mehd-i zemīnden ibn-i sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [ṣubḥ-dem,]*
2.**Ṣubḥ-dem** bir ġarīb gülşende / Cānı pür-ġam cemāli pür-ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2514). [ṣubḥ-dem,]*
3.**Ṣubḥ-dem** çün teneffüs étdi ṣabā / Pür-dem oldı deminden ehl-i hevā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [ṣubḥ-dem,]*
4.**Ṣubḥ-dem** çün nesīm-i ġonça-güşāy / Oldı ġam-gīnlere ferāḥ-baḫşāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2938). [ṣubḥ-dem,]*
5.Ṭurdı şevḳ-ıla **ṣubḥ-dem** o nigār / Étdi ʿazm-i teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3260). [ṣubḥ-dem,]*
6.Gözin pür-dem kılup her dem girībānını çāk étsün / Çü ʿāşıḳ **ṣubḥ-dem** gibi dem ura ṣıdḳ-ı da 'vīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3365). [ṣubḥ-dem,]*
7.**Ṣubḥ-dem** çünki rūşen oldı cihān / Ḫōd-nümā oldı şāhid-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2020). [ṣubḥ-dem,]*
8.**Ṣubḥ-dem** çünki Yūsuf-i ḫāver / Sāḥil-i Nīl-i çarḫa étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2059). [ṣubḥ-dem,]*
9.**Ṣubḥ-dem** çün ʿazīz-i Mıṣr-ı burūc / Étdi ṣaḥrā-yı çarḫa şevḳ-ıla güc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3015). [ṣubḥ-dem,]*
10.**Ṣubḥ-dem** eyle fer vérildi aña / Müşterī görüp anı ḳaldı taña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [ṣubḥ-dem,]*

subḥ-gāh: *Sabahleyin, sabah vakti.*

1.**Subḥ-gāh**a biri nigāh eyler / Birisi fürkat-içün āh eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 756). [subḥ-gāha,]*
2.Ṣāmdan **ṣubḥ-gāha** dek ṣıddīḳ / Eyledi vaʿż u söyledi taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [ṣubḥ-gāha, -a]*

subḥ-gāh ol: *Sabah vakti gelmek, sabah olmak.*

1.Yatdı bi-ḫūd çü **ṣubḥ-gāh oldı** / Ṭurıcaḳ evvel işi āh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [ṣubḥ-gāh ol, -dı]*

subḥ-geh: *Sabahleyin, sabah vakti.*

1.**Ṣubḥ-gehden** olınca ʿālem-i şeb / Ḥāli-y-idi bu resme ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [ṣubḥ-gehden, -den]*
2.**Ṣubḥ-gehden** o ʿarż-gāh-ı cemāl / Ehl-i şevḳ-ıla oldı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3252). [ṣubḥ-gehden, -den]*
3.**Ṣubḥ** olıcaḳ bu şuʿle-y-ile o ḫūr / Oldılar **ṣubḥ-geh** gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [ṣubḥ-geh,]*

ṣubḥ-i kāẕib: *Yalancı sabah; tan yeri ağarmadan biraz önce görülen ve bir süre sonra gözden kaybolan aydınlık.*

1.**Ṣubḥ-i kāẕib** ḳaçan ki étdi zuhūr / Dil uzatdı ki éde ḳıṣṣayı zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [ṣubḥ-i kāẕib,]*

subḥ-ı sādıḳ: *Gerçek sabah; tan yerinin ağarması, gerçek sabah aydınlığı.*

1.Ṣıdḳ-ıla **ṣubḥ-ı sādıḳ** oldı bedīd / Ṭaḳdı anuñ diline ḫayṭ-ı sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [ṣubḥ-ı sādıḳ,]*

subḥ-ı sādıḳ: *Tan yerinin ağarması, gerçek sabah aydınlığı (Güneşin karanlığın yakasını yırtarak ortaya çıkması bağlamında.).*

1.**Ṣubḥ-ı ṣādıḳ** gibi o ʿāşıḳ-ı pāk / Devr elinden yaḳasın eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [ṣubḥ-ı ṣādıḳ,]*

subḥ-ı vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma sabahı.*

1.Şeb-i fürḳat şaçuñ gibi bī-ḥad / **Ṣubḥ-ı vaṣluñdan** irmez-ise meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2497). [ṣubḥ-ı vaṣl, -u, -n, -da]*

subḥ-ı vuṣlat: *(Sevgiliye) kavuşma sabahı.*

1.Şeb-i fürḳat ger olmasa āḫir **/ Ṣubḥ-ı vuṣlat** olur mıdı ẓahir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3591). [ṣubḥ-ı vuṣlat]*

subh-veş: *Sabah gibi.*

1.**Ṣubḥ-veş** gülmek aña lāyıḳdur / Ki ḳamu daʿvasında ṣādıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4653). [ṣubḥ-veş,]*

sübūt bul: *Varlığı, gerçekliği kesin olarak ortaya çıkma, gerçekleşme, tahakkuk etme.*

1. Ṣıdḳuñuz çün **bula** ḳatumda **sübūt** / Size lāyıḳ vérem zaḫīre vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [sübūt bul, -a]*

suç: *Suç, kabahat, hata.*

1.Dédi ben nice varam ol ḫāna / Ki yoġ-iken **şuçum** bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [şuçum, -u, -m]*

sücūd: *Secde, secde etme; ibadet manasıyla Allah'ın huzurunda eğilmek.*

1.Ḥāṣılum sehvdür sücūdumdan / ʿadem evlādurur vücūdumdan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 123*). [sücūdumdan, -um, -dan]*

2.Dér götürsün **sücūddan** başını / Aġlasun silmesün gözi yaşını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [sücūddan, -dan]*

3.Ṣōfī ṣāf olmasa vücūdından / Ne teḳarrüb bula **sücūdından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1069). [sücūdından, -ı, -n, -dan]*

4.Étdi beş yüz yıl eyle cidd ü ʿamel / Ki **sücūdında** irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [sücūdında, -ı, -n, -da]*

5.**Étdi** ol sehv-içün Ḥudāya **sücūd** / Ṭaleb eyledi ʿafv-i ḥażret-i cūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1313). [sücūd et, -di]*

6.Raḥmetinden véreli baña vücūd / **Éderem** ḥażreti öñinde **sücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4534). [sücūd et, -er, -em]*

7.Gāh **éder** nūra sāye gibi **sücūd** / Ḳurba irer éder çü ṭarḥ-ı vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [sücūd ét, -er]*

8.Sende ne ḥad ola ya niçe vücūd / K' ay ü gün yılduz **éde** saña **sücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [sücūd éde, -e]*

sücūd: *Secde etme, yere eğilme (Bir kimsenin önünde onu yüceltmek ve hükmü altına girdiğini göstermek maksadıyla yere kapanma bağlamında.)*

1.Ehl-i ʿizzet olup vücudı anuñ / Bize lāzım ola **sücūd**ı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [sücūdı, -ı]*

sücūd ét: *Secde etmek; bir kimsenin büyüklüğünü, hükmü altına girmeyi kabul ettiğini göstermek maksadıyla önünde eğilmek.*

1.Ola anda ʿAzīz-i Mıṣr-ı vücūd / Ten ü cān **éde** ḫażretine **sücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [sücūd ét, -e]*

2.Seni Ḥaḳḳ eyleye emīr-i cünūd / Édevüz saña bende gibi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 983). [sücūd ét, -evüz]*

3.Kāfirüñ küfri oldur iy maʿbūd / Muṭlaḳı ḳor **éder** ḳuyūda **sücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5453). [sücūd ét, -er]*

sücūd ét: *Secde etmek; hükmünü kabul etmek (Hz. Yusuf'a rüyasında on bir yıldız, güneş ve ayın secde etmesi bağlamında.).*

1.Bende gibi **éd**erler aña **sücūd** / Göricek anı ol latīf-vücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [sücūd ét, -er, -ler]*

sücūd eyle: *Secde etmek; bir kimsenin büyüklüğünü, hükmü altına girmeyi kabul ettiğini göstermek maksadıyla önünde eğilmek.*

1.Ẕāt-ı İblīse düşdi çünki vücūd / ʿucb-ıla ṭoldı **eylemedi sücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [sücūd eyle, -me, -di]*

2.Çünki bunlar ḳuʿūd eylediIer / Şāh öñinde **sücūd eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6140). [sücūd eyle, -di, -ler]*

sücūd eyle: *Secde, secde etme; ibadet manasıyla Allah'ın huzurunda eğilmek.*

1.Ḥaḳḳa ol **eyledi** ḥaḳīḳī **sücūd** / Ki ḳomaz kendüde mecāzī vücūd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 42). *[sücūd eyle, -di]*

2.Dédi iy ʿışḳuñ-ıla ʿālem mest / Saña **eyler sücūdı** seng-perest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5450). [sücūd eyle, -r]*

sücūd kıl: *Secde etmek; bir kimsenin büyüklüğünü, hükmü altına girmeyi kabul ettiğini göstermek maksadıyla önünde eğilmek.*

1.Nāra ḥaşr étmeseydi nūr recīm / Sāye-i Ādeme **ḳılardı sücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 61). [sücūd ḳılardı, -ar, -dı]*

suçunı bağışla: *Birine işlediği suçtan dolayı ceza vermemek, suçunu affetmek.*

1.Dédi ẓulm étdise bu bende saña / Dilerem **ṣuçunı bağışla** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [ṣuçunı bağışla,]*

süd: *Süt, anne sütü.*

1.Ṣatdı Ya'ḳub ayırdı ol veledi / Yūsufa **süd** çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [süd,]*

sūd: *Fayda, kâr, kazanç.*

1.Dédi Yūsuf bana ne **sūd** iy cān / Benüm-içün irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [sūd,]*

2.Nergesüñi ter eylemez dūdı / Baña bu oduñ ola mı **sūdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [sūdı, -ı]*

sūd ol: *Fayda sağlamak, kār etmek.*

1.Géçse furṣat evānı yél gibi zūd / Ṣu gibi aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [sūd ol, -ma, -y, -a]*

sü'edā: *Kutlu, mübarek, hak katında makbul ve kurtulmuşlardan olan kimseler, saidler.*

1.**Sü'edā** ṣuʿle-i saʿādetde / Eşkıyā ẓulmet-i şeḳāvetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 452). [sü'edā,]*

suffa-i aṣfiyā: *Azizler, ulular meclisi II azizler makamı.*

1.Şimdi bildüm refi'miş ḳadrüñ / **Ṣuffa-i aṣfiyā**-yımış ṣadruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1898). [ṣuffa-i aṣfiyā, -y, -ımış]*

suffa-i süleymānī: *Hz. Süleyman'ın sofası, makamı.*

1.Ayaġı bād-i luṭf-i Sübḥānī / Arḳası **ṣuffa-i Süleym**ānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2981). [ṣuffa-i süleymānī,]*

suffe: *Evlerde veya daha büyük yapılarda oda kapılarının açıldığı genişçe yer, sofa.*

1.Ḳubbesi çarḫ ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / **Ṣuffesi** pür-ṣafā vü dārı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [ṣuffesi, -si]*

2.Ṣuffesi ṣuffe-i ṣafā-yı İrem / Ḳubbesi ḳubbe-i feżā-yı kerem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4280). [ṣuffesi, -si]*

3.Döşedi rū-yı saḫne ḫūr ḥarīr / Vérdi her **ṣuffeye** sürūr serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [ṣuffeye, -y, -e]*

suffe-i ṣafā-yı irem: *Mutluluk bahçesinin sofası.*

1.Ṣuffesi **ṣuffe-i ṣafā-yı İrem** / Ḳubbesi ḳubbe-i feżā-yı kerem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4280). [ṣuffe-i ṣafā-yı irem,]*

suffe-i süleymānī: *Hz. Süleyman'ın yanında bulunanlar II Hz. Süleyman'ın emrinde bulunanlar.*

1.Bād-pālar götürdiler anı / Yél gibi **ṣuffe-i Süleymānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2998). [ṣuffe-i süleymānī,]*

sūfī: *Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.*

1.Niçe **ṣūfī** ki büyüdür başın / Bulsa ṣatar yér-idi ḳardaşın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [ṣūfī,]*

süfre-i hān-ı lahmın lahmī: *Özün özü sofrası (Beyitte Hz. Muhammed'in Hz.Ali için söylediği rivayet edilen "Lahmike lahmi demmike demmi cismike cismi ruhike ruhi." "Eti benim etim, kanı benim kanım, cismi benim cismim, ruhu benim ruhumdur." sözüne atıf yapılmıştır.)*

1.Ḥaydar oldur ki açdı aña nebī / **Süfre-i ḫᵛān-ı lahmın lahmī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 303). [süfre-i ḫān-ı lahmın lahmī, -ın]*

süfte dil ol: *Gönlü delik olmak; acı, elem içinde olmak.*

1.**Olmasa süfte dil** eger lü'lü' / Yüz vérür miydi aña her meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [süfte dil ol, -ma, -sa]*

süfte ol: *(İnci) delinmek. (Birinin bekaretinin boẒulması bağlamında.)*

1.Ne-y-içün **süfte olmamış** bu güher / Açmamış ġonça nesīm-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5569). [süfte ol, -ma, -mış]*

süfte-dil: *Gönlü delik II dertli, kederli.*

1.Gétdi **ol** ġamda ben muḳīm oldum / Cevrden **süfte-dil** yetīm oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). [süfte-dil,]*

sühā: *Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız II cilveli, neşeli, şen sevgili.*

1.Her birinüñ cemāli şems ü ḍuḥā / Anlara göre kendü ḥüsni **sühā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [sühā,]*

2.Nūrı-y-ıla velī bu şems-i żuḥā / Eyledi anları nite ki **sühā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [sühā,]*

3.Dédi uş varayın ẕekā gibi ben / Anı ḫōr édeyin **Sühā** gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [sühā,]*

sühan: *Söz, kelam; konuşma.*

1.Çün yine ʿaḳl ü cānı geldi tene / Yūsuf anuñla başladı **süḫana** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [süḫana, -a]*

2.Deheni ṣıġmadı anuñ süḫana / Bir **süḫan** ṣıġmaz-iken ol dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [süḫan,]*

süḫana ṣıġma: *Söze, kelama sığmamak II sözle anlatılamamak.*

1.Deheni **ṣıġmadı** anuñ **süḫana** / Bir süḫan ṣıġmaz-iken ol dehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2347). [süḫana ṣıġma, -dı]*

sühan-i dōst: *Dōst sözü.*

1.**Süḫan-i dōst** gerçi şekkerdür / İlla kendü dilinde ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5189). [süḫan-i dōst,]*

şuheyl: *At kişnemesi.*

1.Cūş-ıla eyle kişner-idi ol at / Ki **şuheyli** ṭolardı altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [şuheyli, -i]*

2.Bād-pālar **şuheyli** vü ér üni / Pür-ṣadā étdi cevf-i gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [şuheyli, -i]*

suheyl-i ablaḳ-ı şāh: *Şahın (Hz. Yusuf) alaca atının kişnemeleri.*

1.Çın seḥer çün **şuheyl-i ablaḳ-ı şāh** / Ṭoldı eṭrāf-ı ʿāleme nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5426). [şuheyl-i ablaḳ-ı şāh,]*

sūḫte: *Yanmış, yanık (Pervane)*

1. **Sūḫte** çün bu ṭaʿnı gūş étdi / Ṣabr édüp kendüzin ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [sūḫte,]*

suḥuf: *Allah'ın, dört büyük kitaptan başka, Cebrail vasıtasıyla bazı peygamberlere gönderdiği sayfalar.*

1.Bir gün ol ehl-i ʿilm ü merd-i hüner / Ṣīt **şuḥufına** eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [şuḥufına, -ı, -n, -a]*

sū'-i ẓann ét: *(başkaları hakkında) kötü düşünmek II (olumsuz manada) peşin hüküm vermek.*

1.Gūş éderseñ naṣiḥatüm iy yār / **Sū'-i ẓann étme** anlara zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [sū'-i ẓann ét,]*

sükker: *Şeker.*

1.**Sükkeri** sīb-iken zenaḫdānı / Çāh-ı āsīb oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2351). [sükkeri, -i]*

sükūt ét: *Susmak, sessiz kalmak.*

1.Mülzem olup ḳamusı **étdi sükūt** / Ser-nigūn ü muḥayyer ü mebhūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5839). [sükūt ét, -di]*

sula: *Sulamak; yıkamak.*

1.Ḫākden pāk édüp o meydānı / **Sulardılar** gülāb-ıla anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2292). [sulardılar, -r, -dı, -lar]*

sülāle-i maḥbūb: *Seçilmiş, övülmüş soy, nesep.*

1.Ṭoġdı éki **sülāle-i maḥbūb** / Evvelā ʿĪş u sāniyen Yaʿḳūb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). *[sülāle-i maḥbūb,]*

sülāle-i nūr: *Nur, nurlu sülaleye mensup.*

1.Dilerem senden iy **sülāle-i nūr** / Ṭutasın her ḳuşūrumı maʿẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3470). [sülāle-i nūr,]*

sülāle-i pāk: *Temiz, pak soylu; temiz, pak soydan gelen kimse (Hz. Yusuf)*

1.Faḫr-i ʿālemsin iy **sülāle-i pāk** / Bende olmaḳ cenābuña ḫāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3737). [sülāle-i pāk,]*

sulan: *Sulanmak, su ihtiyacını gidermek.*

Ne dénile lebi zülālinden / **Şulanurken** dehen ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [şulanurken, -ur, -ken]*

Süleymān: *Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.*

1.Çün **Süleymān** éşitdi bu ḫaberi / Döndi ḫasmına eyledi naẕarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1272). [süleymān,]*

2.Çün **Süleymān** bu resme aldı cevāb / Dönüp ol müdde-iye ḳıldı ʿitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1279). [süleymān,]*

3.Ne ḳadar ḳadre ére mūr-i zemīn / Ki **Süleymāna** ola yār u ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2919). [süleymāna, -a]*

4.ʿİlm ü ḥilmi-y içün **Süleymānuñ** / Ḫātem-i mühr-i mihriy'çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 149). [süleymānuñ, -uñ]*

5.Dér ki oġlı ölüp **Süleymānuñ** / Ṣabr u ārāmı ḳalmadı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1266). [süleymānuñ, -uñ]*

6.Ger bula ẕerre deñlü mūr anı / Götüre taḫt-ıla **Süleymānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [süleymānı, -ı]*

sulh: *Barış, uzlaşma; huzur.*

1.**Ṣulḥ** ḫōşdur velī yérinde gerek / Ṣabr eyüdür velī yérinde gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [ṣulḥ,]*

2.Dédi vü çıḳdı ḫāneden o ṣabūr / Oldı **ṣulḥı** ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [ṣulḥı, -ı]*

3.Ẓāhirinde ne būy ḳaldı ne reng / Bāṭınında ne **ṣulḥ** ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ṣulḥ,]*

sulh eyle: *Barışmak, uzlaşmak.*

1.Ol ki gözlerdi cihānda nam ü neng / Nāmıla **sulh eyleyüp** neng ile ceng *(Yusuf u Züleyha, Rübai 1, Beyit 1). [sulh eyleyüp, -y, -üp]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah II sevgili*

1.Dür ki **sulṭān** ola ḫırīdārı / ʿaybdur anda bende bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3419). [sulṭān,]*

2.Ṣūretā gerçi şāh-ıdı Reyyān / Ol-dı maʿnide velī **sulṭān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [sulṭān,]*

3. Kendü 'ırżın saḳındı ol **sulṭān** / Dédi étmeñ bu ḥāli ḫalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2619). [sulṭān,]*
4. Tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān / ʿAded-ile yédi ulu **sulṭān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2824). [sulṭān,]*
5. Düşeli ebr gibi her **sulṭān** / Gün yüzinüñ hevāsına ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [sulṭān,]*
6. Dédi kim cümle Mışruñ aʿyānı / Ḫᵛācesi mīri belki **sulṭānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3267). [sulṭānı, -ı]*
7. Yine cānında buldı cānānı / Yine taḫtında gördi **sulṭānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [sulṭānı, -ı]*
8. Dédi çün arayam o **sulṭānı** / Taḫt-ı dilde bulam dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [sulṭānı, -ı]*
9. Bī-ḳuṣūr ara cümle eyvānı / Bulasın şāyed ola **sulṭānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [sulṭānı, -ı]*
10. Vérdi anlara pāk dāmānı / Yétdiler ḳul gibi o **sulṭānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [sulṭānı, -ı]*
11. Bu güvāhı éşitdi çün **sulṭan** / Vaṣl-ı ṣıddīḳa ṭālib oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [sulṭan,]*
12. ʿiyşına āferin o **sulṭanuñ** / Yāri Yūsuf gibi ola anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [sulṭanuñ, -un]*
13. Rāyı nedür bu işde **sulṭānuñ** / Ta ki sa'yinde olayın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [sulṭānuñ, -uñ]*
14. Dédi **sultan** senüñdür ol tedbīr / Maʿnide milk-i Mışra sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [sultan,]*
15. ʿĀleme luṭf-ı ʿām éden **sultan** / Yūsuf-ımış bilindi oldı 'iyan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6104). [sultan,]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah II Allah.*

1.Dédi iy ḫalḳa ʿadl éden **sulṭān** / Baña Yaʿḳūb étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [sulṭān,]*

sulṭān-ı serā-yı sırr-ı tevḥīd: *Birlik sırrı sarayının sultanı (Hz. Muhammed)*

1.**Sulṭān-ı serā-yı sırr-ı tevḥīd** / Sālār-ı güruh-ı ehl-i tecrīd (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 200*). [sulṭān-ı serā-yı sırr-ı tevḥīd,]*

sulṭān-ı taht: *Taht sahibi sultan, hükümdar.*

1.Niçe **sulṭān-ı taḫt** ü ṣāḥib-i tāc / Oldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5684). [sulṭān-ı taḫt,]*

sülūk ét: *Bir yere veya bir amaca ulaşmak için manevî yolculuğa çıkmak.*

1.ʿIşḳ yolında ḫōş sülūk étdi / Ḳalmadı yolda menzile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [sülūk ét, -di]*

sülüsān: *Üçte iki, üç parçadan ikisi.*

1.Dédi vérdüm kemālümi ben aña / **Sülüsāni** cemālümi ben aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 469). [sülüsāni, -i]*

sümbül: *Sümbül çiçeği II sevgilinin saçları.*

1.Étdi kāfura pīrehen gülden / Müşke bend étdi tāze **sümbülden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [sümbülden, -den]*

sümm: *At tırnağı, toynağı.*

1. **Sümmi** toz ṣaçmasa ḳıçına eger / Nice ireydi tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [sümmi, -i]*

sun: *Uzatmak, vermek; takdim etmek.*

1.Varlıġum seyl-i ḥayret almışdur / Neye **ṣunsam** elüme gelmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3096). [ṣunsam, -sa, -m]*

2.Nāmeyi **ṣundılar** bu sevḳ-ıla / Aldı açdı oḳudı ṣevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [ṣundılar, -dı, -lar]*

3.Yūsufa **ṣundı** anı Rūḥ-ı Emīn / Aldı çün ḳoḳdı vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [ṣundı, -dı]*

4.Ḳanı o dem ki göñül ʿiyş éderdi dilber-ile / **Ṣunardı** bāde lebi laʿl-gūn sāġar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5315). [ṣunardı, -ar, -dı]*

sun: *(Elini) uzatmak.*

1.Rūzgāruñ bu kāridür ezeli / Bī-ser eyler kime **ṣun**arsa eli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 496). [ṣunarsa, -ar, -sa]*

2.Hīçdür gördi rāyinüñ ʿamelin / Ḥabl-i faẓl-ı Ḫudāya **ṣundı** elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5162). [ṣundı, -dı]*

3.İricek ḫᵛān-i vaṣla ol mihmān / Nemeke **ṣundı** sünnet üzre hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [ṣundı, -dı]*

4.İḫvet-i Yūsufa vérildi çün aş / **Ṣundı** bir çīniye éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [ṣundı, -dı]*

sunʿ: *Yapılan iş, eser; sanat.*

1.Etdi ferşinde naḳş-ı būḳalemūn / Tā ki ṣunʿın teferrüc éde ʿuyūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 31). *[ṣunʿın, -ın]*

sunʿ: *Yapılan iş, eser; sanat. (Allah'ın sanatlı şekilde yaptıkları, yarattıkları bağlamında.)*

1.Ḥikmeti baḥrine ḥabāb sipihr / **Ṣun**ʿi berkına ẕerre tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[ṣunʿi, -i]*

2.Dédi kim ṣāniʿüm Ḫudā-yı cihān / Ki anuñ **ṣunʿıdur** zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [ṣunʿıdur, -ı, -dur]*

3.Secde aña édüñ ki ser vérdi / **Ṣunʿına** baḳmaġa naẓar vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [ṣunʿına, -ı, -n, -a]*

sünbül: *Sümbül çiçeği II sevgilinin saçı.*

1. **Sünbüli** ẓāhir oldu efserden / Zāġ-ı şeb ṭoġdı beyża-i ḫūrdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2077). [sünbüli, -i]*
2. **Sünbülin** müşk-ile mülemma' édüp / Ḥullesin cāme-i müşa'şa' édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2230). [sünbülin, -in]*
3. Semeni étdi **sünbüle** şāne / Düşdi zencīre Nīl-i dīvāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2090). [sünbüle, -e]*
4. Nergesin nāz-ıla mükeḥḥāl édüp / **Sünbülin** siḥr-ile müselsel édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2391). [sünbülin, -in]*
5. Nergesin cām-ı ḫᵛāb mest étmiş / **Sünbülin** ġonça pür-şikest étmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2420). [sünbülin, -in]*

6. Kimi bir dilber-ile ẕevḳ eyler / Boynına **sünbülini** ṭavḳ eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [sünbülini, -i, -n, -i]*
7. Ḳoḳmadı **sünbülin** meger ʿanber / Öpmedi leblerin meger sāġar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2890). [sünbülin, -in]*
8. Gül çemen kişverinde ḫān olmış / **Sünbül** üstine sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [sünbül,]*
9. Tāb vermiş benefşe ca'dına bād / **Sünbülüñ** ṭurrasına ʿuḳde güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [sünbülüñ, -üñ]*
10. Dilemiş éde bulıcaḳ furṣat / Güli tārāc ü **sünbüli** ġāret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4591). [sünbüli, -i]*
11. Semenini yu tāze āb-ıla / Ṭara **sünbüllerin** gül-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [sünbüllerin, -ler, -i, -n]*
12. İy niçe **sünbüli** ṭaġıtdı o bād / İy niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [sünbüli, -i]*
13. **Sünbülin** şāne-y-ile farḳ étdi / Māha geh ġarb u gāh şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [sünbülin, -in]*
14. Ṭarayup **sünbülin** gül-āb-ıla / Urdılar lü'lü'-yi ḫōş-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3294). [sünbülin, -in]*
15. **Sünbülüñden** yaratdı bir zencīr / Ki ḳılur ʿālemüñ emīrin esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [sünbülüñden, -ün, -den]*
16. Hem-dem olmasa **sünbüline** Mesīḥ / Mürdeyi zinde éde miydi ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 176). [sünbüline, -i, -n, -e]*
17. **Sünbüli** sāye étdi lālesine / Şāne urdı ḳaçan külālesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 574). [sünbüli, -i]*
18. **Sünbüli** müşke būy-bend étdi / Siḥr-ile dillere kemend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4327). [sünbüli, -i]*
19. **Sünbüli** tāze gülleri ter-idi / ʿāşıḳa nāz édici dilber-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [sünbüli, -i]*
20. **Sünbüli** zāġ gūnı būm oldı / Semeni sīm ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341) [sünbüli, -i]*
21. **Sünbül**in yudı mā-i verd-ile / Öpdi aġladı anı derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [sünbülin, -in]*
22. Ne yaḳasına sīni eyledi çāk / **Sünbülin** yoldı ḳoydı yérine ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [sünbülin, -in]*
23. Bād-ı ġam **sünbülin** ṭaġıtdı ola / Gülleri göz yaşına batdı ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [sünbülin, -in]*
24. Yūsufuñ **sünbül**ini yaġlar-ıdı / Baġrı yaġın eridüp aġlar- ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 775). [sünbülini, -i, -n, -i]*
25. **Sünbülini** ṭaġıtsa şāne-y-ile / Cemʿ éderdi özin bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3617). [sünbülini, -i, -n, -i]*
26. Ṭaşt-ı zerrīnde yurdı **sünbülini** / Farḳ éderdi benefşeden gülüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3619). [sünbülini, -i, -n, -i]*
27. Bū-yı Yūsufdan irdi baña şemīm / **Sünbülini** ṭaġıtdı gibi nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [sünbülini, -i, -n, -i]*
28. Gül yüzüñ reng ü ābı kimden alur / **Sünbülüñ** pīç ü tābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [sünbülüñ, -üñ]*
29. Her birisi semīn ü sīmīn-ten / **Sünbül** otlayıcı ġazāl-i Ḫuten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3846). [sünbül,]*
30. Ola **sünbülleri** hevādārī / Yéllere vara müşk-i Tātārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4235). [sünbülleri, -ler, -i]*
31. Ḥaḳḳ saña **sünbül** étdi bir mūyı / Çīn içine düşerse ger būyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4234). [sünbül,]*
32. Nergesüñ fitne-y-ile cān avlar / **Sünbülüñ** siḥr-ile cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4238). [sünbülüñ, -üñ]*
33. Tāb vér **sünbülüñ** kemendine / Tā ol āvāre düşe bendine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [sünbülüñ, -üñ]*
34. Dér-idi yāre ṭavḳ-ı gerden-idüñ / **Sünbül** ü yāsemīne ḫırmen-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4970). [sünbül,]*

sünbülāt: *Başaklar, buğday başakları.*

1.Dédi bu **sünbülāt-**ıla baḳarāt / Sāllerden beyān éder ḥālāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5179). [sünbülāt-ıla, -ıla]*

sünbüle burcı: *Başak burcu.*

1.Taḫt-ı baḫtın hem anda eyledi şāh / **Sünbüle burcı** oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [sünbüle burcı,]*

sünbül-i cennet: *Cennet sümbülü, cennet çiçeği.*

1.Ḳanı anuñ o tāze reyḥānı / **Sünbül-i cennet** ola ḥayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [sünbül-i cennet,]*

sünbül-i cihān-gīr: *Sevgilinin cihanı, dünyayı zapt eden saçı.*

1.Gören ol **sünbül-i cihān-gīri** / Ḳomadı dilde renc-i zinciri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4926). [sünbül-i cihān-gīr, -i]*

sünbül-i muʿanber: *Amber kokulu saç; sevgilinin saçları.*

1.Ṭarayup **sünbül-i muʿanberini** / Ṣaldı Rūm üzre Hind leşkerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4746). [sünbül-i muʿanber, -i, -n, -i]*

sünbül-i pür-çīn: *Kıvrımlı sümbül çiçeği; sevgilinin kıvrımlı saçları*

1.Ruḫ-ı ʻuşşāka beñzemiş nesrīn / Zülf-i maʿşūḳa **sünbül-i pür-çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4088). [sünbül-i pür-çīn,]*

sünbül-i siyeh-peyker: *Siyah yüzün saçları; sevgilinin saçları*

1.Ḍarb-ıla **sünbül-i siyeh-peyker** / Semeni étdi lāle-i aḥmer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1846). [sünbül-i siyeh-peyker,]*

sünbülistān: *Sümbül bahçesi; sevgilinin saçları.*

1.Yaḳdı bu vech-ile gülistānı / Yéllere vérdi **sünbülistānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6246). [sünbülistānı, -ı]*

sünbül-veş: *Sünbül gibi.*

1.Çün yine nāz-ılā ʿarūs-i Ḥabeş / Ṣaçlarını ṭaġıtdı **sünbül-veş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [sünbül-veş,]*

sündüs: *Dokumasında altın ve gümüş teller bulunan, parlak renkli ve değerli bir ipek kumaş çeşidi.*

1. **Sündüs** istebraḳ ét bisāṭın anuñ / Laḥm-ı ṭayr-ıla düz simāṭın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4937). [sündüs,]*

süñi: *Süngü, kargı, mızrak.*

1. **Süñi** āḫir çuvala ṣıġmadı / Mevc-i deryā sifāla ṣıġmadı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2527). [süñi,]*

sünnet üzre: *Sünette olduğu gibi; Peygamberin sünneti olduğu için.*

1.İricek ḫᵛān-i vaṣla ol mihmān / Nemeke ṣundı **sünnet üzre** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5564). [sünnet üzre,]*

sür: *(At vs.) sürmek; binmek*

1.Ol yerde ki sen Buraḳı **sür**düñ / Düşmişdi gile ḥimār-i ʿĪsā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204*). [sürdüñ, -dü, -ñ]*

2.Merkebin çāha **sürdi** ol āgāh / Bildi kim andadur murādına rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1583). [sürdi, -di]*

3.Bitdi çün Mışra varup işleri hep / **Sürdi** Kenʿāna nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [sürdi, -di]*

4.Ki binüp bād-pāya **sürdiler** / İrüp anlara naʿra urdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5861). [sürdiler, -di, -ler]*

sür: *Dokundurmak, değdirmek.*

1.Ḫāk-i ʿöẕre **sürüp** ʻiẕārını / Dédi étmen dirīġ varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2866). [sürüp, -üp]*

2.Pāk dāmānına **sürüp** yüzüni / Vech-i Yūsufdan ırmadı gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3699).). [sürüp, -üp]*

sür: *Yürümek, ilerlemek, mesafe katetmek.*

1.Seni senden çü saʿy édüp **süresin** / Anuñ-ıla hemān anı göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5124). [süresin, -e, -sin]*

2.ʿİẕẕet-ile o gün resūl-i ʿazīz / **Sürdi** Ṭaymūsa irdi şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [sürdi, -di]*

3.Sürse baş üzre géde ḫāme gibi / Durmaya yüz oḳursa nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [sürse, -se]*

sür: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

1.Ḳasdımuz ḫod budur anı **sürevüz** / Bu degüldür dögevüz öldürevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 652). [sürevüz, -e, -vüz]*

2. **Sürüp** āḫir ḫūrı melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr u şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [sürüp, -üp]*

sür: *(Ömür) sürmek, geçirmek.*

1.Yédi yaşın çün temām **sürdi** / Yüzi ayınuñ oldı on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [sürdi, -di]*

sür: *Yerde sürümek, sürüklemek II itmek, kakmak.*

1.Sürüsün cevr eliy'le anı zemān / Ki **sür**er bī-günahı vérmez amān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 852). [sürer, -er]*

Gül gibi tāze ṭutduġuñ bedeni / **Sürdiler** ḫāra ṭaḳdılar reseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [sürdiler, -di, -ler]*

2.Ol ki gül üzre başmaz-ıdı ayaḳ / **Sürdiler** ḫāra pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [sürdiler, -di, -ler]*

3.**Sür**üp ol māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / Tā leb-i çāha geldiler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [sürüp, -üp]*

sür: *(Sürme) sürmek, çekmek.*

1.ʿĀṣıḳuñ sürmesi odır iy yār / Ḫāke **sürmekden** ola gözleri tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [sürmekden, -mek, -den]*

sür: *(Göz) sürmek, bakış atmak.*

1.**Sürüp** éşige çeşm-i şehlāsın / Ḥaḳḳa ışmarlayup dil-ārāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5065). [sürüp, -üp]*

sür: *Sürmek, sevk etmek.*

1.İʿtiraf édicek anı Raḥmān / Faẓl-ıla cennetine **süre** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6071). [süre, -e]*

2.Ḥaḳḳ **süre** anı ʿadli-y-ile oda / Bile taḳṣīrin o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [süre, -e]*

sür'at eyle: *Acele etmek, aceleci davranmak.*

1.Bulup anı beşāret eyleyeler / Turmayup seyre **sür'at eyle**yeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 665). [sür'at eyle, -y, -e, -ler]*

sürç: *Yürürken sendeleyerek dengesini yitirmek.*

1. **Sürçe** düşe olur çün aña yaḳīn / Görür anı serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [sürçe, -e]*

şüret: *Yüz, çehre, surat.*

1.Çünki şevḳ-ile geldiler ḳatına / Étdiler secde ḫüsni **şūretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [şūretine, -i, -n, -e]*

2.**Şūretüm** Kaʿbe-i cemal-iken / İy ḫalīlüm saña ḫelāl-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4113). [şūretüm, -üm]*

3. Gelmez oldı ḫaberciler ḳatına / Baḳmaz oldı kimesne **şūretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5371). [şūretine, -i, -n, -e]*

4. Bunı kim düşde göre ḫayra yora / **Şūretin** kim ḫayāline getüre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3073). [şūretin, -i, -n]*

5. Naẓar eyledi çün ḥikāyetine / Görmedin ʿāşıḳ oldı **şūretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1032). [şūretine, -in, -e]*

6. Görüp āyine içre **şūretüñi** / Yoḳ ṣanurduñ cihānda ḳıymetüñi *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [şūretüñi, -üñ, -i]*

7. **Şūreti** naḳşı oldı sikke-i yār / Oldı sīmāsı Yūsufī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [şūreti, -i]*

8. **Şūreti** āftāb-ı ʿālem-i nūr / Nāz-perverd ḫüsni bāġ-ı sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2427). [şūreti, -i]*

9. Ḫʷāb içinde uyandı ġafletten / Şāhid-i maʿni gördi **şūretden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2450). [şūretden, -den]*

10. Cān-ıla **şuretime** ʿāşıḳ-ısañ / Daʿvī-yi ʿışḳ içinde ṣādıḳ-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2655). [şuretime, -im, -e]*

11. Şebeh-i Ādem ola **şūretde** / Bedel ola Ḫalīle ḫulletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 786). [şūretde, -de]*

12. Ḳomadı nār-ı cevr ü tāb-ı ʿitāb / **Şūretinde** anuñ ne reng ü ne āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 868). [şūretinde, -i, -n, -de]*

13. Geldi şevḳ-ıla Yūsufuñ ḳatına / Medḥ oḳudı cemāli **şūretine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [şūretine, -i, -n, -e]*

14. Ol sebebden-dürür ki eşk-i nücūm / Ḳapladı **ṣūretini** étdi hücūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5010). [ṣūretini, -i, -n, -i]*
15. Görmişem ḫᵛāb içinde bir **ṣuret** /ʿilletüme benüm odur ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2610). [ṣuret,]*
16. **Ṣūretin** çünki eyledi pinhān / Oldı mücellā-yı ṣūret-i ḫūban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2019). [ṣūretin, -in]*

ṣūret: *Şekil, görünüş; dış görünüş.*

1.Dil-i ʿāşıḳda ẓāhir oldı o nūr / Étdi evvelki **ṣūret**-ile ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [ṣūret-ile, --ile]*

2. **Ṣūreti** gerçi dām-i kesretde / İlla maʿnāsı ʿayn-i vaḥdetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3189). [ṣūreti, -i]*

3.Ṣūreta gerçi **ṣūret** ögersin / İlla maʿnīde maʿnī-perversin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [ṣūret,]*

4.Bī-ḫalel ola ḫulḳ u sīretde / Bī-bedel ola ḫüsn ü **ṣūretde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [ṣūretde, -de]*

5.Ḳoşdı Mālik melek yanınca gulām / Dīv **sūretlü** ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [sūretlü, -lü]*

6.Naḥs olanuñ işi nuḥūsetdür / Çünki **ṣuret** delīl-i sīretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1760). [ṣuret,]*

7.Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb **ṣūret** niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [ṣūret,]*

8.Maʿniye gerçi **ṣūret** oldı ṭarīḳ / Menzile ir yolında ḳalma refīḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). *[ṣūret,]*

9.Rāz gencini eyleyen pinhān / **Ṣūreti** ḳālıb étdi maʿnīyi cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3485). [ṣūreti, -i]*

10. **Ṣūret** ü maʿniyi çü bir göresin / Ölmiş-iken dilüñi dirgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3583). [ṣūret,]*

11.Nakş-i ādem derūnīdür iy yār / **Ṣūret**i levh-i sāde-y-ise ne var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [ṣūreti, -i]*

12.Ḫurde-dān fitne-cūy ḫurd büzürg / **Ṣūret**i ādemī vü sīreti gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [ṣūreti, -i]*

13.Her ne **ṣūret** ki ola maṭlūbuñ / ʿaksidür ol cemāl-i maḥbūbun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3559). [ṣūret,]*

14.Tā ki ol **ṣūret-ile** pinhānī / Ḥāṣıl édeydi vaṣl-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4124). [ṣūret-ile, -ile]*

sūret: *Yol, biçim, tarz.*

1.İlla yoḳdur bu kiẕbe hīç **ṣūret** / Ola ṣıddīḳa kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [ṣūret,]*

2.Ki bu şehzādeyi bulup ḫalvet / Ḳapduñ étdün bu ḥīleyi **ṣūret** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [ṣūret,]*

sūret: *Resim, suret.*

1.Gördi yazmışlar üstine anuñ / **Ṣūretin** Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [ṣūretin, -in]*

sūret degiş: *Kılık değiştirmek.*

1.Defʿi **ṣūret degişdi** ol dāye / Perde altında nitekim saye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3343). [sūret degiş, -di]*

sūretā: *Dış görünüşe göre, görünüşte; zāhiren.*

1.Çünki ʿāşıḳdan ola yār nüfūr / **Ṣūreta** aḳreb-ise maʿnide dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [ṣūreta,]*

2.**Ṣūretā** gerçi şāh-ıdı Reyyān / Ol-dı maʿnide velī sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [ṣūretā,]*

3.Ẕerre maʿnīde nūrdur ammā / **Ṣūretā** farḳ etti ẓıll-i ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [ṣūretā,]*

4.**Ṣūretā** gerçi ehl-i ẕilletdür / Ẕilleti maʿnide iṭāʿatdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 953). [ṣūretā,]*

5.**Ṣūretā** ṭāʿate muvāfıḳdur / İlla maʿnide gey münāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [ṣüretā,]*

6. **Ṣūreta** gerçi taze bustāndur / Meyvesi illa mekr ü destāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [ṣūreta,]*

7.**Ṣūreta** gerçi ṣūret ögersin / İlla maʿnīde maʿnī-perversin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3483). [ṣūreta,]*

8.**Ṣūretā** gerçi devḥa-i encīr / Oldı çün ḳāmet-i ʿacūz-i kebīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4079). [ṣūretā,]*

ṣūret-āferīn: *Şekilleri yaratan (Allah).*

1.Āferīn aña ḳudreti boldur / Bu ḳadar **ṣūret**-āferīn oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3550). [ṣūret-āferīn,]*

ṣūret-bāz: *Kukla oynatan kimse, kuklacı.*

1.Evc-i maʿnāya étmeyen pervāz / Sözüñi n'ola ṣansa **ṣūret-bāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3484). [ṣūret-bāz,]*

ṣūret-bīn ol: *Şekilci olmak; dış görünüşe değer verip görüntünün ardındaki hakikate eremeyen kimse olmak, madde düşkünü olmak.*

1.Sen ki **ol**duñ cihānda **ṣūret-bīn** / Añlamaduñ bu maʿniden miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 977). [ṣūret-bīn ol,]*

ṣūret-i ādemī: *İnsan sureti, insan görünümü.*

1.**Ṣūret-i ādemīde** ol mel'ūn / Diledi éde anları meftūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1511). [ṣūret-i ādemī, -de]*

ṣūret-i çīn: *Çinli güzellerin resmi, görünüşü.*

1.Nice yüz pertev-i cemāl-i berīn / Naḳş-ı Mānī nedür ya **ṣūret-i Çīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5560). [ṣūret-i çīn,]*

ṣūret-i ḥasen: *Yüz güzelliği; güzel yüz.*

1.Géydi Yūsuf ḳaçan o pīreheni / Ḥūra ta'n étdi **ṣūret-i ḥasen**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [ṣūret-i ḥasen, -i]*

ṣūret-i ḫayālī: *Gerçek olmayan, gerçekleşmeyen suretler, hayaller.*

1.Çün bu düş **ṣūret-i ḫayālīdür** / Nice te'vīl ola muḥālīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5171). [ṣūret-i ḫayālī, -dür]*

ṣūret-ı ḫūb: *Güzel suret, güzel yüz.*

1.Eser-i ḫüsnidür bu **ṣūret-ı ḫūb** / Maʿnide bil hemān odur maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3557). [ṣūret-ı ḫūb,]*

ṣūret-i 'īn: *Hurilerin yüzü.*

1.Cesed ü cism ü rūh-ı vuṣlat-bīn / Olur ehl-i beḳāya **ṣūret-i 'īn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 321). [ṣūret-i 'īn,]*

ṣūret-i ḫāk: *Güzel yüz.*

1.Ḫalḳ olalı nigār-ḫāne-i ḫāk / Gelmedi naḳşı gibi **ṣūret-i pāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2127). [ṣūret-i pāk,]*

2.Ḳorḳaruz ġuṣṣadan bu **ṣūret-i pāk** / Ola bī-reng édüp ġubār-ı helāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5962). [ṣūret-i pāk,]*

ṣūret-i rāz: *Sırların görüntüsü II sırların yüzü.*

1.**Ṣūret-i rāzuñı** nihān étme / Ṭoġruñam baña kec-gümān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2558). [ṣūret-i rāz, -un, -ı]*

2.Refʿ édüp töhmet-ile āvāzı / Bī-niḳāb étdi **ṣūret-i rāzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4585). [ṣūret-i rāz, -ı]*

ṣūret-i resūl: *Peygamber'in (Hz.Yakup) yüzü, sureti.*

1.Eyleyüp **ṣūret-i resūle** nigāh / Dédi kim La ilahe illallah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1365). [ṣūret-i resūl, -e]*

ṣūret-i saht: *Katı, sert yüz (Taştan yapılan putun yüzü bağlamında.)*

1.Ḳıblem olalı **ṣūret-i saḫtuñ** / Yüzüme saḫti açılur baḫtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [ṣūret-i saḫt, -uñ]*

ṣūret-i yār: *Sevgilinin yüzü, kendisi.*

1.Yaʿni görmen çü **ṣūret-i yāri** / Taḫtını daḥi yıḳayın bāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [ṣūret-i yār, -ı]*

ṣūret-i Yūsuf: *Yusuf'un yüzü II Hz. Yusuf'un zatı, kendisi.*

1.Tā varup kārbānı ġāret éde / **Ṣūret-i Yūsuf-ıla** ṣoḥbet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2005). [ṣūret-i Yūsuf, -ıla]*

ṣūret-i zelīḫā: *Zeliha'ya benzer, Zeliha suretinde.*

1.Bir perī **ṣūret-i Zelīḫāda** / Defʿi ḥāżır olurdı arada *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3181). [ṣūret-i zelīḫā, -da]*

ṣūret-i zībā: *Güzel yüz.*

1.Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā senüñ gibi / Olmaz melekde **ṣūret-i zībā** senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [ṣūret-i zībā,]*

ṣūret-perest ol: *Şekilci olmak; dış görünüşe değer verip görüntünün ardındaki hakikate eremeyen kimse olmak, madde düşkünü olmak.*

1.**Olma ṣūret-perest** iy ġafil / Ki olur maʿni hāline hăyil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3579). [ṣūret-perest ol, -ma]*

süreyyā: *Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Ülker, Pervin.*

1.Dür açıldı bu dürr-i zībādan / Ṭoġdı gün ṣuʿlesi **Süreyyādan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [süreyyādan, -dan]*

2.Gülse nūr aḳıdur **Süreyyādan** / Sözi leẕẕetlü ḳand u ḥālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [süreyyādan, -dan]*

3.Dizdi ʿaḳdin f'elek **Süreyyānuñ** / Yaʿni kim gūṣvārıdur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [süreyyānuñ, -nuñ]*

sürh-i ṣāfī: *Saf kırmızı.*

1.Müşterīnüñ birisi ol bedre / Vérdi zer **sürḫ-i ṣāfī** bir bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [sürḫ-i ṣāfī,]*

sürh-rū eyle: *Yüzü kızarmak; utanılacak bir duruma düşürmek*

1.**Surḫ-rū eyle**medi ḳan buları / Ḫacil eyledi çün yalan buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [surḫ-rū,]*

süri: *Sürü, hayvan topluluğu.*

1.Buyruḳ étdi şubānlarına revān / Bir **süri** ḳuzı ḥāżır oldu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [süri,]*

süri: *Sürümek, sürüklemek.*

1.**Süriyüp** anı ḳahr eylediler / Döndiler ʿazm-i şehr eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1350). [süriyüp, -y, -üp]*

2.**Süriyüp** uş getürdiler ḳatuña / Eyledüm vaṣf-ı ḥāli ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1388). [süriyüp, -y, -üp]*

sūr-i melāl: *Hüzünlü düğün.*

1.Bi'l-ḥaḳīḳa belī bu **sūr-i melāl** / Birisi ḫᵛābdur birisi ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2950). [sūr-i melāl,]*

süril: *(Zindana) sürülmek, gönderilmek.*

1.Ḳasd éden ol fırāṣa rind-āne / **Sürilür** böyle ḳaʿr-ı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4914). [sürilür, -ür]*

sürme: *Süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz, boya.*

1.Ya görüp çeşmin oldı māşıta mest / **Sürme** mīlin düşürdi ditredi dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4333). [sürme,]*

2.ʿĀṣıḳuñ **sürmesi** odır iy yār / Ḫāke sürmekden ola gözleri tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [sürmesi, -s, -i]*

sürme-i nāz: *Naz sürmesi; göze çekilen sürme.*

1.Çekdiler nergesine **sürme-i nāz** / Zāġ-ı düm oldı ṣanasın şehbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [sürme-i nāz,]*

şūr-nā: *Zurna, çalgı aleti.*

1.Ṭoldı etrāfa tabl üni gibi ḫayl / Oldı āheng **şūr-nāya** ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [şūr-nāya, -y, -a]*

sürü: *Bir şeyi yerden kaldırmaksızın çekerek, iterek götürmek; sürüklemek.*

1.Ḳalmış-iken ıraḳdan āb görür / Saʿy éder aña ḫaste cānı **sürür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3082). [sürür, -r]*

2.Ḫışm édüp Eflaḥ üstine yüridi / Eline yapışup çeküp **sürüdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1777). [sürüdi, -di]*

3.Servini sāye-veş **sürürler-idi** / Çün girü ḳalduġın görürler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 851). [sürürler-idi, -r, -ler, -idi]*

sürün: *Sürünmek II kendini sürümek suretiyle ilerlemek.*

1.Her ne māhī ki gördi ol māhı / Ṣevḳa düşüp **süründi** geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [süründi, -di]*

sürūr: *Sevinç, neşe, mutluluk.*

1.Ṣemʿ kim meclisüñde nūr-ıdı / Ḫandesi sīneñe **sürūr-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 871). [sürūr-ıdı, -ıdı]*

2.Oturur ʿizz ü nāz ü nūr-ıla / Bir serīr üzre gey **sürūr-**ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [sürūr-ıla, -ıla]*

3.Ṭoldı ʿālem duʿā'sı-y-ıla **sürūr** / Ẓulmeti gétdi geldi yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [sürūr,]*

4. Ehl-i şevḳa **sürūr** arturdı / Nūr üstine nūr arturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [sürūr,]*
5. Cāna mażmūnı oldı çün manẓūr / Ṭoldı dilde **sürūr** dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [sürūr,]*
6. Çünki Yaʿkūba ḥāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u **sürūr**-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [sürūr-ıla, -ıla]*
7. Gözleri rūşen ola nūrı-y-ıla / Ḳalbi gülşen ola **sürūrı-y-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3311). [sürūrı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
8. Gün yüzüñ gözlerüme nūr-iken / Ġuṣṣada sīneme **sürūr-iken** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3820). [sürūr-iken , -iken]*
9. Eylemez ʿāḳil ol **sürūra** ġurūr / Ki ola anda intiḳal ü mürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3868). [sürūra, -a]*
10. Şāh-ı seyyāra çünki étdi ẓuhūr / Ṭoldı Mıṣr-ı cihāna şevḳ u **sürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [sürūr,]*
11. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü bī-nūr / Ḳalmadı tende zevḳ u dilde **sürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [sürūr,]*
12. Her evüñ reng ü nūrı bir dürlü / Her birinüñ **sürūrı** bir dürlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4285). [sürūrı, -ı]*
13. Ėtdi āḫir ecel debūrı ʿubūr / Ne ṣafā ḳodı yaḳmaduḳ ne **sürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [sürūr,]*
14. Çemeni verd ü ṣuveri **sürūr** / Tozı müşgīn ü ṭoprāġı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [sürūr,]*
15. Gözüme nūr odur dilüme **sürūr** / Gözümi ètmesün Ḫudā bī-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 696). [sürūr,]*
16. Olma iy nūr-ı dīde dīdeme dūr / Tā tola sīnemüñ serīri **sürūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [sürūr,]*
17. Ḳalmadı cānda ṣabr u dilde **sürūr** / Yéri od oldı yéle vardı ḥuzūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [sürūr,]*

sürūr vér: *Sevinç, mutluluk vermek.*

1.Döşedi rū-yı saḥne ḫūr ḥarīr / **Vérdi** her ṣuffeye **sürūr** serīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4313). [sürūr vér, -di]*
2.ʿĀḳıbet **vérdi** aña ʿışḳ **sürūr** / Kūr-iken étdi nergesin pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5595). [sürūr vér, -di]*

sürūr-ı ġam-nākān: *Tasalı, kaygılıların sevinci, mutluluğu.*

1.Alnı nūrı **sürūr-ı ġam-nākān** / Ḳaşı miḥrabı ḳıble-i pākān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2431). [sürūr-ı ġam-nākān,]*

sūsen: *Sivri ve uzun yaprakları olan maviye yakın bir çeşidi de olan susam denilen çiçek.*

1.Niçe **sūsen** gibi hezār zübān / Ėdemezdi birini biñde ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [sūsen,]*
2.Nerges-i mesti erġuvān ṣaçdı / Yine **sūsen** gibi zebān açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [sūsen,]*
3.Tāze **sūsen** gibi çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [sūsen,]*
4.**Sūsen** étdi çemende ʻaḳd-i zebān / Dilden irmeye tā ʿarūsa ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). [sūsen,]*

sūsen-vār: *Susam gibi (Divan şiirinde fasih konuşan için "susam gibi" benzetmesi yapılır.)*

1.Şāh Reyyān egerçi **sūsen-vār** / Aña ʿarż eyledi zebān-ı hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [sūsen-vār,]*

süst: *Gevşek, tembel.*

1.ʿĀşıḳa ta'ne tāziyāne olur / ʿışḳda **süst-iken** revāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [süst-iken, -iken]*

süst: *Zayıf, güçsüz; iktidarsız.*

1.Gerçi miḥri baña dürüst-idi / İlla mühr açamazdı **süst**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5571). [süst-idi, -idi]*

süst ét: *Gevşetmek, tembelleştirmek; güçsüz ḥāle getirmek.*

1.**Süst édicek** dilin nedāmet anuñ / Merkebin ḳamçılar melāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4688). [süst ét, -icek]*

süst eyle: *Gevşetmek, tembelleştirmek; güçsüz ḥāle getirmek.*

1.Cümle tedbīrini dürüst eyler / Kime düşmen olursa **süst eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [süst eyle, -r]*

susuz: *Susuz, sudan yoksun. (Āşığın sevgiliden uzak kalması bağlamında.)*

1.Bāġuñuñ gerçi tāzedür s̱emeri / Añmaduñ illa bu **şusuz** cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [şusuz,]*

sütūn: *Direk, sütun.*

1.Ḳulle ʿizzet **sütūnı** baḫt-ı cihān / Mīḫı nuṣret ṭınābı riṣte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [sütūnı, -ı]*

2.Her **sütūn** üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan artuḳ teninde yoḳ noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [sütūn,]*

3.Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz ü devlet **sütūnı** taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [sütūnı, -ı]*

4.Saḳfı miḫnet **sütūnı** renc-i şedīd / Miḫı ḥayret ṭınābı fikr-i medīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [sütūnı, -ı]*

5.Düzdi hem ortasında zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim **sütūnı taḫ**tası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [sütūnı, -ı]*

6.Her **sütūn** ayaġında hem zerrīn / Bir ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [sütūn,]*

sütūn-ı semer: *Meyve, yemiş sütunu, direği.*

1.Çünki vérmez şehe ṣanevber ber / Yégdür olsa eger **sütūn-ı semer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [sütūn-ı semer,]*

suvar: *Su vermek, sulamak.*

1.Teşne oldum **şuvar** ḥiṭābuñ-ıla / Ḫasteyem ḳıl şifā cevābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2650). [şuvar,]*

süvar: *Binici, at binen; atlı asker.*

1.Vérdi biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḥāżır silāḥ u esb ü **süvār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [süvār,]*

2.Naḳş-ı ḥüsn-ile ṭurfa ṭurfa nigār / Her biri bir ṭarīḳi üzre **süvār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [süvār,]*

3.Bedevī atlar üzre cümle **süvār** / Ṭurdılar ṣaf ṭutup yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [süvār,]*

4.Eblaḳ olsun ṣahīl yérine zār / Ḳanda bulur anuñ mis̱āli **süvār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [süvār,]*

süvār ol: *At binmek; ata binerek yolculuğa çıkmak.*

1.Ḳodı bir ayaġın rikābına şāh / Tā **süvār ola** eblaḳa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [süvār ol, -a]*

2.Bād pāy-i ḥayāle **oldı süvār** / Ġayb ṣaḥrālarını étdi şikār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2424). [süvār ol, -dı]*

3.**Oldı** bir raḫş-i tāzī üzre **süvār** / Bād-i ṣubḥ üzre verd-i sūrī-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [süvār ol, -dı]*

şuver: *Suretler, şekiller; dış görünüş.*

1.Çemeni verd ü **şuveri** sürūr / Tozı müşgīn ü ṭopraġı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [şuveri, -i]*

suya girmeg: *Yüzmek, yıkanmak maksadıyla suyun içine girmek.*

1.Olucaḳ cümle ḫalḳ aña meşġūl / **Şuya girmege** cehd eyledi ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2074). [şuya girmeg, -e]*

suya ir: *Suya ulaşmak, kavuşmak. (Sevgiliye kavuşmak bağlamında.)*

1.Aġla ol teşneye ḳılup şefḳat / Ki **ire suya** bulmaya furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [suya ir, -e]*

şuya ṭal: *Suya dalmak, suya girmek.*

1.Nīle fer vérdi girdi ol dilber / Şan **şuya ṭaldı** tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [şuya ṭal, -dı]*

sūy-be-sūy: *Taraf taraf; her tarafta, her yanda.*

1.Geh ḳara yére püşt urur geh rūy / Seyr éder bī-ḳarār **sūy-be sūy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3650). [sūy-be-sūy,]*

sū-yı dergāh: *Dergah tarafı, yönü II sevgilinin olduğu yön, cihet.*

1.**Sū-yı dergāha** ḫurrem ü ḫandān / Ḫusrev-āne revāne oldı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3050). [sū-yı dergāh, -a]*

sū-yı Mışr: *Mısır tarafı, yönü.*

1.Ḳalbe taḫt-ı ʿizzet üzre o cān / Şevḳ-ıla oldı **sū-yi Mışra** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [sū-yi Mışr, -a]*

sūz: *Aşk, ayrılık, hasret gibi duyguların yakıcı etkisi; elem, ızdırap.*

1.Oldı vaslı saña bu dem rūzī / Aṣlı yoḳ olsa sīnenüñ **sūzı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [sūzı, -ı]*

2.**Sūz** öküş her güni Zelīḫānuñ / Géçdi derdine ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [sūz,]*

3.Ġam **sūzından** gelürdi cānı lebe / Ḳılca ḳalurdı irişince şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5094). [sūzından, -ı, -n, -dan]*

sūzen: *İğne.*

1.Gördi ġamdan dilinde **sūzen** var / Ḫaymeyi deldi çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [sūzen,]*

2.Yaş diken **sūzen** işin işleyimez / Çöp-i nerm āhen işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [sūzen,]*

sūzen-ı tīz: *Keskin, sivri iğne (İğneleyici sözler bağlamında.)*

1.Gerçi pend eylemekde Yūsufa biz / Dilümüz sözde oldı **sūzen-ı tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [sūzen-ı tīz,]*

sūziş: *Aşk, ayrılık, hasret gibi duyguların yakıcı etkisi; elem, ızdırap.*

1. **Sūzişinden** aña suʿāl étdi / Ol daḫi yandı ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [sūzişinden, -i, -n, -den]*

Ş-ş

şād: *Mutlu, mesut; sevinçli.*

1.Süresin ʿömri ẕevk u **şādı**-y-ıla / Añıla şoñra aduñ adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [şād]*

2.Çün Zeliḫaya ḥāṣıl oldı murād / Yūsufı aldı gétdi kaṣrına **şād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [şād]*

3.Ne ʿAzīz-ile ḫānesi ābād / Ne ruḫ-i Yūsuf-ıla ḫāṭırı **şād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5301). [şād]*

şād ét: *Mutlu etmek, sevindirmek.*

1. Benüm aġladuġımı yād édesin / Dād-ıla ḫazīni şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1016). [şād ét, -e, -sin]*
2. Dil-güşā sözler-ile **şād ét**di / Eski ḫiẓmetlerini yād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2545). [şād ét, -di]*
3. Aña ol şāh-bāzı yād édesin / Göñlümi şāyed ola **şād édesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [şād ét, -e, -sin]*
4. Beni bu dem ne ḫōş ki yād étdüñ / Ḫaber-i Yūsuf-ıla **şād ét**düñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [şād ét, -dü, -ñ]*
5. Göñlüni ġam deminde **şād éd**esiz / Ḥükmine cümle inḳıyād édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4120). [şād ét, -e, -siz]*
6. Beni bu bend-i ġamdan āzād ét / Ġamdan āzād eyleyüp **şād ét** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4378). [şād ét,]*
7. Sen beni **şād ét**medüñ bir dem / Sīneme ṭoldı sīm yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [şād ét, -me, -dü, -ñ]*
8. Sen beni yād étmedüñ hergiz / Göñlümi **şād étmedüñ** hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [şād ét, -me, -dü, -ñ]*
9. Ḫaḳḳa Yūsuf çün inḳıyād étdi / Anları bu söz-ile **şād étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [şād ét, -di]*
10. Ne sarāyında buldı göñli güşād / Ne çemen seyri étdi cānını şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3644). [şād ét, -di]*
11. Ölme ġamdan dilüñi **şād éd**eyin / Vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād édeyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4515). [şād ét, -e, -y, -in]*
12. Toyladuñ ḫalḳı ḫᵛān-ı şefkāt-ile / Beni **şād èt** bugün icāzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [şād ét,]*

şād eyle: *Mutlu etmek, sevindirmek.*

1. Göñlin anuñ ki bir dem **eyle**ye **şād** / Yüz yıl etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [şād eyle, -y, -e]*
2. Ḥamdī ehl-i beḳāyı yād eyle / Ḫatıruñ yādı-y-ıla **şād eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 322). [şād eyle,]*
3. Ḫātırın Yūsuf-ıla **eyledi şād** / Dār-ı ġamdan olınca tā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 529). [şād eyle, -di]*
4. Her işüñde Ḫudāyı yād eyle / Ḫātıruñ yādı-y-ıla **şād eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). [şād eyle,]*
5. Her ki ol Ḥaḳḳa iʿtimād eyler / Ḥaḳḳ anı ġam deminde **şād eyle**r *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 811). [şād eyle, -r]*
6. Ḳoñ yalanı Ḫudāyı yād eyleñ / Beni ṭoġrı söz-ile **şād eyleñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [şād eyle, -ñ]*
7. Şāh anı ġam deminde **eyle**ye **şād** / Varlıġın vérüp eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [şād eyle, -y, -e]*
8. Cān-fezā leblerinden ola murād / Dil-i ġam-dīdesini **eyle**ye **şād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4319). [şād eyle, -y, -e]*
9. Dil-i ġam-gīnüm **eyle** luṭf-ıla **şād** / ʿömr ü devlet hemīşe dāyim bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6028). [şād eyle,]*
10. Ṣandı kendüyi bā-murād eyler / Dil-i ġam-dīdesini **şād eyle**r *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4517). [şād eyle, -r]*
11. Ger vérürseñ bu ḫaste-dile murād / Evc-i rifʿatde **eyleyem** seni **şād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4901). [şād eyle, -y, -em]*
12. Bir’ ki gün **eyler** anı ḫurrem ü **şād** / Niçe virānesin ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [şād,]*

<u>şād kıl:</u> *Mutlu etmek, sevindirmek.*

1.Nāmuñı bilmezem ki yād ḳılam / Göñlümi ẕikrüñ-ile **şād ḳılam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2499). [şād ḳıl, -am]*
2.Dédi ḳalmadı bundan özge murād / **Ḳılasın** vaṣluñ-ıla göñlümi **şād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [şād ḳıl, -a, -sın]*

<u>şād ol:</u> *Mutlu ve huzurlu olmak.; sevinmek*

1.Tā teferrücden **ola** ḫātırı **şād** / Ḫāne-i ḥabsden ola çün āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [şād ol, -a]*
2.Ḳul odur ḫiẕmet eylese **ol**a **şād** / Eylesün ol ḳulı Ḫudā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4050). [şād ol, -a]*
3.Ḥaḳḳa minnet ki **şad oldı** göñül / Mısr-ı cānda ʿAzīzi buldı göñül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3592). [şad ol, -dı]*
4.Gūş édüp Yūsuf anı **şād ol**dı / Mihri mihr üstine ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [şād ol, -dı]*
5.**Şād olup** bu ġanīmet-i sefere / Yüz urup cümle dédiler pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [şād ol, -up]*
6.Dédiler çünki eyledük seyrān / Tā ki **şād ola** ol gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [şād ol, -a]*
7.Vaṣlımuzdan **ol**urdı ḫātırı **şād** / Bizüm-ile alur vérürdi murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4698). [şād ol, -ur, -dı]*
8.Ki véricek bulara ġalle vü zād / Ol ḳadar müdd ki **oldı** dilleri **şād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [şād ol, -dı]*
9.Yér ü gök arası melek ṭoldı / Cümlesi bu vişāle **şād oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [şād ol, -dı]*

<u>şādī:</u> *Mutluluk, saadet, sevinç.*

1.Yūsufı gördi ḳaʿr-ı vādīde / Oynar-iken ṣafa vü **şādī**de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [şādīde, -de]*
2.Feraḥ u **şādi**-y-ile gétdiler / ʿAsḳalān menziline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [şādi-y-ile, -y, -ile]*
3.Kim vérür bu cemāle māl ü menāl / Kim olur **şādi-y-ile** māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [şādi-y-ile, -y, -ile]*
4.Eyle ṭoldı cihān yüzi **şādī** / Ḳalmadı ġuṣṣanuñ meger adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [şādī,]*

5.Toldı Kenʿān diyarına **şādī** / Ḥulle-y ile bezendi şimşādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [şādī,]*

6.Oldı miḥnet-serā -y-iken pür-şevḳ / Ṭoldı **şādi** vü ẕevḳ taḥt-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [şādī,]*

7.Ger cihān ṭolsa **şādī** bayramı / Eylemez ol ġamınsuz ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [şādī,]*

8.Çünki dilberden ola dil na-şād / Her ġam ü **şādīden** olur āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5294). [şādīden, -den]*

9.Ṭoldı eṭrāfa ẕevḳ u **şādīler** / Ṣaldı şāh illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [şādīler, -ler]*

10.Ṭoldı Mıṣr ehli içre **şādīler** / Eylediler nidā münādīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3308). [şādīler,]*

<u>şādī ét:</u> *Mutlu olmak, sevinmek.*

1.Kārbān ḥalḳı **étdiler şādī** / Olıcaḳ ol duʿā'nuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1896). [şādī ét, -di, -ler]*

<u>şādī ir:</u> *Mutluluk, sevinç erişmek.*

1.Andan artuḳ yoġ-ıdı evlādı / Andan **irerdi** ḳalbine **şādī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [şādī ir, -er, -di]*

<u>şādī ol:</u> *Mutlu, huzurlu olmak.*

1.Dédi bir serv ḳuç bu şimşādı / Tā **ol**a cā-yı ʿişretüñ **şādī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [şādī ol, -a]*

<u>şād-ı şimşād:</u> *Uzun boylu sevgilinin mutluluğu, sevinci.*

1.Çün revān oldı **şād-ı şimşādı** / Ḳoydı ṭoprak başına ol vādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3120). [şād-ı şimşād, -ı]*

<u>şādī-yi cenān-ı peder:</u> *Baba(sı)nın gönlünün sevinci, mutluluğu (Hz. Yusuf).*

1.Dédi Yaʿkub aña ki cān-ı peder / Ġuṣṣada **sādī-yi cenān-ı peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 740). [şādī-yi cenān-ı peder,]*

<u>şādi-yi dil ét:</u> *(Sevgiliyi) gönül mutluluğu, gönül huzuru saymak.*

1.Beni her kim ki **şādi-yi dil éd**er / Göñlüne derd ü ġuṣṣa ḥāṣıl éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [şādi-yi dil ét,]*

<u>şādlıḳ:</u> *Mutluluk, saadet.*

1.Ṣabr u ārām işi temām oldı / **Ṣādlıḳ** göñline ḥarām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [şādlıḳ,]*

2.Ḫᵛābı sensüz ḥarām édüp gözine / Açmadı dilde **şādlıḳ** yüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3767). [şādlıḳ,]*

3.**Ṣādlıḳ**dan ḳamusı étmedi ḫᵛāb / Ḳahr u ẓulme èderler-idi şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [şādlıḳdan, -dan]*

<u>şād u şeng</u>: *Mutlu ve neşeli.*

1.Ḫātırı ġonça gibi teng mi ki / Gül gibi yoḫsa **şād** u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [şād u şeng]*

<u>şafaḳ:</u> *Gündoğumundan önceki alaca karanlık ve kızıllık.*

1.Çün şafaḳ mihrin āşikār etti / ʿālemi şavḳ bī-ḳarār etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [şafaḳ,]*

2.ʿAyn-i ʿāşıḳ gibi çün aġladı ḳan / **Şafaḳuñ** oldı mihri ḥalḳa ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2665). [şafaḳuñ, -un]*

3.**Şafaḳuñ** baġrın eyledi pür-ḫūn / Boyanup dūdına ruḫ-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5012). [şafaḳuñ, -uñ]*

4.**Şafaḳuñ** çün söyündi tennūrı / Ḳalmadı cān ṣafāsı ten nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [şafaḳuñ, -uñ]*

<u>şāh:</u> *Dal, budak.*

1.Ḳadd-i Yūsuf miṣāli zibā **şāḫ** / Bildü bitirmez olmadı güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 597). [şāḫ,]*

2.Ḫūblar gibi sīmden sāḳī / Zer ü pīrūze **şāḫ** u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [şāḫ,]*

3.Ravża-i vaṣla çün girür güstāḫ / Anda ṣābit ḳomaz ne bīḫ ü ne **şāḫ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6149). [şāḫ,]*

<u>şāh:</u> *Hükümdar, padişah, sultan.*

1. Dédi kim muştılañ beni **şāha** / Şükr édüp minnet étsün Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [şāha, -a]*

2. Pes degül mi bu baḫt-ı ferḫunde / K-oldı **şāhuñ** bu dem saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3913). [şāhuñ, -uñ]*
3. Çün beşāret olundı **şāha** bu ḥāl / Étdi erkān-ı devlet istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2941). [şāha, -a]*
4. Bu sözi **şāha** çünki dédi ʿAzīz / Gördi anı ḥasen ol ehl-i temiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3424). [şāha, -a]*
5. Çün çıḳardı külāhını ol **şāh** / Baş açup düşdi şavḳı yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [şāh,]*
6. Atdan énüp fütāde oldılar / **Şāh** öñinde piyāde oldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2062). [şāh,]*
7. Milk-i Maġribde var-ıdı bir **şāh** / Rām-ıdı buyruġına milk ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [şāh,]*
8. Niçe **şāh** isteyü ṣalardı resūl / Redd olınurdı niçe ehl-i ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2813). [şāh,]*
9. Ṣoñra and içdi **şāh** devletine / Şeh ḳatında ʿAzīz ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [şāh,]*
10. Döndi Mālik ʿAzīze étdi nigāh / Dédi yüz āh ü vāh-ıla iy **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [şāh,]*
11. ʿizzetüñden ne eksilür iy **şāh** / Étsen eksüksüz ol faḳīre nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3967). [şāh,]*
12. Anuñ-ıçun yédi élüñ **şāhı** / Élçi ṣalup diledi ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [şāhı, -ı]*
13. Her birin düzdi bir dıraḫt üzre / Tā gelicek o **şāh** taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [şāh,]*
14. Çıḳdı bu taḫt üstüne ol **şāh** / Ḳulleden ṣan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [şāh,]*
15. Ṣayd-ı ʿālemçün ol bahā şāhı / Māhdan dām düzdi tā māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [şāhı, -ı]*
16. Ṣūretā gerçi **şāh-ıdı** Reyyān / Ol-dı maʿnide velī sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [şāh-ıdı, -ıdı]*
17. Pederi **şāh-ıdı** ʿAmāliḳaya / Eser-idi mülūk-i sābıḳaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3488). [şāh-ıdı, -ıdı]*
18. **Şāhlar** mest cām-ı Cemlerden / Ṭoldı yér ʿālemi ʿalemlerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [şāhlar, -lar]*
19. **Şāh**-iken efser-i muraṣṣaʿ-ıla / Oldı ḳāniʿ bir eski mıḳnaʿ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3571). [şāh-iken, -iken]*
20. **Şāh**-iken āftāb gerdūna / Fer vérür nūrı-y-ıla her dūna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4825). [şāh-iken, -iken]*

<u>şāh:</u> *Padişah, hükümdar; sevgili II Satrançta, her yöne tek kare oynayabilen en önemli taş.*

1. Ruḫ-ıla māt édüben ol **şāhı** / Mihr-ile oda yaḳdılar māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2030). [şāhı, -ı]*

<u>şāḫ:</u> *Hükümdar, padişah (Mısır hükümdarı)*

1. Her gün āh eyler étmedin o günāh / N'ola yād étse anı ʿadl-ile **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [şāh,]*
2. Gördi yédi aruḳ sıġır daḫi **şāh** / Ol yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [şāh,]*
3. Gönderürse aña eger beni **şāh** / Ḫʷābı taʿbīrine olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [şāh,]*
4. Ola kim vākıf ola ḳıṣṣaya **şāh** / Bile n'oldı sebeb bu ġuṣṣaya şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [şāh,]*
5. Ola kim vākıf ola ḳıṣṣaya şāh / Bile n'oldı sebeb bu ġuṣṣaya **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [şāh,]*
6. Bu ḫaberler irişdi çün **şāha** / Zenleri daʿvet étdi dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [şāha, -a]*
7. Dédi zenler duʿā' édüp **şāha** / Ẓulm-idi töhmet étmek ol māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [şāha, -a]*
8. Biñ biñ iḥsānlar eylese aña **şāh** / Yüz o deñlülere sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [şāh,]*

9. Maḳdeminden çün oldı **şāh** āgāh / Ḳarşu geldi çü devleṭ-i nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5254). [şāh,]*
10. **Şāh** Reyyān egerçi sūsen-vār / Aña ʿarż eyledi zebān-ı hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [şāh,]*
11. Tā ki ṣıddīḳi daʿvet eyledi **şāh** / Cūʿı ḥālin ḥikāyet eyledi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [şāh,]*
12. Tā ki ṣıddīḳi daʿvet eyledi şāh / Cūʿı ḥālin ḥikāyet eyledi **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5677). [şāh,]*
13. Dédi Reyyāna ḥaẕret-i ṣıddīḳ / Oldı **şāha** ḫazīne māla ġarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5708). [şāha, -a]*

<u>şāh:</u> *Şah; yüce, ulu kimse (Hz. Yusuf).*

1. Yürise ʿizz ü nāz-ıla ol **şāh** / Ṣaġ u solda yürürdi ḫayl ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [şāh,]*
2. Otururken ʿAzīz-ile ol **şāh** / Étdi nāgāh ġurbetine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3681). [şāh,]*
3. Yürüdi ol ḥarīr üzre bu **şāh** / Felek-i aṭlas üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [şāh,]*
4. Ṣad-hezār āferinler ol **şāha** / Ki éşitse nigāh éder āha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5470). [şāha, -a]*
5. Dédi ḫācib murādı var mestūr / **Şāha** söyler olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [şāha, -a]*
6. Gündizin ʿiyş ü nūşa başlasa **şāh** / Ḥüsni-y-idi anuñ temāşā-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [şāh,]*
7. Ṭoldı eṭrāfa ẕevḳ u şādīler / Ṣaldı **şāh** illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [şāh,]*
8. Taḫt-ı baḫtın hem anda eyledi **şāh** / Sünbüle burcı oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [şāh,]*
9. **Şāh** anı ġam deminde eyleye şād / Varlıġın vérüp eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [şāh,]*
10. Ġālib olsa her ādemüñ Cūʿı / ʿazm éderlerdi **şāha** mecmūʻı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5723). [şāha, -a]*
11. Saʻy édüp siz de cemʿ-i māl eyleñ / Varuñ ol **şaha** ʿarż-ı ḥāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [şaha, -a]*
12. Dédiler zārī eyleyüp iy **şāh** / Bize bu töhmet-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [şāh,]*
13. Anı ḳurd aldı yazıda nāgāh / Bu yazu anuñ ismidür iy **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [şāh,]*
14. Cümle gérçekleyüp bu ma'nayı / **Şaha** gösterdiler Yehūdayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [şaha, -a]*
15. Şöleni çıḳdı ʿĀḳıbet **şāhuñ** / Baḫş olındı simātı dergahuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [şāhuñ, -uñ]*
16. Dédi yine nedür bu girye vü āh / Dédi gördüm çü destüñi iy **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [şāh,]*
17. Bize uġrı-y-ıçun étme egri nigāh / Ḳınama ʿAmrı Zeyd-içün iy **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [şāh,]*
18. Dédi **şāh** ol emīne bir daḫi ṣor / Bunlar-ıçun daḫi ne dér anı gör *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5900). [şāh,]*
19. Diñleyüp dédi ol emīn iy **şāh** / Bunlaruñ ẓāhirine étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [şāh,]*
20. Dökülüp cümle pāyına **şāhuñ** / Ẕikr édüp pāk ismin Allāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [şāhuñ, -uñ]*
21. Her göñül kim ola ganī bi'llāh / Naẓarında anuñ çi bende çi **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5965). [şāh,]*
22. ʿarż-ı ḥāl eylemeg-içün Yaʿḳūb / Derd-ile yazdı **şāha** bir mektūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [şāha, -a]*
23. Saʿy édüp yine varuruz **şāha** / Düşerüz āstān-ı dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6008). [şāha, -a]*
24. Yazdı hem tuḥfe-i duʿā' **şāha** / Eyledi ʿarż-ı ḥāl dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [şāha, -a]*

25. Ki ḫaber ṣorar-ısa benden **şāh** / Her demüm miḥnet-ile hem-dem āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6013). [şāh,]*
26. İrdiler çünki burcına **şāhuñ** / Geldiler ḳapusına dergāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6031). [şāhuñ, -uñ]*
27. Sen de atdan nüzūl ḳıl iy **şāh** / Tā nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [şāh,]*
28. Çünki bunlar ḳuʿūd eylediIer / **Şāh** öñinde sücūd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6140). [şāh,]*
29. Ḳodı bir ayaġın rikābına **şāh** / Tā süvār ola eblaḳa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [şāh,]*
30. Bu beşāret irişdi çün **şāha** / Eyledi ḥamd ü minnet Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6211). [şāha, -a]*
31. Dédiler derdini véren Allāh / Véré dermānın daḥi iy **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6218). [şāh,]*
32. Zīni vü zeyni yére ursun ol at / Ki yére urdı **şāhını** āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [şāhını, -ı, -n, -ı]*
33. Ceyşi deryāsı **şāhuñ** eylese cūş / Göge çıḳardı naʿra-i çavūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5394). [şāhuñ, -uñ]*

şāh: *Padişah, hükümdar (Allah).*

1. Olsalar iḫtiyārī ʿAbdullāh / Iżṭırār eylemezdi bendeyi **şāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5705). [şāh,]*

şāh eyle: *Padişah, hükümdar eylemek; önder, reis yapmak.*

1.Leşker-i Mışra **eyle**düñ beni **şāh** / ʿilm-i taʿbīre eyledüñ āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6180). [şāh eyle, -dü, -ñ]*

şāh ol: *Padişah olmak, saltanatın başına geçmek.*

1.Ben umardum ki **şāh ol**aydı ṭapuñ / ʿāleme secde-gāh olaydı ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [şāh ol, -a, -y, -dı]*

şāh vér: *Dal, budak vermek.*

1.Emr-i Ḥaḳḳ-ıla ol dıraht-i bülend / **Vèr**medi **şāḫ** Yūsufa mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 596). [şāḫ vér, -me, -di]*

şāh-bāz: *İri ve beyaz bir doğan cinsi II yiğit; kahraman, cesur.*

1.Aña ol **şāh-bāzı** yād édesin / Göñlümi şāyed ola şād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [şāh-bāzı, -ı]*

şāhbāz-ı şikār-ı ehl-i beḳā: *Beka ehlinin değerli yiğidi. (Akşemseddin).*

1.Bülbül-i būstān-ı faḳr u fenā / **Şāhbāz-ı şikār-ı ehl-i baḳā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 323). [şāhbāz-ı şikār-ı ehl-i beḳā,]*

şāḫ-be-şāḫ: *Daldan dala.*

1.Niçe bir örtilür bu pāre-i lāḫ / Devḥa-i ṣūret üzre **şāḫ-be-şāḫ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [şāḫ-be-şāḫ,]*
2.Devḥālar her ṭarafda **şāḫ-be-şāḫ** / Çekmiş āġūşa birbirin güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4069). [şāḫ-be-şāḫ,]*

şāh-ı ʿAcem: *Acem, İran şahı.*

1.Ṭañ mı **şāh-ı ʿAcem** ya Ḳayṣar-i Rūm / Galle ḳaṣdına Mışra étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [şāh-ı ʿAcem,]*

şāh-ı ʿAskalān: *Askalan şehrinin şahı, emiri.*

1.Ġamzesi sīne deldi cāna irdi / Ḫaberi **şāh-ı ʿAsḳalāna** irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1985). [şāh-ı ʿAsḳalān, -a]*

şāh-ı bakam: *Bakam (kızıl ağaç) dalı. (Bakam, baklagillerden, odunundan kırmızı boya çıkarılan ağaç).*

1.Sāḳ-ı billūrı derd-i ḳayd-ıla hem / Sāḳ-ı serv-iken oldı **şāḫ-ı baḳam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1744). [şāḫ-ı baḳam,]*

şāh-ı cemāl: *Güzellik padişahı, sultanı (Hz. Yusuf).*

1.Ki bu **şāh-ı cemāl**e lāzım oluñ / Ḫidmeti farżına mülāzım oluñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4117). [şāh-ı cemāl, -e]*

şāh-ı ġayyūr: *Hamiyetlilerin şahı, önde geleni (Allah).*

1.**Şāh-ı ġayyūr**dur ḥabīb-i ezel / Olmaz aña ḥabībluḳda bedel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4027). [şāh-ı ġayyūr, -dur]*

şāh-ı güzīn: *Seçkin padişah (Hz. Yusuf).*

1.Çünki el ṣundı ḫᵛāna **şāh-ı güzīn** / Naẓar édüp eline Bünyāmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5847). [şāh-ı güzīn,]*

şāh-ı hāver: *Doğu hükümdarı II güneş; sevgili.*

1.**Şāh-ı ḫāver** édüp felekde livā / Çün yine cūşa geldi ceyş-i ṣabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [şāh-ı ḫāver,]*

şāh-ı hindüstan: *Hindistan şahı, sultanı. (Sevgilinin yanağındaki ben bağlamında.).*

1.Fülfüli var ruḫında olsa ʿiyān / Ola hindūsı **şāh-ı Hindüstan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [şāh-ı hindüstan,]*

şāh-ı hūbān: *Güzellerin şahı (Hz. Yusuf).*

1.Bu belāyı o **şāh-ı ḫūbāna** / Étdiler tā varınca zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [şāh-ı ḫūbān, -a]*

şāh-ı Mışr: *Mısır hükümdarı.*

1.**Şāh-ı Mışruñ** ḫazīne-dārı-y-ıdı / Memleket ḥükminüñ şikārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2298). [şāh-ı Mışr, -uñ]*

şāh-ı seyyāra: *Yıldızların şahı II güneş; sevgili.*

1.**Şāh-ı seyyār**a çünki étdi ẓuhūr / Ṭoldı Mışṙ-ı cihāna şevḳ u sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [şāh-ı seyyāra,]*

şāh-ı ṭūbī: *Tûbâ ağacının dalı.*

1.Tāze servi biter de ol bāġuñ / **Şāh-ı Ṭūbīsi** gibi Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [şāh-ı ṭūbī, -si]*

şāhid-i ġayb: *Gayb âleminin tanığı II Gayb âleminin güzeli, görünmeyen sevgili.*

1.**Şāhid-i ġayb** çün dehen açdı / Dürcden dürr-i bī ṣemen saçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2653). [şāhid-i ġayb,]*

şāhid-i hurşīd: *Güzel şahit.*

1.Çın seḥer çünki **şāhid-i ḫurşīd** / ʿāleme ʿarża ḳıldı nūr-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1922). [şāhid-i ḫurşīd,]*

şāhid-i maʿni: *Manayı gören; mana güzeli II hakikati gören, İlahi sırlara vakıf olan.*

1.Ḫᵛāb içinde uyandı ġafletten / **Şāhid-i maʿni** gördi ṣūretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2450). [şāhid-i maʿni,]*

şāhid-i meclis: *Meclisin şahidi, tanığı (Elest bezmi bağlamında).*

1.Maʿrifet nuḳl ü mey maḥabbet ola / **Şāhid-i meclis**üm ḥaḳiḳat ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 161). [şāhid-i meclis, -üm]*

şāhid-i meşhûd ol: *Göründüğüne şahitlik etmek.(Allah'ın yarattığı mevcudatın görülmesine şahitlik etmek bağlamında.).*

1.Gelmese ʿālem-i vücūda żiyā / Nūr olmazdı **şāhid-i meşḥûd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 60). [şāhid-i meşḥûd ol, -maz, -dı]*

şāhid-i tābān: *Parlak yüzlü sevgili.*

1.Ṣubḥ-dem çünki rūşen oldı cihān / Ḥōd-nümā oldı **şāhid-i tābān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2020). [şāhid-i tābān,]*

şāhin: *Av sırasında kullanılan alıcı kuş, şahin. (Atik, çevik kimse.)*

1.Her biri ṭurnaya biner balaban / Kimi **şāhin** ṣavaşda kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [şāhin,]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

1.Gāh olur baḫt-i bende fāyiḳ olur / **Şāhlıḳ** manṣıbına lāyıḳ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3818). [şāhlıḳ,]*

şahne-i şerʿ: *Şeriatın zabıtası II şeriat memurları.*

1.Ger **şaḥne-i şer**ʿüñ olmasaydı / Her şehre tolardı ẓulm ü ġavġā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [şaḥne-i şerʿ, -üñ]*

şahs: *Şahıs; kişi, kimse.*

1.Naẓaruñdan bu **şaḫṣı** eyleme red / Maḳṣad olur vesīle-i maḳṣad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [şaḫṣı, -ı]*

şākir: *Şükreden, şükredici (kimse).*

1.Şükre şükr eylemek çü niʿmetdür / **Şākirüñ** ʿaczi bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [şākirüñ, -üñ]*

şakk ét: *Parçalamak, bölmek.*

1.And içerken başına ḫalḳ anuñ / Nice **şaḳḳ ét**di anı dendānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1369). [şaḳḳ ét, -di]*

şām: *Şam şehri.*

1.ʿĪş mekrinden eyler-ise ḥazer / Eylesün **Şām c**ānibine sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 407). [şām,]*

2.Āḫir iḳlim-i Mıṣrı terk étdi / **Şām** iḳlīmine géçüp gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1398). [şām,]*

3.Hāy ü hūy-i ṣadā-yı demm-ı tırāḳ / Nice Maġrib pür oldı **Şām** ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2943). [şām,]*

şām: *Akşam, gece.*

1.Ṭutdı **şām** ü seḥer naẓar bu işe / Gül Zelīḫası Mıṣrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [şām,]*

2.**Şām**dan ṣubḥ-gāha dek ṣıddīḳ / Eyledi vaʿż u söyledi taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [şāmdan, -dan]*

Şām ḫalḳı: *Şam ḫālkı, Şam'da yaşayanlar.*

1.**Şām ḫalḳı**na ṣubḥ ü şām İsḥāḳ / Daʿveti ḫʷānın eyledi infāḳ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 366). *[şām ḫalḳı, -ı, -n, -a-n, -a]*

şāmil: *İçine alan, kaplayan, kapsayan.*

1.Ṭıfl-iken ʿaḳl ü fikri kāmil ola / Cümle-i ʿilm ü faẓla **şāmil** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [şāmil,]*

şān: *Şöhret, ün.*

1.ʿĀşıḳuñ özge ḥāli faḳr u niyāz / Dilberüñ **şānı** şive ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [şānı, -ı]*

şāne: *Tarak.*

1.Semeni étdi sünbüle şāne / Düşdi zencīre Nīl-i dīvāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2090). [şāne,]*

2.Sünbülin **şāne**-y-ile farḳ étdi / Māha geh ġarb u gāh şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [şāne-y-ile, -y, -ile]*

3.Anca ḳıl yardı **şāne** saʿy-ile cüst / Farḳ-ı nāzük ḳodı miyāna dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2338). [şāne,]*

4.Sünbülini ṭaġıtsa **şāne-y-ile** / Cemʿ éderdi özin bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3617). [şāne-y-ile, -y, -ile]*

5.**Şāne** yérine mū-yı ḫōş-būya / Pençe urup yolardı bā-mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3894). [şāne,]*

şāne ur: *Tarak vurmak, taramak.*

1.Sünbüli sāye étdi lālesine / **Şāne ur**dı ḳaçan külālesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 574). [şāne ur, -dı]*

şarāb: *İçilecek şey, içecek.*

1.Eyler-idi nihān anuñla kelām / Getürürdi aña **şarāb**-ü ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [şarāb,]*

2.Ḳalmadı ḳūtumuz meger bu kebāb / Bulmazuz gözyaşından özge **şarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6034). [şarāb,]*

sarāb: *Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.*

1.Laʿline ḳarşu nūş éderdi **şarāb** / Ġamzeden ʿaḳlı olmış-ıdı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3624). [şarāb,]*

2.Ṭolmış olurdı éki ḥavż-ı kebīr / Biri şīrīn **şarāb** u birisi şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [şarāb,]*

3.Tā o şemʿ-ile cemʿ olup aṣḥāb / Gāh içerledi şīr ü gāh **şarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [şarāb,]*

4.Kime kim vére bir piyāle **şarāb** / Tiz içürürür çanaḳ çanaḳ tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [şarāb,]*

5.Niçe bir ṣanayın serābı **şarāb** / Demidür eyle teşneni sīr-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5523). [şarāb,]*

sarāb: *Şarap (Allah'ın verdiği nimetler bağlamında).*

1.Gūşı-y-ıla kelāmını gūşét / Cāmı-y-ıla **şarāb**ını nūş ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 354). [şarābını, -ı, -n, -ı]*

sarāb ét: *(Kanını) şarap, içecek yapmak. (Sevgilinin içmesi için âşığın kendi kanını şarap olarak sunması bağlamında.)*

1.Yése baġrın kebāb édeydi aña / İçse ḳanın **şarāb édeydi** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [şarāb ét, -e, -y, -di]*

sarāb-ı eşk-āmīz: *Gözyaşıyla karışık şarap.*

1.Şerbet içse **şarāb-ı eşk-āmīz** / Ḫʷānı üstine gözleri ḫūn-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3768). [şarāb-ı eşk-āmīz,]*

sarāb-ı nīlūfer: *Nilüfer şurubu.*

Işladup eşk içinde çihre-i ter / Düzer-idi **şarāb-ı nīlūfer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5329). [şarāb-ı nīlūfer,]*

şarāb-ı şeker: *Şeker şarabı II tatlı, içimi hoş içecek.*

1.Étdi şūr-ābını **şarāb-ı şeker** / Gili gül oldı toprağı ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [şarāb-ı şeker,]*

şarāb-ı ṭāliʿ: *Talih, baht şarabı.*

1.ʿIyşum devām-ı ġuṣṣa vü hem-ṣoḥbetüm belā / Eşküm **şarāb-ı ṭāliʿ** ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [şarāb-ı ṭāliʿ,]*

şarāb-ı yāḳūtī: *Yakuta benzeyen, yakut gibi (kırmızı) şarap.*

1.Būse-i laʿl-i yār ola ḳuvveti / Nūşı ola **şarāb-ı yāḳūtī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3876). [şarāb-ı yāḳūtī,]*

şark: *Doğu.*

1.Géydi şemsi ʿimāme farḳına / Nūr vérdi cemāli **şarḳına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115). [şarḳına, -ı, -n, -a]*

2.Farḳdan çünki çıḳdı pīrāhen / Ġarb u **şarḳ** oldı ceyb-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [şarḳ,]*

3.Māh-ı Maġrib diledi kim der-ḥāl / Şevḳden yaḳa yırta **şarḳ** miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [şarḳ,]*

4.**Şarḳ** ṭāvūsı étmedin cevlān / Ġarba irişdi ol ḥamame revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [şarḳ,]*

5.Sünbülin şāne-y-ile farḳ étdi / Māha geh ġarb u gāh **şarḳ** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [şarḳ,]*

6.Vérdi zerrīn kemer muraṣṣaʿ tāc / Her biri **şarḳa** bāc ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [şarḳa, -a]*

şarkdan ġarba sür: *Doğudan batıya sürmek; (insanları) bir yerden bir yere gitmek zorunda bırakmak.*

1.Dédi oddur nişāne ʿunvānı / **Şarḳdan ġarba sür**e insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 254). [şarḳdan ġarba sür, -a-e]*

şart: Koşul, *şart; talep, istek.*

1.Vérdüm anlara cümle mālların / **Şarṭum** olur velī ḍalāllerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5713). [şarṭum, -um]*

2.Dōstdan ayru her ki ḫande ḳılur / Dōstluk **şarṭı**nı o ḳanda bilür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 816). [şarṭını, -ı, -n, -ı]*

3.Kāyil olup bu **şarṭa** pīr u cüvān / Toldı Mışra hidāyet-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [şarṭa, -a]*

şart ét: *Şart koşmak.*

1.**Şarṭ éd**üp Yūsuf aña kitmānı / Āşkār étdi rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3467). [şarṭ ét, -üp]*

şast: *Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük; zihkir.*

1.Himmeti **şaşt**ı çünki oldı dürüst / Érdi tīr duʿā' nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [şaştı, -ı]*

savk: *Işık, parıltı, şule.*

1.Çün çıḳardı külāhını ol şāh / Baş açup düşdi **şavḳı** yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [şavḳı, -ı]*

2.Ki hevā-dārı oldı Dārālar / ʿāleme şaldı **şavḳı** ġavġālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2897). şavḳı, -ı]*

3.Çün şafaḳ mihrin āşikār etti / ʿālemi **şavḳ** bī-ḳarār etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2453). [şavḳ,]*

şāyed: *Eğer, şayet; ola ki, olur da.*

1. Eyleyicek anuñ yüzine naẓar / Eksile **şāyed** ola derd-i ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [şāyed,]*
2. Dil-i sengīni anda çün ola nerm / **Şāyed** ola vefāsı ʿāşıḳa germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [şāyed,]*
3. Görmeg-ile yüzini bir pāre / **Şāyed** olaydı derdüme çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [şāyed,]*
4. Güneyik gibi boynum egsem aña / **Şāyed** ol yār mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [şāyed,]*

5. **Şāyed** ola każa ile ser-i çāh / Kārbān-ı Dımışka menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 663). [şāyed,]*
6. **Şāyed** ola ki saña ḫīle éde / Yol bulıcaḳ metāʿuñ ala géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [şāyed,]*
7. Sen uyan ben uyuyayım bir dem / **Şāyed** olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [şāyed,]*
8. **Şāyed** eylerken ol tek ü pūyı / Bulasın ol nihāl-i dil-cūyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [şāyed,]*
9. **Şāyed** ola ki aġlamaḳdan o pīr / Żarar édüp gözine ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [şāyed,]*
10. **Şāyed** ola ḳatında Yūsuf anuñ / Ḳul ola ḫidmetinde Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [şāyed,]*
11. Dédi **şāyed** ki bu ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [şāyed,]*
12. **Şāyed** olaydı çare-ḫᵛāh baña / Anı da çoḳ görürseñ āh baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4210). [şāyed,]*
13. **Şāyed** oña dilümde yāre-i ġam / Eyle kāfūr-ı sīneñi merhem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5521). [şāyed,]*
14. Étme nāzük mizācuñı bī-mār / **Şāyed** olmaya ḳābil-i timār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5961). [şāyed,]*
15. Vér zülālüñden aña maḳṣudın / **Şāyed** ola söyündüre odın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3965). [şāyed ol, -a]*
16. Eşk-ile **şāyed** ol éki mecrūḥ / Sizi ġarḳ éde hem-çü ümmet-i Nūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [şāyet,]*

şāyed ola: *Eğer olur da, ola ki*

1.Bī-ḳuṣūr ara cümle eyvānı / Bulasın **şāyed ola** sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3225). [şāyed ola,]*
2.Aña ol ṣāh-bāzı yād édesin / Göñlümi **şāyed ola** ṣād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [şāyed ola,]*
3.**Şāyed ola** benüm dil ārāmum / Gétmedin cān göre dil-ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3236). [şāyed ola,]*
4.Dilerem ʿarż édem bahāñı senüñ / **Şāyed ola** bulam bahāñı senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3269). [şāyed ola,]*
5.**Şāyed ola** ġulām-ı şāh olasın / Buñ deminde baña penāh olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3270). [şāyed ola,]*
6.**Şāyed ola** esirgeyüp sizi ol / Zād u niʿmet taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [şāyed ola,]*

şāyed ola ki: *Şayet olursa.*

1.**Şāyed ola ki** devlete iresin / Mihr-i Mışr içre ʿizzete iresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3271). [şāyed ola ki,]*
2.Dilerem bu ġamuña vāḳıf olam / **Şāyed ola ki** aña çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [şāyed,]*

şeb: *Gece, gece vakti.*

1. Olmasun **şeb**den ayru sāye aña / Olmasun tebden özge vāye aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [şebden, -den*
2. Biri eydür ki **şeb** dirāz oldı / Biri dèr ʿömr gibi az oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 755). [şeb,]*
3. Gün felekden ʿaceb mi étse gile / Ki ṣalar her **şeb** anı ḳara gile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1715). [şeb,]*
4. ʿanberīn perde aṣdı ʿāleme **şeb** / Tā éde ehl-i perde ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [şeb,]*
5. Birini günde ḳaʿr-i çāha atar / Biri her **şeb** gil-i siyāha batar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 888). [şeb,]*
6. Ṭañ mı **şeb** ṣansa şeb-pere rūzı / Göremez mihr-i ʿālem-efrūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1805). [şeb,]*
7. Çün **şeb** aṣaydı perde-i müşgīn / Müşk gibi olurdı perde-nişīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3194). [şeb,]*
8. Ġam sūzından gelürdi cānı lebe / Ḳılca ḳalurdı irişince **şebe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5094). [şebe, -e]*

9. Dilde endîşesi bu kim yā Rab / Düş mi ki āşkāre mi ki bu **şeb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [şeb,]*
10. Niçe sāʿat geçince ol **şebden** / Ṣaçdı bu dürleri şeker-lebden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [şebden, -den]*
11. Cānı geldi hezār kerre lebe / Rūz-ı miḥnetde irişince **şebe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2476). [şebe, -e]*

şeb: *Gece, gece karanlığı (Gönül huzurunu ortadan kaldıran elemlerin, kederlerin karanlığı bağlamında.).*

1.Ol ḥuzūruñ **şebine** bedr-i temām / Ṣatılup Mıṣra olmış anda ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3760). [şebine, -i, -n, -e]*

şeb: *Gece, karanlık (Talihsizlik, kötü talih, kara yazı bağlamında.).*

1.Aʿni āh-ı cihān-sūzum-içun / Ḳara baḫtum **şebinde** rūzum-içun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4446). [şebinde, -i, -n, -de]*

şebāb: *Gençlik, tazelik.*

1.Şeyb başdı ḳadem **şebāb** üzre / Yaġdı kāfūr müşk-i nāb üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [şebāb,]*

2.Dédi ḳanı **şebāb** u şevḳ-ı cemāl / Dédi gétdi nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [şebāb,]*

şeb-çerāġ: *Gece parlayan kıymetli taş, yakut.*

1.**Şeb-çerāġ** oldı cümle çeşm-i neheng / Pür-güher oldı Nīl reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3150). [şeb-çerāġ,]*

şeb-çerāġ-ı devlet: *Mutluluk, makam, şanın geceleyin parlayan cevheri.*

1.Şemsesi şems-i burc-i ʿizzet-idi / Dügmesi **şeb-çerāġ-ı devlet** idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2989). [şeb-çerāġ-ı devlet,]*

şebeh: *Benzeme, benzeyiş, benzerlik.(Cinsiyette benzemek bağlamında).*

1.Mā-y-ile ġālib olsa zen érine / Māyil olur **şebehde** māderine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [şebehde, -de]*

şebeh-i ādem: *Hz. Âdem'in benzeri.*

1.**Şebeh-i Ādem** ola ṣūretde / Bedel ola Ḫalīle ḫulletde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 786). [şebeh-i ādem,]*

şebeh-i bāġ: *Bağın, bahçenin benzeri.*

1.**Şebeh-i bāġ** çün behişte ola / Bāġbānı gerek ferişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4106). [şebeh-i bāġ,]*

şeb-gīr ol: *Geceleyin uyumamak, uykusuz kalmak.*

1.Şehd-i şīrīn lebüñe vérmege ṣīr / Tā seḥer-gāh **olur**-ıdum **şeb-gīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2553). [şeb-gīr ol, -ur, -ıdu, -m]*

şeb-i endūh ol: *Gam, keder gecesi (gibi) olmak.*

1.Nevḥa édüp bunuñ gibi dil-sūz / **Şeb-i endūh** oldı cānına rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4965). [şeb-i endūh ol, -dı]*

şeb-i fürḳat: *Ayrılık gecesi.*

1.**Şeb-i fürḳat** ṣaçuñ gibi bī-ḥad / Ṣubḥ-ı vaṣluñdan irmez-ise meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2497). [şeb-i fürḳat,]*

2.**Şeb-i fürḳat** ger olmasa āḫir / Ṣubḥ-ı vuṣlat olur mıdı ẓahir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3591). [şeb-i fürḳat,]*

3.Geh yanarken ġam izdiyādından / Geh **şeb-i fürḳat** imtidādından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2637). [şeb-i fürḳat,]*

şeb-i ġam: *Gam gecesi.*

1.**Şeb-i ġam**da seḥer umar cānı / Bulmaḳ ister murād-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [şeb-i ġam, -da]*

2.İy **şeb-i ġam**da şemʿ-i ḫandānum / Éki ʿālemde rāḥat-ı cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4224). [şeb-i ġam, -da]*

şeb-i hecr: *Ayrılık gecesi; sevgiliden ayrılık.*

1.Oldı dīn-i Ḫalīl üzre nikāḥ / **Şeb-i hecr** āḫir oldı ṭoġdı ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5535). [şeb-i hecr,]*

şeb-i ḳadr: *Kadir gecesi.*

1.Dédi ḫōş demde geldi nāme-i şāh / **Şeb-i Ḳadr** içre ṣanki vaḥyu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [şeb-i ḳadr,]*

şeb-i tār: *Karanlık gece.*

1.Ṭoġmadı çün yüzine mihr-i nigār / Ġuṣṣadan ḳara géydi çün **şeb-i tār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [şeb-i tār,]*

şeb-i yeldā: *Uzun ve karanlık gece II Yılın en uzun gecesi (21 Aralık).*

1.Ġāfil andan ki ol şeb-i yeldā / Niçe yıl olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [şeb-i yeldā,]*

şebnem: *Çiğ tanesi.*

1.Gül ki bī-ihtiyāc zīverdür / Dürr ü **şebnemle** olsa ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [şebnemle, -le]*

şeb-pere: *Gece kuşu II Yarasa.*

1.Ṭañ mı şeb şansa **şeb-pere** rūzı / Göremez mihr-i ʿālem-efrūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1805). [şeb-pere,]*

şecā'at: *Yiğitlik, yüreklilik, cesaret.*

1.Sen bilürsin bizüm **şecā'at**ümüz / Ḳuvvet ü heybet ü ṣalābetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 714). [şecā'atümüz, -ümüz]*

şecer: *Ağaç.*

1.Görmemiş zaḫm-ı tīşe darb-ı teber / Ne **şecer**dür ne āhen ne ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604). [şecerdür, -dür]*

şecere: *Ağaç.*

1.Saʿy-ile yéyemez ādemī semere / Ger naṣībin bitürmese **şecere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 398). [şecere,]*

şecer-i gül: *Gül ağacı, gül fidānı.*

1.**Şecer-i gül** gibi büyüklügi ḳo / Tā ki gül gibi olasın ḫōş-bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [şecer-i gül,]*

şeddād: *Şeddad; Yemenʿdeki Âd kavmi hükümdarlarındandır. Nemrud ve Firavun gibi ilâhlık davasında bulunan zalim bir hükümdardır. Cennete benzetmek amacıyla "İrem Bağları" denilen bir bağ yaptırmış ve görkemli binalar inşa ettirmiştir. Hz. Hud'un peygamberliğine inanmayıp, azgınlıkta çok ileri gittiği için Allah'ın gazabına uğramış ve kavmiyle birlikte yok edilmiştir.*

1.Bir güzel bāġı var-ıdı nice baġ / Görse **Şeddād** İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [şeddād,]*

2.Çāh-ı Yūsuf ḥikāyetini yazan / Dér ki **Şeddād-ıdı** o çāhı ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [şeddād-ıdı, -ıdı]*

seddād-ı 'Ād: *Âd ülkesinin Şeddad'ı II Yemenʿdeki Âd kavmi hükümdarlarındandır. Nemrud ve Firavun gibi ilâhlık davasında bulunan zalim bir hükümdardır. Cennete benzetmek amacıyla "İrem Bağları" denilen bir bağ yaptırmış ve görkemli binalar inşa ettirmiştir. Hz. Hud'un peygamberliğine inanmayıp, azgınlıkta çok ileri gittiği için Allah'ın gazabına uğramış ve kavmiyle birlikte yok edilmiştir.*

1.Ol ki **Şeddād-ı 'Ād**-idi ceddi / Oldı bāġ-ı İrem gibi ḥaddi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3489). [şeddād-ı 'ād, -idi]*

sefā'at: *Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri. (Hz. Muhammed'in ümmetine şefaati bağlamında.).*

1.Her biri étdi ānı ḥācet-içün / İlla Aḥmed ḳodı **şefā'at**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 380). [şefā'at-içün, -içün]*

şefik: *Şefkatli, merhamet ve sevgisi bol (kimse).*

1.K'iy ġamumda **şefiḳ** māderden / Meyl gelmez baña o dilberden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4250). [şefiḳ,]*

şefkat: *Merhamet, acıma, esirgeme*

1. Çün Yehūdada var-ıdı **şefḳat** / Dédi ol māha mihr-ile ḥalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [şefḳat,]*

2. Éşidüp bu cevābını anuñ / Yaḳdı **şefḳat** dilin Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [şefḳat,]*

3. Bir gün evlādı cemʿ olup ḳatına / Dédiler **şefḳat**-ile ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5959). [şefḳat-ile, -ile]*

4. Ṣıġadı arḳasını **şefḳat-ile** / Géderüp vaḥşetin kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1358). [şefḳat-ile, --ile]*

5. Geldi tenhā ḳatına **şefkāt**-ile / Şordı ḥālin dédi naṣīḥat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [şefkāt-ile, --ile]*

6. Diñleyüp anı ṭañladı Mālik / Anda gey **şefḳat** añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [şefḳat,]*
7. Ki baña zehr-i mārı feyż eyler / Mihr ü **şefḳat** deminde ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [şefḳat,]*
8. Göbegüñ ḳaṭʿ édeli **şefḳat**-ile / Saña dil baġladum maḥabbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2549). [şefḳat-ile, -ile]*
9. Dédi Yūsuf ki ol zemān ki peder / Baña eylerdi **şefḳat**-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [şefḳat-ile, -ile]*
10. Çün Yeḫūdā bu ḳavli gūş étdi / **Şefḳat**i baḫri dilde cūş ètdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [şefḳati, -i]*
11. **Şefḳati** germ olup bu miskīne / Götürüp anı taḫt-ı zerrīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [şefḳati, -i]*

şefkat ét: *Acımak, merhamet göstermek.*

1.Umaruz ḥażretüñe ḥürmet éde / Éşidüp ḥasretüñi **şefḳat éde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6009). [şefḳat ét, -e]*

2.Ḍarb-i dendān urup o tāze tene / **Şefḳat étmiş** meger bu pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [şefḳat ét, -miş]*

3.**Şefḳat édüp** çün anı ḳuçdı Nebī / Aġladı ḳucaġında hem-çü ṣabī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 265*). [şefḳat ét, -üp]*

şefkat eyle: *Acımak, merhamet göstermek.*

Aña gey **şefḳat eyle**di Yūsuf / / Ḫᵛānına daʿvet eyledi Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [şefḳat eyle, -di]*

şefkat gözi: *Şefkat, merhamet gözüyle bakmak.*

1.Kimse ġavġādan anı étmedi gūş / Ḫāli **şefḳat gözine** olmadı ṭuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [şefḳat gözi, -n, -e]*

şefkat kıl: *Acımak, merhamet etmek.*

1.Aġla ol teşneye **ḳıl**up **şefḳat** / Ki ire suya bulmaya furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [şefḳat ḳıl, -up]*

şefkat ol: *Şefkatli olmak, merhametli olmak.*

1.Her ki maẓlūma fiʿli **şefḳat ol**a / Rūz-ı zaḥmetde aña raḥmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1019). [şefḳat ol, -a]*

şefkat ét: *Koruyup kollamak, ihtiyaçlarını karşılamak.*

1.Ḳaldı Yūsuf éki yaşında yetim / ʿAmmesi aña **şefkat ét**di ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). [şefkat ét, -di]*

şeftālü: *Şeftali II dudak; öpücük.*

1.Ḥüsni bāġına bāġ-bān oldı / Tāze **şeftālü** raygān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5562). [şeftālü,]*

şeġab: *Fitne çıkaran, fitneci.*

1.Sebebin ger şorarsañ ol **şeġabuñ** / Diñle imdi ḥikāyetin sebebüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2310). [şeġabuñ, -uñ]*

2.Ancılayın ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / Ṭolmış-ıdı derūnı şevḳ u **şeġab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [şeġab,]*

3.Dédi Yūsuf nedür bu dem ṭalebüñ / Nice şevk-ıla germ olur **şeġabün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [şeġabuñ, -uñ]*

4.Dilde artardı şevḳ-ıla **şeġabı** / Bilmez-idi velī nedür sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [şeġabı, -ı]*

şeh: *Padişah, hükümdar, şah.*

1.Eyledi bir bahāne yine ʿAzīz / Dédi kim **şeh** de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [şeh,]*

2. Ne yérüñ şehriyarısın **şeh-iseñ** / Menzilüñ ḳankı gökdedür meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [şeh-iseñ, -isen]*
3. Dédi taḥsin o ḥażret-i pāke / Eder üftāde **şehleri** ḫāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5462). [şehleri, -ler, -i]*
4. Ḳıymet-ile ṣatılsa bu naʿmā / Bulımazdı bahā ne **şeh** ne gedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 21). [şeh,]*
5. Dédi ger **şeh** vérürse destūrı / Géderem tā bulınca ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [şeh,]*
6. Bunlaruñ çün birine meylüñ ola / Sen **şeh** ol ḫayli ile ḫaylüñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2834). [şeh,]*

7. **Şeh** velī refʿ éderse ben ḫāki / Taḫt édinsem yéridür eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [şeh,]*
8. Çünki vérmez **şehe** ṣanevber ber / Yégdür olsa eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [şehe, -e]*
9. Burc-ı ḳaṣrumda ola tābende / Baña ferzend ola **şehe** bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3423). [şehe, -e]*
10. Niçe **şehler** anuñ esīri-y-idi / Ol cemāl ehlinüñ emiri-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3497). [şehler, -ler]*
11. Olsun ol bende bī-ser ü bī-müşt / **Şeh** nemek-dānına ṣoḳar engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4047). [şeh,]*
12. Çünki **şehden** bu geldi feṯḥ-i kelām / ʿaḳd-i beyʿ oldı ara yérde temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [şehden, -den]*
13. Ṣoñra and içdi şāh devletine / **Şeh** ḳatında ʿAzīz ʿizzetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4629). [şeh,]*
14. İy dil ṭayanma ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki **şeh** sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [şeh,]*
15. Yél gibi çıḳdı ṣu gibi aḳdı / Gevheri **şeh** ḳulaġına ṭaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3344). [şeh,]*
16. Ne **şehüñdür** bu nāme-i menşūr / K'oldı ʿunvānı ol ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [şehüñdür, -üñ, -dür]*
17. Meger ol secde-i taḥiyyet-idi / **Şehler** öñinde ḫalḳa ʿādet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6141). [şehler, -ler]*

şeh: *Hükümdar, padişah (Mısır Hükümdarı)*

1. Dédi **şeh** aña derde dermān ét / Āftāb-ı yaḳīni raḫşān ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5176). [şeh,]*

2. **Şeh** muḳarreblerinden éki cüvān / Anda maḥbūs-ıdı meger o zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [şeh,]*

3. Défʿī zindāna cān atup o cüvān / Yūsufa **şeh** düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [şeh,]*
4. Dédi iy serv-i ravża-i ḥikmet / Sāyene tālib oldı **şeh** ġayet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5192). [şeh,]*
5. Ben de terk étmezem bu zindānı / Olmayınca **şehüñ** bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [şehüñ, -üñ]*
6. **Şeh** naẓar eyledi çün ol cemʿa / Āteşīn dil uzatdı çün şemʿa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [şeh,]*
7. Çıḳdı **şehden** olup işāret-i ḫāṣ / ʿizzet-içün aña gürūh-i ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5237). [şehden, -den]*
8. Yūsufuñ gördi **şeh** çü dānişini / Aña ışmarladı ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [şeh,]*
9. Taḫt-ı zerrīne géçdi **şeh** yérine / Sipehüñ buyruġ étdi her birine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [şeh,]*
10. **Şeh** gelüp baḫr-i ceyş eyledi cūş / Ṭoldı eṭrāfa naʿra-ı çāvuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [şeh,]*
11. Gül gibi güldi ġonçasın açdı / **Şeh** yüzine duʿā' gülin ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [şeh,]*

seh: *Hükümdar, padişah. (Hz. Yusuf)*

1.Geldi **şeh** ḳatına çü Bünyāmīn / Meylin aña ziyade étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [şeh,]*

2.**Şeh** görüp anları ḫitāb étdi / Ne ḫiṭāb oḳ gibi ʿitāb étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5884). [şeh,]*

3.Görmedi **şeh** velī bu hāli muṣīb / Ki ḥabībe bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [şeh,]*

4.Yüz urup **şehden** aldılar destūr / Milk-i Kenʿāna gétdiler mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [şehden, -den]*

5.Çünki **şeh** bu niyāzı eyledi gūş / Oldı deryā-yı şefḳati pür-cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6043). [şeh,]*

şehādet: *Şehadet âlemi, maddi âlem; dünya.*

1.Her ne kim eyledüñ **şehādetde** / Ẓāhir olmış miṣāli ġaybetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [şehādetde, -de]*

2.Ġayba varan kişi **şehādetden** / Gelse olur o demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [şehādetden, -den]*

şehādet getür: *Allah'ın bir olduğunu ve Hz. Muhammed'in O'nun peygamberi olduğunu dile getirmek; iman etmek.*

1.Çün **şehādet getür**e bir maġfūr / Éde biñ dīvi bir benān-ıla kūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4174). [şehādet getür, -e]*

şehādet-i ġayb eyle: *Bilinmeyen bir şeye şahitlik etmek.*

Zāhirā **eyle**rüz **şehādet-i ġayb** / Sırrı bilmez meger ki ʿālim-i ġayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5936). [şehādet-i ġayb eyle, -r, -üz]*

şehbāz: *Alıcı kuş II yırtıcı kuş, doğan.*

1.Ġaybdan ẓāhir oldı bir **şehbāz** / Aldı dil mürġın eyledi pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [şehbāz,]*

2.Çekdiler nergesine sürme-i nāz / Zāġ-ı düm oldı şanasın **şehbāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [şehbāz,]*

şehd: *Bal.*

1.Ḫūşesinde anuñ biten ḫurma / Bir tulum tāze **şehd-idi** gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [şehd-idi, -idi]*

şehd ü şeker ét: *Şeker ve bal (gibi) etmek. (Sevgilinin dudakları bağlamında.).*

1.Dehenüñ kim yaratdı dürc-i güher / Lebleriüñi kim **étdi şehd ü şeker** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3544). [şehd ü şeker ét, -di]*

şehd-āmīz: *Bal ile karışık II içinde bal varmış gibi tatlı.*

1.Evvelā bir melīḥ-i şekker-rīz / Dédi olsañ bu şīre **şehd-āmīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [şehd-āmīz,]*

şehd-i nuṭḳ: *Konuşan şahit, tanık.*

1.Sözin anuñ ta'accüb étdi ʿAzīz / Dédi iy **şehd-i nuṭḳ** u şīr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655). [şehd-i nuṭḳ,]*

şehd-i şīrīn: *Tatlı bal II dudak, sevgilinin dudakları.*

1.**Şehd-i şīrīn** lebüñe vérmege şīr / Tā seḥer-gāh olur-ıdum şeb-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2553). [şehd-i şīrīn,]*

şehd-i tāze: *Taze, güzel bal (Sevgilinin dudakları bağlamında.).*

1.Ḳanı ol **şehd-i tāze** şīrīn leb / Şimdi Kevşerdür aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [şehd-i tāze,]*

şeh-i cebbār: *Cebbar yıldız kümesinin şâhı, sultanı (Cebbar: gökyüzünün güneyinde bulunan bir yıldız kümesi.).*

1.Eyle senden seni tehī yüri var / Tā gele taḫtına **şeh-i cebbār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [şeh-i cebbār,]*

şeh-i gürūh-i ḫavāṣ: *Seçkinler topluluğunun şahı, padişahı.*

1.Diñleyüp evvel anı dédi o ḫāṣ / Dér bu ṭās iy **şeh-i gurūh-i ḫavāṣ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [şeh-i gürūh-i ḫavāṣ,]*

şeh-i hūbān: *Güzeller padişahı (Hz. Yusuf).*

1.Ṭapuña lāyıḳ iy **şeh-i ḫūbān** / Ḳaṣr-ı aʿlā-y-ıdı vü ḥükm-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [şeh-i ḫūbān,]*

2.Bir bucaġında oturup pinhān / Görelüm n'eyler ol **şeh-i ḫūbān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5036). [şeh-i ḫūbān,]*

3.Cevherī ṣāʿın ol **şeh-i ḫūban** / Ḳardaşınuñ yükinde ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [şeh-i ḫūban,]*

4.Fürceye geldi ol **şeh-i ḫūbān** / Eyleye tā teferrüc-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3067). [şeh-i ḫūbān,]*

5.Ki ne cürm étdi ol **şeh-i ḫūbān** / Étdüñüz aña bend-ile zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [şeh-i ḫūbān,]*

şeh-i melāḥat-i ġunc: *Eda, işve güzelliğinin şahı (Hz. Yusuf).*

1.Geldi çün ol **şeh-i melāḥat-i ġunc** / Kesmek istedi her birisi turunc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [şeh-i melāḥat-i ġunc,]*

şehīd eyle: *Şehit etmek.*

1.Ḫālī bulup ḥarāmī ol cāyı / **Eylemişdür şehīd** ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1206). [şehīd eyle, -miş, -ler, -dür]*

şehīr: *Ün kazanmış, namlı, meşhur.*

1.Cümle şehrüñ **şehīr**ini göresin / Her diyāruñ emīrini göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [şehīrini, -i, -ñ, -i]*

şehīr: *Şehir, kent; yaşanılan yer.*

1 .Ḥāli ola devām-ı ḥürriyet / **Şehr**i ola maḳām-ı ḥürriyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5721). [şehri, -i]*

2. Bu ġulāmı ḫıyānet adı-y-ıla / **Şehri** gezdürseler münādi-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4889). [şehri, -i]*

3. Dédi hem bāb-ı Mıṣra çün iresiz / Olmasun **şehre** cümleten giresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5813). [şehre, -e]*

4. Ki bu **şehrüñ** de ḫalḳı pīr ü cüvān / Göricek ḫüsnümi olur ḫayran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2023). [şehrüñ, -üñ]*

5. Cümle **şehrüñ** şehīrini göresin / Her diyāruñ emīrini göresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3226). [şehrüñ, -üñ]*

6. Çünki bu ʿizz ü nāz ü şevket-ile / **Şehre** geldi resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [şehre, -e]*

7. Ferr ü kerr ü saʿādet-ile o māh / Tāblus **şehrin** étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [şehrin, -iñ]*

8. Ḫalḳı dīvāne étdi silsilesi / Ṭoldı ol **şehr** içine ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [şehr,]*

9. Dédiler **şehre** bi ṣanem geldi / Ne ṣanem rūḥ-ı muḥterem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1986). [şehre, -e]*

10. Çün żiyāfetden aldılar behre / Göçdiler ʿizz ü nāz-ıla **şehre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6137). [şehre, -e]*

11. Çün bu fikr-ile **şehre** girdi nigār / Nigerān olmadı aña deyyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2026). [şehre, -e]*

12. **Şehre** varınca gétdi bī-perde / Gördiler ol cemāli her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [şehre, -e]*

13. Ḥāli olınmayınca gey teftīş / **Şehre** girmezdi bay eger derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [şehre, -e]*

14. Şöhreti ṭoldı **şehr** içinde temām / ʿāşıḳ oldı ḫavāṣ belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [şehr,]*

15. Ḳurdlar çünki **şehre** yitdiler / Ḫalḳı ḳoyun gibi ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [şehre, -e]*

16. Bir éki laḥẓa gözden olma nihān / Nāmuñı söyle **şehrüñ** eyle ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 273). [şehrüñ, -ün]*

17. Ger şaḥne-i şerʿüñ olmasaydı / her **şehre** tolardı ẓulm ü ġavġā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [şehre, -e]*

18. Ékisi bile geldiler **şehre** / Ḫʷān-ı vuṣlatdan oldılar behre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 493). [şehre, -e]*

19. Meger ol gün ki girdi **şehre** Resūl / Meyve-çin-idi bir ḥadīḳada ol (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 243*). [şehre, -e]*

20. Beni meşhūr édeli **şehre** bu ad / Āşnā bildi ʿışḳına her yad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [şehre, -e]*

şehlā: *Güzel ve baygın bakışlı, hafif şaşı (göz).*

1.Ḫurşīdi saña beñzedür-idüm olaydı ger / Ḳaşları fitne gözleri **şehlā** senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3535). [şehlā,]*

şehr ehli: *Şehir halkı, ahalisi.*

1.Çünki yérden yüzini ḳaldurdı / Cümle **şehr ehlini** gelür gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2043). [şehr ehli, -n, -i]*

şehrī: *Şehirli, şehirde yaşayan.*

1.**Şehrī** vü dīhī kişt-kār olsun / Kūh ü hāmūnı kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [şehrī,]*

şehr-i ʿArīş: *Ariş şehri (Sînâ yarımadasının kuzeyinde Akdeniz sahilinde kurulan şehir, eski Mısır'da Rhinokorura adıyla biliniyordu.).*

1.Göçdi seyyāre baġlayup maḥmil / Oldı **şehr-i ʿArīş** o gün menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2021). [şehr-i ʿArīş,]*

2.Geldi **şehr-i ʿArīşe** çünki o māh / Vesvese düşdi göñline nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2022). [şehr-i ʿArīş, -e]*

şehr-i çin: *Çin ülkesi.*

1.**Şehr-i Çin** oldı gerçi rūyı anuñ / İlla ḳalmadı müşk-būyı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5344). [şehr-i çin,]*

şehr-i Kenʿān: *Kenan şehri, diyarı.*

1.Çün bular vardı **şehr-i Kenʿān**a / Cümlesi geldi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [şehr-i Kenʿān, -a]*

şehr-i Mıṣr: *Mısır ülkesi.*

1.Ki ʿazīz ola **şehr-i Mıṣra** ṭapuñ / Secde-gāh ola iḫvetüñe ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [şehr-i Mıṣr, -a]*

2.Ki o dem kim ṣaʿādet-ile o māh / Eyledi **şehr-i Mıṣrı** menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2240). [şehr-i Mıṣr, -ı]*

3.Var-ıdı anda bir emīr-i kebīr / **Şehr-i Mıṣra** ʿAzīz-idi Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297). [şehr-i Mıṣr, -a]*

4.**Şehr-i Mıṣr** içre bir cüvān gördüm / Ne cüvān cisme tāze cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [şehr-i Mıṣr,]*

5.ʿIşḳ-ıla étdi terk milk-i peder / ʿIşḳ-ıla étdi **şehr-i Mıṣra** sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5592). [şehr-i Mıṣr, -a]*

6.Beñzer ammā ki olasız cāsūs / Édesiz **şehr-i Mıṣra** mekr ü füsūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5774). [şehr-i Mıṣr, -a]*

7.Ya ola iẕn-i Ḥaḳḳ ḳıtāl édevüz / **Şehr-i Mıṣrı** ḫarāb édüp gédevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [şehr-i Mıṣr, -ı]*

8.**Şehr-i Mıṣr** içredür velī aḫaveyn / Ḥāżır anlar ıraḳ degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [şehr-i Mıṣr,]*

9.Geldiler çünki **şehr-i Mıṣr**a yaḳın / Ḫaber olundı pādşāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [şehr-i Mıṣr, -a]*

şehr-i vücūd: *Vücut şehri, beden.*

1.Göñül ki **şehr-i vücūd**ında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [şehr-i vücūd, -ı, -n, -da]*

şehr-i yār: *Hükümdar, padişah, şah.*

1.Maḥkum éde cümle **şehr-i yārı** / Ḥükm etse ġulām-ı ḫānedānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 199*). [şehr-i yār, -ı]*

2.Çün ola **şehr-i yār** devlet-mend / İrmez iḳlīmine belā vü gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [şehr-i yār,]*

3.Mıṣra Yūsuf çü **şehr-i yār** oldı / ʿadl ü inṣāfı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [şehr-i yār,]*

4.Göñül ki şehr-i vücūdında **şehr-i yār** ister / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [şehr-i yār,]*

5.Ne yérüñ **şehriyarısın** şeh-iseñ / / Menzilüñ ḳanḳı gökdedür meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 3519). [şehriyarısın, -ısın]*

6.Ki kaçan **şehr-i yār**a yār olasın / Taḫtı baḫt üzre ber-ḳarār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [şehriyār, -a]*

şehriyār-ı Mıṣr: *Mısır hükümdarı.*

1.Bir géce **şehri yār-ı Mıṣr** meger / Gördi nāgeh düşinde yédi baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [şehriyār-ı Mıṣr,]*

şeh-süvār: *Çok usta at binicisi.*

1.Gūş olınup ṣahīl-i Ablaḳ-ı şāh / **Şeh-süvār** olduġın bilürdi sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5391). [şeh-süvār,]*

2.Ben **şeh-süvār** olam dér-idüm devlet atına / Eyvāh ki pāy-dār degül bu rikāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2857). [şeh-süvār,]*

şeh-süvār-ı mücerredāt: *Ruhların öncüsü, ilki (Hz. Muhammed'in ruhunun ilk yaratılan ruh olması bağlamında.).*

1.**Şeh-süvār-ı mücerredāt** oldur / Mefḫar-i cümle ḳāyināt oldur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 164). [şeh-süvār-ı mücerredāt,]*

şehsüvār-ı vilāyet-i ʿirfān: *Bilgelik diyarının yiğidi (Hz. Osman).*

1.Mecmaʿ-i faẕl ü cāmi'-i Ḳurʿān / **Şehsüvār-ı vilāyet-i 'irfān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 291). [şehsüvār-ı vilāyet-i ʿirfān,]*

şehzāde: *Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.*

1.Ki bu **şehzādeyi** bulup ḫalvet / Ḳapduñ étdün bu ḥīleyi ṣūret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1640). [şehzādeyi, -y, -i]*

şeker: *Şeker, tatlı.*

1.Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ **şekerden** sīb / Ḥüsni ʿıydına vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [şekerden, -den]*

2.Ol **şeker** ḳıṣṣa ṣūr vérdi aña / Gözden evvel ḳulaḳdan irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [şeker,]*

3.Ol **şeker** leẕẕetine kāse-i dehr / Günde biñ kerre verdi cānuma zehr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [şeker,]*

4.Lebi nūşında hāżır étdi **şeker** / Sā'idi ṭavḳ étdi sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [şeker,]*

5.Ḳameri n'eylerem yüzüñi görek / **Şekeri** almazam sözüñi görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [şekeri, -i]*

6.**Şeker**in gāh şīr nūş édelüm / Gāh geh pisterini dūş èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 688). [şekerin, -in]*

şeker: *Şeker II Sevgilinin dudağı.*

1.Teng olmışdı ʿiyşı hem **şekerüñ** / Eseri ḳalmamışdı hem semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [şekerüñ, -üñ]*

2.Teng-dil olma aç **şeker** tengin / Sāde-dillere vér ṣafā rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [şeker,]*

şeker söyle: *Tatlı tatlı konuşmak, anlatmak. (Uyuması için birisine hikâye, masal anlatmak bağlamında.).*

1.Nergesi ḫᵛāb édince rāḥat-ıla / **Söyler**-idi **şeker** ḥikayet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3636). [şeker söyle, -r, -idi]*

şeker yé: *Herhangi bir olaydan dolayı hoşnut olmak, sevinmek.*

1.Düş gören çün düşin aña dér-idi / Ẕevḳ-i taʿbīrden **şeker yér**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [şeker yé, -r, -idi]*

şeker-güftār: *Sözü şeker gibi tatlı olan; tatlı sözlü.*

1.Ġonçañı kim ḳılur **şeker-güftār** / Servüñi kim yaratdı ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941). [şeker-güftār,]*

şeker-güftār ol: *Sözü şeker gibi tatlı olmak; tatlı sözlü olmak.*

1.Oldı zībā nihāli ḫōş-reftār / **Ol**dı şīrīn lebi **şeker-güftār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 506). [şeker-güftār ol, -dı]*

şeker-leb: *Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı II Tatlı dilli, hoş sohbet (kimse).*

1.Biri dédi ḫabībi kim ister / Bu **şeker-leb** lebībi kim ister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3374). [şeker-leb,]*

2.Niçe sāʿat geçince ol şebden / Ṣaçdı bu dürleri **şeker-lebden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5033). [şeker-lebden, -den]*

şeker-nisār: *Şeker saçan; gönle hoş gelecek şekilde konuşan.*

1.Ol ki yoḳdan cihānı var étdi / Dehenini **şeker-nisār** étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 546). [şeker-nisār,]*

şekker: *Şeker, tatlı; hoş*

1.Ḫārı gül ḫāresi güher olmış / Rīgi dür ṣūresi **şekker** olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [şekker,]*

2.Dil ki nūş éde şerbet-i yāri / **Şekker** olursa almaz aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [şekker,]*

3.Oldı cümle simārı **şekker** anuñ / Şekkeri bitdi hem mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [şekker,]*

4.Oldı cümle simārı şekker anuñ / **Şekkeri** bitdi hem mükerrer anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2254). [şekkeri, -i]*

5.Bu **şekkerler** lebi ḫālāvetidür / Meyveler ġabġabı kerāmetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2258). [şekkerler, -ler]*

6.Her kişi kim aña tevekkül éder / Zehr-ile ḫārı **şekker** ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [şekker,]*

şekker: *Sevgilinin yüzü, yanakları*

1.Düşdüñ iy genc mār u mūr içine / **Şekkerüñ** ġarḳ oldı şūr içine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1000). [şekkerüñ, -üñ]*

şekker: *Şeker, sevgilinin tatlı dudakları.*

1.Geh **şekkerden** ṭuz ekdi yarasına / Geh ʿitāb eyledi sitāresine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2627). [şekkerden, -den]*

2.Görse **şekker** dehānuñı Ferhād / Daḫi Şīrīn laʿlin étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [şekker,]*

şekker: *Güzel, hoş söz.*

1.Çün olundı mükerrer ol **şekker** / Duḫtere étdi leẕẕet-ile eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3501). [şekker,]*

2.Nāz-perverde verdüñem çü senüñ / **Şekkerümde** ḳoḳar daḫi lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [şekkerümde, -üm, -de]*

3.Süḫan-i dōst gerçi **şekkerdür** / İlla kendü dilinde ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5189). [şekkerdür, -dür]*

şekker-hand ol: *Tatlı bir gülüşe sahip olmak.*

1.Leb-i şīrīni **ol**sa **şekker-ḫand** / Ẕevḳden şīşe içre ḳaynaya ḳand *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [şekker-ḫand ol, -sa]*

şekker-i nāb: *Saf şeker.*

1.Teşne cānuñ ṣafāsı şerbet ü āb / Tābını defʿ éder mi **şekker-i nāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [şekker-i nāb,]*

şekker-i vaṣl: *Kavuşma şekeri.*

1.**Şekker-i vaṣl**-içün bu bī-çāre / Mışra düşdüm ġarīb ü āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4373). [şekker-i vaṣl, -içün]*

şekker-leb: *Şeker gibi tatlı dudak; sevgilinin dudakları.*

1.Ḫʷāb-ı şīrīn édince **şekker-leb** / Pāy-māli kim olur olaʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5029). [şekker-leb,]*

şekker-nişār ét: *Şeker saçmak II Tatlı tatlı konuşmak, güzel söz söylemek.*

1.Hem zebānın ḫayāl-i yār étdi / Dilden aña **şekker-niṣār étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [şekker-niṣār étdi,]*

şekker-rīz: *Şeker saçan II Tatlı tatlı konuşan, güzel söz söyleyen.*

1.Her birine selām vérdi ʿazīz / Oldı gevher-feşān ü **şekker-rīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3053). [şekker-rīz,]*

şekker-rīz: *Çok tatlı.*

1.Kimisi çāşnīde **şekker-rīz** / Mā-i verd-ile baʿżı ʻıtr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4710). [şekker-rīz,]*

şekker-rīz ol: *Şeker saçmak II Tatlı tatlı konuşmak, güzel söz söylemek.*

1.Leb-i şīrīni **olsa şekker-rīz** / Aña Ferhād ola niçe Pervīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4818). [şekker-rīz ol, -sa]*

şekl-i ādem: *İnsan şekli, görünüşü; insan sureti.*

1.Yandururken bu ḥasret-ile yürek / **Şekl-i ādemde** geldi éki melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [şekl-i ādem, -de]*

şekl-i cihān: *Dünya şekli, resmi.*

1.Levḥ-i nāḫunda çizse **şekl-i cihān** / Kār-nāme éderdi anı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4273). [şekl-i cihān,]*

şekl-i mürġ: *Kuş şekli, kuş görünümü.*

1.Mālike ḫōd melāyik-i Raḥman / **Şekl-i mürġ-ıla** olmış-ıdı ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1587). [şekl-i mürġ, -ıla]*

şekl-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un sureti, Hz. Yusuf'a benzer.*

1.Ahdi şınmaġa çün dilek ḳıldum / **Şekl-i Yūsuf**da bir melek ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1322). [şekl-i Yūsuf, -da]*

2.**Şekl-i Yūsufda** ol cemāʿat-i ḍāl / Bir murassaʻ ṣanem düzüp fī'l-ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1965). [şekl-i Yūsuf, -da]*

şekl-i zībāyī: *Güzel, süslü görünüm; yakışıklılık, güzellik.*

1.Sende kim var bu **şekl-i zībāyī** / Baña mümkin midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [şekl-i zībāyī,]*

şemʿ: *Mum.*

1.**Şem**ʿ kim Ḥaḳḳ yaḳa nice söyinür / Her ki püf dirse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [şemʿ,]*

2.Bağlasa nergesini perde-i ḥᵛāb / Hem-dem olurdı **şem**ʿ**a** pür-teb ü tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3637). [şemʿa, -a]*

3.Bir géce bir żaʿīf pervāne / Gördi bir **şem**ʿ**i** düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [şemʿi, -i]*

4.Şeh naẓar eyledi çün ol cemʿa / Āteşīn dil uzatdı çün **şem**ʿ**a** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5205). [şemʿa, -a]*

5.Ki ḳanı Yūsufuñ yüzi nūrı / **Şem**ʿ**in** andan yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [şemʿin, -in]*

6.Ṣanma **şem**ʿ**am** hemān otaġuña ben / Belki pervāneyem çerāġuña ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2660). [şemʿam, -am]*

7.Hem-demi bir ʿafife dāyesidür / Gécede şemʿi günde sāyesidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2895).[şemʿ, -i]*

şemʿ**:** *Mum II ateş.*

1.**Şem**ʿ**a** yaḳar perini pervāne / Uçmaz olursa şems-i tābānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3167). [şemʿa, -a]*

şemʿ**:** *Mum (manevi aydınlık, parlaklık bağlamında).*

1.Bulmadı şemʿi dilde nūr-ı yaḳīn / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). *[şemʿi, -i]*

şemʿ**:** *Mum; bulunduğu yeri aydınlatan sevgili.*

1.ʿİşret esbābı cümle cemʿ-idi / Kendü ol cemʿ içinde **şem**ʿ**-**idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5305). [şemʿ-idi, -idi]*

2.Fī'l-meṣel görse **şem**ʿ**i** pervāne / Ḳaṣd éder vaṣl-ı yāre merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [şemʿi, -i]*

şemʿ **gibi rāst-zebān ol:** *Mum gibi doğru dilli (sözlü) olmak. (Beyitte mumun doğru, düzgün şeklinden hareketle "doğruluk, doğru sözlülük" anlamı ortaya çıkarılmıştır. Mumun yanışının baştan ayağa doğru, düzgün bir şekilde oluşu; mumun içindeki fitile de dil denilmesi bu anlama kuvvet vermektedir.).*

1.**Oldı** çün **şem**ʿ **gibi rāst-zebān** / Dédi peyġamber aña şemʿ-i cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 285). [şemʿ gibi rāst-zebān ol, -dı]*

şemʿ**ét:** *Mum etmek (Aydınlatmak, aydınlanmasını sağlamak bağlamında.)*

1.İnanup ol devr ü dürūġına / Göñlüni **şem**ʿ **èd**er fürūġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 637). [şemʿ ét, -er]*

şemāyil: *Görünüş, dış görüntü; suret, şekil.*

1.Sevse dil dilberüñ **şemāyilini** / Sever anuñ ḳamu vesāyilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [şemāyilini, -i, -n, -i]*

2.Niçe gül var ki ḫōş **şemāyildür** / İlla dil aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [şemāyildür, -dür]*

3.Bed naẓardan ṣaḳın **şemāyilüñi** / Boynuña baġla bu ḥamāyilüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4145). [şemāyilüñi, -üñ, -i]*

şemʿ**-i cem**ʿ**-i gürūh-i ehl-i yaḳīn:** *Kesin ve doğru bilgi sahipleri meclisinin mumu. (Şeyh Sadreddîn-i Konevî)*

1.**Şem**ʿ**-i cem**ʿ**-i gürūh-i ehl-i yaḳīn** / Ḳuṭb-i Yūnān Şeyḫ Ṣadrü'd-dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 946). [şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn,]*

şemʿ**-i cem**ʿ**-i gürūh-i ehl-i yaḳīn:** *Kesin ve doğru bilgi sahipleri meclisinin mumu (Hz. Ömer).*

1.Ẕıll-ı Ḥaḳḳ āftāb-ı maşrıḳ-ı dīn **/ Şem**ʿ**-i cem**ʿ**-i gürūh-i ehl-i yaḳīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 281). [şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn,]*

şemʿ**-i cem**ʿ**-i hüdā:** *Doğruluk, hidayet meclisinin mumu, ışığı (Ebû'd-Derdâ)*

1.Hem-dem-i ḥażret-i ḥabīb-i Ḫudā / **Şem**ʿ**-i cem**ʿ**-i hüdā** Ebū'd-Derdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1265). [şemʿ-i cemʿ-i hüdā,]*

sem-i cennet: *Cennetin mumu, cennetin ışığı (Hz. Ömer).*

1.Yaḳdı çünkim dilini nār-ı edep / **Şem-i cennet** démek aña neʿaceb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286*). [şem-i cennet,]*

şemʿ**-i cihān:** *Cihanın mumu, cihanı aydınlatan mum (Hz. Ömer) (Hz. Ömer, müslüman olduktan sonra İslamiyet'in inkişaf etmesi üzerine Hz. Muhammed tarafından "şemʿ-i cihān" olarak tavsif edilmiştir.).*

1.Oldı çün şemʿ gibi rāst-zebān / Dédi peyġamber aña **şemʿ-i cihān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 285). [şemʿ-i cihān,]*

şemʿ-i handān: *Parlak, parlayan mum.*

1.Ẓāhirin görme **şemʿ-i ḫandān**uñ / Bāṭınını görince yanar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [şemʿ-i ḫandān, -uñ]*

2.İy şeb-i ġamda **şemʿ-i ḫandān**um / Éki ʿālemde rāḥat-ı cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4224). [şemʿ-i ḫandān, -um]*

3.Güldi luṭf-ıla **şemʿ-i ḫandān**i / Gördi Yaʿkūb tañladı anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [şemʿ-i ḫandān, -ı]*

şemʿ-i handān-i hanedān-i kerem: *Cömertlik hanedanının parlak mumu (Hz. Yusuf).*

1.Dédi iy baḥr-i luṭf ü kān-i kerem / **Şemʿ-i ḫandān-i ḫanedān-i kerem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 737). [şemʿ-i ḫandān-i ḫanedān-i kerem,]*

şemʿ-i handān-ı hānedān-ı peder: *Babasının soyunun parlak mumu (Hz. Yusuf).*

1.Dédi Yāʿḳūb aña ki cān-ı peder / **Şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 622). [şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder,]*

şemʿ-i hanedan-ı halīl: *Hz. İbrahim soyunun ışığı, mumu (Hz. Yusuf) (Halil: Ḫalîlullah "Allah'ın dōstu" sözünün kısaltılmışı olarak Hz. İbrahim için kullanılır.).*

1.Budur ol **şemʿ-i ḫanedan-ı Ḫalīl** / Budur ol ġam–güsār-ı İsrāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 465). [şemʿ-i ḫanedan-ı ḫalīl,]*

şemʿ-i hayāl: *Hayal mumu.*

1.Dil ḥücresinde yaḳalı **şemʿ-i ḫayāl**üñi / Pervāne göñlümüñ hevesin nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [şemʿ-i ḫayāl, -üñ, -i]*

şemʿ-i kāfūr: *Kâfurdan yapılan beyaz renkli, güzel kokulu mum.*

1.Ḳaçdı ḳurtardı ġayret-i dīnden / **Şemʿ-i kāfūr**ı kāz-i sīmīnden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4543). [şemʿ-i kāfūr, -ı]*

şemʿ-i tābān: *Parlayan mum. II Sevgili.*

1.Naẓar étse bu **şemʿ-i tābān**a / Düşe pervāya ola pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4258). [şemʿ-i tābān, -a]*

şemīm: *Güzel koku; sevgilinin kokusu.*

1.İrmedi çün dimāġına bu **şemīm** / Dédi ol ġulġule ḍalāl-i kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6095). [şemīm,]*

2.Bū-yı Yūsufdan irdi baña **şemīm** / Sünbülini ṭaġıtdı gibi nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [şemīm,]*

semme: *Koku II Pek cüzi miktar, pek az şey.*

1.Eyle güller vérürdi ol gülzār / **Şemmesin** bulmaz-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [şemmesin, -si, -n]*

sems: *Güneş.*

1.Géydi **şemsi** ʿimāme farḳına / Nūr vérdi cemāli ṣarḳına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2115). [şemsi, -i]*

2.Ḥüsni üzre o şemse-i zībā / **Şems** üstinde bedr-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [şems,]*

şems: *Güneş II Aydınlatan, yol gösterici.*

1.Her birinüñ cemāli **şems** ü ḍuḥā / Anlara göre kendü ḥüsni sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2029). [şems,]*

sems: *Güneş (Hz. Yusuf'a rüyasında secde eden güneş, Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakup.)*

1.Anuñ-içün düşinde ol server / Gördi onbir nücūm ü **Şems** ü Kamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 618). [şems,]*

sems ü kamer: *Güneş ve ay (Sevgilinin güzellik bakımından güneş ve aya benzemesi bağlamında.)*

1.Ḥūb-rūlar içinde ol dilber / Ṣan nücūm arasında **şems ü ḳamer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 456). [şems ü ḳamer,]*

2.Her biri ḥüsn içinde **şems ü ḳamer** / Birisi Cād ü birisi Āşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 434). [şems ü ḳamer,]*

semse: *Güneş şeklinde yapılan işleme, motif.*

1.**Şemsesi** şems-i burc-i ʿizzet-idi / Dügmesi şeb-çerāġ-ı devlet idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2989). [şemsesi, -si]*

2. Revzeni cāmı māh-tāb-ı cihān / **Şemsesi** ʿaksi şems-i tāb-efşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [şemsesi, -si]*

şemse-i zībā: *Güneş şeklindeki süslü işleme.*

1.Ḥüsni üzre o **şemse-i zībā** / Şems üstinde bedr-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [şemse-i zībā,]*

şemseyn-i ezhereyn: *İki parlak güneş; Hz. Peygamber'in Rukiye ve Ümmü Gülsüm isimli iki kızı.*

1.Nüh felek-kadr-idi bu yār-ı güzīn / Oldı **şemseyn-i ezhereyne** ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 296. [şemseyn-i ezhereyn, -e]*

şems-i burc-i ʿizzet: *Saygınlık, yücelik burcunun güneşi.*

1.Şemsesi **şems-i burc-i ʿizzet**-idi / Dügmesi şeb-çerāġ-ı devlet idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2989). [şems-i burc-i ʿizzet,]*

şems-i ḥaḳīḳat: *Hakikat güneşi II Allah.*

1.Kalmayup dilde Yūsuf eşvāḳı / Ṭoldı **şems-i ḥaḳīḳat** işrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [şems-i ḥaḳīḳat,]*

şems-i tābān: *Parlayan güneş II Sevgili.*

1.Şemʿa yaḳar perini pervāne / Uçmaz olursa **şems-i tābānā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3167). [şems-i tābān, -a]*

şems-i tāb-efşān: *Parlaklık saçan güneş.*

1. Revzeni cāmı māh-tāb-ı cihān / Şemsesi ʿaksi **şems-i tāb-efşān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [şems-i tāb-efşān,]*

şems-i żuḥā: *Kuşluk vakti güneşi.*

1.Nūrı-y-ıla velī bu **şems-i żuḥā** / Eyledi anları nite ki sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [şems-i żuḥā,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1.Nice **şemşīr**-ile kesildi serüñ / Ḳanḳı tīr-ile deldiler cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [şemşīr-ile, -ile]*

Şemʿūn: *Hz. Yusuf'un öldürülmesini teklif eden ve onu sevmeyen kardeşi.*

1.Géçdi **Şemʿūn** nite ki devr-i zemān / Ol zemāndan ḥikāye ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [şemʿūn,]*

2.Éşidüp bu ʻiṭābı ol meftūn / Dédi el-ḥükmü lillāh iy **Şemʿūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 963). [şemʿūn,]*

3.Çün éşitdi bu ḥikmeti **Şemʿūn** / Oldı ḥıkd u ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [şemʿūn,]*

4.Dédi **Şemʿūn** ki iy bürāderler / Kāẕib añlar bizi bu sözde peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1157). [şemʿūn,]*

5.Leb-i çehden dehān açup **Şemʿūn** / Étdi birḳaç itāb-i nā-mevzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 955). [şemʿūn,]*

6.Dédi **Şemʿūn** ki iy biraderler / Bizi görüp yine ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [şemʿūn,]*

7.Dédi **Şemʿun** ki öldürüñ anı / Ḥilesinden ḫalāṣ èdüñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 648). [şemʿun,]*

8.Oldı Leyyādan altı oġlı temām / Biri **Şemʿūn** biri Yehūdā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [şemʿūn,]*

semʿ-veş: *Mum gibi, mum misali.*

1.Bu ḫaberden o dilber-i ḫūbān / Oldı şevḳ-ile **şemʿ-veş** ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [şemʿ-veş,]*

2.Ḫalḳ içinde cemāl-ıla mümtāz / **Şemʿ-veş** cemʻ içinde ser-efrāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 455). [şemʿ-veş,]*

3.Tā seḥer **şemʿ-veş** yanup nāra / Od ṣaçardı zebān-ıla yāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [şemʿ-veş,]*

senā'at eyle: *Kötülük, fenalık etmek.*

1.Belki nefse iṭāʿat eyledüñüz / Kim bilür ne **şenā'at eyledüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1212). [şenā'at eyle, -dü, -nüz]*

ser ehli: *Kötü kimse II kötülükle, şerle uğraşan kişi.*

1.Dédi Mālik ki bu belāya sebeb / Ḳanḳı **şer ehli** oldı ola ʻaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1465). [şer ehli,]*

serbet: *Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek.*

1.Dōst ġayrin çü derd-i ser bildi / Aña bu **şerbeti** devā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5330). [şerbeti, -i]*

2.Teşne cānuñ ṣafāsı **şerbet** ü āb / Tābını def῾ éder mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [şerbet,]*

şerbet-i ḥaḳīḳat iç: *Hakikat şerbeti içmek; ilahî zevklere vasıl olmak.*

1.**İç**di çün **şerbet-i ḥaḳīḳat**den / Géçdi cümle mecazī leẕẕetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5608). [şerbet-i ḥaḳīḳat iç, -den-di]*

şerbet-i yār: *Dōst, sevgili şerbeti II aşk şerbeti.*

1.Dil ki nūş éde **şerbet-i yār**i / Şekker olursa almaz aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3166). [şerbet-i yār, -i]*

şeref: *Değer, kıymet, yücelik*

1.Cismi ṣāfi ṣadefde gevherden / Ẕātı eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [şerefde, -de]*

2.Ne ḥarem sāde dil gibi ḫālī / Sekiz uçmaḳ **şerefde** emṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4407). [şerefde, -de]*

3.K'iy **şeref** gülistānına gül-i pāk / Nām u nengi dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [şeref,]*

4.Görüp anuñ **şeref**de yulduzını / Vérdi āḫir aña éki ḳızını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 423). [şerefde, -de]*

5.Bu **şeref**den temām ola zeynüñ / Nitekim eyle-y-idi ceddeynüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [şerefden, -den]*

şeref bul: *Şereflenmek, kıymet ve i῾tibārı artmak.*

1.Cān-ı āşıḳ belī **şeref bulmaz** / Yār tirine çün hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [şeref bul, -maz]*

2.Bilmen aduñ ki ola evrādum / Aduñ-ıla **şeref bula** yādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [şeref bul, -a]*

şerefe ir: *Şeref, izzet sahibi olmak.*

1.Her ki ḳadrin bile **irer şerefe** / Rahimallahu emrien 'arefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1711). [şerefe ir, -er]*

şerḥ ét: *Açıklamak, ayrıntısıyla anlatmak.*

1.Siz varuñ ḫānedānına pederüñ / **Şerḥ édüñ** ḳıṣṣasın geçen ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [şerḥ ét, -üñ]*

2.Derd-ile şerḥa şerḥa oldı ciger / Saña bir şerḥa **şerḥin étsem** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [şerḥ ét, -se, -m]*

3.Rāzın açmaġa bula ḫalvetini / **Şerḥ éde** derdinüñ ḥikāyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5472). [şerḥ ét, -e]*

şerḥa: *Yarık, yara. (Gönül yarası bağlamında.).*

1.Derd-ile şerḥa şerḥa oldı ciger / Saña bir **şerḥa** şerḥin étsem eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [şerḥa,]*

şerḥa şerḥa ol: *(Gönül, ciğer) parça parça, paramparça olmak. (Acı, elem içinde olmak bağlamında.).*

1.Derd-ile **şerḥa şerḥa oldı** ciger / Saña bir şerḥa şerḥin étsem eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3722). [şerḥa şerḥa ol, -dı]*

şerḥa-i sürḫ: *Kırmızı yarık izleri. (Aşk derdiyle ağlayan âşığın gözlerinden akan kanın āşığın yüzünde oluşturduğu şekiller.).*

1.**Şerḥa-i sürḫ**-ıla cemāline ol / Ḥāşiye yazdı şerḥ-i ḫāline ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4198). [şerḥa-i sürḫ, -ıla]*

şerḥ-i aḥvāl-i rāh: *Yolculukta başından geçenleri açıklamak, anlatmak. (Hz. Yusuf'un başından geçenler bağlamında.).*

1.Ẕikr olındı bu şevḳ-ıla nāgāh / **Şerḫ-i aḥvāl-i rāh** ü ḳıṣṣa-i çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3660). [şerḫ-i aḥvāl-i rāh,]*

şerḥ-i ḥāl: *('Âşığın) durumunu, vaziyetini açıklamak, izah etmek.*

1.Şerḥa-i sürḫ-ıla cemāline ol / Ḥāşiye yazdı **şerḥ-i ḥāl**ine ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4198). [şerḥ-i ḥāl, -i, -n, -e]*

şer'-i resūl: *Peygamberin şeriatı, kanunu. (Hz. Yakup'un getirdiği şeriat bağlamında.)*

1.Ol zemānda bu-y-ıdı **şer'-i resūl** / Uġrı olurdı māl issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [şer'-i resūl,]*

2.Ol zemān eyle-y-idi **şerʿ-i Resūl** / Düzd olurdı metāʿ issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [şerʿ-i resūl,]*

şerīʿat: *Allah'ın kulları için peygamberleri vasıtasıyla koymuş olduğu îman, ahlâk, ibadet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü, din.*

1.Terk éderse eger ḍalāletini / Ṭutar-ısa anuñ **şerīʿatini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5719). [şerīʿatini, -i, -n, -i]*

2.Terk édüp tutalar ṭarīḳatümi / ʿĀdet édineler **şerīʿatümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5714). [şerīʿatümi, -üm, -i]*

3.Ol **şerī'at**de cāyiz-idi meger / Cem'-i uhteyn eyleyeydi bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 424). [şerī'atde, -de]*

4.Ṭavrum anuñ **şerīʿati** olsun / Yolum anuñ ṭarīḳati olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [şerīʿati, -i]*

şerīf: *Soyu temiz ve şerefli olan (Hz. Muhammed'in soyu bağlamında).*

1.Ḳarnı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı latīf / Ümmeti ḫayr-i ümmet aṣlı **şerīf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179). [şerīf,]*

şerīf-i ma'den: *Şerefli, iʿtibārlı nesep, soy. (Hz. Yusuf'un Hz. İbrahim'e kadar giden soyu bağlamında.).*

1.Cevherümüñ **şerīf-i ma'den**iy'çün / Dem-i āteşde bū-yı gülşeniy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4459). [şerīf-i ma'den, -i, -y, -çün]*

şerm: *Utanma, utanç, mahcubiyet.*

1.İḫvet-i Yūsuf eyleyüp bunı gūş / **Şerm** ü ḫayretden oldılar ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5906). [şerm,]*

2.Cām içüp ḳodıʿārı **şerm-ile** / Oḳudı yāri bāde germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [şerm-ile, -ile]*

3.Geldi ol mihr egerçi germinden / Gördi māhı ḳızardı **şerminden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3526). [şerminden, -i, -n, -den]*

4.Ḳıl Zelīḫā günāha istiġfār / Rūy dīvārā eyle **şerm-ile** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4677). [şerm-ile, -ile]*

şerm ét: *Utanmak, mahcup olmak.*

1.Yūsufa lābesini germ étdi / Ol daḫi ferşe bakdı **şerm ét**di *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [şerm ét, -di]*

şerm eyle: *Utanmak, mahcup olmak.*

1.Yūsufı mihri eyle eyledi germ / Ki bu germiyyetinden **eyledi şerm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [şerm eyle, -di]*

şerme düş: *Utanmak, mahcubiyet duymak.*

1.**Düş**di devrüñde **şerme** cins-i perī / Anuñ-ıçun görinmez oldı biri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3952). [şerme düş, -di]*

şermende ét: *Utandırmak, mahcup etmek.*

1.Seyyide seyyid olımaz bende / Beni luṭf eyle **ét**me **şermende** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4045). [şermende ét, -me]*

şerm-sār: *Utangaç, mahcup bir şekilde.*

1.Gelüp ebnāsı ʿĀḳıbet ḳatına / Yüz urup **şerm-sār** ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [şerm-sār,]*

şerm-sār ét: *Mahcup etmek, utandırmak.*

1.Māha Pervīn gūşvār étdi / Nūr-ıla mihri **şerm-sār étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2379). [şerm-sār ét, -di]*

2.Dilerem şimdi **şerm-sār ét**me / Bunca bānūlar içre ḫᵛār étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [şerm-sār ét, -me]*

şerm-sār ol: *Utanmak, mahcup olmak.*

1.Kiẕb-ile ḥile āşkār oldı / Cümle ebnāsı **şerm-sār ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1391). [şerm-sār ol, -dı]*

şerr: *Kötülük, fenalık.*

1.Urdı dīvār-ı çāha hem perin / Tā ki defʿ éde şūrın ü **şerrin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [şerrin, -i, -n]*

2.Bunlar ol **şerri** ḫayr añladılar / Rāhib-i ehl-i deyr añladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1521). [şerri, -i]*

3.Şūrı yoḳ sīnede mekr-i ʿışḳuñ / Ḫayr ola **şerr-ise** eger ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [şerr-ise, -ise]*

4.Dilerem yā Muḥavvile'l-Aḥvāl / Ḫayra eyle bu **şerri** istibdāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 124*). [şerri, -i]*

5.Ol sebebdendür olsa vaḳt-i sürūr / Eksük olmaz başuma **şerr**-ile şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [şerr-ile, -ile]*

şerr ét: *Kötülük, fenalık etmek; günah işlemek.*

1.Degülem ben o kimse kim ġayra / **Şerr éd**em uġramaġ-içün ḫayra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4485). [şerr ét, -em]*

şeş cihāt: *Altı cihet, yön; dünya, kâinat*

1.Çün temām oldı ḫāne-i heftüm / Oldı pür **şeş cihāt** ü nüh ṭārem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4297). [şeş cihāt,]*

2.Ḳıldı şeş günde **şeş cihāt**ı ʿiyān / Tā ola bī-cihetligine nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 24). [şeş cihāt, -ı]*

şeş cihet: *Altı cihet, yön; dünya, kâinat*

1.Dilbere **şeş cihet**de şeş geldüm / Bī-nişān dōstdan nişān aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2791). [şeş cihet, -de]*

2.Gözlerüm ḥasretüñde tār oldı / **Şeş cihet** gözlemekde çār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3207). [şeş cihet,]*

şeş gel: *Rastlamak, denk gelmek.*

1.Dilbere şeş cihetde **şeş geldüm** / Bī-nişān dōstdan nişān aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2791). [şeş gel, -dü, -m]*

şeş gün: *Altı gün (Beyitte Allah'ın kâinatı altı günde yaratmasına atfen kullanılmıştır. "Gökleri ve yeri altı günde yarattık da en küçük bir yorgunluk çekmedik." Kāf/38).*

1.Yéri gögi yaratdı **şeş gün**de / Tā ki bulına ay u yıl günde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 26). [şeş gün, -de]*

2.Ḳıldı **şeş gün**de şeş cihātı ʿiyān / Tā ola bī-cihetligine nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 24). [şeş gün, -de]*

şeş hāne: *Altı ev, hane; Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi evden altıncısı.*

1.İrmedi çün viṣāl-i cānāna / Heft dūzaḫ görindi **şeş ḫāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4398). [şeş ḫāne,]*

şeşper: *Gürz, topuz (ucunda altı parçalı çıkıntısı olan topuz).*

1.**Şeşper** alsa eline şevket-ile / Heft kişver ṭolardı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [şeşper,]*

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

1. Seyr éderken viṣāl **şevḳı-y-ile** / Ṭarab ü ʿiyş ü nūş ẕevḳı-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040). [şevḳı-y-ile, -ı, -y, -ile]*
2. Çünki **şevḳ**-ile geldiler ḳatına / Étdiler secde ḥüsni ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2044). [şevḳ-ile, --ile]*
3. Beni **şevḳ**-ile étdi dem-beste / Çaġırımadum anda ben ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1919). [şevḳ-ile, --ile]*
4. Ehl-i Mıṣr olup ol ḳapuda ẕelīl / Gözlerinden aḳardı **şevḳ**-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [şevḳ-ile, --ile]*
5. Dér-idi **şevḳ-ıla** sürüp aña rūy / Kāşki ben ola-y-ıdım saña mūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3840). [şevḳ-ıla, -ıla]*
6. **Şevḳden** bir géce gelüp vecde / Büti öñinde eyledi secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [şevḳden, -den]*
7. Şu resme düşdi anuñ laʿli **şevḳine** ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [şevḳine, -i, -n, -e]*
8. Dilde çün **şevḳi** ḳopdı mihri-y-ile / Alnı ayını öpdi mihri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 471). [şevḳi, -i]*
9. ʿĪṣ ḫod tolmış-ıdı **şevḳinden** / Diler-idi viṣāli ẕevḳinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 483). [şevḳinden, -i, -n, -den]*
10. **Şevḳden** ġonça gibi çāk oluram / Yazuġum boynuña helāk oluram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2695). [şevḳden, -den]*
11. Çün bunun **şevḳi** bana yār oldı / Milk-i Maġrib gözüme ṭar oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [şevḳi, -i]*
12. Geldi **şevḳ-ıla** Yūsufuñ ḳatına / Medḥ oḳudı cemāli ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [şevḳ-ıla, -ıla]*

13. **Şevḳi** étmişdi ʿālemi medhūş / Yūsufa-y-ıdı cümle dīde vü gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [şevḳi, -i]*
14. Ẕikr olundı bu **şevḳ-ıla** nāgāh / Şerḥ-i aḥvāl-i rāh ü ḳıṣṣa-i çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3660). [şevḳ-ıla, -ıla]*
15. ʿĀḳıbet nūr olur bu **şevḳ-ıla** / Cān-ı şīrīn vérüp bu ẕevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [şevḳ-ıla, -ıla]*
16. Ṣanma bu kem-terīn kemīne kenīz / Ola **şevḳüñde** saña şūr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [şevḳüñde, -üñ, -de]*
17. Tā ki **şevḳüñde** sevḳ édem dem-i ẕevḳ / Bend-i fermānum ola boynuna ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [şevḳüñde, -üñ, -de]*
18. Ki Zeliḫā belā-y-ıla ser-mest / Urdı **şevḳ-ıla** dōst destine dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [şevḳ-ıla, -ıla]*
19. Bunca yıldur ġamuñla pür-tābam / **Şevḳden** bī-ḥużūr ü bī-ḫābam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [şevḳden, -den]*
20. **Şevḳ**den geldi cān kenār-ı lebe / Ṣabr ḳalmadı intiẓār-ı şebe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4470). [şevḳden, -den]*
21. Deri bī-gāne rūyına beste / Seyri **şevḳinden** āşna ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4409). [şevḳinden, -i, -n, -den]*
22. Āteşüñ **şevḳi** ḳanda sen ḳanda / Yoḳ mı idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [şevḳi, -i]*
23. Ki görüp nūr-ı şemʿi sevdi gözüm / Bī- ḳarār oldı **şevḳı**-y-ıla özüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4788). [şevḳı-y-ıia, -ı, -y, -ıla]*
24. Tā girüp revzeninden ol dāruñ / Düşem öñine **şevḳ**-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [şevḳ-ıla, -ıla]*
25. Eyle yaḳlaşdı aña **şevḳ-ıla** şūr / Ki anı cümle işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [şevḳ-ıla, -ıla]*
26. Eyle ṭoldurdı **şevḳ-ıla** reg ü pōst / Kendü boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [şevḳ-ıla, -ıla]*
27. Çün ʿazīz añılaydı **şevḳ**-ıla / Naʿra urup düşerdi şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [şevḳ-ıla, --ıla]*
28. Çün ʿazīz añılaydı şevḳ-ıla / Naʿra urup düşerdi **şevḳ**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2800). [şevḳ-ıla, --ıla]*
29. **Şevḳ-ıla** çünki ṭoldı cān-ı ʿazīz / Yazdı ol dem cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [şevḳ-ıla, --ıla]*
30. Ḳalbe taḫt-ı ʿizzet üzre o cān / **Şevḳ**-ıla oldı sū-yi Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [şevḳ-ıla, --ıla]*
31. Ṣubḥ-dem çün ʿazīz-i Mıṣr-ı burūc / Étdi ṣaḥrā-yı çarḫa **şevḳ-ıla** güc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3015). [şevḳ-ıla, --ıla]*
32. Nūş éderken bu **şevḳ-ıla** cāmı / Nāgehān irdi müjde peyġāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3022). [şevḳ-ıla, --ıla]*
33. Dilde artardı **şevḳ-ıla** şeġabı / Bilmez-idi velī nedür sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [şevḳ-ıla, --ıla]*
34. Ṭurdı **şevḳ-ıla** ṣubḥ-dem o nigār / Étdi ʿazm-i teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3260). [şevḳ-ıla, --ıla]*
35. Ṣaçları arasında **şevḳ-ıla** dür / Ṣan seḫāb arasında dürridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3295). [şevḳ-ıla, --ıla]*
36. Göñül zülfi hevāsında lebi **şevḳine** düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [şevḳine, -i, -n, -e]*
37. **Şevḳı** cūş eyledükce geh gāhī / Yüzin urup öperdi ol rāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [şevḳı, -ı]*
38. Ḫalḳ anuñ cümle **şevḳine** düşdi / Görmeg-içün sarāyına üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [şevḳine, -ı, -n, -e]*
39. Māh-ı Maġrib diledi kim der-ḫāl / **Şevḳden** yaḳa yırta şarḳ miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [şevḳden, -den]*
40. Ancılayın ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / Ṭolmış-ıdı derūnı **şevḳ** u şeġab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [şevḳ,]*
41. Naẓar étdükce naḳş-ı dildāra / **Şevḳden** yüz sürerdi dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4308). [şevḳden, -den]*

42. Gördi çün bu nigārını anuñ / Oldı **şevḳi** füzūn Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [şevḳi, -i]*
43. Yūsufa dédi iy dil-ārāmum / Ḳalmadı **şevḳa** ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [şevḳa, -a]*
44. Şāh-ı seyyāra çünki étdi ẓuhūr / Ṭoldı Mıṣr-ı cihāna **şevḳ** u sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [şevḳ,]*
45. Zer vérüp Mıṣruñ āftābları / Aldılar cāna **şevḳ** u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [şevḳ,]*
46. Çünki Yūsuf uyandı ḫᵛābından / Sīnesi ṭoldı **şevḳi** ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [şevḳi, -i]*
47. Aña ol gördügin beyān étdi / Sinesi **şevḳini** ʿiyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6174). [şevḳini, -i, -n, -i]*
48. Bu ḫaberden o dilber-i ḫūbān / Oldı **şevḳ**-ile şemʿ-veş ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2306). [şevḳ-ile, -ile]*
49. Artar-ıdı dilinde **şevḳ** u ṣafā / Yūsuf arturduġınca istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [şevḳ,]*
50. Görmeg-içün cemālini anuñ / **Şevḳi** bī-ḥadd-idi Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3254). [şevḳi, -i]*
51. Ḳāniʿ olmaz cemāli **şevḳine** ol / Cür'et eyler viṣāl ẕevḳine ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3878). [şevḳine, -i, -n, -e]*
52. Cān daḫi tende bir ramaḳ oldı / **Şevḳden** gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [şevḳden, -den]*
53. Yüzin alup eline bir gün o cān / **Şevk-ıla** oldı bāġbāna revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [şevk-ıla, -ıla]*
54. Dilde **şevḳuñ** şu resme ġālibdür / Ki saña ıżṭırārī ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [şevḳuñ, -uñ]*
55. Eyle déyüp ʿimāreye girdi / **Şevḳ**-ıla ḳabr-i Yūsufa irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6268). [şevḳ-ıla, -ıla]*

<u>şevk:</u> *Sevinç, neşe, keyif.*

1.**Şevḳ**-ıla Mālik ol seḥer ṭurdı / Yūsufa ʿarż-gāh yapdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [şevḳ-ıla, --ıla]*
2.**Şevk**-ıla beste diller açıldı / Cümle etrāfa nūr saçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2939). [şevk-ıla, --ıla]*
3.Kuçuşurlar ṣafā vü ẕevk-ıla / Nerm ü nāzük döşekde **şevḳ-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [şevḳ-ıla, --ıla]*
4.Dédi Yūsuf nedür bu dem ṭalebüñ / Nice **şevk**-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [şevk-ıla, --ıla]*
5.Nāmeyi ṣundılar bu sevḳ-ıla / Aldı açdı oḳudı **şevḳ**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6045). [şevḳ-ıla, --ıla]*
6.Eyle yañıldı **şevḳden** ʿamelin / Ki turuncını ṣandı kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [şevḳden, -den]*

<u>şevk deryāsı:</u> *Arzu, istek deryası; arzular, istekler.*

1.Nīşi ṭarḥ étdi ʿazm-i nūş étdi / **Şevḳ deryāsı**-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4518). [şevḳ deryāsı, -sı, -y, -ıla]*

<u>şevk iriş:</u> *Şevk, istek gelmek.*

1.Bir géce **şevḳ irişüp** ol aya / Sergüẕeştin dédi Zeliḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [şevḳ iriş, -üp]*

<u>şevka düş:</u> *Coşmak, heyecanlanmak II kendinden geçmek.*

1.Her ne māhī ki gördi ol māhı / **Şevḳa düşüp** süründi geh-gāhi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2092). [şevḳa düş, -üp]*

<u>şevka şal:</u> *Işıklandırmak, her yeri aydınlatmak; sevindirmek, neşelendirmek.*

1.Çün göründi şuʿā'-i dendānı / **Şevḳa şaldı** cihān gibi cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [şevḳa şal, -dı]*

<u>şevka şal:</u> *Aşka salmak; aşka düşürmek.*

1.Cānum ol dem ki düşde gördi seni / **Şevḳa şalduñ** hevān odıy'la beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5572). [şevḳa şal, -du, -ñ]*

<u>şevket:</u> *Heybet, büyüklük, azamet.*

1.Şeşper alsa eline **şevket**-ile / Heft kişver ṭolardı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [şevket-ile, -ile]*

2.Maġribe ḥükm éderdi **şevket**-ile / ʻĀleme ṭolmış-ıdı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2327). [şevket-ile, -ile]*

3.Çünki Yūsuf bu ferr u **şevket-ile** / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [şevket-ile, -ile]*

4.Ẓāhir oldı hezār **şevket-ile** / Ẕikr ü tesbiḥ Rabb-i ʿizzet'ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6115). [şevket-ile, -ile]*

5.Çünki bu ʿizz ü nāz ü **şevket-ile** / Şehre geldi resūl şöhret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [şevket-ile, -i, -le]*

6.Aġalar ṣaġ ü ṣolda **şevket-ile** / Ḳulları ḳollarında ḳuvvet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3006). [şevket-ile, -ile]*

7.Çünki meydāna geldi **şevket-ile** / Bunca māl ü cemāl ü zīnet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [şevket-ile, -ile]*

şevket-i baht: *Bahtın, talihin yüceliği.*

1.Ne ġam-ı salṭanat ne **şevket-i baḫt** / Ne ʿuluvv-i şeref ne devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5118). [şevket-i baḫt,]*

şevḳ-i cemāl: *Güzellik coşkusu, neşesi.*

1.Dédi ḳanı şebāb u **şevḳ-i cemāl** / Dédi gétdi nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [şevḳ-ı cemāl,]*

şevḳ-i dāġ: *(Aşk) yarasının elemi, acısı.*

1.Būyı ḫōş bū édüp dimāġın anuñ / Sākin eylerdi **şevḳ-i dāġın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4968). [şevḳ-i dāġ, -ın]*

şevḳ-i delīl: *Bürhan, delil (bulma) arzusu, isteği (Allah'ın varlığına ve birliğine delil isteme bağlamında)*

1.Bulmadı şemʿi dilde nūr-ı yaḳīn / Her ki şevḳ-i delīl ile bula fer (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 86). *[şevḳ-i delīl,]*

şevḳ-i dil: *Gönül arzusu, isteği; gönül neşesi, sevinci.*

1.Ġālib olduḳca **şevḳ-i dil** cāna / Deñeyüp söyler-idi zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5082). [şevḳ-i dil,]*

şevḳ-i melāl: *Hüzünlü, gamlı istek, arzu.*

1.Görenüñ vérdi oldı vaṣf-ı cemāl / Görmeyenlere düşdi **şevḳ-i melāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188). [şevḳ-i melāl,]*

şevk-i pervāne: *Pervâne'nin arzusu, isteği.*

1.Yaḳmayınca perin o pervāne / Añlayımadı **şevḳ-ı pervāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4795). [şevḳ-ı pervāne,]*

şevk-i sarāy-ı ḳurbet: *Sevgiliye (Allah'a) yakınlık sarayının arzusu; sevgiliye yakın olma arzusu.*

1.Naẓarın kesdi dār-ı miḥnetden / Ṭoldı **şevḳ-i sarāy-ı ḳurbetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6177). [şevḳ-i sarāy-ı ḳurbet, -den]*

şevk-i vaṣl: *Kavuşma arzusu, isteği.*

1.**Şevḳ-i vaṣl**a yine dil ü cānum / Gele cānum yérine cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [şevḳ-i vaṣl, -a]*

şevk-i vefā: *İyilik, lütuf görme arzusu, isteği.*

1.Ne recā-yı kerem ne **şevḳ-i vefā** / Ne belā-yı elem ne ẕevḳ-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [şevḳ-i vefā,]*

şevḳ-i vuṣlat: *Kavuşma hevesi, arzusu.*

1.Ki Zelīḫā çü **şevḳ-i vuṣlat**-ıla / Girdi yedinci dāra nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [şevḳ-i vuṣlat, -ıla]*

şevk-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un arzusu, isteği.*

1.**Şevḳ-i Yūsuf** veli füzün oldı / Bu cihāndan dili birūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [şevḳ-i Yūsuf,]*

şevkine düş: *Arzusuna, isteğine düşmek II çok arzulamak.*

1.**Düşdi şevḳine** buldı çün anı / Eyledi anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3116). [şevḳine düş, -di]*

şeyb: *Saçın sakalın ağarması; ihtiyarlık, kocama.*

1.**Şeyb** başdı ḳadem şebāb üzre / Yaġdı kāfūr müşk-i nāb üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [şeyb,]*

şeybet: *Yaşlılık, sakalına ak düşmek.*

1.Naẓar ét yā İlāhī **şeybetüme** / Raḥmet eyle benüm bu riḳḳatüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [şeybetüme, -üm, -e]*

Şeyh ebū ‘Osmān: *Ebû Osman Saîd b. Sellam el-Mağribî (ö. 373/983) İlk dönem sûfîlerinden.*

1.Ẕikr olınur ki **Şeyh Ebū ʿOs̱mān /** Diledi bir gün ola Mışra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [Şeyh Ebū ʿOs̱mān,]*

şeyh ṣadrü’d-dīn: *Sadreddin Konevi, (Mevlana Celaleddin Rumi zamanında yaşamış evliyalardan bir kimse.).*

1.Şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn / Ḳuṭb-i Yūnān **Şeyḫ Ṣadrü’d-dīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 946). [şeyḫ ṣadrü’d-dīn,]*

Şeyh Şems’üd-dīn: *Akşemseddin (Fatih Sultan Mehmet Han’ın hocasıdır. Hacı Bayram Veli´nin talebelerindendir. Ayrıca 15.yy. divan şairi Hamdullah Hamdî’nin babasıdır.).*

1.Ā’ni nūr-ı beyāż-ı maşrıḳ-ı dīn / Ḳuṭb-ı irşād **şeyḫ Şems‘üd-din** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 324). [şeyḫ şems’üd-dīn,]*

şeytān: *Âdem’e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları kötülüğe yönelten iblis.*

1.Étme taḥṣīl-i emr-içün ta’ cīl / Ḳılma **şeyṭān** murādını taḥṣīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4465). [şeyṭān,]*

2.Çün bular ṭarf-ı çāha oldı revān / Geldi yolları üstine **şeyṭān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [şeyṭān,]*

3.Olduġıy’çun o sāye-i Raḥmān / Sāyesinden ḳaçardı her **şeyṭān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 287). [şeyṭān,]*

şeytanet eyle: *Şeytanlık, kurnazlık, hilekârlık yapmak.*

1.**Şeyṭanet eylemez** ferişte-ṣıfat / İftirādur buña bu bed-töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4917). [şeyṭanet eyle, -mez]*

2.**Şeyṭanet eylemez** ferişte-sirişt / Ḫūb olmaz nite ki ʿādet-i zişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 2365). [şeyṭanet eyle, -mez]*

şiddet: *Zorluk, sıkıntı, cefa.*

1.Mekr ü alı **şiddetinden** ẓālimüñ / Uġrayan ẓulm-i şedīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1231). [şiddetinden, -i, -n, -den]*

2.Dédi ʿarż eyleñ iḥtiyācuñuzı / Açlıḳ **şiddetinden** acıñuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5756). [şiddetinden, -i, -n, -den]*

3.Geçicek bir‘ ki gün bu ḥālet-ile / Ölür anda belā vü **şiddet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [şiddet-ile, -ile]*

4.Geldiler kārbāna **şiddet**-ile / Dédiler ʿunf u ḫışm u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [şiddet-ile, -ile]*

5.Baña anlardan irdi bu **şiddet** / Derd-i ġurbet belā-yı rıḳḳıyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3280). [şiddet,]*

6.**Şiddet** olmasa rāḥatın bilmez / Ḳadre irişse ḳıymetin bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4945). [şiddet,]*

7.Sürüp āḫir ḫūrı melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr u **şiddet** ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [şiddet,]*

şiddet eyle: *Kaba, sert davranmak; dert, sıkıntı vermek.*

1.Maḥbūb ṭaş baġırlu olup **şiddet eyle**se / Cevrin çeken muḥibbe demürden yürek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [şiddet eyle, -se]*

2.Aġ tütün gibi od gibi germ ol / **Şiddet eyleme** ṣu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [şiddet eyle, -me*

şiddete ir: *Şiddete, belaya uğramak.*

1.ʿĀşıḳ oldur ki **ir**se **şiddete** ol / Yār-içün her belāyı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [şiddete ir, -se]*

şiddet-i belā-yı resen: *Ellerin bağlı olmasının zorluğu, sıkıntısı*

1.Bir yaña miḥnet-i cilā-yı vaṭan / Bir yaña **şiddet-i belā-yı resen** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1788). [şiddet-i belā-yı resen,]*

şiddet-i bend-i sā‘id: *Koldaki bağın, kelepçenin sıkılığı II kola takılan kelepçenin verdiği skıntı, eziyet.*

1.**Şiddet-i bend-i sā‘id**-ile benān / Sīm-iken oldı pençe-i mercān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1743). [şiddet-i bend-i sā‘id,]*

şiddet-i ġam: *Gamın, kederin şiddeti; aşırı dert, keder.*

1.Ġālib olsa göñülde **şiddet-i ġam** / Kendü cānına ḳasd éder ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4831). [şiddet-i ġam,]*

şifa: *Derman, ilaç, deva.*

1.Dédi iy cānuma ṣafā Yūsuf / Dil-i bīmāruma **şifā** Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [şifā,]*

2.Ḥaḳḳ ṭapuñı **eyle** ḥāzıḳ etdi / Kim senden umar **şifa**-yı Loḳmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [şifayı, -y, -ı]*

şifā kıl: *İlaç, merhem vermek II derdine derman olmak; hastalığını iyileştirmek.*

1.Teşne oldum ṣuvar ḥıṭābuñ-ıla / Ḫasteyem **ḳıl şifā** cevābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2650). [şifā ḳıl,]*

şikār: *Av II avlanma.*

1.Hem risālet duʿā'sın eyledi ʿahd / ʿĪṣ ol dem **şikār**a eyledi cehd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 377). [şikāra, -a]*

2.Ṣandılar édeler **şikār-ıla** al / Bilmediler ki āşkār ola ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1344). [şikār-ıla, -ıla]*

3.Cümle āhūları **şikāruñ** ola / Yéle yél gibi bī-ḳarāruñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [şikāruñ, -uñ]*

4.Ḥaḳḳ-ısān ḥalḳa āşkār olma / Ṣayd édem dér-iken **şikār** olma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1812). [şikār,]*

5.Étdi éki ḥilāl ol ayı nizār / **Étdi** bir dāne ol hümāyı **şikār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2444). [şikār,]*

6.Geldiler çün vatan diyārına / ʿĪṣuñ uġradılar **şikārına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 485). [şikārına, -ı, -n, -a]*

7.Hümāya saʿy-ıla dil ʻankebūtı dām düzer / Bu dāma düşe mi anuñ gibi **şikār** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4575). [şikār,]*

şikār: *Değerli, kolay ele geçmeyen, nâdir bulunan (kimse).*

1.Şāh-ı Mıṣruñ ḫazīne-dārı-y-ıdı / Memleket ḥükminüñ **şikārı-y-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2298). [şikārı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*

şikār ét: *Avlamak; yakalamak, ele geçirmek.*

1.Buyur ol ḫūniyi **şikār éd**elüm / Getürüp ḥāli āşkār édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1337). [şikār ét, -e, -lüm]*

2.Bād pāy-i ḫayāle oldı süvār / Ġayb ṣaḥrālarını **étdi şikār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2424). [şikār ét, -di]*

3.Beni bir luʿb-ıla **şikār ét**düñ / Çün ḫayālüñi āşkār étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2505). [şikār ét, -dü, -n]*

şikār eyle: *Avlamak; yakalamak, ele geçirmek.*

1.Kimi ṣaḥrāları **şikār eyler** / Ġayb āhūsın āşkār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2416). [şikār eyle, -r]*

şikār ol: *(Avcılara) av olmak, avlanılmak.*

1.Fikrini ziḳr éden fiġār oldı / Āşikāre olan **şikār ol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 611). [şikār ol, -dı]*

şikāyet: *(Bir şeyden veya bir kimseden) hoşnut olmadığını dile getirmek, yakınmak, söylenmek.*

1.Vérdüm nedīmi yéle nedāmet ne fāyide / Aldum belāyı cāna **şikāyet** ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [şikāyet,]*

2.Şimdi söylersin āña lezzet-ile / Ḥālüñi ʿarż édüp **şikāyet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [şikāyet-ile, -ile]*

3.Dāyimā rū-yi ḫācetüm añadur / Hüzn-i ġamdan **şikāyetüm** añadur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5966). [şikāyetüm, -üm]*

şikāyet ét: *Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

1.Teni aṣḥābı-y-ıla ʿişret éder / Cānı ol ʿiyṣdan **şikāyet éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [şikāyet ét, -er]*

2.İḫvetüñden **şikāyet ét**me ṣaḳın / Ḳalbüñi pür-melālet étme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1046). [şikāyet ét,]*

3.Dédi Yaʿḳūb Yūsufum ḳanı / **Ét**di senden **şikāyet** iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [şikāyet et, -di]*

şikāyet eyle: *Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

1.Geh zemīnden ḫikāyet eylediler / Geh zemāndan **şikāyet eylediler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2797). [şikāyet eyle, -di, -ler]*

2.Geh felekden **şikāyet eyler**-idi / Devr-cevrin ḫikāyet eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2631). [şikāyet eyle, -r, -idi]*

3.Dil üşürüp **şikāyet eylediler** / Mācerayı hikāyet eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4866). [şikāyet eyle, -di, -ler]*

şikence çek: *Eziyet, işkence çekmek; dert, sıkıntı içinde bulunmak.*

1.Yér ola yādlar ṭabancasını / **Çek**er ola belā **şikence**sini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3821). [şikence çek, -er]*

şikence eyle: *İşkence etmek, eziyet etmek.*

1.Urdı bir ḳaç tabanca aña bu ḳul / Melege ṣan **şikence eyledi** ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [şikence eyle, -di]*

şikest: *Kırık, kırılmış (Yolunda gitmeyen işler, gerçekleşmeyen istekler, hayal kırıklıkları bağlamında.*

1.Bütüni çün şikeste eyledi cüst / Ḫaḳ anuñ her **şikestin** étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [şikestin, -in]*

şikest bul: *(Kafası) kırılmak, yarılmak.*

1.**Bul**sun ol ādemüñ ḳafası **şikest** / Ki ḳafaya cefā-y-ıla ura dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 854). [şikest bul, -sun]*

şikest ir: *(Gönül) kırılmak; dert, keder içinde olmak.*

1.Niçe bir **ire** ḫaṭıruma **şikest** / Böyle dédi vü urdı ol büte dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [şikest ir, -e]*

2.Yār aña çünki püştini vérdi / Felegüñ püştine **şikest irdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [şikest ir, -di]*

şikeste: *Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.*

1.İy dürüst édici **şikesteleri** / Açıcı luṭf-y-ıla besteleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6190). [şikesteleri, -ler, -i]*

şikeste eyle: *Kırmak, paramparça etmek.*

1.Bütüni çün **şikeste eyledi** cüst / Ḫaḳ anuñ her şikestin étdi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5447). [şikeste eyle, -di]*

şikeste ḳal: *Kırgın, kırılmış olmak (Gönlün kırgın olması bağlamında).*

1.Niçe bir derd-ile **şikeste ḳal**am / Himmet it tā ki ṣol ġulāmı alam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [şikeste ḳal, -am]*

2.Bend-ile ol ża'īfi beste ḳılup / Cümle dendānunı **şikeste ḳıl**up *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [şikeste ḳıl, -up]*

şikeste ol: *Kırılmak, çatlamak II yıkılmak.*

1.Ebrūlaruñuñ kerāmetidür / **Olduğı şikeste** Ṭāḳ-ı Kisrā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 207*). [şikeste ol, -duğı]*

şikībāyī: *Sabırlılık; sabır, tahammül gösterme.*

1.Sende kim var bu şekl-i zībāyī / Baña mümkin midür **şikībāyī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [şikībāyī,]*

şimāl ü yemīn: *Sağ ve sol taraf.*

1.Çün **şimāl ü yemīn**den oldı yemīn / Dédi bu 'ahde Ḥaḳḳ vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [şimāl ü yemīn, -den]*

şimdi: *Şimdi, şu an; içinde bulunulan zaman*

1. **Şimdi** çün Yūsufı 'iyān édesiz / Kiẕbüñüz ḫalḳa dāstān édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [şimdi,]*
2. **Şimdi** bildüm refi'miş ḳadrüñ / Ṣuffa-i aṣfiyā-y-ımış ṣadruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1898). [şimdi,]*
3. Yédisinden de geldi **şimdi** resūl / Cümlesinüñ daḫi murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [şimdi,]*
4. **Şimdi** döndi cefāñ-ıla mūya / Naẓar étmezseñ āh ol āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3961). [şimdi,]*
5. **Şimdi** kim vaṣluñ-ıla şādem ben / Ne-y-içün böyle nā-murādem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [şimdi,]*
6. Senden evvel umardum ümīdi / Meskenüm oldı **şimdi** nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [şimdi,]*
7. **Şimdi** söylersin āña leẕẕet-ile / Ḥālüñi 'arż édüp şikāyet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1309). [şimdi,]*
8. Size tuḥfem-durur cemāli bunuñ / **Şimdi** yoḳdur velī mecāli bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [şimdi,]*
9. Gāh dellāl elinde lāl olmış / **Şimdi** ḫidmetdedür hilāl olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3761). [şimdi,]*
10. Ḳalmadı **şimdi** bende 'aḳl-ıla dil / N'ola benden ḳaçarsa her 'āḳil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2765). [şimdi,]*

11. Dédi kim geldi **şimdi** peyk-i Celīl / Bülbül-i bāġ-ı vaḥy Cebrā'il *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 252). [şimdi,]*
12. Çünki ʿışḳuñ nişānı oldı temām / Ne nişān ḳaldı bende **şimdi** ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [şimdi,]*
13. Köñlegüm dāmenini çāk étdi / Kendü adımı **şimdi** pāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4623). [şimdi,]*
14. **Şimdi** bulmazsın ol murāda vüsūl / Hāṣıl olmaġa elli yıl gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [şimdi,]*
15. Ḳanı ol şehd-i tāze şīrīn leb / **Şimdi** Kevs̲erdür aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [şimdi,]*
16. Aldı bu üç güli budağından / **Şimdi** getürdi dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [şimdi,]*
17. Farż-ı ʿayn oldı **şimdi** ben cuya / Ki varam yüzüm üzre ol ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [şimdi,]*
18. **Şimdi** meydān-ı ʿarża irmişler / Baña ādem ṣalup ḳıġırmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3268). [şimdi,]*
19. **Şimdi** Ḥaḳkdan hidāyet irdi bize / Ol iş-içün nedāmet irdi bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1524). [şimdi,]*
20. **Şimdi** kim gétdi ʿizzet-ile ʿAzīz / Devlet esbābı gétdi ḳalmadı çīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5309). [şimdi,]*
21. **Şimdi** bizden daḫi eger ola dūr / Ḳorḳaruz canı tenden ola nüfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5785). [şimdi,]*
22. Beni **şimdi** ki ḥaḳ yola ṣalduñ / Vér o nūrı ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [şimdi,]*
23. Dilerem **şimdi** şerm-sār étme / Bunca bānūlar içre ḫʷār étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4740). [şimdi,]*
24. Rūz-i ʿömrüñ géçerdi haṣret-ile / **Şimdi** irdüñ ṣafāya vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5635). [şimdi,]*
25. Dédi Yaʿḳūb irişdi baña ḫaber / **Şimdi** Mıṣra ʿAzīz olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [şimdi,]*
26. Ki bizi aduñuzla aldaduñuz / **Şimdi** ṣāʿ-ı melik uġurladuñuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [şimdi,]*

şimdiden gérü: *Şu andan itibaren, bundan sonra.*

1. **Şimdiden gérü** ṭutma anı ḥaḳīr / Boynına urma bend-ile zincir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [şimdiden gérü,]*
2. Beni tāp eyle Yūsufumdan dūr / **Şimdiden gérü** aña vér destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [şimdiden gérü,]*
3. **Şimdiden-girü** étmez-idi fiġān / Göñlini size baġlar-ıdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1528). [şimdiden-girü,]*

şimşād: *Şimşir ağacı II uzun boylu sevgili.*

1. Çün leb-i Nīle geldi ol **şimşād** / Eyledi çarḫ-i nīlgūn feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2064). [şimşād,]*
2. Ḫāk ḳoydı başına ol **şimşād** / Ḳalbi nā-şād u ḳavli bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [şimşād,]*
3. Toldı Kenʿān diyarına şādī / Ḥulle-y ile bezendi **şimşādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [şimşādı, -ı]*
4. Gör bu **şimşādı** ḫurrem ü şād ol / Serve irdüñ belādan āzād ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3915). [şimşādı, -ı]*
5. Nāz-perverd serv ü **şimşādı** / Her biri bir maḳāmuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4090). [şimşādı, -ı]*
6. Dédi bir serv ḳuç bu **şimşādı** / Tā ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [şimşādı, -ı]*

şīr: *Süt.*

1. Ṭolmış olurdı éki ḥavż-ı kebīr / Biri şīrīn şarāb u birisi **şīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [şīr,]*
2. Tā o şemʿ-ile cemʿ olup aṣḥāb / Gāh içerledi **şīr** ü gāh şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [şīr,]*
3. Étdi tevḥīdi anlara telḳīn / Eyledi **şīr** leblerin şīrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4171). [şīr,]*

4.Sende ḫurmā vü bende **şīr** iy naḫl / Şīre şīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [şīr,]*

5.Dāye olup o beççeye cānlar / **Şīr** yérine emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [şīr,]*

6.Sende ḫurmā vü bende şīr iy naḫl / **Şīre** şīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [şīre, -e]*

7.Evvelā bir melīḥ-i şekker-rīz / Dédi olsañ bu **şīre** şehd-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 118, Beyit 4133). [şīre, -e]*

şīr: *Arslan.*

1.Hem-dem olsa benüm-ile ol **şīr** / Nefret eylerdi şerrimüzden **şīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1396). [şīr,]*

2.Eyledi Cūʿ-i kelbī **şīri** zebūn / Oldı āzādeler ʿibād-ı buṭūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5683). [şīri, -i]*

3.Dédi var-ımış arañuzda dilīr / Ḳaçsa öñinde ol dilirüñ **şīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [şīr,]*

4.Bu ḳadar ḥüsn-ile zebūn olduñ / **Şīr-iken** āhūya ḳoyun olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4241). [şīr-iken, --iken]*

5.Çünki ġayret deminde ṣabr éde bu / Ne ḳadar **şīr-ise** olur āhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4682). [şīr-ise, -ise]*

şīr: *Yiğit, cesur; kahraman.*

1.Hem-dem olsa benüm-ile ol **şīr** / Nefret eylerdi şerrimüzden **şīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1396). [şīr,]*

şīr hurma: *Sütlü hurma tatlısı.*

1.**Şīr ḫurmalar** ü muḥāllebiler / Ḳandī ḥalvā nebātī leblebiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2956). [şīr ḫurma, -lar]*

2.**Şīr ḫurmā**yı ḳūt-ı cān édelüm / Ḳaḥṭ-ı ġamdan dile emān édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4453). [şīr ḫurmā, -y, -ı]*

şīr vér: *Süt vermek, emzirmek.*

1.Ṣaldı servüm cihāna çün sāye / Ṣūr-ıla **vérdi şīrümi** dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5058). [şīr vér, -di]*

2.Şehd-i şīrīn lebüñe **vérmege şīr** / Tā seḥer-gāh olur-ıdum şeb-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2553). [şīr vérmeg, -e]*

şīr-āmīz: *Süt ile karışık (Süt içen küçük çocuk bağlamında.)*

1.Sözin anuñ ta'accüb étdi ʿAzīz / Dédi iy şehd-i nuṭḳ u **şīr-āmīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655). [şīr-āmīz,]*

şi'rāya ir: *Şi'râ yıldızlarına ulaşmak (Şi'râ: Köpek burcunda iki yıldıza verilen ad. Şi'râ yıldızlarına ulaşmak tabiri şairlerin şiirde ulaşabilecekleri nihai noktayı belirtmek için kullanılmıştır.).*

1.Şuʿarā ger **ir**erse **şi'rā**ya / Medḥ lāyıḳ dénilmez ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [şi'rāya ir, -er, -se-y, -a]*

şīr-dīdār: *Arslan görünümlü, çehreli.*

Biñ şütür vérdi cümle pīl-beden / **Şīr-dīdār** u ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [şīr-dīdār,]*

şīre-dār: *Şıralı, tatlı.*

1.Aşmalarında **şīre-dār** engūr / Sāyesinde revān mā-i ṭahūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4081). [şīre-dār,]*

şir-i jiyān: *Kükremiş aslan.*

1.K'iy sibāʿ-i maġara-i Kenʿān / Gürg ü bebr ü peleng ü **şir-i jiyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1444). [şir-i jiyān,]*

şīr-i merdüm-ḫᵛār: *İnsan yiyen arslan.*

1.Nice gürg olsa **şīr-i merdüm-ḫᵛār** / Cengimüz görse gürbeden ola ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 717). [şīr-i merdüm-ḫᵛār,]*

şīrīn: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

1.Görse şekker dehānuñı Ferhād / Daḫi **Şīrīn** laʿlin étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [şīrīn,]*

2.İçdi Ferhād ʿışḳ cāmını / Vérdi **Şīrīne** cān-ı şīrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2322). [şīrīne, -e]*

şīrīn: *Güzel, hoş.*

1.Nice **şīrīn** démiş bunı dānā / Ki olur ṣabr-ıla ḳoruḳ ḥalvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5000). [şīrīn,]*

2.Ṭolmış olurdı éki ḥavż-ı kebīr / Biri **şīrīn** ṣarāb u birisi ṣīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [şīrīn,]*

3.Oldı zībā nihāli ḫōş-reftār / Oldı **şīrīn** lebi şeker-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 506). [şīrīn,]*

4.Ḳanı ol şehd-i tāze **şīrīn** leb / Şimdi Kevs̱erdür aña hem-meşreb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6253). [şīrīn,]*

5.Vérdi biñ esb-i tāzī zerrīn zīn / Kimi gül-gūn kimi daḫı **şirīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [şirīn,]*

6.Böyle **şīrīn-dürür** senüñ cāmuñ / Ḫusrev ola ya Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [şīrīn-dürür, -dürür]*

7.Bindi gül-gūn üzre ol **şīrīn** / Ḫusrev-i ḥüsni göre gétdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [şīrīn,]*

8.Sende ḫurmā vü bende ṣīr iy naḫl / Ṣīre **şīrīndür** étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [şīrīndür, -dür]*

şīrīn eyle: *Tatlandırmak, ballandırmak.*

1.Étdi tevḥīdi anlara telḳīn / **Eyle**di ṣīr leblerin **şīrīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4171). [şīrīn eyle, -di]*

şīrīn-bend ol: *Şirin, sevimli, cana yakın olmak.*

1.Zehr-i ḳātildür aña sensüz ḳand / **Olmadı** senden ayru **şīrīn-bend** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [şīrīn-bend ol, -ma, -dı]*

şīrīn-kār: *Güzel kâr elde eden.*

1.Ola mı benden özge **şīrīn-kār** / Eyledüm ḳandi seng-ile bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3596). [şīrīn-kār,]*

şīr-nūş ét: *Süt içmek.*

1.Şekerin gāh **şīr nūş éd**elüm / Gāh geh pisterini dūş èdelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 688). [şīr-nūş ét, -e, -lüm]*

şirret: *Huysuz, kavgacı, geçimsiz, yaygaracı, edepsiz.*

1.Dilerem defʿ édüp Ḫudā anı / Ḳurtara **şirretinden** insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1436). [şirretinden, -i, -n, -den]*

şīr-sīne: *Arslan göğüslü.*

1.**Şīr-sīne** peleng-i ablaḳ reng / Tek ü pūyına ṣaḥn-ı ʿālem teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [şīr-sīne,]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap II içki kadehi.*

1.Leb-i ṣīrīni olsa ṣekker-ḫand / Ẕevḳden **şīşe** içre ḳaynaya ḳand *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [şīşe,]*

2.Ġabġabı kim mu'allaḳ āb-ıdı / Ṣan ki ter **şişede** gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [şişede, -de]*

şīşe: *Cam gibi kırılgan ve hassas. (İffet, namus bağlamında.).*

1.Dédi Yūsuf ḥicābı çāk étme / ʿİṣmetüm **şīşesin** helāk étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4454). [şīşesin, -si, -n]*

şīşe-i aḥmer: *Kırmızı şişe, şarap şişesi.*

1.Rūşen olunca **şīşe-i aḥmer** / Hem-demi olur-ıdı bād-i seḥer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3237). [şīşe-i aḥmer,]*

şīşe-i dīde: *Göz şişesi.*

1.Gelüp üstine dāye pür-tebb ü tāb / **Şīşe-i dīde**den ṣaçardı gül-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3319). [şīşe-i dīde, -den]*

şīt: *Hz. Şit peygamber, Hz. Âdem'in oğullarından olan peygamber.*

1.Bir gün ol ehl-i ʿilm ü merd-i hüner / **Şīt** ṣuḥufına eyler-idi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1030). [şīt,]*

şitāb: *Çabukluk, acele.*

1.Turdı Yaʿḳūb câme-ḫʷābından / Āh èdti felek **şitāb**ından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 764). [şitābından, -ı, -n, -dan]*

2.Nergesi çün uyandı ḫʷābından / Baḳdı her gūşeye **şitābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [şitābından, -ı, -n, -dan]*

3.Benem ol teşne cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḥāli her ṭarafda **şitāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [şitāb,]*

4.Ser-i rāha varup **şitāb-ıla** / Muntaẓır oldı mihr ü tāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5428). [şitāb-ıla, -ıla]*

şitāb eyle: *(Allah'a yönelmekte) acele etmek, çabuk davranmak.*

1.ʿAksi n'eylersin aṣla **eyle şitāb** / Aṣlı bulan ḳatında ʿakse çi tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [şitāb eyle,]*

şitāb ét: *Acele etmek, çabuk davranmak.*

1.Ṣādlıḳdan ḳamusı étmedi ḫʷāb / Ḳahr u ẓulme **èd**erler-idi **şitāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [şitāb ét, -er, -ler, -idi]*

şīve: *Cilve, eda, naz.*

1.Ḳāmeti serv-i ser-firāz olmuş / Meyvesi **şīve** bergi nāz olmuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1989). [şīve,]*

2.Her biri ġonça gibi teng ḳabā / Ḫurdesi **şīve** luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [şīve,]*

3.Āṣıḳuñ özge ḥāli faḳr u niyāz / Dilberüñ ṣānı **şive** ʿādeti nāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3887). [şive,]*

şive-i cünbiş: *İşveli hareket, kımıldanma.*

1.Pā-yi aʿrʿar girifte-i gil-iken / **Şive-i cünbiş** aña müşkil-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2726). [şive-i cünbiş,]*

şol: *"Şu, o" işaret sıfatı.*

1.Dédi etbāʿına ki **şol** ādem / Ṣorar-ısa kimüñ-dürür bu ḥaşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 487). [şol,]*

2.Niçe bir derd-ile şikeste ḳalam / Himmet it tā ki **şol** ġulāmı alam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [şol,]*

şöhret: *Ün, san, nam*

1.Çünki bu ʿizz ü nāz ü şevket-ile / Şehre geldi resūl **şöhret**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2945). [şöhret-ile, -ile]*

2.Māh-rū dilber-idi Zühre-cebīn / **Şöhreti** ṭolmış-ıdı rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3490). [şöhreti, -i]*

3.Böyle mestūre-y-iken ol ġonça / Ṭoldı āfāḳa **şöhreti** günce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [şöhreti, -i]*

4.**Şöhreti** toldı çün zemin ü zemān / Müşterī oldı aña cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [şöhreti, -i]*

5.**Şöhreti** ṭoldı şehr içinde temām / ʿāşıḳ oldı ḫavāṣ belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [şöhreti, -i]*

şölen: *Şölen, ziyafet.*

1.**Şöleni** çıḳdı ʿĀḳıbet şāhuñ / Baḫş olındı simātı dergahuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5840). [şöleni, -i]*

şöyle kim: *Şöyle ki, şuna benzer.*

1.**Şöyle kim** olsa ol nuḳūṣa naẓar / Ṣulanurdı dehen çü ġonça-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4306). [şöyle kim,]*

2.**Şöyle kim** bir gün ol żaʿīf mizāc / Oldı ḳan almaġa meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [şöyle kim,]*

3.**Şöyle kim** görmeyen güher yüzini / Pür-güher oldı ṣandı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5249). [şöyle kim,]*

4.Nīl ırmaġı gey azalmış-ıdı / **Şöyle kim** yüzde biri ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2245). [şöyle kim,]*

şu: *"Şu" işaret sıfatı.*

1.Misli-i Māliküñ **şu** ġāfildür / Dāyimā mülk ü māla māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3460). [şu,]*

şu resme: *Şu şekilde, şöylece.*

1.**Şu resme** düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [şu resme,]*

2.Oldı ol meh **şu resme** nūrānī / Ki görenler ṣanurdı nūr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1983). [şu resme,]*

3.Dilde ṣevḳuñ **şu resme** ġālibdür / Ki saña ızṭırārī ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [şu resme,]*

4.Semirmiş her baḳar **şu resme** eger / Çeker olsañ ḳılını yaġı ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [şu resme,]*

5.Cümlesi étdiler **şu resme** fiġān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [şu,]*

6.Mevc-i ʿasker şu resme étdi ḫurūc / Yér ġubār olup evce étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [şu,]*

şuʿā': *Ziya, ışık.*

1.Mihr-i Maġribdeki żiyā-yı bedīd / Oldı dībā şuʿāʿı-y-ıla mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4348). [şuʿā', -ı, -y, -ıla]*

şuʿā'-i dendān: *Dişlerin parıltısı, parlaklığı.*

1.Çün göründi **şuʿā'-i dendānı** / Şevḳa ṣaldı cihān gibi cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2171). [şuʿā'-i dendān, -ı]*

şuʿarā: *Şairler.*

Şuʿarā ger irerse şi'rāya / Medḥ lāyıḳ dénilmez ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 340). [şuʿarā,]*

şubān: *Çoban, bir sürüyü sevk ve idare eden kimse.*

1.Gündüzin yazıda **şubānı** bizüz / Gèce dārında pāsbānı bizüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [şubānı, -ı]*

2.Belki āzādeliḳ yüzinde o cān / Ne emīr-idi maʿnide ne **şubān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [şubān,]*

3.Buyruḳ étdi **şubānlarına** revān / Bir süri ḳuzı ḥāżır oldu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3845). [şubānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

şubān: *Çoban; bir sürüyü sevk ve idare eden kimse. (Peygamberlerin ümmetin çobanı olması bağlamında.)*

1.Enbiyā rāʿiyān-ı ümmetdür / Pes **şubānlıḳ** bulara ʿādetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3836). [şubānlıḳ, -lık]*

şubān ol: *Çoban olmak.*

1.Yüridi bir zemān bu kār-ıla / Ki **şubān ol**dı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [şubān ol, -dı]*

2.Geh **şubān ol**dı kūh u ṣaḥrāda / Gāh emīr-idi ḳasr-ı aʿlāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [şubān ol, -dı]*

şübhe: *Şüphe, kuşku.*

1.Deşt-i Kenʿānda yırtıcı çoḳdur / Yédi ḳurd anı **şübhemüz** yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [şübhemüz, -müz]*

şübhe düş: *Şüphelenmek, kuşkulanmak.*

1.**Şübhe düşdi** dil-i Yehūdāya / Naẓar eyledi bir'ki ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5925). [şübhe düş, -di]*

şübhe eseri kalma: *Şüphe eseri kalmamak, şüphesinde haklı olmak; tahmini doğru çıkmak.*

1.Çünki Yaʿḳūb éşitdi bu ḫaberi / Ḳalmadı kiẕbe şübhesi eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1207). [şübhe eseri kalma, -dı]*

şübhede kal: *Şüphede kalmak, şüpheye düşmek.*

1.Vérmeseydi yaḳīn hātif-i ġayb / **Ḳalur**-ıdum bu **şübhede** lā-reyb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3204). [şübhede kal, -ur, -ıdu, -m]*

şübhesüz: *Şüphesiz, kesin olarak.*

1.Çün ḥisāb étdi rūz u hefte vü māh / Oldı bu sırra **şübhesüz** āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [şübhesüz,]*

şühūd: *İlahi tecellilere şahit olma, mana âlemini seyretme.*

1.Sāyede nūr secde eyler-idi / Olsa ʿaynında ẕerre deñli **şühūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [şühūd,]*

sukka: *Bayrak*

1.**Şuḳḳasın** açdı devlet-ile ʿalem / Yürüdi ḫaşmet-ile cümle ḫaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [şuḳḳasın, -sı, -n]*

şükr: *Verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

1.Her ki şükr eylemekde ʿāciz olur / **Şükr** içinde kemāle fāyiz olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6072). [şükr,]*

2.**Şükr** ü minnet Ḫudā-yı Sübḥāna / Ki bu naẓmı yitürdi pāyāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6277). [şükr,]*

3.Ṣad zebānum biterse sebze miṯāl / Luṭfı **şükrinden** ola külli kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [şükrinden, -in, -den]*

4.Düşde tuş olsa bir belāya kişi / **Şükr** ü minnet olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [şükr,]*

5.**Şükre** şükr eylemek çü niʿmetdür / Ṣākirüñ ʿaczi bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [şükre, -e]*

6.Ol daḥi **şükr-içün** namāz étdi / Maġfiret istedi niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6109). [şükr-içün, -içün]*

<u>şükr eyle:</u> *Şükretmek; verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

1.Anda dāyim Hudāyı ẕikr eyle / Vérdügi her ʿaṭāya **şükr eyle** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [şükr eyle,]*

2.Her ki **şükr eyle**mekde ʿāciz olur / Şükr içinde kemāle fāyiz olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6072). [şükr eyle, -mek, -de]*

3.Şükre **şükr eyle**mek çü niʿmetdür / Ṣākirüñ ʿaczi bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6073). [şükr eyle, -mek]*

<u>şükr yüzin ur:</u> *Şükür maksadıyla yüzünü yere sürmek II şükür için secdeye varmak.*

1.Çün Zelīḫā anuñ éşitdi sözin / **Urdı** rūy-ı zemīne **şükr yüzin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [şükr yüzin ur, -dı]*

<u>şükr ét:</u> *(Allah'a karşı) minnettarlık duygusunu sunmak. II şükretmek.*

1.Uyanup çünki ḫᵛāb-ımış bildi / Ḥaḳḳa **şükr èt**di çoḳ senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [şükr ét, -di]*

2.Her ki **şükr étmese** bulup niʿmet / Mālı mār ola niʿmeti niḳmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1495). [şükr ét, -me, -se]*

3.Pīr-i Kenʿān Ḫudāya **şükr ét**di / Nāgehānī ʿaṭāya şükr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6106). [şükr ét, -di]*

4.Pīr-i Kenʿān Ḫudāya şükr étdi / Nāgehānī ʿaṭāya **şükr étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6106). [şükr ét,]*

5.Niʿmete irse nāz éder bilmez / **Şükr éder** olsa az éder bilmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4944). [şükr ét, -er]*

6.Dédi kim muştılañ beni şāha / **Şükr édüp** minnet étsün Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2790). [şükr ét, -üp]*

<u>şükrāne:</u> *Gönül borcu, gönül borcu karşılığı, minnettarlık göstergesi.*

1.Bu beşāret demine **şükrāne** / Sen de miskīnleri ṭoyur ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [şükrāne,]*

2.ʿAmeli çün urıla mīzāna / Olmaya bir gözine **şükrāne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6069). [şükrāne,]*

<u>şükr-i belā:</u> *Belanın şükrü II belaya, musibete şükretmek.*

1.Size mekr-i Ḫudā naṣīb oldı / Baña **şükr-i belā** naṣib oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 991). [şükr-i belā,]*

<u>şükr-i bī-ʿadd:</u> *Sonsuz şükür.*

1.Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti yoḳ / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [şükr-i bī-ʿadd,]*

<u>şükr-i yezdān:</u> *Allah'a şükretmek, ibadet etmek.*

1.Ṣabra merdāne baġladı bélini / **Şükr-i Yezdāna** ġarḳ édüp dilini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4939). [şükr-i yezdān, -a]*

<u>şükūfehā-yı nühüft:</u> *Gizli, saklı çiçekler II açılmamış, tomurcuk ḥālinde çiçekler.*

1.Perde açup **şükūfehā-yı nühüft** / Ṭolmış-ıdı cihān nevā-yı şüküft *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 89, Beyit 2806). [şükūfehā-yı nühüft,]

şüküft: *Açmak, açılmak (çiçek bağlamında)*

1.Eylemen bunı da **şüküft-ile** yād / Vérmiş ol cān-ıçun bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [şüküft-ile, -ile]*

şüküft ét: *Açmak, açılmak II tomurcuğun, goncanın açılması.*

1.Göñlinüñ ġonçası çün **étdi şüküft** / Yaḳdı cān perdesin nevā-yı nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [şüküft ét, -di]*

2.Çünki **étdi** gül-i murādı **şüküft** / Diledi éde cānı gibi nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1624). [şüküft ét, -di]*

şüküfte: *Açılmış II çiçeklenmiş.*

1.Gül-i devlet **şüküfte** yüz ṭutdı / Dil-i nevā-yı nühüfte yüz ṭutdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2948). [şüküfte,]*

şular: *"Şunlar" işaret zamiri (Mısırlı kadınlar)*

1.Ol naẓardan **şular** ki ber yédiler / Cemʿu'ş-şems u vel ḳamer dediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4757). [şular,]*

şuʿle: *Işık, parıltı.*

1.Dür açıldı bu dürr-i zībādan / Ṭoġdı gün **şuʿlesi** Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [şuʿlesi, -si]*

2.Aşmasa burḳaʿını dīdāra / **Şuʿle**si düşer-idi divāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 540). [şuʿlesi, -si]*

3.Ṣubḥ olıcaḳ bu **şuʿle-y-ile** o ḥūr / Oldılar ṣubḥ-geh gibi pür-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4169). [şuʿle-y-ile, -y, -ile]*

şuʿle-dār eyle: *Işıklandırmak, parlatmak.*

1.Açsa bir dara ḳarşu dīdārın / **Şuʿle-dār eyler**-idi dīvārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2104). [şuʿle-dār eyle, -r, -idi]*

şuʿle-dār ol: *Alevlenmek, ışığı artmak.*

1.Ne ḳadar **şuʿle-dār ol**ursa dürūġ / Vérmez ehline ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 961). [şuʿle-dār ol, -ur, -sa]*

şuʿle-i āftāb-ı Yūsuf: *Yusuf güneşinin ışığı, parlaklığı; Hz. Yusuf'un güneş gibi parlak, güzel yüzü.*

1.Bildiler anı tāb-ı Yūsuf-ımış / **Şuʿle-i āftāb-ı Yūsuf-ımış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2169). [şuʿle-i āftāb, -ı]*

şuʿle-i cemāl: *Güzelliğinin ışığı, parlaklığı.*

1.Ṭolmışam **şuʿle-i cemāl**inden / Bir ḫayāl olmışam ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2611). [şuʿle-i cemāl, -i, -n, -den]*

şuʿle-i çerāġ-ı peder: *Baba(sı)nın kandilinin, mumunun ışığı. (Hz. Yusuf)*

1.Éy yüzi **şuʿle-i çerāġ-ı peder** / Ḫāl-i ḫaddi firāḳ-ı dāġ-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 804). [şuʿle-i çerāġ-ı peder,]*

şuʿle-i nūr: *Nurun ışığı, aydınlığı.*

1.Ne bilür ḳadr-i nūrı merdüm-i kūr / Çün görünmez gözine **şuʿle-i nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1804). [şuʿle-i nūr,] .*

2.Aṭf-ı dāmenden étdi cismi ẓuhūr / Ṣan ufuḳdan göründi **şu-'le-i nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [şuʿle-i nūr,]*

3.Hem-demüñ oldı çün bu zümre-i ḥūr / Nūruñ arturdı gibi **şuʿle-i nūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [şuʿle-i nūr,]*

şuʿle-i saʿādet: *Mutluluk ışığı, parıltısı.*

1.Süʿedā **şuʿle-i saʿādet**de / Eşkıyā ẓulmet-i şeḳāvetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 452). [şuʿle-i saʿādet, -de]*

şümār ét: *Saymak, hesaplamak.*

1.Aldı tesbīḥini eline çenar / Tā kerāmātin anuñ **éde şümār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [şümār ét, -e]*

şūr: *Tuzlu, acı II üzüntü, keder, acı.*

1.Ṣaldı servüm cihāna çün sāye / **Şūr**-ıla vérdi şīrümi dāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5058). [şūr]*

2.Ol sebebdendür olsa vaḳt-i sürūr / Eksük olmaz başuma şerr-ile **şūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [şūr]*

şūr ü şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

1.Çün nemek **şūr ü şevḳın** étdi dürüst / Kemer étdi ḳolın miyānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5565). [şūr ü şevḳ, -in-ın]*

sūr vér: *Karmaşa, kargaşa çıkarmak II acı, sıkıntı vermek.*

1.Ol şeker ḳışşa **şūr vér**di aña / Gözden evvel ḳulaḳdan irdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3503). [şūr vér, -di]*

sūr-āb: *Acı su.*

1.Étdi **şūr-ābını** şarāb-ı şeker / Gili gül oldı toprāġı ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [şūr-ābını, -ı, -n, -ı]*

sūre: *Çorak, tuzlu.*

1.Ḫārı gül ḫāresi güher olmış / Rīgi dür **şūresi** şekker olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1596). [şūresi, -si]*

sūr-engīz: *Gürültü koparan, kargaşa çıkaran.*

1.ʿİzzet-ile o gün resūl-i ʿazīz / Sürdi Ṭaymūsa irdi **şūr-engiz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [şūr-engiz,]*

2.Ṣanma bu kem-terīn kemīne kenīz / Ola şevḳüñde saña **şūr-engīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4036). [şūr-engīz,]*

şürūʿ ét: *Başlamak.*

1.Kendü ṭurdı namāza étdi şürūʿ / Fāriġ olup niyāza **étdi şürūʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1354). [şürūʿ ét, -di]*

şütür: *Deve.*

1.Biñ **şütür** vérdi cümle pīl-beden / Şīr-dīdār u ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [şütür,]*

2.Çün revān oldı bunca esb ü **şütür** / Oldı ṣaḥrā hilāl ü bedr-ile pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3124). [şütür,]*

3.Dedi Yūsuf beni görüp bu **şütür** / Gözleri ne-y-içün oldı yaş-ıla pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [şütür,]*

T-t / Ṭ-ṭ

tā: *"...sin diye, ...mek için; amacıyla" anlamında edat.*

1.Cānib-i Şāma gétdi pinhānī / Ḳatlden **tā** ḫalāṣ ola cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 412). [tā,]*

2.**Tā** varup Yūsufı ḫalāṣ édeler / Terk édüp ẓulmı ʿadl-i ḫāṣ édeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [tā,]*

3. Çekdi seyyāre-i felek anı / **Tā** éde anuñ-ıla seyrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1545). [tā,]*

4. Aldı tesbīḥini eline çenar / **Tā** kerāmātin anuñ éde şümār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [tā,]*

5. **Tā** vara her biri bir araya / Müşterī olmaġ-içun ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [tā,]*

6. Güle **tā** ʿarż-ı ḥāl éde tekrār / Ġāfil-iken bu ḳışşadan her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [tā,]*

7. Düzdü bir çetr-i bī-sütūn u ṭınāb / **Tā** bile ḳudretiñ ülü'l-elbāb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 28). *[tā,]*

8. Ṭutdı aġzında ṣamt-ı sengīni / **Tā** nihan ola rāz-ı sengīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 276). [tā,]*

9. Ḳodı Yaʿkūb yére çün legeni / **Tā** yuna anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [tā,]*

10. Bile getürdi bir ḳamīṣ-i kerīm / **Tā** géye anı ibn-i İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 781). [tā,]*
11. Anda Ṣıddīḳ **tā** namāz ḳıla / Bī-niyāzı añup niyāz ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 937). [tā,]*
12. **Tā** ire Yūsufuñ zemānına / Ṣoḥbeti ḥāṣıl ola cānına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1034). [tā,]*
13. **Tā** görüp anı merd-i bī-idrāk / Eylemeye nezāre-i nā-pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1695). [tā,]*
14. Her birin düzdi bir dıraḫt üzre / **Tā** gelicek o şāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [tā,]*
15. **Tā** buharı ola ol oda bu çāk / İlla yanduḳça cānınuñ dögüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 7182). [ta,]*
16. **Tā** varup kārbānı ġāret éde / Ṣūret-i Yūsuf-ıla ṣoḥbet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2005). [tā,]*
17. Ḳurdılar çetr-i bār-gāhlarını / Édeler māha **tā** nigāhlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2296). [tā,]*
18. Ol daḫi yapdı anda manẓar-gāh / **Tā** éde ehli anda māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [tā,]*
19. Beni aldı ʿale'l-ḫuṣuṣ ʿAzīz / **Tā** olam añа menfaʿat-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3981). [tā,]*
20. Düşdi zer ayağına bu dilege / Bilezük ola **tā** gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [tā,]*
21. Göndürüp kendüsi de ṣaldı resūl / **Tā** vesīle ola murādına ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [tā,]*
22. Fürceye geldi ol şeh-i ḫūbān / Eyleye **tā** teferrüc-i cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3067). [tā,]*
23. Göçdi ḫalvet sarāyına Ḳıṭfīr / **Tā** nişān-ı murāda irgüre tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [tā,]*
24. Göçdi Yaʿḳūb mülk-i Kenʿaña / **Tā** vére dil muradını cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 481). [tā,]*
25. **Tā** ala Yūsufı atasından / Pāk ola göñli ġuṣṣa pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [tā,]*
26. **Tā** bite anda devḥa-i īmān / Vére ol devḥa meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [tā,]*
27. Ḫayli toḫm-ı siperġam aldı bile / **Tā** anı ekmegi bahāne ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4201). [tā,]*
28. Perde ardında étdüm aña maḳarr / **Tā** bu dem étmeye bu ḥāle naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4535). [tā,]*
29. Girdi miḥrāba bir géce ḫalvet / Édе Mevlāya **tā** ʿubūdiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [tā,]*
30. Ḳodı bir ayaġın rikābına şāh / **Tā** süvār ola eblaḳa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6206). [tā,]*
31. Daʿvet eyleñ dédi Zelīḫāyı / **Tā** vidāʿ eyleyeydi ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [tā,]*
32. Bile olaydı **tā** teniy'le tenüm / Cānum anuñladur nite ki benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [tā,]*

tā: *"Böylece, bu şekilde; bu vesileyle" anlamında kullanılan bir bağlaç.*

1. Étme maḥrūm bunca müştāḳı / Ḥarem-i baḫtuñ ola **tā** bāḳī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2056). [tā,]*
2. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo ḫāme gibi / Dürmeye **tā** yüzini nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [tā,]*
3. Ḫayr-ıla eylesün duʿā'yı kişi / **Tā** ırağ ola cümle şerden işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4860). [tā,]*
4. Döginür yār-ile geçen dem-içün / **Tā** kebūd ola reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [tā,]*
5. Ṣaldum anı belā-yı zindāna / **Tā** dilin nerm éde o ġam-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5220). [tā,]*
6. Müteferriḳ girüñ niçe derden / **Tā** emīn olasız naẓarlardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5814). [tā,]*

7. Çıḳdı miḥrabdan o serv-i revān / **Tā** Zelīḫā ḳatına geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [tā,]*
8. **Tā** teferrücden ola ḫātırı şād / Ḫāne-i ḥabsden ola çün āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [tā,]*
9. **Tā** ġamuñ lüccesine ġarḳ oldum / Başdan ayaġa derd-ile ṭoldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [tā,]*
10. İy fetā görme kendüñi zinḥār / **Tā** olasın cihānda berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [tā,]*
11. **Tā** déyem ben daḫi naṣiḥatümi / Ḫarc édem genc-i dürc-i ḥikmetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1520). [tā,]*
12. Sūsen étdi çemende ʿaḳd-i zebān / Dilden irmeye **tā** ʿarūsa ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). [tā,]*
13. Sürüp ol māhı bī-ḳuṣūr ü günāh / **Tā** leb-i çāha geldiler niçe çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 883). [tā,]*
14. Eyledi bir sarāyı çār erkān / Tā ṭuta lā-mekānlar anda mekān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 29). *[tā,]*
15. Seng-i ḫārāyı etdi dürc-i güher / Étmeye ṭaşa **tā** iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[tā,]*
16. Ḳıldı şeş günde şeş cihātı ʿiyān / **Tā** ola bī-cihetligine nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 24). [tā,]*
17. Nūr-ıla oldı ṭıynetine sirişt / **Tā** nübüvvet bināsına ola ḫişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 177). [tā,]*
18. Vech odur géde aradan bu püser / **Tā** size ḫālī ḳala vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [tā,]*
19. Anı gördüñse de nişānlarını / Ḳomayam **tā** göñül gümānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3791). [tā,]*
20. Dédi bir serv ḳuç bu şimşādı / **Tā** ola cā-yı ʿişretüñ şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4141). [tā,]*
21. Tāb vér sünbülüñ kemendine / **Tā** ol āvāre düşe bendine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [tā,]*
22. Eyledi ḳapuyı Semerḳandī / **Tā** büt-i Çīnüñ ola pā-bendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4366). [tā,]*
23. Anuñ-ıçun boşaldı gencīne / Sīm sīneñle **tā** ṭola sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [tā,]*
24. Vāḳıf olmaya **tā** günāhuma ol / Baḳmaya bu ruḫ-ı siyāhuma ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4536). [tā,]*
25. **Tā** girüp revzeninden ol dāruñ / Düşem öñine şevḳ-ıla yāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [tā,]*
26. Eyle senden seni tehī yüri var / **Tā** gele taḫtına şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [tā,]*
27. Perde-i neyde **tā** nevālar éde / Yāre ol perdeden nidālar éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [tā,]*
28. Yine gelsün gözüme nūr-ıla fer / **Tā** cemālüñ günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [tā,]*
29. **Tā** Zelīḫā yine cüvān oldı / Ruḫları tāze gül-sitān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [tā,]*
30. **Ta** güherler toġa bu ʿaḳdüñden / Māyeler ḫāṣıl ola naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [ta,]*
31. Anberīn perde aşdı ʿāleme şeb / **Tā** éde ehl-i perde ʿiyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5539). [tā,]*
32. Cüʿı nefse ḥavale ét geh gāh / **Tā** vére varın ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [tā,]*
33. Ḗledüp anı örtesiz yüzine / **Tā** yine nūr u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [tā,]*
34. Hem bile ḳoşdı çoḳ ṭavarını / Cümleten **tā** getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [tā,]*
35. Olma iy nūr-ı dīde dīdeme dūr / **Tā** tola sīnemüñ serīri sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [tā,]*
36. **Tā** o şemʿ-ile cemʿ olup aṣḥāb / Gāh içerledi şīr ü gāh şarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4102). [tā,]*

37. **Tā** bu nīreng-i renge ol büt-i şeng / Meyl édüp ola kendüye hem-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4338). [tā,]*
38. **Tā** bu cemʿiyyeti görüp o perī / Farḳdan cemʿa eyleye seferi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4340). [tā,]*
39. **Tā** gelem gāh geh siperġam-ıçun / Ne siperġam bu cān-ı pür-ġam-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4208). [tā,]*
40. Baña bildür ḥayāt-ı Yūsufumı / **Tā** biraz defʿ édem te'essüfümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5978). [tā,]*
41. Kesmeñ ümmīdi luṭf-ı Raḥmāndan / **Tā** size raḥmet irişe andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [tā,]*
42. Farḳına ḳodı tāc-ı sulṭānī / Bendesi ola **tā** gören anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4749). [tā,]*
43. Başına ḳodı efser-i şāhī / Farḳ éde **tā** güneşden ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4750). [tā,]*
44. Haẓẓ alam **tā** cemāl-i Yūsufdan / Fāriġ olam ġam u te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [tā,]*
45. Evde kalan birāderüñüzi hem / Getürüñ **ta** vérem aña da niʿam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5793). [tā,]*
46. **Tā** olam Ḥaḳḳ emānetine emin / Raḥmet olsun aña ki dér āmin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 162). [tā,]*
47. Sen de atdan nüzūl ḳıl iy şāh / **Tā** nüzūl éde raḥmet-i Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6123). [tā,]*
48. Keffi levḥine étdi naḳş-ı nigār / **Tā** bu naḳş-ıla el vére o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4336). [tā,]*

tā: *"-e kadar, …ıncaya kadar " anlamında edat.*

1. Bāṭılı ḥaḳdan oldı çün Fārūḳ / Ser-i sancaġı irdi **tā** ʻayyūḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 282). [tā,]*
2. **Tā** ṭolunınca dīdeden ol māh / Āh-ıla nāle-y-ile étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 838). [tā,]*
3. **Tā** görinmez olınca iḫvānı / Baḳup anlara étdi efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1783). [tā,]*
4. Her ne māhī ki buldı ol vaṣlı / **Tā** ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [tā,]*
5. Ṣabr édüñ **tā** ire kemāline / Terbiyetler ḳılam cemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2217). [tā,]*
6. Şehd-i şīrīn lebüñe vérmege şīr / **Tā** seḥer-gāh olur-ıdum şeb-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2553). [tā,]*
7. **Tā** seḥer şemʿ-veş yanup nāra / Od ṣaçardı zebān-ıla yāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [tā,]*
8. Diledi çünki servi seyrānı / Tāze ṭutuñ gelince **tā** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [tā,]*
9. Yūsufuñ yandı nār-ı fürḳatine / **Tā** kenīzek irince ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1082). [tā,]*
10. Çāh-ı Şeddād içinde eyle ḳarār / **Tā** müyesser ola viṣāl-i nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1038). [tā,]*
11. Kimseye étmediler āşūbı / **Tā** görince cemāl-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1453). [tā,]*
12. Dédi ger şeh vérürse destūrı / Géderem **tā** bulınca ol nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2707). [tā,]*
13. Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı ġulġuleden / **Tā** ṭolınca burūc-ı sünbüleden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5664). [tā,]*
14. Bu belāyı o şāh-ı ḫūbāna / Étdiler **tā** varınca zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [tā,]*
15. **Tā** ḳabūle irince gevher-i şāh / Dest-i ġayr irmedi bi-ḥamdi'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5574). [tā,]*
16. Ḫōş dem olur ġam-ı ḥayāl ile / Ḫurrem olınca **ta** viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [ta,]*
17. Eyle oldum ġamuñ muḥītına ġarḳ / Ḳapladı pāydan beni **tā** farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4004). [tā,]*

18. Ruḫı olmışdı sā'id-ile güvāh / Ki ṭuta ḥüsni māhīden **tā** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [tā,]*
19. Ṭutup elde turuncı her bānū / Muntaẓır oldı **tā** gele meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [tā,]*
20. **Tā** gelince nigār-ı sīb-ẕeḳan / Kesmek olmaz turuncını her ten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [tā,]*
21. ʿaḳlı bünyādına irişdi ḫalel / Oldı dīvāne **tā** irince ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4778). [tā,]*
22. Cān gözi **tā** görince dīdārı / Ten gözi görmez ola aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [tā,]*
23. Dédi şāyed ki bu ʿazāmet anuñ / Ṭura ḳalbinde **tā** ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [tā,]*
24. **Tā** ḳıyāmet yiter bu ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẓar o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [tā,]*
25. Ṣayd-ı ʿālemçün ol bahā şāhı / Māhdan dām düzdi **tā** māhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2091). [tā,]*

tā: *"...den beri" anlamında edat.*

1.Ol nebiy' çün ki dédi yekdür Ḥaḳ / Anı minşār édince **tā** dü şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [tā,]*

tā: *"...dığında, ...dığı zaman" anlamında edat.*

1.Ḫātırın Yūsuf-ıla eyledi şād / Dār-ı ġamdan olınca **tā** āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 529). [tā,]*

tā: *Hemen, birden.*

1.Cānib-i ġayba ṭutdı dīde-i cān / Geldi **tā** peyk-i ḥażret-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5525). [tā,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

1.**Tā ki** cūş etdi baḥr-i cūdı anuñ / Yoġı var eyledi vücūdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7). [tā ki,]*
2.**Tā ki** etti ẓuhūr nūr-ı vücūd / Oldı anuñla her żıyā mevcūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 59). [tā ki,]*
3.**Tā ki** etti ṭulūʿ nūr-ı Ḳıdem / Münkeşif oldı bu ẓalām-ıʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 71). [tā ki,]*
4.Cūş eyledi **tā** ki baḥr-i bī-ḥad / Emvāc-ı ẓuhūra geldi bī-ʿad (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 185*). [tā ki,]*
5.Ḳaluın ben bu yerde **tā ki** peder / İẕn-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [tā ki,]*
6.İlla bunuñ hevāsı ḫāk-i Mışr / Gülmez añılmayınca **tā ki** Mışr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2903). [tā ki,]*

tā ki: *"...mesi için, ...sin diye" anlamında edat.*

1. Aña göstermişem ḫayāl-ile ḫᵛāb / **Tā ki** bünyād-ı ʿahdi ola ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1320). [tā ki,]*
2. **Tā ki** Yaʿḳūb içün ola bu duʿā' / Mācerayı ḥikāyet étdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382). [tā ki,]*
3. Baġladı fikri ḥīle vü rāya / **Tā ki** ġayr el uzatmaya pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [tā ki,]*
4. Ḥaẕerét étme bu söze inkār / Müşkil olmaya **tā ki** āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1660). [tā ki,]*
5. Ṣabr édüñ **tā ki** vara ḫamāma / Yuna endāmı géye ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [tā ki,]*
6. Eyledi gözlerini pīrūze / **Tā ki** fer vére baḫt-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [tā ki,]*
7. ʿarż olıcaḳ bu naḳş-ıla o nigār / Müşterī **tā ki** germ éde bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2290). [tā ki,]*
8. Çekdügi ḫaṭṭ-ı nīli ol māha / **Tā ki** mīl ola çeşm-i bed-hᵛāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4332). [tā ki,]*
9. Dédiler ḳıl bizümçün istiġfār / ʿafv éde **tā ki** cürmümüz Ġaffār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6108). [tā ki,]*

10. Tā ki çevgān-ı luʿb-ıla anuñ / Ḳapa ṭopını māh-ı tābānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3521). [tā ki,]*
11. Urdı dīvār-ı çāha hem perin / **Tā ki** defʿ éde şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [tā ki,]*
12. Vāsiʿ eyledi bir niçe ferseng / Yūsufuñ ḳalbi **tā ki** olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [tā ki,]*
13. Dédiler çünki eyledük seyrān / **Tā ki** şād ola ol gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1127). [tā ki,]*
14. Yine bu dürlü étdiler tedbīr / İ'timād éde **tā ki** anlara pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [tā ki,]*
15. Ḳoz aġacı gibi büyütme serüñ / **Tā ki** ḳoz gibi bitmeye s̲emerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1707). [tā ki,]*
16. Şecer-i gül gibi büyüklügi ḳo / **Tā ki** gül gibi olasın ḫōş-bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1708). [tā ki,]*
17. Tā ki şevḳüñde sevḳ édem dem-i ẕevḳ / Bend-i fermānum ola boynuna ṭavḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [tā ki,]*
18. Daʿvet étdi ʿAzīz-i Mıṣr anı / **Tā ki** eyvāndan éde seyr anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2305). [tā ki,]*
19. Cümle tutmışlar-ıdı ḫīleye rū / **Tā ki** Yaʿḳūb olaydı aña adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [tā ki,]*

tā ki: *"Bu şekilde, böylece; böylelikle" anlamında bağlaç.*

1. Ḥaḳḳ daḫi **tā ki** eyleye seni yād / Āşnā ola saña olmaya yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807). [tā ki,]*
2. ʿArş-ı āb üzre eyledi bünyād / Veled-i ḫāke **tā ki** ʿömr ola bād (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13*). [tā ki,]*
3. Etdi ferşinde naḳş-ı būḳalemūn / **Tā ki** ṣunʿın teferrüc éde ʿuyūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 31). *[tā ki,]*
4. Dil ü cān gibi ṭutup anda mekān / **Tā ki** sāyeñde ḫōş geçeydi bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4214). [tā ki,]*
5. Raḥm édüp gel ḳoluñı boynuma aṣ / Zaḫmdan **tā ki** boynum ola ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [tā ki,]*
6. Yūsufuñ dāmenine eyle naẓar / **Tā ki** dāmānı çāki vére ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [tā ki,]*
7. Çeyneyüp laʿlin ağlar-ıdı ʿaceb / **Tā ki** deryā-yı eşk ola bī-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 3337). [tā ki,]*
8. Bulmayam **tā ki** cānı Yūsufsuz / Görmeyem bu cihānı Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [tā ki,]*
9. **Ta ki** ḫalvet -serā-yı şāha irem / Çıḳuban benligümden aña girem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 113). [ta ki,]*
10. Öldürüñ **tā ki** ẓāhir olmaya rāz / Tuymaya ḥālüñüzi her ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [tā ki,]*
11. **Tā ki** aḫlākı sende ẓāhir ola / Nūrı cānuñ yüzinde bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [tā ki,]*
12. Tā ki ol ṣūret-ile pinhānī / Ḥāṣıl édeydi vaṣl-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4124). [tā ki,]*
13. Sāye-i naḫl-i ḳametine ire / **Tā ki** düzdīde meyvesini dére *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4125). [tā ki,]*
14. Tā ki bī-berg édince devḥasını / Ḳan-ıla naḳş édince levḥasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4637). [tā ki,]*
15. N'ola yérden götürseñ ol ḫāki / İrse dāmān-ı pāküñe **tā ki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [tā ki,]*
16. Göre ḳıl āhenine zindānı / **Tā ki** bir pāre nerm éde anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [tā ki,]*
17. Bunca yıllardur eyledi maḥbūs / **Tā ki** ʿadlinden olmışam me'yūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5196). [tā ki,]*
18. **Tā ki** bustān-sarāy-ı şāha ire / Ḳurbet-i ḫażret-i İlāha ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5229). [tā ki,]*
19. Daʿvet eyledi taḫtı üstine / **Tā ki** baḫt ola baḫtı üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [tā ki,]*

20. **Tā ki** ṣıddīḳi daʿvet eyledi şāh / Cūʿı ḥālin ḥikāyet eyledi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [tā ki,]*
21. Sāl-i hāmisde cümle emlaki / Verdiler ġalle alalar **tā ki** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [tā ki,]*
22. Rāyı nedür bu işde sulṭānuñ / **Ta ki** sa‘yinde olayın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5710). [tā ki,]*

tā ki: *Öyle ki.*

1.Oḳı efsāne-y-ile efsūnı / Gūş éden **tā ki** ola meftūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3245). [tā ki,]*
2.Dédi vér bunları da étme gezend / **Tā ki** bizümle olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [tā ki,]*
3.Niçe bir derd-ile şikeste ḳalam / Himmet it **tā ki** şol ġulāmı alam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3422). [tā ki,]*
4.Yoḳ mı iy ādem oġlı sende kerem / **Tā ki** ben de duʿā’-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [tā ki,]*
5.Gel bugün **tā ki** ḥaḳḳ-şināsuñ olam / Bülbül-i nağme-i sipāsuñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4362). [tā ki,]*
6.Ol ḳadar girye eyledi başarı / **Tā ki** sīm oldı çeşminüñ güheri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5955). [tā ki,]*
7.Bir ḫatā-y-ıla eyledük tedbīr / **Tā ki** taḳdīri édevüz taġyīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6057). [tā ki,]*

tā kıyāmet: *Kıyamet gününe değin, kıyamete kadar.*

1.**Tā ḳıyāmet** size bu ʿār yiter / Yūsufa faḫr ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [tā ḳıyāmet,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat, sıkıntı, zorluk.*

1.Yüz urup her melek dédi yā Rab / İrmesün Yūsufa ziyān ü **taʿab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [taʿab,]*
2.Yūsufa olduġına bunca **taʿab** / Baʿżı rāvī bu resme dédi sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1057). [taʿab,]*

taʿab çek: *Zahmet, sıkıntı çekmek.*

1.Ẕilletine bu ẕellet oldı sebeb / İḥveti cevri-y-ile **çekdi taʿab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [taʿab çek, -di]*

taʿab ol: *Zahmet, meşakkat olmak.*

1.Yūsufa düşden **ol**dı bunca **taʿab** / ʿizzetine daḫi düş oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [taʿab ol, -dı]*

ta’accüb ét: *Şaşırmak, hayret etmek.*

1.Sözin anuñ **ta’accüb étdi** ʿAzīz / Dédi iy şehd-i nuṭḳ u şīr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655). [ta’accüb ét, -di]*
2.Geh **ta‘accüb éd**erdi ol ḫaberi / Seng-i ṣabr-ıla geh dögerdi seri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3358). [ta‘accüb ét, -er, -di]*
3.Görüp anı **ta‘accüb ét**di Ṣafī / Eyledi ḫazrete nidā-yı ḫafī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 461). [ta‘accüb ét, -di]*

taʿaddī: *Zulmetme, hak ve insaf sınırını aşma.*

1.Ol ḳadar çoḳ **taʿaddī** nisbet éder / Ki éşiden kimesne nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 943). [taʿaddī,]*

ta’allül-sāz ol: *Bahane aramak, yalandan bahanelerle bir işten kaçmak.*

1.Çün Zelīḫā bu resme étdi niyāz / **Oldı** Yūsuf yine **ta’allül**-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [ta’allül-sāz ol, -dı]*

ṭaʿām: *Yemek, yiyecek; rızık*

1.Başı ʿizzet ṭaʿāmınuñ güveci / Ayaġı devlet ehli bazlamacı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2986). [ṭaʿāmınuñ, -ı, -nuñ]*
2.Ben kimem kim olam saña demsāz / Bir **ṭaʿāma** ʿAzīz-ile enbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4046). [ṭaʿāma, -a]*
3.Ṭutdılar anda ṭurfa ṭurfa ḫıyām / Bişdi vü yéndi güne güne **ṭaʿām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [ṭaʿām,]*
4.Dest-i luṭfıy’la yédürürdi **ṭaʿām** / Nāz ü niʿmetde yārine o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [ṭaʿām,]*
5.Eyler-idi nihān anuñla kelām / Getürürdi aña şarāb-ü **ṭaʿām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1470). [ṭaʿām,]*

taʿam ol: *(Birine) yem olmak, yiyecek olmak.*

1.**Ṭaʿamuñ oldı**-y-ısa ol miyān-ı laṭīf / Olasın mūy-veş nizār u naḥif *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1378). [ṭaʿam ol, -dı, -y, -ısa]*

<u>tāʿat:</u> *Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.*

1.Géce gündüz géçerdi **ṭāʿat-ıla** / Ḫalḳdan ʿuzlet ü ferāġat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [ṭāʿat-ıla, -ıla]*

2.Ṣūretā **ṭāʿate** muvāfıḳdur / İlla maʿnide gey münāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1434). [ṭāʿate, -e]*

3.Varup ol ḫāne-i ʿibādetde / ʿömrini ḫōş géçürdi **ṭāʿatde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5637). [ṭāʿatde, -de]*

<u>tāʿat:</u> *Boyun eğme, itaat; emrini yerine getirme.*

1.Gerçi ser ṭutmışam iṭāʿatüñe / İlla gerden-keşem bu ṭāʿatüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4393). [ṭāʿat, -üñ, -e]*

<u>ṭāʿat-bīn:</u> *İtaat eden, ibadet eden (kimse)*

1.Ser-keş olup diye o **tā'at-bin** / Beni cehdümle ḳoy o dāra hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6068). [tā'at-bin,]*

<u>tāʿat-bīn ol:</u> *İtaat eden, ibadet eden olmak.*

1.Fısḳına iʿtirāf éden miskīn / Yégdür andan ki **ola ṭāʿat-bīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1327). [ṭāʿat-bīn ol, -a]*

<u>tāʿat-i ḥażret:</u> *Allaha ibadet, taat etme.*

1.İlla ol demde var ki anda resūl / Ola **ṭāʿat-i ḥażrete** meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [ṭāʿat-i ḥażret, -e]*

<u>tāb:</u> *Işık, parıltı.*

1. Eyle ṭoldı cihāna heybet ü **tāb** / Beyżasın yére atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [tāb,]*

2. Rūşen étmege bezmi **tāb'ıyla** / Bile ṭoġardı āftābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3238). [tāb'ıyla, -ı, -y, -la]*

3. Gördi yārin çün āftāb gibi / Ditredi yére düşdi **tāb** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [tāb,]*

4. Bend-i zülfüñ bu **tābı** kimden alur / Gül-i seyr-ābuñ ābı kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1937). [tābı, -ı]*

5. Zer vérüp Mışruñ āftābları / Aldılar cāna şevḳ u **tābları** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [tābları, -lar, -ı]*

6. Çıḳdı Yūsuf çü Nīl ābından / Rūşen étdi cihānı **tābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096) [tābından, -ı, -n, -dan]*

7. Naẓarı düşdi çün Zelīḫānuñ / Nūrı **tābına** döymedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [tābına, -ı, -n, -a]*

8. Cūdınuñ āsmān ḥubābıdur / Nūrınuñ āftāb **tābıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4458). [tābıdur, -ı, -dur]*

9. ʿaksi n'eylersin aṣla eyle şitāb / Aṣlı bulan ḳatında ʿakse çi **tāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3560). [tāb,]*

10. Bağlasa nergesini perde-i ḫᵛāb / Hem-dem olurdı şemʿa pür-teb ü **tāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3637). [tāb,]*

11. Girdi çün ḫalvetine Aʿrābī / Ḳalbine ṭoldı ma'rifet **tābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [tābı, -ı]*

12. Enver olmış cemālüñ ayı bugün / Yoġ anuñ **tāb** içinde tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [tāb,]*

13. **Tābdan** bī-ḫōd oldı sāye gibi / Düşdi pā-yı nigāra pāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5555). [tābdan, -dan]*

14. Tāb vermiş benefşe ca'dına bād / Sünbülüñ ṭurrasına ʿuḳde güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [tāb,]*

<u>tāb:</u> *Güç, kuvvet, takat.*

1.Bendi ol düzde ur ki ḫᵛābumda / Mest édüp ʿaḳlum aldı **tābumda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [tābumda, -um, -da]*

<u>tāb:</u> *Sıcaklık, hararet; ateş II aşk elemi, aşk ateşi.*

1.Derdi çūş eyledükce **tāb-ıla** / Defʿ éderdi anı bu āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3451). [tāb-ıla, -ıla]*

2.Gelse ben teşne üstine o sehāb / Āb yerine yaġdurur yére **tāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [tāb,]*

3.Benem ol teşne cānı pür-teb ü **tāb** / Āb-ıçun ḥāli her ṭarafda şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [tāb,]*

4.Teşne cānuñ şafāsı şerbet ü āb / **Tābını** defʿ éder mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [tābını, -ı, -n, -ı]*

5.Sākin étmege sīne **tābını** / Bādenüñ nūş éderdi nābını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3240). [tābını, -ı, -n, -ı]*

6.Cānı ḳurtarmaduñ bu **tābından** / Vérmedüñ aña vaṣluñ ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [tābından, -ı, -n, -dan]*

7.Çünki Yūsuf uyandı ḫᵛābından / Sīnesi ṭoldı şevḳi **ṭābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [ṭābından, -ı, -n, -dan]*

8.Geh yaḳup ʿālemi o **tābıy'la** / Gāh ġarḳ étdi eşki ābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [tābıy'la, -ı, -y, -la]*

tāb: *Sıkıntı, endişe, ızdırap.*

1. Beni bu **tāb** içine şalmaz-ıdun / Yandurup āb içine şalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [tāb,]*
2. Ṭuydılar derd-i ḥālin aṣḥābı / Bildiler var derūnınuñ **tābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [tābı, -ı]*
3. Ne-y-içün gétdi nergesüñ ḫᵛābı / Nice oddur bu sīnenüñ **tābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2604). [tābı, -ı]*
4. Yūsufı çünki bildi Aʿrābī / Ṭoldı ḳalbine merḥamet **tābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [tābı, -ı]*
5. Bir géce anda ḫᵛāb gördiler / Uyanup dilde **tāb** gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [tāb,]*
6. Peder-i pīre Vāṣıl et ḫaberüm / **Tāb**-ıla ḥasretinde derd-i serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3687). [tāb-ıla, -ıla]*
7. Ser-i rāha varup şitāb-ıla / Muntaẓır oldı mihr ü **tāb**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5428). [tāb-ıla, -ıla]*
8. Yūsufa irdi çün bu tāb-ı ʿitāb / **Tābdan** oldı mū gibi pür-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [tābdan, -dan]*
9. Eser eyledi ḳalb-i şāha bu **tāb** / Açdı nāzüklig-ile ṭarf-ı niḳāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [tāb,]*
10. Dūd étdüm vücūdı **tābuñ-ıla** / Ger söyünmezse odum ābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [tābuñ-ıla, -uñ, -ıla]*

täb: *Büklüm, kıvrım (Sevgilinin saçlarının kıvrımı bağlamında.).*

1.Gül yüzüñ reng ü ābı kimden alur / Sünbülüñ pīç ü **tābı** kimden alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3543). [tābı, -ı]*

tab': *Tabiat, mizaç.*

1.Tercemān oldı baʿżı tercemesi / Naẓma germ oldı **tab'**umuñ hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [tab'umuñ, -um, -uñ]*

täb içinde: *Eziyet, sıkıntı içerisinde (kalmak.)*

1.Dilerem ḳoma **täb içinde** beni / Rāḥatét cāmeḫāb içinde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4438). [täb içinde,]*

täb vér: *Parlaklık, ışık, aydınlık vermek.*

1.**Täb vérmege** rūy-ı mehtāba / Étdiler ʿazm-i sūyi germābe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3288). [täb vér, -meg, -e]*

täb vér: *(Saçları) kıvrımlı yapmak; kement gibi kıvırmak.*

1.**Täb vér** sünbülüñ kemendine / Tā ol āvāre düşe bendine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4243). [täb vér,]*

täba düş: *Acı, sıkıntı, kedere düşmek.*

1.**Düşdüm** ebrūñı görmeyüp **täba** / Urmışam bendi bāb-i miḥrāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1245). [täba düş, -dü, -m]*

tabak: *Tabak; yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap.*

1.Üştür izi çemende pür-cevher / Şan ki pīrūzeden **ṭabaḳda** güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [ṭabaḳda, -da]*

2.Elde laʿlīn **ṭabaḳ** ṭutardı her ér / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [ṭabaḳ,]*

3.Elde laʿlīn ṭabaḳ ṭutardı her ér / **Ṭabaḳuñ** gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [ṭabaḳuñ, -uñ]*

ṭabaḳ ṭabaḳ: *Tabak tabak; çok fazla.*

1.Kimisinüñ **ṭabaḳ ṭabaḳ** gevher / Ṭabla ṭabla kimisinüñ ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5244). [ṭabaḳ ṭabaḳ,]*

2.Ṣaçdı üstine cümle ṣaḥib-i köşk / Ṭabla ṭabla **ṭabaḳ ṭabaḳ** zer ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [ṭabaḳ ṭabaḳ,]*

ṭabak-be-ṭabak: *Tabak tabak; bol bol.*

1.Her ki andan yér-ise bir barmaḳ / Yér ṣafā niʿmetin **ṭabaḳ-be-ṭabaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [ṭabaḳ-be-ṭabaḳ,]*

tābān ol: *Parlamak.*

1.Kim bulurdu cenāb-ı vaḥdete yol / Muṣṭafā nūru **olmasa tābān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [tābān ol, -ma, -sa]*

ṭabanca: *Tokat, şamar.*

1.Urdı bir ḳaç **tabanca** aña bu ḳul / Melege ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [tabanca,]*

ṭabanca ur: *Tokat atmak, darbe vurmak.*

1.**Ur ṭabanca** dilerseñ işde yüzüm / Bizi tek ġarḳ-i seyl étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [ṭabanca ur,]*

ṭabanca ẏé: *Tokat yemek; dayak yemek.*

1.**Yér** ola yādlar **ṭabancasını** / Çeker ola belā şikencesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3821). [ṭabanca yé, -r]*

tābdār ol: *Parlamak, ışıldamak.*

1.Çün ezel mihri āşkār oldı / Niçe ẕerrāt **tābdār oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038). [tābdār ol, -dı]*

2.Gün yüzi eyle **tāb-dār oldı** / Ki gören dīde āb-dār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1926). [tāb-dār ol, -dı]*

Ṭābe: *Medine şehrinin eski isimlerinden.*

1.Ravżа-i ışṭıfāya serv-i ḫirām / **Ṭābede** seyr éder-idi bir bayrām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1698). [ṭābede, -de]*

tāb-efşān: *Ateş, hararet saçan.*

1.Güle nergesden olma āb-efşān / Ābuñ āteşdür olma **tāb-efşān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4016). [tāb-efşān,]*

tāb-efşān ol: *Parlaklık ve parıltı saçmak.*

1.Ki baña ʿışḳ **olalı tāb-efşān** / Oldı pür-dāġ anuñla bu ten ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [tāb-efşān ol, -alı]*

tābende ol: *Parlamak, parıl parıl olmak.*

1.Burc-ı ḳaṣrumda **ola tābende** / Baña ferzend ola şehe bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3423). [tābende ol, -a]*

tāb-ı cemal: *Yüz güzelliğinin parlaklığı.*

1.ʿAceb āteş-durur bu **tāb-ı cemal** / Döymez aña muḳābil olsa cibāal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2580). [tāb-ı cemal,]*

tāb-ı dil: *Gönül ateşi; aşk ateşi.*

1.Vérdi göñlin yéle gözin āba / Ḳomadı cāy **tāb-ı dil** ḫᵛāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [tāb-ı dil,]*

2.Ḳara baḫtına geh ḳılurdı ʿitab / **Tāb-ı dilden** ḫurūş édüp bu ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2852). [tāb-ı dil, -den]*

tāb-ı ḥayret: *Hayret, şaşırma harareti II hayret ateşi.*

1.Cānumda **tāb-ı ḥayret** ü çeşmümde āb-ı baḫt / Bir dem yüzüme gülmedüñ iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [tāb-ı ḥayret,]*

tāb-ı ḥüsn: *Güzelliğin parıltısı.*

1.**Tāb-ı ḥüsnüñ** ṭulūʿ éde nāgāh / Varlıġum ẕerresini éde tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3209). [tāb-ı ḥüsn, -ün]*

tāb-ı ʿitāb: *Azarlamanın eziyeti, sıkıntısı.*

1.Ḳomadı nār-ı cevr ü **tāb-ı ʿitāb** / Ṣūretinde anuñ ne reng ü ne āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 868). [tāb-ı ʿitāb,]*

2.Yūsufa irdi çün bu **tāb-ı ʿitāb** / Tābdan oldı mū gibi pür-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [tāb-ı ʿitāb,]*

tāb-ı nūr-ı ṣafā: *Gönül huzurunun ışığı, parıltısı II mutluluk, saadet nurunun parıltısı, ışığı.*

1.Ḥażret-i Yūsuf aña étdi duʿā' / Ḳalbine ṭoldı **tāb-ı nūr-ı ṣafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3472). [tāb-ı nūr-i ṣafā,]*

tāb-ı ṣabr: *Sabır, dayanma gücü.*

1.Teşne leb ṣuya irse ṣabr éde mi / **Tāb-ı ṣabr-**ıla cāna cebr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3064). [tāb-ı ṣabr, -ıla]*

tāb-ı şevḳ: *Arzu, istek harareti; şiddetli arzu.*

1.Eṣer eylerdi **tāb-ı şevḳum** aña / Ḳılmaz-ıdı ḥicāb u istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4257). [tāb-ı şevḳ, -um]*

tāb-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'un yüzünün ışığı, parlaklığı.*

1.Bildiler anı **tāb-ı Yūsuf-ımış** / Ṣuʿle-i āftāb-ı Yūsuf-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2169). [tāb-ı Yūsuf, -ımış]*

ṭabīb: *Hekim, doktor.*

1.Çeker-iken bu resme renc ġarīb / İrişür bir ṭarafda derde **ṭabīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [ṭabīb,]*

ṭabīb-i dermān: *Dermanın, çarenin doktoru.*

1.İster-iken **ṭabīb-i dermānı** / Ṭūş gelür cān alıcıya cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3089). [ṭabīb-i dermān, -ı]*

ṭabībi ol: *Doktoru olmak; derdine çare bulmak.*

1.Ol bunuñ derdinüñ **ṭabībi ola** / Bu anuñ bāġı ʿandelībi ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5473). [ṭabībi ol, -a]*

taʿbīr: *Rüya, düş yorma; rüya yorumlama.*

1.Gönderürse aña eger beni şāh / Ḫʷābı **taʿbīrine** olur agāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5175). [taʿbīrine, -i, -n, -e]*

taʿbīr: *Rüya tabiri, yorumu.*

1.Çın seḥer çün uyandı düşden emīr / Her muʿabbirden istedi **taʿbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [taʿbīr,]*

2.Hem suʿāl étdi ḫʷāb **taʿbīrin** / Çünki gūş étdi ḫūb taḳrīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [taʿbīrin, -in]*

3.Dédi Yaʿḳūb ḥażretine Emīr / Ol geçen ḫʷābuma budur **taʿbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [taʿbīr,]*

4.İrdi çün ol cüvāna bu **taʿbīr** / Vardı Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [taʿbīr,]*

taʿbīr ét: *Rüyaya mana vermek; rüyayı açıklamak, tabir etmek.*

1.Ḫūb **taʿbīr éder** ḳamu ḫʷābı / Deheni ʿilm ü maʿrifet bābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5174). [taʿbīr ét, -er]*

taʿbīr eyle: *Rüyaya mana vermek; rüyayı açıklamak, tabir etmek.*

1.Dédiler Yūsuf **eyledi taʿbīr** / Gördiler her ne yazdısa Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [taʿbīr eyle, -di]*

tābiş-i mihr: *Güneşin parlaması.*

1.Ḥikmeti baḥrine ḥabāb sipihr / Ṣunʿi berkına ẕerre **tābiş-i mihr** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[tābiş-i mihr,]*

tābiş-i şevḳ: *İstek, arzu ışığı; istek parıltısı.*

1.Her ṭarafdan görinse aña bu ẕevḳ / Göñline ṭolarıdı **tābiş-i şevḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [tābiş-i şevḳ,]*

ṭabl: *Davul. (Sancak ile beraber davul padişahlık alametlerindendir.)*

1.Ṭoldı etrāfa **tabl** üni gibi ḥayl / Oldı āheng ṣūrnāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [tabl,]*

ṭabla: *Tepsi.*

1.Éki yüz **ṭabla** vérdi pür-nāfe / İrişür būyı ḳāfdan ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [ṭabla,]*

tabla ṭabla: *Tepsi tepsi; çok fazla.*

1.Kimisinüñ ṭabaḳ ṭabaḳ gevher / **Ṭabla ṭabla** kimisinüñ ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5244). [ṭabla ṭabla,]*

2.Ṣaçdı üstine cümle ṣaḥib-i köşk / **Ṭabla ṭabla** ṭabaḳ ṭabaḳ zer ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [ṭabla ṭabla,]*

tabl-ı ceng: *Savaş davulu; savaşlarda çalınan davul II Āşığın göğsü, bağrı.*

1.Derd-ile sīnesine sengi dögüp / Ḳaṣd-ı cān étdi **ṭabl-ı cengi** dögüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4957). [ṭabl-ı ceng, -i]*

tāblus: *Trablus şehri II Libyaʿnın başkenti Trablusgarp.*

1.Ferr ü kerr ü saʿādet-ile o māh / **Tāblus** şehrin étdi menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1924). [tāblus,]*

tābūt: *Ölü, cenaze taşınan sandık.*

1.Çoḳ aradı o cān ü dil-i ḳūtın / Bulmadı ne tenin ne **tābūtın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [tābūtın, -ın]*

tāc: *Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık.*

1. Çün zebercedden eyledi **tācı** / Degdi Mışruñ ḫarācı ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [tācı, -ı]*
2. **Ḳaldı** Yūsuf velī ḫazīn **ansuz /** İştiyāḳ-ıla pür-enīn ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [ansuz kal, -dı]*
3. ʿĀḳıbet bunca **tāc** ü bāc ü ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [tāc,]*
4. Olısar ḫāk-i pāyuñ anlara **tāc** / Geliserler cenābuña muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1834). [tāc,]*
5. **Tāc** u dibāya girmeyince nigār / Ġāyib olmadı zülfi gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [tāc,]*
6. Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt ü **tāc** ü ʿalem / Nāmı Ṭaymūs ṭarımı ʿalḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [tāc,]*
7. Her birinüñ libāsı ḥulle-i ḫūr / Kemer ü **tācı** ḥasret-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2968). [tācı, -ı]*
8. Ḳodılar farḳına muraṣṣaʿ **tāc** / Ḳıymeti ʿışḳ-ı cāndan alduġı bāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3159). [tāc,]*
9. ʿāşıḳuñ meyli olur **tāca** / Çün vérüpdür serini tārāca *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3164). [tāca, -a]*
10. Kemeri ṣıdḳ u **tācı** ḫulletdür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 272*). [tācı, -ı]*
11. Vérdi zerrīn kemer muraṣṣaʿ **tāc** / Her biri şarḳa bāc ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [tāc,]*
12. Eski peşmīne oldı ḫulle vü **tāc** / Ḳaldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [tāc,]*
13. Nūr-ā-nūr oldı reng-i isfīdāc / Sāye ṣaldı o nūra zerrīn **tāc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [tāc,]*

tāc: *Mevki, makam.*

1.Dédi Mışr ehli aña iy ḫᵛāce / Çünki irdüñ bu devlet ü **tāca** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2152). [tāca, -a]*

tāc: *Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık. (Mal mülk, servet, makam vb. kişinin sahip olduğu her şey bağlamında.).*

1.Hāk-i pāyüñ olaydı ger **tācum** / ʿarş-ı cāna irerdi mi'rācum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3610). [tācum, -um]*

2.Her biri ʿizzet-ile devlet ü **tāc** / Ḳadr-ile ḳıymet-ile Rūma ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3415). [tāc,]*

3.Dédi n'oldı ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü **tāc** ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [tāc,]*

4.Her ki senden getürdi mihr sözin / **Tāc** vérdüm alup ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [tāc,]*

5.Farḳı üstinde **tācı** ḳubbe ḳadar / Bitmez īmān dilinde ḫabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [tācı,]*

tāc édin: *Taç yapmak, başına takmak; hükmü altına almak.*

1.ʿAcemüñ **tāc édindi** bācını ol / Étdi Rūmuñ kemer ḫarācını ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2377). [tāc édin, -di]*

tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān: *Dünyadaki hükümdarlar.*

1. **Tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān** / ʿAded-ile yédi ulu sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2824). [tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān,]*

tāc-ı devlet: *Devlet tacı; mutluluk, saadet tacı.*

1.Oldı sīr-āb laʿl-ile zer-i ḫuşk / **Tāc-ı devlet** maḥālli ḫırmen-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4350). [tāc-ı devlet,]*

tāc-ı ʿizzet: *Değerlilik, yücelik, şeref tacı.*

1.**Tāc-ı ʿizzet** külāh-ı farḳ olmış / Başdan ayaġa nūra ġarḳ olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 459). [tāc-ı ʿizzet,]*

tāc-ı şeddād: *Hükümdar Şeddad'ın tacı.*

1.Ḳodı başına **tāc-ı Şeddādı** / Eğnine géydi ḫilʿat-ı ʿĀdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3512). [tāc-ı şeddād, -ı]*

tāc-ı ser: *Baş tacı; kıymetli, değerli.*

1.İy ayaġuñ ġubārı **tāc-ı serüm** / Ḥüsnüñ ayınsuz olmasun naẓarum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3997). [tāc-ı ser, -üm]*

tāc-ı sulṭān: *Sultanın tacı II sultanlık, padişahlık tacı.*

1.Ḥaḳḳ saña vérdi **tāc-ı sulṭānı** / Dilerem başuñ üzre ṭut anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [tāc-ı sulṭān, -ı]*

tāc-ı sulṭānī: *Hükümdarlık tacı.*

1.Farḳına ḳodı **tāc-ı sulṭānī** / Bendesi ola tā gören anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4749). [tāc-ı sulṭānī,]*

tācı terk ét: *Hükümdarlığı, yöneticiliği bırakmak II makamını terk etmek.*

1.**Tācı terk étdi** cübbeyi çāk étdi / Yüzin anuñ yolına ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2011). [tācı terk ét, -di]*

ta'cīl et: *Acele etmek, aceleci davranmak.*

1.Étme taḥṣīl-i emr-içün ta' cīl / Ḳılma şeyṭān murādını taḥsīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4465). [ta'cīl et, -me]*

ta'cīl ét: *Çabuklaştırmak, hızlandırmak.*

1.Mālik éşitdi çün bu te'vīli / Sefer-i Şāma **étdi ta'cīli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [ta'cīl ét, -di]*

ta'cil eyle: *Acele etmek, aceleci davranmak.*

1.Ẓāhir oldı hemān o dem Cibrīl / Dédi ya Yūsuf **eyleme ta'cil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [ta'cil eyle, -me]*

tācir: *Alım satım işleriyle uğraşan, tüccar.*

1.Baḫt ü devlet çün ola **tācire** yār / Ḳarşular anı aṣṣılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [tācire, -e]*

tağ: *Dağ.*

1.Ḫᵛābda görmüş-idi bir yüce **tag** / Kullede kendü pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [ṭaġ,]*

taġıl: *Dağılmak, harap olmak; gam, keder içinde kalmak.*

1.Bī-karār olsa zülf-i cānānı / **Ṭaġıla** ḫaṭır-ı perişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3670). [ṭaġıla, -a]*

taġıl: *Bir yere yayılmak, dağılmak.*

1.Otlamaġa **ṭaġılsalar** çemene / Ḳarışurdı benefşe yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3851). [ṭaġılsalar, -sa, -lar]*

tagıt: *Gidermek, izale etmek.*

1.Bu anuñ bāġı ʿandelībi ola / Çünki Yūsuf **ṭaġıtdı** ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 6449). [ṭaġıtdı, -dı]*

taġıt: *Dağıtmak II yok etmek, def etmek*

1.Pederi dédi olma rüsvāyi / ʿaḳluñı dér **ṭaġıt** bu sevdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2700). [ṭaġıt,]*

taġıt: *Dağıtmak, saçmak, savurmak.*

1.Mār-ı zerrīn ḳuçar gümiş sāḳın / Yél **ṭaġıtmış** cemāli evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [ṭaġıtmış, -mış]*

2.Kūh-i enbūh-iken her endūhı / Bād-i devlet **ṭaġıtdı** ol kūhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5235). [ṭaġıtdı, -dı]*

3.Ḳurdlar çünki şehre yitdiler / Ḫalḳı ḳoyun gibi **ṭaġıtdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [ṭaġıtdılar, -dı, -lar]*

4.Esen olsun ki **ṭaġıdup** anı / Geldi cemʿ étdi ben perīşānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6089). [ṭaġıdup, -up]*

taġıt: *(Saçı) saçmak, dağıtmak.*

1.Sünbülini **ṭaġıtsa** şāne-y-ile / Cemʿ éderdi özin bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3617). [ṭaġıtsa, -sa]*

2.Çün yine nāz-ılā ʿarūs-i Ḥabeş / Şaçlarını **ṭaġıtdı** sünbül-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [ṭaġıtdı, -dı]*

3.Bād-ı ġam sünbülin **ṭaġıtdı** ola / Gülleri göz yaşına batdı ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5031). [ṭaġıtdı, -dı]*

4.Bū-yı Yūsufdan irdi baña şemīm / Sünbülini **ṭaġıtdı** gibi nesīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6088). [ṭaġıtdı, -dı]*

5.İy niçe sünbüli **ṭaġıtdı** o bād / İy niçe bergi ḫāk étdi o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6201). [ṭaġıtdı, -dı]*

ṭaġla: *Dağlamak II yaralamak, yakmak.*

1.Göricek bir yetīmüñ aġladuġın / Cigerin miḥnet odı **ṭaġladuġın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [ṭaġladuġın, -du, -ġın]*

2.Dem-be-dem zār zār aġlar-ıdı / Éşidenler dilini **ṭaġlar-**ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5954). [ṭaġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

3.Éşidüp bunı Yūsuf aġladı zār / ʿāşıḳuñ sīnesini **ṭaġladı** nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [ṭaġladı, -dı]*

taġyīr: *Değişiklik, farklılık.*

1.Çün cemālinde gördiler **taġyīr** / Sebebin şordı luṭf-ile Ḳıṭfīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4581). [taġyīr,]*

taġyīr ét: *Değiştirmek.*

1.Nefsi ḥālin ḳul **étmese taġyīr** / Luṭfi taġyīr eylemezdi Ḳadīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [taġyīr ét, -me, -se]*

2.Bir ḫatā-y-ıla eyledük tedbīr / Tā ki taḳdīri **édevüz taġyīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6057). [taġyīr ét, -evüz]*

taġyīr eyle: *Değiştirmek.*

1.Nefsi ḥālin ḳul étmese taġyīr / Luṭfi **taġyīr eylemezdi** Ḳadīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5681). [taġyīr eyle, -mez, -di]*

taḥammül: *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*

1.Çün ödenmez bu resme olsa ziyān / Çāre ṣabr u **taḥammül** oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [taḥammül,]*

2.Gerçi ʿışḳa devā **taḥammüldür** / Ṣabr-ı ʿāşıḳ velīk müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [taḥammüldür, -dür]*

taḥammül ehli: *Tahammül eden, dayanıklı kimseler.*

1.Yük çekici taḥammül ehli-y-idi / Aza ḳāniʿ tevekkül ehli gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2985). [taḥammül ehli, -y, -idi]*

taḥammül ét: *Tahammül etmek, dayanmak, katlanmak.*

1.K'iy Zelīḫā **taḥammül ét** bir dem / Diler-iseñ ki olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [taḥammül ét,]*

2.Çün anuñ bu sözin éşitdiler / Üç güne dek **taḥammül étdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [taḥammül ét, -di, -ler]*

3.ʿAḳluñı dér te'emmül ét bir dem / Ṣabra yüz ṭut **taḥammül ét** bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [taḥammül ét,]*

taḥassüs ét: *İyi bir haber alıp emin olmak.*

1.Dédi oğlanlarına Mıṣra gédüñ / Anda sa'y eyleyüp **taḥassüs édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5994). [taḥassüs ét, -üñ]*

taḥḳīḳ: *Kesin, şüphesiz; gerçekten, kesinlikle.*

1.Eylemezseñ bu daʿvīyi taṣdīḳ / Seni bunlar helāk éder **taḥḳīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1661). [taḥḳīḳ,]*

2.Ṣāmdan ṣubḥ-gāha dek ṣıddīḳ / Eyledi vaʿż u söyledi **taḥḳīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [taḥḳīḳ,]*

3.İlla **taḥḳīḳi** ẓāhir étmediler / Sözi bir yerde āḫir étmediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [taḥḳīḳi, -i*

4.Eyle olmuş-ıdı baḥr-i şevḳa ġarīḳ / Ki ṣanurdı ḫayālini **taḥḳīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2461). [taḥḳīḳ,]*

5.Bilmeyen bu maḥālde **taḥḳīḳi** / Atdan énmedi dédi ṣıddīki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6132). [taḥḳīḳi, -i]*

taḥḳik et: *Gerçekleştirmek; yapmak, yerine getirmek.*

1.Ki Zelīḫāya ḫażret-i ṣıddīḳ / **Étdi** çün ḫidmet emrini **taḥḳiḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [taḥḳiḳ et, -di]*

taḥṣīl ét: *Kazanmak, sahip olmak.*

1.Her ki étmez dirīġ varını / Ṭañ mı **taḥṣīl éderse** yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2227). [taḥṣīl ét, -er, -se]*

taḥsīl kıl: *Yapmak, yerine getirmek.*

1.Étme taḥṣīl-i emr-içün ta' cīl / **Ḳılma** şeyṭān **murādını taḥsīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4465). [taḥsīl kıl, -ma]*

taḥṣīl-i emr: *Emrinin, isteğinin yerine getirilmesi.*

1.Étme **taḥṣīl-i emr**-içün ta' cīl / Ḳılma şeyṭān murādını taḥsīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4465). [taḥṣīl-i emr, -içün]*

taḥsīn: *Aferin; güzel bulup takdir etme, beğenip alkışlama.*

1.Ancılayın zülāle yüz **taḥsīn** / Oldı māhīsi sā'id-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [taḥsīn,]*

2.Ancılayın nigāra yüz **taḥsīn** / Étdi zindānı ḥüsni ḫuld-ı berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [taḥsīn,]*

3.Naẓar éden o ḥüsne dédi hemīn / Ki cemāl-āferīne yüz **taḥsīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [taḥsīn,]*

4.Māh-ṭalʿat nigār ü Zühre-cebīn / Ḥüsninüñ ṣāniʿīne yüz **taḥsīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [taḥsīn,]*

5.Ḥüsnine ol ferişтenüñ **taḥsīn** / Ki gören ādem étdi secde hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2177). [taḥsīn,]*

6.Dédi **taḥsin** o ḥażret-i pāke / Eder üftāde şehleri ḫāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5462). [taḥsin,]*

tahsīn ét: *Övmek, beğenmek, methetmek.*

1.Naḳsa **taḥsīn éder** kemāle ʿitāb / Ḳubḥı tezyīn éder cemāli ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [taḥsīn éder,]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk II hükümdarlık makamı, hükümdarlık.*

1.Ger bula ẕerre deñlü mūr anı / Götüre **taḫt-ıla** Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [taḫt-ıla, --ıla]*

2.ʿĀlem-i fānīden yumuldı gözi / **Taḫtdan** taḫtaya yöneldi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6229). [taḫtdan, -dan]*

3.Eyle senden seni tehī yüri var / Tā gele **taḫtına** şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [taḫtına, -ı, -n, -a]*

4.Yine cānında buldı cānānı / Yine **taḫtında** gördi sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [taḫtında, -ı, -n, -da]*

5.Baḫt ü **taḫtını** pāy-dār eyler / ʿizzeti burcın üstüvār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6147). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

6.Daʿvet eyledi **taḫtı** üstine / Tā ki baḫt ola baḫtı üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [taḫtı, -ı]*

7.Düzdi hem ortasında zerrīn **taḫt** / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [taḫt,]*

taht: *Süslü, ihtişamlı koltuk II oturulacak yer.*

1.Mālik irişdi **taḫt** öñine revān / Perdeyi ʿizzet-ile açdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2065). [taḫt,]*

2.Düzdi zerden içinde hem bir **taḫt** / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [taḫt,]*

3.Çār-güşe düzilmiş-idi o **taḫt** / Zerden olmış-ıdı gūşelerde dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [taḫt,]*

4.Üştür-i baḫt üzre **taḫt** étdi / Devlet ü baḫtı aña raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [taḫt,]*

5.Çün Zelīḫāya menzil oldı bu **taḫt** / Eyledіler duʿā'-yı devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [taḫt,]*

6.Taḫta yérine cemʿ édüp baḫtı / Anda düzmişler-idi bir **taḫtı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [taḫtı, -ı]*

7.Çıḳdı bu **taḫt** üstüne ol şāh / Ḳulleden şan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [taḫt,]*

8.Her ḳaçan gelse bu yoḳuş ya iniş / **Taḫtı** üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [taḫtı, -ı]*

9.Her birin düzdi bir dıraḫt üzre / Tā gelicek o şāh **taḫt** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [taḫt,]*

10.Yūsuf-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / Ol iki ḥavż arasına bir **taḫt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [taḫt,]*

taht: *(Gönül) tahtı; sevgilinin makamı.*

1.Bende eblaḳ gibi siyeh-baḫtam / Cān-ıla gerçi ʿışḳına **taḫtam** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6258). [taḫtam, -am]*

2.Yaʿni görmen çü ṣūret-i yāri / **Taḫtını** daḥi yıḳayın bāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

taht: *Aşağı, alt taraf.*

1.Oldı miḥnet-serā -y-iken pür-şevḳ / Ṭoldı şādi vü ẕevḳ **taḫt**-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [taḫt-ıla, -ıla]*

taht édin: *Başkent yapmak; idarenin merkezi, hükmedilen yer yapmak.*

1.Şeh velī refʿ éderse ben ḫāki / **Taḫt édinsem** yéridür eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [taḫt édin, -se, -m]*

tahta: *Ağaç, kereste; döşeme.*

1. **Taḫta** yérine cemʿ édüp baḫtı / Anda düzmişler-idi bir taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [taḫta,]*
2.Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı **taḫtası** baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [taḫtası, -sı].).*
3.ʿĀlem-i fānīden yumuldı gözi / Taḫtdan **taḫtaya** yöneldi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6229). [taḫtaya, -y, -a]*
4.Düzdi hem ortasında zerrīn taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫ**tası** baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [taḫtası, -sı]*

tahta-i sīne: *Göğüs tahtası; bağır.*

1.**Taḫta-i sīnem** üzre ben anı / Yumadum gözden akıdup ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [taḫta-i sīne, -m]*

taht-ı baht: *Kutlu taht, makam.*

1.Ki kaçan şehri yāra yār olasın / **Taḫtı baḫt** üzre ber-ḳarār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [taḫt-ı baḫt,]*
2.Ol cüvāna çün oldı devlet yār / **Taḫt-ı baḫt** üzre ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [taḫt-ı baḫt,]*
3.**Taḫt-ı baḫtın** hem anda eyledi şāh / Sünbüle burcı oldı menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5665). [taḫt-ı baḫt, -ın]*

taht-ı dil: *Gönül tahtı.*

1.Dédi çün arayam o sulṭānı / **Taḫt-ı dilde** bulam dérem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2713). [taḫt-ı dil, -de]*

taht-ı ʿizzet: *Yücelik tahtı.*

1.Ḳalbe **taḫt-ı ʿizzet** üzre o cān / Şevḳ-ıla oldı sū-yi Mışra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [taḫt-ı ʿizzet,]*

taht-ı revān: *İnsanlar ya da hayvanlar tarafından taşınan üstü kapalı, yanları açık, tekerleksiz taşıt. Tahtıravan.*

1.Düzdiler ol nigāra **taḫt-ı revān** / Nice taḫt-ı revān baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [taḫt-ı revān,]*
2.Düzdiler ol nigāra taḫt-ı revān / Nice **taḫt-ı revān** baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2993). [taḫt-ı revān,]*
3.Oldı **taḫt-ı revān** baḫt-ı revān / Çün oturdı anuñ içinde bu cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2997). [taḫt-ı revān,]*
4.Girdi **taḫt-ı revāne** baḫt-ı revān / Yüridi kārbān öñünce revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121). [taḫt-ı revān, -e]*
5.Ḳarşudan ẓāhir oldı **taḫt-ı revān** / Andadur bildiler o baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2139). [taḫt-ı revān,]*

taht-ı sīmīn: *Gümüş, beyaz taht; āşığın bağrı, sinesi.*

1.Ki çıḳayduñ bu **taḫt-ı sīmīne** / Sīne-i pür-ṣafā vü bī-kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4213). [taḫt-ı sīmīn, -e]*

taht-ı zerrīn: *Altından yapılmış taht.*

1.**Taḫt-ı zerrīne** geçdi çünki o māh / Perde gétdi bulut gibi nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3313). [taḫt-ı zerrīn, -e]*
2.Şefḳati germ olup bu miskīne / Götürüp anı **taḫt-ı zerrīne** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5557). [taḫt-ı zerrīn,]*
3.**Taḫt-ı zerrīne** géçdi şeh yérine / Sipehüñ buyruġ étdi her birine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [taḫt-ı zerrīn, -e]*
4.**Taḫt-ı zerrīne** géçse ol mih-ter / Ser ḳor-ıdı zemīne her server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [taḫt-ı zerrīn, -e]*
5.**Taḫt-ı zerrīnde** heybet-ile ʿAzīz / Pādşāh-āne hey'et-ile ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5766). [taḫt-ı zerrīn, -de]*

tak: *Ṭaḳmaḳ; asmak, iliştirmek, bağlamak.*

1.**Ṭaḳ**dı bāzū-yı Yūsufa anı / Görmedin ġayri oġlı pinhānī (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 798). *[taḳdı, -dı]*

2. Ṣıdḳ-ıla ṣubḥ-ı sādıḳ oldı bedīd / **Ṭaḳdı** anuñ diline ḫayṭ-ı sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1186). [ṭaḳdı, -dı]*

3. Döymez-iken ḥarīre ol gül-i ten / Mūydan **ṭaḳdılar** beline resen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 907). [ṭaḳdılar, -dı, -lar]*

4. Yél gibi çıḳdı ṣu gibi aḳdı / Gevheri şeh ḳulaġına **ṭaḳdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3344). [ṭaḳdı, -dı]*
5. Gül gibi tāze ṭutduġuñ bedeni / Sürdiler ḫāra **ṭaḳdılar** reseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [ṭaḳdılar, -dı, -lar]*
6. **Ṭaḳdılar** anı rişte-i cāna / Boġmaġ olmaġ-ıçun o cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2381). [ṭaḳdılar, -dı, -lar]*
7. Ḥıfẓ-içün ol cemāl-i gencīni / **Ṭaḳdılar** sīme mār-ı zerrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2720). [ṭaḳdılar, -dı, -lar]*
8. Eyle baġlandı bend-i gīsūya / **Ṭaḳdı** biñ ḫasta cānı bir mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2443). [ṭaḳdı, -dı]*
9. Ġonça dil-teng-iken açıldı dili / Zühre çengine yéñi **ṭaḳdı** ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [ṭaḳdı, -dı]*
10. **Ṭaḳdılar** refʿ édüp dü şeb-gīri / Boynı aġına ḳara zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4910). [ṭaḳdılar, -dı, -lar]*
11. İp ḳuşaḳ baġladı kemer yérine / Cūġ-ı sengīn **ṭaḳup** güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [ṭaḳup, -up]*

ṭak: *Çatı, kubbe; saray, köşk gibi kubbeli bina.*

1.ʿArşı faġfūrī ferşi kāşānī / Ḳubbesi çarḫ ü **ṭāḳı** ḳavs-i ḳuzaḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 4096). [ṭāḳı, -ı]*

2.Eyledi **ṭāḳını** zebercedden / Ḳubbesin ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2278). [ṭāḳını, -ı, -n, -ı]*

3.Seyr éden ol hümāyı **ṭāḳından** / Bir kebūter ṣanurdı sāḳından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2366). [ṭāḳından, -ı, -n, -dan]*

4.Dédi n'oldı ya bunca laʿl ü güher / **Ṭāḳ** u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [ṭāḳ,]*

ṭāḳ u revāḳ: *Kemer ve kubbe II Saray, kasır, köşk.*

1.Birisi pādşāh-ı milk-i ʿIrāḳ / Ṣāḥib-i taḫt u baḫt u **ṭāḳ u revāḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2829). [ṭāḳ u revāḳ,]*

ṭākat: *Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

1.Merkeb-i nefse yoḳdur ol **ṭāḳat** / Menzili ola ḫażret-i ḳurbet (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 104*). [ṭāḳat,]*

2.Ḳaḥṭ-ı hecrüñ gederdi **ṭāḳatümi** / Ḳūt-ı vaṣluñdan eyle ḳuvvetümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4451). [ṭāḳatümi, -üm, -i]*

ṭāḳati ḳalma: *Gücü kuvveti kalmamak; bitkin durumda olmak.*

1.Lāle ḫaddi ġarīk-i ḫūn oldı / **Ṭāḳati ḳalmadı** zebūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 862). [ṭāḳati ḳalma, -dı]*

ṭāḳatü gét: *Sabrı tükenmek, tahammülü kalmamak II yeterli gücü olmamak, gücü azalmak*

1.**Ṭāḳatüm gét**di baña ārām ol / Ḫāh-nā-ḫāh emrüme rām ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4494). [ṭāḳatü gét, -di]*

tākatü kalma: *Sabrı tükenmek, tahammülü kalmamak II yeterli gücü olmamak, gücü azalmak.*

1.Ṣabr-ı ṣavma ne **ḳaldı tāḳatümüz** / Ne bulınur yarar biḍā'atümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6035). [tāḳatü ḳalma, -dı]*

takāżā eyle: *Serzenişte bulunmak II zorlayarak istemek, istekte bulunmak.*

1.Görmediler çün üç gün ol ayı / **Eylediler** yine **taḳāżāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [taḳāżā eyle, -di, -ler]*

takdīr: *Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler; Allah'ın takdir ve tayini, kader.*

1. Bizi pertāb eyleyüp çün tīr / Ḳurda yédürdi Yūsufı **taḳdīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [taḳdīr,]*

2. Étdi **taḳdīr** anuñ kilidini mūm / Mūm germ olıcak işi maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3108). [taḳdīr,]*

3. Dédiler Yūsuf eyledi taʿbīr / Gördiler her ne yazdısa **taḳdīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [taḳdīr,]*

4. Çünki Yūsufda ḳalmadı tedbīr / Ḳodı tedbīri gözledi **taḳdīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [taḳdīr,]*
5. Dédi çün vāḳiʿ ola ol **taḳdīr** / N'ola ḫalkuñ ḥayātına tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [taḳdīr,]*
6. Bize himmet éderse ḥażret-i pīr / Vefḳ-i tedbīr olursa hem **taḳdīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6007). [taḳdīr,]*
7. Baña tefviz édüñ bu tedbiri / Görelüm her ne-y-ise **taḳdīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5273). [taḳdīri, -i]*
8. Bir ḫatā-y-ıla eyledük tedbīr / Tā ki **taḳdīri** édevüz taġyīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6057). [taḳdīri, -i]*
9. Buña çün çāre eylemez tedbīr / Görelüm nice gösterür **taḳdīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [taḳdīr,]*
10. Ṣaldı zincir-i ḥükmi çün **taḳdīr** / Boynumı ṭutdum oldum aña esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [taḳdīr,]*
11. Çünki sevḳ éde bir işi **taḳdīr** / Anı ʿavḳ èdebile mi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [taḳdīr,]*

takdīr eyle: *Takdir eylemek, karar vermek II Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler; Allah'ın takdir ve tayini, kader.*

1.Çāre ne çünki **eyledi taḳdīr** / Beni derde seni ʿAzīze esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3819). [taḳdīr eyle, -di]*

taḳdīr eyle: *Takdir etmek, beğenmek.*

1.Kimisi terceme kimisi naẓīr / Umaram āḫir **eyleye taḳdir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348) [taḳdīr eyle, -y, -e]*

ṭāk-ı kisrā: *İran padişahı, Kisrā'nın sarayının kubbesi. (Hz. Muhammed'in doğduğu gece yıkılmıştır.)*

1.Étdi aña ṣadā-y-ile āheng / **Ṭāḳ-ı Kisrā** vü ḳasr-ı ṣāh-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2900). [ṭāḳ-ı kisrā,]*

2.Ebrūlaruñuñ kerāmetidür / Olduğı şikeste **Ṭāḳ-ı Kisrā** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 207*). [ṭāḳ-ı kisrā,]*

ṭāk-ı miḥrāb-ı ebruvān: *(Sevgilinin) kaş mihrabının kubbesi (Sevgilinin mihraba benzeyen kaşları bağlamında.)*

1.**Tāḳ-ı miḥrāb-ı ebruvānuñ**-ıçun / Ṫavḳ-ı gīsū-yı dil-sitānuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4441). [tāḳ-ı miḥrāb-ı ebruvān, -uñ]*

ṭāk-ı mīnā-rū: *Gökyüzü kubbesi.*

1.Bir seḥer kim bu **ṭāḳ-ı mīnā-rū** / Nūr-ıla oldı ġayret-i mīnū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2274). [ṭāḳ-ı mīnā-rū,]*

ṭāḳ-ı rengīn: *Güzel renkli, parlak kubbe.*

1.**Tāḳ-ı rengīni** ṣan ki ḳavs-i ḳuzaḥ / Sāḥati rāḥat ü feżāsı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5625). [tāḳ-ı rengīn, -i]*

takrīr: *Anlatma, söyleme.*

1.Hem suʿāl étdi ḫᵛāb taʿbīrin / Çünki gūş étdi ḫūb **taḳrīrin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5262). [taḳrīrin, -in]*

takrīr eyle: *Açıklamak, izah etmek, anlatmak.*

1.İrdi çün ol cüvāna bu taʿbīr / Vardı Reyyāna **eyledi taḳrīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [taḳrīr eyle, -di]*

taḳsīm: *Bölme, parçalara ayırma. II pay etme.*

1.Étse teşkīl tarḥ u **taḳsīmi** / Niçe İḳlīdis ala ta'līmi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [taḳsīmi, -i]*

taḳsīm ḳıl: *Bölmek, parçalara ayırmak.*

1.Kimi keffin çü ṣafḥa-i takvīm / Cedvel-i sürḥ ile **ḳılup taḳsīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4764). [taḳsīm ḳıl, -up]*

taksīr: *Kusur, eksiklik; suç, günah.*

1.Çün saña senden oldı bu **takṣīr** / Ṣabra saʿy ét ki yoḳ daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [takṣīr,]*

2.Yüce servinde yoġ-iken **taḳṣīr** / Ayaġına düşer midi zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [taḳṣīr,]*

3.Ḫāk süre anı ʿadli-y-ile oda / Bile **taḳṣīrin** o da düşe oda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6070). [taḳṣīrin, -in]*

takṣīr ét: *Kusurlu, kabahatli, suçlu görmek.*

1.Kerem eyle esirge ol pīri / **Étme** luṭfuñdan aña **taḳṣīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5914). [taḳṣīr ét, -me]*

takvā: *Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.*

1.Ṣabr u **ṭaḳvāya** her ki bağlaya bil / Ecrini ṣanma żayi' éde Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [ṭaḳvāya, -y, -a]*

ṭala: *Talan etmek, yağmalamak.*

1.Ḳızlıġuñ ẓāhir oldı ʿunvānı / **Ṭaladı** Cūʿ-i kelbī insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5670). [ṭaladı, -dı]*

talaş: *Tartışma, münakaşa, kavga.*

1.Seyr eylerdük oynaşı **ṭalaşı** / Dirilürdük bile ağız yalaşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1397). [ṭalaşı, -ı]*

talʿat: *Güzellik II sevgilinin yüzünün parlaklığı, güzelliği.*

1.Dédi iy ġonça-i bahār-ı bahā / **Ṭalʿatuñ** neyyir-i nehār-i bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2546). [ṭalʿat, -uñ]*

talʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr: *Nur ālemi güneşinin parlak, güzel yüzü. (Hz. Yusuf).*

1.**Ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr** / Cān gibi cismi āb u gilden dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4357). [ṭalʿat-ı āftāb-ı ālem-i nūr,]*

talʿat-i cānān: *Sevgilinin güzel yüzü.*

1.Bundan özge ola mı leẕẕet-i cān / Ola bī-perde **ṭalʿat-i cānān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2180). [ṭalʿat-i cānān,]*

talʿat-i lāmiʿ: *Parlak, parlayan yüz; sevgilinin yüzü.*

1.Olmaz-ıdı o **talʿat-i lāmi**ʿ / Bir giribāndan éki gün ṭāliʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [talʿat-i lāmiʿ,]*

ṭaleb: *İstek, dilek; isteme, dileme, arzu etme.*

1.Dédi dāye muḥāli étme ṭaleb / Ki olur ol **ṭaleb** zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [ṭaleb,]*

2.Dédiler ḥürmet étmese nesebe / Ne sebeb édevüz ʿaceb **ṭalebe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5755). [ṭalebe, -e]*

3.Degşürüp rāhat ü ṣafā döşegin / Béline bağladı **ṭaleb** ḳuşağın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1225). [ṭaleb,]*

4.Ḥaḳḳa teslīm éden kişi özini / Ġayra ṭutmaḳ nedür **ṭaleb** yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [ṭaleb,]*

taleb ét: *Talep etmek, istemek; dilemek, arzulamak.*

1.Her ne cān mürġı görse ol bāġı / **Ṭaleb étmezdi** andan uçmaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [ṭaleb ét, -mez, -di]*

2.Dédi dāye muḥāli **étme ṭaleb** / Ki olur ol ṭaleb zevāle sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [ṭaleb ét, -me]*

3.Pederi dédi **étseñ** anı **ṭaleb** / Ne mekānda bulursın ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2712). [ṭaleb ét, -se, -n]*

4.Naḳd-ıla genc içinde étdi ṭarab / ' Arż-ıçun müşterīsin **étdi ṭaleb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [ṭaleb ét, -di]*

5.**Taleb étdüm** viṣālini cāndan / Çünki meyl olmadı baña andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [taleb ét, -dü, -m]*

taleb eyle: *Talep etmek, istemek; dilemek, arzulamak.*

1.İşbu biryān getürene yā Rab / **Eyle**rem ol risāletüñi **ṭaleb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). [ṭaleb eyle, -r, -em]*

2.Étdi ol sehv-içün Ḥudāya sücūd / **Ṭaleb eyle**di ʿafv-i ḥażret-i cūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1313). [ṭaleb eyle, -di]*

taleb ḳıl: *Talep etmek, istemek; dilemek, arzulamak.*

1.Ne işe geldüñ–idi bunda ʿaceb / Ne **ḳılurduñ** bu memleketde **ṭaleb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1393). [ṭaleb ḳıl, -ur, -dı, -n]*

taleb ḳıl: *Talep etmek, istemek; dilemek, arzulamak.*

1.Her ki Ḥaḳḳdan **ṭaleb ḳıl**ur yāri / Aña berd-i selām éder nārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [ṭaleb ḳıl, -ur]*

ṭalebi ol: *İstemek, talep etmek.*

1.Her ferişte-ṣıfat ḳuzı çü sabī / **Ṭalebi oldı** dāyim üns-i nebī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [ṭalebi ol, -dı]*

ṭāliʿ: *Talih, baht; kader.*

1.Yaturam géce olsa baġrı yanuḳ / **Ṭāli'üm** ḫʷāb içinde ben uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [ṭāli'üm, -üm]*

2. **Ṭāliʿin** gördi çün murād üzre / Bindi esb-i murāda dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [ṭāliʿin, -in]*

3.Zere **ṭāli'** çün eyledi iḳbāl / Bilezük oldı aña hem ḥalḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [ṭāli',]*

4.ʿIşk yolında kim olur nevmīd / Gāh olur ṭāliʿi siyāh ü sepīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4400). [ṭāli',]*

5.Pīrūze **ṭāliʿüm** benüm oldı ḥayāl-i ḫʷāb / Geh geh görünse bāri düşümde bu ḫʷāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2854). [ṭāliʿüm, -üm]*

6.**Ṭāliʿüm** saʿd éderse yılduzumı / Seni āzād édüp vérem ḳızumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [ṭāliʿüm, -üm]*

7.Müjde kim ṭoġdı **ṭāliʿüm** ayı / Çıḳdı gilden saʿādetüm pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [ṭāliʿüm, -üm]*

8.Yādına gelse **ṭāliʿi** raḳamı / Ḫaṭ çekerdi yüzine on ḳalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2749). [ṭāliʿi, -i]*

9.Bilmezem **ṭāliʿ** üm ne aḫterdür / Meger ol çeşm-i mār-ı deh-serdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2841). [ṭāliʿ, -üm]*

ṭāli' eyle: *Kader tayin etmek, kaderini yazmak.*

1.Ḥaḳḳ ne ḫōş **ṭāli' eyle**miş anı / Oldı cān matla'ı gīrībānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 792). [ṭāli' eyle, -miş]*

ṭāliʿ ol: *(Güneş) doğmak, ortaya çıkmak.*

1.**Ol**maz-ıdı o talʿat-i lāmiʿ/ Bir giribāndan éki gün **ṭāliʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3605). [ṭāliʿ ol, -maz, -ıdı]*

ṭāli' uyḫudan uyan: *Bahtın, talihin uykudan uyanması. (İsteklerin, arzuların yerine gelmesi; işlerin yolunda gitmesi bağlamında.)*

1.**Tāli'üm uyḫudan uyandı** mı ki / Kanuma çarḫ-i ḫūnī ḳandı mı ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3590). [ṭāli' uyḫudan uyan, -dı]*

ṭālib: *Talep eden, isteyen; bekleyen.*

1.Görmeyen görmesine **ṭālib**-idi / Bir nefes ṣoḥbetine rāġıb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2270). [ṭālib-idi, -idi]*

2.Dédi çün aña böyle **ṭālibsiz** / Görmesine bu deñlü rāġıbsız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2221). [ṭālibsiz, -siz]*

3.Yūsufuñ vaṣfın éşidüp élden / **Ṭālib-idi** cemāline dilden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [ṭālib-idi, -idi]*

4.Élçi yaġmur gibi yaġar ḳapuma / Günde biñ **ṭālibi** gelür ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [ṭālibi, -i]*

5.Dilde ṣevḳuñ şu resme ġālibdür / Ki saña ıżṭırārī **ṭālibdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5579). [ṭālibdür, -dür]*

6.Ki Zelīḫā sözinde kāẕibdür / Ḳaçaram ben o baña **ṭālibdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [ṭālibdür, -dür]*

7.Yūsuf ol daʿvasında kāẕibdür / Ki Zelīḫāya kendü **ṭālibdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [ṭālibdür, -dür]*

8.Gūş édüp bu nidāyı her **ṭālib** / Oldı dīdār görmege rāġıb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3312). [ṭālib,]*

ṭālib ol: *İstemek, talep etmek.*

1.Var ḳıyasét ki Ḥaḳḳ-pereste Ḫudā / **Ṭālib olsa** eger ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [ṭālib ol, -sa]*

2.Vaṣluma **ṭālib oldı** saʿy étdi / Ḳaçdum andan ḳapuda çün yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [ṭālib ol, -dı]*

3.Bu güvāhı éşitdi çün sulṭan / Vaṣl-ı şıddīḳa **ṭālib oldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [ṭālib ol, -dı]*

4.Çünki didāra **ṭālib oldı** Kelīm / Len terānī dédi Ḫabīb-i Kadīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6000). [ṭālib ol, -dı]*

5.Māh-ı Kenʿān çün étdi ʿarż-ı bahā / Cümle Mıṣr ehli ṭālib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3371). [ṭālib ol, -dı]*

6.Dédi iy serv-i ravża-i ḥikmet / Sāyene **tālib oldı** şeh ġayet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5192). [tālib ol, -dı]*

tālib-i dīdār: *Yüzün isteklisi, talibi II Allah'ın cemalini görmek isteyen.*

1.Bī-ḥurūf u ṣadā kelām-ı Ḫudā / Ki senüñ gibi **tālib-i dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2660). [tālib-i dīdār,]*

ṭālib-i dōst: *Dōstun, sevgilinin talibi, isteklisi.*

1.**Ṭālib-i dōst** ṣanma ḳāniʿ olur / Ḳurba irdükce daḥi ṭāmiʿ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5412). [ṭālib-i dōst,]*

ṭālib-i ḥaḳḳ: *Hakk'ı talep eden II Allah'ı isteyen, arzulayan.*

1.**Ṭālib-i Ḥaḳḳa** bu işāretdür / Eger añlarsa ḫōş beşāretdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3393). [ṭālib-i ḥaḳḳ, -a]*

ṭālib-i ḥāliḳ: *Allah'ı talep eden, isteyen.*

1.Var ḳıyās ét ki **ṭālib-i Ḥāliḳ** / Ṣādıḳ olsa neye olur lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [ṭālib-i ḥāliḳ,]*

ṭālib-i netīce-i hʸāb: *Rüyanın neticesini bekleyen, isteyen.*

1.Hātif-i ġaybdan irişdi ḥitāb / Dédi iy **ṭālib-i netīce-i ḫʸāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1569). [ṭālib-i netīce-i ḫʸāb,]*

ṭāliḥ: *Yaramaz, faydasız.*

1.Her kimüñ kim refiḳı nāşiḥ olur / Ne ḳadar **ṭāliḥ**-ise ṣaliḥ olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1465). [ṭāliḥ-ise, -ise]*

ṭāli'-i bed: *Kötü talih, kötü kader.*

1.Çün irişdi saña bu **ṭāli'-i bed** / Ol yalan düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [ṭāli'-i bed,]*

ṭāli'i ḳara ol: *Bahtı kara olmak; talihi gülmemek.*

1.**Ṭāli'üm ḳara oldı** gözlerüm aġ / Umaram ʿaks ola bulam anı ṣaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [ṭāli'i ḳara ol, -dı]*

ṭāli'-i mükedder: *Kederli, gamlı baht, talih.*

1.Beni bu ẕevḳ u ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam **ṭāli'-i mükedder**-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [ṭāli'-i mükedder, -ile]*

ṭāliʿ-i pīrūz: *Şanslı, bahtlı doğan; talihli.*

1.Nice māh āftāb-ı ʿālem-süz / Ẓāhir oldı çü **ṭāliʿ-i pīrūz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1619). [ṭāliʿ-i pīrūz,]*

ṭāli'-i şūm: *Kötü, uğursuz talih.*

1.Ḳaldı andan daʿākibet maḥrūm / Neler eyler kişiye **ṭāli'-i şūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5366). [ṭāli'-i şūm,]*

ta'līm al: *Ders, eğitim almak.*

1.Étse teşkīl tarḥ u taḳsīmi / Niçe İḳlīdis **ala ta'līmi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [ta'līm al, -a]*

ta'līm eyle: *Tālim etmek; öğretmek.*

1.**Eyledi** ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde te'ennīyi **ta'līm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [ta'līm eyle, -di]*

2.Ḫʸāb te'vīlin eyleye ta'līm / Olasın bu kerāmet-ile kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 626). [ta'līm eyle, -y, -e]*

ta'lim ḳıl: *Öğretmek, eğitmek.*

1.Bir ḳamer yüzlü olmış aña nedim / ʿilm ü ḥikmet **ḳılur** aña **ta'lim** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1473). [ta'lim ḳıl, -ur]*

ta'līm ol: *Ders olmak; ibret olmak.*

1.Aña zindān gerek ya ḍarb-ı elīm / Ki **ola** ġayra ʿibreti **ta'līm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [ta'līm ol, -a]*

ta'līm ét: *Öğretmek, ders vermek.*

Aña **ta'līm éd**erdi ʿilm ü hüner / Bir dem andan ırmaz-ıdı naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 549). [ta'līm ét, -er, -di]*

tam: *Damlamak, akmak, süzülmek.*

1.Semirmiş her baḳar şu resme eger / Çeker olsañ ḳılını yaġı **ṭamar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [ṭamar, -ar]*

ṭamar: *Damar.*

1.Ḳılıcından ki ḳan ṭamardı anuñ / **Ṭamarın** kesmiş-idi a'dānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2001). [ṭamarın, -ı, -n]*

ṭāmiʿ: *Tamahkar; tamah eden, aç gözlü.*

1.Dürre elmās egerçi **ṭāmiʿ-idi** / Ḥükm-i ʿiṣmet velīk māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [ṭāmiʿ-idi, -idi]*

2.Dédi Ḳıṭfīr egerçi **ṭāmiʿ-idi** / İlla ʿinnet ʿinānı māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5570). [ṭāmiʿ-idi, -idi]*

ṭāmiʿ ét: *Tamah etmek, aç gözlülük etmek.*

1.Ḥaḳḳını Ḥaḳḳuñ ol ki żāyiʿ éder / Rişvete ṣanma anı **ṭāmiʿ éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [ṭāmiʿ ét, -er]*

ṭāmiʿ ol: *Tamahkar olmak, aç gözlü olmak; daha fazlasını istemek.*

1.Ṭālib-i dōst ṣanma ḳāniʿ olur / Ḳurba irdükce daḥi **ṭāmiʿ olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5412). [ṭāmiʿ ol, -ur]*

ṭamu: *Cehennem.*

1.Anı alan başın belāya ṭaḳar / **Ṭamudan** od alup ne yérde yaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [ṭamudan, -dan]*

taʿn: *Ayıplama, kınama.*

1.Sūḫte çün bu **ṭaʿnı** güş étdi / Ṣabr édüp kendüzin ḫamūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4792). [ṭaʿnı, -ı]*

tañ: *Tuhaf, acayip, şaşılacak şey.*

1.Dédi baʿżı lebi deger yüz cān / **Tañ** degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [tañ,]*

2.Bu aña bunca kim muḥabbet éder / Bundan ol **ṭañ** budur ki nefret éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4694). [ṭañ,]*

3.Göricek ḳaldılar bu ḥāli **ṭaña** / Yoḳsa Yūsuf mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [ṭaña, -a]*

tañ degül: *Şaşırmamak gerek! Tuhaf değil.*

1.**Ṭañ degül** mu'ciz-i cemālüñden / Od ura cānuma zülālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4017). [ṭañ degül,]*

2.Fahr éden kimse zeyn u ziverden / ʿadd olunmasa **tañ degül** erden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3577). [tañ degül,]*

taʿnét: *Kınamak, ayıplamak.*

1. ʿIşḳa **ṭaʿn ét**me ger mecāzīdür / Ki ḥaḳīḳīye kār-sāzīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 360). [ṭaʿn ét, -me]*
2. Géydi Yūsuf ḳaçan o pīreheni / Ḥūra **ta'n ét**di ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [ta'n ét, -di]*
3. Çün ʿAzīzüñ söze yoġ-ıdı yüzi / Ḳalmadı **arada** bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [arada, -da]*
4. Çün éşitdi bu ḥāli ol ġafil / **Ṭaʿn édüp** dédi aña iy cāhil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4790). [ṭaʿn ét, -üp]*
5. Ki baña **ṭaʿn édersin** iy māder / Bilmedün gibi sırr-ı ḥāli meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3920). [ṭaʿn ét, -er, -sin]*
6. Yūsufa söyledi ʿazāmet-ile / **Ṭaʿn édüp** nīze-i melāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4603). [ṭaʿn ét, -üp]*
7. **Ṭaʿn éden** zenleri żiyāfet éde / Ne żiyāfet ḳamu feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [ṭaʿn ét, -en]*
8. Çün bu esbābı müntehā étdi / **Ṭaʿn éden** zenlere ṣalā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [ṭaʿn ét, -en]*
9. Bir günüm var sipihr-i behcetde / **Ṭa'n éder** aya ḥüsn-i ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [ṭa'n ét, -er]*
10. Ferşi **ṭa'n étdi** ʿarş-ı aʿlāya / Ḳubbesi cāmı mihr-ile aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3290). [ṭa'n ét, -di]*
11. Cümlesi **ta'n édüp** dédi ki peder / Eylemez oldı farḳ-ı nefʿ u żarar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 635). [ta'n ét, -üp]*

tañ mı: *Tuhaf mı, şaşılır şey mi?*

1. **Ṭañ mı** ol māh olsa ger āgāh / Ki göñülden göñüle vardur rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3665). [ṭañ mı,]*
2. Ser-çeşmesin enbiyāya **ṭañ mı** / Ger çeşme ola elünde işbāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 227). [ṭañ mı,]*

3. Oldı çün ol **arada** bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [arada, -da]*
4. Görüp ol nūrı vecde düşdi sipihr / **Tañ mı** étdiyse secde māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [tañ mı,]*
5. Sevmemekden ḥasūd mahsūdın / **Tañ mı** meẕmūm ṣansa maḥmudın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 989). [tañ mı,]*
6. Her ki ol gürg-i nefsi étdi muṭā ʾ/ **Ṭañ mı** aña muṭīʾolursa sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1359). [ṭañ mı,]*
7. Bu ḳasāvetle size **ṭañ mı** eger / Lūt ḳavmi gibi yaġarsa ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [ṭañ mı,]*
8. **Ṭañ mı** ṣeb ṣansa ṣeb-pere rūzı / Göremez mihr-i ʿālem-efrūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1805). [ṭañ mı,]*
9. Her ki maẕlūma éde cevr ü cefā / **Ṭañ mı** ṭavḳ olsa aña ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [ṭañ mı,]*
10. Ḥüsn-ile genc-idi çün ol zībā / Beklese **ṭañ mı** genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [ṭañ mı,]*
11. Her ki étmez dirīġ varını / **Ṭañ mı** taḥṣīl éderse yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2227). [ṭañ mı,]*
12. Ancılayın ġazālı bānūya / Gösteren **ṭañ mı** dönse āhūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2302). [ṭañ mı,]*
13. **Ṭañ mı** etse düşen ġam-ı yāra / Püşti aġyāra rūyı dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2483). [ṭañ mı,]*
14. Ṣu gibi ḫarc olunsa sīm-ile zer / Yüz ṣuyı ḫāṣıl olsa **ṭañ mı** eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [ṭañ mı,]*
15. **Ṭañ mı** şāh-ı ʿAcem ya Ḳayṣar-i Rūm / Galle ḳaṣdına Mıṣra étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [ṭañ mı,]*
16. Hem-dem olmayan ādem ol mūya / **Ṭañımı** inkār éderse bu būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6090). [ṭañ mı,]*
17. Yandı sizden bu pīr-ile o yetīm / **Ṭañ mı** gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [ṭañ mı,]*
18. Sen ki bunca édersin aña naẕar / **Ṭañ mıdur** olsa ḳarārun eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4817). [ṭañ mı, -dur]*

ṭaʿn oḳı at: *Ayıplama, kınama oku atmak; ayıplamak, kınamak.*

1.Dédiler **ṭaʿn oḳın atup** ṭoġrı / Aña iyi uġrı ḳardaşı uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [ṭaʿn oḳı at, -up]*

ṭaʿn olun: *Ayıplanmak, kınanmak.*

1.Göricek ḳahrumı benüm él aña / **Ṭaʿn olunmazdı** mihri-y-ile baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4892). [ṭaʿn olun, -maz, -dı]*

ṭaʿn ur: *Ayıplama, kınama; kötü söz söyleme.*

1.Tīz **ṭaʿn urma** cān-ı maʾṣūma / Sen daḫi ẓālim olma maẕlūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [ṭaʿn ur, -ma]*

ṭa'na ét: *Ayıplamak, yermek; utandırmak.*

1.Her ne yér kim yol oldı ol ṣaneme / **Ṭa'na étdi** ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [ṭa'na ét, -di]*

taña kal: *Alacakaranlığa kalmak; şaşırıp kalmak, hayrete düşmek.*

1.Ṣubḥ-dem eyle fer vérildi aña / Müşterī görüp anı **ḳaldı taña** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3250). [taña ḳal, -dı]*

ta'ne: *Ayıplama, sövme; çekiştirme, yerme.*

1.ʿĀşıḳa **ta'ne** tāziyāne olur / ʿışḳda süst-iken revāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [ta'ne,]*

tanla: *Hayret etmek, şaşırmak.*

1.Güldi luṭf-ıla şemʿ-i ḫandāni / Gördi Yaʿḳūb **tañla**dı anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [tañladı, -dı]*

2.Diñleyüp anı **ṭañladı** Mālik / Anda gey şefḳat añladı Mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1755). [ṭañladı, -dı]*

3.Diñledi bunı **ṭañladı** dāye / Vardı vérdi ḫaber Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [ṭañladı, -dı]*

4.**Ṭañlamazam** bu işde ben anı / Vérmiş ol cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [ṭañlamazam, -maz, -am]*

5.Diñlediler çü ḥüccetin anuñ / **Ṭañladılar** firāsetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1642). [ṭañladılar, -dı, -lar]*

6.**Ṭañladı** ceyşi gördi çün nāgāh / Dédi Cibrīl göge eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6117). [ṭañladı, -dı]*

tañrı: *Yaratıcı, ilah.*

1.Dédi aña kim elli yitmişdür / Anı kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [tañrı,]*

tañrı raḥmetine iriş: *Allah'ın rahmetine erişmek, kavuşmak.*

1.Seyr éden ḳardaşı ziyāretine / **İrişür** cānı **Tañrı raḥmetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1404). [tañrı raḥmetine iriş, -ür]*

2. **Tañrıñ-**ıçun beni esirge felek / Cevr-i devrüñden ét dilümi dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3097). [tañruñ-ıçun, -ñ, -ıçun]*

3.**Tañrıñ**-ıçun éşit bu pendi ṣaḳın / Dūr olup pende olma bende yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4841). [tañruñ-ıçun, -ñ, -ıçun]*

tanuk: *Tanık, şahit.*

1.Bir **ṭanuḳ** vér benüm bu daʿvama sen / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [ṭanuḳ,]*

tap: *Büsbütün, tamamen.*

1.Dédi Īnāsa rıfḳ u līnet ile / Beni **tap** yaḳ firāk u ḥasret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [tap,]*

2.Beni **tāp** eyle Yūsufumdan dūr / Şimdiden gérü aña vér destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [tāp,]*

3.Étme te'ḫīr ḫayrı cānuñ-ıçun / Beni **ṭap** yaḳ belāya anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [ṭap,]*

4.**Tap** giriftār ét anı āb u gile / Uçur anı cihān-ı cān u dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [tap,]*

tap: *Kulluk etmek, tapmak; ilah olarak görmek.*

1.Neye **ṭaparsız** ola bilsem ben / Dédiler aña kim ṭaparduñ sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [ṭaparsız, -ar, -sız]*

2.Sengden saḫt odur ki senge **ṭapar** / Kendü naḳḳāş naḳş u renge **ṭapar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [ṭapar, -ar]*

3.**Ṭapdılar** niçe biñ yıl ol ṣaneme / Eylediler ḫilāf her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [ṭapdılar, -dı, -lar]*

4.Neye ṭaparsız ola bilsem ben / Dédiler aña kim **ṭaparduñ** sen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6154). [ṭaparduñ, -ar, -du, -ñ]*

5.Ṣanemi koñ o bī-niyāza **ṭapuñ** / Ḥayy u dānā-yı cümle rāza **ṭapuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [ṭapuñ, -un]*

6.Ṣanemi koñ o bī-niyāza **ṭapuñ** / Ḥayy u dānā-yı cümle rāza **ṭapuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [ṭapuñ, -un]*

7.Gerçi **ṭapmaḳda** pārsā gibidür / İlla ḳapmaḳda kehrübā gibidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3480). [ṭapmaḳda, -da]*

tap: *Elverir, yeter, kafi.*

1.Dédi ebnāsına tebessüm édüp / Beni **ṭap** aġladuñ teraḥḥüm édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [ṭap,]*

2.Dédi **ṭap** dök ġam-ı firāḳ-ıla yaş / Ki benem ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [ṭap,]*

3.Beni **ṭap** yaḳ belā-yı fürḳat-ile / Teşneyem ḳandur āb-ı vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [ṭap,]*

tap: *Hemen, derḥāl, çabuk.*

1.**Ṭap** oḳı iftirāḳ nāmelerin / Ṭap uçur ol ḫaber ḥamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [ṭap,]*

2.Dédi iʿrāż eyleyüp Yaʿḳūb / **Ṭap** oḳuñ baña nāme-i āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [ṭap,]*

3.Ṭap oḳı iftirāḳ nāmelerin / **Ṭap** uçur ol ḫaber ḥamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [ṭap,]*

ṭap ét: *Yetmek, yeterli gelmek, kafi gelmek.*

1.K’iy füsūn oḳıyan fisāne-y-ile / Ḥīle ḥālin **ṭap ét** bahāne-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4491). [ṭap ét,]*

ṭap söyle: *Kısa konuşmak, konuşmayı kısa kesmek.*

1.Öñine ḳatdı ḳaḳıyup itdi / Dédi **ṭap söyle** kārbān gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1778). [ṭap söyle,]*

ṭapşur: *Teslim etmek II havale etmek, ulaştırmak.*

1.Eyle dédi vü yüz yére urdı / Cān-ı şīrīni Ḥaḳḳa **ṭapşurdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [ṭapşurdı, -dı]*

2.Mevtin isterse dilber-i çālāk / Öpe ḫāki vü cānı **ṭapşura** pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [ṭapşura, -a]*

ṭapu: *Huzur, makam; kapı, eşik.*

1.Setr-içün perde aşdı ḳapusuna / Ḥiẕmete ṭurdı kendü **ṭapusına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2183). [ṭapusına, -sı, -n, -a]*

2.Her ki Mışruñ gelürdi ḳapusına / Yūsufuñ ʿarż olurdı **ṭapusına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [ṭapusına, -sı, -n, -a]*

3.**Ṭapuña** ʿarż-ı ḥāl eyleyeler / Ṣad ḳatuñ suʿāl eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1835). [ṭapuña, -ñ, -a]*

4.Zār-ıdı sīm ü zer ḳapusında / Ḫādim-idi güher **ṭapusında** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2369). [ṭapusında, -sı, -n, -da]*

5.Ger **ṭapuñdan** olur-ısa destūr / Déyeyin aña bir’ki söz mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3463). [ṭapuñdan, -u, -ñ, -dan]*

6.Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü Kadīr / **Ṭapuñı** āḫir éde Mışra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [ṭapuñı, -ñ, -ı]*

7.Rāst-ısa **ṭapuñda** ʿışḳ-ıla lāf / Étme iy serv muḳteżāma ḫilāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4059). [ṭapuñda, -ñ, -da]*

8.Yüzüm urdum **ṭapuña** yā Ḳayyūm / Cümle ḥālüm cenābuña maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [ṭapuña, -ñ, -a]*

9..Élçi yaġmur gibi yaġar ḳapuma / Günde biñ ṭālibi gelür **ṭapuma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [ṭapuma, -m, -a]*

10.Déyem ol demde ben kimem **ṭapuña** / Ne belā-y-ile düşmişem ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3287). [ṭapuña, -ñ, -a]*

11.Ġabġabuñ ṭopını göreydi ʿiyān / Egilürdi **ṭapuña** çün çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [ṭapuña, -ñ, -a]*

12.Dédi iy ṣaff-ı aṣfiyāya imām / Dér Selām eyleyüp **ṭapuña** selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5526). [ṭapuña, -ñ, -a]*

13.Ol zemān kim **ṭapuña** çāker-idüm / Keremüñ dīdesine manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [ṭapuña, -ñ, -a]*

14.Pādşāhā yüzüm urup ḳapuña / ʿasesüñden ışığınmışam ṭapuña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 111*). [ṭapuña, -ñ, -a]*

15.Nedür anuñ bu nālesine sebeb / **Ṭapuña** āşnā mı ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3703). [ṭapuña, -ñ, -a]*

16.**Ṭapuña** lāyıḳ iy şeh-i ḫūbān / Ḳaṣr-ı aʿlā-y-ıdı vü ḥükm-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [ṭapuña, -ñ, -a]*

ṭapu: *Yüce zat, ḥażret.*

1. Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ḫāṣıl / Ne géc’oldı **ṭapuñ** baña vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [ṭapuñ, -ñ]*

2. Ki ʿazīz ola şehr-i Mışra **ṭapuñ** / Secde-gāh ola iḫvetüñe ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1833). [ṭapuñ, -ñ]*

3. Dédi evvel ki iy dil-ārāmum / Rāmum olmaz **ṭapuñsuz** ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4368). [ṭapuñsuz, -ñ, -suz]*

4. Ḳanḳısından ṣafāñ olursa eger / Olsun anda **ṭapuña** hem-pister *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4110). [ṭapuña, -ñ, -a]*

5. **Ṭapuñ** sefer édeli dil yanuñca ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [ṭapuñ, -ñ]*

6. **Ṭapuña** ḳarşulayu çıḳdı cān ḳaçan gelesin / Firākuñ-ıla ciger ṭoldı ḳan ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1106). [ṭapuña, -ñ, -a]*

7. Ḳurratü'l-ʿayn-iken **ṭapuña** o nūr / Nār-ı haẕm-ıla ola mı mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1460). [ṭapuña, -ñ, -a]*
8. ʿİrfānda ḳamudan aḳdem olduñ / **Tapun** n'ola dérse mā ʿarefnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 223). [tapun, -ñ]*
9. Ḥaḳḳ **ṭapuñ**ı eyle ḫāẕıḳ etdi / Kim senden umar şifa-yı Loḳmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 236). [ṭapuñı, -ñ, -ı]*
10. Meddāḥ-durur ṭapuña Fettāḥ / Ḥamdī nedür ola saña meddāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 232). [ṭapuña, -ñ, -a]*
11. Ḥüsnüñden irer bahā cihāna / Maḳṣūd **tapun** cihān bahāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 216). [tapun, -ñ]*
12. Olsun **ṭapuña** selām dāyim / İy zümre-i enbiyāya ḫātem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 240*). [ṭapuña, -ñ, -a]*
13. Tende cānum ki yaraya **tapu**ña / Dilden anı fidā ḳılam ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [tapuña, -ñ, -a]*
14. Yitürelden **ṭapuñı** İsrā'īl / Oldı günden güne żaʿīf ü ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3738). [ṭapuñı, -ñ, -ı]*
15. Ben umardum ki şāh olaydı **ṭapuñ** / ʿāleme secde-gāh olaydı ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [ṭapuñ, -ñ]*
16. Cā-be-cā yazsun anda ehl-i nuḳūş / **Ṭapuñı** Yūsuf-ıla hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [ṭapuñı, -ñ, -ı]*
17. **Ṭapuñı** ol diyāra daʿvet éder / Bizi anda ġarīḳ-i niʿmet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6105). [ṭapuñı, -ñ, -ı]*

tapucı: *Hizmetçi, köle.*

1.Ki ṭolu her ḳapu ḳapucılar / Girmez iẕn olmasa **ṭapucılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [ṭapucılar, -lar]*

tār: *Karanlık II dar.*

1.Tār-ü-mār oldı **tār** ü mārı anuñ / Lāle-zār oldı gétdi ḫārı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [tār,]*

tār ol: *Kararmak, karanlıkta kalmak.*

1.Çünki ola zebān-ı şemʿ dırāz / **Tār ol**ur meclis anı kesmese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [tār ol, -ur]*

2.Görmez-isem cemālini bir dem / **Tār ol**ur çeşmüme ruḫ-i ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 694). [tār ol, -ur]*

tār ol: *Saç teli olmak; sevgilinin saçının teli olmak.*

1.Āh eger **tāruñ olsa** ḫaste tenüm / Cān şafāsın bulurdı bu bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [tār ol, -sa]*

tār ol: *(Gün) kararmak. (Gam, keder içinde olmak bağlamında.)*

1.Rūz-ı rūşen gözine **tār oldı** / Soḥbet-i gülşen aña ḫār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3643). [tār ol, -dı]*

tār ol: *Karanlık olmak, karanlıkta kalmak; kör olmak.*

1.ʿĀşıḳuñ sürmesi odır iy yār / Ḫāke sürmekden **ola** gözleri **tār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [tār ol, -a]*

2.Gözlerüm ḥasretüñde **tār oldı** / Şeş cihet gözlemekde çār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3207). [tār ol, -dı]*

tara: *(Saçı) taramak, düzeltmek; düzgün hale getirmek.*

1.**Ṭarayup** anı müşk ü ʿanber-ile / Urdı yākūt laʿl ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [ṭarayup, -y, -up]*

2.**Ṭarayup** sünbülin gül-āb-ıla / Urdılar lü'lü'-yi ḫōş-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3294). [ṭarayup, -yup]*

3.Semenini yu tāze āb-ıla / **Ṭara** sünbüllerin gül-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [ṭara,]*

4.**Tara**dı vü yudı gül-āb-ıla / Urdı kāfūrı müşk-nāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [taradı, -dı]*

5.**Ṭarayup** sünbül-i muʿanberini / Şaldı Rūm üzre Hind leşkerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4746). [ṭarayup, -y, -up]*

tarab: *Sevinmekten gelen coşkunluk, sevinç, şenlik.*

1.Seyr éderken vişāl şevḳı-y-ile / **Ṭarab** ü ʿıyş ü nūş ẕevḳı-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040). [ṭarab,]*

2.Çeşm-i kūdek nedeñlü görse ʿaceb / Göñlin açmaz nite kiʿb ü **tarab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 692). [tarab,]*

3. Ṣubḥ-gehden olınca ʿālem-i şeb / Ḥāli-y-idi bu resme ʿiyş ü **ṭarab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3193). [ṭarab,]*

ṭarab ét: *Coşmak, eğlenmek.*

1.Naḳd-ıla genc içinde **étdi ṭarab** / ‘ Arż-ıçun müşterīsin étdi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4354). [ṭarab ét, -di]*

tārāc: *Yağmalamak, talan etmek II aşk derdiyle âşığın gönlünün harap olması.*

1.ʿĀşıḳuñ meyli olur tāca / Çün vérüpdür serini **tārāca** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3164). [tārāca, -a]*

2.Dilemiş éde bulıcaḳ furṣat / Güli **tārāc** ü sünbüli ġāret *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4591). [tārāc,]*

3.Reng-i rūyın **edeli** gam **tārāc** / Ḳalmadı iḥtiyāc-ı isfidāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3897). [tārāc et, -eli]*

tārāc étdür: *Yağmalatmak, yağma ettirmek.*

1.Eyle **étdürdi** varlıġın **tārāc** / Oldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [tārāc étdür, -di]*

ṭaraf: *Cihet, yön, taraf.*

1.Ḳarañu oldı gözlerüme cihān / Ḳıluram her **ṭarafda** āh ü fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1413). [ṭarafda, -da]*

2.Bir **ṭarafdan** ṣabā hevā-engīz / Bir ṭarafdan nevā çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [ṭarafdan, -dan]*

3.Bir ṭarafdan ṣabā hevā-engīz / Bir **ṭarafdan** nevā çün āteş-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2454). [ṭarafdan, -dan]*

4. Bir **ṭarafdan** gürūh-i İsrā’īl / Seyl olup nūr-ı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6114). [ṭarafdan, -dan]*

5. Bir **ṭarafta** heriseler dögilür / Bir ṭarafda sögilmeler sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [ṭarafta, -ya]*

6. Bir ṭarafta heriseler dögilür / Bir **ṭarafda** sögilmeler sögilir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2960). [ṭarafda, -da]*

7. Benem ol teşne cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḥāli her **ṭarafda** şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [ṭarafda, -da]*

8. Çeker-iken bu resme renc ġarīb / İrişür bir **ṭarafda** derde ṭabīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3087). [ṭarafda, -da]*

9. ʿaḳlını almış-iken ol āfāt / Görür āsān **ṭarafda** bīḫ-i necāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3092). [ṭarafda, -da]*

10. Her biri bir **ṭarafda** ṭutdı ḳarār / Muntaẓırlar ki görine dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3253). [ṭarafda, -da]*

11. Eyledi her **ṭarafda** yüz destān / Buldı ġamdan her evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [ṭarafda, -da]*

12. Ger bizümle olaydı ol dil-dār / Bizsüz étmezdi bir **ṭarafda** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4697). [ṭarafda, -da]*

13. Bir **ṭarafda** eẕān ü bir yaña kūs / Bir ṭarafda ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [ṭarafda, -da]*

14. Bir ṭarafda eẕān ü bir yaña kūs / Bir **ṭarafda** ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [ṭarafda, -da]*

15. Fuḳarā bir **ṭarafda** hem-nigerān / Ki ḳaçan ṭola sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [ṭarafda, -da]*

16. Döndüñ ol yapraġa kim anı nesīm / Ḳomaz olmaġa bir **ṭarafda** muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [ṭarafda, -da]*

17. Bir **ṭarafda** bu aña nāz eyler / Ol buña yalvarup niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [ṭarafda, -da]*

taraf-be-ṭaraf: *Her yer, her taraf.*

1.Ṣaḥn-ı dīvāndan cündiler ṣaf ṣaf / Ṭurfa ṭurfa ṣafā **ṭaraf-be-ṭaraf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5765). [ṭaraf-be-ṭaraf,]*

taraf-ı dār-ı hüzn: *Hüzün kapısı tarafı, yönü; hüzün kapısından tarafa.*

1.**Ṭaraf-ı dār-ı ḥüzne** oldı revān / Dīde giryān ü dil ciger biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4218). [ṭaraf-ı dār-ı ḥüzn, -e]*

taraf-ı mısr: *Mısır tarafı, yönü.*

1.Dédi Aʿrābīm yérüm Kenʿān / **Ṭaraf-ı Mısra** eyledüm seyrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3792). [ṭaraf-ı mısr, -a]*

2.Çünki bu rāyını éşitdiler / Cemʿ olup **taraf-ı Mışra** gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5758). [taraf-ı Mışr, -a]*

tarāvet: *Tazelik, körpelik; güzellik.*

1.Saña bu ḥüsn-i ḫulḳi kim vérdi / Bu **ṭarāvet** saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [ṭarāvet,]*

tarāvet-i irem: *İrem bağlarının tazeliği, güzelliği.*

1.Her ne yér kim yol oldı ol ṣaneme / Ṭa'na étdi **ṭarāvet-i İreme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [ṭarāvet-i irem, -e]*

tarāvet-i nūr: *Nurun tazeliği, güzelliğin tazeliği; taze güzellik.*

1.Ḥüsn-i Yūsufdaki **ṭarāvet-i nūr** / Oldı iḫvānı çeşmine mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1688). [ṭarāvet-i nūr,]*

tār-ender-tār ol: *(Gece) çok fazla kararmak; zifiri karanlık olmak.*

1.Āh-ıla geçse rūz-i ʿāṣıḳ-ı zār / **Olur** aḫşamı **tār-ender-tār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5015). [tār-ender-tār ol, -ur]*

ṭarf-ı çāh: *Kuyu tarafı, kuyu yönü. (Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından atıldığı kuyu bağlamında.)*

1.Çün bular **ṭarf-ı çāha** oldı revān / Geldi yolları üstine Şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [ṭarf-ı çāh, -a]*

ṭarf-ı maġrib: *Batı yönü; Mağrib diyarı.*

1.Fitne-i sāʿat ol dem oldı bedīd / **Ṭarf-ı Maġribde** ṭoġdı ol ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [ṭarf-ı maġrib, -de]*

ṭarf-ı niḳāb: *Yüz örtüsünün kenarı, ucu.*

1.Eser eyledi ḳalb-i şāha bu tāb / Açdı nāzüklig-ile **ṭarf-ı niḳāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5853). [ṭarf-ı niḳāb,]*

ṭarf-ı şehr: *Şehir tarafı, yönü.*

1.Çünki anuñ sözin éşitdiler / Cümlesi **ṭarf-ı şehre** gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1450). [ṭarf-ı şehr, -e]*

ṭarf-ı yār: *Sevgilinin olduğu taraf, yer.*

1.Uġrasa kimse **ṭarf-ı yārinden** / Nūr alurdı göze ġubārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5381). [ṭarf-ı yār, -i, -n, -den]*

ṭarḥ: *(Bina) kurma, tertip ve tanzim etme.*

1.Étse teşkīl **ṭarḥ** u taḳsīmi / Niçe İḳlīdis ala ta'līmi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [ṭarḥ,]*

ṭarḥ ét: *Atmak, koymak, bırakmak.*

1.Nīşi **ṭarḥ étdi** ʿazm-i nūş étdi / Şevḳ deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4518). [ṭarḥ ét, -di]*

ṭarḥ eyle: *Atmak, bırakmak.*

1.Seni **ṭarḥ eyleyeli** iy ḳardaş / Göñlümüzden ḥużūr olındı tirāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [ṭarḥ eyle, -y, -eli]*

ṭarḥ-ı vücūd ét: *Vücudunu bölmek, iki büklüm etmek (Secdede olma hāli bağlamında.)*

1.Gāh éder nūra sāye gibi sücūd / Ḳurba irer **éder** çü **ṭarḥ-ı vücūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5047). [ṭarḥ-ı vücūd ét, -er]*

tār-ı cünūn: *Deliliğin, çılgınlığın karanlığı.*

1.Ol zemān kim açıldı **tār-ı cünūn** / Rūşen oldı yine bu nūr-ı 'uyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [tār-ı cünūn,]*

tār-ı leyl: *Gecenin karanlığı (Siyah renk bağlamında.)*

1.Cemʿ olup **tār-ı leyl** ü nūr-ı nehār / Ḫalḳ olınmış ol esb-i ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5385). [tār-ı leyl,]*

tār-ı töhmet: *Suç, suçlanma karanlığı; suçlanmanın verdiği sıkıntı.*

1.**Tār-ı töhmetden** irdi saña felāḥ / Ṣıdḳuñı rūşen eyledi çü ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4676). [tār-ı töhmet, -den]*

tār-ı zülfeyn: *İki zülüften her biri II zülfün telleri.*

1.Éki deycūr **tār-ı zülfeyni** / Leyl içinde nehār mābeyni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2339). [tār-ı zülfeyn, -i]*

ṭārifī: *Az bulunur, nadir; zarif, alımlı.*

1.Ṭurfa ṭurfa **ṭārifī** tāzīler / Ol ḳadar kim pür oldı yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [ṭārifī,]*

tarīh: *İşe yaramadığı için bir kenara bırakılmış şey.*

1.Belki dé kim alur **ṭarīḥ** ü cerīḥ / Mübtelā-yı belā-yı ẓulm-i ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3388). [ṭarīḥ,]*

ṭārih ol: *Tarihe geçmek, önemi bakımından unutulmayacak bir durum kazanmak.*

1.Sa'y édüp bu fesādı **ṭāriḥ ol**uñ / Gètsün ol soñra ḳavm-i ṣāliḥ olun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 647). [ṭāriḥ ol, -un]*

tarik: *Yol.*

1.Naḳş-ı ḥüsn-ile ṭurfa ṭurfa nigār / Her biri bir **ṭarīḳi** üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [ṭarīḳi, --i]*

2.Ġam degüldür eger yitürse **ṭarīḳ** / Çünki Yūsuf gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [ṭarīḳ,]*

tarik: *Takip edilen yol, gaye, amaç.*

1.Ḥāli ḥīle maḳāli fitne vü al / Ṭavrı cevr ü **ṭariḳı** rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [ṭariḳı, -ı]*

tarik: *Yol, yöntem, usul.*

1.Ḳalbüm olmışdı baḥr-i fikre ġarīḳ / Bilmez-idüm nedür bu def'a **ṭarīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [ṭarīḳ,]*

tarīk ét: *Yol etmek, yol yapmak.*

1.Güher-i çeşmini ʿaḳīḳ étdi / Çün ciger ḳanına **ṭarīk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6245). [ṭarīk ét, -di]*

tarīk ol: *Yol olmak; vesile olmak.*

1.Maʿniye gerçi ṣūret **oldı ṭarīḳ** / Menzile ir yolında ḳalma refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). [ṭarīḳ ol, -dı]*

tarīkat: *Allah'a ulaşmak amacıyla tutulan yol, ilahi yol.*

1.Terk édüp tutalar **ṭarīḳatümi** / ʿādet édineler şerīʿatümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5714). [ṭarīḳatümi, -üm, -i]*

tarīkat: *Allah'a erişme yolundaki dört makamdan (şeriat, tarikat, hakikat, marifet) ikincisi [Bu makam kulun, hakiki fāil olan ve tecelli yoluyla ālemlerde zuhur eden Cenabıhakk'ın ilāhî sıfatlarını, kāinattaki tasarruf ve iradesini, gizlediği ve açıkladığı şeyleri, kaza ve kaderi müşahede ettiği makamdır.].*

1.Ṭavrum anuñ şerīʿati olsun / Yolum anuñ **ṭarīḳati** olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [ṭarīḳati, -i]*

tarīk-i ʿām: *Umumi yol, herkesin kullandığı yol.*

1.Dédi iy ʿaḳlı nā-temām olan / Zerʿ olınmaz **ṭarīḳ-i ʿām** olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1280). [ṭarīḳ-i ʿām ol, -an]*

tarīk-i mihr: *Sevgi, muhabbet yolu.*

1.Olmadı ḳalbüñ velī ḥacerden eşed / Bağladı sed **ṭarīk-i mihre** ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 987). [ṭarīk-i mihr, -e]*

tarīk-i resūl: *Peygamberin yolu, şeriatı.*

1.Étmedi anlaruñ sözini ḳabūl / Dédi kim bu mıdur **ṭarīḳ-i resūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5918). [ṭarīḳ-i resūl,]*

tarīkuña gét: *Bir kimsenin tuttuğu (manevi) yolu takip etmek, onun izinden gitmek.*

1.Dédi kim saña üç suʿāl éderem / Ger bilürseñ **tarīḳuña géd**erem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246*). [tarīḳuña gét, -er, -em]*

tarım: *Bitkisel üretim amacıyla toprağı işlemeye dayanan çalışmaların tümü II ziraat.*

1.Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt ü tāc ü ʿalem / Nāmı Ṭaymūs **ṭarımı** ʿalḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [ṭarımı, -ı]*

tarla: *Tarıma elverişli, belirli ve sınırlı toprak parçası.*

1.**Tarlalara** bu resme girdiler / Ayaġın kāse cümle ḳırdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5661). [tarlalara, -lar, -a]*

tarlık: *Darlık, sıkıntı.*

1.ʿAdem evlā-durur bu varlıḳdan / Beni ḳurtar bu resme **ṭarlıḳdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [ṭarlıḳdan, -dan]*

tār-mār: *Karmakarışık, darmadağın.*

1.Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāṣıḳınuñ / Dilin hevāyī vü ʿaḳlını **tār-mār** ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [tār-mār,]*

tār-mār et: *Dağıtmak, karıştırmak, perişan etmek.*

1.Viṣāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / **Éder** ḳader yéli ol cemʿi **tār-mār** dirīġ *(Yusuf u*

Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [tār-mār et, -er]

2.Cānına ʿışḳı eyle kār étmiş / Ki dil ü dīni **tār-mār étmiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4692). [tār-mār ét, -miş]*

3.Ėtdi ʿüryān ḳamu dıraḫtı o bād / **Tar-mar étdi** niçe raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [tar-mar ét, -di]*

tart: *Bir şeyin ağırlığını bulmak, tartmak.*

1.Sīm **ṭartar** öñinde ehl-i ḥisāb / Naẓar eyler aña yüzinde niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [ṭartar, -ar]*

tār-ü-mār ol: *Darmadağın olmak.*

1.**Tār-ü-mār oldı** tār ü mārı anuñ / Lāle-zār oldı gétdi ḫārı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1007). [tār-ü-mār ol,]*

ṭas: *Tas, kap; kase.*

1.Bir ulu **ṭās-ıdı** meger ki o ṣāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [ṭās-ıdı, -ıdı]*

2.Urup ol **ṭāsı** çıñlar-ıdı / Ḳulaġ urup o ḫāṣ diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [ṭāsı, -ı]*

3.Diñleyüp evvel anı dédi o ḫāṣ / Dér bu **ṭās** iy ṣeh-i gurūh-i ḥavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5896). [ṭās,]*

4. **Ṭāsdan** tasa dutdı cānlarını / Çün ʿiyān eyledi nihānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5907). [ṭāsdan, -dan]*

5.Ḫaber alduḳça **ṭāsdan** ol ḫāṣ / Zehr içürürdi bunlara ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [ṭāsdan, -dan]*

taṣ: *Akarsu yatağından çıkarak çevresini kaplamak, taşmak; çoğalmak.*

1.**Ṭaṣdı** hem cū-yı Nīl bir nice mil / İstevi'l ma' ve'l-haşebe dédi él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2252). [ṭaṣdı, -dı]*

taş: *Taş, kaya.*

1. Saña bu ṭaş bağırlu ḳardaşlar / Urdılar dest-i cevr-ile **ṭaşlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [ṭaşlar, -lar]*

2. Yine ḳaṣd eylediler ol māha / Ki varup **ṭaş** bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [ṭaş,]*

3.Çıḳaruñ anı çıḳmadan başdan / Çıḳarur anı tīġumuz **ṭaşdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [ṭaşdan, -dan]*

4. Nice **ṭaşa** ṭoḳundı başcuġazuñ / Gözlerüñden aḳar mı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [ṭaşa, -a]*

5. Nice **ṭaşa** ṭokındı başcuġazuñ / Ne çemende gül oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [ṭaşa, -a]*

6. Yazusı ḳaradur déyup başa / Ḳara ṭopraḳ ṣaçup döküp **ṭaşa** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2750). [ṭaşa, -a]*

7. Ābdan ṭaşra **ṭaş** var-ıdı meger / Anuñ üstine düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [ṭaş,]*

8. Ger dilerseñ cihānda **ṭaşdan** eşed / İste ol ḳalbi kim bitürdi ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 902). [ṭaşdan, -dan]*

9. **Ṭaşda** ot bitdi otda meyve-i cān / Şuları oldı çeşme-i ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2255). [ṭaşda, -da]*

10. Niçe dögem ġam-ıla **ṭaşlara** baş / Demidür kim seni dögem iy ṭaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [ṭaşlara, -lar, -a]*

11. Niceler āstānı **ṭaşına** / Yüz urup yaşduġ étdi başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [ṭaşına, -ı, -n, -a]*

12. Ol nebiy içün ki étdi çün elhān / Nerm oldı demür ṭaş étdi fiġān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 148*). [ṭaş,]*

13. Döşegi ḫār oldı yasduġı **ṭaş** / Dōst ġayrin göñülden étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [ṭaş,]*

14. **Ṭaşa** baş ḳodı başa ḥayret eli / Ḥāl-i ʿāşıḳ budur hemīşe belī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5328). [ṭaşa, -a]*

15. Tīşe-y-ile tirāş édüp **ṭaşı** / Nişe ḳorsız ayaġına başı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4165). [ṭaşı, -ı]*

taş: *Dış, dış taraf II vücut, beden.*

1.Bezm-i ʿişrette şemʿa döndi hemān / İçini od yaḳar **ṭaşı** ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [ṭaşı, -ı]*

2. Servi ser-keş ḳabāsı zer-keş-idi / İçi sāde ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [ṭaşı, -ı]*

3. **Ṭaşı** zer-beft içi füsūs-kārī / Laʿl ü elmās levḥ-i mismārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [ṭaşı, -ı]*

4.Dédi Yūsuf ki gözleme **ṭaşum** / Görme misin gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [ṭaşum, -um]*

taş: *Dış, dışarı (Beyitte insanı hakikatten alıkoyan dünya, dünyadaki her şey anlamında kullanılmıştır.)*

1.Seng-i ḫārāyı etdi dürc-i güher / Étmeye ṭaşa tā iç ehli naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 36). *[ṭaşa, -a]*

taş: *Taş; taştan yapılmış put.*

1.Niçe dögem ġam-ıla ṭaşlara baş / Demidür kim seni dögem iy **ṭaş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5441). [ṭaş,]*

taş at: *(Sapanla) taş atmak.*

1.Dem-be-dem kim **ṭaş atsa** ol māhum / Çatlaġucuñ olaydı bu āhum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3842). [ṭaş at, -sa]*

taş bağırlu: *Taş bağırlı, merhametsiz.*

1.Saña bu **ṭaş bağırlu** ḳardaşlar / Urdılar dest-i cevr-ile ṭaşlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [ṭaş bağırlu,]*

taş bağırlu ol: *Taş bağırlı, acımasız olmak.*

1.Maḥbūb **ṭaş bağırlu** olup şiddet eylese / Cevrin çeken muḥibbe demürden yürek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [ṭaş bağırlu ol, -up]*

tās tās: *Tas tas, pek çok miktarda.*

1.Ḫaber alduḳça ṭāsdan ol ḫāṣ / Zehr içürürdi bunlara **ṭās ṭās** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [ṭās ṭās,]*

tasa dut: *Endişeye, korkuya düşmek; tasalanmak.*

1.Ṭāsdan **tasa dutdı** cānlarını / Çün ʿiyān eyledi nihānlarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5907). [tasa dut, -dı]*

taṣadduḳ ét: *Sadaka olarak vermek, bağışlamak; Allah rızası için vermek.*

1.Ṭoldı çün Bāziġa diline yaḳīn / Cümle varın **taṣadduḳ étdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [taṣadduḳ ét, -di]*

2.Niçe ḳurbān demin aḳıtdı revān / Niçe hemyān **taṣadduḳ étdi** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5993). [taṣadduḳ ét, -di]*

taṣadduk eyle: *Sadaka olarak vermek, bağışlamak; Allah rızası için vermek.*

1.Şāyed ola esirgeyüp sizi ol / Zād u niʿmet **taṣadduḳ eyleye** bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [taṣadduḳ eyle, -y, -e]*

1.Bu biḍā'at yarar degülse size / Fuḳarāyuz **taṣadduḳ eyle** bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [taṣadduḳ eyle,]*

taṣarruf: *(Bir şey ya da bir kimseyle ilgili) hüküm yürütme ve onları idare etme; hâkim olma. (Kaderin insanlar üzenindeki tasarrufu bağlamında.)*

1.Çün ḳodı bu cihān **taṣarruf**ını / Buldı Yaʿkūb yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [taṣarrufını, -ı, -n, -ı]*

2.Ġālib olup **taṣarrufında** ḫayāl / Levḥa naḳş eylemiş nuḳūş-i muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5170). [taṣarrufında, -ı, -n, -da]*

tās-bāz-ı felek: *Feleğin hokkabazı.*

1.**Ṭās-bāz-ı felek** ne sāḥirdür / Ādemi aldamaḳda māhirdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3058). [ṭās-bāz-ı felek,]*

taṣdīḳ eyle: *Doğrulamak, onaylamak.*

1.**Eylemezseñ** bu daʿvīyi **taṣdīḳ** / Seni bunlar helāk éder taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1661). [taṣdīḳ eyle, -mez, -sen]*

2.El götürdi duʿā'-y-içün ṣıddīḳ / **Eyleyüp** nāḳa hüccetin **taṣdīḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3781). [taṣdīḳ eyle, -y, -üp]*

taşra: *Dışarı, dış taraf.*

1.**Ṭaşra** çıḳduḳda ḫāneden o temīz / Rāst geldi gürūhı-y-ıla ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580). [ṭaşra,]*

2.Gir bu mīzāna **ṭaşra** çıḳ iy māh / Ḳadrüñe ḳıymetüñe eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1611). [ṭaşra,]*

3.Ābdan **ṭaşra** ṭaş var-ıdı meger / Anuñ üstine düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [ṭaşra,]*

ṭaşt-ı sīmīn: *Gümüş leğen.*

1.ʿAḳabince kenīz-i meh-revnaḳ / **Ṭaşt-ı sīmīn** elinde çün zanbaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4753). [ṭaşt-ı sīmīn,]*

ṭaşt-ı zerrīn: *Altın leğen.*

1.**Ṭaşt-ı zerrīnde** yurdı sünbülini / Farḳ éderdi benefşeden gülüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3619). [ṭaşt-ı zerrīn, -de]*

ṭatlu: *Tatlı, hoş; güzel.*

1.Ter ʿineb tāze sīb **ṭatlu** enār / Her biri lezzet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [ṭatlu,]*

2.Turşı vérdi vü **ṭatlu** étdi sözin / Gül-i ter gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [ṭatlu,]*

3.**Ṭatludur** ḳışşa āḫirinde bu ḥāl / Ḫʷān-ı niʿmet şoñında nite ki bal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5735). [ṭatludur, -dur]*

ṭatlu cān: *İnsana her şeyden daha tatlı gelen kendi canı, kendi varlığı.*

1.Acı dilden çün édeler verhem / **Ṭatlu cānından** uşanur ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4839). [ṭatlu cān, -ı, -n, -dan]*

ṭatlu söz: *Tatlı, güzel söz; kulağa hoş gelen söz.*

1.**Tatlu söz**e çü Yūsuf aldandı / Bunlaruñ etmegi yaġa bandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 759). [tatlu söz, -e]*

2.Bilmezem bir daḫi görem mi yüzüñ / Bir daḫi gūş édem mi **ṭatlu sözüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [ṭatlu söz, -üñ]*

ṭavāf ét: *Etrafında dönmek, etrafını dolaşmak II kutsal bir yerin çevresinde saygıyla dolaşmak.*

1.Gördi ḳuşlar **ṭavāf éderler** anı / Uçmaġ istedi aña ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [ṭavāf ét, -er, -ler]*

2.Gelüp ol dāra yüz sürerler-idi / Kaʿbe gibi **ṭavāf éderler**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [ṭavāf ét, -er, -ler, -idi]*

ṭavāf eyle: *Etrafında dönmek, etrafını dolaşmak II kutsal bir yerin çevresinde saygıyla dolaşmak. (Pervanenin mumun etrafında dönmesi bağlamında.).*

1.Cismi yandı vü acıdı cānı / Ṣubḥa dek **eyledi ṭavāf** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [ṭavāf eyle, -di]*

ṭavāf-ı sarāy: *Sarayı, konağı tavaf etmek II sarayın, konağın etrafında dönmek, dolaşmak.*

2.Géce gündüz ḳılup **ṭavāf-ı sarāy** / Her biri eyler-idi āh-ıla vāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [ṭavāf-ı sarāy,]*

ṭavar: *Mal, mülk; varlık.*

1.Sāl-i sālisde ġalleyi her dār / Aldı verdi **ṭavarını** ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [ṭavarını, -ı, -n, -ı]*

ṭavar: *Binek hayvanı.*

1.Hem bile ḳoşdı çoḳ **ṭavarını** / Cümleten tā getüre varını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [ṭavarını, -ı, -n, -ı]*

ṭavāyif-i eşbāh: *Hayaller taifesi.*

1.Feyż-i esmā leṭāyif-i ervāḥ / Ẓıll-i enfüs **ṭavāyif-i eşbāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 11). [ṭavāyif-i eşbāh,]*

ṭāvī: *Kendiliğinden, içinden gelerek.*

1.Dédi Yūsuf aña ki iy Lāvī / Olsa ḳalbüñde merḥamet **ṭāvī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [ṭāvī,]*

ṭavk: *Boyna takılan takı, gerdanlık.*

1.Kemeri mekr ü **ṭavḳı** ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş sinesine ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [ṭavḳı, -ı]*

2.Her ki maẓlūma éde cevr ü cefā / Ṭañ mı **ṭavḳ** olsa aña ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1874). [ṭavḳ,]*

3.Étdi teşrīf **ṭavḳ** u cāme-y-ile / Élçi ṣaldı ʿazīzenāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [ṭavḳ,]*

ṭavk: *Boyna takılan ḥālka, gerdanlık. (Zenginlik ve soyluluk göstergesi olması bağlamında.)*

1.Tā ki şevḳüñde sevḳ édem dem-i ẕevḳ / Bend-i fermānum ola boynuna **ṭavḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4387). [ṭavḳ,]*

2.Lebi nūşında hāżır étdi şeker / Sā'idi **ṭavḳ** étdi sāḳı kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4519). [ṭavḳ,]*

3.Dédi n'oldı ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü **ṭavḳ** u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [ṭavḳ,]*

ṭavḳ eyle: *Gerdanlık yapmak, gerdanlık hâline getirmek II boynuna gerdanlık gibi takmak.*

1.Kimi bir dilber-ile ẕevḳ eyler / Boynına sünbülini **ṭavḳ eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [ṭavḳ eyle, -r]*

ṭavḳ -ı zevḳ: *Mutluluk, neşe gerdanlığı.*

1.Kime görindi-y-ise o güller / **Ṭavḳ-ı ẕevḳ** oldı boynına ġullar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4925). [ṭavḳ -ı ẕevḳ,]*

ṭavḳ-ı gerden: *Boyuna takılan gerdanlık; sevgilinin boynundaki gerdanlık.*

1.Dér-idi yāre **ṭavḳ-ı gerden**-idüñ / Sünbül ü yāsemīne ḫırmen-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4970). [ṭavḳ-ı gerden, -idü, -n]*

ṭavḳ-ı gīsū-yı dil-sitān: *(Sevgilinin) gönül alan saçlarının ḥālkaları, kıvrımları.*

1.Tāḳ-ı miḥrāb-ı ebruvānuñ-ıçun / **Ṭavḳ-ı gīsū-yı dil-sitānuñ-ıçun** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4441). [ṭavḳ-ı gīsū-yı dil-sitān, -uñ, -içün]*

tavk-ı hakan: *Padişahların, sultanların boynuna taktığı ḥālka, gerdanlık II Sultan ḥālkası, gerdanlığı.*

1.Géydi başına vü ḳuşandı o nūr / **Tavḳ-ı ḫaḳan** ü efser-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [tavḳ-ı ḫaḳan,]*

tavr: *Tarz, tür.*

1.Géce gündüz bu ṭavr-ıdı ḥāli / Āh-ıla géçdi māh-iken ṣāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3241). [ṭavr-ıdı, -ıdı]*

tavr: *Tavır, hâl; hareket, davranış.*

1.Çün bu āyīn ü **ṭavr-ıla** ol ay / Başdı ʿişret-sarāyı pāyına pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4755). [ṭavr-ıla, -ıla]*

2.Ṭavrum anuñ şerīʿati olsun / Yolum anuñ ṭarīḳati olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [ṭavrum, -um]*

3.Niçe maʿşūḳ u ʿāşıḳ olmış-ıdı / ʿIşḳ **ṭavrında** fāyıḳ olmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2543). [ṭavrında, -ı, -n, -da]*

4.Ḥāli ḥīle maḳāli fitne vü al / **Ṭavrı** cevr ü ṭarīḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [ṭavrı, -ı]*

tavşan uykusı vér: *Birisini kandırmak, aldatmak.*

1.**Ṭavşan uyḳusı vér**mege pedere / Gürg şaydına gétdiler sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1343). [ṭavşan uyḳusı,]*

tavuk kavurma: *Tavuk etiyle yapılan yemek.*

1.Kuzı biryānı ḳaz çevürmeleri / Ḳuş kebābı **tavuḳ ḳavurmaları** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2955). [tavuḳ ḳavurma, -lar, -ı]*

tāvūs: *Tavus kuşu; doğu edebiyatlarında adı sıkça anılan cennet kuşu II sevgili.*

1.Āh étdi görüp anı Ṭaymūs / Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme **ṭāvūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [ṭāvūs,]*

2.Bu hevāda uçarken ol **ṭāvūs** / Luṭf-ıla da'vet eyledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [ṭāvūs,]*

3.Cilve eyledi turdı ol **tāvūs** / Vardı Ya'kūba eyledi pā-būs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [tāvūs,]*

4.Niçe **ṭāvūs** düzdürüp zerrīn / Cümlesin eylemişdi müşk-āgīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2282). [ṭāvūs,]*

5.Şarḳ **ṭāvūsı** étmedin cevlān / Ġarba irişdi ol ḥamame revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2931). [ṭāvūsı, -ı]*

tāvūs-ı cennet: *Cennetteki tavus kuşu; sevgili. (Tavus kuşu, divan şiirinde güzelliğiyle ön plana çıkan bir hayvandır. Yaratıcıyı yansıtan güzelliğinden ötürü cennet kuşu da denilir.)*

1.Géydi Yūsuf çün ol libāsı temām / Oldı **ṭāvūs-ı cennet** aña ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [ṭāvūs-ı cennet,]*

tāvūs-i ḳuds: *Mukaddes tavus kuşu, cennet kuşu. (Mecazen beyitte melek, melekler II tavus kuşu, divan şiirinde güzelliğiyle ön plana çıkan bir hayvandır. Yaratıcıyı yansıtan güzelliğinden ötürü cennet kuşu da denilir.)*

1.**Ṭāvūs-i ḳuds** bülbül-i elḥān olaydı ger / Gülşende bitse verd-i muṭarrā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [ṭāvūs-i ḳuds,]*

ṭāvūsī reng: *Tavus kuşu rengi; rengarenk.*

1.Bunca **ṭāvūsī reng**-ile o perī / Étdi ḫurrem ḫırām-ı kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4351). [ṭāvūsī reng,]*

ṭāvūs-ı zer-nigār: *Altın işlemeli, altın yaldızlı tavus kuşu resmi, sureti.*

1.Ṣaḥnı **ṭāvūs-ı zer-nigār**-ıla pür / Perri vü bāli pür-cevāhir ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [ṭāvūs-ı zer-nigār, -ıla]*

ṭāv: *Denk, eş, benzer.*

1.Enver olmış cemālüñ ayı bugün / Yoġ anuñ tāb içinde **tāyı** bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [tāyı, -ı]*

ṭayan: *Dayanmak, güvenmek.*

1.İy dil **ṭayanma** ol ṣanemüñ ḳatı göñline / Gerçi ki şeh sarāyına mermer direk gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3904). [ṭayanma, -ma]*

ṭayı: *Dayı, annenin erkek kardeşi.*

1.**Tayı**sı ḳatına varup ḳalsun / Ḳızlarınuñ birisini alsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 408). [tayısı, -sı]*

ṭaʿyīn: *Açık, ortada.*

1.Naẓar-ıçun çün ol-durur **ṭaʿyīn** / Yūsufı Mālik eyledi tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2229). [taʿyīn,]*

ṭayın: *Kaymak, kaygan olmak.*

1.İrmemiş aña zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / **Ṭayınur** saṭḥı üzre ḳonsa fırāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [ṭayınur, -ur]*

ṭa'yin: *Belli etme, gösterme.*

1.Ḫūşe-i tāze-y-ile gāv-ı semīn / Sāl-i süsʿat misalidür **ṭa'yin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5180). [ṭa'yin,]*

ṭaʿyīn eyle: *Ayarlamak, belirlemek.*

1.Rāḥat olmaġ-ıçun o rūḥ-ı güzīn / Aña bir ḥücre **eyledi ṭaʿyīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2182). [ṭaʿyīn eyle, -di]*

ṭāyir-i cān: *Uçan, uçucu can; uçan canlılar*

1.Yéyicek anı niçe **ṭāyir-i cān** / Āşiyānından uçdı gétdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861). [ṭāyir-i cān,]*

ṭaylesān: *Başa sarılan sarığın omuzlar üzerine salıverilen ucu. II Başa ve boyuna örtülen şal vs.*

1.**Ṭaylesānı** lisān-ı kiẕb ü dürūġ / Yoḳ derūnında ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1513). [ṭaylesānı, -ı]*

Ṭaymūs: *Mağrip diyarının Şahı II Hz.Yusuf kıssasında Zeliha'nın babası.*

1. Çün bu aḥvāli diñledi **Ṭaymūs** / Sīne ḳaʿrından iñledi Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [ṭaymūs,]*
2. Aña ġayet muḥibb-idi **Ṭaymūs** / Olmış-ıdı viṣāline me'nūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2598). [ṭaymūs,]*
3. **Ard** etekde bulursañ ol çāki / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [ard,]*
4. Çün bu aḥvāli diñledi Ṭaymūs / Sīne ḳaʿrından iñledi **Ṭaymūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2618). [ṭaymūs,]*
5. Āh étdi görüp anı **Ṭaymūs** / Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ṭāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2688). [ṭaymūs,]*
6. Bu hevāda uçarken ol ṭāvūs / Luṭf-ıla daʿvet eyledi **Ṭaymūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2822). [ṭaymūs,]*
7. Çünki **Ṭaymūs** anuñ éşitdi sözin / Leb-i luṭf-ıla öpdi éki gözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2858). [ṭaymūs,]*
8. Élçileri aġırladı **Ṭaymūs** / Vérdi anı ki götürür nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [ṭaymūs,]*
9. Çün temām étdi ʿişret esbābın / Düzdi **Ṭaymūs** riḥlet esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [ṭaymūs,]*
10. ʿİẕẕet-ile o gün resūl-i ʿazīz / Sürdi **Ṭaymūsa** irdi şūr-engiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2940). [ṭaymūsa, -a]*
11. İy dirīġā yéle vérüp nāmūs / Ṭopraġa şaçdı yüz ṣuyın **Ṭaymūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [ṭaymūs,]*

12. Ṣāḥib-i taḫt ü baḫt ü tāc ü ʿalem / Nāmı **Ṭaymūs** ṭarımı ʿalḳam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2326). [ṭaymūs,]*
13. Ḫışmı odın yaḳa-y-ıdı ger **Ṭaymūs** / Pür-key olurdı ḳalb-i Keykāvūs (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). *[ṭaymūs,]*

tavy ét: *(Mesafe) aşmak, katetmek.*

1.**Ṭayy édüp** rāh-ı Mışrı nāme gibi / Burca ʿazm étdiler ḥamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6030). [ṭayy ét, -üp]*

tavy ét: *Dürmek, bükmek II rulo yapmak.*

1.**Ṭayy édüp** mihr gibi mektūbı / Urdılar aña mühr-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [ṭayy ét, -üp]*

tavyār: *Kuş.*

1.Oturur her budaḳda bir **ṭayyār** / Pāyi laʿlīn zümürrüdīn minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [ṭayyār,]*

taẕarru': *Yalvarma, yakarma II dua, istek.*

1.Ḫōş **taẕarru'la** yüz urup ḫāke / Böyle yalvardı īzid-i pāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5449). [taẕarru'la, -la]*

tażarruʿ yüzini Ḥaḳḳa ṭut: *Yalvarmak için, dua için Allah'a yönelmek.*

1.Ṭutdı Yaʿḳūb Yūsufuñ sözini / **Ḥaḳḳa tutdı tażarruʿı yüzini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 602). [tażarruʿ yüzini ḥaḳḳa ṭut, -dı-ini-ı]*

tāze: *Yeni, bayat olmayan.*

1.Mīveler **tāze** tāze ter-nāzük / Her birinde sepet sepet yük yük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4713). [tāze,]*
2.Ter ʿineb **tāze** sīb ṭatlu enār / Her biri leẕẕet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [tāze,]*

tāze: *Taze; genç, körpe II güzel*

1. Étdi kāfura pīrehen gülden / Müşke bend étdi tāze sümbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2376). [tāze,]*
2. Ne-y-içün şoldı yine **tāze** gülüñ / Niçe pür-ḫūn olur bu ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [tāze,]*
3. Her birinüñ libāsı reng-ā-reng / Gül ü ġonca miṣāli **tāze** vü teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [tāze,]*
4. Bitürür illa **tāze** būstānı / Şan ki dūşize ḥüsn pistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4080). [tāze,]*
5. Dérmedüm çün gül-i gülistānuñ / Ḳoḳayın bāri **tāze** reyḥānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4209). [tāze,]*
6. Ger güẕer-gāhı ola deşt-i geşt / Āb-ı luṭfından ola **tāze** behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5128). [tāze,]*
7. Bāġuñuñ gerçi **tāzedür** ṣemeri / Añmaduñ illa bu ṣusuz cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4205). [tāzedür, -dür]*
8. **Tāze** servi biter de ol bāġuñ / Şāh-ı Ṭūbīsi gibi Uçmaġuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [tāze,]*
9. **Tāze** sūsen gibi çün açdı zebān / Serv-i Kenʿānı rāst bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [tāze,]*
10. **Tāze** gül gibi ṭutdı olʿāşıḳ / ʿizzet étdi kemāline lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [tāze,]*
11. Ḫadd-i Yūsufda ol siyeh-engüşt / **Tāze** gül üzre şanki penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [tāze,]*
12. Nīle fer vérdi girdi ol dilber / Şan şuya **ṭaldı** tāze nīlūfer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2081). [tāze,]*
13. Loḳma mı oldı gürge **tāze** tenüñ / Böyle ġarḳ oldı ḳana pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [tāze,]*
14. Cümle dūşīze **tāze** duḫterler / Bedeni burca beñzer aḫterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3516). [tāze,]*
15. Şehr-i Mışr içre bir cüvān gördüm / Ne cüvān cisme **tāze** cān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3796). [tāze,]*
16. Ḫūşesinde anuñ biten ḫurma / Bir tulum **tāze** şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [tāze,]*
17. Dili tevḥīd éder Ḫudāvendi / **Tāze** ḫidmet bilinde peyvendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4179). [tāze,]*

18. **Tāze** ʿışḳ aña çün eşer étdi / Ārzūsın daḫi beter étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4805). [tāze,]*
19. Sende ḥabs olalı ciger-gūşem / **Tāze** derd ü ġam-ıla pür-cūşem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6023). [tāze,]*
20. Gece ʿazm étse ḫʷāba dilber-i ḫūb / **Taze** gülden döşerdi pister-i ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3634). [taze,]*
21. Tā Zelīḫā yine cüvān oldı / Ruḫları **tāze** gül-sitān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [tāze,]*
22. Lebi ḫuşk oldı **tāze** āb-iken / Oldı bi-reng laʿl-i nāb-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3892). [tāze,]*
23. Yād étdükçe Yūsufuñ bedenin / Ele alurdı **tāze** pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4967). [tāze,]*
24. Mey lebinden müdām ola nūşuñ / **Tāze** servi ola hem-āġūşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4992). [tāze,]*
25. Sünbüli **tāze** gülleri ter-idi / ʿāşıḳa nāz édici dilber-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [tāze,]*
26. Oldı ḳırḳında pīr-iken bī-fer / Onsekiz yaşda **tāze** ter duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [tāze,]*
27. Ḥüsni bāġına bāġ-bān oldı / **Tāze** şeftālü raygān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5562). [tāze,]*
28. Baġa fer vérdi nergesin açdı / Ṣaḥnına çünki **tāze** gül ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6084). [tāze,]*
29. Ḳanı anuñ o **tāze** lāleleri / Lāle-i cennet ola lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6252). [tāze,]*
30. Ḳanı anuñ o **tāze** reyḥānı / Sünbül-i cennet ola ḫayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6250). [tāze,]*
31. Ḫuşk olduḳça **tāze** 'unnābı / Gözden aña aḳıtmadum ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6262). [tāze,]*
32. Ḍarb-i dendān urup o **tāze** tene / Şefḳat étmiş meger bu pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [tāze,]*
33. Çıḳdı çün cān gibi o **tāze** beden / Ḳaldı destinde pāre-i dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4564). [tāze,]*

tāze: *Canlı, yeşil.*

1.Yalvarup eyledi o gül zāri / Döndi nesrīne **tāze** gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [tāze,]*

2.Mermere ḫūşe yazsa ḫırmen éder / Senge gül ḳāzsa **tāze** gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [tāze,]*

3.Gördi hem yédi **tāze** ter-ḫūşe / Cāna lezzet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [tāze,]*

tāze: *Güzel, berrak; temiz (su).*

1.Semenini yu **tāze** āb-ıla / Ṭara sünbüllerin gül-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [tāze,]*

taze bustān: *Taze, güzel çiçek bahçesi.*

1. Ṣūreta gerçi **taze bustāndur** / Meyvesi illa mekr ü destāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1674). [taze bustān, -dur]*

tāze ét: *(Acıyı) tazelemek, yinelemek.*

1.**Tāze étdükce** sīne yarasını / Yarası üzre ḳordı pāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4566). [tāze ét, -dükçe]*

tāze ét: *Tazelendirmek, canlandırmak.*

1.Āferīn ol deme bu iʿcāza / **Étdi** bir demde ʿālemi **tāze** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6085). [tāze ét, -di]*

tāze gül: *Taze, yeni bitmiş gül; gonca.*

1.**Tāze gül** çünki perde-dār oldı / Başda ṭutarlar iʿtibār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4659). [tāze gül,]*

tāze kıl: *Yenilemek, canlandırmak, tazelemek.*

1.Añma ḳatumda anuñ ebnāsın / Gönlüme tāze ḳılma ġam pāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3278). [tāze ḳıl, -ma]*

tāze tāze: *Yeni yeni, başka başka; tekrar tekrar, sürekli, daima.*

1.Dōstdan gelse **tāze tāze** belā / ʿāşıḳ oldur ki ḳarşu varup aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5948). [tāze tāze,]*

2.Anuñ üstine zer yérine o zār / **Tāze tāze** recālar éde niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [tāze tāze,]*

tāze ṭut: *Genç tutmak, zinde tutmak.*

1.Gül gibi **tāze ṭutduġuñ** bedeni / Sürdiler ḫāra ṭaḳdılar reseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1825). [tāze ṭut, -du, -gun]*

tāze ṭut: *İtina göstermek, özenli davranmak.*

1.Diledi çünki servi seyrānı / **Tāze ṭutuñ** gelince tā anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 824). [tāze ṭut, -uñ]*

tāzele: *Yinelemek, tekrarlamak.*

1.**Tāzeler** derd-i ʿışḳ rüsvāyı / Ġayret ehli n'ider bu ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4685). [tāzeler, -r]*

tāzelen: *Yinelenmek, tekrarlanmak.; yenilenmek.*

1.Gerçi ṣoldı cemāli verdi anuñ / **Tāzelendi** velīk derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [tāzelendi, -di]*

2.**Tāzelendi** dilinde çün yara / Yüzüni étdi yine dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [tāzelendi, -di]*

3.Yine cūş étdi riḳḳati anuñ / **Tāzelendi** cirāḥati anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1415). [tāzelendi, -di]*

4.Bunca destān ki étdi bī-destān / ʿİṣmeti **tāzelendi** çün būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4862). [tāzelendi, -di]*

5.Yaram dilümde **tāzelenür** söylemese yār / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [tāzelenür, -ür]*

6.Bunca ʿāṣıḳların görüp anuñ / **Tāzelendi** ġamı Zeliḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [tāzelendi, -di]*

taze-reng ét: *Taze, görülmemiş renklerle donatmak, süslemek.*

1.**Taze-reng étdi** ġāze lālelerin / Ġāliye-müşk édüp külālelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5542). [taze-reng ét, -di]*

tāzī: *Arap atı.*

1.Ṭurfa ṭurfa ṭārifī **tāzīler** / Ol ḳadar kim pür oldı yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [tāzīler, -ler]*

tāziyāne: *Kamçı, kırbaç.*

1.ʿĀṣıḳa ta'ne **tāziyāne** olur / ʿışḳda süst-iken revāne olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4687). [tāziyāne,]*

taʿab çek: *Sıkıntı, eziyet, zahmet çekmek.*

1.Bir yére zaḥmet-ile toḫm ekdüm / Ḥāṣıl étdüm anı **taʿab çekdüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1270). [taʿab çek, -dü, -m]*

teʿallül: *Bahane, kaçınma.*

1.İftah Allah déme **teʿallül**-ile / Bülbüli yaḳma ḥasret-i gül-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2055). [teʿallül-ile, -ile]*

te'attuf: *Şefkat gösterme, merhamet etme.*

1.Gördi baḳup aña **te'aṭṭuf-ıla** / Ṭonı pür-ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [te'aṭṭuf-ıla, -ıla]*

teb: *Sıcaklık, hararet; sıtma hastalığı.*

1.Olmasun şebden ayru sāye aña / Olmasun **teb**den özge vāye aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [tebden, -den]*

tebāh ét: *Berbat etmek, harap etmek; mahvetmek, tüketmek.*

1.Tāb-ı ḥüsnüñ ṭulūʿ éde nāgāh / Varlıġum ẕerresini **éde tebāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3209). [tebāh ét, -e]*

tebāh eyle: *Berbat etmek, harap etmek; mahvetmek, tüketmek.*

1.Kūha gürz ursa kāh eyler-idi / ʿömr-i ḫaşmı **tebāh eyler-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1996). [tebāh eyle, -r, -idi]*

2.Cānı **eyler** hevā-yı nefs **tebāh** / Eylemezse göñül yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3243). [tebāh eyle, -r]*

tebāh ol: *Harap olmak, mahvolmak; yok olmak.*

1.Ẕikr oluñmasa evvel ismullāh / Her ne başlansa āḫir **ola tebāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 1). [tebāh ol, -a]*

2.Kalmadı yér yüzinde oldı tebāh / Galle cinsi meger ki ġalle-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [tebāh ol, -dı]*

3.Cünbiş étme ṣaḳın bu dem çün kāh / Yéle vérüp ḥużūrı **olma tebāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [tebāh ol, -ma]*

tebāh ét: *Harap olmak, yıkılmak; endişe duymak.*

1.Çünki Yaʿḳūb aña nigah étdi / Ḫavfdan kendüzin **tebāh étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 486) [tebāh ét, -di]*

teber: *Balta.*

1.Cān gibi besler iken anı peder / Cānına diş biledi tīġ ü **teber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [teber,]*

tebessüm: *Tebessüm, gülümseme.*

1.Deheni dür-feşān tekellümde / Lebleri ḳūt-ı cān **tebessümde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3802). [tebessümde, -de]*

tebessüm ét: *Gülümsemek.*

1.Dédi ebnāsına **tebessüm édüp** / Beni ṭap aġladuñ teraḥḥüm édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [tebessüm ét, -üp]*

2.Faḫr-i ʿālem **tebessüm étdi** dédi / Yūsufa vérilen bahā yég-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1706). [tebessüm ét, -di]*

teb-ile tāb içre: *Aşk ateşinin harareti içinde; sıkıntı, keder, elem içerisinde.*

1.Seni üç defʿa gördi ḫᵛāb içre / Geçdi ʿömri **teb-ile tāb içre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3959). [teb-ile tāb içre,]*

tebna ileyk ya tevvab: *"Ey tövbeleri kabul edip günahları bağışlayan (Allah)! Yapılan bütün tövbeler sanadır." Mealinde dua ifadesi.*

1.Sīne pür-tāb dīde pür-ḫūnāb / Dédi **Tebna ileyk ya tevvab** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1314). [tebna ileyk ya tevvab,]*

tecellā: *Tecelli yeri, görünme yeri.*

1.Gördügince anuñ **tecellāsın** / Bulur-ıdı göñül tesellāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3360). [tecellāsın, -sın]*

tecellā eyle: *Görünmek, belirmek, ortaya çıkmak.*

1.**Eyleye** luṭf-ıla **tecellāyı** / Ḫāṭıruñuz bula tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2051). [tecellā eyle, -y, -e-y, -ı]*

tecellāyī et: *Görünmek, zuhur etmek, ortaya çıkmak.*

1.**Étdi** çün gün yüzi **tecellāyī** / Buldı ʿāşıḳları tesellāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3314). [tecellāyī et, -di]*

tecellī: *Görünme, ortaya çıkma, zuhur etme.*

1.**Tecellī** benligüm benden alalı bī-ḫaber oldum / Cemāl-i ehl-i ṣūretden kemāl-i ehl-i maʿnīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3363). [tecellī,]*

tecelli ol: *Görünmek, ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

1.Eger **olmaz**-ısa **tecelli** ʿām / Görmez-ise anı bu demde ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2057). [tecelli ol, -maz, -ısa]*

tecellī-yi ʿām: *Ḥālka, umuma, görünmek II herkese göstermek.*

1.Eser eyledi Mālike bu kelām / Rāzı oldı k'ide **tecellī-yi ʿām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2059). [tecellī-yi ʿām,]*

tecellī-yi hāṣ: *Hususi, özel görünmek II özel olarak görünmek.*

1.Bāri ḳılsun bugün **tecellī-yi ḫāṣ** / Ki tesellī bula anuñ-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [tecellī-yi ḫāṣ,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Buña çün çāre eylemez **tedbīr** / Görelüm nice gösterür taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2620). [tedbīr,]*
2. Çün éşitdi bu fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi vāy ne ḫōş **tedbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [tedbīr,]*
3. Ḳaldı arada ol cihān-ārāy / Gétdi **tedbīr** dilde ḳalmadı rāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5072). [tedbīr,]*
4. Çünki Yūsufda ḳalmadı **tedbīr** / Ḳodı tedbīri gözledi taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [tedbīr,]*
5. Çünki Yūsufda ḳalmadı tedbīr / Ḳodı **tedbīri** gözledi taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [tedbīri, -i]*
6. Dédi çün vāḳiʿ ola ol taḳdīr / N'ola ḫalkuñ ḥayātına **tedbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [tedbīr,]*

7. Çün saña senden oldı bu takṣīr / Ṣabra sa‘y ét ki yoḳ daḫi **tedbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [tedbīr,]*
8. Baña tefviz édüñ bu **tedbiri** / Görelüm her ne-y-ise taḳdīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5273). [tedbiri, -i]*
9. Cümle **tedbīrini** dürüst eyler / Kime düşmen olursa süst eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5639). [tedbīrini, -i, -n, -i]*
10. Devlet erkānınuñ bir ulusını / Rāst **tedbīr** ü nīk-ḫūlısını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2879). [tedbīr,]*
11. Çünki sevḳ éde bir işi taḳdīr / Anı ʿavḳ èdebile mi **tedbīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 633). [tedbīr,]*
12. Viṣāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa **tedbīrüm** / Éder ḳader yéli ol cemʿi tār-mār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [tedbīrüm, -üm]*
13. Étdi āḫir revān bu **tedbīri** / Ki ura pā-yı serve zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [tedbīri, -i]*
14. Pederi dédi ḳo bu **tedbīri** / Éderem saña bend ü zencīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [tedbīri, -i]*

tedbīr: *Üzerinde tasarruf etme, idare etme, yönetme.*

1.Dédi sultan senüñdür ol **tedbīr** / Maʿnide milk-i Mıṣra sensin emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5711). [tedbīr,]*

tedbīr ét: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için hazırlık yapmak, önlem almak.*

1.Yine bu dürlü **étdiler tedbīr** / İ’timād éde tā ki anlara pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [tedbīr ét, -di, -ler]*

tedbīr eyle: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için hazırlık yapmak, önlem almak.*

1.Bir ḫatā-y-ıla **eyledük tedbīr** / Tā ki taḳdīri édevüz taġyīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6057). [tedbīr eyle, -dü, -k]*

tedennī: *Gerileme, derecesinden düşme.*

1.K’iy sitārem işüñ **tedennīdür** / Felegüñ ḫalḳa olmış efʿīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2723). [tedennīdür, -dür]*

tedrīc: *Yavaş yavaş.*

1.İrişür defʿaten hücūm édicek / Ṣoñra **tedrīcle** géder gédicek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6098). [tedrīcle, -le]*

tedrīs eyle: *Ders vermek, öğretmek.*

1.Fitne fenninde **eylese tedrīs** / Sebaḳ alurdı diz çöküp İblīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2541). [tedrīs eyle, -se]*

te’emmül ét: *İyice, etraflıca düşünmek.*

1.ʿAḳluñı dér **te’emmül ét** bir dem / Ṣabra yüz ṭut taḥammül ét bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [te’emmül ét,]*

te’ennī: *İhtiyatlı ve akıllıca davranma II bir işte acele etmeyip bir düşünce dairesinde hareket etme.*

1.Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde **te’ennīyi** ta’līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [te’ennīyi, -y, -i]*

te‘essüf: *Üzülme, hayıflanma; kederlenme, tasalanma*

1.Yatdı Yaʿḳūb o géce Yūsuf-ıla / Étdügi vaʿdeye **te‘essüf**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 749). [te‘essüf-ile, -ile]*

2.Baña bildür ḥayāt-ı Yūsufumı / Tā biraz defʿ édem **te'essüfümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5978). [te’essüfümi, -üm, -i]*

3.Haẕẕ alam tā cemāl-i Yūsufdan / Fāriġ olam ġam u **te'essüfden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [te’essüfden, -den]*

4.Mihr-i Maġrib firāḳ-ı Yūsufdan / Nāle vü girye vü **te‘essüfden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [te’essüfden, -den]*

5.Ṭursa otursa ẕikri Yūsufdur / Fikri dāyim aña **te’essüfdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [te’essüfdür, -dür]*

6.Ẕikri her yérde nām-ı Yūsuf-ıdı / Fikri dāyim aña te’essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [te’essüf-idi, -idi]*

7.Aġlar-iken ġam ü **te’essüfden** / Kārbān geldi Mıṣr-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5739). [te’essüfden, -den]*

8.Cāhilüñ çün hemān gözetdügi ḥāl / Éder anı **te’essüf** istiḳbal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1166). [te’essüf,]*

9.Aġlar-ıdı fırāḳ-ı Yūsuf-ıla / Fevt olan furṣata **te’essüf-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4570). [te’essüf-ile, -ile]*

tef ü tāb ol: *Sıcaktan yanmak, kavrulmak.*

1.**Olur** olsa göñül ṭolu **tef ü tāb** / Teşne ḫalkına deşne ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [tef ü tāb ol, -ur]*

tefavüt: *(İki şey arasındaki) fark, farklılık.*

1.ʿIşḳ ékilik ḥicābın eyledi ḫarḳ / Ne **tefāvüt** ḳodı arada ne farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5616). [tefāvüt,]*

teferrüc: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek için yapılan gezinti.*

1.Tā **teferrüc**den ola ḫātırı şād / Ḫāne-i ḥabsden ola çün āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 691). [teferrücden, -den]*

teferrüc ét: *Bakmak, seyretmek, temaşa etmek.*

1.Etdi ferşinde nakş-ı būḳalemūn / Tā ki şunʿın teferrüc éde ʿuyūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 31). *[teferrüc ét, -e]*

2.Kim uyarur ʿaceb çerāġın anuñ / Kim **teferrüc** éder ki bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [teferrüc ét, -er]*

3.Ṭutdı her ḫʷāce vü emīr a vezīr / Ol cemāli **teferrüc étmege** yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [teferrüc étmeg, -e]*

teferrüc gözini aç: *Ferahlama, içi açılma, gamı giderme maksadıyla etrafı gezmeye çıkmak.*

1.**Aç teferrüc gözini** geh gāhi / Gör bu āsār-ı raḥmetu'llāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 731). [teferrüc gözini aç, -i, -n, -i]*

teferrüc-i cānān eyle: *Sevgiliyi seyretmek, sevgiliye bakmak.*

1.Fürceye geldi ol şeh-i ḫūbān / **Eyleye** tā **teferrüc-i cānān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3067). [teferrüc-i cānān eyle, -y, -e]*

teferrüc-i dīdār: *Güzel yüzlü sevgiliyi seyretme II mutlak güzel olan Allah'ın tecellilerini temaşa etme.*

1.Naẓar ehline hem-dem olsa nigār / Bes degül mi **teferrüc-i dīdār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2068). [teferrüc-i dīdār,]*

2.Mümkin olsa **teferrüc-i dīdār** / Mümteniʿ olur ehl-i şevḳa ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3063). [teferrüc-i dīdār,]*

3.Dāyim olsa **teferrüc-i dīdār** / Cūş éder ārzū-yı būs u kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3865). [teferrüc-i dīdār,]*

teferrüc-i dīdār eyle: *Sevgilinin güzel yüzünü seyretmek, görmek.*

1.**Eyler**-iken **teferrüc-i dīdār** / Söyler-idi bunuñ gibi eşʿār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3361). [teferrüc-i dīdār eyle, -r, -iken]*

teferrüc-i dilber: *Sevgilinin gezmesi, eğlenmesi.*

1.Éki āhūsına olınca seḥer / Merta'-ıdı **teferrüc-i dilber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3638). [teferrüc-i dilber,]*

teftīş: *Arama, araştırma.*

1.Anca **teftīş** ü bunca diḳḳat-ile / Geldi Yūsuf miyāna nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [teftīş,]*

teftīş eyle: *Aramak, araştırmak.*

1.Çünki gördüm diyār-ı Kenʿānı / Bunda **teftīş eyledüm** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1408). [teftīş eyle, -dü, -m]*

teftīş olın: *Araştırılmak, soruşturulmak.*

1.Ḥāli **olınmayınca** gey **teftīş** / Şehre girmezdi bay eger derviş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5760). [teftīş olın, -ma, -y, -ınca]*

tefviz ét: *Vazifelendirmek, görevlendirmek.*

1.Baña **tefviz édüñ** bu tedbiri / Görelüm her ne-y-ise taḳdīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5273). [tefviz ét, -üñ]*

teġāfül: *Anlamamazlıktan gelmek; bilmiyor gibi görünmek.*

1.Şordı anı **teġāfül**-ile hemīn / Āh-ıla girye-y-ile Bünyāmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5822). [teġāfül-ile, -ile]*

tehī: *Boş; tenha, ıssız.*

1.ʿAyn-i aġyārdan derūnı **tehī** / Yoḳ içinde meger dü serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [tehī,]*

tehī eyle: *Boşaltmak.*

1.**Eyle** senden seni **tehī** yüri var / Tā gele taḫtına şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [tehī eyle,]*

tehī ol: *Uzak olmak.*

1.Eyle ṭoldı hevā o serv-i sehī / Ki ḳamu **varlıġından** oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [tehī ol, -dı]*

tehī-dest: *Eli boş olma, hiçbir şeye sahip olmama.*

1.Sīm ü zerden bu dem **tehī-destem** / Ġam degül çün ġamuñla ser-mestem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5500). [tehī-destem, -em]*

te'hīr et: *Ertelemek.*

1.**Étme te'ḫīr** ḫayrı cānuñ-ıçun / Beni ṭap yaḳ belāya anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4471). [te'ḫīr et, -me]*

2.Étdi ol dem figan ki iy Ḳıṭfīr / Bī-günāhuñ ʿaẕābın **ét te'ḫīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4651). [te'ḫīr ét,]*

3.Gel vefā ḳıl ḳo bu cüzāfātı / **Étme te'ḫīr** yoḳ cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [te'ḫīr et, -me]*

tehlīl: *"Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur" manasındaki "lâ ilahe illallah" sözünü söylemek.*

1.Anda tekbīr éderdi hem **tehlīl** / Hem ḳılurdı ṣalāt dīn-i Ḫalīl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1911). *[tehlīl,]*

tehniye ét: *Tebrik etmek, kutlamak.*

1.**Tehniye étdiler** aña seferin / Hem ḫaber vérdiler nidā ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2144). [tehniye ét, -di, -ler]*

tek: *Tek, tek başına; yalnız.*

1.ʿIşḳ-ıla ḥāli ża'f olanuñ ṣabrı pek gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde **tek** gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [tek,]*

2.Dédi ben olayım ḳarındaşuñ / Yéme göz yaşı-y-ıla **tek** aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [tek,]*

tek: *Yeter ki; sadece.*

1.Ur ṭabanca dilerseñ işde yüzüm / Bizi **tek** ġarḳ-i seyl étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [tek,]*

2.Dérler-idi nemüz alursañ al / **Tek** görinsün yine o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [tek,]*

3.Dédiler zer ne ola ser vérelüm / Bir naẓar **tek** cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [tek,]*

tek: *Koşma, seğirtme.*

1.Ṣīr-sīne peleng-i ablaḳ reng / **Tek** ü pūyına ṣaḥn-ı ʿālem teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [tek,]*

tek ḳal: *Yalnız kalmak, yanında kimse olmamak.*

1.Ki benüm daḥi olsa ḳardaşum / **Tek** mi **ḳalurdı** bu ḳuru başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5843). [tek ḳal, -ur, -dı]*

tek ü pū eyle: *Telaşla sağa sola koşma hâli II Koşuşturma.*

1.Ṣāyed **eylerken** ol **tek ü pūyı** / Bulasın ol nihāl-i dil-cūyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3229). [tek ü pū, -y, -ı]*

teḳarrüb bul: *Yakınlık bulmak, yakın olmak.*

1.Ṣōfī ṣāf olmasa vücūdından / Ne **teḳarrüb bula** sücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1069). [teḳarrüb bul, -a]*

tekbīr ét: *Allah'ın büyüklüğünü hatırlamak ve "Allahu ekber" demek.*

1.Anda **tekbīr éderdi** hem tehlīl / Hem ḳılurdı ṣalāt dīn-i Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1911). [tekbīr ét, -er, -di]*

tekeffül ét: *Kefil olmak, bir şeyin sorumluluğunu üstüne almak.*

1.Ḥaḳḳa her kimse kim tevekkül éder / Ḥaḳḳ anuñ ḫıfẓına **tekeffül éder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [tekeffül ét, -er]*

tekellüf eyle: *Özenme, bir işi gösterişli bir ḥāle koymak için uğraşma.*

1.Biraz aġladı ḳuçdı Yūsufını / **Eyle**di zīneti **tekellüf**ini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 765). [tekellüf eyle, -di-i, -n, -i]*

tekellüm: *Söyleme, konuşma (Sevgilinin konuşması.)*

1.Deheni dür-feşān **tekellümde** / Lebleri ḳūt-ı cān tebessümde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3802). [tekellümde, -de]*

tekrār: *Bir daha, yeniden.*

1.Güle tā ʿarż-ı ḥāl éde **tekrār** / Ġāfil-iken bu ḳışṣadan her hār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2481). [tekrār,]*

2. Yār-ile hem-ʿinān olup o nigār / Cāna söylerdi rāzını **tekrār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [tekrār,]*

3.Bir kemer-bendi ney gibi o nigār / Bağlamazdı miyānına **tekrār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3607). [tekrār,]*

4.Bilicek Yūsuf anı aġladı zār / Ṣordı ḥālin esirgeyüp **tekrār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5485). [tekrār,]*

tekrār ét: *Sürekli tekrarlayıp söyleme II zikretme.*

1.Her ṭarafdan éden temāşāyı / Dilde **tekrār éderdi** ḥāşāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4915). [tekrār ét, -er, -di]*

tekye-gāh: *Dayanılacak, güvenecek, sığınacak yer.*

1.Géde hem ol ḳadar günāhı anuñ / Bāġ-ı ʿAdn ola **tekye-gāhı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1406). [tekye-gāhı, -ı]*

tekye-gāh ol: *Tekke, dergah (gibi) olmak.*

1.Dil-i ʿuşşāḳ **tekye-gāh oldı** / Çeşm-i müştāḳ ferş-i rāh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4732). [tekye-gāh ol, -dı]*

telaṭṭuf: *Nazik davranma, lütuf ve incelikle muamele etme.*

1.Bile göndürdi bāġa Yūsuf-ıla / Dédi hem Yūsufa **telaṭṭuf-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [telaṭṭuf-ıla, -ıla]*

telbīs: *Hile, düzen, oyun.*

1.Çün yuya āb-ı tevbe **telbīsi** / Yandurur ġayret odı İblīsi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). *[telbīsi, -i]*

2.Her ki **telbīsi** édinürse sebīl / Sırrını ṣanmasun ki ṭuymaya él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [telbīsi, -i]*

3.Seni yoldan çıḳardı çün İblīs / Ḳavl-i taḥḳīki añladuñ **telbīs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [telbīs,]*

4.ʿIşḳ kim anda olmaya telbīs / Fī'l-meṣel oldı hem-çü miḳnāṭīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1023). [telbīs ol, -ma, -y, -a]*

telh et: *Acılaştırmak.*

1.İbn-i Edhem ki terk-i Belḫ étdi / Ġayrini añа ʿışḳ **telḫ etdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [telḫ et, -di]*

2.ʿİyşumı **telḫ éder** anuñ adı / Beni nā-şād éder anuñ yādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [telḫ ét, -er]*

telkīn et: *(Bir fikri) aşılamak, tavsiye etmek, öğretmek.*

1.**Étdi** tevḥīdi anlara **telḳīn** / Eyledi ṣīr leblerin ṣīrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4171). [telḳīn et, -di]*

2.Bu kerāmet yeter kerīme hemīn / Ki éde ʿöẕri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [telḳin ét, -e]*

temām: *Noksansız, tam; mükemmel.*

1. Biri Rāḥil ü biri Leyyā nām / Ékisi daḫi ḥüsn içinde **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 425). [temām,]*
2. ʿAmmesi anı eyle sevdi **temām** / Ansuz étmez-idi bir nefes aram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 507). [temām,]*
3. Çün **temam-ıdı** anda ẕevḳ-i ṣaḥīḥ / Aġzı her nāḳısuñ ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [temam-ıdı, -ıdı]*
4. Ki Zelīḫāya benden eyle selām / Bilürem ḥālini ne-y-ise **temām** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [temām,]
5. Oldı Leyyādan altı oġlı **temām** / Biri Şemʿūn biri Yehūdā nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426).* [temām,]
6. Ṭolmadın daḫi Ḥüsni ayı temām / Ṭolmış-ıdı cihāna ol ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811).* [temām,]
7. Vérdi bir puḫte dil de anda temām / Bir niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [temām,]
8. Gerçi kim sevmiş-idi anı **temām** / İlla bulmuş degüldi vuṣlat-ı tām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175).* [temām,]
9. Cemʿ olup her mu'abbir anda **temām** / Ḫʷāb-ı sulṭāna dédiler aḥlām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5169).* [temām,]
10. Sekizyüzle ṭoḳsan yédide **temām** / Temām étdi bu naẓmı Ḥamdi ḥaḳīr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [temām,]
11. Yédi yaşın çün **temām** sürdi / Yüzi ayınuñ oldı on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371).* [temām,]

temām: *Tamamen, bütünüyle; tam olarak.*

1.Şöhreti ṭoldı şehr içinde **temām** / ʿāşıḳ oldı ḫavāṣ belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [temām,]*

2.Vardı revzen ḳatına vérdi selām / Dédi Yūsuf ḫaberlerini **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [temām,]*

3.Māh-ı Maġrib dédi budur o ġulām / Ki beni yaḳdı ʿışḳ odına **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [temām,]*

4.Géydi Yūsuf çün ol libāsı **temām** / Oldı ṭāvūs-ı cennet aña ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [temām,]*

5.Çār rükninde çār der ḳodılar / Her ḳapuda **temām** biñ ér ḳodılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5666). [temām,]*

temām ét: *Tamamlamak; tam ve eksiksiz yerine getirmek.*

1.Çün **temām étdi** ʿişret esbābın / Düzdi Ṭaymūs riḥlet esbābın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2962). [temām ét, -di]*

2.Çün ol elli yılı **temām étdi** / Yine ʿazm-i diyār-ı Şam étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [temām ét, -di]*

3.Ḫilʿat-i ḥüsni çün **temām éde** māh / Ḳara çul géydürür aña geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1714). [temām ét, -e]*

4.Bāziġa çün bu medḥi **étdi temām** / Āferīn eyledi ḫavāṣ ü ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3537). [temām ét, -di]*

5.Sekizyüzle ṭoḳsan yédide temām / **Temām étdi** bu naẓmı Ḥamdi ḥaḳīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6279). [temām ét, -di]*

temām eyle: *Tamamlamak; tam ve eksiksiz yerine getirmek.*

1.Ḳālıb-ı luṭf-ıla anı ʿAllām / Düzüp **eyledi** ol bināyı **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 178). [temām eyle, -di]*

temām kıl: *Tamamlamak; tam ve eksiksiz yerine getirmek.*

1.Çün Zelīḫā bu emri **kıldı temām** / Ḫiẓmete étdi serv gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [temām kıl, -dı]*

temām ol: *Tamam olmak, tamamlanmak.*

1.Dédiler ḫān-zādedür bu ġulam / Ḳadr-ile **oldı** bedr-i ḥüsni **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1667). [temām ol, -dı]*

2.Çünki **oldı** bu zīnet emri **temām** / Ol géce ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [temām ol, -dı]*

3.Çünki şehden bu geldi feṯḥ-i kelām / ʿaḳd-i beyʿ **oldı** ara yérde **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3426). [temām ol, -dı]*

4.Çünki ʿışḳuñ nişānı **oldı temām** / Ne nişān ḳaldı bende şimdi ne nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2762). [temām ol, -dı]*

5.Mālik étmişdi ʿazm-i cānib-i Şām / Elli yıl ol dem **olmış**-ıdı **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [temām ol, -mış, -ıdı]*

6.Çünki yédi yaşı **temām ol**dı / Ḥüsn-i ḫulḳ ehline imām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [temām ol, -dı]*

7.Çün bu pend ü naṣīḥat **ol**dı **temām** / Döndi oġlanlarına étdi kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 817). [temām ol, -du]*

8.**Olsa** tezyīn ü zīnet emri **temām** / Yār-ile ʿişret eyler-idi müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [temām ol, -sa]*

9.Ne-y-içün aġlar bu hāl-ile bu gulām / Devlet ü ʿizzet **olmış** aña **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3715). [temām ol, -mış]*

10.Çün **temām oldı** ḫāne-i heftüm / Oldı pür şeş cihāt ü nüh ṭārem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4297). [temām ol, -dı]*

11.Çün **temām oldı** ḫāne-i ṣūret / Étdiler dürlü zeyn-ile zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4312). [temām ol, -dı]*

12.Oldı çün ḫalḳa ḫāṣ ü ʿām inʿām / Ẕevḳ u ʿişret umūrı **oldı temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [temām ol, -dı]*

13.Çün **temām oldı** bu duʿā’ vü enīn / Nāzil oldı hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [temām ol, -dı]*

14.Çün görişmek ṣorışmaġ **oldı temām** / Yūsuf étdi ziyāfete iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [temām ol, -dı]*

15.Çün bu ġarrā vaṣıyyet **oldı temām** / ʿazm-i dārü's-selām étdi imām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [temām ol, -dı]*

temām ol: *Tamamlanmak, sona ermek.*

1.**Oldı** çün yandı ḥasret odı **temām** / Sīne ḥammām ü dīde rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [temām ol, -dı]*

2.Ṣabr u ārām işi **temām oldı** / Ṣādlıḳ göñline ḥarām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1224). [temām ol, -dı]*

3.Ḥāṣılum çün **temām olup** bitdi / Bu ér anı başup helāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1271). [temām ol, -up]*

temām ol: *Noksansız, tam, mükemmel olmak II tamamlanmak.*

1.Dédi anlara ʿöẕr édüp bu ġulām / Daḥi **olmadı** bedr gibi **temām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2214). [temām ol, -ma, -dı]*

2.Bu şerefden **temām ol**a zeynüñ / Nitekim eyle-y-idi ceddeynüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [temām ol, -a]*

temām-ı Mıṣr: *Mısır ülkesinin tamamı; Mısırdaki herkes.*

1.Ki çeker adumı **temām-ı Mışr** / Oldı rüsvāy-ı ḫāṣ ü ʿām-ı Mışr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4885). [temām-ı Mışr,]*

temāşā: *Gezip dolaşma.*

1.Gāh ʿazm eyler-idi ṣaḥraya / Ṣoḥbet ü ʿişret ü **temaşaya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2393). [temaşaya, -y, -a]*

2.Ol ḳadar öġdiler **temāşā**yı / Ḫātır-ı Yūsuf oldı saḥrāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 732). [temāşāyı, -y, -ı]*

temāşā: *Bakıp seyretme, izleme.*

1.Göricek ḫalḳ anuñ bu bālāsın / Ḳodılar Yūsufuñ **temāşāsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [temāşāsın, -sın]*

temāşā: *Eğlence, zevk, sefa.*

1.Dédiler vaḳt-i seyr-i ṣahrādur / Ṣaḥn-ı ṣaḥrā tolu **temāşā**dur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 681). [temāşādur, -dur]*

temāşā et: *Seyretmek, bakmak.*

1.**Étdi** ol ʿālem-i cemāl ayı / Ḫāne saḳfında ol **temāşāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4428). [temāşā et, -di]*

2.Her ṭarafdan **éden temāşāyı** / Dilde tekrār éderdi ḫāṣāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4915). [temāşā ét, -en]*

temāşā-gāh: *Temaşa edilen, izlenilen yer.*

1.Gündizin ʿiyş ü nūşa başlasa şāh / Ḥüsni-y-idi anuñ **temāşā-gāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5604). [temāşā-gāh,]*

temāşā-yı tecellī: *Maddi ve manevi âlemlerdeki ilahi güzellikleri, Allah'ın tecellilerini seyretme.*

1.Meger göñlüm ḫalāṣ oldı ḥicāb-ı dīn ü dünyīden / Ki oldı gözleri rūşen **temāşā-yı tecellīden** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3362). [temāşā-yı tecellī, -den]*

temennā: *Arzu, istek, temenni; isteme, yalvarma.*

1.Cānına dāġ édüp **temennāñı** / Ḥāṣıl étmiş göñülde sevdāñı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2825). [temennāñı, -ñ, -ı]*

2.Dönüp élçiler ol **temennādan** / Dilleri fāriġ oldı ġavġādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2869). [temennādan, -dan]*

3.Ṭutdı ḥükmin revān Zelīḫā anuñ / Düzdi esbābın ol **temennānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [temennānuñ, -nuñ]*

4.Dédi iy cānumuñ **temenñāsı** / Dil-i ġam-dīdemüñ dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4736). [temenñāsı, -sı]*

5.Göñül zülfi hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol **temennīden** *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [temennīden, -den]*

temettu': *Kazanma, kâr etme, kazanç II aynı yılın hac mevsiminde, önce umre yapıp ihramdan çıktıktan sonra yeniden hac için ihrama girilerek yapılan hac.*

1.Ne **temettu'** ṣafādan ol ʿömre / Eylemeye o Kaʿbede ʿumre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [temettu',]*

temīz: *Saf, temiz; temiz, pak yaradılışlı. (Hz. Yusuf)*

1.Ṭaşra çıḳduḳda ḫāneden o **temīz** / Rāst geldi gürūhı-y-ıla ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4580). [temīz,]*

temkīn: *İhtiyatlı ve tedbirli olma; ağırbaşlı ve düşünceli davranma.*

1.Çünki ṣavdı ḫumar-ı telvīni / ʿIşḳ ḥālinde buldı **temkīni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4781). [temkīni, -i]*

ten: *Beden, cisim; maddi varlık.*

1. Ḍarb-i dendān urup o tāze **tene** / Şefḳat étmiş meger bu pīrehene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1195). [tene, -e]*
2. Loḳma mı oldı gürge tāze **tenüñ** / Böyle ġarḳ oldı ḳana pirehenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1239). [tenüñ, -üñ]*
3. Ya size ġalib ola düşmenüñüz / Kesile başuñuz düşe **tenüñüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [tenüñüz, -üñüz]*
4. Vérdi ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / **Tene** cān cāna rāḥat ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [tene, -e]*
5. Pāk dāmenleri ferişte gibi / **Tenleri** nūr-ıla sirişte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3186). [tenleri, -ler, -i]*
6. Baña ansuz ne cān gerek ne cihān /**Tende** ṣıḥḥat olur mı olmazsa cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 695). [tende, -de]*
7. **Teni** aṣḥābı-y-ıla ʿişret éder / Cānı ol ʿiyṣdan şikāyet éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2470). [teni, -i]*
8. Benem ol ḫaste kim ża'īf ü ʿalīl / **Teni** ṣāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [teni, -i]*
9. Gevher oldur ki **tende** cānı ola / Cān odur dilber-i nihānī ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3598). [tende, -de]*
10. ʿarż éderdi cemālin ol dilber / Cūʿdan **tende** ḳalmaz-ıdı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5724). [tende, -de]*
11. Saña varlıḳ ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu cān nedür **ten** ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [ten,]*
12. Anı géydürdi çün o pāk **tene** / Güli pīrāhen étdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [tene, -e]*
13. Bu degül ol ki ʿaḳlum aldı benüm / Eridi ḫasretinde cān ü **tenüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3071). [tenüm, -üm]*
14. Yoġ-iken var-éden **ten** ü cānı / N'ola söyletse ṭıfl-iken anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [ten,]*
15. Géydi sīmīn **tenine** ḫulle-i zer / Bend étdi miyāna Mışrī kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5544). [tenine, -i, -n, -e]*
16. Çoḳ aradı o cān ü dil-i ḳūtın / Bulmadı ne **tenin** ne tābūtın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6233). [tenin, -i, -n]*
17. Cān nice nefret étmeye **tenden** / Dōst mevtin éşitse düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1090). [tenden, -den]*
18. Niʿmeti maġz-i üstüḫᵛānumdur / Ḫūnı her dem **tenümde** ḳanumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3975). [tenümde, -üm, -de]*
19. Ki baña ʿışḳ olalı tāb-efşān / Oldı pür-dāġ anuñla bu **ten** ü cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4330). [ten,]*
20. Ol **ten** üzre bu pīrehen timsāl / Aḳ gül üzre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [ten,]*
21. Yapışup destine dedi iy dōst / Saña cān vereler nedür **ten** ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4359). [ten,]*
22. Ola anda ʿAzīz-i Mışr-ı vücūd / **Ten** ü cān éde ḫażretine sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5230). [ten,]*
23. Ne ayaġuma ḫār degmiş-idi / Ne **tenüme** ġubār degmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2504). [tenüme, -üm, -e]*
24. İncidürken **tenin** leṭāfet-i gül / Semenine yazuḳ degül midi ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [tenin, -in]*
25. Göndürüp yāri ḳaʿr-ı zindāna / **Teni** zindān düzetmişem cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [teni, -i]*
26. Ḫōş-idi tīġ-i mihri cān ü **teni** / Ṭoġrayup ẕerre ẕerre étse beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [teni, -i]*
27. Ãh eger tāruñ olsa ḫaste **tenüm** / Cān ṣafāsın bulurdı bu bedenüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3612). [tenüm, -üm]*
28. Ḳomazam **tende** ḳıl ḳadar cānı / Ḳuçmadum çün miyān-ı cānānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4508). [tende, -de]*
29. Ney-i ḫuşküm **tenüm** pür-āteşdür / Ben oda yanduġum saña ḫōşdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4497). [tenüm, -üm]*

30. Tūtiyā olsa ger **tenüm** ḫāki / Açmaya bañа dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [tenüm, -(ü)m]*
31. Tā gelince nigār-ı sīb-ẕeḳan / Kesmek olmaz turuncını her **ten** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [ten,]*
32. Bile olaydı tā teniy'le **tenüm** / Cānum anuñladur nite ki benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [tenüm, -(ü)m]*
33. Derd-ile rişte olmış-ıdı bu **ten** / Bunuñ-ıla dikerdüm aña kefen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6265). [ten,]*
34. Cān daḫi **tende** bir ramaḳ oldı / Şevḳden gözleri şafaḳ oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3746). [tende, -de]*
35. Āb u gilden **teni** sirişte degül / Buña kim dér ʿaceb ferişte degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4767). [teni, -i]*
36. Her sütūn üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan artuḳ **teninde** yoḳ noḳşān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [teninde, -i, -n, -de]*
37. **Ten**de cānum ki yaraya tapuña / Dilden anı fidā ḳılam ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [tende, -de]*
38. Ḳaldı Yaʿḳūb hecr-ile nālān / Cānı ardınca **ten** gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [ten,]*
39. Ḥāṣıl eyledi kişt eken **tenler** / Ḥabbeden ḳubbe deñlü ḫırmenler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2251). [tenler, -ler]*
40. Meskenüm ḫār içinde **ten** yapraḳ / Mesnedüm ḫāre minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [ten,]*
41. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü bī-nūr / Ḳalmadı **tende** zevḳ u dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [tende, -de]*
42. Naḳş-ı ḥüsnüñ ḫayāli cān **tenüme** / Tenüm-ise éşigüñe bendeñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [tenüme, -üm, -e]*
43. Naḳş-ı ḥüsnüñ ḫayāli cān tenüme / **Tenüm-ise** éşigüñe bendeñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3999). [tenüm-ise, -üm, -ise]*
44. Dil ki bir ḳaṭre ḫūn-ıdı **tenden** / Gétdi aġladuġum dem ol benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4001). [tenden, -den]*
45. Tīrine cānını hedef étdi / Gevherine **tenin** ṣadef étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4520). [tenin, -in]*
46. Şafaḳuñ çün söyündi tennūrı / Ḳalmadı cān ṣafāsı **ten** nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [ten,]*
47. Baña ol bī-nişānumı bulıvér / **Ten** helāk oldı cānumı bulıvér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5986). [ten,]*
48. Dédiler Yūsufa ki iy ferzend / Can hümāsına **ten** niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [ten,]*
49. Çünki īmāna geldi ol server / Cūʿdan ḳalmadı **teninde** eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5679). [teninde, -i, -n, -de]*
50. Bile olaydı tā **teniy'le** tenüm / Cānum anuñladur nite ki benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6266). [teniy'le, -i, -y, -le]*

ten gözi: *Vücut, beden gözü; maddi göz.*

1.Cān gözi tā görince dīdārı **/ Ten gözi** görmez ola aġyārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5957). [ten gözi,]*

2.Görürem cān gözi-y-ile dīdārı / **Ten gözi** n'ola görmese yāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [ten gözi,]*

tende cānı kalma: *Tende canı kalmamak, canı çekilmek II hareketsiz olmak.*

1.Yatdı bī-hūş olup füsürde gibi / **Ḳalmadı tende cānı** mürde gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [tende cānı kalma, -dı]*

tenden cānu ʿüryān eyle: *Tenden canı sıyırmak; canını almak, öldürmek.*

1.Belki tīġ-ı bürehne-y-ile hemān / Tenden eylerdi cānumı ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4476). [tenden cānu ʿüryān eyle, -r, -di]*

teneffüs ét: *Solumak, soluk almak.*

1.Ṣubḥ-dem çün **teneffüs étdi** ṣabā / Pür-dem oldı deminden ehl-i hevā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2663). [teneffüs ét, -di]*

2.Çın seḥer çün **teneffüs étdi** nesim / İrdi andan nüfūse ḥaẕẕ-ı ʿazīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2778). [teneffüs ét, -di]*

teng: *Dar, küçük.*

1.Şīr-sīne peleng-i ablaḳ reng / Tek ü pūyına ṣaḥn-ı ʿālem **teng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 6359). [teng,]*

2.Her birinüñ libāsı reng-ā-reng / Gül ü ġonca miṣāli tāze vü **teng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [teng,]*

3.Her biri ġonça gibi **teng** ḳabā / Ḫurdesi şīve luʿbı rūḥ-efzā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3034). [teng,]*

4.Teng-dil olma aç şeker **tengin** / Sāde-dillere vér ṣafā rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [tengin, -in]*

teng: *Dar, sıkıntılı; sıkıntı içinde.*

1.Vāsiʿ eyledi bir niçe ferseng / Yūsufuñ ḳalbi tā ki olmaya **teng** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [teng,]*

2.Eyle zindān ki **teng** ü tīre çü kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [teng,]*

3. **Teng** meskende ḳalsa bir miskīn / Vüsʿati sa‘yına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [teng,]*

4.Ḫātırı ġonça gibi **teng** mi ki / Gül gibi yoḫsa şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [teng,]*

5.Yédi yıl gele ṣoñra gey ḳatı **teng** / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [teng,]*

6.Dér ki ol yıllar eyle **teng** oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [teng,]*

7.Buldılar çün açıldı **teng** ü çuval / Her ne vérdiler-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [teng,]*

8.Vardı bir gūşeye dili gibi **teng** / Çözdi ser-bend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [teng,]*

teng: *Bağ; engel.*

1.Ḫāll édüp ḳand **tengini** niçe deng / Bişdi ḥālvā vü ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [tengini, -i, -n, -i]*

teng ol: *Dar olmak II yetersiz, elverişsiz olmak.*

1.**Teng olmışdı** ʿiyşı hem şekerüñ / Eseri ḳalmamışdı hem semerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2247). [teng ol, -mış, -dı]*

teng ol: *Dar gelmek; sıkıntı ve huzursuzluk vermek.*

1.**Teng oldı** demi Zelīḫānuñ / Oldı bī ḥadd ġamı Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5300). [teng ol, -dı]*

2.Ki bu ḳızlıḳ ḳomadı ḳuvvetümüz / **Teng olupdur** ḳatı ma‘īşetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5747). [teng ol, -up, -dur]*

teng ol: *Sıkılmak, daralmak.*

1.Deheni gibi sözde **teng oldı** / Bilmezem arada ne ceng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3933). [teng ol, -dı]*

2.**Oldı** sözden dehanı ġonçası **teng** / Étdi ruḫsārını ḥayā gül-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4186). [teng ol, -dı]*

teng-ber-teng: *Türlü türlü, çeşit çeşit.*

1.Reng-der-reng zeyn ü zīverler / **Teng-ber-teng** Mıṣrī şekkerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3057). [teng-ber-teng,]*

teng-dil ol: *Gönlü dar, sıkıntılı, kederli olmak.*

1.**Teng-dil olma** aç şeker tengin / Sāde-dillere vér ṣafā rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [teng-dil ol, -ma]*

2.**Teng-dil oldı** ol nebi-yi Ḫudā / Yüzüni göge ṭutdı étdi duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4640). [teng-dil ol, -dı]*

tenhā: *Yalnız, tek başına.*

1.Geldi **tenhā** ḳatına şefkāt-ile / Ṣordı ḥālin dédi naṣīḥat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1658). [tenhā,]*

2.Göricek aġlayasın ol cāyı / Añasın ben ġarīb ü **tenhāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1013). [tenhāyı, -(y)ı]*

3.Gördi kim ḫālī ḳalbi gibi serā / Kendüsi anda cān gibi **tenhā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2786). [tenhā,]*

4.Ḥamele hem-dem oldı mihr-āyīn / Gezdi **tenhā** çün āhū-yı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3853). [tenhā,]*

5.Yār-ile ʿiyş éderdi **tenhāyī** / Nūş édüp aña ḳarşu şahbāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [tenhāyī,]*

6.Çünki Yūsuf ṭaġıtdı ġavġāyı / Vardı ḫalvet-sarāya **tenhāyī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5474). [tenhāyī,]*

7.Üşüp anuñ başına **tenhāyī** / Étdiler dürlü dürlü ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5874). [tenhāyī,]*

ten-i bī-derd: *Dertsiz vücut, ceset. (İnsanın maddi varlığı bağlamında)*

1.Mürdedür derd-i ʿışḳa düşmese merd / Āb u gildür hemān **ten-i bī-derd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 358). [ten-i bī-derd,]*

ten-i bī-ʿışḳ: *Aşksız, sevgisiz beden, vücut.*

1.**Ten-i bī-ʿışḳ** lāşe-i lā-şey / Cān ki bī-ʿışḳ ola olmaya ḫay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2316). [ten-i bī-ʿışḳ,]*

teninde cān ḳalma: *Bedeninde can kalmamak, ölmek.*

1.Āh édüp eyle düşdi ol cānān / Şanasın kim teninde **ḳalmadı cān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3356). [teninde cān ḳalma, -dı]*

tennūr: *Fırın, ocak, tandır.*

1.Şafaḳuñ çün söyündi **tennūrı** / Ḳalmadı cān ṣafāsı ten nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5669). [tennūrı, -ı]*

tennūr-ı dil: *Gönül tandırı, fırını.*

1.**Tennūr-ı dilde** cān gibi yaḳardum odlara / Ger mümkin olsa ādeme ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [tennūr-ı dil, -de]*

tennūr-i sīne: *Göğüs, bağır fırını. (İnsanların yüreklerinin yanması bağlamında.).*

1.Yana **tennūr-i sīne** nān-ıçun / Ḫūnlar seyli aḳa ḫᵛān-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [tennūr-i sīne,]*

ter: *Ter, vücut sıvısı II damla, çiğ tanesi.*

1.Ġabġabı kim mu'allaḳ āb-ıdı / Şan ki **ter** şişede gülāb-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2353). [ter,]*

ter: *Taze; hoş, güzel.*

1.Sünbüli tāze gülleri **ter**-idi / ʿāşıḳa nāz édici dilber-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5030). [ter-idi, -idi]*

2.**Ter** ʿineb tāze sīb ṭatlu enār / Her biri lezzet-ile çün leb-i yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4714). [ter,]*

3.Zīnetét zer-nigār cāme-y-ile / Ser-bülend eyle **ter** ʿimāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4934). [ter,]*

4.Oldı ḳırḳında pīr-iken bī-fer / Onsekiz yaşda tāze **ter** duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5515). [ter,]*

ter ét: *Islatmak.*

1.ʿAyn-ı 'işveñdem aḳup āb-ı günāh / Dāmenümi **ter étmesün** iy māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4455). [ter ét, -me, -sün]*

ter eyle: *(Gözlerini) ıslatmak, yaşartmak; ağlamak.*

1.Nergesüñi **ter eylemez** dūdı / Baña bu oduñ ola mı sūdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4498). [ter eyle, -mez]*

teraḥḥümét: *Merhamet etmek, acımak.*

1.Dédi ebnāsına tebessüm édüp / Beni ṭap aġladuñ **teraḥḥüm édüp** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1193). [teraḥḥüm ét, -üp]*

2.Naḳd-i cān olmadın daḥi güm aña / Demidür **édeseñ teraḥḥüm** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3962). [teraḥḥüm ét, -e, -sin]*

terakki ét: *Yükselmek, yücelmek.*

1.Çün **teraḳḳi éde** bu noḳṣāndan / Cāna baḳmaz ṣafā-yı cānāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4879). [teraḳḳi ét, -e]*

terbiyet: *Terbiye; besleyip büyütme.*

1.Çekdiler baña **terbiyetde** emek / Çoḳdur üstümde ḥaḳḳ-ı nān u nemek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1753). [terbiyetde, -de]*

terbiyet ét: *Terbiye etmek; besleyip büyütmek.*

1.Baña ol **terbiyetler étmişdür** / Etüm etmeġi-y-ile bitmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3976). [terbiyet ét, -miş, -dür]*

terbiyet kıl: *Terbiye etmek II belli bir kıvama getirmek.*

1.Ṣabr édüñ tā ire kemāline / **Terbiyetler ḳılam** cemāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2217). [terbiyet ḳıl, -am]*

tercemān: *Tercüman, bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vasıta veya kimse.*

1.Dilberüñ **tercemānına** teslīm / Ser ü cān édeler nedür zer ü sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [tercemānına, -ı, -n, -a]*

tercemān ol: *Bir şeyi anlatmaya yardımcı olmak, tercümanlık etmek.*

1.**Tercemān ol**dı baʿżı tercemesi / Naẓma germ oldı tabʿumuñ hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [tercemān ol, -dı]*

terceme: *Bir metin veya sözü bir dilden başka bir dile çevirme, çeviri.*

1.Tercemān oldı baʿżı **terceme**si / Naẓma germ oldı tabʿumuñ hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 347). [tercemesi, -si]*

2.Kimisi **terceme** kimisi naẓīr / Umaram āḫir eyleye taḳdir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348). [terceme,]*

tercih ḳıl: *Üstün tutmak.*

1.Pederüm oldı çün muḥibb-i ṣarīḥ / İḫvetümden beni **ḳılup tercih** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4023). [tercih ḳıl, -up]*

tercihét: *Üstün tutmak.*

1.Ṭuymaz andan meger dürūġ-ı ṣarīh / Bizden anı neçün **èd**er **tercih** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [tercih ét, -er]*

ter-gül: *Taze, yeni açmış gül; sevgili.*

1.Her zebāndan velīk ol **ter-gül** / Niçe evraḳ oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [ter-gül,]*

ter-hūşe: *Taze başak; arpa, buğday vs. başağı.*

1.Gördi hem yédi tāze **ter-ḫūşe** / Cāna lezzet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [ter-ḫūşe,]*

terk ét: *Ayrılmak, gitmek; bırakmak, vazgeçmek.*

1. Varlıġ anuñ ki varı **terk étdi** / Dōst mihrin göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [terk ét, -di]*

2. **Étmesün terk** Yusūfuñ nāmın / Miḥnet-ile géçürsün eyyāmın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1319). [terk et, -me, -sün]*

3. Tā varup Yūsufı ḫalāṣ édeler / **Terk édüp** ẓulmı ʿadl-i ḫāṣ édeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [terk ét, -üp]*

4. Her ki gördi ol ḥüsn-i zībāyı / Dīni terk étdi ḳodı dünyāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1960). [terk ét, -di]*

5. **Terk édüp** cümle ihtiyārını / Gözleye iḫtiyār-ı yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3830). [terk ét, -üp]*

6. Gördi bu girye vü yemīni ʿAzīz / **Terk édüp** ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [terk ét, -üp]*

7. **Terk édüp** tutalar ṭarīḳatümi / ʿādet édineler şerīʿatümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5714). [terk ét, -üp]*

8. **Terk éderse** eger ḍalāletini / Ṭutar-ısa anuñ şerīʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5719). [terk ét, -er, -se]*

9. Niçe ferhengi deng éder bu ḥadeng / Siper-i rayı **terk éder** ferheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2410). [terk ét, -er]*

10. Göçdi **terk étdi** mülk-i Kenʿānı / Yapdı yoluñda Beytü'l Aḥzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3742). [terk ét, -di]*

11. Āḫir iḳlim-i Mıṣrı **terk étdi** / Şām iḳlīmine géçüp gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1398). [terk ét, -di]*

12. ʿIşḳ-ıla **étdi terk** milk-i peder / ʿIşḳ-ıla étdi şehr-i Mıṣra sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5592). [terk ét, -di]*

13. Ben de **terk étmezem** bu zindānı / Olmayınca şehüñ bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [terk ét, -mez, -em]*

14. Ārzū eyler-idi Yaʿḳūbı / **Terk étmiş**-idi ḳasd-ı āṣūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 484). [terk ét, -miş, -idi]*

terk-i belh ét: *Belh şehrini terk etmek.*

1.İbn-i Edhem ki **terk-i Belḫ étdi** / Ġayrini aña ʿışḳ telḫ etdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2319). [terk-i belḫ ét, -di]*

terk-i cān: *Canı terk etmek, ölmek.*

1.Her kime Kaʿbe bī-nişān oldı / Anuñ iḥrāmı **terk-i cān** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2576). [terk-i cān,]*

terk-i ġam-ı cihān ét: *Dünyanın dertlerini, sıkıntılarını terk etmek; dünya dertlerinden kurtulmak (Dünyadan gitmek, ölmek bağlamında.)*

1.Cānı **terk-i ġam-ı cihān étdi** / ʿazm-i iḳlim-i lā-mekān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6230). [terk-i ġam-ı cihān ét, -di]*

terk-i ḳānūn-ı ʿahd ét: *Emrin, buyruğun hükmünü terk etmek; emre uymamak.*

1.**Terk-i ḳānūn-ı ʿahd édüp** çü rübāb / Nāle-y-ile ḳılurdı aña ḫiṭāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3197). [terk-i ḳānūn-ı ʿahd ét, -üp]*

ter-nāzük: *Güzel, zarif, taze.*

1.Mīveler tāze tāze **ter-nāzük** / Her birinde sepet sepet yük yük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4713). [ter-nāzük,]*

tesbīh: *Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.*

1.Ẓāhir oldı hezār şevket-ile / Ẕikr ü **tesbiḥ** Rabb-i ʿizzet'ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6115). [tesbiḥ,]*

2.Étdi **tesbīḥi** nūrı cānuma kār / Sīnesinde ʿaceb ne āteş var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [tesbīḥi, -i]*

tesbīh: *Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.*

1.Aldı **tesbīḥini** eline çenar / Tā kerāmātin anuñ éde şümār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2266). [tesbīḥini, -i, -n, -i]*

tesbiḥ-hʸān: *Allah'ı öven, ona övücü sözler söyleyen (kimse).*

1.Ki bu **tesbiḥ-ḫʸānı** baña getür / Cümle maḳṣūdını yérine yitür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5466). [tesbiḥ-ḫʸānı, -ı]*

tesbiḥ-i ḥaḳḳ: *Allah'ı anmak, Allah'ı zikretmek.*

1.Ol nebiy'çün ki oldı loḳma-i ḥūt / Oldı **tesbiḥ-i Ḥaḳḳ** o dem aña ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 145). [tesbiḥ-i ḥaḳḳ,]*

tesellā bul: *Avunmak, teselli bulmak.*

1.Eyleye luṭf-ıla tecellāyı / Ḫāṭıruñuz **bula tesellāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2051). [tesellā bul, -a]*

2.Étdi çün gün yüzi tecellāyī / **Buldı** ʿāşıḳları **tesellāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3314). [tesellā bul, -dı]*

tesellī: *Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma.*

1.Söyle efsāne-i tecellīden / Eyle ʿāşıḳlara **tesellīden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3246). [tesellīden, -den]*

tesellī bul: *Avunmak, teselli bulmak.*

1.Bāri ḳılsun bugün tecellī-yi ḫāṣ / Ki **tesellī bula** anuñ-ıla ḫavāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2058). [tesellī bul, -a]*

te'sīr: *Tesir, etki; gerçekleşme.*

1.Niçe defʿa şınayup ol tīri / Tīz olur bilmiş-idi **te'sīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [te'sīri, -i]*

te'sīr ét: *Etkilemek, işlemek.*

1.Olmasa anda derd-i dāmen-gīr / Sözi böyle **éder** midi **te'sīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5468). [te'sīr ét, -er]*

teşkīl et: *Meydana getirmek, ortaya çıkarmak.*

1.**Étse teşkīl** tarḥ u taḳsīmi / Niçe İḳlīdis ala ta'līmi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [teşkīl et, -se]*

teskīn et: *Yatıştırmak.*

1.Çün bunı böyle dedi Bünyāmīn / **Étdi** bir pare anları **teskīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5881). [teskīn et, -di]*

teskīn ir: *Sakinleşmek.*

1.Degdi çün aña ol ciger-gūşe / **İrdi teskīn** cigerdeki cūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5924). [teskīn ir, -di]*

teslim ét: *Teslim etmek, vermek; bırakmak.*

1.Ben daḥi uşda ṭutmuşam yüzümi / Saña **teslīm étmişem** özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [teslīm ét, -miş, -em]*

2. Mālike cümle bāyiʿ-i meẕkūr / **Étdi teslīm** bende-i mezbūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1720). [teslīm et, -di]*

3. Dilberüñ tercemānına **teslīm** / Ser ü cān **édeler** nedür zer ü sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [teslīm ét, -e, -ler]*
4. Her ki ol Ḥaḳḳa cān **éd**er **teslim** / Aña ḳurbān olur fidā-yı ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 813). [teslim ét, -er]*
5. Ḥaḳḳa **teslīm éden** kişi özini / Ġayra ṭutmaḳ nedür ṭaleb yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [teslīm ét, -en]*
6. Çekmişem ṣad hezār miḥnet ü bīm / Genci **édince** issine **teslīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5575). [teslīm ét, -ince]*

teslīm kıl: *Teslim etmek, vermek.*

1.**Ḳıldı teslīm** Mālik anlara hem / Semen-i Yūsufı yégirmi direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [teslīm kıl, -dı]*
2.Eflaḥı uş getürmişem ḳatuña / **Ḳıldı teslīm** özini ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [teslīm kıl, -dı]*

teşne: *Susamış II çok hevesli, çok arzulu; âşık.*

1. Pāk olan iy vücūdı pāk ṣudan / **Teşneler** oda yandı çıḳ ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [teşneler, -ler]*
2.Niçe bir ṣanayın serābı ṣarāb / Demidür eyle **teşneni** sīr-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5523). [teşneni, -n, -i]*
3.Gelse ben **teşne** üstine o sehāb / Āb yerine yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [teşne,]*

4.Beni ṭap yaḳ belā-yı fürḳat-ile / **Teşneyem** ḳandur āb-ı vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [teşneyem, -y, -em]*

5.**Teşneyem** ben sen Āb-ı Ḥayvānsın / Küşteyem ʿışḳuñ-ıla sen cānsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4435). [teşneyem, -y, -em]*

6.Sensüz iy genc-i gevher-i nā-yāb / Küşte bī-cān ü **teşneyem** bī-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4436). [teşneyem, -y, -em]*

7.Benem ol **teşne** cānı pür-teb ü tāb / Āb-ıçun ḥāli her ṭarafda şıtāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3080). [teşne,]*

8.Olur olsa göñül ṭolu tef ü tāb / **Teşne** ḫalkına deşne ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [teşne,]*

9.Mümteniʿ olur ehl-i şevḳa ḳarār / **Teşne** leb ṣuya irse ṣabr éde mi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 4010). [teşne,]*

10.**Teşne** cānuñ ṣafāsı şerbet ü āb / Tābını defʿ éder mi şekker-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3170). [teşne,]*

11.Göricek **teşneyi** yā-ḫōd acı / Açlıġum yād édüp benüm acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [teşneyi, -y, -i]*

12.**Teşneyem** laʿlüñüñ zülāline ben / Niçe bir yanayın ḫayāline ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [teşneyem, -y, -em]*

13.Aġla ol **teşneye** ḳılup şefḳat / Ki ire suya bulmaya furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3936). [teşneye, -y, -e]*

14.Ġabġabı çāhı āb-ı luṭf-ıla pür / **Teşnenüñ** ṣuya ḳarşu ḥāli nedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3935). [teşnenüñ, -nüñ]*

15.Semer oldur ki **teşneler** yéyeler / Bāġbāna duʿā'lar eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4206). [teşneler, -ler]*

16.Lebüñi étdi Ḥaḳḳ zülāl-i ḥayāt / Geh geh irsün bu **teşneñe** ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [teşneñe, -ñ, -e]*

17.Bu ʿalāmet eger degülse ḫayāl / Umaram teşne cāna ire **zülāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [teşne,]*

18.Teşne-y iken lebine Ḥavż-ı Cinān / Teşnelikden ḳurudı ḳalmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 863). [teşne-y iken, -y, -iken]*

teşne leb: *Susuz dudak II susuz, susamış.*

1.**Teşne leb** ḳalmış-ıdı çāh ü ḳoġa / Ṣu bulımazdı ḳurbaġa buçuġa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2246). [teşne leb,]*

teşne ol: *Susamak II çok istekli, çok hevesli, çok arzulu olmak.*

1.**Teşne oldum** ṣuvar ḥiṭābuñ-ıla / Ḫasteyem ḳıl ṣifā cevābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2650). [teşne ol, -du, -m]*

teşne vü aç ol: *Aç ve susuz olmak, kalmak.*

1.**Teşne vü aç ol**madan ādem / Deşne darbıy'la ölse yeg bu dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661) [teşne vü aç ol, -madan]*

teşne-i pür-tāb: *Çok hararetli, susamış kimse; çok arzulu, istekli kimse.*

1.Ki döyer mi bu **teşne-i pür-tāb** / Yarına ḳatlana bu gün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [teşne-i pür-tāb,]*

teşnelik: *Susamışlık; hasret, arzu.*

1.**Teşnelik** menzilinde çāh bulur / Mā umarken içinde māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [teşnelik,]*

2.Bir içim su içür revānuñ-ıçun / Ölmedin **teşnelikden** anuñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4043). [teşnelikden, -den]*

teşnelikden ḳuru: *Susuzluktan kurumak, susuz kalmak.*

1.Teşne-y iken lebine Ḥavż-ı Cinān / **Teşnelikden ḳurudı** ḳalmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 863). [teşnelikden ḳuru, -dı]*

teşrīf et: *Şereflendirmek, onurlandırmak.*

1.**Étdi teşrīf** ṭavḳ u cāme-y-ile / Élçi ṣaldı ʿazīzenāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [teşrīf et, -di]*

tevābi'-i zāt: *Bir kimseye tabi olanlar.*

1.Añlamadı anı ki cümle ṣıfāt / Her kişide olur **tevābi'-i ẕāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1759). [tevābi'-i ẕāt,]*

tevaḳḳufda kal: *Durmak, beklemek; duraksamak.*

1.Gerçi ol meyl umardı Yūsufda / **Ḳaldı** Yūsuf velī **tevaḳḳufda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [tevaḳḳufda kal, -dı]*

tevbe olsun: Bir kimsenin herhangi bir işten çok pişman olarak tekrarlamama kararı aldığını anlatan bir söz.

1.**Tevbe olsun** ki görmeyem özümi / Ḫōd-nümālıḳdan açamayam yüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [tevbe olsun]*

tevbe istiġfār et: *İşlenen günahtan dolayı pişman olup bağışlanmayı istemek.*

1.Olsa eshār **eder** ḳamu aḥyār / Ġayrdan ʿayna **tevbe istiġfar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3753). [tevbe istiġfār et, -er]*

tevekkül: *Güvenme, dayanma; her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere rāżıolup sonucu Allah'tan bekleme, işlerini Allah'a bırakma.*

1.Ger **tevekkülden** édesiz zādı / Olasız her belānuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [tevekkülden, -den]*

tevekkül ehli: *İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere rāżıolan, her durumda Allah'a güvenen kimseler.*

1.Yük çekici taḥammül ehli-y-idi / Aza ḳāniʿ **tevekkül ehli** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2985). [tevekkül ehli,]*

tevekkül ét: *Güvenmek, dayanmak; her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere rāżıolup sonucu Allah'tan beklemek, işlerini Allah'a bırakmak, Allah'a güvenmek.*

1.Her kişi kim aña **tevekkül éder** / Zehr-ile ḫārı şekker ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [tevekkül ét, -er]*

2.Ḥaḳḳa her kimse kim **tevekkül éder** / Ḥaḳḳ anuñ ḫıfẓına tekeffül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 934). [tevekkül éd, -er]*

3.İricek bu beşārāt ol māha / **Étdi** cāndan **tevekkül** Allāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 933). [tevekkül ét, -di]*

tevḥīd: *Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme.*

1.Étdi **tevḥīdi** anlara telḳīn / Eyledi şīr leblerin şīrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4171). [tevḥīdi, -i]*

tevḥīd ét: *Allah'ın birliğine inanmak, bir ve tek olduğunu kabul edip söylemek.*

1.Dili tevḥīd éder Ḫudāvendi / Tāze ḥidmet bilinde peyvendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4179). [tevḥīd ét, -er]*

te‘vīl: *Bir söz veya davranışa bilinen anlamından başka bir anlam verme, başka bir mana ile yorumlama; rüya yorumu.*

1.İbn-i ʿAbbas dédi İsrā’īl / Bildi çün ḫᵛābına nedür **te‘vīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 709). [teʿvīl,]*

2.Mālik éşitdi çün bu **te’vīli** / Sefer-i Şāma étdi taʿcīli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1567). [te’vīli, -i]*

te’vīl ol: *Bir söz veya davranışa bilinen anlamından başka bir anlam vermek, başka bir mana ile yorumlamak; rüya yorumlamak.*

1.Çün bu düş ṣūret-i ḫayālīdür / Nice **te’vīl ola** muḥālīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5171). [te’vīl ol, -a]*

tevsen: *Dik başlılık, asilik.*

1.Varalum cümle aña pend édelüm / Pend-ile **tevsenini** bend édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [tevsenini, -i, -n, -i]*

Tevvāb: *Kulların tövbesini çokça kabul eden (Allah)*

1.Çünki irişdi Yūsufa bu ʿitāb / Yüz yére ḳodı dédi yā **Tevvāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [tevvāb,]*

tezerv: *Sülün kuşu; tavukgiller familyasından, uzun kuyruklu, kuyrukları göz alıcı renklerde kuş.*

1.Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu **teẕerv** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [teẕerv,]*

tezkire-i risālet: *Peygamberlik tezkiresi, II peygamberlik kitabı.*

1.İy **teẕkire-i risālet**üñden / Bir ruḳ’a peyām-ı enbiyādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 210). [teẕkire-i risālet, -üñ, -den]*

tezyīn: *Süsleme, süslenilme.*

1.Olsa **tezyīn** ü zīnet emri temām / Yār-ile ʿişret eyler-idi müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [tezyīn,]*

tezyīn et: *Süslemek.*

1.Buyruġ étdi ki serv-i rāst hemīn / **Éde** bustān-sarāyını **tezyīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5225). [tezyīn et, -e]*

2.Naḳsa taḥsīn éder kemāle ʿitāb / Ḳubḥı **tezyīn éder** cemāli ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 885). [tezyīn éder, -er]*

tezyīn eyle: *Süslemek.*

1.Naẓar-ıçun çün ol-durur taʿyīn / Yūsufı Mālik **eyledi tezyīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2229). [tezyīn eyle, -di]*

ticāret ét: *Kazanç elde etmek için yapılan mal ve ürün alıp satmak; alış veriş yapmak.*

1.Almış-ıdum **ticāret étmeg**-içün / Semenüñi biżāʿat étmeg-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3274). [ticāret ét, -meg, -içün]*

ṭıfl: *Çocuk.*

1. Baʿżı ẕāta ʿināyet olsa Muʿīn / **Ṭıfl-iken** eyler ehl-i ‘lm ü yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [ṭıfl-iken, -iken]*
7. Görme misin ki ceddüm İbrāhīm / **Ṭıfl-iken** ʿālim étdi anı ʿAlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 979). [ṭıfl-iken, -iken]*
8. Ol éki ʿāleme emīn ü emān / Bir éki **ṭıfla** ṭufeyl oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [ṭıfla, -a]*
9. **Ṭıfl**-iken ʿaḳl ü fikri kāmil ola / Cümle-i ʿilm ü faẓla şāmil ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1800). [ṭıfl-iken, -iken]*
10. Ḫışmı-y-ıdı meger Zelīḫānuñ / Elde bir **ṭıflı** var-ıdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [ṭıflı, -ı]*
11. Rāviler dér ki **ṭıfl**-iken bu giyā / Bir géce gördi bir ʿaceb rüyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1552). [ṭıfl-iken, -i, -ken]*
12. Daḥi ol **ṭıfl** üç aylıġ-iken İlāh / Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa étdi anı güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [ṭıfl,]*
13. Yoġ-iken var-éden ten ü cānı / N’ola söyletse **ṭıfl-iken** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [ṭıfl-iken, -iken]*
14. Oldı **ṭıfl**a tufeylī miskin pīr / Aldadı anı zīver-i tezvīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 636). [ṭıfla, -a]*

15. **Ṭıfl-iken** bu ġama tufeyli-y-idi / Yāri Yūsuf ḫayāli ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [ṭıfl-iken, -iken]*

ṭıfl olaldan: *Çocukluktan beri, çocukluktan bu yana.*

1.**Ṭıfl olaldan** saña ṭufeylīyem / Saña Mecnūn cihāna Leylīyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [ṭıfl olaldan,]*

2.**Ṭıfl olaldan** ṭufeylidür ġamuña / N'ola irerse vaṣl-ı ḫürremüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3958). [ṭıfl olaldan,]*

ṭıfl-ı ferzend: *Çocukların (kardeşlerin) en küçüğü.*

1.**Ṭıfl-ı ferzend**-idüm aña bu faḳīr / Olmış-ıdı ża' if ḥażret-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 325). [ṭıfl-ı ferzend, --idüm-idüm]*

ṭıfl-i habeş: *Habeşli çocuk; esmer çocuk II yüzdeki ben.*

1.Lāle ḫaddinde ḫāli ʿanber-veş / Gūyiyā gülistānda **ṭıfl-i Ḥabeş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2344). [ṭıfl-i ḥabeş,]*

tīġ: *Kılıç.*

1.Ger édem baş u cānı saña dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma **tīġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [tīġ,]*

2.**Tīġ**ımuza bulaşmadan ḳanı / Keser olur tīġ-ı mekr ü destanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 658). [tīġımuza, -ımuz]*

3.Cān gibi besler iken anı peder / Cānına diş biledi **tīġ** ü teber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 864). [tīġ,]*

4.Çıḳaruñ anı çıḳmadan başdan / Çıḳarur anı **tīġumuz** ṭaşdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1653). [tīġumuz, -umuz]*

tīġ: *Kılıç II sevgilinin kirpiği.*

1.Döginüp aġlayup dér-idi dırīġ / Kendü destümden irdi başuma **tīġ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3438). [tīġ,]*

tīġ ol: *Kılıç (gibi) olmak.*

1.Cānına irdi çün bu nişter-i tīz / Dili **tīġ oldı** sözi ḫançer-i tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4602). [tīġ ol, -dı]*

tīġ-ı bürehne: *Yalınkılıç; kılıcını kınından çekmiş olarak, elinde kılıç olduğu ḥālde.*

1.Belki **tīġ-ı bürehne**-y-ile hemān / Tenden eylerdi cānumı ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4476). [tīġ-ı bürehne, -y, -ile]*

tīġ-i bürrān: *Keskin kılıç II savaşma gücü.*

1.Ṣalsa Maġribde **tīġ-i bürrānın** / Zaḫmı dökeydi Maşrıḳuñ ḳanın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2330). [tīġ-i bürrān, -ın]*

tīġ-ı ʿışḳ: *Aşk kılıcı.*

1.Yūsufuñ **tīġ-ı ʿışḳ** ı çün irdi / Döymedi yarasına cān vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [tīġ-ı ʿışḳ, -ı]*

tīġ-ı mekr ü destān: *Hileli ve aldatmacalı söz kılıcı (Hileli ve aldatmacalı sözlerle insanlara kılıç gibi zarar vermek bağlamında.)*

1.Tīġımuza bulaşmadan ḳanı / Keser olur **tīġ-ı mekr ü destan**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 658). [tīġ-ı mekr ü destān, -ı]*

tīġ-i mihr: *Güneş kılıcı.*

1.**Tīġ-i mihr**-ile nāfını dāye / Kesdi vü dedi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [tiġ-i mihr, -ile]*

tiġ-i mihr: *Aşk, muhabbet kılıcı.*

1.**Tīġ-ı mihrüñle** dil dü nīm oldı / Vaḳt-i vuṣlat ne vaḳt-i bīm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [tīġ-ı mihr, -üñ, -le]*

2.Ḥōş-idi **tīġ-i mihri** cān ü teni / Ṭoġrayup ẕerre ẕerre étse beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [tīġ-i mihr, -i]*

tīġ-ı şafak: *Şafak kılıcı.*

1.Kesdi **tīġ-ı şafaḳ** o dem anı / Görme misin yüzindeki ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [tīġ-ı şafaḳ,]*

tiġ-i töhmet: *Suçlanma kılıcı.*

1.Pāk-iken dāmeni ḫıyānetden / Oldı mecrūḥ **tiġ-i töhmetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5212). [tiġ-i töhmet, -den]*

tīġ-i ẓulm: *Zulüm, eziyet kılıcı.*

1.Dilümi **tīġ-i ẓulmüñ** eyledi çāk / Ḳula ẓulm édesin begüm ḫāṣāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [tīġ-i ẓulm, -üñ]*

tille: *Dağ.*

1.Yapdurup **tille** ḳullesinde mekān / Anda ḥasret çekerdi bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [tille,]*

tīmār: *Tedavi, iyileştirme.*

1.Aḳribā raḥm édüp o bīmāra / İledürler o yére **tīmāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [tīmāra, -a]*

tīmār eyle: *Tedavi etmek, iyileştirmek; deva olmak, çare bulmak.*

1.Olsa bir mübtelā eger bīmār **/** Aña **eylerdi** luṭf-ıla **tīmār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5132). [tīmār eyle, -r, -di]*

2.Gördi İbni's-Selāmı çün bīmār / Eyledi bu cevāb-ıla tīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 251). [tīmār eyle, -di]*

timsāl: *Sanki, gibi, benzer.*

1.Ol ten üzre bu pīrehen **timsāl** / Aḳ gül üzre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [timsāl,]*

ṭınāb: *Çadır ipi, ip.*

1.Ḳulle ʿizzet sütūnı baḫt-ı cihān / Mīḫı nuṣret **ṭınābı** rişte-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3047). [ṭınābı, -ı]*

2.Saḳfı miḫnet sütūnı renc-i şedīd / Miḫı ḥayret **ṭınābı** fikr-i medīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5323). [ṭınābı, -ı]*

ṭınmamak: *Dinlememek, umursamamak II cevap vermemek.*

1.Dédi Yūsuf ki **ṭınmamaḳ** ḥaḳdur / Ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 976). [ṭınmamaḳ,]*

ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur: *Ahmakların cevabı susmaktır II ahmaklara, akılsızlara verilecek en güzel cevap susmaktır.*

1.Dédi Yūsuf ki ṭınmamaḳ ḥaḳdur / **Ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 976). [ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur,]*

tīr: *Ok II sevgilinin kirpiği veya bakışı.*

1.Cāna tīr urdılar kemānı nihān / Yoḳ kemāne gümān ü **tire** nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [tīre, -e]*

2. Bizi pertāb eyleyüp çün **tīr** / Ḳurda yédürdi Yūsufı Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [tīr,]*
3. Nice şemşīr-ile kesildi serüñ / Ḳanḳı **tīr**-ile deldiler cigerüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1238). [tīr-ile, -ile]*
4. Güş édüp bu fiġānı ḫażret-i pīr / Yaya dönmiş-iken atıldı çü **tīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [tīr,]*
5. **Tīr** alsa eline ol bī-mihr / Siperin ḳarşu ṭutmaz-ıdı sipihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1998). [tir,]*
6. Cānuma **tīr** oldı yarası yoḳ / ʿIşḳun ölmekden özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [tīr,]*
7. Göçdi ḫalvet sarāyına Ḳıṭfīr / Tā nişān-ı murāda irgüre **tīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3117). [tīr,]*
8. Tīrine cānını hedef étdi / Gevherine tenin ṣadef étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4520). [tīrine, -ine]*
9. **Tīrüñ** irer biri nişānına gāh / Zaḫm urur ʿāşıḳ-āne cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [tirüñ, -üñ]*
10. Cān-ı āşıḳ belī şeref bulmaz / Yār **tirine** çün hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [tirine, -in, -e]*
11. Boynı ḳavs-i ḳuzaḥ omuzı ḳılıç / **Tīr**-iken arḳası ḳıl irmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2979). [tīr-iken, -iken]*
12. Ḳıl ḳaşuñdan kemān müjeñden **tīr** / Eyle ol vaḥşī āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [tīr,]*
13. Himmeti şaştı çünki oldı dürüst / Érdi **tīr** duʿā' nişānına cüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4645). [tīr,]*
14. Niçe defʿa şınayup ol **tīri** / Tīz olur bilmiş-idi te'sīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [tīri, -i]*

tīr at: *Ok atmak II sevgilinin bakması, sevgilinin kirpik oklarını fırlatması.*

1.**Tīr atarsın** dile kemān ḳanı / Yaḳdı mihr anı mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [tīr at, -ar, -sın]*

tīr ol: *Ok (gibi) olmak, ok (gibi) saplanmak (Manen yaralamak, acı vermek bağlamında.)*

1.**Tīr ol**dı cigerlerine ʿaṣā / Diken oldı nazārlarına ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 607). [tīr ol, -dı]*

tīr ü kemān: *Ok ve yay.*

1.Alsa Yūsuf eline **tīr ü kemān** / Bulsa cānın édeydi aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [tīr ü kemān,]*

tīr ur: *(Âşığın gönlüne) ok atmak; yaralamak.*

1.Cāna **tīr urdılar** kemānı nihān / Yoḳ kemāne gümān ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [tīr ur, -dı, -lar]*

tirāş ét: *(Taşı) kesmek, yontmak.*

1.Tīşe-y-ile tirāş édüp ṭaşı / Nişe ḳorsız ayaġına başı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4165). [tirāş ét, -üp]*

tirāş ét: *Ortadan kaldırmak; sıyırıp atmak.*

1.Döşegi ḫār oldı yasduġı ṭaş / Dōst ġayrin göñülden **étdi tıraş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [tıraş ét, -di]*

tirāş olın: *Yontulmak, kazınmak; ortadan kaldırılmak.*

1.Seni ṭarḥ eyleyeli iy ḳardaş / Göñlümüzden ḫużūr **olındı tirāş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1670). [tirāş olın, -dı]*

tīre: *Karanlık.*

1.Eyle zindān ki teng ü **tīre** çü kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [tīre,]*

tīre ol: *Kararmak, karanlığa bürünmek; kötü bir duruma düşmek.*

1.Ḳaḥṭ-ıla çünki ʿiyş **tīre ola** / Ḫalḳa ol ḫūşeler ẕaḫīre ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [tīre ol, -a]*

tīr-endāz: *Ok atan, ok atıcı. (Sevgilinin bakışları bağlamında.)*

1.Éki nergesleri mükeḫḫāl-i nāz / Sīneye ġamze-y-ile **tīr- endāz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3804). [tīr-endāz,]*

tīr-i çarh-i zalūm: *Zalim feleğin, talihin oku.*

1.Bilmez anı ki **tīr-i çarḫ-i ẓalūm** /Ol hedefden ḳılur anı maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3118). [tīr-i çarḫ-i ẓalūm,]*

tīr-i ġam: *Gam, keder oku II sevgilinin eziyeti.*

1.Ṣabrum libāsını yine ṣad pāre eyledüñ / **Tīr-i ġamuñla** baġrumı pür-yara eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2674). [tīr-i ġam, -uñ, -la]*

tīr-i naẓar: *Nazar oku; uğursuz bakış oku.*

1.Çün ḥased ḳavsi ata **tīr-i naẓar** / Yarasına ne cān döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [tīr-i naẓar,]*

tir-i takdīr: *Takdir oku; kader oku.*

1.**Tir-i Taḳdīr** uçurdı zāġın anuñ / Būm-ı meyşūm yıḳdı bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [tir-i taḳdīr,]*

tīr-i vehm: *Korku oku II sevgilinin yan bakış okunun korkusu.*

1.**Tīr-i vehmi** atup keman-i gümān / Ḳılur ol bī-nişān ġazālı nişan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2417). [tīr-i vehm, -i]*

tīşe: *Balta, keser vb. kesici aletler.*

1.Serv raʿnā olup çü ser-keş olur / **Tīşe** ḍarbın yér āḫir āteş olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4030). [tīşe,]*

2.Yoḳ benüm gibi bir ḫatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla ura pāyına **tīşe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [tīşe,]*

3.**Tīşe-y-ile** tirāş édüp ṭaşı / Nişe ḳorsız ayaġına başı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4165). [tīşe-y-ile, -y, -ile]*

4.**Tīşesi** étse pīşeye āheng / Ola mūm u ḫamīr āhen ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [tīşesi, -si]*

tıyneti nūr-ıla sirişt ol: *Fıtratı nur ile yoğrulmak; nurdan yaratılmak (Hz. Muhammed'in nurdan yaratılması bağlamında.)*

1.**Nūr-ıla oldı ṭıynetine sirişt** / Tā nübüvvet bināsına ola ḫişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 177). [tıyneti nūr-ıla sirişt ol, -dı-du-i, - , -e]*

tiz: *Çabucak, derhal, hemen.*

1. Kime kim vére bir piyāle şarāb / **Tiz** içürürür çanaḳ çanaḳ tīz-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [tiz,]*
2. Eyle ḥaẕẕ étdi **asl-ı Yūsufdan** / Bir géce ḳaçdı vaṣl-ı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [asl-ı Yūsuf, -dan]*
3. ʿİẕẕetüm ḥaḳḳı édem anı ʿAzīz / Bu belādan ḫalāṣ édüp anı **tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 930). [tīz,]*
4. Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Ṭurdı gétmek yaraġın eyledi **tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [tīz,]*
5. Şevḳ-ıla çünki ṭoldı cān-ı ʿazīz / Yazdı ol dem cevāb-ı nāmeyi **tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [tīz,]*
6. Mālike bir kimesne ṣaldı ʿAzīz / Dédi ʿarż étsün ol ġulāmını **tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3264). [tīz,]*
7. Ṣordı anları ol nigār aña **tīz** / Dédi ḫışm-ı Ḫudā vü ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [tīz,]*
8. Cüst ü çābük yerinden eyledi ḫīz / Bu īşāret ḫayālī erdi çü **tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [tīz,]*
9. Bildi ḳaṭʿī ki bu duʿā'-yı resūl / **Tiz** bulur ḥayyız-ı ḳabūle vüṣūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [tiz,]*
10. Cennet āhūsı gibi ṣıçradı **tīz** / Her ḳapudan açıldı rāh-ı gürīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4545). [tīz,]*
11. **Tiz** ṭaʿn urma cān-ı ma'ṣūma / Sen daḫi ẓālim olma maẓlūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [tīz,]*
12. **Tiz** gelem déyü vaʿde etmiş-idi / Ṭurmadı ol ḳarāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [tiz,]*
13. Seyrden çün sarāya döndi ʿAzīz / Yolına cān atup Zelīḫā **tīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [tīz,]*

tiz: *Can acıtıcı, etkileyici biçimde.*

1. **Tiz** étdükce nāle āhengin / Daḫi saḫt étdi dilleri sengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 901). [tiz,]*
2. **Tiz** āvāz-ıla nidā étdi / Ol nidā derdine devā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5461). [tiz,]*
3. Eẕhebū dédi ġayr-i maḫbūba / Hecr-i Yūsufda **tiz** édüp ününi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7231). [tiz,]*

tīz: *Atik, çevik, hızlı.*

1.Her biri tünd ü **tīz** ü ehl-i hüner / Yüz çevürmez deminde yüze deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [tīz,]*

2.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe **tīz** var ki yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [tīz,]*

tīz ét: *(Öfkeyi) artırmak, keskinleştirmek.*

1.Dédi kim iy ʿAzīz ṣabr eyle / Āteşüñ **étme tīz** ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4613). [tīz ét, -me]*

2.**Tīz édüp** Yūsuf aña nīş-i ʻi tāb / Bildügüñ gibi vérdi acı cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [tīz ét, -üp]*

tīz ol: *Keskin olmak.*

1.Ḳonmadı gen demürde ol cevher / Dele elmās **tīz olup** gevher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3109). [tīz ol, -up]*

tīz ol: *Çabuk olmak, çabuk gerçekleşmek.*

1.Niçe defʿa ṣınayup ol tīri / **Tīz olur** bilmiş-idi teʼsīri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6185). [tīz ol, -ur, -dı]*

tīz-āb: *Kezzap.*

1.Kime kim vére bir piyāle şarāb / Tiz içürürür çanaḳ çanaḳ **tīz-āb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 497). [tīz-āb,]*

tīz-āteş: *Anlık tehlike, felaket II bir anda ortaya çıkan tehlike, saldırı.*

1.Her biri bezm içinde dil-keşler / ʿazm-i rezm étse **tīz-āteşler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2971). [tīz-āteşler, -ler]*

toġ: *Doğmak, ortaya çıkmak; görünmek.*

1. Māh-ı ḥüsnüñ **ṭoġalı** mihr gibi / Bislerem sīnede sipihr gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2548). [ṭoġalı, -alı]*

2. Ta güherler **toġa** bu ʿaḳdüñden / Māyeler ḥāṣıl ola naḳdüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5531). [toġa, -a]*
3. Ṣu ṣaçıldı dem-i Zeliḫāya / **Ṭoġdı** gün ʿālem-i Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2946). [ṭoġdı, -dı]*
4. Rūşen étmege bezmi tāb'ıyla / Bile **ṭoġardı** āftābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3238). [ṭoġardı, -ar, -dı]*
5. Eyle ṭoldı żiyā-y-ıla ʿālem / Ki güneş **ṭoġdı** ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [ṭoġdı, -dı]*
6. Fitne-i sāʿat ol dem oldı bedīd / Ṭarf-ı Maġribde **ṭoġdı** ol ḥurṣīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2332). [ṭoġdı, -dı]*
7. Ṭoġsa anuñ gibi hezār ḳamer / Biri étmezdi ḫalḳuñ aña naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3525). [ṭoġsa, -sa]*
8. Ṭoġmaz felekde neyyir-i aʿlā senüñ gibi / Olmaz melekde ṣūret-i zībā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3532). [ṭoġmaz, -maz]*
9. Ṭoġmadı çün yüzine mihr-i nigār / Ġuṣṣadan ḳara géydi çün şeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [ṭoġmadı, -ma, -dı]*
10. Od düşüp çın seḥer Zelīḫāya / Gün-ile bile **ṭoġdı** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [ṭoġdı, -dı]*
11. Ay olup ḳarşusına **ṭoġsam** eger / Aylar géçe eylemeye naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4255). [ṭoġsam, -sa, -m]*
12. Müjde kim **ṭoġdı** ṭāliʿüm ayı / Çıḳdı gilden saʿādetüm pāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1621). [ṭoġdı, -dı]*
13. Sünbüli ẓāhir oldu efserden / Zāġ-ı şeb **ṭoġdı** beyża-i ḫūrdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2077). [ṭoġdı, -dı]*
14. Dür açıldı bu dürr-i zībādan / **Ṭoġdı** gün şuʿlesi Süreyyādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2174). [ṭoġdı, -dı]*

<u>toġ:</u> *Doğmak, dünyaya gelmek.*

1.Ayı vü güni çün temām oldı / **Toġ**dı Bünyāmin anası öldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 501). [toġdı, -dı]*

2. **Ṭoġmamışdur** zemān-ı aḳdemden / Ādemī segden ve seg ādemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [ṭoġmamışdur, -ma, -mış, -dur]*
3. Kāşki **ṭoġmayaydum** anamdan / Gelmeyeydüm ḳadīmī ḫānemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2840). [ṭoġmayaydum, -ma, -y, -a, -y, -du, -m]*
4. Eyledi Lūṭ duḫterin**e** nikāḥ / **Ṭoġdı** andan ékiz éki mişbāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 368). [ṭoġdı, -dı]*
5. **Ṭoġdı** éki sülāle-i maḥbūb / Evvelā ʿĪş u sāniyen Yaʿḳūb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). *[ṭoġdı, -dı]*
6. Vérdi Leyyā da Bülhe adlu kenīz / **Toġdı** andan bes éki ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 433). [toġdı, -dı]*
7. Oġlı **toġ**sa resūl-i Kenʿānun / Bir budaġı biterdi hem anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 593). [toġsa, -sa]*
8. Ṭoġalı ġam géçürürem serden / **Ṭoġmayaydum** n'olaydı māderden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5057). [ṭoġmayaydum, -ma, -y, -a, -y, -du, -m]*
9. Her ki devletlü **ṭoġdı** māderden / Baḫt açılur yüzine her derden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5125). [ṭoġdı, -dı]*

<u>toġalı:</u> *Doğduğundan beri.*

1.**Ṭoġalı** ġam géçürürem serden / Ṭoġmayaydum n'olaydı māderden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5057). [ṭoġalı,]*

<u>toġan:</u> *Doğan kuşu, küçük avcı kuşu. (Atik, çevik kimse.)*

1.Her biri ṭurnaya biner balaban / Kimi şāhin ṣavaşda kimi **ṭoġan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [ṭoġan,]*

<u>toġra:</u> *Doğramak, parçalamak.*

1.Ḥōş-idi tīġ-i mihri cān ü teni / **Ṭoġrayup** ẕerre ẕerre étse beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [ṭoġrayup, -y, -up]*

<u>toġrı:</u> *Doğru, gerçek; hakikat.*

1. Dédiler **ṭoġrıdur** bizüm sözümüz / Söyledük her ne gördiyse gözümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1426). [ṭoġrıdur, -dur]*
2. Egriyi **ṭoġrı** bilürseñ iy yār / Ṭoġrılık umma eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [ṭoġrı,]*
3. Sözüm éşit benüm ki **ṭoġrıdur** / Bu kişiler ezelden uġrıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [ṭoġrıdur, -dur]*
4. Bāġbānı uyur bulan uġrı / Mive almaḳda ola mı **ṭoġrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [ṭoġrı,]*
5. Ḳoñ yalanı Ḫudāyı yād eyleñ / Beni **ṭoġrı** söz-ile şād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [ṭoġrı,]*
6. Rāstem n'ola güccüg-ise yaşum / **Ṭoġrıyam** n'ola egri-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [ṭoġrıyam, -y, -am]*
7. Benüm ol serv-i ḳāmetüm ḳanı / **Toġrı** söyleñ ki n'étdüñüz anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1425). [toġrı,]*
8. **Ṭoġrı** dérem be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / Gelmedi daḥi benden uġrı veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [ṭoġrı,]*
9. Ol laʿīne bular inandılar / Egri sözini **ṭoġrı** ṣandılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1536). [ṭoġrı,]*
10. Gördi Mālik ki hiç inanmazlar / Egri sözini **ṭoġrı** ṣanmazlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1641). [ṭoġrı,]*
11. Uġrı dérlerse aña **ṭoġrı**-durur / Ḫüsni zīrā ki ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 2281). [ṭoġrı-durur,]*

<u>toġrı:</u> *Doğru, direkt olarak.*

1.Mihr ü meh çün maḳāma irdiler / **Ṭoġrı** ʿişret-sarāya girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4541). [ṭoġrı,]*

2.Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne varsun ki **ṭoġrı** vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [ṭoġrı,]*

<u>toġrı:</u> *Doğru, dürüst; doğru sözlü (kimse)*

1.Siz ya cāsūs u ya-ḫōd uġrısız / Sezemen ben sizi ki **ṭoġrısız** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [ṭoġrısız, -sız]*

2.Biz anuñ cümle ṣaġ u **ṭoġrısıyuz** / Ṣanmasun bizi ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [ṭoġrısıyuz, -sı, -yuz]*

3.Ṣıdḳumuza eger inanmaz-ısañ / Bunda da bizi **ṭoġrı** ṣanmaz-ısañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5937). [ṭoġrı,]*

<u>toġrı:</u> *"...a doğru" anlamında edat.*

1.Dédiler ṭaʿn oḳın atup **ṭoġrı** / Aña iyi uġrı ḳardaşı uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [toġrı,]*

<u>toġrı dé:</u> *Doğru söylemek.*

1.Ḳaçaġandur yalancıdur uġrı / Ṣataruz ʿaybını **déyüp ṭoġrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1675). [ṭoġrı dé, -y, -üp]*

<u>toġrı haber:</u> *Doğru, yerinde söz.*

1.Egriden geldi çün bu **ṭoġrı ḫaber** / Yūsufa oḳ gibi ṭoḳındı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [ṭoġrı ḫaber,]*

<u>toġrı ol:</u> *Gerçekleşmek; doğruluğu ortaya çıkmak.*

1.Sizi ben göricek dédüm uġrı / Āḫir **oldı** benüm sözüm **ṭoġrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [ṭoġrı ol, -dı]*

<u>toġrılık:</u> *Doğruluk, doğru ameller işlemek; doğru ve dürüst olmak.*

1.Egriyi ṭoġrı bilürseñ iy yār / **Ṭoġrılık** umma eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [ṭoġrılık,]*

<u>toġru:</u> *Doğru, dürüst; doğru sözlü (kimse)*

1.Ṣūret-i rāzuñı nihān étme / **Ṭoġruñam** baña kec-gümān étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2558). [ṭoġruñam, -n, -am]*

<u>toġru:</u> *Doğru, gerçek, hakikat.*

1.Ḳanda kim **ṭoġru** sözler ola kesād / Egri sözlere urılur bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1336). [ṭoġru,]*

<u>toġur:</u> *Doğurmak, dünyaya getirmek.*

1.Géçdi bu ḥālet üzre bir niçe yıl / ʿ**Āḳir ol**dı toġurmadı Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [toġurmadı, -ma, -dı]*

2.Ṭoġuraldan veled ʿarūs-ı cihān / Saña beñzer **ṭogurmadı** bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [ṭogurmadı, -ma, -dı]*

3.Gécesi ʿāşıḳuñ ki ḥāmiledür / Ġam **ṭoġurmak** işinde kāmiledür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5016). [ṭoġurmak,]*

toḫm: *Tohum II ortaya bir sonuç çıkaran, bir sonucun oluşmasına sebep olan şey.*

1.Ben bunı aldum arpa deñlü zere / Ṣaçdum ümmīd **toḫmını** ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [toḫmını, -ı, -n, -ı]*

2.Ḥayf kim bunca derd-i ser çekdüm / Saʿy **toḫmın** ḳuru yére ekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3074). [toḫmın, -ı, -n]*

3.Yār öñinde ḳodı o **toḫmı** revān / Dédi iy serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [toḫmı, -ı]*

tohm ek: *Tohum ekmek; yeni bir bitki oluşması için toprağa tohum serpmek.*

1.Bir yére zaḥmet-ile **toḫm ekdüm** / Ḥāṣıl étdüm anı taʿab çekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1270). [toḫm ek, -dü, -m]*

2.Ne y-içün ʿām yola **toḫm ekdüñ** / Başdılar anı sen ziyān çekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [toḫm ek, -dü, -ñ]*

3.Bu ulu yola her ki **toḫm ekdi** / Ḥāṣıl umdı velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [toḫm ek, -di]*

töhmet: *Suç, kabahat.*

1.Niçe kiẕbi kerāmet añlarlar / İy niçe ṣıdḳı **töhmet** añlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1811). [töhmet,]*

2.Bu belāda saña melāmet yoḳ / Dil-i bī-iḫtiyāra **töhmet** yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [töhmet,]*

3.Gerçi kim saña **töhmetdür** / ʿöẕre ammā ʻiẕarı ḥüccetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4812). [töhmetdür, -dür]*

töhmet: *Kesin olarak ispat edilmediği ḥālde birine suç yükleme, suçlama, suçlanma.*

1.Refʿ édüp **töhmet-ile** āvāzı / Bī-niḳāb étdi ṣūret-i rāzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4585). [töhmet-ile, -ile]*

2.İy ʿazīz étme Rabb-i ʿizzet-içün / Bize ḥabs ü belā bu **töhmet**-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5780) [töhmet-içün, -içün]*

3.Naẓar édüp bulara heybet-ile / Dédi Yūsuf ʿitab ü **töhmet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [töhmet-ile, -ile]*

4.Dédiler zārī eyleyüp iy şāh / Bize bu **töhmet**-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [töhmet-ile, -ile]*

5.Yüzleri ḳalmadı ḥacāletden / Ser-nigūn oldılar bu **töhmetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5873). [töhmetden, -den]*

6.Bunlaruñ Yūsufa bu **töhmetidür** / Ẕikr olınan kemer ḥikāyetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [töhmetidür, -i, -dür]*

töhmet ét: *Kesin olarak ispat edilmediği ḥālde birine suç yükleme, suçlamak; suç isnat etmek.*

1.İy beni ġarḳ éden fürūġ-ıla / **Töhmet étdürme** bu dürūġ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4643). [töhmet ét, -dür, -me]*

2.Dil uzatdı revān Zelīḫāya / **Töhmet étdi** hemān Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4666). [töhmet ét, -di]*

3.Budur ol baña **töhmet étdügüñüz** / ʿIşḳı-y-ıla melāmet étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4769). [töhmet ét, -dügünüz]*

4.Dédi zenler duʿā' édüp şāha / Ẓulm-idi **töhmet étmek** ol māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [töhmet ét, -mek]*

töhmet eyle: *Kesin olarak ispat edilmediği ḥālde birine suç yükleme, suçlamak; suç isnat etmek.*

1.Ki sizi ben melāmet eylemezem / Cevr ü ẓulm-ile **töhmet eylemezem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6060). [töhmet eyle, -mez, -em]*

töhmet ol: *Suçlanmak, zan altında bırakılmak.*

1.İlla yoḳdur bu kiẕbe hīç ṣūret / Ola ṣıddīḳa kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [töhmet ol, -a]*

toḫm-ı bela-yı ʿışḳ: *Aşk belasının, derdinin tohumu.*

1. Ḳālū belada ekdi çü **toḫm-ı bela-yı ʿışḳ** / Bitürdi āb-ı derd-ile ben bī-nevāyı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2487). [toḫm-ı bela-yı ʿışḳ,]*

toḫm-ı ḥāṣıl-cān: *Can mahsulü tohumu II can tohumu.*

1.Bunda ekdüñ çü **toḫm-ı ḥāṣıl-cān** / N'içün aġlarsın irdi-y-ise ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [toḫm-ı ḥāṣıl-cān,]*

tohm-ı mihr: *Aşk, sevgi, muhabbet tohumu.*

1.Gül umardum naṣībüm oldı diken / **Toḫm-ı mihr** ekdüm-idi bitdi miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [toḫm-ı mihr,]*

tohm-ı revān: *Can tohumu; hayat kaynağı (Sevgili).*

1.Yār öñinde ḳodı o toḫmı revān / Dédi iy serv-i nāz ü **toḫm-ı revān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [toḫm-ı revān,]*

tohm-ı reyḥān: *Reyhan (fesleğen) tohumu.*

1.Çün naṣīb étmedüñ baña anı / Bāġa ek bārī **toḫm-ı reyḥānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4207). [toḫm-ı reyḥān, -ı]*

tohm-ı ṣabr ek: *Sabır tohumu ekmek; sabretmek.*

1.Ki bugün çünki benden el çekesin / Mezra'-ı ḳalbe **toḫm-ı ṣabr ekesin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4462). [toḫm-ı ṣabr ek, -e, -sin]*

tohm-ı sidre: *Sidre tohumu (Sidre: sidretu'l-munteha "son uçtaki ağaç" [Arabistan kirazı]nın kısaltılmış şekli. Genellikle sevgilinin boyu ile birlikte kullanılır.)*

1.**Toḫm-ı sidre** düşüp yére nāgāh / Müntehā kaddüñi bitürdi İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [toḫm-ı sidre,]*

tohm-ı siperġam: *Fesleğen tohumu.(Fesleğen: Ballıbabagillerden, saksılarda süs bitkisi olarak yetiştirilen, keskin kokulu, ufak yeşil yaprakları kekik gibi bahar ve koku verici olarak kullanılan, küçük beyaz çiçekli bitki.).*

1.Ḫayli **toḫm-ı siperġam** aldı bile / Tā anı ekmegi bahāne ḳıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4201). [toḫm-ı siperġam,]*

tok: *Tok; bir şeye fazlasıyla sahip.*

1.Ehlinüñ dirliginde leẕẕet yoḳ / Nāz u niʿmetden aç u cāndan **toḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [toḳ,]*

tokın: *Dokunmak, değmek; çarpmak.*

1.Nice ṭaşa **ṭokındı** başcuġazuñ / Ne çemende gül oldı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [ṭokındı, -dı]*

2.Nice ṭaşa **ṭoḳundı** başcuġazuñ / Gözlerüñden aḳar mı yaşcuġazuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [ṭoḳundı, -dı]*

3.Géçse anlaruñ ol ḳafasına / **Ṭoḳın**ur-ıdı pençe-i kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 853). [ṭoḳınur-ıdı, -ur, -dı]*

tokuz: *Dokuz, sayı sıfatı.*

1.Ṭuymaz irse başına yüz tomruḳ / Bes-iken ʿārife **ṭoḳuz** yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [ṭoḳuz,]*

tol: *Dolmak, dolu hâle gelmek II bir yere iyice yayılmak, kaplamak, sarmak.*

1. Nāruñuz oldı baña āb-ı ḥayaṭ / **Toldı** nūr-ıla buḳʿa-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 994). [toldı, -dı]*
2. Oldı çün ol arada bu ġavġā / **Ṭoldı** eṭraf-ı deşte ṣavt u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [ṭoldı, -dı]*
3. Dīv olıcaḳ müvekkil ol melege / Melegüñ **ṭoldı** nālesi felege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1786). [ṭoldı, -dı]*
4. **Ṭoldı** ol demde ẓulmet-ile cihān / Ditredi ṣayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [ṭoldı, -dı]*
5. **Ṭoldı** bir dem içinde altı cihāt / Raʿd u berḳ u ṣavāʿiḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [ṭoldı, -dı]*
6. Eyle **ṭoldı** cihāna heybet ü tāb / Beyżasın yére atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [ṭoldı, -dı]*
7. **Ṭoldı** ʿālem duʿā'sı-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi geldi yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [ṭoldı, -dı]*
8. Şöhreti **ṭoldı** şehr içinde temām / ʿāşıḳ oldı ḫavāṣ belki ʿavām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1925). [ṭoldı, -dı]*
9. Ḫalḳı dīvāne étdi silsilesi / **Ṭoldı** ol şehr içine ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1984). [ṭoldı, -dı]*
10. Şāh-ı seyyāra çünki étdi ẓuhūr / **Ṭoldı** Mıṣr-ı cihāna şevḳ u sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [ṭoldı, -dı]*

11. Eyle **ṭoldı** żiyā-y-ıla ʿālem / Ki güneş ṭoġdı ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [ṭoldı, -dı]*
12. Perde gédüp göründi çün o cemāl / **Ṭoldı** ʿālem ṣadā-yı celle celāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2175). [ṭoldı, -dı]*
13. Çün nihān oldı gözden ol meh-rū / **Ṭoldı** eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2192). [ṭoldı, -dı]*
14. Berakātıy'la **ṭoldı** ol iḳlīm / Mündefiʿ oldı ol belā-yı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2250). [ṭoldı, -dı]*
15. Eyle deprendi ʿışḳ silsilesi / **Ṭoldı** cāna cünūn ġulġulesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2569). [ṭoldı, -dı]*
16. At ṣahīli nefīr āvāzı / **Ṭoldı** cümle mefāze her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [ṭoldı, -dı]*
17. **Ṭoldı** āvāze kişver-i Mışra / Ḫaber olındı leşker-i Mışra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3025). [ṭoldı, -dı]*
18. Ney nevāsı nevīd ʿuṣṣāḳa / Feraḥ āvāzı **ṭoldı** āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [ṭoldı, -dı]*
19. Eyle **ṭoldı** cihān yüzi ṣādī / Ḳalmadı ġuṣṣanuñ meger adı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3038). [ṭoldı, -dı]*
20. Çünkü girdi o ḳubbeye bu melek / **Ṭoldı** ġayret ḥarāretiy'le felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3291). [ṭoldı, -dı]*
21. ʿarż-i ḥüsn eyledi çün ol meh-rū / **Ṭoldı** āfāḳa naʿra-i yāhū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3315). [ṭoldı, -dı]*
22. Yūsuf ol gün ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy'le **ṭoldı** ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [ṭoldı, -dı]*
23. Āh édüp ā'nī düşer ol āhū / **Ṭolar** eṭrāfa naʿra-i yā hū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2739). [ṭolar, -ar]*
24. ʿāleme **ṭolsa** ḳulzum-i endūh / Olsa emvāc-ı ġuṣṣa nite ki kūh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5295). [ṭolsa, -sa]*
25. Ger cihān **ṭolsa** şādī bayramı / Eylemez ol ġamınsuz ārāmī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5297). [ṭolsa, -sa]*
26. Çün bu resme münaḳḳaş oldı o dār / Der ü dīvāra **ṭoldı** būse kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4305). [ṭoldı, -dı]*
27. Ol dem ki cihāna **ṭola** ḥayret / Olmaya ʿuṣāta senden eşfaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231). [ṭola, -a]*
28. Çünki maẕlūm éde nihānī nidā / Ḳubbe-i ʿārş **ṭola** ṣavṭ u ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1815). [ṭola, -a]*
29. Ḫavf-ıla **ṭoldı** Māliküñ cānı / Ẓāhir eyledi māh-ı Kenʿānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1655). [ṭoldı, -dı]*
30. Ḥażret-i Yūsuf aña étdi duʿā' / Ḳalbine **ṭoldı** tāb-ı nūr-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3472). [ṭoldı, -dı]*
31. Yūsufı çünki bildi Aʿrābī / **Ṭoldı** ḳalbine merḥamet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [ṭoldı, -dı]*
32. Ḳaṣr-ı gerdūn gibi zeberced ḫişt / ʿarşı vü ferşi luṭf-ıla **ṭolmış** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [ṭolmış, -mış]*
33. **Toldı** nūr u żiyā feżası anuñ / İʿtidāliy'ledür hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [toldı, -dı]*
34. Gördi Mālik bu ḥüsn-ile ānı / **Ṭoldı** ẕevḳ u ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [ṭoldı, -dı]*
35. **Ṭoldı** ḳalbi ṣafā dıraḫşından / Éndi yüz raġbet-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [ṭoldı, -dı]*
36. Dest-i iʿcāzı ḳodı sīnesine / **Ṭoldı** dürr-i yaḳīn ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5678). [ṭoldı, -dı]*
37. Çün vefāt étdi ḫaẕret-i İsḥāḳ / **Toldı** āh ü fiġān-ıla āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 409). [toldı, -dı]*
38. Oldı miḥnet-serā -y-iken pür-şevḳ / **Ṭoldı** şādi vü ẕevḳ taḥt-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [ṭoldı, -dı]*
39. Mışra āsār-ı ʿizzeti **ṭoldı** / Nām-ı Yūsuf ʿAzīz-i Mışr oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5279). [ṭoldı, -dı]*
40. Kāyil olup bu şarṭa pīr u cüvān / **Toldı** Mışra hidāyet-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5715). [toldı, -dı]*

41. Şemʿ ile rūşen ola çün ḫāne / **Ṭolar** eṭrāfı cemʿ pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2195). [ṭolar, -ar]*
42. Fuḳarā bir ṭarafda hem-nigerān / Ki ḳaçan **ṭola** sīm ü zer dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [ṭola, -a]*
43. Zülfüñi ḳoḳmayalı ben miskīn / **Ṭolmışam** ḫūn-ıla çü nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247). [ṭolmışam, -mış, -am]*
44. Çünki Mālik bu ḫʷābdan ṭurdı / Sīne dürcin **ṭolu** ṣafā gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [ṭolu, -u]*
45. **Ṭolmışam** ṣuʿle-i cemālinden / Bir ḫayāl olmışam ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2611). [ṭolmışam, -mış, -am]*
46. Perde açup şükūfehā-yı nühüft / **Ṭolmış**-ıdı cihān nevā-yı şüküft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2806). [ṭolmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
47. Ancılayın ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / **Ṭolmış-ıdı** derūnı şevḳ u şeġab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [ṭolmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
48. Olur olsa göñül **ṭolu** tef ü tāb / Teşne ḫalkına deşne ḳatre-i āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4512). [ṭolu,-u]*
49. Cāna maẕmūnı oldı çün manẓūr / **Ṭoldı** dilde sürūr dīdede nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2916). [ṭoldı, -dı]*
50. Dā'imā güft ü güy(ı) oldı ʿAzīz / Gétdi kendü yerine **ṭoldı** ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). [ṭoldı, -dı]*
51. Şāhlar mest cām-ı Cemlerden / **Ṭoldı** yér ʿālemi ʿalemlerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [ṭoldı, -dı]*
52. **Ṭoldı** etrāfa tabl üni gibi ḫayl / Oldı āheng ṣūr-nāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [ṭoldı, -dı]*
53. Çaġırup eyle étdi āvāzı / **Ṭoldı** āvāzı-y-ıla her yazı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [ṭoldı, -dı]*
54. Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü pōst / Kendü boşaldı **ṭoldı** yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [ṭoldı, -dı]*
55. Ṭutdı yér ʿālemin ġırīv-i nefīr / **Ṭoldı** gök yüzi naʿra-i tekbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [ṭoldı, -dı]*
56. Yoġ-ıdı ʿaṣr içinde mānendi / Mıṣra **ṭolmışdı** leẕẕet-i ḳandi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3492). [ṭolmışdı, -mış, -dı]*
57. Şevḳ-ıla çünki **ṭoldı** cān-ı ʿazīz / Yazdı ol dem cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [ṭoldı, -dı]*
58. **Ṭolmadın** daḫi Ḥüsni ayı temām / Ṭolmış-ıdı cihāna ol ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811). [ṭolmadın, -ma, -dın]*
59. Berdaʿī ester esb-i tāzīler / **Ṭoldı** ol günde Mıṣr ü yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [ṭoldı, -dı]*
60. **Ṭol**sun anuñ fiġānı her gūşe / Ki yapışur cefā-y-ıla gūşa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 856). [ṭolsun, -sun]*
61. Ṭoldı ʿālem ṣadā-yı ġulġuleden / Tā **ṭolınca** burūc-ı sünbüleden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5664). [ṭolınca, -ınca]*
62. Çün demedler yıġıldı küşte gibi / **Ṭoldı** ṣaḥrāya kūh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [ṭoldı, -dı]*
63. Olma iy nūr-ı dīde dīdeme dūr / Tā **tol**a sīnemüñ serīri sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 742). [tola, -a]*
64. Şeşper alsa eline şevket-ile / Heft kişver **ṭolardı** heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1997). [ṭolardı, -ar, -dı]*
65. Cūş-ıla eyle kişner-idi ol at / Ki ṣuheyli **ṭolardı** altı cihāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5390). [ṭolardı, -ar, -dı]*
66. **Ṭolmış** olurdı éki ḫavż-ı kebīr / Biri ṣīrīn ṣarāb u birisi ṣīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [ṭolmış, -mış]*
67. Ger şaḫne-i şerʿüñ olmasaydı / Her şehre **tolardı** ẓulm ü ġavġā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [tolardı, -ar, -dı]*
68. Nūr-ıla **ṭoldı** rūşen oldı içi / Ḫār ḳalmadı gülşen oldı içi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 921). [ṭoldı, -dı]*
69. Cümlesi étdiler şu resme fiġān / **Ṭoldı** āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [ṭoldı, -dı]*

70. Böyle mestūre-y-iken ol ġonça / **Ṭoldı** āfāḳa şöhreti günce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2896). [ṭoldı, -dı]*
71. Rāst ḳaddini görmedin ʿuşşāḳ / **Ṭoldı** ʿuşşāḳı Isfehān ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [ṭoldı, -dı]*
72. Eyle étdi cemāli āvāze / **Ṭoldı** anuñla cümle dervāze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2899). [ṭoldı, -dı]*
73. Ẕāt-ı İblīse düşdi çünki vücūd / ʿucb-ıla **ṭoldı** eylemedi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [ṭoldı, -dı]*
74. Maġribe ḥükm éderdi şevket-ile / ʻĀleme **ṭolmış**-ıdı heybet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2327). [ṭolmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
75. Ḳalmadı gözde ḫʷāb eşeri **ṭoldı** āb-ıla / Bilmen ki ʿĀḳıbet n'édiser mācerā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2491). [ṭoldı, -dı]*
76. Ṭolmadın daḫi Ḥüsni ayı temām / **Ṭolmış**-ıdı cihāna ol ḫōş nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2811). [ṭolmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
77. Māh-rū dilber-idi Zühre-cebīn / Şöhreti **ṭolmış-ıdı** rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3490). [ṭolmış-ıdı, -mış, -ıdı]*
78. Her ne menzilde kim ola o nigār / **Ṭolar** eṭrāfı bū-yı müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5400). [ṭolar, -ar]*
79. Ol nebiy'çün ki ṣabrı germ oldı / Kirm-i miḥnet çü cirmine **ṭoldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 144). [ṭoldı, -dı]*
80. Ḥażret-i Muṣṭafā çün açdı dehen / **Ṭoldı** Yeṣrib diyārı dürr-i ʿAden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [ṭoldı, -dı]*
81. Ḥüsni bedrin çü ẓāhir étdi Celīl / Nūr-ıla **tol**dı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [toldı, -dı]*
82. **Ṭoldı** āfāḳa būyı ol ḫʷānuñ / Ṭuydılar leẕẕetini īmānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). [ṭoldı, -dı]*
83. Gécenüñ çünki geçdi sevdāsı / **Ṭoldı** ṣubḥuñ cihāna ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5061). [ṭoldı, -dı]*
84. Dédi Yūsuf cihāna **ṭoldı** ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [ṭoldı, -dı]*
85. Şöhreti **toldı** çün zemin ü zemān / Müşterī oldı aña cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [toldı, -dı]*
86. **Ṭoldı** ʿālem çü ṣīt-i şöhret-i şāh / Oldı her memleket aña āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5693). [ṭoldı, -dı]*
87. **Ṭoldı** her gūşe mescid ü miḥrāb / Büt uvandı kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [ṭoldı, -dı]*
88. Yér ü gök arası melek **ṭoldı** / Cümlesi bu vişāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [ṭoldı, -dı]*
89. ʿĪş çün ṣordı bildi bu ḫaberi / Āh edüp **toldı** yaş-ıla başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [toldı, -dı]*
90. Biri budur ki rūz-i ʻiyd oldı / Feraḥ u ʿıyş-ıla cihān **tol**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [toldı, -dı]*
91. **Tol**dı Kenʿān diyarına şādī / Ḥulle-y ile bezendi şimşādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 570). [toldı, -dı]*
92. Çünki zeyn étdi Yūsufı Yaʿḳūb / **Tol**dı etrafa reşk-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [toldı, -dı]*
93. Démiş-idi baña bir oġluñ ola / Ki cihāna cemāli vaṣfı **ṭol**a *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784).. [ṭola, -a]*
94. Ḥikmeti dürcin açdı çün ṣıddīḳ / **Ṭoldı** her gūşe gevher-i taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3551). [ṭoldı, -dı]*
95. **Ṭoldı** çün Bāziġa diline yaḳīn / Cümle varın taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [ṭoldı, -dı]*
96. Olmadın vaṣl-ı yar-ile ḫurrem / **Ṭoldı** bir gün derūnı ateş-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3641). [ṭoldı, -dı]*
97. Girdi çün ḫalvetine Aʿrābī / Ḳalbine **ṭoldı** ma'rifet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3810). [ṭoldı, -dı]*
98. Ḫānesin ḫālī gördi Yūsufdan / **Ṭoldı** ḳalbi ġam-ı te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [ṭoldı, -dı]*

99. Eyle **ṭoldı** hevā o serv-i sehī / Ki ḳamu varlıġından oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [ṭoldı, -dı]*
100. Yār-ile **toldı** bātın ü zāhir / Belki yār oldı evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [toldı, -dı]*
101. Kalmayup dilde Yūsuf eşvāḳı / **Ṭoldı** şems-i ḥaḳīḳat işrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [ṭoldı, -dı]*
102. Naẕarın kesdi dār-ı miḥnetden / **Ṭoldı** şevḳ-i sarāy-ı ḳurbetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6177). [ṭoldı, -dı]*
103. Naʿrasın çün éşitdi ebnāsı / **Ṭoldı** Kenʿāna fitne ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3826). [ṭoldı, -dı]*
104. Semirmekden şu resme **ṭolmışlar** / Başdan ayaġa ḳuyruḳ olmışlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3849). [ṭolmışlar, -mış, -lar]*
105. Tā ġamuñ lüccesine ġarḳ oldum / Başdan ayaġa derd-ile **ṭoldum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4003). [ṭoldum, -du, -m]*
106. Oldı meşşāta olʿarūsa nesīm / Būy-i mūy-ile **ṭoldı** heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4128). [ṭoldı, -dı]*
107. Yūsufa ḳarşu ṭurdılar ṣaf ṣaf / **Ṭoldı** ṣafṣāf serv-i bāġ-ı şeref *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4131). [ṭoldı, -dı]*
108. Her ṭarafdan görinse aña bu ẕevḳ / Göñline **ṭolar-ıdı** tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [ṭolar-ıdı, -ar, -ıdı]*
109. Anuñ-içun boşaldı gencīne / Sīm sīneñle tā **ṭola** sīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4389). [ṭola, -a]*
110. Sen beni şād étmedüñ bir dem / Sīneme **ṭoldı** sīm yerine ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [ṭoldı, -dı]*
111. Ki ṣafā **ṭoldı** bezme nāmuñ-ıla / Ḫurrem étsen n' ola ḫırāmuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4731). [ṭoldı, -dı]*
112. Çünki Yūsuf uyandı ḫᵛābından / Sīnesi **ṭoldı** şevḳi ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [ṭoldı, -dı]*
113. Dér-idi geldi bū-yı çāvūşı / **Ṭoldı** ṣavt-ı beşīr cān-gūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5404). [ṭoldı, -dı]*
114. Çın seḥer çün ṣuheyl-i ablaḳ-ı şāh / **Ṭoldı** eṭrāf-ıʿāleme nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5426). [ṭoldı, -dı]*
115. Şeh gelüp baḥr-i ceyş eyledi cūş / **Ṭoldı** eṭrāfa naʿra-ı çāvuş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5430). [ṭoldı, -dı]*
116. **Ṭoldı** ʿ**ālem** ṣadā-yı ġulġuleden / Tā ṭolınca burūc-ı sünbüleden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5664). [ṭoldı, -dı]*
117. Bile üçyüz biñ atlu çıḳdı revān / **Ṭoldı** āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [ṭoldı, -dı]*
118. Yédi yıl gey ucuzluḳ oldı cihān / Niʿmet-ile **ṭolup** zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [ṭolup, -up]*
119. **Ṭoldı** eṭrāfa ẕevḳ u ṣādīler / Ṣaldı şāh illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [ṭoldı, -dı]*
120. Olmaġ-ıçun göñülde rāḥatlar / **Ṭoldı** yér sīnesi cerāḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [ṭoldı, -dı]*
121. Bildi Yūsuf ki çoḳ fesād olısar / Mışra āvāz-ı naʿrası **ṭolısar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [ṭolısar, -ısar]*
122. Yūsuf ol būya vérdi çün cānı / **Ṭoldı** ʿālem muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [ṭoldı, -dı]*
123. Dédi ḥāżırlara nedür bu fiġān / **Ṭoldı** ġavġā-y-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [ṭoldı, -dı]*
124. **Ṭoldı** Mışr ehli içre şādīler / Eylediler nidā münādīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3308). [ṭoldı,]*

tolan: *Dolanmak, dolaşmak; gezmek.*

1.Anuñ-ıçun o Beyt-i Maʿmūrı / **Ṭolanurdı** ferişte cumhūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1589). [ṭolanurdı, -ur, -dı]*

tolaş: *Dolanmak, sarmak.*

1.Hem yédi ḫuşk ḫūşeler bitdi / Ol yédiye **ṭolaşdı** ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [ṭolaşdı, -dı]*

toldur: *Doldurmak, dolu ḥāle getirmek; kaplamak, yayılmak.*

1.Ḥasenāt éde seyyi'ātın anuñ / Nūr-ıla **ṭoldura** cihatın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5734). [ṭoldura, -a]*

2.Āteşe ṣalsa na'li zülfi miş̱āl / **Ṭoldururdı** cihāna fitne vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [ṭoldururdı, -ur, -dı]*

3.Çekdi ol dürci cānı sīnesine / Cevherin t**oldur**up ḫazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 470). [toldurup, -up]*

4.Eyle **ṭoldurdı** şevḳ-ıla reg ü pōst / Kendü boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [ṭoldurdı, -dı]*

toldur: *(Bir duygu insanın içini, gönlünü) kaplamak, sarmak; etkisi altına almak.*

1.Eyle **ṭoldurdı** anı mihr-i nigār / Ḳalmadı anda ẕerrece aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [ṭoldurdı, -dı]*

ṭolın: *Dolanmak; gezmek, dolaşmak.*

1.**Ṭolınurken** ol āftāb gibi / Ayaġın öpmedüm rikāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6257). [ṭolınurken, -ur, -ken]*

tolu: *Bir yere iyice yayılmış, her tarafı kaplamış.*

1.Ẓulmete düşmeñ iy Benī İsḥāḳ / Nūruñuzla **ṭolu**-y-iken āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1499). [ṭolu-y-iken, -y, -iken]*

2.Dédiler vaḳt-i seyr-i ṣahrādur / Ṣaḥn-ı ṣaḥrā **tolu** temāşādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 681). [tolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan; dolmuş. (Kâinatın Allah'ın kemāli, mükemmelliği ile dolu olması bağlamında).*

1.Büt ü büt-ḫāne pür cemālüñ-ile / Cümle ʿālem **ṭolu** kemālün-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5451). [ṭolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan; pek çok, fazla.*

1.Kārbān üzre yaġdı çün bu ṭolu / Oldı her sīne dehşet-ile **ṭolu** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [ṭolu,]*

2.Kimisinüñ feżāsı **ṭolu** direm / Gūyiyā pür-şükūfe ṣaḥn-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3140). [ṭolu,]*

3.Hem éşitmiş-idüm ululardan / Sīnesi ʿilm-ile **ṭolulardan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [ṭolulardan, -lar, -dan]*

4.Ki **ṭolu** her ḳapu ḳapucılar / Girmez iẕn olmasa ṭapucılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5764). [ṭolu,]*

5.Cismi zer çeşmi ṣāfi gevherdür / Sīnesi **ṭolu** müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu, iri taneler şeklinde kendini gösteren yağış biçimi.*

1.Kārbān üzre yaġdı çün bu **ṭolu** / Oldı her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [ṭolu,]*

tomar ḳıl: *Sarmak, dürmek; silindir biçiminde katlamak.*

1.Çün yazıldı bu nāme-i dür-bār / Zülf-i dilber gibi **ḳılup ṭomar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [ṭomar ḳıl, -up]*

tomruk: *Doğu ülkelerinde uygulanan bir tür işkence aracı. II Ayak ve ellere geçirilip bağlanan iki parça kütükten meydana gelen işkence aleti.*

1.Ṭuymaz irse başına yüz **tomruḳ** / Bes-iken ʿārife ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [tomruḳ,]*

ton: *Elbise, giysi.*

1.Gördi baḳup aña te'aṭṭuf-ıla / **Ṭonı** pür ḫaṭṭ-ı nām-ı Yūsuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5821). [ṭonı, -ı]*

2.Her kişi kim geleydi aña yaḳīn / Çāk éderdi anuñ **ṭonın** da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [ṭonın, -ı, -n]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy.*

1.Tā ki çevgān-ı luʿb-ıla anuñ / Ḳapa **ṭopını** māh-ı tābānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3521). [ṭopını, -ı, -n, -ı]*

top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy; Sevgilinin top gibi dolgun gerdanı.*

1.Ġabġabuñ **ṭopını** göreydi ʿiyān / Egilürdi ṭapuña çün çevgān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4246). [ṭopını, -ı, -n, -ı]*

top ét: *(Çevgan oynamak isteyen sevgili için başını, kafasını) top yapmak.*

1.Ṣalsa çevgānı nāz-ıla maḥbûb / Ser **éderdi** aña niyāz-ıla **ṭop** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3631). [ṭop ét, -er, -di]*

top-ı zerrīn: *Altın top; turunçgiller meyvesi (Renginden dolayı turunç meyvesi altın topa benzetilmiştir.)*

1.Ṭop-ı zerrīni-y-ile étdi turunç / Mihri meydān-ı ḥüsn içinde gülünç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4073). [ṭop-ı zerrīn, -i, -y, -ile]*

topraġ: *Toprak.*

1.Çemeni verd ü ṣuveri sürūr / Tozı müşgīn ü **ṭopraġı** kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [ṭopraġı, -ı]*

2.Étdi ṣūr-ābını ṣarāb-ı şeker / Gili gül oldı **topraġı** ʿanber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 920). [topraġı, -ı]*

3.Ḳankı **ṭopraġa** gömdiler bedenüñ / Nice yapraġı étdiler kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [ṭopraġa, -a]*

4.Uzanur Mışra ḳalbi yapraġı / Ya ṣuyıdur çeken ya **ṭopraġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [ṭopraġı, -ı]*

5.İy dirīġā yéle vérüp nāmūs / **Ṭopraġa** ṣaçdı yüz ṣuyın Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [ṭopraġa, -a]*

6.Meskenüm ḫār içinde ten yapraḳ / Mesnedüm ḫāre minderüm **ṭopraḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [ṭopraḳ,]*

7.Ditredi cismi nitekim yapraḳ / Ḳoydı aġzına bir avuç **topraḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [topraḳ,]*

8.K'iy Zelīḫā ben ādemī-zādem / Aṣlı **ṭopraḳ** nihāl-i āzādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [ṭopraḳ,]*

topraġ: *Mezar, mezar toprağı.*

1.Bu dögün bende eyle ṭutdı ḳarār / **Ṭopraġumdan** çıḳa meger ki buḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6256). [ṭopraġumdan, -um, -dan]*

tov: *Kanmak, yetinmek.*

1.Fāriġam baḳmazam fürūġuñuza / **Ṭoydı** cānum dilüm dürūġuñuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5968). [ṭoydı, -dı]*

2.Gezmege oynamaġa **ṭoymaz-ıdı** / Bunlaruñ niyetini ṭuymaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 848). [ṭoymaz-ıdı, -maz, -ıdı]*

3.Āmlar **ṭoydı** ḫāṣ inʿāma / Kuzı biryānı ḳaz çevürmeleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3898). [ṭoydı, -dı]*

4.Luṭfi ʿām étdi ḫāṣıla ʿāma / ʿāmlar ṭoydı ḫāṣ inʿāma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2954). [ṭoydı, -dı]*

tov: *Doymak, açlığı kalmamak.*

1.Eyle ḥaẕẕ aldılar o gül yüzden / Ki görüp anı **ṭoydılar** gözden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5725). [ṭoydılar, -dı, -lar]*

toyla: *Ziyafet vermek, yedirip içirmek*

1.Kand-ı pend-ile ḫalḳı **ṭoylar**-ıdı / 'İlm ü ḥikmet kelāmı söyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1912). [ṭoylar-ıdı, -r, -ıdı]*

2.**Toyla**duñ ḫalḳı ḫᵛān-ı şefkāt-ile / Beni şād èt bugün icāzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 738). [toyladuñ, -du, -ñ]*

toyla: *Nimetlendirmek, nimet vermek (Allah'ın kullarına verdiği nimetler bağlamında.)*

1.Her ki yād etdi nām-ı Raḥmānı / Ṭoyladı raḥmet-i Raḥīm anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). *[ṭoyladı, -dı]*

toyma: *Doymamak, çok yemek yemesine rağmen tokluk hissinin olmaması.*

1. **Ṭoymayup** eyle yérler-idi sipāh / Niçe defʿa boşaldı maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [ṭoymayup, -y, -up]*

2.Her zemān bu ne ṭurfa ḥikmetdür / **Ṭoymamaḳ** ḳızlıġa ʿalāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5674). [ṭoymamaḳ,]*

toyur: *Doyurmak, ihtiyacını gidermek.*

Bu beşāret demine şükrāne / Sen de miskīnleri **ṭoyur** ḫᵛāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5991). [ṭoyur,]*

Baʿd-ez-ān dédi Yūsuf iḫvetine / **Ṭoyurup** cümlesini niʿmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [ṭoyurup, -up]*

toz: *Toz, toprak.*

1.Sümmi **toz** ṣaçmasa ḳıçına eger / Nice ireydi tozına ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [toz,]*

2.Çemeni verd ü ṣuveri sürūr / **Tozı** müşgīn ü ṭopraġı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [tozı, -ı]*

3.Yaraşur pāya kim süre **toza** yüz / Pāy işin étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [toza, -a]*

4.Sümmi toz ṣaçmasa ḳıçına eger / Nice ireydi **tozına** ṣarṣar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5388). [tozına, -ı, -n, -a]*

toz: *Toz, zerre (Kulun işlediği ve fevkalade rahatsız olduğu küçük günahlar bağlamında)*

1.Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [tozum, -um]*

2.Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [toz-ıla, -ıla]*

toz: *Organik yaylar ısı ve nem gibi dış tesirlerden kolayca etkilendiklerinden, bunu engelleme amacıyla yay üzerine kayın ağacı kabuğu yahut atların sağrı derisi gibi malzemelerden yapılan kaplama II kaşların görünümünü daha belirginleştirmek için sürülen kaş boyası.*

1.Geldi meşşāṭalar Zelīḫāya / Müşkden **toz** étdiler yāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [toz,]*

toz ét: *Toza bulamak, toz çıkarmak.*

1.Ṣan ki rūz-ı ḳıyāmet-idi o rūz / Yéle vérdi **édüp** ayaḳ yéri **toz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [toz ét, -üp]*

tūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç II sevgilinin boyu.*

1.Ḳadd ü ḳāmetde ḳamusı aʿlā / Kimisi sidre vü kimi **Ṭūbā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [ṭūbā,]*

2.İy Sidre **boy**uña sāye Ṭūbā / Ḫāk-i ḳademüñ behişt-i aʿlā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 201). [ṭūbā,]*

3.Ḳanı ol serv-i nāz ü ḫōş-bālā / Sāye oldı ola aña **Ṭūbā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6249). [ṭūbā,]*

tūbī: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç II sevgilinin boyu.*

1.Dergeh-i ṣaḥn-serā-yı Yaʿkūbī / Bir aġaç ẓāhir èdi çün **Tūbī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 587). [tūbī,]*

tudaġı depren: *Dudağı kımıldamak (Zikir çekerken dudakların kımıldaması bağlamında.)*

1.El götürmiş duʿā’ içün budaġı / Berginüñ zikre **depren**ür **tudaġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [tudaġı depren, -ı-ür]*

tufeyl ol: *(Çocukla) çocuk olmak II yakınlık göstermek.*

1.Ol éki ʿāleme emīn ü emān / Bir éki ṭıfla **ṭufeyl oldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1701). [ṭufeyl ol, -dı]*

tufeyli: *Hayran, âşık.*

1.Ṭıfl olaldan saña **ṭufeylīyem** / Saña Mecnūn cihāna Leylīyem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4370). [ṭufeylīyem, -y, -em]*

2.Ṭıfl olaldan **ṭufeylidür** ġamuña / N’ola irerse vaṣl-ı ḫürremüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3958). [ṭufeylidür, -dür]*

tufeyli: *Dalkavuk, dalkavukluk eden.*

1.Ṭıfl-iken bu ġama **tufeyli-y-idi** / Yāri Yūsuf ḫayāli ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [tufeyli-y-idi, -y, -idi]*

tufeylī ol: *Dalkavuk olmak, göze girmek için aşırı saygı ve sevgi göstermek.*

1.**Ol**dı ṭıfla **tufeylī** miskin pīr / Aldadı anı zīver-i tezvīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 636). [tufeylī ol, -dı]*

tufūliyyet: *Çocukluk.*

1.Ḥasret ü ġurbet ü **ṭufūliyyet** / Riḳḳat-i ḳalb ü ḳahr-i riḳḳıyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1790). [ṭufūliyyet,]*

tuḥfe: *Armağan, hediye.*

1.Size **tuḥfem**-durur cemāli bunuñ / Şimdi yoḳdur velī mecāli bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [tuḥfem-durur, -m, -durur]*

2.Mışra élçi yaraġın étdi revān / **Tuḥfeler** ḥāżır étdi bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [tuḥfeler, -ler]*

tuḥfe vér: *Hediye vermek, hediye etmek.*

1.Dédi dün géce geldi żayf-ı ḥayāl / Żayf olup **tuḥfe vérdi** ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [tuḥfe vér, -di]*

tuḥfe-i duʿā': *Dua hediyesi (Birine edilen dua bağlamında)*

1.Yazdı hem **tuḥfe-i duʿā'** şāha / Eyledi ʿarż-ı ḥāl dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [tuḥfe-i duʿā',]*

tuḥfe-i ilāhi: *İlahi hediye, Allah'ın hediyesi (Allah tarafından gönderilen hediye.)*

1.Dédi bu **tuḥfe-i İlāhi**dür / Bendeye faẓl-ı pādşāhīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 605). [tuḥfe-i ilāhi, -dür]*

ṭulūʿ ét: *Meydana çıkmak, doğmak; zamanı gelmek.*

1.Tāb-ı ḥüsnüñ **ṭulūʿ éde** nāgāh / Varlıġum ẕerresini éde tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3209). [ṭulūʿ ét, -e]*

2.Gün gibi gāh olur ḳılur bu rücūʿ / İlla heyhāt **édince** yine **ṭulūʿ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [ṭulūʿ ét, -ince]*

3.Yūsufuñ baḫtı çün rüCūʿ étdi / **Aḫter-i devleti** ṭulūʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5234). [ṭulūʿ ét, -di]*

4.Tā ki **etti ṭulūʿ** nūr-ı Ḳıdem / Münkeşif oldı bu ẕalām-ı ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 71). [ṭulūʿ etti, -ti]*

tulum: *Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi.*

1.Ḫūşesinde anuñ biten ḫurma / Bir **tulum** tāze şehd-idi gūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4078). [tulum,]*

tünd: *Sert, şiddetli, haşin.*

1.Her biri **tünd** ü tīz ü ehl-i hüner / Yüz çevürmez deminde yüze deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [tünd,]*

tur: *(Ayağa) kalkmak, doğrulmak; ayakta durmak.*

1.Çın seḥer **ṭurdı** pīr-i Kenʿānı / Sildi ṣabr-ıla dīdeden ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1189). [ṭurdı, -dı]*

2.**Ṭurdılar** ʿazm-i rāh eylediler / Cümle āheng-i çāh eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1508). [ṭurdılar, -dı, -lar]*

3. Çünki Mālik bu ḫʷābdan **ṭurdı** / Sīne dürcin ṭolu ṣafā gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1557). [ṭurdı, -dı]*

4. **Ṭurdı** ol dem muʿabbire gétdi / Düşde ol gördügin beyān étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1558). [ṭurdı, -dı]*

5. Yūsufa dédi Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / **Ṭur** ki vaḳt-i ḫalās irişdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [ṭur,]*

6. Ṣubḥ-dem çün çalındı kūs-i raḥīl / **Ṭurdı** mehd-i zemīnden ibn-i sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1747). [ṭurdı, -dı]*

7. Dāyesi ṣaçdı gül yüzine gül-āb / **Ṭurdı** yérden nite ki mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [ṭurdı, -dı]*

8. **Ṭurdı** serv-i ḫırāmı nāz-ıla / Vardı yāre dedi niyaz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [ṭurdı, -dı]*

9. Böyle dédi vü **ṭurdı** ol ḫōş-kār / Ṣıçradı ḫʷab-gehden ol bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [ṭurdı, -dı]*

10. Cilve eyledi **turdı** ol tāvūs / Vardı Yaʿkūba eyledi pā-būs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [turdı, -dı]*

11. **Tur**dı Yaʿḳūb cāme-ḫʷābından / Āh ètdi felek şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 764). [turdı, -dı]*

12. Ḳurd éşidüp bu buyrıġı **ṭurdı** / Ḳuyruġ üstine geldi oturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1363). [ṭurdı, -dı]*

13. Şevḳ-ıla Mālik ol seḥer **ṭurdı** / Yūsufa ʿarż-gāh yapdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [ṭurdı, -dı]*

14. Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / **Ṭurdı** gétmek yaraġın eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [ṭurdı, -dı]*

15. **Ṭurdı** āvāze étdi nāz-ıla / Dāyeler irdiler niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2789). [ṭurdı, -dı]*
16. Pederi raḥm édüp Zelīḫāya / **Ṭurdı** ʿahdine başladı rāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [ṭurdı, -dı]*
17. İncinüp ḫāṭırum cefāsından / **Ṭurdum** irdüm revān ḳafasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4594). [ṭurdum, -du, -m]*
18. Milk-i Kenʿāna çünki buldı vüṣūl / **Ṭurdı** bir dem gözetdi ṣaġ-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [ṭurdı, -dı]*
19. Bī-ḥużūr oldı eşk şūrından / **Ṭurdı** nevmīd ata ḥużūrından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2837). [ṭurdı, -dı]*
20. Servi **ṭurduḳca** sāye-veş düşdi / Dāyeler cümle üstine üşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2684). [ṭurduḳca, -dukca]*
21. Gördi bir heybet ü ṣalābet-ile / **Ṭurur** anda velī melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [ṭurur, -ur]*
22. Secdesinde ḫuṣū'-ıla çü **ṭurur** / Ser-figende benefşe-vār oturur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5048). [ṭurur, -ur]*
23. Ḳaṣr-ı şehden varınca zindāna / **Ṭurdı** ṣaf ṣaf dérildi meydāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [ṭurdı, -dı]*
24. Bedevī atlar üzre cümle süvār / **Ṭurdılar** ṣaf ṭutup yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [ṭurdılar, -dı, -lar]*

tur: *Durmak, beklemek.*

1.**Ṭursa** otursa ẕikri Yūsufdur / Fikri dāyim aña te'essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [ṭursa, -sa]*

2.**Tur**dılar ḳarşu pāy-i ḫizmet-ile / Söz ḳapusın açup belāġat ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 678). [turdılar, -dı, -lar]*

3. Verne yutmaġ-ıçu'n seni el-ān / Aġzın açup **ṭurur** der-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [ṭurur, -ur]*

4. Çünki ḫālı ḳatında İsrāʿīl / **Turdı** bu ḥālet-ile bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [turdı, -dı]*

5. Beni dīvāne étdi sevdāsı / **Ṭurmaz** artar başumda ġavġāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3328). [ṭurmaz, -maz]*
6. Boynın egdi benefşe gibi **ṭurup** / Diledi yüz ḳarasını yüz urup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1893). [ṭurup, -up]*
7. **Ṭurdı** şevḳ-ıla ṣubḥ-dem o nigār / Étdi ʿazm-i teferrüc-i dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3260). [ṭurdı, -dı]*
8. Gileciler gibi **ṭurup** rāha / Muntaẓır oldı maḳdem-i şāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5429). [ṭurup, -up]*
9. Yūsuf anuñ kelāmın étmedi gūş / **Ṭurdı** derd ü ġam-ıla ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [ṭurdı, -dı]*

tur: *Durmak, bulunmak, kalmak.*

1.Dédi şāyed ki bu ʿazāmet anuñ / **Ṭura** ḳalbinde tā ḳıyāmet anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6217). [ṭura, -a]*

tur: *Durmak, karşısına çıkmak.*

1.**Ṭurdı** Mālikden istedi destūr / Ki vidāʿ éde iḫvetin ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [ṭurdı, -dı]*

tur: *(Olup) durmak; -ip ve -e ekleriyle yapılmış zarf fiillerden sonra devamlılık bildiren yardımcı fiil olarak kullanılır.*

1.Gerçi éverdi gétmek-içün eve / İlla gerden-keş oldı **ṭurdı** deve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3691). [ṭurdı, -dı]*

tur: *Ayağa kalkmak; kendine gelmek, uyanmak.*

1.Yatdı bi-ḫūd çü ṣubḥ-gāh oldı / **Ṭurıcaḳ** evvel işi āh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [ṭurıcaḳ, -ıcak]*

2.Çın seher **tur**up iḫvet-i Yūsuf / Dilleri pür-ʿadāvet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 673). [turup, -up]*

tur: *Kalkmak, bir iş için harekete geçmek.*

1.Dérdi dördinci gün ögin **ṭurdı** / / Defʿī ḫuddāma Yūsufı ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [ṭurdı, -dı]*

2.Bu sebebden **ṭurup** sefer ḳıldum / Anı görmege derd-i ser ḳıldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1407). [ṭurup, -up]*

türāb: *Toprak.*

1.Aç gözüñ tur yuḳaru hʿābuñdan / Nerges açılmadın **türāb**uñdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 727). [türābuñdan, -uñ, -dan]*

2.Ḳızlıḳ étmişdi ol diyārı ḫarāb / Āteş olup hevāsı ābı **türāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2241). [türāb,]*

türāb ol: *Toz, toprak olmak; ayaklar altına alınmak, ezilmek.*

1.Milk-i ʿālem o dem ḫarāb oldı / Ki anuñ gül yüzi **türāb oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 859). [türāb ol, -du]*

turāġ: *Durak, kalınan yer, mekan.*

1.Mışr egerçi cemāl bāġı-y-ıdı / Cennet āhūları **ṭurāġı-y-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2203). [ṭurāġı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*

türbe: *Kabir, mezar.*

1.Bir éki merḥāle çü gétdiler / Māderi **türbesine** yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [türbesine, -si, -n, -e]*

ṭurfa: *Nadide, az bulunan, değerli.*

1.ʿĀlem-i ʿışḳ **ṭurfa** ʿālemdür / İrmeyen aña ṣanma ādemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 359). [ṭurfa,]*

2.Çetrüñ dü cihāna ṣıġmaziken / Ebr olduġı **ṭurfa** sāyebānuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 196*). [ṭurfa,]*

3. **Ṭurfa** ṭurfa ṭārifī tāzīler / Ol ḳadar kim pür oldı yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [ṭurfa,]*

4.Ṭurfa **ṭurfa** ṭārifī tāzīler / Ol ḳadar kim pür oldı yazılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [ṭurfa,]*

5.Naḳş-ı ḥüsn-ile **ṭurfa** ṭurfa nigār / Her biri bir ṭarīḳi üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [ṭurfa,]*

6.Naḳş-ı ḥüsn-ile **ṭurfa** ṭurfa nigār / Her biri bir ṭarīḳi üzre süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [ṭurfa,]*

7.ʿAnberīn vesme vérdi **ṭurfa** cemāl / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ ol éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [ṭurfa,]*

9.**Ṭurfa** ḫum-ḫānedür belā-yı ḥabīb / Ḳaderince irer kişiye naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4783). [ṭurfa,]*

10.Āferin saña **turfā** rāy étdüñ / Güc işi rāy-ıla kolay étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4895). [turfā,]*

ṭurfa: *Garip, tuhaf.*

1.Ḳalb-i kāfir ne **ṭurfa** cāmiddür / Sevmez ol ḥüsni belki cāḥiddür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 267*). [ṭurfa,]*

2.Naʿra urup dédi ki vāveylā / Ayruluḳ miḥneti ne **ṭurfa** belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [ṭurfa,]*

3.Ya melekdür bu ya melik-zāde / Ḳul démek **ṭurfa** serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [ṭurfa,]*

4.Baña serv-i murād-iken bu nihāl / Sāyesin menʿ éder ne **ṭurfa** bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3938). [ṭurfa,]*

5.Éşidüp dāye pür-melāl oldı / Ki bu serve ne **ṭurfa** ḥāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3939). [ṭurfa,]*

6.Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi yére hemīn / Her zemān bu ne **ṭurfa** ḥikmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 6648). [ṭurfa,]*

ṭurfa ṭurfa: *Yeni yeni, farklı farklı; çok fazla görülmemiş.*

1.Ṣaḥn-ı dīvāndan cündiler ṣaf ṣaf / **Ṭurfa ṭurfa** ṣafā ṭaraf-be-ṭaraf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5765). [ṭurfa ṭurfa,]*

2.Ṭutdılar anda **ṭurfa ṭurfa** ḫıyām / Bişdi vü yéndi güne güne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [ṭurfa ṭurfa,]*

ṭūr-ı mīḳāt: *Tur Dağı, Tur Dağı'nın olduğu yer. (Sina Dağı olarak da bilinen Tur Dağının, Mısır'da Sina Yarımadası sınırları içerisinde bulunduğu yer.).*

1.Kelimāt-ı Kelim ḥürmetiy'çün / **Ṭūr-ı mīḳāt** u Ṭūr-ı ʿizzet içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 4479). [ṭūr-ı mīḳāt,]*

ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbet: *(Allah'a) yakınlık yeri Tur dağı.*

1.Nefsi suʿbānını ʿaṣā étmiş / **Ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbete** yitmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2055). [ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbet, -e]*

ṭūr-ı ʿizzet: *Yüce Tur Dağı.*

1.Kelimāt-ı Kelim ḥürmetiy ʿçün / Ṭūr-ı mīḳāt u **Ṭūr-ı ʿizzet** içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 4479). [ṭūr-ı ʿizzet,]*

türk: *Türk, Asyaʿnın en büyük ve en meşhur milletlerinden biri.*

1.Bilmeyen ʿandelībi serçe ṣanur / **Türk** billūrı görse ṣırça sanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 941). [türk,]*

türkī dil: *Türkçe (Türkçe yazılmış eserler bağlamında)*

1.ʿĀḳıbet eyledüm bu ḳıṣṣayı cüst / Bulmadum **Türkī** dilde anı dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 338). [türkī dil, -de]*

ṭurna: *Turnagiller familyasından, Avrupa ve Afrika'da toplu olarak yaşayan, büyük sürüler hālinde göçen iri kuş.*

1.Her biri **ṭurnaya** biner balaban / Kimi şāhin ṣavaşda kimi ṭoġan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3027). [ṭurnaya, -y, -a]*

2.Ḳarada ḳarlaġuç gibi uçucı / **Ṭurna** gibi ṣuda deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [ṭurna,]*

turrā: *Kıvırcık saç lülesi, alın saçı.*

1.Tāb vermiş benefşe ca'dına bād / Sünbülüñ **ṭurrasına** ʿuḳde güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [ṭurrasına, -sı, -n, -a]*

turşı: *Turşu.*

1.**Turşı** vérdi vü ṭatlu étdi sözin / Gül-i ter gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [turşı,]*

turunc: *Turunç meyvesi; ağaç kavunu denilen ve portakala benzeyen meyve.*

1.Éki naḳş eylemiş **turunca** gibi / Bir gül üstinde éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [turunca, -a]*

2.Ṭutup elde **turuncı** her bānū / Muntaẓır oldı tā gele meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4728). [turuncı, -ı]*

3.Ṭop-ı zerrīni-y-ile étdi **turunç** / Mihri meydān-ı ḥüsn içinde gülünç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4073). [turunç,]*

4.Ki **turunç** imtilāyı hāżım olur / Yéyenüñ iştihāsı ḳāyim olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [turunç,]*

5.Geldi çün ol şeh-i melāḥat-i ġunc / Kesmek istedi her birisi **turunç** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4759). [turunc,]*

6.Her perī-rūy eline ġunc-ıla / Bir bıçaḳ vérdi bir **turunc-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4719). [turunc-ıla, -ıla]*

7.Tā gelince nigār-ı sīb-ẕeḳan / Kesmek olmaz **turuncını** her ten *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4729). [turuncını, -ı, -n, -ı]*

8.Eyle yañıldı şevḳden ʿamelin / Ki **turuncını** ṣandı kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [turuncını, -ı, -n, -ı]*

tūş gel: *Rast gelmek, denk gelmek.*

1.İster-iken ṭabīb-i dermānı / **Ṭūş gelür** cān alıcıya cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3089). [ṭūş gel, -ür]*

tuş ol: *Rastlamak, karşılaşmak.*

1.Ḳorḳulu düşlerüm **ṭūş oldı** saña / Vuṣlatuñ ʿālemī düş oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [ṭūş ol,]*

2.Düşde **tuş ol**sa bir belāya kişi / Şükr ü minnet olur uyansa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [tuş ol, -sa]*

3.Kimse ġavġādan anı étmedi gūş / Ḫāli şefḳat gözine **olmadı ṭuş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5433). [ṭuş ol, -ma, -dı]*

tūşe: *Gıda, yiyecek; azık, ölmeyecek kadar yenecek şey.*

1.Baġda ṣabr-ıla biter ḫūşe / Ḫūşe hem ṣabr-ıla olur **tūşe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5002). [tūşe,]*

2.Gördi hem yédi tāze ter-ḫūşe / Cāna leẕẕet vérür dile **tūşe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [tūşe,]*

3.Ḫıfẓ olunsa dögilmedin ḫūşe / Ḳaḫṭ sālinde eklenür **tūşe** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5267). [tūşe,]*

tūsen: *Sert, serkeş, hırçın at.*

1.Güneşi setr édem dedi gil-ile / Baġlayam ṣandı **tūseni** ḳıl-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2526). [tūseni, -i]*

tut: *Yönelmek, ihtiyar etmek.*

1.Terk édüp tutalar ṭarīḳatümi / ʿādet édineler şerīʿatümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5714). [tutalar, -a, -lar]*

2.Ben daḥi uşda **ṭutmuşam** yüzümi / Saña teslīm étmişem özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [ṭutmuşam, -muş, -am]*

tut: *Tutmak, elinde bulundurmak; eline almak.*

1.Lāle gibi **ṭutar** elinde ayāġ / Başda bunca hevā vü sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [ṭutar, -ar]*

2.Elde laʿlīn ṭabaḳ **ṭutardı** her ér / Ṭabaḳuñ gül gibi kimi pür-zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3138). [ṭutardı, -ar, -dı]*

3.İlla pertāb olınsa ol seḥerī / Nüh felek **ṭutar**-ıdı nüh siperi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5325). [ṭutar-ıdı, -ar, -ıdı]*

4.Kemerinden **ṭutaydı** kūhi eger / Pāydār olmayaydı kūh u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [ṭutaydı, -a, -y, -dı]*

tut: *Çevrelemek, sarmak; doldurmak.*

1.Dilümi **ṭutdı** zülf-i dil-gīrüñ / Beni dīvāne étdi zencīrüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4372). [ṭutdı, -dı]*

2.Yédi iḳlimi **ṭutdı** ġulġulesi ʿālemi bende étdi silsilesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2372). [ṭutdı, -dı]*

3.Étdi zülfin girih girih çīn çīn / **Ṭutdı** eṭrāfı bū-yı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4326). [ṭutdı, -dı]*

4.Gördi Yūsuf çü gözgüde özini / Cümle yaşında **tut**dı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [tutdı, -dı]*

5. **Ṭutdı** yér ʿālemin ġırīv-i nefīr / Ṭoldı gök yüzi naʿra-i tekbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [ṭutdı, -dı]*

6.Ol ḳadar cündi çıḳdı pür-zīver / Sāḥil-i Nīli **ṭutdı** ḳulzüm-i zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3026). [ṭutdı, -dı]*

7.Ādemī baḥri mevc-ender-mevc / **Ṭutdı** eṭrāfı fevc-ender-fevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3122). [ṭutdı, -dı]*

8.Ruḥı olmışdı sā ïd-ile güvāh / Ki **ṭuta** ḥüsni māhīden tā māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4346). [ṭuta, -a]*

tut: *Ele geçirmek, yakalamak; alıkoymak.*

1.Ḳaṣd édüp anı ṣayd eylediler / **Ṭutdılar** anı ḳayd eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1348). [ṭutdılar, -dı, -lar]*

2.Tāze gül gibi **ṭutdı** ol ʿāṣıḳ / ʿizzet étdi kemāline lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1043). [ṭutdı, -dı]*

3.Ḳalbi **ṭutduñ** kemendi gözlersin / Baġladuñ cānı bendi gözlersin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2636). [ṭutduñ, -du, -ñ]*

4.Çün ḳafesden bu vaḥşī bula necāt / Anı kim **tut**a ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [tuta, -a]*

5.**Ṭutdı** pīrāhenini çün gül-i pāk / Ard etegini anuñ eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4563). [ṭutdı, -dı]*

6. **Ṭutdı** Yūsuf çü dāmenin çālāk / Göñlegin ard etekden eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [ṭutdı, -dı]*

7.Eyler-iken bu ḥayret içre fiġān / **Ṭutdı** oġlanlaruñ ḳılup bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1385). [ṭutdı, -dı]*

tut: *Uymak; kabul etmek.*

1.Terk éderse eger ḍalāletini / **Ṭutar**-ısa anuñ şerīʿatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5719). [ṭutar-ısa, -ar, -ısa]*

tut: *Elle tutmak, kavralamak.*

1.Çünki girdi miyān-ı ḫānesine / **Tut**dı bélin kemer bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 521). [tutdı, -dı]*

2.Ḳaçsa birine ṭutsa dāmānın / Cevr eliyle **ṭut**up girībānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 857). [ṭutup, -up]*

3.**Ṭutdı** Yūsuf o demde ṣıçradı cüst / Yār destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [ṭutdı, -dı]*

4.**Ṭutup** eteğin anı iḫtiyār étmiş-idüm / Elümden ol daḥi gétdi çün iḫtiyār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4577). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Bir hâl ve durum üzere bırakmak.*

1.Şimdiden gérü **ṭutma** anı ḥaḳīr / Boynına urma bend-ile zincir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [ṭutma, -ma]*

ṭut: *(Elini) tutmak, engel olmak.*

1.Diledi cānı ġamdan éde ḫalāṣ / Elini yitdi **ṭutdı** dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Tutmak, kapatmak.*

1.Mātem-içün bu dūd-ıla ol māh / Üstine **ṭutmış**-ıdı çetr-i siyah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5322). [ṭutmış-ıdı, -mış, -ıdı]*

ṭut: *Kurmak, hazır etmek.*

1.**Ṭutdılar** anda ṭurfa ṭurfa ḫıyām / Bişdi vü yéndi güne güne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [ṭutdılar, -dı, -lar]*

ṭūtī: *Dudu kuşu, papağan.*

1.Ḳāmeti şemʿi geh ḳıyāma gelür / Lebi **ṭūṭī** gibi kelāma gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5044). [ṭūṭī,]*

ṭutıl: *Tutulmak, örtülmek, kapatılmak.*

1.Ol nigār üzre çün **ṭutıldı** tutuḳ / Ṣan tutuḳ oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [ṭutıldı, -dı]*

ṭūtiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II sevgilinin ayak tozu.*

1. Ḫāk-i ḳademüñ ne **ṭūtiyā**dur / Cān gözi anuñla rūşenādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 209*). [ṭūtiyādur, -dur]*
2. Tūtiyā olsa ger tenüm ḫāki / Açmaya baña dīde-i pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4253). [ṭūtiyā,]*

ṭūti-yi maġrīb: *Mağrip diyarının papağanı.*

1.**Ṭūṭi-yi Maġrīb**-iken aña ġarīb / Eyledi Ḥaḳḳ nebāt-ı Mışrı naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2868). [ṭūṭi-yi maġrīb, -iken]*

ṭūṭī-yi meclis: *Meclisin (güzel, tatlı sözlü) papağanı ; sevgili*

1.**Ṭūṭī-yi meclisüñ** ṣorarsañ eger / Ḳafes-i Mışra düşdi ḫūnī şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3765). [ṭūṭī-yi meclis, -üñ]*

tutuḳ: *Örtü, yüze tutulan örtü, peçe, yaşmak*

1.Çün **tutuḳ** oldı aña al vāle / Yéle vérdi ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [tutuḳ,]*

2.Ol nigār üzre çün ṭutıldı **tutuḳ** / Ṣan tutuḳ oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [tutuḳ,]*

3.Ol nigār üzre çün ṭutıldı tutuḳ / Ṣan **tutuḳ** oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [tutuḳ,]*

4. **Tutuḳı** ʿaksi-y-ile rūy-i zemīn / Oldı pīrūze reng-iken laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3135). [tutuḳı, -ı]*

tutuḳ: *Örtü, yüze tutulan örtü, peçe, yaşmak. (Lale çiçeğinin yaprakları bağlamında.).*

1.Düzdi al vāleden **tutuḳ** lāle / Dizdi ziver aġ incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [tutuḳ,]*

tütün: *Duman (Yumuşaklık, nahiflik bağlamında.)*

1.Aġ **tütün** gibi od gibi germ ol / Şiddet eyleme şu gibi nerm ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3756). [tütün,]*

tütün: *Duman (Hasret, özlem ateşiyle yanan āşığın gönlünün dumanı bağlamında.)*

1.İlla yanduḳça cānınuñ dögüni / Depesinden çıḳar-ıdı **tütüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [tütüni, -i]*

tutuş: *Tutuşmak, yanmak.*

1.Eyle cūş étdi āh-ı ṣubḥ-efrūz / Āh odından **ṭutuşdı** ḫirmen-i rūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2670). [ṭutuşdı, -dı]*

tütüz: *(Tütsü, koku)tüttürmek, yakmak.*

1.Cān gibi menzilin münevver ḳıl / ʿŪd ü ʿanber **tütüz** muʻaṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [tütüz,]*

tuvag: *Duvak, gelinlerin başlarına tutturulup yüzlerini örtecek şekilde aşağıya sarkıtılan kumaş veya tülden bol örtü.*

1.Bildiler sīnesinde dāġın anuñ / Lāleden étdiler **ṭuvaġın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3001). [ṭuvaġın, -ı, -n]*

tuy: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

1.Gezmege oynamaġa ṭoymaz-ıdı / Bunlaruñ niyetini **ṭuymaz-ıdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 848). [ṭuymaz-ıdı, -maz, -ıdı]*

2.**Ṭuymaz** irse başına yüz tomruḳ / Bes-iken ʿārife ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [ṭuymaz, -maz]*

3.Luṭf édüp feṯḥ-i bāb-ı ḫāṣ eyle / Pāsbān ṭuymadın ḫalāṣ eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 112*). [ṭuymadın, -ma, -dın]*

4.Ṭoldı āfāḳa būyı ol ḫᵛānuñ / **Ṭuy**dılar leẕẕetini īmānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 367). [ṭuydılar, -dı, -lar]*

tuy: *Duymak, işitmek; haberdar olmak.*

1.**Ṭuymasun** déyu sırrı her bī-dil / Perde-dār oldı keyfe medde'ẓ-ẓıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6002). [ṭuymasun, -ma, -sun]*

2.Vaṣl-ı Yūsufdan eyle buldı ṣafā / Ḳalemin kesdi **ṭuymadı** ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [ṭuymadı, -ma, -dı]*

3.Pederi **ṭuydı** mācerāsın anuñ / İstedi bulmadı devāsın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2686). [ṭuydı, -dı]*

4.Keşf éder ʿālimü'l-Ġuyūb anı / **Ṭuyar** éşitmedin ḳulūb anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4920). [ṭuyar, -ar]*

5.Eylesem bu günāhı **ṭuysa** o şāh / Déye mi bana ekri mī meṣvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4475). [ṭuysa, -sa]*

6.Her ki telbīsi édinürse sebīl / Sırrını ṣanmasun ki **ṭuymaya** él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4919). [ṭuymaya, -ma, -y, -a]*

7.Gündüz olup çü geldi başına hūş / Ḥāl-ile ḥāli **ṭuydı** ḳaldı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4796). [ṭuydı, -dı]*

8. **Ṭuydılar** derd-i ḥālin aṣḥābı / Bildiler var derūnınuñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [ṭuydılar, -dı, -lar]*

9.**Ṭuy**maz andan meger dürūġ-ı ṣarīh / Bizden anı neçün èder terciḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 644). [ṭuymaz, -maz]*

10.Öldürüñ tā ki ẓāhir olmaya rāz / **Tuy**maya ḥālüñüzi her ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [tuymaya, -ma, -(y)a]*

11.Her ne cān kim **ṭuyar** işāretden / Ḫurrem olsun dili beşāretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1582). [ṭuyar, -ar]*

tuy: *(Koku) duymak, koklamak.*

1. **Ṭuysa** gül būyını diler ki ire / İrişecek güle diler ki dire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5415). [ṭuysa, -sa]*

tuyūr: *Kuşlar.*

1.Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe **ṭuyūr** u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [ṭuyūr,]*

tuz: *Tuz.*

1.Erisün **ṭuz** gibi anuñ cānı / Ki yéyüp ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [ṭuz,]*

tuz: *Tuz (Bir kimsenin mazhar olduğu nimetler bağlamında.).*

1.Erisün ṭuz gibi anuñ cānı / Ki yéyüp **ṭuzı** sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [ṭuzı, -ı]*

tuz ekmek: *Tuz ekmek hakkı, iyilikleri görülen, sofrasında yemek yenen kimselere olan vefā borcu, duyulan minnet ve şükran.*

1.Geç bu dem yarama tuz ekmekden / Geçme evvel yinen **tuz ekmekden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [tuz ekmek, -den]*

U-u / ʿU-ʿu

u: *"Ve" bağlacı.*

1.Kemerinden ṭutaydı kūhi eger / Pāydār olmayaydı kūh **u** kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1999). [u,]*

2.Nedīm-i meclisüm oldı firāḳ **u** ḥasret-i dōst / Şu mürdeyem ki celīsüm nekīr ü münkir-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5320). [u,]*

3.Ben aña İrmeg-içün cān **u** ser niṯār éderüm / Cihān gibi degül ol baña pāy-dār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4578). [u,]*

4. Beni bu ẕevḳ **u** ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [u,]*

5. Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʿennīyi taʿlīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). *[u,]*

6. Ẓıll-i memdūd **u** żavʾ-ı nā-maḥdūd / ḫeme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [u,]*

7. Ṭūr-ı mīḳāt **u** Ṭūr-ıʿizzet içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 4479). [u,]*

8. Kemeri ṣıdḳ **u** tācı ḫulletdür / Server-i zümre-i ḫilāfetdür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 272*). [u,]*

9. Ebr-i bī-raʿd **u** baḥr-i bī-cünbiş / Menbaʻ-i ʿilm ü maʻden-i dāniş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 275*). [u,]*

10. Gerçi naẓmında ḳāṣır **u** lālem / Ḳıṣṣasında velīk hem-ḥālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [u,]*

11. Ṭoġdı éki sülāle-i maḥbūb / Evvelā ʿĪṣ **u** sāniyen Yaʿkūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). [u,]*

12. Ger édem baṣ **u** cānı saña dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [u,]*

13. Cānı bī-ṣabr **u** iḫtiyār oldı / Perdeden çıḳdı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 491) [u,]*

14. Biri budur ki rūz-i ʿıyd oldı / Feraḥ **u** ʿıyş-ıla cihān toldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 569). [u,]*

15. Yine bir yere geldi āşıḳ **u** yār / Biri gülzār ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [u,]*

16. Şādlıḳdan ḳamusı étmedi ḫʷāb / Ḳahr **u** ẓulme èderler-idi şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [u,]*

17. Bulmadı çün bularda rıfḳ **u** emān / Nergesinden revān eyledi ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 865). [u,]*

18. Mihr **ü** māh olduġı-y-içün ehl-i cemāl / Birine naḳs irer birine zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [ü,]*

19. Ḳademinde düzüldi seng-ile çāh / Biri miḥrāb **u** biri Beytu'llāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 936). [u,]*

20. Çün éşitdi bu ḥikmeti Şemʿūn / Oldı ḥıkd **u** ḥased dilinde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 969). [u,]*

21. Toldı nūr **u** żiyā feżası anuñ / İʿtidāliy'ledür hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [u,]*

22. Çün ödenmez bu resme olsa ziyān / Çāre ṣabr **u** taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [u,]*

23. Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge püşt **ü** penāh / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [ü,]*

24. Ṭutdı ṣabr **u** ḳarār üzre ḳarār / Gözledi kim ne ola āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [u,]*

25. Kemeri mekr ü ṭavḳı ʿavḳ-ı vefā / Girmemiş sinesine ṣıdḳ **u** ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1514). [u,]*

26. Süresin ʿömri ẕevk **u** şādı-y-ıla / Añıla soñra aduñ adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [u,]*

27. Āb **u** gilden o kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [u,]*

28. Oldı çün ol arada bu ġavġā / Ṭoldı eṭraf-ı deşte ṣavt **u** ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1646). [u,]*

29. Geldiler kārbāna şiddet-ile / Dédiler ʿunf **u** ḫışm u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [u,]*

30. Geldiler kārbāna şiddet-ile / Dédiler ʿunf u ḫışm **u** ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [u,]*
31. Bī-ḫalel ola ḫulḳ **u** sīretde / Bī-bedel ola ḥüsn ü ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1799). [u,]*
32. İy Semī' ü Baṣīr **u** Ḥayy ü ʿAlīm / Bende ger var-ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [u,]*
33. Ṭoldı bir dem içinde altı cihāt / Raʿd **u** berḳ u ṣavā'iḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [u,]*
34. Ṭoldı bir dem içinde altı cihāt / Raʿd u berḳ **u** ṣavā'iḳ-i ẓulumāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1856). [u,]*
35. Gelmedin kimseden cevāb u kelām / İrişi geldi Eflaḥ-i bed-nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1871). [u,]*
36. Aña maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / İrmez aña kelāl ü naḳs **u** zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [u,]*
37. Feraḥ **u** şādi-y-ile gétdiler / ʿAsḳalān menziline yitdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [u,]*
38. 'Āşıḳ **u** dōst arasında iy yār / Eksük olmaz bunuñ gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [u,]*
39. Geldi cān Semʿine nidā ne nidā / Bī-ḥurūf **u** ṣadā kelām-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2057). [u,]*
40. Farḳdan çünki çıḳdı pīrāhen / Ġarb **u** şarḳ oldı ceyb-ile dāmen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2079). [u,]*
41. Tāc **u** dibāya girmeyince nigār / Ġāyib olmadı zülfi gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [u,]*
42. Ḥüsni bustānı nūr **u** ruḫleri nūr / Sā'idi ṣanki pāre-i billūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2105). [u,]*
43. Gördi Mālik bu ḥüsn-ile ānı / Ṭoldı ẕevḳ **u** ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [u,]*
44. Sünbülin şāne-y-ile farḳ étdi / Māha geh ġarb **u** gāh şarḳ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2109). [u,]*
45. Şāh-ı seyyāra çünki étdi ẓuhūr / Ṭoldı Mışr-ı cihāna şevḳ **u** sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [u,]*
46. Zer vérüp Mışruñ āftābları / Aldılar cāna şevḳ **u** tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [u,]*
47. Düzdi zerden içinde hem bir taḫt / ʿizz **ü** devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [ü,]*
48. Her biri bir maḳāmı pāk étdi / ʿŪdı bād **u** 'abīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [u,]*
49. Yalvarup dédi iy dil-ārāmum / Ḳomaduñ dilde ṣabr **u** ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [u,]*
50. Belki āḫir kemāle irse bu kār / Bir olur derd-i ʿışḳ **u** ʿāşıḳ u yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [u,]*
51. Belki āḫir kemāle irse bu kār / Bir olur derd-i ʿışḳ u ʿāşıḳ **u** yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2662). [u,]*
52. Āşkār olalı bu ʿışḳ **u** hevā / Gelmemişdür benüm gibi rüsvā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2760). [u,]*
53. Yaʿni eglendüñ iy murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde ṣabr **u** dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [u,]*
54. Birisi pādşāh-ı milk-i Ḥabeş / Luṭf-ıla ḳahr **u** āb-ıla āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2828). [u,]*
55. Birisi pādşāh-ı milk-i ʿIrāḳ / Ṣāḥib-i taḫt u baḫt **u** ṭāḳ u revāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2829). [u,]*
56. Étdi teşrīf ṭavḳ **u** câme-y-ile / Élçi ṣaldı ʿazīze nâme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2880). [u,]*
57. K'iy felek rif'at ü melek-āyīn / Rāmdur emrüñe zemān **u** zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [u,]*
58. Vérdi biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḥāżır silāḥ **u** esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [u,]*
59. Düşmene ḫār **u** dōst destine gül / Naʿrada raʿd u naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [u,]*

60. Düşmene ḫār u dōst destine gül / Naʿrada raʿd **u** naġmede bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2972). [u,]*
61. Biñ şütür vérdi cümle pīl-beden / Şīr-dīdār **u** ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [u,]*
62. Bir yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir yaña söz ü sāz **u** ḳavl ü semaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [u,]*
63. Ancılayın ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / Ṭolmış-ıdı derūnı şevḳ **u** şeġab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3020). [u,]*
64. Bunca ferr **u** ṣafā-y-ıla Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı bir éki fersaḫ yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [u,]*
65. Yoḳ cihānda benüm gibi bī-dil / Bī-ber **u** bī-nevā vü bi-ḫāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [u,]*
66. Oldum āvāre-i kemān-ı gümān / Yél gibi bulmazam ḳarār **u** nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3200). [u,]*
67. Kūh **u** hāmūna eyleseñ güẕeri / Gelse nāgāh öñüñe kebg-i derī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3232). [u,]*
68. Çünki Yūsuf bu ferr **u** şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [u,]*
69. Yūsuf ol gün ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḫüsniy'le ṭoldı ʿarż **u** semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [u,]*
70. Hem-ser olurdı serv-i nāz-ıla / Göñlin eğlerdi luʿb **u** bāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3630). [u,]*
71. Ḳalmadı cānda ṣabr **u** dilde sürūr / Yéri od oldı yéle vardı ḫuzūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [u,]*
72. Çün ḥisāb étdi rūz **u** hefte vü māh / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [u,]*
73. Göricek Yūsuf anı aġladı zār / Yandı ḥasret odına ṣabr **u** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [u,]*
74. Bunca zeyn ü libās **u** ʿizzet-ile / Neden aġlarsın āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [u,]*
75. Manẓarı rāh ümīdi luṭf-i İlāh / Hem-nişīni fiġān **u** hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [u,]*
76. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü bī-nūr / Ḳalmadı tende zevḳ **u** dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [u,]*
77. Gülse nūr aḳıdur Süreyyādan / Sözi leẕẕetlü ḳand **u** ḥālvādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3803). [u,]*
78. Geh şubān oldı kūh **u** ṣaḥrāda / Gāh emīr-idi ḳasr-ı aʿlāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3859). [u,]*
79. Oldı bī-ṣabr **u** bī-dil ü ārām / Ṣaçdı ʿünnāb-i ter siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [u,]*
80. Luṭf édüp olsañ iy perī rāmum / Rāmum olurdı ṣabr **u** ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4041). [u,]*
81. Her birisi ṣafāda ṣan billūr / Aġ **u** rūşen nite ki maṭlaʿ-ı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4094). [u,]*
82. Der **u** dīvār **u** ferşi yik-pāre / Ḳonmamış gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [u,]*
83. Der **u** dīvār **u** ferşi yik-pāre / Ḳonmamış gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [u,]*
84. Ṭolmış olurdı éki ḥavż-ı kebīr / Biri şīrīn ṣarāb **u** birisi şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4101). [u,]*
85. Ger harīm olmaz-ısam ol ḥareme / Maḥrem oldum ölince derd **u** ġama *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4115). [u,]*
86. Ṣanemi koñ o bī-niyāza ṭapuñ / Ḥayy **u** dānā-yı cümle rāza ṭapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4162). [u,]*
87. Sengden saḫt odur ki senge ṭapar / Kendü naḳḳāş naḳş **u** renge ṭapar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4167). [u,]*
88. Şāmdan ṣubḥ-gāha dek ṣıddīḳ / Eyledi vaʿż **u** söyledi taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [u,]*
89. Eṣer eylerdi tāb-ı şevḳum aña / Ḳılmaz-ıdı ḥicāb **u** istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4257). [u,]*

90. Tīşesi étse pīşeye āheng / Ola mūm **u** ḫamīr āhen ü seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4276). [u,]*
91. Étse teşkīl tarḫ **u** taḳsīmi / Niçe İḳlīdis ala ta'līmi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4277). [u,]*
92. Dār-ı heftüm çü dāyir-i heftüm / Oldı bī-naḳş **u** reng çün ḳāḳum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4287). [u,]*
93. Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr **u** vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [u,]*
94. Ḫūblar gibi sīmden sāḳī / Zer ü pīrūze şāḫ **u** evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [u,]*
95. Her cihātında yazdılar anuñ / Naḳşını Yūsuf **u** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [u,]*
96. Olam iḥsānda eyle ḳānūn- sāz / K῾ola gūyendesi῾ Irāḳ **u** Ḥicāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4363). [u,]*
97. Der muḳaffal güşāde dār-ı sürūr / Der **u** dīvārı nūr-ender-nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4410). [u,]*
98. Gördi yazmışlar üstine anuñ / Ṣūretin Yūsuf **u** Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [u,]*
99. Kuçuşurlar ṣafā vü ẕevk-ıla / Nerm **ü** nāzük döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [ü,]*
100. Der **ü** dīvārı gördi ol dāruñ / Yéri olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [ü,]*
101. Éki cādū-yı dil-firībüñ-içün / Ruḫ-i zībāda luṭf **u** zībüñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4442). [u,]*
102. Ḫışm-ıla çünki ḳaṣd éde o saña / Aşşı étmez bu nāz **u** istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4510). [u,]*
103. Ben utanman Ḫudā-yı binādan / Ḥayy **u** Ḳayyūm **u** Rabb-i dānādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4540). [u,]*
104. Ḫāk ḳoydı başına ol şimşād / Ḳalbi nā-şād **u** ḳavli bu inşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4571). [u,]*
105. Sözin anuñ ta'accüb étdi ῾Azīz / Dédi iy şehd-i nuṭḳ **u** şīr-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4655). [u,]*
106. Her ne étdüñse iy dilber / Bunca cevr **u** cefāña ṭutdum ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4739). [u,]*
107. Géce çün gördi nūr-ı şem῾i o şaġ / Ḳalmadı elde ṣabr **u** dilde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4793). [u,]*
108. K'iy şeref gülistānına gül-i pāk / Nām **u** nengi dürüst dāmeni çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4823). [u,]*
109. Ehlinüñ dirliginde leẕẕet yoḳ / Nāz **u** ni῾metden aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [u,]*
110. Ehlinüñ dirliginde leẕẕet yoḳ / Nāz u ni῾metden aç **u** cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [u,]*
111. Sürüp āḫir ḫūrı melāmet-ile / Ṣalṣalar ḥabse ḳahr **u** şiddet ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4891). [u,]*
112. Yūsufa dédi iy dil-ārāmum / Ḳalmadı şevḳa ṣabr **u** ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [u,]*
113. Der **u** dīvār-ıla dögüp serini / Cānına çekdi ḫūni ḫançerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4988). [u,]*
114. Ḫātırı ġonça gibi teng mi ki / Gül gibi yoḫsa şād **u** şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [u,]*
115. Eyle ulaşdı aña derd ü belā / Ki anı cān **u** dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [u,]*
116. Haẕẕ alam tā cemāl-i Yūsufdan / Fāriġ olam ġam **u** te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5459). [u,]*
117. Luṭf **u** ῾adl-ile ḥālini ṣorayın / Her ne-y-ise murādını göreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5467). [u,]*
118. Dédi ḳanı şebāb **u** şevḳ-ı cemāl / Dédi gétdi nite ki ẕevḳ-ı viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [u,]*
119. Dédi n'oldı ya bunca la῾l ü güher / Ṭāḳ **u** eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [u,]*

120. Dédi n’oldı ya bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ **u** kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [u,]*
121. Bu murādın çü Yūsuf eyledi gūş / Oldı bir dem murāḳıb **u** ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [u,]*
122. Oldı çün ḫalḳa ḫāş ü ʿām inʿām / Ẕevḳ **u** ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [u,]*
123. Çünki gétdi kenāra ṣabr u ḳarār / Geldi evvel miyāna būs **u** kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5563). [u,]*
124. Cān **u** gönli velī Zelīḫanuñ / ʿāşıḳı olmış-ıdı Mevlānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605). [u,]*
125. Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān / Merd-i ʿibret-şinās **u** hikmet-dān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6590). [u,]*
126. Der **u** dīvārı pür-nuḳūş u niġār / Ḫāki ʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [u,]*
127. Der u dīvārı pür-nuḳūş **u** niġār / Ḫāki ʿanber ḫıtāmi müşk-i Tatār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5624). [u,]*
128. Eger olmasa baḫt **u** devlet-i şāh / Ne ra'iyyet muṭīʿ olur ne sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5642). [u,]*
129. Ṭoldı eṭrāfa ẕevḳ **u** şādīler / Ṣaldı şāh illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [u,]*
130. Ṣāyed ola esirgeyüp sizi ol / Zād **u** niʿmet taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [u,]*
131. Siz ya cāsūs **u** ya-ḫōd uġrısız / Sezemen ben sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [u,]*
132. Biz anuñ cümle ṣaġ **u** ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi ṣāʿı uġrısıyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [u,]*
133. Bize faḳr ü fenā biḍā’atdür / Saña luṭf **u** vefā kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [u,]*
134. Luṭf **u** iḥsana oldı gey ḫadeḳa / Eksük étme maḥalline ṣadaḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6040). [u,]*
135. Ṣabr **u** ṭaḳvāya her ki bağlaya bil / Ecrini ṣanma żayi’ éde Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [u,]*
136. Ḗledüp anı örtesiz yüzine / Tā yine nūr **u** fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [u,]*
137. Ḫaber-i vaṣl életdi ʿuşşāḳa / Nūr **u** fer vérdi çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [u,]*
138. Nāgeh irüp debūrı idbāruñ / Der **u** dīvārı ḳalmaz ol dāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6148). [u,]*
139. Çünki Yaʿkūba ḫāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ **u** sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [u,]*

ʿubūdet: *İbadetler.*

1.Kāmil oldur bu ḳurbete irişe / ʿĀbid oldur ʿ**ubūdete** irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 44). [ʿubūdete, -e]*

ʿubūdiyyet: *Kulun Allah’ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.*

1.Yūsuf anda görüp ʿ**ubūdiyyet** / Ḫidmet-i haẕret-i rubūbiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5619). [ʿubūdiyyet,]*

ʿubūdiyyet ét: *İbadet etmek, kulluğunu yerine getirmek.*

1.Girdi miḥrāba bir géce ḫalvet / **Éde** Mevlāya tā ʿ**ubūdiyyet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6166). [ʿubūdiyyet ét, -e]*

ʿubūr ét: *Belirli bir yerden başka bir bölgeye geçmek.*

1.**Ḗtdi** āḫir ecel debūrı ʿ**ubūr** / Ne ṣafā ḳodı yaḳmaduḳ ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [ʿubūr ét, -di]*

ʿucb: *Kendini beğenmişlik, kibir.*

1.ʿUcb-ıla vaʿż-gū-yi menber-i ʿarş / Oldı maṭrūd-ı ḳaʿr-i esfel-i ferş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1326). [ʿucb-ıla, -ıla]*

2.Ẕāt-ı İblīse düşdi çünki vücūd / ʿ**ucb**-ıla ṭoldı eylemedi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [ʿucb-ıla, -ıla]*

uçmaġ: *Cennet.*

1.Tāze servi biter de ol bāġuñ / Şāh-ı Ṭūbīsi gibi **Uçmaġuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2204). [uçmaġuñ, -uñ]*
2.Her ne cān mürġı görse ol bāġı / Ṭaleb étmezdi andan **uçmaġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2428). [uçmaġı, -ı]*

uç: *Uçmak, havalanmak.*

1.Gördi ḳuşlar ṭavāf éderler anı / **Uçmaġ** istedi aña ḳuşça cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1586). [uçmaġ,]*
2.Cānib-i Mışra eyledükce naẓar / **Uçmaġ**-ıla géderdi bulsa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3009). [uçmaġ-ıla, -ıla]*
3.Fāriġu'l-bāl mürġı **uçmaḳdan** / Perri pür-müşk ü nāfe ḳuçmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4296). [uçmaḳdan, -dan]*

uçucı: *Uçan, kanat çırpan.*

1.Ḳarada ḳarlaġuç gibi **uçucı** / Ṭurna gibi ṣuda deñiz geçici *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2978). [uçucı,]*

uçur: *Bırakmak, salıvermek, göndermek.*

1.Tir-i Taḳdīr **uçurdı** zāġın anuñ / Būm-ı meyşūm yıḳdı bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [uçurdı, -dı]*
2.Ṭap oḳı iftirāḳ nāmelerin / Ṭap **uçur** ol ḫaber ḫamāmelerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5731). [uçur,]*
3.Tap giriftār ét anı āb u gile / **Uçur** anı cihān-ı cān u dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6170). [uçur,]*

ucuzluk: *Bolluk, bereket.*

1.Dédi Yūsuf **ucuzluḳ** ola çü yıl / Buyuruñ kim ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [ucuzlıḳ,]*
2.Yédi yıl gey **ucuzluḳ** oldı cihān / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [ucuzluḳ,]*

ʿūd: *Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç.*

1.Her biri bir maḳāmı pāk étdi / ʿ**Ūdı** bād u ʻabīri ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2295). [ʿŪdı, -ı]*
2.Aṣdılar zülfi gibi micmer-i ḫūr / Étdiler ʿ**ūd** ü ʿanber-ile buḫūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [ʿŪd,]*
3.Cān gibi menzilin münevver ḳıl / ʿ**Ūd** ü ʿanber tütüz muʻaṭṭar ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4936). [ʿŪd,]*

ʿūd: *Ut, Türk müziğinden kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz.*

1.ʿ**Ūda** üstād gūş-māl étdi / Anı hem-derd-i ehl-i ḫāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3035). [ʿūda, -a]*

ud: *Suç, kabahat, günah.*

1.Ḫōşdur ol penbe kim ḳaçar oddan / Yégdür od ādem olana **uddan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [uddan,]*

ufuk: *Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi göründüğü yer.*

1.**Ufuḳ** eyle kenārını çāhuñ / Ṣalsun āfāḳa nūrını māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1608). [ufuḳ,]*
2.Ol nigār üzre çün ṭutıldı tutuḳ / Ṣan tutuḳ oldı āftāba **ufuḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [ufuḳ,]*
3.Aṭf-ı dāmenden étdi cismi ẓuhūr / Ṣan **ufuḳdan** göründi şu-'le-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [ufuḳdan, -dan]*

ʻufūnet: *Ağır kokulu II kokuşmuş.*

1.İçine düşse çeşme-i ḥayvān / Ol **ʻufūnetden** ola āfet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 897). [ʻufūnetden, -den]*

uġra: *Gelmek, uğramak; ziyaret etmek.*

1.**Uġrasa** kimse ṭarf-ı yārinden / Nūr alurdı göze ġubārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5381). [uġrasa, -sa]*

2.Dérler-idi ki Yūsuf **uġradı** uş / Dér-idi ṭutmayup Zeliḫā gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [uġradı, -dı]*

3.Yūsuf **uġrayıcaḳ** ol araya / Aldamaḳ ḳaṣdına Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [uġrayıcaḳ, -y, -ıcak]*

4.Çünki Yūsufsuz **uġrayaydı** sipāh / Aldamaġ-içun anı her güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [uġrayaydı, -y, -a, -y, -dı]*

uġra: *Maruz kalmak.*

1.Mūr incitme māra **uġrarsın** / Bār yüklenme nāra uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [uġrarsın, -r, -sın]*

2.Mūr incitme māra uġrarsın / Bār yüklenme nāra **uġrarsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [uġrarsın, -r, -sın]*

3.Ser-i gendümde sabit olsa sinān / Etmek oḳına **uġramaz** insān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5268). [uġramaz, -maz*

4.Geldiler çün vatan diyārına / ʿĪṣuñ **uġradılar** şikārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 485). [uġradılar, -dı, -lar]*

uġrı: *Hırsız.*

1. Ḳaçaġandur yalancıdur **uġrı** / Ṣataruz ʿaybını déyüp ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1675). [uġrı,]*

2. **Uġrı** dérlerse aña ṭoġrı-durur / Ḥüsni zīrā ki ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1677). [uġrı,]*

3. Ḳurdı ḳoyunlara çoban eyler / **Uġrıyı** burca pāsbān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5643). [uġrıyı, -y, -ı]*

4. Siz ya cāsūs u ya-ḫōd **uġrısız** / Sezemen ben sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [uġrısız, -sız]*

5. Ol zemānda bu-y-ıdı şer'-i resūl / **Uġrı** olurdı māl issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [uġrı,]*

6. Dédiler ṭaʿn oḳın atup ṭoġrı / Aña iyi **uġrı** ḳardaşı uġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [uġrı,]*

7. Dédiler ṭaʿn oḳın atup ṭoġrı / Aña iyi uġrı ḳardaşı **uġrı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5875). [uġrı,]*

8. Sizi ben göricek dédüm **uġrı** / Āḫir oldı benüm sözüm ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5886). [uġrı,]*

9. Bize **uġrı**-y-içun étme egri nigāh / Ḳınama ʿAmrı Zeyd-içün iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [uġrı-y-içun, -y, -içun]*

10. Dédiler uġrı-y-ısa Bünyāmīn / Ḳardaşı daḫi **uġrı**-y-ıdı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [uġrı-y-ıdı, -y, -ıdı]*

11. Dédiler **uġrı**-y-ısa Bünyāmīn / Ḳardaşı daḫi uġrı-y-ıdı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5888). [uġrı-y-ısa, -y, -ısa]*

12. Sözüm éşit benüm ki ṭoġrıdur / Bu kişiler ezelden **uġrıdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5897). [uġrıdur, -dur]*

13. Ṭoġrı dérem be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / Gelmedi daḫi benden **uġrı** veled *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [uġrı,]*

14. Biz anuñ cümle ṣaġ u ṭoġrısıyuz / Ṣanmasun bizi ṣāʿı **uġrısıyuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5865). [uġrısıyuz, -sı, -yuz]*

15. Bāġbānı uyur bulan **uġrı** / Mive almaḳda ola mı ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [uġrı,]*

16. Uġrı dérlerse aña ṭoġrı-durur / Ḥüsni zīrā ki ḳalbe **uġrı**-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1677). [uġrı-durur,]*

uġrıluk: *Hırsızlık, çalma.*

1.Çün **uġrıluk** adın éşitdiler / Kārbān ḫalḳı nefret étdiler*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1680). [uġrıluk,]*

uġrıya taş añdur: *Hırsızın aklına taş düşürmek. (Fenalık yapmak için fırsat bekleyen kimseye aklında olmayan birtakım fenalıklar hatırlatmak.).*

1.Añdı anlara **söz**de çün ḳurdı / Ṣanasın **uġrıya taş añdur**dı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 699). [uġrıya taş añdur, -dı]*

uġurla: *Çalmak, aşırmak.*

1.Veledüñ anda ṣāʿ **uġurladı** déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6908). [uğurladı, -dı]*

2.Veledüñ anda ṣāʿ uğurladı déñ / Ḫʷān vérenden metā' **uğurladı** déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [uğurladı, -dı]*

3.Ḥürr-iken bir yetīm **uġurladılar** / Seyyid-iken atası ḫōrladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [uġurladılar, -dı, -lar]*

4.Ki bizi aduñuzla aldaduñuz / Şimdi ṣāʿ-ı melik **uġurladuñuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5862). [uğurladuñuz, -du, -ñuz]*

ʿ**ukbā:** *Öbür dünya, āhiret.*

1.ʿAdl-ile geçdüñ-ise dünyāda / Menzilüñ rūşen ola ʿ**uḳbāda** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 316). [ʿuḳbāda, -da]*

ʿ**uḳde:** *Düğüm.*

1.Tāb vermiş benefşe ca'dına bād / Sünbülüñ ṭurrasına ʿ**uḳde** güşād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4089). [ʿuḳde,]*

ʿ**uḳde:** *Elde edilemediği veya yapılamadığı için insanın içinde düğüm gibi kalan, içine dert olan şey.*

1.Bilmezem mānīʿüñ nedür bu işe / ʿ**uḳdem** artar düşürdüğümce dişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4472). [ʿuḳdem, -m]*

2.Ki murādun müyesser ét dilümüñ / ʿ**uḳdesini** geder bu müşkilümüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4449). [ʿuḳdesini, -si, -n, -i]*

ʿ**uḳde baġla:** *Dert etmek, kaygılanmak.*

1.Hem döger ẓulm-ile hem aġlama dér / Ḳaṭʿ éder vaşlı ʿ**uḳde baġla**ma dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [ʿuḳde baġla, -ma]*

ʿ**ukde eyle:** *(Gönle) düğüm atmak; bağlamak (Sevgilinin āşığını gam, tasa içinde bırakması).*

1.Kāruma ʿuḳde eyler ol çīnden / Baġlayup göñlümi her ayından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3928). [ʿuḳde eyle, -r]*

ʿ**uḳde ḥāll ét:** *Düğümün çözülmesi. II Güç bir durumun çözüme kavuşması.*

1.ʿUḳde **ḥāll étmedi** çü bendinden / Bir ḳaç efsūn oḳudı pendinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2582). [ʿuḳde ḥāllét, -me, -di]*

ʿ**ukde-i dil:** *Gönül düğümü II Konuşamama, dili tutulma, şaşırma.*

1.Gülse luṭf-ıla laʿl-i ḫandānı / ʿ**uḳde-i dil** açardı dendānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2349). [ʿuḳde-i dil,]*

'ukūl: *Akıllar.*

1.Vaṣfuñda **'uḳūl** ʿāciz oldı / ʿilmüñde cehūl ḳalb-i dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 220). ['uḳūl,]*

'uḳūl tedbīri: *Akıl tedbiri, akılla hareket etmek.*

1.Depredür zülf-i dōst zencīrin / Yéle vérür **'uḳūl tedbīrin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2744). ['uḳūl tedbīri, -n]*

ulaş: *Erişmek, ulaşmak, gelmek.*

1.Eyle **ulaşdı** aña derd ü belā / Ki anı cān u dilden étdi cüdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5098). [ulaşdı, -dı]*

'ulemā: *Alimler, bilginler.*

1.ʿAdedinde ol aḳçanuñ **'ulemā** / Eylediler muḫālefet peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1696). ['ulemā,]*

2.Ḳaderüñ sırrın añlayān 'ulemā / Dédiler Levn-i ma' levn-i ena *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 2576). ['ulemā,]*

ulu: *Büyük, yüce; kıymetli, değerli*

1.Devlet erkānınuñ bir **ulusını** / Rāst tedbīr ü nīk-ḫūlısını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2879). [ulusını, -sı, -n, -ı]*

2.Olmış-ıdum bir **ulu** yola revān / Ki géderdi o yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [ulu,]*

3.Bu **ulu** yola her ki toḫm ekdi / Ḥāṣıl umdı velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [ulu,]*

4.Yapdı Yūsuf revān bir **ulu** ḥiṣār / Eyledi ol ḥiṣārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [ulu,]*

5.Bir **ulu** ṭās-ıdı meger ki o ṣāʿ / Ölçüp anuñla ṣatılurdı metā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5894). [ulu,]*

6.Tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān / ʿAded-ile yédi **ulu** sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2824). [ulu,]*

ulu: *Kurtların çıkardıkları ses, uluma.*

Anda bir ḳurdı gördiler ki **ulur** / Göge dikmiş yüzini nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [ulur, -r]*

ulular: *Yüce kimseler, büyükler.*

1.Hem éşitmiş-idüm **ululardan** / Sīnesi ʿilm-ile ṭolulardan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1403). [ululardan, -dan]*

2.Mışr **ululları** bī-ḥisāb ü şümār / Her birisi ṭutar elinde nisār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5243). [ululları, -ı]*

ʿulūm: *İlimler.*

1.Ne hüner var ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne faẕilet ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [ʿulūm,]*

ʿuluvv-i şeref: *Yüceliğin ulviliği, şerefi.*

1.Ne ġam-ı salṭanat ne şevket-i baḫt / Ne ʿ**uluvv-i şeref** ne devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5118). [ʿuluvv-i şeref,]*

um: *Ummak, ümit etmek; beklemek*

1.Gerçi ol meyl **umardı** Yūsufda / Ḳaldı Yūsuf velī tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [umardı, -ar, -dı]*

2.Genc **umarken** naşībi mār ola / Gül şanurken nedīmi ḫār ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2872). [umarken, -ar, -ken]*

3.K'iy dirīġā ne müşkil oldı işüm / Dīv oldı melek **umarken** işüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3069). [umarken, -ar, -ken]*

4. Senden evvel **umardum** ümīdi / Meskenüm oldı şimdi nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [umardum, -ar, -du, -m]*

5. Bu ulu yola her ki toḫm ekdi / Ḥāṣıl **umdı** velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [umdı, -dı]*

6. Altı evden géçüp o mihr-i cemāl / **Umdı** bula yedinci evde vişāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [umdı, -dı]*

7. **Umaruz** kim ʿAzīz ʿizzet éde / Niʿmeti çoḳ vérüp ri'āyet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5809). [umaruz, --ar, --uz]*

8. Ṭāli'üm ḳara oldı gözlerüm aġ / **Umaram** ʿaks ola bulam anı ṣaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6022). [umaram, -ar, -am]*

9. Ben bulardan **umar-iken** niʿmet / Çekdiler dişlerümi bī-ʿillet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1387). [umar-iken, -ar, -iken]*

10. Teşnelik menzilinde çāh bulur / Mā **umarken** içinde māh bulur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1539). [umarken, -ar, -ken]*

11. Renc **umarken** kimisi gence irer / Yitürüp kimi genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [umarken, -ar, -ken]*

12. **Umduġuñ** bu fikri ben daḫi éderem / Bilmezem bu naḫīfi ben n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1795). [umduġuñ, -du, -gun]*

13. Meges **umar-iken** düşer zünbūr / Yéle varur o ḫāne-i maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [umar-iken, -ar, -iken]*

14. Gül **umardum** naşībüm oldı diken / Toḫm-ı mihr ekdüm-idi bitdi miḥen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3077). [umardum, -ar, -dum]*

15. Bedr **umarduñ** bu bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste vü zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [umarduñ, -ar, -du, -n]*

16. Anı kim aña étdüñüz pinhān / **Umaram** éde müste'ān ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1216). [umaram, -ar, -am]*

17. **Umaram** kim bulam bu sāl içre / ʿahd-i māżī ire bu ḫāl içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1575). [umaram, -ar, -am]*

18. Éki sā'id éki sebīke-i sīm / **Umar** andan zekāt dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [umar, -ar]*

19. Şeb-i ġamda seḥer **umar** cānı / Bulmaḳ ister murād-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3011). [umar, -ar]*

20. Egriyi ṭoġrı bilürseñ iy yār / Ṭoġrılık **umma** eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [umma, -ma]*

21. Umaram luṭf-ı Rabb-i ʿizzetden / Beni ırmaya rāh-ı ʿiṣmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3993). [umaram, -ar, -am]*
22. Bu yaḳīn-ile zindedür cānum / **Umaram** bir gün ire dermānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [umaram, -ar, -am]*
23. Mıṣra āḫir ʿAzīz olur bu melek / **Umaram** kim bulam o demde dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3329). [umaram, -ar, -am]*
24. Umaram nefʿi ire cānumuza / Ya oġul ola ḫānedānumuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [umaram, -ar, -am]*
25. Umaram luṭf édüp Ḥakīm ü Kadīr / Ṭapuñı āḫir éde Mıṣra emīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3817). [umaram, -ar, -am]*
26. Geldi göñlüme bir mübārek kār / **Umaram** bulasın anuñla ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4260). [umaram, -ar, -am]*
27. Sözde ẕikr olıcaḳ viṣāl-i resūl / **Umaram** Ḥaḳḳdan anı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [umaram, -ar, -am]*
28. **Umaram** faẓl-i Rabb-i ʿizzetden / Cānumı ḳurtara bu ḥasretden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5945). [umaram, -ar, -am]*
29. Dédi kim Yūsufuñ ne ḫōş ḥāli / **Umaram** ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [umaram, -ar, -am]*
30. Hevā-yı dilber-ile bī-karār ʿāṣıḳdan / Delü degül mi o kim ṣabr **umar** ḳarār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2715). [umar, -ar]*
31. **Umaruz** cūş édüp bu baḥr-i vefā / Eyleyegil luṭf-ı müstevfā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6038). [umaruz, -ar, -uz]*
32. Dédi müştaḳ-ıdum cemālüñe ben / İrdüm **umma**z-iken viṣālüñe ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 419). [ummaz-iken, -maz, -iken]*
33. Gerçi étdi vatan diyārına seyr / ʿĪṣdan **ummaz-ıdı** ammā ḫayr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [ummaz-ıdı, -maz, -ıdı]*
34. Ben **umardum** ki şāh olaydı ṭapuñ / ʿāleme secde-gāh olaydı ḳapuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3815). [umardum, -ar, -du, -m]*
35. Çün Zelīḫa fīraḳa bulmadı ḥad / Bend ü zindāndan **umdı** vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [umdı, -dı]*
36. Bu ʿalāmet eger degülse ḫayāl / **Umaram** teşne cāna ire zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [umaram, -ar, -am]*
37. **Umaruz** ḥażretüñe ḥürmet éde / Éşidüp ḥasretüñi şefḳat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6009). [umaruz, -ar, -uz]*
38. Kimisi terceme kimisi naẓīr / **Umaram** āḫir eyleye taḳdir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 348) [umaram, -am]*

ʿ**ummān:** *Okyanus II pek çok, çok fazla.*

1.Luṭf édüp çünki cūdı ʿ**ummānı** / Gevherin baña étdi erzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2923). [ʿummānı, -ı]*

ʿ**umre eyle:** *Umre ibadetini yerine getirmek.*

1.Ne temettuʿ şafādan ol ʿömre / **Eylemeye** o Kaʿbede ʿ**umre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2758). [ʿumre eyle, -me, -y, -e]*

umūr: *İşler, hususlar, hadiseler.*

1.Oldı çün ḫalḳa ḫāṣ ü ʿām inʿām / Ẕevḳ u ʿişret **umūrı** oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [umūrı, -ı]*

2.Eseri eglenürse étme ġurūr / Ki olur vaḳti-y-ile cümle **umūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [umūr,]*

ʿ**unf:** *Sertlik, kabalık, şiddet.*

1.Geldiler kārbāna şiddet-ile / Dédiler ʿ**unf** u ḫışm u ḥiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1650). [ʿunf,]*

ʿ**Unḳūd:** *Hz. Yusuf'u kuyudan çıkaran köle. II Malik'in Habeşli kölesi.*

1.Ḥabeşī bendesi var-ıdı çü dūd / Ḳatı ḫōşñud-ıdı adı ʿ**Unḳūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [ʿUnḳūd,]*

2.Çünki ol baḫt-i ḳāyim étdi ḳuʿūd / Ḳuvvet étdi çekemedi ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1615). [ʿUnḳūd,]*

unudul: Unutulmak, h*atırlanmamak, akıldan çıkmak.*

1.Çün anuñ ʿadli oldı nūş-revān / **Unuduldı** zemān-ı Nūşirevān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 284*). [unuduldı, -dı]*

unut: *Unutmak, hatırlamamak, aklından çıkarmak.*

1.Her ki gördiyse ol zenaḫdānı / Feraḥından **unutdı** zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [unutdı, -dı]*

2.Ben **unut**man seni gözüm nūrı / Sen daḫi dāyim añ bu mehcūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 814). [unutman, -mañ]*

3.Vaṣla meyl étmedi dikiş ṭutmaz / Cevri ḳomaz cefāyı **unutmaz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [unutmaz, -maz]*

4.Yād éder mi beni vefāsından / Yoḳsa **unutdı** mı cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [unutdı, -dı]*

unutdur: *Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.*

1.Anmadı bu vaṣiyyeti niçe sāl / Çün **unutdurdı** Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149). [unutdurdı, -dı]*

ʿ**unvān:** *Bir yazılı metinde başlık (Sevgilinin güzellik unsuru yüzü bağlamında.).*

1.Ne şehüñdür bu nāme-i menşūr / K'oldı ʿ**unvānı** ol ṣaḥīfe-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3541). [ʿunvānı, -ı]*

ʿ**unvān:** *İsim, ad, san.*

1.Ḳızlığuñ zahir oldı ʿ**unvānı** / Ṭaladı cūʿ-i kelbī insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5670). [ʿunvānı, -ı]*

ʿ**unvān-ı nāme:** *Bir kitabın veya bir bölümünün, makāle, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime, aidiyeti belirten lakap.*

1.Yazdı ʿ**unvān-ı nāme** Bismillah / Ki odur her żaʿīfe püşt ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [ʿunvān-ı nāme,]*

2.Yazdı **'unvān-ı nāme** nām-ı ʿazīz / Étdi medḥ ü ṣenā duʿā'-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2881). ['unvān-ı nāme,]*

ur: *Takmak, yerleştirmek.*

1.Ṭarayup anı müşk ü ʿanber-ile / **Urdı** yākūt laʿl ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [urdı, -dı]*

2.Bendi ol düzde **ur** ki ḫʷābumda / Mest édüp ʿaḳlum aldı tābumda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2728). [ur,]*

3.Her ki ol beyżadan yédiyse bere / Bereden ḫāygīne **urdı** sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1860). [urdı, -dı]*

4.Ṭarayup sünbülin gül-āb-ıla / **Urdılar** lü'lü'-yi ḫōş-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3294). [urdılar, -dı, -lar]*

5.Efser **ursa** serine ʿizzet-ile / Farḳın öpüp dér-idi raġbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3609). [ursa, -sa]*

ur-: *Vurmak, darbe indirmek; yaralamak.*

1.Senden oldum cihānda çün dil-teng / Senden **ursam** yarar bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [ursam, -sa, -m]*

2.**Urdı** bir ḳaç tabanca aña bu ḳul / Melege ṣan şikence eyledi ġūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1843). [urdı, -dı]*

3.Başa **ururdı** çün ṣanevber muşt / Çeyneyüp ney-şeker gibi engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5333). [ururdı, -ur, -dı]*

4.Saña bu ṭaş baġırlu ḳardaşlar / **Urdılar** dest-i cevr-ile ṭaşlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1002). [urdılar,]*

5.Ben bulardan umar-iken çāre / **Urdılar** yaram üstine yara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [urdılar, -dı, -lar]*

6.Urdı bāzū-yı Yūsufa elini / Köñlegi aldı açdı heykelini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 922). [urdı, -dı]*

7.Geh **urur** ruḫlarını kef gibi / Geh döger sīnesini def gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2671). [urur, -ur]*

8.Ben seni kim gül-ile **urmaz-**ıdum / İncine déyu iş buyurmaz-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3824). [urmaz-ıdum, -maz, -ıdu, -m]*

9.Dédi vü ḳasd étdi cān ü tene / Ki **ura** berg-i bīdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4511). [ura, -a]*

10.Yoḳ benüm gibi bir ḫatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla **ura** pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [ura, -a]*

11.**Urup** ol ṭāsı çıñlar-ıdı / Ḳulaġ urup o ḫāṣ diñler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5895). [urup, -up]*

12.Kūha gürz **ursa** kāh eyler-idi / ʿömr-i ḫaşmı tebāh eyler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1996). [ursa,]*

ur: *Dayamak, dayanmak; yaslamak, yaslanmak.*

1.Urdı dīvār-ı çāha hem perin / Tā ki defʿ éde şūrın ü şerrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 918). [urdı, -dı]*

ur: *(Mühür) vurmak.*

1.Ṭayy édüp mihr gibi mektūbı / **Urdılar** aña mühr-i Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1724). [urdılar, -dı, -lar]*

ur: *Çarpmak, vurmak II sürmek.*

1.Mihr-i Maġrib nihān edip özüñü / **Urdı** dīvāra zār olup yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [urdı, -dı]*

ur: *(Koku) sürmek.*

1.Taradı vü yudı gül-āb-ıla / **Ur**dı kāfūrı müşk-nāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [urdı, -dı]*

urġan: *İp.*

1.Ṣaldılar ḳaʿr-ı çāha çün anı / Bir cefākār kesdi **urġanı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 908). [urġanı, -ı].*

ʿurūc ét: *Yükselmek, yukarı çıkmak.*

1.Mevc-i ʿasker şu resme étdi ḫurūc / Yér ġubār olup evce **étdi** ʿ**urūc** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [ʿurūc ét, -di]*

2.ʿArş-ı cāna göñül ʿ**urūc eyle** / Lā-mekān milkine ḫurūc eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 351). [ʿurūc eyle,]*

ʿurūk-ı pey: *Damar izleri, damar görüntüsü (Züleyha'nın yaşlanıp vücudunda damar izlerinin belirginleşmesi bağlamında.).*

1.Ẕāhir oldı ʿ**urūk-ı pey** ne ki var / Oldı ol çenge nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [ʿurūk-ı pey,]*

urul: *Vurulmak, yaralanmak.*

1.Dédi baʿżı ki bu hümāya meger / Ṣayd-içün siḫrile **uruldı** seḫer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2533). [uruldı, -dı]*

urun: *Bir tavra bürünmek.*

1.Kimi āhen géyimlü cündīler / Heybeti hey'eti **urundılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5240). [urundılar, -dı, -lar]*

ʿuryān ét: *Elbisesini çıkarmak, soymak II çıplak bırakmak.*

1.ʿĀri-y-iken günāhdan ol cān / Ḫulleden cismin étdiler ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 906). [ʿuryān ét, -di, -ler, -]*

2.Bir'ki ḫādimlere buyurdı revān / Sīmini zerden **étdiler** ʿ**üryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [ʿüryān ét, -di, -ler]*

ʿuryān ol: *Çıplak olmak (Dünyaya ait her şeyi bırakmak, ölmek bağlamında).*

1.Uyan ey nefs ġafletüñden uyan / Yād ét ol vaḳti k'**olasın** ʿ**uryān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [ʿuryān ol,]*

uş: *İşte, şimdi II gör bak!*

1.Süriyüp **uş** getürdiler ḳatuña / Eyledüm vaṣf-ı ḥāli ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1388). [uş,]*

2.Eflaḥı **uş** getürmişem ḳatuña / Ḳıldı teslīm özini ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1888). [uş,]*

3.Dédi **uş** varayın ẕekā gibi ben / Anı ḫōr édeyin Sühā gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [uş,]*

4.Dérler-idi ki Yūsuf uġradı **uş** / Dér-idi ṭutmayup Zeliḫā gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [uş,]*

5.Milk-i Kenʿāndan étdiler beni dūr / Düşdüm **uş** ḫāk-i Mıṣra ben mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4025). [uş,]*

6.Diledüm oynayam anuñla hemān / Beni yandurdı düşdüm **uş** bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [uş,]*

7.Ben de ol luṭfuña ʿivaż iy māh / Saña yapdurdum **uş** ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [uş,]*

üş: *Üşüşmek, toplanmak.*

1.**Üşüp** anuñ başına tenhāyī / Étdiler dürlü dürlü ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5874). [üşüp, -üp*

2.Gördiler çünki ḳuş **üşer** ḳuyuya / Dédiler bu nişāndur anda ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1590). [üşer, -er]*

3.Ḫalḳ anuñ cümle şevḳına düşdi / Görmeg-içün sarāyına **üşdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2207). [üşdi, -di]*

4.Kārbān ḫalḳı Mālike **üşdi** / Çü naẓarları Yūsufa düşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628). [üşdi, -di]*

usan: *Bıkmak, bezmek II pişman olmak.*

1.Göricek anı öldi ṣandılar /İşlerinden ḳamu **uşan**dılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1134). [uṣandılar, -dı, -lar]*

2.Naḳṣı naḳḳāş ṣandılar anlar / Dīnlerinden **uṣandılar** anlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1964). [uṣandılar, -dı, -lar]*

ʿuṣāt: *İtaat Étmeyenler, günahkarlar.*

1.Ol dem ki cihāna ṭola ḥayret / Olmaya **ʿuṣāta** senden eşfa' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 231). [ʿuṣāta, -a]*

uṣda: *İşte.*

1.Ben daḫi **uṣda** ṭutmuṣam yüzümi / Saña teslīm étmişem özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [uṣda,]*

ʿuṣṣāḳ-: *Āşıklar, seven kimseler.*

1. Gecedür sāz-kārı **ʿuṣṣāḳuñ** / Gecedür rāz-dārı ʿuṣṣāḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2477). [ʿuṣṣāḳuñ, -(u)ñ]*

2. Gecedür sāz-kārı ʿuṣṣāḳuñ / Gecedür rāz-dārı **ʿuṣṣāḳuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2477). [ʿuṣṣāḳuñ, -(u)ñ]*

3. Gece rāzuñ çün perde-dārıdur / Cümle **ʿuṣṣāḳun** iḫtiyārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2479). [ʿuṣṣāḳun, -(u)ñ]*

4. Kemerin çün ḳuṣatdı İsḥākuñ / Ḳalmadı ʿaḳlı kılca **ʿuṣṣāḳ**uñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 580). [ʿuṣṣāḳuñ, -uñ]*

5. Ney nevāsı nevīd **ʿuṣṣāḳa** / Feraḥ āvāzı ṭoldı āfāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3037). [ʿuṣṣāḳa, -a]*

6. Rāst ḳaddini görmedin ʿuṣṣāḳ / Ṭoldı **ʿuṣṣāḳı** Isfehān ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [ʿuṣṣāḳı, -ı]*

7. Rāst ḳaddini görmedin **ʿuṣṣāḳ** / Ṭoldı ʿuṣṣāḳı Isfehān ü ʿIrāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2898). [ʿuṣṣāḳ,]*

8. Dilberüñ çün murādı ola firāk / Fürkatiy'le ṣafā sürer **'uṣṣāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 746). ['uṣṣāk,]*

9. Keffi **ʿuṣṣāḳa** rāḥatü'l-ervāḥ / Barmaġı dil kilidine miftāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2360). [ʿuṣṣāḳa, -a]*

10. Ḫaber-i vaṣl életdi **ʿuṣṣāḳa** / Nūr u fer vérdi çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [ʿuṣṣāḳa, -a]*

11. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine **ʿuṣṣāḳ** / Ki gözlerinden aḳan yaş yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [ʿuṣṣāḳ,]*

12. Cümle **ʿuṣṣāḳ** mübtelā oldı / Dilde elḥānı bu nevā oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2197). [ʿuṣṣāḳ,]*

13. Dédiler cümle aña müştāḳuz / Görmedin gül yüzini **ʿuṣṣāḳuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4726). [ʿuṣṣāḳuz, -uz]*

14. Yūsufuñ çün çoġaldı **ʿuṣṣāḳı** / Ṭutdı āvāz-ı naʿra āfāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4803). [ʿuṣṣāḳı, -ı]*

uṣūl: *Nizam, kaide, düzen.*

1.Ol maḳāmāt **uṣūli** üzre revān / Naġamāt-ı 'anādil-i būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4084). [uṣūli, -i]*

ut: *Yenmek, ele geçirmek; alt etmek. (Hile, düzen ile yenmek bağlamında.).*

1.Seni luʿb-ıla **ut**madın bu cihān / ʿıyş-ıla luʿbet-ile sür devran *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 730). [utmadın, -ma, -dın]*

utan: *Utanmak, çekinmek; mahcup olmak.*

1.Bir cemādı bu ḥay ṣanup **utanur** / Ḫāliḳ-ı küll-i şey ṣanup **utanur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [utanur, -ur]*

2.Ḳorḳ Ḫudādan ḳırmasın andan / Ya Ḫudādan **utan** ya-ḫōd benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [utan,]*

3.Rāst ḳavlem nedeñlü küçek-isem / **Utanasın** dem ola gerçek-isem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 980). [utanasın, -a, -sın]*

4.Dédi iy bī-hayā **utanma** mısın / Yüzüme baḳmasını ṣanma mısın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [utanma, -ma]*

5.Eyle vérmişdi Ḥaḳḳ aña edebi / Ne melek andan **utan**urdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [utanurdı, -ur, -dı]*

6.Bir cemādı bu ḥay ṣanup **utanur** / Ḫāliḳ-ı küll-i şey ṣanup **utanur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4539). [utanur, -ur]*

7.Ben **utanman** Ḫudā-yı binādan / Ḥayy u Ḳayyūm u Rabb-i dānādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4540). [utanman, -ma, -n]*

uvan: *Ufanmak, paramparça olmak.*

1. Ṭoldı her gūşe mescid ü miḥrāb / Büt **uvandı** kenīse oldı ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5716). [uvandı, -dı]*

uy: *Çatmak, sataşmak.*

1.ʿĀḳıbet baña mekr-ile **uydı** / Beni ḫalvet-sarāyına ḳoydı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4621). [uydı, -dı]*

uy: *Aldanmak, kanmak, uymak.*

1.And içerem ki yémedüm anı / **Uyma** ebnāna étme bühtānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [uyma, -ma]*

2.Dédi evvel bu dīv kārıdur / Dīve **uyma** ki rīv kārıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2583). [uyma, -ma]*

3.Anlara **uyup** étme bize duʿā' / Ki yalandur olar be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [uyup, -up]*

4.Dāye daʿvetde gerçi kedd étdi / **Uymadı** Yūsuf anı redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [uymadı, -ma, -dı]*

5.Yāre kahr étdüñ **uyduñ** aġyāra / Kim éder anı k'eyledüñ yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [uyduñ, -du, -ñ]*

6.Zene **uydı** çün étdi Yūsufa cevr / Manṣıbın aldı vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [uydı, -dı]*

uyan: *Uyku durumundan çıkmak, uyanmak; kendine gelmek.*

1.Nergesi çün **uyandı** ḫᵛābından / Baḳdı her gūşeye şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2460). [uyandı, -dı]*

2.Ḫᵛābdan baḫtı oldı çün bīdār / Yatdı **bī-hūş** uyandı dil-i huşyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [uyandı, -dı]*

3.Sen **uyan** ben uyuyayım bir dem / Ṣāyed olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [uyan,]*

4.**Uyan**up çünki ḫᵛāb-ımış bildi / Ḥaḳḳa şükr ètdi çoḳ senā ḳıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 707). [uyanup, -up]*

5.Düşde tuş olsa bir belāya kişi / Şükr ü minnet olur **uyan**sa işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 708). [uyansa, -sa]*

6.Bir géce anda ḫᵛāb gördiler / **Uyanup** dilde tāb gördiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5139). [uyanup, -up]*

7.Çın seḥer çün **uyandı** düşden emīr / Her muʿabbirden istedi taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5168). [uyandı, -dı]*

8.Çünki Yūsuf **uyandı** ḫᵛābından / Sīnesi ṭoldı şevḳi ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [uyandı, -dı]*

9.Ol seḥer çün **uyandı** nerges-i nāz / Ḫaste étdi cevāb-ı dilber-i rāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2666). [uyandı, -dı*

uyan: *Gerçeklerin farkına varmak, hakikati görmek; kendine gelmek.*

1.**Uyan** ey nefs ġafletüñden **uyan** / Yād ét ol vaḳti kʿolasın ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [uyan,]*

uyanuḳ: *Uyanık, uyumamış olmak.*

1.Yaturam géce olsa baġrı yanuḳ / Ṭāli'üm ḫᵛāb içinde ben **uyanuḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [uyanuḳ,]*

2.Ḥasret ü fürḳat odına o yanuḳ / Ṣandı ol demde kendüyi **uyanuḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1301). [uyanuḳ,]*

uyar: *Uyandırmak*

1.Ḫaber-i ḫᵛāb **uyardı** ḫᵛābından / Ḥaste oldı anuñ cevabından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2579). [uyardı, -dı]*

2.Var-iken nergesüñde ḫᵛāb-ı ʿadem / Kim **uyarır** anı bu nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [uyarır, -ır]*

uyar: *(Işık için) yakmak, ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.*

1.Kim **uyarur** ʿaceb çerāġın anuñ / Kim teferrüc éder ki bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5028). [uyarur, -ur]*

uydur: *Uydurmak, ayarlamak.*

1.Bile **uydurdı** biñ cemīle kenīz / Her biri fitne-sāz ü mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3514). [uydurdı, -dı]*

uyḳu: *Uyku.*

1.Uyḳuda çün beni ġamuñ ḳapdı / Gözlerüm uyḳuya ḳapu yapdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4371). [uyḳuda, -da]*

uyu: *Uyumak, uyku hâlini almak.*

1.**Uyumayup** bular sitāre-ṣıfat / Sa'y éderlerdi ḥıfẓına ġāyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2405). [uyumayup, -ma, -y, -up]*

2.ʿAlem-i şeb olup o ġayret-i ḥūr / **Uyusa** hem-çü nerges-i maḫmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2404). [uyusa, -sa]*

3.Sen uyan ben **uyuyayım** bir dem / Şāyed olam viṣāl-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [uyuyayım, -y, -a, -y, -ım]*

4.Ġam yaġar nāle-i ḥazīninden / **Uyımaz** ḳoñṣılar enīninden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3086). [uyımaz, -maz]*

5.Yédi gündür ki yatup **uyumadum** / Ġuṣṣasından anuñ yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [uyımadum, -ma, -du, -m]*

6.Bāġbānı **uyur** bulan uġrı / Mive almaḳda ola mı ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4589). [uyur, -r]*

ʿuyūb: *Ayıplar, kusurlar.*

1.Yazdılar bunı kim Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar bir ḳulı be-külli ʿ**uyūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [ʿuyūb,]*

uyucaġ: *Yatak, yatılan yer.*

1.Uyucaġında gördi atasını / Ṣıçradı ḳodı anda yatasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4550). [uyucaġında, -ı, -n, -da]*

ʿuyūn: *Gözler (Allah'ın sanatlarını temaşa eden insanlar bağlamında).*

1.Etdi ferşinde naḳş-ı būḳalemūn / Tā ki ṣunʿın teferrüc éde ʿuyūn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 31). *[ʿuyūn,]*

uza: *Uzamak, yükselmek; büyümek*

1.**Uzayup** yuḳaru mināre gibi / Aġzın açdı hemān maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [uzayup, -y, -up]*

2.Eyle bitüp **uzardı** her ḥāṣıl / Yér ṣanayduñ göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [uzardı, -r, -dı]*

uzan: *Bir şeye erişmek için vücûdunu o şeye doğru yöneltmek II ulaşmak, erişmek, yetişmek II ileriye doğru devam etmek, uzayıp gitmek, uzamak.*

1.**Uzanur** Mışra ḳalbi yapraġı / Ya ṣuyıdur çeken ya ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [uzanur, -ur]*

ʿuzlet: *Yalnız, insanlardan uzak.*

1.Géce gündüz géçerdi ṭāʿat-ıla / Ḫalḳdan ʿ**uzlet** ü ferāġat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1297). [ʿuzlet]*

ʿuzlet ét: *Yalnız kalmak, insanlardan uzak olmak.*

1.Siz de benden varuñ ferāġat édüñ / Gelmeyüp ṣoḥbetüme ʿ**uzlet édüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [ʿuzlet ét, -üñ]*

Ü-ü

üç: *''Üç'' sayı sıfatı.*

1.Dédi kim saña **üç** suʿāl éderem / Ger bilürseñ tarīḳuña géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 246). [üç,]*

2.Aldı bu **üç** güli budağından / Şimdi getürdi dōst bāġından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 253). [üç,]*

3.Bu cefā-y-ıla ol yürekleri seng / Gétdiler Yūsuf-ıla **üç** ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [üç,]*

4.Döndiler menʿédicek ol güm-rāh / Ḳaldı **üç** gice çāh içinde o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1537). [üç,]*

5.Ki bizüm bir ġulāmumuz yitdi / **Üç** gün üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [üç,]*

6.Ki bizüm bir ġulāmumuz yitdi / Üç gün **üç** gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [üç,]*

7.**Üç** gün üç géce ḳaldılar ḥayrān / Kārbān oldı sıḥḥat-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [üç,]*

8.Üç gün **üç** géce ḳaldılar ḥayrān / Kārbān oldı sıḥḥat-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2016). [üç,]*

9.Cümle Mıṣr ehli anda pīr ü cüvān / **Üç** gün üç géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [üç,]*

10.Cümle Mıṣr ehli anda pīr ü cüvān / Üç gün **üç** géce ḳaldılar ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2185). [üç,]*

11.Çün anuñ bu sözin éşitdiler / **Üç** güne dek taḥammül étdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2219). [üç,]*

12.Görmediler çün **üç** gün ol ayı / Eylediler yine taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [üç,]*

13.Seni **üç** defʿa gördi ḫʿāb içre / Geçdi ʿömri teb-ile tāb içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3959). [üç,]*

14.Étdi **üç** gün eyü żiyāfetler / Yédürüp güne güne niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [üç,]*

üç aylık: *Üç aylık (bebek).*

1.Daḥi ol ṭıfl üç aylıġ-iken İlāh / Ṣıdḳ-ı ṣıddīḳa étdi anı güvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4648). [üç aylık, -iken]*

üç gün üç géce: *Üç gün üç gece (boyunca).*

1.Çün Zelīḫā bu derdi eyledi gūş / **Üç gün üç géce** düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [üç gün üç géce,]*

üçyüz: *Üç yüz sayısı.*

1.Bile **üçyüz** biñ atlu çıḳdı revān / Ṭoldı āvāz-ıla zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [üçyüz,]*

üçyüz on üç resūl: *Peygamberler, Kur'an-ı Kerim'de ismi zikredilen yirmi beş zattan ibaret değildir. Bir hadisin işaretine göre 124.000 peygamber gelmiştir. Bunlardan 313 tanesi resüldür. (bk. Ahmed b. Hanbel, el-Müsned 5/265-266; İbn Hibbān, es-Sahîh, 2/77) (Resul: Allah tarafından kendisine kitap indirilen Peygamber.).*

1.**Üçyüz on üç resūle** mihterdür / On sekiz biñ cihāna serverdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 166). [üçyüz on üç resūl, -e]*

üftāde: *Düşkün, zavallı, biçare (āşık)*

1.Çünki feth-i fütūḥ éde Fettāḥ / Verür **üftāde**ye cenāḥ-i necāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 413). [üftādeye, -y, -e]*

2.Dédi taḥsin o ḥażret-i pāke / Eder **üftāde** şehleri ḫāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5462). [üftāde,]*

3.Vérdi derdüñ yigitligüm bāda / Étdi pīr ü ḍarīr ü **üftāde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [üftāde,]*

4.ʿÖmrümüñ ḥāṣılın vérüp bāde / Ḳalmışam mübtelā vü **üftāde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [üftāde,]*

5.Āferīn ol emīr-i ḫōş-dāda / Ki elin ṣunsa aña **üftāde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5209). [üftāde,]*

6.Āh édüp ya bu éki **üftāde** / ʿĀd gibi sizi vére bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [üftāde,]*

ümem: *Ümmetler; toplum, ḥālk.*

1.Ṭapdılar niçe biñ yıl ol ṣaneme / Eylediler ḥilāf her **ümeme** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [ümeme, -e]*

ümenā gencinüñ emīni: *Emniyet sahiplerinin hazinesinin emini. (Hz. Muhammed).*

1.**Ümenā gencinüñ emīni**dür / Enbiyā baḥrınuŋ yetīmidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit*

169). [ümenā gencinüñ emīni, -dür-i, -dür-i, -nüñ]

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.*

1.Senden evvel umardum **ümīdi** / Meskenüm oldı şimdi nevmīdī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4737). [ümīdi, -i]*

2.Çün beşāret **ümidi** geldi dile / Aldı Buşrayı kendü-y-ile bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1592). [ümidi, -i]*

3.Manẓarı rāh **ümīdi** luṭf-i İlāh / Hem-nişīni fiġān u hem-demi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3743). [ümīdi, -i]*

4.Ḳodı ehl-i derde bunı yādgār / **Ümīdi** olardan duʿā'-yı münīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6280). [ümīdi, -i]*

5.Vaṣluñ **ümīdi** dilde muḥkemdür / Diler-idüm seni göreydüm ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 6948). [ümīdi, -i]*

6.Āhum ok kametüm kemān oldı / Göñlüm **ümīdi** bi-nişan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5985). [ümīdi, -i]*

7.Ṣaçdum **ümīd** toḫmını ḥacere / Bunı baña muʿabbir-i remmāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 2401). [ümīd,]*

8.Vaṣla **ümīdi** çün dürüst-idi / Cüst ü cūy eylemekde cüst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3255). [ümīdi, -i]*

ümīd etegi: *Ümit eteği (Āşıġın sevgiliden beklediği ümit bağlamında.).*

1.Çünki ʿışḳuñla kestiler göbegin / Kesme elden anuñ ümid etegin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3957). [ümid etegi, -n]*

ümmet: *Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tābi olanların meydana getirdiği topluluk. (Hz. Muhammed'in ümmeti.).*

1.Ḳarnı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı latīf / **Ümmeti** ḫayr-i ümmet aṣlı şerīf (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179*). [ümmeti, -i]*

2.Géde çün ḳufl bāb-ı Cennetden / Evvel ol gire sāyir **ümmet**den *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 278). [ümmetden, -den]*

3.**Ümmet**-iseñ Muḥammede iy yār / İʿtibār ét bu ḳıṣṣaya yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [ümmet-iseñ, --ise, -ñ]*

ümmet-i Nūh: *Hz. Nuh'un ümmeti, Hz. Nuh zamanında yaşayanlar.*

1.Eşk-ile şāyet ol éki mecrūḥ / Sizi ġarḳ éde hem-çü **ümmet-i Nūh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1490). [ümmet-i nūh,]*

ümīdi kesme: *Ümidi kesmemek; umudu yitirmemek.*

1.**Kesmeñ ümmīdi** luṭf-ı Raḥmāndan / Tā size raḥmet irişe andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5996). [ümmīdi kesme, -ñ]*

ümīd-i vaṣl: *Kavuşma ümidi, arzusu.*

1.Geh feraḥdan güler geh aġlar-ıdı / Göñlin **ümmīd-i vaṣla** baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5549). [ümmīd-i vaṣl, -a]*

ün: *Ses, seda, avaz.*

1.Ol seḥer at ṣahili ér **üni** / Eyledi ker ṣımāḫ-ı gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2942). [üni, -i]*

2.Ṭoldı etrāfa tabl **üni** gibi ḫayl / Oldı āheng ṣūr-nāya ṣahīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3130). [üni, -i]*

3.Bād-pālar ṣuheyli vü ér **üni** / Pür-ṣadā étdi cevf-i gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [üni, -i]*

4.Ser-i meydāna gétse eyvāndan / Çāvuş **üni** géçerdi Keyvāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5281). [üni, -i]*

5.eẕhebū dédi ġayr-i maḫbūba / Hecr-i Yūsufda tiz édüp **ününi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 7231). [ününi, -ü, -n, -i]*

ʿünnāb: *Sevgilinin kırmızı dudakları; ağzı (Hünnap: kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde. Renginden dolayı sevgilinin ağzı buna benzetilmiştir.).*

1.Oldı fınduḳ bu siḥr-ile ʿ**ünnāb** / Oldı billūr laʿl aḥmer-i nāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4335). [ʿunnāb,]*

2.Cemʿ olup meclisine aṣḥābı / ʿİneb ābın içerdi ʿ**ünnābı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3239). [ʿünnābı, -ı]*

ʿünnāb-i ter: *Yaş, taze hünnap. (Hünnabın kırmızı renginden hareketle kanlı göz yaşı bağlamında.).*

1.Oldı bī-ṣabr u bī-dil ü ārām / Ṣaçdı ʿ**ünnāb-i ter** siyeh bādām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3995). [ʿünnāb-i ter,]*

üns: *Alışma, ülfet, alışkanlık.*

1.Bār iken nefs üştürine vücūd / Bula mı **üns** Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [üns,]*

üns: *Ahbaplık, arkadaşlık.*

1.Dédiler birümüz ḳatında olur / **Ünsi** anuñla ḫidmetinde olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5790). [ünsi, -i]*

üns mihrābı: *Dōstluk, ünsiyet mihrabı.*

1.**Üns miḫrābı** içre ḳāyim o nūr / Ẕikr éder Ḫāliḳını dāyim o nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 460). [üns miḫrābı, -ı]*

üns-i bī-vesīle: *Aracısız, sebepsiz dōst. (Allah).*

1.Dāyimā üns-i bī-vesīle bula / Çün maḳāmı anuñ vesīle ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184*). [üns-i bī-vesīle,]*

üns-i ḥaḳḳ: *Allah'ın yakınlığı II Allah'ın tecellisi.*

1.Her kimüñ **üns-i Ḥaḳḳ** ola baḫşī / N'ola olsa enīs aña vaḫşī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [üns-i ḥaḳḳ,]*

üns-i nebī: *Peygamberin arkadaşı, dōstu.*

1.Her ferişte-ṣıfat ḳuzı çü sabī / Ṭalebi oldı dāyim **üns-i nebī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3854). [üns-i nebī,]*

ürdün: *Ürdün ya da resmî adıyla Ürdün Haşimi Krallığı, Orta Doğu'da bulunan bir Arap ülkesidir.*

1.Ḳazup ol çāhı étdi çün bünyād / Étdi **Ürdün** diyārını ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1026). [ürdün,]*

üre: *Üremek, çoğalmak, yayılmak.*

1.**Üre**di Rūmda anuñ nesli / Cümle Rūmīlerün odur aṣlı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 397). [üredi, -di]*

üret: *Yaratmak, meydana getirmek (Allah'ın yaratması, yoktan var etmesi bağlamında).*

1.ʿĀlemi Ḥaḳḳ yaratdı ādem içün / Bunca ādem **üretdi** bir dem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [üretdi, -di]*

ʿüryān ét: *(Ağaçları) çıplak bırakmak; yapraklarını dökmek.*

1.**Ḳtdi** ʿ**üryān** ḳamu dıraḫtı o bād / Tar-mar étdi niçe raḫtı o bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6200). [ʿüryān ét, -di]*

üş: *Üşüşmek, toplanmak.*

1.Étdiler çünki bu ḫitābı simā' / **Üşdiler** üstine gürūh-ı sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [üşdiler, -di, -ler]*

2.Kārbān Yūsuf üzre **üşdiler** / Yalvarup ayaġına düşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1883). [üşdiler, -di, -ler]*

3.Kebg-i ferbih ki dāma géç düşer / Yégdür ol serçeden ki defʿī **üşer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [üşer, -er]*

4.Yalvarup ol nigār aġlar-ıdı / **Üşüp** anlar elini baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 904). [üşüp, -(ü)p]*

üşde: *İşte.*

1.Rāstdur kec degül inan ḫaberüm / Ver ne **üşde** ḳılıcuñ **üşde** serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [üşde,]*

2.Rāstdur kec degül inan ḫaberüm / Ver ne **üşde** ḳılıcuñ **üşde** serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [üşde,]*

üşen: *Korkmak, çekinmek.*

1.Dédi iy dōst ḳaçma sen benden / Ḫavfa düşme **üşenme** düşmenden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4479). [üşenme, -me]*

üst: *Üzeri, kendi, zatı*

1.Çekdiler baña terbiyetde emek / Çoḳdur **üstümde** ḥaḳḳ-ı nān u nemek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1753). [üstümde, -üm, -de]*

2.Eyle olsa bize meded eyle / **Üstümüzden** belāyı redd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1887). [üstümüzden, -ümüz, -den]*

3.Sāyenem dér-iken baña dāye / Ṣalmaz **üstüme** ʿār éder sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2763). [üstüme, -(ü)m, -e]*

4.Anuñ **üstine** zer yérine o zār / Tāze tāze recālar éde niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [üstine, -i, -ne]*

üst: *Üst, üzeri; üstüne, üzerine, üzerinde.*

1.Dem-be-dem k'üstine direm yaġdı / Aña bārān-ı derd ü ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [üstine, -i, -n, -e]*

2.Éki naḳş eylemiş turunca gibi / Bir gül **üstinde** éki ġonça gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2357). [üstinde, -i, -n, -de]*

3.Étdiler çünki bu ḫitābı simā ʾ/ Üşdiler **üstine** gürūh-ı sibāʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1445). [üstine, -i, -n, -e]*

4.Ṣaçar **üstine** dürr-i sulṭānī / Derc éder dürce degşürüp anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1556). [üstine, -i, -n, -e]*

5. Gül çemen kişverinde ḫān olmış / Sünbül **üstine** sāyebān olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4072). [üstine, -i, -n, -e]*

6. Ābdan ṭaşra ṭaş var-ıdı meger / Anuñ **üstine** düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [üstine, -i, -n, -e]*

7. Gördi gerçi bulaşmış **üstine** ḳan / İlla yoḳ ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [üstine, -i, -n, -e]*

8. Ben bulardan umar-iken çāre / Urdılar yaram **üstine** yara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [üstine, -i, -n, -e]*

9. Farḳı **üstinde** tācı ḳubbe ḳadar / Bitmez īmān dilinde ḥabbe ḳadar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1512). [üstinde, -i, -n, -de]*

10. Üştür **üstinde** bir güneş gördi / Kendüsin anda ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [üstinde, -i, -n, -de]*

11. Ḥüsni üzre o şemse-i zībā / Şems **üstinde** bedr-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [üstinde, -i, -n, -de]*

12. Ṣaklayup ḥücresinde ḥüsni ayın / Çıḳdı bām **üstine** zühal-āyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [üstine, -i, -n, -e]*

13. **Üstine** zer-nigār zār aşmış / Perde olmaġa perde-dār aşmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [üstine, -i, -n, -e]*

14. Çıḳdı bu taḫt **üstüne** ol şāh / Ḳulleden şan ẓuhūr eyledi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [üstüne, -ü, -n, -e]*

15. Her ḳaçan gelse bu yoḳuş ya iniş / Taḫtı **üstinden** eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [üstinden, -i, -n, -den]*

16. Ehl-i şevḳa sürūr arturdı / Nūr **üstine** nūr arturdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2172). [üstine, -i, -n, -e]*

17. Ḥarekāt eyleyüp ḳanat açalar / **Üstinde** nāfe-i ḫuten ṣaçalar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2287). [üstinde, -i, -n, -de]*

18. Gelse ben teşne **üstine** o sehāb / Āb yerine yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [üstine, -i, -n, -e]*

19. Şerbet içse şarāb-ı eşk-āmīz / Ḫᵛānı **üstine** gözleri ḫūn-rīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3768). [üstine, -i, -n, -e]*

20. Ol ḳalan enbiyādan āsārın / Zīnet éderdüñ **üst**üñe varın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [üstüñe, -üñ, -e]*

21. Gördi yazmışlar **üstine** anuñ / Ṣūretin Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [üstine, -i, -n, -e]*

22. Oldı ʿāşıḳ żamīri pür-ümmīd / Ki ṣala nūrın **üstine** ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [üstine, -i, -n, -e]*

23. Dizi **üstine** var çün āyine / Naẓar étsün cemālün ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [üstine, -i, -n, -e]*

24. Ṣaçdı **üstine** cümle ṣaḥib-i köşk / Ṭabla ṭabla ṭabaḳ ṭabaḳ zer ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [üstine, -i, -n, -e]*

25. Gökler **üstinde** ʿarş-ı aʿẓam-içün / Yérde hem Kaʿbe-i Muʿaẓẓam-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 155). [üstinde, -i, -n, -de]*

26. Mātem-içün bu dūd-ıla ol māh / **Üstine** ṭutmış-ıdı çetr-i siyah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5322). [üstine, -i, -n, -e]*

27. Ṣordı aña ki Yūsufum ḳanı / Dédi **üstinde** ebr-i nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [üstinde, -i, -n, -de]*

28. Görüp ol hey'eti bu ġayret-ḫūr / Anuñ **üstine** düşdi nite ki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6270). [üstine, -i, -n, -e]*

29. Güci yitdükce nefsümüñ nefese / Ḳomazam **üstine** yavuz yél ese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [üstine, -i, -n, -e]*

30. Ol güli kim bitürdi bustānuñ / Yaġup **üstine** bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [üstine,]*

31. Ḫālī görüp muraṣṣaʿ efserini / **Üstine** ṣaçdı eşki gevherini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4973). [üstine,]*

32. Daʿvet eyledi taḫtı **üstine** / Tā ki baḫt ola baḫtı üstine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [üstine,]*

33. Daʿvet eyledi taḫtı üstine / Tā ki baḫt ola baḫtı **üstine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5256). [üstine,]*
34. Çün ʿarūs-i ḳamer niḳāb açdı / **Üstine** cümle dürrī dür ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5537). [üstine,]*
35. Gūş édüp Yūsuf anı şād oldı / Mihri mihr **üstine** ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [üstine,]*

üstād: *Bir ilim veya sanat alanında seçkin yeri olan kimse, usta, üstat.*

1.ʿŪda **üstād** gūş-māl étdi / Anı hem-derd-i ehl-i ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3035). [üstād,]*
2.Dāye ḥükmiy'le dīv-dest **üstād** / Urdı perri sarāyına bünyād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4279). [üstād,]*
3.Dér bu bünyādı ḳıṣṣa **üstādı** / Diledi dāye çün o bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4270). [üstadı, -ı]*
4.Āteş-ile çü nerm ola pūlād / Elvérür nesne düzmege **üstād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4873). [üstāt,]*

üstine ditre: *Bir kimseye karşı ilgi ve özen göstermek, titizlenmek, üstüne titremek*

1.Gül gibi her birisi pür-revnaḳ / **Ditrer üstine** lāle-gūn yapraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [üstine ditre, -r]*
2.Niçe **ditrersin üstine** çün bīd / Būstānumda yaraşur bu ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512). [üstine ditre, -r, -sin]*

üstine gel: *Bir şey yapılırken veya konuşulurken çıkagelmek.*

1.Gelüp üstine dāye pür-tebb ü tāb / Şīşe-i dīdeden ṣaçardı gül-āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3319). [üstine gel, -üp]*

üstine üş: *Üstüne üşüşmek, üstüne toplanmak.*

1.Servi ṭurduḳca sāye-veş düşdi / Dāyeler cümle **üstine üşdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2684). [üstine üş, -di]*

üstine yüri: *Yıldırmak, korkutmak amacıyla saldıracakmış gibi yapmak, saldırmak.*

1.Ḫışm édüp Eflaḥ **üstine yüridi** / Eline yapışup çeküp sürüdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1777). [üstine yüri, -di]*

üstūn: *Direk, sütun.*

1.Āh kim serv-i nāz-i pür-verdüñ / Oldı **üstūnı** ḫāne-i derdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1828). [üstūnı, -ı]*
2.Dikdi ḳırḳ altun **üstūn** anda çü serv / Başları üzre laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [üstūn,]*

üştür: *Deve.*

1.Kārbān çünki geldi çāha yaḳın / Cümle **üştür** aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [üştür,]*
2.Bār iken nefs **üştürine** vücūd / Bula mı üns Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [üştürine, -i, -n, -e]*
3.**Üştüre** nāgeh Eflaḥ étdi nigāh / Yūsufı görmeyicek eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [üştüre, -e]*
4.**Üştürüñden** düşüp neçün kaçduñ / Perde-i ʿaybuñı neçün açduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1916). [üştürüñden, -ün, -den]*
5.**Üştür** üstinde bir güneş gördi / Kendüsin anda ẕerre-veş gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [üştür,]*
6.Göçer iḳlīm-i mevte bār-ıla / Āfet **üştürleri** ḳaṭār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3091). [üştürleri, -ler, -i]*
7.**Üştür** izi çemende pür-cevher / Ṣan ki pīrūzeden ṭabaḳda güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3146). [üştür,]*

üştür-i baht: *Baht, talih devesi.*

1.**Üştür-i baḫt** üzre taḫt étdi / Devlet ü baḫtı aña raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [üştür-i baḫt,]*

üştür-i miskīn: *Aciz, zavallı deve.*

1.Yūsufı görüp **üştür-i miskīn** / Étdi yüz derd-ile enīn-i hanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3697). [üştür-i miskīn,]*
2.Beni ol dem bu **üştür-i miskīn** / Görmiş-idi anuñ-ıçun oldı ḫazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3705). [üştür-i miskīn,]*

üştür-i ner: *Erkek deve.*

1.Hem yanınca hezār **üştür-i ner** / Yükleri laʿl-i nāb ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [üştür-i ner,]*

üştür-i serkeş: *Başıboş deve.*

1.Çünki yol buldı **üştür-i serkeş** / İrdi bāb-ı Azīze çün āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [üştür-i serkeş,]*

üstüvār eyle: *Sağlamlaştırmak, dayanıklı hāle getirmek.*

1.Baḫt ü taḫtını pāy-dār eyler / ʿizzeti burcın **üstüvār eyler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6147). [üstüvār eyle, -r]*

üzre: *Üzerine, ile.*

1.Géçdi bu ḥālet **üzre** bir niçe yıl / ʿĀḳir oldı toġurmdı Rāhīl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). *[üzre,]*

üzre: *Üstünde, üzerinde; üstüne, üzerine*

1.Ḫadd-i Yūsufda ol siyeh-engüşt / Tāze gül **üzre** ṣanki penc engüşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1844). [üzre,]*

2.Ḳaşı ol ṣafḥa-i sürūr **üzre** / Nūndur ṣan yazıldı nūr üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [üzre,]*

3.Ḳalbe taḫt-ı ʿizzet **üzre** o cān / Şevḳ-ıla oldı sū-yi Mıṣra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3007). [üzre,]*

4.Gül yüzi **üzre** lāle gibi duvaḳ / Elde peymāne dilde dāġ-ı firāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3134). [üzre,]*

5.Oturur ʿizz ü nāz ü nūr-ıla / Bir serīr **üzre** gey sürūr-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1472). [üzre,]*

6.Baʿd-ez-ān gördi kim bir ebr-i sepīd / Ġaybdan oldı başı **üzre** bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1555). [üzre,]*

7. Dikdi ḳırḳ altun üstūn anda çü serv / Başları **üzre** laʿl ayaḳlu teẕerv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4288). [üzre,]*

8. Ol ten **üzre** bu pīrehen timsāl / Aḳ gül üẕre laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [üzre,]*

9. Ol ten üzre bu pīrehen timsāl / Aḳ gül **üẕre** laṭīf pāk zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [üẕre,]*

10. Gördi yoḳ Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Ṭutdı bir püşte **üzre** menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [üzre,]*

11. Eline ʿāṣīlik ʿaṣā olmuş / Boynı **üzre** ridā riyā olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1516). [üzre,]*

12. Gök çemen **üzre** aḳ çadır gūyā / Yére éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [üzre,]*

13. Lebi **üzre** dili çerāġ gibi / Yanar odlara cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [üzre,]*

14. Mest āhūlar erġavānī içer / Esb **üzre** deve ṭabanı içer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3127). [üzre,]*

15. Bindürüp Mālik anı bār üzre / Eflaḥı ḳodı ol ḳaṭār **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [üzre,]*

16. Kārbān Yūsuf **üzre** üşdiler / Yalvarup ayaġına düşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1883). [üzre,]*

17. Cevherī ṣandal **üzre** serv-i revān / Oturup burḳaʿın götürdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2231).[üzre]*

18. Her birin düzdi bir dıraḫt üzre / Tā gelicek o şāh taḫt **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [üzre,]*

19. Naḳş-ı ḥüsn-ile ṭurfa ṭurfa nigār / Her biri bir ṭarīḳi **üzre** süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3517). [üzre,]*

20. Ġayba ol nūr-ıla çün açdı baṣar / Étdi ervāḥ-ı nesli **üzre** nazar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 448). [üzre,]*

21. Çün yaḳīn oldı anlara ser-i çāh / Ser-i çāh **üzre** Mālik étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [üzre,]*

22. Ḥüsni mihrin bu vech-ile düzdi / Ḳamer **üzre** sitāreler düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [üzre,]*

23. Ḳaddi ḫayrü'l umūr ā'n ī vasaṭ / Ḫaddi **üzre** yazılmamış daḥi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [üzre,]*

24. Düşse gün sebze-gūn müşebbekden / Ṣan ki def **üzre** ḥalḳa-i zerrīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4082). [üzre,]*

25. İrmemiş aña zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş / Ṭayınur saṭḥı **üzre** ḳonsa firāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [üzre,]*
26. İrmemiş bāmı **üzre** çün Aṭlas / Naẓar-ı pādşāh ü pā-yi ʿases *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4411). [üzre,]*
27. Tāze étdükce sīne yarasını / Yarası **üzre** ḳordı pāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4566). [üzre,]*
28. Minder-i zer-keş **üzre** bānūlar / Oturup ḫiẕmet étdi meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4716). [üzre,]*
29. Eyleyüp bu duʿā'yı oldı revān / Vardı bir püşte **üzre** çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [üzre,]*
30. Bindürüp Mālik anı bār **üzre** / Eflaḥı ḳodı ol ḳaṭār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1785). [üzre,]*
31. Ol maḳāma irişdi çünki mürūr / Düşdi māder mezārı **üzre** bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1820). [üzre,]*
32. Düşdi Rāḥīl **üzre** rāhileden / Ayrılup ḳaldı anda ḳāfileden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1821). [üzre,]*
33. Kārbān **üzre** yaġdı çün bu ṭolu / Oldı her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [üzre,]*
34. Üştür-i baḫt **üzre** taḫt étdi / Devlet ü baḫtı aña raḫt étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1902). [üzre,]*
35. Rū-yi çirk **üzre** ṣalsa pertev bū / Āşkār olur anda çirkīn bū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1969). [üzre,]*
36. Ṣu ṣaçup ebr-ile ḳamer **üzre** / Ḳomadı gerdi verd-i ter üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [üzre,]*
37. Ḥüsni **üzre** o şemse-i zībā / Şems üstinde bedr-idi gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2116). [üzre,]*
38. Ḳademinde o dilberüñ bu diyār / Ṭutısardur ʿimāret **üzre** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2128). [üzre,]*
39. Ḳubbe yapdı zücāc-ı aḫḍardan / Çār rükn **üzre** ṣāfī mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [üzre,]*
40. Her birin düzdi bir dıraḫt **üzre** / Tā gelicek o ṣāh taḫt üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2286). [üzre,]*
41. Ḳaşı ol ṣafḥa-i sürūr üzre / Nūndur ṣan yazıldı nūr **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [üzre,]*
42. Düşse nūrānī sīneye bu niʿāl / Ḳamer **üzre** düşerdi ṣan ki hilal *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2382). [üzre,]*
43. Yarası **üzre** yara urdı çü yār / Oldı bīmār-iken daḥi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [üzre,]*
44. Yaram **üzre** urup yine yara / Yaralandı bu ḳalb-i ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [üzre,]*
45. Ol nigār **üzre** çün ṭutıldı tutuḳ / Ṣan tutuḳ oldı āftāba ufuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3000). [üzre,]*
46. ʿālemüñ ʿömri ḫāṣılın ne ki var / Eyler-idi ʿammārı **üzre** niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [üzre,]*
47. Gerçi çıḳdı zer **üzre** ol gevher / Āteş-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [üzre,]*
48. Bindi gül-gūn **üzre** ol şīrīn / Ḫusrev-i ḥüsni göre gétdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3262). [üzre,]*
49. Varup ol manẓar **üzre** ṭutdı ḳarār / Muntaẓır oldı görmege dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [üzre,]*
50. Oldı bir raḫş-i tāzī **üzre** süvār / Bād-i ṣubḥ **üzre** verd-i sūrī-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [üzre,]*
51. Oldı bir raḫş-i tāzī **üzre** süvār / Bād-i ṣubḥ **üzre** verd-i sūrī-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [üzre,]*
52. Taḫta-i sīnem **üzre** ben anı / Yumadum gözden aḳıdup ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [üzre,]*
53. Ṣu ṣaçup ebr-ile ḳamer üzre / Ḳomadı gerdi verd-i ter **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [üzre,]*
54. ʿArşı āb **üzre** eyledi bünyād / Veled-i ḫāde tā ki ömr ola bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [üzre,]*

55. K’olsa ṣaḥrā-yı dilde kūh-i vaḳār / Āb **üzre** olursa ṭuta ḳarār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 33). *[üzre,]*
56. Başdı ʿarş-ı nübüvvet **üzre** ḳadem / Āb u gilden düzülmedin ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 172). [üzre,]*
57. Her ne yérde ki ceng-sāz olsam / İḫvetüm **üzre** ser-firāz olsam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 601). [üzre,]*
58. Ā’ni merdümlig-ile ét keremüñ / Gözümüñ nūrı **üzre** baş ḳademüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 119, Beyit 4136). [üzre,]*
59. Köprüsinden geçüp mecāzuñ o dem / Başdı rāh-ı Ḥaḳīḳat **üzre** ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3564). [üzre,]*
60. Ol ki gül **üzre** başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler ḫāra pa-bürehne yayaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [üzre,]*
61. Niçe bir örtilür bu pāre-i lāḫ / Devḥa-i ṣūret **üzre** ṣāḫ-be-ṣāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3581). [üzre,]*
62. Ṭarayup sünbül-i muʿanberini / Ṣaldı Rūm **üzre** Hind leşkerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4746). [üzre,]*
63. Bindürüp bir ḫar **üzre** ʿĪsī-vār / Mıṣrı gezdürdiler yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [üzre,]*
64. Gördi seccāde **üzre** luṭf-ı ilāh / Nūra müstaġraḳ oturur çün māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5043). [üzre,]*
65. İrmese saḳfı ḳadr-i aʿlāya / Güneş **üzre** ṣalar mıdı sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5088). [üzre,]*
66. Ki kaçan şehri yāra yār olasın / Taḫtı baḫt **üzre** ber-ḳarār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [üzre,]*
67. Ol cüvāna çün oldı devlet yār / Taḫt-ı baḫt **üzre** ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [üzre,]*
68. Bedevī atlar **üzre** cümle süvār / Ṭurdılar ṣaf ṭutup yemīn ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [üzre,]*
69. Yūsuf oldı çü ḫusrev-āne revān / Bād-pāy **üzre** çün gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [üzre,]*
70. Yürüdi ol ḥarīr **üzre** bu şāh / Felek-i aṭlas üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [üzre,]*
71. Yürüdi ol ḥarīr üzre bu şāh / Felek-i aṭlas **üzre** nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [üzre,]*
72. Şeyb başdı ḳadem şebāb **üzre** / Yaġdı kāfūr müşk-i nāb üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [üzre,]*
73. Şeyb başdı ḳadem şebāb üzre / Yaġdı kāfūr müşk-i nāb **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [üzre,]*
74. Cāmi’-i ḥüsni ol dem oldı ḫarāb / Ki imām **üzre** düşdi ol miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5346). [üzre,]*
75. Vérdüm ol ʿācize viṣalüñi naḳd / ʿarşum **üzre** oḳındı ḫutbe-i ʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [üzre,]*
76. Her sütūn **üzre** mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan artuḳ teninde yoḳ noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [üzre,]*
77. Daʿvet étdi anı serīr **üzre** / Ḳomadı kim otura yér üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [üzre,]*
78. Daʿvet étdi anı serīr üzre / Ḳomadı kim otura yér **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [üzre,]*
79. Ḳulleler **üzre** geh ʿibādet-ile / Çilleler içre geh riyāżat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6064). [üzre,]*
80. Ėtdi ilḳā gül **üzre** yāsemeni / Vech-i Yaʿḳūba aʿni pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [üzre,]*

üzre: *Doğrultusunda.*

1.Naḳş-ı ekvāna andan oldı raḳam / Anuñ içün denildi aña ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 170). [üzre,]*

2. Ṭāliʿin gördi çün murād **üzre** / Bindi esb-i murāda dād üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [üzre,]*

3.Ṭāliʿin gördi çün murād üzre / Bindi esb-i murāda dād **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3024). [üzre,]*

4.Ṭutdı ṣabr u ḳarār **üzre** ḳarār / Gözledi kim ne ola āḫir-ı kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1294). [üzre,]*

üzre: *(Bir hâl) üzere; bir durumun içerisinde.*

1.Ol maḳāmāt uṣūli **üzre** revān / Naġamāt-ı ʻanādil-i būstān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4084). [üzre,]*

2.Çün bular yine Mıṣra irdiler / Emr-i Yaʿḳūb **üzre** girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [üzre,]*

3.Ėtdi Yūsuf bu ḫācet **üzre** duʿā / Leblerinden aḳıtdı āb-ı beḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [üzre,]*

4.Oldı dīn-i Ḫalīl **üzre** nikāḥ / Şeb-i hecr āḫir oldı ṭoġdı ṣabāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5535). [üzre,]*

5.Ḳaldı ehl ü ʿıyāli din **üzre** / Oldılar ṣābit ol yaḳīn üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [üzre,]*

6.Ḳaldı ehl ü ʿıyāli din üzre / Oldılar ṣābit ol yaḳīn **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [üzre,]*

7.Nice rāḥat bulam bu ḫār **üzre** / Ola mı dil ḥużūrı nār üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [üzre,]*

8.Nice rāḥat bulam bu ḫār üzre / Ola mı dil ḥużūrı nār **üzre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2507). [üzre,]*

V-v

vā: *"Vah, yazık" manasına gelerek esef, hayıf, hasret, fîrak gibi kelimelerle kullanılan bir söz.*

1.Biri dér **vā** fîrāḳ-ı ḳurret-i ʿayn / Biri bilmez nedir ḥikayet-i beyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 754). [vā,]*

vā esefā: *Ne yazık, eyvah!*

1.Naʿra urup dédi ki **vā esefā** / Vā firāḳā vü ḥasretā ḥüznā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3813). [vā esefā,]*

vā firāḳā vü ḥasretā ḥüznā: *"Vah vah! Ne yazık! Eyvah!" anlamlarında üzüntü, elem bildiren ünlemler.*

1.Naʿra urup dédi ki vā esefā / **Vā firāḳā vü ḥasretā ḥüznā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3813). [vā fîrāḳā vü ḥasretā ḥüznā,]*

vācib: *Yapılması gerekli olan, zorunlu, kaçınılmaz (durum)*

1.**Vācib** oldur baña ki her anda / Rām olam aña cümle fermānda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3978). [vācib,]*

2.Çün senüñ mihrüñ aña ġālibdür / Biz daḥi sevmek anı **vācib**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 827). [vācibdür, -dür]*

vācib ol: *Yapılması gerekli olmak, şart olmak.*

1.Dédi bir ḥācibine iy ḥācib / Bugün **olsun** saña bu iş **vācib** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5465). [vācib ol, -sun]*

2.Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümteniʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4). *[vācib ol, -dı-du]*

vaʿd: Söz, *vaat; bir işi yerine getirmek için verilen söz.*

1.Çün Zelīḫā bu **vaʿdi** eyledi gūş / Ḳaʿr-ı dilden bu resme eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [vaʿdi, -i]*

vaʿde: Söz, *vaat, bir işi yerine getirmek için verilen söz.*

1. **Vaʿde** vaḳti irişdi eyle vefā / Ki vefādur nişan-i ehl-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [vaʿde,]*

2. Ḳaldı Yūsuf bu **vaʿdeden** me'yūs / Ḳaʿr-ı zindānda ḳahr-ıla maḥbūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [vaʿdeden, -den]*

vaʿde et: *Vaat etmek, söz vermek.*

1.Tiz gelem déyü **vaʿde etmiş**-idi / Ṭurmadı ol ḳarāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1097). [vaʿde et, -miş, -idi]*

2.Yatdı Yaʿḳūb o géce Yūsuf-ıla / **Ét**dügi **vaʿde**ye teʻessüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 749). [vaʿde et, -düg, -i-y, -e]*

3.Dédi aña kim elli yitmişdür / Anı kim Tañrı **vaʿde étmişdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [vaʿde ét, -miş, -dür]*

vaʿde eyle: *Vaat etmek, söz vermek.*

1.Dédi yā Rabbi **vaʿde eyle**r-idüñ / Ki bir oġluñ resūl édem dér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 387). [vaʿde eyle, -r, -idü, -n]*

vaʿde temām ol: *Vaktin tamam olması II sürenin dolması.*

1.Baña **ol**dı bu demde **vaʿde temām** / Géderem Ḥaḳḳa saña ʿömr ü selām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1049). [vaʿde temām ol, -dı]*

vaʿde-i sāl: *Yılın vadesi, süresi.*

1.Müjde kim āḫir ola **vaʿde-i sāl** / Ṣūrdan ẓāhir oldı āb-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1622). [vaʿde-i sāl,]*

vādī: *İki dağ arası, ova, sahra.*

1.Çün revān oldı ṣād-ı şimşādı / Ḳoydı ṭopraḳ başına ol **vādī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3120). [vādī,]*

2.Gétseler **vādi** içre fevc-be-fevc / Seyl-i ruġan ederdi gūya mevc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3850). [vādi,]*

vādi-yi eymen: *"Mübarek vadî"; Musa peygamberin Tur dağında Cenab-ı Hakk'ın tecellisine mazhar olduğu yer.*

1.Olmış eṭrāfı nūr-ıla rūşen / Olmış ol buḳʿa Vādi-yi Eymen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1595). [vādi-yi eymen,]*

vādi-yi ḥayret: *Hayret vadisi.*

1.Ben bu yére ġarīb gelmiş-idüm / **Vādi-yi ḥayret** içre ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [vādi-yi ḥayret,]*

vā-esefā: *Ne yazık, eyvah! Üzüntü, keder anlarında söylenen söz.*

1.Ṭutdı bir püşte püştini me'vā / Fikri Yūsufda ẕikri **vā-esefā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [vā-esefā,]*

vāfī: *Fazla, çok.*

1.Yūsufuñ cām-ı ḳalbi ṣāfī-y-idi / Keremi vü vefāsı **vāfī**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [vāfī-y-idi, -y, -idi]*

2.Anlaruñ saña kīnesi **vāfī** / Senüñ anlara ḫāṭıruñ ṣāfī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1758). [vāfī,]*

vāfir: *Çok, bol.*

1.Dil murādını **vāfir** aldılar / Bende yoġ añlasa biḍā'atini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6984). [vāfir,]*

vāh: *Vah! üzüntü, feryat bildiren ünlem.*

1.Döndi Mālik ʿAzīze étdi nigāh / Dédi yüz āh ü **vāh-ıla** iy ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [vāh-ıla, -ıla]*

vaḥdet: *Birlik, birlik alemi.*

1.Yitüren kendüsin maḥabbetden / Keşreti farḳ éder mi **vaḥdetden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3190). [vaḥdetden, -den]*

vahşet: *Korku, ürküntü, dehşet.*

1.Ṣıġadı arḳasını şefḳat-ile / Géderüp **vaḥşetin** kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1358). [vaḥşetin, -in]*

vahşet: *Yalnızlık (Yalnızlığın verdiği sıkıntı bağlamında.).*

1.Ṣayd édelüm geh āhū geh ḫargūş / **Vahşet**i gède ède seyr-i vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 690). [vahşeti, -i]*

vaḥşī: *Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.*

1.Her kimüñ üns-i Ḥaḳḳ ola baḫşī / N'ola olsa enīs aña **vaḥşī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1360). [vaḥşī,]*

2.Ḳıl ḳaşuñdan kemān müjeñden tīr / Eyle ol **vaḥşī** āhūyı naḫçīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4242). [vaḥşī,]*

vahşī: *Vahşi, yabani (kuş) (İnsanın sahip olduğu sırlar bağlamında.).*

1.Çün ḳafesden bu **vaḥşī** bula necāt / Anı kim tuta ḥıfẓ ède heyhat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 615). [vaḥşī,]*

vahy: *Allah'ın emirlerini ve yasaklarını, peygamberlerine melek vasıtasıyla veya vasıtasız olarak bildirmesi.*

1.**Vaḥye** kimse cevāb eyliyemez / Ger éderse ṣavāb eyliyemez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2917). [vaḥye, -e]*

2.Var-iken bende **vahye** istiḥḳāḳ / Cedd-iken baña ḥażret-i İsḥāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [vahye, -e]*

vahy olun: *(Allah tarafından) bir emir, bir hüküm veya haber peygambere bildirilmek.*

1.**Vaḥy olun**dı ki nūr-ı dīdeñdür / Ṣadef-i ṣulbüñe ferīdendür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 464). [vaḥy olun, -dı]*

vaḥyu'llāh: *Allah'ın vahyi.*

1.Dédi ḫōş demde geldi nāme-i şāh / Şeb-i Ḳadr içre ṣanki **vaḥyu'llāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2914). [vaḥyu'llāh,]*

vaḳf ét: *Bir şeyin tamamını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.*

1.Ki vérüp varumı bahāña senüñ / Cānı **vaḳf étmişem** hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [vaḳf ét, -miş, -em]*

vāḳiʿ: *Vuku bulan, gerçekleşen olay, hadise.*

1.Kiẕbdür daʿvası Zelīḫanuñ / Bildi **vāḳi**ʿ nedür ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [vāḳiʿ,]*

vāḳiʿ ol: *Gerçekleşmek, vuku bulmak, meydana gelmek.*

1.Bir niçe defʿa **vāḳi**ʿ **ol**mış-ıdı / İḫveti göñli kīne tolmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 568). [vāḳiʿ ol, -mış, -ıdı]*

2.Dédi çün **vāḳi**ʿ **ola** ol taḳdīr / N'ola ḥalkuñ ḥayātına tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5263). [vāḳiʿ ol, -a]*

vākıf: *Bilen, haberdar olan, farkında olan.*

1.Sırra **vāḳıf** degüldüñüz çün o dem / Size ʿöẕr oldı cehlüñüz muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6049). [vāḳıf,]*

vākıf ét: *Haberdar etmek, bilgi vermek.*

1.ʿĀḳıbet **vāḳıf étdiler** pederin / Dédiler aña derdinüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2597). [vāḳıf ét, -di, -ler]*

2.Ḫālını **vāḳıf ét**di ḥāline / Aldı destur irtiḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 478). [vāḳıf ét, -di]*

vākıf ol: *Bilmek, öğrenmek, haberdar olmak.*

1.Ḥīle ḥāline **vāḳıf ol**dı çü ʿĪş / Ḳatl-i Yaʿḳūba ġāyet oldı ḫarīş (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 400). *[vāḳıf ol, -dı]*

2.**Vāḳıf ol**maya tā günāhuma ol / Baḳmaya bu ruḫ-ı siyāhuma ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4536). [vāḳıf ol, -ma, -y, -a]*

3.Ola kim **vākıf ola** ḳıṣṣaya şāh / Bile n'oldı sebeb bu ġuṣṣaya şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5201). [vākıf ol, -a]*

4.Dilerem bu ġamuña **vāḳıf olam** / Şāyed ola ki aña çāre bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3652). [vāḳıf ol, -am]*

5.ʿAdem-i iʿtibāre **vāḳıf ol**an / iʿtibār-ı ʿademden vurmadı dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 74). [vāḳıf ol, -an]*

6.Āferin Māliküñ kemāline / **Vāḳıf oldı** günāhı ḥāline *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1867). [vāḳıf ol, -dı]*

vaḳt: *Vakit, zaman.*

1.Eseri eglenürse étme ġurūr / Ki olur **vaḳti**-y-ile cümle umūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1087). [vaḳti-y-ile, -i, -y, -ile]*

2.**Vaḳtidür** gün yüzüñle ḫurrem olam / Gökde istedügümi yérde bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3208). [vaḳtidür, -i, -dür]*

3.Uyan ey nefs ġafletüñden uyan / Yād ét ol **vaḳti** kʻolasın ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [vaḳti, -i]*

4.Ki ʿaceb ol ṣanem ne **vaḳt** irişe / ʿaḳlum alup ne demde el vérişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3021). [vaḳt,]*

5.Bulut aġlamaz oldı gülmedi gül / Nice gülsün ki ḫande **vaḳti** degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5691). [vaḳti, -i]*

6.Dédi var-ımış içüñüzde bir ér / Ḫışm **vaḳtinde** naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

7.Yāri bulmaḳda baña yār olsañ / Ġuṣṣa **vaḳtinde** ġam-güsār olsañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

8.Vaʿde **vaḳti** irişdi eyle vefā / Ki vefādur nişan-i ehl-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [vaḳti, -i]*

9.Var-ıdı ṣıdḳı çün Zelīḫānuñ / Géçdi her **vaḳti** ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [vaḳti, -i]*

vakt-i bīm: *Korku, tehlike zamanı.*

1.Tīġ-ı mihrüñle dil dü nīm oldı / Vaḳt-i vuṣlat ne **vaḳt-i bīm** oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [vaḳt-i bīm,]*

vaḳt-i ġuṣṣa: *Sıkıntı, keder zamanı.*

1.Dédi iy **vaḳt-i ġuṣṣa**da yārum / Āteşüme yanan hevā-dārum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3944). [vaḳt-i ġuṣṣa, -da]*

vaḳt-i halās: *Kurtulma zamanı, anı.*

1.Yūsufa dédi Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / Ṭur ki **vaḳt-i ḫalās** irişdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [vaḳt-i ḫalās,]*

vaḳt-i ḥammām: *Hamama gittiği vakit; banyo yaptığı zaman.*

1.**Vaḳt-i ḥammām** olsa ġam-nāk / Su yerine ḳoyardı başına ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3900). [vaḳt-i ḥammām,]*

vaḳt-i ḥīle ol: *Hilenin vaktinin gelmesi II hile zamanı.*

1.Geldi ebnāsı çünki aña yaḳīn / Dédiler **vaḳt-i ḥīle** oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [vaḳt-i ḥīle ol,]*

vaḳt-i kām-rān: *Arzusuna, isteğine kavuşma zamanı; zevk, neşe, eğlence vakti.*

1.ʿĀlem-i mevsim-i cüvān-ıdı / Ḥükm-ile **vaḳt-i kām-rān**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5307). [vaḳt-i kām-rān, -ıdı]*

2.Ṣoḥbet ét mevsim-i cüvānīdür / Kām sür **vaḳt-i kām-rān**īdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4111). [vaḳt-i kām-rānī, -dür]*

vaḳt-i seḥer: *Seher vakti.*

1.Kimi pür-lü'lü'-y-idi şan lāle / Oldı **vaḳt-i seḥerde** pür-jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3139). [vaḳt-i seḥer, -de]*

2.Géce géçdi çün irdi **vaḳt-i seḥer** / Mısr-ı ḫāver ʿazīzi étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 760). [vaḳt-i seher,]*

3.Çünki **vaḳt-i seḥer**de İsrā'īl / Başladı eylemege ẕikr-i celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3784). [vaḳt-i seḥer, -de]*

vaḳt-i seyr-i ṣaḥrā: *Kırları, ovaları gezme, seyretme vakti.*

1.Dédiler **vaḳt-i seyr-i ṣaḥrā**dur / Ṣaḥn-ı ṣaḥrā tolu temāşādur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 681). [vaḳt-i seyr-i ṣaḥrā, -dur]*

vaḳt-i sürūr: *Mutluluk zamanı.*

1.Ol sebebdendür olsa **vaḳt-i sürūr** / Eksük olmaz başuma şerr-ile şūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5059). [vaḳt-i sürūr,]*

vaḳt-i vuṣlat: *Kavuşma zamanı.*

1.Tīġ-ı mihrüñle dil dü nīm oldı / **Vaḳt-i vuṣlat** ne vaḳt-i bīm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4040). [vaḳt-i vuṣlat,]*

vāle: *Bir tür ipekli kumaş.*

1.Düzdi al **vāle**den tutuḳ lāle / Dizdi ziver aġ incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [vāleden, -den]*

2.Çün tutuḳ oldı aña al **vāle** / Yéle vérdi ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [vāle,]*

vālide: *Anne.*

1.Dédi Yūsuf ki ḳaçmadum ḫāşā / **Vālidem** ḳabrini görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [vālidem, -m]*

vālih: *Şaşırmış, şaşkın.*

1.Étdi Aʿrābī çün bu verhemi güş / Ḳaldı ḥayretde **vālih** ü ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [vālih,]*

1.Gétdi elden çün iḫtiyār-ıla hūş / Ḳaldılar cümle **vālih** ü medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4758). [vālih,]*

Vāmıḳ: *İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.*

1.Görse **Vāmıḳ** bu ḥüsn-i zībāyı / Añmaz-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'yı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4240). [vāmıḳ,]*

1.**Vāmıḳ** almasa ʿışḳdan vāye / Baḳmaz-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'ya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2323). [vāmıḳ,]*

var: *Gitmek, ulaşmak, erişmek*

1. Eyleyüp bu duʿā'yı oldı revān / **Vardı** bir püşte üzre çıḳdı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1442). [vardı, -dı]*

2. Yine ḳaṣd eylediler ol māha / Ki **varup** ṭaş bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [varup, -up]*

3. K'iy sitārem neçün aġarmazsın / Gāh geh burc-ı sa'de **varmazsın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2628). [varmazsın, -maz, -sın]*

4. Ṭurdı serv-i ḫırāmı nāz-ıla / **Vardı** yāre dedi niyaz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [vardı, -dı]*
5. Dér-idi anlara ki şaşdı bilüm / **Vardı** zindān içine düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [vardı, -dı]*
6. **Varsa** zindāna dār-ı ḫurrem éder / Ehlini pür-ṣafā vü bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [varsa, -sa]*
7. Her kişi **varsa** himmet eyler-imiş / Niʿmet-ile żiyāfet eyler-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5749). [varsa, -sa]*
8. **Varsun** emr eyle Mıṣra mu'temedüñ / Görsün anda ne étdi'yse veledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [varsun, -sun]*
9. Bunca ʿizzet ʿAzīz ʿizzetine / Oldı **varınca** ḳaṣr-ı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3151). [varınca, -ınca]*
10. Serümi pāyuñ eyle iy server / **Var** dilümden nigāra söyle ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3946). [var,]*
11. **Var**dı ol çāh içinde ṭutdı maḳām / Géce gündüz ḳılup ḳıyām ü ṣıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1039). [vardı, -dı]*
12. Tā **varup** Yūsufı ḫalāṣ édeler / Terk édüp ẓulmı ʿadl-i ḫāṣ édeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [varup, -up]*
13. Cānib-i Şāma **vardı** çün Mālik / Oldı bir ḫūb bendeye mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2124). [vardı, -dı]*
14. Dédi uş **varayın** ẕekā gibi ben / Anı ḫōr édeyin Sühā gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [varayın, -ayın]*
15. Dédi müşküñ ne eyledi kāfūr / Dédi **vardı** aña gözümdeki nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5493). [vardı, -dı]*
16. Dédi Yaʿḳūb anı **varuñ** getürüñ / Esb-i daʿvāyı menzile yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [varuñ, -uñ]*
17. **Varuñ** anı o çāhdan çıḳaruñ / Nefsi çāh-i günāhdan çıḳaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1479). [varuñ, -uñ]*
18. Saʿy édüp siz de cemʿi-i māl eyleñ / **Varuñ** ol şaha ʿarż-ı ḫāl eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5751). [varuñ, -uñ]*
19. Siz **varuñ** ḫānedānına pederüñ / Şerḥ édüñ ḳıṣṣasın geçen ḫaberüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5934). [varuñ, -uñ]*
20. Va'deler eyledi ki **varup** aña / Getürürseñ anuñ sözini baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [varup, -up]*
21. Tayısı ḳatına **varup** ḳalsun / Ḳızlarınuñ birisini alsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 408). [varup, -up]*
22. Bitdi çün Mıṣra **varup** işleri hep / Sürdi Kenʿāna nāḳasın o ʿarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3690). [varup, -up]*
23. Ser-i rāha **varup** şitāb-ıla / Muntaẓır oldı mihr ü tāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5428). [varup, -up]*
24. **Varup** ol ḫāne-i ʿibādetde / ʿömrini ḫōş géçürdi ṭāʿatde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5637). [varup, -up]*
25. Çünki gevher-fürūşa **var**dı yaḳīn / Açdı dürc-i suʿālin anda hemin (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245*). [vardı, -+dı]*
26. Dédi biryān-durur ki öziledüñ / **Var**dı oġluñ getürdi çün diledüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 385). [vardı, -+dı]*
27. Diñledi bunı ṭañladı dāye / **Vardı** vérdi ḫaber Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [vardı, -+dı]*
28. Çünki Aʿrābī **vardı** Kenʿāna / Dünle ʿazm étdi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3783). [vardı, -+dı]*
29. **Var**ıcaḳ anda faḳr u fāḳam-ıla / Ceẕbe irişdi baña nāḳam-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3793). [varıcaḳ, -+ıcaḳ]*
30. Dédi **var** Yūsufı getür göreyin / Düş cevābını kendüden sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [var,]*
31. Ṣaḳın od urma cānı ḫırmenine **/ Var**ıcaḳ ḫānedān-ı revzenine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 7340). [varıcaḳ, -ıcak]*
32. **Vardılar** yine Yūsufuñ ḳatına / / Yine ġarḳ oldılar ziyāfetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [vardılar, -dı, -lar]*
33. Her ki étmez dirīġ **varını** / Ṭañ mı taḥṣīl éderse yārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2227). [varını, -ı, -n, -ı]*

34. Tā **varup** kārbānı ġāret éde / Ṣūret-i Yūsuf-ıla ṣoḥbet éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2005). [varup, -up]*
35. İy bürāder **varup** peder ḳatına / Cümleñüz cemʿ ola çü ṣoḥbetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1011). [varup, -up]*
36. Eyle olsa **varuñ** anuñ ḳatına / ʿarż édüñ ḥālüñüzi ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1449). [varuñ, -uñ]*
37. Ümmet-iseñ Muḥammede iy yār / İʿtibār ét bu ḳışṣaya yüri **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [var,]*
38. Tā **vara** her biri bir araya / Müşterī olmaġ-içun ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2294). [vara, -a]*
39. Ola sünbülleri hevādārī / Yéllere **vara** müşk-i Tātārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4235). [vara, -a]*
40. Étmemişdür Müfettiḥü'l-Ebvāb / ʿArṣa **varınca** ol nidāya ḥicāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1816). [varınca, -ınca]*
41. **Var**dı revzen ḳatına vérdi selām / Dédi Yūsuf ḫaberlerini temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [vardı, -dı]*
42. Dāye-i ḥāṣa bir géce **vardı** / Göz yaşın dökdi yandı yalvardı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [vardı, -dı]*
43. Cānına od düşüp Zelīḫānūn / Kendü **vardı** cenābına anūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4735). [vardı, -dı]*
44. İrdi çün ol cüvāna bu taʿbīr / **Vardı** Reyyāna eyledi taḳrīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5186). [vardı, -dı]*
45. Çünki Yūsuf ṭaġıtdı ġavġāyı / **Vardı** ḫalvet-sarāya tenhāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5474). [vardı, -dı]*
46. Çün bular **vardı** şehr-i Kenʿāna / Cümlesi geldi Beytü'l-Aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5940). [vardı, -dı]*
47. Cilve eyledi turdı ol tāvūs / **Var**dı Yaʿkūba eyledi pā-būs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [vardı, -dı]*
48. İlla ol demde **var** ki anda resūl / Ola ṭāʿat-i ḥażrete meşgūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3752). [var,]*
49. Hem bile ḳoşdı çoḳ ṭavarını / Cümleten tā getüre **varını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6078). [varını, -ı, -n, -ı]*
50. Saʿy édüp yine **varuruz** şāha / Düşerüz āstān-ı dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6008). [varuruz, -ur, -uz]*
51. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne **varsun** ki ṭoġrı vardı yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [varsun, -sun]*
52. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne varsun ki ṭoġrı **vardı** yolum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [vardı, -dı]*
53. **Vardı** bir gūşeye dili gibi teng / Çözdi ser-bend-i sünbül-i şeb-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6186). [vardı, -dı]*
54. Géceler ḥīle-y-ile rind-āne / Dāyesi-y-ile **varurdı** zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5095). [varurdı, -ur, -dı]*
55. **Vardılar** āstān-ı Reyyāna / Ṣordılar anı ehl-i divāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2133). [vardılar, -dı, -lar]*
56. Sen bu bend-ile géç yitersin aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç **varınca** baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [varınca, -ınca]*
57. Şehre **varınca** gétdi bī-perde / Gördiler ol cemāli her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [varınca, -ınca]*
58. Bu belāyı o şāh-ı ḫūbāna / Étdiler tā **varınca** zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [varınca, -ınca]*
59. Ḳaṣr-ı şehden **varınca** zindāna / Ṭurdı ṣaf ṣaf dérildi meydāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [varınca, -ınca]*
60. Siz de benden **varuñ** ferāġat édüñ / Gelmeyüp ṣoḥbetüme ʿuzlet édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5969). [varuñ, -uñ]*
61. Gözümüñ gétdi ḫᵛābı **vardı** saña / Ḫᵛāb-ı rāḥat ḫayāl oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2629). [vardı, -dı]*
62. Farż-ı ʿayn oldı şimdi ben cuya / Ki **varam** yüzüm üzre ol ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [varam, -a, -m]*

63. Dédi ben nice **varam** ol ḫāna / Ki yoġ-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [varam, -a, -m]*
64. Ṣabr édüñ tā ki **vara** ḥamāma / Yuna endāmı géye ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [vara, -a]*
65. Bilmen ammā bugün nice ola kār / Ḳanḳı dil dārına **vara** dil-dār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3330). [vara, -a]*
66. Bes Zelīḫā buyurdı dāyesine / **Vara** yalvara ʿömri māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [vara, -a]*
67. Çāresi yoḳ ki **vara** zindāna / Ṣabrı yoḳ döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [vara, -a]*
68. **Var**up ol manẓar üzre ṭutdı ḳarār / Muntaẓır oldı görmege dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 4203). [varup, -up]*
69. ʿĀkıbet göñli étmeyüp ārām / Dāyesine **varup** o serv-i ḫırām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5034). [varup, -up]*
70. **Varalum** cümle aña pend édelüm / Pend-ile tevsenini bend édelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4820). [varalum, -a, -lum]*
71. Dédi **var** ḫācetin revā eyle / Sa'y édüp ḫāṭırın ṣafā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5476). [var,]*
72. Dédi bir oġlına oġul zinhār / Şol kişiye elüñ degür yüri **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [var,]*

var: *Sahip olunan şeylerin bütünü, mal, servet.*

1. Rāżıyam illa ḫarc édüp **varı** / Ben de olam anuñ ḫırīdārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3391). [varı, -ı]*
2. Anı düzmekde cümle varı géder / Ḫuşk leb ḳalur aġzı yarı géder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2874). [varı, -ı]*
3. Silk-i ṭālibden olmaġa miskīn / **Varı** ol iplig-idi vérdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [varı, -ı]*
4. Dédi ammā ḫazīnemüñ **varı** / Laʿl ü yāḳūt ü sīm ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [varı, -ı]*
5. Cūʿı nefse ḥavale ét geh gāh / Tā vére **varın** ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718). [varın, -ı(n)]*
6. Ẓāhir olup ḳamu ḳıyāmet işi / Meclis-i ʿadle **varıcaḳ** o kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [varıcaḳ, -ıcaḳ]*
7. Ṭuṭuşup odlara ʿiẕārından / Ḳalmadı ẕerre deñlü **varından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2442). [varından, -ı, -n, -dan]*
8. Getürüp anı dédi ol ʿāşıḳ / Gerçi **varum** degül aña lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3390). [varum, -um, -]*
9. Ṭoldı çün Bāziġa diline yaḳīn / Cümle **varın** taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [varın, -ı, -n]*
10. Çün Zeliḫa bu derd-ile ḳaldı / Vérdi her **varını** belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [varını, -ı, -n, -ı]*
11. Sāl-i sālisde ġalleyi her dār / Aldı verdi ṭavarını ne ki **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [var,]*
12. Sāl-i sābi'de Mışruñ aḫrārı / Nān-ıçun bende oldılar **varı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5704). [varı, -ı]*
13. Ki vérüp **varumı** bahāña senüñ / Cānı vaḳf étmişem hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [varumı, -um, -ı]*
14. Varlıġ anuñ ki **varı** terk étdi / Dōst mihrin göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [varı, -ı]*

var: *Sahip olunan şeylerin bütünü, mal, servet. (Hz. İbrahim'den torunlarına kalan mucizevi özelliklere sahip eşyalar bağlamında.).*

1.Ol ḳalan enbiyādan āsārın / Zīnet éderdüñ üstüñe **var**ın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [varın, -ın]*

var: *"Var sen …, gel sen ..." tavsiye amacıyla kullanılan bir söz.*

1.**Var** ḳıyās ét ki ṭālib-i Ḫāliḳ / Ṣādıḳ olsa neye olur lāyıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1052). [var,]*

var: *Bulunmak, mevcut olmak.*

1. Zāhir aḥvālini gözetme erüñ / Bātının gözle **var-**ısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [var-ısa, --ısa]*
2. Derdüme **var-ısa** benüm dermān / Anı eyle ki étmeyem efġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1263). [var-ısa, --ısa]*
3. İy Semī' ü Baṣīr u Ḥayy ü ʿAlīm / Bende ger **var-**ısa günāh-ı ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1849). [var-ısa, --ısa]*
4. Baña mensūb ḳanda **var-ısa** kār / Her birinde hezār ḫādim var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [var-ısa, --ısa]*
5. Nefse uyup bed eylemeñ nefesi / **Var-ısa** sizde pāklik hevesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4154). [var-ısa, --ısa]*
6. Dizi üstine **var** çün āyine / Naẓar étsün cemālün ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4244). [var,]*
7. Çün bu efsūnı oḳudı dāye / Sīm ü zerden ne **var-ısa** māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [var-ısa, --ısa]*
8. Bir hüner-ver bulundı anda meger / Her benānında **var** hezār hüner *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4271). [var,]*
9. Niçe gül **var** ki ḫōş şemāyildür / İlla dil aña ġayr-i māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4701). [var,]*
10. Nice gül **var** ki cāna aşlarlar / Mihri odına yana başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [var,]*
11. Luṭf-ıla dédi Yūsuf iy server / Dé daḫi **var-**ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [var-ısa, --ısa]*
12. ʿāḳil-iseñ bu ḥikmete naẓar ét / Étme cevri cezāsı **var** ḥaẕer ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1084). [var,]*
13. Ne bilürsin benüm dilümde ne **var** / Ne bilürsin benümle n'eyledi yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [var,]*
14. Sen bedr-i temāmı kimse görmez / Gözlerde egerçi **var** bu sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 219). [var,]*
15. Dīn-i Ḥaḳḳ burcına ḳamusı nücūm / Her birinüñ maḳāmı **var** maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 450). [var,]*
16. Niçe ser **var** ki ger zebāna gele / Niçe cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613). [var,]*
17. Bencileyin olur mı bī-ḫāṣıl / Ki ne dildār **var** ḳatumda ne dil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2502). [var,]*
18. Bunca endīşe içre derd-i seri / Bu ki Mıṣrūñ da **var** mı ki ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2819). [içre,]*
19. *[var,]*
20. Ḫaberüm **var** saña ġarībünden / Yiten āvāre ʿandelībünden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [var,]*
21. Fülfüli **var** ruḫında olsa ʿiyān / Ola hindūsı şāh-ı Hindüstan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3800). [var,]*
22. Ben Zelīḫāya zer- ḫırīde ḳulam / Ne serüm **var** ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [var,]*
23. Dédi kim saña aġlaram iy yār / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [var,]*
24. Gördi **var** ṣoḥbetinde fitne vü şūr / Ḫiẕmet istedi andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [var,]*
25. ʿāleme lā-mekān Ḫudā **vardur** / Dil-i gümrāha reh-nümā **vardur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4156). [vardur, -dur]*
26. ʿāleme lā-mekān Ḫudā **vardur** / Dil-i gümrāha reh-nümā **vardur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4156). [vardur, -dur]*
27. Gerçi **var** bu işe nedāmetümüz / İlla ḳomaz bizi ḫacāletümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1771). [var,]*
28. Gördi deryā yüzinde bir gémi **var** / Gémiye irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [var,]*
29. **Var**-iken nergesüñde ḫᵛāb-ı ʿadem / Kim uyarır anı bu nāz-ıla hem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1939). [var-iken, --iken]*
30. Ki senüñ gibi tālib-i dīdār / Cümle cānibde **var** hezār hezār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2058). [var,]*
31. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken iy yār / Devr elinden cigerde dāġı **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [var,]*

32. Dédi ḫōd-bīn olup o māh-cemāl / **Var** mıdur ḥüsn içinde baña miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1059). [var,]*
33. Arż-ı Ürdünde **var-ıdı** bir çāh / Dil-i ẓālim gibi derūnı siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 892). [var-ıdı, --ı, -dı]*
34. Ābdan ṭaşra ṭaş **var-ıdı** meger / Anuñ üstine düşdi çün bu ḳamer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 910). [var-ıdı, --ı, -dı]*
35. Çün Yehūdada **var-ıdı** şefḳat / Dédi ol māha mihr-ile ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [var-ıdı, --ı, -dı]*
36. **Var**-ıdı ol zemānda bir ʿālim / Ḳāyim-idi ʿibādete dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [var-ıdı, --ı, -dı]*
37. **Var**-iken sīnesinde kibr-ile kin / Ṣanmasun bī-hōd ola her ḫōd-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1070). [var-iken, -i, -ken]*
38. Dāyenüñ **var-ıdı** bir oġlanı / Yūsufı emzürürdi hem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [var-ıdı, --ı, -dı]*
39. Éki dūşında **var-ıdı** yédi mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di hem aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [var-ıdı, --ı, -dı]*
40. Bir ḳulı **var**-ıdı anuñ ḫōş-rā / Cümle ḫiẓmetde cüst adı Buşrā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1573). [var-ıdı, --ı, -dı]*
41. Baña mensūb ḳanda var-ısa kār / Her birinde hezār ḫādim **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4052). [var,]*
42. Ṭuydılar derd-i ḫālin aṣḥābı / Bildiler **var** derūnınuñ tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2528). [var,]*
43. Nāmı **var** ḫalḳ içinde sīmürġun / Ḫaberi yoḳ cihānda ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [var,]*
44. Cigerüñdeki bunca dāġum var / Ṣanma ol dāġdan ferāġum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [var,]*
45. Cigerüñdeki bunca dāġum var / Ṣanma ol dāġdan ferāġum **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2658). [var,]*
46. Bir günüm **var** sipihr-i behcetde / Ṭaʿn éder aya ḥüsn-i ṣūretde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2884). [var,]*
47. Gördi ġamdan dilinde sūzen **var** / Ḫaymeyi deldi çeşm-i sūzen-vār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3066). [var,]*
48. ʿālemüñ ʿömri ḫāṣılın ne ki **var** / Eyler-idi ʿammārı üzre niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3143). [var,]*
49. Gerçi **var** vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen ammā ıraḳ mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [var,]*
50. Sen dér-idüñ kerīm ilāhum **var** / Ehl-i cürme raḥīm ilāhum **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [var,]*
51. Her ki ʿaḳlı vü fehmi **var** anuñ / Éder iḥsān cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [var,]*
52. Baʿd-ez-ān dédi iy resūl-i emīn / Ne suʿālin **var-ısa** eyle hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1366). [var-ısa, -ısa]*
53. Dédi ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı vaṭanum / Anda bir ḳardaşum **var-ıdı** benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [var-ıdı, -ıdı]*
54. Ḫabeşī bendesi **var**-ıdı çü dūd / Ḳatı ḫōşñud-ıdı adı ʿUnḳūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1593). [var-ıdı, -ıdı]*
55. Ol binānuñ öñünde hem o zemān / **Var-ıdı** bir ʿaẓīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [var-ıdı, -ıdı]*
56. **Var-ıdı** anda bir emīr-i kebīr / Şehr-i Mıṣra ʿAzīz-idi Ḳıṭfir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2297). [var-ıdı, -ıdı]*
57. Milk-i Maġribde **var-ıdı** bir şāh / Rām-ıdı buyruġına milk ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2325). [var-ıdı, -ıdı]*
58. Dāyelerde **var**-ıdı bir dāye / Siḥr éderdi füsūn-ıla aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2538). [var-ıdı, -ıdı]*
59. İy nice ādemī **var** ehl-i namāz / Ġamze gelse ʿaẕābdan ġamı az *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1433). [var,]*
60. Dilegüñi ṭutar Ḫudā-yı cihān / Sende **vardur** anuñla rāz-ı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1886). [vardur, -dur]*
61. **Var**-ıdı ilde bu meṣel rūşen / Ağlamaz dérler-idi kendü düşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3439). [var-ıdı, -ı, -dı]*

62. **Var**-ıdı Mıṣr içinde bir duḫter / Nice duḫter cemāl-ile aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3487). [var-ıdı, -ı, -dı]*
63. Bir güzel bāġı **var-ıdı** nice baġ / Görse Şeddād İremden éde ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4067). [var-ıdı, -ı, -dı]*
64. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim yoġ içinde **var** ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [var,]*
65. **Var** dédügüñ çü maʿnīde yoktur / Nengdürʿ ārife bu nām ü nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [var,]*
66. Ne hüner **var** ne ma'rifet ne ʿulūm / Ne faẕilet ne menzilet ne rüsūm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 120*). [var,]*
67. Dédi kim ḫutbe oḳısa Aḥmed /Bir direk **var**-ıdı aña mesned *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 261). [var-ıdı, -ıdı]*
68. Zülfe adlu kenīzi **var**-ıdı / Ḫiẕmet eylerdi aña yār-idi (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). *[var-ıdı, -ıdı]*
69. Diledi kim ḳıla vatan seferi / Gerçi **var-ıdı** ʿĪşdan ḥaẕeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [var-ıdı, -ıdı]*
70. Ḫışmı-y-ıdı meger Zelīḫānuñ / Elde bir ṭıflı **var-ıdı** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [var-ıdı, -ıdı]*
71. **Var-ıdı** Yūsufuñ bir ayġırı cüst / Raḫş-ı Rüstem gibi hünerde dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [var-ıdı, -ıdı]*
72. **Var-ıdı** ṣıdḳı çün Zelīḫānuñ / Géçdi her vaḳti ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [var-ıdı, -ıdı]*
73. Dédi bir ḳardaşum **var**-ıdı ezel / Aña benzer bulunmaz-ıdı güzel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5823). [var-ıdı, -ıdı]*
74. **Var**-ıdı anda éki ḥavż-ı kebir / Vaż'-ıla hey'et-ile ékisi bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [var-ıdı, -ıdı]*
75. Eyle ḫōş-ter bināsı **var-ıdı** / Yoġ-iken ābı ābdār-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [var-ıdı, -ıdı]*
76. Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe tīz **var** ki yégdür andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [var,]*
77. Dédi Yūsuf murāduñı iy yār / Ḥāṣıl étmege éki mānīʿ **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [var,]*
78. Sen dér-idüñ kerīm ilāhum **var** / Ehl-i cürme raḥīm ilāhum **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4481). [var,]*
79. Bu sarāy içre bir defīnem **var** / Anda yüz pür-güher ḫazīnem **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [var,]*
80. Bu sarāy içre bir defīnem **var** / Anda yüz pür-güher ḫazīnem **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [var,]*
81. **Var**-iken bende vahye istiḥḳāḳ / Cedd-iken baña ḫażret-i İsḥāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3989). [var-iken, -iken]*
82. Ḳalmadı ol sebebden anda ḳarār / Görmege anı gerçi biñ gözi **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4816). [var,]*
83. El ṣunar mı életdügüñ niʿama / Meyli **var** mı vefā-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [var,]*
84. Bu iş-içün aransa rū-yi zemīn / Ne bilür **var** benüm gibi ne emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5272). [var,]*
85. Géçdi ol dem ki baḫt-yār-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile ẕevḳi **var**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [var-ıdı, -ıdı]*
86. Ẓāhir oldı ʿurūk-ı pey ne ki **var** / Oldı ol çenge nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [var,]*
87. Étdi tesbīḥi nūrı cānuma kār / Sīnesinde ʿaceb ne āteş **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5469). [var,]*
88. Dédi ḥācib murādı **var** mestūr / Şāha söyler olur-ısa destūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5477). [var,]*
89. Sende kim **var** bu şekl-i zībāyī / Baña mümkin midür şikībāyī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5580). [var,]*
90. Dédi Yūsuf gelür bize bu ḫaber / Ki içüñüzde **var**-ımış bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [var-ımış, -ımış]*
91. Dédi **var-ımış** içüñüzde bir ér / Ḫışm vaḳtinde naʿra ursa eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5835). [var-ımış, -ımış]*

92. Dédi **var**-ımış arañuzda dilīr / Ḳaçsa öñinde ol dilirüñ şīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5832). [var-ımış, -ımış]*

var: *"Haydi! Yap! Haydi git!" anlamında emir bildiren söz.*

1.Ḳıl Zelīḫā günāha istiġfār / Rūy dīvārā eyle şerm-ile **var** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4677). [var,]*

2.Eyle senden seni tehī yüri **var** / Tā gele taḫtına şeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [var,]*

3.Var ḳıyas ét ki Ḥaḳḳ-pereste Ḫudā / Ṭālib olsa eger ne éde ʿaṭā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1603). [var,]*

4.Çāh oldur ki çāh-ı Yūsuf ola / **Var** ḳıyās ét anuñ zülāli n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [var,]*

5.Raḥmet iner añılsa çün ṣuleḫā / **Var** ḳıyāṣ ét bu ẕikre n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [var,]*

6.Gel gör evvel göñül belālarını / **Var** aña göre ét nidālarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3382). [var,].*

var: *Benlik, varlık.*

1.Ḫāk-i ʿöẕre sürüp ʻiẕārını / Dédi étmen dirīġ **varını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2866). [varını, -ı, -n, -ı]*

var: *Allah'ın mutlak varlığı, var olması. (Allah'ın varlığı zātının gereği yani kendindendir (bizātihî/lizātihî), O'nun dışındaki varlıkların mevcudiyeti ise kendileri dışındandır (bigayrihî/ligayrihî)).*

1.**Var** odur belki nefs-i emrde hemān / Daḥi milk-i ʾademdedür bu cihān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 10). *[var,]*

2.**Var** odur kim vücūdu ẕātīdür / Dü cihān mazhar-ı ṣıfātıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). [var,]*

var ét: *Ortaya çıkarmak, göstermek, var etmek.*

1.Yoġ-iken **var éd**er ḫayālātı / Cā-yı mümkinde ḳor muḥālātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3060). [var ét, -er]*

var eyle: *Yapmak, meydana getirmek. (Sevgilinin yok denecek kadar küçük ağzını var etmek, yaratmak bağlamında.).*

1.Dehenüñ yoġ-iken kim **eyle**di **var** / Laʿlüñi kimdür eyleyen dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [var eyle, -di]*

var mıdur: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu? (Yoktur, bir tane bile yok anlamında).*

1.**Var mıdur** yéryüzinde bir dil ü cān / Ki görüp anı olmaya ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [var mıdur,]*

varan: *Giden; ulaşan.*

1.Ġayba **varan** kişi şehādetden / Gelse olur o demde ġaybetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 318). [varan,]*

vardukça: *Gittikçe, gitgide.*

1.Mihri **varduḳça** ġalib oldı aña / Gece gündüz muṣāḥib oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 531). [varduḳça,]*

2.Kendüsi pīr-i nā-tüvān oldı / ʿIşḳı **varduḳca** nev-cüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5358). [varduḳca,]*

varı: *Tamamı, bütünü, hepsi.*

1.Ṣıdḳ-ılaydı çü ʿışḳınuñ **varı** / Oldı ṣıddīḳ sırrına sārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5599). [varı,]*

varın vér: *Malını, mülkünü, sahip olduğu her şeyi vermek.*

1.**Vére varın** nigārın almaġ-ıçun / Ḳoya ġayrī anuñla ḳalmaġ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3368). [varın vér, -e]*

2.Çün Zeliḫa bu derd-ile ḳaldı / **Vérdi** her **varını** belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [varın vér, -di]*

vāris: *Kendisine miras düşen kimse, mirasçı.*

1.Gözi pür-yaş baġrı baş maẓlūm / Mülkden yād **vārisden** maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 331). [vārisden, -den]*

vāris-i kemāl-i nebī: *Peygamberin yüce varisi II evliya.*

1.Dédi kim **vāris-i kemāl-i nebī** / Ḥażret-i Şeyḫ Ekber-i ʿarabī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 947). [vāris-i kemāl-i nebī,]*

varlık: *Kişinin tüm maddi ve manevi mevcudiyeti; kişinin zatı*

1.Eyle ṭoldı hevā o serv-i sehī / Ki ḳamu **varlığından** oldı tehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5101). [varlığından, -ın, -dan]*

2.Āh-ıla ḫırmenini yéle vérür / **Varlığın** göz yaşıy'la seyle vérür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2622). [varlığın, -ın]*

3.ʿIşḳ-ıla **varlığın** véren yāre / Cān daḫi olsa baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [varlığın, -ın]*

4.**Varlığum** seyl-i ḫayret almışdur / Neye ṣunsam elüme gelmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3096). [varlığum, -um]*

5.**Varlıġ** anuñ ki varı terk étdi / Dōst mihrin göñülde berkitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1068). [varlıġ,]*

6.Érmedi çünki ġonçaña dehenüm / Yéridür **varlığum** yoġ olsa benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [varlığum, -um]*

7.Saña **varlıḳ** ḥicāb-ısa iy dōst / Oda yansun bu cān nedür ten ü pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3213). [varlıḳ,]*

8.Çünki **varlıḳdan** ölmedin öldi / Ölicek ʿömr-i cāvidān buldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3575). [varlıḳdan, -dan]*

9.Tāb-ı ḫüsnüñ ṭulūʿ éde nāgāh / **Varlığum** ẕerresini éde tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3209). [varlığum, -um]*

10.Dili yoḳluḳ kilidi **varlıḳtır** /Aç kilidi ki ola genc ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [varlıḳtır, -tır]*

11.ʿAdem evlā-durur bu **varlıḳdan** / Beni ḳurtar bu resme ṭarlıḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5424). [varlıḳdan, -dan]*

varlık: *Sahip olunan şeylerin bütünü, mal, servet.*

1.Eyle étdürdi **varlığın** tārāc / Oldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3568). [varlığın, -ın]*

2.Gül-i ḫōd-rūy gülse gülşende / **Varlığın** yéle vérür ol ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [varlığın, -ın]*

3.Şāh anı ġam deminde eyleye şād / **Varlığın** vérüp eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720). [varlığın, -ın]*

varlıġ ṭonı: *Varlık elbisesi, vücut elbisesi.*

1.**Varlığı ṭonın** ol ki çāk eyler / Ġayri çāk étmeden ne bāk eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2682). [varlıġ ṭonı, -n]*

varlık bināsın harāb et: *Kendi benliğini yok etmek; kulun benliğinin Allah'ın varlığında yok olması durumu.*

1.Nīl ḳatında yapdı bir miḥrāb / **Étdi varlıḳ bināsın** anda **ḫarāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3569). [varlıḳ bināsın ḫarāb et, -di]*

vasaṭ: *Orta (boy) (Hz. Yusuf'un orta boylu olması bağlamında.).*

1.Ḳaddi ḫayrü'l umūr ā'n ī **vasaṭ** / Ḫaddi üzre yazılmamış daḫi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [vasaṭ,]*

vaṣf: *Bir kimse veya şeyin taşıdığı ḥāl, sıfat, nitelik.*

1.Vaṣfuñda ʻuḳūl ʿāciz oldı / ʿilmüñde cehūl ḳalb-i dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 220). [vaṣfuñda, -uñ, -da]*

2.Yūsufūn **vaṣfını** éşitmiş-idi / Ārzū ile işi bitmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2307). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*

3.Cān gibi cismi āb ü gilden pāk / Ḥüsni **vaṣfına** iremez idrāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1929). [vaṣfına, -ı, -n, -a]*

4.Démiş-idi baña bir oġluñ ola / Ki cihāna cemāli vaṣfı ṭola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 784). [vaṣfı, -ı]*

5.Yūsufuñ **vaṣfın** éşidüp élden / Ṭālib-idi cemāline dilden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [vaṣfın, -ın]*

6.**Vaṣf**uñ ne ḳadar beyān olunsa /Ẕātuñda ʿiyān hezār çendān (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 238*). [vaṣfuñ, -uñ]*

7.Nāme-i medḥi hel etādur anuñ / Kemterīn **vaṣfı** lā fetādur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 302). [vaṣfı, -ı]*

8.Her ne **vaṣf-**ıla kim görür anı / Ola ol resme cismi vü cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [vaṣf-ıla, -ıla]*

9.Dédi Yūsuf aña daḫi iy yār / Baña bu **vaṣfı** eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [vaṣf, -ı]*

vaṣf ét: *Niteliklerini sayarak tarif etmek, anlatmak.*

1.Ġażabın **vaṣf éden** Yehūdānuñ / Eyle eyler ḥikāyetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1176). [vaṣf ét, -en]*

vaṣf olın: *Övülmek, niteliklerini saymak.*

1.**Vaṣf olınmaz** cemāl-ile gördi / Gerçi çeşmi ḫayāl-ile gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2768). [vaṣf olın, -maz]*

vaṣf-ı cemāl: *Güzelliğin vasfı (sevgilinin güzelliğinin özellikleri).*

1.Görenüñ vérdi oldı **vaṣf-ı cemāl** / Görmeyenlere düşdi şevḳ-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188). [vaṣf-ı cemāl,]*

vaṣf-ı ḥāl eyle: *Durumu izah etmek.*

1.Süriyüp uş getürdiler ḳatuña / **Eyle**düm **vaṣf-ı ḥāl**i ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1388). [vaṣf-ı ḥāl eyle, -dü, -m-i]*

vasf-ı tekvīn: *Allah'ın sübuti sıfatlarından olan Tekvin sıfatı. (Tekvin: Allah'ın yerdeki ve gökteki her şeyin yaratıcısı olması.).*

1.**Vasf-ı tekvīn**-içün k'anunla cihan / Zulümat-ı ʿademden oldı 'iyan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 134*). [vasf-ı tekvîn,]*

Vāsiʿ eyle: *Genişlendirmek*

1.**Vāsi**ʿ **eyle**di bir niçe ferseng / Yūsufuñ ḳalbi tā ki olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [Vāsiʿ,]*

vaṣl-ı yār: *Sevgiliye kavuşma; sevgiliyle birlikte olma.*

1.Géçdi ol dem ki baḫt-yār-ıdı / **Vaṣl-ı yār**-ile ẕevḳi var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [vaṣi-ı yār, -ile]*

vaṣl-ı Yūsuf: *Hz. Yusuf'a kavuşma.*

1.Ehl-i zindāna çünki ol zindān / **Vaṣl-ı Yūsufdan** oldı bāġ-ı cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5130). [vaṣi-ı Yūsuf, -dan]*

vāṣıl: *Ulaşmak, varmak.*

1.Dédi iy bāġ-ı ʿömrüme ḥāṣıl / Ne géc'oldı ṭapuñ baña **vāṣıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1044). [vāṣıl,]*

vāṣıl ét: *Ulaştırmak, kavuşturmak, götürmek.*

1.Peder-i pīre anı **vāṣıl édüñ** / Ol ża'ʿīfe murādı ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1481). [vāṣıl ét, -üñ]*

2.Yoġ édüp eyle **vāṣıl éd**e beni / Yoḳluġumdan da ġāfil éde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [vāṣıl ét, -e]*

3.Pīre pīrāhenümi **vāṣıl éd**üñ / Cānuñuza sevāb ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6075). [vāṣıl ét, -üñ]*

4.K'iy ḳamuya murād ḥāsıl éden / Vaṭanına ġarībi **vāsıl éden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6179). [Vāṣıl ét, -en]*

5.Peder-i pīre **Vāṣıl et** ḫaberüm / Tāb-ıla ḥasretinde derd-i serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3687). [Vāṣıl et,]*

6.Beni **étmezse** kendüye **vāṣıl** / Ḳaʿrı zindān olur buña menzil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4772). [vāṣıl ét, -mez, -se]*

vāṣıl eyle: *(Allah'ın rahmetine) ulaştırmak, kavuşturmak.*

1.Bizi de **vāṣıl eyle** raḥmetüñe / Lāyıḳ eyle cinān-ı ḳurbetüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6125). [vāṣıl eyle,]*

vāṣıl ol: *Ulaşmak, erişmek.*

1.Ol ki bildi ḳażayı étdi ḳabūl / **Vāṣıl ol**dı kemāl-i ṭāʿate ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 952). [vāṣıl ol, -dı]*

2.Çün Zelīḫāya **vāṣıl ol**dı ḫaber / Ḳalbin endīşe étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818). [vāṣıl ol, -dı]*

3.Nāme **oldı** ʿazīze çün **vāṣıl** / Oldı baḳduḳca ʿışḳ-ı cān ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2908). [vāṣıl ol, -dı]*

4.Yūsufa çünki **vāṣıl ol**dı ḫiṭāb / Ḫastesine bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [vāṣıl ol, -dı]*

5.Vech-i maʿṣūḳa nice **vāṣıl olur** / ʿışḳ ile hālik olmasa sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [vāṣıl ol, -ur]*

6.Çün Zelīḫāya **vāṣıl oldı** ḫaber / Ḫātırın ġayret étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [vāṣıl ol, dı]*

7.Eyle bitüp uzardı her ḥāṣıl / Yér ṣanayduñ göge **olur vāṣıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [vāṣıl ol, -ur]*

8.Derd-ile ġulġul étdi ol bülbül / **Vāṣıl olup** aña bu nükhet-i gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6093). [vāṣıl ol, -up]*

vāṣıl-ı cānān et: *Sevgiliye kavuşturmak. (Allah'a, hakikate kavuşturmak; hidayete erdirmek bağlamında.).*

1.Mürşid oldur ki bir nefesde hemān / **Éde** yüz cānı **vāṣıl-ı cānān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [vāṣıl-ı cānān et, -er]*

vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād ét: *Arzularına, isteklerine kavuşturmak.*

1.Ölme ġamdan dilüñi şād édeyin / **Vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād éd**eyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4515). [vāṣıl-ı hāṣıl-ı murād ét, -e, -y, -in]*

vaṣiyyet: *Nasihat, öğüt.*

1.Çün bu ġarrā **vaṣiyyet** oldı temām / ʿazm-i dārü's-selām étdi imām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6162). [vaṣıyyet,]*

vaṣiyyet: *Yapılması istenen şey; dilek, istek.*

1.Anmadı bu **vaṣiyyeti** niçe sāl / Çün unutdurdı Ḫāliḳ-ı Müteʿāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5149). [vaṣiyyeti, -i]*

vaṣiyyet ét: *Bir şeyin yapılmasını istemek, istekte bulunmak.*

1.Ol ki Reyyān ḳatına oldı revān / Yūsuf aña **vaṣıyyet étdi** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [vaṣiyyet ét, -di]*

vaṣiyyet eyle: *Bir şeyin yapılmasını istemek, istekte bulunmak.*

1.Ṣarmaşup aña riḳḳat eyledi çok / Elin öpdi **vaṣiyyet eyledi** çok *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1775). [vaṣiyyet eyle, -di]*

2.Eyledi aña çoḳ **vaṣiyyet**ler / Söyledi dürlü dürlü ḥikmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6213). [vaṣıyyet eyle, -di]*

vaṣiyyet kıl: *Nasihat etmek, öğüt vermek*

1.Hem **vaṣiyyet ḳıl**up kenīzlere / Dédi ol sözde fitne-rīzlere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4116). [vaṣiyyet ḳıl, -up]*

vaṣiyyet-i peder: *Babanın öğüdü, nasihati, isteği.*

1.Añmayan Rabb-i münṭaḳim ḥaẕerin / Yād éder mi **vaṣiyyet-i peder**in *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 990). [vaṣiyyet-i peder, -in]*

vaṣiyyetini tut: *Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şeyi yerine getirmek.*

1.Bildi Yaʿḳūb anuñ çü niyyetini / **Tut**dı atasınuñ **vaṣiyyetini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 411). [vaṣiyyetini tut, -dı]*

vaṣl: *Vuslat, kavuşma; ulaşma II Sevgiliye kavuşma.*

1.Her birisi bu resme nāz étdi / **Vaṣl-içün** Yūsufa niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4146). [vaṣl-içün, -içün]*

2.Şimdi kim **vaṣluñ-ıla** şādem ben / Ne-y-içün böyle nā-murādem ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4375). [vaṣluñ-ıla, -uñ, -ıla]*

3. Olma ḫōd-gām kāmum eyle revā / Derdüme **vaṣluñ-ıla** eyle devā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4434). [vaṣluñ-ıla, -uñ, -ıla]*

4. El uzatmış dilemiş ol bed-ḫāh / **Vaṣlumuñ** gencin almaġa nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4592). [vaṣlumuñ, -um, -uñ]*

5. Dōst **vaṣlından** anlar āḫir-i kār / Dest-i ümmīdi kesdiler nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4864). [vaṣlından, -ın, -dan]*

6. Dédi ḳalmadı bundan özge murād / Ḳılasın **vaṣluñ**-ıla gönlümi şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5518). [vaṣluñ-ıla, -uñ, -ıla]*

7. Baña ansuz semūm olur nefesüm / Dāyimā **vaṣlıdur** anuñ hevesüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6197). [vaṣlıdur, -ı, -dur]*

8. Çünki Yaʿḳūb aña naẕar ḳıldı / **Vaṣlına** iştiyāḳını bildi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [vaṣlına, -ı, -n, -a]*

9. Hem döger ẓulm-ile hem aġlama dér / Ḳaṭʿ éder **vaṣlı** ʿuḳde baġlama dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [vaṣlı, -ı]*

10. Gerçi var **vaṣluña** dilümde yaḳīn / Bilmen ammā ıraḳ mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [vaṣluña, -uñ, -a]*

11. **Vaṣl**a ümmīdi çün dürüst-idi / Cüst ü cūy eylemekde cüst-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3255). [vaṣla, -a]*

12. Kim bilür yüzüñüz görem mi daḫi / **Vaṣluñuz** ʿıydına irem mi dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [vaṣluñuz, -uñuz]*

13. ʿĀkıbet **vaṣluña** çü bulmaya yol / Seni zindāna mübtelā éder ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [vaṣluña, -uñ, -a]*
14. Fürḳat-i yār egerçi müşkildür / İlla ol **vaṣl** āfet-i dildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3942). [vaṣl,]*
15. Oldı **vaslı** saña bu dem rūzī / Aṣlı yoḳ olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [vaslı, -ı]*
16. Olsa ʿāṣıḳ nigār vaṣlına ġarḳ / **Vaṣlı** fürḳatden ol dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [vaṣlı, -ı]*
17. Cānı ḳurtarmaduñ bu tābından / Vérmedüñ aña **vaṣluñ** ābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5054). [vaṣluñ, -uñ]*
18. Beni **vaṣluñdan** étdiler maḥrūm / Yaḳdılar ḥasretüñde niteki mūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1143). [vaṣluñdan, -uñ, -dan]*
19. Her ne māhī ki buldı ol **vaṣlı** / Tā ebed iftiḫār éder nesli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2095). [vaṣlı, -ı]*
20. Dāyimā **vaṣl**-içün ḳılan mūya / Ḳāniʿ olmaz mı bir nefes būya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2804). [vaṣl-içün, -içün]*
21. Diler-idüm ki édem **vaṣluma** mihmān seni ben / Eyledüñ yār-i belā hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [vaṣluma, -um, -a]*
22. Āh kim **vaṣla** olmadı çāre / Bilmezem n'eyleyem ben āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2839). [vaṣla, -a]*
23. K'eyleyüp bunca gūṣiş ol miskīn / Kendü zuʿmında **vaṣla** ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [vaṣla, -a]*
24. Çün Zelīḫa fīraḳa bulmadı ḥad / Bend ü zindāndan umdı **vaṣla** meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [vaṣla, -a]*
25. Bilüp anı dédi ki çoḳ demdür / **Vaṣluñ** ümmīdi dilde muḥkemdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5974). [vaṣluñ, -uñ]*
26. Cānuma **vaṣluñı** ḥarām étdüñ / Beni rüsvāy-ı ḫāṣ u ʿām étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4738). [vaṣluñı, -u, -ñ, -ı]*
27. Bir rivāyet budur ki çün Ḳıṭfīr / **Vaṣlına** anuñ olsa dāmen-gīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3180). [vaṣlına, -ı, -n, -a]*
28. Merhem ol sīne dāġına bir dem / Ki irem **vaṣl** bāġına bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4450). [vaṣl,]*
29. Rāvi-yi rāstdan rivāyet ḳıl / Dōṣtlar **vaṣlını** ḥikāyet ḳıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5729). [vaṣlını, -ı, -n, -ı]*
30. Lebleri cāmı-y-ıla ser-mest ol / Furṣat el vérse **vaṣla** hem-dest ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3917). [vaṣla, -a]*
31. Eyler ammā bu benden istiġnā / Dilemez vaṣlına irem **ḳaṭʿā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4771). [vaṣlına, -ı, -n, -a]*
32. Olsa ʿāṣıḳ nigār **vaṣlına** ġarḳ / Vaṣlı fürḳatden ol dem étmez farḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4946). [vaṣlına, -ı, -n, -a]*
33. Çün Zelīḫāya aya irdi bu ruḫṣat / Ṣandı kim **vaṣla** bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [vaṣla, -a]*
34. Géceler **vaṣluña** olam mihmān / Gündüz olam cemālüñe ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5522). [vaṣluña, -uñ, -a]*
35. Ḥasretüz **vaṣluña** mekānuña gel / Mürġ-i cennetsin āṣiyānuña gel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6171). [vaṣluña, -uñ, -a]*
36. **Vaṣl**-ıla ʿışḳ olmadı kem aña / Belki oldı etem bu mātem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5597). [vaṣl-ıla, -ıla]*
37. **Vaṣl**ımuzdan olurdı ḫāṭırı şād / Bizüm-ile alur vérürdi murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4698). [vaṣlımuzdan, -ımuz, -dan]*
38. **Vaṣl**uma ṭālib oldı saʿy étdi / Ḳaçdum andan ḳapuda çün yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [vaṣluma, -um, -a]*
39. **Vaṣla** meyl étmedi dikiş ṭutmaz / Cevri ḳomaz cefāyı unutmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4870). [vaṣla, -a]*

vaṣl ol: *Ulaşmak, kavuşmak (Allah'a ulaşmak bağlamında.).*

1.Aṣla saʿy ét ṣafā dilerseñ eger / Aṣla **vaṣl ol** beḳā dilerseñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3562). [vaṣl ol,]*

vaṣla eyle: *(Sinesine) kavuşturmak, buluşturmak; (sinesine) sarmak, sarılmak.*

1.Yüz sürüp dāmenine pīşine / **Vaṣla eylerdi** sīnerīşine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4978). [vaṣla eyle, -r, -di]*

vaṣla ir: *Sevdiğine kavuşmak, vuslata ermek.*

1.Yūsufı aldı gétdi ḫanesine / **Vaṣla ir**di kemer bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 528). [vaṣla ir, -di]*

vaṣla-i saʿādet: *Saadete kavuşturan, saadet vesilesi.*

1.Ne kemer **vaṣla-i saʿādet**-idi / Her ne ḫaste ḳuşansa şıḥḥat-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 518). [vaṣla-i seʿādet, -idi]*

vaṣl-ı ʿAzīz: *Mısır Azizi'ne (Hz. Yusuf) kavuşma.*

1.Nev-cüvān oldı bu kerāmet-ile / İrdi **vaṣl-ı ʿAzīze** ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5596). [vaṣl-ı ʿAzīz, -e]*

vaṣl-ı cānān: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Çāre ṣabr oldı **vaṣl-ı cānāndan** / Ṣabr ola mı anuñ gibi cāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4984). [vaṣl-ı cānān, -dan]*

2.Tā ki ol ṣūret-ile pinhānī / Ḥāṣıl édeydi **vaṣl-ı cānān**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4124). [vaṣl-ı cānān, -ı]*

vaṣl-i dilber: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Siper-i ġam olup siperġam aña / **Vaṣl-i dilber**den irdi ḫōş dem aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4202). [vaṣl-i dilber, -den]*

vaṣl-ı dil-dār: *Gönül alan sevgiliye kavuşma.*

1.ʿĀşıḳa bundan özge olmaya dem / **Vaṣl-ı dil-dār**-ıla ola ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3352). [vaṣl-ı dil-dār, -ıla]*

vaṣl-ı hürrem: *Mutluluğa, neşeye kavuşma; sevgiliye kavuşma.*

1.Ṭıfl olaldan ṭufeylidür ġamuña / N'ola irerse **vaṣl-ı ḫürrem**üñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3958). [vaṣl-ı ḫürrem, -üñ, -e]*

vaṣl-ı maḥlūḳ: *Yaratılmış olana kavuşmak.*

1.**Vaṣl-ı maḥlūḳı** isteyen insān / Oldı bunca kerāmet aña ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1051). [vaṣl-ı maḥlūḳ, -i]*

vaṣl-ı nigār ol: *Sevgiliye kavuşmak, vuslata ermek.*

1.ʿĀşıḳa rūzī **ol**sa **vaṣl-ı nigār** / Ara yérde sebeb olur aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1048). [vaṣl-ı nigār ol, -sa]*

vaṣl-ı ṣıddīḳ: *Özü sözü doğru olana kavuşma ; Hz. Yusuf'a kavuşma.*

1.Bu güvāhı éşitdi çün sulṭan / **Vaṣl-ı ṣıddīḳa** ṭālib oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5224). [vaṣl-ı ṣıddīḳ, -a]*

vaṣl-ı Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un kavuşması (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf'a kavuşması bağlamında.).*

1.Ḳıṣṣa-i Yūsufa uran bünyād / **Vaṣl-ı Yaʿḳūbı** n'içün étmeye yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5732). [vaṣl-ı Yaʿḳūb, -ı]*

vaṣl-ı yār: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Dil-i ʿāşıḳ o dem olur hurrem / Ki ola **vaṣl-ı yār**-ile ḫōş-dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3585). [vaṣl-ı yār, -ile]*

2.Olmadın **vaṣl-ı yar**-ile ḫurrem / Ṭoldı bir gün derūnı ateş-i ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3641). [vaṣl-ı yar, -ile]*

3.Fī'l-meṣel görse ṣemʿi pervāne / Ḳaṣd éder **vaṣl-ı yāre** merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3877). [vaṣl-ı yār, -e]*

4.Oldı nevmīd **vaṣl-ı yārinden** / Gelmez oldı ḫaber diyārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5368). [vaṣl-ı yār, -i, -n, -den]*

5.Ḳaṭʿ éderdi menāzilin fi'l-ḥāl / **Vaṣl-ı yārin** éder ṣan istiḳbāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3016). [vaṣl-ı yār, -in]*

vaṣl-ı yāre ir: *Sevgiliye kavuşmak.*

1.**İrmedüm vaṣl-ı yāre** ben mehcūr / Baña yégdür ki benden olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [vaṣl-ı yāre ir, -me, -dü, -m]*

vaṣl-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'a kavuşma; Hz. Yusuf'la birlikte bulunma.*

1.Ṣabra gerçi cemīldür ʿāḳil / **Vaṣl-ı Yūsufda** illa gey müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4985). [vaṣl-i Yūsuf, -da]*

2.Yoḳdur iy ḳıble-i münācātum / **Vaṣl-ı Yūsufdan** özge ḫācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5421). [vaṣl-ı Yūsuf, -dan]*

3.Eyle ḥaẕẕ étdi asl-ı Yūsufdan / Bir géce ḳaçdı **vaṣl-ı Yūsufdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5612). [vaṣl-ı Yūsuf, -dan]*

4.**Vaṣl-ı Yūsufdan** eyle buldı ṣafā / Ḳalemin kesdi ṭuymadı ḳaṭʿā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4763). [vaṣl-l Yūsuf, -dan]*

vaṣluña ir: *Kavuşmak, birleşmek, bir araya gelmek.*

1.Bunları Ḥaḳḳ bahāne étdi hemīn / **Vaṣluña ir**di ʿāṣıḳ-ı miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1047). [vaṣluña ir,]*

2.Güft ü gū-y-ıla āḫir oldı bu rūz / **İr**medüm **vaṣluñ** evveline henüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4495). [vaṣluña er, -me, -dü, -m]*

vatan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer; memleket.*

1.Dédi ṣaḥrā-yı Mıṣr-ıdı **vaṭanum** / Anda bir ḳardaşum var-ıdı benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1394). [vaṭanum, -um]*

2.K'iy **vaṭandan** beni ġarīb ḳılan / Gül-iken ḫaste ʿandelīb ḳılan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3198). [vaṭandan, -dan]*

3.Ne ḳadar olsa ehl-i cāh ġarīb / **Vaṭanın** añsa eyler āh ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3678). [vaṭanın, -ın]*

4.K'iy ḳamuya murād ḥāsıl éden / **Vaṭanına** ġarībi vāsıl éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6179). [vaṭanına, -ı, -n, -a]*

5.Her kimüñ kim ḳarīni olmaya yār / **Vatan**ında ġarīb olur nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [vatanında, -ı, -n, -da]*

6.Dédi kimsin ne yérdedür **vaṭanuñ** / Kim-idi atañ anañ anda senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3725). [vaṭanuñ, -uñ]*

vatan diyārı: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer; memleket.*

1.Geldiler çün **vatan diyārı**na / ʿĪṣuñ uġradılar şikārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 485). [vatan diyārı, -n, -a]*

2.Gerçi étdi **vatan diyārı**na seyr / ʿĪṣdan ummazıdı ammā ḫayr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 482) [vatan diyārı, -ı, -n, -a]*

vatan seferi et: *Asli vatana, doğup büyüdüğü yerlere geri dönmek (İnsanların asli vatanı olan cennete gitmek bağlamında).*

1.Ṣoḥbet-i cennetüñ ṣorañ ḫaberin / **Ét**sün aḥbāb-ıla **vatan seferi**n *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 473). [vatan seferi et, -sün]*

vatan seferi ḳıl: *Vatanına gitmek için yola çıkmak.*

1.Diledi kim **ḳıl**a **vatan seferi** / Gerçi var-ıdı ʿĪṣdan ḫaẕeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 477). [vatan seferi ḳıl, -a]*

vāveylā: *Eyvah, yazık.*

1.Naʿra urup dédi ki **vāveylā** / Ayruluḳ miḥneti ne ṭurfa belā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1417). [vāveylā,]*

vāy: *"Hayıflanma, acı, üzüntü" duygusunu ifade eden bir ünlem.*

1.Yārdan ayru āh-ıla **vāyı** / Ayru ayru yaḳardı her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [vāyı, -ı]*

2.Géce gündüz ḳılup ṭavāf-ı sarāy / Her biri eyler-idi āh-ıla **vāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2193). [vāy,]*

3.Menzilüm niçe ola ḫücre-i nāy / Hem-demüm niçe ola āh-ıla **vāy** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5423). vāy,]*

4.Ḳalısar ẓulm éden nedāmetde / **Vay** anuñ ḥāline ḳıyāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1502). [vay,]*

5.Bir nefes ḳaldı ol da āh-ıla **vāy** / Nāle étmege neyde ṭutdum cāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5499). [vāy,]*

6.Ol güler gül gibi bu aġlasa zār / **Vay** ne kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [vay,]*

7.Oldı hem-derd ü ġam Zelīḫāya / Hem-nefes oldı āh-ıla **vāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4780). [vāya, -a]*

8.Ḳaṣd édersiz cefāya **vāy** size / Neler éde daḫi bu rāy size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1424). [vāy,]*

vāy: *"Beğenme, hoşa gitme" bildiren ünlem.*

1.Çün éşitdi bu fitneyi Ḳıṭfīr / Begenüp dédi **vāy** ne ḫōş tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4893) [vāy,]*

vāye: *Nasip, kısmet.*

1.Yūsufı görmedin Zeliḫāya / ʿışḳdan bir ḫayāl-idi **vāye** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [vāye,]*

vāye al: *Nasiplenmek, pay sahibi olmak.*

1.Vāmıḳ **almasa** ʿışḳdan **vāye** / Baḳmaz-ıdı ʿiẕār-ı ʿAẕrā'ya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2323). [vāye al, -ma, -sa]*

vāye ol: *Nasip, kısmet olmak; kısmetine düşmek.*

1.Olmasun şebden ayru sāye aña / **Ol**masun tebden özge **vāye** aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 654). [vāye ol, -ma, -sun]*

vażʿ: *Şekil, biçim.*

1.Var-ıdı anda éki ḥavż-ı kebir / **Vaż**ʿ-ıla hey'et-ile ékisi bir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4091). [vażʿ-ıla, -ıla]*

vaʿż eyle: *Bir kimseye veya topluluğa kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.*

1.Şāmdan ṣubḥ-gāha dek ṣıddīḳ / **Eyle**di **vaʿż** u söyledi taḥḳīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4168). [vaʿż eyle, -di]*

vażʿ ol: *Yapılmak, vücuda gelmek.*

1.Nüvresi nūrdan nite ki behişt / Hey'eti ḥikmet-ile **vaż**ʿ **ol**muş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 6597). [vażʿ ol, -muş]*

vaʿż-gū-yi menber-i ʿarş: *Minber üstünde vaaz eden II vaiz, hatip.*

1.ʿUcb-ıla **vaʿż-gū-yi menber-i ʿarş** / Oldı maṭrūd-ı ḳaʿr-i esfel-i ferş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1326). [vaʿż-gū-yi menber-i ʿarş,]*

vażʿ-ı ḥaml: *Doğum yapma, çocuk doğurma.*

1.Sebep eyledi **vażʿ-ı ḥaml**i Celīl / Rıḥlet étdi bu ḫaneden Rāḫīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 502). [vażʿ-ı ḥaml, -i]*

vāżi'-i süfre-i fütüvvet: *Yiğitlik, mertlik sofrasını kuran. (Hz. Ali).*

1.Seyyid-i mesned-i uḫuvvetdür / **Vāżi'-i süfre-i fütüvvet**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 308). [vāżi'-i süfre-i fütüvvet, -dür]*

va'de eyle: *Vaat etmek, söz vermek.*

1.**Va'de**ler **eyle**di ki varup aña / Getürürseñ anuñ sözini baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3340). [va'de eyle, -di]*

ve: *"Ve" bağlacı.*

1.Ṭoġmamışdur zemān-ı aḳdemden / Ādemī segden **ve** seg ādemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [ve,]*

2.Eger oynasa ʿışḳ-bāz-ıdı / **Ve** ger işlese kār-sāz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5589). [ve,]*

ve kālellezî işterāhu min mısra li imraeti-hi ekrimî mesvāhu asā en yenfeanā ev nettehizehu veleden: *Onu satın alan Mısırlı adam karısına, "Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur veya onu evlst ediniriz" dedi. (Yusuf 12/21).*

1. Ve kālellezî işterāhu min mısra li imraeti-hi / ekrimî mesvāhu asā en yenfeanā ev nettehizehu veleden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 4367). [ve kālellezî işterāhu min mısra li imraeti-hi ekrimî mesvāhu asā en yenfeanā ev nettehizehu veleden,]*

vecd ü hurūş: *Coşku, coşkunluk ll İlahî aşkın etkisiyle kendinden geçme, cezbeye kapılma durumu.*

1.Ḥażreti Ḫıżr gibi ḫadrā-pūş **/** Ehl-i dem gibi ḫāli **vecd ü ḫurūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 588). [vecd ü ḫurūş,]*

vecde düş: *Coşmak, kendinden geçmek.*

1.Göricek anı **düşdiler vecde** / Ḥüsnine ḳarşu étdiler secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 3018). [vecde düş, -di, -ler]*

1.Görüp ol nūrı **vecde düşdi** sipihr / Tañ mı étdiyse secde māh-ıla mihr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 439). [vecde düş, -di]*

vecde gel: *Kendinden geçmek, coşkunluk yaşamak.*

1.Şevḳden bir géce **gelüp vecde** / Büti öñinde eyledi secde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5417). [vecde gel, -üp]*

vech: *Tarz, biçim; yöntem*

1.Ḥüsni mihrin bu **vech-ile** düzdi / Ḳamer üzre sitāreler düzdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3510). [vech-ile, --ile]*

2.**Vech** odur kim ala bu dil-bendi / Éde ferzend ola ferzendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3406). [vech,]*

3.**Vech** odur géde aradan bu püser / Tā size ḫālī ḳala vech-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [vech,]*

vech-i ‘abūs: *Somurtkan yüz; asık surat.*

1.Oldı me’nūs anuñla her maḥbūs / Gül gibi güldi cümle **vech-i ‘abūs** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4924). [vech-i ‘abūs,]*

vech-i kadīm: *Başlangıcı olmayan, ezelî olan Allah’ın yarattığı her şeyde görünmesi.*

1.Ki ḥudūs aña olmayup perde / Gördi **vech-i kadīmi** her yérde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5610). [vech-i kadīm, -i]*

vech-i maʿşūḳ: *Sevgilinin yüzü.*

1.**Vech-i maʿşūḳ**a nice vāṣıl olur / ʿışḳ ile hālik olmasa sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 77). [vech-i maʿşūḳ, -a]*

vech-i peder: *Babanın yüzü, yönü (İlgi, alaka göstermek bağlamında.)*

1.Vech odur géde aradan bu püser / Tā size ḫālī ḳala **vech-i peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 646). [vech-i peder,]*

vech-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup’un yüzü, çehresi.*

1.Ḳtdi ilḳā gül üzre yāsemeni / **Vech-i Yaʿḳūba** aʿni pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [vech-i Yaʿḳūb, -a]*

vech-i Yūsuf: *Hz. Yusuf’un güzel yüzü.*

1.Pāk dāmānına sürüp yüzüni / **Vech-i Yūsufdan** ırmadı gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3699). [vech-i Yūsuf,]*

vedaʿ ét: *Vedalaşmak, ayrılmak.*

1.Derd-i ġamdan **vedaʿ éd**üp cāna / Derd-ile gétdi beytü’I-aḥzāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4189). [vedaʿ ét, -üp]*

vefā: *Dōstluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadākat.*

1.Yoḳ **vefāsı** ṣafāsını ögme / Anı nerm ét ṣovuḳ demür dögme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [vefāsı, -sı]*

2. Yād éder mi beni **vefāsından** / Yoḳsa unutdı mı cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [vefāsından, -sı, -n, -dan]*
3. Dédi kim bu ṣafā degül mi güzel / Ol **vefādan** ki ister-idüñ ezel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5577). [vefādan, -dan]*
4. Vaʿde vaḳti irişdi eyle vefā / Ki **vefādur** nişan-i ehl-i ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [vefādur, -dur]*
5. Zülf-i dilber gibi dirāz olısar / Cevri ekşer **vefāsı** az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [vefāsı, -sı]*
6. Bize faḳr ü fenā biḍā’atdür / Saña luṭf u **vefā** kerāmetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6036). [vefā,]*
7. Ne bedende ṣafā ne cānda vefā / Ne göñülde senā ne dilde senā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 122*). [vefā,]*
8. Cevri yārüñ **vefā** yérine geçer / Her belāsı ṣafā yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [vefā,]*
9. Yūsufuñ cām-ı ḳalbi ṣāfī-y-idi / Keremi vü vefāsı vāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [vefası, -sı]*
10. Saña fiʿlüm **vefā-y-iken** bī-ḫad / Nedür iy bī-ḫıred bu cünbiş-i bed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4608). [vefā-y-iken, -y, -iken]*
11. Dil-i sengīni anda çün ola nerm / Ṣāyed ola **vefāsı** ʿāşıḳa germ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4773). [vefāsı, -sı]*
12. El ṣunar mı életdügüñ niʿama / Meyli var mı **vefā**-yıla kereme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5078). [vefā-yıla, -y, -ıla]*
13. Her zemān bī-ġaraẓ **vefā** yoġ-ımış / İlla derd ü ġam ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [vefā,]*

vefā bul: *Karşılık, ilgi görmek.*

1.Çün **vefā bul**ımadı dilberden / Ḥüsnini yudı zeyn ü zīverden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [vefā bul, -ma, -dı]*

vefā eyle: *Verilen sözü tutmak.*

1.Vaʿde vaḳti irişdi **eyle vefā** / Ki vefādur nişan-i ehl-i şafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3466). [vefā eyle,]*

vefā kıl: *Sevgi ve ilgi göstermek; sadakat göstermek.*

1.Gel **vefā ḳıl** ḳo bu cüzāfātı / Étme te'ḫīr yoḳ cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [vefā ḳıl,]*

2.**Ḳıl**ur **vefā**sını her dem baña nigār dirīġ / Cefālar étmegi ʿādet édindi yār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [vefā kıl, -ur]*

vefā kıl: *Birinin hacetini, dileğini reva görmek; vaadi yerine getirmek.*

1. Yarlıġa ol ḫaṭāları yā Rab / **Ḳıl vefā** bu cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [vefā ḳıl,]*

vefā-sāz: *Vefalı, insaflı; yardım sever.*

1.Rāst édüp ḳamu **vefā-sāzın** / Düzdiler iʿtiẕār āvāzın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [vefā-sāz, -ın]*

vefāt ét: *Vefat etmek, ölmek.*

1.Çünki étdi vefāt ḫażret-i pīr / Etdiler ne dédiyse bi-taḳṣīr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 329). *[vefāt ét, -di]*

1.Ol zemān kim ʿAzīz **ét**di **vefāt** / İrdi bānū-yı Maġribe āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [vefāt ét, -di]*

2.Çün **vefāt étdi** ḫaẕret-i İsḥāḳ / Toldı āh ü fiġān-ıla āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 409). [vefāt ét, -di]*

vefāt eyle: *Vefat eylemek, ölmek.*

1.Rāvī-yi dāstān-ı devr-i ḳadīm / Dér **vefāt eyle**di çün İbrāhīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 364). [vefāt eyle, -di]*

vefḳ-i każā: *Kazaya uygun (kadere, Allah'ın takdirine uygun).*

1.Bu işi bilmeyince **vefḳ-i ḳażā** / Ol iş olmaġa eylemezdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 949). [vefḳ-i ḳażā,]*

vefḳ-i tedbīr ol: *Uygun olmak, uygun düşmek.*

1.Bize himmet éderse ḫażret-i pīr / **Vefḳ-i tedbīr** olursa hem taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6007). [vefḳ-i tedbīr ol, -ur, -sa]*

vehm: *Kuruntu, şüphe, tereddüt.*

1.Pederi dédi yoḳ buña imkān / Gelmesün göñlüñe bu **vehm** ü gümān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2708). [vehm,]*

2.Gerçi **vehme** gelir bu resme ḫayāl / Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 50). [vehme, -e]*

vehm ét: *Korkmak, endişelenmek.*

1.Gūş édüp anı Yūsuf iḫvānı / **Vehm édüp** çāha atdılar cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [vehm ét, -üp]*

vekālet: *Vekil olarak, başkası adına.*

1.Diledük anamuz icāzet-ile / Beyʿ édeydük bunı **vekālet**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1672) [vekālet-ile, -ile]*

vekīl: *Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse; yardımcı.*

1.Niçe bīçārenüñ **vekīli**-y-idi / Niçe medyūnlaruñ kefīli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 3135). [vekīli-y-idi, -i, -y, -idi]*

vekīl: *Kendisine tevekkül edenlerin işlerini en iyi neticeye ulaştıran (Allah).*

1.Çün şimāl ü yemīnden oldı yemīn / Dédi bu ʿahde Ḥaḳḳ **vekīl** ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [vekīl,]*

velā: *Yakınlık, sahiplik.*

1.Her kime kim **velā** naṣīb éderem / Aña evvel belā naṣīb éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 928). [velā,]*

velāyet vilāyeti şahı: *Veliler, Allah dōstları memleketinin padişahı (Hz. Muhammed).*

Ol nübüvvet sipihrinüñ māhı / Ol **velāyet vilāyeti şahı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 168). [velāyet vilāyeti şahı, -i-ı]*

veled: *Çocuk, evlat*

1.Ṣatdı Ya'ḳub ayırdı ol **veledi** / Yūsufa süd çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [veledi, -i]*

2.Nite beñzer ataya baʿżı **veled** /Baʿzısı anasına yā Aḥmed (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 249*). [veled,]*

3.Ẕikr olınur ki ḫażret-i Ḳayyūm / Çok **veled** vérdi ʿĪsa birisi Rūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [veled,]*

4.**Veledüñ** anda ṣāʿ uğurladı déñ / Ḫʿān vérenden metā' uğurladı déñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5935). [veledüñ, -üñ]*

5.Varsun emr eyle Mışra mu'temedüñ / Görsün anda ne étdi'yse **veledüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5938). [veledüñ, -üñ]*

6.Ṭoġuraldan **veled** ʿarūs-ı cihān / Saña beñzer ṭogurmadı bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3950). [veled,]*

7.Ṭoġrı dérem be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı aḥad / Gelmedi daḫi benden uġrı **veled** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6026). [veled,]*

veled-i ḫāk: *Topraktan çıkan her şey. (Allah'ın toprak vasıtasıyla gönderdiği rızıklar bağlamında.).*

ʿ1.Arṣ-ı āb üzre eyledi bünyād **/ Veled-i ḫāk**e tā ki ʿömr ola bād*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 13). [veled-i ḫāk, -e]*

velī: *Cenāb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dōstu ve sevgili kulu.*

1.Çün **veliye** biline sırr-ı ḳader / Bilse anı nebī ʿaceb mi eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 950). [veliye, -ye]*

2.Çünki Ḥaḳḳdan gele resūle ecel / Çāre bulmaz **velī** nebī mürsel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 403). [velī,]*

velī: *Yol gösterici (Allah)*

1.Baña sensin **velī** dü ʿālemde / Beni ḳoma bu ḫāne-i ġamda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6181). [velī,]*

velī: *"Ancak, ama, fakat" anlamlarına gelen bir bağlaç.*

1. Rāz-ı pinhānı étmezem saña ġamz / Fehm éderseñ **velī** bes ola bu remz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4660). [velī,]*

2. Ṣulḥ ḫōşdur **velī** yérinde gerek / Ṣabr eyüdür **velī** yérinde gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [velī,]*

3. Ṣulḥ ḫōşdur **velī** yérinde gerek / Ṣabr eyüdür **velī** yérinde gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [velī,]*

4. Ṣūretā gerçi şāh-ıdı Reyyān / Ol-dı maʿnide **velī** sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2299). [velī,]*

5. Ḳaşların göreli ḫayāl oldum / Olmadum kec **velī** hilāl oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2615). [velī,]*

6. Gerçi çıḳdı zer üzre ol gevher / Āteş-idi **velī** aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [velī,]*

7. Ġālib olsa **velī** ḫayāl-i nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ ḫayāl olur iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [veli,]*

8. Size tuḥfem-durur cemāli bunuñ / Şimdi yoḳdur **velī** mecāli bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [velī,]*

9. Mümkine gerçi vācib oldu senā / Mümteniʿdür velī sezā-yı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 4). *[velī,]*

10. Olmadı ḳalbüñ **velī** ḥacerden eşed / Baġladı sed ṭarīk-i mihre ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 987). [velī,]*

11. Bu ulu yola her ki toḫm ekdi / Ḥāṣıl umdı **velī** ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [velī,]*

12. Şeh **velī** refʿ éderse ben ḫāki / Taḫt édinsem yéridür eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [velī,]*

13. Dilde artardı şevḳ-ıla şeġabı / Bilmez-idi **velī** nedür sebebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3259). [velī,]*

14. Yūsuf oḳ çekmedi **velī** hedefe / Gevher-içün el urmadı ṣadefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4521). [velī,]*

15. Gerçi ol meyl umardı Yūsufda / Ḳaldı Yūsuf **velī** tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [velī,]*

16. Gördi bir heybet ü ṣalābet-ile / Ṭurur anda **velī** melālet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4551). [velī,]*

17. İssiden gerçi ʿālem oldı caḥīm / Bir içim yoḳ **velī** içinde ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [velī,*

18. Dayim olmaz belā-yı darbet-i nīş / Müstemirdür **velī** ʿadāvet-i ḫʿīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 557). [velī,]*

19. Yoġ-ıdı zeyne ihtiyācı anuñ / Artdı andan **velī** revācı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [velī,]*

20. Cān u göñli **velī** Zelīḫanuñ / ʿāṣıḳı olmış-ıdı Mevlānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605). [velī,]*
21. Vérdüm anlara cümle mālların / Şarṭum olur **velī** ḍalāllerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5713). [velī,]*
22. Ḫaber-i şāʿ odur ki ṣaġ-ımış ol / Pederinden **velī** ıraġ-ımış ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5904). [velī,]*
23. Görmedi şeh **velī** bu hāli muṣīb / Ki ḥabībe bedel olına raḳīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5917). [velī,]*
24. Şehr-i Mıṣr içredür **velī** aḫaveyn / Ḥāżır anlar ırak degül mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6006). [velī,]*
25. Ḳaldı Yūsuf **velī** ḥazīn ansuz / İştiyāḳ-ıla pür-enīn ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [velī,]*
26. Şevḳ-i Yūsuf **velī** füzün oldı / Bu cihāndan dili birūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6176). [veli,]*
27. Söyledi gerçi bunca nükteleri / Yūsufuñ olmadı **velī** naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [velī,]*
28. Nūrı-y-ıla **velī** bu şems-i żuḥā / Eyledi anları nite ki sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2206). [velī,]*

velī ki: *"Lakin ki, fakat ki" anlamlarında bağlaç.*

1.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [velī ki,]*

velīk: *"Velakin, ama, fakat" anlamlarına gelen bir bağlaç.*

1. Gerçi naẓmında ḳāṣır u lālem / Ḳıṣṣasında **velīk** hem-ḥālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 345). [velīk,]*

2. Yūsufuñ ḥüsnini **velīk** Ḫudā / Baʿżı insāna étmedi peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [velīk,]*

3. Lāle-veş bunlaruñ dili pür-dāġ / Dil-i Yūsuf **velīk** bāġ-ı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4147). [velīk,]*
4. Dürre elmās egerçi ṭāmiʿ-idi / Ḥükm-i ʿişmet **velīk** māniʿ-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4522). [velīk,]*
5. Yandı pervāne-veş bu ḫōş-gūyā / Yūsuf andan **velīk** nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [velīk,]*
6. Her zebāndan **velīk** ol ter-gül / Niçe evraḳ oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [velīk,]*
7. Gerçi şoldı cemāli verdi anuñ / Tāzelendi **velīk** derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [velīk,]*
8. Gerçi ʿışḳa devā taḥammüldür / Ṣabr-ı ʿāşıḳ **velīk** müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5951). [velīk,]*
9. Dest-i ġayret **velīk** menʿ etti / Kendüyü ġayret-ile cemʿ etti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2465). [velīk,]*
10. Añladılar egerçi ʿilletini / Bilmediler **velīk** ʿilletini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2529). [velīk,]*
11. Gerçi kim vérdi ḫalḳa ol destūr / Olmadılar **velīkin** anlar dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2184). [velīkin,]*

veli-yi kebīr: *Büyük veli; Allah'ın sevgili kulu.*

1.Naẓar édüp bu ḳıṣṣaya Ḳıṭfīr / Dédi ṣıddīḳa iy **veli-yi kebīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3701). [veli-yi kebīr,]*

velī-yi temīz: *Temiz yaratılışlı kimse, Allah'ın seçkin, veli kulu.*

1.Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Dédi ḫalvetde iy **velī-yi temīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3464). [velī-yi temīz,]*

velī-yi zemān: *Zamanın velisi, ulusu II zamanın manevi makam sahibi.*

1.Ṭurdı Mālik ayaġı üzre revān / Yūsufa dédi iy **velī-yi zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [velī-yi zemān,]*

Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay: Ve her canlı şeyi sudan yarattık. (Enbiyā: 21/30)

1. Āteşi gör ki oldı rāḥat-ı dey / Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 20). *[Ve mine'l-māi küllü şey'in ḥay]*

ver: *Bahşetmek, bağışlamak, ihsan etmek.*

1. **Vérdi** Ḥaḳḳ ol ġarībe matlūbı / Yūsufından ayırdı Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [vérdi, -di]*

2. Yol tozın yudı cism-i pākinden / Ṣuya yüz ṣuyı **vérdi** ḫākinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [vérdi, -di]*
3. **Vérdi** ol güft-gū-yı şīrīn-nūş / Tene cān cāna rāḥat ü dile hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2777). [vérdi, -di]*
4. Élçileri aġırladı Ṭaymūs / **Vérdi** anı ki götürür nāmūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 91, Beyit 2865). [vérdi, -di]*
5. **Vérdi** hem niçe biñ kenīz ü ġulām / Kimi ḫurşīd kimi bedr-i temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2937). [vérdi, -di]*
6. Himmetini o serve ḳıldı firāz / **Vérdi** bī-ḥadd ü bī-nihāye cihāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2963). [vérdi, -di]*
7. Biñ şütür **vérdi** cümle pīl-beden / Ṣīr-dīdār u ejdehā-gerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2982). [vérdi, -di]*
8. **Vérdi** hem cāmeler dü ṣad mefreş / Cevher-ile münaḳḳaş ü zer-keş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [vérdi, -di]*
9. Éki yüz dürc **vérdi** cümlesi pür / Laʿl ü yākūt-ı sürḫ ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [vérdi, -di]*
10. Éki yüz ṭabla **vérdi** pür-nāfe / İrişür būyı ḳāfdan ḳāfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2991). [vérdi, -di]*
11. Secde aña édüñ ki ser **vérdi** / Ṣunʿına baḳmaġa naẓar **vérdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [vérdi, -di]*
12. Secde aña édüñ ki ser **vérdi** / Ṣunʿına baḳmaġa naẓar **vérdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4163). [vérdi, -di]*
13. **Vérdi** mihr ü maḥabbet iḫvetüme / Ḫōş ṣafā-y-ıla geldiler ḳatuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6144). [vérdi, -di]*
14. Eyle **vér**mişdi Ḥaḳḳ aña edebi / Ne melek andan utanurdı nebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 295). [vérmişdi, -miş, -di]*
15. Dilerem **vér** bu ḳurda nutḳ-ı faṣih / Déye Yūsuf ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [vér,]*
16. Teng-dil olma aç şeker tengin / Sāde-dillere **vér** ṣafā rengin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4376). [vér,]*
17. Bir ṭanuḳ **vér** benüm bu daʿvama sen / K'ola ṣıdḳum güneş gibi rūşen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4644). [vér,]*
18. Muḳteżāsını ẕāta ol 'Allām / **Vérse** ḥikmetle olmaya ẓallām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [vérse, -se]*
19. Bī-vefādur ḳadīmden bu felek / Bī-dil eyler kime ki **vérse** dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5288). [vérse, -se]*
20. Beni şimdi ki ḥaḳ yola ṣalduñ / **Vér** o nūrı ki dīdeden alduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5458). [vér,]*
21. Elüme vérmedi çün ol yāri / Elüm aġyāra **vérmesün** Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [vérmesün, -me, -sün]*
22. Dédi nice inanam anı size / Ḳardaşın **vérmedüm** mi ḳanı size *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5801). [vérmedüm, -me, -dü, -m]*
23. Étdi Mālik revān bu ḥīle-i pōst / Dédi **vérdi** bu bendeyi bir dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1634). [vérdi, -di]*
24. Sevdügine o kim ʿaẕāb **vérür** / Ṣābire ecri bī-ḥisāb **vérür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 968). [vérür, -ür]*
25. Çeşm-i Mālik de görse ger anı / Akça nʿolur **véreydi** biñ cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1692). [véreydi, -e, -y, -di]*
26. **Vérdi** anlara pāk dāmānı / Yétdiler ḳul gibi o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [vérdi, -di]*
27. Nesne bulmadı **vérmege** ol Emin / Beni ṣatuñ dedi olarak hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1700). [vérmege, -meg, -e]*
28. Dédiler ṣataruz resūli size / Ḳozcuġaz **vérüñ** oynamaġa bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1704). [vérüñ, --üñ]*
29. Neden oldı bu ġonça-i zanbaḳ / Ki gülistāna ol **vérür** revnaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1936). [vérür, -ür]*
30. Güne ʿarż eylese o gün didār / Günde **véreydi** Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2233). [véreydi, -e, -y, -di]*
31. Eyledi gözlerini pīrūze / Tā ki fer **vére** baḫt-ı pīrūze *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2284). [vére, -e]*

32. Māl-i ṣāmit o deñlü **vérdi** bile / Nuṭka gelmez ki nāṭıḳ ala dile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2935). [vérdi, -di]*
33. Bir kelāmına biñ güher **véreyin** / Ne güher belki cān ü ser véreyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3341). [véreyin, -e, -y, -in]*
34. Çünki **vérmez** şehe ṣanevber ber / Yégdür olsa eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [vérmez, -mez]*
35. Ḥaḳḳ saña **vérdi** tāc-ı sulṭānı / Dilerem başuñ üzre ṭut anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3459). [vérdi, -di]*
36. Dédi anlara pīrehen ḳanı / Göreyin ḳanını **vérüñ** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1149). [vérüñ, -üñ]*
37. Düzd olan ādemūñ ḳumāşın alur / Ceng édüp **vérmez**-ise başın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1210). [vérmez-ise, -mez, -ise]*
38. Her ki baña **vérürse** bir dīnār / Gösterem aña ben de bir dīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2222). [vérürse, -ür, -se]*
39. Kim **vérür** bu bahā bahāsını / Kim alur cān u dil ṣafāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3375). [vérür, -ür]*
40. Bunca māl ü cemāl ü istiġnā / Eyle **vérmişdi** aña ʿizz ü ġınā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3498). [vérmişdi, -miş, -di]*
41. İçdi Ferhād ʿışḳ cāmını / **Vérdi** Şīrīne cān-ı şīrīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2322). [vérdi, -di]*
42. **Vérdi** biñ esb-i tāzī zerrīn zīn / Kimi gül-gūn kimi daḫi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [vérdi, -di]*
43. Ẕikr olınur ki her nebīye Ḫudā / Luṭf édüp **vér**di bir mucāb duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). [vérdi, -di]*
44. Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ şekerden sīb / Ḥüsni ʿıydına **vérdi** zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [vérdi, -di]*
45. **Vérdi** biñ ḳul ḳamusı ḫūb-i nigār / Cümle ḥāżır silāḥ u esb ü süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2970). [vérdi, -di]*
46. Pāyına **vérdi** cevherī na'līn / Ḳodı na'līni pāyına laʿlīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4751). [vérdi, -di]*
47. Belki Ḥaḳḳ **vérdi** aña nuṭḳ-ı fasīḥ / Étdi Aʿrābī-y-ile baḥṣ-i sarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3771). [vérdi, -di]*
48. Rāst ḳavl-i nevā-yı ḳıṣṣa-i rāz / **Vérdi** andan bu resme ḫōş-āvāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4403). [vérdi, -di]*
49. Dilerem Yūsufın aña **véresin** / Anı da ol murāda irgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441). [véresin, -e, -sin]*
50. ʿışḳ-ıla varlıġın **véren** yāre / Cān daḫi olsa baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [véren, -en]*
51. Anda dāyim Hudāyı ẕikr eyle / **Vérdügi** her ʿaṭāya şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [vérdügi, -düg, -i]*
52. Saña Ḥaḳḳ bir cemāl **vérmişdür** / Güne andan zevāl irmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [vérmişdür, -miş, -dür]*
53. Ḥasretā miḥnetā ki devr-i felek / Her kimüñ kim **vére** diline dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6145). [vére, -e]*
54. Dāmdan ḳurtar anı hem dem vér / Koma hemde ḳadīmi hem-dem vér (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 106*). [vér,]*
55. Bize ʿarż eyle baḫtumuz güneşin / **Vérelüm** cāndur aña pīşkeşin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2146). [vérelüm, -e, -lüm]*
56. Mihr-ile açdı mühr-i mefreşini / Cāmenüñ **vérdi** aña zerkeşini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [vérdi, -di]*
57. Turşı **vérdi** vü ṭatlu étdi sözin / Gül-i ter gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [vérdi, -di]*
58. **Vérdi** her biri isteyüp duḫter / Māl-i Kārūn ü milk-i İskender *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2816). [vérdi, -di]*
59. Olmaġ-ıçun nişān-ı sulṭānī / **Vérdiler** ḫātem-i Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2817). [vérdiler, -di, -ler]*
60. Kim **vérür** bu cemāle māl ü menāl / Kim olur şādi-y-ile māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3386). [vérür, -ür]*
61. Ṭañlamazam bu işde ben anı / **Vérmiş** ol cān-ıçun biraz ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3397). [vérmiş, -miş]*

62. Eylemen bunı da şüküft-ile yād / **Vérmiş** ol cān-ıçun bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [vérmiş, -miş]*
63. **Ver**di eğnine Yūsufuñ Yaʿḳūb / Gèydi Rıdvāna döndi ol maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [verdi, -di]*
64. Çünki feth-i fütūḥ éde Fettāḥ **/ Ver**ür üftādeye cenāḥ-i necāḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 413). [verür, -ür]*
65. Saña bu ḥüsn-i ḥulḳi kim **vérdi** / Bu ṭarāvet saña neden irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3539). [vérdi, -di]*
66. Rūşen olmaġa meclis-i ʿişret / **Vérdi** ol māha nūrdan ḥilʿat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3600). [vérdi, -di]*
67. Her gün ol māha olsa şubḥ-ı cedid / Yéni hil'at **vérürdi** ol hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [vérürdi, -di]*
68. **Vér** zülālüñden aña maḳṣudın / Ṣāyed ola söyündüre odın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3965). [vér,]*
69. Ḳadre irgür beni çü ḳādir-isen / Baña ol mihri **vér** ki māhir-isen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5422). [vér,*
70. Cān-ıla her sözini gūş eyleñ / **Vérdügi** zehr olursa nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [vérdügi, -düg, -i]*
71. Ṣadr-ı sīnemden sırr-ı İsrā'īl / **Veré** mi ma'şiyet yolına sebīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3988). [veré, -e]*
72. Ṣanma ḳan yutmaġ ola evvel-i derd / **Vérmese** cānı derd almaz merd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3870). [vérmese, -me, -se]*
73. ʿĀḳıbet nūr olur bu şevḳ-ıla / Cān-ı şīrīn **vérüp** bu ẕevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [vérüp, -üp]*
74. Ki **vérüp** varumı bahāña senüñ / Cānı vaḳf étmişem hevāña senüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5482). [vérüp, -üp]*
75. Ḫaber-i vaṣl életdi ʿuşşāḳa / Nūr u fer **vérdi** çeşm-i müştāḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6086). [vér, -di]*

ver: *Sarfetmek, harcamak; ödemek*

1. Alsa ādem bahāsına nānı / Ne bunu ḳordı **vermedük** ne anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 22). [vermedük, -me, -dük]*
2. Açıcaḳ ġonça-veş liḥāfını / Gül-i teri-y-ile **vérdi** lāfını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2459). [vérdi, -di]*
3. Her ki senden getürdi mihr sözin / Tāc **vérdüm** alup ayaġı tozın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5497). [vérdüm, -dü, -m]*
4. Her ki aña ḳılurdı bir naẓarı / Evvelā Mālike **vérür**-idi zeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [vérür-idi, -ür, -idi]*
5. Zer **vérüp** Mışruñ āftābları / Aldılar cāna şevḳ u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [vérüp, -üp]*
6. Her ki zer **vérdi** gördi zār oldı / Zer gibi zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [vérdi, -di]*
7. Silk-i ṭālibden olmaġa miskīn / Varı ol iplig-idi **vérdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3392). [vérdi, -di]*
8. Müşterīnüñ birisi ol bedre / **Vérdi** zer sürḫ-i ṣāfī bir bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [vérdi, -di]*
9. Arturup ḳıymetin bir ehl-i baṣar / **Vérdi** hem bir o deñlü laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3398). [vérdi, -di]*
10. **Vér**di bir puḫte dil de anda temām / Bir niçe hem o deñlü ʿanber-i ḫām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3401). [vérdi, -di]*
11. Dédi **vér** bunları da étme gezend / Tā ki bizümle olsun ol ferzend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3417). [vér,]*
12. Buña ben **vérmişem** yégirmi direm / Anı vér baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [vérmişem, -miş, -em]*
13. Buña ben **vér**mişem yégirmi direm / Anı **vér** baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [vér,]*
14. **Vér**di dest-i taṣarrufına revān / Dédi demdür ki édesin dermān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4268). [vérdi, -di]*
15. **Vér**ür aña cemād-iken cānı / Belki cāndan da yég görür anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [vérür, -ür]*

16. Gencler **vérmişem** bahāñ-ıçun / Rencler çekmişem belāñ-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4386). [vérmişem, -miş, -em]*
17. Ki senüñçün o deñlü **vérdüm** genc / Ki ḥisābın yitürdi gevher-senc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4604). [vérdüm, -dü, -m]*
18. Sāl-i evvelde **vérdiler** naḳdi / Niçe gün ol ḥişāra sīm aḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5698). [vérdiler, -di, -ler]*
19. Sāl-i sānīde ḳūt-ıçun her ev / Cevherin **vérdi** aldı gendüm ü cev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5699). [vérdi, -di]*
20. Sāl-i sālisde ġalleyi her dār / Aldı **verdi** ṭavarını ne ki var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5700). [verdi, -di]*
21. Sāl-i rābi'de her ġanī vü emīr / Ḳomadı **vérdi** ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [vérdi, -di]*
22. Sāl-i sādisde **vérdiler** evlād / Zād alup ġamdan oldılar āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [vérdiler, -di, -ler]*
23. Buldılar çün açıldı teng ü çuval / Her ne **vérdiler**-ise buġdaya māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5804). [vérdiler-ise, -di, -ler, -ise]*
24. Cūʿı nefse ḥavale ét geh gāh / Tā **vére** varın ola bende-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5718).[vér, -e]*
25. Şāh anı ġam deminde eyleye şād / Varlığın **vérüp** eyleye azād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 152, Beyit 5720).[vér, -üp]*

ver: *(Karşılığında) vermek II değişmek.*

1.Anı mülk-i cihāna **vérmez-idi** / Ne cihān belki cāna vérmez-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [vérmez-idi, -mez, -idi]*

2.Anı mülk-i cihāna vérmez-idi / Ne cihān belki cāna **vérmez-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1693). [vérmez-idi, -mez, -idi]*

3.Ben seni kim cihāna **vérmez-idüm** / Ne cihān belki cāna **vérmez-idüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3822). [vérmez-idüm, -mez, -idü, -m]*

4.Cevher-i ḫᵛānı **vérdi** nān-ı ceve / Ḳodı eyvānı girdi yandan eve *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572). [vérdi, -di]*

ver: *Evlendirmek, kocaya vermek.*

1.Ṭāliʿüm saʿd éderse yılduzumı / Seni āzād édüp **vérem** ḳızumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [vérem, -em]*

2.Bunlar öldükde dédi peyġamber / Olsa **vérür**-idüm daḫi duḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 297). [vérür-idüm, -ür, -idü, -m]*

ver: *(Bela, musibet) vermek, maruz bırakmak.*

1.Āh édüp ya bu éki üftāde / ʿĀd gibi sizi **vére** bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [vére, -e]*

ver: *Yeşertmek, yetiştirmek, büyütmek.*

1.Eyle güller **vérürdi** ol gülzār / Şemmesin bulmaz-ıdı ġayr-i diyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2205). [vérürdi, -ür, -di]*

ver: *(Meyve) vermek; netice vermek.*

1.Tā bite anda devḥa-i īmān / **Vére** ol devḥa meyve-i īmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4159). [vére, -e]*

verā-yı ḥadd-i beşer: *İnsan sınırlarının ötesi; insanın sahip olamayacağı derece.*

1.Ḥüsnüñ ayı **verā-yı ḥadd-i beşer** / Mümkin olmaz peride bu peyker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3951). [verā-yı ḥadd-i beşer,]*

verd: *Gül, gül çiçeği*

1.K'iy güli serv-i nāz-perverdüñ / Revnaḳīdür çemende her **verdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3947). [verdüñ, -üñ]*

2.Gerçi şoldı cemāli **verdi** anuñ / Tāzelendi velīk derdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5357). [verdi, -i]*

3.Çemeni **verd** ü şuveri sürūr / Tozı müşgīn ü ṭopraġı kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4068). [verd,]*

verd: *Gül II gül çiçeği gibi narin ve güzel sevgili.*

1.Görenüñ **vérdi** oldı vaṣf-ı cemāl / Görmeyenlere düşdi şevḳ-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2188). [vérdi, -i]*

2.Nāz-perverde **verdüñem** çü senüñ / Şekkerümde ḳoḳar daḫi lebenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4225). [verdüñem, -üñ, -em]*

verd-i derd: *Dert gülü (Dert: Allah'ı hakkıyla tanıyıp ona kulluk edebilme gayreti, derdi.).*

1.Cānuma ʿışḳuñı naṣīb eyle / **Verd-i derdüñe** ʿandelīb eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 125*). [verd-i derdüñe, -üñ, -e]*

verd-i muṭarrā: *Göz alıcı, parlak gül. (Hz. Yusuf).*

1.Ṭāvūs-i ḳuds bülbül-i elḥān olaydı ger / Gülşende bitse **verd-i muṭarrā** senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3533). [verd-i muṭarrā,]*

verd-i nesrīn: *Yabani gül.*

1.Çeşmi gibi ʿalīl étdi sefer / **Verd-i nesrīne** döndi bu gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2216). [verd-i nesrīn, -e]*

verd-i sūrī-vār: *Gül görünümlü, güle benzer.*

1.Oldı bir raḫş-i tāzī üzre süvār / Bād-i ṣubḥ üzre **verd-i sūrī-vār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3513). [verd-i sūrī-vār,]*

verd-i ter: *Taze gül II Sevgili.*

1.Ṣu ṣaçup ebr-ile ḳamer üzre / Ḳomadı gerdi **verd-i ter** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2088). [verd-i ter,]*

verd-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un gülü, Hz. Yusuf'un gül yüzü.*

1.Diline vird verd-i Yūsuf-ıdı / İçdügi dürd derd-i Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5359). [verd-i Yūsuf, -ıdı]*

verem ol: *Verem hastalığına yakalanmak II dert, keder, sıkıntı olmak.*

1.Gördügünce o lāle-i İremi / Verem olurdı baġrına diremi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3448). [verem ol, -ur, -dı]*

verhem: *Küfür, kötü söz*

1.Étdi Aʿrābī çün bu **verhemi** gūş / Ḳaldı ḫayretde vālih ü ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3780). [verhemi, -i]*

verhem ét: *Küfretmek, kötü söz söylemek.*

1.Acı dilden çün **édeler verhem** / Ṭatlu cānından uṣanur ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4839). [verhem ét, -e, -ler]*

véricek: *Verdiğinde, verdiği zaman.*

1.Ki **véricek** bulara ġalle vü zād / Ol ḳadar müd ki oldı dilleri şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [véricek,]*

véril: *Verilmek, ihsan edilmek.*

1.Aña ol dem **véril**di ʿizzet ü cāh /Dédi aña Nebi Ḫalilullāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 9, Beyit 271*). [vérildi, -di]*

2.İḫvet-i Yūsufa **vérildi** çün aş / Şundı bir çīniye éki ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5841). [vérildi, -di]*

vérmeg: *Vermek, ihsan etmek, sahip olmasını sağlamak.*

1.Ṭavşan uyḳusı **vérmege** pedere / Gürg ṣaydına gétdiler sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1343). [vérmege, -e]*

verne: *Yoksa, aksi takdirde.*

1.Rāstdur kec degül inan ḫaberüm / **Verne** üşde ḳılıcuñ üşde serüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4624). [verne,]*

2.**Verne** yutmaġ-ıçu'n seni el-ān / Aġzın açup ṭurur der-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [verne,]*

3.Żāmin olursāñ aña ʿarż éderem / **Verne** derdümi çekmege géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5504). [verne,]*

vesāyil: *Vesileler, sebepler.*

1.Sevse dil dilberüñ şemāyilini / Sever anuñ ḳamu **vesāyilini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3105). [vesāyilini, -i, -n, -i]*

vesīle ol: *Sebep olmak, olmasını temin etmek.*

1.Dāyimā üns-i bī-vesīle bula / Çün maḳāmı anuñ vesīle ola (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 184*). [vesīle ol, -a]*

2.Göndürüp kendüsi de ṣaldı resūl / Tā **vesīle ola** murādına ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2934). [vesīle ol, -a]*

vesīle-i maḳṣad: *Hedefe, amaca ulaşma vesilesi.*

1.Naẕaruñdan bu şaḫṣı eyleme red / Maḳṣad olur **vesīle-i maḳṣad** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3106). [vesīle-i maḳṣad,]*

vesme: *Kadınların kaşlarını veya saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya.*

1.ʿAnberīn **vesme** vérdi ṭurfa cemāl / Oldı ḳavs-ı ḳuzaḥ ol éki hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4325). [vesme,]*

vesme çek: *Rastık çekmek; kaşlara veya saçlara siyah boya sürmek.*

1.**Çekse vesme** ḳaşına ol ḫurşīd / Ḳavs-i müşgīn olurdı māh-ı cedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2390). [vesme çek, -se]*

vey: *"Ve" bağlacı ile "Ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli; seslenme ünlemi.*

1.İy gevheri baḥr-i bī-kerānuñ / **Vey** cevheri ḳān-ı lā-mekānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 193). [vey,]*

2.**Vey** memleket-i vilāyetüñden / Bir buḳʿa maḳām-ı evliyādur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 211*). [vey,]*

vezīr: *Askerî ve idārî yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezirlik rütbesine sāhip kimse.*

1.Ṭutdı her ḫʷāce vü emīr a **vezīr** / Ol cemāli teferrüc étmege yér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [vezīr,]*

vezn: *Tartı, ölçü.*

1.Ol güher-ḳıymetin bir ehl-i yaḳīn / Étdi bir **vezni** deñlü nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3396). [vezni, -i]*

vidāʿ ét: *Veda etmek, vedalaşmak.*

1.Ṭurdı Mālikden istedi destūr / Ki **vidāʿ éde** iḫvetin ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1749). [vidāʿ ét, -e]*

2.Żararum yoḳ size **vidāʿ éderin** / Göreyin sizi ġurbete géderin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [vidāʿ ét, -er, -in]*

vidāʿ eyle: *Veda etmek, vedalaşmak.*

1.Daʿvet eyleñ dédi Zelīḫāyı / Tā **vidāʿ eyleyeydi** ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [vidāʿ eyle, -y, -e, -y, -di]*

vifāḳ: *Dōstluk (yakın olma bağlamında); aynı düşüncede, aynı fikirde olma.*

1.Bunlaruñ sözlerini şandı **vifāḳ** / Añlamadı bularda ḥıḳd ü nifaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 735). [vifāḳ,]*

vifāḳ-ı zemān: *Zamanın uygunluğu.*

1.Ne **vifāḳ-ı zemān** ne yāri-yi devr / Ne neşāṭ-ı vefā ne ġuṣṣa-ı cevr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5119). [vifāḳ-ı zemān,]*

vir: *(Bir şeyin bedeli olarak) vermek, ödemek.*

1.Sāl-i hāmisde cümle emlaki / **Virdiler** ġalle alalar tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5702). [virdiler, -di, -ler]*

vīrān: *Yıkılmış, harabe, harap olmuş yer.*

1.Çāhda bulduñ-ısa ṭutma gümān / Ki perī yéri olmış ol **virān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [virān,]*

vīrān: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

1.Her esir oldı guṣṣadan āzād / Oldı **virān** göñülleri ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5131). [virān,]*

2.Hecr-i yār-ıla ḫasta vü mehcūr / Göñli **vīrān** ü ġuṣṣası maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [vīrān,]*

vīrān ol: *(Gönül) yıkılmak, harap olmak; acı, keder içinde olmak.*

1.Nice **vīrān olmasun** ol dil / Ki olur her zemān işi müşkil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5021). [vīrān ol, -ma, -sun]*

vīrāne: *Harap, harap olmuş maḥāl.*

1.Bir' ki gün eyler anı ḫurrem ü şād / Niçe **virānesin** ḳılur ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6146). [virānesin, -si, -n]*

virḍ: *Zikir; sık sık ve devamlı söylenen şey.*

1.Diline **virḍ** verd-i Yūsuf-ıdı / İçdügi dürd derd-i Yūsuf-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5359). [virḍ,]*

virḍ-i Yūsuf: *Hz. Yusuf'un zikri, duası.*

1.Bir bölük gördi gird-i Yūsufda / Ẕikr-i Bārīde **virḍ-i Yūsuf**da *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4177). [virḍ-i Yūsuf, -da]*

viṣāl: *(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma, vuslat.*

1.Ṣoḥbet éde anuñla bī-minnet / Bula her dem **vişāline** furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3370). [viṣāline, -i, -n, -e]*

2. Seyr éderken **vişāl** ṣevḳı-y-ile / Ṭarab ü ʿıyş ü nūş ẕevḳı-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040). [viṣāl,]*

3. **Viṣāl**-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / Éder ḳader yéli ol cemʿi tār-mār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [viṣāl-içün, -içün]*
4. Taleb étdüm **vişālini** cāndan / Çünki meyl olmadı baña andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5219). [viṣālini, -i, -n, -i]*
5. Ḫāra düşdüm baña meded eyle / Hecre sedd ol **vişāle** kedd eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4226). [viṣāle, -e]*
6. Ġam-güsārım senüñ cemālüñ-idi / Cānumuñ rāḥatı **vişālüñ**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1141). [viṣālüñ-idi, -üñ, -idi, -]*
7. Cān u dilden sevüp cemālini ben / Ārzū eyledüm **vişālini** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4770). [viṣālini, -i, -n, -i]*
8. Göresüm geldi çün cemālin anuñ / Ārzu eyledüm **vişālin** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1402). [viṣālin, -in]*
9. Vérdüm olʿācize **vişalüñi** naḳd / ʿarşum üzre oḳındı ḫutbe-i ʿaḳd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5529). [viṣalüñi, -üñ, -i]*
10. Aña ġayet muḥibb-idi Ṭaymūs / Olmış-ıdı **vişāline** me'nūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2598). [viṣāline, -i, -n, -e]*
11. Cānınuñ sıḥḥati cemāli-y-idi / Göñlinüñ rāḥatı **vişāli**-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2600). [viṣāli-y-idi, -i, -y, -idi]*
12. Sen uyan ben uyuyayım bir dem / Şāyed olam **vişāl**-ile ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2630). [viṣāl-ile, -ile]*
13. Zaḫm urur cāna geh ḫayāl-ile / Gāh merhem düzer **vişāl**-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [viṣāl-ile, -ile]*
14. Ḳāniʿ olmaz cemāli şevḳine ol / Cür'et eyler **vişāl** ẕevḳine ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3878). [viṣāl,]*
15. Çünki Yaʿkūba ḥāṣıl oldı **vişāl** / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [viṣāl,]*
16. Ḫōş dem olur ġam-ı ḫayāl ile / Ḫurrem olınca ta **vişāl-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3863). [viṣāl-ile, -ile]*
17. Yüz urup senden ister-ise **vişāl** / Gıllı ḳo bendüñ olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [viṣāl,]*
18. Yér ü gök arası melek ṭoldı / Cümlesi bu **vişāle** şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [viṣāle, -e]*

viṣāl bul: *(Sevgiliye) kavuşmak; buluşmak*

1.Altı evden géçüp o mihr-i cemāl / Umdı **bul**a yedinci evde **vişāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [viṣāl bul, -a]*

viṣāl ol: *Kavuşmak, buluşmak.*

1.Kim bilür bir daḫi **vişāl ola** mı / Yüzlerin görmege mecāl ola mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [viṣāl ol, -a]*

viṣāl-i ʿālem-i gil: *Çamur aleminde kavuşma; çamurdan yaratılmışlar aleminde kavuşma.*

1.Olmayıcaḳ arada ḳurbet-i dil / Aṣṣı étmez **vişāl-i ʿālem-i gil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4230). [viṣāl-i ʿālem-i gil,]*

viṣāl-i cānān: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Her ki ḳıymadı başa vü cāna / İrmeyiser **vişāl-i cānāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [viṣāl-i cānān, -a]*

2.İrmedi çün **vişāl-i cānān**a / Heft dūzaḫ görindi şeş ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4398). [viṣāl-i cānān, -a]*

3.İrmeg-içün **vişāl-i cānāna** / Naẓar étmedi başa vü cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6274). [viṣāl-i cānān, -a]*

viṣāl-i dildār: *Sevgilinin vuslatı II sevgiliye kavuşma.*

1.Zōr olmasa zer gerek bārī / Bulmaġ-ıçun **vişāl-i dildāri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2224). [viṣāl-i dildār, -i]*

viṣāl-i nigār: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Çāh-ı Şeddād içinde eyle ḳarār / Tā müyesser ola **vişāl-i nigār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1038). [viṣāl-i nigār,]*

viṣāl-i resūl: *Peygamberlerin kavuşması (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf'a kavuşması bağlamında.).*

1.Sözde ẕikr olıcaḳ **viṣāl-i resūl** / Umaram Ḥaḳḳdan anı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [viṣāl-i resūl,]*

viṣāl-i verd-i ter: *Taze, güzel güle kavuşma; sevgiliye kavuşma.*

1.İrse bülbül **viṣāl-i verd-i tere** / Ḳāniʿ olur mı ṣoḥbet-i naẓara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5414). [viṣāl-i verd-i ter, -e]*

viṣāl-i Yaʿḳūb: *Hz. Yakup'un kavuşması (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf'a kavuşması bağlamında.).*

1.Çün Zelīḫā irişdi maṭlūba / Geldi nevbet **viṣāl-i Yaʿḳūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5730). [viṣāl-i Yaʿḳūb, -a]*

viṣāl-i yār: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Ġarḳ-ı efkār ü dil-figār-idi / Arzūsı **viṣāl-i yār**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5338). [viṣāl-i yār, -idi]*

viṣālüñe ir: *Kavuşmak.*

1.Dédi müştaḳ-ıdum cemālüñe ben / **İr**düm ummaz-iken **viṣālüñe** ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 419). [viṣālüñe ir, -dü, -m]*

vü: *" Ve" bağlacı.*

1. ʿArşa daḫi irerse ser-i serv sidre-veş / Olmaya müntehā **vü** dil-ārā senüñ gibi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 11, Beyit 3534). [vü,]*

2. Diler-idüm ki édem derdüme dermān seni ben / Eyledüñ derd-ile dermān-de **vü** ḫayrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4007). [vü,]*

3. Ne riyāżat ne çille **vü** ne niyāz / Ne diyānet ne rūze vü ne nemāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121). [vü,]*

4. Ne riyāżat ne çille vü ne niyāz / Ne diyānet ne rūze **vü** ne nemāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 121). [vü,]*

5. Géde ʿizzet ḳalasın anda ḥaḳīr / Bend-i miḥnetde mübtelā **vü** esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 315). [vü,]*

6. Tīġ-i mihr-ile nāfını dāye / Kesdi **vü** dedi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [vü,]*

7. Āḫir ola zemīn-i Mışra ʿazīz / Ola rāḥat-nümā **vü** dad-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 467). [vü,]*

8. Taradı **vü** yudı gül-āb-ıla / Urdı kāfūrı müşk-nāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [vü,]*

9. Ḫᵛābdan gördügi ṣafā **vü** cefā / ʿĀḳibet ḫᵛāb oldı cümle aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 630). [vü,]*

10. Geçicek bir‘ ki gün bu ḥālet-ile / Ölür anda belā **vü** şiddet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 657). [vü,]*

11. Ḫurde-dān fitne-cūy ḫurd büzürg / Ṣūreti ādemī **vü** sīreti gürg *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 674). [vü,]*

12. Yūsufı gördi ḳaʿr-ı vādīde / Oynar-iken ṣafa **vü** ṣādīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [vü,]*

13. Feṯḥ olunmadı çün der-i dermān / Yèr yarıldı **vü** Yūsuf oldu nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [vü,]*

14. Yūsufuñ cām-ı ḳalbi ṣāfī-y-idi / Keremi **vü vefāsı** vāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [vü,]*

15. Çün selāmet getüresiz ḳatuma / İrişesiz duʿā' **vü** himmetüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 821). [vü,]*

16. Oldı yérde bu resme çün bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle **vü** feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [vü,]*

17. Bedr umarduñ bu bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste **vü** zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [vü,]*

18. Bendi géderdi pā **vü** destinden / Sildi yaşını çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [vü,]*

19. Çünki Bīsān menzil étdi o māh / Ḳopdı her gūşesinde naʿra **vü** āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1958). [vü,]*

20. Ḳadd ü ḳāmetde ḳamusı aʿlā / Kimisi sidre **vü** kimi Ṭūbā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2032). [vü,]*

21. Çünki irişdi Yūsufuñ ḳademi / Gétdi Mışr ehlinüñ belā **vü** ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [vü,]*

22. Elf-i bīni **vü** ṣıfr-i noḳṭa-i ḫāl / Cemʿ olup bir-iken on oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2345). [vü,]*

23. Ḳalbi deryā **vü** ʿayni pür-dür-idi / Dile geldükce mevc eydür-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2838). [vü,]*
24. Étdi aña ṣadā-y-ile āheng / Ṭāḳ-ı Kisrā **vü** ḳasr-ı şāh-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2900). [vü,]*
25. Ol resūl-i ʿazīzi ʿizzet-ile / Bunca dürlü ʿaṭā **vü** ḫilʿat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2933). [vü,]*
26. Her birinüñ libāsı reng-ā-reng / Gül ü ġonca miṣāli tāze **vü** teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2973). [vü,]*
27. Yoḳ cihānda benüm gibi bī-dil / Bī-ber u bī-nevā **vü** bi-ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [vü,]*
28. Ser elümde elüm serümde müdām / Yél gibi pür-hevā **vü** bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [vü,]*
29. Çün bu ʻiyş ü ṣafā **vü** zīnet-ile / İrdi ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [vü,]*
30. Ḳubbesi çarḫ ü ṭāḳı ḳavs-i ḳuzaḥ / Ṣuffesi pür-ṣafā **vü** dārı feraḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3153). [vü,]*
31. Géydi başına **vü** ḳuşandı o nūr / Tavḳ-ı ḫaḳan ü efser-i faġfūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3298). [vü,]*
32. Benem ol bī-nevā **vü** bī-idrāk / Nāgeh olur naṣībi gevher-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3441). [vü,]*
33. Şevḳi étmişdi ʿālemi medhūş / Yūsufa-y-ıdı cümle dīde **vü** gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3524). [vü,]*
34. Bilmezem kim bugün ne ḥāl oldı / Ki işüñ ġuṣṣa **vü** melāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3648). [vü,]*
35. Çün ḥisāb étdi rūz u hefte **vü** māh / Oldı bu sırra şübhesüz āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3664). [vü,]*
36. Her ne vaṣf-ıla kim görür anı / Ola ol resme cismi **vü** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3668). [vü,]*
37. Ẕikr olınur ki bir seḥer Leylī / Oldı çün faṣda ḳaṣdi **vü** meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [vü,]*
38. Çün bu resme nişāne **vü** peyġām / İrdi Yaʿḳūba düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [vü,]*
39. Mevtin isterse dilber-i çālāk / Öpe ḫāki **vü** cānı ṭapşura pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3832). [vü,]*
40. Ehl-i ʿışḳuñ kemāli faḳr u fenā / Yāre lāyıḳ beḳā **vü** istiġnā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3888). [vü,]*
41. Güli gülmeg-içün yaratdı İlāh / Yaraşur bülbül étse nāle **vü** āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [vü,]*
42. Gördi var ṣoḥbetinde fitne **vü** şūr / Ḫiẕmet istedi andan olmaġa dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4061). [vü,]*
43. Yoḳ bināsında pāre **vü** peyvend / ʿameli hūş-mend fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [vü,]*
44. Ṭapuña lāyıḳ iy şeh-i ḫūbān / Ḳaṣr-ı aʿlā-y-ıdı **vü** ḥükm-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4211). [vü,]*
45. Ki çıḳayduñ bu taḫt-ı sīmīne / Sīne-i pür-ṣafā **vü** bī-kīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4213). [vü,]*
46. Her biri ḥōş binā **vü** zībā-reng / Çün ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [vü,]*
47. Ṣaḥnı ṭāvūs-ı zer-nigār-ıla pür / Perri **vü** bāli pür-cevāhir ü dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4290). [vü,]*
48. Mihr-i şarḳ oldı illa farḳı hemān / Çeşm ü ebru **vü** zülf ü ḫāl ü dehān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4349). [vü,]*
49. Anı yüz nāle **vü** nefīr-ile / Bunca güftār-ı dil-peẕīri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [vü,]*
50. Kuçuşurlar ṣafā **vü** ẕevḳ-ıla / Nerm ü nāzük döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [vü,]*
51. Sende ḫurmā **vü** bende şīr iy naḫl / Şīre şīrīndür étse ḫurmā daḫl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4452). [vü,]*
52. Ṣordı anları ol nigār aña tīz / Dédi ḫışm-ı Ḫudā **vü** ḳahr-ı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4474). [vü,]*

53. Dédi **vü** ḳasd étdi cān ü tene / Ki ura berg-i bīdi yāsemene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4511). [vü,]*
54. Böyle dédi **vü** ṭurdı ol ḫōş-kār / Ṣıçradı ḫʷab-gehden ol bidār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4542). [vü,]*
55. Her ki ʿaḳlı **vü** fehmi var anuñ / Éder iḥsān cezāsın iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4609). [vü,]*
56. Gördi bu girye **vü** yemīni ʿAzīz / Terk édüp ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [vü,]*
57. Dédi **vü** çıḳdı ḫāneden o ṣabūr / Oldı ṣulḥı ḥikāyeti meşhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4679). [vü,]*
58. Kimisi ḳalye **vü** kimi biryān / Her biri ḳuvvet-i cism ü ḳuvvet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4709). [vü,]*
59. Ḥāll édüp ḳand tengini niçe deng / Bişdi ḥālvā **vü** ḥulvi reng-ā-reng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4711). [vü,]*
60. Turşı vérdi **vü** ṭatlu étdi sözin / Gül-i ter gibi açdı luṭfı yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [vü,]*
61. Cismi yandı **vü** acıdı cānı / Ṣubḥa dek eyledi ṭavāf anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [vü,]*
62. Bekçisi bir'ki div gözlüler / Ekşi yüzlü **vü** acı sözlüler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4838). [vü,]*
63. Oldı miḥnet-serā -y-iken pür-şevḳ / Ṭoldı şādi **vü** ẕevḳ taḥt-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [vü,]*
64. Mihr-i Maġrib firāḳ-ı Yūsufdan / Nāle vü girye **vü** te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [vü,]*
65. Varsa zindāna dār-ı ḫurrem éder / Ehlini pür-ṣafā **vü** bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [vü,]*
66. Anlar olmışlar-ıdı Yūsufa yār / Hem-dem ü hem-belā **vü** hem-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [vü,]*
67. Biz anı ṣādıḳ ü emīn bilürüz / Ehl-i taḳvā **vü** merd-i din bilürüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 6189). [vü,]*
68. Şehrī **vü** dīhī kişt-kār olsun / Kūh ü hāmūnı kişt-zār olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5265). [vü,]*
69. Eski peşmīne oldı ḥulle **vü** tāc / Ḳaldı bir pāre etmege muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5362). [vü,]*
70. Böyle dédi **vü** sürdi yére yüzin / Ṣubḥa dek söyledi duʿā'sı sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [vü,]*
71. Niçe bir ire ḫaṭıruma şikest / Böyle dédi **vü** urdı ol büte dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5445). [vü,]*
72. Eyler-idi anuñla ʿiyş ü ṭarab / Dāyimā rū-be-rū **vü** leb-ber-leb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5602). [vü,]*
73. Ḳaṣr-ı gerdūn gibi zeberced ḫişt / ʿarşı **vü** ferşi luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [vü,]*
74. Çün ola şehr-i yār devlet-mend / İrmez iḳlīmine belā **vü** gezend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5638). [vü,]*
75. Sāl-i rābi'de her ġanī **vü** emīr / Ḳomadı vérdi ḳapusında esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5701). [vü,]*
76. Sizde yoḳ nesl-i enbiyā eseri / Görinür ḫīle **vü** riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [vü,]*
77. Dédiler ḫaşa li'llāh iy server / Bizden izā **vü** cevr göre peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5784). [vü,]*
78. Dedi Yūsuf yoġ-ısa ḫīle **vü** al / Bu beyān olınan gibi ise ḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [vü,]*
79. Ṣıdḳuñuz çün bula ḳatumda sübūt / Size lāyıḳ vérem zaḫīre **vü** ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [vü,]*
80. Dédi yine nedür bu girye **vü** āh / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [vü,]*
81. Ki véricek bulara ġalle **vü** zād / Ol ḳadar müd ki oldı dilleri şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [vü,]*
82. Étme rüsvāy āl-i Yaʿḳūbı / Étdilerse ḫaṭā **vü** āṣūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5913). [vü,]*

83. Çün temām oldı bu duʿā’ **vü** enīn / Nāzil oldı hemīn Rūḥ-ı Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5988). [vü,]*
84. Būyı ol meyvenüñ nice ḫōş-ımış / Ki ʿaceb dil-rübā **vü** cān-keş-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6223). [vü,]*
85. Zīni **vü** zeyni yére ursun ol at / Ki yére urdı şāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [vü,]*
86. Mihr-i Maġrib firāḳ-ı Yūsufdan / Nāle **vü** girye vü te‘essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5011). [vü,]*
87. Çün géce ola ḫastenüñ rūzı / Artar āhı **vü** derd-i dil-sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5014). [vü,]*
88. Hecr-i yār-ıla ḫasta **vü** mehcūr / Göñli vīrān ü ġuṣṣası maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5020). [vü,]*
89. Dédi Yūsufda yoḳ ḫaṭā **vü** günāh / ʿIşḳı-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [vü,]*
90. Bād-pālar ṣuheyli **vü** ér üni / Pür-ṣadā étdi cevf-i gerdūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5431). [vü,]*
91. Ṣaġda **vü** ṣolda niçe biñ ġılmān / Hep mülebbes ḳılıçları ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5768). [vü,]*
92. ʿömrümüñ ḫāṣılın vérüp bāde / Ḳalmışam mübtelā **vü** üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6020). [vü,]*
93. Ṭutdılar anda ṭurfa ṭurfa ḫıyām / Bişdi **vü** yéndi gūne gūne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [vü,]*
94. İy niçe gül yüzini gerd étdi / Bülbüli pür-belā **vü** derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [vü,]*
95. Çün Zelīḫā fiġanı gūş étdi / Yüregi oynadı **vü** cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [vü,]*
96. İrmeg-içün viṣāl-i cānāna / Naẓar étmedi başa **vü** cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6274). [vü,]*
97. Eyle dédi **vü** yüz yére urdı / Cān-ı şīrīni Ḥaḳḳa ṭapşurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [vü,]*
98. Eşki yolları lāle-zār étdi / Her yéri birke **vü** bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [vü,]*
99. Olmaz insānda **vü** perīde bu nūr / Ola ḫāṣā ki āferīde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1963). [vü,]*
100. Nigār zülfi ʿaceb fitnedür ki ʿāṣıḳınuñ / Dilin hevāyi **vü** ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [vü,]*
101. ʿıyşum devām-ı ġuṣṣa **vü** hem-ṣoḥbetüm belā / Eşküm şarāb-ı ṭāliʿ ü baġrum kebāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2856). [vü,]*
102. Ḥasretiy’le yürürdi ḫaste **vü** zār / Arayup anı eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235). [vü,]*
103. Eyle dédi **vü** ḳurda étdi naẓar / Emr-i Ḥaḳk-ıla ṣordı aña ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1357). [vü,]*
104. Ḥāli ḫīle maḳāli fitne **vü** al / Ṭavrı cevr ü ṭarīḳı rāh-ı ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1515). [vü,]*
105. Çünki andan yine rücūʿ étdi / Geldi Kenʿāna **vü** yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [vü,]*
106. Baġladı fikri ḫīle **vü** rāya / Tā ki ġayr el uzatmaya pāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1625). [vü,]*
107. Her biri düşdi bī-mecāl oldı / Seri **vü** mālı pāymāl oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2014). [vü,]*
108. Götürüp her biri yed-i beyżā / Rü’yet-içün ḳılur duʿā’ **vü** nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [vü,]*
109. Nīle **vü** seng-rīzesine o gün / Günü étdi kevākib-i gerdūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2084). [vü,]*
110. Ḫᵛāce **vü** bende **vü** ġanī **vü** faḳīr / Bir’ki fersaḫ ki ḳarşu gétdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2980). [vü,]*
111. Her ki ḳıymadı başa **vü** cāna / İrmeyiser viṣāl-i cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2226). [vü,]*
112. Sulardılar gülāb-ıla anı / Ṭutdı her ḫᵛāce **vü** emīr a vezīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 3135). [vü,]*

113. Ḳāmeti serv-i bāġ-ı raḥmet-idi / Berg ü bārı ṣafā **vü** leẕẕet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2335). [vü,]*
114. Bunlaruñla o serv yazıda / Seyr éderdi ṣafā **vü** bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [vü,]*
115. Lāle gibi ṭutar elinde ayāġ / Başda bunca hevā **vü** sīnede dāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2472). [vü,]*
116. Āteşe ṣalsa na'li zülfi miṣāl / Ṭoldururdı cihāna fitne **vü** al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [vü,]*
117. ʿIşḳı anuñ beni esīr étdi / Ḥālümi nāle **vü** nefīr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2612). [vü,]*
118. Ḫayme ḳurdı pilāv ṣaḥrāya / Vérdi ḥaẕẕın faḳīre **vü** baya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2957). [vü,]*
119. Cümle leşker ḫurūş u cūş-ıla / Her biri bir ṣafā **vü** nūş-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3126). [vü,]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

1. Ṣōfī ṣāf olmasa **vücūd**ından / Ne teḳarrüb bula sücūdından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1069). [vücūdından, -ı, -n, -dan]*
2. Gör göñül ʿāşıḳuñ bu cūdını / ʿIşḳa baġışladı **vücūdını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6273). [vücūdını, -ı, -n, -ı]*
3. Sende ne ḥad ola ya niçe **vücūd** / K' ay ü gün yılduz éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [vücūd,]*
4. ʿışḳuñ ol dem ki yıḳdı eyvānum / Ḳıldı yaġma **vücūdumı** ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [vücūdumı, -um, -ı]*
5. Benden él bizdi ben **vücūdumdan** / Göge boyandı çarḫ dūdumdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3327). [vücūdumdan, -um, -dan]*
6. Ne-y-içün ser koya aña dānā / Ki **vücūdında** bir ola ser ü pā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4164). [vücūdında, -ı, -n, -da]*
7. Pāk olan iy **vücūdı** pāk ṣudan / Teşneler oda yandı çıḳ ḳuyudan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1609). [vücūdı, -ı]*
8. Bār iken nefs üştürine **vücūd** / Bula mı üns Bārī-yi Maʿbūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1600). [vücūd,]*
9. Ne **vücūd** ola ẕerrede bī-nūr / Ki éde ḥüsni anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [vücūd,]*

vücūd: *Varlık, mevcudiyet.*

1. Ẕāt-ı İblīse düşdi çünki **vücūd** / ʿucb-ıla ṭoldı eylemedi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [vücūd,]*
2. Var odur kim **vücūdu** ẕātīdür / Dü cihān mazhar-ı ṣıfātıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). [vücūdu, -u]*
3. Dü cihān ḳatre bahr-i cūdından / Cümle mevcūd anuñ **vücūdından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1947). [vücūdından, -ı, -n, -dan]*
4. Tā ki cūş etdi baḥr-i cūdı anuñ / Yoġı var eyledi **vücūdı** anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7). *[vücūdı, -ı]*
5. Āfitāb-ı semāya bu simā / Eseridür **vücūdı**ñun maḥżā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 40). *[vücūdıñun, -ı, -nuñ]*
6. ʿışḳsız olsa her **vücūd** ʿadem / ʿışḳsız olsa külli şey hālik (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 80). *[vücūd,]*
7. Çünkü ansuz **vücūdu** yoḳ şeyin / Ola mı aña żıddu nidd ü miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [vücūdu, -u]*
8. Ḫāṣılum sehvdür sücūdumdan / ʿadem evlā-durur vücūdumdan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 123*). [vücūdumdan, -um, -dan]*
9. Ehl-i ʿizzet olup **vūcud**ı anuñ / Bize lāzım ola sücūdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 639). [vūcudı, -ı]*
10. Dūd étdüm **vücūdı** tābuñ-ıla / Ger söyünmezse odum ābuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4499). [vücūdı, -ı]*
11. ʿĀşıḳuñ çün **vücūdı** ebter olur / Gördügi cümle ʿayn-ı dilber olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4881). [vücūdı, -ı]*

vücūd vér: *Vücuda getirmek, meydana getirmek; yaratmak.*

1. Olmaya ʿālem içre bundan kem / Ki özine **vücūd vére** ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1613). [vücūd vér, -e]*
2. Raḥmetinden **vére**li baña **vücūd** / Éderem ḥażreti öñinde sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4534). [vücūd vér, -eli]*

vücūda gel: *Doğmak, dünyaya gelmek.*

1.Dé ki yoḳdur cihānda dil-bendüm / **Gel**memişdür **vücūda** ferzendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [vücūda gel, -me, -miş, -dür]*
2.**Gel**medi **vücūda** senden evvel / Ger āḫir ise n'ola zemanuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 194*). [vücūda gel, -me, -di]*

vuḥūş: *Vahşi, yabani hayvanlar.*

1.Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u **vuḥūş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [vuḥūş,]*

vüsʿat: *Genişlik, bolluk*

1.Bilürem ben kemāl-i raḥmetini / Görürem ben o baḥr **vüsʿatini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5967). [vüsʿatini, -i, -n, -i]*
2.Bu ḳadar **vüsʿat** ile ʿarş-ı ʿaẓīm / Ceberutına göre noḳṭa-i cīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 39). *[vüsʿat,]*
3.Teng meskende ḳalsa bir miskīn / **Vüsʿati** sa'yına düşerdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5133). [vüsʿati, -i]*

vüsʿate ir: *Genişliğe, bolluğa, rahatlığa kavuşmak; huzura, refaha ermek.*

1.Cümle eṭrāf **vüsʿate irdi** / Her ra'iyyet ri'āyete irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5278). [vüsʿate ir, -di]*

vuṣlat: *Kavuşma, birleşme.*

1.Ḳorḳulu düşlerüm ṭūş oldı saña / **Vuṣlatuñ** ʿālemī düş oldı baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1139). [vuṣlatuñ, -uñ]*
2.Çeke ol nāzenīni sīnesine / Yol vére **vuṣlatı** ḥazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4320). [vuṣlatı, -ı]*
3.Rūz-i ʿömrüñ géçerdi haṣret-ile / Şimdi irdüñ ṣafāya **vuṣlat**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5635). [vuṣlat-ıla, -ıla]*

vuṣlat-ı dilber: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Mümkin olmasa **vuṣlat-ı dilber** / ʿĀṣıḳa çāre sabr olur ya sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1218). [vuṣlat-ı dilber,]*

vuṣlat-ı nigār: *Sevgiliye kavuşma, sevgiliyle buluşma.*

1.Düş gibi geçdi ġaflet-ile **vuṣlat-ı nigār** / Fürḳat deminde gétdi bu ġaflet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3455). [vuṣlat-ı nigār,]*

vuṣlat-ı tām: *Tamamen kavuşma.*

1.Gerçi kim sevmiş-idi anı temām / İlla bulmuş degüldi **vuṣlat-ı tām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3175). [vuṣlat-ı tām,]*

vuṣlat-ı yār: *Sevgiliye kavuşma.*

1.Çünki pür-miḥnet ola **vuṣlat-ı yār** / Yégdür andan firāḳ odı ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3941). [vuṣlat-ı yār,]*

vüṣūl: *Vasıl olma, varma, kavuşma*

1.Ẓāhir olmaz aña cemāl-i ḳıdem / Bāyazīd étdi çün **vüṣūli** dilek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1510). [vuṣūli, -i]*
2.Belki ʿillet **vüṣūle** māniʿ idi / Ẕevḳ-i būs ü kenāra ḳāniʿ idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [vuṣūle, -e]*
3.Yüz urup yā İlāhi raḥmet-içün / Dilerüz ol **vüṣūli** sāʿat-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [vüṣūli, -i]*

vüṣūl bul: *Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.*

1.Şimdi **bulmazsın** ol murāda **vüsūl** / Ḥāṣıl olmaġa elli yıl gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [vüsūl bul, -maz, -sın]*
2.Milk-i Kenʿāna çünki **buldı vüṣūl** / Ṭurdı bir dem gözetdi ṣaġ-ıla ṣol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1568). [vüṣūl bul, -dı]*
3.Bildi ḳaṭʿī ki bu duʿā'-yı resūl / Tiz **bulur** ḫayyız-ı ḳabūle **vüṣūl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6184). [vüṣūl bul, -ur]*

Y-y

yā: *Karşılaştırılan unsurlardan birini ifade etmek için kullanılır.*

1.Ol harīr arasında bu gül-i ter / Ḫarda gül **ya** ḫāre içre güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1643). [ya,]*

yā: *Veya, veyahut.*

1.Ḳanı Yūsuf gibi cihān güzeli / Kim okur aña medḥ ü **yā** ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [yā,]*

yā: *"Ey" anlamında bir seslenme sözü.*

1. Ol melek dédi **yā** Nebiyy'Allāh / Pes nedür sende bunca girye vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1282). [yā,]*

2. Evvel emīr-i vilāyet-āşūb / Dédi anlara **yā** benī Yaʿḳūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1518). [yā,]*

3. Bu beşāret deminde ol ḫōş-rā / Dédi heza gulam **ya** Buşra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1620). [ya,]*

4. Çünki irişdi Yūsufa bu ʿitāb / Yüz yére ḳodı dédi **yā** Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [yā,]*

5. Geldi Ḥaḳḳdan aña hemān bu nidā / Naẓar ét ṣaġa ṣola **yā** Mūsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2051). [yā,]*

6. Dédi Yūsuf o demde **yā** Settār / Beni setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [yā,]*

7. Dédi **yā** ehl-i Mışr oluñ āgāh / Ki size raḥmet eyledi Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2123). [yā,]*

8. Dédi Yaʿḳūb **ya** Resūl-i Emīn / Nice étmeyeyin fiġān ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1261). [ya,]*

9. Dédi Yaʿḳūba **yā** Nebiyy'Allāh / Yandı āhuñ odına mihr-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [yā,]*

10. Ol daḥi dédi **yā** Resūl'Allāh / Baña da ʿadlüñ-ile eyle nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1274). [yā,]*

11. Dédi Yaʿḳūba **yā** Nebiyy'Allāh / Degülem ben bu kışşadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [yā,]*

12. Çün irişdi murāda ol ḥayvān / Yüz urup Ḥaḳḳa dédi **ya** Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [ya,]*

13. Pir-i Kenʿāna étdiler çü nigāh / Dédiler aña **yā** Nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1454). [yā,]*

14. Dédi **yā** iḫvetā ne ġāfilsiz / Ne-y-içün ẓulme böyle māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162). [yā,]*

15. Anlaruñ ḥürmetine **yā** Allāh / Étmediler cihān içinde günāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1851). [yā,]*

16. **Yā** İlāhī seversen ecdādum / Bu siyeh-rūdan al benüm dādum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1852). [yā,]*

17. Yüzüm urdum ṭapuña **yā** Ḳayyūm / Cümle ḥālüm cenābuña maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [yā,]*

18. Oldı Mālik bu ḥāle çün āgāh / Aġlayup dédi **yā** nebiyy'Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3468). [yā,]*

19. Yarlıġa ol ḫaṭāları **yā** Rab / Ḳıl vefā bu cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [yā,]*

20. Yarlıġa ol ḫaṭāları yā Rab / Ḳıl vefā bu cefāları **yā** Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [yā,]*

21. Ẓāhir oldı hemān o dem Cibrīl / Dédi **ya** Yūsuf eyleme taʿcil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [ya,]*

yā: *Acaba.*

1. **Ya** ḳaçan göresin ki bir miskīn / Cevr-i ẓālimden ola zār ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [ya,]*

yā: *"Ya, ya da; veyahut" anlamlarında bağlaç.*

1. Ne bilür cām-ı cevheri ḫazzāf / Anı **ya** Cem bilür **yā**-ḫōd ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [ya,]*

2. Her ḳaçan gelse bu yoḳuş **ya** iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [ya,]*

3. Oda mı atdılar ola **ya** ṣuya / Ḳanı yürek ki ḥasretüñe döye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [ya,]*

4. Mümkin olmasa vuṣlat-ı dilber / ʿĀṣıḳa çāre sabr olur **ya** sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1218). [ya,]*

5. Seni ḳanḳı ḳuyuda gizlediler / **Ya** ne yérde başup boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [ya,]*
6. Āh édüp **ya** bu éki üftāde / ʿĀd gibi sizi vére bāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1491). [ya,]*
7. **Ya** size ġalib ola düşmenüñüz / Kesile başuñuz düşe tenüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1493). [ya,]*
8. Sengden oldı delv sengīn-ter / Sīm girdi meger **ya** sīmīn-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1617). [ya,]*
9. Ne perīden irişdi saña bu rīv / Seni ḫaste melek mi étdi **ya** dīv *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2605). [ya,]*
10. Böyle şīrīn-dürür senüñ cāmuñ / Ḫusrev ola **ya** Cem ola nāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2652). [ya,]*
11. Umaram nefʿi ire cānumuza / **Ya** oġul ola ḫānedānumuza *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3429). [ya,]*
12. Aña zindān gerek **ya** ḍarb-ı elīm / Ki ola ġayra ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [ya,]*
13. Gerçi var vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen ammā ıraḳ mıdur **ya** yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [ya,]*
14. Nice yüz pertev-i cemāl-i berīn / Naḳş-ı Mānī nedür **ya** ṣūret-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5560). [ya,]*
15. Ṭañ mı şāh-ı ʿAcem **ya** Ḳayṣar-i Rūm / Galle ḳaṣdına Mışra étse hücum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5775). [ya,]*
16. **Ya** ola iẕn-i Ḥaḳḳ ḳıtāl édevüz / Şehr-i Mışrı ḫarāb édüp gédevüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5933). [ya,]*

yā: *"Bir de, üstelik" anlamında bağlaç.*

1.Bize körlük édüp özüñi dū tā / Atamuzdan diledügüñ **ya** ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 879). [ya,]*

ya: *"hele, özellikle" anlamlarında kullanılan bir söz.*

1.Dédi n'oldı **ya** bunca laʿl ü güher / Ṭāḳ u eyvān ü tāc ü ṭavḳ u kemer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5494). [ya,]*

1.Āl-i Yaʿḳūbdan **ya** bir ādem / Elini aña süre-y-idi o dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1181). [ya,]*

yā esefā: *"Vah! Eyvah! Yazık!" anlamlarında acı, elem bildiren ünlem.*

1.Anuñ ıçun o dem ol ehl-i ṣafā / Yūsufiñ andı dédi **yā esefā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [yā esefā,]*

yā ilāhi: *"Ey Allah'ım!" anlamında Allah'a seslenme sözü.*

1.Naẓar ét **yā İlāhī** şeybetüme / Raḥmet eyle benüm bu riḳḳatüme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5983). [yā ilāhī,]*
2.Yüz urup **yā İlāhi** raḥmet-içün / Dilerüz ol vüṣūli sāʿat-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [yā ilāhi,]*
3.Yā ilāhi kemāl-i zātuñ içün / Bunca esmā-y-ile sıfātuñ içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 127). [yā ilāhi,]*

yā muḥavvile'l-aḥvāl: *Ey hālleri (iyiden kötüye, kötüden iyiye) çeviren (Allah'ım) (Duanın tam metni: "Allahümme yâ muhavvilel havli vel ahvâl, havvil hâlenâ ilâ ahsenil hâl." Ey halleri iyiden kötüye, kötüden iyiye çeviren Allah'ım! bizi en güzel hale çevir! Bize iyi ḥāller ihsan eyle!)*

1.Dilerem yā Muḥavvile'l-Aḥvāl / Ḫayra eyle bu şerri istibdāl (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 124*). [yā muḥavvile'l-aḥvāl,]*

yā rab: *"Ey Allah'ım!" anlamında Allah'a seslenme sözü.*

1.Yüz urup her melek dédi **yā Rab** / İrmesün Yūsufa ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [yā rab,]*
2.**Yā Rab** ne müsāfir idüñ olduñ / Mihman-ı ebītü indé rabbi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 206). [yā rab,]*
3.İşbu biryān getürene **yā Rab** / Eylerem ol risāletüñi ṭaleb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 388). [yā rab,]*
4.Ki bu **yā Rab** ne gülsitan gülidür / Ġulġuli ḫōş ne bāġ bülbülidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 462). [yā rab,]*
5.Ne kilid-idi **yā Rab** engüşti / Ḳufl açardı açılmadın müşti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4547). [yā rab,]*

6.Dilde endīşesi bu kim **yā Rab** / Düş mi ki āşkāre mi ki bu şeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5547). [yā rab,]*

yā rabbi: *"Ey Allah'ım!" anlamında Allah'a seslenme sözü.*

1.Dédi **yā Rabbī** sen oñar kārı / Benden ayırma sevgülü yārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [yā rabbī,]*

2. Dédi **yā Rabbi** vaʿde eyler-idüñ / Ki bir oġluñ resūl édem dér-idüñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 387). *[yā rabbi,]*

yā semīe'n-nidāi fi'l-ahvāl: *Ey ḥālleri bilen, nidaları işiten. (Allah)*

1.**Yā semīe'n-nidāi fi'l-ahvāl** / Dāyimü'l-fadli ühibbü'l-āmāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 90). [yā semīe'n-nidāi fi'l-ahvāl,]*

ya... ya...: *"Ya... ya..." bağlacı. (İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.)*

1.Gelüñ anuñ işini bitürelüm / **Ya** helāk edelüm **ya** yitürelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 645). [ya... ya...,]*

2.**Ya** melekdür bu **ya** melik-zāde / Ḳul démek ṭurfa serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1637). [ya ya,]*

3.Uzanur Mışra ḳalbi yapraġı / **Ya** şuyıdur çeken **ya** ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [ya ya,]*

4.**Ya** oġul édineler anı **ya** ḳul / Biz şafā ile ḳalavuz gède ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 666). [ya... ya...,]*

5.Bildi kim aynī olısar **ya** ʿiyān **/ Ya** miṣāli olısar afet-i cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 701). [ya... ya...,]*

6.**Ya** ṣafā sür benümle rindāne / **Ya** düşersin cefā-yı zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4903). [ya... ya...,]*

ya... ya-ḫōd...: *"Ya... yahut..., ya... ya da..." bağlacı. (İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.*

1.Siz **ya** cāsūs u **ya-ḫōd** uġrısız / Sezemen ben sizi ki ṭoġrısız *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5776). [ya... ya-ḫōd...,]*

2.Ḳorḳ Ḫudādan ḳırmasın andan / Ya Ḫudādan utan **ya-ḫōd** benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4553). [ya ...ya-ḫōd,]*

yaban: *Çöl, kır; taşra. II başka bir yer, dışarı.*

1.Seyr éderken ayaġı küpe geçer / Ḳuyu şanup anı **yabana** ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3446). [yabana, -a]*

yabana at: *Önem vermemek, dikkate almamak; iʿtibār etmemek.*

1.Şırça şanup anı gümāna batar / ʿĀḳıbet bilmeyüp **yabana atar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3442). [yabana at, -ar]*

yād: *Akına gelme, hatırlama, anma.*

1.ʿİyşumı telḫ éder anuñ adı / Beni nā-şād éder anuñ **yādı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3277). [yādı, -ı]*

2.Ḥamdī ehl-i beḳāyı yād eyle / Ḫatıruñ **yādı-y-ıla** şād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 322). [yādı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

3.Her işüñde Ḫudāyı yād eyle / Ḫāṭıruñ **yād**ı-y-ıla şād eyle (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). *[yādı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

yad: *Yabancı, el.*

1.Yér ola **yadlar** ṭabancasını / Çeker ola belā şikencesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3821). [yādlar, -lar]*

2.Nāz-perverd servüñi her **yad** / Ḳullanur ḳulı gibi ña-āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3762). [yād,]*

3.Beni meşhūr édeli şehre bu ad / Āşinā bildi ʿışḳına her **yad** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4887). [yad,]*

yād: *Hatır, gönül.*

1.Bilmen aduñ ki ola evrādum / Aduñ-ıla şeref bula **yādum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2756). [yādum, -um]*

yād: *Yabancı, garip (kimse) II dışlanmış, ötelenmiş (kimse).*

1.Gözi pür-yaş bağrı baş maẓlūm / Mülkden **yād** vārisden maḥrūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 331). [yād,]*

yād et: *Yad etmek, hatırlamak.*

1.Añmayan Rabb-i münṭaḳim ḥaẕerin / **Yād éder** mi vaṣiyyet-i pederin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 990). [yād ét, -er]*

2.Benüm aġladuġımı **yād édesin** / Dād-ıla ḥazīni ṣād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1016). [yād ét, -e, -sin]*

3. Aña ol ṣāh-bāzı **yād édesin** / Göñlümi ṣāyed ola ṣād édesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3233). [yād ét, -e, -sin]*

4. Göricek teşneyi yā-ḫōd acı / Açlıġum **yād édüp** benüm acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [yād ét, -üp]*

5. Uyan ey nefs ġafletüñden uyan / **Yād ét** ol vaḳti k'olasın ʿuryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 310). [yād ét,]*

6. Görse şekker dehānuñı Ferhād / Daḫi Şīrīn laʿlin **étmeye yād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4239). [yād ét, -me, -y, -e]*

7. Cevr éden ādem **étse** cevrini **yād** / ʿālem olurdı dād-ıla ābād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5788). [yād ét, -se]*

8. Dil-güṣā sözler-ile ṣād étdi / Eski ḥiẕmetlerini **yād étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2545). [yād ét, -di]*

9. **Yād éttükce** ṣoḥbet-i düşi / Cūş eyler-idi mevc-i bī-hūşı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2683). [yād ét, -tükçe]*

10. Ḥālini **yād étdi** ġurbet-ile / Añdı rıḳḳıyyetin bu riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3683). [yād ét, -di]*

11. Her gün āh eyler étmedin o günāh / N'ola **yād étse** anı ʿadl-ile ṣāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5147). [yād ét, -se]*

12. Beni bu dem ne ḫōş ki **yād étdüñ** / Ḫaber-i Yūsuf-ıla ṣād étdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3789). [yād ét, -dü, -ñ]*

13. Ḫādimüñdür ḥuḳūḳını **yād ét** / Bir nefes anı ġamdan āzād ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4829). [yād ét,]*

14. Yūsufa ʿahd éden cüvān o zemān / **Yād édüp** anı söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [yād ét, -üp]*

15. Sen beni **yād étmedüñ** hergiz / Göñlümi ṣād étmedüñ hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5484). [yād ét, -me, -dü, -ñ]*

16. **Yād étdükçe** Yūsufuñ bedenin / Ele alurdı tāze pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4967). [yād ét, -dükçe]*

17. Getürürdi miyāna geh kemerin / **Yād éderdi** miyān-ı sīm-beriñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4975). [yād ét, -er, -di]*

18. **Yād éder** mi beni vefāsından / Yoḳsa unutdı mı cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [yād ét, -er]*

19. Ḳıṣṣa-i Yūsufa uran bünyād / Vaṣl-ı Yaʿḳūbı n'içün **étmeye yād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5732). [yād ét, -me, -y, -e]*

yād et: *(İsmini) anmak, zikretmek.*

1.Soñra A'rābiye nidā étdi / Ḫayr-ıla **yād édüp** ṣenā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3808). [yād ét, -üp]*

2.Her ki yād etdi nām-ı Raḥmānı / Ṭoyladı raḥmet-i Raḥīm anı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). *[yād et, -di]*

3.Añlamazduñ bizüm murādumuzı / Ḫayr-ıla **yād éderdün** adumuzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5783). [yād ét, -er, -dü, -ñ]*

yād eyle: *Hatırlamak, anmak.*

1.Ḫamdī ehl-i beḳāyı **yād eyle** / Ḫatıruñ yādı-y-ıla ṣād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 322). [yād eyle,]*

2.Ḳoñ yalanı Ḫudāyı **yād eyleñ** / Beni ṭoġrı söz-ile ṣād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [yād eyle, -n]*

3.Anı **yād eyle**sem dilüm köyinür / Buña baḳsam odum biraz söyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5825). [yād eyle, -se, -m]*

4.**Eyle**men bunı da şüküft-ile **yād** / Vérmiş ol cān-içün bir éki cemād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3399). [yād eyle, -me, -n]*

yād eyle: *(İsmini) anmak, zikretmek.*

1.Her işüñde Ḫudāyı **yād eyle** / Ḫāṭıruñ yādı-y-ıla ṣād eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 806). [yād eyle,]*

2.Çoḳ yemīn eyledi ġılāz u şidād / Pāk nāmın Ḫudānuñ **eyledi yād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [yād eyle, -di]*

yād eyle: *Hatırlamak, anmak. (Allah'ın kullarını hatırlaması, onlara nimetler vermesi bağlamında.)*

1.Ḥaḳḳ daḥi tā ki **eyle**ye seni **yād** / Āşnā ola saña olmaya yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807). [yād eyle,]*

yād ḳıl: *(İsmini) anmak, zikretmek.*

1.Nāmuñı bilmezem ki **yād ḳılam** / Göñlümi ẕikrüñ-ile şād ḳılam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2499). [yād ḳıl, -am]*

yād ol: *Anılmak, zikredilmek, hatırlanmak.*

1.Nāmın anduḳca Yūsufuñ o ʿAzīz / **Yād olurdı** dilde mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [yād ol, -ur, -dı]*

yād ol: *Yabancı, el olmak; uzak olmak.*

1.Ḥaḳḳ daḥi tā ki eyleye seni yād / Āşnā ola saña **ol**maya **yād** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 807). [yād ol,- ma,- ya]*

yād olın: *Anılmak, zikredilmek, hatırlanmak.*

1.Ede bu naẓmı cānda ḫayr-ı ḫalef / **Yād olın**am nite ki ḫayr-ı selef (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 350). *[yād olın, -am-ın, -am]*

2.Eyler-iken cemāl-ile lāfı / Yūsufuñ yād olundı evṣāfı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3500). [yād olun, -dı]*

yādgār: *Armağan, hediye.*

1.Zülfi şuʿbānı āyet-i Mūsā / Lebleri **yādgāridür** ʿĪsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2433). [yādgāridür, -i, -dür]*

yādgār ko: *Yadigâr bırakmak; hatırlanmak için arkasında bir kimseyi veya bir nesneyi bırakmak.*

1.**Ḳodı** ehl-i derde bunı **yādgār** / Ümīdi olardan duʿā'-yı münīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 167, Beyit 6280). [yādgār ḳo, -dı]*

yādgār-ı peder: *Baba hatırası, babadan kalma.*

1.Dédi kim ḳanḳı érdedür bu kemer / Āh kim gétdi **yādgār-ı peder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 523). [yādgār-ı peder,]*

yādına gel: *Hatırına gelmek, hatırlamak.*

1.**Yādına geldügince** nakş-ı nigār / Laʿli bu dürleri ḳılurdı niṣār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2493). [yādına gel, -dügince]*

1.**Yādına** gelse ṭāliʿi raḳamı / Ḫaṭ çekerdi yüzine on ḳalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2749). [yādına gel, -se]*

yaġ: *Yağ.*

1.Semirmiş her baḳar şu resme eger / Çeker olsañ ḳılını **yaġı** ṭamar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5164). [yaġı, -ı]*

yaġ: *(Yağmur, kar vs.) yağmak, gökten düşmek.*

1.Çün ġamām-ı siyeh göge aġdı / Yére yaġmur yérine ġam **yaġdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [yaġdı, -dı]*

2.Kārbān üzre **yaġdı** çün bu ṭolu / Oldı her sīne dehşet-ile ṭolu *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1862). [yaġdı, -dı]*

3.Bu ḳasāvetle size ṭañ mı eger / Lūt ḳavmi gibi **yaġarsa** ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1492). [yaġarsa, -ar, -sa]*

4.Şeyb başdı ḳadem şebāb üzre / **Yaġdı** kāfūr müşk-i nāb üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5340). [yaġdı, -dı]*

5.Eyle **yaġardı** her yére bārān / Ṣanasın gök yére énerdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5654). [yaġardı, -ar, -dı]*

6.Gelse ben teşne üstine o sehāb / Āb yerine **yaġdurur** yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [yaġdurur, --dur, --ur]*

yaġ: *Yağmak II çok miktarda, arka arkaya gelmek.*

1.Ġam **yaġar** nāle-i ḥazīninden / Uyımaz ḳoñşılar enīninden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3086). [yaġar, -ar]*

2.Dem-be-dem k'üstine direm yaġdı / Aña bārān-ı derd ü ġam **yaġdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [yaġdı, -dı]*

3.Ol güli kim bitürdi bustānuñ / **Yaġup** üstine bunca iḥsānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 867). [yaġup, -up]*

4.Dem-be-dem k'üstine direm **yaġdı** / Aña bārān-ı derd ü ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3161). [yaġdı, -dı]*

yaġ: *Yağ II kandil yağı.*

1.Lebi üzre dili çerāġ gibi / Yanar odlara cānı **yaġ** gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [yaġ,]*

2.Mihr ü mehden yaḳan çerāġın anuñ / Dil-i ʿāşıḳdan oldı **yaġın** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4314). [yaġın, -ın]*

yaġ: *Yağ, saça sürülen yağ.*

1.Yaġladı ol **yaġ**-ıla kim Cebrā'īl / Getürüp dürtinürdü İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 776). [yaġ-ıla, -ıla]*

2.Seni cān riştesine bağlar-ıdum / Yüregüm **yaġı-y-ıla** yaġlar-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2552). [yaġı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

yaġı: *Düşman.*

1.Koyılup eyle urdılar oraġı / Şanasın yaġıya koyuldı **yaġı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [yaġı,]*

2.Koyılup eyle urdılar oraġı / Şanasın **yaġıya** koyuldı yaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5659). [yaġıya, -(y)a]*

yaġla: *(Saçları, vücudu) yağlamak, yağ sürmek.*

1.Yūsufuñ sünbülini **yaġla**r-ıdı / Baġrı yaġın eridüp aġlar- ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 775). [yaġlar-ıdı, -r, -ıdı]*

2.Seni cān riştesine bağlar-ıdum / Yüregüm yaġı-y-ıla **yaġlar-ıdum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2552). [yaġlar-ıdum, -r, -ıdu, -m]*

3.**Yaġladı** ol yaġ-ıla kim Cebrā'īl / Getürüp dürtinürdü İsmāʿīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 7263). [yaġladı, -dı]*

yaġma et: *Yağmalamak, talan etmek; yok etmek, bitirmek, tüketmek.*

1.Ne ġam-ı ẕemm ne ārzū-yi senā / **Étdi** bu raḫti cümleten **yaġma** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5120). [yaġma et, -di]*

yaġma kıl: *Yağmalamak, talan etmek; yok etmek, bitirmek, tüketmek.*

1.ʿIşḳuñ ol dem ki yıḳdı eyvānum / **Ḳıldı yaġma** vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [yaġma kıl, -dı]*

yaġmaya ver: *Yağmalamak, talan etmek; yok etmek, bitirmek, tüketmek.*

1.ʿIşḳ eşer eyledi Zelīḫāya / ʿaḳlı milkini **verdi yaġmaya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2521). [yaġmaya ver, -di]*

yaġmur: *Yağmur.*

1.Çün ġamām-ı siyeh göge aġdı / Yére **yaġmur** yérine ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [yaġmur,]*

2.Berk-ı raḫşān gibi çün éde ẓuhūr / Gözlerüm ebr olur yaşum **yaġmur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [yaġmur,]*

yaġmur gibi yaġ: *Yağmur misali gelmek, çok fazla olmak.*

1.Élçi yaġmur gibi **yaġar** ḳapuma / Günde biñ ṭālibi gelür ṭapuma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2902). [yaġmur gibi yaġ, -ar]*

yaġşāl: *Yakub peygamberin oğullarından birinin adı.*

1.Bitdi ol ravżadan da éki nihāl / Birisi Dān ü birisi **Yaġşāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 432). [yaġşāl,]*

yā-ḫod: *Yahut, veya.*

1.Ḳadem ehline menzil olsa ḫarāb / Meclis-i ẕevḳ olur **yā-ḫōd** miḥrāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 938). [yā-ḫōd,]*

2.Göricek teşneyi **yā-ḫōd** acı / Açlıġum yād édüp benüm acı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1017). [yā-ḫōd,]*

3.Ne bilür cām-ı cevheri ḫazzāf / Anı ya Cem bilür **yā-ḫōd** ṣarrāf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1684). [yā-ḫōd,]*

4.Ṣan yıḳılmış burūc-ı ʿāliyedür / **Ya-ḫōd** iʿcāz-i naḫl-i ḫāviyedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2015). [ya-ḫōd,]*

yahşi: *Güzel, iyi.*

1.Dil kafes rāz mürġ-i vaḥşīdür / Mürġ-i vaḥşī kafesde **yaḥşī**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 614). [yaḥşīdür, -dür]*

yaḳ: *(Gönlünü) yakmak; acı, elem içinde bırakmak.*

1.**Yaḳ**dı çünkim dilini nār-ı edep / Şem-i cennet démek aña ne ʿaceb (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 286*). [yaḳdı, -dı]*

2. Gūş édicek anuñ bu sözlerini / Merḥamet odı **yaḳdı** özlerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1768). [yaḳdı, -dı]*

3. Bezm-i ʿişrette şemʿa döndi hemān / İçini od **yaḳar** ṭaşı ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2471). [yaḳar, -ar]*
4. Şemʿa **yaḳar** perini pervāne / Uçmaz olursa şems-i tābānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3167). [yaḳar, -ar]*
5. Tennūr-ı dilde cān gibi **yaḳardum** odlara / Ger mümkin olsa ādeme ḳahr-ı ʿitab-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2855). [yaḳardum, -ar, -dum]*
6. Ṣalsa bu od cihāna bir dem dem / **Yaḳa** deryāları nedür ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1978). [yaḳa, -a]*
7. **Yaḳdı** ḫüsnüñ gülini gün-tābı / Olsun iy māh menzilüñ ābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2063). [yaḳdı, -dı]*
8. Ḫışmı odın **yaḳa**-y-ıdı ger Ṭaymūs / Pür-key olurdı ḳalb-i Keykāvūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2329). [yaḳa-y-ıdı, -a, -y, -ıdı]*
9. Geh odın **yaḳdı** geh söyündürdi / Dile ṣu ṣaçdı geh köyündürdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2512). [yaḳdı, -dı]*
10. İftah Allah déme teʿallül-ile / Bülbüli **yaḳma** ḥasret-i gül-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2055). [yaḳma, -ma]*
11. Anı alan başın belāya ṭaḳar / Ṭamudan od alup ne yérde **yaḳar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1654). [yaḳar, -ar]*
12. Dil ḥücresinde yaḳalı şemʿ-i ḫayālüñi / Pervāne gönlümüñ hevesin nāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2677). [yaḳalı, -alı]*
13. Gönlinüñ ġonçası çün étdi şüküft / **Yaḳdı** cān perdesin nevā-yı nühüft *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2484). [yaḳdı, -dı]*
14. Tīr atarsın dile kemān ḳanı / **Yaḳdı** mihr anı mihr-bān ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2635). [yaḳdı, -dı]*
15. Dédi Īnāsa rıfḳ u līnet ile / Beni tap **yaḳ** firāk u ḥasret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 511). [yaḳ,]*
16. Yine Aʿrābī söyledi ḫaberin / **Yaḳdı** Yaʿḳūbuñ odlara cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [yaḳdı, -dı]*
17. Éşidüp bu cevābını anuñ / **Yaḳdı** şefḳat dilin Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [yaḳdı, -dı]*
18. Göz işi ḫūb-rūya baḳmaḳdur / Ḫūblar işi sīne **yaḳmaḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4055). [yaḳmaḳdur, -mak, -dur]*
19. Beni ṭap **yaḳ** belā-yı fürḳat-ile / Teşneyem ḳandur āb-ı vuṣlat-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4420). [yaḳ,]*
20. Māh-ı Maġrib dédi budur o ġulām / Ki beni **yaḳdı** ʿışḳ odına temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4768). [yaḳdı, -dı]*
21. Pederün kanı ʿahd ü peymānı / Ḥasrete niçe **yaḳaruz** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5931). [yaḳaruz, -ar, -uz]*
22. Geh **yaḳup** ʿālemi o tābıy'la / Gāh ġarḳ étdi eşki ābıy'la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6238). [yaḳup, -up]*
23. **Yaḳdı** bu vech-ile gülistānı / Yéllere vérdi sünbülistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6246). [yaḳdı, -dı]*

yaḳ: *Yakmak, tutuşturmak*

1.Şemʿ kim Ḥaḳḳ **yaḳa** nice söyinür / Her ki püf dirse sebleti köyinür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 555). [yaḳa, -a]*

2.Vérse bu rūġan ol çerāġına dem / **Yaḳa** bir demde bir niçe ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4634). [yaḳa, -a]*

3.**Yaḳmayınca** perin o pervāne / Añlayımadı şevḳ-ı pervāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4795). [yaḳmayınca, -ma, -y, -ınca]*

4.Yārdan ayru āh-ıla vāyı / Ayru ayru **yaḳardı** her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [yaḳardı, -ar, -dı]*

5.Ki ḳanı Yūsufuñ yüzi nūrı / Şemʿin andan **yaḳar** ola ḫūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [yaḳar, -ar]*

yaḳ: *Ateşe vermek; yok etmek.*

1.Perde-i ʿizzetümi kim **yaḳdı** / Mekr odın rūşen eyle kim çaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4656). [yaḳdı, -dı]*

2.Ėtdi āḫir ecel debūrı ʿubūr / Ne ṣafā ḳodı **yaḳmaduḳ** ne sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6151). [yaḳmaduḳ, -ma, -duk]*

yaka: *Elbisenin göğse gelen kısmı, ön kısmı.*

1.Ne **yaḳasına** sīni eyledi çāk / Sünbülin yoldı ḳoydı yérine ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [yaḳasına, -sı, -n, -a]*

2.Véricek ḳaddine ḳabāsını / Eydür-idi öpüp **yaḳasını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3613). [yaḳasını, -sı, -n, -ı]*

3.Geh girībānına sürerdi gözin / Çāk éderdi **yaḳası** gibi yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [yaḳası, -sı]*

yaka yırt: *Yakasını yırtmak; tahammül edememek, sabırsızca davranmak.*

1.Māh-ı Maġrib diledi kim der-ḥāl / Şevḳden **yaḳa yırta** şarḳ miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2464). [yaḳa yırt, -a]*

yaḳaların çāk et: *Yakalarını yırtmak, parçalamak II goncanın gömleğini yırtarak açılması.*

1.Naġmeler eyledükce bülbüller / **Çāk ederler yaḳaların** güller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2455). [yaḳaların çāk et, -er, -ler-lar, -ın]*

yaḳasın çāk ét: *Sevgilisi uğruna dövünmek, yakasını veya bağrını yırtmak.*

1.Gördi gül-zārı gülsüz ol bülbül / **Yaḳasın çāk étdi** nite ki gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4952). [yaḳasın çāk ét, -di]*

2.Evvelā āh-ı derd-nāk étdi / **Yaḳasın** ḥasret-ile **çāk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6235). [yaḳasın çāk ét, -di]*

yaḳasın çāk eyle: *Sevgilisi uğruna dövünmek, yakasını veya bağrını yırtmak.*

1.Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi o ʿāşıḳ-ı pāk / Devr elinden **yaḳasın eyledi çāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6236). [yaḳasın çāk eyle, -di]*

2.Çāk olundı déyü o dāmen-i pāk / Āh édüp **eyledi yaḳasını çāk** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4565). [yaḳasını çāk eyle, -di]*

yaḳasını tut: *Yakasına yapışmak, bırakmamak.*

1.**Ṭutmuş** iken belā **yaḳasını** / Dāmeni ṣabra ṣardı pāsını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2467). [yaḳasını tut, -muş, -iken]*

yakīn: *Yakın zamanda; vakit olarak az bir süre kalmış olan.*

1.Gerçi var vaṣluña dilümde yaḳīn / Bilmen ammā ırāḳ mıdur ya **yaḳın** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [yaḳın,]*

yakīn: *Yakın, arada az mesafe bulunan.*

1.Birbirine **yaḳīn** çün ʿayneyn / Farḳ-ı nāzük bi-ʿaynihi mābeyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4092). [yaḳīn,]*

2.Her kişi kim geleydi aña **yaḳīn** / Çāk éderdi anuñ ṭonın da hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2681). [yaḳīn,]*

yakīn: *Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme.*

1.Ḳaldı ehl ü ʿıyāli din üzre / Oldılar ṣābit ol **yaḳīn** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6163). [yaḳīn,]*

2.Bu **yaḳīn-ile** zindedür cānum / Umaram bir gün ire dermānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [yaḳīn-ile, -ile]*

3.Gerçi var vaṣluña dilümde **yaḳīn** / Bilmen ammā ırāḳ mıdur ya yaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3206). [yaḳīn,]*

4.Ṭoldı çün Bāziġa diline **yaḳīn** / Cümle varın taṣadduḳ étdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3567). [yaḳīn,]*

5.Sözi anlara rāh-ı dīnden-idi / Fekk-i şekk étmege **yaḳīnden-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4150). [yaḳīnden-idi, -den, -idi]*

yakīn: *Yakın, yaklaşık.*

1.Nūh-içün kim hezār sāle yakīn / Eyledi mihnet-ile daʿvet-i dīn (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 139*). [yakīn,]*

yakīn: *(İyice) yaklaşma, yanına gelme.*

1.Çünki gevher-fürūşa vardı **yaḳīn** / Açdı dürc-i suʿālin anda hemin (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 245*). [yaḳīn,]*

2.Kārbān çünki geldi çāha **yaḳın** / Cümle üştür aña yöneldi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [yaḳın,]*

3.Geldi ebnāsı çünki aña **yaḳīn** / Dédiler vaḳt-i ḥīle oldı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1112). [yaḳīn,]*

4.Oturup Māh-ı Maġrib andan ırak̟ / Belki aña **yakīn** ü cāndan ırak̟ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5049). [yakīn,]*

5.Geldi çün bār-gāh-i şāha **yak̟ın** / Éndi atdan bezendi rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5251). [yak̟ın,]*

yakīn: *Yakın, yakın yer; az mesafe olan yer.*

1.Geldiler çünki şehr-i Mışra **yak̟ın** / Ḫaber olundı pādşāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6111). [yak̟ın,]*

yakīn ehli: *Delille değil iman gücüyle hakikatı apaçık görenler, ehl-i yakin.*

1.Her ne yérde ki olsa dīn ehli / Bulınur anda çoḳ **yak̟īn ehli** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1914). [yak̟īn ehli,]*

yakīn ét: *Yaklaştırmak, yanına getirmek.*

1.Hünerin gördi āferīn étdi / Ḳurbetine daḥi **yakīn étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5261). [yakīn ét, -di]*

yakīn ol: *Yanında olmak, yaklaşmak.*

1.Sürçe düşe **olur** çün aña **yak̟īn** / Görür anı serāb-ımış miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3083). [yak̟īn ol, -ur]*

2.Çün **yak̟īn oldı** anlara ser-i çāh / Ser-i çāh üzre Mālik étdi nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1585). [yak̟īn ol, -dı]*

3.K'eyleyüp bunca gūşiş ol miskīn / Kendü zuʿmında vaşla **ola yak̟īn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [yak̟īn ol, -a]*

4.Çün Zelīḫā bu deñlü **oldı yak̟īn** / Ḳāniʿ olmadı bu şafāya hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [yak̟īn ol, -dı]*

yakīn ol: *Yaklaşmak; (bir şey) gerçekleşmek üzere olmak.*

1.Ol direk şayha-y-ıla étdi fiġān / **Yak̟īn oldı** dü pāre ola hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 264). [yak̟īn ol, -dı]*

yakīn ol: *Yaklaşmak; maruz kalmak.*

1.Dūr olup pende **olma** bende **yak̟īn** / Yüz urup senden ister-ise vişāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 5817). [yak̟ın ol, -ma]*

yak̟īn vér: *Kesin ve doğru bilgi vermek II gaipten haber vermek.*

1.**Vérmeseydi yak̟īn** hātif-i ġayb / Ḳalur-ıdum bu şübhede lā-reyb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3204). [yak̟īn vér, -me, -se, -y, -di]*

yaklaş: *Yakınlaşmak, yakın duruma gelmek.*

1.Eyle **yak̟laşdı** aña şevḳ-ıla şūr / Ki anı cümle işden eyledi dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5100). [yak̟laşdı, -dı]*

Yaʿkūb: *Hz. Yakup (Hz. İshak'ın oğlu, Hz. Yusuf'un babasıdır. Yakup peygamberin lakabı İsrail'dir. Edebiyatta daima Hz. Yusuf ile ilgili olarak anılır.)*

1. Ṭoġdı éki sülāle-i maḥbūb / Evvelā ʿĪş u sāniyen **Yaʿkūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 370). [Yaʿkūb,]*
2. Yine **Yaʿḳūb** ḳuçdı ol māhı / Sīne ḳaʿrından eyledi āhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [Yaʿḳūb,]*
3. Dédi **Yaʿḳūb** irişdi baña ḫaber / Şimdi Mışra ʿAzīz olan server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5748). [Yaʿḳūb,]*
4. Ḥaḳḳ Teʻālā duʻasın étdi ḳabūl / Ḳıldı **Yaʿḳūbı** ol diyāra resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 389). [Yaʿḳūbı, -ı]*
5. Gele-bān eylemişdi **Yaʿḳūbı** / Māderinüñ ol idi maḥbūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 373). [Yaʿḳūbı, -ı]*
6. Vérdi Ḥaḳḳ ol ġarībe matlūbı / Yūsufından ayırdı **Yaʿḳūbı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [Yaʿḳūbı, -ı]*
7. Ḳasdın arturdı 'İş **Yaʿḳūb**a / Başladı dürlü dürlü āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 410). [Yaʿḳūba, -a]*
8. Dédi ḫatunına dé **Yaʿḳūb**a / Uġramamak dilerse āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 406). [Yaʿḳūba, -a]*
9. Dédi **Yaʿḳūba** yā Nebiyy'Allāh / Degülem ben bu kıṣṣadan āgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1381). [Yaʿḳūba, -a]*
10. Bildi **Yaʿḳūb** anuñ çü niyyetini / Tutdı atasınuñ vaṣiyyetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 411). [Yaʿḳūb,]*
11. Ḳaldı **Yaʿḳūb** hecr-ile nālān / Cānı ardınca ten gibi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 833). [Yaʿḳūb,]*

12. Ḳodı **Yaʿḳūb** yére çün legeni / Tā yuna anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [Yaʿḳūb,]*
13. Ṣatdı **Ya'ḳub** ayırdı ol veledi / Yūsufa süd çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [ya'ḳub,]*
14. Yūsuf ol gün ki gétdi seyrāna / Döndi **Yaʿḳūb** mest ü ḥayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [Yaʿḳūb,]*
15. Ṣordı **Yaʿḳūb** olara ġuṣṣaların / Söylediler dürūġ ḳıṣṣaların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1126). [Yaʿḳūb,]*
16. Geldi **Yaʿḳūb**a ol piser āḫir / Étdi Yūsuf beşāretin ẓāhir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [Yaʿḳūba, -a]*
17. Dédi iy ḫalḳa ʿadl éden sulṭān / Baña **Yaʿḳūb** étdi ẓulm ü ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [Yaʿḳūb,]*
18. Yüz urup Ḥażrete nidā étdi / Añdı **Yaʿḳūb**ı beddu'ā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1077). [Yaʿḳūbı, -ı]*
19. Dédi **Yaʿḳūba** yā Nebiyy'Allāh / Yandı āhuñ odına mihr-ile māh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). *[Yaʿḳūba, -a]*
20. Müstecāb oldı ol duʿā'sı anuñ / İrdi **Yaʿḳūba** mācerāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3688). [Yaʿḳūb, -a]*
21. Tā ki **Yaʿḳūb** içün ola bu duʿā' / Mācerayı ḥikāyet étdi aña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 382). *[Yaʿḳūb,]*
22. Çünki **Yaʿḳūb** olara vermedi yüz / Yūsufa tutdılar yüzi düpdüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [Yaʿḳūb,]*
23. Oldı **Ya'kūb** rūz u şeb pinhān / 'Īṣdan ḳorḳdı kim irişe ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [Yaʿḳūb,]*
24. Çünki **Yaʿḳūb** gördi ḫālını / Söyledi mācerasını ḥālini (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 417). *[Yaʿḳūb,]*
25. Kendünüñ olmadı çün oġlanı / Vérdi **Ya'kūb**a nesl-içün anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 431). [Yaʿḳūb, -a]*
26. Ārzū eyler-idi **Yaʿḳūb**ı / Terk étmiş-idi ḳasd-ı āṣūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 484). [Yaʿḳūb,]*
27. İḫtiyārī degül çü kār-ı kulūb / Nice maʿzūr olmaya **Ya'kūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 535). [ya'kūb,]*
28. Çünki zeyn étdi Yūsufı **Yaʿḳūb** / Toldı etrafa reşk-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [Yaʿḳūb,]*
29. Ṭutdı **Yaʿḳūb** Yūsufuñ sözini / Ḥaḳḳa tutdı tażarruʿı yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 602). [Yaʿḳūb,]*
30. Güldi luṭf-ıla şemʿ-i ḫandāni / Gördi **Ya'kūb** tañladı anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 619). [Yaʿḳūb,]*
31. Dédi **Yaʿḳūb** söylemeñ bu sözi / Dilemen dūr ola gözüme yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [Yaʿḳūb,]*
32. Böyle vérdi cevābı çün **Yaʿḳūb** / Güş èdüp anı zümre-i āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [Yaʿḳūb,]*
33. Dédi **Ya'kub** aña ki cān-ı peder / Ġuṣṣada sādī-yi cenān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 740). [ya'kub,]*
34. Ol ḳadar lābe eyledi bu nigār / Vèrdi **Ya'kūb** icāzeti nā-çar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 743). [ya'kūb,]*
35. Yatdı **Yaʿḳūb** o géce Yūsuf-ıla / Étdügi vaʿdeye te'essüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 749). [Yaʿḳūb,]*
36. Turdı **Yaʿḳūb** câme-ḫʷābından / Āh èdi felek şitābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 764). [Yaʿḳūb,]*
37. Sözleri çün görindi nā-maʿkūl / Anı **Yaʿḳūb** eylemedi ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1203). [Yaʿḳūb,]*
38. Çünki **Yaʿḳūb** aña nigah étdi / Ḫavfdan kendüzin tebāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 486) [Yaʿḳūb,]*
39. Çünki **Yaʿḳūb** aña naẕar ḳıldı / Vaṣlına iştiyāḳını bildi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 490). [Yaʿḳūb,]*
40. Kuşadup anı vérdi **Yaʿḳūb**a / Kemerin muḫkem étdi āşūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 520). [Yaʿḳūba, -a]*
41. Cilve eyledi turdı ol tāvūs / Vardı **Ya'kūb**a eyledi pā-būs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 736). [Yaʿḳūba, -a]*

42. Çün ḳodı bu cihān taṣarrufını / Buldı **Ya‘kūb** yine Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [Yaʿḳūb,]*
43. Cümle tutmışlar-ıdı ḥīleye rū / Tā ki **Ya‘kūb** olaydı aña adū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 553). [ya‘kūb,]*
44. Gördiler anı yég sever **Yaʿḳūb** / Étdiler ḳasd-ı fitne vü āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 552). [Yaʿḳūb,]*
45. Verdi eğnine Yūsufuñ **Yaʿḳūb** / Gèydi Rıdvāna döndi ol maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [Yaʿḳūb,]*
46. Dédi **Yā‘ḳūb** aña ki cān-ı peder / Şemʿ-i ḫandān-ı hānedān-ı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 622). [yā‘ḳūb,]*
47. İlla bu narḫı bilmek ol aya / Oldı **Yaʿḳūb**-ıla Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [Yaʿḳūb-ıla, -ıla]*
48. Dédi iy ḫᵛāce-i kerīm-nihād / Baña **Yaʿḳūbuñ** adın eyleme yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3276). [Yaʿḳūbuñ, -uñ]*
49. Bu beşāret çün irdi **Yaʿḳūba** / Rāḥat-ı rūh vérdi Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [Yaʿḳūba, -a]*
50. Bu beşāret çün irdi Yaʿḳūba / Rāḥat-ı rūh vérdi **Yaʿḳūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5992). [Yaʿḳūba, -a]*
51. Çünki **Yaʿkūba** ḥāṣıl oldı viṣāl / Geçdi ẕevḳ u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [Yaʿkūba, -a]*
52. Gerçi **Yaʿkūb** ʿazm-i ṣabr étdi / Dil-i ġam-dīdesine cebr étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5950). [Yaʿkūb,]*
53. Dédi iʿrāż eyleyüp **Yaʿkūb** / Ṭap oḳuñ baña nāme-i āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5963). [Yaʿkūb,]*
54. ʿarż-ı ḥāl eylemeg-içün **Yaʿḳūb** / Derd-ile yazdı şāha bir mektūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [Yaʿḳūb,]*
55. Dédi **Yaʿḳūb** ḥażretine Emīr / Ol geçen ḫᵛābuma budur taʿbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6142). [Yaʿḳūb,]*
56. Ḫᵛābını fitne bilmesün **Yaʿḳūb** / Belki oldı işi bu ḫᵛāb-ıla ḫūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1321). [Yaʿḳūb,]*
57. Yine **Yaʿḳūb** gürge étdi naẓar / Ḥāl-i Yūsufdan aña ṣordı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [Yaʿḳūb,]*
58. Yine Aʿrābī söyledi ḫaberin / Yaḳdı **Yaʿḳūbuñ** odlara cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [Yaʿḳūbuñ, -uñ]*
59. Lerze eyledi ol legen nāgāh / Anı **Yaʿḳūb** görüp eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 772). [Yaʿḳūb,]*
60. Dédi **Yaʿḳūb** ḳoñ biraz anı / Bendin aluñ ki dinlene cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1353). [Yaʿḳūb,]*
61. Dédi **Yaʿḳūb** Yūsufum ḳanı / Étdi senden şikāyet iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [Yaʿḳūb,]*
62. Çünki **Yaʿḳūb** diñledi bu sözi / Gürgüñ aḥvāline köyündi özi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1389). [Yaʿḳūb,]*
63. Çünki **Yaʿḳūb** éşitdi bu ḫaberi / Āh édüp ṭoldı ḳan-ıla cigeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1414). [Yaʿḳūb,]*
64. Gürg çün söyledi hikāyetini / Bildi **Yaʿḳūb** anuñ berā’etini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1437). [Yaʿḳūb,]*
65. Nitekim baña rahm édüp **Yaʿḳūb** / Ḥāṣıl oldı bu dem ḳamu maṭlūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1440). [Yaʿḳūb,]*
66. Dédi **Yaʿḳūb** olara iy gürgān / Bilürem size étdiler bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1461). [Yaʿḳūb,]*
67. Size **Yaʿḳūb** ḫod inanmış-ıdı / Yūsufı gürg yédi sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [Yaʿḳūb,]*
68. Buni **Yaʿḳūb** o dem ki gūş étdi / Āh édüp düşdi kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3786). [Yaʿḳūb,]*
69. İlla **Yaʿḳūb** minnet étdi aña / Cennet-ile beşāret étdi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3828). [Yaʿḳūb,]*
70. Çünki **Yaʿḳūba** ġuṣṣa kār étdi / Fikr-i Yūsuf dilin figār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1220). [Yaʿḳūba, -a]*
71. Emr-i Ḥaḳḳ-ıla yine Rūḥ-i Emīn / Geldi **Yaʿḳūba** ol dem içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [Yaʿḳūba, -a]*

72. Getürüp ḫānedān-ı **Yaʿḳūba** / Dédiler éltüp anı **Yaʿḳūba** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1351). [Yaʿḳūba, -a]*
73. Çün bu resme nişāne vü peyġām / İrdi **Yaʿḳūba** düşdi bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3806). [Yaʿḳūba, -a]*
74. Dédi **Yaʿḳūb** anı varuñ getürüñ / Esb-i daʿvāyı menzile yitürüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [Yaʿḳūb,]*
75. Göçdi **Yaʿḳūb** mülk-i Kenʿaña / Tā vére dil muradını cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 481). [yaʿḳūb,]*

yākūt: *Kırmızı renkli değerli taş.*

1.Ḫūblar zeyn olındı zīver-ile / Laʿl ü **yāḳūt** ü dürr ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [yāḳūt,]*
2.Ṭarayup anı müşk ü ʿanber-ile / Urdı **yākūt** laʿl ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2110). [yākūt,]*
3.Dédi ammā ḫazīnemüñ varı / Laʿl ü **yāḳūt** ü sīm ü dīnārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3411). [yāḳūt,]*
4.Almaġ-ıçun bu ḳuvvet ü ḳūtı / Ḳalmadı dürr ü laʿl ü **yaḳūtı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5370). [yaḳūtı, -ı]*

yākūt-ı aḥmer: *Kırmızı yakut taşı (Öfkeden gözlerin kıpkırmızı olması bağlamında.)*

1.Ḫışmı ḳılları neştere döndi / Çeşmi **yāḳūt-ı aḥmere** döndi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5920). [yāḳūt-ı aḥmer, -e]*

yākūt-ı sürḫ: *Kırmızı yakut taşı.*

1.Éki yüz dürc vérdi cümlesi pür / Laʿl ü **yākūt-ı sürḫ** ü mercāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2990). [yākūt-ı sürḫ,]*

yalan: *Doğru olmayan söz; düzmece, sahte.*

1.Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki **yalandur** sözüñ bu düş de yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [yalandur, -dur]*
2.Dédi Lāvī **yalan** düşüñe sebeb / Kendü zu'muñda neydi ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [yalan,]*
3. Anlara uyup étme bize duʿā' / Ki **yalandur** olar be-Ḥaḳḳ-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1456). [yalandur, -dur]*
4. Dédi ḳullar **yalan**-ısa sözüñüz / Ne cezāya muṭīʿ olur özüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5867). [yalan-ısa, -ısa]*
5. Bildi nūr-i fırāset-ile hemān / Ki **yalandur** o pīrehendeki ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1192). [yalandur, -dur]*
6. Çünki aldanmadı **yalanlarına** / Āteş-i tasa düşdi cānlarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1331). [yalanlarına, -lar, -ı, -n, -a*
7. Çün irişdi saña bu ṭāli'-i bed / Ol **yalan** düş ḳanı ki ḳıla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 960). [yalan,]*
8. Ṣanma bunı **yalan** ḥikāyetdür / Māliküñ mülki bī-nihāyetdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2048). [yalan,]*
9. Dédiler kim bilür misin anı / Düzer-idüñ **yalan** düşi ālı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 874). [yalan,]*
10. Ḳaçaġanlıḳ daḫi degül **yalan** / Ki ḳaçardı cihāndan ol cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1678). [yalan,]*
11. Ger ṣorarsañ ol āftāba nişān / Déyeyim ẕerre deñlü ṣanma **yalan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [yalan,]*
12. Çeşm-i bed açmadum daḫi yüzine / Güş ṭutma anuñ **yalan** sözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [yalan,]*
13. Peder öñinde bu **yalan**-ıla / Ḳodılar köñlegini ḳan-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1131). [yalan-ıla, -ıla]*
14. Ḳaṭʿ olınsa revā ola o zebān / Ki sözinde ola ḫilāf ü **yalan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [yalan,]*
15. Surḫ-rū eylemedi ḳan buları / Ḫacil eyledi çün **yalan** buları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1202). [yalan,]*
16. Aldamañ siz beni **yalan** söz-ile / Ben inanmam size hemān söz-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1211). [yalan,]*
17. Ḳoñ **yalanı** Ḫudāyı yād eyleñ / Beni ṭoġrı söz-ile şād eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1197). [yalanı, -ı]*

18. Dédi Rūbīl gör **yalan** düşüñi / Ki niçe müşkil eyledi işüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 970). [yalan,]*
19. Ben ki Rūbīlem eylerem īmān / Ki yalandur sözüñ bu düş de **yalan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 972). [yalan,]*
20. İşbu işler başuña gör n'eyler / Ol **yalan** düş saña neler eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 881). [yalan,]*

yalan düz: *Yalan söylemek, yalanları sıralamak.*

1.İttifāḳ-ıla **düzdilerdi yalan** / Eyledilerdi ḳanı aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1115). [yalan düz, -di, -ler, -di]*

yalan ol: *Doğru olmamak; düzmece, sahte olmak*

1.Dédi Mālik ki ol cüvān-merdān / **Olmamışlar** bu sözlerinde **yalan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1840). [yalan ol, -ma, -mış, -lar]*
2.Ādemüñ daʿvası çün **ola yalan** / Çoḳ yemīn eylemektedür aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [yalan ol, -a]*

yalan söyle: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz söylemek.*

1.Dédi dellāl anı nice déyeyim / Āşkāre **yalan** mı **söyleyeyim** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3378). [yalan söyle, -y, -e, -y, -im]*
2.Düzüben siḥr-ile füsūn destān / **Söyle**r-idüñ babamıza **yalan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 875). [yalan söyle, -r, -i, -dü, -n]*

yalancı: *Yalan söyleyen, doğru konuşmayan.*

1.Ḳaçaġandur **yalancıdur** uġrı / Ṣataruz ʿaybını déyüp ṭoġrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1675). [yalancıdur, -dur]*

yalanla: *Yalanlamak, inkar etmek.*

1.Gelüp Aʿrābīyi **yalanladılar** / Her kişinüñ dilin gümānladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3827). [yalanladılar, -dı, -lar]*

yalıñlan: *Alevlenmek, hararetlenmek; artmak, çoğalmak.*

1.Yine ḥasret odı **yalıñlandı** / Ṣādlıḳ şemʿi yine diñlendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1416). [yalıñlandı, -dı]*

yaluñuz kal: *Yalnız kalmak, yanında kimse olmamak.*

1.**Yaluñuz ḳaldı** çünki Bünyāmīn / Eyledi ḳaʿr-ı dilden āh ü enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5842). [yaluñuz ḳal, -dı]*

yalvar: *Yalvarmak, yakarmak; birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.*

1.Ḫōş taẕarru'la yüz urup ḫāke / Böyle **yalvardı** īzid-i pāke *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5449). [yalvardı, -dı]*
2.Dem-be-dem Mālike gelürler-idi / Görsevüz déyü **yalvarurlar**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2208). [yalvarurlar-ıdı, -ur, -lar, -ıdı]*
3.Bir ṭarafda bu aña nāz eyler / Ol buña **yalvarup** niyāz eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4303). [yalvarup, -up]*
4.Bes Zelīḫā buyurdı dāyesine / Vara **yalvara** ʿömri māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [yalvara, -a]*
5.Dāye-i ḫāṣa bir géce vardı / Göz yaşın dökdi yandı **yalvardı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [yalvardı, -dı]*
6.**Yalvarup** ḫāṣ dāye ṣordı aña / K'iy gözüm nūrı yine n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [yalvarup, -up]*
7.**Yalvarup** ol nigār aġlar-ıdı / Üşüp anlar elini baġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 904). [yalvarup, -up]*
8.Kārbān Yūsuf üzre üşdiler / **Yalvarup** ayaġına düşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1883). [yalvarup, -up]*
9. **Yalvarup** dédi iy dil-ārāmum / Ḳomaduñ dilde ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2643). [yalvarup, -up]*
10.Dédi **yalvarup** aña iy ana / Gédelüm gel bu géce zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [yalvarup, -up]*
11.**Yalvarup** eyledi o gül zāri / Döndi nesrīne tāze gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [yalvarup,]*

yalvar: *(Allah'a) yalvarmak; dua etmek.*

1.Geldi çün ʿālem-i şehādete ol / **Yalvarup** dédi Rabb-i ʿizzete ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5982). [yalvarup, -up]*

yan: *Birlikte, beraberinde.*

1.Ḳoşdı Mālik melek **yanınca** gulām / Dīv sūretlü ḳara Eflah nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1762). [yanınca, -ınca]*

2.Seyr édüp ol meh-ile seyyāre / Niçe bī-dil **yanınca** āvāŕe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1980). [yanınca, -ınca]*

3.Bir münādī **yanınca** étdi nidā / Ki budur bende ḫāyin olsa cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4912). [yanınca, -ınca]*

4.Hem **yanınca** hezār üştür-i ner / Yükleri laʿl-i nāb ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [yanınca, -ınca]*

yan: *Yanmak, tutuşmak; acı, elem çekmek.*

1.Ḳalmışam ḥasret ü firāḳ-ıla ben / **Yanaram** nār ü iştiyāḳ-ıla ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1262). [yanaram, -ar, -am]*

2.Ṭapuñ sefer édeli dil **yanuñca** ġuṣṣañdan / Çeker belā-y-ıla bār-ı girān ḳaçan gelesin *(Yusuf u Züleyha, Gazel 2, Beyit 1109). [yanuñca, -uñca]*

3.Dédi Yaʿḳūba yā Nebiyy'Allāh / **Yandı** āhuñ odına mihr-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1258). [yandı, -dı]*

4. Lebi üzre dili çerāġ gibi / **Yanar** odlara cānı yaġ gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3081). [yanar, -ar]*

5. Cismi **yandı** vü acıdı cānı / Ṣubḥa dek eyledi ṭavāf anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4785). [yandı, -dı]*

6. Aña cān atdı bī-ḫaber oldı / **Yandı** evvelkiden beter oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4794). [yandı, -dı]*

7. Geh **yanarken** ġam izdiyādından / Geh şeb-i fürḳat imtidādından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2637). [yanarken, -ar, -ken]*

8. Yūsufuñ **yandı** nār-ı fürḳatine / Tā kenīzek irince ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1082). [yandı, -dı]*

9. Oldı çün **yandı** ḥasret odı temām / Sīne ḥammām ü dīde rengīn cām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1223). [yandı, -dı]*

10. **Yandı** sizden bu pīr-ile o yetīm / Ṭañ mı gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [yandı, -dı]*

11. Ben nice **yanmayam** ġazālum-ıçun / Ḳadd-i Yūsuf gibi nihālüm-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1419). [yanmayam, -ma, -y, -am]*

12. Dāye-i ḫāṣa bir géce vardı / Göz yaşın dökdi **yandı** yalvardı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4222). [yandı, -dı]*

13. Teşneyem laʿlüñüñ zülāline ben / Niçe bir **yanayın** ḫayāline ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [yanayın, -ayın]*

14. Ẓāhirin görme şemʿ-i ḫandānuñ / Bāṭınını görince **yanar** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [yanar, -ar]*

15. Nice gül var ki cāna aşlarlar / Mihri odına **yana** başlarlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4702). [yana, -a]*

16. Sūzişinden aña suʿāl étdi / Ol daḫı **yandı** ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4787). [yandı, -dı]*

17. **Yandı** nār-ı nedāmete cānı / Étmedi aṣṣı ṣoñ peşīmānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4983). [yandı, -dı]*

18. **Yandı** pervāne-veş bu ḫōş-gūyā / Yūsuf andan velīk nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [yandı, -dı]*

19. **Yana** tennūr-i sīne nān-ıçun / Ḫūnlar seyli aḳa ḫʷān-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5185). [yana, -a]*

20. Hālini illa bilmez-idi nigār / Anuñ-ıçun **yanardı** leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5313). [yanardı, -ar, -dı]*

21. İlla **yanduḳça** cānınuñ dögüni / Depesinden çıḳar-ıdı tütüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6240). [yanduḳça, -duḳça]*

22. Üzerinde aşıldı bir ḳandīl / Yoġ-iken **yandı** rūġan-ıla fetīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1041). [yandı, -dı]*

23. Mihr-i Maġrib **yanardı** bir géce zār / Yüzi olmışdı Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [yanardı, -ar, -dı]*

yan: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu anuñ bir **yañа** öper lebini / Bunuñ oynar o sīb ġabġabını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4304). [yañа, -a]*

2. Kesdi biryānı yédi bir **yanın** / Açdı ol dem duʿā'sı enbānın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 386). [yanın, -ın]*

3. Gördi bir **yañ**a enbiyā ṣaf ṣaf / Her biri bir niyāza açmış kef *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 449). [yañа, -a]*
4. Bir **yana** ṣaff-ı evliyāu'llāh / Her birisi muḳarreb-i dergāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 451). [yana, -a]*
5. Bu **yana** cemʿ olup birāderler / Cümlesi ḫışm-ıla pür-āzerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 757). [yana, -a]*
6. Bir ṭarafda eẕān ü bir **yañа** kūs / Bir ṭarafda ṣadā-yı ẕikr-i ḫorūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5064). [yañа, -a]*
7. Bir **yañadan** fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir yañа söz ü sāz u ḳavl ü semaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [yañadan, -dan.*
8. Her ne **yañа** ki eylese ḥarekāt / Ḳarşular yüz fütūḥ ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [yañа, -a]*
9. Bir yañadan fiġān ü āh-ı vidāʿ / Bir **yañа** söz ü sāz u ḳavl ü semaʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3004). [yañа,]*

yan: *Yan, yakın, çevre.*

1.Bu sözi bañа démeñüz zinhār / Daḥi étmeñ benüm **yanumda** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [yanumda, -um, -da]*

yaʿn: *"Yani, şöyle ki" anlamında bağlaç.*

1.El uzatmış miyān-ı serve çenār / **Yaʿni** ḫōşdur miyān-ı yāri kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4070). [yaʿni, -i]*

yandan ev: *Kerpiç ve ağaçlarla yapılan, basit, gösterişten uzak ev. (Yan: köylerde yapılan kerpiç yapılara boydan boya konulan kalın ağaç.)*

1.Cevher-i ḫᵛānı vérdi nān-ı ceve / Ḳodı eyvānı girdi **yandan eve** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3572). [yandan ev, -e]*

yandur: *Yakmak, tutuşturmak; acı, elem içinde bırakmak.*

1.Beni bu tāb içine ṣalmaz-ıdun / **Yandurup** āb içine ṣalmaz-ıduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 986). [yandurup, -up]*

2.Çün yuya āb-ı tevbe telbīsi / **Yandurur** ġayret odı İblīsi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). [yandurur, -ur]*

3.Diledüm oynayam anuñla hemān / Beni **yandurdı** düşdüm uş bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4789). [yandurdı, -dı]*

4.İştiyāḳıyla ḫaste étdi beni / **Yandurup** intiẓāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1 , Beyit 1099). [yandur, -up]*

yaʿni: *Yani, şöyle ki; sözün kısası.*

1. **Yaʿni** görmen çü ṣūret-i yāri / Taḫtını daḥi yıḳayın bāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [yaʿni,]*

2. Bu meṣeldür ki dün ġaribüñdür / **Yaʿni** bīçāre ʿandelībündür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2480). [yaʿni,]*

3. **Yaʿni** eglendüñ iy murād-ı nihān / Ḳalmadı dilde ṣabr u dīdede ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2770). [yaʿni,]*
4. Beñzer ol ʿankebūta kim dürişür / Dām éder **yaʿni** ṣaydına irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2873). [yaʿni,]*
5. Yine dest-i cefā uzatdılar / **Yaʿni** ʿahde vefā gözetdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 899). [yaʿni,]*
6. ʿandelīb-i ḥadīs-i ḫūb-nefes / Muṣṭafānuñ enīsi **aʿnī** Enes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 241). [yaʿni,]*
7. Birbirümüzle cān ḳarışdurduḳ / Oynaduḳ **yaʿni** oḳ yarışdurduḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1128). [yaʿni,]*
8. **Yaʿni** kim baş açuḳ güzeldür o yüz / Baş açuḳ biz de anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [yaʿni,]*
9. Başuma yoḳ belā ṣatun aldum / **Yaʿni** derde devā ṣatun aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4961). [yaʿni,]*

10. Dizdi ʿaḳdin f'elek Süreyyānuñ / **Yaʿni** kim gūşvārıdur anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5538). [yaʿni,]*
11. **Yaʿni** faẕl-ıla her ki pür-dildür / Ḫalḳ içinde kenāra māyildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4076). [yaʿni,]*
12. Cā-be-cā ruḥlarına ḫāl étdi / **Yaʿni** dildāra ʿarż-ı ḥāl étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4329). [yaʿni,]*

yañıl: *Şaşırmak, yanılmak; hataya düşmek.*

1.Eyle **yañıldı** şevḳden ʿamelin / Ki turuncını ṣandı kesdi elin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4760). [yañıldı, -dı]*
2.Bende-y-iken yüzüme mihr-ile māh / **Yañılup** bir dem étmez aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [yañılup, -up]*
3.Yañılup el uzatsam ol sībe / Uġraram bī-sebeb ṣad āsībe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3937). [yañılup, -up]*

yanınca: *Yanı sıra, yan yana (gitmek).*

1.Çün **yanınca** anuñ géderler-idi / Her biri gūşmāl éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 855). [yanınca,]*

yanınca şu gibi aḳ: *Yanı sıra su gibi akmak; yanından ayrılmamak.*

1.Servi seyr eyleye ḳulanca / Bile **aḳuñ şu gibi yanınca** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 825). [yanınca şu gibi aḳ, -uñ]*

yañlış: *Yanlış, kusurlu, hatalı.*

1.Gerçi siz mekr ü al eyledüñüz / İlla **yañlış** ḫayāl eyledüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1477). [yañlış,]*

yap: *Yapmak, inşa etmek.*

1. Baña **yapduñ** ṣafā-y-içun ḫāne / Cennet eyvānı gibi kāşane *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5630). [yapduñ, -dun]*
2. Çünki mescidde **yapdılar** menber / Ḫuṭbeye çıḳdı aña peyġamber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 8, Beyit 263). [yapdılar, -dı, -lar]*
3. Şevḳ-ıla Mālik ol seḥer ṭurdı / Yūsufa ʿarż-gāh **yapdurdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [yapdurdı, -dur, -dı]*
4. Ḳubbe **yapdı** zücāc-ı aḥdardan / Çār rükn üzre ṣāfī mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [yapdı, -dı]*
5. Ol daḥi **yapdı** anda manẓar-gāh / Tā éde ehli anda māha nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2300). [yapdı, -dı]*
6. Göçdi terk étdi mülk-i Kenʿānı / **Yapdı** yoluñda Beytü'l Aḥzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3742). [yapdı, -dı]*
7. Yédi ev **yapdı** cümle zerrīn ḫişt / Birbiri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [yapdı, -dı]*
8. Nīl ḳatında **yapdı** bir miḥrāb / Étdi varlıḳ bināsın anda ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3569). [yapdı, -dı]*
9. Ḫaber-i yāri bilmege geh gāh / **Yapdı** neyden yolında menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [yapdı, -dı]*
10. **Yapdı** ol māh-içun ʿibādet-gāh / Ḫāli olmaġa ḫāl-i ḫalvet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5620). [yapdı, -dı]*
11. **Yapdı** mihrāb çün Zeliḫāya / Luṭf-ile dédi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [yapdı, -dı]*
12. **Yapdı** Yūsuf revān bir ulu ḥişār / Eyledi ol ḥişārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [yapdı, -dı]*

yapdur: *Yaptırmak, inşa ettirmek.*

1.Ben de ol luṭfuña ʿivaż iy māh / Saña **yapdurdum** uş ʿibādet-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5631). [yapdurdum, -du, -m]*
2. **Yapdurup** tille ḳullesinde mekān / Anda ḥasret çekerdi bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [yapdurup, -up]*

yapıl: *Yapılmak, inşa edilmek.*

1.Yüzine yüz ḳapu **yapılsa** eger / Yüze yüz yüz çevirmez ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [yapılsa, -sa]*

yapış: *Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.*

1.El ṣunup aña **yapışur** defʿī / Görür anı ki bir yavuz efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [yapışur,ur]*

2.**Yapışup** ḫʿāceler rikābına / Éndi yüridi ḳubbe bābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [yapışup, -up]*

3.Yapışup yine dest-i yārına / Girdi andan ékinci dārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4382). [yapışup, -up]*

4.Yūsufa çün **yapışdı** ol cellād / Éde emr-i ʿAzīz-ile bīdād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [yapışdı, -dı]*

yapış: *Saldırmak, musallat olmak. (Kurtların saldırması bağlamında.)*

1.On ḳadar ḳurd aña **yapış**dılar / Ṣanasın loḳmadur ḳapışdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 704). [yapışdılar, -dı, -lar]*

yapraġ: *Yaprak, bitki yaprağı*

1.Ḳanḳı ṭopraġa gömdiler bedenüñ / Nice **yapraġı** étdiler kefenüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1146). [yapraġı, -ı]*

2.Döndüñ ol **yapraġa** kim anı nesīm / Ḳomaz olmaġa bir ṭarafda muḳīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3649). [yapraġa, -a]*

3.Ditredi cismi nitekim **yapraḳ** / Ḳoydı aġzına bir avuç toprak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1312). [yapraḳ,]*

4.Gül gibi her birisi pür-revnaḳ / Ditrer üstine lāle-gūn **yapraḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3128). [yapraḳ,]*

5.Meskenüm ḫār içinde ten **yapraḳ** / Mesnedüm ḫāre minderüm ṭopraḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2847). [yapraḳ,]*

6.Uzanur Mıṣra ḳalbi **yapraġı** / Ya ṣuyıdur çeken ya ṭopraġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2906). [yapraġı, -ı]*

yār: *Dost, arkadaş; sevgili*

1. Eki ʿālemde **yār**-ıdı kāmı / Bir dil-ārām-ıdı dil ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2474). [yār-ıdı, -ıdı]*
2. Dédi iy vaḳt-i ġuṣṣada **yārum** / Āteşüme yanan hevā-dārum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3944). [yārum, -üm]*
3. Dédi Yūsuf ki ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa murād olup iy **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [yār,]*
4. Ḳanda aġyār görse **yārı** ṣanur / Her ne naḳşı göre nigārı ṣanur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2473). [yārı, -ı]*
5. Geh döner ʿöẕr éderdi bu sözden / **Yārini** medḥ éderdi bir yüzden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [yārini, -i, -n, -i]*
6. Elüme vérmedi çün ol **yāri** / Elüm aġyāra vérmesün Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3099). [yāri, -i]*
7. ʿāşıḳ oldur ki irse şiddete ol / **Yār-içün** her belāyı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4600). [yār-içün, --içün]*
8. Mühr-i ʿahd urdı ḳufl-i gencüme **yār** / Mār étme kilidini zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3100). [yār,]*
9. ʿİyşına āferin o sulṭanuñ / **Yāri** Yūsuf gibi ola anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5227). [yār,-i]*

yār: *Sevgili.*

1. Yaram dilümde tāzelenür söylemese **yār** / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [yār,]*
2. Ḳılur vefāsını her dem baña nigār dirīġ / Cefālar étmegi ʿādet édindi **yār** dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4572). [yār,]*
3. Baġrı anuñ ki dür gibi delinür / ʿĀḳıbet **yār** boynına ṣalınur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2386). [yār,]*
4. Çün Zelīḫā ġamın gédermedi **yār** / Dāyesin gördi kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [yār,]*
5. ʿāşıḳ oldur ki fürḳat istese **yār** / İḫtiyār éde fürḳati nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4063). [yār,]*

6. Cām içüp ḳodıʿārı şerm-ile / Oḳudı **yāri** bāde germ-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4355). [yāri, -i]*
7. Étdi bunca füsūn ü efsāne / Gezdürüp **yāri** ḫāne-der-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4395). [yāri, -i]*
8. Ṣaldı ʿāşıḳ çü **yāri** zindāna / Dédi zindāncısına rind-āne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [yāri, -i]*
9. Cevri **yārüñ** vefā yérine geçer / Her belāsı ṣafā yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [yārüñ, -uñ]*
10. Çün Zelīḫā belā-yı ġayret-ile / **Yārdan** ayru düşdi ġaflet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4948). [yārdan, -dan]*
11. Göndürüp **yāri** ḳaʿr-ı zindāna / Teni zindān düzetmişem cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [yāri, -i]*
12. **Yārin** añup bu resme ol pür-ġam / Étdi her nesnesine yüz mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [yārin, -iñ]*
13. ʿāşıḳuñ mevtidür firāḳ-ı nigār / Hem-dem-iken ʿale'l- ḫuṣūṣ añа **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4986). [yār,]*
14. Tā girüp revzeninden ol dāruñ / Düşem öñine şevḳ-ıla **yāruñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5092). [yāruñ, -uñ]*
15. **Yāri** Yūsuf ḫayali oldı hemān / Ẕikri anuñ cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [yāri, -i]*
16. **Yārdan** ayru āh-ıla vāyı / Ayru ayru yaḳardı her nāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5378). [yārdan, -dan]*
17. Görürem cān gözi-y-ile dīdārı / Ten gözi n'ola görmese **yāri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5401). [yāri, -i]*
18. ʿāşıḳa bundan özge olmaya ʿiyş / Ki añа **yāri** ola nīk-endīş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5471). [yāri, -i]*
19. Her ki étmez dirīġ varını / Ṭañ mı taḥṣīl éderse **yārını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2227). [yārını, -ı, -n, -ı]*
20. Gūş éderseñ naṣiḥatüm iy **yār** / Sū'-i ẓann étme anlara zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [yār,]*
21. Ġālib olsa velī ḫayāl-i nigār / Ṣabr-ı ʿāşıḳ ḫayāl olur iy **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1219). [yār,]*
22. Enbiyā ḥālidür bu ḳıṣṣa iy **yār** / Ṣaḳın étme bu ḳıṣṣaya inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1464). [yār,]*
23. Düriş iy **yār** yére ur bārı / Ki senüñ-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [yār,]*
24. Ümmet-iseñ Muḥammede iy **yār** / İʻtibār ét bu ḳıṣṣaya yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 62, Beyit 1710). [yār,]*
25. ʻĀşıḳ u dōst arasında iy **yār** / Eksük olmaz bunuñ gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2049). [yār,]*
26. Dédi Yūsuf aña daḫi iy **yār** / Baña bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [yār,]*
27. Yūsufa ʿizzet édüp ol ḫōş-nām / Eyle eylerdi ihtimām iy **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [yār,]*
28. Dil-i ʿāşıḳ ʿale'l-ḫuṣuṣ iy **yār** / K'ola ṣad pāre derd-ile ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3666). [yār,]*
29. Lāle laʿlīn- ḳabā-y-iken iy **yār** / Devr elinden cigerde dāġı var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3721). [yār,]*
30. ʿāşıḳuñ sürmesi odır iy **yār** / Ḫāke sürmekden ola gözleri tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3898). [yār,]*
31. Dédi kim saña aġlaram iy **yār** / Ki başuñda hevā-yı ʿışḳum var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4019). [yār,]*
32. Dédi Yūsuf murāduñı iy **yār** / Ḥāṣıl étmege éki mānīʿ var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [yār,]*
33. Ṭutdı Yūsuf o demde ṣıçradı cüst / **Yār** destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [yār,]*
34. Egriyi ṭoġrı bilürseñ iy **yār** / Ṭoġrılık umma eğriden zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [yār,]*
35. Bī-güvāh olsa ḳavl-i daʿvā-dār / Aña sevgend olur güvāh iy **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4630). [yār,]*

36. ʿİṣmetüm perde-dārı lütfuñdur / Cānumuñ ġamda **yāri** lütfuñdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4854). [yāri, -i]*
37. Yār oluñ baña saʿy édüñ **yāra** / Meded eyleñ bu bī-meded-kāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [yāra, -a]*
38. **Yār** ḫaddine ḳonsa ẓulm-ile gerd / Düşe ʿāşıḳ diline āteş-i derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [yār,]*
39. ʿāşıḳ olmaz bu devlete yüze yüz / **Yāri** nerges gibi göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [yāri, -i]*
40. Ṭurdı serv-i ḫırāmı nāz-ıla / Vardı **yāre** dedi niyaz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3996). [yāre, -e]*
41. Aġlar-iken bu Maġribüñ güzeli / **Yāre** ḳarşu oḳurdı bu ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4006). [yāre, -e]*
42. **Yār** öñinde ḳodı o toḫmı revān / Dédi iy serv-i nāz ü toḫm-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4203). [yār,]*
43. Yine yiñileyüp niyāzların / **Yāre** ʿarż étdi eski rāzların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4384). [yāre, -e]*
44. Derd-i dilden ḫitāb édüp **yāre** / Dédi iy dil ġamuñla ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4417). [yāre, -e]*
45. ʿAcebā n'oldı **yāre** eglendi / Gelmedi bu diyāra eglendi *(Yusuf u Züleyha, Gazel 1, Beyit 1096). [yāre, -e]*
46. Her ki Ḥaḳḳdan ṭaleb ḳılur **yār**i / Aña berd-i selām éder nārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 812). [yāri, -i]*
47. Her ne kim **yāruñ** iḫtiyāridür / ʿāşıḳuñ ol daḥi nigāridür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 828). [yāruñ, -üñ]*
48. Miḥnete nām-zād olan miskīn / **Yārdan** nā-murād olan miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4868). [yārdan, -dan]*
49. Güneyik gibi boynum egsem aña / Ṣāyed ol **yār** mihr édeydi baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2851). [yār,]*
50. Gördi **yārin** çün āftāb gibi / Ditredi yére düşdi tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [yārin, -iñ]*
51. Cān-ı āşıḳ belī şeref bulmaz / **Yār** tirine çün hedef olmaz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3633). [yār,]*
52. Dest-i luṭfıy'la yédürürdi ṭaʿām / Nāz ü niʿmetde **yārine** o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [yārine, -i, -n, -e]*
53. Éki ʿālemde ārzūsı hemān / Bir naẓar **yāri** görmeg-idi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3873). [yāri, -i]*
54. **Yār** naḳşı ṣaḥife-i berde / Ṣābit oldı nite ki mermerde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2594). [yār,]*
55. ʿIşḳ-ıla varlığın véren **yāre** / Cān daḥi olsa baḳmaz aġyāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3163). [yāre, -e]*
56. Her ki āyīne gibi ṣāfī ola / **Yār** dīdārını özinde bula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2389). [yār,]*
57. Yarası üzre yara urdı çü **yār** / Oldı bīmār-iken daḥi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [yār,]*
58. Aḳdı-y-ısa bunuñ öñinde bıñar / Ḳalbi deryā olur anuñ iy **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 41, Beyit 1055). [yār,]*
59. **Yāri** bulmaḳda baña yār olsañ / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [yāri, -i]*
60. Her kimüñ kim ḳarīni olmaya **yār** / Vatanında ġarīb olur nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 564). [yār,]*
61. Tā seḥer şemʿ-veş yanup nāra / Od şaçardı zebān-ıla **yāra** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [yāra, -a]*
62. Sa'y édüp mülk édine **yārini** / Süre anuñla rūzgārını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3369). [yārini, -i, -n, -i]*
63. Naẓarı **yāra** düşdi kendü yére / N'eylesün cānı ol ki **yāra** ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [yāra, -a]*
64. Naẓarı yāra düşdi kendü yére / N'eylesün cānı ol ki **yāra** ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [yāra, -a]*
65. **Yārdan** ayru düşse ehl-i belā / Kuḥl-i raḥmet olur gözine 'amā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5956). [yārdan, -dan]*
66. Ḫurrem ol dil ki devlete ola yār / **Yār-ile** hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [yār-ile, -ile]

67. Sevmez anı göñül ki **yār** degül / Sevmemek sevmek iḫtiyār degül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4703). [yār,]*
68. Zülfe adlu kenīzi var-ıdı / Ḫiẕmet eylerdi aña **yār**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). [yār-idi, -idi]*
69. ʿAmmesinün egerçi **yār**i-yidi / Pederinüñ de ġam-güsārı-y-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 509). [yāri-yidi, -i, -y, -idi]*
70. Nakş-i ādem derūnīdür iy **yār** / Ṣūreti levh-i sāde-y-ise ne var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 672). [yār,]*
71. Yine bir yere geldi āşıḳ u **yār** / Biri gülzār ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [yār,]*
72. Dédi yā Rabbī sen oñar kārı / Benden ayırma sevgülü **yārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 774). [yārı, -ı]*
73. **Yār**-ile hem-ʿinān olup o nigār / Cāna söylerdi rāzını tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [yār-ile, -ile]*
74. Olsa tezyīn ü zīnet emri temām / **Yār**-ile ʿişret eyler-idi müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [yār-ile, -ile]*
75. Géce gündüz bu ḫāl-idi kārı / **Yār**-ile olmış-idi bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3639). [yār-ile, -ile]*
76. Kāşkī ben de ol güni görsem / **Yāruñ** aḳ boynına yüzüm sürsem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [yāruñ, -uñ]*
77. Cānına revzen ola her yara / Naẓar éde o yaradan **yāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [yāre, -e]*
78. Ne bilürsin benüm dilümde ne var / Ne bilürsin benümle n'eyledi **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3921). [yār,]*
79. Beni **yār** eyledi çü bī-gāne / Cāna ne ḫāṣıl olsa hem-ḫāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4228). [yār,]*
80. Çünki ʿāşıḳdan ola **yār** nüfūr / Ṣūreta aḳreb-ise maʿnide dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4229). [yār,]*
81. **Yārini** lu ḅ-ıla iletdi o cān / Ol yédi ḫāne evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [yārini, -i, -n, -i]*
82. Az zemānda ḳatuñda **yārüñ** olam / Ẕevḳ-i vaṣluñla kām-kārüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4463). [yārüñ, -üñ]*
83. İrmeg-içün eli gül-i yāre / **Yārini** mübtelā éde ḫāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4878). [yārini, -i, -n, -i]*
84. Döginür **yār**-ile geçen dem-içün / Tā kebūd ola reng-i mātem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4956). [yār-ile, -ile]*
85. **Yār**-ile ʿiyş éderdi tenhāyī / Nūş édüp aña ḳarşu ṣahbāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5306). [yār-ile, -ile]*
86. Bunca saʿy-ıla **yāre** érmiş-iken / Ḫaste göñlüme çāre érmiş-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4962). [yāre, -e]*
87. Dér-idi **yāre** ṭavḳ-ı gerden-idüñ / Sünbül ü yāsemīne ḫırmen-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4970). [yāre, -e]*
88. **Yāre** kahr étdüñ uyduñ aġyāra / Kim éder anı k'eyledüñ yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [yāre, -e]*
89. Yāre kahr étdüñ uyduñ aġyāra / Kim éder anı k'eyledüñ **yāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4995). [yāre, -e]*
90. **Yārsuz** baña baġ zjndāndur / Ḳaʿr-ı zindān anuñla būstāndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5039). [yār, -suz]*
91. Her ne yérde éderse **yār** karār / Anda bulur ḳarārı 'aşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5067). [yār,]*
92. Rū-yı aġyāra baġlayup derini / Feṯḥ édüp **yāre** ḳarşu manẓarını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5081). [yāre, -e]*
93. Der-i devlet açıldı ol dāra / K'oldı dīvārı mesned ol **yāre** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5086). [yāre, -e]*
94. **Yār** aña çünki püştini vérdi / Felegüñ püştine şikest irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5087). [yār,]*
95. **Yār-ile** toldı bātın ü zāhir / Belki yār oldı evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [yār-ile, -ile]*
96. Yār-ile toldı bātın ü zāhir / Belki **yār** oldı evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [yār,]*

97. Söze gelse sözinde **yār**-idi / Naẓar étse gözinde yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5115). [yār-idi, -idi]*
98. Söze gelse sözinde yār-idi / Naẓar étse gözinde **yār**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5115). [yār-idi, -idi]*
99. Ḳanı ol dem ki **yār** enīsi-y-idi / Géceler ṣubḥa dek celīsi-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5302). [yār,]*
100. İlla ol ḥarfe **yār** baḳmaz-ıdı / Andan eylerdi ʿār baḳmaz-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5336). [yār,]*
101. Perde-i neyde tā nevālar éde / **Yāre** ol perdeden nidālar éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5375). [yāre, -e]*
102. Böyle déyüp düşerdi bī-dil ü cān / **Yār** izinde yaturdı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [yār,]*
103. Gözlemez éki demde bir dīdār / Bir dem içinde nite kim éki **yār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5413). [yār,]*
104. Dédi ma'ẕūr tut beni iy **yār** / Yoġ-ıdı bende iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [yār,]*
105. Ṭıfl-iken bu ġama tufeyli-y-idi / **Yāri** Yūsuf ḫayāli ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [yāri, -i]*

<u>yār édin:</u> *Can yoldaşı, dōst edinmek.*

1.Beni ʿammem **édindi** kendüye **yār** / İftirā étdi baña āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4022). [yār édin, -di]*

<u>yār ol:</u> *Nasip olmak.*

1.Ol cüvāna çün **oldı** devlet **yār** / Taḫt-ı baḫt üzre ṭutdı yine ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [yār ol, -dı]*
2.Ḫurrem ol dil ki devlete **ola yār** / Yār-ile hem-dem ola leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3829). [yār ol, -a]*

<u>yār ol:</u> *Dost, arkadaş olmak; birlikte bulunmak.*

1. Ṣıdḳ-ı iḫlās **olursa** ʿāṣıḳa **yār** / Nāmı maʿşūḳ olısar āḫir-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5582). [yār ol, -ur, -sa]*
2. **Olmasayduñ** bu kec ḫayāl-ile **yār** / Olmaz-ıduñ gözüñ gibi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2589). [yār ol, -ma, -sa, -y, -du, -n]*
3. Çün bunun şevḳi bana **yār oldı** / Milk-i Maġrib gözüme ṭar oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3326). [yār ol, -dı]*
4. Düriş iy yār yére ur bārı / Ki senüñ-ile **yār ola** Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [yār ol, -a]*
5. Baḫt ü devlet çün **ola** tācire **yār** / Ḳarşular anı aṣṣılu bāzār (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1538). [yār ol, -a]*
6. **Yār oluñ** baña saʿy édüñ yāra / Meded eyleñ bu bī-meded-kāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4809). [yār ol, -uñ]*
7. Yāri bulmaḳda baña **yār olsañ** / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsañ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3222). [yār ol, -sa, -ñ]*
8. Baña mihnet deminde **yār ol**sa / Ġuṣṣa vaḳtinde ġam-güsār olsa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 600). [yār ol, -sa]*
9. Anlar **olmışlar-ıdı** Yūsufa **yār** / Hem-dem ü hem-belā vü hem-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [yār ol, -mış, -lar, -ıdı]*
10. Ki kaçan şehri yāra **yār olasın** / Taḫtı baḫt üzre ber-ḳarār olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5144). [yār ol, -a, -sın]*

<u>yār u karīn ol:</u> *Dōst, arkadaş olmak II çok yakın dōst olmak.*

1.Ne ḳadar ḳadre ére mūr-i zemīn / Ki Süleymāna **ola yār u ḳarīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2919). [yār u ḳarīn ol, -a]*

<u>yara:</u> *Yaramak, faydalı olmak, iyi gelmek.*

1.Tende cānum ki **yara**ya tapuña / Dilden anı fidā ḳılam ḳapuña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 421). [yaraya, -ya]*
2.Senden oldum cihānda çün dil-teng / Senden ursam **yarar** bu sīneme seng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5440). [yarar, -r]*

<u>yara:</u> *(İşe) yaramak; bir iş için uygun olmak, yararlı olmak.*

1.Ṣabr-ı ṣavma ne ḳaldı tāḳatümüz / Ne bulınur **yarar** biḍā'atümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6035). [yarar, -r]*

2.Bu biḍā'at **yarar** degülse size / Fuḳarāyuz taṣadduḳ eyle bize *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6039). [yarar, -r]*

3.Çün Ḫudā didi müşrikūna neces / Neces olmak **yarar** mı pāk nefes *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4153). [yarar, -r]*

yara: *Yara, gönül yarası; elem, acı.*

1. **Yarası** üzre yara urdı çü yār / Oldı bīmār-iken daḥi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [yarası, -sı]*
2. Cānuma tīr oldı **yarası** yoḳ / ʿIşḳun ölmekden özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [yarası, -sı]*
3. Ben bulardan umar-iken çāre / Urdılar **yaram** üstine yara *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [yaram, -m]*
4. Ben bulardan umar-iken çāre / Urdılar yaram üstine **yara** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1386). [yara,]*
5. Yūsufuñ tīġ-ı ʿışḳı çün irdi / Döymedi **yarasına** cān vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [yarasına, -sı, -n, -a]*
6. Cānına revzen ola her **yara** / Naẓar éde o yaradan yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [yara,]*
7. Cānına revzen ola her yara / Naẓar éde o **yaradan** yāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3667). [yaradan, -dan]*
8. Yaram dilümde tāzelenür söylemese yār / Zaḥmuñ hevāsın almaġa lā-büd nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [yaram, -m]*
9. Bī-dil oldum dilüm yoluñda yéler / Sīnesi **yarasına** çāre diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [yarasına, -sı, -n, -a]*
10. Çün ḥased ḳavsi ata tīr-i naẓar / **Yarasına** ne cān döyer ne ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5815). [yarasına, -sı, -n, -a]*
11. Ṭutdı Yūsuf o demde ṣıçradı cüst / Yār destini **yara** gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [yara,]*
12. Tāze étdükce sīne yarasını / **Yarası** üzre ḳordı pāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4566). [yarası, -sı]*
13. Tāzelendi dilinde çün **yara** / Yüzüni étdi yine dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [yara,]*
14. Dédi iy derde luṭfını em éden / Sīneler **yarasına** merhem éden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6188). [yarasına, -sı, -n, -a]*
15. **Yaram** üzre urup yine yara / Yaralandı bu ḳalb-i ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [yaram, -m]*

yara ur: *Yara açmak, yaralamak; acı, elem vermek.*

1.Yarası üzre **yara urdı** çü yār / Oldı bīmār-iken daḥi bīmār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2668). [yara ur, -dı]*

2.Yaram üzre **urup** yine **yara** / Yaralandı bu ḳalb-i ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [yara ur, -up]*

3.Dédi ol baġruma **uran yara** / Beni Maġribden éden āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3322). [yara ur, -an]*

4.**Yara urup** hilāl-ile bedre / Muşt ururdı helāk-ıçun ṣadra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6241). [yara ur, -up]*

yaradan: *Yaratan, yaratıcı; Allah.*

1.Āferīnler **yaradana** anı / Ki ḳoḳan vérdi būyına cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6222). [yaradana, -a]*

yarağ: *Hazırlık; teçhizat, araç gereç.*

1.Çünki destūr vérdi aña ʿAzīz / Ṭurdı gétmek **yarağın** eyledi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2309). [yarağın, -ın]*

2.Mışra élçi **yarağın** étdi revān / Tuḥfeler ḥāżır étdi bī-pāyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2878). [yarağın, -ın]*

3.Alup oğlanları bu nāmeyi cüst / Sefere hem édüp **yarağı** dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6029). [yarağı, -ı]*

yaralan: *Gücenmek, incinmek, kırılmak.*

1.Yaram üzre urup yine yara / **Yaralandı** bu ḳalb-i ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [yaralandı, -dı]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek; layık ve münasip olmak.*

1.Niçe ditrersin üstine çün bīd / Būstānumda **yaraş**ur bu ferīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 512). [yaraşur, -ur]*

2.Aġlamā aġlamaḳ baña **yaraşur** / Gül ki gülmek hemīn saña **yaraşur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [yaraşur, -ur]*

3.Aġlamā aġlamaḳ baña **yaraşur** / Gül ki gülmek hemīn saña **yaraşur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4014). [yaraşur, -ur]*

4.**Yaraşur** mıydı ol ḳamer-sīne / Ki géyeydi bir eski peşmīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1738). [yaraşur, -ur]*

5.**Yaraşur** dénse ol kişiye ġarīb / Olmaya ʿiyş-i vaṣluñ aña naṣīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3380). [yaraşur, -ur]*

6.**Yaraşur** pāya kim süre toza yüz / Pāy işin étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [yaraşur, -ur]*

7.Aġlamaḳ aña **yaraşur** her gāh / Ki bulut gibi yüzi ola siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [yaraşur, -ur]*

8.Bende olmaz senüñ gibi bende / **Yaraşur** saña bende olam ben de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3272). [yaraşur, -ur]*

9.**Yaraşur** mı cemal-i şems-i ḍuḥā / Ġāyib olmak nite ki necm-i Sühā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4216). [yaraşur, -ur]*

10.Güli gülmeg-içün yaratdı İlāh / **Yaraşur** bülbül étse nāle vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [yaraşur, -ur]*

yarat: *Yaratmak, meydana getirmek; yoktan var etmek.*

1. Ḥaḳḳ **yaratmışdur** ol ḳadar zībā / Her biri ʿarż-ı ʿārıż étse saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [yaratmışdur, -mış, -dur]*

2. Āb u gilden o kim **yaratdı** beşer / Āb-ı gülden yaratdı bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [yaratdı,-dı]*

3. Āb u gilden o kim yaratdı beşer / Āb-ı gülden **yaratdı** bunı meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1631). [yaratdı, -dı]*

4. Dédiler iy kemāl-i zībāyī / Kim **yaratdı** bu ḥüsn-i zībāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1933). [yaratdı, -dı]*

5. Ġonçañı kim ḳılur şeker-güftār / Servüñi kim **yaratdı** ḫōş-reftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1941). [yaratdı,-dı]*

6. Sünbülüñden **yaratdı** bir zencīr / Ki ḳılur ʿālemüñ emīrin esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [yaratdı, -dı]*

7. Dehenüñ kim **yaratdı** dürc-i güher / Leblerüñi kim étdi şehd ü şeker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3544). [yaratdı, -dı]*

8. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim **yaratdı** seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2644). [yaratdı, -dı]*

9. Yéri gögi **yaratdı** şeş günde / Tā ki bulına ay u yıl günde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 26). [yaratdı, -dı]*

10. Yer **yaratdı** kef-i biḥārından / Gökler étdi anuñ buḫārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [yaratdı, -dı]*

11. ʿĀlemi Ḥaḳḳ **yaratdı** ādem içün / Bunca ādem üretdi bir dem-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 45). [yaratdı, -dı]*

12. Güli gülmeg-içün **yaratdı** İlāh / Yaraşur bülbül étse nāle vü āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4015). [yaratdı, -dı]*

13. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim **yaratdı** seni / Seni gül saña bülbül étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4439). [yaratdı, -dı]*

14. Ol Ḫudā ḥaḳḳı kim yaratdı seni / Seni görmege lāyıḳ étdi beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5976). [yaratdı, -dı]*

15. Ḳādür iken **yarat**maġa bir dem / Éki ḥarf ile anca biñ ʿālem (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 25). *[yaratmaġa, -mag, -a]*

yaraya tuz ekmek: *Acısını, elemini artırmak.*

1.Geç bu dem **yarama tuz ekmekden** / Geçme evvel yinen tuz ekmekden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4743). [yaraya tuz ekmek, -den]*

2.Geh şekkerden **ṭuz ekdi yarasına** / Gehʿitāb eyledi sitāresine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2627). [yarasına ṭuz ek, -di]*

yāre ir: *Yare ulaşmak, kavuşmak.*

1.Çünki Yaʿḳūb **irmedi yāre** / Kaldı bīçāre ḳalb-i sad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1289). [yāre ir, -me, -di]*

yāre-i ġam: *Dert, keder yarası; aşk yarası.*

1.Şāyed oña dilümde **yāre-i ġam** / Eyle kāfūr-ı sīneñi merhem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5521). [yāre-i ġam,]*

yār-ı āhen-dil: *Gönlü demir gibi katı olan sevgili.*

1.Her kime kim bu ʿışḳ ola ḥāṣıl / Meyl éder aña **yār-ı āhen-dil** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1024). [yār-ı āhen-dil,]*

yār-i bed: *Kötü arkadaş, dōst.*

1.**Yār-i bedden** ḥālās ıçun cānı / İḫtiyār étdi ḳaʿr-ı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4942). [yār-i bed, -den]*

yār-i belā: *Belaya, musibete dōstluk eden (āşık) (Āşığın içinde bulunduğu durum bağlamında.)*

1.Diler-idüm ki édem vaṣluma mihmān seni ben / Eyledüñ **yār-i belā** hem-dem-i hicrān beni sen *(Yusuf u Züleyha, Gazel 13, Beyit 4008). [yār-i belā,]*

yār-ı gül: *Sevgilinin gül gibi güzel yüzü.*

1.Ḳanda olursa **yār-ı gül** ḫande / Gülşen olur olursa külḫanda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4929). [yār-ı gül,]*

yār-ı güzīn: *Seçkin dōst, arkadaş. (Hz. Osman)*

1.Nüh felek-kadr-idi bu **yār-ı güzīn** / Oldı şemseyn-i ezhereyne ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 296). [yār-ı güzīn,]*

yār-i ḥaḳīḳī: *Gerçek dōst, sevgili (Allah)*

1.Geçdi ʿışḳ-ı mecāzī kanṭarasın / Açdı **yār-i ḥaḳīḳī** manẓarasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5606). [yār-i ḥaḳīḳī,]*

yār-ı ḥūr-sirişt: *Huri yaradılışlı, huri mizaçlı sevgili; huri gibi güzel sevgili.*

1.Ḳanda kim ola **yār-ı ḥūr-sirişt** / Dūzaḫ olursa daḫi ola behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4930). [yār-ı ḥūr-sirişt,]*

yār-ı ʿĪsī-dem: *İsa nefesli sevgili. (Hz. İsa'nın nefesiyle hastaları iyileştirmesi; ölüleri diriltmesi bağlamında.)*

1.Nāgehān irdi **yār-ı ʿĪsī-dem** / Gétdi cāndan belā göñülden elem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3595). [yār-ı ʿĪsī-dem,]*

yār-i ḳadīm: *Eski dōst, sevgili.*

1.Ol ḫayāl-idi aña **yār-i ḳadīm** / Ġam deminde yine ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [yār-i ḳadīm,]*

yārı ol: *Dōstu, yāreni olmak.*

1.**Yārı** anuñ ki Ẕü'l-Celāl **olur** / Anı ḳatl eyleme muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [yārı ol, -ur]*

2.Gözüñe lāzım oldı bīmārī / Kec ḫayāl **oldı** çün anuñ **yāri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2588). [yāri ol, -dı]*

yār-i sim-ber: *Gümüş (gibi beyaz) göğüslü sevgili.*

1.N'ola getdiyse laʿl-ile güherüm / Elüme girdi **yār-i sim-berüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3597). [yār-i sim-ber, -üm]*

yār-ı zindānī: *Zindandaki sevgili (Hz. Yusuf)*

1.ʿAḳlumı aldı **yār-ı zindānī** / Ḳodı bī-ḫōd bu mest ü ḫayrānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5108). [yār-ı zindānī,]*

yarıcu: *Yardımcı.*

1.Ḳarşulayup ekābir-i dergāh / Dédiler **yarıcun** ola Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3051). [yarıcun, -n]*

yarıl: *Parçalanmak, yarılmak.*

1.Murādum alur-ıdum mest ü ḫūnī çeşminden / Ki dem-be-dem yüregüm **yarılurdı** ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). (Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 6293). [yarılurdı, -ur, -dı]*

2.Feṯḥ olunmadı çün der-i dermān / Yèr **yarıl**dı vü Yūsuf oldu nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [yarıldı, -dı]*

yarın: *Sonraki zamanlar, gelecek zaman.*

1.Ki döyer mi bu teşne-i pür-tāb / **Yarına** ḳatlana bu gün bulup āb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4469). [yarına, -a]*

yarındası: *Yarın, ertesi gün.*

1.ʿĪş **yarındası** çü geldi revān / Ḳodı İsḥāḳ öñinde bir biryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 390). [yarındası,]*

yārinden ayrıl: *Sevdiği kişiden ayrılmak, ayrı düşmek.*

1.Olmaya bundan özge müşkil dem / Anda **yārinden ayrıl**a ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 800). [yārinden ayrıl, -a]*

yāri-yi devr: *Zamanın, devrin yardımı, dōstluğu.*

1.Ne vifāḳ-ı zemān ne **yāri-yi devr** / Ne neşāṭ-ı vefā ne ġuṣṣa-ı cevr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5119). [yāri-yi devr,]*

yarlıġa: *Bağışlamak, affetmek.*

1. **Yarlıġa** ol ḫaṭāları yā Rab / Ḳıl vefā bu cefāları yā Rab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5456). [yarlıġa,]*

yaş: *Gözyaşı.*

1. Nice ṭaşa ṭoḳundı başcuġazuñ / Gözlerüñden aḳar mı **yaşcuġazuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1001). [yaşcuġazuñ, -cuġazuñ]*
2. Aġlar-ısañ benüm-çün iy ḳardaş / Yarın oduñ söyündüre ol **yaş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1018). [yaş,]*
3. Nice ṭaşa ṭokındı başcuġazuñ / Ne çemende gül oldı **yaşcuġazuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1147). [yaşcuġazuñ, -cuġazuñ]*
4. **Yaşı** çoġ olsa ādemüñ ḫazer ét / Yaşına baḳma işine naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [yaşı, -ı]*
5. Yaşı çoġ olsa ādemüñ ḫazer ét / **Yaşına** baḳma işine naẓar ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1125). [yaşına, -ı, -n, -a]*
6. Dér götürsün sücūddan başını / Aġlasun silmesün gözi **yaşını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1318). [yaşını, -ı, -n, -ı]*
7. Bendi géderdi pā vü destinden / Sildi **yaşını** çeşm-i mestinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1900). [yaşını, -ı, -n, -ı]*
8. Berk-ı raḫşān gibi çün éde ẓuhūr / Gözlerüm ebr olur **yaşum** yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [yaşum, -um]*
9. ʿĪş çün şordı bildi bu ḫaberi / Āh edüp toldı **yaş-ıla** başarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 489). [yaş-ıla, --ıla]*
10. Dédi Yūsuf ki gözleme ṭaşum / Görme misin gözümdeki **yaşum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [yaşum, -um]*
11. Anuñ-ıçun revān olur bu **yaşum** / Ki neler göre ʿışḳ-ıla bu başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4026). [yaşum, -um]*
12. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan **yaş** yerine ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [yaş,]*
13. Gördi Yūsuf çü gözgüde özini / Cümle yaşında tutdı **yaş** gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [yaş,]*
14. Dédi ṭap dök ġam-ı firāḳ-ıla **yaş** / Ki benem ol yitürdügüñ ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [yaş,]*
15. **Yaş** yerine revān édüp ḫūnı / Şordı anlara pīr-i maḥzūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [yaş,]*
16. Derdi günden güne ziyād oldı / Muḳlesinde **yaşı** midād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4196). [yaşı, -ı]*
17. Yu **yaşuñla** bu ḥarfi nāmeñden / Sil selāmet yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [yaşuñla, -uñ, -la]*
18. Yu yaşuñla bu ḥarfi nāmeñden / Sil selāmet **yaşını** cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [yaşını, -ı, -n, -ı]*

yaş: *Yaş, ömür; hayatta geçirilen süre.*

1. Yédi **yaşında** çün o bedr-i cemāl / Oldı naḳş-ı ḫayālüm-ile hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [yaşında, -ı, -(n)da]*
2. Yédi **yaşın** çün temām sürdi / Yüzi ayınuñ oldı on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [yaşın, -ın]*
3. Bu belā-y-ıla ḳaldı niçe zemān / **Yaşı** gözyaşı-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [yaşı, -ı]*

4. Rāstem n'ola güccüg-ise **yaşum** / Ṭoġrıyam n'ola egri-y-ise ḳaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2591). [yaşum, -um]*
5. Gördi Yūsuf çü gözgüde özini / Cümle **yaşında** tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [yaşında, -ı, -n, -da]*
6. Ḳaldı Yūsuf éki **yaş**ında yetim / ʿAmmesi aña şefkat étdi ʿaẕīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). [yaşında, -ı, -n, -da]*
7. Çünki yédi **yaş**ı temām oldı / Ḥüsn-i ḫulḳ ehline imām oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 537). [yaşı, -ı]*
8. Az **yaş**ında çoğaldı ʿirfānı / Hased étdiler aña iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 550). [yaşında, -ı, -n, -da]*
9. Ben daḫi **yaş**da olıcaḳ o ḳadar / Anı géydürmiş-idi baña peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 783). [yaşda, -da]*

yas: *Gelişmemiş; genç, toy.*

1. **Yaş** diken sūzen işin işleyimez / Çöp-i nerm āhen işin işleyimez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3110). [yaş,]*

yaş yérine ḳan akıt: *Göz yaşı yerine kan akıtmak II çok fazla ağlamak.*

1.Çünki ebnāsı gördiler anı / **Yaş yérine aḳıtd**ılar **ḳan**ı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1120). [yaş yérine ḳan aḳıt, -dı, -lar]*

yaşda deñlü (ol): *Aynı yaşlarda olmak, yaşları yakın olmak.*

1.**Yaşda** sen **deñlü**-y-iken İsmāʿīl / Anı géydürmiş-idi aña Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 782). [yaşda deñlü (ol), -y, -iken]*

yasdan: *Yaslanmak, dayanmak.*

1.Bir géce ġam dizini **yaşdandı** / Ḫᵛāb geldi biraz ımızġandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1298). [yaşdandı, -dı]*

yaşduḳ: *Yastık, baş altına koymak veya dayanmak için kullanılan küçük minder.*

1. Yaşduġından götürse gün gibi ser / Ḥāżır eylerdi laʿl-gūn efser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3603). [Yaşduġından, -ı, -n, -dan]*
2. Döşegin cismi étdi ḫırmen-i gül / **Yaşduġın** zülfi ravża-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [yaşduġın, -ın]*
3. **Yaşduġın** kim düzer ola bu géce / Kuşaġın kim çözer ola bu géce *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5026). [yaşduġın, -ın]*
4. Niceler āstānı ṭaşına / Yüz urup **yaşduġ** étdi başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [yaşduġ,]*
5. Géce ḳoynına girse nāz-ıla ol / Döşegi sīne-y-idi **yaşduġı** kol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5603). [yaşduġı, -ı]*
6. Döşegi ḫār oldı **yasduġı** ṭaş / Dōst ġayrin göñülden étdi tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5327). [yasduġı, -ı]*
7. **Yaşduġı** ḫişt oldı pisteri ḫāk / Hāke müstaġraḳ oldı ol gül-i pāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5356). [yaşduġı, -ı]*
8. Sīnemi mihrüñ étdi ṣad pāre / Döşegüm ḫār **yaşduġum** ḫāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2506). [yaşduġum, -um]*

yaşduġı ḫāre ol: *Yastığı ateş olmak; rahat yüzü görmemek, zor şartlar içinde olmak.*

1.Cān vérürken bisāṭı olmaġa gül / **Yaşduġı ḫāre oldı** pisteri gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3573). [yaşduġı ḫāre ol, -dı]*

yāsemen: *Beyaz ve küçük çiçekler açan, sarmaşık cinsinden, çok uzayan bir ağaç; bu ağacın beyaz renkli çiçeği*

II sevgili

1.Anı géydürdi çün o pāk tene / Güli pīrāhen étdi **yāsemene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 923). [yāsemene, -e]*
2.Otlamaġa ṭaġılsalar çemene / Ḳarışurdı benefşe **yāsemene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3851). [yāsemene, -e]*
3.Gāh olur seng **yāsemen** bitürür / Ancaḳ ol sīne kibr ü kīn bitürür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 903). [yāsemen,]*
4.Gör bu nārınlıġını ñarvenüñ / Çetri olmış çemende **yāsemenüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4074). [yāsemenüñ, -üñ]*
5.Dédi vü ḳasd étdi cān ü tene / Ki ura berg-i bīdi **yāsemene** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4511). [yāsemene, -e]*

6.Ṣabr-ıla raḥm içinde ḳaṭre menī / Ravża-i ḥüsnüñ oldı **yāsemeni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5004). [yāsemeni, -i]*

7.Ėtdi ilḳā gül üzre **yāsemeni** / Vech-i Yaʿḳūba aʿni pīreheni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6100). [yāsemeni, -i]*

yāsemīn: *Beyaz ve küçük çiçekler açan, sarmaşık cinsinden, çok uzayan bir ağaç; bu ağacın beyaz renkli çiçeği.*

1.Pīrehen çünki **yāsemīn** oldı / Ġonça ceyb ü gül āsitīn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4342). [yāsemīn,]*

2.Nāleyi cānına havāle édüp / Nergesi **yāsemīne** lāle édüp *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5050). [yāsemīne, -n, -e]*

3.Dér-idi yāre ṭavḳ-ı gerden-idüñ / Sünbül ü **yāsemīne** ḫırmen-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4970). [yāsemīne, -e]*

yaşın: *Saklanmak, gizlenmek.*

1.Setr éder ḥüsni ġonçasın gülden / Gül **yaşınmadı** déyu bülbülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2893). [yaşınmadı, -ma, -dı]*

yat: *Boylu boyunca uzanmak, yatmak.*

1. Yédi gündür ki **yatup** uyımadum / Ġuṣṣasından anuñ yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [yatup, -up]*

2. Uyucaġında gördi atasını / Ṣıçradı ḳodı anda **yatasını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4550). [yatasını, -a, -sı, -n, -ı]*

3. Sāde dil **yatur**-iken āyīne / Baḳdı çün ol cemāl ayına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2387). [yatur-iken, -ur, --iken]*

4. **Yaturam** géce olsa bağrı yanuḳ / Ṭāli'üm ḫᵛāb içinde ben uyanuḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1250). [yaturam, -ur, -am]*

5. Yürürem ḥasretiy'le āvāre / **Yatmazam** rāḥat-ıla bir pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [yatmazam, -maz, -am]*

6. **Yatdılar** anda Yūsuf iḫvānı / Ḳaça déyu gözetdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [yatdılar, -dı, -lar]*

7. Ḫᵛābdan baḫtı oldı çün bīdār / **Yatdı** bī-hūş uyandı dil-i huşyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2782). [yatdı, -dı]*

8. **Yat**dı Yaʿḳūb o géce Yūsuf-ıla / Étdügi vaʿdeye te'essüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 749). [yatdı, -dı]*

9. İçürem aña mekr-ile bir nūş / Ḥaşre dek **yata** sekr-ile bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4480). [yata, -a]*

10. Böyle déyüp düşerdi bī-dil ü cān / Yār izinde **yaturdı** niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [yaturdı, -ur, -dı]*

11. **Yatup** anda bu ḥāl-ile ḳaldı / Kārbān ḫalkı ḫaylī yol aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [yatup, -up]*

12. Baña ġayetde ġuṣṣa vérdi bu renc / Mār içinde **yata** senüñ gibi genc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1004). [yata, -a]*

13. Naʿra urup yine yıḳıldı hemān / **Yatdı** dem-beste ṣubḥa dek bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [yatdı, -dı]*

14. **Yatdı** bī-hūş olup füsürde gibi / Ḳalmadı tende cānı mürde gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3436). [yatdı, -dı]*

15. **Yatdı** bi-ḫūd çü ṣubḥ-gāh oldı / Ṭurıcaḳ evvel işi āh oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3807). [yatdı, -dı]*

yavuz: *Kötü, fena.*

1.Cismini fürḳat odı mūm étdi / **Yavuz** endīşeler hücūm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 47, Beyit 1103). [yavuz,]*

2.Güci yitdükce nefsümüñ nefese / Ḳomazam üstine **yavuz** yél ese *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [yavuz,]*

3.El ṣunup aña yapışur defʿī / Görür anı ki bir **yavuz** efʿī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3093). [yavuz,]*

4.Gerçek étdüñ benüm gümānlarumı / Ẓāhir étdüñ **yavuz** nişānlarumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1138). [yavuz,]*

yay: *Ok atma aracı. II sevgilinin kaşı.*

1.Geldi meşşāṭalar Zelīḫāya / Müşkden toz étdiler **yāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [yāya, -a]*

yay: *Yaz, yaz mevsimi.*

1.Zer-nigār olur-ıdı çün ola **yay** / Mevc ururdı deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [yay,]*

yaya dön: *Yay gibi eğri olmak; beli bükülmek II acı, elem içinde olmak.*

1.Güş édüp bu fiġānı ḥażret-i pīr / **Yaya dönmiş**-iken atıldı çü tīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1118). [yaya dön, -miş, -iken]*

yayak: *Yayan, yürüyerek.*

1.Ol ki gül üzre başmaz-ıdı ayaḳ / Sürdiler ḫāra pa-bürehne **yayaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 844). [yayaḳ,]*

yaz: *Yazmak; nakşetmek, resmetmek*

1. **Yazdı** ʻunvān-ı nāme nām-ı ʿazīz / Étdi medḥ ü s̱enā duʿā’-āmīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2881). [yazdı, -dı]*

2. Ehl-i naḳş evveli-y-iken
Mānī / **Yazamaz** naḳş-ı Ḥüsnüñe s̱ānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4233). [yazamaz, -a, -maz]*

3. Şevḳ-ıla çünki ṭoldı cān-ı ʿazīz / **Yazdı** ol dem cevāb-ı nāmeyi tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2912). [yazdı, -dı]*
4. **Yazdı** ser-nāme nām-ı Ṭaymūsı / ʿarż-ı şükr ü sipās ü pā-būsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2913). [yazdı, -dı]*
5. Dilde **yazup** ḫayālini levḥa / Eyler-idi bunuñ gibi nevḥa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1229). [yazup, -up]*
6. Yazdılar hem o ṣaḥna ehl-i nuḳūş / Ḫūb ṣūret niçe ṭuyūr u vuḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4291). [yazdılar, -dı, -lar]*
7. Her cihātında **yazdılar** anuñ / Naḳşını Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [yazdılar, -dı, -lar]*
8. Ḫāṣılı ḳalmadı o o ḫānede cāy /
Ki **yazılmaya** anda ol éki ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4299). [yazılmaya, -ıl, -ma, -y, -a]*
9. **Yaz** göñül levḥine bu ḳavli temām / Rāst olmaz muḫālif olsa kelām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1183). [yaz,]*
10. Çāh-ı Yūsuf ḥikāyetini **yazan** / Dér ki Şeddād-ıdı o çāhı ḳazan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1025). [yazan, -an]*
11. **Yazdılar** bunı kim Benī-Yaʿḳūb / Ṣatdılar bir ḳulı be-külli ʿuyūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1718). [yazdılar, -dı, -lar]*
12. **Yazdılar** āḫirinde niçe güvāh / Dédiler ʿāḳıbet Kefa billah *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1723). [yazdılar, -dı, -lar]*
13. Çün **yazıldı** bu nāme-i dür-bār / Zülf-i dilber gibi ḳılup ṭomar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [yazıldı, -ıl, -dı]*
14. Nūn içinde bu ʿaynı kim **yazdı** / Māh içinde bu çāhı kim kazdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1935). [yazdı, -dı]*
15. Bir géce kim bu naḳş-bend-i ḫayāl / Levḥ-i dilde **yazardı** naḳş-i miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2411). [yazardı, -ar, -dı]*
16. Ol midād-ıla ḥālini dem dem / Ṣafḥa-i ṛūya **yazdı** çekdi ḳalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4197). [yazdı, -dı]*
17. Levḥe **yaz** ʿışḳ-ıla belā sebaḳın / Cevher-ile pür eyle cān ṭabaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 356). [yaz,]*
18. Cā-be-cā **yazsun** anda ehl-i nuḳūş / Ṭapuñı Yūsuf-ıla hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [yazsun, -sun]*
19. Mermere ḫūşe **yazsa** ḫırmen éder / Senge gül ḳāzsa tāze gülşen éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4278). [yazsa, -sa]*
20. Gördi **yazmışlar** üstine anuñ / Ṣūretin Yūsuf u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [yazmışlar, -mış, -lar]*
21. Dédiler Yūsuf eyledi taʿbīr / Gördiler her ne **yazdısa** taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [yazdısa, -dı, -sa]*
22. **Yazdı** ʿunvān-ı nāme Bismillah / Ki odur her żaʿīfe püşt ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [yazdı, -dı]*
23. ʿArż-ı ḥāl eylemeg-içün Yaʿḳūb / Derd-ile **yazdı** şāha bir mektūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6010). [yazdı, -dı]*

24. **Yazdı** hem tuḥfe-i duʿā’ şāha / Eyledi ʿarż-ı ḥāl dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6012). [yazdı, -dı]*

yaz: *Yaz mevsimi.*

1.Kimi dībā géyer gülistānī / Kimisi **yazdı** kimi kāşānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3515). [yazdı, -dı]*

yazı: *Kır, ova; sahra.*

1.Gündüzin **yazı**da şubānı bizüz / Gèce dārında pāsbānı bizüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 642). [yazıda, -da]*

2.Ḳorkaram ġaflet-ile bāzīde / Gèdesiz siz o ḳala **yaz**ıda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 697). [yazıda, -da]*

Anı ḳurd aldı **yazıda** nāgāh / Bu yazu anuñ ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [yazıda, -da]*

3.Berdaʿī ester esb-i tāzīler / Ṭoldı ol günde Mıṣr ü **yazılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2936). [yazılar, -lar]*

4.Ṭurfa ṭurfa ṭārifī tāzīler / Ol ḳadar kim pür oldı **yazılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3056). [yazılar, -lar]*

5.Çaġırup eyle étdi āvāzı / Ṭoldı āvāzı-y-ıla her **yazı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1443). [yazı,]*

6.At ṣahīli nefīr āvāzı / Ṭoldı cümle mefāze her **yazı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3003). [yazı,]*

7.Bunlaruñla o serv **yazıda** / Seyr éderdi ṣafā vü bāzīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2399). [yazıda, -da]*

yazıl: *Yazılmak, çizilmek; nakşedilmek.*

1. Yazılurdı kesilse ḫāmeleri / Yüzi levḥinde ġuṣṣa nāmeleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [yazılurdı, -ur, -dı]*

2.Anda kim **yazılurdı** ġam ḥarfi / Ṣıġmaz-ıdı cihāna kem ḥarfi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5335). [yazılurdı, -ur, -dı]*

3.İlla andan **yazılsa** bir barmaḳ / Ḳaleme bu ḳadar gelür ancaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2362). [yazılsa, -sa]*

4.Ḳaşı ol ṣafḥa-i sürūr üzre / Nūndur ṣan **yazıldı** nūr üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2341). [yazıldı, -dı]*

yazıl: *(Kader, alın yazısı) yazılmak, kararlaştırılmak.*

1.Çün ḳażā levḥine çekildi raḳam / Bunda **yazıldı** niçe mīr-i ʿalem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1712). [yazıldı, -dı]*

yazıl: *(Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri) çıkmak, belirmek.*

1.Ḳaddi ḫayrü’l umūr ā’n ī vasaṭ / Ḫaddi üzre **yazılmamış** daḫi ḫaṭ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3798). [yazılmamış, -ma, -mış]*

yazu: *Yazı, yazılan şey.*

1.Anı ḳurd aldı yazıda nāgāh / Bu **yazu** anuñ ismidür iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5824). [yazu,]*

yazuġum boynuña: *Günahım boynuna (Bir işle ilgili sorumluluğu karşı tarafa yüklemek için söylenen söz.)*

1.Şevḳden ġonça gibi çāk oluram / **Yazuġum boynuña** helāk oluram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2695). [yazuġum boynuña,]*

yazuk: *Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder.*

1.İncidürken tenin leṭāfet-i gül / Semenine **yazuḳ** degül midi ġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5207). [yazuḳ,]*

ye: *İstediği şekilde harcamak, faydalanmak.*

1.Niçe ṣūfī ki büyüdür başın / Bulsa ṣatar **yér-idi** ḳardaşın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3479). [yér-idi, -r, -idi]*

ye: *Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Yémemiş ol ġazālümi bu ġarīb / Eyledüñüz buña belā-yı ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1423). [yémemiş, -me, -miş]*

2. Gürg eger **yése** Yūsufuñ bedenin / Evvelā yırtar-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [yése, -se]*

3. Hānedānuñ ġazālını bu **yédi** / Bāġ-ı ʿömrüñ nihālini bu yédi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [yédi, -di]*

4. Hānedānuñ ġazālını bu yédi / Bāġ-ı ʿömrüñ nihālini bu **yédi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1352). [yédi, -di]*
5. Ḳuzısın **yéye** gürg-i ḫūni-y-ile / Aġlaya ṣoñra anasıy'la bile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1124). [yéye, -y, -e]*
6. Dédiler bizi rāst ṣanmazsın / Gürg **yédi** dérüz inanmazsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1333). [yédi, -di]*
7. Nice cür'et ḳılup **yédüñ** anı / Cismüñe ḳut édindüñ ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1368). [yédüñ, -dü, -ñ]*
8. Ne-y-içün **yédüñ** anı ġam yémedüñ / Peder-i pīri aġlaya démedüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1379). [yédüñ, -dü, -ñ]*
9. Reşk éderdi cemāline ḥūri / Nār olsun **yédüñse** ol nūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1374). [yédüñse, -dü, -n, -ise]*
10. Çün ḥarām oldı bize laḥm-ı nebī / **Yémezüz** anı gözlerüz edebi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1382). [yémezüz, -mez, -üz]*
11. **Yémeyüp** içmeyüp yüridi revān / Yūsufa çaġırup ḳılurdı figān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [yémeyüp, -me, -y, -üp]*
12. Erisün ṭuz gibi anuñ cānı / Ki **yéyüp** ṭuzı sır nemek-dānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4611). [yéyüp, -y, -üp]*
13. Ḳanı anuñ ol āb-ı ḥayvānı / Ḳanlar olsun **yédüñ-ise** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1375). [yédüñ-ise, -dü, -n, -ise]*
14. Boynına reşk éderdi berg-i semen / **Yédüñ-ise** sen anı olma esen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1376). [yédüñ-ise, -dü, -n, -ise]*
15. Yüzüni **yédüñ-ise** ol ber-dār / Olma éki cihānda ber-ḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1377). [yédüñ-ise, -dü, -n, -ise]*
16. And içerem ki **yémedüm** anı / Uyma ebnāna étme bühtānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1383). [yémedüm, -me, -dü, -m]*
17. Yédi gündür ki yatup uyımadum / Ġuṣṣasından anuñ yémek **yémedüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [yémedüm, -me, -dü, -m]*
18. Deşt-i Kenʿānda yırtıcı çoḳdur / **Yédi** ḳurd anı şübhemüz yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [yédi, -di]*
19. Gürg **yédi** dédük anı pedere / Düşdi ol pīr bunca derd-i sere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1523). [yédi, -di]*
20. Size Yaʿḳūb ḫod inanmış-ıdı / Yūsufı gürg **yédi** sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [yédi, -di]*
21. Yūsufı senden alup iḫvānı / Gürg **yédi** démişler ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [yédi, -di]*
22. Bizde **yémiş** yoġ anı and içerüz / Yéyeni bulsavuz éki biçerüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [yémiş, -miş]*
23. Cigerüñ pāresi-y-iken ol cān / Ne yüreg-ile **yér** anı ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [yér, -r]*
24. **Yéyicek** anı niçe ṭāyir-i cān / Āşiyānından uçdı gétdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1861). [yéyicek, -y, -icek]*
25. Her ne dil ber **yédi** o dilberden / Dil berī étdi cān-ıla serden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2430). [yédi, -di]*
26. Yése baġrın kebāb édeydi aña / İçse ḳanın şarāb édeydi aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3628). [yése, -se]*
27. Cāna rāḥat vérici ber **yér-idüñ** / Ġabġabumdan eger s̱emer **yér-idüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [yér-idüñ, -r, -idü, -n]*
28. Cāna rāḥat vérici ber **yér-idüñ** / Ġabġabumdan eger s̱emer **yér-idüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 121, Beyit 4140). [yér-idüñ, -r, -idü, -n]*
29. Bu s̱emer saʿyin étmeyen meyşūm / **Yer** cehennemde meyve-i zaḳḳūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4160). [yer, -r]*
30. Her ki andan yér-ise bir barmaḳ / **Yér** ṣafā niʿmetin ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [yér, -r]*
31. Ṣad hezār āferīnler olʿasele / Ki **yéyen** irdi ẕevḳ-i bī-bedele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [yéyen, -y, -en]*

32. Her ki andan **yér-ise** bir barmaḳ / Yér ṣafā niʿmetin ṭabaḳ-be-ṭabaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4173). [yér-ise, -r, -ise]*
33. Bāġ-ı dilden olar ki ber **yédiler** / Meyveden meyve reng alur dédiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4184). [yédiler, -di, -ler]*
34. Semer oldur ki teşneler **yéyeler** / Bāġbāna duʿā'lar eyleyeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4206). [yéyeler, -y, -e, -ler]*
35. Yédiler çünki ḫʷān-ı gün-a-gün / Eyledi ʿiyş ü nūşı bāde füzūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4717). [yédiler, -di, -ler]*
36. Ol naẓardan şular ki ber **yédiler** / Cemʿu'ş-şems u vel ḳamer dediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4757). [yédiler, -di, -ler]*
37. Ki turunç imtilāyı hāżım olur / **Yéyenüñ** iştihāsı ḳāyim olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4720). [yéyenüñ, -y, -e, -nüñ]*
38. Gördi yédi aruḳ sıġır daḥi şāh / Ol yédiyi **yédi** bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [yédi, -di]*
39. Ṭoymayup eyle **yérler**-idi sipāh / Niçe defʿa boşaldı maṭbaḫ-ı şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5676). [yérler-idi, -r, -ler, -idi]*
40. Konsa mihmān ḫānesine cihān / **Yése** olmazdı ḥabbece noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5695). [yése, -se]*
41. Dédi ben olayım ḳarındaşuñ / **Yéme** göz yaşı-y-ıla tek aşuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5846). [yéme, -me]*
42. Ol birāderleri ki bunlar aña / Ḳurd alup **yédi** dérler-idi saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5903). [yédi, -di]*

yebāb ol: *Harap olmak, yıkık ve perişan olmak.*

1.Żaʿf-ile **olmadın** bu ḫaste **yebāb** / Buyuruñ ʿarż-ı ḥāle şāfī cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [yebāb ol, -ma, -dın]*

yedi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

1. Éki dūşında var-ıdı **yédi** mūy / Ḳaḳısa eyle-y-di hem aña ḫūy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1178). [yédi,]*
2. **Yédi** gün geşt édüp bu ḥālet-ile / Ḥasret ü iştiyāḳ ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1252). [yédi,]*
3. Yédi gündür ki yatup uyımadum / Ġuṣṣasından anuñ yémek yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [yédi,]*
4. **Yédi** yaşın çün temām sürdi / Yüzi ayınuñ oldı on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [yédi,]*
5. **Yédi** ḫandān irişdi yédi resūl / Cümlesinüñ murādı ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [yédi,]*
6. Yédi ḫandān irişdi **yédi** resūl / Cümlesinüñ murādı ṣadr-ı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2815). [yédi,]*
7. Tāc-dārān-ı dār-ı milk-i cihān / ʿAded-ile **yédi** ulu sulṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2824). [yédi,]*
8. Yédi yaşında çün o bedr-i cemāl / Oldı naḳş-ı ḫayālüm-ile hilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3349). [yédi,]*
9. Yédi ev yapdı cümle zerrīn ḫişt / Birbiri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [yédi,]*
10. Geliser evvelā **yédi** yıllar / Niʿmete anda ġarḳ ola éller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [yédi,]*
11. **Yédi** yıl gele şoñra gey ḳatı teng / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [yédi,]*
12. **Yédi** yıl gey ucuzluḳ oldı cihān / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [yédi,]*
13. Géçdi çün ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / **Yédi** cümle yemek ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [yédi,]*
14. **Yédisinden** de geldi şimdi resūl / Cümlesinüñ daḥi murādı ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2826). [yédisinden, -si, -n, -den]*

yedi: *"Yedi" sayı sıfatı. (Mısır hükümdarının rüyasında gördüğü yedi başak bağlamında.)*

1.Hem yédi ḫuşk ḫūşeler bitdi / Ol **yédiye** ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [yédiye, -y, -e]*

2.Hem **yédi** ḫuşk ḫūşeler bitdi / Ol yédiye ṭolaşdı ḫuşk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5167). [yédi,]*

3.Gördi hem **yédi** tāze ter-ḫūşe / Cāna lezzet vérür dile tūşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5166). [yédi,]*

4.Gördi **yédi** aruḳ sıġır daḥi şāh / Ol yédiyi yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [yédi,]*

yedi: *"Yedi" sayı sıfatı. (Mısır hükümdarının rüyasında gördüğü yedi inek bağlamında.).*

1.Gördi yédi aruḳ sıġır daḥi şāh / Ol yédiyi yédi bu **yédi** çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165).[yedi]*

2.Gördi yédi aruḳ sıġır daḥi şāh / Ol **yédiyi** yédi bu yédi çü kāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5165). [yédiyi, -y, -i]*

3.Bir géce şehri yār-ı Mışr meger / Gördi nāgeh düşinde **yédi** baḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5163). [yédi,]*

yed-i beyżā: *Beyaz el, sevgilinin beyaz eli. (Beyitte Hz. Musa'nın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eline atıf yapılmıştır. Bu tabir mecaz olarak keramet ve harikulade haller ve meziyetler hakkında kullanılır.)*

1.Ḥüsni iʿcāzına anuñ bürhān / **Yed-i beyżāsı** kāfi-y-idi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2359). [yed-i beyżā, -sı]*

2.Götürüp her biri **yed-i beyżā** / Rü'yet-içün ḳılur duʿā' vü nidā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2054). [yed-i beyżā,]*

védi él: *Yedi iklim, yedi ülke; bütün dünya, yeryüzü.*

1.Anuñ-ıçun **yédi élüñ** şāhı / Élçi ṣalup diledi ol māhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2809). [yédi él, -ün]*

védi ḫāne: *Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedi ev, köşk.*

1.Yārini lu ḃ-ıla iletdi o cān / Ol **yédi ḫāne** evveline revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4364). [yédi ḫāne,]*

védi iḳlim: *Yedi iklim, yedi ülke; bütün dünya, yeryüzü.*

1.**Yédi iḳlimi** ṭutdı ġulġulesi / ʿālemi bende étdi silsilesi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2372). [yédi iḳlim, -i]*

yedinci dār: *Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı bir biri içinde bulunan yedinci ev.*

1.Ki Zelīḫā çü şevḳ-i vuṣlat-ıla / Girdi **yedinci dāra** nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [yedinci dār, -a]*

yedinci ev: *Züleyha'nın Hz. Yusuf'la bir arada olmak için yaptırdığı birbiri içinde bulunan yedinci ev.*

1.Altı evden géçüp o mihr-i cemāl / Umdı bula **yedinci evde** viṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4399). [yedinci ev, -de]*

védür: *Yedirmek; ikram etmek.*

1.Āferīn ol güle ki bir naẓarı / Cāna gözden **yédürdi** gül-şekeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 153, Beyit 5726). [yédürdi, -di]*

2.Étdi üç gün eyü żiyāfetler / **Yédürüp** güne güne niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [yédürüp, -üp]*

3.Dest-i luṭfıy'la **yédürürdi** ṭaʿām / Nāz ü niʿmetde yārine o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4569). [yédürürdi, -ür, -di]*

4.Bizi pertāb eyleyüp çün tīr / Ḳurda **yédürdi** Yūsufı Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [yédürdi, -di]*

vég: *Daha iyi, daha üstün.*

1.Fısḳına iʿtirāf éden miskīn / **Végdür** andan ki ola ṭāʿat-bīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1327). [végdür, -dür]*

2.Faḫr-i ʿālem tebessüm étdi dédi / Yūsufa vérilen bahā **vég-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1706). [vég-idi, -idi]*

3.Cāna **végdür** belā-yı vaḥdet-i çāh / Eylemekden ʿadū yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 965). [végdür, -dür]*

4.Çünki pür-miḥnet ola vuṣlat-ı yār / **Végdür** andan firāḳ odı ṣad bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3941). [végdür, -dür]*

5.Ḫōşdur ol penbe kim ḳaçar oddan / **Végdür** od ādem olana uddan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4062). [végdür, -dür]*

6.Teşne vü aç olmadan ādem / Deşne darbıy'la ölse **veg** bu dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 661). [veg,]*

7.Cismüñi ol ki **yég** sever cāndan / Cānuña āfet ire mi andan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4038). [yég,]*

8.Çünki vérmez şehe ṣanevber ber / **Yégdür** olsa eger sütūn-ı semer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3407). [yégdür, -dür]*

9.Kişi bī-devlete olınca emīr / Devlet ehlince **yégdür** olsa esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3714). [yégdür, -dür]*

10.Merd-i ʿāḳil murāda évmeye hīç / Niçe tīz var ki **yégdür** andan géç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4466). [yégdür, -dür]*

11.Kebg-i ferbih ki dāma géç düşer / **Yégdür** ol serçeden ki defʿī üşer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4467). [yégdür, -dür]*

12.İrmedüm vaṣl-ı yāre ben mehcūr / Baña **yégdür** ki benden olam dūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5408). [yégdür, -dür]*

13.Ḥamdī ger Murtażaya Ḳanber ola / **Yég**dür andan ki ḫalḳa server ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 12, Beyit 309). [yégdür, -dür]*

14.Pāy-i taḫt-ı cemāl-idi lāmı / Birbirinden **yeg**-idi endamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 541). [yeg-idi, -idi]*

15.Bunlaruñ ṣoḥbetinden iy Ḥannān / **Yég**-idi baña gūşe-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4856). [yég-idi, -idi]*

16.Baña olmaḳdan iftirā-yı fırāş / **Yég**-idi cān tenümden olsa tıraş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5203). [yég-idi, -idi]*

17.Gül yüzümden **yég-ise** pāyı ne var / Baḳmaḳ olurdı ḫastesine nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3926). [yég-ise, -ise]*

yég gör: *Yeğlemek, daha iyi ve üstün kabul etmek.*

1.Vérür aña cemād-iken cānı / Belki cāndan da **yég görür** anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4310). [yég gör, -ür]*

yégirmi: *"Yirmi" sayı sıfatı.*

1.Ẓāhir oldur **yégirmi**-y-idi ṣemen / Ekserī rāvī anı gördi ḫasen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [yégirmi-y-idi, -y, -idi]*

2.Ol cihān faḫrinüñ ḫırīdārı / Étdi **yégirmi** ḳoza bāzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1705). [yégirmi,]*

3.Ḳıldı teslīm Mālik anlara hem / Semen-i Yūsufı **yégirmi** direm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1721). [yégirmi,]*

4.Buña ben vérmişem **yégirmi** direm / Anı vér baña ġayrısın n'éderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3477). [yégirmi,]*

yégirmi biñ: *"Yirmi bin" sayı sıfatı.*

1.Nice heykel dür-ile gevher-idi / Kem bahāsı **yégirmi biñ** zer-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [yégirmi biñ,]*

Yehūda: *Yakup peygamberin en büyük oğlu.*

1. Oldı Leyyādan altı oġlı temām / Biri Şemʿūn biri **Yehūdā** nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 426). [yehūdā,]*
2. Çün **Yeḫūdā** bu ḳavli gūş étdi / Şefḳati baḫri dilde cūş èdti *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 659). [yeḫūdā,]*
3. Çün **Yehūda**da var-ıdı şefḳat / Dédi ol māha mihr-ile ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 996). [yehūdada, -da]*
4. Çün **Yehūdā** bu rāyı gūş étdi / Çeşmi ḳan oldı ḫışmı cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1161). [yehūdā,]*
5. Çün **Yehūdādan** étdiler bunı gūş / Ḫavfdan oldılar ḳamusı ḫamūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1182). [yehūdādan, -dan]*
6. Ġażabın vaṣf éden **Yehūdā**nuñ / Eyle eyler ḫikāyetin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1176). [yehūdānuñ, -nuñ]*
7. Çün **Yehūdā** bu ḫāle étdi naẓar / Geldi ḳardaşlarına vérdi ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1474). [yehūdā,]*
8. Çün **Yehūdā** bu resme pend étdi / Pend-ile dillerini bend étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1507). [yehūdā,]*
9. Çün Yehūdādan étdiler bunı gūş / Dilleri ḫışm odından eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1485). [yehūdādan, -dan]*
10. Mihri cūş eyleyüp **Yehūdānuñ** / Göre gelürdi ḫālin ol māhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1469). [yehūdānuñ, -nuñ]*
11. Çün **Yehūdāya** ẓāhir oldı bu ḫāl / Ḫışm édüp dédi iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [yehūdāya, -ya]*

12. Mihri cūş eyledi **Yehūdānuñ** / Gördi çün meh-cemālini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1657). [yehūdānuñ, -nuñ]*
13. Çün **Yehūdayı** eyledi āġuş / Gétdi ṣabr u ḳarārı ḳalmadı ḥūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1774). [yehūdayı, -y, -ı]*
14. Yükledüp yitdügince buġdayı / Ḳodılar getdiler **Yehūdāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5796). [yehūdāyı, -y, -ı]*
15. Cümle gérçekleyüp bu ma'nayı / Ṣaha gösterdiler **Yehūdayı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5837). [yehūdayı, -y, -ı]*
16. Çün **Yehūdā** bu reddi gūş étdi / Ḥışmı deryāsı-y-ıla cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5919). [yehūdā,]*
17. Çün **Yehūdā** bu ḥāli gördi ʿiyān / Söze geldi beşāret-ile hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6102). [yehūdā,]*
18. Vérdi pirāhenin **Yehūdāya** / Étdi ḫōş-rāy ṣaldı büşrāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6080). [yehūdāya, -y, -a]*

<u>yél gibi es:</u> *Çok hareketli olmak, yerinde duramamak II fevri davranmak.*

1. **Esme yél gibi** olma od gibi germ / Gétmez ol naḳş mermer olmaz nerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2595). [yéi gibi es, -me]*

<u>yek:</u> *Bir, tek.*

1. Defden egler bu ḳulı ʿārif-i dōst / Dilde **yek** dōst sīnede **yek** pōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3036). [yek,]*

<u>yekdür ḥakk:</u> *Allah birdir. (Tevhit: Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme.)*

1. Ol nebiy çün ki dédi **yekdür Ḥaḳḳ** / Anı minşār édince tā dū şaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 150). [yekdür ḥaḳḳ,]*

<u>yeksān:</u> *Bir, beraber; aynı soydan gelme.*

1. Biz ki bir ḳavmüz aşlımuz **yeksān** / Yèrse ḳurd anı bize ola ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [yeksān,]*

<u>yél:</u> *Yel, rüzgar.*

1. Mār-ı zerrīn ḳuçar gümiş sāḳın / **Yél** ṭaġıtmış cemāli evrāḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2788). [yél,]*
2. Yélse **yél** yürise ṣu gibi revān / Ṭursa ṣābit nite ki kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [yél,]*
3. Bād-pālar götürdiler anı / **Yél** gibi ṣuffe-i Süleymānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2998). [yél,]*
4. Ser elümde elüm serümde müdām / **Yél** gibi pür-hevā vü bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3095). [yél,]*
5. Oldum āvāre-i kemān-ı gümān / **Yél** gibi bulmazam ḳarār u nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3200). [yél,]*
6. Géçse furṣat evānı **yél** gibi zūd / Ṣu gibi aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [yél,]*
7. **Yéllér** esmekden ayaġın kesdi / Esdi-y-ise meger semūm esdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5692). [yéllér, -ler]*
8. Yélerem **yél** gibi ḳarārum yoḳ / Bilmezem ḥālüm iḫtiyārum yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [yél,]*
9. Ola sünbülleri hevādārī / **Yéllere** vara müşk-i Tātārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4235). [yéllere, -ler, -e]*
10. Ṣu gibi gāh düşdi zencīre / **Yel** gibi gāh āh-ı şeb-gīre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [yel,]*
11. Cümle āhūları şikāruñ ola / Yéle **yél** gibi bī-ḳarāruñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [yél,]*
12. Ḳşidüp bu ṣadāyı ol miskīn / Nāydan çıḳdı **yél** gibi pür-enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5427). [yél,]*
13. Ṣaġ-ısa **yél** gibi yolunda esem / Ölmiş-ise recā elini kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [yél,]*
14. Viṣāl-içün ne ḳadar cemʿ olursa tedbīrüm / Éder ḳader **yéli** ol cemʿi tār-mār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4574). [yéli, -i]*

<u>yél:</u> *Bir işin, bir şeyin, bir kimsenin ardında, aceleyle, telaşla koşup durmak, koşuşturmak.*

1. **Yél**er ol fikr ü mekr ü miḥnetde / Dilberi ʿālem-i ferāġatda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4126). [yéler, -er]*

2. **Yélse** yél yürise şu gibi revān / Ṭursa ş̱ābit nite ki kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [yélse, -se]*

3.Bī-dil oldum dilüm yoluñda **yéler** / Sīnesi yarasına çāre diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [yéler, -er]*

4.Cümle āhūları şikāruñ ola / **Yéle** yél gibi bī-ḳarāruñ ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4236). [yéle, -e]*

yél: *Rüzgar, yel II talih, yazgı, kader.*

1.Olmasun kimse zār bencileyin / **Yél** gibi bī-ḳarār bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [yél,]*

yél: *Rüzgar; insanı Allah'tan uzaklaştıran masiva.*

1.Benem ol ḥabbesüz hevāyī kāh / Ḫirmenümden ayırdı yél nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 114). [yél,]*

yél es: *Yel, rüzgār esmek.*

1.Güci yitdükce nefsümüñ nefese / Ḳomazam üstine yavuz **yél ese** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1171). [yél es,]*

yél gibi: *Hızlıca, hızlı bir şekilde.*

1.Nāḳaya çünki vāṣıl oldı murād / Gétdi Kenʿāna **yél gibi** nī-zād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3782). [yél gibi,]*

yél gibi çık: *Rüzgar gibi gitmek, çıkmak II çok hızlı hareket etmek.*

1.**Yél gibi çıḳdı** şu gibi aḳdı / Gevheri şeh ḳulaġına ṭaḳdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3344). [yél gibi çıḳ, -dı]*

yél gibi géç: *Çok hızlı geçmek, bir anda geçmek, bitmek.*

1.Furṣat demi ki ġaflet-ile **géçdi yél gibi** / Ḥālüm şu gibi ger ola riḳḳat ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3453). [yél gibi géç, -di]*

yél gibi yél: *Rüzgar gibi koşmak; koşturmak, çabalamak.*

1.**Yéleyin** ḫiẕmetüñde **yél gibi** / Baña da eylük eyle él gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4049). [yél gibi yéle, -y, -in]*

yéle gét: *Yele gitmek, savrulmak II bitmek, sonlanmak.*

1.Benem ol nā-tüvān ki seyle géder / Nāgehān berg-i ʿömri **yéle géder** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3090). [yéle gét, -er]*

yéle var: *Darmadağın olmak; yok olmak.*

1.Meges umar-iken düşer zünbūr / **Yéle varur** o ḫāne-i maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [yéle var, -ur]*

2.Ḳalmadı cānda ṣabr u dilde sürūr / Yéri od oldı **yéle vardı** ḥużūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [yéle var, -dı]*

3.Emrüñe rām-iken dil- ārāmuñ / Ne-y-içün **yele vardı** ārāmuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3909). [yele var, -dı]*

4.Ḳalmadı çünki **yéle vardı** cemāl / Başda ayaḳda efser ü ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5350). [yéle var, -dı]*

yéle vér: *Saçıp savurmak, darmadağın etmek; yok etmek.*

1. Birinün çeşmine irişdi zevāl / Birisi **yéle vérdi** māl ü menāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1687). [yéle vér, -di]*

2. Çün éşitdi anuñ bu ḥāletini / Yéle vérdi göñül ferāġatini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2601). [yele vér, -di]*

3. Ṣan ki rūz-ı ḳıyāmet-idi o rūz / **Yéle vérdi** édüp ayaḳ yéri toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [yéle vér, -di]*

4. Çün ḥaṣıl étdi döge döge hirmenümi derd / Bir demde ḥāṣılum **yéle vérdi** hevā-yı ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 5, Beyit 2488). [yéle vér, -di]*

5. **Vérdi** göñlin **yéle** gözin āba / Ḳomadı cāy tāb-ı dil ḫᵛāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1222). [yéle vér, -di]*

6. Seyle vérdi kimi ḳumāşını / Kimisi **yéle vérdi** başını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1863). [yéle vér, -di]*

7. Baġlamış ʿanberīn külāleleri / **Yéle vérmiş** gül-ile lāleleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2969). [yéle vér, -miş]*

8. Depredür zülf-i dōst zencīrin / **Yéle vérür** 'uḳūl tedbīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2744). [yéle vér, -ür]*

9. Çün tutuḳ oldı aña al vāle / **Yéle vérdi** ḳarārını lāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2999). [yéle vér, -di]*
10. İy dirīġā **yéle vérüp** nāmūs / Ṭopraġa ṣaçdı yüz ṣuyın Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [yéle vér, -üp]*
11. **Vérdüm** nedīmi **yéle** nedāmet ne fāyide / Aldum belāyı cāna şikāyet ne fāyide *(Yusuf u Züleyha, Gazel 10, Beyit 3452). [yéle vér, -dü, -m]*
12. Ḥaṣıl-ı ʿömri yéle vérmese dil / Dile cemʿiyyet ola mı ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3618). [yéle vér, -me, -se]*
13. Görse ḫālüñ bu lāle-i bī-dāġ / Dāġ-ı dilden **yéle vérürdi** ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4247). [yéle vér, -ür, -di]*
14. ʿİṣmet-i enbiyāyı **vérme yéle** / Girmegil bu günāha évmeg-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4554). [yéle vér, -me]*
15. Gül-i ḫōd-rūy gülse gülşende / Varlıġın **yéle vérür** ol ḫande *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4029). [yéle vér, -ür]*
16. Ben kimem ḥürmetüñi **yéle vérem** / Ḥaremüñe ḫıyānet-ile girem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4618). [yéle vér, -em]*
17. Yaḳdı bu vech-ile gülistānı / **Yéllere vérdi** sünbülistānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6246). [yéle vér, -di]*
18. Cünbiş étme şaḳın bu dem çün kāh / **Yéle vérüp** ḫużūrı olma tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4999). [yéle vér, -üp]*
19. Dédi **vérdüm yéle** cihān güherin / Andan alduḳça laʿlüñüñ ḫaberin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5495). [yéle vér, -dü, -m]*

yem: *Deniz.*

1.Aġladı anuñ içün ebr-ile **yem** / İñledi anuñ-ıla zīr-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [yem,]*

yem dök: *Denizler kadar gözyaşı dökmek; çok ağlamak.*

1.Çün Zelīḫā **dökeydi** eşk-ile **yem** / Yūsufuñ irmez-idi ḳalbine nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [yem dök, -e, -y, -di]*

yemek: *Yemek, aş, yiyecek.*

1.Yédi gündür ki yatup uyımadum / Ġuṣṣasından anuñ **yémek** yémedüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1411). [yémek,]*
2.Devr édelden cihānda çarḫ-i felek / Kime **yémek** bititdi kime emek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3179). [yémek,]*
3.Géçdi çün ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / Yédi cümle **yemek** ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [yemek,]*

yemīn: *Sağ taraf.*

1.Bedevī atlar üzre cümle süvār / Ṭurdılar ṣaf ṭutup **yemīn** ü yesār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [yemīn,]*

yemīn: *Yemin; yemin etme, ant içme.*

1.Gördi bu girye vü **yemīni** ʿAzīz / Terk édüp ṣabrı oldı āteş-tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4635). [yemīni, -i]*

yemin ét: *Yemin etmek, ant içmek.*

1.Anı ḳatl étmege **yemin ét**di / Ol duʿā'-y-ıçun aña kīn étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 401). [yemin ét, -di]*

yemīn eyle: *Yemin etmek, ant içmek.*

1.Çoḳ **yemīn eyledi** ġılāz u şidād / Pāk nāmın Ḫudānuñ eyledi yād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4628). [yemīn eyle, -di]*
2.Ādemüñ daʿvası çün ola yalan / Çoḳ **yemīn eylemektedür** aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4631). [yemīn eyle, -mek, -te, -dür]*

yemīn ol: *Söz verilmek, yemin edilmek.*

1.Çün şimāl ü yemīnden **oldı yemīn** / Dédi bu ʿahde Ḥaḳḳ vekīl ü emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5812). [yemīn ol, -dı]*

yemīn ü yesār: *Sağ ve sol (taraf) ; her yer.*

1.Bindürüp bir ḫar üzre ʿĪsī-vār / Mıṣrı gezdürdiler **yemīn ü yesār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4911). [yemīn ü yesār,]*

yémiş: *Meyve; sevgili*

1.Bāġ-ı ḳalbüñüñ ol ki **yémişidür** / Diş bilemek aña kimüñ işidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1458). [yémişidür, -i, -dür]*

2.Servüñi nice bāġ-bān besler / Kim o servüñ **yemişini** cān besler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1942). [yemişini, -i, -n, -i]*

yén: *Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.*

1.Gördi Kenʿān diyārına irmiş / **Yéñine** anda bir güneş girmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1553).*

2.Çün **yéñinden** éder cihāna ẓuhūr / Ādemī şekl olur öñünde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [yéñinden, -in, -den]*

yén: *(Yemek) yenmek, yenilmek.*

1.Ṭutdılar anda ṭurfa ṭurfa ḫıyām / Bişdi vü **yéndi** gūne gūne ṭaʿām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6136). [yéndi, -di]*

2.Ki ḳaçan irişe ecel baḳarı / Yéne ḳalmaya varlıġum eseri (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 116*). [yéne, -e]*

3.**Yéne** ḳalmaya ġalle-i pīşīn / Nān-ıçun āsmāna ire enīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5184). [yéne, -e]*

yeni: *Şimdi, henüz.*

1.Ġonça dil-teng-iken açıldı dili / Zühre çengine **yéñi** ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [yéñi,]*

yeni: *Yeni, hiç kullanılmamış olan.*

1.Her gün ol māha olsa şubḥ-ı cedid / **Yéni** hil'at vérürdi ol hurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3602). [yéni,]*

yer: *Yer, mekan.*

1. İy gönül hevāña düşeli ben bülbül-i ġarīb / **Yérümi** ḫār ü mesnedümi ḫāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2678). [yérümi, -üm, -i]*

2. Cihānda ṣadr-ı ṣafā lā'ubāliler **yéridür** / Ne iʿtibār aña kim ḳadr ü iʿtibār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2716). [yéridür, -i, -dür]*

3. Anı bir **yérde** bu kenār eyler / Ol buña buseler niṣār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4302). [yérde, -de]*

4. Seni ḳanḳı ḳuyuda gizlediler / Ya ne **yérde** başup boġazladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1237). [yérde, -de]*

5. Gāh gül gibi cāme çāk éderem / Geh **yérüm** cürʿa gibi ḫāk ederem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1249). [yérüm, -üm]*

6. Göñline ḫōş gelüp anuñ bu diyār / Niçe müddet bu **yérde** ṭutdı ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1399). [yérde, -de]*

7. Ne **yérüñ** şehriyarısın şeh-iseñ / Menzilüñ ḳanḳı gökdedür meh-iseñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2501). [yérüñ, -üñ]*

8. Ger ṭutulsa şu **yerde** ḳāl dili / Ḫōş faṣīḥ olur anda ḥāl dili *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4557). [yerde, -de]*

9. Cüst ü çābük **yerinden** eyledi ḫīz / Bu īşāret ḫayālī erdi çü tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4559). [yerinden, -i, -n, -den]*

10. Bu senüñdür sen anuñ iy cānum / Ṭur **yerüñden** ḳurutmaġıl ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4555). [yerüñden, -ün, -den, -]*

11. Her ne **yér** kim yol oldı ol şaneme / Ṭa'na étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [yér,]*

12. Mār-ı zerrīni gencden açdı / Mūr yérine **yére** zer şaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [yére, -e]*

13. Gelse ben teşne üstine o sehāb / Āb yerine yaġdurur **yére** tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [yére, -e]*

14. Şehre varınca gétdi bī-perde / Gördiler ol cemāli her **yérde** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2179). [yérde, -de]*

15. Çāhda bulduñ-ısa ṭutma gümān / Ki perī **yéri** olmış ol virān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1633). [yéri, -i]*

16. Çünki ʿarż étdi 'arıżın o nigār / Oldı cümle ṣanemlerüñ **yéri** nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1956). [yéri, -i]*

17. Der ü dīvārı gördi ol dāruñ / **Yéri** olmış bu resme bāzāruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4426). [yéri, -i]*

18. Bunlar ol **yérde** muntaẓırlar-ıdı / Āḫir-i kār n'ola dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1648). [yérde, -de]*

19. Çāk édüp her birisi cāmesini / Atdı başdan **yére** ʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1122). [yére, -e]*
20. Yūsufa her kişi ki étdi nigāh / Şandı ki **yére** éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [yére, -e]*
21. Eyle ṭoldı cihāna heybet ü tāb / Beyżasın **yére** atdı zāġ-ı seḫāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [yére, -e]*
22. Dāyesi ṣaçdı gül yüzine gül-āb / Ṭurdı **yérden** nite ki mest ü ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3357). [yérden, -den]*
23. Oldı **yérde** bu resme çün bī-dād / Ḳopdı göklerde nāle vü feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 914). [yérde, -de]*
24. Çünki ḫalḳ istimāʿ eylediler / Bir **yére** ictimāʿ eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2131). [yére, -e]*
25. Aḳribā raḥm édüp o bīmāra / İledürler o **yére** tīmāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3088). [yére, -e]*
26. Şāhlar mest cām-ı Cemlerden / Ṭoldı **yér** ʿālemi ʿalemlerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3129). [yér,]*
27. Ḥāṣılum yoḳ **yér**üm ġubār oldı / Dün ü gün işüm intiẓār oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [yérüm, -üm]*
28. Éledüñ anı bir maġaraya dūr / Ḳalsun ol **yer**de bī-kes ü mehcūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 653). [yerde, -de]*
29. Hem Zelīḫā o **yérde** ḫāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [yérde, -de]*
30. Ṣan ki rūz-ı ḳıyāmet-idi o rūz / Yéle vérdi édüp ayaḳ **yéri** toz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5242). [yéri, -i]*
31. Ḳalurın ben bu yerde tā ki **peder** / İẕn-ile bana gönderince ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5932). [yerde, -de]*

yer: *Dünya, yeryüzü.*

1. **Yér** ü gök iñledi fiġānuñ-içün / Aġlaşurlar melekler anuñ-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1259). [yér,]*
2. Gök çemen üzre aḳ çadır gūyā / **Yére** éndi nücūmı-y-ıla semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3043). [yére, -e]*
3. Gökler üstindeʿarş-ı aʿẓam-içün / **Yérde** hem Kaʿbe-i Muʿaẓẓam-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 155). [yérde, -de]*
4. Mevc-i ʿasker şu resme étdi ḫurūc / **Yér** ġubār olup evce étdi ʿurūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3121). [yér,]*
5. **Yer** yaratdı kef-i biḫārından / Gökler étdi anuñ buḫārından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 14). [yer,]*
6. **Yéri** gögi yaratdı şeş günde / Tā ki bulına ay u yıl günde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 26). [yéri, -i]*
7. Ol géce Rūḥ-ı Ḳudsa Ḥażretden / Emr olup **yéri** yudı raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [yéri, -i]*
8. Berekātı götürdi ā'ni Emīn / Cūʿ ü ḳızlıḳ getürdi **yére** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5673). [yére, -e]*
9. **Yér** ü gök arası melek ṭoldı / Cümlesi bu viṣāle şād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6118). [yér,]*
10. **Yérde** emvāc-i ḳulzüm-i insān / Gökde cūş-i melā'ik-i Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6129). [yérde, -de]*
11. **Yér** ü gök eyle oldı ol demde / Rūz-i ḥaşr oldı şan ki ʿālemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6131). [yér,]*

yer: *Yer, maḥal, mevki.*

1. Naʿra-i kūs-ile ġırīv-i nefīr / Géder-idi hezār fersaḫ **yér** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2944). [yér,]*
2. Ben bu **yére** ġarīb gelmiş-idüm / Vādi-yi ḥayret içre ḳalmış-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1384). [yére, -e]*
3. Ne **yér** añılsa döndürürdi yüzi / Mıṣr añılsa şeker ṣaçardı sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [yér,]*
4. Bunca ferr u ṣafā-y-ıla Ḳıṭfīr / Ḳarşu çıḳdı bir éki fersaḫ **yér** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3039). [yér,]*

5. Ol **yer**de ki sen Buraḳı sürdüñ / Düşmişdi gile ḥimār-i ʿĪsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 204). [yerde, -de]*
6. Ne kişisin ne **yérlüsin** ki ʿaceb / Yūsufı görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [yérlüsin, -lü, -sin]*
7. Dédi Aʿrābīm **yérüm** Kenʿān / Ṭaraf-ı Mısra eyledüm seyrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3792). [yérüm, -üm]*
8. Gāh na'līnine sürüp gözüni / Pāyı **yérine** ḳordı gül yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4979). [yérine, -i, -n, -e]*
9. Ne **yére** başsa pāy o zibā- ḳad / Rāstī eylerem o yére ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [yére, -e]*
10. Ne yére başsa pāy o zibā-ḳad / Rāstī eylerem o **yére** ḥased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [yére, -e]*

yer: *Yer, makam.*

1.Her birüñüz otırıcaḳ **yérine** / Boş ḳalup çün benüm yérüm **yérine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [yérine, -i, -n, -e]*
2.Her birüñüz otırıcaḳ yérine / Boş ḳalup çün benüm **yérüm** yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [yérüm, -üm]*
3.Seyyid-iken ġulām ola adı / Gey yüce **yérden** ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [yérden, -den]*
4.Éledüp pāye-i serīrine / Géçdi kendü oturdı **yérine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4416). [yérine, -i, -n, -e]*

yer: *Bölüm, kısım.*

1.İlla taḥḳīḳı ẓāhir étmediler / Sözi bir **yerde** āḫir étmediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [yerde, -de]*

yer: *Yer, zemin, toprak.*

1. **Yére** zaḫm urduġınca naʿl-ile raḫş / Keff-i üştür olurdı merhem-baḫş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3125). [yére, -e]*
2.Naẓarı yāra düşdi kendü **yére** / N'eylesün cānı ol ki yāra ire *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3317). [yére, -e]*
3.Ḳodı Yaʿḳūb **yér**e çün legeni / Tā yuna anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [yére, -e]*
4.Toḫm-ı sidre düşüp **yére** nāgāh / Müntehā kaddüñi bitürdi İlāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3949). [yére, -e]*
5.Çün aḳup **yére** düşdi ḳanı hemīn / Nām-ı Yūsufla naḳş olındı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [yére, -e]*
6.Oldı her yérde çün bu resme nidā / Dānesin ṣaçdı **yére** her dānā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5651). [yére, -e]*
7.Olmaġ-ıçun göñülde rāḥatlar / Ṭoldı **yér** sīnesi cerāḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5652). [yér,]*
8.Eyle bitüp uzardı her ḥāṣıl / **Yér** ṣanayduñ göge olur vāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5655). [yér,]*
9.Daʿvet étdi anı serīr üzre / Ḳomadı kim otura **yér** üzre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5820). [yér,]*

yer: Eleştirmek; beğenmemek.

1.Etmege aş **yérerdi** ʿavratlar / Naḳmet olmışdı cümle niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2243).[yer, -er, -di]*

yér ʿālemi: *Yeryüzü, dünya.*

1.Ṭutdı **yér ʿālemin** ġırīv-i nefīr / Ṭoldı gök yüzi naʿra-i tekbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6130). [yér ʿālemi, -n]*

yér eyle: *Yer vermek, oturtmak.*

1.Haẓret-i pīri ḫālesiy'le Emīr / Daʿvet édüp serīre **eyledi yér** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6139). [yér eyle, -di]*

yér tut: *Yer tutmak, bulunmak.*

1.**Ṭutdı** her ḫᵛāce vü emīr a vezīr / Ol cemāli teferrüc étmege **yér** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2293). [yér tut, -dı]*

yér yüzi: *Yeryüzü; dünya.*

1.Olmaya **yér yüzinde** menzil-gāh / Ki yoluñ aña uġramaz cemāli teferrüc geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [yér yüzi, -n, -de]*

2.Kalmadı **yér yüzinde** oldı tebāh / Galle cinsi meger ki ġalle-i şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5685). [yér yüzi, -n, -de]*

3.**Yér yüzinde** anuñ gibi gül-i pāk / Bitmemişdür daḥi bitürmeye ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5214). [yér yüzi, -n, -de]*

yérde ḳal: *Karşılıksız kalmak.*

1.Zālimüñ ḥayfı şanma **yérde ḳalur** / ʿĀḳıbet bil ki ḫānmānın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). [yérde ḳal, -ur]*

yérden götür: *Yerden kaldırmak; ilgi, alaka göstermek.*

1.N'ola **yérden götürseñ** ol ḫāki / İrse dāmān-ı pāküñe tā ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4827). [yérden götür, -se, -ñ]*

yére düş: *Yere devrilmek, yere serilmek.*

1.Çün göründi aña bu nūr-ı cemāl / Āh édüp **yére düşdi** sāye-miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2010). [yére düş, -di]*

1.Gördi yārin çün āftāb gibi / Ditredi **yére düşdi** tāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3318). [yére düş, -di]*

yére şal: *Yere çalmak, yere atmak; devirmek.*

1.Anı kim besler-idi dāye gibi / ʿĀḳıbet **yére şaldı** sāye gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5289). [yére şal, -dı]*

2.Görüp ol nurı yitürüp özüni / Sāye-veş **yére şaldı** kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6121). [yére şal, -dı]*

yére ur: *Yere vurmak, yere atmak.*

1.Her biri **yére urdı** kendüzini / Yırtup aġladı derd-ile yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [yére ur, -dı]*

2.Düriş iy yār **yére ur** bārı / Ki senüñ-ile yār ola Bārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1601). [yére ur,]*

3.Gül gibi evvelā götürdiler / Gil gibi şoñra **yére urdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1824). [yére ur, -dı, -lar]*

4.Zīni vü zeyni **yére ursun** ol at / Ki yére urdı şāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [yére ur, -sun]*

yére ur: *Yere vurmak; öldürmek.*

1.Zīni vü zeyni yére ursun ol at / Ki **yére urdı** şāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [yére ur, -dı]*

yére yıḳıl: *Yere düşmek, yere yuvarlanmak.*

1.**Yıḳılup yére** kendüden gétdi / Her ne étdiyse bir naẓar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2012). [yére yıḳıl, -up].*

yéri od ol: *Yeri ateş olmak; acı, keder içinde olmak.*

1.Ḳalmadı cānda ṣabr u dilde sürūr / **Yéri od oldı** yéle vardı ḥużūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3642). [yéri od ol, -dı]*

veridür: *"Layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

1.Érmedi çünki ġonçaña dehenüm / **Yéridür** varlıġum yoġ olsa benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [yéridür,]*

2.Her ne ʿāşıḳ ki neng ü nāma baḳa / **Yéridür** ayru düşe bāma baḳa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5084). [yéridür,]*

3.Hem-nişīni anuñ ki ola ġurāb / Menzil olsa **yéridür** aña ḫarāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3474). [yéridür, -dür]*

4.Şeh velī refʿ éderse ben ḫāki / Taḫt édinsem **yéridür** eflāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2920). [yéridür, -dür]*

yerinde: *Uygun, muvafık.*

1.Ṣulḥ ḫōşdur velī **yérinde** gerek / Ṣabr eyüdür velī **yérinde** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [yérinde, -in, -de]*

2.Ṣulḥ ḫōşdur velī **yérinde** gerek / Ṣabr eyüdür velī **yérinde** gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4680). [yérinde, -in, -de]*

verine: *"Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere" anlamında kullanılan söz.*

1.Alsa regden ḳan alıcı ḳanum / Dem **yerine** ġamuñ çıḳar cānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4005). [yerine, -i, -n, -e]*

2. Dil-i Yaʿḳūba geldi çün bu ʿitāb / Ḫʸāb **yérine** ṭoldı gözleri āb *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1311). [yérine, -i, -n, -e]

3. Çün ġamām-ı siyeh göge aġdı / Yére yaġmur **yérine** ġam yaġdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1858). [yérine,]*
4. Görenüñ ʿaḳlı gétdi dem geldi / Gözine nem **yérine** dem geldi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1927). [yérine,]*
5. ʿizzet édüp ayaġına düpdüz / Döşediler ḳaṭīfe **yérine** yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [yérine,]*
6. Ṭoldı ʿālem duʿā'sı-y-ıla sürūr / Ẓulmeti gétdi geldi **yérine** nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [yérine,]*
7. ʿışḳuñ evvel bu benligüm alsun / Yérine soñra senligüñ gelsün (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 107*). [yérine,]*
8. Şu resme düşdi anuñ laʿli şevḳine ʿuşşāḳ / Ki gözlerinden aḳan yaş **yerine** ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2199). [yerine,]*
9. Her birüñüz otırıcaḳ yérine / Boş ḳalup çün benüm yérüm **yérine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1012). [yérine,]*
10. Yüz ṣuyın yéle vérmeyüp anlar / Şu **yérine** aḳıtdılar ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1663). [yérine,]*
11. Boynı aġına irdi ġuldan eser / Gül **yérine** ḳoḳarken anı peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1742). [yérine,]*
12. Güldi güller çiçekler açıldı / Nevr **yérine** nūr ṣaçıldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2253). [yérine,]*
13. Mār-ı zerrīni gencden açdı / Mūr **yérine** yére zer ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [yérine,]*
14. Gelse ben teşne üstine o sehāb / Āb **yerine** yaġdurur yére tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2844). [yerine,]*
15. Dā'imā güft ü gūy(ı) oldı ʿAzīz / Gétdi kendü **yerine** ṭoldı ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2947). [yerine,]*
16. Ṣaçdı dāne pirinc **yérine** dür / Ol ḳadar k'oldı ḥırş kāsesi pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2958). [yérine,]*
17. Taḫta **yérine** cemʿ édüp baḫtı / Anda düzmişler-idi bir taḫtı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3155). [yérine,]*
18. Şevḳ-i vaṣla yine dil ü cānum / Gele cānum **yérine** cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [yérine,]*
19. Ẓāhir olsa eger bu derd-i nihān / Eyler-idüñ nidā **yérine** fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3383). [yérine,]*
20. Şāne **yérine** mū-yı ḫōş-būya / Pençe urup yolardı bā-mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3894). [yérine,]*
21. Zīnet étmek deminde kendüzine / Gözgü **yérine** ḳordı yüz dizine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [yérine,]*
22. Ruḫlarına ḳızılca **yerine** hem / Gözlerinden aḳardı her dem dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3896). [yerine,]*
23. Vaḳt-i ḥammām olsa ġam-nāk / Su **yerine** ḳoyardı başına ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3900). [yerine,]*
24. Ki eger meyl eylese birine / Cān ataydı hemān anuñ **yérine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4123). [yérine,]*
25. Sen beni şād étmedüñ bir dem / Sīneme ṭoldı sīm **yerine** ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4390). [yerine,]*
26. Eyle ṭoldurdı şevḳ-ıla reg ü pōst / Kendü boşaldı ṭoldı yérine dōst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5102). [yérine,]*
27. Anuñ üstine zer **yérine** o zār / Tāze tāze recālar éde nişār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [yérine,]*
28. Yaş **yerine** revān édüp ḫūnı / Ṣordı anlara pīr-i maḥzūnı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6044). [yerine,]*
29. Buldı ʿadl étmege bir ehl-i temīz / Kendü **yérine** anı étdi ʿAzīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6212). [yérine,]*
30. Eblaḳ olsun şahīl **yérine** zār / Ḳanda bulur anuñ miṣāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [yérine,]*
31. Müdām içürdügi bāde **yérine** baña felek / Müdām ḫūn-i ciger oldı cām-ı aḫḍar-ıla *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5319). [yérine,]*
32. Çünki dürc-i dehānını açdı / Dür **yérine** cihāna cān ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2173). [yérine,]*

33. Yüz döşeyüp ḳatīfe **yérine** ḥūr / Muntaẓırlar ḳudūmüñe iy ñūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [yérine,]*
34. Ne yaḳasına sīni eyledi çāk / Sünbülin yoldı ḳoydı **yérine** ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [yérine,]*
35. Dāye olup o beççeye cānlar / Şīr **yérine** emzürür ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5017). [yérine,]*
36. İp ḳuşaḳ baġladı kemer **yérine** / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup güher yérine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [yérine,]*
37. İp ḳuşaḳ baġladı kemer yérine / Cūġ-ı sengīn ṭaḳup güher **yérine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5353). [yérine,]*
38. Taḫt-ı zerrīne géçdi şeh **yérine** / Sipehüñ buyruġ étdi her birine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5277). [yérine,]*

yérine geç: *Yerine geçmek, yerini almak.*

1.Cevri yārüñ vefā **yérine geçer** / Her belāsı ṣafā yérine geçer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [yérine geç, -er]*
2.Cevri yārüñ vefā yérine geçer / Her belāsı ṣafā **yérine geçer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4880). [yérine geç, -er]*

yérini od eyle: *Yerini, mekanını ateş yapmak II cehenneme gitmek.*

1.Gözlemeyen kişi iş āḫirini / Evvel āḫir **od eyledi yérini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1506). [yérini od eyle,]*

yeryüzi: *Yeryüzü, dünya.*

1.Var mıdur **yéryüzinde** bir dil ü cān / Ki görüp anı olmaya ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4813). [yéryüzinde, -n, -de]*
2.Mihr-ile meh o ḳubbeden éki ḫişt / Mā-ḥaṣal **yéryüzinde** heşt-behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3154). [yéryüzinde, -n, -de]*

yesār: *Sol taraf.*

1.Bedevī atlar üzre cümle süvār / Ṭurdılar ṣaf ṭutup yemīn ü **yesār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5241). [yesār,]*

Yeşbaḫr: *Yakup peygamberin oğullarından birinin adı.*

1.Hem Riyālūn ü **Yeşbaḫr** ü Lāvī / Biri Rūbīl böyle dér rāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 427). [yeşbaḫr,]*

Yesrib: *Medine'nin Hicret'ten önceki adı, Medine-i Münevvere.*

1.Ḥażret-i Muṣṭafā çün açdı dehen / Ṭoldı **Yesrib** diyārı dürr-i ʿAden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 250). [yesrib,]*
2.Müştāḳ-durur maḳām-ı Maḥmūd / Gerçi aña **Yesrib** oldı merḳad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 189). [yesrib,]*

yet: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*

1.Nice édem segirdimini beyān / Ki aña **yétmez**-idi fikr-i revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2977). [yétmez-idi, -mez, -idi]*

yet: *Tutmak, eliyle tutmak.*

1.Vérdi anlara pāk dāmānı / **Yétdiler** ḳul gibi o sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1702). [yétdiler, -di, -ler]*

yet: *Kafi gelmek, yeterli olmak.*

1.Dār-ı dünyāda olmasa āfāt / Cāna ʿillet **yet**er benuʿl-ʿallāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 558). [yeter, -er]*
2.ʿIşḳ-ıla her ki ola bī-ārām / Aña derdi **yeter** dügün bayram *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5298). [yeter, -er]*
3.Dilde gördüm o genci gétdi dilüm / Saña ne ḳufl açam ki **yétdi** dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2571). [yétdi, -di]*
4.Bu kerāmet **yeter** kerīme hemīn / Ki éde ʿözri ʿāṣīye telḳin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6050). [yeter,]*

yetil: *Olgunlaşmak, olmak, yetişmek.*

1.Ḫūşenüñ çün **yetile** dāneleri / Pür édüñ anuñ-ıla ḫāneleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5266). [yetile, -e]*

yetīm: *Babası ölmüş, II zavallı, çaresiz.*

1.İy peder ṣoḥbetinden ayru **yetīm** / İḫveti ẓulmi-y-ile ṣayru **yetīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [yetīm,]*
2.İy peder ṣoḥbetinden ayru **yetīm** / İḫveti ẓulmi-y-ile ṣayru **yetīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [yetīm,]*

3.Göricek bir **yetīmüñ** aġladuġın / Cigerin miḥnet odı ṭaġladuġın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1014). [yetīmüñ, -üñ]*

4.Āh kim bu **yetīm**i Yūsuf-vār / Ḳılısardur cefā-yı iḫveti zār (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 328). *[yetīmi, -i]*

5.Ẓulm-ıla olsa pāymāl **yetīm** / Bula mı elde pāy-i māl **yetīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [yetīm,]*

6.Yandı sizden bu pīr-ile o **yetīm** / Ṭañ mı gelse size ʿaẕāb-ı elim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1489). [yetīm,]*

7.Ẓulm-ıla olsa pāymāl **yetīm** / Bula mı elde pāy-i māl **yetīm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [yetīm,]*

8.Nice ḥadde irişdi işbu **yetīm** / Ki atamuz ḳatında oldı kerīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 583). [yetīm,]*

9.Bulalar ol **yetīm**i çāh içre / Ölmedin mihnet-ile āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 664). [yetīmi, -i]*

10.Ḥürr-iken bir **yetīm** uġurladılar / Seyyid-iken atası ḫōrladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5898). [yetīm,]*

yetim kal: *Babasız kalmak, babası ölmek (beyitte annesiz kalmak anlamında kullanılmıştır.)*

1.**Ḳal**dı Yūsuf éki yaşında **yetim** / ʿAmmesi aña şefkat étdi ʿaẕīm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). *[yetim kal, -dı]*

yetīm ol: *Yetim kalmak II bir başına, kimsesiz kalmak.*

1.Gétdi **ol** ġamda ben muḳīm oldum / Cevrden süfte-dil **yetīm ol**dum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 330). [yetīm ol,]*

yetmiş: *"Yetmiş" sayı sıfatı.*

1.Pīr-i Kenʿānī ḥażretine o sāl / **Yétmişe** yitmiş-idi ehl ü ʿıyāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [yétmişe, -e]*

yevm: *Gün.*

1.Himmeti eyle étdiler ol **yevm** / Açıla çeşm-i fitne ḳalmaya nevm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 675). [yevm,]*

yevm-i ġaym: *Bulut günü II bulutlu gün.*

1.**Yevm-i ġaym**-idi ittifāḳ ol rūz / Ebre girmişdi mihr-i tāb-efrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2064). [yevm-i ġaym, -idi]*

yığıl: *Yığılmak, toplanmak.*

1.Çün demedler **yıġıldı** küşte gibi / Ṭoldı ṣaḥrāya kūh ü püşte gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5662). [yıġıldı, -dı]*

yigitlig: *Gençlik.*

1.Vérdi derdüñ **yigitligüm** bāda / Étdi pīr ü ḍarīr ü üftāde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5483). [yigitligüm, -üm]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek (Allah'ın takdirini bozmaya çalışmak bağlamında.)*

1.Ol binānuñ ki ʿāmiri Ḥaḳḳdur / **Yık**mak isteyen anı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 554). [yıkmak, -mak]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek, yıkmak.*

1.Tir-i Taḳdīr uçurdı zāġın anuñ / Būm-ı meyşūm **yıḳdı** bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [yıḳdı, -dı]*

2.Keremüñden coġ eyle evladıñ / **Yık**ma sāʿat gelince bünyadıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 395). [yıkma, -ma]*

3.ʿIşḳuñ ol dem ki **yıḳdı** eyvānum / Ḳıldı yaġma vücūdumı ḫānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5498). [yıḳdı, -dı]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek. (Sevgilinin hasretiyle āşığın sevgilinin tahtı olan gönlünü, sinesini tahrip etmek için dövünmesi bağlamında.)*

1.Yaʿni görmen çü ṣūret-i yāri / Taḫtını daḫi **yıḳayın** bāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6242). [yıḳayın, -a, -y, -ın]*

yıkıl: *Devrilmek, çökmek; dağılmak.*

1.Çün Zelīḫā aña nigāh étdi / **Yıḳılup** ḳaʿr-ı dilden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [yıḳılup, -up]*

2.Ṣan **yıḳılmış** burūc-ı ʿāliyedür / Ya-ḫōd iʿcāz-i naḫl-i ḫāviyedür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2015). [yıḳılmış, -mış]*

3.Naʿra urup yine **yıḳıldı** hemān / Yatdı dem-beste ṣubḥa dek bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [yıḳıldı, -dı]*

4.Bī-ḳadem her ne yére başsa ḳadem / **Yıḳılur** ger olursa bāġ-ı İrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 939). [yıḳılur, -ur]*

yıkıl: *Bayılmak; kendinden geçmek.*

1.Bir gürūhı o zenlerüñ o zemān / Kesdi cāndan elin **yıḳıldı** hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [yıḳıldı, -dı]*

2.Çün görindi aña o bedr-i temām / Naʿra urup **yıḳıldı** bī-ārām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3435). [yıḳıldı, -dı]*

yik-pāre: *Bir parçadan ibaret, tek parça, bütün.*

1.Der u dīvār u ferşi **yik-pāre** / Ḳonmamış gerd gird-i dīvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4099). [yik-pāre,]*

yiksān: *Eşit, aynı, farksız.*

1.Kudretün hakkı kim ana yiksān / Onsekiz bin cihan-ıla bir cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 130). [yiksān,]*

yıl: *Sene, yıl; vakit, zaman.*

1. Eyledi ḳullarına hem o Ḥakīm / Cümle işde teʿennīyi taʿlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 27). [yıl,]*
2. Géçdi bu ḥālet üzre bir niçe **yıl** / ʿĀḳir oldı toġurmdı Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 429). [yıl,]*
3. Oldı bunlar çü geçdi bir nice **yıl** / Ḥāmile oldı Yūsufa Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [yıl,]*
4. Çünki ḫālı ḳatında İsrā'īl / Turdı bu ḥālet-ile bir niçe **yıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 475). [yıl,]*
5. Çünki Ken'aña geldi İsrā'īl / Yüklü oldı o **yıl** yine Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [yıl,]*
6. Şimdi bulmazsın ol murāda vüsūl / Hāṣıl olmaġa elli **yıl** gerek ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1570). [yıl,]*
7. Bu nidāyı éşitdi çün Mālik / Elli **yıl** oldı ol yola sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [yıl,]*
8. Mālik étmişdi ʿazm-i cānib-i Şām / Elli **yıl** ol dem olmış-ıdı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1578). [yıl,]*
9. Çün ol elli yılı temām étdi / Yine ʿazm-i diyār-ı Şam étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [yılı, -ı]*
10. Bunca **yıl** bile ṣoḥbet eylemişem / Evlerinde iḳāmet eylemişem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1752). [yıl,]*
11. Mālike dédi Eflaḥ iy mihter / Elli **yıl** eyledüñ Dımışḳa sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1792). [yıl,]*
12. Ṭapdılar niçe biñ **yıl** ol ṣaneme / Eylediler ḫilāf her ümeme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1966). [yıl,]*
13. Ġāfil andan ki ol şeb-i yeldā / Niçe **yıl** olısar dem-i sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3012). [yıl,]*
14. Bunca **yıldur** ġamuñla pür-tābam / Şevḳden bī-ḥużūr ü bī-ḫābam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4437). [yıldur, -dur]*
15. Dédi Yūsuf ucuzlıḳ ola çü **yıl** / Buyuruñ kim ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [yıl,]*
16. Étdi beş yüz **yıl** eyle cidd ü ʿamel / Ki sücūdında irdi aña ecel *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6063). [yıl,]*
17. Benem ol ḫaste kim żaʿīf ü ʿalīl / Teni ṣāḥib-firāş bir niçe **yıl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [yıl,]*
18. Yédi **yıl** gey ucuzluḳ oldı cihān / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [yıl,]*
19. Géçdi çün ḳızlıġ-ıla bir niçe **yıl** / Yédi cümle yemek ẕaḫīresin él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [yıl,]*
20. Geliser evvelā yédi **yıllar** / Niʿmete anda ġarḳ ola éller *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5182). [yıllar, -lar]*
21. Yédi **yıl** gele ṣoñra gey ḳatı teng / Etmek oḳından ire cāna ḫadeng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5183). [yıl,]*
22. Dér ki ol **yıllar** eyle teng oldı / ʿālemüñ yüzi mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [yıllar, -lar]*

yılan: *Yılan.*

1.Ne **yılan** belki ejdehā-yı ʿaẕīm / Ṣıḳup eyler aña ʿaẕāb-ı elīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1873). [yılan,]*

yıldırım: *Yıldırım, gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.*

1.Gök demür géyici ḳara yüzlü / Raʿd āvāzlu **yıldırım** gözlü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2004). [yıldırım,]*

yılduz: *Yıldız.*

1.Sende ne ḥad ola ya niçe vücūd / K'ay ü gün **yılduz** éde saña sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 973). [yılduz,]*

2.Yine geldi o hem-nişīn ḳızlar / Ṣan ḳamer çevresine **yılduzlar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [yılduzlar, -lar]*

yılduz: *Baht, talih, kader.*

1.Ṭāliʿüm saʿd éderse **yılduzumı** / Seni āzād édüp vérem ḳızumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1576). [yılduzumı, -um, -ı]*

2.Bu degül ol ki bildürüp özini / ʿaḳlumuñ rūşen étdi **yılduzını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3072). [yılduzını, -ı, -n, -ı]*

yilken: *Yelken, kayık ve gemileri rüzgār gücüyle yürütmek için direklerine uygun bir şekilde takılan sert, sağlam ve kalın bez.*

1.Ḳısmet olmasa dil bulur mı murād / Rāst esmez hemīşe **yilkene** bād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3014). [yilkene, -e]*

yıllardur: *Uzun zamandan beri, yıllardır.*

1.Bunca **yıllardur** eyledi maḥbūs / Tā ki ʿadlinden olmışam me'yūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5196). [yıllardur, -dur]*

yilt: *İtelemek, sürüklemek; tahrik, teşvik etmek.*

1.Beni zenler zināya **yilterler** / Nāra éltür hevāya yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [yilterler, -er, -ler]*

2.Beni zenler zināya yilterler / Nāra éltür hevāya **yilterler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [yilterler, -er, -ler]*

yiñ: *Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı; vücut, gövde.*

1.Sünbül ü yāsemīne ḫırmen-idüñ / Geh **yiñine** yüzin sürüp miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 5946). [yiñine, -i, -ñ, -e]*

yine: *Yine, tekrar; tekrardan, yeniden.*

1. Söylediler **yine** bu resme dürūġ / Bilmediler ki yoḳ dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1204). [yine,]*
2. Çünki andan **yine** rücūʿ étdi / Geldi Kenʿāna vü yolı yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [yine,]*
3. Çünki Kenʿaña geldi İsrā'īl / Yüklü oldı o yıl **yine** Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [yine,]*
4. Eyledi bir bahāne **yine** ʿAzīz / Dédi kim şeh de étmiş almaġa ḫīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3418). [yine,]*
5. Ḳadr-i ʿirfānı **yine** ehli bilür / Müjde-i yāre anı müjde ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3811). [yine,]*
6. Ol resme yıkdı gönlüm evin ol nigār kim / **Yine** ʿimāret étmeğe ḥayli emek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3905). [yine,]*
7. Emr-i Ḥaḳḳ-ıla **yine** Rūḥ-i Emīn / Geldi Yaʿḳūba ol dem içre hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1316). [yine,]*
8. Çün ḳodı bu cihān taṣarrufını / Buldı Yaʿkūb **yine** Yūsufını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [yine,]*
9. **Yine** dest-i cefā uzatdılar / Yaʿni ʿahde vefā gözetdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 899). [yine,]*
10. Naʿra urup **yine** yıḳıldı hemān / Yatdı dem-beste ṣubḥa dek bī-cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1151). [yine,]*
11. **Yine** bu dürlü étdiler tedbīr / İ'timād éde tā ki anlara pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1332). [yine,]*
12. **Yine** cūş étdi riḳḳati anuñ / Tāzelendi cirāḥati anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1415). [yine,]*
13. **Yine** ḥasret odı yalıñlandı / Ṣādlıḳ şemʿi yine diñlendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1416). [yine,]*
14. Yine ḥasret odı yalıñlandı / Ṣādlıḳ şemʿi **yine** diñlendi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1416). [yine,]*
15. **Yine** Yaʿḳūb gürge étdi naẓar / Ḥāl-i Yūsufdan aña ṣordı ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1428). [yine,]*

16. Çün ol elli yılı temām étdi / **Yine** ʿazm-i diyār-ı Şam étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1572). [yine,]*
17. Şāh-ı ḫāver édüp felekde livā / Çün **yine** cūşa geldi ceyş-i ṣabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1979). [yine,]*
18. **Yine** seyyāra irtiḥāl étdi / Nīl-i Mışruñ kenārına yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2061). [yine,]*
19. **Yine** dāye dédi ki olma hilāl / Ḳaşlaruñ gibi görüp egri ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2587). [yine,]*
20. Ne ʿiyān oldı **yine** ḫʷābuñda / Bu küdūret nedendür ābuñda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2689). [yine,]*
21. Ne-y-içün ṣoldı **yine** tāze gülüñ / Niçe pür-ḫūn olur bu ġonça dilüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2690). [yine,]*
22. Yaram üzre urup **yine** yara / Yaralandı bu ḳalb-i ṣad pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2692). [yine,]*
23. **Yine** cānında buldı cānānı / Yine taḫtında gördi sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [yine,]*
24. Yine cānında buldı cānānı / **Yine** taḫtında gördi sulṭānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2767). [yine,]*
25. Yine geldi o hem-nişīn ḳızlar / Ṣan ḳamer çevresine yılduzlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2795). [yine,]*
26. **Yine** seyr u ṣafāya başladılar / İşret-i cān-fezāya başladılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2796). [yine,]*
27. Ol zemān kim açıldı tār-ı cünūn / Rūşen oldı **yine** bu nūr-ı ʿuyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [yine,]*
28. Dédi aña **yine** Resūl-i Emīn / Meskenüñ ḳanda-y-ıdı iy miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1392). [yine,]*
29. **Yine** ḳaṣd eylediler ol māha / Ki varup ṭaş bıraġalar çāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1486). [yine,]*
30. Görmediler çün üç gün ol ayı / Eylediler **yine** taḳāżāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2220). [yine,]*
31. Yalvarup ḫāṣ dāye ṣordı aña / K'iy gözüm nūrı **yine** n'oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3321). [yine,]*
32. Gün gibi gāh olur ḳılur bu rücūʿ / İlla heyhāt édince **yine** ṭulūʿ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3431). [yine,]*
33. Köñlegi gördi **yine** āh étdi / Diḳḳat-ile aña nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1190). [yine,]*
34. Nerges-i mesti erġuvān şaçdı / **Yine** sūsen gibi zebān açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [yine,]*
35. Baʿżı aʿża'sını anuñ alalum / Pederüñ **yine** ḳatına gelelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1159). [yine,]*
36. Aṣfiyā içre Muṣṭafā oldur / Ol deme **yine** reh-nümā oldur*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 50). [yine,]*
37. **Yine** Yaʿḳūb ḳuçdı ol māhı / Sīne ḳaʿrından eyledi āhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 802). [yine,]*
38. Yüzüni urdı **yine** gül yüzine / Dédi iy nūr olan bu cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [yine,]*
39. Şevḳ-i vaṣla **yine** dil ü cānum / Gele cānum yérine cānānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3210). [yine,]*
40. Yine Aʿrābī söyledi ḫaberin / Yaḳdı Yaʿḳūbuñ odlara cigerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3812). [yine,]*
41. Ol cüvāna çün oldı devlet yār / Taḫt-ı baḫt üzre ṭutdı **yine** ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5148). [yine,]*
42. Dérler-idi nemüz alursañ al / Tek görinsün **yine** o nūr-ı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2209). [yine,]*
43. Dédi ey çeşm-i cāna nūr-ı sürūr / Neden olduñ ʿaceb **yine** rencūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3908). [yine,]*
44. Çün **yine** Yūsuf-ı cihān-ārā / Étdi Mışr-ı cihāna ʿarż-ı bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3248). [yine,]*
45. **Yine** zindāna ʿazm édüp o cüvān / Yūsufa anı muştıladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [yine,]*

46. Yapışup **yine** dest-i yārına / Girdi andan ékinci dārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4382). [yine,]*
47. Çün **yine** nūr-ı dīde-i gerdūn / Étdi ḫalvet-serā-yı şebde kümūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 747). [yine,]*
48. **Yine** bir yere geldi āşıḳ u yār / Biri gülzār ü biri bülbül-i zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 748). [yine,]*
49. Çün **yine** nāz-ılā ʿarūs-i Ḥabeş / Şaçlarını ṭaġıtdı sünbül-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4127). [yine,]*
50. Yine yiñileyüp niyāzların / Yāre "arż étdi eski rāzların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4384). [yine,]*
51. Çün Zelīḫā bu resme étdi niyāz / Oldı Yūsuf **yine** ta'allül-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [yine,]*
52. Tā Zelīḫā **yine** cüvān oldı / Ruḫları tāze gül-sitān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [yine,]*
53. Müşk-i Tātār oldı kāfūrı / Buldı nergesleri **yine** nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5512). [yine,]*
54. Ol ḫayāl-idi aña yār-i ḳadīm / Ġam deminde **yine** ol oldı nedīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5311). [yine,]*
55. Geh dér-idi nigār naḳş geçer / Aldayup ben ġarībi **yine** ḳaçar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5550). [yine,]*
56. Demidür baña ehl-i rāz olasın / **Yine** derdüme çāre-sāz olasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3945). [yine,]*
57. Dédi maḳṣūdumı dér-idüm eger / İrmese **yine** ḫāṭıruña keder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5502). [yine,]*
58. **Yine** gelsün gözüme nūr-ıla fer / Tā cemālüñ günine éde naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5508). [yine,]*
59. Dédi Şemʿūn ki iy biraderler / Bizi görüp **yine** ne déye peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5929). [yine,]*
60. Dédi anlardan édüp iʿrāżı / **Yine** olmış ḥikāyet-i māżi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5942). [yine,]*
61. Çāre ḳalmadı éde cānı ʿalīl / Meger eyleye **yine** sabr-ı cemīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5944). [yine,]*
62. Getüre baña **yine** gétmişümi / Luṭf édüp bulıvére yitmişümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [yine,]*
63. Tāzelendi dilinde çün yara / Yüzüni étdi **yine** dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [yine,]*
64. Saʿy édüp **yine** varuruz şāha / Düşerüz āstān-ı dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6008). [yine,]*
65. **Yine** destūr-ıla girüp ḳatına / Eylediler duʿā'yı devletine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6032). [yine,]*
66. Ḳledüp anı örtesiz yüzine / Tā **yine** nūr u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [yine,]*
67. **Yine** devr eyledi beni ḫayrān / Olmışam çarḫ gibi sergerdān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6192). [yine,]*
68. Çün **yine** ʿaḳl ü cānı geldi tene / Yūsuf anuñla başladı süḫana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [yine,]*
69. Birüñüz bunda gétmesün ḳalsun / Gédicek cümleñüz **yine** gelsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5792). [yine,]*
70. Ki getüresiz anı baña **yine** / Étmeyesiz ziyānı baña yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [yine,]*
71. Ki getüresiz anı baña yine / Étmeyesiz ziyānı baña **yine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [yine,]*
72. Çün bular **yine** Mışra irdiler / Emr-i Yaʿḳūb üzre girdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5817). [yine,]*
73. Vardılar **yine** Yūsufuñ ḳatına / Yine ġarḳ oldılar ziyāfetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [yine,]*
74. Vardılar yine Yūsufuñ ḳatına / **Yine** ġarḳ oldılar ziyāfetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [yine,]*
75. Dédi **yine** nedür bu girye vü āh / Dédi gördüm çü destüñi iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5849). [yine,]*

76. **Yine** iẕn-ile girdiler ḳatına / İʿtiẕār eylemege ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5883). [yine,]*
77. Otursam dizümdesin **yine** / Deñerem saña ṣanki āyīne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2557). [yine,]*
78. **Yine** deryā-yı ʿışḳ cūş étdi / Oldı pür-mevc ḫurūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 76, Beyit 2311). [yine,]*

yine: *Buna rağmen, yine de.*

1.Gelse āḫir miyāna būs ü kenār / Bulmaz eşkāl-i kāra **yine** kenār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3866). [yine,]*

yiñile: *Yenilemek, tekrarlamak.*

1.Yine **yiñileyüp** niyāzların / Yāre "arż étdi eski rāzların *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4384). [yiñileyüp, -y, -üp]*
2.Çünki nāṣıḥ ḳoya naṣiḥatini / **Yiñiler** ʿāṣıḳ eski miḥnetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5008). [yiñiler, -r]*

yırt: *Vücudu kanatacak kadar derin çizmek; tırnaklarla vücuda zarar vermek.*

1.Her biri yére urdı kendüzini / **Yırtup** aġladı derd-ile yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [yırtup, -(u)p]*

yırtar: *Yırtmak, parçalamak.*

1.Gürg eger yése Yūsufuñ bedenin / Evvelā **yırtar**-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [yırtar-ıdı, -ıdı]*

yırtıcı: *Yırtıcı hayvan II evcilleştirilmemiş, diğer hayvanları avlayarak yiyen hayvan.*

1.Deşt-i Kenʿānda **yırtıcı** çoḳdur / Yédi ḳurd anı şübhemüz yoḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [yırtıcı,]*

yit: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*

1. Çünki andan yine rücūʿ étdi / Geldi Kenʿāna vü yolı **yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [yitdi, -di]*

2. Çün bu mektūb Mālike **yitdi** / Dürc-i ḫāṣında anı derc étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1725). [yitdi, -di]*

3. Görmez olınca anları gétdi / Biñ belā-y-ıla maḥmile **yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1784). [yitdi, -di]*
4. ʿAcebā ḳanḳımuz günāh étdi/ Ki bu dem bize bu belā **yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1866). [yitdi, -di]*
5. Yine seyyāra irtiḥāl étdi / Nīl-i Mışruñ kenārına **yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2061). [yitdi, -di]*
6. Çün Zelīḫāya ol ḫaber **yitdi** / Bī-ḫaber oldı kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [yitdi, -di]*
7. ʿIşḳ yolında ḫōş sülūk étdi / Ḳalmadı yolda menzile **yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [yitdi, -di]*
8. Nefsi suʿbānını ʿaṣā étmiş / Ṭūr-ı mīḳāt-ı ḳurbete **yitmiş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2055). [yitmiş, -miş]*
9. Dédi aña kim elli **yitmişdür** / Anı kim Tañrı vaʿde étmişdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1574). [yitmişdür, -miş, -dür]*
10. Pīr-i Kenʿānī ḥażretine o sāl / Yétmişe **yitmiş**-idi ehl ü ʿıyāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6079). [yitmiş-idi, -miş, -idi]*
11. Tā ḳıyāmet size bu ʿār yiter / Yūsufa faḫr ü iʿtibār **yiter** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [yiter, -er]*
12. Ḳurdlar çünki şehre **yitdiler** / Ḫalḳı ḳoyun gibi ṭaġıtdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1451). [yitdiler, -di, -ler]*
13. Sen bu bend-ile géç **yitersin** aña / Ḫışm éder ḫᵛāce géç varınca baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1779). [yitersin, -er, -sin]*
14. Bir éki merḥāle çü gétdiler / Māderi türbesine **yitdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1819). [yitdiler, -di, -ler]*
15. Feraḥ u şādi-y-ile gétdiler / ʿAsḳalān menziline **yitdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1982). [yitdiler, -di, -ler]*
16. Bir'ki fersaḫ ki ḳarşu gétdiler / Kārbān evveline **yitdiler** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2138). [yitdiler, -di, -ler]*
17. Vaṣluma ṭālib oldı saʿy étdi / Ḳaçdum andan ḳapuda çün **yitdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4622). [yitdi, -di]*

18. **Yitüp** aña o pehlevān-ı ʿaẕīm / Çeñesin ayırur-ımış bī-bīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5833). [yitüp, -üp]*

yit: *Kaybolmak, yok olmak.*

1.ʿIşḳ-ıla bitdi ʿışḳ-ıla **yitdi** / ʿIşḳ-ıla geldi ʿışḳ-ıla gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5598). [yitdi, -di]*

2.Ki bizüm bir ġulāmumuz **yitdi** / Üç gün üç gécedür ḳaçup gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1651). [yitdi, -di]*

3.ʿĀḳıbet yolları daḫi **yitdi** / Başdan aşdı ṣu işleri bitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1864). [yitdi, -di]*

4.Ḫaberüm var saña ġarībünden / **Yiten** āvāre ʿandelībünden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3759). [yiten, -en]*

yit: *Kafi gelmek, yeterli olmak.*

1.Dédi Yūsuf ki iy ḫudāvendüm / Bendeñem baña **yiter** ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [yiter, -er]*

2.Sīneme ʿışḳuñ odı eyler kār / Çāre bulmaḳ **yiter** aña saña kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4056). [yiter, -er]*

3.Tā ḳıyāmet **yiter** bu ġuṣṣa baña / Baḳmadum bir naẕar o demde aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6255). [yiter, -er]*

4.Bende olmaduġına bu ḥūrī / Bize bürhān **yiter** yüzi nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [yiter, -er]*

5.Ol **yiter** baña kim Benī-Yaʿḳūb / Étdiler bunca ẓulm-ile āşūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [yiter, -er]*

6.Tā ḳıyāmet size bu ʿār **yiter** / Yūsufa faḫr ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [yiter, -er]*

yit: *İtmek, uzaklaştırmak.*

1.Diledi cānı ġamdan éde ḫalāṣ / Elini **yitdi** ṭutdı dāye-i ḫāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4989). [yitdi, -di]*

yitdügince: *Yeterince, yettiği kadar.*

1.Yükledüp **yitdügince** buġdayı / Ḳodılar getdiler Yehūdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5796). [yitdügince,]*

yitmiş: *Kaybolan, kaybolmuş (kimse).*

1.Getüre baña yine gétmişümi / Luṭf édüp bulıvére **yitmişümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5946). [yitmişümi, -üm, -i]*

yitür: *Kaybetmek, yitirmek; bir şeyden yoksun kalmak.*

1.Renc umarken kimisi gence irer / **Yitürüp** kimi genci rence irer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1541). [yitürüp, -üp]*

2.Ġam degüldür eger **yitürse** ṭarīḳ / Çünki Yūsuf gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [yitürse, -se]*

3.**Yitürelden** berü beni pederüm / Ġalib éşitmedi daḫi ḫaberüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3734). [yitürelden, -el, -den]*

4. **Yitürelden** ṭapuñı İsrā'īl / Oldı günden güne żaʿīf ü ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3738). [yitürelden, -el, -den]*

5.K'iy gülin **yitüren** gülistāndan / Servüñ eksildi miydi bustāndan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3764). [yitüren, -en]*

6.Dédi ṭap dök ġam-ı fırāḳ-ıla yaş / Ki benem ol **yitürdügüñ** ḳardaş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5854). [yitürdügüñ, -dügün]*

yitür: *Kaybetmek II yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1.Gelüñ anuñ işini bitürelüm / Ya helāk edelüm ya **yitür**elüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 645). [yitürelüm, -e, -lüm]*

2.Eyle **yitür** cihānda kendüzüñi / İsteyüp bulmayalar özüñi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5122). [yitür,]*

3.Bād-i āfet **yitürmedin** cānı / Koḳayın bulıvér o reyḥānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5987). [yitürmedin, -me, -din]*

yitür: *Eriştirmek, ulaştırmak, yetiştirmek.*

1.Dédi Yaʿḳūb anı varuñ getürüñ / Esb-i daʿvāyı menzile **yitürüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1338). [yitürüñ, -üñ]*

yıyla: *Koklamak.*

1.Her ne māhī ki **yıyladı** çün anı / Māh-veş cismi oldı nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2093). [yıyladı, -dı]*

<u>yoġ:</u> *Yok; bulunmama, mevcut olmama.*

1.Ḥabbe deñlü naẕarları **yoġ**-ıdı / Dédiler arpa deñlü zer çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [yoġ-ıdı, -ı, -dı]*

2. Dédi **yoġ**-ısa iʿtimāduñ eger / Bile gönder benümle bir çāker *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1750). [yoġ-ısa, --ısa]*

3. Dédi ma’ẕūr tut beni iy yār / **Yoġ**-ıdı bende iḫtiyār-ile kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5578). [yoġ-ıdı, -ı, -dı]*
4. Dedi Yūsuf **yoġ-ısa** ḫīle vü al / Bu beyān olınan gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [yoġ-ısa, --ısa]*
5. Bizde yémiş **yoġ** anı and içerüz / Yéyeni bulsavuz éki biçerüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1457). [yoġ,]*
6. Gördi Yūsuf **yoġ** anda ṣabr u ḳarār / Oldı laʿli gözi gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [yoġ,]*
7. Enver olmış cemālüñ ayı bugün / **Yoġ** anuñ tāb içinde tāyı bugün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4181). [yoġ,]*
8. **Yoġ**-ıdı ḫışmına anuñ dermān / Étmeyince o demde bir niçe ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1180). [yoġ-ıdı, -ı, -dı]*
9. **Yoġ-ıdı** ʿaṣr içinde mānendi / Mışra ṭolmışdı leẕẕet-i ḳandi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3492). [yoġ-ıdı, -ı, -dı]*
10. **Yoġ-iken** sende ẕerre deñlü günāh / İy güneş menzilüñ neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [yoġ-iken, -iken]*
11. **Yoġ-iken** zeyn ü zīvere ḥācet / Eyledi meyl-i zīver ü zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2375). [yoġ-iken, -iken]*
12. **Yoġ**-iken var éder ḫayālātı / Cā-yı mümkinde ḳor muḥālātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3060). [yoġ-iken, -iken]*
13. Yüce servinde **yoġ-iken** taḳsīr / Ayaġına düşer midi zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [yoġ-iken, -iken]*
14. Göñül ki şehr-i vücūdında şehr-i yār ister / ʿaceb degül mi bu kim **yoġ** içinde var ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2714). [yoġ,]*
15. Andan artuḳ **yoġ**-ıdı evlādı / Andan irerdi ḳalbine şādī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2599). [yoġ-ıdı, -ıdı]*
16. **Yoġ-ıdı** zeyne ihtiyācı anuñ / Artdı andan velī revācı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [yoġ-ıdı, -ıdı]*
17. Bilse ḫālin eger dil-ārāsı / Ġayr-i ġamdan **yoġ**-ıdı pervāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5312). [yoġ-ıdı, -ıdı]*
18. **Yoġ**-iken ḳılca fitne cānında / Kemeri buldılar miyānında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 526). [yoġ-iken, -iken]*
19. Dédi ben nice varam ol ḫāna / Ki **yoġ**-iken ṣuçum bu zindāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [yoġ-iken, -iken]*
20. Eyle ḫōş-ter bināsı var-ıdı / **Yoġ-iken** ābı ābdār-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4096). [yoġ-iken, -iken]*
21. Her zemān bī-ġaraẕ vefā **yoġ-ımış** / İlla derd ü ġam ü cefā çoġ-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5372). [yoġ-ımış, -ımış]*
22. Ne birader éder anı ne püser / **Yoġ-ımışsa** ḳatında ḥürmetümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 6780). [yoġ-ımışsa, -ımış, -sa]*

<u>yoġ:</u> *Bulunmama, mevcut olmama. (Sevgilinin ağzının yok denecek kadar küçük olması bağlamında.)*

1.Dehenüñ **yoġ**-iken kim eyledi var / Laʿlüñi kimdür eyleyen dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3546). [yoġ-iken, -iken]*

<u>yoġ:</u> *Yokluk, muhtaçlık; fakirlik.*

1.Bende **yoġ** añlasa biḍāʿatini / Çoġ alur pādşah niʿmetini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6042). [yoġ,]*

<u>yoġ ét:</u> *Yok etmek, ortadan kaldırmak, kaybetmek.*

1.**Yoġ édüp** eyle vāṣıl éde beni / Yoḳluġumdan da ġāfil éde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [yoġ ét, -üp]*

<u>yoġ ol:</u> *Ortadan kalkmak, varlığı sona ermek.*

1.Érmedi çünki ġonçaña dehenüm / Yéridür varlıġum **yoġ olsa** benüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4507). [yoġ ol, -sa]*

<u>yoġı var eyle:</u> *Yoktan var etmek; yaratmak. (Allah'ın her şeyi yoktan var etmesi, yaratması bağlamında.)*

1. Tā ki cūş etdi baḥr-i cūdı anuñ / Yoġı var eyledi vücūdı anuñ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 7*). [yoġı var eyle, -di]*

<u>yoġ-iken var-ét:</u> *Yoktan var etmek; yaratmak. (Allah'ın her şeyi yoktan var etmesi, yaratması bağlamında.)*

1.**Yoġ-iken var-éden** ten ü cānı / N'ola söyletse ṭıfl-iken anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4649). [yoġ-iken var-ét, -en]*

<u>yoġur:</u> *Yoğurmak, yoğurarak kıvama getirmek. (Allah'ın insanı çamurdan yaratması bağlamında.)*

1.**Yoġurup** āb-ı luṭf-ıla gilümüz / Ravża-i dāniş eyledi dilümüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4158). [yoġurup, -up]*

<u>yoḫsa:</u> *Yoksa, acaba.*

1.Ḫātırı ġonça gibi teng mi ki / Gül gibi **yoḫsa** şād u şeng mi ki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5032). [yoḫsa,]*

2.Ki ʿaceb āşkāre mi ki bu dem / **Yohsa** düş mi ki bana bu ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3589). [yohsa,]*

<u>yohsa:</u> *"Yoksa, aksi hālde" anlamında bağlaç.*

1. **Yoḫsa** Mıṣr ehline żarar irişür / Cāna ol naʿradan seḥer irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [yoḫsa,]*

<u>yok:</u> *Bulunmama, mevcut olmama.*

1. Deşt-i Kenʿānda yırtıcı çoḳdur / Yédi ḳurd anı şübhemüz **yoḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1427). [yoḳdur, -dur]*

2. Çünkü ansuz vücūdu **yoḳ** şeyin /Ola mı aña żıddu nidd ü miṣāl /*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [yoḳ,]*

3. ʿAmelüm **yoḳ** ġarīḳ-i ʿişyānam / Müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 92). [yoḳ,]*

4. Ḥāṣılum yoḳ yérüm ġubār oldı / Dün ü gün işüm intiẓār oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 115*). [yoḳ,]*

5. Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḥabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [yoḳ,]*

6. Merkeb-i nefse yoḳdur ol ṭāḳat / Menzili ola ḥażret-i ḳurbet (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 104*). [yoḳdur, -dur]*

7. İy şāḥib-i vaḳt-i lī-maʿallāh / **Yoḳ** sırruña Ḥaḳḳdan özge āgāh (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 208*). [yoḳ,]*

8. Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi **yok** anuñ / Ḫᵛişden dilde rīşi yok añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [yok,]*

9. Ḫurrem oldur ki ḫᵛīşi yok anuñ / Ḫᵛişden dilde rīşi **yok** añuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 565). [yok,]*

10. İlla **yoḳdur** bu kiẕbe hīç ṣūret / Ola ṣıddīḳa kiẕb-ile töhmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1679). [yoḳdur, -dur]*

11. Size tuḥfem-durur cemāli bunuñ / Şimdi **yoḳdur** velī mecāli bunuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2148). [yoḳdur, -dur]*

12. Ḳalmadı ḥüsni yol hevāsı-y-ıla / Luṭfı **yoḳdur** sefer libāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2149). [yoḳdur, -dur]*

13. **Yoḳ** kilidinde anca ḳuvvet ü fer / Ki bula feṭḥ-i mühr-i ḳufla ẓafer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [yoḳ,]*

14. **Yoḳ** cihānda benim gibi ġam-nāk / Benden iʿrāż édesin ḫāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3221). [yoḳ,]*

15. İlla **yoḳdur** bize mecāl-i viṣāl / Çoḳ belā çekmeyince bir niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3351). [yoḳdur, -dur]*

16. Dé ki **yoḳdur** cihānda dil-bendüm / Gelmemişdür vücūda ferzendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3421). [yoḳdur, -dur]*

17. Lā-mekāndur ki **yoḳ** mekān ansuz / Bī-zemāndur ki olmaz ān ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3555). [yoḳ,]*

18. **Yoḳ** cihānda benüm gibi bülbül / Ki anı ġam deminde güldüre gül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3593). [yoḳ,]*

19. Kimsenem **yoḳ** ki ḥālüm añam aña / Derd-i ġurbetde hem-dem ola baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3731). [yoḳ,]*

20. ʿışḳ kārında kām-rānı **yoḳ** / ʿışḳ nārında zindegānı **yoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [yoḳ,]*
21. Cümle cismümde **yoḳ** ġamuñsuz ḳıl / Ben beni ḳılca bilmez oldum bil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3998). [yoḳ,]*
22. Şūrı **yoḳ** sīnede mekr-i ʿışḳuñ / Ḫayr ola şerr-ise eger ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4037). [yoḳ,]*
23. Beni sevmekde fitneler çoḳdur / Baña dil verene feraḥ **yoḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4020). [yoḳdur, -dur]*
24. **Yoḳ** bināsında pāre vü peyvend / ʿameli hūş-mend fikrine bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4098). [yoḳ,]*
25. ʿĀḳıbet gördi derde **yoḳ** çāre / Dilberi görmez-ise bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4199). [yoḳ,]*
26. ʿayn-i aġyārdan derūnı tehī / **Yoḳ** içinde meger dü serv-i sehī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4408). [yoḳ,]*
27. Gel vefā ḳıl ḳo bu cüzāfātı / Étme te'ḫīr **yoḳ** cüz āfātı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4496). [yoḳ,]*
28. Āteşüñ şevḳi ḳanda sen ḳanda / **Yoḳ** mı idrāk ẕerrece sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [yoḳ,]*
29. Ehlinüñ dirliginde leẕẕet **yoḳ** / Nāz u niʿmetden aç u cāndan toḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4837). [yoḳ,]*
30. Çīni pūlād gibi ḫāṭırı saḫt / Anı sevmekde **yoḳ** sitāre-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4871). [yoḳ,]*
31. **Yoḳ** vefāsı ṣafāsını ögme / Anı nerm ét ṣovuḳ demür dögme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4874). [yoḳ,]*
32. **Yoḳ** benüm gibi bir ḫatā-pīşe / Ḳaṣd-ıla ura pāyına tīşe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4959). [yoḳ,]*
33. Bulmayup çāre cāna ḳaṣd étdi / Aṣṣı **yoḳ** çün ziyāna ḳaṣd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [yoḳ,]*
34. Çün saña senden oldı bu takṣīr / Ṣabra sa'y ét ki **yoḳ** daḫi tedbīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4996). [yoḳ,]*
35. Çāresi **yoḳ** ki vara zindāna / Ṣabrı yoḳ döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [yoḳ,]*
36. Çāresi yoḳ ki vara zindāna / Ṣabrı **yoḳ** döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [yoḳ,]*
37. Dédi Yūsufda **yoḳ** ḫaṭā vü günāh / ʿIşḳı-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [yoḳ,]*
38. Ṣāfi zer gibi pāk cevherdür / Ġıll u ġışş **yoḳdur** ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [yoḳdur, -dur]*
39. Dāyesi **yoḳ** ki aña 'arẕ éde ḥāl / Māyesi yoḳ ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [yoḳ,]*
40. Dāyesi yoḳ ki aña 'arẕ éde ḥāl / Māyesi **yoḳ** ki andan artura māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5364). [yoḳ,]*
41. Dérler-idi recāyı dilden yu / Bu gürūh içre **yoḳdur** ol meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5403). [yoḳdur, -dur]*
42. Her sütūn üzre mürġ-i ḫōş-elḥān / Cāndan artuḳ teninde **yoḳ** noḳṣān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5627). [yoḳ,]*
43. İssiden gerçi ʿālem oldı caḥīm / Bir içim **yoḳ** velī içinde ḥamīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5690). [yoḳ,]*
44. Dédiler bizde mala ḳuvvet **yoḳ** / Aña lāyıḳ olur biżāʿat yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [yoḳ,]*
45. Dédiler bizde mala ḳuvvet yoḳ / Aña lāyıḳ olur biżāʿat **yoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5753). [yoḳ,]*
46. Sizde **yoḳ** nesl-i enbiyā eseri / Görinür ḥīle vü riyā eseri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5773). [yoḳ,]*
47. Dāyīmā Ḥaḳḳadur münācatum / Ḫalḳa **yoḳ** ẕerre deñlü ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [yoḳ,]*
48. Ecelüñ **yoḳ** emānı kim bir dem / Ḳoyasın bu rikāba éki ḳadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6208). [yoḳ,]*
49. Gördi mestūr olup o gevher-i pāk / **Yoḳ** nişānı meger ki püşte-i ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6269). [yoḳ,]*

50. ʿamelüm **yoḳ** ġarīḳ-i ʿiṣyānam / Müstaḥiḳḳ-i niṣāb-ı ġufrānam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 92). [yoḳ,]*
51. Gördi **yoḳ** Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / Ṭutdı bir püşte üzre menzilgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1290). [yoḳ,]*
52. Ḥüsnüñüñ kalesi girān-māye / Bende **yoḳ** ġamdan özge sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2509). [yoḳ,]*
53. Çün meded irmeye baña senden / Bilürem çare **yoḳ** baña benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2510). [yoḳ,]*
54. Dédi baʿżı **yoḳ** yüzi gibi yüz / ʿaceb olmaz değerse ḥüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [yoḳ,]*
55. Nāmı var ḫalḳ içinde sīmürġun / Ḫaberi **yoḳ** cihānda ol mürġun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2574). [yoḳ,]*
56. Cānuma tīr oldı yarası **yoḳ** / ʿIşḳun ölmekden özge çāresi yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [yoḳ,]*
57. Cānuma tīr oldı yarası yoḳ / ʿIşḳun ölmekden özge çāresi **yoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2577). [yoḳ,]*
58. Dédi duḫter ki ṣabra **yoḳ** çāre / Cebr olınmaz bu kesr-i ṣad-pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2697). [yoḳ,]*
59. Ṣorsañ āyīneye cemālinden / Ḫaberi **yoḳ** meger miṣālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2888). [yoḳ,]*
60. Ṣāʿdan almayınca ṣaġ ḫaber / Size **yoḳdur** selāmet-ile sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5887). [yoḳdur, -dur]*
61. Ḥamd-i bī-ḥadd aña ki ġāyeti **yoḳ** / Şükr-i bī-ʿadd aña ki niʿmeti çoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 6). [yoḳ,]*
62. Söylediler yine bu resme dürūġ / Bilmediler ki **yoḳ** dürūġa fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1204). [yoḳ,]*
63. **Yoḳdur** iy ḳıble-i münācātum / Vaṣl-ı Yūsufdan özge ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5421). [yoḳdur, -dur]*
64. Var dédügüñ çü maʿnīde **yoktur** / Nengdürʿ ārife bu nām ü nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 68). [yoktur, -tur]*
65. Gördi gerçi bulaşmış üstine ḳan / İlla **yoḳ** ḍarb-i pençe vü dendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1191). [yoḳ,]*
66. Żararum **yoḳ** size vidāʿ éderin / Göreyin sizi ġurbete géderin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [yoḳ,]*
67. Āh kim **yoḳ** kilidi ol gencüñ / Bi-nişāndur devāsı bu rencüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2570). [yoḳ,]*
68. **Yoḳ** cihānda benüm gibi bī-dil / Bī-ber u bī-nevā vü bi-ḥāṣıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3094). [yoḳ,]*
69. Ḥāli **yoḳ** bir dem iḫtiyār-ıla / Seyr éder dāyim ıżṭırār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3651). [yoḳ,]*
70. Cāna tīr urdılar kemānı nihān / **Yoḳ** kemāne gümān ü tire nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3656). [yoḳ,*
71. Yélerem yél gibi ḳarārum **yoḳ** / Bilmezem ḥālüm iḫtiyārum yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [yoḳ,]*
72. Yélerem yél gibi ḳarārum yoḳ / Bilmezem ḥālüm iḫtiyārum **yoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3657). [yoḳ,]*
73. Oldı vaslı saña bu dem rūzī / Aṣlı **yoḳ** olsa sīnenüñ sūzı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3911). [yoḳ,]*
74. Dédi Rūbīl aña sözüñ **yoḳ** mı / Yüz çevürdüñ söze yüzüñ **yoḳ** mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [yoḳ,]*
75. Ḫavfuñuz **yoḳ** mı Ḥaḳḳ teʿālādan / Ḳaçma mısız ʿiḳāb-ı ʿuḳbādan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1488). [yoḳ,]*
76. Ṭaylesānı lisān-ı kiẕb ü dürūġ / **Yoḳ** derūnında ẕerre deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1513). [yoḳ,]*
77. Görüp āyine içre ṣūretüñi / **Yoḳ** ṣanurduñ cihānda ḳıymetüñi *(Yusuf u Züleyha, / Mesnevi 59, Beyit 1610). [yoḳ,]*
78. Aṣlı ol nesnenüñ ki ola hebā / Aṣlı **yoḳ** kendüzine görse bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1612). [yoḳ,]*
79. ʿāṣıḳuñ gerçi müşkili çoḳdur / İlla bu ġamdan özgesi **yoḳdur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2870). [yoḳdur, -dur]*

80. Çünki oldı bu ḳabż-ıla iḳbāż / **Yoḳdur** imkān ki olına iʿrāż *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1722). [yoḳdur, -dur]*
81. ʿışḳ kārında kām-rānı **yoḳ** / ʿışḳ nārında zindegānı **yoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [yoḳ,]*
82. Bu belāda saña melāmet **yoḳ** / Dil-i bī-iḫtiyāra töhmet yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [yoḳ,]*
83. Bu belāda saña melāmet yoḳ / Dil-i bī-iḫtiyāra töhmet **yoḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4814). [yoḳ,]*

yok: *Yok yere, hiç yoktan.*

1.Başuma **yoḳ** belā ṣatun aldum / Yaʿni derde devā ṣatun aldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4961). [yoḳ,]*

yok mı: *"Yok mu?" anlatıma vurgu katmak amacıyla kullanılan bir sözde soru ifadesi.*

1.**Yoḳ mı** iy ādem oğlı sende kerem / Tā ki ben de duʿā'-yı ḫayra érem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3778). [yoḳ mı,]*

yok yere: *Boş yere, boşuna.*

1.Ṣandı olmayan anda derd ü belā / **Yoḳ yere** çağırur bu merd-i bela *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 162, Beyit 6094). [yoḳ yere,]*

yoḳdan var ét: *Yoktan var etmek; yaratmak. (Allah'ın her şeyi yoktan var etmesi, yaratması bağlamında.)*

1.Ol ki **yoḳdan** cihānı **var ét**di / Dehenini şeker-nisār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 546). [yoḳdan var ét, -di]*

yoḳluk: *Yokluk, muhtaçlık; fakirlik*

1.Çün bular **yoḳluġ**-ıla geldiler / Dil-i murādını vāfir aldılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6041). [yoḳluġ-ıla, -ıla]*

yokluk: *Yok olma ḥāli II Allah'ın varlık ve irādesi karşısında kendini yok bilme, fakr, hiçlik.*

1.Dili **yoḳluḳ** kilidi varlıḳtır /Aç kilidi ki ola genc ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 67). [yoḳluḳ,]*

2.Yoġ édüp eyle vāṣıl éde beni / **Yoḳluġumdan** da ġāfil éde beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3211). [yoḳluġumdan, -um, -dan]*

yoksa: *Acaba, yoksa*

1.Yād éder mi beni vefāsından / **Yoḳsa** unutdı mı cefāsından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5079). [yoḳsa,]*

2.Göricek ḳaldılar bu ḥāli ṭaña / **Yoḳsa** Yūsuf mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [yoḳsa,]*

yokuş: *Gittikçe yükselen eğimli yer.*

1.Her ḳaçan gelse bu **yoḳuş** ya iniş / Taḫtı üstinden eyler-idi iniş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1910). [yoḳuş,]*

yol: *Amaç, uğur; bir amaca erişmek için takip edilen yol.*

1. Pederi dédi ʿazm édicek aña / Kim olur reh-nümā bu **yolda** saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2710). [yolda, -da]*
2. Olmış-ıdum bir ulu yola revān / Ki géderdi o **yola** cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [yola, -a]*
3. Maʿniye gerçi ṣūret oldı ṭarīḳ / Menzile ir **yol**ında ḳalma refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 361). [yolında, -ı, -n, -da]*
4. Dédi ḥükmüme inḳıyād étsün / Ceddi **yolına** ictihād étsün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 926). [yolına, -ı, -n, -a]*
5. Ṭavrum anuñ şerīʿati olsun / **Yolum** anuñ ṭarīḳati olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 160). [yolum, -um]*
6. ʿIşḳ **yolında** ḫōş sülūk étdi / Ḳalmadı yolda menzile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [yolında, -ı, -n, -da]*
7. Baña geh ṣaġdan irdi geh ṣoldan / Mekr ü efsun oḳudı her **yoldan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4616). [yoldan, -dan]*
8. Ḥaḳḳ déye raḥmetümle bu ḳulum / ʿAdne varsun ki ṭoġrı vardı **yolum** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6067). [yolum, -um]*
9. Bī-dil oldum dilüm **yoluñda** yéler / Sīnesi yarasına çāre diler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 4002). [yoluñda, -uñ, -da]*

10. Görmedin mīr-i ʿAsḳalān anı / Der-miyān étdi **yolına** cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1994). [yolına, -ı, -n, -a]*
11. Cān dilerse **yolına** cān véresiz / Her ne kim isteye hemān véresiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4119). [yolına, -ı, -n, -a]*
12. Tācı terk étdi cübbeyi çāk étdi / Yüzin anuñ **yolına** ḫāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2011). [yolına, -ı, -n, -a]*
13. ʿışḳı **yolunda** nā-murād ola / Dilberine murādı dād ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3831). [yolunda, -u, -n, -da]*
14. Dili pür-dem dilerse çekmeye ġam / Göz **yolından** revān éde ol dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3834). [yolından, -ı, -n, -dan]*
15. Gerçi çekdüm **yolında** bunca emek / Ekdülige daḫi sitāre gerek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3923). [yolında, -ı, -n, -da]*
16. Ki Zelīḫā **yoluñda** ḫāk oldı / Dāmenüñ gibi baġrı çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [yoluñda, -uñ, -da]*
17. K'iy ḥacer sen nice ilāhumsın / Dōst **yolında** seng-i rāhumsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5439). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *Yol, güzergah; istikamet.*

1. Bu nidāyı éşitdi çün Mālik / Elli yıl oldı ol **yola** sālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1571). [yola, -a]*

2. Kārbān **yola** çün revān oldı / Yūsufuñ nergesine ḳan ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1817). [yola, -a]*

3. Çün çıḳardı külāhını ol şāh / Baş açup düşdi **şavḳı** yolına māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2075). [yolına, -ı, -n, -a]*
4. Geh girüp ḫānesinde āh étdi / Geh çıḳup **yollara** nigāh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1094). [yollara, -lar, -a]*
5. Çünki andan yine rücūʿ étdi / Geldi Kenʿāna vü **yolı** yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1579). [yolı, -ı]*
6. Daḫi **yol** bulmadum olup nā-çār / Ḥāṣılı başdum eylemen inkār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1277). [yol,]*
7. Olmış-ıdum bir ulu **yola** revān / Ki géderdi o yola cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1275). [yola, -a]*
8. Meger ol **yola** bu ekin ekmiş / Ḥāṣıl étmiş anı belā çekmiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1276). [yola, -a]*
9. Ne y-içün ʿām **yola** toḫm ekdüñ / Başdılar anı sen ziyān çekdüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [yola, -a]*
10. Bu ulu **yola** her ki toḫm ekdi / Ḥāṣıl umdı velī ziyān çekdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [yola, -a]*
11. Ḫaber-i yāri bilmege geh gāh / Yapdı neyden **yolında** menzil-gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5374). [yolında, -ı, -n, -da]*
12. Yük ṭutup çün bular yöneldi **yola** / Yūsuf emr étdi bir' ki cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [yola, -a]*
13. Çün bular ṭarf-ı çāha oldı revān / Geldi **yolları** üstine Şeyṭān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1510). [yolları, -lar, -ı]*
14. Gördiler **yolda** ḥażret-i ʿÖmeri / ʿÖmer anlara ṣordı çün ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1703). [yolda, -da]*
15. Her ne **yol** kim bu ḳavme olmaya rāh / Gétmezem ben aña maʾāẕa Allāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3991). [yol,]*
16. Eşki **yolları** lāle-zār étdi / Her yéri birke vü bıñar étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1818). [yolları, -lar, -ı]*
17. ʿāḳıbet **yolları** daḫi yitdi / Başdan aşdı şu işleri bitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1864). [yolları, -lar, -ı]*
18. **Yoluñ** olsa nigār-ḫāne-i Çīn / Ṣormadın ol nigārı geçme ṣaḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3231). [yoluñ, -uñ]*
19. Göçdi terk étdi mülk-i Kenʿānı / Yapdı **yoluñda** Beytü'l Aḥzānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3742). [yoluñda, -uñ, -da]*

20. Cān ẕevḳın gözetse ger ʿāṣıḳ / ʿIşḳ **yolında** olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [yolında, -ı, -n, -da]*
21. Ṭutar-iken **yola** Zelīḫā gūş / Dūr oluñ dése çaġırup çāvūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5406). [yola, -a]*
22. Seyrden çün sarāya döndi ʿAzīz / **Yolına** cān atup Zelīḫā tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [yolına, -ı, -n, -a]*
23. Ṣaġ-ısa yél gibi **yolunda** esem / Ölmiş-ise recā elini kesem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5979). [yolunda, -u, -n, -da]*

yol: *(Saçlarını) yolmak, koparmak.*

1.Ṣāne yérine mū-yı ḫōş-būya / Pençe urup **yolardı** bā-mūya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3894). [yolardı, -ar, -dı]*
2.Ne yaḳasına sīni eyledi çāk / Sünbülin **yoldı** ḳoydı yérine ḫāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4953). [yoldı, -dı]*

yol al: *Yolda ilerlemek, bir yere varmak için mesafe katetmek.*

1.Yatup anda bu ḥāl-ile ḳaldı / Kārbān ḫalkı ḫaylī **yol aldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1837). [yol al, -dı]*

yol bul: *Bir menzile ulaşmak için uygun yolu, yöntemi bulmak; vesile, araç bulmak.*

1.Kim **bulurdu** cenāb-ı vaḥdete **yol** / Muṣṭafā nūru olmasa tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 43). [yol bul, -ur, -du]*

yol bul: *Yol bulmak; fırsat, imkan bulmak.*

1.Ṣāyed ola ki saña ḥīle éde / **Yol bulıcaḳ** metāʿuñ ala géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1729). [yol bul, -ıcak]*
2.Çünki **yol buldı** üştür-i serkeş / İrdi bāb-ı Azīze çün āteş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3696). [yol bul, -dı]*

yol bul: *Çare, çözüm bulmak.*

1.ʿĀkıbet vaṣluña çü **bulmaya yol** / Seni zindāna mübtelā éder ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [yol bul, -ma, -y, -a]*

yol hevāsı: *Yol havası II yol yorgunluğu.*

1.Ḳalmadı ḥüsni **yol hevāsı**-y-ıla / Luṭfı yoḳdur sefer libāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2149). [yol hevāsı, -y, -la]*

yol ol: *Yol göstermek, kılavuzluk, rehberlik etmek.*

1.Her ne yér kim **yol oldı** ol ṣaneme / Ṭaʿna étdi ṭarāvet-i İreme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3008). [yol ol, -dı]*

yol tozı: *Yol tozu; yolculuk kiri.*

1.**Yol tozın** yudı cism-i pākinden / Ṣuya yüz ṣuyı vérdi ḫakinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [yol tozı, -n]*

yol vér: *İmkan tanımak, fırsat vermek.*

1.Çeke ol nāzenīni sīnesine / **Yol vére** vuṣlatı ḥazīnesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4320). [yol vér, -e]*

yolda kal: *Amaca, maksada, gayeye ulaşamamak.*

1.ʿIşḳ yolında ḫōş sülūk étdi / **Ḳalmadı yolda** menzile yitdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5611). [yolda ḳal, -ma, -dı]*

yoldan çıkar: *Yanlış yönlendirmek, şaşırtmak, yanlış yol göstermek.*

1.Seni **yoldan çıḳardı** çün İblīs / Ḳavl-i taḥḳīki añladuñ telbīs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 988). [yoldan çıḳar, -dı]*

yolın sula: *Yoluna su dökmek. (Gidenin arkasından su dökmek bağlamında.)*

1.Düzdi zādın ciger kebābı-y-ıla / **Ṣuladı yolın** eşki ābı-y-la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 799). [yolın sula, -dı-ın]*

yolını baġla: *Engellemek, engel olmak.*

1.Dōst édinmek istese ḳulını / **Baġlar** aña ʿadūlaruñ **yolını** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4529). [yolını baġla, -r]*

yolu uġra: *Yolu geçmek; bir yere uğramak, bir yerden geçmek.*

1.Olmaya yér yüzinde menzil-gāh / Ki **yoluñ** aña **uġramaz** geh gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3223). [yolu uġra, -maz]*

yoluña cān vér: *Uğruna canını verecek kadar çok sevmek; her şeyini feda etmek.*

1.Bir niçe def'a **vérdi yoluña cān** / Saña ḥükmi revādur olsa revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3956). [yoluña cān vér, -di]*

yönel: *Yönelme, bir tarafa meyl etme.*

1.Kārbān çünki geldi çāha yaḳın / Cümle üştür añа **yöneldi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1580). [yöneldi, -di]*

2.ʿĀlem-i fānīden yumuldı gözi / Taḫtdan taḫtaya **yöneldi** yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6229). [yöneldi, -di]*

3. **Yönelen** añа ıżṭırār-ıla / Ḳala ḥāṣā belāda zār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158). [yönelen, -en]*

4.Yük ṭutup çün bular **yöneldi** yola / Yūsuf emr étdi bir' ki cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [yöneldi, -di]*

yu: *Temizlemek, yıkamak; arındırmak.*

1. Çün **yuya** āb-ı tevbe telbīsi / Yandurur ġayret odı İblīsi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1466). [yuya, -y, -a]*

2. Yol tozın **yudı** cism-i pākinden / Ṣuya yüz ṣuyı vérdi ḫākinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [yudı, -dı]*

3. **Yudı** ʿahd ābı-y-ıla ol demden / Dehenin nāleden gözin nemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3112). [yudı, -dı]*

4. Taḫta-i sīnem üzre ben anı / **Yumadum** gözden aḳıdup ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6264). [yumadum, -ma, -du, -m]*

5. Çün vefā bulımadı dilberden / Ḥüsnini **yudı** zeyn ü zīverden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [yudı, -dı]*

6. **Yu** yaşuñla bu ḥarfi nāmeñden / Sil selāmet yaşını cāmeñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4678). [yu,]*

7. Taradı vü **yu**dı gül-āb-ıla / Urdı kāfūrı müşk-nāb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 575). [yudı, -dı]*

8. Sünbülin **yu**dı mā-i verd-ile / Öpdi aġladı anı derd-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 766). [yudı, -dı]*

9. Ol legende **yu**dı ki Cebrāʿīl / Aldı cennetden ol zemān ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [yudı, -dı]*

10. Ṭaşt-ı zerrīnde **yurdı** sünbülini / Farḳ éderdi benefşeden gülüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3619). [yurdı, -r, -dı]*

11. Semenini **yu** tāze āb-ıla / Ṭara sünbüllerin gül-āb-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4933). [yu,]*

yu: *Yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. Ol géce Rūḥ-ı Ḳudsa Ḥażretden / Emr olup yéri **yudı** raḥmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5672). [yudı, -dı]*

yüce: *Yüce, büyük, ulu.*

1.Seyyid-iken ġulām ola adı / Gey **yüce** yérden ola bünyādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1560). [yüce,]*

2.Anuñ aṣḥābı-y-ıçun āli-y-içün **/ Yüce** ḳadri büyük kemāli-y-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 154). [yüce,]*

3.Ḫᵛābda görmüş-idi bir **yüce** tag / Kullede kendü pür-fürūg ü ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 702). [yüce,]*

4. **Yüce** servinde yoġ-iken taḳsīr / Ayaġına düşer midi zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [yüce,]*

yüce zāt: *Allah.*

1.Ol **yüce z̲āt**-içun ki bī-çündür / Ne derūn-ı cihān ne bī-rūndur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4456). [yüce z̲āt, -içun]*

yücel: *Büyümek, gelişmek.*

1.Servi gibi **yüceldi** bālāsı / Boyını göremez oldı lālāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2373).[yüceldi, -di]*

yügriş: *Koşuşmak.*

1.**Yügrişüp** ṣaġda solda ḥācibler / Göge çıḳdı duʿā'-yı ṭālibler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3307). [yügrişüp, -üp]*

2. **Yügrişüp** niçe serv-i zibālar / Döşediler zemīne dībālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5252). [yügrüşüp, -üp]*

yük: *Eşya, mal vb. şeyler.*

1.Hem yanınca hezār üştür-i ner / **Yükleri** laʿl-i nāb ü dürr ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3518). [yükleri, -ler,-i]*

2.Cevherī ṣāʿın ol şeh-i ḫūban / Ḳardaşınuñ **yükinde** ḳodı nihan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5859). [yükinde, --i, --n, --de]*

3.Yūsuf anlardan aldugını hemān / **Yüklerinde** ḳodurmış-ıdı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [yüklerinde, -ler, -i, -n, -de]*

4.Dédiler her ne **yükde** bulına ol / Ṣāḥibine ceza budur ola ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5868). [yükde, -de]*

5.Girüp araya bu niçe serheng / **Yük** aramaġa étdiler aheng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5870). [yük,]*

6.Aranup ṣoñra bār-i Bünyāmīn / Ṣāʿı anuñ **yükinde** buldı emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5872). [yükinde, -i, -n, -de]*

yük: *Manevi ağırlık, sorumluluk (Kâlu Belâ'da ve elest bezminde Allah'a verilen ahit ve bunun getirdiği sorumluluk. İnsanın Allah Teâlâ'nın emirlerini ve nehiylerini Cenab-ı Hakk'ın namına, O'nun vekili olarak tebliğe ve duyurmaya memur kılınması.).*

1.Cānuma ʿışḳuñı ḥarīf eyle / Boynuma ol **yüki** ḫafīf eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 95). [yüki, -i]*

yük: *Ağırlık, sıkıntı; sevgiliden ayrılık yükü.*

1.Dédi kim püştüñi ne eyledi ḫam / Dédi hecrüñ **yükin** çeker muḥkem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5491). [yükin, -in]*

yük çekici: *Yük çeken, götüren II yüke dayanıklı.*

1. **Yük çekici** taḥammül ehli-y-idi / Aza ḳāniʿ tevekkül ehli gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2985). [yük çekici,]*

yük ṭut: *Yükleri, eşyaları toparlayıp yüklemek.*

1.**Yük ṭutup** çün bular yöneldi yola / Yūsuf emr étdi bir' ki cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [yük ṭut, -up]*

yük yük: *Yükler dolusu; çok fazla.*

1.Mīveler tāze tāze ter-nāzük / Her birinde sepet sepet **yük yük** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4713). [yük yük,]*

yuḳaru: *Yukarı, yukarı taraf.*

1.Uzayup **yuḳaru** mināre gibi / Aġzın açdı hemān maġāra gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2071). [yuḳaru,]*

yuḳaru tur: *Kendine gelmek, bir olay karşısında gaflete düşmemek, karşı durmak.*

1.Aç gözüñ **tur yuḳaru** hᵛābuñdan / Nerges açılmadın türābuñdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 727). [yuḳaru tur,]*

yüklet: *Bir yükü yükletmek, taşınacak duruma getirmek.*

1. **Yükledüp** yitdügince buġdayı / Ḳodılar getdiler Yehūdāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5796). [yükledüp, -üp]*

yüklen: *Bir şeyi yapmayı kabul etmek, sorumluluğunu üstüne almak.*

1.Mūr incitme māra uġrarsın / Bār **yüklenme** nāra uġrarsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1088). [yüklenme, -me]*

yüklü ol: *Hamile olmak.*

1.Çünki Kenʿaña geldi İsrā'īl / **Yüklü ol**dı o yıl yine Rāḥil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 500). [yüklü ol, -dı]*

yum: *Kapamak, yummak.*

1. **Yumdu** ġonça gibi dehānı revan / Ḳaynadıġınca baġrı ḳanı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2468). [yumdu, -du]*

yumruḳ: *Yumruk.*

1.Ṭuymaz irse başına yüz tomruḳ / Bes-iken ʿārife ṭoḳuz **yumruḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [yumruḳ,]*

yun: *Temizlenmek, yıkanmak.*

1.Ḳodı Yaʿkūb yére çün legeni / Tā **yun**a anda Yūsufuñ bedeni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [yuna, -a]*

2.Ṣabr édüñ tā ki vara ḥamāma / **Yuna** endāmı géye ḫōş cāme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2150). [yuna, -a]*

3.Nūra ḥacet degüldi gerçi bu iş / Yunsa **yunmışdı** yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [yunmışdı, -mış, -dı]*

4.Nūra ḥacet degüldi gerçi bu iş / **Yunsa** yunmışdı yunmaz-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [yunsa, -sa]*

5.Nūra ḥacet degüldi gerçi bu iş / Yunsa yunmışdı **yunmaz**-ısa gümiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3622). [yunmaz-ısa, -maz, -ısa]*

yüregi nārına su şaçıl: *Yürek ateşine su serpilmek; içine su serpilmek, rahatlamak.*

1.Geldi çün Yūsufı kenārına / **Şu şaçıldı yüregi nārına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1300). [yüregi nārına su şaçıl, -dı]*

yüregi oyna: *Çok korkmak; endişe duymak.*

1.Çün Zelīḫā fiġanı gūş étdi / **Yüregi oynadı** vü cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [yüregi oyna, -dı]*

yürek: *Yürek, kalp; gönül.*

1.Cigerüñ pāresi-y-iken ol cān / Ne **yüreg**-ile yér anı ḥayvān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1459). [yüreg-ile, -ile]*

2.Murādum alur-ıdum mest ü ḫūnī çeşminden / Ki dem-be-dem **yüregüm** yarılurdı ḫançer-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5317). [yüregüm, -üm]*

3. Seni cān riştesine baġlar-ıdum / **Yüregüm** yaġı-y-ıla yağlar-ıdum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2552). [yüregüm, -üm]*

4. Maḥbūb ṭaş bağırlu olup şiddet eylese / Cevrin çeken muḥibbe demürden **yürek** gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3903). [yürek,]*

5. Bu cefā-y-ıla ol **yürekleri** seng / Gétdiler Yūsuf-ıla üç ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [yürekleri, -leri]*

6. Oda mı atdılar ola ya şuya / Ḳanı **yürek** ki ḥasretüñe döye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1145). [yürek,]*

yürek derdi: *Gönül derdi, acısı.*

1.Dédi iy çeşmüme żiyā Yūsuf / **Yüregüm derdine** devā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [yürek derdi, -i, -ne-n, -e]*

yürek yandur: *Yüreği yanmak; acı, elem içerisinde olmak.*

1.**Yandur**urken bu ḥasret-ile **yürek** / Şekl-i ādemde geldi éki melek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1267). [yürek yandur, -ur, -ken]*

yüri: *Yürümek, ilerlemek; gitmek.*

1. Yélse yél **yürise** şu gibi revān / Ṭursa ṣābit nite ki kūh-i girān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2976). [yürise, -se]*
2. **Yüridi** bir zemān bu kār-ıla / Ki şubān oldı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [yüridi, -di]*
3. Girdi taḫt-ı revāne baḫt-ı revān / **Yüridi** kārbān öñünce revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2121). [yüridi, -di]*
4. **Yüridi** ḫᵛāceler rikābında / Atdan énince ḳubbe bābında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3300). [yüridi, -di]*
5. Yapışup ḫᵛāceler rikābına / Éndi **yüridi** ḳubbe bābına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3306). [yüridi, -di]*
6. **Yürise** ʿizz ü nāz-ıla ol şāh / Ṣaġ u solda yürürdi ḫayl ü sipāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5393). [yürise, -se]*
7. Şuḳḳasın açdı devlet-ile ʿalem / **Yürüdi** ḫaşmet-ile cümle ḫaşem (*Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3005). [yürüdi, -di]*
8. **Yürüdi** ol ḥarīr üzre bu şāh / Felek-i aṭlas üzre nite ki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5253). [yürüdi, -di]*
9. Ḫalḳ **yürürdi** pāyesinde anuñ / Ḫōş geçerlerdi sāyesinde anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1909). [yürürdi, -r, -di]*
    - **Yürüdi** şu yüzinde çün deştī / Gördi anı cemāʿat-i keştī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1808). [yürüdi, -di]*
10. Ḥasretiy'le **yürürdi** ḫaste vü zār / Arayup anı eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235). [yürürdi, -r, -di]*

11. **Yürürem** ḥasretiy'le āvāre / Yatmazam rāḥat-ıla bir pare *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1412). [yürürem, -r, -em]*
12. **Yürümege** çü ḳalmadı çāre / Diledi kim otura bir pāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 849). [yürümege, -meg, -e]*
13. Yémeyüp içmeyüp **yüridi** revān / Yūsufa çaġırup ḳılurdı figān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [yüridi, -di]*
    - Nāḳasın çekdi kim **yüriye** hemān / Olmadı nāḳa dögmeg-ile revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3770). [yüriye, -y, -e]*
14. **Yürürem** gündüz olsa āvāre / Ḥasretüñden za'if ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1251). [yürürem, -r, -em]*
15. **Yürüsem** omuzumdasın çü melek / Götürürem sen ayı ṣanki felek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2556). [yürüsem, -se, -m]*

yüri: *"Çabuk, haydi" anlamlarında teşvik sözü.*

1.Eyle senden seni tehī **yüri** var / Tā gele taḫtına ṣeh-i cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5123). [yüri,]*

2.Dédi bir oġlına oġul zinhār / Ṣol kişiye elüñ degür **yüri** var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [yüri,]*

Yūsuf: *Hz. Yusuf (Hz. Yakup'un oğlu. Kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi, Mısır'a sultan olması, ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.)*

1. Bizi pertāb eyleyüp çün tīr / Ḳurda yédürdi **Yūsufı** Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1130). [Yūsufı, -ı]*

2. Bu naẓarda meger Ṣafiyyu'llah / Gördi **Yūsuf** cemālini nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 453). [Yūsuf,]*
3. Alsa **Yūsuf** eline tīr ü kemān / Bulsa cānın édeydi aña nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3632). [yūsuf,]*
4. Göricek **Yūsuf** anı aġladı zār / Yandı ḥasret odına ṣabr u ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [Yūsuf,]*
5. Dédi **Yūsuf** ki ol zemān ki peder / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [Yūsuf,]*
6. Dedi **Yūsuf** beni görüp bu şütür / Gözleri ne-y-içün oldı yaş-ıla pür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3716). [Yūsuf,]*
7. Dédi ben **Yūsuf** ibn -i Yaʿḳūbam / Mübtelā-yı cefā-yı āşūbam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3727). [Yūsuf,]*
8. Vardı revzen ḳatına vérdi selām / Dédi **Yūsuf** ḫaberlerini temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3785). [Yūsuf,]*
9. Çekdi **Yūsuf** beni duʿā'sı-y-ıla / Ḳıldı ikrām merḥabāsı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3794). [Yūsuf,]*
10. Āh kim dāma düşdüñ iy **Yūsuf** / Cevr-i eyyāma düşdüñ iy **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [Yūsuf,]*
11. Éşidüp bunı **Yūsuf** aġladı zār / ʿāşıḳuñ sīnesini ṭaġladı nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [Yūsuf,]*
12. Dédi **Yūsuf** aña ki iy Lāvī / Olsa ḳalbüñde merḥamet tāvī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 985). [Yūsuf,]*
13. Gördi **Yūsuf** çü gözgüde özini / Cümle yaşında tutdı yaş gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1064). [Yūsuf,]*
14. Yūsuf ol gün ki étdi ʿarż-ı bahā / Nūr-i ḥüsniy'le ṭoldı ʿarż u semā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3519). [Yūsuf,]*
15. Eyler-iken cemāl-ile lāfı / **Yūsufuñ** yād olundı evṣāfı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3500). [Yūsufuñ, -uñ]*
16. Mālike dédi **Yūsuf** iḫvānı / Bend édüp gey ṣaḳın bu oğlanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1728). [Yūsuf,]*
17. Güldi **Yūsuf** o demde dédi hemīn / Ṣadaḳallahu ve'r-rasul-i emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3304). [Yūsuf,]*
18. Dédi **Yūsuf** ki ārzū-yı nigār / Ehl-i ʿışḳa murād olup iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4057). [Yūsuf,]*

19. Açlıḳ acısının bu çāresidür / Bedeli **Yūsufuñ** neẕāresidür (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 23). *[Yūsufuñ, -uñ]*
20. Çeşm-i Yaʿḳūb-içün ki aġladı ḳan **/Yūsufūñ** ḥasretinde bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 305). [Yūsufūñ, -uñ]*
21. **Yūsufuñ** miḥnetiy'le ʿizzetiy çün / Rūz-ı şehvetde rāz-ı ʿişmetiy'çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 143). [Yūsufuñ, -uñ]*
22. **Yūsuf** irmiş belāsı ġāyetine / İrmedüm ben cefā nihāyetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 333). [Yūsuf,]*
23. Āh kim dāma düşdüñ iy **Yūsuf** / Cevr-i eyyāma düşdüñ iy **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3814). [Yūsuf,]*
24. Nāmın anduḳca **Yūsufuñ** o ʿAzīz / Yād olurdı dilde mihr-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 336). [Yūsufuñ, -uñ]*
25. **Yūsufuñ** çekdügümce ġuṣṣasını / Naẓmum oḳurdı baña ḳıṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 337). [Yūsufuñ, -uñ]*
26. Ḳanı **Yūsuf** gibi cihān güzeli / Kim okur aña medḥ ü yā ġazeli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 339). [Yūsuf,]*
27. Dilerem **Yūsuf**uñ maḥabbetine / Etmeye Ḥaḳḳ cezā-yı ẕilletine (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 349). *[Yūsufuñ, -uñ]*
28. Oldı bunlar çü geçdi bir nice yıl / Ḥāmile oldı **Yūsufa** Rāhīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 435). [Yūsufa, -a]*
29. **Yūsufa** ʿizzet-ile ḳıldı ḫiṭāb / Dédi iy āftāb-ı ʿālem-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3538). [Yūsufa, -a]*
30. **Yūsufa** ʿizzet édüp ol ḫōş-nām / Eyle eylerdi ihtimām iy yār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3626). [Yūsufa, -a]*
31. Buldı Aʿrābī çün dem-i furṣat / Ḥālini ṣordı **Yūsufa** ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3724). [Yūsufa, -a]*
32. Çāh-vār ġabġabında āfet-i cān / **Yūsufa** çāh bes degül mi nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3805). [Yūsufa, -a]*
33. Tīġ-i mihr-ile nāfını dāye / Kesdi vü dedi **Yūsuf** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 441). [Yūsuf,]*
34. Ḳamusı gerçi ḥüsne ma'den-idi / **Yūsuf** ammā ḳamudan aḥsen-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 444). [Yūsuf,]*
35. Eyle ḫūb eylemişdi **Yūsuf**ı Ḥaḳḳ / Nūr-ıdı başdan ayaġa mutlak *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 445). [Yūsufı, -ı]*
36. Çün Zeliḫā édeydi **Yūsufı** zeyn / Ḥāṣıl eylerdi cana ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [yūsufı, -ı]*
37. **Yūsufı** görüp üştür-i miskīn / Étdi yüz derd-ile enīn-i hanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3697). [Yūsufı, -ı]*
38. Ne kişisin ne yérlüsin ki ʿaceb / **Yūsufı** görmeġe ne oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3790). [Yūsufı, -ı]*
39. **Yūsufı** görmedin Zeliḫāya / ʿışḳdan bir ḫayāl-idi vāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [Yūsufı, -ı]*
40. Ḳaldı **Yūsuf** éki yaşında yetim / ʿAmmesi aña şefkat étdi ʿaẓīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 503). [Yūsuf,]*
41. Bisledi anı ʿAmmesi Īnās / Oldı **Yūsuf** aña eḫabbü'n-nās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 504). [Yūsuf,]*
42. Beni tāp eyle **Yūsuf**umdan dūr / Şimdiden gérü aña vér destur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 513). [Yūsufumdan, -um, -dan]*
43. Tā ala **Yūsuf**ı atasından / Pāk ola göñli ġuṣṣa pasından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 516). [Yūsufı, -ı]*
44. Yoġ-iken **Yūsuf**uñ meger ḫaberi / Mekr eliyle ḳuşatdı ol kemeri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 519). [Yūsufuñ, -uñ]*
45. Anca teftīş ü bunca diḳḳat-ile / Geldi **Yūsuf** miyāna nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 525). [Yūsuf,]*
46. **Yūsuf**ı aldı gétdi ḫanesine / Vaṣla irdi kemer bahanesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 528). [Yūsufı, -ı]*
47. Ḫātırın **Yūsuf**-ıla eyledi şād / Dār-ı ġamdan olınca tā āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 529). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
48. Çün ḳodı bu cihān taṣarrufını / Buldı Ya'kūb yine **Yūsuf**ını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 530). [Yūsufını, -ı, -n, -ı]*

49. Her ne yérde ki añsa evladıñ / Cāndan añardı **Yūsuf**uñ adın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 533). [Yūsufuñ, -uñ]*
50. Gerçi kim cümlesi mükemmel-idi / İlla **Yūsuf** bulardan ekmel-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 551). [Yūsuf,]*
51. Çünki zeyn étdi **Yūsuf**ı Yaʿḳūb / Toldı etrafa reşk-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [Yūsufı, -ı]*
52. Verdi eğnine **Yūsuf**uñ Yaʿḳūb / Gèydi Rıdvāna döndi ol maḥbūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 579). [Yūsufuñ, -uñ]*
53. Emr-i Ḥaḳḳ-ıla ol dıraht-i bülend / Vèrmedi şāḫ **Yūsuf**a mānend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 596). [Yūsufa, -a]*
54. Ṭutdı Yaʿḳūb **Yūsuf**uñ sözini / Ḥaḳḳa tutdı taẕarruʿı yüzini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 602). [Yūsufuñ, -uñ]*
55. **Yūsuf**a irdi çün bu ḳuvvet-i dest / Étdi püşt-i ḥasūdı ġuṣṣa şikest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 606). [Yūsufa, -a]*
56. **Yūsuf**a düşden oldı bunca taʿab / ʿizzetine daḫi düş oldı sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 629). [Yūsufa, -a]*
57. Nazar ehline ʿibret oldı cihān / Nʿola **Yūsuf** bizümle olsa revan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 683). [Yūsuf,]*
58. **Yūsufı** gördi ḳaʿr-ı vādīde / Oynar-iken ṣafa vü ṣādīde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 703). [Yūsufı, -ı]*
59. **Yūsufı** nite vérdi iḫvetine / Ne-y içün rāżı oldı ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 710). [Yūsufı, -ı]*
60. Fetḥ olunmadı çün der-i dermān / Yèr yarıldı vü **Yūsuf** oldu nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 706). [Yūsuf,]*
61. Ḳaṣd éder kendü ol araya gele / **Yūşufı** anlaruñ elinden ala *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 705). [yūṣufı, -ı]*
62. Çünki Yaʿḳūb olara vermedi yüz / **Yūsuf**a tutdılar yüzi düpdüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [Yūsufa, -a]*
63. **Yūsuf**uñ cām-ı ḳalbi ṣāfī-y-idi / Keremi vü vefāsı vāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 734). [Yūsufuñ, -uñ]*
64. **Yūsuf**uñ seyrine çü vérdi rıżā / Étdi cemʿiyyet-i belāya ṣalā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 744). [Yūsufuñ, -uñ]*
65. Yatdı Yaʿḳūb o géce **Yūsuf**-ıla / Étdügi vaʿdeye teʿessüf-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 749). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
66. Tatlu söze çü **Yūsuf** aldandı / Bunlaruñ etmegi yaġa bandı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 759). [Yūsuf,]*
67. Biraz aġladı ḳuçdı **Yūsuf**ını / Eyledi zīneti tekellüfini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 765). [Yūsufını, -ı, -n, -ı]*
68. **Yūsuf**uñ sünbülini yaġlar-ıdı / Baġrı yaġın eridüp aġlar- ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 775). [Yūsufuñ, -uñ]*
69. Bu cefā-y-ıla ol yürekleri seng / Gétdiler **Yūsuf-ıla** üç ferseng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 873). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
70. **Yūsuf** oġlancuġ olmaġın ol dem / Seyr éderdi ṣafā-y-ıla ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 847). [Yūsuf,]*
71. Gétdiler **Yūsuf-ıla** iḫvānı / Bir' ki menzil götürdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 839). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
72. **Yūsufı** aldılar çün eyleyüp al / Pençe-i gürge düşdi ṣanki ġazāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 830). [Yūsufı, -ı]*
73. Ṣaḳınuñ nā-resīde **Yūsufumı** / Gözedüñ nūr-ı dīde Yūsufumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 822). [Yūsufumı, -um, -ı]*
74. Ṣaḳınuñ nā-resīde Yūsufumı / Gözedüñ nūr-ı dīde **Yūsufumı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 822). [Yūsufumı, -um, -ı]*
75. Géydi **Yūsuf** çün ol libāsı temām / Oldı ṭāvūs-ı cennet aña ġulām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 795). [Yūsuf,]*
76. Géydi **Yūsuf** ḳaçan o pīreheni / Ḥūra ta'n étdi ṣūret-i ḥaseni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 791). [Yūsuf,]*
77. Aḥseni olısardur ol beşerüñ / Adını **Yūsuf** eyleñ ol püserüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 788). [Yūsuf,]*
78. Dédi iy çeşmüme żiyā **Yūsuf** / Yüregüm derdine devā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [Yūsuf,]*

79. Dédi iy çeşmüme żiyā Yūsuf / Yüregüm derdine devā **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [Yūsuf,]*
80. **Yūsufı** atmaġ-ıçun iḫvānı / Göricek gey begendiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 898). [Yūsufı, -ı]*
81. Yüz urup her melek dédi yā Rab / İrmesün **Yūsufa** ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [Yūsufa, -a]*
82. Vāsiʿ eyledi bir niçe ferseng / **Yūsufuñ** ḳalbi tā ki olmaya teng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 919). [Yūsufuñ, -uñ]*
83. **Yūsufa** söyledi kerāmet-ile / Göñlini açdı çoḳ beşāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 924). [Yūsufa, -a]*
84. Söz yüzin **Yūsuf** andan eyledi pīç / Nüktesine cevāb vérmedi hīç *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 974). [Yūsuf,]*
85. Dédi **Yūsuf** ki ṭınmamaḳ ḥaḳdur / Ṭınmamaḳlıḳ cevāb-ı aḥmaḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 976). [Yūsuf,]*
86. Dédi **Yūsuf** ki iy bürāder-i pāk / Benüm ucumdan olma sen ġam-nāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1005). [Yūsuf,]*
87. **Yūsufuñ** anda gördi ḳıṣṣasını / İḫveti cevri-y-ile ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1031). [Yūsufuñ, -uñ]*
88. Çünki cevr-ile **Yūsuf** iḫvānı / Getürüp çāha atdılar anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1042). [Yūsuf,]*
89. Tā ire **Yūsufuñ** zemānına / Ṣoḥbeti ḥāṣıl ola cānına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1034). [Yūsufuñ, -uñ]*
90. Baʿżılar dér ki öldi çün Rāḥīl / **Yūsuf**a dāye aldı İsrā'īl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1073). [Yūsufa, -a]*
91. Dāyenüñ var-ıdı bir oġlanı / **Yūsuf**ı emzürürdi hem anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1074). [Yūsufı, -ı]*
92. Ṣatdı Ya'ḳub ayırdı ol veledi / **Yūsufa** süd çoġ olmasın diledi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1075). [Yūsufa, -a]*
93. Vérdi Ḥaḳḳ ol ġarībe matlūbı / **Yūsuf**ından ayırdı Yaʿḳūbı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1081). [Yūsufından, -ı, -n, -dan]*
94. **Yūsuf**uñ yandı nār-ı fürḳatine / Tā kenīzek irince ḥasretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1082). [Yūsufuñ, -uñ]*
95. **Yūsuf** ol gün ki gétdi seyrāna / Döndi Yaʿḳūb mest ü ḥayrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1091). [Yūsuf,]*
96. Ṣoyıcaḳ **Yūsufuñ** meger bedenin / Boyamışlar-ıdı ḳana pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1114). [Yūsufuñ, -uñ]*
97. Yūsufuñ her ki bir ḳılını keser / Ḳomazam cāndan anda ḳılca eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1170). [Yūsufuñ, -uñ]*
98. ʿAcebā ḳanda ḳalduñ iy Yūsuf / Beni odlara ṣalduñ iy **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [Yūsuf,]*
99. ʿAcebā ḳanda ḳalduñ iy **Yūsuf** / Beni odlara ṣalduñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1137). [Yūsuf,]*
100. Āh édüp dédi Yūsufuñ ḳanı / Aġla **Yūsufsuz** iy gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [Yūsufsuz, -suz]*
101. Āh édüp dédi **Yūsufuñ** ḳanı / Aġla Yūsufsuz iy gözüm ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1136). [Yūsufuñ, -uñ]*
102. Ṣoyınup başladuḳ çü pertāba / **Yūsufı** bekçi ḳoduḳ esbāba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1129). [Yūsufı, -ı]*
103. Gürg eger yése **Yūsufuñ** bedenin / Evvelā yırtar-ıdı pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1194). [Yūsufuñ, -uñ]*
104. **Yūsufı** n̓ étdüñüz beyān eyleñ / Gizlemeñ ḥālini ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1198). [Yūsufı, -ı]*
105. Yémeyüp içmeyüp yüridi revān / **Yūsufa** çaġırup ḳılurdı figān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1253). [Yūsufa, -a]*
106. Dér-idi ḳanda gétdüñ iy **Yūsuf** / Beni āvāre étdüñ iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [Yūsuf,]*
107. Dér-idi ḳanda gétdüñ iy Yūsuf / Beni āvāre étdüñ iy **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1236). [Yūsuf,]*
108. ʿĀḳıbet ḳaldı derd-ile nevmīd / Olmadı **Yūsufuñ** nişānı bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1254). [Yūsufuñ, -uñ]*

109. ʿAhd étdi ki bulduġınca ḥayāt / **Yūsufı** añup étmeye ḥarekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1295). [Yūsufı, -ı]*
110. Aña gösterdüm anı düşinde / **Yūsufuñ** nāmın añdı cūşında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1323). [Yūsufuñ, -uñ]*
111. Étmesün terk **Yusūfuñ** nāmın / Miḥnet-ile géçürsün eyyāmın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1319). [yusūfuñ, -uñ]*
112. **Yūsufuñ** nāmın añmayam dér-idüñ / Ġamına düşdügüñe ġam yér-idüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1308). [Yūsufuñ, -uñ]*
113. Dédi iy cānuma şafā **Yūsuf** / Dil-i bīmāruma şifā **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [Yūsuf,]*
114. Dédi iy cānuma şafā **Yūsuf** / Dil-i bīmāruma şifā **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1302). [Yūsuf,]*
115. Geldi çün **Yūsufı** kenārına / Şu şaçıldı yüregi nārına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1300). [Yūsufı, -ı]*
116. **Yūsufı** gördi sebz-pūş olmış / Ḥāli āh ü ġırīv ü cūş olmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1299). [Yūsufı, -ı]*
117. Gerçi kim aldamaġ-ıçun pederi / **Yūsuf** iḫvānı düzdiler ḫaberi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1330). [Yūsuf,]*
118. Dédi Yaʿḳūb **Yūsufum** ḳanı / Étdi senden şikāyet iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1367). [Yūsufum, -um]*
119. Dilerem vér bu ḳurda nutḳ-ı faṣih / Déye **Yūsuf** ḥikāyetini ṣaḥiḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1356). [Yūsuf,]*
120. Dilerem **Yūsufın** aña véresin / Anı da ol murāda irgüresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1441). [Yūsufın, -ın]*
121. **Yūsufı** senden alup iḫvānı / Gürg yédi démişler ol cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1455). [Yūsufı, -ı]*
122. Dédi onlara kim Nebiyy'allāh / **Yūsufını** güm eylemiş nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1446). [Yūsufını, -ı, -n, -ı]*
123. **Yūsuf** ol dem ki ḳaldı çāh içre / Pederi ḥasretiy'le āh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1468). [Yūsuf,]*
124. Atañuz size serzenişler éde / Ḳanda seyr étse **Yūsuf**-ıla géde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1534). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
125. Tā ḳıyāmet size bu ʿār yiter / **Yūsufa** faḫr ü iʿtibār yiter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1533). [Yūsufa, -a]*
126. Şimdi çün **Yūsufı** ʿiyān édesiz / Kiẕbüñüz ḫalḳa dāstān édesiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1430). [Yūsufı, -ı]*
127. Size Yaʿḳūb ḫod inanmış-ıdı / **Yūsufı** gürg yédi sanmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1527). [Yūsufı, -ı]*
128. **Yūsufı** n'etdüñüz beyān eyleñ / Ḥālüñüz gizlemeñ ʿiyān eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1519). [Yūsufı, -ı]*
129. Ṭursa otursa ẕikri **Yūsufdur** / Fikri dāyim aña te'essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [Yūsufdur, -dur]*
130. Tā varup **Yūsufı** ḫalāṣ édeler / Terk édüp ẓulmı ʿadl-i ḫāṣ édeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [Yūsufı, -ı]*
131. Dédi kim **Yūsufuñ** ne ḫōş ḥāli / Umaram ḥāṣıl ola āmāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1475). [Yūsufuñ, -uñ]*
132. **Yūsufa** çün deñerdi çāh içre / Anı görürdi ʿizz ü cāh içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1471). [Yūsufa, -a]*
133. Ġam degüldür eger yitürse ṭarīḳ / Çünki **Yūsuf** gibi bulına refīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1549). [Yūsuf,]*
134. **Yūsufuñ** rūz-i ḥabsi oldı çehār / Ḳaldı çāh içre zār leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546). [Yūsufuñ, -uñ]*
135. İy göñül büt-perest-iken Mālik / Ḥaḳḳ anı étdi **Yūsufa** mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1602). [Yūsufa, -a]*
136. **Yūsufa** dédi Rūḥ-i Ḳuds-i Emin / Ṭur ki vaḳt-i ḫalās irişdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1606). [Yūsufa, -a]*
137. **Yūsufa** her kişi ki étdi nigāh / Ṣandı ki yére éndi gökdeki māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1627). [Yūsufa, -a]*
138. **Yūsufuñ** ḫüsnini velīk Ḫudā / Baʿżı insāna étmedi peydā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1694). [Yūsufuñ, -uñ]*

139. **Yūsufa** étdiler nihānī nidā / Bulmadılar ḳuyuda ġayr-i ṣadā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1649). [Yūsufa, -a]*
140. Güş édüp anı **Yūsuf** iḫvānı / Vehm édüp çāha atdılar cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1647). [Yūsuf,]*
141. Fitne arta déyu ṣavaş içre / Gizledi **Yūsufı** ḳumaş içre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1642). [Yūsufı, -ı]*
142. Kārbān ḫalḳı Mālike üşdi / Çü naẓarları **Yūsufa** düşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1628). [Yūsufa, -a]*
143. Ṣatdılar **Yūsufı** çün iḫvānı / Mālike bende étdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1716). [Yūsufı, -ı]*
144. Yatdılar anda **Yūsuf** iḫvānı / Ḳaça déyu gözetdiler anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1746). [Yūsuf,]*
145. Érmedi çünki **Yūsufa** çāre / Oldı nā-çār géydi nā-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1740). [Yūsufa, -a]*
146. Mālik anlara āferīn étdi / **Yūsufuñ** bendin āhenin étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1731). [Yūsufuñ, -uñ]*
147. Nāmı **Yūsuf** ġulām-ı ʻİbrīdür / Müşteri Mālik-i Ḫazāʻīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1719). [Yūsuf,]*
148. Göricek belki ḳaçdılar anı / Çaġırup dédi **Yūsuf** iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1764). [Yūsuf,]*
149. Éşidüp **Yūsuf** anı güldi nihān / Bildi kim olmamış cemāli ʻiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1801). [Yūsuf,]*
150. Cemʿ olup bunca dürlü derd-i girān / **Yūsuf** olmışdı arada ḫayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1791). [Yūsuf,]*
151. Eyle déyüp ḳamusı aġlaşdı / **Yūsuf** anlar-ıla esenleşdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1773). [Yūsuf,]*
152. Dédi **Yūsuf** ki ḳaçmadum ḫāṣā / Vālidem ḳabrini görüp ammā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1917). [Yūsuf,]*
153. **Yūsufa** dédiler bu ḫālet-ile / Bu ḳadar ḳadr-ıla kerāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1915). [Yūsufa, -a]*
154. Ṭurdı Mālik ayaġı üzre revān / **Yūsufa** dédi iy velī-yi zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1897). [Yūsufa, -a]*
155. ʿafv édüp **Yūsuf** ol günāhını / Göge ṭutdı cemāli māhını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [Yūsuf,]*
156. Geldi **Yūsuf** ḳatına ol Hindū / Sürdi zülfi gibi ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [Yūsuf,]*
157. Kārbān **Yūsuf** üzre üşdiler / Yalvarup ayaġına düşdiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1883). [Yūsuf,]*
158. Dilegin Yūsuf anun etdi revā / Yüzüni göge tutup étdi duʿā' *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1880). [Yūsuf,]*
159. Mālik irişdi **Yūsufuñ** ḳatına / Dilek étdi yüz urdı ḫażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [Yūsufuñ, -uñ]*
160. Söylemeyüp dili bu ḫālet-ile / **Yūsufı** gösterüp işāret-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1876). [Yūsufı, -ı]*
161. **Yūsuf** ol dem zemīne urdı yüzin / Dédi iy güş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [Yūsuf,]*
162. Üştüre nāgeh Eflaḫ étdi nigāh / **Yūsufı** görmeyicek eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1838). [Yūsufı, -ı]*
163. Bu ḫiṭābı çü **Yūsuf** eyledi güş / Oldı derd ü fırāḳ-ıla bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1836). [Yūsuf,]*
164. Kārbān yola çün revān oldı / **Yūsufuñ** nergesine ḳan ṭoldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1817). [Yūsufuñ, -uñ]*
165. **Yūsufı** çün o ḫalḳ gördiler / Ḥüsninüñ ḫāliḳını ṣordılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1932). [Yūsufı, -ı]*
166. Bu suʿāli çü **Yūsuf** eyledi güş / Ḥikmet-ile aḳıtdı çeşme-i nūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1944). [Yūsuf,]*
167. Gördi **Yūsuf** ʿArīşi ʿarş-i cemāl / Mülki-y-ile derūnı māl-ā-māl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2027). [Yūsuf,]*
168. Çünki irişdi **Yūsufa** bu ʿitāb / Yüz yére ḳodı dédi yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [Yūsufa, -a]*

169. K’iy yüzini güzel ṣanan **Yūsuf** / Ḥüsnini bī-bedel ṣanan Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [Yūsuf,]*
170. K’iy yüzini güzel ṣanan Yūsuf / Ḥüsnini bī-bedel ṣanan **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [Yūsuf,]*
171. Ġaybdan **Yūsufa** irişdi nidā / Ne nidā bī-cihet ʿitāb-ı Ḫudā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2034). [Yūsufa, -a]*
172. **Yūsufa** dédi Mālik iy ṣıddīḳ / Eser étdi saña ġubār-ı ṭarīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2062). [Yūsufa, -a]*
173. Çıḳdı **Yūsuf** çü Nīl ābından / Rūşen étdi cihānı tābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2096). [Yūsuf,]*
174. Göricek ḫalḳ anuñ bu bālāsın / Ḳodılar **Yūsufuñ** temāşāsın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2073). [Yūsufuñ, -uñ]*
175. Dédi **Yūsuf** o demde yā Settār / Beni setr eyle görmesün aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2069). [Yūsuf,]*
176. Çünki irişdi **Yūsufuñ** ḳademi / Gétdi Mıṣr ehlinüñ belā vü ġamı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2249). [Yūsufuñ, -uñ]*
177. Naẓar-ıçun çün ol-durur taʿyīn / **Yūsufı** Mālik eyledi tezyīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2229). [Yūsufı, -ı]*
178. Şevḳ-ıla Mālik ol seḥer ṭurdı / **Yūsufa** ʿarż-gāh yapdurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2275). [Yūsufa, -a]*
179. **Yūsufūn** vaṣfını éşitmiş-idi / Ārzū ile işi bitmiş-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2307). [Yūsufūn, -uñ]*
180. Alımadı ʿAzīz burcın anuñ / ʿĀḳıbet **Yūsuf** açdı dürcin anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3178). [Yūsuf,]*
181. Demidür Ḥamdī merd-i dānāya / **Yūsufı** göstere Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3242). [Yūsufı, -ı]*
182. **Yūsufuñ** gördügince dīdārın / Daḥi germ étdi ʿışḳı bāzārın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3359). [Yūsufuñ, -uñ]*
183. **Yūsufa** çünki vāṣıl oldı ḫiṭāb / Ḫastesine bu resme vérdi cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3345). [Yūsufa, -a]*
184. Çünki **Yūsuf** bu ferr u şevket-ile / Ḳubbe-i ʿarża irdi ʿizzet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3305). [Yūsuf,]*
185. **Yūsuf** éşitdi çün anuñ sözini / Eşk-i ḥasret pür eyledi gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3275). [Yūsuf,]*
186. Mālik irişdi **Yūsufuñ** ḳatına / Ḥālini ʿarż ḳıldı ḫidmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3266). [Yūsufuñ, -uñ]*
187. **Yūsufuñ** vaṣfın éşidüp élden / Ṭālib-idi cemāline dilden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3257). [Yūsufuñ, -uñ]*
188. **Yūsufuñ** ʿarż eyle bāzāra / Ki baḳa müşterisi dīdāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3247). [Yūsufuñ, -uñ]*
189. Çün Zelīḫāda āḫir oldı ḫarāc / **Yūsufuñ** ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3416). [Yūsufuñ, -uñ]*
190. ʿĀḳıbet bunca tāc ü bāc ü ḫarāc / **Yūsufuñ** ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3402). [Yūsufuñ, -uñ]*
191. Dédi **Yūsuf** aña daḥi iy yār / Baña bu vaṣfı eyleme zinhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [Yūsuf,]*
192. Dédi **Yūsuf** ki gözleme ṭaşum / Görme misin gözümdeki yaşum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3381). [Yūsuf,]*
193. Dédi **Yūsuf** aña ki iy dellāl / Déme bu ḳāli kim degül baña ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3376). [Yūsuf,]*
194. Dem-be-dem **Yūsufa** éderdi naẓar / Gözlerinden çıḳardı laʿl ü güher *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3450). [Yūsufa, -a]*
195. Eyler-iken o māl ü gence nigāh / Naẓarı düşdi **Yūsufa** nāgāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3434). [Yūsufa, -a]*
196. Ṣatdı Mālik ʿAzīze **Yūsufı** çün / Ẓāhir oldı aña öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [Yūsufı, -ı]*
197. Şarṭ édüp **Yūsuf** aña kitmānı / Āşkār étdi rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3467). [Yūsuf,]*
198. Şevḳi étmişdi ʿālemi medhūş / **Yūsufa-y-ıdı** cümle dīde vü gūş *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 104, Beyit 3524). [Yūsufa-y-ıdı, -a, -y, -ıdı]

199. Geldi şevḳ-ıla **Yūsufuñ** ḳatına / Medḥ oḳudı cemāli ṣūretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3531). [Yūsufuñ, -uñ]*
200. Çün Zeliḫaya ḥāṣıl oldı murād / **Yūsufı** aldı gétdi kaṣrına ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [Yūsufı, -ı]*
201. Gördi Aʿrābī **Yūsufı** pür-zeyn / Aḥsenü'l vech-i ekḥalü'l-ʿayneyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3706). [Yūsufı, -ı]*
202. **Yūsufı** çünki bildi Aʿrābī / Ṭoldı ḳalbine merḥamet tābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3735). [Yūsufı, -ı]*
203. **Yūsufı** ḳasd étdi daʿvet éde / Anuñ-ıla nihānī işret éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4318). [Yūsufı, -ı]*
204. Dédi var **Yūsufı** getür göreyin / Düş cevābını kendüden sorayın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5188). [Yūsufı, -ı]*
205. **Yūsufı** luṭf-ıla kenār étdi / Resm-i ikrām-ı bī-şümār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5255). [Yūsufı, -ı]*
206. Ki gözüm gevherine fer véresin / **Yūsufı** görmege naẓar véresin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5420). [Yūsufı, -ı]*
207. **Yūsufı** mihri eyle eyledi germ / Ki bu germiyyetinden eyledi şerm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5600). [Yūsufı, -ı]*
208. **Yūsufı** ḳardaşı'yla ḥāṣıl édüñ / Ben ẓa'īfī murāda vāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5995). [Yūsufı, -ı]*
209. Dérdi dördinci gün ögin ṭurdı / Defʿī ḫuddāma **Yūsufı** ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6232). [Yūsufı, -ı]*
210. Ṭutdı bir püşte püştini me'vā / Fikri **Yūsufda** ẕikri vā-esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [Yūsufda, -da]*
211. Gerçi ol meyl umardı **Yūsufda** / Ḳaldı Yūsuf velī tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [Yūsufda, -da]*
212. Çünki **Yūsufda** ḳalmadı tedbīr / Ḳodı tedbīri gözledi taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5160). [Yūsufda, -da]*
213. Dédi **Yūsufda** yoḳ ḫaṭā vü günāh / ʿIṣḳı-y-ıla ben olmışam gümrāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5218). [Yūsufda, -da]*
214. Ḫānesin ḫālī gördi **Yūsufdan** / Ṭoldı ḳalbi ġam-ı te'essüfden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4949). [Yūsufdan, -dan]*
215. Dédi ben **Yūsufam** bu ḳardaşum / Çok belā gördi ḳahr-ıla başum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [Yūsufam, -am]*
216. Dūr étme bu cānı **Yūsufdan** / Evvel al belki anı Yūsufdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [Yūsufdan, -dan]*
217. Dūr étme bu cānı Yūsufdan / Evvel al belki anı **Yūsufdan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6193). [Yūsufdan, -dan]*
218. Çün Zelīḫā édeydi ṣoḥbete ḥīz / **Yūsuf** aṣardı perde-i perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3880). [Yūsuf,]*
219. **Yūsuf** éşitdi çün bu güftārı / Luṭf-ile açdı laʿl-i dür-bārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3970). [Yūsuf,]*
220. Gördi **Yūsuf** yoġ anda ṣabr u ḳarār / Oldı laʿli gözi gibi dür-bār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4018). [Yūsuf,]*
221. Dédi **Yūsuf** ki iy ḫudāvendüm / Bendeñem baña yiter ol bendüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4044). [Yūsuf,]*
222. **Yūsuf**-ıçun düzetdi ol ḫōş-baḫt / Ol iki ḥavż arasına bir taḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4103). [Yūsuf-ıçun, -ıçun]*
223. Dér ki **Yūsuf** çü bāġbān oldı / Dil-i Zelīḫā da nā-tüvān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4191). [Yūsuf,]*
224. **Yūsuf** anuñ kelāmın étmedi gūş / Ṭurdı derd ü ġam-ıla ol medhūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4217). [Yūsuf,]*
225. Artar-ıdı dilinde şevḳ u şafā / **Yūsuf** arturduġınca istiġna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4220). [Yūsuf,]*
226. Her cihātında yazdılar anuñ / Naḳşını **Yūsuf** u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [Yūsuf,]*
227. Dédi **Yūsuf** aña ser-efgende / İy benüm gibi ṣad saña bende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4377). [Yūsuf,]*

228. Dédi **Yūsuf** aña ki iy server / Olmaz ehl-i günāh fermān-ber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4391). [Yūsuf,]*
229. Gördi yazmışlar üstine anuñ / Ṣūretin **Yūsuf** u Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [Yūsuf,]*
230. Naẓarın **Yūsuf** andan ırdı revān / Oldı bir cānibe daḥi nigerān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4425). [Yūsuf,]*
231. Dédi **Yūsuf** ḥicābı çāk étme / ʿİṣmetüm ṣīṣesin helāk étme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4454). [Yūsuf,]*
232. Dédi **Yūsuf** murāduñı iy yār / Ḥāṣıl étmege éki mānīʿ var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4473). [Yūsuf,]*
233. Dédi **Yūsuf** bana ne sūd iy cān / Benüm-içün irerse ġayra ziyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [Yūsuf,]*
234. Çün Zelīḫā bu resme étdi niyāz / Oldı **Yūsuf** yine ta'allül-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [Yūsuf,]*
235. Ṭutdı **Yūsuf** o demde ṣıçradı cüst / Yār destini yara gibi dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4513). [Yūsuf,]*
236. **Yūsuf** oḳ çekmedi velī hedefe / Gevher-içün el urmadı ṣadefe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4521). [Yūsuf,]*
237. Gerçi ol meyl umardı Yūsufda / Ḳaldı **Yūsuf** velī tevaḳḳufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4523). [Yūsuf,]*
238. Çünki **Yūsuf** bu ḥāli ḳāl étdi / Kendü naḳdin o demde ḳālʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4556). [Yūsuf,]*
239. Ḳaṣaṣuñ aḥsenine rāvi-yi ḫāṣ / Dér ki **Yūsuf** ḳaçan ki buldı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4579). [Yūsuf,]*
240. And içüp gözyaşını étdi revān / Ki baña **Yūsuf** eyledi bühtān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4632). [Yūsuf,]*
241. Bu cezāya sezā degül **Yūsuf** / Müstaḥiḳḳ-ı bükā degül **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [Yūsuf,]*
242. Bu cezāya sezā degül Yūsuf / Müstaḥiḳḳ-ı bükā degül **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4652). [Yūsuf,]*
243. **Yūsuf** ol daʿvasında kāẕibdür / Ki Zelīḫāya kendü ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [Yūsuf,]*
244. Ḫalḳa bu rāzı açma iy **Yūsuf** / Yüz ṣuyın yére ṣaçma iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [Yūsuf,]*
245. Ḫalḳa bu rāzı açma iy Yūsuf / Yüz ṣuyın yére ṣaçma iy **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [Yūsuf,]*
246. Dāye daʿvetde gerçi kedd étdi / Uymadı **Yūsuf** anı redd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4734). [Yūsuf,]*
247. Baʿżınuñ ʿaḳlı geldi bir pāre / Ḳaldı **Yūsuf** ġamından āvāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4779).. [Yūsuf,]*
248. **Yūsuf** éşitdi çün bu destānı / Aʿni pend-i bürīde destānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4851). [Yūsuf,]*
249. Étdi **Yūsuf** duʿā' çü zindānı / Mübtelā étdi ḥabse Ḥaḳḳ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [Yūsuf,]*
250. Tīz édüp **Yūsuf** aña nīş-i ʿitāb / Bildügüñ gibi vérdi acı cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4905). [Yūsuf,]*
251. Bu ḳadar çekdi çün belā **Yūsuf** / K'oldı zindāna mübtelā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [Yūsuf,]*
252. Bu ḳadar çekdi çün belā Yūsuf / K'oldı zindāna mübtelā **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [Yūsuf,]*
253. Yandı pervāne-veş bu ḫōş-gūyā / **Yūsuf** andan velīk nā-pervā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5060). [Yūsuf,]*
254. Dédiler **Yūsuf** eyledi taʿbīr / Gördiler her ne yazdısa Taḳdīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5141). [Yūsuf,]*
255. Ol ki Reyyān ḳatına oldı revān / **Yūsuf** aña vaṣıyyet étdi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5143). [Yūsuf,]*
256. Ḳaldı **Yūsuf** bu vaʿdeden me'yūs / Ḳaʿr-ı zindānda ḳahr-ıla maḥbūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5150). [Yūsuf,]*
257. **Yūsuf** oldı çü ḫusrev-āne revān / Bād-pāy üzre çün gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5246). [Yūsuf,]*

258. Dédi **Yūsuf** ucuzlıḳ ola çü yıl / Buyuruñ kim ekini çoġ eke él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5264). [Yūsuf,]*
259. Yāri **Yūsuf** ḫayali oldı hemān / Ẕikri anuñ cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [Yūsuf,]*
260. Başsa **Yūsuf** rikābına ḳademi / Çıḳsa ol kūha bu bahā ʿalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5389). [Yūsuf,]*
261. Dérler-idi ki **Yūsuf** uġradı uş / Dér-idi ṭutmayup Zeliḫā gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [Yūsuf,]*
262. **Yūsuf** uġrayıcaḳ ol araya / Aldamaḳ ḳaṣdına Zelīḫāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [Yūsuf,]*
263. Bu anuñ bāġı ʿandelībi ola / Çünki **Yūsuf** ṭaġıtdı ġavġāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 6449). [Yūsuf,]*
264. Çün Zeliḫāya vérdiler ruḫṣat / Girdi **Yūsuf** sarāyına ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478). [Yūsuf,]*
265. **Yūsuf** anı çün āşnā gördi / Kimsin aduñ nedür déyüp ṣordı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5480). [Yūsuf,]*
266. Bilicek **Yūsuf** anı aġladı zār / Ṣordı ḥālin esirgeyüp tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5485). [Yūsuf,]*
267. Çünki **Yūsuf** dédi Zelīḫāyı / Bī-Zelīḫa ḳodı Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5487). [Yūsuf,]*
268. Çün yine ʿaḳl ü cānı geldi tene / **Yūsuf** anuñla başladı süḫana *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5489). [Yūsuf,]*
269. Dédi **Yūsuf** nedür bu dem ṭalebüñ / Nice şevk-ıla germ olur şeġabün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5501). [Yūsuf,]*
270. Dédi **Yūsuf** Celīl ḥaḳḳı-y-ıçun / Ḫānedān-ı Ḫalīl ḥaḳḳı-y-ıçun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5505). [Yūsuf,]*
271. Ėtdi **Yūsuf** bu ḫācet üzre duʿā / Leblerinden aḳıtdı āb-ı beḳā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5509). [Yūsuf,]*
272. Luṭf-ıla dédi **Yūsuf** iy server / Dé daḥi var-ısa murāduñ eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5516). [Yūsuf,]*
273. Bu murādın çü **Yūsuf** eyledi gūş / Oldı bir dem murāḳıb u ḫāmūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5524). [Yūsuf,]*
274. Gördi **Yūsuf** anuñ bu ḥālini çün / ʿIşḳ ḫālinde bu kemālini çün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5556). [Yūsuf,]*
275. **Yūsuf** açup bu genc ḳuflını cüst / Dedi iy miḥri gibi müḥri dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5568). [Yūsuf,]*
276. Gūş édüp **Yūsuf** anı şād oldı / Mihri mihr üstine ziyād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [Yūsuf,]*
277. Ṭıfl-iken bu ġama tufeyli-y-idi / Yāri **Yūsuf** ḫayāli ḫayli-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5588). [Yūsuf,]*
278. Kalmayup dilde **Yūsuf** eşvāḳı / Ṭoldı şems-i ḥaḳīḳat işrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5607). [Yūsuf,]*
279. Ṭutdı **Yūsuf** çü dāmenin çālāk / Gönlegin ard etekden eyledi çāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5613). [Yūsuf,]*
280. **Yūsuf** anda görüp ʿubūdiyyet / Ḫidmet-i ḥażret-i rubūbiyyet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5619). [Yūsuf,]*
281. Yapdı mihrāb çün Zeliḫāya / Luṭf-ile dédi **Yūsuf** ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [Yūsuf,]*
282. Mışra **Yūsuf** çü şehr-i yār oldı / ʿadl ü inṣāfı āşkār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5646). [Yūsuf,]*
283. Yapdı **Yūsuf** revān bir ulu ḥiṣār / Eyledi ol ḥiṣārı pür-anbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5663). [Yūsuf,]*
284. Dédi **Yūsuf** cihāna ṭoldı ḍalāl / Ol ḍalālüñ ʿaẕābı oldı bu ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5680). [Yūsuf,]*
285. Dédi **Yūsuf** çün oldı ḫāṭırı şād / Cümle Mışr ehlin eyledüm āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5712). [Yūsuf,]*
286. Ṣāyed ola ḳatında **Yūsuf** anuñ / Ḳul ola ḫidmetinde Yūsuf anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [Yūsuf,]*
287. Ṣāyed ola ḳatında Yūsuf anuñ / Ḳul ola ḫidmetinde **Yūsuf** anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5744). [Yūsuf,]*

288. Naẓar édüp bulara heybet-ile / Dédi **Yūsuf** ʿitab ü töhmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5772). [Yūsuf,]*
289. Dédi **Yūsuf** birüñüzi o ḥazīn / Neçün alıḳomaz ki ola ḳarīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5789). [Yūsuf,]*
290. Dedi **Yūsuf** yoġ-ısa ḥīle vü al / Bu beyān olınan gibi ise ḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5791). [Yūsuf,]*
291. **Yūsuf** anlardan aldugını hemān / Yüklerinde ḳodurmış-ıdı nihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5797). [Yūsuf,]*
292. Döndi **Yūsuf** olara étdi ḫiṭāb / Dédiler cümle ol cevāba ṣavāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5828). [Yūsuf,]*
293. Dédi **Yūsuf** gelür bize bu ḫaber / Ki içüñüzde var-ımış bir ér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5829). [Yūsuf,]*
294. Dédi **Yūsuf** muḥaḳḳak-ısa bu ḥāl / Anı ḳurd almaġ arañuzda muḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5838). [Yūsuf,]*
295. Aña gey şefḳat eyledi Yūsuf / Ḫᵛānına daʿvet eyledi **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [Yūsuf,]*
296. Aña gey şefḳat eyledi Yūsuf / Ḫᵛānına daʿvet eyledi Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5845). [Yūsuf,]*
297. Göricek bildi anı Bünyāmīn / Dédi **Yūsuf** aña ki sırrı saḳın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5855). [Yūsuf,]*
298. Yük ṭutup çün bular yöneldi yola / **Yūsuf** emr étdi bir' ki cüst ḳula *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5860). [Yūsuf,]*
299. Ṣabr édüp **Yūsuf** iftirālarına / Dil uzatmadı mācerālarına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5891). [Yūsuf,]*
300. Bildi **Yūsuf** ki çoḳ fesād olısar / Mışra āvāz-ı naʿrası ṭolısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5921). [Yūsuf,]*
301. Daḫi ʿālemde zindedür **Yūsuf** / Démen ammā ki ḳandadur Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [Yūsuf,]*
302. Daḫi ʿālemde zindedür Yūsuf / Démen ammā ki ḳandadur **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [Yūsuf,]*
303. Dédi ebnāsı **Yūsuf** ölmişdür / Ölmişi kim ola ki bulmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6004). [Yūsuf,]*
304. Göricek ḳaldılar bu ḥāli ṭaña / Yoḳsa **Yūsuf** mısın dédiler aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6051). [Yūsuf,]*
305. Ḥaḳḳa **Yūsuf** çün inḳıyād étdi / Anları bu söz-ile şād étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6059). [Yūsuf,]*
306. Baʿd-ez-ān dédi **Yūsuf** iḫvetine / Ṭoyurup cümlesini niʿmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6074). [Yūsuf,]*
307. Çün görişmek ṣorışmaġ oldı temām / **Yūsuf** étdi żiyāfete iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [Yūsuf,]*
308. Ḳaldı **Yūsuf** velī ḥazīn ansuz / İştiyāḳ-ıla pür-enīn ansuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6164). [Yūsuf,]*
309. Çünki **Yūsuf** uyandı ḫᵛābından / Sīnesi ṭoldı şevḳi ṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6172). [Yūsuf,]*
310. Ẓāhir oldı hemān o dem Cibrīl / Dédi ya **Yūsuf** eyleme ta'cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [Yūsuf,]*
311. **Yūsuf** ol būya vérdi çün cānı / Ṭoldı ʿālem muṣībet efġānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6225). [Yūsuf,]*
312. Dédiler gétdi raḥmete **Yūsuf** / Göçdi ṣaḥrā-yı Cennete Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6228). [Yūsuf,]*
313. Dédiler gétdi raḥmete Yūsuf / Göçdi ṣaḥrā-yı Cennete **Yūsuf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6228). [Yūsuf,]*
314. Çün Zelīḫā dilerdi çāresini / Ḳordı **Yūsuf** anuñ kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [Yūsuf,]*
315. Çün Zelīḫā dökeydi eşk-ile yem / **Yūsufuñ** irmez-idi ḳalbine nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [Yūsufuñ, -uñ]*
316. Ġarażı **Yūsufuñ** bu-y-ıdı hemīn / Anlara feyż édeydi nūr-ı yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4149). [Yūsufuñ, -uñ]*
317. Söyledi gerçi bunca nükteleri / **Yūsufuñ** olmadı velī naẓarı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4185). [Yūsufuñ, -uñ]*

318. Anı da çün kilitledi muḥkem / **Yūsufuñ** göñlüni kilitledi ġam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4383). [Yūsufuñ, -uñ]*
319. Bunda rāvi rivāyet étdi diger / **Yūsufuñ** ḳaçmasına anda meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4549). [Yūsufuñ, -uñ]*
320. **Yūsufuñ** dāmenine eyle naẓar / Tā ki dāmānı çāki vére ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4661). [Yūsufuñ, -uñ]*
321. Nālişini o deñlü germ étdi / **Yūsufuñ** ḫāṭırını nerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4744). [Yūsufuñ, -uñ]*
322. **Yūsufuñ** tīġ-ı ʿışḳı çün irdi / Döymedi yarasına cān vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4776). [Yūsufuñ, -uñ]*
323. **Yūsufuñ** çün çoġaldı ʿuşşāḳı / Ṭutdı āvāz-ı naʿra āfāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4803). [Yūsufuñ, -uñ]*
324. Yād étdükçe **Yūsufuñ** bedenin / Ele alurdı tāze pīrehenin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4967). [Yūsufuñ, -uñ]*
325. Çün felek **Yūsufun** Zelīḫā -vār / Ṣaldı zindān-ı ġarba aġladı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [Yūsufun, -uñ]*
326. **Yūsufuñ** baḫtı çün rüCūʿ étdi / Aḫter-i devleti ṭulūʿ étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5234). [Yūsufuñ, -uñ]*
327. **Yūsufuñ** gördi şeh çü dānişini / Aña ışmarladı ḳamu işini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5274). [Yūsufuñ, -uñ]*
328. **Yūsufuñ** ḳadri çü bülend oldı / Encümenlerde ercümend oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5282). [Yūsufuñ, -uñ]*
329. Kimden éşitse **Yūsufuñ** ḫaberin / Müjde vérürdi aña sīm ü zerin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [Yūsufuñ, -uñ]*
330. Var-ıdı **Yūsufuñ** bir aygırı cüst / Raḫş-ı Rüstem gibi hünerde dürüst *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5382). [Yūsufuñ, -uñ]*
331. **Yūsufuñ** ʿizzetini söylediler / ʿāleme himmetini söylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5740). [Yūsufuñ, -uñ]*
332. Her ki Mışruñ gelürdi ḳapusına / **Yūsufuñ** ʿarż olurdı ṭapusına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5759). [Yūsufuñ, -uñ]*
333. Vardılar yine **Yūsufuñ** ḳatına / Yine ġarḳ oldılar ziyāfetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [Yūsufuñ, -uñ]*
334. Āh édüp ḥasret-ile aġladı ol / **Yūsufuñ** sīnesini ṭaġladı ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5848). [Yūsufuñ, -uñ]*
335. Nāmını **Yūsufuñ** ferāmūşét / Cūş-i deryā-yı derdi ḫāmūşét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5960). [Yūsufuñ, -uñ]*
336. Diler-idüm seni göreydüm ben / **Yūsufuñ** ṣıḥḥatin ṣoraydum ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5975). [Yūsufuñ, -uñ]*
337. Ki ḳanı **Yūsufuñ** yüzi nūrı / Şemʿin andan yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [Yūsufuñ, -uñ]*
338. Çün Zeliḫā uraydı cānına dāġ / **Yūsuf** andan ḳaçup bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [Yūsuf,]*
339. Çün Zelīḫā éde ol aya naẓar / **Yūsuf** eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [Yūsuf,]*
340. Bile göndürdi bāġa **Yūsuf-ıla** / Dédi hem Yūsufa telaṭṭuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
341. Cā-be-cā yazsun anda ehl-i nuḳūş / Ṭapuñı **Yūsuf-ıla** hem-āġūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4263). [Yūsuf-ıla, -ıla]*
342. Bile göndürdi bāġa Yūsuf-ıla / Dédi hem **Yūsufa** telaṭṭuf-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4108). [Yūsufa, -a]*
343. **Yūsufa** ḳarşu ṭurdılar ṣaf ṣaf / Ṭoldı ṣafṣāf serv-i bāġ-ı şeref *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4131). [Yūsufa, -a]*
344. Nāz-ıla her birisi söylediler / **Yūsufa** ʿarż-ı ʿārıż eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 117, Beyit 4132). [Yūsufa, -a]*
345. Her birisi bu resme nāz étdi / Vaṣl-içün **Yūsufa** niyāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4146). [Yūsufa, -a]*
346. **Yūsufa** dédi yüz açup çü seḥer / İy dil-āşūb ü dil-rübā dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [Yūsufa, -a]*

347. **Yūsufa** lābesini germ étdi / Ol daḫi ferşe bakdı şerm étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4422). [Yūsufa, -a]*
348. Egriden geldi çün bu ṭoġrı ḫaber / **Yūsufa** oḳ gibi ṭoḳındı eser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4537). [Yūsufa, -a]*
349. Gül-idi **Yūsufa** meger dāmān / Ki aña her dem eksük olmadı ḳan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4568). [Yūsufa, -a]*
350. **Yūsufa** söyledi ʿazāmet-ile / Ṭaʿn édüp nīze-i melāmet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4603). [Yūsufa, -a]*
351. **Yūsufa** irdi çün bu tāb-ı ʿitāb / Tābdan oldı mū gibi pür-tāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4612). [Yūsufa, -a]*
352. **Yūsufa** çün yapışdı ol cellād / Éde emr-i ʿAzīz-ile bīdād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4639). [Yūsufa, -a]*
353. **Yūsufa** dil üşürdi ʿavratlar / Bir aġızdan édüp naṣīḥatlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4822). [Yūsufa, -a]*
354. Gerçi pend eylemekde **Yūsufa** biz / Dilümüz sözde oldı sūzen-ı tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4869). [Yūsufa, -a]*
355. **Yūsufa** dédi iy dil-ārāmum / Ḳalmadı şevḳa ṣabr u ārāmum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4899). [Yūsufa, -a]*
356. Ki ne ola bu géce **Yūsufa** ḥāl / Bilmezem nʻétdi aña dār-ı melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5023). [Yūsufa, -a]*
357. **Yūsufa** gönderürdi zindāna / Gelicek baḳdı déyü cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [Yūsufa, -a]*
358. Anlar olmışlar-ıdı **Yūsufa** yār / Hem-dem ü hem-belā vü hem-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5138). [Yūsufa, -a]*
359. **Yūsufa** ʿahd éden cüvān o zemān / Yād édüp anı söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [Yūsufa, -a]*
360. Défʾī zindāna cān atup o cüvān / **Yūsufa** şeh düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [Yūsufa, -a]*
361. Yine zindāna ʿazm édüp o cüvān / **Yūsufa** anı muştıladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [Yūsufa, -a]*
362. Zene uydı çün étdi **Yūsufa** cevr / Manşıbın aldı vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [Yūsufa, -a]*
363. Zene uydı çün étdi Yūsufa cevr / Manşıbın aldı vérdi **Yūsufa** devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [Yūsufa, -a]*
364. Bu nidā **Yūsufa** eser étdi / Heybete düşdi gey ḥaẕer étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5464). [Yūsufa, -a]*
365. Bunlaruñ **Yūsufa** bu töhmetidür / Ẕikr olınan kemer ḥikāyetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [Yūsufa, -a]*
366. **Yūsufa** çün ḳul oldı Bünyāmīn / Bunlar andan recāyı kesdi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5927). [Yūsufa, -a]*
367. Çeşm-i sīmīnüñi güher édiser / Ol güher **Yūsufa** naẕar édiser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5990). [Yūsufa, -a]*
368. ʿaceb añma mısız dérüp ögüñüz / **Yūsufā** ḳardaşıy'la étdügüñüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6048). [Yūsufā, -a]*
369. Étdi Reyyān **Yūsufa** istiḳbāl / Ceyş deryāsı cūş édüp derḥāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6112). [Yūsufa, -a]*
370. Dédiler **Yūsufa** ki iy ferzend / Can hümāsına ten niçe ola bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6169). [Yūsufa, -a]*
371. **Yūsufa** şundı anı Rūḥ-ı Emīn / Aldı çün ḳoḳdı vérdi cānı hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6221). [Yūsufa, -a]*
372. Çünki **Yūsufsuz** uġrayaydı sipāh / Aldamaġ-ıçun anı her güm-rāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5397). [Yūsufsuz, -suz]*
373. Bulmayam tā ki cānı **Yūsufsuz** / Görmeyem bu cihānı Yūsufsuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [Yūsufsuz, -suz]*
374. Bulmayam tā ki cānı Yūsufsuz / Görmeyem bu cihānı **Yūsufsuz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6194). [Yūsufsuz, -suz]*
375. Beni **Yūsufsuz** eyleme zinde / ʿömrümi ansuz étme pāyende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6195). [Yūsufsuz, -suz]*
376. Anuñ ıçun o dem ol ehl-i ṣafā / **Yūsufıñ** andı dédi yā esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5952). [Yūsufıñ, -ın]*

377. ʿāleme luṭf-ı ʿām éden sultan / **Yūsuf**-ımış bilindi oldı ‘iyan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6104). [Yūsuf-ımış, -ımış]*

378. Ṣordı aña ki **Yūsufum** ḳanı / Dédi üstinde ebr-i nūrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6120). [Yūsufum, -um]*

Yūsuf-ı cihān-ārā: *Cihanı süsleyen Yusuf (Hz. Yusuf).*

1.Çün yine **Yūsuf-ı cihān-ārā** / Étdi Mıṣr-ı cihāna ʿarż-ı bahā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3248). [Yūsuf-ı cihān-ārā,]*

Yūsuf-ı dil: *Gönül Yusuf'u; gönül.*

1.Niçe zindānda ola **Yūsuf-ı dil** / Çıḳar anı demidür iy ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [Yūsuf-ı dil,]*

Yūsufī dīnār: *Mısır'da, Hz. Yusuf'un yaşadığı zamanda baslmış ve üzerinde Yusuf'un ismi ve portresi bulunan altın sikke, para. (Altının sarı rengi bağlamında.)*

1. Ṣūreti naḳşı oldı sikke-i yār / Oldı sīmāsı **Yūsufī dīnār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2524). [Yūsufī dīnār,]*

Yūsuf-ı ḫāver: *Doğunun Yusuf'u II Hz. Yusuf.*

1.Çıḳdı çāhdan çü **Yūsuf-ı ḫāver** / Menzili burc-i delv oldı meğer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1544). [Yūsuf-ı ḫāver,]*

2.Ṣubḥ-dem çünki **Yūsuf-i ḫāver** / Sāḥil-i Nīl-i çarḫa étdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2059) [Yūsuf-i ḫāver,]*

Yūṣūf-ı kalb: *Hz. Yusuf'un kalbi. (Kalp, gönül güzelliği bağlamında).*

1.ʿışḳ Mıṣrına olmayan sālik / Yūṣūf-ı ḳalbe olmadı mālik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 76). [yūṣūf-ı ḳalb, -e]*

Yūsuf-ı Kenʿān: *Kenanlı Yusuf; Hz. Yusuf (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf. Kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi, Mısır'a sultan olması ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.).*

1.Çün Zeliḫāya **Yūsuf-ı Kenʿān** / Hem-dem oldı nite ki cism-ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [Yūsuf-ı Kenʿān,]*

2.Çün bu ḥükm-ile **Yūsuf-ı Kenʿān** / Diledi ola bir'ki gün çoban *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3837). [yūsuf-ı Kenʿān,]*

3.Ortalarında **Yūsuf-ı Kenʿān** / Çiçek içinde ṣan gül-i ḫandān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3852). [yūsuf-ı Kenʿān,]*

4.Sa'd sā'atde irdi çün ferman / Gün gibi toġdı **Yūsuf-ı Ken'ān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 436). [Yūsuf-ı ken'ān,]*

5.Bir rivāyetde **Yūsuf-ı Ken'ān** / Mālike çünki ḫālin étdi ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 103, Beyit 3475). [Yūsuf-ı ken'ān,]*

Yūsuf-ı mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā: *Sadakat, güzel huy ve ilim şehrinin Yusuf'u (Hz. Yusuf).*

1.Bir gün ol māh-ı burc-ı ṣıdḳ u ṣafā / **Yūsuf-ı Mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3680). [Yūsuf-ı mısr-ı ʿilm ü ḥilm ü vefā,]*

Yūsuf-ı pāk: *Temiz, günahsız Yusuf (Hz. Yusuf).*

1.Ard etekde bulursañ ol çāki / Ḫāyin añlama Yūsuf-ı pāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4664). [Yūsuf-ı pāk, -i]*

Yūsuf-ı sānī: *İkinci Yusuf ; Hz. Osman (Yüz güzelliği bağlamında).).*

1.Çün ʿAzīz oldı Mıṣr-ı ḥikmete ol / **Yūsuf-ı sānī** dédi aña Resūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 292). [Yūsuf-ı sānī,]*

Yūsufuñ bedeni: *Hz. Yusuf'un bedeni, vücudu.*

1.Ḳodı Yaʿḳūb yére çün legeni / Tā yuna anda **Yūsufuñ bedeni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 771). [Yūsufuñ bedeni, -i]*

Yūsufuñ ḳıṣṣası: *Hz. Yusuf'un hikayesi (Tevrat, İncil ve Kur'an'da yer alan, Hz. Yusuf peygamberin doğumundan ölümüne kadar başından geçen olayları; Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılması, köle olarak Mısır azizine satılması, Mısır azizinin karısı Züleyha tarafından iftiraya uğrayarak zindana atılması, Mısır kralının rüyasını yorumlaması, Mısır'a aziz olması, Züleyha ile evlenmesi ve kardeşleriyle babasına kavuşması maceralarını ele alan kısa.).*

1. **Yūsufuñ ḳıṣṣası**n bahāne getür / Ḳalbüñüñ ġuṣṣasın beyāna getür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 15, Beyit 362). [Yūsufuñ ḳıṣṣası, -n-sın]*

Yūsufuñ nūrı: *Hz. Yusuf'un nur gibi parlak, güzel yüzü.*

1.**Yūsufuñ nūrına** çü baḳdılar / Cümle aṣnāmı nāra yaḳdılar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1955). [Yūsufuñ nūrı, -ı, -n, -a-n, -a]*

Yūsuf-vār: *Hz. Yusuf gibi. (Hz. Yakup'un oğlu Hz. Yusuf. Kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi, Mısır'a sultan olması ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.)*

1.Āh kim bu yetīmi **Yūsuf-vār** / Ḳılısardur cefā-yı iḫveti zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 328). [Yūsuf-vār,]*

yutmaġ: *Yutmak, yok etmek.*

1.Verne **yutmaġ**-ıçu'n seni el-ān / Aġzın açup ṭurur der-i zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4902). [yutmaġ-ıçu'n, -ıçun]*

yüz: *Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.*

1. Gözleri ehl-i mekrüñ allusıdur / Ay **yüzinüñ** güneş zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [yüzinüñ, -i, -nüñ]*
2. Düşeli ebr gibi her sulṭān / Gün **yüzinüñ** hevāsına ḥayrān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2901). [yüzinüñ, -i, -nüñ]*
3. Kesdi tīġ-ı şafaḳ o dem anı / Görme misin **yüzindeki** ḳanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1187). [yüzindeki, -i, -n, -de, -ki]*
4. Minnetüm çoḳ ki luṭf irüp Ḥaḳḳdan / Fāriġam **yüzüñüze** baḳmaḳdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 964). [yüzüñüze, -üñüz, -e]*
5. Tevbe olsun ki görmeyem özümi / Ḫōd-nümālıḳdan açamayam **yüzümi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2042). [yüzümi, -üm, -i]*
6. Eger āyine göstereydi özin / Ehl-i ḥüsn anda görmez-idi **yüzin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2018). [yüzin, -in]*
7. Ḳoç alınlu sıġın geyik gözlü / Ḫūb ādem gibi güzel **yüzlü** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2980). [yüzlü, -lü]*
8. Bende olmaduġına bu ḥūrī / Bize bürhān yiter **yüzi** nūrı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1638). [yüzi, -i]*
9. Naẓar olınsa ḥüsni ayına / **Yüz** görinürdi ṣanki āyine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2103). [yüz,]*
10. Dédi baʿżı yoḳ yüzi gibi **yüz** / ʿaceb olmaz değerse ḥüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [yüz,]*
11. Anı kim ʿışḳ oḳı kemān eyler / **Yüzü** levḥinde yüz nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [yüzü, -ü]*
12. Ṣıġınup her kime ki ḳaçar-ıdı / **Yüz**ine yüz der-i ġam açar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 860). [yüzine, -i, -(n)e]*
13. Bende-y-iken **yüzüme** mihr-ile māh / Yañılup bir dem étmez aña nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3924). [yüzüme, -üm, -e]*
14. Ur ṭabanca dilerseñ işde **yüzüm** / Bizi tek ġarḳ-i seyl étme gözüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1891). [yüzüm, -üm]*
15. Ṭoġmadı çün **yüzine** mihr-i nigār / Ġuṣṣadan ḳara géydi çün şeb-i tār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3899). [yüzine, -i, -n, -e]*
16. Ḥaḳḳ aña vérmiş -idi bir duḫter / **Yüzi** ayına müşterī aḫter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2331). [yüzi, -i]*
17. Mihr-i Maġrib yanardı bir géce zār / **Yüzi** olmışdı Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746). [yüzi, -i]*
18. Aġlamaḳdan çıḳar-ımış gözi de / Niçe göz ḳana ġarḳ olup **yüzi** de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3440). [yüzi, -i]*
19. ʿālem-i fānīden yumuldı gözi / Taḫtdan taḫtaya yöneldi **yüzi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6229). [yüzi, -i]*
20. **Yüzini** görmesevüz n'ola ḳānīʿuz aña kim / Ḳapusı Kaʿbesi ʿāşıḳlara mekān oldı *(Yusuf u Züleyha, Gazel 4, Beyit 2201). [yüzini, -i, -n, -i]*
21. K'iy **yüzini** güzel ṣanan Yūsuf / Ḥüsnini bī-bedel ṣanan Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2035). [yüzini, -i, -n, -i]*
22. Ḫaṭṭ-ı teslīme baş ḳo ḫāme gibi / Dürmeye tā **yüzini** nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4843). [yüzini, -i, -n, -i]*

23. Ḫākden **yüz** götürmedin ol māh / Ẓāhir oldı semāda ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [yüz,]*
24. Yaʿni kim baş açuḳ güzeldür o **yüz** / Baş açuḳ biz de anuñ ʿāşıḳuyuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2076). [yüz,]*
25. Dédi baʿżı yoḳ **yüzi** gibi yüz / ʿaceb olmaz değerse ḥüsnine göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2530). [yüzi, -i]*
26. Eyleyicek anuñ **yüzine** naẓar / Eksile şāyed ola derd-i ciger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1341). [yüzine, --i, --n, --e]*
27. Ārī cānān **yüzine** cān gözüni / Açmayın yummadı cihān gözüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2640). [yüzine, --i, --n, --e]*
28. Yādına gelse ṭāliʿi raḳamı / Ḫaṭ çekerdi **yüzine** on ḳalemi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2749). [yüzine, --i, --n, --e]*
29. Cānı eyler hevā-yı nefs tebāh / Eylemezse göñül **yüzine** nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3243). [yüzine, --i, --n, --e]*
30. Her biri yére urdı kendüzini / Yırtup aġladı derd-ile **yüzini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1121). [yüzini, -i, -n, -i]*
31. **Yüzüñi** eyledi çerāġ-ı cemāl / Oldı pervāne aña ehl-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2646). [yüzüñi, -üñ, -i]*
32. Turşı vérdi vü ṭatlu étdi sözin / Gül-i ter gibi açdı luṭfı **yüzin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4721). [yüzin, -in]*
33. Dār-ı dīvārına anuñ niçe zār / Eylemişdi **yüzini** zerrīn zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2271). [yüzini, -i, -n, -i]*
34. Görmeg-ile **yüzini** bir pāre / Şāyed olaydı derdüme çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2733). [yüzini, -i, -n, -i]*
35. Şöyle kim görmeyen güher **yüzini** / Pür-güher oldı ṣandı kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5249). [yüzini, -i, -n, -i]*
36. İy niçe gül **yüzini** gerd étdi / Bülbüli pür-belā vü derd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6202). [yüzini, -i, -n, -i]*
37. **Yüzi** miṣbāḥ-ı żav'-i bezm-i cemāl / Sözi miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1930). [yüzi, -i]*
38. **Yüzüm** olsun maḳām-ı na'līnüñ / Sīnem olsun serīr-i sīmīnüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 120, Beyit 4138). [yüzüm, -üm]*
39. Bunlaruñ fikri mekr ü destanlar / **Yüzde** büt dīnde büt-perestānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4148). [yüzde, -de]*
40. Ḳameri n'eylerem **yüzüñi** görek / Şekeri almazam sözüñi görek *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1243). [yüzüñi, -üñ, -i]*
41. Geh dizini dögerdi geh **yüzüni** / Geh düşüp yitürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4955). [yüzüni, -(ü)ñ, -i]*
42. **Yüzüni** yédüñ-ise ol ber-dār / Olma éki cihānda ber-ḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1377). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
43. Yédi yaşın çün temām sürdi / **Yüzi** ayınuñ oldı on dördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2371). [yüzi, -i]*
44. Mihr-i Maġrib nihān edip özüñü / Urdı dīvāra zār olup **yüzüni** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
45. Bir naẓar görmese eger **yüzüni** / Ġuṣṣadan öldürürdi kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3174). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
46. Sīm ṭartar öñinde ehl-i ḥisāb / Naẓar eyler aña **yüzinde** niḳab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5769). [yüzinde, -i, -n, -de]*
47. ʿizzet édüp ayaġına düpdüz / Döşediler ḳaṭīfe yérine **yüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3052). [yüz,]*
48. Gétdi ṣabr-ı dili Zelīḫanuñ / **Yüzüni** görmek istedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
49. Vaḳtidür gün **yüzüñle** ḫurrem olam / Gökde istedügümi yérde bulam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3208). [yüzüñle, -ün, -le]*
50. Çeşm-i bed açmadum daḫi **yüzine** / Güş ṭutma anuñ yalan sözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4617). [yüzine, -i, -n, -e]*
51. Dédi iy bī-hayā utanma mısın / **Yüzüme** baḳmasını şanma mısın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4906). [yüzüme, -üm, -e]*

52. İy **yüzüm** saña pāy-māl olsun / Bunlaruñ ṣoḥbeti ḥelāl olsun *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4109). [yüzüm, -üm]*
53. Mihr-ile gün **yüzüme** étse nigāh / Ḫūşe-çīn ola ḫırmenüme çi māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4419). [yüzüme, -üm, -e]*
54. E̲ser ola **yüz**i cemālünden / Baḫşiş eyle bu dem kemālüñden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 468). [yüzi, -i]*
55. **Yüz**i āyīne gibi ṣafī-y-idi / Sözi cān ḫastesine şāfī-y-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 539). [yüzi, -i]*
56. Dédi Yaʿḳūb söylemeñ bu sözi / Dilemen dūr ola gözüme **yüz**i *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 693). [yüzi, -i]*
57. Éy yüzi şuʿle-i çerāġ-ı peder / Ḫāl-i ḫaddi firāḳ-ı dāġ-ı peder (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). *[yüzi, -i]*
58. El-vidāʿ iy cemāli bustānum / El-vidāʿ iy **yüzi** gülsitānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 837). [yüzi, -i]*
59. Gördi bu ḫālini dédi dāye / İy **yüzüñ** nūrına güneş sāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3646). [yüzüñ, -üñ]*
60. Tā ki aḫlākı sende ẓāhir ola / Nūrı cānuñ **yüzinde** bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [yüzinde, -i, -n, -de]*
61. Pāk dāmānına sürüp **yüzüni** / Vech-i Yūsufdan ırmadı gözini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3699). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
62. **Yüzüni** işigüñe ḫāk étdi / ʻArż-ı aḥvāl-i derd-nāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3763). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
63. Ḫᵛābı sensüz ḫarām édüp gözine / Açmadı dilde ṣādlıḳ **yüzine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3767). [yüzine, -i, -n, -e]*
64. Ḫüsnini görmege çü ḫāyildür / Naẓar étmek **yüzine** müşkildür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3931). [yüzine, -i, -n, -e]*
65. **Yüzine** yüz ḳapu yapılsa eger / Yüze yüz yüz çevirmez ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [yüzine, -i, -n, -e]*
66. Ḳolını yaṣduġ eyleyüp **yüzine** / Būyı-y-ıla getürdi kendüzine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5558). [yüzine, -i, -n, -e]*
67. Açdı **yüzine** açmaduġı gözi / Gördi ʿömrinde görmedügi yüzi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [yüzine, -i, -n, -e]*
68. Aḳ **yüzi** ḫūn-ıla müşerrebdür / Lebi āb-ı ḥayāta meşrebdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3799). [yüzi, -i]*
69. Gün **yüzüñ** gözlerüme nūr-iken / Ġuṣṣada sīneme sürūr-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3820). [yüzüñ, -üñ]*
70. Zīnet étmek deminde kendüzine / Gözgü yérine ḳordı **yüz** dizine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [yüz,]*
71. Geh girībānına sürerdi gözin / Çāk éderdi yaḳası gibi **yüzin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4969). [yüzin, -in]*
72. Yazılurdı kesilse ḫāmeleri / Yüzi levḥinde **ġuṣṣa** nāmeleri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5334). [yüzi, -i]*
73. Boynı boş heykel-i muraṣṣaʿdan / **Yüz** açuḳ zer-nigār burḳaʿdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5352). [yüz,]*
74. Gül gibi güldi ġonçasın açdı / Şeh **yüzine** duʿā’ gülin ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5479). [yüzine, -i, -n, -e]*
75. Açdı yüzine açmaduġı gözi / Gördi ʿömrinde görmedügi **yüzi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5559). [yüzi, -i]*
76. Ki ḳanı Yūsufuñ **yüzi** nūrı / Şemʿin andan yaḳar ola ḥūri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6248). [yüzi, -i]*
77. Nice **yüz** pertev-i cemāl-i berīn / Naḳş-ı Mānī nedür ya ṣūret-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5560). [yüz,]*
78. Reng-i meşṣāṭadan müberrā yüz / Çīnī āyineden mücellā yüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [yüz,]*
79. Reng-i meşṣāṭadan müberrā yüz / Çīnī āyineden mücellā **yüz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5561). [yüz,]*
80. Ḗledüp anı örtesiz **yüzine** / Tā yine nūr u fer gele gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6076). [yüzine, -i, -n, -e]*
81. Ḳolumı yaṣduḳ étmedüm serine / Döşemedüm **yüzümi** pisterine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6261). [yüzümi, -üm, -i]*

82. Tāzelendi dilinde çün yara / **Yüzüni** étdi yine dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5953). [yüzüni, -ü, -n, -i]*
83. Pederi oldı māderiy'le ʿiyān / **Yüzleri** gūyiyā meh-i tābān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6168). [yüzleri, -ler, -i]*

yüz: *Üst, üzeri; yüzey, satıh*

1.Gördi deryā **yüzinde** bir gémi var / Gémiye irişince ol muḫtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1807). [yüzinde, -i, -n, -de]*
2.Ol ḳadar gétdi kim ʿişā oldı / ʿālemüñ **yüzi** bī-żiyā oldı (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1111). *[yüzi, -i]*

yüz: *Yüz, çehre II kişinin kendi şahsı, zatı.*

1.Luṭf édüp aç **yüzüme** bāb-ı viṣāl / Beni ḳoma ḳapuda ḥalḳa miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 122, Beyit 4143). [yüzüme, -üm, -e]*
2.Ḳıblem olalı ṣūret-i saḫtuñ / **Yüzüme** saḫti açılur baḫtuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5442). [yüzüme, -üm, -e]*
3.Ben daḥi uşda ṭutmuşam **yüzümi** / Saña teslīm étmişem özümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1890). [yüzümi, -üm, -i]*

yüz: *"Yüz, yüzlerce; pek çok" anlamında sıfat.*

1. Ṣıġınup her kime ki ḳaçar-ıdı / Yüzine **yüz** der-i ġam açar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 860). [yüz,]*
2. Ṭuymaz irse başına **yüz** tomruḳ / Bes-iken ʿārife ṭoḳuz yumruḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1870). [yüz,]*
3. Bir niçe **yüz** melek melik-zāde / Hem-ser-idi o serv-i āzāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2394). [yüz,]*
4. Bir niçe **yüz** kenīzek ü ḫuddām / Ḫiẓmetinde olurlar-ıdı müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2401). [yüz,]*
5. Gördi çün bu cemāli ol miskīn / Düşdi **yüz** cān-ıla o çāha hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2440). [yüz,]*
6. Anı kim ʿışḳ oḳı kemān eyler / Yüzü levḥinde **yüz** nişān eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2519). [yüz,]*
7. Dédi baʿżı lebi deger **yüz** cān / Tañ degüldür ziyān degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [yüz,]*
8. Ṭoldı ḳalbi ṣafā dıraḫşından / Éndi **yüz** raġbet-ile raḫşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3049). [yüz,]*
9. Ol zemāndan ki vaṣlına irdi / Aña **yüz** cān-ıla göñül vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [yüz,]*
10. Ol mezārı ḳuçup ḳılup zārī / Dédi **yüz** derd-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [yüz,]*
11. Naẓar éden o ḥüsne dédi hemīn / Ki cemāl-āferīne **yüz** taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1931). [yüz,]*
12. Māh-ṭalʿat nigār ü Zühre-cebīn / Ḥüsninüñ ṣānīʿīne **yüz** taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [yüz,]*
13. Her biri tünd ü tīz ü ehl-i hüner / Yüz çevürmez deminde **yüze** deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [yüze, -e]*
14. Aʿnī bir niçe **yüz** kenīz ü ġulām / Cümlesi serv-i nāz ü gül-endām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3055). [yüz,]*
15. Gele **yüz** nāz-ıla muḳābeleye / Başlaya luṭf-ıla muʿāmeleye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3353). [yüz,]*
16. Dédi **yüz** luṭf-ıla ki bu māh / Nūr-i çeşmüñdür eğri mi mesvāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3428). [yüz,]*
17. Döndi Mālik ʿAzīze étdi nigāh / Dédi **yüz** āh ü vāh-ıla iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3457). [yüz,]*
18. Ruḫumuñ bir piyādesiy'le hemīn / Māt ola **yüz** anuñ gibi ferzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3509). [yüz,]*
19. **Yüzi** bir pūla degmeyen māhī / Aṣdı gūşına gevher-i şāhī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3149). [yüzi, -i]*
20. Mürşid oldur ki bir nefesde hemān / Éde **yüz** cānı vāṣıl-ı cānān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3566). [yüz,]*
21. Yūsufı görüp üştür-i miskīn / Étdi **yüz** derd-ile enīn-i hanīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3697). [yüz,]*

22. Sürse baş üzre géde ḫāme gibi / Durmaya **yüz** oḳursa nāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3835). [yüz,]*
23. **Yüz** güzel yüzlü fitne gözlü kenīz / Cümle dūşīze ḳand sözlü kenīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4107). [yüz,]*
24. Ancılayın zülāle **yüz** taḥsīn / Oldı māhīsi sā'id-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [yüz,]*
25. Eyledi her ṭarafda **yüz** destān / Buldı ġamdan her evde biñ zindān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [yüz,]*
26. Biñ biñ iḥsānlar eylese aña şāh / **Yüz** o deñlülere sezādur o māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5223). [yüz,]*
27. Yüzine **yüz** ḳapu yapılsa eger / Yüze **yüz** yüz çevirmez ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [yüz,]*
28. Anı **yüz** nāle vü nefīr-ile / Bunca güftār-ı dil-peẕīri-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4415). [yüz,]*
29. Bu sarāy içre bir defīnem var / Anda **yüz** pür-güher ḫazīnem var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4482). [yüz,]*
30. Ruḫumuz beydaḳına étse nigāh / Māt olup ḳala **yüz** anuñ gibi şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4848). [yüz,]*
31. Her ne yaña ki eylese ḥarekāt / Ḳarşular **yüz** fütūḥ ü bin berekāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5641). [yüz,]*
32. Açsavuz biz leb-i şeker- ḫāyı / Éde dem-beste **yüz** Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4849). [yüz,]*
33. Yārin añup bu resme ol pür-ġam / Étdi her nesnesine **yüz** mātem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4981). [yüz,]*
34. Ancılayın nigāra **yüz** taḥsīn / Étdi zindānı ḥüsni ḫuld-ı berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [yüz,]*
35. **Yüz** belā-y-ıla çarḫ-ı bed-ḥarekāt / Étdi mū-yi miyānını éki ḳat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5354). [yüz,]*
36. Döndi **yüz** nāz-ıla o serv-i revān / Dédi cürmüm cezāsıdur bu hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5614). [yüz,]*

yüz: *Cihet, yön, taraf.*

1.Geh döner ʿöẕr éderdi bu sözden / Yārini medḫ éderdi bir **yüzden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2734). [yüzden, -den]*
2.Belki āzādeliḳ **yüzinde** o cān / Ne emīr-idi maʿnide ne şubān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3860). [yüzinde, -i, -n, -de]*

yüz: *Yeryüzü, dünyanın yüzü.*

1.Dér ki ol yıllar eyle teng oldı / ʿālemüñ **yüzi** mürde-reng oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5688). [yüzi, -i]*

yüz aç: *Yüz açmak; yüzünü göstermek.*

1.Yūsufa dédi **yüz açup** çü seḫer / İy dil-āşūb ü dil-rübā dilber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4180). [yüz aç, -up]*

yüz bul: *İlgi ve yakınlık görmek.*

1.Boynına şalınurdı dürr ü güher / Ol ḳatı yüzlü **yüz bulurdı** meger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2385). [yüz bul, -ur, -dı]*

yüz çevir: *İlgilenmemek, önemsememek; uzaklaşmak.*

1.Yüzine yüz ḳapu yapılsa eger / Yüze yüz **yüz çevürmez** ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [yüz çevir, -mez]*
2.Düşdi çünkim zemīne maderden / Āsmān **yüz çevürdi** aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 437). [yüz çevür, -di]*
3.**Yüz çevürdi** çü din-i dünından / Āb-dest aldı eşk-i ḫūnından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5448). [yüz çevür, -di]*
4.**Yüz çevürme** belālu bülbülden / Luṭf-ı ḫoşdur laṭīf olan gülden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [yüz çevür, -me]*
5.**Yüz çevürdi** olardan ol gül-i nāz / Bī-niyāza bu resme étdi niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4852). [yüz çevür, -di]*
6.Dédi Rūbīl aña sözüñ yoḳ mı / **Yüz çevürdüñ** söze yüzüñ yoḳ mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [yüz çevür, -dün]*
7.Bir şafā istesem eger senden / **Çevürür** her şafā **yüzin** benden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5443). [yüz çevür, -ür]*
8.Her biri tünd ü tīz ü ehl-i hüner / **Yüz çevürmez** deminde yüze deper *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2003). [yüz çevür, -mez]*

yüz döndür: *Yüz çevirmek, ilgilenmemek.*

1.Ne yér añılsa **döndürürdi yüzi** / Mışr añılsa şeker şaçardı sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2798). [yüzi döndür, -ür, -di]*

yüz döşe: *(Sevgilinin yoluna) yüzünü sermek. (Sevgi, muhabbet göstergesi bağlamında.)*

1.**Yüz döşeyüp** ḳaṭīfe yérine ḥūr / Muntaẓırlar ḳudūmüñe iy ñūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4733). [yüz döşe, -y, -üp]*

yüz ḳarası: *Utanılacak bir durum veya şey II günah; hata, kusur.*

1.Boynın egdi benefşe gibi ṭurup / Diledi **yüz ḳarasını** yüz urup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1893). [yüz ḳarası, -n, -ı]*

yüz kerre: *Yüzlerce defa, pek çok kez.*

1.Āteş uralı cānuma ʿışḳuñ / Girdi **yüz kerre** ḳanuma ʿışḳuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5053). [yüz kerre,]*

yüz sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

1.Yaraşur pāya kim **süre** toza **yüz** / Pāy işin étse ḳana ġarḳ ola göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4054). [yüz sür, -e]*

2.Dér-idi dāmenin öpüp ey vāy / Ḳanı **yüz sürdügüñ** mübārek pāy *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4972). [yüz sür, -dügün]*

3.Gelüp ol dāra **yüz sürerler**-idi / Kaʿbe gibi ṭavāf éderler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2186). [yüz sür, -er, -ler, -idi]*

yüz sür: *Aşırı sevgiyi göstermek için yüzünü sevgiliye ait şeylere sürmek.*

1.Etdükce naḳş-ı dildāra / Şevḳden **yüz sürerdi** dīvāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4308). [yüz sür, -er, -di]*

2.Kāşkī ben de ol güni görsem / Yāruñ aḳ boynına **yüzüm sürsem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3614). [yüz sür, -se, -m]*

3.Sünbül ü yāsemīne ḫırmen-idüñ / Geh yiñine **yüzin sürüp** miskīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 5946). [yüz sür, -üp]*

yüz şuyı: *Onur, haysiyet, iʿtibār*

1.İy dirīġā yéle vérüp nāmūs / Ṭopraġa şaçdı **yüz şuyın** Ṭaymūs *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3075). [yüz şuyı, -n]*

2.Şu gibi ḫarc olunsa sīm-ile zer / **Yüz şuyı** ḥāṣıl olsa ṭañ mı eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [yüz şuyı,]*

3.Yol tozın yudı cism-i pākinden / Şuya **yüz şuyı** vérdi ḫākinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2089). [yüz şuyı,].*

4.Kimesne cemʿ édemez ʿışḳ odı'yla **yüz şuyını** / Hevā-yı ʿārı ḳosun her ki bū-yı yār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2717). [yüz şuyı, -n, -ı]*

yüz şuyın yéle vér: *Onurunu, haysiyetini boşa harcamak II onurunu ayaklar altına almak.*

1.Ḳaçdı bizden bu bende serkeşdür / **Yüz şuyın yéle vérür** āteşdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1673). [yüz şuyın yéle vér, -ür]*

2.**Yüz şuyın yéle vérmeyüp** anlar / Şu yérine aḳıtdılar ḳanlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1663). [yüz şuyın yéle vér, -me, -y, -üp]*

yüz suyın yére saç: *Haysiyetini, iʿtibārını kaybetmek.*

1.Ḫalḳa bu rāzı açma iy Yūsuf / **Yüz şuyın yére şaçma** iy Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4674). [yüz şuyın yére şaç, -ma]*

yüz tut: *Yönelmek, meyletmek; yönünü çevirmek.*

1.Aña kim bu belā müverresdür / Ṣabra **yüz ṭutmasa** muḫannesdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 967). [yüz ṭut, -ma, -sa]*

2.Gül-i devlet şüküfte **yüz ṭutdı** / Dil-i nevā-yı nühüfte yüz ṭutdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2948). [yüz ṭut, -dı]*

3.Gül-i devlet şüküfte yüz ṭutdı / Dil-i nevā-yı nühüfte **yüz ṭutdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2948). [yüz ṭut, -dı]*

4.Ṭutdı püştin o püştede ḳadere / Ṣabra **yüz ṭutdı** gétmedi sefere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 53, Beyit 1291). [yüz ṭut,]*

5.Çünki Yaʿḳūb olara vermedi yüz / Yūsufa **tut**dılar **yüz**i düpdüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [yüz tut, -dı, -lar]*

6.Cümle **yüz ṭutdılar** Zelīḫāya / Éde ḥabsi ḥavāle ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [yüz ṭut, -dı, -lar]*

7.ʿAḳluñı dér te'emmülét bir dem / Ṣabra **yüz ṭut** taḥammül ét bir dem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4993). [yüz ṭut,]*

8.Bulmadı Ḥaḳḳdan özge püşt ü penāh / **Yüz** aña **ṭutdı** niçe sāl-ile māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5161). [yüz ṭut, -dı]*

yüz ur: *Yönelmek; yüz sürmek, secdeye kapanmak II bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.*

1. **Yüz urup** her melek dédi yā Rab / İrmesün Yūsufa ziyān ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [yüz ur, -up]*
2. **Yüz urup** Ḥażrete nidā étdi / Añdı Yaʿḳūbı beddуʿā' étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1077). [yüz ur, -up]*
3. Çün irişdi murāda ol ḥayvān / **Yüz urup** Ḥaḳḳa dédi ya Raḥmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 55, Beyit 1439). [yüz ur, -up]*
4. Gördi ol bī-nihāye ʿışḳ érini / **Yüz urup** her birisi dér Erinī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 71, Beyit 2052). [yüz ur, -up]*
5. Bir ḳaç oġlancuḳ anı gördiler / Ḳozcuġaz isteyüp **yüz urdılar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 61, Beyit 1699). [yüz ur, -dı, -lar]*
6. Dédiler luṭf édüp duʿā' eyle / Bu belādan bizi rehā eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1884). [yüz ur, -dı]*
7. Redd elin urma **uricaḳ yüzümi** / Öldürerem elüñde kendüzümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4503). [yüz ur, -ıcak]*
8. **Yüz urup** senden ister-ise viṣāl / Gıllı ḳo bendüñ olmasun aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4842). [yüz ur, -up]*
9. Gelüp ebnāsı ʿĀḳıbet ḳatına / **Yüz urup** şerm-sār ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6107). [yüz ur, -up]*
10. **Yüzüm urdum** ṭapuña yā Ḳayyūm / Cümle ḥālüm cenābuña maʿlūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1853). [yüz ur, -du, -m]*
11. Mālik irişdi Yūsufuñ ḳatına / Dilek étdi **yüz urdı** ḥażretine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1878). [yüz ur, -dı]*
12. Niceler āstānı ṭaşına / **Yüz urup** yaşduġ étdi başına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2272). [yüz ur, -up]*
13. Boynın egdi benefşe gibi ṭurup / Diledi yüz ḳarasını **yüz urup** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1893). [yüz ur, -up]*
14. Pādşāhā yüzüm urup ḳapuña / ʿasesüñden ışığınmışam ṭapuña (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 111*). [yüz ur, -up]*
15. **Yüz urup** ḥażrete niyāz étdi / ʿālem-i dilde keşf-i rāz étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3684). [yüz ur, -up]*
16. **Yüz ururam** aña ilāhumdur / Ḥıfẓ éder püştümi penāhumdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4532). [yüz ur, -ur, -am]*
17. Şevḳı cūş eyledükce geh gāhī / **Yüzin urup** öperdi ol rāhı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5380). [yüz ur, -up]*
18. ʿÖmri ḫarc eyledüm ʿibādetüñe / **Yüzüm urdum** bu demde ḥażretüñe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5419). [yüz ur, -du, -m]*
19. Şād olup bu ġanīmet-i sefere / **Yüz urup** cümle dédiler pedere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5805). [yüz ur, -up]*
20. **Yüz urup** şehden aldılar destūr / Milk-i Kenʿāna gétdiler mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5928). [yüz ur, -up]*
21. **Yüz urup** yā İlāhi raḥmet-içün / Dilerüz ol vüṣūli sāʿat-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6124). [yüz ur, -up]*
22. Geldi Mālik daḥi **yüz urdı** aña / Dédi ẓannum bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [yüz ur, -du]*

yüz ver: *İlgi, yakınlık göstermek; önemsemek.*

1.Olmasa süfte dil eger lü'lü' / **Yüz vérür** miydi aña her meh-rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5233). [yüz vér, -ür]*

2.Çünki Yaʿḳūb olara **verme**di **yüz** / Yūsufa tutdılar yüzi düpdüz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 721). [yüz ver, -me, -di]*

yüz yére ko: *Yüzü yere koymak II secdeye varmak, yere kapanmak.*

1.Çünki irişdi Yūsufa bu ʿitāb / **Yüz yére ḳodı** dédi yā Tevvāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2041). [yüz yére ḳo, -dı]*

yüz yére ur: *Yere kapanmak, yere serilmek; secdeye varmak.*

1.Eyle dédi vü **yüz yére urdı** / Cān-ı şīrīni Ḥaḳḳa ṭapşurdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1050). [yüz yére ur, -dı]*

yüz yıl: *Yüz yıl; pek çok sene, uzun zaman.*

1.Göñlin anuñ ki bir dem eyleye şād / **Yüz yıl** etdürür aña biñ feryād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 498). [yüz yıl,]*

yüzde biri: *Yüzde bir oranında; çok az.*

1.Nīl ırmaġı gey azalmış-ıdı / Şöyle kim **yüzde biri** ḳalmış-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2245). [yüzde biri, -i]*

yüze gel: *Görünmek, meydana çıkmak (Hayalin zihinde canlanması bağlamında.)*

1.Çün göñülden murādı **göze gelür** / Ḳor hayāli ḳafada yüze gelür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3864). [yüze gel, -ür]*

yüze yüz: *Yüz yüze, karşı karşıya, karşılıklı şekilde.*

1.Yüzine yüz ḳapu yapılsa eger / **Yüze yüz** yüz çevirmez ehl-i ḫaber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4401). [yüze yüz,]*

yüze yüz ol: *Yüz yüze olmak; karşılıklı bulunmak.*

1.ʿĀşıḳ **olmaz** bu devlete **yüze yüz** / Yāri nerges gibi göre göze göz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3886). [yüze yüz ol, -maz]*

yüzi ābından el yu: *Onur, haysiyet, iʿtibārdan vazgeçmek, el çekmek; onurunu ayaklar altına almak.*

1.Mest olup dilberüñ ḫitābından / Ol dem **el yudı yüzi ābından** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2667). [yüzi ābından el yu, -dı-n, -dan]*

yüzi göger: *Yüzü morarmak II beti benzi atmak.*

1.Nefesi baġlanup **gögerdi yüzi** / Mürde gibi göge dikildi gözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1133). [yüzi göger, -di]*

yüzi kalma: *Yüzü kalmamak, bir kimseye karşı pek mahcup bulunmak ve ondan artık bir şey isteyecek hāli kalmamak.*

1.**Yüzleri ḳalmadı** ḫacāletden / Ser-nigūn oldılar bu töhmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5873). [yüzi ḳalma, -dı]*

yüz nūrı: *Yüz nuru; yüz parlaklığı.*

1.**Yüzi nūrı** ḥaḳāyıḳ-ı ceberūt / Boyı servi ḥadāyıḳ-ı melekūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2007). [yüzi nūrı,]*

yüzi siyāh ol: *Yüzü kararmak, yaptığı işten dolayı çok utanılacak duruma gelmek.*

1.Aġlamaḳ aña yaraşur her gāh / Ki bulut gibi **yüzi ola siyāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4654). [yüzi siyāh ol, -a]*

2..Nice kāhem ki kūh oldı tozum / Ol toz-ıla siyāh oldı yüzüm (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 117*). [yüzü siyāh ol, -dı-üm]*

yüzi üzre ḳademin ḳo: *Birisine doğru bir adım atmak; ilgi, alaka göstermek.*

1.**Yüzi üzre ḳosañ** kerem **ḳademin** / Ḳademün zāyil eyler-idi ġamın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3966). [yüzi üzre ḳademin ḳo, -sa, -ñ]*

yüzi yére sür: *Yüzünü yere sürmek, secdeye kapanmak; ibadet maksadıyla önünde eğilmek.*

1.Böyle dédi vü **sürdi yére yüzin** / Ṣubḥa dek söyledi duʿā'sı sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5425). [yüzi yére sür, -di]*

yüzi yoġ: *Yüzü olmamak, utanmak II cüret ve cesareti olmamak.*

1.Çün ʿAzīzüñ söze **yoġ-ıdı yüzi** / Ḳalmadı arada bahāne sözi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3410). [yüzi yoġ, -ıdı]*

yüzin eline al: *Yüzsüzlük etmek; utancını yenmeye çalışmak.*

1.**Yüzin alup eline** bir gün o cān / Şevk-ıla oldı bāġbāna revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4200). [yüzin eline al, -up]*

yüzin görmeg: *Karşılaşmak, bir araya gelmek.*

1.Kim bilür bir daḫi viṣāl ola mı / **Yüzlerin görmege** mecāl ola mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1751). [yüzin görmeg, -e]*

yüzin ḫāk ét: *Secdeye varmak, yüzünü yere sürmek. (Saygı ve hürmet göstergesi olarak birinin huzurunda eğilmek.).*

1.**Yüzüni** işigüñe **ḫāk étdi** / ‘Arź-ı aḥvāl-i derd-nāk étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3763). [yüzin ḫāk ét, -di]*

2..Tācı terk étdi cübbeyi çāk étdi / **Yüzin** anuñ yolına **ḫāk étdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2011). [yüzin ḫāk ét, -di]*

yüzin ur: *Toprağa yüzünü sürmek; secdeye kapanmak.*

1.Yūsuf ol dem zemīne **urdı yüzin** / Dédi iy gūş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [yüzin ur, -dı]*

yüzin yére dep: *Yüzünü yerlere sürtmek, yerde sürümek; eza, cefa etmek.*

1.Aġlayup her kimüñ ki öpdi dizin / Güldi kahr-ıla **yére depdi yüzin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 861). [yüzin yére dep, -di-in]*

yüzine nigāh eyle: *Yüzüne bakmak; ilgi, alaka göstermek.*

1.Bu anuñçun ḳılur figān-ıla āh / Ol bunun **eylemez yüzine nigāh** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4695). [yüzine nigāh eyleme, -z]*

2.Cāna yégdür belā-yı vaḥdet-i çāh / Eylemekden ʿadū yüzine nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 33, Beyit 965). [yüzine nigāh eylemek, -den]*

yüzini göge dik: *Başını gökyüzüne doğru kaldırmak, gökyüzüne bakmak.*

1.Anda bir ḳurdı gördiler ki ulur / **Göge dikmiş yüzini** nāle ḳılur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1347). [yüzini göge dik, -miş]*

yüzini göge ṭut: *Yüzünü gökyüzüne doğru yöneltmek; Allah’a dua için yüzünü gökyüzüne çevirmek.*

1.**Yüzini göge ṭutdı** bā-zārī / K’ ide Ḥaḳḳ-ıla gizlü bāzārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4427). [yüzini göge ṭut, -dı]*

2.Dilegin Yūsuf anun etdi revā / Yüzüni göge tutup étdi duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1880). [yüzüni göge tut, -up]*

3.Teng-dil oldı ol nebi-yi Ḫudā / **Yüzüni göge ṭutdı** étdi duʿā’ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4640). [yüzüni göge ṭut, -dı]*

4.ʿAfv édüp Yūsuf ol günāhını / **Göge ṭutdı** cemāli māhını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1894). [göge ṭut, -dı]*

yüzini hāke sür: *Yüzünü toprağa, yere sürmek; aşırı sevgi ve bağlılık göstermek için yere eğilmek.*

1.ʿAzm édüp çāha cümlesi pūyān / **Sürdiler yüzlerini ḫāke** revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 58, Beyit 1599). [yüzini ḫāke sür, -di, -ler]*

yüzini tut: *Yüzünü çevirmek, yüzünü dönmek; yönelmek.*

1.Bir ḳapuya daḫi tutar yüzini / İrgürince murāda kendüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4402). [yüzini tut, -ar]*

2.**Ṭutdı** miḥrāb-ı tā‘ate **yüzini** / Kesdi cümle ʿalāḳadan özini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4941). [yüzini tut, -dı]*

3.Ḥaḳḳa teslīm éden kişi özini / Ġayra **ṭutmaḳ** nedür ṭaleb **yüzini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5154). [yüzini ṭutmaḳ,]*

yüzini yérden ḳaldur: *Secdeden kalkmak, doğrulmak.*

1.Çünki **yérden yüzini ḳaldurdı** / Cümle şehr ehlini gelür gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2043). [yüzini yérden ḳaldur, -dı]*

yüzü ḫurrem ol: *Yüzü gülmek; sevinçli, neşeli olmak.*

1.Devr cevrinden irmesün saña ġam / Her dem **olsun yüzüñ** güli **ḫurrem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3647). [yüzü ḫurrem ol, -sun-üñ]*

yüzü üzre: *Yüzünün üstünde II yüzünü yere sürerek, saygıyla eğilerek.*

1.Farż-ı ʿayn oldı şimdi ben cuya / Ki varam **yüzüm üzre** ol ṣuya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2924). [yüzü üzre,]*

yüzüñ yok: *(Bir şey demeye, yapmaya) yüzün olmaması II utancından bir şey diyememe.*

1.Dédi Rūbīl aña sözüñ yoḳ mı / Yüz çevürdüñ söze **yüzüñ yoḳ** mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 975). [yüzüñ yoḳ,]*

yüzüne gül: *Dōstluk göstermek, ilgi göstermek, alakalanmak.*

1.**Yüzüme gülmez**-iseñ iy cānum / Boynuñ aġına laʿl-gūn ḳanum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4505). [yüzüne gül, -mez, -ise, -n]*

2.Cānumda tāb-ı ḥayret ü çeşmümde āb-ı baḫt / Bir dem **yüzüme gülmedüñ** iy āftāb-ı baḫt *(Yusuf u Züleyha, Gazel 8, Beyit 2853). [yüzüne gülme,]*

yüzüni görme: *Bir süre görmemek, ayrı kalmak, uzaklaşmak.*

1.Başum üstinde ḫidmet od yaḳar / **Yüzümi görmese** başuma ḳaḳar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2926). [yüzüni görme, -se]*

yüzüni ur: *(Şefkat ve muhabbet göstergesi olarak birine) yüzünü sürmek.*

1.**Yüzüni ur**dı yine gül yüzine / Dédi iy nūr olan bu cān gözine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 803). [yüzüni ur, -dı]*

yüzüñü gör: *Bir araya gelmek, birlikte olmak II karşılaşmak.*

1.Kim bilür **yüzüñüz görem** mi daḫi / Vaṣluñuz ʿıydına irem mi dāḫi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1767). [yüzüñü gör, -em]*

2.Bilmezem bir daḫi **görem** mi **yüzüñ** / Bir daḫi gūş édem mi ṭatlu sözüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 790). [yüzüñ(ü) gör, -em-üñ]*

Z-z / Ẓ-ẓ / Ẕ-ẕ / Ż-ż

zād: *Yiyecek, azık.*

1.Sāl-i sādisde vérdiler evlād / **Zād** alup ġamdan oldılar āzād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 151, Beyit 5703). [zād,]*

2.Şāyed ola esirgeyüp sizi ol / **Zād** u niʿmet taṣadduḳ eyleye bol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5757). [zād,]*

3.Ki véricek bulara ġalle vü **zād** / Ol ḳadar müdd ki oldı dilleri ṣād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5858). [zād,]*

4.Ger tevekkülden édesiz **zādı** / Olasız her belānuñ āzādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5816). [zādı,-ı]*

5.Düzdi **zād**ın ciger kebābı-y-ıla / Ṣuladı yolın eşki ābı-y-la *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 799). [zādın,-ın]*

6.Biz bu iḳlīme zād-ıçun geldük / Sanmañuz kim fesād-ıçun geldük *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5866). [zād-ıçun, -ıçun]*

ża‘f: *Zayıflık, güçsüzlük*

1. **Ża‘f**-ile olmadın bu ḫaste yebāb / Buyuruñ ʿarż-ı ḥāle ṣāfī cevāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2907). [ża‘f-ile, -ile]*

ża’f ol: *Zayıflamak, güçsüzleşmek; bitap düşmek (Āşığın içinde bulunduğu durum bağlamında.).*

1.ʿIşḳ-ıla ḥāli **ża’f olanuñ** ṣabrı pek gerek / Bu derde cüft olan kişi ʿālemde tek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3902). [ża’f ol, -an, -uñ]*

zafer: *Galibiyet.*

1.Bize ol dem irişdi feṯḥ ü **ẓafer** / Ki seni görmez oldı çeşm-i peder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 959). [ẓafer,]*

zafer bul: *(Bir şeye) ulaşmak, erişmek; elde etmek*

1.Mülk-i Ken‘āna édesin çü sefer / **Bulasın** bu murāda anda **ẓafer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1566). [ẓafer bul, -a, -sın]*

2.Yoḳ kilidinde anca ḳuvvet ü fer / Ki **bula** feṯḥ-i mühr-i ḳufla **ẓafer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3107). [ẓafer bul, -a]*

za’ferān ol: *(Āşığın yüzü) sararmak; hasta olmak. (Aşkın verdiği dert, keder, elem içinde olmak bağlamında.).*

1.Āhı oḳ ḳāmeti kemān oldı / Reng-i sīmāsı **za’ferān oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4193). [za’ferān ol, -dı]*

za’ferān rengi: *Safran sarısı rengi (Aşk derdine düşen āşıġın dert, keder, elemden yüzünün aldığı renk bağlamında.)*

1.**Za’ferān rengi** çünki oldı ʿiyān / Sīnesi köynügine oldı nişān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4194). [za’ferān rengi,]*

ża’f-i melāl: *Gam, keder hastalığı.*

1.Dédi dün géce geldi żayf-ı ḥayāl / Żayf olup tuḥfe vérdi **ża'f-i melāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [ża’f-i melāl,]*

zāġ: *Karga.*

1.Tir-i Taḳdīr uçurdı **zāġın** anuñ / Būm-ı meyşūm yıḳdı bāġın anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5342). [zāġın, -ın]*

2. **Zaġı** ben sāye-i hümā ṣandum / Dāġı dil derdine devā ṣandum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3079). [zaġı, -ı]*

3.Sünbüli **zāġ** gūnı būm oldı / Semeni sīm ü rengi mūm oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5341). [zāġ,]*

zāġ-ı düm: *Kara karga.*

1.Çekdiler nergesine sürme-i nāz / **Zāġ-ı düm** oldı ṣanasın şehbāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5541). [zāġ-ı düm,]*

zāġ-ı şeb: *Gece kargası II Kara karga.*

1.Sünbüli ẓāhir oldu efserden / **Zāġ-ı şeb** ṭoġdı beyża-i ḫūrdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2077). [zāġ-ı şeb,]*

zāġ-ı seḫāb: *Bulut kargası.*

1.Eyle ṭoldı cihāna heybet ü tāb / Beyżasın yére atdı **zāġ-ı seḫāb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1859). [zāġ-ı seḫāb,]*

zāġ-i vādi-yi nār: *Ateş vadisinin kargası.*

1.Oldı ġammāz **zāġ-i vādi-yi nār** / Oldı ġammāz düşmen-i Cebbār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1431). [zāġ-i vādi-yi nār,]*

zāhir: *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.*

1.Diñleyüp dédi ol emīn iy şāh / Bunlaruñ **ẓāhirine** étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5901). [ẓāhirine, -i, -n, -e]*

2.**Zāhir** aḥvālini gözetme erüñ / Bātının gözle varısa nazaruñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 671). [ẓāhir,]*

3.Gerçi **ẓāhirleri** ṣadāḳat-idi / İlla bāṭınları ṣad āfet-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 829). [ẓāhirleri, -ler, -i]*

4.Gözleme **ẓahirümde** zer-keşümi / Gele-gör baṭınumda āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3719). [ẓahirümde, -üm, -de]*

5. **Ẓāhirin** görme şemʿ-i ḫandānuñ / Bāṭınını görince yanar anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3720). [ẓāhirin, -in]*

6. **Ẓāhirinde** ne būy ḳaldı ne reng / Bāṭınında ne ṣulḥ ḳaldı ne ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [ẓāhirinde, -i, -n, -de]*

zāhir: *Açık, aşikār; görünür, meydanda.*

1.**Ẓāhir**-iken bu resme ḥüsn-i ġarīb / Nice déyem saña ġarīb ü kebīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3379). [ẓāhir-iken, -iken]*

2.**Ẓāhir** oldur yégirmi-y-idi semen / Ekserī rāvī anı gördi ḥasen *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1697). [ẓāhir,]*

3. **Ẓāhir** oldur bu ḳavl-i ṣādıḳdur / ʿahd-i meẕkūre hem muvāfıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3183). [ẓāhir,]*

4.Çünki zindān makām-ı yār oldı / **Ẓāhir** oldur ki nev-bahār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5037). [ẓāhir,]*

5.ʿAybdan āb-ı rūyi ābīdür / **Ẓāhir** oldur bu ġayb-ı ḫʷābīdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2535). [ẓāhir,]*

zāhir: *Vücut, beden*

1.Yār-ile toldı bātın ü **zāhir** / Belki yār oldı evvel ü āḫir *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5114). [zāhir,]*

ẓāhir et: *Ortaya çıkarmak, göstermek II açıklamak.*

1.Gerçek étdüñ benüm gümānlarumı / **Ẓāhir étdüñ** yavuz nişānlarumı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1138). [ẓāhir ét, -dü, -ñ]*

2.Geldi Yaʿḳūba ol piser āḫir / **Étdi** Yūsuf beşāretin **ẓāhir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1083). [ẓāhir et, -di]*

3.İlla taḥḳīḳi **ẓāhir étmediler** / Sözi bir yerde āḫir étmediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2537). [ẓāhir ét, -me, -di, -ler]*

4.Beni oḳ gibi eyleyen pertāb / **Ẓāhir édüp** nişāne-i nāyāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3199). [ẓāhir ét, -üp]*

5.Ḥüsni bedrin çü **ẓāhir ét**di Celīl / Nūr-ıla toldı ḫānedān-ı Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 438). [ẓāhir ét, -di]*

<u>zāhir eyle:</u> *Ortaya çıkarmak, göstermek II açıklamak.*

1.Ḫavf-ıla ṭoldı Māliküñ cānı / **Ẓāhir eyledi** māh-ı Ken‘ānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1655). [ẓāhir eyle, -di]*

<u>zāhir ol:</u> *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

1.Nice māh āftāb-ı ʿālem-süz / **Ẓāhir oldı** çü ṭāliʿ-i pīrūz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1619). [ẓāhir ol, -dı]*

2.Çün bulut gibi gétdi ol sātir / **Oldı** dīdārı gün gibi **ẓāhir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2166). [ẓāhir ol, -dı]*

3.Müstecāb oldı daʿveti anuñ / **Ẓāhir oldı** kerāmeti anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1029). [ẓāhir ol, -dı]*

4.Her ki nefsinde añlamaya ʿadem / **Ẓāhir ol**maz aña cemāl-i ḳıdem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1066). [ẓāhir ol, -mak]*

5.Ḫākden yüz götürmedin ol māh / **Ẓāhir oldı** semāda ebr-i siyāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1854). [ẓāhir ol, -dı]*

6. Sünbüli **ẓāhir oldu** efserden / Zāġ-ı şeb ṭoġdı beyża-i ḫūrdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2077). [ẓāhir ol, -dı]*

7. Ḳarşudan **ẓāhir oldı** taḫt-ı revān / Andadur bildiler o baḫt-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2139). [ẓāhir ol, -dı]*

8. Cümle dīdāra muntaẓırlar-ıdı / Bir daḥi **ẓāhir olsa** dérler-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2273). [ẓāhir ol, -sa]*

9. Seyr éderken riyāż-ı pinhānı / **Ẓāhir oldı** ġazāl-i Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2425). [ẓāhir ol, -dı]*

10. Ġaybdan **ẓāhir oldı** bir şehbāz / Aldı dil mürġın eyledi pervāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2572). [ẓāhir ol, -dı]*

11. Dil-i ʿāşıḳda **ẓāhir oldı** o nūr / Étdi evvelki ṣūret-ile ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [zāhir ol, -dı]*

12. Eriyüp ġamdan oldum āb-ı zülāl / Ah eger **ẓāhir olsa** serv-i ḫayāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2731). [ẓāhir ol, -sa]*

13. **Ẓāhir olsa** eger bu derd-i nihān / Eyler-idüñ nidā yérine fiġān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3383). [ẓāhir ol, -sa]*

14. Ṣatdı Mālik ʿAzīze Yūsufı çün / **Ẓāhir oldı** aña öñinde o gün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3433). [ẓāhir ol, -dı]*

15. Bu cemāl-ile **ẓāhir oldı** o māh / Görenüñ ʿaḳlı fikri oldı tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2232). [ẓāhir ol, -dı]*

16. Şeb-i fürḳat ger olmasa āḫir / Ṣubḥ-ı vuṣlat **olur** mıdı **ẓahir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3591). [ẓahir ol, -ur]*

17. **Ẓāhir oldı** ʿurūk-ı pey ne ki var / Oldı ol çenge nitekim evtār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5348). [zāhir ol, -dı]*

18. **Ẓāhir oldı** ol āftāb-ı cemāl / Ne güneş āsmān-ı burc-ı kemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5553). [ẓāhir ol, -dı]*

19. Ḳızlıġuñ **ẓāhir oldı** ʿunvānı / Ṭaladı Cūʿ-i kelbī insānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5670). [zahir ol, -dı]*

20. Çün metā’ açdı iḫvet-i Yūsuf / **Ẓāhir oldı** ḥimāyet-i Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5803). [ẓāhir ol, -dı]*

21. **Ẓāhir olup** ḳamu ḳıyāmet işi / Meclis-i ʿadle varıcaḳ o kişi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6066). [ẓāhir ol, -up]*

22. Göricek **ẓāhir olur** endāmı / İnanup bize éder ārāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1160). [ẓāhir ol, -ur]*

23. Çün Yehūdāya **ẓāhir oldı** bu ḥāl / Ḫışm édüp dédi iy gürūh-i ḍalāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1487). [ẓāhir ol, -du]*

24. Müjde kim āḫir ola vaʿde-i sāl / Şūrdan **ẓāhir oldı** āb-ı zülāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1622). [ẓāhir ol, -dı]*
25. Nūr olmasa **ẓāhir ola** mı hīç / Ẕıll-ı memdūd ü żav'-i nā-maḥdūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 64). [ẓāhir ol, -a]*
26. Çün ḫilāfetle **oldı** ol **ẓāhir** / Oldı küfr ehlinüñ işi āḫir (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 283*). [ẓāhir ol, -dı]*
27. Her ne kim eyledüñ şehādetde / **Ẓāhir olmış** miṣāli ġaybetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 313). [ẓāhir ol, -mış]*
28. Tā ki aḫlākı sende **ẓāhir ola** / Nūrı cānuñ yüzinde bāhir ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3675). [ẓāhir ol, -a]*
29. **Ẓāhir oldı** hezār şevket-ile / Ẕikr ü tesbiḥ Rabb-i ʿizzet'ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6115). [ẓāhir ol, -dı]*
30. **Ẓāhir oldı** hemān o dem Cibrīl / Dédi ya Yūsuf eyleme ta'cil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6207). [ẓāhir ol, -dı]*

ẓāhir ol: *Açığa çıkmak, aşikar çıkmak (Sırrın açığa çıkması, duyulması bağlamında.).*

1.Öldürüñ tā ki **ẓāhir ol**maya rāz / Tuymaya ḫālüñüzi her ġammāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 649). [ẓāhir ol, -ma, -y, -a]*

2.Ṣoñra zindāna ḥabs éde anı / **Ẓāhir olınca** rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4638). [ẓāhir ol, -ınca]*

ẓāhir ü bātın: *Açık ve gizli, görülen ve görülmeyen, her şey.*

1.Göresin Ḥaḳḳ senüñle ḥāżır-ımış / **Ẓāhir ü bātınuña** nāżır-ımış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 312). [ẓāhir ü bātın, -uñ, -a]*

ẓāhir ü bātın: *İç ve dış; görünen ve görünmeyen. (İnsanın maddi ve manevi yönü bağlamında.).*

1.Her kime kim sirāyet éde bu nūr / **Ẓāhir ü bāṭının** ḳılur maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3676). [ẓāhir ü bāṭın, -ın]*

ẓāhir ét: *(Ağaç) büyümek, ortaya çıkmak.*

1.Dergeh-i ṣaḥn-serā-yı Yaʻkūbī / Bir aġaç **ẓāhir è**tdi çün Tūbī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 587). [ẓāhir ét, -di]*

ẓāhirā: *Görünüşte.*

1. **Ẓāhirā** ḥāli güft ü gūy-ı şinev / Dili dilber ḳatında derde girev *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3188). [ẓāhirā,]*
2. **Zāhirā** eylerüz şehādet-i ġayb / Sırrı bilmez meger ki ʿālim-i ġayb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5936). [zāhirā,]*

zahīre: *Gerektiği zaman harcanmak üzere ambarda saklanan hububat, yiyecek.*

1.Ḳaḥṭ-ıla çünki ʿiyş tīre ola / Ḫalḳa ol ḫūşeler **ẕaḫīre** ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5269). [ẕaḫīre,]*

2.Géçdi çün ḳızlıġ-ıla bir niçe yıl / Yédi cümle yemek **ẕaḫīresin** él *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5682). [ẕaḫīresin, -sin]*

3.Gerek ammā **ẕaḫīreye** bir emīn / Hıfẓ içinde ola ferīd-i zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5270). [ẕaḫīreye, -y, -e]*

4.Ṣıdḳuñuz çün bula ḳatumda sübūt / Size lāyıḳ vérem **zaḫīre** vü ḳūt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5794). [zaḫīre,].*

zahm: *Darbe, vuruş.*

1.Ṣalsa Maġribde tīġ-i bürrānın / **Zaḫmı** dökeydi Maşrıḳuñ ḳanın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2330). [zaḫmı, -ı]*

zahm: *Yara II aşk yarası, gönül yarası.*

1.Raḥm édüp gel ḳoluñı boynuma aş / **Zaḫmdan** tā ki boynum ola ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4504). [zaḫmdan, -dan]*

2.İy peder baña çāre ḳılmazsın / **Zaḫmumuñ** merhemini bulmazsıñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2694). [zaḫmumuñ, -um, -un]*

zahm ur: *Darbe vurmak; yara açmak, yaralamak.*

1.Tīrüñ irer biri nişānına gāh / **Zaḫm urur** ʿāşıḳ-āne cānına gāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2738). [zaḫm ur, -ur]*

2.**Zaḫm urur** cāna geh ḫayāl-ile / Gāh merhem düzer viṣāl-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2745). [zaḫm ur, -ur]*

3.Yére **zaḫm urduġınca** naʿl-ile raḫş / Keff-i üştür olurdı merhem-baḫş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3125). [zaḫm ur, -dugınca]*

zaḫmet: *Sıkıntı, eziyet; güçlük, zorluk.*

1.Bir yére **zaḫmet**-ile toḫm ekdüm / Ḥāṣıl étdüm anı taʿab çekdüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1270). [zaḫmet-ile, -ile]*

2.Bunca saʿyum ḳatında hīç oldı / **Zaḫmetüm** ḫidmetinde hīç oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3922). [zaḫmetüm, -üm]*

3.Ehli bīzār olur cemālinden / İncinüp **zaḫmeti** melālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3085). [zaḫmeti, -i]*

zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş: *Kesme, yontma darbesinin pürüzü. (Sert cisimleri şekillendirmek için kesme, yontma işlemi yapılırken cismin yüzeyinde oluşan pürüzler.).*

1.İrmemiş aña **zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş** / Ṭayınur saṭḥı üzre ḳonsa firāş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4097). [zaḫm-ı ḍarb-ı tirāş,]*

zahm-ı dürüst: *Derin, büyük yara.*

1.İricek sīnesine **zaḫm-ı dürüst** / Āh kim söykemedi sīneme püşt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6263). [zaḫm-ı dürüst,]*

zahm-ı tīr: *Ok yarası (Okla vurulmak bağlamında).*

1.Ger édem baş u cānı saña dirīġ / Cānuma zaḫm-ı tīr ü başuma tīġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 422). [zaḫm-ı tīr,]*

zahm-ı tīşe: *Keser darbesi (Sert maddeleri işlemek için keserle şekillendirmek bağlamında.)*

1.Görmemiş **zaḫm-ı tīşe** darb-ı teber / Ne şecerdür ne āhen ne ḥacer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 604). [zaḫm-ı tīşe,]*

zahmuñ hevāsı: *Yaranın üzerinde toplanan su.*

1.Yaram dilümde tāzelenür söylemese yār / **Zaḫmuñ hevāsın** almaġa lā-büd nemek gerek *(Yusuf u Züleyha, Gazel 12, Beyit 3906). [zaḫmuñ hevāsı, -n-s, -ı, -n]*

żaʿīf: *Zayıf; güçsüz, kuvvetsiz II acınacak durumda.*

1. Bir géce bir **żaʿīf** pervāne / Gördi bir şemʿi düşdi merdāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4784). [żaʿīf,]*
2. Şöyle kim bir gün ol **żaʿīf** mizāc / Oldı ḳan almaġa meger muḥtāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5103). [żaʿīf,]*
3. Yūsufı ḳardaşı'yla ḥāṣıl édüñ / Ben **ẓa'īfī** murāda vāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5995). [ẓa'īfi, -i]*
4. Yazdı ʿunvān-ı nāme Bismillah / Ki odur her **żaʿīfe** püşt ü penāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6011). [żaʿīfe, -e]*
5. Bend-ile ol **żaʿīfi** beste ḳılup / Cümle dendānunı şikeste ḳılup *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1349). [żaʿīfi, -i]*
6. Yürürem gündüz olsa āvāre / Ḥasretüñden **żaʿīf** ü bī-çāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1251). [za'if,]*
7. Eli ayaġı bend-ile beste / Ḥasret-ile **żaʿīf** ü dil-ḫaste *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1787). [żaʿīf,]*
8. Benem ol ḫaste kim **żaʿīf** ü ʿalīl / Teni ṣāḥib-firāş bir niçe yıl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3084). [żaʿīf,]*
9. Peder-i pīre anı vāṣıl édüñ / Ol **żaʿīfe** murādı ḥāṣıl édüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1481). [żaʿīfe, -e]*
10. Söyle aña ḳılup nidā-yı laṭīf / K'iy ciger-gūşe ḥasretinde **za'īf** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3757). [zaʿīf,]*
11. Ṭıfl-ı ferzend-idüm aña bu faḳīr /Olmış-ıdı **żaʿīf** ḥażret-i pīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 325). [żaʿīf ol, -mış, -idi]*

żaʿīf ü ʿalīl ol: *Hastalanıp perişan olmak; perişan bir vaziyette bulunmak. (Dert, keder, elem içinde olmak bağlamında.)*

1.Yitürelden ṭapuñı İsrā'īl / **Oldı** günden güne **żaʿīf ü ʿalīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3738). [żaʿīf ü ʿalīl ol, -dı]*

żaʿīfü'l-ḥāl: *Güçsüz kuvvetsiz, perişan durumda olma ḥāli.*

1.Anı kim çekmedi ru’ūs-i cibāl / Boynuma almışam **żaʿīfü’l-ḥāl** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 94). *[żaʿīfü’l-ḥāl,]*

ẓalām-ı ʿadem: *Yokluk karanlıkları.*

1.Tā ki étdi ṭulūʿ nūr-ı ḳıdem / Münkeşif oldu bu **ẓalām-ı ʿadem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 71). [ẓalām-ı ʿadem,]*

zālim: *Acımasız ve haksız davranan, ẓulmeden.*

1. **Zālimüñ** ḥayfı ṣanma yérde ḳalur / ʿĀḳıbet bil ki ḫānmānın alur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5286). [zālimüñ, -üñ]*
2.Mekr ü alı şiddetinden **ẓālimüñ** / Uġrayan ẓulm-i şedīde ḳandasın *(Yusuf u Züleyha, Gazel 3, Beyit 1231). [ẓālimüñ, -üñ]*
3.Cān véricek ḥaḳīr olur ẓālim / Ḥaşr olıcaḳ faḳīr olur ẓālim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1500). [ẓālim,]*
4.Cān véricek ḥaḳīr olur ẓālim / Ḥaşr olıcaḳ faḳīr olur **ẓālim** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1500). [ẓālim,]*
5.Ḥükmi ḥākimlerüñ müzevver olur / Ẓulmi **ẓālimlerüñ** muḳarrer olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [zālimlerüñ, -ler, -üñ]*
6.Ṣaḳınuñ **ẓālime** muʿīn olmañ / Belki anuñla hem-nişīn olman *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6161). [ẓālime, -e]*
7.Ger bu **ẓālimden** almayam dādı / Saña ben eylerem bu bīdādı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1814). [ẓālimden, -den]*
8.Nice **ẓālim** ki bilmez-idi emān / Gétdi bed-nāmı ḳaldı dilde hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5287). [ẓālim,]*
9.Dest-gīr ola aña étmeye neng / **Ẓalim**-ile anuñçün eyleye ceng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5210). [zalim-ile, -ile]*

zālim ol: *Ẓulmetmek, kötülük yapmak, merhametsiz davranmak.*

1.Tīz ṭaʿn urma cān-ı ma’ṣūma / Sen daḫi **ẓālim olma** maẓlūma *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4614). [ẓālim ol, -ma]*
2. **Ẓālim olduñsa** ẓulmete düşesin / Ḳaʿr-i baḥr-i nedāmete düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 0). [ẓālim olduñsa,]*

zallām ol: *Çok zalim, çok gaddar olmak II hiç acıması olmamak.*

1.Muḳteżāsını ẕāta ol ‘Allām / Vérse ḥikmetle **olmaya ẓallām** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [ẓallām ol, -ma, -y, -a]*

zalūm: *Zalim; acımasız ve haksız davranan, ẓulmeden.*

1.ʿAceb olmaya aġlasa maẓlūm / Bu acebdür ki girye éde **ẓalūm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1123). [ẓalūm,]*

żamān çek: *Bir şeyin mislini veya değerini vermek üzere zarara kefil olmak, garanti vermek*

1.Muẓlimen oldıy-ısa ger bu ziyān / **Çekeyin** her ne dérseñ aña **żamān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [żamān,]*

żāmin ol: *Kefil olmak, yerine getirmeye söz vermek.*

1.**Żāmin olursāñ** aña ʿarż éderem / Verne derdümi çekmege géderem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5504). [żāmin ol, -ur, -sa, -ñ]*

żamīr: *Gönül, kalp.*

1.Oldı ʿāşıḳ **żamīri** pür-ümmīd / Ki şala nūrın üstine ḫurşīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4432). [żamīri, -i]*

zanbaḳ: *Zambak çiçeği.*

1.ʿAḳabince kenīz-i meh-revnaḳ / Ṭaşt-ı sīmīn elinde çün **zanbaḳ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4753). [zanbaḳ,]*

zānī: *Zinā eden kimse.*

1.Ṣanma **zānī** her ehl-i evzānı / Ki zinā-zādeler olur **zānī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [zānī,]*

zann: *Düşünce, fikir.*

1.Devletinüñ güşādedür bābı / **Zannum** oldur sahih olur ḫᵛābı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1476) (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1949). [zannum, -um]*
2.Geldi Mālik daḫi yüz urdı aña / Dédi **ẓannum** bu resme oldı saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1885). [ẓannum, -um]*

zār: *Ağlama, sızlama; inleme.*

1. Ḳalmadı dilde ṣabrı ʿār-ıla / Dédi ḳardaşlarına **zār-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6047). [zār, -ıla]*

2. **Zār-ıdı** sīm ü zer ḳapusında / Ḥādim-idi güher ṭapusında *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2369).* [zār-ıdı, -ıdı]

3. Her kişinüñ cihānda kārı olur / Kārın étmese kārı **zārı** olur (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4053). [zārı, -ı]
4. Buncılayın hezār **zārı-y-ıla** / Girye-i çeşm-i cūybārı-y-ıla (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4421). [zārı-y-ıla, -ı, --y, --ıla]
5. Ol géce ṣubḥa dek bu **zār**-ıla / Ṣoḥbet étdi ḫayāl-i yār-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2511).* [zār-ıla, -ıla]
6. Mihr-i Maġrib yanardı bir géce zār / Yüzi olmışdı Maġribī dīnār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2746).* [zār,]
7. Ḳılur-iken bu bī-dili pür-tāb / **Zār-ıla** çarḫ-ı bī-vefāya ḫitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3101).* [zār-ıla, --ıla]
8. Yönelen aña ıżṭırār-ıla / Ḳala ḫāṣā belāda **zār-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5158).* [zār-ıla, --ıla]
9. Āteşīn nāle-y-ile ol miskīn / Ḫāne-i nāya girdi **zār** ü ḥazīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5436).* [zār,]
10. Yūsufuñ rūz-i ḥabsi oldı çehār / Ḳaldı çāh içre **zār** leyl ü nehār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1546).* [zār,]
11. Anuñ üstine zer yérine o **zār** / Tāze tāze recālar éde nişār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949).* [zār,]
12. Ḥasretiy'le yürürdi ḫaste vü **zār** / Arayup anı eylemezdi ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1235).* [zār,]
13. Gözedüp çeşm-i intiẓār-ıla / Söyler-idi bu resme **zār**-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 46, Beyit 1095).* [zār-ıla, --ıla]
14. Dār-ı dīvārına anuñ niçe **zār** / Eylemişdi yüzini zerrīn zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2271).* [zār,]

zār: *Zayıf, güçsüz.*

1.Bedr umarduñ bu bir hilāl-i nizār / Bī-cemāl ü mecāl ü ḫaste vü **zār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1794). [zār,]*

zār: *İnce örtü veya perde II dış yüzey.*

1. **Zārı** zer perde-dārı laʿl ü güher / Pāyesi māye-i seʿādet-i ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [zārı, -ı]*
2.Üstine zer-nigār **zār** aşmış / Perde olmaġa perde-dār aşmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [zār,]*
3.Her deri ʻāc-ıla füsūs-kārī / Levḥ-i zer her cidārınuñ **zārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4283). [zārı, -ı]*

zār aġla: *Yüksek sesle ağlamak; ağlayıp inlemek.*

1.Çün felek Yūsufun Zelīḫā -vār / Ṣaldı zindān-ı ġarba **aġladı zār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [zār aġla, -dı]*
2.Göricek Yūsuf anı **aġladı zār** / Yandı ḥasret odına ṣabr u ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3700). [zār aġla, -dı]*
3.Éşidüp bunı Yūsuf **aġladı zār** / ʿāṣıḳuñ sīnesini ṭaġladı nār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4012). [zār aġla, -dı]*
4.Ol güler gül gibi bu **aġlasa zār** / Vay ne kāsid bunun gibi bāzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4696). [zār aġla, -sa]*
5.Ol sebebden ġam-ıla **aġlasa zār** / Andan olurdı her kişi bīzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5331). [zār aġla, -sa].*
6. Bilicek Yūsuf anı **aġladı** zār / Ṣordı ḫālin esirgeyüp tekrār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5485). [zār aġla, -dı]*

zār kıl: *Yüksek sesle ağlamak; ağlayıp inlemek.*

1.Āh kim bu yetīmi Yūsuf-vār / **Ḳıl**ısardur cefā-yı iḫveti **zār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 328). [zār ḳıl, -ısar, -dur]*

zār ol: *Ağlayıp inlemek.*

1.Her ki zer vérdi gördi **zār oldı** / Zer gibi zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [zār ol, -dı]*

2.Mihr-i Maġrib nihān edip özüñü / Urdı dīvāra **zār olup** yüzüni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2482). [zār ol, -up]*

3.Bes nice **olmasun** Zelīḫā **zār** / Baġrı ḳanın emerdi ol ḫūn-ḫᵛār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [zār ol, -ma, -sun]*

4.Eblaḳ **olsun** ṣahīl yérine **zār** / Ḳanda bulur anuñ mişāli süvār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6259). [zār ol, -sun]*

5.Açma rāzı ki **zār olmayasın** / Mihnet ü derde yār olmayasın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 609). [zār ol, -ma, -y, -a, -sın]*

zār ol: *Ağlamak, inlemek II Zayıf, dermansız olmak.*

1.**Olmasun** kimse **zār** bencileyin / Yél gibi bī-ḳarār bencileyin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 5759). [zār ol, -ma, -sun]*

zār ü ḥazīn ol: *Ağlayıp hüzünlenmek.*

1.Ya ḳaçan göresin ki bir miskīn / Cevr-i ẓālimden **ola zār ü ḥazīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1015). [zār ü ḥazīn ol,]*

zār zār aġla: *İnleyerek, yüksek sesle, uzun uzun ağlamak.*

1.Çeşmi bī-iḫtiyār aġlar-ıdı / Bī-sebeb **zār zār aġlar**-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3645). [zār zār aġla, -r, -ıdı]*

2.**Aġladı zār zār** rāz-ıla / Dedi Aʿrābī niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3749). [zār zār aġla, -dı]*

3.Dem-be-dem **zār zār aġlar-ıdı** / Éşidenler dilini ṭaġlar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5954). [zār zār aġla, -r, -ıdı]*

4.Cigerin nāme odı ṭaġladı **/ Zār zār** āşkāre **ağladı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6046). [zār zār ağla, -dı]*

żarar: *Zarar, ziyān.*

1.**Żararum** yoḳ size vidāʿ éderin / Göreyin sizi ġurbete géderin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1766). [żararum, -um]*

żarar ét: *Zarar vermek, ziyān etmek.*

1.Şāyed ola ki aġlamaḳdan o pīr / **Żarar édüp** gözine ola ḍarīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1484). [żarar ét, -üp]*

żarar iriş: *Zarar gelmek, zarar dokunmak.*

1.Yoḫsa Mışr ehline **żarar irişür** / Cāna ol naʿradan seḥer irişür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5923). [żarar iriş, -ür]*

zārī: *Ağlama, inleyerek gözyaşı dökme.*

1.Geçdi bu ḥālet-ile bir niçe dem / Géce **zārīde** gündüzin ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2516). [zārīde, -de]*

2.Bilmedi çünki ḳadr-i dīdārı / Oldı fürḳatde hem-demi **zārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4982). [zārī,]*

3.Senden anlar getürdi bīzārī / Senüñ işüñ olar içün **zārī** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1757). [zārī,]*

zāri eyle: *Ağlamak, ağlayıp inlemek.*

1.Yalvarup **eyledi** o gül **zāri** / Döndi nesrīne tāze gülzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 900). [zāri eyle, -di]*

2.**Zārīler eyler**-idi rāz-ıla / Dér-idi aġlayup niyāz-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5051). [zārī eyle, -r, -idi]*

3.Dédiler **zārī eyleyüp** iy şāh / Bize bu töhmet-ile étme nigāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5778). [zārī eyle, -y, -üp]*

zārī kıl: *Ağlamak, inlemek.*

1.Ol mezārı ḳuçup **ḳılup zārī** / Dédi yüz derd-ile bu güftārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1822). [zārī ḳıl, -up]*

2.Rāvīler dér ki ol zemān bu mezār / **Zārī ḳıldı** nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [zāri ḳıl, -dı]*

zāt: *Allah'ın varlığı, zatı.*

1.ẕikr eden bilgüduvvi ve'l-āṣāl / **Ẕātı** leyse kemiṣlihi şeyʿi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 47). [ẕātı, -ı]*

2.Muḳteżāsını **ẕāta** ol 'Allām / Vérse ḥikmetle olmaya ẓallām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1975). [ẕāta, -a]*

3.Emr ile ʿabdi mübtelā eyler / Ẕātıña lāyıḳ ol senā eyler (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 5). *[ẕātıña, -ı, -ñ, -a]*

zāt: *Kişinin kendi varlığı, şahsı.*

1.Et ü dırnaḳ arasına girme / Pāḳ **ẕātūna** bū-yı bed vérme *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 495). [ẕātūna, -uñ, -a]*

2.Göñlüñ alan eger ferişte ola / **Ẕātı** envār-ıla sirişte ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2563). [ẕātı, -ı]*

3.Cismi ṣāfi ṣadefde gevherden / **Ẕātı** eşref şerefde aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2887). [ẕātı, -ı]*

4.Ḫāṣ ḳadrin ne bile her ʿāmī / **Ẕāta** baḳmaz çü gözler ol nāmı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 940). [ẕāta, -a]*

5. Ṣadefi ḫalḳ édeli luṭf-i Laṭīf / Olmadı **ẕātı** gibi dürr-i şerīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5215). [ẕātı, -ı]*

6.Baʿżı **ẕāta** ʿināyet olsa Muʿīn / Ṭıfl-iken eyler ehl-i ʻlm ü yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 35, Beyit 978). [ẕāta, -a]*

zāt: *Saygıdeğer kimseler için kullanılan saygı ifadesi (Hz. Muhammed'in zatı, kendisi.).*

1.Vaṣfuñ ne ḳadar beyān olunsa **/ Ẕātuñda** ʿiyān hezār çendān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 397). [ẕātuñda, -uñ, -da]*

2.**Ẕātuñ** bilemez beşer meger kim / Olmaya ḥicāb-ı ruḫ-ı ḥayvañ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 234*). [ẕātuñ, -uñ]*

3. Ḳarnı ḫayrü'l-ḳurūn ẕātı latīf / Ümmeti ḫayr-i ümmet aṣlı şerīf (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 179). *[ẕātı, -ı]*

zātī: *Kendinden, kendine ait (Beyitte Allah'ın vücudunun zati olduğu geçmektedir. Allah'ın varlığı zātının gereği yani kendindendir (bizātihî/lizātihî), O'nun dışındaki varlıkların mevcudiyeti ise kendileri dışındandır.)*

1.Var odur kim vücūdu **ẕātīdür /** Dü cihān mazhar-ı ṣıfātıdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 9). [ẕātīdür, -dür]*

zāt-ı iblīs: *Şeytanın zatı, kendisi.*

1.**Ẕāt-ı İblīse** düşdi çünki vücūd / ʿucb-ıla ṭoldı eylemedi sücūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 68, Beyit 1971). [ẕāt-ı iblīs, -e]*

zāt-ı pāk: *Temiz, saf yaratılış.*

1.**Ẕāt-ı pāküm** Ḫalīle maẓhar-iken / Cümle ḥālüm Celīle manẓar-iken *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3990). [ẕāt-ı pāk, -üm]*

żavʾ-ı nā-maḥdūd: *Sonsuz ışık, parlaklık.*

1.Ẓıll-i memdūd u **żavʾ-ı nā-maḥdūd** / ḫeme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [żavʾ-ı nā-maḥdūd,]*

żayf ol: *Misafir olmak.*

Dédi dün géce geldi żayf-ı ḫayāl / **Żayf olup** tuḥfe vérdi ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [żayf ol, -up]*

żayf-ı ḫayāl: *Hayal misafiri; rüya*

1.Dédi dün géce geldi **żayf-ı ḫayāl** / Żayf olup tuḥfe vérdi ża'f-i melāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2691). [żayf-ı ḫayāl,]*

żāyiʿ ét: *Kaybetmek, yitirmek; ziyān etmek*

1.Ḥaḳḳını Ḥaḳḳuñ ol ki **żāyiʿ éder** / Rişvete ṣanma anı ṭāmiʿ éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4488). [żāyiʿ ét, -er]*

2.Ṣabr u ṭaḳvāya her ki baġlaya bil **/** Ecrini ṣanma **żayi' éde** Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 159, Beyit 6053). [żayi' ét, -e]*

zāyil ol: *Yok olmak, ortadan kalkmak, sona ermek.*

1.Māh-ı Kenʿān çün ol nasīḫātden / **Zāyil olmadı** burc-ı ʿişmetden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4861). [zāyil ol, -ma, -dı]*

żāʿīfe: *Zayıf ve güçsüz durumda olan kadın (Züleyha)*

1.Başladı ol **żāʿīfe** feryāda / ʿarż-ı hāl eyledi bu esnāda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5432). [żāʿīfe,]*

zebān: *Dil II konuşma, söylem.*

1.Hem **zebānın** ḫayāl-i yār étdi / Dilden aña şekker-niṣār étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 83, Beyit 2673). [zebānın, -ın]*

2.Dédi baʿżı lebi deger yüz cān / Tañ degüldür ziyān degürse **zebān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [zebān,]*

3.Ṣad **zebānum** biterse sebze miṣāl / Luṭfı şükrinden ola külli kelāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2922). [zebānum, -um]*

4.Her **zebāndan** velīk ol ter-gül / Niçe evraḳ oḳudı çün bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5260). [zebāndan, -dan]*

5.Ḳapuyı bağlayup **zebān** açdı / Ne **zebān** ṣan zebāne od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [zebān,]*

6.Tā seḥer ṣemʿ-veş yanup nāra / Od ṣaçardı **zebān-ıla** yāra *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3215). [zebān-ıla, -ıla]*

zebān: *Mumun ucundaki yağ çekici, mumun yanmasını sağlayan ip II fitil.*

1.Ḳaṭʿ olınsa revā ola o **zebān** / Ki sözinde ola ḫilāf ü yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1188). [zebān,]*

zebān aç: *Ağzını açmak. II Konuşmaya başlamak.*

1.Nerges-i mesti erġuvān ṣaçdı / Yine sūsen gibi **zebān açdı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2751). [zebān aç, -dı]*

2.Ḳapuyı bağlayup **zebān açdı** / Ne zebān ṣan zebāne od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [zebān aç, -dı]*

3.Tāze sūsen gibi çün **açdı zebān** / Serv-i Kenʿānı rāst bildi cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4650). [zebān aç, -dı]*

zebāna gel: *Dile gelmek, konuşmak.*

4.Niçe ser var ki ger **zebāna gel**e / Niçe cānlar revān dehāna gele *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 613). [zebāna gel, -e]*

zebāne: *Ateş alevi.*

1.Ḳapuyı bağlayup zebān açdı / Ne zebān ṣan **zebāne** od ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4367). [zebāne,]*

zebān-ı hezār: *Bülbül dili; bülbül gibi şakımak, konuşmak.*

1.Şāh Reyyān egerçi sūsen-vār / Aña ʿarż eyledi **zebān-ı hezār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5258). [zebān-ı hezār,]*

zebān-ı şemʿ: *Mumun ucundaki yağ çekici, mumun yanmasını sağlayan ip II fitil.*

1.Çünki ola **zebān-ı şem**ʿ dırāz / Tār olur meclis anı kesmese kāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 612). [zebān-ı şemʿ,]*

zeberced: *Tirmilî de denen zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı.*

1.Çün **zebercedden** eyledi tācı / Degdi Mıṣruñ ḫarācı ve bācı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2285). [zebercedden, -den]*

2.Eyledi ṭāḳını **zebercedden** / Ḳubbesin ābanōs-i esvedden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2278). [zebercedden, -den]*

3.Ḳaṣr-ı gerdūn gibi **zeberced** ḫiṣt / ʿarṣı vü ferşi luṭf-ıla ṭolmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5621). [zeberced,]*

4.Peyk-i vaḥy irdi milk-i sermedden / Ki getürdi ʿaṣā **zebercedd**en *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 603). [zebercedden, -den]*

5.Bize elde aġaçdan ola ʿaṣā / Saña ḳandan **zeberced** ola ʿaṣā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 880). [zeberced]*

zebūn ét: *Aciz ve çaresiz, zayıf ve güçsüz etmek.*

1.Çün Zelīḫāya ġālib oldı cünūn / ʿışḳ sevdāsı **étdi** anı **zebūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2719). [zebūn ét, -di]*

zebūn eyle: *Aciz ve çaresiz, zayıf ve güçsüz etmek.*

1.**Eyledi** Cūʿ-i kelbī şīri **zebūn** / Oldı āzādeler ʿibād-ı buṭūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5683). [zebūn eyle, -di]*

zebūn ol: *Zayıf ve düşkün duruma gelmek.*

1.Bu ḳadar ḫüsn-ile **zebūn olduñ** / Şīr-iken āhūya ḳoyun olduñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4241). [zebūn ol, -du, -ñ]*

2.Hāl-i Ḳıṭfīr gey **zebūn oldı** / ʿālem-i ʿizzi ser-nigūn oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5283). [zebūn ol, -dı]*

3.Dédiler ol **zebūn olmışdur** / Ġuṣṣadan baġrı ḫūn olmışdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6215). [zebūn ol, -mış, -dur]*

4.Seng-ile dögdiler **zebūn oldum** / Lāle gibi ġarīḳ-i ḫūn oldum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1826). [zebūn ol, -du, -m]*

5.Lāle ḫaddi ġarīḳ-i ḫūn oldı / Ṭāḳati ḳalmadı **zebūn oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 862). [zebūn ol, -dı]*

zehāb: *Gidiş, gitme II yola gitme, seyahat.*

1.Aḳlı yār olsa eylemez insān / Ẕehebi meẕhebi **ẕehābı** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1645). [ẕehābı, -ı]*

zeheb: *Altın.*

1.Aḳlı yār olsa eylemez insān / Ẕehebi meẕhebi **ẕehābı** ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1645). [ẕehebi, -i]*

zehr: *Zehir.*

1.Belki ḫasmuñ-durur ḫışım dédigüñ / **Zehr** içürir saña ġamun yédügüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 559). [zehr,]*

2.Cān-ıla her sözini gūş eyleñ / Vérdügi **zehr** olursa nūş eyleñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4118). [zehr,]*

3.Her kişi kim aña tevekkül éder / **Zehr**-ile ḫārı şekker ü gül éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5155). [zehr-ile, -ile]*

4.Ḫaber alduḳça ṭāsdan ol ḫāṣ / **Zehr** içürürdi bunlara ṭās ṭās *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5908). [zehr,]*

zehr ver: *Zehir sunmak.*

1.Ol şeker leẕẕetine kāse-i dehr / Günde biñ kerre **verdi** cānuma **zehr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4374). [zehr ver, -di]*

zehresi çāk (ol): *Ödü patlamak (kopmak), çok korkmak.*

1.Olur-ımış éden o naʿrayı gūş / **Zehresi çāk** ü kendüsi bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5836). [zehresi çāk ol,]*

zehr-i ḳātil: *Öldürücü zehir.*

1.Fürḳat-ı dōst āfet-i dildür / Ḥasret-i dōst **zehr-i ḳātil**dür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 801). [zehr-i ḳātil, -dür]*

2.**Zehr-i ḳātildür** aña sensüz ḳand / Olmadı senden ayru şīrīn-bend *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3766). [zehr-i ḳātil, -dür]*

zehr-i mār: *Yılan zehri.*

1.Ki baña **zehr-i mārı** feyż eyler / Mihr ü şefḳat deminde ġayż eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2842). [zehr-i mār, -ı]*

zekā: *Anlama ve kavrama gücü, feraset.*

1.Dédi uş varayın **ẕekā** gibi ben / Anı ḫōr édeyin Sühā gibi ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3508). [ẕekā,]*

zekāt: *Zenginlerin sahip olduğu mal ve paranın kırkta birinin dağıtılmasını öngören, İslam'ın beş şartından biri II ilgi, eğilim.*

1.Éki sā'id éki sebīke-i sīm / Umar andan **zekāt** dürr-i yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2358). [zekāt,]*

2.Zenaḫı sīminüñ **zekātı** cihān / Ġabġabı sīminüñ ḥālāveti cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [zekātı, -ı]*

Zelīḫā: *Yusuf peygamber kıssasının kadın kahramanı. (Kelimenin Züleyha şeklinde okunması daha yaygındır. Zeliha (Züleyha) Hz. Yusuf'a āşık olmuş, karşılık bulamadığı için ona iftira ederek onu zindana attırmıştır. Hz. Yusuf Mısır'a aziz olduğunda Zeliha(Züleyha) Allah tarafından gençliğine tekrar kavuşturulmuş ve Hz. Yusuf ile evlenmiştir.).*

1. Çün **Zeliḫāya** Yūsuf-ı Kenʿān / Hem-dem oldı nite ki cism-ile cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3658). [zeliḫāya, -y, -a]*
2. Bir géce şevḳ irişüp ol aya / Sergüẕeştin dédi **Zeliḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3659). [zeliḫāya, -y, -a]*
3. Yūsufı görmedin **Zeliḫāya** / ʿışḳdan bir ḫayāl-idi vāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3872). [zeliḫāya, -y, -a]*
4. Çün **Zeliḫāya** bu ġazāl-i ḫalīl / Olmadı rām oldı cānı ʿalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3889). [zeliḫāya, -y, -a]*
5. Ben **Zelīḫāya** zer- ḫırīde ḳulam / Ne serüm var ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [zelīḫāya, -y, -a]*
6. Dé **Zelīḫāya** benden olsun dūr / Beni ṭutsun kerem ḳılup ma'ẕūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3992). [zelīḫāya, -y, -a]*
7. Çün **Zelīḫāya** dāye vérdi ḫaber / Ġuṣṣadan ḳalbi oldı zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [zelīḫāya, -y, -a]*
8. Ki **Zelīḫāya** ḫażret-i ṣıddīḳ / Étdi çün ḫidmet emrini taḫḳiḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4066). [zelīḫāya, -y, -a]*
9. Bu ḫaberden ġaraż **Zelīḫāya** / Sırr-ıla ḫīle-y-idi ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4122). [zelīḫāya, -y, -a]*

10. Od düşüp çın seḥer **Zelīḫāya** / Gün-ile bile ṭoġdı ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4176). [zelīḫāya, -y, -a]*
11. Çün **Zelīḫāya** eylemedi nigāh / Étdi ol mübtelā ciġerden āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4188). [zelīḫāya, -y, -a]*
12. Çün **Zelīḫāya** kāmil oldı bu kār / Eksügi ḳalmadı meger ki nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4316). [zelīḫāya, -y, -a]*
13. Meyli oldı hemān **Zelīḫāya** / Naẓar étdi revān **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4429). [zelīḫāya, -y, -a]*
14. Yūsuf ol daʿvasında kāẕibdür / Ki **Zelīḫāya** kendü ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4663). [zelīḫāya, -y, -a]*
15. Dil uzatdı revān **Zelīḫāya** / Töhmet étdi hemān **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4666). [zelīḫāya, -y, -a]*
16. Dil uzatdı revān **Zelīḫāya** / Töhmet étdi hemān **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4666). [zelīḫāya, -y, -a]*
17. Çün **Zelīḫāya** vāṣıl oldı ḫaber / Ḫāṭırın ġayret étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [zelīḫāya, -y, -a]*
18. Oldı hem-derd ü ġam **Zelīḫāya** / Hem-nefes oldı āh-ıla vāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4780). [zelīḫāya, -y, -a]*
19. Çün **Zelīḫāya** bu bende baġladı rāy / Aġladı bir géce ʿAzīze ol ay *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4884). [zelīḫāya, -y, -a]*
20. Çün **Zelīḫāya** aya irdi bu ruḫṣat / Ṣandı kim vaṣla bulısar furṣat *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4898). [zelīḫāya, -y, -a]*
21. Yūsuf uġrayıcaḳ ol araya / Aldamaḳ ḳaṣdına **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5402). [zelīḫāya, -y, -a]*
22. Çün **Zeliḫāya** vérdiler ruḫṣat / Girdi Yūsuf sarāyına ḫalvet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5478). [zeliḫāya, -y, -a]*
23. Yūsufuñ bu işi **Zelīḫāya** / Oldı biñ dürlü ġuṣṣaya māya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6183). [zelīḫāya, -y, -a]*
24. Çün **Zeliḫā** éşitdi ḳıṣṣasını / Añdı ol bī-bahāne ġuṣṣasını *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3661). [zeliḫā,]*
25. Çün **Zelīḫā** édeydi ṣoḥbete ḫīz / Yūsuf aṣardı perde-i perhīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3880). [zelīḫā,]*
26. Çün **Zelīḫā** ġamın gédermedi yār / Dāyesin gördi kendüye ġam-ḫār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3943). [zelīḫā,]*
27. Luṭf-ıla yap dilin **Zelīḫānuñ** / Ki olupdur ezelden eyvānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3955). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
28. Gūş édüp bu sözin **Zelīḫā** anuñ / Dédi iy nūr-ı didesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4051). [zelīḫā,]*
29. Çün **Zelīḫā** geleydi bāġına / Merhem urmaġa ġuṣṣa dāġına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4100). [zelīḫā,]*
30. Çün **Zelīḫā** irişdi ol aya / Nāgeh od düşdi ṣanasın nāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4358). [zelīḫā,]*
31. Ki **Zeliḫā** belā-y-ıla ser-mest / Urdı şevḳ-ıla dōst destine dest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4414). [zeliḫā,]*
32. Çün **Zelīḫā** bu vaʿdi eyledi gūş / Ḳaʿr-ı dilden bu resme eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4468). [zelīḫā,]*
33. Çün **Zelīḫā** bu ḳavle étdi nigāh / Perde-i dilden étdi derd-ile āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4490). [zelīḫā,]*
34. Çün **Zelīḫā** bu resme étdi niyāz / Oldı Yūsuf yine ta'allül-sāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4500). [zelīḫā,]*
35. Ki **Zelīḫā** sözinde kāẕibdür / Ḳaçaram ben o baña ṭālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4615). [zelīḫā,]*
36. Çün **Zelīḫā** bu ḳavli eyledi gūş / Kiẕb deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4627). [zelīḫā,]*
37. Ele alup elin ʿAzīz anuñ / Ḳatına girdiler **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4583). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
38. Ḫışmı-y-ıdı meger **Zelīḫānuñ** / Elde bir ṭıflı var-ıdı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4647). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
39. Kiẕbdür daʿvası **Zelīḫanuñ** / Bildi vāḳiʿ nedür ol ehl-i temīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4665). [zelīḫanuñ, -nuñ]*

40. Çün **Zelīḫā** bu emri kıldı temām / Ḫiẕmete étdi serv gibi ḳıyām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4718). [zelīḫā,]*
41. Bes **Zelīḫā** buyurdı dāyesine / Vara yalvara ʿömri māyesine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4730). [zelīḫā,]*
42. Cānına od düşüp **Zelīḫānūn** / Kendü vardı cenābına anūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4735). [zelīḫānūn, -nuñ]*
43. Ki **Zelīḫā** yoluñda ḫāk oldı / Dāmenüñ gibi baġrı çāk oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4826). [zelīḫā,]*
44. Bunca ʿāşıḳların görüp anuñ / Tāzelendi ġamı **Zeliḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4804). [zeliḫānuñ, -nuñ]*
45. Çün **Zelīḫa** fīraḳa bulmadı ḥad / Bend ü zindāndan umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [zelīḫa,]*
46. Cümle bu nüktede muvāfıḳdur / Ki **Zelīḫā** ḳulına ʿāşıḳdur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 5886). [zelīḫā,]*
47. Çün **Zeliḫā** cevābın eyledi gūş / Ḳahr deryāsı-y-ıla eyledi cūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4907). [zeliḫā,]*
48. Çün **Zelīḫā** belā-yı ġayret-ile / Yārdan ayru düşdi ġaflet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4948). [zelīḫā,]*
49. Bes nice olmasun **Zelīḫā** zār / Baġrı ḳanın emerdi ol ḫūn-ḫʷār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5019). [zelīḫā,]*
50. Sūz öküş her güni **Zelīḫānuñ** / Géçdi derdine ol dil-ārānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5093). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
51. Hem **Zelīḫā** o yérde ḥāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāzır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5216). [zelīḫā,]*
52. Teng oldı demi **Zelīḫānuñ** / Oldı bī ḥadd ġamı Zelīḫānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5300). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
53. Teng oldı demi Zelīḫānuñ / Oldı bī ḥadd ġamı **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5300). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
54. Çün **Zeliḫa** bu derd-ile ḳaldı / Vérdi her varını belā aldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5367). [zeliḫa,]*
55. Çün **Zeliḫā** ṣahīli eylese gūş / Ḫāne-i neyden eyler-idi ḥurūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5395). [zeliḫā,]*
56. Dérler-idi ki Yūsuf uġradı uş / Dér-idi ṭutmayup **Zeliḫā** gūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5398). [zeliḫā,]*
57. Ṭutar-iken yola **Zelīḫā** gūş / Dūr oluñ dése çaġırup çāvūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5406). [zelīḫā,]*
58. Çün **Zelīḫā** bu deñlü oldı yaḳīn / Ḳāniʿ olmadı bu ṣafāya hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5416). [zelīḫā,]*
59. Seyrden çün sarāya döndi ʿAzīz / Yolına cān atup **Zelīḫā** tīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 146, Beyit 5460). [zelīḫā,]*
60. Ki'y **Zelīḫā** ne ḥāle irmişsin / Güneş-idüñ zevāle irmişsin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5486). [zelīḫā,]*
61. Tā **Zelīḫā** yine cüvān oldı / Ruḫları tāze gül-sitān oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5510). [zelīḫā,]*
62. Ki **Zeliḫā** olup saña hem-rāz / Eyledi çünki ʿarż-ı ʿacz ü niyāz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5527). [zeliḫā,]*
63. Naẓarı düşdi çün **Zelīḫānuñ** / Nūrı tābına döymedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5554). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
64. Var-ıdı ṣıdḳı çün **Zelīḫānuñ** / Géçdi her vaḳti ʿışḳ-ıla anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5585). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
65. Cān u gönli velī **Zelīḫanuñ** / ʿāşıḳı olmış-ıdı Mevlānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5605). [zelīḫanuñ, -nuñ]*
66. Gūş édüp bu naṣīḥatin anuñ / Kalbi pür-nūr olup **Zeliḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5636). [zeliḫānuñ, -nuñ]*
67. Çün **Zelīḫā** irişdi maṭlūba / Geldi nevbet viṣāl-i Yaʿḳūba *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5730). [zelīḫā,]*
68. Çıḳdı miḥrabdan o serv-i revān / Tā **Zelīḫā** ḳatına geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6173). [zelīḫā,]*
69. Pür-ġam oldı dili **Zeliḫanuñ** / Bu kelāmın éşitdi çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6175). [zeliḫanuñ, -nuñ]*

70. Çün **Zelīḫā** fiġanı gūş étdi / Yüregi oynadı vü cūş étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6226). [zelīḫā,]*
71. Çün **Zelīḫā** bu derdi eyledi gūş / Üç gün üç géce düşdi dil bī-hūş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6231). [zelīḫā,]*
72. Çün **Zelīḫā** dilerdi çāresini / Ḳordı Yūsuf anuñ kenāresini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3881). [zelīḫā,]*
73. Çün **Zelīḫā** dökeydi eşk-ile yem / Yūsufuñ irmez-idi ḳalbine nem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3882). [zelīḫā,]*
74. Çün **Zeliḫā** uraydı cānına dāġ / Yūsuf andan ḳaçup bulurdı ferāġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3883). [zeliḫā,]*
75. Meyli oldı hemān **Zelīḫāya** / Naẓar étdi revān **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4429). [zelīḫāya, -y, -a]*
76. Çün **Zelīḫā** éde ol aya naẓar / Yūsuf eylerdi püşt-i pāya naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3884). [zelīḫā,]*
77. İlla bu narḫı bilmek ol aya / Oldı Yaʿḳūb-ıla **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1686). [zelīḫāya, -y, -a]*
78. Cümle yüz ṭutdılar **Zelīḫāya** / Éde ḥabsi ḥavāle ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4865). [zelīḫāya, -y, -a]*
79. Dāye pendi ḳoyup **Zelīḫāya** / Cānına étdi ṣabrı sermāye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 5005). [zelīḫāya, -y, -a]*
80. Yapdı mihrāb çün **Zeliḫāya** / Luṭf-ile dédi Yūsuf ol aya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5628). [zeliḫāya, -y, -a]*
81. Ḫūblıḳ ʿāleminde bedr-i temām / Dil-rübā cān-fezā **Zelīḫā** nām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2304). [zelīḫā,]*
82. Ṭutdı ḥükmin revān **Zelīḫā** anuñ / Düzdi esbābın ol temennānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3838). [zelīḫā,]*
83. Ki **Zelīḫā** çü şevḳ-i vuṣlat-ıla / Girdi yedinci dāra nevbet-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4404). [zelīḫā,]*
84. K'iy **Zelīḫā** taḥammülét bir dem / Diler-iseñ ki olasın ḫurrem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4514). [zelīḫā,]*
85. Çün **Zelīḫā** bu ḥāli gördi revān / İrdi āḫir ḳapuda aña hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4562). [zelīḫā,]*
86. Ḳıl **Zelīḫā** günāha istiġfār / Rūy dīvārā eyle şerm-ile var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4677). [zelīḫā,]*
87. Her birümüz çün éde ʿarż-ı cemāl / Ne **Zeliḫā** irişe mihre zevāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [zeliḫā,]*
88. Maġribüñ mihr-i ʿālem-ārāsı / Māh-peykerlerüñ **Zelīḫāsı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2419). [zelīḫāsı, -sı]*
89. Sildi eşkin felek **Zelīḫāsı** / Mihr gösterdi çün dil-ārāsı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5062). [zelīḫāsı, -sı]*
90. ʿIşḳ eşer eyledi **Zelīḫāya** / ʿaḳlı milkini verdi yağmaya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2521). [zelīḫāya, -y, -a]*
91. Bunca pend ü füsūn-ıla dāye / Çāre bulmadı çün **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2596). [zelīḫāya, -y, -a]*
92. Bir gün ol dāyesi **Zelīḫāyı** / Götürürken felek gibi ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2544). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
93. Dāyesi gördi çün **Zelīḫāyı** / Ki hilāl oldı ol cemāl ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 112, Beyit 3907). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
94. Ḫādim étdüm saña **Zelīḫāyı** / Ḳul-iken ḥüsnine cihān ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4606). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
95. Açsavuz biz leb-i şeker- ḫāyı / Éde dem-beste yüz **Zelīḫāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4849). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
96. Çünki Yūsuf dédi **Zelīḫāyı** / Bī-Zelīḫa ḳodı Zelīḫāyı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5487). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
97. Çünki Yūsuf dédi Zelīḫāyı / Bī-Zelīḫa ḳodı **Zelīḫāyı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5487). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
98. Çün **Zeliḫāyı** zinde eyledi ʿışḳ / Aʿni Mevlāya bende eyledi ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [zeliḫāyı, -y, -ı]*
99. Daʿvet eyleñ dédi **Zelīḫāyı** / Tā vidāʿ eyleyeydi ol ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6214). [zelīḫāyı, -y, -ı]*

100. K’iy **Zelīḫā** ben ādemī-zādem / Aṣlı ṭopraḳ nihāl-i āzādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2654). [zelīḫā,]*
101. Çün **Zelīḫāya** irmedi dermān / Derd-ile hem-dem oldı niçe zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625). [zelīḫāya, -y, -a]*
102. Çün **Zelīḫāya** ġālib oldı cünün / ʿışḳ sevdāsı étdi anı zebün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2719). [zelīḫāya, -y, -a]*
103. Çün **Zelīḫāya** bu nişān irdi / Ṣanki ‘aẓm-i remīme cān irdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 87, Beyit 2776). [zelīḫāya, -y, -a]*
104. Çün **Zelīḫā** uyandı ḫᵛābından / Güldi dildārınuñ ḫiṭābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2781). [zelīḫā,]*
105. Çün **Zelīḫāya** vāṣıl oldı ḫaber / Ḳalbin endīşe étdi zīr ü zeber *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818). [zelīḫāya, -y, -a]*
106. Ḥüsni meşhūr olup **Zelīhānuñ** / Maṭlabı olmış-ıdı her ḫanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2810). [zelīhānuñ, -nuñ]*
107. Ẕikr éden ḳıṣṣasın **Zeliḫanun** / Bir ‘acep ġuṣṣasın démiş anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [zeliḫanun, -nuñ]*
108. Çeşmi pür-ḫūn olup **Zeliḫānuñ** / Böyle vérdi cevabını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3653). [zeliḫānuñ, -nuñ]*
109. Cānı ʿaḳlı dili **Zelīḫānuñ** / Segleri oldılar o çobanuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3855). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
110. Cānına od düşüp **Zelīḫānuñ** / Dédi iy nūr-ı dīdesi cānuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4013). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
111. Éşidüp bu cevābını anuñ / Yaḳdı şefḳat dilin **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4033). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
112. Pür-ġam oldı demi **Zelīḫānuñ** / Ḥadden aşdı ġamı **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4219). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
113. Pür-ġam oldı demi **Zelīḫānuñ** / Ḥadden aşdı ġamı **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4219). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
114. Çeşmi pür-ḫūn olup **Zelīḫānuñ** / Böyle vérdi cevābını anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4249). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
115. Her cihātında yazdılar anuñ / Naḳşını Yūsuf u **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4298). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
116. Gördi çün bu nigārını anuñ / Oldı şevḳi füzūn **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4307). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
117. Bunca güftār-ı ʿişmeti anuñ / Gūşına girmeyüp **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4381). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
118. Gördi yazmışlar üstine anuñ / Ṣūretin Yūsuf u **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4423). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
119. Rāst olsa ġamı **Zelīḫānuñ** / Gelmez-idi bu kec sözi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4598). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
120. Çākin önde bulur-ısañ anuñ / Pākdür dāmeni **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4662). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
121. Pederi raḥm édüp **Zelīḫāya** / Ṭurdı ʿahdine başladı rāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2877). [zelīḫāya, -y, -a]*
122. Ṭutdı şām ü seḥer naẓar bu işe / Gül **Zelīḫası** Mışrına irişe *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3019). [zelīḫası, -sı]*
123. Çün **Zelīḫā** anuñ éşitdi sözin / Urdı rūy-ı zemīne şükr yüzin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3111). [zelīḫā,]*
124. K‘iy **Zeliḫā** firāḳa ṣabr eyle / Aġlama iştiyāḳa ṣabr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3103). [zeliḫā,]*
125. Çün **Zelīḫā** ʿazīze étdi nigāh / Dil-i ġam-dīdesinden eyledi āh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3068). [zelīḫā,]*
126. Gétdi ṣabr-ı dili **Zelīḫanuñ** / Yüzüni görmek istedi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3062). [zelīḫanuñ, -nuñ]*
127. Çün **Zelīḫāya** menzil oldı bu taḫt / Eylediler duʿā’-yı devlet-i baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3157). [zelīḫāya, -y, -a]*
128. Ortaya aldılar **Zelīḫāyı** / Ṣan ki seyyāre-i felek ayı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3133). [zelīḫāyı, -y, -ı]*
129. Cümle esbāb-ı baḫt u pirāye / Ḥāṣıl olmış-ıdı **Zelīhāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3171). [zelīhāya, -y, -a]*

130. Demidür Ḥamdī merd-i dānāya / Yūsufı göstere **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3242). [zelīḫāya, -y, -a]*
131. Niçe bānū-yı ḥūr-i pīrāye / Hem-nişīn oldılar **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3184). [zelīḫāya, -y, -a]*
132. Çün **Zelīḫāya** ol ḫaber yitdi / Bī-ḫaber oldı kendüden gétdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3355). [zelīḫāya, -y, -a]*
133. Diñledi bunı ṭañladı dāye / Vardı vérdi ḫaber **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3354). [zelīḫāya, -y, -a]*
134. Ki **Zelīḫāya** benden eyle selām / Bilürem ḥālini ne-y-ise temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3346). [zelīḫāya, -y, -a]*
135. Çün **Zelīḫā** aña nigāh étdi / Yıḳılup ḳaʿr-ı dilden āh étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3316). [zelīḫā,]*
136. Görmeg-içün cemālini anuñ / Şevḳi bī-ḥadd-idi **Zelīḫānuñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3254). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
137. Çün ʿAzīz oldı mālik ol aya / Anı ışmarladı **Zelīḫāya** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3427). [zelīḫāya, -y, -a]*
138. Çün **Zelīḫāda** āḫir oldı ḫarāc / Yūsufuñ ḳıymetine oldı ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3416). [zelīḫāda, -da]*
139. Sākin oldı odı **Zelīḫānuñ** / Çünki gördi bu meylini anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3413). [zelīḫānuñ, -nuñ]*
140. Çün **Zelīḫā** da āḫir oldı mezād / Étdi anı mużāʿaf oldı murād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3403). [zelīḫā,]*
141. Çün **Zeliḫaya** ḥāṣıl oldı murād / Yūsufı aldı gétdi kaṣrına şād *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3587). [zeliḫaya, -y, -a]*
142. Çün **Zeliḫā** édeydi Yūsufı zeyn / Ḥāṣıl eylerdi cana ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [zeliḫā,]*
143. Geldi meşşāṭalar **Zelīḫāya** / Müşkden toz étdiler yāya *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5540). [zelīḫāya, -y, -a]*
144. Çün felek Yūsufun **Zelīḫā** -vār / Ṣaldı zindān-ı ġarba aġladı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [zelīḫā-vār,]*

zelīl: *Aşağılanan, hor görülen, hakir, düşkün.*

1.Dédi ʿazm eylese aña bu **ẕelīl** / Ol ʿAzīzüñ olur hevāsı delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2711). [ẕelīl,]*

zelīl ét: *Alçak görmek, hor görmek, hakir görmek.*

1.Size çünkim pederdür İsrā'īl / Nefsüñüz n'içün **éde** sizi **ẕelīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1501). [ẕelīl ét, -e]*

zelīl ol: *Hor görülür olmak, aşağılanacak duruma düşmek.*

1.Ehl-i Mıṣr **olup** ol ḳapuda **ẕelīl** / Gözlerinden aḳardı şevḳ-ile Nīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2196). [ẕelīl ol, -up]*

zellet: *Ufak suç, hata II yanlış iş yapma; yanılma .*

1.Ẕilletine bu **ẕellet** oldı sebeb / İḫveti cevri-y-ile çekdi taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [ẕellet,]*

zemān: *Zaman, devir.*

1. Ol **zemān** eyle-y-idi şerʿ-i Resūl / Düzd olurdı metāʿ issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 527). [zemān,]*
2. K'iy felek rifʿat ü melek-āyīn / Rāmdur emrüñe **zemān** u zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [zemān,]*
3. Yédi yıl gey ucuzluḳ oldı cihān / Niʿmet-ile ṭolup zemīn ü **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [zemān,]*
4. Şöhreti toldı çün zemin ü **zemān** / Müşterī oldı aña cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [zemān,]*
5. Ṭoldı ol demde ẓulmet-ile cihān / Ditredi ṣayḥadan zemīn ü **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [zemān,]*
6. Géçdi Şemʿūn nite ki devr-i zemān / Ol **zemāndan** ḥikāye ḳaldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 956). [zemāndan, -dan]*
7. Var-ıdı ol **zemānda** bir ʿālim / Ḳāyim-idi ʿibādete dāyim *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1027). [zemānda, -da]*
8. Geh zemīnden ḥikāyet eylediler / Geh **zemāndan** şikāyet eylediler *(Yusuf u*

Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2797). [zemāndan, -dan]

9. Bir **zemāndan** ki geldi idrāki / Aġlayup ṣaçdı başına ḫāki *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3437). [zemāndan, -dan]*
10. Çeşm-i Ya ‘ḳūb-içün ki aġladı ḳan / Yūsufūñ ḥasretinde bunca **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 142). [zemān,]*
11. Ol legende yudı ki Cebrā‘īl / Aldı cennetden ol **zemān** ki Ḫalīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 767). [zemān,]*
12. Ol **zemān** kim Ḫalīle Cebrā’īl / Aldı geldi fidā-yı Rabb-i Celīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 780). [zemān,]*
13. Ḳaldum ansuz ben anda bunca **zemān** / Ḥālüm it dirliğine döndi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1400). [zemān,]*
14. Bu **zemānda** niçe fülāned-din / Ḥāli ḫalḳ arasında daʿvī-yi dīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1868). [zemānda, -da]*
15. Rūz-i nevrūz-idi meger o **zemān** / Pür-ṣafā olmış-ıdı Mıṣr-ı cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3017). [zemān,]*
16. Luṭf-ıla gül nevā-y-ıla bülbül / Naġmesinden **zemāna** pür-ġulġul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3030). [zemāna, -a]*
17. Ol **zemāndan** ki vaṣlına irdi / Aña yüz cān-ıla göñül vérdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3173). [zemāndan, -dan]*
18. Bir **zemāndan** ki ʿaḳlı geldi aña / Çaġırup dedi kimsin iy gūyā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3787). [zemāndan, -dan]*
19. Böyle déyüp düşerdi bī-dil ü cān / Yār izinde yaturdı niçe **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5409). [zemān,]*
20. Rāvīler dér ki ol **zemān** bu mezār / Zārī ḳıldı nite ki ʿāşıḳ-ı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1830). [zemān,]*
21. Ol binānuñ öñünde hem o **zemān** / Var-ıdı bir ʿaẓīm ḫōş meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2291). [zemān,]*
22. Ol **zemān** mesnedüm-idi béşigüñ / Secde-gāhum-durur bu dem éşigüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2550). [zemān,]*
23. Çün Zelīḫāya irmedi dermān / Derd-ile hem-dem oldı niçe **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2625). [zemān,]*
24. Ol **zemān** kim açıldı tār-ı cünūn / Rūşen oldı yine bu nūr-ı ‘uyūn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2814). [zemān,]*
25. Ol zemān kim ʿazīz-i Mıṣr-ı ʿArab / Étdi dergāh öñine ʿıyş ü ṭarab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3061). [zemān,]*
26. Bir fütāde ḳarıcuġuñ o **zemān** / Bir keleb ipligi bulundı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3389). [zemān,]*
27. Bunca ferr-ile Bāziġa o **zemān** / Eyledi ʿazm-i cānib-i meydān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3520). [zemān,]*
28. Dédi Yūsuf ki ol **zemān** ki peder / Baña eylerdi şefḳat-ile naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3704). [zemān,]*
29. İç ṭonı bendini o pāk-i cihān / Éki dügerdi bir açup o **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4524). [zemān,]*
30. Bir gürūhı o zenlerüñ o **zemān** / Kesdi cāndan elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [zemān,]*
31. Şeh muḳarreblerinden éki cüvān / Anda maḥbūs-ıdı meger o **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5137). [zemān,]*
32. Yūsufa ʿahd éden cüvān o **zemān** / Yād édüp anı söze geldi revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5172). [zemān,]*
33. Ṣora benden ne gördiler o zenān / Ṣaldılar dām-ı ḥabse bunca **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [zemān,]*
34. Ol **zemān** kim ʿAzīz étdi vefāt / İrdi bānū-yı Maġribe āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5299). [zemān,]*
35. Bu belā-y-ıla ḳaldı niçe **zemān** / Yaşı gözyaşı-y-ıla geçdi hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5339). [zemān,]*
36. Yapdurup tille ḳullesinde mekān / Anda ḥasret çekerdi bunca **zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5738). [zemān,]*
37. Ol **zemānda** bu-y-ıdı şer’-i resūl / Uġrı olurdı māl issine ḳul *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5869). [zemānda, -da]*
38. Tā ire Yūsufuñ **zemānına** / Ṣoḥbeti ḫāṣıl ola cānına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 40, Beyit 1034). [zemānına, -ı, -n, -a]*
39. Bir dıraḫt étdiler miyānında / Sidreden müntehā **zemānında** *(Yusuf u Züleyha,*

Mesnevi 126, Beyit 4292). [zemānında, -ı, -n, -da]

40. Ki bir Aʿrābī ol **zemānda** meger / Mısra Kenʿāndan eylemişdi sefer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3689). [zemānda, -da]*
41. Yüridi bir **zemān** bu kār-ıla / Ki şubān oldı iḫtiyār-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3858). [zemān,]*
42. Ol **zemān** kim ṭapuña çāker-idüm / Keremüñ dīdesine manẓar-idüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5629). [zemān,]*

zemān-ı aḳdem: *Eski, önceki zamanlar.*

1.Ṭoġmamışdur **zemān-ı aḳdemden** / Ādemī segden ve seg ādemden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [zemān-ı aḳdem, -den]*

zemān-ı nūşirevān: *Nuşirevan'ın zamanı, devri (Nuşirevan: İran'da 531 ile 579 yılları arasında hükümdarlık etmiş, adaletiyle ün salmış Sasani şahı.)*

1.Çün anuñ ʿadli oldı nūş-revān / Unuduldı **zemān-ı Nūşirevān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 284). [zemān-ı nūşirevān,]*

zemīn: *Dünya, âlem, yeryüzü.*

1.Ṭoldı ol demde ẓulmet-ile cihān / Ditredi ṣayḥadan **zemīn** ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [zemīn,]*
2.K'iy felek rifʿat ü melek-āyīn / Rāmdur emrüñe zemān u **zemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2882). [zemīn,]*
3.Her sipāh oldı bende fermānī / Her **zemīn** oldı ḥükmi meydānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5276). [zemīn,]*
4.Geh **zemīnden** ḥikāyet eylediler / Geh zemāndan şikāyet eylediler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2797). [zemīnden, -den]*
5.Yédi yıl gey ucuzluḳ oldı cihān / Niʿmet-ile ṭolup **zemīn** ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5648). [zemīn,]*
6.Şöhreti toldı çün **zemīn** ü zemān / Müşterī oldı aña cümle cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5686). [zemin,]*
7.Düşdi çünkim **zemīne** maderden / Āsmān yüz çevürdi aḫterden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 437). [zemīne, -e]*
8.Melegüñ kim maḳāmı çarḫ-ı berīn / Ḥüsnüñ öñinde secdegāhı **zemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3953). [zemīn,]*

zemīn: *Yer, zemin; taban.*

1.Yügrişüp niçe serv-i zibālar / Döşediler **zemīne** dībālar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5252). [zemīne, -e]*
2.Yūsuf ol dem zemīne urdı yüzin / Dédi iy gūş éden ġarīb sözin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1848). [zemīne, -e]*
3.Çün aḳup yére düşdi ḳanı hemīn / Nām-ı Yūsufla naḳş olındı **zemīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5104). [zemīn,]*

zemīn: *Yer, mekan, mahal, mevki.*

1.Nāgehān étdi bir **zemīne** ḫurūc / Ne zemīn āsmān-i ẕāt-i burūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [zemīne, -e]*
2.Nāgehān étdi bir zemīne ḫurūc / Ne **zemīn** āsmān-i ẕāt-i burūc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3041). [zemīn,]*

zemīn ü zemān: *Mekan ve zaman; yer ve zaman (Her yer, her şey; bütün ālem bağlamında.).*

1.Dédi kim ṣānīʿüm Ḫudā-yı cihān / Ki anuñ ṣunʿıdur **zemīn ü zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3554). [zemīn ü zemān,]*
2.Bile üçyüz biñ atlu çıḳdı revān / Ṭoldı āvāz-ıla **zemīn ü zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6113). [zemīn ü zemān,]*
3.Dédi ḫāżırlara nedür bu fiġān / Ṭoldı ġavġā-y-ıla **zemīn ü zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6227). [zemīn ü zemān,]*
4.Cümlesi étdiler şu resme fiġān / Ṭoldı āvāz-ıla **zemīn ü zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1116). [zemīn ü zemān,]*
5.Görüp ol ḫāli cūşa geldi cihān / Ditredi sayḥadan **zemīn ü zemān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6128). [zemīn ü zemān,]*

zemīne ser ko: *Başını yere koyarak saygı göstermek; birinin hükmünü kabul ettiğini göstermek için önünde eğilmek.*

1.Taḫt-ı zerrīne géçse ol mih-ter / **Ser ḳor-ıdı zemīne** her server *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5280). [zemīne ser ḳo, -r, -ıdı]*

zemīn-i Mışr: *Mısır diyarı, Mısır ülkesi.*

1.Āḫir ola **zemīn-i Mışr**a ʿazīz / Ola rāḥat-nümā vü dad-engīz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 467). [zemīn-i Mışra, -a]*

zemm: *Yerme, ayıplama, kötüleme.*

1.ʿAyb gözler ʿadāvet étse kişi / **Ẕemm** ü ġıybet olur anuñ çün işi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1691). [ẕemm,]*

zemm ét: *Yermek, çekiştirmek.*

1.**Ẕemm édersiz** bu bī-dil ü cānı / Ki sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4723). [ẕemm ét, -er, -siz]*

zen: *Kadın.*

1. Déyesin kim ʿAzīz-i Mışr **zeni** / Diler alup oġul édine seni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3333). [zeni, -i]*
2. Ḥażret-i tāb-dār-ı ḥabl-i raḥīm / Dédi **zenler-dürür** ḥibāl recīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4430). [zenler-dürür, -ler, -dürür]*
3. Çün bu esbābı müntehā étdi / Ṭaʿn éden **zenlere** ṣalā étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4715). [zenlere, -ler, -e]*
4. Ṭaʿn éden **zenleri** żiyāfet éde / Ne żiyāfet ḳamu feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [zenleri, -ler, -i]*
5. Bir gürūhı o **zenlerüñ** o zemān / Kesdi cāndan elin yıḳıldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4775). [zenlerüñ, -ler, -üñ]*
6. Beni **zenler** zināya yilterler / Nāra éltür hevāya yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [zenler, -ler]*
7. Mā-y-ile ġālib olsa **zen** érine / Māyil olur şebehde māderine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 257). [zen,]*
8. İy göñül erlik öġren ol **zenden** / Ér-iseñ zenligi géder senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [zenden, -den]*
9. **Zeni** pehlū-yı çepden eyledi Ḥaḳḳ / Egrinüñ ḥāli egridür muṭlaḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4625). [zeni, -i]*
10. **Zen** çerāġ-ı dürūġa verse fürūġ / Rūġanı olur anuñ eşk-i dürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4633). [zen,]*
11. Bir **zen** ol cemʿ içinde ḥāżır-ıdı / Bu geçen mācerāya nāẓır-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4646). [zen,]*
12. Keyd-ile **zen** ʿAzīzi ḫᵛār eyler / Mekr-ile fikrini figār eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4671). [zen,]*
13. Merdi **zen** mekri ḳılmasun ʿāciz / Zen-i mekkāre ḳalmasun hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4672). [zen,]*
14. Bu ḫaberler irişdi çün şāha / **Zenleri** daʿvet étdi dergāha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5204). [zenleri, -ler, -i]*
15. Dédi **zenler** duʿā' édüp şāha / Ẓulm-idi töhmet étmek ol māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [zenler, -ler]*
16. **Zene** uydı çün étdi Yūsufa cevr / Manşıbın aldı vérdi Yūsufa devr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5285). [zene, -e]*

zen suyı: *Kadın yumurta hücresi.*

1.Er ṣuyı ġālib olsa **zen suyına** / Beñzer evlād atası ḫuyına *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 7, Beyit 256). [zen suyı, -n, -a-y, -u, -na]*

zenah: *Çene II çene çukuru.*

1. **Zenaḫı** sīminüñ zekātı cihān / Ġabġabı sīminüñ ḫālāveti cān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2437). [zenaḫı, -ı]*
2. **Zenaḫın** étdi Ḥaḳḳ şekerden sīb / Ḥüsni ʿıydına vérdi zīnet ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [zenaḫın, -ın]*

zenahdān: *Çene II çene çukuru.*

1.Sükkeri sīb-iken **zenaḫdānı** / Çāh-ı āsīb oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2351). [zenaḫdānı, -ı]*

2.Dédi duḫter anuñ **zenaḫdānı** / Göñlümüñ çoḳdan oldı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [zenaḫdānı, -ı]*

3.Dürr-i manẓūm esīr-i dendanı / Cāna zindān-ıdı **ẓenaḫdānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 545). [ẓenaḫdānı, -ı]*

4.Her ki gördiyse ol **zenaḫdānı** / Feraḥından unutdı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [zenaḫdānı, -ı]*

zenān: *Kadınlar (Mısırlı kadınlar)*

1.K'ol **zenānı** ki kesdi cümlesi dest / Beni görüp çün oldılar ser-mest *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5198). [zenānı, -ı]*

2.Ṣora benden ne gördiler o zenān / Ṣaldılar dām-ı ḥabse bunca zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5200). [zenān,]*

3.Ġaybet étdi **zenān-ı Mışr** anı / Ki sever bir ġulām-ı ʿİbrānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4690). [zenān-ı Mışr,]*

4.Gördiler çün **zenān-ı Mışr** anı / Bir naẓarda yitürdiler cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4756). [zenān-ı Mışr,]*

zencī: *Siyah ırktan olan; siyahi.*

1.Sinc çalardı zencī çākerler / Kūs dögerdi Rūsī mihterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3131). [zencī,]*

zencīr: *Sevgilinin saç bölüğü.*

1.Dilümi ṭutdı zülf-i dil-gīrüñ / Beni dīvāne étdi **zencīrüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4372). [zencīrüñ, -üñ]*

2.Sünbülüñden yaratdı bir **zencīr** / Ki ḳılur ʿālemüñ emīrin esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2647). [zencīr,]*

3.Dédi duḫter o zülf-i ʿālem-gīr / Beni **zencīre** çoḳdan étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [zencīre, -e]*

zencīr: *Zincir, pranga; suçlulara ya da akıl hastalarına takılan kelepçe.*

1.Pederi dédi ḳo bu tedbīri / Éderem saña bend ü **zencīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2704). [zencīri, -i]*

2.Serv-i raʻnā çemende olmış emīr / Ayaġın gül ḳuçar nedür **zencīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2780). [zencīr,]*

3.Depredür zülf-i dōst **zencīrin** / Yéle vérür 'uḳūl tedbīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2744). [zencīrin, -in]*

4.Ṭaḳdılar refʿ édüp dü şeb-gīri / Boynı aġına ḳara **zencīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4910). [zencīri, -i]*

5.Yüce servinde yoġ-iken taḳsīr / Ayaġına düşer midi **zencīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5208). [zencīr,]*

zencīr ét: *Zincir yapmak II zincirle bağlamak.*

1.Bu ne ḥikmet ki bāġ-bān-ı cihan / Aña **zencīr étdi** āb-ı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2727). [zencīr ét, -di]*

zencīr ol: *Zincir olmak II zincirle bağlamak.*

1.Pāk destüm olurdı dāmen-gīr / Ben **olurdum** ayaġına **zencīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2732). [zencīr ol, -ur, -du, -m]*

zencīr ur: *Zincir vurmak, bağlamak II esir, köle etmek.*

1.Gāh olur kim ḥavādis-i taḳdīr / Serve āzād-iken **urur zencīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1713). [zencīr ur, -ur]*

2.Olmış-iken cihān şaçına esīr / **Urdı** boynına ẓulm-ile **zencīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1733). [zencīr ur, -dı]*

3.Étdi āḫir revān bu tedbīri / Ki **ura** pā-yı serve **zencīri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2687). [zencīr ur, -a]*

zencīre düş: *Divane olmak, kendinden geçmek II tutulmak.*

1.Semeni étdi sünbüle şāne / **Düşdi zencīre** Nīl-i dīvāne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2090). [zencīre düş, -di*

2.Ṣu gibi gāh **düşdi zencīre** / Yel gibi gāh āh-ı şeb-gīre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3960). [zencīre düş, -di]*

zen-i mekkār: *Hileci, düzenbaz kadın.*

1.Merdi zen mekri ḳılmasun ʿāciz / **Zen-i mekkāre** ḳalmasun hergiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4672). [zen-i mekkār, -e]*

zen-i pīr: *İhtiyar, yaşlı kadın.*

1.Geldi ol ḥācib öpdi pā-yı serīr / Dédi ḥāżır ḳapuda ol **zen-i pīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5475). [zen-i pīr,]*

zen-i ter-dāmen: *Edepsiz, hayasız kadın; namussuz kadın.*

1.**Zen-i ter-dāmene** çü ṣabr éde merd / İrişür ġayreti cemāline gerd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 131, Beyit 4681). [zen-i ter-dāmen, -e]*

zenligi géder: *Kadın gibi davranmayı bırakmak. (Güçsüzlük, zayıflık bağlamında.).*

1.İy göñül erlik öğren ol zenden / Ér-iseñ **zenligi géder** senden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3576). [zenligi géder,]*

zer: *Altın; kıymetli mücevher*

1. Zōr olmasa **zer** gerek bārī / Bulmaġ-içun viṣāl-i dildāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2224). [zer,]*
2. Dédiler **zer** ne ola ser vérelüm / Bir naẓar tek cemālini görelüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2228). [zer,]*
3. Serini vére mi **zerin** ṣaḳınan / Bulmadı serverin serin ṣaḳınan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2225). [zerin, -in]*
4. Her ne ʿāṣıḳ ki ḳıymaya **zerine** / İremez sīm-çihre dilberine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2223). [zerine, -i, -n, -e]*
5. Düzdi **zerden** içinde hem bir taḫt / ʿizz ü devlet sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2280). [zerden, -den]*
6. Çār-gūşe düzilmiş-idi o taḫt / **Zerden** olmış-ıdı gūşelerde dıraḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2281). [zerden, -den]*
7. Düşdi **zer** ayağına bu dilege / Bilezük ola tā gümiş bilege *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2383). [zer,]*
8. **Zere** ṭāli' çün eyledi iḳbāl / Bilezük oldı aña hem ḫalḫāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2384). [zere, -e]*
9. Ol ḳadar düşdi Nīle sīm-ile **zer** / Pūlını aḳça étdi māhīler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3148). [zer,]*
10. Gerçi çıḳdı **zer** üzre ol gevher / Āteş-idi velī aña ol zer *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [zer,]*
11. Gerçi çıḳdı zer üzre ol gevher / Āteş-idi velī aña ol **zer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3158). [zer,]*
12. Dilberüñ tercemānına teslīm / Ser ü cān édeler nedür **zer** ü sīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3339). [zer,]*
13. Nice heykel dür-ile gevher-idi / Kem bahāsı yégirmi biñ **zer-idi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3338). [zer-idi, -idi]*
14. Müşterīnüñ birisi ol bedre / Vérdi **zer** sürḫ-i ṣāfī bir bedre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3394). [zer,]*
15. Diler-iseñ söyine oduñ eger / Ḫarc olunsun ṣu gibi sīmle **zer** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4261). [zer,]*
16. Çün bu efsūnı oḳudı dāye / Sīm ü **zerden** ne var-ısa māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4267). [zerden, -den]*
17. Ḫūblar gibi sīmden sāḳī / **Zer** ü pīrūze şāḫ u evrāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4293). [zer,]*
18. Cismi **zer** çeşmi ṣāfı gevherdür / Sīnesi ṭolu müşk ü ʿanberdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4533). [zer,]*
19. Ṣāfi **zer** gibi pāk cevherdür / Ġıll u ġışş yoḳdur ārī gevherdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5221). [zer,]*
20. Fuḳarā bir ṭarafda hem-nigerān / Ki ḳaçan ṭola sīm ü **zer** dāmān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5245). [zer,]*
21. Ṣaçdı üstine cümle ṣaḥib-i köşk / Ṭabla ṭabla ṭabaḳ ṭabaḳ **zer** ü müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5248). [zer,]*
22. Her ki senden ḫaber getürse baña / **Zer** nedür cān ü ser vérürdüm aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5496). [zer,]*
23. Anuñ üstine **zer** yérine o zār / Tāze tāze recālar éde nişār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5949). [zer,]*
24. Maʿrifet sikke-i mübārektir / Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her **zer** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 87). *[zer,]*

25. Ḥabbe deñlü naẕarları yoġ-ıdı / Dédiler arpa deñlü **zer** çoġ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1803). [zer,]*
26. Ben bunı aldum arpa deñlü **zere** / Ṣaçdum ümmīd toḫmını ḥacere *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 64, Beyit 1796). [zere, -e]*
27. **Zer** vérüp Mıṣruñ āftābları / Aldılar cāna ṣevḳ u tābları *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2237). [zer,]*
28. Her ki **zer** vérdi gördi zār oldı / Zer gibi zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [zer,]*
29. Her ki zer vérdi gördi zār oldı / **Zer** gibi zerd olup nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [zer,]*
30. Her ki aña ḳılurdı bir naẕarı / Evvelā Mālike vérür-idi **zeri** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2235). [zeri, -i]*
31. Mār-ı zerrīni gencden açdı / Mūr yérine yére **zer** ṣaçdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 2793). [zer,]*
32. Ṣu gibi ḫarc olunsa sīm-ile **zer** / Yüz ṣuyı ḫāṣıl olsa ṭañ mı eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4269). [zer,]*
33. Bir'ki ḫādimlere buyurdı revān / Sīmini **zerden** étdiler ʿüryān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4908). [zerden, -den]*
34. Kimden éşitse Yūsufuñ ḫaberin / Müjde vérürdi aña sīm ü **zerin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5360). [zerin, -in]*

zer: *Altın, altın rengi.*

1.Sebḫ-içün geldi mevc mekfūfa / **Zer** izār étdi nūr-ı mekşūfa *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2060). [zer,]*

zer: *Altın II değerli, gösterişli.*

1.Zārı **zer** perde-dārı laʿl ü güher / Pāyesi māye-i seʿādet-i ser *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3156). [zer,]*

zer: *Altın II Sarı (sarı beniz).*

1.Gerçi sīmāda olmışam çün zer / Ḳıymetüm yoḳ velī ki ḫabbe ḳadar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 118*). [zer,]*

zer: *Altın (gibi kıymetli) (Allah)*

1.Cūşa geldi o ḳulzüm-i bī-reng / Ki **zerüm** bu nuhāsa olmadı deng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4538). [zerüm, -üm]*

zer-beft: *Sırmalı, altın işlemeli (kumaş).*

1.Ṭaşı **zer-beft** içi füsūs-kārī / Laʿl ü elmās levḥ-i mismārī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2994). [zer-beft,]*

zerd ol: *Sarı olmak, sararmak, solgun yüzlü olmak.*

1.Her ki zer vérdi gördi zār oldı / Zer gibi **zerd olup** nizār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2238). [zerd ol, -up]*

zerde zer: *Sarı altın.*

1.Ṣaḥn-ı meydāna **zerde zer** ṣaçdı / Ḳandī senbūseler dehen açdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2959). [zerde zer,]*

zer-hırīde: *Satın alınmış.*

1.Ben Zelīḫāya **zer-ḫırīde** ḳulam / Ne serüm var ki aña hem-ser olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3973). [zer-ḫırīde,]*

zer-i huşk: *Kuru altın.*

1.Oldı sīr-āb laʿl-ile **zer-i ḫuşk** / Tāc-ı devlet maḥālli ḫırmen-i müşk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4350). [zer-i ḫuşk,]*

zer-i sürḫ: *Kırmızı altın.*

1.Ol gümiş māhī ḫūb revnaḳ-ıdı / Ki **zer-i sürḫ-ıla** muṭavvaḳ-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4345). [zer-i sürḫ, -ıla]*

zer-keş: *Altınla işlenmiş, altın işlemeli (elbise, giysi.) (Süslü, gösterişli elbise bağlamında.)*

1.Servi ser-keş ḳabāsı **zer-keş-idi** / İçi sāde ṭaşı münaḳḳaş-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2378). [zer-keş-idi, -idi]*

2.Vérdi hem cāmeler dü ṣad mefreş / Cevher-ile münaḳḳaş ü **zer-keş** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2988). [zer-keş,]*

3.Çünki **zer-keş** ḳabasın açar-ıdı / Gevher-i eşki ṣaçu ṣaçar-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4976). [zer-keş,]*

4.Gözleme ẓahirümde **zer-keşümi** / Gele-gör baṭınumda āteşümi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3719). [zer-keşümi, -üm, -i]*

5.Mihr-ile açdı mühr-i mefreşini / Cāmenüñ vérdi aña **zerkeşini** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2108). [zerkeşini, -i, -n, -i]*

zer-nigār: *Altın işlemeli II parlak, güzel.*

1.Destine vérdi **zer-nigār** ibrīk / Māh elinde ṣan āftāb-ı berīḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4752). [zer-nigār,]*

2.Üstine **zer-nigār** zār aşmış / Perde olmaġa perde-dār aşmış *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2142). [zer-nigār,]*

3.Géydi çün **zer-nigār** cāmesini / Ḳapdı māhuñ felekʿimāmesini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3249). [zer-nigār,]*

4.Zīnet ét **zer-nigār** câme-y-ile / Ser-bülend eyle terʿimāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4934). [zer-nigār,]*

5.Boynı boş heykel-i muraṣṣaʿdan / Yüz açuḳ **zer-nigār** burḳaʿdan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5352). [zer-nigār,]*

zer-nigār: *Altın işlemeli, altın renkli; sarı renkli (Yaz mevsiminde tahıl başaklarının rengi bağlamında.).*

1. **Zer-nigār** olur-ıdı çün ola yay / Mevc ururdı deñiz olup buġday *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5657). [zer-nigār,]*

zerrāt: *Zerreler; gözle görülemeyecek kadar küçük şeyler.*

1.Anda kim **ẕerre** denlü ola başar / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [ẕerrāt,]*

2.Çün ezel mihri āşkār oldı / Niçe **ẕerrāt** tābdār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2038). [ẕerrāt,]*

zerrāt-ıʿālem: *Ālemin zerreleri, en ufak parçaları.*

1.Ḳıldı **ẕerrāt-ıʿālemi** mir'āt / Oldı mücellā-yı ḥüsn ol ẕerrāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1950). [ẕerrāt-ıʿālem, -i]*

zerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

1.Ger bula **ẕerre** deñlü mūr anı /Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [ẕerre,]*

2.Līk bir ḥarf éşit kitābından / Déyeyin **ẕerre** āftābından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2334). [ẕerre,]*

zerre: *Zayıf, āciz (kimse).*

1.Noḳtayam ben kitāb-ı ṣunʿından / **Ẕerreyem** āftāb-ı ṣunʿından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1946). [ẕerreyem, -y, -(e)m]*

1.Ben nice **ẕerreyem** ki mihre irem / Daʿvī-yi mihr édem sipihre irem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2918). [ẕerreyem, -y, -(e)m]*

zerre: *Zerre; gözle görülemeyecek kadar küçük şey*

1.Ḥikmeti baḥrine ḥabāb sipihr / Ṣunʿi berkına **ẕerre** tābiş-i mihr (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 38). *[ẕerre,]*

2.Naẓar éden bu nūr-ıla gördi / ʿālemi **ẕerre** ẕerreyi ʿālem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 72). [ẕerre,]*

3.**Ẕerre** maʿnīde nūrdur ammā / Ṣūretā farḳ etti ẓıll-i ʿadem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [ẕerre,]*

4.Ne vücūd ola **ẕerrede** bī-nūr / Ki éde ḥüsni anuñ-ıla ẓuhūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [ẕerrede, -de]*

5.Tāb-ı ḥüsnüñ ṭulūʿ éde nāgāh / Varlıġum **ẕerresini** éde tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3209). [ẕerresini, -si, -n, -i]*

6.**Ẕerre** nūr-ıla n'içün ola faḫūr / Maʿnide mihruñ olıcaḳ ol nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2039). [ẕerre,]*

7.Anda kim ẕerre denlü ola başar / Ẕerreden ol cemāle étdi naẓar (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). *[ẕerre,]*

8.Anda kim ẕerre denlü ola başar / **Ẕerreden** ol cemāle étdi naẓar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1951). [ẕerreden, -den]*

zerre: *Çok az, azıcık da olsa II Hiç.*

1.Ne ḳadar ṣuʿle-dār olursa dürūġ / Vérmez ehline **ẕerre** deñlü fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 32, Beyit 961). [ẕerre,]*

zerre deñli: *Zerre kadar, bir parça, çok az.*

1.Sāyede nūr secde eyler-idi / Olsa ʿaynında **ẕerre deñli** şühūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 62). [ẕerre deñli,]*

2.Yoġ-iken sende **ẕerre deñlü** günāh / İy güneş menzilüñ neden ola çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 1003). [ẕerre deñlü,]*

3.Ṭaylesānı lisān-ı kiẕb ü dürūġ / Yoḳ derūnında **ẕerre deñlü** fürūġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1513). [ẕerre deñlü,]*

4.Ṭuṭuşup odlara ʿiẕārından / Ḳalmadı **ẕerre deñlü** varından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2442). [ẕerre deñlü,]*

5.Dāyīmā Ḥaḳḳadur münācatum / Ḥalḳa yoḳ **ẕerre deñlü** ḥācātum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5964). [ẕerre deñlü,]*

6.Ger bula **ẕerre deñlü** mūr anı / Götüre taḫt-ıla Süleymānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 98). [ẕerre deñlü,]*

7.ʿĀbide dīn ü ʿāṣīye dünyā / Ḥamdīye **ẕerre deñlü** ʿışḳ-ı Ḫudā (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 3, Beyit 126*). [ẕerre deñlü,]*

8.Ger ṣorarsañ ol āftāba nişān / Déyeyim **ẕerre deñlü** ṣanma yalan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3795). [ẕerre deñlü,]*

ẕerre ẕerre ét: *Parça parça etmek; parçalara ayırmak.*

1.Ḥōş-idi tīġ-i mihri cān ü teni / Ṭoġrayup **ẕerre ẕerre étse** beni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5091). [ẕerre ẕerre ét, -se]*

zerrece: *Zerre kadar, azıcık II Hiç.*

1.Āteşüñ şevḳi ḳanda sen ḳanda / Yoḳ mı idrāk **ẕerrece** sende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 133, Beyit 4791). [ẕerrece,]*

2.Eyle ṭoldurdı anı mihr-i nigār / Ḳalmadı anda **ẕerrece** aġyār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5112). [ẕerrece,]*

3.Ḳaṭrece dāmenine nem gelmez / **Zerrece** sīnesine ġam gelmez *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5296). [zerrece,]*

zerre-i şerm: *Utanma, haya zerresi*

1.Gerçi olmışdı mihr sīnede germ / Daḫi ḳalmışdı illa **ẕerre-i şerm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2466). [ẕerre-i şerm,]*

zerre-veş: *Zerre gibi, zerre kadar; çok az, azıcık.*

1.Üştür üstinde bir güneş gördi / Kendüsin anda **ẕerre-veş** gördi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 2008). [ẕerre-veş,]*

zerrīn: *Altından yapılmış; altın işlemeli II altın gibi sarı ve parlak.*

1. Yédi ev yapdı cümle **zerrīn** ḫişt / Birbiri içre ṣan ki heşt behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4284). [zerrīn,]*

2. Her sütūn ayaġında hem **zerrīn** / Bir ġazāl étdi nāfı nāfe-i Çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4289). [zerrīn,]*

3. Kimi laʿlīn külāh lāle gibi / Kimi **zerrīn** kemer piyāle gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2974).*

4. Vérdi biñ esb-i tāzī **zerrīn** zīn / Kimi gül-gūn kimi daḫi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [zerrīn,]*

5. Mest-i ʿizzet ʿazīz-i nerges-i bāġ / Başda **zerrīn** külāh ü elde ayaġ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3018). [zerrīn,]*

6. Bindi bir bād-pāya **zerrīn** zīn / Ṣan ki ḥayzūma Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [zerrīn,]*

7. Dār-ı dīvārına anuñ niçe zār / Eylemişdi yüzini **zerrīn** zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2271). [zerrīn,]*

8. Vérdi **zerrīn** kemer muraṣṣaʿ tāc / Her biri şarḳa bāc ü ġarba ḫarāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3601). [zerrīn,]*

9. Serv-i sīmīnine o meh-sīmā / Géydi **zerrīn** ḳabā ne resme ḳabā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2113). [zerrīn,]*

10. Niçe ṭāvūs düzdürüp **zerrīn** / Cümlesin eylemişdi müşk-āgīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2282). [zerrīn,]*

11. Kandi pālūdelerle **zerrīn** ḫişt / Ṣaḫn-ı bezme döşendi ṣan ki behişt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4712). [zerrīn,]*

12. Düzdi hem ortasında **zerrīn** taḫt / ʿizz-i dāyim sütūnı taḫtası baḫt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5626). [zerrīn,]*

13. Nūr-ā-nūr oldı reng-i isfīdāc / Sāye ṣaldı o nūra **zerrīn** tāc *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5543). [zerrīn,]*

zerrīn-kemer: *Altın kemer.*

1.Kimi **zerrīn-kemer** ḳamer-çihre / Ne ḳamer ḫüsni fer vérür mihre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5239). [zerrīn-kemer,]*

Zer' olın: *Tohum ekilmek, ekin ekilmek.*

1.Dédi iy ʿaḳlı nā-temām olan / **Zerʿ olınmaz** ṭarīḳ-i ʿām olan *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1280). [zerʿ olın, -maz]*

zevāl: *Yok olma, sona erme*

1.Mihr ü māh olduġı-y-içün ehl-i cemāl / Birine naḳs irer birine **zevāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 887). [zevāl,]*

2.Aña maḫṣūṣdur kemāl ü cemāl / İrmez aña kelāl ü naḳs u **zevāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1948). [zevāl,]*

3.Dédi dāye muḥāli étme ṭaleb / Ki olur ol ṭaleb **zevāle** sebeb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2592). [zevāle, -e]*

zevāl: *Dert, sıkıntı, felaket.*

1.Mihr-i ʿālem ḳılalı ʿarż-ı cemal / Eksük olmaz başına bunca **zeval** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4031). [zeval,]*

zevāl ir: *Felaket, musibet gelmek.*

1.Dédi ol gün ki irdi baña melāl / **İrmiş** ol dem bu mihre bunca **zevāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3662). [zevāl ir, -miş]*

zevāl ir: *(Güneş) yok olmak, zeval bulmak; (Sevgilinin güzelliği karşısında güneşin gölgede kalması bağlamında.).*

1.Saña Ḥaḳḳ bir cemāl vérmişdür / Güne andan **zevāl irmişdür** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4232). [zevāl ir, -miş, -dür]*

zevāl iriş: *Yok olmak, zeval bulmak, zarar görmek.*

1.Her birümüz çün éde ʿarż-ı cemāl / Ne Zeliḫā **irişe** mihre **zevāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4847). [zevāl iriş, -e]*

zevāl iriş: *Felaket, musibet gelmek.*

1.Birinün çeşmine **irişdi zevāl** / Birisi yéle vérdi māl ü menāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1687). [zevāl iriş, -di]*

zevāl vér: *Yok etmek, sonlandırmak.*

1.Alnı mihrine **vérdüñ-ise zevāl** / Ḳaşları gibi cismüñ ola ḫilāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1370). [zevāl vér, -dü, -ñ]*

zevāle ir: *(Güzelliği) zail olmak, bozulmak; yok olmak.*

1.Ki'y Zelīḫā ne ḥāle irmişsin / Güneş-idüñ **zevāle irmişsin** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5486). [zevāle ir, -miş, -sin]*

zevāllü: *Öğle vakti II Zail olma, sona erme.*

1.Gözleri ehl-i mekrüñ allusıdur / Ay yüzinüñ güneş zevāllüsidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2343). [zevāllüsidür, -si, -dür]*

zevḳ: *Haz, lezzet; keyif, neşe*

1. Leb-i şīrīni olsa şekker-ḫand / **Ẕevḳden** şīşe içre ḳaynaya ḳand *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3493). [ẕevḳden, -den]*
2. ʿĀḳıbet nūr olur bu şevḳ-ıla / Cān-ı şīrīn vérüp bu **ẕevḳ-ıla** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3879). [ẕevḳ-ıla, --ıla]*
3. Çünki Mālik murādını aldı / **Ẕevḳden** anda ol géce ḳaldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1745). [ẕevḳden, -den]*
4. Göñli oldı güşāde nāme gibi / **Ẕevḳden** raḳs éder ḫamāme gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2910). [ẕevḳden, -den]*
5. Kuçuşurlar ṣafā vü **ẕevk-ıla** / Nerm ü nāzük döşekde şevḳ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4424). [ẕevk-ıla, --ıla]*
6. Süresin ʿömri **ẕevk** u şādı-y-ıla / Añıla ṣoñra aduñ adı-y-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1565). [ẕevk,]*
7. Gördi Mālik bu ḥüsn-ile ānı / Ṭoldı **ẕevḳ** u ṣafā-y-ıla cānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2107). [ẕevḳ,]*
8. Aġlamaġ-ıla pür-dem ü bī-nūr / Ḳalmadı tende **zevḳ** u dilde sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3747). [zevḳ,]*
9. Ḳāniʿ olmaz cemāli şevḳine ol / Cür'et eyler viṣāl **ẕevḳine** ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3878). [ẕevḳine, -i, -n, -e]*
10. Géçdi ol dem ki baḫt-yār-ıdı / Vaṣl-ı yār-ile **ẕevḳi** var-ıdı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5303). [ẕevḳi, -i]*
11. Cān **ẕevḳın** gözetse ger ʿāṣıḳ / ʿIşḳ yolında olmaz ol ṣādıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4877). [ẕevḳın, -ın]*
12. Seyr éderken viṣāl şevḳı-y-ile / Ṭarab ü ʿıyş ü nūş **ẕevḳı**-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3040). [ẕevḳı-y-ile, -ı, -y, -ile]*
13. **Ẕevḳ** olur mı bu **ẕevḳden** fāyıḳ / Ki ola maʿṣūḳ ṣāḥibi ʿāṣıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [ẕevḳ,]*

14. Ẕevḳ olur mı bu **ẕevḳden** fāyıḳ / Ki ola maʿşūḳ şāḥibi ʿāşıḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3367). [ẕevḳden, -den]*
15. Oldı miḥnet-serā -y-iken pür-şevḳ / Ṭoldı şādi vü **ẕevḳ** taḥt-ıla fevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4923). [ẕevḳ,]*
16. Beni bu **ẕevḳ** u ṣafādan sitārem eyledi dūr / N'idem ʿaceb ne ḳılam ṭāli'-i mükedder-ile *(Yusuf u Züleyha, Gazel 15, Beyit 5318). [ẕevḳ,]*
17. Oldı çün ḥalḳa ḫāṣ ü ʿām inʿām / **Ẕevḳ** u ʿişret umūrı oldı temām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5534). [ẕevḳ,]*
18. Ṭoldı eṭrāfa **zevḳ** u şādīler / Ṣaldı şāh illere münādiler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5649). [ẕevḳ,]*
19. Her ṭarafdan görinse aña bu **ẕevḳ** / Göñline ṭolar-ıdı tābiş-i şevḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4264). [ẕevḳ,]*
20. Çünki Yaʿḳūba ḥāṣıl oldı viṣāl / Geçdi **ẕevḳ** u sürūr-ıla niçe sāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6150). [ẕevḳ,]*
21. ʿĪş ḫod tolmış-ıdı şevḳinden / Diler-idi viṣāli **ẕevḳinden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 19, Beyit 483). [ẕevḳinden, -i, -n, -den]*

zevk eyle: *Zevk, safā etmek, eğlenmek.*

1.Kimi bir dilber-ile **ẕevḳ eyler** / Boynına sünbülini ṭavḳ eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2413). [ẕevḳ eyle, -r]*

zevk u ṣafā: *Rahat ve eğlence; keyif, neşe, mutluluk*

1.Kūy-ı dilberden irse bād-ı sabā / Nāy içinde bulurdı **ẕevḳ u ṣafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 145, Beyit 5376). [ẕevḳ u ṣafā,]*

zevk-āmīz ol: *Eğlenmek, hoş vakit geçirmek.*

1.Bu melek ṣanup ol perīyi azīz / **Olurıdı** anuñla **ẕevḳ-āmīz** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3182). [ẕevḳ-āmīz ol, -ur, -ıdı]*

zevk-i bī-bedel: *Benzersiz, eşsiz lezzet.*

1.Ṣad hezār āferīnler ol ʿasele / Ki yéyen irdi **ẕevḳ-i bī-bedele** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4172). [ẕevḳ-i bī-bedel, -e]*

zevk-i bī-misl ét: *Eşsiz, benzersiz zevk etmek II benzersiz zevk almak.*

1.Geh ḳaşın seyr éder ḥayāl-iken ol / **Ẕevḳ-i bī-misl éder** miṣal-iken ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2415). [ẕevḳ-i bī-misl ét, -er]*

zevk-i būs ü kenār: *Öpme ve kucaklama zevki, lezzeti.*

1.Belki ʿillet vüṣūle mānīʿ idi / **Ẕevḳ-i būs ü kenāra** ḳānīʿ idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 97, Beyit 3176). [ẕevḳ-i būs ü kenār, -a]*

zevk-i ṣafā: *Mutluluk keyfi, neşesi.*

1.Ne recā-yı kerem ne şevḳ-i vefā / Ne belā-yı elem ne **ẕevḳ-i ṣafā** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5116). [ẕevḳ-i ṣafā,]*

zevk-i ṣahīh: *Hakiki lezzet, gerçek zevk.*

1.Çün temam-ıdı anda **ẕevḳ-i ṣaḥīḥ** / Aġzı her nāḳısuñ ṭutuldı ṣarīḥ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3404). [ẕevḳ-i ṣaḥīḥ,]*

zevk-i taʿbīr: *Rüya tabirinin zevki, neşesi.*

1.Düş gören çün düşin aña dér-idi / **Ẕevḳ-i taʿbīrden** şeker yér-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5136). [ẕevḳ-i taʿbīr, -den]*

żevk-i tevḥīde ir: *Allah'ın varlığının, birliğinin verdiği huzura, zevke ulaşmak.*

1.Nūş-ı cāndır mükerrer eyle- bunu / **ẕevḳ-i** tevḥīde irdüñ ise eger *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 79). [żevḳ-i tevḥīde ir, -di, -n-dü, -ñ]*

zevk-i vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşmanın lezzeti.*

1.Az zemānda ḳatuñda yārüñ olam / **Ẕevḳ-i vaṣluñla** kām-kārüñ olam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4463). [ẕevḳ-i vaṣl, -uñ, -la]*

zevḳ-i vaṣl-ı dildār: *Sevgiliye kavuşma zevki.*

1.ʿĀr dan her ki olmadı ʿārī / Bulmadı **ẕevḳ-i vaṣl-ı dildārı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 90, Beyit 2861). [ẕevḳ-i vaṣl-ı dildār, -ı]*

zevk-ı viṣāl: *(Sevgiliye) kavuşma zevki.*

1.Dédi ḳanı şebāb u şevḳ-ı cemāl / Dédi gétdi nite ki **ẕevḳ-ı viṣāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5490). [ẕevḳ-ı viṣāl,]*

zeyd: *Arap dilinde örnek verileceği zaman kullanılan bir özel isim, Türk dilinde "Ali, Veli" şeklinde olduğu gibi.*

1.Bize uġrı-y-ıçun étme egri nigāh / Ḳınama ʿAmrı **Zeyd**-içün iy şāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5889). [zeyd-içün, -içün]*

zeyn: *Ziynet; süs II güzellik veren, güzelleştiren şey.*

1.Zīni vü **zeyni** yére ursun ol at / Ki yére urdı şāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [zeyni, -i]*

2.Reng-der-reng **zeyn** ü zīverler / Teng-ber-teng Mıṣrī şekkerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3057). [zeyn,]*

3.Bunca **zeyn** ü libās u ʿizzet-ile / Neden aġlarsın āh ü riḳḳat-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3711). [zeyn,]*

4.Çün vefā bulımadı dilberden / Ḥüsnini yudı **zeyn** ü zīverden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [zeyn,]*

5.Yoġ-ıdı **zeyne** ihtiyācı anuñ / Artdı andan velī revācı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4322). [zeyne, -e]*

6.Yoġ-iken **zeyn** ü zīvere ḥācet / Eyledi meyl-i zīver ü zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2375). [zeyn,]*

7.Çün temām oldı ḫāne-i ṣūret / Étdiler dürlü **zeyn-ile** zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4312). [zeyn-ile, -ile]*

zeyn: *Süs, bezek (Manen insanı güzelleştiren ḥāller, durumlar bağlamında.).*

1.Bu şerefden temām ola **zeyn**üñ / Nitekim eyle-y-idi ceddeynüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 628). [zeynüñ, -üñ]*

zeyn ét: *Süslemek; giydirip kuşandırmak.*

1.Çün Zeliḫā **édeydi** Yūsufı **zeyn** / Ḥāṣıl eylerdi cana ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3608). [zeyn ét, -e, -y, -di]*

2.**Zeyn étdi** risāletüñ cemālin / meşşāṭa-i lā nebiyyi Baʿdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 364). [zeyn et, -di]*

3.Nūr-i ʿilmiy'le **zeyn éden** cānı / Éki ḳısm étdi ehl-i ʿişyānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 951). [zeyn ét, -en]*

4.Çünki **zeyn ét**di Yūsufı Yaʿḳūb / Toldı etrafa reşk-ile āşub *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 573). [zeyn ét, -di]*

zeyn eyle: *Süslemek; giydirip kuşandırmak.*

1.Ḥadduñı ḫāl-ıla kim eyledi zeyn / Kim odur ehl-i ḥāle ḳurrat-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1943). [zeyn eyle, -di]*

2.Evvelā **eyledi** cemalini **zeyn** / Oldı çeşm-i cihāna ḳurrat-ı ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4321). [zeyn eyle, -di]*

zeyn eyle: *Süslemek, donatmak (Baharda ağaçların, çiçeklerin etrafı süslemesi bağlamında.).*

1.Yéri **zeyn eyle**di bahā-yı bahār / Bitdi gökde kevākib-i ezhār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 682). [zeyn eyle,]*

2.Gül ʿārūsını Ḳudret **eyle**di **zeyn** / Nergese ḥüsni oldı ḳurret-i ʿayn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 723). [zeyn eyle,]*

zeyn olın: *Süslenmek, donatılmak.*

1.Ḫūblar **zeyn olın**dı zīver-ile / Laʿl ü yāḳūt ü dürr ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [zeyn olın, -dı]*

zeyn u ziver: *Süs, gösteriş, şatafat.*

1.Fahr éden kimse **zeyn u ziverden** / ʿadd olunmasa tañ degül erden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3577). [zeyn u ziver, -den]*

zīb: *Süs, bezek.*

1.Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ şekerden sīb / Ḥüsni ʿıydına vérdi zīnet ü **zīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [zīb,]*

2.Éki cādū-yı dil-firībüñ-içün / Ruḫ-i zībāda luṭf u **zībüñ-içün** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4442). [zībüñ-içün, -üñ, -içün]*

zībā: *Güzel, süslü, gösterişli.*

1.Oldı **zībā** nihāli ḫōş-reftār / Oldı şīrīn lebi şeker-güftār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 506). [zībā,]*

2.Ḳadd-i Yūsuf miṣāli **zibā** şāḫ / Bildü bitirmez olmadı güstāḫ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 597). [zibā,]*

3.Niçe **zībā** ġazāla al étdi / Gürg-i ḫūn-ḫ āra pāymal étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 891). [zībā,]*

4.N‘ola géyse nemed o **zībā** ḫad / Olur āyīnenüñ libāsı nemed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1739). [zībā,]*

5.Ḥaḳḳ yaratmışdur ol ḳadar **zībā** / Her biri ʿarż-ı ʿārıż étse saña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2036). [zībā,]*

6.Her ne yérde ki bitse **zībā** gül / Çoġ olur anda naġme-i bülbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2194). [zībā,]*

7.Girdi dībāsına çün ol **zībā** / Ġayib oldı görinen ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2099). [zībā,]*

8.Ḥüsn-ile genc-idi çün ol **zībā** / Beklese ṭañ mı genci ejderhā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2101). [zībā,]*

zibā-ḳad: *Güzel boylu (sevgili).*

1.Ne yére baṣsa pāy o **zibā-ḳad** / Rāstī eylerem o yére ḫased *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5089). [zibā-ḳad,]*

zībā-reng: *Güzel renkli; süslü, gösterişli.*

1.Her biri ḥōş binā vü **zībā-reng** / Çün ṣanem-ḫāne-i diyar-ı Fireng *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4286). [zībā-reng,]*

żıdd u nidd: *Karşıtı ve benzeri (Allah’ın şeriki, benzeri olmaması bağlamında.).*

1.Çünki ansuz vücūdı yoḳ şey’üñ / Ola mı aña **żıdd u nidd** miṣāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [żıdd u nidd,]*

zihī: *“Ne güzel, ne iyi!” manasında beğenme bildiren ifade. (Beğenme, hoşuna gitme bağlamında.).*

1.Dédiler kim **zihī** cemāl-i cemīl / Ki olupdur kemāl-i ṣunʿa delīl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2045). [zihī,]*

zihī: *"Ne acayip, ne kadar garip!" manasında şaşkınlık bildiren ifade. (Acıma, hayıflanma bağlamında.).*

1.**Zihī** ḫaclet ki çün ḳıyāmet ola / Her zinā-kār olan melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [zihī,]*

ẓıll-ı ḥakk: *Hakkın gölgesi. (Hz. Ömer) (Ḥālifelik bağlamında.)*

1.**Ẓıll-ı Ḥaḳḳ** āftāb-ı maşrıḳ-ı dīn / Şemʿ-i cemʿ-i gürūh-i ehl-i yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 10, Beyit 281). [ẓıil-ı ḥaḳḳ,]*

zikr: *Sözünü etme, ismini söyleme, anma.*

1.Yāri Yūsuf ḫayali oldı hemān / **Ẕikri** anuñ cemāli oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 143, Beyit 5310). [ẕikri, -i]*

2.**Ẕikri** her yérde nām-ı Yūsuf-ıdı / Fikri dāyim aña te’essüf-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 50, Beyit 1228). [ẕikri, -i]*

3.Nāmuñı bilmezem ki yād ḳılam / Göñlümi **ẕikrüñ**-ile şād ḳılam *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 80, Beyit 2499). [ẕikrüñ-ile, -ün, -ile]*

4.Éndürem gökden anı nūr-ṣıfat / Eyleyüp **ẕikr** ü daʿvet ü himmet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2564). [ẕikr,]*

5.Ṭutdı bir püşte püştini me’vā / Fikri Yūsufda **ẕikri** vā-esefā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3740). [ẕikri, -i]*

6.Raḥmet iner añılsa çün ṣuleḫā / Var ḳıyāṣ ét bu **ẕikre** n'ola cezā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5736). [ẕikre, -e]*

zikr: *Allah’ı zikretme, anma.*

1.Ẓāhir oldı hezār şevket-ile / **Ẕikr** ü tesbiḥ Rabb-i ʿizzet'ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6115). [ẕikr,]*

2.El götürmiş duʿā’ içün budaġı / Berginüñ **zikre** deprenür tudaġı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 22, Beyit 591). [zikre,]*

ẕikr: *Söz, kelam.*

1.Ṭursa otursa **ẕikri** Yūsufdur / Fikri dāyim aña te’essüfdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1483). [ẕikri, -i]*

ẕikr et: *Zikretmek, anmak.*

1.Her ki göre anuñ cemālini / **Ẕikr éder** ṣāniʿuñ kemālini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3310). [ẕikr ét,]*

zikr et: *Allah’ı zikretmek, anmak.*

1.**Ẕikr eden** bilgüduvvi ve’l-āṣāl / ẕātı leyse kemiṣlihi şeyʿi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 47). [ẕikr et, -en]*

2.Dökülüp cümle pāyına şāhuñ / **Ẕikr édüp** pāk ismin Allāhuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5909). [ẕikr ét, -üp]*

3.**Ẕikr éden** ḳıṣṣasın Zeliḫanun / Bir ‘acep ġuṣṣasın démiş anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3640). [ẕikr et, -en]*

zikr eyle: *Allah’ı zikretmek, anmak; ibadet etmek.*

1.Anda dāyim Hudāyı **ẕikr eyle** / Vérdügi her ʿaṭāya şükr eyle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5632). [ẕikr eyle,]*

zikr ol: *Sözünü etmek, dile getirmek, anmak.*

1.Sözde **ẕikr olıcaḳ** vişāl-i resūl / Umaram Ḥaḳḳdan anı éde ḳabūl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5733). [ẕikr ol, -ıcak]*

zikr olın: *Anlatılmak, söylenilmek; sözü edilmek.*

1.**Ẕikr olınur** ki Şeyh Ebū ‘Oṣmān / Diledi bir gün ola Mışra revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 65, Beyit 1806). [ẕikr olın, -ur]*

2.**Ẕikr olınur** ki her nebīye Ḫudā / Lutf édüp vérdi bir mucāb duʿā’ (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 378). *[ẕikr olın, -ur]*

3.**Ẕikr olınur** ki bir seḥer Leylī / Oldı çün faṣda ḳaṣdi vü meylī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 108, Beyit 3672). [ẕikr olın, -ur]*

4.Bunlaruñ Yūsufa bu töhmetidür / **Ẕikr olınan** kemer ḥikāyetidür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5890). [ẕikr olın, -an]*

5.**Ẕikr olın**ur ki ḥażret-i Ḳayyūm / Çok veled vérdi ʿĪṣa birisi Rūm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 396). [ẕikr olın, -ur]*

6.**Ẕikr olınur** ki devr-i aḳdemde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 7004). [ẕikr olın, -ur]*

7.**Ẕikr olınmasa** evvel ismullāh / Her ne başlansa āḫir ola tebāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 3). [ẕikr oluñ, -ma, -sa-un, -ma, -sa]*

8.**Ẕikr olındı** bu şevḳ-ıla nāgāh / Şerḫ-i aḥvāl-i rāh ü ḳıṣṣa-i çāh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3660). [ẕikr olun, -dı]*

zikr-i aḥad: *Tevhid zikri II bir olan Allah’ın zikri.*

1.Size fikr-i ḥased nasīb oldı / Bāna **ẕikr-i aḥad** naṣīb oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 37, Beyit 992). [ẕikr-i aḥad,]*

zikr-i bārī: *Allah’ın "Bārî" isminin zikri (Bārî: Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah.) II Allah’ın "Bārî" ismini sürekli söylemek, zikretmek.*

1.Bir bölük gördi gird-i Yūsufda / Ẕikr-i Bārīde vird-i Yūsufda *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4177). [ẕikr-i bārī, -de]*

zikr-i celīl: Celîl *isminin zikri. (*Celîl: ululuk ve celāl sāhibi, *Allah cc.) II Allah’ın “*Celîl” *ismini sürekli söylemek, zikretmek.*

1.Çünki vaḳt-i seḥerde İsrā’īl / Başladı eylemege **ẕikr-i celīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3784). [ẕikr-i celīl,]*

zikr-i ḥayy: *Hayy isminin zikri. (Hayy: hayat veren, Allah cc.) II Allah’ın “Hayy” ismini sürekli söylemek, zikretmek.*

1.**Ẕikr-i Ḥayy-ıla** ḥayy éden cānı / Söyledürse ʿaceb mi ḥayvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1361). [ẕikr-i ḥayy, -ıla]*

zillet: *Hor görülme, aşağılanma, zelillik.*

1.**Ẕillet**ine bu ẕellet oldı sebeb / İḫveti cevri-y-ile çekdi taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 42, Beyit 1061). [ẕilletine, -i, -n, -e]*

2.Ṣūretā gerçi ehl-i ẕilletdür / **Ẕilleti** maʿnide iṭāʿatdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 953). [ẕilleti, -i]*

3.Her kişi kim sözinde kāẕibdür / Aña **zillet** belāsı ġālibdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 34, Beyit 971). [ẕillet,]*

4.Cehl-ile olsa **ẕillet-ile** ḫaṭā / ʿavf éder anı ehl-i ṣıdḳ u ṣafā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 102, Beyit 3471). [ẕillet-ile, -ile]*

5.İʿtiẕār olmaġa o **zillet**-içün / Anı gönderdi bu beşāret-içün *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 161, Beyit 6082). [zillet-içün, -içün]*

6.Dilerem belki **Rabb-i ʿizzetden** / Ki geçe luṭf edüp bu **ẕilletden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6061). [ẕilletden, -den]*

zillet-i şecere: *Hz. Ādem’in ve Hz. Havva’nın yasak ağaca yaklaşması ve Allah’ın yasağını çiğnemesi sonucu düştükleri durum.*

1.İrdi luṭfından ādem ṣemere / Oldı maġfūr **ẕillet-i şecere** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 5, Beyit 173). [ẕillet-i şecere, -e]*

zıll-i ʿadem: *Hiçliğin, yokluğun gölgesi.*

1.Ẕerre maʿnide nūrdur ammā / Ṣūretā farḳ etti **ẓıll-i ʿadem** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 73). [ẓıll-i ʿadem,]*

zıll-ı devlet hümāsı ol: *Devlet kuşunun gölgesi olmak (Mutluluklara, saadetlere mazhar olmak bağlamında.).*

1.Nefes ehli odur ki étse nefes / **Ẓıll-ı devlet hümāsı ola** meges *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 105, Beyit 3565). [ẓıll-ı devlet hümāsı ol, -a]*

zıll-i enfüs: *Nefislerin koruyucusu.*

1.Feyż-i esmā leṭāyif-i ervāḥ **/ Ẓıll-i enfüs** ṭavāyif-i eşbāh*(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 1, Beyit 11). [ẓıll-i enfüs,]*

zıll-i memdūd: *Uzun gölge (Sabah ve akşamları güneş ışıkları eğik olarak geldiği için gölge boyu uzun olur. Gölgenin olması bir ışık kaynağının var olduğuna delildir.)*

1.**Ẓıll-i memdūd** u żavʾ-ı nā-maḥdūd / Ḫeme ʿālem żiyā-yı nūr-ı ālehü *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 56). [ẓıll-i memdūd,]*

zıll-ı raḥmān: *Rahman'ın gölgesi (Hz. Osman) (Ḫālifelik bağlamında).*

1.**Ẓıll-ı Raḥmān** ṣāḥib-i nūreyn **/** ʿilm ü ḥilmiy'le mecmaʿu'l-baḥreyn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 290). [ẓıll-ı raḥmān,]*

zimām: *Yular; hayvanı çekmek veya bağlamak için başına takılan ipten dizgin.*

1.İḫtiyāruñ **zimāmın** āḫir-i kār / Nāḳa boynına ṣaldı ol nā-çār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3693). [zimāmın, -ın]*

zīn: *Eyer, binek hayvanlarının sırtına konulan ve binicinin rahat oturmasını sağlayan nesne.*

1.Bindi bir bād-pāya zerrīn **zīn** / Ṣan ki ḥayzūma Rūḥ-ı Ḳuds-i Emīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3299). [zīn,]*

2.Vérdi biñ esb-i tāzī zerrīn **zīn** / Kimi gül-gūn kimi daḫi şirīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2975). [zīn,]*

3.**Zīni** vü zeyni yére ursun ol at / Ki yére urdı şāhını āfāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6260). [zīni, -i]*

zinā: *Evlilik bağı ile bağlı olmayan kadınla erkek arasındaki cinsel ilişki, nikāhsız birleşme.*

1.Beni zenler **zināya** yilterler / Nāra éltür hevāya yilterler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4855). [zināya, -y, -a]*

zinā-kār ol: *Zina yapmak; zina suçunu işlemek. (Zina: Evlilik bağı ile bağlı olmayan kadınla erkek arasındaki cinsel ilişki, nikāhsız birleşme.).*

1.Zihī ḫaclet ki çün ḳıyāmet ola / Her **zinā-kār olan** melāmet ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4477). [zinā-kār ol, -an]*

zinā-zāde: *Zina çocuğu; zina yoluyla olmuş çocuk.*

1.Ṣanma zānī her ehl-i evzānı / Ki **zinā-zādeler** olur zānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3986). [zinā-zādeler, -ler]*

zincir ur: *Suçluların ellerine ve boyunlarına zincir takmak.*

1.Şimdiden gérü ṭutma anı ḥaḳīr / Boynına **urma** bend-ile **zincir** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4932). [zincir ur, -ma]*

zincir-i ḥükm: *Hüküm zinciri, bağı II sahiplik zinciri.*

1.Ṣaldı **zincir-i ḥükmi** çün taḳdīr / Boynumı ṭutdum oldum aña esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3283). [zincir-i ḥükm, -i]*

zindān: *Zindan, hapishane.*

1. Eyle **zindān** ki teng ü tīre çü kūr / Derd-ile pür-belā-y-ile maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4833). [zindān,]*
2. Étdi Yūsuf duʿā' çü **zindānı** / Mübtelā étdi ḥabse Ḥaḳḳ anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4858). [zindānı, -ı]*
3. Göre ḳıl āhenine **zindānı** / Tā ki bir pāre nerm éde anı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4872). [zindānı, -ı]*
4. Ṣaldılar ḥabse ḳahr-ıla anı / Zinde-dil étdi luṭfı **zindānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4922). [zindānı, -ı]*
5. Her ki gördiyse ol zenaḫdānı / Feraḥından unutdı **zindānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4928). [zindānı, -ı]*
6. Çünki **zindān** makām-ı yār oldı / Ẓāhir oldur ki nev-bahār oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5037). [zindān,]*
7. Gétdi ḫalvet sarāyına o nigār / Ṭutdı **zindānda** bī-ḳarār ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5066). [zindānda, -da]*

8. Aça nāzüklig-ile **zindānı** / Göstere āftāb-ı Kenʿānī *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5042). [zindānı, -ı]*
9. Dér-idi anlara ki şaşdı bilüm / Vardı **zindān** içine düşdi dilüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5107). [zindān,]*
10. Ancılayın nigāra yüz taḥsīn / Étdi **zindānı** ḥüsni ḫuld-ı berīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5085). [zindānı, -ı]*
11. Ehl-i zindāna çünki ol **zindān** / Vaṣl-ı Yūsufdan oldı bāġ-ı cinān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5130). [zindān,]*
12. Dé ki **zindānda** bir esīr ü ġarīb / Aña étmişler anda ẓulm-i ġarīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [zindānda, -da]*
13. Ki ne cürm étdi ol şeh-i ḫūbān / Étdüñüz aña bend-ile **zindān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5206). [zindān,]*
14. Dédi **zindānda** bir cüvān gördüm / ʿālem-i ġayb aña ʿiyān gördüm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5173). [zindānda, -da]*
15. Ben de terk étmezem bu **zindānı** / Olmayınca şehüñ bu fermanı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5197). [zindānı, -ı]*
16. Niçe **zindānda** ola Yūsuf-ı dil / Çıḳar anı demidür iy ġāfil *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5228). [zindānda, -da]*
17. Ṣoñra **zindāna** ḥabs éde anı / Ẓāhir olınca rāz-ı pinhānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4638). [zindāna, -a]*
18. Bu belāyı o şāh-ı ḫūbāna / Étdiler tā varınca **zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4921). [zindāna, -a]*
19. Ṣaldı ʿāşıḳ çü yāri **zindāna** / Dédi zindāncısına rind-āne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [zindāna, -a]*
20. Bu ḳadar çekdi çün belā Yūsuf / K'oldı **zindāna** mübtelā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4938). [zindāna, -a]*
21. Dédi yalvarup aña iy ana / Gédelüm gel bu géce **zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5035). [zindāna, -a]*
22. Çāresi yoḳ ki vara **zindāna** / Ṣabrı yoḳ döye nār-ı hicrāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5071). [zindāna, -a]*
23. Yūsufa gönderürdi **zindāna** / Gelicek baḳdı déyü cānāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5074). [zindāna, -a]*
24. Ġālib olduḳca şevḳ-i dil cāna / Deñeyüp söyler-idi **zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5082). [zindāna, -a]*
25. Géceler ḥīle-y-ile rind-āne / Dāyesi-y-ile varurdı **zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5095). [zindāna, -a]*
26. Varsa **zindāna** dār-ı ḫurrem éder / Ehlini pür-ṣafā vü bī-ġam éder *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5129). [zindāna, -a]*
27. Défʿī **zindāna** cān atup o cüvān / Yūsufa şeh düşini étdi beyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5178). [zindāna, -a]*
28. Yine **zindāna** ʿazm édüp o cüvān / Yūsufa anı muştuladı revān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5191). [zindāna, -a]*
29. Dédi ben nice varam ol ḫāna / Ki yoġ-iken ṣuçum bu **zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5195). [zindāna, -a]*
30. Ḳaṣr-ı şehden varınca **zindāna** / Ṭurdı ṣaf ṣaf dérildi meydāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 142, Beyit 5238). [zindāna, -a]*
31. Göndürüp yāri ḳaʿr-ı zindāna / Teni **zindān** düzetmişem cāna *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4963). [zindān,]*
32. Sükkeri sīb-iken zenaḫdānı / Çāh-ı āsīb oldı **zindānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2351) [zindānı, -ı]*
33. Pederi dédi olma divāne / Mübtelā olma ḥabs ü **zindāna** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2702). [zindāna, -a]*
34. Dédi duḫter anuñ zenaḫdānı / Göñlümüñ çoḳdan oldı **zindānı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2703). [zindānı, -ı]*
35. Aña **zindān** gerek ya ḍarb-ı elīm / Ki ola ġayra ʿibreti ta'līm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4597). [zindān,]*
36. ʿāḳıbet vaṣluña çü bulmaya yol / Seni **zindāna** mübtelā éder ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 134, Beyit 4832). [zindāna, -a]*
37. Çün Zelīḫa fīraḳa bulmadı ḥad / Bend ü **zindāndan** umdı vaṣla meded *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4875). [zindāndan, -dan]*

38. Baña çoḳ raḥmet irdi Raḥmāndan / Ki ḫalāṣ étdi bend ü **zindāndan** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6143). [zindāndan, -dan]*

zindān: *Zindan, hapishane (Sevgilinin çene çukuru bağlamında).*

1.Dürr-i manẓūm esīr-i dendanı / Cāna **zindān**-ıdı ẓenaḫdānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 20, Beyit 545). [zindān-ıdı, -ıdı]*

zindān: *Zindan gibi kasavetli, sıkıntılı bir yer.*

1.Eyledi her ṭarafda yüz destān / Buldı ġamdan her evde biñ **zindān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 128, Beyit 4397). [zindān,]*

zindān ol: *Zindan (gibi) olmak; acı, elem, keder vermek (Bir yerin birine yaşanmaz ḥāle gelmesi, o yerin çok sıkıntılı olması bağlamında)*

1.Cān-ı zindān olalı cānānum / Baña **zindān olupdur** eyvānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 136, Beyit 4964). [zindān ol, -up, -dur]*

zindāncı: *Zindancı, zindan bekçisi.*

1.Ṣaldı ʿāşıḳ çü yāri zindāna / Dédi **zindāncısına** rind-āne *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4931). [zindāncısına, -sı, -n, -a]*

zindān-ı ġarb: *Batı zindanı (Batı dünyası, Mısırlıların ölülerini gömdükleri, zindanların bulunduğu yer; Nil nehrinin batısı bağlamında.)*

1.Çün felek Yūsufun Zelīḫā -vār / Ṣaldı **zindān-ı ġarba** aġladı zār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5009). [zindān-ı ġarb, -a]*

zinde: *Canlı, diri.*

1.Bu yaḳīn-ile zindedür cānum / Umaram bir gün ire dermānum *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 98, Beyit 3205). [zindedür, -dür]*

2.ʿIşḳıla **zindedir** ḳamu ʿālem / ḥāletü'l-ḥubb-i leyse miñzalik *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 81). [zindedir, -dir]*

3.Daḫi ʿālemde **zindedür** Yūsuf / Démen ammā ki ḳandadur Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 157, Beyit 5981). [zindedür,]*

zinde eyle: *Sıkıntısını gidermek, sağlam ve dinç ḥāle getirmek.*

1.Çün Zeliḫāyı **zinde eyledi** ʿışḳ / Aʿni Mevlāya bende eyledi ʿışḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 149, Beyit 5618). [zinde eyle, -di]*

zinde eyle: *Canlandırmak, diriltmek; hayatta tutmak.*

1.Beni Yūsufsuz **eyleme zinde** / ʿömrümi ansuz étme pāyende *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 165, Beyit 6195). [zinde eyle, -me]*

zinde ḳıl: *Canlı kılmak, canlandırmak, hayat vermek.*

1.**Ḳıldı** Ḥaḳḳ mürde Ḥüsnini **zinde** / Oldı pejmürde rūyı ferḫunde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 147, Beyit 5511). [zinde ḳıl, -dı]*

zinde-dil ét: *Canlandırmak, hareketlendirmek.*

1.Ṣaldılar ḥabse ḳahr-ıla anı / **Zinde-dil étdi** luṭfı zindānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4922). [zinde-dil ét, -di]*

zindegān: *Dirilik, canlılık.*

1.ʿIşḳ kārında kām-rānı yoḳ / ʿışḳ nārında **zindegānı** yoḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3869). [zindegānı, -ı]*

zindegānī ét: *Yaşamak, geçinmek II hayat geçirmek.*

1.Ava ḳoşa géderdüm anuñ-ıla / **Zindegānī éderdüm** anuñ-ıla *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1395). [zindegānī ét, -er, -dü, -m]*

zīnet: *Süs, bezek; güzellik veren, güzelleştiren şey*

1.Gāh mesned-nişīn-i ʿizzet-idi / Dil ü cān gibi ṣadra **zīnet**-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2392). [zīnet-idi, -idi]*

2.Çün bu ʿıyş ü ṣafā vü **zīnet**-ile / İrdi ol māh sāḥil-i Nīle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3136). [zīnet-ile, -ile]*

3.Çünki meydāna geldi şevket-ile / Bunca māl ü cemāl ü **zīnet-ile** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3522). [zīnet-ile, -ile]*

4.Biraz aġladı ḳuçdı Yūsufını / Eyledi **zīnet**i tekellüfini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 765). [zīneti, -i]*

5.Zenaḫın étdi Ḥaḳḳ şekerden sīb / Ḥüsni ʿıydına vérdi **zīnet** ü zīb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2350). [zīnet,]*

6.Çünki oldı bu **zīnet** emri temām / Ol géce ṭutdılar o yérde maḳām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2118). [zīnet,]*

7.Olsa tezyīn ü **zīnet** emri temām / Yār-ile ʿişret eyler-idi müdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3623). [zīnet,]*

8.Nergesini mükaḫḫāl étdi anuñ / **Zīnet**ini mükemmel étdi anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 777). [zīnetini, -i, -n, -i]*

zīnet ét: *Süslemek, Zīnetlendirmek.*

1. **Zīnet étmek** deminde kendüzine / Gözgü yérine ḳordı yüz dizine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3895). [zīnet ét, -mek]*

2.Çün temām oldı ḫāne-i ṣūret / **Étdiler** dürlü zeyn-ile **zīnet** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4312). [zīnet et, -di, -ler]*

3. **Zīnet ét** zer-nigār cāme-y-ile / Ser-bülend eyle ter ʿimāme-y-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 135, Beyit 4934). [zīnet ét,]*

zīnet ét: *Süs olarak kullanmak.*

1.Ol ḳalan enbiyādan āsārın / **Zīnet éd**erdüñ üstüñe varın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 878). [zīnet ét, -er, -dü, -ñ-er, -dün]*

zīnet eyle: *Süslemek, Zīnetlendirmek.*

1.**Zīnet eyleyüp** emrin emmāre / Size mekr eylemiş o mekkāre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 156, Beyit 5943). [zīnet eyle, -y, -üp]*

Zīnet ol: *Süs, ziynet olmak; süsü, ziyneti ḥāline gelmek.*

1.Ḫilʿat olmış cemāl kāmetine / **Zīnet ol**mış kemāl ḫilʿatine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 457). [Zīnet ol, -mış]*

zinhār: *Kesinlikle, katiyyen; Aman ha, Sakın!*

1. Egriyi ṭoġrı bilürseñ iy yār / Ṭoġrılık umma eğriden **zinhār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 130, Beyit 4626). [zinhār,]*

2. İy fetā görme kendüñi **zinḥār** / Tā olasın cihānda berḫūrdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 43, Beyit 1063). [zinḥār,]*

3. Gūş éderseñ naṣiḥatüm iy yār / Sū'-i ẓann étme anlara **zinhār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 31, Beyit 944). [zinhār,]*

4. Mühr-i ʿahd urdı ḳufl-i gencüme yār / Mār étme kilidini **zinhār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 95, Beyit 3100). [zinhār,]*

5. Müşterī olur-ısa ger aġyār / Olmasun rāżī ol ḳamer **zinhar** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3334). [zinhar,]*

6. Dédi Yūsuf aña daḫi iy yār / Baña bu vaṣfı eyleme **zinhār** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 100, Beyit 3387). [zinhār,]*

7. Bu sözi baña démeñüz **zinhār** / Daḫi étmeñ benüm yanumda ḳarār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6005). [zinhār,]*

8. Deme iḫvāna ḫʷābuñı **zinhār** / Ḫʷabdan fitne olmasun bīdār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 23, Beyit 624). [zinhār,]*

9. Baʿd ez-ān dédi iy kişi **zinhār** / Ẓulm-ile olma nā-tüvān āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [zinhār,]*

10. Dédi bir oġlına oġul **zinhār** / Şol kişiye elüñ degür yüri var *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5922). [zinhār,]*

zinhār eyle: *İhtar etmek, uyarmak; sıkı sıkı tembihlemek.*

1.Eyledi her birine zinhārı / Ki bu gülzāruñ olmañ āzārı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 818). [zinhār eyle, -di]*

zīr: *Tambur vb. sazların en ince ses veren teli.*

1.Aġladı anuñ içün ebr-ile yem / İñledi anuñ-ıla **zīr**-ile bem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 79, Beyit 2485). [zīr-ile, -ile]*

zīr ü zeber ét: *Alt üst etmek, karıştırmak.*

1.Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / Ḳalbin endīşe **étdi zīr ü zeber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2818). [zīr ü zeber ét, -di]*

2.Çün Zelīḫāya vāṣıl oldı ḫaber / Ḫātırın ġayret **étdi zīr ü zeber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4704). [zīr ü zeber ét, -di]*

zīr ü zeber ol: *Alt üst olmak; perişan olmak, kederlenmek.*

1. Çün Zelīḫāya dāye vérdi ḫaber / Ġuṣṣadan ḳalbi **oldı zīr ü zeber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 114, Beyit 3994). [zīr ü zeber ol, -dı]*

2. Meger irdi ecel yélinden eser / **Oldı** ḥüsni bināsı **zīr ü zeber** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5345). [zīr ü zeber ol, -dı]*

zīrā: *Aslında, gerçekte.*

1.Uġrı dérlerse aña ṭoġrı-durur / Ḥüsni **zīrā** ki ḳalbe uġrı-durur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 60, Beyit 1677). [zīrā,]*

zīr-i pīrehen: *Gömleğinin altı, içi.*

1.Destini ṣoḳdı **zīr-i pīrehene** / Nitekim deste-i güle semene *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2078). [zīr-i pīrehen, -i]*

zirih: *Tulum; hayvan derisinden yapılan içine bir şeyler konan deri kap.*

1.Ca'd-ıla ṣan **zirih** çü mū-yı Ḥabeş / Çīndür çīn-i zülfi dilber-veş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 110, Beyit 3848). [zirih,]*

zīver: *Süs, bezek, ziynet.*

1.Yoġ-iken zeyn ü **zīvere** ḥācet / Eyledi meyl-i zīver ü zīnet *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2375). [zīvere, -e]*

2.Reng-der-reng zeyn ü **zīverler** / Teng-ber-teng Mıṣrī şekkerler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3057). [zīverler, -ler]*

3.Çün vefā bulımadı dilberden / Ḥüsnini yudı zeyn ü **zīverden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 111, Beyit 3893). [zīverden, -den]*

4.Gül ki bī-ihtiyāc **zīverdür** / Dürr ü şebnemle olsa ḫōş-terdür *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4323). [zīverdür, -dür]*

5.Ḫūblar zeyn olındı **zīver**-ile / Laʿl ü yāḳūt ü dürr ü gevher-ile *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 571). [zīver-ile, -ile]*

ziver diz: *Süs, bezek yapmak; ziynet eşyası yapmak.*

1.Düzdi al vāleden tutuḳ lāle / **Diz**di **ziver** aġ incüden jāle *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 724). [ziver diz, -di]*

zīver-i ḥulle: *Süslü, gösterişli elbise.*

1. **Zīver-i ḥulle** gétdi dūşından / Gevher-i ḥīle éki gūşından *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 144, Beyit 5351). [zīver-i ḥulle,]*

zīver-i tezvīr: *Süslü, göz boyayıcı yalanlar.(Birisini aldatmak, kandırmak için söylenen güzel sözler bağlamında.).*

1.Oldı tıfla tufeylī miskin pīr / Aldadı anı **zīver-i tezvīr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 636). [zīver-i tezvīr,]*

żiyā: *Parlaklık, aydınlık, ışık.*

1.Eyle ṭoldı **żiyā**-y-ıla ʿālem / Ki güneş ṭoġdı ṣandı her ādem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2167). [żiyā-y-ıla, -y, -ıla]*

2.Gelmese ʿālem-i vücūda **żiyā** / Nūr olmazdı şāhid-i meşhūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 60). [żiyā,].*

3.Toldı nūr u **żiyā** feżası anuñ / İʿtidāliy'ledür hevāsı anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1008). [żiyā,]*

żiyā: *Işık, nur. (Göz nuru bağlamında.).*

1.Dédi iy çeşmüme **żiyā** Yūsuf / Yüregüm derdine devā Yūsuf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 779). [żiyā,]*

ziyād ol: *Artmak, çoğalmak.*

1.Derdi günden güne **ziyād oldı** / Muḳlesinde yaşı midād oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4196). [ziyād ol, -dı]*

2.Güş édüp Yūsuf anı şād oldı / Mihri mihr üstine **ziyād oldı** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5576). [ziyād ol, -dı]*

3.Ḥüsn-i ādem **ziyāde oldı** aña / Mihr-i ʿālem fütāde oldı aña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 28, Beyit 796). [ziyāde ol, -dı]*

4.Çün géderdi sefer tozını zülāl / Gün yüzinde **ziyāde oldı** cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [ziyāde ol, -dı]*

5.ʿĀşıḳuñ çünki ʿışḳı sāde olur / Cevr-i maʿşūḳ-ıla **ziyāde olur** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 125, Beyit 4221). [ziyāde ol, -ur]*

ziyāde: *Çok, daha çok, daha fazla.*

1.Ġuṣṣam oldur hemān ki pīr-i żaʿīf / Ḥasretümden ola **ziyāde** naḥīf *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 39, Beyit 1009). [ziyāde,]*

ziyade ét: *Çoğaltmak, artırmak.*

1.Geldi şeh ḳatına çü Bünyāmīn / Meylin aña **ziyade étdi** hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5819). [ziyade ét, -di]*

żiyāfet: *Misafiri yedirip içirme; şölen, davet.*

1.Vardılar yine Yūsufuñ ḳatına / Yine ġarḳ oldılar **ziyāfetine** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5718). [ziyāfetine, -i, -n, -e]*

2.Çün görişmek ṣorışmaġ oldı temām / Yūsuf étdi **żiyāfete** iḳdām *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6134). [żiyāfete, -e]*

3.Ṭaʿn éden zenleri **ziyāfet** éde / Ne **żiyāfet** ḳamu feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [żiyāfet,]*

4.Çün **ziyāfetden** aldılar behre / Göçdiler ʿizz ü nāz-ıla şehre *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 163, Beyit 6137). [żiyāfetden, -den]*

żiyāfet ét: *Misafir kabul etmek, misafiri yedirip içirmek; ziyafet çekmek.*

1.Ṭaʿn éden zenleri **żiyāfet éde** / Ne żiyāfet ḳamu feżaḥat éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 132, Beyit 4706). [żiyāfet ét, -e]*

2.**Étdi** üç gün eyü **żiyāfetler** / Yédürüp güne güne niʿmetler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5762). [żiyāfet et, -di]*

żiyāfet eyle: *Misafir kabul etmek, misafiri yedirip içirmek; ziyafet çekmek.*

1.Her kişi varsa himmet eyler-imiş / Niʿmet-ile **żiyāfet eyler**-imiş *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5749). [żiyāfet eyle, -r, -imiş]*

ziyān: *Zarar, ziyan.*

1.Yüz urup her melek dédi yā Rab / İrmesün Yūsufa **ziyān** ü taʿab *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 30, Beyit 915). [ziyān,]*

2.Muẓlimen oldıy-ısa ger bu **ziyān** / Çekeyin her ne dérseñ aña żamān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1278). [ziyān,]*

3.Bulmayup çāre cāna ḳaṣd étdi / Aṣṣı yoḳ çün **ziyāna** ḳaṣd étdi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 137, Beyit 4987). [ziyāna, -a]*

4.Dédi baʿżı lebi deger yüz cān / Tañ degüldür **ziyān** degürse zebān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2531). [ziyān,]*

ziyān çek: *Zarar görmek.*

1.Ne y-içün ʿām yola toḫm ekdüñ / Başdılar anı sen **ziyān çekdüñ** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1281). [ziyān çek, -dü, -ñ]*

2.Bu ulu yola her ki toḫm ekdi / Ḥāṣıl umdı velī **ziyān çekdi** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1285). [ziyān çek, -di]*

ziyān ét: *Zarar, ziyān vermek.*

1.Seni ben gerçi bāġbān étdüm / İlla dil bāġına **ziyān étdüm** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 124, Beyit 4204). [ziyān ét, -dü, -m]*

2.Ki getüresiz anı baña yine / **Étmeyesiz ziyānı** baña yine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5811). [ziyān étme, -y, -e, -siz]*

ziyān ir: *Zarar gelmek, zarar ulaşmak.*

1.Sūsen étdi çemende ʻaḳd-i zebān / Dilden **ir**meye tā ʿarūsa **ziyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 26, Beyit 725). [ziyān ir, -me, -y, -e]*

2.Dédi Yūsuf bana ne sūd iy cān / Benüm-içün **irerse** ġayra **ziyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 129, Beyit 4484). [ziyān ir, -se]*

3.Bunda ekdüñ çü toḫm-ı ḥāṣıl-cān / N'içün aġlarsın **irdi-y-ise ziyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1284). [ziyān irdi-y-ise, -di, -y, -ise]*

ziyān iriş: *Zarar görmek; zarara uğramak.*

1.Oldı Yaʻkūb rūz u şeb pinhān / ʿĪşdan ḳorḳdı kim **irişe ziyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 16, Beyit 402). [ziyān iriş, -e]*

ziyān ol: *Zarar gelmek, zarara uğramak.*

1.Dédiler ḥālümüz **ziyān oldı** / İşümüz dürlü dürlü ḳan oldı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1154). [ziyān ol, -dı]*

2.Çün ödenmez bu resme **olsa ziyān** / Çāre ṣabr u taḥammül oldı hemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 52, Beyit 1286). [ziyān ol, -sa]*

3.Biz ki bir ḳavmüz aşlımuz yeksān / Yèrse ḳurd anı bize **ol**a **ziyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 718). [ziyān ol, -a]*

ziyāna uġra: *Zarara uğramak; zarar görmek.*

1.İḫvetüñ kin ekildi cānlarına / **Uġradum** ʻāḳibet **ziyānlarına** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4021). [ziyāna uġra, -du, -m]*

ziyāret: *Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.*

1.Seyr éden ḳardaşı **ziyāretine** / İrişür cānı Tañrı raḥmetine *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1404). [ziyāretine, -i, -n, -e]*

ziyāret-i nīl: *Nil'in ziyareti II Nil nehrini ziyaret.*

1.Bulsa ger cū-yı selsebīl-i sebīl / Eyler-idi o gün **ziyāret-i Nīl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2087). [ziyāret-i nīl,]*

żiyā-yı bedīd: *Görünen, parlayan ışık (Sevgili).*

1.Mihr-i Maġribdeki **żiyā-yı bedīd** / Oldı dībā ṣuʻā ʻı-y-ıla mezīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4348). [żiyā-yı bedīd,]*

zōr eyle: *Zorlamak, güç kullanmak.*

1.Dédi Buşrāya iy girān-māye / Sen de **zōr eyle** bu giren māye *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1616). [zōr eyle,]*

zōr ol: *Zor olmak, zor gelmek.*

1.Zōr olmasa zer gerek bārī / Bulmaġ-ıçun viṣāl-i dildāri *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2224). [zōr ol, -ma, -sa]*

zübān: *Dil, lisan.*

1.Niçe sūsen gibi hezār **zübān** / Édemezdi birini biñde ʿiyān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2267). [zübān,]*

zücāc-ı aḥḍar: *Yeşil cam, yeşil renkli cam.*

1. yapdı **zücāc-ı aḫḍardan** / Çār rükn üzre ṣāfī mermerden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 75, Beyit 2276). [zücāc-ı aḥḍar, -dan]*

zūd: *Hemen, çabuk, tez.*

1.Géçse furṣat evānı yél gibi **zūd** / Ṣu gibi aġlamaḳda olmaya sūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 101, Beyit 3430). [zūd,]*

zuḥāl: *Satürn gezegeni (Yedinci felekte yer alır. Gezegenler arasında siyah renge yakın esmer bir ışık vermesi ile ayırt edilen bu gezegen, edebî tasvirlerde daima zenci, Hintli, mürekkep, ben vb. esmer, siyah ırk ve nesnelere benzetilmiştir.*

1.Cüst ü cū ʿazm-i ṭāḳ-ı Aṭlas éde / **Zuḥālüñ** ḳasrını muḳarnes éde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4275). [zuḥālüñ, -üñ]*

2.**Zuḥālüñ** menzilini bām eyler / Emrine niçe sa'dı rām eyler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 29, Beyit 886). [züḥālüñ, -üñ]*

zuḥāl-āyīn: *Zuḥāl görünümlü, (Zuhall: Satürn gezegeni. Nahs-ı ekber (en büyük uğursuzluk) sayılır. Rengi siyaha bakan boz yeşildir.)*

1.Bu nuḥūsetden ol **Züḥāl-āyīn** / Eyledi Ayı menzil-i Pervīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1847). [züḥāl-āyīn,]*

2.Ṣaklayup ḥücresinde ḥüsni ayın / Çıḳdı bām üstine **zühal-āyīn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2213). [züḥāl-āyīn,]*

zühre: *Utarit'ten sonra güneşe en yakın gezegen, Çulpan, Venüs. (Bu gezegen güneş ışınlarını tamamen aksettirecek beyazlıkta olduğu için çok parlak olup güneş çevresindeki yerine göre bazen güneş doğmadan önce, bazen güneş battıktan sonra gözle görülebilir; bu sebeple ḥālk arasında Çoban yıldızı, Akşam yıldızı, Sabah yıldızı isimlerini alır. Divan şiirinde aşk, güzellik, şarkı, çalgı ile birlikte anılır.)*

1.Her kenīzek perī-sıfat duḫter / Çeng-ile **zühre** reng-ile gül-i ter *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 94, Beyit 3031). [zühre,]*

2.Ġonça dil-teng-iken açıldı dili / **Zühre** çengine yéñi ṭaḳdı ḳılı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 88, Beyit 3682). [zühre,]*

3.Girdi bu naḳş içine çün o nigār / **Zühre** çenginde çaldı naḳş-ı nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 2996). [zühre,]*

4.Ḳamere **Zühre** göndürüp hürşīd / Mihr-ile müşterīlik étdi bedīd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3342). [zühre,]*

zühre-cebīn: *Zühre yıldızı gibi parlak alınlı II Sevgili.*

1.Māh-ṭalʿat nigār ü **Zühre-cebīn** / Ḥüsninüñ ṣāniʿīne yüz taḥsīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1988). [zühre-cebīn,]*

2.Hevdec-i nāz içinde bānūlar / Cümle **zühre-cebīn** meh-rūlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 96, Beyit 3132). [zühre-cebīn,]*

3.Māh-rū dilber-idi **Zühre-cebīn** / Şöhreti ṭolmış-ıdı rū-yı zemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 104, Beyit 3490). [zühre-cebīn,]*

<u>zuhūr et:</u> *Görünmek, ortaya çıkmak; meydana gelmek, doğmak.*

1. Ne vücūd ola ẕerrede bī-nūr / Ki **éde** ḥüsni anuñ-ıla **ẓuhūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 70, Beyit 2040). [ẓuhūr ét, -e]*
2. Aṭf-ı dāmenden **étdi** cismi **ẓuhūr** / Şan ufuḳdan göründi şu-'le-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2080). [ẓuhūr ét, -di]*
3. Ṣubḥ-i kāẕib ḳaçan ki **étdi zuhūr** / Dil uzatdı ki éde ḳıṣṣayı zūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [zuhūr ét, -di]*
4. Nūr-ı īmān gibi çün **étdi ẓuhūr** / Küfr deycūrın eyledi mestūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 67, Beyit 1923). [ẓuhūr ét, -di]*
5. Şāh-ı seyyāra çünki **étdi ẓuhūr** / Ṭoldı Mışr-ı cihāna şevḳ u sürūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 73, Beyit 2119). [ẓuhūr ét, -di]*
6. Çün yéñinden **éder** cihāna **ẓuhūr** / Ādemī şekl olur öñünde bu nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1554). [ẓuhūr ét, -er]*
7. Dil-i ʿāşıḳda ẓāhir oldı o nūr / **Étdi** evvelki ṣūret-ile **ẓuhūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2641). [ẓuhūr et, -di]*
8. Berk-ı raḫşān gibi çün **éde ẓuhūr** / Gözlerüm ebr olur yaşum yaġmur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2730). [ẓuhūr ét,]*
9. Tā ki **étti ẓuhūr** nūr-ı vücūd / Oldı anuñla her żıyā mevcūd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 2, Beyit 59). [ẓuhūr et, -ti]*
10. Çün **ẓuhūr ét**di ḥüsn-i işraḳı / Pür-şeref étdi burc-i İṣḥāḳı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 440). [ẓuhūr ét, -di]*
11. Çün bu on bir sülāle **étdi ẓuhūr** / On sekiz biñ cihānı ḳapladı nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 443). [ẓuhūr ét,]*

<u>zuhūr eyle:</u> *Görünmek, ortaya çıkmak; meydana gelmek, doğmak.*

1.Çıḳdı bu taḫt üstüne ol şāh / Ḳulleden ṣan **ẓuhūr eyledi** māh *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1903). [ẓuhūr eyle, -di]*

2.Eki def'a bir efser-ile **eyledi zuhūr** / Bir kemer-bendi ney gibi o nigār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 4549). [zuhūr eyle, -mez, -di]*

3.**Eylemezdi** o serv-i gülşen-i nūr / Eki def'a bir efser-ile **ẓuhūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 106, Beyit 3606). [zuhūr eyle, -mez, -di]*

<u>zuhūra gel:</u> *Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.*

1.Cūş eyledi tā ki baḥr-i bī-ḥad / Emvācı **ẓuhūra geldi** bī-ʿad *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 185). [ẓuhūra gel, -di]*

<u>zülāl:</u> *İçilmesi güzel, latif su.*

1.Ol ten üzre bu pīrehen timsāl / Aḳ gül üzre laṭīf pāk **zülāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4343). [zülāl,]*

2.Çün géderdi sefer tozını **zülāl** / Gün yüzinde ziyāde oldı cemāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2097). [zülāl,]*

3.Çāh oldur ki çāh-ı Yūsuf ola / Var ḳıyās ét anuñ **zülāli** n'ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2439). [zülāli, -i]*

4.Ancılayın **zülāle** yüz taḥsīn / Oldı māhīsi sā'id-i sīmīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4344). [zülāle, -e]*

<u>zülāl:</u> *İçilmesi güzel, latif su II Sevgilinin dudağı.*

1.Ne dénile lebi **zülālinden** / Ṣulanurken dehen ḫayālinden *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2348). [zülālinden, -i, -n, -den]*

2.Teşneyem laʿlüñüñ **zülāline** ben / Niçe bir yanayın ḫayāline ben *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4042). [zülāline, -i, -n, -e].*

3.Vér **zülālüñden** aña maḳṣudın / Ṣāyed ola söyündüre odın *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3965). [zülālüñden, -üñ, -den]*

4.Ṭañ degül mu'ciz-i cemālüñden / Od ura cānuma **zülālüñden** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 115, Beyit 4017). [zülālüñden, -üñ, -den]*

<u>zülāl:</u> *İçilmesi güzel, latif su (Sevgili)*

1.Bu ʿalāmet eger degülse ḫayāl / Umaram teşne cāna ire **zülāl** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 148, Beyit 5548). [zülāl,]*

zülāl-i ḫayāt: *Hayat suyu, hayat veren su.*

1.Lebüñi étdi Ḥaḳḳ **zülāl-i ḫayāt** / Geh geh irsün bu teşneñe ḳaṭarāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 113, Beyit 3963). [zülāl-i ḫayāt,]*

2.Ṣıçrayup sengden o ḫōş ḫarekāt / Girdi delv içre çün **zülāl-i ḫayāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1614). [zülāl-i ḫayāt,]*

zülāl-i nāb: *İçilmesi güzel, latif su.*

1.Delve gir māh ü āftāb gibi / Çıḳ ḳuyudan zülāl-i nāb gibi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 59, Beyit 1607). [zülāl-i nāb,]*

zü'l-celāl: *Celal, azamet, izzet ve heybet sahibi Allah.*

1.Yārı anuñ ki **Ẕü'l-Celāl** olur / Anı ḳatl eyleme muḥāl olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1168). [ẕü'l-celāl,]*

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi, sevgilinin saçı. (Klasik edebiyatta sevgili aşığı saçıyla yakalayıp tutsak eder, uzun saçın ucundaki çengele benzeyen kıvrım saçın bir kement gibi olmasını sağlar.)*

1. **Zülfüñi** ḳoḳmayalı ben miskīn / Ṭolmışam ḫūn-ıla çü nāfe-i çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 51, Beyit 1247). [zülfüñi, -üñ, -i]*
2. Döşegin cismi étdi ḫırmen-i gül / Yaşduġın **zülfi** ravża-i sünbül *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2422). [zülfi, -i]*
3. **Zülfi** bir demde niçe cān avlar / Gözi bir laḥẓada cihān avlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2432). [zülfi, -i]*
4. **Zülfi** ṣuʿbānı āyet-i Mūsā / Lebleri yādgāridür ʿĪsā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 78, Beyit 2433). [zülfi, -i]*
5. Tāc u dibāya girmeyince nigār / Ġāyib olmadı **zülfi** gibi o mār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2100). [zülfi, -i]*
6. Eyledi **zülfi** gibi bī-dīni / Āhenīn bende çekdi sīmīni *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1732). [zülfi, -i]*
7. Boynı olmışdı **zülf**-ile mestūr / Birisi kāfır ü biri kāfur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 77, Beyit 2354). [zülf-ile, --ile]*
8. Göñül **zülfi** hevāsında lebi şevḳine düşmişdür / Niçe kez öldi dirildi géçemez ol temennīden *(Yusuf u Züleyha, Gazel 9, Beyit 3366). [zülfi, -i]*
9. Āteşe ṣalsa na'li **zülfi** miṣāl / Ṭoldururdı cihāna fitne vü al *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 81, Beyit 2540). [zülfi, -i]*
10. **Zülfinüñ** ḫāṭırı perişān mı / Nergesi ġuṣṣa-y-ıla giryān mı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 139, Beyit 5077). [zülfinüñ, -i(n), -üñ]*
11. Geldi Yūsuf ḳatına ol Hindū / Sürdi **zülfi** gibi ayaġına rū *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1892). [zülfi, -i]*
12. Anı çün gördi ʿāşıḳ-ı miskīn / Pāyına düşdi **zülfi** gibi hemīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 82, Beyit 2642). [zülfi, -i]*
13. Aşdılar **zülfi** gibi micmer-i ḫūr / Étdiler ʿŪd ü ʿanber-ile buḫūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4315). [zülfi, -i]*
14. Eyledüñ-ise **zülfini** pāmāl / Bendüñ olsun selāsil ü aġlāl *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 54, Beyit 1373). [zülfini, -i, -n, -i]*
15. Nigār **zülfi** ʿaceb fitnedür ki ʿāşıḳınuñ / Dilin hevāyi vü ʿaḳlını tār-mār ister *(Yusuf u Züleyha, Gazel 7, Beyit 2718). [zülfi, -i]*
16. **Zülfinüñ** būyıdur bu reyḥānlar / Eser-i rūyıdur gülistānlar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 74, Beyit 2262). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*
17. Ḳarārı yoḳ baña çün hem-dem ola **zülfi** gibi / Enīsüm olmadı çün baḫt-ı bī-karār dirīġ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 14, Beyit 4573). [zülfi, -i]*

zülfe: *Hz. Yakub'un eşi Rāhīl'in cariyesi.*

1.**Zülfe** adlu kenīzi var-ıdı / Ḫiẓmet eylerdi aña yār-idi *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 430). [zülfe,]*

zülf-i ʿālem-gīr: *Dünyayı kaplayan saç II sevgilinin saçı.*

1.Dédi duḫter o **zülf-i ʿālem-gīr** / Beni zencīre çoḳdan étdi esīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 84, Beyit 2705). [zülf-i ʿālem-gīr,]*

zülf-i cānān: *Sevgilinin saçı.*

1.Bī-karār olsa **zülf-i cānānı** / Ṭaġıla ḫaṭır-ı perişānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3670). [zülf-i cānān, -ı]*

zülf-i dilber: *Sevgilinin saçı.*

1. **Zülf-i dilber** gibi dirāz olısar / Cevri ekşer vefāsı az olısar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 93, Beyit 3956). [zülf-i dilber,]*

zülf-i dilber: *Sevgilinin saçları.*

1.Çün yazıldı bu nāme-i dür-bār / **Zülf-i dilber** gibi ḳılup ṭomar *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2929). [zülf-i dilber,]*

zülf-i dil-gīr: *(Sevgilinin) gönül tutan, kalbe sıkıntı veren saçı.*

1.Dilümi ṭutdı **zülf-i dil-gīrüñ** / Beni dīvāne étdi zencīrüñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 127, Beyit 4372). [zülf-i dil-gīr, -üñ]*

zülf-i dōst: *Sevgilinin saçı.*

1.Depredür **zülf-i dōst** zencīrin / Yéle vérür 'uḳūl tedbīrin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 86, Beyit 2744). [zülf-i dōst,]*

zülf-i maʿşūk: *Sevgilinin saçı.*

1.Ruḫ-ı ‘uşşāka beñzemiş nesrīn / **Zülf-i maʿşūḳa** sünbül-i pür-çīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 116, Beyit 4088). [zülf-i maʿşūḳ, -a]*

zülf-i perīşān: *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

1.Ṣalduñ dilüme **zülf-i perīşān** ḫayālini / Kūy-i ḫużūrdan beni āvāre eyledüñ *(Yusuf u Züleyha, Gazel 6, Beyit 2675). [zülf-i perīşān,]*

zülf-i pür-çīn: *Kıvrımlı olan saç; saçının kıvrımı.*

1.**Zülf-i pür-çīni** reşk-i müşk-i ḫıṭā / Ḫāl-i müşgīni ḥabbetü’s-sevdā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 69, Beyit 1991). [zülf-i pür-çīn, -i]*

zülf-i yār: *Sevgilinin saçı.*

1.**Zülf-i yāruñ** çün oldı pā-māli / Mār olursa ʿaceb mi ḫalḫāli *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 85, Beyit 2721). [zülf-i yār, -un]*

2.Meger irmişdi **zülf-i yāre** nesīm / K’oldı ḫōş-būy anuñla heft iḳlīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 89, Beyit 2808). [zülf-i yār, -e]*

zulm: *Haksızlık, eziyet; kötülük, fenalık.*

1. İy peder ṣoḥbetinden ayru yetīm / İḫveti **ẓulmi-y-ile** ṣayru yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 38, Beyit 997). [ẓulmi-y-ile, -i, -y, -ile]*

2. Tā varup Yūsufı ḫalāṣ édeler / Terk édüp **ẓulmı** ʿadl-i ḫāṣ édeler *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1509). [ẓulmı, -ı]*

3. Dédi zenler duʿā’ édüp şāha / **Ẓulm**-idi töhmet étmek ol māha *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5211). [ẓulm-idi, -idi]*

4. Ėtme ẓulmi ki olıcaḳ ʿaraṣāt / Saña ol **ẓulmüñ** olısar ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6027). [ẓulmüñ, -üñ]*

5. Ḥükmi ḥākimlerüñ müzevver olur / **Ẓulmi** ẓālimlerüñ muḳarrer olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5644). [ẓulmi, -i]*

6. Dédi yā iḫvetā ne ġāfilsiz / Ne-y-içün **ẓulme** böyle māyilsiz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 48, Beyit 1162) [ẓulme, -e]*

7. Ger şaḥne-i şerʿüñ olmasaydı / Her şehre tolardı **ẓulm** ü ġavġā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 222). [zulm,]*

8. Hem döger **ẓulm**-ile hem aġlama dér / Ḳaṭʿ éder vaşlı ʿuḳde baġlama dér *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 21, Beyit 561). [ẓulm-ile,]*

9. Baʿd ez-ān dédi iy kişi zinhār / **Ẓulm-ile** olma nā-tüvān āzār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3773). [ẓulm-ile,]*

10. Çün bilürsiz ki olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿadl édüp **ẓulmi** Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [ẓulmi, -i]*

11. Meger ol dem ki māh-i Kenʿānı / **Ẓulm**-ile çāha atdı iḫvānı *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 57, Beyit 1577). [ẓulm-ile, --ile]*

12. Olmış-iken cihān şaçına esīr / Urdı boynına **ẓulm**-ile zencīr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 63, Beyit 1733). [ẓulm-ile, --ile]*

13. Ol yiter baña kim Benī-Yaʿḳūb / Étdiler bunca **ẓulm-ile** āṣūb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 99, Beyit 3279). [ẓulm-ile, --ile]*

14. Bir édüp aldamaġa dillerini / Baġlayup **ẓulm** ü ḫayfa bèllerini *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 676). [ẓulm,]*

15. **Ẓulm-ıla** olsa pāymāl yetīm / Bula mı elde pāy-i māl yetīm *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 332). [ẓulm-ıla, --ıla]*

16. Eşki-y-içün dü çeşm-i Yahyā'nın / **Ẓulm-ile** dökilen ḳanıy çün anuñ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 151). [ẓulm-ile, -ile]*

17. **Ẓulm-ile** güş-māl éderler ola / İşledüp bī-mecāl éderler ola *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 109, Beyit 3825). [ẓulm-ile, --ile]*
18. Ki sizi ben melāmet eylemezem / Cevr ü **ẓulm**-ile töhmet eylemezem *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 160, Beyit 6060). [ẓulm-ile, --ile]*
19. Yār ḫaddine ḳonsa **ẓulm-ile** gerd / Düşe ʿāşıḳ diline āteş-i derd *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 107, Beyit 3671). [ẓulm-ile, -ile]*
20. Şādlıḳdan ḳamusı étmedi ḫʷāb / Ḳahr u ẓulme èderler-idi şitāb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 27, Beyit 758). [ẓulme, -e]*

zulm et: *Zulüm, kötülük, haksızlık, eziyet etme.*

1. **Étme ẓulmi** nedeñlü kemter-ise / Cān-ı ẓālim egerçi mermer-ise *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 45, Beyit 1085). [ẓulm et, -me]*
2. Ḳalısar **ẓulm éden** nedāmetde / Vay anuñ ḥāline ḳıyāmetde *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1502). [ẓulm ét, -en]*
3. Anuñ iḫvānı **étdi ẓulm** ü ḥased / Bunlaruñ nesli kendülerinden eşed *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 14, Beyit 334). [ẓulm et,]*
4. Dilümi tīġ-i ẓulmüñ eyledi çāk / Ḳula **ẓulm édesin** begüm ḥāşāk *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 138, Beyit 5055). [ẓulm ét, -e, -sin]*
5. Bize **ẓulm étme** āl-i Yaʿḳūbuz / Şanma aṣḥāb-ı şūr ü āşūbuz *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 154, Beyit 5779). [ẓulm ét, -me]*
6. **Étme ẓulmi** ki olıcaḳ ʿaraṣāt / Saña ol ẓulmüñ olısar ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6027). [ẓulm ét, -me]*
7. Dédi **ẓulm étdise** bu bende saña / Dilerem ṣuçunı bağışla baña *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1879). [ẓulm ét, -di, -se]*

zulm olun: *Eziyet, cevr, cefā edilmek; haksızlığa uğramak.*

1.Bunca faẕlıy'la **ẓulm olun**dı aña / ʿĀḳıbet oldı efẓalü'ş-şühedā *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 11, Beyit 299). [ẓulm olun, -dı]*

zulm ü ziyān ét: *Ẓulmetmek ve zarar vermek.*

1.Dédi iy ḫalḳa ʿadl éden sulṭān / Baña Yaʿḳūb **étdi ẓulm ü ziyān** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 44, Beyit 1078). [ẓulm ü ziyān ét,]*

zulmet: *Karanlık.*

1.Ṭoldı ol demde **ẓulmet**-ile cihān / Ditredi ṣayḥadan zemīn ü zemān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1855). [ẓulmet-ile, -ile]*
2.Külḫan-ısa maḳāmı gül-şen olur / **Ẓulmeti** nūrı-y-ıla rūşen olur *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5126). [ẓulmeti, -i]*

zulmet: *Karanlık II dert, sıkıntı.*

1.Ṭoldı ʿālem duʿā'sı-y-ıla sürūr / **Ẓulmeti** gétdi geldi yérine nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 66, Beyit 1895). [ẓulmeti, -i]*

zulmetde kal: *Karanlıkta kalmak; gaflete düşmek, doğruyu yanlışı fark edemeyecek ḥālde olmak.*

1.**Ḳaldı ẓulmetde** cümle dīde-i kūr / Ne icāẕet dilersin irmege nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 141, Beyit 5177). [ẓulmetde kal, -dı]*

zulmete düş: *Karanlık içinde kalmak II cahilce davranmak.*

1.**Ẓulmete düşmeñ** iy Benī İsḥāḳ / Nūruñuzla ṭolu-y-iken āfāḳ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1499). [ẓulmete düş, -meñ]*

zulmete düş: *Acı, keder içinde olmak; musibete uğramak.*

1.Ẓālim olduñsa **ẓulmete düşesin** / Ḳaʿr-i baḥr-i nedāmete düşesin *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 13, Beyit 314). [ẓulmete düş, -e, -sin]*

zulmet-i dūd: *Kara duman.*

1.Ėtdi nilüferini Nil-i kebūd / Nūr-iken vérdi aña **ẓulmet-i dūd** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 166, Beyit 6244). [ẓulmet-i dūd,]*

zulmet-i şeḳāvet: *Kötülük, bela karanlıkları (Her türlü kötülük içinde olmak bağlamında).*

1.Sü'edā şuʿle-i saʿādetde / Eşkıyā **ẓulmet-i şeḳāvet**de *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 18, Beyit 452). [ẓulmet-i şeḳāvet, -de]*

zulm-i ġarīb: *Tuhaf, şaşılacak zulüm.*

1.Dé ki zindānda bir esīr ü ġarīb / Aña étmişler anda **ẓulm-i ġarīb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 140, Beyit 5146). [ẓulm-i ġarīb,]*

zulm-i şedīde uġra: *Şiddetli ẓulme uğramak.*

1.Mekr ü alı şiddetinden ẓālimüñ / **Uġrayan ẓulm-i şedīde** ḳandasın *(Yusuf u Züleyha,*

Gazel 3, Beyit 1231). [ẓulm-i şedīde uġra, -y, -an]

zulm-i ẓālim: *Zalimin ẓulmü, eziyeti.*

1.Çünki maẓlūma éde raḥmet-i ḫāṣ / **Ẓulm-i ẓālim**den éder anı ḫalāṣ *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 17, Beyit 414). [Ẓulm-i ẓālim, -den]*

zulümāt: *Karanlıklar, ẓulmetler.*

1.Çün bilürsiz ki olıcaḳ ʿaraṣāt / ʿadl édüp ẓulmi Ḥaḳḳ éder ẓulümāt *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 56, Beyit 1498). [ẓulümāt,]*

zulümāt ol: *Karanlık olmak II kararmak.*

1.Düşdi bu reşke çeşme-i ḥayvān / **Ẓulümāt oldı** gözlerine cihān *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 72, Beyit 2086). [ẓulümāt ol, -dı]*

zulümāt ol: *Karanlık olmak (Günah karanlıkları bağlamında.).*

1.Ėtme ẓulmi ki olıcaḳ ʿaraṣāt / Saña ol ẓulmüñ **olısar ẓulümāt** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 158, Beyit 6027). [ẓulümāt ol, -ısar]*

zulümat-ı ʿadem: *Yokluk karanlığı (Kâinat yaratılmadan önce eşyanın içinde bulunduğu durum.)*

1.Vasf-ı tekvîn-içün k'anunla cihan / Zulümat-ı ʿademden oldı 'iyan (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 4, Beyit 134*). [zulümat-ı ʿadem, -den]*

zuʿm: *Zan, batıl zan, boş inanç.*

1.K'eyleyüp bunca gūşiş ol miskīn / Kendü **zuʿmında** vaṣla ola yaḳīn *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2871). [zuʿmında, -ı, -n, -da]*

2.Dédi Lāvī yalan düşüñe sebeb / Kendü **zu'muñda** neydi ola ʿaceb *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 36, Beyit 981). [zu'muñda, -uñ, -da]*

zuʿm ét: *Sanmak, zannetmek; batıl olan bir şeyi doğru kabul etmek.*

1.**Zuʿm éd**er kim refi'-i ḳadr ola ol / Āsmān-ı kemāle bedr ola ol *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 24, Beyit 638). [zuʿm ét, -er]*

zümre-i āşūb: *Fitne, karışıklık çıkaran topluluk (Hz. Yusuf'un kardeşleri).*

1.Böyle vérdi cevābı çün Yaʿḳūb / Gūş èdüp anı **zümre-i āşūb** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 25, Beyit 712). [zümre-i āşūb,]*

zümre-i enbiyāya hātem: *Peygamberler topluluğunun, zümresinin en sonuncusu (Hz. Muhammed).*

1. Olsun ṭapuña selām dāyim / İy **zümre-i enbiyāya ḫātem** (Yusuf u Züleyha, Mesnevi 6, Beyit 240*). [zümre-i enbiyāya ḫātem,]*

zümre-i hūr: *Huri (gibi güzeller) topluluğu.*

1.Hem-demüñ oldı çün bu **zümre-i ḥūr** / Nūruñ arturdı gibi şuʿle-i nūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4183). [zümre-i ḥūr,]*

zümre-i sāliḥīn: *Salihler, iyi amel sahipleri topluluğu.*

1.Cānumı raḥmetüñe iġrak ét / **Zümre-i sāliḥīne** ilḥāḳ ét *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 164, Beyit 6182). [zümre-i sāliḥīn, -e]*

zümürrüd-gūn: *Zümrüt renkli, yeşil renkli (İlk baharda her yerin yemyeşil olması bağlamında.).*

1.Her yér olurdı kūh eger hāmūn / Nev-bahār olıcaḳ **zümürrüd-gūn** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 150, Beyit 5656). [zümürrüd-gūn,]*

zümürrüdīn: *Zümrüt renginde parlak yeşil;bu renkte olan.*

1.Oturur her budaḳda bir ṭayyār / Pāyi laʿlīn **zümürrüdīn** minḳār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 126, Beyit 4294). [zümürrüdīn,]*

zünbūr: *Eşek arısı.*

1.Meges umar-iken düşer **zünbūr** / Yéle varur o ḫāne-i maʿmūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 92, Beyit 2876). [zünbūr,]*

zünnār: *Papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık, ipten örme kuşak.*

1.Her biri büt ṣımış kesüp **zünnār** / Sübḥa olmış elinde riṣte-i kār *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 123, Beyit 4178). [zünnār,]*

zūr ét: *Yalanlamak; sahte, asılsız kılmak.*

1.Ṣubḥ-i kāẕib ḳaçan ki étdi zuhūr / Dil uzatdı ki **éde** ḳıṣṣayı **zūr** *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 49, Beyit 1185). [zūr ét, -e]*

zūr eyle: *Güç, kuvvet kullanmak; zorlamak.*

1.Çekse köklü dıraḫtı **eylese zūr** / Ḳoparur-ımış anı çün ser-i mūr *(Yusuf u Züleyha, Mesnevi 155, Beyit 5830). [zūr eyle, -se]*

ÖZGEÇMİŞ

Mustafa YAVUZ, 1997 yılında Sivas Zara Yıkılgan Köyü İlkokulunu; 2001 yılında Suşehri Yatılı İlköğretim Bölge Okulunu, 2005 yılında Suşehri Kazım Ayan Anadolu Lisesini; 2009 yılında Atatürk Üniversitesi Erzincan Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü, 2016 yılında Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programını bitirdi. 2017 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Doktora programına başladı.

YAVUZ, evli ve üç çocuk babasıdır.